LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER WETTEN, BESLUITEN, ARRESTEN ENZ. BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORTGEZET DOOR

Mr. Dr. G. VAN LEYDEN
Secretaris der gemeente Zwolle

1936

STAATSBLAD

N.V. UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
W. E. J. TJEENK WILLINK, ZWOLLE

S. 80.

9 *Januari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 29 Juli 1935 te *Rome* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Italië* gesloten overeenkomst tot regeling van de betalingen voortspruitende uit het handelsverkeer tusschen beide landen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 29 Juli 1935 te *Rome* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Italië* gesloten overeenkomst tot regeling van de betalingen voortspruitende uit het handelsverkeer tusschen beide landen, van welke overeenkomst een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gelet op artikel 2 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 (*Staatsblad* nº. 583);

Overwegende, dat genoemde overeenkomst voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* op 1 Augustus 1935 is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 6den Januari 1936, Directie van het Protocol, nº. 517;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 17 *Januari* 1936.)

ARRANGEMENT

entre le Royaume des Pays-Bas et le Royaume d'Italie pour régler les payements des échanges commerciaux entre les deux Pays.

Le Gouvernement Neerlandais et le Gouvernement Italien, désirant régler les payements relatifs aux échanges commerciaux entre les deux Pays, les Plénipotentiaires soussignés, dûment autorisés, sont convenus des dispositions suivantes:

Art. 1. Les payements relatifs aux importations de marchandises néerlandaises en Italie, échus après la date de l'entrée en vigueur du présent Arrangement, seront effectués moyennant versement de la contre-valeur en lires italiennes à la Banca d'Italia, en sa qualité de caissier de l'Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero.

L'Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero créditera les sommes encaissées en lires italiennes dans un compte global sans intérêts.

Les payements relatifs aux importations de marchandises italiennes au Royaume des Pays-Bas, échus après la date de l'entrée en vigueur du présent Arrangement, seront effectués moyennant versement de la contre-valeur en florins Pays-Bas au Nederlandsch Clearinginstituut.

Le Nederlandsch Clearinginstituut créditera les sommes encaissées en florins Pays-Bas dans un compte global sans intérêts.

Chaque avance pour l'achat de marchandises italiennes ou néerlandaises, destinées à être importées aux Pays-Bas, respectivement en Italie, sera réglée selon les dispositions du présent Arrangement.

Chacun des deux Gouvernements prendra, en ce qui le concerne, les mesures nécessaires pour obliger les importateurs et les exportateurs respectifs à régler leurs obligations selon les dispositions du présent Arrangement.

Art. 2. L'Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero et le Nederlandsch Clearinginstituut se donneront réciproquement chaque jour avis des versements reçus, avec indication de la date de chaque encaissement.

Art. 3. Les payements aux créanciers seront effectués dans la monnaie des Pays respectifs dans les limites des disponibilités et dans l'ordre chronologique des versements visés aux articles 1 et 2.

Le Nederlandsch Clearinginstituut portera chaque payement au débit du compte global.

De même l'Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero portera chaque payement au débit du compte global.

Art. 4. La conversion des lires italiennes en florins Pays-Bas et des florins Pays-Bas en lires italiennes sera effectuée sur la base des cours à établir de commun accord entre l'Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero et le Nederlandsch Clearinginstituut.

Les dettes libellées en d'autres monnaies que le florin Pays-Bas et la lire italienne seront converties en florins Pays-Bas ou en lires italiennes à la moyenne des cours officiels du jour précédent aux Bourses d'Amsterdam et de Rotterdam, respectivement à la Bourse de Milan.

Les différences éventuelles de change pourront être réglées conformément aux dispositions du présent Arrangement.

Art. 5. L'Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero et le Nederlandsch Clearinginstituut pouront admettre de commun accord des compensations privées.

Art. 6. Si à la fin de la durée du présent Arrangement un solde résultait en faveur de l'un des deux Pays, ce solde sera liquidé selon les dispositions du présent Arrangement.

Art. 7. Les deux Instituts se mettront d'accord sur les modalités techniques nécessaires à assurer l'application du présent Arrangement.

Les deux Gouvernements régleront de commun accord les difficultés que pourrait soulever l'application du présent Arrangement; dans ce but ils pourront procéder à la constitution d'une Commission mixte.

Art. 8. Il est entendu que dans le présent Arrangement:

A) les expressions „Royaume des Pays-Bas" et „néerlandais" visent les Pays-Bas aussi bien que les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao;

B) l'expression „marchandises néerlandaises" vise toutes les marchandises d'origine néerlandaise ainsi que toutes les marchandises qui ont été travaillées ou transformées dans le Royaume des Pays-Bas de manière suffisamment intensive pour donner à ces marchandises un caractère nettement national;

C) l'expression „marchandises italiennes" vise toutes les marchandises d'origine italienne ainsi que toutes les marchandises qui ont été travaillées ou transformées dans le Royaume d'Italie de manière suffisamment intensive pour donner à ces marchandises un caractère nettement national.

Art. 9. Le présent Arrangement entrera en vigueur le premier août 1935 et restera en vigueur jusqu'au 30 juin 1936.

S'il n'est pas dénoncé avant le premier mai 1936, il restera en vigueur pour une période ultérieure de trois mois, renouvelable par tacite réconduction chaque fois qu'il ne sera pas dénoncé au moins deux mois avant l'échéance.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé le présent Arrangement.

Fait à Rome, en double exemplaire, le 29 juillet 1935.

pour les Pays-Bas :
W. E. van Panhuys.

pour l'Italie :
Mussolini.

Vertaling.

OVEREENKOMST

tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië tot regeling van de betalingen voortspruitende uit het handelsverkeer tusschen de beide landen.

Waar de Nederlandsche Regeering en de Italiaansche Regeering verlangen de betalingen, voortspruitende uit het handelsverkeer tusschen de beide landen te regelen, zijn de ondergeteekenden, behoorlijk gevolmachtigd, omtrent de volgende bepalingen overeengekomen:

Art. 1. De betalingen in verband met den invoer van Nederlandsche goederen in Italië, welke invorderbaar zijn geworden na den datum van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst, zullen geschieden door middel van storting van de tegenwaarde in lire bij de Banca d'Italia, in haar hoedanigheid van kassier van het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero.

Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero zal de in lires gestorte bedragen in het credit boeken van een algemeene rentevrije rekening.

De betalingen in verband met den invoer van Italiaansche goederen in Nederland, welke invorderbaar zijn geworden na den datum van de inwerkingtreding van deze Overeenkomst, zullen geschieden door middel van storting van de tegenwaarde in guldens bij het Nederlandsch Clearinginstituut.

Het Nederlandsch Clearinginstituut zal de in guldens gestorte bedragen in het credit boeken van een algemeene rentevrije rekening.

Ieder voorschot voor den aankoop van Italiaansche of Nederlandsche goederen, welke bestemd zijn om ingevoerd te worden in Nederland, respectievelijk in Italië, zal worden vereffend overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst.

De beide Regeeringen zullen ieder voor zich de noodige maatregelen nemen om de onderscheiden importeurs en exporteurs te nopen hun verplichtingen overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst na te komen.

Art. 2. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut zullen elkander wederkeerig iederen dag de ontvangen stortingen adviseeren met vermelding van den datum van elke incasso.

Art. 3. De betalingen aan de schuldeischers zullen geschieden in de munt der betrokken landen binnen de grenzen der beschikbare middelen en in de chronologische volgorde van de stortingen als bedoeld in de artikelen 1 en 2.

Het Nederlandsch Clearinginstituut zal elke betaling in het debet van de algemeene rekening boeken.

Eveneens zal het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero elke betaling in het debet van de algemeene rekening boeken.

Art. 4. De omrekening van Italiaansche lires in Nederlandsche guldens en van Nederlandsche guldens in Italiaansche lires, zal geschieden op de basis van de koersen, welke door het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut in onderlinge overeenstemming zullen worden vastgesteld.

De schulden, welke luiden in andere geldsoorten dan in Nederlandsche guldens en in Italiaansche lires zullen worden omgerekend in guldens of in lires volgens het gemiddelde der officieele koersen van den vorigen dag ter beurze van Amsterdam en Rotterdam, onderscheidenlijk van die ter beurze van Milaan.

De eventueele koersverschillen zullen volgens de bepalingen van deze Overeenkomst kunnen worden vereffend.

Art. 5. Het Istituto Nazionale per i Cambi con l'Estero en het Nederlandsch Clearinginstituut zullen in onderlinge overeenstemming particuliere compensatiezaken kunnen toestaan.

Art. 6. Indien bij de beëindiging van deze Overeenkomst een saldo overblijft ten gunste van een der beide Landen, zal dit saldo worden geliquideerd overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst.

Art. 7. De beide Vereffeningsinstituten zullen zich met elkander verstaan over de tech-

nische voorzieningen, welke noodig zijn ten einde de toepassing van deze Overeenkomst te verzekeren.

De beide Regeeringen zullen in onderlinge overeenstemming de moeilijkheden regelen, welke zich bij de toepassing van deze Overeenkomst mochten kunnen voordoen; te dien einde zullen zij tot de instelling van een gemengde commissie kunnen overgaan.

Art. 8. Overeengekomen is, dat in deze Overeenkomst:

A. de uitdrukkingen „Koninkrijk der Nederlanden" en „Nederlandsch" betrekking hebben zoowel op Nederland als op Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao;

B. de uitdrukking „Nederlandsche goederen" betreft alle goederen van Nederlandschen oorsprong, alsmede alle goederen, die in het Koninkrijk der Nederlanden een voldoend ingrijpende bewerking of verwerking hebben ondergaan om aan die goederen een zuiver nationaal karakter te geven;

C. de uitdrukking „Italiaansche goederen" betreft alle goederen van Italiaanschen oorsprong, alsmede alle goederen, die in het Koninkrijk Italië een voldoend ingrijpende bewerking of verwerking hebben ondergaan om aan die goederen een zuiver nationaal karakter te geven.

Art. 9. Deze Overeenkomst zal in werking treden op 1 Augustus 1935 en zal van kracht blijven tot 30 Juni 1936.

Indien zij niet wordt opgezegd vóór den eersten Mei 1936, zal zij van kracht blijven voor een verder tijdvak van drie maanden, hetwelk telkenmale stilzwijgend zal worden verlengd, indien zij niet tenminste twee maanden voor den afloop zal zijn opgezegd.

Ter oorkonde waarvan de Gevolmachtigden deze overeenkomst hebben onderteekend.

Gedaan in tweevoud, te Rome, den 29sten Juli 1935.

Voor Nederland:
W. E. v. Panhuys.

Voor Italië:
Mussolini.

S. 81.

16 *Januari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 23 September 1935 te *Sofia* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Bulgarije* gesloten compensatie- en clearingovereenkomst.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 23 September 1935 te *Sofia* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Bulgarije* gesloten compensatie- en clearingovereenkomst, van welke overeenkomst een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gelet op artikel 2 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 (*Staatsblad* nº. 583);

Overwegende, dat genoemde overeenkomst op den dag harer onderteekening, met terugwerkende kracht van af 1 September 1935, voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 10den Januari 1936, Directie van het Protocol, nº. 1159;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 16den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 24 *Januari* 1936.)

Arrangement de compensations et de clearing entre le Royaume des Pays-Bas et le Royaume de Bulgarie.

Le Gouvernement des Pays-Bas et le Gouvernement de Bulgarie, désirant développer et faciliter les relations économiques et commerciales entre le Royaume des Pays-Bas et le Royaume de Bulgarie, les soussignés dûment autorisés à cet effet, sont convenus des dispositions suivantes:

Art. I. 1. Le règlement des créances résultant de l'importation de marchandises néerlandaises en Bulgarie et de marchandises bulgares aux Pays-Bas, tel qu'il est exposé ci-après, ne s'effectuera que par l'intermédiaire d'organismes centraux qui sont aux Pays-Bas le „Nederlandsch Clearingsinstituut" et en Bulgarie la Banque Nationale de Bulgarie.

2. Le Gouvernement néerlandais se réserve de disposer que dans des cas spéciaux l'entreposage aux Pays-Bas sera considéré comme une importation dans le sens de l'alinéa précédent.

3. Il est bien entendu qu'en tout ce qui concerne le présent Arrangement les expressions „Pays-Bas" et „néerlandais" visent le territoire du Royaume en Europe aussi bien qu'en dehors de l'Europe.

Art. II. 1. Seront considérées comme marchandises néerlandaises:

a) toutes marchandises d'origine néerlandaise ainsi que toutes marchandises qui ont été ouvragées ou transformées aux Pays-Bas de manière suffisamment intensive pour donner à ces marchandises un caractère nettement national;

b) toutes marchandises d'origine non-néerlandaise ayant fait l'objet d'un trafic commercial régulier entre les Pays-Bas et la Bulgarie antérieurement à l'entrée en vigueur du présent Arrangement et qui sont importées en Bulgarie par l'intermédiaire d'une maison néerlandaise établie aux Pays-Bas pourvu que cette maison ait pratiqué ce commerce aussi avant l'entrée en vigueur du présent Arrangement.

2. Il sera réservé au Gouvernement néerlandais de déterminer pendant la durée du présent Arrangement la proportion dans laquelle des deux catégories de marchandises susmentionnées seront admises au système de clearing conformément aux dispositions du présent Arrangement.

3. Les deux Gouvernements pourront arrêter de commun accord que pour certaines marchandises le paiement sera effectué en dehors du système de clearing.

Art. III. Seront considérées comme mar-

chandises bulgares : toutes marchandises d'origine bulgare ainsi que toutes marchandises qui ont été ouvragées ou transformées en Bulgarie de manière suffisamment intensive pour donner à ces marchandises un caractère nettement national.

Art. IV. 1. Les deux Gouvernements favoriseront l'épuisement intégral des avoirs réservés au paiement des exportations réciproques et s'efforceront à ce que l'équilibre du système convenu ne soit ébranlé.

2. Dans ce but le Gouvernement néerlandais se réserve le droit de disposer que le règlement des créances résultant des exportations néerlandaises vers la Bulgarie sera soumis à une autorisation préalable des autorités néerlandaises compétentes, la production d'une telle autorisation étant obligatoire pour que la Banque Nationale de Bulgarie accepte des versements en règlement de ces créances.

Art. V. 1. Sous réserve des dispositions de l'article VII l'importation aux Pays-Bas de toute marchandise bulgare devra être réglée exclusivement moyennant le versement du prix d'achat en florins néerlandais à un compte global, non productif d'intérêts, ouvert dans ce but auprès du „Nederlandsch Clearingsinstituut'' et destiné au règlement des créances néerlandaises par le système de clearing.

2. L'importation en Bulgarie de toute marchandise néerlandaise devra être réglée exclusivement moyennant le versement du prix d'achat en léva à la Banque National de Bulgarie où il sera porté, en appliquant le cours officiel fixé par la Banque Nationale de Bulgarie le jour du versement, à un compte global en florins néerlandais, non productif d'intérêts, ouvert dans ce but auprès de ladite Banque et destiné au règlement des créances bulgares par le système de clearing.

3. Si la dette du débiteur est libellée en une autre monnaie que la monnaie nationale du pays de versement, il devra en verser la contrevaleur calculée pour le débiteur aux Pays-Bas en appliquant le cours officiel du jour précédent celui du versement à l'une des Bourses aux Pays-Bas et pour le débiteur en Bulgarie en appliquant le cours officiel fixé par la Banque Nationale de Bulgarie le jour du versement.

4. Le „Nederlandsch Clearinginstituut'' et le Banque Nationale de Bulgarie échangeront réciproquement sans délai les avis des versements effectués suivant les dispositions du présent article.

Art. VI. 1. Afin d'éviter des embarras indésirables il sera permis de compenser directement les frais inhérants au commerce et encourus au pays du débiteur — par exemple des frais de transports, droits d'entrée, courtages et commissions — pour autant qu'ils soient usantiels et justifiés économiquement.

2. Le „Nederlandsch Clearinginstituut'' et la Banque Nationale de Bulgarie devront arrêter de commun accord les modalités d'exécution desdites compensations.

Art. VII. 1. Le „Nederlandsch Clearinginstituut'' et la Banque Nationale de Bulgarie autoriseront dans la plus large mesure possible l'échange direct de marchandises néerlandaises contre des marchandises bulgares moyennant des compensations privées.

2. Dans ce but les marchandises néerlandaises énumérées à la liste I annexée au présent Arrangement pourront être échangées contre les marchandises bulgares énumérées à l'article 10, Tableau I, de l'Ordonnance générale de la Banque Nationale de Bulgarie mentionnée à l'article IX ci-dessous.

3. Les sommes dues pour le règlement des transactions de compensation privée devront être versées, sans délai, à des comptes spéciaux, ouverts dans ce but auprès du „Nederlandsch Clearinginstituut'' et auprès de la Banque Nationale de Bulgarie.

4. Toute transaction de compensation privée sera soumise à une autorisation préalable du „Nederlandsch Clearinginstituut'' et de la Banque Nationale de Bulgarie, qui se mettront d'accord tant sur ces opérations elles-mêmes que sur leurs modalités d'exécution.

Art. VIII. 1. La faculté d'effectuer les versements aux comptes globaux et spéciaux mentionnés aux articles V et VII ne sera entravée d'aucune manière soit directe ou indirecte, les débiteurs respectifs ayant la complète liberté de verser sans frais les sommes dues.

2. Les paiements aux créanciers par voie de clearing auront lieu dans l'ordre chronologique des versements et dans la limite des disponibilités.

Art. IX. 1. Les sommes versées au compte global mentionné à l'article V et au compte spécial mentionné à l'article VII, auprès du „Nederlandsch Clearingsinstituut'', seront réparties entre deux comptes, A et B, respectivement C et D, non productifs d'intérêts, les sommes versées sur les comptes A et C étant à la disposition de la Banque Nationale de Bulgarie et les sommes versées sur les comptes B en D étant destinées au règlement des créances résultant de l'importation de marchandises néerlandaises en Bulgarie, ayant eu lieu à partir du 1er septembre 1935.

2. Il est entendu que la répartition mentionnée à l'alinéa précédent sera executée dans les proportions prévues à l'article 10 de l'Ordonnance générale de la Banque Nationale de Bulgarie régissant les exportations et les importations bulgares (*Journal Officiel* du 4 juin 1935, N°. 123) et ses suppléments, exception faite pour l'importation aux Pays-Bas par voie de clearing de l'orge dont 30 % du prix d'achat seront laissés à la disposition de la Banque Nationale de Bulgarie ainsi que pour l'importation de toute autre marchandise bulgare pour laquelle il sera appliqué une diminution des pourcentages revenant à la disposition de la Banque Nationale de Bulgarie.

Art. X. Le Gouvernement bulgare s'engage à payer et à transférer au „Nederlandsch Clearingsinstituut'', dans une période de six mois à partir du 1er septembre 1935, le montant total des créances néerlandaises arriérées résultant de l'importation de marchandises en Bulgarie par une maison néerlandaise, sans tenir compte de l'origine de la marchandise, pour autant que ces importations aient été faites avant le 1er septembre 1935.

Art. XI. Par dérogation à la disposition de l'article 25 de l'Ordonnance générale de la Banque Nationale de Bulgarie mentionnée à l'article IX du présent Arrangement, pour tout ce qui concerne l'application du présent

Arrangement, les autorités compétentes des deux pays respecteront les échéances contractées entre les intéressés.

Art. XII. 1. Les modalités d'ordre technique du présent Arrangement seront arrêtées de commun accord entre le „Nederlandsch Clearinginstituut" et la Banque Nationale de Bulgarie.

2. Les deux Gouvernements règleront par entente mutuelle les difficultés que pourrait soulever l'application du présent Arrangement, par l'intermédiaire de leurs délégués désignés dans ce but.

Art. XIII. Chaque Gouvernement s'engage à prendre les mesures nécessaires pour obliger ses ressortissants à observer les dispositions du présent Arrangement.

Art. XIV. 1. Les avoirs en faveur des exportateurs des pays contractants, se trouvant aux comptes tenus par le „Nederlandsch Clearinginstituut" ou par la Banque Nationale de Bulgarie au moment de la résiliation du présent Arrangement par l'un des deux Gouvernements seront liquidés par l'application des dispositions du présent Arrangement.

2. Seront réglés selon les dispositions du présent Arrangement les paiements relatifs aux importations des marchandises bulgares ou néerlandaises expédiées au plus tard le lendemain du jour de la dénonciation.

Art. XV. Le présent Arrangement entrera en vigueur à la date de sa signature avec effet retroactif à partir du 1er septembre 1935. Il restera en vigueur aussi longtemps que l'un des deux Gouvernements n'aura pas signifié son désir d'y mettre fin avec un préavis de quinze jours.

En foi de quoi les soussignés ont signé le présent Arrangement.

Fait à Sofia, en double exemplaire, le 23 septembre 1935.

Pour les Pays-Bas,
L. M. de Brauw,
Consul des Pays-Bas à Sofia.

Pour la Bulgarie,
K. Gouneff,
Sous-Gouverneur de la Banque Nationale de Bulgarie.

LISTE I.

N°. du tarif bulgare.	N°. des répertoires statistiques bulgares.	Marchandises.
48, 133	87 a	Fécule et amidon comestibles et à repasser.
48	87 b	Fécule et amidon pour des buts industriels.
80 a	111 a	Graines de betterraves à sucre.
70 b, 133	121 b	Cacao en poudre, en gâteaux, préparé sans sucre.
70 a, 133	122	Cacao en fèves (cru ou cuit).
170	207 b	Coke pour le chauffage.
170	208	Coke métallurgique.
192 b 2	216	Soude caustique.
192 r 1, 2, 3, 194	225	Salpètres de toutes sortes.
191 b	247	Jod.
192, 193, 194, 195 b	255 a	Produits chimiques non dénommés spécialement.
193 r	255 b	Carbure de calcium.
192 k 2	255 h 3	Sulfite de natrium.
177	272/273	Minium, oxyde de zinc, céruse et lithopon.
177	272 b/273 b	Oxyde de zinc.
177	272 r/273 r	Lithopon.
177 b 1	278	Outremer.
180	281	Couleurs organiques artificielles nonpréparées pour usage immédiat.
180	281 a	Couleurs d'aniline.
189	285	Encres d'imprimerie.
182 b	287	Couleurs préparées pour usage immédiat, graissées ou aquarelles.
177 d 2	291	Couleurs minérales, spécialement non dénommées.
176, 194	293	Extraits et matières de tannage des peaux, non dénommés spécialement.
183	294	Laques et vernis.
155 b	296	Goudron minéral.
145	301	Colophone.
143	306 b	Résines et gommes non spécialement dénommées.
120 b	319 a	Huile de lin.
120 b	319 b	Huiles siccatives succédanées de l'huile de lin.
122	321 a	Huiles de palme et de coco pour usage industriel.
115, 118. 1, 2	326 b	Huiles de pistaches, de graines de pavots et autres huiles végétales comestibles spécialement non dénommées.
119	327/331 a	Huile de cacao.
122	334	Graisse de poissons, dégras et autres graisses à l'usage de la peausserie.

125	336 b 3	Acides de graisse d'oléine et autres.
125	338	Stéarine.
193 e, 199	348	Ether sulphurique et collodium.
199	356	Quinine sulphurique et hydrauchloride.
198, 199	355, 359/364, 368/369	Médicaments, spécialités médicinales et matières pour usage médical, non dénommés spécialement.
174 a, b, B	376	Huiles étheriques et aromatiques.
174 a, b	376 a	Huiles éthériques et aromatiques.
410	425/426	Fer brut dur ou non, en barres, en morceaux.
409 b	427 a	Feuilles de fer de la grosseur jusqu'à 3 mm, seulement étirées ou aplanies.
409 a	427 b	Feuilles de fer de la grosseur de plus de 3 mm forgées, aplanies ou étirées.
409 b 2, 3	430 a	Feuilles de fer de la grosseur de 3 mm, polies, laquées, zinguées, plombées ou galvanisées.
420	437	Tuyaux, tubes et canaux de fer, pièces de jonction pour les mêmes.
432 b 1	449	Aiguilles à tricoter.
452/453	457/458	Plomb brut et en vieux morceaux ; plomb en planches et autres formes.
456/16 B 457/16 B 458/16 B	464/465	Zinc brut et en vieux morceaux ; zinc en feuilles, en plaques et en barres.
461, 462, 463	469/470	Etain brut et en vieux morceaux ; étain en barres, en feuilles et en plaques.
467, 468	476	Cuivre forgé ou foulé ; en planches, barres ou en plaques.
469	477 a	Fil de cuivre plaqué ou non.
506	477 b	Fils de cuivre entortillés avec des matières filiées ; câbles.
408	490	Fonte brute.
213	521 b, 526 b	Koroso, galalite, celluloide et autres résines en état brut, pour sculpture.
291	538 b	Cellulose en masse.
291	538 b 2	Articles de cellulose en masse, en planches et autres pareils.
304 a	551 a	Peaux de boeufs et de vaches, salées ou non.
304 a 2	551b	Peaux de boeufs et de vaches séchées, salées ou non.
304 a	552	Peaux de buffles, brutes ou séchées, salées ou non.
304 a	553	Peaux de veaux, brutes, séchées ou non.
305	567 a	Peaux pour empeignes de chaussures tannées minéralement (box et chevreaux) à l'exception des peaux laquées.
305	567 B	Peaux pour empeigne de chaussures spécialement non dénommées.
309, 312, 314 a 6, B, r	569 b	Articles de cuir, de maroquin, spécialement non dénommés.
388 a	580 a	Laine en suint ordinaire.
338 a	581	Laine ordinaire lavée.
338 b	582 a	Laine ordinaire peignée.
338 b	582 b	Laine fine peignée.
338 a	584 a	Laine fine (alpaca, lama, vigogne, mérinos) lavée ou non.
343	586	Fils de laine ordinaire non teints.
343	588	Fils de laine fine, teints ou non.
353 a	627 a	Coton écru.
595	627 b	Déchets et rebuts de coton et de fils de coton.
354 A, 1 a, 2 a	630	Fils de coton écrus à un bout, jusqu'au N°. 12 anglais, retors ou non.
354	631	Fils de coton blanchis ou teints, à un bout jusqu'au N°. 12 anglais, retors ou non.
354, A 1, B 2, B	632	Fils de coton écrus d'un bout, du N°. 12 jusqu'au N°. 24 anglais, retors ou non.
354 A, B, 2 B, 355 a	634	Fils de coton, écrus, d'un ou deux bouts, plus minces que le N°. 24 anglais, retors ou non.
354	635	Fils de coton blanchis ou teints, à un ou deux bouts, plus minces que le N°. 24 anglais, retors ou non.
355	636	Fils de coton à deux ou à plusieurs bouts, écrus, blanchis ou teints, retors ; fils de coton à tricoter (crochets, tirets).
392 a, 576	652 b	Matières de pansement.

371, 372, 373, 374	660	Fils et ficelles de jute, ramie manille et autres matières textiles végétales, bruts, blanchis ou teints.
234 a, 374	662 b	Ficelles et cordons de manille, de cisale et autres matières textiles non dénommées.
373, 376 a	664	Filets à pêcher le poisson et fils à filets.
319	702	Caoutchouc, gutta-percha et balata à l'état brut, purifiés ou non.
320	703	Caoutchouc et gutta-percha en plaques, feuilles et barres.
325 a	706 a 2	Tuyaux en caoutchouc (chambres à air).
500 a, r	726	Instruments et appareils chirurgiques et chimiques.
500 b B 3, 502 a	727	Instruments et appareils astronomiques mathématiques, physiques, optiques, photographiques.
503, 504, 505 a, b, r	727 b	Appareils télégraphiques et téléphoniques ; appareils electriques pour éclairage, mesurage, calcul et pour transmission de force ; leurs pièces et accessoires.
505	727 b 3	Appareils pour mesurer l'électricité, les ampères, les volts et autres pareils pour mesurage, calcul et transmission de l'énergie et leurs pièces.
503	727 b 5	Transformateurs de toutes sortes et leurs pièces.
505 B 1, 2	727 B	Appareils électriques pour chauffage pour cuisine et pour repassage.
505 B 2	727 B 2	Appareils électriques pour des buts hygiéniques et autres.
507	727 r	Matériaux pour installations électriques, combinés de diverses matières, à l'exception des fils isolateurs et des câbles.

Vertaling.

Compensatie- en Clearingovereenkomst tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Bulgarije.

Daar de Nederlandsche Regeering en de Bulgaarsche Regeering verlangen de economische- en handelsbetrekkingen tusschen Nederland en Bulgarije te ontwikkelen en te vergemakkelijken, zijn de ondergeteekenden, daartoe behoorlijk gevolmachtigd, omtrent de volgende bepalingen overeengekomen :

Art. I. 1. De vereffening van de vorderingen voortspruitende uit den invoer van Nederlandsche goederen in Bulgarije en van Bulgaarsche goederen in Nederland, gelijk deze hieronder nader is aangegeven, zal slechts kunnen geschieden door tusschenkomst van centrale vereffeningsinstituten, als hoedanig voor Nederland het „Nederlandsch Clearinginstituut" en voor Bulgarije de Nationale Bank van Bulgarije optreden.

2. De Nederlandsche Regeering behoudt zich voor te bepalen, dat in bijzondere gevallen het opslaan in entrepôt in Nederland zal worden beschouwd als een invoer in den zin van het vorig lid.

3. Voor al wat deze Overeenkomst betreft, zullen de uitdrukkingen „Nederland" en „Nederlandsch" betrekking hebben zoowel op het grondgebied van het Koninkrijk in Europa als op dat buiten Europa.

Art. II. 1. Als Nederlandsche goederen zullen worden beschouwd :

a. alle goederen van Nederlandschen oorsprong, zoomede alle goederen die in Nederland een voldoend ingrijpende bewerking of verwerking hebben ondergaan, om aan deze goederen een zuiver nationaal karakter te geven ;

b. alle goederen van niet-Nederlandschen oorsprong, welke het voorwerp hebben uitgemaakt van een geregeld handelsverkeer tusschen Nederland en Bulgarije vóór het in werking treden van deze Overeenkomst en welke in Bulgarije zijn ingevoerd door tusschenkomst van een Nederlandsch handelshuis, dat in Nederland gevestigd is, mits dit handelshuis dezen handel ook reeds heeft gedreven vóór het in werking treden van deze Overeenkomst.

2. De Nederlandsche Regeering behoudt zich voor, gedurende het van kracht zijn van deze Overeenkomst, de verhouding vast te stellen, waarin de twee bovengenoemde groepen van goederen zullen worden toegelaten tot de clearingregeling overeenkomstig de bepalingen van deze Overeenkomst.

3. De beide Regeeringen zullen in onderlinge overeenstemming kunnen bepalen, dat voor zekere goederen de betaling buiten de clearingregeling om zal geschieden.

Art. III. Als Bulgaarsche goederen zullen worden beschouwd alle goederen van Bulgaarschen oorsprong, zoomede alle goederen, die in Bulgarije een voldoend ingrijpende bewerking of verwerking hebben ondergaan om aan deze goederen een zuiver nationaal karakter te geven.

Art. IV. 1. De beide Regeeringen zullen de algeheele uitputting bevorderen van het tegoed, dat gereserveerd is voor de betaling der wederzijdsche uitvoeren, en zij zullen zich beijveren opdat het evenwicht in het overeengekomen stelsel van verrekening niet worde verbroken.

2. Tot dat doel behoudt de Nederlandsche Regeering zich voor te bepalen, dat de vereffening der vorderingen, voortspruitende uit den uitvoer van Nederlandsche goederen naar Bulgarije onderworpen zal worden aan een

voorafgaande machtiging van de bevoegde Nederlandsche autoriteiten, in welk geval het overleggen van een dergelijke machtiging verplicht is, wil de Nationale Bank van Bulgarije stortingen ter vereffening van deze schuldvorderingen aannemen.

Art. V. 1. Onder voorbehoud van het bepaalde in artikel VII zal de invoer in Nederland van alle Bulgaarsche goederen uitsluitend moeten worden vereffend door storting van den koopprijs in Nederlandsche guldens op een rentevrije algemeene rekening, welke tot dit doel wordt geopend bij het „Nederlandsch Clearinginstituut" en bestemd is voor de vereffening van de Nederlandsche vorderingen door middel van clearing.

2. De invoer in Bulgarije van alle Nederlandsche goederen zal uitsluitend moeten worden vereffend door storting van den koopprijs in lewa bij de Nationale Bank van Bulgarije, alwaar dit bedrag, na omrekening tegen den officieelen koers op den dag van storting vastgesteld door de Nationale Bank van Bulgarije, zal worden geboekt op een rentevrije algemeene rekening in Nederlandsche guldens, welke tot dit doel wordt geopend bij genoemde bankinstelling, en bestemd is voor de vereffening van de Bulgaarsche vorderingen door middel van clearing.

3. Wanneer de schuld van den schuldenaar luidt in een andere munt dan de munt van het land, waar de storting geschiedt, zal hij de tegenwaarde daarvan moeten storten, welke voor den schuldenaar in Nederland berekend wordt volgens den officieelen koers aan één der beurzen in Nederland van den dag, voorafgaande aan dien der storting, en voor den schuldenaar in Bulgarije, volgens den officieelen koers, vastgesteld door de Nationale Bank van Bulgarije op den dag van storting.

4. Het „Nederlandsch Clearinginstituut" en de Nationale Bank van Bulgarije zullen over en weer onverwijld de adviezen uitwisselen van de stortingen, welke volgens de bepalingen van dit artikel zijn geschied.

Art. VI. 1. Teneinde ongewenschte verwikkelingen te voorkomen, zal rechtstreeksche verrekening zijn toegestaan van de kosten, welke met den handel verband houden en ontstaan zijn in het land van den schuldenaar — zooals b.v. kosten van transport, invoerrechten, provisies en commissies — voor zoover zij gebruikelijk en economisch gerechtvaardigd zijn.

2. Het „Nederlandsch Clearinginstituut" en de Nationale Bank van Bulgarije zullen in gemeenschappelijk overleg de wijze van uitvoering regelen van genoemde rechtstreeksche verrekeningen.

Art. VII. 1. Het „Nederlandsch Clearinginstituut" en de Nationale Bank van Bulgarije zullen zooveel mogelijk de directe uitwisseling van Nederlandsche goederen tegen Bulgaarsche goederen door middel van particuliere compensatie toestaan.

2. Tot dit doel zullen de Nederlandsche goederen, vermeld in de bij deze Overeenkomst behoorende lijst I kunnen worden gecompenseerd met de Bulgaarsche goederen, vermeld in artikel 10, Lijst I, van de Algemeene Verordening der Nationale Bank van Bulgarije als in onderstaand artikel IX genoemd.

3. De bedragen, verschuldigd ter vereffening van de particuliere compensatietransacties, zullen onverwijld moeten worden gestort op bijzondere rekeningen, welke tot dit doel worden geopend bij het „Nederlandsch Clearinginstituut" en de Nationale Bank van Bulgarije.

4. Elke particuliere compensatietransactie zal tevoren onderworpen worden aan de goedkeuring van het „Nederlandsch Clearinginstituut" en de Nationale Bank van Bulgarije, die zich zoowel over deze transactie zelve als over de wijze van uitvoering nader zullen verstaan.

Art. VIII. 1. De uitoefening van de bevoegdheid stortingen te verrichten op de algemeene en bijzondere rekeningen, vermeld in de artikelen V en VII, zal,noch direct noch indirect, op eenigerlei wijze mogen worden belemmerd; de betrokken schuldenaren zijn geheel en al vrij om de verschuldigde sommen zonder kosten te storten.

2. De betalingen aan de schuldeischers door middel van clearing zullen geschieden in chronologische volgorde van de stortingen en binnen de grenzen van de beschikbare middelen.

Art. IX. 1. De bedragen, gestort op de algemeene rekening, vermeld in artikel V, en op de bijzondere rekening, vermeld in artikel VII, bij het „Nederlandsch Clearinginstituut", zullen worden verdeeld over twee rentevrije rekeningen A en B, onderscheidenlijk C en D; de bedragen gestort op de rekeningen A en C zullen ter beschikking staan van de Nationale Bank van Bulgarije, en de bedragen gestort op de rekeningen B en D zullen bestemd zijn ter vereffening van de vorderingen voortspruitende uit den invoer van Nederlandsche goederen in Bulgarije, welke vanaf 1 September 1935 heeft plaats gevonden.

2. De verdeeling, in het vorig lid bedoeld, zal geschieden in de verhoudingen voorzien in artikel 10 van de Algemeene Verordening van de Nationale Bank van Bulgarije, regelende den Bulgaarschen in- en uitvoer, („Journal Officiel" van 4 Juni 1935, nº. 123), en derzelver aanvullingen, behoudens ten aanzien van den invoer in Nederland tegen betaling over de clearing van gerst, waarbij 30 pct. van den koopprijs ter beschikking zal worden gelaten van de Nationale Bank van Bulgarije, alsmede ten aanzien van elk ander Bulgaarsch goed, waarvoor een verlaging zal worden toegepast van de percentages, welke ter beschikking komen van de Nationale Bank van Bulgarije.

Art. X. De Bulgaarsche Regeering verbindt zich om te betalen en over te maken aan het „Nederlandsch Clearinginstituut" binnen een tijdsduur van 6 maanden, gerekend vanaf 1 September 1935, het geheele bedrag der achterstallige vorderingen voor Nederlandsche rekening, voortspruitende uit den invoer van goederen in Bulgarije door Nederlandsche handelshuizen, ongeacht den oorsprong dier goederen en voor zoover die invoer heeft plaats gevonden vóór 1 September 1935.

Art. XI. In afwijking van het bepaalde bij art. 25 van de Algemeene Verordening van de Nationale Bank van Bulgarije, vermeld in artikel IX van deze Overeenkomst, zullen de bevoegde autoriteiten van de beide landen, voor al hetgeen de toepassing van deze Overeenkomst betreft, de tusschen belanghebbenden overeengekomen vervaltermijnen eerbiedigen.

Art. XII. 1. De technische uitvoering van

deze Overeenkomst zal in onderlinge overeenstemming tusschen het „Nederlandsch Clearinginstituut" en de Nationale Bank van Bulgarije worden geregeld.

2. De beide Regeeringen zullen in onderlinge overeenstemming de moeilijkheden regelen, welke de toepassing van deze Overeenkomst mocht kunnen opleveren, tot welk doel zij gemachtigden zullen kunnen aanwijzen.

Art. XIII. Elk der beide Regeeringen verbindt zich de noodige maatregelen te treffen om haar onderdanen te verplichten de bepalingen van deze Overeenkomst na te komen.

Art. XIV. 1. Het tegoed, hetwelk ten gunste van de exporteurs van de verdragsluitende landen op de rekeningen bij het „Nederlandsch Clearinginstituut" of de Nationale Bank van Bulgarije uitstaat op het tijdstip van beëindiging van deze Overeenkomst door een der beide Regeeringen, zullen worden afgewikkeld onder toepassing van de bepalingen van deze Overeenkomst.

2. Volgens de bepalingen van deze Overeenkomst zullen worden vereffend de betalingen in verband met den invoer van Nederlandsche of Bulgaarsche goederen, verzonden uiterlijk op den dag volgende op dien der opzegging.

Art. XV. Deze Overeenkomst zal in werking treden op den dag harer onderteekening met terugwerkende kracht vanaf 1 September 1935. Zij zal van kracht blijven, zoolang een van de beide Regeeringen niet den wensch zal hebben kenbaar gemaakt haar te beëindigen, met inachtneming van een opzeggingstermijn van 15 dagen.

Ter oorkonde waarvan de ondergeteekenden deze Overeenkomst hebben onderteekend.

Gedaan in tweevoud te Sofia, 23 September 1935.

Voor Nederland:
L. M. de Brauw,
Consul der Nederlanden te Sofia.

Voor Bulgarije:
K. Gouneff,
Vice-gouverneur van de Nationale Bank van Bulgarije.

LIJST I.

No. van het Bulgaarsche tarief.	No. van de Bulgaarsche statistiek.	Artikelen.
48, 133	87 a	Aardappelmeel en stijfsel voor voeding en de strijkerij.
48	87 b	Aardappelmeel en stijfsel voor industrieele doeleinden.
80 a	111 a	Suikerbietenzaad.
70 b, 133	121 b	Cacao in poedervorm, in koekvorm, zonder suiker.
70 a, 133	122	Cacaoboonen (ruw of gebrand).
170	207 b	Huisbrandcokes.
170	208	Industriecokes.
192 b 2	216	Caustische soda.
192 r, 1, 2, 3, 194	225	Salpeter van alle soorten.
191 b	247	Jodium.
192, 193, 194, 195 b	255 a	Chemische producten, niet afzonderlijk genoemd.
193 r	255 b	Calcium-carbonaat.
192 k 2	255 h 3	Natrium-sulfaat.
177	272/273	Menie, zinkwit, loodwit en lithopon.
177	272 b/273 b	Zinkwit.
177	272 r/273 r	Lithopon.
177 b 1	278	Ultramarijn.
180	281	Kunstmatige organische verfstoffen, niet gereed voor onmiddellijk gebruik.
180	281 a	Aniline-kleurstoffen.
189	285	Drukinkten.
182 b	287	Toebereide olie- en waterverven.
177 d 2	291	Minerale verfstoffen, niet afzonderlijk genoemd.
176, 194	293	Extracten en stoffen tot het looien van huiden, niet afzonderlijk genoemd.
183	294	Lakken en vernissen.
155 b	296	Koolteer.
145	301	Colophoon.
143	306 b	Gommen en harsen, n. a. g.
120 b	319 a	Lijnolie.
120 b	319 b	Siccatieven, surrogaten voor lijnolie.
122	321 a	Palmolie en cocosolie voor industrieele doeleinden.
115, 118, 1, 2	326 b	Grondnotenolie, maanzaadolie en andere eetbare plantaardige oliën n.a.g.
119	327/331 a	Cacaoboter.
122	334	Vischtraan, ledersmeer en andere vetten voor het bewerken van huiden.
125	336 b 3	Oleïne- en andere vetzuren.

125	338	Stearine.
193 e, 199	348	Zwavelaether en collodium.
199	356	Zwavelzure kinine en zoutzuur.
198, 199	355, 359/364, 368/369	Medicijnen, medische spécialité's en stoffen voor medische doeleinden n.a.g.
174 a, b, B	376	Etherische en aromatische oliën.
174 a, b	376 a	Etherische en aromatische oliën.
410	425/426	Ruw smeedijzer, in staven en blokken.
409 b	427 a	Plaatijzer, tot en met 3 mm dikte, getrokken of gewalst.
409 a	427 b	Plaatijzer, van meer dan 3 mm dikte, gesmeed, gewalst of getrokken.
409 b 2, 3	430 a	Plaatijzer van 3 mm dikte, gepolijst, gelakt, verzinkt, verlood of gegalvaniseerd.
420	437	Buizen en pijpen van smeedijzer en verbindingsstukken daarvoor.
432 b 1	449	Breinaalden.
452/453	457/458	Lood, ruw en in oude stukken. Lood in platen en in anderen vorm.
456/16 B	464/465	Zink, ruw en in oude stukken.
457/16 B 458/16 B		Zink in bladen, in platen en in staven.
461, 462, 463	469/470	Tin, ruw en in oude stukken. Tin, in staven, in bladen en in platen.
467, 468	476	Koper, gesmeed of gewalst : in bladen, staven of in platen.
469	477 a	Koperdraad, al of niet geplatteerd.
506	477 b	Koperdraad, omwonden met spinstoffen, kabels.
408	490	Gietijzer.
213	521 b, 526 b	Koroso, galalith, celluloid en andere harsen, in ruwen staat, voor snijwerk.
291	538 b	Cellulose in massavorm.
291	538 b 2	Artikelen van cellulose in massavorm, in platen en dergelijke.
304 a	551 a	Huiden van ossen en koeien, al of niet gezouten.
304 a 2	551 b	Huiden van ossen en koeien, gedroogd, al of niet gezouten.
304 a	552	Huiden van buffels, ruw of gedroogd, al of niet gezouten.
304 a	553	Huiden van kalveren, ruw, al of niet gedroogd.
305	567 a	Huiden voor bovenleer van schoenwerk, mineraal gelooid (box en chevreaux) uitgezonderd lakleder.
305	567 B	Huiden voor bovenleer van schoenen, niet afzonderlijk genoemd.
309, 312, 314 a 6, B, r	569 b	Artikelen van leer, van marokijnleder n.a.g.
388 a	580 a	Gewone onontvette wol.
338 a	581	Gewone gewasschen wol.
338 b	582 a	Gewone gekamde wol.
338 b	582 b	Fijne gekamde wol.
338 a	584 a	Fijne wol (alpaca, lama, vicunna, merinos) al of niet gewasschen.
343	586	Garens van gewone niet geverfde wol.
343	588	Garens van fijne wol, al of niet geverfd.
353 a	627 a	Ruwe katoen.
595	627 b	Afval van katoen en van katoenen garens.
354 A, 1 a, 2 a	630	Garens van ongebleekte katoen ééndraads tot n°. 12 Engelsch al of niet getwijnd.
354	631	Garens van gebleekte of geverfde katoen ééndraads tot n°. 12 Engelsch, al of niet getwijnd.
354, A 1, B 2, B	632	Garens van ongebleekte katoen, ééndraads, van n°. 12 tot n°. 24 Engelsch, al of niet getwijnd.
354 A, B, 2 B, 355 a	634	Garens van katoen, ongebleekt, één- of tweedraads dunner dan n°. 24 Engelsch, al of niet getwijnd.
354	635	Garens van katoen, gebleekt of geverfd, één- of tweedraads, dunner dan n°. 24 Engelsch, al of niet getwijnd.
355	636	Garens van katoen, twee- of meerdraads, ongebleekt, gebleekt of geverfd, getwijnd ; katoenen breigarens (om te haken en om koord van te maken).

392 a, 576	652 b	Verbandstoffen.
371, 372, 373, 374	660	Garens en bindgarens van jute, rameh, manilla en andere plantaardige textielstoffen, ruw, gebleekt of geverfd.
234 a, 374	662 b	Bindgarens en touw van manilla, sisal en andere niet genoemde textielstoffen.
373, 376 a	664	Vischnetten en -garens.
319	702	Rubber, guttapercha en balata in ruwen toestand, al of niet gezuiverd.
320	703	Rubber en guttapercha, in platen, bladen en staven.
325 a	706 a 2	Rubber (binnenbanden).
500 a, r	726	Instrumenten en apparaten voor chirurgie en chemie.
500 b, B 3, 502 a	727	Instrumenten en apparaten, astronomische, matematische, natuurkundige, optische, photographische.
503, 504, 505 a, b, r	727 b	Apparaten voor telegrafie en telefonie, electrische verlichting-, meet-, reken- en krachtoverbrenging apparaten, onderdeelen.
505	727 b 3	Apparaten voor het meten van electriciteit, de ampères, de volts en dergelijke voor meting, berekening en overbrenging van energie en hun onderdeelen.
503	727 b 5	Transformatoren van alle soorten en hun onderdeelen.
505 B 1, 2	727 B	Electrische apparaten voor verwarming voor de keuken en om te strijken.
505 B 2	727 B 2	Electrische apparaten voor hygiënische en andere doeleinden.
507	727 r	Materiaal voor electrische installaties, gecombineerd met verschillende stoffen uitgezonderd isolatiedraad en kabels.

S. 82.

16 *Januari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Nederlandschen Gezant te *Parijs* gewisselde nota's dd. 17 en 19 October 1935, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Frankrijk* in zake vrijstelling van invoerrechten op benzine en smeerolie in het internationaal luchtverkeer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en Onzen Gezant te *Parijs* gewisselde nota's dd. 17 en 19 October 1935, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Frankrijk* in zake vrijstelling van invoerrechten op benzine en smeerolie in het internationaal luchtverkeer, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 1 November 1935 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 10den Januari 1936, Directie van het Protocol, nº. 1158;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 16den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 24 *Januari* 1936.)

Ministère des Affaires Etragères.
Sous-Direction des Affaires Administratives et des Unions Internationales.

Paris, le 17 octobre 1935.

Monsieur le Ministre,

En me référant à votre lettre du 15 avril dernier ainsi qu'à la note de la Légation Royale en date du 3 septembre suivant, j'ai l'honneur de vous faire savoir que le Gouvernement français est disposé sous condition de réciprocité à accorder sur son territoire métropolitain aux aéronefs de nationalité néerlandaise — aéronefs de tourisme et aéronefs assurant un service aérien international — les facilités suivantes:

1) — A l'arrivée sur le territoire français métropolitain, le combustible et les lubrifiants contenus dans les réservoirs normaux de l'aéronef sont admis en franchise des droits de douane ou autres étant entendu, toutefois, qu'aucune quantité ne pourra être débarquée en franchise.

2) — Au départ d'un aéronef néerlandais quittant un aérodrome douanier français métropolitain pour se rendre à l'étranger, sont livrés en franchise de tous droits de douane ou autres les combustibles et les lubrifiants nécessaires au ravitaillement de l'appareil, étant entendu toutefois qu'en cas d'escale sur un autre aérodrome français l'octroi de cette franchise pourra être subordonné à certaines conditions déterminées.

3) — La franchise visée à l'alinéa 2) peut être accordée sous forme de restitution des droits payés.

Il est entendu qu'un aérodrome douanier est un aérodrome ouvert à l'usage public où fonctionne un service de douane.

Je vous serai très obligé de bien vouloir me faire savoir si le Gouvernement Royal accepte

d'accorder les mêmes facilités aux aéronefs ayant la nationalité française, aéronefs de tourisme et aéronefs assurant un service aérien international.

Agréez, Monsieur le Ministre, etc.

Pour le Ministre des Affaires Etrangères
et par délégation,
L'Ambassadeur de France,
Secrétaire Général,
Alexis Léger.

Monsieur le Jonkheer J. Loudon,
Ministre des Pays-Bas, Paris.

Légation des Pays-Bas.

N°. 3712/I.58.

Paris, le 19 octobre 1935.

Monsieur le Président,

J'ai l'honneur d'accuser réception à Votre Excellence de Sa lettre du 17 octobre dernier, Sous-Direction des Affaires administratives et des Unions Internationales, m'informant des conditions auxquelles le Gouvernement Français est disposé à accorder, sur son territoire métropolitain, certaines facilités aux aéronefs néerlandais.

En la remerciant de cette aimable communication j'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence que, réciproquement, le Gouvernement de la Reine accepte d'accorder les mêmes facilités aux aéronefs ayant la nationalité française, aéronefs de tourisme et aéronefs assurant un service aérien international, notamment :

1°. A l'arrivée sur le territoire des Pays-Bas en Europe, le combustible et les lubrifiants contenus dans les réservoirs normaux de l'aéronef sont admis en franchise des droits de douane ou autres, étant entendu, toutefois, qu'aucune quantité ne pourra être débarquée en franchise.

2°. Au départ d'un aéronef français quittant un aérodrome douanier néerlandais en Europe pour se rendre à l'étranger, sont livrés en franchise de tous droits de douane ou autres, le combustible et les lubrifiants nécessaires au ravitaillement de l'appareil, étant entendu toutefois qu'en cas d'escale sur un autre aérodrome néerlandais l'octroi de cette franchise pourra être subordonné à certaines conditions déterminées.

3°. La franchise visée à l'alinéa 2° peut être accordée sous forme de restitution des droits payés.

Il est entendu qu'un aérodrome douanier est un aérodrome ouvert à l'usage public où fonctionne un service de douane.

Afin de pouvoir prévenir les services intéressés il semble que l'on pourrait fixer, sauf contre-avis de la part de Votre Excellence, au 1er novembre 1935 la date de l'entrée en vigueur de cet accord.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, les assurrances de ma plus haute considération.

J. Loudon.

Son Excellence
Monsieur Pierre Laval,
Président du Conseil
Ministre des Affaires Etrangères,
Paris.

VERTALING.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken.
Onder-Afdeeling van Administratieve Zaken
en van Internationale Unies.

Parijs, 17 October 1935.

Mijnheer de Minister,

Onder verwijzing naar Uw brief van 15 April j.l. en naar de nota van het Koninklijk Gezantschap van 3 September daaropvolgend, heb ik de eer U te doen weten, dat de Fransche Regeering bereid is onder voorwaarde van wederkeerigheid op het grondgebied van het moederland aan de luchtvaartuigen van Nederlandsche nationaliteit — sportluchtvaartuigen en luchtvaartuigen, welke een internationalen luchtdienst onderhouden — de volgende faciliteiten te verleenen :

1) Bij aankomst op het Fransche grondgebied van het moederland, worden de brandstof en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de gewone reservoirs van het luchtvaartuig, vrij van douane- en andere rechten toegelaten, met dien verstande evenwel, dat geen enkele hoeveelheid vrij van rechten zal kunnen worden gelost.

2) Bij het vertrek van een Nederlandsch luchtvaartuig van een Fransch douaneluchtvaartterrein in het moederland om zich naar het buitenland te begeven, worden de brandstoffen en de smeermiddelen, welke noodig zijn voor de bijvulling van het toestel, vrij van alle douane- of andere rechten geleverd, met dien verstande evenwel, dat in geval van landing op een ander Fransch luchtvaartterrein het verleenen van die vrijstelling zal kunnen worden afhankelijk gesteld van zekere bepaalde voorwaarden.

3) De vrijstelling, bedoeld in alinea 2) kan worden verleend in den vorm van restitutie van de betaalde rechten.

Het is wel te verstaan, dat een douaneluchtvaartterrein is een luchtvaartterrein, opengesteld voor het openbaar gebruik, waar een douanedienst werkt.

Ik zal U zeer verplicht zijn indien Gij mij zult willen doen weten of Hr. Ms. Regeering bereid is dezelfde faciliteiten te verleenen ten aanzien van de luchtvaartuigen, welke de Fransche nationaliteit bezitten, sport-luchtvaartuigen en luchtvaartuigen, welke een internationalen luchtdienst onderhouden.

Aanvaard, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijne hoogachting,

Voor den Minister van
Buitenlandsche Zaken en op last,
De Ambassadeur van Frankrijk,
Secretaris-Generaal,
Alexis Léger.

Jonkheer J. Loudon,
Gezant der Nederlanden,
Parijs.

Gezantschap der Nederlanden.

N°. 3712/I.58.

Parijs, 19 October 1935.

Mijnheer de Voorzitter,

Ik heb de eer Uwer Excellentie de ontvangst te bevestigen van Haar brief van 17 October j.l., Onder-Afdeeling van Administratieve Zaken en van Internationale Unies, waarbij mij de voorwaarden werden kenbaar gemaakt, onder welke de Fransche Regeering bereid is, op het grondgebied van het moederland, zekere faciliteiten te verleenen ten aanzien van Nederlandsche luchtvaartuigen.

Onder dankzegging voor die vriendelijke mededeeling heb ik de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat Hr. Ms. Regeering, wederkeerig, bereid is dezelfde faciliteiten te verleenen ten aanzien van de luchtvaartuigen, welke de Fransche nationaliteit bezitten, sportluchtvaartuigen en luchtvaartuigen, welke een internationalen luchtdienst onderhouden, te weten:

1) Bij aankomst op het Nederlandsch grondgebied in Europa, worden de brandstof en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de gewone reservoirs van het luchtvaartuig, vrij van douane- en andere rechten toegelaten, met dien verstande evenwel, dat geen enkele hoeveelheid vrij van rechten zal kunnen worden gelost.

2) Bij het vertrek van een Fransch luchtvaartuig van een Nederlandsch douaneluchtvaartterrein in Europa om zich naar het buitenland te begeven, worden de brandstof en de smeermiddelen, welke noodig zijn voor de bijvulling van het toestel, vrij van alle douane- of andere rechten geleverd, met dien verstande evenwel, dat in geval van landing op een ander Nederlandsch luchtvaartterrein het verleenen van die vrijstelling zal kunnen worden afhankelijk gesteld van zekere bepaalde voorwaarden.

3) De vrijstelling, bedoeld in alinea 2) kan worden verleend in den vorm van restitutie van de betaalde rechten.

Het is wel te verstaan, dat een douaneluchtvaartterrein is een luchtvaartterrein, opengesteld voor het openbaar gebruik, waar een douanedienst werkt.

Teneinde de betrokken diensten te kunnen verwittigen zou, behoudens tegenbericht van de zijde van Uwe Excellentie, de datum van inwerkingtreding van deze overeenkomst kunnen worden gesteld op 1 November 1935.

Gelief, Mijnheer de Voorzitter, mijne verzekering van de meeste hoogachting te aanvaarden.

J. Loudon.

Aan Zijne Excellentie
den Heer Pierre Laval,
Voorzitter van den Raad van
Ministers, Minister van
Buitenlandsche Zaken te
Parijs.

S. 83.

18 *Januari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 20 Februari 1933 te *Genève* tusschen *Nederland* en *België* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag met bijbehoorende nota's en protocol.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 19 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 408), houdende goedkeuring van het op 20 Februari 1933 te *Genève* tusschen *Nederland* en *België* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag, van welk verdrag een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;[1]

Gezien mede de op 7 Januari 1936 tusschen den Tijdelijk Zaakgelastigde der Nederlanden te *Brussel* en den Belgischen Eerste Minister, Minister van Buitenlandsche Zaken en Buitenlandschen Handel gewisselde nota's in zake de toepassing van artikel 2, § 1, van het verdrag en het op dien datum onderteekende protocol nopens de toepassing van de artikelen 11, 12, 13, 14 en 17 van het verdrag, van welke stukken eveneens een afdruk, alsmede eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van genoemd verdrag op 7 Januari 1936 te *Brussel* zijn uitgewisseld;

Overwegende mede, dat bedoeld verdrag, overeenkomstig artikel 25, op 6 Februari 1936 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 15den Januari 1936, Directie van het Protocol, n°. 1038;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag, met bijbehoorende nota's en protocol, alsmede eene vertaling van laatstgenoemde stukken, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 18den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1936.)

Convention d'établissement et de travail entre les Pays-Bas et la Belgique.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas
et
Sa Majesté le Roi des Belges,

animés du désir de régler les conditions d'établissement et de travail des ressortissants néerlandais en Belgique et des ressortissants belges aux Pays-Bas, ont résolu de conclure, à cette fin, une convention et ont désigné pour Leurs plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

Jonkheer Frans Beelaerts van Blokland, Son Ministre des Affaires Etrangères,

Sa Majesté le Roi des Belges:

Monsieur Paul Hymans, Son Ministre des Affaires Etrangères,

[1] De Nederlandsche tekst van dit verdrag is te vinden in *Staatsblad* 1934, n°. 408.

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants :

SECTION I.

Etablissement.

Art. premier. § 1. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes auront la faculté de pénétrer sur le territoir de l'autre Partie, de s'y établir, d'y circuler, d'y choisir une résidence, et d'en sortir, à la condition de se conformer aux lois et règlements en vigueur dans le pays, notamment en ce qui concerne la police des étrangers.

Il est entendu que chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve le droit de ne pas admettre l'entrée et le séjour sur son territoire de tout ressortissant de l'autre Partie qui devrait être considéré comme indésirable, soit au point de vue du maintien de l'ordre, de la moralité, de la santé ou de la sécurité publiques, soit parce qu'il ne possède pas de moyens d'existence.

D'autre part, la stipulation du 1er alinéa du présent §, bien qu'excluant l'application, aux ressortissants des Hautes Parties Contractantes, de lois ou règlements ayant pour but ou de restreindre ou de supprimer le droit de libre sortie comme tel, ne s'oppose pas à l'application de la législation normale et générale dont pourrait résulter, dans des cas individuels, un empêchement à la sortie.

§ 2. Dans le cas où, conformément aux dispositions des lois et règlements concernant la police des étrangers, l'entrée, le séjcur, l'activité ou l'établissement d'un ressortissant de l'une des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'autre Partie, auraient été subordonnés à certaines conditions ou restriction., celles-ci cesseront automatiquement d'être applicables à l'intéressé continuant à résider sur ce territoire, au plus tard après cinq ans de résidence ininterrompue.

§ 3. Il est entendu que, même s'il s'agit de personnes bénéficiant des dispositions du § 2 du présent article, chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve de faire usage, à l'égard des ressortissants de l'autre Partie, du droit d'expulsion et du droit de leur appliquer ses prescriptions de police, telles que celles afférentes aux passeports, à la carte d'identité et à toutes déclarations requises pour le contrôle des étrangers.

§ 4. Les taxes exigibles à l'occasion de l'application des diverses formalités visées au § 3 du présent article, ne pourront dépasser celles applicables aux étrangers ressortissants de la nation la plus favorisée en cette matière.

Art. 2. § 1. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes seront placés, sur le territoire de l'autre Partie, sur un pied d'égalité complète de droit et de fait avec les nationaux en ce qui concerne l'exercice de toute activité commerciale, industrielle, financière et, en général, de toute activité de caractère économique, sans qu'il soit fait de distinction en ces matières entre les entreprises qui ont une activité autonome et celles qui agissent en tant que succursales ou agences.

§ 2. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes pourront exercer tous métiers et professions, non spécialement prévus au § 3 du présent article, sur le territoire de l'autre Partie, à la condition de se conformer aux lois et règlements en vigueur dans le pays, y compris ceux qui concernent la protection du marché national du travail.

Il est entendu que l'application des lois et règlements concernant la protection du marché national du travail, n'empêchera par les ressortissants de l'une des Hautes Parties Contractantes, établis sur le territoire de l'autre Partie, d'engager des personnes de leur choix pour des postes de direction.

§ 3. Les dispositions des §§ 1 et 2 du présent article ne visent pas l'exercice, sur le territoire de chacune des Hautes Parties Contractantes, des professions, métiers, industries et commerces, ci-après énumérés :

a) les fonctions, charges ou emplois publics, y compris les charges de notaire, d'avoué et d'huissier ;

b) les fonctions d'avocat et la profession d'agent de change ;

c) le colportage et les métiers ambulants ;

d) la pêche dans les eaux intérieures et territoriales, le cabotage, le pilotage en général et le service intérieur des ports.

§ 4. Les stipulations du présent article n'affectent en rien les dispositions légales en vigueur dans chaque pays et relatives au personnel à bord des navires ou bateaux battant pavillon national et des aéronefs immatriculés dans le pays.

Art. 3. § 1. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes, qu'ils se trouvent ou non sur le territoire de l'autre Partie, pourront y procéder à toutes transactions commerciales et faire toute publicité ou réclame à cet effet, dans les mêmes conditions que les nationaux. Pourvu qu'ils se conforment, pour leurs opérations, aux lois et règlements du pays, ils n'y seront soumis à aucune condition, licence, permission ou exigence autre ou plus onéreuse que celles auxquelles, pour les mêmes opérations, sont ou pourront être soumis les ressortissants du pays.

§ 2. Les dispositions du § 1 du présent article s'entendent sous réserve des conditions particulières que chacune des Hautes Parties Contractantes pourrait instituer pour les marchés par adjudication passés par des services publics.

§ 3. Si, par le jeu de la législation d'une des Hautes Parties Contractantes, l'octroi sur le territoire de celle-ci, des licences, autorisations ou permis destinés à assurer le contrôle des importations ou exportations, est subordonnée en droit ou en fait, à des conditions d'établissement, de résidence ou d'inscription applicables aux nationaux, ces mêmes conditions seront également applicables aux ressortissants de l'autre Partie.

Art. 4. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes ne seront pas empêchés de participer, sur le territoire de l'autre Partie, conformément aux lois et prescriptions de celle-ci, en qualité d'exposants, vendeurs ou acheteurs, et dans les mêmes conditions que les nationaux, aux marchés et foires publics qui ne seraient pas expressément réservés aux nationaux ou, à raison de la nature des marchandises exposées, aux nationaux et

aux ressortissants de certains autres Etats.

Art. 5. § 1. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes pourront, sur le territoire de l'autre Partie, et sous réserve, le cas échéant, de la présentation d'une carte de légitimation, faire, soit personnellement, soit par l'intermédiaire de voyageurs de commerce à leur service, l'achat chez les négociants ou dans les locaux de vente ainsi que chez les producteurs, de marchandises faisant l'objet de leur trafic. Ils pourront recueillir des commandes chez les négociants et producteurs qui font le commerce ou emploient, dans leurs établissements, des marchandises de même nature que celles qui leur sont offertes. Pour aucune de ces opérations, ils n'auront besoin d'une autorisation spéciale et ne seront soumis, de leur chef, à aucune taxe ou redevance spéciale qui ne serait pas exigible des entreprises nationales et de leurs représentants, à condition, toutefois, qu'ils n'emportent avec eux que des échantillons et non des marchandises destinées à la vente.

§ 2. Pour l'application des dispositions du présent article, les Hautes Parties Contractantes se conformeront aux dispositions de l'article 10 de la convention de Genève, du 3 novembre 1923, relative aux cartes de légitimation der voyageurs de commerce et au régime d'admission des échantillons.

§ 3. Les dispositions du présent article ne sont applicables ni aux industries ambulants, ni au colportage, ni à la recherche des commandes ou aux achats chez des personnes n'exerçant ni commerce ni industrie, chacune des Hautes Parties Contractantes réservant, à cet égard, l'entière liberté de sa législation.

Art. 6. § 1. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes jouiront, sur le territoire de l'autre Partie, du même traitement que les nationaux en ce qui concerne les droits patrimoniaux, le droit d'acquérir, de posséder ou d'affermer des biens meubles ou immeubles, ainsi que d'en disposer soit à titre gratuit, soit à titre onéreux.

§ 2. Chacune des Hautes Parties Contractantes reconnaît aux ressortissants de l'autre Partie, dans les mêmes conditions qu'à ses nationaux, la liberté d'exporter les objets mobiliers leur appartenant, ainsi que le produit de la vente de leurs biens tant meubles qu'immeubles. Il est entendu que chacune des Hautes Parties Contractantes a le droit de subordonner cette exportation au paiement préable des impôts ou taxes auxquels les biens en question sont soumis. Toutefois, lesdits biens ou les sommes provenant de leur vente, ne pourront être frappés d'aucune taxe spéciale en raison de cette exportation.

§ 3. Dans le cas de déménagement du propriètaire, ou dans le cas de vente de biens meubles ou immeubles provenant d'héritage, il est entendu que la réglementation éventuelle relative aux devises, ne pourra faire obstacle à la libre exportation du produit de la vente de ces biens.

§ 4. Les dispositions du présent article ne font point obstacle à la faculté, que chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve, de subordonner, dans certaines régions, à une autorisation préalable, l'acquisition ou l'occupation, par des ressortissants de l'autre Partie, de biens immeubles, en se fondant sur la sécurité de l'Etat.

L'acquéreur par héritage, de biens immeubles situés dans les dites régions, pourra, pour le même motif, être tenu de les mettre en vente dans un délai raisonnable.

§ 5. Dans les cas exceptionnels, tels notamment que les crises monétaires, où l'acquisition, par des étrangers, d'immeubles ou de valeurs mobilières, tend à l'accaparement des ressources vitales du pays ou risque de compromettre celles-ci, chacune des Hautes Parties Contractantes aura la faculté d'interdire cette acquisition. Toutefois, elle ne pourra faire usage de cette faculté que si aucune mesure respectant le principe d'égalité entre les ressortissants des deux pays, ne peut sauvegarder efficacement ses intérêts. Cette interdiction ne restera en vigueur qu'autant que subsisteront les raisons qui l'ont motivée.

§ 6. Nonobstant les dispositions du présent article, il est entendu que chacune des Hautes Parties Contractantes aura le droit d'imposer toutes restrictions qu'elle jugera utiles en ce qui concerne l'acquisition de navires ou bateaux battant pavillon national, ou d'aéronefs immatriculés dans le pays, ou de parts de propriété de tels navires ou aéronefs.

Art. 7. § 1. Pour la protection légale et judiciaire de leur personne, de leurs bien, de leurs droits et de leurs intérêts, les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes seront traités, dans le territoire de l'autre Partie, à l'égal des nationaux.

§ 2. En conséquence, ils auront libre et facile accès aux tribunaux comme demandeurs ou défendeurs, et pourront ester en justice dans les mêmes conditions que les nationaux. Ils auront également le droit de comparaître devant les autorités administratives compétentes et de recourir à leur intervention pour la sauvegarde de leurs droits et de leurs intérêts, dans tous les cas où les nationaux en ont la faculté. Ils pourront choisir, pour la défense de leurs intérêts, devant tous les tribunaux et toutes les juridictions ou autorités administratives, les avocats, avoués, notaires et autres personnes autorisées par les lois nationales du pays.

§ 3. Les matières judiciaires réglées par des conventions ou traités spéciaux en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes, notamment par la convention de La Haye, du 17 juillet 1905, sur la procédure civile, restent exclusivement soumises à ces conventions ou traités. Il est bien entendu que même dans le cas où ces conventions ou traités seraient dénoncés la présente convention ne serait pas applicable en ces matières.

§ 4. Le droit reconnu aux ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes de comparaître devant les autorités administratives compétentes de l'autre Partie, afin d'y sauvegarder leurs droits ou intérêts, conformément aux lois en vigueur dans le territoire en question, comporte la faculté de comparaître devant les autorités douanières et de procéder personnellement au dédouanement de leurs marchandises, dans les mêmes conditions que les nationaux, et sans être soumis, en raison de leur qualité d'étrangers, à des formalités ou prescriptions autres ou plus onéreuses que les nationaux.

Art. 8. § 1. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes seront exempts, sur le territoire de l'autre Partie, de toute fonction judiciaire ou administrative quelconque.

§ 2. Ils seront de même exempts, en temps de paix comme en temps de guerre, sur le territoire de l'autre Partie, de tout service militaire obligatoire, aussi bien dans l'armée de terre, la marine ou les forces aériennes, que dans la garde nationale ou la milice, ainsi que de toutes prestations de service obligatoires se rapportant, soit directement, soit indirectement, à la défense nationale, et exigées à titre personnel. Il en sera de même pour les prestations en argent ou en nature qui seront imposées en remplacement de ces prestations.

§ 3. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes seront, toutefois, soumis aux charges afférentes à la propriété de biens fonciers et de biens mobiliers, ainsi qu'au cantonnement forcé et autres prestations ou réquisitions militaires particulières, auxquelles peuvent être soumis, en vertu de dispositions légales, les ressortissants du pays, en qualité de possesseurs ou propriétaires d'immeubles, de biens fonciers ou de biens mobiliers. En aucun cas, l'une des charges ci-dessus visées ne pourra être exigée par l'une des Hautes Parties Contractantes qui ne l'exigerait pas également de ses nationaux.

§ 4. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes ne pourront, sur le territoire de l'autre Partie, être expropriés de leurs biens, ni privés, même temporairement, de la jouissance de leurs biens que pour cause d'utilité publique, et suivant la procédure prévue par la législation locale en vigueur en ce qui concerne les nationaux.

§ 5. Chacune des Hautes Parties Contractantes devra accorder aux ressortissants de l'autre Partie, en ce qui concerne le dédommagement pour les prestations, réquisitions, expropriations ou privations temporaires, visées aux paragraphes 3 et 4 ci-dessus, un traitement qui ne sera pas moins favorable que celui qu'elle accordera à ses propres nationaux ou aux ressortissants de la nation la plus favorisée.

§ 6. Les dispositions du § 3 du présent article ne concernent pas les navires et leurs cargaisons.

Art. 9. En matière d'impôts et de taxes de toute sorte, ainsi que de toutes autres charges de caractère fiscal, sans égard pour le compte de qui ils sont perçus, les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes jouiront, sous tous les rapports, sur le territoire de l'autre Partie, du même traitement et de la même protection auprès des autorités et juridictions fiscales que les nationaux se trouvant dans des situations identiques.

Art. 10. § 1. Les sociétés par actions ainsi que les autres sociétés civiles, commerciales, industrielles ou financières, y compris les compagnies d'assurances, les compagnies de navigation et les autres compagnies de transport, ainsi que les compagnies assurant les communications, régulièrement constituées conformément à la législation d'une des Hautes Parties Contractantes et ayant leur siège social sur le territoire de celle-ci, seront légalement reconnues comme telles sur le territoire de l'autre Partie, et y auront la capacité d'ester en justice, sous réserve que rien, dans leur constitution ou dans leur objet, ne soit contraire à l'ordre public dans ce dernier pays.

§ 2. La légalité de la constitution des sociétés visées au § 1 du présent article, ainsi que de leurs succursales et agences, et leur capacité d'ester en justice, seront déterminées d'après la loi du pays où ces sociétés ont été constituées.

§ 3. L'activité des sociétés de l'une des Hautes Parties Contractantes, en tant qu'elle s'exerce sur le territoire de l'autre Partie, sont directement, soit par l'intermédiaire de succursales ou agences, sera soumise aux lois et règlements de cette dernière.

§ 4. Si l'une des Hautes Parties Contractantes soumettait à une autorisation préalable l'activité des sociétés étrangères sur son territoire, l'octroi de cette autorisation ne pourrait, en ce qui concerne les sociétés de l'autre Partie, être subordonnée à des modalités autres que celles imposées, dans des conditions analogues, aux sociétés de la nation étrangère la plus favorisée.

Les sociétés de l'une des Hautes Parties Contractantes jouiront sur le territoire de l'autre Partie, en matière judiciaire de même qu'en ce qui concerne la possession, l'acquisition, l'occupation, la location et l'aliénation des biens meubles ou immeubles, du traitement prévu, pour les personnes physiques, aux articles 6, 7 et 8 de la présente convention. Ces sociétés pourront acquérir les immeubles ou biens-fonds nécessaires à leur fonctionnement, l'acquisition d'immeubles ou de biens-fonds ne pouvant, toutefois, constituer l'objet même de leur activité.

§ 6. Les sociétés de chacune des Hautes Parties Contractantes qui ont, sur le territoire de celle-ci, leur domicile fiscal, ainsi que leurs succursales et agences, ne seront pas soumises, sur le territoire de l'autre Partie, en ce qui concerne les impôts directs, à une charge fiscale plus élevée que celle qui est supportée, suivant le cas, par les sociétés nationales dans des situations identiques.

§ 7. Les sociétés de l'une des Hautes Parties Contractantes bénéficieront, sur le territoire de l'autre Partie, en toutes matières non visées dans le présent article, du traitement accordé aux sociétés de la nation la plus favorisée.

SECTION II.

Travail.

Art. 11. § 1. Les Hautes Parties Contractantes s'engagent à ne pas mettre obstacle à la sortie de leurs ressortissants respectifs désireux de se rendre de l'un des deux pays, dans l'autre, pour y travailler ; elles donneront, à cet effet, toutes facilités administratives à ces travailleurs et à leurs familles.

§ 2. Dans les conditions énoncées aux articles 1 et 2 de la section I de la présente convention, les travailleurs ressortissants de l'un des deux pays, seront admis à prendre du travail sur le territoire de l'autre pays.

Art. 12. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra prendre les mesures nécessaires pour assurer aux travailleurs immigrès, à travail égal, un salaire égal à celui des nationaux de même catégorie employés dans la

même entreprise, ou, à défaut d'ouvriers nationaux de la même catégorie employés dans la même entreprise, le salaire normal et courant des ouvriers de même catégorie dans la région.

Art. 13. § 1. Les travailleurs de chacune des Hautes Parties Contractantes jouiront, sur le territoire de l'autre Partie, de la même protection que celle accordée aux nationaux par la législation et par les usages du pays, pour ce qui a trait aux conditions de travail et d'existence.

§ 2. Toutes les réclamations des travailleurs de l'une des Hautes Parties Contractantes en ce qui concerne les conditions de travail et d'existence qui leur seraient faites par les employeurs sur le territoire de l'autre Partie, ou les difficultés de toute nature, lorsqu'elles comportent une intervention des pouvoirs publics, seront adressées ou transmises, soit directement, soit par l'intermédiaire des autorités diplomatiques ou consulaires, aux autorités compétentes de cette dernière Partie ; l'administration qualifiée de celle-ci procédéra aux enquêtes nécessaires et aura seule qualité pour intervenir.

Art. 14. § 1. Au cas où l'état du marché du travail ne permettrait pas, dans certaines périodes, dans certaines régions, et pour certaines professions, de trouver un emploi aux émigrants et aux ouvriers frontaliers venant individuellement et spontanément chercher du travail, la Haute Partie Contractante intéressée en avertirait immédiatement, par voie diplomatique, l'autre Partie, afin de mettre celle-ci à même de faire le nécessaire.

§ 2. Au cas où l'une des Hautes Parties Contractantes jugerait nécessaire d'appliquer des mesures restrictives aux travailleurs en cause, elle s'engage à n'appliquer ces mesures aux ressortissants de l'autre Partie, qu'après avoir ouvert avec cette dernière, des négociations tendant à limiter autant que possible le préjudice qui pourrait résulter desdites mesures.

Art. 15. Sous les réserves prévues aux §§ 4 et 5 de l'article 6 de la section I de la présente convention, les travailleurs de l'une des Hautes Parties Contractantes auront, sur le territoire de l'autre Partie, les mêmes droits et avantages que les nationaux, en ce qui concerne l'acquisition, la possession, l'affermage et la disposition, à titre gratuit ou à titre onéreux, des biens immeubles et notamment de la petite propriété rurale et urbaine. Toutefois, ils ne pourront bénéficier des primes ou avantages qui seraient accordés, sur le dit territoire, aux constructeurs et acheteurs d'habitations à bon marché.

Art. 16. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes bénéficieront, sur le territoire de l'autre Partie, des subventions aux caisses mutuelles de secours contre le chômage, des secours publics de chômage et des institutions publiques d'assistance par le travail, dans les mêmes conditions que les nationaux.

Art. 17. Les ressortissants de chacune des Hautes Parties Contractantes jouirront, sur le territoire de l'autre Partie, de l'égalité de traitement avec les ressortissants du pays, en tout ce qui concerne l'application des lois-réglementant les conditions du travail et assurant l'hygiène et la sécurité des travailleurs.

Art. 18. § 1. Les travailleurs frontaliers nationaux des deux pays, c'est-à-dire ceux qui travaillent dans des établissements industriels, commerciaux ou agricoles, sis dans un des deux pays, tout en conservant leur domicile dans l'autre où ils rentrent chaque jour ou chaque semaine, sont soumis aux formalités mentionnées ci-après :

A. Le travailleur frontalier devra se munir, auprès du bourgmestre de la commune de son domicile, d'une carte d'identité qui lui sera délivrée par celui-ci sur le vu :

1°) d'un certificat de bonne vie et de bonnes moeurs ;

2°) d'un certificat du chef de l'établissement qui l'emploie ou qui s'engage à l'employer, ce certificat devant être visé par le Fonds intercommunal de chômage belge compétent, s'il s'agit d'un établissement situé en Belgique, et par la Bourse du travail néerlandaise compétente, s'il s'agit d'un établissement situé dans les Pays-Bas.

B. Le travailleur frontalier devra faire ensuite viser sa carte d'identité, dans les huit jours, suivant les cas, par ledit Fonds intercommunal de chômage ou par ladite Bourse du travail.

§ 2. La carte d'identité délivrée en vertu de la présente convention, sera valable pour deux ans.

Art. 19. § 1. Les cartes de travailleurs frontaliers seront délivrées et visées gratuitement.

§ 2. Les cartes des travailleurs frontaliers de l'une des Hautes Parties Contractantes qui justifieront par un certificat de leur employeur qu'ils étaient occupés, au moment de la signature de la présente convention, dans un établissement industriel, commercial ou agricole, établi sur le territoire de l'autre Partie, seront visées de droit.

Art. 20. § 1. En cas de délit commis par le porteur d'une carte de travailleur frontalier, les administrations compétentes de l'une ou de l'autre Haute Partie Contractante lui retireront ladite carte.

§ 2. Les cartes retirées seront renvoyées à la Partie qui les a délivrées, en indiquant le motif du retrait.

Art. 21. Les administrations compétentes de deux pays arrêteront, d'un commun accord, les mesures de détail et d'ordre nécessaires pour l'exécution des dispositions de la présente convention, qui nécessitent la coopération de leurs services. Elles détermineront également les cas et les conditions dans lesquels les services correspondront directement entre eux.

SECTION III.

Dispositions diverses communes aux deux premières sections.

Art. 22. Le bénéfice des faveurs que l'une des Hautes Parties Contractantes aurait accordé ou accorderait à un pays tiers, en vertu d'une union économique, ne pourra être réclamé par l'autre Partie du chef de la présente convention.

Art. 23. La présente convention ne s'appliquera qu'aux territoires européens des Hautes Parties Contractantes.

Art. 24. Tout différend sur l'interprétation, l'application ou l'exécution de la présente convention, qui n'aura pu être résolu entre les Hautes Parties Contractantes par la voie diplomatique, sera soumis à la Cour Permanente de Justice Internationale.

Art. 25. La présente convention est rédigée en langues néerlandaise et française, les deux textes faisant également foi. Elle sera ratifiée et les instruments de ratification en seront échangés à Bruxelles, aussitôt que faire se pourra.

Elle entrera en vigueur trente jours après l'échange des ratifications.

Elle pourra être dénoncée à toute époque moyennant un pré-avis d'un an.

En foi de quoi, les plénipotentiaires susnommés ont signé la présente convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait en double à Genève, le 20 février 1933.

(*L.S.*) Beelaerts van Blokland.
(*L.S.*) Paul Hymans.

Ministère des Affaires Etrangères
et du Commerce Extérieur.

Direction Générale C, 2e section,
5e bureau.

N°. 76.600/41.

Bruxelles, le 7 janvier 1936.

Monsieur le Chargé d'Affaires,

A l'effet de préciser la portée de l'article 2, § 1er de la Convention belgo-néerlandaise d'établissement et de travail, signée à Genève, le 20 février 1933 et dont l'échange des ratifications a eu lieu en date de ce jour, j'ai l'honneur de porter à la connaissance de Votre Excellence que le Gouvernement belge est disposé à ne pas s'opposer à l'application aux ressortissants belges établis au Pays-Bas, des dispositions de la législation néerlandaise réglementant l'exercice indépendant de professions et d'industries par des étrangers.

En conséquence, les ressortissants belges pourront être astreints comme tous autres étrangers à solliciter aux Pays-Bas une autorisation préalable pour l'exercice de professions ou d'industries indépendantes.

J'ajoute que le Gouvernement belge estime qu'à titre de réciprocité, les sujets néerlandais établis en Belgique pourront être soumis, dans les mêmes conditions, aux dispositions qui seraient prises en Belgique en vue de soumettre à réglementation l'exercice indépendant dans le Royaume, d'une profession ou d'une industrie par des étrangers ressortissants de pays avec lesquels la Belgique n'est pas liée par un traité d'union économique.

Veuillez agréer, Monsieur le Chargé d'Affaires, l'assurance de ma considération la plus distinguée.

Le Ministre des Affaires Etrangères et du Commerce Extérieur,
P. van Zeeland.

Monsieur le Jonkheer van Lennep,
Chargé d'Affaires des Pays-Bas,
Bruxelles.

Légation des Pays-Bas.

N°. 8.

Bruxelles, le 7 janvier 1936.

Monsieur le Ministre,

J'ai l'honneur d'accuser réception de la lettre que Votre Excellence a bien voulu m'adresser en date de ce jour en vue de signaler que le Gouvernement belge ne s'opposerait pas à l'application aux ressortissants belges établis aux Pays-Bas des dispositions de la législation néerlandaise réglementant l'exercice indépendant de professions et d'industries par des étrangers.

En conséquence, les ressortissants belges pourront être astreints, comme tous autres étrangers à solliciter aux Pays-Bas, une autorisation préalable pour l'exercice de professions ou d'industries indépendantes.

J'ajoute que mon Gouvernement se rallie à l'avis du Gouvernement belge suivant lequel à titre de réciprocité les sujets néerlandais établis en Belgique, pourraient être soumis dans les mêmes conditions aux dispositions qui seraient prises en Belgique, en vue de soumettre à réglementation l'exercice indépendant dans le Royaume d'une profession ou d'une industrie par des étrangers ressortissants de pays avec lesquels la Belgique n'est pas liée par un traité d'union économique.

Je saisis cette occasion de vous réitérer, Monsieur le Ministre, l'assurance de ma plus haute considération.

W. F. van Lennep.

Son Excellence
Monsieur Paul van Zeeland
Premier Ministre,
Ministre des Affaires Etrangères
et du Commerce Extérieur,
Bruxelles.

PROTOCOLE.

Au moment de procéder à l'échange des ratifications sur la présente Convention d'établissement et de travail, les représentants soussignés des Pays-Bas et de la Belgique déclarent, au nom de leurs Gouvernements respectifs, que le principe de l'égalité des salaires énoncé à l'article 12 de la dite Convention s'applique aussi bien aux travailleurs frontaliers qu'aux travailleurs résidents; ils reconnaissent au surplus, pour autant que de besoin, que l'ensemble des dispositions prévues aux articles 11, 13, 14 et 17 de ladite Convention, doivent s'appliquer indifféremment à ces deux catégories d'ouvriers.

Fait en double à Bruxelles, le 7 janvier 1936.

Le Premier Ministre,
Ministre des Affaires Etrangères
et du Commerce Extérieur,
P. van Zeeland.
(*L. S.*)

Le Chargé d'Affaires des Pays-Bas
à Bruxelles,
W. F. van Lennep.
(*L. S.*)

VERTALING.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken
en van Buitenlandschen Handel.

Algemeene Directie C, 2e afdeeling,
5e Bureau.

N°. 76.600/41.

Brussel, 7 Januari 1936.

Mijnheer de Zaakgelastigde,

Ter nadere omschrijving van de strekking van artikel 2, § 1, van het op 20 Februari 1933 te Genève onderteekende Belgisch-Nederlandsche vestigings- en arbeidsverdrag, waarvan de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden heden heeft plaats gehad, heb ik de eer te Uwer kennis te brengen, dat de Belgische Regeering bereid is zich niet te verzetten tegen de toepassing op de in Nederland gevestigde Belgische onderdanen van de bepalingen der Nederlandsche wetgeving, regelende de zelfstandige uitoefening van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.

Dientengevolge zullen de Belgische onderdanen, evenals alle andere vreemdelingen, kunnen worden verplicht in Nederland eene voorafgaande vergunning aan te vragen voor de uitoefening van zelfstandige beroepen of bedrijven.

Ik voeg hieraan toe, dat de Belgische Regeering van oordeel is, dat uit een oogpunt van wederkeerigheid de in België gevestigde Nederlandsche onderdanen in dezelfde omstandigheden zullen kunnen worden onderworpen aan de voorschriften, welke in België mochten worden uitgevaardigd tot regeling van de zelfstandige uitoefening in het Koninkrijk van een beroep of een bedrijf door vreemdelingen, die onderdanen zijn van landen, waarmede België niet door een economisch-unieverdrag is verbonden.

Gelief, Mijnheer de Zaakgelastigde, de verzekering mijner meest bijzondere achting te aanvaarden.

De Minister van Buitenlandsche Zaken
en van Buitenlandschen Handel,
Paul van Zeeland.

den Heer Jonkheer W. F. van Lennep,
Zaakgelastigde der Nederlanden te Brussel.

Gezantschap der Nederlanden.

N°. 8.

Brussel, 7 Januari 1936.

Mijnheer de Minister,

Ik heb de eer de ontvangst te berichten van den brief, dien Uwe Excellentie heden tot mij heeft willen richten, ten einde mij te doen weten, dat de Belgische Regeering zich niet zou verzetten tegen de toepassing op de in Nederland gevestigde Belgische onderdanen van de bepalingen der Nederlandsche wetgeving, regelende de zelfstandige uitoefening van beroepen en bedrijven door vreemdelingen.

Dientengevolge zullen de Belgische onderdanen, evenals alle andere vreemdelingen, kunnen worden verplicht in Nederland eene voorafgaande vergunning aan te vragen voor de uitoefening van zelfstandige beroepen of bedrijven.

Ik voeg hieraan toe, dat mijne Regeering zich vereenigt met het oordeel der Belgische Regeering ingevolge hetwelk uit een oogpunt van wederkeerigheid de in België gevestigde Nederlandsche onderdanen in dezelfde omstandigheden zouden kunnen worden onderworpen aan de voorschriften, welke in België mochten worden uitgevaardigd tot regeling van de zelfstandige uitoefening in het Koninkrijk van een beroep of bedrijf door vreemdelingen, die onderdanen zijn van landen, waarmede België niet door een economisch-unieverdrag is verbonden.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik, Mijnheer de Minister, Om U de verzekering mijner meeste hoogachting te hernieuwen.

W. F. van Lennep.

Zijner Excellentie
den Heer Paul van Zeeland
Eerste Minister, Minister van Buitenlandsche
Zaken en van Buitenlandschen Handel
te Brussel.

PROTOCOL.

Ter gelegenheid van de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden van het onderhavige Vestigings- en arbeidsverdrag, verklaren de ondergeteekenden, vertegenwoordigers van Nederland en België, namens hunne wederzijdsche Regeeringen, dat het beginsel van gelijkheid van loon, hetwelk vervat is in artikel 12 van genoemd verdrag, evenzeer van toepassing is op de grensarbeiders als op de gevestigde arbeiders; zij erkennen bovendien voor zooveel noodig, dat het geheel der bepalingen, vervat in de artikelen 11, 13, 14 en 17 van genoemd verdrag, moet worden toegepast op onverschillig welke van deze twee categorieën van arbeiders.

Gedaan te Brussel, in tweevoud, den 7den Januari 1936.

De Eerste Minister,
Minister van Buitenlandsche Zaken
en van Buitenlandschen Handel,
P. van Zeeland.
(*L.S.*)

De Zaakgelastigde der Nederlanden
te Brussel,
W. F. van Lennep.
(*L.S.*)

S. 84.

24 *Januari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 29 Januari 1934 te *Montevideo* tusschen het Koninkrijk der *Nederlanden* en de Republiek *Uruguay* gesloten verdrag van handel en scheepvaart met bijbehoorend slotprotocol.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 368) tot goedkeuring van het op 29 Januari 1934 te *Montevideo* tusschen het Konink-

rijk der *Nederlanden* en de Republiek *Uruguay* gesloten verdrag van handel en scheepvaart met bijbehoorend slotprotocol, van welk verdrag en protocol een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd ;[1]

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van dat verdrag met bijbehoorend slotprotocol op 15 Januari 1936 te *Montevideo* zijn uitgewisseld ;

Overwegende mede, dat het verdrag overeenkomstig artikel 8, voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden op 30 Januari 1936 en voor *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* op 15 April 1936 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 21sten Januari 1936, Directie van het Protocol, nº. 1956 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

meergenoemd verdrag met protocol, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 24sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,

D e G r a e f f.

(*Uitgeg.* 30 *Januari* 1936.)

VERTALING.

Verdrag van handel en scheepvaart tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Oostelijke Republiek Uruguay.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Excellentie de President der Oostelijke Republiek Uruguay, gelijkelijk bezield met den wensch, de vriendschapsbanden, die Nederland en Uruguay verbinden, nauwer aan te halen, en met het verlangen, de handels- en scheepvaartbetrekkingen tusschen de beide landen te versterken en uit te breiden, hebben besloten een verdrag van handel en scheepvaart te sluiten en hebben te dien einde hunne wederzijdsche gevolmachtigden benoemd, te weten :

Zijne Excellentie de President van de Oostelijke Republiek Uruguay ;

den Heer Doctor Alberto Mané, Zijn Minister van Buitenlandsche Betrekkingen ;

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden :

den heer Petrus Ephrem Teppema, Haren Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Montevideo ;

die, na elkander mededeeling te hebben gedaan van hunne volmachten, welke in goeden en behoorlijken vorm werden bevonden, over de volgende artikelen tot overeenstemming zijn gekomen :

Art. 1. De Hooge Verdragsluitende Partijen komen overeen, elkander wederkeerig de onvoorwaardelijke en onbeperkte behandeling als meestbegunstigde natie toe te kennen voor alles wat betreft de douanerechten en alle bijkomende rechten, de wijze van heffing der rechten, zoomede voor de classificatie en de interpretatie van de tarieven en voor de regels, formaliteiten en heffingen, waaraan de inklaring zou kunnen worden onderworpen.

Art. 2. Bijgevolg zullen te bovengenoemder zake de voortbrengselen van den bodem of van de nijverheid van een der Verdragsluitende Partijen bij hunnen invoer in het andere land op geenerlei wijze onderworpen worden aan andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen, noch aan andere of drukkender voorschriften en formaliteiten dan waaraan gelijke of gelijksoortige voortbrengselen van eenig derde land onderworpen zijn of zullen worden.

Art. 3. Insgelijks zullen te bovengenoemder zake de voortbrengselen van den bodem of van de nijverheid, uitgevoerd uit het gebied van een der Verdragsluitende Partijen en bestemd voor het gebied van de andere Partij, niet onderworpen worden aan andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen, noch aan andere of drukkender voorschriften of formaliteiten, dan waaraan gelijke voortbrengselen, bestemd voor het gebied van eenig derde land onderworpen zijn of zullen worden.

Art. 4. Alle voordeelen, gunsten, voorrechten en vrijdommen, die te bovengenoemder zake door een der beide Verdragsluitende Partijen verleend zijn of in de toekomst verleend zullen worden aan voortbrengselen van den bodem of van de nijverheid van oorsprong uit eenig ander land of bestemd voor het gebied van eenig ander land, zullen onmiddellijk en zonder compensatie worden toegepast op de gelijke of gelijksoortige producten van oorsprong uit de andere Verdragsluitende Partij of bestemd voor het gebied van die Partij.

Art. 5. Van de gunsten, welke in de voorafgaande artikelen zijn neergelegd, zijn evenwel uitgezonderd de gunsten, welke thans verleend zijn of die later verleend zouden kunnen worden aan buurstaten ten einde het grensverkeer te vergemakkelijken, dat zich in het algemeen niet verder zal uitstrekken dan 15 K.M. aan weerszijden van de grens, alsmede die gunsten, welke voortspruiten uit een tolunie, welke door een der Verdragsluitende Partijen reeds gesloten is of in de toekomst gesloten zou kunnen worden.

Art. 6. Eveneens zijn uitgezonderd de gunsten, welke thans verleend zijn of die later verleend zouden kunnen worden door een der Verdragsluitende Partijen aan buurstaten voor de voortbrengselen van hun bodem of industrie.

Art. 7. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal aan de scheepvaart van de andere in elk opzicht een even gunstige behandeling verleenen als aan de scheepvaart van de meestbegunstigde natie.

Van laatstgenoemde bepaling is uitgezonderd de kustvaart van Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, welke materie bij uitsluiting onderworpen blijft aan de wetten en reglementen, welke in die gebieden van kracht zijn.

Art. 8. Het onderhavig verdrag zal geratificeerd worden en de ratificatieoorkonden zullen zoo spoedig mogelijk worden uitgewisseld te Montevideo. Het zal in werking treden vijftien dagen na de uitwisseling der ratificatieoorkonden, met dien verstande, dat het, voor wat betreft Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, in werking zal treden drie maanden na genoemde uitwisseling.

[1] Zie voor de Fransche tekst van het verdrag *Staatsblad* 1935, nº. 368.

Art. 9. Het verdrag wordt gesloten voor den tijd van één jaar, te rekenen van den dag af, waarop het in werking treedt.

Niettemin zal het, indien het niet drie maanden vóór den afloop van dien termijn zal zijn opgezegd, worden beschouwd als voor onbepaalden tijd te zijn verlengd. In dat geval zal het te allen tijde opgezegd kunnen worden met inachtneming van een opzeggingstermijn van drie maanden.

Ter oorkonde waarvan de bovengenoemde Gevolmachtigden het onderhavige verdrag hebben geteekend, in tweevoud, in de Fransche taal, en er hunne zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te Montevideo, den negen en twintigsten Januari negentienhonderd vier en dertig.

P. E. Teppema. (*L. S.*)
A. Mané. (*L. S.*)

Slotprotocol.

Op het oogenblik van de onderteekening van het onderhavige verdrag tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Oostelijke Republiek Uruguay, zijn de Gevolmachtigden over de volgende bepalingen tot overeenstemming gekomen, welke een integreerend deel zullen uitmaken van het verdrag zelf:

Het is wel verstaan, dat voor alles wat de verstrekking van deviezen betreft, het Koninkrijk der Nederlanden en de Oostelijke Republiek Uruguay elkander wederzijds de onvoorwaardelijke en onbeperkte behandeling als meestbegunstigde natie zullen verleenen met uitzondering van de voorkeursbehandeling, welke Uruguay op dit gebied heeft toegekend of in de toekomst zal toekennen aan de Staten van Zuid-Amerika.

Ad art. 6. Het is wel verstaan, dat de uitzondering voor de buurstaten voor wat betreft Uruguay, van toepassing is op Argentinië, Bolivia, Brazilië en Paraguay.

Ter oorkonde waarvan de behoorlijk gemachtigde Vertegenwoordigers der wederzijdsche landen het onderhavige Protocol te Montevideo hebben geteekend op negen en twintig Januari negentienhonderd vier en dertig.

P. E. Teppema. A. Mané.

S. 85.

28 *Januari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Londen* en den waarnemend Staatssecretaris voor de Buitenlandsche Zaken van Zijne Britsche Majesteit gewisselde nota's dd. 31 December 1934, houdende eene overeenkomst tot verlenging van den duur van de op 19 Juni 1926 te *Parijs* tusschen de Nederlandsche Regeering voor *Nederland* en *Nederlandsch-Indië* eenerzijds en de Regeeringen van *Groot-Britannië en Noord-Ierland* en van *Britsch-Indië* (*India*) anderzijds gesloten overeenkomst, met bijlage en protocol, nopens het beheer van het quarantaine-station te *Kamaran*(*Staatsblad* 1927, nº. 282).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 31 December 1935 (*Staatsblad* nº. 832), houden goedkeuring van de verlenging bij notawisseling van 31 December 1934 van den duur van de op 19 Juni 1926 te *Parijs* tusschen de Nederlandsche Regeering voor *Nederland* en *Nederlandsch-Indië* eenerzijds en de Regeeringen van *Groot-Britannië en Noord-Ierland* en van *Indië* anderzijds gesloten overeenkomst, met bijlage en protocol, nopens het beheer van het quarantaine-station te *Kamaran*, bevestigd bij nota's dd. 22 Juli en 14 Augustus 1926, gewisseld tusschen Onzen Gezant te *Londen* en den Staatssecretaris voor de Buitenlandsche Zaken van Zijne Britsche Majesteit, van welke eerstgenoemde nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemde overeenkomst tot verlenging van de overeenkomst van 19 Juni 1926 op 1 Januari 1935 voor *Nederland* en *Nederlandsch-Indië* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 24sten Januari 1936, Directie van het Protocol, nr. 2836;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 28sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 7 *Februari* 1936.)

Nº. E. 7665/2078/25.

Foreign Office, S.W.I.
31st December 1934.

Sir,

I have the honour to inform you that His Majesty's Government in the United Kingdom and the Government of India propose as a provisional arrangement that the Kamaran Quarantine Agreement of 1926 should be renewed as from the 1st January 1935 for an indefinite period, subject to one year's notice of denunciation by either side.

2. If the Netherlands Government are willing to renew the Agreement under the foregoing conditions, I have the honour to suggest that the present note and your reply to this effect be regarded as constituting a formal agreement for this purpose.

I have the honour to be, with the highest consideration,

Sir,
Your obedient Servant,
(In the absence of the Secretary of State)
(s.) G. W. Rendel.

Jhr. R. de Marees van Swinderen,
G.C.V.O., etc., etc., etc.

Netherland Legation.
Nº. 1819.

London, 31st December 1934.

Sir,

I have the honour to inform you that the Netherland Government are willing that, as

proposed in your note N°. E 7665/2078/25, of today's date, the Kamaran Quarantine Agreement of 1926 should, as a provisional arrangement, be renewed as from the 1st January 1935 for an indefinite period, subject to one year's notice of denunciation by either side.

2. The Netherland Government agree that the present note and your note of today's date under reply should be regarded as constituting a formal agreement for this purpose.

I have the honour to remain, with the highest consideration,

Sir,
Your obedient Servant,
(s.) R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable
Sir John Simon, *G.C.S.I., K.C.V.O., M.P., etc., etc., etc.*

VERTALING.

N°. E./7665/2078/25.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken, S.W.I.
31 December 1934.

Mijnheer,

Ik heb de eer U mede te deelen, dat Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk en de Regeering van Indië als voorloopige regeling voorstellen om de Kamaran-quarantaine-overeenkomst van 1926 te vernieuwen van 1 Januari 1935 af voor een onbepaalden tijd, behoudens kennisgeving een jaar te voren van opzegging door een van beide partijen.

2. Indien de Nederlandsche Regeering bereid is de overeenkomst onder de voorgaande voorwaarden te vernieuwen, heb ik de eer voor te stellen, dat deze nota en Uw antwoord in dezen zin beschouwd zullen worden eene formeele overeenkomst voor dit doel uit te maken.

Ik heb de eer te zijn, met de meeste hoogachting,

Mijnheer,
Uw dienstwillige dienaar,
(bij afwezigheid van den Staatssecretaris)
(w.g.) G. W. Rendel.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen, *G.C.V.O., enz., enz., enz.,*

Gezantschap der Nederlanden.
N°. 1819.

Londen, 31 December 1934.

Mijnheer,

Ik heb de eer U mede te deelen, dat de Nederlandsche Regeering bereid is om, als voorgesteld in Uwe nota N°. E 7665/2078/25 van heden, de Kamaran-quarantaine-overeenkomst van 1926, als voorloopige regeling, te vernieuwen van 1 Januari 1935 af, voor een onbepaalden tijd, behoudens kennisgeving een jaar te voren van opzegging door een van beide partijen.

2. De Nederlandsche Regeering stemt er mede in, dat deze nota en Uwe nota van heden, welke hierbij beantwoord wordt, beschouwd worden eene formeele overeenkomst voor dit doel uit te maken.

Ik heb de eer te verblijven, met de meeste hoogachting,

Mijnheer,
Uw dienstwillige dienaar,
(w.g.) R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable
Sir John Simon, *G.C.S.I., K.C.V.O., M.P., enz., enz., enz.*

S. 86.

11 *Februari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 26 April 1934 te *Rome* gesloten internationaal verdrag tot het brengen van eenheid in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas, met bijbehoorende protocollen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 28 November 1935 (*Staatsblad* n°. 677), tot goedkeuring van het op 26 April 1934 te *Rome* gesloten verdrag tot het brengen van eenheid in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas, met bijbehoorende protocollen, van welk verdrag en welke protocollen een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;[1]

Overwegende, dat genoemd verdrag door Ons is bekrachtigd en Onze akte van bekrachtiging op 31 Januari 1936 te *Rome* in de archieven van de Italiaansche Regeering is nedergelegd;

Overwegende mede, dat de hierna genoemde landen reeds tevoren hunne akten van bekrachtiging van bedoeld verdrag hebben nedergelegd, te weten: *België*, *Finland*, *Frankrijk*, *Italië*, *Noorwegen* en *Zwitserland*;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 10, op 31 Juli 1936 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 5den Februari 1936, Directie van het Protocol, n°. 4284;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd verdrag, met bijbehoorende protocollen, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 3 *Maart* 1936.)

VERTALING.

Internationaal verdrag tot het brengen van eenheid in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas. Rome 26 April 1934.

De President van het Duitsche Rijk; Zijne Majesteit de Koning der Belgen; Zijne Majesteit

[1] Zie voor de Fransche tekst van het verdrag *Staatsblad* 1935 n°. 677.

de Koning van Denemarken ; de President der Fransche Republiek ; de President der Helleensche Republiek ; Zijne Doorluchtige Hoogheid de Regent van het Koninkrijk Hongarije ; Zijne Majesteit de Koning van Italië ; Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen ; Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden ; Zijne Hoogheid de Bey van Tunis ; Zijne Majesteit de Koning van Zweden ; de Bondsraad van den Zwitserschen Bond ; de President der Republiek Tsjechoslowakije ; Zijne Majesteit de Koning van Zuidslavië ;

van oordeel zijnde, dat het wenschelijk is eenheid te brengen in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas, met het doel geschillen, welke zich in den internationalen kaashandel dienaangaande mochten voordoen, uit den weg te ruimen en eventueel te vereffenen en met het oog hierop het nut eener nauwere samenwerking erkend hebbende, hebben besloten een verdrag te sluiten en hebben als hunne gevolmachtigden aangewezen, te weten :

de President van het Duitsche Rijk :
Prof. Dr. Anton Fehr, oud-Minister ;
Dr. Karl August Wegener, raadadviseur.

Zijne Majesteit de Koning der Belgen :
den heer Pierre Wauters, directeur-generaal aan het Ministerie van Landbouw.

Zijne Majesteit de Koning van Denemarken :
den heer Hubert Wichfeld, gezantschapsraad aan het Deensche Gezantschap te Rome.

de President der Fransche Republiek :
den heer Louis-Dop, lid van de Academie van Landbouw in Frankrijk, gedelegeerde van Frankrijk en van de Fransche Koloniën, ondervoorzitter van het Permanent-Comité van het Internationaal Landbouw-Instituut ;
den heer Eugène Vitoux, adjunct-directeur van het Centraal Laboratorium van het Ministerie van Landbouw.

de President der Helleensche Republiek :
Zijne Excellentie den heer Pierre Metaxas, buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister der Helleensche Republiek bij Zijne Majesteit den Koning van Italië.

Zijne Doorlichtige Hoogheid de Regent van het Koninkrijk Hongarije :
den heer Tibor de Pechy, raadadviseur aan het Koninklijk Ministerie van Landbouw ;
den heer Ivan Mesterkovits, hoofdinspecteur van den Landbouw.

Zijne Majesteit de Koning van Italië :
Dr. Guido Segre, consul-generaal van Zijne Majesteit den Koning van Italië, hoofdambtenaar bij de Generale Directie van Economische Zaken van het Koninklijk Ministerie van Buitenlandsche Zaken ;
Prof. Bartolo Maymone, directeur van het Koninklijk Zoötechnisch Instituut te Rome ;
Prof. Giulio Dalla Torre, directeur van het Koninklijk Instituut voor Kaasbereiding te Caserte.

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen :
den heer Johannes Irgens, buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister van Noorwegen bij Zijne Majesteit den Koning van Italië.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden :
den heer A. J. Swaving, raadadviseur aan het Departement van Economische Zaken ;
den heer J. J. L. van Rijn, vertegenwoordiger van Nederland in het Permanent Comité van het Internationaal Landbouw-Instituut.

Zijne Hoogheid de Bey van Tunis :
den heer Louis-Dop voornoemd ;
den heer Eugène Vitoux voornoemd.

Zijne Majesteit de Koning van Zweden :
den heer Bo Henrik van Stockenstroem, oud-Minister, voorzitter van het Zweedsche Nationale Genootschap voor Zuivelbereiding.

de Bondsraad van den Zwitserschen Bond :
Prof. Dr. Robert Burri, directeur van het Instituut voor zuivelindustrie en bacteriologie te Liebefeld ;
Dr. Guido Koestler, adjunct-directeur van het Instituut voor zuivelindustrie en bacteriologie te Liebefeld.

de President van de Republiek Tsjechoslowakije :
Zijne Excellentie den heer Frantisek Chvalkovsky, buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister der Republiek Tsjechoslowakije bij Zijne Majesteit den Koning van Italië ;
den heer Jaroslav Dvorak, raadadviseur aan het Ministerie van Landbouw.

Zijne Majesteit de Koning van Zuidslavië :
Dr. Ludevit Prohaska, directeur der Zoötechnische afdeeling van het Ministerie van Landbouw,

die, bijeengekomen te Rome in het Internationaal Landbouw-Instituut, daartoe behoorlijk gemachtigd, het navolgende zijn overeengekomen :

Art. 1. Ten einde de toepassing der in de hierna genoemde artikelen 2 en 3, vastgelegde grondslagen te verzekeren, verplichten de verdragsluitende Partijen zich in hunne verordeningen voorschriften op te nemen betreffende de monsterneming en het scheikundig onderzoek van kaas (vocht- en vetgehalte), ter toepassing bij geschillen, welke in den internationalen kaashandel zouden kunnen ontstaan.

Art. 2. Bij de monsterneming moet rekening worden gehouden met de soort van de kaas, met hare grootte en met de vastheid van het zuivel. De monsters moeten zoo getrouw mogelijk de samenstelling van het voor consumptie geschikte gedeelte van de kaas weergeven en moeten worden genomen overeenkomstig de voorschriften, vervat in bijlage A. van dit verdrag.

Voorzooveel latere wijzigingen betreft, zal de in het hierna genoemde artikel 7 bedoelde commissie, rekening houdende met de van de Regeeringen ingekomen inlichtingen, eene nota vaststellen, waarin de nieuwe regelingen zijn aangegeven, volgens welke de monsterneming zal moeten geschieden.

Art. 3. Het scheikundig onderzoek zal, voorzooveel de bepaling van het vochtgehalte en die van het vetgehalte betreft, worden uitgevoerd volgens de methoden, voorgeschreven in bijlage B van dit verdrag.

De bepalingen van de tweede alinea van het voorgaand artikel, zullen toepasselijk zijn in

geval van wijziging van de methoden, voorgeschreven in bijlage B.

Art. 4. In geval van geschil over den uitleg der bepalingen van dit verdrag of van moeilijkheden van praktischen aard bij de toepassing daarvan, zal een der belanghebbende Partijen in overeenstemming met de andere Partij, het Internationaal Landbouw-Instituut te Rome kunnen verzoeken eene poging tot bemiddeling te doen en in laatste instantie de hulp inroepen van het Permanente Hof van Internationale Justitie, nadat alle andere middelen om tot overeenstemming te komen, zijn uitgeput.

Ter bevordering van pogingen tot minnelijke schikking zal eene commissie, waarin de belanghebbende Staten en het Internationaal Landbouw-Instituut elk één deskundige benoemen, het geschil onderzoeken, rekening houdende met alle ter zake dienende documenten en gegevens. Deze commissie zal een verslag uitbrengen, hetwelk door het Internationaal Landbouw-Instituut ter kennis wordt gebracht van elk der belanghebbende landen, onverminderd de vrijheid van de Regeeringen tot het doen van verdere stappen.

De belanghebbende Regeeringen verbinden zich gezamenlijk de kosten te dragen van de aan de deskundigen toevertrouwde opdracht.

Art. 5. De landen, die dit verdrag niet hebben onderteekend, zullen op hun verzoek tot toetreding worden toegelaten.

De toetreding zal langs diplomatieken weg ter kennis worden gebracht van de Italiaansche Regeering en door deze aan de verdragsluitende landen en aan het Internationaal Landbouw-Instituut worden medegedeeld.

Art. 6. Elk verdragsluitend land kan te allen tijde aan de Italiaansche Regeering de kennisgeving doen toekomen, dat dit verdrag toepasselijk is op alle of op een gedeelte van zijne koloniën, protectoraten, mandaatlanden, gebiedsdeelen aan zijne souvereiniteit of zijn gezag onderworpen of op alle gebiedsdeelen onder zijne suzereiniteit. Het verdrag zal toepasselijk zijn op alle in de kennisgeving aangeduide gebiedsdeelen. Bij gebreke van deze kennisgeving zal het verdrag niet op die gebiedsdeelen toepasselijk zijn.

Art. 7. Wanneer een verdragsluitend land buiten de, in de artikelen 2 en 3 bedoelde, gevallen eenige wijziging in den tekst der bijlagen A. of B. van dit verdrag zou wenschen aan te brengen, zal dit daarvan mededeeling hebben te doen aan het Internationaal Landbouw-Instituut.

Dit laatste zal den tekst der gewenschte wijzigingen aan de goedkeuring onderwerpen eener commissie van vijf deskundigen, aan te wijzen door het Instituut na gepleegd overleg met de Regeeringen der verdragsluitende landen omtrent de personen, die aangezocht zijn daarin zitting te nemen. De leden dezer commissie zullen om de drie jaren door anderen vervangen worden. De commissie zal een door de Regeering, welke de wijziging aanvraagt, aangewezen deskundige hooren.

Wanneer de gevraagde wijzigingen door genoemde commissie worden goedgekeurd, zal het Instituut dit resultaat ter kennis brengen van de verdragsluitende landen met het verzoek, van hunne instemming binnen zes maanden te willen doen blijken. Na het verstrijken van dezen termijn zal ten aanzien van de verdragsluitende landen, welke niet hebben geantwoord, worden aangenomen, dat zij met de wijziging instemmen.

De wijziging wordt van kracht zes maanden na den datum van het schrijven, waarin het Internationaal Landbouw-Instituut aan de verdragsluitende landen mededeeling zal hebben gedaan van de algemeene instemming met de voorgestelde wijziging, zooals deze uit de toepassing van het hiervoren bepaalde voortvloeit.

Art. 8. Wanneer een verdragsluitend land dit verdrag wil opzeggen, hetzij voor zijn geheele gebied, hetzij alleen voor alle of voor een gedeelte van zijne koloniën, protectoraten, bezittingen of gebiedsdeelen bedoeld in artikel 6, zal dit land hiervan mededeeling hebben te doen aan de Italiaansche Regeering, die zulks onmiddellijk ter kennis brengt van de andere toegetreden Staten en het Internationaal Landbouw-Instituut met bericht van den datum, waarop zij deze opzegging heeft ontvangen.

De opzegging zal slechts gevolg hebben voor het land, dat haar heeft gedaan of voor de koloniën, protectoraten, bezittingen of gebiedsdeelen vermeld in de akte van opzegging en zulks niet vroeger dan één jaar, nadat de kennisgeving door de Italiaansche Regeering is ontvangen.

Art. 9. Dit verdrag zal zoo spoedig mogelijk worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen worden nedergelegd bij de Italiaansche Regeering.

Van elke bekrachtiging zal door de Italiaansche Regeering mededeeling worden gedaan aan de andere verdragsluitende landen, alsmede aan het Internationaal Landbouw-Instituut.

Art. 10. Elk land zal op het oogenblik van de nederlegging van de oorkonde van zijne bekrachtiging kunnen verklaren, dat het de inwerkingtreding van dit verdrag te zijnen opzichte afhankelijk stelt van de toepassing van het verdrag door bepaald aangewezen landen.

Dit verdrag wordt van kracht, wanneer het door ten minste drie souvereine landen onvoorwaardelijk of onder inmiddels vervulde voorwaarden zal zijn bekrachtigd.

In dit geval volgt de inwerkingtreding zes maanden na den datum der nederlegging van de derde bekrachtigingsoorkonde.

Voor alle andere bekrachtigende of toetredende landen, treedt het verdrag in werking zes maanden na de nederlegging van hun oorkonde van bekrachtiging of toetreding.

Ten blijke waarvan de onderscheidene gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend.

Gedaan te Rome den zes en twintigsten April 1934, in één exemplaar, dat zal worden nedergelegd in de archieven van het Departement van Buitenlandsche Zaken van Italië. Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift zal langs diplomatieken weg worden gezonden aan elk land, hetwelk dit verdrag heeft geteekend.

Voor Duitschland :	Dr. Anton Fehr, *a. r.* Dr. Karl August Wegener, *a. r.*
Voor België :	Wauters.
Voor Denemarken :	H. Wichfeld, *a. r.*

Voor Frankrijk :	L. D., *a. r.* E. V., *a. r.*
Voor Griekenland :	P. Metaxas, *a. r.*
Voor Hongarije :	Mesterkovits. Tibor de Pechy.
Voor Italië :	Guido Segre. Bartolo Maymone. Giulio dalla Torre.
Voor Noorwegen :	J. Irgens, *a. r.*
Voor Nederland :	A. J. Swaving. J. J. L. van Rijn.
Voor Tunis :	L. D., *a. r.* E. V., *a. r.*
Voor Zweden :	B. v. Stockenstroem, *a.r.*
Voor Zwitserland :	Dr. Rob. Burri.
Voor Tsjechoslowakije :	Chvalkovsky, *a. r.* J. Dvorak, *a. r.*
Voor Zuidslavië :	Dr. L. Prohaska, *a. r.*

BIJLAGE A.

Monsterneming.

Bij de monsterneming van kaas dient rekening te worden gehouden met de volgende onderscheidingen :

I. kaas, waarvan de monsterneming geschiedt:

a) door middel van een boor ;

b) door het uitsnijden van een sector.

Opmerking.

a. In het algemeen is het bij kleine kazen verkieselijk een sector uit te snijden in plaats van een boor aan te wenden. Het gebruik van een boor zal worden toegepast, wanneer de kaas ten minste één maand oud is.

Voor monsternemingen, waarvoor een boor noodzakelijk is, kiest men een boor naar gelang van de afmetingen van de kaas.

1. de boor wordt op 10 à 20 cm van den rand, schuins door de kaas gestoken in de richting van het midden bijv. bij Grana, Gorgonzola, Emmenthal, Gruyère, Ovari (5 kg.), Fortina, enz. ;

2. de boor wordt van de eene naar de andere zijde door het midden van de kaas gestoken, bijv. bij Edammerkaas (gewicht van 2 kg. of meer), Provolone, Caciocavallo, enz. ;

3. de boor wordt vanuit het midden eener opstaande zijde horizontaal tot in het hart van de kaas gestoken, bijv. bij Goudsche kaas (gewicht van 2 kg. of meer), Pecorino romano, Tilsiter, enz. ;

4. bij kaas, welke in fust of in andere verpakking wordt verzonden, zooals Quarkkaas, Brynza, enz., geschiedt de monsterneming door de boor inschuine richting van boven naar beneden door den geheelen inhoud van fust of andere verpakking te steken.

b. Bij kazen, waarvan een sector moet worden genomen, wordt uitgegaan van den rand of uit het midden van een der zijden, waarna het aldus bloot gelegde monster onmiddellijk van de lucht wordt afgesloten, bijv. bij Port Salut, Edammerkaas, enz., wanneer deze een gewicht hebben van minder dan 2 kg.

Het gewicht van het monster moet ten minste 40 gram bedragen.

Het monster moet onmiddellijk in een goed sluitende metalen doos of glazen stopflesch worden gedaan en zoodra mogelijk worden onderzocht.

Indien het monster niet onmiddellijk in een metalen doos of glazen stopflesch kan worden gesloten, moet het voorloopig zorgvuldig in staniol worden verpakt.

In geen geval mag het monster in papier of in ander absorbeerend materiaal worden verpakt, noch daarmede in aanraking worden gebracht.

Nadat ongeveer een cm. van de korst is afgenomen, welke — voor het geval een boor is gebruikt — vervolgens wordt aangewend om het boorgat te sluiten, wordt het monster fijngeraspt en met zorg gemengd.

Bij kaassoorten als Edammer en Goudsche kaas wordt alleen de schimmellaag, doch niet het korstgedeelte verwijderd.

Onmiddellijk vóór elk onderzoek wordt het monster met zorg gemengd.

II. Kaassoorten, welke zich voor de bovenbeschreven methoden van monsterneming niet leenen.

Bij de zachte kaassoorten (Brie, Camembert en dergelijke), welke zich voor de bovenbeschreven wijze van monsterneming niet leenen, wordt het monster genomen door een sector van ten minste 50 gram uit te snijden, ten einde na verwijdering van de schimmellaag aan de buitenzijde der kaas over 40 gram bruikbare kaas te kunnen beschikken. De aldus verkregen massa wordt met behulp van een spatel of in een mortier gehomogeniseerd.

Hetzelfde geldt voor kaas in doosverpakking als Gervais, Camembert, Schabziger en dergelijke.

III. Bij groote kaasleveringen (per wagon) moet de monsterneming zoodanig geschieden, dat een goed gemiddelde wordt verkregen, maar dat een merkbare waardevermindering van de verzonden partij wordt voorkomen.

Technische wenken met betrekking tot de monsterneming van kaas.

Bijzondere aandacht zal zijn te schenken aan de volgende punten :

1. Wanneer het groote kazen betreft (zooals bijv. Cheddar), moet de boor voldoende lengte bezitten om door het midden van de kaas te gaan, ten einde zeker te zijn, dat het aldus verkregen monster de gemiddelde samenstelling van de waar vertegenwoordigt, d. w. z. vanaf het buitenste gedeelte tot aan het midden, in plaats van die van het buitenste gedeelte alleen, hetgeen bij het gebruik van een te korte boor het geval zou zijn ;

2. in geen geval mag het monster verpakt worden in papier of in eenig ander absorbeerend materiaal, noch mag het daarmede in aanraking komen.

BIJLAGE B.

Scheikundig onderzoek.

1. *Bepaling van het vochtgehalte.*

5 gram van de kaas worden afgewogen in een schaaltje met vlakken bodem.

Wanneer men gereinigd zand gebruikt, (hetgeen verplicht is bij zachte kaassoorten) moet het monster daarmede voorzichtig worden

gemengd met behulp van een medegewogen glazen staafje met afgeplat uiteinde.

Aanbevolen wordt het monster *eerst* gedurende ten minste 16 uur bij kamertemperatuur te drogen, zoo mogelijk in vacuo en daarna rechtstreeks bij ten minste 105° C.

Het drogen wordt onder herhaald wegen bij korte tusschenpoozen voortgezet tot constant gewicht.

2. *Bepaling van het vetgehalte.*

De bepaling van het vetgehalte berust op de methode Schmidt-Bondzynski-Ratzlaff.

Wanneer men niet beschikt over een apparaat, met behulp waarvan alle phasen van het onderzoek en de totale vetextractie in één en hetzelfde toestel kunnen worden uitgevoerd, worden 3 gram kaas afgewogen in een klein kolfje van ongeveer 50 cc.

Na toevoeging van 10 cc. zoutzuur (s.g. 1.125) wordt onder voorzichtig omzwenken zacht verwarmd, totdat de kaas volledig is opgelost.

De inhoud van het kolfje wordt quantitatief in een mengcylinder overgegoten, waarna het kolfje eerst met 10 cc. 96 % alkohol, daarna met 25 cc. aethylether en ten slotte met 25 cc. petroleumether (kookpunt 40°—60° C.) nagewasschen wordt.

De waschvloeistoffen worden bij de kaasoplossing gevoegd, de mengcylinder wordt na elke toevoeging voorzichtig geschud, waarbij er voor moet worden gezorgd de cylinder vooraf met een met water bevochtigde kurk te sluiten, en ten slotte ter volledige afscheiding van de etherische vetoplossing ongeveer 2 uren terzijde gesteld.

De heldere etherische vetoplossing wordt nu zoo volledig mogelijk (tot ten hoogste 1 cc.) afgelaten in een getareerd kolfje ; in den mengcylinder worden nu ongeveer 25 cc. van een mengsel van gelijke deelen ether en petroleumether gebracht, wederom herhaaldelijk geschud en ter volledige afscheiding ongeveer een uur terzijde gesteld, waarna de heldere etherische oplossing zoover mogelijk in het getareerde kolfje afgelaten wordt. Deze manipulatie wordt nog eenmaal herhaald.

De volledige etherische vetoplossing wordt hierna afgedestilleerd en het achterblijvende vet in een droogstof op ongeveer 102° C. verwarmd tot constant gewicht.

Protocol van onderteekening.

I.

Bij de onderteekening van dit verdrag legt de Italiaansche Delegatie de volgende verklaring af : „Hoewel de kaassoorten, vermeld in bijlage A, alleen als voorbeeld zijn genoemd, stelt de Italiaansche Delegatie er prijs op in het bijzonder te vermelden, dat voor de kaas van het type Grana, de monsterneming met de boor (I *a*) kan worden toegepast voor jonge kaas, terwijl voor kaas, welke hard geworden is, de monsterneming door uitsnijding van een sector (I *b*) verkieselijk is."

II.

Bij de onderteekening van dit verdrag legt de Deensche Delegatie de volgende verklaring af : „De Deensche Regeering is van oordeel, dat het zeer moeilijk is algemeene voorschriften aangaande monsterneming en onderzoek van kaas vast te stellen, welke voor alle gevallen en voor alle landen toepasselijk zijn. Bijgevolg is de Deensche Regeering van meening, dat die voorschriften geen deel moeten uitmaken van een internationaal verdrag, maar dat men aan elk land de zorg moet overlaten deze vast te stellen."

Voor Duitschland :	Dr. Anton Fehr, *a. r.* Dr. Karl August Wegener, *a. r.*
Voor België :	Wauters.
Voor Denemarken :	H. Wichfeld, *a. r.*
Voor Frankrijk :	L. D., *a. r.* E. V., *a. r.*
Voor Griekenland :	P. Metaxas, *a. r.*
Voor Hongarije :	Mesterkovits. Tibor de Pechy.
Voor Italië :	Guido Segre. Bartolo Maymone. Giulio Dalla Torre.
Voor Noorwegen :	J. Irgens, *a. r.*
Voor Nederland :	A. J. Swaving. J. J. L. van Rijn.
Voor Tunis :	L. D., *a. r.* E. V., *a. r.*
Voor Zweden :	B. v. Stockenstroem, *a.r.*
Voor Zwitserland :	Dr. Rob Burri.
Voor Tsjechoslowakije :	Chvalkovsky, *a. r.* J. Dvorak, *a. r.*
Voor Zuidslavië :	Dr. L. Prohaska, *a. r.*

Internationaal Landbouw-Instituut.

De ondergeteekenden Ing. Agr. Waldemar Raythe de Queiroz e Silva en Agr. en vétérinair Dr. Jorge de Sà Earp, door de Regeering van de Republiek der Vereenigde Staten van Brazilië voorzien van behoorlijke opdracht en van volmacht tot onderteekening van het „Internationaal Verdrag tot het brengen van eenheid in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas", door onvoorziene omstandigheden niet hebbende kunnen deelnemen aan de zittingen van de desbetreffende conferentie, hebben kennis genomen van het daartoe te Rome op 26 April j.l. geteekende verdrag en, dit als met de belangen van hun eigen land overeenkomende beschouwend en geheel daarmede instemmend, onderteekenen zij het, in overeenstemming met alle andere Staten-onderteekenaars, in naam van Brazilië, in hoedanigheid van verdragsluitend land.

Dit protocol wordt beschouwd deel uit te maken van bovengenoemd verdrag van 26 April 1934.

Rome, 27 April 1934.

Waldemar Raythe de Queiroz e Silva.
Jorge de Sà Earp.

Internationaal Landbouw-Instituut.

De ondergeteekende Dr. Lars Arne Alexander Homen, door de Regeering van Finland voorzien van behoorlijke opdracht en van volmacht tot onderteekening van het „Internationaal

Verdrag tot het brengen van eenheid in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas", door onvoorziene omstandigheden niet hebbende kunnen deelnemen aan de zittingen van de desbetreffende conferentie, heeft kennis genomen van het daartoe te Rome op 26 April j.l. geteekende verdrag en dit als met de belangen van zijn eigen land overeenkomende beschouwend en geheel daarmede instemmend, onderteekent hij het in overeenstemming met alle andere Staten-onderteekenaars, in naam van Finland, id hoedanigheid van verdragsluitend lann.

Dit protocol wordt beschouwd deel uit te maken van bovengenoemd verdrag van 26 April 1934.

Rome, 27 April 1934.

Arne Homen.

S. 87.

22 *Februari* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het Protocol van *Genève* van 14 September 1929, met bijlage, nopens de herziening van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* nr. 231), houdende goedkeuring van het Protocol, met bijlage, nopens de herziening van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie, aangenomen door de Tiende Vergadering van den Volkenbond op 14 September 1929, van welk Protocol, met bijlage, een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;[1]

Overwegende, dat genoemd Protocol, met bijlage, door Ons is bekrachtigd en dat Onze akte van bekrachtiging op 8 Augustus 1930 te *Genève* bij den Secretaris-Generaal van den Volkenbond is nedergelegd;

Overwegende mede, dat voormeld Protocol krachtens een besluit van den Raad van den Volkenbond van 23 Januari 1936, ter uitvoering van eene resolutie van de Vergadering van den Volkenbond van 27 September 1935 op 1 Februari 1936 is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 13den Februari 1936, Directie van het Protocol, nr. 5412;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd Protocol, met bijlage, alsmede de vertaling daarvan te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936.)

[1] Zie voor de Fransche en Engelsche tekst van het protocol *Staatsblad* 1930 nº. 231.

VERTALING.

PROTOCOL.

1. De ondergeteekenden, behoorlijk gevolmachtigd, komen overeen, in naam der Regeeringen die zij vertegenwoordigen, in het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie de wijzigingen aan te brengen, die zijn aangegeven in de Bijlage van dit Protocol en die het voorwerp uitmaken van de resolutie van de Vergadering van den Volkenbond van 14 September 1929.

2. Dit Protocol, waarvan de Fransche en de Engelsche tekst beide als authentiek zullen gelden, zal ter onderteekening voorgelegd worden aan alle Staten, die het Protocol van 16 December 1920, waaraan is toegevoegd het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie, geteekend hebben, alsmede aan de Vereenigde Staten van Amerika.

3. Dit Protocol zal worden bekrachtigd. De bekrachtigingsoorkonden zullen, zoo mogelijk, vóór 1 September 1930 worden nedergelegd bij den Secretaris-Generaal van den Volkenbond, die daarvan mededeeling zal doen aan de Leden van den Bond en aan de Staten vermeld in het Aanhangsel van het Volkenbondverdrag.

4. Dit Protocol zal op 1 September 1930 in werking treden, mits de Raad van den Volkenbond er zich van verzekerd zal hebben, dat de Leden van den Volkenbond en de Staten vermeld in het Aanhangsel van het Volkenbondverdrag, die het Protocol van 16 December 1920 hebben bekrachtigd, maar wier bekrachtiging van dit Protocol op dien datum nog niet zal zijn ontvangen, geen bezwaar hebben tegen de inwerkingtreding van de wijzigingen van het Statuut van het Hof, die in de Bijlage van dit Protocol zijn aangegeven.

5. Met ingang van de inwerkingtreding van dit Protocol zullen de nieuwe bepalingen deel uitmaken van het in 1920 aangenomen Statuut en zullen de bepalingen van de oorspronkelijke artikelen, die gewijzigd zijn, vervallen. Het is wel verstaan, dat het Hof tot 1 Januari 1931 zijn werkzaamheden zal uitoefenen volgens het Statuut van 1920.

6. Met ingang van de inwerkingtreding van dit Protocol zal aanvaarding van het Statuut steeds beteekenen aanvaarding van het herziene Statuut.

7. Ten aanzien van dit Protocol zullen de Vereenigde Staten van Amerika in denzelfden toestand verkeeren als een Staat, die het Protocol van 16 December 1920 heeft bekrachtigd.

Gedaan te Genève, den veertienden September negentienhonderd negen en twintig, in een enkel exemplaar, dat zal worden nedergelegd in het archief van het Secretariaat van den Volkenbond. De Secretaris-Generaal zal eensluidend gewaarmerkte afschriften richten tot de Leden van den Volkenbond en tot de Staten vermeld in het Aanhangsel van het Volkenbondverdrag.

(*Volgen de onderteekeningen*)

BIJLAGE VAN HET PROTOCOL VAN 14 SEPTEMBER 1929.

AMENDEMENTEN OP HET STATUUT VAN HET PERMANENTE HOF VAN INTERNATIONALE JUSTITIE.

De artikelen 3, 4, 8, 13, 14, 15, 16, 17, 23, 25, 26, 27, 29, 31, 32 en 35 worden vervangen door de volgende bepalingen :

Nieuwe redactie van artikel 3.

Het Hof bestaat uit vijftien leden.

Nieuw artikel 4.

De leden van het Hof worden verkozen door de Vergadering en door den Raad uit een lijst van personen candidaat gesteld door de nationale groepen van het Hof van Arbitrage, overeenkomstig de volgende bepalingen.

Wat betreft de Leden van den Volkenbond, die niet vertegenwoordigd zijn in het Permanente Hof van Arbitrage, zullen de lijsten van candidaten aangeboden worden door nationale groepen, welke te dien einde door hare Regeeringen worden aangewezen op dezelfde wijze als die voor de leden van het Hof van Arbitrage vastgesteld in artikel 44 van het Haagsche Verdrag van 1907 betreffende de vreedzame beslechting van internationale geschillen.

Bij gebreke van een bijzondere overeenkomst zal de Vergadering op voorstel van den Raad de voorwaarden regelen, waarop een Staat, die het Statuut van het Hof heeft aanvaard, maar geen Lid van den Volkenbond is, kan deelnemen aan de verkiezing van de leden van het Hof.

Nieuwe redactie van artikel 8.

De Vergadering en de Raad gaan, onafhankelijk van elkaar, over tot de verkiezing van de leden van het Hof.

Nieuwe redactie van artikel 13.

De leden van het Hof worden verkozen voor negen jaren.

Zij zijn herkiesbaar.

Zij blijven in functie tot hun vervanging. Na hun vervanging gaan zij voort kennis te nemen van de zaken, waarvan zij de behandeling reeds begonnen zijn.

In geval van ontslag van een lid van het Hof moet de aanvrage om ontslag gericht worden tot den Voorzitter van het Hof, om te worden overgelegd aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond.

Door laatstgenoemde kennisgeving valt de zetel open.

Nieuwe redactie van artikel 14.

In de zetels, welke open vallen, wordt voorzien volgens de methode gevolgd bij de eerste verkiezing, onder voorbehoud van de volgende bepaling : in de eerstvolgende maand na het ontstaan der vacature, zal de Secretaris-Generaal overgaan tot de in artikel 5 voorgeschreven uitnoodiging, en de datum voor de verkiezing zal vastgesteld worden door den Raad in zijn eerstvolgende zitting.

Nieuwe redactie van artikel 15.

Het lid van het Hof, dat verkozen wordt ter vervanging van een lid wiens mandaat niet afgeloopen is, brengt den termijn van het mandaat van zijn voorganger ten einde.

Nieuwe redactie van artikel 16.

De leden van het Hof mogen geen politieke of administratieve functie vervullen en evenmin eenige betrekking bekleeden, die het karakter draagt van een beroep.

In geval van twijfel beslist het Hof.

Nieuwe redactie van artikel 17.

De leden van het Hof mogen in geen zaak de functie van agent, raadsman of advocaat vervullen.

Zij mogen niet deelnemen aan de berechting van eenige zaak, waarin zij vroeger zijn opgetreden als agent, raadsman of advocaat van een van beide partijen, als lid van een nationaal of internationaal gerechtshof, als lid van een commissie van onderzoek of in eenige andere functie.

In geval van twijfel beslist het Hof.

Nieuwe redactie van artikel 23.

Het Hof blijft steeds in functie, behalve gedurende de gerechtelijke vacanties, waarvan de tijdstippen en de duur vastgesteld worden door het Hof.

De leden van het Hof, wier woonplaatsen zich bevinden op een grooteren afstand van 's-Gravenhage dan normaal vijf dagen reizens, zullen, afgezien van de gerechtelijke vacanties, om de drie jaar recht hebben op een verlof van zes maanden, zonder inbegrip van de reis.

De leden van het Hof zijn gehouden, behalve in geval van hun regelmatig verlof, verhindering wegens ziekte of om een andere ernstige den Voorzitter behoorlijk verklaarde reden, steeds ter beschikking van het Hof te staan.

Nieuwe redactie van artikel 25.

Behoudens wanneer nadrukkelijk het tegendeel is bepaald oefent het Hof zijn bevoegdheden uit in voltallige zitting.

Mits het aantal rechters, die beschikbaar zijn om het Hof te vormen, niet daalt beneden elf, kan het Reglement van het Hof bepalen, dat naar de omstandigheden en om de beurt een of meer rechters van hun verplichting zitting te nemen kunnen worden ontheven.

Echter is een quorum van negen voldoende om het Hof te vormen.

Nieuwe redactie van artikel 26.

In zaken betreffende den Arbeid en in het bijzonder in zaken beoogd in Deel XIII (Arbeid) van het Vredesverdrag van Versailles en in de overeenkomstige Deelen van de andere Vredesverdragen zal het Hof op de volgende wijze rechtspreken :

Het Hof zal voor ieder tijdperk van drie jaar een bijzondere kamer instellen, samengesteld uit vijf rechters, bij de aanwijzing waarvan zooveel mogelijk rekening zal worden gehouden met de voorschriften van artikel 9. Bovendien zullen twee rechters worden aangewezen ter vervanging van een rechter, die verhinderd mocht zijn zitting te nemen. Op verzoek van de partijen zal deze kamer rechtspreken. Bij gebreke van een zoodanig verzoek zal het Hof recht doen in voltallige zitting. In de beide gevallen zullen de rechters worden bijgestaan door vier technische bijzitters, die met raadgevende stem naast hen zitting nemen en een waarborg zijn, dat de belangen, welke op het

spel staan, voldoende worden vertegenwoordigd.

De technische bijzitters zullen in ieder bijzonder geval worden gekozen volgens het Reglement bedoeld in artikel 30, uit een lijst van „Bijzitters voor arbeidsgeschillen", samengesteld uit namen, die ten getale van twee worden voorgesteld door ieder Lid van den Volkenbond en verder uit een gelijk aantal voorgesteld door den Raad van Beheer van het Internationale Arbeidsbureau. De Raad zal als zoodanig voor de helft aanwijzen vertegenwoordigers van werknemers en voor de helft vertegenwoordigers van werkgevers voorkomende op de lijst bedoeld in artikel 412 van het Verdrag van Versailles en de overeenkomstige artikelen van de andere Vredesverdragen.

Het beroep op het in artikel 29 bedoelde kort geding staat altijd open in de zaken beoogd in het eerste lid van dit artikel, indien partijen het verzoeken.

In zaken betreffende den Arbeid zal het Internationale Arbeidsbureau de bevoegdheid hebben aan het Hof alle noodige inlichtingen te verschaffen en met het oog hierop zal de Directeur van dit Bureau afschrift ontvangen van alle schriftelijke processtukken.

Nieuwe redactie van artikel 27.

In zaken betreffende den doorvoer en het verkeer en in het bijzonder in zaken beoogd in Deel XII (havens, waterwegen, spoorwegen) van het Verdrag van Versailles en de overeenkomstige Deelen van de andere Vredesverdragen zal het Hof op de volgende wijze rechtspreken :

Het Hof zal voor ieder tijdperk van drie jaar een bijzondere kamer instellen, samengesteld uit vijf rechters, bij de aanwijzing waarvan zooveel mogelijk rekening zal worden gehouden met de voorschriften van artikel 9. Bovendien zullen twee rechters worden aangewezen ter vervanging van een rechter, die verhinderd mocht zijn zitting te nemen. Op verzoek van de partijen zal deze kamer rechtspreken. Bij gebreke van een zoodanig verzoek zal het Hof recht doen in voltallige zitting. Indien de partijen het wenschen, of indien het Hof aldus beslist, zullen de rechters worden bijgestaan door vier technische bijzitters, die met raadgevende stem naast hen zitting nemen.

De technische bijzitters zullen in ieder bijzonder geval worden gekozen volgens het Reglement bedoeld in artikel 30, uit een lijst van „Bijzitters voor geschillen inzake doorvoer en verkeer", samengesteld uit namen, die ten getale van twee worden voorgesteld door ieder Lid van den Volkenbond.

Het beroep op het in artikel 29 bedoelde kort geding staat altijd open in de zaken beoogd in het eerste lid van dit artikel, indien partijen het verzoeken.

Nieuwe redactie van artikel 29.

Teneinde een spoedige behandeling van de zaken te bevorderen stelt het Hof ieder jaar een kamer van vijf rechters in, die geroepen zal zijn in kort geding recht te spreken, indien partijen het wenschen. Bovendien zullen twee rechters aangewezen worden ter vervanging van een rechter, die verhinderd mocht zijn zitting te nemen.

Nieuwe redactie van artikel 31.

De rechters van de nationaliteit van ieder der in het geding betrokken partijen behouden het recht zitting te nemen in de zaak, die voor het Hof wordt gebracht.

Indien onder de rechters, die zullen zitting nemen, een rechter is van de nationaliteit van één der partijen, mag de andere partij een persoon te harer keuze aanwijzen om als rechter zitting te nemen. Deze zal bij voorkeur genomen moeten worden uit de personen, die overeenkomstig de artikelen 4 en 5 candidaat zijn gesteld.

Als onder de rechters, die zullen zitting nemen geen enkele rechter is van de nationaliteit van de partijen, mag iedere partij overgaan tot de aanwijzing van een rechter op de wijze als aangegeven in het voorgaande lid.

Deze bepaling wordt toegepast in het geval der artikelen 26, 27 en 29. In dergelijke gevallen zal de Voorzitter één, of zoo noodig twee leden van het Hof die de kamer vormen verzoeken hun plaats af te staan aan de leden van het Hof van de nationaliteit van de betrokken partijen, en bij gebreke van dezen of in geval van verhindering, aan de in het bijzonder door de partijen aangewezen rechters.

Wanneer verschillende partijen een zaak gemeenschappelijk hebben voorgebracht, gelden zij voor de toepassing van de voorafgaande bepalingen slechts als één enkele. In geval van twijfel beslist het Hof.

De rechters aangewezen overeenkomstig lid 2, 3 en 4 van dit artikel moeten voldoen aan de voorschriften van de artikelen 2, 17 lid 2, 20 en 24 van dit Statuut. Zij nemen deel aan de beslissing op volkomen gelijken voet met hun ambtgenooten.

Nieuwe redactie van artikel 32.

De leden van het Hof ontvangen een jaarlijksche bezoldiging.

De Voorzitter ontvangt een bijzondere jaarlijksche toelage.

De Vice-Voorzitter ontvangt een bijzondere toelage voor elken dag dat hij de functie van Voorzitter waarneemt.

De rechters aangewezen door toepassing van artikel 30, niet-leden van het Hof, ontvangen een vergoeding voor iederen dag dat zij hun werkzaamheden uitoefenen.

Deze bezoldigingen, toelagen en vergoedingen worden vastgesteld door de Vergadering van den Volkenbond, op voorstel van den Raad. Zij kunnen niet worden verminderd gedurende den ambtstijd.

De bezoldiging van den Griffier wordt vastgesteld door de Vergadering op voorstel van het Hof.

Een door de Vergadering aangenomen regeling stelt de voorwaarden vast, waarop pensioenen worden toegekend aan de leden van het Hof en aan den Griffier, evenals de voorwaarden, waarop de leden van het Hof en de Griffier terugbetaling van hun reiskosten ontvangen.

De bezoldigingen, vergoedingen en toelagen zijn vrijgesteld van alle belastingen.

Nieuwe redactie van artikel 35.

Het Hof is toegankelijk voor de Leden van den Volkenbond, evenals voor de Staten ver-

meld in het Aanhangsel van het Volkenbondverdrag.

De voorwaarden, waarop het Hof toegankelijk is voor de andere Staten, worden, onverminderd de bijzondere bepalingen der van kracht zijnde verdragen, vastgesteld door den Raad, maar in geen geval zullen daardoor de partijen in een ongelijke positie voor het Hof mogen komen.

Wanneer een Staat, die niet Lid van den Volkenbond is, in een zaak partij is, zal het Hof vaststellen, welk bedrag deze partij in de kosten van het Hof zal moeten bijdragen. Deze bepaling zal echter niet toepasselijk zijn, indien deze Staat bijdraagt in de uitgaven van het Hof.

De Fransche tekst van artikel 38, *n°.* 4, *wordt vervangen door de volgende bepaling* (*in Nederlandschen tekst omgezet*) :

4. Onder voorbehoud van de bepaling van artikel 59 de rechterlijke beslissingen en de leerstellingen van de meest bevoegde schrijvers der verschillende volken als hulpmiddel ter bepaling van rechtsregelen.

Nieuwe redactie van artikel 39.

De officieele talen van het Hof zijn Fransch en Engelsch. Als de partijen beide verlangen, dat de geheele procedure zal plaats hebben in het Fransch, zal het vonnis in deze taal worden uitgesproken. Als partijen beide verlangen, dat de geheele procedure zal plaats hebben in het Engelsch, zal het vonnis in deze taal worden uitgesproken.

Bij gebreke van een overeenkomst, waarbij vastgesteld wordt, welke taal gebruikt zal worden, zullen de partijen voor de pleidooien naar verkiezing een van deze beide talen kunnen gebruiken, en het vonnis van het Hof zal zoowel in het Fransch als in het Engelsch worden uitgesproken. In dit geval zal het Hof tegelijkertijd aangeven, welke van deze twee teksten als authentiek zal worden beschouwd.

Het Hof zal op verzoek van een van beide partijen het gebruik van een andere taal dan Fransch of Engelsch kunnen toestaan.

Nieuwe redactie van artikel 40.

De zaken worden naar gelang van de omstandigheden voor het Hof gebracht hetzij in den vorm van een kennisgeving van het compromis hetzij in den vorm van een rekest gericht tot de Griffie ; in beide gevallen moeten het onderwerp van het geschil en de bij het geschil betrokken partijen worden aangegeven.

De Griffie brengt het verzoek onmiddellijk ter kennis van alle betrokkenen.

De Griffie stelt door tusschenkomst van den Secretaris-Generaal eveneens de Leden van den Volkenbond er mede in kennis, evenals de Staten die voor het Hof in rechte mogen verschijnen.

De Engelsche tekst van artikel 45 *wordt vervangen door de volgende bepaling* (*de Nederlandsche vertaling blijft ongewijzigd*) :

VIERDE HOOFDSTUK.

Adviezen.

Nieuw artikel 65.

De zaken, waarover advies van het Hof wordt gevraagd, worden aan het Hof voorgelegd in een schriftelijk rekest, geteekend hetzij door den Voorzitter van de Vergadering hetzij door den Voorzitter van den Raad van den Volkenbond, hetzij door den Secretaris-Generaal van den Bond handelende in opdracht van de Vergadering of van den Raad.

Het rekest zal in nauwkeurige bewoordingen de zaak omschrijven, waarover advies van het Hof wordt ingewonnen, en zal vergezeld zijn van alle stukken, die kunnen dienen om de zaak te verduidelijken.

Nieuw artikel 66.

1. De Griffier geeft onmiddellijk door tusschenkomst van den Secretaris-Generaal van den Bond kennis van het rekest, waarin advies wordt gevraagd, aan alle Leden van den Volkenbond, evenals aan de Staten, die voor het Hof in rechte mogen verschijnen.

Bovendien laat de Griffier aan elk Lid van den Volkenbond, aan elken Staat, die voor het Hof in rechte mag verschijnen, en aan iedere internationale organisatie, waarvan het Hof of indien het Hof niet zit, de Voorzitter verondersteld, dat zij inlichtingen zouden kunnen verschaffen over de zaak, door middel van een bijzondere en rechtstreeksche mededeeling weten, dat het Hof bereid is schriftelijke uiteenzettingen in ontvangst te nemen binnen een door den Voorzitter vast te stellen termijn, of mondelinge uiteenzettingen aan te hooren in een te dien einde te houden openbare zitting.

Indien een der Leden van den Bond of één der Staten genoemd in het eerste lid van dit artikel, die geen bijzondere mededeeling als hierboven bedoeld heeft ontvangen, den wensch uit een schriftelijke uiteenzetting over te leggen of te worden gehoord, beslist het Hof.

2. Aan Leden, Staten of organisaties, die schriftelijke uiteenzettingen hebben overgelegd of mondelinge uiteenzettingen hebben gehouden, wordt toegestaan in discussie te treden omtrent de uiteenzettingen van andere Leden, Staten en organisaties op de wijze, in de mate, en binnen de termijnen in ieder bijzonder geval vastgesteld door het Hof, of indien het Hof niet zit, door den Voorzitter. Te dien einde deelt de Griffier te rechter tijd de schriftelijke uiteenzettingen mede aan de Leden, Staten of organisaties, die zelf zoodanige uiteenzettingen hebben ingediend.

Nieuw artikel 67.

Het Hof zal zijn adviezen uitspreken in een openbare zitting, na den Secretaris-Generaal van den Volkenbond en de vertegenwoordigers van de Leden van den Volkenbond, van de Staten en van de organisaties vooraf hiervan te hebben kennis gegeven.

Nieuw artikel 68.

Bij de uitoefening van zijn raadgevende werkzaamheden zal het Hof zich bovendien laten leiden door de bepalingen van het Statuut, die van toepassing zijn in zake geschillen, voorzoover het deze toepasselijk acht.

S. 88.

2 *Maart* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het Haagsche Protocol van 27 Maart 1931 tot erkenning van de rechtsmacht van het Permanente Hof van InternationaleJustitie in geschillen, welke over de uitlegging van de Haagsche verdragen van internationaal privaatrecht mochten rijzen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 2 Augustus 1935 (*Staatsblad* nº. 444), houdende goedkeuring van het Haagsche Protocol van 27 Maart 1931 tot erkenning van de rechtsmacht van het Permanente Hof van Internationale Justitie in geschillen, welke over de uitlegging van de Haagsche verdragen van internationaal privaatrecht mochten rijzen, van welk Protocol een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;[1]

Overwegende, dat genoemd Protocol door Ons is bekrachtigd en Onze akte van bekrachtiging op 12 Februari 1936 te *'s-Gravenhage* in de archieven van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken is nedergelegd;

Overwegende mede, dat op dien datum eveneens de nederlegging heeft plaats gehad van de akte van bekrachtiging van genoemd Protocol door *België*;

Overwegende wijders, dat genoemd Protocol, overeenkomstig het bepaalde in het derde en vijfde lid, op 12 April 1936 zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 21sten Februari 1936, Directie van het Protocol, nº. 6518;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd Protocol, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

VERTALING.

PROTOCOL

tot erkenning van de rechtsmacht van het Permanente Hof van Internationale Justitie in geschillen over de uitlegging van de Haagsche verdragen van internationaal privaatrecht.

De bij dit Protocol partij zijnde Staten, door de ondergeteekenden, voorzien van behoorlijke volmachten, vertegenwoordigd, erkennen de bevoegdheid van het Permanente Hof van Internationale Justitie om kennis te nemen van elk geschil tusschen hen betreffende de uitlegging der door de Haagsche Conferentie van Internationaal Privaatrecht bewerkte verdragen, welke zij hebben bekrachtigd of waartoe zij zijn toegetreden.

Het geschil zal voor het Hof gebracht worden bij verzoekschrift, dat door den meest gereeden Staat is ingediend.

Dit Protocol zal bekrachtigd worden en de eerste nederlegging der bekrachtigingsoorkonden zal plaats hebben te 's-Gravenhage, zoodra twee Staten, die onderteekend hebben, in staat zullen zijn hun bekrachtigingsoorkonden neder te leggen. Hetzelve zal open blijven voor de bekrachtiging van de andere Staten, die onderteekend hebben.

Er zal van elke nederlegging van bekrachtigingsoorkonden een proces-verbaal worden opgemaakt, waarvan een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift langs diplomatieken weg aan elk der verdragsluitende Staten zal worden toegezonden.

Dit Protocol zal in werking treden voor de Staten, die het hebben bekrachtigd, zestig dagen na de nederlegging van hunne bekrachtigingsoorkonden. Het zal een geldigheidsduur hebben van vijf jaar vanaf den dag, waarop het in werking is getreden, tusschen de Staten, die aan de eerste nederlegging van bekrachtigingsoorkonden hebben deelgenomen. Deze termijn zal van denzelfden datum beginnen te loopen voor de Staten, die hunne bekrachtigingsoorkonden later zullen hebben nedergelegd.

Het Protocol zal stilzwijgend van vijf tot vijf jaar verlengd worden, behoudens opzegging.

De opzegging zal minstens zes maanden voor het afloopen van den in de twee voorgaande alinea's bedoelden termijn moeten worden ter kennis gebracht van de Nederlandsche Regeering, die daarvan kennis zal geven aan alle andere verdragsluitende Staten. Zij zal slechts werken ten aanzien van den Staat, die de kennisgeving heeft gedaan. Het Protocol zal voor de andere verdragsluitende Staten van kracht blijven.

Het Protocol, dat den datum van dezen dag zal dragen, zal geteekend worden in één enkel exemplaar, dat bewaard zal blijven in de archieven der Nederlandsche Regeering, en waarvan een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift langs diplomatieken weg zal worden toegezonden aan elk der Staten, die vertegenwoordigd zijn geweest op de 6e zitting der Haagsche Conferentie van Internationaal Privaatrecht.

Gedaan te 's-Gravenhage, den 27sten Maart 1931.

(*Volgen de onderteekeningen*).

S. 89.

5 *Maart* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 11 December 1931 te *Brussel* gesloten internationaal verdrag tot het merken van eieren in het internationaal handelsverkeer met bijbehoorende bijlagen en protocol van onderteekening.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 22 Juli 1935 (*Staatsblad* nº. 415), tot goedkeuring van het op 11 December 1931 te *Brussel* gesloten verdrag tot het merken van eieren in het internationaal han-

[1] Zie voor de Fransche tekst van het protocol *Staatsblad* 1935 nº. 444.

delsverkeer, van welk verdrag met bijlagen en protocol van onderteekening een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd ; [1]

Overwegende, dat genoemd verdrag door Ons is bekrachtigd en Onze akte van bekrachtiging op 26 September 1935 te *Brussel* in de archieven van de Belgische Regeering is nedergelegd ;

Overwegende mede, dat de hierna genoemde Staten eveneens hunne akten van bekrachtiging van bedoeld verdrag hebben nedergelegd, te weten : *België, Italië, Spanje* en *Zwitserland* en dat *Bulgarije* tot het verdrag is toegetreden ;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 11, op 27 Juli 1936 voor het Rijk in *Europa* alsmede voor vermelde Staten zal in werking treden ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 2den Maart 1936, Directie van het Protocol, nº. 7617 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

meergenoemd verdrag met bijbehoorende bijlagen en protocol van onderteekening, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekendmaken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 5den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
de Graeff.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

VERTALING.

—

Internationaal Verdrag tot het merken van eieren in het internationaal handelsverkeer.

De President van het Duitsche Rijk ; Zijne Majesteit de Koning der Belgen ; de President van de Regeering der Spaansche Republiek ; de President der Republiek Estland ; de President der Republiek Finland ; de President der Fransche Republiek ; de President der Helleensche Republiek ; Zijne Majesteit de Koning van Italië ; Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen ; Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden ; de Bondsraad van den Zwitserschen Bond ; de President der Oostelijke Republiek Uruguay ;

het nut erkend hebbende van een internationale samenwerking met betrekking tot het merken van eieren en ten einde de belemmering hierdoor in het internationaal handelsverkeer veroorzaakt te beperken, hebben besloten tot dat doel een verdrag te sluiten en hebben tot hun Gevolmachtigden aangewezen, te weten :

De President van het Duitsche Rijk :

Zijne Excellentie Graaf Hugo Lerchenfeld auf Köfering und Schönberg, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij Z. M. den Koning der Belgen ;

Dr. Alex Walter, Raad-adviseur aan het Rijksministerie van Voedselvoorziening en Landbouw ;

den Heer Gerhard Lichter, Raad-adviseur aan het Rijksministerie van Voedselvoorziening en Landbouw ;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen :

den Heer Albert Henry, Directeur-Generaal aan het Ministerie van Landbouw, Lid van het Permanente Comité van het Internationaal Landbouw-Instituut ;

Zijne Excellentie Graaf de Romree de Vichenet, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister, en

den Heer E. Warnants, Hoofd-inspecteur aan het Ministerie van Landbouw ;

De President van de Regeering der Spaansche Republiek :

Dr. Carlos Badia, Handelsraad aan de Ambassade te Parijs ;

De President der Republiek Estland :

den Heer Jürri Sammul, Consul te Parijs ;

De President van de Republiek Finland :

den Heer Hjalmar Göös, Consul-Generaal te Hamburg ;

De President van de Fransche Republiek : Voor Frankrijk :

den Heer Jean Leroy, Doctor in de Rechten, Hoofdinspecteur voor de Bestrijding van Bedrog in den Handel, Hoofd van de Afdeeling Geschillen van het Ministerie van Landbouw ;

Voor Algerië :

den Heer Jean Leroy, voornoemd ;

De President der Helleensche Republiek :

den Heer Sp. D. Saltafera, Zaakgelastigde te Brussel ;

Zijne Majesteit de Koning van Italië :

Dr. Ernesto Santoro, Afdeelingschef van het Koninklijk Ministerie van corporaties ;

Zijne Majesteit de Koning van Noorwegen:

den Heer William Mathe Johannessen, Consul-Generaal te Antwerpen ;

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden :

Dr. J. J. L. van Rijn, Rijkslandbouwconsulent, Lid van het Permanent Comité van het Internationaal Landbouw-Instituut ;

den Heer J. G. Tukker, Ingenieur, Rijkspluimveeteeltconsulent ;

den Heer J. Breukers, Directeur van de Coöperatieve Vereeniging „Roermondsche Eiermijn" ;

De Bondsraad van den Zwitserschen Bond:

Zijne Excellentie den Heer F. Barbey, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij Z. M. den Koning der Belgen ;

De President van de Oostelijke Republiek Uruguay :

den Heer Pedro Seoane ;

die, daartoe behoorlijk gemachtigd, en op initiatief van het Internationaal Landbouw-Instituut in het Paleis der Academiën te Brussel bijeengekomen, het eens geworden zijn over het volgende :

Art. 1. De verdragsluitende Staten, die den invoer van eieren slechts toestaan op voorwaarde dat te voren een merk is aangebracht op de schaal en op de verpakking of op een van beide en die, welke zulks in het vervolg zullen voorschrijven, verbinden zich om de benamingen vervat in de lijst, welke in bijlage A is opgenomen, te erkennen als voldoende aanduidingen voor de herkomst der eieren, welke in hun gebied worden ingevoerd.

Art. 2. De verdragsluitende Staten, die, om een onderscheiding tusschen de ingevoerde

[1] Zie voor de Fransche tekst van het verdrag *Staatsblad* 1935 nº. 415.

eieren tot stand te brengen, het gebruik van verschillende kleuren wenschen voor te schrijven, verbinden zich om te dien einde slechts de volgende verplichtingen op te leggen :

a. versche eieren : gebruik van zwarte kleur gedurende het tijdvak van 15 Maart tot 31 Augustus en van roode kleur gedurende het tijdvan van 1 September tot 14 Maart.

De eieren, die worden verzonden vóór het begin van deze tijdvakken, zullen kunnen worden gemerkt met de kleur, welke is vastgesteld voor het tijdvak, waarin de dag der verzending valt ;

b. geconserveerde eieren : gebruik van zwarte kleur gedurende het geheele jaar.

Art. 3. Elke verdragsluitende Staat kan het gebruik van een algemeen merk van oorsprong toestaan in plaats van het merk vermeld in bijlage A.

Art. 4. De verdragsluitende Staten, die mochten besluiten een onderscheiding in te stellen tusschen versche eieren en geconserveerde eieren, verbinden zich de exporteurs niet te verplichten om op de schaal en op de verpakking van geconserveerde eieren of op een van beide andere opschriften of aanduidingen aan te brengen betreffende de wijze van conserveering van de waar dan die, welke zijn opgenomen in bijlage B.

Art. 5. De verdragsluitende Staten zullen als voldoende in overeenstemming met het verdrag erkennen het merk van oorsprong of het merk voor geconserveerde eieren, mits dit op duidelijke en leesbare wijze is aangebracht op de schaal in een onuitwischbare kleur en met Latijnsche letters van twee milimeters hoogte.

Nochtans kunnen de landen van uitvoer grootere letters gebruiken, de keuze van de kleur blijft voor elk van hen vrij, wanneer het land van invoer niet eischt het bezigen van de kleuren, bedoeld in artikel 2.

Art. 6. De verdragsluitende Staten verbinden zich voor te schrijven, dat de verpakkingen, welke eieren inhouden, een opschrift moeten dragen, dat den aard van den inhoud aanduidt. Zij zullen als voldoende aanmerken een opschrift in onuitwischbare hoofdletters (Latijnsche letters) van ten minste drie centimeters hoogte.

Art. 7. In geval van geschil over den uitleg der bepalingen van dit verdrag of van practische moeilijkheden bij zijn toepassing zal een der belanghebbende partijen in overeenstemming met de andere partij zich tot het Internationaal Landbouw-Instituut kunnen wenden met het verzoek een poging tot bemiddeling te doen.

Te dien einde zal het geschil worden onderzocht door een technische commissie van drie deskundigen, waarin elk van beide belanghebbende Staten één deskundige benoemt, en het Internationaal Landbouw-Instituut den derde. Deze commissie zal een verslag uitbrengen, dat door het Internationaal Landbouw-Instituut ter kennis wordt gebracht van elk der belanghebbende landen, onverminderd de vrijheid van de Regeeringen tot het doen van verdere stappen.

De belanghebbende Regeeringen verbinden zich om gezamenlijk de kosten te dragen van de aan de deskundigen opgelegde taak.

Art. 8. Dit verdrag, dat tot 31 Maart 1932 geteekend kan worden door de Staten, die deelnamen aan de conferentie van Brussel, zal zoo spoedig mogelijk worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen worden neergelegd bij de Belgische Regeering.

De Belgische Regeering zal van elke bekrachtiging mededeeling doen aan de andere verdragsluitende Staten, alsmede aan het Internationaal Landbouw-Instituut.

Art. 9. Den Staten, die dit verdrag niet zullen hebben onderteekend, zal op hun verzoek worden toegelaten toe te treden.

Elke Staat, die toetreedt, zal op het tijdstip dier toetreding, de benaming kunnen aangeven, welke het zich voorstelt als aanduiding van herkomst voor de eieren, welke van zijn gebied afkomstig zijn, benevens de opschriften of teekens betreffende de onderscheiding tusschen versche eieren en geconserveerde eieren, welke alsdan moeten worden opgenomen in de lijsten, als bijlagen bij dit verdrag gevoegd.

Van dit voorstel zal tegelijk met het bericht van toetreding mededeeling worden gedaan aan alle verdragsluitende Staten, die alsdan uitgenoodigd worden binnen een termijn van zes maanden daaraan goedkeuring te verleenen, en aan het Internationaal Landbouw-Instituut. Bij het verstrijken van voormelden termijn zullen de verdragsluitende landen, die niet mochten hebben geantwoord, beschouwd worden te hebben toegestemd.

De nieuwe benamingen moeten zoodanig zijn ontworpen, dat zij geen aanleiding geven tot verwarring met de andere benamingen, welke reeds in bijlage A van dit verdrag voorkomen.

Art. 10. Elke verdragsluitende Staat kan te allen tijde aan de Belgische Regeering de kennisgeving doen toekomen, dat dit verdrag op alle of een gedeelte van zijn koloniën, protectoraten, mandaatlanden, gebiedsdeelen aan zijn souvereiniteit of gezag onderworpen, en op alle gebiedsdeelen onder zijn suzereiniteit, toepasselijk is. Het verdrag is toepasselijk op alle gebiedsdeelen, welke in de kennisgeving zijn aangeduid. Bij gebreke van deze kennisgeving is het verdrag niet op deze gebiedsdeelen toepasselijk.

Art. 11. Dit verdrag treedt in werking : voor de eerste vijf souvereine Staten die het zullen hebben bekrachtigd, zes maanden, na de dagteekening van de vijfde bekrachtiging ; voor de andere Staten zes maanden na de nederlegging van hun oorkonde van bekrachtiging of van toetreding.

Art. 12. Elke verdragsluitende Staat, die dit verdrag wil opzeggen, hetzij voor zijn geheele gebied, hetzij alleen voor zijn koloniën, protectoraten, bezittingen of gebiedsdeelen bedoeld in artikel 10, of voor een deel daarvan, moet hiervan kennisgeven aan de Belgische Regeering, die zulks onmiddellijk ter kennis brengt van de andere toegetreden Staten en van het Internationaal Landbouw-Instituut, onder mededeeling van het tijdstip, waarop zij deze opzegging heeft ontvangen.

De opzegging zal slechts gevolg hebben voor den Staat, die haar heeft gedaan, of voor de koloniën, protectoraten, bezittingen of gebiedsdeelen, vermeld in de akte van opzegging en zulks niet vroeger dan één jaar nadat de kennisgeving door de Belgische Regeering is ontvangen.

Ter oorkonde waarvan de onderscheiden ge-

volmachtigden dit verdrag hebben onderteekend.

Gedaan te Brussel den 11den December 1931 in één exemplaar, dat zal worden nedergelegd in de archieven van het Ministerie van Buitenlandsche Zaken van België.

Een voor eensluidend gewaarmerkt afschrift zal langs diplomatieken weg worden gezonden aan elken Staat, welke dit verdrag heeft onderteekend.

Voor Duitschland :
Ad referendum.
Gerhard Lichter.
Voor België :
Albert Henry.
De Romree.
E. Warnants.
Voor Spanje :
Carlos Badia.
Ad referendum.
Voor Estland :
Jüri Sammul.
Ad referendum.
Voor Finland :
Hjalmar Göös.
Ad referendum.
Voor Frankrijk :
Jean Leroy.
Voor Algerië :
Jean Leroy.
Voor de Helleensche Republiek :
S. D. Saltafera.
Voor Italië :
Ernesto Santoro.
Voor Noorwegen :
W. M. Johannessen.
Ad referendum.
Voor Nederland :
J. J. L. van Rijn.
J. G. Tukker.
Voor Zwitserland :
Barbey.
Voor Uruguay : [1]

[1] De Gevolmachtigde van de Republiek Uruguay heeft het verdrag niet geteekend.

BIJLAGE A.

Duitschland.	Deutsch.
België.	Belgica.
Spanje.	Espana.
Estland.	Estonia.
Finland.	Finland.
Frankrijk.	France.
Griekenland.	Grèce.
Italië.	Italia.
Noorwegen.	—
Nederland.	Holland.
Zwitserland.	Suisse.
Uruguay.	Uruguay.
Bulgarije.	Bulgaria.

BIJLAGE B.

	Koelhuiseieren.	Gesteriliseerde eieren.	Op andere wijze geconserveerde eieren.
Duitschland	*a.* op de eieren : K *b.* op de verpakking : Kühlhauseier.	—	*a.* Konserviert *b.* Konservierte Eier.
België	—	—	—
Spanje	—	—	—
Estland	„Coldstored Estonia."	—	Preserved Estoria.
Finland	*a.* op de eieren : C *b.* op de verpakking : „Coldstored Eggs".	*a.* Sterilized *b.* Sterilized Eggs.	—
Frankrijk	—	—	—
Griekenland	„R"	„S"	„C"
Italië	*a.* op de eieren : R *b.* op de verpakking : „Uova Refrigerate."	*a.* S *b.* Uova Sterilizzate.	*a.* C *b.* Uova Conservate.
Noorwegen	—	—	—
Nederland	*a.* op de eieren : Koelhuis. *b.* op de verpakking : Koelhuiseieren.	Gesteriliseerd. Gesteriliseerde eieren.	Geconserveerd. Geconserveerde eieren
Zwitserland	„Frigor"	„Steril"	„Conserv."
Uruguay	—	—	—

Protocol van onderteekening.

I.

Overgaande tot de onderteekening van dit verdrag, verklaren de verdragsluitende staten, dat zij bereid zijn tot onderling overleg ten einde tot stand te brengen een uniforme code van opschriften of teekens, overeenkomstig bijlage B en bestemd om de geconserveerde eieren te onderscheiden van de versche eieren.

II.

De staten, die dit verdrag hebben onderteekend, behouden zich tot 31 Maart 1932 het recht voor om aan de Belgische Regeering mededeeling te doen van de vermeldingen, welke zij in de bijlagen A en B wenschen te zien opgenomen.

Voornoemde Regeering zal daarvan kennis geven aan de andere staten, die dit verdrag hebben onderteekend, en aan het Internationaal

Landbouw-Instituut. De toevoegingen in de bijlage A behoeven nochtans de goedkeuring van de verdragsluitende staten overeenkomstig de derde alinea van artikel 9.

De staten, die op voormelden datum van de hier bedoelde vermeldingen geen mededeeling mochten kunnen gedaan hebben, zullen het tijdvak doen weten binnen hetwelk zij zich voorstellen zulks te kunnen doen.

III.

De staten, die dit verdrag hebben ondertekend, behouden zich de bevoegdheid voor om op het tijdstip der nederlegging van hun bekrachtigingsoorkonde de staten aan te wijzen, van wier bekrachtiging zij de geldigheid van de hunne willen doen afhangen.

Voor Duitschland :
Gerhard Lichter.
Voor België :
Albert Henry.
De Romree.
E. Warnants.
Voor Spanje :
Carlos Badia.
Ad referendum.
Voor Estland :
Jüri Sammul.
Ad referendum.
Voor Finland :
Hjalmar Göös.
Voor Frankrijk :
Jean Leroy.
Voor Algerië :
Jean Leroy.
Voor de Helleensche Republiek :
S. D. Saltafera.
Voor Italië :
Ernesto Santoro.
Voor Noorwegen :
W. M. Johannessen.
Voor Nederland :
J. J. L. van Rijn.
J. G. Tukker.
Voor Zwitserland :
Barbey.
Voor Uruguay : [1]

[1] De Gevolmachtigde van de Republiek Uruguay heeft het verdrag niet geteekend.

S. 90.

9 *Maart* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Londen* en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 30 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland* in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Londen* en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenandsche Zaken gewisselde nota's dd. 30 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland* in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd ;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 30 December 1935 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 4den Maart 1936, Directie van het Protocol, n°. 7909 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 9den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
de Graeff.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936).

FOREIGN OFFICE, S.W. 1.

N°. W. 10257/585/13.

30th December 1935.

Sir,

I have the honour to inform you that His Majesty's Government in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland are desirous of concluding with the Netherlands Government a provisional agreement for the reciprocal exemption of aircraft from the payment of customs and other duties on fuel and lubricants and propose that it should consist of the following provisions ; —

1. The Government of the United Kingdom will accord in the United Kingdom to all aircraft registered in the Netherlands the following facilities : —

(I) On the arrival of the aircraft in the United Kingdom the fuel and the lubricants contained in the tanks installed in the aircraft shall be admitted free of customs or other duties, it being understood, however, that no quantity of such fuel or lubricants may be removed from the aircraft without paying duty.

(II) On the departure of the aircraft from a customs aerodrome in the United Kingdom for a destination abroad, the fuel and lubricants intended for use on the journey shall be delivered free of customs or other duties, it being understood, however, that in the event of the aircraft landing again before leaving the United Kingdom the grant of exemption may be subject to certain prescribed conditions.

(III) The exemption comtemplated under sub-paragraph (II) may be accorded in the form of a restitution of duties paid.

(IV) A customs aerodrome is an aerodrome open to the public at which a customs service is in regular operation.

2. The Government of the Netherlands will reciprocally accord in the Netherlands to all aircraft registered in the United Kingdom facilities equivalent to those indicated above.

3. The Government of the United Kingdom may, at any time, by means of a notification to the Netherlands Government through the diplomatic channel extend the present agree-

ment to any British colony, overseas territory, protectorate, or any mandated territory in respect of which the mandate is exercised by the Government of the United Kingdom, and on such notification being received: —

(*a*) Aircraft registered in the territory or territories named in the notification shall, in the Netherlands and in any other territory to which the agreement shall have been or shall thereafter be extended under paragraph 4 below, be entitled to the same benefits as are provided for in paragraph 2 of this agreement in respect of United Kingdom aircraft in the Netherlands; and

(*b*) Aircraft registered in the Netherlands, or in any territory to which the present agreement shall have been or shall thereafter be extended in accordance with the provisions of paragraph 4 below, shall, in the territory or territories named in the notification, be entitled to the same benefits as are provided for in paragraph 1 of this agreement in respect of Netherlands aircraft in the United Kingdom.

4. Similarly, the Government of the Netherlands may at any time, by means of a notification to the Government of the United Kingdom, extend the present agreement to any overseas territory of the Kingdom of the Netherlands and on the receipt of such notification: —

(*a*) Aircraft registered in the territory or territories mentioned in the notification shall, in the United Kingdom, and in any territory to which the agreement shall have been of shall thereafter be extended under paragraph 3 above, be entitled to the same benefits as are provided for in paragraph 1 of this agreement in respect of Netherlands aircraft in the United Kingdom, and

(*b*) Aircraft registered in the United Kingdom or in any territory to which the present agreement shall have been or shall thereafter be extended in accordance with paragraph 3 shall, in the territory or territories mentioned in the notification, be entitled to the same privileges as are provided for in paragraph 2 of this agreement in respect of United Kingdom aircraft in the Netherlands.

5. Any extension of the present agreement, by notification under paragraph 3 or 4 above, may be separately terminated by either Government by means of a notice given to the other Government of their desire to terminate such extension. Any such notice shall take effect three months after the date on which it is given.

6. The present agreement shall come into force immediately and shall remain in force until three months after the date on which either Government shall have given to the other notice of the termination of the agreement.

7. I have the honour to propose that the present note and your reply in similar terms be regarded as constituting a formal agreement on this matter between the two Governments.

I have the honour to be,
with the highest consideration,
Sir,
Your obedient Servant,
Anthony Eden.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen, *G.C.V.O., etc., etc., etc.*

GEZANTSCHAP DER NEDERLANDEN.

No. 1907.

London, 30th December 1935.

Sir,

I have the honour to acknowledge your note of to-day's date stating that His Majesty's Government in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland are desirous of concluding with the Netherland Government a provisional agreement for the reciprocal exemption of aircraft from the payment of customs and other duties on fuel and lubricants and in the following terms: —

1. The Government of the United Kingdom will accord in the United Kingdom to all aircraft registered in the Netherlands the following facilities: —

(I) On the arrival of the aircraft in the United Kingdom the fuel and the lubricants contained in the tanks installed in the aircraft shall be admitted free of customs or other duties, it being understood, however, that no quantity of such fuel or lubricants may be removed from the aircraft without paying duty.

(II) On the departure of the aircraft from a customs aerodrome in the United Kingdom for a destination abroad, the fuel and lubricants intended for use on the journey shall be delivered free of customs or other duties, it being understood, however, that in the event of the aircraft landing again before leaving the United Kingdom the grant of exemption may be subject to certain prescribed conditions.

(III) The exemption contemplated under sub-paragraph (II) may be accorded in the form of a restitution of duties paid.

(IV) A customs aerodrome is an aerodrome open to the public at which a customs service is in regular operation.

2. The Government of the Netherlands will reciprocally accord in the Netherlands to all aircraft registered in the United Kingdom facilities equivalent to those indicated above.

3. The Government of the United Kingdom may, at any time, by means of a notification to the Netherland Government through the diplomatic channel extend the present agreement to any British colony, overseas territory, protectorate, or any mandated territory in respect of which the mandate is exercised by the Government of the United Kingdom, and on such notification being received: —

(*a*) Aircraft registered in the territory or territories named in the notification shall, in the Netherlands and in any other territory to which the agreement shall have been or shall thereafter be extended under paragraph 4 below, be entitled to the same benefits as are provided for in paragraph 2 of this agreement in respect of United Kingdom aircraft in the Netherlands; and

(*b*) Aircraft registered in the Netherlands, or in any territory to which the present agreement shall have been or shall thereafter be extended in accordance with the provisions of paragraph 4 below, shall, in the territory or territories named in the notification, be entitled to the same benefits as are provided for in

paragraph 1 of this agreement in respect of Netherland aircraft in the United Kingdom.

4. Similarly, the Government of the Netherlands may at any time, by means of a notification to the Government of the United Kingdom, extend the present agreement to any overseas territory of the Kingdom of the Netherlands and on the receipt of such notification: —

(*a*) Aircraft registered in the territory or territories mentioned in the notification shall, in the United Kingdom, and in any territory to which the agreement shall have been or shall thereafter be extended under paragraph 3 above, be entitled to the same benefits as are provided for in paragraph 1 of this agreement in respect of Netherland aircraft in the United Kingdom, and

(*b*) Aircraft registered in the United Kingdom or in any territory to which the present agreement shall have been or shall thereafter be extended in accordance with paragraph 3 shall, in the territory or territories mentioned in the notification, be entitled to the same privileges as are provided for in paragraph 2 of this agreement in respect of United Kingdom aircraft in the Netherlands.

5. Any extension of the present agreement, by notification under paragraph 3 or 4 above, may be separately terminated by either Government by means of a notice given to the other Government of their desire to terminate such extension. Any such notice shall take effect three months after the date on which it is given.

6. The present agreement shall come into force immediately and shall remain in force until three months after the date on which either Government shall have given to the other notice of the termination of the agreement.

7. I am authorised to state that the Netherland Government accept the above proposals and agree that the present note and your note of to-day's date shall be regarded as constituting a formal agreement between the two Governments.

I have the honour to remain,
with the highest consideration,
Sir,
Your obedient Servant,
R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable Anthony Eden,
M.C., M.P., etc., etc., etc.

VERTALING.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken.

N°. W 10257/585/13.

30 December 1935.

Mijnheer,

Ik heb de eer U mede te deelen, dat Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland het wenschelijk acht met de Nederlandsche Regeering een voorloopige overeenkomst te treffen voor de wederzijdsche vrijstelling ten aanzien van luchtvaartuigen van het betalen van douane- en andere rechten op brandstof en smeermiddelen, en voorstelt dat die overeenkomst zal bestaan uit de volgende bepalingen:

1. De Regeering van het Vereenigd Koninkrijk zal in het Vereenigd Koninkrijk aan alle luchtvaartuigen, welke in Nederland zijn ingeschreven, de volgende faciliteiten verleenen:

I. Bij de aankomst van het luchtvaartuig in het Vereenigd Koninkrijk zullen de brandstof en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de in het luchtvaartuig ingebouwde reservoirs, vrij van douane- of andere rechten worden toegelaten, met dien verstande evenwel, dat geen enkele hoeveelheid van die brandstof of smeermiddelen zonder betaling van rechten uit het luchtvaartuig mag worden verwijderd.

II. Bij het verstek van het luchtvaartuig van een douaneluchtvaartterrein in het Vereenigd Koninkrijk met bestemming naar het buitenland zullen de brandstof en smeermiddelen, bestemd om op de reis te worden gebruikt, vrij van douane- of andere rechten worden geleverd, met dien verstande evenwel, dat in geval het luchtvaartuig, alvorens het Vereenigd Koninkrijk te verlaten, weer een landing verricht, het verleenen van vrijstelling aan zekere bepaalde voorwaarden kan worden onderworpen.

III. De vrijstelling, bedoeld onder sub-paragraaf II, kan worden verleend in den vorm van restitutie van de betaalde rechten.

IV. Een douane-luchtvaartterrein is een openbaar luchtvaartterrein, waar een douanedienst geregeld werkt.

2. De Nederlandsche Regeering zal wederkeerig in Nederland ten aanzien van alle luchtvaartuigen, welke in het Vereenigd Koninkrijk zijn ingeschreven, faciliteiten verleenen, overeenkomstig die, welke hierboven zijn aangegeven.

3. De Regeering van het Vereenigd Koninkrijk kan, te allen tijde, door middel van een kennisgeving aan de Nederlandsche Regeering langs den diplomatieken weg, deze overeenkomst uitbreiden tot elke Britsche kolonie, overzeesch gebiedsdeel, protectoraat of tot elk mandaatland, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk; na ontvangst van zulk een kennisgeving:

a. Zullen luchtvaartuigen, welke ingeschreven zijn in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, in Nederland en in elk ander gebiedsdeel, tot hetwelk de overeenkomst krachtens de hiernavolgende paragraaf 4 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, recht hebben op dezelfde voordeelen als die, in paragraaf 2 van deze overeenkomst voorzien ten aanzien van luchtvaartuigen van het Vereenigd Koninkrijk in Nederland, en

b. Zullen luchtvaartuigen, ingeschreven in Nederland of, in elk gebiedsdeel, tot hetwelk deze overeenkomst in overeenstemming met de voorzieningen van de hiernavolgende paragraaf 4 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, recht hebben op dezelfde voordeelen als die, in paragraaf 1 van deze overeenkomst voorzien ten aanzien

van Nederlandsche luchtvaartuigen in het Vereenigd Koninkrijk.

4. Op overeenkomstige wijze kan de Nederlandsche Regeering te allen tijde, door middel van een kennisgeving aan de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk, deze overeenkomst uitbreiden tot elk overzeesch gebiedsdeel van het Koninkrijk der Nederlanden; op de ontvangst van zulk een kennisgeving:

a. Zullen luchtvaartuigen, ingeschreven in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, in het Vereenigd Koninkrijk, en in elk gebiedsdeel, tot hetwelk de overeenkomst krachtens vorengenoemde paragraaf 3 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, recht hebben op dezelfde voordeelen, als die, voorzien in paragraaf 1 van deze overeenkomst ten aanzien van Nederlandsche luchtvaartuigen in het Vereenigd Koninkrijk, en

b. Zullen luchtvaartuigen, ingeschreven in het Vereenigd Koninkrijk of in elk gebiedsdeel, tot hetwelk deze overeenkomst in overeenstemming met paragraaf 3 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, recht hebben op dezelfde voorrechten, als die, voorzien in paragraaf 2 van deze overeenkomst ten aanzien van luchtvaartuigen van het Vereenigd Koninkrijk in Nederland.

5. Elke uitbreiding van deze overeenkomst, door een kennisgeving, als bedoeld in de hierboven genoemde paragraaf 3 of 4, kan afzonderlijk worden beëindigd door elk van de Regeeringen door middel van een kennisgeving aan de andere Regeering van haar wensch om zulk een uitbreiding te beëindigen. Elke zoodanige kennisgeving zal in werking treden 3 maanden na den datum, waarop zij is gegeven.

6. Deze overeenkomst zal onmiddellijk van kracht worden en van kracht blijven tot 3 maanden na den datum, waarop een van de Regeeringen aan de andere zal hebben kennis gegeven van de beëindiging van de overeenkomst.

7. Ik heb de eer voor te stellen, dat deze nota en Uw antwoord in gelijkluidende bewoordingen beschouwd worden een formeele overeenkomst te dezer zake tusschen de beide Regeeringen te vormen.

Ik heb de eer te zijn,
met de meeste hoogachting,
Mijnheer,
Uw gehoorzame dienaar,
Anthony Eden.

Jhr. de Marees van Swinderen, G.C.V.O., enz., enz., enz.

Gezantschap der Nederlanden.

N°. 1907.

Londen, 30 December 1935.

Mijnheer,

Ik heb de eer te bevestigen Uw nota van heden, vaststellende, dat Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland het wenschelijk acht met de Nederlandsche Regeering een voorloopige overeenkomst te sluiten voor de wederzijdsche vrijstelling ten aanzien van luchtvaartuigen van het betalen van douane- en andere rechten op brandstof en smeermiddelen, zulks in de volgende bewoordingen:

1. De Regeering van het Vereenigd Koninkrijk zal in het Vereenigd Koninkrijk aan alle luchtvaartuigen, welke in Nederland zijn ingeschreven, de volgende faciliteiten verleenen:

I. Bij de aankomst van het luchtvaartuig in het Vereenigd Koninkrijk zullen de brandstof en de smeermiddelen, welke zich bevinden in de in het luchtvaartuig ingebouwde reservoirs, vrij van douane- of andere rechten worden toegelaten, met dien verstande evenwel, dat geen enkele hoeveelheid van die brandstof of smeermiddelen zonder betaling van rechten uit het luchtvaartuig mag worden verwijderd.

II. Bij het vertrek van het luchtvaartuig van een douane-luchtvaartterrein in het Vereenigd Koninkrijk met bestemming naar het buitenland zullen de brandstof en smeermiddelen, bestemd om op de reis te worden gebruikt, vrij van douane- of andere rechten worden geleverd, met dien verstande evenwel, dat in geval het luchtvaartuig, alvorens het Vereenigd Koninkrijk te verlaten, weer een landing verricht, het verleenen van vrijstelling aan zekere bepaalde voorwaarden kan worden onderworpen.

III. De vrijstelling, bedoeld onder sub-paragraaf II, kan worden verleend in den vorm van restitutie van de betaalde rechten.

IV. Een douane-luchtvaartterrein is een openbaar luchtvaartterrein, waar een douanedienst geregeld werkt.

2. De Nederlandsche Regeering zal wederkeerig in Nederland ten aanzien van alle luchtvaartuigen, welke in het Vereenigd Koninkrijk zijn ingeschreven, faciliteiten verleenen, overeenkomstig die, welke hierboven zijn aangegeven.

3. De Regeering van het Vereenigd Koninkrijk kan, te allen tijde, door middel van een kennisgeving aan de Nederlandsche Regeering langs den diplomatieken weg, deze overeenkomst uitbreiden tot elke Britsche kolonie, overzeesch gebiedsdeel, protectoraat of tot elk mandaatland, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk; na ontvangst van zulk een kennisgeving:

a. Zullen luchtvaartuigen, welke ingeschreven zijn in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, in Nederland en in elk ander gebiedsdeel, tot hetwelk de overeenkomst krachtens de hiernavolgende paragraaf 4 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, recht hebben op dezelfde voordeelen als die, in paragraaf 2 van deze overeenkomst voorzien ten aanzien van luchtvaartuigen van het Vereenigd Koninkrijk in Nederland, en

b. Zullen luchtvaartuigen, ingeschreven in Nederland of, in elk gebiedsdeel, tot hetwelk deze overeenkomst in overeenstemming met de voorzieningen van de hiernavolgende paragraaf 4 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, recht hebben op

dezelfde voordeelen als die, in paragraaf 1 van deze overeenkomst voorzien ten aanzien van Nederlandsche luchtvaartuigen in het Vereenigd Koninkrijk.

4. Op overeenkomstige wijze kan de Nederlandsche Regeering te allen tijde, door middel van een kennisgeving aan de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk, deze overeenkomst uitbreiden tot elk overzeesch gebiedsdeel van het Koninkrijk der Nederlanden; op de ontvangst van zulk een kennisgeving:

a. Zullen luchtvaartuigen, ingeschreven in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, in het Vereenigd Koninkrijk, en in elk gebiedsdeel, tot hetwelk de overeenkomst krachtens vorengenoemde paragraaf 3 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, recht hebben op dezelfde voordeelen, als die, voorzien in paragraaf 1 van deze overeenkomst ten aanzien van Nederlandsche luchtvaartuigen in het Vereenigd Koninkrijk, en

b. Zullen luchtvaartuigen, ingeschreven in het Vereenigd Koninkrijk of in elk gebiedsdeel, tot hetwelk deze overeenkomst in overeenstemming met paragraaf 3 zal zijn of daarna zal worden uitgebreid, in het gebiedsdeel of de gebiedsdeelen, in de kennisgeving genoemd, recht hebben op dezelfde voorrechten, als die, voorzien in paragraaf 2 van deze overeenkomst ten aanzien van luchtvaartuigen van het Vereenigd Koninkrijk in Nederland.

5. Elke uitbreiding van deze overeenkomst, door een kennisgeving, als bedoeld in de hierboven genoemde paragraaf 3 of 4, kan afzonderlijk worden beëindigd door elk van de Regeeringen door middel van een kennisgeving aan de andere Regeering van haar wensch om zulk een uitbreiding te beëindigen. Elke zoodanige kennisgeving zal in werking treden 3 maanden na den datum, waarop zij is gegeven.

6. Deze overeenkomst zal onmiddellijk van kracht worden en van kracht blijven tot 3 maanden na den datum, waarop een van de Regeeringen aan de andere zal hebben kennis gegeven van de beëindiging van de overeenkomst.

7. Ik ben gemachtigd te verklaren, dat de Nederlandsche Regeering de hierboven vermelde voorstellen aanvaardt en zich er mede vereenigt, dat deze nota en Uw nota van heden zullen worden beschouwd een formeele overeenkomst tusschen de beide Regeeringen te vormen.

Ik heb de eer te verblijven,
met de meeste hoogachting,
Mijnheer,
Uw gehoorzame dienaar,
R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable Anthony Eden,
M.C., M.P., enz., enz., enz.

S. 90A.

26 *Maart* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 23 September 1934 te *Ankara* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek *Turkije* gesloten handelsverdrag.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 23 September 1934 te *Ankara* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek *Turkije* gesloten handelsverdrag, alvorens te worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft, en dat het voorts wenschelijk is om de bevoegdheid voor te behouden dit verdrag op te zeggen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het bij deze wet in afdruk gevoegde, op 23 September 1934 tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek *Turkije* gesloten handelsverdrag wordt goedgekeurd.

2. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor het in artikel 1 genoemde verdrag op te zeggen.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1936.)

CONVENTION DE COMMERCE ENTRE LE ROYAUME DES PAYS-BAS ET LA TURQUIE.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et Son Excellence le Président de la République Turque, également animés du désir de resserrer les liens d'amitié qui unissent le Royaume des Pays-Bas et la Turquie et voulant affermir et étendre les relations commerciales entre les deux pays, ont résolu de conclure une convention de commerce et ont nommé à cet effet pour leurs Plénipotentiaires respectifs, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

Monsieur le Baron de Harinxma thoe Slooten, Chargé d'Affaires des Pays-Bas,

Son Excellence le Président de la République Turque:

S. E. Menemenli Numan Bey, Ambassadeur, Secrétaire-Général du Ministère des Affaires Etrangères,

lesquels après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs respectifs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Art. 1er. Les marchandises originaires du territoire néerlandais mentionnées à la liste A ci-jointe seront admises à la libre importation en Turquie.

Les marchandises originaires du territoire d'outre-mer néerlandais mentionnés à la liste B ci-jointe admises à la libre importation en Turquie.

L'importation des marchandises du territoire néerlandais et du territoire d'outre-mer néerlandais mentionnées à la liste C sera

limitée aux quantités y assignées à chaque article.

Les marchandises non mentionnées aux listes A, B et C continueront à profiter à leur importation en Turquie pendant la durée de la présente convention du régime général de contingentement en vigueur.

Art. 2. Les marchandises originaires du territoire néerlandais ou de territoire d'outremer néerlandais pourront être importées dans le territoire turc par n'importe quel bureau de douane qualifié.

Art. 3. Les marchandises originaires du territoire turc mentionnées à la liste D seront admises à la libre importation aux Pays-Bas.

L'importation aux Pays-Bas des marchandises du territoire turc mentionnées à la liste E sera limitée aux quantités y assignées à chaque article.

Les marchandises non mentionnées aux listes D et E continueront à profiter, aux Pays-Bas, pendant la durée de la présente convention du régime général de contingentement en vigueur.

Art. 4. Les différentes listes mentionnées dans les articles 1, 2 et 3 sont revisibles d'un commun accord pendant la durée de la présente convention.

Art. 5. La présente convention sera ratifiée et les instruments de ratification seront échangés à Ankara aussitôt que possible. Elle aura une durée de six mois à partir du 23 septembre 1934. Elle sera prorogée par tacite reconduction pour des périodes de même durée sauf préavis donné 60 jours avant l'expiration de la période en cours.

Toutefois la présente convention sera mise en application à titre provisoire et avec effet rétroactif à partir du 16 juin 1934, par échange de notes qui devra coïncider avec la signature d'une convention de clearing.

En foi de quoi les Plénipotentiaires ont signé la présente convention et y ont apposé leur sceau.

Fait en double, à Ankara, le 23 septembre 1934.

B. Ph. van Harinxma thoe Slooten.
M. Numan.

LISTE A.

No. du Tarif Turc.	*Désignation des marchandises.*
23 a	Lait condensé sans sucre
23 b	Lait condensé sucré
66 a, b, d, e	
72 c	
73 c	
79	Marocain employé dans les machines
89	Toute la position
90	Lanières
102	Fils de laine
108 a	Tissus de crins de cheval pour les compagnies de transport
132 a	Fils de bourettes et de chappe
132 b	
173	Dextrine
211 a, b	
223 a, c, d	(Avec autorisation préalable du Ministère de l'Agriculture)
227	Toute la position
236 a	
240 a, b	
241	Toute la position
242	„ (sauf anis)
244	„
245	„
248	„
249	„
250	„
251	„
271	„
277 a	Gomme arabique seulement
277	Toutes autres subpositions dans la liste A de contingentement général
279	Toutes la position
305 e	
307 b	
324 a	
325	Toute la position
327	Papier cellophane et objets en papier cellophane
328	Toute la position
330 b	
334	Toute la position
341 c, d	
342	Toute la position
361 b	Marques de fabriques, préparées d'après le système de transfert pour marquer les articles de commerce et d'industrie
366	Toute la position
367	„
368	„
369	„
370	„
371	„
372	Fils et ficelles de coton destinés à la fabrication de filets
375	Cordes et cordages
380 b	
383	Toute la position
409 a	Manilla et sisal
412	Toute la position
415	Filets de pêche de toutes sortes
417	Toute la position
440	„
441	„
444	„
445 a, b	
449	Toute la position
451	„
453	„
477 a	Asphalt bitumen
(x) 481 c	
488	Toute la position
490	Parties de machines en général, vases de pharmacie, vases de pommade, cuvettes et matériel employé en médecine
494 a 1, a 2, b 1	
505	Toute la position
517	„
519	„
520	„
521	„
523 a, 1, 2	
523 b 1	Capsules, colorées ou non, avec ou sans inscription pour produits médicinaux
523 b 2	Fer-blanc
524 a, b	
556 c	
527	Cordes en fer

529 b, c	
530	Toute la position
531 b	
533	Toute la position
538 c	
539 d, v, h	Rasoirs mécaniqeus et lames de rasoirs
550	Toute la position
552 a, b, c	
553	Autres articles fins en fer, non dénommés ailleurs dans le tarif
557 a	
558 a, b, d	
558 e, 1	
559 a, 1, 2, 3 b, 1, 2	Objets de tréfilerie en cuivre
562	Toute la position
565 a, b	
570 d	
574 b	
575	Toute la position
577 b	(Exception faite des déchets)
598	Toute la position
607 g	Parties d'instruments de musique; amplificateurs de musique, pick-ups, et leurs pièces de rechange
616	Appareils cinématographiques et de projection
618	Toute la position
619	,,
623	Appareils de désinfection
632 a, c, d, e	
(x) 634	Toute la position
648 b	
649	Toute la position
650	,, (avec autorisation du Ministère de l'Agriculture)
(x) 651	Toute la position
(x) 652	,,
653 a, b	
(x) 666	Toute la position
669 a	
679 a, b	
681 b	
682 a, b, 1, c, e, f	
687	Bateaux de toutes sortes pour pêche
688 a	Seulement ceux en fer
695 b	Benzine
695 d	
700 b	Bleu et ombra
702	Toute la position
703	,,
704	,,
705	Mastics à greffage
706	Toute la position
707	,,
709	,,
710 b	
711 b	
711 f	
718 d	Chlorure de chaux
727	Toute la position
728	,,
747	,,
749 a, b, c	
754 b	
754 d	Acide quinnique
754 k	Acide chlorhydrique (myriatique) sulfurique
754 l	Phénol
754 m	
762	Toute la position
769	,,
773	,,
777	Lactose (sucre de lait)
782	Glycerine
805	Éther sulfurique
812 b, c, d, e, f,	
815 b	Gaze hydrophile
821	Toute la position
836	,,
841	,,
853 c	
861	

Note: La lettre „e" correspond à la lettre „h" et la lettre „f" à la lettre „v" du texte du tarif douanier turc.

Il est entendu que les positions reprises dans la liste précitée seront celles de la nomenclature fixée par la Loi Turque N°. 1499 du 1er juin 1929, en ce qu'elle n'aura pas été modifiée par celle N°. 2255 du 31 mai 1933.

(x) *Remarque:* L'importation des marchandises tombant sous les positions 481 c, 634, 651, 652 et 666 ci-haut énumérées est subordonnée à l'autorisation préalable du Ministère Turc de l'Economie Nationale toutes les fois qu'il s'agirait de machines ou de marchandises servant à l'industrialisation du pays. Les autres articles qui sans pouvoir servir à l'industrialisation du pays, tombent sous ces mêmes positions, seront expressément désignés et ajoutés à la liste G.

Sera affranchie de limitations, l'importation des marchandises indiquées sur cette liste qui devra être préparée et élargie au fur et à mesure sur la demande de la Légation des Pays-Bas et l'assentiment du Ministère de l'Economie.

LISTE G.

No. du Tarif Turc.	*Désignation des marchandises.*
Ex 634	Haut-parleurs et leurs pièces de rechange
Ex 651	Out-board motors
Ex 652	Électromoteurs, dynamos, redresseurs, transformateurs, commutateurs, électriques, résistances, bobines, magnétos, bougies, distributeurs, ventilateurs, aspirateurs et leurs pièces de rechange.

LISTE B.

No. du Tarif Turc.	*Désignation des marchandises.*
72 c	
3 c	
211 a, b	
223 c	Graines de sésame (avec permission préalable du Ministère de l'Agriculture)
236 a	
238 a	
239 a, b	Canelle, clous de girofle
240 a, b	

241	Toute la position
242	Toute la position (sauf anis)
244	,,
245	,,
247	Galanga
248	Toute la position
249	,,
250	,,
251	,,
271	,,
321 b, 1 et 2	
440	Toute la position
441	,,
577 b, d, e	Avec les réserves de la liste A de contingentement général
578	Toute la position
579 a, b	Avec les réserves de la liste A de contingentement général
812 b, c	

LISTE C.

No. du Tarif Turc.	*Quantites en kilogrammes par trimestre.*
107 b	900
324 c	352.600
377 b, c, d, e, f	27.000
378 c, d, e, f	9.000
379 c, d, e, f	45.000
380 a	63.000
414 a	1.000
541 a	4.500
541 b	1.800
541 c	1.800
213 b	100.000
694 b	2.000.000
329	500
447 a	3.000

LISTE D.

1. Os et cornes (naturels, en poudre; déchets)
2. Laine et poils de chèvre (brut et en suint)
3. Membranes, boyaux, cordes à boyaux
4. Peaux sèches non ouvrées
5. Peaux de fourrure
6. Peaux salées
7. Alpistes (Kanariezaad)
8. Graines de sésame
9. Seigle, maïs, millet
10. Orge noir, avoine, chiendent, vesces et similaires non dénommés
11. Pois chiches, haricots, petits pois, fèves, lentilles et similaires
12. Son et déchets de mouture à l'exception de Rijstvoermeel (farine de riz pour les animaux)
13. Raisins secs
14. Figues sèches
15. Tous fruits secs non dénommés ci-dessus
16. Noisettes avec ou sans écorce
17. Amandes
18. Noix avec ou sans écorce
19. Oranges et mandarines
20. Olives
21. Huile d'olives
22. Lin, pavot, tournesol, graines de kapok et similaires non dénommés
23. Oignons à fleurs
24. Tabacs hachés, en poudre
25. Tabacs en feuilles
26. Cigarettes
27. Valonnée et ses extraits, myrabolan noir et jaune
28. Extraits secs: québracho, cachou, chataigne, lymoba, tilleul et similaires
29. Opium
30. Produits forestiers: noyer, orme, tilleul, citronnier, olivier et les parties sciées ou coupées
31. Gomme adragante, gomme gut, gomme galbanum, gomme sandragon, gomme élastique
32. Matières de teinture
33. Minerais en général
34. Essence de roses
35. Bonbons, locoums et autres confitures
36. Toutes sortes de métaux de pierres et de terres
37. Coton non filé et ses déchets, ainsi que ouate et bandages

LISTE E.

1. Mohair (brut en suint) 1 tonne pour 6 mois
2. Résidus, tourteaux et débris de végétaux traités dans les alambics et les usines 42½ tonnes pour les 6 mois
3. Tapis orientaux 42½ tonnes pour 6 mois

S. 91.

27 *Maart* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Londen* en den Britschen Secretaris van Staat voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 18 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland* in zake de handelsbetrekkingen tusschen *Nederland* eenerzijds en *Newfoundland*, de Britsche koloniën en protectoraten en mandaatlanden, waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door de Regeering van Zijne Britsche Majesteit in het *Vereenigd Koninkrijk*, anderzijds.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Londen* en den Britschen Secretaris van Staat voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 18 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland* in zake de handelsbetrekkingen tusschen *Nederland* eenerzijds en *Newfoundland*, de Britsche koloniën en protectoraten en mandaatlanden, waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door de Regeering van Zijne Britsche Majesteit in het *Vereenigd Koninkrijk*, anderzijds, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 18 December 1935 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 24sten Maart 1936, Directie van het Protocol, nr. 10429;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 14 *April* 1936.)

N°. W. 10609/226/29.

Foreign Office S.W. 1.
18th December, 1935.

Sir,

On behalf of His Majesty's Government in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, I have the honour to propose that the following arrangements should be concluded with regard to trade between the Netherlands on the one side and Newfoudland, the British Colonies and Protectorates and Mandated Territories in respect of which the mandate is exercised by His Majesty's Government in the United Kingdom on the other side:

1. In connexion with quantitative restrictions on imports into the Netherlands, the Netherland Government guarantee that there shall be granted as from the 1st January 1936 to Newfoundland, to British Colonies and to any territory under British protection, and to any Mandated Territory in respect of which the Mandate is exercised by His Majesty's Government in the United Kingdom the full share of all quotas, as now established, or hereafter varied or established in regard to any class of goods, which is mathematically attributable to each of those territories in accordance with the proportion of the total foreign importations during the basic period into the Netherlands of the goods in question which was represented by goods imported therefrom.

2. In connexion with quantitative restrictions on imports from the Netherlands into Newfoundland, the British Colonies and territories under British protection, His Majesty's Government in the United Kingdom guarantee that there shall be granted as from the 1st January 1936 to the Netherlands the full share of all quotas in Newfoundland and the aforesaid Colonies and Territories as now established or hereafter varied or established in regard to any class of goods, which is mathematically attributable to the Netherlands in accordance with the proportion of the total foreign importations of the goods in question which was represented by Netherland goods imported in the basic period into Newfoundland, each British Colony, and each territory under British protection.

3. It is understood that the term „foreign importations" when used in relation to Newfoundland, the British Colonies, territories under British protection, and Mandated Territories in respect of which the Mandate is exercised by His Majesty's Government in the United Kingdom, means imports from countries not being territories under the sovereignty of His Majesty The King of Great Britain, Ireland and the British Dominions beyond the Seas, Emperor of India, or under His Majesty's suzerainty, protection or mandate; and, when used in relation to the Netherlands, means imports from countries not being territories under the sovereignty, suzerainty or protection of Her Majesty The Queen of the Netherlands.

2. If the Netherland Government agree to this proposal I would suggest that the present note and your reply in similar terms be regarded as constituting a formal agreement between the two Governments, which shall remain in force until the expiration of three months from the date on which notice to terminate it is given by either Government.

I have the honour to be,
with the highest consideration,
Sir,
Your obedient Servant,
Samuel Hoare.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen,
G.C.V.O., etc., etc., etc.

Gezantschap der Nederlanden.
N°. 1876.

Londen 18th December 1935.

Sir,

I have the honour to acknowledge the receipt of the note N°. W 10609/226/29, which you have been good enough to address to me today and in which you propose on behalf of His Majesty's Government in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland that the following arrangements should be concluded with regard to trade between the Netherlands on the one side and Newfoundland, the British Colonies and Protectorates and Mandated Territories in respect of which the mandate is exercised bij His Majesty's Government in the United Kingdom on the other side:

1. In connexion with quantitative restrictions on imports into the Netherlands, the Netherland Government guarantee that there shall be granted as from the 1st January 1936 to Newfoundland, to British Colonies, to any territory under British protection, and to any Mandated Territory in respect of which the Mandate is exercised by His Majesty's Government in the United Kingdom the full share of all quotas, as now established, or hereafter varied or established in regard to any class of goods, which is mathematically attributable to each of those territories in accordance with the proportion of the total foreign importations during the basic period into the Netherlands of the goods imported therefrom.

2. In connexion with quantitative restrictions on imports from the Netherlands into Newfoundland, the British Colonies and territories under British protection, His Majesty's Government in the United Kingdom guarantee that there shall be granted as from the 1st Jan. 1936 to the Netherlands the full share of all quotas in Newfoundland and the aforesaid Colonies and Territories as now established or hereafter varied or established in regard to any class of goods, which is mathematically attributable to the Netherlands in accordance with the proportion of the total foreign importations of the goods in question which was represented

by Netherland goods imported in the basic period into Newfoundland, each British Colony, and each territory under British protection.

3. It is understood that the term „foreign importations" when used in relation to Newfoundland, the British Colonies, territories under British protection, and Mandated Territories in respect of which the Mandate is exercised by His Majesty's Government in the United Kingdom, means imports from countries not being territories under the sovereignty of His Majesty The King of Great Britain, Ireland and the British Dominions beyond the Seas, Emperor of India, or under His Majesty's suzerainty, protection or mandate; and, when used in relation to the Netherlands, means imports from countries not being territories under the sovereignty, suzerainty or protection of Her Majesty The Queen of the Netherlands.

2. On behalf of the Netherland Government I agree to this proposal and to the suggestion that your note and this reply be regarded as constituting a formal agreement between the two Governments which shall remain in force until the expiration of three months from the date on which notice to terminate it is given by either Government.

I have the honour to remain
with the highest consideration,
Sir,
Your obedient Servant,
R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable Sir Samuel Hoare,
Bart., G.C.S.I., G.B.E., C.M.G., MP.,
&c., &c., &c.

VERTALING.

N°. W. 10609/226/29. Foreign Office S.W. 1.
18 December 1935.

Mijnheer,

Namens Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland heb ik de eer voor te stellen, dat de volgende regelingen zullen worden getroffen met betrekking tot den handel tusschen Nederland eenerzijds en Newfoundland, de Britsche koloniën en protectoraten en mandaatlanden, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, anderzijds.

1. In verband met quantitatieve beperkingen van den invoer in Nederland verzekert de Nederlandsche Regeering, dat met ingang van 1 Januari 1936 aan Newfoundland, aan Britsche koloniën, aan elk gebiedsdeel onder Britsch protectoraat en aan elk mandaatland, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, in alle contingenten, welke thans zijn vastgesteld of later zullen worden gewijzigd of vastgesteld, ten aanzien van elke soort goederen zal worden toegewezen het volle aandeel, hetwelk mathematisch aan elk van die gebiedsdeelen toekomt overeenkomstig de verhouding van den invoer van die goederen daar vandaan tot den totalen invoer uit het buitenland in Nederland van de betreffende goederen gedurende de basisperiode.

2. In verband met quantitatieve beperkingen van den invoer uit Nederland in Newfoundland, de Britsche koloniën en gebiedsdeelen onder Britsch protectoraat, verzekert Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, dat met ingang van 1 Januari 1936 aan Nederland in alle contingenten, welke thans in Newfoundland en voormelde koloniën en gebiedsdeelen zijn vastgesteld of later zullen worden gewijzigd of vastgesteld, ten aanzien van elke soort goederen zal worden toegewezen het volle aandeel, hetwelk mathemathisch aan Nederland toekomt overeenkomstig de verhouding van den invoer van die goederen uit Nederland tot den totalen invoer uit het buitenland in Newfoundland, in elke Britsche kolonie en in elk gebiedsdeel onder Britsch protectoraat van de betreffende goederen in de basisperiode.

3. Het is wel verstaan, dat de uitdrukking, „invoer uit het buitenland", wanneer gebezigd met betrekking tot Newfoundland, de Britsche koloniën, gebiedsdeelen onder Britsch protectoraat en mandaatlanden, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, beteekent invoer uit landen, welke niet zijn gebiedsdeelen onder de souvereiniteit van Zijne Majesteit den Koning van Groot-Britannië, Ierland en de Britsche overzeesche gebiedsdeelen, Keizer van Indië, of onder Zijner Majesteits suzereiniteit, bescherming of mandaat; en dat zij, wanneer gebezigd met betrekking tot Nederland, beteekent invoer uit landen, welke niet zijn gebiedsdeelen onder de souvereiniteit, suzereiniteit of bescherming van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

2. Indien de Nederlandsche Regeering met dit voorstel instemt, zou ik willen opperen, dat deze nota en uw antwoord in gelijke bewoordingen zullen worden beschouwd te vormen een formeele overeenkomst tusschen beide Regeeringen, welke overeenkomst van kracht zal blijven tot na verloop van 3 maanden na den dag, waarop door een van beide Regeeringen zal zijn kennis gegeven van haar voornemen de overeenkomst te beëindigen.

Ik heb de eer te verblijven,
met de meeste hoogachting,
Mijnheer,
Uw dienstwillige Dienaar,
Samuel Hoare.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen,
G.C.V.O. enz., enz., enz.

Gezantschap der Nederlanden.
N°. 1876.
Londen, 18 December 1935.

Mijnheer,

Ik heb de eer de ontvangst te bevestigen van de nota n°. W 10609/226/29, welke U heden wel tot mij heeft willen richten en in welke U namens Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en

Noord-Ierland voorstelt, dat de volgende regelingen zullen worden getroffen met betrekking tot den handel tusschen Nederland eenerzijds en Newfoundland, de Britsche koloniën en protectoraten en mandaatlanden, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, anderzijds.

1. In verband met quantitatieve beperkingen van den invoer in Nederland verzekert de Nederlandsche Regeering, dat met ingang van 1 Januari 1936 aan Newfoundland, aan Britsche koloniën, aan elk gebiedsdeel onder Britsch protectoraat en aan elk mandaatland, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, in alle contingenten, welke thans zijn vastgesteld of later zullen worden gewijzigd of vastgesteld, ten aanzien van elke soort goederen zal worden toegewezen het volle aandeel, hetwelk mathematisch aan elk van die gebiedsdeelen toekomt overeenkomstig de verhouding van den invoer van die goederen daar vandaan tot den totalen invoer uit het buitenland in Nederland van de betreffende goederen gedurende de basisperiode.

2. In verband met quantitatieve beperkingen van den invoer uit Nederland in Newfoundland, de Britsche koloniën en gebiedsdeelen onder Britsch protectoraat, verzekert Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, dat met ingang van 1 Januari 1936 aan Nederland in alle contingenten, welke thans in Newfoundland en voormelde koloniën en gebiedsdeelen zijn vastgesteld of later zullen worden gewijzigd of vastgesteld, ten aanzien van elke soort goederen zal worden toegewezen het volle aandeel, hetwelk mathemathisch aan Nederland toekomt overeenkomstig de verhouding van den invoer van die goederen uit Nederland tot den totalen invoer uit het buitenland in Newfoundland, in elke Britsche kolonie en in elk gebiedsdeel onder Britsch protectoraat van de betreffende goederen in de basisperiode.

3. Het is wel verstaan, dat de uitdrukking, „invoer uit het buitenland", wanneer gebezigd met betrekking tot Newfoundland, de Britsche koloniën, gebiedsdeelen onder Britsch protectoraat en mandaatlanden, ten aanzien waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk, beteekent invoer uit landen, welke niet zijn gebiedsdeelen onder de souvereiniteit van Zijne Majesteit den Koning van Groot-Britannië, Ierland en de Britsche overzeesche gebiedsdeelen, Keizer van Indië, of onder Zijner Majesteits suzereiniteit, bescherming of mandaat; en dat zij, wanneer gebezigd met betrekking tot Nederland, beteekent invoer uit landen, welke niet zijn gebiedsdeelen onder de souvereiniteit, suzereiniteit of bescherming van Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden.

2. Namens de Nederlandsche Regeering aanvaard ik dit voorstel alsmede de suggestie, dat Uwe nota en dit antwoord zullen worden beschouwd te vormen een formeele overeenkomst tusschen beide Regeeringen, welke overeenkomst van kracht zal blijven tot na verloop van 3 maanden na den dag, waarop door een van beide Regeeringen zal zijn kennis gegeven van haar voornemen de overeenkomst te beeindigen.

Ik heb de eer te verblijven
met de meeste hoogachting,
Mijnheer,
Uw dienstwillige Dienaar,
R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable Sir Samuel Hoare, Bart., G.C.S.I., G.B.E., C.M.G., MP., enz., enz., enz.

S. 92.

27 *Maart* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 28 Mei 1935 te *Parijs* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Fransche Republiek gesloten Verdrag van Handel en Scheepvaart met bijlagen en protocol van onderteekening, alsmede bijbehoorende notawisselingen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 28 Mei 1935 te *Parijs* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Fransche Republiek gesloten Verdrag van Handel en Scheepvaart, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, ingevolge art. 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Het nevens deze wet gevoegde, op 28 Mei 1935 tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Fransche Republiek gesloten Verdrag van Handel en Scheepvaart met bijlagen en protocol van onderteekening alsmede de bijbehoorende notawisselingen worden goedgekeurd.

Art. II. Wij behouden ons de bevoegdheid voor, het in Artikel I genoemde Verdrag op te zeggen.

Art. III. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.
De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 17 *April* 1936.

Traité de Commerce et de Navigation entre le Royaume des Pays-Bas et la République Française.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et le Président de la République Française, désireux de développer les relations économiques entre le Royaume des Pays-Bas et la République Française sur des bases stables ont décidé de conclure un traité de commerce et de navigation et ont désigné à cet effet comme leurs plénipotentiaires:

d'une part:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas,

M. le Jonkheer J. Loudon, Son envoyé extraordinaire et ministre plénipotentiaire auprès de la République française;

d'autre part:

Le Président de la République française,

M. Pierre Laval, ministre des affaires étrangères,

et

M. Paul Marchandeau, ministre du commerce et de l'industrie,

lesquels, après s'être communiqués leurs pleins pouvoirs trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

TITRE I.

Dispositions tarifaires.

Art. 1. Les produits originaires des Pays-Bas et importés dans les conditions réglementaires, exception faite de ceux énumérés à la liste A ci-annexée, bénéficieront à tout moment, à l'importation sur le territoire douanier français, des droits du tarif minimum.

Ils ne seront en aucun cas, soumis à des droits moins favorables que ceux appliqués aux produits de même nature de tout autre pays tiers.

Art. 2. Les produits originaires du territoire douanier français et importés dans les conditions réglementaires, exception faite de ceux énumérés à la liste B ci-annexée, bénéficieront à tout moment, à leur importation aux Pays-Bas, du tarif le plus réduit.

Ils ne seront en aucun cas soumis à des droits moins favorables que ceux appliqués aux produits de même nature de tout autre pays tiers.

Art. 3. Les Hautes Parties Contractantes s'engagent à n'entraver l'échange des marchandises par aucune prohibition ou restriction d'importation ou d'exportation.

Elles se réservent toutefois le droit d'apporter des exceptions à ce principe, pour les raisons ci-après énumérées et pour autant que ces prohibitions ou restrictions soient en même temps applicables à tous les autres pays se trouvant dans des conditions similaires:

a. prohibitions ou restrictions pour raisons de sûreté ou de moralité publiques;

b. prohibitions ou restrictions pour raisons de police sanitaire en vue d'assurer la protection des hommes, des animaux ou des plantes contre les maladies ou les parasites;

c. prohibitions ou restrictions relatives au trafic des armes, munitions et matériel de guerre et, dans des circonstances exceptionnelles, de tous autres approvisionnements de guerre;

d. prohibitions ou restrictions destinées à étendre aux marchandises étrangères celles de la législation intérieure concernant la production, le trafic, le transport ou la consommation des mêmes marchandises nationales à l'intérieur du pays; cette disposition vise également les marchandises qui font ou feront l'objet d'un monopole d'Etat ou d'une institution ayant le même caractère;

e. prohibitions ou restrictions à l'importation ou à l'exportation nécessaires pour l'accomplissement, par chacune des Hautes Parties Contractantes, des engagements internationaux auxquels elles sont également participantes.

Il reste entendu que les Hautes Parties Contractantes se réservent le droit de prendre à l'importation et à l'exportation toutes mesures nécessaires pour faire face à des circonstances extraordinaires et anormales et pour assurer la sauvegarde des intérêts vitaux d'ordre économique ou financier du pays.

Art. 4. Les taxes intérieures qui, sur le territoire des Hautes Parties Contractantes, frappent, pour le compte de qui que ce soit, la production, la circulation, le conditionnement ou la consommation d'un produit naturel ou fabriqué, ne doivent, sous aucun prétexte, frapper les produits de l'autre Partie à un degré plus élevé ou dans des conditions plus onéreuses que les produits nationaux similaires.

Art. 5. Pour la règlementation du commerce non soumis à un monopole d'Etat ou à une institution ayant le même caractère, et notamment pour la vente, la mise en vente, la circulation, la consommation, il ne sera pas établi de distinction entre les produits nationaux et ceux de l'autre partie.

Art. 6. Sous condition de réexportation ou de réimportation et sous réserve de mesures de contrôle, la franchise de tout droit d'entrée et de sortie est concédée réciproquement:

1. pour les sacs, caisses, tonneaux en toutes matières, damesjeannes, paniers et autres récipients semblables, marqués et ayant déjà servi, importés vides pour être réexportés remplis ou réimportés vides après avoir été exportés remplis;

2. pour les voitures de déménagement de toute espèce, ainsi que pour les cadres de déménagement, que ces véhicules passent la frontière sur route ou par chemin de fer, mais pour autant qu'ils ne sont pas utilisés pour les transports à l'intérieur;

3. pour les outils, instruments et engins mécaniques importés du territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes sur le territoire de l'autre, pour l'exécution de travaux de montage, d'essai ou de réparation de machines et appareils d'origine néerlandaise installés en France ou d'origine française installés aux Pays-Bas;

4. pour les machines, appareils et leurs parties, destinés à être soumis à des essais ou à des expériences;

5. pour les machines et appareils ainsi que leurs pièces détachées, de fabrication néerlandaise ou française, destinés à être réparés dans leur pays d'origine.

Le délai de réexportation ou de réimportation sera de trois mois pour les cas prévus aux chiffres 1 et 2 et de six mois pour les autres cas prévus au présent article; ces délais pourront être prolongés le cas échéant.

Art. 7. Les Hautes Parties Contractantes se garantissent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée en ce qui concerne les formalités relatives à l'importation, à l'exportation, au transit, à l'entreposage et au transbordement des marchandises, ainsi qu'en ce qui concerne les perceptions afférentes à ces diverses opérations.

Art. 8. Chacune des Hautes Parties Contractantes accordera aux produits du territoire douanier de l'autre le bénéfice des avantages

résultant des modifications apportées à la nomenclature douanière et au mode des tarification.

Art. 9. Pour l'application des droits de douane ad valorem perçus par l'une des Hautes Parties Contractantes, sur les produits originaires du territoire de l'autre, la définition de la valeur imposable sera celle qui est appliquée aux produits similaires de la nation la plus favorisée.

Art. 10. Les Hautes Parties Contractantes peuvent exiger que les produits importés sur leur territoire soient accompagnés d'un certificat d'origine attestant qu'ils sont de production ou de fabrication nationale ou qu'ils doivent être considerés comme tels eu égard à la matière première incorporée ou au travail subi, selon les conditions auxquelles l'Etat importateur soumet, le cas échéant, la reconnaissance de l'origine.

Les certificats d'origine peuvent être délivrés soit par les autorités consulaires et douanières, soit par les chambres de commerce ou d'agriculture compétentes de chacune des Hautes Parties Contractantes, soit par tout autre organe ou groupement désigné par le pays expéditeur et agréé par le pays destinataire.

Les certificats doivent être établis selon les formules adoptées dans le pays expéditeur; ils sont rédigés, soit dans la langue du pays d'origine, soit dans celle du pays de destination. Dans le premier cas, les deux pays se réservent la faculté d'en exiger la traduction.

Les certificats d'origine délivrés par les autorités douanières seront dispensés de la légalisation consulaire.

Au cas où les certificats délivrés par les organismes ci-dessus désignés devraient être legalisés par les autorités consulaires du pays de destination, cette légalisation aurait lieu sans frais.

En ce qui concerne les colis postaux et les envois par la poste et par la voie aérienne, il ne sera par exigé de certificat d'origine lorsqu'il s'agira d'importations n'ayant pas le caractère commercial.

Dans tous les cas où l'un des deux gouvernements signalera à l'autre que des pratiques frauduleuses se sont produites dans la délivrance des dits certificats, le gouvernement auquel la plainte aura été adressée, provoquera immediatement une enquête spéciale sur les faits incriminés, en communiquera les résultats au gouvernement plaignant et prendra, le cas échéant, toutes mesures en son pouvoir pour prévenir la continuation des dites pratiques frauduleuses.

Pour les questions relatives aux certificats d'origine qui ne sont pas réglées par le présent traité, les Hautes Parties Contractantes se conformeront à l'article 11 de la convention internationale du 3 Novembre 1923 pour la simplification des formalités douanières.

Art. 11. Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à garantir d'une manière effective les produits naturels ou fabriqués originaires du territoire de l'autre contre la concurrence déloyale dans les transactions commerciales, notamment en prohibant et en réprimant par la saisie et par toutes autres sanctions appropriées, l'importation et l'exportation ainsi que la fabrication, la circulation, l'entreposage, la vente et la mise en vente de tous produits désignés par des marques, noms, inscriptions ou signes quelconques, figurant soit sur les produits eux-mêmes, sur leur conditionnement immédiat ou sur leur emballage extérieur, soit dans les factures, lettres de voiture, connaissements, documents publicitaires ou autres papiers de commerce et comportant directement ou indirectement de fausses indications sur l'origine, l'espèce, la nature, ou les qualités spécifiques desdits produits.

Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à mettre ou à maintenir en vigueur toutes mesures nécessaires en vue de réprimer, sur son territoire, l'emploi abusif des appellations géographiques d'origine de tous produits de l'autre Partie, y compris les produits vinicoles et les produits laitiers, pour autant que ces appellations lui aient été notifiées et qu'elles soient dûment protégées dans le pays de production. La notification devra viser les marques ou documents officiels qui accompagneront les produits expédiés et qui justifieront de leur droit auxdites appellations.

Seront notamment, interdits et réprimés par la saisie et par toutes autres sanctions appropriées, l'importation et l'exportation, l'entreposage, la fabrication, la circulation, la vente et la mise en vente des produits visés ci-dessus, dans le cas où figureraient, soit sur les produits eux-mêmes, soit sur les fûts, bouteilles, emballages ou caisses les contenant, soit dans les factures, lettres de voiture, connaissements, documents publicitaires ou autres papiers de commerce s'y rapportant, des marques, noms, inscriptions ou signes quelconques comportant de fausses appellations d'origine.

Les mesures visées ci-dessus seront appliquées sur le territoire de chacune des hautes parties contractantes à la dilligence de l'administration ou à la requête du ministère public, conformément à la législation respectieve de chacune des Hautes Parties Contractantes, ou sur l'initiatieve d'une partie intéressée, personne privée, syndicat ou association ressortissant de l'une des Hautes Parties Contractantes.

L'interdiction de se servir d'une appellation d'origine pour désigner les produits autres que ceux qui y ont réellement droit subsiste, alors même que la véritable origine des produits serait mentionnée ou que les appellations fausses seraient accompagnées de certains correctifs, tels que „genre", „type", „façon", „rival", etc., ou d'une autre indication régionale spécifique ou autre.

Art. 12. 1°. Les produits originaires des Pays-Bas et importés dans les conditions réglementaires, exception faite de ceux énumérés à la liste A. ci-annexée, bénéficieront, à tout moment, à leur importation dans les colonies françaises dites „assimilées", c'est-à-dire ayant en principe le même régime douanier que la métropole, des droits du tarif minimum, que ce tarif soit le tarif métropolitain ou un tarif spécial.

Ils ne seront en aucun cas soumis à des droits moins favorables que ceux appliqués aux produits de même nature de tout autre pays tiers.

2°. Dans les colonies dites „non assimilées",

c'est à dire ayant un régime douanier spécial, et en Tunisie, les produits originaires des Pays-Bas, et importés dans les conditions règlementaires, exception faite de ceux énumérés à liste A ci-annexée, bénéficieront à tout moment des tarifs les plus réduits qui y sont ou pourraient être accordés à toute puissance tierce.

3°. Les produits originaires du territoire douanier français et importés dans les conditions réglementaires, exception faite de ceux énumérés à la liste B ci-annexée, bénéficieront, à tout moment, à leur importation dans les territoires néerlandais d'outre-mer, des tarifs les plus réduits qui y sont ou pourraient être accordés à toute puissance tierce.

Art. 13. 1°. Les produits originaires des territoires néerlandais d'outremer, énumérés à la liste C ci-annexée et importés dans les conditions réglementaires sur le territoire douanier français bénéficieront, à tout moment, des droits du tarif minimum.

Ils ne seront en aucun cas soumis à des droits moins favorables que ceux appliqués aux produits demême nature de tout autre pays tiers.

2°. A leur importation dans les colonies françaises dites „assimilées", c'est-à-dire ayant en principe le même régime douanier que la métropole, les produits originaires des territoires néerlandais d'outre-mer, énumérés à la liste C ci-annexée et importés dans les conditions réglementaires, bénéficieront, à tout moment, des droits du tarif minimum, que ce tarif soit le tarif métropolitain ou un tarif spécial.

Ils ne seront en aucun cas soumis à des droits moins favorables que ceux appliqués aux produits de même nature de tout autre pays tiers.

3°. Dans les colonies dites „non assimilées", c'est-à-dire ayant un régime douanier spécial, et en Tunisie, les produits originaires des territoires néerlandais d'outre-mer, énumérés à la liste C ci-annexée et importés dans les conditions réglementaires, bénéficieront, à tout moment, des tarifs les plus réduits qui y sont ou pourraient être accordés à toute puissance tierce.

4°. Les produits originaires des colonies françaises, de la Tunisie et du Maroc, et des pays sous mandat français, autre que ceux énumérés à la liste B ci-annexée et importés dans les conditions réglementaires aux Pays-Bas et dans les territoires néerlandais d'outremer, bénéficieront, à tout moment, des tarifs les plus réduits qui sont ou pourraient être accordés à toute puissance tierce.

Art. 14. Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à examiner avec bienveillance toute demande de l'autre Partie tendant à étendre le bénéfice du tarif le plus réduit à un produit quelconque n'en bénéficiant pas d'après les articles 1, 2, 12 et 13 du présent traité.

Art. 15. Il est entendu que partout où, dans le présent titre le traitement de la nation la plus favorisée est prévu, ce traitement ne s'étend pas:

a. au régime préférentiel établi ou à établir dans les relations entre la France, et la Tunisie, la France et les colonies françaises, ces colonies entre elles et avec la Tunisie;

b. au régime préférentiel que le Gouvernement français accorde ou accorderait à l'avenir au Maroc et aux territoires sous mandat français;

c. au régime préférentiel établi ou à établir dans les relations entre les Pays-Bas et leurs territoires d'outre-mer ou dans les relations de ces territoires d'outre-mer entre eux;

d. aux avantages qui ont été ou seraient accordés par une des Hautes Parties Contractantes à des pays limitrophes en vue de faciliter leur trafic frontalier dans une zone qui, en principe, ne peut excéder 15 kilomètres en profondeur de chaque côté le la frontière commune;

e. aux avantages qu'une des Hautes Parties Contractantes aurait accordés ou accorderait à un Etat tiers en vue d'établir un équilibre entre ses propres impositions et celles de cet Etat et notamment d'éviter une double taxation;

f. aux mesures que chacune des Hautes Parties Contractantes pourrait être appelée à prendre, le cas échéant, pour corriger équitablement les effets d'une brusque rupture d'équilibre entre la valeur relative de leurs monnaies respectives, étant entendu que la partie qui se trouvera lésée par ces mesures aura le droit de mettre fin au présent traité avec un préavis d'un mois;

g. aux avantages découlant exclusivement de conventions plurilatérales auxquelles toutes les puissances peuvent adhérer, à moins que la Partie Contractante qui ne participera pas à ces conventions n'accorde en fait les mêmes droits ou privilèges;

h. aux arrangements particuliers conclus ou à conclure conformément aux recommandations de la conférence de Stresa du 20 septembre 1932, sous les réserves des deux gouvernements faites par leurs délégués à cette conférence.

Art. 16. Les dispositions des articles 1, 2 et 6 ne s'appliquent pas aux territoires néerlandais d'outre-mer.

Art. 17. Les dispositions des articles 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 14 et 15 s'appliquent aux colonies françaises et à la Tunisie.

TITRE II.

Transport et Navigation.

Art.18. Pour toutes les questions relatives aux transports, par voie ferrée, les Hautes Parties Contractantes appliqueront dans leurs relations réciproques, les dispositions de la convention et du statut de Genève du 9 décembre 1923 sur le régime international des voies ferrées.

Art. 19. Sans préjudice des dispositions qui suivent, les Hautes Parties Contractantes appliqueront dans leurs relations réciproques les dispositions de la convention et du statut de Genève du 9 décembre 1923 sur le régime international, des ports maritimes, y compris ses annexes et protocole.

Pour l'application de l'article 9 du statut de Genève, les Hautes Parties Contractantes conviennent que les navires de chacun des pays pourront se rendre dans un ou plusieurs ports de l'autre, soit pour y débarquer tout ou

partie de leurs passagers ou de leur cargaison en provenance de l'étranger, soit pour y embarquer tout ou partie de leurs passagers ou de leur cargaison à destination de l'étranger.

Art. 20. Les entreprises de navigation de l'une des Hautes Parties Contractantes effectuant le transport des émigrants jouiront, dans l'autre pays, du même traitement à tous égards que les entreprises de navigation nationales, à condition qu'elles se conforment aux lois et réglements en vigueur dans cet autre pays. Cette égalité de traitement s'applique notamment à leurs agences d'émigration et aux émigrants qu'elles transportent, quelle que soit leur provenance.

Art. 21. La nationalité des navires sera reconnue par les Hautes Parties Contractantes, conformément aux lois et réglements de chacune d'elles et sera constatée d'après les documents et patentes se trouvant à bord et établis par les autorités compétentes.

Art. 22. Il sera loisible à tout navire de l'une des Hautes Parties Contractantes qui y aura été contraint par le mauvais temps, ou par un cas de force majeure, de se réfugier dans un port de l'autre, de s'y réparer, de s'y procurer tous les approvisionnements nécessaires et de reprendre la mer sans avoir à payer d'autres droits et taxes que ceux qui, dans les mêmes conditions, sont perçus sur les navires nationaux.

Au cas cependant où le capitaine d'un navire qui se serait réfugié dans un port dans les circonstances prévues à l'alinéa précédent, se trouverait dans la nécessité de vendre une partie de sa cargaison, il serait tenu de se conformer aux réglements et tarifs locaux.

Art. 23. En cas de naufrage, échouement, avarie en mer, ou relâche forcée d'un navire de l'une des Hautes Parties Contractantes sur les côtes de l'autre, ce navire y jouira, tant pour le bâtiment que pour la cargaison, des faveurs et immunités que la législation de chacun des pays respectifs accorde à ses propres navires en pareille circonstance. Il sera prêté toute aide et assistance au capitaine et à l'équipage, tant pour leurs personnes que pour leur navire et sa cargaison, ainsi qu'aux passagers et à leurs biens. Les opérations relatives au sauvetage auront lieu conformément aux lois du pays. Les autorités du pays où le naufrage ou l'échouement a eu lieu ont toujours le droit de prendre à l'égard du navire naufragé ou échoué les mesures qu'elles jugeront nécessaires en vue de la sécurité de la navigation ou pour la protection des travaux d'art de la côte, des ports ou des voies de navigation. Tout ce qui aura été sauvé des navires et de la cargaison, ou le produit de ces objets s'ils ont été vendus, sera restitué conformément aux lois du pays, aux propriétaires ou à leurs ayant droit lorsqu'ils en auront fait la demande.

Au cas, où, dans les circonstances prévues à l'alinéa premier, les propriétaires ou leurs représentants autorisés ne se trouveraient pas sur place, le navire, ses parties ou débris, les biens, marchandises et tous autres objets sauvés devront, pour autant qu'ils appartiennent à un ressortissant de l'une des Hautes Parties Contractantes, être remis aux autorités consulaires de cette partie. La remise doit néanmoins être requise par l'autorité consulaire intéressée dans le délai fixé par les lois du pays sur le territoire duquel le naufrage ou l'échouement a eu lieu.

Dans tous les cas, il ne sera dû que les frais de sauvetage, de dépôt et autres taxes qui sont exigibles des navires nationaux. Les Hautes Parties Contractantes conviennent en outre que les épaves, marchandises ou objets de toute nature, qui auront été sauvés, ne seront assujettis à aucun droit de douane, à moins qu'ils ne soient livrés à la consommation intérieure.

Art. 24. Les Hautes Parties Contractantes s'accordent réciproquement le traitement de la nation la plus favorisée en matière de navigation:

a. en ce qui concerne le droit de se rendre dans un ou plusieurs ports des colonies ou territoires d'outre-mer de l'autre, pour y embarquer ou y débarquer tout ou partie de leurs passagers ou de leur cargaison, étant entendu qu'il est fait exception pour le cabotage dans ces colonies et territoires;

b. en ce qui concerne le traitement dans les ports de leurs colonies ou territoires d'outre-mer;

c. en ce qui concerne l'application des articles 20, 21, 22 et 23 dans leurs colonies et territoires d'outre-mer.

Art. 25. Sont exceptés des dispositions du présent titre:

1°. l'exercice de la pêche dans les eaux territoriales et les avantages particuliers dont les produits de la pêche sont ou seront l'objet;

2°. le service maritime des ports, des rades et des plages, y compris le pilotage, le remorquage et l'organisation des services de sauvetage et d'assistance maritime; étant entendu que cette disposition vise uniquement l'exécution des services maritimes qui y sont définis et que les conditions dans lesquelles ils sont mis à la disposition de la navigation et leur rémunération demeurent soumis aux dispositions de l'article 19;

3°. *a.* le trafic entre les Pays Bas et leurs territoires d'outremer, ainsi que le trafic entre ceux-ci; le trafic entre la France et la Tunisie, la France et les colonies françaises, ces colonies entre elles et avec la Tunisie; toutefois, pour ces trafics, les navires des Hautes Parties Contractantes jouiront du traitement de la nation la plus favorisée;

b. les avantages particuliers qui seraient accordés en matière de navigation en France, en Tunisie et dans les colonies françaises, aux transports en provenance du Maroc et des pays sous mandat.

Dispositions finales.

Art. 26. En ce qui concerne la propriété industrielle et artistique, la liberté du transit, le régime des voyageurs de commerce et celui des échantillons et modèles, les Hautes Parties Contractantes sont d'accord pour s'en rapporter à la convention d'union de Paris du 20 mars 1883, révisée à Bruxelles le 14 décembre 1900, à Washington le 2 juin 1911, à la Haye le 6 novembre 1925 et à Londres le 2 juin 1934; à la convention de Berlin du 13 novembre 1908, révisée en dernier lieu à Rome le 2 juin 1928; à la convention de Barcelone du 20

avril 1921 et à la convention de Genève du 3 novembre 1923.

Art. 27. Les Hautes Parties Contractantes conviennent que par la mise en vigueur du présent traité, l'échange de notes des 27 et 28 janvier 1892, la convention du 13 août 1902 et l'arrangement du 18 août 1910 cesseront leurs effets.

Art. 28. Le présent traité sera ratifié et l'échange des ratifications aura lieu à la Haye.

Il entrera en vigueur quinze jours après l'échange des ratifications.

Il aura une durée de deux années à partir du jour de son entrée en vigueur.

S'il n'est pas dénoncé par l'une des Hautes Parties Contractantes au moins trois mois avant l'expiration du délai de deux années, il restera en vigueur pour une période d'un an, renouvelable par tacite reconduction, à moins qu'il ne soit dénoncé avec un préavis de trois mois.

En foi de quoi les plénipotentiaires soussignés dûment autorisés à cet effet, ont signé le présent traité en l'ont revêtu de leurs cachets.

Fait en double exemplaire,

à Paris, le 28 mai 1935.

J. Loudon. Pierre Laval.
Paul Marchandeau.

Protocole de signature.

Le Royaume des Pays-Bas comprend les Pays-Bas, les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao. Partout où dans le présent traité figure l'expression „Pays-Bas", le territoire situé en Europe est seul visé .

Ad articles 1, 2, 12 et 13.

-1. Il est entendu que le traitement de la nation la plus favorisée prévu aux articles 1, 2, 12 et 13, en ce qui concerne les droits à l'importation, s'applique également à toutes perceptions à l'importation, telles que taxes, surtaxes, coefficients, majorations ou autres.

2. *a*. Pour être considérés comme „importés en France dans les conditions réglementaires" les produits doivent, dans l'état actuel de la législation, être importés en droiture du pays d'origine ou en provenance d'un pays tiers, dont les marchandises similaires bénéficient du même tarif.

b. En ce qui concerne les importations dans le royaume des Pays-Bas, le tarif néerlandais actuellement en vigueur ne comporte qu'une seule liste de droits, applicable à tous les pays. Toutefois, en vertu de l'article 1 de la loi du 5 avril 1933 (Bulletin officiel n°. 417) dite loi de rétorsion, un droit d'entrée plus élevé peut être institué dans des circonstances spéciales, par décret royal, sur les marchandises originaires ou en provenance de pays avec lesquels les Pays-Bas n'ont pas conclu de traité de commerce.

Ad Article 4.

1. Il est entendu que les dispositions de l'article 4 s'appliquent également à la taxe sur le chiffre d'affaires.

2. Ne sera pas considérée comme dérogeant à l'article 4 du présent traité, la perception, à l'égard de certains produits importés, de taxes intérieures établies ou à établir sur la base d'un forfait.

3. Les Pays-Bas pourront maintenir la distinction faite entre les produits importés et indigènes en ce qui concerne la taxe de poinçonnage des ouvrages en or ou en argent ainsi que l'accise sur les jus de fruits frais, autres que de raisins, fermentés ou non, et sur la mélasse et autres liquides contenant du sucre.

Ad Article 11.

Il est entendu que nonobstant l'article 28, les dispositions de l'article 11 ne seront mises en vigueur qu'à partir du 1er mai 1936.

En ce qui concerne l'application des dispositions de l'article 11 dans les colonies et territoires d'outre-mer de chacune des Hautes Parties Contractantes, il sera tenu compte des difficultés de surveillance inhérentes à la situation de ces colonies et territoires.

Ad Article 12, 3°.

Les vins ordinaires en fûts et en bouteilles et les vins mousseux originaires de France et importés dans les conditions réglementaires ne seront pas frappés aux Indes néerlandaises par des droits de douane autres ou plus élevés que ceux mentionnés ci-dessous:

Vins non mousseux:
en fûts: 18 florins par hectolitre;
en bouteilles: 21 florins par hectolitre.

Vins mousseux, champagne et autres: 42 florins par 100 bouteilles (la bouteille contenant au plus un litre).

Il ne sera perçu aux Indes néerlandaises aucun droit d'accise ou de consommation sur ces vins.

Protocole ad article 18 et 19.

Il est entendu que les dispositions des articles 18 et 19 ne s'appliquent pas aux territoires néerlandais d'outre-mer.

Ad article 25.

Il est entendu que l'application du titre II ne met pas obstacle à l'octroi par chacun des deux Gouvernements d'avantages destinés à favoriser le développement de la marine marchande, sous forme soit de primes ou de subventions pour la construction ou l'acquisition de navires de commerce, soit de primes ou encouragements quelconques à la marine marchande.

J. Loudon. Pierre Laval.
Paul Marchandeau.

LISTE A.

Liste des produits pour lesquels les Pays-Bas ne bénéficient pas du traitement de la nation la plus favorisée à l'entrée en France.

No. du tarif français	Désignation des produits.
27	Soies.
81	Marrons et châtaignes.
134	Liège brut, râpé ou en planches.
136	Charbon de bois ou de chênevottes.
154	Ecorces à tan moulues ou non.
175	Marbres bruts ou équarris.
189	Souffre: minerai.
226	Mercure natif.
630*bis*	Ouvrages en écume de mer fausse.
643	Eventails et écrans à main.

LISTE B.

Liste des produits pour lesquels la France ne bénéficiera pas du traitement de la nation la plus favorisée à l'importation dans le Royaume des Pays-Bas.

Haddock fumé ou salé.
Caviar.
Gingembre.
Bière.
Ozokérite.
Glace.
Allumettes de sûreté.
Minerai de souffre.

LISTE C.

Liste des produits des territoires néerlandais d'outre-mer, bénéficiant du traitement de la nation la plus favorisée sur le territoire douanier français.

No. du tarif français	Désignation des produits.
21	Peaux brutes, fraîches ou sèches, grandes ou petites.
22	Pelleteries brutes.
65	Coquillages.
72	Maïs.
78	Manioc brut ou desséché et similaires.
78*bis*	Sagou, salep, arrow-root, farine et fécule de manioc, de tavolo et d'autres végétaux, exotiques similaires, non traités sur plaques métalliques.
79	Riz.
88	Graines et fruits oléagineux.
91	Sucres.
92	Mélasses.
96	Cafés.
97	Cacao.
98	Chocolat.
99	Poivre.
100	Piment.
101	Amomes et cardomomes.
102	Canelle.
103	Cassia lignea.
104	Muscades.
105	Macis.
106	Girofle.
107	Vanille.
108	Thé.
109	Tabacs.
110A	Huiles fixes pures.
111*bis* A	Graisses végétales alimentaires.
111*bis*A	Graisses végétales destinées à la fabrication des graisses alimentaires.
112	Huiles volatiles ou essences.
114	Gommes à l'état naturel.
115	Gemmes, résinates, gommes.
115*quater*	Résines et autre produits résineux exotiques autres que de pin et de sapin y compris la gomme laque en feuilles ou en plaquettes, blanchie ou non.
116	Essence de térébenthine.
117	Baumes.
119	Sucs d'espèces particulières, balata, gutta-percha, caoutchouc bruts ou refondus en masse.
Ex 126*bis*	Coca.
126*ter*	Ecorces de quinquina.
128	Bois commun, ronds, bruts, non équarris.
128*bis*	Bois communs équarris ou sciés.
138	Bois fins ou bois des îles.
139	Bois odorants.
142*bis*	Chanvre.
144	Phormium tenax, abaca, aloès et autres végétaux filamenteux non dénommés (kapok, sisal).
144*bis*	Ramie ou china-grass.
145	Joncs et roseaux bruts, chiendent, piassava, istle. Sparte, fibres de coco (même tordus).
145*bis*	Joncs, roseaux préparés. Chiendent, piassava, istle peignés et coupés.
146	Osier.
166	Tourteaux de graines oléagineuses.
197	Huiles de pétrole, de schiste et autres huiles minérales brutes.
197*bis*	Huiles de pétrole, de schiste et autres huiles minérales raffinées.
198	Huiles lourdes et résidus de pétrole et d'autres huiles minérales autres que ceux désignés ci-après.
198*bis*	Huiles minérales lourdes épurées dites de vaseline ou de paraffine.
198*ter*	Combustibles liquides dites gazoils.
198*quater*	Résidus dits fuel-oils.
198*quinquiès*	Consistants dits road-oils et brais mous.
198*sexiès*	Coke de pétrole et brais de pétrole durs.
223	Etain, pur ou allié.
231	Manganèse, minerai.
319*bis*	Tapioca.
476A	Peaux seulement tannées sans aucun travail de corroierie ou de teinture.
476*bis*	Peaux chamoisées ou parcheminées; non teintes, peaux hongroyées.
476*ter*	Peaux corroyées autres, traités au suif, au dégras, cirées, de couleur naturelle, coloriées chagrinées, gaufrées, grainées, lustrées, imprimées, maroquinées, mates, noircies, peintes, quadrillées, teintes, etc.
612	Chapeaux, cloches ou plateaux.

En outre, les produits qui, à la date de la signature du présent Traité, sont repris sous les rubriques douanières inscrites dans la liste C, et notamment ceux dont la nomenclature est spécifiée dans la dite liste, bénéficieront du traitement de la nation la plus favorisée dans les colonies françaises et en Tunisie.

Paris, le 28 mai 1935.

Monsieur le Ministre,

L'article 20 du traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour entre la République française et le Royaume des Pays-Bas stipule que les entreprises de navigation de chaque pays effectuant le transport des émigrants, jouiront, dans l'autre pays, du

même traitement à tous égards que les entreprises de navigation nationales, à condition qu'elles se conforment aux lois et règlements en vigueur dans cet autre pays. Il est même spécifié que cette égalité de traitement s'applique notamment à leurs agences d'émigration et aux émigrants qu'elles transportent, quelle que soit leur provenance. Il a paru inutile de mentionner les navires dans cet article puisque l'égalité de traitement, prévue à l'article 1er du statut du 9 décembre 1923 auquel se réfère l'article 19, s'applique aussi bien aux navires transportant des émigrants qu'aux autres navires.

Quant à la faculté que le Gouvernement néerlandais s'est réservée, par application de l'article 12 de ce statut, de limiter le transport des émigrants aux navires auxquels il aura accordé des patentes comme remplissant les conditions requises dans sa législation, j'observe qu'aux termes de la déclaration faite lors de la signature dudit statut par les Pays-Bas, il n'en sera pas fait usage au détriment du pavillon d'un Etat contractant qui, en ce qui concerne le transport des émigrants, ne fait pas de discrimination au détriment du pavillon néerlandais.

J'ai l'honneur de vous faire savoir que le Gouvernement français ne fait et ne fera pas de discrimination au détriment du pavillon néerlandais en ce qui concerne le transport des émigrants, et je vous prie de bien vouloir me confirmer que le Gouvernement des Pays-Bas ne fera, en conséquence, pas usage, à l'égard des navires français transportant des émigrants, de la faculté qu'il s'est réservée en vertu de l'article 12 du statut sur le régime international des ports maritimes.

Veuillez agréer, monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

Pierre Laval.

Monsieur Loudon,
Ministre des Pays-Bas, Paris.

Paris, le 28 mai 1935.

Monsieur le Président,

J'ai l'honneur de vous accuser réception de la lettre que vous avez bien voulu m'adresser en date d'aujourd'hui, ainsi conçue:

„L'article 20 du traité de commerce et de navigation conclu à la date de ce jour entre la République française et le Royaume des Pays-Bas stipule que les entreprises de navigation de chaque pays effectuant le transport des émigrants, jouiront, dans l'autre pays, du même traitement à tous égards que les entreprises de navigation nationales, à condition qu'elles se conforment aux lois et règlements en vigueur dans cet autre pays. Il est même spécifié que cette égalité de traitement s'applique notamment à leurs agences d'émigration et aux émigrants qu'elles transportent, quelle que soit leur provenance. Il a paru inutile de mentionner les navires dans cet article, puisque l'égalité de traitement prévue à l'article 1er du statut du 9 décembre 1923, auquel se réfère l'article 19, s'applique aussi bien aux navires transportant des émigrants qu'aux autres navires.

Quant à la faculté que le Gouvernement néerlandais s'est réservée, par application de l'article 12 de ce statut, de limiter le transport des émigrants aux navires auxquels il aura accordé des patentes comme remplissant les conditions requises dans sa législation, j'observe qu'aux termes de la déclaration faite lors de la signature dudit statut par les Pays-Bas, il n'en sera pas fait usage au détriment du pavillon d'un Etat contractant qui, en ce qui concerne le transport des émigrants, ne fait pas de discrimination au détriment du pavillon néerlandais.

J'ai l'honneur de vous faire savoir que le Gouvernement français ne fait et ne fera pas de discrimination au détriment du pavillon néerlandais en ce qui concerne le transport des émigrants, et je vous prie de bien vouloir me confirmer que le Gouvernement des Pays-Bas ne fera, en conséquence, pas usage, à l'égard des navires français transportant des émigrants, de la faculté qu'il s'est réservée en vertu de l'article 12 du statut sur le régime international des ports maritimes."

J'ai l'honneur de vous confirmer que le Gouvernement de la Reine, après avoir pris acte de la déclaration du Gouvernement français, ne fera pas usage, à l'égard des navires français transportant des émigrants, de la faculté qu'il s'est réservée en vertu de l'article 12 du statut sur le régime international des ports maritimes.

Veuillez agréer, monsieur le Président, les assurances de ma très haute considération.

J. Loudon.

Son Excellence M. Pierre Laval,
Ancien Président du Conseil,
Ministre des affaires étrangères,
à Paris.

Paris, le 28 mai 1935.

Monsieur le Ministre,

Au cours des négociations qui ont abouti à la signature du traité de commerce et de navigation en date de ce jour, il a été entendu que le Gouvernement français supprimerait, à l'égard des marchandises néerlandaises, les majorations de taux de la taxe à l'importation, instituées par l'article 32 de la loi du 31 mars 1932, sur les produits ou objets semi-ouvrés et sur les produits ou objets fabriqués.

J'ai l'honneur de vous faire connaître que le Gouvernement français accepte d'effectuer cette suppression à dater du 31 mai 1935.

Cette facilité est donnée aux produits des Pays-Bas en considération de l'insertion, dans le traité, des dispositions relatives à la protection des appellations d'origine.

En outre, le Gouvernement néerlandais s'engage à insérer dans un arrangement de contingentement à conclure en remplacement de l'arrangement du 26 mars 1934, une réduction des droits d'accise sur les vins français de 36 à 24 florins par hectolitre étant entendu que, même si les négociations n'aboutissaient pas avant le 1er juillet, ladite réduction sera mise en application à cette date.

D'autre part, le Gouvernement français s'engage à examiner avec la plus grande bienveillance les demandes relatives aux contingents à l'importation en France, que le

Gouvernement néerlandais aura à formuler à l'occasion de ces négociations.

En vous priant de bien vouloir me confirmer l'accord du Gouvernement néerlandais aux dispositions ci-dessus, j'ai l'honneur de vous proposer que la présente lettre et la réponse que vous voudrez bien me faire parvenir fassent partie du traité de commerce et de navigation.

Veuillez agréer, monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

Pierre Laval.

Monsieur Loudon,
Ministre des Pays-Bas, Paris.

Paris, le 28 mai 1935.

Monsieur le Président,

A la date de ce jour votre Excellence a bien voulu m'adresser la lettre suivante:

„Au cours des négociations qui ont abouti à la signature du traité de commerce et de navigation en date de ce jour, il a été entendu que le Gouvernement français supprimerait, à l'égard des marchandises néerlandaises, les majorations de taux de la taxe à l'importation, instituées par l'article 32 de la loi du 31 mars 1932, sur les produits ou objets semi-ouvrés et sur les produits ou objets fabriqués.

J'ai l'honneur de vous faire connaître que le Gouvernement français accepte d'effectuer cette suppression à dater du 31 mai 1935.

Cette facilité est donnée aux produits des Pays-Bas en considération de l'insertion, dans le traité, des dispositions relatives à la protection des appellations d'origine.

En outre, le Gouvernement néerlandais s'engage à insérer dans un arrangement de contingentement à conclure en remplacement de l'arrangement du 26 mars 1934, une réduction des droits d'accise sur les vins français de 36 à 24 florins par hectolitre étant entendu que, même si les négociations n'aboutissaient pas avant le 1er juillet, ladite réduction sera mise en application à cette date.

D'autre part, le Gouvernement français s'engage à examiner avec la plus grande bienveillance les demandes relatives aux contingents à l'importation en France, que le Gouvernement néerlandais aura à formuler à l'occasion de ces négociations.

En vous priant de bien vouloir me confirmer l'accord du Gouvernement néerlandais aux dispositions ci-dessus, j'ai l'honneur de vous proposer que la présente lettre et la réponse que vous voudrez bien me faire parvenir fassent partie du traité de commerce et de navigation."

En accusant réception à votre Excellence de cette communication, j'ai l'honneur de lui confirmer l'accord de mon Gouvernement à ce sujet.

Veuillez agréer, monsieur le Président, les assurances de ma haute considération.

J. Loudon.

Son Excellence M. Pierre Laval,
Ancien Président du Conseil,
Ministre des affaires étrangères,
Paris.

S. 93.

3 *April* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 16 Juni 1934 te *Madrid* tusschen *Nederland en Spanje* gesloten verdrag van handel en scheepvaart met aanvullend protocol, alsmede van de op 14 December 1934 tusschen den Nederlandschen Gezant te *Madrid* en den Spaanschen Minister van Staat gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag.

Wij WILHELMINA, enz.

Gezien de Wet van 28 November 1935 (*Staatsblad* nr. 676), houdende goedkeuring van het op 16 Juni 1934 te *Madrid* tusschen *Nederland* en *Spanje* gesloten verdrag van handel en scheepvaart met aanvullend protocol, van welk verdrag en protocol een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd; [1]

Gezien mede de op 14 December 1934 tusschen Onzen Gezant te *Madrid* en den Spaanschen Minister van Staat gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag, van welke nota's eveneens een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemd verdrag krachtens vermelde notawisseling met ingang van 15 December 1934 voorloopig is toegepast;

Overwegende mede, dat de akten van bekrachtiging van dat verdrag op 28 Maart 1936 te *'s-Gravenhage* zijn uitgewisseld;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 23, op 28 April 1936 voor *Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 31sten Maart 1936, Directie van het Protocol, nr. 10923;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag met aanvullend protocol en nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 3den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1936.)

VERTALING.

VERDRAG VAN HANDEL EN SCHEEPVAART TUSSCHEN NEDERLAND EN SPANJE.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Excellentie de President van de Spaansche Republiek, bezield met een gelijken wensch de economische betrekkingen tusschen beide landen te ontwikkelen, hebben besloten een Verdrag van Handel en Scheepvaart te sluiten en hebben te dien einde tot Hunne Gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

---

[1] Zie voor de Fransche tekst van het verdrag *Staatsblad* 1935, nº. 676.

Zijne Excellentie R. C. T. Roosmale Nepveu, Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister der Nederlanden in Spanje;

Zijne Excellentie de President der Spaansche Republiek:

Zijne Excellentie Juan José Rocha García, Minister van Marine, belast met het Ministerie van Staat,

die, na elkander mededeeling te hebben gedaan van hunne volmachten, welke in goeden en behoorlijken vorm werden bevonden, de volgende artikelen zijn overeengekomen:

Art. 1. De producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit Spanje, de Balearen, de Canarische Eilanden, de Spaansche bezittingen, of het gebied onder Spaansch Protectoraat in Marokko, opgesomd in de bij dit Verdrag gevoegde lijst A, zullen bij invoer in het grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden aan de gunstigste lasten en rechten onderworpen zijn, welke de Nederlandsche Regeering toepast of zou kunnen toepassen ten aanzien van eenig vreemd land, hetzij autonoom, hetzij bij overeenkomst.

De toepassing van deze behandeling voor de producten opgesomd in lijst A wordt aldus verstaan, dat zij medebrengt, dat elke verlaging of vrijstelling van rechten en lasten, alsmede de bepalingen over toepassing van het tarief, zich onmiddellijk en onvoorwaardelijk over die producten zal uitstrekken.

Art. 2. De producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit het Koninkrijk der Nederlanden, opgesomd in de bij dit Verdrag gevoegde lijst B, zullen bij invoer in Spanje, de Balearen de Canarische Eilanden en de Spaansche bezittingen, aan de gunstigste lasten en rechten onderworpen zijn, welke de Spaansche Regeering toepast of zou kunnen toepassen ten aanzien van eenig derde land, hetzij autonoom, hetzij bij overeenkomst.

De toepassing van deze behandeling voor de producten opgesomd in lijst B wordt aldus verstaan, dat zij medebrengt, dat elke verlaging of vrijstelling van rechten en lasten, alsmede de bepalingen over toepassing van het tarief, zich onmiddellijk en onvoorwaardelijk over die producten zal uitstrekken.

Art. 3. De producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit Spanje, de Balearen, de Canarische Eilanden, de Spaansche bezittingen of het gebied onder Spaansch Protectoraat in Marokko, opgesomd in de bij dit Verdrag gevoegde lijst C, zullen bij invoer in Nederland niet door andere of hoogere rechten, belastingen, extra-rechten, coëfficiënten of andere verhoogingen worden getroffen dan die, welke voor elk product in genoemde lijst zijn vastgesteld.

Art. 4. De producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit het Koninkrijk der Nederlanden, opgesomd in de bij dit Verdrag gevoegde lijst D, zullen bij invoer in Spanje, de Balearen, de Canarische Eilanden en de Spaansche bezittingen niet door andere of hoogere rechten, belastingen, extra-rechten, coëfficiënten of andere verhoogingen worden getroffen dan die, welke voor elk product in genoemde lijst zijn vastgesteld.

Art. 5. De producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit Spanje, de Balearen, de Canarische Eilanden of het gebied onder Spaansch Protectoraat in Marokko, niet voorkomende op de lijsten A of C, zullen bij invoer in het grondgebied van het Koninkrijk der Nederlanden de behandeling der meest-begunstigde natie genieten, zooals deze in artikel 1 is voorzien. Ingeval de Nederlandsche Regeering overgaat tot wijziging van het op het oogenblik geldende tariefsysteem, zullen de producten bedoeld in dit artikel op tariefgebied een behandeling genieten, welke zooveel mogelijk de behandeling nabij komt voorzien in artikel 6 voor de producten van het Koninkrijk der Nederlanden.

Art. 6. De producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit het Koninkrijk der Nederlanden, niet voorkomende op de lijsten B en D, zullen bij invoer in Spanje, de Balearen, de Canarische Eilanden en de Spaansche bezittingen de rechten betalen, vastgesteld in de tweede kolom van het Spaansche douanetarief, dat op het oogenblik van kracht is of dat in de toekomst van kracht zou kunnen zijn.

Art. 7. De producten van bodem of industrie uitgevoerd van het grondgebied van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen met bestemming naar het grondgebied van de andere Partij, zullen niet aan andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen, noch aan drukkender voorschriften of formaliteiten worden onderworpen dan die, welke van toepassing zijn op de gelijksoortige producten bestemd naar het grondgebied van eenig ander land.

Art. 8. Alle voordeelen, gunsten, voorrechten en immuniteiten, welke door een der Hooge Verdragsluitende Partijen zijn of in de toekomst zouden kunnen worden toegekend aan producten van bodem of industrie van oorsprong en herkomst uit eenig ander land, of bestemd naar het grondgebied van eenig ander land, zullen onmiddellijk en zonder compensatie worden toegepast op producten van denzelfden aard, van oorsprong en herkomstig van de andere Partij of bestemd naar het grondgebied van laatstgenoemde.

Bijgevolg zullen de producten van bodem of industrie van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen nimmer aan andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen, noch aan andere of drukkender voorschriften en formaliteiten worden onderworpen dan die, welke van toepassing zijn op de gelijksoortige producten van eenig ander land.

Art. 9. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen neemt de verplichting op zich de andere onmiddellijk en zonder compensatie voor de al of niet in dit Verdrag genoemde goederen mede te doen genieten van elk voorrecht, elke gunst of elke verlaging, welke zij aan eenig ander land toekent of zou kunnen toekennen voor wat betreft den wederuitvoer, den doorvoer, het entrepot-verkeer, de overlading van goederen en de vervulling der douane-formaliteiten, alsmede voor wat betreft de rechten en belastingen met betrekking tot deze verschillende behandelingen, evenals voor de voorschriften, formaliteiten en heffingen bij de douane-behandeling.

Art. 10. De Hooge Verdragsluitende Partijen nemen de verplichting op zich elkander over en weer de onvoorwaardelijke en onbeperkte behandeling van de meestbegunstigde natie toe te kennen voor alles, wat betrekking heeft op binnenlandsche rechten, heffingen en belastin-

gen, van welken aard deze ook zijn, op verbruiksbelastingen, omzetbelastingen, monopolierechten of -belastingen, plaatselijke inkomende rechten of belastingen, accijnsrechten of -belastingen, of op zegelrechten, alsmede voor de wijze van heffing van die belastingen.

De pharmaceutische producten en specialiteiten van een der Hooge Verdragsluitende Partijen, ingevoerd of vervaardigd, toebereid of bewerkt op het grondgebied van de andere Partij, zullen niet aan andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen worden onderworpen, noch aan andere of drukkender voorschriften of formaliteiten dan die, welke van toepassing zijn op dezelfde producten van de meestbegunstigde natie.

Art. 11. De behandeling van de meestbegunstigde natie, voorzien in de voorafgaande artikelen, zal zich niet uitstrekken over:

a. de voorrechten, welke door een der Hooge Verdragsluitende Partijen zijn of zouden kunnen worden toegekend om het grensverkeer te vergemakkelijken met buurstaten binnen een gebied, dat zich niet verder zal uitstrekken dan 15 kilometer aan weerszijden van de grens;

b. de bijzondere regeling, welke Spanje op tariefgebied heeft ingesteld of zou kunnen instellen voor den invoer uit Portugal of uit het gebied onder Spaansch Protectoraat in Marokko;

c. de bijzondere regeling, welke Nederland op tariefgebied heeft ingesteld of zou kunnen instellen voor den invoer uit zijn overzeesche gebied;

d. de rechten en voorrechten, welke aan een of meer andere Staten zijn toegekend met het oog op een tolunie.

Art. 12. In het algemeen zal bij invoer van de goederen van een der Hooge Verdragsluitende Partijen in het grondgebied van de andere geen overlegging van certificaten van oorsprong mogen worden geëischt.

Niettemin zal ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, teneinde den oorsprong van de ingevoerde producten vast te stellen, kunnen eischen, dat door den importeur een officieele verklaring wordt aangeboden inhoudende, dat het ingevoerde artikel van nationale voortbrenging of vervaardiging is of dat het als zoodanig moet worden beschouwd, gezien de verandering, welke het in het land van herkomst heeft ondergaan.

De certificaten van oorsprong zullen worden afgegeven, hetzij door de Kamer van Koophandel, waaronder de afzender ressorteert, hetzij door eenig ander lichaam of eenige andere instelling, welke het land van bestemming zal hebben erkend; het visum van een consulairen vertegenwoordiger van het land van bestemming zal kunnen worden geëischt.

De producten, welke nationale merken of collectieve of particuliere merken dragen, beschermd door het land van uitvoer en vooraf toegelaten door het land van bestemming, zullen vrijgesteld kunnen worden van nader bewijs van hun oorsprong. Te dien einde zullen genoemde merken door de diplomatieke vertegenwoordigers van het land van uitvoer worden medegedeeld aan de Regeering van het land van bestemming, die van de ontvangst daarvan zal kennis geven.

Wanneer een certificaat van oorsprong zal worden geëischt voor de producten uit de overzeesche gebiedsdeelen, zal dit certificaat in het voorkomende geval van een visum kunnen worden voorzien, hetzij in een haven van het moederland, hetzij in eenige andere haven, welke gelegen is aan den normalen door het vervoer gevolgden weg, waar een consulaire vertegenwoordiger van het land van invoer zetelt.

Postpakketten zullen vrijgesteld zijn van een certificaat van oorsprong, wanneer het land van bestemming erkent, dat het niet gaat om zendingen van commercieelen aard.

Art. 13. Onder voorbehoud van haar recht de voorschriften harer binnenlandsche wetgevingen toe te passen, nemen de Hooge Verdragsluitende Partijen, ieder voor wat haar betreft, de verplichting op zich de gezondheidscertificaten, de veeartsenijkundige, de plantenziektekundige en de analysecertificaten te erkennen, welke afgegeven zijn door de officieele autoriteiten van het andere land, als bewijs, dat de producten, welke van oorsprong zijn uit het land, dat het certificaat heeft afgegeven, en welke ingevoerd zijn op het grondgebied van het andere land, voldoen aan de voorschriften van de binnenlandsche wetgeving van het land van oorsprong.

Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen behoudt het recht, in geval van vermoeden van bedrog, te doen overgaan tot alle dienstige onderzoekingen, niettegenstaande een certificaat als boven voorzien wordt overgelegd.

Ingeval het certificaat bovendien de verklaring inhoudt, dat de producten, welke er in bedoeld zijn, recht hebben op een oorsprongsbenaming, welke door de wetgeving van het eigen land wordt erkend, zullen die producten bij invoer in het andere land vrijgesteld zijn van de overlegging van het certificaat van oorsprong voorzien in artikel 12 van dit Verdrag. De Hooge Verdragsluitende Partijen nemen de verplichting op zich alle noodige voorzorgsmaatregelen te nemen om de identiteit te verzekeren van het uitgevoerde goed en het monster, dat aan het onderzoek wordt onderworpen.

De procedure, welke door iedere Regeering wordt ingesteld om onder bovengenoemde voorwaarden het nemen van monsters te verzekeren, alsmede de modellen der certificaten, zullen ter kennis van het andere land worden gebracht en door laatstgenoemde worden erkend.

De lijst van de officieele autoriteiten, welke in ieder land belast zijn met het afgeven van de certificaten, zal door ieder der Regeeringen binnen den kortst mogelijken tijd ter kennis van de andere worden gebracht.

Art. 14. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen neemt de verplichting op zich de maatregelen te nemen, welke noodig zijn om zooveel mogelijk de producten van bodem of industrie, van oorsprong uit het gebied van de andere Partij, te beschermen tegen oneerlijke concurrentie in handelstransacties, bepaaldelijk door in overeenstemming met haar eigen wetgeving den invoer, de vervaardiging, den omloop, den verkoop en het ten verkoop aanbieden te verbieden, dan wel deze door middel van inbeslagname of eenige andere geschikte sanctie tegen te gaan, van alle producten aangeduid door merken, namen, opschriften of welke merkteekens ook, welke hetzij op de producten zelf,

op hunne onmiddellijke of op hunne uitwendige verpakking voorkomen, hetzij in de facturen, vrachtbrieven, cognossementen, prospectussen of andere handelspapieren en welke direct of indirect onware aanduidingen inhouden over den oorsprong, de soort, den aard of de bijzondere eigenschappen van de genoemde goederen.

De bovengenoemde maatregelen zullen op het grondgebied van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen worden toegepast ten verzoeke van de Administratie of op vordering van het Openbaar Ministerie, in overeenstemming met de onderscheidene wetgevingen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, dan wel op het initiatief van een belanghebbende partij, natuurlijk persoon, syndicaat of vereeniging, behoorende tot het rechtsgebied van een der Hooge Verdragsluitende Partijen.

Art. 15. De Regeering der Nederlanden neemt de verplichting op zich de maatregelen te nemen, welke noodzakelijk zijn teneinde in haar binnenlandsche wetgeving op wijn bepalingen in te voegen strekkende tot het tegengaan op Nederlandsch grondgebied van het misbruiken van de aardrijkskundige benamingen der Spaansche wijnproducten, welke een der oorsprongsbenamingen „Jerez", „Sherry" en „Xerez", alsmede „Malaga" dragen, mits deze benamingen behoorlijk beschermd blijven in Spanje. De Spaansche Regeering zal de officieele documenten, welke de afgezonden producten vergezellen en welke zullen bewijzen, dat die producten in het land van oorsprong op genoemde benamingen recht hebben, ter kennis brengen van de Nederlandsche Regeering. In het bijzonder zullen de invoer, de uitvoer, de opslag in entrepot, de bereiding, de omloop, de verkoop en het ten verkoop aanbieden van wijnen verboden zijn en tegengegaan worden door inbeslagneming of door eenige andere geschikte sanctie ingeval, hetzij op de fusten, flesschen, verpakkingen of kisten, waarin zij zich bevinden, hetzij op facturen, vrachtbrieven, cognossementen, prospectussen of andere handelspapieren, welke er betrekking op hebben, merken, namen, opschriften of welke merkteekens ook voorkomen, welke valschelijk een der bovengenoemde benamingen inhouden. Het verbod die te gebruiken blijft bestaan ook dan, indien de werkelijke oorsprong der producten is vermeld of de onware benamingen vergezeld zijn van bepaalde correctieven, zooals „genre", „type", „façon", „rival", of van een andere bepaalde of onbepaalde streekaanduiding.

De bovengenoemde maatregelen zullen worden toegepast ten verzoeke van de Administratie of op vordering van het Openbaar Ministerie, in overeenstemming met de Nederlandsche wetgeving, dan wel op het initiatief van een belanghebbende partij, privaat persoon, syndicaat of vereeniging, behoorende tot het rechtsgebied van een der Hooge Verdragsluitende Partijen.

Art. 16. De Nederlandsche Regeering neemt de verplichting op zich de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 15 Maart 1922 (*Staatsblad* nº. 123), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 December 1929 (*Staatsblad* nº. 586), houdende bijzondere bepalingen betreffende den accijns op wijn in den volgenden zin te wijzigen:

I. Zoete wijnen, alsmede niet zoete wijnen waaraan geen alcohol is toegevoegd, welke van oorsprong en herkomst zijn uit Spanje, zullen van betaling van gedistilleerdaccijns worden vrijgesteld, beide voorzoover zij per hectoliter bij een warmte van 15 graden van den honderddeeligen thermometer niet meer dan 16 liter alcohol bevatten.

II. Aan betaling van den gedistilleerdaccijns, gelijk aan den gedistilleerdaccijns verschuldigd voor 3 liter zuivere alcohol, zullen worden onderworpen:

a. de wijnen van oorsprong en herkomst uit Spanje, welke per hectoliter bij een warmte van 15 graden van den honderddeeligen thermometer meer dan 16, doch niet meer dan 18 liter alcohol bevatten;

b. de wijnen genaamd „Jerez", „Sherry" en „Xerez", alsmede „Malaga", van oorsprong en herkomst uit de betreffende streken van Spanje, welke per hectoliter bij een warmte van 15 graden van den honderddeeligen thermometer niet meer dan 22 liter alcohol bevatten, mits die wijnen vergezeld zijn van een certificaat van oorsprong, afgegeven door de bevoegde Spaansche autoriteiten.

Art. 17. Het is wel verstaan, dat de gedistilleerdaccijns verschuldigd voor de wijnen opgenoemd in artikel 16, sub II*a*) berekend zal worden voor de wijnen van oorsprong en herkomst uit Spanje, welke per hectoliter bij een warmte van 15 graden van den honderddeeligen thermometer meer dan 16, doch niet meer dan 17 liter alcohol bevatten, naar tienden van liters, zoodanig, dat voor elk tiende van een liter boven 16 liter telkens de gedistilleerdaccijns berekend zal worden, gelijk aan den gedistilleerdaccijns, met inbegrip van de opcenten, verschuldigd voor 0,15 liter zuivere alcohol, gemeten bij een warmte van 15 graden van den honderddeeligen thermometer.

Art. 18. Voor wat betreft de contrôle op de kwaliteit van den wijn zullen de Spaansche wijnen niet aan een minder gunstige regeling worden onderworpen dan wijnen uit eenig ander land.

Art. 19. Handelsreizigers, voorzien van een legitimatiekaart afgegeven door de bevoegde autoriteiten van het land van oorsprong, zullen in elk opzicht en in het bijzonder voor alles, wat den in- en uitvoer van de monsters die zij met zich voeren betreft, dezelfde rechten en voordeelen genieten als de handelsreizigers van de meestbegunstigde natie.

Art. 20. De Hooge Verdragsluitende Partijen zullen elkander over en weer vrijheid van doorvoer door hun grondgebied toekennen en zij nemen de verplichting op zich uit dien hoofde geen enkel recht en geen enkele belasting te heffen.

De onderdanen van de Hooge Verdragsluitende Partijen zullen, voor wat die handelingen betreft, vrijgesteld zijn van betaling van eenig doorvoerrecht en zullen onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van de meestbegunstigde natie medegenieten van alle voordeelen, welke aan dezen zijn toegekend inzake opslag in entrepot, premies, douanefaciliteiten en restituties van rechten.

Art. 21. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen neemt de verplichting op zich aan de schepen, welke de vlag van de andere voeren, alsmede aan hun bemanning, hun passagiers en hun lading, in alle opzichten dezelfde behandeling toe te kennen als die, welke aan schepen

van de meestbegunstigde natie wordt toegekend, alsmede aan hun bemanning, hun passagiers en hun lading.

Deze bepaling is niet van toepassing op de kustvaart in de overzeesche gebiedsdeelen der Hooge Verdragsluitende Partijen, welke kustvaart uitsluitend onderworpen blijft aan de wetten en reglementen, welke er in die gebiedsdeelen betrekking op hebben.

Art. 22. De vennootschappen op het gebied van handel, nijverheid, geld-, verzekerings-, vervoer- en verkeerswezen, welke volgens de wetten van een der Hooge Verdragsluitende Partijen op geldige wijze zijn opgericht en welke hun zetel hebben op haar grondgebied, zullen rechtens in het andere land worden erkend. Haar bevoegdheid en recht om in rechte op te treden zullen beoordeeld worden naar de wet, waaronder zij zijn opgericht.

Genoemde vennootschappen zullen, behoudens de vervulling der formaliteiten, dienaangaande voorgeschreven door de van kracht zijnde wetten en reglementen, haar werkzaamheden over het grondgebied van de andere Partij kunnen uitstrekken, in het bijzonder die van commercieelen aard; zij zullen er rechten kunnen verkrijgen en uitoefenen en er haar economische werkzaamheden kunnen voortzetten.

Genoemde vennootschappen zullen in alle opzichten de behandeling genieten toegekend aan de vennootschappen, opgericht op het grondgebied van het meestbegunstigde land; zij zullen met name niet gehouden zijn tot betaling van eenige andere, hoogere of zwaardere belasting of fiscale heffing, onder welke benaming en van welke soort ook, dan die, welke worden of zullen worden geheven van de vennootschappen van de meestbegunstigde natie. Zij zullen vrijgesteld worden van deelname aan eenige gedwongen leening.

Art. 23. Dit Verdrag zal bekrachtigd worden en de bekrachtigingoorkonden zullen zoodra mogelijk te 's-Gravenhage worden uitgewisseld. Het zal in werking treden één maand na de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden en zal van kracht blijven gedurende één jaar met ingang van den dag zijner inwerkingtreding, met stilzwijgende verlenging voor eenzelfde periode, telkenmale dat het niet door een der Hooge Verdragsluitende Partijen ten minste drie maanden voor den afloop is opgezegd. Dit Verdrag vervangt de volgende overeenkomsten, die een einde zullen nemen op den datum van inwerkingtreding van het Verdrag, te weten: de Notawisseling van 30 December 1921, en 5 en 6 Januari 1922 tusschen Nederland en Spanje; de Notawisseling van 27 September 1929 tusschen Nederland en Spanje betreffende de Spaansche grondgebieden aan de Golf van Guinea.

Ter oorkonde waarvan de ondergeteekenden, te dien einde behoorlijk gevolmachtigd, dit Verdrag hebben geteekend en hun zegels er aan hebben gehecht.

Gedaan in tweevoud te Madrid, den 16den Juni 1934.

(*L. S.*) R. Roosmale Nepveu.

(*L.S.*) J. José Rocha.

LIJST A.

Nummers van het Nederlandsche tarief.	Naamlijst
2	Alcoholhoudende reukwaters.
128	Andere reukwaters.
9, 13, 56, 113	Potten en pannen, enz.
13 A—X [1]	Vaatwerk van plaatijzer.
13 A—VIII	Tonnen en houten kisten.
13 A—X	Verpakkingsmiddelen van staal
20	Ongelooide huiden van wolvee.
20	Geitenhuiden.
20	Huiden en vellen, gelooid en ingevet.
× [2]	Andere gelooide huiden, enz.
28	Caoutchouc bewerkt.
30	Albumine, fibrine, enz.
30, 37	Kaaswrongel en giststoffen.
30	Loodzouten.
30	Andere producten, enz.
30	Diverse chemische zouten.
30	Potaschzouten voor bemesting.
30	Wijnsteenzuur en tartraten.
30	Potasch.
32	Insectenwerende middelen voor het vee.
35	Dropextract.
35	Drop in stangen.
41	Manilla-hennepkoord en andere plantaardige vezels.
43	Pillen en capsules.
43	Pharmaceutische specialiteiten.
45	Hol glas.
53	Vilten en andere hoeden.
55	Bijenhoning.
59	Amber, git, enz.
59	Onbewerkt hoorn, enz.
59	Baleinen, meerschuim, enz.
61	Kaas.
62	Kantoorbehoeften.
68 A— XIV	Kleurstoffen, enz.
68 A— XIV	Vernissen, enz.
69	Knoopen, hoornen manchetknoopen, enz.
70, 139	Suikerwerk, vruchtengeleien, enz.
75	Calciumcarbied.
83 A—X	Diverse machines.
85	Katoenen stoffen.
85	Weefsels uit jute, manilla-hennep, enz.
85	Weefsels uit jute, manilla-hennep, enz., wegende minder dan 500 gram.
88	Messen, messen met veersluiting, enz.
88	Scheermessen.
88 e—a	IJzerwaren.
90	Gitaren en mandolines, enz.
96	Terpentijn.
96	Colophonium.
96 A—XI	Olijfolie.
96 A—XI	Aardnotenolie.
96 A—XI	Verschillende oliën voor industrieel gebruik.

[1] A beteekent: Koninklijk Besluit van 5 Mei 1925 (*Staatsblad* 183).

[2] ×: De aldus aangeduide posten zijn niet in het Nederlandsche tarief vermeld.

96		Dierlijke was in blokken.
96		Bewerkte was.
96		Ruwe glycerine.
96		Gedistilleerde glycerine.
96		Vluchtige oliën, enz.
97		Verschillende papiersoorten.
97		Papier van verschillende grondstoffen.
97		Cigarettenpapier, enz.
97		Schilderijen, plaatwerk, enz.
105		Diverse essences, enz.
113		Koffiemolens, enz.
123		Wollen tapijten, enz.
×		Cement.
×		Aarde, te gebruiken voor kunst- en industriedoeleinden.
125	A—IX	Telegraaftoestellen, enz.
132		Chirurgische toestellen, enz.
133		Aardewerk, zandsteen, enz. in bloemen en ornamenten.
134		Chassis enz. voor automobielen.
134	A—X	Losse onderdeelen voor motoren.
136		Met zout besprenkelde visch.
136		Sardines in blik.
136		Vischconserven.
37, 136, 137		Meelpreparaten (vermicelli, macaroni, enz.).
×		Levend gevogelte.
137		Ham.
137		Gezouten varkensvleesch, versch en gesmolten spek.
137		Gevogelte, enz.
×		Gedroogd leder.
×		Leder.
×		Gezouten darmen.
137		Ander dierlijk afval.
×		Levende planten.
139		Oliehoudende zaden.
139		Plantaardige producten voor de geneeskunde.
139		Andere plantaardige producten
139		Gepelde rijst.
139		Knoflook en uien.
139		Aardappelen.
139		Tomaten.
139		Bloemkool.
139		Meloenen.
139		Andere groenten.
139		Salade (kropsla).
139		Citroenen.
139		Grape fruits.
139		Sinaasappelen.
139		Mandarijnen.
139		Versche druiven.
139		Bananen.
139		Pruimen.
139		Abrikozen.
139		Alle andere versche vruchten (appelen, peren, enz.).
139		Vruchtenbrei.
139		Amandelen in de schil.
139		Amandelen gepeld.
139		Kastanjes.
139		Groene en ingemaakte olijven.
139		Hazelnoten met en zonder schaal.
139		Noten.
139		Gedroogde vijgen.
139		Gedroogde druiven.
139		Andere gedroogde vruchten (pruimen, abrikozen, enz.).
139		Olijven.
139		Anijs.
139		De overige zaden.
12, 139		Veekoeken, enz.
139		Groentenconserven, enz.
139		Soepgroenten, geconserveerd.
139		Vruchtenconserven.
139		Andere conserven.
139		Zoete peper.
139		Saffraan.
142		Korte vuurwapens en vuurwapens voor de jacht.
2		Cognac en brandewijn.
146		Malagawijn.
146		Roode en witte mistella-wijn.
146		Andere wijnen.
146		Diverse wijnsoorten op fust of gelijksoortige vaten.
146		Wijn in flesschen.
146		Vermouth.
147	A—XV	Toiletzeep.
147	A—XV	Industrieele zeep.
150		Natrium-chloride.
×		IJzererts.
×		IJzerpyriet.
×		Kopererts, enz.
×		Houten palen.
×		Fijn hout, afgezaagd.
×		Kurk in platen.
×		Kurkzaagsel, enz.
112	e—a	Kurken stoppen en andere fabrikaten van kurk.
135	A—X	Radiatoren.
76		Hemels, bedden, enz.
A—X		Koper (in rozetten).
×		Lood in blokken.
×		Lood in staven.
×		Kwikzilver.
A—X		Textielmachines, enz.
139		Ongepelde rijst.
136		Vischmeel.
139		Aardnoten.
139		Vruchtenmarmelade.
150		Kaïnite.
30		Magnesiumcarbonaat.
×		Okoumé-hout.
A—VIII		Okoumé-planken.
108		Schoenwerk.
8, 31, 143		Sanitair aardewerk.
124		Tegels van aardewerk.
85		Jute zakken.
67		Katoenen kousen en sokken.
67		Zijden kousen en sokken.
105		Vruchtensappen.
114		Speelgoed.
124		Straatsteenen.
139		Kweeperen.
85		Katoenfluweel.
139		Pineolen.
150		Karnallite.
68		Oker, ruw en gemalen.
×		Bismuth.
85		Wol- en haarfilt.
123		Tapijten.
20		Vogelvederen.

LIJST B.

KLASSE I.

11 tot en met 13, 18 tot en met 21, 22, 24, 26 tot en met 29, 33, 39, 44, 45, 47, 54, 56, 57*b*, 58 tot en met 61, 63 tot en met 66, 72, 77, 81 tot en met 84, 86, 88, 89, 91, 92, 94, 95.

KLASSE II.

96 tot en met 141, 142 tot en met 150.

KLASSE III.

161 tot en met 166, 174, 176 tot en met 180, 182, 197, tot en met 189, 191, 192, 193, 211, 212, 216, 218.

KLASSE IV.

245, 251 tot en met 253, 257 *a* en *b*, 268, 277, 287, 288, 298, 306, 307, 309 tot en met 312, 327, 329, 332, 341, 350, 355, 358, 360, 362, 363, 364, 370, 375, 377, 382, 387, 389, 396, 440, 441, 453, 454, 460, 463, 464, 469, 470, 471, 474, 475, 477, 481, 492.

KLASSE V.

499 tot en met 502, 533, 544, 546, 547, 554, 557, 572, 573, 584, 590, 591, 594, 597, 598, 599, 601, 615, 620 tot en met 634, 640, 641, 643, 644, 645, 645*bis*, 646, 648, 651, 657, 674 tot en met 676, 681, 685, 687, 690, 694 tot en met 696, 697, 709, 711, 712, 721, 723, 732, 737, 745, 754, 756, 773 tot en met 784.

KLASSE VI.

786, 788, 795, 796, 798 tot en met 829, 832, 833, 834, 836, 837, 839, 841, 842, 844, 845, 848 tot en met 852, 858, 867, 870, 872, 881, 883, 884, 886 tot en met 890, 893, 894, 901*a*, 901*b*, 902, 916, 918, 919, 922, 924, 925, 930, 934, 935, 936, 938, 940, 941, 949, 950, 952, 955, 956, 957, 961, 975, 976, 978, 981, 982, 986, 988 tot en met 990, 993, 996 tot en met 1006, 1011 tot en met 1020.

KLASSE VII.

1022 tot en met 1064, 1067, 1069, 1073, 1074, 1075, 1077, 1079, 1084*a*, 1085*a*, 1088, 1097, 1098, 1101, 1102.

KLASSE VIII.

1103, 1105, 1111, 1112, 1168, 1169, 1175.

KLASSE IX.

1181, 1182, 1184, 1185 tot en met 1187, 1188*bis*, 1192, 1193, 1196, 1201 tot en met 1204, 1211.

KLASSE X.

1219, 1221, 1223, 1254, 1255.

KLASSE XI.

1281, 1288, 1298.

KLASSE XII.

1321, 1323, 1325, 1325*bis*, 1326, 1327, 1331, 1335 tot en met 1344, 1346 tot en met 1377, 1379, 1380, 1382 tot en met 1402, 1405, 1406, 1408, 1410, 1416 tot en met 1420, 1422, 1422*a*, 1423, 1424, 1425, 1425*a*, 1427 tot en met 1429, 1432, 1433, 1434.

KLASSE XIII.

1444, 1448, 1455, 1456, 1460, 1471, 1483, 1484, 1488, 1491, 1492, 1495, 1496, 1499, 1507, 1508, 1510, 1513, 1517, 1518, 1519, 1531, 1539.

LIJST C.

Nummers van het Nederlandsche tarief.	Omschrijving der goederen	Invoerrechten „ad valorem"
Ex 136	Ansjovis, versch of gezouten met minder dan 40 % zout en in verpakkingen boven 1200 gram .	vrij
Ex 139 I 8	Saffraan	10 %
—	Zoete peper	10 %
Ex 139 I 10	Bewerkte rijst, gereed voor het gebruik (in verpakkingen boven 1200 gr.)	vrij
Ex 139 I 10*bis*	Citroenen	13 %
—	Sinaasappelen . . .	13 %
—	Mandarijnen . . .	13 %
Ex 139 III C 3 a	Abrikozenpulp . .	10 %
× [1]	Pyriet	vrij
×	IJzererts . .	vrij
×	Looderts	vrij

[1] × : De aldus aangeduide posten zijn niet in het Nederlandsche tarief vermeld.

LIJST D.

Nummer van het Spaansche tarief.	NAAMLIJST.	Korting op de bestaande rechten.	Verdragsrechten.
Ex 59	Staaf- en buisglas in onbewerkten toestand, waarvan de uiteinden noch bewerkt, noch gegloeid zijn, dat geen enkele verandering van vorm of aanvullende bewerking heeft ondergaan, ongekleurd of gekleurd in de massa, daaronder begrepen indien voorzien van een fabrieksmerk bestaande uit één of twee gekleurde lijnen, getrokken in de richting van de as van den cylinder	20 % op 30 goudpeseta's per 100 kilogram	24 goudpeseta's per 100 kilogram.
Ex 63	Glasballons, niet gekleurd, machinaal geblazen, van gelijkmatige dikte over den geheelen wand, geschikt gemaakt voor de fabricage van gloeilampen.	20 % op 70 goudpeseta's per 100 kilogram	56 goudpeseta's per 100 kilogram

Ex 64	Glasballons, gekleurd of van opaalglas (melkglas), machinaal geblazen, van gelijkmatige dikte over den geheelen wand, geschikt gemaakt voor de fabricage van gloeilampen	20 % op 100 goudpeseta's per 100 kilogram	80 goudpeseta's per kilogram.
Ex 643	Korting, zooals in de betreffende kolom aangegeven, op het bestaande recht van 2,88 goudpeseta's per kilogram voor de volgende onderdeelen van radioapparaten 1°. Variabele condensatoren Oliecondensatoren Electrolyt condensatoren Papiercondensatoren Mica condensatoren Trimmercondensatoren 2°. Koolweerstanden en potentiometers 3°. Hoogfrequentspoelen 4°. Gemagnetiseerde staalkern (nucleos) voor luidsprekers 5°. Luidsprekerconussen 6°. Golflengteschakelaars 7°. Stoomschakelaars 8°. Pick-ups	20 % op 2,88 goudpeseta's per kilogram	2,30 goudpeseta's per kilogram
Ex 695	X-straal- of Roentgen-apparaten, bestemd voor radioscopie, radiographie, radiotherapie en diagnostiek	20 % op 10 goudpeseta's per kilogram	8 goudpeseta's per kilogram
834	NOOT: Bij kunstmatige minerale stoffen vallende onder dezen post, met uitzondering van ultramarijn, zal een marge van niet meer dan 5 % worden toegelaten voor wat betreft de vermenging met kunstmatige organische kleurstoffen.		
836	NOOT: Wanneer vloeibare verfsoorten, vallende onder dezen post zich bij invoer bevinden in blikken bussen, verpakt in houten kisten, zullen zij een tarra-aftrek genieten van 20 %, welke in mindering moet worden gebracht van het totale bruto gewicht NOOT: Bij vloeibare, blauwe en roode verfsoorten zal een marge van meer niet dan 3 % worden toegelaten voor wat betreft de vermenging met kunstmatige organische kleurstoffen		
Ex 978	Aardappelmeel voor industrieel gebruik en ruw tapiocawortelmeel, niet ontkleurd, niet gezuiverd en niet geraffineerd, voor industrieel gebruik	10 % op 15 goudpeseta's per 100 kilogram	13,50 goudpeseta's per 100 kilogram
Ex 1418	Edammer, Goudsche en Leidsche kaas Als Edammer, Goudsche en Leidsche kaas wordt beschouwd harde kaas, uitsluitend vervaardigd van koemelk, bolvormig of rechthoekig geperst, onderscheidenlijk van platronden vorm, voorzien van een ingeschreven merk van de „Nederlandsche Kaascontrole onder Rijkstoezicht", vervaardigd van caseïne en aangebracht in de korst	33,33 % op het bestaande recht van 1,50 goudpeseta per kilogram voor een hoeveelheid van een millioen kilogram van de kaas zooals deze hierboven is aangeduid	1,00 goudpeseta's per kilogram

AANVULLEND PROTOCOL BIJ HET VERDRAG VAN HANDEL EN SCHEEPVAART.

I.

De Nederlandsche Regeering neemt de verplichting op zich langs autonomen weg en uiterlijk op het oogenblik van de inwerkingtreding van dit Verdrag de rechten te verlagen, welke door het Groenten- en Fruitmonopolie worden geheven bij den invoer uit Spanje van sinaasappelen en mandarijnen, tot f 1,00 per 100 kilogram, voor de periode van 15 November tot 15 Juni.

II.

De Nederlandsche Regeering neemt de verplichting op zich de noodige orders te geven, opdat het Groenten- en Fruitmonopolie alle bona-fide contracten zal aanvaarden, met betrekking tot den aankoop van sinaasappelen en mandarijenn en van andere vruchten en groenten van oorsprong en herkomst uit Spanje, welke het worden aangeboden.

III.

Het is wel verstaan, dat elke verlaging, welke zou kunnen worden aangebracht in de rechten, welke geheven worden door het Groenten- en

Fruitmonopolie bij den invoer van sinaasappelen en mandarijnen of van andere vruchten en groenten uit eenig ander land gedurende de periode voorzien bij artikel I, onmiddellijk en zonder compensatie zal worden toegekend bij den invoer van sinaasappelen en mandarijnen of van andere vruchten en groenten uit Spanje gedurende die zelfde periode.

IV.

De Spaansche Regeering neemt de verplichting op zich de noodige orders te geven, opdat de importeurs in Spanje de noodige deviezen zullen kunnen krijgen voor de regeling van hunne aankoopen van Nederlandsche goederen onder dezelfde voorwaarden als die, welke gelden voor de importeurs van goederen van oorsprong en herkomst uit landen, welke de behandeling van de meestbegunstigde natie op deviezengebied genieten.

V.

De heffing of de instelling van rechten of lasten, welke drukken op de ingevoerde producten en welke een compensatie of een equivalent uitmaken van een belasting of heffing in het binnenland, zullen niet beschouwd worden als in strijd te zijn met de bepalingen vervat in de artikelen 3 en 4 van dit Verdrag.

VI.

De Spaansche Regeering verklaart, dat het niet in haar bedoeling ligt gedurende den duur van dit Verdrag de invoerrechten te verhoogen, waarmede momenteel de radio-artikelen vallende onder post 643 van het Spaansche douanetarief worden belast, voorzoover zij een gewicht van 5 kilogram te boven gaan.

Indien dwingende redenen van binnenlandschen aard haar zouden bewegen tot het in overweging nemen van een herziening van de rechten, welke momenteel van kracht zijn, zal de Spaansche Regeering de Nederlandsche Regeering daarvan in kennis stellen teneinde over de genoemde wijzigingen onderhandelingen te openen.

Madrid, 16 Juni 1934.

R. Roosmale Nepveu.
J. José Rocha.

GEZANTSCHAP DER NEDERLANDEN.
Nº. 1910.

Madrid, 14 December 1934.

Mijnheer de Minister,

Aangezien het tusschen Spanje en Nederland gesloten en te Madrid op 16 Juni 1934 geteekende handelsverdrag definitief door de Spaansche Cortes is goedgekeurd, maar nog niet is goedgekeurd door het Nederlandsche Parlement, zou het in het belang van beide Partijen zijn het verdrag voorloopig in werking te stellen, in afwachting van de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden.

Aangezien genoemd verdrag reeds aan de goedkeuring van de desbetreffende Nederlandsche instanties onderworpen is geweest, maar het te voorzien is, dat de bekrachtiging nog eenigen tijd zal nemen, omdat de Regeering van Nederlandsch-Indië gehoord moet worden, heb ik, in opdracht van mijn Regeering, de eer Uwer Excellentie de voorloopige inwerkingstelling in onderling overleg met ingang van 15 December 1934 voor te stellen.

Gelief, Mijnheer de Minister, de herhaalde verzekering mijner meeste hoogachting te aanvaarden.

R. Roosmale Nepveu.

Zijner Excellentie den Heere J. José Rocha,
Minister van Staat,
Madrid.

MINISTERIE VAN STAAT.
S. D. P.
Nº. 86.

Madrid, 14 December 1934.

Excellentie.

De Nota van U. E. van 14 dezer verwijst naar het tusschen Spanje en Nederland gesloten en te Madrid op 16 Juni jongstleden geteekende handelsverdrag, hetwelk reeds door de Cortes van mijn land werd goedgekeurd; U. E. voegt daaraan in de genoemde Nota toe, dat, aangezien het bovengenoemde verdrag door het Nederlandsche Parlement nog niet definitief is goedgekeurd, U. E. mijn aandacht vestigt op het wederzijdsche belang dat Spanje en Nederland er bij hebben om de bovengenoemde overeenkomst voorloopig in werking te stellen met ingang van 15 December 1934.

Geheel deelende de gevoelens van U. E. heb ik het genoegen U. E. mijn volkomen instemming met Haar voorstel te betuigen, ter verwezenlijking waarvan de noodige instructies zullen worden gegeven.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik om aan U. E. de verzekering mijner hoogachting te herhalen.

J. José Rocha.

Zijner Excellentie
den Heere René C. T. Roosmale Nepveu,
Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd
Minister der Nederlanden.

S. 94.

23 *April* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 10 April 1926 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen alsmede van het op 24 Mei 1934 aldaar geteekend additioneel protocol.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 10 April 1926 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen en het op 24 Mei 1934 aldaar geteekend additioneel protocol, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, de goedkeuring der Staten-Generaal behoeven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Het op 10 April 1926 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen en het op 24 Mei 1934 al-

daar geteekend additioneel protocol, welke in afdruk nevens deze wet zijn gevoegd, worden goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23 sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Buitenlandsche Zaken, De Graeff.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën, H. Colijn.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1936.)

Fransche tekst.

Convention internationale pour l'Unification de certaines règles concernant les Immunités des navires d'Etat, signée à Bruxelles, le 10 avril 1926.

Le Président du Reich Allemand, Sa Majesté le Roi des Belges, le Président de la République du Brésil, Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande, Sa Majesté le Roi d'Espagne, le Chef de l'Etat Esthonien, le Président de la République Française, Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes, Son Altesse Sérénissime le Gouverneur du Royaume de Hongrie, Sa Majesté le Roi d'Italie, Sa Majesté l'Empereur du Japon, le Président de la République de Lettonie, le Président de la République du Mexique, Sa Majesté le Roi de Norvège, Sa Majesté la Reine des Pays-Bas, le Président de la République de Pologne, le Président de la République Portugaise, Sa Majesté le Roi de Roumanie, Sa Majesté le Roi des Serbes, Croates et Slovènes, et Sa Majesté le Roi de Suède,

Ayant reconnu l'utilité de fixer de commun accord certaines règles uniformes concernant les immunités des navires d'Etat, ont décidé de conclure une Convention à cet effet et ont désigné pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

M. le Président du Reich Allemand:

S. E. M. von Keller, Ministre d'Allemagne à Bruxelles,

Dr. Goes, Conseiller de Légation référendaire,

Dr. Richter, Conseiller au Ministère de la Justice du Reich, Conseiller intime de régence,

M. Werner, Premier Conseiller de régence au Ministère des Affaires Economiques du Reich, Conseiller intime de justice,

M. Sieveking, avocat.

Sa Majesté le Roi des Belges:

M. Franck, Membre de la Chambre des Représentants, Président du Comité Maritime International,

M. Le Jeune, Vice-Président du Comité Maritime International,

M. Sohr, Docteur en Droit, Professeur de Droit Maritime à l'Université de Bruxelles, Secrétaire Général du Comité Maritime International,

M. Henri Rolin, Avocat, Chef de Cabinet du Ministre des Affaires Etrangères.

M. le Président de la République du Brésil:

M. de Pimentel Brandao, Conseiller de l'Ambassade du Brésil à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande:

M. K. Sindballe, Docteur en Droit, Professeur à la faculté de droit de l'Université de Copenhague.

Sa Majesté le Roi d'Espagne:

Don Lorenzo de Benito y Endara, Ancien Professeur de droit commercial de l'Université de Madrid,

Don Miguel de Angulo y Riamon, Lieutenant-Auditeur de 1re classe de la Marine de Guerre, Assesseur de la Direction de navigation et de pêche,

Don Juan Gomez Montejo, Officier premier du corps technique d'Avocats de la Direction Générale de la Justice, des Cultes et des Affaires Générales au Ministère de Grâce et Justice.

M. le Chef de l'Etat Esthonien:

S. E. M. Charles Pusta, Ministre d'Esthonie à Bruxelles.

M. le Président de la République Française:

M. Degrand, Conseiller de l'Ambassade de la République Française à Bruxelles,

M. de Rousiers, Secrétaire Général du Comité des Armateurs de France,

M. Georges Ripert, Professeur à la Faculté de Droit de Paris.

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes:

Sir Leslie Scott, K.C., M.P.,

L'Honorable Hugh Godley, Conseiller du Lord Président des Comités, Chambre des Lords,

M. George P. Langton, Avocat, Secrétaire Général du Comité Maritime International,

M. R. M. Greenwood, C.B.E.

Son Altesse Sérénissime le Gouverneur du Royaume de Hongrie:

M. le Comte Olivier Woraczicky, Baron de Pabienitz, Chargé d'Affaires de Hongrie à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi d'Italie:

M. François Berlingieri, Professeur de Droit Maritime à l'Université de Gênes,

S. E. le Commandeur Charles Rossetti, Ministre Plénipotentiaire, Délégué italien aux Commissions fluviales internationales, Président du Comité rhénan pour l'unification du droit privé fluvial,

M. Torquato Giannini, Professeur, Commissaire de l'Emigration.

Sa Majesté l'Empereur du Japon:

M. Mechiyoshi Nakanishi, Juge, Premier Président de la Cour d'Appel à Nagasaki,

M. Hiroyuki Kawai, Conseiller-Ministre de l'Ambassade du Japon, à Bruxelles,

M. Yasuo Ko, Capitaine de frégate, attaché naval à l'Ambassade du Japon à Paris,

M. Nobukatsu Nagaoka, Secrétaire au Ministère des Communications.

M. le Président de la République de Lettonie:

M. le Président de la République du Mexique:
S. E. M. le Dr. Rafael Cabrera, Ministre du Mexique à Bruxelles.
Sa Majesté le Roi de Norvège:
M. E. Alten, Conseiller à la Cour Suprême.
Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:
S. E. le Jonkheer van Vredenburch, Ministre des Pays-Bas à Bruxelles,
M. B. C. J. Loder, Juge à la Cour permanente de Justice Internationale,
M. C. D. Asser Jr., Avocat,
M. G. Van Slooten, Membre de la Haute Cour Militaire de justice, Conseiller à la Cour d'Appel.
M. le Président de la République de Pologne et la Ville Libre de Dantzig:
M. le Comte Szembek, Ministre de Pologne à Bruxelles,
M. Jean Namitkiewicz, Juge-Arbitre polonais au Tribunal Arbitral Mixte germano-polonais, Conseiller à la Cour d'Appel, Professeur à l'Université de Varsovie.
M. le Président de la République Portugaise:
S. E. M. J. Batalha de Freitas, Ministre du Portugal à Bruxelles.
Sa Majesté le Roi de Roumanie:
M. Bals, Conseiller à la Cour de Cassation,
S. E. M. Contzesco, Ministre plénipotentiaire et Envoyé Extraordinaire, délégué à la Commission Internationale du Danube.
Sa Majesté le Roi des Serbes, Croates et Slovènes:
M. Milorad Straznicky, Docteur en Droit, Professeur à la faculté de droit de l'Université de Zagreb,
M. Ante Verona, Docteur en Droit, Ancien Vice-Président de la Cour de Cassation à Zagreb, Professeur à l'Université de Zagreb.
Sa Majesté le Roi de Suède:
M. Algot Johan Frederik Bagge, Conseiller référendaire à la Cour Suprême.

Lesquels, à ce dûment autorisés, sont convenus de ce qui suit:

Art. 1er. Les navires de mer appartenant aux Etats ou exploités par eux, les cargaisons leur appartenant, les cargaisons et passagers transportés par les navires d'Etat, de même que les Etats qui sont propriétaires de ces navires ou que les exploitent, ou qui sont propriétaires de ces cargaisons, sont soumis, en ce qui concerne les réclamations relatives à l'exploitation de ces navires ou au transport de ces cargaisons, aux mêmes règles de responsabilité et aux mêmes obligations que celles applicables aux navires, cargaisons et armements privés.

Art. 2. Pour ces responsabilités et obligations, les règles concernant la compétence des tribunaux, les actions en justice et la procédure, sont les mêmes que pour les navires de commerce appartenant à des propriétaires privés et que pour les cargaisons privées et leurs propriétaires.

Art. 3. § 1er. Les dispositions des deux articles précédents ne sont pas applicables aux navires de guerre, aux yachts d'Etat, navires de surveillance, bateaux-hôpitaux, navires auxiliaires, navires de ravitaillement et autres bâtiments appartenant à un Etat ou exploités par lui et affectés exclusivement, au moment de la naissance de la créance, à un service gouvernemental et non commercial, et ces navires ne seront pas l'objet de saisies, d'arrêts ou de détentions par une mesure de justice quelconque ni d'aucune procédure judiciaire „in rem".

Toutefois les intéressés ont le droit de porter leurs réclamations devant les tribunaux compétents de l'Etat, propriétaire du navire ou l'exploitant, sans que cet Etat puisse se prévaloir de son immunité:

1°. Pour les actions du chef d'abordage ou d'autres accidents de navigation;

2°. Pour les actions du chef d'assistance, de sauvetage et d'avaries communes;

3°. Pour les actions du chef de réparation, fournitures ou autres contrats relatifs au navire.

§ 2. Les mêmes règles s'appliquent aux cargaisons appartenant à un Etat et transportées à bord des navires ci-dessus visés.

§ 3. Les cargaisons appartenant à un Etat et transportées à bord des navires de commerce, dans un but gouvernemental et non commercial, ne seront pas l'objet de saisies, arrêts ou détentions par une mesure de justice quelconque, ni d'aucune procédure judiciaire „in rem".

Toutefois, les actions du chef d'abordage et d'accident nautique, d'assistance et de sauvetage et d'avaries communes, ainsi que les actions du chef des contrats relatifs à ces cargaisons, pourront être poursuivies devant le Tribunal ayant compétence en vertu de l'article 2.

Art. 4. Les Etats pourront invoquer tous les moyens de défense, de prescription et de limitation de responsabilité dont peuvent se prévaloir les navires privés et leurs propriétaires.

S'il est nécessaire d'adapter ou de modifier les dispositions relatives à ces moyens de défense, de prescription et de limitation en vue de les rendre applicables aux navires de guerre ou aux navires d'Etat rentrant dans les termes de l'article 3, une convention spéciale sera conclue à cet effet. En attendant, les mesures nécessaire pourront être prises par les lois nationales, en se conformant à l'esprit et aux principes de la présente convention.

Art. 5. Si, dans le cas de l'article 3, il y a, dans le sentiment du Tribunal saisi, un doute au sujet de la nature gouvernementale et non commerciale du navire ou de la cargaison, l'attestation signée par le représentant diplomatique de l'Etat contractant auquel appartient le navire ou la cargaison, produite à l'intervention de l'Etat devant les Cours et Tribunaux duquel le litige est pendant, vaudra preuve que le navire ou la cargaison rentre dans les termes de l'article 3, mais seulement en vue d'obtenir la mainlevée de saisies, d'arrêts ou de détentions ordonnés par justice.

Art. 6. Les dispositions de la présente Convention seront appliquées dans chaque Etat contractant sous la réserve de ne pas en faire bénéficier les Etats non contractants et leurs ressortissants, ou d'en subordonner l'application à la condition de réciprocité.

D'autre part, rien n'empêche un Etat contractant de régler par ses propres lois les

droits accordés à ses ressortissants devant ses tribunaux.

Art. 7. En temps de guerre, chaque Etat contractant se réserve le droit, par une déclaration notifiée aux autres Etats contractants, de suspendre l'application de la présente convention, en ce sens qu'en pareil cas, ni les navires lui appartenant ou exploités par lui, ni les cargaisons lui appartenant ne pourront être l'objet d'aucun arrêt, saisie ou détention par une Cour de justice étrangère. Mais le créancier aura le droit d'intenter son action devant le Tribunal compétent en vertu des articles 2 et 3.

Art. 8. Rien dans la présente convention ne porte atteinte aux droits des Etats contractants de prendre les mesures que peuvent commander les droits et devoirs de la neutralité.

Art. 9. A l'expiration du délai de deux ans au plus tard à compter du jour de la signature de la Convention, le Gouvernement belge entrera en rapport avec les Gouvernements des Hautes Parties contractantes qui se seront déclarées prêtes à la ratifier, à l'effet de faire décider, s'il y a lieu, de la mettre en vigueur. Les ratifications seront déposées à Bruxelles à la date qui sera fixée de commun accord entre les dits Gouvernements. Le premier dépôt de ratification sera constaté par un procès-verbal signé par les représentants des Etats qui y prendront part et par le Ministre des Affaires Etrangères de Belgique.

Les dépôts ultérieurs se feront au moyen d'une notification écrite, adressée au Gouvernement belge et accompagnée de l'instrument de ratification.

Copie certifiée conforme du procès-verbal relatif au premier dépôt de ratification, des notifications mentionnées à l'alinéa précédent, ainsi que des instruments de ratification qui les accompagnent sera immédiatement, par les soins du Gouvernement belge et par la voie diplomatique, remise aux Etats qui ont signé la présente Convention ou qui y auront adhéré. Dans les cas visés à l'alinéa précédent, le dit Gouvernement fera connaître, en même temps, la date à laquelle il a reçu la notification.

Art. 10. Les Etats non signataires pourront adhérer à la présente Convention, qu'ils aient été ou non représentés à la Conférence internationale de Bruxelles.

L'Etat qui désire adhérer notifie par écrit son intention au Gouvernement belge, en lui transmettant l'acte d'adhésion, qui sera déposé dans les archives du dit Gouvernement.

Le Gouvernement belge transmettra immédiatement à tous les Etats signataires, ou adhérents, copie certifiée conforme de la notification ainsi que de l'acte d'adhésion, en indiquant la date à laquelle il a reçu la notification.

Art. 11. Les Hautes Parties contractantes peuvent, au moment de la signature, du dépôt des ratifications ou lors de leur adhésion, déclarer que l'acceptation qu'elles donnent à la présente Convention ne s'applique pas, soit à certains, soit à aucun des Dominions autonomes, colonies, possessions, protectorats ou territoires d'outremer, se trouvant sous leur souveraineté ou autorité. En conséquence, elles peuvent ultérieurement adhérer séparément au nom de l'un ou de l'autre de ces Dominions autonomes, colonies, possessions, protectorats ou territoires d'outremer, ainsi exclus dans leur déclaration originale. Elles peuvent aussi, en se conformant à ces dispositions, dénoncer la présente Convention, séparément pour l'un ou plusieurs des Dominions autonomes, colonies, possessions, protectorats ou territoires d'outremer, se trouvant sous leur souveraineté ou autorité.

Art. 12. A l'égard des Etats qui auront participé au premier dépôt de ratifications, la présente Convention produira effet un an après la date du procès-verbal de ce dépôt. Quant aux Etats qui la ratifieront ultérieurement ou qui y adhéreront, ainsi que dans les cas où la mise en vigueur se fera ultérieurement et selon l'article 11, elle produira effet six mois après que les notifications prévues à l'article 9, alinéa 2, et à l'article 10, alinéa 2, auront été reçues par le Gouvernement belge.

Art. 13. S'il arrivait qu'un des Etats contractants voulût dénoncer la présente Convention, la dénonciation sera notifiée par écrit au Gouvernement belge, qui communiquera immédiatement copie certifiée conforme de la notification à tous les autres Etats, en leur faisant savoir la date à laquelle il l'a reçue.

La dénonciation produira ses effets à l'égard de l'Etat seul qui l'aura notifiée et un an après que la notification en sera parvenue au Gouvernement belge.

Art. 14. Chaque Etat contractant aura la faculté de provoquer la réunion d'une nouvelle conférence, dans le but de rechercher les améliorations qui pourraient y être apportées.

Celui des Etats qui ferait usage de cette faculté aurait à notifier, un an à l'avance son intention aux autres Etats, par l'intermédiaire du Gouvernement belge, qui se chargerait de convoquer la conférence.

Fait à Bruxelles, en un seul exemplaire, le 10 avril 1926.

Pour l'Allemagne :
Von Keller.
Goes.
Richter.
Werner.

Pour la Belgique :
Louis Franck.
Henri Rolin.
Sohr.

Pour le Brésil :
M. de Pimentel Brandao *(ad referendum).*

Pour le Danemark :
Kristian Sindballe.

Pour l'Espagne :
L. Benito *(ad referendum).*
Juan Gomez Montejo *(ad referendum).*
Miguel de Angulo *(ad referendum).*

Pour l'Esthonie :
C. R. Pusta.

Pour la France :
Degrand.
Paul de Rousiers.
Georges Ripert.

Pour la Grande-Bretagne :
Leslie Scott *(ad referendum).*
Hugh Godley *(ad referendum).*

Pour la Hongrie :
Woraczicky.

Pour l'Italie :
Berlingieri.
Carlo Rossetti.
Torquato Giannini.

Pour le Japon :

Pour la Lettonie :

Pour le Mexique :
Raf. Cabrera *(ad referendum)*.

Pour la Norvège :
E. Alten.

Pour les Pays-Bas :
Van Vredenburch.
Loder.
Asser.
Van Slooten.

Pour la Pologne et la Ville Libre de Dantzig :

Pour la Pologne seulement :
Szembek.
J. Namitkiewicz.

Pour le Portugal :
d'Oliveira.

Pour la Roumanie :
Bals *(ad referendum)*.

Pour le Royaume des Serbes, Croates et Slovènes :
Milorad Straznicky.
Verona.

Pour la Suède :
Algot Bagge *(ad referendum)*.

PROTOCOLE

signé à Bruxelles, le 24 mai 1934 additionnel à la Convention internationale pour l'Unification de certaines règles concernant les Immunités des navires d'Etat, signée à Bruxelles, le 10 avril 1926.

Les Gouvernements signataires de la Convention Internationale pour l'Unification de certaines Règles concernant les Immunités des Navires d'Etat, ayant reconnu la nécessité de préciser certaines dispositions de cet Acte, ont nommé les plénipotentiaires soussignés, lesquels, après s'être communiqués leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus de ce qui suit:

I. Des doutes s'étant élevés quant au point de savoir si, et dans quelle mesure, les mots „exploités par lui", à l'article 3 de la Convention, s'appliquent ou pourraient être interprétés comme s'appliquant aux navires affrêtés par un Etat, soit à temps, soit au voyage, la déclaration ci-dessous est faite en vue de dissiper ces doutes:

„Les navires affrêtés par les Etats, soit à temps, soit au voyage, pourvu qu'ils soient affectés exclusivement à un service gouvernemental et non commercial, ainsi que les cargaisons que ces navires transportent ne peuvent être l'objet de saisies, d'arrêts ou de détentions quelconques, mais cette immunité ne porte aucun préjudice à tous autres droits ou recours pouvant appartenir aux intéressés. Une attestation délivrée par le représentant diplomatique de l'Etat en cause, de la manière prévue à l'article 5 de la Convention, doit valoir également en ce cas preuve de la nature du service auquel le navire est affecté."

II. Pour l'exception prévue à l'article 3, paragraphe I, il est entendu que la propriété du navire acquise à l'Etat ou l'exploitation du navire effectuée par l'Etat au moment des mesures de saisie, d'arrêt ou de détention sont assimilées à la propriété existant ou à l'exploitation pratiquée au moment de la naissance de la créance.

En conséquence, cet article pourra être invoqué par les Etats en faveur des navires leur appartenant, ou exploités par eux, au moment des mesures de saisie, d'arrêt ou de détention, si ils sont affectés à un service exclusivement gouvernemental et non commercial.

III. Il est entendu que rien dans les dispositions de l'article 5 de la Convention n'empêche les Gouvernements intéressés de comparaître eux-mêmes, en se conformant à la procédure prévue par les lois nationales, devant la juridiction saisie du litige et d'y produire l'attestation prévue audit article.

IV. La Convention n'affectant en rien les droits et obligations des belligérants et des neutres, l'article 7 ne porte préjudice en aucune manière à la juridiction des cours de prises dûment constituées.

V. Il est entendu que rien dans les dispositions de l'article 2 de la Convention ne limite et n'affecte en aucune manière l'application de règles nationales de procédure dans les affaires où l'Etat est Partie.

VI. Lorsque se pose la question de preuves à administrer ou de documents à produire, si, de l'avis du Gouvernement intéressé, semblables preuves ne peuvent être administrées ou semblables documents produits sans qu'il en résulte un préjudice pour des intérêts nationaux, ledit Gouvernement pourra s'abstenir en invoquant la sauvegarde de ces intérêts nationaux.

En foi de quoi, les soussignés dûment autorisés par leurs Gouvernements, ont signé le présent Protocole additionnel qui sera considéré comme faisant partie intégrante de la Convention du 10 avril 1926 auquel il se rapporte.

Fait à Bruxelles, le 24 mai 1934, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement belge.

Pour l'Allemagne : Graf Adelmann von Adelmannsfelden.

Pour la Belgique : Hymans.

Pour le Brésil : Octavio Fialho.

Pour le Chili : J. Valdés Mendeville.

Pour le Danemark ; O. Krag.

Pour l'Espagne : M. Aguire de Carcer.

Pour l'Estonie : Otto Strandman.

Pour la France : P. Claudel.

Pour la Grande Bretagne et l'Irlande du Nord :

Pour la Hongrie : Comte Olivier Woraczicky.

Pour l'Italie :

Pour le Mexique :

Pour la Norvège :	W. M. Johannessen.
Pour les Pays-Bas :	Tjarda van Starkenborgh.
Pour la Pologne :	Tadeusz Jackowski.
Pour le Portugal :	Alb. d'Oliveira.
Pour la Roumanie :	D. I. Ghika.
Pour la Suède :	G. de Dardel.
Pour la Yougoslavie :	P. Pechitch.

S. 100.

22 *Februari* 1936. WET tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.

Bijlagen Tweede Kamer 1934/1935, n°. 478, 1—4; 1935/1936, n°. 89, 1—27.
Hand. idem 1935/1936, blz. 968—1018; 1152—1169; 1175—1222; 1224—1250.
Bijlagen Eerste Kamer 1935/1936, n°. 89, 1—26.
Hand. idem 1935/1936, blz. 297—311.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het ter verlaging van de openbare uitgaven noodig is gebleken ook ten aanzien van het onderwijs verschillende voorzieningen te treffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

PARAGRAAF 1.

Regeling van de bijdragen van buitengemeenten in de kosten van hoogere burgerscholen en gymnasia.

Art. 1. Artikel 36*quater* der middelbaaronderwijswet wordt gelezen:

„1. Iedere gemeente, welke geen hoogere burgerschool met overeenkomstigen cursus in stand houdt, verleent een bijdrage in de kosten van elke van Rijkswege gesubsidieerde gemeente hoogere burgerschool, tot welke een of meer leerlingen zijn toegelaten, die in de gemeente wonen. Een gemeente geldt als woonplaats, indien degene van de ouders, die de ouderlijke macht uitoefent, op 15 September van het jaar, voorafgaande aan dat, waarover de bijdrage loopt, in haar bevolkingsregister is ingeschreven, of, bij gebreke daarvan, indien de leerling in haar bevolkingsregister is ingeschreven.

2. Deze bijdrage is verschuldigd over een kalenderjaar en bedraagt voor iederen op 15 September van het voorafgaande jaar tot de school toegelaten leerling de helft van het verschil tusschen het jaarlijksch schoolgeld, op dien datum verschuldigd voor dien leerling, en een door den met de uitvoering dezer wet belasten Minister telkens voor vijf jaar vast te stellen bedrag.

3. Het in het vorig lid bedoeld bedrag is het, zoo noodig tot het naaste tienvoud in guldens afgerond, gemiddeld bedrag van de kosten per leerling aan de Rijks hoogere burgerscholen in het laatste kalenderjaar, waaromtrent bij de vaststelling van eerstbedoeld bedrag volledige gegevens ter beschikking staan. Voor de berekening van dit bedrag worden de kosten dier scholen verminderd met een bedrag, gelijk aan het subsidie, bedoeld in artikel 36*bis*, tweede lid, en wordt van de kosten der gebouwen en terreinen een percentage in rekening gebracht, overeenkomende met hetgeen de drie ten honderd rente gevende Nationale Schuld op den eersten beursdag van dat kalenderjaar, voor den verkrijger afwierp, vermeerderd met een half ten honderd.

4. Indien de laagste twee klassen van een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus tevens vormen de laagste twee klassen van een gymnasium, is het voor de leerlingen van die klassen in het tweede lid bedoeld bedrag gelijk aan het gemiddelde van het overeenkomstig het derde lid vastgesteld bedrag en het bedrag, vastgesteld overeenkomstig het derde lid van artikel 8*quater* der hooger-onderwijswet.

5. Op denzelfden voet als in de eerste drie leden van dit artikel verleent iedere gemeente, welke geen hoogere burgerschool met overeenkomstigen cursus in stand houdt, een bijdrage in de kosten van elke Rijks hoogere burgerschool, tot welke leerlingen zijn toegelaten, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel.

6. Indien de gemeente vóór de inwerkingtreding dezer wet krachtens een rechtstreeks met het Rijk gesloten overeenkomst een geldelijke tegemoetkoming voor eens in de kosten der Rijks hoogere burgerschool heeft verleend, wordt de in het vijfde lid bedoelde bijdrage verminderd met het in het derde lid bedoeld percentage van die tegemoetkoming.

Indien de gemeente krachtens een rechtstreeks met het Rijk gesloten overeenkomst jaarlijks een geldelijke tegemoetkoming in de kosten der Rijks hoogere burgerschool verleent, wordt de in het vijfde lid bedoelde bijdrage met het bedrag dezer tegemoetkoming verminderd.

Indien de gemeente gebouwen en/of terreinen voor de Rijks hoogere burgerschool heeft geschonken of kosteloos in bruikleen geeft, wordt de in het vijfde lid bedoelde bijdrage verminderd met het in het derde lid bedoeld percentage van de kosten dier gebouwen en/of terreinen.

7. Het is den gemeenten niet geoorloofd het bedrag, hetwelk zij krachtens het eerste en vijfde lid van dit artikel hebben bij te dragen, op de ouders of verzorgers der leerlingen of op dezen zelve in eenigen vorm te verhalen."

Art. 2. Artikel 36*quinquies* der middelbaaronderwijswet wordt gelezen:

„1. Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister doet zoo spoedig mogelijk mededeeling van het in het tweede lid van artikel 36*quater* bedoeld bedrag aan Gedeputeerde Staten der provinciën.

2. Het bestuur van een gemeente, welke een of meer van Rijkswege gesubsidieerde hoogere burgerscholen in stand houdt, zendt na afloop van ieder kalenderjaar vóór 1 Maart aan Gedeputeerde Staten een opgave van de gegevens, welke voor de berekening van de in het eerste lid van het vorig artikel bedoelde bijdrage moeten dienen.

3. Gedeputeerde Staten stellen, na onderzoek van deze gegevens, het door elke der belanghebbende gemeenten verschuldigd bedrag vast en doen hiervan vóór 1 Mei mededeeling aan de besturen dier gemeenten.

4. Het in het derde lid bedoeld bedrag wordt vóór 1 Juni gestort in de kas der gemeente, welke de school in stand houdt.

5. Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van het verschuldigd bedrag kunnen de belanghebbende gemeentebesturen binnen dertig vrije dagen na den datum van dat besluit bij Ons in beroep komen. Indien bij Ons desbetreffend besluit een ander bedrag wordt vastgesteld, wordt het te veel betaalde terugbetaald of het te weinig betaalde aangezuiverd binnen dertig vrije dagen na den datum van Ons besluit."

Art. 3. In het eerste lid van artikel 36*sexies* der middelbaar-onderwijswet wordt in plaats van „vierde lid" gelezen: „vijfde lid".

Aan dit artikel wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„3. Tegen het besluit van Onzen Minister tot vaststelling van het verschuldigd bedrag kunnen de belanghebbende gemeentebesturen binnen dertig vrije dagen na den datum van dat besluit bij Ons in beroep komen. Indien bij Ons desbetreffend besluit een ander bedrag wordt vastgesteld, wordt het te veel betaalde terugbetaald of het te weinig betaalde aangezuiverd binnen dertig vrije dagen na den datum van Ons besluit."

Art. 4. Artikel 8*quater* der hooger-onderwijswet wordt gelezen:

„1. Iedere gemeente, welke geen gymnasium in stand houdt, verleent een bijdrage in de kosten van elk van Rijkswege gesubsidieerd gymnasium, tot hetwelk een of meer leerlingen zijn toegelaten, die in de gemeente wonen. Een gemeente geldt als woonplaats, indien degene van de ouders, die de ouderlijke macht uitoefent, op 15 September van het jaar, voorafgaande aan dat, waarover de bijdrage loopt, in haar bevolkingsregister is ingeschreven, of, bij gebreke daarvan, indien de leerling in haar bevolkingsregister is ingeschreven.

2. Deze bijdrage is verschuldigd over een kalenderjaar en bedraagt voor iederen op 15 September van het voorafgaande jaar tot de school toegelaten leerling de helft van het verschil tusschen het jaarlijksch schoolgeld, op dien datum verschuldigd voor dien leerling, en een door den met de uitvoering dezer wet belasten Minister telkens voor vijf jaar vast te stellen bedrag.

3. Het in het vorig lid bedoeld bedrag is het, zoo noodig tot het naaste tienvoud in guldens afgerond, gemiddeld bedrag van de kosten per leerling aan de door het Rijk gesubsidieerde gymnasia in het laatste kalenderjaar, waaromtrent bij de vaststelling van eerstbedoeld bedrag volledige gegevens ter beschikking staan. Voor de berekening van dit bedrag worden de kosten dier scholen verminderd met een bedrag, gelijk aan het subsidie, bedoeld in artikel 8*bis*, tweede lid, en wordt van de kosten der gebouwen en terreinen een percentage in rekening gebracht, overeenkomende met hetgeen de drie ten honderd rente gevende Nationale Schuld op den eersten beursdag van dat kalenderjaar, voor den verkrijger afwierp, vermeerderd met een half ten honderd.

4. Indien de laagste twee klassen van een gymnasium tevens vormen de laagste twee klassen van een hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus, is het voor de leerlingen van die klassen in het tweede lid bedoeld bedrag gelijk aan het gemiddelde van het overeenkomstig het derde lid vastgesteld bedrag en het bedrag, vastgesteld overeenkomstig het derde lid van artikel 36*quater* der middelbaar-onderwijswet.

5. Het is den gemeenten niet geoorloofd het bedrag, hetwelk zij krachtens het eerste lid van dit artikel hebben bij te dragen, op de ouders of verzorgers der leerlingen of op dezen zelve in eenigen vorm te verhalen."

Art. 5. Artikel 8*quinquies* der hooger-onderwijswet wordt gelezen:

„1. Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister doet zoo spoedig mogelijk mededeeling van het in het tweede lid van artikel 8*quater* bedoeld bedrag aan Gedeputeerde Staten der provinciën.

2. Het bestuur van een gemeente, welke een of meer van Rijkswege gesubsidieerde gymnasia in stand houdt, zendt na afloop van ieder kalenderjaar vóór 1 Maart aan Gedeputeerde Staten een opgave van de gegevens, welke voor de berekening van de in het vorig artikel bedoelde bijdrage moeten dienen.

3. Gedeputeerde Staten stellen, na onderzoek van deze gegevens, het door elke der belanghebbende gemeenten verschuldigd bedrag vast en doen hiervan vóór 1 Mei mededeeling aan de besturen dier gemeenten.

4. Het in het derde lid bedoeld bedrag wordt vóór 1 Juni gestort in de kas der gemeente, welke de school in stand houdt.

5. Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van het verschuldigd bedrag kunnen de belanghebbende gemeentebesturen binnen dertig vrije dagen na den datum van dat besluit bij Ons in beroep komen. Indien bij Ons desbetreffend besluit een ander bedrag wordt vastgesteld, wordt het te veel betaalde terugbetaald of het te weinig betaalde aangezuiverd binnen dertig vrije dagen na den datum van Ons besluit."

Overgangsbepaling.

Art. 6. Bij de inwerkingtreding van deze paragraaf blijven de kosten van de gebouwen en terreinen der Rijks hoogere burgerscholen en openbare gymnasia, ten behoeve waarvan vóór de inwerkingtreding van deze paragraaf reeds door een of meer gemeenten een bijdrage werd verleend, gehandhaafd op het bedrag, hetwelk bij de berekening dier bijdrage heeft gediend, met dien verstande, dat de na de inwerkingtreding van deze paragraaf gedane uitgaven voor verbouwing der gebouwen of inrichting der terreinen daarenboven in rekening worden gebracht en dat bij ingebruikneming van nieuwe gebouwen en/of nieuwe terreinen voor zoodanige scholen de buiten gebruik gestelde gebouwen en/of terreinen buiten beschouwing blijven.

PARAGRAAF 2.

Subsidieregeling bijzondere hoogere burgerscholen en gymnasia.

Art. 1. Artikel 45*duodecies*, eerste lid, der middelbaar-onderwijswet wordt tot 1 Januari 1941 gelezen:

„Het subsidie, bedoeld in artikel 45*quinquies*, wordt verminderd met vijftig ten honderd over elk jaar, waarin het getal leerlingen van hoogere burgerscholen met driejarigen, vierjarigen en vijfjarigen cursus onderscheidenlijk minder bedraagt dan 36, 48 of 65. Het subsidie vervalt over elk jaar, waarin het getal leerlingen van die scholen onderscheidenlijk minder dan 27, 36 of 49 bedraagt.".

Art. 2. Achter het vierde lid van artikel 158 der hooger-onderwijswet wordt de puntkomma vervangen door een punt; het bepaalde sub 5° dier wet vervalt.

Art. 3. Het eerste lid van artikel 169 der hooger-onderwijswet wordt tot 1 Januari 1941 gelezen:

„Het subsidie, in artikel 168 bedoeld, wordt verminderd met vijftig ten honderd over elk jaar, waarin het getal leerlingen van een gymnasium minder dan 60, en het getal leerlingen van een school, die bestaat uit een gymnasium en een hoogere burgerschool met een gemeenschappelijken onderbouw, minder dan 100 bedraagt. Het subsidie vervalt over elk jaar, waarin het getal leerlingen van die scholen onderscheidenlijk minder dan 40 of 67 bedraagt.".

PARAGRAAF 3.

Eenig artikel.

Schoolgeldregeling bijzondere hoogere burgerscholen en gymnasia.

De op het tijdstip van inwerkingtreding dezer paragraaf van kracht zijnde verordeningen betreffende de heffing en invordering van schoolgelden voor gemeentelijke scholen voor middelbaar en gymnasiaal onderwijs in de gemeenten, waar overeenkomstige van Rijkswege gesubsidieerde bijzondere scholen gevestigd zijn, vervallen met ingang van 1 September 1936.

PARAGRAAF 4.

Eindexamengelden hoogere burgerscholen en gymnasia.

Art. 1. Na artikel 12 der hooger-onderwijswet wordt een nieuw artikel 12*bis* ingevoegd, luidende:

„Artikel 12*bis*. Zij, die aan het examen, bedoeld in artikel 12, wenschen deel te nemen, storten vooraf bij den voorzitter der commissie een door Ons te bepalen som.

De examengelden worden, na aftrek van de kosten der vergaderingen, waaronder echter niet gerekend worden de reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden, in 's Rijks schatkist gestort."

Art. 2. In artikel 138, eerste lid, der hooger-onderwijswet vervallen de woorden:

„in artikel 12 voor zooveel deze door de aldaar vermelde commissie worden afgenomen, en"

Art. 3. Na artikel 55 der middelbaar-onderwijswet wordt een nieuw artikel, 56, ingevoegd, luidende:

„Artikel 56. Zij, die aan het eindexamen ter verkrijging van een getuigschrift, als bedoeld in artikel 55, tweede lid, wenschen deel te nemen, storten vooraf bij den voorzitter der commissie een door Ons te bepalen som. De examengelden worden, na aftrek van de kosten der vergaderingen, waaronder echter niet gerekend worden de reis- en verblijfkosten en vacatiegelden der leden, in 's Rijks schatkist gestort."

PARAGRAAF 6.

Uitgebreid lager onderwijs.

Art. 1. Artikel 11 der Lager-onderwijswet 1920 wordt aangevuld met het volgende lid:

„3. Tot een school voor uitgebreid lager onderwijs mogen slechts worden toegelaten leerlingen, die het zesde leerjaar van een school voor gewoon lager onderwijs met goeden uitslag hebben doorloopen, en wier ontwikkeling en aanleg naar het oordeel van het hoofd der eerstgenoemde school zoodanig zijn, dat met grond mag worden verwacht, dat zij het onderwijs der school voor uitgebreid lager onderwijs zonder bezwaar zullen kunnen volgen. Onze Minister kan in bijzondere gevallen ontheffing verleenen van den eisch, dat het zesde leerjaar moet zijn doorloopen."

Art. 2. Artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920 wordt aangevuld met een negende lid, luidende:

„9. Bij de toepassing van dit artikel komen voor een school voor uitgebreid lager onderwijs met meer dan vier achtereenvolgende leerjaren slechts in aanmerking de leerlingen der eerste vier leerjaren.".

Art. 3. Artikel 57 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

„1. Voor de Rijksvergoeding komen niet in aanmerking in gemeenten met minder dan 25 000, met 25 000 of meer, met 50 000 of meer, of met 100 000 of meer ingezetenen de scholen voor uitgebreid lager onderwijs met onderscheidenlijk minder dan 24, 36, 48 of 60 leerlingen, als bedoeld in artikel 28. Evenmin komen voor deze vergoeding in aanmerking de scholen, waarvan het gemiddeld aantal leerlingen van het tweede leerjaar over het afgeloopen kalenderjaar minder bedraagt dan het drie-vijfde gedeelte van het gemiddeld aantal leerlingen van het eerste leerjaar over het daaraan voorafgaand kalenderjaar; of waarvan het gemiddeld aantal leerlingen van het derde leerjaar over het afgeloopen kalenderjaar minder bedraagt dan het twee-derde gedeelte van het gemiddeld aantal leerlingen van het tweede leerjaar over het daaraan voorafgaand kalenderjaar.

De aanspraak op deze vergoeding gaat gedurende het kalenderjaar van de opening der school en gedurende de eerste twee kalenderjaren na dat der opening wegens onvoldoend aantal leerlingen niet verloren, mits het aantal leerlingen gedurende het eerste kalenderjaar na dat der opening niet minder bedraagt dan onderscheidenlijk 12, 18, 24 en 30 en gedurende het tweede kalenderjaar niet minder dan onderscheidenlijk 21, 31, 42 en 52.

2. Indien aan een school voor uitgebreid lager onderwijs, welke voor vergoeding als zoodanig reeds in aanmerking is gekomen, het aantal leerlingen daalt beneden de in het eerste lid gestelde grondgetallen 24, 36, 48 en 60 voor de geheele school of de daar bedoelde getallen voor het tweede of het derde leer-

jaar, gaat de aanspraak op vergoeding gedurende drie achtereenvolgende jaren niet op dien grond verloren, zoolang niet in eenig jaar het aantal daalt beneden het drie-vierde gedeelte daarvan.

3. Voor een school voor uitgebreid lager onderwijs, welke voor vergoeding als zoodanig reeds in aanmerking is gekomen, kan Onze Minister gedurende drie achtereenvolgende jaren telkens voor ten hoogste een jaar ontheffing verleenen van den eisch betreffende het getal leerlingen in het derde leerjaar.

4. Voor de berekening van het gemiddeld aantal leerlingen, bedoeld in den tweeden volzin van het eerste lid en in het tweede lid, worden genomen de teldata, genoemd in artikel 28, zesde en zevende lid."

Art. 4. De tweede volzin van het vierde lid van artikel 89 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

„In daartoe leidende gevallen is het achtste lid van artikel 28 van overeenkomstige toepassing."

Art. 5. 1. De bepalingen van het bij deze wet gewijzigd artikel 57 der Lager-onderwijswet 1920 zijn over het jaar 1936 niet van toepassing op de scholen voor uitgebreid lager onderwijs, welke over het jaar 1935 in aanmerking zijn gekomen voor Rijksvergoeding. Gedurende dat jaar blijven voor deze scholen de bepalingen van artikel 57 en van artikel 96, tweede lid, dier wet, zooals die op 31 December 1935 luiden, van kracht.

2. Het bij deze wet aan artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920 toegevoegde negende lid geldt niet voor de openbare en de in artikel 97, eerste lid, der Lager-onderwijswet 1920 bedoelde bijzondere scholen voor uitgebreid lager onderwijs, welke op 31 December 1935 uit meer dan vier achtereenvolgende leerjaren bestaan, voor zoolang zij in dien toestand blijven.

PARAGRAAF 7.

Leerlingenschaal g. l. o. en u. l. o.; wijziging wachtgeldregeling.

Art. 1. 1. Artikel XIII der wet van 30 December 1932 (*Staatsblad* n°. 689) vervalt.

2. De eerste vier leden van artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920 worden gelezen:

„1. Aan elke school voor gewoon lager onderwijs wordt het hoofd bijgestaan door ten minste één onderwijzer, zoodra het aantal leerlingen 41, door ten minste twee onderwijzers, zoodra het 81, door ten minste drie onderwijzers, zoodra het 131, door ten minste vier onderwijzers, zoodra het 186 bedraagt.

2. Voor elk vijftigtal leerlingen boven de 186 wordt een onderwijzer meer vereischt.

3. Aan elke school voor uitgebreid lager onderwijs wordt het hoofd bijgestaan door ten minste één onderwijzer, zoodra het aantal leerlingen 31 bedraagt.

4. Voor elk dertigtal leerlingen boven de 31 wordt een onderwijzer meer vereischt."

In artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:

„4*bis*. Aan elke op den eersten December 1935 bestaande school voor gewoon lager onderwijs, uitsluitend omvattende het zevende leerjaar of het zevende en hoogere leerjaren, wordt het hoofd bijgestaan door ten minste één onderwijzer, zoodra het aantal leerlingen 31 bedraagt. Voor elk dertigtal leerlingen boven de 31 wordt een onderwijzer meer vereischt.".

Art. 2. Tot het eind van het op 31 December 1935 loopende schooljaar, doch in ieder geval tot en met 30 April 1936, wordt voor de scholen voor gewoon en voor uitgebreid lager onderwijs, die over het jaar 1935 in aanmerking komen voor Rijksvergoeding, deze vergoeding berekend naar den maatstaf, gesteld in artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920, zooals het luidt volgens artikel XIII der wet van 30 December 1932 (*Staatsblad* n°. 689), met dien verstande, dat buiten aanmerking blijven de onderwijzers, die van den datum af, waarop deze paragraaf in werking treedt, hetzij in tijdelijken, hetzij in vasten dienst treden boven het getal, gesteld in artikel 28, zooals het van dien datum af wordt gelezen, en voor zoolang daardoor het aantal leerkrachten der school grooter is dan dat getal.

Art. 2*bis*. Artikel 125 der Lager-onderwijs wet 1920 wordt aangevuld met het volgende lid:

„3*bis*. Met ingang van den dag, waarop een school als bedoeld in artikel 88 niet langer voor Rijksvergoeding in aanmerking komt, wordt aan den onderwijzer, die voor vast aan die school was verbonden en niet in de termen valt om pensioen te genieten, eveneens ten laste van het Rijk wachtgeld verleend, tenzij een hem krachtens dit artikel of artikel 51 verleend wachtgeld nog niet is vervallen en zijn dienst in de laatste betrekking korter dan twee jaren heeft geduurd. De bepalingen van het tweede tot en met het laatste lid van artikel 51 zijn op dit wachtgeld van overeenkomstige toepassing. Dit wachtgeld wordt niet uitbetaald over den tijd, gedurende welken de onderwijzer in dienst is aan een school, welke voor Rijksvergoeding niet in aanmerking komt."

Art. 3. 1. Aan artikel 51 der Lager-onderwijswet 1920 worden twee leden toegevoegd, luidende als volgt:

„16. Geen wachtgeld wordt verleend aan onderwijzers, die op den dag, voorafgaande aan den ingang van hun ontslag, niet behooren tot het personeel, waarvan de jaarwedden door het Rijk worden vergoed, en evenmin aan hen, die wel tot dat personeel behooren, doch in dienst zijn getreden boven het getal der volgens de artikelen 27 en 28 verplichte onderwijzers, behalve:

1°. als zij reeds op 30 November 1935 in vasten dienst aan de school waren verbonden, of krachtens een vóór 1 December 1935 gedane benoeming na eerstgenoemden datum aan de school in vasten dienst zijn getreden;

2°. als zij bij hun benoeming in vasten dienst in het genot waren van wachtgeld;

3°. als ten aanzien van hunne benoeming als onderwijzer in vasten dienst het tweede of vijfde lid van artikel 56, of het eerste of derde lid van artikel 20 van Ons besluit van 22 October 1923 (*Staatsblad* n°. 489) is toegepast.

17. Wij behouden Ons voor te bepalen, dat

in bijzondere gevallen een wachtgeld wordt toegekend aan onderwijzers, als bedoeld in het vorige lid, die door daling van het getal leerlingen van de school, waaraan zij verbonden waren, hebben opgehouden tot het verplicht personeel te behooren."

2. Na artikel 51 der Lager-onderwijswet 1920 wordt ingevoegd een artikel 51*bis*, luidende als volgt:

„1. Indien in een gemeente een regeling bestaat of wordt vastgesteld, krachtens welke de in het zestiende lid van artikel 51 bedoelde onderwijzers der openbare lagere scholen aanspraak hebben op wachtgeld, is zij eveneens van toepassing op de onderwijzers der bijzondere lagere scholen, wier jaarwedden door de gemeente worden vergoed.

2. Ten aanzien van een onderwijzer van een school, als bedoeld in artikel 88, welke niet langer voor Rijksvergoeding in aanmerking komt, is het bepaalde in het eerste lid van overeenkomstige toepassing, indien zijn jaarwedde op den dag, voorafgaande aan dien waarop de aanspraak op Rijksvergoeding voor de school verviel, door de gemeente werd vergoed."

3. Aan artikel 100 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een lid toegevoegd, luidende als volgt:

„5. Indien aan een bijzondere school boven het aantal onderwijzers, waarvan de jaarwedden en wedden ingevolge artikel 97 door het Rijk worden vergoed, een of meer onderwijzers in dienst treden, die niet krachtens artikel 51*bis* in het genot zijn van wachtgeld ten laste van de gemeente, waarin de school gevestigd is, wordt jaarlijks op de vergoeding volgens dit artikel in mindering gebracht een bedrag, gelijk aan het wachtgeld, hetwelk gedurende het tijdvak van hunne werkzaamheid aan de school in dat jaar krachtens artikel 51*bis* genoten wordt door een gewezen onderwijzer der school of van een andere onder bestuur van dezelfde instelling of vereeniging staande lagere school, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar. De vermindering wordt niet toegepast, indien de wachtgelder niet werd benoemd, hetzij wegens het niet bezitten van een bevoegdheid, welke voor de vervulling van de betrekking noodzakelijk is, en welke de benoemde bezit, hetzij wegens een andere gewichtige reden, een en ander ter beoordeeling van Onzen Minister. Vinden ten aanzien van meer dan een onder bestuur van dezelfde instelling of vereeniging staande lagere scholen verminderingen plaats, dan mag het totaal der verminderingen niet overschrijden het bedrag van het in den eersten volzin van dit lid bedoelde wachtgeld."

4. Aan artikel 101 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een lid toegevoegd, luidende als volgt:

„10. De vermindering, bedoeld in het vijfde lid van artikel 100, wordt, indien of voorzoover zij in eenig jaar niet kan worden toegepast op de vergoeding volgens artikel 100, toegepast op de vergoedingen in hetzelfde jaar krachtens dit artikel."

5. In het tweede lid van artikel 125 der Lager-onderwijswet 1920 wordt in plaats van de woorden: „van toepassing" gelezen: „van overeenkomstige toepassing".

PARAGRAAF 8.

Schoolgeldheffing.

Art. 1. De artikelen 62, 63, 64, 65, 66 en 67 der Lager-onderwijswet 1920 worden gelezen:

Art. 62. Ter tegemoetkoming in de kosten van het openbaar lager onderwijs, welke voor rekening van de gemeente blijven, wordt schoolgeld geheven.

Art. 63. 1. Het schoolgeld bedraagt per leerling en per jaar volgens de laagste klasse van heffing ten minste f 3 voor scholen voor gewoon lager onderwijs en ten minste f 6 voor scholen voor uitgebreid lager onderwijs, behoudens de bepaling van het zesde en zevende lid en van artikel 65.

2. De heffing geschiedt met inachtneming van de geldelijke draagkracht der schoolgeldplichtigen. Het bedrag voor elke soort van scholen, verschuldigd volgens de hoogste klasse van heffing, mag het gemiddeld bedrag per leerling der totale kosten van die soort niet te boven gaan.

3. De geldelijke draagkracht kan worden bepaald zoowel aan de hand van gegevens, door 's Rijks belastingdienst aan burgemeester en wethouders verstrekt, als aan de hand van feiten en omstandigheden, van gemeentewege verzameld en vastgesteld. De van gemeentewege verzamelde en vastgestelde gegevens mogen niet het vermogen betreffen.

4. 's Rijks belastingdienst verstrekt geen andere gegevens dan: *a.* dezulke, welke voorkomen in de kohieren der personeele belasting; *b.* het totaal van de hoofdsommen over een vol jaar, door den schoolgeldplichtige en zijn niet van tafel en bed gescheiden echtgenoot verschuldigd wegens gemeentefondsbelasting en vermogensbelasting te zamen, met dien verstande, dat de hoofdsom der vermogensbelasting slechts in aanmerking wordt genomen voor zoover zij te boven gaat f 5 voor elk minderjarig eigen of aangehuwd kind of pleegkind, dat niet zelf in die belasting of in de gemeentefondsbelasting is aangeslagen, dat het totaal der aldus verkregen hoofdsommen naar beneden wordt afgerond tot op een veelvoud van twee gulden en dat aftrek ter voorkoming van dubbele belasting buiten aanmerking wordt gelaten.

5. In de verordening tot heffing van schoolgeld kan worden bepaald, dat de aanslag ten aanzien van sommige groepen van schoolgeldplichtigen geschiedt naar den maatstaf van het belastingbedrag, bedoeld onder *b* van het vorige lid, en ten aanzien van andere groepen naar een anderen maatstaf van hun geldelijke draagkracht. De verordening omschrijft alsdan die groepen.

6. In de verordening kan mede worden bepaald, dat ten aanzien van sommige groepen van schoolgeldplichtigen schoolgeld verschuldigd is, telkens zoolang het inkomen over een week, een maand of een ander tijdvak korter dan een jaar, een bepaalde grens overschrijdt. De verordening omschrijft alsdan die groepen en de wijze, waarop het inkomen over zoodanig tijdvak wordt bepaald.

7. De verordening bepaalt een of meer grenzen, waar beneden schoolgeld niet verschuldigd is.

Art. 64. 1. Het schoolgeld wordt voor scho-

len voor gewoon lager onderwijs en voor scholen voor uitgebreid lager onderwijs afzonderlijk geregeld.

2. Voor iedere school derzelfde soort is in elke klasse van heffing het verschuldigd bedrag gelijk.

Art. 65. In de verordening tot heffing van schoolgeld kan worden bepaald, op welke wijze verminderd schoolgeld geheven wordt, hetzij wegens het in hetzelfde jaar bezoeken van een lagere school door meer dan één kind uit hetzelfde gezin, hetzij in verband met het aantal kinderen, tot het gezin behoorende, hetzij wegens beide.

Art. 66. Het schoolgeld voor de kinderen uit andere gemeenten is gelijk aan dat voor de kinderen uit de heffende gemeente.

Art. 67. 1. Het invoeren of wijzigen van een schoolgeldregeling geschiedt met inachtneming van de artikelen 269 tot en met 273 der Gemeentewet.

2. Bij verordening wordt de invordering van schoolgeld geregeld met inachtneming van artikel 290, tweede lid, en de artikelen 291 tot en met 295 der Gemeentewet.

3. In de verordening op de invordering van schoolgeld wordt bepaald, in welke gevallen geheele of gedeeltelijke ontheffing door den gemeenteraad wordt of kan worden toegestaan.

4. De vaststelling van de lijst der aanslagen volgens de schoolgeldregeling geschiedt door burgemeester en wethouders. Indien de invorderingsverordening het uitreiken van aanslagbiljetten voorschrijft, moeten deze gedagteekend zijn. Voor zoover het uitreiken van aanslagbiljetten niet is voorgeschreven, kunnen bezwaren tegen den opgelegden aanslag te allen tijde worden ingebracht, met dien verstande, dat zij geen betrekking kunnen hebben op betalingen, die ten tijde van het indienen reeds langer dan twee maanden geleden hebben plaats gehad.

5. Ten aanzien van bezwaren tegen den schoolgeldaanslag en van verzoeken tot geheele of gedeeltelijke ontheffing van dien aanslag is overigens artikel 299 der Gemeentewet van overeenkomstige toepassing.

6. De artikelen 301 en 302 der Gemeentewet vinden overeenkomstige toepassing.

7. In de verordening op de invordering van schoolgeld kan het innen van het schoolgeld worden opgedragen aan de onderwijzers, die verplicht zijn hun medewerking daartoe te verleenen. Zij storten op de wijze, in de verordening te bepalen, de geïnde bedragen in de gemeentekas.

Art. 2. Aan artikel 95 der Lager-onderwijswet 1920 wordt toegevoegd:

„Wanneer het gemeentebestuur het schoolgeld int en het een regeling heeft getroffen, als bedoeld in het laatste lid van artikel 67, draagt het schoolbestuur zorg, dat de onderwijzers hun medewerking tot de uitvoering van de verordening verleenen."

PARAGRAAF 9.

Afschaffing van bijzondere bijdragen in de kosten van het onderwijs.

Art. 1. Artikel 68 en het achtste lid van artikel 205 der Lager-onderwijswet 1920 vervallen.

Art. 2. Artikel 69 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

„De bestekken voor en de gunning van den bouw en verbouw van scholen en van de inrichting van terreinen voor het onderwijs in lichamelijke oefening worden aan de goedkeuring van den inspecteur onderworpen. Deze beslist, den door Onzen Minister daarvoor aangewezen bouwkundige gehoord. In geval de inspecteur bezwaar maakt zijn goedkeuring te verleenen, kan de beslissing van Onzen Minister worden ingeroepen."

Art. 3. 1. In artikel 56, derde lid, der Lager-onderwijswet 1920 wordt in plaats van „den bouwkundige, bedoeld in artikel 69, tweede lid, gehoord" gelezen: „den in dat artikel bedoelden bouwkundige gehoord".

2. In artikel 77, tweede, vierde en tiende lid, dier wet wordt in plaats van „artikel 69, tweede lid" gelezen: „artikel 69".

PARAGRAAF 10.

Eenig artikel.

Commissie van toezicht lager onderwijs.

In het tweede lid van artikel 176 der Lager-onderwijswet 1920 wordt na „stelt" ingevoegd het woord: „desgewenscht".

PARAGRAAF 11.

Eenig artikel.

Invoering onderwijs in lichamelijke oefening.

In het eerste lid van artikel 195 der Lager-onderwijswet 1920 wordt in plaats van „1936" gelezen „1941".

PARAGRAAF 13.

Vergoeding voor terreinen en gebouwen en terugbetaling waarborgsommen aan bijzondere lagere scholen.

Art. 1. De tweede volzin van het zesde lid van artikel 83 der Lager-onderwijswet 1920 wordt vervangen door:

„Ten gevolge van de beslissing, dat de instelling of vereeniging vóór het verstrijken van den in het zesde lid van dat artikel gestelden termijn blijvend heeft opgehouden het gebouw overeenkomstig zijn bestemming te gebruiken, vervalt de waarborgsom aan de gemeente, tenzij Wij op verzoek van het schoolbestuur verklaren, dat het buiten gebruik stellen van het schoolgebouw het gevolg is:

a. van de opheffing van de school in verband met samenvoeging met één of meer andere scholen;

b. van het niet kunnen voldoen aan de eischen, gesteld in artikel 57;

in welke gevallen de waarborgsom binnen een maand, nadat Onze beslissing ter kennis van het gemeentebestuur is gebracht, aan het schoolbestuur wordt terugbetaald. Hebben Wij op verzoek van het schoolbestuur reeds vóór de beslissing, bedoeld in den vorigen volzin, verklaard, dat het buiten gebruik stellen van het schoolgebouw het gevolg zal zijn van de opheffing van de school in verband met samen-

voeging met één of meer andere scholen, dan wordt de waarborgsom binnen een maand, nadat de in den vorigen volzin bedoelde beslissing onherroepelijk is geworden, aan het schoolbestuur terugbetaald.".

Art. 2. In den slotzin van het eerste lid van artikel 86 der Lager-onderwijswet 1920 wordt te rekenen van 1 Januari 1936 in plaats van „zes ten honderd" gelezen: „vijf ten honderd".

Art. 3. Na den eersten volzin van het eerste lid van artikel 205 der Lager-onderwijswet 1920 wordt de volgende volzin ingevoegd:

„De jaarlijksche vergoeding wordt op gelijke wijze uitbetaald aan schoolbesturen, die na 1 Januari 1921 den eigendom van de terreinen en gebouwen hebben verkregen of verkrijgen."

Art. 4. Het tweede lid van artikel 205 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

„2. De in het vorig lid bedoelde vergoeding bedraagt van 1 Januari 1936 af vijf ten honderd van de geschatte waarde, tenzij Wij op een daartoe strekkend verzoek van het schoolbestuur bepalen, dat in verband met de op de schoolvereeniging rustende geldelijke verplichtingen gedurende een door Ons vast te stellen termijn de vergoeding naar een hooger rentepercentage zal worden berekend."

Art. 5. Aan artikel 205 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een lid toegevoegd, luidende als volgt:

„12. Bij voorgenomen opheffing van een school, als bedoeld in het eerste of het vijfde lid van dit artikel, in verband met samenvoeging met een of meer andere scholen, stellen Gedeputeerde Staten op verzoek van het schoolbestuur een regeling vast terzake van de aan het schoolbestuur door de gemeente bij opheffing van de school te betalen vergoeding voor de op de instelling of vereeniging rustende geldelijke verplichtingen. Bij hun besluit tot vaststelling van de regeling bepalen Gedeputeerde Staten tevens den termijn, na afloop waarvan de regeling, indien de opheffing binnen dien termijn niet tot stand komt, vervalt."

Art. 6. Tusschen artikel 205*bis* en 206 der Lager-onderwijswet 1920 wordt een nieuw artikel 205*ter* ingevoegd, luidende:

„1. De besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in artikel 205, kunnen vóór 1 Augustus 1936 aan het bestuur der gemeente, waar de school is gevestigd, het verzoek doen, om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dat artikel, een uitkeering te ontvangen van een som ineens, gelijkstaande met tachtig ten honderd van de in dat lid bedoelde geschatte waarde, eventueel verminderd overeenkomstig het tiende en elfde lid van dat artikel. De besturen, welke deze uitkeering ontvangen, blijven tot den dag van de voldoening dier som in het genot van de vergoeding, berekend naar den vóór 1 Januari 1936 geldenden maatstaf.

2. Het gemeentebestuur beschikt op dit verzoek vóór 1 November 1936. Van een afwijzend besluit, dat met redenen moet zijn omkleed, kan het schoolbestuur binnen dertig vrije dagen, nadat het besluit te zijner kennis is gebracht, bij Gedeputeerde Staten in beroep komen.

3. Indien ten aanzien van een schoolgebouw, waarvoor de gemeente de uitkeering in eens, bedoeld in het eerste lid, heeft betaald, Gedeputeerde Staten ingevolge het derde lid van artikel 205 hebben beslist, dat de instelling of vereeniging blijvend heeft opgehouden het gebouw overeenkomstig zijn bestemming te gebruiken, of dat aanwezig is het geval, dat de school voor gewoon lager onderwijs gedurende drie achtereenvolgende jaren bezocht is door minder dan 25 of de school voor uitgebreid lager onderwijs door minder dan 18 leerlingen, is op deze beslissing het bepaalde in den tweeden, derden en vierden volzin van het vijfde lid van artikel 83 van toepassing.

4. Wanneer een school, als in dit artikel bedoeld, wordt bezocht door kinderen, die niet wonen in de gemeente, waar die school is gevestigd, heeft deze gemeente aanspraak op een uitkeering van de gemeenten, waarin die kinderen woonachtig zijn, ter tegemoetkoming in de uitgaven, gedaan ter zake van de aan het schoolbestuur betaalde uitkeering in eens. De som, waarnaar deze uitkeering wordt berekend, bedraagt vijf ten honderd van die uitgaven. De berekening geschiedt volgens den regel, gesteld in het derde lid van artikel 86 en met inachtneming van het bepaalde in het vierde lid van dat artikel."

PARAGRAAF 14.

Bezuiniging op de onderwijzersopleiding.

Art. 1. In artikel 210 der Lager-onderwijswet 1920 wordt in plaats van „welke op 31 December 1935 eindigt" gelezen: „welke met een nader bij de wet te bepalen datum eindigt".

Art. 2. De eerste volzin van het eerste lid van artikel 214 der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen:

„Behoudens het bepaalde in artikel 214*ter* blijven de bestaande bepalingen omtrent het verleenen van Rijksbijdragen, als bedoeld in artikel 12, derde lid onder 1°., der wet van 1878, tot en met den in artikel 210 bedoelden datum van kracht ten opzichte van de vóór het in werking treden dezer wet opgerichte gemeentelijke en bijzondere kweekscholen, welke niet op vergoeding van kosten volgens artikel 162 aanspraak verkrijgen."

Art. 3. In § 5 van Titel VIII der Lager-onderwijswet 1920 wordt na artikel 214*bis* opgenomen artikel 214*ter*, luidende:

„Met ingang van 1 September 1936 verminderen Wij, na raadpleging van daarbij betrokken onderwijsorganisaties, den Onderwijsraad gehoord, gelet op de behoefte aan kweekschoolopleiding en de daaraan verbonden Rijksuitgaven, het aantal kweekscholen, dat voor de Rijksbijdrage, als bedoeld in artikel 12, derde lid onder 1°., der wet van 1878 in aanmerking zal komen. Wij stellen daarbij vast, welke kweekscholen voor de bijdrage in aanmerking zullen komen. Aan de instellingen en vereenigingen, wier kweekscholen dientengevolge met 1 September 1936 worden opgeheven, wordt van Rijkswege vergoeding verleend voor de op de instelling of vereeniging rustende geldelijke verplichtingen. Van de beschikking van Onzen Minister, waarbij de vergoeding wordt vastgesteld, kan het bestuur der instelling of ver-

eeniging binnen dertig vrije dagen na de dagteekening dier beschikking bij Ons in beroep komen. Voor het verliezen van de Rijksbijdrage worden niet in aanmerking gebracht de bijzondere kweekscholen, waaromtrent wordt aangetoond, dat zij in verband staan met een zoodanig aantal lagere scholen, dat het voorzien van die scholen van de noodige onderwijzers voldoenden waarborg biedt voor het instandhouden van die kweekscholen."

Art. 4. 1. In artikel 210*bis* der Lager-onderwijswet 1920 wordt de punt aan het slot vervangen door een komma-punt. Aan dat artikel wordt toegevoegd: „*c.* geen akte meer verkrijgbaar zal zijn, waarvan het bezit de bevoegdheid verleent tot het geven van huis- en schoolonderwijs in de fraaie handwerken voor meisjes."

2. In artikel 210*ter* der Lager-onderwijswet 1920 wordt in het bepaalde onder *c* B in plaats van „*j*, *k*, *q*, *r*, *r bis* en *t*" gelezen: „*j*, *k*, *q*, *r* en *r bis*", en in plaats van „*j*, *k*, *q* en *t*" gelezen: „*j*, *k* en *q*".

3. De akte van bekwaamheid voor fraaie handwerken en kunstnaaldwerk, uitgereikt krachtens de Nijverheidsonderwijswet, verleent de bevoegdheid tot het geven van lager onderwijs in de fraaie handwerken voor meisjes.

PARAGRAAF 15.

A.

Voorloopige pensionneering 60-jarige onderwijzers.

Vastgesteld wordt het volgende reglement op de voorloopige pensionneering van onderwijzers, die den leeftijd van zestig jaren hebben bereikt.

Art. 1. 1. Waar in dit reglement wordt gesproken van de Pensioenwet, het fonds en den Pensioenraad worden bedoeld: de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), met inbegrip van de wetten tot wijziging en aanvulling van die wet, het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, bedoeld in artikel 1 der Pensioenwet, en de Pensioenraad, bedoeld in artikel 10 dier wet.

2. Waar in dit reglement wordt gesproken van onderwijzers worden daaronder verstaan:

a. allen, die als hoofd of onderwijzer, benoemd aan openbare scholen voor gewoon, uitgebreid en buitengewoon lager onderwijs en aan scholen, als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder *b* en *d*, der Pensioenwet, een jaarwedde genieten volgens de regelen, vastgesteld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920, voor zoover zij bij ontslag ambtenaar in den zin van de Pensioenwet zijn;

b. allen, die in het genot zijn van een wachtgeld, verleend wegens ontslag uit een betrekking als onder *a* bedoeld, voor zoover zij in die betrekking bij ontslag ambtenaar waren in den zin van de Pensioenwet.

Art. 2. 1. Aan de onderwijzers wordt op den voet van het bepaalde in de volgende artikelen ten laste van het fonds voorloopig pensioen verleend.

2. Het in het vorig lid bedoeld voorloopig pensioen wordt voor de toepassing van de Pensioenwet niet als pensioen beschouwd.

Art. 3. De toepassing van dit reglement berust bij den Pensioenraad.

Art. 4. 1. Behoudens het bepaalde in het tweede lid heeft recht op voorloopig pensioen:

a. de onderwijzer, bedoeld onder *a* van het tweede lid van artikel 1, aan wien ontslag wordt verleend, indien hij op het tijdstip van ingang van het ontslag den leeftijd van zestig jaren heeft bereikt;

b. de onderwijzer, bedoeld onder *b* van het tweede lid van artikel 1, wanneer hij den leeftijd van zestig jaren heeft bereikt.

2. Geen recht op voorloopig pensioen heeft de onderwijzer:

a. die krachtens de Pensioenwet recht op pensioen heeft of had, voor de berekening waarvan de in artikel 6 bedoelde diensttijd, voor zoover geldig volgens die wet, ten volle wordt of is, dan wel zou zijn medegeteld;

b. die niet een diensttijd van ten minste tien jaren kan doen medetellen;

c. die niet in het geheel ten minste vijf jaren werkelijk dienst heeft gedaan.

Art. 5. Met inachtneming van de bepalingen in artikel 4 wordt het voorloopig pensioen berekend volgens dezelfde bepalingen als gelden voor de berekening van het pensioen, dat zou zijn toegekend, indien op den dag van het ontstaan van het recht op voorloopig pensioen recht op pensioen had bestaan volgens de Pensioenwet, dan wel volgens een der wetten, waarbij deze wet is of zal worden aangevuld en gewijzigd.

Art. 6. Als diensttijd telt zoowel voor de beoordeeling van het recht op als voor de berekening van het voorloopig pensioen mede:

a. de diensttijd, die voor de beoordeeling van het recht op en de berekening van pensioen volgens de Pensioenwet medetelt;

b. de vóór 1 Juli 1922 vervulde tijdelijke diensttijd als onderwijzer, belast met een waarneming, bedoeld in artikel 33 der laatstelijk bij de wet van 14 Juli 1919 (*Staatsblad* n°. 493) gewijzigde wet van 17 Augustus 1878 (*Staatsblad* n°. 127), of in artikel 41 der Lager-onderwijswet 1920.

Art. 7. Als diensttijd wordt niet medegeteld de tijd, waarover reeds voorloopig pensioen wordt of is genoten.

Art. 8. Artikel 69 van de Pensioenwet en artikel III der wet van 30 Juni 1923 (*Staatsblad* n°. 307) zijn van overeenkomstige toepassing op het voorloopig pensioen, indien en voor zoover dit pensioen gelijktijdig wordt genoten met pensioen, als in genoemde wetsbepalingen bedoeld.

Art. 9. 1. Het voorloopig pensioen wordt opnieuw geregeld, wanneer krachtens de Pensioenwet recht ontstaat op een pensioen, voor de berekening waarvan een deel van den met voorloopig pensioen vergolden diensttijd medetelt.

2. De nadere regeling geschiedt ambtshalve door den Pensioenraad.

Art. 10. 1. Behoudens afwijkende bepalingen gaat het voorloopig pensioen in met den dag, waarop het recht op dat pensioen is ontstaan.

2. Wordt het voorloopig pensioen toegekend op grond van een aanvrage, gedaan meer dan twee jaren na den dag, waarop het volgens het vorig lid zou ingaan, dan gaat het echter eerst in met den dag, waarop de aanvrage bij den Pensioenraad is ingekomen.

3. In het geval, bedoeld in het eerste lid van artikel 9, gaat het nader voorloopig pensioen in met den dag, waarop het recht op pensioen krachtens de Pensioenwet ontstaat, of met den dag, waarop volgens het bepaalde in het eerste lid van artikel 109 der Pensioenwet het daarbedoelde pensioen ingaat.

Art. 11. De uitbetaling van voorloopig pensioen geschiedt op de wijze als bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 115 der Pensioenwet, voor pensioen bepaald.

Art. 12. 1. Het voorloopig pensioen eindigt:

a. met ingang van den dag, waarop de voorloopig gepensionneerde den leeftijd van 65 jaren heeft bereikt;

b. met het einde van het kwartaal, in den loop waarvan het overlijden heeft plaats gehad;

c. met den dag, waarop krachtens de Pensioenwet recht ontstaat op een pensioen, voor de berekening waarvan de diensttijd, die voor de berekening van het voorloopig pensioen heeft gediend, ten volle medetelt.

2. Een vervallen verklaard of ingetrokken voorloopig pensioen eindigt met het einde van het kwartaal, in den loop waarvan het besluit tot vervallenverklaring of intrekking is genomen.

Art. 13. Hetgeen, in geval van pensionneering volgens de Pensioenwet, ten onrechte aan voorloopig pensioen ingevolge dit reglement is uitgekeerd, wordt met het volgens die wet uit te keeren pensioen verrekend, een en ander met afwijking in zooverre van de ter zake betrekkelijke bepalingen van de Ambtenarenwet 1929.

Art. 14. 1. Wanneer de voorloopig gepensionneerde inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met arbeid of bedrijf, ter hand genomen met ingang van of na den dag, waarop hem ontslag is verleend, wordt, zoodra en zoolang het voorloopig pensioen, vermeerderd met die inkomsten, de laatstelijk genoten jaarwedde zou overschrijden, het voorloopig pensioen met het bedrag dier overschrijding verminderd.

2. Wanneer de voorloopig gepensionneerde inkomsten genoot uit of in verband met arbeid of bedrijf, ter hand genomen vóór den dag, waarop hem het ontslag is verleend, en deze inkomsten zijn vermeerderd, zijn ten aanzien van die vermeerdering de bepalingen van dit artikel van overeenkomstige toepassing.

3. Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen verstrekt aan den pensioenraad de gegevens, welke deze voor de toepassing van het vorig lid behoeft.

4. De voorloopig gepensionneerde is gehouden voornoemden Minister opgave te doen van alle gegevens, welke voor de toepassing van de beide vorige leden van belang kunnen zijn.

Art. 15. 1. Het Rijk keert van de op grond van dit reglement door den Pensioenraad uitbetaalde voorloopige pensioenen, na aftrek van hetgeen op grond van het bepaalde in artikel 13 aan het fonds is ten goede gekomen, jaarlijks een nader door Ons te bepalen percentage aan het fonds uit.

2. De in het eerste lid bedoelde uitkeering omvat mede hetgeen op grond van de Ambtenarenwet 1929 door het fonds aan anderen dan aan de voorloopig gepensionneerden van het voorloopig pensioen is uitgekeerd.

3. Ter uitvoering van het eerste lid worden bij algemeenen maatregel van bestuur regelen gesteld.

Art. 16. 1. Voor de toepassing van dit reglement vinden rechtstreeksche, dan wel overeenkomstige toepassing de artikelen 42, derde lid, 42*a*, vierde lid, 73, 81, 110, 114, 116, 120, 122 tot en met 125, 127 tot en met 132, 138 der Pensioenwet.

2. Voor de toepassing van de artikelen 95 en 43 der Pensioenwet wordt de voorloopig gepensionneerde geacht te zijn ontslagen op een der in het tweede lid van laatstgenoemd artikel bedoelde gronden.

Art. 17. Dit reglement kan worden aangehaald onder den titel: Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers.

Art. 18. Recht op voorloopig pensioen volgens dit reglement ontstaat uiterlijk op 31 December 1940.

B.

Voor den duur der geldigheid van het onder A van deze paragraaf opgenomen reglement wordt het volgende bepaald:

Art. 1. In artikel 51, eerste lid, en in artikel 125, leden 1 en 3*bis*, der Lager-onderwijswet 1920 worden na het woord „pensioen" ingevoegd de woorden: „of voorloopig pensioen".

Art. 2. 1. Artikel 51, vierde lid, onder *a*, der Lager-onderwijswet 1920 wordt gelezen als volgt:

„*a.* indien de onderwijzer in de termen komt om pensioen of voorloopig pensioen te genieten, met den dag waarop het pensioen of het voorloopig pensioen kan ingaan;".

2. Aan artikel 51, vierde lid, der Lager-onderwijswet 1920 wordt na *b* de volgende alinea toegevoegd:

„Onze Minister kan in buitengewone gevallen, te zijner beoordeeling, bepalen, dat het wachtgeld op een later tijdstip vervalt dan met den dag, waarop het voorloopig pensioen zou kunnen ingaan."

Art. 3. 1. Op de vergoeding volgens het eerste of tweede lid van artikel 56 der Lager-onderwijswet 1920 of volgens het eerste lid van artikel 97 dier wet wordt in mindering gebracht:

a. de jaarwedde of wedde van het hoofd der school en den onderwijzer, die bij het ingaan van zijn benoeming recht heeft op voorloopig pensioen;

b. van de vierde maand af volgende op de maand, waarin hij in geval van ontslag recht zou hebben op voorloopig pensioen, de jaarwedde of wedde van het hoofd der school en den onderwijzer, aan wien niet ontslag is verleend.

2. De vermindering, bedoeld in het eerste lid, wordt niet toegepast:

a. indien en zoolang het hoofd der school of de onderwijzer één of meer minderjarige kinderen te zijnen laste heeft;

b. indien en zoolang het aantal voor pensioen in aanmerking komende dienstjaren vap het hoofd der school of den onderwijzer minder dan 36 bedraagt;

c. in gevallen, waarin daarvan naar het oordeel van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ernstige benadeeling van het onderwijs is te vreezen, of daartegen zijns inziens uit anderen hoofde overwegend bezwaar bestaat.

PARAGRAAF 15 *bis*.

Art. 1. 1. Met ingang van 1 Januari 1937 verleenen burgemeester en wethouders ontslag aan de gehuwde onderwijzeres eener openbare lagere school voor gewoon of uitgebreid lager onderwijs, behalve wanneer zij als vakonderwijzeres uitsluitend is belast met het geven van onderwijs in een of enkele der in artikel 2 der Lager-onderwijswet 1920 vermelde vakken of wanneer Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen volgens artikel 56, zesde lid, dier wet heeft beslist, dat haar jaarwedde of wedde niet in mindering wordt gebracht op de Rijksvergoeding, bedoeld in het eerste lid van dat artikel.

2. Het eerste lid is niet van toepassing, indien:

a. de gehuwde onderwijzeres, naar het oordeel van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de kostwinster van een gezin is;

b. zij minder dan tien voor pensioen in aanmerking komende dienstjaren heeft;

c. naar het oordeel van Onzen voornoemden Minister van het ontslag ernstige benadeeling van het onderwijs is te vreezen of daartegen zijns inziens uit anderen hoofde overwegend bezwaar bestaat.

3. Aan de gehuwde onderwijzeres, ten aanzien van wie het eerste lid, ingevolge het bepaalde in het tweede lid, niet van toepassing is, wordt door burgemeester en wethouders ontslag verleend met ingang van den eersten dag der derde maand volgende op die, waarin te haren aanzien geen der omstandigheden als bedoeld in het tweede lid, meer aanwezig is.

4. Ten aanzien van de gehuwde onderwijzeres, benoemd met ingang van een dag na 31 December 1936, terwijl zij in het genot van wachtgeld was, is het bepaalde in het vorige lid van overeenkomstige toepassing.

Art. 2. 1. Op de vergoeding volgens het eerste lid van artikel 97 der Lager-onderwijswet 1920 wordt van 1 Januari 1937 af in mindering gebracht de jaarwedde of wedde van de reeds op 31 December 1936 aan de school verbonden gehuwde onderwijzeres, behalve wanneer Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen volgens artikel 97, vierde lid, onder *a*, dier wet heeft beslist, dat de vermindering niet zal plaats hebben.

2. Het eerste lid is niet van toepassing, indien:

a. de gehuwde onderwijzeres, naar het oordeel van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, de kostwinster van een gezin is;

b. zij minder dan tien voor pensioen in aanmerking komende dienstjaren heeft;

c. naar het oordeel van Onzen voornoemden Minister van het ontslag ernstige benadeeling van het onderwijs is te vreezen of daartegen zijns inziens uit anderen hoofde overwegend bezwaar bestaat.

3. Op de vergoeding volgens het eerste lid van artikel 97 der Lager-onderwijswet 1920 wordt, indien het eerste lid, ingevolge het bepaalde in het tweede lid, niet van toepassing is, de jaarwedde of wedde van de aan de school verbonden gehuwde onderwijzeres in mindering gebracht van af den eersten dag der derde maand volgende op die waarin te haren aanzien geen der omstandigheden als bedoeld in het tweede lid meer aanwezig is.

4. Op de vergoeding volgens het eerste lid van artikel 97 der Lager-onderwijswet 1920 wordt eveneens in mindering gebracht de jaarwedde of wedde van de gehuwde onderwijzeres, benoemd met ingang van een dag na 31 December 1936, terwijl zij in het genot van wachtgeld was, van af den eersten dag der derde maand volgende op die, waarin te haren aanzien geen der omstandigheden als bedoeld in het tweede lid aanwezig is.

Art. 3. Het wachtgeld van de wachtgeld genietende gehuwde onderwijzeres vervalt, indien het krachtens wettelijke bepalingen niet eerder is vervallen, met ingang van 1 Januari 1937. Onze voornoemde Minister kan, omdat de belanghebbende de kostwinster van een gezin is, of wegens ernstige bezwaren uit anderen hoofde, besluiten het wachtgeld na 1 Januari 1937 te handhaven tot en met de maand, waarin de grond voor zijn besluit ophoudt te bestaan, tenzij het krachtens wettelijke bepalingen eerder vervalt.

PARAGRAAF 16.

Eenig artikel.

Slotbepaling.

De paragrafen dezer wet treden in werking op een door Ons te bepalen tijdstip, welk tijdstip verschillend kan zijn voor elk der paragrafen of voor haar onderdeelen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 24 *Februari* 1936.)

INHOUD VAN DE WET.

§ 1. Regeling van de bijdrage van buitengemeenten in de kosten van hoogere burgerscholen en gymnasia.
§ 2. Subsidieregeling bijzondere hoogere burgerscholen en gymnasia.
§ 3. Schoolgeldregeling bijzondere hoogere burgerscholen en gymnasia.
§ 4. Eindexamengelden hoogere burgerscholen en gymnasia.
§ 6. Uitgebreid lager onderwijs.
§ 7. Leerlingenschaal g.l.o. en u.l.o.: wijziging wachtgeldregeling.
§ 8. Schoolgeldheffing.
§ 9. Afschaffing van bijzondere bijdragen in de kosten van het onderwijs.
§ 10. Commissie van toezicht lager onderwijs.
§ 11. Invoering onderwijs in lichamelijke oefening.
§ 13. Vergoeding voor terreinen en gebouwen en terugbetaling waarborgsommen aan bijzondere lagere scholen.
§ 14. Bezuiniging op de onderwijzersopleiding.
§ 15. Voorloopige pensionneering 60-jarige onderwijzers.
§ 15*bis*.
§ 16. Slotbepaling.

S. 180.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragrafen en onderdeelen van paragrafen der wet van 22 Februari 1936 (*Stbl.* n°. 100) tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers, van 14 Februari 1936, n°. 54, Kabinet M.R.;

Gezien het „Eenig artikel" van paragraaf 16 der wet van 22 Februari 1936 (*Stbl.* n°. 100) tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de navolgende paragrafen en onderdeelen van paragrafen van genoemde wet in werking zullen treden met ingang van den daarbij vermelden datum:

met ingang van 1 Maart 1936 artikel 2 van paragraaf 2, paragraaf 3, paragraaf 4, paragraaf 6, paragraaf 7 met uitzondering van het derde lid van artikel 1, waarbij in artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920 een nieuw lid 4*bis* is ingevoegd, paragraaf 9, paragraaf 10, paragraaf 11, paragraaf 13, paragraaf 14, voor zooveel betreft de artikelen 1, 2 en 3 en het derde lid van artikel 4, paragraaf 15 en paragraaf 15*bis*;

met ingang van 1 September 1936 artikel 1 en artikel 3 van paragraaf 2 en paragraaf 8 met uitzondering van het vierde lid van het bij die paragraaf vastgestelde artikel 63 der Lager-onderwijswet 1920;

met ingang van 1 Januari 1937 paragraaf 1;

met ingang van 1 October 1937 paragraaf 14, voor zooveel betreft het eerste en tweede lid van artikel 4.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 25 *Februari* 1936.)

S. 200.

7 *Februari* 1936. WET, houdende bijzondere maatregelen ter voorkoming van opvordering onder bepaalde omstandigheden van hoofdsommen, tot waarborg waarvan hypotheek op onroerend goed is bedongen, en ter voorkoming van vexatoire beslagen. *(Crisis-hypotheek-aflossingswet 1936.)*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in verband met de huidige tijdsomstandigheden noodzakelijk is maatregelen te nemen ter voorkoming van opvordering onder bepaalde omstandigheden van hoofdsommen, tot waarborg waarvan hypotheek op onroerend goed is bedongen, en ter voorkoming van vexatoire beslagen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. *Van verleening van uitstel van betaling van hoofdsommen, tot waarborg waarvan hypotheek is bedongen en wijziging in de verplichting tot betaling van tusschentijdsche aflossing.*

Art. 1. Een schuldenaar, wiens onroerend goed met hypotheek is bezwaard, kan zich bij verzoekschrift wenden tot den kantonrechter, binnen wiens ressort het den schuldenaar toebehoorend verbonden goed of het grootste deel daarvan is gelegen, ten einde uitstel van zijne verplichting tot betaling van eene hoofdsom, tot waarborg waarvan hypotheek is bedongen, of wijziging in zijne verplichting tot betaling van andere dan in artikel 2, lid , sub 1°. genoemde tusschentijdsche aflossing van evengenoemde hoofdsom te bekomen, indien:

1°. hij met gerechtelijke uitwinning van zijn verbonden goed of van zijn huisraad in den zin van artikel 571 van het Burgerlijk Wetboek, of met verkoop van zijn verbonden goed krachtens het bij artikel 1223, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek vermelde beding, ter zake van niet-nakoming van bovengenoemde verplichtingen wordt bedreigd;

2°. een persoon, die zich als borg of medeschuldenaar heeft verbonden, deswege wordt aangesproken of het ter zake verbonden goed van een derden bezitter met uitwinning wordt bedreigd wegens niet-voldoening aan genoemde verplichtingen.

2. 1. Artikel 1 is niet van toepassing in de gevallen, waarin de hoofdsom opeischbaar is geworden:

1°. omdat de hypothekaire schuldenaar nalatig is:

a. verschuldigde rente van door hypotheek verzekerde hoofdsommen te voldoen;

b. bij verplichte tusschentijdsche aflossing op een door eerste hypotheek verzekerde hoofdsom zoodanig bedrag of, indien meer dan één aflossing per jaar is bedongen, naar evenredigheid zoodanige bedragen te voldoen, dat daardoor eene totaal-aflossing van ten minste 1 pct. per jaar op de hoofdsom wordt bereikt, of van ten minste de helft van de bedongen tusschentijdsche aflossing in de gevallen, waarin die aflossing minder dan 2 pct. per jaar bedraagt;

c. de op het goed drukkende zakelijke belastingen of erfpachtscanon te voldoen;

2°. wegens executoriaal beslag, op het verbonden goed gelegd ter zake van niet-nakoming van andere dan door hypotheek verzekerde verplichtingen;

3°. wegens faillissement van den schuldenaar.

2. Artikel 1 is mede niet van toepassing:

a. ten aanzien van vorderingen, welke kunnen voortvloeien uit een crediet, tot zekerheid waarvan tot een bepaald in de akte genoemd bedrag, hypotheek is gesteld en hetwelk is geopend door eene bankinstelling, voor welke het verleenen van zoodanige credieten vóór 1 Juli 1935 tot haar gewonen werkkring behoorde;

b. ten aanzien van vorderingen, voortvloeiende uit overeenkomsten, gesloten na den dag van de inwerkingtreding der wet.

3. Ter zake van niet-voldoening van verschuldigde rente of van verschuldigde tusschentijdsche aflossing, als bedoeld in lid 1, sub 1°. van dit artikel, wordt, niettegenstaande beding van het tegendeel, de hoofdsom slechts opeischbaar, indien de schuldenaar in de voldoening nalatig blijft na ingebrekestelling bij aangeteekenden brief, waarbij hem een termijn van ten minste veertien dagen wordt gelaten om alsnog zijne verplichting na te komen.

4. Als hoofdsom in den zin van lid 1, sub 1°. *b*, van dit artikel wordt beschouwd de oorpronkelijke hoofdsom, behoudens in het geval, dat een gedeelte van het verbonden goed in verband met een buitengewone aflossing uit het hypothekair verband is ontslagen, in welk geval als hoofdsom wordt aangemerkt het oorspronkelijk bedrag der vordering, verminderd met het bedrag van de buitengewone aflossing.

3. 1. Het in artikel 1 bedoelde verzoekschrift wordt ingediend uiterlijk veertien dagen nadat ter zake van niet-voldoening aan de vordering tot betaling van de hoofdsom, onderscheidenlijk tot betaling van andere dan in artikel 2, lid 1, sub 1°, genoemde, verschuldigde tusschentijdsche aflossing ten laste van den schuldenaar executoriaal beslag is gelegd op het verbonden goed of het huisraad of verkoop van het verbonden goed krachtens het bij artikel 1223, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek vermelde beding is aangezegd.

2. Indien een hypothekaire schuldeischer ter zake van niet-voldoening aan bovengenoemde betalingsverplichtingen eenen borg of medeschuldenaar heeft aangesproken of het verbonden goed van een derden bezitter met uitwinning bedreigt, loopt de termijn van veertien dagen, genoemd in lid 1 van dit artikel, vanaf den dag, waarop hetzij de schuldeischer, hetzij de aangesproken of met uitwinning bedreigde belanghebbende aan den schuldenaar bij aangeteekenden brief kennis heeft gegeven van het feit, dat de belanghebbende is aangesproken of dat het verbonden goed met uitwinning wordt bedreigd; bij nietgelijktijdige verzending loopt de termijn vanaf den dag der eerstverzonden kennisgeving.

3. De verzoeker is verplicht den schuldeischer en den in artikel 1, sub 2°, genoemden belanghebbenden onverwijld bij aangeteekenden brief afschrift te zenden van een door hem ingevolge artikel 1 ingediend verzoekschrift.

4. Bij het verzoekschrift wordt overgelegd een door behoorlijke bescheiden gestaafde staat, waaruit de aard en het bedrag van de schulden des verzoekers, de namen en woonplaatsen van de schuldeischers en het bedrag der vorderingen van ieder hunner, de vermogensbestanddeelen van den schuldenaar, welke geen deel uitmaken van zijn verbonden onroerend goed of van zijn huisraad, zoomede zijne inkomsten blijken. De verzoeker doet in den staat tevens opgave van de namen en woonplaatsen van de in artikel 1, sub 2°, genoemde belanghebbenden. Van het verzoekschrift en van den staat wordt bijgevoegd een afschrift voor den schuldeischer en de belanghebbenden, die bij het verzoek zijn betrokken.

5. Indien eene aanvraag tot faillietverklaring van den schuldenaar of van een in artikel 1, sub 2°, genoemden belanghebbende is ingediend, ter zake van niet-nakoming van betalingsverplichtingen, waarvoor ingevolge deze wet uitstel of wijziging kan worden verzocht, deelt de schuldenaar dit in zijn ingevolge artikel 1 in te dienen verzoekschrift mede.

4. 1. Terzake van elk verzoekschrift stort de verzoeker ten kantongerechte een bedrag van f 10 ten behoeve van den Staat.

2. Den verzoeker wordt een bewijs gegeven van de ontvangst van het verzoekschrift en van het gestorte bedrag.

5. 1. Te rekenen van den dag, waarop het afschrift van het verzoekschrift ingevolge artikel 3, lid 3, aan den schuldeischer is verzonden zal door dezen, en te rekenen van den dag, waarop het afschrift aan een in artikel 1, sub 2°, genoemden belanghebbende is verzonden, zal door laatstgenoemde, zoolang het verzoekschrift niet is ingetrokken, of zoolang daarop niet eene beslissing is gegeven, welke in kracht van gewijsde is gegaan of niet een minnelijke regeling is tot stand gekomen, geen gerechtelijke en buitengerechtelijke uitwinning van het verbonden goed of van het huisraad van den schuldenaar kunnen worden aangevangen ter zake van betalingsverplichtingen, waarvoor ingevolge deze wet uitstel of wijziging is verzocht, en zal een reeds aangevangen uitwinning, zoomede de behandeling van eene aanvraag tot faillietverklaring van den schuldenaar te dier zake, van rechtswege worden geschorst.

2. Niettemin kan de in het vorige lid bedoelde uitwinning worden aangevangen en blijft de daarbedoelde schorsing achterwege, indien sedert den dag, waarop een afwijzende beschikking op een ingevolge deze wet gedaan verzoek in kracht van gewijsde is gegaan, nog geen zes maanden zijn verstreken, tenzij de kantonrechter op een daartoe strekkend verzoek, op te nemen in het in artikel 1 bedoelde

verzoekschrift, bij afzonderlijke beschikking op gronden van redelijkheid en billijkheid anders beschikt, in welk geval de uitwinning niet meer kan worden aangevangen en de schorsing begint te werken te rekenen van den dag, waarop een afschrift van de beschikking van den kantonrechter aan den schuldeischer, onderscheidenlijk den belanghebbende, is verzonden. Tegen de beschikking op een zoodanig verzoek, welke met redenen moet zijn omkleed en onverwijld wordt genomen zonder dat aan de bepaling van artikel 6, lid 2, behoeft te worden voldaan, staat hoogere voorziening niet open.

3. Op uitwinning door den schuldeischer van de goederen van een in artikel 1, sub 2°., genoemden belanghebbende zijn lid 1 en lid 2 van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat geen uitwinning kan worden aangevangen en dat een aangevangen uitwinning, zoomede de behandeling van eene aanvraag tot faillietverklaring van laatstgenoemde, wordt geschorst te rekenen van den dag, waarop het afschrift van het verzoekschrift ingevolge artikel 3, lid 3, aan den schuldeischer is verzonden.

4. De schuldenaar, onderscheidenlijk een in artikel 1, sub 2°, genoemde belanghebbende, wiens faillietverklaring is verzocht ter zake van niet-nakoming van betalingsverplichtingen, waarvoor uitstel of wijziging is verzocht, en de griffier van het kantongerecht doen aan den griffier van het rechterlijk college, bij hetwelk de aanvraag tot faillietverklaring aanhangig is, onverwijld mededeeling van een overeenkomstig deze wet ingediend verzoekschrift, van een tot stand gekomen minnelijke regeling of van de einduitspraak op laatstgenoemd verzoek gevallen.

6. 1. De kantonrechter behandelt het verzoek zoo spoedig mogelijk.

2. Hij beslist niet, alvorens de verzoeker en de op den in artikel 3, lid 4, genoemden staat voorkomende, bij het verzoek betrokken schuldeischer en belanghebbenden zijn gehoord, althans behoorlijk opgeroepen. De oproeping geschiedt bij aangeteekenden brief en gaat vergezeld van een afschrift van het verzoekschrift en van evengenoemden staat.

3. Heeft de verzoeker niet of onvolledig voldaan aan het voorschrift van artikel 3, lid 4, dan kan de kantonrechter, onder terugzending van het verzoekschrift en de afschriften, den verzoeker uitnoodigen de stukken aan te vullen. Heeft de verzoeker nog niet voldaan aan het voorschrift van artikel 4, lid 1, dan wordt hem bij de oproeping medegedeeld, dat bij de daarbedoelde storting alsnog vóór zijne verschijning voor den kantonrechter heeft te doen, dan wel het verschuldigde bij zijne verschijning in handen van den griffier heeft te storten. Bij niet-tijdige storting, of indien de kantonrechter van oordeel is, dat de verzoeker niet of onvolledig heeft voldaan aan de uitnoodiging tot aanvulling van stukken, of indien het faillissement van den verzoeker is uitgesproken ter zake van niet-nakoming van betalingsverplichtingen, waarvoor uitstel of wijziging is verzocht, wordt de verzoeker in zijn verzoek door den kantonrechter niet-ontvankelijk verklaard.

7. 1. De kantonrechter kan een minnelijke regeling tusschen den schuldenaar, den schuldeischer en een in artikel 1, sub 2°, genoemden belanghebbende beproeven. Zoodanige regeling wordt neergelegd in een proces-verbaal, dat voor hen, die aan de regeling hebben meegewerkt, verbindend is.

2. De kantonrechter willigt het verzoek in, wanneer de schuldenaar aannemelijk maakt, dat hij uitsluitend of nagenoeg uitsluitend ten gevolge van de huidige tijdsomstandigheden, wat betreft de verplichting tot betaling van de hoofdsom, niet in staat is en wat betreft de verplichting tot betaling van andere dan in artikel 2, lid 1, sub 1°. genoemde, verschuldigde tusschentijdsche aflossing niet in staat is geweest en is daaraan te voldoen, tenzij de schuldeischer door inwilliging van het verzoek in zijne belangen meer zou worden benadeeld dan de schuldenaar bij weigering daarvan, of er andere omstandigheden zijn, die inwilliging van het verzoek onredelijk zouden maken.

8. 1. Bij de verleening van het uitstel of de wijziging in de verplichting tot betaling van andere dan in artikel 2, lid 1, sub 1°. genoemde tusschentijdsche aflossing, kan de kantonrechter zoodanige voorwaarden en bepalingen maken, als hij in het belang van den schuldeischer noodig oordeelt.

2. Is de hoofdsom opeischbaar geworden wegens niet-voldoening aan de verplichting tot betaling van andere dan in artikel 2, lid 1, sub 1°. genoemde tusschentijdsche aflossing en wordt in dat geval een verzoek om wijziging in de verplichting tot betaling van die tusschentijdsche aflossing ingewilligd of een minnelijke regeling ter zake getroffen, dan blijft een gelijktijdig aanhangig verzoek om uitstel van de betaling van de hoofdsom verder buiten behandeling.

3. De wijziging in de verplichting tot betaling van andere dan in artikel 2, lid 1, sub 1°. genoemde tusschentijdsche aflossing aangebracht, hetzij krachtens minnelijke regeling tusschen den schuldenaar en den schuldeischer, hetzij bij eene beslissing, welke in kracht van gewijsde is gegaan, wordt geacht te zijn opgenomen in de oorspronkelijke overeenkomst, gedurende den termijn, waarvoor de wijziging is toegestaan.

9. 1. Een uitstel van betaling van de hoofdsom, verleend hetzij krachtens minnelijke regeling tusschen den schuldenaar en den schuldeischer, hetzij bij eene beslissing, welke in kracht van gewijsde is gegaan, werkt slechts ten voordeele van de in artikel 1, sub 2°., genoemde belanghebbenden, voorzoover de schuld batig kan worden gerangschikt op de waarde van het bezwaarde goed; gedurende den tijd, waarvoor het uitstel is verleend, kan het voorrecht van voorafgaande uitwinning van het bezwaarde goed van den schuldenaar niet worden ingeroepen. In de gevallen, waarin er borgen of medeschuldenaren zijn of waarin goederen van derde bezitters verbonden zijn voor de nakoming van de verplichtingen van den schuldenaar, waarvoor uitstel is gevraagd, stelt de kantonrechter bij toewijzing van het verzoek de verkoopwaarde van het bezwaarde goed vast.

2. Beslissingen, als bedoeld in artikel 8, lid 3 en in het vorige lid van dit artikel kun-

nen den in artikel 1, sub 2°., genoemden belanghebbenden worden tegengeworpen, tenzij de schuldenaar verzuimd heeft dezen ingevolge artikel 3, lid 3, afschrift van het verzoekschrift te zenden.

10. 1. De beslissingen worden gegeven voor een door den kantonrechter te bepalen termijn van ten hoogste een jaar. Niet eerder dan 14 dagen vóór en niet later dan 14 dagen na afloop van den bij een in kracht van gewijsde gegane beslissing bepaalden termijn, kan de schuldenaar verlenging van den termijn, waarvoor de beslissing is gegeven, voor ten hoogste een jaar vragen. Artikel 3, lid 3 en lid 4, en artikel 5 zijn te dezen van overeenkomstige toepassing.

2. De kantonrechter kan, op verzoek van den schuldeischer of van een bij zijne beslissing of bij een minnelijke regeling betrokken belanghebbende, de gegeven beslissing intrekken of de minnelijke regeling te niet doen, indien de schuldenaar nalatig is in de nakoming daarvan of in strijd handelt met de gestelde voorwaarden of gemaakte bepalingen en voorts indien de verzoeker aantoont, dat de omstandigheden sedert het oogenblik, waarop de beslissing door den rechter is gegeven of de minnelijke regeling is tot stand gekomen, zoo aanmerkelijk zijn veranderd, dat, hadden deze bestaan op genoemd oogenblik, de beslissing of de regeling een andere zou zijn geweest; indien de verzoeker aantoont, dat de schuldenaar bij de behandeling van het verzoek onjuiste inlichtingen heeft gegeven of onjuiste gegevens heeft verstrekt, kan de kantonrechter eveneens de beslissing intrekken of een minnelijke regeling te niet doen, zulks met terugwerkende kracht, zoo daartoe termen zijn.

3. Voorts kan de kantonrechter, op verzoek van den schuldenaar of van den schuldeischer aan eene beslissing alsnog voorwaarden verbinden of bepalingen toevoegen, of de door hem gestelde voorwaarden of gemaakte bepalingen wijzigen, indien de verzoeker aannemelijk maakt, dat de omstandigheden sedert het oogenblik, waarop de beslissing door den rechter is gegeven, zoo aanmerkelijk zijn veranderd, dat, hadden deze bestaan op genoemd oogenblik, voorwaarden of bepalingen aan de beslissing zouden zijn verbonden, onderscheidenlijk andere voorwaarden of bepalingen zouden zijn gemaakt.

4. Artikel 6, lid 1 en lid 2, is op de in dit artikel bedoelde verzoeken van overeenkomstige toepassing. De kantonrechter kan de voorloopige tenuitvoerlegging van de beslissingen, gegeven op de in lid 2 en lid 3 van dit artikel bedoelde verzoeken, met of zonder borgtocht bevelen.

5. De ingevolge deze wet gegeven beslissingen en getroffen minnelijke regelingen verliezen van rechtswege hare kracht vanaf den dag, waarop de schuldenaar komt te verkeeren in omstandigheden, als genoemd in artikel 2, lid 1.

11. 1. De kantonrechter deelt zijne, met redenen omkleede, beslissingen schriftelijk mede aan hen, die overeenkomstig artikel 6, lid 2, of artikel 10, lid 4, zijn opgeroepen, alsmede aan andere belanghebbenden, die tijdens de behandeling zijn opgekomen.

2. Is eene beslissing, waarbij het verzoek is ingewilligd, in kracht van gewijsde gegaan of komt een minnelijke regeling tot stand, dan vervallen de beslagen, gelegd op het verbonden goed of het huisraad van den schuldenaar of op goederen van een in artikel 1, sub 2°, genoemden belanghebbende ter zake van nietvoldoening aan de betalingsverplichtingen, waarvoor ingevolge deze wet uitstel of wijziging is verzocht; de kantonrechter beveelt voor zooveel noodig de doorhaling; te dier zake aangevangen buitengerechtelijke uitwinningen van het verbonden goed van den schuldenaar of van een derden bezitter nemen een einde; het rechterlijk college, bij hetwelk de aanvraag tot faillietverklaring van den schuldenaar of van een in artikel 1, sub 2°, genoemden belanghebbende aanhangig is, beslist, dat de zaak verder buiten behandeling blijft, een en ander niet dan nadat de schuldenaar zich van de verplichtingen, zooals deze zijn gewijzigd en voorzoover zij opeischbaar zijn, heeft gekweten.

3. De kantonrechter bepaalt ten laste van welke partij de kosten van het vervallen beslag, van de beëindigde buitengerechtelijke uitwinning of van de buiten verdere behandeling gebleven aanvraag tot faillietverklaring zullen komen. De kosten zullen tusschen de partijen mogen worden gecompenseerd.

12. 1. De kantonrechter is bevoegd bij de toepassing van deze wet zoowel belanghebbenden, als — al of niet na beëediging — getuigen of deskundigen te hooren of te doen hooren. Genoemde personen worden opgeroepen bij aangeteekenden brief. Getuigen en deskundigen zijn verplicht te verschijnen en de gevorderde voorlichting te verleenen. Hun wordt vergoeding toegelegd op den voet van het Tarief van Gerechtskosten in Strafzaken. Hun verhoor heeft plaats, in tegenwoordigheid, althans na oproeping van partijen.

2. Ook kan de kantonrechter aan ieder der partijen de verstrekking van bepaalde, door bewijsstukken gestaafde gegevens nopens eigen inkomen en vermogen bevelen, voor zoover die gegevens niet reeds uit den in artikel 3, lid 4, genoemden staat kunnen worden geput.

13. Ter zake van de werkzaamheden des kantonrechters worden aan belanghebbenden geen andere kosten in rekening gebracht, dan die, welke in artikel 4 en artikel 14, lid 2, zijn genoemd. De kosten worden gedragen door den Staat.

14. 1. De schuldenaar, en iedere schuldeischer of in artikel 1, sub 2°, genoemde belanghebbende, die is opgeroepen overeenkomstig artikel 6, lid 2, of artikel 10, lid 4, om te worden gehoord op een ingevolge deze wet ingediend verzoekschrift, kan binnen veertien dagen na den dag der door den kantonrechter daarop gegeven beslissing, daartegen bij door eenen procureur in te dienen verzoekschrift bij de arrondissements-rechtbank in hooger beroep komen; de griffier van het kantongerecht zendt alle stukken en bescheiden, het onderzoek betreffende, op aanvraag bij de arrondissements-rechtbank in en vermeldt tevens, of tijdens de behandeling voor den kantonrechter nog andere belanghebbenden dan die zijn opgeroepen overeenkomstig artikel 6, lid 2, of artikel 10, lid 4, zijn opgekomen.

2. De artikelen 4, 6, lid 3, 8, lid 1, 12 en 13 zijn van overeenkomstige toepassing. De arrondissements-rechtbank beslist niet, alvorens degenen, die in hooger beroep kunnen komen, zoomede andere belanghebbenden, die tijdens de behandeling bij den kantonrechter zijn opgekomen, op een daartoe te bepalen dag zijn gehoord, althans behoorlijk opgeroepen. De oproeping geschiedt bij aangeteekenden brief. De arrondissements-rechtbank deelt hare, met redenen omkleede, beslissingen schriftelijk mede aan den kantonrechter en aan degenen, die overeenkomstig den tweeden zin van dit lid zijn opgeroepen.

3. Verlenging, intrekking of wijziging van een door de arrondissements-rechtbank gegeven beslissing geschiedt door den kantonrechter, die bij zijne beslissing de in artikel 10 gestelde regelen in acht neemt.

4. Tegen de beslissing in hooger beroep staat hoogere voorziening niet open.

15. 1. Partijen kunnen zich niet beroepen op een beding, waardoor eenige bij deze wet aan den hypothekairen schuldenaar of schuldeischer toegekende bevoegdheid zou worden uitgesloten of beperkt, ook niet wanneer zoodanig beding is tot stand gekomen vóór de inwerkingtreding dezer wet.

2. Ook kan de schuldeischer niet door afstand van zijn recht van hypotheek de bij deze wet aan den hypothekairen schuldenaar toegekende bevoegdheid uitsluiten.

§ 2. *Van vexatoire beslagen.*

16. Een eerste hypothekaire schuldeischer kan, ingeval op het te zijnen behoeve verbonden onroerend goed executoriaal beslag is gelegd en het goed dientengevolge krachtens het bij artikel 1223, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek vermelde beding is verkocht, zich bij met redenen omkleed verzoekschrift binnen acht dagen na de toewijzing, wenden tot den kantonrechter, binnen wiens ressort het verbonden onroerend goed of het grootste deel daarvan is gelegen, met verzoek te bepalen, dat de kosten van het gelegde beslag, in afwijking van het bepaalde bij artikel 1185, 1°, tweeden zin, en artikel 1195, 1°, tweede zinsnede van het Burgerlijk Wetboek, niet bevoorrecht zullen zijn boven de door hypotheken op dat goed gedekte vorderingen.

17. De kantonrechter willigt het verzoek in, indien de verzoeker aantoont, dat de opbrengst van het verbonden goed de daarop rustende hypotheken, vermeerderd met renten en kosten, niet te boven is gegaan en voorts aannemelijk maakt, dat de beslaglegger ten tijde van het leggen van het beslag redelijkerwijze had moeten voorzien, dat de vordering, waarvoor beslag is gelegd, niet batig zou kunnen worden gerangschikt op de opbrengst van het verbonden goed.

18. 1. De kantonrechter beslist niet, alvorens de verzoeker en de in artikel 16 genoemde beslaglegger zijn gehoord, althans behoorlijk opgeroepen. De oproeping geschiedt bij aangeteekenden brief. Artikel 12, lid 1, en artikel 13 zijn van overeenkomstige toepassing. De kantonrechter deelt zijne, met redenen omkleede, beslissing mede aan hen, die overeenkomstig dit artikel zijn opgeroepen.

2. Tegen deze beslissing staat hoogere voorziening niet open.

§ 3. *Slotbepalingen.*

19. 1. Deze wet kan worden aangehaald onder den naam: Crisis-hypotheekaflossingswet 1936.

2. Zij treedt in werking met ingang van den dag, na dien harer afkondiging.

3. Is de gerechtelijke of buitengerechtelijke uitwinning reeds aangevangen vóór den dag van de inwerkingtreding dezer wet, dan kan de schuldenaar alsnog een verzoek indienen, uiterlijk binnen den termijn van veertien dagen, sedert den dag der inwerkingtreding, behoudens in de gevallen, waarin de uitwinning afgeloopen is. Onverminderd het bepaalde in artikel 5, wordt de uitwinning geschorst gedurende den in den vorigen zin genoemden termijn.

20. Zoodra de omstandigheden toepassing van deze wet niet meer noodzakelijk maken, doch in ieder geval vóór 1 Januari 1941, zal aan de Staten-Generaal een voorstel van wet worden gedaan, waarbij de intrekking van deze wet, zoomede de overgang tot den normalen toestand, wordt geregeld.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Igls, den 7den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.
De Minister van Financiën, O u d.
De Minister van Sociale Zaken, M. S l i n g e n b e r g.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, H. G e l i s s e n.

(*Uitgeg.* 8 *Februari* 1936.)

S. 201.

27 *Maart* 1936. WET tot overbrenging van de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder naar de Nederlandsche Bank.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder, bedoeld in de artikelen 391, 392 en 397 van het Burgerlijk Wetboek, te doen houden door de Nederlandsche Bank;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder, bedoeld in de artikelen 391, 392, lid 2, en 397, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek, wordt gehouden door de Nederlandsche Bank.

Indien op grond van het slot van artikel 392, lid 2, van het Burgerlijk Wetboek storting van eene geldsom moet plaats vinden, geschiedt die storting overeenkomstig de bepalingen der wet van 11 Juli 1908, *Staatsblad* n°. 226. Artikel 5 is daarbij van overeenkomstige toepassing.

2. Bij de inbewaargeving wordt overgelegd de rechterlijke beschikking of een authentiek afschrift daarvan, houdende het bevel tot deponeering in de consignatiekas.

De effecten, welke overeenkomstig de artikelen 392, lid 2, of 397, lid 1, van het Burgerlijk Wetboek in bewaring worden gegeven,

behooren voorzien te zijn van de bijbehoorende talons, coupons en dividendbewijzen. De effecten, welke overeenkomstig artikel 391 van het Burgerlijk Wetboek in bewaring worden gegeven, behooren van diezelfde stukken voorzien te zijn, voorzoover die aanwezig zijn..

De Nederlandsche Bank geeft aan den bewaargever of diens vertegenwoordiger een schriftelijk bewijs van de ontvangst der effecten af, waarin zij verklaart deze in bewaring genomen te hebben krachtens de in het eerste lid bedoelde beschikking en waarin de effecten nauwkeurig worden omschreven.

3. De bemoeiingen van de Nederlandsche Bank met de krachtens deze wet in bewaring gegeven effecten, evenals het daarvoor te bedingen loon, worden, nadat de Directie van de Nederlandsche Bank is gehoord, bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld. Op de Nederlandsche Bank rust ter zake van het bewaren van deze fondsen de aansprakelijkheid, die zij krachtens hare Voorwaarden van bewaarneming op zich neemt.

4. Alle gelden, welke de Nederlandsche Bank op effecten in de consignatiekas dan wel op de coupons, dividendbewijzen of talons van die effecten int, blijven, indien zij niet geheel als vruchten van die effecten kunnen worden aangemerkt, in de consignatiekas berusten, behoudens de toepassing van hetgeen in de artikelen 5 en 6 is bepaald. Over deze gelden wordt geen rente vergoed.

Voorzoover deze gelden niet toebehooren aan minderjarigen of aan onder curateele gestelden, kunnen de bewaargevers aan de Nederlandsche Bank schriftelijk opdracht geven om daarmede bepaalde aan toonder luidende fondsen te doen aankoopen.

Voorzoover deze gelden toebehooren aan een minderjarige of aan een onder curateele gestelde, kan diens wettelijke vertegenwoordiger schriftelijk aan de Nederlandsche Bank opdracht geven om daarmede te doen aankoopen inschrijvingen of effecten, waarin volgens het Burgerlijk Wetboek de aan minderjarigen of onder curateele gestelden toebehoorende gelden mogen worden belegd.

5. Behoudens de uitzonderingen in deze wet genoemd, worden door de Nederlandsche Bank uit deze bewaargevingen geen effecten teruggegeven of gelden uitbetaald, dan tegen overlegging van eene rechterlijke beschikking of een authentiek afschrift daarvan, houdende machtiging tot teruggave of uitbetaling onder vermelding van den persoon aan wien teruggegeven of uitbetaald moet worden.

De machtiging wordt verzocht aan den kantonrechter, die over de consignatie heeft beslist. De rechter beschikt na verhoor van den voogd en den toezienden voogd dan wel den curator en den toezienden curator, alsmede van de in artikel 390, lid 2, van het Burgerlijk Wetboek bedoelde bloedverwanten of aangehuwden. De artikelen 392, lid 3, eerste zin, en 393 van het Burgerlijk Wetboek zijn van overeenkomstige toepassing. Betreft het verzoek teruggave aan een meerderjarig geworden of aan iemand wiens curateele is geëindigd, dan wel aan een voogd of curator, wiens beheer als zoodanig is geëindigd en die aan zijne verplichtingen heeft voldaan, dan blijft het verhoor van bloedverwanten en aangehuwden achterwege.

De machtiging wordt gegeven, wanneer de reden voor de bewaring in de consignatiekas vervallen is, en voorts, wanneer de afgifte of betaling in het belang kan worden geacht van den bewaargever en niet in strijd met dat van den minderjarige of van den onder curateele gestelde. Bij de machtiging kan de afgifte of uitbetaling afhankelijk worden gesteld van bewaargeving in de consignatiekas van andere bepaalde effecten.

Als teruggave wordt niet aangemerkt het lichten van stukken uit de bewaargeving ter incasseering, verwisseling, converteering, inlevering en dergelijke handelingen door bemiddeling van de Nederlandsche Bank.

6. De Nederlandsche Bank kan, ondanks het bepaalde in het vorige artikel, ook zonder daartoe bij rechterlijke beschikking te zijn gemachtigd, effecten, krachtens deze wet in bewaring gegeven door een bewaargever bedoeld in de artikelen 392 of 397 van het Burgerlijk Wetboek, aan dezen op zijn verzoek teruggeven, mits die effecten tegelijkertijd vervangen worden door een op het tijdstip der terugneming gelijkwaardig bedrag aan effecten, ten genoegen van de Nederlandsche Bank.

7. In alle gevallen, waarin ten opzichte van een in bewaring gegeven fonds de eigenaar gesteld wordt voor eene keuze, of waarin zijne toestemming gevraagd wordt voor eene handeling die wijziging brengt in de waarde, den aard of den rentevoet van het fonds, kunnen de Nederlandsche Bank en de bewaargever in onderling overleg beslissen en verricht de Nederlandsche Bank de handelingen, die hiervan het gevolg zijn.

Leidt dit overleg niet tot overeenstemming of wenscht de Nederlandsche Bank tot eene beslissing niet mede te werken, dan beslist, op verzoek van den bewaargever, de in artikel 5, lid 2, bedoelde kantonrechter zonder hoogere voorziening, waarna het slot van het vorige lid toepasselijk is.

8. Een voorkeursrecht, voortspruitende uit het bezit van een der krachtens deze wet in bewaring gegeven stukken, maakt de Nederlandsche Bank te gelde.

De bewaargever, bedoeld in artikel 392 of artikel 397 van het Burgerlijk Wetboek, zal echter bevoegd zijn de bewijzen tot uitoefening van het voorkeursrecht uit de bewaarneming terug te nemen, indien hij, uiterlijk op den derden dag vóór dien waarop het voorkeursrecht vervalt of met goedvinden van de Nederlandsche Bank op een later tijdstip, eene beschikking van den in artikel 5, lid 2, bedoelden kantonrechter overlegt, houdende toestemming tot afgifte van het stuk, waarmede het voorkeursrecht wordt uitgeoefend. De kantonrechter beslist zonder hoogere voorziening.

9. Het Rijk waarborgt jegens den bewaargever en dengene te wiens behoeve de inbewaargeving is geschied de nakoming door de Nederlandsche Bank van hare verplichtingen. Het Rijk kan ter afwijzing van aansprakelijkheid geen beroep doen op van het gemeene recht afwijkende bepalingen door de Nederlandsche Bank gesteld in hare bij artikel 3 bedoelde voorwaarden.

Indien op grond van het vorige lid het Rijk aan belanghebbenden schade vergoedt, treedt

het van rechtswege in de rechten en rechtsvorderingen, welke die belanghebbenden jegens de Nederlandsche Bank zouden hebben kunnen doen gelden.

10. De bij het in werking treden van deze wet in de consignatiekas aanwezige waarden worden door de beheerders zoo spoedig mogelijk, in overleg met de Nederlandsche Bank, aan deze overgedragen.

De Nederlandsche Bank geeft een bewijs in drievoud af als bedoeld is in artikel 2, laatste lid, waarvan één exemplaar bestemd is voor den bewaargever en één voor ieder der beide ambtenaren, onder wier toezicht de bewaring tot dusver plaats heeft gehad.

11. Wij behouden Ons voor om al wat tot de uitvoering dezer wet behoort, in verband met vorenstaande bepalingen, te regelen of te doen regelen.

12. De wet van 26 Mei 1841, *Staatsblad* n°. 14, vervalt.

13. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

S. 202.

23 *April* 1936. WET tot wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling bij de wet te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 1576 van het Burgerlijk Wetboek vervalt.

Art. II. Aan het einde van den vijfden titel van het derde boek van het Burgerlijk Wetboek wordt toegevoegd eene nieuwe afdeeling:

„ZESDE AFDEELING.

Van koop en verkoop op afbetaling.

§ 1. *Van koop en verkoop op afbetaling in het algemeen.*

Art. 1576. Koop en verkoop op afbetaling is de koop en verkoop, waarbij partijen overeenkomen, dat de koopprijs wordt betaald in termijnen, waarvan twee of meer verschijnen, nadat de verkochte zaak aan den kooper is overgedragen, al dan niet in eigendom.

Alle overeenkomsten, welke dezelfde strekking hebben, onder welken vorm of welke benaming ook aangegaan, worden als koop en verkoop op afbetaling aangemerkt.

Koop en verkoop op afbetaling in den zin der wet zijn niet de overeenkomsten, welke betrekking hebben op onroerende zaken of op schepen, die kunnen worden ingeschreven in een der registers, bedoeld in artikel 314 van het Wetboek van Koophandel.

Art. 1576*a*. Van de bepalingen dezer afdeeling mag slechts worden afgeweken, indien en voor zoover dit daaruit blijkt.

Art. 1576*b*. Bedingen, waarbij of krachtens welke den schuldenaar, voor het geval hij eenige verplichting uit de overeenkomst niet vervult, de betaling van zekere som als schadevergoeding of eenige straf wordt of kan worden opgelegd, kunnen alleen bij schriftelijk aangegane overeenkomst worden gemaakt.

Indien de overeengekomen of opgelegde schadevergoeding of straf den rechter bovenmatig voorkomt, kan deze haar, ten aanzien van het hem voorgelegde geval, verminderen of opheffen.

Art. 1576*c*. Vervroegde opeischbaarheid, als straf wegens nalatigheid van den kooper in het betalen van termijnen, kan alleen bedongen worden voor het geval de achterstand bedraagt, ten aanzien van één termijn tenminste een tiende, of ten aanzien van meer termijnen gezamenlijk tenminste een twintigste deel van den geheelen koopprijs.

Onder geheelen koopprijs wordt verstaan de som van alle betalingen, waartoe de kooper bij regelmatige nakoming van de overeenkomst gehouden is.

Het tweede lid van artikel 1576*b* is hier niet van toepassing.

Art. 1576*d*. Op eenig beding, als bedoeld in de voorafgaande twee artikelen, kan wegens niet tijdige nakoming beroep alleen worden gedaan, indien de schuldenaar, na in gebreke te zijn gesteld, nalatig blijft om zijne verplichtingen na te komen.

Art. 1576*e*. De kooper is steeds bevoegd tot vervroegde betaling van één of meer eerstvolgende termijnen van den koopprijs.

In geval van vervroegde betaling ineens van het geheele nog verschuldigde bedrag heeft hij recht op een aftrek, berekend naar vijf ten honderd 's jaars over elken daarbij vervroegd betaalden termijn.

Van de bepalingen van dit artikel kan ten voordeele van den kooper door partijen worden afgeweken.

Art. 1576*f*. Overdracht, inpandgeving of elke andere handeling, waardoor de kooper aan den verkooper of aan een derde eenig recht toekent op zijn loon, pensioen of andere periodieke inkomsten wegens arbeidsovereenkomst, kan ter zake van koop en verkoop op afbetaling, behalve voor opeischbare verplichtingen, alleen geschieden voor betalingen, waartoe de kooper bij regelmatige nakoming van de overeenkomst zal gehouden zijn, en voor de kosten.

De handeling heeft alsdan geene werking dan naar gelang bedoelde termijnen verschijnen overeenkomstig een bij schriftelijke overeenkomst vastgelegd plan van regelmatige afbetaling of naar gelang er kosten vallen, telkens tot het beloop daarvan.

Bovendien is vereischt, dat de kooper, na in gebreke te zijn gesteld, nalatig is gebleven. Alleen de termijnen en kosten, waarover de ingebrekestelling is geschied, en die, welke daarna verschijnen, komen in aanmerking bij het bepalen van bedoelde werking.

Ten aanzien van hem, die de uitkeering wegens arbeidsovereenkomst verschuldigd is, heeft de handeling geen gevolg, alvorens de ingebrekestelling van den kooper en het plan

van regelmatige afbetaling met opgave van hetgeen daarop voldaan is en van de gevorderde kosten schriftelijk te zijner kennis zijn gebracht, dan wel schriftelijk door hem zijn erkend. Betalingen, dienovereenkomstig te goeder trouw door hem gedaan, bevrijden hem tegenover den kooper.

Art. 1576*g*. Volmacht tot invordering van loon, pensioen of andere periodieke vorderingen ter zake van eene arbeidsovereenkomst, onder welken vorm of welke benaming ook, door den kooper verleend, is steeds herroepelijk.

§ 2. *Van huurkoop.*

Art. 1576*h*. Huurkoop is de koop en verkoop op afbetaling, waarbij partijen overeenkomen, dat de verkochte zaak niet door enkele overdracht in eigendom van den kooper overgaat.

Alle overeenkomsten, welke dezelfde strekking hebben, hetzij als huur en verhuur, hetzij onder anderen vorm of andere benaming aangegaan, worden als huurkoop aangemerkt.

Onder huurkoop is begrepen de overeenkomst, waarbij ter zake van een koop en verkoop een derde, die den eigendom der zaak verwerft, aan den kooper crediet verleent des dat het geheel van handelingen de strekking van huurkoop erlangt.

Art. 1576*i*. Huurkoop wordt aangegaan bij authentieke of onderhandsche akte, welke voldoet aan de bepalingen van artikel 1576*j*.

Hetzelfde geldt voor overeenkomsten, welke bestaande overeenkomsten zoodanig wijzigen of aanvullen, dat daardoor huurkoop zou ontstaan.

Wordt de overeenkomst aangegaan bij onderhandsche akte, dan moet deze, zoo de kooper dit verlangt, in dubbel worden opgemaakt.

Het dubbel, of zoo dit niet is opgemaakt, een authentiek of door den verkooper onderteekend afschrift, wordt zoo spoedig mogelijk na het sluiten van de overeenkomst door den verkooper aan den kooper verstrekt.

Verder afschrift kan de kooper te allen tijde tegen betaling van de kosten vorderen.

Art. 1576*j*. De akte van huurkoop moet duidelijk vermelden den geheelen koopprijs, als bedoeld in artikel 1576*c*, het plan van regelmatige afbetaling, als bedoeld in artikel 1576*f*, en de bedingen betreffende voorbehoud en overgang van eigendom.

In de gevallen, bedoeld in het tweede en het derde lid van artikel 1576*h*, treden de overeenkomstige gegevens hiervoor in de plaats.

Ontbreekt eene akte, welke voldoet aan genoemde voorwaarden, dan geldt de overeenkomst niet als huurkoop, doch wordt de koop en verkoop op afbetaling geacht te zijn gesloten zonder beding, dat de verkochte zaak niet door enkele overdracht aan den kooper overgaat.

Art. 1576*k*. Ter zake van huurkoop kan de kooper geene andere woonplaats kiezen dan zijne werkelijke woonplaats of de plaats, waar hij zijn bedrijf, filiaal of bijkantoor heeft, behalve voor het geval hij te eeniger tijd mocht wonen buiten de gemeente, waar hij bij het aangaan der overeenkomst woonachtig was, of hij geene bekende woonplaats noch bekend verblijf in Nederland mocht hebben.

Art. 1576*l*. De verkooper draagt de in huurkoop verkochte zaak aan den kooper over en is verplicht hem ter zake van het rustig en vreedzaam genot en van de verborgen gebreken te vrijwaren. De bepalingen van de tweede afdeeling van dezen titel vinden hierop overeenkomstige toepassing, ook ten aanzien van de vrijheid van partijen om daarvan af te wijken.

Vervreemding door den verkooper van de in huurkoop overgedragen zaak werkt niet ten nadeele van den huurkooper.

Art. 1576*m*. De kooper heeft van de zaak, die hij krachtens huurkoop onder zich heeft, het genot, ook voordat hij den eigendom daarvan verkrijgt.

Hij mag de zaak gebruiken overeenkomstig hare bestemming.

Hare gedaante of inrichting mag hij niet veranderen, noch de zaak verhuren of zijn genot aan anderen afstaan.

Hij is aansprakelijk voor alle schaden, welke de zaak lijdt tijdens zijn genot. Voor haar onderhoud en bewaring draagt hij zorg als een goed huisvader.

Van deze bepalingen kan bij overeenkomst worden afgeweken.

Art. 1576*n*. De vruchten, welke de zaak tijdens het genot oplevert, behooren den kooper toe. Voorzoover bij de akte van huurkoop hiervan is afgeweken, heeft de kooper niettemin het genot der vruchten, indien niet anders is overeengekomen.

De burgerlijke vruchten worden, voor zoover niet anders is overeengekomen, gerekend van dag tot dag verkregen te worden en den kooper toe te behooren, naarmate zijn genot duurt, welk ook het tijdstip moge wezen, waarop dezelve betaalbaar zijn.

De verplichting tot teruggave van de in huurkoop overgedragen zaak omvat die tot teruggave van de vruchten, welke den verkooper toebehooren.

Art. 1576*o*. Het recht van terughouding betreffende eene zaak, welke hij, tegen wien dit recht mocht gelden, in huurkoop heeft, kan ook tegen den verkooper worden ingeroepen, tenzij de gerechtigde bij de behandeling, waaruit zijn recht ontstond, den kooper niet te goeder trouw als eigenaar mocht beschouwen.

Art. 1576*p*. De eigendom van eene in huurkoop overgedragen zaak gaat, gelijk anders door levering, aan den kooper over door betaling van het geheele, ter zake van den huurkoop verschuldigde, bedrag of door eerdere vervulling van andere voorwaarden, dienaangaande overeengekomen.

Hiervan kan worden afgeweken bij het aangaan van eene nieuwe schuld, tot zekerheid daarvan.

Art. 1576*q*. Ontbinding van huurkoop, of teruggave van eene in huurkoop gehouden zaak krachtens daartoe gemaakt beding, kan, wegens niet tijdige nakoming door den kooper van zijne verplichtingen, niet worden ingeroepen of gevorderd, tenzij de kooper, na in gebreke te zijn gesteld, nalatig blijft om zijne verplichtingen na te komen.

Art. 1576*r*. Wanneer de verkooper ontbinding van de overeenkomst of teruggave van de in huurkoop overgedragen zaak kan vor-

deren, zal hij, indien er redelijk belang bestaat bij onverwijlde voorziening, een rechterlijk bevel tot teruggave bij voorraad kunnen verkrijgen.

Art. 1576*s*. Indien, wegens het niet nakomen door den kooper van zijne verplichtingen, de in huurkoop overgedragen zaak krachtens daartoe gemaakt beding wordt teruggenomen, heeft dit ontbinding van de overeenkomst tot gevolg, tenzij tusschen partijen anders overeengekomen is.

Art. 1576*t*. Indien bij ontbinding van de overeenkomst wegens het niet nakomen door den kooper van zijne verplichtingen de verkooper in beteren vermogenstoestand zou geraken dan bij het in stand blijven van de overeenkomst, vindt volledige verrekening plaats.

Art. 1576*u*. Indien bij ontbinding der overeenkomst de kooper recht mocht hebben op eenige terugbetaling, kan hij door den rechter worden gemachtigd de zaak, die hij terug moet geven, onder zich te houden, totdat het hem verschuldigde wordt betaald of de verkooper daarvoor voldoende zekerheid heeft gesteld.

Art. 1576*v*. Indien wegens niet betaling van verschenen termijnen de in huurkoop overgedragen zaak is teruggenomen zonder voorafgaande rechterlijke tusschenkomst, kan de kooper gedurende veertien dagen na de terugneming de zaak inlossen, door betaling van de verschenen termijnen en de verschuldigde rente, boeten en kosten.

Mocht de overeenkomst zijn ontbonden, dan wordt dit door de inlossing ongedaan gemaakt.

Bij herhaling van het in het eerste lid genoemde geval heeft de kooper het recht van inlossing alleen onder volledige betaling.

Aan de vordering tot inlossing, anders dan onder volledige betaling, behoeft de verkooper niet te voldoen, indien omstandigheden aanwezig zijn, die tot toepassing van artikel 1576*r* aanleiding zouden geven.

Van de bepalingen van dit artikel kan ten voordeele van den kooper door partijen worden afgeweken.

Art. 1576*w*. In het vonnis, waarbij de verplichting tot teruggave van eene in huurkoop overgedragen zaak wordt vastgesteld of de overeenkomst wordt ontbonden, kan een bevel tot teruggave worden opgenomen.

Dit bevel, gelijk ook dat tot teruggave bij voorraad, wordt ten uitvoer gelegd op de wijze bepaald in de vierde afdeeling van den tweeden titel van het tweede boek van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering.

Art. 1576*x*. Bij het vonnis, dat bevel tot teruggave uit kracht van huurkoop inhoudt, kan de geldswaarde der terug te geven zaak worden vastgesteld.

In dat geval kan de tenuitvoerlegging ook door uitwinning geschieden."

Art. III. Na artikel 162 van het Burgerlijk Wetboek wordt ingevoegd een nieuw artikel:

„*Art.* 162a. De man, die met zijne vrouw eene gemeenschappelijke huishouding heeft, kan ten aanzien van zaken, welke kennelijk de behoeften der huishouding betreffen, geen huurkoop aangaan zonder schriftelijke toestemming van zijne vrouw of hare medewerking tot de akte.

De artikelen 167 en 169 vinden overeenkomstige toepassing."

Art. IV. Aan artikel 164 van het Burgerlijk Wetboek wordt toegevoegd een tweede lid:

„Deze bepaling is niet toepasselijk ten opzigte van huurkoop, aangegaan door de vrouw, die met haren man eene gemeenschappelijke huishouding heeft."

Art. V. In artikel 1186 van het Burgerlijk Wetboek wordt tusschen het eerste en het tweede lid ingevoegd een nieuw lid:

„Zoo echter de huurder goederen onder zich heeft krachtens huurkoop, zal de verhuurder tegenover den verkooper zijn voorregt daarop niet kunnen doen gelden, indien de huurkoop betreft zaden of gereedschappen, dan wel indien bewezen wordt, dat de verhuurder van den huurkoop kennis droeg."

Art. VI. Aan het slot van artikel 39 der Wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie wordt de punt vervangen door een komma-punt. Toegevoegd wordt een nieuw nummer:

„4°. Van alle regtsvorderingen betrekkelijk tot eenen huurkoop, met inbegrip van die tot ontbinding en die tot teruggave der in huurkoop overgedragen zaak, in welke laatstgenoemde gevallen als beloop dier vorderingen wordt aangemerkt het bedrag van den geheelen koopprijs."

Art. VII. Aan het einde van den tweeden titel van het eerste boek van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt ingevoegd eene nieuwe afdeeling:

„DERDE AFDEELING.

Van de wijze van procedeeren in zaken betrekkelijk tot eenen huurkoop.

Art. 125*g*. De behandeling van zaken betrekkelijk tot eenen huurkoop geschiedt overeenkomstig de gewone regelen, voor zoover daarvan niet bij de navolgende artikelen of elders is afgeweken.

Art. 125*h*. De eischende partij zal te harer keuze ter griffie van het kantongeregt binnen welks regtsgebied de wederpartij woonachtig is, haar bedrijf gevestigd heeft, woonplaats heeft gekozen of de verkochte zaak aan den kooper is overgedragen, indienen een verzoekschrift op ongezegeld papier, waarbij den kantonregter verzocht wordt eenen dag te bepalen, waarop de zaak ter teregtzitting zal worden behandeld.

Bij gebreke van eenen door het vorig lid aangewezen regter, wordt het verzoekschrift ingediend ter griffie van het kantongeregt binnen welks regtsgebied de eischer woonachtig is, zijn bedrijf gevestigd heeft of woonplaats heeft gekozen.

Het verzoekschrift bevat eene opgave van den naam, de voornamen en de woonplaats des verzoekers, van den naam en de woonplaats der wederpartij, mitsgaders eene mededeeling van de vordering en van de gronden, waarop deze steunt.

Daarbij worden gevoegd zoovele afschriften als er wederpartijen bij de zaak betrokken zijn.

Art. 125*i*. Het bepaalde bij de artikelen 125*c* en 125*d* vindt overeenkomstige toepassing.

Art. 125*j*. De verkooper, die een bevel tot teruggave bij voorraad van eene in huurkoop overgedragen zaak verlangt, wendt zich bij met redenen omkleed verzoekschrift tot den kantonregter.

Deze zal de teruggave bevelen, indien hem de gegrondheid van het verzoek aannemelijk wordt gemaakt.

Alvorens te beschikken, kan de regter den kooper hooren.

Bij het bevelschrift kan de regter bevelen, dat bij de tenuitvoerlegging tot een door hem te bepalen bedrag zekerheid zal worden gesteld voor de daardoor te veroorzaken kosten, schaden en interessen.

De bevolen zekerheid wordt aangeboden bij de beteekening van het bevelschrift, welke aan de tenuitvoerlegging voorafgaat.

Tegen de beschikking van den kantonregter staat hooger beroep open, indien de geheele koopprijs meer dan vijftig gulden beloopt. Hetzelve moet worden ingesteld door den verkooper binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking en door den kooper binnen veertien dagen na de beteekening van het verleend bevel.

De beschikking, waarbij het bevel wordt verleend, kan worden verklaard uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande hooger beroep, zelfs op de minuut.

Binnen acht dagen na het verleend bevel zal de verkooper de vordering tot ontbinding der overeenkomst dan wel tot teruggave der zaak of bevestiging der teruggave bij voorraad moeten aanhangig maken. Bij gebreke van dien, alsmede bij afwijzing der vordering, zal de verkooper, die het bevel mocht hebben tenuitvoergelegd, gehouden zijn den kooper deswege schadeloos te stellen en de vroegeren toestand te herstellen."

Art. VIII. Aan het einde van den tweeden titel van het tweede boek van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering wordt ingevoegd eene nieuwe afdeeling:

„VIERDE AFDEELING.

Van de tenuitvoerlegging van bevelen in zaken van huurkoop.

Art. 490*a*. De tenuitvoerlegging van vonnissen en beschikkingen houdende bevel tot teruggave van in huurkoop overgedragen zaken heeft niet plaats, dan na beteekening daarvan en na bevel om binnen twee dagen aan den inhoud te voldoen.

Deze termijn behoeft niet in acht genomen te worden ten aanzien van het bevel tot teruggave bij voorraad, bedoeld in artikel 125*j*.

Art. 490*b*. De tenuitvoerlegging geschiedt doordien de deurwaarder de zaak onder zich neemt en vervolgens aan den in het vonnis of de beschikking aangewezen geregtigde overgeeft.

De deurwaarder maakt hieromtrent onverwijld proces-verbaal op.

De artikelen 439, derde, vierde en vijfde lid, 440, tweede en derde lid, 443, 444, 444*a*, 444*b* en 453 vinden overeenkomstige toepassing.

Art. 490*c*. Indien de deurwaarder bevindt, dat de zaak reeds te voren is in beslag genomen, kan deze tenuitvoerlegging geen voortgang hebben.

Art. 490*d*. Bevindt de zaak zich onder eenen derde, die niet te goeder trouw zich tegen eene vordering van den kooper tot afgifte zou kunnen verzetten, dan kan de tenuitvoerlegging tegen dien derde geschieden op dezelfde wijze als in artikel 490*b* is bepaald.

Door deze tenuitvoerlegging wordt de derde deswege jegens den kooper bevrijd."

Art. IX. In artikel 13, zevende lid, van het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken wordt het bepaalde onder nummer 2°. vervangen door:

„In zaken, voor het kantongerecht dienende, betrekkelijk tot eene aanneming van werk waarvan de kantonrechter zonder hooger beroep kennis neemt, tot eene arbeidsovereenkomst, tot eene collectieve arbeidsovereenkomst of tot een huurkoop, zijn geene griffierechten verschuldigd vóór de behandeling ter terechtzitting.

Wanneer de kantonrechter, op het verzoek tot bepaling van den dag der behandeling beschikkende, uitwijst, dat het geschil niet betreft eene zaak als in het vorig lid van dit artikel genoemd, zoo zijn niettemin geene griffierechten verschuldigd.

Geen griffierecht is verschuldigd ter zake van het verzoekschrift genoemd in art. 125*j* van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering."

Art. X. In de Faillissementswet wordt ingevoegd na artikel 38 een nieuw artikel:

„*Art.* 38*a*. Indien de gefailleerde huurkooper is, kan zoowel de curator als de verkooper den huurkoop ontbonden verklaren.

Deze ontbinding heeft dezelfde gevolgen als ontbinding der overeenkomst wegens het niet nakomen door den kooper van zijne verplichtingen.

De verkooper kan voor het hem verschuldigde bedrag als concurrent schuldeischer opkomen."

Art. XI. Aan het slot van het eerste lid van artikel 232 der Faillissementswet wordt de punt vervangen door een komma-punt. Toegevoegd wordt een nieuw nummer:

„3°. van termijnen van huurkoop."

Art. XII. Na artikel 237 der Faillissementswet wordt ingevoegd:

„*Art.* 237*a*. Zoodra de surséance een aanvang heeft genomen, kan zoowel de schuldenaar, die huurkooper is, als de verkooper den huurkoop ontbonden verklaren.

Deze ontbinding heeft dezelfde gevolgen als ontbinding der overeenkomst wegens het niet nakomen door den kooper van zijne verplichtingen.

De verkooper kan voor het hem verschuldigde bedrag opkomen op den voet als in artikel 233 bepaald."

Art. XIII. Aan artikel 37 nummer 1°. der Zegelwet 1917 wordt toegevoegd een nieuwe zin:

„Elke termijn van een huurkoop wordt als eene afzonderlijke vordering aangemerkt."

Art. XIV. Aan het einde van hoofdstuk VII der Zegelwet 1917 wordt ingevoegd een nieuw hoofdstuk:

„HOOFDSTUK VII A.

Van het zegelrecht van de bewijzen van huurkoop.

Art. 59*a*. De door of namens verkooper en kooper of een van beiden onderteekende onderhandsche stukken, onverschillig in welken vorm opgemaakt, al ware het in dien van berichten of brieven, houdende erkenning van huurkoop, zijn onderworpen aan een zegelrecht van tien cent van iedere f 250 van den geheelen koopprijs.

Voor de berekening van het zegelrecht wordt de geheele koopprijs opwaarts afgerond tot f 250 of veelvouden daarvan; het bedraagt ten minste f 0.10 en ten hoogste f 0.50.

Onder geheelen koopprijs wordt verstaan de som van alle betalingen, waartoe de kooper gehouden is bij regelmatige nakoming van de overeenkomst.

Art. 59*b*. Geenerlei zegelrecht is verschuldigd:

a. voor het voor den kooper bestemde exemplaar, indien het stuk in meer exemplaren wordt opgemaakt, mits dit exemplaar de door den verkooper geteekende verklaring inhoudt, dat het oorspronkelijk stuk behoorlijk gezegeld is;

b. voor het voor den kooper bestemde door den verkooper onderteekende afschrift van het stuk, mits dit afschrift de door den verkooper geteekende verklaring inhoudt, dat het oorspronkelijk stuk behoorlijk gezegeld is;

c. voor het voor ieder der partijen bestemde afschrift van of uittreksel uit eene notariëele akte van huurkoop;

d. voor de akten houdende erkenning van vervanging van eene in huurkoop overgedragen zaak.

Hij die eene verklaring, als onder letter *a* of letter *b* bedoeld, in strijd met de waarheid onderteekent, beloopt eene boete van duizend gulden.

Art. 59*c*. Het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken moet worden voldaan door deze te stellen op gezegeld papier van wege het Rijk uitgegeven, of op buitengewoon gezegeld papier, of door gebruik van plakzegel.

Is het recht niet tot het in artikel 59*a* genoemde bedrag voldaan, dan wordt eene boete van honderd gulden verbeurd, welke komt ten laste van den verkooper, als het stuk door beide partijen is onderteekend, en ten laste van den onderteekenaar, indien het stuk slechts door een der partijen is onderteekend.

Art. 59*d*. Behoudens beding van het tegendeel is het zegelrecht van de in dit hoofdstuk bedoelde stukken verschuldigd door de koopers door of namens wie zij zijn onderteekend. Zijn de stukken alleen door of namens de verkoopers onderteekend, dan is het zegelrecht te hunnen laste."

Art. XV. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Zij geldt niet ten aanzien van overeenkomsten van huurkoop en van andere overeenkomsten van koop en verkoop op afbetaling, welke vóór hare inwerkingtreding zijn aangegaan.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, H. G e l i s s e n.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1936.)

S. 240.

30 *Januari* 1936. BESLUIT tot nadere herziening en aanvulling van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1903, *Staatsblad* n°. 80, tot uitvoering van eenige bepalingen der Beroepswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 5 October 1935, Afdeeling 2 A/A.S., n°. 807;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 26 Februari 1903, *Staatsblad* n°. 80, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 39, 57 en 118 der Beroepswet en tot regeling der vergoeding voor reis- en verblijfkosten van leden-commissarissen en van ambtenaren, die zich krachtens die wet voor plaatselijk onderzoek naar elders moeten begeven, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 21 Februari 1933, *Staatsblad* n°. 55, nader te herzien en aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 November 1935, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Januari 1936, Afdeeling 2 A/A.S., n°. 847;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In Ons bovenvermeld besluit worden de navolgende wijzigingen en aanvullingen gebracht:

I. In den aanhef worden de woorden „Gelet op de artikelen 39, 57 en 118 der Beroepswet" tot en met „moeten begeven;" gelezen: „Gelet op de artikelen 39, 57, 96, 118, 121 en 123 der Beroepswet;".

II. In artikel 1, eerste lid, wordt het woord „Griffier" vervangen door: „voorzitter" en vervallen onder *a* de woorden „ , gedeelten van dagen voor geheele dagen gerekend". In artikel 10 wordt het woord „griffier" vervangen door: „voorzitter".

III. Aan artikel 2 wordt een nieuw zesde lid toegevoegd, luidende:

„Het bepaalde in het eerste lid omtrent vergoeding voor reiskosten, verblijfkosten en tijdverzuim is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van geleiders als bedoeld in het derde lid van artikel 57 der Beroepswet, wanneer degene, die met de begrooting is belast, beslist, dat het geleide noodzakelijk was."

IV. De artikelen 6 en 6*bis* vervallen.

V. In artikel 7 worden de woorden „voor andere dan" gelezen: „anders dan voor" en wordt voor „f 3" gelezen: „f 5".

VI. In artikel 9 wordt voor „de artikelen 1 en 2" gelezen: „de artikelen 1 en 2 van dit besluit en in artikel 57, vijfde lid, der Beroepswet" en wordt voor „artikel 4" gelezen: „de artikelen 8 en 16 van dit besluit".

In artikel 11 wordt voor „dringende kosten

aangewezen in artikel 2," gelezen: „overige dringende kosten".

VII. Na artikel 15 worden ingevoegd twee nieuwe artikelen, luidende:

„*Art.* 16. De door het bestuur der inrichting voor verpleging of genezing bestemd opgemaakte declaratiën van de kosten, bedoeld in artikel 57, vierde lid, der Beroepswet, worden aan den voet begroot door dengene, op wiens last die kosten zijn gemaakt. Indien degene, op wiens last de kosten zijn gemaakt, handelde krachtens eene machtiging als bedoeld in artikel 96, eerste lid, onder *b*, der Beroepswet, wordt daarvan in de begrooting melding gemaakt.

De reden van afwijzing of van vermindering van berekende kosten wordt op de declaratie aangeteekend.

Art. 17. In geval van toepassing van het bepaalde in artikel 96, eerste lid, onder *b*, 3°., der Beroepswet wordt in acht genomen:

a. dat het verblijf in eene inrichting voor verpleging of genezing bestemd nimmer van langer duur mag zijn dan ten dienste van het onderzoek bepaald noodzakelijk is;

b. dat de keuze van de inrichting, waar de observatie zal plaats hebben, niet tot noodelooze kosten mag leiden;

c. dat de opneming steeds geschiedt in de laagste klasse der inrichting.

Over den tijd, dat de door een ongeval getroffene ter observatie in eene inrichting voor verpleging of genezing bestemd verblijft, heeft hij geen aanspraak op vergoeding voor verblijfkosten."

VIII. Artikel 15*bis* wordt genummerd 18.

2. In Ons besluit van 27 December 1932, *Staatsblad* n°. 647, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 21, 22, 23, 31 en 32 van de Ambtenarenwet 1929, wordt de volgende wijziging gebracht:

De eerste volzin van artikel 1 wordt gelezen: „De bepalingen van Ons besluit van 26 Februari 1903, *Staatsblad* n°. 80, gelijk dit sindsdien is gewijzigd, zijn met uitzondering van de artikelen 2, vierde en zesde lid, 16 en 17 mede van toepassing met betrekking tot de rechtspraak, uitgeoefend door de ambtenarengerechten en den Centralen Raad van Beroep, rechtsprekend in ambtenarenzaken."

3. Dit besluit treedt in werking tegelijk met de artikelen VI en XV der wet van 22 Juli 1935, *Staatsblad* n°. 421, houdende wijziging van de Beroepswet.

4. De tekst van Ons in den aanhef dezes genoemd besluit wordt, met inachtneming van de daarin gebrachte wijzigingen en aanvullingen, op Onzen last in het *Staatsblad* geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 30sten Januari 1934.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 11 *Februari* 1936.)

S. 241.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een nieuw Organisatiebesluit Rijksveldwacht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 17 Januari 1936, 5de Afdeeling, n°. 327, Geheim;

Overwegende, dat het wenschelijk is de geldende bepalingen omtrent de organisatie van de Rijksveldwacht door nieuwe te vervangen;

Gelet op het Rijkspolitiebesluit, *Staatsblad* 1935, n°. 497, en op artikel 3, lid 2, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Februari 1936, 5de Afdeeling, n°. 1088, Geheim;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In dit besluit worden verstaan onder:

„Onze Minister": Onze Minister van Justitie;

„rijksveldwachters": het personeel der Rijksveldwacht beneden den rang van districtscommandant, met uitzondering van de onbezoldigde rijksveldwachters.

2. Het korps Rijksveldwacht wordt beheerd door of namens Onzen Minister.

3. 1. Het korps Rijksveldwacht is samengesteld uit:

een Inspecteur;
districtscommandanten;
rijksveldwachters-brigadiers-majoor;
rijksveldwachters-brigadiers;
rijksveldwachters en rijksveldwachters-brigadiers-titulair;
onbezoldigde rijksveldwachters.

2. Bovendien behooren tot het korps de rijksveldwachters-rechercheurs.

3. Ten bureele van den Inspecteur en van de districtscommandanten zijn, voor zooveel noodig, administratieve ambtenaren werkzaam. Zij worden niet geacht te behooren tot het korps Rijksveldwacht. Zij zijn ondergeschikt aan den Inspecteur of den districtscommandant, te wiens bureele zij werkzaam zijn.

4. 1. Voor de uitoefening van den dienst der Rijksveldwacht wordt het grondgebied van het Rijk verdeeld in districten. Ieder district bestaat uit een aantal brigaden, die gevormd worden door samenvoeging van bewakingskringen van rijksveldwachters.

2. De verdeeling van het Rijk in districten en de samenvoeging van bewakingskringen tot brigaden worden geregeld door Onzen Minister. De bewakingskring van elke brigade omvat de gemeenten en de onderdeelen van gemeenten, waarover de brigade zich uitstrekt.

5. Onze Minister bepaalt de standplaatsen van de rijksveldwachters; de Inspecteur stelt, na overleg met den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, in wiens ressort de standplaatsen zijn gelegen, de bewakingskringen vast.

6. 1. Aan het hoofd van iedere brigade staat een brigadecommandant. Deze is rechtstreeks ondergeschikt aan den districtscommandant.

2. Aan het hoofd van ieder district staat

een districtscommandant. Deze is rechtstreeks ondergeschikt aan den Inspecteur.

3. De Inspecteur is belast met het commando over het geheele korps, met uitzondering van de rijksveldwachters-rechercheurs. Onze Minister wijst zijn standplaats aan.

7. 1. De Inspecteur en, in geval van dringende noodzakelijkheid, de districtscommandanten zijn bevoegd tijdelijk verandering te brengen in standplaatsen van rijksveldwachters. Voor zooveel mogelijk maken zij van deze bevoegdheid geen gebruik dan met voorkennis en goedvinden van den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, binnen wiens ressort de verandering plaats heeft.

2. Van de verandering wordt onverwijld mededeeling gedaan aan Onzen Minister, aan Onzen Commissaris in de provincie, in welke zij heeft plaats gehad, aan den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, wanneer zij buiten zijn voorkennis is geschied, en voorts aan den districtscommandant, wanneer zij door den Inspecteur, en aan den Inspecteur, wanneer zij door den districtscommandant is aangebracht.

8. 1. Bij afwezigheid, belet of ontstentenis van den Inspecteur voorziet Onze Minister in zijn vervanging.

2. Bij afwezigheid, belet of ontstentenis van een districtscommandant wijst Onze Minister zoo noodig voor de waarneming op aanbeveling van den Inspecteur een anderen districtscommandant aan.

3. Bij afwezigheid, belet of ontstentenis van een brigadecommandant voorziet de Inspecteur, op aanbeveling van den districtscommandant, in de waarneming van den dienst.

9. 1. Onze Minister stelt voorschriften vast omtrent de sollicitatie naar het ambt van rijksveldwachter en omtrent de beoordeeling van de geschiktheid voor dat ambt.

2. Voor aanstelling tot districtscommandant komen bij voorkeur in aanmerking personen, die reeds een hoogere politiefunctie bekleeden.

10. 1. Tot onbezoldigd rijksveldwachter kan Onze Minister aanstellingen verleenen in het belang van de handhaving van de orde en veiligheid bij inrichtingen of werken van het Rijk of andere publiekrechtelijke lichamen of ter bescherming van particuliere eigendommen, welke in den regel zich over meerdere aaneengrenzende gemeenten moeten uitstrekken.

2. Onze Minister kan dergelijke aanstellingen bovendien verleenen aan gemeenteambtenaren op daartoe strekkend voorstel van den burgemeester, ingediend door tusschenkomst van Onzen Commissaris in de provincie, en aan andere ambtenaren, wanneer een aanstelling tot onbezoldigd rijksveldwachter in het belang van de uitoefening hunner functiën volstrekt noodig moet worden geacht. Voor zooveel betreft ambtenaren van gemeentelijke politie, kunnen zoodanige aanstellingen ook, indien dit met het oog op de voorschriften van het Wetboek van Strafvordering wenschelijk is, worden verleend na overleg met den burgemeester, den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, en Onzen Commissaris in de provincie gehoord.

3. Voor aanstelling tot onbezoldigd rijksveldwachter komen slechts in aanmerking personen, die den leeftijd van 23 jaren hebben bereikt en blijk geven geschiktheid te bezitten voor de politietaak, welke van hen zal worden gevorderd, in het bijzonder voor wat betreft gedrag, betrouwbaarheid en ontwikkeling.

11. De onbezoldigde rijksveldwachters staan onder het toezicht van den districtscommandant, binnen wiens district, en van den brigadecommandant, binnen wiens brigade zij hun dienst verrichten, tenzij ten aanzien van den laatste door Onzen Minister anders is bepaald.

12. 1. De rijksveldwachters-rechercheurs zijn bij uitsluiting ondergeschikt aan Onzen Minister en, tenzij anders is bepaald, aan den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, binnen wiens ressort zij zijn geplaatst. Zij kunnen worden ingedeeld in twee klassen. Onze Minister wijst hun standplaatsen aan.

2. Op hen zijn van dit besluit alleen toepasselijk de artikelen 1, 2, 3, 13, 14, 15 en 18.

13. De aanstelling en de beëediging van het personeel der Rijksveldwacht gelden voor het geheele grondgebied des Rijks.

14. De kosten van bewapening en uitrusting van het bezoldigde personeel der Rijksveldwacht komen ten laste van het Rijk.

15. De rijksveldwachters zijn, evenals de onder hun geleide vervoerd wordende personen, vrijgesteld van door het Rijk geheven veer- en tolgelden.

16. Onverminderd de toepassing van de artikelen 58 en 59 van de wet van 18 April 1874, *Staatsblad* n°. 66, tot vaststelling der tarieven van gerechtskosten in strafzaken, waarvan de gewone rechter kennis neemt, zooals die wet sedert dien is gewijzigd, geniet de rijksveldwachter geen vergoeding van verblijfkosten volgens het dat onderwerp regelende Reisbesluit, indien hij op den dag der heenreis zijn standplaats weder kan bereiken.

17. Op de onbezoldigde rijksveldwachters is het Algemeen Rijksambtenarenreglement niet van toepassing, behoudens het bepaalde in de hoofdstukken VIII, IX, X en XI van dat reglement.

18. 1. Onze Minister stelt een instructie vast:

voor den Inspecteur;

voor het overige bezoldigde personeel der Rijksveldwacht;

voor de onbezoldigde rijksveldwachters.

2. Voorts stelt hij een instructie vast voor de rijksveldwachters-rechercheurs.

19. Dit besluit kan worden aangehaald als „Organisatiebesluit Rijksveldwacht", met bijvoeging van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

20. Het Organisatiebesluit Rijksveldwacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 11 November 1856, *Staatsblad* n°. 114, en laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 6 Augustus 1935, *Staatsblad* n°. 497, is ingetrokken.

21. Dit besluit treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 10 *Maart* 1936.)

S. 242.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 137, tweede lid, en 208, tweede lid, van het Wetboek van Koophandel.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 22 Januari 1936, 1ste Afdeeling C, N°. 800;

Overwegende, dat volgens artikel 137, tweede lid, en artikel 208, tweede lid, van het Wetboek van Koophandel bij algemeenen maatregel van bestuur de instellingen moeten worden aangewezen, die in den zin van den zesden onderscheidenlijk den zevenden Titel van het eerste Boek van het Wetboek van Koophandel als verrekeningskamers worden beschouwd;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1936, n°. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Februari 1936, 1ste Afdeeling C, N°. 817;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Als verrekeningskamers in den zin van den zesden en den zevenden Titel van het eerste Boek van het Wetboek van Koophandel worden beschouwd de verrekeningskamers bij de Nederlandsche Bank te Amsterdam, bij de Bijbank van de Nederlandsche Bank te Rotterdam en bij het Agentschap van de Nederlandsche Bank te 's-Gravenhage.

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tienden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 10 *Maart* 1936.)

S. 243.

11 *Maart* 1936. BESLUIT tot bekendmaking van den tekst van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1903, *Staatsblad* n°. 80, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 39, 57, 96, 118, 121 en 123 der Beroepswet, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 30 Januari 1936, *Staatsblad* n°. 240.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 7 Maart 1936, 2de Afdeeling A, n°. 884;

Gelet op artikel 4 van Ons besluit van 30 Januari 1936, *Staatsblad* n°. 240, tot nadere herziening en aanvulling van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1903, *Staatsblad* n°. 80, tot uitvoering van eenige bepalingen der Beroepswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den tekst van Ons besluit van 26 Februari 1903, *Staatsblad* n°. 80, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 39, 57, 96, 118, 121 en 123 der Beroepswet, zooals die is gewijzigd bij Onze besluiten van 1 Maart 1904, *Staatsblad* n°. 54, 20 Juli 1904, *Staatsblad* n°. 195, 29 September 1908, *Staatsblad* n°. 306, 11 Juni 1917, *Staatsblad* n°. 463, 1 September 1917, *Staatsblad* n°. 579, 19 October 1918, *Staatsblad* n°. 570, 10 Januari 1919, *Staatsblad* n°. 8, 22 November 1920, *Staatsblad* n°. 825, 30 Maart 1921, *Staatsblad* n°. 642, 21 Februari 1933, *Staatsblad* n°. 55, en 30 Januari 1936, *Staatsblad* n°. 240, algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien gewijzigden tekst bij dit besluit.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 11den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

TEKST *van het Koninklijk besluit van den 26sten Februari 1903, Staatsblad n°. 80, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 39, 57, 96, 118, 121 en 123 der Beroepswet, zooals die is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van den 1sten Maart 1904, Staatsblad n°. 54, den 20sten Juli 1904, Staatsblad n°. 195, den 29sten September 1908, Staatsblad n°. 306, den 11den Juni 1917, Staatsblad n°. 463, den 1sten September 1917, Staatsblad n°. 579, den 19den October 1918, Staatsblad n°. 570, den 10den Januari 1919, Staatsblad n°. 8, den 22sten November 1920, Staatsblad n°. 825, den 30sten Maart 1921, Staatsblad n°. 642, den 21sten Februari 1933, Staatsblad n°. 55, en den 30sten Januari 1936, Staatsblad n°. 240.*

Art. 1. Aan leden-werkgevers en ledenwerklieden en hunne plaatsvervangers worden, te bepalen door den voorzitter van het College, voor het bijwonen van bijeenkomsten van den raad van beroep toegekend:

a. presentiegeld van ten hoogste f 6.50 per dag;

b. vergoeding voor:

reiskosten, te berekenen naar de noodzakelijke uitgaven;

verblijfkosten, voor verblijf buiten de woonplaats, van ten hoogste f 6 per etmaal.

De kosten voor reizen per spoortrein worden berekend naar de tweede klasse.

Art. 2. Aan getuigen, deskundigen en partijen, ambtshalve opgeroepen of met een opdracht belast, wordt te bepalen door den voorzitter van het college of door den lastgever, vergoeding toegelegd voor:

reiskosten, te berekenen naar de noodzakelijke uitgaven;

verblijfkosten, voor verblijf buiten de woonplaats, van ten hoogste f 6 per etmaal;

tijdverzuim, aan getuigen en aan partijen, van ten hoogste f 4 per dag, indien nadeel door tijdverzuim moet geacht worden geleden te worden, gedeelten van dagen voor geheele dagen gerekend;

Vacatiegeld, aan deskundigen, van ten hoogste f 3 voor iedere vacatie van een uur, gedeelten van uren voor geheele uren gerekend.

Indien de deskundige zich buiten zijne woonplaats moet begeven, kunnen de uren, aan de heen- en terugreis besteed, niet bij de berekening van het vacatiegeld in aanmerking komen.

Wanneer de deskundige op dezelfde zitting in verschillende zaken wordt gehoord, kan het totaal bedrag van het vacatiegeld niet hooger zijn, dan zooveel maal f 3 als uren door hem, aan die zaken gezamenlijk, zijn besteed.

Aan de ambtenaren bij de Rijksverzekeringsbank wordt geen vacatiegeld toegelegd.

Evenmin wordt vacatiegeld toegelegd aan de deskundigen in bezoldigden Overheidsdienst, indien of voor zoover hunne verrichtingen in diensttijd zijn gedaan.

Het bepaalde in het eerste lid omtrent vergoeding voor reiskosten, verblijfkosten en tijdverzuim is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van geleiders als bedoeld in het derde lid van artikel 57 der Beroepswet, wanneer degene, die met de begrooting is belast, beslist, dat het geleide noodzakelijk was.

Art. 3. Door den griffier van het college kunnen aan hen, die ingevolge artt. 1 en 2 aanspraak hebben op vergoeding voor reiskosten doch niet in staat zijn in die kosten bij vooruitbetaling te voorzien, op daartoe gedaan verzoek, de noodzakelijke reiskosten geheel of gedeeltelijk worden voorgeschoten, behoudens verhaal op hetgeen wegens vergoeding zal worden toegelegd.

Art. 4. De reizen worden geacht gedaan te zijn of te worden met openbare vervoermiddelen, tenzij bij gemis daarvan of tengevolge van bijzondere omstandigheden van andere vervoermiddelen moest worden gebruik gemaakt.

Art. 5. Gedeelten van etmalen 12 uren of meer bedragende, worden voor een geheel, kleinere voor een half etmaal gerekend.

Art. 6. *(Vervallen.)*

Art. 6*bis*. *(Vervallen.)*

Art. 7. Voor gedane uitgaven anders dan voor openbare vervoermiddelen worden kwitantiën overgelegd, wanneer de uitgaven f 5 of meer bedragen.

Art. 8. De voorzitters, de leden-commissarissen, de griffiers en andere ambtenaren, die zich voor plaatselijk onderzoek of andere ingevolge de wet te doene verrichtingen buiten hunne woonplaats of buiten de plaats waar de Raad van Beroep gevestigd is, moeten begeven, kunnen in rekening brengen de vergoeding voor kosten van reis- en verblijf, berekend naar de bepalingen, welke door Ons, ter regeling van de vergoeding van reis- en verblijfkosten, wegens reizen voor 's Rijks dienst, zijn of nader zullen worden vastgesteld.

Art. 9. De kosten, vermeld in de artikelen 1 en 2 van dit besluit en in artikel 57, vijfde lid, der Beroepswet zijn dringende, de kosten vermeld in de artikelen 8 en 16 van dit besluit niet dringende kosten.

Art. 10. Om tot de voldoening te kunnen geraken van de dringende kosten vermeld in artikel 1, wordt door den voorzitter van het college afgegeven een lastgeving tot betaling, waarin de vergoedingen worden omschreven en elk afzonderlijk gespecificeerd, met vermelding van de zaak en van het doel der oproeping.

Art. 11. De overige dringende kosten worden begroot aan den voet der oproeping of lastgeving.

Heeft de oproeping of lastgeving mondeling plaats gehad, dan wordt een afzonderlijke begrooting afgegeven, waarin van die omstandigheid wordt melding gemaakt, alsmede van de zaak en van het doel der oproeping of lastgeving.

In de begrooting worden de vergoedingen en de vacatiegelden omschreven en elk afzonderlijk gespecificeerd.

Art. 12. De dringende kosten en de aan de partij te vergoeden kosten gemaakt tot dagvaarding en schadeloosstelling van getuigen of deskundigen of tot het bijbrengen van eenig schriftelijk advies van deskundigen, worden voldaan door den ontvanger der registratie in wiens kring het college eene stand- of zittingplaats heeft, waarvoor het twistgeding dient of gediend heeft, op kwitantie of een geldig bewijs van uitbetaling.

De in het eerste lid van dit artikel genoemde aan de partij te vergoeden kosten worden uitbetaald, op vertoon van het door den voorzitter van het college afgegeven bevelschrift van ten uitvoerlegging.

De bewijsstukken worden aan den ontvanger afgegeven.

Art. 12*bis*. Hetgeen te veel of ten onrechte is toegeschat wordt van den voorzitter (lastgever) of griffier, die de begrooting of lastgeving heeft opgemaakt, teruggevorderd, nadat hij omtrent de daartegen gerezen bedenking is gehoord, behoudens zijn verhaal op hem, door wien het te veel ontvangen bedrag is genoten.

De terugvordering geschiedt bij een staat, afgegeven door Onzen Minister van Justitie.

De ontvangers der registratie zijn met de invordering belast.

Wanneer naar het oordeel van Onzen Minister van Justitie daartoe billijkheidsgronden aanwezig zijn, kan de terugvordering geheel of ten deele achterwege blijven.

Art. 13. Van de dringende kosten en van de aan de partij te vergoeden kosten in het eerste lid van artikel 12 genoemd, worden door de ontvangers der registratie opgemaakt staten in duplo, voor ieder dienstjaar afzonderlijk, na afloop van elke maand.

Daarbij worden overgelegd de betalingstukken.

De betalingstukken bij den staat behoorende, worden geklasseerd en van omslagen voorzien, in dier voege, dat de stukken van dezelfde soort en hetzelfde bedrag in een omslag worden gevoegd, waarop wordt aangewezen het getal stukken, het bedrag van ieder stuk en het gezamenlijk bedrag van ieder stuk en het gezamenlijk bedrag.

De artikelen 47, 48 en 49 van het Koninklijk besluit van 18 December 1874 (*Staatsblad* n°. 212) zijn toepasselijk.

Art. 14. De verzamelstaten worden met het bedrag, waarvoor vroeger ten onrechte décharge is verleend, verminderd.

Art. 15. Van de niet dringende kosten worden opgemaakt declaratiën in duplo, voor ieder dienstjaar afzonderlijk en door den voor-

zitter van het college na afloop van iedere maand, vergezeld van een lijst, ingezonden aan het Departement van Justitie, alwaar zij worden onderzocht, verminderd met hetgeen niet voor goedkeuring vatbaar is en voor hunne betaling wordt gezorgd.

Indien bij het doen van een reis van andere dan van openbare vervoermiddelen moest worden gebruik gemaakt, wordt van de oorzaak, die daartoe heeft aanleiding gegeven, melding gemaakt in de declaratie.

Art. 16. De door het bestuur der inrichting voor verpleging of genezing bestemd opgemaakte declaratiën van de kosten, bedoeld in artikel 57, vierde lid, der Beroepswet, worden aan den voet begroot door dengene, op wiens last die kosten zijn gemaakt. Indien degene, op wiens last de kosten zijn gemaakt, handelde krachtens eene machtiging als bedoeld in artikel 96, eerste lid, onder *b*, der Beroepswet, wordt daarvan in de begrooting melding gemaakt.

De reden van afwijzing of van vermindering van berekende kosten wordt op de declaratie aangeteekend.

Art. 17. In geval van toepassing van het bepaalde in artikel 96, eerste lid, onder *b*, 3°., der Beroepswet wordt in acht genomen:

a. dat het verblijf in eene inrichting voor verpleging of genezing bestemd nimmer van langer duur mag zijn dan ten dienste van het onderzoek bepaald noodzakelijk is;

b. dat de keuze van de inrichting, waar de observatie zal plaats hebben, niet tot noodelooze kosten mag leiden;

c. dat de opneming steeds geschiedt in de laagste klasse der inrichting.

Over den tijd, dat de door een ongeval getroffene ter observatie in eene inrichting voor verpleging of genezing bestemd verblijft, heeft hij geen aanspraak op vergoeding voor verblijfkosten.

Art. 18. De modellen der lastgevingen, begrootingen en declaratien worden vastgesteld door Onzen Minister van Justitie.

Behoort bij Koninklijk besluit van 11 Maart 1936, *Staatsblad* n°. 243.

Mij bekend,

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

S. 244.

30 *Maart* 1936. BESLUIT tot nadere aanvulling van het Koninklijk besluit van 11 Juni 1917, *Staatsblad* n°. 460, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 2, 12 en 78 van de Beroepswet en in artikel 349 van de Invaliditeitswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 26 Februari 1936, 2e Afdeeling A, n°. 815;

Gelet op artikel 12 van de Beroepswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Maart 1936, n°. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Maart 1936, 2e Afdeeling A, n°. 815;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 11 Juni 1917, *Staatsblad* n°. 460, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 2, 12 en 78 van de Beroepswet en in artikel 349 van de Invaliditeitswet, laatstelijk gewijzigd door de wet van 25 April 1935, *Staatsblad* n°. 206, de volgende aanvullingen worden gebracht:

Art. 1. Na artikel 9 wordt ingevoegd een nieuw artikel 9*a*, luidende:

„Indien Onze Minister van Justitie gebruik maakt van de bevoegdheid, hem verleend in het derde lid van artikel 12 der Beroepswet, bepaalt hij tevens in hoeverre de in artikel 9 vermelde aantallen worden verhoogd of verlaagd."

2. Aan artikel 12 wordt een nieuw derde lid toegevoegd, luidende:

„Indien Gedeputeerde Staten gedurende het tijdvak, waarvoor de ledenlijsten gelden, aan een lid van een raad van beroep ontslag verleenen of een ledenlijst aanvullen, zenden zij daarvan onverwijld bericht aan den griffier van den raad van beroep, die daarvan aan den belanghebbende kennis geeft en zorgt voor bekendmaking in de *Staatscourant*."

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 30sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i c k.

(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

S. 245.

22 *April* 1936. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 776), tot vaststelling van bepalingen omtrent de jaarwedden van de leden en den griffier van en de substituut-griffiers bij den Centralen Raad van Beroep en van de voorzitters en griffiers van de raden van beroep.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 7 Februari 1936, Afdeeling A.S., n°. 873;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Februari 1936, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 April 1936, Afdeeling A.S., n°. 800;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Artikel 1 van Ons besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 776), gewijzigd bij Ons besluit van 13 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 125), wordt gelezen als volgt:

„De jaarwedden van de leden en den griffier van en de substituut-griffiers bij den Centralen Raad van Beroep en van de voorzitters en de griffiers van de raden van beroep worden vastgesteld als volgt:

Centrale Raad van Beroep:

Voorzitter	f 8550,—;
Ondervoorzitter	7700,—;
Lid	6840,—;
Griffier	5560,—;
Substituut-griffier	2910,—.

Raden van Beroep te Amsterdam en te Rotterdam :

Voorzitter . . . . . f 6840,— ;
Griffier . . . .ten hoogste 5130,—.

Overige Raden van Beroep :

Voorzitter . . . . . f 5990,— ;
Griffier . . . . ten hoogste 4450,—."

Art. II. In het eerste lid van artikel 2 van Ons voormeld besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 776) wordt voor „f 180,—" en „f 900,—" onderscheidenlijk gelezen : „f 170,—" en „f 850.—".

Art. III. Na artikel 3 van Ons voormeld besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 776) wordt ingevoegd een nieuw artikel 4, luidende als volgt: „De jaarwedden, welke krachtens dit besluit worden genoten, worden naar boven afgerond tot een vollen gulden."

Art. IV. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 22sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaick.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1936.)

S. 246.

22 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 775), houdende vaststelling van eene Bezoldigingsregeling voor het personeel der Verzekeringskamer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 28 Januari 1936, Afdeeling A.S., n°. 820;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Februari 1936, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 April 1936, Afdeeling A.S., n°. 801;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Artikel 1 van Ons besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 775) wordt gelezen als volgt:

„Voor het personeel der Verzekeringskamer worden de volgende jaarwedden vastgesteld:

Voorzitter f 10,260;

Lid f 8550;

Secretaris f 4275 — f 5301, 6 jaarlijksche verhoogingen van f 171;

Inspecteur f 3420 — f 5814, 14 jaarlijksche verhoogingen van f 171;

Referendaris f 4104 — f 5130, 6 jaarlijksche verhoogingen van f 171;

Hoofdcommies f 3164 — f 4104, 5 tweejaarlijksche verhoogingen van f 171 en 1 tweejaarlijksche verhooging van f 85;

Commies f 2223 — f 3078, 5 tweejaarlijksche verhoogingen van f 171;

Adjunct-commies f 1026 — f 2394, 8 tweejaarlijksche verhoogingen van f 171;

Schrijver Iste klasse f 1371 — f 1881, 6 tweejaarlijksche verhoogingen van f 85;

Schrijver IIde klasse f 901 — f 1497, 4 jaarlijksche verhoogingen van f 85, 2 tweejaarlijksche verhoogingen van f 85, 2 tweejaarlijksche verhoogingen van f 43;

Machineschrijver f 705 — f 1045, 4 jaarlijksche verhoogingen van f 85;

Concierge-bode f 1190 — f 1454, 3 tweejaarlijksche verhoogingen van f 85."

Art. II. In artikel 2 van Ons voormeld besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 775) wordt voor: „f 900" gelezen: „f 855".

Art. III. Eene vermindering van 5 ten honderd wordt toegepast op de toelagen, met uitzondering van de kindertoelage welke de ambtenaren der Verzekeringskamer genieten ingevolge de bepalingen van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934, alsmede op de overschrijding van het maximum van de aan het ambt verbonden wedde toegekend ingevolge artikel 3 van Ons besluit van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 775).

Art. IV. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1936.)

S. 247.

28 *April* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Juni 1878 (*Staatsblad* n°. 81), houdende voorschriften ter uitvoering van artikel 14 der wet op het notarisambt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 4 April 1936, 1e Afdeeling C, n°. 878;

Gelet op paragraaf 4 der wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1936, n°. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 25 April 1936, 1ste afdeeling C, n°. 870;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In het Koninklijk besluit van 4 Juni 1878, *Staatsblad* n°. 81, houdende voorschriften ter uitvoering van artikel 14 der wet op het notarisambt, zooals dit besluit is gewijzigd laatstelijk bij Ons besluit van 15 Juni 1932, *Staatsblad* n°. 298, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In artikel 3 wordt als vierde lid ingelascht:

„Het eerste en tweede gedeelte van het examen wordt afgenomen met vijf leden, ook wanneer het aantal leden der commissie grooter mocht zijn. Het derde gedeelte wordt afgenomen met ten minste vijf leden."

2. In artikel 6 vervalt: „der leden van de commissie".

3. In artikel 9 wordt het tweede en het derde lid vervangen door:

„De leden en de plaatsvervangende leden genieten een presentiegeld van tien gulden per dag voor het bijwonen van bijeenkomsten, waarin mondeling examen wordt afgenomen, en van zeven gulden per dag voor het bijwonen der overige vereischte bijeenkomsten. De secretaris geniet voor het bijwonen der bijeenkomsten een presentiegeld van zes en een halven gulden per dag.

Voor het onderzoek, hetwelk niet in bijeenkomsten wordt gehouden, wordt aan elk der daarmede belaste personen als vergoeding toegekend een bedrag van vier gulden voor het door hem aldus onderzocht schriftelijk werk van iederen gegadigde, die aan het derde gedeelte van het examen heeft deelgenomen."

Art. II. Ons besluit van 2 Mei 1935, *Staatsblad* n°. 230, vervalt.

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 28sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1936.)

S. 280. ———

22 *Februari* 1936. BESLUIT, bepalende het tijdstip van inwerkingtreding van een aantal artikelen van de wet van 22 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 421), houdende wijziging van de Beroepswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 14 Februari 1936, 2de Afdeeling A, n°. 957;

Gelet op de slotbepaling van de wet van 22 Juli 1935, *Staatsblad* n°. 421, houdende wijziging van de Beroepswet, en op Ons besluit van 14 September 1935, *Staatsblad* n°. 571;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de artikelen VI, XV, XVI, XVII en XIX van de evengenoemde wet in werking treden op 15 Maart 1936.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 3 *Maart* 1936.)

S. 281. ———

30 *Maart* 1936. BESCHIKKING van den Minister van Justitie, betreffende de nummering van het Staatsblad *(Nummeringsbeschikking Staatsblad)*.

De Minister van Justitie;

Gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 December 1863, *Staatsblad* n°. 149;

Overwegende, dat het wenschelijk is de reeds voorloopig ingevoerde stelselmatige nummering van het Staatsblad nader te regelen en vast te stellen;

Besluit vast te stellen de navolgende:

Nummeringsbeschikking Staatsblad.

Verdeeling in afdeelingen.

Art. 1. Het Staatsblad wordt voor de nummering verdeeld in vijf afdeelingen:

Afdeeling A: nos. 1— 99,
Afdeeling B: nos. 100— 999,
Afdeeling C: nos. 1100—1999,
Afdeeling D: nos. 2100—2999,
Afdeeling E: nos. 3100—3999.

Bestemming der afdeelingen.

2. De afdeelingen zijn bestemd voor de navolgende staatsbladen:

Afdeeling A: staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden;

Afdeeling B: andere staatsbladen, voor zoover van algemeen belang;

Afdeeling C: andere staatsbladen, voor zoover van bijzonderen aard en niet vallend onder D of E;

Afdeeling D: schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing; vernietigingsbesluiten; beslissingen op beroep;

Afdeeling E: staatsbladen betreffende begrootingen en rekeningen.

Onderverdeeling der afdeelingen.

Afdeeling A.

3. Afdeeling A, nos. 1—99, wordt niet onderverdeeld.

Afdeeling B.

Afdeeling B, nos. 100—999, wordt verdeeld naar de ministerieele departementen; is een staatsblad door meer dan een minister ondertekend, zoo beslist de eerste handteekening. De verdeeling is als volgt:

Eerste honderdtal, nos. 100—199: Voorzitter van den Raad van Ministers; Buitenlandsche Zaken.
Tweede honderdtal, nos. 200—299: Justitie.
Derde honderdtal, nos. 300—399: Binnenlandsche Zaken; Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.
Vierde honderdtal, nos. 400—499: Financiën.
Vijfde honderdtal, nos. 500—599: Defensie; Waterstaat.
Zesde honderdtal, nos. 600—699: Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
Zevende honderdtal, nos. 700—799: Landbouw en Visscherij.
Achtste honderdtal, nos. 800—899: Sociale Zaken.
Negende honderdtal, nos. 900—999: Koloniën.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld:

nos. 00—39: wetten; bekendmaking van den tekst van wetten,

Departement van Algemeen Bestuur	A Staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde mogendheden (1—99)	B—E Andere staatsbladen										
		B Staatsbladen van algemeen belang (100—999)			C—E Staatsbladen van bijzonderen aard							
					C Staatsbladen, niet vallend onder de rubrieken D en E (1100—1999)			D Schorsingsbesluiten, vernietigingsbesluiten, beslissingen op beroep (2100—2999)			E Begrootingen en rekeningen (3100—3999)	
		Wetten [1]	Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord [2]	Andere besluiten; proclamatiën, enz.	Wetten [1]	Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord [2]	Andere besluiten; proclamatiën, enz.	Schorsingsbesluiten; verlenging en inkrekking van schorsing	Vernietigingsbesluiten	Beslissingen op beroep	Wetten	Koninklijke besluiten
Voorzitter van den Raad van Ministers	1—99	**100-119**	140-159	180-189	**1100-1119**	1140-1159	1180-1189	2100-2119	2140-2159	2180-2189	**3100-3139**	3180-3189
Buitenlandsche Zaken		**120-139**	160-179	190-199	**1120-1139**	1160-1179	1190-1199	2120-2139	2160-2179	2190-2199	**3140-3179**	3190-3199
Justitie		**200-239**	240-279	280-299	**1200-1239**	1240-1279	1280-1299	2200-2239	2240-2279	2280-2299	**3200-3279**	3280-3299
Binnenlandsche Zaken		**300-319**	340-359	380-389	**1300-1319**	1340-1359	1380-1389	2300-2319	2340-2359	2380-2389	**3300-3339**	3380-3389
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen		**320-339**	360-379	390-399	**1320-1339**	1360-1379	1390-1399	2320-2339	2360-2379	2390-2399	**3340-3379**	3390-3399
Financiën		**400-439**	440-479	480-499	**1400-1439**	1440-1479	1480-1499	2400-2439	2440-2479	2480-2499	**3400-3479**	3480-3499
Defensie		**500-519**	540-559	580-589	**1500-1519**	1540-1559	1580-1589	2500-2519	2540-2559	2580-2589	**3500-3539**	3580-3589
Waterstaat		**520-539**	560-579	590-599	**1520-1539**	1560-1579	1590-1599	2520-2539	2560-2579	2590-2599	**3540-3579**	3590-3599
Handel, Nijverheid en Scheepvaart		**600-639**	640-679	680-699	**1600-1639**	1640-1679	1680-1699	2600-2639	2640-2679	2680-2699	**3600-3679**	3680-3699
Landbouw en Visscherij		**700-739**	740-779	780-799	**1700-1739**	1740-1779	1780-1799	2700-2739	2740-2779	2780-2799	**3700-3779**	3780-3799
Sociale Zaken		**800-839**	840-879	880-899	**1800-1839**	1840-1879	1880-1899	2800-2839	2840-2879	2880-2899	**3800-3879**	3880-3899
Koloniën		**900-939**	940-979	980-999	**1900-1939**	1940-1979	1980-1999	2900-2939	2940-2979	2980-2999	**3900-3979**	3980-3999

[1] Daaronder begrepen bekendmaking van den tekst van wetten.
[2] Daaronder begrepen bekendmaking van den tekst van Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord.

nos. 40—79 : Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord ; bekendmaking van den tekst van zoodanige besluiten,
nos. 80—99 : andere besluiten, proclamatiën en hetgeen verder in het staatsblad wordt opgenomen.

In het eerste, derde en vijfde honderdtal worden de afdeelingen, genoemd in de voorgaande alinea, telkens weer verdeeld in twee gelijke helften :
de eerste helft voor de staatsbladen, onderteekend door den bij het honderdtal in de eerste plaats genoemden minister;
de tweede helft voor de staatsbladen, onderteekend door den bij het honderdtal in de tweede plaats genoemden minister.

Afdeeling C.

Afdeeling C, nos. 1100—1999, wordt verdeeld als afdeeling B ; alleen zijn alle nummers 1000 hooger.

Afdeeling D.

Afdeeling D, nos. 2100—2999, wordt, wat de verdeeling van de negen honderdtallen naar de ministerieele departementen betreft, verdeeld als afdeeling B ; de nummers zijn 2000 hooger.
Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld :
nos. 00—39 : schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing,
nos. 40—79 : vernietigingsbesluiten ;
nos. 80—99 : beslissingen op beroep,
in het eerste, derde en vijfde honderdtal, als in afdeeling B, telkens verdeeld in twee gelijke helften.

Afdeeling E.

Afdeeling E, nos. 3100—3999, wordt, wat de verdeeling van de negen honderdtallen naar de ministerieele departementen betreft, verdeeld als afdeeling B ; de nummers zijn 3000 hooger.
Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld :
nos. 00—79 : wetten,
nos. 80—99 : Koninklijke besluiten,
in het eerste, derde en vijfde honderdtal, als in afdeeling B, telkens verdeeld in twee gelijke helften.

Dubbelnummers.

4. Indien in een onderafdeeling het laatste beschikbare nummer gebruikt is, worden dubbelnummers ingevoegd, aangegeven door letters, dus bijv. na n°. 99 : nos. 99A, 99B, enz. tot en met 99 Z, dan 99AA, 99BB, enz.

Onvoorziene gevallen.

5. In gevallen, waarin de bovenstaande indeeling niet voorziet, wordt zij zooveel mogelijk overeenkomstig toegepast.

Afwijkingen.

6. In bijzondere gevallen kan van de indeeling ten aanzien van een of meer staatsbladen worden afgeweken. Op de plaats, waar het staatsblad volgens de indeeling behoorde, wordt dan een verwijzingsblad ingevoegd.

Plaatsing in het Staatsblad.

7. Dit besluit wordt, met een overzicht in tabelvorm van de nummering, in het Staatsblad geplaatst.

's-Gravenhage, den 30sten Maart 1936.
De Minister van Justitie, v a n S c h a i c k.
(*Uitgeg.* 9 *April* 1936.)

S. 282.

9 *April* 1936. BESLUIT tot aanwijzing van bewakingsgebieden, als bedoeld in artikel 1 der Wet van 10 Januari 1920 (*Staatsblad* n°. 11) en het Koninklijk besluit van 11 Februari 1920 (*Staatsblad* n°. 65), gelijk dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 18).

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie, a. i. van den 5 Maart 1936, 2de Afdeeling A, n°. 835; van 9 Maart 1936, n°. 6029, afdeeling Binnenlandsch Bestuur; van 26 Maart 1936, n°. 165, afdeeling Centrale Directie; en van 3 April 1936, IIde Afd. B, n°. 140;

Gezien artikel 1 der Wet van 10 Januari 1920 (*Staatsblad* n°. 11) en Ons besluit van 11 Februari 1920 (*Staatsblad* n°. 65) tot aanwijzing van bewakingsgebieden, als bedoeld in genoemd artikel 1, gelijk dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van 23 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 18);

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

In artikel 1 onder *c* van Ons besluit voornoemd van 11 Februari 1920 (*Staatsblad* n°. 65) zal in plaats van de woorden: „Arnhem en Nijmegen," worden gelezen: „Arnhem, Nijmegen en Weert,".

Onze voornoemde Ministers zijn elk voor zoover hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 9den April 1936.
WILHELMINA.
De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. d e W i l d e.
De Minister van Financiën, O u d.
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. C o l i j n.
(*Uitgeg.* 28 *April* 1935.)

S. 300.

9 *Januari* 1936. WET tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), van de Gemeentewet, van de Provinciale Wet, van de wet van 30 Juni 1923 (*Staatsblad* n°. 307) en van de wet van 17 Juli 1923 (*Staatsblad* n°. 364).

Bijlagen Tweede Kamer 1934/1935, n°. 420, 1—5; 1935/1936, n°. 72, 1—8.
Hand. idem 1935/1936, blz. 473—488.
Bijlagen Eerste Kamer 1935/1936, n°. 72, blz. 1—3.
Hand. idem 1935/1936, blz. 208—211.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is: bepalingen te treffen, welke eenerzijds de cumulatie van pensioen met inkomsten, of met pensioen, voor zoover deze genoten worden uit of in verband met eenigerlei functie in publieken dienst, verder beperken en anderzijds de toepassing van de op dit punt bestaande bepalingen vereenvoudigen, een regeling vast te stellen ten aanzien van wachtgeld en van eigen- en gezinspensioen, ter zake van het bekleed hebben van publieke functies genoten, zoomede een nadere voorziening te treffen voor non-activiteitswedden, welke door leden van eene der Kamers van de Staten-Generaal worden genoten;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 67 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) wordt gewijzigd als volgt:

Het tweede lid wordt gelezen als volgt:

„Wanneer een gepensionneerd ambtenaar inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met een ambt of betrekking, in dienst van een der lichamen genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet, uit het bekleeden van een wethouderschap of van een lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ter hand genomen of aanvaard met ingang van of na den dag, waarop het ontslag, ter zake waarvan het pensioen is verleend, is ingegaan, wordt, indien over eenig kalenderjaar het pensioen vermeerderd met die inkomsten zou overschrijden het bedrag der laatstelijk genoten wedde, het pensioen met het bedrag dier overschrijding verminderd. Deze vermindering geschiedt voorloopig kwartaalsgewijs, definitief na afloop van het kalenderjaar. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder wedde niet begrepen de vaste kindertoelage, onder inkomsten noch de vaste noch de tijdelijke kindertoelage."

In het derde lid worden geschrapt de woorden „berekend op den voet van het vorig lid" en de daaraan voorafgaande en de daarop volgende komma.

2. Artikel 69 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) wordt gewijzigd als volgt:

Het tweede lid wordt gelezen als volgt:

„Het ingevolge deze wet toe te kennen pensioen van hem, die tevens een eigen pensioen op grond van een andere regeling geniet ten laste van het Rijk, ten laste van Nederlandsch-Indië, van Suriname of van Curaçao, ten laste van een publiekrechtelijk lichaam in een dezer gebieden, of ten laste van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, wordt, indien het totaal zijner pensioenen meer zou bedragen dan f 4000, of komt hem een pensioen als gewezen Minister toe, dan f 6000, op den voet van het bepaalde in het volgend lid beperkt."

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd, luidende:

„5. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepalingen vastgesteld ter verzekering van de contrôle op pensioenen ingevolge een regeling, als bedoeld in het tweede lid."

3. Artikel LXXXIV der wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216) wordt gewijzigd als volgt:

In het eerste lid wordt de derde zin geschrapt.

In het tweede lid worden geschrapt de woorden „berekend op den voet van het vorig lid" en de daaraan voorafgaande en de daaropvolgende komma.

Aan het artikel wordt een lid toegevoegd:

6. Een vermindering, bedoeld in het eerste lid, wordt niet of niet langer toegepast ten aanzien van het pensioen van hem, dien den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt.

4. Artikel 101 der Gemeentewet wordt gelezen als volgt:

„Aan hem, die ophoudt wethouder te zijn, kan met ingang van den datum van aftreding als zoodanig, voor zoover hij alsdan niet den 65-jarigen leeftijd heeft bereikt, wachtgeld en, voorzoover hij op dien datum dien leeftijd heeft bereikt, zoomede bij het bereiken van dien leeftijd na genoemden datum, ouderdomspensioen worden verleend ten laste van de gemeente.

Het wachtgeld wordt genoten gedurende een tijdvak ten hoogste gelijk aan den diensttijd tot een maximum van 3 jaar. Het bedraagt ten hoogste gedurende het eerste jaar 75 pct., gedurende het tweede jaar 50 pct. en gedurende het derde jaar 25 pct. van de laatstelijk genoten wedde. Het wachtgeld vervalt, indien de gewezen wethouder in de termen valt om ouderdomspensioen te genieten.

Indien de gewezen wethouder, die wachtgeld geniet, toegekend met ingang van of na 1 April 1936, inkomsten gaat genieten uit of in verband met een ambt of betrekking, in dienst van een der lichamen genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet, uit het bekleeden van een wethouderschap of van een lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met ingang van of na den dag van aftreding als wethouder ter hand genomen of aanvaard, dan wordt, indien over eenig kalenderjaar het wachtgeld, vermeerderd met die inkomsten de laatstelijk genoten wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd.

Het ouderdomspensioen bedraagt niet meer dan de helft van de laatstelijk genoten wedde. Het wordt geschorst, wanneer de rechthebbende weder als wethouder optreedt in de gemeente, ten laste waarvan hij als zoodanig pensioen geniet.

Wordt naast het wethouderspensioen, toegekend met ingang van of na 1 April 1936, op grond van een andere regeling een eigen pensioen genoten ten laste van het Rijk, ten laste van Nederlandsch-Indië, van Suriname of van Curaçao, ten laste van een publiekrechtelijk lichaam in een dezer gebieden, of ten laste van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, dan wordt, indien het totaal dezer pensioenen meer zou bedragen dan f 4000, of is een dezer pensioenen een Ministerspensioen, dan f 6000, het wethouderspensioen op den voet van het volgende lid beperkt.

Deze beperking geschiedt aldus, dat het ingevolge de betreffende verordening toe te kennen pensioen wordt gesteld op een zoodanig gedeelte van f 4000, onderscheidenlijk f 6000, als evenredig is aan de verhouding, waarin dat pensioen, indien het niet beperkt werd, zou staan tot het totaal der pensioenen, hetwelk den gewezen wethouder, afgescheiden van eventueele beperkende bepalingen, zou toekomen.

Aan de weduwe en weezen van een wethou-

der of van een gewezen wethouder kan pensioen worden verleend ten laste van de gemeente, tenzij de wethouder in het huwelijk is getreden na het bekleeden van het wethouderschap of na het bereiken van den 65-jarigen leeftijd.

Het weduwenpensioen bedraagt niet meer dan de helft van het pensioen, dat de wethouder of gewezen wethouder na pensionneering, zonder toepassing van het vijfde lid van dit artikel, zou hebben genoten of genoot tot een maximum van f 1400; het gezinspensioen of het pensioen der volle weezen bedraagt niet meer dan het dubbele van het weduwepensioen tot een maximum van f 2400.

De verordeningen betreffende de pensionneering van wethouders en van hunne weduwen en weezen worden door den raad onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten vastgesteld. De artikelen 230, 231, 232, 235, 236 en 237 zijn ten deze van toepassing.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepalingen vastgesteld ter verzekering van de contrôle op inkomsten en pensioen, als bedoeld in het derde en vijfde lid."

5. De Provinciale wet wordt gewijzigd als volgt:

In het opschrift van § 4 van het vijfde Hoofdstuk der Eerste Afdeeling wordt in plaats van de woorden „bezoldiging der" gelezen: „vergoeding aan de".

Na artikel 62 wordt het volgende artikel opgenomen:

„*Art. 62a.* Aan hem, die ophoudt lid van Gedeputeerde Staten te zijn, kan met ingang van den datum van aftreding als zoodanig, voor zoover hij alsdan niet den 65-jarigen leeftijd heeft bereikt, wachtgeld en, voorzoover hij op dien datum dien leeftijd heeft bereikt, zoomede bij het bereiken van dien leeftijd na genoemden datum, ouderdomspensioen worden verleend ten laste van de provincie.

Het wachtgeld wordt genoten gedurende een tijdvak ten hoogste gelijk aan den diensttijd tot een maximum van 3 jaar. Het bedraagt ten hoogste gedurende het eerste jaar 75 pct., gedurende het tweede jaar 50 pct. en gedurende het derde jaar 25 pct. van de laatstelijk genotten wedde. Het wachtgeld vervalt, indien het gewezen lid van Gedeputeerde Staten in de termen valt om ouderdomspensioen te genieten.

Indien het gewezen lid van Gedeputeerde Staten, dat wachtgeld geniet, toegekend met ingang van of na 1 April 1936, inkomsten gaat genieten uit of in verband met een ambt of betrekking, in dienst van een der lichamen genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet, uit het bekleeden van een wethouderschap of van een lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met ingang van of na den dag van aftreding als lid van Gedeputeerde Staten ter hand genomen of aanvaard, dan wordt, indien over eenig kalenderjaar het wachtgeld, vermeerderd met de inkomsten, de laatstelijk genoten wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd.

Het ouderdomspensioen bedraagt niet meer dan de helft van de laatstelijk genoten wedde. Het wordt geschorst, wanneer de rechthebbende weder als lid van Gedeputeerde Staten optreedt in de provincie, ten laste waarvan hij als zoodanig pensioen geniet.

Wordt naast het pensioen als gewezen lid van Gedeputeerde Staten, toegekend met ingang van of na 1 April 1936, op grond van een andere regeling een eigen pensioen genoten ten laste van het Rijk, ten laste van Nederlandsch-Indië, van Suriname of van Curaçao, ten laste van een publiekrechtelijk lichaam in een dezer gebieden, of een laste van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, dan wordt, indien het totaal dezer pensioenen meer zou bedragen dan f 4000, of is een dezer pensioenen een Ministerspensioen, dan f 6000, het pensioen als gewezen lid van Gedeputeerde Staten op den voet van het volgende lid beperkt.

Deze beperking geschiedt aldus, dat het ingevolge de betreffende verordening toe te kennen pensioen wordt gesteld op een zoodanig gedeelte van f 4000, onderscheidenlijk f 6000, als evenredig is aan de verhouding, waarin dat pensioen, indien het niet beperkt werd, zou staan tot het totaal der pensioenen, hetwelk het gewezen lid van Gedeputeerde Staten, afgescheiden van eventueele beperkende bepalingen, zou toekomen.

Aan de weduwe en weezen van een lid van Gedeputeerde Staten of van een gewezen lid van Gedeputeerde Staten kan pensioen worden verleend ten laste van de provincie, tenzij het lid in het huwelijk is getreden na het bekleeden van het lidmaatschap of na het bereiken van den 65-jarigen leeftijd.

Het weduwepensioen bedraagt niet meer dan de helft van het pensioen, dat het lid van Gedeputeerde Staten of gewezen lid van Gedeputeerde Staten na pensionneering, zonder toepassing van het vijfde lid van dit artikel, zou hebben genoten of genoot, tot een maximum van f 1400; het gezinspensioen of het pensioen der volle weezen bedraagt niet meer dan het dubbele van het weduwepensioen tot een maximum van f 2400.

Bij algemeenen maatregel van bestuur worden bepalingen vastgesteld ter verzekering van de contrôle op inkomsten en pensioen, als bedoeld in het derde lid en vijfde lid."

6. Artikel III der wet van 30 Juni 1923 (*Staatsblad* n°. 307) vervalt.

7. In artikel 9 onder *d* der wet van 17 Juli 1923 (*Staatsblad* n°. 364) worden na het woord „lidmaatschap" ingelascht de woorden „na 1 April 1936 zonder herbenoeming als lid".

Overgangsbepalingen.

8. Het bepaalde in het tweede lid van artikel 67 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zooals dit artikel na de inwerkingtreding van deze wet zal luiden, zal geen toepassing vinden ten aanzien van hen, die met ingang van een datum vóór 1 April 1936 zijn gepensionneerd en die voor dien datum het wethouderschap of het lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal hebben aanvaard.

9. Het bepaalde in het tweede en het vierde lid van artikel 69 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zooals dit artikel na de inwerkingtreding van deze wet zal luiden, zal geen toepassing vinden op het ingevolge die wet met ingang van een datum vóór 1 April 1936 verleend pensioen, voor zoover het ge-

lijktijdig genoten wordt met een pensioen, dat vóór dien datum is toegekend op grond van een verordening inzake wethouderspensioenen of inzake pensioenen van leden van Gedeputeerde Staten, met het pensioen, bedoeld in het derde lid van artikel 90 der Grondwet, of met een pensioen, dat vóór 1 Juli 1923 is ingegaan op grond van een andere regeling als bedoeld in genoemd tweede lid.

Ten aanzien van dengene, die op 1 April 1936 reeds een pensioen genoot, krachtens eenige regeling, bedoeld in het tweede lid van gemeld artikel 69 zooals dit na de inwerkingtreding dezer wet zal luiden, vindt dat artikel slechts in zooverre toepassing, dat het totaal bedrag van de hem toekomende pensioenen niet lager zal zijn dan het totaal bedrag der pensioenen, dat hem zou zijn toegekend, wanneer hij met ingang van 31 Maart 1936 uit de op dezen datum door hem bekleede functies ware ontslagen.

10. De gemeenten en provinciën, welke op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet voor hare wethouders respectievelijk leden van Gedeputeerde Staten wachtgeld- of pensioenverordeningen hebben, welke hoogere aanspraken geven dan deze wet, herzien die verordeningen binnen zes maanden na genoemd tijdstip, met dien verstande, dat voor hem, die op dat tijdstip in het genot is van wachtgeld of pensioen en voor hem, die op 13 Juni 1935 het wethouderschap of lidmaatschap van Gedeputeerde Staten bekleedde en voor wien de bekleeding van dat ambt daarna niet werkelijk is onderbroken, de tot het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet bestaande verordeningen van kracht blijven, voorzoover zij in verband met de tijdsomstandigheden niet zullen worden gewijzigd.

Hij, die op 13 Juni 1935 in het genot was van pensioen als gewezen lid van Gedeputeerde Staten of als gewezen wethouder en die sindsdien doch vóór 19 November 1935 opnieuw als lid van Gedeputeerde Staten der zelfde provincie of als wethouder der zelfde gemeente is opgetreden, behoudt als hij wederom als zoodanig aftreedt de rechten, die hij kon ontleenen aan de verordeningen, zooals deze op 13 Juni 1935 van kracht waren, voorzoover zij in verband met de tijdsomstandigheden niet zullen worden gewijzigd.

De datum van inwerkingtreding van de herziene verordeningen wordt gesteld op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet.

Slotbepaling.

11. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 April 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den Januari 1936. WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.
De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 31 *Januari* 1936.)

S. 301.

23 *April* 1936. WET tot vereeniging van de gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin.*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* te vereenigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. De gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* worden vereenigd.

2. De vereenigde gemeente draagt den naam van *Beverwijk.*

3. De vereeniging komt tot stand met ingang van 1 Mei 1936.

2. 1. Alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der opgeheven gemeenten gaan op de nieuwe gemeente *Beverwijk* over, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

2. Voor zoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. 1. De candidaatstelling en de eventueele stemming voor de verkiezing van de leden van den raad der nieuwe gemeente *Beverwijk* geschieden op de dagen, door Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* te bepalen.

2. Tot deelneming aan deze verkiezing zijn bevoegd de personen, voorkomende op de volgens artikel 4 geldende lijsten van kiezers voor den gemeenteraad.

3. De raad der opgeheven gemeente *Beverwijk* benoemt het hoofdstembureau en de stembureaux voor deze verkiezing, nadat, zoo noodig, door denzelfden raad artikel 31, derde lid, der kieswet is toegepast, en onderzoekt de geloofsbrieven der leden van den raad der nieuwe gemeente.

4. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet geldt, voor de toepassing van artikel 5 en artikel 86 dier wet, in de nieuwe gemeente het getal inwoners, dat op 1 Januari 1936 volgens de bevolkingsregisters der opgeheven gemeenten aanwezig is, zooals dit door Gedeputeerde Staten van *Noordholland,* burgemeester en wethouders van de opgeheven gemeente *Beverwijk* gehoord, wordt vastgesteld.

5. De dag der eerste vergadering van den raad der nieuwe gemeente wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Noordholland.*

6. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in de artikelen 29 en 87 der gemeentewet hebben de leden van den nieuw gekozen raad en de door dien raad te kiezen wethouders zitting uiterlijk tot den eersten Dinsdag van September 1939.

4. 1. De in de opgeheven gemeenten op 30 April 1936 bestaande kiezerslijsten voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad vormen te zamen de kiezerslijst der nieuwe gemeente en blijven van kracht totdat zij overeenkomstig de kieswet door een nieuwe kiezerslijst zijn vervangen.

2. De op 30 April 1936 bestaande kiezerslijsten, bedoeld in het eerste lid, worden, voor zooveel noodig, aangevuld met de vermelding van de plaats der woning van elken kiezer op den eersten Januari van het jaar der vaststel-

ling en met de vermelding van het nummer van het stemdistrict, waartoe hij dientengevolge behoort. Zij, die tengevolge van hunne verhuizing in den loop van het jaar 1935 van de gemeente *Beverwijk* naar de gemeente *Wijk aan Zee en Duin* en omgekeerd niet als kiesgerechtigd voor den gemeenteraad op de op 30 April 1936 bestaande kiezerslijsten voorkomen, worden daarop alsnog geplaatst.

3. De ingezetenen der opgeheven gemeenten worden voor het opmaken van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad met ingang van 1 Mei 1936 als ingezetenen der nieuwe gemeente beschouwd.

5. 1. De uitkeering uit het gemeentefonds, ingevolge artikel 9, j°. artikel 3, onder *b*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* N°. 388), sedert gewijzigd, vindt voor de gemeente *Beverwijk* voor het uitkeeringsjaar 1936/1937 plaats volgens de voor den burgemeester en den secretaris op 1 Mei 1936 geldende jaarwedderegeling.

2. Gedurende den tijd, dat de burgemeesters en secretarissen wachtgeld genieten krachtens deze wet, zal de nieuwe gemeente van het Rijk jaarlijks een bijdrage in die wachtgelden ontvangen en wel in dezelfde verhouding als waarin de door de gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* te zamen laatstelijk genoten uitkeering ingevolge artikel 3, onder *b*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* N°. 388), sedert gewijzigd, staat tot de door genoemde ambtenaren te zamen laatstelijk voor 1 Mei 1936 genoten jaarwedde.

6. 1. Voor de bepaling van de uitkeering, bedoeld in artikel 3, onder *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388) worden voor de gemeente *Beverwijk* de factoren, ontleend aan boekingstijdvakken of rekeningsjaren, welke aan 1 Mei 1936, geheel of gedeeltelijk voorafgaan, of aan tijdstippen, vóór 1 Mei 1936 vallende, berekend naar de som dier factoren voor de gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin*.

2. Deze samenstelling der factoren geschiedt aldus, dat zoowel het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit voor elk rekeningsjaar, als het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van dat besluit voor elk boekingstijdvak, het resultaat van één deeling is.

3. Ten aanzien van de rekeningsjaren en de boekingstijdvakken, waarvoor onderscheidenlijk het quotient, bedoeld in artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit en het quotient, bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit voor de gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* reeds is vastgesteld, wordt het vastgestelde quotient, met inachtneming van de bepalingen van het eerste en het tweede lid van dit artikel, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw vastgesteld.

7. 1. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, minder bedraagt dan de som der uitkeeringen volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt aan de gemeente *Beverwijk* ten laste van het gemeentefonds over het tijdvak 1936/1937 boven de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, een garantie-uitkeering gedaan ten bedrage van 8/10 van het verschil.

2. Over de uitkeeringstijdvakken 1937/38, 1938/39, 1939/40, 1940/41, 1941/42, 1942/43 en 1943/44 zal een garantie-uitkeering worden verleend ten beloope van onderscheidenlijk 7/8, 6/8, 5/8, 4/8, 3/8, 2/8 en 1/8 van het bedrag der garantie-uitkeering over het tijdvak 1936/1937.

3. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, meer bedraagt dan de som der uitkeeringen voor die gemeenten volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt op de uitkeering, welke de gemeente *Beverwijk* over het tijdvak 1936/37 volgens artikel 3 ,letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388) sedert gewijzigd, ontvangt ten bate van het gemeentefonds ingehouden een bedrag gelijk aan 8/10 van het verschil.

4. Over de uitkeeringstijdvakken 1937/38, 1938/39, 1939/40, 1940/41, 1941/42, 1942/43 en 1943/44 zal een inhouding op de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), plaats hebben ten beloope van onderscheidenlijk 7/8, 6/8, 5/8, 4/8, 3/8, 2/8 en 1/8 van het bedrag der inhouding over het tijdvak 1936/1937.

5. De artikelen II en III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) blijven ten aanzien van de nieuwe gemeente *Beverwijk* buiten toepassing.

8. 1. Zij, die voor een der opgeheven gemeenten tot gewoon of buitengewoon dienstplichtige bestemd werden, behouden deze bestemming na de vereeniging.

2. Voor de lichtingen 1937 en 1938 vormen de inschrijvingsregisters voor den dienstplicht van de opgeheven gemeenten te zamen het inschrijvingsregister van de nieuwe gemeente.

9. 1. Tot 1 Januari 1940 is de bepaling van artikel 3, tweede lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) niet van toepassing op het gebied van de opgeheven gemeente *Wijk aan Zee en Duin*.

Voorzoover niet met ingang van genoemden datum ten aanzien van dat gebied of van een deel daarvan toepassing wordt gegeven aan artikel 21 dier wet, vindt ten aanzien van dat gebied of van het gedeelte daarvan, dat alsdan niet van de werking van artikel 3, 2e lid, wordt uitgezonderd, het bepaalde in artikel 22 dier wet overeenkomstige toepassing.

2. Vermelding in de akte van vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein van een localiteit in een ander gebouw, als bedoeld in artikel 28, eerste en tweede lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476), kan tot 1 Januari 1940 slechts plaats vinden, indien de vergunning wordt overgebracht naar een localiteit in een gebouw, dat vóór de vereeniging behoorde tot het grondgebied van dezelfde gemeente.

3. Met ingang van 1 Mei 1936 worden de in de opgeheven gemeenten bestaande lijsten, als bedoeld in artikel 17 van de Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476), samen gevoegd, met dien verstande, dat de namen van de daarop voorkomende personen worden geplaatst in volgorde van de dagen, waarop hun verzoeken om vergunning inkwamen. Voorzoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, gaat de in leeftijd oudere verzoeker voor; bij gelijken ouderdom beslist het lot.

4. Totdat daaromtrent door Ons, op een door den raad der nieuwe gemeente te doen voorstel zal zijn beslist, bedraagt in de nieuwe gemeente *Beverwijk* het maximum aantal der vergunningen 40 en dat der verloven A 54.

Met afwijking van het bepaalde in artikel 6, 1e lid, en artikel 40, 2e lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476), kan voor de nieuwe gemeente *Beverwijk* een besluit, als in die wetsartikelen bedoeld, worden genomen vóór 1 Januari 1937.

10. De nieuwe gemeente *Beverwijk* is verplicht, de onderwijzers van in de opgeheven gemeenten aanwezige openbare lagere scholen in denzelfden rang, waarin zij op 30 April 1936 werkzaam zijn, in dienst te nemen.

11. 1. Aan den burgemeester en de vaste ambtenaren der opgeheven *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin*, die tengevolge van de voreeniging dier gemeenten worden ontslagen, wordt, voor zoover zij alsdan niet in de termen vallen om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) — te genieten, ten laste van de nieuwe gemeente *Beverwijk* een wachtgeld verleend, met inachtneming van de volgende bepalingen.

Als vaste ambtenaren worden mede aangemerkt de ambtenaren in tijdelijken dienst, die een niet wezenlijk onderbroken diensttijd als zoodanig van ten minste 5 jaren hebben vervuld, tenzij zij belast zijn met werkzaamheden, die een tijdelijk karakter dragen.

2. Aan de personen, bedoeld in het vorige lid, wordt wachtgeld toegekend:

a. voor zooveel zij op 1 Mei 1936 een diensttijd van ten minste 10 jaren hebben volbracht en het aantal jaren van dien diensttijd, te zamen met het aantal jaren van den leeftijd, dien zij ten tijde van het ontslag hebben bereikt, 60 of meer bedraagt, tot het tijdstip, waarop ingevolge het bepaalde in het volgende lid van dit artikel het wachtgeld eindigt;

b. voor de overigen gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd.

3. Het wachtgeld eindigt in ieder geval, zoodra de op wachtgeld gestelde in de termen valt om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) — te genieten. Voor hem, die in het genot is gesteld van vervroegd ouderdomspensioen, als bedoeld in den vorigen zin, vervalt het wachtgeld zoodra het gelijk is aan of minder bedraagt dan het pensioen en anders bij het bereiken van den 65-jarigen leeftijd.

Onder diensttijd wordt hier verstaan alle aan het ontslag voorafgaande tijd, die in aanmerking komt voor pensioen, onverschillig in dienst van welk lichaam die tijd is doorgebracht, met dien verstande, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegeteld en diensttijd uit een nevenbetrekking slechts in aanmerking komt, indien het wachtgeld uit hoofde van ontslag uit die betrekking wordt toegekend.

4. Het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), welke in de betrekking of betrekkingen, waaruit de betreffende ambtenaar tengevolge van de vereeniging werd ontslagen, laatstelijk vóór 1 Mei 1936 werd of werden genoten, en wel, voor wat betreft de wedden, welke door of vanwege het bestuur der opgeheven gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* werden geregeld, volgens de op 1 Mei 1935 geldende wedderegeling, vermeerderd voorts eventueel met de persoonlijke toelage, ten doel hebbende een weddeverlaging geleidelijk te doen plaats hebben, met dien verstande, dat de wedde of de som der wedden dezelfde vermindering ondergaat, welke de persoonlijke toelage zou ondergaan, indien belanghebbende in dienst zou zijn gebleven. Het wachtgeld is gedurende de eerste 3 maanden gelijk aan de in den eersten volzin omschreven wedde of som der wedden, en bedraagt daarna gedurende 3 maanden 85 en vervolgens 70 ten honderd van de vorenbedoelde wedde of som der wedden.

5. Indien op of na den datum van de inwerkingtreding dezer wet in de regeling van de wedden van den burgemeester en de ambtenaren der gemeente *Beverwijk* wijziging is of wordt gebracht, wordt de in het vierde lid bedoelde wedde of som der wedden voor de toepassing van dat lid en van het zesde en zevende lid van dit artikel op overeenkomstige wijze gewijzigd, met dien verstande, dat onder die wedde of som der wedden mede een tijdelijke kindertoelage wordt begrepen.

6. Wanneer de op wachtgeld gestelde uit of in verband met arbeid of bedrijf op of na 1 Mei 1936 inkomsten geniet of gaat genieten, welke hij op het tijdstip, waarop het wetsontwerp, dat tot deze wet heeft geleid, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingediend, niet genoot, wordt:

a. indien hij die inkomsten geniet in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), zoodra en zoolang het wachtgeld, vermeerderd met die inkomsten, voor zoover zij als wedde in den zin dier wet zijn of zouden zijn aan te merken, en in ieder geval met inbegrip van kindertoelage, de in het vierde lid bedoelde wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd;

b. in de overige gevallen het wachtgeld voor den duur van die inkomsten met een bedrag gelijk aan de helft daarvan verminderd, met dien verstande echter, dat van die inkomsten buiten aanmerking blijft een bedrag gelijk aan het verschil tusschen het wachtgeld en de in het vierde lid bedoelde wedde;

c. bij gelijktijdig genot van inkomsten, als bedoeld onder *a* en *b*, het wachtgeld verminderd met het eventueel gedeelte der inkomsten onder *a*, waarmede deze, vermeerderd met het

wachtgeld, het bedrag der in het vierde lid bedoelde wedde overschrijden, doch ten aanzien van de overblijvende inkomsten gehandeld, alsof zij alle onder *b* vallen.

7. Gelijk gevolg als aan het genieten van inkomsten, als in het vorige lid bedoeld, zal zijn verbonden aan een benoeming tot een financieel gelijkwaardige betrekking, al wordt deze benoeming niet aangenomen, tenzij deze niet-aanneming geschiedt op grond van bezwaren, welke door Gedeputeerde Staten van *Noordholland*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, deugdelijk worden verklaard.

Onder „financieel gelijkwaardige betrekking" wordt in dit lid verstaan een betrekking of vereeniging van betrekkingen, welke voor den betrokken ambtenaar in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden passend kan worden geacht, en hem een ten minste gelijk inkomen oplevert als de wedde of de som der wedden, in het vierde lid bedoeld. Met „inkomen" wordt hier, waar het betreft inkomsten in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), bedoeld de wedde in den zin dier wet, vermeerderd, indien die toelage niet reeds in de wedde is begrepen, met kindertoelage.

8. Bij verlies vóór het tijdstip, waarop het wachtgeld volgens het tweede lid uiterlijk eindigt, van de betrekking of andere bron van inkomsten, welke tot onthouding, intrekking of vermindering van wachtgeld leidde, wordt het wachtgeld niet toegekend respectievelijk verhoogd, wanneer Gedeputeerde Staten van *Noordholland*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, verklaren, dat het verlies het gevolg was van eigen schuld of van eigen verzoek, niet gegrond op deugdelijke redenen.

9. Indien de op wachtgeld gestelde ambtenares in het huwelijk treedt, vervalt voor den duur van dat huwelijk het wachtgeld.

10. Indien een wachtgeld, na onderbreking, opnieuw wordt genoten, wordt voor de bepaling van den duur en het bedrag van het wachtgeld de tijd der onderbreking geacht op wachtgeld te zijn doorgebracht.

11. Van het genot van inkomsten, als bedoeld in het zesde lid, doet de op wachtgeld gestelde zoo spoedig mogelijk mededeeling aan burgemeester en wethouders der gemeente *Beverwijk*. De op wachtgeld gestelde is gehouden, ten aanzien van die inkomsten alle door genoemd college en door Gedeputeerde Staten van *Noordholland* verlangde inlichtingen te verstrekken.

De op wachtgeld gestelde ambtenares, die in het huwelijk treedt, doet daarvan eveneens onverwijld mededeeling aan burgemeester en wethouders der gemeente *Beverwijk*.

De op wachtgeld gestelde is verplicht, op eerste schriftelijke aanzegging van burgemeester en wethouders der gemeente *Beverwijk* een aanvrage in te dienen tot het verkrijgen van invaliditeitspensioen en zich te onderwerpen aan het in verband daarmede te verrichten geneeskundig onderzoek, als bedoeld in artikel 74 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240).

Indien de op wachtgeld gestelde de in dit lid bedoelde verplichtingen niet nakomt, kunnen Gedeputeerde Staten van *Noordholland*, burgemeester en wethouders van *Beverwijk*, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, het wachtgeld geheel of gedeeltelijk vervallen verklaren.

12. Voor de ambtenaren der opgeheven gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* wordt bij benoeming in de gemeente *Beverwijk* voor de regeling van hunne wedde de diensttijd in aanmerking genomen, in gelijke betrekking in de gemeente, waarin zij op 30 April 1936 werkzaam waren, vervuld.

13. Geschillen over de toepassing van dit artikel worden, burgemeester en wethouders van *Beverwijk*, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, beslist door Gedeputeerde Staten van *Noordholland*.

12. 1. De tijd, krachtens deze wet op wachtgeld doorgebracht, wordt als diensttijd in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) aangemerkt, voor zoover deze tijd niet parallel loopt met diensttijd als ambtenaar, bedoeld in de artikelen 3, 4, 5 en 14, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), in een betrekking of in betrekkingen, waarin deze hoedanigheid na het ontslag werd verkregen.

2. Gedurende den volgens het vorige lid voor pensioen geldigen tijd op wachtgeld doorgebracht geldt als wedde in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), respectievelijk als pensioensgrondslag, het bedrag van de wedde, respectievelijk de pensioensgrondslag, dan wel de som der wedden, onderscheidenlijk de som der pensioensgrondslagen, welke met inachtneming van het bepaalde bij het vierde lid van het vorige artikel voor den betrokkene zouden hebben gegolden. De pensioensgrondslag en de som der pensioensgrondslagen ondergaan dezelfde wijzigingen, welke deze op grond van het bepaalde in artikel 150 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) zouden hebben ondergaan, indien het ontslag niet ware verleend en de ambtenaar de laatstelijk vóór het ontslag aan zijn betrekking of betrekkingen verbonden wedde ongewijzigd had behouden.

Verkrijgt de betrokkene na zijn ontslag opnieuw de hoedanigheid van ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) met een pensioensgrondslag of een som van pensioensgrondslagen lager dan die uit de betrekking of betrekkingen, waaruit hij tengevolge van de vereeniging werd ontslagen, dan wordt voor de toepassing van de artikelen 33 en 151 dier wet de wedde of de som der wedden in de nieuwe betrekking of betrekkingen geacht te zijn verhoogd tot het bedrag van de wedde of de som der wedden, bedoeld in laatstgenoemd lid.

3. De gemeente, ten laste van welke het wachtgeld komt, is voor de betrokken personen de bijdrage voor eigen pensioen verschuldigd op den voet van artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder *a*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), berekend naar den in den eersten volzin van het vorige lid aangegeven pensioensgrondslag en in het geval, bedoeld in den tweeden volzin van dat lid, naar het verschil tusschen dezen pensioensgrondslag

en dien of die, welke in de betrekking of betrekkingen, waarin na het ontslag de hoedanigheid van ambtenaar in den zin van bedoelde wet wordt verkregen, zonder de werking van het vorige lid zou of zouden hebben gegolden.

4. De gemeente *Beverwijk* verhaalt van de in het vorige lid bedoelde bijdrage op de betrokken personen op den voet van het vierde lid van artikel 36 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240).

5. De gemeente *Beverwijk* is de bijdragen volgens artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) verschuldigd naar den pensioensgrondslag of de pensioensgrondslagen, welke zonder de werking van het tweede lid zou of zouden hebben gegolden.

6. Het laatste lid van het vorige artikel is van toepassing.

13. 1. De bij het in werking treden dezer wet in de gemeenten *Beverwijk* en *Wijk aan Zee en Duin* bestaande besluiten en ambtenarren zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat door het bevoegd gezag een nadere regeling is getroffen.

2. De bij het in werking treden dezer wet in de gemeente *Beverwijk* bestaande machten zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat zij overeenkomstig de bepalingen dezer wet door andere zijn vervangen.

3. De reglementen van orde voor de vergaderingen van den raad en van het college van burgemeester en wethouders, alsmede de bestaande instructies voor den secretaris en den ontvanger der gemeente *Beverwijk*, gelden voor de nieuwe gemeente, totdat zij door andere zijn vervangen.

14. Met ingang van 1 Mei 1936 vervalt in alle wetten en daarop gegronde voorschriften de vermelding als gemeente van *Wijk aan Zee en Duin* en wordt onder *Beverwijk* verstaan de nieuwe gemeente van dien naam.

15. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te s-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1936.)

S. 302.

23 *April* 1936. WET tot bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen tot het treffen van maatregelen om zooveel mogelijk de gevaren te beperken, voor de bevolking voortvloeiende uit luchtaanvallen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met het oog op de beperking van de gevaren, voor de bevolking voortvloeiende uit luchtaanvallen, wordt voor de gemeenten, naar den graad, waarin zij aan luchtaanvallen zijn blootgesteld, een klasse-indeeling ingesteld bij algemeenen maatregel van bestuur, waarin mede de maatregelen worden vastgesteld, welke voor de onderscheidene klassen toepassing vinden.

2. Deze maatregelen betreffen de organisatie van de bescherming van de bevolking tegen gevaren, voortvloeiende uit luchtaanvallen, en in het bijzonder:

a. de waarschuwing en alarmeering;

b. de taak van politie, brandweer, geneeskundigen dienst, reinigingsdienst en andere diensten der gemeenten;

c. de organisatie van hulpdiensten;

d. de opleiding van het personeel, dat metterdaad moet optreden;

e. de verlichting;

f. de voorlichting van de bevolking;

g. de algemeene of bijzondere gedragsregels voor de bevolking;

h. de middelen van bescherming en ontsmetting;

j. de verplichtingen van bedrijven, diensten en instellingen;

k. de bescherming van schatten van geschiedenis, kunst en wetenschap.

2. 1. Wij bepalen, op voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Defensie, tot welke gevarenklasse, als bedoeld in artikel 1, elke gemeente behoort.

2. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan in verband met bijzondere omstandigheden bepalen, dat in door hem aan te wijzen gemeenten, niet gerangschikt in de lichtste gevarenklasse, sommige van de in artikel 1 bedoelde maatregelen voorloopig geheel of ten deele buiten toepassing zullen blijven.

3. 1. In elke gemeente is de burgemeester belast met de uitvoering van de in artikel 1 bedoelde maatregelen.

2. Indien de burgemeester niet of niet behoorlijk voor de uitvoering, bedoeld in lid 1, zorg draagt, kan door of namens Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daarin worden voorzien.

4. 1. Wij kunnen bepalen, dat de burgemeesters van twee of meer gemeenten samenwerking tot stand brengen nopens de uitvoering van de in artikel 1 bedoelde maatregelen.

2. Indien binnen een door Ons gestelden termijn de gewenschte samenwerking niet is tot stand gekomen, kan daarin door of namens Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken worden voorzien.

5. Ten behoeve van de uitvoering van deze wet wordt Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bijgestaan door een inspectie.

6. 1. Voor het bouwen, het geheel of voor een gedeelte vernieuwen, het veranderen of het uitbreiden van woningen of andere gebouwen, welker grondoppervlak bij algemeenen maatregel van bestuur aangegeven grenzen overschrijdt, kan Onze Minister van Binnenlandsche Zaken, met het oog op de beperking van de gevaren, voor de bevolking voortvloeiende uit luchtaanvallen, bijzondere voorzieningen eischen.

2. De kosten, welke uitsluitend een gevolg zijn van het treffen van zoodanige bijzondere voorzieningen, komen ten laste van het Rijk.

3. Indien omtrent het bedrag van de kosten, bedoeld in het vorige lid, geen minnelijke schikking kan worden getroffen, wordt dit bepaald door den rechter, binnen wiens rechts-

gebied de woning of het gebouw ligt of komt te liggen.

4. Wij kunnen voor de uitvoering van dit artikel de noodige voorschriften geven bij in het *Staatsblad* te plaatsen besluit.

7. 1. De gebruikers van woningen en andere gebouwen, waarin, krachtens het vorige artikel, voorzieningen zijn getroffen tot het inrichten van openbare schuilplaatsen, zijn verplicht op eerste aanzegging door of vanwege den burgemeester deze schuilplaatsen onverwijld te ontruimen en te zijner beschikking te stellen.

2. Indien woningen en andere gebouwen ten gevolge van den daarop krachtens het vorige lid rustenden last in waarde zijn verminderd, worden de belanghebbenden deswege uit 's Rijks kas schadeloos gesteld.

3. Indien omtrent de schadeloosstelling, bedoeld in het vorige lid, geen minnelijke schikking kan worden getroffen, wordt zij bepaald door den rechter, binnen wiens rechtsgebied de woning of het gebouw is gelegen.

8. 1. Bij dringend of dreigend gevaar voor luchtaanvallen kan op last van den burgemeester onmiddellijk tot het in gebruik nemen van eigendommen worden overgegaan.

2. Hij zorgt voor onverwijlde openbare bekendmaking ter plaatse.

9. 1. Voor het in gebruik nemen van eigendommen, als bedoeld in de artikelen 7 en 8, wordt voor geleden schade, tenzij het tegendeel is overeengekomen, ten laste van het Rijk aan den rechthebbende schadeloosstelling verleend.

2. Tot het erlangen van zoodanige schadeloosstelling moet de rechthebbende een aanvrage indienen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken binnen zes maanden na het in gebruik nemen van den eigendom.

3. Binnen twee maanden, nadat de aanvrage is ontvangen, biedt Onze voornoemde Minister aan den rechthebbende een bepaalde som als schadeloosstelling aan, of geeft hij, indien binnen dien termijn de eigendom niet weder ter beschikking van den rechthebbende is gesteld, een verklaring af, dat deze aanspraak kan maken op schadeloosstelling.

4. Indien de rechthebbende binnen den in het vorige lid gestelden termijn geen aanbod of verklaring heeft ontvangen of indien hij de aangeboden schadeloosstelling niet voldoende acht, kan hij het geschil op de gewone wijze bij den rechter, binnen wiens rechtsgebied de ingebruikneming heeft plaats gehad, aanbrengen.

5. Indien de ingebruikneming langer dan twee maanden duurt, kan Onze voornoemde Minister een voorschot verleenen.

10. 1. Na verkregen goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen in gemeenten oefeningen worden gehouden.

2. Onze voornoemde Minister kan opdracht geven tot het houden van oefeningen, onder het aangeven van aard en omvang daarvan. In de gemeenten, gerangschikt in de lichtste gevarenklasse, zullen deze oefeningen uitsluitend worden gehouden, indien en voor zoover daartoe aanleiding bestaat in verband met samenwerking met gemeenten gerangschikt in een andere gevarenklasse.

3. Wij kunnen voor de uitvoering van dit artikel de noodige voorschriften geven.

11. 1. De kosten, voortvloeiende uit de uitvoering van de maatregelen, bedoeld in artikel 1, komen, voor zoover deze in alle klassen gelden, ten laste van de gemeenten.

2. De kosten, voortvloeiende uit de uitvoering van de overige maatregelen, bedoeld in artikel 1, komen ten laste van het Rijk.

3. Voor zooveel organen van het Rijk aan oefeningen deel nemen, draagt het Rijk de aan die deelneming verbonden kosten.

4. Voor zooveel openbare diensten van andere publiekrechtelijke lichamen aan oefeningen deelnemen, dragen die publiekrechtelijke lichamen de aan die deelneming verbonden kosten.

5. Voor zooveel bedrijven, dan wel onderdeelen daarvan, deelnemen aan oefeningen, dragen die bedrijven de aan die deelneming verbonden kosten.

6. Niemand zal aanspraak kunnen maken op vergoeding van schade, als gevolg van plaats gehad hebbende oefeningen of wegens deelneming aan zoodanige oefeningen, op grond van derving van inkomsten of van belemmeringen in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf.

12. Ieder is verplicht de door de burgemeester schriftelijk van hem gevorderde medewerking tot uitvoering van deze wet te verleenen en, indien bij openbare bekendmaking door den burgemeester algemeene of bijzondere gedragsregels zijn voorgeschreven, zich daarnaar te gedragen.

13. 1. Hij, die opzettelijk aan een verplichting, als bedoeld in het vorige artikel, niet voldoet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

2. Hij, aan wiens schuld is te wijten, dat aan een verplichting, als bedoeld in het vorige lid, niet wordt voldaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of met een geldboete van ten hoogste vijf honderd gulden.

3. Indien het feit is gepleegd in geval van oorlog of oorlogsgevaar, worden de in de vorige leden gestelde maxima verdubbeld.

4. De feiten, strafbaar gesteld in dit artikel, worden beschouwd als misdrijf.

14. Met het opsporen van de feiten, bij deze wet strafbaar gesteld, zijn, behalve de ambtenaren, aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, alsmede zij, die daartoe bij algemeenen maatregel van bestuur zijn aangewezen.

15. 1. Zij, die met het opsporen van de overtredingen dezer wet zijn belast, zijn bevoegd daartoe elke plaats, daaronder begrepen besloten lokalen, erven en woningen, te betreden.

2. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen, dan op vertoon van een bijzonderen schriftelijken last van den commissaris van politie, en in gemeenten, waar geen commissaris van politie is, van den burgemeester.

3. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uur proces-verbaal opgemaakt, dat aan den bewoner in afschrift wordt uitgereikt.

16. 1. De personen, bedoeld in artikel 14, naar wier oordeel iemand, een feit plegende, strafbaar gesteld bij deze wet, de bescherming tegen luchtaanvallen of het welslagen van een oefening in gevaar brengt, zullen den overtreder aanmanen, op staanden voet de noodige maatregelen te treffen.

2. Wanner in het geval, bedoeld in het vorige lid, de overtreder in gebreke blijft de noodige maatregelen te treffen, zijn zij bevoegd, zelfs tegen den wil van den overtreder en op diens kosten, die maatregelen te treffen of te doen treffen. Zij zijn in dat geval bevoegd zoo noodig te allen tijde een woning tegen den wil van den bewoner te betreden, waartoe de commissaris van politie, en in gemeenten, waar geen commissaris van politie is, de burgemeester een algemeenen last kan verstrekken.

3. Van een en ander maken zij binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal op.

17. In de Woningwet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Na artikel 1 wordt ingevoegd een nieuw artikel 1 *bis*, luidende:

Art. 1*bis*. Voor het bouwen, het geheel of voor een gedeelte vernieuwen, of veranderen of het uitbreiden van woningen en andere gebouwen, als bedoeld in artikel 6 van de Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, kan Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bijzondere voorzieningen eischen, welke in verband met vorengenoemde wet moeten worden getroffen.

Na artikel 6 wordt ingevoegd een nieuw artikel 6*bis*, luidende:

Art. 6*bis*. 1. Voor zoover de schriftelijke vergunning, genoemd in artikel 6, eerste lid, wordt gevraagd met betrekking tot een woning of ander gebouw, als bedoeld in artikel 6 der Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, zenden Burgemeester en Wethouders, alvorens op het verzoek om vergunning te beslissen, een exemplaar daarvan, met de bijbehoorende stukken, aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

2. De termijn, bedoeld in artikel 6, vierde lid, wordt in dat geval verlengd met een termijn van ten hoogste vijf weken.

3. Onze voornoemde Minister doet de hem overeenkomstig het eerste lid toegezonden stukken uiterlijk vier weken na ontvangst — waarvan hij aan Burgemeester en Wethouders kennis geeft — weder aan Burgemeester en Wethouders toekomen en deelt daarbij mede, welke voorzieningen in verband met de bescherming tegen luchtaanvallen moeten worden getroffen.

4. Indien het onderzoek naar de eventueel te treffen voorzieningen dit vereischt, kan Onze voornoemde Minister binnen vier weken na ontvangst van de stukken, de in het tweede en in het derde lid genoemde termijnen elk alsnog met ten hoogste vier weken verlengen. Hij geeft van deze verlenging terstond kennis aan Burgemeester en Wethouders.

5. Burgemeester en Wethouders zijn verplicht de overeenkomstig dit artikel aan hen medegedeelde vereischte voorzieningen als voorwaarden te verbinden aan de vergunning, te verleenen ingevolge artikel 6, eerste lid.

6. Indien Burgemeester en Wethouders binnen de daarvoor bij dit artikel bepaalde termijnen van Onzen voornoemden Minister geen mededeeling omtrent de te eischen voorzieningen, bedoeld in het derde lid, hebben ontvangen, handelen zij alsof geen bijzondere voorzieningen worden geëischt.

In artikel 7 wordt de eerste zin van het eerste lid vervangen door het volgende voorschrift:

Van het besluit, bedoeld in artikel 6, zesde lid, is, met uitzondering ten aanzien van de eischen, welke ingevolge de beslissing van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, gegrond op artikel 1*bis*, worden gesteld, beroep op den gemeenteraad toegelaten volgens regelen, bij plaatselijke verordening vast te stellen.

18. In de Onteigeningswet wordt achter artikel 76*f* ingevoegd een nieuw artikel 76*f bis*, luidende:

Art. 76*f bis*. Wanneer door Ons is bekend gemaakt, dat oorlogsgevaar in den zin, waarin dat woord in 's Lands wetten wordt gebezigd, aanwezig is, of wel wanneer de krijg is uitgebroken, kunnen, na bijzondere of algemeene magtiging van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, door of op last van de burgemeesters verbruiksartikelen, bestemd voor bescherming en ontsmetting in verband met de beperking van de gevaren voor de bevolking voortvloeiende uit luchtaanvallen, in de gemeente aanwezig, onmiddellijk en zonder eenige formaliteit worden in bezit genomen.

De artikelen 76*a*, derde, vierde, vijfde en zesde lid, 76*b*, 76*c*, 76*e* en 76*f* vinden overeenkomstige toepassing.

19. In de wet van 23 Mei 1899 (*Staatsblad* n°. 128), sedert gewijzigd, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Na artikel 17*bis* wordt ingevoegd een nieuw artikel 17*ter*, luidende:

Art. 17*ter*. Het militair gezag is, na overleg met het betrokken burgerlijk gezag, bevoegd de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen te regelen en, zoo noodig, de bevoegdheden bij de wet ter zake aan het burgerlijk gezag toegekend, tot zich te trekken.

Na artikel 29 wordt ingevoegd een nieuw artikel 29*bis*, luidende:

Art. 29*bis*. Het militair gezag is bevoegd, de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen te regelen en zoo noodig de wettelijke bepalingen betreffende de bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen zoodanig te wijzigen, als in het belang van de algemeene veiligheid noodig wordt geacht.

20. 1. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

2. Zij kan worden aangehaald onder den titel van „Wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen".

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 340.

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 18 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 264) tot uitvoering van de artt. 13, 16, 23, 48, 49, 50 en 56 der Armenwet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 21 December 1935, n°. 9107, Afdeeling Armwezen;

Gezien art. 13, 3de lid, der Armenwet;

O. dat nadere herziening wenschelijk is van de bij Ons besluit van 18 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 264), onder § 1 vastgestelde indeeling, waarnaar door de besturen van de instellingen van weldadigheid ingevolge art. 13 der Armenwet worden verstrekt de opgaven van het aantal bedeelden en verpleegden en van de uitgaven voor onderstand van allerlei aard;

den Raad van State gehoord (advies van 28 Januari 1936, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Februari 1936 n°. 1174, Afdeeling Armwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

dat § 1 van Ons besluit van 18 Juli 1912 (*Staatsblad* n°. 264) nader wordt gelezen als volgt:

§ 1. *Van de opgaven, bedoeld in artikel 13 der wet.*

Art. 1. De opgaven van het aantal personen, min of meer geregeld ondersteund met *geld* of met *levensbehoeften*, worden verstrekt naar de volgende indeeling:

A. Aantal hoofden van gezinnen, gesplitst in mannen en vrouwen.

B. Aantal alleen wonenden en overige behoeftigen, gesplitst in mannen en vrouwen.

Voor elk der vier categorieën personen onder A en B bedoeld wordt opgegeven:

1°. Duur der ondersteuning:

a. gedurende drie maanden of langer;

b. korter dan 3 maanden;

2°. Leeftijd der ondersteunden bij de eerste hulpverleening in het verslagjaar; te weten ondersteunden:

a. beneden 21 jaar;

b. van 21 tot beneden 50 jaar;

c. van 50 tot beneden 65 jaar;

d. van 65 jaar en ouder.

3°. Aantal nieuwe gevallen van min of meer geregelde ondersteuning, die aanleiding gaven tot ondersteuning wegens:

a. overlijden van het hoofd of een der andere leden van het gezin;

b. gedwongen of vrijwillig vertrek van het hoofd uit het gezin;.

c. ziekte en ongeval;

d. werkloosheid door andere oorzaken dan ziekte en ongeval;

e. zwangerschap en bevalling;

f. oorzaken niet te rangschikken onder *a*—*e*.

C. Aantal personen, welke zijn ondersteund met losse giften.

D. Aantal personen, uitbesteed in gestichten, niet zijnde ziekenhuizen en aantal personen uitbesteed in huisgezinnen.

Deze opgaven worden verstrekt naar de volgende indeeling:

1°. oude lieden;

2°. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;

3°. voogdij- en Regeeringskinderen;

4°. andere kinderen.

E. Aantal personen verpleegd in ziekenhuizen e. d.

F. Aantal doortrekkenden, aan wie reisgeld of voedsel is verstrekt.

G. Aantal nachtverblijven, aan dakloozen verstrekt.

2. De uitgaven voor ondersteuning van de in art. 1 bedoelde personen worden opgegeven naar de volgende indeeling:

A. ondersteuning met geld (o.a. betaling van huishuur) of met levensbehoeften;

B. ondersteuning met losse giften;

C. uitbesteding in gestichten van:

1°. oude lieden;

2°. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;

3°. voogdij- en Regeeringskinderen;

4°. andere kinderen;

D. uitbesteding in huisgezinnen van:

1°. oude lieden;

2°. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;

3°. voogdij- en Regeeringskinderen;

4°. andere kinderen;

E. verpleging in ziekenhuizen e.d.;

F. ondersteuning van doortrekkenden en dakloozen.

Mede wordt opgegeven hetgeen terugontvangen is ter zake van:

1°. ondersteuning met geld of met levensmiddelen;

2°. uitbesteding in gestichten van:

a. oude lieden;

b. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;

c. voogdij- en Regeeringskinderen;

d. andere kinderen;

3°. uitbesteding in huisgezinnen van:

a. oude lieden;

b. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;

c. voogdij- en Regeeringskinderen;

d. andere kinderen;

4°. verpleging in ziekenhuizen e. d.

3. Door instellingen, welke *porties voedsel, kleeding, levensmiddelen, brandstoffen* enz. verstrekken aan *niet* met name bekende personen, o. a. op vertoon van bons, worden opgegeven:

1°. het aantal verstrekte porties voedsel;

2°. het aantal verstrekte kleedingstukken en (of) schoenen;

3°. het aantal gevallen, waarin levensmiddelen werden verstrekt;

4°. het aantal gevallen, waarin brandstoffen werden verstrekt.

Als uitgaven voor ondersteuning wordt opgegeven, het bedrag der uitgaven voor verstrekte porties voedsel, kleeding, levensmiddelen of brandstoffen (hieronder ook te brengen de loonen van het keukenpersoneel en de andere kosten van toebereiding der spijzen).

Als terugontvangsten wordt opgegeven de opbrengst van:

1°. verkochte kleeding, levensmiddelen en brandstoffen;
2°. den verkoop van bons;
3°. de contributies welke recht geven op bons.

4. Door de besturen van instellingen tot *werkverschaffing* (art. 29 der Armenwet) worden de opgaven van het aantal behoeftigen, aan wie werk is verschaft, verstrekt naar de volgende indeeling:
1°. totaal aantal;
2°. aantal behoeftigen, door de instelling gevoed en gehuisvest;
3°. aantal behoeftigen, door de instelling gevoed, maar niet gehuisvest.

Voor elk dezer drie categorieën wordt het aantal werkdagen opgegeven, voor zooverre dit mogelijk is.

De navolgende vragen worden mede beantwoord:
a. was de instelling gedurende het geheele jaar werkzaam? Zoo neen, gedurende welke maanden?
b. van welken aard waren de verrichte werkzaamheden? Werd ook land- of tuinarbeid verricht?
c. hoe was de regeling der loonen en in welken vorm werden zij uitbetaald?
d. werden naamregisters gehouden van de behoeftigen, aan wie werk is verschaft?

De uitgaven der werkverschaffing worden opgegeven naar de volgende indeeling:
a. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden bestemd voor de werkverschaffing en voor de uitoefening van het beheer;
b. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden bestemd voor de werkverschaffing en voor de uitoefening van het beheer, onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het personeel e. d.;
c. aankoop van grondstoffen en gereedschappen, benevens rente van gelden, opgenomen ten behoeve van de werkverschaffing;
d. in geld of in natura uitbetaalde arbeidsloonen, zoomede eventueele kosten van onderwijs en opleiding, voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt.

Als terugontvangsten worden opgegeven:
a. de opbrengst van het verschafte werk;
b. andere terugontvangsten.

5. Door de besturen der instellingen, welke *huisvesting in vrije woningen of in woningen tegen verminderden prijs* verschaffen, *hofjes* beheeren e. d., worden de volgende opgaven verstrekt:
1°. Aantal afzonderlijke woningen, welke kosteloos of tegen verminderden prijs ter bewoning worden afgestaan.
2°. Indien de inrichting een gesticht is, het aantal kamers ter bewoning aanwezig.
3°. Aantal personen, die er op 1 Januari van het verslagjaar verblijf hielden.
4°. Aantal personen, die er in den loop van het jaar zijn bijgekomen.
5°. Aantal personen, die in den loop van het jaar zijn vertrokken of overleden.
6°. Aantal personen, op 31 December van het verslagjaar aanwezig.

Bovendien moet worden opgegeven hoeveel alleenstaande personen, hoeveel gehuwde paren zonder kinderen en hoeveel gezinnen met kinderen werden gehuisvest op 31 December van het verslagjaar.

De uitgaven voor ondersteuning worden opgegeven naar de volgende indeeling:
A. Het bedrag der huurwaarde van de woningen of van het gesticht.
B. De uitgaven voor belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen en lokaliteiten, bestemd voor het eigenlijke werk der huisvesting, onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het personeel, uitgaven voor schrijfbehoeften, druk- en bindwerk, kosten van vergaderingen e. d.
C. Verdere uitgaven voor:
1°. uitkeeringen in geld;
2°. verstrekte voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, genees-, heel- en verloskundige hulp (genees- en verbandmiddelen e. d. inbegrepen), kosten van begrafenis en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt.

De onder C bedoelde opgaven worden verstrekt, voor zoover de ondersteuning is verleend aan de bewoners der kamers en vrije woningen.

Mede wordt opgegeven hetgeen terugontvangen is voor de huisvesting van bepaalde personen.
A. Het totaal bedrag der door de bewoners der armenwoningen betaalde huren of vergoedingen.
B. In het verslagjaar ontvangen inkoopsommen;
C. Andere terugontvangsten.

6. De opgaven van het aantal verpleegden der *gestichten* en *tehuizen*, waarin oude lieden, gebrekkigen, maatschappelijk ongeschikten, weezen, voogdij-, Regeerings- en andere kinderen worden verzorgd, worden verstrekt naar de volgende indeeling:
A. oude lieden;
B. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;
C. kinderen.

Voor elk dezer drie groepen wordt opgegeven:
1°. het totaal aantal personen, door of door bemiddeling der instelling verpleegd;
2°. het aantal der onder 1°. bedoelde personen, voor wie aangenomen wordt, dat de kosten *geheel* zijn terugbetaald;
3°. het aantal der onder 1°. bedoelde personen, die tijdens het verslagjaar naar een anderen vorm van verpleging zijn overgegaan;
4°. het aantal der onder 1°. bedoelde personen, voor wie de kosten geheel of gedeeltelijk werden vergoed door gemeenten of instellingen van weldadigheid.

Voor elk der categorieën 1°. en 2°. wordt opgave verstrekt van:
A. het aantal personen, verpleegd in het gesticht der instelling en het aantal verpleegdagen;
B. het aantal personen, uitbesteed in huisgezinnen en het aantal verpleegdagen;
C. het aantal personen, ter verpleging gegeven in gestichten onder *ander* beheer en het aantal verpleegdagen.

Betreffende kinderen wordt bovendien opgegeven, hoeveel weezen, halfweezen, voogdij- en

Regeeringskinderen en andere kinderen werden verpleegd en hoeveel kinderen bij de opneming verwaarloosd of misdadig waren.

Bovendien wordt opgegeven, het aantal kinderen, over wie in het verslagjaar patronaat werd uitgeoefend:

1°. bij wijze van preventief toezicht;

2°. bij wijze van nazorg, en

3°. door ondertoezichtstelling (o. a. ingevolge art. 373 B. W. en art. 39*decies* W. v. Str.).

De uitgaven voor ondersteuning (i. c. verpleging en uitbesteding) worden opgegeven naar de volgende indeeling:

a. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden bestemd voor de verzorging der verpleegden en voor de uitoefening van het beheer;

b. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden bestemd voor de verzorging der verpleegden en voor de uitoefening van het beheer, onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het personeel, uitgaven voor schrijfbehoeften, druk- en bindwerk, kosten van vergaderingen e. d.;

c. verpleging in het gesticht, als: voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, genees- en heelkundige hulp (w. o. genees- en verbandmiddelen e. d.), bezigheid of opleiding der verpleegden, en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt, benevens uitkeering in geld;

d. uitbesteding in huisgezinnen;

e. verpleging in *andere* gestichten.

Mede wordt opgave verstrekt van hetgeen terugontvangen is voor en van bepaalde verpleegden, ter zake van:

1°. de verpleging in het gesticht.

Hieronder ook te brengen:

a. inkoopsommen;

b. opbrengst van voorwerpen door de verpleegden vervaardigd, door de verpleegden verdiende en aan het gestichtsbestuur afgedragen loonen, opbrengst van den verkoop van afval en dergelijke roerende zaken, voortvloeiende uit het beheer van het gesticht;

2°. uitbesteding in huisgezinnen;

3°. verpleging in andere gestichten.

Onder 2°. en 3°. ook te brengen de restitutie van te veel betaalde verpleegkosten.

Deze terugontvangsten moeten overigens gesplitst worden opgegeven, als:

a. Bijdragen van ouders van verpleegde kinderen.

b. Andere terugontvangsten.

7. Door de besturen van instellingen, welke *uitbesteding* van behoeftigen in gestichten en gezinnen ten doel hebben, wordt opgegeven het aantal:

a. oude lieden;

b. gebrekkigen en maatschappelijk ongeschikten;

c. voogdij- en Regeeringskinderen;

d. andere kinderen.

Voor elke dezer categorieën wordt opgegeven, hoeveel personen werden uitbesteed in gestichten en hoeveel in gezinnen.

Bovendien wordt opgegeven, het aantal kinderen, over wie in het verslagjaar patronaat werd uitgeoefend:

1°. bij wijze van preventief toezicht;

2°. bij wijze van nazorg, en

3°. door ondertoezichtstelling (o. a. ingevolge art. 373 B. W. en art. 39*decies* W. v. Str.).

De uitgaven voor ondersteuning i.c. uitbesteding en de terugontvangsten voor of van bepaalde bestedelingen worden verstrekt naar de indeeling, voorgeschreven ten aanzien der opgave van het aantal personen.

De terugontvangsten moeten bovendien gesplitst worden opgegeven, als:

a. bijdragen van ouders van verpleegde kinderen.

b. andere terugontvangsten.

8. De opgaven van het aantal verpleegden in *ziekenhuizen, ooglijdersgestichten, gestichten voor krankzinnigen, zwakzinnigen, psychopathen, zenuwlijders e. d.* worden verstrekt naar de volgende indeeling:

A. Totaal aantal personen, door de instelling verpleegd en aantal verpleegdagen.

B. Aantal der onder A vermelde personen, voor wie aangenomen wordt, dat met hetgeen door of voor hen betaald is, de kosten hunner verpleging zijn gedekt en aantal verpleegdagen.

C. Aantal der onder A bedoelde personen, voor wie de kosten geheel of gedeeltelijk worden vergoed door gemeenten of instellingen van weldadigheid.

Indien aan ziekenhuizen e. d. poliklinieken zijn verbonden, wordt opgave gedaan van:

1°. het gezamenlijk aantal gegeven consulten;

2°. het aantal consulten aan moeders van zuigelingen.

Bovendien wordt opgegeven het aantal zuigelingen, die in het ziekenhuis zijn verpleegd en voor wie de kosten geheel of ten deele ten laste dezer instellingen zijn gebleven, en wel:

A. verzorgd met de moeder;

B. verzorgd zonder de moeder.

De uitgaven voor de verpleging van de patiënten van alle inrichtingen, in den aanhef van dit artikel bedoeld, worden opgegeven naar de volgende indeeling:

a. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden bestemd voor de huisvesting der verpleegden en voor de uitoefening van het beheer;

b. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de huisvesting der verpleegden en voor de uitoefening van het beheer, onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het *niet*-verplegend personeel, schrijfbehoeften, druk- en bindwerk, kosten van vergaderingen e. d.;

c. genees-, heel- en verloskundige hulp, verplegend personeel, genees- en verbandmiddelen, vervoermiddelen e. d.;

d. voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, bezigheid der verpleegden, kosten van begrafenis en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt.

Mede worden opgegeven de terugontvangsten:

1°. verpleeggelden;

2°. andere terugontvangsten.

9. Door besturen van instellingen van weldadigheid, welke kosteloos *genees-, heel- en verloskundige hulp buiten ziekenhuizen* verleenen wordt opgave verstrekt van:

A. Het aantal gezinnen en personen, die in het verslagjaar in het bezit waren van *doorloopend* verlof (consent) om zoo noodig kostelooze geneeskundige hulp in te roepen, gesplitst als volgt:
1°. aantal gezinnen;
2°. aantal personen, *niet* tot een gezin behoorende.

B. Het aantal *tijdelijke* verloven (consenten) voor kostelooze geneeskundige hulp, welke in den loop van het verslagjaar zijn afgegeven.

C. Het aantal malen, dat in het verslagjaar *werkelijk* genees-, heel- of verloskundige hulp aan behoeftigen is verleend, gesplitst als volgt:
1°. aantal bezoeken van geneesheeren in de woningen van behoeftigen;
2°. aantal consulten door geneesheeren in zittingslokalen e. d.;
3°. aantal malen, dat verloskundige hulp werd verleend.

D. Het aantal consulten door geneesheeren aan poliklinieken der instellingen verleend, onderscheiden naar:
1°. consulten aan moeders van zuigelingen;
2°. alle andere consulten te zamen.

Door de besturen van instellingen, die zich bezig houden met *maatschappelijk werk voor zieken, herstellenden en kraamvrouwen, hulp in de huishouding, uitzending van volwassenen naar buiten, verstrekking van kunstledematen, brillen, orthopaedische schoenen* e. d., wordt opgave gedaan van:
het aantal gevallen van ziekte of anderen nood, waarin hulp is verleend:
1°. in gezinnen;
2°. aan personen, niet levende in gezinsverband.

De uitgaven voor hulpverleening aan bovenbedoelde personen worden opgegeven naar de volgende indeeling:
A. Uitgaven voor genees-, heel- en verloskundige hulp, genees- en verbandmiddelen, vervoermiddelen e. d. Hieronder ook te brengen de salarissen der genees-, heel- en verloskundigen.
B. Uitgaven voor maatschappelijk werk bij ziekte, hulp in de huishouding, uitzending van volwassenen naar buiten, verstrekken van kunstledematen, brillen, orthopaedische schoenen e. d. (de uitgaven voor elken vorm van hulpbetoon afzonderlijk te vermelden).
Mede wordt opgegeven het bedrag der terugontvangsten:
a. voor verleende genees-, heel- en verloskundige hulp;
b. andere terugontvangsten.

Door de besturen van *wijkverplegingen* wordt opgave gedaan van:
A. het aantal zieken en het aantal kraamvrouwen, die in hun woningen werden verpleegd, gesplitst als volgt:
1°. Totaal aantal personen door de instelling verpleegd en aantal bezoeken;
2°. Aantal der onder 1°. vermelde personen, voor wie aangenomen wordt, dat met hetgeen door of voor hen betaald is, de kosten hunner verpleging zijn gedekt en aantal bezoeken.
B. Het aantal hulpverleeningen door verpleegsters in het gebouw der instelling (z.g. loopende patiënten).
C. Het aantal consulten door geneesheeren aan poliklinieken der instellingen verleend, onderscheiden naar:
1°. consulten aan moeders van zuigelingen;
2°. alle andere consulten te zamen.

Door de besturen van wijkverplegingen, die zich ook bezig houden met *maatschappelijk werk voor zieken, herstellenden en kraamvrouwen, hulp in de huishouding, uitzending van volwassenen naar buiten, verstrekking van kunstledematen, brillen, orthopaedische schoenen* e. d., wordt opgave gedaan van:
het aantal gevallen van ziekte of anderen nood, waarin hulp is verleend:
1°. in gezinnen;
2°. aan personen, niet levende in gezinsverband.

De uitgaven voor de hulpverleening aan bovenbedoelde personen worden opgegeven naar de volgende indeeling:
a. huur of huurwaarde van gebouwen en lokaliteiten, bestemd voor het eigenlijke werk der hulpverleening;
b. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen en lokaliteiten, bestemd voor de hulpverleening; onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het *niet*-verplegend personeel, uitgaven voor schrijfbehoeften, drukken bindwerk, kosten van vergaderingen e. d.;
c. salarissen e. d. van *verplegend* personeel, uitgaven voor geneeskundige hulp, genees- en verbandmiddelen, vervoermiddelen, rijwielen e. d.;
d. uitgaven voor voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, kosten van begrafenis en alles wat overigens tot onderhoud en verzorging strekt;
e. uitgaven voor maatschappelijk werk voor zieken en kraamvrouwen, hulp in de huishouding, uitzending van volwassenen naar buiten, verstrekking van kunstledematen, brillen, orthopaedische schoenen e. d. (de uitgaven voor elken vorm van hulpbetoon afzonderlijk te vermelden).

Mede worden opgegeven de ontvangen verpleeggelden en de andere terugontvangsten.

10. De besturen van *zuigelingenklinieken* doen opgave van: het aantal zuigelingen — met het totaal aantal verpleegdagen — in de instelling gedurende het verslagjaar verzorgd:
1°. met de moeder;
2°. zonder de moeder.

Door de besturen van consultatiebureaux wordt opgave gedaan van:
1°. het aantal malen, dat gedurende het verslagjaar consult is gegeven aan moeders van zuigelingen;
2°. het aantal bezoeken, welke gedurende het verslagjaar aan moeders van zuigelingen in hare woningen zijn gebracht;
3°. het aantal moeders, aan wie melk en (of) andere voedingsmiddelen zijn verstrekt, ten behoeve van haar zelf of van de zuigeling.

Door de besturen van kleine-kinderbewaarplaatsen, crèches e. d. wordt opgegeven:
1°. het aantal kleine kinderen aanwezig op den 2den Vrijdag in de maand Januari
April
Juli
October;
2°. het totaal aantal verpleegdagen voor alle in het verslagjaar opgenomen kinderen; dus de som der aantallen dagen, gedurende

welke elk der kinderen is opgenomen geweest.

De uitgaven voor ondersteuning dezer instellingen worden opgegeven naar de volgende indeeling:

a. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de verpleging der zuigelingen of jonge kinderen en voor de uitoefening van het beheer;

b. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de verzorging van zuigelingen of jonge kinderen en voor de uitoefening van het beheer; onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het *niet*-verplegend personeel, schrijfbehoeften, druk- en bindwerk, kosten van vergaderingen e. d.;

c. genees- en heelkundige hulp, *verplegend* personeel, genees- en verbandmiddelen e. d.;

d. voeding (w.o. melk en (of) andere voedingsmiddelen, verstrekt aan de moeders ten behoeve van haar zelf en (of) van de zuigelingen), kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt.

Mede wordt opgegeven het bedrag der terugontvangsten van of voor bepaalde personen:

1°. door de ouders, respectievelijk de moeders zelf betaald;

2°. andere terugontvangsten (hieronder bijdragen van ziekenfondsen, gedaan ten behoeve hunner leden).

11. De besturen van instellingen van weldadigheid, welke *schoolvoeding en schoolkleeding* verstrekken, doen opgave van:

A. het aantal kinderen, die schoolvoeding ontvingen op den eersten dag, waarop de verstrekking plaats vond, respect. in Januari, April, Juli en October;

B. het totaal aantal in het verslagjaar uitgereikte porties voedsel en het totaal aantal in het verslagjaar verstrekte liters melk.

C. het aantal kinderen (zonder dubbeltellingen), die in het verslagjaar schoolkleeding en (of) schoeisel ontvingen.

De instellingen, welke kinderen naar buiten uitzenden en deze zelf verplegen, doen opgave van:

A. Het aantal kinderen (zonder dubbeltellingen) door de instellingen opgenomen in een gezondheids- en (of) vacantiekoloniehuis onder beheer van de instellingen *zelf*.

Mede wordt opgegeven het totaal aantal voor die kinderen geldende verpleegdagen.

B. Het aantal der onder A bedoelde kinderen — met het aantal verpleegdagen —, voor wie aangenomen wordt, dat de kosten geheel zijn terugbetaald, onverschillig op welke wijze.

C. Het aantal der onder A bedoelde kinderen — met het aantal verpleegdagen —, voor wie de kosten geheel of gedeeltelijk werden vergoed door burgerlijke gemeenten of instellingen van weldadigheid.

De instellingen, welke kinderen naar buiten uitzenden, doch *niet zelf* verplegen, verstrekken opgaven van: het aantal kinderen (zonder dubbeltellingen) — met het aantal verpleegdagen — gedurende het verslagjaar:

1°. ter opneming gegeven aan een gezondheids- en (of) vacantiekoloniehuis onder ander beheer (tevens te vermelden aan welke);

2°. tijdelijk uitbesteed in huisgezinnen.

Door de besturen van *tehuizen voor schoolgaande kinderen* wordt opgave gedaan van: het aantal kinderen — met het aantal verpleegdagen —, gedurende het verslagjaar in de instellingen verzorgd (zonder dubbeltellingen).

De uitgaven voor ondersteuning, door de in dit artikel bedoelde instellingen gedaan, worden opgegeven naar de volgende indeeling:

1°. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de huisvesting der kinderen en voor de uitoefening van het beheer;

2°. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de huisvesting der kinderen en voor de uitoefening van het beheer; onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het personeel e. d.;

3°. uitgaven voor schoolvoeding en (of) -kleeding, en (of) schoeisel; hieronder ook te brengen de loonen van het keukenpersoneel en de andere kosten van toebereiding der spijzen, zoomede de kosten van vervoer;

4°. verpleging in koloniehuizen of tehuizen in *eigen* beheer, als voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, genees- en heelkundige hulp (w.o. genees- en verbandmiddelen) en alles, wat verder tot onderhoud en verzorging strekt;

5°. verpleging in koloniehuizen onder *ander* beheer, onverschillig of die instellingen al dan niet instellingen van weldadigheid zijn in den zin der Armenwet;

6°. uitbesteding in huisgezinnen.

Mede wordt opgave verstrekt van hetgeen terugontvangen is van of voor met name aangewezen personen ter zake van:

1°. schoolvoeding en (of) kleeding en (of) schoeisel;

2°. verpleging in koloniehuizen of tehuizen onder *eigen* beheer;

3°. verpleging in gestichten onder *ander* beheer;

4°. uitbesteding in huisgezinnen.

Deze terugontvangsten moeten overigens gesplitst worden opgegeven, als:

a. bijdragen van ouders en verzorgers;

b. andere terugontvangsten.

12. Door de besturen der instellingen, welke *verwaarloosden en gevallenen* verzorgen, wordt opgave verstrekt van:

a. het aantal volwassen personen;

b. het aantal kinderen.

Voor deze beide categorieën wordt opgegeven:

1°. het totaal aantal personen door of door bemiddeling der instelling verpleegd;

2°. het aantal der onder 1°. bedoelde personen, voor wie de kosten geheel zijn terugbetaald;

3°. het aantal der onder 1°. bedoelde personen, die tijdens het verslagjaar naar een anderen vorm van verpleging zijn overgegaan;

4°. het aantal der onder 1°. bedoelde personen, voor wie de kosten geheel of gedeeltelijk werden vergoed door gemeenten of instellingen van weldadigheid.

Voor elk der onder 1°. en 2°. bedoelde groepen wordt opgegeven:

A. het aantal personen, verpleegd in het gesticht der instelling en aantal verpleegdagen;

B. het aantal personen, uitbesteed in huisgezinnen en aantal verpleegdagen;
C. het aantal personen, ter verpleging gegeven in gestichten onder *ander* beheer en aantal verpleegdagen.

Bovendien wordt opgegeven het aantal kinderen, over wie in het verslagjaar patronaat werd uitgeoefend:
1°. bij wijze van preventief toezicht;
2°. bij wijze van nazorg;
3°. door ondertoezichtstelling (o.a. ingevolge art. 373 B. W. en art. 39*decies* W. v. Str.).

Indien aan verwaarloosden en gevallenen op andere wijze dan door verpleging of uitbesteding hulp wordt verleend, wordt het aantal dezer personen opgegeven; evenzoo indien patronaat over hen wordt uitgeoefend.

De besturen van toevluchten, nachtasyls e. d. verstrekken opgave van:
1°. het totaal aantal in het verslagjaar verstrekte nachtverblijven;
2°. het totaal aantal in het verslagjaar uitgereikte porties voedsel.

De uitgaven voor ondersteuning van de in den aanhef van dit artikel genoemde instellingen worden opgegeven naar de volgende indeeling:
A. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de huisvesting der verpleegden en voor de uitoefening van het beheer;
B. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de huisvesting der verpleegden en voor de uitoefening van het beheer; onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het personeel e. d.;
C. verpleging in het gesticht: voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, genees- of heelkundige hulp (w.o. genees- en verbandmiddelen), kosten van begrafenis en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt;
D. arbeidsloonen in geld uitbetaald aan verpleegden;
E. uitbesteding in huisgezinnen;
F. verpleging in andere gestichten;
G. ander, niet onder A t/m F te rangschikken, hulpbetoon.

Mede wordt opgave gedaan van hetgeen terugontvangen is:
A. voor verpleging in het gesticht der instelling;
B. voor uitbesteding in andere gestichten;
C. voor uitbesteding in gezinnen;
D. als opbrengst van door verpleegden verrichten arbeid of vervaardigde goederen;
E. uit anderen hoofde.

De opgaven bedoeld sub A, B en C worden verstrekt naar de volgende indeeling:
1°. bijdragen van ouders van verpleegden;
2°. andere terugontvangsten.

13. Door de besturen van instellingen, welke niet zijn te rangschikken onder de artt. 1 t/m 12 van dit besluit, wordt het aantal personen opgegeven, aan wie in het verslagjaar hulp is verleend, onder mededeeling van den vorm der hulpverleening en nadere bijzonderheden omtrent de behoeftigen.

De uitgaven voor hulpverleening van bovenbedoelde personen worden opgegeven naar de volgende indeeling:
A. huur of huurwaarde van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de uitoefening van het beheer en voor de huisvesting of verzorging van behoeftigen;
B. belasting en verdere lasten en onderhoud van gebouwen, lokaliteiten en gronden, bestemd voor de huisvesting of verzorging van behoeftigen, onderhoud van meubilair, traktementen en loonen van het personeel e. d.;
C. verpleging in een gesticht onder *eigen* beheer, als voeding, kleeding, ligging, bewassching, verwarming, verlichting, genees- of heelkundige hulp (w.o. genees- en verbandmiddelen), kosten van begrafenis en alles wat verder tot onderhoud en verzorging strekt;
D. uitbesteding in huisgezinnen;
E. verpleging in gestichten onder *ander* beheer, onverschillig of die gestichten al dan niet instellingen van weldadigheid zijn in den zin der Armenwet;
F. alle andere, onder A t/m E niet te rangschikken, hulpbetoon.

Mede wordt opgegeven hetgeen terugontvangen is ter zake van:
a. verpleging in een gesticht in *eigen* beheer;
b. uitbesteding in huisgezinnen;
c. verpleging in *andere* gestichten;
d. hulpbetoon van anderen aard.

14. Bovendien worden door de besturen van instellingen van weldadigheid opgegeven de uitgaven voor subsidies *aan* gemeenten en andere instellingen van weldadigheid ten behoeve van de verzorging van behoeftigen.

15. De in artt. 1 t/m 14 bedoelde opgaven worden verstrekt op door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vastgestelde tabellen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State gezonden zal worden.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 18 *Februari* 1936.)

S. 341.

---

27 *Maart* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396), het Pakketpostbesluit (*Staatsblad* 1919, n°. 574) en het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570).

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is wijziging te brengen in het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 1 April 1935 (*Staatsblad* n°. 168), in het Pakketpostbesluit (*Staatsblad* 1919, n°. 574), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 26 October 1935 (*Staatsblad* n°. 627) en in het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570), zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 1 April 1935 (*Staatsblad* n°. 168);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 4 Maart 1936, n°. 4, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Gelet op artikel 23*bis* van de Postwet (*Staatsblad* 1919, n°. 543);

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Maart 1936, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Maart 1936, n°. 3, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 10, § 1, 1ste lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt vervangen door:

„§ 1. 1. Het bij vooruitbetaling verschuldigde recht voor de overmaking van gelden door middel van postwissels bedraagt voor elken postwissel:

voor een bedrag tot en met	f 5		5	cent;
boven	f 5	„ „ „	f 12.50	7½	cent;
„	f 12.50	„ „ „	f 25	10	cent;
„	f 25	„ „ „	f 50	20	cent

en voorts 10 cent voor elke som van f 50 of restend gedeelte van f 50 boven f 50 tot en met f 500; boven dit bedrag is voor elke som van f 100 of restend gedeelte van f 100 10 cent meer verschuldigd.".

Art. II. In het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt nà artikel 10 een nieuw artikel opgenomen, luidende als volgt:

„*Art. 10bis.* 1. Voor het overmaken van kleine geldbedragen wordt op door den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie te stellen voorwaarden en in de door hem te bepalen gevallen, de gelegenheid, hierna in het 2e lid nader omschreven, gegeven tot het tegen geld inwisselen van per post verzonden briefkaarten, met daarop door de afzenders gehechte, voor frankeering geldige, postzegels.

2. Tegen inlevering van die briefkaarten wordt, behoudens het hierna bepaalde, een bedrag uitgekeerd, gelijk aan de totale frankeerwaarde van de daarop voorkomende zegelafdrukken en postzegels, na aftrek van het port of het port en recht, dat bij de verzending verschuldigd was, met dien verstande, dat het uit te keeren bedrag f 1 voor elke briefkaart niet te boven gaat. Voor elke ingeleverde briefkaart wordt een recht wegens inwisseling van 1 cent ingehouden.".

Art. III. Artikel 11, § 1, 3e lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt vervangen door:

„3. Bij de afrekening is bovendien wegens het per borderel ingevorderde bedrag een recht verschuldigd, hetwelk bedraagt:

voor een bedrag tot en met	f 5		5	cent;
boven	f 5	„ „ „	f 12.50	7½	cent;
„	f 12.50	„ „ „	f 25	10	cent;
„	f 25	„ „ „	f 50	20	cent

en voorts 10 cent voor elke som van f 50 of restend gedeelte van f 50 boven f 50 tot en met f 500; boven dit bedrag is voor elke som van f 100 of restend gedeelte van f 100 10 cent meer verschuldigd.".

Art. IV. In artikel 5, § 1, 3e lid, 2en zin van het Pakketpostbesluit (*Staatsblad* 1919, n°. 574) wordt in plaats van „aangegeven waarde, de verrekenpakketten en de pakketten, waarvan door de afzenders expresse bestelling wordt verlangd," gelezen: „aangegeven waarde en de verrekenpakketten,".

Art. V. Artikel 27, 2e lid van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) wordt vervangen door:

„2. Met afwijking van het bepaalde in het vorige lid is in het verkeer met *Curaçao* en *Suriname* een recht verschuldigd, hetwelk bedraagt:

voor een bedrag tot en met	f 5		5	cent;
boven	f 5	„ „ „	f 12.50	7½	cent;
„	f 12.50	„ „ „	f 25	10	cent;
„	f 25	„ „ „	f 50	20	cent

en voorts 10 cent voor elke som van f 50 of restend gedeelte van f 50 boven f 50.".

Art. VI. De bepalingen van dit besluit treden in werking met ingang van 1 April 1936.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Maart* 1936.)

S. 343.

9 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van artikel 54 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Maart 1936, n°. 27138, Afdeeling Ambtenarenzaken;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken, het Arbeidsovereenkomstenbesluit, laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 11 Augustus 1934 (*Staatsblad* n°. 477), opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Gelet op artikel 134, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, n°. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 April 1936, n°. 27453, afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Artikel 54 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit wordt gelezen als volgt:

„1. De straffen, welke kunnen worden toegepast, zijn:

a. schriftelijke berisping;

b. buitengewone dienst, op andere dagen dan Zondag en de voor den arbeider geldende Kerkelijke feestdagen, zonder loon of tegen een lager dan het normale loon;

c. beperking van het recht op eene jaarlijksche vacantie;

d. geldboete.

2. De toepassing van de in het vorige lid, onder *b*, *c* en *d*, genoemde straffen geschiedt met inachtneming van het navolgende:

1°. buitengewone dienst wordt opgelegd voor ten hoogste 6 uren, met een maximum van 3 uren per dag;

2°. beperking van het recht op eene jaarlijksche vacantie geschiedt voor ten hoogste 1/3 van het aantal dagen waarop per kalenderjaar aanspraak bestaat;

3°. geldboete bedraagt ten minste f 0.25 en ten hoogste f 25."

Onze Ministers, hoofden van de Departementen van Algemeen bestuur zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 9den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 21 *April* 1936.)

S. 344.

16 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 17 September 1929 (*Staatsblad* n°. 438), houdende nadere voorschriften als bedoeld in artikel 16, derde lid der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Januari 1936, n°. 11697, afdeeling Armwezen, en van Onzen Minister van Justitie van den 22 Februari 1936, 1ste Afdeeling C, n°. 816;

Gelet op artikel 16, derde lid, der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 Maart 1936, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 2 April 1936, n°. 3443, afdeeling Armwezen, en van 9 April 1936, 1ste Afdeeling C, n°. 878;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 3 van Ons besluit van 17 September 1929 (*Staatsblad* n°. 438) wordt gewijzigd als volgt:

1. In het bepaalde onder *a* wordt voor „geneesheer" gelezen: geneeskundige.

2. Het bepaalde onder *b* wordt gelezen:

in welke hoedanigheid de geneeskundige de verklaring heeft opgemaakt, hoe vaak hij voormelden persoon in de laatste drie weken heeft bezocht en, indien hij hem op den dag van afgifte der verklaring of op den daaraan voorafgaanden dag niet heeft bezocht, waarom dit niet is geschied en op welken grond de verklaring niettemin wordt afgegeven.

3. In het bepaalde onder *c* en *e* wordt voor „geneesheer" gelezen: geneeskundige.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936).

S. 360.

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot wijziging van artikel 3 van het Koninklijk besluit van 27 December 1934 (*Staatsblad* n°. 678) betreffende o. a. de uitvoering van het tweede en derde lid van artikel 68 der Middelbaar-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 Januari 1936, n°. 27790 IV, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is artikel 3 van Ons besluit van 27 December 1934 (*Staatsblad* n°. 678) te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 Januari 1936, n°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 Februari 1936, n°. 3357, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Het tweede lid van artikel 3 van Ons besluit van 27 December 1934 (*Staatsblad* n°. 678) wordt gelezen als volgt:

„Het in het vorig lid bedoelde examen wordt afgenomen door de commissie voor het examen, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der Middelbaar-onderwijswet".

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 25 *Februari* 1936.)

S. 361.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 16den September 1931 (*Staatsblad* n°. 401), ter uitvoering van de artikelen 5, 11, en 13 van de wet van den 30sten October 1930 (*Staatsblad* n°. 416), tot regeling van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek, zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 12den Juni 1934 (*Staatsblad* n°. 308).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij, van Sociale Zaken, van Waterstaat, van Binnenlandsche Zaken, Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, en Onzen Minister van Financiën van 11 Januari 1936, n°. 200[3], afdeeling Kunsten en Wetenschappen;

Gelet op de wetten van den 30sten October 1930 (*Staatsblad* n°. 416) en van den 28sten December 1935 (*Staatsblad* n°. 810);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1936, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onze voor-

noemde Ministers van 18 Februari 1936, nº. 1070, afdeeling Kunsten en Wetenschappen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

In Ons besluit van den 16den September 1931 (*Staatsblad* nº. 401), ter uitvoering van de artikelen 5, 11 en 13 van de wet van den 30sten October 1930 (*Staatsblad* nº. 416), tot regeling van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek, zooals dat besluit is gewijzigd bij Ons besluit van den 12den Juni 1934 (*Staatsblad* nº. 308), worden de volgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht:

I. De laatste zin van het tweede lid van artikel 3 wordt gelezen als volgt: De leden, die voor de eerste maal benoemd worden op voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken, treden af op 1 Januari 1940 en zij, die voor de eerste maal benoemd worden op voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij, op 1 Januari 1942.

II. In het derde lid van artikel 3 wordt in plaats van „Economische Zaken" gelezen: Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij, van Sociale Zaken, van Waterstaat, van Binnenlandsche Zaken, van Defensie, van Koloniën en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936.)

S. 362.

27 *Maart* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het reglement voor het examen, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der Middelbaar-onderwijswet, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 19 Maart 1931 (*Staatsblad* nº. 116) en gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk besluit van 7 December 1934 (*Staatsblad* nº. 651).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 2 Maart 1936, nº. 6343 IV, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is het reglement voor het examen, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der Middelbaar-onderwijswet, vastgesteld bij Ons besluit van 19 Maart 1931 (*Staatsblad* nº. 116) en gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 7 December 1934 (*Staatsblad* nº. 651) nader te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Maart 1936, nº. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Maart 1936, nº. 8049, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

In het voornoemd reglement worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1. Artikel 5 wordt gelezen als volgt:

Jaarlijks wordt vóór 1 Mei door Ons een commissie benoemd, die het examen zal afnemen.

2. In het eerste lid van artikel 6 wordt in plaats van „24-tal" gelezen: 30-tal, in het tweede lid in plaats van „24" gelezen: 30 en in het derde lid in plaats van „48" gelezen: 60.

3. In het tweede lid van artikel 9 wordt in plaats van „48" gelezen: 60.

4. In den eersten volzin van het eerste lid van artikel 10 vervalt „ , behoudens het tweede lid van dit artikel,". In den eersten en tweeden volzin van dit lid wordt in plaats van „24 " gelezen: 30.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

S. 363.

28 *April* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 10 September 1923 (*Staatsblad* nº. 435), tot regeling van het examen ter verkrijging van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 Maart 1936, nº. 2667[3], afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is de mogelijkheid te openen om in bijzondere gevallen gedeeltelijke vrijstelling te kunnen verleenen van de voor de deelneming aan het examen ter verkrijging van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer verschuldigde examengelden;

De afdeeling van den Onderwijsraad voor het algemeen vormend lager onderwijs en het bewaarschoolonderwijs gehoord, advies van 3 Maart 1936, nº. 14352;

Den Raad van State gehoord, advies van 16 April 1936, nº. 23;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 April 1936, nº. 4667, afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in Ons besluit van 10 September 1923 (*Staatsblad* nº. 435), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 13 Mei 1935 (*Staatsblad* nº. 286), de volgende aanvulling en wijziging aan te brengen:

Tusschen het eerste en tweede lid van artikel 6 wordt een nieuw lid ingevoegd luidende:

„2. In bijzondere gevallen is Onze Minister bevoegd, gedeeltelijke vrijstelling te verleenen van de betaling van de in het eerste lid genoemde som. Het verzoek daartoe moet door den adspirant met opgave van redenen aan Onzen Minister worden gezonden''.

Het tweede lid wordt derde lid.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 5 *Mei* 1936.)

S. 380. ———

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragraaf 15 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685) tot verlaging van de openbare uitgaven.

Inwerkingtreding 1 April 1936.

S. 381. ———

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vervroeging in 1936 van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* nº. 236).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Februari 1936 nº. 4823, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gezien de wet van 23 Maart 1918 (*Staatsblad* nº. 165), gewijzigd bij de wet van 22 Maart 1922 (*Staatsblad* nº. 130);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in 1936 de vervroeging met één uur van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (*Staatsblad* nº. 236), zal aanvangen den vijftienden Mei, en zal eindigen den vierden October.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936).

———

S. 382.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot nadere vaststelling van het modelregister bedoeld in artikel 4 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Januari 1936, nº. 12679, Afdeeling Armwezen en van Onzen Minister van Justitie van 19 Februari 1936, 1ste Afdeeling C, nº. 801;

Gelet op artikel 4 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van het model, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 October 1930 (*Staatsblad* nº. 404), het model van het ingevolge genoemd wetsartikel in de gestichten voor krankzinnigen te houden register, vast te stellen zooals het hierbij is gevoegd.[1]

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Ministrer van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 13 *Maart* 1936).

S. 383. ———

17 *April* 1936. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Organiek Besluit P.T.T. 1928.

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is om wijziging te brengen in het Organiek Besluit P.T.T. 1928, zooals dit luidt na de daarin laatstelijk aangebrachte wijziging ingevolge Ons besluit van 26 Januari 1934 (*Staatsblad* nº. 30);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 April 1936, nº. 10, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Het bepaalde in het derde lid van artikel 11 van het Organiek Besluit P.T.T. 1928 wordt vervangen door:

„Het beheer van bijkantoren wordt gevoerd door beheerders, dat van hulpkantoren door kantoorhouders.''

Art. II. Het bepaalde in het zesde lid van artikel 11 van het Organiek Besluit P.T.T. 1928 wordt vervangen door:

„De Directeur-Generaal bepaalt, onder welk kantoor de bijkantoren, hulpkantoren, stations en agentschappen ressorteeren, alsmede welke van deze inrichtingen niet onder een kantoor ressorteeren.''

Art. III. In het eerste lid van artikel 13 van het Organiek Besluit P.T.T. 1928 worden nà het woord „hulpkantoren'' ingelascht de

[1] Zie voor Model bladz. 117.

MODEL.

Register gehouden in het gesticht voor krankzinnigen ..... [1]
te ..... [2]

ingevolge het bepaalde in het zesde lid van artikel 4 der wet van 27 April 1884 (Staatsblad n°. 96), zooals deze laatstelijk is gewijzigd, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.

Dagteekening.	Naam en nummer van de(n) verpleegde volgens het register bedoeld in artikel 18.	Afzondering. [3]	Overige dwangmiddelen. [4]	Reden van de afzondering of van de toepassing van een of meer dwangmiddelen.	Paraaf van den geneeskundige.	Oordeel van den eersten geneeskundige.	Opmerkingen.

[1] Naam van het gesticht.
[2] Gemeente waarin het gesticht is gelegen.
[3] Hieronder wordt verstaan afzondering, langer dan twee uren per etmaal, gedurende den dagdienst.
[4] Bedoeld zijn alle maatregelen waardoor de verpleegde verhinderd wordt een of meerdere ledematen vrij te gebruiken.

Behoort bij Koninklijk besluit van 2 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 382).

Ons bekend,
De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.
De Minister van Justitie, van Schaik.

---

woorden: „met uitzondering van die, welke niet onder een kantoor ressorteeren".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 17den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 5 *Mei* 1936).

S. 390.

14 *Januari* 1936. BESLUIT tot vaststelling van de bedragen, verschuldigd voor het afleggen van de examens voor bewijzen van bekwaamheid, bedoeld in de artikelen 31, 32, eerste lid, en 38, eerste lid, der Nijverheidsonderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 8 Januari 1936, n°. 112, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is, in verband met de bepalingen van het Bevoegdhedenbesluit N.O. 1935, de regeling, neergelegd in Ons besluit van 24 Mei 1934, *Staatsblad* n°. 263, te herzien;

Gelet op artikel 37, eerste lid, der Nijverheidsonderwijswet en op Onze besluiten van 30 Maart 1935, *Staatsblad* n°. 162, en van 16 November 1935, *Staatsblad* n°. 657;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 24 Mei 1934, *Staatsblad* n°. 263, te bepalen:

a. Zij, die het examen ter verkrijging van een bewijs van bekwaamheid tot het geven van nijverheidsonderwijs wenschen af te leggen, storten vóór den datum, tot welken de aangifte voor het examen open staat, bij de(n) voorzitter(ster) der examencommissie een bedrag van:

1°. *dertig gulden* voor elke der akten:
N a, N b, N c, N e, N f, N h, N j, N k, N l, N m, N o, N p, N s, N t, N u, N w, N z, N I, N IIa, N IIb, N III, N IV, N V, N VI, N VII, N VIII, N X, N XI, N XIX, N XX en voor de aanteekening voor land- en tuinbouwkunde op de akte N XIX;

2°. *veertig gulden* voor elke der akten:
N IXa, N XIII, N XV, N XVI, N XVIa, voor de aanteekeningen op de akten N a, N III, N IV, N V en voor de aanteekeningen voor de theorie van huishoudelijk werk en waschbehandeling en voor de theorie van het koken op de akten N VII, N VIII en N XIX;

3°. *tien gulden* voor het getuigschrift, bedoeld in het eerste lid van artikel 38 der Nijverheids-onderwijswet:

b. Voor het afleggen van één gedeelte van een examen, dat in twee gedeelten kan worden afgelegd, moet aan de(n) voorzitter(ster) vóór den datum, tot welken de aangifte voor het examen open staat, een bedrag van f 20 worden gestort indien voor het geheele examen f 30 zou zijn verschuldigd, en van f 30 indien voor het geheele examen f 40 zou zijn verschuldigd, met uitzondering van het tweede gedeelte van het examen voor de akte N IXa, volgens artikel 17, eerste lid, van het Bevoegdhedenbesluit N.O. 1935, voor welk tweede gedeelte veertig gulden moet worden gestort.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1936.)

S. 391.

17 *Januari* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Koninklijk besluit van 8 Juni 1929 (*Staatsblad* nº. 311), zooals het laatstelijk is gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 9 Juli 1934 (*Staatsblad* nº. 359), waarbij is vastgesteld een nieuw reglement en programma voor de eindexamens der Hoogere Burgerscholen A.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Januari 1936, nº. 1656, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat intrekking van Ons besluit van 8 Juni 1929 (*Staatsblad* nº. 311), zooals het laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 9 Juli 1934 (*Staatsblad* nº. 359), wenschelijk is;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in te trekken Ons besluit van 8 Juni 1929 (*Staatsblad* nº. 311), zooals het laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 9 Juli 1934 (*Staatsblad* nº. 359), waarbij werden vastgesteld een reglement en een programma voor de eindexamens der hoogere burgerscholen met vier- en vijfjarigen cursus, die wat het leerplan betreft, voldoen aan de eischen, welke zijn gesteld voor de scholen, onderscheidenlijk bedoeld onder *c* en *e* in artikel I van Ons besluit van 13 November 1923 (*Staatsblad* nº. 518), zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 3 Mei 1928 (*Staatsblad* nº. 141) (Hoogere Burgerscholen A).

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 17den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 31 *Jan.* 1936).

S. 392.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van de examengelden ten aanzien van de examens, bedoeld in artikel 12 der hoogeronderwijswet, in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet en in artikel 3 van het Koninklijk besluit van 27 December 1934 (*Staatsblad* nº. 678).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 Februari 1936, nº. 694, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat artikel 12*bis* der hoogeronderwijswet en artikel 56 der middelbaaronderwijswet, vastgesteld bij de wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* nº. 100), voorschrijven, dat de gelden, verschuldigd voor het afleggen van de examens, bedoeld onderscheidenlijk in artikel 12 der hooger-onderwijswet en in artikel 55, tweede lid, der middelbaaronderwijswet, door Ons worden bepaald;

Overwegende voorts, dat de som, verschuldigd voor het afleggen van het examen, bedoeld in artikel 3 van Ons besluit van 27 December 1934 (*Staatsblad* nº. 678), moet worden vastgesteld;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Zij, die wenschen deel te nemen aan het examen, bedoeld in artikel 12 der hooger-onderwijswet, het examen, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet, of het examen bedoeld in artikel 3 van Ons besluit van 27 December 1934 (*Staatsblad* nº. 678),

storten te voren bij den Voorzitter der commissie, belast met het afnemen van het examen, een bedrag van *dertig gulden*, tenzij de belanghebbende in niet meer dan vier vakken wordt geëxamineerd, in welk geval een bedrag van *twintig gulden* moet worden gestort.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

S. 440.

16 *Januari* 1936. BESLUIT betreffende vrijstelling van zegelrecht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 18 December 1935, nº. 184, afdeeling Indirecte Belastingen;

Gelet op artikel 91 der Zegelwet 1917;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Januari 1936, nº. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 Januari 1936, nº. 53, afdeeling Indirecte Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vrijstelling van zegelrecht te verleenen voor

akten van cessie van aanspraken op uitbetaling door het in artikel 8 der Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 bedoelde vereffeningsinstituut als zoodanig.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 28 *Jan.* 1936.)

S. 441.

22 *Januari* 1936. BESLUIT, houdende vrijstelling van motorrijtuigenbelasting voor in *Denemarken* wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 6 Januari 1936, n°. 150, Afd. Directe Belastingen;

Gelet op artikel 6, 3e lid, der Motorrijtuigenbelastingwet;

Den Raad van State gehoord (Advies van 14 Januari 1936, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Januari 1936, n°. 56, Afd. Directe Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Aan in *Denemarken* wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen wordt voor de in *Denemarken* thuis behoorende automobielen en motorrijwielen waarmede zij op openbare wegen hier te landen rijden of doen rijden, te dier zake vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend, zoolang aan in *Nederland* wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen voor de in *Nederland* thuis behoorende automobielen en motorrijwielen, in *Denemarken* een gelijke vrijstelling van belasting op motorrijtuigen wordt verleend.

2. De vrijstelling, bedoeld in artikel 1 wordt slechts verleend voor een één- of meermalig verblijf telkens van ten hoogste 90 dagen en wel voor automobielen en motorrijtuigen, niet dienende tot het vervoeren van personen tegen betaling of niet bestemd voor goederenvervoer, die in *Denemarken* zijn ingeschreven als toebehoorende aan houders die daar te lande wonen of gevestigd zijn.

3. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd voorschriften te geven voor de uitvoering van dit besluit.

4. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 7 *Febr.* 1936.)

S. 442.

31 *Januari* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364) tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 8 der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, en tot vaststelling voor het jaar 1936, van de schaal, als bedoeld in artikel 5 van dat besluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Financiën, van Binnenlandsche Zaken en van Sociale Zaken, van 3 Januari 1936, Generale Thesaurie, n°. 140;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364) te wijzigen en tevens de schaal voor het jaar 1936 vast te stellen, als bedoeld in artikel 5 van dat besluit;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1936, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers, d.d. 27 Januari 1936, Generale Thesaurie, afdeeling Financieele Zaken, n°. 119, 28 Januari 1936, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, n°. 1707, en 28 Januari 1936, afdeeling Werkverschaffing en Steunverleening, n°. 200—1139;

Hebben goedgevonden en verstaan:

gerekend met ingang van 1 Januari 1936 te bepalen als volgt:

Art. I. In ons besluit van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1°. In artikel 5, derde lid, wordt in plaats van „het bedrag der in artikel 6 omschreven uitgaven'' gelezen: het overeenkomstig artikel 7*bis* vastgestelde bedrag.

2°. Ingevoegd wordt artikel 7*bis*, luidende:

1. Het bedrag, in het derde lid van artikel 5 bedoeld, wordt vastgesteld op het tweevoud van de uitgaven, omschreven in artikel 6, gedaan in de eerste zes maanden van het kalenderjaar, dat voorafgaat aan het dienstjaar, waarvoor de schaal van toepassing is.

2. Indien voor een gemeente als gevolg van bijzondere plaatselijke omstandigheden de uitgaven, omschreven in artikel 6, in de eerste zes maanden van een kalenderjaar aanmerkelijk lager zijn dan in de laatste zes maanden van hetzelfde kalenderjaar of indien zich in een gemeente andere bijzondere omstandigheden voordoen, tengevolge waarvan de uitgaven, omschreven in artikel 6, gedaan in de eerste zes maanden van het kalenderjaar, dat voorafgaat aan het dienstjaar, waarvoor de schaal van toepassing is, aanmerkelijk lager zijn dan met het oog op de in die periode in de gemeenten heerschende werkloosheid normaal moet worden geacht, kan in afwijking van het bepaalde in het vorig lid het bedrag, in het derde lid van artikel 5 bedoeld, worden vastgesteld op het tweevoud van het bedrag, dat in genoemde periode naar het oordeel van Onze Ministers zou zijn uitgegeven, indien bedoelde bijzondere omstandigheden niet aanwezig waren geweest.

3°. Ingevoegd wordt artikel 18*bis*, luidende:

Elk gemeentebestuur, dat van oordeel is, dat te zijnen aanzien het bepaalde in het tweede

lid van artikel 7*bis* toepassing behoort te erlangen, zendt vóór 1 Maart van het kalenderjaar, waarvoor zoodanige toepassing van invloed is op het bedrag der gewone bijdrage, zijn daartoe strekkend met redenen omkleed verzoek aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

4°. Ingevoegd wordt artikel 18*ter*, luidende :

1. Onze Ministers gaan tot toepassing van het bepaalde in het eerste en tweede lid van artikel 7*bis* over vóór 1 April van het kalenderjaar, waarvoor zoodanige toepassing van invloed is op het bedrag der gewone bijdrage.

2. De toepassing van het tweede lid van artikel 7*bis* strekt zich niet uit tot de gemeenten, welker besturen deze toepassing niet binnen den termijn, in artikel 18*bis* gesteld, hebben verzocht.

5°. Het eerste lid van artikel 19 wordt gelezen :

Onze Ministers stellen voor elke gemeente vast :

I. vóór 1 Mei van het kalenderjaar, waarop de vaststelling betrekking heeft :

a. het percentage, bedoeld in kolom 1 der in artikel 5 genoemde schaal ;

b. het percentage, bedoeld in kolom 2 der in artikel 5 genoemde schaal.

II. vóór 1 Juni van het kalenderjaar, volgende op dat, waarop de vaststelling betrekking heeft :

a. het totaalbedrag der uitgaven wegens kosten van uitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, bedoeld in artikel 6 ;

b. het bedrag der gewone bijdrage, bedoeld in artikel 4, onder *a* ;

c. het bedrag der gewone bijdrage, bedoeld in artikel 4, onder *b* ;

d. het bedrag der bijdrage in het uitgestooten bedrag, bedoeld in artikel 11.

III. binnen twee maanden nadat de gemeenterekening over het dienstjaar 1934 door Gedeputeerde Staten is gesloten : het uitgestooten bedrag.

IV. binnen twee maanden na de goedkeuring van de gemeentebegrooting, waarin een extra bijdrage, bedoeld in artikel 9, of een belastingbijdrage, bedoeld in artikel 13, is geraamd :

a. het bedrag der extra-bijdrage, bedoeld in artikel 9 ;

b. het bedrag der belastingbijdrage, bedoeld in artikel 13.

6°. Het tweede lid van artikel 24 wordt gelezen :

De overblijvende dertig ten honderd der vorenbedoelde bijdragen worden zoo spoedig mogelijk uitgekeerd na het sluiten van het dienstjaar, waarop de bijdragen betrekking hebben, nadat daarop in mindering is gebracht een derde gedeelte van hetgeen naar het oordeel van Onze Ministers voor den dienst niet blijkt noodig te zijn.

Art. II. De schaal, bedoeld in art. 5 van Ons besluit van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364) voor het dienstjaar 1936 is als bijlage aan dit besluit toegevoegd.

Art. III. 1. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag, volgende op dien zijner afkondiging.

2. Ons besluit van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364) blijft ten aanzien van het dienstjaar 1935 ongewijzigd van kracht.

Onze Ministers van Financiën, van Binnenlandsche Zaken en van Sociale Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 31sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. d e W i l d e.

De Minister van Sociale Zaken, M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 7 *Febr.* 1936.)

SCHAAL, als bedoeld in artikel 5 van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1935 (Staatsblad n°. 364) voor het dienstjaar 1936.

Kolom 1 stelt voor het tweevoud van de in de eerste zes maanden van het jaar *1935* ten laste van den gewonen dienst der gemeentebegrooting gedane uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen, (eventueel het daarvoor tengevolge van toepassing van artikel 7*bis* van het Koninklijk besluit van den 27sten Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364) in de plaats gestelde bedrag), uitgedrukt in procenten (in 3 decimalen) van de som der belastingopbrengsten, bedoeld in artikel 8 van het Koninklijk besluit van den 27sten Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364), over het boekingstijdvak 1933/1934.

Kolom 2 stelt voor de bijdrage uit het fonds in procenten van de uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing, in het jaar *1936* ten laste van den gewonen dienst der gemeentebegrooting gedaan.

Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.	Kolom 1.	Kolom 2.
103,000	85,0	88,143	82,5	77,000	80,0
102,311	84,9	87,636	82,4	76,612	79,9
101,632	84,8	87,136	82,3	76,228	79,8
100,961	84,7	86,640	82,2	75,847	79,7
100,299	84,6	86,151	82,1	75,471	79,6
99 645	84 5	85,667	82,0	75,098	79,5
99,000	84,4	85,188	81,9	74,728	79,4
98,363	84,3	84,714	81,8	74,362	79,3
97,734	84,2	84,246	81,7	74,000	79,2
97,113	84,1	83,783	81,6	73,641	79,1
96,500	84,0	83,324	81,5	73,286	79,0
95,894	83,9	82,871	81,4	72,934	78,9
95,296	83,8	82,422	81,3	72,585	78,8
94 706	83,7	81,979	81,2	72,239	78,7
94,122	83,6	81,540	81,1	71,897	78,6
93,545	83,5	81,105	81,0	71,558	78,5
92,976	83,4	80,675	80,9	71,222	78,4
92,413	83,3	80,250	80,8	70,889	78,3
91,857	83,2	79,829	80,7	70,560	78,2
91 308	83 1	79,412	80,6	70,233	78,1
90,765	83,0	79,000	80,5	69,909	78,0
90,228	82,9	78,592	80,4	69,588	77,9
89,698	82,8	78,188	80,3	69,270	77,8
89,173	82,7	77,788	80,2	68,955	77,7
88,655	82,6	77,392	80,1	68,643	77,6

68,333	77,5	51,703	70,4	41,507	63,3
68,027	77,4	51,525	70,3	41,391	63,2
67,722	77,3	51,349	70,2	41,276	63,1
67,421	77,2	51,174	70,1	41,162	63,0
67,122	77,1	51,000	70,0	41,049	62,9
66,826	77,0	50,827	69,9	40,935	62,8
66,532	76,9	50,656	69,8	40,823	62,7
66,241	76,8	50,485	69,7	40,711	62,6
65,953	76,7	50,316	69,6	40,600	62,5
65,667	76,6	50,148	69,5	40,489	62,4
65,383	76,5	49,980	69,4	40,379	62,3
65,102	76,4	49,814	69,3	40,270	62,2
64,823	76,3	49,649	69,2	40,161	62,1
64,546	76,2	49,485	69,1	40,053	62,0
64,272	76,1	49,323	69,0	39,945	61,9
64,000	76,0	49,161	68,9	39,838	61,8
63,730	75,9	49,000	68,8	39,731	61,7
63,463	75,8	48,840	68,7	39,625	61,6
63,198	75,7	48,682	68,6	39,519	61,5
62,934	75,6	48,524	68,5	39,415	61,4
62,673	75,5	48,367	68,4	39,310	61,3
62,415	75,4	48,211	68,3	39,206	61,2
62,158	75,3	48,057	68,2	39,103	61,1
61,903	75,2	47,903	68,1	39,000	61,0
61,651	75,1	47,750	68,0	38,898	60,9
61,400	75,0	47,598	67,9	38,796	60,8
61,151	74,9	47,447	67,8	38,695	60,7
60,904	74,8	47,297	67,7	38,594	60,6
60,660	74,7	47,148	67,6	38,494	60,5
60,417	74,6	47,000	67,5	38,394	60,4
60,176	74,5	46,853	67,4	38,295	60,3
59,938	74,4	46,706	67,3	38,196	60,2
59,700	74,3	46,561	67,2	38,098	60,1
59,465	74,2	46,416	67,1	38,000	60,0
59,232	74,1	46,273	67,0	37,903	59,9
59,000	74,0	46,130	66,9	37,806	59,8
58,770	73,9	45,988	66,8	37,710	59,7
58,542	73,8	45,847	66,7	37,614	59,6
58,316	73,7	45,707	66,6	37,519	59,5
58,091	73,6	45,567	66,5	37,424	59,4
57,868	73,5	45,429	66,4	37,329	59,3
57,647	73,4	45,291	66,3	37,235	59,2
57,427	73,3	45,154	66,2	37,142	59,1
57,209	73,2	45,018	66,1	37,049	59,0
56,993	73,1	44,882	66,0	36,956	58,9
56,778	73,0	44,748	65,9	36,864	58,8
56,565	72,9	44,614	65,8	36,772	58,7
56,353	72,8	44,481	65,7	36,681	58,6
56,143	72,7	44,349	65,6	36,590	58,5
55,934	72,6	44,217	65,5	36,500	58,4
55,727	72,5	44,087	65,4	36,410	58,3
55,522	72,4	43,957	65,3	36,321	58,2
55,318	72,3	43,828	65,2	36,232	58,1
55,115	72,2	43,699	65,1	36,143	58,0
54,914	72,1	43,571	65,0	36,055	57,9
54,714	72,0	43,444	64,9	35,967	57,8
54,516	71,9	43,318	64,8	35,879	57,7
54,319	71,8	43,193	64,7	35,792	57,6
54,124	71,7	43,068	64,6	35,706	57,5
53,930	71,6	42,944	64,5	35,620	57,4
53,737	71,5	42,820	64,4	35,534	57,3
53,545	71,4	42,697	64,3	35,449	57,2
53,355	71,3	42,575	64,2	35,364	57,1
53,167	71,2	42,454	64,1	35,279	57,0
52,979	71,1	42,333	64,0	35,195	56,9
52,793	71,0	42,213	63,9	35,111	56,8
52,609	70,9	42,094	63,8	35,028	56,7
52,424	70,8	41,975	63,7	34,945	56,6
52,242	70,7	41,857	63,6	34,862	56,5
52,061	70,6	41,740	63,5	34,780	56,4
51,881	70,5	41,623	63,4	34,698	56,3
34,616	56,2	29,648	49,1	25,897	42,0
34,535	56,1	29,588	49,0	25,850	41,9
34,455	56,0	29,528	48,9	25,804	41,8
34,374	55,9	29,469	48,8	25,758	41,7
34,295	55,8	29,409	48,7	25,712	41,6
34,214	55,7	29,350	48,6	25,667	41,5
34,135	55,6	29,291	48,5	25,621	41,4
34,056	55,5	29,233	48,4	25,576	41,3
33,978	55,4	29,174	48,3	25,531	41,2
33,899	55,3	29,116	48,2	25,486	41,1
33,821	55,2	29,058	48,1	25,441	41,0
33,744	55,1	29,000	48,0	25,396	40,9
33,667	55,0	28,942	47,9	25,351	40,8
33,590	54,9	28,885	47,8	25,307	40,7
33,513	54,8	28,828	47,7	25,263	40,6
33,437	54,7	28,771	47,6	25,218	40,5
33,361	54,6	28,714	47,5	25,174	40,4
33,286	54,5	28,658	47,4	25,131	40,3
33,211	54,4	28,601	47,3	25,087	40,2
33,136	54,3	28,545	47,2	25,043	40,1
33,061	54,2	28,490	47,1	25,000	40,0
32,987	54,1	28,434	47,0	24,957	39,9
32,913	54,0	28,379	46,9	24,914	39,8
32,839	53,9	28,323	46,8	24,871	39,7
32,766	53,8	28,268	46,7	24,828	39,6
32,693	53,7	28,213	46,6	24,785	39,5
32,621	53,6	28,159	46,5	24,743	39,4
32,548	53,5	28,104	46,4	24,700	39,3
32,476	53,4	28,050	46,3	24,658	39,2
32,405	53,3	27,996	46,2	24,616	39,1
32,333	53,2	27,942	46,1	24,574	39,0
32,262	53 1	27,889	46,0	24,532	38,9
32,192	53,0	27,835	45,9	24,490	38,8
32,121	52,9	27,782	45,8	24,449	38,7
32,051	52,8	27,729	45,7	24,407	38,6
31,981	52,7	27,676	45,6	24,366	38,5
31,911	52,6	27,624	45,5	24,325	38,4
31,842	52,5	27,571	45,4	24,284	38,3
31,773	52,4	27,519	45,3	24,243	38,2
31,704	52,3	27,467	45,2	24,202	38,1
31,636	52,2	27,415	45,1	24,161	38,0
31,568	52,1	27,364	45,0	24,121	37,9
31,500	52,0	27,312	44,9	24,080	37,8
31,432	51,9	27,261	44,8	24,040	37,7
31,365	51,8	27,210	44,7	24,000	37,6
31,298	51,7	27,159	44,6	23,960	37,5
31,231	51,6	27,108	44,5	23,920	37,4
31,165	51,5	27,058	44,4	23,880	37,3
31,099	51,4	27,007	44,3	23,841	37,2
31,033	51,3	26,957	44,2	23,801	37,1
30,967	51,2	26,907	44,1	23,762	37,0
30,902	51,1	26,857	44,0	23,723	36,9
30,837	51,0	26,807	43,9	23,684	36,8
30,772	50,9	26,758	43,8	23,645	36,7
30,707	50,8	26,709	43,7	23,606	36,6
30,643	50,7	26,660	43,6	23,567	36,5
30,579	50,6	26,611	43,5	23,528	36,4
30,515	50,5	26,562	43,4	23,490	36,3
30,451	50,4	26,513	43,3	23,451	36,2
30,388	50,3	26,465	43,2	23,413	36,1
30,325	50,2	26,417	43,1	23,375	36,0
30,263	50,1	26,368	43,0	23,337	35,9
30,200	50,0	26,320	42,9	23,299	35,8
30,138	49,9	26,273	42,8	23,261	35,7
30,076	49,8	26,225	42,7	23,224	35,6
30,014	49,7	26,178	42,6	23,186	35,5
29,952	49,6	26,130	42,5	23,149	35,4
29,891	49,5	26,083	42,4	23,111	35,3
29,830	49,4	26,036	42,3	23,074	35,2
29 769	49,3	25,990	42,2	23,037	35,1
29,709	49,2	25,943	42,1	23,000	35,0

22,963	34,9	20,607	27,8	18,672	20,7
22,926	34 8	20,577	27,7	18,647	20,6
22,890	34,7	20,547	27,6	18,623	20,5
22,853	34,6	20,517	27,5	18,598	20,4
22,817	34,5	20,488	27,4	18,573	20,3
22,780	34,4	20,458	27,3	18,549	20,2
22,744	34,3	20,429	27,2	18,524	20,1
22,708	34,2	20,399	27,1	18,500	20,0
22,672	34,1	20,370	27,0	18,476	19,9
22,636	34,0	20,341	26,9	18,451	19,8
22,601	33,9	20,311	26,8	18,427	19,7
22,565	33,8	20,282	26,7	18,403	19,6
22,529	33,7	20,253	26,6	18,379	19,5
22,494	33,6	20,224	26,5	18,355	19,4
22,459	33,5	20,196	26,4	18,331	19,3
22,423	33,4	20,167	26,3	18,307	19,2
22,388	33,3	20,138	26,2	18,283	19,1
22,353	33,2	20,110	26,1	18,259	19,0
22,318	33,1	20,081	26,0	18,236	18,9
22,284	33,0	20,053	25,9	18,212	18,8
22,249	32,9	20,024	25,8	18,188	18,7
22,214	32,8	19,996	25,7	18,165	18,6
22,180	32,7	19,968	25,6	18,141	18,5
22,145	32,6	19,940	25,5	18,118	18,4
22,111	32,5	19,921	25,4	18,094	18,3
22,077	32,4	19,884	25,3	18,071	18,2
22,043	32,3	19,856	25,2	18,048	18,1
22,009	32,2	19,828	25,1	18,024	18,0
21,975	32,1	19,800	25,0	18,001	17,9
21,941	32,0	19,772	24,9	17,978	17,8
21.907	31,9	19,745	24,8	17,955	17,7
21,874	31,8	19,717	24,7	17,932	17,6
21,840	31,7	19,690	24,6	17,909	17,5
21,807	31,6	19,662	24,5	17,886	17,4
21,774	31,5	19,635	24,4	17,863	17,3
21,741	31,4	19,608	24,3	17,841	17,2
21,707	31,3	19,580	24,2	17,818	17,1
21,674	31,2	19,553	24,1	17,795	17,0
21,642	31,1	19,526	24,0	17,773	16,9
21,609	31,0	19,499	23,9	17,750	16,8
21,576	30,9	19,472	23,8	17,727	16,7
21,543	30,8	19,446	23,7	17,705	16,6
21,511	30,7	19,419	23,6	17,683	16,5
21,478	30,6	19,392	23,5	17,660	16,4
21,446	30,5	19,366	23,4	17,638	16,3
21,414	30,4	19,339	23,3	17,616	16,2
21,382	30,3	19,313	23,2	17,594	16,1
21,350	30,2	19,286	23,1	17,571	16,0
21,318	30,1	19,260	23,0	17,549	15,9
21,286	30,0	19,233	22,9	17,527	15,8
21,254	29,9	19,207	22,8	17,505	15,7
21,222	29 8	19,181	22,7	17,483	15,6
21,191	29,7	19,155	22,6	17,462	15,5
21,159	29,6	19,129	22,5	17,440	15,4
21,128	29,5	19,103	22,4	17,418	15,3
21,096	29,4	19,077	22,3	17,396	15,2
21,065	29,3	19,051	22,2	17,375	15,1
21,034	29,2	19,026	22,1	17,353	15,0
21,003	29,1	19,000	22,0	17,331	14,9
20,972	29,0	18,974	21,9	17,310	14,8
20,941	28,9	18,949	21,8	17,288	14,7
20,910	28,8	18,923	21,7	17,267	14,6
20,879	28,7	18,898	21,6	17,246	14,5
20,849	28,6	18,873	21,5	17,224	14,4
20,818	28,5	18,847	21,4	17,203	14,3
20,788	28,4	18,822	21,3	17,182	14,2
20,757	28,3	18,797	21,2	17,161	14,1
20,727	28,2	18,772	21,1	17,140	14,0
20,697	28,1	18,747	21,0	17,118	13,9
20,667	28,0	18,722	20,9	17,097	13,8
20,637	27,9	18,697	20,8	17,076	13,7
17,056	13,6	16,143	9,0	15,318	4,4
17,035	13,5	16,124	8,9	15,301	4,3
17,014	13,4	16,105	8,8	15,284	4,2
16,993	13,3	16,086	8,7	15,267	4,1
16,972	13,2	16,068	8,6	15,250	4,0
16,952	13,1	16,049	8,5	15,233	3,9
16,931	13,0	16,031	8,4	15,216	3,8
16,910	12,9	16,012	8,3	15,199	3,7
16,890	12,8	15,993	8,2	15,183	3,6
16,869	12,7	15,975	8,1	15,166	3,5
16,849	12,6	15,957	8,0	15,149	3,4
16,829	12,5	15,938	7,9	15,132	3,3
16,808	12,4	15,920	7,8	15,116	3,2
16,788	12,3	15,901	7,7	15,099	3,1
16,768	12,2	15,883	7,6	15,082	3,0
16,747	12,1	15,865	7,5	15,066	2,9
16,727	12,0	15,847	7,4	15,049	2,8
16,707	11,9	15,828	7,3	15,033	2,7
16,687	11,8	15,810	7,2	15,016	2,6
16,667	11,7	15,792	7,1	15,000	2,5
16,647	11,6	15,774	7,0	14,984	2,4
16,627	11,5	15,756	6,9	14,967	2,3
16,607	11,4	15,738	6,8	14,951	2,2
16,587	11,3	15,720	6,7	14,935	2,1
16,568	11,2	15,702	6,6	14,918	2,0
16,548	11,1	15,684	6,5	14,902	1,9
16,528	11,0	15,667	6,4	14,886	1,8
16,508	10,9	15,649	6,3	14,870	1,7
16,489	10,8	15,631	6,2	14,854	1,6
16,469	10,7	15,613	6,1	14,838	1,5
16,450	10,6	15,596	6,0	14,822	1,4
16,430	10,5	15,578	5,9	14,805	1,3
16,411	10,4	15,561	5,8	14,789	1,2
16,391	10,3	15,543	5,7	14,774	1,1
16,372	10,2	15,525	5,6	14,758	1,0
16,353	10,1	15,508	5,5	14,741	0,9
16,333	10,0	15,490	5,4	14,726	0,8
16,314	9,9	15,473	5,3	14,710	0,7
16,295	9,8	15,456	5,2	14,694	0,6
16,276	9,7	15,438	5,1	14,678	0,5
16,257	9,6	15,421	5,0	14,663	0,4
16,238	9,5	15,404	4,9	14,647	0,3
16,219	9,4	15,387	4,8	14,631	0,2
16,200	9,3	15,369	4,7	14,616	0,1
16,181	9,2	15,352	4,6		
16,162	9,1	15,335	4,5		

Behoort bij Koninklijk besluit van den 31sten Januari 1936 (*Staatsblad* nº. 442).

Ons bekend,

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.

De Minister van Sociale Zaken, M. Slingenberg.

S. 443.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot wijziging van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting, der gemeentefondsbelasting, der vermogensbelasting en der veredigingsbelasting I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 25 Januari 1936, nº. 38, Afdeeling Directe Belastingen;

Gelet op art. 44 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914, art. 14 der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* nº. 388), de artt. 14 en 16, derde lid, der Wet op de Vermogensbelasting 1892 en

op art. 2 der wet van 16 Maart 1928 (*Staatsblad* nº. 66);

Gezien Onze besluiten van 21 Juli 1928 (*Staatsblad* nº. 298), 13 Januari 1931 (*Staatsblad* nº. 12) en 24 Januari 1933 (*Staatsblad* nº. 24);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, nº. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Financiën van 8 Februari 1936, nº. 19, Afdeeling Directe Belastingen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In de formulieren A en B, vastgesteld bij de artt. 1 en 2 van Ons besluit van 13 Januari 1931 (*Staatsblad* nº. 12) en gewijzigd bij Ons besluit van 24 Januari 1933 (*Staatsblad* nº. 24) wordt:

1º. achter de eerste van de onder nº. 12 voorkomende vragen opgenomen:

(b.v. meerderjarige kinderen; broers; zusters).

2º. onderdeel 13, *c*, van het formulier A en onderdeel 15 van het formulier B gelezen:

Welke van die kinderen hebben een zuiver inkomen van:

a. f 800 of meer?
(Naam, voornamen, beroep en adres van deze kinderen op te geven.)

b. f 350 of meer, doch minder dan f 800? (Van deze kinderen op te geven: *zuiver inkomen*, naam, voornamen, beroep en adres.)

2. In het bij art. 1 bedoelde formulier B wordt het randschrift naast de letter *e* van onderdeel 27 gelezen:

Schepen.
Vliegtuigen.

en wordt hetgeen achter die *e* staat gelezen:

Schepen, schuiten, vliegmachines en andere water- of luchtvaartuigen met toebehooren.

3. In het formulier H, vastgesteld bij Ons besluit van 21 Juli 1928 (*Staatsblad* nº. 298) en gewijzigd bij Ons besluit van 13 Januari 1931 (*Staatsblad* nº. 12), worden vóór en achter de letter *e* van onderdeel 13 dezelfde wijzigingen aangebracht als in art. 2 van dit besluit zijn aangegeven ten aanzien van onderdeel 27 van het formulier B.

4. De artikelen 1 en 2 van dit besluit treden in werking met ingang van het belastingjaar 1936/1937.

Artikel 3 treedt in werking met ingang van het belastingjaar 1937/1938.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 13 *Maart* 1936.)

S. 444.

28 *Maart* 1936. BESLUIT, houdende uitvoering van artikel 30, tweede lid, en artikel 31, eerste lid, der Tariefwet 1934, alsmede van bijzondere bepaling 1 op post nº. 33 en bijzondere bepaling 4 op post nº. 104 van het bij die wet behoorende tarief.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 6 Maart 1936, nº. 190, Invoerrechten;

Gezien artikel 30, tweede lid, en artikel 31, eerste lid, der Tariefwet 1934, alsmede bijzondere bepaling 1 post nº. 33 en bijzondere bepaling 4 op post nº. 104 van het bij die wet behoorende tarief;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Maart 1936, nº. 33);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Maart 1936, nº. 214, Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Bepaling van het suikergehalte van suikerhoudende goederen.

Art. 1. Bij de bepaling van het suikergehalte van suikerhoudende goederen (gehalte aan suiker en reduceerende zoetstoffen) wordt voor de toepassing van de Tariefwet 1934 gehandeld zooals hieronder is aangegeven.

A. *Biscuits en andere suikerhoudende meelproducten.*

2. 1. Het te onderzoeken monster wordt door menging of fijnwrijving homogeen gemaakt.

2. Van het alzoo behandelde monster wordt een proef afgewogen ten bedrage van de helft van het gewicht dat bij eventueele toepassing van polarisatie, volgens de inrichting van het aan te wenden polarisatiewerktuig voor een daarmede te verrichten gehaltebepaling noodig is.

3. De in het vorig artikel bedoelde proef wordt in een kolf van 200 kubieke centimeter gebracht en met water geschud. Nadat de aanwezige suiker is opgelost, wordt de vloeistof geklaard en met water tot het vereischte volume aangevuld.

4. Het gehalte aan reduceerende zoetstoffen wordt bepaald in de in artikel 3 bedoelde vloeistof met behulp van koperproefvocht.

5. Van de in artikel 3 bedoelde vloeistof worden 50 kubieke centimeter met 2 kubieke centimeter normale oxaalzuur-oplossing in een kokend waterbad gedurende vijf kwartier verhit.

6. Na bekoeling van de in het vorig artikel bedoelde vloeistof, wordt deze overgebracht in een kolf van 200 kubieke centimeter, geneutraliseerd met loog en met water aangevuld tot het vereischte volume.

7. Het gehalte aan reduceerende zoetstoffen wordt bepaald in de in het vorig artikel bedoelde vloeistof met behulp van koperproefvocht.

8. 1. De percentische hoeveelheid aan reduceerende zoetstoffen gevonden volgens artikel 7, wordt verminderd met de percentische hoeveelheid van die stoffen gevonden volgens artikel 4. Van dit verschil wordt vijf ten honderd afgetrokken. Hierbij wordt opgeteld de percentische hoeveelheid reduceerende zoetstoffen gevonden volgens artikel 4 en deze uitkomst verminderd met twee ten honderd. Het gevonden getal geeft het suikergehalte aan.

2. Indien blijkt, dat de in artikel 3 bedoelde vloeistof geen reduceerende zoetstoffen bevat, wordt in afwijking van de artikelen 5, 6 en 7 die vloeistof gepolariseerd. Het afgelezen polarisatiecijfer, vermenigvuldigd met 4 en deze

uitkomst verminderd met twee ten honderd, geeft in dat geval het suikergehalte aan.

B. *Drop en drophoudende artikelen.*

9. 1. Het te onderzoeken monster wordt door fijnwrijving homogeen gemaakt.

2. Van het aldus behandelde monster worden 8 gram afgewogen en gebracht in een kolf van 200 kubieke centimeter. Nadat alle zoetstoffen zijn opgelost, wordt met water tot het vereischte volume aangevuld.

10. Van de in het vorig artikel bedoelde vloeistof worden 50 kubieke centimeter genomen en met water gebracht in een kolf van 200 kubieke centimeter, geklaard en met water tot het vereischte volume aangevuld.

11. Van de in het vorig artikel bedoelde vloeistof worden 50 kubieke centimeter met 2 kubieke centimeter ijsazijn gedurende twee uren in een kokend waterbad verhit. Na afkoeling wordt deze vloeistof met loog geneutraliseerd en in een kolf van 100 kubieke centimeter met water tot het vereischte volume aangevuld.

12. Het gehalte aan reduceerende zoetstoffen wordt bepaald in de in het vorig artikel bedoelde vloeistof met behulp van koperproefvocht. De percentische hoeveelheid reduceerende zoetstof geeft het suikergehalte aan.

C. *Jams en andere niet met name genoemde suikerhoudende producten.*

13. 1. Het te onderzoeken monster wordt door menging of fijnwrijving homogeen gemaakt.

2. Van het alzoo behandelde monster wordt een proef afgewogen ten bedrage van het gewicht, dat volgens de inrichting van het aan te wenden polarisatiewerktuig voor een daarmede te verrichten gehaltebepaling noodig is.

14. De in het vorig artikel bedoelde proef wordt in water opgelost, ontkleurd en geklaard en met water op 200 kubieke centimeter gebracht. Het afgelezen polarisatiecijfer, vermenigvuldigd met 2, stelt het getal polarisatiepercenten voor.

15. Van de in het vorig artikel bedoelde vloeistof worden 50 kubieke centimeter met 5 kubieke centimeter zoutzuur van dertig percent gedurende 10 minuten op 68 graden Celsius verwarmd. Na snelle afkoeling wordt deze vloeistof gepolariseerd en de temperatuur, waarbij de waarneming geschiedt, aangeteekend. Het afgelezen polarisatiecijfer, vermenigvuldigd met 2, stelt het getal polarisatiepercenten voor nà inversie.

16. Uit de in de artikelen 14 en 15 gevonden polarisatiepercenten wordt de hoeveelheid saccharose berekend volgens de formule van Clerget.

17. Het gehalte aan reduceerende zoetstoffen wordt bepaald in de in artikel 14 bedoelde vloeistof met behulp van koperproefvocht.

18. De som van de percentische hoeveelheden saccharose en reduceerende zoetstoffen geeft aan het totale suikergehalte.

19. 1. Voor de toepassing van onderdeel III, letter B, sub 2, 3 of 4, van post nº. 148 van het tarief wordt ter beoordeeling of vruchten, welke een natuurlijk zoetgehalte bezitten, zijn vermengd, gedrenkt, geconfijt, geglaceerd of verduurzaamd met meer dan 5 percent suiker, het gehalte aan hiervoor gebezigde suiker bepaald door het totale suikergehalte van het onderzochte monster te verminderen met een, als van de vruchten zelf afkomstig, aangenomen zoetgehalte, afgeleid uit het gemiddeld zoetgehalte van de verwerkte vruchtensoort in verband met de wijze waarop de verwerking plaats heeft. Zijn vruchten van meer dan één soort te zamen verwerkt, dan wordt bij dien aftrek alleen rekening gehouden met de vruchtensoort, welke het laagste zoetgehalte heeft.

2. Het ten aanzien van de verschillende vruchtensoorten aan te nemen zoetgehalte wordt door Onzen Minister van Financiën vastgesteld, en zoo noodig nader vastgesteld, en in de *Staatscourant* bekend gemaakt.

20. 1. Ingeval het onderzoek van bepaalde, niet met name genoemde suikerhoudende producten op den voet van de artikelen 13 tot en met 18 van dit besluit, naar het oordeel van Onzen Minister van Financiën tot onjuiste uitkomsten moet leiden, doet deze Ons een voorstel tot aanvulling van dit besluit met voorschriften betreffende het onderzoek naar het suikergehalte van die goederen.

2. Genoemde Minister is bevoegd, in afwachting van de totstandkoming van die aanvulling, genoemde voorschriften voorloopig vast te stellen.

3. De aldus vastgestelde voorloopige voorschriften hebben gelijke kracht alsof zij door Ons waren vastgesteld.

Onderzoek naar de samenstelling van stoffen, vallende onder post nº. 104, onderdeel II, letter A van het tarief.

21. Het onderzoek naar de samenstelling van de bij onderdeel II, letter A, van post nº. 104 der Tariefwet 1934 bedoelde stoffen zal geschieden met het apparaat en de methode volgens Engler, gewijzigd door Ubbelohde, met continue distillatie en draadcorrectie voor den uit het toestel stekenden thermometerdraad.

Aanwijzing van stoffen en verbindingen behoorende tot de onderdeelen I en II van post nº. 33 van het tarief.

22. De navolgende stoffen en verbindingen behooren tot onderdeel I van post nº. 33 van het tarief, te weten:

Azijnaether (aether aceticus).
Chlooraethyl.
Chloralhydraat.
Collodion.
Diaethylbarbituurzuur.
Mierenaether (aether formicicus).
Salpeteraether (spiritus nitri dulcis).
Zwavelaether (aether sulfuricus).

Tot onderdeel II van dien post behooren de navolgende stoffen en verbindingen, te weten:

Calciumsaccharaat.
IJzersaccharaat.
Strontiumsaccharaat en de overige saccharaten.

Aanwijzing van goederen bedoeld in art. 31, eerste lid, der Tariefwet 1934.

23. Als goederen bij den invoer waarvan de aangever desverkiezende het gehalte of de samenstelling van Rijkswege kan doen bepalen, worden aangewezen :

a. alle goederen, waarvan de belasting volgens het bij de Tariefwet 1934 behoorende tarief geheel of gedeeltelijk afhangt van het gehalte aan of de samenstelling met alcohol, suiker, zout, olie, zeep of stoffen en verbindingen, welke behooren tot post nº. 33, onderdeel I, onderdeel II of onderdeel III, letter *a* ;

b. goederen, waarvan aard en/of samenstelling beslist of zij behooren tot een der posten nos. 32, 35, 49, 72, 81, 95, 106, 114, 133, 146 of 148 en welke belasting er voor is verschuldigd ;

c. goederen, waarvan aard en/of samenstelling beslist of zij behooren tot de goederen, bedoeld in Ons besluit van 24 Juli 1935 (*Staatsblad* nº. 427).

Vaststelling van de vergoeding bedoeld in art. 31, eerste lid, der Tariefwet 1934.

24. 1. De vergoeding, verschuldigd ingeval een onderzoek overeenkomstig het vorig artikel wordt gevraagd, bedraagt voor elk onderzocht monster :

a. voor een onderzoek naar het gehalte aan, of de samenstelling met alcohol, azijnaether, salpeteraether of andere stoffen, behoorende tot post nº. 33, onderdeel I of onderdeel III, letter *a* van het tarief . . . . . f 1,— ;

b. voor een onderzoek naar het suikergehalte of de samenstelling met stoffen, behoorende tot post nº. 33, onderdeel II van het tarief . . . . . f 2,— ;

c. voor een onderzoek naar het gehalte aan of de samenstelling met olie, zeep of zout . . . . . f 1,50 ;

d. voor een onderzoek, niet vallend onder *a*,*b* of *c* . . . . . f 1,50.

2. Indien voor het vaststellen van de samenstelling van eenzelfde monster twee of meer onderzoeken, als bedoeld zijn sub *a*, *b*, *c* of *d*, noodig zijn, bedraagt de vergoeding de som van de voor elk onderzoek afzonderlijk verschuldigde vergoedingen.

25. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 5 *Mei* 1936).

S. 445. ———

6 *April* 1936. BESLUIT, houdende vrijstelling van motorrijtuigenbelasting voor in *Spanje* wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 19 Maart 1936, nº. 158, Directe Belastingen ;

Gelet op artikel 6, 3de lid, der Motorrijtuigenbelastingwet ;

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, nº. 23) ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 April 1936, nº. 212, Directe Belastingen ;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen :

Art. 1. Aan in *Spanje* wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen wordt voor de in *Spanje* thuis behoorende automobielen en motorrijwielen, waarmede zij op openbare wegen in *Nederland* rijden of doen rijden, te dier zake vrijstelling van motorrijtuigenbelasting verleend, zoolang aan in *Nederland* wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen voor de in *Nederland* thuis behoorende automobielen en motorrijwielen, in *Spanje* eene gelijke vrijstelling van de belasting op motorrijtuigen wordt verleend.

2. De vrijstelling, bedoeld bij artikel 1, wordt slechts verleend voor de motorrijtuigen, bestemd tot personenvervoer, waarmede tijdelijk en niet langer dan een jaar hier te lande wordt verbleven en die in *Spanje* zijn ingeschreven als toebehoorende aan houders, die daar te lande wonen of gevestigd zijn.

3. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd voorschriften te geven voor de uitvoering van dit besluit.

4. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 21 *April* 1936).

S. 500. ———

27 *Maart* 1936. WET tot instelling van een fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft.

Wij WILHELMINA, enz., . . . doen te weten :

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter verzekering van 's Lands defensie de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft te verbeteren binnen den kortsten tijd, waarin zulks in verband met de eischen van de techniek kan plaats hebben ;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Ingesteld wordt een fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van *Nederland* betreft.

2. Van dit fonds worden de ontvangsten en uitgaven jaarlijks bij afzonderlijke begrooting vastgesteld. Het beheer van die begrootingen wordt gevoerd door Onzen Minister van Defensie en is onderworpen aan dezelfde regelen als het beheer van de Rijksbegrooting.

3. Ten laste van de begrooting van het fonds worden gebracht:

a. de uitgaven voor de in artikel 1 bedoelde verbetering;

b. een uitkeering aan het Rijk ten bedrage van 4 ten honderd van het voorschot uit 's Rijks schatkist, tot voorloopige dekking van de uitgaven aan het fonds verstrekt;

c. een uitkeering aan het Rijk tot aflossing van het onder *b* bedoelde voorschot tot zoodanig bedrag als telkenjare daarvoor zal kunnen worden bestemd.

4. Tot dekking van de uitgaven, begrepen in de begrootingen, bedoeld bij artikel 2, worden bestemd en bij de wetten tot vaststelling van die begrootingen aangewezen:

a. zoolang de van het Rijk ontvangen voorschotten door het fonds niet geheel zijn afgelost, een uitkeering uit Hoofdstuk VIII der Rijksbegrooting, voor het eerst op die voor het dienstjaar 1936, tot een bedrag van ten hoogste f 3,570,000.—.

In het jaar, waarin de algeheele aflossing van de door het Rijk verstrekte voorschotten plaats heeft, wordt zoodanig bedrag tot dekking aangewezen als dan nog noodig is om de begrooting van het fonds sluitend te maken;

b. het voordeelig saldo der rekening van ontvangsten en uitgaven wegens de bij artikel 2 bedoelde begrooting over het voorafgaande dienstjaar;

c. de toevallige baten, welke uit deze wet voortvloeien;

en voorts, zoolang de meerbedoelde verbetering niet zal zijn beëindigd:

d. een door het Rijk ten laste van den kapitaaldienst der Rijksbegrooting te verstrekken voorschot tot zoo nabij mogelijk het bedrag, dat tot voorloopige dekking der in artikel 3, onder *a* en *b*, bedoelde uitgaven zal noodig zijn boven de in artikel 4, onder *a*, *b* en *c*, bedoelde ontvangsten.

5. Op de achtereenvolgende begrootingen van het bij deze wet ingestelde fonds wordt voor de uitgaven, genoemd in artikel 3, onder *a*, geen grooter bedrag dan f 53,400,000.— beschikbaar gesteld.

6. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van den eersten Januari 1936.

Het in artikel 1 bedoelde fonds kan worden aangehaald onder den naam Defensiefonds.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Financiën,
Oud.

(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

S. 520.

---

22 *Februari* 1936. WET tot wijziging van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* nº. 294).

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* nº. 294), het laatst gewijzigd bij de wet van 29 December 1932 (*Staatsblad* nº. 662), mede naar aanleiding van de Tweede Wetenschappelijke Balans van het Spoorwegpensioenfonds, die een toenemend tekort in dat fonds aanwijst, te wijzigen en daarmede verband houdende voorzieningen te treffen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* nº. 294) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In het Tiende Hoofdstuk wordt vóór het hoofd „Van herziening van genomen beslissingen" geplaatst de aanduiding: „A.";

b. Na artikel 80 wordt opgenomen een nieuw hoofd:

„B. *Van algemeene herziening.*",

met twee nieuwe artikelen, luidende:

„Art. 80*a*. 1. In verband met de ingaande 1 Januari 1924, 1 April 1933, 1 Mei 1934 en 1 Januari 1935 plaats gehad hebbende wijzigingen der loonregelingen voor spoorwegambtenaren worden de destijds geldende pensioensgrondslagen of hetgeen ingevolge artikel 89 als zoodanig wordt aangemerkt, uitsluitend ten aanzien van de berekening van nog toe te kennen of reeds toegekende spoorwegambtenaarspensioenen, met ingang van een door Ons nader te bepalen datum geacht te zijn herzien en vastgesteld op een bedrag, dat verkregen wordt door een vermindering toe te passen met 23 percent van hunne bedragen, voorzoover betrekking hebbende op tijdvakken, liggende tusschen 30 Juni 1922 en 1 Januari 1924, met 15 percent van hunne bedragen voorzoover betrekking hebbende op tijdvakken, liggende tusschen 31 December 1923 en 1 April 1933, met 8 percent van hunne bedragen, voorzoover betrekking hebbende op tijdvakken, liggende tusschen 31 Maart 1933 en 1 Mei 1934 en met 4½ percent van hunne bedragen, voorzoover betrekking hebbende op tijdvakken, liggende tusschen 30 April 1934 en 1 Januari 1935. De middelsom der pensioensgrondslagen bedoeld in lid 2 van artikel 27 wordt echter met ten hoogste 10 percent verminderd.

2. Op de spoorwegambtenaarspensioenen, die op den in het eerste lid bedoelden door Ons nader te bepalen datum, reeds worden genoten of alsnog toegekend met ingang van een vroegeren datum geacht kunnen worden te zijn genoten, wordt, voor zoover zij berusten op pensioensgrondslagen of hetgeen ingevolge artikel 89 als zoodanig wordt aangemerkt, welke overeenkomstig het voorgaande lid van dit artikel geacht worden te zijn herzien en vastgesteld op een lager bedrag, met ingang van vorenbedoelden door Ons nader te bepalen datum ten bate van het Spoorwegpensioenfonds een korting toegepast tot een voor elk pensioen te berekenen bedrag, gelijk aan het bedrag, dat het desbetreffende pensioen met inachtneming dier herziene grondslagen lager zou zijn geweest, met dien verstande evenwel, dat deze korting 10 percent van het betreffende pensioensbedrag niet zal te boven gaan.

3. In afwachting van de nadere berekening der in het vorig lid bedoelde korting zullen de voor korting in aanmerking komende pensioenen met ingang van den in het vorig lid bedoelden door Ons nader te bepalen datum voorloopig worden gekort met 10 percent van hunne

bedragen. Blijkt bij de nadere berekening der korting, dat deze minder dan 10 percent moet bedragen, dan wordt, hetgeen voorloopig te veel gekort is, terugbetaald.

4. Het in de vorige leden van dit artikel bepaalde vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de bedragen der bezoldiging, voor de berekening van het pensioen in aanmerking komende overeenkomstig de voorschriften vóór het in werking treden dezer wet geldende bij de in artikel 4 bedoelde fondsen, en van de op zoodanige bezoldigingen berustende pensioenen.

Art. 80*b*. 1. Wij behouden Ons voor, indien na 1 Januari 1935 plaats vindende wijzigingen der loonregelingen voor spoorwegambtenaren daartoe aanleiding geven, bij algemeenen maatregel van bestuur op den voet van het bepaalde in artikel 80*a* overeenkomstige regelingen te treffen, volgens welke vroeger geldende pensioensgrondslagen, of hetgeen ingevolge artikel 89 als zoodanig wordt aangemerkt, uitsluitend ten aanzien van de berekening van nog toe te kennen of reeds toegekende pensioenen geacht moeten worden te zijn herzien, en op reeds toegekende pensioenen, voorzoover berustende op pensioensgrondslagen als voren bedoeld, welke geacht moeten worden te zijn herzien, een met die herziening overeenkomende korting ten bate van het Spoorwegpensioenfonds zal worden toegepast of toeslag ten laste van dat fonds zal worden verleend.

2. Het in en krachtens het vorig lid van dit artikel bepaalde vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de bedragen der bezoldiging, voor de berekening van het pensioen in aanmerking komende overeenkomstig de voorschriften vóór het in werking treden dezer wet geldende bij de in artikel 4 bedoelde fondsen, en van de op zoodanige bezoldigingen berustende pensioenen.''

2. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om namens den Staat met de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen eene overeenkomst aan te gaan volgens het bij deze wet gevoegde ontwerp, nadat in het hoofd dier overeenkomst de dagteekening dezer wet en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij wordt afgekondigd, zullen zijn ingevuld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën,
Oud.

(*Uitgeg.* 28 *Februari* 1936.)

Ontwerp-Overeenkomst.

Tusschen:

den Staat der Nederlanden, te dezen vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, daartoe gemachtigd bij de wet van
(*Staatsblad* nº.)

ter eenre

en

de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, gevestigd te Utrecht, vertegenwoordigd door hare Directie, en verder aangeduid als „de Maatschappij''

ter andere zijde

is het volgende overeengekomen:

Art. 1. De Maatschappij verbindt zich in de Regeling, bedoeld bij artikel 3 der Overeenkomst tusschen den Staat der Nederlanden en de Maatschappij dd. 12 September 1914, waarvan het ontwerp was gevoegd bij de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad* nº. 321), zooals deze Regeling is gewijzigd bij de Overeenkomsten tusschen den Staat en de Maatschappij dd. 11 December/29 November 1920, bekrachtigd bij de wet van 11 Juni 1921 (*Staatsblad* nº. 791), dd. 14 Augustus 1925 na machtiging bij de wet van 29 Juni 1925 (*Staatsblad* nº. 291), en dd. 18 Juni/25 Juni 1928 na machtiging bij de wet van 12 Mei 1928 (*Staatsblad* nº. 171), de volgende wijziging aan te brengen:

Tusschen artikel 10*ter* en artikel 11 wordt ingelascht het volgende artikel:

„Artikel 10*quater*. Het in en krachtens het Tiende Hoofdstuk B van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* nº. 294) bepaalde vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van reeds toegekende of nog toe te kennen uitkeeringen dezer Regeling.''.

2. Het bepaalde bij artikel 3, tweede en derde lid, der Overeenkomst tusschen den Staat der Nederlanden en de Maatschappij dd. 12 September 1914, waarvan het ontwerp was gevoegd bij de wet van 13 Juli 1914 (*Staatsblad* nº. 321), geldt mede ten aanzien van de korting of toeslag, ingevolge artikel 10*quater* der regeling, in dier voege, dat korting wordt toegepast ten bate van of toeslag wordt verleend ten laste van den Staat en de Maatschappij, ieder voor de helft.

3. Het in en krachtens het Tiende Hoofdstuk B der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* nº. 294) bepaalde vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van reeds toegekende of nog toe te kennen pensioenen ingevolge de overeenkomsten tusschen den Staat der Nederlanden en de Maatschappij dd. 31 October/30 October 1896, bekrachtigd bij de wet van 7 December 1896 (*Staatsblad* nº. 197) en dd. 20 November/18 October 1901, bekrachtigd bij de wet van 13 Juni 1902 (*Staatsblad* nº. 101), gewijzigd bij de overeenkomst dd. 17 April 1907/1 September 1906, bekrachtigd bij de wet van 25 Mei 1908 (*Staatsblad* nº. 138) en bij de overeenkomst dd. 11 December/29 November 1920, bekrachtigd bij de wet van 11 Juni 1921 (*Staatsblad* nº. 791), met dien verstande, dat de korting wordt toegepast ten bate van of de toeslag wordt verleend ten laste van den Staat.

Aldus in tweevoud overeengekomen te 's-Gravenhage en te Utrecht,

De Minister van Waterstaat,

De Minister van Financiën,

De N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen,
De Directie,

De Secretaris,

S. 540.

18 *Januari* 1936. BESLUIT, houdende aanwijzing van alle kazernementen als plaatsen waar legermunitie kan worden opgelegd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i. van 4 November 1935, Geheim Litt. P[185] en van Onzen Minister van Sociale Zaken van 11 November 1935, nº. 632H, afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het wenschelijk is alle kazernementen aan te wijzen als plaatsen waar legermunitie kan worden opgelegd;

Gezien art. 24, 3e lid der Hinderwet;

Den Raad van State gehoord, advies van 17 December 1935, nº. 30;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 6 Januari 1936, Geheim Litt. O[3] en van 13 Januari 1936, nº. 27H, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

alle kazernementen aan te wijzen als plaatsen waar, overeenkomstig een door Ons goed te keuren plan en met inachtneming der door Ons te stellen voorwaarden, legermunitie kan worden opgelegd.

Onze Ministers van Defensie en van Sociale Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 18den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 31 *Januari* 1936.)

S. 541.

21 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* Nº. 378).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim, van 7 Februari 1936, IIIe Afdeeling B. Nº. 63;

Overwegende, dat in het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Ons besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* nº. 378) en laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 28 December 1935 (*Staatsblad* nº. 813), andermaal eenige wijzigingen en aanvullingen dienen te worden aangebracht;

Den Raad van State gehoord (advies van 3 Maart 1936, nº. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 Maart 1936, IIIe Afdeeling B, nº. 1;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, voormeld, wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

1º. aan het vierde lid van artikel 11 wordt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

„Wanneer twee of meer militairen, die voor bevordering tot een hoogeren rang zijn gerangschikt naar het bepaalde onder *b* en/of *c* van het tweede lid, gelijktijdig voor aanstelling tot dien rang in aanmerking komen, zal die aanstelling plaats hebben op aaneensluitende data in de volgorde, waarin zij te voren waren gerangschikt.";

2º. aan artikel 19 wordt een nieuw vierde lid toegevoegd, luidende:

„4. Onze Minister is bevoegd om het bepaalde onder *b* en *c* van het eerste lid ten aanzien van een militair, als in dat lid bedoeld, niet toe te passen zoolang deze ingevolge een door dien Minister getroffen regeling ter beschikking is gesteld van eene niet militaire autoriteit, doch uiterlijk tot aan den datum, waarop die militair den leeftijd van 65 jaar bereikt.";

3º. in artikel 22 wordt:

a. in het eerste lid, onder *e*, tusschen de woorden „wanneer" en „slechts" ingevoegd: „, naar het oordeel van Onzen Minister,", en

b. het bepaalde in het tweede lid gelezen:

„2. Een militair, als in het eerste lid van artikel 19 bedoeld:

a. die een huwelijk aangaat gedurende den tijd, dat hij soldij of zakgeld geniet,

b. die — in het genot van jaarwedde zijnde — een huwelijk aangaat vóór hij zijn 27e levensjaar heeft volbracht, of

c. die — terwijl hij behoort tot het Wapen der Koninklijke Marechaussee — een huwelijk aangaat nadat hij den leeftijd van 27 jaar heeft volbracht, doch vóórdat hij een van rijkswege beschikbaar gestelde of een van rijkswege goedgekeurde woning kan betrekken,

wordt door Onzen Minister in het belang van den dienst als zoodanig ontslagen."; en

4º. in het eerste lid van artikel 38 worden de woorden: „nà het volbrengen van het 23e levensjaar" vervangen door de woorden: „nà het volbrengen van het 27e levensjaar";

B. ten aanzien van de militairen, als bedoeld in artikel 19 van het in den aanhef dezes aangehaalde Reglement, die op 16 April 1936 als zoodanig in dienst waren, blijven de bepalingen van artikel 22, tweede lid, en artikel 38, eerste lid, van dat Reglement van kracht, zooals die bepalingen vóór de totstandkoming van dit besluit luidden, behoudens voor diegenen hunner, in wier akte van verbintenis reeds de voorwaarde is opgenomen, dat te hunnen aanzien van toepassing zal zijn het bepaalde bij artikel 22, tweede lid, van meervermeld Reglement, zooals die bepaling ingevolge dit besluit zal komen te luiden; voor de militairen, behoorende tot het Korps Politietroepen, die daarbij reeds op 12 November 1933 dienden, blijft mede gelden het gestelde in artikel II van Ons besluit van 27 October 1933 (*Staatsblad* nº. 553);

C. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister v. Staat, Minister v. Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 31 *Maart* 1936.)

S. 542.

3 *April* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van het Capitulantenreglement 1935.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. en van Koloniën, alsmede van Onze Ministers van Waterstaat, van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Financiën, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Sociale Zaken van 2 Januari 1936, Geheim, Litt. M[1];

Gelet op de bepalingen van het Capitulantenreglement 1935, vastgesteld bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Januari 1936, nº. 18);

Gezien het gemeenschappelijk nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 1 April 1936, Geheim, Litt. N 60;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de volgende bepalingen:

Art. 1. Ter uitvoering van het bepaalde bij het Capitulantenreglement 1935, worden ingesteld een „Capitulantenraad" en, tot bijstand van dezen Raad, een „Centraal Capitulantenbureau", welke beide organisatiën ressorteeren onder Onzen Minister van Defensie.

2. 1. De Capitulantenraad bestaat uit:

a. elf leden, van wie Onze Ministers, Hoofden der onderscheiden Departementen van Algemeen Bestuur, er ieder één aanwijzen uit de hoofdambtenaren, die behooren — of uit de gewezen hoofdambtenaren, die minder dan 4 jaren geleden behoord hebben — tot het onder hen ressorteerend personeel;

b. den hierna nader te noemen Directeur van het Centraal Capitulantenbureau, die ambtshalve als lid optreedt;

c. één lid, aan te wijzen — desgewenscht — door de Spoorwegmaatschappijen, genoemd in de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925;

d. één lid, aan te wijzen — desgewenscht — door het bestuur der Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten; indien dit bestuur van deze bevoegdheid geen gebruik zou maken, zal door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken op den onder *a* omschreven voet nog een tweede lid worden aangewezen.

2. Op voordracht van Onzen Minister van Defensie, wijzen Wij uit de leden van den Capitulantenraad een voorzitter aan.

3. De aanwijzing der leden geschiedt — met inachtneming van het onder *a* van het eerste lid gemaakte voorbehoud — telkenmale voor een termijn van vier jaren, die van den voorzitter voor den duur van zijn lidmaatschap.

4. Door Onzen Minister van Defensie wordt een reglement van orde voor den Capitulantenraad vastgesteld. Daarbij zal een regeling kunnen worden getroffen voor het geval van afwezigheid van den voorzitter of van een lid of voor het geval van tusschentijdsch ontslag van een lid.

5. Door Onzen Minister van Defensie wordt aan den voorzitter en de leden van den Capitulantenraad, die niet zijn ambtenaar in dienst van het Rijk, presentiegeld toegekend voor elke vergadering, welke zij bijwonen. Ten aanzien van den voorzitter, geen ambtenaar in dienst van het Rijk zijnde, kan dit presentiegeld worden vervangen door eene vaste jaarlijksche vergoeding.

6. De Raad beraadslaagt en beslist in den regel met *drie* leden, t. w. met den Voorzitter, den Directeur van het Centraal Capitulantenbureau en een door den Voorzitter, in verband met de te nemen beslissing, aan te wijzen lid; in de gevallen, waarin drie leden zulks schriftelijk aan den Voorzitter kenbaar maken of waarin deze daartoe aanleiding vindt, zoomede indien Onze Minister van Defensie het verlangen daartoe te kennen geeft, beraadslaagt en beslist de Raad over de aan de orde gestelde aangelegenheid(heden) in vollen getale.

3. 1. Het Centraal Capitulantenbureau — in de volgende artikelen aangeduid onder de benaming „Centraal Bureau" — staat onder leiding van een Directeur; als Directeur treedt op een door Onzen Minister van Defensie aan te wijzen hoofdambtenaar van het Departement van Defensie met rang van referendaris of van administrateur.

2. Verder kunnen door Onzen voornoemden Minister bij dat bureau werkzaam worden gesteld een naar de behoefte te bepalen aantal ambtenaren in de rangen van schrijver 2e of 1e klasse, adjunct-commies of commies. Een dier ambtenaren wordt door dien Minister aangewezen als secretaris van den Capitulantenraad en kan uit dien hoofde den rang van hoofdcommies bekleeden. Voorts kunnen een of meer personen krachtens arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht tijdelijk bij het bureau worden werkzaam gesteld voor diensten als machineschrijver en derg., en zal aan het bureau worden toegevoegd een bode, die in daartoe dienend geval tevens met de functie van concierge kan worden belast. De hierbedoelde ambtenaren enz. behooren tot het personeel van het Departement van Defensie.

3. Door Onzen Minister van Defensie wordt eene instructie voor den Directeur van het Centraal Capitulantenbureau vastgesteld.

4. 1. De Capitulantenraad heeft tot taak te beslissen in alle zaken, welke zich voordoen met betrekking tot de toelating van dienstplichtige onderofficieren, als bedoeld in artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935, tot eene vrijwillige verbintenis als militair ambtenaar bij de Koninklijke landmacht, in den zin van artikel 1, eerste lid, onder *a*, der Militaire Ambtenarenwet 1931, alsmede met betrekking tot de plaatsing van de militairen en gewezen militairen, als bedoeld in de artikelen 1 en 2 van voormeld Reglement, in betrekkingen als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* nº. 240), dan wel als spoorwegambtenaar in den zin der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925.

2. Tot voorschreven doel beschikt de Raad over alle gegevens, welke de Directeur van het Centraal Bureau, op grond van hetgeen in de volgende artikelen wordt voorgeschreven, heeft verzameld.

3. De Directeur van het Centraal Bureau brengt alle aangelegenheden, waaromtrent de Capitulantenraad een beslissing heeft te nemen,

ter kennis van den Voorzitter van dien Raad, opdat deze die aangelegenheden in den Raad ter tafel zal kunnen brengen.

4. De Voorzitter van den Capitulantenraad en de Directeur van het Centraal Bureau zijn bevoegd, in briefwisseling te treden met alle Ministers en alle burgerlijke en militaire autoriteiten, zoomede met de spoorwegmaatschappijen, genoemd in de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925. Zij verstrekken, desgewenscht, aan de onderscheiden Ministers, aan alle burgerlijke en militaire autoriteiten, zoomede aan voormelde maatschappijen, alle inlichtingen, welke met betrekking tot de plaatsing van capitulanten in den Overheids- en Semi-Overheidsdienst worden gevraagd. Omgekeerd zijn alle burgerlijke en militaire autoriteiten verplicht, de door dien Voorzitter en door den Directeur voornoemd van hen verlangde inlichtingen ten opzichte van voormelde plaatsing onverwijld te verstrekken.

5. Alvorens aan Ons een voorstel te doen

tot het al dan niet goedkeuren van eene verordening, als bedoeld in artikel 140, tweede lid, der Provinciale Wet,

tot het verleenen van eene ontheffing, als waarvan sprake is in artikel 133, laatste lid, der Gemeentewet,

tot het al dan niet verleenen van eene ontheffing, als bedoeld in artikel 179, laatste lid, dierzelfde wet, dan wel

tot het verleenen eener machtiging als omschreven in den laatsten volzin van artikel 13 van het Capitulantenreglement 1935,

zal Onze daarbij betrokken Minister ter zake het advies inwinnen van den Capitulantenraad; van Onze desbetreffende beslissing geeft bedoelde Minister zoodra doenlijk kennis aan dien Raad.

6. Onze Ministers van Waterstaat en van Defensie nemen niet eene beslissing als vereischt door artikel 14 van het Capitulantenreglement 1935, dan na daaromtrent den Capitulantenraad te hebben gehoord; van de door hen genomen beslissing doen zij zoodra doenlijk mededeeling aan dien Raad.

5. De kosten van den Capitulantenraad en van het Centraal Capitulantenbureau komen ten laste van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting.

6. Vóórdat het maximum-aantal dienstplichtige onderofficieren, dat in eenig jaar ingevolge artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935 vergunning zal kunnen bekomen tot verblijf in werkelijken dienst in den zin van artikel 35 der Dienstplichtwet, door Onzen Minister van Defensie wordt vastgesteld, wordt door hem overleg gepleegd, als bedoeld in artikel 3 van evengenoemd Reglement, met:

a. den Dienst van het Gevangeniswezen;

b. het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

c. elk der provinciale besturen;

d. den Rijksbelastingdienst;

e. den Rijkswaterstaatsdienst, en

f. de spoorwegmaatschappijen, genoemd in de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925,

voor zooveel betreft de onder *a*, *b*, *d* en *e* genoemde lichamen, door tusschenkomst van den Minister, Hoofd van het ter zake betrokken Departement.

7. 1. Bij de Wapens, Korpsen en Dienstvakken, waarbij, ingevolge artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935, dienstplichtige onderofficieren vergunning kunnen bekomen tot vrijwillig verblijf in werkelijken dienst in den zin van artikel 35 der Dienstplichtwet, zal telkenmale ongeveer twee maanden vóór het tijdstip, waarop de eerste-oefening eindigt van de dienstplichtigen, die in opleiding zijn genomen tot onderofficier, aan de aldus opgeleiden van wege Onzen Minister van Defensie eene door dien Minister vast te stellen vragenlijst ter beantwoording worden voorgelegd. Daarin moeten in ieder geval de volgende vragen worden gesteld:

a. wenscht gij op den datum, waarop gij voor groot verlof in aanmerking zult komen, vrijwillig in werkelijken dienst te blijven in den zin van artikel 35 der Dienstplichtwet voor een tijdvak van 6 jaren als bedoeld in artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935?

b. zoo ja, zoudt gij dan — indien gij na afloop van dien termijn in aanmerking zoudt komen voor plaatsing in eene betrekking als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) dan wel als spoorwegambtenaar in den zin der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 — ook eene functie willen aanvaarden, waarin regelmatig arbeid op Zondag valt te verrichten?

2. Onze Minister van Defensie wijst uit hen, die de in het vorig lid onder *a* bedoelde vraag bevestigend hebben beantwoord, diegenen aan, wien vergund wordt om gedurende 6 jaar in den zin van artikel 35 der Dienstplichtwet vrijwillig in werkelijken dienst te blijven, en bepaalt bij welk onderdeel der Koninklijke landmacht zij dien werkelijken dienst zullen vervullen. Onze voornoemde Minister gaat tot voormelde aanwijzing niet over dan na ter zake den Capitulantenraad te hebben geraadpleegd; van zijne beslissing in deze doet hij dien Raad mededeeling.

8. 1. Het met groot verlof zenden van een dienstplichtig onderofficier, als bedoeld in artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935, om een der redenen, aangegeven in artikel 7, tweede lid, van dat reglement, geschiedt door Onzen Minister van Defensie, op voorstel van den commandant van het onderdeel der Koninklijke landmacht, waarbij de betrokkene dient.

2. Op een voorstel, gegrond op het bepaalde onder *c* van voormeld artikel 7, tweede lid, beslist Onze Minister echter niet dan na ter zake het advies te hebben ingewonnen van eene voor dat geval door hem in te stellen commissie, en, zoo daartoe aanleiding bestaat, ook van den Capitulantenraad.

3. Van elke beslissing tot het met groot verlof zenden van een dienstplichtig onderofficier, als in de vorige leden bedoeld, doet Onze Minister mededeeling aan den Capitulantenraad.

9. 1. Door den Directeur van het Centraal Bureau worden de candidatenlijsten aangehouden, vermeld op de bij dit besluit behoorende Bijlage A.

2. Voornoemde Directeur is voorts bevoegd om — onder goedkeuring van den Capitulantenraad — naast de in het eerste lid bedoelde candidatenlijsten, nog eene afzonderlijke candidatenlijst aan te houden van de capitulanten,

die, behalve dat zij voldoen aan de eischen voor inschrijving op een of meer der in het eerste lid bedoelde candidatenlijsten, de bekwaamheid bezitten om eenig vak uit te oefenen of de bijzondere kennis tot het vervullen van eene bepaalde betrekking.

10. 1. Iedere capitulant, als bedoeld in de artikelen 1 en 2 van het Capitulantenreglement 1935, wordt ingeschreven op ten minste één der candidatenlijsten, als bedoeld in het eerste lid van het vorig artikel.

2. De inschrijving geschiedt:

a. voor de dienstplichtige onderofficieren, de vrijwillig dienende manschappen van het Korps Mariniers, de korporaals van het Korps Politietroepen, de marechaussees en de remonterijders, in de artikelen 1 en 2 van het Capitulantenreglement 1935 bedoeld, ongeveer één jaar voor den datum, waarop zij de in die artikelen voorgeschreven diensttermijnen zullen hebben vervuld;

b. voor de eervol uit den dienst bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch leger ontslagen Europeesche militairen beneden den rang van sergeant, genoemd in artikel 2 van evenaangehaald reglement, uiterlijk *vier* maanden nà den datum, waarop hun ontslag bij voormeld leger is ingegaan.

3. In verband met het bepaalde bij de vorige leden, is de commandant van het korps enz., waarbij een capitulant dient, die den diensttermijn, omschreven in artikel 1, resp. artikel 2, van meervermeld reglement, binnen één jaar zal hebben volbracht, verplicht, door tusschenkomst van Onzen Minister van Defensie, aan den Directeur van het Centraal Bureau eene lijst van gegevens betreffende dien capitulant in te zenden, welke lijst zal moeten zijn ingericht volgens een daartoe door den Capitulantenraad vast te stellen model. Indien de ingediende lijst in den loop van bedoeld jaar en ook later — zoolang de capitulant nog niet in eenige vaste functie is geplaatst — naar het oordeel van dien commandant wijziging of aanvulling behoeft, dan doet hij daarvan op voormelde wijze omstandig mededeeling aan genoemden Directeur.

4. Met afwijking in zooverre van het gestelde in het vorig lid, wordt de in dat lid bedoelde lijst van gegevens betreffende een eervol uit den dienst bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch leger ontslagen Europeesch militair beneden den rang van sergeant door of vanwege Onzen Minister van Koloniën aan te wijzen hoofdambtenaar, aan voormelden Directeur ingezonden binnen *drie* maanden nà den datum, waarop het ontslag van dien capitulant bij voormeld leger is ingegaan.

5. Aan de hand van de aldus verkregen gegevens en rekening houdende — voor zooveel mogelijk — met het verlangen ter zake van den belanghebbende, in het bijzonder met betrekking tot het bekleeden van eenige functie, waarin regelmatig arbeid op Zondag moet worden verricht, legt de Directeur van het Centraal Bureau een voorloopig plan tot inschrijving van een capitulant op een of meer candidatenlijsten voor aan den Capitulantenraad, die daarop eene beslissing neemt.

6. De inschrijving van de capitulanten op de candidatenlijsten geschiedt door den Directeur van het Centraal Bureau in de volgorde van den datum, waarop:

a. de dienstplichtige onderofficier, bedoeld in artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935, een tijdvak van *zes* jaren vrijwillig — in den zin van artikel 35 der Dienstplichtwet — in werkelijken dienst heeft doorgebracht;

b. de vrijwillig dienende der Koninklijke Marine, behoorende tot het Korps Mariniers, gedurende een tijdvak van *zes* jaren bij dat Korps, te rekenen van het einde zijner eerste opleiding daarbij, heeft gediend;

c. de korporaal van het Korps Politietroepen gedurende een tijdvak van *zes* jaren bij dat Korps heeft gediend;

d. de marechaussee gedurende een tijdvak van *zes* jaren als zoodanig heeft gediend;

e. de remonterijder gedurende een tijdvak van *tien* jaren als zoodanig heeft gediend, en

f. de eervol uit den dienst bij het Koninklijk Nederlandsch-Indisch Leger ontslagen Europeesche militair beneden den rang van sergeant, als bedoeld in artikel 2 van het Capitulantenreglement 1935, dat leger heeft verlaten.

7. Wanneer twee of meer capitulanten op eenige candidatenlijst zouden moeten worden ingeschreven met inachtneming van *denzelfden* datum, wordt diegene dier capitulanten het eerst ingeschreven, die in leeftijd de oudste is.

11. Wanneer de burgemeester eener gemeente ingevolge artikel 224, vijfde lid, der Gemeentewet eene aanbeveling voor benoeming tot gemeenteveldwachter heeft op te maken, zal hem op zijn daartoe strekkende aanvraag door den Directeur van het Centraal Bureau een afschrift worden verstrekt van de bij dat Bureau aangehouden candidatenlijst voor politie-ambtenaar; de Directeur voegt daarbij tevens een afschrift van de bij het Centraal Bureau berustende gegevens nopens de op die lijst ingeschreven candidaten.

12. De capitulant, bedoeld in artikel 1 van het Capitulantenreglement 1935, kan, voor zoover zijn naam is ingeschreven op de desbetreffende candidatenlijst als in artikel 9, eerste lid, bedoeld, in den door hem bekleeden rang worden toegelaten tot eene vrijwillige verbintenis als militair ambtenaar in den zin van artikel 1, eerste lid, onder *a*, der Militaire Ambtenarenwet 1931:

a. voor zooveel hij behoort tot het Wapen der Infanterie, bij het Regiment Grenadiers, bij het Regiment Jagers, bij elk der Regimenten Infanterie en bij het Regiment Wielrijders;

b. voor zooveel hij behoort tot het Wapen der Cavalerie, bij het I^{e} en bij het IIe Regiment Huzaren, alsmede bij het Eskadron pantserwagens;

c. voor zooveel hij behoort tot het bereden gedeelte van het Wapen der Artillerie, bij elk der Regimenten Veldartillerie en bij het Korps Rijdende Artillerie;

d. voor zooveel hij behoort tot het onbereden gedeelte van het Wapen der Artillerie, bij het Regiment Motorartillerie, bij het Regiment Kustartillerie en bij het Korps Luchtdoelartillerie;

e. voor zooveel hij behoort tot het Regiment Genietroepen, bij dat regiment;

f. voor zooveel hij behoort tot het Korps Pontonniers en Torpedisten, bij dat Korps, en

g. voor zooveel hij behoort tot het personeel der Geneeskundige troepen, bij elk der 4 Compagnieën van die troepen.

13. 1. Als ambten en betrekkingen, welke overeenkomstig het gestelde in artikel 1, onder *b*, en in artikel 2 van het Capitulantenreglement 1935, bestemd zijn om door capitulanten te worden vervuld, worden ingevolge artikel 8 van dat reglement aangewezen de functiën, vermeld op de bij dit besluit behoorende bijlage *B*. Het achter elke functie in die bijlage vermelde cijfer duidt aan, uit welke der in bijlage *A* van dit besluit genoemde candidatenlijsten capitulanten tot de desbetreffende functie kunnen worden benoemd, terwijl de toevoeging „(*a*)" achter eenige functie beteekent, dat voor benoeming daarin slechts in aanmerking komen ingeschrevenen op de candidatenlijst, bedoeld in artikel 9, tweede lid, voor zoover zij de voor die functie vereischte vakbekwaamheid of bijzondere kennis bezitten.

2. Eene in bijlage *B* van dit besluit vermelde functie moet worden geacht *niet* te zijn bestemd om door een capitulant te worden vervuld, voor zoover — volgens uitspraak van den Capitulantenraad — geen capitulant aanwezig is, die voldoet aan de eischen, welke ter vervulling van een vacature in zoodanige functie redelijkerwijs mogen worden gesteld. In zoodanig geval kan in eene vacature in bedoelde functie door het bevoegd gezag op andere wijze worden voorzien.

3. Eene in bijlage *B* van dit besluit vermelde functie wordt mede geacht *niet* te zijn bestemd om door een capitulant te worden vervuld, indien voor benoeming in eene daarin bestaande vacature naar het oordeel van den Capitulantenraad redelijkerwijs in aanmerking dient te worden gebracht hetzij een daarvoor geschikt geacht eervol ontslagen militair of burgerambtenaar op wachtgeld, hetzij een vóór de inwerkingtreding van dit besluit in zoodanige functie op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht werkzaam gesteld persoon, dan wel een reeds tijdelijk in die functie aangesteld ambtenaar.

4. Door den Voorzitter van den Capitulantenraad of, in diens naam, door den Directeur van het Centraal Bureau, zal overleg worden gepleegd met de besturen van provinciën, gemeenten, waterschappen, veenschappen en veenpolders, alsmede met de spoorwegmaatschappijen, genoemd in artikel 3 der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925, opdat de door capitulanten te vervullen ambten en betrekkingen, in dienst dier lichamen, zooveel doenlijk worden aangewezen naar gelijken maatstaf als de in het eerste lid vermelde ambten en betrekkingen.

14. De militairen, behoorende tot de Koninklijke Marine en tot de Koninklijke landmacht, als in artikel 2 van het Capitulantenreglement 1935 bedoeld, die de in dat artikel bepaalde diensttermijnen op den datum van inwerkingtreding van dat artikel reeds zullen hebben volbracht, zullen met inachtneming van het bepaalde in artikel 10, derde, vijfde, zesde en zevende lid, worden ingeschreven op de in bijlage *A* van dit besluit aangegeven candidatenlijsten, voor zoover zij naar het oordeel van den Capitulantenraad nog voor benoeming in eenigerlei betrekking als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), dan wel als spoorwegambtenaar in den zin der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 in aanmerking kunnen komen.

15. 1. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

2. Het kan worden aangehaald als „Capitulantenbesluit", met vermelding van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Defensie, van Koloniën, van Waterstaat, van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Financiën, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Sociale Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a.i.,
H. Colijn.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Waterstaat,
Van Lidth de Jeude,

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 17 *April* 1936.)

BIJLAGE A.

OPGAAF van de candidatenlijsten, welke ingevolge het bepaalde bij artikel 9, eerste lid, van navermeld besluit, door den Directeur van het Centraal Capitulantenbureau moeten worden aangehouden ter vervulling van vacatures:

I. als *militair ambtenaar*, in den zin van artikel 1, eerste lid, onder *a*, der Militaire Ambtenarenwet 1931, in den rang van sergeant (wachtmeester) bij de daartoe in artikel 8 van vorenbedoeld besluit aangegeven onderdeelen der Koninklijke landmacht (*Candidatenlijst* N°. 1);

II. in *betrekkingen :*

waarvoor eene schoolontwikkeling vereischt wordt, uitgaande boven die, verkregen door het met vrucht volgen van het gewoon lager onderwijs, en welke functiën op zichzelf zoodanige eischen stellen, dat zij :				waarvoor geen hoogere schoolontwikkeling wordt geëischt dan die, verkregen door het met vrucht volgen van het gewoon lager onderwijs, en te vervullen door een capitulant :			
dienen te worden vervuld door een capitulant, die den rang van sergeant (wachtmeester) heeft bekleed,		kunnen worden vervuld door een capitulant, die *niet* in den rang van sergeant (wachtmeester) heeft gediend,		die moet hebben gediend in den rang van sergeant (wachtmeester),		die *niet* in den rang van sergeant (wachtmeester) behoeft te hebben gediend,	
terwijl in die functiën regelmatig arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën in gewone omstandigheden geen arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën regelmatig arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën in gewone omstandigheden geen arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën regelmatig arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën in gewone omstandigheden geen arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën regelmatig arbeid op Zondag moet worden verricht :	terwijl in die functiën in gewone omstandigheden geen arbeid op Zondag moet worden verricht :

A. *in dienst van het Rijk*, als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), uitgezonderd als politie-ambtenaar :

Candidatenlijst n°. 2	*Candidatenlijst* n°. 3	*Candidatenlijst* n°. 4	*Candidatenlijst* n°. 5	*Candidatenlijst* n°. 6	*Candidatenlijst* n°. 7	*Candidatenlijst* n°. 8	*Candidatenlijst* n°. 9

B. *in dienst eener provincie*, als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) :

Candidatenlijst n°. 10	*Candidatenlijst* n°. 11	*Candidatenlijst* n°. 12	*Candidatenlijst* n°. 13	*Candidatenlijst* n°. 14	*Candidatenlijst* n°. 15	*Candidatenlijst* n°. 16	*Candidatenlijst* n°. 17

C. *in dienst eener gemeente*, als ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), uitgezonderd als politie-ambtenaar :

Candidatenlijst n°. 18	*Candidatenlijst* n°. 19	*Candidatenlijst* n°. 20	*Candidatenlijst* n°. 21	*Candidatenlijst* n°. 22	*Candidatenlijst* n°. 23	*Candidatenlijst* n°. 24	*Candidatenlijst* n°. 25

D. *in dienst van eenige andere publiekrechtelijke organisatie dan hiervoren genoemd :*

Candidatenlijst n°. 26	*Candidatenlijst* n°. 27	*Candidatenlijst* n°. 28	*Candidatenlijst* n°. 29	*Candidatenlijst* n°. 30	*Candidatenlijst* n°. 31	*Candidatenlijst* n°. 32	*Candidatenlijst* n°. 33

E. als spoorwegambtenaar in den zin der Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 :

Candidatenlijst n°. 34	*Candidatenlijst* n°. 35	*Candidatenlijst* n°. 36	*Candidatenlijst* n°. 37	*Candidatenlijst* n°. 38	*Candidatenlijst* n°. 39	*Candidatenlijst* n°. 40	*Candidatenlijst* n°. 41

III. als *politie-ambtenaar* (*Candidatenlijst* n°. 42).

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 April 1936 (*Staatsblad* n°. 542).

Mij bekend,
De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., H. Colijn.

BIJLAGE B.

Departementen van Algemeen Bestuur.

Algemeen :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Chef-vakman (*a*);
Vakman (*a*);
Archiefbediende (9);
Binder (*a*);
Verwarmingsstoker-vakman (*a*);
Vaste knecht (9);
Verwarmingsstoker (*a*);
Tremmer (8).

Financiën :
Magazijnbediende bij het bureau Verificatie der Afdeeling Invoerrechten (9);
Magazijnbediende-binder bij het magazijn van materieel der afdeeling Centrale Directie (a);
Expediteur bij idem (3, 5).

Defensie :
Teekenaar (*a*);
Lichtdrukker (9);
Assistent bij de afdeeling Hydrographie (9).

Landbouw en Visscherij :
Stoffeerder (*a*).

Hooge Colleges van Staat.

Eerste Kamer der Staten-Generaal :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Verwarmingsstoker (*a*);
Assistent-bode of vaste knecht (9).

Tweede Kamer der Staten-Generaal :
Chef-vakman (*a*);
Verwarmingsstoker (*a*);
Vaste knecht (9).

Raad van State :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Knecht (9).

Algemeene Rekenkamer :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Binder (*a*);
Assistent-bode (9).

Kabinet der Koningin :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Knecht (9).

Kanselarij der Nederlandsche Orden :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Justitie.

Burgerlijke en Militaire Gerechten, alsmede Centrale Raad van Beroep, Raden van Beroep (O) en Raden van Beroep (Dir. Bel.) :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge (6);
Concierge, tevens bode (6);
Knecht (9);
Verwarmingsstoker (*a*);
Ambtenaar, voor zoover in positie gelijk met den schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Gevangenissen en Rijkswerkinrichtingen :
Meesterknecht bij den arbeid (*a*);
Klerk (3, 5);
Opzichter bij den arbeid (3, 5);
Hulpstoker (8);
Beambte voor huishoudelijke diensten (8);
Bewaarder (8);
Ziekenverpleger (*a*);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Bijkok (8);
Kok (*a*);
Beambte in algemeenen dienst (6, 8);
Zaalopziener (6, 8);
Winkelhouder (2, 6);
Magazijnmeester (3, 7).

Rijksasyls voor psychopathen :
Magazijnmeester (3, 7);
Verpleger (*a*);
Beambte in algemeenen dienst (6, 8);
Bijkok (8);
Kok (*a*);
Laboratoriumbediende (8);
Portier (6, 8);
Tuinman-stoker (*a*).

Rijkstucht- en opvoedingswezen :
Algemeen College van toezicht, bijstand en advies :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijksopvoedingsgestichten voor jongens :
Beambte in algemeenen dienst (2, 6);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Ziekenverpleger (*a*);
Kok (*a*);
Beambte voor huishoudelijke diensten (8).

Tuchtscholen voor jongens :
Beambte in algemeenen dienst (2, 6);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Beambte voor huishoudelijke diensten (8).

Voogdijraden :
Schrijver 2e klasse (ter standplaats Amsterdam, Rotterdam, 's-Gravenhage en Utrecht) (3, 5, 7, 9);
Schrijver 2e klasse (in de overige standplaatsen) (7, 9);
Bode (9).

Reclasseering :
Schrijver 2e klasse bij het Centraal College voor de Reclasseering (3, 5, 7, 9).

Rijkspolitie :
Administratief ambtenaar bij de Rijksveldwacht (3);
Rijksveldwachter (42);
Assistent bij het grenscommissariaat te Zevenaar (tevens belast met administratieve werkzaamheden) (*a*).

Grensbewaking :
Hulpkommies (42).

Verzekeringskamer :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge-bode (8).

Centraal Bureau van Bijstand in zake van het toezicht op de boekhouding der Notarissen :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Binnenlandsche Zaken.

Centrale Commissie voor de keuring van films :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge (8);
Hulpoperateur (*a*).

Krankzinnigenwezen :
Schrijver 2e klasse ten bureele van een inspecteur voor het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten (3, 5, 7, 9);
Kleermaker (*a*);
Kok (*a*);
Schilder (*a*);
Schoenmaker (*a*);
Stoomstoker-vakman (*a*);
Timmerman (*a*);

Wasscherijbediende (*a*);
Matrassenmaker (*a*);
Parkwachter (6);
Portier (6);
Stoomstoker (*a*);
Tuinknecht (9);
Verver (9);
Arbeider in de keuken (8);
Bijkok (8);
Hulpportier (8);
Magazijnbediende (8);
Nachtportier (8);
Bediende (8);
Huisknecht (8);
Nachtwaker (8);
Tremmer (8);
Tuinarbeider (9);
Waschknecht (9).

Rijkskrankzinnigengesticht te Woensel:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Ondersteuning behoeftige Nederlanders in het buitenland:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Nederlandsche Staatscourant:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Winkelbediende (9).

Algemeene Landsdrukkerij:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Stoker (8);
Hulpportier (9);
Hulpvakarbeider (9);
Liftbediende (9);
Kantoorknecht (9);
Loopknecht (9);
Nachtwaker (9);
Chauffeur (*a*);
Hulpchauffeur (*a*);
Magazijnknecht (9).

Pensioenraad:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Vaste knecht (9).

Rijkspostspaarbank:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Verwarmingsstoker-vakman (a);
Vaste knecht (9);
Nachtwaker (9).

Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie:
Kantoorhouder (voor zoover geen keuze kan worden gedaan uit de ter plaatse aanwezige krachten) (2, 4);
Teekenaar (*a*);
Schrijver (3, 5, 7, 9);
Besteller (6, 8);
Portier (8);
Verwarmingsstoker (*a*);
Werkman (9).

Postchèque- en Girodienst:
Schrijver (3, 5, 7, 9);
Vaste knecht (9);
Verwarmingsstoker (*a*).

Magazijn van postzegels te Haarlem:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Magazijnbediende (9).

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Onderwijsraad:
Klerk (3, 5).

Rijksuniversiteiten en Technische Hoogeschool:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Archiefbediende (9);
Bibliotheekbediende (9);
Laboratoriumbediende (8);
Verwarmingsstoker (*a*);
Bijkok (8);
Hulpportier bij een ziekenhuis (8);
Hulpstoker (8);
Magazijnbediende (9, c.q. 8);
Museumbediende (9, c.q. 8);
Nachtportier (9);
Operatiebediende 2e klasse (*a*);
Polikliniekbediende 2e klasse (9, c.q. 8);
Stalknecht (8);
Apothekersbediende (8);
Badknecht (8);
Bediende 2e klasse (9, c.q. 8);
Huisknecht (8);
Hulpportier (8);
Knecht (8);
Nachtwaker (9);
Stalarbeider (8);
Transportarbeider (9, c.q. 8);
Tremmer (8);
Tuinarbeider (9);
Waschknecht (9, c.q. 8).

Academisch Ziekenhuis te Leiden:
Transportbediende (9, c.q. 8);
Magazijnbediende (9, c.q. 8);
Apothekersbediende, tevens magazijnbediende (9, c.q. 8).

Inspectie Lager Onderwijs:
Administratief ambtenaar (*a*).

Rijks Hoogere Burgerscholen met 5- en met 3-jarigen cursus:
Amanuensis (*a*);
Concierge (9).

Rijkskweekscholen voor onderwijzers en onderwijzeressen:
Concierge (9).

Nijverheidsonderwijs:
Rijksnijverheidsscholen:
Ambtenaar van administratie (3, 5);
Amanuensis (*a*);
Concierge (9).

Rijksarchieven:
Hulpbinder (9);
Bode (9);
Portier (9);
Bibliotheekbediende (9);
Verwarmingsstoker-vakman (*a*).

Bureau van de Commissie voor 's Rijks geschiedkundige publicatiën:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Koninklijke Bibliotheek:
Verwarmingsstoker (*a*);
Portier (9);
Bibliotheekbediende (3, 5, 7, 9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Koninklijke Akademie van Wetenschappen:
Bediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Bibliotheekassistent (3, 5);
Bibliotheekbeambte (3, 5).

Rijksakademie van Beeldende Kunsten:
Werkman (9);
Bediende (9);
Ambtenaar van administratie (*a*).

Koninklijk Kabinet van Schilderijen :
Nachtwaker (9) ;
Museumbediende (8) ;
Concierge (6) ;
Ambtenaar van administratie (*a*).

Rijksmuseum :
Nachtwaker (9) ;
Hulpportier (8) ;
Museumbediende (8) ;
Verwarmingsstoker-vakman (*a*) ;
Tuinknecht (9) ;
Klerk (*a*).

Rijks Ethnografisch Museum :
Museumbediende (8) ;
Portier (8) ;
Ambtenaar van administratie (*a*).

Rijksbureau voor de Monumentenzorg :
Concierge (9) ;
Klerk (3, 5).

Rijksmuseum van Oudheden :
Museumbediende (8) ;
Bediende (8) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Gevangenpoort te 's-Gravenhage :
Concierge (2).

Prinsenhof te Delft :
Concierge (2).

Muiderslot :
Concierge (8).

Rijksmuseum H. W. Mesdag te 's-Gravenhage :
Museumbediende (8) ;
Concierge (8).

Rijksmuseum Huis Lambert van Meerten te Delft :
Museumbediende (8) ;
Concierge (8).

Rijksmuseum G. M. Kam te Nijmegen :
Portier (8).

Rijksmuseum „Twenthe" :
Concierge (8).

Financiën.

Agentschap van het Ministerie van Financiën :
Vaste knecht (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijksmunt :
Werkman 2e klasse (9) ;
Bediende bij de afdeeling contrôle (9) ;
Laboratoriumbediende (9) ;
Portier (8) ;
Klerk (3, 5) ;
Controleur (*a* uit 3) ;
Opzichter (*a* uit 3).

Directe belastingen, invoerrechten en accijnzen :
Vaste knecht (9) ;
Bode (9) ;
Portier (9) ;
Concierge (9) ;
Hulpkommies (2, 4, 6, 8) ;
Kommies te water 2e klasse (*a* uit 2, 6 en 42) ;
Schrijver (2, 6) ;
Laboratoriumbediende bij het Laboratorium van het Departement van Financiën (9).

Waarborg en de belasting der gouden en zilveren werken :
Assistent (3).

Registratie en Domeinen :
Portier (9) ;
Concierge (9) ;
Schrijver (3, 7) ;
Dekknecht-motordrijver op een domeinvaartuig (*a*) ;
Knecht op een domeinvaartuig (*a*) ;
Waardsman der domeinen (9) ;
Onderopziener der domeinen (*a*) ;
Opziener der Staatsvisscherijen (2, 6) ;
Opziener der Domeinen (voor de Staatsduinen) (42) ;
Teekenaar der Domeinen (*a*) ;
Meetarbeider (9) ;
Klerk ter directie Staatsloterij (3, 5) ;
Stempelaar van het buitengewoon zegel (9) ;
Stoker bij de visscherijpolitie op de Zeeuwsche stroomen (*a*) ;
Knecht bij idem (8) ;
Schrijver 2e klasse bij het Bestuur der Visscherijen op de Zeeuwsche stroomen (3, 5, 7, 9).

Rijksinkoopbureau :
Vaste knecht (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijksgebouwendienst :
Vaste knecht (9) ;
Nachtwaker (9) ;
Verwarmingsstoker-vakman (*a*) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9) ;
Teekenaar 2e klasse (*a*) ;
Concierge Oostindisch Huis te *Amsterdam* (7).

Rijks-Administratiegebouw te Amsterdam :
Concierge (7).

Rijkskantorencomplex aan de Koningskade te 's-Gravenhage :
Concierge (7).

Defensie.

Rijkswerven en Marine-etablissement :
Werfsjouwer (9) ;
Sjouwer bij het torpedo-atelier (9) ;
Sjouwer bij de verspermijnenmagazijnen (9) ;
Magazijnsjouwer (9) ;
Machinepoetser (9) ;
Werkman bij de voorraadmagazijnen (9) ;
Werkman bij de verspermijnenmagazijnen (9) ;
Werkman bij de reservemagazijnen (9) ;
Werfwerkman (9) ;
Voorslager (9) ;
Telefoonwachter (8) ;
Conserveerder (9) ;
Conservatie-werkman (9) ;
Bureau-oppasser (9) ;
Badknecht (9) ;
Hulpbeheerder (9) ;
Schrijver (9) ;
Werkman bij het Commandement der Marine (9) ;
Werkman bij het scheikundig laboratorium te Amsterdam (9) ;
Werkman in de verbandkamer (*a*) ;
Bode (9) ;
Sluiswachter (9) ;
Havenwachter (9) ;
Beambte van politie (42) ;
Teekenaar 2e klasse (*a*) ;
Bureelbeambte 2e klasse (3, 5, 7, 9) ;
Assistent bij den Commies van aanneming der Marine (3) ;
Expediteur te Willemsoord (3, 7) ;
Werkman bij het Marinehospitaal te Willemsoord (9).

Hydrografie :
Teekenaar (*a*).

Loodswezen, Betonning, Bebakening en Verlichting :
Concierge bij het gebouw voor wacht- en slaaplokalen voor loodspersoneel te Hoek van Holland (6);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Kantoorlooper (met uitzondering van dien te Hellevoetsluis) (9);
Kantoorlooper-telefonist (8).

Proefstation der Kustverlichting :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

's Rijks kustverlichting :
Stoker (*a*);
Motordrijver der 2e klasse (*a*);
Lichtwachter der 2e klasse (8);
Lichtwachter der 1e klasse (8).

Betonningsmagazijn :
Werkman (9).

Centrale magazijnen van militaire kleeding en uitrusting :
Werkman zonder vakbekwaamheid (9);
Wasscher (9);
Stoker (*a*);
Magazijnoppasser (9);
Schrijver (3, 5, 7, 9).

Militaire Bureelen :
Vaste knecht (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Bureau van den Generalen Staf :
Ambtenaar van administratie 3e klasse (3);
Archiefbediende bij het krijgsgeschiedkundig archief (5);
Schrijver bij idem (3, 5, 7, 9).

Genie :
Concierge van de Geniebureelen te Utrecht (8);
Bureelambtenaar (3).

Militaire Bakkerijen :
Zolderknecht (9);
Schrijver (9).

Magazijnen der Artillerie te Delft en Commissie van Proefneming :
Sjouwer (9);
Magazijnknecht (9);
Schrijver (3, 5, 7, 9).

Artillerie-Schietkamp :
Werkman in algemeenen dienst (9);
Terreinarbeider (9);
Werkman met bijzonderen dienst (9).

Electrische en Verwarmingsinstallaties in kazernes, forten, enz. :
Werkman (8);
Stoker (*a*).

Inrichting voor biologische reiniging te Ede :
Werkman (8).

Inrichting voor drinkwatervoorziening in de militaire gebouwen te Utrecht :
Werkman (8).

Militaire Inrichting voor drinkwatervoorziening in de Stelling van Amsterdam :
Hulpstoker (*a*).

Militair Boschbeheer in de legerplaats bij Harskamp :
Werkman (9).

Werkplaatsen en Magazijnen van het Regiment Genietroepen :
Magazijnknecht (9);
Assistent-lijnwerker (9);
Laboratoriumbediende (*a*).

Korpsen :
Werkman in algemeenen dienst (9);
Wapenpoetser (9);
Parkknecht (9);
Timmerman bij de schietbaan (*a*);
Stoker (*a*);
Rijwielhersteller (*a*).

Militaire Hospitalen :
Werkman in algemeenen dienst (9);
Werkman met bijzonderen dienst (9);
Stoker (*a*);
Schrijver (9).

Militaire Verplegingsinrichtingen :
Magazijnsoppasser (9);
Schrijver (9).

Inrichtingen voor Militair Onderwijs :
Werkman in algemeenen dienst (9);
Werkman met bijzonderen dienst (9);
Magazijnknecht (9);
Werkman-amanuensis (*a*);
Stoker (*a*).

Bureau van den Inspecteur van den Geneeskundigen Dienst der Landmacht :
Concierge (8).

Rijksmagazijn van geneesmiddelen :
Werkman zonder vakbekwaamheid (9);
Opzichter van de instrumentenkamer (7);
Schrijver (3, 5, 7, 9);
Concierge (8).

Hoogere Krijgsschool :
Schrijver 2e klasse (3, 7);
Concierge (8);
Amanuensis (teekenaar) (*a*).

Koninklijke Militaire Akademie :
Amanuensis (*a*);
Assistent-bibliothecaris (3);
Boekhouder-bureelchef (3).

Topografische Dienst :
Verwarmingsstoker (*a*);
Magazijnbediende (9);
Portier (9);
Bode (9);
Bibliotheekbediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Magazijnmeester-concierge (6).

Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen :
Werkman zonder vakbekwaamheid (9);
Wapenpoetser (9);
Sjouwer (9);
Afbramer (9);
Werkman in de verbandkamer (*a*);
Verver (9);
Tuinknecht (9);
Terreinwachter (9);
Sorteerder (9);
Schuitenvoerder (9);
Magazijnknecht (9);
Kraandrijver (9);
Hulpstoker (*a*);
Hulpportier (9);
Bediende (9);
Schutter (9);
Chauffeur (*a*);
Teekenaar (*a*);
Laboratoriumbediende (*a*);
Tremmer (8);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Terreinopzichter (42);
Telefonist (8);

Amanuensis (*a*);
Opzichter van politie (42);
Magazijnbeheerder der 2e klasse (7).

Luchtvaartbedrijf te Soesterberg:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Waterstaat.

Rijkswaterstaat:
Ambtenaar bij den algemeenen dienst (3);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Lichtdrukker (9);
Concierge (8);
Voogd van Rottum (2, 6);
Bestuurder van een Rijksmotorrijtuig (*a*);
Waker bij de Rijksbaggerwerken (6);
Bakenmeester (3, 7);
Lichtwachter (8);
Hulpbrugmeester (6);
Brugwachter (8);
Brugknecht (8);
Duinwachter (42);
Havenmeester te Middelharnis, Numansdorp, Urk en Wieringen (den Oever) (*a*);
Havenmeester te Assen (*a*);
Havenmeester te Dintelsas (*a*);
Tweede Havenmeester te Breskens (*a*);
Havenwachter (*a*);
Havenknecht (8);
Pontknecht (8);
Kantonnier (*a*);
Sluisknecht (8);
Dekknecht (8).

Rijksstudiedienst voor de luchtvaart:
Werkman (9);
Portier (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Teekenaar 2e klasse (*a*).

Geologische dienst:
Bediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Toezicht op de Spoorwegen:
Vaste knecht (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Teekenaar (*a*).

Mijnraad:
Bureelambtenaar (3).

Staatstoezicht op de mijnen:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Scheepvaartinspectie:
Vaste knecht (9);
Bode (9);
Portier (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Raad voor de Scheepvaart:
Bode (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge (6).

Korps Geleiders van ontplofbare stoffen:
Geleider (*a*, uit 2 en 6).

Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden:
Havenknecht (8);
Halknecht (8);
Dokknecht (*a*);
Politiebeambte (42);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9.)

Zuiderzeeraad:
Bureelambtenaar (3).

Zuiderzeewerken:
Brugknecht aan de basculebrug bij Van Ewijcksluis (8);
Sluisknecht te Kornwerderzand (8);
Kantonnier bij de Zee- en havenwerken (*a*);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge (6, 8).

Luchtvaartdienst:
Vaste knecht (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijksdienst ter uitvoering van de Zuiderzeesteunwet te Amsterdam:
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge (6, 8).

Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

Technische Voorlichtingsdienst ten behoeve van de Nijverheid:
Administratief ambtenaar (3).

Rijksbureau voor Onderzoek van Handelswaren:
Laboratoriumbediende (9).

Rijksproefstation en Voorlichtingsdienst ten bate van de klei- en aardewerkindustrie te Gouda:
Concierge (8).

Rijksproefstation en Voorlichtingsdienst ten bate van de leder- en schoenindustrie te Waalwijk:
Laboratoriumbediende (9).

Voorlichtingsdienst ten behoeve van den Rubberhandel en de Rubbernijverheid te Delft:
Laboratoriumbediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Voorlichtingsdienst ten behoeve van den Vezelhandel en de Vezelnijverheid te Delft:
Amanuensis (*a*).

IJkwezen:
Bediende (9).

Octrooiraad en Bureau voor den Industrieelen Eigendom:
Vaste knecht (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Centraal Bureau voor de Statistiek:
Vaste knecht (9);
Verwarmingsstoker-vakman (*a*);
Archiefbediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Landbouw en Visscherij.

Voorlichtingsdienst ten behoeve van den Landbouw:
Laboratoriumbediende (*a*).

Landbouwhoogeschool:
Kantoorbode (9);
Laboratoriumbediende (9);
Bibliotheekbediende (9);
Archiefbediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9);
Concierge (6).

Middelbare Landbouwschool te Groningen:
Stoker (*a*).

Middelbare Koloniale Landbouwschool te Deventer:
Schoonmaker (9);
Bediende (9).

Rijkslandbouwproefstations:
Stoker (*a*);
Laboratoriumbediende (9);
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Plantenziektenkundige dienst te Wageningen :
Laboratoriumbediende (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Domeinbeheer :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Staatsboschbeheer :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Veeartsenijkundige dienst :
Rijksseruminrichting :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9) ;
Stalarbeider (*a*) ;
Laboratoriumbediende (*a*) ;
Portier (7) ;
Chauffeur (*a*).

Staatsveeartsenijkundig Onderzoekingsinstituut te Rotterdam :
Laboratoriumbediende (*a*).

Rijkszuivelstation te Leiden :
Laboratoriumbediende (*a*) ;
Controleur (3, 7).

Rijksinstituut voor Chemisch, Microbiologisch en Hydrografisch Visscherijonderzoek :
Bediende (9) ;
Laboratoriumbediende (*a*).

Visscherij-inspectie :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Sociale Zaken.

Rijksinspectie voor de werkverschaffing :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Stoomwezen :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Arbeidsinspectie en Inspectie van den Havenarbeid :
Bode (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9) ;
Concierge (6).

Rijksinstituut voor zuivering van Afvalwater :
Bediende (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijksverzekeringsbank :
Kantoorknecht (9) ;
Verwarmingsstoker (*a*) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Contrôle op het Rekenplichtig Beheer der Rijksverzekeringsbank :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Raden van Arbeid :
Vaste knecht (9) ;
Concierge (6) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9) ;
Controleur 2e klasse (3).

Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Inspectie Volksgezondheid :
Klerk (3, 5) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Hoofdinspectie Volksgezondheid en Inspectie voor de Drankbestrijding :
Klerk (3, 5) ;
Controleur bij de afdeeling Drankbestrijding (42).

Rijkskeuringsdienst voor ingevoerde vleeschwaren :
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Gezondheidsraad :
Bode (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijksinstituut voor de Volksgezondheid :
Stalarbeider (*a*) ;
Verwarmingsstoker-vakman (*a*) ;
Concierge (6) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Rijkskweekschool voor vroedvrouwen te Rotterdam:
Huisknecht (9) ;
Stoomstoker (*a*) ;
Portier (8).

Rijksbureau voor drinkwatervoorziening :
Knecht (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Koloniën.

Koloniaal Etablissement :
Bode (9) ;
Schrijver 2e klasse (3, 5, 7, 9).

Geneeskundige raad :
Schrijver 1e klasse-huisbewaarder (3, 5).

Algemeen.

Alle betrekkingen bij de hiervorenvermelde Diensten, enz., welke niet reeds met name zijn aangeduid, voor zooveel eene vacature daarin niet kan worden vervuld door bevordering van een reeds in vasten dienst zijnd ambtenaar bij denzelfden tak van dienst, enz., voor zoover die betrekkingen in taak en aard overeenkomen met de hierboven aangegeven functiën ; een en ander, onder voorbehoud, dat naar het oordeel van den Capitulantenraad een voor vervulling van de vacature in zoodanige betrekking geschikt te achten capitulant kan worden aangewezen.

Waar achter eene betrekking is vermeld, dat daarin capitulanten, candidaten van verschillende lijsten kunnen worden benoemd, zal door den Capitulantenraad — in daartoe dienend geval na overleg met den ter zake betrokken dienst — worden bepaald, uit welke candidatenlijst eene bestaande vacature in die betrekking zal worden vervuld.

Behoort bij Koninklijk besluit van 3 April 1936 (*Staatsblad* nº. 542).

Mij bekend,
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

S. 560.

6 *Januari* 1936. BESLUIT tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 25 April 1913 (*Staatsblad* nº. 139) betreffende het Staatsmijnbedrijf in Limburg en den Mijnraad.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 12 December 1935, La. EE., afdeeling Vervoer- en Mijnwezen ;

Gelet op artikel 125, eerste lid, van de Ambtenarenwet 1929 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 December 1935, nº. 31) ;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 2 Januari 1936, nº. 493, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

In lid 3 van artikel 5 van Ons besluit van 25 April 1913 (*Staatsblad* nº. 139) betreffende het Staatsmijnbedrijf in *Limburg* en den Mijnraad,

gewijzigd bij Ons besluit van 4 Februari 1935 (*Staatsblad* nº. 36), wordt in plaats van „in het laatste en in het vóórlaatste lid'' gelezen „in lid 6 en in lid 7''.

Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

8. De bepalingen van Ons besluit van 3 Augustus 1922 (*Staatsblad* nº. 479), het laatst gewijzigd bij Ons besluit van 9 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 8), zooals die thans luiden of zullen gaan luiden, zijn van overeenkomstige toepassing op de Rijksambtenaren in vasten dienst bij de Staatsmijnen in *Limburg*.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 17 *Januari* 1936.)

S. 561.

18 *Januari* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den spoorweg *Gouda—Rotterdam* over het *Boerengat* te *Rotterdam*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 21 December 1935, La. I., afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Januari 1936, nº. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Januari 1936, nº. 483, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen het reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den spoorweg *Gouda—Rotterdam* over het *Boerengat* te *Rotterdam*, zooals dat bij dit besluit is gevoegd.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 18den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 11 *Febr.* 1936).

REGLEMENT VOOR DE SCHEEPVAART ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den spoorweg Gouda—Rotterdam over het Boerengat te Rotterdam.

Art. 1. Alleen de brugwachter is bevoegd de spoorwegbrug te openen of te sluiten of eenig deel daarvan te verzetten.

Art. 2. 1. De beweegbare brug blijft in den regel gesloten en wordt ten dienste van de scheepvaart op verzoek van belanghebbenden geopend, voor zoover het spoorwegverkeer over de brug dit toelaat.

2. Op Zon- en algemeen erkende Christelijke feestdagen mag de brug gesloten worden gehouden.

3. De geopende brug geeft ééne vrije doorvaartopening aan de Westzijde van den middenpijler.

4. Met het sluiten van de brug wordt aangevangen *vijftien* minuten vóór het tijdstip, waarop de komst van een trein is bepaald of aangekondigd.

5. Indien evenwel door weersgesteldheid of andere buitengewone omstandigheden de sluiting vermoedelijk meer tijd dan gewoonlijk zal vorderen, wordt daarmede zooveel vroeger aangevangen, als voor tijdige sluiting noodig is.

6. Voor werktreinen wordt de brug gesloten na aankomst bij en verzoek tot gebruik van de brug.

7. Het geopend of gesloten zijn van de vrug wordt des daags niet door seinen aangeduid. Des nachts wordt het geopend zijn van de brug naar de zijde vanwaar de doorvaart toegelaten wordt aangeduid door een groen licht, naar de zijde vanwaar de doorvaart niet toegelaten wordt door een rood licht aan de Oostzijde van de doorvaartopening; het gesloten zijn van de brug wordt aangeduid door een rood licht boven de doorvaartopening. Nachtseinen worden gegeven een half uur na zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang.

Art. 3. 1. Bij het naderen van de brug moeten de schippers de zeilen van hunne schepen voorzien, als bij het volgende artikel is bepaald, of in de gei brengen, de ankers binnen boord brengen, de stoom geheel of gedeeltelijk afsluiten en in het algemeen de vaart van het schip zoodanig verminderen, dat het buiten de remmingwerken van de brug kan stilhouden ingeval de brugwachter dat noodig acht.

2. Bij harden wind, sterken stroom of bij snelle vaart van het schip zijn de schippers verplicht, door het achteruitbrengen van een lijn of van een tros of van kettingen of door het terugwerken van de machine of motor, de vaart van het schip te verminderen en de goede richting ervan te verzekeren.

3. De schippers moeten door geluidseinen of door roepen den brugwachter waarschuwen, dat opening van de brug gewenscht wordt.

4. Nadat de brugwachter toestemming tot doorvaren heeft gegeven en niet vroeger, wordt het schip naar de brug gestuurd en zoo langzaam voortbewogen, dat geen deel van de brug of van de remmingwerken door stooten van het schip kan worden beschadigd.

5. In geen geval mogen de schepen, wanneer de brug niet geheel geopend is, zonder schriftelijke vergunning van den brugwachter dichter dan tot de boven vermelde remmingwerken de brug naderen, ook niet indien door mist of andere oorzaken des daags de brug en des nachts de seinen, bedoeld in artikel 2, niet duidelijk te onderscheiden of niet zichtbaar zijn.

Art. 4. 1. Bij het doorvaren van de brug worden de schepen met geringe snelheid bewogen, stoom- en motorbooten met verminderde kracht.

2. Zeilende schepen moeten zoodanig zeil minderen, dat zij de brug langzaam doorvaren.

3. De schooten moeten zooveel ingehaald en de raas gebrast of getopt worden, dat bij het doorvaren geen touwen of zeilen met de brug of remmingwerken in aanraking kunnen komen.

4. Bij het doorvaren mogen van de schepen geen ankers of kettingen buiten boord hangen of liggen, en andere voorwerpen niet dan zoodanig, dat zij met de brug of remmingwerken niet in aanraking kunnen komen.

5. Het is verboden met haken, boomen of andere voorwerpen het hout-, muur- of ijzerwerk van de brug aan te raken; de remmingwerken, schuifhouten, haalpennen of ringen zijn hiervan uitgezonderd.

6. Het verminderen der vaart of het vastmaken der schepen geschiedt alleen door het uitbrengen van kettingen of touwen aan de meerpalen (die voor niets anders gebruikt mogen worden), tenzij het uitbrengen van een anker onvermijdelijk is.

7. De schippers zorgen dat geen schade wordt toegebracht aan de vaartuigen, steigers, heien, bokken of andere werktuigen, gebezigd voor herstelling of vernieuwing van de brugwerken of voor uitdieping van het vaarwater nabij de brug.

Art. 5. Het is verboden schepen in de opening van de brug stil te houden, aan eenig deel van de brug vast te leggen of te verhalen.

Art. 6. 1. Een schip mag binnen de remmingwerken, bedoeld in artikel 3, niet langer vertoeven dan volgens het oordeel van den brugwachter noodig is.

2. Binnen de brug varen de schepen elkaar niet voorbij dan met toestemming van den brugwachter.

3. Binnen de remmingwerken varen de schepen elkander in de richting naar de brugopening niet voorbij dan met toestemming van den brugwachter.

4. Buiten de remmingwerken wachten de schepen totdat die, welke zich nader bij de brug bevinden, zijn doorgevaren.

5. Indien aan beide zijden van de brug schepen op doorvaart wachten, bepaalt de brugwachter in welke volgorde de schepen moeten doorvaren.

Art. 7. Indien meer dan één schip aan de zelfde zijde voor de gesloten brug komt, moeten de later aankomende op behoorlijken afstand achter de vroeger aangekomene blijven, teneinde opstopping of verwarring te voorkomen.

Art. 8. De schepen varen door de geopende brug met vergunning van den brugwachter en in de volgorde van aankomst.

Art. 9. Wanneer een schipper weigert zijn schip in de opening van of nabij de brug naar de aanwijzing van den brugwachter te stoppen, te bewegen of te verhalen, is deze bevoegd, desnoods ondersteund door den sterken arm, op kosten van den onwillige, het noodige te verrichten om de aanwijzing te doen uitvoeren.

Art. 10. Wanneer een vastgeraakt schip het sluiten van de brug ten dienste van het spoorwegverkeer verhindert, is de Directie van den spoorwegdienst of wie haar vervangt, bevoegd, onder toezicht van het bestuur van de Gemeente *Rotterdam* en op kosten van den gezagvoerder of eigenaar van het schip, de oorzaak of de oorzaken van die verhindering te doen wegnemen.

Art. 11. Schepen, waarvan niet te vreezen is, dat zij in de brugopening beklemd zullen raken, mogen onder de gesloten brug doorvaren.

Art. 12. 1. Onder schepen worden in dit reglement verstaan alle soorten van vaartuigen en vlotten.

2. Onder schippers worden verstaan zij, die op het schip of houtvlot gezag uitoefenen of met de leiding daarvan zijn belast.

3. Onder brugwachter worden mede verstaan de personen, welke den brugwachter vervangen of hem behulpzaam zijn.

Art. 13. Aan den brugwachter is de handhaving van de bepalingen van dit reglement opgedragen. Behalve de ambtenaren, in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering bedoeld, zijn de brugwachters en de ambtenaren, aan wie door den Staat en de beëdigde beambten en bedienden, aan wie door de Spoorwegonderneming het toezicht op de brug is opgedragen, met het opsporen van de overtredingen van dit reglement belast.

Art. 14. Aan de ambtenaren en beambten van den spoorweg, met de handhaving van dit reglement belast, wordt op hun aanvraag door het hoofd van het bestuur van de Gemeente *Rotterdam* en door alle ambtenaren met openbaar gezag bekleed, bijstand verleend.

Art. 15. Als overtreding van deze bepalingen wordt ook aangemerkt het niet voldoen aan eenig bevel van den brugwachter tot uitvoering of naar aanleiding van deze bepalingen gegeven.

Behoort bij Koninklijk besluit van 18 Januari 1936, *Staatsblad* nº. 561.

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

S. 562.

27 *Januari* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 6den December 1928, tot vaststelling van een Regeling van het Rijkstoezicht op de Luchtvaart (*Staatsblad* nº. 454), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 25sten November 1935 (*Staatsblad* nº. 668).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 27 December 1935, La. II, Luchtvaartdienst;

Gelet op de wet van den 12den December 1935 (*Staatsblad* nº. 700), tot wijziging van de Luchtvaartwet, zoomede op het bepaalde in artikel 52, lid 1, onder *b*, *c*, *e*, *h* en *q* van de Luchtvaartwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 Januari 1936, nº. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Januari 1936, nº. 472, Luchtvaartdienst;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In Hoofdstuk I van de Regeling Toezicht Luchtvaart, zooals daarvan de tekst luidt ingevolge het Koninklijk besluit van 25 November 1935 (*Staatsblad* nº. 668), worden de volgende wijzigingen gebracht:

1º. Het cijfer „1" voor den aanhef van artikel 1 vervalt;

2º. In punt VII van artikel 1 vervallen de woorden „of goedgekeurd";

3º. Lid 2 van artikel 1 vervalt.

Art. II. In Hoofdstuk IV van de Regeling Toezicht Luchtvaart worden de volgende wijzigingen gebracht:

1º. Aan artikel 23 wordt een nieuw lid van den volgenden inhoud toegevoegd:

„4. De aanvraag voor het verkrijgen van een

vliegbewijs Ah kan uitsluitend worden ingediend door een persoon of een lichaam, als bedoeld in artikel 4. Overal, waar in dit reglement sprake is van „de aanvrager" of „de candidaat" wordt daaronder na de indiening van zulk een aanvraag verstaan de persoon, ten behoeve van wien de aanvraag is ingediend."

2°. Aan lid 3 van artikel 26 wordt toegevoegd:

„Het bepaalde in lid 4 van artikel 23 vindt overeenkomstige toepassing."

3°. Aan lid 1 van artikel 27 wordt toegevoegd:

„Het bepaalde in lid 4 van artikel 23 vindt overeenkomstige toepassing."

Art. III. In Hoofdstuk VIII van de Regeling Toezicht Luchtvaart worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Artikel 155 vervalt.

2°. Artikel 156 wordt gelezen:

„*Art.* 156. 1. De rechthebbende op een voor het openbaar luchtverkeer aangewezen luchtvaartterrein, in de volgende artikelen de ondernemer genoemd, moet zorg dragen, dat ten genoegen van of vanwege Onzen Minister een aanduiding van den naam van het luchtvaartterrein in duidelijk tegen den ondergrond afstekende Romeinsche hoofdletters van tenminste de volgende afmetingen aanwezig is:

lengte van elke letter . . . . . 6 m
breedte van elke letter . . . . . 4,80 m
ruimte tusschen twee letters . . . 4,80 m
breedte van de banden, welke de letters vormen . . . . . 0,90 m

2. Van het bepaalde in het eerste lid kan door of vanwege Onzen Minister ontheffing worden verleend."

3°. Artikel 157 wordt gelezen:

„*Art.* 157. 1. De ondernemer van een voor het openbaar luchtverkeer met landvliegtuigen aangewezen luchtvaartterrein moet zorg dragen, dat het midden van het landingsterrein is aangegeven door middel van een teeken, waarvan de vorm en afmetingen voor elk geval afzonderlijk de goedkeuring van Onzen Minister behoeven.

2. Indien Onze Minister ten aanzien van een voor het openbaar luchtverkeer aangewezen luchtvaartterrein heeft bepaald, dat bij het gebruik bijzondere regelen moeten worden toegepast of afwijkingen van de in het Luchtverkeersreglement vastgestelde regelen zijn toegestaan, moet de ondernemer zorg dragen, dat op dat terrein ten genoegen van of vanwege Onzen Minister, een rood vierkant bord wordt uitgelegd, waarvan de zijden tenminste 3 m lang zijn. Des nachts dienen de zijden van het bord door tenminste acht roode lichten te worden aangeduid."

4°. De eerste alinea van artikel 159 wordt gelezen:

„1. Voor zoover een voor het openbaar luchtverkeer aangewezen luchtvaartterrein ingevolge de beschikkking tot aanwijzing (mede) voor het internationale luchtverkeer is bestemd, moet de ondernemer, onverminderd het bepaalde in het vorig artikel en behoudens door Onzen Minister te verleenen ontheffing, zorgdragen, dat op het luchtvaartterrein ten genoegen van of vanwege Onzen Minister:".

5°. De eerste alinea van het eerste lid van artikel 161 wordt gelezen:

„1. De ondernemer moet zorgdragen, dat op het luchtvaartterrein:".

6°. Artikel 168 wordt gelezen:

„*Art.* 168. 1. De ondernemer is verplicht maatregelen te nemen voor een behoorlijk toezicht op de veiligheid en de goede orde op het luchtvaartterrein.

2. De ondernemer zal dit toezicht doen geschieden door of onder leiding van een in zijn dienst staand persoon, die niet tevens in eenige dienstverhouding mag staan tot een ander dan den ondernemer.

3. De keuze van den ingevolge het vorig lid met het toezicht te belasten persoon behoeft de goedkeuring van Onzen Minister.

4. Degene, die alleen belast is met het toezicht, onderscheidenlijk degene, die daarvan de leiding heeft, wordt verder aangeduid als havenmeester.

5. Van het bepaalde in het tweede lid kan Onze Minister ontheffing verleenen. Aan deze ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden."

7°. Artikel 169 wordt gelezen:

„*Art.* 169. Het is verboden als gezagvoerder van een vliegtuig daarmede van een luchtvaartterrein op te stijgen zonder voorafgaande toestemming van of vanwege den havenmeester."

8°. In artikel 170 vervalt het woord „aangewezen".

9°. Artikel 171 wordt gelezen:

„*Art.* 171. 1. Voor zoover een voor het openbaar luchtverkeer aangewezen luchtvaartterrein ingevolge de beschikking tot aanwijzing (mede) voor het internationale luchtverkeer is bestemd, moet de ondernemer zorg dragen, dat langs den omtrek en in de nabijheid van de vliegtuigloodsen een strook uitsluitend bestemd wordt voor het zich voortbewegen van vliegtuigen op den grond anders dan bij landen of opstijgen, met dien verstande, dat het landingsterrein zoo groot mogelijk moet zijn.

2. Op een luchtvaartterrein, als bedoeld in het eerste lid, wordt de aldaar bedoelde strook, behalve voor wat het landen en opstijgen, zoomede het zich voortbewegen over den grond betreft, tot het landingsterrein gerekend."

10°. Artikel 176 vervalt.

Art. IV. In Hoofdstuk X van de Regeling Toezicht Luchtvaart wordt de volgende wijziging gebracht:

Het tweede lid van artikel 185 wordt gelezen:

„2. Het voorschrift, in het eerste lid vervat, geldt niet ten aanzien van vluchten, als bedoeld in artikel 196*ter* en in artikel 196*quinquies* van dit reglement, gehouden binnen den in die bepalingen genoemden afstand."

Art. V. In hoofdstuk XI van de Regeling Toezicht Luchtvaart wordt de volgende wijziging gebracht:

Het cijfer „1" voor den aanhef van artikel 189, zoomede het tweede lid van dat artikel vervallen.

Art. VI. Na Hoofdstuk XI van de Regeling Toezicht Luchtvaart wordt ingevoegd een nieuw hoofdstuk, Hoofdstuk XI*bis*, luidende:

„HOOFDSTUK XI*bis*.

Oefen- en proefvluchten.

Art. 196*ter*. Het verbod, gesteld in artikel 15, lid 1 van de Luchtvaartwet, geldt niet bij vluchten, welke worden uitgevoerd om de noodige

vaardigheid te verwerven voor de verkrijging van een bewijs van geschiktheid als bestuurder van een luchtvaartuig of welke geschieden bij het examen ter verkrijging van zulk een bewijs, mits zij worden gehouden binnen den afstand van 3 km van de grens van een luchtvaartterrein, hetwelk voor die vluchten mag worden gebezigd en het bepaalde in artikel 196*quater* wordt in acht genomen.

Art. 196*quater*. Vluchten, als bedoeld in het vorig artikel, mogen, behoudens door of vanwege Onzen Minister in bijzondere gevallen te verleenen ontheffing, alleen worden gehouden, wanneer ten aanzien van den leerling-bestuurder een verklaring is afgegeven door den in artikel 24 bedoelden geneeskundige, blijkens welke die bestuurder voldoet aan de eischen van lichamelijke geschiktheid, voorgeschreven voor het betrokken bewijs van geschiktheid.

Art. 196*quinquies*. Het verbod, gesteld in artikel 15, lid 2 van de Luchtvaartwet, geldt niet bij vluchten, ter beproeving van de eigenschappen en de goede werking van een luchtvaartuig, gehouden binnen den afstand van 5 km van de grens van een luchtvaartterrein, voor zoover het luchtvaartterrein voor die vluchten mag worden gebezigd en het bepaalde in de artikelen 196*sexies* en 196*septies* wordt in acht genomen.

Art. 196*sexies*. Behoudens door of vanwege Onzen Minister te verleenen ontheffing mogen vluchten, als bedoeld in het vorig artikel, alleen worden gehouden, wanneer het luchtvaartuig onder Rijkstoezicht is gebouwd.

Art. 196*septies*. Het is den gezagvoerder van een luchtvaartuig verboden bij vluchten, als bedoeld in artikel 196*quinquies*, personen te vervoeren, die niet bepaaldelijk met de uit te voeren vluchten bemoeiing hebben."

Art. VII. In Hoofdstuk XII van de Regeling Toezicht Luchtvaart wordt de volgende wijziging gebracht:

Het gestelde onder 3°. van het eerste lid van artikel 197 wordt gelezen:

„3°. indien een terrein, niet zijnde een luchtvaartterrein, zal worden gebruikt, een verzoek om ontheffing van de verbodsbepaling van artikel 42, lid 1 van de Luchtvaartwet, met vermelding van de gemeente, waarbinnen het terrein ligt en onder overlegging van een duidelijke teekening van het terrein en van de onmiddellijke omgeving daarvan, waaruit de afmetingen kunnen blijken."

Art. VIII. In Hoofdstuk XIII van de Regeling Toezicht Luchtvaart worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Artikel 201 wordt gelezen:

„*Art.* 201. 1. De kosten, welke voor de overheid voortvloeien uit de toepassing van de in artikel 203 genoemde bepalingen van de Luchtvaartwet, van dit Reglement en van het Luchtverkeersreglement, alsmede die, welke zijn verbonden aan uitreiking, verlenging, wederuitreiking of vernieuwing van de in artikel 203 genoemde bewijzen of gelijkstellingen worden berekend naar de in dat artikel bedoelde tarieven.

2. In bijzondere gevallen kan door of vanwege Onzen Minister geheel of gedeeltelijk ontheffing worden verleend van de verplichting tot het betalen van de in het eerste lid bedoelde kosten".

2°. Artikel 203 wordt gewijzigd als volgt:

Punt 2 wordt gelezen:

„2. Artikel 15, lid 3, onder *b*, 1 der Luchtvaartwet, j°. lid 2 van dat artikel (ontheffing bewijs van luchtwaardigheid luchtvaartuigen) f 5,—".

De punten 4, 5, 6 en 7 worden gelezen:

„4. Artikelen 18 tot en met 26 van de Luchtvaartwet (aanwijzing luchtvaartterrein) . . . . . f 300,— of zooveel minder als door of vanwege Onzen Minister bepaald.

5. Artikel 27, lid 2 van de Luchtvaartwet (ontheffing verbod bouwen op luchtvaartterrein) . . . . . f 5,—

6. Artikelen 28 tot en met 35 van de Luchtvaartwet (verbod bouwen op en boven belendende terreinen) . . . . . f 500,— of zooveel minder als door of vanwege Onzen Minister bepaald.

7. Artikel 42, lid 3 van de Luchtvaartwet (ontheffing verbod dienstbaar maken en gebruiken luchtvaartterrein) . . . . . f 10,—"

Punt 10 vervalt.

Punt 13 wordt gelezen:

„Artikel 63, lid 3 van het Luchtverkeersreglement (ontheffing verbod hinderlijk geluid en sleepen van voorwerpen in de lucht) . . . . . f 5,—"

Art. IX. In Hoofdstuk XIV van de Regeling Toezicht Luchtvaart wordt de volgende wijziging gebracht:

1°. In artikel 205 wordt na „194" het woord „en" vervangen door een komma en wordt „achter de woorden „van artikel 196" ingelascht: „van artikel 196*quater*, van artikel 196*sexies* en van artikel 196*septies*".

2°. In artikel 206 vervallen na de woorden „van het derde lid van artikel 160" de woorden „van het eerste en tweede lid".

Art. X. Dit besluit treedt in werking met ingang van het tijdstip, waarop de wet van den 12den December 1935 (*Staatsblad* n°. 700), tot wijziging van de Luchtvaartwet, ingevolge het bepaalde bij artikel XVI van die wet, in werking treedt.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 27sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 11 *Februari* 1936).

S. 563.

22 Februari 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* n°. 487), tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van

Waterstaat van 11 November 1935, La. N., Directie van den Waterstaat;

Gezien artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 November 1935, nº. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 5 Februari 1936, nº. 369, Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* nº. 487) te wijzigen als volgt:

Art. I. Aan artikel 3 worden drie leden toegevoegd, luidende:

„(8). Door den directeur-generaal, den hoofdingenieur-directeur gehoord, kunnen ten bureele van den hoofdingenieur-directeur afdeelingen worden gevormd voor de behandeling van zaken betreffende bepaalde deelen van het gebied of bepaalde deelen van het werk eener directie.

(9) De grenzen van het gebied en de omvang van het werk eener afdeeling worden door den directeur-generaal vastgesteld, den hoofdingenieur-directeur gehoord.

(10) Aan het hoofd eener afdeeling staat een hoofdingenieur of een ingenieur."

Art. II. De punt aan het slot van het tweede lid van artikel 4 wordt komma en daarachter wordt toegevoegd „en van de hoofden der afdeelingen door den directeur-generaal."

Art. III. Het bestaande artikel 6 wordt eerste lid en daaraan wordt als tweede lid toegevoegd:

„(2) Werkkring, standplaats en instructie van het in het eerste lid genoemd personeel worden door den directeur-generaal vastgesteld."

Art. IV. In het eerste lid van artikel 10 wordt in plaats van „vijfenzeventig opzichters" gelezen: „honderd opzichters" en in plaats van „vijftig schrijvers" gelezen: „zeventig schrijvers".

In het tweede lid van artikel 10 wordt in plaats van: „tien hoofdingenieurs en ingenieurs" gelezen „vijftien hoofdingenieurs en ingenieurs" en in plaats van: „tien technisch-hoofdambtenaren en technisch-ambtenaren" gelezen: „vijftien technisch-hoofdambtenaren en technisch-ambtenaren".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936).

S. 564.

---

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (*Staatsblad* nº. 765) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1935 (*Staatsblad* nº. 431).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 11 Januari 1936, La G., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 28 Januari 1936, nº. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Februari 1936, nº. 421, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919 (*Staatsblad* nº. 765) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1935 (*Staatsblad* nº. 431), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

a. in artikel 1, lid 2, wordt in plaats van: „de Zuiderzee" gelezen: „het IJsselmeer";

b. in artikel 1, lid 3, wordt in plaats van: „de havens der eilanden" gelezen: „de havens van";

c. artikel 16, lid 2, wordt gelezen als volgt:

„(2) De schipper moet het vaartuig doen stoppen, *des daags* indien een roode cylinder, afgedekt door een halven bol, of een rood bord of eene roode vlag of één of meer roode lichten op de sluis of brug worden getoond, *des nachts* indien één of meer roode lichten worden getoond. Hij moet dan desgevorderd zijn vaartuig ter plaatse, hem door den sluis- of brugwachter aan te wijzen vastleggen. De doorvaart is niet geoorloofd, zoolang de voornoemde seinen niet zijn verwijderd."

d. in artikel 66, lid 1, worden geschrapt de woorden: „voor elk kanaal";

e. de leden 2 en 3 van artikel 66 worden vervangen door het volgende:

„(2) Bij het ontstaan van ondiepten of bij lage waterstanden hebben de ambtenaren van den waterstaat het recht, den bij het bijzonder reglement bepaalden diepgang van de vaartuigen te beperken. In deze of andere bijzondere omstandigheden hebben de hoofdingenieur-directeur en de ingenieur het recht de vaart des nachts te verbieden en ook het bij het bijzonder reglement bepaalde maximum van andere afmetingen te beperken.

(3) Tenzij met schriftelijke vergunning van den hoofdingenieur-directeur is het verboden te handelen in afwijking van de bepalingen of voorschriften, bedoeld in lid 1 en 2."

f. in artikel 73, lid 1, worden geschrapt de woorden: „voor elk kanaal";

g. in artikel 73, lid 2, wordt in plaats van: „het kanaal te bevaren" gelezen: „te varen".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

S. 565.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de Noorderhaven, de Visschershaven en de Zuiderhaven te *Den Oever* en voor de Oude haven te *De Houkes*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 December 1935, La. B., afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1936, nº. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Februari 1936, nº. 422, afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het volgende

BIJZONDER REGLEMENT VAN POLITIE

voor de Noorderhaven, de Visschershaven en de Zuiderhaven te Den Oever en voor de Oude haven te De Houkes.

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de volgende werken:

a. te *den Oever:* de Noorderhaven;
de Visschershaven;
de Zuiderhaven;

b. te *De Houkes:* de Oude Haven,

een en ander als aangegeven op de bij dit besluit behoorende kaart.[1]

2. De grootste geoorloofde afmetingen van de vaartuigen zijn:

a. voor de Noorderhaven: lengte 100 m, diepgang 2,80 m;

b. voor de Visschershaven: lengte 60 m, diepgang 2,50 m;

c. voor de Oude haven: lengte 60 m, diepgang 1,75 m.

3. De toegang tot de Zuiderhaven is verboden behoudens vergunning van een ambtenaar van den Waterstaat.

4. De grootste snelheid, waarmede stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt in de minuut:

bij een diepgang van 2,50 m tot 2,80 m 150 m
bij een diepgang van 2,00 m tot 2,50 m 175 m
bij een diepgang van minder dan 2,00 m 200 m

5. De grootste snelheid, waarmede vaartuigen in de havens mogen worden gesleept, bedraagt 150 m in de minuut.

6. Het is verboden:

a. in de Noorderhaven meer dan drie vaartuigen te sleepen, tenzij deze kleiner zijn dan 60 ton, in welk geval het grootste geoorloofde aantal 5 bedraagt;

b. in de Visschershaven en de Oude Haven meer dan één vaartuig te sleepen.

7. 1. Het is verboden met vlotten elders dan in de Noorderhaven ligplaats te nemen.

2. De grootste geoorloofde afmetingen van vlotten bedragen:

lengte . . . . . 50 m.
breedte . . . . . 8 m,
diepgang . . . . . 1,50 m.

3. Zij mogen met geen grootere snelheid vervoerd worden dan 75 m in de minuut.

8. 1. Bij het lossen of laden van zand, ballast, steenkolen en soortgelijke ladingen moeten de schippers doeltreffende maatregelen nemen om te voorkomen, dat die stoffen in de havens kunnen geraken.

2. Van één uur na zonsondergang tot één uur vóór zonsopgang mogen geen stoffen, als bedoeld in lid 1, geladen of gelost worden, tenzij met schriftelijke vergunning van een ambtenaar van den Waterstaat en met inachtneming van hetgeen door dezen wordt voorgeschreven en onder het zoo noodig door dezen te bepalen toezicht, dat voor rekening van den houder der vergunning komt.

9. Het is verboden zonder vergunning van een ambtenaar van den Waterstaat netten of andere vischtuigen in de havens te hebben uitstaan.

10. Overtreding van de bepalingen van dit Bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is voorzien, gestraft voor wat betreft de artikelen 3, 7, lid 1, 8 en 9 met een geldboete van ten hoogste *honderd* gulden.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

[1] Deze kaart is niet opgenomen.

S. 566.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de havens, sluizen, bruggen en andere werken, behoorende tot den afsluitdijk van het IJsselmeer.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 December 1935, La. B., afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1936, nº. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Februari 1936, nº. 422, afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het volgende

BIJZONDER REGLEMENT VAN POLITIE

voor de havens, sluizen, bruggen en andere werken, behoorende tot den afsluitdijk van het IJsselmeer.

Art. 1. 1. Dit reglement is van toepassing op de volgende werken:

A. te *Den Oever:*

a. de Buitenhaven;
b. de Voorhaven;
c. de Binnenhaven;
d. de schutsluis;
e. de uitwateringssluizen;
f. de draaibrug voor gewoon verkeer en verdere kunstwerken;

B. te *Kornwerderzand :*
a. de Buitenhaven ;
b. de Voorhaven ;
c. de Binnenhaven ;
d. de groote schutsluis ;
e. de kleine schutsluis ;
f. de uitwateringssluizen ;
g. de draaibrug voor gewoon verkeer en verdere kunstwerken ;

C. te *Breezand :*
a. de Noorderhaven ;
b. de Zuiderhaven,

een en ander als aangegeven op de bij dit besluit behoorende kaart.[1]

2. De grootste geoorloofde afmetingen van de vaartuigen zijn :

a. voor de *schutsluis* te *Den Oever*, de *groote schutsluis* te *Kornwerderzand*, de *havens* en de *bruggen* te *Den Oever* en te *Kornwerderzand :*

lengte	100	m,
breedte	12	m,
diepgang	2,80	m;

b. voor de *kleine schutsluis* te *Kornwerderzand:*

lengte	70	m,
breedte	8,40	m,
diepgang	2,80	m;

c. voor de *beide havens* te *Breezand :*

lengte	100	m,
diepgang	2,80	m.

3. De grootste snelheid, waarmede stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt per minuut :

bij een diepgang van 2,50 m tot 2,80 m 150 m,
bij een diepgang van 2 m tot 2,50 m . . 175 m,
bij een diepgang geringer dan 2 m . . 200 m.

4. 1. De grootste snelheid, waarmede vaartuigen in de havens mogen worden gesleept, bedraagt 150 m in de minuut.

2. Het is verboden zonder toestemming van den sluismeester tusschen de stopborden bij de bruggen en bij de schutsluizen te *Den Oever* en te *Kornwerderzand*, een zich in dezelfde richting voortbewegend vaartuig voorbij te varen.

5. Het is verboden :

a. in de havens te *Den Oever* en te *Kornwerderzand* meer dan drie vaartuigen te sleepen, tenzij deze kleiner zijn dan 60 ton, in welk geval het grootste geoorloofde aantal 5 bedraagt ;

b. in de havens te *Breezand* meer dan één vaartuig te sleepen grooter dan 60 ton, dan wel meer dan drie vaartuigen elk kleiner dan 60 ton.

6. 1. De grootste geoorloofde afmetingen van vlotten bedragen :

lengte	50	m,
breedte	8	m,
diepgang	1,50	m.

2. Zij mogen met geen grooter snelheid worden vervoerd dan 75 m in de minuut.

7. 1. Bij het lossen of laden van zand, ballast, steenkolen en soortgelijke ladingen moeten de schippers doeltreffende maatregelen nemen om te voorkomen, dat die stoffen in de havens kunnen geraken.

2. Van één uur na zonsondergang tot één uur vóór zonsopgang mogen geen stoffen, als bedoeld in lid 1, geladen of gelost worden, tenzij met schriftelijke vergunning van een ambtenaar van den Waterstaat en met inachtneming van hetgeen door dezen wordt voorgeschreven en onder het zoo noodig door dezen te bepalen toezicht, dat voor rekening van den houder der vergunning komt.

8. Vaartuigen moeten alle strijkbare deelen neerlaten, indien zij daardoor onder de bruggen te *Den Oever* en te *Kornwerderzand* kunnen doorvaren.

9. Het is verboden zonder vergunning van een ambtenaar van den Waterstaat netten of andere vischtuigen in de havens te hebben uit staan.

10. Het is verboden, behoudens goedkeuring van een ambtenaar van den Waterstaat :

a. zich binnen het op de bij dit besluit behoorende kaart door arceering aangegeven gebied met vaartuigen te bevinden of daar vischtuigen te hebben uitstaan ;

b. tijdens het spuien zich met een vaartuig te bevinden binnen het door een zwarte stippellijn op de bij dit besluit behoorende kaart aangegeven gebied aan de IJsselmeerzijde van de uitwateringssluizen te *Den Oever* en te *Kornwerderzand*.

11. In afwijking van artikel 16 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen wordt bepaald :

a. dat het verboden is tusschen 22 uur en 7 uur de fluit, de scheepsklok of den misthoorn te gebruiken anders dan tot het geven van de seinen, voorgeschreven in het Binnenaanvaringsreglement ;

b. dat op de bruggen en de sluizen *des daags* dezelfde seinen met *roode* en *groene* lichten zullen worden getoond als die, welke voor den nacht zijn voorgeschreven.

12. Overtreding van de bepalingen van dit Bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of het Algemeen rgelement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is voorzien, gestraft voor wat betreft de artikelen 4 lid 2, 7, 8, 9, 10 en 11 onder *a*, met een geldboete van ten hoogste *honderd* gulden.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936).

S. 567.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de havens der eilanden *Terschelling*, *Vlieland*, *Texel* (*Oude Schild*), *Wieringen*, *Urk* en *Marken*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* nº. 121) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Juli 1929 (*Staatsblad* nº. 382).

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 December 1935, La. B., afdeeling Waterstaatsrecht ;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen ;

[1] Deze kaart is niet opgenomen.

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1936, N°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Februari 1936, N°. 422, afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in het hoofd van het bijzonder reglement van politie voor de havens der eilanden *Terschelling, Vlieland, Texel (Oude Schild), Wieringen, Urk en Marken*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892 (*Staatsblad* n°. 121) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 382) vervalt: „*Wieringen*".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936).

S. 568.

5 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 28sten Februari 1929 (*Staatsblad* n°. 67), tot vaststelling van een Reglement ter bevordering van de veiligheid van het verkeer met luchtvaartuigen, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 24sten Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 126).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat en van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 23 Januari 1936, La. B., Luchtvaartdienst, en van 21 Januari 1936, 1e Afdeeling n°. 15;

Gelet op de wet van den 12den December 1935 (*Staatsblad* n°. 700), tot wijziging van de Luchtvaartwet, op den aanhef en op het gestelde onder *e* van het eerste lid van artikel 52 der Luchtvaartwet, zoomede op het tweede lid van dat artikel;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, n°. 32);

Gezien het nader rapport van onze voornoemde Ministers van 7 Februari 1936, La. E., Luchtvaartdienst, en van 17 Februari 1936, 1ste Afd. n°. 159;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In hoofdstuk I van het Luchtverkeersreglement, zooals daarvan de tekst luidt ingevolge het Koninklijk besluit van den 9den Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 241), worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Lid 2 van artikel 1 wordt gelezen:

„2. Onverminderd het bepaalde in artikel 41 verstaat dit reglement onder:

luchtvaartterreinen: deelen van het gebied des Rijks, ingevolge de Luchtvaartwet aangewezen voor het openbaar luchtverkeer en (of) voor de militaire luchtvaart, dan wel ingevolge die wet gelijkgesteld met deelen van het Rijksgebied als vorenbedoeld."

2°. In lid 3 van artikel 1 onder *g* vervallen de woorden „of goedgekeurd".

Art. II. In Hoofdstuk V van het Luchtverkeersreglement worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. Artikel 41 wordt gelezen:

„*Art.* 41. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

luchtvaartterreinen: luchtvaartterreinen, welke ten behoeve van vliegtuigen zijn aangewezen, dan wel zijn gelijkgesteld met luchtvaartterreinen als vorenbedoeld."

2°. In artikel 42 en in artikel 45, lid 1, vervallen de woorden „voor het algemeene luchtverkeer aangewezen".

3°. In artikel 45, lid 2, vervallen de woorden „als in het eerste lid bedoeld,".

4°. In artikel 50, lid 1, en in artikel 57, lid 2, wordt „voor het algemeene luchtverkeer aangewezen" vervangen door: „voor het openbaar luchtverkeer aangewezen".

Art. III. In Hoofdstuk VI van het Luchtverkeersreglement worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. De artikelen 60 en 61 worden vervangen door de hiernavolgende artikelen 60, 60*bis* en 61:

„*Art.* 60. 1. Het is verboden met een vliegtuig boven de bebouwde kom eener gemeente te vliegen, anders dan op een zoodanige hoogte, dat het mogelijk zal zijn om met stopgezetten motor of stopgezette motoren buiten die bebouwde kom te landen.

2. In elk geval mag met een vliegtuig boven de bebouwde kom eener gemeente niet op een geringere hoogte dan 400 m boven den grond worden gevlogen.

3. Van het verbod, bedoeld in het eerste en tweede lid, kan Onze Minister, onderscheidenlijk, voor wat de luchtvaart met militaire luchtvaartuigen betreft, Onze Minister van Defensie ontheffing verleenen. Betreft de ontheffing zoowel de luchtvaart met burgerlijke als die met militaire luchtvaartuigen, dan wordt de beslissing, waarbij zij wordt verleend, genomen bij gezamenlijk besluit van Onzen Minister en van Onzen Minister van Defensie.

Art. 60*bis*. 1. Het is verboden buiten de bebouwde kom eener gemeente:

a. met een vliegtuig op een geringere hoogte dan 200 m boven den grond te vliegen boven menschenverzamelingen, bevolkte stranden daaronder begrepen;

b. met een vliegtuig op een geringere hoogte dan 400 m boven den grond te vliegen boven plaatsen of gebieden, welke zijn aangewezen bij gezamenlijk besluit van Onzen Minister en van Onzen Minister van Defensie.

2. De in het vorig lid onder *b* bedoelde plaatsen of gebieden worden bekend gemaakt in de *Staatscourant* en in het *Algemeen Politieblad*.

3. Van het in het eerste lid bedoeld verbod kan Onze Minister, onderscheidenlijk, voor wat de luchtvaart met militaire luchtvaartuigen betreft, Onze Minister van Defensie, in bijzondere gevallen ontheffing verleenen. Betreft de ontheffing zoowel de luchtvaart met burgerlijke als die met militaire luchtvaartuigen, dan wordt de beslissing, waarbij zij wordt verleend, genomen bij gezamenlijk besluit van Onzen Minister en van Onzen Minister van Defensie.

Art. 61. Het is verboden met een vliegtuig boven de bebouwde kom eener gemeente en boven menschenverzamelingen, bevolkte stranden daaronder begrepen, kunstvluchten uit te voeren."

2°. Artikel 63 wordt gelezen als volgt:

„*Art.* 63. 1. Het is verboden met een luchtvaartuig voorwerpen in de lucht te sleepen of te doen sleepen, welke niet behooren tot de noodzakelijke uitrusting van dat luchtvaartuig.

2. Het bepaalde in het vorig lid geldt niet ten aanzien van het in de lucht sleepen of doen sleepen van een zweefvliegtuig, mits de door Onzen Minister, of, voor wat militaire luchtvaartuigen betreft, door Onzen Minister van Defensie, voor de opstijging van zweefvliegtuigen met behulp van vliegtuigen gestelde bepalingen worden nagekomen.

3. Van het bepaalde in het eerste lid, alsmede van het bepaalde in artikel 62 kan door of vanwege Onzen Minister, of, voor wat militaire luchtvaartuigen betreft, door Onzen Minister van Defensie, ontheffing worden verleend."

Art. IV. In Hoofdstuk VII van het Luchtverkeersreglement worden de volgende wijzigingen gebracht:

1°. In artikel 71, lid 2, worden de woorden „voor het algemeene luchtverkeer aangewezen" vervangen door: „voor het openbaar luchtverkeer aangewezen".

2°. In artikel 72 worden de woorden „in het vierde lid van artikel 60, het tweede lid van artikel 63," vervangen door: „in het derde lid van artikel 60, in het derde lid van artikel 60*bis*, in het derde lid van artikel 63,".

Art. V. Dit besluit treedt in werking met ingang van het tijdstip, waarop de wet van den 12den December 1935 (*Staatsblad* n°. 700), tot wijziging van de Luchtvaartwet, ingevolge het bepaalde in artikel XVI van die wet in werking treedt.

Onze Minister van Waterstaat en Onze Minister van Defensie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 5den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat.
van Lidth de Jeude.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 13 *Maart* 1936).

S. 569.

---

11 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 30 November 1923 (*Staatsblad* n°. 532) tot uitvoering van artikel 124 der onteigeningswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 27 Januari 1936, La. C.C., afdeeling Waterstaatsrecht, en van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 27 Januari 1936, n°. 1276, Afd. VI, Dir. van den Landbouw;

Gelet op artikel 124 der onteigeningswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1936, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 24 Februari 1936, n°. 427, afdeeling Waterstaatsrecht, en van 6 Maart 1936, n°. 2797, Afdeeling VI, Directie van den Landbouw;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 30 November 1923 (*Staatsblad* n°. 532) tot uitvoering van artikel 124 der onteigeningswet, de volgende wijzigingen worden aangebracht:

a. Artikel 4, lid 1, onder *b*, wordt gelezen als volgt:

„*b.* voorschriften, waaruit blijkt, dat uitkeering van winst, aan wien en in welken vorm ook, alsmede het aangaan van geldleeningen vooraf zullen moeten worden onderworpen aan de goedkeuring van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij, en dat naast eene billijke vergoeding, ter beoordeeling van voornoemden Minister, voor verrichte werkzaamheden of bewezen diensten en naast uitkeering van winst als bovenbedoeld, het verschaffen van geldelijk voordeel aan de leden, aandeelhouders, bestuurders, commissarissen of bewindvoerders ten laste der vereeniging geheel is buitengesloten;".

b. Artikel 4, lid 1, onder *c*, wordt gelezen als volgt:

„*c.* het voorschrift, dat de te verbeteren gronden in eigendom zullen moeten toebehooren aan de vereeniging, behoudens de gevallen, waarin door Onzen Minister van Landbouw en Visscherij daarvan ontheffing wordt verleend, alsmede dat vervreemding of bezwaring van onroerende goederen der vereeniging niet anders zal kunnen geschieden dan met goedkeuring van voornoemden Minister;".

c. Artikel 4, lid 1, onder *e*, wordt gelezen als volgt:

„*e.* het voorschrift, waarbij aan het bestuur de verplichting wordt opgelegd, om jaarlijks aan Onzen Minister van Landbouw en Visscherij een beredeneerd verslag te doen toekomen van de werkzaamheden van de vereeniging gedurende het afgeloopen jaar, met bijvoeging van eene verlies- en winstrekening over dat jaar en een balans, aangevende den toestand aan het einde van dat jaar, een en ander volgens door dien Minister aangegeven model;".

d. Artikel 4, lid 1, onder *f*, wordt gelezen als volgt:

„*f.* het voorschrift, waarbij aan het bestuur de verplichting wordt opgelegd, Onzen Minister van Landbouw en Visscherij onmiddellijk in kennis te stellen met de ontbinding der vereeniging, indien die ontbinding eene andere oorzaak heeft dan het verloop van den tijd, voor welken de vereeniging is opgericht, of intrekking der toelating als in artikel 7, eerste lid, bedoeld;".

e. Artikel 4, lid 2, wordt gelezen als volgt:

„2. De goedkeuring voor eene uitkeering van winst of voor het aangaan van eene geldleening, vereischt ingevolge het voorschrift, bedoeld in het eerste lid onder *b*, zal worden geweigerd, indien naar het oordeel van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij, door zoodanige uitkeering of leening de geldelijke toestand van de vereeniging dermate zou kunnen worden verzwakt, dat er gevaar zou kunnen ontstaan, dat de vereeniging aan hare uit de onteigeningswet en Ons tegenwoordige besluit voortvloeiende verplichtingen niet zou kunnen voldoen."

Onze Ministers van Waterstaat en van Landbouw en Visscherij zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad*

zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 11den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

S. 570.

24 *April* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* nº. 487), tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* nº. 563).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 27 Maart 1936 La. Q., Directie van den Waterstaat;

Gezien artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 April 1936, nº. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 21 April 1936, La. R., Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* nº. 487) nader te wijzigen als volgt:

Art. I. Na artikel 5 wordt opgenomen een nieuw artikel 5*a*, luidende:

„(1). Onze voornoemde Minister is bevoegd ten behoeve van de uitvoering van bepaalde onderdeelen van den dienst districten in te stellen.

(2). Er zijn ten hoogste vier districten.

(3). Het aantal alsmede de grenzen van het gebied of de omvang van het werk der districten worden door Onzen voornoemden Minister vastgesteld.

(4). Aan het hoofd van een district staat een hoofdingenieur.

(5). Werkkring, standplaats en instructie van de hoofden der districten worden door Onzen voornoemden Minister vastgesteld."

Art. II. Artikel 12 vervalt.

Art. III. Artikel 13 wordt artikel 12 en artikel 14 wordt artikel 13.

Art. IV. Dit besluit treedt in werking op 1 Mei 1936.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 24sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 571.

8 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Reglement van politie voor het Moerdijksche Veer, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 Januari 1932 (*Staatsblad* nº. 12).

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 2 April 1936, La. G., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 April 1936, nº. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 4 Mei 1936, La. H., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in het Reglement van politie voor het Moerdijksche Veer, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 Januari 1932 (*Staatsblad* nº. 12) de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

1º. Artikel 4 wordt gelezen als volgt:

„Ieder, die van het veer gebruik maakt of wenscht te maken, is verplicht onmiddellijk de aanwijzingen na te komen, welke hem door het veerpersoneel worden gegeven, zoowel met betrekking tot het snel en regelmatig oprijden uit de file naar de aanlegplaats, den overtocht, het veilig en ongehinderd gebruik van het veer of tot handhaving van de orde aan boord en op de aanlegplaatsen, als ter voorkoming van het toebrengen van schade aan het veermaterieel an aan de vervoerde personen, voertuigen, motorrijtuigen, rijwielen, dieren en goederen of in het belang van de veiligheid.

Onverminderd het bepaalde in artikel 19 van het Rijkswegenreglement is ieder, die gebruik maakt van de Rijksweggedeelten, zich uitstrekkende tot 200 m aan weerszijden van de aanlegplaatsen, verplicht onmiddellijk te gehoorzamen aan te bevelen, welke hem door het veerpersoneel in het belang van het verkeer naar en van de aanlegplaatsen worden gegeven.

Wordt aan de aanwijzingen en bevelen, bedoeld in het 1ste en 2de lid van dit artikel, niet voldaan, dan is de gezagvoerend pontwachter bevoegd het vervoer over het veer te weigeren."

2º. Artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„Het is verboden:

a. het gebruik van het veer te belemmeren of te beletten;

b. over de laadbruggen, pontons en veerbooten te rijden met een snelheid of op een wijze, welke het veilig of ongehinderd gebruik van het veer in gevaar brengen of schade kunnen doen ontstaan aan de aanlegplaatsen en veerbooten, alsmede aan personen, voertuigen, motorrijtuigen, rijwielen, dieren en goederen, welke ter plaatse aanwezig zijn, een en ander ter beoordeeling van het veerpersoneel;

c. zich te voet of met een rijwiel over de laadbruggen te begeven anders dan over het daarvoor bestemde rechter gangpad;

d. de bij de toegangen of op de veerbooten geplaatste afsluitingen zonder vergunning van het veerpersoneel te openen;

e. over de laadbruggen te rijden met motorrijtuigen en voertuigen met grooter asbelasting, dan is aangegeven op bij de veren vanwege den Rijkswaterstaat geplaatste borden;

f. van de veren gebruik te maken met voertuigen, motorrijtuigen of vrachten van grooter afmetingen dan naar het oordeel van het veerpersoneel, in verband met de inrichting van het veer, toelaatbaar zijn; de maximum toelaatbare hoogte van motorrijtuigen en voertuigen met inbegrip van de lading bedraagt 3,50 m;

g. in de veerbooten te gaan of daarin iets te brengen, in strijd met het verbod van het veerpersoneel;

h. zich in een ruimte of afdeeling te begeven, waarvan de toegang op een voor ieder kenbare wijze is verboden, of gebruik te maken van toestellen, welke kennelijk niet voor het publiek zijn bestemd;

i. op de pontons of laadbruggen te verblijven behalve om zich aan of van boord der ponten te begeven;

k. zich in kennelijken staat van dronkenschap aan boord van de veerbooten te bevonden;

l. gevaarlijke of aan een besmettelijke ziekte lijdende dieren aan boord van de veerbooten te brengen;

m. de kajuiten of de wachtlokalen te verontreinigen;

n. in of op de veerbooten te gaan of zich daarin of daarop te bevinden met een brandende sigaar, pijp of sigaret of op de veerbooten vuur te ontsteken;

o. van de veren gebruik te maken met motorrijtuigen of voertuigen, waarvan de lading een hinderlijken stank verspreidt of verontreiniging van het schip of het vervoerde tengevolge kan hebben."

3°. Artikel 9 wordt gelezen als volgt:

„Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 2 en artikel 5 onder *a*, *n* en *o*;

b. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van artikel 4;

c. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 5, onder *b*, *e*, *f*, *l* en *m*;

d. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 3, artikel 5, onder *c*, *d*, *g*, *h*, *i* en *k*, artikel 6 en artikel 7."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 8sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 19 *Mei* 1936.)

S. 580.

9 *Januari* 1936. BESLUIT, houdende vermindering van het getal voor de zeemacht te bestemmen gewone dienstplichtigen van de lichting 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 3 Januari 1936, VIIe Afdeeling, nº. 259 Z.;

Gelet op artikel 27, derde lid, der Dienstplichtwet en op artikel 55, tweede lid, van het Dienstplichtbesluit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met wijziging van het bepaalde in artikel 2 van Ons besluit van 22 Juni 1935 (*Staatsblad* 1935, nº. 359) bedraagt het getal voor de zeemacht te bestemmen, tot gewoon dienstplichtige bestemde ingeschrevenen der lichting 1936: 1078 man.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 24 *Jan.* 1936.)

S. 581.

7 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van de Districtsreglementen op den Loodsdienst in het 4e en 5e district en in het 6e district, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Augustus 1932 (*Staatsblad* nº. 433), gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 9den October 1934 (*Staatsblad* nº. 541).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 1 April 1936, IXe Afdeeling nº. 3;

Gezien de Wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* nº. 93), laatstelijk gewijzigd bij de Wet van 10 October 1935 (*Staatsblad* nº. 601);

Krachtens het bepaalde onder 3°. van Ons besluit van 10 Aug. 1932 (*Staatsbl.* nº. 433);

Hebben goedgevonden en verstaan:

De Districtsreglementen op den Loodsdienst in het 4e en 5e district en in het 6e district, vastgesteld bij Ons besluit van 10 Augustus 1932 (*Staatsblad* nº. 433), nader als volgt te wijzigen ingaande 1 Mei 1936:

Districts-Loodsreglement 4e en 5e district.

Art. 1. Het laatste lid wordt gelezen als volgt:

„De zeeloodsen zijn geplaatst op de standplaatsen Maassluis en Hellevoetsluis; de binnenloodsen op de standplaatsen Hoek van Holland, Maassluis, Vlaardingen, Schiedam, Rotterdam, Dordrecht en Hellevoetsluis."

Art. 6. De aanhef van dit artikel wordt gelezen als volgt:

„De binnenloodsen van de standplaatsen Vlaardingen en Schiedam zijn bestemd".

Art. 8. Dit artikel wordt gelezen als volgt:

„De binnenloodsen van de standplaats Dordrecht zijn bestemd tot het loodsen van schepen:

1°. van uit de havens of van de reede van Dordrecht:

a. naar Hellevoetsluis,
Brouwershaven
Rotterdam,
Schiedam,
Vlaardingen,
Maassluis,
Hoek van Holland,
langs den N. R. Waterweg naar zee,
Brielle,
en tusschengelegen havens en plaatsen;

b. naar Zierikzee,
Goessche Sas,
Veere,
Middelburg,
Vlissingen,
Wemeldinge,
Hansweert,
en tusschengelegen havens en plaatsen;

2°. van de reede van Brouwershaven :
a. naar Dordrecht en binnendoor naar Hellevoetsluis ;
b. binnendoor naar Zierikzee,
Goessche Sas,
Veere,
Middelburg,
Vlissingen,
Wemeldinge,
Hansweert,
en tusschengelegen havens en plaatsen ;

3°. van de onder 2° *b* genoemde havens en plaatsen (of derzelver reeden) binnendoor naar Brouwershaven.

Indien daarteo te Vlissingen geen loodsen beschikbaar zijn, kunnen de binnenloodsen van de standplaats Dordrecht tevens worden aangewezen voor het loodsen van schepen van de in het eerste lid onder 2° *b* genoemde havens en plaatsen (of derzelver reeden) :
a. naar Dordrecht ;
b. binnendoor naar Hellevoetsluis,
en tusschengelegen havens en plaatsen."

Art. 9 vervalt.

De *artikelen* 10, 11, 12 en 13 worden genummerd onderscheidenlijk 9, 10, 11 en 12.

In het nieuwe *artikel* 10 wordt in de plaats van „nabij Middensteenbank" gelezen : „tusschen de lichtbrulboeien van de Middelbank en van de Noordsteenbank".

Art. 14 vervalt.

Art. 15 wordt artikel 13.

Districts-Loodsreglement 6e *district.*

Art. 1. Het laatste lid wordt gelezen als volgt:

„De zeeloodsen zijn te Vlissingen geplaatst ; de binnenloodsen op de standplaatsen Vlissingen en Ter Neuzen."

Art. 3. In punt *a* onder I worden de woorden „in de havens van Veere of Zierikzee" vervangen door : „in de haven van Zierikzee".

Het gestelde onder II wordt gelezen als volgt:

„II. het naar zee loodsen van de reede van Ter Neuzen, van Rammekens, van Vlissingen, van Veere of van Zierikzee, of wel uit het kanaal van Ter Neuzen naar Gent, de havens van Vlissingen, Veere en Zierikzee, zonder op de reede te ankeren."

Art. 4 vervalt.

Art. 5 wordt artikel 4. In dit artikel vervalt in punt *c* „Brouwershaven,".

Art. 6 wordt artikel 5.

Art. 7 wordt artikel 6.

Art. 8 wordt vervangen door een nieuw artikel 7, hetwelk luidt als volgt :

„Schepen, bestemd voor een reede of haven aan de Ooster-Schelde, dan wel voor Dordrecht of Hellevoetsluis (of tusschengelegen reeden of havens), worden, indien zij door het zeegat van Zierikzee uit zee binnenkomen, door den zeeloods geloodst tot Zierikzee. Wenschen zij voor het verdere traject van de diensten van eenen binnenloods gebruik te maken, dan behooren zij, onder opgaaf van de plaats waar en den datum en het uur waarop zij dien loods wenschen, daartoe eene aanvraag te richten tot den Commissaris van het Loodswezen, enz. te Vlissingen. Deze aanvraag kan desgewenscht geschieden door tusschenkomst van het stoomloodsvaartuig kruisende tusschen de lichtbrulboeien van de Middelbank en van de Noordsteenbank, welk vaartuig het verzoek radiotelefonisch kan overbrengen."

Een nieuw *art.* 8 wordt ingevoegd, luidende als volgt :

„Schepen, welke van af de reede of de haven van Zierikzee of Veere door het zeegat van Zierikzee naar zee wenschen te vertrekken, kunnen desgewenscht aldaar eenen zeeloods bekomen, waartoe zij tijdig, onder opgaaf van de plaats waar en den datum en het uur waarop zij dien loods wenschen, eene aanvraag behooren te richten tot den Commissaris van het Loodswezen, enz. te Vlissingen."

Vóór het slotartikel wordt een nieuw *artikel* 10 ingevoegd, luidende als volgt :

„Het aan boord brengen en van boord afhalen der loodsen geschiedt slechts ter reede Vlissingen en Ter Neuzen door de zorgen van het loodsbestuur."

Inhoud der Districtsreglementen op den Loodsdienst.

In de kolom „4 en 5" wordt :
„3 t/m 9" vervangen door „3 t/m 8",
„10, 11" „ „ „9, 10",
„12, 13, 14" „ „ „11, 12",
„15" „ „ „13".
In de kolom „6" wordt :
„4 t/m 6" vervangen door „4, 5, 7",
„7" „ „ „6, 10".

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 7den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936).

S. 590. ———

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding der wet van den 12den December 1935 (*Staatsblad* n°. 700), tot wijziging van de Luchtvaartwet.

(*Inwerkingtreding* 1 *Maart* 1936).

S. 591. ———

26 *Maart* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van den datum, bedoeld in artikel 80*a* van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* n°. 294).

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën van 12 Maart 1936, La. A., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen, 23 Maart 1936, n°. 115 I, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, en 25 Maart 1936, n°. 236, Generale Thesaurie, Afdeeling Algemeene Zaken ;

Gelet op artikel 80*a* van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* n°. 294), zooals dit is ingevoegd bij de wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 520) ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

den in artikel 80*a* van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* n°. 294) bedoelden nader te bepalen datum van

herziening der pensioensgrondslagen en invoering der pensioenkorting vast te stellen op 1 April 1936.

Onze Minister van Waterstaat, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Financiën, Oud.
(*Uitgeg.* 28 *Maart* 1936.)

S. 592.

27 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van den datum van in werking treden van paragraaf 47 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* N°. 685) tot verlaging van de openbare uitgaven.

Inwerkingtreding 1 April 1936.

S. 600.

26 *Maart* 1936. WET tot regeling van den invoer van waterglas.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 Januari 1936 N°. 9 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Januari/1 Februari 1936, N°. 22) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van waterglas aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onzen Minister", de Minister van Handel Nijverheid en Scheepvaart.

3. „Waterglas", kali- en natronwaterglas.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Februari 1936 en eindigende 31 Juli 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. vast waterglas;

b. vloeibaar waterglas,

telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 601. ———

26 *Maart* 1936. WET tot regeling van den invoer van klompen en klompenmakerswerk.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 Januari 1936 nº. 16 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Januari 1936, nº. 21) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet'' 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), de invoer van klompen en klompenmakerswerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer'', invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister'', de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1936 en eindigende 31 Januari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van klompen en klompenmakerswerk, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gedurende het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikel niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet'' 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgenden op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 602. ———

26 *Maart* 1936. WET tot regeling van den invoer van rubber slangstukken.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 6 Januari 1936 nº. 9 (*Nederlandsche Staatscourant* van 7 Januari 1936 nº. 4) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet'' 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), de invoer van rubber slangstukken aan

eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 7 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 Juli 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van rubber slangstukken, naar samenstelling en afmetingen geschikt voor de fabricage van rijwielbinnenbanden, zoowel in afgepaste stukken als in fabricagelengten, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal strekkende meters, hetwelk in de eerste zeven maanden van het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000.—, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 603.

---

26 *Maart* 1936. WET tot regeling van den invoer van porselein, fijn en sanitair aardewerk en van muur- en wandtegels.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 Januari 1936 nº. 17 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Januari 1936, nº. 21) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), de invoer van porselein, fijn en sanitair aardewerk en van muur- en wandtegels wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1936 en eindigende 31 Januari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. porselein (wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd), voor zoover deze meer bedraagt dan 45 ten honderd van de waarde, welke in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat niet

meer ten invoer zal worden toegelaten dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

b. fijn aardewerk (wit, gekleurd, gedecoreerd, bedrukt of beschilderd, inclusief bespoten en/of beschilderd terra cotta, doch met uitzondering van sanitair aardewerk) en biscuit (aardewerk onverschillig van welke kleur, hetwelk éénmaal is gebakken) voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929 en 1930 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

c. sanitair aardewerk, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1934 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

d. muur- en wandtegels (verglaasd of met gekristalliseerde glazuren), voor zoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van den invoer van die goederen, berekend naar het geglazuurde oppervlak, gedurende het jaar 1934.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen, 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1936.)

S. 604.

---

26 *Maart* 1936. WET tot regeling van den invoer van gresbuizen en hulpstukken.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 Januari 1936, nº. 8 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Januari/1 Februari 1936, nº. 22) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* nº.535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), de invoer van gresbuizen en hulpstukken wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1936 en eindigende 31 Januari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden

van gresbuizen en hulpstukken (bouwaardewerk), voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* nº. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* nº. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1936.)

S. 605.

23 *April* 1936. WET houdende eenige wettelijke regelen nopens het afbetalingsbedrijf.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is bij de wet eenige regelen te stellen nopens het afbetalingsbedrijf;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.:

Paragraaf 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. **1.** 1. Het is verboden het beroep of bedrijf van kleinverkooper op afbetaling uit te oefenen, behoudens krachtens vergunning als in paragraaf 2 is bepaald.

2. Deze wet verstaat onder kleinverkoopers op afbetaling alle natuurlijke of rechtspersonen, die, onder welken naam of in welken vorm ook, al of niet met het oogmerk om winst te behalen, een beroep of een bedrijf maken van het verkoopen op afbetaling, uitsluitend of voor een overwegend deel van zaken ter uitvoering van deze bepaling bij algemeenen maatregel van bestuur omschreven.

2. 1. Onverminderd het in artikel 1 bepaalde, is het verboden als afbetalingscolporteur werkzaam te zijn, behoudens krachtens vergunning als in paragraaf 3 is bepaald.

2. Deze wet verstaat onder afbetalingscolporteurs alle natuurlijke personen, die, onder welken naam of in welken vorm ook, al of niet met het oogmerk om winst te behalen, een beroep of een bedrijf maken van het, voor zich of voor anderen, colporteeren met zaken op afbetaling.

3. Onder colporteeren met zaken op afbetaling verstaat deze wet het door persoonlijk bezoek anderen trachten te bewegen eenige zaak op afbetaling te koopen.

3. 1. Onder koop en verkoop op afbetaling verstaat deze wet de overeenkomst, omschreven in artikel 1576 van het Burgerlijk Wetboek.

2. Onder koop en verkoop op afbetaling wordt voor de toepassing van deze wet begrepen de koop en verkoop op crediet,

a. na het sluiten waarvan de verkooper toestaat of gedoogt, dat de koopprijs in termijnen wordt betaald,

b. bij of na het sluiten waarvan de verkooper zoodanige voorwaarden stelt of aanvaardt, dat de nakoming van deze voorwaarden redelijker-

wijs geacht moet worden betaling van den koopprijs in termijnen in te sluiten.

Paragraaf 2. Van de vergunning tot kleinverkoop.

4. 1. De vergunning, bedoeld in het eerste lid van artikel 1, wordt, onder betaling van een bedrag van één gulden, schriftelijk gevraagd aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken, in welker gebied de woonplaats van den aanvrager gelegen is. Heeft de aanvrager hier te lande geene woonplaats, dan wordt voor de toepassing van deze paragraaf als woonplaats van den aanvrager beschouwd zijne laatste woonplaats hier te lande en, zoo ook deze ontbreekt, de gemeente Amsterdam.

2. De vergunning wordt alleen geweigerd, indien op grond van de persoonlijke eigenschappen of gedragingen van den aanvrager misbruiken ten nadeele van de koopers zijn te vreezen.

3. Van het verzoek wordt door de Kamer ten spoedigste kennis gegeven aan Burgemeester en Wethouders van de woonplaats van den aanvrager. Burgemeester en Wethouders voornoemd verstrekken voor zooveel doenlijk ten spoedigste aan de Kamer alle ter zake dienende inlichtingen omtrent de persoonlijke eigenschappen of gedragingen van den aanvrager.

4. Is de aanvrager eene naamlooze vennootschap, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, dan wordt de plaats van vestiging als woonplaats in den zin van deze paragraaf beschouwd. Als persoonlijke eigenschappen of gedragingen van den aanvrager worden dan beschouwd de eigenschappen of gedragingen van ieder der bestuurders.

5. 1. Binnen twee maanden wordt door de Kamer van Koophandel en Fabrieken op de aanvrage schriftelijk beschikt. De beschikking wordt onverwijld in afschrift ter kennis van den aanvrager gebracht.

2. Een besluit tot weigering der vergunning wordt met redenen omkleed.

3. Tegen de weigering kan de belanghebbende binnen een maand na de dagteekening van het besluit bij Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart schriftelijk in beroep komen. Onze Minister beslist binnen twee maanden na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

4. Van elk beroep en van elke beslissing hierop geeft Onze Minister binnen acht dagen kennis aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken.

5. Indien de weigering onherroepelijk is geworden, kan eene vergunning aan denzelfden persoon niet verleend worden, voordat één jaar is verstreken.

6. De vergunning, aan eene natuurlijke persoon verleend, geldt mede voor hem, die na het overlijden van den vergunninghouder diens bedrijf voortzet, gedurende drie maanden na het overlijden en, indien door hem binnen dien termijn vergunning is aangevraagd, tot de beslissing op zijn verzoek.

7. De vergunning kan door de Kamer van Koophandel en Fabrieken, in welker gebied de woonplaats van den vergunninghouder gelegen is, worden ingetrokken, indien omstandigheden zich voordoen of feiten bekend worden, op grond waarvan, zoo zij zich vóór de aanvrage hadden voorgedaan of bekend waren geweest, de vergunning zou zijn geweigerd.

8. 1. Een besluit tot intrekking eener vergunning wordt met redenen omkleed en onverwijld in afschrift ter kennis van den vergunninghouder gebracht.

2. Tegen de intrekking kan de vergunninghouder binnen veertien dagen bij Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart in beroep komen. Onze Minister beslist binnen twee maanden na den dag, waarop de voorziening is gevraagd.

3. Gedurende den termijn voor het beroep en de behandeling daarvan blijft de intrekking buiten werking.

4. Van elk beroep, en van elke beslissing hierop, geeft Onze Minister binnen acht dagen kennis aan de Kamer van Koophandel en Fabrieken.

5. Indien de intrekking onherroepelijk is geworden, kan een nieuwe vergunning aan denzelfden persoon niet verleend worden, voordat één jaar is verstreken.

9. 1. De Kamer van Koophandel en Fabrieken kondigt iedere onherroepelijk geworden intrekking van eene vergunning onverwijld af in een of meer nieuwsbladen.

2. Zoowel van weigering als van intrekking eener vergunning geeft zij, zoodra de beslissingen dienaangaande onherroepelijk zijn geworden, schriftelijk kennis aan de overige Kamers van Koophandel en Fabrieken.

10. 1. De Kamer van Koophandel en Fabrieken doet opstellen en bijhouden eene lijst, vermeldende alle houders van door haar verleende vergunningen tot kleinverkoop.

2. Deze lijst ligt ten kantore van de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor een ieder ter inzage.

Paragraaf 3. Van de colportage-vergunning.

11. 1. Het bepaalde in paragraaf 2, met uitzondering van het vierde lid van artikel 4, vindt op de colportage-vergunning overeenkomstige toepassing.

2. De Kamer van Koophandel en Fabrieken kan den aanvrager eener colportage-vergunning eene voorloopige vergunning verleenen, welke, hangende de aanvrage voor de Kamer, voor de toepassing van artikel 2 met eene vergunning wordt gelijkgesteld.

12. 1. De Kamer van Koophandel en Fabrieken verstrekt den verkrijger van eene colportage-vergunning onverwijld daarvan een bewijs, geldig voor het kalenderjaar, waarin de vergunning is verleend. Den verkrijger van eene voorloopige vergunning wordt eveneens onverwijld een bewijs daarvan verstrekt.

2. Telken jare, van den eersten dag der maand December af, verstrekt de Kamer van Koophandel en Fabrieken aan elken houder eener colportage-vergunning, in haar gebied woonachtig, op diens verzoek, daarvan een bewijs, geldig voor het eerstkomende kalenderjaar.

3. De modellen van de in dit artikel bedoelde bewijzen worden door Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart vastgesteld.

13. De houder eener colportage-vergunning is verplicht, bij de uitoefening der colportage, het in het vorig artikel bedoelde, voor het loopende kalenderjaar geldige, bewijs bij zich

te dragen en, op verlangen, aan de in artikel 17 bedoelde ambtenaren te toonen. Deze verplichting geldt op overeenkomstige wijze voor den houder van eene voorloopige colportagevergunning.

Paragraaf 4. Strafbepalingen.

14. Overtreding van artikel 1 of van artikel 2 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

15. Overtreding van artikel 13 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

16. Indien overtreding van artikel 1 geschiedt door of vanwege eene naamlooze vennootschap, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, wordt de strafvervolging ingesteld en de straf uitgesproken tegen de leden van het bestuur. Geene straf wordt uitgesproken tegen hem, van wien blijkt, dat de overtreding buiten zijn toedoen is gepleegd.

17. 1. Met het opsporen van de overtredingen van deze wet zijn, behalve de ambtenaren, aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren der gemeentepolitie.

2. De voormelde ambtenaren zijn te allen tijde bevoegd de uitlevering te vorderen van al hetgeen redelijkerwijze vermoed kan worden gediend te hebben of bestemd te zijn geweest tot het plegen van eene overtreding van deze wet en in beslag te nemen alles, wat dienen kan tot bewijs van de overtreding.

3. De voormelde ambtenaren hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle localiteiten en tot alle plaatsen, waar in strijd met de artikelen 1 en 2 dezer wet gehandeld wordt, of waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat zulks het geval is.

4. Indien de voormelde ambtenaren bij de toepassing van dit artikel eene woning moeten binnentreden, doen zij dat tegen den wil van den bewoner niet dan op schriftelijke lastgeving van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt, dat binnen twee maal vier-en-twintig uren aan hem, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

18. De feiten, bij de artikelen 14 en 15 strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen.

Paragraaf 5. Slotbepalingen.

19. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Wet op het Afbetalingsbedrijf".

20. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Echter beginnen de verboden, bedoeld bij het eerste lid van artikel 1 en het eerste lid van artikel 2, eerst vier maanden na dat tijdstip te werken.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Mei* 1936.)

S. 640.

22 *Februari* 1936. BESLUIT, bepalende de wijze van openbaarmaking van beschikkingen van den Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart krachtens de artikelen 2, 3, 5 en 6 van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 21 December 1935, n°. 59984 N., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 9, eerste lid, van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935;

De vaste Commissie van den Economischen Raad gehoord (advies van den 6den December 1935, n°. 621);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Januari 1936, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 14 Februari 1936, n°. 4553 N., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Beschikkingen van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart krachtens de artikelen 2, 3, 5 en 6 van de Wet op het Algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935, woropenbaar gemaakt door plaatsing in de *Nederlandsche Staatscourant*, alsmede door nederlegging van een afschrift ten kantore van de Kamers van Koophandel en Fabrieken. Van deze nederlegging wordt door de Kamers aankondiging gedaan in de voornaamste binnen haar gebied verschijnende nieuwsbladen.

Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Maart* 1936.)

S. 641.

5 *Mei* 1936. BESLUIT tot herziening van het tarief van ijkloonen voor gasmeters.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 6 April 1936, n°. 13193 J.A., Directie van Hande en Nijverheid;

Gelet op artikel 17 der IJkwet, zooals dat artikel laatstelijk is gewijzigd bij de wet van 25 Juni 1919, *Staatsblad* n°. 522;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 April 1936, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 2 Mei 1936, n°. 19675 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 1, sub 1 letter D onder *a*

van Ons besluit van 23 October 1919, *Staatsblad* nº. 611, betreffende het ijkloon voor maten, gewichten en gasmeters, zooals dat werd vastgesteld bij Ons besluit van 17 Februari 1932, *Staatsblad* nº. 52, wordt vervangen door het volgende :

„D. Gasmeters :

a. Bij onderzoek aan een ijkkantoor :

Gasmeters met een meetvermogen per uur van :	bij aanbieding ten ijk of herijk :
7,000 dm³ en daar beneden . . .	f 1.65
7,001 „ tot en met 9,000 dm³	„ 5.—
9,001 „ „ „ „ 11,500 „	„ 6.—
11,501 „ „ „ „ 14,000 „	„ 7.—

Gasmeters met een grooter meetvermogen : bovendien voor elke 14,000 dm³ meer of gedeelte daarvan . . . . . f 1.—"

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 11 *Mei* 1936.)

S. 642.

5 *Mei* 1936. BESLUIT houdende vaststelling van een nieuw Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 6 April 1936, nº. 15433 J.A., Directie van Handel en Nijverheid ;

Gezien de artikelen 20, lid 1, 25, lid 4 en 5, 27, lid 1, 29, onder *g*, 32, lid 3, en 34, lid 4, van de Octrooiwet 1910, *Staatsblad* nº. 313, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* nº. 685 ;

Overwegende, dat het wenschelijk is het Octrooigemachtigden-reglement 1912, *Staatsblad* nº. 106, vastgesteld bij Ons besluit van 18 Maart 1912, *Staatsblad* nº. 106, en gewijzigd bij Ons besluit van 1 Mei 1914, *Staatsblad* nº. 190, door een nieuw Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad te vervangen ;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1936, nº. 27) ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 Mei 1936, nº. 18972 J.A., Directie van Handel en Nijverheid ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. Onder intrekking van Onze besluiten van 18 Maart 1912, *Staatsblad* nº. 106, en 1 Mei 1914, *Staatsblad* nº. 190, wordt vastgesteld het bij dit besluit gevoegde „Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad", houdende voorschriften ter uitvoering van de artikelen 20, lid 1, 25, lid 4 en 5, 27, lid 1, 29, onder *g*, 32, lid 3, en 34, lid 4, van de Octrooiwet 1910, *Staatsblad* nº. 313, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* nº. 685.

2. Zij, die op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit als octrooibezorger zijn ingeschreven in het register, genoemd in artikel 2 van het Octrooigemachtigden-reglement 1912, *Staatsblad* nº. 106, worden door den Octrooiraad onverwijld ingeschreven in het register van octrooigemachtigden, in artikel 2 van het bij dit besluit gevoegde Reglement genoemd.

3. In afwijking van het bepaalde in artikel 3, lid 3, van het bij dit besluit gevoegde Reglement, wordt bovendien tot het daarbedoelde examen toegelaten hij, die, ingevolge dat artikel niet voor toelating in aanmerking komende, de noodige bewijsstukken overlegt, op grond waarvan hij tot het examen, geregeld bij het bij dit besluit ingetrokken Reglement zou zijn toegelaten, mits hij daarbij tevens ten genoegen van de commissie aantoont, dat hij gedurende ten minste drie maanden, voorafgaande aan het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit, in Nederland is werkzaam geweest op het kantoor van iemand, die van het behandelen van octrooiaanvragen zijn gewoon beroep maakt.

4. 1. De Voorzitter van den Octrooiraad roept zoo spoedig mogelijk na de in artikel 2 bedoelde inschrijving de leden der Orde van Octrooigemachtigden, genoemd in artikel 9 van het bij dit besluit gevoegde Reglement, in vergadering bijeen.

2. In deze vergadering wordt een voorloopig bestuur der Orde gekozen.

3. De verkiezing geschiedt bij schriftelijke stemming, voor elk lid afzonderlijk en met volstrekte meerderheid der uitgebrachte, geldige stemmen. Blanco stemmen worden als niet geldig uitgebracht beschouwd. Wanneer de vereischte meerderheid niet is verkregen, wordt herstemd tusschen de twee personen, die de meeste stemmen op zich hebben vereenigd. Gekozen is hij, op wien bij de herstemming de meeste stemmen zijn uitgebracht. Komen door gelijkheid van stemmen meer dan twee personen voor de herstemming in aanmerking, dan zal eerst in een tusschenstemming worden uitgemaakt, tusschen welke twee personen zal worden herstemd. Staken de stemmen bij deze tusschenstemming, dan beslist het lot, wie aan de herstemming zullen deelnemen. Indien bij de herstemming de stemmen staken, beslist het lot.

4. Het voorloopig bestuur treedt af, zoodra, met inachtneming van het bepaalde in artikel 10 van het bij dit besluit gevoegde Reglement, een definitief bestuur is gekozen.

5. De behandeling van de zaken, op het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit aanhangig bij den Raad van Toezicht voor de Gemachtigden in octrooiaangelegenheden, ingesteld ingevolge artikel 8, lid 1, van het Octrooigemachtigden-reglement 1912, *Staatsblad* nº. 106, gaat over op den Raad van Toezicht voor de Octrooigemachtigden, bedoeld in artikel 11, lid 1, van het bij dit besluit gevoegde Reglement.

6. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en

in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 5den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 15 *Mei* 1936.)

REGLEMENT
betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad.

Art. 1. 1. Als gemachtigde kunnen, behoudens het bepaalde in het tweede lid van dit artikel, voor den Octrooiraad alleen optreden:

a. zij, die als octrooigemachtigd zijn ingeschreven in het in artikel 2 bedoelde register van octrooigemachtigden;

b. zij, die als advocaat zijn ingeschreven bij een der rechterlijke colleges hier te lande.

2. In bijzondere gevallen kan de Octrooiraad ook aan andere personen toestaan als gemachtigde op te treden, mits zij van zulk optreden niet hun beroep maken.

Art. 2. 1. Bij den Octrooiraad wordt een register van octrooigemachtigden gehouden, waarvan de inrichting door dien Raad wordt vastgesteld. De inschrijvingen en doorhalingen in dit register geschieden ingevolge besluit van den Octrooiraad en worden door den Voorzitter van den Octrooiraad openbaar gemaakt.

2. Hij, die als octrooigemachtigde in het register van octrooigemachtigden wenscht te worden ingeschreven, moet:

a. ingezetene zijn van het Koninkrijk, meerderjarig en niet staande onder curateele;

b. niet ontzet zijn uit het recht om als gemachtigde voor den Octrooiraad op te treden.

3. Bij zijn verzoek aan den Octrooiraad moet hij overleggen het bewijs, dat hij met goed gevolg het in artikel 3 bedoelde examen heeft afgelegd, en verder ten genoegen van den Octrooiraad doen blijken:

a. dat hij gedurende ten minste een jaar practisch in de nijverheid is werkzaam geweest;

b. dat hij bovendien gedurende ten minste een jaar in Nederland is werkzaam geweest op het kantoor van iemand, die van het behandelen van octrooiaanvragen zijn gewoon beroep maakt.

4. Het bepaalde in het vorige lid is niet van toepassing op hem, die het ambt van technisch lid van den Octrooiraad heeft bekleed. Het in het vorige lid onder *a* en *b* bepaalde is niet van toepassing op hem, die gedurende ten minste zes jaren als vooronderzoeker bij den Octrooiraad en/of in Nederland op het kantoor van iemand, die van het behandelen van octrooiaanvragen zijn gewoon beroep maakt, is werkzaam geweest. Voorts is het in het vorige lid onder *b* bepaalde niet van toepassing op hem, die gedurende ten minste drie jaren als vooronderzoeker bij den Octrooiraad is werkzaam geweest.

5. Van de inschrijving in het register wordt den octrooigemachtigde een bewijs verstrekt. Dit bewijs wordt telken jare in de maand Januari door den Octrooiraad kosteloos geviseerd.

Art. 3. 1. Op tijdstippen, door den Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart te bepalen, wordt door een door dien Minister te benoemen commissie, bestaande uit leden van den Octrooiraad, een of meer octrooigemachtigden en zoo noodig een of meer andere technische en rechtsgeleerde deskundigen, een examen afgenomen.

2. Om dit examen met goed gevolg af te leggen, moet hij, die zich daaraan onderwerpt, daarbij doen blijken, dat hij de noodige kennis bezit van de Nederlandsche en de voornaamste vreemde wetgevingen en van de voornaamste internationale regelingen betreffende den industrieelen eigendom, de voorschriften dier wetgevingen en regelingen practisch weet toe te passen en bekend is met de beginselen van het Nederlandsche burgerlijk en handelsrecht, voor zoover deze kennis noodig is voor een goed begrip van de Nederlandsche wetgeving betreffende den industrieelen eigendom.

3. Om aan dit examen te kunnen deelnemen moet de candidaat aan de commissie doen toekomen:

a. het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen in de faculteit der wis- en natuurkunde met hoofdvak natuurkunde, scheikunde, geologie of pharmacie aan een Rijksuniversiteit of daarmede wettelijk gelijkgestelde inrichting;

b. het diploma van ingenieur, verworven aan de Technische Hoogeschool te Delft of de voormalige Polytechnische School; of

c. het bewijs, dat hij als beroepsofficier bij het wapen der genie der Koninklijke Landmacht of van het Nederlandsch-Indische Leger is benoemd tot tweede-luitenant en de bekwaamheid heeft verworven om daadwerkelijk als zoodanig bij het wapen te worden ingedeeld, dan wel dat hij bij de Koninklijke Nederlandsche Marine tot zeeofficier of tot officier van den Marinestoomvaartdienst is benoemd.

4. Met het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd doctoraal examen of diploma gan ingenieur kan door de commissie worden velijkgesteld een diploma eener academie, universiteit of technische hoogeschool buiten het Rijk in Europa.

5. De werkzaamheden der commissie, het tijdstip, waarop belanghebbenden zich tot het afleggen van het examen bij den voorzitter der commissie moeten hebben aangemeld, de plaats, waar het examen zal worden afgenomen, en het voor de deelneming aan het examen te storten bedrag worden geregeld door den in het eerste lid genoemden Minister; deze doet van een en ander openbare mededeeling.

Art. 4. De inschrijving in het register van octrooigemachtigden kan door den Octrooiraad, na inwinning van het advies van den in artikel 11 bedoelden Raad van Toezicht voor de Octrooigemachtigden, worden geweigerd aan hem,

a. die ter zake van misdrijf is veroordeeld tot gevangenisstraf;

b. die in staat van faillissement verkeert;

c. ten aanzien van wien gegronde vrees bestaat, dat de inschrijving de eer van den stand van octrooigemachtigde zal schaden.

Art. 5. Alvorens als gemachtigde overeenkomstig artikel 1 op te treden, leggen de octrooigemachtigden in handen van den Voorzitter van den Octrooiraad de volgende belofte af:

„Ik beloof, dat ik het beroep van octrooi-

„gemachtigde nauwgezet zal vervullen, met „inachtneming van de desbetreffende wettelijke „voorschriften, de mij als zoodanig toever„trouwde belangen met ijver en eerlijkheid zal „behartigen en geheimhouding zal bewaren „omtrent alle uitvindingen, die in mijn praktijk „als octrooigemachtigde te mijner kennis „komen, zoolang en voor zoover de desbetref„fende aanvragen om octrooi niet op de bij de „wet voorgeschreven wijze zijn openbaar „gemaakt.

„Dat beloof ik.''.

Art. 6. Ingeval een advocaat krachtens artikel 1 als gemachtigde voor den Octrooiraad wenscht op te treden, kan van hem, alvorens hij als zoodanig wordt toegelaten, door den Octrooiraad worden gevorderd de vertooning van zijn acte van beëediging als advocaat, behoorlijk geviseerd naar de voorschriften van artikel 11 van het Reglement nº. III, in voldoening aan artikel 19 der Wet op de rechterlijke organisatie vastgesteld bij Koninklijk besluit van 17 Augustus 1929, *Staatsblad* nº. 422, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 October 1932, *Staatsblad* nº. 488.

Art. 7. 1. De Octrooiraad besluit tot doorhaling van de inschrijving in het register van octrooigemachtigden :

a. op verzoek van den ingeschrevene ;

b. bij overlijden of onder curateele stelling van den ingeschrevene ;

c. indien de ingeschrevene ophoudt ingezetene van het Koninkrijk te zijn ;

d. indien een beslissing tot ontzetting van den ingeschrevene uit het recht om als gemachtigde voor den Octrooiraad op te treden onherroepelijk is geworden ;

e. indien de ingeschrevene heeft verzuimd zijn bewijs van inschrijving binnen den daarvoor gestelden tijd aan den Octrooiraad ter viseering aan te bieden, en na aanmaning dit verzuim niet heeft hersteld.

2. De Octrooiraad kan, na het advies van den Raad van Toezicht ingewonnen te hebben, tot doorhaling besluiten, indien een der gevallen zich voordoet, bedoeld in artikel 4, onder *a* en *b*.

3. Binnen acht dagen na de doorhaling van de inschrijving wordt daarvan aan den ingeschrevene of zijn erfgenamen of zijn curator kennis gegeven.

Art. 8. Elk octrooigemachtigde is verplicht ten aanzien van hem gedane opdrachten, uit de Octrooiwet 1910, *Staatsblad* nº. 313, voortvloeiende, op behoorlijke wijze aanteekening te houden en over het algemeen de hem toevertrouwde zaken zoo te beheeren, dat deze desnoods dadelijk door een plaatsvervanger of opvolger kunnen worden overgenomen.

Art. 9. 1. Er zal zijn een Orde van Octrooigemachtigden, die alle octrooigemachtigden omvat.

2. Deze Orde stelt een huishoudelijk reglement vast, dat de goedkeuring van den Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart behoeft.

Art. 10. 1. Het bestuur der Orde bestaat uit vijf leden, gekozen uit en door de Orde ; zij treden om de twee jaar af en zijn terstond herkiesbaar.

2. De verkiezing van het bestuur wordt geregeld bij het in artikel 9, lid 2, bedoelde huishoudelijk reglement.

Art. 11. 1. De octrooigemachtigden staan, wat betreft hun werkzaamheden als zoodanig, onder toezicht van een Raad van Toezicht voor de Octrooigemachtigden.

2. De Raad van Toezicht wordt gevormd door het bestuur van de Orde van Octrooigemachtigden.

3. Uit en door de Orde worden ten minste drie plaatsvervangende leden van den Raad van Toezicht gekozen ; zij treden om de twee jaar af en zijn terstond herkiesbaar ; hun aantal wordt bepaald in het in artikel 9, lid 2, bedoelde huishoudelijk reglement, dat tevens hun verkiezing regelt.

4. De leden en de plaatsvervangende leden van den Raad van Toezicht treden niet op in gevallen, waarin zij zelf of met hen samenwerkende gemachtigden betrokken zijn.

Art. 12. 1. De Raad van Toezicht is in het algemeen belast met het toezicht op de wijze, waarop de octrooigemachtigden hun beroep uitoefenen, neemt kennis van klachten ter zake en treedt onder meer op, ingeval een octrooigemachtigde zich in de uitoefening van zijn beroep in strijd met zijn plicht of op onwaardige wijze gedraagt.

2. Als zich op onwaardige wijze gedragen kan onder meer worden aangemerkt het in octrooiaangelegenheden samenwerken met een persoon :

a. van wien hem bekend is, dat dezen, krachtens het in artikel 4, onder *a* en *c*, bepaalde, de inschrijving in het register van octrooigemachtigden is geweigerd ;

b. die uit het recht om als gemachtigde voor den Octrooiraad op te treden is ontzet ;

c. die, hoewel onbevoegd om als gemachtigde voor den Octrooiraad op te treden, toch in Nederland er zijn gewoonte van maakt, opdrachten tot de behandeling van octrooiaangelegenheden uit te lokken of advies omtrent octrooizaken te geven.

3. De Raad van Toezicht geeft voorts advies aan den Octrooiraad in de in dit Reglement voorgeschreven gevallen.

Art. 13. Indien ter kennis van den Raad van Toezicht voor de Octrooigemachtigden aanwijzingen mochten komen, dat een advocaat bij de behandeling van octrooiaangelegenheden zich in strijd met zijn plicht of op onwaardige wijze gedraagt of heeft gedragen, geeft de Raad hiervan kennis aan den Raad van Toezicht en Discipline, aan welks toezicht de advocaat ingevolge het Reglement nº. III, hierboven in artikel 6 vermeld, is onderworpen.

Art. 14. 1. De Raad van Toezicht kan na verhoor, althans behoorlijke oproeping van den belanghebbende en desgeraden na verhoor van getuigen en deskundigen, aan een octrooigemachtigde, naar gelang van omstandigheden, een der volgende straffen opleggen :

a. waarschuwing ;

b. berisping ;

c. schorsing in de uitoefening der praktijk als octrooigemachtigde voor den tijd van ten hoogste een jaar ;

d. ontzetting uit het recht om als gemachtigde voor den Octrooiraad op te treden.

2. Bij de bepaling der straffen wordt rekening gehouden met de omstandigheid, of de schuldige al dan niet heeft vergoed de schade, door zijn vergrijp aan een ander toegebracht.

3. De Raad van Toezicht zendt van elke

genomen beslissing onverwijld een afschrift aan den betrokken octrooigemachtigde en, indien beslist werd naar aanleiding van een klacht, aan den klager. Indien de Raad bij zijn beslissing een straf oplegt, wordt tevens een afschrift van de beslissing onverwijld aan den Octrooiraad gezonden.

4. Indien de opgelegde straf bestaat in schorsing of ontzetting, wordt daarvan, zoodra de daartoe strekkende beslissing onherroepelijk is geworden, door den Voorzitter van den Octrooiraad openbare kennisgeving gedaan.

Art. 15. 1. Van een beslissing, als bedoeld in het derde lid van artikel 14, kan de betrokken octrooigemachtigde en, indien beslist werd naar aanleiding van een klacht, de klager, gedurende een maand na de dagteekening der beslissing in beroep komen bij den Raad van Beroep inzake het Toezicht op de Octrooigemachtigden.

2. De Raad van Beroep bestaat uit drie leden en drie plaatsvervangende leden. De Voorzitter van den Octrooiraad is voorzitter van den Raad van Beroep; zijn plaatsvervanger wordt door de Koningin uit de overige rechtsgeleerde leden van den Octrooiraad benoemd. Een der andere leden van den Raad van Beroep en zijn plaatsvervanger worden door de Koningin uit de leden van het Gerechtshof te 's-Gravenhage benoemd. Het derde lid en zijn plaatsvervanger worden door en uit de Orde van Octrooigemachtigden gekozen; zij treden om de twee jaar af en zijn terstond herkiesbaar; hun verkiezing wordt geregeld bij het in artikel 9, lid 2, bedoelde huishoudelijk reglement; het vierde lid van artikel 11 is op hen van toepassing.

3. Artikel 14 is van overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat van elke genomen beslissing eveneens onverwijld een afschrift wordt gezonden aan den Raad van Toezicht.

Art. 16. Dit Reglement kan worden aangehaald onder den titel van „Octrooigemachtigden-reglement", met bijvoeging van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Behoort bij Koninklijk besluit van 5 Mei 1936, *Staatsblad* n°. 642.

Mij bekend,
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

S. 737.

20 *December* 1935. WET tot regeling van den invoer van rijwielen, frames, electrische rijwiellampen en rijwielonderdeelen.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 31 Juli 1935, N°. 9 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Juli 1935 N°. 147) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van rijwielen, frames, electrische rijwiellampen en rijwielonderdeelen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geverbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Economische Zaken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Augustus 1935 en eindigende 31 Juli 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. voetrijwielen, al dan niet voorzien van daaraan bevestigd toebehooren, voor zoover dit bij een normaal twee- of driewielig rijwiel, — transportrijwielen inbegrepen — behoort, alsmede voetrijwielframes, voorzien van andere onderdeelen dan sub *b* zijn genoemd, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

b. voetrijwielframes, al dan niet voorzien van achtervork, achterspatbord, kettingkast of kettingscherm en volledig trapasstel, t.w. bracketas (trapas), cranks, kettingwiel met bijbehoorende kogellagers en stofkap, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

c. electrische rijwiellampen, waaronder zijn te verstaan rijwieldynamo's, al dan niet voorzien van reflectors en ander toebehooren, alsmede ankers en buizen voor deze rijwieldynamo's, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

d. rijwielbuis, zoowel afgepast als op fabricagelengte, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

e. rijwielvorken, vorkscheden, binnenbalhoofdbuizen, zadelpennen, rijwielsturen en -stuurbochten, expanders voor sturen, cranks, groote kettingwielen, kleine kettingwielen of tandwielen (kettingrandjes), rijwielvelgen en -spatborden, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

f. rijwielzadels, rijwielzadelonderstellen, rijwielzadelveeren, rijwielzadelstroppen, kettingkasten, kettingschermen, rijwielzadel-, stuur-, bagagedrager- en frametasschen, rok-, jas- en handbeschermers, alsmede koordnetten en zadeldekken, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

g. rijwielpompen (hand- en voet-), rijwielbagagedragers, rijwielsloten, spaken, nippels en nippelplaatjes, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd;

h. andere rijwielonderdeelen (benevens onderdeelen van rijwielonderdeelen en -toebehooren, alsmede combinaties van onderdeelen), waaronder pedaal- en remrubbers, voorzoover deze bij invoer niet zijn gemonteerd in de

pedalen, velg- of bandremmen, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in, rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet stelt Onze Minister bepalingen vast betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet'' 1931(*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596) van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 20sten December 1935.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 3 *Maart* 1936.)

S. 740.

3 *Januari* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Organisatiebesluit 1933.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 27 November 1935, n°. 17473, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 15 November 1935, n°. 579);

Gehoord den Raad van State (advies van den 17 December 1935, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 31 December 1935, n°. 20441, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Organisatiebesluit 1933 te wijzigen in dier voege, dat:

a. artikel 3, onder 10°, wordt gelezen als volgt:

„dat voor zoover aan bestuurs- en commissieleden, adviseurs en aan personeel der crisisorganisatie salaris of vacatiegeld of andere vergoedingen worden toegekend, dit salaris of vacatiegeld of andere vergoedingen voor ieder hunner door Onzen Minister worden vastgesteld;'';

b. in het in artikel 5, lid 1, onder *c*, en artikel 11, lid 3, onder *d*, bepaalde tusschen de woorden: „genomen besluit'' en „voor de toelating'' worden ingevoegd de woorden: „of eenige door Onzen Minister ter uitvoering van artikel 8 der wet genomen beschikking'';

c. artikel 6 wordt gelezen als volgt:

„1. Het bestuur of een ander daartoe bij statuten of reglement aan te wijzen orgaan beslist over de toelating als georganiseerde binnen een bij statuten of reglement te bepalen termijn. Indien zich geen der omstandigheden, als bedoeld in artikel 7, lid 1, onder *b*, *c*, *d* en *e* ten aanzien van den aanvrager voordoet, is het bestuur of ander orgaan bevoegd een voorloopige toelating te verleenen. Deze voorloopige toelating kan slechts worden verleend voor een termijn van ten hoogste drie maanden en vervalt van rechtswege, zoodra over de toelating is beslist.

2. De beslissing over de toelating wordt aan den aanvrager schriftelijk medegedeeld en is in geval van weigering met redenen omkleed.";

d. in het in artikel 7, lid 1, onder *f.*, bepaalde achter de woorden: „van rechtswege is geschrapt", worden gevoegd de woorden: „met ontzegging van het recht om opnieuw als zoodanig te worden toegelaten voor een bepaalden tijd, welke tijd nog niet is verstreken.";

e. artikel 7, lid 3 en 4, worden gelezen als volgt:

„3. Indien toelating als georganiseerde is geweigerd heeft de aanvrager recht van beroep op Onzen Minister, tenzij in de statuten of eenig reglement een andere beroepsinstantie is aangewezen. Wordt door een zoodanige beroepsinstantie op het beroepschrift afwijzend beslist dan staat den aanvrager hooger beroep open op Onzen Minister. Onze Minister beslist, na de Commissie van Advies, bedoeld in artikel 3, onder 8°, te hebben gehoord. De beslissingen in beroep en hooger beroep zijn met redenen omkleed.

4. Zoowel het beroep als het hooger beroep moeten schriftelijk worden ingesteld binnen tien dagen na den dag, waarop de schriftelijke mededeeling van weigering onderscheidenlijk de beslissing in beroep, aan den belanghebbende is verzonden.";

f. in artikel 7, lid 5, worden de woorden „in hooger beroep" vervangen door „in beroep";

g. in het in artikel 11, lid 1, bepaalde achter de woorden: „genomen besluit" de punt vervalt en wordt toegevoegd: „of in eenige door Onzen Minister ter uitvoering van artikel 8 der wet genomen beschikking";

h. het tweede lid van artikel 11 vervalt en de leden 3, 4, 5 en 6 worden hernummerd in 2, 3, 4 en 5;

i. aan artikel 11, lid 4, wordt het volgende toegevoegd:

Een voorloopige toelating kan worden verleend voor een termijn van ten hoogste drie maanden, welke voorloopige toelating van rechtswege vervalt, zoodra over de toelating is beslist.

j. artikel 12, lid 1, wordt gelezen als volgt:

„Indien toelating tot een groep is geweigerd, heeft de aanvrager recht van beroep op Onzen Minister, tenzij in de statuten of eenig reglement een andere beroepsinstantie is aangewezen. Wordt door een zoodanige beroepsinstantie op het beroepschrift afwijzend beslist, dan staat den aanvrager hooger beroep open op Onzen Minister. Onze Minister beslist, na de Commissie van Advies, bedoeld in artikel 3, onder 8°, te hebben gehoord. De beslissingen in beroep en hooger beroep zijn met redenen omkleed. Zoowel het beroep als het hooger beroep moeten schriftelijk worden ingesteld binnen tien dagen na den dag, waarop de schriftelijke mededeeling van weigering, onderscheidenlijk de beslissing in beroep, aan den belanghebbende is verzonden";

k. in artikel 12, lid 2, de woorden: „artikel 11, lid 3, onder *c*", worden gewijzigd in „artikel 11, lid 2, onder *d*, " en de woorden: „in hooger beroep" vervangen door „in beroep";

l. in het in artikel 15, onder 5°, bepaalde de woorden: „het onder *a* bedoelde bedrag" worden vervangen door: „het in 3°, onder *a*, bedoelde bedrag";

m. aan artikel 45 achter de woorden: „in hooger beroep" wordt toegevoegd: „met dien verstande, dat door den Secretaris tevens een door hem gewaarmerkt afschrift der uitspraak aan den Secretaris der Commissie, welke de zaak in eerste instantie behandelde, wordt gezonden".

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Januari* 1936.)

S. 741.

24 *Januari* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Fabriekstarfbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 7 Januari 1936, n°. 248, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en op de artikelen 6 en 7 van het Crisis-Fabriekstarfbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 21 December 1936, n°. 588);

Gehoord den Raad van State (advies van 14 Januari 1936, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 Januari 1936, n°. 1129, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. In artikel 6 van het Crisis-Fabriekstarfbesluit 1935 I wordt voor de woorden „De georganiseerden" het cijfer 1 geplaatst en aan dit artikel wordt toegevoegd een tweede lid, luidende:

„2. De georganiseerden zijn verplicht, indien de arbeidsvoorwaarden van hun personeel niet bij collectieve arbeidsovereenkomst zijn geregeld met dat personeel een schriftelijke arbeidsovereenkomst aan te gaan. Een door den werkgever en den werknemer geteekend afschrift van een zoodanige arbeidsovereenkomst moet worden overgelegd bij de aanvrage, genoemd in artikel 4 van dit besluit."

B. In artikel 7 van het Crisis-Fabriekstarfbesluit 1935 I wordt in plaats van „1936" gelezen „1937".

C. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten Januari 1936

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Januari* 1936.)

S. 742.

24 *Januari* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 10 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op ansjovis.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 7 Januari 1936, nº. 249, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933, alsmede op het Crisis-Ansjovisbesluit 1934 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 21 December 1935, nº. 589);

Gehoord den Raad van State (advies van 14 Januari 1935, nº. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Januari 1936, nº. 1133, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie.

2. De uitvoer van ansjovis, die in Nederlandsche wateren is gevangen en in *Nederland* is gezouten, alsmede van vreemde ansjovis, die in *Nederland* is ingevoerd, is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie.

3. Ansjovis, als genoemd in artikel 2 van dit besluit, mag alleen worden ingevoerd:

a. in een verpakking en voorzien van het contrôlemerk, beide bedoeld in artikel 1 der Rijksvoorschriften voor de Ansjovis-Contrôlevereeniging;

b. voorzien van een stempelmerk en — voor zooveel betreft de ansjovis, welke in Nederlandsche wateren is gevangen en in *Nederland* is gezouten en voldoet aan de eischen gesteld in de Rijksvoorschriften voor de Ansjovis-Contrôlevereeniging — bovendien in een verpakking, beide door Onzen Minister vast te stellen, waarvan het stempelmerk moet worden aangebracht door of vanwege de crisis-organisatie.

4. De uitvoer van ansjovis, als genoemd in artikel 2 van dit besluit, is slechts toegestaan tegen betaling aan de crisis-organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds, van een door Onzen Minister te bepalen bedrag, hetwelk verschillend kan zijn al naar gelang het betreft ansjovis, als genoemd onder *a* dan wèl onder *b* van het vorig artikel.

5. Het zouten van ansjovis is gedurende door Ons te bepalen tijdvakken verboden.

6. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Ansjovisbesluit 1936".

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Februari 1936 en is geldig tot 1 Februari 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden naar den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Januari* 1936.)

S. 743.

28 *Januari* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 15 November 1935, nº. 17303, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 15 November 1935, nº. 581);

Gehoord den Raad van State (advies van den 3 December 1935, nº. 63);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 25 Januari 1936, nº. 19295, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt) te wijzigen in dier voege, dat:

I. in het intitulé achter het woord: „bloembollen" wordt de punt vervangen door de woorden: „en op producten van de bloementeelt.";

II. artikel 1 wordt gelezen als volgt:

„Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1º. „bloembollen": bollen van hyacinthen, die van tulpen en die van narcissen;

2º. „vergunning": de vergunning bedoeld in artikel 2, lid 1 van dit besluit;

3º. „telen van bloembollen": het telen van bloembollen op den open grond, ongeacht of zulks geschiedt ter verkrijging van een oogst aan bloembollen dan wel aan bloemen;

4º. „teeltjaar": het jaar, loopende van 1 Augustus van eenig kalenderjaar tot 1 Augustus van het daaropvolgend kalenderjaar;

5º. „Centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen crisisorganisatie;

6º. „soorten": soorten, kwaliteiten, variëteiten en maten van bloembollen;

7º. „aangeslotene": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep telers van bloembollen;

8º. „zuivere bloembollenkweeker": dengene, die van zijn oogst aan bloembollen 1934 en 1935 geen bloembol aanwendde en tevens van zijn oogst 1936 geen bloembol aanwendt als grondstof voor zijn eigen trekkersbedrijf en evenmin van zijn oogst aan bloemen 1933 van de door hem geteelde bloembollen eenige bloem verhandelde;

9º. „bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf": dengene, die zijn oogst aan bloembollen sinds 1934 gedeeltelijk aanwendde als

grondstof voor zijn eigen trekkersbedrijf en tevens een gedeelte verhandelde;

10°. „bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf": dengene, die in 1933 bloembollen teelde en de daarbij verkregen bloemen gedeeltelijk verhandelde en tevens bloembollen verhandelde.";

III. artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„1. Het telen van bloembollen is verboden tenzij door een aangeslotene met een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning, waarvan het model door hem wordt vastgesteld.

2. Het verbod, gesteld in het vorig lid, geldt niet ten aanzien van een kweeker te wiens opzichte aannemelijk is, dat hetzij:

a. door hem niet geteeld wordt om de te verkrijgen producten uiteindelijk geheel of gedeeltelijk te verhandelen, hetzij:

b. door hem zijn geheele oogst aan bloembollen 1936 wordt aangewend als grondstof voor het eigen trekkersbedrijf en de geheele oogst aan bloembollen 1935 en 1934 daartoe werd aangewend, hetzij:

c. door hem uitsluitend van de door hem geteelde bloembollen de oogst aan bloemen 1936 wordt verhandeld en de geheele oogst aan bloemen 1935 en 1934 werd verhandeld.

3. Het model, bedoeld in het eerste lid, kan verschillend zijn al naar mate het betreft den zuiveren bloembollenkweeker, den bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf of den bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf.";

IV. artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„1. De vergunning wordt uitsluitend verleend aan een aangeslotene, die voldaan heeft aan de volgende vereischten:

a. dat hij aan de Centrale heeft betaald ten behoeve van het Fonds een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per door hem te bepalen oppervlakte-eenheid, over de oppervlakte, welke mag worden beteeld, welk bedrag verschillende kan zijn voor verschillende soorten, dan wel terzake dier betaling met en ten genoege der Centrale een regeling heeft getroffen;

b. dat hij zich heeft verplicht met telers, exporteurs en handelaren van bloembollen en met bloemkweekers, welke bloembollen als grondstof voor hun trekkersbedrijf bezigen, voorzoover deze als georganiseerde zijn aangesloten bij de Centrale een overeenkomst te zullen aangaan tot het verleenen van een korting op de verkoopnota's tot een door Onzen Minister vast te stellen percentage van den prijs, bedoeld in artikel 9, lid 1, onder *b*, van dit besluit, voorzoover betreft bloembollen, welke voldoen aan door Onzen Minister ingevolge artikel 9, lid 1, onder *b*, van dit besluit vast te stellen exportvereischten;

c. dat hij heeft betaald zijn achterstallige schulden aan de Centrale terzake van het telen van bloembollen dan wel terzake dier betaling met en ten genoege der Centrale een regeling heeft getroffen.

2. Tot de in het vorig lid bedoelde groep wordt door de Centrale toegelaten degene, die in het teeltjaar 1932/1933 bloembollen teelde en kan worden toegelaten degene, die aan dit vereischte niet voldoet.";

V. artikel 4 wordt gelezen als volgt:

„De vergunning geldt uitsluitend:

a. Voor den duur van een kalenderjaar met uitzondering van den tijd gedurende welken de persoon, vermeld in het bewijs der vergunning, niet voldoet aan de vereischten voor het uitreiken der vergunning gesteld, nadat hij in gebreke is gesteld;

b. voor den persoon van den aangeslotene, vermeld in het bewijs der vergunning;

c. voor het perceel of de perceelen gronds, vermeld in het bewijs der vergunning of in eenig ander door of vanwege Onzen Minister uitgereikt bewijsstuk, op grond van door de Centrale ingevolge door Onzen Minister te stellen regelen goedgekeurde opgave van den aangeslotene;

d. voor de soorten vermeld in het bewijs der vergunning.";

VI. artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„1. De vergunning moet inhouden de oppervlakte, welke door den in de vergunning genoemden persoon mag worden beteeld, berekend naar:

A. ten aanzien van den zuiveren bloembollenkweeker: een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte gronds, welke hij op 31 Juli 1935 ingevolge de toen geldende wettelijke voorschriften met onderscheidenlijk bollen van hyacinthen, bollen van tulpen en bollen van narcissen mocht betelen;

B. ten aanzien van den bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf, dan wel ten aanzien van den bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf: een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte gronds, waarop hij in het teeltjaar 1932/1933 onderscheidenlijk bollen van hyacinthen, bollen van tulpen en bollen van narcissen teelde;

2. Het percentage, bedoeld in het eerste lid, kan verschillend zijn voor verschillende soorten, alsmede naar gelang het betreft den zuiveren bloembollenkweeker, den bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf of den bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf.";

VII. artikel 6 wordt gelezen als volgt:

„*1.* In afwijking van het bepaalde in het voorgaande artikel kan door of vanwege Onzen Minister voor dengene, die is toegelaten tot de groep telers van bloembollen en die in het teeltjaar 1932/1933 niet bloembollen teelde, de oppervlakte gronds worden vastgesteld, welke door den toegelatene mag worden beteeld met de onderscheiden door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen soorten.

2. In afwijking van het bepaalde in artikel 5 van dit besluit kan door of vanwege Onzen Minister in de daarvoor in aanmerking komende gevallen of groepen van gevallen vergunning worden verleend tot het betelen van een oppervlakte, berekend naar een hooger percentage, als in genoemd artikel bedoeld.

3. Bij toepassing van het in de twee vorige leden van dit artikel bepaalde kunnen aan den betrokkene, onder goedkeuring van Onzen Minister, voorwaarden worden gesteld, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een door hem te bepalen geldsom aan de Centrale ten behoeve van het Fonds.";

VIII. in artikel 7 vervalt de komma na het woord: „Minister" alsmede de komma na het woord: „Advies", alsmede de komma na het jaartal „1933", terwijl tevens vervallen de woorden: „gehoord de Commissie van Advies,

bedoeld in artikel 3 van het Crisis-Organisatiebesluit 1935'';

IX. artikel 8 wordt gelezen als volgt:

„Volgens door Onzen Minister nader te stellen regelen en onder door hem te bepalen voorwaarden kan:

1. de vergunning geheel of gedeeltelijk worden overgeschreven op een of meer andere perceelen dan waarvoor de vergunning geldt;

2. de vergunning geheel of gedeeltelijk worden overgedragen op naam van een anderen aangeslotene.'';

X. artikel 9 wordt gelezen als volgt:

„1. Het is den georganiseerden verboden bloembollen te verhandelen, tenzij:

a. ten aanzien van groen te verhandelen bloembollen door de georganiseerden een bewijs is verkregen van een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, dat voldaan is aan de voorwaarden door deze instelling terzake van het groen verhandelen van bloembollen gesteld;

b. ten aanzien van andere dan groen te verhandelen bloembollen, deze hetzij niet voldoen aan de door Onzen Minister te stellen exportvereischten, hetzij worden verhandeld tegen of boven een door hem vast te stellen prijs per eenheid.

2. De exportvereischten en de prijs, bedoeld in het vorig lid, sub *b*, kunnen verschillend zijn voor verschillende oogstjaren alsmede voor verschillende soorten.'';

B. te bepalen:

dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1936.)

S. 744.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933 op waddenzeeharing.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 24 Januari 1936, nº. 1602, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op het Crisis-Organisatiebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 24 Januari 1936, nº. 603);

Gehoord den Raad van State (advies van 4 Februari 1936, nº. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 Februari 1936, nº. 2643, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie'': een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„Waddenzee'': de wateren, genoemd in artikel 1, lid 1 en lid 2, van het Waddenzeevisscherijreglement 1932 (*Staatsblad* nº. 316);

„waddenzeeharing'': de haring, welke in de Waddenzee is bemachtigd;

„waddenzeeharingvisscher'': een ieder, die met inachtneming van het in artikel 3 bepaalde als georganiseerde is aangesloten bij de crisisorganisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „waddenzeeharingvisschers'';

„waddenzeeharinghandelaar'': een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisisorganisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „waddenzeeharinghandelaars''.

2. 1. Het aanvoeren van waddenzeeharing is slechts toegestaan aan waddenzeeharingvisschers en in de aanvoerplaatsen *Harlingen, Den Helder, Den Oever* (gemeente *Wieringen*) en *Wonseradeel.*

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is het aanvoeren van waddenzeeharing slechts toegestaan met vaartuigen, welke in eigendom toebehooren aan of ter beschikking staan van waddenzeeharingvisschers en ten aanzien waarvan door de crisis-organisatie een uitvaarcertificaat is verstrekt.

3. Het uitvaarcertificaat, genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt niet verstrekt, dan nadat de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat het uitvaarcertificaat wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, hetwelk vóór 1 Januari 1936 hem reeds in eigendom toebehoorde of ter beschikking stond en waarmede het visschen op en het aanvoeren van waddenzeeharing in het jaar 1935 daadwerkelijk is uitgeoefend, of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig als hiervoor genoemd.

4. Het uitvaarcertificaat, genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt eveneens verstrekt ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen, welke niet behooren tot de vaartuigen, genoemd in het derde lid van dit artikel.

3. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „waddenzeeharingvisschers'' slechts worden toegelaten degenen, die in het jaar 1935 het visschen op haring in de Waddenzee daadwerkelijk hebben uitgeoefend of hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

4. 1. Het afleveren van waddenzeeharing door waddenzeeharingvisschers is slechts toegestaan onder de volgende voorwaarden:

a. dat de aflevering geschiedt voor of boven door Onzen Minister vast te stellen minimumprijzen, welke prijzen verschillend kunnen worden vastgesteld voor verschillende soorten en voor verschillende tijden des jaars;

b. dat de waddenzeeharing, welke wordt afgeleverd, is verkocht over den afslag in een der in artikel 2 genoemde aanvoerplaatsen;

c. dat de aflevering plaats vindt onder contrôle van een door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen persoon;

d. dat de ter aflevering aangeboden waddenzeeharing voor menschelijke consumptie geschikt is.

2. Waddenzeeharing, welke niet voor men-

schelijke consumptie geschikt is, alsmede de waddenzeeharing, welke bij verkoop over den afslag niet den minimumprijs, genoemd in het onder *a* bepaalde van het eerste lid van dit artikel, opbrengt, moet terstond in eigendom worden overgedragen aan de crisisorganisatie tegen een door Onzen Minister te bepalen prijs of worden vernietigd.

3. De koopprijs van de waddenzeeharing, genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt door de crisis-organisatie betaald aan den onder *c* van het eerste lid van dit artikel genoemden persoon.

5. 1. Het verhandelen van waddenzeeharing, met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers, is slechts toegestaan aan waddenzeeharinghandelaars, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht:

a. slechts waddenzeeharing van waddenzeeharingvisschers te betrekken, indien bij de aflevering de voorwaarden, in artikel 4 gesteld, zijn in acht genomen;

b. de koopprijs van de door hen betrokken waddenzeeharing te betalen aan den in het eerste lid van artikel 4 onder *c* genoemden persoon.

6. 1. De koopsommen van voor menschelijke consumptie geschikte partijen waddenzeeharing, welke hetzij aan de crisisorganisatie in eigendom zijn overgedragen, hetzij slechts den prijs, genoemd in het onder *a* bepaalde van het eerste lid van artikel 4 hebben opgebracht, alsmede de koopsommen van voor menschelijke consumptie geschikte partijen waddenzeeharing, welke meer dan den prijs, genoemd in het onder *a* bepaalde van het eerste lid van artikel 4, hebben opgebracht voor wat betreft het bedrag, dat gelijk is aan den hiervoor genoemden prijs, worden door den in het onder *c* bepaalde van het eerste lid van artikel 4 genoemden persoon verdeeld onder de waddenzeeharingvisschers, die dienzelfden dag waddenzeeharing hebben afgeleverd.

2. De verdeeling, genoemd in het eerste lid van dit artikel, geschiedt naar verhouding van de door de betrokken waddenzeeharingvisschers aangevoerde hoeveelheden voor menschelijke consumptie geschikte waddenzeeharing, met dien verstande, dat in de aanvoerplaatsen *Harlingen*, *Den Oever* (gemeente *Wieringen*) en *Wonseradeel* de gelden, ontvangen voor de waddenzeeharing, welke in het morgengetij is aangevoerd, en de gelden, ontvangen voor de waddenzeeharing, welke in het middaggetij is aangevoerd, afzonderlijk zullen worden verdeeld.

3. Onder morgengetij, als genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt verstaan de tijd van 0 tot 14 uur; onder middaggetij, als genoemd in het tweede lid van dit artikel, wordt verstaan de tijd van 14 tot 24 uur.

7. Het model van het uitvaarcertificaat, genoemd in het tweede lid van artikel 2, en het model der vergunning, genoemd in het eerste lid van artikel 5, wordt door Onzen Minister vastgesteld.

8. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936".

9. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Januari 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden naar den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 2 *Maart* 1936.)

S. 745.

17 *Maart* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Crisis-Mosselbesluit 1934 I en tot toepassing van de artikelen 9, 10 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933 op mosselen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 31 Januari 1936, nº. 1885, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933, alsmede op het Crisis-Mosselbesluit 1934 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 24 Januari 1936, nº. 604);

Gehoord den Raad van State (advies van 25 Februari 1936, nº. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Maart 1936, nº. 4738, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Mosselbesluit 1934 I, behalve ten aanzien van begane strafbare feiten;

B. te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„mosselen": alle soorten consumptie-mosselen;

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„Verkoopkantoor": de Stichting Centraal Verkoopkantoor van Mosselen, gevestigd te Bergen op Zoom;

„mosselvisschers en mosselkweekers": zij, die met inachtneming van het in artikel 2 bepaalde als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „mosselvisschers en mosselkweekers";

„mosselzaadvisschers en mosselzaadhandelaren": zij, die met inachtneming van het in artikel 7 bepaalde als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „mosselzaadvisschers en mosselzaadhandelaren".

2. 1. Het uitzaaien en kweeken van mosselen, zoomede het visschen op mosselen, is slechts toegestaan aan mosselvisschers en mosselkweekers, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. In de groep „mosselvisschers en mosselkweekers" kunnen door de crisis-organisatie

slechts worden toegelaten zij, die in het tijdvak van 1 Juni 1934 tot 1 Juni 1935 het bedrijf van mosselvisscher en/of mosselkweeker regelmatig hebben uitgeoefend, of door Onzen Minister als zoodanig zijn toegelaten.

3. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt slechts uitgereikt, nadat de aanvrager zich verbonden heeft niet meer of ander mosselzaad te zaaien en niet meer en andere mosselen te kweeken dan een hem toegestane hoeveelheid en/of van een hem toegestane soort.

3. 1. Het is aan mosselvisschers en mosselkweekers verboden hun mosselen te verkoopen aan anderen dan aan het Verkoopkantoor.

2. Het Verkoopkantoor is verplicht slechts in Nederlandsche wateren gekweekte en/of gevischte mosselen in te koopen en te verkoopen.

3. Mosselvisschers en mosselkweekers, moeten de mosselen, afkomstig van hun perceelen of van de publieke visscherij leveren aan het Verkoopkantoor met inachtneming van de voorwaarden, vastgesteld door het Verkoopkantoor.

4. 1. Het vervoeren en uitvoeren van eenige partij mosselen is slechts toegestaan aan diegenen, die in het bezit zijn van een vanwege Onzen Minister door het Verkoopkantoor af te geven vervoer- en/of uitvoervergunning.

2. Het in het eerste lid van dit artikel ten aanzien van het vervoer van mosselen bepaalde is niet van toepassing op hen, die op een afstand van ten minste 15 K.M. buiten de in het volgend lid van dit artikel genoemde gebieden mosselen ten verkoop aanbieden, gaan of doen aanbieden.

3. De gebieden, bedoeld in het tweede lid van dit artikel zijn :

a. de provincie Zeeland, alsmede het eiland Goeree en Overflakkee ;

b. het niet afgesloten gedeelte van de Zuiderzee en de Waddenzee.

5. 1. Door het Verkoopkantoor wordt bij aankoop van mosselen aan den leverenden mosselvisscher of mosselkweeker tenminste een door Onzen Minister vast te stellen minimumprijs betaald, welke prijs verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende soorten en/of kwaliteiten van mosselen ;

2. Indien de ter levering aangeboden soort of kwaliteit afwijkt van den gestelden eisch, kan, in afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel, de betrokken partij worden geweigerd of de aankoopprijs worden verlaagd tot een door Onzen Minister vastgestelden prijs.

6. Het vervoeren en uitvoeren van mosselen beneden een door Onzen Minister vast te stellen maat, is verboden.

7. 1. Het visschen op en het verhandelen van halfwas-mosselen en mosselzaad, is slechts toegestaan aan mosselzaadvisschers en mosselzaadhandelaren, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. In de groep „mosselzaadvisschers en mosselzaadhandelaren" kunnen door de crisisorganisatie slechts worden toegelaten zij, die eveneens zijn toegelaten tot de groep „mosselvisschers en mosselkweekers", of door Onzen Minister als zoodanig zijn toegelaten.

3. Voor het afgeven eener vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel kunnen door Ons voorwaarden worden gesteld.

8. Het model der vergunning, genoemd in artikel 2, lid 1, artikel 4, lid 1, en artikel 7, lid 1, wordt door Onzen Minister vastgesteld.

9. Dit besluit kan worden aangehaald onder de titel „Crisis-Mosselbesluit 1936".

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Mei 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1936.)

S. 746.

---

26 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 28 Februari 1936, nº. 4685, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden ;

Gelet op artikel 10 van het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I ;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 22 Februari 1936, nº. 618) ;

Gehoord den Raad van State (advies van 17 Maart 1936, nº. 40) ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Maart 1936, nº. 7024, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te bepalen :

A. in artikel 10 van het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I wordt in plaats van „1936" gelezen „1937".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van 1 April 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Maart* 1936.)

S. 747.

---

25 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordrachten van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 4 Februari 1936, nº. 2101, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden ;

Gelet op de artikelen 9, 12 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Monopoliebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd ;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (adviezen van 24 Januari 1936, nos. 608 en 609, en van 25 Januari 1936, nº. 611) ;

Gehoord den Raad van State (advies van 3 Maart 1936, nº. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Maart 1936, nº. 5511, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 te wijzigen in dier voege, dat:

A. in artikel 1, onder 11º., in stede van „Crisis-Denaturatiebesluit 1935" wordt gelezen: „Crisis-Denaturatiebesluit 1936";

B. in de artikelen 2 en 4 telkenmale na het woord „peulvruchten", vervalt het woord „benevens" en telkenmale na de woorden „gelijkende waren", worden ingevoegd de woorden: „alsmede spinaziezaad en radijszaad,";

C. in artikel 3 in stede van de woorden „kangzaad, sago" worden gelezen de woorden: „kangzaad, alfalfameel, sago";

D. aan artikel 7*a* wordt toegevoegd een nieuw lid 4, luidende als volgt:

„4. Onverminderd het bepaalde in de leden 2 en 3 van dit artikel, is de in het vorig lid bedoelde Stichting bevoegd het aangaan van monopolieovereenkomsten, met betrekking tot een bepaald monopolieproduct voor den invoer uit, onderscheidenlijk den uitvoer naar een bepaald land, onder goedkeuring van Onzen Minister, te beperken tot georganiseerden, die ten aanzien van het betreffende monopolieproduct hun beroep of bedrijf maken van den invoer uit, onderscheidenlijk den uitvoer naar het betreffende land.";

E. artikel 9, lid 3, wordt gelezen als volgt:

„3. De vergunning zal alleen worden verleend aan hen, die:

a. als georganiseerden zijn toegelaten bij een of meer der door Onzen Minister daartoe aan te wijzen Crisis-Organisaties;

b. ten behoeve van het fonds aan een dier Crisis-Organisaties, als vertegenwoordigsters van dat fonds, hebben betaald — of met goedvinden van die Crisis-Organisaties volgens door Onzen Minister te stellen regelen de verplichting hebben aangegaan om te betalen — een bedrag, hetwelk op door Onzen Minister vast te stellen grondslag wordt berekend over de bij de vergunning toegewezen oppervlakte, voorzoover deze overschrijdt een door Onzen Minister te bepalen oppervlakte, welke verschillend kan zijn naar gelang van de grootte der bij de vergunning toegewezen oppervlakte en naar gelang van de grondsoort, waarop de aardappelen worden geteeld;

c. het onder *b* bedoelde bedrag over het vorige jaar hebben betaald.";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1936.)

S. 748.

25 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 4 Februari 1936, nº. 2101, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd, en op het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 25 Januari 1936, nº. 612);

Gehoord den Raad van State (advies van 25 Februari 1936, nº. 26);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Maart 1936, nº. 4739, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat:

A. in artikel 2 aan het einde van het bepaalde onder 1 de punt wordt vervangen door een punt-komma en aan dit artikel worden toegevoegd twee nieuwe bepalingen onder *m* en *n*, luidende als volgt:

„*m.* voor zoover betreft den invoer van spinaziezaad en radijszaad: de groep van importeurs van spinaziezaad en radijszaad;

n. voor zoover betreft den uitvoer van spinaziezaad en radijszaad: de groep van exporteurs van spinaziezaad en radijszaad.";

B. in artikel 3 aan het einde van het bepaalde onder 1 de punt wordt vervangen door een punt-komma en aan dit artikel worden toegevoegd twee nieuwe bepalingen onder *m* en *n*, luidende als volgt:

„*m.* voor zoover betreft de groep van importeurs van spinaziezaad en radijszaad: het invoeren in Nederland van spinaziezaad en radijszaad;

n. voor zoover betreft de groep van exporteurs van spinaziezaad en radijszaad: het uitvoeren uit Nederland van spinaziezaad en radijszaad.";

C. in artikel 3, onder *b*, in stede van de woorden „brouwmout, bestemd voor verwerking tot bier, en" worden gelezen de woorden: „brouwmout voor bierbereidingsdoeleinden en";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1936.)

S. 749.

27 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van

Landbouw en Visscherij van den 4den Februari 1936, nº. 1881, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 24sten Januari 1936, nº. 601);

Gehoord den Raad van State (advies van den 25 Februari 1936, nº. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 25 Maart 1936, nº. 4740, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export) te wijzigen als volgt:

I. artikel 1, onder 2º., wordt gelezen als volgt:

„„Centrale'': een door Onzen Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie;'';

II. artikel 1, onder 4º., wordt gelezen als volgt:

„„Stichting'': een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, waarvan de statuten door hem zijn goedgekeurd.'';

III. in de artikelen 2, lid 1, en 3, lid 1, onder *a* en *b*, vervallen de woorden: „uit oogst 1935'';

IV. in artikel 2, lid 1, worden de woorden: „hetzij door Onzen Minister, hetzij door de Centrale'' vervangen door: „door haar'';

V. artikel 2, lid 2, wordt gelezen als volgt:

„Tot de in het vorig lid bedoelde groep wordt door de Centrale toegelaten degene, die in het jaar 1934 de export van bloembollen heeft uitgeoefend en kan door haar worden toegelaten degene, die aan dit vereischte niet voldoet.'';

VI. in artikel 3, lid 2, wordt de punt vervangen door een punt-komma, terwijl wordt toegevoegd: „*d.* naar gelang het bloembollen uit oogst 1935, dan wel uit oogst 1936 betreft.'';

VII. in artikel 4:

a. wordt in het eerste lid, onder *a.*, het woord: „gevraagd'' vervangen door: „verleend, behoudens het recht van den betrokken exporteur op restitutie der door hem betaalde heffing over de hoeveelheid bloembollen, ten aanzien waarvan door hem wordt aangetoond, dat export in feite niet plaats vond.'';

b. vervalt in het tweede lid het onder *a.* bepaalde, terwijl de letter: „*b*'' wordt vervangen door: „*a*'' en de letter: „*c*'' door: „*b*'';

c. vervalt het vierde lid.

B. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden toegezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 6 *April* 1936.)

S. 750.

6 *April* 1936. BESLUIT tot toepassing van artikel 11 der Landbouw-Crisiswet 1933 op koffie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën van den 23 Maart 1936, nº. 7290, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van den 23 Maart 1936, nº. 153, afdeeling Invoerrechten;

Gelet op artikel 11 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en het Koninklijk Besluit van den 7 April 1936, nº. 18;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 20 Maart 1936 nº. 642);

Gehoord den Raad van State (advies van den 31 Maart 1936 nº. 31);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers voornoemd van den 4 April 1936, nº. 8541, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van den 4 April 1936, nº. La. A., afdeeling Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit verstaat onder:

„wet'': de Landbouw-Crisiswet 1933;

„Onze Minister'': Onzen met de zaken van den Landbouw belasten Minister;

„het Fonds'': het Landbouw-Crisisfonds, bedoeld in artikel 2 van de wet;

„koffie'': natuurlijke koffie, koffie-extracten en koffie-essences, zoomede door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen andere producten, waarin koffie is verwerkt;

„natuurlijke koffie'': natuurlijke koffie, al dan niet ontdaan van de hoornschil, al dan niet gebrand, al dan niet vermengd met koffie-surrogaten of andere vreemde zelfstandigheden, terwijl daaronder mede begrepen zijn afvalproducten, residu's en resten van natuurlijke koffie, voorzoover deze nog als koffie kunnen worden gebezigd;

„extractgehalte'': het met inachtneming van hieromtrent door Onzen Minister van Financiën te geven voorschriften, volgens de onderzoekingsmethoden, welke voor de toepassing van de Warenwet 1935 (*Staatsblad* nº. 793) gelden, bepaalde gewichtspercentage van alle in koffie-extracten en koffie-essences aanwezig bevonden, al of niet van natuurlijke koffie afkomstige, extractstoffen, met uitzondering van suiker.

2. 1. Gedurende het tijdvak, aanvangende met ingang van den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende op 31 December 1936 is de invoer van koffie slechts toegestaan na betaling, bij het in het vrije verkeer brengen van die koffie, van een door Onzen Minister telkens voor een door hem te bepalen tijdvak vast te stellen bedrag per door hem daarbij te noemen eenheid, welk bedrag verschillend kan zijn naar gelang van de verschillende bewerkingen en verwerkingen, welke de koffie heeft ondergaan.

2. Voor de toepassing van het in het voorgaande lid bepaalde wordt ongebrande koffie, welke minder dan 6 percent water bevat, als gebrande koffie aangemerkt.

3. Onze Minister van Financiën is bevoegd

voor de berekening van de heffing nadere voorschriften te geven.

3. 1. De wettelijke bepalingen en daarop gegronde voorschriften omtrent heffing, vrijstelling en teruggaaf van invoerrechten zijn van overeenkomstige toepassing met betrekking tot koffie, als ware de heffing volgens dit besluit als een invoerrecht opgenomen in het bij de Tariefwet 1934 behoorende tarief naast de overigens volgens dat tarief verschuldigde invoerrechten. Voor de betaling kan ook op gelijken voet als voor de invoerrechten zekerheid gevorderd worden.

2. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 5 is het invoeren, vervoeren, doen vervoeren, voorhanden of in voorraad hebben van koffie (doorvoer en entreposeering hieronder begrepen) slechts toegestaan, mits zulks geschiedt met inachtneming van de bepalingen der Algemeene wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38) en van de te dezer zake ingevolge artikel 1 der wet van 4 April 1870 (*Staatsblad* n°. 61), artikel 1 der wet van 28 December 1879 (*Staatsblad* n°. 250), artikel 1 der wet van 7 Juni 1919 (*Staatsblad* n°. 318) en artikel 52, eerste lid, letter *i* der Luchtvaartwet gegeven voorschriften, alsof koffie bij het in het eerste lid bedoelde tarief aan invoerrecht is onderworpen tot een gelijk bedrag als de volgens dit besluit vastgestelde heffing.

4. 1. De inning en teruggaaf van de volgens dit besluit te heffen bedragen geschieden door de ontvangers der invoerrechten als vertegenwoordigers van het Fonds en ten behoeve hiervan.

2. De saldi worden volgens door Onzen Minister van Financiën te stellen regelen met het Fonds verrekend.

5. 1. Het in voorraad of voorhanden hebben van ongebrande koffie in fictief entrepot en het vervoeren, doen vervoeren, voorhanden of in voorraad hebben ook buiten een fictief entrepot van ongebrande koffie, voor zoover deze dan nog vergezeld is van een document tot uitslag uit fictief entrepot anders dan met bestemming ten invoer in het vrije verkeer, een bewijs als vermeld is in artikel 98, vierde lid, van voornoemde Algemeene wet daaronder begrepen, is slechts toegestaan, indien de koffie niet meer steenen of andere vreemde bestanddeelen en niet meer water bevat dan bij den inslag in het entrepot daarin aanwezig waren, of, indien het gehalte aan vreemde bestanddeelen of het watergehalte bij den inslag niet is opgenomen, dan bij partijen koffie van dezelfde soort en herkomst onder normale omstandigheden kan voorkomen. Een stijging met niet meer dan 5 percent van het bij den inslag bepaalde watergehalte blijft buiten aanmerking.

2. Onverminderd het in artikel 9, lid 3 der wet bepaalde is Onze Minister van Financiën bevoegd voor de toepassing van de in het eerste lid van dit artikel vervatte bepalingen noodige voorschriften vast te stellen. Het is verboden ongebrande koffie tezamen met steenen, koffiesurrogaten en andere stoffen, geschikt om met ongebrande koffie te worden vermengd, in een fictief entrepot in voorraad te hebben, tenzij met een door Onzen Minister van Financiën te verleenen vergunning. Deze vergunning wordt slechts verleend onder zoodanige voorwaarden, dat bij nakoming hiervan naar het oordeel van voornoemden Minister de noodige waarborgen tegen vermenging van een en ander worden verkregen. Bij bevinding, dat de gestelde voorwaarden niet zijn nagekomen of dat toch vermenging heeft plaats gehad, wordt de vergunning geacht niet te zijn verleend.

6. 1. Indien van een als ongebrande koffie ten invoer aangegeven of in entrepot opgeslagen partij het gehalte aan vreemde bestanddeelen of het watergehalte ambtelijk wordt opgenomen, zal het bevonden gehalte aan den aangever of den entrepositaris worden medegedeeld. Voor de wijze van vaststelling van dit gehalte kunnen door Onzen Minister van Financiën voorschriften worden gegeven.

2. Indien de belanghebbende zich niet kan vereenigen met een overeenkomstig het vorig lid bepaald gehalte, kan hij binnen acht dagen nadat hem de ambtelijke bevinding is medegedeeld, een bezwaarschrift indienen bij den inspecteur der invoerrechten en accijnzen in wiens dienstkring de aangifte is gedaan of het entrepot is gevestigd.

3. Het geschil wordt alsdan beslist door deskundigen, te benoemen op den voet van artikel 151 van meergenoemde Algemeene wet, met dien verstande, dat voor den aldaar bedoelden directeur de in het vorig lid vermelde inspecteur in de plaats treedt.

4. De kosten van het onderzoek komen ten laste van belanghebbende, indien de beslissing van de deskundigen voor hem niet voordeeliger is, dan die waartegen hij is opgekomen.

7. Dit besluit, hetwelk kan worden aangehaald onder den titel „Crisis-Koffiebesluit 1936 I" treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 6den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 14 *April* 1936.)

S. 751.

15 *April* 1936. **BESLUIT** tot wijziging van het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 4den Maart 1936, n°. 4684, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933, het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 22sten Februari 1936, n°. 619);

Gehoord den Raad van State (advies van den 17den Maart 1936, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 8 April 1936,

n°. 7111, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935 te wijzigen in dier voege, dat:

I. artikel 1, 1° wordt gelezen als volgt:

„producten van de boomkweekerij": „winterharde houtgewassen, die in hun geheel, in levenden staat, al dan niet in pot of kuip, al dan niet in winterrust, doch niet in trek- of koelruimten vervroegd of verlaat, worden geleverd;";

II. artikel 4, lid 1, onder *b*., wordt gelezen als volgt:

„aan de Centrale, ten behoeve van het fonds, heeft betaald de door Onzen Minister vast te stellen bedragen per door hem te bepalen oppervlakte-eenheid over:

1. de oppervlakte, vermeld in het bewijs der vergunning;

2. de oppervlakte, door den aangeslotene in het kalenderjaar 1935 beteeld met producten van de boomkweekerij, onder aftrek van de oppervlakte door hem in dat jaar beteeld met door Onzen Minister aan te wijzen soorten, variëteiten en kwaliteiten dezer producten,

dan wel met en ten genoegen der Centrale ten aanzien dier betaling een regeling heeft getroffen.";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 21 *April* 1936.)

S. 752.

28 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Waddenzee-haringbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 26 Maart 1936, n°. 7561, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en op de artikelen 2 en 6 van het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 20 Maart 1936, n°. 638);

Gehoord den Raad van State (advies van 16 April 1936, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 April 1936, n°. 10731, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. In artikel 2, lid 1, van het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936 wordt vóór het woord „Wonseradeel" het woord „en" vervangen door een komma, wordt achter het woord „Wonseradeel" de punt vervangen door een komma en worden toegevoegd de woorden „Zoutkamp (gemeente Ulrum) en andere door Ons aan te wijzen aanvoerplaatsen."

B. In artikel 6, lid 2, van het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936 wordt vóór het woord „Wonseradeel" het woord „en" vervangen door een komma en worden tusschen de woorden „Wonseradeel" en „de gelden" ingevoegd de woorden „Zoutkamp (gemeente Ulrum) en de andere door Ons aan te wijzen aanvoerplaatsen".

C. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden naar den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 6 *Mei* 1936.)

S. 753.

1 *Mei* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op haring.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 26 Maart 1936, n°. 7565, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 20 Maart 1936, n°. 635);

Gehoord den Raad van State (advies van 16 April n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 April 1936, n°. 10732, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„reeders" reeders van haringdrijfnetvisschersvaartuigen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten in de groep „reeders van haringdrijfnetvisschersvaartuigen".

2. 1. De aanvoer van pekel- en steurharing in *Nederland* is met inachtneming van het in de volgende leden van dit artikel bepaalde slechts toegestaan aan reeders en met schepen, welke aan hen in eigendom toebehooren of ter beschikking staan en welke ter haringvangst zijn uitgevaren tot een door Onzen Minister te bepalen aantal, op door dezen te bepalen tijd-

stippen, met een vleet van een eveneens door dezen te bepalen speerreeplengte, welke verschillend kan worden bepaald voor de verschillende hiervoren bedoelde tijdstippen, met dien verstande, dat tusschen twee opeenvolgende reizen van elk schip, dat ter haringvangst uitvaart, telkens een door Onzen Minister te bepalen tijdsruimte moet zijn verloopen.

2. De aanvoer van pekel- en steurharing in *Nederland* met schepen, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is slechts toegestaan voor het tijdvak, aanvangende 11 Mei 1936 en eindigende op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

3. Onverminderd het bepaalde in de vorige leden van dit artikel kan door Ons worden bepaald, dat de aanvoer van pekel- en steurharing slechts is toegestaan tot een door Onzen Minister voor iederen reeder te bepalen hoeveelheid, welke hoeveelheid verschillend kan worden vastgesteld naar gelang van het aantal en de soort der schepen, welke deze in de vaart brengt.

3. Onverminderd het bepaalde in artikel 2 kan door Ons worden bepaald, dat de aanvoer van pekel- en steurharing in *Nederland* slechts is toegestaan met dezelfde schepen, aan boord waarvan deze haring is verwerkt, en tegen betaling ten behoeve van het Fonds aan de Crisis-Organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds van een door Onzen Minister te bepalen bedrag.

4. 1. Het in het eerste lid van artikel 2 genoemde aantal schepen, dat op door Onzen Minister te bepalen tijdstippen ter haringvangst mag uitvaren, wordt, onder goedkeuring van Onzen Minister, voor elk der tijdstippen onder de reeders door de crisis-organisatie verdeeld.

2. Door de crisis-organisatie wordt aan de reeders een certificaat verstrekt, waarin voor ieder hunner schepen de datum, waarop dit mag uitvaren, benevens de speerreeplengte van de vleet, welke ter haringvangst mag worden meegenomen, is vermeld.

3. De reeders, aan wie een certificaat, als genoemd in het vorig lid van dit artikel is verstrekt, zijn verplicht de aan boord van hun schepen tot pekel- en steurharing verwerkte haring in *Nederland* aan te voeren.

4. Het model van het certificaat, genoemd in het vorig lid van dit artikel, wordt door Onzen Minister vastgesteld.

5. 1. Het kaken en het gebruiken van zout ter verduurzaming van alle soorten haring in verschen, gekoelden of bevroren toestand is verboden.

2. Het bepaalde in het vorig lid van dit artikel vindt geen toepassing, indien het gebruiken van zout geschiedt aan boord van haringsdrijfnetvisschersvaartuigen tijdens de uitoefening van de haringdrijfnetvisscherij en zoolang alle gevangen haring zich nog aan boord bevindt.

6 Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Haringbesluit 1936".

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Mei 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden naar den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 6 *Mei* 1936.)

S. 754.

1 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van artikel 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1934 (Invoermonopolie).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 30 Maart 1936, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, n°. 7564;

Gelet op artikel 12 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en het Bloembollensaneeringsplan 1934 (Invoermonopolie);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 20 Maart 1936, n°. 634);

Gehoord den Raad van State (advies van den 7 April 1936, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 28 April 1936, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, n°. 9958;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. in artikel 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1934 (Invoermonopolie) wordt „1936" vervangen door „1937";

II. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 1sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 19 *Mei* 1936.)

S. 780.

31 *Januari* 1936. BESLUIT ter uitvoering van artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 28 Januari 1936, Directie van den Landbouw, Afd. IIa, n°. 744;

Gezien artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. De fazanten zullen worden gerekend te behooren tot het wild in het geheele Rijk, met uitzondering van de navolgende gebieden, te weten de gemeenten *Egmond-Binnen* en *Egmond aan Zee*.

2. Dit besluit wordt herzien vóór 1 Maart 1937.

3. Door dit Besluit vervalt Ons besluit van 11 Februari 1935 (*Staatsblad* n°. 45), ter uit-

voering van artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923, met uitzondering van artikel 3 van laatstgenoemd Besluit.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit Besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 31sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 18 *Februari* 1936.)

S. 781.

25 *Maart* 1936. BESLUIT, houdende bevoegdverklaring van instellingen om certificaten uit te reiken als bedoeld in artikel 4 van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 107) tot toepassing van artikel 8 der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot andere dan gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk en room, alsmede tot ondermelk en karnemelk.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 19 Maart 1936, Directie van den Landbouw, n°. 3533, Afd. V;

Gezien artikel 5 van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 107) tot toepassing van artikel 8 der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot andere dan gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk en room, alsmede tot ondermelk en karnemelk;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van het tijdstip, bedoeld in artikel 25 van Ons bovengenoemd besluit, bevoegd te verklaren met betrekking tot andere dan gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk en room, alsmede tot ondermelk en karnemelk, in verband met contrôle certificaten uit te reiken als bedoeld in artikel 4 van genoemd besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 107):

a. op den voet van het bepaalde in artikel 5 onder *a* van dat besluit de Vereeniging „Het Contrôlestation voor Melkproducten (C. V.M.)" te 's-Gravenhage;

b. op den voet van het bepaalde in artikel 5 onder *b* van dat besluit de Vereeniging „Contrôlestation voor Zuivelproducten te Leiden (C.Z.L.)" te Leiden.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 25sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1936.)

S. 782.

25 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 107), tot toepassing van artikel 8 der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot andere dan gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk en room, alsmede tot ondermelk en karnemelk.

Inwerkingtreding 15 April 1936.

S. 840.

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot uitvoering van de wet van 26 October 1935 (*Staatsblad* n°. 626) tot regeling van het sanitair toezicht op de luchtvaart.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Waterstaat van 11 November 1935, n°. 1816 H/Dossier 21, Afdeeling Volksgezondheid, en van 19 November 1935, n°. 471, Luchtvaartdienst;

Gelet op de artikelen 2, 9, 11 en 12 der wet van 26 October 1935 (*Staatsblad* n°. 626) tot regeling van het sanitair toezicht op de luchtvaart;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 December 1935, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Waterstaat van 14 Januari 1936, n°. 2074 H/Dossier 21, Afdeeling Volksgezondheid, en van 30 Januari 1936, n°. 472, Luchtvaartdienst;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

§ 1. *Algemeen.*

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan:

onder „*wet*": de wet van 26 October 1935 (*Staatsblad* n°. 626) tot regeling van het sanitair toezicht op de luchtvaart;

onder „*inspecteur*": de geneeskundige inspecteur van het ambtsgebied, waarin het luchtvaartterrein of de gemeente van aankomst en (of) vertrek van een luchtvaartuig is gelegen;

onder „*Verdrag*": het Internationaal Sanitair Verdrag voor de Luchtvaart, gesloten te *'s-Gravenhage* op 12 April 1933 (*Staatsblad* 1934, n°. 168);

onder „*luchtvaartuig*": elk toestel, dat zich in den dampkring kan houden door toedoen van den weerstand der lucht en dat bestemd is voor het luchtverkeer;

onder „*luchtvaartterrein*": een ingevolge de Luchtvaartwet voor het internationale luchtverkeer aangewezen of daarmede gelijkgesteld terrein;

onder „*luchtvaartterrein met gezondheidsdienst*" een luchtvaartterrein, dat is ingericht en uitgerust overeenkomstig het bepaalde in artikel 5 van het Verdrag en als zoodanig door Ons is aangewezen;

onder „*anti-amaril-luchtvaartterrein*": een luchtvaartterrein als bedoeld in artikel 40 van het Verdrag;

onder „*bemanning*": ieder persoon, die door of vanwege den eigenaar of houder van een luchtvaartuig is aangewezen tot het verrichten van diensten aan boord daarvan;

onder „*kring*": eenig gebied in het buiten- of binnenland als bedoeld in artikel 1, onder V, van het Verdrag;

onder „*waarneming*": afzondering der daaraan onderworpen personen in een daartoe geëigende ruimte;

onder „*toezicht*": geneeskundige contrôle der daaraan onderworpen personen, die, behoudens de verplichting zich aan het voorgeschreven geneeskundig onderzoek te onderwerpen, tot het vrije verkeer worden toegelaten;

onder „*dag*": een tijdruimte van vier en twintig uur;

onder „*bevoegd gezag op het luchtvaartterrein*":

den havenmeester of dengene die dezen vervangt.

2. Voor de toepassing der wet wordt het incubatietijdperk berekend op:

zes dagen in geval van pest;
vijf dagen in geval van cholera;
zes dagen in geval van gele koorts;
twaalf dagen in geval van vlektyphus;
veertien dagen in geval van pokken.

§ 2. *Van gevallen, bedoeld in artikel 2 der wet.*

3. Een luchtvaartuig, dat ingevolge artikel 2, eerste lid, onder *a*, 1°. van de wet een gezondheidsonderzoek zou moeten ondergaan, is krachtens het derde lid van dat artikel van dit gezondheidsonderzoek vrijgesteld.

1°. indien het geen andere gemeenschap met den aangetasten kring heeft gehad dan tot:

a. het ontschepen van reizigers en hun bagage op het luchtvaartterrein;

b. het aan boord nemen van reizigers — al of niet voorzien van bagage — die op het luchtvaartterrein ingescheept wordende, geen gemeenschap met het overige deel van den aangetasten kring hebben gehad;

c. het afgeven en innemen van poststukken;

d. het toelaten van personen, die ambtshalve aan boord zijn gekomen;

e. het inladen van goederen, welke niet aan besmetting hebben blootgestaan of afdoende ontsmet of gereinigd zijn, of levensmiddelen welke geen gevaar voor besmetting opleveren;

2°. indien het een anti-amaril luchtvaartterrein heeft aangedaan uitsluitend om bedrijfsstoffen en (of) proviand in te nemen, mits daarvan uit het journaal blijkt.

§ 3. *Van het gezondheidsonderzoek.*

4. Het gezondheidsonderzoek vindt op zoodanige wijze plaats, dat het luchtverkeer zoo min mogelijk wordt gestoord.

5. De vragen, ingevolge het bepaalde in het vierde lid van artikel 7 der wet door den inspecteur of den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige te doen aan den gezagvoerder van een luchtvaartuig, dat een gezondheidsonderzoek moet ondergaan, worden gedaan volgens het bij dit besluit behoorende model I.

6. Indien de gezagvoerder van een luchtvaartuig een zieke heeft te ontschepen, moet hij daarvan, zooveel mogelijk, tijdig vóór de landing kennis geven aan het bevoegd gezag op het luchtvaartterrein van aankomst.

§ 4. *Van de voorwaarden, bedoeld in het tweede lid van artikel 9 der wet.*

7. 1. Wanneer de gezagvoerder van een luchtvaartuig met bestemming naar het buitenland, dat een gezondheidsonderzoek moet ondergaan, zich niet wil onderwerpen aan de in of krachtens de wet gegeven voorschriften en wederom wenscht op te stijgen, kan hem worden toegestaan reizigers te ontschepen en lading en poststukken te lossen onder de volgende voorwaarden:

1°. het luchtvaartuig, de bemanning en de reizigers blijven afgezonderd;

2°. de te ontschepen reizigers moeten een geneeskundig onderzoek ondergaan, en moeten zich onderwerpen aan maatregelen, welke in dit besluit zijn vastgesteld voor personen, die ten opzichte van het gevaar van overbrenging van besmetting geacht moeten worden in dezelfde omstandigheden te verkeeren;

3°. de te lossen goederen worden zoo noodig onderworpen aan de bij dit besluit voor overeenkomstige gevallen vastgestelde maatregelen.

2. De gezagvoerder mag, mits het luchtvaartuig in afzondering blijft, brandstof, reservedeelen, levensmiddelen en water innemen.

3. Aan de reizigers kan, tegen het storten van een waarborgsom voor het betalen der kosten, vergund worden zonder oponthoud onder geleide door te reizen om het grondgebied te verlaten in afzonderlijke voertuigen, vaartuigen, dan wel luchtvaartuigen; deze worden na gebruik terstond ontsmet of gereinigd, voor zoover zulks naar het oordeel van den inspecteur of den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige noodig is.

4. Reizigers, die niet bereid zijn zich aan de te hunnen aanzien gestelde voorwaarden te onderwerpen, of, in het geval bedoeld in het vorige lid, weigeren een waarborgsom te storten, worden niet ontscheept.

5. De kosten, aan de vervulling der in het eerste lid van dit artikel aangewezen voorwaarden verbonden, komen voor rekening van den eigenaar of houder van het luchtvaartuig. De gezagvoerder stelt, vóór tot ontscheping of lossing wordt overgegaan, de door den Burgemeester noodig geachte zekerheid, dat de geldelijke verplichtingen, voortvloeiende uit de vervulling der voorwaarden, zullen worden nagekomen.

§ 5. *Van het schriftelijk advies, bedoeld in artikel 10 der wet.*

8. 1. Het schriftelijk advies, dat hij, die het gezondheidsonderzoek doet, aan den Burgemeester geeft, is ingericht volgens het bij dit besluit behoorende model II.

2. Ingeval de beslissing van den Burgemeester omtrent het gevolg, dat aan het in het vorig lid bedoelde advies zal worden gegeven, van dat advies afwijkt, doet de Burgemeester hiervan terstond en op de snelste wijze mededeeling aan hem, die het gezondheidsonderzoek heeft gedaan.

§ 6. *Van de maatregelen, bedoeld in artikel 11 der wet.*

A. Bij aankomst.

Algemeene bepalingen.

9. 1. Onverminderd het bepaalde in het tweede lid van dit artikel mogen luchtvaartuigen op alle luchtvaartterreinen landen, zelfs als zij komen uit een kring, welke aangetast is door een der ziekten, in of krachtens artikel 4 der wet aangewezen.

2. Onze Minister van Sociale Zaken kan, zoo dikwijls daartoe aanleiding bestaat, voorschrijven dat luchtvaartuigen, afkomstig uit bepaalde gebieden, uitsluitend mogen landen op daarvoor in het bijzonder aangewezen luchtvaartterreinen met of zonder gezondheidsdienst. Een besluit, als hier bedoeld, zoomede de wijziging of de intrekking daarvan, wordt door dien Minister zoo spoedig mogelijk medegedeeld aan Onze Ministers van Waterstaat en van Buitenlandsche Zaken.

3. Op luchtvaartterreinen, welke niet tegelijkertijd luchtvaartterreinen met gezondheidsdienst zijn, mogen uitsluitend geneeskundig onderzoek van de bemanning en van de reizigers worden ingesteld en zieken worden ontscheept en afgezonderd.

10. 1. Voor zoover ingevolge dit besluit toezicht wordt gevorderd kan dit, behoudens het bepaalde in artikel 18, door waarneming worden vervangen:

1°. in de omstandigheden, waarin toezicht geoordeeld mocht worden niet met voldoende doeltreffendheid uitvoerbaar te zijn;

2°. indien de kans op invoer van besmetting als bijzonder ernstig wordt beschouwd;

3°. indien de persoon, die aan toezicht moet worden onderworpen, niet voldoende waarborgen uit gezondheidsoogpunt biedt.

2. Onder toezicht gestelde personen zijn onderworpen aan de voorschriften van artikel 8 van Ons besluit van den 1sten October 1929 (*Staatsblad* n°. 448) ter uitvoering van de Besmettelijke-Ziektewet (*Staatsblad* 1928, n°. 265).

Ingeval waarneming wordt toegepast, gelden de voorschriften van de artikelen 6 en 7 van dat besluit.

11. De geneeskundige hoofdinspecteur van de Volksgezondheid zorgt er voor:

1°. dat aan het bevoegde gezag van alle luchtvaartterreinen de inlichtingen worden verstrekt, welke vervat zijn in de epidemiologische kennisgevingen en mededeelingen, welke van het Internationaal Gezondheidsbureau worden ontvangen ter uitvoering van de bepalingen van het Internationaal Sanitair Verdrag van 21 Juni 1926 (*Staatsblad* 1930, n°. 325) en welke van dien aard zijn, dat zij invloed zouden kunnen hebben op het op die luchtvaartterreinen uit te oefenen sanitair toezicht;

2°. dat aan het bevoegd gezag van alle luchtvaartterreinen ten spoedigste mededeeling wordt gedaan van de kringen, die ingevolge artikel 2, tweede lid, van de wet als besmet moeten worden beschouwd, zoomede van wijzigingen in de vaststelling van die kringen.

12. 1. Personen, die bij aankomst op een luchtvaartterrein aan toezicht worden onderworpen, mogen nochtans hun reis voortzetten, mits van dit feit wordt kennis gegeven aan het bevoegd gezag op de volgende terreinen van tusschenlanding en aan dat op de plaats van bestemming; deze kennisgeving wordt gedaan door een aanteekening in het journaal en zoo noodig tevens door eenig ander middel, waarborgende, dat de personen op elk der volgende op hun reisroute gelegen luchtvaartterreinen onderworpen zullen kunnen worden aan geneeskundig onderzoek.

2. Aan personen, die bij aankomst op een luchtvaartterrein aan waarneming worden onderworpen, mag voortzetting van de reis niet worden toegestaan dan na afloop van het waarnemingstijdperk, tenzij het met de gezondheidszorg belaste gezag van de plaats van bestemming toestemming geeft tot voortzetting van de reis.

3. Aan geen enkelen maatregel zijn onderworpen brieven en correspondentie, drukwerken, boeken, dagbladen, papieren. Dit is eveneens het geval met postpakketten en alle zendingen per post, mits deze geen visch, schelpdieren, fruit en groenten bevatten, afkomstig uit een met cholera besmetten kring.

13. Bij het vaststellen van de sanitaire maatregelen, welke moeten worden toegepast met betrekking tot een luchtvaartuig, dat uit een besmetten kring afkomstig is, zal zoo ruim mogelijk rekening worden gehouden met de maatregelen, welke ten aanzien van dat luchtvaartuig reeds op een ander luchtvaartterrein zijn toegepast, mits daarvan naar behooren aanteekening is gehouden in het journaal.

Verdere bepalingen.

Van maatregelen tegen pest.

14. Luchtvaartuigen, afkomstig uit een met pest besmetten kring, doch aan boord waarvan zich geen vastgesteld of verdacht geval van pest heeft voorgedaan, worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. ontratting en verdelging van insecten, voor zoover die maatregelen noodig geoordeeld worden en deze nog niet waren toegepast op het luchtvaartterrein van vertrek;

3°. de bemanning en de reizigers kunnen onderworpen worden aan een toezicht van niet meer dan zes dagen, te rekenen van den dag, waarop het luchtvaartuig den besmetten kring heeft verlaten;

4°. de koopwaren, welke ratten of vlooien kunnen bevatten, worden gelost onder het nemen van de noodige voorzorgen, waarna deze dieren worden gedood op de wijze door den gezondheidsdienst te bepalen.

15. Luchtvaartuigen aan boord waarvan zich een vastgesteld of een verdacht geval van pest voordoet worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. iedere zieke wordt onverwijld ontscheept en afgezonderd;

3°. alle personen, die met een zieke in aanraking zijn geweest en de personen, die door den geneeskundige, met het gezondheidsonderzoek belast, als verdacht worden beschouwd, kunnen onderworpen worden aan een toezicht voor een tijdsverloop, dat zes dagen, te rekenen van het tijdstip van aankomst van het luchtvaartuig, niet te boven gaat;

4°. de gebruiksvoorwerpen, het linnengoed en alle overige voorwerpen, die, naar het oordeel van den geneeskundige, met het gezondheidsonderzoek belast, als besmet worden beschouwd, worden gezuiverd van insecten en, indien er aanleiding toe is, ontsmet;

5°. de verdachte gedeelten van het luchtvaartuig kunnen gezuiverd worden van insecten;

6°. in buitengewone gevallen kan ontratting worden toegepast, indien er reden is om de aanwezigheid van ratten aan boord te veronderstellen en bij het vertrek geen ontratting heeft plaats gehad.

Van maatregelen tegen cholera.

16. Luchtvaartuigen, afkomstig uit een met cholera besmetten kring, doch aan boord waarvan zich geen ziektegeval heeft voorgedaan, waarbij zich klinische verschijnselen van cholera hebben vertoond, worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. de bemanning en de reizigers kunnen onderworpen worden aan een toezicht voor een tijdruimte van niet meer dan vijf dagen, te rekenen van den dag, waarop het luchtvaartuig den besmetten kring heeft verlaten.

17. Luchtvaartuigen aan boord waarvan zich een ziektegeval heeft voorgedaan, waarbij zich klinische verschijnselen van cholera hebben vertoond, worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. iedere zieke wordt onverwijld ontscheept en afgezonderd;

3°. de bemanning en de reizigers worden onderworpen aan toezicht voor een tijdsverloop, dat vijf dagen, te rekenen van het tijdstip van aankomst van het luchtvaartuig, niet te boven gaat;

4°. de gebruiksvoorwerpen, het linnengoed en alle overige voorwerpen, die, naar het oordeel van den geneeskundige, met het gezondheidsonderzoek belast, als besmet worden beschouwd, worden ontsmet;

5°. de gedeelten van het luchtvaartuig, waarin de zieken verblijf hebben gehouden of die vermoed worden besmet te zijn, worden ontsmet;

6°. wanneer het drinkwater aan boord als verdacht wordt beschouwd, wordt het ontsmet, zoo mogelijk geloosd, en, na ontsmetting van de waterbergplaats, vervangen door water van goede hoedanigheid.

18. Personen, die kunnen bewijzen minder dan zes maanden en meer dan zes dagen geleden tegen cholera ingeënt te zijn, mogen slechts aan toezicht worden onderworpen. Dit bewijs moet bestaan uit een geschreven en door een geneeskundige onderteekende verklaring, wiens handteekening moet zijn gelegaliseerd; bij gebreke van legalisatie moet de verklaring mede onderteekend zijn door: òf den geneeskundige, die verbonden is aan een luchtvaartterrein met gezondheidsdienst, òf een niet met het bewerkstelligen van de inentingen belast persoon, die bevoegd is tot het waarmerken van paspoorten.

Van maatregelen tegen vlektyphus.

19. Luchtvaartuigen, afkomstig uit een met vlektyphus besmetten kring, doch aan boord waarvan zich geen ziektegeval heeft voorgedaan, worden, wanneer de reizigers en (of) de bemanning minder dan twaalf dagen geleden een kring, waarin de vlektyphus epidemisch is, hebben verlaten, aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. de bemanning en de reizigers kunnen onderworpen worden aan een toezicht van niet meer dan twaalf dagen, te rekenen van den dag, waarop het luchtvaartuig den besmetten kring heeft verlaten.

20. Luchtvaartuigen aan boord waarvan zich een geval van vlektyphus voordoet, worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. iedere zieke wordt onverwijld ontscheept, afgezonderd en zoo noodig ontluisd;

3°. de overige personen, die aanleiding mochten geven tot het vermoeden, dat zij met luizen zijn behept, of aan besmetting blootgesteld zijn geweest, worden ontluisd en kunnen onderworpen worden aan een toezicht, waarvan de duur nimmer twaalf dagen, te rekenen van den dag der ontluizing, mag overschrijden;

4°. de gebruiksvoorwerpen, het linnengoed en alle overige voorwerpen, die, naar het oordeel van den geneeskundige met het gezondheidsonderzoek belast, als besmet worden beschouwd, worden gezuiverd van insecten;

5°. de gedeelten van het luchtvaartuig, waar de vlektyphuslijder zijn verblijf heeft gehad en die, naar de meening van den geneeskundige met het gezondheidsonderzoek belast, als besmet worden beschouwd, worden gezuiverd van insecten.

Van maatregelen tegen pokken.

21. Luchtvaartuigen, afkomstig uit een met pokken besmetten kring, doch aan boord waarvan zich geen ziektegeval heeft voorgedaan, worden, wanneer de reizigers en (of) de bemanning minder dan veertien dagen geleden een kring, waarin de pokken epidemisch zijn, hebben verlaten, aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. de bemanning en de reizigers kunnen, wanneer zij naar de meening van den geneeskundige, met het gezondheidsonderzoek belast, niet voldoende tegen de ziekte zijn gevrijwaard, worden onderworpen, hetzij aan toezicht, hetzij aan inenting al of niet gevolgd door toezicht; dit toezicht mag een tijdsduur van veertien dagen, te rekenen van den dag van aankomst van het luchtvaartuig, niet overschrijden.

22. 1. Luchtvaartuigen aan boord waarvan zich een geval van pokken voordoet worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. iedere zieke wordt onverwijld ontscheept en afgezonderd;

3°. de bemanning en de reizigers, die aanleiding geven tot het vermoeden, dat zij aan besmetting blootgesteld zijn geweest en die naar de meening van den geneeskundige, met het gezondheidsonderzoek belast, niet voldoende tegen de ziekte zijn gevrijwaard, kunnen worden onderworpen hetzij aan inenting, hetzij aan toezicht, hetzij aan inenting al of niet gevolgd door toezicht; dit toezicht mag een tijdsduur van veertien dagen, te rekenen van den dag van aankomst van het luchtvaartuig, niet overschrijden;

4°. de gebruiksvoorwerpen, het linnengoed en de overige voorwerpen, die, naar het oordeel van den geneeskundige, met het gezondheidsonderzoek belast, beschouwd worden als kort geleden besmet te zijn, worden ontsmet;

5°. de gedeelten van het luchtvaartuig, waarin de poklijder zijn verblijf heeft gehad, of die, naar het oordeel van den geneeskundige, met het onderzoek belast, als besmet worden beschouwd, worden ontsmet.

2. Als tegen de ziekte gevrijwaard, in den zin van dit artikel, worden beschouwd personen:

a. die kunnen bewijzen, dat zij vroeger een aanval van de ziekte gehad hebben of, minder

dan drie jaar en meer dan twaalf dagen geleden, ingeënt zijn;

b. die plaatselijke kenteekenen van vroegreactie na de inenting vertoonen, welke van een voldoende beveiliging tegen de ziekte getuigen. Wanneer die kenteekenen niet bestaan, moet het bewijs worden geleverd door een geschreven geneeskundige verklaring gelegaliseerd op de wijze als bepaald in artikel 18.

Van maatregelen tegen gele koorts.

23. Luchtvaartuigen, afkomstig uit een met gele koorts besmetten kring, worden aan de volgende maatregelen onderworpen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. onderzoek van het luchtvaartuig en zijn lading naar de aanwezigheid van muskieten; zoo noodig geschiedt verdelging der muskieten.

B. Bij vertrek.

24. Bij vertrek van een luchtvaartuig uit een met een der ziekten aangewezen bij of krachtens artikel 4 van de wet besmetten kring worden, met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 9, derde lid, 12 en 13, de volgende maatregelen genomen:

1°. geneeskundig onderzoek van de bemanning en de reizigers;

2°. het afzonderen van ieder persoon, die verschijnselen van een der bedoelde ziekten vertoont, alsmede van de personen uit de omgeving der zieken, die zich in zoodanigen toestand bevinden, dat zij de ziekte kunnen overbrengen;

3°. grondige reiniging van het luchtvaartuig, in het bijzonder van de deelen, die kunnen blootstaan aan besmetting;

4°. onderzoek van de goederen, die de personen bij zich hebben; deze worden slechts toegelaten indien zij in voldoend zindelijken toestand verkeeren;

5°. in geval van pest, ontratting, indien er reden is om te veronderstellen, dat er ratten aan boord zijn;

6°. in geval van vlektyphus, verdelging van insecten; deze wordt beperkt tot de personen waarvan, ingevolge het geneeskundig onderzoek, kan worden aangenomen dat zij besmetting kunnen overbrengen en tot het reisgoed van die personen, wanneer dit niet in voldoend zindelijken toestand verkeert.

Het journaal wordt voorzien van de noodige aanteekeningen met betrekking tot de toegepaste maatregelen.

§ 7. *Van de afgifte en den vorm der verklaringen door den Burgemeester af te geven ingevolge artikel* 12 *der wet.*

25. De Burgemeester geeft op hun verzoek kosteloos de volgende verklaringen af:

A. aan de eigenaars van lading of van andere goederen, of aan hun vertegenwoordigers: een schriftelijke verklaring, omtrent de maatregelen, waaraan die lading of die andere goederen onderworpen zijn geweest.

Deze verklaring is ingericht volgens het bij dit besluit behoorende model III.

B. Aan den gezagvoerder of diens vertegenwoordiger, dan wel aan de directie van de luchtvaartonderneming: een schriftelijke verklaring omtrent de maatregelen, welke het luchtvaartuig, zijn lading en zijn opvarenden hebben ondergaan.

Deze verklaring is ingericht volgens het bij dit besluit behoorende model IV.

C. Aan de reizigers, die aangehouden zijn met een luchtvaartuig, dat maatregelen heeft ondergaan: een schriftelijke verklaring nopens het tijdstip hunner aankomst en de maatregelen, welke zij en hun goederen hebben ondergaan.

Deze verklaring is ingericht volgens het bij dit besluit behoorende model V.

§ 8. *Slotbepalingen.*

26. De personen, op wie de in dit besluit aangewezen maatregelen van toepassing zijn, zijn verplicht zich aan die maatregelen te onderwerpen.

27. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen dag.

Onze Ministers van Sociale Zaken en van Waterstaat zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

De Minister van Waterstaat,
VAN LIDTH DE JEUDE.

(*Uitgeg.* 10 *Maart* 1936.)

MODEL I. (Vragenlijst.)

VRAGEN, *ingevolge het bepaalde bij artikel* 5 *van het Koninklijk besluit van* 11 *Februari* 1936 (Staatsblad n°. 840) *te stellen door den Inspecteur of den met het gezondheidsonderzoek belasten geneeskundige aan den gezagvoerder van het luchtvaartuig, da een gezondheidsonderzoek moet ondergaan.*

1. Hoe is uw naam en voornaam ? Name of the commander ? Nom du commandant ? Name des Kommandanten ?	
2. Welke zijn de nationaliteits- en inschrijvingskenmerken van het luchtvaartuig ? Nationality and registration Marks of the aircraft ? Marque de nationalité et d'immatriculation de l'aéronef ? Hohheits- und Eintragungszeichen des Flugzeugs ?	
3. Waar is Uw reis begonnen en op welke andere luchtvaartterreinen hebt gij een tusschenlanding gedaan ? Aerodrome of departure ? Intermediate aerodrome ? Aérodrome de départ ? Aérodrome d'escale ? Abfahrtsflughafen ? Einlaufflughafen ?	
4. Op welken dag en op welk uur is de reis begonnen en wanneer hebt gij de onder 3 bedoelde luchtvaart-	

terreinen van tusschenlanding verlaten ?
Date and hour of beginning of the journey ?
Departure from the intermediate aerodromes ?
Date et heure, du commencement du voyage ?
Départ des aerodromes d'escale ?
Datum und Stunde vom Anfang der Reise ?
Abfahrt von Einlaufhafen ?

5. Hoeveel personen zijn aan boord?
a. Bemanning ?
b. Reizigers ?
a. Crew ; number ?
b. Passengers ; number ?
a. Equipage ; nombre ?
b. Passagers ; nombre ?
a. Mannschaft ; Zahl ?
b. Passagiere ; Zahl ?

6. Zijn personen in luchtvaartterreinen van tusschenlanding achtergebleven of aan boord gekomen ?
Zoo ja, hoeveel en waar ?
Hoevelen van hen behoorden tot de bemanning ?
Hoevelen tot de reizigers ?
a. Numbef of crew left in intermediate aerodromes, and where?
b. Number of crew shipped in intermediate aerodromes, and where ?
c. Number of passengers disembarked in intermediate aerodromes, and where ?
d. Number of passengers embarked in intermediate aerodromes, and where ?
a. Nombre de personnes de l'équipage restées en escale et dans quels aérodromes ?
b. Nombre de personnes de l'équipage débarquées en escale et dans quels aérodromes ?
c. Nombre de personnes débarquées en escale et dans quels aérodromes ?
d. Nombre de passagers embarquées en escale et dans quels aérodromes ?
a. Zahl der Mannschaft in Einlaufflughäfen zurückgeblieben und wo ?
b. Zahl der Mannschaft an Bord genommen in Einlaufflughäfen und wo ?
c. Zahl der Passagiere in Einlaufflughäfen von Bord gegangen und wo ?
d. Zahl der Passagiere in Einlaufflughäfen an Bord gekommen und wo ?

7. Welke is de volgende plaats van bestemming van het luchtvaartuig ?
Next aerodrome ?
Aérodrome suivant ?
Nächster Flughäfen ?

8. Waren er zieken aan boord gedurende de reis ?
Zoo ja, hoevele ?
Welke waren de verschijnselen der ziekte ?
a. Had you sicks on board during journey ?
b. How many cases ?
c. Which were the symptoms ?
a. Y-avait-il quelques malades à bord pendant le voyage ?
b. Nombre de cas ?
c. Quels étaient les symptomes?
a. Sind während der Fahrt Personen erkrankt ?
b. Zahl der Fälle ?
c. Welche waren die Krankheitserscheinungen ?

9. Zijn er gedurende de reis personen overleden en zoo ja onder welke verschijnselen ?
a. Deaths during journey, how many cases ?
b. Which were the symptoms ?
a. Nombre de décès pendant le voyage ?
b. Quels étaient les symptomes ?
a. Zahl der Personen während der Fahrt gestorben ?
b. Welche waren die Erscheinungen ?

10. Zijn er nog zieken aan boord ?
Zoo ja, hoevele ?
How many sicks have you at present ?
Nombre de malades en ce moment ?
Wieviel Kranken sind augenblicklich an Bord ?

11. Heeft uw luchtvaartuig in luchtvaartterreinen van tusschenlanding gezondheidsmaatregelen ondergaan ?
Zoo ja, waar, en welke waren die maatregelen ?
Did your aircraft pass sanitary measures in intermediate aerodromes ?
In which aerodrome ?
Which were the measures ?
Est-ce-que votre aéronef a été l'objet de mesures sanitaires appliquées en aérodrome d'escale ?
Dans quels aérodromes? Et quelles étaient les mesures ?
Ist das Flugzeug in Einlaufflughäfen an Gesundheitsmassregeln unterworfen gewesen ?
Wo ? Und welche waren die Massregeln ?

12. Verdere bijzonderheden.
General remarks.
Observations générales.
Allgemeine Bemerkungen.

Bovenstaande vragen naar waarheid beantwoord den ..... 19...., te .....

Present declaration done to the best of my knowledge ..... at .....

La déclaration ci-dessus faite sincèrement et conforme la vérité le ..... à .....

Obiges nach bestem Wissen bescheinigt den ..... zu .....

De Gezagvoerder.
The Commander.
Le Commandant.
Der Kommandant.

De ondergeteekende ....., geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid.

Geneeskundige, ingevolge het bepaalde bij artikel 7 der wet van 26 October 1935, *Staatsblad* nº. 626, met het gezondheidsonderzoek belast, verklaart op bovenstaande vragen de daarnevens gestelde antwoorden te hebben ontvangen.

....., den ..... 19..

Opmerkingen van hem, die het gezondheidsonderzoek heeft verricht. [1]

[1] N.B. Hieronder o.m. te vermelden alle waargenomen afwijkingen van de hierboven vermelde antwoorden.

MODEL II. (Advies aan den burgemeester.)

Nº. ....

ADVIES, *bedoeld in artikel* 8 *van het Koninklijk besluit van* 11 *Februari* 1936 (Staatsblad nº. 840) *aan den burgemeester der gemeente ..... omtrent de in het belang der volksgezondheid te nemen maatregelen, welke het luchtvaartuig, gemerkt ....., van ..... nationaliteit, zijne lading en zijn inzittenden dienen te ondergaan.*

De ondergeteekende ....., geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid;

geneeskundige, aangewezen voor het onderzoek van luchtvaartuigen, die een gezondheidsonderzoek moeten ondergaan, verklaart: heden, den ..... 19.. aan een gezondheidsonderzoek, bedoeld in de wet van ..... te hebben onderworpen het luchtvaartuig, gemerkt....., van ..... nationaliteit, den ..... 19.. aangekomen op het luchtvaartterrein van .....

Gezagvoerder: .....
luchtvaartterrein van vertrek .....
aangedane luchtvaartterreinen van tusschenlanding .....,
aantal leden der bemanning .....,
getal reizigers ....., lading .....,
luchtvaartterrein, waar drinkwater is ingenomen .....

Maatregelen, bedoeld in artikel 9 van het Koninklijk besluit van 11 Februari 1936 (*Staatsblad* nº. 840), welke het luchtvaartuig vóór zijn aankomst heeft ondergaan op het luchtvaartterrein van .....

Bij het gezondheidsonderzoek is aan ondergeteekende het volgende gebleken:

Op grond van het bovenstaande adviseert ondergeteekende, gelet op de wet van ..... den burgemeester der gemeente ..... tot het toepassen van de volgende maatregelen:

(volgen de maatregelen.)

te bepalen dat de gezagvoerder zich met het luchtvaartuig begeeft naar het luchtvaartterrein .....

het luchtvaartuig, zijne lading en zijn inzittenden onmiddellijk tot het vrije verkeer toe te laten.

Gegeven den ..... 19....., te .....

De Inspecteur / Geneeskundige voornoemd,

N.B. Aan dit advies wordt een afschrift gehecht van de aan den gezagvoerder gedane vragen en de daarop door hem gegeven antwoorden.

Beslissing van den burgemeester op bovenstaand advies. [1]

Gegeven den ..... 19....., te .....

De burgemeester van .....

[1] Indien de beslissing van den burgemeester afwijkt van het advies van hem, die het gezondheidsonderzoek heeft gedaan, wordt daarvan aan dezen terstond en op de snelste wijze, zoo mogelijk telefonisch of telegrafisch, door den burgemeester mededeeling gedaan (2e lid van artikel 8 van het Koninklijk besluit van .....).

MODEL III. (Verklaring ten behoeve van eigenaars van lading en van andere goederen.)

Nº. ....

VERKLARING, *bedoeld in artikel* 25, *onder A, van het Koninklijk besluit van* 11 *Februari* 1936 (Staatsblad nº. 840) *omtrent de maatregelen, welke de lading en de andere goederen van het luchtvaartuig, gemerkt ..... van ..... nationaliteit, op het luchtvaartterrein van ..... hebben ondergaan.*

De burgemeester van .....;

Gelet op het bepaalde onder A van artikel 25 van het Koninklijk besluit van 11 Februari 1936 (*Staatsblad* nº. 840);

Gezien het schriftelijk rapport, d.d. ..... 19....., nº. ....., van .....;

Verklaart:

dat de lading en andere goederen van het luchtvaartuig, gemerkt ....., van ..... nationaliteit, den ..... 19..... aangekomen op het luchtvaartterrein van .....,
gezagvoerder: .....,
luchtvaartterrein waar de reis is aangevangen .....,
luchtvaartterrein van tusschenlanding .....,
....., volgend luchtvaartterrein van bestemming .....,
de volgende maatregelen hebben ondergaan:

Afgegeven den ....., 19....., te .....

De burgemeester voornoemd,

MODEL III. (Verklaring ten behoeve van eigenaars van lading en van andere goederen.)
(Engelsch)

Nº. ___

DECLARATION, *mentioned under A of article 25 of the Royal Decree of* _____ *as to the sanitary measures to which the cargo and other goods of the aircraft indicated* _____ *of* _____ *nationality in the aerodrome of* _____ *have been submitted.*

The Burgomaster of _____ having regard to what is appointed under A of article 25 of the Royal Decree of _____;
having seen the written report, dated _____ 19____, nº. _____, of _____;
hereby declares:
that the cargo and other goods of the aircraft indicated _____ of _____ nationality, which arrived on the _____ day of 19____ in the aerodrome of _____, Commander _____, aerodrome of departure _____, intermediate aerodromes _____, next aerodrome of destination _____, have been submitted to the following sanitary measures:

Delivered on the _____ day of _____ 19____, at _____

The Burgomaster,

_____

MODEL III. (Verklaring ten behoeve van eigenaars van lading en van andere goederen.)
(Fransch)

Nº. ___

DÉCLARATION *stipulée à la section A de l'article 25 de l'Arrêté Royal du* _____ *concernant les mesures sanitaires auxquelles la cargaison et les autres marchandises de l'aéronef désigné* _____ *de* _____ *nationalité ont été soumises dans l'aérodrome de* _____

Le Bourgemestre de _____, en vertu de la disposition arrêtée par la section A de l'article 25 de l'Arrêté du _____;
vu le rapport écrit en date du _____ 19____, nº. ____, de _____;
déclare:
que la cargaison et les autres marchandises de l'aéronef désigné _____, de _____ nationalité, _____ arrivé dans l'aérodrome _____ de _____ le _____ 19____, commandant: _____, aérodrome de départ: _____, escales effectuées: _____, aérodrome de destination suivant _____, ont été soumises aux mesures sanitaires suivantes:

Délivré le _____ 19____, à _____

Le Bourgmestre,

_____

MODEL III. (Verklaring ten behoeve van eigenaars van lading en van andere goederen.)
(Duitsch)

Nº. ___

ERKLÄRUNG, *behandel tunter A des Artikels 25 des Königlichen Beschlusses vom* _____ *bezüglich der Gesundheitsmassregeln, welchen die Ladung und die anderen Güter des Flugzeugs angedeutet* _____ *von* _____ *Nationalität im Flughafen von* _____ *unterworfen gewesen sind.*

Der Bürgermeister von _____ verwiesen auf die Bestimmung unter A des Artikels 25 des Königlichen Beschlusses vom _____;
nach Einsichtnahme in den schriftlichen Bericht, d.d. _____ 19____, nº. ___ vom;
erklärt:
dasz die Ladung und die andere Güter des Flugzeugs angedeutet _____ von _____ Nationalität, am _____ 19____ angekommen im Flughafen von _____; Kommandant _____; Flughafen der Abfahrt: _____; Einlaufflughafen: _____; folgender Bestimmungsflughafen: _____; folgenden Gesundheitsmassregeln unterworfen gewesen sind:

Abgegeben den _____ 19____, zu _____

Der Bürgermeister,

_____

MODEL IV. Verklaring ten behoeve van den gezagvoerder, van de Directie der Luchtvaartonderneming of van haar vertegenwoordiger.)

Nº. ___

VERKLARING, *bedoeld in artikel* 25, *onder B, van het Koninklijk besluit van* 11 *Februari* 1936, (Staatsblad nº. 840) *omtrent de maatregelen, welke het luchtvaartuig, gemerkt* _____, *van* _____ *nationaliteit, zijn lading en zijn inzittenden hebben ondergaan op het luchtvaartterrein van* _____

De burgemeester van _____;
Gelet op het bepaalde onder B van artikel 25 van het Koninklijk besluit van _____;
Gezien het schriftelijk rapport, d.d. _____ 19____, nº. ___, van _____;
Verklaart:
a. dat het luchtvaartuig, gemerkt _____, van _____ nationaliteit, den _____ 19____ aangekomen op het luchtvaartterrein van _____, gezagvoerder: _____, eigenaar _____, luchtvaartterrein van vertrek: _____, luchtvaartterrein van tusschenlanding: _____, volgend luchtvaartterrein van bestemming: _____, de volgende maatregelen heeft ondergaan:
b. dat de lading van het onder *a* genoemde luchtvaartuig de volgende maatregelen heeft ondergaan:

c. dat de inzittenden van het onder *a* genoemde luchtvaartuig de volgende maatregelen hebben ondergaan :

Afgegeven den _____ 19___, te _____

De burgemeester voornoemd,

_____

MODEL IV. (Verklaring ten behoeve van den gezagvoerder, van de Directie der Luchtvaartonderneming of van haar vertegenwoordiger.)
(Engelsch)

N°. _____

DECLARATION, *mentioned under B of article 25 of the Royal Decree of* _____, *as to the sanitary measures to which the aircraft indicated* _____ *of* _____ *nationality, its cargo and the persons on board have been submitted in the aerodrome of* _____

The Burgomaster of _____ ;
having regard to what is appointed under B of article 25 of the Royal Decree of _____ ;
having seen the written report, dated _____ 19___, n°. ___, of _____ ;
hereby declares :

a. that the aircraft indicated _____ of _____ nationality which arrived at the aerodrome of _____, on the _____ day of _____ 19___, Commander _____, aerodrome of departure _____, intermediate aerodromes _____, next aerodrome of destination _____, has been submitted tot the following sanitary measures :

b. that the cargo of the aircraft mentioned under *a* has been submitted to the following sanitary measures ;

c. that the persons on board the aircraft mentioned under *a* have been submitted to the following sanitary measures :

Delivered on the _____ day of _____ 19___, at _____

The Burgomaster,

_____

MODEL IV. (Verklaring ten behoeve van den gezagvoerder, van de Directie der Luchtvaartonderneming of van haar vertegenwoordiger.)
(Fransch)

N°. _____

DÉCLARATION *stipulée à la section B de l'article 25 de l'Arrêté Royal du* _____, *concernant les mesures sanitaires auxquelles ont été soumis l'aéronef désigné* _____, *de nationalité* _____, *sa cargaison et les personnes de son bord dans l'aérodrome de* _____

Le Bourgmestre de _____ ;
en vertu de la disposition arrêtée par la section B de l'article 25 de l'Arrêté Royal du _____ ;
vu le rapport écrit en date du _____ 19___, n°. ___, de _____ ;
déclare :

a. que l'aéronef désigné _____ de nationalité _____, arrivé dans l'aérodrome de _____ le _____ 19___, commandant : _____, aérodrome de départ : _____, escales effectuées : _____, aérodrome de destination suivant : _____, a été soumis aux mesures sanitaires suivantes :

b. que la cargaison de l'aéronef nommé en *a* a été soumise aux mesures sanitaires suivantes :

c. que les personnes du bord de l'aéronef nommé en *a* ont été soumises aux mesures sanitaires suivantes :

Délivré le _____ 19___, à _____

Le Bourgmestre,

_____

MODEL IV. (Verklaring ten behoeve van den gezagvoerder, van de Directie der Luchtvaartonderneming of van haar vertegenwoordiger.)
(Duitsch)

N°. _____

ERKLÄRUNG *behandelt unter B des Artikels 25 des Königlichen Beschlusses vom* _____, *bezüglich der Gesundheitsmassregeln, welchen das Flugzeug angedeutet* _____ *von* _____ *Nationalität, seine Ladung und seine Mitfahrenden unterworfen gewesen sind im Flughafen von* _____

Der Bürgermeister von _____ ;
verwiesen auf die Bestimmung unter B des Artikels 25 des Königlichen Beschlusses vom _____ ;
nach Einsichtnahme in den schriftlichen Bericht, d.d. _____ 19___, n°. ___, vom _____ ;
erklärt :

a. dasz das Flugzeug angedeutet _____, von _____ Nationalität, am _____ 19___ angekommen im Flughafen von _____, Kommandant _____, Flughafen der Abfahrt _____, Einlaufflughafen _____, folgender Bestimmungsflughafen _____, folgender Gesondheitsmassregeln unterworfen gewesen ist :

b. dasz die Ladung des unter *a* genannten Flugzeugs folgenden Gesundheitsmassregeln unterworfen gewesen ist :

c. dasz die Mittfahrenden des unter a genannten Flugzeugs folgenden Gesundheitsmassregeln unterworfen gewesen sind :

Abgegeben den _____ 19___, zu _____

Der Bürgermeister,

_____

MODEL V. (Verklaring voor passagiers.)

N°. _____

VERKLARING, *bedoeld in artikel 25, onder C, van het Koninklijk besluit van 11 Februari 1936 (Staatsblad n°. 840), omtrent de aankomst van* _____, *passagier van het luchtvaartuig, gemerkt* _____, *van* _____ *nationaliteit, en de maatregelen, welke die passagier en zijne / hare bagage hebben ondergaan.*

De burgemeester van _____ ;

Gelet op het bepaalde onder C van artikel 25 van het Koninklijk besluit van ____;
Gezien het schriftelijk rapport, d.d. ____ 19____, nº. ____, van ____;
Verklaart:
a. dat ____, passagier van het luchtvaartuig, gemerkt ____, van ____ nationaliteit, gezagvoerder ____, den ____ 19____ met dat luchtvaartuig is aangekomen op het luchtvaartterrein van ____;
b. dat genoemde reiziger aldaar de volgende maatregelen heeft ondergaan·
c. dat de bagage van genoemde(n) passagier aldaar de volgende maatregelen heeft ondergaan:
Afgegeven den ____ 19____, te ____
De burgemeester voornoemd,
____

MODEL V. (Verklaring voor passagiers.)
(Engelsch)

Nº. ____

DECLARATION *mentioned under C of article 25 of the Royal Decree of* ____, *as to the arrival of* ____, *passenger of aircraft indicated* ____ *of* ____ *nationality and the sanitary measures to which this passenger and* $\frac{his}{her}$ *luggage has been submitted.*

The Burgomaster of ____;
having regard to what is appointed under C of article 25 of the Royal Decree of ____;
having seen the written report, dated ____ 19____, nº____, of ____;
hereby declares:
a. that ____, passenger of the aircraft indicated ____ of ____ nationality, commander ____, arrived by that aircraft on the ____ of ____ 19____, in the aerodrome of ____;
b. that the above mentioned passenger there has been submitted to the following sanitary measures:
c. that the above mentioned passenger's luggage there has been submitted to the following sanitary measures:
Delivered the ____ day of ____ 19____, at ____
The Burgomaster,
____

MODEL V. (Verklaring voor reizigers.)
(Fransch)

Nº. ____

DÉCLARATION *stipulée à la section C de l'article 25 de l'Arrêté Royal du* ____ *concernant l'arrivée de* ____, *passager de l'aéronef désigné* ____ *de nationalité* ____ *et les mesures sanitaires auxquelles ce passager et ses bagages ont été soumis.*

Le Bourgmestre de ____;
en vertu de la disposition arrêtée par la section C de l'article 25 de l'Arrêté Royal du ____;
vu le rapport écrit en date du ____ 19____, nº. ____, de ____;
déclare:
a. que ____, passager de l'aéronef désigné ____, de nationalité ____, commandant ____, est arrivé à bord de cet aéronef dans l'aérodrome de ____, le ____ 19____;
b. que le passager prénommé y a été soumis aux mesures sanitaires suivantes;
c. que les bagages du passager prénommé y ont été soumis aux mesures sanitaires suivantes:
Délivré le ____ 19____, à ____
Le Bourgmestre,
____

MODEL V. (Verklaring voor reizigers.)
(Duitsch)

Nº. ____

ERKLÄRUNG *behandelt unter C des Artikels 25 des Königlichen Beschlusses vom* ____, *bezüglich der Ankunft von* ____, *Passagier des Flugzeugs angedeutet* ____ *von* ____ *Nationalität, und bezüglich der Gesundheitsmassregeln, welchen dieser Passagier und* $\frac{seine}{ihre}$ *Bagage unterworfen gewesen sind.*

Der Bürgermeister von ____;
verwiesen auf die Bestimmung unter C des Artikels 25 des Königlichen Beschlusses vom ____;
nach Einsichtnahme in den schriftlichen Bericht, d.d. ____ 19____, nº. ____, vom ____;
erklärt:
a. dasz ____, Passagier des Flugzeugs angedeutet ____, von ____ Nationalität; Kommandant ____; am ____ 19____, mit diesem Flugzeuge ankam im Flughafen von ____;
b. dasz genannter Passagier daselbst folgenden Gesundheitsmassregeln unterworfen ist:
c. dasz die Bagage des genannten Passagiers daselbst folgenden Gesundheitsmassregeln unterworfen gewesen ist:
Abgegeben den ____ 19____, zu ____
Der Bürgermeister,
____

S. 841.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 6, derde lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793).

Wij WILHELMINA, enz.:
Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 2 Januari 1936, nº. 1084 D., Afdeeling Volksgezondheid;
Gelet op artikel 6, derde lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793);
Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, nº. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 Februari 1936, n°. 208 D/doss. 59, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Bij den opslag van in beslag genomen waren wordt een gedagteekende staat opgemaakt, vermeldende den aard, de hoeveelheid, de verpakking, den toestand, de herkomst, de op het tijdstip van inbeslagneming door of namens den directeur van den keuringsdienst geschatte waarde van de waren en zoo mogelijk ook den inkoopsprijs.

Deze staat wordt door of namens den Directeur van den keuringsdienst onderteekend.

Een afschrift van dezen staat wordt verstrekt aan dengene, bij wien de waren zijn in beslag genomen.

2. De bewaring van in beslag genomen waren geschiedt onder zoodanige voorzorgen dat:

a. verandering of waardevermindering zooveel mogelijk wordt voorkomen;

b. de herkomst der waren steeds behoorlijk vaststaat.

3. In plaats van te worden bewaard kunnen voor menschelijk gebruik ongeschikt gemaakt worden:

a. alle waren, waarvan door onmiddellijk ongeschikt maken een verdere waardevermindering kan worden voorkomen;

b. alle waren, die door intredend bederf hinderlijk worden voor de omgeving.

4. Het ongeschikt maken van waren voor menschelijk gebruik geschiedt op dusdanige wijze, dat de waarde der waar voor andere doeleinden nog zooveel mogelijk behouden blijft.

5. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936.)

S. 842.

---

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 2 Januari 1936, n°. 1082 D, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 Februari 1936, n°. 210 D/doss. 55, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. „centrale gemeente", de gemeente, in welke een keuringsdienst is gevestigd;

b. „kringgemeente", iedere gemeente, die deel uitmaakt van een keuringsgebied.

2. Als bedrijf in den zin van artikel 13 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) worden aangewezen alle bedrijven, waarin eet- of drinkwaren in den zin van artikel 1 dier wet worden voortgebracht of verkocht, met uitzondering van:

a. land- en tuinbouwbedrijven;

b. bedrijven van handelaren, die uitsluitend meel, granen, zaden of peulvruchten anders dan rechtstreeks aan verbruikers verkoopen;

c. bedrijven, waarin uitsluitend groenten, veldvruchten, ooft of andere land- en tuinbouwproducten al dan niet ingemaakt worden verkocht;

d. aardappelmeelfabrieken, beetwortelsuikerfabrieken, gist en spiritusfabrieken, glucose en stroopfabrieken, suikerraffinaderijen, ijsfabrieken niet vallende onder het Consumptie-ijsbesluit (*Staatsblad* 1934 n°. 240), zoutziederijen;

e. pluimveehouderijen en bijenhouderijen, die niet rechtstreeks waren aan verbruikers verkoopen;

f. visscherijbedrijven, die niet rechtstreeks visch of vischwaren aan verbruikers verkoopen;

g. het bedrijf van den melkveehouder, die niet tevens melkverkooper in den zin van het Melkbesluit (*Staatsblad* 1929, n°. 43) is;

h. fabrieken van andere melkproducten, dan die, welke vallen onder het Melkbesluit (*Staatsblad* 1929, n°. 43);

i. hotel-, restaurant- en cafébedrijven, behalve die welke ingeschreven zijn in het register bedoeld in het Consumptie-ijsbesluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240).

3. 1. Van ieder bedrijf, dat is aangewezen in artikel 2 van dit besluit, wordt een recht geheven, dat bedraagt:

a. voor een bedrijf, dat niet is ingeschreven in het Handelsregister:

1. indien het bedrijf door of namens dengene, wien het bedrijf behoort, wordt gedreven zonder eenig personeel één gulden,

2. voor ieder ander bedrijf drie gulden.

b. voor een bedrijf, dat in het Handelsregister is ingeschreven:

1. indien het is gerangschikt in de 1e klasse vijf gulden,

2. indien het is gerangschikt in de 2e klasse tien gulden,

3. indien het is gerangschikt in de 3e klasse vijftien gulden,

4. indien het is gerangschikt in de 4e klasse twintig gulden,

5. indien het is gerangschikt in de 5e klasse dertig gulden,

6. indien het is gerangschikt in de 6e of in eene hoogere klasse veertig gulden.

2. In afwijking van het in het eerste lid van dit artikel bepaalde wordt:

a. van een bedrijf met meer dan één verkoopplaats van iedere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats door de gemeente, waarin deze verkoopplaats gelegen is, een recht geheven van ..... vijf gulden.

Dit recht is niet verschuldigd voor de ver-

koopplaats in het perceel, waarin het bedrijf is gevestigd, waarvoor het recht verschuldigd is als bepaald in het eerste lid van dit artikel.

b. van een hotel-, restaurant- of cafébedrijf, ingeschreven in het register bedoeld in het Consumptieijsbesluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240) een recht geheven van ..... drie gulden.

3. Het recht bedoeld in lid 1 onder *b* van dit artikel wordt geheven naar de klasse, waarin het bedrijf op 1 Juli voorafgaande aan het kalenderjaar, waarvoor het verschuldigd is, krachtens artikel 19 der Handelsregisterwet (*Staatsblad* 1918, n°. 493) is gerangschikt.

4. 1. Het recht, bedoeld in artikel 3, lid 1 en 2, is verschuldigd op den eersten dag van ieder kalenderjaar aan het bestuur der kringgemeente, waarin het bedrijf op dien dag wordt uitgeoefend. Indien een bedrijf nà den eersten dag van een kalenderjaar wordt gevestigd, is het recht verschuldigd op den dag der vestiging.

2. Het recht moet worden voldaan vóór het einde der tweede kalendermaand, volgende op die, waarin een desbetreffende aanschrijving door burgemeester en wethouders der gemeente van vestiging is gericht aan hem, die het recht verschuldigd is.

3. Bij vestiging vóór 1 Juli is het geheele jaarlijksche bedrag, bij vestiging op of nà 1 Juli is de helft van het jaarlijksche bedrag verschuldigd.

5. 1. Burgemeester en wethouders der centrale gemeente zenden voor den aanvang van ieder dienstjaar, en daarna zoo vaak zulks noodig blijkt, aan burgemeester en wethouders van iedere kringgemeente een opgaaf van het bedrag, dat door ieder bedrijf, aangewezen in artikel 2 van dit besluit, voor dat jaar in hunne gemeente verschuldigd is volgens de bepalingen van artikel 3 van dit besluit.

2. Burgemeester en wethouders van iedere kringgemeente zenden vóór 1 Februari aan het hoofd van ieder in hun gemeente gevestigd bedrijf, als bedoeld in artikel 2, bericht van het verschuldigde recht.

3. Indien uit eene schriftelijke verklaring van de Kamer van Koophandel blijkt, dat voor een bedrijf binnen haar gebied uitgeoefend, het verschuldigde recht op een onjuisten grondslag is vastgesteld, wijzigen burgemeester en wethouders der kringgemeente het bedrag in overeenstemming met die verklaring. Zij stellen burgemeester en wethouders van de centrale gemeente binnen twee weken met die wijziging in kennis.

4. Burgemeester en wethouders der kringgemeenten zorgen voor de invordering van de verschuldigde rechten in hunne gemeente. Daarop is het bepaalde in de artikelen 291 tot en met 295 der gemeentewet van toepassing.

Burgemeester en wethouders van iedere kringgemeente zenden op den eersten dag van iedere maand de ingevorderde rechten aan burgemeester en wethouders der centrale gemeente. Deze stellen die rechten onverwijld ter beschikking van den keuringsdienst. Zij deelen de opbrengst onverwijld mede aan Onzen Minister van Sociale Zaken.

6. De Kamers van Koophandel geven aan burgemeester en wethouders van iedere centrale gemeente en aan den directeur van den keuringsdienst van waren de door hen verlangde voorlichting, desgevraagd schriftelijk, voor de vaststelling van het voor ieder bedrijf op grond van dit besluit verschuldigde recht.

7. De kosten van inrichting der administratie ten behoeve van de heffing op de bedrijven over 1936, zoomede de jaarlijksche kosten van inning der heffing, kunnen ten laste van de opbrengst der heffingen worden gebracht, overeenkomstig nader door Ons vast te stellen regelen.

8. Ten aanzien van provinciale keuringsdiensten treedt in dit besluit de provincie in de plaats van de centrale gemeente.

Overgangsbepaling.

9. Voor het jaar 1936 vindt het bepaalde in de artikelen 4 en 5 voor zoover mogelijk overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat in de plaats van den eersten dag van een kalenderjaar treedt de dag van inwerkingtreding van dit besluit (*Staatsblad* 1936, n°. 842).

Slotbepaling.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936. WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936.)

S. 843.

22 *Februari* 1936. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 28sten November 1919 (*Staatsblad* n°. 791), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 37, derde lid, 40, eerste lid, *a* en *b*, 40, zesde lid, 41, vierde lid, 43, tweede lid, 50, 57, tweede lid, 87, in verband met artikel 409, 197, tweede lid, en 221, derde lid, der Invaliditeitswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 December 1935, n°. 3276, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 41, lid 2, 3 en 4, der Invaliditeitswet en op artikel 4, derde lid, der wet van den 21sten April 1933 (*Staatsblad* n°. 181) to verzekering van mijnarbeiders tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit en ouderdom;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Januari 1936, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van Sociale Zaken van 14 Februari 1936, n°. 266, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 Januari 1936 te wijzigen Ons besluit van 28 November 1919 (*Staatsblad* n°. 791), tot herziening van Ons besluit van

14 Augustus 1919 (*Staatsblad* n°. 538), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 37, derde lid, 40, eerste lid, *a* en *b*, 40, derde lid, 40, zesde lid, 41, vierde lid, 43, tweede lid, 50, 57, tweede lid, 87 in verband met artikel 409, 197, tweede lid, en 221, derde lid, der Invaliditeitswet, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 29 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 435), en te bepalen als volgt:

Art. I. Aan het eerste lid van artikel 1 van Ons vorenbedoeld besluit van 28 November 1919 (*Staatsblad* n°. 791) wordt toegevoegd:

$\ddot{a}_{[y]}$ de contante waarde per eenheid op het tijdstip der toekenning van een invaliditeitsrente als bedoeld in artikel 71 der Invaliditeitswet,

$W^{(1)}_{[y]}$ de gemiddelde contante waarde per eenheid op het tijdstip van de toekenning eener invaliditeitsrente van de aanspraken op toekomstige weduwenrente, weezenrente en weduwen- en weezenrente als bedoeld in de artikelen 81*a* tot 89 der Invaliditeitswet, voor zoover deze renten 6/5 G niet te boven gaan.

$W^{(2)}_{[y]}$ de gemiddelde contante waarde per eenheid op het tijdstip van de toekenning eener invaliditeitsrente van de aanspraken op toekomstige weduwen- en weezenrente als bedoeld in de artikelen 81*a* tot 89 der Invaliditeitswet, voor zoover de som dezer renten 6/5 G te boven gaat,

$f_y \,.\, V_{y,s}$ de gemiddelde contante waarde op het tijdstip der toekenning eener invaliditeitsrente van de reserve, benoodigd bij reactiveering van een rentenier, die bij toekenning der rente y jaren oud was en voor wiens verzekering op dit tijdstip gedurende s jaren premie was betaald ten bedrage van f 0.60 per week.

Art. II. Onder § 3 van Hoofdstuk I van Ons vorenbedoeld besluit van 28 November 1919 (*Staatsblad* n°. 791) worden vóór artikel 13 twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

„*Art.* 12*a*. De wiskundige reserve, bedoeld in het derde lid van artikel 41 der Invaliditeitswet ten aanzien van den verzekerde op wien van toepassing is het derde lid van artikel 4 der wet van 21 April 1933 (*Staatsblad* n°. 181), bedraagt, behoudens het bepaalde in artikel 12*b*:

a. indien de verzekerde op 31 December 1919 verzekerd was bij de pensioenkas van de Stichting „Algemeen Mijnwerkersfonds van de Steenkolenmijnen in Limburg" en sedert onafgebroken bij die pensioenkas verzekerd is gebleven, $V_{x+s,s}$,

in andere gevallen:

b. 1°. $V_{x+s,s} - V_{x,0} \,.\, r^s$, indien de grootheid s een tijdvak van langer dan 3 maanden voorstelt,

2°. $52 \times p \times s$, indien de grootheid s een tijdvak van niet langer dan 3 maanden voorstelt.

De grootheid p wordt op f 0.60 gesteld.

Art. 12*b*. 1. Indien de verzekerde, op wien van toepassing is het derde lid van artikel 4 der wet van 21 April 1933 (*Staatsblad* n°. 181), den in dat lid van dat artikel bedoelden dienst verlaat met een voor onbepaalden tijd toegekend pensioen ten laste van het in dat lid van dat artikel bedoelde fonds en een regeling als bedoeld in artikel 16*b* van dit besluit niet getroffen is, bedraagt de wiskundige reserve bedoeld in het derde lid van artikel 41 der Invaliditeitswet, in afwijking van het bepaalde in artikel 12*a* van dit besluit:

a. indien de verzekerde op 31 December 1919 verzekerd was bij de pensioenkas van de Stichting „Algemeen Mijnwerkersfonds van de Steenkolenmijnen in Limburg" en sedert onafgebroken bij die pensioenkas verzekerd is gebleven, de contante waarde van een rente als bedoeld in het tweede lid van dit artikel en van de daarmede samenhangende aanspraken;

b. in andere gevallen de contante waarde bedoeld onder *a* verminderd met $V_{x,0} \,.\, r^s$.

De grootheid p wordt op f 0.60 gesteld.

2. De in het eerste lid onder *a* bedoelde rente is de rente, waarop de verzekerde overeenkomstig het eerste lid van artikel 4 der wet van 21 April 1933 (*Staatsblad* n°. 181) aanspraak zou hebben, indien hij op het tijdstip van zijn ontslag invalide was geweest in den zin van artikel 72 der Invaliditeitswet.

3. De contante waarde, bedoeld in het eerste lid onder *a*, wordt berekend, indien de rente 1 gulden per jaar bedraagt, voor een man volgens de formule:

$$\text{I} \,.\, \ddot{a}_{[y]} + \frac{6}{5}\text{G} \,.\, W^{(1)}_{[y]} + \left(\text{I} - \frac{6}{5}\text{G}\right) W^{(2)}_{[y]} + f_y \,.\, V_{y,s}$$

en voor een vrouw volgens de formule:

$$\text{I} \,.\, \ddot{a}_{[y]} + f_y \,.\, V_{y,s}$$

4. In het vorige lid stelt G voor den grondslag van de rente I, is $y = x + s$ en wordt de grootheid p gesteld op f 0.60. De waarden van $\ddot{a}_{[y]}$, $W^{(1)}_{[y]}$, $W^{(2)}_{[y]}$ en f_y worden ontleend aan de bij dit besluit gevoegde tabel VII.".

Art. III. In artikel 14 van Ons vorenbedoeld besluit van 28 November 1919 (*Staatsblad* n°. 791) worden tusschen de woorden „in andere dan de in" en „artikel 13" ingevoegd de woorden: „artikel 12*a*, artikel 12*b* en".

Art. IV. In het eerste lid van artikel 16 van Ons vorenbedoeld besluit van 28 November 1919 (*Staatsblad* n°. 791) vervalt het onder *g* bepaalde.

Art. V. Na artikel 16 van Ons vorenbedoeld besluit van 28 November 1919 (*Staatsblad* n°. 791) worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende:

„*Art.* 16*a*. De stichting „Algemeen Mijnwerkersfonds van de Steenkolenmijnen in Limburg" is verplicht aan den Raad van Arbeid kennis te geven:

a. van de gevallen, waarin het derde lid van artikel 4 der wet van 21 April 1933

(*Staatsblad* n°. 181) van toepassing is;

b. van de gevallen, waarin een pensioen, waarop aanspraak bestaat ingevolge het eerste lid van artikel 4 dier wet, wordt ingetrokken.

2. De kennisgevingen bedoeld in het eerste lid moeten geschieden bij den Raad van Arbeid te *Maastricht* binnen 14 dagen na afloop van den termijn van 14 dagen, bedoeld in artikel 7 van de in het eerste lid bedoelde wet, onderscheidenlijk binnen 14 dagen na de intrekking van het pensioen.

3. Indien de kennisgeving geschiedt ingevolge het bepaalde in het eerste lid onder *a*, wordt daarbij tevens medegedeeld of den mijnarbeider ten laste van de pensioenkas der in het eerste lid genoemde stichting voor onbepaalden tijd een pensioen is toegekend.

4. Het tweede, derde en vierde lid van artikel 16 van dit besluit vinden overeenkomstige toepassing.

Art. 16*b*. Artikel 12*b* van dit besluit wordt niet toegepast, indien en zoolang de Stichting „Algemeen Mijnwerkersfonds van de Steenkolenmijnen in Limburg" zich verbindt om terzake van alle gevallen, waarin zij een beslissing over invaliditeit moet nemen, de voorlichting te vragen van een commissie van drie leden, waarvan één lid aan te wijzen door Onzen Minister, één door het bestuur der Rijksverzekeringsbank en één door het bestuur van de stichting en zich naar de opvatting van die commissie te gedragen, met dien verstande dat, indien over de betrokken aanspraak in beroep is beslist door den in artikel 349 der Invaliditeitswet aangewezen rechter, deze beslissing in de plaats treedt van de opvatting der commissie.".

Art. VI. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 13 *Maart* 1936.)

TABEL VII.

x	$\mathring{e}_x$ [x]		f_x		(1) w_x [x]	(2) w_x [x]
	mannen	vrouwen	mannen	vrouwen	mannen	
16	4,544	7,455	—	—	0,000	—
17	4,541	7,441	0,161	0,090	0,005	—
18	4,538	7,427	0,160	0,092	0,015	0,001
19	4,533	7,412	0,154	0,093	0,040	0,001
20	4,525	7,395	0,163	0,094	0,076	0,001
21	4,735	7,834	0,163	0,095	0,240	0,004
22	4,920	8,366	0,155	0,098	0,481	0,008
23	5,101	8,885	0,154	0,093	0,821	0,015
24	5,333	9,328	0,156	0,088	1,315	0,023
25	5,620	9,685	0,159	0,084	1,805	0,035
26	5,885	10,015	0,161	0,079	2,320	0,048
27	6,125	10,331	0,163	0,081	2,735	0,063
28	6,348	10,631	0,163	0,069	3,145	0,078
29	6,626	10,889	0,162	0,059	3,500	0,094
30	6,952	11,100	0,162	0,055	3,787	0,110
31	7,219	11,265	0,162	0,050	4,040	0,127
32	7,394	11,398	0,159	0,049	4,245	0,142
33	7,564	11,565	0,151	0,042	4,440	0,156
34	7,755	11,705	0,140	0,036	4,605	0,170
35	7,931	11,788	0,129	0,032	4,738	0,182
36	8,091	11,822	0,118	0,030	4,840	0,193
37	8,221	11,853	0,108	0,031	4,925	0,202
38	8,329	11,893	0,098	0,026	4,995	0,210
39	8,428	11,923	0,090	0,022	5,040	0,216
40	8,508	11,939	0,083	0,019	5,082	0,222
41	8,576	11,980	0,076	0,017	5,115	0,226
42	8,646	12,007	0,069	0,016	5,130	0,234
43	8,645	11,967	0,064	0,015	5,140	0,241
44	8,643	11,921	0,060	0,014	5,135	0,244
45	8,627	11,854	0,057	0,012	5,119	0,244
46	8,636	11,771	0,053	0,014	5,075	0,235
47	8,650	11,712	0,050	0,015	5,005	0,229
48	8,635	11,632	0,047	0,013	4,910	0,217
49	8,632	11,504	0,045	0,011	4,815	0,210
50	8,608	11,357	0,042	0,009	4,763	0,195
51	8,568	11,258	0,040	0,008	4,725	0,184
52	8,499	11,156	0,037	0,007	4,700	0,182
53	8,423	11,031	0,032	0,005	4,690	0,179
54	8,356	10,886	0,028	0,005	4,685	0,173
55	8,296	10,713	0,024	0,005	4,671	0,159
56	8,230	10,542	0,021	0,005	4,645	0,155
57	8,161	10,373	0,018	0,004	4,605	0,149
58	8,080	10,181	0,012	0,002	4,545	0,150
59	8,003	9,969	0,006	—	4,465	0,158
60	7,889	9,759	0,003	—	4,353	0,155
61	7,780	9,553	—	—	4,200	0,142
62	7,639	9,358	—	—	4,030	0,126
63	7,443	9,115	—	—	3,840	0,108
64	7,254	8,826	—	—	3,630	0,090
65	7,090	8,571	—	—	3,410	0,071
66	6,921	8,322	—	—	3,170	0,056
67	6,779	8,073	—	—	2,920	0,042
68	6,668	7,764	—	—	2,665	0,031
69	6,613	7,473	—	—	2,440	0,020
70	6,518	7,195	—	—	2,230	0,017
71	6,373	6,920	—	—	2,020	0,002
72	6,188	6,646	—	—	1,820	0,004
73	5,974	6,342	—	—	1,630	0,002
74	5,738	6,049	—	—	1,445	0,001
75	5,484	5,763	—	—	1,290	0,000
76	5,221	5,467	—	—	1,14	—
77	4,953	5,187	—	—	1,01	—
78	4,690	4,918				
79	4,435	4,660				
80	4,189	4,414				
81	3,956	4,177				
82	3,731	3,944				
83	3,513	3,718				
84	3,306	3,506				
85	3,107	3,303				
86	2,917	3,102				
87	2,720	2,900				
88	2,505	2,695				
89	2,269	2,476				
90	2,005	2,230				
91	1,738	1,983				
92	1,516	1,733				
93	1,325	1,500				
94	1,153	1,270				
95	0,985	1,060				
96	0,822	0,880				
97	0,688	0,747				
98	0,577	0,688				
99	0,4	0,577				
100	—	0,4				

S. 844.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 20, tweede lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 2 Januari 1936, n°. 1084 D., afdeeling Volksgezondheid, en van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 7 Januari 1936, N°. 934 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 20, tweede lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 Februari 1936, n°. 209 D, dossier 60, afdeeling Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 21 Februari 1936, N°. 8858 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Met betrekking tot het nemen van monsters van andere artikelen, die voor den handel bestemd of in den handel gebracht zijn — geen „waren" zijnde in den zin van artikel 1, onder 1°., der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) —, vinden de bepalingen, vastgesteld bij of krachtens de artikelen 21—26 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) overeenkomstige toepassing, echter met dien verstande, dat in plaats van den laatsten zin van het eerste lid van artikel 23 der wet de volgende bepaling geldt: „Het monster wordt in dit laboratorium of in andere door Onze Ministers van Sociale Zaken en van Handel, Nijverheid en Scheepvaart daarvoor aan te wijzen laboratoria zoo spoedig mogelijk onderzocht".

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Sociale Zaken en van Handel, Nijverheid en Scheepvaart zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936.)

S. 845.

3 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Eierenbesluit (*Staatsblad* 1931, n°. 375), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 429).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 Januari 1936, n°. 58 D/doss. 41, Afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Gezien het Eierenbesluit (*Staatsblad* 1931, n°. 375), gewijzigd bij Ons besluit van 24 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 429);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Februari 1936, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 27 Februari 1936, n°. 298 D/doss. 41, Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In het Eierenbesluit (*Staatsblad* 1931, n°. 375) wordt na artikel 10 een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 10bis. 1. Eieren, hun inhoud of deelen daarvan, mogen geen conserveermiddelen bevatten.

2. De waar, die door een opschrift of op eenige andere wijze wordt aangeduid als een der waren, in lid 1 van dit artikel bedoeld, of kennelijk als zoodanig voorhanden is, moet voldoen aan den eisch, in lid 1 gesteld.

3. De waren, in lid 1 en 2 van dit artikel bedoeld, moeten zijn deugdelijk van samenstelling en moeten in deugdelijken toestand verkeeren.

4. De bepalingen, vervat in lid 1, 2 en 3 van dit artikel, gelden voor alle daarin bedoelde waren, onverschillig van welk dier afkomstig, zulks in afwijking van het in artikel 1 bepaalde.

Art. II. Dit besluit treedt in werking zes maanden na den dag der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936.)

S. 846.

3 *Maart* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van het formulier van afkondiging voor de plaatselijke verordeningen op de keuring van waren, als bedoeld in artikel 10, lid 1, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 Januari 1936, N°. 36 D/dossier 56, afdeeling Volksgezondheid;

Gezien artikel 10, eerste lid, van de Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793);

Overwegende, dat bij algemeenen maatregel van bestuur moet worden vastgesteld het formulier van afkondiging voor de verordeningen op de keuring van waren;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1936, N°. 38);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 25 Februari 1936, N°. 249 D/dossier 56, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Het formulier van afkondiging bedoeld in artikel 10, eerste lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793), luidt:

„Burgemeester en wethouders van ..... doen te weten, dat door den raad dier gemeente in zijne vergadering van ..... is vastgesteld de volgende verordening:

(titel der verordening)

(inhoud der verordening)

zijnde deze verordening door Gedeputeerde Staten van ..... bij besluit van ..... (bij Koninklijk besluit van .....) goedgekeurd".

En is hiervan afkondiging geschied waar het behoort, den ..... enz."

In geval van toepassing van artikel 231 der Gemeentewet worden de woorden: „bij besluit van ..... goedgekeurd" vervangen door de woorden: „goedgekeurd blijkens het niet inzenden van hunne beslissing of van bericht de beslissing verdagende, binnen twee maanden na den dag, waarop de verordening hun is aangeboden".

2. In het geval, bedoeld in artikel 9, derde lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, N°. 793) luidt het formulier van afkondiging, bedoeld in artikel 10, eerste lid, dier wet, aldus:

„Burgemeester en wethouders van ..... doen te weten, dat door Gedeputeerde Staten van ..... bij besluit van ..... is vastgesteld de volgende plaatselijke verordening:

(titel der verordening)

(inhoud der verordening)

En is hiervan afkondiging geschied waar het behoort, den ..... enz."

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 11 *Maart* 1936.)

S. 850.

15 *April* 1936. BESLUIT tot uitvoering van de artikelen 13, 30 en 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 Februari 1936, n°. 216 D, dossier 55, Afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 13, 30 en 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 8 April 1936, n°. 542 D, Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

ALGEMEENE BEPALING.

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

a. „Onze Minister", de Minister van Sociale Zaken;

b. „de wet", de Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

c. „de centrale gemeente", de gemeente, die den keuringsdienst beheert;

d. „kringgemeenten" alle gemeenten, die deel uitmaken van een keuringsgebied;

e. „inspecteur" de inspecteur, bedoeld in artikel 1, onder 2°., der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793).

HOOFDSTUK I.

Van de gemeentelijke keuringsdiensten van waren.

2. De toekenning van een rijksbijdrage, als bedoeld in artikel 13 der wet, geschiedt, onverminderd de voorwaarde vervat in artikel 4 der wet, onder de volgende voorwaarden:

1°. De raad van de centrale gemeente stelt met toepassing van artikel 122 van de gemeentewet voor den keuringsdienst een afzonderlijk financieel en administratief beheer in. Met dit beheer worden belast burgemeester en wethouders der centrale gemeente.

Bij de begrooting der kosten voor den keuringsdienst kan het bestuur der centrale gemeente zich de bevoegdheid voorbehouden tot af- en overschrijving op de posten der begrooting.

2°. De dienst werkt zonder onderscheid van gemeenten of personen in het geheele gebied ter uitvoering van de wet en van de krachtens de wet gegeven voorschriften.

3°. De dienst moet staan onder leiding van een directeur-scheikundige. Aan den dienst moeten zijn verbonden:

a. één of meer scheikundigen, die eene wetenschappelijke opleiding hebben genoten.

Bovendien kan door Gedeputeerde Staten of in het geval, bedoeld bij artikel 8 der wet, door Ons worden toegestaan dat de dienst de beschikking heeft over één of meer veeartsen en wel, hetzij uitsluitend ten eigen behoeve, hetzij gezamenlijk met een anderen dienst,

b. een voldoend aantal keurmeesters en analisten.

Onze Minister kan nadere voorschriften geven met betrekking tot de bevoegdheid om als keurmeester op te treden.

4°. Aan de goedkeuring van Onzen Minister zijn onderworpen:

a. de algemeene organisatie van den dienst en het aantal ambtenaren en beambten in de verschillende rangen;

b. het koopen, huren of stichten van gebouwen voor den dienst, benevens alle verbouwingen of uitbreidingen van de tot den dienst behoorende gebouwen, alsmede het koopen, in erfpacht of opstal nemen van den voor de stichting of uitbreiding der dienstgebouwen benoodigden grond, onderscheidenlijk de aanwijzing van reeds aan de gemeente krachtens eenig zakelijk recht toebehoorenden grond voor de stichting of uitbreiding van dienstgebouwen en de overeenkomsten, die ter zake zullen worden aangegaan;

c. de benoeming van personeel.

5°. De raad der centrale gemeente draagt zorg, dat een geneeskundig onderzoek naar de lichamelijke geschiktheid van het aan den dienst te verbinden personeel wordt ingesteld vóór de aanstelling en dat geen personeel in

dienst wordt genomen of gehouden, dat gevaar oplevert voor verspreiding van nader door Onzen Minister aan te wijzen, ziekten, alsmede dat personeel, zoolang dat gevaar aanwezig is, geen dienst doet.

Onder lichamelijke geschiktheid wordt, voor zoover het personeel van den keuringsdienst betreft, dat met onderzoek of met opsporing van overtredingen is belast, ook verstaan: „het afwezig zijn van kleurenblindheid".

De raad der centrale gemeente stelt — onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten — bepalingen vast betreffende het toekennen van wachtgeld.

6°. Aan den Hoofdinspecteur en aan de betrokken Inspecteurs, zoomede aan de door Onzen Minister aangegeven ambtenaren, wordt te allen tijde toegang verleend tot de terreinen en gebouwen van den dienst.

7°. Het bestuur van de centrale gemeente is gehouden Onzen Minister, benevens de onder 6°. bedoelde ambtenaren desgevraagd alle verlangde inlichtingen, den dienst betreffende, desgewenscht ook schriftelijk, te verschaffen.

8°. Het bestuur der centrale gemeente is gehouden de gebouwen en goederen, tot den keuringsdienst behoorende, behoorlijk te onderhouden en zorg te dragen, dat de dienst naar behooren blijft werken. De gebouwen, voor zoover eigendom der centrale gemeente, en de goederen moeten ten genoegen van Onzen Minister worden verzekerd tegen brandschade.

9°. Indien gebouwen of grond worden verkocht of niet meer voor den keuringsdienst worden gebruikt, wordt aan het Rijk uitgekeerd eenzelfde gedeelte van de boekwaarde als het Rijk in de kosten van deze gebouwen of van dezen grond heeft bijgedragen; het verschil tusschen de boekwaarde en de opbrengst of taxatiewaarde wordt ten bate of ten laste van de exploitatie gebracht, zoo noodig over een door Onzen Minister te bepalen aantal jaren verdeeld. De taxatie heeft plaats op de wijze, bepaald in artikel 5, onder *b*.

10°. Jaarlijks zendt het bestuur der centrale gemeente de begrooting van den keuringsdienst voor het volgend dienstjaar, alsmede de balans en verlies- en winstrekening van dien dienst betreffende het afgeloopen dienstjaar met de toelichting tot die stukken in drievoud ter goedkeuring, respectievelijk vaststelling, aan Gedeputeerde Staten toe.

Deze toezending geschiedt niet later dan de toezending der gemeentebegrooting en van de rekening en verantwoording van de centrale gemeente aan Gedeputeerde Staten, tenzij Onze Minister van dit voorschrift ontheffing verleent.

Gelijktijdig zendt het bestuur der centrale gemeente een afschrift der in het eerste lid bedoelde stukken aan de besturen der kringgemeenten.

Eventueele aanvullingsbegrootingen voor den keuringsdienst worden zoo spoedig mogelijk met de toelichtende stukken in drievoud aan Gedeputeerde Staten toegezonden en in afschrift aan de besturen der kringgemeenten medegedeeld.

De besturen der kringgemeenten kunnen binnen vier weken na de toezending van de in de derde en vierde alinea van dit nummer bedoelde stukken hun opmerkingen deswege aan Gedeputeerde Staten doen toekomen.

Gedeputeerde Staten zenden gelijktijdig met het bericht van goedkeuring der begrooting een afschrift van hunne beslissing aan den Inspecteur.

Deze Inspecteur kan binnen 14 dagen na ontvangst van het afschrift bij Ons in beroep komen.

Artikel 236 van de Gemeentewet is van toepassing.

11°. Jaarlijks vóór den eersten Juni zendt het bestuur van de centrale gemeente aan Onzen Minister, aan den betrokken Hoofdinspecteur en den betrokken Inspecteur, aan Gedeputeerde Staten en aan de besturen van de kringgemeenten een door den directeur van den keuringsdienst opgemaakt verslag omtrent de bevindingen en handelingen van den keuringsdienst in het afgeloopen kalenderjaar. Aan het voor Onzen Minister bestemde exemplaar van dit verslag, hetwelk van de onderteekening van den directeur van den keuringsdienst moet zijn voorzien, wordt toegevoegd een staat van het aan den dienst verbonden personeel, benevens een staat van de gebouwen en goederen van den dienst, welke staat tevens vermeldt den oorspronkelijken kostprijs of aanschaffingsprijs dier gebouwen en goederen.

In dit verslag bevindt zich een verzamelstaat waarin wordt opgenomen:

a. het totaal aantal onderzoekingen van iedere waar, in het afgeloopen dienstjaar verricht in iedere kringgemeente;

b. het totaal aantal partijen van iedere waar, dat ter plaatse, en dat naar aanleiding van dat onderzoek in het laboratorium werd afgekeurd;

c. het totaal aantal inspectiën van winkels, opslagplaatsen, pakhuizen, fabrieken, en zoo voort door het personeel van den dienst in het afgeloopen jaar verricht, in iedere der kringgemeenten;

d. het totaal aantal der bijzondere onderzoekingen als bedoeld onder 12°. van dit artikel, met vermelding van den aard en de bijzonderheden van die onderzoekingen en de opbrengst daarvan.

Onze Minister is bevoegd nadere voorschriften te geven nopens de inrichting van het bovengenoemd verslag.

12°. De raad der centrale gemeente draagt zorg, dat van alle diensten, door den keuringsdienst ten behoeve van een kringgemeente of van particulieren, bewezen, welke buiten verband staan met de uitvoering van de bepalingen krachtens de wet gegeven, afzonderlijk aanteekening wordt gehouden en dat afzonderlijk boek wordt gehouden van alle vergoedingen deswege genoten.

Bedoelde vergoedingen zijn verschuldigd volgens een bijzonder tarief, dat de raad der centrale gemeente, met inachtneming van de artikelen 269—273 en 287 der Gemeentewet, vaststelt.

Indien naar het oordeel van Gedeputeerde Staten, of in het geval, bedoeld bij artikel 8 der wet, van Ons, door het verleenen van bijzondere diensten als bovenbedoeld de keuringsdienst te zeer aan zijne bestemming wordt onttrokken, zijn Gedeputeerde Staten, respectievelijk Wij bevoegd te bepalen, dat het verleenen van bedoelde diensten telkens vooraf

aan hun, respectievelijk Onze goedkeuring moet worden onderworpen.

3. De verzoeken om eene rijksbijdrage als bedoeld in artikel 13, 1ste lid, der wet, worden door het bestuur der centrale gemeente met de daarbij behoorende stukken binnen drie maanden na goedkeuring door Gedeputeerde Staten van de begrooting voor den keuringsdienst (en eventueele aanvullingsbegrootingen) voor het jaar, waarop het verzoek betrekking heeft, gericht tot Onzen Minister.

Onze Minister beslist binnen drie maanden nadat het verzoek is ingekomen, indien althans de Rijksbegrooting voor het betreffende jaar binnen dien termijn is vastgesteld en anders zoo spoedig mogelijk. Hij stelt tevens het bedrag der bijdrage vast na den betrokken Inspecteur te hebben gehoord.

De bijdrage wordt uitgekeerd aan de centrale gemeente, die dit bedrag onmiddellijk ter beschikking van den dienst stelt.

Verzoeken om toekenning van rijksbijdragen in de kosten van den keuringsdienst, die na den gestelden termijn worden ingediend, blijven buiten behandeling. Onze Minister kan op grond van bijzondere omstandigheden van den in den vorigen zin gestelden regel afwijken.

4. Bij het verzoek om een rijksbijdrage moet worden overgelegd:

a. eene volledige en uitgewerkte opgave van alle voor het betrokken dienstjaar geraamde exploitatiekosten, onderscheiden in:

1°. salarissen en bijdragen in en toeslagen op pensioen voor het personeel, alsmede eventueel te verleenen wachtgelden;

2°. chemicaliën;

3°. instrumenten en utensiliën, kosten van aanschaffing en van onderhoud;

4°. boeken en tijdschriften;

5°. water, gas en electriciteit;

6°. administratiekosten;

7°. kosten van bewaring van in beslag genomen goederen;

8°. transportmiddelen, de kosten van aanschaffing en van onderhoud, alsmede het bedrag der afschrijving, indien deze plaats heeft.

9°. herstel en onderhoud van gebouwen en laboratoriuminrichting, van meubilair, tuinen en terreinen, onderscheiden in:

onderhoud gebouwen en laboratorium,
onderhoud meubilair,
onderhoud tuinen en terreinen,
schoonhouden van gebouwen;

10°. brandstoffen;

11°. aankoop van monsters, als bedoeld in artikel 21, 2de lid, der wet;

12°. reis- en verblijfkosten van het personeel;

13°. huishuur of rente van het schuldrestant van stichtingskosten van het laboratorium en verdere gebouwen van den dienst, overeenkomstig het bepaalde in artikel 5, alsmede rente van het in den inventaris der dienstgebouwen gestoken stichtingskapitaal;

14°. afschrijving wegens waardevermindering van de tot den dienst behoorende gebouwen en andere bezittingen, voor zoover deze laatste eigendom zijn van de centrale gemeente, overeenkomstig het bepaalde in artikel 5;

15°. kosten van verzekering tegen brandschade;

16°. grondlasten, voor zoover de gebouwen van den dienst en de daartoe behoorende grond krachtens eigendom of eenig zakelijk recht in het bezit zijn van de centrale gemeente, voor zoover verschuldigd, alsmede voor het geval de bij de dienstgebouwen behoorende grond in erfpacht of opstal is verkregen, het bedrag van den jaarlijkschen canon;

17°. diverse uitgaven, voor zoover niet vallende onder een der voorgaande posten;

18°. onvoorziene uitgaven; in deze opgave wordt tevens vermeld een eventueel nog niet verrekend nadeelig saldo over eenig vorig boekjaar;

b. eene volledige en uitgewerkte opgave van alle voor het betrokken dienstjaar terzake van den keuringsdienst geraamde baten, daaronder begrepen de vergoedingen wegens door den keuringsdienst te verrichten onderzoekingen en een eventueel nog niet verrekend batig saldo van eenig vorig boekjaar;

c. een volledige en uitgewerkte opgave van de opbrengst van het recht van de bedrijven, zoomede van de kosten van heffing en inning daarvan, benevens een opgave van eventueele andere posten, die geheel ten bate of ten laste van het Rijk komen.

De noodige bewijsstukken worden ingeval en voor zoover Onze Minister zulks verlangt, aan dezen overgelegd.

5. Bij de raming van de jaarlijksche kosten van den dienst als bedoeld in artikel 13, 1ste lid, der wet, worden de volgende voorschriften in acht genomen:

a. is of wordt de dienst gevestigd in een huurhuis, dan wordt de huurprijs op de exploitatiebegrooting gebracht;

b. is of wordt de dienst gevestigd in een perceel, dat reeds vroeger eigendom van de centrale gemeente was, dan wordt een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage van de geschatte waarde van het perceel, alsmede van den daarbij behoorenden grond, voor zoover aan de centrale gemeente in eigendom behoorende, als vergoeding van rente van het stichtingskapitaal op de exploitatiebegrooting gebracht.

De schatting van de waarde van het perceel en eventueel van den daarbij behoorenden grond geschiedt door drie deskundigen, waarvan één wordt aangewezen door Onzen Minister, één door burgemeester en wethouders der centrale gemeente en de derde door Onzen Commissaris in de provincie, waarin de centrale gemeente is gelegen.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Onzen Minister, kan een hooger of lager percentage wegens waardevermindering als afschrijving op de exploitatiebegrooting worden gebracht;

c. is of wordt de dienst gevestigd in een opzettelijk daarvoor gebouwd perceel, dan wordt op de exploitatiebegrooting gebracht een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage der stichtingskosten als vergoeding van rente van het stichtingskapitaal;

d. is of wordt de dienst gevestigd in een perceel, dat reeds vroeger eigendom van de centrale gemeente was, doch dat verbouwd of uitgebreid is, dan wordt een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage van de geschatte waarde van het perceel vóór de ver-

bouwing of uitbreiding op de exploitatiebegrooting gebracht, vermeerderd met een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage van de verbouwings- of uitbreidingskosten (daaronder begrepen kosten van eventueel voor de verbouwing of uitbreiding aan te koopen of aangekochten grond).

De schatting van de waarde van het perceel vóór de verbouwing of uitbreiding geschiedt overeenkomstig het bepaalde onder *b*, 2de alinea, van dit artikel;

e. aflossing van de kosten van gebouwen of van de inrichting daarvan mag niet op de exploitatiebegrooting worden gebracht;

f. wegens waardevermindering mag als afschrijving op de exploitatiebegrooting worden gebracht een bedrag van 1½ ten honderd van:

1. de waarde van de bestaande gebouwen berekend naar de geschatte waarde;

2. de kosten van nieuw gebouwde perceelen en van verbouwing of uitbreiding van bestaande gebouwen, voor zoover Onze Minister hiervoor goedkeuring verleent. In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Onzen Minister, kan een hooger of lager percentage wegens waardevermindering als afschrijving op de exploitatiebegrooting worden gebracht;

g. afschrijving op de waarde van den grond en van de inrichting van de laboratoria en verdere dienstgebouwen mag niet op de exploitatiebegrooting worden gebracht, tenzij in bijzondere gevallen en met goedkeuring van Onzen Minister;

h. de afschrijvingen, onder *f* bedoeld, moeten, in verband met de gelijke aflossingen op het stichtingskapitaal, bij de berekening van de rentevergoeding, in dit artikel aangegeven, in aanmerking worden genomen;

i. de aanschaffingskosten van transportmiddelen mogen desgewenscht over den geschatten levensduur gelijkelijk worden verdeeld.

6. De bijdrage uit 's Rijks kas in de jaarlijksche kosten wordt berekend als volgt:

Van de kosten, geraamd overeenkomstig het bepaalde in artikel 5, worden afgetrokken de geraamde baten. Het aldus verkregen bedrag wordt gedeeld door twee. Van de aldus verkregen uitkomst wordt afgetrokken eenzelfde gedeelte van de rente en van de afschrijving der kosten van oprichting en eerste inrichting, als het Rijk in die kosten heeft bijgedragen.

Van deze uitkomst wordt afgetrokken de netto opbrengst van de heffing van het recht der bedrijven.

Tevens worden verrekend posten, welke geheel ten bate of ten laste van het Rijk komen.

7. Onverwijld na goedkeuring van de begrooting van den keuringsdienst (daaronder begrepen eventueele aanvullingsbegrootingen) door Gedeputeerde Staten, geven deze aan de besturen der kringgemeenten kennis van het bedrag, dat als bijdrage in de kosten van den keuringsdienst voor het volgend dienstjaar ten laste van elke gemeente komt.

Wordt het besluit van Gedeputeerde Staten tot goedkeuring van de begrooting van den keuringsdienst (daaronder begrepen eventueele aanvullingsbegrootingen) door Ons vernietigd, dan zenden Gedeputeerde Staten eene nadere kennisgeving als bedoeld in het voorgaande lid onverwijld na de definitieve goedkeuring van de begrooting.

8. De berekening van de bijdrage die ten laste van iedere kringgemeente komt, zal geschieden volgens het bevolkingscijfer op den laatsten December van het voorlaatste jaar, voorafgaande aan dat, waarop de begrooting betrekking heeft.

Bij verschil van meening over het bedrag der door ieder der kringgemeenten verschuldigde bijdrage tusschen Gedeputeerde Staten en één of meer der kringgemeenten, kunnen de besturen dier kringgemeenten binnen twee weken na de ontvangst der kennisgeving, bedoeld in artikel 7, bij Ons tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten in beroep komen.

Onze beslissing wordt in afschrift aan Gedeputeerde Staten en aan de besturen der betrokken kringgemeenten medegedeeld.

9. De bijdragen der kringgemeenten moeten in haar geheel worden voldaan vóór of op den 1sten Juli van het jaar, waarop de bijdragen betrekking hebben of, voor het geval Gedeputeerde Staten de kennisgeving, bedoeld in artikel 7, eerst nà 1 Juni van dat jaar hebben gedaan, binnen een maand nadat de besturen der kringgemeenten bedoelde kennisgeving hebben ontvangen.

Bij verzuim van tijdige voldoening is over de verschuldigde bijdrage 1/10 ten honderd aan rente verschuldigd voor iederen dag, welken het betrokken gemeentebestuur in gebreke is.

10. Een batig of nadeelig saldo van eenig exploitatiejaar wordt ten bate of ten laste van een volgend exploitatiejaar gebracht en in de desbetreffende begrooting opgenomen.

11. Wanneer hetbestuur van de centrale gemeente een der in dit besluit genoemde voorwaarden en voorschriften niet naleeft, kan, na schriftelijke aanzegging daarvan, door Onzen Minister aan het bestuur der centrale gemeente iedere toezegging van een bijdrage worden teruggenomen en kan een reeds verleende bijdrage worden teruggevorderd.

HOOFDSTUK II.

Van de provinciale keuringsdiensten van waren.

12. De toekenning der rijksbijdrage, als bedoeld in artikel 13 der wet, geschiedt, onverminderd de voorwaarde vervat in artikel 4 der wet, onder de navolgende voorwaarden:

1°. het financieel en administratief beheer van den dienst wordt gevoerd naar regelen door Gedeputeerde Staten, onder Onze goedkeuring, te stellen;

2°. de dienst werkt zonder onderscheid van gemeenten of personen ter uitvoering van de wet en van de krachtens de wet gegeven voorschriften;

3°. de dienst moet staan onder leiding van een directeur-scheikundige. Aan den dienst moeten zijn verbonden:

a. één of meer scheikundigen, die eene wetenschappelijke opleiding hebben genoten.

Bovendien kan door Ons worden toegestaan dat de dienst de beschikking heeft over één of meer veeartsen en wel, hetzij uitsluitend ten eigen behoeve, hetzij gezamenlijk met een anderen dienst;

b. een voldoende aantal keurmeesters en analisten.

Onze Minister kan nadere voorschriften geven met betrekking tot de bevoegdheid om als keurmeester op te treden;

4°. aan de goedkeuring van Onzen Minister zijn onderworpen:

a. de algemeene organisatie van den dienst en het aantal ambtenaren en beambten in de verschillende rangen;

b. het koopen, huren of stichten van gebouwen voor dien dienst, benevens alle verbouwingen of uitbreidingen van tot den dienst behoorende gebouwen, alsmede het koopen, in erfpacht of opstal nemen van den voor de stichting of uitbreiding der dienstgebouwen benoodigden grond, onderscheidenlijk de aanwijzing van reeds aan de provincie krachtens eenig zakelijk recht toebehoorenden grond voor de stichting of uitbreiding der dienstgebouwen en de ter zake voorgenomen overeenkomsten;

c. de benoeming van den directeur-scheikundige;

d. de benoeming van personeel;

5°. Gedeputeerde Staten dragen zorg, dat een geneeskundig onderzoek naar de lichamelijke geschiktheid van het aan den dienst te verbinden personeel wordt ingesteld vóór de aanstelling en dat geen personeel in dienst wordt genomen of gehouden, dat gevaar oplevert voor verspreiding van nader door Onzen Minister aan te wijzen ziekten, alsmede dat personeel, zoolang dat gevaar aanwezig is, geen dienst doet.

Onder lichamelijke geschiktheid wordt, voor zoover het personeel van den keuringsdienst betreft, dat met onderzoek of met opsporing van overtredingen is belast, ook verstaan: „het afwezig zijn van kleurenblindheid".

Provinciale Staten stellen — onder Onze goedkeuring — bepalingen vast betreffende het toekennen van wachtgeld aan personeel.

6°. Aan den Hoofdinspecteur en aan de betrokken Inspecteurs, zoomede aan de door Onzen Minister aangewezen ambtenaren wordt te allen tijde toegang verleend tot de terreinen en gebouwen van den dienst.

7°. Gedeputeerde Staten zijn gehouden Onzen Minister, benevens de onder 6°. bedoelde ambtenaren, desgevraagd alle verlangde inlichtingen den dienst betreffende, desgewenscht ook schriftelijk, te verschaffen.

8°. Gedeputeerde Staten zijn gehouden de gebouwen en goederen, tot den keuringsdienst behoorende, behoorlijk te onderhouden en zorg te dragen, dat de dienst naar behooren blijft werken. De gebouwen, voor zoover eigendom der provincie, en de goederen moeten ten genoegen van Onzen Minister worden verzekerd tegen brandschade.

9°. Indien gebouwen of grond worden verkocht of niet meer voor den keuringsdienst worden gebruikt, wordt aan het Rijk uitgekeerd eenzelfde gedeelte van de boekwaarde als het Rijk in de kosten van deze gebouwen of van dezen grond heeft bijgedragen; het verschil tusschen de boekwaarde en de opbrengst of taxatiewaarde wordt ten bate of ten laste van de exploitatie gebracht, zoo noodig over een door Onzen Minister te bepalen aantal jaren verdeeld. De taxatie heeft plaats op de wijze, bepaald in artikel 15, onder *b*.

10°. Jaarlijks zenden Gedeputeerde Staten, zoodra zij de begrooting van den keuringsdienst voor het volgend dienstjaar en de balans en verlies- en winstrekening van dien dienst over het afgeloopen dienstjaar gereed hebben, een afschrift van de desbetreffende stukken, vergezeld van de noodige toelichting, in drievoud ter goedkeuring respectievelijk vaststelling aan Onzen Minister.

Het hierboven bepaalde vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van aanvullende ramingen ten behoeve van den keuringsdienst.

11°. Jaarlijks vóór den eersten Juni zenden Gedeputeerde Staten aan Onzen Minister, aan den betrokken Hoofdinspecteur en den betrokken Inspecteur en aan de besturen der kringgemeenten een door den directeur van den keuringsdienst opgemaakt verslag omtrent de bevindingen en handelingen van den keuringsdienst in het afgeloopen kalenderjaar. Aan het voor Onzen Minister bestemde exemplaar van dit verslag, hetwelk van de onderteekening van den directeur van den keuringsdienst moet zijn voorzien, wordt toegevoegd een staat van het aan den dienst verbonden personeel, benevens een staat van de gebouwen en goederen van den dienst, welke staat tevens vermeldt den oorspronkelijken kostprijs of aanschaffingsprijs dier gebouwen en goederen.

In dit verslag bevindt zich een verzamelstaat waarin wordt opgenomen:

a. het totaal aantal onderzoekingen van iedere waar, in het afgeloopen dienstjaar verricht in iedere der kringgemeenten;

b. het totaal aantal partijen van iedere waar, dat ter plaatse en dat naar aanleiding van het onderzoek in het laboratorium werd afgekeurd;

c. het totaal aantal inspectiën van winkels, opslagplaatsen, pakhuizen, fabrieken, enzoovoort, door het personeel van den dienst in het afgeloopen jaar verricht, in iedere der kringgemeenten;

d. het totaal aantal der bijzondere onderzoekingen, als bedoeld onder 12°. van dit artikel, met vermelding van den aard en de bijzonderheden van die onderzoekingen en de opbrengst daarvan.

Onze Minister is bevoegd nadere voorschriften te geven nopens de inrichting van het bovengenoemd verslag.

12°. Gedeputeerde Staten dragen zorg, dat van alle diensten, door den keuringsdienst ten behoeve van de provincie, van een kringgemeente of van particulieren, bewezen, voor zoover deze diensten buiten verband staan met de uitvoering van de bepalingen, krachtens de wet gegeven, afzonderlijke aanteekening wordt gehouden en dat afzonderlijk boek wordt gehouden van alle vergoedingen deswege genoten.

Bedoelde vergoedingen zijn verschuldigd volgens een bijzonder tarief, dat het bestuur der provincie met inachtneming van de artikelen 126*sexies*, 126*decies* en 126*undecies* der Provinciale wet vaststelt.

Indien naar het oordeel van Onzen Minister door het verleenen van bijzondere diensten als bovenbedoeld de keuringsdienst te zeer aan zijne bestemming wordt onttrokken, is Onze Minister bevoegd te bepalen, dat het verleenen van bedoelde diensten telkens vooraf aan zijne goedkeuring moet worden onderworpen.

13. De verzoeken om eene rijksbijdrage als

bedoeld in artikel 13, 1ste lid, en artikel 33 der wet, worden door Gedeputeerde Staten met de daarbij behoorende stukken binnen drie maanden na goedkeuring door Ons van de begrooting voor den keuringsdienst (en eventueele aanvullingsbegrootingen) voor het jaar, waarop het verzoek betrekking heeft, gericht tot Onzen Minister.

Onze Minister beslist binnen drie maanden nadat het verzoek is ingekomen, indien althans de Rijksbegrooting voor het betreffende jaar binnen dien termijn is vastgesteld en anders zoo spoedig mogelijk. Hij stelt tevens het bedrag der bijdrage vast, na den betrokken Inspecteur te hebben gehoord.

De bijdrage wordt uitgekeerd aan de provincie, die dit bedrag onmiddellijk ter beschikking van den dienst stelt.

Verzoeken om toekenning van rijksbijdragen in de kosten van den keuringsdienst, die na den gestelden termijn worden ingediend, blijven buiten behandeling. Onze Minister kan op grond van bijzondere omstandigheden van den in den vorigen zin gestelden regel afwijken.

14. Bij het verzoek om een rijksbijdrage moet worden overgelegd:

a. eene volledige en uitgewerkte opgave van alle voor het betrokken dienstjaar geraamde exploitatiekosten, onderscheiden in:

1°. salarissen en bijdragen in en toeslagen op pensioen voor het personeel, alsmede eventueel te verleenen wachtgelden;

2°. chemicaliën;

3°. instrumenten en utensiliën, kosten van aanschaffing en van onderhoud;

4°. boeken en tijdschriften;

5°. water, gas en electriciteit;

6°. administratiekosten;

7°. kosten van bewaring van in beslag genomen goederen;

8°. transportmiddelen, de kosten van aanschaffing en van onderhoud, alsmede het bedrag der afschrijving, indien deze plaats heeft;

9°. herstel en onderhoud van gebouwen en laboratoriuminrichting, van meubilair, tuinen en terreinen, onderscheiden in:
onderhoud gebouwen en laboratorium,
onderhoud meubilair,
onderhoud tuinen en terreinen,
schoonhouden van gebouwen;

10°. brandstoffen;

11°. aankoop van monsters, als bedoeld in artikel 21, 2de lid, der wet;

12°. reis- en verblijfkosten van het personeel;

13°. huishuur of rente van het schuldrestant van stichtingskosten van het laboratorium en verdere gebouwen van den dienst, overeenkomstig het bepaalde in artikel 5, alsmede rente van het in den inventaris der dienstgebouwen gestoken stichtingskapitaal;

14°. afschrijving wegens waardevermindering van de tot den dienst behoorende gebouwen en andere bezittingen, voor zoover deze laatste eigendom zijn van de provincie, overeenkomstig het bepaalde in artikel 15;

15°. kosten van verzekering tegen brandschade;

16°. grondlasten, voor zoover de gebouwen van den dienst en de daartoe behoorende grond krachtens eigendom of eenig zakelijk recht in het bezit zijn van de provincie en voor zoover verschuldigd, alsmede voor het geval de bij de dienstgebouwen behoorende grond in erfpacht of opstal is verkregen, het bedrag van den jaarlijkschen canon;

17°. diverse uitgaven, voor zoover niet vallende onder een der voorgaande posten;

18°. onvoorziene uitgaven; in deze opgave wordt tevens vermeld een eventueel nog niet verrekend nadeelig saldo over eenig vorig boekjaar;

b. eene volledige en uitgewerkte opgave van alle voor het betrokken dienstjaar terzake van den keuringsdienst geraamde baten, daaronder begrepen de vergoedingen wegens door den keuringsdienst te verrichten onderzoekingen en een eventueel nog niet verrekend batig saldo van eenig vorig boekjaar;

c. eene volledige en uitgewerkte opgave van de opbrengst van het recht van de bedrijven, zoomede van de kosten van heffing en inning daarvan, benevens een opgave van eventueele andere posten, die geheel voor rekening van het Rijk komen.

De noodige bewijsstukken worden ingeval en voor zoover Onze Minister zulks verlangd, aan dezen overgelegd.

15. Bij de raming van de jaarlijksche kosten van den dienst, als bedoeld in artikel 13, 1ste lid, in verband met artikel 33 der wet, worden de volgende voorschriften in acht genomen:

a. is of wordt de dienst gevestigd in een huurhuis, dan wordt de huurprijs op de exploitatiebegrooting gebracht;

b. is of wordt de dienst gevestigd in een perceel, dat reeds vroeger eigendom van de provincie was, dan wordt een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage van de geschatte waarde van het perceel, alsmede van den daarbij behoorenden grond, voor zoover aan de provincie in eigendom behoorende, als vergoeding van rente van het stichtingskapitaal op de exploitatiebegrooting gebracht.

De schatting van de waarde van het perceel en eventueel van den daarbij behoorenden grond geschiedt door drie deskundigen, waarvan één wordt aangewezen door Onzen Minister, één door Onzen Commissaris in de provincie en de derde door de beide anderen.

In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Onzen Minister, kan een hooger of lager percentage wegens waardevermindering als afschrijving op de exploitatiebegrooting worden gebracht;

c. is of wordt de dienst gevestigd in een opzettelijk daarvoor gebouwd perceel, dan wordt op de exploitatiebegrooting gebracht een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage der stichtingskosten als vergoeding van rente van het stichtingskapitaal;

d. is of wordt de dienst gevestigd in een perceel, dat reeds vroeger eigendom van de provincie was, doch dat verbouwd of uitgebreid is, dan wordt een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage van de geschatte waarde van het perceel vóór de verbouwing of uitbreiding op de exploitatiebegrooting gebracht, vermeerderd met een nader door Onzen Minister aan te wijzen percentage van de verbouwings- of uitbreidingskosten (daaronder begrepen kosten van eventueel voor de verbouwing of uitbreiding aan te koopen of aangekochten grond).

De schatting van de waarde van het perceel vóór de verbouwing of uitbreiding geschiedt overeenkomstig het bepaalde onder *b*, 2de lid, van dit artikel;

e. aflossing van de kosten van gebouwen of van de inrichting daarvan mag niet op de exploitatiebegrooting worden gebracht;

f. wegens waardevermindering mag als afschrijving op de exploitatiebegrooting worden gebracht een bedrag van 1½ ten honderd van:

1. de waarde van de bestaande gebouwen, berekend naar de geschatte waarde;

2. de kosten van nieuw gebouwde perceelen en van verbouwing of uitbreiding van bestaande gebouwen, voor zoover Onze Minister hiervoor goedkeuring verleent. In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van Onzen Minister, kan een hooger of lager percentage wegens waardevermindering als afschrijving op de exploitatiebegrooting worden gebracht;

g. afschrijving op de waarde van den grond en van de inrichting van de laboratoria en verdere dienstgebouwen mag niet op de exploitatiebegrooting worden gebracht, tenzij in bijzondere gevallen en met goedkeuring van Onzen Minister;

h. de afschrijvingen, onder *f* bedoeld, moeten in verband met gelijke aflossingen op het stichtingskapitaal bij de berekening van de rentevergoeding, in dit artikel aangegeven, in aanmerking worden genomen;

i. de aanschaffingskosten van transportmiddelen mogen desgewenscht over den geschatten levensduur gelijkelijk worden verdeeld.

16. De bijdrage uit 's Rijks kas in de jaarlijksche kosten wordt berekend als volgt:

Van de kosten, geraamd overeenkomstig het bepaalde in artikel 15, worden afgetrokken de geraamde baten. Het aldus verkregen bedrag wordt gedeeld door twee.

Van de aldus verkregen uitkomst wordt afgetrokken eenzelfde gedeelte van de rente en van de afschrijving der kosten van oprichting en eerste inrichting, als het Rijk in die kosten heeft bijgedragen.

Van deze uitkomst wordt afgetrokken de netto-opbrengst van de heffing van het recht der bedrijven.

Tevens worden verrekend posten, welke geheel ten bate of ten laste van het Rijk komen.

17. Wanneer Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten één of meer der in dit besluit genoemde voorwaarden en voorschriften niet naleven, kan, na schriftelijke aanzegging daarvan, door Onzen Minister iedere toezegging van een bijdrage worden teruggenomen en kan een reeds verleende bijdrage worden teruggevorderd.

HOOFDSTUK III.

Overgangsbepalingen.

18. Voor het exploitatiejaar 1936 of voor een deel van dat jaar vinden de bepalingen, vervat in de voorgaande artikelen, voor zoover mogelijk, overeenkomstige toepassing.

19. Ten aanzien van de opgeheven keuringsdiensten vinden de bepalingen, vervat in de voorgaande artikelen, voor zoover mogelijk, overeenkomstige toepassing, onverminderd de bepalingen der wet.

HOOFDSTUK IV.

Slotbepalingen.

20. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Financiëel besluit keuringsdiensten van waren", met vermelding van jaargang en nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

21. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 15den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 880.

17 *Januari* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 22sten November 1919 (*Staatsblad* nº. 764), houdende vaststelling van de modellen der rentezegels en van aanwijzing der plaatsen, waarop de rentezegels ten verkoop voorhanden zullen zijn, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van den 20sten Juli 1929 (*Staatsblad* nº. 398).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Januari 1936, nº. 74, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien de artikelen 230, vierde lid en 231, eerste lid, der Invaliditeitswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 22 November 1919 (*Staatsblad* nº. 764) houdende vaststelling van de modellen der rentezegels en van aanwijzing der plaatsen, waarop de rentezegels ten verkoop voorhanden zullen zijn, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Ons besluit van 20 Juli 1929 (*Staatsblad* nº. 398) en te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 3 van Ons vorenaangehaald gewijzigd besluit van 22 November 1919 (*Staatsblad* nº. 764) wordt als volgt gewijzigd:

Het tweede lid van dat artikel wordt gelezen als volgt:

„Van het bedrag van elken aankoop als bovenbedoeld genieten de depothouders een korting, als aangegeven in lid 3; aan de andere personen, voor den verkoop van rentezegels aangewezen, kan door den Raad van Arbeid onder goedkeuring van het bestuur der Rijksverzekeringsbank, het recht op dezelfde korting worden verleend.".

Het derde lid van dat artikel wordt gelezen als volgt:

„De korting, in het vorige lid bedoeld, bedraagt 1 percent van het eerste duizendtal guldens, ½ percent van het tweede duizendtal en ¼ percent van het restant van het bedrag van den aankoop binnen een door den Raad van Arbeid te bepalen termijn. Deze termijn wordt voor elken wederverkooper afzonderlijk

vastgesteld, doch kan niet korter worden gesteld dan één week.".

Art. II. De woorden: „den Verzekeringsraad" voorkomende in artikel 2, in het derde lid van artikel 6 en in artikel 9 in Ons vorenaangehaald gewijzigd besluit van 22 November 1919 (*Staatsblad* nº. 764) worden vervangen door de woorden: „het bestuur der Rijksverzekeringsbank"; de woorden: „den Verzekeringsraad en" voorkomende in het eerste lid van artikel 6 van Ons vorenbedoeld besluit vervallen.

Art. III. Het tweede en het derde lid van artikel 8 van Ons vorenaangehaald gewijzigd besluit van 22 November 1919 (*Staatsblad* nº. 764) vervallen alsmede het cijfer „1" voor het eerste lid geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 17den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1936.)

S. 881.

22 *Februari* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van voorwaarden voor de erkenning van provinciale keuringsdiensten van waren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 Februari 1936, nº. 217 D/dossier 62, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op artikel 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793) en op artikel 2 van Ons besluit van 24 Januari 1936, nº. 28;

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan de erkenning van de provinciale keuringsdiensten van waren in *Groningen*, *Friesland* en *Drenthe* de navolgende voorwaarden te verbinden:

Art. 1. Provinciale Staten stellen de noodige verordeningen op den keuringsdienst en Gedeputeerde Staten de noodige instructies voor het personeel van den dienst vast. Overigens worden de maatregelen getroffen welke noodig zijn opdat de keuringsdienst voldoe aan de vereischten in artikel 4 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793) gesteld. De instructie, alsmede alle besluiten tot intrekking, wijziging of aanvulling van instructies betreffende het aan den dienst verbonden personeel, zijn onderworpen aan de goedkeuring van Onzen Minister.

2. Artikel 6, derde lid, der Warenwet (*Staatsblad* 1935, nº. 793) vindt overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat Gedeputeerde Staten in de plaats treden van burgemeester en wethouders der gemeente, waar de keuringsdienst is gevestigd.

3. De noodige verordeningen en instructies betreffende den keuringsdienst worden vóór 1 Juli 1936 aan Ons, respectievelijk aan Onzen Minister ter goedkeuring aangeboden.

4. Acht Onze Minister, den betrokken inspecteur van de Volksgezondheid gehoord, op eenig punt den dienst niet voldoende, dan moet het bestuur der provincie ten genoegen van Onzen Minister daarin voorzien.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936.)

S. 882.

9 *Maart* 1936. BESLUIT, bepalende den datum van inwerkingtreding (*t. w.* 15 *Maart* 1936) van de wet van 26 October 1935 (*Staatsblad* nº. 626), tot regeling van het sanitair toezicht op de luchtvaart en het Koninklijk besluit van 11 Februari 1936 (*Staatsblad* nº. 840), tot uitvoering van die wet.

S. 883.

15 *April* 1936. BESLUIT ter uitvoering van het bepaalde in artikel 8, § 55, der wet van 29 November 1935, *Staatsblad* nº. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 April 1936, nº. 967, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op het bepaalde bij artikel 8, § 55, der Wet van 29 November 1935, *Staatsblad* nº. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven;

Overwegende dat het wenschelijk is dat wordt afgeweken van het bepaalde in artikel 10 der wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, *Staatsblad* 1933, nº. 598, met betrekking tot het in dat artikel bepaalde omtrent het opmaken van een wetenschappelijke balans van het Invaliditeitsfonds en van het Ouderdomsfonds A;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. Van de samenstelling per 31 December 1934 van een wetenschappelijke balans van de Invaliditeits- en ouderdomsverzekering en van de vrijwillige ouderdomsverzekering, voor zoover het financieel beheer van deze laatste verzekering door middel van het Ouderdomsfonds A wordt gevoerd, naar den stand der verplichtingen, zooals deze zich op genoemden datum lieten aanzien, wordt afgezien.

2. Het bestuur der Rijksverzekeringsbank doet per 31 December 1934 opmaken een balans van de verzekeringslasten en van de inkomsten, deze laatste voor zoover zij voor raming vatbaar zijn,

a. uit de Invaliditeitswet;

b. uit de Ouderdomswet 1919 (Ouderdomsfonds A);

c. uit de regelingen, onder *a* en *b* bedoeld, te zamen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 15den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 24 *April* 1936).

S. 884.

6 *Mei* 1936. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip, waarop de Huisarbeidswet 1933 (*Staatsblad* nº. 597) in werking treedt.

Inwerkingtreding 1 October 1936.

S. 900.

11 *Maart* 1936. WET, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* krachtens artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, van de Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie. (Uitvoerrecht op rubber).

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de bekrachtiging wenschelijk is van de met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 23 September 1935 (*Indisch Staatsblad* nº. 466), strekkend tot invoering van een uitvoerrecht op rubber in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, nº. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, nº. 448) ten opzichte van die regeling;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 23 September 1935 (*Indisch Staatsblad* nº. 466), strekkend tot invoering van een uitvoerrecht op rubber in *Nederlandsch-Indië* en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, nº. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, nº. 448) ten opzichte van die regeling, wordt bekrachtigd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

S. 901.

26 *Maart* 1936. WET, houdende verleening van enkele retorsiebevoegdheden ten behoeve van *Nederlandsch-Indië*.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat behoefte bestaat aan eenige wettelijke bepalingen betreffende den invoer, alsmede de heffing van invoerrechten van goederen van oorsprong of herkomst uit landen, waarvan het economisch verkeer met *Nederlandsch-Indië* niet in een handelsverdrag is geregeld en die *Nederlandsch-Indië* ongunstiger dan andere landen behandelen, dan wel op eene wijze, die in strijd is te achten met de levensbelangen van *Nederlandsch-Indië*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Wij behouden Ons voor bepalingen vast te stellen, waarbij ten aanzien van daarbij aangewezen goederen of groepen van goederen van oorsprong of herkomst uit daarbij aangewezen landen, waarvan het economisch verkeer met *Nederlandsch-Indië* niet in een handelsverdrag is geregeld en die *Nederlandsch-Indië* ongunstiger dan andere landen behandelen, dan wel op eene wijze, die in strijd te achten is met de levensbelangen van *Nederlandsch-Indië*,

a. de invoer in het tolgebied of in deelen van het tolgebied van *Nederlandsch-Indië*, hetzij geheel, hetzij boven een bepaalde totale waarde, hoeveelheid of gewicht van elk dier goederen, zal zijn verboden, of

b. een bijzonder invoerrecht zal worden geheven.

2. Na de inwerkingtreding van een besluit, door Ons krachtens het vorig lid genomen, wordt zoo spoedig mogelijk een voorstel van wet tot goedkeuring van het in Ons besluit bepaalde aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal gezonden.

3. Indien het voorstel wordt ingetrokken of indien een van de beide Kamers der Staten-Generaal tot niet-aanneming van het voorstel besluit, wordt Ons besluit onverwijld ingetrokken.

4. Artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, nº. 328, *Indisch Staatsblad* 1925, nº. 448) wordt buiten werking gesteld ten opzichte van bijzondere invoerrechten als bedoeld in lid 1, sub *b*, van dit artikel.

2. De bepalingen der Indische Tariefwet (*Nederlandsch Staatsblad* 1924, nº. 421, *Indisch Staatsblad* 1924, nº. 487), en der Rechtenordonnantie (*Indisch Staatsblad* 1931, nº. 471), zooals deze zijn of zullen worden gewijzigd, zijn ten aanzien van de heffing van het bijzonder invoerrecht, als in het vorig artikel bedoeld, van overeenkomstige toepassing. De hierdoor getroffen goederen of groepen van goederen worden geacht een post van het Tarief te vormen, zoodanig, dat van de reeds belaste goederen daarenboven het bijzonder invoerrecht wordt geheven.

3. Bij of krachtens regeeringsverordening worden bepalingen vastgesteld betreffende het leveren van bewijs van oorsprong of herkomst van ten invoer aangegeven goederen, aangewezen ingevolge artikel 1. Aldus aangewezen goederen, die niet onder overlegging van een geldig bewijs van oorsprong of herkomst ten invoer worden aangegeven, worden, naar gelang voor deze goederen een verbod is uitgevaardigd of een bijzonder invoerrecht is vastgesteld, geacht onder dat verbod te vallen of aan het hoogste hiervoor geldend invoerrecht te zijn onderworpen.

4. 1. Gedurende het bestaan van een gedeeltelijk verbod van invoer, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, sub *a*, zal de invoer van de hierdoor getroffen goederen, ook wat het toegelaten gedeelte betreft, niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege den Gouverneur-Generaal afgegeven vergunning.

2. Bij of krachtens regeeringsverordening worden regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke, en de wijze, waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling

van bedragen, welke, ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering daarvan verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

5. Een verbod van invoer krachtens het bepaalde in artikel 1, eerste lid, sub *a*, zal niet gelden voor gebruikte goederen, behoorende tot verhuisboedels of nalatenschappen, voor goederen, aangebracht door passagiers of in post- of bootpakketten, voor zoover kennelijk bestemd om niet in den handel te worden gebracht, voor uit het vrije verkeer binnen het Nederlandsch-Indisch tolgebied uitgevoerde goederen, welke weder worden ingevoerd, al dan niet na gedurende het verblijf buiten dat gebied een bewerking te hebben ondergaan, noch voor goederen, welke bij den invoer niet aan statistiekrecht zijn onderworpen ingevolge artikel 3, 1ste lid, of artikel 4, letters *c*, *e*, *g*, *h* of *m*, van de ordonnantie op het Statistiekrecht (*Indisch Staatsblad* 1924, nº. 517), een en ander voor zoover aan de voorwaarden voor deze vrijstellingen wordt voldaan.

6. Bij aangifte tot vervoer of doorvoer van goederen, ten aanzien van welke een besluit geldt, als in artikel 1 bedoeld, zonder voorafgaanden invoer en bij aangifte tot opslag in entrepôt, kan door de betrokken ambtenaren van den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen in *Nederlandsch-Indië* eene zekerheid worden verlangd ten bedrage van de dubbele waarde dier goederen boven het eventueel anders reeds als zekerheid gevorderd bedrag, welke zekerheid, voor zoover de goederen niet binnen den gestelden termijn op regelmatige wijze hunne opgegeven bestemming blijken gevolgd te hebben, ten bate van 's Lands kas in *Nederlandsch-Indië* invorderbaar zal zijn.

7. 1. Hij, die, in strijd met een verbod krachtens het bepaalde bij artikel 1, eerste lid, sub *a*, juncto artikel 3, dan wel in strijd met het bepaalde bij artikel 4, goederen invoert, waarvan hij weet of redelijkerwijze moet vermoeden, dat de invoer verboden is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste tien duizend gulden, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien van welke het strafbaar feit is gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed, dat in strijd met een verbod krachtens het bepaalde bij artikel 1, eerste lid, sub *a*, juncto artikel 3, dan wel in strijd met het bepaalde bij artikel 4 is ingevoerd en waarvan hij weet of redelijkerwijze moet vermoeden, dat de invoer verboden was, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop dan wel ter aflevering in voorraad heeft.

3. De feiten strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

8. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de ambtenaren, die in *Nederlandsch-Indië* in het algemeen belast zijn met het opsporen van strafbare feiten, mede belast de ambtenaren van den dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen daar te lande.

9. 1. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Indische Retorsiewet", met vermelding van den jaargang en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad* van *Nederlandsch-Indië*, waarin zij is opgenomen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
de Graeff.

(*Uitgeg.* 14 *April* 1936.)

S. 902.

23 *April* 1936. WET, houdende herziening van het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie *Suriname*.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie *Suriname* te herzien, ten einde de bepalingen daarvan in overeenstemming te brengen met de artikelen 1, 58, 60, 61 en 62 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie *Suriname*, vastgesteld bij de wet van 31 Mei 1865 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 55; *Gouvernementsblad* nº. 12), zooals het is gewijzigd bij de wetten van 26 April 1884 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 90, *Gouvernementsblad* nº. 8), 2 Februari 1901 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 55, *Gouvernementsblad* nº. 16), 31 December 1903 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 361, *Gouvernementsblad* 1904 nº. 4), 20 Juni 1908 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 209, *Gouvernementsblad* 1909 nº. 2), 26 Maart 1920 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 130, *Gouvernementsblad* nº. 39), 10 Juni 1927 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 175, *Gouvernementsblad* nº. 60) en 2 Juli 1928 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 230, *Gouvernementsblad* nº. 69), wordt nader gewijzigd als volgt:

§ 1. De titel wordt gelezen:

„WET OP DE STAATSINRICHTING VAN SURINAME."

§ 2. Het opschrift van het eerste hoofdstuk wordt gelezen:

„*Van Suriname en zijne invooners.*"

§ 3. Uit het eerste lid van art. 1 vervallen de woorden: „De kolonie".

Het tweede lid vervalt.

§ 4. In art. 2 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*" en de woorden: „de Regering" door: „den gouverneur".

§ 5. In art. 3 worden:

a. in den aanhef de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*";

b. 1º., 2º. en 4º. gelezen:

„1º. de verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden, voor zoover zij in *Suriname* van toepassing zijn;

2º. de algemeene verordeningen, waaronder worden verstaan:

a. de wetten, die, op den voet van de bepalingen der Grondwet, voor *Suriname* verbindend zijn;

b. de algemeene maatregelen van bestuur,

zijnde besluiten des Konings, genomen in den vorm, bij de Grondwet voorgeschreven voor algemeene maatregelen van bestuur, voor zoover zij voor *Suriname* verbindend zijn;

c. de landsverordeningen, zijnde verordeningen, vastgesteld door den gouverneur, met goedkeuring, behoudens het bepaalde bij artikel 100 *ter*, van de Staten;

4°. de keuren en reglementen, door de in artikel 115*bis* bedoelde besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd."

§ 6. In het eerste lid van art. 4 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*"; in het tweede lid de woorden: „haar grondgebied" door: „het grondgebied van *Suriname*".

§ 7. In art. 5 wordt:

a. in plaats van: „de kolonie" gelezen: „*Suriname*";

b. „zijn" vervangen door: „worden";

c. de komma achter „zooveel mogelijk" geschrapt;

d. „voor" vervangen door: „in";

e. „Koninklijk besluit" vervangen door: „algemeenen maatregel van bestuur".

§ 8. Art. 6 wordt gelezen:

„De regelen nopens de toelating en vestiging in *Suriname*, zoomede die omtrent de uitzetting, worden voor zooveel noodig bij algemeenen maatregel van bestuur, en overigens bij landsverordening vastgesteld."

§ 9. Het eerste lid van art. 7 wordt gelezen:

„Tot openbare bedieningen, door den Koning op te dragen, zijn alleen benoembaar Nederlandsche onderdanen."

In het tweede lid wordt voor: „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

§ 10. In het eerste lid van art. 8 wordt voor „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening"; het tweede lid vervalt.

§ 11. In het eerste lid van art. 9 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*"; in het derde lid: „koloniale verordening" door: „landsverordening".

§ 12. De term „koloniale verordening" in art. 10 wordt vervangen door: „landsverordening".

§ 13. Het opschrift der eerste afdeeling van het tweede hoofdstuk wordt gelezen:

„*Van zijn benoeming en ontslag.*"

§ 14. In het derde lid van het eedsformulier in art. 13 wordt: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*" en: „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" door: „de Wet op de staatsinrichting van".

§ 15. In art. 15 wordt: „zitting" vervangen door: „vergadering" en vervalt het woord: „Koloniale".

§ 16. In art. 17 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*".

§ 17. Art. 18 wordt gelezen als volgt:

„De gouverneur mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn in, noch borg zijn voor eenige onderneming, ten grondslag hebbende eene overeenkomst, om winst of voordeel aangegaan met *Suriname* of met eenig deel daarvan.

Hij mag, behalve openbare schuldbrieven, geene schuldvorderingen ten laste van *Suriname* bezitten.

Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deel hebben in eenige concessie of onderneming van welken aard ook, in *Suriname* gevestigd of aldaar haar bedrijf uitoefenende.

Het bij het eerste en het derde lid bepaalde blijft op hem van toepassing gedurende vijf jaren na zijn aftreden."

§ 18. Het eerste lid van artikel 19 wordt gelezen: „Bloedverwantschap of zwagerschap, tot den derden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen den gouverneur eenerzijds en den ondervoorzitter of de leden en buitengewone leden van den Raad van Bestuur of een der hoofden van eene afdeeling van bestuur anderzijds."

Het derde lid wordt gelezen: „De zwagerschap houdt op door de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is."

§ 19. Het slot van het tweede lid van art. 20 wordt gelezen: „te zamen gesteld uit vier geneeskundigen, waaronder zoo mogelijk twee officieren van gezondheid der zee- of landmacht.".

In het vijfde en zesde lid van art. 20 wordt: „zitting" gewijzigd in: „vergadering"; in het vijfde en achtste het woord: „Koloniale" geschrapt. In het tiende lid wordt: „art." vervangen door „artikel".

§ 20. Art. 21 vervalt.

§ 21. In art. 22 wordt in het eerste lid gelezen:

a. onder letter *c* voor: „de kolonie": „*Suriname*";

b. onder letter *d* voor: „de kolonie": „*Suriname*" en voor: „litt.": „letters".

In het laatste lid wordt het tweemaal daarin voorkomende: „litt." achtereenvolgens vervangen door: „letters" en: „letter"; voorts: „art." door: „artikel".

§ 22. In beide leden van art. 23 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*".

§ 23. In het eerste lid van art. 24 wordt voor: „in het Rijk" gelezen: „aldaar".

§ 24. In art. 25 wordt: „art. 164 der Grondwet van het Koningrijk" vervangen door: „artikel 165 der Grondwet".

§ 25. Aan het slot van art. 27 wordt achter: „aanvaardde" toegevoegd: „, en dat het laatste lid van dat artikel niet op hem van toepassing is".

§ 26. In art. 28 wordt in stede van: „buitengewoon bijeen te roepen vergadering der Koloniale Staten" gelezen: „bijeen te roepen buitengewone vergadering der Staten". Voorts worden in het eedsformulier de woorden: „de kolonie" en „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" achtereenvolgens vervangen door: „*Suriname*" en „de Wet op de staatsinrichting van".

§ 27. Het opschrift der tweede afdeeling van het tweede hoofdstuk wordt gelezen:

„*Van zijne macht en verantwoordelijkheid.*"

§ 28. Art. 29 wordt gelezen:

„De gouverneur oefent, in naam en als vertegenwoordiger des Konings en met inachtneming van de voorschriften dezer wet, alsmede van 's Konings aanwijzingen, het algemeen bestuur uit over *Suriname* en is aldaar bekleed met de uitvoerende macht.

Hij is voor zijn doen en laten verantwoordelijk aan den Koning."

§ 29. In art. 30 wordt:

a. in het eerste lid voor: „de kolonie" gelezen: „*Suriname*";

b. in het tweede lid voor: „'s Rijks" gelezen: „de in *Suriname* dienstdoende" en voor: „departementen van algemeen bestuur in het Koningrijk": „ministeriële departementen", terwijl het woord: „met" vervalt;

c. in het derde lid voor: „der kolonie" in de plaats gesteld „van *Suriname*".

§ 30. Art. 31 vervalt.

§ 31. In art. 32 wordt:

a. in het eerste lid voor: „Hij" en: „het Rijk of van de kolonie" achtereenvolgens in de plaats gesteld: „De gouverneur" en: „den Staat in het algemeen en van *Suriname* in het bijzonder";

b. in het tweede lid: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*" en „in de kolonie" door: „aldaar"; voorts wordt voor: „de bepalingen dezer wet" gelezen: „bepalingen van deze wet", voor: „te schorsen", „buiten werking te stellen" en in stede van: „autoriteiten, zelfs die zijn aangesteld door den Koning,": „ambten";

c. in het derde lid tusschen: „de" en „burgerlijke" ingevoegd: „plaatselijke", terwijl de woorden: „in de onderdeelen der kolonie" vervallen;

d. in het vierde lid: „dezer bepaling" vervangen door: „van dit artikel".

§ 32. Art. 32*bis* wordt gelezen:

„Onverminderd het geval, voorzien bij artikel 32, is de gouverneur bevoegd in dringende omstandigheden, voor geheel *Suriname* of voor bepaalde gedeelten daarvan, achtereenvolgens onder nadere bekrachtiging bij wet, algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening, regelingen te treffen omtrent onderwerpen, waarvan de regeling bij de wet, bij algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening moet geschieden, zoolang die regeling niet heeft plaats gehad, zoomede wetten, behalve deze wet, algemeene maatregelen van bestuur en landsverordeningen geheel of gedeeltelijk buiten werking te stellen of te wijzigen.

De gouverneur geeft van deze handelingen onverwijld kennis aan den Koning.

Wanneer de in het eerste lid bedoelde regelingen en andere beschikkingen niet bekrachtigd worden, blijven zij niettemin verbindend totdat zij zijn ingetrokken."

§ 33. In art. 33 wordt: „Hij" vervangen door: „De gouverneur" en: „van den Staat en van de kolonie" door: „van den Staat in het algemeen en van *Suriname* in het bijzonder".

§ 34. Art. 34 vervalt.

§ 35. Het eerste lid van art. 35 wordt gelezen:

„Onverminderd het bepaalde in artikel 81 benoemt, schorst en ontslaat de gouverneur de landsdienaren van *Suriname*, tenzij hun benoeming schorsing of ontslag bij de wet aan den Koning is voorbehouden."

Aan het artikel wordt een derde lid toegevoegd, luidende: „De gouverneur kan zijne in het eerste lid bedoelde bevoegdheden aan anderen overdragen."

§ 36. Art. 36 vervalt.

§ 37. In art. 37 wordt in het eerste lid voor: „Hij" en „der koloniale geldmiddelen en domeinen" achtereenvolgens in de plaats gesteld: „De gouverneur" en: „van de geldmiddelen en domeinen van *Suriname*".

Het tweede lid vervalt.

§ 38. Art. 38 wordt gelezen:

„De gouverneur stelt de bezoldigingen der landsdienaren van *Suriname* vast, voor zooveel dat niet bij de wet aan den Koning is voorbehouden.

De aanspraken op verloven en verlofsbezoldigingen, wachtgelden en pensioenen worden bij landsverordening geregeld."

§ 39. In het eerste lid van art. 39 wordt: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*".

§ 40. In art. 41 wordt, met schrapping van het woord: „met", in stede van: „bij algemeene verordening" gelezen: „bij algemeenen maatregel van bestuur" en in plaats van: „der kolonie": „van *Suriname*".

§ 41. Art. 42 wordt gelezen:

„De gouverneur zorgt voor de afkondiging en de uitvoering van de hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur."

§ 42. In het eerste lid van art. 43 wordt: „Hij kan" vervangen door: „De gouverneur kan, behalve voor zooveel betreft wetten tot goedkeuring van verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden,"

§ 43. In het eerste lid van art. 44 wordt in stede van: „Koninklijke besluiten" gelezen: „algemeene maatregelen van bestuur"; in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, voor: „(onderstaand Koninklijk besluit);" en: „het Koninklijk besluit" achtereenvolgens: „(onderstaanden algemeenen maatregel van bestuur):" en: „den algemeenen maatregel van bestuur".

§ 44. Art. 45 wordt gelezen:

„Wanneer geen ander tijdstip is vastgesteld, treedt de afgekondigde wet of algemeene maatregel van bestuur in werking met ingang van den dertigsten dag na dien der uitgifte van het *Gouvernementsblad*, waarin de afkondiging is geschied."

§ 45. Art. 46 wordt gelezen:

„De gouverneur stelt, behoudens het bepaalde bij het eerste lid van artikel 100*ter*, na verkregen goedkeuring van de Staten, landsverordeningen vast tot regeling van:

a. onderwerpen, de inwendige aangelegenheden van *Suriname* betreffende, ten aanzien waarvan in de Grondwet, in deze wet of in andere wetten niet anders is bepaald;

b. andere onderwerpen, waarvan de regeling ingevolge eene wet of een algemeenen maatregel van bestuur bij landsverordening moet geschieden.

Hij zorgt voor hare onmiddellijke afkondiging."

§ 46. Na art. 46 wordt ingelascht:

„*Art. 46bis.* Onverminderd de gevallen, voorzien in de artikelen 5, 6, 41, 100*bis*, derde lid, en 100 *ter*, derde lid, of bij eenige andere wetsbepaling, kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld al hetgeen betreft:

a. de met vreemde Mogendheden gesloten verdragen en andere overeenkomsten en de uit het volkenrecht voortvloeiende rechten en verplichtingen in het algemeen;

b. de verdediging van het grondgebied van *Suriname*.

Voorschriften ter uitvoering van deze regelingen kunnen bij wet of bij algemeenen maatregel van bestuur worden overgelaten aan lands-

verordening of besluit van den gouverneur als bedoeld in artikel 3, onder 3°."

§ 47. Art. 47 wordt gelezen:

„De landsverordeningen mogen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, tenzij daartoe vrijheid is gegeven.

§ 48. Het eerste lid van art. 48 vervalt.

Het tweede lid wordt gelezen:

„De bepalingen eener landsverordening omtrent punten, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling in *Suriname* begint te werken."

§ 49. Art. 49 wordt gelezen:

„De gouverneur zendt elke landsverordening, door hem vastgesteld, onverwijld aan den Koning.

De landsverordeningen kunnen, op grond van strijd met de Grondwet, met de wet of met het algemeen belang, geheel of gedeeltelijk door den Koning worden geschorst en bij de wet worden vernietigd.

De schorsing wordt door den Koning bevolen bij een met redenen omkleed, in het *Gouvernementsblad* te plaatsen besluit.

De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

Is binnen één jaar na de dagteekening van het schorsingsbesluit geen voorstel van wet tot vernietiging bij de Staten-Generaal ingediend, dan vervalt de schorsing. Hiervan geschiedt kennisgeving in het *Gouvernementsblad*.

Indien het wetsontwerp tot vernietiging wordt verworpen, wordt de schorsing mede geacht te zijn opgeheven. Hiervan geschiedt eveneens kennisgeving in het *Gouvernementsblad*.

Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

Vernietiging brengt mede vernietiging van alle gevolgen der vernietigde bepalingen, voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn, met dien verstande, dat in geval van vernietiging op grond van strijd met het algemeen belang, de naar het oordeel van den gouverneur niet met dat belang strijdige gevolgen in stand blijven.

De gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen voorzien worde."

§ 50. Art. 50 wordt gelezen:

„Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, wanneer die voortspruiten uit het bepaalde bij het derde lid van artikel 100*bis* of bij het derde lid van artikel 100*ter*, stelt de gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, uitsluitend of in belangrijke mate *Suriname* betreffende, vóórdat tot de vaststelling daarvan wordt overgegaan.

Aan het hoofd van de algemeene maatregelen van bestuur, bedoeld in het eerste lid, wordt vermeld, dat de Staten geraadpleegd zijn of om welke reden dat niet geschied is."

§ 51. Na art. 50 wordt ingelascht:

„*Art. 50bis.* Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, of, voor zoover het voorstellen van wet betreft, ingediend ingevolge artikel 117 der Grondwet, ter beoordeeling van den Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van wetten als bedoeld in de artikelen 112 en 114 en van ontwerpen van goedkeuringswetten als bedoeld in artikel 151, stelt de gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van wetten, uitsluitend of in belangrijke mate *Suriname* betreffende, vóórdat zij in behandeling komen bij de Staten-Generaal.

Het ingevolge het eerste lid uitgebracht advies wordt bij de toezending van het wetsvoorstel of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, aan de Tweede Kamer medegedeeld.

Indien het advies niet binnen den bepaalden termijn is uitgebracht, wordt hiervan bij de toezending van het wetsontwerp of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, kennis gegeven aan de Tweede Kamer."

§ 52. Art. 51 wordt gelezen:

„Behoudens de stuiting in geval van schorsing, verbinden de bepalingen eener landsverordening totdat zij ten gevolge van eene latere landsverordening of ingevolge artikel 48 zijn vervallen, of de wet tot hare vernietiging in *Suriname* in werking getreden is."

§ 53. Art. 52 wordt gewijzigd als volgt:

a. in het eerste lid wordt voor: „der koloniale verordening" gelezen: „van de landsverordening";

b. uit het formulier van afkondiging vervalt:

„(En in het geval, voorzien in het tweede lid van art. 50 dezer wet, met bijvoeging der woorden:

„En gelet op het tweede lid van art. 50 van het regeringsreglement dezer kolonie),";

c. het zindsdeel van dat formulier:

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring der Koloniale Staten,"

wordt vervangen door:

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring der Staten, (of, in de gevallen, voorzien in het eerste lid van artikel 100*ter*: „Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, en gelet op het eerste lid van artikel 100*ter* der Wet op de staatsinrichting van *Suriname*,)";

d. in: „(De beweegredenen der verordening)" en: „(De verordening)" wordt het woord: „verordening" vervangen door: „landsverordening";

e. de woorden: „onderstaande verordening" in het formulier worden gelezen: „onderstaande landsverordening".

§ 54. In art. 53 wordt: „verordening" vervangen door: „landsverordening".

§ 55. Het eerste lid van art. 54 wordt gelezen: „De gouverneur is bevoegd tot het uitvaardigen van besluiten, houdende algemeene maatregelen en strekkende om uitvoering te geven hetzij aan hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maat-

regelen van bestuur, hetzij aan landsverordeningen."

Het tweede lid wordt vervangen door:

„Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die besluiten niet opgenomen dan krachtens algemeene verordening. De grenzen der straffen worden bij de algemeene verordeningen, bedoeld in het eerste lid, vastgesteld."

§ 56. Uit het eerste lid van art. 55 vervallen de woorden: „op last des gouverneurs" en: „hunne".

In het tweede lid wordt in het formulier van afkondiging voor: „het Koninklijk besluit" gelezen: „den algemeenen maatregel van bestuur" en voor: „koloniale verordening": „landsverordening", en: „wier" vervangen door: „welker". Achter: „strekt" wordt een punt geplaatst.

§ 57. In art. 56 wordt: „andere termijn" vervangen door: „ander tijdstip" en: „op" door: „met ingang van".

§ 58. In het eerste lid van art. 57 wordt: „het" vervangen door: „elk" en: „genomen" door: „uitgevaardigd".

Met intrekking van het tegenwoordig tweede lid worden aan het artikel twee nieuwe leden toegevoegd, luidende:

„De Koning kan, na den Raad van State te hebben gehoord, bij met redenen omkleed, in het *Gouvernementsblad* te plaatsen besluit, het besluit van den gouverneur geheel of gedeeltelijk vernietigen.

De gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien."

§ 59. In het eedsformulier, voorgeschreven in art. 60, wordt: „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" vervangen door: „de Wet op de staatsinrichting van" en: „der kolonie" door: „van *Suriname*".

§ 60. Art. 63 wordt gelezen:

„De Raad van Bestuur wordt door den gouverneur gehoord nopens:

1°. alle ontwerpen van landsverordeningen, die de gouverneur aan de goedkeuring der Staten wil onderwerpen, of die de Staten aan den gouverneur ter vaststelling hebben aangeboden;

2°. alle ontwerpen van wetten en van algemeene maatregelen van bestuur, waaromtrent de Staten gehoord worden;

3°. alle ontwerpen van besluiten tot uitvoering van algemeene verordeningen, die de gouverneur wil uitvaardigen;

4°. alle ontwerpen van beschikkingen tot vaststelling en wijziging van de begrooting, tot vaststelling van het slot der rekening en tot het aangaan van geldleeningen ten name en ten laste van *Suriname*:

5°. alle aangelegenheden, waaromtrent dit is voorgeschreven bij deze wet of andere algemeene verordening;

6°. alle andere zaken, waaromtrent de gouverneur het gevoelen van den Raad wenscht te kennen."

§ 61. In art. 66 wordt voor: „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

§ 62. Uit het opschrift van het vierde hoofdstuk vervalt het woord: „*Koloniale*".

§ 63. Art. 68 wordt gelezen:

„De Staten zijn samengesteld uit vijftig leden, van welken tien rechtstreeks door de kiezers worden gekozen en vijf door den gouverneur, na raadpleging van den Raad van Bestuur, worden benoemd."

§ 64. Art. 69 wordt gelezen:

„Kiezers zijn mannelijke Nederlandsche onderdanen, die:

1°. sedert 1 Januari van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld, in *Suriname* gevestigd zijn;

2°. den vollen ouderdom van vijf en twintig jaren hebben volbracht vóór 1 Maart van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld;

3°. in het volle genot zijn van de burgerlijke rechten, en

4°. voldoen aan een der volgende voorwaarden:

a. vervulling van bij het kiesreglement vastgestelde eischen van verstandelijke ontwikkeling;

b. betaling van belasting over een jaarlijksch inkomen, waarvan het juiste bedrag, mits niet hooger dan duizend gulden, bij het kiesreglement wordt bepaald.

Het kiesreglement regelt alles, wat verder het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft."

§ 65. Art. 70 wordt gelezen:

„Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wien het kiesrecht ontzegd is bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak;

b. zij, die rechtens van hunne vrijheid zijn beroofd;

c. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren of van de ouderlijke macht of de voogdij over één of meer hunner kinderen ontzet zijn;

d. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak tot eene gevangenisstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht, en levenslang, wanneer voor de tweede maal zulk eene straf is opgelegd;

e. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens bedelarij of landlooperij zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht; gedurende zes jaren, indien de straf voor de tweede maal, en levenslang, indien de straf voor de derde maal opgelegd is;

f. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraken binnen een tijdsverloop van drie jaren meer dan tweemaal zijn veroordeeld wegens een strafbaar feit, insluitende openbare dronkenschap, gedurende drie jaren, nadat de laatste uitspraak onherroepelijk is geworden."

§ 66. Art. 71 wordt gelezen:

„Verkiesbaar en benoembaar zijn, behoudens het bepaalde bij art. 72, mannen en vrouwen, Nederlandsche onderdanen, die voldoen aan de vereischten, genoemd in art. 69."

§ 67. Art. 72 wordt gelezen:

„Uitgesloten van verkiesbaarheid en benoembaarheid zijn:

a. de gouverneur, de ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur, de gouvernements-secretaris en de militairen van zee- of landmacht in werkelijken dienst;

b. zij, die van de verkiesbaarheid ontzet zijn of overeenkomstig artikel 70 van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten, met uit-

zondering van degenen, die van dat recht zijn uitgesloten op grond van gerechtelijke vrijheidsberooving of van veroordeeling tot eene vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landlooperij of wegens een feit, waaruit van openbare dronkenschap blijkt."

§ 68. In art. 73 wordt:

a. in het eerste lid het woord „Koloniale" geschrapt;

b. het tweede lid gelezen: „Wanneer personen, elkander in den verboden graad bestaande, tegelijkertijd gekozen worden, wordt alleen toegelaten degene, die de meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.";

c. in het derde lid tusschen „zijne" en „benoeming" ingevoegd „verkiezing of" en in plaats van: „is niet verpligt" gelezen: „kan op dien grond niet verplicht worden";

d. in het vierde lid in stede van: „den dood der vrouw, die haar veroorzaakte" gelezen: „de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is".

§ 69. In het eerste lid van art. 74 wordt: „zes" vervangen door: „vier", en aan dat lid toegevoegd: „Zij treden tegelijk af."

Het tweede en vierde lid vervallen.

Het tegenwoordig derde lid wordt gelezen:

„De aftredenden zijn dadelijk opnieuw verkiesbaar of benoembaar."

Het laatste lid wordt gelezen:

„Degene, die ter vervulling van eene tusschentijds opengevallen plaats gekozen of benoemd is, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden."

§ 70. In het eerste lid van art. 75 wordt voor: „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

Het tweede lid vervalt.

§ 71. In het eedsformulier van art. 76 vervalt het woord: „Koloniale" en wordt: „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" en: „der kolonie" achtereenvolgens vervangen door: „de Wet op de staatsinrichting van" en „van *Suriname*".

Voorts wordt in dat formulier voor: „benoemd" gelezen: „gekozen (benoemd)".

§ 72. In het tweede lid van art. 77 wordt voor „Koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

Aan het artikel wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

„Zij genieten kosteloos vervoer voor hun persoon met de Landsvervoermiddelen in geregelden dienst."

§ 73. In art. 78 wordt in het derde lid:

a. onder 1°. voor: „de kolonie" gelezen: „*Suriname* of eene afwezigheid uit *Suriname* van langer dan acht maanden";

b. het onder 3°. en 4°. bepaalde vervangen door: „3°. door het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge artikel 72 verkiesbaarheid en benoembaarheid uitsluiten."

§ 74. In het opschrift der tweede afdeeling van het vierde hoofdstuk wordt het woord: „*vergadering*" vervangen door: „*zitting en vergaderingen*".

§ 75. In art. 79 worden de woorden: „vergadering", „tweeden" en „Mei" achtereenvolgens vervangen door: „zitting", „eersten" en „April".

§ 76. In art. 80 wordt het woord: „vergadering" gewijzigd in: „zitting".

§ 77. In art. 83 wordt voor: „vergadering" gelezen: „vergaderingen".

§ 78. In art. 85 wordt achter: „zonder" bijgevoegd: „last van of" en voor: „hen die benoemen" gelezen: „hen, door wie zij zijn gekozen of benoemd".

§ 79. In het eerste lid van art. 86 wordt: „meer dan de helft der" vervangen door: „ten minste acht" en: „is" door: „zijn".

§ 80. In art. 87 wordt: „besloten" gewijzigd in: „gesloten".

§ 81. In art. 88 wordt het zindeel: „als zoodanig gezegd en gedaan hebben" vervangen door: „in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben" en aan het slot, met verandering van de punt in eene komma, bijgevoegd: „tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd."

§ 82. Aan art. 89 worden twee leden toegevoegd van den volgenden inhoud:

„De gemachtigden zijn ter zake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

Aan den gouverneur en zijne gemachtigden wordt het woord gegeven, wanneer en zoo dikwijls zij dit verlangen, echter niet vóórdat de spreker, die aan het woord is, zijne rede beëindigd heeft."

§ 83. In art. 90 wordt: „vergadering" vervangen door: „zitting", de komma achter „schorsen" door: „en" en voor: „en buitengewoon" gelezen: „ , alsmede de Staten in buitengewone vergadering".

§ 84. Art. 91 vervalt.

§ 85. In art. 92 vervalt het woord: „Koloniale" en wordt: „der kolonie" veranderd in: „van *Suriname*".

§ 86. In art. 93 wordt:

a. in het eerste lid in plaats van: „verordeningen" gelezen: „ontwerp-landsverordeningen";

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, in stede van: „der kolonie" gelezen: „van" en het woord: „Koloniale" geschrapt, terwijl het tweemaal gebezigde woord: „verordening" achtereenvolgens wordt vervangen door: „ontwerp-landsverordening", met weglating van de daar geplaatste punt, en: „landsverordening";

c. aan het slot een nieuw lid bijgevoegd, luidende: „De gouverneur kan te allen tijde, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, een termijn bepalen, binnen welken de Staten hem hun besluit moeten mededeelen."

§ 87. In art. 94 wordt:

a. in het eerste lid het woord: „verordening" vervangen door: „ontwerp-landsverordening";

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, het woord: „Koloniale" geschrapt, in plaats van: „der kolonie" gelezen: „van" en het tweemaal gebezigde woord: „verordening" achtereenvolgens vervangen door: „ontwerp-landsverordening", met weglating van de daar geplaatste punt, en: „landsverordening".

§ 88. In art. 95 wordt:

a. in het lid het woord : „verordening'' vervangen door : „landsverordening'', en in stede van : „door de Koloniale Staten goedgekeurd'' gelezen : „door de Staten in ontwerp goedgekeurd'';

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, voor : „der kolonie'' gelezen : „van'' en het tweemaal gebezigde woord : „verordening'' gewijzigd in : „landsverordening'', de eerste maal met weglating van de daar geplaatste punt.

§ 89. In art. 96 wordt :

a. in het eerste lid voor : „verordening'' gelezen : „landsverordening'' en voor : „door de Koloniale Staten goedgekeurd'' : „door de Staten in ontwerp goedgekeurd'';

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, het tweemaal daarin gebezigde woord : „verordening'' achtereenvolgens vervangen door : „in ontwerp door de Staten goedgekeurde landsverordening'', met weglating van de daar geplaatste punt, en : „landsverordening''.

§ 90. In art. 97 wordt :

a. in het eerste lid het woord : „Koloniale'' geschrapt en voor : „verordening'' gelezen : „ontwerp-landsverordening'';

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, het woord : „Koloniale'' geschrapt, voor : „der Kolonie'' gelezen : „van'' en het tweemaal gebezigde woord : „verordening'' achtereenvolgens vervangen door : „ontwerp-landsverordening'', met weglating van de daar geplaatste punt, en : „landsverordening''.

§ 91. In art. 98 wordt :

a. in het eerste lid het woord : „Koloniale'' geschrapt ;

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, het woord : „Koloniale'' geschrapt, voor : „der kolonie'' gelezen : „van'', voor : „zij'' : „het ontwerp'' en het tweemaal gebezigde woord : „verordening'' achtereenvolgens vervangen door : „ontwerp-landsverordening'', met weglating van de daar geplaatste punt, en : „landsverordening''.

§ 92. In art. 99 wordt :

a. in het eerste lid voor : „verordening'' gelezen : „ontwerp-landsverordening'';

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, voor : „der kolonie'' gelezen : „van'', voor : „zij'' : „het ontwerp'' en voor : „Koloniale'' : „de'', terwijl het tweemaal gebezigde woord : „verordening'' wordt gewijzigd in : „landsverordening'', de eerste maal met weglating van de daar geplaatste punt.

§ 93. In art. 100 wordt :

a. in het eerste lid voor : „verordening'' gelezen : „ontwerp-landsverordening'';

b. in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, voor : „der kolonie'' gelezen : „van'' en voor : „door de Koloniale Staten gemaakt'' : „ . door de Staten in het ontwerp aangebracht'', terwijl het tweemaal gebezigde woord : „verordening'' wordt veranderd in : „landsverordening'', de eerste maal met weglating van de daar geplaatste punt.

§ 94. Na art. 100 worden ingelascht de twee volgende artikelen :

„*Art.* 100*bis*. Indien de Staten eene hun door den gouverneur aangeboden ontwerp-landsverordening niet goedkeuren of indien de gouverneur zich niet vereenigt met eene door de Staten gewijzigde ontwerp-landsverordening, kan hij, binnen zes maanden na de dagteekening van de kennisgeving van het besluit der Staten, het ontwerp, hetzij ongewijzigd, hetzij alsnog door hem gewijzigd, opnieuw ter goedkeuring aan de Staten aanbieden.

Voor de tweede behandeling gelden dezelfde bepalingen als voor de eerste.

Wordt andermaal overeenstemming niet verkregen, dan kan de regeling geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur.

De bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelde regeling kan te allen tijde bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of door eene andere landsverordening vervangen.

Art. 100*ter*. De gouverneur kan eene door hem in ontwerp ter goedkeuring aan de Staten aangeboden landsverordening, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, op eigen gezag en verantwoordelijkheid vaststellen, wanneer :

1°. de Staten in gebreke blijven binnen den gestelden termijn mede te deelen of zij al dan niet het ontwerp goedkeuren ;

2°. de goedkeuring van de Staten niet is verkregen, doch dringende omstandigheden eene onverwijlde voorziening vorderen.

Van de vaststelling wordt aan de Staten kennis gegeven op de wijze, voorgeschreven in artikel 95.

In het geval, bedoeld onder 2°. van het eerste lid, kan de regeling nader geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur, indien de Staten binnen twee maanden na den dag van inwerkingtreding van de landsverordening daartoe het verzoek doen. Het bepaalde bij het vierde lid van artikel 100*bis* is alsdan van toepassing.''

§ 95. Uit het eerste lid van artikel 101 vervalt het woord : „Koloniale'' en wordt voor : „verordeningen'' gelezen : „landsverordeningen''.

In het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, wordt : „Koloniale'' geschrapt, voor : „der kolonie'' gelezen : „van'' en het tweemaal gebezigde woord : „verordening'' vervangen door : „landsverordening'', de eerste maal met weglating van de daar geplaatste punt. Voorts wordt in stede van : „door hen in bijgaand'' gelezen : „de bijgaande, door hen in''.

§ 96. In het eerste lid van art. 102 wordt : „zijn besluit'' vervangen door : „zijne beslissing''. Het tweede lid wordt gelezen.

„De formulieren van kennisgeving luiden :

1°. indien geen bezwaar bestaat tegen de vaststelling :

„De gouverneur van *Suriname* heeft, den Raad van Bestuur gehoord, vastgesteld de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening''

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)

2°. indien bezwaar bestaat tegen de vaststelling :

„De gouverneur van *Suriname* heeft, den Raad van Bestuur gehoord, bezwaar om vast te stellen de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening''

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)''

§ 97. Na art. 102 wordt ingevoegd het volgend artikel:

„*Art. 102bis.* In geval van waarneming van de waardigheid van gouverneur of van uitoefening van het dagelijksch beleid van zaken worden vorenstaande formulieren, zoomede die voor de afkondiging van wetten, algemeene maatregelen van bestuur, landsverordeningen en besluiten van den gouverneur, voor zooveel noodig gewijzigd.''

§ 98. In art. 103 wordt: „Koloniale'' geschrapt en voor: „der kolonie'' gelezen: „van *Suriname*''.

§ 99. In art. 104 wordt voor: „der voorschriften van art. 9 dezer wet'' gelezen: „van de voorschriften van artikel 9''.

§ 100. In art. 105 wordt: „de kolonie'' veranderd in: „*Suriname*''.

§ 101. In art. 107 wordt:

a. onder letter *a* gelezen: „alle uitgaven, voortvloeiende uit de bekostiging van de aanspraken, verbonden aan het bekleeden van de waardigheid van gouverneur;''

b. onder letter *b*: „de kosten van de zee- en landmacht, tot bescherming van *Suriname* bestemd.''

§ 102. Art. 108 wordt gelezen:

„Behoudens het naar aanleiding van artikel 115*bis* bepaalde, worden alle andere uitgaven en de middelen te harer dekking aangegeven op de Surinaamsche begrooting.''

§ 103. In art. 109 worden de woorden: „koloniale huishoudelijke'' vervangen door: „Surinaamsche''; voorts vervalt het zindeel: „na den Raad van Bestuur te hebben gehoord'' en het woord: „Koloniale'' en wordt: „Maart'' gewijzigd in: „April''.

§ 104. In art. 110 wordt: „Koloniale'' geschrapt en: „afgekondigd'' vervangen door: „in het *Gouvernementsblad* bekend gemaakt''.

§ 105. In het eerste lid van art. 112 wordt:

a. onder 1°. gelezen: „indien volgens de voorloopig vastgestelde begrooting de raming der uitgaven die der eigen middelen overtreft;''

b. onder 2°. gelezen: „indien de Koning bezwaar heeft tegen de voorloopig vastgestelde begrooting;''

c. onder 3°. het woord: „Koloniale'' geschrapt, het woord: „vastgesteld'' vervangen door: „goedgekeurd'' en „tweeden Dingsdag der maand Mei'' vervangen door: „eersten Dinsdag der maand Juni''.

Voorts wordt aan het artikel een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Het bepaalde in het eerste lid, onder 1°., geldt mede ten aanzien van wijzigingen in eene voorloopig vastgestelde begrooting, indien ten gevolge daarvan de raming der uitgaven stijgt boven die der eigen middelen.''

§ 106. Art. 113 wordt gelezen:

„De definitieve begrooting treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop zij betrekking heeft.

Zij wordt geacht met ingang van dien dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna in het *Gouvernementsblad* is geplaatst. Zoolang dit niet geschied is, strekt de begrooting van het aan het betreffende dienstjaar voorafgegaan jaar tot grondslag van het beheer, behoudens afwijkingen krachtens opdracht of machtiging des Konings.''

§ 107. Art. 114 wordt vervangen door:

„Het slot der rekening, over elk dienstjaar afzonderlijk, wordt vastgesteld bij de wet, in geval de begrooting bij de wet is vastgesteld, en anders door den gouverneur, zooals het door de Staten is goedgekeurd.

Vaststelling bij de wet geschiedt eveneens, ingeval de Staten het slot der rekening niet goedkeuren.''

§ 108. Het opschrift van het vijfde hoofdstuk wordt gelezen:

„*Van de bestuursindeeling en de plaatselijke gemeenschappen.*''

§ 109. Art. 115 wordt gelezen:

„De indeeling van *Suriname* in bestuursressorten geschiedt bij landsverordening. Aan het hoofd van één of meer ressorten staat, onder zoodanig toezicht en onder zoodanigen ambtstitel als is of zal worden bepaald, een bestuurder, die in naam en overeenkomstig de bevelen van den gouverneur het bestuur uitoefent, met inachtneming van de dienaangaande bij landsverordening gegeven voorschriften. Zijne instructie wordt door den gouverneur vastgesteld.''

§ 110. Na art. 115 wordt een nieuw artikel ingelascht, luidende:

„*Art. 115bis.* De instelling van zelfstandig bestuur in ressorten als in artikel 115 bedoeld, of in andere, daartoe bij landsverordening aan te wijzen gemeenschappen, zoomede de opheffing van zoodanig bestuur, geschieden bij landsverordening. De onderwerpen, waarover de huishouding dezer ressorten en andere gemeenschappen zich uitstrekt, worden bij landsverordening aangewezen. Die aanwijzing kan mede omvatten onderwerpen, waarin volgens de wet bij landsverordening moet worden voorzien.

De samenstelling, de inrichting, de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen van de besturen dier gemeenschappen worden, evenals al hetgeen noodig is om de ordelijke werking van het ingesteld zelfstandig bestuur te verzekeren, bij landsverordening geregeld.

Aan die besturen kan worden opgedragen hunne medewerking te verleenen aan de uitvoering van wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3.

Wanneer de regeling en het beheer van de huishouding eener gemeenschap door haar bestuur grovelijk wordt verwaarloosd, kan bij landsverordening worden bepaald, dat, en hoe, in het bestuur der gemeenschap op andere wijze wordt voorzien.

De besturen zijn bevoegd om ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven der gemeenschap eigen belastingen te heffen en leeningen aan te gaan, volgens regelen, bij landsverordening gesteld.

Aan de besturen kan de bevoegdheid worden verleend om, elk voor zooveel zijn bestuursgebied aangaat, keuren of reglementen uit te vaardigen. In die keuren en reglementen kunnen geene andere straffen bedreigd worden dan met inachtneming van regelen, bij landsverordening gesteld.

Tenzij daartoe vrijheid is gegeven, mogen keuren en reglementen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is

bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°., 2°. en 3°., zoomede onder 4°., voor zooveel betreft de in eene gemeenschap toepasselijke regelingen van het bestuur eener andere gemeenschap, welker gebied dat der eerste omvat.

De bepalingen van een keur of reglement, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als in het achtste lid bedoeld, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling begint te werken.

Bij landsverordening worden regelen gesteld aangaande het toezicht, waaraan keuren en reglementen vóór of na hunne afkondiging zijn onderworpen, hunne inwerkingtreding en hunne verbindbaarheid.

De besluiten der besturen, hunne keuren en reglementen, kunnen, op grond van strijd met wettelijke regelingen of met het algemeen belang, worden geschorst en vernietigd op de wijze, bij landsverordening bepaald."

§ 111. Uit art. 116 vervallen de woorden: „de kolonie".

§ 112. In art. 117 wordt: „der koloniale gewapende magt te land en te water" vervangen door: „van de Surinaamsche gewapende macht" en: „door koloniale verordeningen" door: „bij landsverordening". Het woord: „met" vervalt.

§ 113. In art. 118 wordt in beide leden de term: „koloniale verordening" vervangen door „landsverordening".

§ 114. In art. 119 wordt in stede van: „burgerlijken" gelezen: „burgerrechtelijken".

§ 115. In de artt. 120, 122, 126 en 127 wordt overal de term: „algemeene verordening" vervangen door: „landsverordening"; in art. 126 voor: „zijn" in de plaats gesteld: „zijnen".

In art. 127 wordt het woord: „en" na „regter" vervangen door een komma.

§ 116. In het laatste lid van art. 123 wordt in stede van: „algemeene verordeningen" gelezen: „landsverordening".

§ 117. In het eerste lid van art. 124 wordt het woord: „wettigen" vervangen door: „wettelijken" en in het tweede lid voor: „Algemeene verordeningen regelen" gelezen: „Bij landsverordening wordt geregeld".

§ 118. In art. 125 wordt voor: „algemeene verordeningen" en: „algemeene verordening" gelezen: „landsverordening".

§ 119. In het eerste lid van art. 128 wordt tusschen: „en" en: „het" ingevoegd: „van"; voorts het woord: „koloniale" vervangen door: „Surinaamsche" en: „door den Koning" door: „bij algemeenen maatregel van bestuur".

Het tweede lid vervalt.

§ 120. In het eerste lid van art. 129 wordt: „over de gansche kolonie" vervangen door: „voor geheel *Suriname*".

Het derde lid wordt gelezen: „De voorzitter en de leden van het hof van justitie worden door den Koning voor het leven benoemd.".

Aan het artikel wordt een nieuw slotlid toegevoegd, luidende als volgt: „Hunne bezoldiging wordt door den Koning vastgesteld."

§ 121. Art. 131 vervalt.

§ 122. In het eerste lid van art. 132 wordt voor: „Hij" gelezen: „De procureur-generaal" en worden de woorden: „de gansche kolonie" vervangen door: „geheel *Suriname*". In het tweede lid wordt: „den Staat, de Regering of de Kolonie" vervangen door: „*Suriname* en, desgevorderd, *Nederland*, *Nederlandsch-Indië* en *Curaçao*."

§ 123. In art. 133 wordt voor: „de kolonie" gelezen: „*Suriname*".

§ 124. In art. 136 wordt onder 1°. van het eerste lid gelezen: „wanneer zij wegens misdrijf zijn veroordeeld"; en onder 2°.: „wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld."

In het vierde lid wordt: „tot gevangenisstraf (die, welke geldboete vervangt, daaronder niet begrepen)" gewijzigd in: „wegens misdrijf".

§ 125. In art. 137 wordt in de plaats van: „dagvaarding in persoon of bevel van gevangenneming" gesteld: „rechtsingang".

§ 126. In art. 138 wordt: „de kolonie" vervangen door „*Suriname*" en het woord: „koloniale verordening" door: „landsverordening".

§ 127. In het eerste lid van art. 139 wordt tusschen: „wordt" en: „alleen" ingelascht: „in *Suriname*" en voor: „door algemeene verordeningen" gelezen: „bij landsverordening".

In het tweede lid wordt: „de Regering" vervangen door: „den gouverneur".

§ 128. In het eerste lid van art. 140 wordt de zinsnede: „of Nederlandsche koloniën of bezittingen" vervangen door: „, *Nederlandsch-Indië* of *Curaçao*"; voorts „hen" vervangen door: „hem" en: „de kolonie" geschrapt.

In het tweede lid vervallen de woorden: „de kolonie" en wordt achter: „*Nederland*" ingevoegd: „, *Nederlandsch-Indië* of *Curaçao*".

§ 129. In de artikelen 142 en 143 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Suriname*".

§ 130. In art. 145 wordt: „koloniale verordeningen" gewijzigd in: „landsverordening".

§ 131. Art. 146 vervalt.

§ 132. Art. 148 wordt gelezen:

„Belastingen worden in *Suriname* geheven uit kracht en volgens de voorschriften van eene landsverordening of van een keur of reglement als bedoeld in artikel 3, onder 4°."

§ 133. De aanhef van het eerste lid van art. 150 wordt gelezen: „Belastingen mogen niet strekken om"; voorts wordt voor: „der kolonie" in de plaats gesteld: „van *Suriname*", en worden de zinsneden: „en (of de) Nederlandsche koloniën of (en) bezittingen" beide keeren veranderd in: „*Nederlandsch-Indië* of *Curaçao*".

§ 134. Art. 151 wordt gelezen:

„Geldleeningen ten name en ten laste van *Suriname* kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van eene door den gouverneur, in overeenstemming met de Staten, genomen beschikking, goedgekeurd bij de wet."

§ 135. Art. 152 wordt gelezen:

„De regeling van de uitgifte in eigendom of pacht en van het beheer der domaniale gronden, zoomede die van de uitoefening van andere domaniale rechten, geschieden bij landsverordening."

§ 136. In art. 153 wordt voor: „der koloniale geldmiddelen" gelezen: „van de geldmiddelen van *Suriname*".

§ 137. In art. 154 wordt in het eerste lid voor: „ingezetenen der kolonie" gelezen: „inwoners van *Suriname*" en voor: „de kolonie": „*Suriname*", terwijl de woorden: „hare verdediging" worden vervangen door: „de landsverdediging".

In het derde lid wordt: „koloniale verordening" vervangen door: „landsverordening".

Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende: „Bij landsverordening kunnen regelen gesteld worden nopens de erkenning van weerbaarheidskorpsen van vrijwilligers en de gevolgen daarvan."

§ 138. Art. 155 vervalt.

§ 139. In art. 156 vervalt het woord: „Rijks" en wordt voor: „koloniale" gelezen: „Surinaamsche".

§ 140. In art. 157 wordt: „de Regering" vervangen door: „den gouverneur".

§ 141. In het eerste lid van art. 159 wordt: „overheid" vervangen door: „gouverneur" en in het tweede lid het woord: „Zij" door: „Hij".

§ 142. In de artikelen 160 en 161 wordt voor „koloniale verordening" en: „koloniale verordeningen" gelezen: „landsverordening".

§ 143. In het eerste lid van art. 162 wordt voor: „der Regering" gelezen: „van den gouverneur"; in het tweede lid voor: „koloniale verordeningen": „landsverordening".

§ 144. Het eerste lid van art. 163 wordt gelezen: „De gouverneur moedigt alle takken van volksvlijt aan."

In het tweede lid wordt: „koloniale verordening" vervangen door: „landsverordening".

§ 145. In art. 164*a* wordt voor: „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening"

§ 146. In art. 165 wordt in het eerste lid het woord: „Regering" vervangen door: „gouverneur" en: „haar" door: „hem"; in het tweede lid wordt: „koloniale verordening" vervangen door: „landsverordening".

§ 147. In art. 166 wordt voor: „koloniale verordeningen" gelezen: „landsverordening".

§ 148. De Slotbepalingen (artikelen 167, 168 en 169), zoomede de Overgangsbepaling, worden vervangen door het volgende:

„Slotbepaling.

Art. 167. Deze wet kan worden aangehaald als „Surinaamsche Staatsregeling".

Overgangsbepalingen.

1. Wij bepalen het tijdstip, waarop de Surinaamsche Staatsregeling in werking treedt.

2. Alle op dat tijdstip verbindende wettelijke regelingen blijven van kracht totdat zij door andere zijn vervangen. De op meergenoemd tijdstip bestaande bepalingen nopens onderwerpen betreffende de inwendige aangelegenheden van *Suriname*, welke volgens de Surinaamsche Staatsregeling bij landsverordening kunnen worden geregeld, doch bij andere algemeene verordeningen geregeld zijn, kunnen bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of vervangen.

3. Indien er op het tijdstip van inwerkingtreding van de Surinaamsche Staatsregeling in de Koloniale Staten leden zijn, die ingevolge hare bepalingen van het lidmaatschap der Staten zijn uitgesloten, houdt het lidmaatschap van de Koloniale Staten met dat tijdstip van rechtswege op.

De verkiezing van leden te hunner vervanging geschiedt binnen den termijn, bij het bestaande kiesreglement voor de vervulling van tusschentijds openvallende plaatsen in de Koloniale Staten voorgeschreven.

Binnen een jaar na het in het eerste lid bedoelde tijdstip treden alle leden van de Koloniale Staten af en geschiedt de eerste verkiezing en benoeming voor de Staten op den voet van de Surinaamsche Staatsregeling en, wat de verkiezing betreft, overeenkomstig de bepalingen van het kiesreglement, bedoeld bij artikel 75.

De taak en de bevoegdheden, bij de Surinaamsche Staatsregeling opgedragen aan de Staten, worden tot het tijdstip van bedoelde verkiezing uitgeoefend door de Koloniale Staten.

4. Zij, die zonder Nederlandsche onderdanen te zijn, op het tijdstip van inwerkingtreding van de Surinaamsche Staatsregeling in *Suriname* gevestigd zijn en gedurende de laatste vijf kalenderjaren reeds gevestigd waren, behouden hunne kiesbevoegdheid, indien zij op dat tijdstip kiezer waren, of kunnen die bevoegdheid alsnog verkrijgen, een en ander zoolang en wanneer zij overigens voldoen aan de eischen en voorschriften, voor de uitoefening van het kiesrecht, bij de Staatsregeling en bij het kiesreglement gesteld."

2. De tekst der Surinaamsche Staatsregeling wordt door den Koning bekend gemaakt in eene doorloopend genummerde reeks van artikelen, met nummering voor zooveel noodig van de leden der artikelen, wijziging voor zooveel noodig van de aanhaling van artikelen en leden van artikelen der Staatsregeling zelve of van andere wetten, en met inachtneming van de spelling, gevolgd in de van Regeeringswege uitgaande stukken, ook wat betreft het gebruik van hoofdletters.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 8 *Mei* 1936.)

S. 903.

23 *April* 1936. WET, houdende herziening van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie *Curaçao*.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie *Curaçao* te herzien, ten einde de bepalingen daarvan in overeenstemming te brengen met de artikelen 1, 58, 60, 61 en 62 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad, enz.

Art. 1. Het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie *Curaçao*, vastgesteld bij de wet van 31 Mei 1865 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 56, *Publicatieblad* nº. 18), zooals het is gewijzigd bij de wetten van 26 April 1884 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 91, *Publicatieblad* nº. 8), 2 Februari en 30 December 1901 (*Nederlandsch Staatsblad* nos. 56 en 289, *Publicatieblad* 1901 nº. 8 en 1902 nº. 10), 31 December 1903 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 362, *Publicatieblad* 1904 nº. 3), 20 Juni 1908 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 210, *Publicatieblad* nº. 30), 26 Februari en 26 Maart 1920 (*Nederlandsch Staatsblad* nos. 90 en 131, *Publicatieblad* nos. 44 en 35) en 10 Juni 1927 (*Nederlandsch Staatsblad* nº. 175, *Publicatieblad* nº. 43), wordt nader gewijzigd als volgt:

§ 1. De titel wordt gelezen:

„WET OP DE STAATSINRICHTING VAN CURAÇAO."

§ 2. Het opschrift van het eerste hoofdstuk wordt gelezen:

„Van Curaçao en zijne inwoners."

§ 3. Art. 1 wordt gelezen: „Het grondgebied van *Curaçao* omvat de eilanden *Aruba*, *Bonaire*, *Curaçao*, *Saba*, *Sint Eustatius* en *Sint Maarten* (voor zooveel het Nederlandsch gedeelte betreft) en de daarbij behoorende gebiedsdeelen."

§ 4. In art. 2 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*" en: „de Regering" door: „den gouverneur".

§ 5. In art. 3 worden:

a. in den aanhef de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*";

b. 1°., 2°. en 4°. gelezen:

„1°. de verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden, voor zoover zij in *Curaçao* van toepassing zijn;

2°. de algemeene verordeningen, waaronder worden verstaan:

a. de wetten, die op den voet van de bepalingen der Grondwet voor *Curaçao* verbindend zijn;

b. de algemeene maatregelen van bestuur, zijnde besluiten des Konings, genomen in den vorm, bij de Grondwet voorgeschreven voor maatregelen van bestuur, voor zoover zij voor Curaçao verbindend zijn;

c. de landsverordeningen, zijnde verordeningen, vastgesteld door den gouverneur, met goedkeuring, behoudens het bepaalde bij artikel 92*ter*, van de Staten;

4°. de keuren en reglementen, door de in artikel 108 bedoelde besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd."

§ 6. In het eerste lid van art. 4 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*" en in het tweede lid de woorden: „haar grondgebied" door: „het grondgebied van *Curaçao*".

§ 7. In art. 5 wordt:

a. in de plaats van: „de kolonie" gelezen: „*Curaçao*";

b. „zijn" vervangen door: „worden";

c. de komma achter „zooveel mogelijk" geschrapt;

d. „voor" vervangen door: „in";

e. „Koninklijk besluit" vervangen door: „algemeenen maatregel van bestuur".

§ 8. Art. 6 wordt gelezen:

„De regelen nopens de toelating en vestiging in *Curaçao*, zoomede die omtrent de uitzetting, worden voor zooveel noodig bij algemeenen maatregel van bestuur, en overigens bij landsverordening vastgesteld."

§ 9. Het eerste lid van art. 7 wordt gelezen:

„Tot openbare bedieningen, door den Koning op te dragen, zijn alleen benoembaar Nederlandsche onderdanen."

In het tweede lid wordt voor „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

§ 10. In het tweede lid van art. 8 wordt voor: „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening"; het derde lid vervalt.

§ 11. In het eerste lid van art. 9 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*"; in het derde lid: „koloniale verordening" door: „landsverordening".

§ 12. In art. 10 wordt het woord: „of" in den aanhef vervangen door: „en" en: „koloniale verordening" door: „landsverordening"; de woorden: „of bij plaatselijke keur" vervallen.

§ 13. Het opschrift der eerste afdeeling van het tweede hoofdstuk wordt gelezen:

„Van zijn benoeming en ontslag."

§ 14. In het derde lid van het eedsformulier in art. 13 wordt: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*" en: „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" door: „de Wet op de staatsinrichting van".

§ 15. In art. 15 wordt voor: „zitting van den Kolonialen Raad" gelezen: „vergadering der Staten".

§ 16. In art. 17 worden de woorden: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*".

§ 17. Art. 18 wordt gelezen als volgt:

„De gouverneur mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn in, noch borg zijn voor eenige onderneming, ten grondslag hebbende eene overeenkomst, om winst of voordeel aangegaan met *Curaçao* of met eenig deel daarvan.

Hij mag, behalve openbare schuldbrieven, geene schuldvorderingen ten laste van *Curaçao* bezitten.

Hij mag rechtstreeksch noch zijdelings deel hebben in eenige concessie of onderneming van welken aard ook, in *Curaçao* gevestigd of aldaar haar bedrijf uitoefenende.

Het bij het eerste en het derde lid bepaalde blijft op hem van toepassing gedurende vijf jaren na zijn aftreden."

§ 18. Het eerste lid van art. 19 wordt gelezen: „Bloedverwantschap of zwagerschap, tot den derden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen den gouverneur eenerzijds en den voorzitter of de leden en buitengewone leden van den Raad van Bestuur of een der hoofden van eene afdeeling van bestuur anderzijds."

Het derde lid wordt gelezen: „De zwagerschap houdt op door de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is."

§ 19. Het slot van het tweede lid van art. 20 wordt gelezen: „te zamen gesteld uit vier geneeskundigen, waaronder zoo mogelijk twee officieren van gezondheid der zee- of landmacht."

In het vijfde en zesde lid van art. 20 wordt: „zitting" gewijzigd in: „vergadering" en in het eerstgenoemde bovendien voor: „van den Kolonialen Raad" gelezen: „der Staten".

In het achtste lid wordt: „den Kolonialen Raad" vervangen door: „de Staten".

§ 20. Art. 21 vervalt.

§ 21. In art. 22 wordt in het eerste lid gelezen:

a. onder letter *c* voor: „de kolonie": „*Curaçao*";

b. onder letter *d* voor: „de kolonie": „*Curaçao*" en voor: „litt." en: „lit." achtereenvolgens: „letters" en: „letter";

c. onder letter *e* voor: „lit.": „letter".

In het laatste lid wordt: „litt." en „lit." achtereenvolgens vervangen door: „letters" en: „letter".

§ 22. In beide leden van art. 23 wordt: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*".

§ 23. In het eerste lid van art. 24 wordt voor: „in het Rijk" gelezen: „aldaar".

§ 24. In art. 25 wordt: „art. 164 der Grondwet van het Koningrijk" vervangen door: artikel 165 der Grondwet".

§ 25. Aan het slot van art. 27 wordt achter: „aanvaardde" toegevoegd: „, en dat het laatste lid van dat artikel niet op hem van toepassing is". Voorts wordt voor: „artt." gelezen: „artikelen".

§ 26. In art. 28 wordt in stede van: „buitengewoon bijeen te roepen vergadering van den Kolonialen Raad" gelezen: „bijeen te roepen buitengewone vergadering der Staten". Voorts worden in het eedsformulier de woorden: „de kolonie" en: „het Reglement op het beleid der regeering in de kolonie" achtereenvolgens vervangen door „*Curaçao*" en: „de Wet op de staatsinrichting van", terwijl achter: „Koning" wordt ingevoegd: „en aan de Grondwet".

§ 27. Het opschrift van de tweede afdeeling van het tweede hoofdstuk wordt gelezen:

„*Van zijne macht en verantwoordelijkheid.*"

§ 28. Art. 29 wordt gelezen:

„De gouverneur oefent, in naam en als vertegenwoordiger des Konings en met inachtneming van de voorschriften dezer wet, alsmede van 's Konings aanwijzingen, het algemeen bestuur uit over *Curaçao* en is aldaar bekleed met de uitvoerende macht.

Hij is voor zijn doen en laten verantwoordelijk aan den Koning."

§ 29. In art. 30 wordt:

a. in het eerste lid voor „de kolonie" gelezen: „*Curaçao*";

b. in het tweede lid voor: „'s Rijks": „de in *Curaçao* dienstdoende" en voor: „departementen van algemeen bestuur in het Koningrijk": „ministeriëele departementen", terwijl het woord: „met" vervalt;

c. in het derde lid voor: „der kolonie" in de plaats gesteld: „van *Curaçao*".

§ 30. Art. 31 vervalt.

§ 31. In art. 32 wordt:

a. in het eerste lid voor: „Hij" en: „het Rijk of van de kolonie" achtereenvolgens in de plaats gesteld: „De gouverneur" en: „den Staat in het algemeen en van *Curaçao* in het bijzonder";

b. in het tweede lid: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*" en: „in de kolonie" door: „aldaar"; voorts wordt voor: „de bepalingen dezer wet" gelezen: „bepalingen van deze wet", voor: „te schorsen": „buiten werking te stellen" en in stede van: „autoriteiten, zelfs die zijn aangesteld door den Koning,": „ambten";

c. in het derde lid tusschen: „de" en: „burgerlijke" ingevoegd: „plaatselijke", terwijl de woorden: „in de onderdeelen der kolonie" vervallen;

d. in het vierde lid: „dezer bepaling" vervangen door: „van dit artikel".

§ 32. Art. 32*bis* wordt gelezen:

„Onverminderd het geval, voorzien bij artikel 32, is de gouverneur bevoegd in dringende omstandigheden, voor geheel *Curaçao* of voor bepaalde gedeelten daarvan, achtereenvolgens onder nadere bekrachtiging bij wet, algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening, regelingen te treffen omtrent onderwerpen, waarvan de regeling bij de wet, algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening moet geschieden, zoolang die regeling niet heeft plaats gehad, zoomede wetten, behalve deze wet, algemeene maatregelen van bestuur en landsverordening geheel of gedeeltelijk buiten werking te stellen of te wijzigen.

De gouverneur geeft van deze handelingen onverwijld kennis aan den Koning.

Wanneer de in het eerste lid bedoelde regelingen en andere beschikkingen niet bekrachtigd worden, blijven zij niettemin verbindend totdat zij zijn ingetrokken."

§ 33. In art. 33 wordt: „Hij" vervangen door: „De gouverneur" en „den Staat en van de kolonie" door: „den Staat in het algemeen en van *Curaçao* in het bijzonder".

§ 34. Art. 34 vervalt.

§ 35. Het eerste lid van art. 35 wordt gelezen:

„Onverminderd het bepaalde in artikel 79 benoemt, schorst en ontslaat de gouverneur de landsdienaren van *Curaçao*, tenzij hun benoeming, schorsing of ontslag bij de wet aan den Koning is voorbehouden."

Aan het artikel wordt een derde lid toegevoegd, luidende: „De gouverneur kan zijne in het eerste lid bedoelde bevoegdheden aan anderen overdragen."

§ 36. Art. 36 vervalt.

§ 37. In art. 37 wordt in het eerste lid voor: „Hij" en: „der koloniale geldmiddelen en domeinen" achtereenvolgens in de plaats gesteld: „De gouverneur" en: „van de geldmiddelen en domeinen van *Curaçao*".

Het tweede lid vervalt.

§ 38. Art. 38 wordt gelezen:

„De gouverneur stelt de bezoldigingen der landsdienaren van *Curaçao* vast, voor zooveel dit niet bij de wet aan den Koning is voorbehouden.

De aanspraken op verloven en verlofbezoldigingen, wachtgelden en pensioenen worden bij landsverordening geregeld."

§ 39. In het eerste lid van art. 39 wordt: „de kolonie" vervangen door: „*Curaçao*".

§ 40. In art. 41 wordt, met schrapping van het woord: „met", in stede van: „bij algemeene verordeningen" gelezen: „bij algemeenen maatregel van bestuur" en in plaats van: „der kolonie": „van *Curaçao*".

§ 41. Art. 42 wordt gelezen:

„De gouverneur zorgt voor de afkondiging en de uitvoering van de hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur".

§ 42. In het eerste lid van art. 43 wordt: „Hij kan" vervangen door: „De gouverneur kan, behalve voor zooveel betreft wetten tot goedkeuring van verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden,".

§ 43. In het eerste lid van art. 44 wordt in stede van: „Koninklijke besluiten" gelezen: „algemeene maatregelen van bestuur"; in het formulier, vastgesteld bij het tweede lid, voor: „(onderstaand Koninklijk besluit);" en: „het Koninklijk besluit" achtereenvolgens: „(onderstaanden algemeenen maatregel van bestuur):" en: „den algemeenen maatregel van bestuur".

§ 44. Art. 45 wordt gelezen:

„Wanneer geen ander tijdstip is vastgesteld, treedt de afgekondigde wet of algemeene maatregel van bestuur in werking met ingang van den dertigsten dag na dien der uitgifte van het *Publicatieblad*, waarin de afkondiging is geschied."

§ 45. Art. 46 wordt gelezen:

„De gouverneur stelt, behoudens het bepaalde bij het eerste lid van artikel 92*ter*, na verkregen goedkeuring van de Staten, landsverordeningen vast tot regeling van:

a. onderwerpen, de inwendige aangelegenheden van *Curaçao* betreffende, ten aanzien waarvan in de Grondwet, in deze wet of in andere wetten niet anders is bepaald;

b. andere onderwerpen, waarvan de regeling ingevolge eene wet of een algemeenen maatregel van bestuur bij landsverordening moet geschieden.

Hij zorgt voor hare onmiddellijke afkondiging."

§ 46. Na art. 46 wordt ingelascht:

„*Art.* 46*bis*. Onverminderd de gevallen, voorzien in de artikelen 5, 6, 41, 92*bis*, derde lid, en 92*ter*, derde lid, of bij eenige andere wetsbepaling, kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld al hetgeen betreft:

a. de met vreemde Mogendheden gesloten verdragen en andere overeenkomsten en de uit het volkenrecht voortvloeiende rechten en verplichtingen in het algemeen;

b. de verdediging van het grondgebied van *Curaçao*.

Voorschriften ter uitvoering van deze regelingen kunnen bij wet of bij algemeenen maatregel van bestuur worden overgelaten aan landsverordening of besluit van den gouverneur als bedoeld in artikel 3, onder 3°."

§ 47. Art. 47 wordt gelezen:

„De landsverordeningen mogen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regeling als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, tenzij daartoe vrijheid is gegeven."

§ 48. Het eerste lid van art. 48 vervalt.

Het tweede lid wordt gelezen:

„De bepalingen eener landsverordening omtrent punten, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als bedoeld in art. 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling in *Curaçao* begint te werken."

§ 49. Art. 49 wordt gelezen:

„De gouverneur zendt elke landsverordening, door hem vastgesteld, onverwijld aan den Koning.

De landsverordeningen kunnen, op grond van strijd met de Grondwet, met de wet of met het algemeen belang, geheel of gedeeltelijk door den Koning worden geschorst en bij de wet worden vernietigd.

De schorsing wordt door den Koning bevolen bij een met redenen omkleed, in het *Publicatieblad* te plaatsen besluit.

De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

Is binnen één jaar na de dagteekening van het schorsingsbesluit geen voorstel van wet tot vernietiging bij de Staten-Generaal ingediend, dan vervalt de schorsing. Hiervan geschiedt kennisgeving in het *Publicatieblad*.

Indien het wetsontwerp tot vernietiging wordt verworpen, wordt de schorsing mede geacht te zijn opgeheven. Hiervan geschiedt eveneens kennisgeving in het *Publicatieblad*.

Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

Vernietiging brengt mede vernietiging van alle gevolgen der vernietigde bepalingen, voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn, met dien verstande, dat in geval van vernietiging op grond van strijd met het algemeen belang, de naar het oordeel van den gouverneur niet met dat belang strijdige gevolgen in stand blijven.

De gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging, zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien."

§ 50. Art. 50 wordt gelezen:

„Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, wanneer die voortspruiten uit het bepaalde bij het derde lid van artikel 92*bis* of bij het derde lid van artikel 92*ter*, stelt de gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, uitsluitend of in belangrijke mate *Curaçao* betreffende, vóórdat tot de vaststelling daarvan wordt overgegaan.

Aan het hoofd van de algemeene maatregelen van bestuur, bedoeld in het eerste lid, wordt vermeld, dat de Staten geraadpleegd zijn of om welke reden dat niet geschied is."

§ 51. Na art. 50 wordt ingelascht:

„*Art.* 50*bis*. Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, of, voor zoover het voorstellen van wet betreft, ingediend ingevolge artikel 117 der Grondwet, ter beoordeeling van den Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van wetten als bedoeld in de artikelen 104 en 106, en van ontwerpen van goedkeuringswetten als bedoeld in artikel 172, stelt de gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van wetten, uitsluitend of in belangrijke mate *Curaçao* betreffende, vóórdat zij in behandeling komen bij de Staten-Generaal.

Het ingevolge het eerste lid uitgebracht advies wordt bij de toezending van het wetsvoorstel of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, aan de Tweede Kamer medegedeeld.

Indien het advies niet binnen den bepaalden termijn is uitgebracht, wordt hiervan bij de toezending van het wetsontwerp of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, kennis gegeven aan de Tweede Kamer".

§ 52. Art. 51 wordt gelezen:

„Behoudens de stuiting in geval van schorsing, verbinden de bepalingen eener landsverordening totdat zij ten gevolge van eene latere landsverordening of ingevolge artikel 48 zijn vervallen, of de wet tot hare vernietiging in *Curaçao* in werking getreden is."

§ 53. Art. 52 wordt gewijzigd als volgt:

a. in het eerste lid wordt voor: „der koloniale verordening" gelezen: „van de landsverordening";

b. uit het formulier van afkondiging vervalt: „(En in het geval, voorzien in het tweede lid van art. 50 dezer wet, met bijvoeging der woorden:

„En gelet op de tweede zinsnede van art. 50 van het regeringsreglement dezer kolonie),";

c. het zindeel van dat formulier:

„Heeft, na verkregen goedkeuring van den Kolonialen Raad,"

wordt gelezen:

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring der Staten, (of, in de gevallen, voorzien in het eerste lid van artikel 92*ter*: „Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, en gelet op het eerste lid van artikel 92*ter* der Wet op de staatsinrichting van *Curaçao*,)".

d. in: „(De beweegredenen der verordening.)" en: „(De verordening.)" wordt het woord: „verordening" vervangen door: „landsverordening";

e. de woorden: „onderstaande verordening" in het formulier worden gelezen: „onderstaande landsverordening", met verandering van de daar geplaatste punt in dubbel punt.

§ 54. In art. 53 wordt: „verordening" vervangen door: „landsverordening".

§ 55. Het eerste lid van art. 54 wordt gelezen: „De gouverneur is bevoegd tot het uitvaardigen van besluiten, houdende algemeene maatregelen en strekkende om uitvoering te geven hetzij aan hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur, hetzij aan landsverordeningen."

Het tweede lid wordt vervangen door:

„Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die besluiten niet opgenomen dan krachtens algemeene verordening. De grenzen der straffen worden bij de algemeene verordeningen, bedoeld in het eerste lid, vastgesteld."

§ 56. Uit het eerste lid van art. 55 vervallen de woorden: „op last des gouverneurs" en: „hunne".

In het tweede lid wordt in het formulier van afkondiging voor: „het Koninklijk besluit" gelezen: „den algemeenen maatregel van bestuur", voor: „koloniale verordening": „landsverordening" en: „wier" vervangen door: „welker". Achter „strekt" wordt een punt geplaatst.

§ 57. In art. 56 wordt: „andere termijn" vervangen door: „ander tijdstip" en: „op" door: „met ingang van".

§ 58. In het eerste lid van art. 57 wordt: „het" vervangen door: „elk" en: „genomen" door: „uitgevaardigd".

Met intrekking van het tegenwoordig tweede lid worden aan het artikel twee nieuwe leden toegevoegd, luidende:

„De Koning kan, na den Raad van State te hebben gehoord, bij met redenen omkleed, in het *Publicatieblad* te plaatsen besluit, het besluit van den gouverneur geheel of gedeeltelijk vernietigen.

De gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien".

§ 59. Na art. 58 wordt ingelascht:

„*Art.* 58*bis*. De Koning kan buitengewone leden benoemen, hen schorsen en ontslaan. Zij zijn naar ouderdom van benoeming als plaatsvervangers werkzaam."

§ 60. In art. 59 wordt: „en de leden" vervangen door: „, leden en buitengewone leden", terwijl in het eedsformulier de woorden: „(lid)", „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" en: „der kolonie" achtereenvolgens plaats maken voor: „(lid, buitengewoon lid)", „de Wet op de staatsinrichting van" en: „van *Curaçao*".

§ 61. Art. 62 wordt gelezen:

„De Raad van bestuur wordt door den gouverneur gehoord nopens:

1°. alle ontwerpen van landsverordeningen, die de gouverneur aan de goedkeuring der Staten wil onderwerpen, of die de Staten aan den gouverneur ter vaststelling hebben aangeboden;

2°. alle ontwerpen van wetten en van algemeene maatregelen van bestuur, waaromtrent de Staten gehoord worden;

3°. alle ontwerpen van besluiten tot uitvoering van algemeene verordeningen, die de gouverneur wil uitvaardigen;

4°. alle ontwerpen van beschikkingen tot vaststelling en wijziging van de begrooting, tot vaststelling van het slot der rekening en tot het aangaan van geldleeningen, ten name en ten laste van *Curaçao*;

5°. alle aangelegenheden, waaromtrent dit is voorgeschreven bij deze wet of andere algemeene verordening;

6°. alle andere zaken, waaromtrent de gouverneur het gevoelen van den Raad wenscht te kennen."

§ 62. In art. 65 wordt voor: „koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

§ 63. In het opschrift van het vierde hoofdstuk wordt: „*den Kolonialen Raad*" vervangen door: „*de Staten*" en in dat van de eerste afdeeling van dat hoofdstuk het woord: „*zijne*" door: „*hunne*".

§ 64. Art. 67 wordt gelezen:

„De Staten zijn samengesteld uit vijftien leden, van welken tien rechtstreeks door de kiezers worden gekozen en vijf door den gouverneur, na raadpleging van den Raad van Bestuur, worden benoemd."

§ 65. Art. 68 wordt gelezen:

„Kiezers zijn mannelijke Nederlandsche onderdanen, die:

1°. sedert 1 Januari van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld, in *Curaçao* gevestigd zijn;

2°. den vollen ouderdom van vijf en twintig jaren hebben volbracht vóór 1 Maart van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld;

3°. in het volle genot zijn van de burgerlijke rechten, en

4°. voldoen aan een der volgende voorwaarden:

a. vervulling van bij het kiesreglement vastgestelde eischen van verstandelijke ontwikkeling;

b. betaling van belasting over een jaarlijksch inkomen, waarvan het juiste bedrag, mits niet hooger dan vijftienhonderd gulden, bij het kiesreglement wordt bepaald, of voor zooveel betreft *Saba*, *Sint Eustatius* en *Sint Maarten*, eigendom van onroerende goederen van ten minste zoodanige waarde als, mits niet minder dan driehonderd gulden voor *Saba* en *Sint Eustatius* en vijfhonderd gulden voor *Sint Maarten*, bij het kiesreglement wordt bepaald.

Het kiesreglement regelt alles, wat verder het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft."

§ 66. Art. 69 wordt gelezen:

„Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wien het kiesrecht ontzegd is bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak;

b. zij, die rechtens van hunne vrijheid zijn beroofd;

c. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of van de ouderlijke macht of de voogdij over één of meer hunner kinderen ontzet zijn;

d. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak tot eene gevangenisstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht, en levenslang, wanneer voor de tweede maal zulk eene straf is opgelegd;

e. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens bedelarij of landlooperij zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht; gedurende zes jaren, indien de straf voor de tweede maal, en levenslang, indien de straf voor de derde maal opgelegd is;

f. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraken binnen een tijdsverloop van drie jaren meer dan tweemaal zijn veroordeeld wegens een strafbaar feit, insluitende openbare dronkenschap, gedurende drie jaren, nadat de laatste uitspraak onherroepelijk is geworden."

§ 67. Na art. 69 wordt ingevoegd:

„*Art. 69bis.* Verkiesbaar en benoembaar zijn, behoudens het bepaalde bij artikel 70, mannen en vrouwen, Nederlandsche onderdanen, die aan de vereischten voldoen, genoemd in artikel 68.

§ 68. Art. 70 wordt gelezen:

„Uitgesloten van verkiesbaarheid en benoembaarheid zijn:

a. de gouverneur, de ondervoorzitter en de leden van den raad van bestuur, de gouvernements-secretaris en de militairen van zee- of landmacht in werkelijken dienst;

b. zij, die van de verkiesbaarheid ontzet zijn of overeenkomstig artikel 69 van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten, met uitzondering van degenen, die van dat recht zijn uitgesloten op grond van gerechtelijke vrijheidsberooving of van veroordeeling tot eene vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landlooperij of wegens een feit, waaruit van openbare dronkenschap blijkt."

§ 69. In art. 71 wordt:

a. in het eerste lid in plaats van: „den Kolonialen Raad" gelezen: „de Staten";

b. tusschen het eerste en tweede lid een nieuw lid ingevoegd, luidende:

„Wanneer personen, elkander in den verboden graad bestaande, tegelijkertijd gekozen worden, wordt alleen toegelaten degene, die de meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.";

c. in het tegenwoordig tweede lid tusschen „zijne" en „benoeming" ingevoegd „verkiezing of" en in plaats van: „is niet verpligt" gelezen: „kan op dien grond niet verplicht worden";

d. in het tegenwoordig derde lid in stede van: „den dood der vrouw, die haar veroorzaakte" gelezen: „de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is".

§ 70. In het eerste lid van art. 72 wordt de tweede zin vervangen door: „Zij treden tegelijk af."

Het tweede en derde lid worden vervangen door: „De aftredenden zijn dadelijk opnieuw verkiesbaar of benoembaar."

Het vierde lid wordt gelezen: „Degene, die ter vervulling van eene tusschentijds opengevallen plaats gekozen of benoemd is, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden."

§ 71. Art. 73 wordt gelezen:

„Het kiesreglement wordt vastgesteld bij landsverordening."

§ 72. In art. 74 wordt voor: „van den Kolonialen Raad" gelezen: „der Staten" en in het eedsformulier voor: „van den Kolonialen Raad", „het Reglement op het beleid der regering in de kolonie" en: „der kolonie" achtereenvolgens: „der Staten", „de Wet op de staatsinrichting van" en: „van *Curaçao*". In dat formulier wordt voorts voor „benoemd" gelezen: „gekozen (benoemd)".

§ 73. In het tweede lid van art. 75 wordt voor „Koloniale verordening" gelezen: „landsverordening".

§ 74. In art. 76 wordt in het derde lid:

a. onder 1°. voor: „de kolonie" gelezen: „*Curaçao* of eene afwezigheid uit *Curaçao* van langer dan acht maanden";

b. het onder 3°. en 4°. bepaalde vervangen door: „3°. door het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge artikel 70 verkiesbaarheid en benoembaarheid uitsluiten."

§ 75. In het opschrift der tweede afdeeling van het vierde hoofdstuk wordt: „*zijne vergadering*" vervangen door: „*hunne zitting en vergaderingen*".

§ 76. In art. 77 worden: „vergadering van den Kolonialen Raad", „tweeden" en: „Mei" achtereenvolgens vervangen door: „zitting der Staten", „eersten" en „April".

§ 77. Art. 78 wordt gelezen:

„De voorzitter en de ondervoorzitter der Staten worden voor elke zitting uit hun midden benoemd door den gouverneur."

§ 78. Art. 79 wordt gelezen:

„De Staten benoemen hunnen griffier buiten hun midden."

§ 79. Na art. 79 wordt ingelascht:

„*Art. 79bis.* De Staten onderzoeken de geloofsbrieven der nieuw ingekomen leden en beslissen de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelve rijzen."

§ 80. In art. 80 wordt in stede van: „Koloniale Raad stelt" en: „zijne vergadering" achtereenvolgens gelezen: „Staten stellen" en: „hunne vergaderingen".

§ 81. In het eerste lid van art. 81 wordt: „Hij vergadert" vervangen door: „De Staten vergaderen".

§ 82. Art. 82 wordt gelezen:

„De leden der Staten stemmen naar eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen of benoemd."

§ 83. In het eerste lid van art. 83 wordt voor: „Koloniale Raad mag", „meer dan de helft der" en „is" achtereenvolgens gelezen: „Staten mogen", „ten minste acht" en: „zijn".

In het derde lid wordt de tweede zin vervangen door een nieuw lid, luidende: „In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt

bij staking van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen."

§ 84. In art. 84 wordt: „besloten" gewijzigd in: „gesloten".

§ 85. In art. 85 wordt:

a. in de plaats van: „van den Kolonialen Raad" gesteld: „der Staten";

b. de zinsnede: „als zoodanig gezegd en gedaan hebben" vervangen door: „in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben";

c. aan het slot, met verandering van de punt in een komma, bijgevoegd: „tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd."

§ 86. Aan art. 85*bis* worden twee leden toegevoegd van den volgenden inhoud:

„De gemachtigden zijn ter zake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

Aan den gouverneur en zijne gemachtigden wordt het woord gegeven, wanneer en zoo dikwijls zij dit verlangen, echter niet vóórdat de spreker, die aan het woord is, zijne rede beëindigd heeft."

§ 87. In art. 86 wordt: „vergadering van den Kolonialen Raad" vervangen door: „zitting der Staten"; de komma achter: „schorsen" door: „en", en voor: „en buitengewoon" gelezen: „, alsmede de Staten in buitengewone vergadering".

§ 88. In het opschrift der derde afdeeling van het vierde hoofdstuk wordt: „*zijne*" vervangen door: „*hunne*".

§ 89. Als eerste artikel van die afdeeling wordt ingelascht:

„*Art.* 86*bis*. De Staten maken het vertegenwoordigend lichaam van Curaçao uit."

§ 90. In art. 87 wordt: „De Koloniale Raad beraadslaagt over de verordeningen" vervangen door: „De Staten onderzoeken de ontwerp-landsverordeningen", en: „hem" door: „hun", terwijl tusschen: „gouverneur" en: „worden" wordt ingevoegd: „ter goedkeuring".

Aan het artikel wordt toegevoegd:

„Het formulier van aanbieding luidt:

„De gouverneur van *Curaçao* biedt aan de Staten ter goedkeuring aan eene ontwerp-landsverordening".

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)

De gouverneur kan te allen tijde, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, een termijn bepalen, binnen welken de Staten hem hun besluit moeten mededeelen."

§ 91. Art. 88 wordt gelezen:

„Indien de Staten de ontwerp-landsverordening goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan den gouverneur.

Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Staten keuren goed de hun door den gouverneur van *Curaçao* aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)"

§ 92. Na art. 88 worden ingelascht twee artikelen, luidende:

„*Art.* 88*bis*. Indien de gouverneur de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, heeft vastgesteld, geeft hij daarvan aan hen kennis.

Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De gouverneur van *Curaçao* heeft vastgesteld de landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)"

Art. 88*ter*. Indien de gouverneur bezwaar heeft de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, vast te stellen, geeft hij daarvan aan hen kennis.

Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De gouverneur van *Curaçao* heeft bezwaar om vast te stellen de in ontwerp door de Staten goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)"

§ 93. Art. 89 wordt vervangen door:

„Indien de Staten de ontwerp-landsverordening niet goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan den gouverneur.

Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Staten hebben bezwaar tegen de goedkeuring van de hun door den gouverneur van *Curaçao* aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)"

§ 94. Art. 90 wordt gelezen:

„De Staten hebben het recht van wijziging. Indien zij daarvan gebruik gemaakt hebben, luidt het formulier der kennisgeving van hunne goedkeuring aldus:

„De Staten keuren goed, zoodanig als het ontwerp door hen is gewijzigd, de hun door den gouverneur van *Curaçao* aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverdediging.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)"

§ 95. Art. 91 wordt gelezen:

„Indien de gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening vereenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De gouverneur van *Curaçao* heeft vastgesteld, zoodanig als het ontwerp door de Staten is gewijzigd, de landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)"

§ 96. Art. 92 wordt gelezen:

„Indien de gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening niet vereenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De gouverneur van *Curaçao*, zich niet kunnende vereenigen met de wijzigingen, door de Staten in het ontwerp aangebracht, heeft niet vastgesteld de landsverdediging"

(Vermelding van den titel der landsverdediging.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)''

§ 97. Na art. 92 worden ingelascht de twee volgende artikelen:

„*Art. 92bis.* Indien de Staten eene hun door den gouverneur aangeboden ontwerp-landsverordening niet goedkeuren of indien de gouverneur zich niet vereenigt met eene door de Staten gewijzigde ontwerp-landsverordening, kan hij, binnen zes maanden na de dagteekening van de kennisgeving van het besluit der Staten, het ontwerp, hetzij ongewijzigd, hetzij alsnog door hem gewijzigd, opnieuw ter goedkeuring aan de Staten aanbieden.

Voor de tweede behandeling gelden dezelfde bepalingen als voor de eerste.

Wordt andermaal overeenstemming niet verkregen, dan kan de regeling geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur.

De bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelde regeling kan te allen tijde bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of door eene andere landsverordening vervangen.

Art. 92ter. De gouverneur kan eene door hem in ontwerp ter goedkeuring aan de Staten aangeboden landsverordening, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, op eigen gezag en verantwoordelijkheid vaststellen, wanneer:

1°. de Staten in gebreke blijven binnen den gestelden termijn mede te deelen of zij al dan niet het ontwerp goedkeuren;

2°. de goedkeuring van de Staten niet is verkregen, doch dringende omstandigheden eene onverwijlde voorziening vorderen.

Van de vaststelling wordt aan de Staten kennis gegeven op de wijze, voorgeschreven in artikel 88*bis*.

In het geval, bedoeld onder 2°. van het eerste lid, kan de regeling nader geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur, indien de Staten binnen twee maanden na den dag van inwerkingtreding van de landsverordening daartoe het verzoek doen. Het bepaalde bij het vierde lid van artikel 92*bis* is alsdan van toepassing.''

§ 98. Art. 93 vervalt.

§ 99. Art. 94 wordt vervangen door:

„De Staten hebben het recht landsverordeningen aan den gouverneur voor te stellen.

Zij zenden het ontwerp, zooals het door hen goedgekeurd is, aan den gouverneur.

Het formulier van toezending luidt:

„De Staten verzoeken den gouverneur van *Curaçao* vast te stellen de bijgaande, door hen in ontwerp goedgekeurde landsverordening''

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)''

§ 100. Na art. 94 wordt ingelascht:

„*Art. 94bis.* De gouverneur geeft van zijne beslissing aan de Staten kennis.

De formulieren van kennisgeving luiden:

1°. indien geen bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

„De gouverneur van *Curaçao* heeft, den Raad van Bestuur gehoord, vastgesteld de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening''

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)

2°. indien bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

„De gouverneur van *Curaçao* heeft, den Raad van Bestuur gehoord, bezwaar om vast te stellen de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening''

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den gouverneur.)

Art. 94ter. In geval van waarneming van de waardigheid van gouverneur of van uitoefening van het dagelijksch beleid van zaken worden de vorenstaande formulieren, zoomede die voor de afkondiging van wetten, algemeene maatregelen van bestuur, landsverordeningen en besluiten van den gouverneur, voor zooveel noodig gewijzigd.''

§ 101. In art. 95 wordt voor: „Koloniale Raad is'' gelezen: „Staten zijn'' en voor: „der kolonie'': „van *Curaçao*''.

§ 102. Art. 96 wordt gelezen:

„Zij onderzoeken de verzoekschriften, die met inachtneming van de voorschriften van artikel 9 aan hen gericht worden.''

§ 103. Art. 97 wordt gelezen:

„Zij kunnen den gouverneur uitnoodigen om wegens zaken, *Curaçao* betreffende, inlichtingen aan hen te geven.''

§ 104. In art. 98 wordt achter: „belangen'', met verandering van de punt in eene komma, bijgevoegd: „en geeft de gevraagde inlichtingen mondeling of schriftelijk, hetzij in persoon of bij gemachtigde''.

§ 105. In art. 99 wordt:

a. onder letter *a* gelezen:

„alle uitgaven, voortvloeiende uit de bekostiging van de aanspraken, verbonden aan het bekleeden van de waardigheid van gouverneur;''

b. onder letter *b*:

„de kosten van de zee- en landmacht, tot bescherming van *Curaçao* bestemd.''

§ 106. Art. 100 wordt gelezen:

„Behoudens het naar aanleiding van artikel 108 bepaalde, worden alle andere uitgaven en de middelen te harer dekking aangegeven op de Curaçaosche begrooting.''

§ 107. In art. 101 wordt het zindeel: „ , na den Raad van Bestuur te hebben gehoord,'' geschrapt. Voorts worden de woorden: „koloniale huishoudelijke'' vervangen door: „Curaçaosche'' en wordt: „den Kolonialen Raad'' en: „Maart'' achtereenvolgens gewijzigd in: „de Staten'' en: „April''.

§ 108. In art. 102 wordt: „den Kolonialen Raad'' vervangen door: „de Staten'', en: „afgekondigd'' door: „in het *Publicatieblad* bekend gemaakt''.

§ 109. In art. 103 wordt tusschen: „hem'' en: „met'' ingevoegd: „terstond''.

§ 110. In het eerste lid van art. 104 wordt:

a. onder 1°. gelezen: „indien volgens de voorloopig vastgestelde begrooting de raming der uitgaven die der eigen middelen overtreft;''

b. onder 2°. gelezen: „indien de Koning bezwaar heeft tegen de voorloopig vastgestelde begrooting;''

c. onder 3°.: „Koloniale Raad" vervangen door: „Staten"; „heeft vastgesteld" door: „hebben goedgekeurd", „tweeden" door: „eersten", „Mei" door: „Juni" en: „hem" door: „hun".

Voorts wordt aan het artikel een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„Het bepaalde in het eerste lid, onder 1°., geldt mede ten aanzien van wijzigingen in eene voorloopig vastgestelde begrooting, indien tengevolge daarvan de raming der uitgaven stijgt boven die der eigen middelen".

§ 111. Art. 105 wordt gelezen:

„De definitieve begrooting treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop zij betrekking heeft.

Zij wordt geacht met ingang van dien dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna in het *Publicatieblad* is geplaatst. Zoolang dit niet geschied is, strekt de begrooting van het aan het betreffende dienstjaar voorafgegaan jaar tot grondslag van het beheer, behoudens afwijkingen krachtens machtiging des Konings".

§ 112. Art. 106 wordt vervangen door:

„Het slot der rekening, over elk dienstjaar afzonderlijk, wordt vastgesteld bij de wet, ingeval de begrooting bij de wet is vastgesteld, en anders door den gouverneur, zooals het door de Staten is goedgekeurd.

Vaststelling bij de wet geschiedt eveneens, ingeval de Staten het slot der rekening niet goedkeuren."

§ 113. Het vijfde hoofdstuk wordt vervangen door het volgende:

„VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de bestuursindeeling en de plaatselijke gemeenschappen.

Art. 107. De indeeling van *Curaçao* in bestuursressorten geschiedt bij landsverordening. Aan het hoofd van één of meer ressorten staat, onder zoodanig toezicht en onder zoodanigen ambtstitel als is of zal worden bepaald, een bestuurder, die in naam en overeenkomstig de bevelen van den gouverneur het bestuur uitoefent, met inachtneming van de dienaangaande bij landsverordening gegeven voorschriften. Zijne instructie wordt door den gouverneur vastgesteld.

Art. 108. De instelling van zelfstandig bestuur in ressorten als in artikel 107 bedoeld, of in andere, daartoe bij landsverordening aan te wijzen gemeenschappen, zoomede de opheffing van zoodanig bestuur, geschieden bij landsverordening. De onderwerpen, waarover de huishouding van deze ressorten en andere gemeenschappen zich uitstrekt, worden bij landsverordening aangewezen. Die aanwijzing kan mede omvatten onderwerpen, waarin volgens de wet bij landsverordening moet worden voorzien.

De samenstelling, de inrichting, de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen van de besturen dier gemeenschappen worden, evenals al hetgeen noodig is om de ordelijke werking van het ingesteld zelfstandig bestuur te verzekeren, bij landsverordening geregeld.

Aan die besturen kan worden opgedragen hunne medewerking te verleenen aan de uitvoering van wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3.

Wanneer de regeling en het beheer van de huishouding eener gemeenschap door haar bestuur grovelijk wordt verwaarloosd, kan bij landsverordening worden bepaald, dat, en hoe, in het bestuur der gemeenschap op andere wijze zal worden voorzien.

De besturen zijn bevoegd om ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven der gemeenschap eigen belastingen te heffen en leeningen aan te gaan, volgens regelen, bij landsverordening gesteld.

Aan de besturen kan de bevoegdheid worden verleend om, elk voor zooveel zijn bestuursgebied aangaat, keuren of reglementen uit te vaardigen. In die keuren en reglementen kunnen geene andere straffen bedreigd worden dan met inachtneming van de regelen, bij landsverordening gesteld.

Tenzij daartoe vrijheid is gegeven, mogen keuren en reglementen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°., 2°. en 3°., zoomede onder 4°., voor zooveel betreft de in eene gemeenschap toepasselijke regelingen van het bestuur eener andere gemeenschap, welker gebied dat der eerste omvat.

De bepalingen van een keur of reglement, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als in het achtste lid bedoeld, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling begint te werken.

Bij landsverordening worden regelen gesteld aangaande het toezicht, waaraan de keuren en reglementen vóór of na hunne afkondiging zijn onderworpen, hunne inwerkingtreding en hunne verbindbaarheid.

De besluiten der besturen, hunne keuren en reglementen, kunnen, op grond van strijd met wettelijke regelingen of met het algemeene belang, worden geschorst en vernietigd op de wijze, bij landsverordening bepaald."

§ 114. Uit art. 137 vervallen de woorden: „de kolonie".

§ 115. In art. 138 wordt: „der Koloniale" vervangen door: „van de Curaçaoschen" en: „door Koloniale verordeningen" door: „bij landsverordening". De woorden: „voor" en „met" vervallen.

§ 116. In art. 139 wordt in beide leden de term: „koloniale verordening" vervangen door: „landsverordening".

§ 117. In de artt. 141, 143, 147 en 148 wordt overal de term: „algemeene verordening" vervangen door: „landsverordening".

Bovendien wordt in art. 143 voor „burgerregt" gelezen: „kiesrecht en andere burgerrechten" en wordt in art. 148 het woord „en" na „regter" vervangen door een komma.

§ 118. In het laatste lid van art. 144 wordt in stede van: „algemeene verordeningen" gelezen: „landsverordening".

§ 119. In het eerste lid van art. 145 wordt het woord: „wettigen" vervangen door: „wettelijken" en in het tweede lid voor: „Algemeene verordeningen regelen" gelezen: „Bij landsverordening wordt geregeld".

§ 120. In art. 146 wordt voor de tweemaal gebezigde uitdrukking: „algemeene verordeningen" in de plaats gesteld: „landsverordening".

§ 121. In het eerste lid van art. 149 wordt

tusschen : „en" en : „het" ingevoegd : „van"; voorts het woord : „koloniale" vervangen door : „Curaçaosche", en : „door den Koning" door : „bij algemeenen maatregel van bestuur".

Het tweede lid vervalt.

§ 122. In het eerste lid van art. 150 wordt : „de gansche kolonie" vervangen door : „geheel *Curaçao*".

Het derde lid wordt gelezen : „De voorzitter en de leden van het hof van justitie worden door den Koning voor het leven benoemd."

Aan het artikel wordt een nieuw slotlid toegevoegd, luidende als volgt : „Hunne bezoldiging wordt door den Koning vastgesteld."

§ 123. Art. 152 vervalt.

§ 124. In het eerste lid van art. 153 wordt voor : „Hij" gelezen : „De procureur-generaal" en worden de woorden : „de gansche kolonie" vervangen door : „geheel *Curaçao*". In het tweede lid wordt : „den Staat, de Regering of de kolonie" vervangen door : „*Curaçao* en, desgevorderd, *Nederland, Nederlandsch-Indië* en *Suriname*".

§ 125. In art. 154 wordt voor : „de kolonie" gelezen : „*Curaçao*".

§ 126. In het eerste lid van art. 155 wordt het woord : „gegradueerde" geschrapt.

§ 127. In art. 157 wordt :

a. in het eerste lid het woord : „gegradueerde" geschrapt ;

b. onder 1°. gelezen : „wanneer zij wegens misdrijf zijn veroordeeld ;" ;

c. onder 2°. gelezen : „wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld." ;

d. in het vierde lid : „tot gevangenisstraf (die, welke geldboete vervangt, daaronder niet begrepen)" gewijzigd in : „wegens misdrijf".

§ 128. In art. 158 wordt in plaats van : „dagvaarding in persoon of bevel van gevangenneming" gesteld : „rechtsingang".

§ 129. In art. 159 wordt : „de kolonie" vervangen door : „*Curaçao*" en „koloniale verordening" door : „landsverordening".

§ 130. In het eerste lid van art. 160 wordt tusschen : „wordt" en : „alleen" ingelascht : „in *Curaçao*" en voor : „door algemeene verordeningen" gelezen : „bij landsverordening".

In het tweede lid wordt : „de Regering" vervangen door : „den gouverneur".

§ 131. In het eerste lid van art. 161 wordt de zinsnede : „of Nederlandsche koloniën en bezittingen" vervangen door : „ , *Nederlandsch-Indië* of *Suriname*" en : „de kolonie" geschrapt.

In het tweede lid vervallen de woorden : „de kolonie" en wordt achter : „Nederland" ingevoegd : „ , *Nederlandsch-Indië* of *Suriname*".

§ 132. In de artikelen 163 en 164 worden de woorden : „de kolonie" vervangen door : „*Curaçao*".

§ 133. In art. 166 wordt voor : „koloniale verordeningen" gelezen : „landsverordening" en vervallen de woorden : „en plaatselijke keuren".

§ 134. Art. 167 vervalt.

§ 135. Art. 169 wordt gelezen : „Belastingen worden in *Curaçao* geheven uit kracht en volgens de voorschriften van eene landsverordening of van een keur of reglement als bedoeld in artikel 3, onder 4°."

§ 136. De aanhef van art. 171 wordt gelezen : „Belastingen mogen niet strekken om" ; voorts wordt voor : „der kolonie" in de plaats gesteld : „van *Curaçao*", en worden de zinsneden : „en (of de) Nederlandsche koloniën of (en) bezittingen" beide keeren veranderd in : „ , *Nederlandsch-Indië* of *Suriname*".

§ 137. Art. 172 wordt gelezen :

„Geldleeningen ten name en ten laste van *Curaçao* kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van een door den gouverneur, in overeenstemming met de Staten, genomen beschikking, goedgekeurd bij de wet."

§ 138. Art. 173 wordt gelezen :

„De regeling van de uitgifte in eigendom of pacht en van het beheer der domaniale gronden, zoomede die van de uitoefening van andere domaniale rechten, geschieden bij landsverordening."

§ 139. In art. 174 wordt voor : „der koloniale geldmiddelen" gelezen : „van de geldmiddelen van *Curaçao*".

§ 140. In art. 175 wordt in het eerste lid voor : „ingezetenen der kolonie" gelezen : „inwoners van Curaçao" en voor : „de kolonie" : „*Curaçao*", terwijl de woorden : „hare verdediging" worden vervangen door : „de landsverdediging,".

In het tweede lid wordt : „koloniale verordening" vervangen door : „landsverordening".

Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende : „Bij landsverordening kunnen regelen gesteld worden nopens de erkenning van weerbaarheidskorpsen van vrijwilligers en de gevolgen daarvan."

§ 141. Art. 176 vervalt.

§ 142. In art. 177 vervalt het woord : „Rijks" en wordt voor : „koloniale" gelezen : „Curaçaosche".

§ 143. In art. 178 wordt : „de Regering" vervangen door : „den gouverneur".

§ 144. In het eerste lid van art. 180 wordt : „overheid" vervangen door : „gouverneur" en in het tweede lid het woord : „Zij" door : „Hij".

§ 145. In de artikelen 181 en 182 wordt voor : „koloniale verordeningen en plaatselijke keuren" en : „koloniale verordeningen" gelezen : „landsverordening".

§ 146. In art. 183 wordt in het eerste lid : „der Regering" vervangen door : „van den gouverneur" en in het tweede : „koloniale verordeningen en plaatselijke keuren" door : „landsverordening".

§ 147. Het eerste lid van art. 184 wordt gelezen : „De gouverneur moedigt alle takken van volksvlijt aan."

In het tweede lid wordt : „koloniale verordening" vervangen door : „landsverordening".

§ 148. In art. 185 wordt voor : „koloniale verordeningen" gelezen : „landsverordening".

§ 149. In art. 186 wordt in het eerste lid het woord : „Regering" vervangen door : „gouverneur" en : „haar" door : „hem" ; in het tweede lid : „koloniale verordeningen en plaatselijke keuren" door : „landsverordening".

§ 150. In art. 187 wordt „koloniale verordening" vervangen door : „landsverordening"

§ 151. De Slotbepalingen (artikelen 188, 189 en 190), zoomede de Overgangsbepaling, worden vervangen door het volgende :

„Slotbepaling.

Art. 188. Deze wet kan worden aangehaald als: „Curaçaosche Staatsregeling".

Overgangsbepalingen.

1. Wij bepalen het tijdstip, waarop de Curaçaosche Staatsregeling in werking treedt.

2. Alle op dat tijdstip verbindende wettelijke regelingen blijven van kracht totdat zij door andere zijn vervangen. De op meergenoemd tijdstip bestaande bepalingen nopens onderwerpen betreffende de inwendige aangelegenheden van *Curaçao*, welke volgens de Curaçaosche Staatsregeling bij landsverordening kunnen worden geregeld, doch bij andere wettelijke regelingen geregeld zijn, kunnen bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of vervangen.

3. Het kiesreglement, bedoeld bij artikel 73 der Curaçaosche Staatsregeling, wordt voor de eerste maal vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Een jaar na het tijdstip van inwerkingtreding der Staatsregeling treden alle leden van den Kolonialen Raad af en geschiedt de eerste verkiezing en benoeming voor de Staten op den voet van die regeling en, wat de verkiezing betreft, overeenkomstig de bepalingen van het kiesreglement.

De taak en de bevoegdheden, bij de Curaçaosche Staatsregeling opgedragen aan de Staten, worden tot het tijdstip der verkiezing uitgeoefend door den Kolonialen Raad.

2. De tekst der Curaçaosche Staatsregeling wordt door den Koning bekend gemaakt in eene doorloopend genummerde reeks van artikelen, met nummering voor zooveel noodig van de leden der artikelen, wijziging voor zooveel noodig van de aanhaling van artikelen en leden van artikelen der Staatsregeling zelve of van andere wetten, en met inachtneming van de spelling, gevolgd in de van Regeeringswege uitgaande stukken, ook wat betreft het gebruik van hoofdletters.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 8 *Mei* 1936.)

S. 940.

---

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot verlaging van de bezoldigingen, weddeverhoogingen en andere inkomsten van het personeel van de Directie van de Indische Pensioenfondsen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 21 Januari 1936, Afdeeling Kabinet, nº. 17;

Overwegende:

dat het wenschelijk is de bezoldigingen en andere inkomsten van het personeel bij de Directie der Indische Pensioenfondsen op overeenkomstige wijze te verlagen als de bezoldigingen en andere inkomsten van de Rijksambtenaren, ingevolge Ons besluit van 4 December 1935 (*Staatsblad* nº. 690) zijn verlaagd;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, nº. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 8 Februari 1936, Afdeeling Kabinet, nº. 10;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Te rekenen van 1 Januari 1936 te bepalen als volgt:

Art. 1. Alle op grond van Ons besluit van 19 October 1929 (*Staatsblad* nº. 463), zooals dat besluit sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij Ons besluit van 23 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 26) toegekende en toe te kennen bezoldigingen, weddeverhoogingen en andere inkomsten van het personeel bij de Directie der Indische Pensioenfondsen worden op overeenkomstige wijze en onder hetzelfde voorbehoud verlaagd als voor de burgerlijke Rijksambtenaren bij artikel 1 van Ons besluit van 4 December 1935 (*Staatsblad* nº. 690) is bepaald, of nader zal worden bepaald.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van de dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936.)

S. 941.

---

27 *April* 1936. BESLUIT tot oprichting van een Pensioenfonds voor de Curaçaosche burgerlijke landsdienaren, de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en hunne weduwen en weezen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 24 Februari 1936, 7de afdeeling, nº. 17;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 Maart 1936, nº. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 April 1936, 7de Afdeeling, nº. 26;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken een fonds op te richten voor de pensioenen van de Curaçaosche burgerlijke landsdienaren, de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en hunne weduwen en weezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. 1. Er wordt een pensioenfonds opgericht voor de Curaçaosche burgerlijke landsdienaren, de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en hunne weduwen en weezen.

2. Het vermogen van dit fonds wordt gevormd uit:

a. uitkeeringen ten laste van de Curaçaosche geldmiddelen;

b. de ingehouden pensioenkortingen op de bezoldigingen van de Curaçaosche burgerlijke landsdienaren en de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs, zoomede die ingehouden op de pensioenen van gewezen Curaçaosche burger-

lijke landsdienaren en gewezen onderwijzers bij het bijzonder onderwijs, of van hunne weduwen en weezen, alsmede de stortingen door Curaçaosche burgerlijk landsdienaren en onderwijzers bij het bijzonder onderwijs te doen voor verzekering van weduwen- en weezenpensioen;

c. de rente van de belegde gelden;

d. toevallige baten, en

e. de bij artikl 6 bedoelde storting ineens.

3. Ten laste van het fonds worden betaald:

a. de op grond van de geldende pensioenverordeningen verschuldigde pensioenen, en

b. de kosten van het beheer van het fonds.

2. 1. Het fonds is gevestigd te *'s-Gravenhage* en is rechtspersoon.

(2. Het fonds wordt, gezamenlijk met de Indische pensioen en weduwen- en weezenfondsen, onder het oppertoezicht van Onzen Minister van Koloniën en onder het toezicht van Commissarissen beheerd door den Directeur van de Indische pensioenfondsen.

3. Onze Minister van Koloniën stelt regelen voor het beheer van het fonds, zijn vertegenwoordiging in en buiten rechten, de belegging van het kapitaal en verdere onderwerpen het fonds betreffende, te welker aanzien zoodanige regeling wordt noodig geacht.

3. 1. Om de vijf jaren wordt een wetenschappelijke balans van het fonds opgesteld en openbaar gemaakt; de eerste balans naar den toestand op 31 December 1941.

2. Na het verschijnen van de eerste wetenschappelijke balans van het fonds naar den toestand op 31 December 1941 zullen de jaarlijksche uitkeeringen aan het fonds ten laste van de Curaçaosche geldmiddelen worden geregeld, met inachtneming van de uitkomsten van bedoelde balans.

4. 1. Totdat de jaarlijksche uitkeeringen ingevolge het tweede lid van artikel 3 zullen zijn vastgesteld, zal de Gouverneur telken jare ten laste van de Curaçaosche begrooting een crediet voor uitkeering aan het fonds aanvragen tot een bedrag ten minste gelijk aan dat, hetwelk de belanghebbenden in het hetzelfde jaar gezamenlijk voor pensioen zullen bijdragen.

2. Vorenbedoelde uitkeering wordt verhoogd met het bedrag, dat in een Curaçaosche begrooting onder de middelen als batig saldo van de begrootingsrekening over een vorig dienstjaar wordt opgenomen, indien en voor zoover dit saldo niet behoeft te strekken ter voorziening in de dekking van nadeelige saldi van begrootingsrekeningen over vroegere dienstjaren.

5. 1. De gewezen Curaçaosche burgerlijke landsdienaren, alsmede de gewezen onderwijzers bij het bijzonder onderwijs in Curaçao, aan wie bij het in werking treden van dit besluit reeds ten laste van de Curaçaosche geldmiddelen pensioen is toegekend, worden in het fonds als deelgenoot opgenomen. De hun toegekende pensioenen komen van die inwerkingtreding af ten laste van het fonds.

2. Mede ten laste van het fonds komen, van de inwerkingtreding van dit besluit af, de pensioenen, welke bij die inwerkingtreding reeds zijn toegekend aan de weduwen en weezen van Curaçaosche burgerlijke landsdienaren en van onderwijzers bij het bijzonder onderwijs in Curaçao.

3. Aan het fonds worden tot de inwerkingtreding van de in het tweede lid van artikel 3 bedoelde regeling ten laste van de Curaçaosche geldmiddelen jaarlijks uitgekeerd de bedragen, welke door het fonds over het betrokken jaar aan pensioenen aan gewezen Curaçaosche burgerlijke landsdienaren, onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en aan hunne weduwen en weezen zijn uitbetaald.

6. De in de jaren 1930 tot en met 1936 ten laste van de Curaçaosche geldmiddelen gereserveerde gelden voor een pensioenfonds met de daarop verschenen rente, zullen in het fonds gestort worden.

7. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1937.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dan in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten April 1936.

WILHELMINA,

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 8 *Mei* 1936.)

S. 1200.

23 *April* 1936. WET, houdende naturalisatie van A. M. P. A. Ballings en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Anna Margarethe Petronella Antonia Ballings* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemde *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 268), op het Nederlandschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1º. *Anna Margarethe Petronella Antonia Ballings*, geb. te *Hamont* (*België*) den 1 October 1897, onderwijzeres, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

2º. *Leonia Mathildis Maria De Breyne*, weduwe van *Pieter Wilhelmus van de Weijer*, geboren te *Gent* (*België*) den 16 October 1871, zonder beroep, wonende te *Brussel* (*België*);

3º. *Gerhard Johann Buiting*, geb. te *Elten* (*Pruisen*) den 11 September 1900, fabrieksarbeider, wonende te *Elten* (*Pruisen*);

4º. *Wilhelmine Deges*, geb. te *Duisburg* (*Pruisen*) den 8 September 1906, kloosterzuster, wonende te *Blerick*, gemeente *Maasbree*, provincie *Limburg*;

5º. *Johann Christian Otto Ficker*, geb. te *Würzburg* (*Beieren*) den 12 December 1892, koopman en fabrikant, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

6º. *Maria Wilhelmina Janssen*, weduwe van *Arnoldus Willemsen*, geb. te *Emmerik* (*Pruisen*) den 10 Februari 1868, zonder beroep, wonende te *Winz-Ruhr* (*Pruisen*);

7º. *Ida Lotte Kronenberg*, geb. te *Amsterdam* (*Noordholland*) den 7 Augustus 1910, onderwijzeres, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

8º. *Franz Joseph Leidecker*, geb. te *Duisburg*

(*Pruisen*) den 19 Augustus 1891, scheepsbevrachter, wonende te *Keulen* (*Pruisen*);

9°. *Augusta Henrietta Lescrauwaet*, geb. te *Gendbrugge* (*België*) den 14 April 1909, verpleegster, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

10°. *Jan Willem Hubert Luyten*, geb. te *Beek* (*Limburg*) den 1 September 1884, landbouwer, wonende te *Beek*, provincie *Limburg*;

11°. *Christine Luise Erna Niehaus*, geb. te *Steinhagen* (*Pruisen*) den 23 October 1898, klerk, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Josef Johann Pollman*, geb. te *Elten* (*Pruisen*) den 23 April 1876, landbouwer, wonende te *Elten* (*Pruisen*);

13°. *Anna Maria Reggers*, weduwe van *Karl Roth*, geb. te *Maastricht* (*Limburg*) den 27 Januari 1901, kamerverhuurster, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

14°. *Peter Gottfried Schweitzer*, geb. te *Stolberg* (*Pruisen*) den 19 September 1901, technicus, wonende te *Würselen* (*Pruisen*);

15°. *Józef Silberman*, geb. te *Tarnow* (*Polen*) den 1 April 1877, kapelmeester, wonende te *s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Friedrich Wilhelm Emil Spies*, geb. te *Duisburg* (*Pruisen*) den 2 April 1896, werkzaam aan de Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken, wonende te *Velsen*, provincie *Noordholland*;

17°. *Eduard Tatewossianz*, geb. te *Bakoe* (*Rusland*) den 12/25 April 1912, stuurman, wonende te *Terborg*, gemeente *Wisch*, provincie *Gelderland*;

18°. *Otto Wehrheim*, geb. te *Camberg* (*Hessen*) den 10 April 1880, bedrijfs-directeur der Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken, wonende te *Velsen*, provincie *Noordholland*;

19°. *Arthur Weiss*, geb. te *Berlijn* (*Pruisen*) den 18 Mei 1903, fotograaf, wonende te *Voorthuizen*, gemeente *Barneveld*, provincie *Gelderland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *August Carius*, geb. te *Essen* (*Pruisen*) den 31 October 1874, hoofd-koffiebrander, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, Van Schaïk.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 1201.

23 *April* 1936. WET, houdende naturalisatie van W. M. van Aken en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Wilhelmine Martine van Aaken* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* nº. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* nº. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Wilhelmine Martine van Aken*, geboren te *Brussel* (*België*), den 19 November 1874, zonder beroep, wonende te *Schaerbeek-Brussel* (*België*);

2°. *Gustav Walter Debbink*, geboren te *Elberfeld* (*Pruisen*), den 22 December 1904, bakker, wonende te *Soestdijk*, provincie *Utrecht*.

3°. *Christian Joseph Jessen*, geboren te *Havert* (*Pruisen*) den 23 October 1898, werkman, wonende te *Höngen* (*Pruisen*);

4°. *Georg Paul Karl Hermann Kolvenrodt*, geboren te *Hannover* (*Pruisen*), den 24 Juni 1900 planter, wonende te *Solal* (*Nederlandsch-Indië*);

5°. *Szmul Lipinski*, geboren te *Rusiec* (*Polen*), den 21 Juli/2 Augustus 1897, meesterknecht, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

6°. *Maria Luigjes*, geboren te *Hochheide* (*Pruisen*), den 30 Januari 1903, verkoopster, wonende te *Dormagen* (*Pruisen*);

7°. *Henri Peter Matthijs*, geboren te *Hamburg* (*Duitschland*), den 8 Februari 1901, machinist-bankwerker, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Maria Josefina Nijssen*, geboren te *Aken* (*Pruisen*), den 6 Augustus 1903, kantoorbediende, wonende te *Aken* (*Pruisen*);

9°. *Michel Moritz Rothschild*, geboren te *Gronau* (*Pruisen*), den 10 November 1882, koopman, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

10°. *Anna Elisabeth Schermers*, geboren te *Heidelberg* (*Baden*), den 24 Februari 1888 hoofdverpleegster, wonende te *Soerakarta* (*Nederlandsch-Indië*);

11°. *Paul Richard Georg Schmidt*, geboren te *Berlijn* (*Pruisen*), den 29 Augustus 1890, muziekhandelaar, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Louis Théodore Schoonwater*, geboren te *Parijs* (*Frankrijk*), den 12 Juli 1892, meubelmaker, wonende te *Parijs* (*Frankrijk*);

13°. *Augusta Gerarda Schwarz*, geboren te *Utrecht* (*Utrecht*), den 6 October 1907, onderwijzeres, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Laurentius Marie Schwarz*, geboren te *Amsterdam* (*Noordholland*), den 9 Maart 1906, technisch ambtenaar bij den Bond van Bedrijfsautohouders in Nederland, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Grete Segall*, geboren te *Czernowitz* (*Rumenië*), den 18 April 1911, zonder beroep, wonende te *Soerabaia* (*Nederlandsch-Indië*);

16°. *Dr. Isidor Segall*, geboren te *Tarnapol* (*Polen*), den 22 Februari 1886, gouvernementsarts, wonende te *Soerabaia* (*Nederlandsch-Indië*);

17°. *Alphons Willem Souren*, geboren te *Vaals* (*Limburg*), den 17 Juli 1894, koopman, wonende te *Vaals*, provincie *Limburg*;

18°. *Eduard Franz Conrad Startz*, geboren te *Aken* (*Pruisen*), den 20 Februari 1899, omroe-

per, wonende te *Blaricum*, provincie *Noordholland*;

19°. *Sally van Wien*, geboren te *Varel* (*Oldenburg*), den 11 Januari 1879, koopman, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*;

20°. *Käthe Helene Irene Witzenhausen*, geboren te *Erfurt* (*Pruisen*), den 12 Maart 1907, onderwijzeres, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*.

2. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Georg Johannes Paul Schmidt*, geboren te *'s-Gravenhage* (*Zuidholland*), den 5 Juni 1913, muziekhandelaar, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 23sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, V a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 1360.

9 *Januari* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R.K. gymnasium te *Rolduc*, verbonden aan de eerste afdeeling van het seminarie van het Bisdom te *Roermond*, gevestigd te *Rolduc*, gemeente *Kerkrade*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 18 November 1935, n°. 18891III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 9 October 1929 (*Staatsblad* n°. 451);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 December 1935, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 Januari 1936, n°. 23366, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 16 November 1935 het R.K. gymnasium te *Rolduc*, verbonden aan de eerste afdeeling van het seminarie van het Bisdom van *Roermond*, gevestigd te *Rolduc*, gemeente *Kerkrade*, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften, aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. S l o t e m a k e r d e B r u ï n e.

(*Uitgeg.* 21 *Januari* 1936.)

S. 1361.

27 *Januari* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing, overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet, van de afdeeling gymnasium van het Amsterdamsch lyceum te Amsterdam.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 5 December 1935, n°. 20264 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 5 Maart 1930 (*Staatsblad* n°. 61);

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1936, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Januari 1936, n°. 2173, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Januari 1936 de afdeeling gymnasium van het Amsterdamsch lyceum te Amsterdam opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften, aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 27sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. S l o t e m a k e r d e B r u ï n e.

(*Uitgeg.* 11 *Februari* 1936.)

S. 1362.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Ignatiuscollege te *Amsterdam* van de St. Willebrordusstichting gevestigd te *Amsterdam*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 13 Januari 1936, n°. 1112 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 13 Januari 1930 (*Staatsblad* n°. 13);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1936, nº. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Februari 1936, nº. 4763, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 16 November 1935 de afdeeling gymnasium van het St. Ignatius-college te *Amsterdam* van de St. Willebrordus-stichting, gevestigd te *Amsterdam*, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 20 *Maart* 1936.)

S. 1363.

4 *Maart* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Canisius-College te *Nijmegen* van de St. Willebrordusstichting te *Amsterdam*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 20 Januari 1936, nº. 1827 III, afdeeling Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 26 Februari 1930 (*Staatsblad* nº. 47);

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Februari 1936, nº. 24);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Februari 1936, nº. 5510, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 16 November 1935 de afdeeling gymnasium van het St. Canisiuscollege te *Nijmegen* van de St. Willebrordusstichting te *Amsterdam*, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 4den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 27 *Maart* 1936.)

S. 1364.

16 *April* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het Marnix-gymnasium te Rotterdam van de Vereeniging voor Middelbaar Onderwijs, Handelsonderwijs en Voorbereidend Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Rotterdam.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 Februari 1936, nº. 3889 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 30 Januari 1930 (*Staatsblad* nº. 32);

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, nº. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 April 1936, nº. 9226, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 Januari 1936 het Marnix-gymnasium te Rotterdam van de Vereeniging voor Middelbaar Onderwijs, Handelsonderwijs, en Voorbereidend Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Rotterdam, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 1 *Mei* 1936.)

S. 1380.

14 *Januari* 1936. BESLUIT, betreffende de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te *Noordwijk*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 Januari 1936, nº. 13082, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), zooals deze laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Van Ons besluit van 19 October 1922 (*Staatsblad* nº. 565), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 17 Juli 1934 (*Staatsblad* nº. 380) wordt:

a. Het eerste lid van artikel 2 gelezen:

Van voormelde stichting, bestaande uit elf paviljoenen en ééne woning, worden negen paviljoenen, de woning en het niet als gestichtsafdeeling bestemde gedeelte van het paviljoen II, genaamd „Wintertuin", gezamenlijk, onder de voorwaarden, vermeld in artikel 8*a*, aangewezen als een inrichting, die niet als gesticht voor zwakzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee zwakzinnigen worden verpleegd.

b. Het derde en vierde lid van artikel 2 gelezen:

In de inrichting, bedoeld in het eerste lid mogen niet meer dan 234 zwakzinnigen, 178 mannelijke en 56 vrouwelijke, verpleegd worden.

Evenwel mogen er gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1940 nog 20 mannelijke en 6 vrouwelijke zwakzinnigen verpleegd worden.

c. Het eerste en tweede lid van artikel 3 gelezen:

In het gesticht voor zwakzinnigen mogen niet meer dan 98 zwakzinnigen, 56 mannelijke en 42 vrouwelijke, verpleegd worden.

Evenwel mogen er gedurende het tijdvak, eindigende 31 December 1940, nog 10 mannelijke en 2 vrouwelijke zwakzinnigen verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 14den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Januari* 1936.)

S. 1381.

30 *Januari* 1936. BESLUIT, betreffende het sanatorium „Hebron", te *Amersfoort.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Januari 1936, nº. 918, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 2 van Ons besluit van 5 November 1932 (*Staatsblad* nº. 526) wordt gelezen:

„In de inrichting mogen niet meer dan 50 „mannen en 54 vrouwen verpleegd worden".

„In afwijking van het bepaalde in het eerste „lid van dit artikel mogen, gedurende een door „Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te „bepalen tijdvak, in genoemde inrichting ten „hoogste 66 vrouwen en 38 mannen worden „verpleegd".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 30sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg* 11 *Februari* 1936.)

S. 1382.

3 *Maart* 1936. BESLUIT, betreffende het St. Norbertusgesticht te *Elshout* gemeente *Drunen.*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 Februari 1936, Nº. 1765, Afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. Het „St. Norbertusgesticht" te *Elshout*, gemeente *Drunen*, staande onder bestuur van de Congregatie der Broeders van den H. Norbertus, gevestigd te *Elshout*, gemeente *Drunen*, wordt onder de voorwaarden, vermeld in artikel 2, aangewezen als eene inrichting, die niet als krankzinnigengesticht wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

2. Wij behouden Ons voor, die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

2. 1. Tot de inrichting wordt te allen tijde vrije toegang verleend aan diengene der inspecteurs, bedoeld in artikel 1 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), die door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken belast is met het toezicht op de inrichting.

2. Het bestuur van de inrichting, de geneeskundigen, aldaar werkzaam, benevens het overige personeel, geven den inspecteur de door hem verlangde inlichtingen.

3. Het bestuur draagt zorg, dat in de inrichting steeds aanwezig is een stel plattegrondteekeningen, waaruit de bestemming van alle vertrekken duidelijk blijkt; deze teekeningen worden den inspecteur te allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd.

4. Inzake veranderingen, welke ten gevolge zouden hebben, dat de inrichting niet meer geheel overeenstemt met de teekeningen, bedoeld in het vorige lid, wordt vooraf schriftelijk het advies ingewonnen van den inspecteur.

5. In elk voor meer dan één verpleegde bestemd slaapvertrek wordt op eene duidelijk zichtbare plaats aangegeven het aantal personen, waarvoor het vertrek bestemd is.

6. Door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen nadere voorschriften worden gegeven ten aanzien van het bepaalde in het derde en het vierde lid.

7. De verpleegden worden niet belemmerd, zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der Departementen van algemeen bestuur, tot den inspecteur en tot den officier van justitie.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 3den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936.)

S. 1383.

3 *Maart* 1936. BESLUIT, betreffende de inrichtingen voor krankzinnigen „Reinier van Arkel'' en „Voorburg''.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Februari 1936, nº. 1979, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884, (*Staatsblad* nº. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van artikel 4 van het Koninklijk besluit van 5 Augustus 1888 (*Staatsblad* nº. 113) en van artikel 9 van Ons besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* nº. 114), het volgende te bepalen:

De geneeskundige behandeling der gezamenlijke verpleegden in het gesticht „Reinier van Arkel'' te *'s-Hertogenbosch* en in „Voorburg'' te *Vught* wordt, te rekenen van 1 Januari 1936 af, opgedragen aan een geneesheer-directeur en ten minste zeven geneeskundigen.

Indien een geneeskundige is belast met de voor- en nazorg, wordt deze niet begrepen onder het bovengenoemde minimum getal geneeskundigen.

De geneesheer-directeur en de geneeskundigen mogen geen andere geneeskundige praktijk, tenzij consultatieve, uitoefenen. Zij moeten wonen in de nabijheid van de inrichting, waar zij werkzaam zijn.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken kan van laatstgenoemde bepaling in zeer bijzondere gevallen tot wederopzeggens ontheffing verleenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 3den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *Maart* 1936.)

S. 1384.

1 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 17 Februari 1932 (*Staatsblad* nº. 53), zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 28 Augustus 1935 (*Staatsblad* nº. 526), tot nadere vaststelling van eene formatie ten aanzien van het personeel bij den Pensioenraad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Maart 1936, nº. 313, afdeeling Pensioen en Wachtgelden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

In artikel 1 van Ons besluit van den 17den Februari 1932 (*Staatsblad* nº. 53), zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij Ons besluit van den 28sten Augustus 1935 (*Staatsblad* nº. 526) wordt de daarbij vastgestelde formatie ten aanzien van het personeel bij de Afdeeling Militaire Zaken met ingang van 1 April 1936 vervangen door:

1 commies;
1 adjunct-commies;
1 schrijver 1e klasse.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 1sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 14 *April* 1936.)

S. 1385.

7 *April* 1936. BESLUIT, betreffende de inrichting „Veldzicht'', te *Gorssel*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 April 1936, Nº. 2950, Afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* nº. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Aan Frida Schuitemaker, directrice van het anatorium „Den Oldenhof'', te *Gorssel*, wordt vergunning verleend, het gebouw „Veldzicht'' aldaar, met het daarbij behoorend terrein, tot een gesticht voor krankzinnigen in te richten, op de wijze, zooals dit, overeenkomstig de bij Ons besluit van 20 October 1915 (*Staatsblad* nº. 434) verleende vergunning, thans is ingericht.

2. In het gesticht mogen uitsluitend vrouwen, doch niet meer dan twaalf, verpleegd worden.

3. Zonder goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mag noch in de lokalen, noch in hunne bestemming eene verandering gemaakt worden, die invloed heeft op de plaatsruimte of den aanvoer van versche lucht in de voor de verpleegden bestemde dag- of nachtverblijven.

4. De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste één geneeskundige.

5. Een afschrift van dit besluit moet in het gesticht aanwezig zijn en aan den Inspecteurs voor het Staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten en aan den Officier van Justitie te allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd worden.

6. Ons besluit van 20 October 1915 (*Staatsblad* nº. 434) vervalt.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 7den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 21 *April* 2936.)

S. 1390.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet van in *Nederlandsch-Indië* verworven getuigschriften.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van

13 Februari 1936, nº. 676, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

de in 1936 afgegeven getuigschriften van de afdeeling gymnasium en van de afdeeling hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B van het Christelijk lyceum te *Bandoeng*, staande onder het bestuur van de Vereeniging „Het Christelijk Lyceum" te *Bandoeng*, van de afdeeling gymnasium, en van de afdeeling hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus B van het Bataviaasch lyceum, uitgaande van de Carpentier Altingstichting te *Batavia*, van de afdeeling B van de Roomsch-Katholieke Algemeene Middelbare school der Bellarminusstichting te *Batavia* en van de afdeeling B van de Salemba Algemeene Middelbare school te *Batavia* worden gelijkgesteld met het getuigschrift, bedoeld in artikel 11 der hooger-onderwijswet, met dien verstande, dat de bezitters van die getuigschriften, met uitzondering van het getuigschrift van de afdeeling gymnasium van het Christelijk lyceum te *Bandoeng* en van de afdeeling gymnasium van het Bataviaasch lyceum, slechts worden toegelaten tot de examens in de faculteiten der geneeskunde, der wis- en natuurkunde en der veeartsenijkunde, zoomede tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte en in de vereenigde faculteiten der wis- en natuurkunde en der letteren en wijsbegeerte.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936.)

S. 1391.

12 *Mei* 1936. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet van in *Nederlandsch-Indië* verworven getuigschriften.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 Mei 1936, nº. 1695, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

de in 1936 afgegeven getuigschriften van de afdeeling hoogere burgerschool met vijfjarigen cursus A van het Bataviaasch lyceum, uitgaande van de Carpentier Altingstichting te Batavia, worden gelijkgesteld met het getuigschrift, bedoeld in artikel 11 der hooger-onderwijswet, met dien verstande, dat de bezitters van deze getuigschriften worden toegelaten tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 12den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 26 *Mei* 1936.)

S. 1400.

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht, door ruiling, van gronden in de Gemeente *Alkmaar* aan de naamlooze vennootschap „Vereenigde Brandstoffenhandel N. V.", te *Alkmaar*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gebleken met de naamlooze vennootschap „Vereenigde Brandstoffenhandel N. V." te *Alkmaar* een ruiling aan te gaan van gronden in de Gemeente *Alkmaar*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De onderhandsche overdracht aan de naamlooze vennootschap „Vereenigde Brandstoffenhandel N. V.", te *Alkmaar*, van een gedeelte groot ongeveer 457 c.a. van het Staatsperceel, kadastraal bekend Gemeente *Alkmaar*, sectie C, N°. 3200, geconstateerd bij de akte van ruiling dd. 4 Mei 1935, welke in afschrift aan deze wet is gehecht, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 3 *Maart* 1936.)

De ondergeteekenden:

1. *a.* Ir. Cornelis Geertruyes Kraijenhoff van de Leur, Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in het Arrondissement Alkmaar van de Directie Noord-Holland, hiertoe gemachtigd door den Minister van Waterstaat (brief Directeur-Generaal van den Rijkswaterstaat dd. 20 Maart 1935 nr. 365 II),

b. Lodewijk van Buren Lensinck, Ontvanger der Registratie en Domeinen te Alkmaar, hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te Amsterdam dd. 5 December 1934 n°. 11010, gegrond op de missive van den Minister van Financiën dd. 4 December 1934 n°. 133 afd. Domeinen, te samen ten deze handelende namens den Staat der Nederlanden;

2. *a.* Jan Lakeman, brandstoffenhandelaar te Alkmaar, als Directeur, en

b. Dirk Geels, koopman te Alkmaar, als Commissaris der aldaar gevestigde naamlooze vennootschap „Vereenigde Brandstoffenhandel N. V." en tot het sluiten van deze overeenkomst gerechtigd volgens artikel 9 van de statuten der N. V.,

Verklaren:

voor wat den Staat betreft, onder voorbehoud van bekrachtiging bij de Wet, te hebben aangegaan de volgende overeenkomst van ruiling:

A. De Staat der Nederlanden staat af aan de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V., die zulks aanneemt:

het noordoostelijk gedeelte, groot 457 centiaren of zooveel meer of minder als bij latere opmeting vanwege het kadaster het afgestane zal blijken groot te zijn, van het perceel, kadastraal bekend Gemeente Alkmaar, sectie C n°. 3200, welk gedeelte met groene kleur is aangeduid op de hieronder aangebrachte teekening. [1]

B. De Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. staat af aan den Staat der Nederlanden (Departement van Waterstaat) die zulks aanneemt:

de zuidwestelijke gedeelten, groot 220, 140 en 37 centiaren of zooveel meer of minder als bij latere opmeting vanwege het kadaster het afgestane zal blijken groot te zijn, achtereenvolgens van de perceelen, kadastraal bekend Gemeente Alkmaar, sectie C nos. 1135, 2155 en 3363, welke gedeelten met roode kleur zijn aangeduid op de hierboven aangebrachte teekening. [1]

De verkoopwaarde van de van weerszijden afgestane eigendommen wordt geschat op twaalf duizend gulden (f 12,000). De Staat der Nederlanden betaalt als toegift aan de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. ter vergoeding van door haar als gevolg van deze overeenkomst te lijden bedrijfsschade de som van tien duizend gulden (f 10,000).

De ruiling geschiedt voorts onder de volgende bedingen:

Art. 1. De opstallen met afrasteringen, welke zich op het aan den Staat afgestane terrein bevinden, zullen binnen 2 maanden nadat deze overeenkomst bij de Wet is bekrachtigd, met fundamenten, putten enz. door of vanwege de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. van het terrein worden verwijderd, waarbij afbraak, die geacht wordt geen waarde te bezitten, haar eigendom wordt. Indien, na het verstrijken van den bedoelden termijn, de vermelde opstallen enz. niet zijn gesloopt en van het terrein verwijderd, kan de opruiming, zonder dat eenige inverzuimstelling noodig is, door of vanwege den Staat geschieden, zullen de afkomende materialen kunnen worden verkocht en behoudt de Staat het recht tot het instellen van een eisch tot schadevergoeding, indien mocht blijken, dat de gemaakte kosten de opbrengst overtreffen.

Art. 2. De juiste bepaling der wederzijds afgestane perceelsgedeelten is geschied door afbakening op het terrein door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat.

Art. 3. De onroerende goederen worden geleverd vrij van hypothecaire inschrijvingen, waarvan, voor zoover het aan den Staat afgestane betreft, zal moeten blijken door een getuigschrift van onbezwaardheid, afgegeven door den betrokken hypotheekbewaarder, ten minste één dag na de overschrijving van deze akte in de openbare registers, en voorts vrij van rechten en lasten, andere dan die, welke vóór 1 Januari 1934 in de openbare registers bekend waren. Over- of ondermaat van het geruilde zal tot geenerlei vordering aanleiding geven, terwijl partijen zijn gebonden tot vrijwaren als rechtens.

Art. 4. De Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. verbindt zich, zoo voor zich als voor hare rechtverkrijgenden, om de aan haar in eigendom afgestane, op het perceel n°. 3200 aanwezige woningen met bijbehoorende erven, voor zoo lang de Minister van Waterstaat zulks wenschelijk acht, doch uiterlijk tot het tijdstip waarop de Friesche brug over het Noordhollandsch kanaal door een andere brug zal zijn vervangen, in huur aan te bieden aan de door dien Minister aan te wijzen, bij gemelde brug werkzame beambten. De daarbij door de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. te bedingen huursommen mogen niet hooger zijn dan die, welke door de bedoelde beambten zouden worden betaald, indien de woningen eigendom van het Rijk waren gebleven.

Indien de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. reeds eerder over het haar in eigendom afgestane terrein wenscht te beschikken, is zij bevoegd om onder dezelfde voorwaarden als hierboven vermeld, aan de bedoelde brugbeambten in de plaats van de op perceel n°. 3200 aanwezige woningen, in huur aan te bieden andere woningen, die naar het oordeel van den Minister van Waterstaat in alle opzichten, dus ook wat de ligging betreft, voor het doel geschikt zijn.

Moeten de brugbeambten als gevolg van de toepassing van deze bepaling verhuizen, dan komen de verhuiskosten voor rekening van de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V.

Art. 5. De aanvaarding in genot van het wederzijds afgestane vindt plaats met den dag van de bekrachtiging van deze overeenkomst bij de Wet; de betaling van de toegift van f 10,000 zal geschieden op eene door de Vereenigde Brandstoffenhandel N. V. in te dienen declaratie vergezeld van het in artikel 3 bedoelde getuigschrift van onbezwaardheid en wel binnen 2 maanden na den dag van vorenbedoelde bekrachtiging der overeenkomst bij de Wet.

Art. 6. Alle lasten van het over en weer afgestane komen voor rekening van de nieuwe eigenaren met ingang van den 1sten Januari van het jaar volgende op dat waarin de bekrachtiging der overeenkomst bij de Wet plaats vindt.

Art. 7. Alle kosten, waartoe deze akte aanleiding geeft, komen ten laste van den Staat.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Alkmaar, den 4 Mei 1935.

Lensinck, C. G. Kraijenhoff v. d. Leur.

Ontv. Reg. en Dom. Lakeman.

D. Geels, Com.

[1] Deze teekening is niet opgenomen.

S. 1401.

26 *Maart* 1936. WET tot het aangaan van een of meer geldleeningen ten laste van het Rijk.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter aflossing van vlottende schuld een of meer geldleeningen ten laste van het Rijk aan te gaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Machtiging. Bedrag. Naam.

Art. 1. 1. Onze Minister van Financiën wordt gemachtigd tot het te gelde maken van schuldbewijzen ten laste van het Rijk tot zoodanig bedrag als noodig is ter verkrijging van eene som van ten hoogste f 300,000,000.

2. Die tegeldemaking kan geschieden hetzij in eens tot het geheele beloop van het in het vorig lid bedoeld bedrag, dan wel achtereenvolgens bij gedeelten van dat bedrag, op de tijdstippen, welke onze Minister van Financiën dienstig zal achten.

Uitvoeringsvoorschriften, Rekening. Schulddelging.

2. 1. De voorwaarden van de tegeldemaking der in artikel 1 bedoelde schuldbewijzen worden, met inachtneming van de voorschriften dezer wet, door Onzen Minister van Financiën vastgesteld.

2. Van de tegeldemaking dier schuldbewijzen wordt, voor elke leening als bedoeld in het tweede lid van artikel 1 afzonderlijk, eene rekening afgelegd, welke, na door de Algemeene Rekenkamer te zijn nagezien en accoord bevonden, aan de Staten-Generaal wordt medegedeeld.

3. De schuldbewijzen worden vóór de uitgifte door de Algemeene Rekenkamer geregistreerd en van een bewijs dier registratie voorzien.

4. Onverminderd het bepaalde in het volgend lid, zal de schuld, welke krachtens deze wet wordt gevestigd, worden gedelgd in ten hoogste 40 jaren, te beginnen in het jaar volgende op dat, waarin de tegeldemaking plaats vindt.

5. De bevoegdheid tot versterkte delging van de krachtens deze wet gevestigde schuld wordt voorbehouden.

6. De ingevolge toepassing van de beide vorige leden terugontvangen schuldbewijzen worden ter vernietiging bij de Algemeene Rekenkamer overgebracht.

Provisie.

3. 1. Bij rechtstreeksche tegeldemaking van de in artikel 1 bedoelde schuldbewijzen kan aan de bankiers, de makelaars in effecten en den commissionnairs in effecten, door wier tusschenkomst inschrijvingen voor die schuldbewijzen worden ingeleverd, over het nominaal bedrag der aan hen toegewezen schuldbewijzen, waarvoor het verschuldigde wordt gestort, eene provisie worden toegekend van ten hoogste 3/8 pct. (*drie achtsten ten honderd*).

2. In het geval, bij het vorig lid voorzien, kan mede aan de bankiers, van wier kantoren wordt gebruik gemaakt voor de bemiddeling bij de tegeldemaking, het in ontvangst nemen van inschrijvingen en stortingen en de afgifte der schuldbewijzen, over het nominaal bedrag der door hunne tusschenkomst uitgegeven schuldbewijzen eene vergoeding worden toegekend van ten hoogste 3/8 pct. (*drie achtsten ten honderd*).

Vrijstelling van belastingen.

4. Onder de in artikel 2 bedoelde voorwaarden kan worden opgenomen, dat krachtens deze wet uitgegeven schuldbewijzen, met de daarbij behoorende rentebewijzen, vrijgesteld zijn van alle Nederlandsche belastingen, welke van schuldbewijzen ten laste van *Nederland* en de daarbij behoorende rentebewijzen mochten geheven worden.

Vrijstelling van zegelrecht.

5. De biljetten van inschrijving voor en de nota's van toewijzing van de krachtens deze wet uitgegeven schuldbewijzen zijn vrij van zegelrecht.

Verjaring.

6. Het recht tot opvordering van het kapitaal der aflosbaar gestelde schuldbewijzen, welke krachtens deze wet zijn uitgegeven, vervalt tien jaren na den eersten dag waarop zij aflosbaar zijn.

Inwerkingtreding.

7. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Titel.

8. Deze wet kan worden aangehaald als „Leeningwet 1936" met bijvoeging van het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is opgenomen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

S. 1402.

26 *Maart* 1936. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht, door ruiling, van gronden onder *Meppel*, aan *J. Lier*, aldaar e. a.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den Staat medebrengt met J. Lier, veehouder te *Meppel* en anderen, een ruiling van gronden, gelegen onder de gemeente *Meppel*, aan te gaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan de onderhandsche overdracht, door ruiling, van gronden, gelegen onder de gemeente *Meppel*, met Jan Lier, veehouder te *Meppel* en anderen, geconstateerd bij akte, geteekend in de maand October 1935, waarvan afschrift aan deze wet is gehecht.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1*a*. Anton Hendrik Fabius, ingenieur van den Rijkswaterstaat in het Arrondissement Assen van de Directie Groningen, Friesland en Drenthe te Assen;

1*b*. Karel Willem Hendrik Elhorst, waarnemend Ontvanger der Registratie en Domeinen te Meppel, tezamen handelende namens

den Staat der Nederlanden, hiertoe onderscheidenlijk gemachtigd door den Minister van Waterstaat (brief Directeur-Generaal dd. 5 Juli 1935 n°. 385 II) en door den Directeur der Registratie en Domeinen te Leeuwarden bij brief dd. 24 Augustus 1935 n°. 4917 gegrond op de missive van den Minister van Financiën dd. 21 Augustus 1935 n°. 70 afdeeling Domeinen.

2a. Jan Lier, veehouder te Meppel

1°. voor zich, als eigenaar van de perceelen kadastraal bekend, gemeente Meppel Sectie B nummers 907 en 871 en als mede-eigenaar van het perceel Meppel Sectie B n°. 449.

2°. als vader uitoefenende de ouderlijke macht over zijn minderjarigen zoon Hendrik Lier, wonende te Meppel, die eigenaar is van het perceel kadastraal bekend, gemeente Meppel Sectie B nummer 906, daartoe gemachtigd door den Kantonrechter te Meppel volgens beschikking dd. 17 October 1935 n°. 553,

b. Hein Lier, zonder beroep, wonende te Meppel als mede-eigenaar van het perceel kadastraal bekend gemeente Meppel Sectie B nummer 449.

Zijn overeengekomen als volgt:

De Staat der Nederlanden staat, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet:

in eigendom af aan ondergeteekenden sub 2, die zulks aannemen:

De gedeelten van de twee aan den Staat der Nederlanden toebehoorende perceelen, kadastraal bekend gemeente Meppel, Sectie B nummers 450 en 872 welke liggen buiten de strook grond, reikende tot 17 M. ter weerszijden van de as van den ontworpen Rijksweg beoosten Meppel, respectievelijk voor elk der perceelen ter gezamenlijke grootte van ongeveer 40 en 89.25 aren, zooals een en ander in blauwe kleur is aangegeven op de door partijen gewaarmerkte aan deze akte gehechte teekening. Van deze afgestane gronden en van de nader te noemen toegift ontvangt de genoemde minderjarige Hendrik Lier in eigendom de strook grond gelegen tusschen het toekomstig Rijksweggebied en het perceel kadastraal bekend gemeente Meppel Sectie B nummer 906, aan de noordzijde begrensd door het verlengde van de grenslijn tusschen de perceelen nummers 906 en 796 en groot ongeveer 3.60 aren, de genoemde Hein Lier één honderd gulden (f 100) en de genoemde Jan Lier het overige.

Hiertegenover staan de ondergeteekenden sub 2 voornoemd in eigendom af aan den Staat der Nederlanden, die zulks aanneemt: de gedeelten van de vier perceelen, kadastraal bekend Gemeente Meppel Sectie B nummers 907—449—906 en 871, respectievelijk ter grootte van ongeveer 30-30; 7-20; 2.10; 19.75 aren, welke deel uitmaken van de voornoemde strook grond, reikende tot 17 Meter ter weerszijden van de as van den ontworpen Rijksweg beoosten Meppel, zooals in roode kleur is aangegeven op bovenbedoelde teekening. Onder de as van den ontworpen Rijksweg beoosten Meppel wordt hierbij verstaan de as, zooals deze door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat op het terrein is uitgebakend.

Na de toepassing van deze akte bij het kadaster treedt de uitkomst der eventueele meting zooals die uit de kadastrale stukken zal blijken, in de plaats van de bovenstaande omschrijving van de geruilde perceelen en van de teekening en zijn de kadastrale gegevens beslissend ten aanzien van de vraag naar hetgeen geruild is.

De ruiling geschiedt tegen betaling van een toegift groot twee honderd gulden (f 200) te betalen door den Staat der Nederlanden aan ondergeteekenden sub 2 en voorts onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. De ruiling heeft plaats onder verplichting tot vrijwaring als volgens de wet. De wederzijdsche overdracht geschiedt in den staat waarin de perceelen zich thans bevinden vrij van huur, vrij van hypothecaire of andere lasten en beslagen, zakelijke rechten of schuldplichtigheden, uitgezonderd de hierna te omschrijven erfdienstbaarheden, en zonder beperkende bepalingen.

2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte zal tot geenerlei vordering aanleiding geven.

Art. 2. 1. Partijen kunnen het geruilde over en weer in bezit en genot aanvaarden, terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen en de toegift is betaald.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door voornoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring, terwijl daarvan aan de wederpartij bij aangeteekend schrijven zal worden kennis gegeven.

Art. 3. 1. De door den Staat te betalen toegift zal worden voldaan door het Departement van Waterstaat, binnen vier weken nadat de overeenkomst in de openbare registers is overgeschreven en nadat door ondergeteekenden sub 2 een declaratie in tweevoud in goede orde is ingeleverd aan dat Departement, ingericht volgens een te verstrekken model en vergezeld van de noodige bescheiden waaronder een ten minste één dag na de overschrijving van deze akte in de openbare registers door den betrokken hypotheekbewaarder afgegeven verklaring, dat op het door den Staat verkregene geen hypothecaire inschrijvingen nóch beslagen rusten.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het over en weer afgestane geheven wordende, zijn van 1 Januari 1936 af voor rekening van de nieuwe eigenaren, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. De beoosten het toekomstige Rijksweggebied liggende gedeelten van de perceelen kadastraal bekend gemeente Meppel Sectie B nummers 907—449—450—872 en 871 worden met het recht van overweg om langs een aan de oostzijde van den Rijksweg te maken parallelweg te kunnen komen van en naar den Blankensteinweg, als volgt bezwaard: perceelen Meppel Sectie B:

Nummer 907 ten behoeve van de perceelen nummers 863 en 864 voorzoover gelegen beoosten het Rijksweggebied.

Nummer 449 ten behoeve van de perceelen nummers 907—863 en 864 voorzoover gelegen beoosten het Rijksweggebied. Nummer 450 ten behoeve van de nummers 449—907—863 en 864 voorzoover gelegen beoosten het Rijksweggebied. Nummer 872 ten behoeve van nummers 450—449—907—863 en 864 voorzoover

gelegen beoosten het Rijksweggebied. Nummer 871 ten behoeve van de nummers 872—450—449—907—863 en 864 voorzoover gelegen beoosten het Rijksweggebied.

Art. 6. 1. Voor het maken van den in artikel 5 genoemden parallelweg zal worden bestemd een strook grond, liggende ten oosten van en grenzende aan de oostelijke zijde van het toekomstige Rijksweggebied; het hiertoe noodige grondwerk zal bij den aanleg van de aardebaan van den Rijksweg door en op kosten van den Rijkswaterstaat worden uitgevoerd; het onderhoud komt daarna ten laste van de ondergeteekenden Jan en Hein Lier en hunne rechtverkrijgenden.

2. De bestaande slooten tusschen de perceelen kadastraal bekend gemeente Meppel Sectie B nummers 449 en 907, 450 en 906, 872 en 906, 872 en 796, en 871 en 796 zullen voorzoover gelegen buiten het toekomstige Rijksweggebied, door en op kosten van den Rijkswaterstaat worden gedempt bij den aanleg van de aardebaan van den verlegden Rijksweg.

Art. 7. De huur-overeenkomst tusschen den Staat en Jan Lier voornoemd, aangegaan bij huurcontract dd. 6 April 1933, wordt beëindigd op den datum der wettelijke goedkeuring van deze overeenkomst, waarbij de huursom evenredig naar het sedert 5 April 1935 verloopen tijdvak verschuldigd blijft.

Art. 8. Tot het in ontvangst nemen van de toegift en het verleenen van rechtsgeldige kwijting voor de gedane betaling is gemachtigd Jan Lier, veehouder te Meppel (Oosterboer) voornoemd.

Art. 9. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van genoemden Ontvanger.

De kosten op deze overeenkomst vallende, benevens die der aangehechte teekening komen ten laste van den Staat.

Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan de ondergeteekenden sub 2 uitgereikt.

Art. 10. Voor de tenuitvoerlegging dezer overeenkomst, wordt domicilie gekozen ten kantore van voornoemden Ontvanger.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Assen en Meppel in de maand October 1935.

J. Lier. A. H. Fabius.
H. Lier. Elhorst.

Ontvanger a.i. der Registratie en Domeinen te Meppel.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1520.

26 *Maart* 1936. WET tot bekrachtiging van overeenkomsten betreffende naastingsprijzen van drie locaalspoorwegen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de naastingsprijzen van drie locaalspoorwegen bij overeenkomsten zijn vastgesteld en deze overeenkomsten ingevolge artikel 1, tweede lid, der wet van 2 Juli 1934 (*Staatsblad*, n°. 346) bekrachtiging bij de wet behoeven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Worden bekrachtigd de in afschrift bij deze wet gevoegde overeenkomsten, door Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën aangegaan onder dagteekening van:

A. 22 Februari/8/15 Maart 1935 met de N. V. Locaal Spoorweg Maatschappij Dinxperlo—Varsseveld omtrent den spoorweg van *Dinxperlo* naar *Varsseveld*;

B. 12 Maart/2 April 1935 met de N. V. Spoorwegmaatschappij „de Veluwe" omtrent den spoorweg van *Nijkerk* over *Barneveld* naar *Ede*;

C. 9/23 October 1935 met de N. V. Lokaalspoorwegmaatschappij Hollands Noorderkwartier, in liquidatie, omtrent den spoorweg van *Medemblik* naar *Hoorn*.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 26sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Financiën,
Oud.
(*Uitgeg.* 7 *April* 1936.)

AFSCHRIFT.

A.

Tusschen
den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, als zoodanig den Staat vertegenwoordigende,

partij ter eenre

en
de N. V. Locaal-Spoorweg Maatschappij Dinxperlo—Varsseveld, gevestigd te *Dinxperlo*, in deze overeenkomst aangeduid als „D.V.", vertegenwoordigd door haren Directeur, ten deze handelende krachtens machtiging verleend door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders, gehouden den 29 November 1934

partij ter andere zijde

is onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Januari 1935 plaats hebbende naasting van den spoorweg van *Dinxperlo* naar *Varsseveld*, gaat die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom over aan den Staat.

Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan D.V. toebehooren of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaken, benevens alle aan D.V. toebehoorende roerende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar zijn.

D.V. verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks mocht noodig zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoelde onroerende goederen, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

D.V. wordt ontheven van de krachtens de

naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden roerenden inventaris, voor zoover zij deze laatsten op 1 Januari 1935 niet in eigendom mocht bezitten.

Art. 2. De Staat verbindt zich als naastingsprijs, bedoeld in art. 49 der Spoorwegwet aan D.V. te betalen een som van vijf en dertig duizend gulden (f 35,000).

De Staat zal op de ingevolge het eerste lid te betalen som inhouden het op 1 Januari 1935 opeischbare bedrag groot drie en twintig duizend gulden (f 23,000) door D.V. op 1 Januari 1935 ingevolge sommatie door den commissaris der na te melden geldleening verschuldigd wegens door haar onder verband van hypotheek op den bovenvermelden genaasten spoorweg geleende en nog niet terugbetaalde gelden, te weten zes en veertig nog niet afgeloste obligatiën elk groot f 500 behoorende tot de 3½ % obligatieleening groot vijf en dertig duizend gulden (f 35,000) bedoeld in de akte van hypotheekstelling, den 9en April 1907 voor notaris K. Gordon te Dinxperlo verleden. De Staat verbindt zich het ingehouden bedrag aan de houders van voormelde obligatiën uit te keeren, verhoogd met een rente van 4 % te berekenen sedert 1 Januari 1935 tot den dag der betaling en D.V. te vrijwaren voor namaning ter zake van bedoelde leening.

De Staat verbindt zich over het verschil tusschen de voornoemde bedragen van f 35,000 en f 23,000 te weten over twaalf duizend gulden (f 12,000) eene rente van 4 % 's jaars aan D.V. te vergoeden, te berekenen sedert 1 Januari 1935 tot den dag der betaling.

D.V. verklaart den genoemden naastingsprijs te aanvaarden.

Art. 3. De kosten dezer in tweevoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend

te Nijkerk den 22 Februari 1935.

N. V. Locaal Spoorweg Maatschappij Dinxperlo—Varsseveld.

De Directeur,
(get.) van Kluyve.

te 's-Gravenhage den 8 Maart 1935. / 15 Maart 1935.

De Minister van Waterstaat,
(get.) van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

AFSCHRIFT.

B.

Tusschen den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, en de N. V. Spoorwegmaatschappij „de Veluwe", gevestigd te *Barneveld*, in deze overeenkomst aangeduid als „de Veluwe", vertegenwoordigd door haren Voorzitter en den Secretaris-Boekhouder, handelende krachtens machtiging, verleend door de Algemeene Vergadering van Aandeelhouders gehouden den 21 December 1934 is onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Januari 1935 plaats hebbende naasting van den spoorweg van *Nijkerk* over *Barneveld* naar *Ede*, gaat die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom over aan den Staat.

Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan „de Veluwe" toebehooren of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaken, benevens alle aan „de Veluwe" toebehoorende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar zijn.

„De Veluwe" verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks mocht noodig zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoelde onroerende goederen, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

„De Veluwe" wordt ontheven van de krachtens de naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden roerenden inventaris, voor zoover zij dezen laatsten op 1 Januari 1935 niet in eigendom mocht bezitten.

Art. 2. De Staat verbindt zich als naastingsprijs, bedoeld in art. 49 der Spoorwegwet aan „de Veluwe" te betalen een som van vierhonderd drie en twintig duizend zevenhonderd vijf en twintig gulden en vijf cent (f 423,725.05) onder bijberekening van eene rente van 4 % 's jaars sedert 1 Januari 1935 tot den dag der betaling.

„De Veluwe" verklaart den genoemden naastingsprijs te aanvaarden.

Art. 3. De kosten dezer in tweevoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend

te Barneveld den 12 Maart 1935.

De N. V. Spoorwegmaatschappij „de Veluwe",

Voorzitter,
(get.) J. v. Nagell.

Secretaris-Boekhouder,
(get.) B. Plaizier.

te 's-Gravenhage, den 2 April 1935.

De Minister van Waterstaat,
(get.) van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

AFSCHRIFT.

C.

Tusschen
den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, als zoodanig den Staat vertegenwoordigende,

partij ter eenre

en

de Naamlooze Vennootschap N. V. Lokaalspoorweg Maatschappij „Hollands Noorder Kwartier" in liquidatie, gevestigd te *Medemblik*, in deze overeenkomst aangeduid als H.N.K., vertegenwoordigd door haar Bestuur, ingevolge art. 40 harer Statuten, belast met de liquidatie, bestaande dit Bestuur uit de Heeren:

1. Peter Christianus Josephus Peters, Burgemeester der Gemeente *Medemblik*, en wonende aldaar,
2. Simon Zijp Janszoon, dijkgraaf van het Ambacht van West-Friesland, genaamd „De Vier Noorder Koggen" wonende te *Abbekerk*,
3. Jacob Henricus Avis, Burgemeester der Gemeente *Midwoud* en wonende aldaar,

allen benoemd tot lid van gemeld Bestuur in eene algemeene vergadering van aandeelhouders dier vennootschap den 28en Mei 1935 gehouden,

partij ter andere zijde

is onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Januari 1935 plaats hebbende naasting van den spoorweg van *Medemblik* naar *Hoorn* gaat die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom over aan den Staat.

Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan H.N.K. toebehooren of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaken, benevens alle aan H.N.K. toebehoorende roerende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar zijn.

H.N.K. verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks mocht noodig zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoelde onroerende goederen, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

H.N.K. wordt ontheven van de krachtens de naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden roerenden inventaris, voor zoover zij dezen laatsten op 1 Januari 1935 niet in eigendom mocht bezitten.

Art. 2. De Staat verbindt zich als naastingsprijs, bedoeld in art. 49 der Spoorwegwet aan H.N.K. te betalen een som van tweehonderd zes en tachtig duizend zevenhonderd acht en twintig gulden, twee en veertig cent (f 286,728.42) onder bijberekening van eene rente van 4 % 's jaars sedert 1 Januari 1935 tot den dag van betaling.

H.N.K. verklaart den genoemden naastingsprijs te aanvaarden.

Art. 3. De kosten dezer in tweevoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend

te Medemblik, den 9 October 1935.

N. V. Lokaalspoorweg Maatschappij „Hollands Noorderkwartier" in liquidatie,

Het Bestuur:
(get.) P. C. J. Peters.
(get.) S. Zijp Jzn.
(get.) J. H. Avis.

te 's-Gravenhage, den 23 October 1935.

De Minister van Waterstaat,
(get.) van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

S. 1800. ———

26 *Maart.* 1936. WET tot verklaring van het algemeen nut der onteigening, met toepassing van de wet van 27 Maart 1915 (*Staatsblad* 171), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1932 (*Staatsblad* 342), van perceelen, erfdienstbaarheden en andere zakelijke rechten, noodig voor werken ter zake van rioleering te Apeldoorn.

S. 2300. ———

9 *Januari* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Woensdrecht* van 28 December 1935, strekkende tot benoeming, met ingang van 28 December 1935, van den heer *H. A. M. Jacobs* tot secretaris van die gemeente.

Geschorst tot 1 Juli 1936.

S. 2301. ———

14 *Januari* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Winkel* van 27 December 1935, strekkende tot benoeming van *P. J. Korver* tot secretaris dier gemeente.

Geschorst tot 1 Juli 1936.

S. 2302. ———

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Hulsberg* van 24 Januari 1936, strekkende tot opheffing van het maskeradeverbod gedurende de carnavalsdagen.

Geschorst tot 24 Januari 1937.

S. 2303. ———

9 *Maart* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Sambeek* van 22 Februari 1936, strekkende tot benoeming van *G. H. Kusters* tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 Juli 1936.

S. 2304.

13 *Maart* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Veen* van 28 Februari 1936, strekkende tot benoeming van *J. G. W. Schouten* tot secretaris-ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 Augustus 1936.

S. 2305.

25 *Maart* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* van 27 November 1935, n°. 805, strekkende:

1°. tot wijziging, met ingang van 1 Januari 1936, van de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920, en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen;

2°. tot verhooging, in verband daarmede, van volgnummer 895*h* der ontwerpgemeentebegrooting voor 1936.

Verlengd tot 1 October 1936.

S. 2306.

28 *Maart* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* van 27 November 1935, N°. 791, strekkende:

1°. tot wijziging van de verordening tot regeling van het Openbaar Gewoon en Uitgebreid Lager Onderwijs te *Amsterdam*;

2°. tot regeling van de wijze, waarop de hiervoren onder 1°. bedoelde wijziging zal worden ingevoerd.

Verlengd tot 1 October 1936.

S. 2307.

14 *April* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Kerkwerve* van 30 December 1935, strekkende tot benoeming van *L. van der Wekken Mzn.*, tot lid van het burgerlijk armbestuur aldaar.

Geschorst tot 1 October 1936.

S. 2308.

24 *April* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Zaandijk* d.d. 10 Maart 1936, waarbij aan het Vredes-Comité „Zaanstreek", waarvan het secretariaat is gevestigd te *Wormer*, toestemming is verleend tot het houden van een geldinzameling op 3 Mei 1936 en de opbrengst te mogen aanwenden tot het steunen van de achtergebleven gezinnen der dienstweigeraars.

Geschorst tot 1 October 1936.

S. 2309.

12 *Mei* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Koninklijk besluit van 31 December 1935 (*Staatsblad* n°. 852), tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Groesbeek* van 19 December 1935, strekkende tot intrekking van het gedeelte van het raadsbesluit van 29 Juli 1935, waarbij is besloten tot niet-toelating van zes op 27 Juni 1935 gekozen raadsleden en deze zes leden nog als zoodanig toe te laten.

Ingetrokken 12 Mei 1936.

S. 2310.

25 *Mei* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Almelo* van 30 April 1936, strekkende tot toekenning van wachtgeld, volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente *Almelo*.

Geschorst tot 1 September 1936.

S. 2320.

18 *Januari* 1936. BESLUIT tot schorsing tot 1 Augustus 1936 van het besluit van den raad der gemeente *Zuilichem*, van 19 December 1935, tot toelating van eenige kinderen, wonende te *Nieuwaal*, gemeente *Gameren*, tot de openbare lagere school te *Zuilichem*.

Geschorst tot 1 Augustus 1936.

S. 2321.

28 *April* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing tot 1 October 1936 van het besluit van den raad der gemeente *Lemsterland* van 31 October 1935, voor zoover daarbij aan *S. Harsma* en *K. Huitema* een tegemoetkoming, als bedoeld bij artikel 13 der Lager-onderwijswet 1920, is verleend.

Verlengd tot 1 October 1936.

S. 2340.

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Woensdrecht* dd. 28 December 1935, strekkende tot benoeming van *H. A. M. Jacobs* tot secretaris dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 Januari 1936, N°. 654 I, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Woensdrecht* in zijn vergadering van 28 December 1935 heeft besloten tot benoeming, met ingang van 28 December 1935, van H. A. M. Jacobs tot secretaris dier gemeente;

Overwegende, dat bij Par. 17 van de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, in werking getreden op 1 Januari 1936, Wij Ons o.m. de bevoegdheid hebben voorbehouden, de gemeenten van 5000 zielen en daar beneden

aan te wijzen, waarin de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed;

dat Wij Ons deze bevoegdheid hebben voorbehouden, met het oog op de onder de huidige tijdsomstandigheden zoozeer noodzakelijke verlaging van de openbare uitgaven;

dat een mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven wordt te niet gedaan, indien een gemeente van 5000 zielen of daar beneden, alwaar het ambt van burgemeester vacant is, kort voordat Wij hebben kunnen bepalen, dat in die gemeente de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed, uit eigen beweging in de vacature van secretaris voorziet, daarmede de mogelijkheid van verlaging der openbare uitgaven door toepassing van bovenbedoelde wetsbepaling grootendeels te niet doende; zijnde er alsdan slechts één persoon, die door Ons tot burgemeester zoude kunnen worden benoemd;

dat het nagenoeg geheel teniet doen van deze mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven, gelet op de huidige tijdsomstandigheden, is in strijd met het algemeen belang;

dat mitsdien de raad der gemeente *Woensdrecht*, door zijn vorengenoemd besluit te nemen, heeft gehandeld in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 Januari 1936, N°. 31);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Februari 1936, N°. 1884, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voornoemd besluit van den raad der gemeente *Woensdrecht* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936.)

S. 2341.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Winkel* d.d. 27 December 1935, strekkende tot benoeming van *P. J. Korver* tot secretaris dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Januari 1936, n°. 1388, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad der gemeente Winkel in zijn vergadering van 27 December 1935 heeft besloten tot benoeming van P. J. Korver tot secretaris dier gemeente;

O. dat bij § 17 van de wet van 29 November 1935, S. 685, in werking getreden 1 Januari 1936, Wij Ons onder meer de bevoegdheid hebben voorbehouden, de gemeenten van 5000 zielen en daar beneden aan te wijzen, waarin de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed;

dat Wij Ons deze bevoegdheid hebben voorbehouden met het oog op de onder de huidige tijdsomstandigheden zoozeer noodzakelijke verlaging van de openbare uitgaven;

dat een mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven grootendeels wordt te niet gedaan, indien een gemeente van 5000 zielen of daarbeneden, kort voordat Wij hebben kunnen bepalen, dat in die gemeente de bediening van secretaris door den burgemeester wordt bekleed, uit eigen beweging in de vacature van secretaris voorziet door benoeming van een ander persoon dan den burgemeester dier gemeente;

dat het nagenoeg geheel te niet doen van deze mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven, gelet op de huidige tijdsomstandigheden, is in strijd met het algemeen belang;

dat mitsdien de raad der gemeente Winkel, door zijn vorengenoemd besluit te nemen, heeft gehandeld in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Februari 1936, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Februari 1936, n°. 4319, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voornoemd besluit van den raad der gemeente Winkel van 27 December 1935 te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 6 *Maart* 1936.)

S. 2342.

22 *Februari* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Ameland* van 10 December 1935, n°. 670, strekkende tot het verleenen van niet eervol ontslag aan *T. Venstra*, architect dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Februari 1936, n°. 26579, afdeeling Ambtenarenzaken, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Ameland van 10 December 1935, n°. 670, waarbij aan T. Venstra, architect dier gemeente, met ingang van 1 Januari 1936 niet eervol ontslag als zoodanig werd verleend;

O. dat blijkens bovengenoemd raadsbesluit aan den gemeentearchitect T. Venstra, niet eervol ontslag is gegeven op grond, dat hij de gemeentebelangen niet zou hebben behartigd;

dat alzoo dit ontslag is te beschouwen als een straf, bedoeld in het eerste lid, onder *f*, van artikel 39 van het Ambtenarenreglement der gemeente Ameland;

dat voorts artikel 42 van evengenoemd Ambtenarenreglement o. m. voorschrijft, dat de ambtenaar vóór de oplegging eener straf dient te worden gehoord; dat zulks niet is geschied en dat ook de besprekingen, die op 15 October

1935 en 20 November 1935 hebben plaats gehad in de vergadering van burgemeester en wethouders dier gemeente, waarbij de gemeentearchitect Venstra voornoemd, is aanwezig geweest, niet zijn te beschouwen als een hooren in den zin van genoemd artikel 42, zoodat hem de straf van niet eervol ontslag is opgelegd, zonder dat hij daarover door of vanwege den Raad, die tot het opleggen van die straf bevoegd is, is gehoord;

dat mitsdien de oplegging dezer straf is geschied in strijd met het bepaalde in artikel 42 van het gemeentelijk Ambtenarenreglement en alzoo in strijd met artikel 125 der Ambtenarenwet 1929;

dat immers de bedoeling van evengenoemd wetsartikel zou worden verijdeld, indien het den raad, nadat deze voorschriften ter uitvoering van evengenoemd wetsartikel heeft vastgesteld, zou vrijstaan naar believen van die voorschriften af te wijken;

dat voorts de stemming over het voorstel tot ontslag schriftelijk heeft plaats gehad, terwijl artikel 55 der gemeentewet voorschrijft, dat alleen bij het doen van keuzen, voordrachten of aanbevelingen van personen moet worden afgeweken van den algemeenen regel, dat mondeling wordt gestemd;

dat het voorstel tot het geven van ontslag niet valt onder deze uitzonderingsgevallen, zoodat het besluit tot het verleenen van ontslag aan meergenoemden gemeentearchitect T. Venstra, is tot stand gekomen op een wijze, die strijdig is met artikel 55 der gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Februari 1936, nº. 26);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 Februari 1936, nº. 26802, Afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd besluit van den raad der gemeente Ameland te vernietigen wegens strijd met artikel 125 der Ambtenarenwet 1929 en artikel 55 der gemeentewet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Ober-Reimswaldau, den 22sten Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 10 *Maart* 1936.)

S. 2343.

22 *April* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Sambeek* dd. 22 Februari 1936, strekkende tot benoeming van *G. H. Kusters* tot ontvanger dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 Maart 1936, nº. 8301, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende dat de raad der gemeente *Sambeek* bij zijn besluit van 22 Februari 1936 in de aldaar bestaande vacature van ontvanger heeft voorzien door benoeming van G. H. Kusters;

dat G. H. Kusters niet is secretaris dier gemeente;

Overwegende, dat Wij, ingevolge artikel 105 der gemeentewet, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* nº. 685, bij Ons besluit van 28 Januari 1936, nº. 23, de gemeente *Sambeek* hebben aangewezen als gemeente waar de bediening van secretaris en die van ontvanger door denzelfden persoon worden bekleed;

dat de raad der gemeente *Sambeek* derhalve niet bevoegd was, in de vacature door benoeming van een afzonderlijken ontvanger te voorzien en, zulks doende, heeft gehandeld in strijd met artikel 105 der gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 April 1936, nº. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van 17 April 1936, nº. 11347, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente *Sambeek* dd. 22 Februari 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 22sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 5 *Mei* 1936.)

S. 2360.

18 *Januari* 1936. BESLUIT tot vernietiging wegens strijd met de wet van het besluit van den raad der gemeente *Wijk c. a.*, van 13 November 1935, waarbij wegens daling van het leerlingenaantal aan de openbare lagere school te *Wijk*, in die gemeente, is besloten met ingang van 1 Januari 1936

I. een der betrekkingen van onderwijzeres op te heffen;

II. eervol ontslag te verleenen uit die betrekking aan *Afke Jacoba Schmidt.*

Wij WILHELMINA, enz.:

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 14 December 1935, nº. 12397 II, afdeeling Lager Onderwijs, en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 19 December 1935, nº. 29562, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging wegens strijd met de wet van het besluit van den raad der gemeente *Wijk c. a.*, van 13 November 1935, waarbij wegens daling van het leerlingenaantal aan de openbare lagere school te *Wijk*, in die gemeente, is besloten met ingang van 1 Januari 1936.

I. een der betrekkingen van onderwijzeres op te heffen;

II. eervol ontslag te verleenen uit die betrekking aan Afke Jacoba Schmidt;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Wijk c. a.* dit besluit heeft genomen op voorstel van een zijner leden en niet overeenkomstig artikel 38, eerste lid, onder *b*, der Lager-Onderwijswet 1920 op voordracht van burgemeester

en wethouders of van den inspecteur van het lager onderwijs;

Overwegende, dat dit besluit mitsdien met evengemelde wetsbepaling in strijd is;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet en op artikel 38, eerste lid, onder *b*, der Lageronderwijswet 1920;

Den Raad van State gehoord, advies van 7 Januari 1936, n°. 37;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers, van 11 Januari 1936, n°. 287 I, afdeeling Lager Onderwijs, en van 15 Januari 1936, n°. 764, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bovenvermeld besluit van den raad der gemeente *Wijk c. a.*, van 13 November 1935, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 18den Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 4 *Februari* 1936.)

S. 2380.

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffend besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 24 October/5 November 1934, G. S. n°. 47, 3e afdeeling, van het besluit van den raad der gemeente *Gouda* van 19 Januari 1934, tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente *Gouda* toegekende c.q. toe te kennen pensioenen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Gouda tegen het besluit van Ged. Staten van Zuidholland van 24 October/5 November 1934, G. S. n°. 47, 3e Afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente van 19 Januari 1934, tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente Gouda toegekende c.q. toe te kennen pensioenen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 13 Februari 1935, n°. 91, 17 April 1935, n°. 81/91/52, en 28 Augustus 1935, n°. 81/91/97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Februari 1936, n°. 29824, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad van Gouda in zijne vergadering van 19 Januari 1934 heeft besloten, behoudens goedkeuring van Ged. Staten, met ingang van 1 Maart 1934 op de aan oud-wethouders dier gemeente toegekende c.q. toe te kennen pensioenen ingevolge de verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 29 Augustus 1927, gemeenteblad n°. 483, juncto het raadsbesluit van 19 December 1919, gemeenteblad n°. 379, eene korting toe te passen van 5 pct. 's jaars;

dat Ged. Staten van Zuidholland bij hun bovenvermeld besluit aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat — aannemende, dat het uit een wettelijk oogpunt mogelijk is op de aan oud-wethouders toegekende pensioenen eene korting toe te passen — dit dan echter alleen in geval van noodzakelijkheid toelaatbaar zou kunnen worden geacht; dat in het onderwerpelijke geval van deze noodzakelijkheid niet is gebleken; dat het vorenstaande evenzeer geldt ten aanzien van de vermindering, welke de pensioenen die te zijner tijd zullen worden toegekend aan de oud-wethouders, die thans nog niet in de termen voor pensioen vallen, krachtens dit besluit zullen ondergaan;

dat van dit besluit de raad van Gouda bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat naar 's raads meening de door Ged. Staten bedoelde noodzakelijkheid vaststaat, nu ten gevolge van de financieele omstandigheden alle uitgaven moeten worden verminderd; dat het niet aangaat bij de herhaaldelijk toegepaste verlaging van salarissen en loonen de pensioenen der wethouders ongerept te laten;

O. dat eene korting van 5 pct. 's jaars op de aan de oud-wethouders der gemeente Gouda toegekende c.q. toe te kennen pensioenen ingevolge de verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 29 Augustus 1927, gemeenteblad n°. 483, juncto het raadsbesluit van 19 December 1919, gemeenteblad n°. 379, met het oog op de daling van den levensstandaard niet onredelijk moet worden geacht;

dat op dezen grond de invoering van de korting reeds gerechtvaardigd is;

dat in deze omstandigheden de invoering van de korting niet afhankelijk dient te worden gesteld van den financieelen toestand der gemeente;

dat derhalve Ged. Staten ten onrechte aan het raadsbesluit de goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuidholland van 24 October/5 November 1934, G. S. n°. 47, 3e afdeeling, aan het besluit van den raad der gemeente Gouda van 19 Januari 1934 tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente Gouda toegekende c.q. toe te kennen pensioenen alsnog goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met het begeleidend rapport van Onzen genoemden Minister, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 3 *Maart* 1936.)

N°. 29824.

BINNENLANDSCH BESTUUR.

Beroep raad der gemeente Gouda.

's-Gravenhage, 5 Febr. 1936.

Aan de Koningin.

Eerbiedig veroorloof ik mij Uwer Majesteit hierbij aan te bieden het rechtstreeks in mijne handen gesteld advies van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, van 13 Februari 1935, n°. 91, betreffende het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Gouda tegen het besluit van Ged. Staten van Zuidholland van 24 October /5 November 1934 G. S. n°. 47, 3e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente van 19 Januari 1934 tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente Gouda toegekende c.q. toe te kennen pensioenen.

Blijkens dit advies neemt de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur het standpunt in, dat het in het algemeen, buiten geval van uiterste noodzaak, niet aangaat tot korting op reeds verleende pensioenen over te gaan. Zij is van oordeel, dat, al moge de financieele toestand der gemeente Gouda een zuinig en omzichtig beleid vorderen, deze toestand toch niet zoo zorgwekkend is, dat zoodanige noodzaak ten aanzien van deze gemeente geacht zou moeten worden aanwezig te zijn.

De Afdeeling meent ten slotte, dat het betoog van den raad van Gouda, dat het niet zou aangaan, bij de herhaaldelijk toegepaste verlaging van salarissen en loonen de pensioenen der wethouders ongerept te laten, niet opgaat, aangezien een toegekend pensioen, dat, naar hare meening, als een deel der belooning voor de in het verleden ten volle gepresteerde diensten moet worden beschouwd, met het salaris van een ambtenaar, wiens dienstverband nog bestaat, niet kan worden vergeleken.

De Afdeeling is op deze gronden van oordeel, dat Ged. Staten terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden.

Aangezien ik dit standpunt niet juist acht, ben ik krachtens de algemeene machtiging van Uwe Majesteit van 29 Maart 1926, n°. 20, bij schrijven van 4 April 1935, n°. 5664, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, met de Afdeeling terzake in nader overleg getreden. In dit schrijven deelde ik mede, dat het door de Afdeeling ingenomen standpunt, betreffende het wezen van een pensioen, hetwelk vroeger werd ingenomen, sedert lang heeft plaats gemaakt voor de zienswijze van de Staatscommissie-De Meester, dat in het pensioen het resultaat moet worden gezien van samenwerking van publiek gezag en ambtenaar om dezen bij ouderdom en invaliditeit een voldoende levensonderhoud te verzekeren. In verband hiermede — zoo schreef ik aan de Afdeeling — kan de hier bedoelde overweging in de voorgedragen uitspraak, naar mijne meening niet worden gehandhaafd.

In haar nader advies van 17 April 1935, n°. 81/91/52, gericht tot Uwe Majesteit, en weder rechtstreeks in mijne handen gesteld, deelt de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur mede, dat zij, op grond van het door mij aangevoerde, termen vindt Uwer Majesteit een gewijzigd ontwerp-besluit eerbiedig ter bekrachtiging aan te bieden.

Blijkens dit ontwerp-besluit blijft de Afdeeling haar standpunt, neergelegd in haar advies van 13 Februari 1935, n°. 91, innemen. Alleen overweegt zij niet langer, dat een toegekend pensioen als een deel der belooning voor in het verleden ten volle gepresteerde diensten moet worden beschouwd.

Aangezien ik mij met den inhoud van het gewijzigde ontwerp-besluit niet kon vereenigen ben ik, bij schrijven van 15 Augustus 1935 n°. 12633, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, nogmaals met de Afdeeling ter zake in nader overleg getreden. In dit schrijven deelde ik mede, dat de Regeering van meening is, dat pensioenen, evenals de jaarwedden niet ontrokken zijn aan de schommelingen in het levenspeil en dat zulks onder meer bleek uit het feit, dat aanvankelijk in het wetsontwerp tot verlaging van openbare uitgaven een voorstel tot pensioensvermindering was opgenomen; dat deze zienswijze ook ligt in het ontwerp van wet, hetwelk bij de Staten-Generaal toentertijd aanhangig was, tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922, S. 240, van de Wet van 28 Mei 1925, S. 216, van de gemeentewet, van de provinciale wet, van de Wet van 30 Juni 1923, S. 307 en van de Wet van 17 Juli 1923, S. 364, (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, zitting 1934/1935, n°. 423), alsmede in het wetsontwerp tot wijziging van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925, S. 294, (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, zitting 1934/1935, n°. 225). In het in de tweede plaats genoemd wetsontwerp — zoo schreef ik aan de Afdeeling — wordt in artikel 10 voorgeschreven verlaging van wethouderspensioenen met 10 pct., wanneer de salarissen der wethouders vergeleken met die op het tijdstip van pensionneering 10 pct. of meer zijn gedaald, terwijl voor de zittende wethouders verlaging van de pensioensuitzichten in verband met de tijdsomstandigheden mogelijk wordt gemaakt zonder eenige beperking.

Naar mijn oordeel — zoo schreef ik voorts aan de Afdeeling — is een verlaging van 5 pct. zooals deze door den raad van Gouda voor de wethouderspensioenen is bepaald, gezien de daling van den levensstandaard, niet onredelijk.

In verband hiermede verzocht ik de Afdeeling het onderwerpelijke beroep van den raad van Gouda in nadere overweging te nemen.

In haar nader advies van 28 Augustus 1935, n°. 81/91/97, gericht tot Uwe Majesteit, doch wederom rechtstreeks in mijne handen gesteld, deelt de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur mede, dat gezette overweging van het door mij in laatstgenoemd schrijven aangevoerde haar geen aanleiding heeft gegeven aan Uwe Majesteit een ontwerp-besluit tot vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten ter bekrachtiging aan te bieden en dit te minder, omdat de Staten-Generaal in deze nog geen uitspraak hadden gedaan ten gunste van het door mij ingenomen standpunt.

Zij is intusschen wel bereid de principieele motiveering, waarmede ik mij niet kan vereenigen, door een andere overweging te vervangen.

In verband met het vorenstaande geeft de

Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur Uwer Majesteit eerbiedig in overweging het ontwerpbesluit, zooals dit bij haar laatstgenoemd advies is gevoegd, te bekrachtigen.

Dit ontwerp-besluit luidt aldus:

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente *Gouda* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 24 October/5 November 1934, G. S. n°. 47, 3e Afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente van 19 Januari 1934, tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente *Gouda* toe te kennen of toegekende pensioenen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 13 Februari 1935, n°. 91, 17 April 1935, n°. 81/91/52, en 28 Augustus 1935, n°. 81/91/97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van

Overwegende, dat de raad van *Gouda* in zijne vergadering van 19 Januari 1934 heeft besloten, behoudens goedkeuring van Gedeputeerde Staten, met ingang van 1 Maart 1934 op de aan oud-wethouders dier gemeente toegekende c.q. toe te kennen pensioenen ingevolge de verordening, vastgesteld bij raadsbesluit van 29 Augustus 1927, gemeenteblad n°. 483, juncto het raadsbesluit van 19 December 1919, gemeenteblad n°. 379, eene korting toe te passen van 5 pot. 's jaars;

dat Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* bij hun bovenvermeld besluit aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat — aannemende, dat het uit een wettelijk oogpunt mogelijk is op de aan oud-wethouders toegekende pensioenen eene korting toe te passen — dit dan echter alleen in geval van noodzakelijkheid toelaatbaar zou kunnen worden geacht; dat in het onderwerpelijke geval van deze noodzakelijkheid niet is gebleken; dat het vorenstaande evenzeer geldt ten aanzien van de vermindering, welke de pensioenen, die te zijner tijd zullen worden toegekend aan de oud-wethouders, die thans nog niet in de termen voor pensioen vallen, krachtens dit besluit zullen ondergaan;

dat van dit besluit de raad van *Gouda* bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat naar 's raads meening de door Gedeputeerde Staten bedoelde noodzakelijkheid vaststaat, nu ten gevolge van de financieele omstandigheden alle uitgaven moeten worden verminderd; dat het niet aangaat bij de herhaaldelijk toegepaste verlaging van salarissen en loonen de pensioenen der wethouders ongerept te laten;

O. dat, in het midden gelaten of verleende pensioenen, als de onderwerpelijke, in het algemeen onaangetast behooren te blijven, dan wel of zij, wanneer de toestand der gemeentefinanciën zulks mocht eischen, in verband met de daling van den levensstandaard, voor inkorting in aanmerking zouden kunnen komen, met Ged. Staten moet worden aangenomen, dat de financieele omstandigheden der gemeente Gouda niet zoodanig zijn, dat de onderwerpelijke korting gerechtvaardigd zou zijn;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Nadere overweging van het advies van de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur heeft mij er niet toe kunnen leiden mijn standpunt te wijzigen.

Blijkens de overwegingen van het door haar voorgedragen ontwerp-besluit is de Afdeeling van oordeel, dat de financieele omstandigheden der gemeente Gouda niet zoodanig zijn, dat de onderwerpelijke korting gerechtvaardigd zou zijn.

Ik kan deze opvatting niet deelen. Indien een korting op de aan oud-wethouders toegekende c.q. toe te kennen pensioenen, met het oog op de verlaging van den levensstandaard gemotiveerd is, hetgeen naar mijne meening in casu ongetwijfeld het geval is, dan behoort m. i. aan den gemeenteraad te worden overgelaten te beoordeelen, of tot korting zal worden overgegaan. Dit standpunt brengt mede, dat het raadsbesluit niet meer in verband met de financieele omstandigheden der gemeente behoort te worden beschouwd.

Op grond van het vorenstaande acht ik het beroep van den raad der gemeente Gouda tegen het besluit van Ged. Staten van Zuidholland van 24 October /5 November 1934 G. S. n°. 47, 3e afdeeling, gegrond en veroorloof ik mij Uwer Majesteit eerbiedig een ontwerp-besluit ter bekrachtiging aan te bieden, strekkende om, met vernietiging van het besluit van Ged. Staten, aan het besluit van den raad der gemeente Gouda van 19 Januari 1934 alsnog goedkeuring te verleenen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

J. A. de Wilde.

S. 2381.

11 *Februari* 1936. BESLUIT tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffend besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 17/26 October 1934, G. S. n°. 45, 3e afdeeling, van het besluit van den raad der gemeente *Schoonhoven* van 24 October 1933, tot toepassing van eene tijdelijke korting op de pensioenen van de oud-wethouders.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders namens den raad der gemeente *Schoonhoven* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 17/26 October 1934, G. S. n°. 45, 3e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente van 24 October 1933 tot toepassing van eene tijdelijke korting op de pensioenen van de oud-wethouders;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 6 Februari 1935, n°. 81, 17 April 1935,

n°. 81/91/52, en 28 Augustus 1935, n°. 81/91/97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 Februari 1936, n°. 29825, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad van *Schoonhoven* in zijne vergadering van 24 October 1933 heeft besloten op de pensioenen van de oud-wethouders gedurende twee jaren, ingaande 1 Januari 1934 eene tijdelijke korting toe te passen van 5 pct. 's jaars, uit overweging, dat aan de oud-wethouders, de heeren H. A. Schreuder en G. J. Niekerk, ingevolge de raadsbesluiten van 11 October 1920/6 Maart 1933, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten dd. 11 April 1933, n°. 95, een pensioen is toegekend van f 600 per jaar; dat indertijd is besloten om ingaande 1 Januari 1933 eene tijdelijke korting, gedurende 3 jaren, in te voeren op de wedden van het gemeente personeel; dat het billijk is op de pensioenen van de oud-wethouders eenzelfde korting toe te passen;

dat Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* bij hun bovenvermeld besluit aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat slechts de wensch om ten opzichte van de oud-wethouders dezelfde gedragslijn te volgen, als ten opzichte van het thans in dienst zijnde gemeentepersoneel wordt gevolgd, tot het nemen van het besluit heeft geleid; dat — aannemende, dat het uit een wettelijk oogpunt mogelijk is op de aan oud-wethouders toegekende pensioenen eene korting toe te passen — dit dan echter alleen in geval van noodzakelijkheid toelaatbaar zou kunnen worden geacht;

dat in het onderwerpelijke geval van deze noodzakelijkheid niet is gebleken;

dat van dit besluit de raad van *Schoonhoven* bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de voormelde salariskorting heeft plaats gehad in verband met den zeer zorgwekkenden toestand der gemeentefinanciën; dat de uitgaven steeds toenemen, terwijl de inkomsten zich in dalende lijn bewegen; dat de raad het daarom noodzakelijk acht, dat de uitgaven, ook al hebben deze betrekkelijk geringe geldelijke beteekenis, zooveel mogelijk moeten worden beperkt; dat voorts de raad zijne opvatting handhaaft, dat de billijkheid ten opzichte van het gemeentepersoneel en de consequentie medebrengen, dat ook op de pensioenen van de oud-wethouders eene gelijke korting moet worden toegepast;

O. dat eene tijdelijke korting van 5 pct. 's jaars gedurende twee jaren, ingaande 1 Januari 1934 op de aan de oud-wethouders der gemeente *Schoonhoven* toegekende pensioenen ingevolge de raadsbesluiten dd. 11 October 1920/6 Maart 1933, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten dd. 11 April 1933 n°. 95, met het oog op de daling van den levensstandaard niet onredelijk moet worden geacht;

dat op dezen grond de invoering van de korting reeds gerechtvaardigd is;

dat in deze omstandigheden de invoering van de korting niet afhankelijk dient te worden gesteld van den financieelen toestand der gemeente;

dat derhalve Gedeputeerde Staten ten onrechte aan het raadsbesluit de goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 17/26 October 1934 G. S. n°. 45, 3e afdeeling, aan het besluit van den raad der gemeente *Schoonhoven* van 24 October 1933 tot toepassing van eene tijdelijke korting op de pensioenen van de oud-wethouders der gemeente *Schoonhoven* alsnog goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met het begeleidend rapport van Onzen genoemden Minister, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur.

Igls, den 11den Februari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 3 *Maart* 1936.)

N°. 29825.

BINNENLANDSCH BESTUUR.

Beroep raad der gemeente Schoonhoven.

's-Gravenhage, 5 Februari 1936.

Aan de Koningin.

Eerbiedig veroorloof ik mij Uwer Majesteit hierbij aan te bieden het rechtstreeks in mijne handen gesteld advies van den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, van 6 Februari 1935, n°. 81, betreffende het beroep ingesteld door burgemeester en wethouders namens den raad der gemeente *Schoonhoven* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 17/26 October 1934, G. S. n°. 45, 3e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente van 24 October 1933 tot toepassing van eene tijdelijke korting van 5 pct. 's jaars op de pensioenen van de oud-wethouders.

Blijkens dit advies neemt de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur het standpunt in, dat het in het algemeen, buiten geval van uiterste noodzaak, niet aangaat tot korting op reeds verleende pensioenen over te gaan. Zij is van oordeel, dat, al moge de financieele toestand der gemeente *Schoonhoven* een zuinig en omzichtig beleid vorderen, deze toestand toch niet zoo zorgwekkend is, dat zoodanige noodzaak ten aanzien van deze gemeente geacht zou moeten worden aanwezig te zijn.

De Afdeeling meent ten slotte, dat het betoog van den raad van *Schoonhoven*, dat de billijkheid tegenover de gemeenteambtenaren zou medebrengen, dat niet slechts op hunne bezoldiging, doch mede op de pensioenen van de oud-wethouders de bedoelde korting wordt toegepast niet opgaat, aangezien een toegekend pensioen, dat, naar hare meening, als een deel der belooning voor de *in het verleden* ten volle gepresteerde diensten moet worden beschouwd, met het salaris van een ambtenaar, wiens dienstverband nog bestaat, niet kan worden vergeleken.

De Afdeeling is op deze gronden van oordeel, dat Gedeputeerde Staten terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden.

Aangezien ik dit standpunt niet juist acht, ben ik krachtens de algemeene machtiging van Uwe Majesteit van 29 Maart 1926, n°. 20, bij schrijven van 4 April 1935, n°. 5664, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, met de Afdeeling terzake in nader overleg getreden. In dit schrijven deelde ik mede, dat het door de Afdeeling ingenomen standpunt, betreffende het wezen van een pensioen, hetwelk vroeger werd ingenomen, sedert lang heeft plaats gemaakt voor de zienswijze van de Staatscommissie-De Meester, dat in het pensioen het resultaat moet worden gezien van samenwerking van publiek gezag en ambtenaar om bij ouderdom en invaliditeit een voldoende levensonderhoud te verzekeren. In verband hiermede — zoo schreef ik aan de Afdeeling — kan de hier bedoelde overweging in de voorgedragen uitspraak, naar mijne meening niet worden gehandhaafd.

In haar nader advies van 17 April 1935, n°. 81/91/52, gericht tot Uwe Majesteit, en weder rechtstreeks in mijne handen gesteld, deelt de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur mede, dat zij, op grond van het door mij aangevoerde, termen vindt Uwer Majesteit een gewijzigd ontwerp-besluit eerbiedig ter bekrachtiging aan te bieden.

Blijkens dit ontwerp-besluit blijft de Afdeeling haar standpunt, neergelegd in haar advies van 6 Februari 1935, n°. 81, innemen. Alleen overweegt zij niet langer, dat een toegekend pensioen als een deel der belooning voor in het verleden ten volle gepresteerde diensten moet worden beschouwd.

Aangezien ik mij met den inhoud van het gewijzigde ontwerp-besluit niet kon vereenigen ben ik, bij schrijven van 15 Augustus 1935, n°. 12633, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, nogmaals met de Afdeeling ter zake in nader overleg getreden. In dit schrijven deelde ik mede, dat de Regeering van meening is, dat pensioenen, evenals de jaarwedden niet onttrokken zijn aan de schommelingen in het levenspeil en dat zulks onder meer bleek uit het feit, dat aanvankelijk in het wetsontwerp tot verlaging van openbare uitgaven een voorstel tot pensioensvermindering was opgenomen; dat deze zienswijze ook ligt in het ontwerp van wet, hetwelk bij de Staten-Generaal toentertijd aanhangig was, tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), van de Wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), van de gemeentewet, van de provinciale wet, van de Wet van 30 Juni 1923 (*Staatsblad* n°. 307) en van de Wet van 17 Juli 1923 (*Staatsblad* n°. 364), (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, zitting 1934/1935, n°. 423), alsmede in het wetsontwerp tot wijziging van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (*Staatsblad* n°. 294), (Gedrukte Stukken Tweede Kamer, zitting 1934/1935, n°. 255). In het in de tweede plaats genoemd wetsontwerp — zoo schreef ik aan de Afdeeling — wordt in artikel 10 voorgeschreven verlaging van wethouderspensioenen met 10 pct. wanneer de salarissen der wethouders vergeleken met die op het tijdstip van pensionneering 10 pct. of meer zijn gedaald, terwijl voor de zittende wethouders verlaging van de pensioensuitzichten in verband met de tijdsomstandigheden mogelijk wordt gemaakt zonder eenige beperking.

Naar mijn oordeel — zoo schreef ik voorts aan de Afdeeling — is een verlaging van 5 pct., zooals deze door den raad van *Schoonhoven* voor de wethouderspensioenen is bepaald, gezien de daling van den levensstandaard, niet onredelijk.

In verband hiermede verzocht ik de Afdeeling het onderwerpelijke beroep van den raad van *Schoonhoven* in nadere overweging te nemen.

In haar nader advies van 28 Augustus 1935, n°. 81/91/97, gericht tot Uwe Majesteit, doch wederom rechtstreeks in mijne handen gesteld, deelt de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur mede, dat gezette overweging van het door mij in laatstgenoemd schrijven aangevoerde haar geen aanleiding heeft gegeven aan Uwe Majesteit een ontwerp-besluit tot vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten ter bekrachtiging aan te bieden en dit te minder, omdat de Staten-Generaal in deze nog geen uitspraak hadden gedaan ten gunste van het door mij ingenomen standpunt.

Zij is intusschen wel bereid de principieele motiveering, waarmede ik mij niet kan vereenigen, door een andere overweging te vervangen.

In verband met het vorenstaande geeft de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur Uwer Majesteit eerbiedig in overweging het ontwerp-besluit, zooals dit bij haar laatstgenoemd advies is gevoegd, te bekrachtigen.

Dit ontwerp-besluit luidt aldus:

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders namens den raad der gemeente *Schoonhoven* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 17/26 October 1934 G. S. n°. 15, 3e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van die gemeente van 24 October 1933 tot toepassing van eene tijdelijke korting op de pensioenen der oud-wethouders;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 6 Februari 1935, n°. 81, 17 April 1935, n°. 81/91/52, en 28 Augustus 1935 n°. 81/91/97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van

Overwegende, dat de raad van *Schoonhoven* in zijne vergadering van 24 October 1933 heeft besloten op de pensioenen van de oud-wethouders gedurende twee jaren ingaande 1 Januari 1934, eene tijdelijke korting toe te passen van 5 pct. 's jaars, uit overweging, dat aan de oud-wethouders, de heeren H. A. Schreuder en G. J. Niekerk, ingevolge de raadsbesluiten van 11 October 1920/6 Maart 1933, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten dd. 11 April 1933, n°. 95, een pensioen is toegekend van f 600 per jaar; dat indertijd is besloten om ingaande 1 Januari 1933 eene tijdelijke korting, gedurende 3 jaren, in te voeren op de wedden van het gemeentepersoneel; dat het billijk is op de pensioenen van

de oud-wethouders eenzelfde korting toe te passen;

dat Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* bij hun bovenvermeld besluit aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat slechts de wensch om ten opzichte van de oud-wethouders dezelfde gedragslijn te volgen, als ten opzichte van het thans in dienst zijnde gemeentepersoneel wordt gevolgd, tot het nemen van het besluit heeft geleid; dat — aannemende, dat het uit een wettelijk oogpunt mogelijk is op de aan oud-wethouders toegekende pensioenen eene korting toe te passen — dit dan echter alleen in geval van noodzakelijkheid toelaatbaar zou kunnen worden geacht;

dat in het onderwerpelijke geval van deze noodzakelijkheid niet is gebleken;

dat van dit besluit de raad van *Schoonhoven* bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de voormelde salariskorting heeft plaats gehad in verband met den zeer zorgwekkenden toestand der gemeentefinanciën; dat de uitgaven steeds toenemen, terwijl de inkomsten zich in dalende lijn bewegen; dat de raad het daarom noodzakelijk acht, dat de uitgaven, ook al hebben deze betrekkelijk geringe geldelijke beteekenis, zooveel mogelijk moeten worden beperkt; dat voorts de raad zijne opvatting handhaaft, dat de billijkheid ten opzichte van het gemeentepersoneel en de consequentie medebrengen, dat ook op de pensioenen van de oud-wethouders eene gelijke korting moet worden toegepast;

Overwegende, dat, in het midden gelaten of verleende pensioenen, als de onderwerpelijke, in het algemeen onaangetast behooren te blijven, dan wel of zij, wanneer de toestand der gemeentefinanciën zulks mocht eischen, in verband met de daling van den levensstandaard, voor inkorting in aanmerking zouden kunnen komen, met Gedeputeerde Staten moet worden aangenomen, dat de financieele omstandigheden der gemeente *Schoonhoven* niet zoodanig zijn, dat de onderwerpelijke korting gerechtvaardigd zou zijn;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

Nadere overweging van het advies van de Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur heeft mij er niet toe kunnen leiden mijn standpunt te wijzigen.

Blijkens de overwegingen van het door haar voorgedragen ontwerp-besluit is de Afdeeling van oordeel, dat de financieele omstandigheden der gemeente *Schoonhoven* niet zoodanig zijn, dat de onderwerpelijke korting gerechtvaardigd zou zijn.

Ik kan deze opvatting niet deelen. Indien een korting op de aan oud-wethouders toegekende c.q. toe te kennen pensioenen, met het oog op de verlaging van den levensstandaard gemotiveerd is, hetgeen naar mijne meening in casu ongetwijfeld het geval is, dan behoort m. i. aan den gemeenteraad te worden overgelaten te beoordeelen, of tot korting zal worden overgegaan. Dit standpunt brengt mede, dat het raadsbesluit niet meer in verband met de financieele omstandigheden der gemeente behoort te worden beschouwd.

Op grond van het vorenstaande acht ik het beroep van den raad der gemeente *Schoonhoven* tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 17/26 October 1934, G. S. n°. 45, 3e afdeeling, gegrond en veroorloof ik mij Uwer Majesteit eerbiedig een ontwerp-besluit ter bekrachtiging aan te bieden, strekkende om, met vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten, aan het besluit van den raad der gemeente *Schoonhoven* van 24 October 1933 alsnog goedkeuring te verleenen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

J. A. de Wilde.

S. 2600. ———

3 *Februari* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Rotterdam* van 31 October 1935, houdende vaststelling van een verordening op het venten.

Geschorst tot 31 Maart 1936.

S. 2601. ———

10 *Maart* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Bussum* van 11 Februari 1936, tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken.

Geschorst tot 1 Augustus 1936.

S. 2602. ———

25 *Maart* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Rotterdam* van 31 October 1935, strekkende tot vaststelling van een verordening op het venten.

Verlengd tot 30 Juni 1936.

S. 2640. ———

22 *Mei* 1936. BESLUIT tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Rotterdam* van 31 October 1935, tot vaststelling van een verordening op het venten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Februari 1936, n°. 5192 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 18 Maart 1936, n°. 5854, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Rotterdam* van 31 October 1935;

Overwegende, dat door den Raad der gemeente *Rotterdam* in zijn vergadering van 31 October 1935 is genomen een besluit, houdende vaststelling van een verordening op het venten;

Overwegende, dat deze vordering niet enkel voorschriften inhoudt, welke op het eigenlijke ventersbedrijf betrekking hebben, doch dat daarin ook bepalingen voorkomen — met name in de artikelen 4, 5 en 9 — welke toepassing zullen vinden ten aanzien van houders van winkels en andere bedrijven;

Overwegende, dat immers door de zeer ruime omschrijving in artikel 9, onder *a* en *b*, van wat onder „venten" dient te worden verstaan, de verordening ook op vele houders van winkels en andere bedrijven, alsmede op hun bedienden van toepassing zal zijn, aangezien dezen zich veelal onder medevoering van de waren, waarin zij handel drijven, bij hun klanten vervoegen, teneinde hun aanstonds te kunnen leveren, hetgeen zij noodig hebben;

Overwegende, dat in verband hiermede de bepalingen van het tweede lid van artikel 4 en van artikel 5 ten aanzien van de hierboven bedoelde personen een ernstige belemmering van de bedrijfsvrijheid beteekenen, omdat, nu alle betrokkenen in het bezit van een ventvergunning zullen moeten zijn, moeilijkheden kunnen worden ondervonden, zoowel bij het vestigen en het overdragen van een winkelnering of ander bedrijf, als bij het aanstellen van personeel, zulks tengevolge van de beperkingen, waaraan de uitgifte van ventvergunningen is verbonden;

Overwegende, dat bovenbedoelde omschrijving van het begrip „venten" ook tot ongewenschte gevolgen zou kunnen leiden in verband met de slotzinsnede van het tweede lid van artikel 7, waaruit volgt, dat bij overlijden van een in het bezit van een vergunning zijnden houder van een winkelnering diens erfgenamen de zaak alleen op denzelfden voet zouden kunnen voortzetten, indien zij zelf in het bezit van een zoodanige vergunning zijn;

Overwegende, dat door de in artikel 9, onder *a*, 1°, 2°en 3° opgenomen uitzonderingen de omschrijving van het begrip „venten" slechts in geringe mate wordt beperkt;

Overwegende, dat de regeling van het tweede lid van artikel 4 ook niet kan worden geacht, in het belang van het ventersbedrijf zelve te zijn, voorzooverre hierbij geen rekening is gehouden met de verschillende categorieën van venters in verband met de verschillende soorten waren, waarmede gevent wordt;

Overwegende, dat niet valt in te zien, waarom het tot regeling van het ventersbedrijf noodzakelijk zou zijn, in deze regeling ook te betrekken houders van winkelneringen of andere bedrijven;

Overwegende, dat, nu zulks in de hierboven genoemde bepalingen van de onderhavige verordening geschied is, een ongemotiveerde belemmering in het leven is geroepen ten aanzien van de vrijheid van bedrijfsuitoefening van de hier bedoelde personen;

Overwegende, dat deze verordening op grond hiervan meer belangen aantast dan met het oog op een regeling van het venten noodig is en zij daarom, voor zoover betreft het bepaalde in het tweede lid van artikel 4, in artikel 5 en in artikel 9 (voor wat de omschrijving, onder *a* en *b*, van hetgeen onder „venten" moet worden verstaan, aangaat), met het algemeen belang in strijd is te achten;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 April 1936, n°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 4 Mei 1936, n°. 17188 J. A., Directie van Handel en Nijverheid, en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Mei 1936, n°. 12615, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 4, tweede lid, artikel 5 en artikel 9 (voor zoover betreft de omschrijving onder *a* en *b* van hetgeen onder „venten" wordt verstaan) van genoemd besluit van den Raad der gemeente *Rotterdam* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en Onze Minister van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 5 *Juni* 1936.)

S. 2800.

25 *Januari* 1936. BESLUIT tot verlenging van de bij Koninklijk besluit van 24 Juli 1935 (*Staatsblad* n°. 428) bevolen schorsing van een besluit van den raad van *Ameland*, betreffende zomerhuisjes.

Verlengd tot 24 Juli 1936.

S. 2801.

3 *April* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Krabbendijke* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 November 1936.

S. 2802.

20 *Mei* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Ameland*, betreffende de woonplaats van den architect dier gemeente.

Geschorst tot 1 December 1936.

S. 2840.

31 *Januari* 1936. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Almelo* betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 16 December 1935, n°. 11193 M/P.B.R. afdeeling Volksgezondheid en van 23 December 1935, n°. 29794, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van den raad van *Almelo* van 28 Februari 1935, waarbij aan H. J. Boom aldaar in beroep vergunning is geweigerd voor verbouwing van het perceel Grootestraat 97;

O. dat artikel 6, tweede lid, van de Woningwet de gronden vermeldt, waarop bouwvergunning alleen mag (en moet) worden geweigerd; waaruit volgt, dat vergunning moet worden verleend voor ieder plan, ten aanzien waarvan geen der vermelde gronden zich voordoet;

dat tegen het plan van H. J. Boom geen bezwaar kan worden ontleend aan een of meer van de gronden, die in de wet zijn vermeld, met name ook niet voor wat betreft een, goedgekeurde, rooilijn, die het te verbouwen perceel „snijdt";

dat toch de voorgenomen verbouwing (verandering) van het perceel alleen hierin bestaat, dat een deel van den voorgevel en de toegangsdeur, zouden worden vervangen door een winkelpui, met deur, en dat een vertrek, dat gebruikt wordt als winkel, zou worden vergroot door bijtrekking van een deel van de gang, hetwelk als zoodanig zou vervallen; en dat een rooilijn, ingevolge artikel 2 van de wet, aan gedeeltelijke verandering van een huis niet in den weg staat;

dat de vergunning derhalve — bij het ontbreken van een wettigen grond voor weigering — had moeten worden verleend en in strijd met de wet is geweigerd;

Gelet op de Gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 14 Januari 1936, n°. 50;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 22 Januari 1936, n°. 466 M/P.B.R. Afdeeling Volksgezondheid en van 27 Januari 1936, n°. 1506, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van Almelo te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten Januari 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. d e W i l d e.

(*Uitgeg.* 18 *Februari* 1936.)

S. 2841.

2 *Maart* 1936. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland betreffende overschrijving van een vergunning krachtens de Drankwet 1931 (*Staatsblad* n°. 476).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 9 December 1935, N°. 2196 IG, afdeeling Volksgezondheid, en van 16 December 1935, n°. 29297, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 6/19 Augustus 1935, waarbij met vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van Dordrecht is verklaard, dat „de volledige vergunning, staande ten name van de firma H. van Kampen en Zoon te Dordrecht en geldende voor het perceel Voorstraat 41, aldaar, met toepassing van artikel 76, vierde lid der Drankwet (*Staatsblad* 1931, N°. 476) als *volledige vergunning* wordt overgeschreven op naam van Hendrik Willem ter Brugge";

Overwegende, dat volgens artikel 76, vijfde lid, van genoemde wet vergunningen, als bedoeld in dit artikel — met uitzondering van die, welke staan ten name van een sociëteit — welke krachtens dit artikel blijven voortbestaan of worden overgeschreven, worden beschouwd als vergunningen, welke zijn verleend na 1 Mei 1904;

dat dit voorschrift betreft *de werking* onder meer van vergunningen, die met toepassing van het vierde lid van genoemd artikel 76 worden overgeschreven, en dat van gelijkstelling, als bedoeld, uitteraard alleen sprake kan zijn ten aanzien van vergunningen in dezelfde gemeente;

dat vergunningen, die te Dordrecht na 1 Mei 1904 zijn verleend voor den verkoop van sterken drank in het klein, in voor het publiek toegankelijke localiteiten, ieder slechts gelden als eene tapvergunning óf als eene slijtvergunning, zulks ingevolge artikel 70 onderscheidenlijk 3 van de wet;

dat een en ander noopt tot de gevolgtrekking, dat bij overschrijving van een vergunning te Dordrecht moet blijken of zij als eene tapvergunning of als eene slijtvergunning zal gelden;

dat de onderwerpelijke overschrijving van eene vergunning, als eene *volledige* vergunning, mitsdien in strijd is met de wet;

Gezien de Provinciale wet;

den Raad van State gehoord, advies van 21 Januari 1936, n°. 25;

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 3 Februari 1936, n°. 115 G, afdeeling Volksgezondheid, en van 24 Februari 1936, n°. 4185, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. d e W i l d e.

(*Uitgeg.* 17 *Maart* 1936.)

S. 2842.

28 *April* 1936. BESLUIT tot vernietiging van twee besluiten, onderscheidenlijk van burgemeester en wethouders en van den raad van *Amsterdam*, betreffende verbetering van woningen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 3 Maart 1936, n°. 1075 M/P. Alg., Afdee-

ling Volksgezondheid, en van 11 Maart 1936, n°. 5983, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van *Amsterdam* van 31 Augustus 1934, tot het voorschrijven van verbeteringen bij de woningen in het perceel Laurierstraat 71 aldaar, en het besluit van den raad dier gemeente van 17 October daaraanvolgend, waarbij het door de eigenaren ingestelde beroep tegen de aanschrijving ongegrond is verklaard;

Overwegende, dat nadat de raad van *Amsterdam* de woningen in het perceel Laurierstraat 71 aldaar onbewoonbaar had verklaard en deze onbewoonbaarverklaring bij besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* van 16 Maart 1932 is gehandhaafd, Wij bij besluit van 16 Augustus 1932 (*Staatsblad* n°. 441) dit besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* hebben vernietigd wegens strijd met de wet uit overweging, dat de voorwaarden die de wet stelt voor onbewoonbaarverklaring, niet zijn vervuld;

dat daarmede vaststaat, dat zich hier een geval voordoet als bedoeld in artikel 18, lid 1, onder *b*, der Woningwet en bij gezegde woningen, ofschoon niet voor bewoning ongeschikt, het aanbrengen van verbeteringen noodzakelijk is; dat vorenbedoelde aanschrijving van burgemeester en wethouders strekt tot het aanbrengen onder meer van de volgende verbeteringen:

a. het vervangen van de bestaande trappen, voerende naar de tweede, derde en zolderverdieping, door nieuwe, met een helling van 50 graden en met schalmgaten in de vloeren van de tweede, derde en zolderverdieping en in verband daarmede het verplaatsen van de trap, voerende naar de eerste verdieping en het voor zoover noodig verplaatsen en door brandvrij materiaal vervangen van de afscheidingen van de trappen en portalen en het met een bepleistering op steengaas bekleeden van den onderkant der trappen;

b. het, voor zoover noodig, verplaatsen en van voorportalen, waterdoorspoeling en nieuwe luchtkokers voorzien van de privaten (de voorportalen tevens dienende als voorportalen van de woningen);

Overwegende, dat verbeteringen, waarvan het aanbrengen bij woningen ingevolge de Woningwet van de eigenaren wordt gevorderd, uiteraard — mede gelet op de strekking van artikel 18 dier wet — in een redelijke verhouding moeten staan eenerzijds tot de beteekenis van het gebrek, of van de gebreken waarin moet worden voorzien, anderzijds tot de grootte en de waarde van het betrokken perceel;

dat de, krachtens artikel 23 juncto 18 van de wet voorgeschreven, vervanging van bestaande trappen door nieuwe, met bijkomende werken, een verbouwing vordert van zoodanigen omvang, dat zij, mede gelet op de kosten, en op de waarde van het perceel, geacht moet worden te vallen buiten vorenbedoeld kader en mitsdien niet is een verbetering in den zin van de wet;

dat de aanschrijving derhalve op dit punt niet gehandhaafd kan blijven;

Gelet op de gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 7 April 1936, n°. 50;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken van 20 April 1936, n°. 3245 M/P. Alg.; en van 23 April 1936, n°. 11753, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoelde besluiten van burgemeester en wethouders en van den raad van *Amsterdam* wegens strijd met de wet te vernietigen voor zoover zij betreffen den eisch van het vervangen van bestaande trappen door nieuwe, en daartoe verband houdende werken.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 19 *Mei* 1936.)

S. 3140.

29 *Februari* 1936. WET tot vaststelling van het *derde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A.*	Gewone dienst	f 3,429,219
Titel *B.*	Kapitaaldienst	Nihil
	Geheele dienst	f 3,429,219

S. 3200.

11 *Februari* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *vierde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3201.

13 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van het *vierde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 26,048,816
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	Nihil
	Geheele dienst . . .	f 26,048,816

S. 3300.

29 *Februari* 1936. WET tot vaststelling van het *vijfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A.*	Gewone dienst . . .	f 17,752,165
Titel *B.*	Kapitaaldienst . . .	13,182,500
	Geheele dienst . . .	f 30,934,665

S. 3301.

29 *Februari* 1936. WET, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1936.

S. 3340.

19 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 150,686,565
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil
	Geheele dienst . . .	f 150,686,565

S. 3380.

18 *Maart* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 16 der Bedrijvenwet (*Staatsblad* 1928, n°. 249), een bedrag uitgetrokken op de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor 1935 wordt toegevoegd aan den overeenkomstigen post van de begrooting van genoemd bedrijf voor het dienstjaar 1936.

S. 3400.

29 *Februari* 1936. WET tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *B* der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 58,806,832
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	61,156,034
	Geheele dienst . . .	f 119,962,866

S. 3401.

23 *April* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 105,820,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	22,800,000
	Geheele dienst . . .	f 128,620,000

S. 3500.

27 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van het *achtste* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*. Gewone dienst.

A.	Departement . .	f 1,352,649
B.	Militaire uitgaven	77,714,140
C.	Niet-militaire uitgaven	4,862,637
D.	Overige uitgaven, tot het hoofdstuk behoorende . . .	116,000
		f 84,045,426
Titel *B*.	Kapitaaldienst.	323,000
	Geheele dienst	f 84,368,426

S. 3501.

27 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 22,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 22,000

S. 3502.

27 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936.

S. 3503.

27 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 23,363,200
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	19,793,200
	Geheele dienst . . .	f 43,156,400

S. 3540.

19 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 50,345,650
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	10,164,000
	Geheele dienst . . .	f 60,509,650

S. 3541.

21 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 71,832,733
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	10,864,000
	Geheele dienst . . .	f 82,696,733

S. 3542.

21 *Maart* 1936. WET, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1936.

S. 3543.

21 *Maart* 1936. WET, houdende vasttelling van de begrooting van de Staatsmijnen in *Limburg* voor het dienstjaar 1936.

S. 3544.

21 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 16,850,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 16,850,000

S. 3590.

27 *April* 1936. BESLUIT, houdende aanwijzing van een overschot op de begrooting van uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te *IJmuiden* voor het dienstjaar 1935, hetwelk wordt toegevoegd aan het daarnevens aangegeven krediet voor het dienstjaar 1936.

S. 3600. ———

12 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van het *tiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 12,353,940
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 12,353,940

S. 3700. ———

21 *Maart* 1936. WET tot vaststelling van het *elfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 7,730,447
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	320,000
	Geheele dienst . . .	f 8,050,447

S. 3800. ———

29 *Februari* 1936. WET tot vaststelling van het *twaalfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 128,415,187
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 128,415,187

S. 3900. ———

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

S. 3901. ———

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

S. 3902. ———

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

———

S. 3903.

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

S. 3904. ———

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie beluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

S. 3905. ———

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

S. 3906. ———

11 *Februari* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1935.

S. 3907. ———

11 *Maart* 1936. WET, houdende vaststelling van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 17,151,657
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil
	Geheele dienst . . .	f 17,151,657

S. 3908. ———

26 *Maart* 1936. WET, houdende wijziging van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1934.

S. 3909. ———

26 *Maart* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van het slot der rekening van uitgaven en ontvangsten van *Nederlandsch-Indië* over het dienstjaar 1932.

S. 3910. ———

26 *Maart* 1936. WET, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor *Curaçao* over het dienstjaar 1933.

———

S. 3911.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3912.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3913.

15 *Mei* 1936. WET, houdende vaststelling van den post 2.6 van Hoofdstuk II van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3914.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3915.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IIIA der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3916.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IIIB der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3917.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IIIC der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3918.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3919.

15 *Mei* 1936. WET, houdende vaststelling van de posten 4.3 en 4.4 van Hoofdstuk II van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3920.

15 *Mei* 1936. WET houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling V der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3921.

15 *Mei* 1936. WET, houdende vaststelling van den post 5.4 van Hoofdstuk I van Afdeeling V der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3922.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling V A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3923.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3924.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VI A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3925.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VI B der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3926.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3927.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3928. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII B der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3929. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII C der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3930. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII D der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3931. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII E der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3932. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII F der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3933. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII G der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3934. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII H der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

———

S. 3935.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3936. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII J der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3937. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VII K der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3938. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3939. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling VIII A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3940. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot vaststelling van Afdeeling IX der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3941. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3942. ———

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

———

S. 3943.

15 *Mei* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3944.

15 *Mei* 1936. WET, houdende vaststelling van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3945.

15 *Mei* 1936. WET, houdende wijziging en verhooging van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Vaartuigendienst in *Suriname*.)

S. 95.

5 *Juni* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 6 Juni 1935 te *Londen* tusschen *Nederland* en *Groot-Britannië en Noord-Ierland* gesloten verdrag in zake wederzijdsche vrijstelling van belastingen in bepaalde gevallen, met bijbehoorende nota's betreffende de toepassing van het verdrag.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het op 6 Juni 1935 te *Londen* tusschen *Nederland* en *Groot-Britannië en Noord-Ierland* gesloten verdrag in zake wederzijdsche vrijstelling van belastingen in bepaalde gevallen, met bijbehoorende nota's betreffende de toepassing van het verdrag, van welk verdrag een afdruk en van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Gelet op artikel 1 van de Wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 244), houdende bepalingen tot voorkoming van dubbele belasting;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van genoemd verdrag op 22 Mei 1936 te *Londen* zijn uitgewisseld;

Overwegende mede, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 6, op 22 Mei 1936 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 30sten Mei 1936, Directie van het Protocol, n°. 17667;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag met bijbehoorende nota's en vertaling te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 5den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 16 *Juni* 1936.)

Engelsche tekst.

Her Majesty the Queen of the Netherlands and His Majesty the King of Great Britain, Ireland and the British Dominions beyond the Seas, Emperor of India, being desirous of concluding a Convention for reciprocal exemption from taxes in certain cases, have appointed to that end as their plenipotentiairies:

Her Majesty the Queen of the Netherlands:

Jonkheer R. de Marees van Swinderen, Knight Grand Cross of the Order of Orange-Nassau, Commander of the Order of the Netherlands Lion, Knight Grand Cross of the Royal Victorian Order, Her Envoy Extraordinary and Minister Plenipotentiary in London;

His Majesty the King of Great Britain, Ireland and the British Dominions beyond the Seas, Emperor of India (hereinafter referred to as His Majesty the King):

For Great Britain and Northern Ireland:

The Right Honourable Sir John Allsebrook Simon, G.C.S.I., K.C.V.O., O.B.E., K.C., M.P., His Principal Secretary of State for Foreign Affairs;

Who, having communicated to each other their full powers, found to be in due form, have agreed as follows:

Art. 1. His Majesty the King undertakes that the profits or gains to which this Article relates shall, so long as the exemptions specified in Article 2 hereof remain effective, be exempted from Income Tax (including Sur-Tax) chargeable in the United Kingdom for the year of assessment commencing on the sixth day of April, nineteen hundred and thirty-one, and for every subsequent year of assessment, and that His Government in the United Kingdom will take the necessary action under section seventeen of the Act of Parliament of the United Kingdom known as the Finance Act, 1930, with a view to giving the force of law to the exemption aforesaid.

The profits or gains to which this Article relates are any profits or gains arising, whether directly or indirectly, through an agency in the United Kingdom, to a person who is resident in the Netherlands and is not resident in the United Kingdom, unless the profits or gains either—

a. arise from the sale of goods from a stock in the United Kingdom; or

b. accrue directly or indirectly through any branch or management in the United Kingdom, or through an agency in the United Kingdom where the agent has and habitually exercises a general authority to negotiate and conclude contracts.

Art. 2. Her Majesty the Queen of the Netherlands undertakes that as from the sixth day of April, 1931, and thereafter, so long as the exemption specified in Article 1 hereof remains effective—

a. the profits or gains to which this Article relates shall be exempted from Income Tax and Municipal Fund Tax (Inkomstenbelasting and Gemeentefondsbelasting); and

b. any property which is owned or possessed and employed in the Netherlands by a person resident in the United Kingdom and not resident in the Netherlands for the pur-

pose of making profits or gains to which this Article relates shall, in so far as it is employed for that purpose, be exempted from Property Tax and Defence Tax I (Vermogensbelasting and Verdedigingsbelasting I);
and that Her Government will take the necessary action under the law of the 14th June, 1930 (Collection of Acts, N°. 244, 1930) with a view to giving the force of law to the exemptions aforesaid.

Her Majesty the Queen of the Netherlands further declares that, under the laws of the Netherlands relating to Dividend and Tantieme Tax (Dividend- en Tantièmebelasting), tax is not chargeable on dividends or other sums distributed on account of profits or gains to which this Article relates by a body corporate which is resident in the United Kingdom, and undertakes that, so long as the exemption specified in Article 1 hereof remains effective, the dividends and other sums aforesaid shall continue to be exempt from tax under the laws of the Netherlands for the time being in force relating to the said Dividend and Tantieme Tax.

The profits or gains to which this Article relates are any profits or gains arising, whether directly or indirectly, through an agency in the Netherlands, to a person who is resident in the United Kingdom and is not resident in the Netherlands, unless the profits or gains either—

a. arise from the sale of goods from a stock in the Netherlands; or

b. accrue directly or indirectly through any branch or management in the Netherlands or through an agency in the Netherlands where the agent has and habitually exercises a general authority to negotiate and conclude contracts.

Art. 3. His Majesty the King declares that under the laws in force in the United Kingdom relating to Income Tax the purchasing of goods or material in the United Kingdom, for sale or manufacture elsewhere than in the United Kingdom by a person who is resident in the Netherlands and is not resident in the United Kingdom, does not involve liability to United Kingdom Income Tax (including Sur-Tax) on the part of that person notwithstanding that the purchase is effected through a branch or management in the United Kingdom or through such an agency in the United Kingdom as is mentioned in the second paragraph of Article 1 hereof.

Her Majesty the Queen of the Netherlands undertakes that as from the sixth day of April 1931, and thereafter, so long as the position under the laws in force in the United Kingdom continues to be as declared in the preceding paragraph of this Article, the purchasing of goods or material in the Netherlands for sale or manufacture elsewhere than in the Netherlands by a person who is resident in the United Kingdom and is not resident in the Netherlands shall not involve liability to the Netherland taxes mentioned in Article 2 hereof on the part of that person, notwithstanding that the purchase is effected through a branch or management in the Netherlands or through such an agency in the Netherlands as is mentioned in the third paragraph of Article 2 hereof, and the Government of Her Majesty the Queen of the Netherlands will take the necessary action under the law of the 14th June, 1930 (Collection of Acts N°. 244, 1930), with a view to giving the force of law to the exemption aforesaid.

Art. 4. The exemptions granted under the foregoing Articles shall not extend to Income Tax chargeable in the United Kingdom under Schedule A of the Income Tax Acts or to Property Tax or Defence Tax I (Vermogensbelasting of Verdedigingsbelasting I) chargeable in the Netherlands in respect of immovable property in the Netherlands.

Art. 5. For the purposes of this Convention the word „person" includes any body of persons, corporate or not corporate, and a body corporate shall be regarded as resident in the United Kingdom if its business is managed and controlled in the United Kingdom, and shall be regarded as resident in the Netherlands if its business is managed and controlled in the Netherlands.

Art. 6. The present Convention shall be ratified and shall come into force on the date of exchange of the instruments of ratification, which shall take place in London as soon as possible. The Convention may be denounced by either High Contracting Party at any time by a notice in writing given through the diplomatic channel, and shall cease to operate six months after the date on which the notice of denunciation is received.

In witness whereof the above-named plenipotentiairies have signed the present Convention and affixed thereto their seals.

Done at London, in duplicate, in the English and Netherlands languages, both texts being equally authentic, the 6th day of June, 1935.

(L.S.) R. de Marees van Swinderen.
(L.S.) John Simon.

Gezantschap der Nederlanden.
N°. 911.

London 6th June 1935.

Sir,

With reference to the Convention signed this day, for reciprocal exemption from taxes in certain cases, I have the honour to give the following assurances and explanations in regard to the application of that Convention in the Netherlands:

a. For the purpose of the laws in force in the Netherlands, profits or gains accruing to a person, resident in the United Kingdom and not resident in the Netherlands, from sales under contracts, entered into in the United Kingdom (that is to say, where the acceptance of the offer is effected in the United Kingdom) of goods stocked in a warehouse in the Netherlands for convenience of delivery and not for purposes of display are not liable to the Netherlands taxes mentioned in Article 2 of the Convention, even though the offers of purchase have been obtained by an agent in the Netherlands of the principal in the United Kingdom and transmitted by him to the principal for acceptance.

b. The word „agency" in the Convention connotes the relation of agent and principal and not that of servant and master.

I have the honour to remain, with the highest consideration Sir, Your obedient Servant,

R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable
Sir John Simon, *G.C.S.I., K.C.V.O., M.P., etc., etc., etc.*

N°. W. 4290/375/29.

Foreign Office, S.W. 1, 6th June, 1935.

Sir,

With reference to the Convention signed this day, for reciprocal exemption from taxes in certain cases, I have the honour to give you the following assurances and explanations in regard to the application of that Convention in the United Kingdom

a. Under the law in force in the United Kingdom, profits or gains accruing to a person, resident in the Netherlands and not resident in the United Kingdom, from sales under contracts, entered into in the Netherlands (that is to say, where the acceptance of the offer is effected in the Netherlands) of goods stocked in a warehouse in the United Kingdom for convenience of delivery and not for purposes of display are not liable to United Kingdom income tax (including Sur-tax) even though the offers of purchase have been obtained by an agent in the United Kingdom of the Netherlands principal and transmitted by him to the principal for acceptance.

b. With reference to the meaning of the word „controlled" in connection with bodies corporate in Article 5 of the Convention, this word does not include the control exercisable by virtue of a preponderance of voting power; the words „managed and controlled" in the Article are intended to be read as a whole and connote the effective management, or what is sometimes called the real centre of management, of the business. The expression „managed and controlled" in this connection is well understood in this sence in United Kingdom Income Tax law.

c. The word „agency" in the Convention connotes the relation of agent and principal and not that of servant and master.

I have the honour to be, with the highest consideration, Sir, Your obedient Servant,

John Simon.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen, *G.C.O.V., etc., etc., etc.*

Vertaling.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning van Groot-Britannië, Ierland en de overzeesche Britsche gebiedsdeelen, Keizer van Indië, wenschende een verdrag te sluiten tot wederzijdsche vrijstelling van belastingen in bepaalde gevallen, hebben te dien einde tot Hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Jonkheer R. de Marees van Swinderen, Ridder-Grootkruis in de Orde van Oranje-Nassau, Commandeur in de Orde van den Nederlandschen Leeuw, Ridder-Grootkruis in de Victoria Orde, Hoogst Derzelver Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Londen;

Zijne Majesteit de Koning van Groot-Britannië, Ierland en de Britsche overzeesche gebiedsdeelen, Keizer van Indië (hierna verder aangeduid als Zijne Majesteit de Koning):

Voor Groot-Britannië en Noord-Ierland:

The Right Honourable Sir John Allsebrook Simon, G.C.S.I., K.C.V.O., O.B.E., K.C., M.P., Hoogst Deszelfs Eersten Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken;

Die, na elkander mededeeling te hebben gedaan van hunne volmachten, welke in behoorlijken vorm werden bevonden, het volgende zijn overeengekomen:

Art. 1. Zijne Majesteit de Koning verklaart, dat de voordeelen of winsten waarop dit artikel betrekking heeft, zoolang de vrijstellingen vermeld in artikel 2 van dit verdrag van kracht blijven, zullen zijn vrijgesteld van „Income Tax" („Sur-Tax" inbegrepen), verschuldigd in het Vereenigd Koninkrijk over het belastingjaar aanvangende op den 6den April negentien honderd een en dertig, en over ieder volgend belastingjaar, en dat Zijne Regeering op grond van artikel zeventien van de Wet van het Vereenigd Koninkrijk, bekend als de „Finance Act, 1930", het noodige zal verrichten ten einde aan vorengenoemde vrijstelling kracht van wet te geven.

De voordeelen of winsten waarop dit artikel betrekking heeft, zijn alle voordeelen of winsten, die hetzij middellijk of onmiddellijk, door een vertegenwoordiging in het Vereenigd Koninkrijk opkomen aan een persoon wonende of gevestigd in Nederland en niet wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk, tenzij de voordeelen of winsten:

a. òf voortvloeien uit den verkoop van waren uit een in het Vereenigd Koninkrijk gehouden voorraad,

b. òf middellijk of onmiddellijk verworven worden door een bijkantoor of handelsinrichting in het Vereenigd Koninkrijk of door een vertegenwoordiging in het Vereenigd Koninkrijk, indien de vertegenwoordiger een algemeene machtiging heeft om te onderhandelen en contracten af te sluiten en deze dat recht gewoonlijk uitoefent.

Art. 2. Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden verklaart, dat van den 6den April 1931 af, en daarna zoolang de vrijstelling vermeld in artikel 1 van dit verdrag van kracht blijft:

a. de voordeelen of winsten waarop dit artikel betrekking heeft, zullen zijn vrijgesteld van Inkomstenbelasting en Gemeentefondsbelasting;

b. alle vermogen, hetwelk toebehoort aan of in het bezit is van een persoon wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet wonende of gevestigd in Nederland, en door hem wordt aangewend met het doel om voordeelen of winsten waarop dit artikel betrekking heeft te behalen, zal, voor zoover het tot

dat doel wordt aangevoerd, zijn vrijgesteld van Vermogensbelasting en Verdedigingsbelasting I, en, dat Hare Regeering op grond van de wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 244 1930) het noodige zal verrichten ten einde aan vorengenoemde vrijstellingen kracht van wet te geven.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden verklaart verder, dat ingevolge de Nederlandsche wet, betreffende de Dividend- en Tantièmebelasting, niet belasting zal worden geheven over dividenden en andere bedragen, uitgedeeld uit hoofde van voordeelen of winsten waarop dit artikel betrekking heeft, door een rechtspersoon, die gevestigd is in het Vereenigd Koninkrijk, en Hare Majesteit verklaart, dat, zoolang de vrijstelling, vermeld in artikel 1 van dit verdrag, van kracht blijft, de dividenden en andere bedragen hierboven genoemd, vrijgesteld zullen blijven van belasting volgens de Nederlandsche wetten, die voor het oogenblik met betrekking tot de dividend- en tantièmebelasting van kracht zijn.

De voordeelen of winsten waarop dit artikel betrekking heeft, zijn alle voordeelen of winsten, die, hetzij middellijk of onmiddellijk, door een vertegenwoordiging in Nederland opkomen aan een persoon wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet wonende of gevestigd in Nederland, tenzij de voordeelen of winsten:

a. òf voortvloeien uit den verkoop van waren uit een in Nederland gehouden voorraad;

b. òf middellijk of onmiddellijk verworven worden door een bijkantoor of handelsinrichting in Nederland of door een vertegenwoordiging in Nederland, indien de vertegenwoordiger een algemeene machtiging heeft om te onderhandelen en contracten af te sluiten, en deze dat recht gewoonlijk uitoefent.

Zijne Majesteit de Koning verklaart, dat ingevolge de wetten van kracht in het Vereenigd Koninkrijk betrekking hebbende op de „Income Tax", de aankoop van waren of grondstoffen in het Vereenigd Koninkrijk, voor verkoop of be- of verwerking elders dan in het Vereenigd Koninkrijk door een persoon wonende of gevestigd in Nederland en niet wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk, ten aanzien van dien persoon niet onderworpenheid aan de „Income Tax" („Sur-tax" inbegrepen) van het Vereenigd Koninkrijk tengevolge zal hebben, ofschoon de aankoop is tot stand gebracht door een bijkantoor of handelsinrichting in het Vereenigd Koninkrijk of door een vertegenwoordiger in het Vereenigd Koninkrijk als bedoeld is in de 2de zinsnede van artikel 1 van dit verdrag.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden verklaart, dat van den 6den April 1931 af en daarna, zoolang de toestand ingevolge de wetten, die van kracht zijn in het Vereenigd Koninkrijk, blijven voortduren zooals in de voorafgaande zinsnede van dit artikel is verklaard, de aankoop van waren of grondstoffen in Nederland, voor verkoop of be- of verwerking elders dan in Nederland door een persoon wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet wonende of gevestigd in Nederland, ten aanzien van dien persoon niet onderworpenheid aan de Nederlandsche belastingen, bedoeld in artikel 2 van dit verdrag, tengevolge zal hebben, ofschoon de aankoop is tot stand gekomen door een bijkantoor of handelsinrichting in Nederland of door een vertegenwoordiging in Nederland als bedoeld in de 3de zinsnede van artikel 2 van dit verdrag, en dat Hare Regeering op grond van de wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 244 1930) het noodige zal verrichten ten einde aan vorengenoemde vrijstelling kracht van wet te geven.

Art. 4. De vrijstellingen toegekend bij de voorgaande artikelen strekken zich niet uit tot de „Income Tax", die in het Vereenigd Koninkrijk wordt geheven ingevolge Schedule A van de inkomstenbelastingwetten, noch van de Vermogensbelasting of de Verdedigingsbelasting, die in Nederland wordt geheven ter zake van in Nederland gelegen onroerende goederen.

Art. 5. Voor de toepassing van dit verdrag omvat het woord „persoon" mede iedere vereeniging van personen, hetzij rechtspersoon of niet, en een rechtspersoon zal beschouwd worden gevestigd te zijn in het Vereenigd Koninkrijk, indien haar bedrijf wordt geleid en bestuurd in het Vereenigd Koninkrijk, en zij zal beschouwd worden gevestigd te zijn in Nederland, indien haar bedrijf wordt geleid en bestuurd in Nederland.

Art. 6. Dit verdrag zal worden bekrachtigd en zal in werking treden op den dag van de uitwisseling van de bekrachtigingsoorkonden, welke zoo spoedig mogelijk te Londen zal plaats vinden. Het verdrag kan op elk tijdstip door ieder van de verdragsluitende partijen worden opgezegd door middel van een schriftelijke kennisgeving langs diplomatieken weg, en het zal ophouden van kracht te zijn zes maanden na den datum waarop de kennisgeving van opzegging is ontvangen.

Ter oorkonde waarvan bovengenoemde gevolmachtigden dit verdrag hebben geteekend en er hun zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te Londen in tweevoud, in de Engelsche en in de Nederlandsche taal, zijnde beide teksten authentiek, den 6den Juni 1935.

(L.S.) R. de Marees van Swinderen.
(L.S.) John Simon.

Gezantschap der Nederlanden.
N°. 911.

Londen, 6 Juni 1935.

Mijnheer,

Met betrekking tot het heden geteekende verdrag tot wederzijdsche vrijstelling van belastingen in bepaalde gevallen, heb ik de eer U de volgende waarborgen en verklaringen te geven ten opzichte van de toepassing van dit verdrag in Nederland:

a. Voor de toepassing van de in Nederland geldende wetten, zullen niet aan de Nederlandsche belastingen bedoeld in artikel 2 van dit verdrag, onderworpen zijn de voordeelen of winsten die aan een persoon, wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet wonende of gevestigd in Nederland, opkomen uit verkoopen ingevolge in het Vereenigd Koninkrijk gesloten contracten, van waren die

in een opslagplaats in Nederland in voorraad worden gehouden ter vergemakkelijking van de aflevering en niet om te worden uitgestald. Een contract wordt geacht in het Vereenigd Koninkrijk te zijn gesloten, indien de aanvaarding van het aanbod in het Vereenigd Koninkrijk heeft plaats gehad, zelfs indien het koopaanbod is verkregen door een vertegenwoordiger in Nederland van den lastgever in het Vereenigd Koninkrijk, en door hem aan zijn lastgever ter aanvaarding is overgemaakt.

b. Het woord „vertegenwoordiging" in dit verdrag beteekent de verhouding van vertegenwoordiger en lastgever en niet die van werknemer en werkgever.

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te verblijven van U, Mijnheer, de dienstwillige dienaar,

R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable
Sir John Simon, *G.C.S.I., K.C.V.O., M.P., enz., enz., enz.*

N°. W. 4290/375/29.

Ministerie van Buitenlandsche Zaken.
6 Juni 1935.

Mijnheer,

Met betrekking tot het heden geteekende verdrag tot wederzijdsche vrijstelling van belasting in bepaalde gevallen, heb ik de eer U de volgende waarborgen en verklaringen te geven ten opzichte van de toepassing van dit verdrag in het Vereenigd Koninkrijk:

a. Volgens de in het Vereenigd Koninkrijk geldende wet zullen niet aan de „Income Tax" van het Vereenigd Koninkrijk („Sur-Tax" inbegrepen) onderworpen zijn de voordeelen of winsten die aan een persoon, wonende of gevestigd in Nederland en niet wonende of gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk, opkomen uit verkoopen, ingevolge in Nederland gesloten contracten, van waren die in een opslagplaats in het Vereenigd Koninkrijk in voorraad worden gehouden ter vergemakkelijking van de aflevering en niet om te worden uitgestald. Een contract wordt geacht in Nederland te zijn gesloten, indien de aanvaarding van het aanbod in Nederland heeft plaats gehad, zelfs indien het koopaanbod is verkregen door een vertegenwoordiger in het Vereenigd Koninkrijk van den Nederlandschen lastgever en door hem aan zijn lastgever ter aanvaarding is overgemaakt.

b. Wat betreft de beteekenis van het woord „controlled" ten aanzien van rechtspersonen in artikel 5 van het verdrag, omvat dit woord niet de contrôle die kan worden uitgeoefend uit krachte van een overwicht van stemrecht; de woorden „managed and controlled" in dit artikel moeten worden gelezen als een geheel en beteekenen de werkelijke leiding of wat somtijds wordt genoemd de werkelijke zetel van de leiding van het bedrijf. De uitdrukking „managed and controlled" wordt in dit verband dan ook in deze beteekenis in de inkomstenbelastingwet van het Vereenigd Koninkrijk verstaan.

c. Het woord „agency" in deze overeenkomst beteekent de verhouding van vertegenwoordiger en lastgever en niet die van werknemer en werkgever.

Met de meeste hoogachting heb ik de eer te zijn van U, Mijnheer, de dienstwillige dienaar,

John Simon.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen,
G.C.O.V., enz., enz., enz.

S. 140.

5 *Juni* 1936. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (*Staatsblad* 1933, n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 21 December 1935 (*Staatsblad* n°. 784).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers, van 29 April 1936, n°. 163, Kabinet M.R.;

Gelet op artikel 63 der Grondwet, op artikel 125, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929, zoomede op Ons besluit van 4 December 1935 (*Staatsblad* n°. 690);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Mei 1936, n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 29 Mei 1936, n°. 192, Kabinet M.R.;

Overwegende, dat het wenschelijk is, het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In vorengenoemd Bezoldigingsbesluit de navolgende wijzigingen en aanvullingen aan te brengen:

I. Gerekend van **1 Januari 1935:**

In bijlage A I:

In de schalen 22, 48, 90, 123, 205 en 243, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen",** wordt in plaats van het onderdeel „*Rijks Ethnografisch Museum*" gelezen:

Rijksmuseum voor Volkenkunde.

In bijlage B I:

In de groepen 2 en 2*a*, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen",** wordt in plaats van het onderdeel „*Rijks Ethnografisch Museum*" gelezen:

Rijksmuseum voor Volkenkunde.

II. Gerekend van **1 Mei 1935:**

In bijlage A I:

In schaal 28, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** vervalt onder het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" het ambt van Concierge te Rotterdam.

In schaal 51, afdeeling **„Binnenlandsche Zaken",** wordt onder het onderdeel „*Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie*" in plaats van „Concierge te Amsterdam" gelezen:

Concierge te Amsterdam, Rotterdam.

III. Gerekend van **1 October 1935:**

In bijlage A I:

In schaal 14, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* na de bestaande inschrijvingen opgenomen:
Sluiswachter-2e havenmeester te Apeldoorn.

In schaal 23, afdeeling **„Waterstaat"**, vervalt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* na het ambt van „Kantonnier-2e havenmeester te:" de plaatsnaam Apeldoorn.

In dezelfde schaal wordt onder de afdeeling **„Waterstaat"**, onderdeel *„Zuiderzeewerken"*, bij het ambt van „Hulpsluismeester te Den Oever" een nootteeken geplaatst, terwijl aan den voet van de betreffende bladzijde een noot wordt opgenomen, luidende:

*) In dit ambt wordt na 1 October 1935 geen nieuwe functionaris aangesteld.

In schaal 29, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* als voorlaatste inschrijving opgenomen:
Kantonnier-2e havenmeester te Lochem (Twenthekanalen).

In dezelfde schaal vervalt onder de afdeeling **„Waterstaat"** het onderdeel *„Zuiderzeewerken"* met het ambt van Hulp-sluismeester te Kornwerderzand.

In bijlage B I:

In groep 4*a*, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel *„Zuiderzeewerken"* na de bestaande inschrijvingen opgenomen:
Sluisknecht-timmerman te Den Oever.
Sluiswachter te Den Oever.

In groep 5a, afdeeling **„Waterstaat"**, onderdeel *„Zuiderzeewerken"*, wordt na de bestaande inschrijvingen opgenomen:
Sluiswachter te Kornwerderzand.

IV. Gerekend van **1 Januari 1936:**

In bijlage A I:

In de schalen 189, 210 en 237, afdeeling **„Departementen van Algemeen Bestuur"**, wordt in plaats van „Adjunct-accountant/Inspecteur/Accountant bij het bureau Contrôle der Generale Thesaurie van het Departement van Financiën" respectievelijk gelezen:
Adjunct-accountant/Inspecteur/Accountant bij de Generale Thesaurie van het Departement van Financiën.

V. Gerekend van **1 Maart 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 57, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* onmiddellijk vóór „Sluismeester te Nijmegen" opgenomen:
Sluismeester te Hengelo (O.) (Twenthekanalen).

VI. Gerekend van **1 Mei 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 41, afdeeling **„Waterstaat"**, wordt onder het onderdeel *„Rijkswaterstaat"* als eerste inschrijving opgenomen:
Brugmeester bij de brug over de Oude Maas te Barendrecht.

VII. Met ingang van **1 Juni 1936:**

In bijlage A I:

In schaal 36, afdeeling **„Defensie"**, wordt na het onderdeel *„Koninklijk Instituut voor de Marine"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting.

Amanuensis bij het proefstation der kustverlichting.

In schaal 45, afdeeling **„Defensie"**, vervalt het onderdeel *„Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting"* met hetgeen daaronder is vermeld.

In schaal 49, afdeeling **„Defensie"**, wordt als eerste inschrijving opgenomen:

Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting.

Magazijnbeheerder bij het proefstation der kustverlichting.

In schaal 123, afdeeling **„Defensie"**, vervalt onder het onderdeel *„Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting"* de inschrijving:
Ambtenaar voor opnemingswerkzaamheden ten dienste van het loodswezen.

In schaal 141, afdeeling **„Defensie"**, wordt na het onderdeel *„Opleiding voor monteurs bij de Koninklijke Marine"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting.

Ambtenaar voor opnemingswerkzaamheden ten dienste van het loodswezen.

In bijlage B I:

In groep 4, afdeeling **„Defensie"**, vervalt onder het onderdeel *„Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting"* de inschrijving:
Bediende bij het proefstation der kustverlichting.

In groep 5*a*, afdeeling **„Defensie"**, wordt onder het onderdeel *„Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting"* vóór de bestaande inschrijving opgenomen:
Instrumentmaker bij het proefstation der kustverlichting.
Monteur bij idem.

In groep 6, afdeeling **„Defensie"**, vervalt het onderdeel *„Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting"* met hetgeen daaronder is vermeld.

In groep 6*a* wordt na de afdeeling **„Binnenlandsche Zaken"** en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Defensie.

Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting.

Instrumentmaker 1e klasse bij het proefstation der kustverlichting.
Monteur 1e klasse bij idem.

VIII.

In bijlage A I:

In schaal 1, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen"**, wordt na het onderdeel *„Rijksuniversiteiten en Technische Hoogeschool"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Rijksarchieven.

Machineschrijver.

In schaal 10, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen"**, wordt na het onderdeel *„Rijksuniversiteiten en Technische Hoogeschool"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Rijksarchieven.

Schrijver 2e klasse.

In dezelfde schaal wordt onder de afdeeling **„Defensie"**, onderdeel *„Rijksmagazijn van geneesmiddelen"*, in plaats van „Schrijver" gelezen:
Schrijver 2e klasse.

In schaal 36, afdeeling **„Defensie"**, vervalt het onderdeel *„Hoogere Krijgsschool"* met het daaronder vermeld ambt van „Amanuensis".

In schaal 45, afdeeling **„Defensie"**, wordt na het onderdeel *„Rijkswerven en Marine-Etablissement"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Hoogere Krijgsschool.

Teekenaar.

In schaal 51, afdeeling **„Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen"**, wordt na het onderdeel *„Rijksuniversiteiten en Technische Hoogeschool"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Rijksarchieven.

Schrijver 1e klasse.

In dezelfde schaal wordt onder de afdeeling **„Defensie"**, onderdeel *„Rijksmagazijn van geneesmiddelen"* in plaats van „Bureelambtenaar 2e klasse" gelezen:
Schrijver 1e klasse.

In schaal 73, afdeeling **„Defensie"**, vervalt het onderdeel *„Rijksmagazijn van geneesmiddelen"* met het daaronder vermeld ambt van „Bureelambtenaar 1e klasse".

In schaal 90, afdeeling **„Defensie"**, wordt na het onderdeel *„Bureau van den Generalen Staf"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Rijksmagazijn van geneesmiddelen.

Administratief ambtenaar.

In schaal 92, afdeeling **„Defensie"**, wordt na het onderdeel *„Loodswezen, betonning, bebakening en verlichting"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Genie.

Chef-instrumentmaker.

In schaal 140, afdeeling **„Financiën"**, wordt:

1°. onder het onderdeel *„Directe belastingen, invoerrechten en accijnzen"* na de bestaande inschrijving opgenomen het ambt van Commies;

2°. na het onderdeel *„Directe belastingen, invoerrechten en accijnzen"* en hetgeen daaronder is vermeld, opgenomen:

Registratie en Domeinen.

Commies.

In schaal 142, afdeeling **„Financiën"**, vervalt:

1°. het onderdeel *„Directe belastingen, invoerrechten en accijnzen"* met het daaronder vermeld ambt van Commies;

2°. onder het onderdeel *„Registratie en Domeinen"* het ambt van Commies.

In schaal 237, afdeeling **„Financiën"**, wordt onder het onderdeel *„Directe belastingen, invoerrechten en accijnzen"* aan de inschrijving „Inspecteur (hoofd van een inspectie), hieronder mede begrepen de inspecteurs aan het Departement van Financiën" toegevoegd:
en de inspecteur, die krachtens bijzondere aanwijzing den titel voert van plaatsvervanger van den hoofdinspecteur der directe belastingen te Amsterdam.

In schaal 238, afdeeling **„Financiën"**, wordt onder het onderdeel *„Registratie en Domeinen"* na de bestaande inschrijving opgenomen:
Inspecteur der domeinen.

In bijlage B III:

In groep 1, afdeeling **„Defensie"**, wordt onder het onderdeel *„Rijksmagazijn van geneesmiddelen"* in plaats van „Werkman zonder vakbekwaamheid" gelezen:
Bediende 3e klasse.

In groep 2, afdeeling **„Defensie"**, wordt onder het onderdeel *„Rijksmagazijn van geneesmiddelen"* in plaats van „Magazijnoppasser" gelezen:
Bediende 2e klasse.

In groep 3, afdeeling **„Defensie"**, wordt onder het onderdeel *„Rijksmagazijn van geneesmiddelen"* in plaats van „Toezichthoudend werkman" gelezen:
Bediende 1e klasse.

2. Te bepalen, dat de in Ons besluit van den 15den November 1935, *Staatsblad* n°. 655, onder VIII, afdeeling **„Landbouw en Visscherij"**, voorkomende wedderegeling, vermeld achter het ambt van „Hoofdinspecteur bij de Visscherijinspectie", wordt gelezen als volgt:
f 5850—f 6750, 2 tweejaarlijksche verhoogingen van f 450.

Onze Ministers, hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voorzooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 19 *Juni* 1936.)

S. 283.

30 *Mei* 1936. BESLUIT, houdende nieuwe regeling van de onderscheidingsteekenen van het personeel der Rijksveldwacht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 25 Mei 1936, 5de Afdeeling, n°. 832;

Gelet op artikel 65 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het onderscheidingsteeken van den Inspecteur der Rijksveldwacht bestaat in een dof zilveren penning, met een middellijn van ongeveer 5 cm, aan de eene zijde voorzien van 's Rijks wapen, aan de andere zijde van

het inschrift „Inspecteur der Rijksveldwacht".

2. Het onderscheidingsteeken van de districtscommandanten der Rijksveldwacht bestaat in een dof zilveren penning met een middellijn van ongeveer 5 cm, aan de eene zijde voorzien van 's Rijks wapen, aan de andere zijde van het inschrift „Districts-Commandant der Rijksveldwacht", benevens het volgnummer van het district.

3. Het onderscheidingsteeken van de overige ambtenaren, tot het korps Rijksveldwacht behoorende, bestaat in een penning van wit metaal of van brons, met een middellijn van ongeveer 4 cm, aan de eene zijde voorzien van Ons naamcijfer onder een Koningskroon, aan de andere zijde van het inschrijft „Rijkspolitie" en daaronder het volgnummer waarop de houder in het register van het personeel der Rijksveldwacht staat ingeschreven.

4. De in de artikelen 1, 2 en 3 bedoelde penningen worden van Rijks wege uitgereikt en blijven eigendom van het Rijk. De houder is verplicht voor zorgvuldige bewaring zorg te dragen.

Bij ontslag of overlijden van den houder moet de penning worden teruggezonden aan Onzen Minister van Justitie. De districtscommandanten der Rijksveldwacht zenden den penning bovendien terug in geval zij worden overgeplaatst.

5. De in de artikelen 1 en 2 bedoelde penningen kunnen worden gedragen aan een oranje lint, ter breedte van ongeveer 4 cm, afgezet met witte biezen.

De in artikel 3 bedoelde penning wordt gedragen aan een zwart zijden lint, breed 1 cm, om den hals, onder de bovenkleeding.

6. Het Koninklijk besluit van 7 Februari 1854, *Staatsblad* n°. 10, houdende vaststelling van een onderscheidingsteeken voor de ambtenaren en beambten van *Rijks-Politie*, gewijzigd bij Onze besluiten van 29 April 1912, n°. 58, en 31 Januari 1936, n°. 99, is ingetrokken.

Mede zijn ingetrokken het Koninklijk besluit van 17 Januari 1854, *Staatsblad* n°. 3, betrekkelijk onder anderen het uitreiken van commissien als *Rijksveldwachter* aan de daarbij bedoelde beambten, en Ons besluit van 8 Augustus 1922, *Staatsblad* n°. 488, tot het treffen van eenige bijzondere voorzieningen ten aanzien van de marechaussees die tot onbezoldigd Rijksveldwachter worden aangesteld.

7. Dit besluit treedt in werking tegelijk met Ons besluit van 2 Maart 1936, *Staatsblad* n°. 241, tot vaststelling van een nieuw Organisatiebesluit Rijksveldwacht.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 9 *Juni* 1936.)

S. 303.

15 *Mei* 1936. WET tot nadere wijziging van de regelingen, houdende vaststelling van de bezoldiging van den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer, de rechterlijke macht en de militair-rechterlijke macht.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is nader te wijzigen de regelingen, houdende vaststelling van de bezoldiging van den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer, de rechterlijke macht en de militair-rechterlijke macht, alsmede de mogelijkheid te scheppen tot afwijking van de voorschriften in zake de inwerkingtreding van algemeene maatregelen van bestuur ten behoeve van eene ondernomen wijziging van de bezoldigingsregelingen voor de leden en den griffier van en de substituut-griffiers bij den Centralen Raad van Beroep en van de voorzitters en griffiers van de raden van beroep benevens voor het personeel van de Verzekeringskamer;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De wet van 31 December 1925 (*Staatsblad* n°. 573), tot regeling van de bezoldiging van den Raad van State, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 300), wordt gewijzigd als volgt:

a. Het eerste lid van artikel 1 wordt gelezen als volgt:

„De jaarwedde van den Vice-President en die van de leden van den Raad van State worden vastgesteld:

voor den Vice-President op ..... f 11,970;
voor de leden ieder op ..... 7,700."

b. In het eerste lid van artikel 2 wordt voor „f 1500" gelezen: „f 1290".

c. Na artikel 2 wordt een nieuw artikel 2*a* ingevoegd, luidende als volgt:

„De jaarwedden, traktementsverhoogingen en toelagen, welke ingevolge deze wet worden toegekend, worden naar boven tot een vollen gulden afgerond."

Art. II. Het eerste lid van artikel 48 van de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 21 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 145), wordt gelezen als volgt:

„1. De ambtswedde van den Voorzitter wordt bepaald op 6840 gulden, die van de overige leden op 5990 gulden 's jaars."

Art. III. De artikelen 1, 2, 3 en 4 van de wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181), gelijk deze laatstelijk gewijzigd is bij de wet van 31 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 300), worden gelezen als volgt:

„*Art.* 1. De samenstelling van den hoogen raad, benevens de jaarwedden der leden van en der rechterlijke ambtenaren bij dien raad worden vastgesteld als volgt:

1 president	f 10,260
ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder	8,980
ten hoogste 17 raadsheeren, ieder ...	8,130
1 procureur-generaal	10,260
ten hoogste 4 advocaten-generaal, ieder	8,130
1 griffier	5,560
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder	3,770.

Art. 2. De samenstelling der gerechtshoven, benevens de jaarwedden der leden van en der rechterlijke ambtenaren bij die gerechtshoven worden vastgesteld als volgt:

A. *Amsterdam.*

1 president	f 8,980
ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder	8,130

ten hoogste 13 raadsheeren, ieder ... 7,270
1 procureur-generaal 8,980
ten hoogste 2 advocaten-generaal, ieder 7,270
1 griffier 5,560
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 3,770
ten hoogste 6 raadsheeren-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

B. *'s Gravenhage.*

1 president ..... f 8,980
ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder 8,130
ten hoogste 12 raadsheeren, ieder ... 7,270
1 procureur-generaal 8,980
ten hoogste 2 advocaten-generaal, ieder 7,270
1 griffier 5,560
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 3,770
ten hoogste 6 raadsheeren-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

C. *'s-Hertogenbosch, Arnhem, Leeuwarden.*

1 president ..... f 8,550
ten hoogste 2 vice-presidenten, ieder 7,700
ten hoogste 8 raadsheeren, ieder ... 6,840
1 procureur-generaal 8,550
ten hoogste 2 advocaten-generaal, ieder 6,840
1 griffier 5,130
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 3,770
ten hoogste 3 raadsheeren-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

Art. 3. De klassen en de samenstelling der arrondissements-rechtbanken, benevens de jaarwedden der leden van en der rechterlijke ambtenaren bij die rechtbanken worden vastgesteld als volgt:

I. EERSTE KLASSE.

A. *Amsterdam.*

1 president ..... f 8,130
ten hoogste 6 vice-presidenten, ieder 7,270
ten hoogste 25 rechters, ieder 6,420
1 officier van justitie 8,130
ten hoogste 8 substituut-officieren van justitie, ieder 6,420
1 griffier 5,560
ten hoogste 10 substituut-griffiers, ieder 2,910
ten hoogste 18 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

B. *Rotterdam.*

1 president ..... f 8,130
ten hoogste 4 vice-presidenten, ieder 7,270
ten hoogste 18 rechters, ieder 6,420
1 officier van justitie 8,130
ten hoogste 6 substituut-officieren van justitie, ieder 6,420
1 griffier 5,560
ten hoogste 7 substituut-griffiers, ieder 2,910
ten hoogste 12 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

C. *'s-Gravenhage.*

1 president ..... f 8,130
ten hoogste 4 vice-presidenten, ieder 7,270
ten hoogste 16 rechters, ieder 6,420
1 officier van justitie 8,130
ten hoogste 4 substituut-officieren van justitie, ieder 6,420
1 griffier 5,560
ten hoogste 5 substituut-griffiers, ieder 2,910
ten hoogste 9 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

D. *'s-Hertogenbosch, Breda, Maastricht, Arnhem, Zwolle, Middelburg, Haarlem, Utrecht, Leeuwarden, Groningen, Assen.*

1 president ..... f 6,840
ten hoogste 1 vice-president 5,990
ten hoogste 9 rechters, ieder 5,560
1 officier van justitie 6,840
ten hoogste 2 substituut-officieren van justitie, ieder 5,560
1 griffier 5,130
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 2,910
ten hoogste 8 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

II. TWEEDE KLASSE.

Roermond, Zutphen, Almelo, Dordrecht, Alkmaar.

1 president ..... f 5,990
ten hoogste 1 vice-president 5,560
ten hoogste 6 rechters, ieder 5,130
1 officier van justitie 5,990
ten hoogste 1 substituut-officier van justitie 5,130
1 griffier 4,710
ten hoogste 2 substituut-griffiers, ieder 2,480
ten hoogste 5 rechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

Het maximum-aantal rechters en rechters-plaatsvervangers, bij dit artikel voor elke arrondissements-rechtbank bepaald, mag worden overschreden, indien Wij dit voor de goede bezetting eener enkelvoudige kamer voor de behandeling van kinderzaken wenschelijk oordeelen, alsmede zoolang een rechter-plaatsvervanger, die kinderrechter is geweest, rechter-plaatsvervanger blijft.

Het lid eener arrondissements-rechtbank, dat bij meer dan één rechtbank als kinderrechter werkzaam is, geniet, boven zijne jaarwedde als lid eener arrondissements-rechtbank, eene enkele vergoeding van 430 gulden 's jaars.

Het plaatsvervangend lid eener arrondissements-rechtbank, dat, zonder lid eener andere arrondissements-rechtbank te zijn, bij zijn college als kinderrechter werkzaam is, geniet daarvoor eene bezoldiging, waarvan het bedrag door Ons wordt bepaald, doch ten hoogste ten bedrage van de helft van de jaarwedde van een rechter in zijn college.

Art. 4. De klassen en de samenstelling der kantongerechten, benevens de jaarwedden der kantonrechters en der rechterlijke ambtenaren bij die kantongerechten worden vastgesteld als volgt:

I. EERSTE KLASSE.

A. *Amsterdam.*

ten hoogste 6 kantonrechters, ieder f 6,840
1 griffier 5,130
ten hoogste 5 substituut-griffiers, ieder 2,480
ten hoogste 30 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

B. *Rotterdam.*

ten hoogste 5 kantonrechters, ieder f 6,840
1 griffier 5,130
ten hoogste 4 substituut-griffiers, ieder 2,480
ten hoogste 24 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

C. *'s-Gravenhage.*

ten hoogste 4 kantonrechters, ieder f 6,840
1 griffier 5,130
ten hoogste 3 substituut-griffiers, ieder 2,480
ten hoogste 18 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

D. *Utrecht, Haarlem, Groningen, Arnhem.*

ten hoogste 2 kantonrechters, ieder f 6,420
1 griffier 4,110
ten hoogste 1 substituut-griffier 2,480
ten hoogste 14 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

E. *'s-Hertogenbosch, Tilburg, Maastricht, Heerlen, Nijmegen, Enschede, Leiden, Schiedam, Hilversum, Leeuwarden.*

ten hoogste 2 kantonrechters, ieder f 5,990
1 griffier 2,910
ten hoogste 1 substituut-griffier 2,060
ten hoogste 10 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

II. TWEEDE KLASSE.

Eindhoven, Breda, Bergen op Zoom, Roermond, Venlo, Helmond, Wageningen, Terborg, Zutphen, Apeldoorn, Deventer, Zwolle, Almelo, Delft, Gouda, Dordrecht, Middelburg, Alkmaar, Hoorn, Zaandam, Amersfoort, Winschoten, Zuidbroek, Assen, Emmen.

1 kantonrechter ..... f 5,560
1 griffier 2,480
ten hoogste 8 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.

III. DERDE KLASSE.

De overige kantongerechten.

1 kantonrechter ..... f 5,130
1 griffier 2,060
ten hoogste 8 kantonrechters-plaatsvervangers, zonder bezoldiging.
Bij de kantongerechten van alle klassen:
ambtenaren van het openbaar ministerie, ieder ..... f 2,910."

Art. IV. In het tweede lid van artikel 5 van voornoemde wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181) worden de woorden „van 900 gulden" gelezen: „van 860 gulden".

Art. V. In het eerste lid van artikel 6 van voornoemde wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181) worden de woorden „met 180 gulden" gelezen: „met 170 gulden".

In het tweede lid van voornoemd artikel 6 worden de woorden „in het geheel 900 gulden", „van 225 gulden" en „in het geheel 1350 gulden" onderscheidenlijk gelezen: „in het geheel 850 gulden", „van 210 gulden" en „in het geheel 1270 gulden".

Art. VI. In het tweede lid van artikel 8 van voornoemde wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181) worden de woorden „aangrenzend kanton" gelezen „nabijgelegen kanton".

Art. VII. Na artikel 9 van voornoemde wet van 5 Juli 1910 (*Staatsblad* n°. 181) wordt een nieuw artikel 9*a* ingevoegd, luidende als volgt:

„De jaarwedden, vergoedingen en toelagen, welke ingevolge deze wet worden toegekend, worden naar boven tot een vollen gulden afgerond."

Art. VIII. In artikel 4 van de wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292), houdende o. m. nadere voorzieningen betreffende de jaarwedden van leden der militair-rechterlijke macht, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 300), worden de woorden „op f 6300" en „van f 900" onderscheidenlijk gelezen „op f 5990" en „van f 860".

Art. IX. De artikelen 5 en 6 van voormelde wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292) worden gelezen als volgt:

„*Art.* 5. De jaarwedde der presidenten van de Krijgsraden bij de zeemacht binnen het Rijk in Europa en die der fiscaals bij die Krijgsraden worden voor ieder vastgesteld op f 6420.

Art. 6. De jaarwedde der presidenten van de Krijgsraden bij de Landmacht en die der auditeurs-militair worden voor ieder vastgesteld op f 6420."

Art. X. Na artikel 9 van voormelde wet van 20 Juni 1913 (*Staatsblad* n°. 292) wordt een nieuw artikel 9*a* ingevoegd, luidende als volgt:

„De jaarwedden, vergoedingen en toelagen, welke ingevolge deze wet worden toegekend, worden naar boven tot een vollen gulden afgerond."

Art. XI. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 15den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 30 *Mei* 1936.)

S. 304.

19 *Juni* 1936. WET tot wijziging en aanvulling van enkele artikelen van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) en van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* N°. 216), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Januari 1936 (*Staatsblad* N°. 300).

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de artikelen 3, 4, 36, 42, 48, 69, 95, 97, 125, 127*a*, 136, 158 en 168*a* der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) en de artikelen LXXVII en LXXXIV der wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* N°. 216), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Januari 1936 (*Staatsblad* N°. 300), te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De puntkomma aan het slot van het bepaalde onder *b* van het eerste lid van artikel 3 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt vervangen door een komma. Aan die bepaling wordt toegevoegd:

uitgezonderd in de gevallen, waarin de wedde of de som der wedden op of beneden dat bedrag is gedaald, tenzij belanghebbenden binnen zes maanden na het tijdstip van die daling schriftelijk aan den Pensioenraad het verlangen te kennen geven niet ambtenaar te willen blijven;

2. Aan het slot van artikel 4, eerste lid onder *a*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt de puntkomma vervangen door een komma en wordt voorts de volgende zinsnede toegevoegd:

of aan een bijzondere middelbare school voor meisjes, aan welke door Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen rechten zijn toegekend;

3. In den tweeden volzin van het tweede lid van artikel 36 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) worden geschrapt de woorden „op ten hoogste vijf ten honderd 's jaars".

4. Aan artikel 42, eerste lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt de volgende zin toegevoegd:

Over de termijnen, waarvan de betaling na dezen datum plaats heeft is van dezen datum tot den dag der betaling een door Ons te bepalen rente verschuldigd.

5. In artikel 48, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt in plaats van „is verleend" en „hetzij op eigen verzoek, hetzij niet eervol, wordt ontslagen" onderscheidenlijk gelezen: „is of wordt verleend" en „hetzij op eigen verzoek wordt ontslagen, hetzij niet eervol is of wordt ontslagen".

6. In het derde lid van artikel 69 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) worden na het woord „bepalingen", ingelascht de woorden „doch met inachtneming van tijdelijke algemeene kortingen,".

7. Aan artikel 95 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt toegevoegd een nieuw lid, luidende:

5. Gelijke bevoegdheid als in de vorige leden hebben de ambtenaren, die om een der redenen, vermeld in de artikelen 88 en 89, ophouden ambtenaar te zijn, met dien verstande, dat zij voor de toepassing van artikel 43 geacht worden te zijn ontslagen op grond van opheffing van hunne betrekking of van een nieuwe organisatie van hun dienstvak.

8. Het derde lid van artikel 97 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt gelezen als volgt:

In afwijking van het bepaalde in het eerste en tweede lid zal het weduwenpensioen echter in geen geval minder bedragen dan 50 procent van de eerste f 2000 en 40 procent van het overige bedrag der met toepassing van het tweede en derde lid van artikel 54 berekende middelsom der Pensioensgrondslagen, als in dat artikel bedoeld. De artikelen 61 en 62 zijn daarbij van overeenkomstige toepassing.

9. In artikel 125, eerste lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt in plaats van „genomen beslissing" gelezen „genomen definitieve beslissing".

10. In artikel 127*a*, eerste lid onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt in plaats van „alle beslissingen" gelezen „alle definitieve beslissingen".

11. Aan artikel 136, eerste lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt toegevoegd de volgende zin:

Van de termijnen, waarvan de betaling na dezen datum plaats heeft, is van dezen datum tot den dag der betaling een door Ons te bepalen rente verschuldigd".

12. Aan artikel 158, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt toegevoegd de volgende zin:

Over de pensioensgedeelten, waarvan de betaling na 1 Juli plaats heeft, is van dezen datum tot den dag der betaling een door Ons te bepalen rente verschuldigd.

13. Het eerste lid van artikel 168*a* der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) wordt gelezen als volgt:

Ter voldoening aan de verplichtingen, voortvloeiende uit de artikelen 157, eerste lid, en 166, tweede lid, dezer wet, betaalt het Rijk aan het fonds een drie en zestigjarige bijdrage, welke over de jaren 1929 tot en met 1932, over de jaren 1933 en 1934 en over de jaren 1935 en volgende respectievelijk 31.500.000, 28.400.000 en 25.400.000 gulden bedraagt. Voor zoover de toekomstige balansen van het fonds, bedoeld in artikel 24, eerste lid, dezer wet, daartoe aanleiding geven, zal de bijdrage worden herzien.

14. Artikel LXXVII der wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* N°. 216), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Januari 1935 (*Staatsblad* N°. 300), vervalt.

15. De tweede volzin van het vijfde lid van artikel LXXXIV der wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* N°. 216), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Januari 1936 (*Staatsblad* N°. 300), vervalt.

16. 1. Deze wet treedt, behoudens het bepaalde in de volgende leden, in werking met ingang van 1 Juli 1936.

2. Artikel 6 wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Januari 1934.

3. Artikel 8 wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 November 1935.

4. Artikel 13 wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Januari 1936.

5. Artikel 15 wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Juli 1925.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 19den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1936.)

S. 305.

19 *Juni* 1936. WET tot vereeniging van de gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse* te vereenigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. **1.** 1. De gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse* worden vereenigd.

2. De nieuwe gemeente draagt den naam van *Vogelwaarde*.

3. De zetel der nieuwe gemeente wordt bepaald door den raad dier gemeente, onder goedkeuring van Gedeputeerde Staten van *Zeeland*.

4. De vereeniging komt tot stand met ingang van 1 Juli 1936.

2. 1. Alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der opgeheven gemeenten gaan over op de nieuwe gemeente, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

2. Voor zoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. 1. De tekorten op den gewonen dienst der gemeente *Boschkapelle*, waarvoor op het tijdstip van ingang der vereeniging nog geen dekking is gevonden, hieronder begrepen het restant van het uitgestooten bedrag der werkloosheidsuitgaven dier gemeenten over 1934 als bedoeld in artikel 19 van Ons besluit van 27 Juni 1935 (*Staatsblad* n°. 364), zullen alsdan door het Rijk worden aangezuiverd.

2. Door Ons worden voorschriften gegeven voor de berekening en vaststelling van de in het eerste lid bedoelde tekorten.

3. Aan de nieuwe gemeente zal door het Rijk worden uitgekeerd, zoodra de vereeniging zal zijn tot stand gekomen, een bedrag, gelijk aan het op het tijdstip der vereeniging nog onafgelost gebleven gedeelte der geldleening van f 67,000, gesloten ingevolge besluit van den raad der gemeente *Boschkapelle* van 30 April 1926 en strekkende tot dekking der kosten van electrificatie der gemeente.

4. 1. De candidaatstelling en de eventueele stemming voor de verkiezing van de leden van den raad der nieuwe gemeente geschieden op de dagen, door Gedeputeerde Staten van *Zeeland* te bepalen.

2. Tot deelneming aan deze verkiezing zijn bevoegd de personen, voorkomende op de volgens artikel 5 dezer wet geldende lijsten van kiezers van den gemeenteraad.

3. De raad van de opgeheven gemeente *Stoppeldijk* benoemt het hoofdstembureau en stembureaux voor deze verkiezing, nadat, zoo noodig, door dienzelfden raad art. 31, 3e lid, der kieswet is toegepast, en onderzoekt de geloofsbrieven der leden van den raad der nieuwe gemeente.

4. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet geldt, voor de toepassing van artikel 5 en artikel 86 dier wet, in de nieuwe gemeente het getal inwoners, dat op 1 Januari 1936 volgens de bevolkingsregisters der opgeheven gemeenten aanwezig is, zooals dit door Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, burgemeesters en wethouders van de opgeheven gemeenten gehoord, wordt vastgesteld.

5. De dag en de plaats der eerste vergadering van den raad der nieuwe gemeente worden bepaald door Gedeputeerde Staten van *Zeeland*.

6. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in de artikelen 29 en 87 der gemeentewet, hebben de leden van den nieuw gekozen raad en de door dien raad te kiezen wethouders zitting uiterlijk tot den eersten Dinsdag van September 1939.

5. 1. De in de opgeheven gemeenten op 30 Juni 1936 bestaande kiezerslijsten voor het kiezen van leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad, blijven van kracht in de nieuwe gemeente, totdat zij overeenkomstig de kieswet door een nieuwe kiezerslijst zijn vervangen.

2. De op 30 Juni 1936 bestaande kiezerslijsten, bedoeld in het eerste lid, worden, voor zooveel noodig, aangevuld met de vermelding van de plaats der woning van elken kiezer op den eersten Januari van het jaar der vaststelling en met de vermelding van het nummer van het stemdistrict, waartoe hij dientengevolge behoort.

3. De ingezetenen der opgeheven gemeenten worden voor het opmaken van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad, met ingang van 1 Juli 1936 als ingezetenen der nieuwe gemeente beschouwd.

6. 1. De uitkeering uit het gemeentefonds ingevolge artikel 3, letter *b*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse*, overeenkomstig de bepalingen dier wet en het Financieele-verhoudingsbesluit voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vastgesteld of nog vast te stellen, wordt verminderd met 5/6.

2. Voor de gemeente *Vogelwaarde* bedraagt deze uitkeering f 2500.

3. Gedurende den tijd, dat de burgemeesters en de secretarissen wachtgeld genieten krachtens deze wet, zal de nieuwe gemeente van het Rijk jaarlijks een bijdrage in die wachtgelden ontvangen en wel in dezelfde verhouding als waarin de door de opgeheven gemeenten te zamen voor het uitkeeringstijdvak 1935/1936 vastgestelde uitkeering ingevolge artikel 3, letter *b*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, staat tot de door de genoemde ambtenaren te zamen laatstelijk voor 1 Juli 1936 genoten jaarwedde.

7. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), wordt deze wet geacht in werking te treden met ingang van 1 Mei 1937.

2. De met toepassing van het vorige lid voor de gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse*, voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vast te stellen uitkeeringen, voorloopige uitkeeringen daaronder begrepen, worden, voor zoover zij op of na 1 Juli 1936

vervallen, aan de gemeente *Vogelwaarde* uitbetaald.

3. Het eerste en het tweede lid van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing met betrekking tot vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II, en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74).

8. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeente *Vogelwaarde*, voor de uitkeeringstijdvakken, welke op het uitkeeringstijdvak 1936/1937 volgen, worden de factoren, ontleend aan boekingstijdvakken of aan rekeningsjaren, welke aan 1 Juli 1936 geheel of gedeeltelijk voorafgaan, of aan tijdstippen, vóór 1 Juli 1936 vallende, berekend naar de som dier factoren voor de gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse*.

2. Deze samenstelling der factoren geschiedt aldus, dat zoowel het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit voor elk rekeningsjaar, als het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van dat besluit voor elk boekingstijdvak, het resultaat van één deeling is.

3. Ten aanzien van de rekeningsjaren en de boekingstijdvakken, waarvoor onderscheidenlijk het quotient, bedoeld in artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit en het quotient, bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit voor de gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse* reeds is vastgesteld, wordt het vastgestelde quotient, met inachtneming van de bepalingen van het eerste en het tweede lid van dit artikel, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388) opnieuw vastgesteld.

9. 1. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse* volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, minder bedraagt dan de som der uitkeeringen, volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt aan de gemeente *Vogelwaarde* ten laste van het gemeentefonds over het tijdvak 1937/1938 boven de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, eene garantie-uitkeering gedaan ten bedrage van 7/10 van het verschil.

2. Over de uitkeeringstijdvakken 1928/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944, zal eene garantie-uitkeering worden verleend ten beloope van onderscheidenlijk 6/7, 5/7, 4/7, 3/7, 2/7 en 1/7 van het bedrag der garantie-uitkeering over het tijdvak 1937/1938.

3. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse* volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, meer bedraagt dan de som der uitkeeringen voor die gemeenten volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt op de uitkeering, welke de gemeente *Vogelwaarde* over het tijdvak 1937/1938 volgens artikel 3, letter *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, ontvangt, ten bate van het gemeentefonds ingehouden een bedrag gelijk aan 7/10 van het verschil.

4. Over de uitkeeringstijdvakken 1938/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944, zal eene inhouding op de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), plaats hebben ten beloope van onderscheidenlijk 6/7, 5/7, 4/7, 3/7, 2/7 en 1/7 van het bedrag der inhouding over het tijdvak 1937/1938.

5. De artikelen II en III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) blijven, behoudens het bepaalde in artikel 7, derde lid, ten aanzien van de gemeente *Vogelwaarde* buiten toepassing.

10. 1. Zij, die voor een der opgeheven gemeenten tot gewoon of tot buitengewoon dienstplichtige bestemd werden, behouden deze bestemming na de vereeniging.

2. Voor de lichtingen 1937 en 1938 vormen de inschrijvingsregisters voor den dienstplicht van de opgeheven gemeenten tezamen het inschrijvingsregister van de nieuwe gemeente.

11. De namen van de personen, die in de opgeheven gemeenten voorkomen op de lijsten, bedoeld in de artikelen 17 en 45 der Drankwet, worden op de voor de nieuwe gemeente op te maken lijsten geplaatst in volgorde van de dagen, waarop hun verzoeken om vergunning of verlof inkwamen; voor zoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, gaat de in leeftijd oudere voor; bij gelijken ouderdom beslist het lot.

12. 1. Aan de burgemeesters en vaste ambtenaren der opgeheven gemeenten, die tengevolge van de vereeniging worden ontslagen, wordt, voor zoover zij alsdan niet in de termen vallen om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) — te genieten, ten laste van de nieuwe gemeente een wachtgeld verleend met inachtneming van de volgende bepalingen.

Als vaste ambtenaren worden mede aangemerkt de ambtenaren in tijdelijken dienst, die een niet wezenlijk onderbroken diensttijd als zoodanig van ten minste 5 jaren hebben vervuld, tenzij zij belast zijn met werkzaamheden, welke een tijdelijk karakter dragen.

2. Aan de personen, bedoeld in het vorig lid, wordt wachtgeld toegekend:

a. voor zooveel zij op 1 Juli 1936 een diensttijd van ten minste 10 jaren hebben volbracht en het aantal jaren van dien diensttijd, te zamen met het aantal jaren van den leeftijd, dien zij ten tijde van het ontslag hebben bereikt, 60 of meer bedraagt, tot het tijdstip, waarop ingevolge het bepaalde in de volgende zinsnede van dit lid het wachtgeld eindigt;

b. voor de overigen gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd.

Het wachtgeld eindigt in ieder geval, zoodra de op wachtgeld gestelde in de termen valt om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) — te genieten. Voor hem, die in het genot is gesteld van vervroegd ouderdomspen-

sioen, als bedoeld in den vorigen zin, vervalt het wachtgeld zoodra het gelijk is aan of minder bedraagt dan het pensioen of anders bij het bereiken van den 65-jarigen leeftijd.

Onder diensttijd wordt hier verstaan alle aan het ontslag voorafgaande tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, onverschillig in dienst van welk lichaam die tijd is doorgebracht, met dien verstande, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegeteld en diensttijd uit een nevenbetrekking slechts in aanmerking komt, indien het wachtgeld uit hoofde van ontslag uit die betrekking wordt toegekend.

3. Het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welke in de opgeheven betrekking of betrekkingen laatstelijk vóór 1 Juli 1936 werd of werden genoten, en wel, voor wat betreft de wedden, welke door of vanwege het bestuur van elk der opgeheven gemeenten werden geregeld, volgens de op 1 Juli 1935 geldende wedderegeling, vermeerderd voorts eventueel met de persoonlijke toelage, ten doel hebbende een weddeverlaging geleidelijk te doen plaats hebben, met dien verstande, dat de wedde of de som der wedden dezelfde vermindering of vermeerdering ondergaat, welke de vaste kindertoelage tengevolge van de wijziging van het aantal kinderen, dat voor die toelage in aanmerking komt, en de persoonlijke toelage zouden ondergaan, indien belanghebbende in dienst zou zijn gebleven. Voor de berekening van het wachtgeld worden tijdelijke en vaste kindertoelagen gelijkgesteld. Het wachtgeld is gedurende de eerste 3 maanden gelijk aan de in den eersten volzin omschreven wedde of de som der wedden, en bedraagt daarna gedurende 3 maanden 85 en vervolgens 70 ten honderd van de vorenbedoelde wedde of som der wedden.

4. Indien op of na den datum van de inwerkingtreding dezer wet in de regeling van de wedden van den burgemeester en de ambtenaren der gemeente *Vogelwaarde* wijziging is of wordt gebracht, wordt de in het derde lid bedoelde wedde of som der wedden voor de toepassing van dat lid en van het vijfde en zesde lid van dit artikel op overeenkomstige wijze gewijzigd, met dien verstande, dat onder die wedde of som der wedden mede een tijdelijke kindertoelage wordt begrepen.

5. Wanneer de op wachtgeld gestelde uit of in verband met arbeid of bedrijf op of na 1 Juli 1936 inkomsten geniet of gaat genieten, welke hij op het tijdstip, waarop het wetsontwerp, dat tot deze wet heeft geleid, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingediend, niet genoot, wordt:

a. indien hij die inkomsten geniet in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zoodra en zoolang het wachtgeld, vermeerderd met die inkomsten, voor zoover zij als wedde in den zin dier wet zijn aan te merken, en in ieder geval met inbegrip van kindertoelage, de in het derde lid, zoo noodig met inachtneming van het bepaalde in het vierde lid, bedoelde wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd;

b. in de overige gevallen het wachtgeld voor den duur van die inkomsten met een bedrag gelijk aan de helft daarvan verminderd, met dien verstande echter, dat van die inkomsten buiten aanmerking blijft een bedrag gelijk aan het verschil tusschen het wachtgeld en de in het derde lid bedoelde wedde;

c. bij gelijktijdig genot van inkomsten, als bedoeld onder *a* en *b*, het wachtgeld verminderd met het eventueel gedeelte der inkomsten onder *a*, waarmede deze, vermeerderd met het wachtgeld, het bedrag der in het derde lid bedoelde wedde overschrijden, doch ten aanzien van de overblijvende inkomsten gehandeld, alsof zij alle onder *b* vallen.

6. Gelijk gevolg als aan het genieten van inkomsten, als in het vorig lid bedoeld, zal zijn verbonden aan een benoeming tot een financieel gelijkwaardige betrekking, al wordt deze benoeming niet aangenomen, tenzij deze niet-aanneming geschiedt op grond van bezwaren, welke door Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, deugdelijk worden verklaard.

Onder financieel gelijkwaardige betrekking wordt in dit lid verstaan een betrekking of vereeniging van betrekkingen, welke voor den betrokken ambtenaar in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden passend kan worden geacht, en hem een ten minste gelijk inkomen oplevert als de wedde of de som der wedden, in het derde lid bedoeld. Met „inkomen" wordt hier, waar het betreft inkomsten in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), bedoeld de wedde in den zin dier wet, vermeerderd, indien die bijslag niet reeds in de wedde is begrepen, met kindertoelage.

7. Bij verlies vóór het tijdstip, waarop het wachtgeld volgens het tweede lid uiterlijk eindigt, van de betrekking of andere bron van inkomsten, welke tot ontbinding, intrekking of vermindering van wachtgeld leidde, wordt het wachtgeld niet toegekend, respectievelijk verhoogd, wanneer Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, verklaren, dat het verlies het gevolg was van eigen schuld of van eigen verzoek, niet gegrond op deugdelijke redenen.

8. Indien de op wachtgeld gestelde ambtenares in het huwelijk treedt, vervalt voor den duur van dat huwelijk het wachtgeld.

9. Indien een wachtgeld, na onderbreking, opnieuw wordt genoten, wordt voor de bepaling van den duur en het bedrag van het wachtgeld de tijd der onderbreking geacht op wachtgeld te zijn doorgebracht.

10. Van het genot van inkomsten, als bedoeld in het vijfde lid, doet de op wachtgeld gestelde zoo spoedig mogelijk mededeeling aan burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente. De op wachtgeld gestelde is gehouden, ten aanzien van die inkomsten alle door genoemd college en door Gedeputeerde Staten van *Zeeland* verlangde inlichtingen te verstrekken.

De op wachtgeld gestelde ambtenares, die in het huwelijk treedt, doet daarvan eveneens onverwijld mededeeling aan burgemeester en wet-

houders der nieuwe gemeente.

De op wachtgeld gestelde is verplicht, op eerste schriftelijke aanzegging van burgemeester en wethouders van de nieuwe gemeente een aanvrage in te dienen tot het verkrijgen van invaliditeitspensioen en zich te onderwerpen aan het in verband daarmede te verrichten geneeskundig onderzoek, als bedoeld in artikel 74 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Indien de op wachtgeld gestelde de in dit lid bedoelde verplichtingen niet nakomt, kunnen Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, het wachtgeld geheel of gedeeltelijk vervallen verklaren.

11. Voor de ambtenaren der opgeheven gemeenten wordt bij benoeming in de nieuwe gemeente voor de regeling van hunne wedde de diensttijd in aanmerking genomen, in gelijke betrekking in de gemeente, waarin zij op 30 Juni 1936 werkzaam waren, vervuld.

12. Geschillen over de toepassing van dit artikel worden, burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, beslist door Gedeputeerde Staten van *Zeeland*.

13. 1. De tijd, krachtens deze wet op wachtgeld doorgebracht, wordt als diensttijd in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) aangemerkt, voor zoover deze tijd niet parallel loopt met diensttijd als ambtenaar, bedoeld in de artikelen 3, 4, 5 en 14, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), in een betrekking of in betrekkingen, waarin deze hoedanigheid na het ontslag werd verkregen.

3. Gedurende den volgens het vorige lid voor pensioen geldigen tijd op wachtgeld doorgebracht geldt als wedde in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), respectievelijk als pensioensgrondslag, het bedrag van de wedde, respectievelijk de pensioensgrondslag, dan wel de som der wedden, onderscheidenlijk de som der pensioensgrondslagen, welke met inachtneming van het bepaalde bij het derde lid van het vorige artikel voor den betrokkene zouden hebben gegolden. De pensioensgrondslag en de som der pensioensgrondslagen ondergaan dezelfde wijzigingen, welke deze op grond van het bepaalde in artikel 150 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) zouden hebben ondergaan, indien het ontslag niet ware verleend en de ambtenaar de laatstelijk vóór het ontslag aan zijn betrekking of betrekkingen verbonden wedde ongewijzigd had behouden.

Verkrijgt de betrokkene na zijn ontslag opnieuw de hoedanigheid van ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) met een pensioensgrondslag of een som van pensioensgrondslagen lager dan die uit de opgeheven betrekking of betrekkingen, dan wordt voor de toepassing van de artikelen 33 en 151 dier wet de wedde in de nieuwe betrekking of betrekkingen geacht te zijn verhoogd tot het bedrag van de wedde of de som der wedden, bedoeld in vorengenoemd lid.

3. De nieuwe gemeente is voor de betrokken personen de bijdrage voor eigen pensioen verschuldigd op den voet van artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder *a*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), berekend naar den in het vorige lid aangegeven pensioensgrondslag en in het geval, bedoeld in den tweeden volzin van dat lid, naar het verschil tusschen dezen pensioensgrondslag en dien of die, welke in de betrekking of betrekkingen, waarin na het ontslag de hoedanigheid van ambtenaar in den zin van bedoelde wet wordt verkregen, zonder de werking van het vorige lid zou of zouden hebben gegolden.

4. De nieuwe gemeente verhaalt van de in het vorige lid bedoelde bijdrage op de betrokken personen op den voet van het vierde lid van artikel 36 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

5. De gemeente *Vogelwaarde* is de bijdragen volgens artikel 35 en artikel 36, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) verschuldigd naar den pensioensgrondslag of de pensioensgrondslagen, welke zonder de werking van het tweede lid zou of zouden hebben gegolden.

6. Het laatste lid van het vorige artikel is van toepassing.

14. 1. De bij het in werking treden dezer wet in de in artikel 1, lid 1, genoemde gemeenten bestaande besluiten en ambtenaren zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat door het bevoegd gezag een nadere regeling is getroffen.

2. De bij het in werking treden dezer wet in de gemeente *Stoppeldijk* bestaande machten zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat zij overeenkomstig de bepalingen dezer wet door andere zijn vervangen.

3. De reglementen van orde voor de vergaderingen van den raad en van het college van burgemeester en wethouders, alsmede de bestaande instructies voor den secretaris en den ontvanger der gemeente *Stoppeldijk* gelden voor de nieuwe gemeente, totdat zij door andere zijn vervangen.

15. Met ingang van 1 Juli 1936 vervalt in wetten en daarop gegronde voorschriften de vermelding als gemeente van *Boschkapelle*, *Stoppeldijk*, *Hengstdijk* en *Ossenisse*, en wordt in de plaats daarvan gelezen: *Vogelwaarde*.

16. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 19den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1936.)

S. 320.

19 *Juni* 1936. WET tot wijziging en aanvulling van de Nijverheids-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de Nijverheidsonderwijswet te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

1. In het eerste lid van artikel 57 worden de woorden „zoo noodig bijgestaan door adjunct-inspecteurs" vervangen door de woorden:

zoo noodig bijgestaan door adjunct-inspecteurs of door controleurs.

2. Na artikel 58 wordt een nieuw artikel 58*bis* ingevoegd, luidende:

Onze Minister bepaalt het getal der controleurs; hij stelt voor zooveel noodig algemeene voorschriften vast nopens hun werkzaamheden.

3. Het tweede en het derde lid van artikel 60 worden vervangen door de volgende twee leden:

2. De in het eerste lid genoemde ambtenaren en de in het eerste lid van artikel 57 bedoelde controleurs hebben steeds toegang tot alle inrichtingen, over welke hun het toezicht is opgedragen.

3. De directeuren en de andere leeraren zijn gehouden, aan de in de eerste twee leden bedoelde personen de verlangde inlichtingen te geven omtrent de school en het onderwijs.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 19den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 3 *Juli* 1936.)

S. 345.

7 *Mei* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van de voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in de Rijksgestichten te *Woensel* en *Grave*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Maart 1936, n°. 2525, Afdeeling Armwezen en van Onzen Minister van Justitie van 25 Maart 1936, 1e Afdeeling C, n°. 887;

Gelet op artikel 10 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze laatstelijk is gewijzigd;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 April 1936, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 23 April 1936, n°. 4208, Afdeeling Armwezen en van 2 Mei 1936, 1e afdeeling C, n°. 806;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Met ingang van 1 Januari 1936 wordt artikel 4 der voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in de Rijksgestichten te *Woensel* en *Grave*, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 29), gelezen als volgt:

Geschiedt de verpleging in het gesticht zelf, zoo bedraagt het verpleeggeld f 1.80 per dag. Geschiedt de verpleging in eene woning, bedoeld in artikel 35*a* der wet, zoo bedraagt het verpleeggeld f 1.50 per dag. Bij verpleging gedurende een geheel jaar bedraagt het verpleeggeld f 645, indien de verpleging geschiedt in het gesticht zelf, en f 525, indien de verpleging geschiedt in eene woning als bovenbedoeld.

Indien de verpleging een geheel jaar heeft geduurd, doch gedeeltelijk in het gesticht zelf en gedeeltelijk in eene woning heeft plaats gevonden, wordt het verpleeggeld zoowel voor de verpleging in het gesticht zelf als voor de verpleging in eene woning, berekend naar de hier voren genoemde jaarbedragen onderscheidenlijk van f 645 en f 525.

Wanneer in gevallen, waarin de verpleging niet een geheel jaar heeft geduurd, berekening van het verpleeggeld naar het dagtarief leidt tot een totaal-bedrag, dat hooger is dan het verpleeggeld voor een geheel jaar, wordt het laatste in rekening gebracht.

Het verpleeggeld voor de verpleging in het gesticht zelf wordt met f 10 per dag verhoogd voor die patiënten, op wier overplaatsing door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken bij het Bestuur, dat voor de voldoening van het verpleeggeld aansprakelijk is, tevergeefs is aangedrongen. De verhooging gaat in met den dag door Onzen voornoemden Minister in elk geval afzonderlijk te bepalen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 7den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1936.)

S. 346.

26 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396).

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is wijziging te brengen in het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 27 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 341);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 Juni 1936, n°. 4, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juni 1936, n°. 3, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen als volgt:

Art. 1. Artikel 2, § 1, 2e lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt vervangen door:

„2. Het port van een brief, afkomstig van en bestemd voor een door of vanwege den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie vast te stellen kring, bedraagt bij vooruitbetaling:

voor elke briefkaart 2 cent;

voor elken anderen brief:

voor een gewicht van niet meer dan 20 gram 3 cent;

boven 20 gram tot en met 40 gram 6 cent;

boven 40 gram tot en met 100 gram 10 cent.".

2. Dit besluit treedt, voor zooveel de briefkaarten betreft, in werking met ingang van 1

Augustus 1936 en voor zooveel de andere brieven betreft met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1936.)

S. 364.

28 *Mei* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 25, eerste en vierde lid, der Nijverheidsonderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 29 April 1936, nº. 5408III, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Gelet op het eerste en het vierde lid van artikel 25 der Nijverheidsonderwijswet;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende:

a. de voorwaarden, onder welke aan rechtspersoonlijkheid bezittende instellingen en vereenigingen en aan gemeenten ten behoeve van de door haar in stand gehouden scholen uit 's Rijks kas subsidie wordt gegeven, en

b. nadere voorschriften omtrent de vaststelling en berekening van het bedrag der vergoeding, bedoeld in het vierde lid van artikel 25 voornoemd;

Den Raad van State gehoord, advies van 12 Mei 1936, nº. 36;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Mei 1936, nº. 7110, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan,

met intrekking van Ons besluit van 11 Juli 1921 (*Staatsblad* nº. 920), zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 26 April 1922 (*Staatsblad* nº. 233), te bepalen:

HOOFDSTUK I.

Voorwaarden voor Rijkssubsidie.

Art. 1. Waar in dit besluit gesproken wordt van:

1. „Onze Minister" is daaronder te verstaan Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;

2. „inspecteur", „directeur(en)" en „leeraar" of „leeraren" zijn daaronder begrepen onderscheidenlijk inspectrice, directrice(s) en leares(sen);

3. „beambten" is daaronder te verstaan het niet-onderwijzend personeel, met uitzondering van: dienstboden, werkvrouwen, hen wier bezoldiging in uur- of dagloon wordt uitgedrukt, en de overigens volgens arbeidsovereenkomst tewerkgestelden;

4. „het bevoegd gezag" is daaronder te verstaan voor wat betreft de door het Rijk gesubsidieerde gemeentelijke en bijzondere nijverheidsscholen onderscheidenlijk het gemeente- en het schoolbestuur;

5. „school" en „scholen" zijn daaronder te verstaan de van Rijkswege gesubsidieerde gemeentelijke of bijzondere scholen of cursussen, bedoeld in artikel 11 der Nijverheidsonderwijswet.

2. 1. Het bevoegd gezag onderwerpt tijdig aan de goedkeuring van Onzen Minister:

a. het leerplan, samengesteld met inachtneming van de door Onzen Minister vastgestelde algemeene voorschriften;

b. eventueel het prospectus, alvorens dit wordt uitgegeven;

c. den lesrooster, volgens door Onzen Minister vastgesteld model met toelichting;

d. de lijst van leerboeken, welke de leerlingen bij het onderwijs moeten gebruiken;

e. voor zooveel betreft de bijzondere nijverheidsscholen, de schoolgeldregeling;

f. de reglementen;

g. de instructies voor directeuren, leeraren en beambten;

h. alle wijzigingen, welke in de onder *a* tot en met *g* bedoelde stukken worden aangebracht.

2. Onze Minister verleent de in het eerste lid bedoelde goedkeuring hetzij voor een bepaalden tijd, hetzij tot wederopzegging.

3. 1. Het bevoegd gezag zendt ter goedkeuring aan Onzen Minister:

a. jaarlijks vóór 15 Februari de rekening en verantwoording over het afgeloopen kalenderjaar, met de bijlagen, op formulieren volgens de door Onzen Minister vastgestelde modellen, met een toelichting;

b. jaarlijks vóór 1 Maart de begrooting van inkomsten en uitgaven voor het volgend kalenderjaar, op een formulier volgens door Onzen Minister vastgesteld model, met een uitgewerkte toelichting;

c. tijdig van te voren de voordrachten ter benoeming van directeuren en leeraren, op formulieren volgens door Onzen Minister vastgesteld model;

d. tijdig van te voren de voorstellen ter benoeming of tewerkstelling van bezoldigd niet-onderwijzend personeel met uitzondering van werkvrouwen.

2. Bij de rekening en verantwoording voegt het bevoegd gezag:

a. de bijlagen op door Onzen Minister vastgestelde formulieren;

b. het jaarverslag.

3. Het bevoegd gezag verstrekt jaarlijks vóór 1 Februari aan Onzen Minister op daartoe bestemde formulieren de door dezen noodig geachte statistische gegevens.

4. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor, dat het eindbedrag van elk hoofdstuk der uitgaven van een goedgekeurde begrooting niet wordt overschreden, tenzij Onze Minister de overschrijding heeft goedgekeurd.

5. Het bevoegd gezag doet aan Onzen Minister ten aanzien van een directeur, een leeraar of een beambte binnen veertien dagen mededeeling van:

a. de benoeming ,met overlegging van den staat van inlichtingen op een door Onzen Minister vastgesteld formulier, en de wettelijk voorgeschreven bewijsstukken;

b. de schorsing en het ontslag, met opgave van de reden;

c. het overlijden.

6. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor,

dat een register van leerlingen en een register van verzuimen en telaatkomers worden bijgehouden.

7. 1. De vereeniging, stichting of instelling, welke een school in stand houdt, dient een postrekening te houden. Indien zij meer dan één school in stand houdt, kan zij ten behoeve van elke school een postrekening houden.

2. Zij geeft aan Onzen Minister kennis van het (de) nummer(s) van haar postrekening(en).

8. 1. Het bevoegd gezag doet van elk stuk, hetwelk het aan Onzen Minister zendt, gelijktijdig een afdruk of afschrift toekomen aan den inspecteur, belast met het toezicht op de school.

2. Voorts stelt het bevoegd gezag dien inspecteur in kennis met de belangrijke gebeurtenissen betreffende de school en haar personeel.

9. 1. Het bevoegd gezag verstrekt desgevraagd alle inlichtingen betreffende de school, haar personeel en haar administratie aan Onzen Minister, den inspecteur-generaal van het nijverheidsonderwijs, den inspecteur van het nijverheidsonderwijs, belast met het toezicht op de school, den accountant en den adjunct-accountant van het departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, alsmede aan den adjunct-inspecteur, en voor zooveel betreft de lagere avondnijverheidsscholen voor jongens aan den controleur, toegevoegd aan den vorenbedoelden inspecteur.

2. Het draagt zorg, dat de in het eerste lid bedoelde personen, met uitzondering van den controleur, te allen tijde van alle boeken en bescheiden betreffende het geldelijk beheer kunnen kennis nemen, ter plaatse waar de geldelijke administratie wordt gevoerd.

10. 1. Alvorens een school Rijkssubsidie ontvangt, onderwerpt het bevoegd gezag het gebruik, dat het wenscht te maken van het schoolgebouw met het daarbij behoorende terrein en de eventueele bijgebouwen, benevens de bestemming van de schoollokalen en andere ruimten, aan de goedkeuring van Onzen Minister.

2. Het bevoegd gezag onderwerpt eveneens aan de goedkeuring van Onzen Minister elke verandering in het gebruik of de bestemming, in het eerste lid bedoeld.

3. Het bevoegd gezag stelt, wanneer Onze Minister dit verlangt, gebouwen, lokalen, inventaris, werktuigen en gereedschappen van de school kosteloos ter beschikking voor examens, van Rijkswege te houden ingevolge de Nijverheidsonderwijswet.

4. Het bevoegd gezag behoeft voor verhuring of beschikbaarstelling aan derden van gebouw(en), terrein, inventaris, werktuigen, gereedschappen, materialen, verlichting, verwarming, water en electrischen stroom der school, en voor de voorwaarden waaronder die verhuring of beschikbaarstelling plaats vindt, van te voren de goedkeuring van Onzen Minister.

11. 1. Alvorens het bevoegd gezag overgaat tot het ontwerpen van een plan voor de stichting, uitbreiding of verbouwing van een gebouw voor een school, verzoekt het Onzen Minister de toestemming daartoe.

2. Het bevoegd gezag onderwerpt tijdig aan de goedkeuring van Onzen Minister de voorstellen betreffende : verkrijging van bouwterrein, bouw, verbouwing, uitbreiding en inrichting van de school, en belangrijke herstellingen.

3. Een vereeniging, stichting of instelling, welke een school sticht of in stand houdt, en die de goedkeuring van Onzen Minister heeft verworven van een plan tot verkrijging van bouwterrein, bouw, verbouwing, uitbreiding en (of) inrichting van die school en de goedkeuring van den daartoe strekkenden begrootingspost, en die tot verwezenlijking daarvan een geldleening met Rijksgarantie wenscht te sluiten, verzoekt Onzen Minister schriftelijk, onder overlegging van het leeningsvoorstel, om in samenwerking met Onzen Minister van Financiën rente en aflossing van die leening te garandeeren.

4. Het bevoegd gezag behoeft van te voren de goedkeuring van Onzen Minister voor vervreemding, bezwaring of verandering van bestemming van onroerend goed, in gebruik bij of bestemd voor de school.

12. 1. Het Rijkssubsidie wordt niet verleend voor een school, wanneer de gemiddelde bezetting, waaronder verstaan wordt het totaal getal der leerling-lesuren, gedeeld door het totaal getal der leeraar-lesuren, minder bedraagt dan in tabel 1 is aangegeven :

TABEL I.

Voor scholen als bedoeld in artikel 11 der Nijverheidsonderwijswet :	Minimum der gemiddelde bezetting :
Eerste, lid, onder *a* en *b*	18
Idem, onder *c*, *d* en *e*	16
Tweede lid	15

2. Het Rijkssubsidie wordt niet verder verleend voor het onderwijs aan een groep van leerlingen, welke afzonderlijk onderwijs ontvangt, wanneer het getal der leerlingen van die groep minder bedraagt dan in tabel 2 is aangegeven

TABEL 2.

Voor scholen als bedoeld in artikel 11 der Nijverheidsonderwijswet :	Minimum getal leerlingen voor een groep :
Eerste lid, onder *a*, *b* en *d*	15
Idem, onder *c* en *e*	12
Tweede lid, met uitzondering van de hieronder genoemde :	10
Onder *d* en *f* voor zoover deze ten doel hebben de opleiding tot tweeden en eersten stuurman en voor de diploma's B en C als machinist ter koopvaardij, onderscheidenlijk tot leerares aan nijverheidsscholen voor meisjes	8

3. Voor de toepassing van de beide vorige leden komt het tijdvak van vier weken na het begin van den schooltermijn niet in aanmerking.

4. Op verzoek van het bevoegd gezag kan Onze Minister in bijzondere gevallen voor een bepaalde school en voor een bepaald tijdvak afwijking toestaan van de in het eerste en het tweede lid omschreven regelen.

5. Het Rijkssubsidie wordt niet verleend voor het onderwijs aan een groep van leerlingen, welke afzonderlijk onderwijs ontvangt, wanneer die groep gevormd is door splitsing van een klasse of bij wijze van parallelklasse, tenzij voor de vorming van die groep van te voren de goedkeuring van Onzen Minister is verkregen.

13. Ten behoeve van een bestaande school, welke in het genot is van Rijkssubsidie ingevolge artikel 25 der Nijverheidsonderwijswet, wordt het Rijkssubsidie niet verder verleend, wanneer het bevoegd gezag, voor zooveel die school betreft, de krachtens en ingevolge die wet geldende bepalingen niet naleeft.

14. 1. Wanneer de instelling, vereeniging of gemeente, welke een school in stand houdt, de exploitatie van die school beëindigt, of wanneer zij uit anderen hoofde het recht op Rijkssubsidie voor die school verliest, komen haar eigendommen, voor zoover deze uit bijdragen van de Overheid ter zake van die school zijn voortgekomen, ter beschikking van het Rijk en van de gemeente, in welke de school is gevestigd, in de verhouding van de door hen verstrekte subsidiebedragen.

2. Het bepaalde in het eerste lid is eveneens van toepassing, wanneer de instelling of vereeniging, als bedoeld in dat lid, ophoudt te bestaan of haar rechtspersoonlijkheid verliest.

3. Indien een geval als bedoeld in de vorige leden zich voordoet, geeft het bevoegd gezag daarvan onverwijld kennis aan Onzen Minister.

15. 1. De instelling of vereeniging, welke een school in stand houdt, is verplicht, van al hetgeen het beheer van die school betreft aanteekening te houden op zoodanige wijze, dat daaruit te allen tijde haar rechten en verplichtingen ten aanzien van die school worden gekend.

2. Zij is verplicht, alle boeken en bescheiden, waarin overeenkomstig het eerste lid aanteekening is gehouden, dertig jaren lang, en de ontvangen, alsmede de afschriften van de uitgegane brieven, geschriften, rekeningen en kwijtingsbewijzen, tien jaren lang te bewaren.

HOOFDSTUK II.

Voorschriften ter berekening van de door buitengemeenten te betalen vergoedingen.

16. 1. De gemeente, op welke de verplichting rust tot vergoeding, bedoeld in het vierde lid van artikel 25 der Nijverheidsonderwijswet, wordt aangewezen als volgt:

a. Voor zooveel betreft een minderjarigen leerling, niet vallende onder *b*, rust die verplichting op de gemeente, in welke degene zijner ouders, die de ouderlijke macht over hem uitoefent, of zijn voogd in het bevolkingsregister is ingeschreven.

Indien noch diegene zijner ouders, die de ouderlijke macht uitoefent, noch de voogd van den leerling hier te lande in een bevolkingsregister is ingeschreven, rust de verplichting tot vergoeding op de gemeente, in welke de leerling in het bevolkingsregister is ingeschreven.

b. Indien over een leerling de voogdij wordt uitgeoefend door een vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid, als bedoeld in artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek, rust de verplichting op de gemeente, welke in den tijd, onmiddellijk aan wie voogdij voorafgaande, overeenkomstig het onder *a* bepaalde zou zijn aangewezen.

c. Voor zooveel betreft een meerderjarigen leerling, rust de verplichting op de gemeente, in welke die leerling in het bevolkingsregister is ingeschreven.

2. Bij de berekening van den grondslag van die vergoeding vinden de volgende regelen toepassing:

a. Indien het een school betreft met een gelijk aantal wekelijksche lesuren voor al haar leerlingen, is het gemiddeld bedrag der nettokosten voor een bepaalden leerling, die in het betreffende kalenderjaar gedurende w_1 weken als leerling der school wordt aangemerkt:

$$\frac{w_1 \cdot K}{\Sigma w} \text{ gulden.}$$

Hierin is K het bedrag der netto-kosten van de school, overeenkomstig het zevende lid van artikel 25 der Nijverheidsonderwijswet; Σw het totaal getal der leerlingweken van de school, in dat kalenderjaar.

b. Indien het een school betreft met verschillende aantallen wekelijksche lesuren en (of) verschillende aantallen jaarlijksche lesweken voor verschillende groepen van leerlingen, op wie dezelfde rekening en verantwoording betrekking heeft, is het evenredig bedrag der netto-kosten voor een bepaalden leerling:

$$\frac{w_1 \cdot n_1 \cdot K}{\Sigma w \cdot n} \text{ gulden}$$

Hierin is w_1 het getal der weken, dat de bepaalde leerling als leerling der school aangemerkt wordt, n_1 het getal der wekelijksche lesuren van zijn groep van leerlingen, volgens den goedgekeurden lesrooster; $\Sigma w \cdot n$ het totaal der leerlinglesuren van de school, in dat kalenderjaar.

c. Bij de bepaling van w_1, Σw en $\Sigma w \cdot n$ worden vacanties en absenties medegerekend. Gedeelten van weken worden in rekening gebracht. Hierbij wordt het jaar op 52 weken en de week op 7 dagen gerekend.

17. 1. Het bestuur van een bijzondere, van Rijks- en gemeentewege gesubsidieerde nijverheidsschool legt binnen veertien dagen na de dagteekening van de door Onzen Minister verleende goedkeuring van de rekening en verantwoording aan het bestuur der gemeente, in welke de school is gevestigd, een afschrift over van die rekening en verantwoording, benevens van die goedkeuring.

2. Indien de school in het afgeloopen kalenderjaar bezocht werd door een of meer leerlingen, die hun woonplaats hadden in een of meer andere gemeenten dan die, waarin zij is gevestigd, verstrekt het schoolbestuur tevens aan dat gemeentebestuur vóór 1 Februari van het loopende jaar de volgende gegevens over dat afgeloopen jaar:

a. de namen der leerlingen, die de school bezochten, de namen en de adressen van de ouders of voogden der minderjarige leerlingen en de adressen der meerderjarige leerlingen, in overeenstemming met het eerste lid van artikel 16;

b. bij de namen, bedoeld onder *a*, de geboortedata van de leerlingen, die vóór of in het afgeloopen kalenderjaar meerderjarig werden;

c. in de gevallen, bedoeld in het tweede lid van artikel 16, onder *a* en *b*, van elken leerling het getal der weken, dat hij als leerling van de school wordt aangemerkt;

d. in het geval, bedoeld in het tweede lid van artikel 16, onder *b*, tevens van elken leerling het getal der lesuren, hetwelk zijn groep volgens den goedgekeurden lesrooster per week had, en bovendien het totaal getal der leerlinglesuren van de school, in dat kalenderjaar.

HOOFDSTUK III.

Slotbepaling.

18. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 September 1936. Het kan worden aangehaald onder den titel „Subsidievoorwaardenbesluit N.O. 1936''.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 28sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg. 5 Juni* 1936.)

S. 365.

---

28 *Mei* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 6, tweede lid, der Nijverheidsonderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 20 April 1936, nº. 5650[4], afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Gelet op het tweede lid van artikel 6 der Nijverheidsonderwijswet;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken tot wijziging en aanvulling van de algemeene regelen omtrent den bouw en de inrichting van door het Rijk gesubsidieerde nijverheidsscholen, alsmede omtrent de aantallen leerlingen, welke in de lokalen van die scholen mogen worden toegelaten;

Den Raad van State gehoord, advies van 12 Mei 1936, nº. 34;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 19 Mei 1936, nº. 7109, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan,

met intrekking van Ons besluit van 11 Juli 1921 (*Staatsblad* nº. 922) te bepalen:

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. **1.** Waar in dit besluit gesproken wordt van:

1. „Onze Minister'', is daaronder te verstaan Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;

2. „het bevoegd gezag'' en „de Directie'', is daaronder te verstaan voor wat betreft de door het Rijk gesubsidieerde gemeentelijke en bijzondere scholen onderscheidenlijk het gemeente- en het schoolbestuur. Indien een architect is aangewezen overeenkomstig het eerste lid van artikel 3, wordt het bevoegd gezag in zijn hoedanigheid van „Directie'' vertegenwoordigd door dien architect;

3. „school'' en „scholen'', zijn daaronder te verstaan de van Rijkswege gesubsidieerde gemeentelijke of bijzondere scholen of cursussen, bedoeld in artikel 11 der Nijverheidsonderwijswet;

4. „de inspecteur'', is daaronder te verstaan de inspecteur-generaal van het nijverheidsonderwijs en de inspecteur of de inspectrice van het nijverheidsonderwijs, met het toezicht op de school belast;

5. „directeur'' en „leeraren'', zijn daaronder begrepen onderscheidenlijk directrice en leeraressen.

2. 1. Uitgaven, welke een gevolg zijn van het zonder machtiging van Onzen Minister nietnaleven van de bepalingen van dit besluit, van het afwijken of overschrijden van door Onzen Minister goedgekeurde plannen, bestekken en ramingen van kosten, en alle andere naar het oordeel van Onzen Minister niet strikt noodige uitgaven blijven buiten beschouwing bij de berekening van de voor Rijkssubsidie in aanmerking komende uitgaven voor de verkrijging en bewerking van een terrein, de stichting, uitbreiding, verbouwing en inrichting van schoolgebouwen.

Als niet strikt noodig worden onder meer aangemerkt alle uitgaven wegens fooien, gratificatiën, onthaal, feestelijkheden en dergelijke tijdens de uitvoering en bij de oplevering of de ingebruikneming van het werk.

2. Honoraria voor adviezen in zake de aanschaffing van schoolmeubelen, werktuigen, gereedschappen en leermiddelen komen niet in aanmerking voor Rijkssubsidie, tenzij in bijzondere gevallen ter beoordeeling van Onzen Minister.

HOOFDSTUK II.

Bepalingen omtrent de voorbereiding van het werk.

3. 1. Nadat het bevoegd gezag de toestemming van Onzen Minister heeft verkregen tot het ontwerpen van een plan voor de stichting, uitbreiding of verbouwing van een gebouw, dient het, indien Onze Minister de aanwijzing van een architect noodig acht, een voorstel hiertoe in. Deze aanwijzing betreft de architect, dien het bevoegd gezag wenscht te belasten met het maken van dat plan.

2. Het bevoegd gezag onderwerpt tevens aan de goedkeuring van Onzen Minister eventueele voorstellen tot het aanwijzen van deskundige adviseurs voor de electrische en de verwarmingsinstallaties en (of) voor andere bijzondere onderdeelen van het gebouw.

3. Het bevoegd gezag onderwerpt aan de goedkeuring van Onzen Minister elk voorstel tot aankoop van, of tot het verkrijgen op andere wijze van de beschikking over een terrein en (of) een of meer gebouwen. Hierbij legt het over een uittreksel uit het kadastrale plan, aangevende het schoolterrein met de omgeving binnen den afstand van 200 m van de grens van dat schoolterrein. Op dit uittreksel moeten zijn aangegeven de in die omgeving gelegen inrichtingen, bedoeld in artikel 2 der Hinderwet.

4. In geval van een voorgenomen nieuwen bouw onderwerpt het bevoegd gezag vervolgens aan de goedkeuring van Onzen Minister het voorloopig ontwerp, in tweevoud, bestaande uit de noodige schetsteekeningen van de plattegronden, doorsneden en voornaamste gevels op een schaal van 1 : 200, een situatieteekening op een schaal van 1 : 500, aangevende het schoolterrein met de ligging van het schoolgebouw ten opzichte van de windstreken, alsmede de toegangen en afscheidingen van het terrein.

5. In geval van een voorgenomen verbouwing of uitbreiding van een gebouw bepaalt Onzen Minister op een daartoe strekkend verzoek van het bevoegd gezag, welke van de in het vorige lid bedoelde teekeningen als voorloopig ontwerp noodig zijn.

6. In de gevallen, bedoeld in het vierde en het vijfde lid, onderwerpt het bevoegd gezag tevens aan de goedkeuring van Onzen Minister een voorloopige raming, in tweevoud, van de totale kosten.

4. 1. Indien het bevoegd gezag de goedkeuring van Onzen Minister op een voorloopig ontwerp en een voorloopige raming van kosten heeft verkregen, kan het overgaan tot het samenstellen van een uitgewerkt ontwerp. Dit ontwerp bestaat uit:

a. de uitgewerkte teekeningen van plattegronden, doorsneden en gevels op een schaal van 1 : 100;

b. het bestek voor den bouw;

c. uitgewerkte begrootingen van de totale kosten van het bouwen of verbouwen.

2. Indien Onze Minister dit verlangt, voegt het bevoegd gezag aan de in het vorige lid onder *a*, *b* en *c* genoemde stukken toe de ten behoeve van de aanbesteding noodige aanwijzingsteekeningen.

3. Bij het samenstellen van het bestek voor den bouw moet rekening worden gehouden met de door de Hoofdcommissie voor de normalisatie in Nederland uitgegeven voorschriften.

4. In het bestek moeten de volgende bepalingen worden opgenomen:

a. Het werk moet worden uitgevoerd door Nederlandsche arbeidskrachten.

b. De aannemer is verplicht om materialen en constructiedeelen van Nederlandsch fabrikaat toe te passen, tenzij deze naar het oordeel van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wat de hoedanigheid betreft veel minder en (of) wat den prijs betreft veel duurder zouden moeten zijn dan overeenkomstige artikelen van buitenlandschen oorsprong.

c. De aannemer is verplicht, de Directie in kennis te stellen van het voornemen tot het toepassen van bouwmaterialen of constructiedeelen, welke van buitenlandschen oorsprong zijn. De Directie is bevoegd tot het eischen van een bewijs van oorsprong van toe te passen materialen en (of) constructiedeelen.

5. Het bevoegd gezag onderwerpt het in het eerste lid bedoelde uitgewerkte ontwerp, in tweevoud, aan de goedkeuring van Onzen Minister.

5. 1. Indien het bevoegd gezag de in het vijfde lid van het vorige artikel bedoelde goedkeuring heeft verkregen, onderwerpt het een voorstel tot aanbesteding van het werk aan de goedkeuring van Onzen Minister.

2. Het bevoegd gezag brengt den uitslag van de aanbesteding ten spoedigste ter kennis van Onzen Minister, en doet daarbij een voorstel tot gunning van het werk, met overlegging, in tweevoud, van den ten behoeve van de aanbesteding opgemaakten staat van aanwijzing.

3. Het bevoegd gezag gaat over tot gunning van het werk, nadat het daartoe door Onzen Minister is gemachtigd.

4. Het bevoegd gezag doet aan Onzen Minister afzonderlijke voorstellen voor de opdracht en uitvoering van niet in het bestek opgenomen onderdeelen van den bouw, van de installaties, alsmede voor de aanschaffing van schoolmeubelen, stoffeering en den verderen inventaris, een en ander met overlegging, in tweevoud, van de betreffende teekeningen en omschrijvingen.

5. Het bevoegd gezag legt tevens de noodige gegevens over, waaruit blijkt, dat het tijdig de beschikking zal hebben over de middelen tot dekking van de kosten van uitvoering.

HOOFDSTUK III.

Bepalingen, welke gelden tijdens de uitvoering van het werk.

6. 1. Het bevoegd gezag zorgt er voor, dat de inspecteur, de ambtenaren van den Rijksgebouwendienst en de accountant van het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen desgewenscht steeds toegang hebben tot het werk en dat hun alle gewenschte inlichtingen worden verstrekt.

2. Het bevoegd gezag brengt, te rekenen van den datum van de gunning, over ieder tijdvak van twee maanden rapport uit, in tweevoud, aan Onzen Minister omtrent het verloop en den stand van het werk en de verrekening van meer- en minderwerk.

3. In geval van nieuwen bouw of uitbreiding zorgt het bevoegd gezag er voor, dat de waarde van de opstallen of van de uitbreiding en van de op het werk aanwezige materialen en grondstoffen, naar mate het werk vordert, steeds voldoende tegen brandschade zijn verzekerd.

De voorstellen hiertoe onderwerpt het bevoegd gezag aan de goedkeuring van Onzen Minister.

4. Zoodra de oplevering van het werk heeft plaats gehad, doet het bevoegd gezag daarvan mededeeling aan Onzen Minister.

HOOFDSTUK IV.

Bepalingen betreffende de financieele afrekening van het werk en van de inrichting van het gebouw.

7. Het bevoegd gezag zendt zoo spoedig mogelijk na de oplevering van het gebouw of de verbouwing, en na eventueel plaats gehad hebbende leveringen betreffende de inrichting, ter goedkeuring aan Onzen Minister:

a. 1. een overzichtsstaat van alle uitgaven betreffende den bouw of de verbouwing en eventueel betreffende de inrichting van het gebouw, met inbegrip van verschuldigde rente van opgenomen of geleende gelden; hieraan worden toegevoegd alle — van volgnummers voorziene — rekeningen, quitanties, rekeningencourant en rente-berekeningen;

2. een opgave van alle eventueel in verband met den bouw, de verbouwing en de inrichting van het schoolgebouw genoten inkomsten, als

bijvoorbeeld schenkingen in geld of kapitaal, opbrengst van oude materialen, meubelen en inventarisstukken, en gekweekte rente van tijdelijk belegde, voor den bouw en de inrichting ontvangen gelden.

b. de staten van meer- en minder werk.

HOOFDSTUK V.

Bepalingen omtrent de eischen, waaraan het terrein, het gebouw en de inrichting van het gebouw voor de school hebben te voldoen.

8. 1. Bij de keuze van een terrein, waarop men een gebouw voor een school wenscht te stichten, vermijdt het bevoegd gezag zooveel mogelijk de aanwezigheid, binnen de in het derde lid van artikel 3 aangeduide omgeving, van inrichtingen als daar bedoeld.

2. Indien het beschikbare terrein dit toelaat, zorgt het bevoegd gezag er voor, dat het gebouw wordt opgericht vrij van andere gebouwen.

9. 1. Indien ophooging van het bouwterrein noodig is opdat het gebouw watervrij zal blijven, dan moet die ophooging plaats hebben tot ten minste 50 cm boven den hoogsten waterstand van de omgeving.

2. De bovenkant van de vloeren van den beganen grond van het gebouw moet tenminste 20 cm hooger liggen dan het hoogste punt van het terrein, dat het gebouw onmiddellijk omgeeft.

10. 1. Er mag binnenshuis geen verbinding bestaan tusschen het schoolgebouw en voor woning bestemde lokaliteiten.

2. Voor scholen, aan welke een internaat is verbonden, kan Onze Minister van het in het eerste lid bepaalde ontheffing verleenen, mits er gelegenheid is om inwonenden, die komen te lijden aan besmettelijke ziekten, onverwijld over te brengen naar een lokaliteit of inrichting buiten het schoolgebouw.

11. 1. Het schoolgebouw bevat, voor zooveel dat naar het oordeel van Onzen Minister noodig is:

a. werkplaatsen of keukens en lokalen voor practisch, teeken- en theoretisch onderwijs, en voor scholen, bedoeld in het tweede lid van artikel 11 der Nijverheidsonderwijswet, laboratoria;

b. vertrekken voor den directeur, de leeraren en het administratief en bedienend personeel;

c. voor dagscholen, vertrekken voor verblijf van leerlingen, die tusschen den ochtend- en den namiddagschooltijd overblijven, als schaftlokaal of cantine;

d. ruimten tot berging van kleeren, leermiddelen, materialen en brandstoffen;

e. toilet-inrichtingen.

2. In of nabij het gebouw moet voldoende gelegenheid zijn voor het stallen van rijwielen.

12. 1. De voor het onderwijs bestemde ruimten worden ontworpen met inachtneming van de volgende normen:

TABEL 1.

Bestemming:	Bestemd voor een groep van leerlingen van ten minste:	Vloeroppervlak in m²:
Werkplaats	30	130
Vakteekenen	30	95
Handteekenen	30	65 à 80
Leslokaal	30	45
Idem voor natuurkunde, scheikunde, electrotechniek, mechanische technologie	30	50
Huishoudelijke vakken . .	24	70 à 80
Costuumnaaien	30	60 à 70
Naaldvakken	30	50 à 65

2. De hoogte tusschen vloer en plafond wordt bepaald volgens tabel 2.

TABEL 2.

Voor de:	Hoogte tusschen vloer en plafond in m:
lokalen met een vloeroppervlak van meer dan 80 m²	4
overige lokalen	
op den beganen grond	3,75
op de verdiepingen .	3,50

3. De inhoud van elk onderwijslokaal moet ten minste 4 m³ per leerling bedragen.

13. 1. De dikten en de constructie van muren worden bepaald volgens tabel 3.

TABEL 3.

Metselwerk:	Dikte in cm ten minste:
rompmuren tot aan de zolderbalklaag	33
buitenmuren, gelegen op of tusschen het zuiden en het westen, uit te voeren als spouwmuur, met een spouw van 5 cm en een gezamenlijke dikte van	33
romp- en buitenmuren van gebouwen, welke geen verdieping hebben, of van gebouwen, waarvan de eenige verdieping geheel of gedeeltelijk in de kapruimte is ondergebracht, zonder den spouw	22

14. 1. Tot de gangen, portalen en traprruimten moet voldoende daglicht kunnen toetreden.

2. De hoogte van gangen en portalen moet ten minste 2.50 m bedragen.

3. De breedte van de gangen is afhankelijk van den omvang en de indeeling van het schoolgebouw.

Indien aan beide zijden van de gang onderwijslokalen zijn gelegen, dient de gangbreedte in den regel ongeveer 2.50 m, en indien slechts aan één zijde van de gang leslokalen zijn gelegen, ongeveer 2 m te bedragen.

15. 1. De trappen moeten van een of meer bordessen zijn voorzien.

2. Langs de wanden van de trappen moeten leuningen, en langs de open zijden van trappen en bordessen veilige afsluitingen, voorzien van leuningen, worden aangebracht.

3. Trappen, welke bestemd zijn voor geregeld gebruik van de leerlingen voor den aanvang en na het einde van de lessen, moeten recht zijn en een nuttige breedte hebben van ten minste 1.25 m.

4. De optrede mag ten hoogste 19 cm en de aantrede moet ten minste 22 cm bedragen; tweemaal de optrede, vermeerderd met éénmaal de aantrede, moet ten minste 60 cm bedragen.

16. 1. De toetreding van daglicht in de onderwijslokalen moet in den regel geschieden door ramen in den buitenmuur ter linkerzijde van de leerlingen.

2. In den werkmuur van een leslokaal mogen geen ramen worden aangebracht.

3. Het totale glasoppervlak van de ramen in elk leslokaal moet ten minste gelijk zijn aan 1/6 gedeelte van het vloeroppervlak.

4. De bovenramen moeten zoodanig zijn samengesteld, dat ook tijdens de lessen de noodige luchtverversching kan plaats hebben, zonder dat hinderlijke tochtverschijnselen voorkomen.

5. Van ten minste de helft van het aantal lichtkozijnen moeten de onderramen gemakkelijk geopend en gesloten kunnen worden.

6. Het bepaalde in het vierde en het vijfde lid is niet van toepassing op lokalen, waarin de lichttoetreding door het dak geschiedt. In deze lokalen moet in de noodige luchtverversching op andere wijze worden voorzien.

17. 1. Alle buitendeuren van het schoolgebouw moeten naar buiten opendraaien.

2. De deuren van de leslokalen mogen in den regel niet in onmiddellijke gemeenschap zijn met de buitenlucht.

18. De wanden en de plafonds van de leslokalen worden zooveel mogelijk in lichte en matte tinten uitgevoerd.

19. Als bergplaatsen voor kleeren moeten afzonderlijke vertrekken of ruimten buiten de onderwijslokalen worden ingericht, welke behoorlijk verlicht zijn en goed geventileerd kunnen worden.

20. 1. Elk gebouw voor een school moet een voldoend aantal privaten bevatten, eventueel afzonderlijk voor mannelijke en voor vrouwelijke leerlingen. Voor de mannelijke leerlingen moet bovendien een voldoend aantal waterplaatsen aanwezig zijn. Alle privaatruimten moeten voorzien zijn van deuren. Privaatruimten en waterplaatsen mogen niet in rechtstreeksche verbinding staan met voor onderwijs of voor het personeel of de leerlingen bestemde lokalen.

2. De lengte van de privaatruimten moet ten minste 1 m en de breedte ten minste 0,90 m bedragen. De hoogte van de privaatruimten en waterplaatsen moet ten minste 2,50 m bedragen. De vloeren moeten van waterdicht materiaal worden samengesteld.

De wanden moeten tot 1,50 m uit den vloer zoodanig worden afgewerkt, dat gemakkelijke reiniging met water mogelijk is.

3. Voor de privaten en waterplaatsen moet een behoorlijk stelsel van afvoer worden ingericht, in verband met plaatselijke verordeningen en omstandigheden. Eventueele ontvangputten moeten als zoogenaamde septic tanks worden ingericht. De privaten moeten van waterspoeling zijn voorzien.

In de waterplaatsen worden doelmatige urinoirs aangebracht, eveneens voorzien van waterspoeling. De afvoeren van de urinoirs moeten van stankafsluiters worden afzien.

4. Privaatruimten en waterplaatsen moeten behoorlijk licht ontvangen en geventileerd kunnen worden.

21. 1. Elk van de ruimten, bedoeld in het eerste lid van artikel 11, onder *a*, *b* en *c*, moet behoorlijk verwarmd kunnen worden.

2. De verwarming geschiedt bij voorkeur van een centraal punt uit.

22. 1. De schoolbanken in lokalen voor theoretisch onderwijs worden van een lendenleuning voorzien.

2. De schoolborden worden aan den werkmuur bevestigd.

3. De afstand van de voorste bankenrij tot den werkmuur moet ten minste 1,50 m, en de afstand tusschen de banken onderling en die tusschen de banken en de zijmuren ten minste 0,60 m bedragen.

4. De afstand tusschen den werkmuur en de leuningen van de achterste bankenrij mag ten hoogste 7 m bedragen.

5. In de lokalen voor practisch en teekenonderwijs moeten de werktafels, werkbanken, gereedschapswerktuigen, machines en motoren zoodanig worden geplaatst, dat gemakkelijke circulatie in en ontruiming van het lokaal gewaarborgd zijn.

23. De onderwijslokalen worden in den regel zoodanig ingericht, dat daarin aan ten minste 30 leerlingen tegelijkertijd onderwijs kan worden gegeven.

HOOFDSTUK VI.

Bepalingen ter voorkoming van brandgevaar en ter bevordering van de veiligheid in geval van brand.

24. 1. Schoorsteenen en rookgeleidingen, ovens en andere inrichtingen, waardoor warmte wordt verspreid of voortgebracht, anders dan door middel van stoom of warm water, moeten van onbrandbaar materiaal worden vervaardigd.

2. De van brandbaar materiaal samengestelde vloeren onder vuurhaarden, ovens, fornuizen en dergelijke moeten ten minste 1 m buiten de zijde, waar open vuur brandt of waar gestookt wordt, met metselwerk of een ander brandvrij materiaal worden bekleed. Voor kachels, kleine fornuizen en comforen kan worden volstaan

met een vloerbekleeding van ijzer of ander onbrandbaar materiaal, mits dit ten minste 30 cm aan de vuur- of stookzijde uitsteekt, en tusschen deze bekleeding en de onderzijde van kachels en fornuizen zich een luchtlaag van ten minste 5 cm hoogte bevindt.

3. De stookruimte met toebehooren van de verwarmingsinstallatie moet voldoende gescheiden worden gehouden van de overige ruimte en geheel in brandvrij materiaal worden uitgevoerd.

4. Bergplaatsen voor licht brandbare stoffen moeten op een behoorlijken afstand van het gebouw zijn gelegen en eveneens van brandvrij materiaal worden samengesteld.

5. Toestellen, welke ontploffingsgevaar opleveren, moeten worden ondergebracht in buiten het gebouw gelegen ruimten, waarvan een der wanden of het dak van een expansie-luik is voorzien.

6. *a.* De electrische installatie moet voldoen aan de ontwerp-voorschriften voor de electrische sterkstroominstallaties voor lage spanning in woonhuizen, winkels, schouwburgen en dergelijke (Huisinstallatie-voorschriften), samengesteld door de Hoofdcommissie voor de normalisatie in Nederland, genummerd V 1010.

Zoodra deze ontwerp-voorschriften, al dan niet in gewijzigden vorm, vastgesteld zijn, of door andere worden vervangen, zullen die geacht worden van toepassing te zijn.

b. Het plan voor de electrische installatie moet onder deskundige leiding worden samengesteld en uitgevoerd.

7. Indien het schoolgebouw vrij staat of belangrijk boven de omgevende gebouwen uitsteekt, moet het van een bliksembeveiligingsinstallatie worden voorzien.

8. De in het derde lid van artikel 15 bedoelde trappen moeten in steen of staal worden uitgevoerd. De vloeren in gangen en portalen moeten van steen zijn samengesteld. Onder steen wordt ten deze mede verstaan beton, al dan niet gewapend.

9. Indien de vloerconstructie van de lokalen op de verdiepingen in hout wordt uitgevoerd, moeten tegen de onderzijden van de balklagen plafonds van een brandvrije samenstelling worden aangebracht.

10. In het gebouw moeten voldoende brandbluschmiddelen aanwezig zijn.

11. Indien Onze Minister dit noodig acht, moeten voorzieningen worden getroffen, opdat in geval van nood de leerlingen het gebouw snel kunnen verlaten.

12. De ligging van en de kortste weg naar eventueele nooduitgangen en noodtrappen moeten in gangen, portalen en trapruimten duidelijk zichtbaar worden aangegeven.

13. Indien Onze Minister dit noodig acht, worden in het gebouw een of meer brandvrije afscheidingen aangebracht, op elke verdieping voorzien van gemakkelijk te openen en te sluiten doorgangen.

HOOFDSTUK VII.

Slotbepalingen.

25. Zoowel ten behoeve van bestaande als van te stichten scholen kan Onze Minister ontheffing verleenen van een of meer bepalingen van dit besluit.

26. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 September 1936.

Het kan worden aangehaald onder den titel „Bouwbesluit N.O. 1936".

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk met inhoudsopgave in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 28sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 5 *Juni* 1936.)

INHOUD.

Hoofdst.		Artt.
I.	Algemeene bepalingen	1 en 2
II.	Bepalingen omtrent de voorbereiding van het werk . . .	3 tot en met 5
III.	Bepalingen, welke gelden tijdens de uitvoering van het werk .	6
IV.	Bepalingen betreffende de financieele afrekening van het werk en van de inrichting van het gebouw	7
V.	Bepalingen omtrent de eischen, waaraan het terrein, het gebouw en de inrichting van het gebouw voor de school hebben te voldoen	8 tot en met 23
VI.	Bepalingen ter voorkoming van brandgevaar en ter bevordering van de veiligheid in geval van brand	24
VII.	Slotbepalingen	25 en 26

Tabel n°.

1.	het vloeroppervlak der lokalen	12
2.	de hoogte tusschen vloer en plafond	12
3.	de dikte en de constructie van muren.	13

S. 366.

28 *Mei* 1936. BESLUIT, waarbij met wijziging in zooverre van het Koninklijk besluit van 29 November 1932 (*Staatsblad* n°. 566), de akte, genoemd onder *d* van artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet wordt gesplitst in de akten M A, M B en M C, programma's voor deze akten worden vastgesteld en de bevoegdheid tot het geven van onderwijs wordt bepaald, aan het bezit van elke dier akten verbonden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 31 Maart 1936, n°. 6819 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet;

Gezien het Koninklijk besluit van 24 April 1885 (*Staatsblad* n°. 112) en Ons besluit van 29 November 1932 (*Staatsblad* n°. 566):

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Mei 1936, n°. 35);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Mei 1936, n°. 11323, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging in zooverre van Ons besluit van 29 November 1932 (*Staatsblad* n°. 566) met ingang van 1 Januari 1937 te bepalen:

1°. de akte, genoemd onder *d* van artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet, wordt gesplitst in drieën: de akte M. A., de Akte M B en de akte M C;

2°. voor de examens ter verkrijging van de onder 1°. genoemde akten gelden de programma's aan dit besluit gehecht;

3°. *a.* de akte M A geeft de bevoegdheid tot het geven van onderwijs in het hand- en rechtlijnig teekenen aan hoogere burgerscholen met 3-jarigen cursus, en aan scholen, voor welke gelijke bevoegdheid wordt vereischt;

b. de akte M B geeft bevoegdheid tot het geven van onderwijs in het handteekenen aan hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus B, in het hand- en rechtlijnig teekenen aan hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus A en in het teekenen aan gymnasia en aan scholen, voor welke gelijke bevoegdheid wordt vereischt;

c. de akte M C geeft bevoegdheid tot het geven van onderwijs in het rechtlijnig teekenen aan hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus B;

4°. de akte M B wordt slechts uitgereikt aan hen, die in het bezit zijn van de akte M A en de akte M C slechts aan hen, die in het bezit zijn van de akte M B;

5°. zij, die in het bezit zijn der akte M A volgens het Koninklijk besluit van 29 November 1932 (*Staatsblad* n°. 566), bezitten na het behalen der akte M B de volledige bevoegdheid voor het onderwijs in het hand- en in het rechtlijnig teekenen aan hoogere burgerscholen met 5-jarigen cursus B.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 28sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 19 *Juni* 1936.)

Programma voor de akte M A.

De vereischten zijn:

a. Vaardigheid in:

1. het teekenen van een stilleven naar de natuur, te bewerken met schaduwen, eventueel met gebruik van kleurmateriaal;

2. het teekenen van een borstbeeld naar het leven, op ongeveer natuurgrootte, te bewerken met schaduwen, eventueel met beperkt gebruik van kleurmateriaal;

3. het teekenen van planten, bloemen en dieren naar de natuur, met gebruik van waterverf;

4. het schetsen op het schoolbord: 1°. vrije schets uit het geheugen naar een keuze uit enkele op te geven voorwerpen; 2°. illustratieve uitwerking van een keuze uit enkele op te geven onderwerpen;

5. het maken van fantasie-uitingen naar keuze uit eenige opgegeven onderwerpen, in teeken- en kleurmateriaal volgens wensch van den candidaat;

6. het maken van ontwerp-schetsen, naar aanleiding van een eenvoudige opgave van decoratieven aard;

7. het teekenen van de gewone rechthoekige projecties, bestaande uit rechte lijnen en cirkels, van een eenvoudig voorwerp, waarvan de scheeve of isometrische projectie gegeven is, af te werken in strakke inktlijnen, eventueel met gebruik van waterverf;

8. het teekenen en in strakke inktlijnen uitvoeren van een eenvoudige vlakke versiering, samengesteld uit rechte lijnen en cirkels, naar opgave;

9. het schetsen naar gegevens uit de beeldende kunst of de kunstnijverheid, naar plastische voorbeelden en naar afbeeldingen, uit te voeren op papier en op het schoolbord;

10. het maken van een eenvoudig werkstuk uit de perspectief, uit te voeren in zuivere potloodlijnen, schaduw in vlakke doorschijnende tint aan te geven.

b. Algemeene kennis van den ontwikkelingsgang der Westersche bouw-, beeldhouw- en schilderkunst.

c. Kennis van de planimetrie, de stereometrie en de beschrijvende meetkunde met betrekking tot de gewone rechthoekige projectie, voor zoover noodig ter verklaring van de regels der perspectief.

d. Kennis van de leer der perspectief, met inbegrip van grenslijnen, toegepast op prisma's, piramiden, regelmatige veelvlakken, cilinder-, kegel- en boloppervlakken en hun doorsnijdingen met platte vlakken, op schaduwen bij zon- en kunstlicht en weerspiegelingen ten opzichte van horizontale en verticale vlakken van door platte vlakken begrensde lichamen.

e. Kennis van de ontwikkeling van het teekenonderwijs en van de gebruikelijke methoden voor het onderwijs in het teekenen (en de toepassing van deze methoden) aan de scholen, waarvoor deze akte bevoegdheid geeft.

Bekendheid met de kinderteekening.

Het examen in de vakken, genoemd onder *b* tot en met *e*, geschiedt mondeling, eventueel met schetsen op papier of op het schoolbord; voor de vakken, genoemd onder *b* en *d*, bovendien met behulp van de teekeningen, bedoeld onder *a* 9 en *a* 10.

Programma voor de akte M B.

De vereischten zijn:

a. Vaardigheid in:

1. het teekenen van een figuur naar levend menschelijk model op ongeveer halve natuurgrootte, te bewerken met schaduwen, eventueel met beperkt gebruik van kleurmateriaal;

2. het uitvoeren van een eenvoudige opgave naar de natuur, in een grafische techniek: houtsnede, litho of droogenaaldets, naar keuze van den candidaat;

3. het schilderen van een eenvoudig stil-

leven, in olie- of waterverf, naar opgave;

4. het teekenen van een menschbeeld of onderdeel daarvan, naar afgietsel of levend model, met aangifte van de voornaamste in het relief sprekende spieren.

b. Kennis van de Westersche bouw-, beeldhouw-, schilder- en toegepaste kunst, in het bijzonder van een der volgende sub 1, 2 of 3 genoemde onderdeelen (naar keuze van den candidaat), en van het onder 4 genoemde onderdeel:

1. de kunst der oudheid;

2. de Christelijke kunst in oudheid en middeleeuwen en de West-Mohammedaansche kunst;

3. de kunst van de renaissance, barok, rococo en klassicisme tot het eind der 18e eeuw;

4. de kunst van het begin der 19e eeuw tot heden.

c. Algemeene kennis van de cultuurgeschiedenis, voor zoover noodig tot het verklaren van de kunstuitingen en -tijdvakken.

d. Kennis van de gebruikelijke eenvoudige grafische technieken.

e. Kennis van de ontleedkunde, omvattende het geraamte, den oorsprong, de inplanting en de werking der voornaamste spieren, gelegen aan de oppervlakte van het menschelijk lichaam; kennis van de proporties van den mensch. Eenig begrip van den anatomischen bouw van enkele diersoorten.

f. Kennis van de gebruikelijke methoden voor het onderwijs in het handteekenen (en de toepassing van deze methoden) aan de scholen, waarvoor deze akte bevoegdheid geeft.

g. Begrip van het onderwijs in practische kunstbeschouwing.

Het examen in de vakken, genoemd onder *b* tot en met *g*, geschiedt mondeling, eventueel met schetsen op papier of op het schoolbord; voor de vakken, genoemd onder *d* en *e*, bovendien met behulp van het werkstuk en de teekening, bedoeld onder *a* 2 en *a* 4.

Programma voor de akte M C.

De vereischten zijn:

a. Vaardigheid in:

1. het maken van een lijnteekening, waarin lijnen voorkomen, welke met den mal zuiver geteekend moeten worden, bijvoorbeeld ellipsen, parabolen, hyperbolen, spiralen, cycloïden, evolventen, uit te voeren in strakke inktlijnen, met toepassing van arceeringen, en te voorzien van een voorgeschreven opschrift;

2. het opmeten en in gewone rechthoekige projecties teekenen van een voorwerp, uit te voeren in strakke inktlijnen, met toepassing van waterverf;

3. het maken van een werkstuk uit de beschrijvende meetkunde, uit te voeren in zuivere potloodlijnen, schaduw in vlakke doorschijnende tint aan te geven;

4. het maken van een werkstuk uit de perspectief, uit te voeren in zuivere potloodlijnen, schaduw in vlakke doorschijnende tint aan te geven.

b. Kennis van de planimetrie: de voornaamste eigenschappen van de vlakke figuren tot en met den cirkel; om-, in- en aangeschreven cirkels van driehoeken; vierhoeken om en in een cirkel; regelmatige veelhoeken; omtrek en oppervlak van den cirkel; meetkundige plaatsen en constructies (met inbegrip van de eenvoudigste raakproblemen van Apollonius); eenvoudigste eigenschappen van ellipsen, parabolen, hyperbolen, spiralen, cycloïden en evolventen, met constructies; grafische voorstellingen van eenvoudige functies. Vraagstukken.

c. Kennis van de stereometrie: onderlinge stand van lijnen en vlakken; meetkundige plaatsen; eigenschappen van door platte vlakken begrensde lichamen (met inbegrip van de regelmatige veelvlakken), van cilinder, kegel en bol. Vraagstukken.

d. Kennis van de beschrijvende meetkunde: de rechthoekige projectie (met inbegrip van de axonometrische) en de scheeve parallelprojectie, met toepassing op vlakke en onderlinge doorsnijdingen van lichamen, begrensd door platte vlakken, cilinder-, kegel- en boloppervlakken, omwentelingsoppervlakken en eenvoudige regelvlakken (ook het ontwikkelbare schroefvlak), op schaduwen bij zon- en kunstlicht van de genoemde oppervlakken, uitgezonderd de regelvlakken niet van omwenteling, en op de ontwikkeling van cilinder- en kegelvlakken.

e. Kennis van de perspectief, met toepassingen op vlakke en onderlinge doorsnijdingen, weerspiegelingen en schaduwen bij zon- en kunstlicht van lichamen, begrensd door platte vlakken, cilinder-, kegel-, bol- en omwentelingsoppervlakken.

f. Kennis van de gebruikelijke methoden voor het onderwijs in het rechtlijnig teekenen (en de toepassing van deze methoden) aan de scholen, waarvoor deze akte bevoegdheid geeft.

Het examen in de vakken, genoemd onder *b* tot en met *f*, geschiedt mondeling, eventueel met schetsen op papier of op het schoolbord; voor de vakken, genoemd onder *d* en *e*, bovendien met behulp van de teekeningen, bedoeld onder *a* 3 en *a* 4.

Behoort bij Koninklijk besluit van 28 Mei 1936 (*Staatsblad* n°. 366).

Mij bekend,
De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

S. 367.

5 *Juni* 1936. BESLUIT tot aanvulling van artikel 4, § 1, van het Academisch statuut.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 Mei 1936, n°. 9274, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op artikel 131 der hooger-onderwijswet;

Gehoord de senaten der Rijksuniversiteiten en der gemeentelijke universiteit te Amsterdam;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1936, n°. 14);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 Mei 1936, n°. 2204, afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In artikel 4, § 1, van het Academisch statuut wordt de punt aan het slot vervangen door een komma; hieraan worden toegevoegd de woorden:

tenzij een der hoogleeraren van de faculteit der godgeleerdheid met het geven van dit onderwijs is belast.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 23 *Juni* 1936.)

S. 368.

13 *Juni* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 October 1923 (*Staatsblad* n°. 489), tot rangschikking onder het buitengewoon lager onderwijs van de scholen voor doofstomme, blinde, zwakzinnige en slechthoorende kinderen, zoomede van de scholen voor imbecillen en van de scholen, verbonden aan gestichten, bedoeld in artikel 7 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), voor zwakzinnigen (idioten en imbecillen), alsmede van de scholen voor psychopathen en van de scholen voor lichamelijk gebrekkigen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 Mei 1936, n°. 4361 IV, afdeeling Lager Onderwijs;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juni 1936, n°. 24;

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 Juni 1936, n°. 6530, afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat in verband met de wetten van 10 Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 10) en 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 100), wijziging en aanvulling noodig is en dat overigens wijziging en aanvulling wenschelijk is van Ons besluit van 22 October 1923 (*Staatsblad* n°. 489), houdende rangschikking onder het buitengewoon lager onderwijs van de daarin genoemde soorten van scholen, zooals dit is gewijzigd bij Onze besluiten van 24 December 1925 (*Staatsblad* n°. 512), 20 November 1930 (*Staatsblad* n°. 424), 6 September 1932 (*Staatsblad* n°. 461), 31 October 1933 (*Staatsblad* n°. 558) en 26 Januari 1934 (*Staatsblad* n°. 24);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In Ons besluit van 22 October 1923 (*Staatsblad* n°. 489), zooals het luidt na de daarin bij Onze besluiten van 24 December 1925 (*Staatsblad* n°. 512), 20 November 1930 (*Staatsblad* n°. 424), 6 September 1932 (*Staatsblad* n°. 461), 31 October 1933 (*Staatsblad* n°. 558) en 26 Januari 1934 (*Staatsblad* n°. 24) aangebrachte wijzigingen, worden de volgende veranderingen aangebracht:

Aan *artikel 10* wordt het volgende toegevoegd:

Benoeming van een onderwijzer voor een proeftijd door burgemeester en wethouders wordt aangemerkt als een vervulling van de vacature. Deze vervulling kan slechts voor één jaar gelden, tenzij Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord, vergunning voor een langer tijdvak verleent.

In den eersten zin van het tweede lid van *artikel 12*, en in het tweede lid van *artikel 14* wordt instede van: „den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in het derde lid van artikel 30 der wet", gelezen: „den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in het vierde lid van artikel 30 der wet".

Artikel 13 wordt gelezen als volgt:

De bezoldiging van de hoofden, onderwijzers en fröbelonderwijzers en van hen, die een betrekking tijdelijk waarnemen of die met of voor een proeftijd zijn aangesteld, geschiedt volgens de voor de leerkrachten bij het gewoon lager onderwijs vastgestelde regelen, bedoeld in het eerste en tweede lid van artikel 30 der wet, met dien verstande dat:

a. een bijzondere verhooging van ten minste f 270 wordt toegevoegd aan de jaarwedde der vast aangestelde hoofden en onderwijzers, die in het bezit zijn van een akte van bekwaamheid, bedoeld in artikel 77, onder *a* of *b*, der wet van 1878, of die, krachtens artikel 33 of artikel 42 van dit besluit, geacht worden in het bezit te zijn van de akte, bedoeld in artikel 77, onder *b*, der wet van 1878;

b. de wedde der hoofden, der onderwijzers en der fröbelonderwijzers, die met of voor een proeftijd zijn aangesteld wordt geregeld volgens de voorschriften, die voor de vast aangestelde hoofden, onderwijzers en fröbelonderwijzers gelden;

c. in afwijking van de regeling voor het gewoon lager onderwijs, de verhooging der jaarwedde van de hoofden der scholen, als zoodanig niet minder bedraagt dan f 450;

d. op de bedragen, genoemd onder *a* en *c*, de in den aanhef bedoelde regelen, voor zoover zij betrekking hebben op een aftrek, een vermindering of een korting, van overeenkomstige toepassing zijn;

e. als diensttijd mede in aanmerking komt de tijd, doorgebracht als onderwijzer aan een fröbelschool of aan een inrichting, die het karakter droeg van een school voor buitengewoon onderwijs.

Artikel 20 wordt gelezen als volgt:

1. De bijdrage van het Rijk bestaat uit:

een vergoeding van de aan het volgens de artikelen 31, 40, 48, 54, 60, 61*f* en 61*l* verplichte personeel uitbetaalde jaarwedden, vastgesteld volgens de minima van artikel 13. Mede vergoedt het Rijk de in artikel 13 voorgeschreven minimum-wedde van hem, die door een aanstelling met of voor een proeftijd, en de wedde van hem, die door een tijdelijke aanstelling in de plaats treedt van een verplichte leerkracht.

2. In gevallen van buitengewone toeneming van het aantal leerlingen of in andere bijzondere gevallen kan Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord, de hiervoren bedoelde vergoeding voor een jaar of voor een gedeelte

van een jaar verleenen voor één of meer onderwijzers boven het daar bedoeld aantal

3. Indien aanzienlijke daling van het aantal leerlingen eener school dan wel bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven kan Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord, het volgens de hiervoren genoemde artikelen verplicht aantal leerkrachten voor een jaar voor een gedeelte van een jaar lager stellen dan in deze artikelen is bepaald.

4. Wanneer meer onderwijzers dan het verplichte aantal aan een school zijn verbonden, wijst het bestuur in de aanvraag ter verkrijging van het voorschot op de Rijksbijdrage aan, wie tot het verplicht aantal behooren. Deze aanwijzing geldt tot dat uit een der daarop volgende aanvragen ter verkrijging van het voorschot blijkt, dat in deze aanwijzing wijziging is gebracht. Wanneer eerst na de inzending van de aanvraag voor het voorschot in den loop van het jaar meer onderwijzers aan de school worden verbonden dan verplicht is gesteld, geschiedt een gelijke aanwijzing op het eerstvolgende mutatieformulier. In geval een onderwijzer, die is aangewezen als te behooren tot het wettelijk verplicht aantal, in den loop van het jaar de school verlaat of overlijdt, wordt, zoo noodig, in het eerstvolgende mutatieformulier vermeld, wie in diens plaats tot het verplicht aantal moet worden gerekend.

5. Behalve de vergoeding, bedoeld in het eerste lid, ontvangen de centrale scholen van Rijkswege een tegemoetkoming in de kosten van materieele exploitatie. Deze tegemoetkoming bedraagt per jaar: voor de scholen voor doofstomme en blinde kinderen f 20 per leerling; voor de overige scholen f 15 per leerling.

6. Bij de toepassing van het vijfde lid van dit artikel wordt het aantal leerlingen vastgesteld op het gemiddeld aantal der kinderen, die op 16 Maart, 16 Juni, 16 September en 16 December van het jaar, waarvoor de bijdrage strekt, als werkelijk schoolgaande bekend staan. Waar deze maatstaf tengevolge van het tijdstip van oprichting van de school niet kan worden gebruikt, wordt het aantal leerlingen vastgesteld op het gemiddelde van de tellingen op zooveel van deze teldagen als mogelijk is en van de telling op den laatsten dag der maand, volgende op die, waarin de school geopend is.

Achter artikel 20 worden ingevoegd drie nieuwe artikelen, luidende als volgt:

Art. 20a. Voor de in artikel 20, eerste lid, bedoelde bijdragen komen niet of voor een door Onzen Minister te bepalen gedeelte in aanmerking scholen, waar bij vacature in het onderwijzend personeel, tusschen het ontstaan daarvan en de aanvaarding der betrekking door den benoemde, een langere tijd verloopt dan, wat het hoofd betreft, van zes maanden, wat de overige onderwijzers betreft, van vier maanden; tenzij Onze Minister zijn goedkeuring hecht aan het voornemen de vacature niet te vervullen dan wel aan de overschrijding van deze termijnen. Verzoekschriften voor dit laatste moeten uiterlijk in de maand Januari, na afloop van het jaar, waarin de overtreding heeft plaats gehad, aan Onzen Minister worden ingezonden

Art. 20b. 1. Op de in artikel 20, eerste lid, bedoelde bijdrage wordt in mindering gebracht:

a. de jaarwedde of wedde van het hoofd dan wel van den onderwijzer, die, hetzij bij het ingaan van zijn benoeming den pensioengerechtigden leeftijd heeft bereikt, hetzij bij den aanvang van het kalenderjaar dien leeftijd met zes maanden heeft overschreden;

b. behoudens het bepaalde in het tweede lid de jaarwedde of wedde van het hoofd der school en den onderwijzer, die bij het ingaan van zijn benoeming recht heeft op voorloopig pensioen;

c. behoudens het bepaalde in het tweede lid van de vierde maand af volgende op die, waarin hij ingeval van ontslag recht zou hebben op voorloopig pensioen, de jaarwedde of wedde van het hoofd der school en den onderwijzer, aan wien niet ontslag is verleend;

d. de jaarwedde of wedde van de gehuwde vrouw, voor zoover niet in het genot van wachtgeld, die benoemd wordt tot hoofd of tot onderwijzeres, tenzij Onze Minister wegens gewichtige redenen beslist, dat die vermindering niet zal plaats vinden;

e. behoudens het bepaalde in het derde lid van 1 Januari 1937 af de jaarwedde of wedde van de reeds op 31 December 1936 aan de school verbonden gehuwde onderwijzeres, behalve wanneer Onze Minister, ingevolge het onder *d* genoemde heeft beslist, dat de vermindering niet zal plaats hebben;

f. de jaarwedde of wedde van de onder *e* bedoelde onderwijzeres van de derde maand af volgende op die, waarin te haren aanzien geen der omstandigheden, als bedoeld in het derde lid, meer aanwezig is;

g. de jaarwedde of wedde van de gehuwde onderwijzeres, benoemd met ingang van een dag ná 31 December 1936, terwijl zij in het genot van wachtgeld was, van de derde maand af volgende op die, waarin te haren aanzien geen der omstandigheden als in het derde lid bedoeld, aanwezig is;

h. behoudens door Onzen Minister te verleenen vrijstelling, de jaarwedde of wedde van den onderwijzer, die: bij zijn benoeming tot hoofd der school niet in het genot was van wachtgeld, terwijl wachtgeld als gewezen hoofd dier school of van een andere gelijksoortige school, staande onder het zelfde gemeente- of schoolbestuur, genoten werd door een gewezen onderwijzer, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar; of bij zijn benoeming tot verplicht onderwijzer niet in het genot was van wachtgeld, terwijl wachtgeld als gewezen onderwijzer aan die school of aan een andere gelijksoortige school, staande onder het zelfde gemeente- of schoolbestuur, genoten werd door een gewezen onderwijzer, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar.

2. De vermindering volgens het eerste lid onder *b* en *c* wordt niet toegepast:

a. indien en zoolang het hoofd der school of de onderwijzer één of meer minderjarige kinderen te zijnen laste heeft;

b. indien en zoolang het aantal voor pensioen in aanmerking komende dienstjaren van het hoofd der school of den onderwijzer min-

der dan 36 bedraagt;

c. in gevallen, waarin daarvan naar het oordeel van Onzen Minister ernstige benadeeling van het onderwijs is te vreezen, of daartegen zijns inziens uit anderen hoofde overwegend bezwaar bestaat

3. De vermindering volgens het eerste lid onder *e* wordt niet toegepast:

a. indien de gehuwde onderwijzeres, naar het oordeel van Onzen Minister, de kostwinster van een gezin is;

b. indien zij minder dan tien voor pensioen in aanmerking komende dienstjaren heeft;

c. indien naar het oordeel van Onzen Minister van het ontslag ernstige benadeeling van het onderwijs is te vreezen of daartegen zijn inziens uit andere hoofde overwegend bezwaar bestaat.

Art. 20*c*. Op de in artikel 20, eerste lid, bedoelde bijdrage voor de bijzondere school wordt in mindering gebracht:

a. de jaarwedde of wedde van den onderwijzer, die handel of nering drijft, of eenig beroep, behalve het geven van onderwijs, uitoefent;

b. de jaarwedde of wedde van den onderwijzer, die ambten of bedieningen bekleedt, voor zoover deze niet zijn van kerkelijken of daarmede gelijk te stellen aard, of gedoogt, dat te zijnen huize handel of nering gedreven of eenig beroep, behalve het geven van onderwijs, uitgeoefend wordt door leden van het gezin, tenzij Gedeputeerde Staten, den inspecteur gehoord, vrijstelling hebben verleend;

c. de wedde van den onderwijzer, die voor langer dan een jaar tijdelijk is aangesteld en tot de leerkrachten behoort wier wedde voor de Rijksbijdrage in aanmerking komt, tenzij Onze Minister, den Onderwijsraad gehoord, hiervoor vergunning heeft verleend;

d. de jaarwedde of wedde van de onderwijzeres, die in het huwelijk treedt en aan wie niet met ingang van den dag van het huwelijk ontslag is verleend.

De tweede zin van het tweede lid van *artikel* 25 wordt gelezen als volgt:

De tegemoetkoming wordt berekend, als is aangegeven in het vijfde en zesde lid van artikel 20.

De tweede zin van het vierde lid van *artikel* 25 wordt gelezen als volgt:

Deze vergoeding wordt tot een zoodanig bedrag uitgekeerd, dat het bestuur der bijzondere school gedurende het tijdvak dat aan de openbare school méér onderwijzers werkzaam zijn en tot één jaar daarna, in staat is een, met betrekking tot het aantal leerlingen aan elk dier scholen, evenredig aantal onderwijzers aan te stellen boven het aantal, waarvoor door het Rijk volgens het eerste lid van artikel 20 aan dat bestuur vergoeding wordt verleend.

Aan het vijfde lid van *artikel 25* worden de volgende zinnen toegevoegd:

Als woonplaats van een leerling geldt de gemeente, waar degene van de ouders, die de ouderlijke macht uitoefent of de voogd, op 1 Januari van het jaar, waarover de uitkeering loopt, in het bevolkingsregister is ingeschreven, of, bij gebrek daarvan, de gemeente, waar de leerling in het bevolkingsregister is ingeschreven. Indien over een leerling de voogdij wordt uitgeoefend door een vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid, als bedoeld in artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek, rust de verplichting op de gemeente, welke in den tijd, onmiddellijk aan die voogdij voorafgaande, overeenkomstig het bepaalde in den vorigen volzin zou zijn aangewezen.

Aan *artikel 25* worden de volgende leden toegevoegd:

7 Indien aan een bijzondere school boven het aantal onderwijzers, waarvan de jaarwedden en wedden door het Rijk worden vergoed, een of meer onderwijzers in dienst treden, die niet krachtens artikel 51*bis* der wet in het genot zijn van wachtgeld ten laste van de gemeente, waarin de school gevestigd is, wordt jaarlijks op de vergoeding volgens het vierde lid in mindering gebracht een bedrag, gelijk aan het wachtgeld, hetwelk gedurende het tijdvak van hun werkzaamheid aan de school in dat jaar krachtens artikel 51*bis* der wet genoten wordt door een gewezen onderwijzer der school of van een andere onder bestuur van dezelfde instelling of vereeniging staande gelijksoortige school, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar. De vermindering wordt niet toegepast, indien de wachtgelder niet werd benoemd, hetzij wegens het niet bezitten van een bevoegdheid, welke voor de vervulling van de betrekking noodzakelijk is, en welke de benoemde bezit, hetzij wegens een andere gewichtige reden, een en ander ter beoordeeling van Onzen Minister. Vinden ten aanzien van meer dan een onder bestuur van dezelfde instelling of vereeniging staande scholen verminderingen plaats, dan mag het totaal der verminderingen niet overschrijden het bedrag van het in den eersten volzin van dit lid bedoelde wachtgeld.

8. De vermindering, bedoeld in het zevende lid wordt, indien of voor zoover zij in eenig jaar niet kan worden toegepast op de vergoeding, verschuldigd volgens het vierde lid toegepast op de vergoedingen in het zelfde jaar verschuldigd krachtens het tweede lid.

De eerste twee leden van *artikel 28* worden gelezen als volgt:

1. Tot de gewone klassen der school worden, behoudens machtiging van den Inspecteur, de leerlingen niet eer toegelaten, dan wanneer zij den leeftijd van vijf jaren hebben bereikt.

2. Aan de school kunnen worden toegevoegd een of meer voorbereidende klassen voor zeer jeugdige kinderen. Deze kinderen mogen den leeftijd van zeven jaar nog niet hebben bereikt.

Het vijfde lid van *artikel 31* wordt gelezen als volgt:

5. Wanneer aan een school één of meer klassen, bedoeld in het tweede lid van artikel 28, zijn toegevoegd, wordt het personeel, dat volgens het eerste lid aan de school verbonden moet zijn, vermeerderd met ten minste één onderwijzer of fröbelonderwijzer, wanneer het aantal leerlingen meer bedraagt dan 7 en minder dan 15, met ten minste twee onderwijzers, of één onderwijzer en één fröbelonderwijzer, wanneer het aantal leerlingen meer bedraagt dan 14 en minder dan 21.

Voor elk tiental leerlingen boven 20 wordt een onderwijzer of fröbelonderwijzer aangesteld. Is het aantal leerlingen boven 20 niet door 10 deelbaar, dan wordt het overblijvende deel als een tiental aangemerkt.

De leden 6 en 7 van *artikel 31* vervallen; de leden 8 en 9 worden genummerd 6 en 7.

Art. II. De hoofden van scholen voor imbecillen, die, ingevolge het bepaalde onder *a* van artikel 13, zooals dit tot 1 Juli 1936 luidde, in het genot waren van de daar genoemde bijzondere verhooging, blijven ook na dien datum, in afwijking van het bepaalde onder *a* van artikel 13, zooals dit van 1 Juli 1936 af luidt, in het genot daarvan, zoolang zij aan de school, waaraan zij tot 1 Juli 1936 werkzaam waren, verbonden blijven

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Juli 1936. Het bepaalde onder *c* van het eerste lid van artikel 20*b* zal niet eerder worden toegepast dan met ingang van 1 November 1936.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1936.)

S. 384.

12 *Mei* 1936. BESLUIT, houdende wijziging en aanvulling van het Organiek Besluit P.T.T. 1928 (art. I) en de Besluiten, betreffende het personeel van het Staatsbedrijf der P., T. en T. (*artikelen II en III*; niet afgedrukt).

Wij WILHELMINA, enz.;

In aanmerking nemende, dat door de instelling van de telefoondistricten, als uitvloeisel van de invoering van de automatiseering van den telefoondienst, wijzigingen en aanvullingen moeten worden gebracht in het Organiek besluit P.T.T. 1928 en de Besluiten, betreffende het personeel van het Staatsbedrijf der P., T. en T. en dat ook overigens enkele wijzigingen moeten worden aangebracht;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 5 Mei 1936, n°. 2, Hoofdbestuur der P., T. en T.;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In het Organiek besluit P.T.T. 1928 (Besluit van 11 Maart 1929, *Staatsblad* n°. 74, zooals dit sindsdien is gewijzigd) worden de volgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht:

a. In lid 1 van artikel 2 wordt „Onzen Minister van Waterstaat" vervangen door: „Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken".

b. In artikel 4 wordt

1°. in lid 1 „A n°. 14 tot en met 20" gewijzigd in „A n°. 15 tot en met 21";

2°. na lid 1 tusschengevoegd een nieuw lid 2, luidende:

„2. Voor aanwijzing voor de functies van „hoofd- en adjunct-hoofd van een telefoon„district komen in aanmerking de ambtenaren „van de rangen, genoemd in den in artikel 3 „bedoelden staat onder A n°. 17 tot en met „20 en 25 tot en met 27";

3°. lid „2" genummerd „3" en in dit lid „A n°. 14 tot en met 20 en 22 tot en met 27" gewijzigd in „A n°. 15 tot en met 21 en 23 tot en met 28";

4°. lid „3" genummerd „4" en in dit lid „lid 2" gewijzigd in „lid 3";

5°. lid „4" genummerd „5" en in dit lid „lid 3" gewijzigd in „lid 4".

c. Lid 3 van artikel 7 wordt vervangen door:

„3. Voor de uitvoering van den technischen „dienst, voor zoover deze uitvoering niet is „opgedragen aan de diensten in het vorig lid „aangegeven, zijn de telefoondistricten, be„doeld in artikel 9*a* aangewezen. De Minister „bepaalt voor welk gedeelte de uitvoering van „den technischen dienst niet tot een telefoon„district behoort."

d. Na artikel 9 wordt ingevoegd een nieuw artikel 9*a*, luidende:

„Telefoondistricten.

„*Art.* 9 *a.* 1. Voor wat betreft de uitvoe„ring van den exploitatieven telefoondienst en „van den technischen dienst, bedoeld in arti„kel 7, lid 3, zijn er telefoondistricten.

„2. Het beheer van een telefoondistrict „wordt gevoerd door het hoofd van dat dis„trict. Hij wordt in de door den Minister aan „te wijzen districten terzijde gestaan door een „adjunct-hoofd. Bij afwezigheid of ontstente„nis wordt het hoofd vervangen door het „adjunct-hoofd van zijn district. Indien geen „adjunct-hoofd is aangewezen, geschiedt de „vervanging volgens door den Directeur-Gene„raal te stellen regelen.

„3. De Minister stelt het aantal en de na„men van de telefoondistricten vast en deelt „deze districten, — behoudens door hem vast „te stellen uitzonderingen, — in, naar gelang „van hun belangrijkheid, in een der 3 klassen „A, B en C.

„4. Overgang van een district in een la„gere klasse heeft geen invloed op de ambte„lijke positie van de reeds met de functie van „hoofd en adjunct-hoofd belaste ambtenaren.

„5. Bij overgang van een district naar een „hoogere klasse wordt de ambtelijke positie „van de reeds met de functie van districts„hoofd en adjunct-districtshoofd belaste amb„tenaren in overeenstemming gebracht met de „hoogere klasse.

„6. De begrenzing van de telefoondistricten „wordt door den Directeur-Generaal vastge„steld en naar behoefte gewijzigd".

e. In den eersten zin van lid 1 van artikel 10 wordt, „der Posterijen, Telegrafie en Telefonie" gewijzigd in: „der Posterijen en Telegrafie".

f. In lid 1 van artikel 12 wordt „het postkantoor te Utrecht" vervangen door „het post- en telegraafkantoor te Utrecht".

g. Aan het slot van het Besluit wordt „Onze Minister van Waterstaat is belast ....." enz. vervangen door: „Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast ....." enz.

Art. II. In het Personeelsbesluit enz.

Art. III. In het Personeelsbesluit enz.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk voor zooveel artikel I betreft, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 12den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Mei* 1936.)

S. 400.

5 *Juni* 1936. WET tot financiering van den versnelden bruggenbouw door verhooging der tijdelijke heffing van het bijzonder invoerrecht op benzine.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter bereiking van een versnelden bruggenbouw de algemeene middelen te versterken en hiertoe de tijdelijke heffing van het bijzonder invoerrecht op benzine te verhoogen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de wet van 19 December 1931 (*Staatsblad* n°. 527) tot tijdelijke heffing van een bijzonder invoerrecht op benzine, laatstelijk gewijzigd bij de Tariefwet 1934, wordt in artikel 1, eerste lid, in plaats van „acht gulden" gelezen: acht gulden en zestig cent.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 5den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 16 *Juni* 1936.)

S. 447.

18 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende bepalingen tot wijziging van het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 528), omtrent vrijstelling van wijnaccijns van uit druiven vervaardigde ongegiste dranken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 26 Mei 1936, n°. 215, Accijnzen;

Gelet op het laatste lid van artikel 2 van de wet van 20 Juli 1870 (*Staatsblad* n°. 127), alsmede op Ons besluit van 28 Augustus 1935 (*Staatsblad* n° 528);

Den Raad van State gehoord (advies van 9 Juni 1936, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Juni 1936, n°. 226, Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

I. Het tweede lid van artikel 2 van Ons besluit van 28 Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 528) wordt gelezen als volgt:

Onze Minister van Financiën is gemachtigd voorschriften te geven omtrent vermenging van de dranken met door Onze Ministers van Financiën en Sociale Zaken aan te wijzen stoffen.

II. Het tweede lid van artikel 4 van genoemd besluit wordt gelezen als volgt:

Deze flesschen mogen geen grooteren inhoud hebben dan één liter, moeten behoorlijk zijn gesloten en voorzien zijn van etiquetten, waarop in duidelijk leesbare en onuitwischbare hoofddrukletters van ten minste 6 millimeter (0.006 M.) hoogte, bij een lijndikte van ten minste een halve millimeter (0.0005 M.), het opschrift is geplaatst: Zoete druivenmost.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 480.

12 *Juni* 1936. BESLUIT tot bekendmaking van den tekst van de Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259), zooals zij bij latere wetten is gewijzigd en aangevuld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 8 Juni 1936, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken, n°. 147;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Den tekst der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259), zooals deze is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van den 21sten Juli 1928 (*Staatsblad* n°. 249), van den 25sten Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 365), van den 14den Juni 1930 (*Staatsblad* n°. 245), van den 18den Juli 1930 (*Staatsblad* n°. 308), van den 9den December 1933 (*Staatsblad* n°. 673), van den 14den December 1933 (*Staatsblad* n°. 692) van den 20sten April 1934 (*Staatsblad* n°. 151), van den 31sten Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 300), van den 14den Juni 1934 (*Staatsblad* n°. 313), van den 21sten Maart 1935 (*Staatsblad* n° 145) en de wet van den 15den Mei 1936 (*Staatsblad* n°. 303), algemeen bekend te maken door bijvoeging van dien gewijzigden tekst in zijn geheel bij dit besluit.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 12den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 23 *Juni* 1936.)

TEKST VAN DE COMPTABILITEITSWET 1927 *(Staatsblad n°. 259), zooals deze wet is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van den 21sten Juli 1928 (Staatsblad n°. 249), van den 25sten Juni 1929 (Staatsblad n°. 365), van den 14den Juni 1930 (Staatsblad n°. 245), van den 18den Juli 1930 (Staatsblad n°. 308), van den 9den December 1933 (Staatsblad n°. 673), van den 14den December 1933 (Staatsblad n°. 692), van den 20sten April 1934 (Staats-*

blad n°. 151), van den 31sten Mei 1934 (Staatsblad n . 300), van den 14den Juni 1934 (Staatsblad n°. 313), van den 21sten Maart 1935 (Staatsblad n° 145) en de wet van den 15den Mei 1936 (Staatsblad n°. 303).

HOOFDSTUK I.

Van de Rijksbegrooting.

§ 1. *Inrichting der Rijksbegrooting.*

Art. 1. 1. Deze wet verstaat onder de begrooting:

a. de wetten, waarbij de begrootingen van de uitgaven des Rijks worden vastgesteld;

b. de wet, waarbij de middelen tot dekking van de uitgaven des Rijks worden aangewezen;

beide met uitzondering van die, vallende onder Hoofdstuk VI dezer wet.

2. Waar in deze wet wordt gesproken over „de begrooting van uitgaven" worden bedoeld de in het eerste lid genoemde wetten tot vaststelling van de begrootingen van de uitgaven des Rijks.

Art. 2. 1. De begrooting van uitgaven wordt verdeeld in hoofdstukken.

2 De hoofdstukken worden voor zooveel noodig gesplitst in twee titels, en wel:

Titel A: Gewone dienst;

Titel B: Kapitaaldienst.

3. De titels A van de verschillende hoofdstukken vormen te zamen de begrooting van uitgaven van den gewonen dienst en de titels B vormen te zamen de begrooting van uitgaven van den kapitaaldienst.

Art. 3. De hoofdstukken van de begrooting van uitgaven worden, wat iederen titel betreft zoo noodig onderverdeeld in afdeelingen, de afdeelingen in onderafdeelingen, de onderafdeelingen in paragrafen, de paragrafen in artikelen.

Art. 4. 1. De uitgaven zullen zooveel mogelijk zoodanig worden gegroepeerd, dat alle artikelen, een zelfde organisatie-eenheid betreffende, te zamen een afdeeling, onderafdeeling of paragraaf vormen.

2. In afwijking van het in het eerste lid bepaalde, worden zoowel de uitgaven wegens bezoldigingen en verdere kosten van elk Departement van Algemeen Bestuur, als de uitgaven, wegens uitkeeringen, welke het Rijk verschuldigd is aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, ingevolge de artikelen 157, eerste lid, en 166, tweede lid, der Pensioenwet 1922, in een afdeeling van het betrokken hoofdstuk vereenigd.

Art. 5. 1. De artikelen der hoofdstukken van de begrooting van uitgaven worden zoodanig omschreven, dat het geheel een overzichtelijk beeld geeft van het te voeren beheer.

2. Bij elk ontwerp van een hoofdstuk der begrooting van uitgaven wordt als bijlage der Memorie van Toelichting overgelegd een uitgewerkte en toelichtende staat, bevattende voor zooveel noodig een nadere splitsing en specificatie van de artikelen.

Art. 6. 1. De rente en de aflossing van de Nationale schuld wordt gebracht ten laste van een afzonderlijk hoofdstuk der begrooting van uitgaven, staande onder het beheer van Onzen Minister van Financiën.

2. Wegens rente en aflossing voor na de invoering dezer wet aangegane geldleeningen worden van het hoofdstuk, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, naar de andere hoofdstukken der begrooting van uitgaven overgebracht de bedragen, welke naar verhouding van het aandeel van elk dezer hoofdstukken in het bedrag der geldleeningen, overeenkomstig door Ons nader vast te stellen regelen, ten laste van die hoofdstukken behooren te komen.

Art. 7. 1. In de begrooting van uitgaven wordt opgenomen een hoofdstuk voor onvoorziene uitgaven, hetwelk staat onder beheer van Onzen Minister van Financiën.

2. In elk hoofdstuk der begrooting van uitgaven wordt een artikel voor onvoorziene uitgaven opgenomen.

3. In de daarvoor in aanmerking komende hoofdstukken der begrooting van uitgaven wordt telken jare een artikel opgenomen, ten laste waarvan de verevening kan plaats hebben van vorderingen, welke niet verevend waren op het tijdstip der afsluiting van den dienst, waartoe zij behoorden, doch waarvoor op dat tijdstip alsnog de noodige gelden beschikbaar waren op de begrootingsartikelen, ten laste waarvan zij, bij tijdige voldoening of verevening, gebracht hadden moeten worden.

Art. 8. 1. De middelenwet wordt gesplitst in twee titels, en wel:

Titel A: Gewone dienst;

Titel B: Kapitaaldienst

2. Zij wordt voorts zoodanig ingericht, dat haar onderdeelen zooveel mogelijk overeenkomen met de hoofdstukken, de afdeelingen, de onderafdeelingen en de paragrafen der begrooting van uitgaven.

3. Bij het ontwerp der middelenwet wordt, als bijlage der Memorie van Toelichting, overgelegd een ramingsstaat, bevattende ten aanzien van elk middel een raming van het daarop te ontvangen bedrag.

Art. 9. *Ingetrokken bij de Wet van den 14den December 1933* (Staatsblad n°. 692).

Art. 10. De inrichting der begrooting geschiedt overigens met inachtneming van de voorschriften door Onzen Minister van Financiën te stellen.

§ 2. *Van de vaststelling der Rijksbegrooting en van de uitvoering der begrootingswetten.*

Art. 11. 1. Het ontwerp der begrooting wordt Ons jaarlijks ter indiening bij de Tweede Kamer aangeboden door Onzen Minister van Financiën.

2 Onze Minister van Financiën ontvangt daartoe jaarlijks van iederen Minister de wetsontwerpen tot vaststelling van die hoofdstukken der begrooting van uitgaven, waarover deze het beheer voert.

3. Onze Minister van Financiën maakt bezwaar de in het tweede lid bedoelde wetsontwerpen in het ontwerp der begrooting op te nemen, indien en voor zoover het toestaan van de gelden, welke worden aangevraagd, met het oog op den toestand van 's Rijks financiën hem niet toelaatbaar voorkomt.

4. Onze Minister van Financiën bepaalt,

welke uitgaven in titel B van de ontworpen hoofdstukken der begroting van uitgaven mogen worden opgenomen en welke middelen tot dekking daarvoor worden aangewezen.

5. Aan het ontwerp der begroting worden door Onzen Minister van Financiën toegevoegd:

a. een nota betreffende den toestand van 's Rijks financiën;

b. een algemeene verzamelstaat, gescheiden in gewonen- en kapitaaldienst en bevattende de totalen van alle hoofdstukken der begroting van uitgaven en het totaal van den ramingstaat, bedoeld in artikel 8, 3de lid.

Art. 12. 1. Onze Minister van Financiën is belast met het toezicht op de uitgaven ten laste van 's Rijks kas, ook voor zoover de noodige gelden daarvoor op de begroting zijn toegestaan.

2. Elke uitgaaf wordt aangewezen op een artikel der begroting.

Art. 13. 1 Aan Onzen met de uitvoering belasten Minister wordt de bevoegdheid toegekend om de bij de begrootingswet aangewezen artikelen van uitgaven van een hoofdstuk uit het artikel voor onvoorziene uitgaven door overschrijving aan te vullen.

2. Aan de Algemeene Rekenkamer en aan Onzen Minister van Financiën wordt van deze overschrijvingen mededeeling gedaan.

Art. 14. 1. Over de geldsommen bij een begrootingswet toegestaan wordt, behoudens het bepaalde in artikel 36, beschikt door Onzen Minister, die over het betrokken hoofdstuk het beheer voert.

2. Beschikking over geldsommen, toegestaan voor onvoorziene en voor geheime uitgaven, geschiedt slechts krachtens een telkens door Ons te nemen besluit, waarvan afschrift wordt gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Art. 15. 1. Waneer eenig hoofdstuk der begrooting van uitgaven niet vóór den 1en Januari van het dienstjaar, waarvoor het moet strekken, bij de wet is vastgesteld, is Onze Minister aan wien over het betrokken hoofdstuk het beheer is opgedragen, om den dienst gaande te houden bevoegd, te beschikken over ten hoogste vier twaalfde gedeelten van de bedragen, welke in de verschillende artikelen van uitgaven der laatstelijk bij de wet vastgestelde begrooting voor een geheel jaar zijn toegestaan.

2. Indien de eischen van den dienst zulks onvermijdelijk maken, zal, bij uitzondering bij bepaalde posten en onder mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer en aan de Staten-Generaal, door den betrokken Minister met medewerking van den Minister van Financiën, van het bepaalde in het voorgaande lid kunnen worden afgeweken.

HOOFDSTUK II

Van het dienstjaar.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 16. 1. Het dienstjaar is het kalenderjaar.

2. Elke dienst wordt afgesloten op 31 December van het onmiddellijk op het dienstjaar volgende jaar.

§ 2. *Van de ontvangsten.*

Art. 17. Tot den dienst van een jaar behooren, behoudens het bepaalde in de artikelen 18, 19 en 20, de belastingen en andere inkomsten gedurende het dienstjaar ontvangen.

Art. 18. De volgende middelen behooren, mits ontvangen vóór of op 31 December van het onmiddellijk op het dienstjaar volgend jaar, tot den dienst van het jaar, waarin zij opvorderbaar zijn geworden:

I. ontvangsten wegens huren, pachten, erfpachten, grondrechten, rechten van opstal, bijdragen, vergoedingen en andere periodieke ontvangsten;

II. ontvangsten wegens aflossing of terugbetaling en rente van uit 's Rijks kas verstrekte voorschotten;

en de volgende onder gelijk voorbehoud, tot den dienst van het jaar, waarop zij door de raming in de middelenwet betrekking hebben:

I ontvangsten, welke voortvloeien uit verrekeningen of stortingen, die rechtstreeks verband houden met uitgaven ten laste van de begrooting;

II. ontvangsten wegens verhaal van bijdragen van ambtenaren voor eigen- en weduwen- en weezenpensioen;

III. ontvangsten wegens uitkeering door takken van dienst, bedoeld in artikel 88, van winsten, van aflossing en rente van verstrekte kapitalen en van premiën voor brandverzekering.

Art. 19. *Ingetrokken bij de Wet van den 14den December 1933 (*Staatsblad *n°. 692).*

Art. 20. 1. Voor de middelen, welke voorkomen op de kohieren der directe belastingen, wordt, indien het belastingjaar samenvalt met het dienstjaar, als ontvangst van een dienstjaar verantwoord de ten bate van het Rijk komende, op den voet van dit artikel berekende, zuivere opbrengst over het belastingjaar dat met dit dienstjaar samenvalt. Valt het belastingjaar niet met het dienstjaar samen, dan wordt als ontvangst van een dienstjaar verantwoord een evenredig gedeelte van de ten bate van het Rijk komende, op den voet van dit artikel berekende, zuivere opbrengst over elk van de twee belastingjaren die ten deele met dit dienstjaar samenvallen. De evenredigheid wordt bepaald door het aantal maanden dat van elk belastingjaar in het dienstjaar valt.

2. Als zuivere opbrengst over een belastingjaar wordt beschouwd de zuivere opbrengst over het boekingstijdvak dat met dit belastingjaar aanvangt. Het boekingstijdvak is een periode van achttien maanden, aanvangende met het belastingjaar.

3 Onder de zuivere opbrengst over een boekingstijdvak wordt verstaan het kohierbedrag, verminderd met het bedrag van de terugboekingen, van de kwade posten en van de op restantkohieren gebrachte, tijdelijk niet inbare posten, alles over het boekingstijdvak genomen.

4. Het kohierbedrag over een boekingstijdvak is de som van:

a. het bedrag der kohieren van het belastingjaar waarmede het boekingstijdvak aan-

vangt, vastgesteld in de eerste vijftien maanden van dat tijdvak;

b. het bedrag der kohieren van vroegere belastingjaren, vastgesteld na de derde, doch niet later dan in de vijftiende maand van het boekingstijdvak; restantkohieren daaronder begrepen.

5. Het bedrag der terugboekingen over een boekingstijdvak is het bedrag dat wegens verminderingen, ontheffingen, teruggaven en kwijtscheldingen, aan de ontvangkantoren wordt geboekt gedurende de laatste twaalf maanden van dat tijdvak, ongeacht het belastingjaar waartoe die posten betrekking hebben.

6. Het bedrag der kwade posten over een boekingstijdvak is het bedrag dat, wegens afschrijvingen ter zake van onvermogen en wegens oninbare posten, aan de ontvangkantoren wordt geboekt gedurende de laatste twaalf maanden van dat tijdvak, ongeacht het belastingjaar waartoe die posten betrekking hebben.

7. Het bedrag, der tijdelijk niet inbare posten over een boekingstijdvak is het bedrag, dat gedurende de laatste twaalf maanden van dat tijdvak als zoodanig ten restantkohiere is gebracht, ongeacht het belastingjaar waartoe die posten betrekking hebben.

8. Worden ten bate van 's Rijks schatkist opcenten geheven op de hoofdsom eener directe belasting, dan worden de bepalingen van de vorige leden van dit artikel afzonderlijk op de hoofdsom en op die opcenten toegepast.

§ 3. *Van de uitgaven.*

Art. 21. Tot den dienst van een jaar behooren de rechten, gedurende het dienstjaar door de schuldeischers van het Rijk verkregen

Art. 22. Ten laste van een dienstjaar kunnen betalingen worden gedaan tot en met den 31sten December van het volgend jaar.

Art. 23. 1. Met afwijking van het bepaalde in artikel 21 behooren:

rente van de Nationale Schuld, vervallende op 2 Januari, tot het voorafgaand dienstjaar;

vergoedingen voor bijzondere diensten, loopende over meer dan één dienstjaar, tot het dienstjaar waarin zij worden uitgekeerd;

onverhaalbare kosten tot het dienstjaar, waarin de onverhaalbaarheid is geconstateerd;

traktementen, soldijen en toelagen van het personeel op 's Rijks oorlogsschepen en bij de administratiën van 's Rijks zeemacht, als bedoeld in artikel 39, derde lid, tot het dienstjaar waarin de daarvoor strekkende wissels (ander handelspapier hieronder begrepen) bij het Departement van Marine zijn geaccepteerd of de betalingsstukken zijn opgemaakt;

uitgaven krachtens schriftelijke overeenkomsten, zaken betreffende, die, volgens verklaring van den daarbij betrokken Minister door bijzondere, in de verklaring te vermelden, omstandigheden, niet konden worden opgeleverd in het dienstjaar, waarin de oplevering verwacht werd, niettemin tot dat dienstjaar, bijaldien de oplevering plaats vindt vóór 1 Juni van het volgend jaar;

voorschotten, als bedoeld in artikel 34, tot het dienstjaar, waarop bij het vaststellen der begrooting met de uitgaaf is rekening gehouden;

subsidiën tot het jaar, waarover zij loopen;

onafgedaan gebleven vorderingen, betreffende afgesloten dienstjaren, tot het dienstjaar, waarin de opdracht tot betaling is opgemaakt.

2. Terugbetalingen van middelen van inkomst, niet vallende onder artikel 20, komen voor zoover mogelijk in mindering van de gelijksoortige ontvangsten van het jaar, waarin de terugbetaling heeft plaats gehad.

Art. 24. 1. Bij de begrootingswet kunnen artikelen van uitgaaf worden aangewezen, welke, indien en voorzoover ten laste van het dienstjaar geen vorderingen zijn ontstaan tot het volle bedrag der op die artikelen geraamde sommen, voor het restant door Ons bij in het *Staatsblad* op te nemen besluit kunnen worden toegevoegd aan de begrooting van uitgaven van het volgende jaar, hetzij door opneming van nieuwe, hetzij door verhooging van reeds opgenomen artikelen en alsdan van die begrooting deel uitmaken op denzelfden voet als de overige artikelen dier begrooting, terwijl de terzake overgebrachte bedragen op de voor het vorige jaar toegestane sommen worden in mindering gebracht.

2. Een besluit als in het vorig lid bedoeld wordt niet genomen, dan met medewerking van Onzen Minister van Financiën, indien de voordracht niet van dezen uitgaat.

Art. 25. Iedere betaling, die plaats heeft krachtens een opdracht, opgemaakt door het hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur, wordt geacht te zijn geschied ten dage, waarop de desbetreffende opdracht is gedagteekend

HOOFDSTUK III.

Van het beheer der Rijksgeldmiddelen.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 26. 1. Aan alle Departementen van Algemeen Bestuur en aan alle daaraan ondergeschikte administratiën wordt de boekhouding ingericht en bijgehouden met inachtneming van de voorschriften daaromtrent door Onzen Minister van Financiën, na overleg met den betrokken Minister en de Algemeene Rekenkamer, gegeven.

2. Aan de door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen ambtenaren wordt te allen tijde inzage van deze boekhouding gegeven en worden alle daaromtrent gevraagde inlichtingen verstrekt.

3. De in het tweede lid bedoelde ambtenaren zijn bevoegd in alle bureelen van openbaren dienst en bij alle comptabelen opnemingen van kassen en voorraden te doen.

4. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid van dit artikel wordt aan het Departement van Financiën een centrale boekhouding voor den dienst van 's Rijks Schatkist ingericht en bijgehouden volgens voorschriften, door Onzen Minister van Financiën gegeven.

§ 2. *Van de ontvangsten.*

Art. 27. 1 Voor zoover het tegendeel niet bij de wet bepaald is, worden alle ten behoeve van het Rijk gedane ontvangsten onder de middelen tot dekking der Rijksuitgaven verantwoord.

2. Nochtans kan, indien het betaalde be-

drag eener verevende uitgaaf nog vóór de afsluiting van den dienst geheel of gedeeltelijk wordt terugontvangen, het aldus terugontvangen bedrag worden aangewend tot vermindering van bezwaar ten behoeve van het artikel der begrooting, waarop de betrokken uitgaaf is verevend.

3. Hetzelfde kan geschieden met vergoedingen voor aan Rijkseigendommen toegebrachte schade, voor zoover zij de herstellingskosten niet te boven gaan.

4. Ontvangsten wegens uitgifte of beleening van vlottende schuld zijn onder de bepalingen van het eerste lid niet begrepen.

Art. 28. 1. Burgerrechtelijke, het Rijk toekomende vorderingen kunnen, op voordracht van den betrokken Minister en den Minister van Financiën, door Ons bij gemotiveerd besluit, waarvan afschrift wordt gezonden aan de Algemeene Rekenkamer, geheel of gedeeltelijk worden kwijtgescholden, wanneer haar bedrag niet hooger is dan f 5000.

2. Vorderingen boven dat bedrag worden noch geheel noch gedeeltelijk kwijtgescholden dan uit kracht eener wet.

Art. 29. 1 Ten aanzien van den verkoop van onroerende zaken worden bij de wet regelen gesteld.

2. Verkoop van roerende zaken, welke niet of niet meer voor den dienst benoodigd zijn, geschiedt in het openbaar, met inachtneming van de regelen, door Ons gesteld of nader te stellen.

3. Echter is afwijking van het in het vorig lid bepaalde toegestaan, indien deze in 's Rijks belang wenschelijk of noodig is. Zoodanige afwijking kan worden toegestaan door Ons, wanneer de vermoedelijke verkoopwaarde meer dan f 1000, en door den betrokken Minister, wanneer de vermoedelijke verkoopwaarde niet meer dan f 1000 bedraagt. Van de besluiten, waarbij afwijking is toegestaan en die de gronden moeten inhouden, waarop de afwijking berust, wordt afschrift gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

4. Bovendien kunnen aan aannemers en leveranciers, die de uitvoering van werken of leveringen ten behoeve van het Rijk op zich genomen hebben, goederen, welke verband houden met de uit te voeren werken of leveringen, in eigendom worden afgestaan. In dat geval wordt, tenzij de goederen behooren tot een tak van dienst waarvoor ingevolge artikel 88 een afzonderlijk beheer is ingesteld, een bedrag, met de waarde der afgestane goederen gelijkstaande, onder de middelen tot dekking der Rijksuitgaven verantwoord en gebracht ten laste van het begrootingsartikel, waaruit de betrokken werken of leveringen zijn bekostigd.

5. Gelijke boeking ten laste van de uitgaven en ten bate van de middelen geschiedt wegens het bedrag der boeten, die op vorderingen van aannemers en leveranciers zijn gekort, en voorts wegens vorderingen, die met pachtpenningen, huursommen of andere inkomsten worden verrekend, voor zoover zij geen onderhoud of instandhouding van daarbij betrokken roerende of onroerende goederen betreffen.

Art. 30. 1. Op dadingen ter beëindiging van geschillen omtrent onroerende zaken blijft de wet van 22 December 1850 (*Staatsblad* n° 99) van toepassing, met dien verstande, dat het in artikel 1 van die wet genoemde bedrag van „f 3000" wordt gelezen als „f 5000".

2. Dadingen ter beëindiging van geschillen omtrent roerende zaken kunnen door Ons bij een aan de Algemeene Rekenkamer mede te deelen besluit getroffen worden, wanneer het voorwerp van geschil geen hoogere geldswaarde heeft dan f 5000. Overtreft de geldswaarde dit bedrag, dan wordt goedkeuring bij de wet vereischt.

§ 3. *Van de uitgaven.*

Art. 31. 1. Voor zoover het tegendeel niet bij de wet bepaald is, worden alle ten laste van het Rijk gedane uitgaven onder de Rijksuitgaven verantwoord.

2. Uitgaven wegens aflossing van vlottende schuld zijn onder de bepalingen van het vorig lid niet begrepen.

Art. 32. 1. Overeenkomsten, waaruit uitgaven ten laste van het Rijk voortvloeien, worden gesloten door of namens den betrokken Minister, met inachtneming van de volgende twee bepalingen.

2. Indien het wenschelijk is wegens werken of leveringen overeenkomsten te sluiten voor langer dan een dienstjaar, kunnen deze overeenkomsten slechts worden aangegaan voor een tijdperk van ten hoogste vijf jaren, tenzij bij de wet een langere of een onbepaalde tijd is toegelaten

3. Wegens huren en pachten van meer dan f 100 per jaar mag, tenzij bij de wet een langere of een onbepaalde tijd is toegelaten, voor niet langer dan tien jaren worden overeengekomen.

Art. 33. 1. Alle niet in eigen beheer uit te voeren werken en alle leveringen, die een vermoedelijke uitgaaf van meer dan f 2500 ten gevolge hebben, worden in het openbaar aanbesteed.

2. Nochtans kan door Ons bij gemotiveerd besluit, waarvan afschrift wordt gezonden aan de Algemeene Rekenkamer, afwijking van dezen regel, zoowel voor verschillende gelijksoortige gevallen, als voor elk bijzonder geval, worden toegestaan.

3. Overeenkomsten tot bedragen van f 1000 en meer worden schriftelijk aangegaan.

4. Van alle krachtens openbare aanbesteding gedane gunningen en van alle onderhands afgesloten schriftelijke overeenkomsten wordt ten spoedigste aan de Algemeene Rekenkamer kennis gegeven.

Art. 34. 1. Voorschotten aan aannemers en leveranciers kunnen slechts worden gedaan tot een bedrag van vier vijfde gedeelte der waarde van hetgeen door hen bereids is opgeleverd, zonder dat daarop een definitieve betaling gevolgd is.

2. Deze bepaling is echter niet van toepassing op de vooruitbetaling van bij abonnement te leveren zaken of te bewijzen diensten. Zij geldt ook niet, indien voor de voorschotten voldoende zekerheid wordt gesteld. In bijzondere gevallen kan door Onzen Minister bij gemotiveerd besluit, waarvan afschrift wordt gezonden aan de Algemeene Rekenkamer, van de verplichting tot zekerheidsstelling vrijstelling worden verleend.

Art. 35. De vorderingen ten laste van het Rijk worden ingediend bij het betrokken Departement van Algemeen Bestuur of de betrokken administratie. Aan den schuldeischer wordt desverlangd een gedagteekend ontvangbewijs verstrekt.

Art. 36. 1. Geen betalingsstuk wordt aan den belanghebbende toegezonden, noch wordt op diens rekening een bedrag bijgeschreven, dan nadat het daarvoor benoodigde krediet door Onzen Minister van Financiën is geopend.

2. Deze kan, behalve om administratieve redenen, de kredietopening weigeren:

a. indien hem blijkt, dat de voorgenomen betaling niet is aangewezen op het juiste begrootingsartikel;

b. indien voor de voorgenomen betaling op het betrokken begrootingsartikel geen voldoende gelden beschikbaar zijn en geen maatregelen zijn of worden getroffen om met spoed in het ontbrekende te voorzien;

c. indien het betrokken hoofdstuk der begroting van uitgaven nog niet bij de wet is vastgesteld en van het bepaalde in artikel 15, eerste lid, zonder noodzaak zou worden afgeweken;

d. indien op grond van het aan hem in artikel 12 opgedragen toezicht daartoe naar zijn oordeel termen bestaan.

3. Wordt de kredietopening na de in het vorig lid, onder *b* of *d*, bedoelde weigering, desondanks door den betrokken Minister verlangd, dan gaat de Minister van Financiën daartoe over en doet daarvan gelijktijdig mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer.

Art. 37. 1. Voor zoover zulks door het belang van den dienst wordt gevorderd, kan door Ons, de Algemeene Rekenkamer gehoord, worden bepaald, dat aan comptabelen door den Minister, onder wien zij ressorteeren, kan worden opgedragen betalingen te doen, zonder dat daarvoor door Onzen Minister van Financiën krediet is geopend.

2. Een besluit, als in het vorig lid bedoeld, wordt niet genomen dan met medewerking van Onzen Minister van Financiën, indien de voordracht niet van dezen uitgaat.

3. In een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt een termijn vastgesteld, binnen welken, na afloop van elke kalendermaand, door den betrokken Minister aan Onzen Minister van Financiën moet worden ingezonden een, voor elk dienstjaar en elk begrootingsartikel afzonderlijk gespecificeerde staat van alle uitgaven, welke in die kalendermaand, zonder voorafgaande kredietopening, als in het eerste lid bedoeld, zijn gedaan.

Art. 38. 1. In gevallen, waarin zulks door het belang van den dienst wordt gevorderd, kunnen aan personen door den Minister, onder wien het betrokken dienstvak ressorteert, het beheer over gelden ter goede rekening worden opgedragen. De verstrekking geschiedt zoowel voor bijzondere onderwerpen, als voor onderwerpen van doorloopend beheer.

2. Verstrekkingen, als in het eerste lid bedoeld, geschieden niet dan nadat het daarvoor benoodigde krediet door Onzen Minister van Financiën is geopend.

3. Artikel 36 is op deze kredietopening mede van toepassing.

4. Van de bedragen der ter goede rekening verstrekte gelden doet Onze in het eerste lid bedoelde Minister aanstonds mededeeling aan de Algemeene Rekenkamer, met vermelding van den naam, de kwaliteit van den comptabele, aan wien de gelden zijn verstrekt en de begrootingsartikelen ten laste waarvan de gelden zijn verstrekt.

5. Ten aanzien van gelden, welke verstrekt worden ten behoeve van de korpsen van de landmacht, wordt door Ons, op voordracht van Onzen Minister van Financiën en den betrokken Minister en na overleg met de Algemeene Rekenkamer, voor zooveel noodig een afwijkende regeling vastgesteld, met inachtneming van het bepaalde bij artikel 39, vierde lid.

§ 4. *Van de Comptabelen.*

Art. 39. 1. Alle personen en instellingen, die, hetzij gemunt geld of geldswaardig papier, het Rijk toebehoorende of in 's Rijks kas gedeponeerd, hetzij aan het Rijk toebehoorende goederen ten verkoop onder zich hebben of die het beheer voeren over in 's Rijks kas aanwezige geldmiddelen, zijn comptabelen en als zoodanig, voor zoover zij een zelfstandig beheer voeren, rekenplichtig aan de Algemeene Rekenkamer.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid is het hoofd van het Departement van Algemeen Bestuur en het hoofd der instelling of administratie, waaronder de comptabelen ressorteeren, verplicht toezicht te houden op het beheer van die comptabelen.

3. Aan de in het eerste lid bedoelde verplichting zijn niet onderworpen zij, die met geldelijk beheer zijn belast aan boord van 's Rijks oorlogsschepen en bij andere administratiën van 's Rijks zeemacht, ten aanzien waarvan, in overleg met de Algemeene Rekenkamer, is bepaald, dat zij op overeenkomstige wijze worden gevoerd. Door Ons wordt de wijze van verantwoording van dat geldelijk beheer geregeld, met dien verstande, dat bedoeld beheer aan het toezicht der Algemeene Rekenkamer onderworpen blijft.

4. Onverminderd het bepaalde in artikel 38, vijfde lid, kan door Ons, op voordracht van Onzen Minister van Financiën en den betrokken Minister, na overleg met de Algemeene Rekenkamer, voor het geldelijk beheer bij de korpsen en verdere onderdeelen van de landmacht afwijking van het in deze wet, ten aanzien van comptabelen, bepaalde worden toegestaan, met dien verstande nochtans, dat de administrateurs en de verantwoordelijke hoofden der onderscheidene inrichtingen niet van de in het eerste lid bedoelde rekenplichtigheid aan de Algemeene Rekenkamer kunnen ontheven worden.

5. Daarentegen kan de in het eerste lid omschreven verplichting door Ons worden opgelegd aan andere personen, dan in het eerste lid genoemd, die van Rijkswege zijn belast met het beheer van gelden of goederen en als zoodanig comptabelen zijn.

Art. 40. 1. Tenzij de wet anders bepaalt, moet de verantwoording van gelden, ter goede rekening verstrekt voor bijzondere onderwerpen, worden ingezonden aan den Minister, waaronder het betrokken dienstvak ressorteert,

binnen drie maanden na den dag der verstrekking onder overlegging van het bewijs, dat de te veel ontvangen gelden zijn teruggestort. Bij doorloopend beheer wordt de verantwoording binnen een maand na afloop van elk kalenderkwartaal ingezonden en bij het eindigen van het beheer het bovenbedoelde bewijs van terugstorting gevoegd.

2. Binnen een maand na de inzending, bedoeld in het eerste lid, wordt de verantwoording der ter goede rekening verstrekte gelden door den betrokken Minister ingezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

3. Aan den comptabele, die nalatig is in het inzenden zijner verantwoording, wordt door den betrokken Minister een nieuwe termijn gesteld.

4. Bij verdere nalatigheid wordt de verantwoording ambtshalve op kosten van den nalatige opgemaakt door een ambtenaar daartoe door den betrokken Minister, in overleg met de Algemeene Rekenkamer, aan te wijzen.

5. De verantwoording wordt verder behandeld en afgedaan, als ware zij door den comptabele zelve opgemaakt en ingezonden.

6. Bij gebleken noodzakelijkheid worden de in het eerste lid bepaalde termijnen in overleg met de Algemeene Rekenkamer, door den betrokken Minister, voor zoover noodig, verlengd.

Art. 41. 1. Indien een comptabele overlijdt, onder curateele wordt gesteld, geschorst wordt of voortvluchtig is, wordt de verantwoording die hij had behooren te doen, ambtshalve opgemaakt door een ambtenaar, daartoe door den betrokken Minister, na overleg met de Algemeene Rekenkamer, aan te wijzen.

2. De opgemaakte verantwoording wordt aan den curator of erfgenamen of rechtverkrijgenden medegedeeld; zij ontvangen desverlangd inzage van de daartoe behoorende bescheiden, en aan hen wordt een redelijke termijn verleend om hun bezwaren daartegen te doen gelden.

3. Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel wanneer deze den hun verleenden termijn onbenut hebben laten verstrijken, wordt de verantwoording zoo noodig gewijzigd naar aanleiding van de ingebrachte bezwaren ingezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

4. De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen wanneer drie jaren zijn verloopen:

a. na den dood van den comptabele, zonder dat aan hen de ambtshalve opgemaakte verantwoording is medegedeeld;

b. na het verstrijken van den aan hen tot indiening hunner bezwaren verleenden termijn, zonder dat de verantwoording door de Algemeene Rekenkamer is vastgesteld.

5. Voor doorgaande beheeren kan, na overleg met de Algemeene Rekenkamer en den Minister van Financiën, door den betrokken Minister een andere regeling worden getroffen.

Art. 42. 1. Behoudens het bepaalde in de artikelen 38 en 39, mag geen betaling ten laste van de begrooting uit 's Rijks kas geschieden dan hetzij op een namens het Rijk geaccepteerden wissel (ander handelspapier hieronder begrepen) hetzij op bescheiden, welke voldoen aan door Onzen Minister van Financiën, de Algemeene Rekenkamer gehoord, te stellen eischen.

2. De omstandigheid, dat de verevening eener uitgaaf nog niet heeft plaats gehad, kan niet leiden tot verwerping der betaling uit de verantwoording van den betrokken comptabele.

Art. 43. De comptabelen worden ter zake van het door hen gevoerde beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een deswege door de Algemeene Rekenkamer afgegeven bewijs.

Art. 44. Ieder comptabele is verplicht van al de bestanddeelen zijner kas gespecificeerde opgaven en ten aanzien van alle betalingen, alle inlichtingen te verstrekken, zoo dikwijls en op de wijze als de Algemeene Rekenkamer of Onze Minister van Financiën zulks mochten verlangen.

HOOFDSTUK IV.

Van de samenstelling en de taak der Algemeene Rekenkamer.

§ 1. *Samenstelling.*

Art. 45. 1. De Algemeene Rekenkamer bestaat uit drie leden. Bovendien worden twee plaatsvervangende leden benoemd. Uit de leden wordt door Ons een Voorzitter verkozen. Ingeval van afwezigheid of ontstentenis wordt de Voorzitter vervangen door het aanwezige lid, en een lid door het aanwezige plaatsvervangende lid, dat het oudste is naar rang van benoeming.

2. Aan het College wordt toegevoegd een secretaris, die door Ons uit een door de Algemeene Rekenkamer voor te dragen drietal wordt benoemd en op voordracht van het college wordt ontslagen.

3. De ambtenaren bij het college worden mede door Ons, op voordracht der Algemeene Rekenkamer, aangesteld, bevorderd en ontslagen.

4. Het college benoemt, bevordert en ontslaat echter zelf zijn ambtenaren beneden den rang van commies, alsmede zijn bedienden.

5. De secretaris en de verdere ambtenaren en bedienden verrichten hun werkzaamheden, overeenkomstig hun door de Algemeene Rekenkamer vast te stellen instructiën.

Art. 46. 1. Om tot lid, plaatsvervangend lid of secretaris van de Algemeene Rekenkamer te kunnen worden benoemd, moet men den vollen ouderdom van dertig jaren hebben bereikt.

2. Met het einde van het jaar, waarin een lid of een plaatsvervangend lid den ouderdom van zeventig jaren bereikt, wordt hem ontslag verleend.

3. De leden mogen geen andere openbare bedieningen vervullen, aan welke een vaste belooning of toelage is verbonden, noch lid zijn van een der Kamers van de Staten-Generaal of van een provinciaal of gemeentelijk bestuur. Plaatsvervangende leden mogen niet lid zijn van een der Kamers van de Staten-Generaal of van een provinciaal of gemeentelijk bestuur, noch ambtenaar bij de Algemeene Rekenkamer. Zij mogen niet deelnemen aan het onderzoek en de vaststelling

van rekeningen en verantwoordingen door henzelven afgelegd. De secretaris mag geen andere openbare bedieningen vervullen aan welke een vaste belooning of toelage is verbonden, noch lid zijn van een provinciaal of gemeentelijk bestuur. Tusschen de leden, de plaatsvervangende leden en den secretaris mag geen bloedverwantschap of zwagerschap tot in den vierden graad bestaan.

4. In geval van opkomende zwagerschap na de benoeming legt hij, door wiens huwelijk de zwagerschap ontstaat, zijn ambt neder, tenzij Wij, de Algemeene Rekenkamer gehoord, verlof verleenen tot het behoud.

5. Deze zwagerschap houdt op door de ontbinding of de nietigverklaring van het huwelijk dat haar veroorzaakt.

Art. 47. 1. Bij vacature onder de leden of plaatsvervangende leden geeft de Algemeene Rekenkamer daarvan kennis aan Ons en aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

2. Bij de kennisgeving aan de Tweede Kamer wordt tevens ingezonden een door de Algemeene Rekenkamer bij besloten briefjes en met meerderheid van stemmen opgemaakte aanbevelingslijst van zes candidaten, waarop de Tweede Kamer bij haar voordracht zoodanig acht zal slaan, als haar dienstig voorkomt.

3. Artikel 11, met uitzondering van het bepaalde sub 4, *a*, *c* en *d*, alsmede de artikelen 12 en 13 der wet op de regterlijke organisatie en het beleid der justitie zijn op de leden en plaatsvervangende leden der Algemeene Rekenkamer toepasselijk.

Art. 48. 1. De ambtswedde van den Voorzitter wordt bepaald op 6840 gulden, die van de overige leden op 5990 gulden 's jaars.

2. Het genot van de wedde vangt aan met den dag van indiensttreding.

3. Bovendien ontvangen de voorzitter en de leden een tijdelijke toelage voor kinderen, overeenkomstig de bepalingen, welke te dien aanzien voor de Burgerlijke Rijksambtenaren zijn vastgesteld in den algemeenen maatregel van bestuur, houdende regeling van de bezoldiging dier ambtenaren.

4. De in het eerste lid genoemde ambtswedden worden voor hen, die ongehuwd zijn, voorzoover zij niet gehuwd zijn geweest, verminderd met 10 ten honderd.

5. De bepalingen van het vorige lid vinden geen toepassing ten aanzien van de in gezinsverband levende eenige kostwinners.

6. De verhooging of vermindering van de bezoldiging als gevolg van de wijziging van de omstandigheden, welke de in het eerste lid genoemde ambtenaren al dan niet doen vallen onder de in het vierde lid bedoelde vermindering, gaat in met den eersten dag der maand, waarin die wijziging plaats vindt.

7. Plaatsvervangende leden genieten als zoodanig geen bezoldiging. Voor iederen werkdag, dat zij als plaatsvervanger in functie zijn, genieten zij een door Ons te bepalen vergoeding. Waneer zij elders woonachtig zijn dan in de gemeente, binnen welke het College gevestigd is, erlangen zij bovendien schadeloosstelling voor reis- en verblijfkosten naar een door Ons vast te stellen tarief.

Art. 49. 1. De leden, de plaatsvervangende leden en de secretaris der Algemeene Rekenkamer leggen, alvorens hun ambt te aanvaarden, in Onze handen af, hetzij den eed, hetzij de verklaring, dat zij, om te worden benoemd tot het ambt waartoe zij geroepen zijn, noch directelijk noch indirectelijk aan iemand, onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften of gaven beloofd, dan wel geschonken hebben en voorts, hetzij den eed, hetzij de belofte, dat zij aan Ons getrouw zullen zijn, dat zij de Grondwet zullen onderhouden en handhaven, hun instructiën met alle nauwgezetheid zullen opvolgen en hun post te goeder trouw met alle vlijt, eerlijkheid en onzijdigheid waarnemen, en dat zij, wijders, om iets hoegenaamd in hun betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken zullen aannemen, directelijk of indirectelijk.

2. De ambtenaren en bedienden der Algemeene Rekenkamer zullen door den voorzitter in de vergadering van het college beëedigd worden.

Art. 50. 1. De leden en de secretaris moeten hun woonplaats hebben in de gemeente, binnen welke het college is gevestigd.

2. Om bijzondere redenen kan door Ons verlof worden verleend om van het in het vorige lid vervatte voorschrift af te wijken. In het desbetreffend besluit wordt de gemeente, waarin de woonplaats gevestigd is, aangegeven.

3. De voorzitter behoeft om zich voor langer dan één week buiten de gemeente, waarin de woonplaats gevestigd is, te begeven, Onze toestemming.

4. Hij is bevoegd om aan de leden en den secretaris verlof te verleenen voor den tijd van één week; voor een langer verlof, mits den tijd van zes weken niet te boven gaande, wordt de toestemming van het college vereischt. Mocht nog langer verlof verlangd worden, dan moet daartoe het verzoek aan Ons worden gericht. Op dit verzoek wordt door Ons niet beschikt dan na het college te hebben gehoord.

Art. 51. 1. De Algemeene Rekenkamer stelt een reglement van orde voor haar werkzaamheden en voor haar dienst vast.

2. Dit reglement wordt door plaatsing in de *Staatscourant* ter algemeene kennis gebracht.

Art. 52. 1. Op de straffen, in artikel 376 van het Wetboek van Strafrecht bepaald, mogen de leden, de plaatsvervangende leden, de secretaris, alsmede de ambtenaren of bedienden der Algemeene Rekenkamer geen deel nemen in eenige levering, aanbesteding, pacht of koop, waarin het Rijk betrokken is, noch eenige vorderingen ten laste van het Rijk, geen bewijzen of inschrijving van Nationale Schuld zijnde, koopen of deel in den koop van dergelijke vorderingen nemen.

2. De strafbare feiten, in dit artikel bedoeld, worden beschouwd als misdrijven.

Art. 53. 1. De voorzitter heeft het oppertoezicht over alle werkzaamheden der Algemeene Rekenkamer.

2. Hij waakt in het bijzonder voor de richtige toepassing van het vierde hoofdstuk dezer wet, van het in artikel 51 bedoelde reglement van orde en van de in artikel 45 bedoelde instructiën.

Art. 54. 1. De voorzitter brengt al de stukken, die aan de Algemeene Rekenkamer of aan hem, in zijn hoedanigheid, worden toegezonden, voor zoover zij niet bij het reglement van orde zijn uitgezonderd, ter beraadslaging in de vergadering; maakt de besluiten volgens de meerderheid der stemmen op, en heeft bij het staken der stemmen een beslissende stem.

2. Geen besluiten zullen in de vergadering der Algemeene Rekenkamer kunnen genomen worden, indien niet ten minste twee leden, de voorzitter daaronder begrepen, tegenwoordig zijn.

Art. 55. Onverminderd de verdeeling der werkzaamheden tusschen de leden onderling, worden alle rekeningen in een vergadering der Algemeene Rekenkamer opgenomen en gesloten, nadat gehoord zal zijn het verslag van het lid of de leden met het voorloopig onderzoek belast geweest.

Art. 56. De leden en de secretaris mogen niet tegenwoordig zijn bij de beraadslagingen over eenige zaak, hen zelven, hun echtgenooten of hun naastbestaanden, tot in den vierden graad van bloedverwantschap of zwagerschap, betreffende.

§ 2. *Verplichtingen en bevoegdheden.*

Art. 57. Behalve met de uit deze wet voortvloeiende taak, is de Algemeene Rekenkamer belast met de werkzaamheden, welke haar door andere wettelijke voorschriften zijn of worden opgedragen.

Art. 58. 1. De Algemeene Rekenkamer dient van bericht, consideratiën en advies op alle stukken, die haar tot dit einde door Ons worden toegezonden.

2. Ieder lid heeft de bevoegdheid zijn, van het gevoelen der meerderheid afwijkende, meening afzonderlijk bij het advies der Algemeene Rekenkamer te Onzer kennis te brengen.

Art. 59. Vóór 1 April van elk jaar biedt de Algemeene Rekenkamer Ons een verslag aan van haar werkzaamheden over het afgeloopen jaar; dit verslag wordt, voor de opening van de volgende gewone zitting, aan de Staten-Generaal medegedeeld.

Art. 60. 1. De Algemeene Rekenkamer is verplicht aan de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur alle voorstellen en mededeelingen te doen, die volgens haar oordeel kunnen leiden tot vermindering der Rijksuitgaven, tot vermeerdering der Rijksontvangsten en tot verbetering of vereenvoudiging van 's Rijks geldelijk beheer.

2. Zij is voorts gehouden aan de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur alle opmerkingen en bedenkingen mede te deelen, die zij, met betrekking tot de ontvangsten en uitgaven, in het belang van 's Rijks schatkist nuttig mocht achten.

3. Zij is bevoegd omtrent het in het eerste en tweede lid vermelde aan Onzen Minister van Financiën en aan de Staten-Generaal zoodanige mededeelingen te doen als zij in 's Rijks belang noodig oordeelt en naar aanleiding van die mededeelingen met deze nader overleg te plegen.

Art. 61. 1. De Algemeene Rekenkamer is verplicht aan de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur alle inlichtingen te verstrekken, welke de aard harer werkzaamheden toelaat.

2. De hoofden dier departementen zijn verplicht haar alle inlichtingen te verstrekken, die zij noodig acht ter uitvoering van haar taak, tenzij het geheime uitgaven geldt, als bedoeld in artikel 77.

Art. 62. 1. Bevindt de Algemeene Rekenkamer, dat gelden worden uitgegeven, welke niet door de begrootingswetten zijn toegestaan en acht zij de door den betrokken Minister, te zijner rechtvaardiging, gegeven inlichtingen niet afdoende, dan geeft zij Ons onverwijld daarvan kennis.

2. Zij maakt bovendien daarvan melding in het verslag, bedoeld in artikel 59, en is bevoegd daarvan rechtstreeks kennis te geven aan de Staten-Generaal.

Art. 63. De Algemeene Rekenkamer is bevoegd gedurende twee maanden na de afsluiting van den dienst uitgaven ten laste van dien dienst te verevenen, mits vóór de afsluiting van dien dienst de verevening is aangevraagd onder overlegging — voor zooveel noodig — van bewijsstukken.

Art. 64. 1. De Algemeene Rekenkamer gaat zooveel mogelijk na of de Rijkseigendommen, daarvoor vatbaar, in voldoende mate productief zijn en of de daarop betrekking hebbende voorschriften behoorlijk worden nageleefd.

2. Van den uitslag wordt melding gemaakt in het verslag, bedoeld in artikel 59.

Art. 65. Voorzoover daarin niet bij de wet is voorzien, worden de wijze waarop en de termijnen waarbinnen door de comptabelen aan de Algemeene Rekenkamer rekening en verantwoording worden afgelegd, door het College, na overleg met den betrokken Minister, bepaald.

Art. 66. 1. De Algemeene Rekenkamer schrijft den comptabelen de termijnen voor tot beantwoording harer bedenkingen en tot het inleveren der bewijzen van voldoening van saldo's, die door haar beslissingen mochten zijn verschuldigd geworden.

2. Van al haar beschikkingen dienaangaande, alsmede van de door haar erkende voordeelige saldo's voor den rendant, doet zij geregeld mededeeling aan de betrokken Departementen van Algemeen Bestuur. Door deze laatsten wordt zorg gedragen, dat evenbedoelde voordeelige saldo's aan den betrokken comptabele te goed gedaan worden.

3. De Algemeene Rekenkamer doet aan Ons aan het einde van elk kalenderkwartaal verslag van de rekeningen welke, bij haar ingekomen, gedurende een gelijk tijdvak onafgedaan zijn gebleven, met opgave der redenen van die vertraging.

Art. 67. 1. De Algemeene Rekenkamer is bevoegd door een commissie, bestaande uit één of meer harer leden of ambtenaren, desgewenscht met medewerking van één of meer door haar aangewezen boekhoudkundigen, in alle bureelen van openbaren dienst en bij alle comptabelen de inlichtingen te doen inwinnen en de opnemingen van kassen en voorraden en de onderzoekingen van boeken, rekeningen, verantwoordingen, bewijsstukken en verdere bescheiden te doen, welke zij noodig

acht voor het uitvoeren van de taak, haar bij de wet opgedragen.

2. De in het vorig lid bedoelde commissie is te allen tijde bevoegd aanvulling van de in dat lid bedoelde bewijsstukken en verdere bescheiden te vorderen.

3. Alle ambtenaren en beambten, werkzaam in bureelen van openbaren dienst en alle comptabelen zijn gehouden de inlichtingen te verstrekken, welke de in het eerste lid bedoelde leden of ambtenaren voor het hun opgedragen onderzoek noodig achten, en tot de in het tweede lid bedoelde aanvulling binnen de door de Algemeene Rekenkamer te stellen termijnen mede te werken.

4. Zij, die boeken, rekeningen, verantwoordingen, bewijsstukken en verdere bescheiden, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, onder zich hebben, zijn gehouden die in handen te stellen van de leden, ambtenaren en boekhoudkundigen, door de Algemeene Rekenkamer aangewezen tot het instellen van een onderzoek als in dat lid bedoeld.

Art. 68. Maakt de Algemeene Rekenkamer van de bevoegdheid, haar bij artikel 67 verleend, gebruik, dan zal zij ontheffing kunnen verleenen van de verplichting tot inzending van rekeningen, verantwoordingen, bewijsstukken en verdere bescheiden als in het vorig artikel bedoeld. Zij kan aan zoodanige ontheffing alle voorwaarden verbinden, welke zij tot verzekering van de rechten van het Rijk wenschelijk mocht achten.

Art. 69. 1. De in artikel 67 bedoelde commissie brengt, na afloop van elk door haar ingesteld onderzoek, van haar bevindingen aan de Algemeene Rekenkamer verslag uit, met bijvoeging van zoodanige voorstellen als zij wenschelijk acht.

2. Aan de hand van dat verslag en na opheffing van de bedenkingen, welke hij haar mochten zijn gerezen, gaat de Algemeene Rekenkamer zoo noodig over tot vaststelling van het saldo, hetwelk door den comptabele verschuldigd is, dan wel aan dezen toekomt.

Art. 70. 1. De Algemeene Rekenkamer is bevoegd om, zoo haar voldoende blijkt, dat door een comptabele in strijd met artikel 42 of met andere, hem door een bevoegde autoriteit gegeven, voorschriften betalingen zijn gedaan of in strijd met artikel 44, betalingen zijn verzwegen, hem een boete op te leggen, die nochtans de helft zijner jaarlijksche ambtswedde of belooning niet te boven kan gaan. Indien de comptabele geen ambtswedde of belooning uit de Rijksinkomsten geniet, kan boete worden opgelegd tot ten hoogste drie honderd gulden.

2. Zij kan een boete, eveneens tot ten hoogste drie honderd gulden, opleggen aan hen, die nalatig zijn in de inzending hunner rekening en verantwoording, in de beantwoording harer bedenkingen of andere beschikkingen, in het voldoen aan de verplichtingen opgelegd in artikel 67, of in het inleveren van bewijzen van voldoening der saldo's die door de beslissingen, bedoeld in artikel 66, eerste lid, verschuldigd zijn geworden.

Art. 71. De besluiten der Algemeene Rekenkamer, in het vorig artikel bedoeld, alsmede de zoodanige, die strekken tot invordering van door comptabelen verschuldigde saldo's, worden uitgevaardigd in Onzen naam; zij zijn evenals de grossen van vonnissen in burgerlijke zaken uitvoerbaar. De geschillen over de tenuitvoerlegging worden berecht door de arrondissements-rechtbank, binnen wier ressort de tenuitvoerlegging geschiedt.

Art. 72. 1. Iedere comptabele is bevoegd, binnen twee maanden na de dagteekening van het betreffende besluit, bij de Algemeene Rekenkamer herziening te vragen van de beslissing betreffende de vaststelling zijner rekening, betreffende de oplegging van boete ingevolge art. 70 of betreffende de vaststelling van een, krachtens artikel 40, vierde lid, ambtshalve opgemaakte rekening.

2. De Algemeene Rekenkamer, die ook binnen gelijken termijn bevoegd blijft tot eene herziening ambtshalve te besluiten, doet uitspraak in eene voltallige vergadering.

3. De besluiten, in het tweede lid van dit artikel bedoeld, worden vermeld in het krachtens artikel 59 uit te brengen verslag.

Art. 73. 1. De bewijzen en bescheiden, welke aan de Algemeene Rekenkamer zijn overgelegd, blijven bij haar berusten, onverminderd haar bevoegdheid tot tijdelijke afgifte dier stukken.

2. Bij algemeenen maatregel van bestuur, de Algemeene Rekenkamer gehoord, kunnen evenwel:

a. bepaalde soorten van stukken worden aangewezen, welke aan hen, die ze hebben overgelegd, desgewenscht kunnen worden teruggegeven;

b. diensttakken worden aangewezen, van welke alle of bepaald aangewezen bescheiden en bewijsstukken, nadat de rekening en verantwoording, waarbij zij behooren, is goedgekeurd, zullen worden bewaard op een door Ons aangewezen plaats.

3. Door Ons worden bepaalde soorten van stukken aangewezen, welke, na verloop van door Ons te stellen termijnen, kunnen worden opgeruimd.

Art. 74. Van alle geldleeningen, ten laste of onder waarborg van het Rijk aangegaan, houdt de Algemeene Rekenkamer de noodige registers ter verzekering eener richtige contrôle.

§ 3. *Contrôle op de ontvangsten.*

Art. 75. 1. Onverminderd het vanwege Onzen Minister van Financiën te houden toezicht, wordt de Algemeene Rekenkamer in staat gesteld contrôle uit te oefenen op de ontvangsten, ten behoeve van het Rijk gedaan.

2. De wijze van contrôle wordt vastgesteld door de Algemeene Rekenkamer na overleg met de betrokken Ministers.

§ 4. *Contrôle op de uitgaven.*

Art. 76. Alvorens tot het opmaken van een opdracht tot betaling wordt overgegaan, kan door het hoofd van het betrokken Departement van Algemeen Bestuur het gevoelen van de Algemeene Rekenkamer worden ingewonnen.

Art. 77. 1. Alle uitgaven ten laste der begrooting zijn aan de verevening van de Algemeene Rekenkamer onderworpen.

2. Wegens uitgaven, te kwijten uit de ar-

tikelen voor geheime uitgaven, alsmede, wanneer dit door Ons wordt bepaald, wegens die op het hoofdstuk voor onvoorziene uitgaven aangewezen, behoeven geen bewijsstukken aan de Algemeene Rekenkamer te worden overgelegd. Het onderwerp van laatstgenoemde uitgaven wordt in de algemeene rekening, bedoeld bij artikel 86, opgegeven.

Art. 78. De termijnen, binnen welke de verevening door den betrokken Minister moet worden aangevraagd, worden door Ons, op voordracht van Onzen Minister van Financiën, gehoord de Algemeene Rekenkamer, geregeld.

Art. 79. Behoudens het bepaalde in het tweede lid van artikel 77, wordt door de Algemeene Rekenkamer onderzocht:

a. of de uitgaaf valt binnen de omschrijving van het begrootingsartikel, waarop zij is aangewezen; voorts of zij behoort tot het dienstjaar ten laste waarvan zij wordt gebracht en of het begrootingsartikel toereikend is;

b. of de schuldvordering niet was verjaard;

c. of de overgelegde bewijsstukken naar waarheid zijn opgemaakt en voldoende zijn om het verkregen recht van den schuldeischer te staven;

d. of in het algemeen geen wet, Koninklijk besluit of ander wettelijk voorschrift de verevening in den weg staat.

Art. 80. 1. Blijkt bij het onderzoek, in het vorig artikel bedoeld, aan de verevening van de uitgaaf geen bezwaar in den weg te staan, dan gaat de Algemeene Rekenkamer daartoe over en geeft hiervan kennis aan Onzen betrokken Minister, teneinde de uitgaaf op te nemen in de in artikel 84 bedoelde rekening.

2. Bestaat er bij de Algemeene Rekenkamer bezwaar tegen de verevening, dan geeft zij hiervan kennis aan Onzen Minister, die de verevening aanvroeg, met uitnoodiging het noodige te verrichten teneinde haar bedenkingen op te heffen.

Art. 81. Wanneer de verevening van een uitgaaf niet binnen den daarvoor krachtens artikel 78 gestelden termijn is aangevraagd, stelt de Algemeene Rekenkamer een termijn binnen welken alsnog die aanvraag kan plaats hebben en geeft hiervan kennis aan den betrokken Minister.

Art. 82. 1. De hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur zijn verplicht, binnen drie maanden na ontvangst van de in artikel 80, tweede lid, bedoelde mededeeling, dat bezwaren tegen de verevening zijn gerezen, de Algemeene Rekenkamer in kennis te stellen met hetgeen tot opheffing van de bezwaren leiden kan.

2. De Algemeene Rekenkamer kan den in het eerste lid genoemden termijn, binnen welken de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur de bezwaren der Algemeene Rekenkamer kunnen weerleggen, tweemaal met ten hoogste drie maanden verlengen, hetzij op verzoek van den betrokken Minister, hetzij op grond, dat zij hetgeen tot opheffing der bezwaren is medegedeeld niet voldoende acht en den Minister alsnog nader in de gelegenheid wenscht te stellen tot opheffing van het gerezen bezwaar.

3. Na afloop van den in de vorige zinsneden bedoelden termijn, neemt de Algemeene Rekenkamer haar eindbeslissing, waarvan zij — indien zij niet tot verevening overgaat tegen ontvangbewijs — mededeeling doet aan het hoofd van het betrokken Departement.

Art. 83. Blijft de Algemeene Rekenkamer bij haar eindbeslissing bezwaar maken tegen de verevening van een uitgaaf, dan wordt, tenzij inmiddels het bedrag der uitgaaf door de zorg van den betrokken Minister weder in 's Rijks kas is gestort of omtrent zoodanige storting een regeling naar genoegen van het college is getroffen, binnen drie maanden nadat die beslissing te zijner kennis is gebracht, bij de Staten-Generaal een voorstel van wet ingediend, houdende de bepaling, dat de uitgaaf alsnog door de Algemeene Rekenkamer onder de Rijksuitgaven zal worden opgenomen, met aanwijzing van het dienstjaar en van het hoofdstuk der begrooting, ten laste waarvan de uitgaaf moet worden gebracht.

HOOFDSTUK V.

Van de Rijksrekening.

Art. 84. 1. Door Onzen Minister van Financiën wordt over elk dienstjaar de rekening van alle Rijksontvangsten opgemaakt.

2. Door de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur wordt ieder voorzooveel het hoofdstuk of de hoofdstukken der begrooting van uitgaven betreft, waarover hem het beheer is opgedragen, over elk dienstjaar de rekening van uitgaven opgemaakt.

Art. 85. 1. De in het vorig artikel bedoelde rekeningen wijzen, in de volgorde van het hoofdstuk der begrooting met gelijke omschrijving der afdeelingen, onderafdeelingen, paragrafen en artikelen, waarin zulks is gespitst, afzonderlijk aan:

voor de ontvangsten:

het geraamde bedrag en wat daarop is ontvangen;

voor de uitgaven:

het bij de aanvankelijke begrootingswet geraamde, de wijzigingen bij de wet in de raming gebracht, de vermeerderingen en verminderingen tengevolge van af- en overschrijvingen en wat er op het geraamd bedrag is verevend;

met aanduiding, zoowel wat de ontvangsten als de uitgaven betreft, van de verschillen.

2. De inrichting der rekeningen geschiedt overigens op dezelfde wijze als in Hoofdstuk I dezer wet voor de Rijksbegrooting is aangegeven.

Art. 86. 1. De rekeningen, voor zoover zij niet door Onzen Minister van Financiën moeten worden opgemaakt, worden vóór 1 April van het jaar volgende op de afsluiting van het dienstjaar aan dezen Minister toegezonden.

2. Door diens zorg wordt daarna een algemeene rekening van alle Rijksontvangsten en uitgaven, welke voldoet aan de in het vorig artikel gestelde eischen samengesteld. Die rekening wordt vóór den 1sten Juni daaraanvolgende aan de Algemeene Rekenkamer ter goedkeuring toegezonden.

Art. 86*a*. Eenmaal in ieder tijdvak van

tien jaren, voor de eerste maal zoodra de algemeene rekening van alle Rijksontvangsten en -uitgaven over het dienstjaar 1938 is afgesloten, wordt door Ons een wetsontwerp ingediend, strekkende om de voordeelige en de nadeelige saldi der in dat tijdvak vastgestelde Rijksrekeningen, alsmede de nog openstaande saldi van een vorig tijdvak, voor den gewonen dienst en den kapitaaldienst afzonderlijk, onderling in vergelijking te brengen en de overblijvende nadeelige saldi van den kapitaaldienst af te boeken tegen de opbrengst van in diezelfde jaren gesloten geldleeningen.

HOOFDSTUK VI.

Van de afzonderlijke onderdeelen en takken van Rijksdienst.

Art. 87. 1. Het voorschrijven van een afzonderlijk beheer voor bepaalde onderdeelen van den Rijksdienst kan alleen geschieden bij de wet.

2. Die wet regelt tevens de wijze waarop van dat beheer jaarlijks rekening en verantwoording zal worden afgelegd.

3. Daarbij wordt o. m. bepaald, dat jaarlijks voor het bedoelde onderdeel van den Rijksdienst een begrooting en rekening wordt opgemaakt en vastgesteld volgens dezelfde regelen als bij deze wet voor de Rijksbegrooting en de Rijksrekening is bepaald.

Art. 88. 1. Bepaalde takken van Rijksdienst kunnen op andere wijze worden beheerd dan in deze wet voor de Rijksbegrooting en de Rijksrekening in het algemeen is bepaald.

2. Bij de wet zullen voor het beheer van deze takken van Rijksdienst de noodige algemeene regelen worden vastgesteld.

3. De in het eerste lid bedoelde takken van dienst worden bij de wet aangewezen. Deze wet zal zoodanige aanvullingen of afwijkingen van de in het tweede lid bedoelde algemeene wet kunnen bevatten als in verband met de bijzondere eischen van het dienstvak worden gevorderd.

Art. 89. 1. Met betrekking tot een tak van dienst, als in artikel 88 bedoeld, worden in de Rijksbegrooting geen andere artikelen opgenomen, dan die, welke noodig zijn om de uitkomsten van en de verrekeningen met het afzonderlijk beheer tot uitdrukking te brengen en de eventueele kapitaalsverhouding met het Rijk te regelen.

2. Als toelichting op deze begrootingsartikelen wordt een rekening van den betrokken tak van dienst over het laatst afgeloopen kalenderjaar overgelegd.

HOOFDSTUK VIA.

Van de geldelijke aansprakelijkheid van het Rijk voor het beheer van instellingen met rechtspersoonlijkheid.

Art. 89*a*. Geldelijke aansprakelijkheid van het Rijk voor het beheer van instellingen met rechtspersoonlijkheid wordt in elk voorkomend geval geregeld bij de wet.

HOOFDSTUK VII.

Van de verantwoording.

Art. 90. 1. Nadat de in artikel 86 bedoelde algemeene rekening, de rekeningen, bedoeld in artikel 87, derde lid, en de rekeningen van takken van Rijksdienst, bedoeld in artikel 88, door de Algemeene Rekenkamer zijn goedgekeurd, worden zij zoo spoedig mogelijk door haar aan Ons aangeboden en wordt het slot dier rekeningen bij de wet vastgesteld.

2. Aan het ontwerp van wet tot vaststelling van het slot der rekeningen worden door Onzen Minister van Financiën toegevoegd alle in het eerste lid bedoelde rekeningen.

Art. 91. De verantwoording, bedoeld in artikel 127 der Grondwet, geschiedt overigens, wat den vorm en indeeling betreft, naar voorschriften, door Ons nader vast te stellen.

HOOFDSTUK VIII.

Bijzondere, overgangs- en slotbepalingen.

Art. 92. 1. Van het beheer over het materieel in 's Rijks magazijnen en over het muntmaterieel in 's Rijks munt voorhanden, wordt, indien zulks door de Algemeene Rekenkamer wordt gevorderd, verantwoording aan haar afgelegd.

2. De beheerders worden als comptabelen beschouwd voor de toepassing van de artikelen 40, derde, vierde en vijfde lid, 41, 43, 65, 66, 70 en 71 dezer wet.

Art. 93. Van de in 's Rijks kas gedeponeerde fondsen, voor welke geen begrootingen worden vastgesteld, wordt aan de Algemeene Rekenkamer verantwoording gedaan op de wijze als zij verlangt.

Art. 94. De betaalbaarstelling, betaling en verrekening van de dringende gerechtskosten en de voorschotten in strafzaken, zoowel die waarvan de gewone, als die waarvan de militaire rechter kennis neemt, zoomede van de dringende kosten in zake de Beroepswet (ongevallenverzekering) en van de door de betrokken comptabelen uitbetaalde vergoedingen aan hen, die voor een Kamer van Toezicht, bedoeld bij de wet op het notarisambt, zijn verschenen, geschiedt overeenkomstig de bijzondere regelen bij of krachtens de daartoe betrekkelijke wetten gesteld, of nader te stellen.

Art. 95. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Comptabiliteitswet" met vermelding van het jaartal en het nummer van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatsst.

Art. 96. De artikelen dezer wet treden in werking op een door Ons nader te bepalen tijdstip, hetwelk voor verschillende artikelen verschillend kan worden gesteld.

Art. 96*a*. *Ingetrokken bij de Wet van den 14den December 1933* (Staatsblad n°. *692*).

Art. 97. } *Ingetrokken bij de Wet van*
Art. 98. } *den 9den December 1933*
Art. 99. } (Staatsblad n°. *673*).

Art. 100. Op het tijdstip, waarop deze wet volledig in werking is getreden, vervallen:

1°. de wetten van 28 Augustus 1843 (*Staatsblad* n°. 42), 10 Februari 1844 (*Staatsblad*

n°. 6) en 16 Juni 1915 (*Staatsblad* n°. 267);
2°. artikel 3 der wet van 29 December 1898 (*Staatsblad* n°. 279);
3°. de wet van 5 October 1841 (*Staatsblad* n°. 40), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 31 December 1925 (*Staatsblad* n°. 561), met dien verstande, dat Wij Ons de bevoegdheid voorbehouden om die wet, voor zooveel voor de afwikkeling der hiernabedoelde diensten noodig is, in stand te houden tot het tijdstip, waarop de diensten zijn afgesloten, die nog openstaan op 31 December van het jaar, voorafgaande aan het dienstjaar, waarvoor deze wet voor de eerste maal op de Rijksbegrooting volledig van toepassing zal zijn;
4°. artikel 37 der wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 33), zooals deze is gewijzigd bij de wet van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64).

Behoort bij Koninklijk bessluit van 12 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 480).

Mij bekend,
De Minister van Financiën, O u d.

S. 481.

30 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende aanwijzing van de gemeente *Enschedé* als losplaats van goederen, ingevoerd langs rivieren en kanalen.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 25 Juni 1936, n°. 89, Invoerrechten;
Gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1872 (*Staatsblad* n°. 19), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 October 1931 (*Staatsblad* n°. 424);
Gelet op artikel 4 van het Koninklijk besluit van 15 April 1872 (*Staatsblad* n°. 47);
Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:
Art. 1. Met uitbreiding van het bij laatstgenoemd besluit bepaalde wordt de gemeente *Enschedé* mede aangewezen voor de lossing van goederen, ingevoerd langs rivieren en kanalen, op den voet van voormeld gewijzigd Koninklijk besluit van 26 Maart 1872.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Augustus 1936.
Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten Juni 1936.
WILHELMINA.
De Minister van Financiën, O u d.
(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 543.

12 *Juni* 1936. BESLUIT, betreffende de verboden kringen van de linie om *Utrecht*, omvattende:

a. de opheffing als vestingwerk van den gedekten gemeenschapsweg tusschen den *Vossegatschen dijk* en de lunetten op de *Houtensche vlakte*, deel uitmakende van die linie;

b. de rangschikking als vestingwerk van den nieuwen gedekten gemeenschapsweg tusschen het fort *Vossegat* en bovengenoemde lunetten; en

c. wijziging van de bij Koninklijk besluit van den 16den November 1926 (*Staatsblad* n°. 378), vastgestelde lijst van vestingwerken.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 10 October 1935, Geheim Litt. L. 167;
Gelet op de artikelen 3 en 4 der Wet van 21 December 1853 (*Staatsblad* n°. 128);
Gelet op de Koninklijke besluiten van 25 Januari 1854 (*Staatsblad* n°. 8), 5 November 1879 (*Staatsblad* n°. 165), 16 Januari 1909 (*Staatsblad* n°. 12), 26 Mei 1923 (*Staatsblad* n°. 220) en 16 November 1926 (*Staatsblad* n°. 378);
Den Raad van State gehoord (advies van 7 April 1936, n°. 36);
Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 6 Juni 1936, Geheim Litt. X 105;
Hebben besloten en besluiten:
Art. 1. De nieuwe gedekte gemeenschapsweg met de vuurlijn op de perceelen kadastraal gemeente *Abstede*, Sectie D, nrs. 859, 2309 (oud 861), 4084, 4085, 4087, 2204, 3917, 3916, 851, 3238 en 3236 zal zijn een vestingwerk en behooren tot de vestingwerken van de eerste klasse, onderdeel van de *Linie om Utrecht* en wel als:
f. de gedekte gemeenschapsweg tusschen het fort Vossegat en de Lunetten op de Houtensche vlakte.
2. Met wijziging in zoover van de Koninklijke besluiten van 25 Januari 1854 (*Staatsblad* n°. 8), 5 November 1879 (*Staatsblad* n°. 165), 16 Januari 1909 (*Staatsblad* n°. 12), 26 Mei 1923 (*Staatsblad* n°. 220) en 16 November 1926 (*Staatsblad* n°. 378), wordt opgeheven als vestingwerk:
de gedekte gemeenschapsweg tusschen den *Vossegatschen dijk* en de lunetten op de *Houtensche vlakte*, deel uitmakende van bovengenoemde linie en voor zooveel niet samenvallende met de in Artikel 1 bedoelden nieuwen gemeenschapsweg.
3. De lijst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 16 November 1926 (*Staatsblad* n°. 378) wordt vervangen door de bij dit besluit behoorende lijst, voor zooveel deze de *Linie om Utrecht* betreft.
4. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het besluit is geplaatst.
Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 12den Juni 1936.
WILHELMINA.
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. C o l ijn.
(*Uitgeg.* 30 *Juni* 1936.)

Gemeenten waarin het vestingwerk en de verboden kringen liggen.	Vestingwerken of gedeelten van vestingwerken, behoorende tot: de eerste klasse.	de tweede klasse	de derde klasse	geene klasse	Perceelen of gedeelten van perceelen, binnen een verboden kring liggende, ten aanzien van welke de Wet niet van toepassing is.
Achttienhoven, Maartensdijk, Utrecht (Abstede), De Bildt, Bunnik, Houten (Oud Wulven), Utrecht (Tolsteeg), Jutphaas.	De *Linie om Utrecht*, bestaande uit: *a.* het fort *Blauwkapel;* *b.* de gedekte gemeenschapsweg tusschen het fort *Blauwkapel* en het fort op de *Bildtstraat;* *c.* het fort op de *Bildtstraat;* *d.* de gedekte gemeenschapsweg tusschen het fort op de *Bildtstraat* en het fort *Vossegat;* *e.* het fort *Vossegat;* *f.* de gedekte gemeenschapsweg tusschen het fort *Vossegat* en de lunetten op de *Houtensche Vlakte*, en *g.* de vier lunetten op de *Houtensche Vlakte.*				De perceelen, gelegen ten westen van de *Linie*, volgens de grenslijn, gevormd door de aaneenschakeling van de volgende lijnen: *a.* de zuidwestelijke boord van de sloot ten zuidwesten van en langs den *Gageldijk*; *b.* de kleine kring van het zuidwestelijk gedeelte van het fort *Blauwkapel*; *c.* de westelijke boord van het *Zwarte Water* tot aan het punt, waar deze boord in zuidwestelijke richting afbuigt; *d.* eene lijn loodrecht op de onder *c.* bedoelde lijn, tot aan de snijding van deze met de hierna onder *e.* bedoelde lijn; *e.* eene lijn, evenwijdig aan en op een afstand van 13,5 M. ten westen van den teen van het westelijk talud van den wal langs de oostzijde van den *Hoogendijk* en het verlengde van die lijn tot de snijding met den hierna onder *f.* bedoelden verlengden boord; *f.* het verlengde van den zuidwestelijken boord van de gracht ten zuidwesten van en langs den gedekten gemeenschapsweg achter den *Ezelsdijk* en die boord zelf tot aan het ontmoetingspunt met den kleinen verboden kring van het noordwestelijk gedeelte van het fort op de *Bildtstraat*; *g.* de sub *f.* bedoelde kring zelve tot aan het snijpunt met de hierna sub *h.* bedoelde lijn; *h.* een rechte lijn getrokken in noordwest zuidoostelijke richting op een afstand van 60 M. ten zuidwesten van een evenwijdig aan den onder *f.* bedoelden boord tot aan het snijpunt met de hierna sub *i.* bedoelde lijn; *i.* eene rechte lijn getrokken in nagenoeg zuidelijke richting op een afstand van 90 M. ten westen van en evenwijdig aan den westelijken boord van de gracht ten westen van en langs het gedeelte gemeenschapsweg, onmiddellijk benoorden de *Bildtstraat*, alsmede het in zuidelijke richting verlengde van die lijn tot aan het snijpunt met den kleinen verboden kring van het zuidwestelijk gedeelte van het fort op de *Bildtstraat*; *j.* de sub *i.* bedoelde kring zelve tot aan het ontmoetingspunt met den hierna sub *k.* bedoelden boord; *k.* de westelijke boord van de gracht ten westen van en langs den gemeenschapsweg achter de *Ridderschapsvaart* en het verlengde van dien boord tot de westelijke grens van het perceel, kadastraal Gemeente *Abstede*, Sectie D, nummer 1653; de grens tusschen den genoemden gemeenschapsweg, het evengenoemde perceel en het perceel, kadastraal Gemeente *Abstede*, Sectie D, nummer 1036; het verlengde van laatstbedoelde grens tot aan de snijding met de oostelijke grens van het perceel, kadastraal Gemeente *Abstede*, Sectie D, nummer 1637; deze grens van af de bedoelde snijding in noordelijke richting tot de zuidwestelijke grens van meergenoemden gemeenschapsweg en de grens tusschen dezen weg en de perceelen, kadastraal Gemeente *Abstede*, Sectie D, nummers 1038 en 1637; *l.* de westelijke en zuidwestelijke grenzen van het fort *Vossegat*; *m.* de noordwestelijke en noordelijke grens van den gemeenschapsweg tusschen het fort *Vossegat* en de lunetten op de *Houtensche Vlakte*, tot aan de snijding met den boog, hierna bedoeld onder *n.*; *n.* een boog, met een straal van 100 M. beschreven uit het meest westelijk gelegen ontmoetingspunt van den buitengrachtsboord der gracht aan de keelzijde van *Lunet I* op de *Houtensche Vlakte* met den zuidelijken oever van den *Krommen Rijn* als middelpunt en getrokken noordelijk en westelijk van dat ontmoetingspunt; *o.* eene lijn, getrokken op een afstand van 100 M. westelijk van en gemeten uit den westelijken boord van de grachten aan de keelzijde om de *Lunetten* op de *Houtensche Vlakte*; en *p.* het verlengde van de vuurlijn van de rechter flank van de meest zuidelijke der evenbedoelde *Lunetten*.

Behoort bij Koninklijk besluit van 12 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 543).

Mij bekend, *De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.*, H. Colijn.

S. 544.

13 *Juni* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 6den Maart 1924 (*Staatsblad* n°. 98), houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 23 der Pensioenwetten voor de landmacht en voor de zeemacht (*Staatsbladen* 1922, nos. 66 en 65) en van de artikelen 11, 15, 25, 58 en 59, tweede lid, der Militaire Weduwenwet 1922.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Mei 1936, IIIde Afdeeling B, n°. 61;

Overwegende, dat ten gevolge van het bepaalde bij de Wetten van 31 December 1935 (*Staatsblad* nos. 825, 826 en 831) wijziging en aanvulling noodig is van den algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 23 der Pensioenwetten voor de zeeen de landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66) en van de artikelen 11, 15, 25 en 58 der Militaire Weduwenwet 1922;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Mei 1936, n°. 15);

Gelet op het gemeenschappelijk nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 4 Juni 1936, IIIde Afdeeling B, n°. 16;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Ons besluit van 6 Maart 1924 (*Staatsblad* n°. 98), zooals dat is komen te luiden ingevolge Ons besluit van 17 Juni 1926 (*Staatsblad* n°. 199), wordt, gerekend van 1 April 1936 af, gewijzigd en aangevuld als volgt:

1°. Aan het eerste lid van artikel 2 wordt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

„Waar in die artikelen wordt gesproken van „Pensioenraad", wordt daarmede bedoeld de Pensioenraad, ingesteld bij laatstvermelde wet.";

2°. het derde lid van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„3. De verhooging van een militair pensioen als in deze regeling bedoeld, wordt door Ons toegekend op voordracht van Onzen Minister van Defensie, die ter zake te voren overleg pleegt met den Pensioenraad.

Deze Raad verricht hetgeen vereischt wordt voor de uitbetaling dier verhooging.";

3°. in artikel 3, artikel 6, tweede lid, artikel 11, eerste lid, artikel 12, artikel 13, eerste lid, artikel 14, eerste lid, artikel 17, artikel 18, eerste lid, artikel 21, artikel 22, tweede lid, artikel 23, derde lid, artikel 24, eerste en zevende lid, artikel 27, tweede lid, en in artikel 29 vervallen de woorden:

", ingesteld bij de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240),";

4°. in artikel 13 wordt in den derden volzin van het eerste lid in plaats van „dien Pensioenraad" gelezen: „dien Raad";

5°. in het derde lid van artikel 13 vervalt aan het slot het woord „voornoemd";

6°. in artikel 15 wordt in plaats van: „evengenoemden Pensioenraad" gelezen: „den Pensioenraad";

7°. artikel 19 wordt gelezen:

„De verhooging van een weduwen- en weezenpensioen wordt toegekend door den Pensioenraad, die van die toekenning mededeeling doet aan Onzen Minister van Defensie";

8°. in het tweede lid van artikel 24 vervallen de woorden: „alsmede voor hem, die in het genot is van eene toelage, als bedoeld in artikel 58*a* der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66) en in artikel 56*a* der Pensioenwet voor de zeemacht (*Staatsblad* 1922, n°. 65),";

9°. in artikel 24, vierde lid, vervallen de woorden: „anders dan op grond van het bepaalde bij artikel 2, onder 4°. *b*, dier wetten,";

10°. in artikel 28 wordt in plaats van: „ten opzichte van beslissingen van den Pensioenraad, respectievelijk van den Militairen Pensioenraad, ingevolge dit besluit genomen." gelezen: „ten opzichte van de ingevolge dit besluit door den Pensioenraad genomen beslissingen.".

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het geplaatst is.

Onze Ministers van Defensie en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 30 *Juni* 1936.)

S. 545.

18 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van den 14den November 1932 (*Staatsblad* n°. 535) tot aanwijzing van alle verdedigingswerken als plaatsen waar legermunitie kan worden opgelegd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 3 April 1936, Geheim Litt. Z. 63, en van Onzen Minister van Sociale Zaken van 9 April 1936, n°. 251 H, Afdeeling Arbeid;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 14 November 1932 (*Staatsblad* n°. 535), houdende aanwijzing van alle verdedigingswerken als plaatsen waar legermunitie kan worden opgelegd, te wijzigen;

Den Raad van State gehoord (advies van 12 Mei 1936, n°. 38);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 4 Juni 1936, Geheim Litt. B. 104, en van 12 Juni 1936, n°. 385 H, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

In ons bovenaangehaald besluit wordt het woord: „legermunitie" vervangen door de woorden: „munitie ten behoeve van 's Lands defensie".

Onze Ministers van Defensie en van Sociale Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 30 *Juni* 1936.

S. 546.

29 *Juni* 936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 23*b* der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66), artikel 4 van de Wet van 27 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 273), artikel 7 van de Wet van 27 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 277) en de artikelen 21*a* van de Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marinereserve en het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, nos. 355 en 356) zooals voormelde wetten zijn komen te luiden ingevolge de Wetten van 31 December 1935 (*Staatsblad* nos. 825, 826, 827 en 828).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i. en van Koloniën, en van Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën, van 15 Mei 1936, IIIe Afdeeling B, n°. 90;

Gelet op het bepaalde bij de artikelen 23*b* der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66), de artikelen 3 en 4 van de Wet van 27 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 273), de artikelen 6, 7 en 8 van de Wet van 27 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 277), en de artikelen 21*a* van de Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marine-reserve en het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, nos. 355 en 356), zooals voormelde wetten zijn komen te luiden ingevolge de Wetten van 31 December 1935 (*Staatsblad* nos. 825, 826, 827 en 828);

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Juni 1936, n°. 22);

Gelet op het gemeenschappelijk nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 22 Juni 1936, IIIe Afd. B, n°. 108;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. Indien een gewezen militair, die is gepensionneerd op grond van het bepaalde bij artikel 2, onder 1°., 2°., 3°., 4°., *a*, of 5°., of bij artikel 21, van de Pensioenwet voor de zeemacht (*Staatsblad* 1922, n°. 65) — zooals deze wet is komen te luiden ingevolge de Wet van 31 December 1935 (*Staatsblad* n°. 825) —, inkomsten geniet of gaat genieten uit eene militaire betrekking dan wel uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welk ambt of welke betrekking is aanvaard met ingang van of nà den dag, waarop is ingegaan het ontslag ter zake waarvan het pensioen is verleend, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van het bedrag der inkomsten, over een kalenderjaar berekend, hetwelk hij uit dat ambt of die betrekking ontvangt of zal ontvangen.

2. De gewezen militair, in het eerste lid bedoeld, is tevens verplicht om, zoodra in voorschreven inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging komt, daarvan kennis te geven aan Onzen voornoemden Minister.

3. Het bepaalde bij het eerste en tweede lid vindt geen toepassing ten aanzien van den gewezen militair, als daar bedoeld:

a. die den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt;

b. die is gepensionneerd hetzij op grond van het gestelde in artikel 2, onder 1°., of in artikel 21 der Pensioenwet voor de zeemacht (*Staatsblad* 1922, n°. 65), dan wel met ingang van een datum vóór 1 Juli 1922 op grond van artikel 2, onder 3°., dierzelfde wet, voor zooveel betreft inkomsten uit eene militaire betrekking, dan wel uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), indien dit ambt of die betrekking is aanvaard vóór 1 April 1936, of

c. die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2, onder 2°., 3°. of 4°., *a*, der Pensioenwet voor de zeemacht (*Staatsblad* 1922, n°. 65), indien hij op 1 April 1936 den leeftijd van 60 jaar zal hebben bereikt.

2. 1. Indien een gewezen militair, die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2, eerste lid, onder 4°., *b*, *c* of *d*, der Pensioenwet voor de zeemacht (*Staatsblad* 1922, n°. 65) — zooals die bepalingen vóór 1 Juli 1925 luidden — inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met arbeid of bedrijf, ter hand genomen met ingang van of nà den dag, waarop het ontslag is ingegaan ter zake waarvan het pensioen is verleend, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van het bedrag der inkomsten, over een kalenderjaar berekend, hetwelk hij uit dien arbeid of dat bedrijf denkt te genieten.

2. De gewezen militair, in het eerste lid bedoeld, is tevens verplicht om, zoodra in voorschreven inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging komt, daarvan kennis te geven aan Onzen voornoemden Minister.

3. Het bepaalde bij het eerste en tweede lid, vindt geen toepassing ten aanzien van den gewezen militair, als daar bedoeld,

a. die den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, of

b. die op 1 April 1936 den leeftijd van 55 jaar heeft bereikt.

3. 1. Indien een gewezen militair, die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2 of in artikel 20 van de Pensioenwet voor het personeel der Koninklijke marine-

reserve (*Staatsblad* 1923, n°. 355) — zooals deze wet is komen te luiden ingevolge de Wet van 31 December 1935 (*Staatsblad* n°. 827) — inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welk ambt of welke betrekking is aanvaard met ingang van of nà den dag, waarop het pensioen is ingegaan, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van het bedrag der inkomsten, over een kalenderjaar berekend, hetwelk hij uit dat ambt of die betrekking ontvangt of zal ontvangen.

2. De gewezen militair, in het eerste lid bedoeld, is tevens verplicht om, zoodra in voorschreven inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging komt, daarvan kennis te geven aan Onzen voornoemden Minister.

3. Het bepaalde bij het eerste en tweede lid vindt geen toepassing ten aanzien van den gewezen militair, als daar bedoeld,

a. dien den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt;

b. die is gepensionneerd op grond van het bepaalde bij artikel 2, onder 1°., der Pensioenwet voor het personeel der Koninklijke marine-reserve (*Staatsblad* 1923, n°. 355), voor zooveel betreft de inkomsten uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), indien hij dit ambt of die betrekking heeft aanvaard vóór 1 April 1936.

4. 1. Indien een gewezen militair, die is gepensionneerd op grond van het bepaalde bij artikel 2, onder 1°., 2°., 3°., 4°., *a*, 5°. of 6°. of bij artikel 21, van de Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66) — zooals deze wet is komen te luiden ingevolge de Wet van 31 December 1935 (*Staatsblad* n°. 826) —, inkomsten geniet of gaat genieten uit eene militaire betrekking, dan wel uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welk ambt of welke betrekking is aanvaard met ingang van of ná den dag, waarop is ingegaan het ontslag, ter zake waarvan het pensioen is verleend, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van het bedrag der inkomsten, over een kalenderjaar berekend, hetwelk hij uit dat ambt of die betrekking ontvangt of zal ontvangen.

2. De gewezen militair, in het eerste lid bedoeld, is tevens verplicht om, zoodra in voorschreven inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging komt, daarvan kennis te geven aan Onzen voornoemden Minister.

3. Het bepaalde bij het eerste en tweede lid vindt geen toepassing ten aanzien van den gewezen militair, als daar bedoeld,

a. die den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt;

b. die is gepensionneerd hetzij op grond van het gestelde in artikel 2, onder 1°., of in artikel 21 der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66), dan wel met ingang van een datum vóór 1 Juli 1922 op grond van artikel 2, onder 3°., dierzelfde wet, voor zooveel betreft inkomsten uit eene militaire betrekking dan wel uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), indien dit ambt of die betrekking is aanvaard vóór 1 April 1936;

c. die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2, onder 5°., der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66) met ingang van een datum vóór 1 Juli 1923, voor zooveel hij inkomsten geniet uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welk ambt of welke betrekking is aanvaard vóór 1 April 1936; of

d. die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2, onder 2°., 3°., 4°., *a*, of 5°., der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66), indien hij op 1 April 1936 den leeftijd van 60 jaar zal hebben bereikt.

5. 1. Indien een gewezen militair, die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2, eerste lid, onder 4°., *b*, *c*, *d* of *e*, der Pensioenwet voor de landmacht (*Staatsblad* 1922, n°. 66) — zooals die bepalingen vóór 1 Juli 1925 luidden —, inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met arbeid of bedrijf, ter hand genomen met ingang van of nà den dag, waarop het ontslag is ingegaan ter zake waarvan het pensioen is verleend, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van het bedrag der inkomsten, over een kalenderjaar berekend, hetwelk hij uit dien arbeid denkt te genieten.

2. De gewezen militair, in het eerste lid bedoeld, is tevens verplicht om, zoodra in voorschreven inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging komt, daarvan kennis te geven aan Onzen voornoemden Minister.

3. Het bepaalde bij het eerste en tweede lid vindt geen toepassing ten aanzien van den gewezen militair, als daar bedoeld,

a. die den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt, of

b. die op 1 April 1936 den leeftijd van 55 jaar heeft bereikt.

6. 1. Indien een gewezen militair, die is gepensionneerd op grond van het gestelde in artikel 2 of in artikel 20 van de Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, n°. 356) — zooals deze wet is komen te luiden ingevolge de Wet van 31 December 1935 (*Staatsblad* n°. 828) — inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met een ambt of eene betrekking in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 of in artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welk ambt of welke betrekking is aanvaard met ingang van of nà den dag, waarop het pensioen is ingegaan, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van het bedrag der inkomsten, over een kalenderjaar berekend, hetwelk hij

uit dat ambt of die betrekking ontvangt of zal ontvangen.

2. De gewezen militair, in het eerste lid bedoeld, is tevens verplicht om, zoodra in voorschreven inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging komt, daarvan kennis te geven aan Onzen voornoemden Minister.

3. Het bepaalde bij het eerste en tweede lid vindt geen toepassing ten aanzien van den gewezen militair, als daar bedoeld,

a. die den leeftijd van 65 jaar heeft bereikt;

b. die is gepensionneerd op grond van het bepaalde bij artikel 2, onder 1°., der Pensioenwet voor het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, n°. 356), voor zooveel betreft de inkomsten uit of in verband met een ambt of eene betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), indien hij dit ambt of die betrekking heeft aanvaard vóór 1 April 1936.

7. Met de contrôle op de inkomsten van de in de voorgaande artikelen bedoelde gepensionneerden zijn, onverminderd de contrôle van anderen, in het bijzonder belast de inspecteurs der directe belastingen en der registratie en domeinen.

Zij ontvangen daartoe van Onzen Minister van Defensie, door bemiddeling van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, opgave van de gepensionneerde militairen, in hunne inspectiën wonende, op wie de bepalingen van dit besluit van toepassing zijn, en handelen overigens naar de door Onzen Minister van Financiën te geven aanwijzingen.

8. Voor zoover gepensionneerden, als in de artikelen 1 t/m 6 bedoeld, zich in het buitenland dan wel in *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* hebben gevestigd of geacht moeten worden daar duurzaam te verblijven, zijn met de contrôle op hunne inkomsten belast in het buitenland de Nederlandsche consulaire ambtenaren, en in de voormelde overzeesche gebiedsdeelen des Rijks de administratie der belastingen aldaar.

Onze Minister van Defensie verstrekt daartoe aan de consulaire ambtenaren, wien zulks aangaat, en aan voormelde belastingadministratiën de namen en, voor zooveel mogelijk, de adressen der gepensionneerden over wie de contrôle zich zal hebben uit te strekken.

9. De in de beide voorgaande artikelen aangeduide controleerende ambtenaren en administratiën, alsmede de burgemeesters in *Nederland*, doen, zoodra zij daarvan kennis bekomen, aan Onzen Minister van Defensie mededeeling van het verwerven van nieuwe inkomsten door gepensionneerde militairen, als in de artikelen 1 t/m 6 vermeld.

10. Indien een gepensionneerd militair, als in de artikelen 1 t/m 6 bedoeld, door een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), in dienst wordt gesteld geeft dat lichaam daarvan zoodra doenlijk kennis aan Onzen Minister van Defensie, onder opgave van de inkomsten, welke die gepensionneerde als gevolg van die indienststelling zal genieten.

11. Ons besluit van 31 October 1925 (*Staatsblad* n°. 435) wordt ingetrokken.

12. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag nà dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Defensie, van Koloniën, van Buitenlandsche Zaken, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a.i.,
H. Colijn.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 14 *Juli* 1936.)

S. 572.

29 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 18den December 1933 (*Staatsblad* n°. 704), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, ter uitvoering van de wet op de strandvonderij van 27 Juli 1931 (*Staatsblad* n°. 321).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Justitie van 23 April 1936, La LL, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 23 April 1936, n°. 905, 1e Afdeeling C;

Gelet op artikel 23 van de Wet op de strandvonderij van 27 Juli 1931 (*Staatsblad* n°. 321);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 Mei 1936, n°. 17);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 14 Mei 1936, La I[1], Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 22 Mei 1936, n°. 839, 1e Afdeeling C;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat het Koninklijk besluit van den 18den December 1933 (*Staatsblad* n°. 704), zal worden gewijzigd als volgt:

Eenig artikel.

In artikel 3 vervalt aan het slot de zinsnede „Warffum voor het deel der gemeente, dat het eiland Rottumeroog vormt.". De daaraan voorafgaande kommapunt wordt vervangen door een punt.

Onze voornoemde Ministers zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 29sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1936.)

S. 573.

12 *Juni* 1936. BESLUIT tot instelling van een Rijksverkeersinspectie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 April 1936, La. I. I., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken van instelling van een Rijksverkeersinspectie, die mede zal worden belast met het in artikel 10 der Spoorwegwet bedoelde toezicht op de spoorwegen;

Gelet op de artikelen 10, 16 en 27 der Spoorwegwet en op de artikelen 4 en 5 der Locaalspoor- en Tramwegwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 5 Mei 1936, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 Juni 1936, La. D., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Ingesteld wordt een Rijksverkeersinspectie belast met het toezicht op het verkeer en met de handhaving en uitvoering van de desbetreffende voorschriften en regelingen voorzoover haar dit bij de wet of Algemeenen Maatregel van Bestuur wordt opgedragen.

Zij oefent mede uit het in artikel 10 van de Spoorwegwet bedoelde toezicht.

2. 1. De leiding van de Rijksverkeersinspectie berust bij den Inspecteur-Generaal van het Verkeer.

2. Hij wordt door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

3. Hij mag geen andere betrekking vervullen dan met toestemming van Onzen Minister van Waterstaat.

4. Bij ongesteldheid, afwezigheid of ontstentenis van den Inspecteur-Generaal wordt hij vervangen door een door Onzen Minister van Waterstaat aan te wijzen Rijksinspecteur, als bedoeld in artikel 5.

3. De Inspecteur-Generaal heeft zijn standplaats te 's-Gravenhage en behoeft, om zich buiten de uitoefening van zijn ambt langer dan 3 dagen van die standplaats te verwijderen, toestemming van Onzen Minister van Waterstaat.

4. Alvorens in dienst te treden, legt de Inspecteur-Generaal in handen van Onzen Minister van Waterstaat de volgende eed of belofte af:

„Ik zweer (beloof) getrouwheid aan de Koningin, dat ik de wetten en verordeningen van den Staat zal nakomen en onderhouden en dat ik mij in den dienst nauwkeurig zal toeleggen op de vervulling mijner verplichtingen, overeenkomstig de mij te geven instructiën."

„Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig".

(„Dat beloof ik").

5. 1. Aan de Rijksverkeersinspectie kunnen worden verbonden Rijksinspecteurs van het Verkeer, Adjunct-Rijksinspecteurs van het Verkeer, Rijksopzichters van het Verkeer, Rijkscontroleurs van het Verkeer en Technische ambtenaren.

2. Alvorens in dienst te treden leggen zij in handen van den Inspecteur-Generaal den in artikel 4 omschreven eed of belofte af.

3. De Inspecteur-Generaal en de ambtenaren, genoemd in het eerste lid, nemen, behalve in de gevallen door Onzen Minister van Waterstaat bepaald, zonder diens toestemming middellijk noch onmiddellijk deel aan ondernemingen, waarvoor bepalingen gelden, welker handhaving aan hen is opgedragen of tot welker uitvoering zij moeten medewerken, alsmede aan ondernemingen, welke betrokken zijn bij leveranties aan vervoerdiensten.

4. Door Ons kan aan Rijksinspecteurs van het Verkeer de rang van Rijkshoofdinspecteur van het Verkeer worden toegekend.

5. De instructies, noodig voor de in het eerste lid bedoelde ambtenaren, worden vastgesteld door den Inspecteur-Generaal en behoeven de goedkeuring van Onzen Minister van Waterstaat.

6. 1. Ten behoeve van den dienst der Rijksverkeersinspectie wordt het Rijk verdeeld in districten.

2. De grenzen van de districten, aan het hoofd waarvan Rijksinspecteurs van het Verkeer worden gesteld en de standplaatsen dezer ambtenaren, worden door Onzen Minister van Waterstaat vastgesteld.

7. 1. De Inspecteur-Generaal dient Onzen Minister van Waterstaat omtrent verkeersaangelegenheden van bericht en raad.

2. Hij is bevoegd dien Minister voorstellen te doen en verplicht diens bevelen na te leven.

8. 1. Van de kennisgevingen, bedoeld in artikel 13 der Spoorwegwet, doet de Inspecteur-Generaal onverwijld mededeeling aan Onzen Minister van Waterstaat.

2. Met uitzondering van het geval, bedoeld in het vierde lid van dat artikel, behoeven bevelen, waaruit kosten voor het Rijk kunnen voortvloeien, toestemming van Onzen Minister van Waterstaat.

9. Tot het geven van het bevel, bedoeld in artikel 16 der Spoorwegwet, zijn bevoegd de Inspecteur-Generaal en de door Onzen Minister van Waterstaat aangewezen Rijksinspecteurs van het Verkeer.

10. De Inspecteur-Generaal en de Rijksinspecteurs van het Verkeer, hoofd van een district, zijn bevoegd in briefwisseling te treden met de ambtenaren van het Openbaar Ministerie en, voor het vragen van inlichtingen, met de Commissarissen der Koningin, de Gedeputeerde Staten en de gemeentebesturen.

11. Het Algemeen Reglement Dienst, het Algemeen Reglement Dienst Locaalspoorwegen, het Algemeen Reglement Vervoer, het Algemeen Reglement Vervoer Locaalspoorwegen, het Tramwegreglement, het Bijzonder Reglement Vervoer Tramwegen, de reglementen voor de scheepvaart ter beveiliging van beweegbare spoorwegbruggen en het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 17 September 1912 (*Staatsblad* n°. 295), gewijzigd bij besluit van 2 Juli 1923 (*Staatsblad* n°. 338), alsmede het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Februari 1925 (*Staatsblad* n°. 29), worden aldus gewijzigd, dat daarin voorkomende bepalingen betreffende den Raad van Toezicht op de Spoorwegdiensten of leden van dien Raad, den Hoofdinspecteur-Generaal dan wel den Inspecteur-Generaal der Spoor- en Tramwegen, worden

geacht voortaan te betreffen den Inspecteur-Generaal van het Verkeer.

12. Met afwijking van hetgeen in artikel 4 en in artikel 5, tweede lid, omtrent het tijdstip van beëediging is bepaald, leggen in dienst zijnde functionnarissen den eed of belofte af zoodra mogelijk na inwerkingtreden van dit besluit.

13. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip; op dat tijdstip vervalt het Koninklijk besluit van 13 Maart 1929 (*Staatsblad* n°. 76) tot vaststelling van regelen omtrent het toezicht op de Spoorwegen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 12den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1936.)

S. 574.

15 *Juni* 1936. BESLUIT tot aanvulling van het Bijzonder aanvaringsreglement Westerschelde, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 Augustus 1924 (*Staatsblad* n°. 419) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 October 1933 (*Staatsblad* n°. 511).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, van Defensie en van Justitie van 11 Januari 1935, La. M., Afdeeling Waterstaatsrecht, van 3 December 1934, IXde Afd., n°. 109, en van 15 December 1934, 5e Afd., n°. 853;

Gelet op artikel 1 der wet van 15 April 1891 (*Staatsblad* n°. 91) en het Binnenaanvaringsreglement;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 Januari 1935, n°. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 14 Mei 1936, n°. 436, Afdeeling Waterstaatsrecht, van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 22 Mei 1936, IXde Afdeeling n°. 88, en van Onzen Minister van Justitie van 10 Juni 1936, 5de Afdeeling, n°. 849;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in het Bijzonder aanvaringsreglement Westerschelde, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 Augustus 1924 (*Staatsblad* n°. 419) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 October 1933 (*Staatsblad* n°. 511) na artikel 7 een nieuw artikel zal worden toegevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 7 A. 1. Het is op de Westerschelde tusschen het noordwaarts verlengde van de lijn, welke de R.K. kerk en den molen van Hoofdplaat verbindt, en het noordwaarts verlengde van de lijn, welke wordt gevormd door de lengteas van den Westhavendam van de haven van de Griete (Margarethapolder), verboden:

a. een vaartuig vast te maken, te doen vastmaken of vast te houden aan of te leggen tegen een zeeschip, behalve wanneer dit schip geankerd ligt;

b. binnen den afstand van 50 m met een zeeschip mede te varen.

2. Het is aan den schipper of aan de opvarenden van een zeeschip verboden eenige krachtens het bepaalde in lid 1 onder *a* verboden handeling toe te laten of daarvoor gelegenheid te geven.

3. De verbodsbepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing ten aanzien van die handelingen of gedragingen welke:

a. noodig zijn voor het op last van den schipper sleepen van een vaartuig ter plaatse waar en ten tijde waarop dit moet geschieden;

b. vereischt worden voor het aan boord brengen en afhalen van personen, die krachtens wettelijk voorschrift recht van toegang tot het vaartuig hebben;

c. noodzakelijk zijn om hulp te verleenen in geval van nood."

Onze Minister van Waterstaat, van Defensie en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.
De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1936.)

S. 582.

9 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de artikelen 2, 5 en 17 der Marinescheepsongevallenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 531).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 14 Mei 1936, IIIe Afdeeling A, n°. 36 en van Onzen Minister van Waterstaat, van 28 Mei 1936, La. F.F., Afd. Vervoer- en Mijnwezen en voor zooveel betreft het bepaalde in artikel 18 mede op voordracht van Onzen Minister van Financiën van 4 Juni 1936, n°. 204, Generale Thesaurie, Afdeeling Algemeene Zaken;

Gelet op de artikelen 2, tweede lid, 5 en 17, zesde lid, der Marinescheepsongevallenwet (*Staatsblad* 1935 n°. 531);

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Vast te stellen de volgende bepalingen ter uitvoering van de in bovenvermelde artikelen der Marinescheepsongevallenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 531) gegeven voorschriften:

Art. 1. *In dit besluit wordt verstaan onder:*

„de wet": de Marinescheepsongevallenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 531);

„de Minister": de Minister van Defensie;

„de Raad": de Marineraad.

2. De Raad is gevestigd te 's-Gravenhage.

3. 1. Alvorens zitting te nemen, legt de voorzitter in handen van den Minister, en leggen de leden, de plaatsvervangende voorzitter, de plaatsvervangende leden, de secretaris, de plaatsvervangende secretaris, zoomede de deskundige raadgevers, aan den Raad toegevoegd ingevolge het bepaalde in artikel 3, vierde lid, der wet, in handen van

den voorzitter, de(n) volgende(n) eed (belofte) af:

„Ik zweer (beloof) dat ik de functie van (voorzitter, lid, enz.) van den Marineraad overeenkomstig de voorschriften, bij en krachtens de Marinescheepsongevallenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 531) gegeven, nauwgezet en onpartijdig zonder aanzien van personen zal waarnemen.

Zoo waarlijk helpe mij God almachtig. (Dat beloof ik)".

3. Bij dadelijke herbenoeming wordt aflegging van een nieuwe(n) eed (belofte) niet geëischt.

4. 1. De vergaderingen van den Raad worden belegd door den voorzitter of bij diens afwezigheid of ontstentenis door den plaatsvervangenden voorzitter.

2. Wanneer de voorzitter verhinderd is zijn functie als zoodanig uit te oefenen, neemt hij maatregelen voor zijn vervanging. Verkeeren de leden, de secretaris of hun vervangers in dat geval, dan brengen zij dit zoo spoedig mogelijk ter kennis van den voorzitter, die zorg draagt, dat in hun vervanging wordt voorzien.

5. Wanneer de voorzitter in kennis is gesteld met de uitkomsten van een ingesteld voorloopig onderzoek naar een aan een oorlogsvaartuig overkomen ramp of ongeval, bepaalt hij de plaats waar, en het tijdstip, waarop de Raad zal worden bijeengeroepen ter beslissing, of met het oog op den aard en den omvang van de ramp of het ongeval, door den Raad al dan niet een onderzoek zal worden ingesteld.

6. Vóór den aanvang van elke vergadering wordt door den voorzitter, de aanwezige leden en de eventueel toegevoegde deskundige raadgevers de presentielijst geteekend.

7. 1. In de vergaderingen nemen de leden en de plaatsvervangende leden plaats naar rang en ouderdom in rang als officier, in dier voege, dat de hoogste of oudste in rang rechts van den voorzitter, de daaropvolgende links van den voorzitter en de beide overige leden respectievelijk rechts en links van het andere lid plaats nemen.

2. Deskundige raadgevers, eene vergadering bijwonende, nemen plaats rechts, de secretaris of plaatsvervangende secretaris neemt plaats links van den voorzitter na de leden en plaatsvervangende leden.

8. Wanneer de Raad het wenschelijk acht voorlichting te ontvangen van deskundige raadgevers, wendt de voorzitter zich tot den Minister, met verzoek zoodanige raadgevers aan den Raad toe te voegen. Indien in het verzoekschrift geen bepaalde personen worden genoemd, zal het een duidelijke omschrijving moeten bevatten van het terrein, waarop de raadgevers deskundig moeten zijn.

9. 1. De voorzitter, de leden, de deskundige raadgevers en de secretaris, dan wel hun vervangers, die toegang wenschen tot schepen, welke op eenigerlei wijze, zij het ook slechts middellijk bij een ramp of ongeval zijn betrokken, of tot de plaatsen, waar zoodanige schepen zich bevinden, zullen, wanneer het een oorlogsvaartuig betreft, de hoogste Marineautoriteit ter plaatse, of wanneer het een koopvaardijschip betreft, dengene, die in den zin der wet eigenaar is van het schip, daarmede in kennis stellen. Voor het verkrijgen van toegang wordt hun vanwege den Minister een legitimatiebewijs verstrekt.

2. Het vorenstaande is, voor zooveel noodig, van overeenkomstige toepassing op den officier, die belast is met het instellen van een voorloopig onderzoek als bedoeld in artikel 12, eerste lid, der wet.

10. 1. De Raad kan een zijner leden of eene commissie uit zijn midden aanwijzen tot het instellen van een plaatselijk onderzoek of tot het inwinnen van inlichtingen, als bedoeld in artikel 7 der wet.

2. Hij kan den secretaris of diens plaatsvervanger aan dat lid of aan deze commissie toevoegen.

11. Indien de Raad of de betrokken Commandant der Marine inzage of afschrift van administratieve bescheiden of inlichtingen van eenig openbaar gezag wenscht te verkrijgen, wendt hij zich daartoe tot den Minister.

12. 1. De secretaris zorgt voor de toezending aan de leden, de deskundige raadgevers, en den betrokken commandant der Marine of hunne vervangers van de kennisgevingen, vermeldende de plaats waar en het tijdstip, waarop de Raad zitting zal houden, zoomede voor de toezending van de oproeping aan getuigen en deskundigen, indien te hunnen aanzien het bepaalde in artikel 18, derde lid, der wet geen toepassing vindt.

2. Hij maakt proces-verbaal van het onderzoek op en vermeldt daarin den zakelijken inhoud van de verklaringen van getuigen en deskundigen en van de mededeelingen van anderen, bij de zaak betrokken. Hij houdt mede aanteekening van hetgeen overigens in de vergaderingen van den Raad wordt behandeld.

3. Zoowel het proces-verbaal van het onderzoek als bedoelde aanteekeningen worden door den voorzitter en den secretaris vastgesteld en onderteekend.

13. De leden, de deskundige raadgevers en de Commandant der Marine of de hem vervangende zeeofficier kunnen ter zitting van den Raad vragen stellen aan getuigen, deskundigen en voorts aan allen, die als bij de zaak betrokken, ter zitting aanwezig zijn. De voorzitter geeft hun op hun verlangen daartoe het woord. De beslissing, of een vraag zal worden gesteld, is aan den voorzitter.

14. 1. Nadat het onderzoek ter zitting van den Raad door den voorzitter gesloten is verklaard, wordt in raadkamer beraadslaagd.

2. De voorzitter kan de deskundige raadgevers uitnoodigen de vergadering in raadkamer bij te wonen tot het geven van advies. De betrokken Commandant der Marine of diens vervanger woont de vergadering in raadkamer niet bij.

3. In alle zaken doet de voorzitter ter vaststelling van de uitspraak en van den inhoud der mededeeling met eventueel advies, bedoeld in artikel 17, derde lid der wet, hoofdelijk omvraag bij de leden, beginnende bij het jongste lid in rang en ouderdom in rang. De voorzitter brengt het laatst zijn stem uit.

4. Zijn er verschillende gevoelens kenbaar gemaakt, dan zal de uitspraak en de mededeeling met eventueel advies worden opgemaakt op de wijze, die het meest overeen-

stemt met het gevoelen van de meerderheid.

15. De uitspraken van den Raad, welke door den voorzitter in het openbaar zijn uitgesproken, worden mede openbaar gemaakt door plaatsing in de *Staatscourant*.

16. 1. De secretaris betaalt de aan getuigen en deskundigen toekomende schadeloosstellingen, bedoeld in artikel 14 der wet, uit hem daartoe vanwege het Departement van Defensie verstrekte gelden.

2. Hij houdt een register aan van bij den Raad aangebrachte zaken. Aan iedere zaak wordt een afzonderlijk nummer gegeven; in het register wordt naar volgorde van tijd in het kort aanteekening gehouden van het verloop eener zaak. Van elke zaak wordt een dossier gevormd, waaraan hij een inventaris van stukken toevoegt.

3. Hij bewaart het archief van den Raad.

4. Van de uitgaande brieven worden door hem afschriften gehouden.

5. Hij verricht overigens de werkzaamheden, welke hem door den voorzitter worden opgedragen.

17. Alle brieven van den Raad uitgaande, worden door den voorzitter en den secretaris onderteekend.

18. 1. De voorzitter en de secretaris ontvangen een vacatiegeld van respectievelijk f 8 en f 5 per dag en de leden en deskundige raadgevers, voor zoover zij niet behooren tot de bezoldigde burgerlijke en militaire landsdienaren, een vacatiegeld van f 7 per dag, voor elken dag, waarop zij eene vergadering van den Raad hebben bijgewoond of waarop zij in opdracht van den Raad of krachtens de wettelijke voorschriften werkzaamheden hebben verricht.

2. Het in het eerste lid bepaalde is mede van toepassing op degenen, die de daarin genoemde functionarissen vervangen.

19. De in artikel 18 genoemde functionarissen genieten vergoeding voor reis- en verblijfkosten overeenkomstig de bepalingen van het „Reisbesluit 1916" wegens door hen ten behoeve van den Raad gemaakte reizen.

20. De deurwaarders zullen voor het beteekenen van oproepingen en beslissingen en voor vergoeding van reis- en verblijfkosten eene belooning ontvangen, berekend volgens het „tarief van geregtskosten in strafzaken, waarvan de gewone rechter kennis neemt".

Deze belooning wordt door den secretaris uitbetaald uit de hem ingevolge artikel 16, eerste lid, verstrekte gelden.

B. In te trekken Ons besluit van 1 Augustus 1928 (*Staatsblad* n°. 316), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 21 October 1932 (*Staatsblad* n°. 510).

Onze Ministers van Defensie en van Waterstaat zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 9 Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
Oud.

(*Uitgeg.* 23 *Juni* 1936.)

S. 583.

29 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van het contingent gewone dienstplichtigen der lichting 1937.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 22 Juni 1936, VIIde Afdeeling n°. 471 O;

Gelet op art. 27, eerste en derde lid, der Dienstplichtwet en op art. 55, tweede lid, van het Dienstplichtbesluit;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Met betrekking tot de lichting 1937 wordt als jaar, bedoeld in art. 27, eerste lid, der Dienstplichtwet, aangewezen het jaar 1935.

2. Van de voor inlijving aangewezen personen der lichting 1937 worden 25.232 bestemd tot gewoon dienstplichtige.

3. Van de 25.232 tot gewoon dienstplichtige bestemde ingeschrevenen der lichting 1937 worden 850 bestemd voor de zeemacht.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 29sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 606.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van dweilen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 15 November 1935 N°. 24 (*Nederlandsche Staatscourant* van 18 November 1935 N°. 225) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van dweilen aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer, rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 November 1935 en eindigende 30 April 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van dweilen, voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld in de perioden 1 November 1933 tot 1 Mei 1934 en 1 November 1934 tot 1 Mei 1935 uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 80 ten honderd van het gewicht dat gemiddeld in laatst-

genoemde periode aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet stelt Onze Minister bepalingen vast betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Juni* 1936.)

S. 607.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van triplexhout.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 10 December 1935 N°. 5, (*Nederlandsche Staatscourant* van 11 December 1935 N°. 242) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van triplexhout aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer, rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 4 maanden, ingaande 1 December 1935 en eindigende 31 Maart 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van triplex en multiplex, met uitzondering van elzen-, berken- en oregon triplex of multiplex, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het gewicht, hetwelk gemiddeld per 4 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 606.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Juni* 1936.)

S. 608.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van paarden.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 1 Mei 1935 n°. 11 (*Nederlandsche Staatscourant* van 2 Mei 1935 N°. 85) gewijzigd bij Onze besluiten van 19 October 1935 n°. 29 en van 30 November 1935 N°. 21 (*Nederlandsche Staatscourant* van 9 December 1935 N°. 235) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van paarden aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval onverwijld een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer, rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Mei 1935 en eindigende 30 April 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van paarden van 3 jaar en ouder, welke tenminste eenmaal hebben gewisseld en een schofthoogte hebben van 1.45 M. en daarboven, benevens paarden, welke nog niet hebben gewisseld en jonger zijn dan 3 jaar, met uitzondering van dekhengsten en slachtpaarden, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van de hoeveelheid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931, 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 606.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Juni* 1936.)

S. 609.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van geëmailleerde gegoten badkuipen en closetreservoirs.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1935 No. 15 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 November 1935 No. 233) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van geëmailleerde gegoten badkuipen en closetreservoirs wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. geëmailleerde, gegoten badkuipen, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd;

b. geëmailleerde, gegoten closetreservoirs, voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet stelt Onze Minister bepalingen vast betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000 terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 3 *Juli* 1936.)

S. 610.

---

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van kachels, haardkachels, haarden en fornuizen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 November 1935 No. 32 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29/30 November 1935 No. 234) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van kachels, haardkachels, haarden en fornuizen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. kachels, haardkachels en haarden, geheel of ten deele ingericht om met vaste brandstof te worden gestookt;

b. gietijzeren en gietstalen onderdeelen, bestemd voor de sub *a* genoemde artikelen;

c. vuurvaste steenen, bestemd voor binnenbekleeding van de sub *a* genoemde artikelen;

d. fornuizen, geheel of ten deele ingericht om met vaste brandstof te worden gestookt;

e. gietijzeren en gietstalen onderdeelen, bestemd voor de sub *d* genoemde artikelen;

f. vuurvaste steenen, bestemd voor binnenbekleeding van de sub *d* genoemde artikelen;

telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van hét bruto gewicht, hetwelk in 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936. WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 3 *Juli* 1936.)

S. 611.

---

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van geïsoleerde electriciteitsgeleidingen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 27 December 1935, N°. 11 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27/28 December 1935, N°. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van geïsoleerde electriciteitsgeleidingen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

I. Geïsoleerde electriciteitsgeleidingen, bestaande uit koper, aluminium of een koper en/of aluminiumhoudende alliage zonder loodmantel:

a. geïsoleerd met caoutchouc, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd;

b. geïsoleerd met geïmpregneerde katoenomvlechting (o. a. zuur- en weerbestendig draad) voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd;

II. Geïsoleerde electriciteitsgeleidingen met loodmantel:

a. geïsoleerd met caoutchouc, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd;

b. geïsoleerd door omspinning met katoen en/of zijde, over al dan niet geëmailleerde kernen, alsmede electriciteitsgeleidingen, waarvan per draadgeleiding de al dan niet geëmailleerde kern eerst is geïsoleerd met papier en dan is geïsoleerd met katoen en/of zijde, het geheel voorzien van een loodmantel, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gedurende het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 3 *Juli* 1936.)

S. 612.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van cement van alle soorten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 27 December 1935 N°. 12 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27/28 December 1935 N°. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van cement van alle soorten wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 9 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van cement van alle soorten, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, dat gemiddeld per 9 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 3 *Juli* 1936.)

S. 613.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van boter.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 December 1935 No. 15 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 December 1935, No. 254) ingevolge

artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van boter wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „Boter", boter in den zin van artikel 1 der Boterwet.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van boter, voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1928, 1929 en 1930 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg. 3 Juli* 1936.)

S. 614.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van huishoudelijk glaswerk.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 Januari 1936, N°. 15 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 Januari 1936 N°. 21) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van huishoudelijk glaswerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Februari 1936 en eindigende 31 Januari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van huishoudelijk glaswerk, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gedurende het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg. 7 Juli* 1936.)

S. 615.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van petten en baretten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1935, N°. 16 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 November 1935 N°. 232) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van perten en baretten wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van petten en baretten, voorzoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 aan die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 35 ten honderd van de hoeveel-

heid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 616.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van schroefbouten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 21 December 1935 No. 27 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27/28 December 1935 No. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van schroefbouten, schroeven, moeren en steunmateriaal voor vrijleidingen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. schroefbouten en schroeven met een diameter van 4½ m.m. tot onder 15 m.m. met of zonder kop en in het eerste geval ongeacht den vorm van den kop; vierkante en zeskante moeren, indien zij voorzien zijn van een doorloopend gat met een diameter van 4 m.m. tot onder 13 m.m. voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk in het jaar 1933 uit dat land is ingevoerd;

b. Schroefbouten en schroeven met een diameter van 15 m.m. en meer, met of zonder kop en in het eerste geval ongeacht den vorm van den kop; vierkante en zeskante moeren, indien zij voorzien zijn van een doorloopend gat met een diameter van 13 m.m. tot en met 48 m.m., voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het brutogewicht hetwelk in het jaar 1933 uit dat land is ingevoerd;

c. Steunmateriaal voor vrijleidingen, al dan niet voorzien van schroefdraad voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk in het jaar 1933 uit dat land is ingevoerd.

Bovengenoemde schroefbouten, schroeven, moeren en steunmateriaal voor vrijleidingen kunnen geheel of in hoofdzaak zijn vervaardigd uit ijzer en/of staal al dan niet geheel afgewerkt, in zwarte, blanke of halfblanke uitvoering, al dan niet voorzien van een deklaag.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 617.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van verpakkingsglas.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 December 1935 No. 34 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27/28 December 1935 No. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van verpakkingsglas, met uitzondering van bemand glaswerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. flesschen met een inhoud van minstens 15 cl. en met mondwijdte van hoogstens 50 m.m., van gekleurd glas;

b. flesschen met een inhoud van minstens 15 cl. en met mondwijdte van hoogstens 50 mm., van wit glas;

c. fleschen met een inhoud van minstens 15 cl. en met mondwijdte van hoogstens 50 mm., van halfwit glas (lichtgroen);

d. verpakkingsglaswerk (inmaakflesschen, potten e.d.) met een inhoud van minstens 15 cl. en met mondwijdte van meer dan 50 mm.;

e. verpakkingsglaswerk (medicijnfleschjes, enz.) met een inhoud van minder dan 15 cl. telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk van ieder artikel gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 618.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van wollen en halfwollen dekens.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1935, N°. 17 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 November 1935 N°. 233) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van wollen en halfwollen dekens wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van wollen en halfwollen dekens, voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 619.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van cocosstukgoederen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1935, N°. 14 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 November 1935 N°. 233) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van cocosstukgoederen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 8 maanden, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 31 Juli 1936 of zooveel eerder als

door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van cocosstukgoederen, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto gewicht, dat gedurende het tijdvak van 1 December 1934 tot 1 Augustus 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 620.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 December 1935 No. 33 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27/28 December 1935, No. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 8 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 Augustus 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld per 8 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat gedurende het in dit artikel genoemde tijdvak uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 100 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld per 8 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 621.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van bovenkleeding.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 November 1935 No. 33 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29/30 November 1935 No. 234) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van bovenkleeding wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. bovenkleeding voor mannen en jongens, geen gebreide en tricotgoederen en niet van weefsels met rubber, voorzoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van de waarde van hetgeen gemiddeld in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd, met dien

verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd;

b. bovenkleeding voor vrouwen, meisjes en kleine kinderen, geen gebreide of tricotgoederen en niet van weefsels met rubber, voorzoover deze meer bedraagt dan 15 ten honderd van de waarde van hetgeen gemiddeld in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd;

c. bovenkleeding, voor mannen en jongens, vrouwen, meisjes en kleine kinderen, vervaardigd van weefsels met rubber, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 70 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 622.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van naaigaren.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 November 1935 N°. 13 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 November 1935 N°. 232) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van naaigaren wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „naaigaren", katoenen getwijnde naai- en rijggarens in elke opmaak en afwerking.

2. 1. Gedurenden het tijdvak van 1 jaar, aanvangende 1 December 1935 en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van naaigaren, voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van de waarde, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 aan die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 40 ten honderd van de hoeveelheid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 623.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van papier en papierwaren.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 27 December 1935 N°. 10 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 December 1935 N°. 253) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van papier en papierwaren wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld ver-

bod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. Druk- en schrijfpapier, voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

b. „cellophane" en dergelijke transparante papiersoorten, alsmede voorwerpen daarvan, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, dat in het jaar 1933 uit dat land is ingevoerd;

c. pak- en viltpapier, voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het brutogewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

d. bestreken papier en -carton, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

e. luxe papier, enveloppen en geplakte zakken, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

f. kantoor- en schrijfboeken en drukwerk, n.a.g. voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

g. papierwaren n.a.g., voorzoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van het brutogewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

h. behangselpapier, voorzoover deze meer bedraagt dan 90 ten honderd van het brutogewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd;

i. asphalt dakpapier, voorzoover deze meer bedraagt dan 90 ten honderd van het brutogewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 624.

14 *Mei* 1936. WET tot regeling van den invoer van leder.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 20 December 1935, No. 32 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27/28 December 1935 No. 252) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van leder wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Januari 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. zoolleder, drijfriemenleder, tuig- en zaalleder, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

b. overleder en ander leder, waaronder zeemleder en voeringleder, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 609.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven ten Paleize het Loo, den 14den Mei 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 643.

16 *Mei* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Octrooireglement 1921 (*Staatsblad* n°. 1083).

Wij WILHELMINA, enz.;
Overwegende, dat het noodzakelijk is het Octrooireglement 1921, *Staatsblad* n°. 1083, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 December 1935, *Staatsblad* n°. 815, nader te wijzigen;
Overwegende voorts, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling, waarin de Volksraad niet kan worden gehoord;
Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 18 Februari 1936, n°. 970 J.A., Directie van Handel en Nijverheid en van 29 Februari 1936, 1ste Afdeeling n°. 2;
Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, n°. 28);
Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 5 Mei 1936, n°. 19306 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 11 Mei 1936, n°. 14, 1ste Afdeeling;
Hebben goedgevonden en verstaan:
Art. 1. In het Octrooireglement 1921, *Staatsblad* n°. 1083, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 December 1935, *Staatsblad* n°. 815, wordt de volgende wijziging aangebracht:
In artikel 7, lid 1, wordt gelezen:
1. Eene afdeeling van beroep bestaat uit vijf leden.
Zij kan uit drie leden bestaan, ingeval van behandeling van het beroep, ingesteld tegen eene beslissing van eene aanvraagafdeeling, bestaande uit één lid.
2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.
Onze voornoemde Ministers zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.
Het Loo, den 16den Mei 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 29 *Mei* 1936.)

S. 680.

30 *Juni* 1936. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van het besluit van den 5den Mei 1936, *Staatsblad* n°. 642, houdende vaststelling van een nieuw Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad.

Inwerkingtreding 15 Juli 1936.

S. 755.

20 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;
Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 20 April 1936, n°. 10476, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;
Gelet op de artikelen 9 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en op het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I, zooals dit laatstelijk is gewijzigd;
Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 23 April 1936, n°. 648);
Gehoord den Raad van State (advies van 5 Mei 1936, n°. 20);
Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Mei 1936, n°. 13350, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;
Hebben goedgevonden en verstaan:
I. het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I te wijzigen in dier voege, dat in artikel 4 vóór het daaronder bepaalde wordt geplaatst het cijfer „1." en aan dit artikel worden toegevoegd twee nieuwe leden 2 en 3, luidende als volgt:
„2. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid, is het bereiden of doen bereiden van een of meer der in artikel 2 genoemde producten met ingang van een nader door Ons te bepalen tijdstip, welk tijdstip verschillend vastgesteld kan worden voor de verschillende producten, slechts toegestaan:
a. aan de in het voorgaand lid bedoelde georganiseerde, die bij de crisis-organisatie is ingedeeld in de groep van bereiders van het betreffende product, en
b. nadat betaald is, dan wel — met goedvinden van de crisis-organisatie — de verplichting is aangegaan om uiterlijk bij aflevering van die producten te zullen betalen, het in het volgend lid bedoelde bedrag.
3. Voor het bereiden of doen bereiden van een of meer der in het voorgaand lid bedoelde producten is de bereider verschuldigd aan de crisis-organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per door dezen daarbij te bepalen eenheid, welk bedrag verschillend vastgesteld kan worden voor de verschillende producten.";
II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.
Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden ge-

plaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *Mei* 1936.)

S. 756.

22 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1934 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 26 Maart 1936, n°. 7563, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en de artikelen 2 en 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1934 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 20 Maart 1936, n°. 637);

Gehoord den Raad van State (advies van 16 April 1936, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Mei 1936, n°. 10733, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. In artikel 2 van het Crisis-Zeevischbesluit 1934 I wordt voor de woorden „De aanvoer van zeevisch in Nederland" het cijfer 1 geplaatst en aan dit artikel wordt toegevoegd een tweede lid, luidende:

„2. Voor het afgeven en het behouden van het in het vorig lid van dit artikel genoemde uitvaarcertificaat kunnen door Ons voorwaarden worden gesteld."

B. Artikel 3 van het Crisis-Zeevischbesluit 1934 I wordt zoodanig gewijzigd, dat het wordt gelezen als volgt:

„Onverminderd het bepaalde in artikel 2 kan door Ons worden bepaald, dat de aanvoer van zeevisch in Nederland door visschersvaartuigen, voorzien van een Nederlandsch letterteeken, slechts is toegestaan tegen betaling ten behoeve van het Fonds aan een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie of ambtenaar, als vertegenwoordigster van het Fonds, van een bedrag, gelijkstaand met een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de opbrengst der aangevoerde zeevisch."

C. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1936.)

S. 757.

28 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Aal- en Palingbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën van 6 Mei 1936, n°. 11140, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 8 Mei 1936, n°. 191, Afdeeling Generale Thesaurie;

Gelet op artikel 11 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op artikel 5 van het Crisis-Aal- en Palingbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 20 April 1936, n°. 647);

Gehoord den Raad van State (advies van 19 Mei 1936, n°. 44);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 22 Mei 1936, n°. 14616, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 26 Mei 1936, n°. 222, Afdeeling Generale Thesaurie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 5 van het Crisis-Aal- en Palingbesluit 1935 I wordt in plaats van „1936" gelezen „1937".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Juni 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift wordt gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 28sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 30 *Mei* 1936.)

S. 758.

6 *Juni* 1936. BESLUIT tot intrekking van de artikelen 16, 17 en 18 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 en het Crisis-Tarwebesluit 1935 I van 6 Augustus 1935, n°. 17, en tot vaststelling van het Crisis-Tarwebesluit 1936 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 12 November 1935, n°. 16422, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, laatstelijk gewijzigd bij Ons Besluit van 25 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 747), en het Crisis-Tarwebesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 5 November 1935 n°. 552);

Gehoord den Raad van State (adviezen van 3 December 1935 n°. 58 en van 12 Mei 1936 n°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 30 Mei 1936, n°. 14042, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. in te trekken, behalve ten aanzien van begane strafbare feiten, de artikelen 16, 17 en 18 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, en het Crisis-Tarwebesluit 1935 I;

II. te bepalen als volgt:

Art. 1. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Denaturatiebesluit 1936 en verstaat voorts onder:

„tarwetelers": de georganiseerden, bedoeld in artikel 2 van dit besluit;

„bouwland": in Nederland gelegen land, waarop akkerbouw- en/of tuinbouwgewassen worden geteeld, of hetwelk niet langer dan drie en een half jaar als groenland in gebruik is.

2. In dit besluit wordt onder „telen, verhandelen, vervreemden en vervoeren" mede begrepen: „doen telen, doen verhandelen, doen vervreemden en doen vervoeren".

2. 1. Het telen van tarwe is verboden.

2. Het verbod, in het voorgaande lid vervat, geldt niet voor hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij een of meer der Stichtingen Landbouw-Crisis-Organisaties en der Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties en als zoodanig zijn ingedeeld in de groep van tarwetelers bij een of meer der laatstgenoemde organisaties, met dien verstande, dat het aan iederen tarweteler slechts is toegestaan tarwe te verbouwen op ten hoogste een oppervlakte bouwland, welke tot de totale oppervlakte bouwland, bij hem op den eersten Mei van het oogstjaar in gebruik, staat in eene door Onzen Minister te bepalen verhouding, welke verhouding verschillend kan zijn naar gelang van de ligging, den aard en den omvang van het bedrijf, alsmede naar gelang van den aard en de hoeveelheid der producten, die overigens in dat bedrijf kunnen worden voortgebracht.

3. Het uitzaaien van gedenatureerde tarwe is verboden.

4. Iedere tarweteler is verplicht, aan de Crisis-Organisaties, bij welke hij als zoodanig is aangesloten, overeenkomstig door Onzen Minister te stellen regelen opgave te verstrekken betreffende de teelt en den oogst van tarwe op zijn bedrijf.

3. Het voorhanden of in voorraad hebben, verhandelen en vervreemden van andere dan gedenatureerde tarwe in gezamenlijke hoeveelheden boven een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, is verboden.

4. De verbodsbepaling, vervat in het voorgaande artikel, geldt niet voor:

a. de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

b. de Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties, elk voor het werkgebied, genoemd in artikel 1 harer Statuten, voor wat betreft tarwe, welke in Nederland binnen voornoemd werkgebied is geteeld, met dien verstande, dat verkoop daarvan alleen kan geschieden door bemiddeling en op de verkoopcondities van de Stichting Nederlandsche Tarwe-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

c. de Stichting Nederlandsche Tarwe-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage, voor wat betreft tarwe, welke in Nederland is geteeld.

5. De verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van dit besluit, voor zoover betreft het voorhanden of in voorraad hebben van tarwe, geldt niet:

a. voor den tarweteler voor zoover betreft die tarwe, welke hetzij door hemzelf is geteeld, hetzij als gewas te velde door hem is gekocht van een anderen tarweteler, hetzij aan hem als zaaitarwe is geleverd door een anderen tarweteler of door een georganiseerde, als bedoeld onder *d* van dit artikel;

b. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij een der Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties en is ingedeeld in de groep van erkende pakhuishouders, verder in dit besluit te noemen „erkende pakhuishouders", voorzoover betreft het met inachtneming van nader door Onzen Minister te stellen regelen, voorhanden of in voorraad hebben van die tarwe, welke door de Stichting Gewestelijke Tarwe-Organisatie, bij welke hij is aangesloten, aan hem is toegewezen of tot welker opslag en bewaring deze Stichting hem toestemming heeft verleend;

c. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij een der Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties en is ingedeeld in de groep vau houders van schooningsinrichtingen, verder in dit besluit te noemen: „houders van schooningsinrichtingen", voorzoover betreft die tarwe, van welke door een tarweteler, voor wien het verbod van het voorhanden of in voorraad hebben van die tarwe niet geldt, het schoonen aan hem is opgedragen;

d. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij een der Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties en is ingedeeld in de groep van handelaren in zaaitarwe, verder in dit besluit te noemen: „handelaren in zaaitarwe", voorzoover betreft die zaaitarwe, welke hem is geleverd door eenigen anderen georganiseerde, voor wien het verbod van het verhandelen en vervreemden van zaaitarwe niet geldt;

e. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale en is ingedeeld in de groep van tarwehandelaren, verder in dit besluit te noemen: „tarwehandelaren", voorzoover betreft de in Nederland geteelde tarwe, welke hem is geleverd door hetzij een anderen tarwehandelaar, voor wien het verbod van het verhandelen en vervreemden van die tarwe niet geldt, hetzij een der in artikel 4 genoemde Crisis-Organisaties, en die in Nederland ingevoerde tarwe, welke hem is geleverd door hetzij eenigen anderen georganiseerde, voor wien het verbod van het verhandelen en vervreemden van die tarwe niet geldt, hetzij door de in artikel 4, sub *a*, van dit besluit genoemde Crisis-Organisatie;

f. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale en is ingedeeld in de groep van importeurs van broodtarwe, als bedoeld in het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, verder in dit besluit te noemen „importeurs van broodtarwe", uitsluitend voorzoover betreft tarwe, welke in Nederland is ingevoerd voor broodbereidingsdoeleinden overeenkomstig de daarvoor gestelde regelen bij of krachtens het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

g. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale en is ingedeeld in de groep van importeurs van zaaigranen, als bedoeld in het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, verder in dit besluit te noemen „importeurs van zaaigranen", uitsluitend voorzoover betreft tarwe, welke in Nederland is ingevoerd voor zaaidoeleinden overeenkomstig de daarvoor gestelde regelen bij of krachtens het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

h. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale, en is ingedeeld in de groep van importeurs van tarwe, als bedoeld in het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936, verder in dit besluit te noemen „importeurs van tarwe", uitsluitend voorzoover betreft tarwe, welke in Nederland is ingevoerd voor andere dan de onder *f* en *g* van dit artikel genoemde doeleinden overeenkomstig de daarvoor gestelde regelen bij of krachtens het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

j. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting V.I.T.A., voorheen Vereeniging voor Inheemsche Tarwe-Afnemers, gevestigd te 's-Gravenhage, of als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Meelcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage, voorzoover betreft die tarwe, welke is bestemd om te worden verwerkt en ten aanzien waarvan voor hem ingevolge de regelen, bij of krachtens het Crisis-Tarwebesluit 1936 II gesteld, het verbod van verwerking niet geldt;

k. voor anderen dan genoemd onder *a* tot en met *j* van dit artikel voorzoover betreft tarwe, welke zij voor rekening en onder verantwoordelijkheid van een der in dit artikel bedoelde georganiseerden of een der in artikel 4 genoemde Crisis-Organisaties onder zich houden.

6. De verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van het besluit, voorzoover betreft het verhandelen en vervreemden van tarwe geldt met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 7 en 8 en van de zoo noodig door Onzen Minister te stellen regelen niet voor:

a. den tarweteler, mits aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

1°. dat ten aanzien van de door hem te verhandelen en/of te vervreemden tarwe en/of zaaitarwe de verbodsbepaling, vervat in artikel 3 betreffende het voorhanden of in voorraad hebben van tarwe, voor hem niet geldt;

2°. dat het verhandelen en/of vervreemden van tarwe door hem uitsluitend geschiedt aan of door bemiddeling van de Stichting Gewestelijke Tarwe-Organisatie, bij welke hij als georganiseerde is aangesloten en overeenkomstig de regelen, welke door Onzen Minister, zoo noodig, zijn gesteld;

3°. dat het verhandelen en/of vervreemden van zaaitarwe door hem uitsluitend geschiedt aan tarwetelers en/of handelaren in zaaitarwe;

b. den handelaar in zaaitarwe, als bedoeld in artikel 5, onder *d*, mits aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

1°. dat ten aanzien van de door hem te verhandelen en/of te vervreemden zaaitarwe de verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van dit besluit, betreffende het voorhanden of in voorraad hebben van tarwe, voor hem niet geldt;

2°. dat het verhandelen en/of vervreemden van zaaitarwe door hem uitsluitend geschiedt aan tarwetelers en/of andere handelaren in zaaitarwe, echter met dien verstande, dat de door hem overgehouden zaaitarwe ook mag worden verhandeld en/of vervreemd aan een in artikel 4, sub *b*, bedoelde stichting, mits ten genoegen van die stichting wordt aangetoond, dat die zaaitarwe in Nederland is geteeld;

c. den tarwehandelaar, als bedoeld in artikel 5, onder *e*, mits aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

1°. dat ten aanzien van de door hem te verhandelen en/of te vervreemden tarwe de verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van dit besluit, betreffende het voorhanden of in voorraad hebben van tarwe, voor hem niet geldt;

2°. dat het verhandelen en/of vervreemden van tarwe door hem uitsluitend geschiedt aan andere tarwehandelaren en de georganiseerden, bedoeld in artikel 5, onder *j*, van dit besluit, of aan de in artikel 4, sub *a*, genoemde Crisis-Organisatie;

d. den importeur van broodtarwe, als bedoeld in artikel 5, onder *f*, voorzoover het betreft het verhandelen en vervreemden van broodtarwe, mits aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

1°. dat ten aanzien van de door hem te verhandelen en/of te vervreemden broodtarwe de verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van dit besluit, betreffende het voorhanden of in voorraad hebben van broodtarwe voor hem niet geldt;

2°. dat het verhandelen en/of vervreemden van broodtarwe door hem slechts geschiedt aan tarwehandelaren en de georganiseerden, bedoeld in artikel 5, onder *j*, van dit besluit;

e. den importeur van zaaigranen, als bedoeld in artikel 5, onder *g*, voorzoover het betreft het verhandelen en vervreemden van zaaitarwe, mits aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

1°. dat ten aanzien van de door hem te verhandelen en/of te vervreemden zaaitarwe de verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van dit besluit, betreffende het voorhanden of in voorraad hebben van zaaitarwe voor hem niet geldt;

2°. dat het verhandelen en/of vervreemden van zaaitarwe door hem slechts geschiedt aan handelaren in zaaitarwe;

f. den importeur van tarwe, als bedoeld in artikel 5, onder *h*, voorzoover het betreft het verhandelen en vervreemden van andere tarwe dan brood- en zaaitarwe, mits aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

1°. dat ten aanzien van de door hem te verhandelen en/of te vervreemden tarwe de verbodsbepaling, vervat in artikel 3 van dit besluit, betreffende het voorhanden of in voorraad hebben van tarwe voor hem niet geldt;

2°. dat het verhandelen en/of vervreemden van tarwe door hem slechts geschiedt aan tarwehandelaren en de georganiseerden, bedoeld in artikel 5, onder *j*, van het besluit;

g. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale en is ingedeeld in de groep

van tarwe-tusschenpersonen, verder in dit besluit te noemen: „tarwe-tusschenpersonen", voorzoover het betreft die tarwe, welke door hem voor rekening van derden wordt verhandeld.

7. Iedere georganiseerde, met uitzondering van den tarweteler, is, voorzoover voor hem het verbod van het verhandelen en/of het vervreemden van tarwe niet geldt, verplicht, met inachtneming van nader door Onzen Minister te stellen regelen:

1°. in registers, waarvan het model, voor iedere groep van georganiseerden geldend, door de betreffende Crisis-Organisatie onder goedkeuring van Onzen Minister kan worden vastgesteld, nauwkeurig aan te teekenen:

a. de herkomst en het gewicht van de hoeveelheden tarwe, welke hij onder zijn berusting verkrijgt;

b. alle veranderingen in het gewicht van die hoeveelheden, veroorzaakt door bewerking, welke hij dezelve doet ondergaan, alsmede het gewicht van de hoeveelheden uitschoonsel en andere afvallen bij de bewerking ontstaan;

c. het gewicht en de bestemming van alle hoeveelheden tarwe, welke door hem worden afgeleverd;

d. de hoeveelheden tarwe, welke door hem worden gedenatureerd;

2°. van de registers, in het bepaalde onder 1°. bedoeld, afschriften of uittreksels te verstrekken aan de door Onzen Minister aan te wijzen personen en/of instellingen, alsmede aan de door deze instellingen aan te wijzen personen.

8. Bij elk verhandelen en/of vervreemden van tarwe zijn beide daarbij betrokken partijen verplicht daarvan op te maken eene door die beiden onderteekende verklaring, opgemaakt volgens door Onzen Minister te stellen regelen en deze in te dienen bij eene door dien Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie.

9. 1. In de groep van tarwetelers, in artikel 5 van dit besluit, onder *a*, bedoeld, kan alleen worden ingedeeld die georganiseerde, die aangesloten is bij de Landbouw-Crisis-Organisatie en ten genoegen van de Gewestelijke Tarwe-Organisatie aantoont, tarwe te telen of te zullen telen.

2. In de groep van erkende pakhuishouders, in artikel 5 van dit besluit, onder *b*, bedoeld, kan alleen worden ingedeeld die georganiseerde, die voldoet aan de navolgende vereischten:

a. dat hij beschikt over een of meer voor bewaring van tarwe geschikte, goed geoutilleerde en ingerichte opslagplaatsen, welker ligging, uit geografisch-economisch oogpunt beschouwd, geen bezwaren tegen het daarin opslaan van de door de tarwetelers aan de betreffende Gewestelijke Tarwe-Organisatie geleverde tarwe medebrengt;

b. dat hij gedurende een door Onzen Minister aan te wijzen tijdvak zijn beroep of bedrijf heeft gemaakt van den handel in graan, al of niet gecombineerd met opslag, in de gemeente, of gemeenten, waarin zijn pakhuis of pakhuizen is (zijn) gelegen.

3. In de groep van houders van schooningsinrichtingen, in artikel 5, van dit besluit, onder *c*, genoemd, kan alleen worden ingedeeld die georganiseerde, die de beschikking heeft over één of meer behoorlijk geoutilleerde inrichtingen voor het schoonen van tarwe, welke, indien de betreffende georganiseerde tevens is ingedeeld in de groep van erkende pakhuishouders, voldoende afgescheiden moeten zijn van iedere voor den opslag van inheemsche tarwe aangewezen opslagruimte.

4. In de groep van handelaren in zaaitarwe, in artikel 5 van dit besluit, onder *d*, bedoeld, kan alleen worden ingedeeld die georganiseerde, die zijn beroep of bedrijf maakt van den handel in zaaitarwe.

5. In de groep van tarwehandelaren, in artikel 5 van dit besluit, onder *e*, bedoeld, kan alleen worden ingedeeld die georganiseerde, die zijn beroep of bedrijf maakt hetzij van het koopen van tarwe, andere dan zaaitarwe, om deze voor eigen rekening verder te verhandelen, hetzij om deze in Nederland in zijn bedrijf te verwerken en het verkregen product te verhandelen.

6. In de groep van tarwe-tusschenpersonen, in artikel 6 van dit besluit, onder *g*, bedoeld, kan alleen worden ingedeeld die georganiseerde, die zijn beroep of bedrijf maakt van het voor rekening van derden verhandelen van tarwe en niet is ingedeeld in de groep van tarwehandelaren, als bedoeld in artikel 5, onder *e*, dan wel in de groep van importeurs van broodtarwe, als bedoeld in artikel 5, onder *f*, of in de groep van importeurs van zaaigranen, als bedoeld in artikel 5, onder *g*, of in de groep van importeurs van tarwe, als bedoeld in artikel 5, onder *h*.

7. Onze Minister is bevoegd georganiseerden, ook bij niet voldoening aan de desbetreffende daartoe gestelde vereischten, in te deelen in eenige in dit artikel genoemde groep van georganiseerden.

10. 1. Het vervoeren van alle door of bij bewerking van tarwe verkregen afvallen, alsmede van tarwe, waarvan de kwaliteit niet voldoet aan de door de Stichtingen Gewestelijke Tarwe-Organisaties, elk voor het werkgebied, genoemd in artikel 1 harer Statuten en de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale, te stellen en door Onzen Minister goed te keuren vereischten, is verboden.

2. De verbodsbepaling, in het voorgaande lid vervat, is niet van toepassing op de in dat lid bedoelde tarwe en afvallen van tarwe, welke zijn gedenatureerd.

11. Dit besluit, hetwelk geldt voor het tijdvak,aanvangende met ingang van den dag van zijn in werking treding en eindigende den eersten Januari 1938, kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Tarwebesluit 1936 I" en treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 22 *Juni* 1936.

S. 759.

11 *Juni* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Heffingsbesluit 1933.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën van 19 Februari 1936, n°. 1884, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 19 Februari 1936, n°. 221, Afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Gelet op artikel 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en op de artikelen 3 en 4 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 24 Januari 1936, n°. 605);

Gehoord den Raad van State (advies van 24 Maart 1936, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 27 Mei 1936, n°. 7954, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van 9 Juni 1936, n°. 236, Afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in artikel 3 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 de woorden „ambtenaren of crisisorganisaties" te vervangen door de woorden „natuurlijke of rechtspersonen";

B. in te trekken artikel 4 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

C. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 24 *Juni* 1936.)

S. 760.

20 *Juni* 1936. BESLUIT tot intrekking van de artikelen 19, 20 en 21 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 en het Crisis-Tarwebesluit 1935 II, d.d. 28 Augustus 1935, N°. 51, en tot vaststelling van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 22 Februari 1936, N°. 4103, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 Maart 1936 (*Staatsblad* N°. 747), en het Crisis-Tarwebesluit 1935 II;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 24 Januari 1936, N°. 606);

Gehoord den Raad van State (adviezen van 3 Maart 1936, N°. 22 en 12 Mei 1936, N°. 49);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 Juni 1936, N°. 16524, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. in te trekken, behalve ten aanzien van begane strafbare feiten, de artikelen 19, 20 en 21 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, en het Crisis-Tarwebesluit 1935 II, behoudens het bepaalde onder A van laatstgenoemd besluit;

II. te bepalen als volgt:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 en het Crisis-Denaturatiebesluit 1936 en verstaat voorts onder:

1°. „tarwemeel A", onderscheidenlijk „tarwebloem A": tarwemeel, onderscheidenlijk tarwebloem, waarvan elke hoeveelheid is verkregen door verwerking van een mengsel van tarwe, hetwelk voor ten minste 35 pct. bestaat uit Vitatarwe, welke gelijkmatig door de geheele hoeveelheid van het mengsel is gemengd en welke zonder andere tusschenkomst dan de onder 3°. genoemde Crisis-Organisaties aan den verwerker is geleverd, tenzij Onze Minister ontheffing van laatstbedoelden eisch verleent, in welk geval de bij zoodanige ontheffing te stellen voorwaarden in de plaats van dien eisch treden;

2°. „tarwemeel B", onderscheidenlijk „tarwebloem B": tarwemeel, ander dan tarwemeel A, onderscheidenlijk tarwebloem, andere dan tarwebloem A;

3°. „Vitatarwe": inheemsche tarwe voor de levering van welke de bemiddeling is verleend van de Stichting Gewestelijke-Tarwe-Organisatie, binnen welker werkgebied die tarwe is geteeld, de Stichting Nederlandsche Tarwe-Centrale, en de Stichting V.I.T.A., voorheen Vereeniging voor Inheemsche Tarwe-Afnemers, gevestigd te 's-Gravenhage;

4°. „Centrale": de Stichting Nederlandsche Meelcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage.

2. 1. Het verwerken van tarwe tot tarwemeel, tarwebloem en tot eenig ander product, geheel of gedeeltelijk van tarwe afkomstig, in gezamenlijke hoeveelheden boven een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, is verboden.

2. De verbodsbepaling, vervat in het voorgaande lid, geldt onverminderd het bepaalde in de artikelen 3, 4, 5, 6 en 7 niet:

a. ten aanzien van het verwerken van tarwe tot tarwemeel A en tarwebloem A voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Stichting V.I.T.A. voorheen Vereeniging voor Inheemsche Tarwe-Afnemers, gevestigd te 's-Gravenhage, en tevens bij de Centrale;

b. ten aanzien van het verwerken van tarwe tot tarwemeel B en tarwebloem B of eenig ander product dan tarwemeel A en tarwebloem A, voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale.

3. Als georganiseerde tot de Stichting V.I.T.A., voorheen Vereeniging voor Inheemsche Tarwe-Afnemers, gevestigd te 's-Gravenhage, kan slechts worden toegelaten degene, die zijn beroep of bedrijf maakt van het verwerken van tarwe tot tarwemeel of tarwebloem.

4. Onze Minister is bevoegd personen, ook bij niet voldoening aan het in het vorige lid

gestelde vereischte, als georganiseerde toe te laten.

3. 1. Niet-gedenatureerde tarwe mag door de in artikel 2, lid 2, onder *a* en *b*, bedoelde georganiseerden slechts worden verwerkt tot producten, bestemd voor menschelijke consumptie, dan wel voor export.

2. Van het bepaalde in het voorgaande lid kan in bepaalde gevallen ontheffing worden verleend door de Centrale onder goedkeuring van den Minister.

4. Gedenatureerde tarwe mag door de in artikel 2, lid 2, onder *a* en *b*, bedoelde georganiseerden slechts worden verwerkt tot producten, bestemd voor andere doeleinden dan menschelijke consumptie.

5. Iedere georganiseerde, als bedoeld in artikel 2, lid 2, onder *b*, die tarwe verwerkt tot tarwebloem B of tot tarwemeel B, is verschuldigd aan de Centrale ten behoeve van het Landbouw-Crisisfonds een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per 100 kg. tarwebloem B of tarwemeel B, echter met dien verstande, dat het bedrag ten aanzien van tarwemeel B slechts dan verschuldigd is, indien en voorzoover dat tarwemeel B bestemd is voor den export of voor menschelijke consumptie en niet verkregen is door verwerking van tarwe krachtens en overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, onder *a*.

6. 1. Iedere georganiseerde, als bedoeld in artikel 2, lid 2, sub *b*, is verplicht, telkenmale alvorens over te gaan tot de verwerking van tarwe tot tarwebloem B, van het voornemen daartoe kennis te geven aan de Centrale en met de verwerking niet aan te vangen dan nadat de Centrale hem schriftelijk de ontvangst van deze kennisgeving heeft bevestigd en dan nadat hij aan de Centrale ten behoeve van het Landbouw-Crisisfonds heeft betaald, dan wel ten genoegen van de Centrale zich heeft verplicht te zullen betalen, het in het voorgaande artikel bedoelde bedrag.

2. Onverminderd het bepaalde in het volgende artikel is iedere georganiseerde, als bedoeld in artikel 2, lid 2, sub *b*, verplicht, telkenmale alvorens over te gaan tot de verwerking, op andere wijze dan bedoeld in artikel 7, onder *a*, van tarwe tot tarwemeel B, bestemd voor den export of voor menschelijke consumptie, aan de Centrale ten behoeve van het Landbouw-Crisisfonds te betalen, dan wel ten genoegen van de Centrale zich te verplichten te zullen betalen het in het voorgaande artikel bedoelde bedrag.

7. Verwerking van tarwe tot tarwemeel B mag slechts plaats hebben:

a. voorzoover het betreft het voor rekening van en tot eigen gebruik door tarwetelers, als bedoeld in het Crisis-Tarwebesluit 1936 I, verwerken van niet-gedenatureerde tarwe, welke door die telers zelf is geteeld, en voorzoover dit verwerken geschiedt krachtens en overeenkomstig eene machtiging, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld, en welke machtiging:

1°. aan die tarwetelers wordt uitgereikt door de door dien Minister aan te wijzen Crisis-Organisaties;

2°. voorwaarden kan bevatten terzake van het verwerken van tarwe tot tarwemeel B, alsmede terzake van het verwerken van dat tarwemeel B;

3°. de hoeveelheden te verwerken tarwe, welke door de Crisis-Organisaties, bedoeld onder 1°., overeenkomstig door Onzen Minister te stellen regelen worden bepaald, bevat;

b. voorzoover het betreft het op andere wijze dan bedoeld onder *a* verwerken van niet gedenatureerde tarwe tot tarwemeel B, voor zoover dat verwerken geschiedt krachtens en overeenkomstig een door de Centrale aan die verwerkers verstrekte machtiging, waarin de te verwerken hoeveelheid tarwe wordt vermeld en waaraan door de Centrale voorwaarden kunnen worden verbonden terzake van dit verwerken van tarwe tot tarwemeel B alsmede terzake van het verwerken van dit tarwemeel B;

c. voorzoover het betreft het verwerken van gedenatureerde tarwe, indien onmiddellijk na de vermaling dier tarwe het daardoor verkregen tarwemeel volgens door Onzen Minister te stellen regelen wordt vermengd met of gemengd in een of meer door dien Minister aan te wijzen producten.

8. Het voorhanden en in voorraad hebben, verhandelen en vervreemden van tarwemeel en tarwebloem in gezamenlijke hoeveelheden boven een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, welk aantal verschillend kan zijn voor de verschillende producten, is verboden.

9. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, geldt ten aanzien van tarwemeel A en tarwebloem A niet voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale.

10. 1. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, betreffende het voorhanden en in voorraad hebben, geldt ten aanzien van tarwemeel B, hetwelk is verkregen door verwerking van tarwe krachtens en overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, onder *a*, niet:

a. voor ten hoogste een door of vanwege Onzen Minister onder daarbij te stellen voorwaarden te bepalen tijdsduur voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en hetzelve heeft verkregen door verwerking krachtens en overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 7, onder *a*, van niet gedenatureerde tarwe voor rekening van en tot eigen gebruik door tarwetelers, als bedoeld in het Crisis-Tarwebesluit 1936 I;

b. voor de tarwetelers, als bedoeld onder *a*, voor wien dat tarwemeel, overeenkomstig de regelen, bedoeld in artikel 7, onder *a*, is bereid door een georganiseerde, als bedoeld onder *a* van dit artikel;

c. voor ten hoogste een door Onzen Minister te bepalen tijdsduur voor den georganiseerde, als bedoeld in artikel 16, onder *a*, die hetzelve in opdracht en voor rekening van den onder *b* van dit artikel bedoelden tarweteler in eigen bedrijf verwerkt tot brood.

2. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, betreffende het voorhanden of in voorraad hebben geldt ten aanzien van tarwemeel B, hetwelk is verkregen door verwerking van tarwe krachtens en overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, onder *b*, niet:

a. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en hetzelve heeft verkregen door verwerking van niet gedenatu-

reerde tarwe tot tarwemeel B, krachtens en overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 7, onder *b*;

b. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en hetzelve voorhanden en in voorraad heeft krachtens en overeenkomstig een door de Centrale verstrekte machtiging, van een door Onzen Minister vast te stellen model, tot het verhandelen en vervreemden van dat tarwemeel B, op de voorwaarden in die machtiging gesteld;

c. voor den georganiseerde, als bedoeld in artikel 16, onder *b*, en in artikel 16, onder *d*.

11. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, geldt niet ten aanzien van tarwemeel B, hetwelk is vermengd of gemengd op de wijze, als bedoeld in artikel 7, onder *c*, met dien verstande, dat het verhandelen of vervreemden aan verwerkers slechts mag plaats vinden krachtens en overeenkomstig een door de Centrale verstrekte machtiging, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld.

12. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, betreffende het voorhanden en in voorraad hebben, geldt ten aanzien van tarwebloem B niet voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale:

a. voorzoover die tarwebloem door hem wordt voorhanden of in voorraad gehouden krachtens en overeenkomstig de door die Centrale verstrekte machtiging, bedoeld in artikel 17, en bestemd is om in eigen bedrijf te worden verwerkt;

b. voor zoover die tarwebloem B door hem voorhanden of in voorraad wordt gehouden krachtens en overeenkomstig een door die Centrale verstrekte machtiging van een door Onzen Minister vast te stellen model tot het verhandelen en vervreemden daarvan op de voorwaarden, gesteld in die machtiging.

13. 1. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, betreffende het verhandelen en vervreemden, geldt ten aanzien van tarwebloem B niet voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale, voorzoover die tarwebloem B door hem wordt verhandeld of vervreemd krachtens en overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 12, onder *b*, aan de georganiseerden bij de Centrale, die in het bezit zijn van een machtiging, als bedoeld in artikel 12, onder *a*, tegen overlegging van de laatstbedoelde machtiging en tot ten hoogste de in die machtiging genoemde hoeveelheden.

2. De verbodsbepaling, vervat in artikel 8, betreffende het verhandelen en vervreemden geldt ten aanzien van tarwebloem B niet voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale, voor zoover dat tarwemeel door hem wordt verhandeld of vervreemd krachtens en overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 10, lid 2, onder *b*, aan de georganiseerden, bedoeld in artikel 10, lid 2, onder *c*.

14. Het verwerken van tarwemeel of tarwebloem in hoeveelheden boven een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, welk aantal verschillend kan zijn voor de verschillende producten, is verboden.

15. De verbodsbepaling, vervat in artikel 14, geldt ten aanzien van tarwemeel A en tarwebloem A niet voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale.

16. De verbodsbepaling, vervat in artikel 14, geldt ten aanzien van tarwemeel B niet:

a. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale, voor zoover dat tarwemeel B door hem wordt verwerkt in opdracht en voor rekening van tarwetelers, als bedoeld in het Crisis-Tarwebesluit 1936 I, aan wie dat tarwemeel B toebehoort, krachtens en overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 7, onder *a*;

b. voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale, indien en voor zoover dat tarwemeel B door hem wordt verwerkt krachtens en overeenkomstig de machtiging, bedoeld in artikel 7, onder *b*;

c. indien en voor zoover dat tarwemeel B is vermengd of gemengd op de wijze, als bedoeld in artikel 7, onder *c*, echter met dien verstande, dat het verwerken van zoodanig tarwemeel B tot voerbrood slechts is toegestaan aan hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale, krachtens en overeenkomstig een door de Centrale verstrekte machtiging van een door Onzen Minister vast te stellen model en op de voorwaarden, gesteld in die machtiging;

d. indien en voorzoover dat tarwemeel B wordt verwerkt door hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de Centrale krachtens en overeenkomstig een door de Centrale verstrekte machtiging.

17. 1. De verbodsbepaling, vervat in artikel 14, geldt ten aanzien van tarwebloem B niet voor hem, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale voorzoover het betreft het in eigen bedrijf verwerken van die tarwebloem B, welke door hem is betrokken krachtens en overeenkomstig eene, hem door de Centrale verstrekte machtiging en mits door hem wordt verwerkt ten hoogste de in die machtiging genoemde hoeveelheid tot door dien Minister aan te wijzen producten.

2. De in het voorgaande lid bedoelde hoeveelheid wordt door de Centrale bepaald volgens door dien Minister te stellen regelen, welke regelen mede kunnen betreffen het in eigen bedrijf te verwerken percentage tarwebloem B, welk percentage verschillend kan worden gesteld naar gelang van den aard der bedrijven, in welke de verwerking plaats vindt, dan wel naar den aard der producten, welke daaruit worden bereid.

18. De georganiseerden, bedoeld in dit besluit, zijn verplicht voor het voorhanden of in voorraad hebben, verhandelen of vervreemden alsmede het verwerken van tarwe, het voorhanden of in voorraad hebben, verhandelen of vervreemden van tarwemeel, ander dan tarwemeel B, vermengd of gemengd op de wijze, als bedoeld in artikel 7, onder *c*, en tarwebloem, alsmede het verwerken van tarwemeel, ander dan tarwemeel B, vermengd of gemengd op de wijze, als bedoeld in artikel 7, onder *c*, en tarwebloem:

a. aan te houden een of meer door of vanwege Onzen Minister vast te stellen registers;

b. de onder *a* bedoelde registers op de daarin aangegeven wijze naar waarheid in te vullen en zorgvuldig bij te houden;

c. de onder *a* bedoelde registers gedurende ten minste 3 jaar nadat dezelve zijn volgeschreven, te bewaren;

d. van de onder *a* bedoelde registers afschriften en uittreksels, dan wel inzage te verschaffen aan de door Onzen Minister daartoe aan te wijzen personen en/of instellingen, alsmede aan de door die instellingen aan te wijzen personen.

19. Dit besluit geldt voor het tijdvak, aanvangende met ingang van zijn in werking treding en eindigende met ingang van 1 Januari 1938 en kan worden aangehaald onder den titel van: „Crisis-Tarwebesluit 1936 II";

III. dit besluit in werking te doen treden met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 1 *Juli* 1936.)

S. 761.

23 *Juni* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1936 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 23sten Mei 1936, n°. 14585, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Tuinbouwbesluit 1936 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 16den Mei 1936, n°. 656);

Gehoord den Raad van State (advies van den 2den Juni 1936, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 19 Juni 1936, n°. 16361, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Tuinbouwbesluit 1936 I te wijzigen in dier voege, dat:

I. in artikel 3, lid 5, eerste zin de woorden „groepen van gewassen" worden gelezen: „groepen van gewassen of voor een andere oppervlakte";

II. in artikel 8, lid 4, de punt aan het slot van het bepaalde onder *b* wordt vervangen door een kommapunt en wordt toegevoegd:

„*c.* voor het tijdvak, aanvangende op een door of vanwege Onzen Minister vast te stellen datum en eindigende op 1 Augustus van het jaar van uitgifte der vergunning.";

III. in artikel 13, lid 2, achter de woorden „vroege aardappelen" een komma wordt geplaatst en de komma achter het woord „geoogst" vervalt;

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 23sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1936.)

S. 762.

26 *Juni* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Tongbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 20 Mei 1936, n°. 128611, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Tongbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 16 Mei 1936, n°. 657);

Gehoord den Raad van State (advies van 9 Juni 1936, n°. 44);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 Juni 1936, n°. 16809, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in artikel 4 van het Crisis-Tongbesluit 1935 I het cijfer 1 en het bepaalde in lid 2 te doen vervallen.

B. in artikel 6 van het Crisis-Tongbesluit 1935 I in plaats van „1936" te doen lezen „1937".

C. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 1 Juli 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1936.)

S. 763.

26 *Juni* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 10 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op oesters.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 20 Mei 1936, n°. 13206, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 16 Mei 1936, n°. 664);

Gehoord den Raad van State (advies van 9 Juni 1936, n°. 42);

Gelet op het nader rapport van Onzen voor-

noemden Minister van 24 Juni 1936, n°. 16810, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„oesters": consumptieoesters en zaaioesters;

„kleinhandelaren": zij, die het verhandelen van consumptieoesters in het klein als bedrijf uitoefenen en niet zijn oesterkweeker of oesterverzender;

„oesterverzenders": zij, die het verhandelen in het groot van verpakte consumptieoesters volgens de voorschriften van het Bestuur der Visscherijen op de Zeeuwsche Stroomen in hoofdzaak als bedrijf uitoefenen en de beschikking hebben over een oesterput;

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie.

2. Het kweeken van oesters is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig in de groep „oesterkweekers" zijn toegelaten.

3. Het verhandelen van onverpakte of in open manden of open zakken verpakte oesters, anders dan als kleinhandelaar, is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig in de groep „oesterkweekers" zijn toegelaten.

4. Het verhandelen in *Nederland* van verpakte oesters, anders dan als kleinhandelaar, is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „oesterverzenders".

5. 1. De uitvoer van oesters is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig zijn toegelaten tot de groep „oesterexporteurs".

2. Onverminderd het bepaalde in het vorig lid is de uitvoer van oesters, beneden de maat van 5 cm, slechts toegestaan aan hen, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister af te geven vergunning.

. Onze Minister stelt het model van deze vergunning vast.

6. De vergunning, bedoeld in het tweede lid van artikel 5, wordt aan den aanvrager slechts uitgereikt, indien deze:

a. aan de crisis-organisatie of aan een ambtenaar, als vertegenwoordiger van het Fonds, ten behoeve van dat Fonds heeft betaald een door Onzen Minister te bepalen bedrag, dat verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende tijden des jaars en naar gelang van het land, waarheen de oesters zullen worden uitgevoerd;

b. ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de uitvoer niet nadeelig is voor de Nederlandsche oestercultuur.

7. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Oesterbesluit 1936".

8. Dit besluit treedt in werking op 1 Juli 1936 en is geldig tot 1 Juli 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1936.)

S. 764.

29 *Juni* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I en tot toepassing van de artikelen 9, 12 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933 op consumptiegarnalen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 20 Mei 1936, n°. 13152 I, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933, alsmede op het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 16 Mei 1936, n°. 661);

Gehoord den Raad van State (advies van 9 Juni 1936, n°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juni 1936, n°. 16811, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I;

B. te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„garnalen": consumptiegarnalen;

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„Verkoopkantoor": de Stichting „Verkoopkantoor voor Garnalen", gevestigd te 's-Gravenhage;

„garnalenvisscher": een ieder, die met inachtneming van het in artikel 2 bepaalde als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „garnalenvisschers";

„houder van garnalenpellerijen": iedere houder van een of meer garnalenpellerijen, die met inachtneming van het in artikel 6 bepaalde als georganiseerde is aangesloten bij de crisisorganisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „houders van garnalenpellerijen";

„garnalenhandelaar": een ieder, die met inachtneming van het in artikel 7 bepaalde als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig is toegelaten tot de groep „garnalenhandelaren".

2. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „garnalenvisschers" slechts worden toegelaten degenen, die tusschen 1 Januari 1934 en 1 April 1935 ten minste gedurende een

maand het visschen op garnalen als bedrijf hebben uitgeoefend, of hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

3. 1. Het aanvoeren van garnalen in Nederland door Nederlandsche visschers is slechts toegestaan aan garnalenvisschers en, indien en voorzoover het visschen op en het aanvoeren van garnalen met vaartuigen geschiedt, met vaartuigen, welke in eigendom toebehooren aan of geëxploiteerd worden door garnalenvisschers en ten aanzien waarvan door de Crisis-organisatie een uitvaarcertificaat is verstrekt voor een door of vanwege Onzen Minister te bepalen tijdvak, welk tijdvak verschillend kan zijn naar gelang van den duur, dat met het desbetreffende vaartuig tusschen 1 Januari 1934 en 1 April 1935 het visschen op en het aanvoeren van garnalen is uitgeoefend.

2. Het uitvaarcertificaat, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt slechts verstrekt, nadat de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat het uitvaarcertificaat wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, hetwelk vóór 1 April 1935 hem reeds in eigendom toebehoorde, of door hem geëxploiteerd werd en waarmede het visschen op en het aanvoeren van garnalen tusschen 1 Januari 1934 en 1 April 1935 ten minste gedurende één maand door hem is uitgeoefend, of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig als hiervóór genoemd.

3. De crisis-organisatie verstrekt het uitvaarcertificaat, genoemd in het eerste lid van dit artikel, eveneens ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen, welke niet behooren tot de vaartuigen, genoemd in lid 2 van dit artikel.

4. Voor het verstrekken, alsmede het behouden van het uitvaarcertificaat, genoemd in het eerste lid van dit artikel, kunnen door Ons nadere voorwaarden worden gesteld.

4. 1. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande artikel is het aanvoeren van levende garnalen te *Den Helder* en *IJmuiden* (gemeente *Velsen*) slechts toegestaan met vaartuigen, ten aanzien waarvan door de crisis-organisatie een daartoe strekkende vergunning is uitgereikt voor een door of vanwege Onzen Minister te bepalen tijdvak, welk tijdvak verschillend kan zijn naar gelang van den duur, dat met het desbetreffende vaartuig levende garnalen te *Amsterdam*, *Den Helder en IJmuiden* (gemeente *Velsen*) zijn aangevoerd.

2. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt slechts verstrekt:

a. nadat de aanvrager ten genoege van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de vergunning wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, waarmede hij tusschen 1 Januari 1934 en 1 April 1935 tenminste gedurende één maand levende garnalen te *Amsterdam*, *Den Helder* of *IJmuiden* (gemeente *Velsen*) heeft aangevoerd, of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig, als hiervóór genoemd;

b. indien het vaartuig, ten aanzien waarvan de vergunning wordt aangevraagd, is voorzien van een of meer behoorlijk ingerichte bunnen.

3. De crisis-organisatie verstrekt de vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, eveneens ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen, welke niet behooren tot de vaartuigen, genoemd in lid 2 van dit artikel.

5. 1. De garnalenvisschers zijn verplicht de door hen aangevoerde garnalen af te leveren aan het Verkoopkantoor en daarbij de voorwaarden, vastgesteld door het Verkoopkantoor, in acht te nemen.

2. Het Verkoopkantoor betaalt aan de garnalenvisschers voor door hen overeenkomstig de hun door het Verkoopkantoor gedane bestellingen afgeleverde garnalen tenminste een door Onzen Minister te bepalen prijs uit, welke prijs verschillend kan worden vastgesteld vóor verschillende tijden des jaars, voor verschillende deelen des lands en naar gelang van de bestemming der garnalen.

6. 1. Het uit de eerste hand verhandelen van gepelde garnalen, met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers, is slechts toegestaan aan houders van garnalenpellerijen, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „houders van garnalenpellerijen" slechts worden toegelaten degenen, die in het tijdvak tusschen 1 Januari 1934 en 1 April 1935 garnalen, welke voor hen in loondienst waren gepeld, geregeld hebben verhandeld, met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers, of die hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

3. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht:

a. ongepelde garnalen slechts van het Verkoopkantoor te betrekken en daarbij de voorwaarden, vastgesteld door het Verkoopkantoor, in acht te nemen;

b. voor het pellen van garnalen een pelloon te betalen, dat gelijk is aan of hooger is dan een door Onzen Minister vast te stellen minimumloon, hetwelk verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende deelen des lands;

c. een zoodanige administratie te voeren en aan de crisis-organisatie zoodanige gegevens te verstrekken, als door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld.

7. 1. Het verhandelen van ongepelde garnalen, met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers, is slechts toegestaan aan het Verkoopkantoor en aan garnalenhandelaren, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. Door de crisis-organisatie kunnen, behoudens toelating door Onzen Minister, in de groep „garnalenhandelaren" niet worden toegelaten natuurlijke of rechtspersonen of firma's, die reeds zijn toegelaten tot de groep „garnalenvisschers".

3. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht:

a. ongepelde garnalen slechts van het Ver-

koopkantoor te betrekken en daarbij de voorwaarden, vastgesteld door het Verkoopkantoor, in acht te nemen;

b. een zoodanige administratie te voeren en aan de crisis-organisatie zoodanige gegevens te verstrekken als door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld.

4. Het onder *a* bepaalde van het vorig lid van dit artikel is niet van toepassing, indien de ongepelde garnalen van den houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, worden betrokken.

8. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 7 is het verhandelen van levende garnalen in de provincie *Noord-Holland* slechts toegestaan aan garnalenhandelaren, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. De vergunning, genoemd in het vorig lid van dit artikel, wordt slechts verstrekt, nadat de aanvrager ten genoege van de crisisorganisatie heeft aangetoond, dat hij tusschen 1 Juli 1935 en 1 Juli 1936 tenminste gedurende een maand levende garnalen, welke waren aangevoerd te *Amsterdam*, *Den Helder* of *IJmuiden* (gemeente *Velsen*) in de provincie *Noord-Holland* geregeld heeft verhandeld, met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers.

3. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt eveneens uitgereikt aan door Onzen Minister aan te wijzen garnalenhandelaren, die niet voldoen aan het bepaalde in het tweede lid van dit artikel.

4. Het bepaalde in het eerste lid van dit artikel is niet van toepassing ten aanzien van het verkoopen van levende garnalen in het klein aan verbruikers.

9. De uitvoer van garnalen is voor het tijdvak, aanvangende met den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende óp een door Ons te bepalen tijdstip, slechts toegestaan aan een door Onzen Minister daartoe als monopoliehoudster aan te wijzen crisisorganisatie.

10. Onze Minister stelt het model van het uitvaarcertificaat, genoemd in artikel 3, lid 1, alsmede het model der vergunningen, genoemd in artikel 4, lid 1, artikel 6, lid 1, artikel 7, lid 1, en artikel 8, lid 1, vast.

11. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Consumptie-Garnalenbesluit 1936".

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 Juli 1937.

12. Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden naar den Raad van State.

Het Loo, den 29sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 1 *Juli* 1936.)

S. 847.

25 *Maart* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 19 Februari 1920, *Staatsblad* 83, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1933, *Staatsblad* 93, tot uitvoering van artikel 19 der Gezondheidswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Januari 1936, n°. 22 H/Dossier 36, afdeeling Volksgezondheid;

Gezien de Gezondheidswet 1919, *Staatsblad* 784;

Den Raad van State gehoord, advies van 25 Februari 1936, n°. 24;

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 19 Maart 1936, n°. 414 H/Dossier 36, Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

In Ons besluit van 19 Februari 1920, *Staatsblad* 83, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 13 Maart 1933, *Staatsblad* 93, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Art. I. Voor „Algemeene bepaling" wordt gelezen: „Algemeene bepalingen".

II. Na artikel 1 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende als volgt:

Art. 1*a*. De Directeur-Generaal neemt bij de vervulling van de taak, hem bij dit of bij eenig ander besluit opgedragen, in acht de aanwijzingen en beslissingen van Onzen Minister.

Nieuwe aangelegenheden van principiëelen aard of die een meer algemeen karakter dragen, behandelt hij niet zonder voorafgaand overleg met Onzen Minister.

Slotbepaling.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 25sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 3 *April* 1936.)

S. 848.

8 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 2den Juni 1934, *Staatsblad* n°. 301, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 2 en 48 der Wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, *Staatsblad* 1933, n°. 598.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 Maart 1936, n°. 675, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien de artikelen 2 en 48 der Wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, *Staatsblad* 1933, n°. 598;

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, n°. 30);

Gelet op het nader rapport van Onzen voor

noemden Minister van 4 April 1936, nº. 1010, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van den 2den Juni 1934, *Staatsblad* nº. 301, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 2 en 48 der Wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, *Staatsblad* 1933, nº. 598, en te bepalen als volgt:

Art. I. Het bepaalde onder artikel 1, 10, van Ons vorengenoemd besluit van 2 Juni 1934, *Staatsblad* nº. 301, vervalt.

Art. II. Het bepaalde onder artikel 1, 11, van Ons vorengenoemd besluit van 2 Juni 1934, *Staatsblad* nº. 301, wordt gelezen als volgt:

11. Aagtekerke, Aardenburg, St. Annaland, Arnemuiden, Axel, Baarland, Biervliet, Biggekerke, Borsselen, Boschkapelle, Breskens, Brouwershaven, Bruinisse, Burgh, Cadzand, Clinge, Colijnsplaat, Domburg, Dreischor, Driewegen, Duivendijke, Eede, Elkerzee, Ellemeet, Ellewoutsdijk, Goes, Graauw en Langendam, 's-Gravenpolder, Grijpskerk, Groede, Haamstede, 's-Heer Abtskerke, 's Heer-Arendskerke, 's-Heerenhoek, Heinkenszand, Hengstdijk, Hoedekenskerke, Hoek, Hontenisse, Hoofdplaat, Hulst, IJzendijke, St. Jansteen, Kapelle, Kats, Kattendijke, Kerkwerve, Kloetinge, Koewacht, Kortgene, Koudekerke, Krabbendijke, Kruiningen, St. Kruis, St. Laurens, St. Maartensdijk, Meliskerke, Middelburg, Neuzen (Ter), Nieuw- en St. Joosland, Nieuwerkerk, Nieuwvliet, Nisse, Noordgouwe, Noordwelle, Oostburg, O. en W. Souburg, Oosterland, Oostkapelle, Ossenisse, Oudelande, Oud-Vossemeer, Ouwerkerk, Overslag, Overzande, Philippine, St. Philipsland, Poortvliet Renesse, Retranchement, Rilland Bath, Ritthem, Sas van Gent, Scherpenisse, Schoondijke, Schore, Serooskerke (S.), Serooskerke (W.), Sluis, Stavenisse, Stoppeldijk, Tholen, Veere, Vlissingen, Vrouwenpolder, Waarde, Waterlandkerkje, Wemeldinge, Westdorpe, Westkapelle, Wissekerke, Wolphaartsdijk, Yerseke, Zaamslag, Zierikzee, Zonnemaire, Zoutelande, Zuiddorpe, Zuidzande.

Art. III. Het bepaalde in de 9de alinea onder 3 van Ons vorengenoemd besluit van 2 Juni 1934, *Staatsblad* nº. 301, vervalt.

Art. IV. De bij den Raad van Arbeid te Goes ingeschreven verzekerden krachtens de Invaliditeitswet, de Ouderdomswet 1919 en de Ziektewet, zoomede de werkgevers, ingeschreven bij dien Raad krachtens de Invaliditeitswet de Ongevallenwet 1921, de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 en de Ziektewet, worden met ingang van 1 Mei 1936 overgeschreven in de registers van den Raad van Arbeid te Middelburg.

Art. V. 1. Behoudens het bepaalde in het volgende artikel gaan alle ambtenaren, werkzaam bij den Raad van Arbeid te Goes op 30 April 1936, met ingang van 1 Mei 1936 over naar den Raad van Arbeid te Middelburg.

2. Bij een eventueele reorganisatie van den dienst van den Raad van Arbeid te Middelburg zullen ambtenaren, die ingevolge de bepalingen van dit besluit in dienst van dien Raad zijn geplaatst, aan die plaatsing geen bijzondere rechten kunnen ontleenen. Evenmin kunnen ambtenaren, die vóór 1 Mei 1936 reeds aan den Raad van Arbeid te Middelburg werkzaam waren, hieraan bijzondere rechten ontleenen.

Art. VI. 1. Indien aan ambtenaren wegens overbodigheid hunner diensten ten gevolge van de reorganisatie in verband met de gebiedswijziging, in dit besluit geregeld, hetzij vóór, hetzij met ingang van 1 Mei 1936, of een lateren datum ontslag wordt verleend, gelden te hunnen aanzien de volgende bepalingen.

2. Bij het verleenen van ontslag als bedoeld in lid 1, worden in acht genomen de ten opzichte van Rijksambtenaren geldende regelen omtrent afvloeiing van overcompleet personeel, tenzij de belangen van den dienst een afwijking van die regelen noodig maken. Hierbij wordt het vereenigd ambtenarencorps van den Raden van Arbeid te Goes en Middelburg als een geheel beschouwd.

3. De ambtenaren aan wie ontslag uit hunne betrekking als bedoeld in het eerste lid, wordt verleend, ontvangen, behoudens het bepaalde ten opzichte van tijdelijke ambtenaren in het volgende lid, uitbetaling van de gelden, waarop zij tot op het tijdstip, waarop dat ontslag ingaat, ter zake van de vervulling hunner betrekking recht hebben, onder aftrek van hetgeen zij aan den Raad van Arbeid verschuldigd mochten zijn wegens vooruitbetaalde wedde, wegens voorschot, wegens het genot van vrije woning al of niet met vuur en (of) licht, wegens aangebrachte schade en wegens het door den Raad betaalde of te betalen bedrag terzake van eene op hen rustende verplichting tot onderhoud van derden.

4. Bij het verleenen van ontslag, als bedoeld in lid 1, worden ten opzichte van tijdelijke ambtenaren in acht genomen de bepalingen van Ons besluit van 12 Juni 1931, *Staatsblad* nº. 248, tot vaststelling van het Algemeene Rijksambtenarenreglement.

Art. VII. 1. Aan ambtenaren in vasten dienst, die verkeeren in het geval, bedoeld in artikel VI, wordt met ingang van den dag, waarop hun ontslag ingaat, een wachtgeld toegekend, voorzoover zij daarop — indien zij Rijksambtenaren waren — volgens Ons besluit van 3 Augustus 1922, *Staatsblad* nº. 479, zooals dat thans is gewijzigd, aanspraak zouden hebben.

2. Op de wachtgelden, in het eerste lid bedoeld, vinden de bepalingen van Ons besluit van 3 Augustus 1922, *Staatsblad* nº. 479, zooals dat thans is gewijzigd, met uitzondering van artikel 12, eerste lid, overeenkomstige toepassing, met dien verstande:

a. dat de ter uitvoering van die bepalingen te nemen beslissingen worden genomen door den Raad van Arbeid te Middelburg;

b. dat de besluiten tot toekenning van wachtgelden, bedoeld in dit lid, de goedkeuring behoeven van het bestuur der Rijksverzekeringsbank;

c. dat alle verplichtingen, welke op wachtgeld gestelde ambtenaren blijkens die bepalingen jegens den „betrokken Minister" moeten in acht nemen, door hen jegens den Raad van Arbeid te Middelburg moeten worden vervuld.

Art. VIII. Alle bezittingen, vorderingen en lasten van den Raad van Arbeid te Goes gaan op 1 Mei 1936 over op den Raad van Arbeid te Middelburg.

Art. IX. 1. De zaken, welke op 30 April 1936, bij den Raad van Arbeid te Goes in behandeling, doch nog niet afgedaan zijn, worden

door den Voorzitter van dien Raad overgebracht naar den Raad van Arbeid te Middelburg.

2. Beslissingen, alsmede handelingen van den Raad van Arbeid te Goes, met betrekking tot de uitvoering der verzekeringswetten, blijven binnen de daarbij gestelde grenzen van kracht.

Art. X. De tot het archief van den Raad van Arbeid te Goes behoorende bescheiden worden overgenomen door den Raad van Arbeid te Middelburg.

Art. XI. 1. De uitvoering van de begrooting van den Raad van Arbeid te Goes voor het dienstjaar 1936 gaat op 1 Mei 1936 over op den Raad van Arbeid te Middelburg.

2. De Raad van Arbeid te Goes draagt op 30 April 1936 aan den Raad van Arbeid te Middelburg over alle onder zijn berusting zijnde gelden en waarden, vergezeld van de boeken en bescheiden, welke op zijn geldelijk beheer betrekking hebben.

3. Voor de toepassing van de artikelen 60, 61, 63 en 64 der wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, *Staatsblad* 1933, nº. 598, met betrekking tot de verantwoording van de inkomsten en uitgaven van den Raad van Arbeid te Goes, het dienstjaar 1936 betreffende, treden te rekenen van 1 Mei 1936 de Raad van Arbeid te Middelburg, de Voorzitter en de leden van dien Raad in de plaats; evenwel blijft de bij artikel 63 geregelde aansprakelijkheid voor onrechtmatig gedane uitgaven betreffende het tijdvak 1 Januari 1936 tot en met 30 April 1936 rusten mede op hen, die vóór de afkondiging van dit besluit voorzitter en leden van den Raad van Arbeid te Goes waren, met dien verstande, dat zij aansprakelijk zijn jegens den Raad van Arbeid te Middelburg. Evenzoo behouden zij het recht van beroep, toegekend in artikel 64.

Art. XII. Alle geschillen, welke terzake van de uitvoering van dit besluit mochten ontstaan, worden aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank voorgelegd.

Art. XIII. De artikelen I tot en met III van dit besluit treden in werking met ingang van 1 Mei 1936, de overige artikelen met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin dit besluit is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 21 *April* 1936).

S. 849.

9 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het „Tariefbesluit V.O.V." zooals dat gewijzigd werd bij Koninklijk besluit van 8 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 5).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 December 1935, nº. 2920, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 5, 10, 18, eerste en tweede lid, 20, tweede lid, 21, vierde lid, 22, tweede lid der Ouderdomswet 1919, en artikel XX van de wet van 19 Mei 1922 (*Staatsblad* nº. 352);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Januari 1936, nº. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 6 April 1936, nº. 951, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan te wijzigen het „Tariefbesluit V.O.V." (Ons besluit van 17 April 1923, *Staatsblad* nº. 146), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 8 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 5) en te bepalen als volgt:

ARTIKEL I.

In de artikelen 5, 6, 8 en 9 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. worden de woorden: „Onzen Minister" vervangen door de woorden: „het bestuur der Bank".

ARTIKEL II.

In de laatste zinsnede van artikel 10 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. worden de woorden: „Onzen Minister" vervangen door de woorden: „het bestuur der Bank".

ARTIKEL III.

De punt, geplaatst aan het slot van artikel 11 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V., wordt vervangen door een komma en aan dat artikel worden toegevoegd de woorden: „waarin alle vorderingen op en schulden van den agent ter zake van de premie-inning worden geboekt en waarvan het model wordt vastgesteld door het bestuur der Bank.".

ARTIKEL IV.

De artikelen 12 en 13 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. vervallen.

ARTIKEL V.

Artikel 19 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. wordt als volgt gelezen: „Op door den Raad van Arbeid te bepalen tijdstippen vult de agent een verantwoordingsstaat (afrekeningsstaat) in, welke hem door den Raad van Arbeid, na te zijn voorzien van aldaar bekende gegevens, wordt toegezonden. De wijze waarop uit deze staten de verantwoording van den Raad van Arbeid aan de Bank geschiedt en de modellen van de verantwoordingsstaten worden door het bestuur der Bank vastgesteld.".

ARTIKEL VI.

Artikel 23 van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. wordt als volgt gewijzigd:

In de eerste zinsnede vervallen de woorden: „in een nota, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld." en wordt achter het woord: „gedaan" een punt geplaatst.

De tweede en derde zinsnede vervallen.

ARTIKEL VII.

Hoofdstuk IX (artt. 55—67) van Ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V.O.V. en de bijlagen waarnaar in de artikelen van dat hoofdstuk verwezen wordt, vervallen en worden vervangen door een nieuw hoofdstuk en bijbehoorende nieuwe bijlagen, luidende als volgt:

„HOOFDSTUK IX.

Van de berekening der premie en der rente voor de ouderdomsverzekering, de verzekering van uitkeering bij overlijden en het beding van premierestitutie.

Art. 55. 1. De in dit hoofdstuk voorkomende symbolen hebben de beteekenis, welke in het vierde lid van dit artikel bij elk hunner is aangegeven.

2. Het cijfer 1 links boven aan een symbool beduidt, dat dit op de renteverzekering betrekking heeft, het cijfer 2, dat het de wederverzekering der bruto-premie, het cijfer 3, dat het de verzekering van de vaste uitkeering bij overlijden betreft.

3. De aanduiding *A*, *B*, *C*, *F* of *G*, tusschen haken achter een symbool geplaatst, beteekent, dat de berekening van de waarde van dit symbool berust, onderscheidenlijk:

A op een der sterftetafels, aan dit besluit toegevoegd als bijlagen I en II;

B op een der sterftetafels, aan dit besluit toegevoegd als bijlagen III en IV;

C op de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage V;

F op een der sterftetafels, aan dit besluit toegevoegd als bijlagen VII en VIII;

G op de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage IX.

4. *I. Algemeene symbolen.*

x_1 is de leeftijd van een verzekerde bij afsluiting der verzekering.

x_2 is de leeftijd van een verzekerde bij staking der premiebetaling.

x_3 is de leeftijd van een verzekerde bij herstel der verzekering.

x is de leeftijd van een verzekerde op een nader te omschrijven tijdstip.

ξ is de leeftijd, waarop de rente ingaat.

$t_{1,2} = x_2 - x_1$
$t_{1,3} = x_3 - x_1$
$t_1 = x - x_1$
$n_1 = \xi - x_1$
$n_2 = \xi - x_2$
$n_3 = \xi - x_3$
$n = \xi - x$

r_1 is het bedrag der verzekerde jaarrente op den leeftijd x_1.

r_2 is het bedrag der premievrije jaarrente op den leeftijd x_2.

r is het bedrag der verzekerde jaarrente op den leeftijd x.

u_1 is het bedrag der vaste uitkeering bij overlijden, op den leeftijd x_1.

u_2 is het bedrag der premievrije uitkeering bij overlijden, op den leeftijd x_2.

II. *Bijzondere symbolen.*

a. Bruto-premiën, waarvan bij de berekening gebruik wordt gemaakt.[1]

b. Netto-reserve per eenheid van verzekerde rente, onderscheidenlijk van verzekerde uitkeering:

voor verzekeringsvorm 1 ${}^{1}_{t_1}V_x$ (*A*, *B* of *F*)
„ „ 2 ${}^{2}_{t_1}V_x$ (*B* of *F*)
„ „ 3 ${}^{3}_{t_1}V_x$ (*C* of *G*)

[1] Zie tabel hiernaast, bovenaan.

Verzekeringsvorm. N°.	Omschrijving.	Bruto-jaarpremie betaalbaar in gelijke wekelijksche termijnen bij vooruitbetaling.	Bruto-jaarpremie bij vooruitbetaling (0,86-maal de waarde uit de vorige kolom).
	1	2	3
1	Verzekering van 1 gulden jaarrente met tijdelijke wederverzekering van betaalde bruto-jaarpremiën, bedoeld in kolom 3, op één jaarpremie na . . .	$P'_x(52)$ (*B* of *F*)	P'_x (*B* of *F*)
2	Verzekering van 1 gulden jaarrente	${}^{1}P'_x(52)$ (*A*, *B* of *F*)	${}^{1}P'_x$ (*A*, *B* of *F*)
3	Tijdelijke wederverzekering der betaalde bruto-jaarpremiën $P'x$, bedoeld in kolom 3, op één jaarpremie na	—	${}^{2}P'_x = P'_x - {}^{1}P_x$ (*B* of *F*)
	Levenslange verzekering van een uitkeering bij overlijden, groot 1 gulden	${}^{3}P'_x(52)$ (*C* of *G*)	${}^{3}P'_x$ (*C* of *G*)

c. Nog niet geamortiseerde eerste onkosten per eenheid van verzekerde rente

${}_{t_1}a_x$ (*A*, *B* of *F*)

d. $r_1\left\{(1+\beta)\cdot {}^{1}_{t_1}V_x - {}_{t_1}a_x\right\} + u_1 \cdot {}^{3}_{t_1}V_x = {}_{t_1}W_x$

$r_1\left\{(1+\beta)\cdot {}^{1}_{t_1}V_x + {}^{2}_{t_1}V_x - {}_{t_1}a_x\right\} + u_1 \cdot {}^{3}_{t_1}V_x = {}^{c}_{t_1}W_x$

β is gelijk aan 0,03, indien de grootheid ${}^{1}_{t_1}V_x$ berust op een der grondslagen *A* of *B*,

β is gelijk aan 0,02, indien de grootheid ${}^{1}_{t_1}V_x$ berust op den grondslag *F*.

e. Bruto-koopsom voor een premievrije renteverzekering, ingaande op leeftijd ξ en voortkomende uit een geëindigde verzekering, per eenheid van premievrije rente:

$$n|\ddot{a}'_x = 1{,}04 \cdot n|\ddot{a}_x + 0{,}02 \cdot |n\ddot{a}_x \quad (F)$$

waarbij

$|n\ddot{a}_x$ is de waarde eener onmiddellijk ingaande, in weektermijnen betaalbare, tijdelijke lijfrente, groot 1 per jaar, gedurende n jaar en

$n|\ddot{a}_x$ is de waarde van een n jaar uitgestelde, in weektermijnen betaalbare lijfrente, groot 1 per jaar.

f. Bruto-koopsom voor een premievrije renteverzekering, ingaande op leeftijd ξ, als hulpgrootheid bij wijziging eener verzekering

$$n|\ddot{a}''_x = 1{,}02 \cdot |\ddot{a}_x + 0{,}01 \cdot |n\ddot{a}_x \quad (F)$$

g. Koopsom voor een tijdelijke verzekering van uitkeering bij overlijden ten bedrage van de eenheid, eindigende op den leeftijd ξ : $|_n\overline{A}_x$.

5. In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

tarief *a*: de verzekering van een rente, ingaande bij het bereiken van een vooruit vast te stellen leeftijd, tusschen 55 en 65 jaar, de beide genoemde leeftijden inbegrepen, benevens de verzekering van een uitkeering bij overlijden ten bedrage van f 100 of zooveel minder als reeds krachtens de Ouderdomswet 1919 verzekerd was;

tarief *b*: de verzekering van een rente en van een uitkeering bij overlijden, als bij tarief *a* omschreven, met het beding van een uitkeering bij overlijden vóór het bereiken van den leeftijd, waarop de rente zou ingaan, ten bedrage van alle betaalde jaarpremiën op één jaarpremie na. Onder jaarpremie wordt hierbij verstaan $r \times P'_x$.

Art. 56. Leeftijden kleiner dan ξ-5 jaren worden naar boven afgerond in maanden; leeftijden grooter dan ξ-5 jaren worden naar boven afgerond in weken.

Voor zoover grootheden alleen voor leeftijden, bestaande uit een geheel aantal volle jaren, gegeven zijn en bepaling van die grootheden voor tusschengelegen leeftijden noodig is, geschiedt deze door rechtlijnige interpolatie.

Een geïnterpoleerd getal moet evenveel decimalen bevatten als dat van de beide getallen, waartusschen wordt geïnterpoleerd, dat het kleinste aantal decimalen bevat.

Interpolatie gaat steeds vooraf aan de vermenigvuldiging met coëfficiënten.

Bij de bepaling van een verschuldigde premie wordt deze in centen naar boven afgerond. Bij de bepaling van rentebedragen en uitkeeringen bij overlijden worden deze in centen afgerond tot het naastbijliggend geheele aantal centen.

Art. 57. De premie voor een verzekering, als bedoeld in art. 3, 1e lid, sub *a*, van dit besluit (renteverzekering), bedraagt per week per 1 gulden verzekerde weekrente ${}^1P'_x(52)$ (*F*). De waarde van deze grootheid voor verschillende waarden van x is aangegeven in bijlage X van dit besluit.

De premie voor een verzekering, als bedoeld in art. 3, 1e lid, sub *a*, van dit besluit, vermeerderd met die voor een verzekering, als bedoeld in art. 3, 1e lid, sub *c*, van dit besluit (renteverzekering met tijdelijke wederverzekering van premiën bij overlijden), bedraagt per week 1 gulden verzekerde weekrente $P'_x(52)$ (*F*). De waarde van deze grootheid voor verschillende waarden van x is aangegeven in bijlage XI van dit besluit.

De premie voor een verzekering, als bedoeld in art. 3, 1e lid, sub *b*, van dit besluit (levenslange verzekering van uitkeering bij overlijden), bedraagt per week per 100 gulden uitkeering $\frac{100}{52{,}18} \times {}^sP'x(52)$ (*G*). De waarde van deze grootheid voor verschillende waarden van x is aangegeven in bijlage XII van dit besluit.

Premiën voor leeftijden, hooger dan die, welke in de genoemde bijlagen voorkomen, worden op verzoek van den Raad van Arbeid door het bestuur der Bank aan den Raad opgegeven.

Art. 58. Wordt, overeenkomstig het in artikel 15 bepaalde, de premie per maand, kwartaal, halfjaar of jaar bij vooruitbetaling voldaan, dan wordt de maand-, kwartaal-, halfjaar- of jaarpremie gevonden door de weekpremie te vermenigvuldigen met onderscheidenlijk 4.35, 13.04, 26.09 en 52.18.

Bij premiebetaling in grootere termijnen dan één week worden de navolgende disconto's toegestaan:

bij betaling van maandpremie 9 %;
bij betaling van kwartaalpremie 12 %;
bij betaling van halfjaarpremie 13 %;
bij betaling van jaarpremie 14 %.

Ingeval van overlijden vóór het eind van een tijdvak, waarover premie werd betaald, wordt de premie over het aantal volle weken na het overlijden gerestitueerd. Het bedrag dezer restitutie wordt berekend in evenredigheid tot de betaalde termijnpremie.

Art. 59. De premiebetaling kan bij den aanvang der verzekering en de verdere premiebetaling kan te allen tijde worden afgekocht door betaling van een groot bedrag, groot $0{,}87 \times \times 52{,}18 \times \mathrm{P} \,.\, |_n\mathfrak{a}_x$ waarbij P voorstelt de premie per week, welke voor de verzekering verschuldigd is of zou zijn en x de leeftijd op het tijdstip, waarop de premiebetaling voor het eerst achterwege blijft. De grootheid $|_n\mathfrak{a}_x$ berust op den grondslag *F*.

Art. 59*a*. De afkoopsom van alle verzekeringen wordt verhoogd met rente à 4 % 's jaars over den tijd, liggende tusschen het tijdstip waarop de premiebetaling voor het eerst achterwege blijft, en het tijdstip van betaling der afkoopsom. Indien de betaling tien weken na het eerstgenoemde tijdstip nog niet heeft plaats gehad, wordt de afkoopsom opnieuw berekend voor een later tijdstip. Tot aan dit latere tijdstip behoort dan premie te worden betaald.

De rechten, voortvloeiende uit een verzekering, waarvan de premiebetaling is afgekocht, zijn dezelfde als die, voortvloeiende uit een overigens aan de eerste gelijke verzekering, waarop voortdurend weekpremie werd betaald.

Bij afkoop der premiebetaling dient steeds mede te worden afgekocht de premiebetaling op de verzekering voor de uitkeering bij overlijden ingevolge art. 12 der Ouderdomswet of — zoo deze verzekering deel uitmaakt van de verzekering gesloten krachtens art. 24 der Ouderdomswet — de premiebetaling op de verzekering krachtens art. 24.

Art. 59*b*. De premiebetaling kan op den in het vorige artikel aangegeven voet gedeeltelijk worden afgekocht, met dien verstande, dat het buiten den afkoop blijvende deel der premie tenminste gelijk is aan de premie voor de verzekering van een rente van 3 gulden per week, ingaande op den leeftijd ξ, gesloten op het tijdstip, waarop ook de werkelijke verzekering gesloten werd.

Art. 60. De verzekerde, door of voor wien de premiebetaling voor een of meer verzekeringen op grond van artikel 20 of artikel 21 der Ouderdomswet 1919 is geëindigd, ontleent aan die verzekeringen onder de hierna te noemen voorwaarden de daarbij aangegeven rechten.

I. Verzekering volgens tarief a:

a. Indien de som der grootheden $t_{1;2}W_{x_2}$ voor de verzekeringen, waarvan het premiebetaling gelijktijdig geëindigd werd, minder bedraagt dan f 30.— wordt aan den verzekerde uitgekeerd

een bedrag, gelijk aan twee derden van de som der grootheden $_{t_1,_2}W_{x_2}$.

b. Indien de som der grootheden $_{t_1,_2}W_{x_2}$ voor de verzekeringen, waarvan de premiebetaling gelijktijdig geëindigd werd, f 30,— of meer bedraagt, heeft de verzekerde uit elk dier verzekeringen recht op een premievrije rente bij het bereiken van den leeftijd, waarop het recht op rente bij ongewijzigde premiebetaling zou ingaan, ten bedrage van

$$r_2 = {}_{t_1,_2}W_{x_2} : {}_{n_2|}\ddot{a}'_{x_2} \text{ per jaar.}$$

II. Verzekering volgens tarief b:

a. Indien de som der grootheden $_{t_1,_2}{}^cW_{x_2}$ voor de verzekeringen, waarvan de premiebetaling gelijktijdig geëindigd werd, minder bedraagt dan f 30,—, wordt aan den verzekerde uitgekeerd een bedrag, gelijk aan twee derden van de som der grootheden $_{t_1,_2}{}^cW_{x_2}$.

b. Indien de som der grootheden $_{t_1,_2}{}^cW_{x_2}$ voor de verzekeringen, waarvan de premiebetaling gelijktijdig geëindigd werd, f 30,— of meer bedraagt, heeft de verzekerde uit elk dier verzekeringen recht op:

1°. een premievrije uitkeering bij overlijden vóór het bereiken van den leeftijd, waarop het recht op rente bij ongewijzigde premiebetaling zou ingaan, ten bedrage van

$U_2 = (_{t_1,_2} - 1)\ P'_{x_1} \cdot r_1$ of, zoo dit kleiner mocht zijn, van $U'_2 = {}_{t_1,_2}{}^cW_{x_2} : 1{,}1 \cdot {}_{|n_2}\bar{A}_{x_2}$;

2°. een premievrije rente bij het bereiken van den leeftijd, waarop het recht op rente bij ongewijzigde premiebetaling zou ingaan, ten drage van

$$r_2 = \{ {}_{t_1,_2}{}^cW_{x_2} - 1{,}1\ (_{t_1,_2} - 1)\ P'_{x_1} \cdot r_1 \cdot {}_{|n_2}\bar{A}_{x_2} \} : {}_{n_2|}\ddot{a}'_{x_2}$$

Negatieve waarden van r_2 worden door 0 vervangen.

Art. 61. De in artikel 22 der Ouderdomswet 1919 bedoelde inkoopsom bij herstel eener verzekering wordt voor verschillende gevallen hieronder aangegeven.

I. Verzekering volgens tarief a.

De inkoopsom bedraagt

$${}_{t_1,_3}W_{x_3} - r_2 \cdot {}_{n_3|}\ddot{a}'_{x_3}$$

II. Verzekering volgens tarief b.

De inkoopsom bedraagt

$${}_{t_1,_3}{}^cW_{x_3} - 1{,}1 \cdot U_2 \cdot {}_{|n_2}\bar{A}_{x_3} - r_2 \cdot {}_{n_3|}\ddot{a}'_{x_3}$$

Te rekenen van den dag, met ingang waarvan het herstel der verzekering plaats had, is de premie verschuldigd, welke voor de oorspronkelijke verzekering verschuldigd zou zijn, voor zoover betreft de renteverzekering op den grondslag, onder *F*, voor zoover betreft de levenslange verzekering van uitkeering bij overlijden, op den grondslag, onder *G* in het derde lid van artikel 55 aangegeven.

Indien op de inning van de inkoopsom onkosten vallen, wordt de inkoopsom met het bedrag dezer onkosten verhoogd.

Indien de grootheid $_{t_1,_2}W_{x_2}$ onderscheidenlijk $_{t_1,_2}{}^cW_{x_2}$ negatief was, wordt herstel der verzekering geweigerd.

Art. 62. Bij verlaging van het verzekerd rentebedrag r_2 tot het bedrag r gelden de volgende regelen.

I. Verzekering volgens tarief a.

a. Indien de grootheid $_{t_1}W_x$ negatief is, bedraagt de premie zooveel als voor een nieuwe verzekering van r gulden jaarrente en voor een uitkeering bij overlijden groot u_1, op het tijdstip van de verlaging gesloten, verschuldigd zou zijn.

b. Indien de grootheid $_{t_1}W_x$ positief is, geschiedt de verlaging aldus, dat de bestaande verzekering wordt vervangen door een premievrije verzekering voor een rentebedrag ρ en tegelijkertijd een nieuwe verzekering wordt gesloten voor een rentebedrag $r - \rho$ en voor een uitkeering bij overlijden groot u_1.

De grootheid ρ wordt berekend volgens de formule

$$\rho = {}_{t_1}W_x : {}_{n|}\ddot{a}''_x$$

II. Verzekering volgens tarief b.

a. Indien de grootheid $_{t_1}{}^cW_x$ negatief is, bedraagt de premie zooveel als voor een nieuwe verzekering van r gulden jaarrente met tijdelijke wederverzekering van premiën bij overlijden en voor een uitkeering bij overlijden groot u_1, op het tijdstip van verlaging gesloten, verschuldigd zou zijn.

b. Indien de grootheid $_{t_1}{}^cW_x$ positief is, geschiedt de verlaging aldus, dat de bestaande verzekering wordt vervangen door een premievrije tijdelijke verzekering voor een uitkeering bij overlijden ten bedrage van U en een premievrije verzekering voor een rentebedrag ρ en dat tegelijkertijd een nieuwe verzekering met tijdelijke wederverzekering van premiën bij overlijden wordt gesloten voor een rentebedrag $r - \rho$ en voor een uitkeering bij overlijden groot u_1.

De grootheid U wordt berekend volgens de formule

$$U = t_1 \cdot P'_{x_1} \cdot r_1$$

De uitkeering van het bedrag U geschiedt bij overlijden vóór het bereiken van den leeftijd ξ.

De grootheid ρ wordt berekend volgens de formule

$$\rho = \{ {}_{t_1}{}^cW_x - U \cdot {}_{|n}\bar{A}_x \} : {}_{n|}\ddot{a}''_x$$

Indien ρ negatief is, blijft de tijdelijke verzekering voor een uitkeering van U achterwege. In dit geval wordt de waarde van U in de laatstgenoemde formule op O gesteld.

Art. 63. Behoudens het bepaalde in artikel 71*a*, wordt omzetting eener verzekering in een verzekering met anderen leeftijd van ingang der rente of volgens ander tarief slechts toegestaan in een der drie na te noemen vormen:

1. omzetting van een verzekering volgens tarief *a* in een verzekering volgens tarief *a* met hoogeren of lageren leeftijd van ingang der rente;

2. omzetting van een verzekering volgens tarief *b* in een verzekering volgens tarief *a*;

3. omzetting van een verzekering volgens tarief *b* in een verzekering volgens tarief *b* met hoogeren of lageren leeftijd van ingang der rente.

De omzetting geschiedt aldus, dat de bestaande verzekering wordt vervangen door een premievrije verzekering met rentebedrag ρ en dat tegelijkertijd een nieuwe verzekering wordt gesloten voor een rentebedrag $r - \rho$ en voor een uitkeering bij overlijden groot u_1. Indien ρ negatief is, komt de omzetting niet tot stand.

De berekening van de grootheid ρ geschiedt voor de verschillende vormen van omzetting volgens de hieronder vermelde formules, waarin

x voorstelt den leeftijd op het tijdstip der omzetting;

ξ „ „ van ingang der rente volgens de bestaande verzekering;

ξ' „ „ „ van ingang der rente volgens de gewijzigde verzekering;

r „ het gewijzigd rentebedrag;

$n' = \xi' - x$.

Omzettingsvorm 1. De premievrije verzekering geeft recht op een rente, ingaande op den leeftijd ξ', groot

$$\rho = {}_{t_1}W_x : n'|\ddot{a}''_x$$

Omzettingsvorm 2. De premievrije verzekering geeft recht op een uitkeering bij overlijden vóór het bereiken van den leeftijd ξ, groot

$$U = (t_1 - 1)\, P'_{x_1} \cdot r_1$$

en op een rente, ingaande op den leeftijd ξ', groot

$$\rho = ({}_{t_1}{}^{c}W_x - U \cdot {}_{n}A_x) : n'|\ddot{a}''_x$$

Omzettingsvorm 3. De premievrije verzekering geeft recht op een uitkeering bij overlijden vóór het bereiken van den leeftijd ξ, groot

$$U = t_1 \cdot P'_{x_1} \cdot r_1$$

en op een rente, ingaande op den leeftijd ξ', groot

$$\rho = ({}_{t_1}{}^{c}W_x - U \cdot {}_{n}A_x) : n'|\ddot{a}''_x$$

De premie, na de omzetting verschuldigd voor de verzekering van een uitkeering bij overlijden groot u_1, bedraagt $u_1 \,.\, 3P'_x(52)$ en is verschuldigd tot het bereiken van den leeftijd ξ'.

Art. 64. Wordt een reeds vroeger verlaagde of omgezette verzekering op den leeftijd x' opnieuw verlaagd of omgezet onder wijziging van den leeftijd van ingang der rente van ξ' in ξ'', dan wordt de premievrije rente ρ vervangen door de rente

$$\rho \cdot n'|\ddot{a}''_{x'} : n''|\ddot{a}''_{x'}$$

waarbij $n' = \xi' - x'$ en $n'' = \xi'' - x'$

De premievrije verzekering voor een uitkeering bij overlijden vóór het bereiken van den leeftijd ξ blijft zoowel ten aanzien van het bedrag als van den duur der verzekering ongewijzigd.

De verzekering voor een rentebedrag groot $r - \rho$ wordt volgens de voor een eerste verlaging of omzetting gegeven regelen behandeld.

Wordt de premiebetaling geëindigd van een verzekering, waarin tengevolge van een vroegere wijziging een premievrije rente ρ is begrepen, dan wordt ρ vervangen door

$$\rho \cdot {}_{n_2}|\ddot{a}''_{x_2} : {}_{n_2}|\ddot{a}'_{x_2}.$$

Art. 65. Wordt krachtens artikel 20, tweede lid, sub *b*, der Ouderdomswet 1919, in plaats van de rente een som ineens uitgekeerd, dan wordt het bedrag van deze som bepaald op

$$52{,}18 \,.\, r \,.\, \ddot{a}_{\xi}$$

In deze uitdrukking stelt r voor het wekelijksch bedrag der premievrije rente. De grootheid $\ddot{a}_{\xi}$ berust op den onder A in het derde lid van artikel 55 aangegeven grondslag, indien de premievrije rente r uitsluitend op dezen grondslag is vastgesteld. In alle andere gevallen geschiedt de berekening op den grondslag, waarop de grootheid ${}_{n_2}|\ddot{a}'_{x_2}$ bij de vaststelling der premievrije rente r is gebaseerd.

Art. 65*a*. Voor zoover de grondslagen der berekening van de verschillende in dit hoofdstuk genoemde grootheden niet of niet ondubbelzinnig bij die grootheden zijn aangegeven, gelden de volgende regelen.

De berekening der in de artikelen 60, 62 en 63 optredende grootheden, voor welke in artikel 55 de aanduiding (*A*, *B* of *F*), onderscheidenlijk (*C* of *G*) is gegeven, geschiedt steeds op den grondslag, waarop de premie vóór de in eerstgenoemde artikelen aangegeven wijziging berustte.

De berekening der bij de uitwerking van artikel 61 optredende grootheden, voor welke in artikel 55 de aanduiding (*A*, *B* of *F*), onderscheidenlijk (*C* of *G*) is gegeven, geschiedt op den grondslag *F*, onderscheidenlijk *G*.

De berekening der grootheden ${}_{n_2}A_{x_2}$, ${}_{n_3}A_{x_3}$ en ${}_{n}A_{x}$, resp. optredende in artikel 60, artikel 61 en in de artikelen 62 en 63, geschiedt op den grondslag *F*.

Art. 66. Alle in dit hoofdstuk voorkomende grootheden, welke op de grondslagen *A*, *B* of *C* berusten, worden berekend met een rentevoet van 4 % per jaar, de grootheden, berustende op de grondslagen *F* of *G*, met een rentevoet van $3^3/_4$ % per jaar.

Art. 67. Bedragen, berekend op grond van een der artikelen 59, 60, 61, 62, 63, 64 of 65, worden door den Raad van Arbeid niet vastgesteld dan na ontvangst van een desbetreffende opgave, welke het bestuur der Bank op verzoek van den Raad verstrekt."

ARTIKEL VIII.

Hoofdstuk IX*a* (artt. 67*a*—67*n*) van ons vorenbedoeld gewijzigd Tariefbesluit V. O. V. en de bijlagen, waarnaar in de artikelen van dat hoofdstuk verwezen wordt, vervallen en worden vervangen door twee nieuwe hoofdstukken, IX*a* en IX*b*, en bijbehoorende nieuwe bijlagen, luidende:

„HOOFDSTUK IX*a*.

Van de berekening der premie en der rente voo de verzekering van een overlevingsrente aan den echtgenoot.

Art. 67*a*. 1. De in dit hoofdstuk voorkomende symbolen hebben de beteekenis, welke in het 4e lid van dit artikel bij elk hunner is aangegeven.

2. Onder grondslag *D* wordt verstaan de combinatie van de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage VI voor den verzekerde en van de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage IV voor den verzorgde.

Onder grondslag *E* wordt verstaan de combinatie van de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage V voor den verzekerde en van de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage IV voor den verzorgde.

Onder grondslag *H* wordt verstaan de combinatie van de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage IX voor den verzekerde en van de sterftetafel, aan dit besluit toegevoegd als bijlage VIII voor den verzorgde.

3. *I. Algemeene symbolen.*

x is de leeftijd van den verzekerde op een nader te omschrijven tijdstip.

y is de leeftijd van den verzorgde op een nader te omschrijven tijdstip.

Toevoeging van het cijfer 1, 2 of 3 rechts onder aan de letters x en y, wijst als tijdstip, waarop de leeftijden betrekking hebben, aan:

1. het tijdstip van aanvang der verzekering;
2. het tijdstip van staking der premiebetaling;
3. het tijdstip van herstel der verzekering.

ξ is de leeftijd van den verzekerde, op welken de premiebetaling afloopt.

De symbolen $t_{1,2}$, $t_{1,3}$, t_1, n_1, n_2, n_3, n, r_1, r_2 en r hebben de beteekenis, omschreven in artikel 55 vierde lid.

II. *Bijzondere symbolen.*

a. Bruto-jaarpremie, betaalbaar in wekelijksche termijnen bij vooruitbetaling voor een overlevingsrente groot 1 gulden per jaar

$$P'^{(52)}_{x|y} \quad (D, E \text{ of } H)$$

b. Bruto-jaarpremie bij vooruitbetaling voor een overlevingsrente groot 1 gulden per jaar

$$P'_{x|y} = 0{,}86 \times P'^{(52)}_{x|y} \quad (D, E \text{ of } H)$$

c. Netto-reserve voor de verzekering van een overlevingsrente groot 1 gulden per jaar

$$_{t_1}V_{x|y} \quad (D, E \text{ of } H)$$

d. Nog niet geamortiseerde eerste onkosten per eenheid van verzekerde overlevingsrente

$$_{t_1}a_{xy} \quad (D, E \text{ of } H)$$

e. $r_1\{(1+\beta).\ _{t_1}V_{x|y} - {}_{t_1}a_{xy}\} = {}_{t_1}W_{x|y}$

β is gelijk aan 0,03, indien de grootheid $_{t_1}V_{x|y}$ berust op een der grondslagen D of E;

β is gelijk aan 0,02, indien de grootheid $_{t_1}V_{x|y}$ berust op den grondslag H.

f. Bruto-koopsom voor een premievrije overlevingsrente voortkomende uit een geëindigde verzekering voor overlevingsrente:

$$\ddot{a}'_{x|y} = 1{,}04.\ \ddot{a}_{x|y} + 0{,}02\ .\ \ddot{a}_{xy} \quad (H)$$

waarbij

$\ddot{a}_{x|y}$ is de waarde eener in weektermijnen betaalbare overlevingsrente, groot 1 per jaar en

$\ddot{a}_{xy}$ is de waarde eener in weektermijnen betaalbare verbindingsrente, groot 1 per jaar.

g. Bruto-koopsom voor een premievrije overlevingsrente, als hulpgrootheid bij wijziging eener verzekering:

$$\ddot{a}''_{x|y} = 1{,}02.\ \ddot{a}_{x|y} + 0{,}01\ \ddot{a}_{xy}$$

Art. 67b. Leeftijden x worden naar boven afgerond in maanden. De absolute waarde van een leeftijdsverschil $x-y$ wordt, indien het verschil zelf positief is, naar boven en indien het negatief is, naar beneden afgerond in geheele jaren.

Het tweede, derde, vierde en vijfde lid van artikel 56 is van toepassing.

Art. 67c. De premie voor een verzekering van overlevingsrente bedraagt per week per 1 gulden verzekerde weekrente $P'^{(52)}_{x|y}$ (H). De waarde van deze grootheid voor verschillende waarden van x en $x-y$ is aangegeven in bijlage XIII van dit besluit.

Premiën voor leeftijden of leeftijdsverschillen welke niet in de genoemde bijlagen voorkomen, worden op verzoek van den Raad van Arbeid door het bestuur der Bank aan den Raad opgegeven.

Art. 67d. Indien door eindiging der premiebetaling of door verlaging van een verzekerd rentebedrag het bedrag van een ouderdomsrente daalt beneden het bedrag der overlevingsrente, voor welke op grondslag D premie werd betaald, wordt de overlevingsrenteverzekering omgezet of geëindigd overeenkomstig de in dit besluit voor de omzetting resp. eindiging der overlevingsrenteverzekering gegeven voorschriften.

Art. 67e. Artikel 58 is van toepassing op de verzekering voor overlevingsrente.

Art. 67f. Behoudens het bepaalde in het tweede lid kan, nadat een verzekering ten minste drie jaren heeft bestaan, de verdere premiebetaling ten allen tijde worden afgekocht door betaling van een bedrag, groot $0{,}87 \times 52{,}18 \times \times P\ .\ |_n\ddot{a}_{xy}$, waarbij P voorstelt de premie per week, welke voor de verzekering verschuldigd is, en x en y de leeftijden op het tijdstip, waarop de premiebetaling voor het eerst achterwege blijft. De grootheid $|_n\ddot{a}_{xy}$ berust op den grondslag H.

De verdere premiebetaling voor een verzekering waarvan de premie berust op den grondslag D, kan slechts worden afgekocht, indien op de gelijktijdig loopende verzekering voor ouderdomsrente geen premiën meer verschuldigd zijn.

Het eerste lid van art. 59*a* is van toepassing.

Art. 67g. De premiebetaling kan op den in het vorige artikel aangegeven voet gedeeltelijk worden afgekocht, met dien verstande, dat het buiten den afkoop blijvende deel der premie tenminste gelijk is aan de premie voor de verzekering van een overlevingsrente van 3 gulden per week met premiebetaling tot den leeftijd ξ, gesloten op het tijdstip, waarop ook de werkelijke verzekering gesloten werd.

Art. 67h. Aan verzekeringen voor overlevingsrente, voor welke de premiebetaling op grond van artikel 20 of artikel 21 der Ouderdomswet 1919 is geëindigd, ontleent noch de verzekerde noch de verzorgde eenig recht op uitkeering, indien de som der grootheden $_{t_1,_2}W_{x_2|y_2}$ voor de verzekeringen, waarvan de premiebetaling gelijktijdig geëindigd werd, minder bedraagt dan f 30,—. Bedraagt de genoemde som f 30,— of meer, dan heeft behoudens het bepaalde in artikel 48*a* na het overlijden van den verzekerde de verzorgde recht op een rente uit elk der verzekeringen ten bedrage van

$$r_2 = {}_{t_1,_2}W_{x_2|y_2} : \ddot{a}'_{x_2|y_2} \text{ per jaar}$$

Art. 67i. Een verzekering, voor welke de premiebetaling werd geëindigd, kan slechts worden hersteld, indien bij een door den Raad van Arbeid in te stellen geneeskundig onderzoek geen bezwaar tegen het herstel blijkt te bestaan.

De kosten van het geneeskundig onderzoek komen voor rekening van dengene, die herstel der verzekering vraagt.

De in artikel 22 der Ouderdomswet 1919 bedoelde inkoopsom bij herstel eener verzekering bedraagt

$$_{t_1,_2}W_{x_2|y_2} - r_2\ .\ \ddot{a}'_{x_2|y_2}$$

Te rekenen van den dag, met ingang waarvan het herstel der verzekering plaats had, is de premie verschuldigd, welke voor de oorspronkelijke verzekering verschuldigd zou zijn op den grondslag, onder H in het 2e lid van artikel 67*a* aangegeven.

Indien op de inning van de inkoopsom onkosten vallen, wordt de inkoopsom met het bedrag deze onkosten verhoogd.

Indien de grootheid ${}_{t_1,t_2}W_{x_2|y_2}$ negatief was, wordt herstel der verzekering geweigerd.

Art. 67*j*. Bij verlaging van het verzekerd rentebedrag r_1 tot het bedrag r gelden de volgende regelen.

Indien de grootheid ${}_{t_1}W_{x|y}$ negatief is, bedraagt de premie zooveel als voor een nieuwe verzekering van r gulden jaarrente, op het tijdstip van de verlaging gesloten, verschuldigd zou zijn.

Indien de grootheid ${}_{t_1}W_{x|y}$ positief is, geschiedt de verlaging aldus, dat de bestaande verzekering wordt vervangen door een premievrije verzekering voor een rentebedrag ρ en tegelijkertijd een nieuwe verzekering wordt gesloten voor een rentebedrag $r - \rho$.

De grootheid ρ wordt berekend volgens de formule

$$\rho = {}_{t_1}W_{x|y} : \ddot{a}''_{x|y}$$

Art. 67*k*. Een verzekering, waarop premie verschuldigd is tot het bereiken van den leeftijd ξ, kan worden omgezet in een verzekering, waarop premie verschuldigd is tot het bereiken van den leeftijd ξ', waarbij ξ' gelijk aan, grooter of kleiner kan zijn dan ξ en met handhaving van het rentebedrag r_1 of met verlaging van dat bedrag tot een bedrag r. Wanneer de omzetting volgens den na te noemen regel leidt tot een premie, die per eenheid van verzekerde rente lager is dan de premie voor de ongewijzigde verzekering, wordt de omzetting slechts toegestaan, indien bij een door den Raad van Arbeid in te stellen geneeskundig onderzoek geen bezwaar tegen de omzetting blijkt te bestaan.

De kosten van het geneeskundig onderzoek komen voor rekening van den verzekerde.

De wijziging gaat in op den dag van de indiening der mededeeling of indien degene, die de premie verschuldigd is, een lateren dag aanwijst, op dezen dag.

De Raad van Arbeid bepaalt, welke premie voor de gewijzigde verzekering verschuldigd is.

De Raad van Arbeid doet van zijn beslissing mededeeling aan dengene, die de premie verschuldigd is en, is deze niet de verzekerde, tevens aan den verzekerde.

Mededeeling van den inhoud der beslissing geschiedt voorts maandelijks aan het bestuur der Bank op de bij artikel 9 voorgeschreven wijze.

De omzetting geschiedt aldus, dat de bestaande verzekering vervangen wordt door een premievrije verzekering ten bedrage van

$$\rho = {}_{t_1}W_{x|y} : \ddot{a}''_{x|y}$$

en een nieuwe verzekering wordt gesloten voor één rentebedrag groot $r - \rho$ met premiebetaling tot den leeftijd ξ'.

Indien ${}_{t_1}W_{x|y}$ negatief is, wordt $\rho = 0$ gesteld.

Art. 67*l*. Wordt een reeds vroeger verlaagde of omgezette verzekering opnieuw verlaagd of omgezet, dan gelden de in de artikelen 67*j* en 67*k* gegeven voorschriften voor dat deel der verzekering, waarover premie wordt betaald.

Wordt de premiebetaling geëindigd van een verzekering, waarin tengevolge van een vroegere wijziging een premievrije rente ρ is begrepen, dan wordt ρ vervangen door

$$\rho \,.\, \ddot{a}''_{x_2|y_2} : \ddot{a}'_{x_2|y_2}$$

De bepaling van artikel 48*a* is op een verlaagde of omgezette verzekering van toepassing gedurende den tijd, dat zij op de ongewijzigde verzekering nog van toepassing zou zijn geweest.

Art. 67*m*. Wordt krachtens artikel 20, tweede lid, sub *b*, der Ouderdomswet 1919, in plaats van de rente een som in eens uitgekeerd, dan wordt het bedrag van deze som bepaald op

$$r_2 \,.\, \ddot{a}_y$$

In deze uitdrukking stelt y voor den in maanden naar boven afgeronden leeftijd van den rentetrekker op het tijdstip van den afkoop. De grootheid $\ddot{a}_y$ berust op den grondslag, waarop de grootheid $\ddot{a}'_{|x_2|y_2}$ de bij vaststelling der premievrije rente r_2 is gebaseerd.

Art. 67*n*. Alle in dit hoofdstuk voorkomende grootheden, welke op de grondslagen D en E berusten, worden berekend met een rentevoet van 4 % per jaar, de grootheden, berustende op den grondslag H, met een rentevoet van $3^3/_4$ % per jaar.

Art. 67*o*. Bedragen, berekend op grond van een der artikelen 67*f*, 67*h*, 67*i*, 67*j*, 67*k* of 67*l*, worden door den Raad van Arbeid niet vastgesteld dan na ontvangst van een desbetreffende opgave, welke het bestuur der Bank op verzoek van den Raad van Arbeid verstrekt.

Art. 67*p*. Voor zoover de grondslagen der berekening van de verschillende in dit hoofdstuk genoemde grootheden niet of niet ondubbelzinnig bij die grootheden zijn aangegeven, gelden de volgende regelen.

De berekening der in de artikelen 67*h*, 67*j* en 67*k* optredende grootheden, voor welk in artikel 67*a* de aanduiding (*D*, *E* of *H*) is gegeven, geschiedt steeds op den grondslag, waarop de premie vóór de in eerstgenoemde artikelen aangegeven wijziging berustte.

De berekening der bij de uitwerking van artikel 67*i* optredende grootheden, voor welke in artikel 67*a* de aanduiding (*D*, *E* of *H*) is gegeven, geschiedt op den grondslag *H*.

HOOFDSTUK IX*b*.

Van de heffing der extra-premie voor de verzekering van een overlevingsrente aan den echtgenoot.

Art. 67*q*. Boven de volgens het voorafgaande hoofdstuk te heffen premiën voor de verzekering van een overlevingsrente aan den echtgenoot zijn in nader te noemen gevallen, onderscheidenlijk onder nader aangegeven omstandigheden, extra premiën verschuldigd.

Art. 67*r*. De in het voorafgaande artikel bedoelde gevallen, onderscheidenlijk omstandigheden, zijn:

I. het verblijven van den verzekerde in Nederlandsch Oost- of West-Indië;

II. het door den verzekerde, anders dan als pleizierreiziger, regelmatig ondernemen van of deelnemen aan vliegtochten;

III. het direct onderworpen zijn van den verzekerde aan oorlogsrisico, hetzij als actief dienend militair, dan wel in eenige andere functie.

Art. 67*s*. Voor het geval, bedoeld in artikel 67*r* sub I, wordt de extra-premie per week en per één gulden verzekerde jaarrente gevonden door de premie, in de laatste tabel van bijlage XIII vermeld voor de leeftijden van verzekerde en verzorgde bij toetreding tot de verzekering,

onderscheidenlijk bij vertrek naar Nederlandsch Oost- of West-Indië in geval dit vertrek na de toetreding tot de verzekering plaats vindt, af te trekken van de premie, die onder overigens gelijke omstandigheden zou worden verkregen, indien de leeftijd van den verzekerde met acht jaar, de leeftijd van den verzorgde met één jaar werd verhoogd.

Voor het geval, bedoeld in artikel 67*r* sub II, bedraagt de extra-premie de helft van de verzekerde jaarrente per jaar, bij vooruitbetaling per jaar te voldoen.

Voor het geval, bedoeld in artikel 67*r* sub III, bedraagt de extra-premie éénmaal de verzekerde jaarrente per jaar, bij vooruitbetaling per jaar te voldoen.

De extra-premie is verschuldigd zoolang verzekerde en verzorgde beiden leven, de premiebetaling niet op grond van artikel 20 of 21 der Ouderdomswet 1919 beëindigd is en de in artikel 67*r* genoemde omstandigheid, welke tot het heffen van extra-premie aanleiding gaf, voortduurt. In het geval, genoemd in artikel 67*r* sub I, is de extra-premie bovendien verschuldigd gedurende één jaar nadat de daar bedoelde omstandigheid heeft opgehouden te bestaan.

Restitutie van extra-premie wordt niet verleend op grond van eindiging der in artikel 67*r* genoemde omstandigheid, welke tot het heffen van die premie aanleiding gaf, ingetreden vóór het verstrijken van den termijn, waarover zij is geheven."

ARTIKEL IX.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien, waarop het in het *Staatsblad* werd geplaatst met uitzondering van de artikelen VII en VIII welke in werking treden op den eersten dag van de tweede maand volgende op de maand, waarin het besluit in het *Staatsblad* werd geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 28 *April* 1936).

BIJLAGE I.

MANNEN.
5de ambtenarentafel.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.0188	34	0.0034	68	0.0437
1	0.0144	35	0.0035	69	0.0483
2	0.0109	36	0.0037	70	0.0533
3	0.0082	37	0.0038	71	0.0589
4	0.0062	38	0.0040	72	0.0649
5	0.0047	39	0.0042	73	0.0716
6	0.0036	40	0.0045	74	0.0788
7	0.0028	41	0.0049	75	0.0862
8	0.0023	42	0.0053	76	0.0940
9	0.0020	43	0.0057	77	0.1020
10	0.0019	44	0.0061	78	0.1095
11	0.0019	45	0.0066	79	0.1167
12	0.0020	46	0.0071	80	0.124
13	0.0022	47	0.0077	81	0.133
14	0.0025	48	0.0084	82	0.143
15	0.0027	49	0.0092	83	0.154
16	0.0029	50	0.0100	84	0.167
17	0.0032	51	0.0110	85	0.181
18	0.0034	52	0.0119	86	0.194
19	0.0034	53	0.0128	87	0.210
20	0.0035	54	0.0138	88	0.225
21	0.0037	55	0.0149	89	0.237
22	0.0037	56	0.0160	90	0.254
23	0.0037	57	0.0172	91	0.277
24	0.0036	58	0.0184	92	0.297
25	0.0034	59	0.0199	93	0.318
26	0.0033	60	0.0216	94	0.346
27	0.0031	61	0.0235	95	0.374
28	0.0030	62	0.0258	96	0.409
29	0.0030	63	0.0282	97	0.449
30	0.0030	64	0.0308	98	0.499
31	0.0031	65	0.0336	99	0.565
32	0.0032	66	0.0364	100	1.—
33	0.0032	67	0.0398		

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE II.

VROUWEN.
4de weduwentafel.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.0188	34	0.0052	68	0.0404
1	0.0144	35	0.0053	69	0.0434
2	0.0109	36	0.0054	70	0.0468
3	0.0082	37	0.0056	71	0.0511
4	0.0062	38	0.0058	72	0.0560
5	0.0047	39	0.0059	73	0.0614
6	0.0036	40	0.0061	74	0.0673
7	0.0028	41	0.0064	75	0.0729
8	0.0023	42	0.0066	76	0.0785
9	0.0020	43	0.0069	77	0.0848
10	0.0019	44	0.0072	78	0.0923
11	0.0019	45	0.0075	79	0.1006
12	0.0020	46	0.0078	80	0.1113
13	0.0022	47	0.0083	81	0.122
14	0.0025	48	0.0088	82	0.133
15	0.0027	49	0.0092	83	0.144
16	0.0029	50	0.0097	84	0.155
17	0.0032	51	0.0102	85	0.167
18	0.0034	52	0.0108	86	0.179
19	0.0034	53	0.0114	87	0.191
20	0.0034	54	0.0121	88	0.204
21	0.0035	55	0.0129	89	0.218
22	0.0036	56	0.0137	90	0.234
23	0.0036	57	0.0145	91	0.253
24	0.0037	58	0.0157	92	0.275
25	0.0038	59	0.0171	93	0.297
26	0.0039	60	0.0189	94	0.318
27	0.0041	61	0.0206	95	0.342
28	0.0042	62	0.0227	96	0.372
29	0.0044	63	0.0253	97	0.412
30	0.0045	64	0.0282	98	0.472
31	0.0047	65	0.0315	99	0.586
32	0.0048	66	0.0345	100	1.—
33	0.0050	67	0.0375		

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Za
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE III.

MANNEN.
1e V. O. V. Tafel.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.0111	34	0.0021	68	0.0375
1	0.0085	35	0.0022	69	0.0408
2	0.0064	36	0.0022	70	0.0447
3	0.0048	37	0.0023	71	0.0502
4	0.0037	38	0.0023	72	0.0565
5	0.0028	39	0.0025	73	0.0634
6	0.0021	40	0.0026	74	0.0704
7	0.0017	41	0.0027	75	0.0781
8	0.0014	42	0.0030	76	0.0845
9	0.0012	43	0.0033	77	0.0922
0	0.0011	44	0.0036	78	0.1001
1	0.0011	45	0.0039	79	0.1082
2	0.0012	46	0.0042	80	0.1170
3	0.0013	47	0.0047	81	0.1261
4	0.0014	48	0.0052	82	0.1384
5	0.0016	49	0.0057	83	0.1523
6	0.0017	50	0.0063	84	0.1658
7	0.0019	51	0.0071	85	0.1794
8	0.0020	52	0.0079	86	0.1985
9	0.0021	53	0.0088	87	0.2101
0	0.0021	54	0.0096	88	0.2212
1	0.0021	55	0.0103	89	0.2392
2	0.0021	56	0.0113	90	0.2461
3	0.0020	57	0.0125	91	0.2529
4	0.0020	58	0.0139	92	0.2754
5	0.0019	59	0.0151	93	0.3118
6	0.0019	60	0.0167	94	0.3657
7	0.0020	61	0.0187	95	0.4197
8	0.0020	62	0.0208	96	0.4603
9	0.0020	63	0.0232	97	0.5480
0	0.0020	64	0.0255	98	0.6200
1	0.0020	65	0.0278	99	0.7420
2	0.0021	66	0.0301	100	1.—
3	0.0021	67	0.0339		

oort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE IV.

VROUWEN.
1e V. O. V. Tafel.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.0122	34	0.0025	68	0.0345
1	0.0093	35	0.0027	69	0.0371
2	0.0071	36	0.0027	70	0.0401
3	0.0053	37	0.0029	71	0.0465
4	0.0040	38	0.0030	72	0.0524
5	0.0030	39	0.0031	73	0.0581
6	0.0023	40	0.0032	74	0.0648
7	0.0018	41	0.0034	75	0.0721
8	0.0015	42	0.0036	76	0.0788
9	0.0013	43	0.0038	77	0.0856
10	0.0012	44	0.0039	78	0.0929
11	0.0013	45	0.0043	79	0.0996
12	0.0013	46	0.0047	80	0.1073
13	0.0014	47	0.0049	81	0.1174
14	0.0016	48	0.0053	82	0.1327
15	0.0018	49	0.0058	83	0.1422
16	0.0019	50	0.0061	84	0.1520
17	0.0021	51	0.0070	85	0.1658
18	0.0022	52	0.0077	86	0.1780
19	0.0023	53	0.0079	87	0.1887
20	0.0023	54	0.0086	88	0.2006
21	0.0023	55	0.0092	89	0.2152
22	0.0023	56	0.0099	90	0.2204
23	0.0022	57	0.0110	91	0.2292
24	0.0022	58	0.0120	92	0.2448
25	0.0021	59	0.0135	93	0.2813
26	0.0021	60	0.0150	94	0.3276
27	0.0022	61	0.0166	95	0.3748
28	0.0022	62	0.0185	96	0.4036
29	0.0021	63	0.0201	97	0.4795
30	0.0022	64	0.0222	98	0.5511
31	0.0023	65	0.0250	99	0.6678
32	0.0024	66	0.0279	100	1.—
33	0.0024	67	0.0304		

ehoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE V.

MANNEN.
Sterftetafel der geheele bevolking 1900—1909.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.14046	34	0.00518	68	0.04791
1	0.03555	35	0.00537	69	0.05251
2	0.01665	36	0.00559	70	0.05743
3	0.00916	37	0.00584	71	0.06211
4	0.00654	38	0.00611	72	0.06795
5	0.00496	39	0.00645	73	0.07497
6	0.00396	40	0.00679	74	0.08181
7	0.00329	41	0.00710	75	0.08921
8	0.00280	42	0.00742	76	0.09754
9	0.00247	43	0.00783	77	0.1061
10	0.00226	44	0.00844	78	0.1145
11	0.00208	45	0.00898	79	0.1254
12	0.00201	46	0.00940	80	0.1370
13	0.00207	47	0.00994	81	0.1481
14	0.00228	48	0.01061	82	0.1598
15	0.00260	49	0.01118	83	0.1735
16	0.00301	50	0.01177	84	0.1883
17	0.00352	51	0.01246	85	0.204
18	0.00416	52	0.01329	86	0.217
19	0.00475	53	0.01438	87	0.229
20	0.00507	54	0.01561	88	0.244
21	0.00514	55	0.01686	89	0.260
22	0.00511	56	0.01807	90	0.29
23	0.00508	57	0.01944	91	0.35
24	0.00502	58	0.02090	92	0.41
25	0.00492	59	0.02247	93	0.47
26	0.00481	60	0.02429	94	0.53
27	0.00476	61	0.02593	95	0.6
28	0.00476	62	0.02826	96	0.7
29	0.00479	63	0.03120	97	0.8
30	0.00475	64	0.03395	98	0.9
31	0.00466	65	0.03720	99	1.—
32	0.00472	66	0.04073		
33	0.00495	67	0.04405		

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE VI.

MANNEN.
Sterftetafel der geheele bevolking 1910—1920.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.10184	34	0.00498	68	0.04575
1	0.02843	35	0.00505	69	0.04987
2	0.01152	36	0.00500	70	0.05442
3	0.00724	37	0.00505	71	0.05928
4	0.00515	38	0.00524	72	0.06537
5	0.00414	39	0.00553	73	0.07216
6	0.00338	40	0.00574	74	0.07879
7	0.00275	41	0.00587	75	0.08621
8	0.00237	42	0.00611	76	0.09335
9	0.00211	43	0.00656	77	0.1024
10	0.00200	44	0.00711	78	0.1113
11	0.00192	45	0.00746	79	0.1224
12	0.00185	46	0.00774	80	0.1336
13	0.00191	47	0.00831	81	0.1431
14	0.00218	48	0.00887	82	0.1548
15	0.00262	49	0.00945	83	0.1692
16	0.00302	50	0.01009	84	0.1835
17	0.00348	51	0.01091	85	0.1992
18	0.00408	52	0.01196	86	0.2191
19	0.00460	53	0.01309	87	0.2336
20	0.00466	54	0.01414	88	0.251
21	0.00467	55	0.01512	89	0.274
22	0.00469	56	0.01617	90	0.290
23	0.00462	57	0.01774	91	0.32
24	0.00476	58	0.01948	92	0.36
25	0.00470	59	0.02081	93	0.41
26	0.00466	60	0.02266	94	0.48
27	0.00467	61	0.02443	95	0.56
28	0.00458	62	0.02667	96	0.65
29	0.00465	63	0.02955	97	0.8
30	0.00463	64	0.03198	98	0.9
31	0.00458	65	0.03447	99	1.—
32	0.00469	66	0.03713		
33	0.00480	67	0.04143		

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLTGE VII.

MANNEN.
2de V. O. V. Tafel.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.0083	35	0.0016	70	0.0388
1	0.0064	36	0.0017	71	0.0441
2	0.0048	37	0.0018	72	0.0493
3	0.0036	38	0.0018	73	0.0544
4	0.0028	39	0.0018	74	0.0607
5	0.0021	40	0.0019	75	0.0680
6	0.0016	41	0.0020	76	0.0753
7	0.0013	42	0.0022	77	0.0822
8	0.0011	43	0.0024	78	0.0884
9	0.0009	44	0.0026	79	0.0953
10	0.0008	45	0.0029	80	0.1043
11	0.0008	46	0.0032	81	0.1133
12	0.0009	47	0.0034	82	0.1232
13	0.0010	48	0.0039	83	0.1370
14	0.0011	49	0.0044	84	0.1514
15	0.0012	50	0.0049	85	0.1610
16	0.0013	51	0.0056	86	0.1778
17	0.0014	52	0.0062	87	0.1942
18	0.0015	53	0.0068	88	0.2029
19	0.0016	54	0.0075	89	0.2118
20	0.0016	55	0.0081	90	0.2200
21	0.0016	56	0.0092	91	0.2275
22	0.0016	57	0.0103	92	0.2350
23	0.0015	58	0.0113	93	0.2400
24	0.0015	59	0.0124	94	0.2475
25	0.0014	60	0.0138	95	0.2575
26	0.0014	61	0.0154	96	0.2675
27	0.0015	62	0.0172	97	0.2775
28	0.0015	63	0.0192	98	0.2875
29	0.0014	64	0.0215	99	0.3000
30	0.0014	65	0.0238	100	0.3125
31	0.0015	66	0.0259	101	0.3250
32	0.0015	67	0.0291	102	0.3400
33	0.0015	68	0.0320	103	0.3550
34	0.0015	69	0.0348		

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE VIII.

VROUWEN.
2de V. O. V. Tafel.

Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.0083	35	0.0019	70	0.0270
1	0.0063	36	0.0020	71	0.0325
2	0.0048	37	0.0021	72	0.0375
3	0.0036	38	0.0022	73	0.0450
4	0.0027	39	0.0023	74	0.0500
5	0.0020	40	0.0023	75	0.0575
6	0.0016	41	0.0025	76	0.0650
7	0.0012	42	0.0027	77	0.0725
8	0.0010	43	0.0028	78	0.0800
9	0.0009	44	0.0029	79	0.0882
10	0.0008	45	0.0031	80	0.0959
11	0.0009	46	0.0031	81	0.1047
12	0.0009	47	0.0032	82	0.1142
13	0.0010	48	0.0033	83	0.1259
14	0.0011	49	0.0035	84	0.1385
15	0.0012	50	0.0038	85	0.1482
16	0.0013	51	0.0043	86	0.1619
17	0.0014	52	0.0047	87	0.1765
18	0.0015	53	0.0051	88	0.1877
19	0.0016	54	0.0055	89	0.1970
20	0.0016	55	0.0059	90	0.2075
21	0.0016	56	0.0065	91	0.2150
22	0.0016	57	0.0071	92	0.2250
23	0.0015	58	0.0077	93	0.2325
24	0.0015	59	0.0086	94	0.2425
25	0.0014	60	0.0095	95	0.2500
26	0.0014	61	0.0105	96	0.2575
27	0.0015	62	0.0119	97	0.2650
28	0.0015	63	0.0131	98	0.2750
29	0.0015	64	0.0146	99	0.2850
30	0.0016	65	0.0162	100	0.2975
31	0.0016	66	0.0179	101	0.3125
32	0.0017	67	0.0200	102	0.3275
33	0.0018	68	0.0221	103	0.3450
34	0.0018	69	0.0240		

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE IX.

MANNEN.
Sterftetafel der geheele bevolking 1910—1920 (gecorrigeerd) *).

Leeftijd.	Sterftekans	Leeftijd.	Sterftekans.	Leeftijd.	Sterftekans.
0	0.10184	34	0.00498	68	0.04570
1	0.02843	35	0.00505	69	0.04989
2	0.01152	36	0.00500	70	0.05441
3	0.00724	37	0.00505	71	0.05929
4	0.00515	38	0.00524	72	0.06537
5	0.00414	39	0.00553	73	0.07216
6	0.00338	40	0.00574	74	0.07880
7	0.00275	41	0.00587	75	0.08618
8	0.00237	42	0.00611	76	0.09335
9	0.00211	43	0.00656	77	0.1024
10	0.00200	44	0.00711	78	0.1113
11	0.00190	45	0.00746	79	0.1224
12	0.00185	46	0.00774	80	0.1336
13	0.00191	47	0.00831	81	0.1431
14	0.00218	48	0.00887	82	0.1548
15	0.00262	49	0.00945	83	0.1692
16	0.00302	50	0.01009	84	0.1835
17	0.00348	51	0.01091	85	0.1993
18	0.00408	52	0.01196	86	0.2192
19	0.00460	53	0.01309	87	0.2334
20	0.00466	54	0.01414	88	0.251
21	0.00467	55	0.01512	89	0.274
22	0.00469	56	0.01617	90	0.290
23	0.00462	57	0.01774	91	0.32
24	0.00476	58	0.01948	92	0.36
25	0.00470	59	0.02081	93	0.41
26	0.00466	60	0.02266	94	0.48
27	0.00467	61	0.02443	95	0.56
28	0.00458	62	0.02667	96	0.65
29	0.00465	63	0.02955	97	0.8
30	0.00463	64	0.03199	98	0.9
31	0.00458	65	0.03442	99	1.0
32	0.00469	66	0.03761	100	—
33	0.00480	67	0.04187		

*) In deze tafel zijn verwerkt de correcties, gepubliceerd in de Statistiek van Nederland, Volkstelling 31 December 1930, deel VI.

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE X.

Tarief voor een ouderdomsrente. (Mannen).

Leeftijd bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor f 1,— rente per week, ingaande op den leeftijd:										
	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
0	0.103	0.097	0.090	0.084	0.079	0.073	0.068	0.064	0.059	0.055	0.051
1	0.108	0.101	0.094	0.088	0.082	0.076	0.071	0.066	0.061	0.057	0.053
2	0.112	0.105	0.098	0.091	0.085	0.079	0.073	0.068	0.063	0.059	0.054
3	0.116	0.109	0.101	0.094	0.088	0.082	0.076	0.071	0.065	0.061	0.056
4	0.121	0.113	0.105	0.098	0.091	0.085	0.079	0.073	0.068	0.063	0.058
5	0.126	0.118	0.110	0.102	0.095	0.088	0.082	0.076	0.070	0.065	0.060
6	0.131	0.122	0.114	0.106	0.098	0.091	0.085	0.079	0.073	0.067	0.062
7	0.136	0.127	0.118	0.110	0.102	0.095	0.088	0.081	0.075	0.070	0.064
8	0.141	0.132	0.123	0.115	0.106	0.099	0.091	0.085	0.078	0.072	0.066
9	0.147	0.137	0.128	0.119	0.111	0.103	0.095	0.088	0.081	0.075	0.069
10	0.154	0.143	0.133	0.124	0.115	0.107	0.099	0.091	0.084	0.078	0.071
11	0.160	0.149	0.139	0.129	0.120	0.111	0.103	0.095	0.087	0.080	0.074
12	0.167	0.155	0.145	0.134	0.125	0.116	0.107	0.099	0.091	0.084	0.077
13	0.174	0.162	0.151	0.140	0.130	0.120	0.111	0.103	0.094	0.087	0.080
14	0.182	0.169	0.157	0.146	0.135	0.125	0.116	0.107	0.098	0.090	0.083
15	0.190	0.177	0.164	0.152	0.141	0.131	0.121	0.111	0.102	0.094	0.086
16	0.199	0.185	0.171	0.159	0.147	0.136	0.126	0.116	0.107	0.098	0.090
17	0.209	0.193	0.179	0.166	0.153	0.142	0.131	0.121	0.111	0.102	0.093
18	0.218	0.202	0.187	0.173	0.160	0.148	0.136	0.126	0.116	0.106	0.097
19	0.229	0.212	0.196	0.181	0.167	0.154	0.142	0.131	0.121	0.111	0.101
20	0.240	0.222	0.205	0.190	0.175	0.161	0.149	0.137	0.126	0.115	0.105
21	0.252	0.233	0.215	0.199	0.183	0.169	0.155	0.143	0.131	0.120	0.110
22	0.265	0.245	0.226	0.208	0.192	0.176	0.162	0.149	0.137	0.125	0.115
23	0.279	0.257	0.237	0.218	0.201	0.185	0.170	0.156	0.143	0.131	0.119
24	0.294	0.271	0.249	0.229	0.211	0.194	0.178	0.163	0.149	0.136	0.125
25	0.310	0.285	0.262	0.241	0.221	0.203	0.186	0.170	0.156	0.143	0.130
26	0.327	0.300	0.276	0.253	0.232	0.213	0.195	0.179	0.163	0.149	0.136
27	0.345	0.317	0.291	0.267	0.244	0.224	0.205	0.187	0.171	0.156	0.142
28	0.365	0.335	0.307	0.281	0.257	0.235	0.215	0.196	0.179	0.163	0.149
29	0.387	0.354	0.324	0.297	0.271	0.248	0.226	0.206	0.188	0.171	0.156
30	0.410	0.375	0.343	0.313	0.286	0.261	0.238	0.217	0.198	0.180	0.163
31	0.436	0.398	0.363	0.331	0.302	0.276	0.251	0.228	0.208	0.189	0.171
32	0.464	0.423	0.385	0.351	0.320	0.291	0.265	0.241	0.219	0.198	0.180
33	0.495	0.450	0.410	0.373	0.339	0.308	0.280	0.254	0.230	0.209	0.189
34	0.529	0.480	0.436	0.396	0.359	0.326	0.296	0.268	0.243	0.220	0.199
35	0.567	0.513	0.465	0.421	0.382	0.346	0.313	0.284	0.257	0.232	0.209
36	0.609	0.550	0.497	0.449	0.407	0.368	0.333	0.301	0.272	0.245	0.221
37	0.656	0.591	0.532	0.480	0.434	0.392	0.354	0.319	0.288	0.259	0.233
38	0.708	0.636	0.572	0.515	0.464	0.418	0.376	0.339	0.305	0.275	0.247
39	0.768	0.687	0.616	0.553	0.497	0.447	0.402	0.361	0.324	0.291	0.261
40	0.835	0.745	0.665	0.595	0.534	0.478	0.429	0.385	0.345	0.310	0.277
41	0.913	0.811	0.721	0.643	0.575	0.514	0.460	0.412	0.369	0.330	0.295
42	1.003	0.886	0.785	0.698	0.621	0.554	0.494	0.441	0.394	0.352	0.314
43	1.109	0.974	0.859	0.760	0.674	0.599	0.533	0.474	0.422	0.376	0.335
44	1.235	1.077	0.944	0.831	0.734	0.649	0.576	0.511	0.454	0.404	0.359
45	1.386	1.196	1.043	0.913	0.802	0.707	0.625	0.553	0.489	0.434	0.385
46	1.571	1.346	1.162	1.010	0.882	0.774	0.680	0.600	0.529	0.468	0.413
47	1.804	1.526	1.305	1.125	0.976	0.851	0.745	0.653	0.575	0.506	0.446
48	2.105	1.753	1.480	1.264	1.087	0.941	0.819	0.715	0.626	0.549	0.482
49	2.507	2.045	1.701	1.434	1.222	1.049	0.907	0.787	0.686	0.599	0.524
50	3.071	2.437	1.985	1.648	1.387	1.179	1.011	0.871	0.755	0.656	0.571
51		2.986	2.365	1.923	1.594	1.339	1.136	0.972	0.836	0.722	0.626
52			2.899	2.293	1.861	1.559	1.290	1.093	0.933	0.800	0.690
53				2.811	2.219	1.798	1.485	1.242	1.049	0.893	0.765
54					2.722	2.145	1.735	1.429	1.193	1.005	0.854
55						2.633	2.071	1.671	1.373	1.143	0.961
56							2.543	1.995	1.606	1.317	1.094
57								2.451	1.919	1.542	1.261
58									2.359	1.843	1.477
59										2.267	1.766
60											2.175

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

Tarief voor een ouderdomsrente. (Vrouwen).

Leeftijd bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor f 1,— rente per week, ingaande op den leeftijd:										
	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
0	0.110	0.103	0.097	0.091	0.085	0.079	0.074	0.069	0.065	0.060	0.056
1	0.114	0.107	0.100	0.094	0.088	0.082	0.077	0.072	0.067	0.062	0.058
2	0.119	0.111	0.104	0.098	0.091	0.085	0.080	0.074	0.069	0.064	0.060
3	0.123	0.116	0.109	0.102	0.095	0.089	0.083	0.077	0.072	0.067	0.062
4	0.128	0.120	0.113	0.106	0.099	0.092	0.086	0.080	0.074	0.069	0.064
5	0.133	0.125	0.117	0.110	0.102	0.095	0.089	0.083	0.077	0.071	0.066
6	0.139	0.130	0.122	0.114	0.106	0.099	0.092	0.086	0.080	0.074	0.069
7	0.144	0.135	0.127	0.119	0.111	0.103	0.096	0.089	0.083	0.077	0.071
8	0.150	0.141	0.132	0.123	0.115	0.107	0.100	0.093	0.086	0.080	0.074
9	0.157	0.147	0.137	0.128	0.120	0.112	0.104	0.096	0.089	0.083	0.076
10	0.163	0.153	0.143	0.133	0.124	0.116	0.108	0.100	0.093	0.086	0.079
11	0.170	0.159	0.149	0.139	0.129	0.121	0.112	0.104	0.096	0.089	0.082
12	0.178	0.166	0.155	0.145	0.135	0.126	0.117	0.108	0.100	0.093	0.085
13	0.186	0.173	0.162	0.151	0.140	0.131	0.121	0.113	0.104	0.096	0.089
14	0.194	0.181	0.169	0.157	0.146	0.136	0.126	0.117	0.109	0.100	0.092
15	0.203	0.189	0.176	0.164	0.152	0.142	0.132	0.122	0.113	0.104	0.096
16	0.212	0.198	0.184	0.171	0.159	0.148	0.137	0.127	0.118	0.109	0.100
17	0.222	0.207	0.192	0.179	0.166	0.154	0.143	0.132	0.122	0.113	0.104
18	0.233	0.216	0.201	0.187	0.173	0.161	0.149	0.138	0.128	0.118	0.108
19	0.244	0.227	0.211	0.196	0.181	0.168	0.155	0.144	0.133	0.123	0.113
20	0.256	0.238	0.221	0.205	0.190	0.176	0.162	0.150	0.139	0.128	0.118
21	0.269	0.250	0.231	0.214	0.199	0.184	0.170	0.157	0.145	0.133	0.123
22	0.283	0.262	0.243	0.225	0.208	0.192	0.178	0.164	0.151	0.139	0.128
23	0.298	0.276	0.255	0.236	0.218	0.201	0.186	0.171	0.158	0.145	0.133
24	0.314	0.290	0.268	0.248	0.229	0.211	0.195	0.179	0.165	0.151	0.139
25	0.331	0.305	0.282	0.260	0.240	0.221	0.204	0.188	0.172	0.158	0.145
26	0.349	0.322	0.297	0.274	0.252	0.232	0.214	0.197	0.181	0.166	0.152
27	0.369	0.340	0.313	0.288	0.266	0.244	0.225	0.206	0.189	0.173	0.159
28	0.390	0.359	0.331	0.304	0.280	0.257	0.236	0.217	0.198	0.182	0.166
29	0.414	0.380	0.349	0.321	0.295	0.271	0.248	0.228	0.208	0.191	0.174
30	0.439	0.403	0.370	0.339	0.311	0.285	0.261	0.239	0.219	0.200	0.183
31	0.467	0.428	0.392	0.359	0.329	0.301	0.276	0.253	0.230	0.210	0.192
32	0.497	0.454	0.416	0.380	0.348	0.318	0.291	0.266	0.242	0.221	0.201
33	0.530	0.484	0.442	0.404	0.369	0.337	0.307	0.280	0.256	0.233	0.212
34	0.567	0.516	0.471	0.429	0.391	0.357	0.325	0.296	0.270	0.245	0.223
35	0.607	0.552	0.502	0.457	0.416	0.379	0.345	0.314	0.285	0.259	0.235
36	0.652	0.592	0.537	0.488	0.443	0.403	0.366	0.332	0.302	0.274	0.248
37	0.703	0.635	0.575	0.521	0.473	0.429	0.389	0.353	0.320	0.289	0.262
38	0.759	0.684	0.618	0.558	0.505	0.457	0.414	0.375	0.339	0.307	0.277
39	0.823	0.739	0.666	0.600	0.541	0.489	0.442	0.399	0.360	0.325	0.294
40	0.896	0.802	0.719	0.646	0.582	0.524	0.472	0.426	0.384	0.346	0.311
41	0.979	0.873	0.780	0.698	0.627	0.563	0.506	0.455	0.410	0.368	0.331
42	1.076	0.954	0.849	0.757	0.677	0.607	0.544	0.488	0.438	0.393	0.353
43	1.190	1.049	0.928	0.824	0.734	0.655	0.586	0.524	0.469	0.420	0.376
44	1.324	1.159	1.020	0.902	0.800	0.711	0.633	0.565	0.504	0.450	0.402
45	1.486	1.290	1.128	0.991	0.874	0.774	0.687	0.611	0.543	0.484	0.431
46	1.685	1.448	1.256	1.096	0.961	0.847	0.748	0.662	0.587	0.522	0.463
47	1.934	1.642	1.409	1.220	1.063	0.931	0.818	0.721	0.637	0.564	0.500
48	2.255	1.885	1.598	1.370	1.183	1.029	0.899	0.789	0.694	0.612	0.540
49	2.684	2.198	1.835	1.553	1.329	1.146	0.995	0.868	0.759	0.666	0.586
50	3.287	2.617	2.140	1.783	1.507	1.287	1.108	0.960	0.835	0.729	0.638
51		3.205	2.548	2.080	1.731	1.460	1.244	1.069	0.924	0.802	0.699
52			3.121	2.478	2.020	1.677	1.412	1.201	1.030	0.888	0.769
53				3.035	2.405	1.957	1.622	1.363	1.157	0.990	0.851
54					2.947	2.332	1.894	1.567	1.314	1.112	0.949
55						2.858	2.257	1.829	1.510	1.263	1.067
56							2.767	2.181	1.704	1.453	1.212
57								2.674	2.104	1.697	1.394
58									2.580	2.025	1.630
59										2.485	1.945
60											2.388

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE XI.

Tarief voor een ouderdomsrente (met wederverzekering van premiën). (Mannen).

Leeftijd bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor f 1,— rente per week, ingaande op den leeftijd:										
	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
0	0.108	0.101	0.095	0.089	0.083	0.077	0.072	0.068	0.063	0.059	0.055
1	0.112	0.105	0.098	0.092	0.086	0.080	0.075	0.070	0.065	0.061	0.057
2	0.116	0.109	0.102	0.095	0.089	0.083	0.078	0.072	0.067	0.063	0.058
3	0.121	0.113	0.106	0.099	0.093	0.086	0.081	0.075	0.070	0.065	0.060
4	0.126	0.118	0.110	0.103	0.096	0.090	0.084	0.078	0.072	0.067	0.063
5	0.131	0.122	0.115	0.107	0.100	0.093	0.087	0.081	0.075	0.070	0.065
6	0.136	0.127	0.119	0.111	0.104	0.097	0.090	0.084	0.078	0.072	0.067
7	0.141	0.132	0.124	0.116	0.108	0.101	0.094	0.087	0.081	0.075	0.070
8	0.147	0.138	0.129	0.120	0.112	0.105	0.097	0.090	0.084	0.078	0.072
9	0.153	0.143	0.134	0.125	0.117	0.109	0.101	0.094	0.087	0.081	0.075
10	0.160	0.149	0.139	0.130	0.121	0.113	0.105	0.098	0.090	0.084	0.078
11	0.167	0.156	0.145	0.135	0.126	0.118	0.109	0.101	0.094	0.087	0.080
12	0.174	0.162	0.151	0.141	0.131	0.122	0.114	0.106	0.098	0.090	0.084
13	0.181	0.169	0.158	0.147	0.137	0.127	0.119	0.110	0.102	0.094	0.087
14	0.189	0.177	0.165	0.153	0.143	0.133	0.123	0.115	0.106	0.098	0.090
15	0.198	0.184	0.172	0.160	0.149	0.138	0.128	0.119	0.110	0.102	0.094
16	0.207	0.193	0.179	0.167	0.155	0.144	0.134	0.124	0.115	0.106	0.098
17	0.217	0.202	0.187	0.174	0.162	0.150	0.139	0.129	0.120	0.111	0.102
18	0.227	0.211	0.196	0.182	0.169	0.157	0.145	0.135	0.125	0.115	0.106
19	0.238	0.221	0.205	0.190	0.177	0.164	0.152	0.140	0.130	0.120	0.111
20	0.250	0.232	0.215	0.199	0.185	0.171	0.158	0.146	0.135	0.125	0.116
21	0.262	0.243	0.225	0.209	0.193	0.179	0.165	0.153	0.141	0.130	0.120
22	0.275	0.255	0.236	0.219	0.202	0.187	0.173	0.160	0.148	0.136	0.126
23	0.290	0.268	0.248	0.229	0.212	0.196	0.181	0.167	0.154	0.142	0.131
24	0.305	0.282	0.261	0.241	0.222	0.205	0.190	0.175	0.161	0.148	0.137
25	0.321	0.297	0.274	0.253	0.234	0.215	0.199	0.183	0.169	0.155	0.143
26	0.338	0.313	0.289	0.266	0.245	0.226	0.209	0.192	0.177	0.163	0.149
27	0.358	0.330	0.304	0.280	0.258	0.238	0.219	0.201	0.185	0.170	0.156
28	0.379	0.349	0.321	0.295	0.272	0.250	0.230	0.211	0.194	0.178	0.163
29	0.401	0.369	0.339	0.312	0.286	0.263	0.242	0.222	0.204	0.187	0.171
30	0.426	0.390	0.358	0.329	0.302	0.277	0.254	0.233	0.214	0.196	0.180
31	0.452	0.414	0.380	0.348	0.319	0.293	0.268	0.246	0.225	0.206	0.189
32	0.481	0.440	0.403	0.369	0.338	0.309	0.283	0.259	0.237	0.217	0.198
33	0.513	0.468	0.428	0.391	0.358	0.327	0.299	0.273	0.250	0.228	0.208
34	0.548	0.499	0.455	0.415	0.379	0.346	0.316	0.289	0.264	0.240	0.219
35	0.586	0.533	0.485	0.442	0.403	0.367	0.335	0.305	0.278	0.254	0.231
36	0.629	0.571	0.518	0.471	0.429	0.390	0.355	0.323	0.294	0.268	0.244
37	0.677	0.612	0.555	0.503	0.457	0.415	0.377	0.343	0.312	0.283	0.258
38	0.731	0.659	0.595	0.539	0.488	0.442	0.401	0.364	0.331	0.300	0.273
39	0.791	0.711	0.641	0.578	0.523	0.473	0.428	0.388	0.351	0.319	0.289
40	0.860	0.770	0.692	0.622	0.561	0.506	0.457	0.413	0.374	0.338	0.306
41	0.939	0.841	0.753	0.672	0.604	0.543	0.490	0.442	0.399	0.360	0.325
42	1.031	0.914	0.814	0.727	0.651	0.585	0.525	0.473	0.426	0.384	0.346
43	1.138	1.003	0.889	0.791	0.706	0.631	0.565	0.508	0.458	0.410	0.369
44	1.265	1.108	0.976	0.863	0.767	0.683	0.610	0.546	0.490	0.439	0.395
45	1.417	1.231	1.077	0.947	0.838	0.743	0.661	0.590	0.527	0.472	0.423
46	1.604	1.379	1.197	1.046	0.919	0.811	0.719	0.639	0.569	0.508	0.454
47	1.838	1.561	1.341	1.163	1.015	0.890	0.785	0.694	0.616	0.548	0.488
48	2.139	1.790	1.518	1.303	1.125	0.983	0.861	0.758	0.670	0.594	0.527
49	2.541	2.082	1.739	1.474	1.264	1.092	0.951	0.832	0.732	0.646	0.571
50	3.104	2.478	2.024	1.690	1.430	1.224	1.057	0.919	0.803	0.705	0.621
51		3.021	2.404	1.966	1.639	1.385	1.184	1.021	0.887	0.774	0.678
52			2.937	2.335	1.907	1.587	1.340	1.144	0.985	0.854	0.745
53				2.853	2.265	1.847	1.536	1.295	1.104	0.950	0.822
54					2.767	2.194	1.787	1.484	1.250	1.064	0.914
55						2.681	2.123	1.727	1.432	1.204	1.024
56							2.594	2.051	1.666	1.380	1.159
57								2.506	1.979	1.606	1.325
58									2.418	1.907	1.546
59										2.330	1.535
60											2.242

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

Tarief voor een ouderdomsrente (met wederverzekering van premiën). (Vrouwen).

Leeftijd bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor f 1,— rente per week, ingaande op den leeftijd:										
	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
0	0.114	0.108	0.101	0.095	0.089	0.083	0.078	0.073	0.068	0.064	0.060
1	0.119	0.112	0.105	0.099	0.092	0.086	0.081	0.076	0.071	0.066	0.062
2	0.123	0.116	0.109	0.102	0.096	0.090	0.084	0.078	0.073	0.068	0.064
3	0.128	0.121	0.113	0.106	0.099	0.093	0.087	0.081	0.076	0.071	0.066
4	0.133	0.125	0.118	0.110	0.103	0.097	0.090	0.084	0.079	0.073	0.068
5	0.138	0.130	0.122	0.115	0.107	0.100	0.094	0.087	0.082	0.076	0.071
6	0.144	0.135	0.127	0.119	0.112	0.104	0.097	0.091	0.085	0.079	0.073
7	0.150	0.141	0.132	0.124	0.116	0.108	0.101	0.094	0.088	0.082	0.076
8	0.156	0.146	0.137	0.129	0.121	0.113	0.105	0.098	0.091	0.085	0.079
9	0.163	0.153	0.143	0.134	0.125	0.117	0.109	0.102	0.095	0.088	0.082
10	0.170	0.159	0.149	0.139	0.130	0.122	0.114	0.106	0.098	0.091	0.085
11	0.177	0.166	0.155	0.145	0.136	0.127	0.118	0.110	0.102	0.095	0.088
12	0.185	0.173	0.162	0.151	0.141	0.132	0.123	0.115	0.107	0.099	0.092
13	0.193	0.180	0.169	0.157	0.147	0.137	0.128	0.119	0.111	0.103	0.095
14	0.201	0.188	0.176	0.164	0.153	0.143	0.133	0.124	0.115	0.107	0.099
15	0.211	0.197	0.184	0.171	0.160	0.149	0.139	0.129	0.120	0.111	0.103
16	0.220	0.206	0.192	0.179	0.167	0.155	0.145	0.134	0.125	0.116	0.107
17	0.231	0.215	0.201	0.187	0.174	0.162	0.151	0.140	0.130	0.121	0.112
18	0.242	0.225	0.210	0.195	0.182	0.169	0.157	0.146	0.135	0.126	0.116
19	0.253	0.236	0.220	0.204	0.190	0.177	0.164	0.152	0.141	0.131	0.121
20	0.266	0.247	0.230	0.214	0.199	0.185	0.171	0.159	0.147	0.136	0.126
21	0.279	0.259	0.241	0.224	0.208	0.193	0.179	0.166	0.154	0.142	0.132
22	0.293	0.272	0.253	0.235	0.218	0.202	0.187	0.173	0.160	0.148	0.137
23	0.309	0.286	0.266	0.246	0.228	0.212	0.196	0.181	0.168	0.155	0.143
24	0.325	0.301	0.279	0.259	0.240	0.222	0.205	0.190	0.175	0.162	0.149
25	0.342	0.317	0.294	0.272	0.252	0.233	0.215	0.199	0.184	0.169	0.156
26	0.361	0.334	0.309	0.286	0.264	0.244	0.226	0.208	0.192	0.177	0.163
27	0.382	0.353	0.326	0.301	0.278	0.257	0.237	0.218	0.201	0.185	0.171
28	0.404	0.373	0.344	0.317	0.293	0.270	0.249	0.230	0.211	0.194	0.179
29	0.428	0.394	0.363	0.335	0.308	0.284	0.262	0.241	0.222	0.204	0.187
30	0.454	0.417	0.384	0.354	0.325	0.299	0.276	0.253	0.233	0.214	0.196
31	0.482	0.443	0.407	0.374	0.344	0.316	0.290	0.267	0.245	0.225	0.206
32	0.513	0.470	0.432	0.396	0.364	0.334	0.306	0.281	0.258	0.230	0.217
33	0.547	0.500	0.458	0.420	0.385	0.353	0.324	0.297	0.272	0.249	0.228
34	0.584	0.533	0.488	0.446	0.408	0.374	0.342	0.313	0.287	0.262	0.240
35	0.625	0.570	0.520	0.475	0.434	0.397	0.362	0.331	0.303	0.277	0.253
36	0.671	0.610	0.555	0.506	0.462	0.421	0.385	0.351	0.320	0.292	0.267
37	0.722	0.655	0.595	0.541	0.492	0.448	0.408	0.372	0.339	0.309	0.281
38	0.779	0.705	0.638	0.579	0.526	0.478	0.435	0.395	0.360	0.327	0.298
39	0.844	0.760	0.687	0.621	0.563	0.510	0.463	0.421	0.382	0.347	0.315
40	0.918	0.824	0.741	0.669	0.604	0.546	0.495	0.449	0.407	0.369	0.334
41	1.002	0.895	0.803	0.722	0.650	0.586	0.530	0.479	0.433	0.392	0.355
42	1.100	0.978	0.873	0.782	0.702	0.631	0.569	0.513	0.463	0.418	0.378
43	1.214	1.073	0.953	0.850	0.760	0.681	0.612	0.550	0.496	0.447	0.403
44	1.349	1.184	1.046	0.928	0.826	0.738	0.660	0.592	0.532	0.478	0.430
45	1.512	1.317	1.155	1.018	0.902	0.802	0.715	0.639	0.573	0.513	0.461
46	1.712	1.476	1.283	1.124	0.990	0.876	0.778	0.692	0.618	0.553	0.495
47	1.961	1.670	1.438	1.249	1.093	0.961	0.849	0.753	0.669	0.596	0.532
48	2.283	1.914	1.626	1.400	1.215	1.061	0.932	0.822	0.729	0.646	0.575
49	2.712	2.227	1.865	1.584	1.361	1.179	1.029	0.902	0.795	0.702	0.622
50	3.313	2.646	2.170	1.815	1.540	1.321	1.143	0.996	0.872	0.767	0.676
51		3.233	2.578	2.113	1.764	1.495	1.281	1.106	0.963	0.841	0.739
52			3.151	2.510	2.054	1.713	1.450	1.240	1.070	0.929	0.811
53				3.067	2.440	1.994	1.661	1.403	1.199	1.082	0.895
54					2.981	2.369	1.933	1.608	1.356	1.157	0.995
55						2.804	2.236	1.871	1.554	1.309	1.114
56							2.805	2.222	1.809	1.500	1.261
57								2.715	2.149	1.746	1.445
58									2.624	2.073	1.681
59										2.532	1.997
60											2.439

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE XII.

Tarief voor een uitkeering bij overlijden.

Leeftijd bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor f 100.— uitkeering. De premiebetaling geschiedt tot aan het bereiken van den leeftijd:										
	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65
0	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
1	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
2	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
3	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
4	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
5	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
6	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
7	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
8	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
9	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
10	0.019	0.019	0.019	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018	0.018
11	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019	0.018	0.018
12	0.020	0.020	0.020	0.020	0.020	0.020	0.019	0.019	0.019	0.019	0.019
13	0.021	0.021	0.021	0.021	0.020	0.020	0.020	0.020	0.020	0.020	0.020
14	0.022	0.022	0.022	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021	0.021
15	0.023	0.023	0.022	0.022	0.022	0.022	0.022	0.022	0.022	0.021	0.021
16	0.024	0.023	0.023	0.023	0.023	0.023	0.023	0.022	0.022	0.022	0.022
17	0.025	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.023	0.023	0.023	0.023	0.023
18	0.025	0.025	0.025	0.025	0.025	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024	0.024
19	0.026	0.026	0.026	0.026	0.025	0.025	0.025	0.025	0.025	0.024	0.024
20	0.027	0.027	0.027	0.026	0.026	0.026	0.026	0.026	0.025	0.025	0.025
21	0.028	0.028	0.028	0.027	0.027	0.027	0.027	0.026	0.026	0.026	0.026
22	0.029	0.029	0.029	0.028	0.028	0.028	0.027	0.027	0.027	0.027	0.027
23	0.030	0.030	0.030	0.029	0.029	0.029	0.028	0.028	0.028	0.028	0.027
24	0.031	0.031	0.031	0.030	0.030	0.030	0.029	0.029	0.029	0.028	0.028
25	0.033	0.032	0.032	0.031	0.031	0.031	0.030	0.030	0.030	0.029	0.029
26	0.034	0.034	0.033	0.032	0.032	0.032	0.031	0.031	0.031	0.030	0.030
27	0.036	0.035	0.034	0.034	0.033	0.033	0.032	0.032	0.032	0.031	0.031
28	0.037	0.036	0.036	0.035	0.035	0.034	0.034	0.033	0.033	0.033	0.032
29	0.039	0.038	0.037	0.037	0.036	0.036	0.035	0.035	0.034	0.034	0.034
30	0.041	0.040	0.039	0.038	0.038	0.037	0.037	0.036	0.036	0.035	0.035
31	0.043	0.042	0.041	0.040	0.040	0.039	0.038	0.038	0.037	0.037	0.036
32	0.045	0.044	0.043	0.042	0.041	0.041	0.040	0.039	0.039	0.038	0.038
33	0.048	0.046	0.045	0.044	0.043	0.043	0.042	0.041	0.041	0.040	0.040
34	0.050	0.049	0.048	0.047	0.046	0.045	0.044	0.043	0.043	0.042	0.041
35	0.053	0.052	0.050	0.049	0.048	0.047	0.046	0.045	0.044	0.044	0.043
36	0.057	0.055	0.053	0.052	0.051	0.049	0.048	0.047	0.047	0.046	0.045
37	0.060	0.058	0.056	0.055	0.053	0.052	0.051	0.050	0.049	0.048	0.047
38	0.064	0.062	0.060	0.058	0.057	0.055	0.054	0.053	0.052	0.051	0.050
39	0.069	0.066	0.064	0.062	0.060	0.058	0.057	0.055	0.054	0.053	0.052
40	0.074	0.071	0.068	0.066	0.064	0.062	0.060	0.059	0.057	0.056	0.055
41	0.080	0.077	0.073	0.070	0.068	0.066	0.064	0.062	0.061	0.059	0.058
42	0.087	0.083	0.079	0.076	0.073	0.070	0.068	0.066	0.064	0.063	0.061
43	0.095	0.090	0.085	0.081	0.078	0.075	0.072	0.070	0.068	0.066	0.065
44	0.105	0.098	0.093	0.088	0.084	0.080	0.077	0.075	0.072	0.070	0.069
45	0.116	0.108	0.101	0.096	0.091	0.087	0.083	0.080	0.077	0.075	0.073
46	0.130	0.120	0.111	0.104	0.098	0.094	0.089	0.086	0.083	0.080	0.077
47	0.147	0.134	0.123	0.115	0.108	0.102	0.097	0.092	0.089	0.085	0.083
48	0.169	0.151	0.138	0.127	0.118	0.111	0.105	0.100	0.096	0.092	0.088
49	0.198	0.174	0.156	0.142	0.131	0.122	0.114	0.108	0.103	0.098	0.095
50	0.239	0.204	0.179	0.161	0.146	0.135	0.126	0.118	0.112	0.106	0.102
51		0.246	0.210	0.184	0.165	0.151	0.139	0.130	0.122	0.115	0.110
52			0.253	0.216	0.190	0.170	0.155	0.143	0.134	0.126	0.119
53				0.260	0.222	0.195	0.176	0.160	0.148	0.138	0.130
54					0.267	0.229	0.201	0.181	0.165	0.153	0.142
55						0.274	0.235	0.207	0.186	0.170	0.157
56							0.282	0.242	0.213	0.192	0.175
57								0.290	0.249	0.219	0.197
58									0.298	0.256	0.226
59										0.306	0.263
60											0.314

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,
De Minister van Sociale Zaken,
M. SLINGENBERG.

BIJLAGE XIII.

Tarief van de verzekering voor een rente aan den echtgenoot (overlevingsrente) met premiebetaling tot den 55-jarigen leeftijd van verzekerde of vroeger overlijden van verzekerde of verzorgde.

Leeftijd van den verzekerde bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor 1 gulden rente per week.							
	De verzekerde is							
	20 jaar	15 jaar	10 jaar	5 jaar	even oud als de verzorgde.	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
	ouder dan de verzorgde.					jonger dan de verzorgde.			
20					0.212	0.188	0.166	0.145	0.126
21					0.215	0.191	0.167	0.145	0.126
22					0.219	0.194	0.169	0.146	0.126
23				0.251	0.224	0.197	0.171	0.147	0.127
24				0.257	0.229	0.200	0.173	0.148	0.127
25				0.264	0.234	0.204	0.175	0.149	0.127
26				0.271	0.239	0.208	0.178	0.151	0.127
27				0.279	0.245	0.212	0.181	0.152	0.128
28			0.321	0.287	0.252	0.217	0.184	0.154	0.129
29			0.333	0.297	0.260	0.223	0.188	0.157	0.130
30			0.346	0.307	0.268	0.229	0.192	0.159	0.131
31			0.359	0.319	0.277	0.236	0.197	0.162	0.132
32			0.374	0.331	0.287	0.243	0.202	0.165	0.134
33		0.433	0.391	0.345	0.298	0.251	0.208	0.169	0.136
34		0.454	0.409	0.360	0.310	0.260	0.214	0.173	0.139
35		0.477	0.429	0.377	0.323	0.270	0.221	0.177	0.141
36		0.502	0.451	0.395	0.337	0.281	0.228	0.182	0.144
37		0.531	0.476	0.416	0.354	0.293	0.237	0.188	0.147
38	0.617	0.563	0.503	0.439	0.372	0.307	0.247	0.194	0.151
39	0.657	0.599	0.535	0.465	0.393	0.323	0.258	0.202	0.156
40	0.703	0.640	0.570	0.494	0.416	0.340	0.270	0.210	0.160
41	0.755	0.686	0.610	0.528	0.443	0.360	0.284	0.219	0.166
42	0.815	0.740	0.656	0.566	0.473	0.383	0.301	0.230	0.173
43	0.885	0.802	0.710	0.611	0.509	0.410	0.319	0.242	0.180
44	0.968	0.875	0.773	0.663	0.550	0.440	0.341	0.257	0.189
45	1.065	0.962	0.847	0.725	0.598	0.477	0.366	0.273	0.200
46	1.183	1.067	0.938	0.799	0.657	0.521	0.397	0.293	0.212
47	1.331	1.198	1.050	0.892	0.731	0.575	0.436	0.319	0.228
48	1.519	1.365	1.194	1.011	0.824	0.645	0.485	0.351	0.248
49	1.769	1.586	1.385	1.168	0.947	0.737	0.549	0.394	0.275
50	2.117	1.895	1.649	1.387	1.119	0.864	0.639	0.453	0.312

Tarief van de verzekering voor een rente aan den echtgenoot (overlevingsrente) met premiebetaling tot den 60-jarigen leeftijd van verzekerde of vroeger overlijden van verzekerde of verzorgde.

Leeftijd van den verzekerde bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor 1 gulden rente per week.								
	De verzekerde is								
	20 jaar	15 jaar	10 jaar	5 jaar	even oud als de verzorgde,	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
	ouder dan de verzorgde.					jonger dan de verzorgde.			
20					0.202	0.180	0.159	0.139	0.122
21					0.205	0.182	0.160	0.140	0.122
22					0.208	0.184	0.161	0.140	0.122
23				0.237	0.212	0.186	0.162	0.141	0.122
24				0.242	0.215	0.189	0.164	0.141	0.122
25				0.247	0.219	0.192	0.166	0.142	0.122
26				0.253	0.224	0.195	0.167	0.143	0.122
27				0.259	0.229	0.198	0.170	0.144	0.122
28			0.297	0.266	0.234	0.202	0.172	0.145	0.123
29			0.307	0.274	0.240	0.206	0.175	0.147	0.123
30			0.316	0.282	0.246	0.211	0.178	0.148	0.124
31			0.327	0.291	0.253	0.216	0.181	0.150	0.125
32			0.339	0.300	0.261	0.221	0.185	0.153	0.126
33		0.389	0.351	0.311	0.269	0.227	0.189	0.155	0.127
34		0.405	0.365	0.322	0.277	0.234	0.193	0.158	0.129
35		0.422	0.380	0.334	0.287	0.241	0.198	0.161	0.130
36		0.441	0.396	0.347	0.297	0.248	0.203	0.164	0.132
37		0.461	0.413	0.362	0.308	0.256	0.209	0.167	0.134
38	0.529	0.483	0.433	0.378	0.321	0.266	0.215	0.171	0.136
39	0.557	0.508	0.454	0.395	0.335	0.276	0.222	0.176	0.139
40	0.587	0.535	0.477	0.414	0.349	0.287	0.230	0.181	0.142
41	0.621	0.564	0.502	0.435	0.366	0.299	0.238	0.186	0.145
42	0.658	0.597	0.530	0.458	0.384	0.312	0.247	0.191	0.148
43	0.699	0.634	0.562	0.484	0.404	0.327	0.257	0.198	0.152
44	0.745	0.675	0.596	0.512	0.426	0.343	0.268	0.205	0.157
45	0.797	0.720	0.635	0.544	0.451	0.361	0.280	0.213	0.161
46	0.855	0.772	0.679	0.580	0.478	0.381	0.294	0.221	0.166
47	0.922	0.831	0.729	0.621	0.510	0.404	0.310	0.231	0.172
48	1.000	0.899	0.788	0.668	0.547	0.431	0.327	0.242	0.179
49	1.091	0.979	0.856	0.723	0.589	0.461	0.348	0.255	0.187
50	1.199	1.074	0.936	0.789	0.639	0.497	0.373	0.271	0.197
51	1.330	1.190	1.034	0.868	0.700	0.541	0.402	0.289	0.208
52	1.492	1.332	1.155	0.965	0.774	0.594	0.438	0.312	0.223
53	1.698	1.512	1.307	1.088	0.868	0.661	0.482	0.340	0.241
54	1.968	1.749	1.507	1.248	0.990	0.749	0.540	0.376	0.264
55	2.343	2.077	1.783	1.471	1.159	0.869	0.621	0.426	0.296

Tarief van de verzekering voor een rente aan den echtgenoot (overlevingsrente) met premiebetaling tot den 65-jarigen leeftijd van verzekerde of vroeger overlijden van verzekerde of verzorgde.

Leeftijd van den verzekerde bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor 1 gulden rente per week.								
	De verzekerde is								
	20 jaar	15 jaar	10 jaar	5 jaar	even oud als de verzorgde.	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
	ouder dan de verzorgde.					jonger dan de verzorgde.			
20					0.196	0.174	0.155	0.137	0.121
21					0.198	0.176	0.155	0.137	0.121
22					0.201	0.178	0.156	0.137	0.120
23				0.228	0.204	0.180	0.157	0.137	0.120
24				0.232	0.207	0.182	0.159	0.138	0.120
25				0.237	0.210	0.184	0.160	0.138	0.120
26				0.242	0.214	0.187	0.161	0.139	0.120
27				0.247	0.218	0.190	0.163	0.139	0.120
28			0.282	0.253	0.223	0.193	0.165	0.140	0.120
29			0.290	0.259	0.227	0.196	0.167	0.142	0.120
30			0.298	0.266	0.233	0.200	0.169	0.143	0.121
31			0.307	0.273	0.238	0.204	0.172	0.144	0.121
32			0.317	0.281	0.245	0.209	0.175	0.146	0.122
33		0.362	0.327	0.290	0.251	0.213	0.179	0.148	0.123
34		0.375	0.339	0.299	0.258	0.219	0.182	0.150	0.124
35		0.389	0.350	0.309	0.266	0.224	0.185	0.152	0.125
36		0.404	0.363	0.319	0.274	0.230	0.189	0.155	0.127
37		0.420	0.377	0.330	0.283	0.236	0.194	0.157	0.128
38	0.479	0.438	0.392	0.343	0.292	0.243	0.199	0.161	0.130
39	0.501	0.457	0.408	0.356	0.303	0.251	0.204	0.164	0.132
40	0.524	0.477	0.426	0.370	0.314	0.259	0.209	0.167	0.134
41	0.549	0.499	0.444	0.386	0.325	0.267	0.215	0.171	0.137
42	0.576	0.523	0.465	0.402	0.338	0.277	0.221	0.175	0.139
43	0.605	0.549	0.487	0.421	0.353	0.287	0.228	0.180	0.142
44	0.638	0.578	0.511	0.440	0.367	0.298	0.236	0.184	0.145
45	0.672	0.608	0.537	0.461	0.383	0.309	0.243	0.189	0.148
46	0.710	0.641	0.565	0.484	0.401	0.322	0.251	0.194	0.151
47	0.752	0.679	0.596	0.509	0.420	0.335	0.261	0.200	0.155
48	0.799	0.719	0.631	0.537	0.441	0.350	0.271	0.206	0.159
49	0.851	0.765	0.669	0.567	0.464	0.367	0.281	0.213	0.163
50	0.909	0.815	0.712	0.601	0.490	0.385	0.293	0.221	0.168
51	0.975	0.873	0.760	0.639	0.519	0.405	0.306	0.229	0.173
52	1.049	0.938	0.814	0.683	0.551	0.428	0.321	0.238	0.180
53	1.135	1.012	0.876	0.732	0.588	0.453	0.337	0.248	0.188
54	1.233	1.098	0.947	0.788	0.629	0.482	0.355	0.259	0.194
55	1.350	1.198	1.031	0.854	0.678	0.515	0.376	0.272	0.202
56	1.491	1.320	1.131	0.933	0.736	0.555	0.401	0.288	0.213
57	1.665	1.471	1.256	1.030	0.807	0.604	0.438	0.307	0.226
58	1.885	1.660	1.412	1.153	0.897	0.665	0.471	0.332	0.243
59	2.173	1.908	1.617	1.313	1.014	0.744	0.521	0.364	0.263
60	2.573	2.253	1.900	1.584	1.176	0.853	0.590	0.409	0.292

Tarief van de verzekering voor een rente aan den echtgenoot (overlevingsrente) met premiebetaling zoolang verzekerde en verzorgde beiden leven.

Leeftijd van den verzekerde bij ingang der verzekering.	Weekpremie in guldens voor 1 gulden rente per week.								
	De verzekerde is								
	20 jaar	15 jaar	10 jaar	5 jaar	even oud als de verzorgde.	5 jaar	10 jaar	15 jaar	20 jaar
	ouder dan de verzorgde.					jonger dan de verzorgde.			
20					0.188	0.169	0.151	0.135	0.120
21					0.190	0.171	0.152	0.135	0.120
22					0.193	0.172	0.153	0.135	0.120
23				0.217	0.195	0.174	0.153	0.135	0.119
24				0.220	0.198	0.175	0.155	0.136	0.119
25				0.224	0.200	0.177	0.155	0.136	0.119
26				0.228	0.203	0.179	0.157	0.136	0.119
27				0.232	0.207	0.181	0.158	0.137	0.119
28			0.263	0.237	0.210	0.184	0.159	0.138	0.119
29			0.269	0.242	0.214	0.187	0.161	0.139	0.119
30			0.276	0.247	0.218	0.190	0.163	0.140	0.119
31			0.283	0.253	0.223	0.193	0.166	0.141	0.120
32			0.291	0.260	0.228	0.197	0.168	0.143	0.121
33		0.329	0.299	0.266	0.233	0.201	0.171	0.144	0.122
34		0.339	0.307	0.273	0.238	0.205	0.173	0.146	0.123
35		0.350	0.316	0.280	0.244	0.209	0.176	0.148	0.124
36		0.361	0.326	0.288	0.250	0.213	0.179	0.150	0.125
37		0.373	0.336	0.297	0.257	0.218	0.183	0.152	0.126
38	0.420	0.385	0.347	0.306	0.264	0.224	0.187	0.155	0.128
39	0.436	0.399	0.358	0.315	0.271	0.229	0.191	0.157	0.130
40	0.452	0.413	0.370	0.325	0.279	0.235	0.195	0.160	0.131
41	0.468	0.428	0.383	0.335	0.287	0.241	0.199	0.163	0.133
42	0.486	0.443	0.396	0.346	0.296	0.248	0.204	0.166	0.136
43	0.505	0.460	0.411	0.358	0.305	0.255	0.209	0.170	0.138
44	0.525	0.478	0.426	0.371	0.315	0.262	0.214	0.174	0.140
45	0.546	0.496	0.441	0.383	0.325	0.269	0.219	0.177	0.143
46	0.568	0.515	0.457	0.396	0.336	0.277	0.225	0.181	0.145
47	0.592	0.536	0.475	0.410	0.346	0.285	0.231	0.185	0.148
48	0.616	0.557	0.493	0.425	0.357	0.294	0.237	0.189	0.151
49	0.642	0.580	0.512	0.441	0.369	0.303	0.243	0.194	0.155
50	0.670	0.604	0.532	0.457	0.382	0.312	0.250	0.198	0.158
51	0.699	0.630	0.554	0.474	0.395	0.321	0.257	0.203	0.162
52	0.730	0.656	0.576	0.492	0.409	0.331	0.264	0.208	0.166
53	0.762	0.684	0.599	0.510	0.423	0.341	0.271	0.213	0.170
54	0.795	0.713	0.622	0.528	0.438	0.351	0.278	0.218	0.174
55	0.831	0.742	0.647	0.548	0.451	0.362	0.285	0.223	0.179
56	0.868	0.775	0.673	0.568	0.466	0.373	0.293	0.229	0.183
57	0.908	0.809	0.701	0.590	0.482	0.384	0.301	0.235	0.189
58	0.949	0.844	0.729	0.612	0.498	0.395	0.309	0.242	0.195
59	0.993	0.880	0.759	0.635	0.515	0.407	0.317	0.248	0.200
60	1.039	0.919	0.790	0.658	0.532	0.419	0.325	0.255	0.206

Behoort bij Koninklijk besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 849).

Mij bekend,

De Minister van Sociale Zaken,

M. SLINGENBERG.

S. 851.

17 *April* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Woningbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken, van Justitie en van Financiën van 25 Februari 1936, n°. 1500 M/P. W. B., Afdeeling Volksgezondheid, van 3 Maart 1936, 2de Afdeeling A, n°. 806 en van 9 Maart 1936, n°. 123, Generale Thesaurie, Afd. Algemeene Zaken.

Gelet op het Woningbesluit;

Den Raad van State gehoord (advies van den 24 Maart 1936, n°. 32);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken, van Justitie en van Financiën van 27 Maart 1936, n°. 2616 M/P W. B. Afdeeling Volksgezondheid; van 6 April 1936, 2de Afd. A, n°. 806 en van 15 April 1936, n°. 222, Gen.-Thes. Afd. Algemeene Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

In het Woningbesluit worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Eenig artikel.

Art. 22*c*. Het bepaalde onder 2° en 3° vervalt en wordt vervangen door:

2°. Burgemeester en Wethouders der betrokken gemeente zien toe op de huurzetting, welke de goedkeuring behoeft van Onzen Minister van Sociale Zaken, die beslist met inachtneming van de algemeene richtlijnen, die door hem in overleg met Onzen Minister van Financiën worden getrokken.

3°. de bestemming van woningen mag niet worden veranderd zonder de goedkeuring van Onzen Minister van Sociale Zaken.

Art. 22*d*, lid 2. „den Directeur-Generaal van de Volksgezondheid" wordt vervangen door: Onzen Minister van Sociale Zaken.

Art. 29*a*. Lid 2 en lid 3 vervallen, en worden vervangen door:

2. Voor iedere aanwending, als in het eerste lid omschreven, behoudens die onder 3° vermeld, ten aanzien waarvan artikel 22*c*, onder 2°, overeenkomstige toepassing vindt, is de goedkeuring vereischt van Onzen Minister van Sociale Zaken, die in overleg met Onzen Minister van Financiën, beslist.

3. Jaarlijks, voor 1 Mei, doet het bestuur der gemeente omtrent het gemeenschappelijk fonds een verslag toekomen aan Onzen Minister van Sociale Zaken, die Onzen Minister van Financiën bij wijze van jaaroverzicht in kennis stelt met de in het land gevormde fondsen.

Slotbepaling.

Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Sociale Zaken, van Justitie en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden gezonden.

's-Gravenhage, den 17den April 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 29 *April* 1936.)

S. 852.

6 *Mei* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 5 Juni 1920 (*Staatsblad* n°. 285), tot uitvoering van de artikelen 18 en 25 van de Vleeschkeuringswet (*Staatsblad* 1919, n°. 524).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 April 1936, n°. 444 E/dossier 3, Afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op Ons besluit van 5 Juni 1920 (*Staatsblad* n°. 285) tot uitvoering van de artikelen 18 en 25 der Vleeschkeuringswet (*Staatsblad* 1919, n°. 524), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 13 April 1933 (*Staatsblad* n°. 175);

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1936, n°. 29);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 28 April 1936, n°. 521 E, Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In artikel 61, tweede alinea, van Ons besluit van 5 Juni 1920 (*Staatsblad* n°. 285), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 13 April 1933 (*Staatsblad* n°. 175), wordt in plaats van „tot 1 Juni 1936" gelezen „tot 1 Juni 1939".

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 15 *Mei* 1936.)

S. 853.

6 *Mei* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 1, 3, 8, 10 en 20 der Huisarbeidswet 1933.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 13 Februari 1936, nº. 213, Afdeeling Arbeid;

Gelet op de artikelen 1, 3, 8, 10 en 20 der Huisarbeidswet 1933;

Den Raad van State gehoord (advies van 17 Maart 1936, nº. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 Mei 1936, nº. 876, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. Als werkzaamheden, bedoeld in den aanhef van artikel 1 der Huisarbeidswet 1933, worden aangewezen:

1e. het plakken van gummi-artikelen en het bewerken, sorteeren en verpakken van celluloïdwaren;

2°. het bewerken, sorteeren en verpakken van voorbehoedmiddelen tegen zwangerschap;

3°. het vervaardigen, herstellen en afwerken van onder- en bovenkleeding, daaronder begrepen schoeisel en hoofdbedekking;

4°. het vervaardigen, herstellen en afwerken van huishoudgoed, zooals lakens, sloopen, servetten en dergelijke;

5°. het vervaardigen en afwerken van lampekappen en van vormen voor lampekappen;

6°. het schoenstikken;

7°. het op kaartjes naaien of op andere wijze bevestigen van knoopen;

8°. het strijken en opmaken van waschgoederen;

9°. het behandelen van vuil waschgoed;

10°. het behandelen van lompen en anderen afval;

11°. het schoonmaken van fruit en het lezen van peulvruchten en koffieboonen.

2. Als voorwaarde, bedoeld in artikel 1, eerste lid, sub *b*, der Huisarbeidswet 1933, wordt gesteld, dat in de daarbedoelde ondernemingen behalve door het hoofd of den bestuurder pleegt te worden gewerkt door ten minste vijf personen van 18 jaar of ouder.

§ 2. *Van arbeid, gevaarlijk voor de gezondheid, de zedelijkheid of het leven.*

3. De in artikel 1, sub 1 en 2, genoemde werkzaamheden mogen niet geschieden in ruimten, welke geen deel uitmaken van de onderneming, waarin of waarvoor die werkzaamheden worden verricht, noch in gebouwen, welke tevens geheel of gedeeltelijk bewoond worden, noch in lokalen, waarin, zij het ook op andere gedeelten van den dag, geslapen, gegeten, gekookt of gewoond wordt of andere huishoudelijke bezigheden worden verricht.

4. De in artikel 1, sub 9 en 10, genoemde werkzaamheden mogen niet geschieden:

a. in lokalen, waarin, zij het ook op andere gedeelten van den dag, geslapen, gegeten, gekookt of gewoond wordt of andere huishoudelijke bezigheden worden verricht;

b. in gebouwen, welke tevens geheel of gedeeltelijk bewoond worden, tenzij de ruimte, waarin die werkzaamheden geschieden, geen directe gemeenschap heeft met eenig overig gedeelte van het gebouw.

5. De in artikel 1, sub 8, genoemde werkzaamheden mogen niet geschieden in lokalen, waarin, zij het ook op andere gedeelten van den dag, geslapen wordt.

6. In de in artikel 3, eerste lid, onder *a*, *b* en *c*, der Huisarbeidswet 1933 genoemde ruimten, gebouwen en lokalen mogen de in artikel 1, sub 3, 4, 5, 6 en 7, genoemde werkzaamheden alleen worden verricht onder de navolgende voorwaarden:

a. het werklokaal moet gedurende den werktijd voldoende verlicht zijn. Hierbij wordt een lokaal niet als voldoende verlicht beschouwd door daglicht, indien daar niet boven het omliggende terrein gelegen lichtopeningen zijn aangebracht, welke direct daglicht toelaten en een gezamenlijk oppervlak hebben van ten minste één tiende van het vloeroppervlak van het werklokaal, tenzij bijzondere omstandigheden of inrichtingen een voldoende dagverlichting waarborgen, ter plaatse waar gewerkt wordt. Deuropeningen en andere voor het daglicht afsluitbare openingen tellen voor de berekening van het oppervlak der lichtopeningen alleen mede, voor zoover zij tijdens den arbeid direct daglicht toelaten;

b. tusschen 9 uur des voormiddags en 3 uur des namiddags mag geen kunstlicht worden gebezigd, om eene voldoende verlichting te verkrijgen, tenzij de bijzondere weersgesteldheid het gebruik van kunstlicht noodzakelijk maakt;

c. ter plaatse, waar de werkzaamheden worden verricht, moet de verlichting overeenkomen met eene sterkte van ten minste 30 internationale lux;

d. het werklokaal moet behoorlijk verwarmd zijn en bij koude weersgesteldheid moet de binnentemperatuur ter plaatse, waar gewerkt wordt, ten minste 10° C. bedragen.

7. 1. De werkgever is verplicht te zorgen, dat voor zijne onderneming geen huisarbeid wordt verricht in strijd met het bepaalde in de artikelen 3 en 4.

2. De werkgever is verplicht te zorgen, dat voor zijne onderneming geen huisarbeid, bestaande in werkzaamheden, als genoemd in artikel 1, sub 3 tot en met 8, wordt verricht, tenzij hij zich ten minste elke drie maanden er van overtuigt, dat maatregelen zijn genomen, op grond waarvan hij de naleving van het bepaalde in de artikelen 5 en 6 redelijkerwijze verzekerd kan achten.

8. 1. Het is den huisarbeider verboden huisarbeid te verrichten in strijd met het bepaalde bij de artikelen 3 tot en met 6.

2. De huisarbeider is verplicht te zorgen, dat door zijne hulparbeiders geen huisarbeid wordt verricht in strijd met het bepaalde bij de artikelen 3 tot en met 6.

9. 1. Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming mag in zijne onderneming geen werkzaamheden verrichten in strijd met het bepaalde bij de artikelen 3 tot en met 6.

2. Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming is verplicht te zorgen, dat in zijne onderneming geen werkzaamheden worden verricht in strijd met het bepaalde bij de artikelen 3 tot en met 6.

10. 1. Door of namens Onzen Minister kan voor een bepaalden of onbepaalden tijd, voorwaardelijk of onvoorwaardelijk, vrijstelling worden verleend van het bepaalde in de artikelen 3 tot en met 9, indien:

a. de naleving der desbetreffende bepalingen op onvoorziene of onoverkomelijke moeilijkheden zal afstuiten;

b. te voorzien is, dat de desbetreffende werkzaamheden binnen afzienbaren tijd zullen eindigen.

2. Zoodanige vrijstelling kan worden ingetrokken:

a. indien de redenen, welke tot de vrijstelling hebben geleid, niet meer aanwezig zijn;

b. indien de aan die vrijstelling verbonden voorwaarden niet worden nageleefd;

c. indien met het oog op de belangen van anderen bezwaren bestaan tegen het doen voortduren van de verleende vrijstelling.

§ 3. *Van plaatselijke huisarbeidscommissies.*

11. 1. Zoodra Onze Minister eene plaatselijke huisarbeidscommissie heeft ingesteld, geeft

of geven de door Onzen Minister aangewezen vereeniging of vereenigingen van ondernemers en vereeniging of vereenigingen van arbeiders, bedoeld in artikel 7, derde lid, der Huisarbeidswet 1933, aan het districtshoofd, bevoegd in de plaats, waar de huisarbeidscommissie haar zetel heeft, kennis, welke personen tot lid en plaatsvervangend lid van deze huisarbeidscommissie zijn benoemd. Daarna roept het districtshoofd, overeenkomstig het bepaalde in artikel 14, deze leden tot eene vergadering op.

2. Het districtshoofd leidt de vergaderingen tot op het tijdstip, waarop de voorzitter en de plaatsvervangende voorzitter, hetzij overeenkomstig artikel 7, vierde lid, hetzij overeenkomstig artikel 7, vijfde lid, der Huisarbeidswet 1933 zijn aangewezen.

3. Het districtshoofd is bevoegd de vergaderingen der huisarbeidscommissie bij te wonen en heeft in deze vergaderingen eene adviseerende stem.

4. Iedere huisarbeidscommissie vergadert zoo dikwijls als zulks door den voorzitter noodig geoordeeld wordt of door ten minste de helft van het aantal leden of door het districtshoofd schriftelijk met opgaaf van redenen wordt verlangd.

5. Indien de voorzitter tot het beleggen van eene vergadering der commissie op de wijze in het voorgaand[e] lid omschreven wordt uitgenoodigd, beleg[t] hij die vergadering uiterlijk binnen veertie[n] dagen, nadat de uitnoodiging te zijner kenni[s] is gekomen.

12. Eene h[uis]arbeidscommissie benoemt uit of buiten hare leden een secretaris.

13. 1. De voorzitter, de plaatsvervangend voorzitter, de secretaris, de leden en de plaatsvervangende leden eener huisarbeidscommissie kunnen te allen tijde ontslag vragen.

2. Indien de voorzitter of plaatsvervangend voorzitter ontslag vraagt, hetzij als voorzitter of plaatsvervangend voorzitter, hetzij als lid, zendt hij zijne ontslagaanvrage in:

a. bij Onzen Minister, indien hij ingevolge artikel 7, vierde lid, der Huisarbeidswet 1933 door Onzen Minister aan de Commissie is toegevoegd;

b. bij den secretaris, indien hij ingevolge artikel 7, vijfde lid, der Huisarbeidswet 1933 is aangewezen. Deze geeft van de ontslagaanvrage onmiddellijk kennis aan de overige leden en plaatsvervangende leden der Commissie, alsmede aan de vereeniging, welke den betrokkene heeft benoemd. Een opvolger wordt zoo spoedig mogelijk benoemd of aangewezen.

14. 1. De voorzitter bepaalt den datum en het uur der vergaderingen. De secretaris draagt zorg, dat — spoedeischende gevallen uitgezonderd — de leden de oproepingsbrieven ten minste zeven dagen te voren ontvangen. De voorzitter is bevoegd te bepalen, dat ook een of meer plaatsvervangende leden ter vergadering zullen worden opgeroepen.

2. De oproepingsbrief vermeldt de ter vergadering te behandelen onderwerpen Indien de vergadering voltallig is, kan de commissie besluiten een op den oproepingsbrief niet vermeld onderwerp in behandeling te nemen.

3. Een oproepingsbrief wordt gelijktijdig toegezonden aan het districtshoofd; deze kan zich ter vergadering door een door hem aangewezen persoon doen bijstaan of zich door een door hem aangewezen ambtenaar doen vertegenwoordigen.

15. De vergaderingen zijn niet openbaar. Wel kunnen op verlangen van den voorzitter of van ten minste de helft van de ter vergadering aanwezige leden derden tot het bijwonen van de vergadering of van één of meer der volgende vergaderingen worden uitgenoodigd.

16. Het in eene vergadering der huisarbeidscommissie behandelde is geheim.

17. 1. De huisarbeidscommissie stelt een reglement van orde voor hare vergaderingen vast, waarvan afschrift wordt toegezonden aan het districtshoofd.

2. Bepalingen in dat reglement, welke naar het oordeel van het districtshoofd in strijd zijn met eenige wettelijke bepaling of met het algemeen belang, worden op diens uitnoodiging nader door de huisarbeidscommissie onder het oog gezien. De huisarbeidscommissie geeft het districtshoofd kennis van haar naar aanleiding van diens opmerkingen genomen beslissing. Besluit de huisarbeidscommissie aan de bedenkingen van het districtshoofd niet of niet ten volle tegemoet te komen, dan is het districtshoofd bevoegd de aangelegenheid aan Onzen Minister ter beslissing voor te leggen. Onze Minister geeft aan het districtshoofd en aan de huisarbeidscommissie kennis van zijne beslissing. Deelt Onze Minister de bezwaren van het districtshoofd, dan worden de aangevochten bepalingen geacht niet in het reglement te zijn opgenomen.

18. De huisarbeidscommissie mag niet beraadslagen of besluiten, behoudens in het geval, bedoeld in artikel 19, zoo niet ten minste de helft van het aantal leden, benoemd door de vereeniging of vereenigingen van ondernemers en de helft van het aantal leden, benoemd door de vereeniging of vereenigingen van arbeiders, of hunne plaatsvervangers, tegenwoordig zijn.

19. 1. Wanneer het ingevolge artikel 18 vereischte aantal leden of plaatsvervangende leden niet is opgekomen, wordt door den voorzitter binnen veertien dagen eene nieuwe vergadering belegd.

2. Wanneer ook dan het vereischte aantal niet is opgekomen, beraadslagen en besluiten de aanwezige leden of plaatsvervangende leden, doch over geen andere dan de in de oproepingsbriefjes voor de eerste vergadering vermelde onderwerpen.

20. Ter vergadering aanwezige plaatsvervangende leden, die niet de plaats van afwezigen vervullen, hebben alleen eene raadgevende stem.

21. 1. Stemmingen over personen geschieden bij gesloten en ongeteekende briefjes.

2. Bij stemmingen over personen benoemt de voorzitter twee leden tot stemopnemers.

22. Er hebben zoovele stemmingen plaats als personen te benoemen of voor te dragen zijn.

23. 1. Niet of niet behoorlijk ingevulde stembriefjes worden tot bepaling van de meerderheid afgetrokken van het getal der leden, die aan de stemming hebben deelgenomen.

2. In geval van twijfel over den inhoud van een stembriefje beslist de vergadering.

24. De stemming is nietig, indien het aantal behoorlijk ingevulde briefjes niet grooter is dan de helft van dat der leden van de vergadering.

25. 1. Wanneer niemand bij de eerste stemming de volstrekte meerderheid heeft verkregen,

wordt tot eene tweede vrije stemming overgegaan. Is ook bij deze stemming geen volstrekte meerderheid verkregen, dan wordt de stemming bepaakt tot de twee personen, die bij de tweede stemming het grootste aantal stemmen hebben verkregen. Voor zoover zulks wegens gelijkheid van het stemmenaantal noodig is, beslist het lot, wie voor de derde stemming in aanmerking komt.

2. Indien bij de derde stemming de stemmen staken, beslist het lot.

26. 1. Alle besluiten over zaken worden bij volstrekte meerderheid der uitgebrachte stemmen genomen. De stemming geschiedt bij hoofdelijke oproeping, wanneer een der leden dit verlangt en alsdan mondeling.

2. Bij staking van stemmen wordt het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

3. Stemmen in blanco is niet veroorloofd. Een blanco-stem wordt geacht een stem tegen het voorstel te zijn.

4. In afwijking van het bepaalde in het derde lid hebben de voorzitter en de plaatsvervangend voorzitter, die overeenkomstig het bepaalde in artikel 7, vierde lid, der Huisarbeidswet 1933 door Onzen Minister zijn aangewezen met gelijktijdige toekenning van de bevoegdheid tot stemmen, het recht zich van het uitbrengen van eene stem te onthouden.

27. Wanneer eene huisarbeidscommissie van advies moet dienen, is de minderheid bevoegd in eene afzonderlijke nota van haar afwijkend gevoelen te doen blijken.

28. Indien een lid verhinderd is ter vergadering te verschijnen, geeft hij daarvan zoo spoedig mogelijk kennis aan den secretaris, die alsdan, zoo de tijd dit toelaat, onverwijld overgaat tot het ter vergadering oproepen van hem, die door de desbetreffende vereeniging als plaatsvervanger is aangewezen.

29. Ter bestrijding van hare kosten kan aan eene huisarbeidscommissie eene vergoeding worden toegekend volgens door Onzen Minister te stellen regelen.

30. 1. Indien eene plaatselijke huisarbeidscommissie een voorontwerp, als bedoeld in artikel 10, tweede lid, der Huisarbeidswet 1933, gereed heeft, wordt, met medewerking van het gemeentebestuur, een exemplaar daarvan gedurende vier weken voor een ieder ter inzage gelegd op het gemeentehuis van elke gemeente, die tot haar gebied behoort, en geeft de commissie tegelijkertijd van deze nederlegging kennis in de aldaar meest gelezen bladen.

2. Bij de kennisgeving wordt gewezen op de voor belanghebbenden openstaande gelegenheid om hunne bezwaren en wenschen binnen den genoemden termijn bij de commissie in te dienen.

§ 4. *Van centrale huisarbeidscommissies.*

31. Het bepaalde in de artikelen 11 tot en met 30 vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van eene centrale huisarbeidscommissie, met dien verstande, dat in de plaats treedt:

a. van het districtshoofd: de Directeur-Generaal van den Arbeid of een door dezen aangewezen ambtenaar;

b. van de in artikel 30, eerste lid, bedoelde nederlegging en kennisgeving: de publicatie van het voorontwerp in de *Nederlandsche Staatscourant.*

§ 5. *Slotbepalingen.*

32. Dit besluit kan worden aangehaald onder den naam „Huisarbeidsbesluit" met bijvoeging van het jaartal van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

33. In dit besluit wordt onder „huisarbeid", „werkgever", „huisarbeider", „hulparbeider", „Onze Minister" en „districtshoofd" verstaan, hetgeen daaronder wordt verstaan ingevolge de Huisarbeidswet 1933.

34. Dit besluit treedt in werking met ingang van den dag, waarop de Huisarbeidswet 1933 in werking teredt.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1936.)

S. 854.

16 *Mei* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 2), zooals dat besluit is gewijzigd bij dat van 13 April 1935 (*Staatsblad* n°. 187), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 125, tweede en derde lid, en artikel 126, tweede lid, der Ziektewet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 Maart 1936, n°. 820, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 125, tweede en derde lid, en 126, tweede lid der Ziektewet (doorloopende tekst);

Den Raad van State gehoord (advies van 5 Mei 1936, n°. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Mei 1936, n°. 1275, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van Ons besluit van 3 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 2), zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 13 April 1935 (*Staatsblad* n°. 187), te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Aan artikel 8 van Ons vorenbedoeld gewijzigd besluit van 3 Januari 1931 (*Staatsblad* n°. 2) wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„3. Een overeenkomstig het bepaalde in het vorig lid genomen besluit wordt niet tot uitvoering gebracht alvorens Onze vorenbedoelde Minister aan dat besluit zijn goedkeuring heeft gehecht.".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 16den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 2 *Juni* 1936.)

S. 855.

30 *Juni* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 1 October 1929 (*Staatsblad* n°. 448), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 30 October 1933 (*Staatsblad* n°. 556), ter uitvoering van de Besmettelijke Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, n°. 265) en tot bepaling van den datum, waarop afdeeling 8, paragraaf 54, van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685) in werking zal treden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Maart 1936, n°. 369 H/doss. 9, Afdeeling Volksgezondheid en van 22 April 1936, n°. 8475, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op de Besmettelijke Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, n°. 265) en op afdeeling 8, § 54, en afdeeling 10 van de Wet van 29 November 1935, (*Staatsblad* n°. 685);

Gezien Ons besluit van 1 October 1929, (*Staatsblad* n°. 448), gewijzigd bij Ons besluit van 30 October 1933 (*Staatsblad* n°. 556), ter uitvoering van de Besmettelijke Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, n°. 265);

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Juni 1936, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juni 1936, n°. 1097 H, doss. 9, afdeeling Volksgezondheid, en van 25 Juni 1936, n°. 16452, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

in bovengenoemd besluit de navolgende wijzigingen aan te brengen:

Art. I. In den aanhef wordt in plaats van „Gelet op de wet van 21 Juli 1928 (*Staatsblad* n°. 265), houdende voorzieningen tegen besmettelijke ziekten" gelezen „Gelet op de Besmettelijke Ziektenwet (*Staatsblad* 1928, n°. 265) en op afdeeling 8, § 54, van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685)".

Art. II. In *artikel 1* wordt in plaats van „onderscheidenlijk den Hoofdinspecteur en den Inspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, die belast zijn met het toezicht op de handhaving van de wettelijke bepalingen betreffende besmettelijke ziekten" gelezen „onderscheidenlijk den Geneeskundig Hoofdinspecteur en den Geneeskundig Inspecteur van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid".

Art. III. In *artikel 15, lid 2*, worden de woorden „volgens artikel 20, 3de lid, goedgekeurden ontsmettingsdienst" vervangen door „als noodzakelijk aangewezen ontsmettingsdienst".

In *artikel 15, lid 3*, worden de woorden „of niet naar een door den Minister volgens artikel 20, 3de lid goedgekeurde gelegenheid voor ontsmetting" vervangen door „en niet naar een door den Minister als noodzakelijk aangewezen ontsmettingsdienst".

Art. IV. In artikel 20, lid 1, wordt in plaats van „De verzoeken om eene der bijdragen, bedoeld in artikel 20, 1ste lid, van de wet" gelezen „de verzoeken om bijdragen, bedoeld in artikel 20 van de wet".

Artikel 20, lid 2, wordt gelezen als volgt:

2. Aanvragen om toekenning van rijksbijdragen als bedoeld in lid 1 van dit artikel — behoudens die, bedoeld in artikel 20, lid 1, onder 1°. der wet —, die later dan 1 Juni van het jaar, volgende op dat, waarop de aanvrage betrekking heeft worden ingediend, blijven buiten beschikking.

Art. V. *Artikel 21* wordt gelezen als volgt:

Aan de toekenning van de rijksbijdragen, bedoeld in artikel 20, lid 1, onder 1°., en lid 4, van de wet zijn, behalve onderscheidenlijk het bepaalde in de artikelen 22 en 23 de volgende voorwaarden verbonden:

a. de ontsmettingsdienst moet een onderdeel vormen van een door Onzen Minister hiertoe goedgekeurden gezondheidsdienst;

in bijzondere gevallen kan Onze Minister van deze voorwaarde tot wederopzegging ontheffing verleenen;

b. de dienst is verplicht voor andere gemeenten ontsmettingen uit te voeren, die door den burgemeester van zulk een gemeente zijn gelast, tegen tarieven, die de goedkeuring van Onzen Minister behoeven;

c. aan de door Onzen Minister aan te wijzen ambtenaren wordt inzage van boeken en bescheiden betreffende den dienst gegeven;

d. den Inspecteurs moet vrijen toegang worden verleend tot terreinen en gebouwen; alle gewenschte inlichtingen moeten, desverlangd schriftelijk, terstond aan de Inspecteurs worden verstrekt;

e. gebouwen en goederen, tot den ontsmettingsdienst behoorende, moeten behoorlijk worden onderhouden, zoodat de dienst steeds in staat is om onmiddellijk en naar behooren zijn taak te vervullen;

f. het materieel moet ten genoegen van den Inspecteur regelmatig aan deskundig onderzoek worden onderworpen; indien blijkt, dat gebreken of tekortkomingen aanwezig zijn, moet hierin zoo spoedig mogelijk worden voorzien.

Art. VI. *Artikel 23* wordt gelezen als volgt:

1. De ziekten, bedoeld in artikel 20, lid 1, onder 2°. van de wet, zijn de ziekten, genoemd in artikel 2 van dit besluit onder de groep A, zoomede febris typhoïdea, de typheuze vorm van paratyphus en variola minor (alastrim); in gevallen, waarin de burgemeester reiniging en ontsmetting heeft gelast op schriftelijk verzoek van den Inspecteur, vallen ook de betreffende ziekten onder die, bedoeld in artikel 20, lid 1, onder 2°. van de Wet.

2. Een Rijksbijdrage, als bedoeld in artikel 20, lid 1, onder 2°. van de wet, wordt slechts verleend, indien:

1°. de reiniging of ontsmetting is verricht door een dienst, welke door Onzen Minister als noodzakelijk is aangewezen, tenzij zich voordoet het geval, bedoeld in artikel 15, lid 3, en de Inspecteur ontsmetting heeft goedgekeurd;

2°. de schadeloosstelling bij vernietiging door Onzen Minister wordt goedgekeurd.

Het staat den gemeentebesturen vrij de ontsmettingsdiensten ook reinigingen en ontsmettingen te doen verrichten bij andere ziekten dan in lid 1 aangeduid; een rijksbijdrage wordt daarvoor echter niet gegeven.

Art. VII. De *artikelen 24 en 25* vervallen.

Art. VIII. In *artikel 26* wordt in plaats

van „Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw" gelezen „Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken".

Lid 4 van artikel 26 vervalt.

Art. IX. *Artikel 27* vervalt.

Art. X. *Artikel 28, lid 2*, wordt gelezen als volgt:

2. Het bestuur van de vereeniging, die voor toekenning van de in het eerste lid bedoelde rijksbijdrage in aanmerking wenscht te komen, zendt zijne aanvrage daartoe aan Onzen Minister. Op die aanvrage zijn onderscheidenlijk van toepassing de artikelen 20—23 van dit besluit, met dien verstande, dat de verplichtingen, die bij deze artikelen aan het gemeentebestuur zijn opgelegd, rusten op het bestuur der vereeniging, en dat in plaats van het bepaalde in artikel 21, onder *a*, wordt gelezen: „aan den dienst moet een geneeskundige verbonden zijn.

Lid 3, 4 en 5 van artikel 28 vervallen.

Art. XI. *Na artikel 28* wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 28a. 1. De toekenning der rijksbijdragen in de kosten van opwachtgeldstelling van personeel, aan een gemeentelijken ontsmettingsdienst verbonden op 1 Mei 1935, geschiedt volgens de volgende regels:

a. slechts in aanmerking komt het wachtgeld van personeel, hetwelk vóór 1 Mei 1937 op wachtgeld is of wordt gesteld ten gevolge van het inwerkingtreden van § 54 van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

b. de rijksbijdrage wordt telkenjare opnieuw vastgesteld over het afgeloopen jaar aan de hand van een daartoe door het bestuur der gemeente in te dienen opgave, welke moet voldoen aan door Onzen Minister in het algemeen of voor ieder geval afzonderlijk te stellen eischen; deze opgave moet worden ingediend vóór 1 Juni van het jaar volgende op dat, waarin het wachtgeld wordt betaald;

c. als maatstaf voor dat deel van het wachtgeld, waarin een rijksbijdrage zal worden verleend, zal worden aangenomen het gemiddelde loonbedrag, dat over de jaren 1933, 1934 en 1935 in aanmerking is genomen als verwerkt bij de ontsmettingen wegens het voorkomen van A en B ziekten.

2. Ten aanzien van de rijksbijdrage in kosten voor de kapitaalsuitgave gelden de navolgende regels:

a. als basis voor de berekening van het bedrag, hetwelk voor rijksbijdrage in aanmerking komt, zal worden genomen het gemiddeld aantal ontsmettingen in de jaren 1933, 1934 en 1935, uitgevoerd wegens het voorkomen en A en B ziekten, in verhouding tot het gemiddeld totaal aantal ontsmettingen, in die jaren uitgevoerd;

b. volgens de onder *a* bedoelde verhouding zal een bijdrage van 50 % worden verleend in het gemiddeld bedrag, dat over de jaren 1933, 1934 en 1935 als jaarlijksche lasten voor kapitaalsuitgaven in aanmerking is genomen voor een rijksbijdrage in de ontsmettingskosten;

c. aanvragen om toekenning van een bijdrage, als onder *b* bedoeld, die later dan 1 Juni van het jaar, volgende op dat, waarop de aanvrage betrekking heeft, worden ingediend blijven buiten beschikking.

Art. XII. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Art. XIII. Op den in artikel XII bedoelden dag treedt tevens in werking Afdeeling 8, paragraaf 54, van de Wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685).

Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 30sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *Juli* 1936.)

S. 856.

9 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Consumptieijs-besluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Mei 1935, (*Staatsblad* n°. 244).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 Mei 1936, n°. 716 D/doss. 30 afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) en op het Consumptieijs-besluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240), gewijzigd bij Ons besluit van 9 Mei 1935 (*Staatsblad* n°. 244);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 Juli 1936, n°. 1049 D/doss. 30, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In het Consumptieijs-besluit (*Staatsblad* 1934, n°. 240) wordt de navolgende wijziging aangebracht:

In artikel 12, onder *a*, wordt in plaats van „andere geslachtsnamen of firmanamen mogen — onverminderd het dienaangaande bij de Trekhondenwet bepaalde —" gelezen „geslachtsnamen of firmanamen van hen, die handelen in eet- of drinkwaren mogen — behoudens het hiervoor bepaalde en onverminderd het dienaangaande bij de Trekhondenwet bepaalde —".

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 9den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 857.

9 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Jam- en limonadebesluit (*Staatsblad* 1924 n°. 97), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 October 1933 (*Staatsblad* n°. 549).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 Mei 1936, n°. 761 D/Dossier 29, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de artikelen 14 en 15 der Warenwet (*Staatsblad* 1935 n°. 793) en op het Jam- en limonadebesluit (*Staatsblad* 1924 n°. 97), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 October 1933 (*Staatsblad* n°. 549);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935 n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 Juli 1936, n°. 1048 D/Dossier 29, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. I. In *artikel 3* van bovengenoemd besluit wordt na punt 5 ingevoegd:

5*a*. *Vruchtenlimonade* een verdund vruchtensap met suiker, waaraan citroenzuur, vruchtenessences en koolzuur mogen zijn toegevoegd.

De toevoeging „gazeuse" mag worden gebezigd, indien de waar koolzuur bevat.

Art. II. Na artikel 14 van genoemd besluit wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

Art. 14*a*. *Vruchtenlimonade* moet voldoen aan de volgende eischen:

1. Ander vruchtensap dan dat, waarvan de naam van de vrucht op de verpakking is vermeld, of bestanddeelen daarvan, behalve eenig citroensap of citroenzuur en vruchtenessences, moeten afwezig zijn;

2. Het gehalte aan suiker moet ten minste 8 gram per 100 gram vruchtenlimonade en mag ten hoogste 12 gram per 100 gram vruchtenlimanade bedragen;

3. Het gehalte aan vruchtensap, voldoende aan de in artikel 12 gestelde eischen, waarvan de naam op de verpakking is vermeld, moet ten minste 10 gram per 100 gram vruchtenlimonade bedragen;

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 9den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 858.

11 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 9 Juli 1929, *Staatsblad* n°. 383, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 120, eerste lid, der Ziektewet, gelijk dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 25 April 1932, *Staatsblad* n°. 180.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 27 Mei 1936, n°. 1409, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 120, eerste lid, der Ziektewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 7 Juli 1936, n°. 1676, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 9 Juli 1929, *Staatsblad* n°. 383, tot. vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 120, eerste lid, der Ziektewet, gelijk dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 25 April 1932, *Staatsblad* n°. 180 en te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 6 van Ons vorenbedoeld gewijzigd besluit wordt gewijzigd als volgt:

In het eerste lid wordt aan de alinea, aanvangende met „of de regelen", toegevoegd: „hetgeen hem uit een bij hem ingediende klacht of op andere wijze ter kennis komt omtrent door een bedrijfsvereeniging toegepaste middelen, gericht op vergrooting of behoud van het bij de bedrijfsvereeniging verzekerd loonbedrag,".

Art. II. Artikel 7 van Ons vorenbedoeld gewijzigd besluit wordt gelezen als volgt:

„Het in artikel 6, eerste lid, bedoelde onderzoek, voor zoover dit niet betreft het onderwerp, bedoeld aan het slot van de eerste alinea van het eerste lid van voornoemd artikel, heeft voor elke bedrijfsvereeniging ten minste eenmaal per jaar plaats".

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 11den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 885.

1 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van den 7den Juni 1935, *Staatsblad* n°. 336.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 29 Juni 1936, n°. 1636 Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op de artikelen 63, eerste lid, 64, 68

en 69, eerste en derde lid, der Ziektewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte Ziekteverzekering, laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 7 Juni 1935, *Staatsblad* n°. 336, en te bepalen als volgt:

Art. I. Artikel 1 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, wordt gelezen als volgt:

„De premie voor de verplichte verzekering van de bij de ziekenkassen der Raden van Arbeid verzekerden bedraagt, al naar gelang de verzekerden niet, onderscheidenlijk wel, bij wijze van werkverschaffing zijn te werkgesteld,

1°. voor het gebied van de Raden van Arbeid te *Amsterdam*, *Leiden*, *Nijmegen* en *Zwolle* 2 %, onderscheidenlijk 5 % van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt;

2°. voor het gebied van de Raden van Arbeid te *Alkmaar*, *Amersfoort*, *Arnhem*, *Breda*, *Dordrecht*, *Eindhoven*, *Groningen*, *Haarlem*, *Hengelo*, *Leeuwarden* en *Rotterdam* 1,8 %, onderscheidenlijk 5 %, van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt;

3°. voor het gebied van de Raden van Arbeid te *Assen*, *'s-Gravenhage* en *Maastricht* 1,70 %, onderscheidenlijk 5 %, van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt;

4°. voor het gebied van de Raden van Arbeid te *Apeldoorn*, *'s-Hertogenbosch*, *Middelburg*, *Utrecht*, *Venlo* en *Winschoten* 1,60 %, onderscheidenlijk 5 %, van het loon, dat voor het tijdperk, waarover de betaling loopt, krachtens het bepaalde bij artikel 68 der Ziektewet voor premiebetaling in aanmerking komt."

Art. II. Artikel 4 van Ons vorengenoemd besluit wordt gelezen als volgt:

„Overeenkomstig het bepaalde in artikel 69, eerste en derde lid, der Ziektewet en behoudens het in het eerste lid van dat artikel voorziene geval, is voor verzekerden, die niet bij wijze van werkverschaffing zijn tewerkgesteld, van het premiepercentage, vastgesteld in:

a. artikel 1, 1°, verschuldigd door den werkgever 1 % en door den verzekerde 1 %;

b. artikel 1, 2°, verschuldigd door den werkgever 0,9 % en door den verzekerde 0,9 %;

c. artikel 1, 3°, verschuldigd door den werkgever 0,85 % en door den verzekerde 0,85 %;

d. artikel 1, 4°, verschuldigd door den werkgever 0,8 % en door den verzekerde 0,8 %;

e. artikel 2, letter A, al naar gelang de premie verschuldigd is aan een der in artikel 1, onder 1—4 genoemde Raden van Arbeid, verschuldigd door den werkgever onderscheidenlijk 2 %, 2,1 %, 2,15 % en 2,2 %, en door den verzekerde onderscheidenlijk 1 %, 0.9 %, 0,85 % en 0,8 %;

f. artikel 2, letter A*bis*, al naar gelang de premie verschuldigd is aan een der in artikel 1, onder 1—4 genoemde Raden van Arbeid, verschuldigd door den werkgever onderscheidenlijk 3,3 %, 3,4 %, 3,45 % en 3,5 % en door den verzekerde onderscheidenlijk 1 %, 0,9 %, 0,85 % en 0,8 %;

g. artikel 2, letter B, al naar gelang de premie verschuldigd is aan een der in artikel 1, onder 1—4, genoemde Raden van Arbeid, verschuldigd door den werkgever onderscheidenlijk 3,75 %, 3,85 %, 3,90 % en 3,95 % en door den verzekerde onderscheidenlijk 1 %, 0,9 %, 0,85 % en 0,8 %.

Art. III. Het bepaalde in artikel I wordt voor de eerste maal toegepast bij de vaststelling der premie, verschuldigd over loon, verdiend over tijdvakken, gelegen na 31 December 1935.

Art. IV. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin dit besluit is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 1sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 14 *Juli* 1936.)

S. 942.

26 *Juni* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 20 Juni 1936, 6de Afdeeling, No. 1;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, No. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juni 1936, 6de Afdeeling, No. 3;

Gelet op de artikelen 70 en 167 van de Indische Staatsregeling;

Den Volksraad gehoord;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Het bij Ons besluit van 28 Mei 1923, No. 65 (*Nederlandsch Staatsblad* No. 223, *Indisch Staatsblad* No. 408) vastgestelde „Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië", zooals gewijzigd en aangevuld laatstelijk bij Ons besluit van 27 September 1934, No. 3 (*Nederlandsch Staatsblad* No. 519, *Indisch Staatsblad* No. 574) wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

§ 1. Artikel 20, lid 3, wordt gelezen:

„3. Dienstplichtigen, die bij de krijgsmacht een rang bekleeden dan wel bij de krijgsmacht een rang hebben bekleed, worden, naar bij Regeeringsverordening te stellen regelen, ingelijfd in een rang, gelijkgesteld aan of het meest overeenkomende met den laatst bekleeden rang, een en ander voor zooveel met de belangen van den dienst is overeen te brengen".

§ 2. Artikel 22, lid 1 punt *c*, wordt gelezen:

„*c.* het deelnemen aan militaire oefeningen

of militair onderricht dan wel andere militaire werkzaamheden".

§ 3. Artikel 22, lid 2, wordt gelezen:

„2. Voor het doorloopen van eerste oefening worden aangewezen de voor inlijving beschikbare dienstplichtigen, voor wie het tijdvak van verplichte aanmelding ter inschrijving voor den dienst aangevangen is vóór of in het kalenderjaar, waarin het 28e levensjaar wordt volbracht".

§ 4. Artikel 23 wordt gelezen:

„1. De duur der eerste oefening bedraagt:

L e g e r.

a. ten hoogste negen maanden voor de onberedenen, behoudens het bepaalde onder *b*;

b. ten hoogste twaalf maanden voor de dienstplichtigen, die worden opgeleid tot officier of onderofficier, voor de dienstplichtigen van de genie en voor de beredenen.

Z e e m a c h t.

c. ten hoogste achttien maanden voor de zeemacht.

2. Behoudens de uitzonderingen, uit dit besluit of uit bij Regeeringsverordening vast te stellen bepalingen voortvloeiende, vangt de eerste oefening terstond na de inlijving aan.

3. Naar bij Regeeringsverordening te stellen regelen kan de dienstplichtige worden verplicht de eerste oefening bij gedeelten in twee of meer niet aansluitende tijdvakken te vervullen.

4. Naar bij Regeeringsverordening te stellen regelen kan geheele of gedeeltelijke vrijstelling of uitstel van de eerste oefening worden verleend.

5. Degenen, aan wie gedeeltelijke vrijstelling of uitstel van de eerste oefening is verleend, worden, zoolang die gedeeltelijke vrijstelling of dat uitstel duurt, als verlofganger beschouwd".

§ 5. De leden 1 t/m 3 van artikel 24 worden gelezen:

„1. De duur der herhalingsoefeningen bedraagt ten hoogste veertig dagen, doch voor de onderofficieren voor zooveel noodig, ten hoogste vier en vijftig dagen.

2. De herhalingsoefeningen kunnen over twee of meer tijdvakken worden verdeeld.

3. Bovendien kunnen de herhalingsoefeningen worden gesplitst in oefeningsuren, te vervullen op verschillende dagen; alsdan worden acht oefeningsuren berekend voor één dag van de herhalingsoefeningen".

§ 6. De leden 1 en 2 van artikel 25 worden gelezen:

„1. De duur van de militaire oefeningen of van het militair onderricht dan wel van de militaire werkzaamheden, bedoeld in artikel 22, eerste lid, onder *c* bedraagt ten hoogste 12 dagen, te verdeelen over drie of meer niet aansluitende tijdvakken.

2. de (het) in het voorgaande lid bedoelde oefeningen, onderricht of werkzaamheden kunnen worden gesplitst in oefeningsuren, te vervullen op verschillende dagen; alsdan worden acht oefeningsuren berekend ovor één dag van de oefeningen, enz."

§ 7. In artikel 36, lid 1, wordt het woord „Legercommandant" vervangen door de woorden „Commandant van het leger, onderscheidenlijk der zeemacht".

§ 8. In artikel 39, lid 1, punt *d* wordt het woord „Legercommandant" vervangen door de woorden „Commandant van het leger, onderscheidenlijk der zeemacht".

Art. II. De tengevolge van de inwerkingtreding van dit besluit vereischte overgangsmaatregelen, worden bij regeeringsverordening vastgesteld.

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van een nader door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië te bepalen datum.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 26sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,

H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 29 *Juni* 1936.)

S. 980.

3 *Juni* 1936. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen 1, § 2 tot en met § 4, en 3 van de wet van 28 December 1934, opgenomen in *Nederlandsch Staatsblad* n°. 711 (Nadere wijziging van de Indische Comptabiliteitswet).

Inwerkingtreding 1 Juli 1936.

S. 1365.

5 *Juni* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der Hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het Christelijk lyceum te Haarlem.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 2 April 1936, n°. 7716 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der Hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Mei 1936, n°. 38);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 Mei 1936, n°. 11677, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1936 de afdeeling gymnasium van het Christelijk lyceum te Haarlem van de Vereeniging tot stichting en instandhouding van inrichtingen voor Christelijk voorbereidend hooger en middelbaar onderwijs voor Haarlem en Omstreken, gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der Hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering

van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 19 *Juni* 1936.)

S. 1386.

30 *Mei* 1936. BESLUIT, betreffende het sanatorium „Port Natal" te *Assen*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Mei 1936, n°. 4912, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 2 van Ons besluit van 4 Februari 1935 (*Staatsblad* n°. 35) wordt gelezen:

„In de inrichting mogen niet meer dan 40 mannen en 40 vrouwen verpleegd worden.

In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel mogen, gedurende een door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken te bepalen tijdvak, in genoemde inrichting ten hoogste 63 vrouwen en 17 mannen verpleegd worden".

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1936.)

S. 1387.

30 *Mei* 1936. BESLUIT, betreffende het gesticht voor vrouwelijke krankzinnigen genaamd „Psychiatrische inrichting Sint Anna", te *Venray*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 Mei 1936, n°. 4957, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 12 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 362), de volgende wijzigingen worden aangebracht:

I. Artikel 5 wordt gelezen:

In het gesticht mogen niet meer dan 489 vrouwelijke krankzinnigen verpleegd worden.

II. Artikel 6 wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 3, mogen niet meer dan 221 vrouwen verpleegd worden.

III. Artikel 10 wordt gelezen:

De geneeskundige behandeling der verpleegden wordt opgedragen aan ten minste vier geneeskundigen, die gevestigd moeten zijn in woningen nabij het terrein der „Psychiatrische inrichting St. Anna" en buiten de inrichting geen geneeskundige, tenzij consultatieve praktijk, mogen uitoefenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 30sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 12 *Juni* 1936.)

S. 1388.

6 *Juli* 1936. BESLUIT, betreffende de inrichting „Bloemendaal" te *Loosduinen*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Juli 1936, n°. 6625, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in Ons besluit van 12 Juni 1931 (*Staatsblad* n°. 245) voor „1 Juli 1936", zal worden gelezen: 31 December 1941.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 6den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *Juli* 1936.)

S. 1590.

15 *Mei* 1936. BESLUIT tot goedkeuring van met Vrouwe *C. W.* Baronesse *van Balveren* te *Arnhem* e. a. en met *A. J. Krielen* te *Beesd* gesloten dadingen tot het ten einde brengen van geschillen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 Mei 1936, La. N., Directie van den Waterstaat;

Gelet op artikel 1 van de wet van 22 December 1850 (*Staatsblad* N°. 99), gewijzigd bij artikel 30 van de Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Goed te keuren de overeenkomsten van dading, gesloten tot het ten einde brengen van geschillen 1°. tusschen den Staat en Vrouwe C. W. Baronesse van Balveren te *Arnhem* en 2°. tusschen den Staat en A. J. Krielen te *Beesd*, aangegaan bij de bij dit besluit gevoegde akten.

Onze Minister voornoemd is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden medegedeeld aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 15den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 16 *Juni* 1936.)

Zegel f 0.50.

De Staat der Nederlanden, gevestigd te *'s-Gravenhage*, ten deze vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat, contractant ter eener zijde,

en

de Hoogwelgeboren Vrouwe Catharina Wilhelmina Baronesse van Balveren, wonende te *Arnhem*, Douairière van den Hoogwelgeboren Heer Frans Hendrik Baron van Verschuer,

de Hoogwelgeboren Jonkvrouwe Mr. Jacoba Albertina Baronesse van Verschuer, Hofdame Honoraire van Hare Majesteit de Koningin, wonende te *Arnhem*,

de Hoogwelgeboren Heer Meester Bernard Frederik Baron van Verschuer, zonder beroep, wonende te *Leur* bij *Wychen*,

de Hoogwelgeboren Jonkvrouwe Wilhelmina Frederika Hendrika Baronesse van Verschuer, ongehuwde particuliere, wonende te *Arnhem*,

Mr. Wolter Frans Frederik Baron van Verschuer, Burgemeester der gemeente *Beesd*,

contractanten ter andere zijde,

I. Overwegende, dat de Staat der Nederlanden wenscht over te gaan tot de totstandbrenging en de openstelling voor alle verkeer van een brugverbinding over de *Linge* in den Weg No. 26 van het Rijkswegenplan 1932 (Kon. Besluit van 6 October 1930 No. 29) *Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch*, door middel van een vaste brug over de rivier tusschen de Westelijke gedeelten van de perceelen kadastraal bekend als gemeente *Beesd* Sectie C Nos. 356 en 362 aan den Noordelijken oever en de Westelijke gedeelten van de perceelen kadastraal bekend als gemeente *Deil* Sectie D Nos. 434 en 435 aan den Zuidelijken oever, en van aan die brug aansluitende weggedeelten ter verbinding met de openbare wegen in de gemeenten *Beesd* en *Deil*;

in aanmerking nemende

dat de contractanten ter andere zijde van oordeel zijn dat de Staat door het hierboven bedoelde openbare werk tot stand te brengen en/of open te stellen voor alle verkeer, in strijd zou handelen met het hen, naar hun oordeel, toekomende recht van het z.g. Enspijksche Veer over de *Linge* tusschen *Enspijk* en *Mariënwaard*,

dat de Staat betwist: dat een veerrecht als bovenbedoeld toekomt aan de contractanten ter andere zijde; dat de te maken werken zouden vallen binnen het territoir van het eventueele recht; dat door het maken en openstellen van de hierbedoelde werken zou worden gehandeld in strijd met dit eventueele veerrecht,

hebben ter voorkoming van gedingen en onder voorbehoud — behoudens voor wat betreft het onder 3°. bepaalde — van goedkeuring bij Koninklijk Besluit, overeenkomstig artikel 30 der Comptabiliteitswet 1927 (*Stbl.* No. 259), de volgende dading getroffen:

1°. De Staat betaalt:

aan de contractanten ter andere zijde gezamenlijk een som van vijf duizend gulden — f 5000 (de contractanten dragen door de onderteekening dezer akte Mr. W. F. F. Baron van Verschuer, Burgemeester der gemeente *Beesd*, op, die door zijn onderteekening verklaart deze opdracht aan te nemen, namens hen allen deze f 5000 te ontvangen en daarvoor kwijting te geven);

2°. Hiertegenover staan contractanten ter andere zijde, zoo voor zich, als voor de opvolgers in hunne beweerde rechten, den Staat — voorzoover noodig — toe de bovenbedoelde werken te maken, en die werken daar te houden, te veranderen, te verbeteren, uit te breiden, eenigermate te verleggen, en/of open te stellen en gesteld te houden voor alle verkeer, afstand doende van alle rechten, die zij, of de rechtsopvolgers in hunne beweerde rechten, ter zake van de handelingen als hier bedoeld, mogelijk nú of láter geldend zouden kunnen maken; dit recht wordt den Staat voor eeuwig verleend en zal door den Staat aan derden kunnen worden overgedragen;

Contractanten ter andere zijde vrijwaren den Staat en zijne rechtsopvolgers tegen elke actie ter zake van de zijde van gerechtigden op het z.g. Enspijksche Veer(recht);

Ieder der contractanten ter andere zijde verplicht zich — elk tegen een boete van f 1000 voor elke overtreding, te voldoen aan den Staat of zijne rechtsopvolgers — bij overdracht van hunne beweerde rechten, of gedeelten daarvan, het hier onder 2 vermelde, met inbegrip van het boete-beding, in de acte op te nemen en te bedingen, dat de nieuwe verkrijger tegenover den Staat en zijne rechtsopvolgers tot hetzelfde gehouden zal zijn als hijzelve;

3°. De contractanten ter andere zijde stemmen — voorzoover noodig — er in toe, dat de Staat reeds thans tot uitvoering en/of openstelling der hier bedoelde werken overgaat;

4°. De betaling van de onder 1°. genoemde som zal geschieden binnen een maand na de plaatsing in het *Staatsblad* van het Koninklijk Besluit tot goedkeuring dezer dading;

5°. De kosten van deze dading komen ten laste van den Staat.

Aldus in drievoud geteekend te 's-Gravenhage, Arnhem, Leur (G.), Beesd, den 8 Mei 1936.

Contractant ter eene zijde,

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

Contractanten ter andere zijde,

C. W. v. Verschuer—
v. Balveren.
J. A. v. Verschuer.
B. F. v. Verschuer.
W. F. H. v. Verschuer.
W. F. F. v. Verschuer.

Goedgekeurd krachtens Koninklijk Besluit van 15 Mei 1936 (*Staatsblad* No. 1590).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

Zegel f 0.50.

De Staat der Nederlanden, gevestigd te *'s-Gravenhage*, ten deze vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat, contractant ter eener zijde,

en

Arnoldus Josephus Krielen, veerman en kastelein, te *Beesd*, contractant ter andere zijde,

1. Overwegende, dat de Staat der Nederlanden wenscht over te gaan tot de totstandbrenging en de openstelling voor alle verkeer van een brugverbinding over de *Linge* in den Weg No. 26 van het Rijkswegenplan 1932 (Kon. Besluit van 6 October 1930 No. 29) *Utrecht—Vianen—Zaltbommel—Hedel—'s-Hertogenbosch*, door middel van een vaste brug over de rivier tusschen de Westelijke gedeelten van de perceelen kadastraal bekend als gemeente *Beesd* Sectie C Nos. 356 en 362 aan den Noordelijken oever en de Westelijke gedeelten van de perceelen kadastraal bekend als gemeente *Deil* Sectie D Nos. 434 en 435 aan den Zuidelijken oever, en van aan die brug aansluitende weggedeelten ter verbinding met de openbare wegen in de gemeenten *Beesd* en *Deil*;

in aanmerking nemende

dat de contractant ter andere zijde van oordeel is, dat de Staat door het hierboven bedoelde openbare werk tot stand te brengen en/of open te stellen voor alle verkeer in strijd zou handelen met het hem, naar zijn oordeel, toekomende recht van het z.g. Beesdsche voetveer tusschen *Beesd* en de Veersteeg onder *Enspijk*;

dat de Staat betwist: dat een veerrecht als boven bedoeld toekomt aan den contractant ter andere zijde; dat de te maken werken zouden vallen binnen het territoir van het eventueele recht; dat door het maken en openstellen van de hier bedoelde werken zou worden gehandeld in strijd met dit eventueede recht,

hebben ter voorkoming van gedingen en onder voorbehoud — behoudens voor wat betreft het onder 3°. bepaalde — van goedkeuring bij Koninklijk Besluit, overeenkomstig artikel 30 der Comptabiliteitswet 1927 (*Stbl.* No. 259), de volgende dading getroffen:

1. De Staat betaalt:

aan den contractant ter andere zijde een som van vijf duizen gulden — f 5000;

2. Hiertegenover staat contractant ter andere zijde zoo voor zich, als voor de opvolgers in zijn beweerde rechten, den Staat — voorzoover noodig — toe de bedoelde werken te maken, en die werken daar te houden, te veranderen, te verbeteren, uit te breiden, eenigermate te verleggen, en/of open te stellen en gesteld te houden voor alle verkeer, afstand doende van alle rechten, die hij, of de rechtsopvolgers in zijn beweerde rechten, ter zake van de handelingen als hier bedoeld, mogelijk nú of láter geldend zouden kunnen maken; dit recht wordt den Staat voor eeuwig verleend en zal door den Staat aan derden kunnen worden overgedragen;

Contractant ter andere zijde vrijwaart den Staat en zijne rechtsopvolgers tegen elke actie ter zake van de zijde van gerechtigden op het z.g. Beesdsche veer(recht);

Contractant ter andere zijde verplicht zich tegen een boete van f 5000 voor elke overtreding, te voldoen aan den Staat of zijne rechtsopvolgers — bij overdracht van zijn beweerde rechten, of gedeelten daarvan, het hier onder 2 vermelde, met inbegrip van het boetebeding in de acte op te nemen en te bedingen, dat de nieuwe verkrijger tegenover den Staat en zijn rechtsopvolgers tot hetzelfde gehouden zal zijn als hij-zelve;

3. De contractant ter andere zijde stemt — voorzoover noodig — er in toe, dat de Staat reeds thans tot uitvoering en/of openstelling der hier bedoelde werken overgaat;

4. De betaling van den onder 1 genoemden som zal geschieden binnen een maand na de plaatsing in het *Staatsblad* van het Koninklijk Besluit tot goedkeuring dezer dading;

5. De kosten van deze dading komen ten laste van den Staat.

Aldus in drievoud geteekend te 's-Gravenhage, Beesd, den 8 Mei 1936.

Contractant ter eene zijde,
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

Contractant ter andere zijde,
A. J. Krielen.

Goedgekeurd krachtens Koninklijk Besluit van 15 Mei 1936 (*Staatsblad* No. 1590).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

S. 2311.

10 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Finsterwolde* van 11 Mei 1936, n°. 19, strekkende tot verhooging van het accoordloon voor het graven van zwetslooten van 9 en 7 cents per strekkende meter tot 10 en 8 cents per strekkende meter.

Geschorst tot 1 November 1936.

S. 2312.

20 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Laag-Nieuwkoop* van 29 Mei 1936, strekkende tot benoeming van *G. Brunt* tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 October 1936.

S. 2313.

22 Juni 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Sambeek*, van 28 Mei 1936, strekkende tot benoeming van *G. H. Kusters* tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 October 1936

S. 2314.

23 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Jabeek* van 1 Mei 1936, strekkende tot benoeming van *J. H. L. Mols* tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 October 1936.

S. 2322.

23 *Juni* 1936. BESLUIT tot opheffing met ingang van 1 Juli 1936 van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Zuilichem*, van 19 December 1935, tot toelating van eenige kinderen, wonende te *Nieuwaal*, gemeente *Gameren*, tot de openbare lagere school te *Zuilichem*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 18 Juni 1936, n°. 6690, afdeeling Lager Onderwijs, tot opheffing met ingang van 1 Juli 1936 van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Zuilichem*, van 19 December 1935, waarbij besloten is:

1°. de kinderen van G. van der Leij en P. van Herp, beiden wonende te *Nieuwaal*, gemeente *Gameren*, op de openbare school alhier toe te laten met ingang van 1 Januari 1936;

2°. te bepalen, dat de kosten van de leermiddelen door de ouders dier schoolgaande kinderen zullen worden betaald;

3°. dat door bedoelde ouders, bij vooruitbetaling, maandelijks een voorschot op deze kosten zal worden betaald, gelijkstaande aan 1/12 gedeelte dier kosten volgens de laatstvastgestelde gemeenterekening;

Overwegende, dat dit raadsbesluit bij Ons besluit van 18 Januari 1936 (*Staatsblad* n°. 2320) tot 1 Augustus 1936 is geschorst uit overweging, dat het wenschelijk is, hangende het onderzoek naar de vraag, of er termen zijn dit besluit wegens strijd met de wet of met het algemeen belang te vernietigen, het in werking treden daarvan te voorkomen;

Overwegende, dat uit het ingesteld onderzoek is gebleken, dat er geen reden is om tot vernietiging wegens strijd met de wet of met het algemeen belang van dit raadsbesluit over te gaan;

dat het mitsdien wenschelijk is de schorsing er van niet te doen voortduren;

Gelet op de artikelen 185 tot en met 187 der Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Juli 1936 de schorsing van bovenvermeld besluit van den raad der gemeente *Zuilichem*, van 19 December 1935, op te heffen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 23 Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 7 *Juli* 1936.)

S. 2590.

24 *Juni* 1936. BESLUIT, houdende beslissing op de beroepen, ingevolge art. 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen ingesteld tegen de beschikkingen van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 9 October 1934, 2de Afd. N°. 3292/2003, en van *Gelderland* van 16 October 1934, N°. 150.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 9 October 1934, 2e Afdeeling, N°. 3292/2003 (*Provinciaal blad* N°. 89), waarbij aan Gebroeders J. A. H., G. J., W. en A. W. de Haas, te *Veenendaal*, voor zooveel de provincie *Utrecht* betreft, vergunning is verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst op het traject *Veenendaal* (Station)—*Bennekom*—*de Keienberg*—*Heelsum*—*Oosterbeek*—*Arnhem*, en tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 16 October 1934, N°. 150 (*Provinciaal blad* N°. 108), waarbij aan de firma Weduwe A. W. de Haas, te *Veenendaal*, vergunning is verleend tot het onderhouden van een autobusdienst op dat traject, voor zoover dit op Geldersch grondgebied is gelegen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 15 Mei 1935, N°. 125 en 29 April 1936, N°. 125 (1935)/51;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 Juni 1936, N°. 486, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van *Utrecht* bij besluit van 9 October 1934, 2e Afdeeling, N°. 3292/2003 (*Provinciaal blad* N°. 89) aan Gebroeders J. A. H., G. J., W. en A. W. de Haas, te *Veenendaal*, voor zooveel de provincie *Utrecht* betreft, onder een aantal voorwaarden vergunning hebben verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst op het traject *Veenendaal* (Station)—*Bennekom*—*de Keienberg*—*Heelsum*—*Oosterbeek*—*Arnhem*, daarbij o.a. overwegende, dat door de bestaande vervoermiddelen geen rechtstreeksche verbinding tusschen *Veenendaal* en *Arnhem* wordt onderhouden, zooals met den aangevraagden autobusdienst wordt beoogd en dat voorts aan het bezwaar van de Nederlandsche Buurtspoorweg Maatschappij tegen ongewenschte concurrentie door Gedeputeerde Staten van *Gelderland* zal worden tegemoet gekomen door oplegging aan den onderwerpelijken autobusdienst van een vervoerverbod op het trajectsgedeelte *Heelsum*—*Arnhem*;

dat voorts Gedeputeerde Staten van *Gelderland* bij besluit van 16 October 1934, N°. 150 (*Provinciaal blad* N°. 108) aan de firma Weduwe A. W. de Haas, te *Veenendaal*, vergunning hebben verleend tot het onderhouden van een autobusdienst op het genoemde traject, voor zooveel dit op Geldersch grondgebied is gelegen, zulks onder een aantal voorwaarden, waarvan de 11de luidt:

11. Het is den ondernemer verboden met zijne autobussen passagiers te vervoeren, die uitsluitend reizen op het trajectsgedeelte gelegen tusschen het Café de Linde aan den

Bennekomschen weg, hoek Hoogekampschen weg (onder *Heelsum*) en *Arnhem* (eindpunt).

Van dit vervoerverbod behoort in de dienstregeling melding te worden gemaakt;

dat Gedeputeerde Staten van *Gelderland* daarbij o.a. hebben overwogen, dat, wat betreft het bezwaar van de Directie der Nederlandsche Spoorwegen, door den spoorwegdienst geen rechtstreeksche verbinding tusschen *Veenendaal* en *Arnhem* wordt onderhouden, hetgeen de beoogde autobusdienst wel zal doen; dat eene dergelijke rechtstreeksche verbinding naar het oordeel van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* voor de gemeente *Veenendaal* van belang zal zijn, terwijl ook burgemeester en wethouders van *Veenendaal* aan genoemd college hebben doen blijken, dat het tot stand komen van den onderwerpelijken autobusdienst hunnerzijds zeer op prijs zoude worden gesteld; dat, wat de bezwaren van de Directie der Naamlooze Vennootschap Nederlandsche Buurtspoorweg Maatschappij aangaat, daaraan kan worden tegemoet gekomen door aan aanvraagster een vervoerverbod op te leggen op het trajectsgedeelte gelegen tusschen het Café de Linde aan den Bennekomschen weg hoek Hoogekampschen weg (onder *Heelsum*) en *Arnhem*, met welk vervoerverbod de aanvraagster heeft verklaard genoegen te zullen nemen;

dat van deze besluiten de Directie der Nederlandsche Spoorwegen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij tegen dezen dienst bezwaar moet maken wegens concurrentie met de spoorwegen tusschen de eindpunten; dat haars inziens in het verkeer *Veenendaal—Arnhem* reeds op voldoende wijze wordt voorzien door den autobusdienst *Veenendaal — Maanderbroek — Maandereng—Ede* van Gebroeders Robart, in aansluiting op de treinen *Ede—Arnhem* vice versa, alsmede door de te *de Klomp* stoppende treinen; dat het scheppen van niet strikt noodige vervoergelegenheid onder de huidige omstandigheden moet worden tegengegaan;

O. dat *Veenendaal* een vrij belangrijk industriecentrum is, dat behoefte heeft aan een rechtstreeksche verbinding met *Arnhem*, welke verbinding ook overigens voor de betrokken streek van belang is, en dat, al mogen de bestaande verbindingen van het tot stand komen van die rechtstreeksche verbinding eenig nadeel ondervinden, dit naar Ons oordeel niet zal opwegen tegen het daaraan verbonden nut;

dat derhalve Gedeputeerde Staten van *Utrecht* en van *Gelderland* terecht de gevraagde vergunningen hebben verleend;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van de bestreden beschikkingen van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* en van *Gelderland* de ingestelde beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat met het rapport van Onzen Minister in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 24sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 14 *Juli* 1936.)

MINISTERIE VAN WATERSTAAT.

N°. 486.

Afdeeling
Vervoer- en Mijnwezen.

's-Gravenhage, den 17den Juni 1936.

Aan de Koningin.

De Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, deed mij toekomen het door de Afdeeling aan Uwe Majesteit uitgebrachte advies van 15 Mei 1935, N°. 125, met ontwerp-besluit en bijlagen, betreffende de beroepen, ingesteld door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 9 October 1934, 2e Afd., N°. 3292/2003 (*Provinciaal blad* N°. 89), waarbij aan Gebr. J. A. H., G. J., W. en A. W. de Haas, te *Veenendaal*, voor zooveel de provincie *Utrecht* betreft vergunning is verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst op het traject *Veenendaal* (Station)—*Bennekom—de Keienberg—Heelsum—Oosterbeek—Arnhem*, en tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 16 October 1934, N°. 150 (*Provinciaal* blad N°. 108), waarbij aan de firma Wed. A. W. de Haas, te *Veenendaal*, vergunning is verleend tot het onderhouden van een autobusdienst op dat traject, voorzoover dit op Geldersch grondgebied is gelegen.

Het ontwerp-besluit luidt als volgt:

„Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 9 October 1934, 2e Afdeeling, N°. 3292/2003 (*Provinciaal blad* N°. 89), waarbij aan Gebroeders J. A. H., G. J., W. en A. W. de Haas, te *Veenendaal*, voor zooveel de provincie *Utrecht* betreft, vergunning is verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst op het traject *Veenendaal* (Station)—*Bennekom—de Keienberg—Heelsum—Oosterbeek—Arnhem*, en tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 16 October 1934, N°. 150 (*Provinciaal blad* N°. 108), waarbij aan de firma Weduwe A. W. de Haas, te *Veenendaal*, vergunning is verleend tot het onderhouden van een autobusdienst op dat traject, voorzoover dit op Geldersch grondgebied is gelegen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Mei 1935, N°. 125;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van

Overwegende: dat Gedeputeerde Staten van *Utrecht* bij besluit van 9 October 1934, 2e Afdeeling, N°. 3292/2003 (*Provinciaal blad* N°. 89) aan Gebroeders J. A. H., G. J., W. en A. W. de Haas, te *Veenendaal*, voor zooveel de provincie *Utrecht* betreft, onder een aantal voorwaarden vergunning hebben verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst op het traject *Veenendaal* (Station)—*Bennekom—de Keienberg—Heelsum—Oosterbeek—*

Arnhem, daarbij o.a. overwegende, dat door de bestaande vervoermiddelen geen rechtstreeksche verbinding tusschen *Veenendaal* en *Arnhem* wordt onderhouden, zooals met den aangevraagden autobusdienst wordt beoogd en dat voorts aan het bezwaar van de Nederlandsche Buurtspoorweg Maatschappij tegen ongewenschte concurrentie door Gedeputeerde Staten van *Gelderland* zal worden tegemoet gekomen door oplegging aan den onderwerpelijken autobusdienst van een vervoerverbod op het trajectsgedeelte *Heelsum—Arnhem*;

dat voorts Gedeputeerde Staten van *Gelderland* bij besluit van 16 October 1934, N°. 150 (*Provinciaal blad* N°. 108) aan de firma Weduwe A. W. de Haas, te *Veenendaal*, vergunning hebben verleend tot het onderhouden van een autobusdienst op het genoemde traject, voor zooveel dit op Geldersch grondgebied is gelegen, zulks onder een aantal voorwaarden, waarvan de 11de luidt:

11. Het is den ondernemer verboden met zijne autobussen passagiers te vervoeren, die uitsluitend reizen op het trajectsgedeelte gelegen tusschen het Café de Linde aan den Bennekomschen weg, hoek Hoogekampschen weg (onder *Heelsum*) en *Arnhem* (eindpunt).

Van dit vervoerverbod behoort in de dienstregeling melding te worden gemaakt;

dat Gedeputeerde Staten van *Gelderland* daarbij o.a. hebben overwogen, dat, wat betreft het bezwaar van de Directie der Nederlandsche Spoorwegen, door den spoorwegdienst geen rechtstreeksche verbinding tusschen *Veenendaal* en *Arnhem* wordt onderhouden, hetgeen de beoogde autobusdienst wel zal doen; dat eene dergelijke rechtstreeksche verbinding naar het oordeel van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* voor de gemeente *Veenendaal* van belang zal zijn, terwijl ook burgemeester en wethouders van *Veenendaal* aan genoemd college hebben doen blijken, dat het tot stand komen van den onderwerpelijken autobusdienst hunnerzijds zeer op prijs zoude worden gesteld; dat, wat de bezwaren van de Directie der Naamlooze Vennootschap Nederlandsche Buurtspoorweg Maatschappij aangaat, daaraan kan worden tegemoet gekomen door aan aanvraagster een vervoerverbod op te leggen op het trajectsgedeelte gelegen tusschen het Café de Linde aan den Bennekomschen weg hoek Hoogekampschen weg (onder *Heelsum*) en *Arnhem*, met welk vervoerverbod de aanvraagster heeft verklaard genoegen te zullen nemen;

dat van deze besluiten de Directie der Nederlandsche Spoorwegen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij tegen dezen dienst bezwaar moet maken wegens concurrentie met de spoorwegen tusschen de eindpunten; dat haars inziens in het verkeer *Veenendaal—Arnhem* reeds op voldoende wijze wordt voorzien door den autobusdienst *Veenendaal — Maanderbroek — Maandereng —Ede* van Gebroeders Robart, in aansluiting op de treinen *Ede—Arnhem* vice versa, alsmede door de te *de Klomp* stoppende treinen; dat het scheppen van niet strikt noodige vervoergelegenheid onder de huidige omstandigheden moet worden tegengegaan;

Overwegende: dat, al moge *Veenendaal* een vrij belangrijk industriecentrum zijn, dat van eene rechtstreeksche busverbinding met *Arnhem* nut zou ondervinden, en al moge ook overigens aan een autobusdienst, als is aangevraagd, zeker belang voor de streek niet zijn te ontzeggen, deze voordeelen niet opwegen tegen het in de tegenwoordige tijdsomstandigheden bezwaarlijk te lijden nadeel, hetwelk die dienst door het onttrekken van reizigers zou toebrengen aan de bestaande verbindingen, inzonderheid aan den spoorweg;

dat in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State, voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, door den gemachtigde van de firma Weduwe A. W. de Haas nog wel bepaaldelijk is aangevoerd, dat er geen voldoende vervoergelegenheid per autobus tusschen *Veenendaal* en de spoorwegstations te *de Klomp* en te *Ede* zoude bestaan, doch dat op grond van nader op verzoek van de genoemde Afdeeling ingewonnen inlichtingen moet worden aangenomen, dat de autobusverbinding op de genoemde trajecten in de behoefte genoegzaam voorziet en zal voorzien, al is thans een der diensten gestaakt geworden;

dat derhalve de colleges van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* en van *Gelderland* ten onrechte de gevraagde vergunningen hebben verleend;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden besluiten, de gevraagde vergunningen alsnog te weigeren.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit."

In verband met inmiddels o.m. door de Firma Wed. A. W. de Haas ingediende beroepen tegen de beschikkingen van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 7 Mei 1935, 2de Afdeeling N°. 1193/742 (*Prov. blad* N°. 32), en van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 8 Mei 1935, N°. 61 (*Provinciaal blad* N°. 84) waarbij aan de N. V. Geldersche Tramweg Maatschappij, te *Doetinchem*, vergunning werd verleend voor een autobusdienst *Ede* (N.S.)—*Maanderbuurt*—Stichts *Veenendaal*, heb ik gemeend het advies van de Afdeeling eenigen tijd te moeten aanhouden, en vervolgens, krachtens de door Uwe Majesteit verleende algemeene machtiging, de stukken bij mijn in afschrift hierbij gevoegden brief van 20 April 1936, N°. 490 Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen, weder aan de Afdeeling te moeten doen toekomen onder het maken van eenige opmerkingen omtrent de tamelijk gebrekkige spoorwegverbindingen van het niet onbelangrijke industriecentrum *Veenendaal*, en voorts met het verzoek, bij de overweging van die latere beroepen ook de oudere beroepszaak nog eens in overweging te nemen.

De Afdeeling deed mij hierop haar nader advies aan Uwe Majesteit toekomen van 29 April 1936, N°. 125(1935)/51, luidende:

„Krachtens machtiging van Uwe Majesteit heeft de Minister van Waterstaat, met een schrijven van 20 April 1936, N°. 490, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen, opnieuw bij den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, ter overweging aanhangig ge-

maakt de beroepen, ingesteld door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 9 October 1934, 2e afdeeling, N°. 3292/2003 (*Provinciaal* blad N°. 89), waarbij aan Gebroeders J. A. H., G. J., W. en A. W. de Haas, te *Veenendaal*, voor zooveel de provincie *Utrecht* betreft, vergunning is verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst op het traject *Veenendaal* (Station)—*Bennekom—de Keienberg—Heelsum—Oosterbeek—Arnhem*, en tegen de beschikking van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 16 October 1934, N°. 150 (*Provinciaal blad* N°. 108), waarbij aan de firma Weduwe A. W. de Haas, te *Veenendaal*, vergunning is verleend tot het onderhouden van een autobusdienst op dat traject, voor zoover dit op Geldersch grondgebied is gelegen.

De Minister merkt op, dat, zooals de Afdeeling in het door haar bij advies van 15 Mei 1935, N°. 125, voorgedragen ontwerpbesluit erkent, *Veenendaal* een vrij belangrijk industriecentrum is; dat echter *Veenendaal* met de wederzijds gelegen provinciale hoofdplaatsen slechts tamelijk gebrekkige, immers niet-rechtstreeksche spoorwegverbindingen heeft; dat de Afdeeling niettemin van oordeel blijkt, dat de uit de bestreden busverbinding voor het publiek voortvloeiende voordeelen niet opwegen tegen de van die verbinding voor den spoorweg te duchten nadeelen; dat de Afdeeling in hare overwegingen mede betrekt de busverbinding tusschen *Veenendaal* en het station *Ede*, waarin thans o.m. wordt voorzien door een dienst van de Geldersche Tramweg Maatschappij; dat tegen de voor dezen dienst verleende vergunning nog een beroep bij de Afdeeling aanhangig is, waarop betrekking heeft zijn schrijven van 20 April 1936 N°. 489, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen, in antwoord op den brief van de Afdeeling van 11 December 1935, N°. 532/130, waarin om nadere inlichtingen ter zake werd verzocht; dat, ten einde deze twee zijns inziens nauw samenhangende beroepszaken in verband met elkaar te kunnen beschouwen, hij gemeend heeft het door de Afdeeling in de onderhavige zaak uitgebracht advies tot dusverre te moeten aanhouden; dat, nu in verband met de beantwoording van den brief van de Afdeeling van 11 December jl. haar advies in deze zaak vermoedelijk spoedig mag worden tegemoetgezien, hij de vraag meent te mogen opwerpen, of een rationeele verdeeling van het vervoer tusschen bus en trein niet meer geschaad zal worden door eene door de Geldersche Tramweg Maatschappij onderhouden autobusverbinding *Veenendaal*—station *Ede*, welke, al geeft zij dan ook te *Ede* aansluiting op de treinen, in de practijk toch wel voornamelijk zal worden geëxploiteerd in rechtstreeksche verbinding met de buslijnen van deze Maatschappij van *Ede* naar *Arnhem* en verder, dan door de een meer locaal karakter dragende verbinding *Veenendaal—Bennekom—Arnhem* van de firma de Haas; dat het hem aangenaam zal zijn, indien de Afdeeling bij de overweging van de beroepszaak, waarop zijn bovengenoemd schrijven van 20 April 1936, N°. 489 betrekking heeft, ook de onderhavige beroepszaak nog eens in nadere beschouwing zal willen nemen.

De Afdeeling is door het in 's Ministers schrijven opgemerkte niet overtuigd geworden van de onjuistheid harer voordracht. Haars inziens zal het openbaar vervoerbelang meer gebaat zijn, indien de Geldersche Tramweg Maatschappij de autobusverbinding *Veenendaal*-station *Ede* gaat bedienen, dan indien aan de Gebroeders de Haas de gevraagde vergunning voor het traject *Veenendaal—Arnhem* wordt verleend. Immers de aan de Afdeeling gebleken omstandigheid, dat de Directie der Nederlandsche Spoorwegen hare beroepen tegen de besluiten van Gedeputeerde Staten van *Utrecht* van 7 Mei 1935, 2de afdeeling, N°. 1193/742 (*Provinciaal blad* N°. 32) en van Gedeputeerde Staten van *Gelderland* van 8 Mei 1935, N°. 61 (*Provinciaal* blad N°. 84) tot het verleenen van vergunning aan de Geldersche Tramweg Maatschappij tot het in werking brengen van de evenvermelde autobusverbinding *Veenendaal*—station *Ede* heeft ingetrokken, moet naar het oordeel van de Afdeeling tot de slotsom leiden, dat het spoorwegbelang — om welker bescherming het bij deze zaken in hoofdzaak gaat — door den laatstbedoelden autobusdienst niet wordt geschaad, althans in mindere mate dan door den dienst van de Gebroeders de Haas, waartegen de genoemde Directie hare bezwaren niet heeft meenen te moeten laten varen. Waar de Directie der Nederlandsche Spoorwegen zelve geen bezwaren tegen het in werking stellen van een autobusdienst ziet, ligt het naar de meening der Afdeeling, in een geval als het onderhavige, niet op den weg van Uwe Majesteit, een ander standpunt in te nemen. En ook afgezien hiervan komt het aan de Afdeeling voor, dat het in werking brengen van den autobusdienst der Gebroeders de Haas van *Veenendaal* over *Bennekom* en *Heelsum* naar *Arnhem*, waardoor op een betrekkelijk lang traject eene aan verschillende openbare vervoermiddelen concurrentie aandoende verbinding in het leven zou worden geroepen, zich minder zou verdragen met eene rationeele ordening van het vervoer in deze streek dan het toestaan aan de Naamlooze Vennootschap Geldersche Tramweg Maatschappij van het korte lijntje van *Veenendaal* naar *Ede* (station).

Mitsdien veroorlooft de Afdeeling zich Uwer Majesteit zeer eerbiedig in overweging te geven, het door haar voorgedragen ontwerpbesluit alsnog te bekrachtigen."

Kennisneming van dit nader advies heeft mij niet van de juistheid van de opvatting der Afdeeling kunnen overtuigen. In overeenstemming met het uit de aangevallen beslissingen van beide colleges van Gedeputeerde Staten sprekende oordeel ben ik van meening, dat het belang van eene rechtstreeksche verbinding van *Veenendaal* en *Bennekom* met *Arnhem*, die bovendien voor de thans van een openbaar middel van vervoer verstoken bewoners der tusschen *Veenendaal* en *Bennekom* gelegen streek van nut zal zijn, zwaarder dient te wegen dan het zeer geringe nadeel, dat de Nederlandsche Spoorwegen door het tot stand komen van die verbinding zullen ondervinden. Dat naast deze door de Firma Wed. de Haas onderhouden verbinding *Veenendaal—Benne-*

kom—Arnhem door het verleenen aan de Geldersche Tramweg Maatschappij van vergunning voor het traject *Veenendaal—Ede* ook een rechtstreeksche verbinding van *Veenendaal* met *Arnhem* over *Ede* is tot stand gekomen, dient hierbij naar mijne meening geen gewicht in de schaal te werpen, daar deze vergunning eerst ruim een half jaar na die van de Firma Wed. de Haas is verleend en de Geldersche Tramweg Maatschappij tegen de aan de Firma Wed. de Haas verleende vergunning niet in beroep is gegaan, terwijl het door die Firma tegen de aan de Geldersche Tramweg Maatschappij verleende vergunning ingestelde beroep nog niet is afgedaan.

Ik blijf derhalve van meening, dat Gedeputeerde Staten van *Utrecht* en van *Gelderland* de door de Firma Wed. de Haas gevraagde vergunning terecht hebben verleend, en dat de door de Nederlandsche Spoorwegen daartegen ingestelde beroepen ongegrond dienen te worden verklaard.

Zeer eerbiedig veroorloof ik mij Uwer Majesteit in overweging te geven het Haar hierbij aangeboden in dien zin opgemaakt ontwerp-besluit te bekrachtigen.

Het zou Uwer Majesteit voorts kunnen behagen de mede hierbij gevoegde tot den Raad van State gerichte stukken na gemaakt gebruik aan den Vice-President van dien Raad te doen terugzenden.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

S. 2603.

8 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Maartensdijk* van 3 December 1935 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.

Geschorst tot 1 October 1936.

S. 2604.

8 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Oudewater* van 14 April 1936 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.

Geschorst tot 1 October 1936.

S. 2803.

3 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Oss*, betreffende een tapverbod.

Geschorst tot 1 December 1936.

S. 2804.

8 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Appingedam* betreffende een bouwvergunning.

Geschorst tot 1 December 1936.

S. 2805.

10 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Huissen* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 December 1936.

S. 2806.

12 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Rossum*, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 15 December 1936.

S. 2807.

13 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van Idaarderadeel betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 2808.

15 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van Vriezenveen, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 2809.

18 *Juni* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van *Schin op Geul* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 2810.

7 *Juli* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den Raad van *Ommen*, betreffende Bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 3202.

19 *Juni* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *vierde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. *(Uitbreiding korps Politietroepen Binnenland.)*

S. 3402.

19 *Juni* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1936.

S. 3504.

19 *Juni* 1936. WET tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1935.

S. 96.

8 *Juli* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 27 Juni 1935 en 22 Mei 1936 te *Londen* onderteekende protocollen tot wijziging van de op 7 Mei 1934 aldaar gesloten internationale overeenkomst tot beperking van de productie en van den uitvoer van rubber (*Staatsblad* 1934, n°. 436).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 27 Juni 1935 en 22 Mei 1936 te *Londen* namens de Regeeringen van de *Fransche Republiek*, het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland, Britsch-Indië (India)*, het Koninkrijk der *Nederlanden* en het Koninkrijk *Siam* onderteekende protocollen tot wijziging van de op 7 Mei 1934 aldaar gesloten internationale overeenkomst tot beperking van de productie en van den uitvoer van rubber (*Staatsblad* 1934, n°. 436), van welke protocollen een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat overeenkomstig § 3 van vermelde protocollen deze onmiddellijk na de onderteekening zijn in werking getreden;

Overwegende mede, dat de bepalingen van het protocol van 22 Mei 1936 krachtens eene tusschen partijen getroffen regeling van af 28 Augustus 1936 voorloopig zijn toegepast;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 2den Juli 1936, Directie van het Protocol, n°. 22362;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde protocollen, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 8sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 21 *Juli* 1936.)

Engelsche tekst.

The Governments of the French Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, India, the Kingdom of the Netherlands and the Kingdom of Siam;

Being desirous of introducing certain amendments to the Agreement signed at London on the 7th May, 1934, for the regulation of the production and export of rubber;

Have accordingly agreed as follows:—

1. The table to Article 4 (*a*) of the said Agreement shall be amended to read as follows:—

	1935	1936	1937	1938
Siam	40 000	40 000	40 000	40 000

2. The Government of Siam declares that its signature of the Agreement of the 7th May, 1934, given subject to ratification, shall be deemed to be ratified and become effective as from the 1st July, 1935.

3. The present Protocol shall come into force immediately.

In witness whereof the undersigned plenipotentiaries, being authorised to this effect by their respective Governments, have signed the present Protocol and affixed thereto their seals.

Done at Londen, this 27th day of June, 1935, in a single copy, which shall remain deposited in the archives of the Government of the United Kingdom, and of which duly certified copies shall be communicated by the Government of the United Kingdom to each of the other contracting Governments.

For the Government of the French Republic:
(*L.S.*) Ch. Corbin.

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland:
(*L.S.*) Samuel Hoare.
(*L.S.*) Malcolm MacDonald.

For the Government of India:
Subject to the two reservations appended to the signature of the Agreement of the 7th May, 1934.
(*L.S.*) B. N. Mitra.

For the Government of the Kingdom of the Netherlands:
(*L.S.*) R. de Marees van Swinderen.

For the Government of the Kingdom of Siam:
(*L.S.*) Phya Subarn Sompati.

The Governments of the French Republic, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland, India, the Kingdom of the Netherlands and the Kingdom of Siam;

Being desirous of introducing certain amendments to the Agreement signed at London on the 7th May, 1934, for the regulation of the production and export of rubber;

Have accordingly agreed as follows:—

1. The table to Article 4 (*a*) of the said Agreement shall be amended to read as follows:—

	1935	1936	1937	1938
India	12 500	12 500	12 500	13 000
Burma	8 000	8 500	9 000	9 250

2. The Government of India declares with reference to the reservations made at the time of signature of the Agreement of the 7th May, 1934, and of the Protocol of the 27th June, 1935, that the Indian States have undertaken to act in accordance with the provisions of that Agreement as amended by the present Protocol and that the Indian Legislature has already taken ligislative action necessary to implement the terms of the Agreement.

3. The present Protocol shall come into force immediately.

In witness whereof the undersigned plenipotentiaries, being authorised to this effect by their respective Governments, have signed the present Protocol and affixed thereto their seals.

Done at London, this 22nd day of May, 1936, in a single copy, which shall remain deposited in the archives of the Government of the United Kingdom, and of which duly certified copies shall be communicated by the Government of the United Kingdom to each of the other contracting Governments.

For the Government of the French Republic:
(*L.S.*) Charles Corbin.

For the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland:
(*L.S.*) Anthony Eden.

For the Government of India:
(*L.S.*) B. N. Mitra.

For the Government of the Kingdom of the Netherlands:
(*L.S.*) R. de Marees van Swinderen.

For the Government of the Kingdom of Siam:
(*L.S.*) Phra Bovara Sneha.

Vertaling.

De Regeeringen van de Fransche Republiek, het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland, Britsch-Indië (India), het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Siam;

Verlangende zekere wijzigingen aan te brengen in de op 7 Mei 1934 te Londen geteekende Overeenkomst inzake de regeling van de productie en den uitvoer van rubber;

Zijn dienovereenkomstig omtrent het volgende overeengekomen:

1. De tabel bij Artikel 4 (*a*) van de genoemde Overeenkomst wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

	1935	1936	1937	1938
Siam	40 000	40 000	40 000	40 000

2. De Regeering van Siam verklaart, dat haar onderteekening van de Overeenkomst van 7 Mei 1935, gegeven onder het voorbehoud van bekrachtiging zal worden geacht te zijn bekrachtigd en van kracht te worden van af 1 Juli 1935.

3. Dit Protocol zal onmiddellijk in werking treden.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden hiertoe door hunne onderscheidene Regeeringen gevolmachtigd, dit Protocol hebben onderteekend en hunne zegels daaraan hebben gehecht.

Gedaan te Londen, den 27sten Juni 1935, in een enkel exemplaar, hetwelk bewaard zal blijven in de archieven van de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk, en waarvan behoorlijk gewaarmerkte afschriften door de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk zullen worden gezonden aan elk van de andere contracteerende Regeeringen.

Voor de Regeering van de Fransche Republiek:
(*L.S.*) Ch. Corbin.

Voor de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland:
(*L.S.*) Samuel Hoare.
(*L.S.*) Malcolm MacDonald.

Voor de Regeering van Britsch-Indië:
Onderworpen aan de twee voorbehouden gevoegd bij de onderteekening van de Overeenkomst van 7 Mei 1934.
(*L.S.*) B. N. Mitra.

Voor de Regeering van het Koninkrijk der Nederlanden:
(*L.S.*) R. de Marees van Swinderen.

Voor de Regeering van het Koninkrijk Siam:
(*L.S.*) Phra Bovara Sneha.

De Regeeringen van de Fransche Republiek, het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland, Britsch-Indië (India), het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Siam;

Verlangende zekere wijzigingen aan te brengen in de op 7 Mei 1934 te Londen geteekende Overeenkomst inzake de regeling van de productie en den uitvoer van rubber;

Zijn dienovereenkomstig omtrent het volgende overeengekomen:

1. De tabel bij Artikel 4 (*a*) van de genoemde Overeenkomst wordt gewijzigd en gelezen als volgt:

	1935	1936	1937	1938
Britsch-Indië	12 500	12 500	12 500	13 000
Burma	8 000	8 500	9 000	9 250

2. De Regeering van Britsch-Indië (India) verklaart met betrekking tot de voorbehouden gemaakt ten tijde van de onderteekening van de Overeenkomst van 7 Mei 1934, en van het Protocol van 27 Juni 1935, dat de Indische Staten op zich genomen hebben te handelen in overeenstemming met de bepalingen van die Overeenkomst, als gewijzigd bij dit Protocol en dat de Britsch-Indische Wetgevende Vergadering reeds de noodige wetgevende maatregelen genomen heeft tot uitvoering van de Overeenkomst.

3. Dit Protocol zal onmiddellijk in werking treden.

Ten blijke waarvan de ondergeteekenden hiertoe door hunne onderscheidene Regeeringen gevolmachtigd, dit Protocol hebben onderteekend en hunne zegels daaraan hebben gehecht.

Gedaan te Londen, den 22sten Mei 1936, in een enkel exemplaar, hetwelk bewaard zal blijven in de archieven van de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk, en waarvan behoorlijk gewaarmerkte afschriften door de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk zullen worden gezonden aan elk van de andere contracteerende Regeeringen.

Voor de Regeering van de Fransche Republiek:
(*L.S.*) Charles Corbin.

Voor de Regeering van het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland:
(*L.S.*) Anthony Eden.

Voor de Regeering van Britsch-Indië(India):
(*L.S.*) B. N. Mitra.

Voor de Regeering van het Koninkrijk der Nederlanden:
(*L.S.*) R. de Marees van Swinderen.

Voor de Regeering van het Koninkrijk Siam:
(*L.S.*) Phra Bovara Sneha.

S. 97.

---

17 *Juli* 1936. WET, houdende goedkeuring van de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36 lid 2 van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de termijn waarvoor *Nederland* op 2 Sep-

tember 1926 de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36 lid 2 van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie opnieuw heeft aanvaard (*Staatsblad* 1926, n°. 355), op 5 Augustus 1936 zal afloopen en dat het gewenscht is deze verplichting wederom te hernieuwen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Wordt goedgekeurd, dat de Nederlandsche Regeering verklaart te erkennen als verplicht, rechtens en zonder bijzondere overeenkomst, de rechtspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie overeenkomstig artikel 36 lid 2 van het Statuut van het Hof, tegenover ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat, die dezelfde verplichting aanvaardt, d.w.z. op voet van wederkeerigheid, voor den tijd van tien jaar, aanvangende 6 Augustus 1936, voor alle toekomstige geschillen, behoudens die ten aanzien waarvan partijen na het in werking treden van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie een andere wijze van vreedzame beslechting zouden zijn overeengekomen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 28 *Juli* 1936.)

S. 160.

17 *Juli* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Besluit van 14 November 1935, N°. 1, houdende een verbod van credieten aan *Italië* (*Staatsblad* N°. 647).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Financiën, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Koloniën, van 10 Juli 1936, Afdeeling Volkenbondszaken, N°. 23399;

Gelet op het bepaalde in de artikelen 1 en volgende van de Sanctiewet 1935 (*Staatsblad* N°. 621);

Overwegende, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling, waarin de Volksraad niet kan worden gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Juli 1936, N°. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 16 Juli 1936, N°. 24115;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Ons besluit van 14 November 1935, houdende een verbod van credieten aan *Italië* (*Staatsblad* 1935, N°. 647) wordt ingetrokken.

2. Dit besluit treedt in *Nederland*, in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* en in *Curaçao* in werking op den dag volgende op dien zijner bekendmaking in het betrokken gebiedsdeel.

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Financiën, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 28 *Juli* 1936.)

S. 161.

17 *Juli* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Besluit van 14 November 1935, N°. 2, houdende een verbod van invoer van goederen uit *Italië* (*Staatsblad* N°. 648).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken, in overeenstemming met Onze Ministers van Defensie, van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij, van Justitie, van Financiën en van Koloniën, van 10 Juli 1936, Afdeeling Volkenbondszaken, N°. 23399;

Gelet op het bepaalde in de artikelen 1 en volgende van de Sanctiewet 1935 (*Staatsblad* N°. 621);

Overwegende, dat zich hier een geval voordoet van spoedeischenden aard, als voorzien in den aanhef van artikel 70 der Indische Staatsregeling, waarin de Volksraad niet kan worden gehoord;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Juli 1936, N°. 19);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 16 Juli 1936, Afdeeling Volkenbondszaken, N°. 24115;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Ons besluit van 14 November 1935, houdende een verbod van invoer van goederen uit *Italië* (*Staatsblad* 1935, N°. 648) wordt ingetrokken.

2. Dit besluit treedt in *Nederland*, in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* en in *Curaçao* in werking op den dag volgende op dien zijner bekendmaking in het betrokken gebiedsdeel.

Onze Ministers van Buitenlandsche Zaken, van Defensie, van Waterstaat, van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Landbouw en Visscherij, van Justitie, van Financiën en van Koloniën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 28 *Juli* 1936.)

S. 306.

17 *Juli* 1936. WET tot wijziging en aanvulling van de artikelen 2, 125 en 126 der Ambtenarenwet 1929.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de artikelen 2, 125 en 126 der Ambtenarenwet 1929 nader te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 2 der Ambtenarenwet 1929 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

1°. In het eerste lid wordt de punt achter „notarissen" vervangen door een puntkomma. Daarna wordt een nieuw punt *c* ingevoegd, luidende:

„*c.* voorzitters en leden van dagelijksche besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders."

2°. Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„3. Titel IV is niet van toepassing op de Commissarissen des Konings."

2. Aan het tweede lid van artikel 125 der Ambtenarenwet 1929 wordt een volzin toegevoegd, luidende:

„Als ambtenaar aangesteld door of vanwege een waterschap, veenschap of veenpolder, wordt aangemerkt hij, die is aangesteld door het in het reglement dier instelling daartoe aangewezen gezag, teneinde in dienst van het waterschap, het veenschap of den veenpolder werkzaam te zijn."

3. De tweede volzin van het eerste lid van artikel 126 der Ambtenarenwet 1929 wordt gelezen als volgt:

„Blijven ook Gedeputeerde Staten in gebreke, of, ingeval aan hen in de reglementen der waterschappen, veenschappen en veenpolders het geven van uitvoering aan artikel 125 is opgedragen, blijven zij daarin nalatig of brengen zij de door Ons gewenschte aanvulling, wijziging of intrekking niet tot stand in voege en binnen een termijn als vorenomschreven, zoo geschiedt de vaststelling door Ons."

4. De bij de artikelen 2 en 3 dezer wet in de Ambtenarenwet 1929 aangebrachte wijzigingen worden geacht van 1 September 1930 af daarvan deel te hebben uitgemaakt, met dien verstande, dat de regelingen, die getroffen zijn op grond van de wet, zooals zij op dien datum luidde, van kracht blijven, zoolang deze niet door eene andere regeling, steunende op de bestaande wetgeving, zijn gewijzigd of vervangen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg. 7 Augustus* 1936.)

S. 342.

31 *Maart* 1936. BESLUIT tot vaststelling van voorschriften omtrent het aanleggen, inrichten en bijhouden van bevolkingsregisters en het doen der daartoe vereischte opgaven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 December 1935, n°. 29327, Afd. B.B.;

Gelet op de wet van 17 April 1887 (*Staatsblad* n°. 67) en op artikel 174 van de gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Januari 1936, n°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 Maart 1936, n°. 985, Afd. B.B.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Juli 1936 het Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (*Staatsblad* n°. 141), sedert gewijzigd, regelende de verplichting der ingezetenen tot het doen van aangifte voor de bevolkingsregisters, en Onze besluiten van 12 December 1922 (*Staatsblad* n°. 670), sedert gewijzigd, tot vaststelling van voorschriften omtrent het houden van bevolkingsregisters, en van 27 September 1930 (*Staatsblad* n°. 392), sedert gewijzigd, tot tijdelijke afwijking en wijziging van de voornoemde besluiten, te vervangen door de volgende:

Voorschriften omtrent het aanleggen, inrichten en bijhouden van bevolkingsregisters en het doen der daartoe vereischte opgaven aan hen, die met het houden der bevolkingsregisters zijn belast.

AFDEELING I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. 1. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:

a. *„Onze(n) Minister":* de Minister van Binnenlandsche Zaken;

b. *„Inspectie":* de Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters;

c. *„gezin":*

1. de samenwonende echtgenooten, eventueel met de inwonende, niet onder 2 vallende, *ongehuwde* kinderen;

2. de met zijn (haar) *ongehuwde* kinderen samenwonende man of vrouw;

d. *„samenwoning":* elk geval, waarin personen op andere wijze, dan onder *c* bedoeld, een huishouding vormen;

e. *„hoofd":*

1. in het geval bedoeld onder *c*, 1, de man;

2. in het geval bedoeld onder *c*, 2, de man of de vrouw;

3. in het geval bedoeld onder *d*, indien het betreft de huishouding van één man en één vrouw, de man, en indien het betreft de huishouding van één of meer mannen en/of één of meer vrouwen, de man of de vrouw, die als zoodanig is aangewezen. In het geval een aanwijzing, als hiervoren bedoeld, niet heeft plaats gehad, wordt voor de toepassing van dit besluit, de oudste in leeftijd voor „hoofd" gehouden;

f. „*kinderen*": de eigen kinderen van het hoofd alsmede de stiefkinderen;

g. „*stiefkind*": de in een gezin levende persoon, die in den eersten graad van bloedverwantschap in de neerdalende linie staat tot die(n)gene der tegenwoordige echtgenooten, die niet het hoofd is, dan wel tot den man of de vrouw met wie(n), hetzij het hoofd of diens echtgenoote, hetzij een vorige echtgenoot(e) van het hoofd gehuwd is geweest;

h. „*afzonderlijk levend persoon*": ieder, die niet deel uitmaakt van een gezin of van een samenwoning;

i. „*persoonskaart*": de gezinspersoonskaart, waarvan het model als bijlage n°. I bij dit besluit is gevoegd, alsmede het tevoren geldend model dier kaart;

j. „*persoonsregister*": de verzameling persoonskaarten van de tot de bevolking der gemeente behoorende personen;

k. „*verhuiskaart*": de kaart, waarvan het model als bijlage n°. II bij dit besluit is gevoegd;

l. „*gezinskaart*": de gezinskaart of het gezinsblad, waarvan het model als bijlage 1 is gevoegd bij Ons tevoren geldend besluit van 12 December 1922 (*Staatsblad* n°. 670);

m. „*gezinsregister*": de verzameling gezinskaarten van de tot de bevolking der gemeente behoorende gezinnen, samenwoningen en afzonderlijk levende personen;

n. „*bevolkingsregister*": de verzameling van de op de boekhouding der bevolking betrekking hebbende registers;

o. „*verhuisbiljet*": het getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats, waarvan het model als bijlage 4 is gevoegd bij Ons tevoren geldend besluit van 12 December 1922 (*Staatsblad* n°. 670);

p. „*verblijfregister*": het register, waarvan het model als bijlage n°. V bij dit besluit is gevoegd.

2. Van de volgende bepalingen van dit besluit zijn die, welke aangeduid zijn met:
(p) alléén van toepassing, indien een persoonsregister wordt gehouden;
(g) alléén van toepassing, indien een gezinsregister wordt gehouden.

Art. 2. 1. Indien de in dit besluit bepaalde verrichtingen op een Zondag vallen of de daarin gestelde termijnen of tijdvakken op een Zondag afloopen, treedt de eerstvolgende werkdag voor dien Zondag in de plaats.

2. Met den Zondag worden gelijkgesteld de Nieuwjaarsdag, de Goede Vrijdag, de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, de beide Kerstdagen, de Hemelvaartsdag en Onze verjaardag.

AFDEELING II.

De verplichtingen van de bevolking.

Art. 3. 1. Ieder, die zonder te zijn opgenomen in het bevolkingsregister, in een gemeente nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust geniet, is, behoudens het bepaalde in artikel 4, verplicht zich binnen vijf dagen na zijn aankomst, in persoon aan te melden bij het gemeentebestuur. Deze aanmelding geschiedt ter plaatse, waar het gemeentebestuur het bevolkingsregister heeft ondergebracht, en tijdens de uren, gedurende welke daarvoor door dat bestuur gelegenheid wordt gegeven.

2. Bij de aanmelding, bedoeld in het eerste lid, wordt overgelegd een paspoort of ander identiteitsbewijs, indien de persoon uit een plaats buiten Nederland, een verhuiskaart of legitimatiebewijzen, indien de persoon uit een andere gemeente van Nederland is gekomen

3. Bij de aanmelding wordt een zoodanige verklaring afgelegd of toelichting gegeven, dat het gemeentebestuur in staat is te beoordeelen of opneming in het bevolkingsregister der gemeente of van een andere gemeente, dan wel in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, of in het verblijfregister, overeenkomstig de bepalingen van dit besluit noodig is.

Art. 4. 1. Van de aanmelding, bedoeld in artikel 3, eerste lid, is, behoudens het bepaalde in het volgend lid, vrijgesteld:

a. hij, die, in overeenstemming met de bepalingen van afdeeling III, vermeld staat hetzij in het bevolkingsregister eener andere gemeente, hetzij in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid;

b. hij, die behoort tot de personen, wier opneming in de bevolkingsregisters, ingevolge het bepaalde in artikel 21, eerste lid, onder *a*, achterwege blijft.

2. De vrijstelling van aanmelding geldt slechts wanneer op de eerste aanvrage van de met de uitvoering van dit besluit belaste ambtenaren het bewijs dier vrijstelling wordt geleverd door overlegging, binnen vijf dagen na die aanvrage, van hetzij:

a. een gedagteekend bewijs van opneming in het bevolkingsregister, op naam, afgegeven door of vanwege het bestuur der gemeente tot welker bevolking de persoon behoort;

b. een gedagteekend bewijs van opneming in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, afgegeven door of vanwege de Inspectie;

c. een gedagteekend bewijs van vrijstelling van opneming in de bevolkingsregisters, afgegeven door of vanwege Onzen Minister.

Art. 5. 1. Onverminderd de overige in dit besluit opgelegde verplichtingen, is een ieder gehouden op schriftelijke uitnoodiging van of vanwege het gemeentebestuur binnen vijf dagen na de dagteekening daarvan, in persoon, ter plaatse en binnen de op de uitnoodiging aan te geven uren, naar waarheid de inlichtingen te verstrekken, welke overeenkomstig de bepalingen van dit besluit ten aanzien van zijn persoon of van leden van het gezin of van de samenwoning, waartoe hij behoort, verlangd worden om de bevolkingsregisters in- of aan te vullen of bij te houden.

2. Een ieder is verplicht aan de door of vanwege het gemeentebestuur daartoe aangewezen ambtenaren, op hun verzoek, terstond de in het eerste lid bedoelde inlichtingen mondeling te verstrekken.

Art. 6. 1. Hij, die buiten Nederland geboren is, is verplicht binnen drie maanden na de vordering door of vanwege het bestuur der gemeente tot welker bevolking hij behoort, aan dit bestuur een afschrift van of een uittreksel uit zijn geboorte-akte of uit zijn doopakte, of, bij gemis van het een of het ander, een akte van bekendheid over te leggen.

2. Het gemeentebestuur kan eischen, dat van de in het voorgaande lid bedoelde stukken een vertaling van een beëedigd vertaler wordt overgelegd.

3. De in dit artikel bedoelde stukken worden zoo spoedig mogelijk teruggegeven.

Art. 7. 1. Ieder, die krachtens de bepalingen van dit besluit moet worden opgenomen in het bevolkingsregister van een andere gemeente, dan die, in welker bevolkingsregister hij opgenomen is, doet daarvan op den dag van of uiterlijk vijf dagen nà zijn vertrek mondeling of schriftelijk aangifte aan het bestuur van laatstbedoelde gemeente, met opgave van zijn laatste adres, alsmede van den naam van de eerstbedoelde gemeente en van zijn adres aldaar.

2. Hij, die is opgenomen in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, doet de in het voorgaande lid bedoelde aangifte binnen het daarin aangegeven tijdvak schriftelijk aan de Inspectie.

Art. 8. 1. Ieder, die Nederland verlaat en volgens de bepalingen van dit besluit van de bevolkingsregisters behoort te worden afgevoerd, doet daarvan op den dag van zijn vertrek, of ten hoogste vijf dagen tevoren, mondeling of schriftelijk aangifte aan het bestuur der gemeente in welker bevolkingsregister hij is opgenomen, met opgave van zijn laatste adres, het land en de plaats, waarheen hij vertrekt, en zijn adres aldaar.

2. Hij, die is opgenomen in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, doet de in het voorgaande lid bedoelde aangifte binnen het daarin aangegeven tijdvak schriftelijk aan de Inspectie.

Art. 9. De aangever, bedoeld in de artikelen 7, eerste lid, en 8, eerste lid, neemt, tenzij het gemeentebestuur omtrent de juistheid der aangifte in twijfel verkeert, onmiddellijk een verhuiskaart in ontvangst, welke hem dient als bewijs van afmelding.

Art. 10. Hij, die meent, dat het gemeentebestuur of de inspectie in strijd met de bepalingen van dit besluit opneming in of afvoering van het bevolkingsregister vordert of weigert, is, met inachtneming van het bepaalde in artikel 123, bevoegd, bij een met redenen omkleed bezwaarschrift in beroep te gaan bij Onzen Minister.

Art. 11. Ieder, die weigert een verhuiskaart in ontvangst te nemen, alsmede ieder, die weigert een hem uitgereikte verhuiskaart in te leveren bij het bestuur der gemeente, in welker bevolkingsregister hij moet worden opgenomen, wordt geacht aangifte of aanmelding niet te hebben gedaan.

Art. 12. 1. Ieder, die binnen de gemeente verhuist of van adres verandert, is verplicht daarvan binnen vijf dagen, mondeling of schriftelijk aangifte te doen aan het gemeentebestuur.

2. Deze aangifte geschiedt ter plaatse, waar het gemeentebestuur het bevolkingsregister heeft ondergebracht en, voor het geval de aangifte mondeling geschiedt, tijdens de uren, gedurende welke daarvoor door dat bestuur gelegenheid wordt gegeven, met nauwkeurige opgave van het oude en van het nieuwe adres en, indien hij bij anderen inwoont, van den naam van het hoofd.

Art. 13. 1. De verplichting tot aanmelding, aangifte of overlegging van stukken, bedoeld in de voorgaande artikelen, rust, voor de leden van een gezin of van een samenwoning, tevens op het hoofd.

2. De verplichting van de leden van het gezin of van de samenwoning of van het hoofd vervalt, wanneer een van hen de vereischte aanmelding, aangifte of overlegging heeft gedaan.

Art. 14. 1. Bestuurders van instellingen, gestichten of schepen, waarin personen onder eenig bestuur inwonen, alsmede hotelhouders, pensionhouders en kamerverhuurders doen, behoudens het bepaalde in het derde lid, aan het bestuur der gemeente, waar die instelling, dat gesticht, schip, hotel, pension of huis is gelegen, mededeeling van den geslachtsnaam en de voornamen van ieder persoon, die daarin langer dan veertien dagen wordt of is opgenomen of gehuisvest, alsmede van ieder zoodanig persoon, die daaruit vertrekt.

2. De in het eerste lid bedoelde bestuurders, hotelhouders, pensionhouders en kamerverhuurders zijn bevoegd de aanmelding, de overlegging of de aangifte bedoeld in de artikelen 3, 6, 7, 8 en 12 te doen namens hem op wien de verplichting daartoe rust.

3. De verplichting, in het eerste lid opgelegd aan bestuurders, hotelhouders, pensionhouders en kamerverhuurders, geldt niet voor de gevallen, bedoeld in artikel 4. Nochtans zijn dezen gehouden op aanvrage van het gemeentebestuur een volledige opgave te verstrekken van alle personen, die op dat oogenblik in de instelling, het gesticht, schip, hotel, pension of huis zijn opgenomen of gehuisvest.

4. De mededeeling, bedoeld in het eerste lid, geschiedt uiterlijk vijf dagen na de opneming of de huisvesting of na het vertrek.

5. Indien in de inwoning geen wijziging is gekomen, geven de in het eerste lid bedoelde bestuurders van instellingen, gestichten of schepen, alsmede hotelhouders, pensionhouders en kamerverhuurders, indien als regel meer dan tien personen inwonen, daarvan eenmaal per maand kennis.

Art. 15. Onverminderd het in de voorgaande artikelen bepaalde is ieder hoofd verplicht aan het bestuur der gemeente, tot welker bevolking hij behoort, onverwijld kennis te geven van alle hem, of de leden van het gezin of van de samenwoning betreffende feiten of omstandigheden, uit hoofde waarvan wijziging of aanvulling van de bevolkingsregisters noodig is.

Art. 16. 1. Het is verboden, eenig stuk, dat ingevolge de bepalingen van dit besluit kan moeten worden overgelegd, vertoond of ingeleverd, valschelijk op te maken of te vervalschen of te doen vervalschen of zoodanig stuk op een valschen naam of voornaam of met aanwijzing eener valsche hoedanigheid te doen afgeven, met het oogmerk het te gebruiken of door anderen te doen gebruiken als ware het echt en onvervalscht en als ware de inhoud in overeenstemming met de waarheid.

2. Evenzoo is het verboden opzettelijk gebruik te maken van eenig, in het eerste lid bedoeld valsch of vervalscht stuk als ware het echt en onvervalscht en als ware de inhoud in overeenstemming met de waarheid, alsmede in

verband met de uitvoering van dit besluit, opzettelijk eenige verklaring, toelichting of aangifte in strijd met de waarheid af te leggen of te doen afleggen, terwijl die van invloed is op den inhoud van eenig, ingevolge dit besluit op te maken of bij te houden stuk.

AFDEELING III.

Hoofdstuk 1.

De bevolking van Nederland.

Art. 17. 1. Voor de toepassing van dit besluit wordt de bevolking van Nederland geacht te bestaan uit hen, die zijn opgenomen in de bevolkingsregisters.

2. Eenzelfde persoon mag niet gelijktijdig in meer dan één bevolkingsregister zijn opgenomen.

Art. 18. 1. Ieder, die in Nederland nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust geniet, wordt onverwijld opgenomen in één der bevolkingsregisters.

2. Met afwijking van het bepaalde in het eerste lid, worden in de bevolkingsregisters niet opgenomen:

a. personen, die tijdelijk in Nederland verblijven;

b. de door Onzen Minister aan te duiden personen of groepen van personen, aan wie, krachtens internationaal recht of gebruik het recht van exterritorialiteit toekomt.

Onze Minister kan op verzoek van den belanghebbende toestaan, dat van het voorschrift onder *b* wordt afgeweken.

3. Als tijdelijk verblijf, bedoeld onder *a* van het voorgaande lid, wordt beschouwd:

a. het verblijf, dat in het tijdvak van 90 opvolgende dagen, aansluitend aan het tijdstip van aankomst in Nederland, niet meer dan 30 dagen zal duren, indien het betreft een Nederlander of een Nederlandsch onderdaan;

b. het verblijf, dat in het tijdvak van 360 opvolgende dagen, aansluitend aan het tijdstip van aankomst in Nederland, niet meer dan 180 dagen zal duren, indien het betreft een vreemdeling.

Art. 19. 1. Ieder, die, wegens tijdelijk verblijf in Nederland, niet in een der bevolkingsregisters wordt opgenomen, wordt, overeenkomstig de in artikel 18, derde lid, gemaakte onderscheidingen, voor den tijd van zijn verblijf, doch uiterlijk gedurende de daar genoemde tijdvakken, ingeschreven in het verblijfregister.

2. Met afwijking van het bepaalde in het eerste lid, behoeft in het verblijfregister niet te worden ingeschreven de persoon, die, in de onder *a* of *b* van het derde lid van artikel 18 genoemde tijdvakken, niet meer dan 8, onderscheidenlijk 30 dagen, in Nederland zal verblijven.

3. Behoudens het bepaalde in het vierde lid, wordt de persoon, die, na afloop van het in het eerste lid bedoelde tijdvak van inschrijving in het verblijfregister, nog in Nederland verblijft, opgenomen in een der bevolkingsregisters. Als datum van opneming in het bevolkingsregister geldt alsdan de dagteekening van de inschrijving in het verblijfregister.

4. In bijzondere gevallen kan het in het eerste lid bedoelde tijdvak van inschrijving in het verblijfregister, éénmaal met ten hoogste een gelijk tijdvak door het gemeentebestuur worden verlengd. Van deze verlenging geeft het gemeentebestuur terstond kennis aan de Inspectie.

Art. 20. 1. Ieder overledene en ieder, die Nederland verlaat, wordt onverwijld van de bevolkingsregisters afgevoerd.

2. Met afwijking van het bepaalde in het eerste lid, wordt van de bevolkingsregisters niet afgevoerd:

a. een persoon, die in een tijdvak van 360 opvolgende dagen *in den regel* niet meer dan 270 dagen buiten Nederland verblijft;

b. een persoon, die *tijdelijk*, doch na het tijdstip van vertrek niet meer dan 360 achtereenvolgende dagen, buiten Nederland verblijf zal houden;

c. een persoon, die vaart op een Nederlandschen bodem en wiens verblijf buiten Nederland een ononderbroken tijdvak van 720 dagen niet zal overschrijden, tenzij hij in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao in een bevolkingsregister is opgenomen.

Art. 21. 1. Onze Minister kan, in afwijking van het bepaalde in de artikelen 18, 19 en 20, en zoo noodig, onder te stellen voorwaarden, toestaan of bepalen:

a. dat de opneming van een persoon of van een groep van personen in de bevolkingsregisters duurzaam of voor bepaalden tijd achterwege blijft, dan wel, dat afvoering van die registers moet plaats hebben;

b. dat de opneming van een persoon of van een groep van personen in de bevolkingsregisters moet plaats hebben, dan wel, dat afvoering moet worden geweigerd.

2. Aan een persoon, die, ingevolge een beschikking als bedoeld in het voorgaande lid, onder *a*, niet in de bevolkingsregisters wordt opgenomen of van de bevolkingsregisters is afgevoerd, kan, op zijn verzoek en tegen betaling der kosten, door of vanwege Onzen Minister, een schriftelijke verklaring terzake worden uitgereikt.

Hoofdstuk 2.

De bevolking der gemeente.

Art. 22. 1. Voor de toepassing van dit besluit wordt de bevolking eener gemeente geacht te bestaan uit hen, die zijn opgenomen in het bevolkingsregister dier gemeente.

2. Eenzelfde persoon mag niet gelijktijdig zijn opgenomen in een bevolkingsregister en in eenig verblijfregister.

Art. 23. 1. De opneming of inschrijving, overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 1, geschiedt onverwijld in het bevolkingsregister of in het verblijfregister der gemeente, waar de persoon zich het eerst aanmeldt of waar hij het eerst wordt aangetroffen.

2. Met inachtneming van het bepaalde in het eerste lid bevordert elk gemeentebestuur, dat een ieder ten spoedigste wordt opgenomen in het bevolkingsregister der gemeente, waar hij voornemens is duurzaam of voor onbepaalden tijd als regel zijn nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust te genieten.

Art. 24. 1. In geval voldoende zekerheid, dat, behoudens onvoorziene omstandigheden, aan het in het tweede lid van artikel 23 be-

doelde voornemen, gevolg zal worden gegeven, niet kan worden verkregen, alsmede wanneer van eenig voornemen niet blijkt, wordt de persoon, naar de volgorde van de onderstaande onderscheidingen, opgenomen in het bevolkingsregister der gemeente:

a. waar hij als regel zijn nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust geniet;

b. waar hij binnen een tijdvak van 360 opvolgende dagen de meeste malen nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust zal genieten;

c. waar hij een inrichting van onderwijs bezoekt en — zij het bij tusschenpoozen — zijn nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust geniet;

d. waar het gezin, of de samenwoning waartoe hij behoort of geacht kan worden te behooren, is opgenomen in het bevolkingsregister;

e. waar hij in een huis, keet, of ander gebouw de voortdurende beschikking heeft over een slaapgelegenheid;

f. waar hij naar de huurwaarde het hoogst in de personeele belasting is aangeslagen;

g. waar hij uit hoofde van zijn betrekking verplicht is te wonen, of, indien deze verplichting niet bestaat, waar hij zijn hoofdberoep of zijn beroep uitoefent of geacht kan worden uit te oefenen;

h. waar zijn werkgever is opgenomen in het bevolkingsregister, of waar de hoofdadministratie van de instelling, in welker dienst hij is, wordt gevoerd;

i. waar hij, krachtens bepaling of overeenkomst periodiek verplichtingen heeft te vervullen;

j. waar de eigenaar van het vaartuig, waarop, of van den wagen, waarin hij als regel nachtrust of de daarvoor in de plaats tredende rust geniet, is opgenomen in het bevolkingsregister of waar deze zijn hoofdkantoor of zijn kantoor gevestigd heeft;

k. aan welker bestuur hij daartoe, met opgave van een deugdelijk briefadres bij een tot de bevolking der gemeente behoorend persoon, of bij een in die gemeente gevestigd kantoor, den wensch te kennen geeft, mits evenbedoelde persoon of de beheerder van het kantoor instemt met de vestiging van het briefadres.

2. Indien de persoon in het bevolkingsregister eener gemeente werd opgenomen krachtens het bepaalde onder letter *k* van het voorgaande lid, dan kan — tenzij gewijzigde omstandigheden daartoe aanleiding geven — de opneming overeenkomstig dezelfde bepaling in het bevolkingsregister eener andere gemeente niet plaats hebben, dan nadat vijf jaren zijn verloopen sedert zijn opneming in het bevolkingsregister van de eerstbedoelde gemeente tot stand kwam.

3. Indien aan de hand van de vorenstaande bepalingen niet kan worden uitgemaakt in het bevolkingsregister van welke gemeente een persoon moet worden opgenomen, kan Onze Minister een gemeente aanwijzen, of bepalen, dat de opneming geschiedt in het centrale bevolkingsregister bedoeld in artikel 28, derde lid.

Art. 25. 1. Tenzij — onafhankelijk van het gestelde in het tweede lid — opneming in het bevolkingsregister eener andere gemeente moet plaats hebben overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 23 of 24, dan wel wegens vertrek van het gezin, waartoe hij behoort of geacht kan worden te behooren, wordt van het bevolkingsregister niet afgevoerd, hij, wiens afwezigheid uit de gemeente van tijdelijken aard is.

2. Als zoodanig wordt aangemerkt de afwezigheid:

a. van hem, op wien een der bepalingen van artikel 20, tweede lid of van artikel 21, eerste lid, onder *b*, van toepassing is;

b. van hem, die ter uitvoering van een bepaald werk of van een bepaalde opdracht niet langer dan 360 achtereenvolgende dagen buiten de gemeente verblijf zal houden;

c. van dienstplichtigen bij de land- of zeemacht, het personeel der Koninklijke marinereserve, het reserve-personeel der landmacht, zoomede van hen, die, krachtens vrijwillige verbintenis, gehouden zijn tot het vervullen van werkelijken dienst met tusschenpoozen, tijdens den duur van het verblijf in werkelijken dienst, en van hen, die, ingevolge de bepalingen van de Dienstweigeringswet van den militairen dienst zijn ontheven, tijdens den duur van hun plaatsing in burgerlijken dienst;

d. van de gezinsleden of de leden van de samenwoning der onder *b* en *c* aangeduide personen, voor zoover zij in de daarbedoelde tijdelijke afwezigheid deelen;

e. van hem, die wordt verpleegd in een in Nederland gelegen krankzinnigengesticht, een ziekenhuis, een gesticht voor zenuwlijders, een sanatorium, dan wel in een andere inrichting tot verzorging of verpleging;

f. van hem, die, krachtens rechterlijke uitspraak, is geplaatst in eenige in Nederland gelegen inrichting;

g. van hem, die in het bevolkingsregister is opgenomen krachtens een der bepalingen sub *c*—*k* van het eerste lid van artikel 24, zoolang in de omstandigheden, welke die opneming hebben beïnvloed, geen verandering is gekomen.

Art. 26. 1. Van het bevolkingsregister der gemeente wordt afgevoerd:

a. de persoon, die is overleden of wiens overlijden op redelijke gronden kan worden aangenomen;

b. de persoon, die *Nederland* duurzaam of voor onbepaalden tijd verlaat of heeft verlaten, zonder dat hij blijkt te behooren tot de in artikel 25, tweede lid, sub *a*, bedoelde personen;

c. de persoon, die, overeenkomstig de bepalingen van dit besluit, terecht in het bevolkingsregister eener andere gemeente of in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, is opgenomen;

d. de persoon, die, ingevolge het bepaalde in artikel 7, aangifte heeft gedaan van vertrek, doch die blijkt in de aangegeven gemeente niet in het bevolkingsregister te moeten worden opgenomen en wiens verblijf niet is kunnen worden opgespoord;

e. de persoon, die de gemeente heeft verlaten zonder daarvan aangifte te hebben gedaan en wiens verblijf niet is kunnen worden opgespoord, uiterlijk 360 dagen na het vertrek.

2. De in het eerste lid sub *d* bedoelde per-

sonen worden voor den tijd van uiterlijk 720 dagen opgenomen in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid.

Art. 27. 1. In bijzondere gevallen kan Onze Minister beslissen of bepalen:

a. dat tijdelijk of duurzaam, in stede van het bepaalde in het tweede lid van artikel 23, een der onderscheidingen van het eerste lid van artikel 24 ten aanzien van een persoon of van een groep van personen moet worden toegepast;

b. dat, met betrekking tot bepaalde personen of groepen van personen, van de voorschriften van artikel 25 wordt afgeweken;

c. dat een persoon of een groep van personen, tijdelijk of duurzaam wordt opgenomen in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid.

2. Van een beschikking als bedoeld in het eerste lid wordt aanteekening gehouden op de persoonskaart en/of op de gezinskaart.

AFDEELING IV.

De bevolkingsregisters.

Hoofdstuk 1.

Algemeene bepalingen.

Art. 28. 1. In elke gemeente van Nederland en door de Inspectie wordt een bevolkingsregister gehouden.

2. Ongeacht de tot het archief behoorende deelen, bestaat het bevolkingsregister der gemeente uit:

(p) 1. een persoonsregister;
2. een archiefregister;
3. een woningregister.

(g) 1. een gezinsregister;
2. een verwijzingsregister;
3. een woningregister.

3. Het door de Inspectie gehouden centrale bevolkingsregister bestaat uit:

1. een verzameling persoonskaarten;
2. een schakelregister.

4. De bevolkingsregisters, bedoeld in artikel 1 der wet van 17 April 1887 (*Staatsblad* n°. 67), worden gevormd door de gezamenlijke in de voorgaande leden genoemde, op de boekhouding der bevolking betrekking hebbende registers.

Art. 29. De namen der gemeenten, waar een persoonsregister is ingevoerd, worden door Onzen Minister ter kennis gebracht van alle gemeentebesturen.

Art. 30. In het bevolkingsregister der gemeente wordt, met inachtneming van de bepalingen van dit besluit, opgenomen ieder persoon, die daarvoor, overeenkomstig de voorschriften van Hoofdstuk 2 van Afdeeling III, in aanmerking komt.

Art. 31. In het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, wordt, met inachtneming van de bepalingen van dit besluit, opgenomen ieder persoon, die, overeenkomstig de voorschriften van Hoofdstuk 1 van Afdeeling III, moet worden opgenomen in de bevolkingsregisters van *Nederland*, doch die niet in het bevolkingsregister van een bepaalde gemeente kan worden opgenomen.

Hoofdstuk 2.

Het persoonsregister.

Art. 32. Indien het persoonsregister niet is ingericht naar de alfabetisch-lexicografische volgorde volgens de geslachtsnamen der bevolking, wordt een verwijzingsregister, als bedoeld in hoofdstuk 5 van deze afdeeling, aangelegd en bijgehouden.

Art. 33. Omtrent iederen persoon wordt op de persoonskaart het volgende vermeld:

bij 3) sub *a*: *geslachtsnaam*;
bij 3) sub *b*: *de voornamen*;
bij 4) *dag, maand, eeuw en jaar van geboorte, alsmede de geboortegemeente;*

Desgewenscht kan *mede* het onderdeel der gemeente, waarin de geboorte plaats had, vermeld worden.

Indien de geboortegemeente buiten *Nederland* is gelegen, wordt de naam van het land steeds vermeld.

Onze Minister wijst de gemeenten aan, bij welker naam die der provincie steeds overeenkomstig de aan te geven afkorting moet worden vermeld.

bij 5) *nationaliteit*;

De aanduiding geschiedt voor een Nederlander door „Ned", voor een Nederlandsch onderdaan, bedoeld bij de wet van 10 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 55), sedert gewijzigd, door „Ned Ond" en voor ieder ander door „Vr" (vreemd). Bij wijziging der aanduiding wordt de reden daarvan aangegeven.

bij 6) *kerkgenootschap of vereeniging met godsdienstig doel;*

De aanduiding geschiedt als volgt:

Advent	—	Nederlandsche Vereeniging van Zevendedags-Adventisten;
AfgIsr	—	Afgescheiden Israëlietische Gemeente;
AngEpisc	—	Gemeente der Anglicaansche Episcopale Kerk;
Ap	—	Apostolische Gemeente;
ChrAfg	—	Christelijk Afgescheiden Gemeente;
ChrEv	—	Christelijk Evangelische Gemeente;
ChrGer	—	Christelijk Gereformeerde Kerk;
DEv	—	Duitsch-Evangelische Gemeente;
DG	—	Doopsgezinde Gemeente;
EngPresb	—	Engelsche Presbyteriaansche Gemeente;
EvBrGem	—	Evangelische Broedergemeente (Hernhutters);
EvGem	—	Evangelische Gemeente;
EvL	—	Evangelisch Luthersch Kerkgenootschap;
GedChr	—	Gemeente van Gedoopte Christenen;
Geen	—	niet aangesloten bij een kerkgenootschap of vereeniging met godsdienstig doel;
GerGem	—	Gereformeerde Gemeente;
GerK	—	Gereformeerde Kerken;
GerKHV	—	Gereformeerde Kerken in Hersteld Verband;
Ger o/hKr	—	Gereformeerde Gemeente Onder het Kruis;
HAZ	—	Gemeente der Herstelde Apostolische Zendingskerk;

HAZEA — Hersteld Apostolische Zendingsgemeente in de Eenheid der Apostelen;
HEvL — Hersteld Evangelisch Luthersch Kerkgenootschap;
LdH — Leger des Heils;
Moh — Mohammedaansch Kerkgenootschap;
NH — Nederlandsch (of Nederduitsch) Hervormd Kerkgenootschap;
NI — Nederlandsch Israëlietisch Kerkgenootschap;
OBisCl — Kerkgenootschap der Oud-Bischoppelijke Cleresie;
OGerGem — Oud Gereformeerde Gemeente;
OGerK — Oud Gereformeerde Kerk;
PI — Portugeesch Israëlietisch Kerkgenootschap;
Rem — Remonstrantsche Broederschap;
RK — Roomsch Katholiek Kerkgenootschap;
SchGem — Schotsche Gemeente;
ThGem — Theosophische Gemeente;
VrEv — Vrije Evangelische Gemeente;
VrGer — Vrije Gereformeerde Gemeente;
WGem — Waalsche Gemeente;
ZendGem — Zendingsgemeente.

Onze Minister vult deze lijst zoo noodig aan.

bij 7) *ambt, beroep, bedrijf, betrekking* of *bediening;*

Bij de uitoefening van eenig beroep of bedrijf tevens te vermelden h = hoofd, indien het voor eigen rekening of voor rekening van een ander *als hoofd* wordt uitgeoefend en o = ondergeschikt, indien de persoon onder leiding van anderen werkt.

bij 8) eerste regel: *de voornamen, dag, maand en jaar van geboorte en geboortegemeente van den vader;*

tweede regel: *geslachtsnaam, de voornamen, dag, maand en jaar der geboorte en geboortegemeente van de moeder;*

De geslachtsnaam wordt door een komma van de voornamen afgescheiden;

bij 9) t/m 17) van de(n) eerste(n) en van de(n) volgende(n) echtgenoot(e)(n) onderscheidenlijk:

bij 9) en 10) *geslachtsnaam en voornamen;*

De namen worden door een komma van de voornamen afgescheiden;

bij 11) en 12) nà „op": *dag, maand en jaar der geboorte;*

nà „te": *geboortegemeente;*

bij 13) nà „op": *dag, maand en jaar der huwelijksvoltrekking;*

nà „te": *gemeente, waar het huwelijk voltrokken werd;*

bij 14), 15) en 16) nà „op": *dag, maand en jaar der huwelijksontbinding en bij nietigverklaring, datum waarop het vonnis in de registers van den burgerlijken stand is ingeschreven;*

nà „door":

O bij overlijden van de(n) echtgenoot(e);

S bij echtscheiding en bij ontbinding na 5-jarige scheiding van tafel en bed;

A bij ander huwelijk, enkel in het geval, bedoeld bij artikel 550 Burgerlijk Wetboek;

N bij nietigverklaring;

nà „te":

de plaats van overlijden van de(n) echtgenoot(e) of de gemeente, waar het vonnis der huwelijksontbinding of de nietigverklaring in de registers van den burgerlijken stand is ingeschreven;

bij 17) *dag, maand en jaar van de aangifte van het vertrek van de(n) echtgenoot(e) uit het gezin;*

Indien de echtgenoot naar een andere gemeente is vertrokken, tevens te vermelden den naam dier gemeente.

bij 21) *dag, maand en jaar, waarop de aangifte van vertrek uit- of van verhuizing binnen de gemeente is ingekomen.*

Deze dagteekening wordt steeds vermeld vóór de gemeente, waarheen de persoon is vertrokken en bij verhuizing binnen de gemeente vóór het nieuwe adres.

bij 22) *de gemeente, waarheen de persoon is vertrokken en de achtereenvolgende adressen in die gemeente;*

Eventueel te vermelden: naam en/of voorgeschreven kenmerk van vaartuig of wagen, met aanduiding van brief- of waladres.

Bij het aanleggen van een persoonskaart wordt vermeld:

1. indien de persoon niet sedert zijn geboorte in het bevolkingsregister der gemeente opgenomen is: *de plaats, vanwaar hij is gekomen;*
2. *de gemeente, waarin de kaart wordt aangelegd;*
3. *het adres in de gemeente op het tijdstip van het aanleggen;*

bij 23) *door Onzen Minister te bepalen gegevens betreffende de uitvoering van wettelijke voorschriften;*

bij 24) *elke aanteekening, welke door het gemeentebestuur wenschelijk wordt geacht;*

bij 35) *a. erkenning, wettiging, ontkenning wettigheid, voornaamsverandering, naamsverandering, naamstoevoeging of aannemen van een geslachtsnaam of voornamen;*

Vermeld wordt van een Koninklijk besluit: dagteekening en nummer, en van een akte of vonnis: dagteekening en door wie(n) de akte is verleden of het vonnis is gewezen.

Indien een onwettig kind vóór het opmaken van de geboorteakte reeds erkend is, wordt daarvan eveneens aanteekening gehouden.

b. gemeente en dag, maand en jaar van overlijden, nummer der overlijdensakte en naam van den geneesheer, die de verklaring, bedoeld in artikel 5 van de wet van 1 Juni 1865 (Staatsblad n°. 60) heeft onderteekend, of die de doodschouw heeft verricht, alsmede de doodsoorzaak;

De vermelding geschiedt op de door Onzen Minister te bepalen wijze.

c. elke aanteekening, welke ingevolge dit artikel of ingevolge artikel 35 moet worden gesteld en waarvoor in het aangewezen vak of in de daartoe bestemde rubriek geen ruimte meer beschikbaar is.

In de betreffende vakken of in de rubrieken wordt alsdan duidelijk naar elkander verwezen.

Art. 34. Indien op een persoonskaart de rubriek 26 of vak 35 is ingevuld, wordt de ruimte aan de voorzijde in den linkerbovenhoek tusschen de verticale lijnen blauw gemaakt.

Art. 35. Op de persoonskaart van het hoofd

van een gezin wordt in rubriek 26 omtrent ieder der kinderen vermeld:

bij 28) en 29) *geslachtsnaam en de voornamen;*

De geslachtsnaam alléén te vermelden voor het eerste kind en voorts telkens wanneer de geslachtsnaam van een kind afwijkt; *de voornamen steeds doen inspringen.*

bij 30) en 31) nà „op": *dag, maand en jaar der geboorte;*

nà „te": *geboortegemeente;*

bij 32) *verhouding tot het hoofd, door aanduiding: z = zoon, d = dochter, sz = stiefzoon, sd = stiefdochter;*

bij 33) en 34) *elke aanteekening, welke door het gemeentebestuur wenschelijk wordt geacht, of door Onzen Minister wordt voorgeschreven;*

Indien het kind niet meer tot het gezin behoort, bovendien:

bij 27) *A (indien het kind afwezig is);*
H (indien het kind gehuwd is);
O (indien het kind overleden is).

Aan de letter wordt toegevoegd dag, maand en jaar van aangifte van verhuizing of vertrek, die van het huwelijk, dan wel die van overlijden.

Wanneer het kind naar elders vertrokken, dan wel elders overleden is, wordt tevens de naam dier gemeente vermeld. Bij huwelijk van een kind wordt ook vermeld met wie(n) het gehuwd is.

Art. 36. 1. Op de persoonskaart van een gezinslid, dat geen hoofd is, wordt bij 2) verwezen naar het hoofd op wiens persoonskaart dat gezinslid is vermeld.

Die verwijzing geschiedt door een der woorden: *vader, moeder* of *man.* Voor stiefkinderen vindt de verwijzing plaats door bij 2) te vermelden: geslachtsnaam, den eersten voornaam en de eerste letter van elk der volgende voornamen van het hoofd.

2. De in lid 1 bedoelde verwijzing wordt doorgehaald met uitwischbaar potlood, indien de persoon niet meer tot het gezin behoort, zonder dat blijkt, dat hij tot een ander gezin is komen te behooren. Is dit laatste wel het geval, dan geschiedt de doorhaling met inkt; de in lid 1 bedoelde verwijzing moet dan opnieuw plaats hebben.

Art. 37. 1. De invulling der gegevens op de persoonskaart bij 3) tot en met 5), 8) tot en met 13) en bij 28) tot en met 32) en de daarin aan te brengen wijzigingen of aanvullingen geschieden door middel van een schrijfmachine, voorzien van duidelijke letter- en cijferteekens.

2. Slechts in uitwischbaar potloodschrift mogen gesteld worden:

de aanteekeningen bij 17) en bij 27), indien het niet betreft huwelijk en overlijden, alsmede die bij 24), 33) en 34).

3. De overige gegevens met de daarin aan te brengen wijzigingen of aanvullingen, kunnen geheel of gedeeltelijk in duidelijk leesbaar handschrift in inkt, in machineschrift of door afstempeling worden vermeld.

4. In de gegevens, welke moeten overeenstemmen met de geboorteakte, mag niet worden geradeerd.

Art. 38. 1. Het voor het beschrijven der persoonskaarten te bezigen inktlint moet zijn diepzwart van kleur en overigens voldoen aan de door Onzen Minister te stellen eischen.

2. Onze Minister kan nadere voorschriften geven ten aanzien van de eischen, waaraan het schrijfmachineschrift moet voldoen.

Hoofdstuk 3.

Het gezinsregister.

Art. 39. 1. Gezinsregisters volgens het bij het in werking treden van dit besluit geldende model kunnen, voor zoover zij worden gehouden in kaartvorm of in losbladigen boekvorm, in gebruik blijven totdat daaromtrent nader zal zijn bepaald.

2. Vastbladige registers kunnen tot uiterlijk 1 Januari 1941 in gebruik blijven.

3. Vervanging of vernieuwing van een gezinsregister geschiedt slechts door een persoonsregister en, behoudens het bepaalde in het tweede lid, onder goedkeuring van Onzen Minister en onder door dezen te stellen voorwaarden.

Art. 40. Omtrent iederen persoon wordt op de gezinskaart het volgende vermeld:

bij 2) *geslachtsnaam;*

Voor personen, die gehuwd of gehuwd geweest zijn, wordt, tenzij die gegevens reeds elders op de kaart zijn vermeld, achter of onder den geslachtsnaam tusschen haakjes vermeld de geslachtsnaam van de(n) andere(n) (gewezen) echtgenoot(e).

bij 3) *de voornamen;*

Voor personen, die gehuwd of gehuwd geweest zijn, worden, tenzij die gegevens reeds elders op de kaart zijn vermeld, achter of onder de voornamen, tusschen haakjes vermeld de voornamen van de(n) (gewezen) echtgenoot(e).

bij 4) *geslacht: voor mannen: m, voor vrouwen: v;*

bij 5) *verhouding tot het hoofd door aanduiding:* v = vrouw, z = zoon, d = dochter, sz = stiefzoon, sd = stiefdochter.

De hoedanigheid van hoofd wordt aangeduid door h.

bij 6) *dag, maand en jaar van geboorte;*

bij 7) *geboortegemeente;*

De bepalingen van artikel 33 bij 4) zijn van toepassing.

bij 8) *burgerlijke staat door aanduiding:*
H = gehuwd;
W = weduwstaat;
S = gescheiden van echt of huwelijk ontbonden na 5-jarige scheiding van tafel en bed;
N = nietigverklaring;
A = ander huwelijk, enkel in het geval, bedoeld bij artikel 550 van het Burgerlijk Wetboek.

Voor ongehuwden wordt geen aanduiding gesteld.

bij 9) *dag, maand en jaar waarop, en gemeente waar het huwelijk voltrokken werd;*
dag, maand en jaar der huwelijksontbinding en bij nietigverklaring, datum, waarop het vonnis is ingeschreven, benevens de gemeente, waar het vonnis der huwelijksontbinding of der nietigverklaring is ingeschreven in de registers van den burgerlijken stand;

bij 10) *kerkgenootschap of vereeniging met godsdienstig doel.*

Aan te duiden overeenkomstig de in artikel

33 bij 6) genoemde afkortingen.

bij 11) *nationaliteit;*

Aan te duiden als aangegeven in artikel 33, bij 5).

bij 12) en 13) *ambt, beroep, bedrijf of betrekking;*

Aan te duiden als aangegeven in artikel 33, bij 7).

bij 14) *achtereenvolgende adressen in de gemeente met vermelding daarvóór van dag, maand en jaar, waarop de aangifte van verhuizing binnen de gemeente is ingekomen;*

Eventueel te vermelden: naam en/of voorgeschreven kenmerk van vaartuig of wagen, met aanduiding van brief- of waladres.

bij 15) *dag, maand en jaar van opneming in het bevolkingsregister overeenkomstig den datum van afgifte der verhuiskaart of bij opneming, als komende uit een plaats buiten Nederland, van de aangifte;*

bij 16) *gemeente vanwaar gekomen, benevens het laatste adres in die gemeente;*

bij 17) *dag, maand en jaar waarop de aangifte van vertrek is ingekomen;*

bij 18) *gemeente, waarheen de persoon is vertrokken, benevens het adres in die gemeente;*

bij 19) *gemeente en dag, maand en jaar van overlijden en nummer der overlijdensakte;*

bij 20) *door Onzen Minister ingevolge artikel 33 bij 23) te bepalen gegevens, de vermelding, bedoeld in artikel 33 bij 35) sub a en voorts elke aanteekening, welke door het gemeentebestuur wenschelijk wordt geacht.*

Art. 41. Zoodra een persoon overeenkomstig de bepalingen van dit besluit van het gezinsregister wordt afgevoerd, wordt hetzij bij 1) vóór den geslachtsnaam een A = afgevoerd gestempeld, hetzij de geslachtsnaam doorgehaald.

Art. 42. De gegevens van iederen persoon, die in het gezinsregister wordt opgenomen, worden vergeleken met de persoonskaart, met het verhuisbiljet of met een afschrift van of een uittreksel uit de geboorteakte, door een ambtenaar, daartoe door of vanwege het gemeentebestuur aangewezen.

Art. 43. 1. Voor elk gezin en voor ieder afzonderlijk levend persoon, alsmede voor ieder der tot een samenwoning behoorende personen, wordt een afzonderlijke gezinskaart bestemd.

2. Wanneer een gezinskaart is volgeschreven, wordt daaraan een vervolgkaart gehecht, zoodanig, dat de kaarten niet onopzettelijk kunnen worden gescheiden, dat bij opberging andere kaarten niet kunnen worden beschadigd en dat geen gegevens verloren gaan of onleesbaar worden.

3. De in het voorgaande lid bedoelde kaarten, evenals het volgeschreven blad en het vervolgblad in een vastbladig register, moeten duidelijk naar elkander verwijzen.

Art. 44. 1. De gezinskaarten, waarvan alle personen zijn afgevoerd, kunnen uitgenomen en afzonderlijk bewaard worden.

2. Onze Minister kan, desgewenscht onder te stellen voorwaarden, toestemming verleenen, dat de in lid 1 bedoelde kaarten in vaste of in losbladige registers overgeschreven worden en dat die kaarten worden vernietigd, nadat alle daarop voorkomende gegevens zijn overgenomen en nauwkeurig vergeleken.

Hoofdstuk 4.

Het archiefregister.

(p) Art. 45. 1. Een persoonskaart wordt niet verzonden, alvorens ten behoeve van het archiefregister een afschrift van die kaart is gemaakt, of het reeds bestaande afschrift, voor zooveel noodig, is aangevuld of gewijzigd.

(p) 2. Het archiefregister kan worden gehouden in vastbladigen- of in losbladigen boekvorm.

(p) Art. 46. 1. Het in artikel 45, eerste lid bedoelde afschrift vermeldt de gegevens in de volgorde, waarin zij op de persoonskaart voorkomen, met dien verstande, dat vrijheid wordt gelaten de adressen in de gemeenten, in welker bevolkingsregisters de persoon opgenomen is geweest, niet over te nemen.

(p) 2. De adressen in de gemeente worden steeds overgenomen, tenzij, in overeenstemming met het bepaalde in artikel 57, in het woningregister melding wordt gemaakt van het voorgaande en/of van het nieuwe adres, in welk geval kan worden volstaan met de vermelding alleen van het laatste of van het eerste adres in de gemeente.

(p) 3. Indien de gegevens betreffende de samenstelling van het gezin reeds ingevolge het bepaalde in de artikelen 79, 87 en 99, tweede lid, zijn overgenomen op de persoonskaart van het nieuwe, nog in het persoonsregister opgenomen hoofd, behoeven die gegegevens niet in het afschrift te worden vermeld.

(p) Art. 47. Achter of onder elke inschrijving in het archiefregister wordt ruimte gelaten voor verwijzing naar hernieuwde opneming in het persoonsregister en voor vermelding van herhaalde afvoering.

(p) Art. 48. 1. Op het archiefregister wordt een verwijzingsregister aangelegd en bijgehouden, indien de rangschikking der afschriften niet geschiedt naar de alfabetisch-lexicografische volgorde volgens de geslachtsnamen der bevolking.

(p) 2. De bepalingen van hoofdstuk 5 van deze afdeeling zijn op dit verwijzingsregister van overeenkomstige toepassing.

Hoofdstuk 5.

Het verwijzingsregister.

Art. 49. 1. Een verwijzingsregister wordt gehouden in kaartvorm of in losbladigen boekvorm.

2. Onze Minister kan in bijzondere gevallen en onder te stellen voorwaarden toestaan, dat een verwijzingsregister in vastbladigen boekvorm wordt gehouden.

Art. 50. Een verwijzingskaart of -blad bevat van iederen persoon, die door raadpleging van het persoonsregister, van het gezinsregister of van het archiefregister niet onmiddellijk kan worden gevonden, tenminste den geslachtsnaam, den eersten voornaam alsmede de eerste letter van elk der volgende voornamen en het geboortejaar, alsmede de verwijzing naar de persoonskaart, de gezinskaart of het archiefblad, waarop het hoofd beschreven is.

Art. 51. 1. De rangschikking van de geslachts- en voornamen in het verwijzingsregis-

ter geschiedt in alfabetisch-lexicografische volgorde, overeenkomstig de door Onzen Minister te geven aanwijzingen.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid is het geoorloofd de kaarten of bladen van het verwijzingsregister en die van het persoonsregister, van het gezinsregister of van het archiefregister tot één verzameling samen te voegen, mits de kaarten of bladen van het verwijzingsregister in kleur en inhoud van formulier afwijken van die van het persoons-, gezins- of archiefregister.

Art. 52. 1. Indien de persoonskaart, de gezinskaart of het archiefblad van een weduwe is geplaatst in alfabetisch-lexicografische volgorde naar haar geslachts- en voornamen, wordt een verwijzingskaart of verwijzingsblad geplaatst op de geslachts- en voornamen van den overleden echtgenoot.

Hetzelfde geschiedt ten aanzien van gescheiden of gehuwde vrouwen, wier (gewezen) echtgenoot niet in het bevolkingsregister is opgenomen.

2. In het persoonsregister, in het gezinsregister, in het verwijzingsregister en in het archiefregister wordt eveneens een verwijzingskaart of verwijzingsblad opgenomen op de vroegere geslachts- en voornamen van hem, wiens geslachts- en/of voornamen is/zijn veranderd.

Hoofdstuk 6.

Het woningregister.

Art. 53. 1. Het gemeentebestuur draagt zorg, dat aan een volledige nummering van alle in de gemeente aanwezige gebouwen en woningen, zoo bewoonde als onbewoonde, geregeld de hand wordt gehouden.

2. Onder woning wordt, met uitzondering van wagens en vaartuigen, begrepen, elke besloten ruimte, welke ter bewoning wordt gebezigd, ongeacht of die ruimte al dan niet verplaatsbaar dan wel al dan niet bestemd is tot tijdelijke of blijvende huisvesting van personen.

Art. 54. 1. Het woningregister wordt gehouden in kaartvorm of in losbladigen boekvorm, overeenkomstig het model, dat als bijlage n°. IV bij dit besluit is gevoegd.

2. Onze Minister kan in bijzondere gevallen en onder te stellen voorwaarden toestaan, dat een woningregister in vastbladigen boekvorm wordt gehouden.

3. Het in het eerste lid bedoelde model kan aangevuld worden.

Art. 55. In het woningregister worden, met inachtneming van de plaatselijke indeeling en in volgorde der huisnummers, vermeld alle in de gemeente aanwezige gebouwen en woningen, zoodanig, dat in elk geval voor elke woning een afzonderlijke kaart of een afzonderlijk blad wordt bestemd.

Art. 56. 1. Op een woningkaart of -blad worden tenminste vermeld de geslachtsnaam, de eerste voornaam en de eerste letter van elk der volgende voornamen van:

a. het hoofd van het gezin;

b. ieder persoon, die tot een samenwoning behoort;

c. ieder afzonderlijk levend persoon.

2. Voor een gebouw of voor een woning, waarin in den regel een groot aantal personen is gehuisvest, kan de woningkaart of het woningblad vervangen worden door een afzonderlijk register in vast- of in losbladigen boekvorm of in kaartvorm.

3. Bij toepassing van het bepaalde in het tweede lid, wordt op de kaart of op het blad van de instelling, het gesticht of het schip naar het afzonderlijke register verwezen.

Art. 57. Het woningregister wordt ingericht in overeenstemming met het gebruik, dat daarvan wordt gemaakt, met dien verstande, dat, indien in het archiefregister de adressen binnen de gemeente niet alle worden overgenomen, in het woningregister steeds melding moet worden gemaakt van het voorgaande en/of van het nieuwe adres.

Art. 58. Vastbladige woningregisters kunnen tot uiterlijk 1 Januari 1941 in gebruik blijven.

AFDEELING V.

Het verblijfregister.

Art. 59. 1. In elke gemeente wordt nevens het bevolkingsregister een verblijfregister gehouden in vast- of in losbladigen boekvorm, dan wel in kaartvorm.

2. Het model, dat als bijlage n°. V bij dit besluit is gevoegd, kan aangevuld worden.

Art. 60. 1. In het verblijfregister worden in de volgorde van inschrijving en met inachtneming, voor zooveel noodig, van het bepaalde in artikel 19 ingeschreven de personen, bedoeld in artikel 18, 3e lid.

2. Onze Minister kan bepalen, dat personen of groepen van personen, bedoeld in artikel 21, eerste lid onder *a*, gedurende bepaalden tijd in het verblijfregister worden ingeschreven.

3. De in het verblijfregister ingeschreven personen worden geacht niet tot de bevolking der gemeente te behooren.

Art. 61. Afvoering van het verblijfregister, met vermelding bij 15) van de reden en bij 14) van dag, maand en jaar, geschiedt zoodra, al dan niet nà aangifte, het vertrek of overlijden van den ingeschrevene is gebleken of zoodra opneming in het bevolkingsregister plaats heeft.

Art. 62. Tenminste eenmaal per kwartaal stelt het gemeentebestuur een onderzoek in of de in het verblijfregister ingeschreven personen daarin terecht (nog) zijn vermeld en brengt zoo noodig dat register met den feitelijken toestand in overeenstemming.

AFDEELING VI.

Het bijhouden van de bevolkingsregisters.

Hoofdstuk 1.

Inleidende bepalingen.

Art. 63. 1. De ambtenaar van den burgerlijken stand, die in één of meer van de onder zijn berusting zijnde registers, bedoeld in artikel 13 van het Burgerlijk Wetboek, melding heeft gemaakt van een feit, tengevolge waarvan wijziging of aanvulling van eenig bevolkingsregister noodig is, doet binnen 24 uur aan het bestuur van zijn gemeente mededeeling van de gegevens, welke wenschelijk of noodig zijn om die wijziging of aanvulling aan te brengen.

2. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid verstrekt de ambtenaar van den burgerlijken stand binnen drie dagen nadat het daartoe strekkend verzoek bij hem is binnengekomen aan een gemeentebestuur of aan de Inspectie kosteloos alle gegevens, noodig voor het bijhouden van de bevolkingsregisters.

3. In het bevolkingsregister voorkomende gegevens, welke niet overeenstemmen met die, vermeld in de registers van den burgerlijken stand, worden met de laatstbedoelde in overeenstemming gebracht, tenzij duidelijk blijkt, dat deze gegevens onjuist zijn. In dit geval wordt een korte verklarende aanteekening gesteld op de persoonskaart en/of op de gezinskaart.

Art. 64. De hoofden der departementen van algemeen bestuur, de griffiers van den Hoogen Raad, van de gerechtshoven, van de arrondissements-rechtbanken en van de kantongerechten, doen van alle te hunner kennis komende feiten, uit hoofde waarvan wijziging of aanvulling van de bevolkingsregisters noodig is, onverwijld mededeeling aan het bestuur der gemeente, welker bevolkingsregister moet worden gewijzigd of aangevuld. Is die gemeente niet bekend, dan geschiedt de mededeeling aan de Inspectie.

Art. 65. 1. Van elke rechterlijke beschikking en van elk vonnis, waarbij over een persoon een voogd, curator, toeziende voogd of toeziende curator is benoemd, of waarbij van een persoon beide ouders of een hunner van de ouderlijke macht zijn ontheven of ontzet, wordt door den griffier van de rechterlijke instantie, welke de beschikking heeft genomen of welke het vonnis heeft gewezen, kennis gegeven aan het bestuur der gemeente, waar de onder curateele of onder voogdij gestelde persoon in het bevolkingsregister is opgenomen of, indien die gemeente niet bekend is, aan de Inspectie. De kennisgeving vermeldt bovendien den datum van de beschikking of van het vonnis, alsmede den geslachtsnaam, de voornamen en de woonplaats van dien voogd, curator, toezienden voogd of toezienden curator of van dengene, die van de ouderlijke macht is ontheven of ontzet.

2. De in het eerste lid bedoelde griffier doet overeenkomstige kennisgeving van eindiging der voogdij, voor zoover deze niet door meerderjarigheid eindigt, of van de curateele of van de ontheffing of ontzetting van de ouderlijke macht.

Art. 66. De gegevens der in het vorig artikel bedoelde kennisgevingen worden vermeld in het daarvoor bestemde vak van de persoonskaart of in vak 20 van de gezinskaart.

Art. 67. 1. Indien de wijziging of aanvulling behoort te worden aangebracht in het bevolkingsregister eener andere gemeente dan wel in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, zendt het gemeentebestuur de noodige gegevens zoo spoedig mogelijk aan het bestuur dier gemeente dan wel aan de Inspectie. Indien niet bekend is in welk bevolkingsregister de persoon is opgenomen worden de gegevens eveneens doorgezonden aan de Inspectie.

2. Wijzigingen of aanvullingen van het bevolkingsregister worden, behoudens in de gevallen, dat anders is bepaald of afwijking is toegestaan, aangebracht binnen drie dagen, nadat het gemeentebestuur van de verandering kennis heeft gekregen.

Art. 68. Opneming in- of afvoering van het bevolkingsregister geschiedt, ook indien die plaats vindt bij gelegenheid van een volkstelling, slechts overeenkomstig de bepalingen van dit besluit.

Art. 69. 1. Behoudens in het geval van geboorte mag een persoon in het bevolkingsregister der gemeente niet worden opgenomen, zoolang het gemeentebestuur niet in het bezit is van zijn persoonskaart of van een te zijnen name afgegeven verhuisbiljet of van een bericht van ontvangst, bedoeld in artikel 96, tweede lid.

2. Voor ieder persoon mag slechts één persoonskaart bestaan, welke in het bezit moet zijn van het bestuur der gemeente in welker bevolkingsregister de persoon is of moet worden opgenomen, dan wel van de Inspectie.

Hoofdstuk 2.

§ 1. *Wijzigingen bij geboorte.*

Art. 70. 1. Onmiddellijk nadat de in artikel 29 of 33 van het Burgerlijk Wetboek bedoelde aangifte is geschied, wordt (voor) ieder kind, behalve wanneer dit als levenloos is aangegeven, door het gemeentebestuur

(p) een persoonskaart aangelegd en na de in artikel 71 bedoelde waarmerking en, zoo noodig na verdere invulling, opgenomen in het persoonsregister.

(g) opgenomen in het gezinsregister door vermelding van de vereischte gegevens bij 2) tot en met 11) op de (een) gezinskaart.

2. De gegevens omtrent het kind worden tevens vermeld:

bij 28) tot en met 32) op de persoonskaart:
van den vader, indien het kind wettig is;
van de moeder, indien het kind onwettig is.

(g) bij 2) tot en met 11) op de gezinskaart:
van den vader, indien het kind wettig is;
van de moeder, indien het kind onwettig is,
tenzij zulks reeds is geschied ingevolge het bepaalde in het eerste lid.

3. Indien het kind niet wordt opgenomen in een gezin, wordt op de in het tweede lid bedoelde kaart

de in artikel 35 bij 27) bedoelde aanteekening gesteld betreffende het afwezige kind.

(g) hetzij vóór den naam van het kind een A gestempeld, hetzij de geslachtsnaam doorgehaald, en in vak 20) verwezen naar de gezinskaart, waarop het kind is vermeld.

Art. 71. De in het eerste lid van artikel 70 bedoelde

(p) persoonskaart wordt onmiddellijk na het aanleggen daarvan door den ambtenaar van den burgerlijken stand vergeleken met de geboorteakte en, na verbetering zoo noodig van de daarop gestelde gegevens, gewaarmerkt. Op de persoonskaart wordt door hem bij 1) het aktenummer, alsmede dag, maand en jaar van waarmerking vermeld.

(g) gegevens van het kind worden door een ambtenaar, daartoe door het gemeentebestuur aangewezen, vergeleken en, zoo noodig, in overeenstemming gebracht met de geboorteakte.

Art. 72. 1. Wordt bij de geboorteaangifte

verklaard, dat het hoofd behoort tot de bevolking van een andere gemeente, dan wordt door het bestuur van de geboortegemeente terstond een persoonskaart aangelegd. De kaart wordt, nadat aan het bepaalde in artikel 71 is voldaan en nadat daarop bij 22) is aangeteekend: „toev. geb." = toevallige geboorte, onverwijld toegezonden aan het bestuur van eerstbedoelde gemeente, dat de ontvangst bevestigt.

2. Indien niet kan worden vastgesteld in het bevolkingsregister van welke gemeente het kind behoort te worden opgenomen, wordt, tenzij het kind de geboortegemeente niet heeft verlaten, de persoonskaart, ingevuld overeenkomstig het bepaalde in het voorgaande lid, onmiddellijk toegezonden aan de Inspectie, nadat daarop bij 21) de datum van verzending en bij 22): v. o. w. (= vertrokken onbekend waarheen) is ingevuld.

3. Het model van het bericht van ontvangst, bedoeld in het eerste lid, wordt vastgesteld door Onzen Minister.

Art. 73. 1. Wanneer het gemeentebestuur kennis krijgt van een geboorte, waarvan niet binnen den in artikel 29, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek bepaalden termijn aangifte is gedaan, worden de gegevens van het kind niettemin vermeld

(p) op een persoonskaart welke, nadat daarop bij 35) van het verzuim is melding gemaakt, wordt opgenomen in het persoonsregister.

(g) op de (een) gezinskaart en wordt bij 20) melding gemaakt van het vorenbedoelde verzuim.

2. De artikelen 70, tweede en derde lid en 72 zijn van toepassing.

3. Indien de geboorte, waarvan de in het eerste lid bedoelde aangifte is verzuimd, plaats vond in een andere Nederlandsche gemeente dan die waar het kind wordt opgenomen in het bevolkingsregister, wordt door het gemeentebestuur van die opneming kennis gegeven aan de Inspectie onder opgave van de geslachtsnaam, voornamen, dag, maand en jaar der geboorte en geboortegemeente.

Art. 74. 1. Zoodra het gemeentebestuur kennis krijgt van de geboorte buiten Nederland van een kind, dat overeenkomstig de bepalingen van dit besluit in het bevolkingsregister van zijn gemeente moet worden opgenomen, worden de gegevens van het kind vermeld

(p) op een persoonskaart, welke wordt opgenomen in het persoonsregister;

(g) bij 2) tot en met 11) op de (een) gezinskaart.

2. Het gemeentebestuur zorgt, dat de gegevens worden vergeleken met een der in artikel 6 bedoelde bescheiden, en doet op de wijze als aangegeven in artikel 71 de gegevens waarmerken door den daartoe aangewezen ambtenaar.

3. De artikelen 70, tweede en derde lid en 73, derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

Art. 75. 1. Wanneer aanvulling van het geboorteregister heeft plaats gehad, wordt, indien het in het eerste lid van artikel 73 bedoelde kind nog tot de bevolking van de geboortegemeente behoort, de bepaling van artikel 71 alsnog toegepast.

2. Is het kind inmiddels opgenomen in het bevolkingsregister van een andere gemeente, dan zendt het bestuur der geboortegemeente de vereischte gegevens, zooals die in de geboorteakte zijn vermeld, aan het bestuur der gemeente, tot welker bevolking het kind behoort, na daarvan de noodige aanteekening te hebben gehouden in

(p) het archiefregister;

(g) het gezinsregister.

3. Indien de persoonskaart van het kind bij de Inspectie berust, worden de gegevens door het gemeentebestuur aan haar doorgezonden.

4. In de gevallen, bedoeld in het tweede en derde lid, geschiedt de waarmerking aan de hand van de verstrekte gegevens door den daartoe aangewezen ambtenaar of door de Inspectie.

§ 2. *Wijzigingen bij overlijden.*

Art. 76. Van het overlijden van een persoon wordt, overeenkomstig het bepaalde in artikel 33 bij 35) onder *b*, op de persoonskaart aanteekening gehouden.

Art. 77. Onverminderd het bepaalde in artikel 76, zorgt het gemeentebestuur, dat van het overlijden aanteekening wordt gedaan:

a. voor het geval de overledene gehuwd was:

op de persoonskaart van den anderen echtgenoot bij 14), 15) en 16);

(g) op de gezinskaart, bij den anderen echtgenoot bij 9);

b. voor het geval de overledene gezinslid was:

op de persoonskaart van het hoofd bij 27);

(g) c. overeenkomstig het bepaalde in artikel 40 bij 19) op de gezinskaart.

Art. 78. 1. Wanneer een persoon komt te overlijden in een andere gemeente dan die tot welker bevolking hij behoorde, geeft het bestuur der gemeente, waar het overlijden plaats had, uiterlijk op den tweeden dag nà dien, waarop de bij artikel 50, eerste lid van het Burgerlijk Wetboek bedoelde akte is opgemaakt, van dat overlijden kennis aan het bestuur van de gemeente in welker bevolkingsregister de overledene is opgenomen, met verzoek, indien een persoonskaart van den overledene bestaat, deze onverwijld toe te zenden.

2. Het model der kennisgeving, bedoeld in het eerste lid, alsmede dat van het bericht, bedoeld in de artikelen 79, tweede lid en 81, worden vastgesteld door Onzen Minister.

Art. 79. 1. Vóórdat het bestuur der gemeente, tot welker bevolking de overleden persoon behoorde, tot de ingevolge artikel 78 gevraagde toezending overgaat, geschieden voor zooveel noodig de in de artikelen 45, eerste lid, 76, 77 en 99, tweede lid bedoelde verrichtingen.

2. Indien geen persoonskaart bestaat alsmede indien de persoon niet tot de bevolking der gemeente behoorde wordt daarvan aan het bestuur der gemeente van overlijden kennisgegeven.

Art. 80. Onmiddellijk na de ontvangst ingevolge artikel 78 van de persoonskaart worden daarop, vanwege het bestuur der gemeente van overlijden, overeenkomstig het bepaalde

in artikel 33 bij 35) onder *b*, de nog ontbrekende aanteekeningen gesteld.

Art. 81. Kan niet vastgesteld worden tot de bevolking van welke gemeente de overledene behoorde, dan wordt daarvan met gebruikmaking van het model, bedoeld in artikel 78, 2e lid, door het bestuur der gemeente van overlijden kennis gegeven aan de Inspectie.

Art. 82. 1. Wanneer een persoon is overleden, wiens (wier) echtgenoot(e) behoort tot de bevolking van een andere gemeente, wordt door het bestuur der gemeente tot welker bevolking de overledene behoorde, van dit overlijden kennis gegeven aan het bestuur der gemeente, waar de echtgenoot(e) is opgenomen in het bevolkingsregister, opdat de gegevens omtrent den burgerlijken staat op zijn (haar) persoonskaart en/of gezinskaart kunnen worden gewijzigd.

2. Indien de persoonskaart van de(n) echtgenoot(e) van de(n) overledene berust bij de Inspectie, wordt de in het eerste lid bedoelde kennisgeving aan haar toe- of doorgezonden.

Art. 83. 1. Zoodra het gemeentebestuur kennis krijgt van het vermoedelijk overlijden in een andere gemeente of buiten Nederland van een tot de bevolking van zijn gemeente behoorende persoon, wordt een onderzoek ingesteld en zooveel mogelijk alsnog een op officieele gegevens steunende afdoening overeenkomstig het bepaalde in deze paragraaf bevorderd.

2. Indien ten aanzien van het overlijden zekerheid niet kan worden verkregen, wordt daarvan zoo spoedig mogelijk mededeeling gedaan aan de Inspectie. De persoonskaart wordt daarbij toegezonden.

3. Op het archiefblad of op de gezinskaart wordt van de in het tweede lid bedoelde omstandigheid aanteekening gehouden.

Art. 84. 1. Vóór den achtsten van elke maand worden de persoonskaarten van hen, die in de voorafgaande maand overleden zijn, door het gemeentebestuur aan het Centraal Bureau voor de Statistiek toegezonden.

2. De in het eerste lid bedoelde persoonskaarten worden uiterlijk na twee jaren door het Centraal Bureau voor de Statistiek alfabetisch-lexicografisch gerangschikt ter beschikking gesteld van de Inspectie.

§ 3. *Wijzigingen bij vertrek en vestiging.*

Art. 85. 1. Aan den aangever, bedoeld in de artikelen 7, eerste lid en 8, eerste lid, wordt, tenzij het gemeentebestuur omtrent de juistheid der aangifte in twijfel verkeert, onmiddellijk na ontvangst van de aangifte kosteloos een verhuiskaart uitgereikt of toegezonden.

2. Als datum van afvoering en van opneming geldt die van afgifte van de verhuiskaart, met dien verstande evenwel, dat, behoudens de in dit besluit voorgeschreven of toegestane afwijkingen, afvoering geacht wordt niet te hebben plaats gehad, alvorens opneming in het bevolkingsregister eener andere gemeente of in het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid, is geschied.

Art. 86. 1. Binnen 24 uur na de ontvangst van de in artikel 85 bedoelde aangifte zendt het gemeentebestuur de persoonskaart, zoo deze bestaat, van den vertrokken persoon, nadat daarop het laatste adres in de gemeente, voor zooveel nog noodig, is vermeld en voorts de datum van afgifte van de in het voorgaande artikel bedoelde verhuiskaart, alsmede de gemeente, waarheen de persoon is vertrokken en het adres aldaar, zijn ingevuld, aan het bestuur van de laatstbedoelde gemeente, indien deze in Nederland en aan de Inspectie, indien deze buiten Nederland is gelegen.

(g) 2. Bij vertrek van een persoon voor wien geen persoonskaart bestaat, wordt, ter voldoening aan het bepaalde in het eerste lid, door het bestuur der gemeente van vertrek naar de in het bevolkingsregister voorkomende gegevens:

a. een persoonskaart ingevuld en verzonden, bijaldien die persoon vertrekt naar een gemeente, waar een persoonsregister is ingevoerd, of, bijaldien die persoon, met een of meer gezinsleden, voor wie reeds een persoonskaart bestaat, tegelijk vertrekt naar eenzelfde gemeente;

b. een verhuisbiljet ingevuld en verzonden.

3. Vóór de verzending worden de op de persoonskaart ontbrekende en in het bevolkingsregister voorkomende gegevens zooveel mogelijk en in de juiste volgorde op die persoonskaart vermeld.

(p) 4. Een persoonskaart, welke een in de gemeente geboren persoon betreft, wordt niet verzonden alvorens de gegevens door den ambtenaar van den burgerlijken stand, overeenkomstig het bepaalde in artikel 71 zijn vergeleken met de geboorte-akte en gewaarmerkt.

5. Het in het eerste lid genoemde tijdvak kan worden verlengd tot tweemaal 24 uur, indien dat noodig is in verband met het bepaalde in het vierde lid.

Art. 87. Onverminderd het bepaalde in artikel 86, wordt van de afvoering van het bevolkingsregister steeds aanteekening gehouden op de wijze als aangegeven:

(p) a. in artikel 35 bij 27) op de persoonskaart van het hoofd bij vertrek van een kind uit zijn gezin;

b. in artikel 33 bij 17) op de persoonskaarten der beide echtgenooten bij vertrek van een hunner uit het gezin;

c. in artikel 99, tweede lid, bij vertrek van het hoofd uit het gezin;

d. in artikel 45;

(g) in artikel 40 bij 17) en bij 18) en in artikel 41 op de gezinskaart.

Art. 88. 1. Ten bewijze, dat de persoonskaart of het verhuisbiljet is ontvangen en dat de persoon is opgenomen in het bevolkingsregister, wordt de, ingevolge artikel 3, tweede lid ingeleverde verhuiskaart, na voorzien te zijn van een duidelijken afdruk van den gemeentestempel, zoo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen 14 dagen na de afgifte, gezonden aan het bestuur der gemeente van vertrek.

2. Voor de ingevolge artikel 86, eerste en tweede lid, door de Inspectie ontvangen persoonskaarten of verhuisbiljetten worden vanwege de Inspectie ontvangbewijzen toegezonden.

3. Indien een verhuiskaart in het ongereede is geraakt of niet is ingeleverd, wordt voor het, in het eerste lid aangegeven doel, door

het bestuur der gemeente, waar de persoon in het bevolkingsregister is opgenomen, een nieuwe verhuiskaart, waarop duidelijk wordt vermeld: „2e exemplaar", aangelegd en verzonden.

Art. 89. 1. Tenzij het gemeentebestuur, dat de persoonskaart of het verhuisbiljet heeft ontvangen, bericht heeft gezonden, dat een onderzoek wordt ingesteld, hetwelk nog niet beëindigd is, wordt de persoon geacht overeenkomstig de bepalingen van dit besluit te zijn opgenomen in het bevolkingsregister, wanneer 14 dagen na de afgifte van de verhuiskaart de persoonskaart of het verhuisbiljet door het bestuur der gemeente van vertrek nog niet ingevolge het bepaalde in artikel 91, derde lid, is terugontvangen.

2. De termijn van 14 dagen wordt bij ontvangst van het bericht, bedoeld in het voorgaande lid, met 14 dagen verlengd.

3. Na afloop van de in de beide voorgaande leden gestelde termijnen zijn de bepalingen van deze paragraaf omtrent vertrek en vestiging opnieuw van toepassing.

Art. 90. 1. Voor een persoon, die, zonder aangifte te hebben gedaan als bedoeld in artikel 7, eerste lid, in het bevolkingsregister eener andere gemeente moet worden opgenomen, wordt slechts op verzoek of met toestemming van het bestuur van laatstbedoelde gemeente, de persoonskaart of een verhuisbiljet ambtshalve toegezonden.

2. Bij ambtshalve toezending van een persoonskaart of van een verhuisbiljet wordt een verhuiskaart ingesloten.

Art. 91. 1. Indien de persoon, te wiens name een persoonskaart of een verhuisbiljet is ontvangen, zich binnen den voorgeschreven termijn niet heeft aangemeld, stelt het gemeentebestuur een onderzoek in naar diens verblijf.

2. Wanneer blijkt, dat de persoon in het bevolkingsregister der gemeente moet worden opgenomen, wordt, onverminderd het bepaalde in artikel 11, onverwijld tot die opneming overgegaan.

3. Indien blijkt, dat de persoon niet in het bevolkingsregister behoort te worden opgenomen, wordt de persoonskaart of het verhuisbiljet terstond teruggezonden, onder mededeeling van de ter kennis gekomen gegevens, welke tot het opsporen van de verblijfplaats kunnen leiden. De verhuiskaart wordt zoo mogelijk bijgevoegd.

Art. 92. 1. Is de verblijfplaats niet bekend kunnen worden en kan deze ook door het bestuur der gemeente, in welker bevolkingsregister de persoon opgenomen is, niet worden opgespoord, dan zendt het bestuur van laatstbedoelde gemeente de (een) persoonskaart ten spoedigste aan de Inspectie, nadat op die kaart de aanduiding betreffende de gemeente, waarheen de persoon zou zijn vertrokken, is ingevuld en doorgehaald.

2. Als datum van afvoering geldt de dagteekening van afgifte van de verhuiskaart.

Art. 93. 1. Voor een persoon, die, zonder aangifte te hebben gedaan als bedoeld in de artikelen 7, eerste lid of 8, eerste lid, van het bevolkingsregister moet worden afgevoerd en wiens verblijf niet is kunnen worden opgespoord, wordt zoo spoedig mogelijk de (een) persoonskaart aan de Inspectie gezonden.

2. Als datum van afvoering wordt bij 21) de datum van verzending van de persoonskaart vermeld. Bij 22) wordt ingevuld „v.o.w." = vertrokken onbekend waarheen.

Art. 94. 1. Voor een persoon, die, zonder aangifte te hebben gedaan als bedoeld in artikel 8, eerste lid, volgens verkregen inlichtingen Nederland heeft verlaten en die, ingevolge de bepalingen van dit besluit van het bevolkingsregister moet worden afgevoerd, wordt aan de Inspectie zoo spoedig mogelijk de (een) persoonskaart toegezonden, nadat daarop zijn vermeld het land en zoo mogelijk de plaats, waarheen de persoon volgens die inlichtingen is vertrokken.

2. Als datum van afvoering geldt de dagteekening van verzending van de kaart.

Art. 95. 1. Indien een persoon, wiens persoonskaart of verhuisbiljet niet is ontvangen, in het bevolkingsregister eener gemeente moet worden opgenomen, wordt, met opgave van het adres in de gemeente, de persoonskaart onderscheidenlijk een verhuisbiljet, terstond ambtshalve opgevraagd bij het bestuur der gemeente in welker bevolkingsregister de persoon, volgens zijn verklaring, is opgenomen of het laatst opgenomen is geweest.

2. Het bestuur van de laatstbedoelde gemeente zorgt, met inachtneming van het bepaalde in artikel 90, tweede lid, voor spoedige toezending van de persoonskaart of van een verhuisbiljet, dan wel, zoo mogelijk van gegevens, welke kunnen leiden tot het opsporen van het bevolkingsregister, waarin de persoon opgenomen is.

Art. 96. 1. Indien blijkt, dat de persoonskaart of het verhuisbiljet reeds ingevolge het bepaalde in een der artikelen 86, eerste en tweede lid, 92, eerste lid, 93, eerste lid of 94 aan de Inspectie is toegezonden, of indien op redelijke gronden kan worden aangenomen, dat de persoon niet in het bevolkingsregister eener gemeente is opgenomen of opgenomen geweest, alsook indien het bevolkingsregister waarin de persoon opgenomen is of het laatst opgenomen is geweest, niet is kunnen worden opgespoord, geeft het gemeentebestuur met gebruikmaking van een formulier, waarvan het model als bijlage n°. III bij dit besluit is gevoegd, kennis aan de Inspectie, dat de persoon in het bevolkingsregister der gemeente moet worden opgenomen.

2. Binnen 24 uur na de ontvangst van de in het eerste lid bedoelde kennisgeving zendt de Inspectie aan het bestuur der gemeente, dat de kennisgeving heeft gezonden, hetzij de persoonskaart, hetzij een bericht van ontvangst, vermeldende de namen en dagteekening der geboorte van den persoon, hetzij een mededeeling, in welk bevolkingsregister de persoon is opgenomen, of, dat een onderzoek is ingesteld, dat nog niet is beëindigd. De uitkomst van het onderzoek wordt onverwijld aan het gemeentebestuur medegedeeld.

3. In geval van toezending van de persoonskaart of van een bericht van ontvangst door de Inspectie geldt als dagteekening van opneming in het bevolkingsregister de datum, waarop de in het eerste lid bedoelde kennisgeving bij de Inspectie is ingekomen en welke door haar wordt vermeld op de persoonskaart bij 21) of op het bericht van ontvangst.

Art. 97. 1. Het bericht van ontvangst, bedoeld in het tweede lid van artikel 96, geldt voor de gemeente, waar een persoonsregister is ingevoerd, tevens als toestemming tot het aanleggen van een persoonskaart.

2. Indien een persoonskaart verloren is gegaan, wordt, na bekomen toestemming van de Inspectie een nieuwe persoonskaart aangelegd, waarop in den linkerbovenhoek wordt vermeld: „2e exemplaar".

3. Wordt de verloren gewaande persoonskaart teruggevonden of blijkt een reeds vroeger aangelegde persoonskaart te bestaan, dan wordt deze, zoo noodig aangevuld, toegezonden aan het bestuur der gemeente in welker bevolkingsregister de persoon is opgenomen of aan de Inspectie.

4. Het later aangelegde exemplaar wordt, nadat de oorspronkelijke kaart is aangevuld met de ontbrekende en op het tweede exemplaar voorkomende gegevens, en nadat daarop met rooden inkt is vermeld: „kaart teruggevonden", onmiddellijk toegezonden aan de Inspectie.

Art. 98. 1. De Inspectie zendt eenmaal per maand de noodige gegevens van naar Curaçao of Suriname vertrokken personen aan de hoofden der bevolkingsregisters in die gewesten.

2. Onze Minister bepaalt of en in hoeverre de in het eerste lid bedoelde opgave zal geschieden ten aanzien van naar Nederlandsch-Indië vertrokken personen. Het desbetreffende besluit wordt ter kennis gebracht van de gemeentebesturen.

§ 4. *Wijzigingen bij huwelijk en huwelijksontbinding.*

Art. 99. 1. Het gemeentebestuur zorgt, dat bij huwelijk en bij huwelijksontbinding steeds de noodige aanvullingen en wijzigingen in het bevolkingsregister worden aangebracht overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 33, bij 9) tot en met 17), 35, bij 27) en 36, bij 2), indien een persoonsregister, en overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 40, bij 8) en bij 9), 41, 43 en 50, indien een gezinsregister wordt gehouden.

2. Onverminderd het bepaalde in het voorgaande lid, zorgt het gemeentebestuur, dat bij huwelijk en bij huwelijksontbinding, de aanteekeningen betreffende de samenstelling van het gezin, voor zooveel noodig, worden overgenomen op de persoonskaart of op de gezinskaart van de persoon, die als hoofd van het nieuwe gezin zal optreden.

(g) 3. Bij huwelijk van een gezinslid wordt op de gezinskaart bij 20) verwezen naar de(n) andere(n) echtgenoot(e).

§ 5. *Wijzigingen bij adresverandering binnen de gemeente.*

Art. 100. 1. Bij aangifte van een adresverandering binnen de gemeente worden, met vermelding van den datum, waarop de aangifte bij het gemeentebestuur inkwam, de noodige wijzigingen in het bevolkingsregister aangebracht.

2. Onverminderd het bepaalde in artikel 2 der wet van 17 April 1887 (*Staatsblad* n°. 67) kunnen bij verzuim of bij weigering van aangifte de wijzigingen ambtshalve worden aangebracht.

3. In geval van twijfel aan de juistheid der aangifte, stelt het gemeentebestuur een onderzoek in en brengt in overeenstemming met de uitkomsten van dat onderzoek de noodige wijzigingen in het bevolkingsregister aan. Het bepaalde in artikel 123 is van toepassing.

Art. 101. Indien een persoon in de gemeente tegelijkertijd twee of meer adressen heeft, bepaalt het gemeentebestuur welk adres als hoofdadres in het bevolkingsregister zal worden vermeld.

Art. 102. De wegens adresverandering noodige wijzigingen kunnen, met inachtneming van het bepaalde in artikel 56, in het bevolkingsregister worden aangebracht naar behoefte, met dien verstande, dat de wijziging tenminste wordt aangebracht op de persoonskaart of op de gezinskaart van het hoofd van het gezin, dat verhuisd is, alsmede op de kaart van ieder der tot een samenwoning behoorende personen en van ieder afzonderlijk levende persoon.

AFDEELING VII.

Hoofdstuk 1.

Het verstrekken van inlichtingen.

Art. 103. Het geven van inlichtingen en het doen van opgaven uit het bevolkingsregister blijft, behoudens het bepaalde in artikel 104, aan de beslissing van het gemeentebestuur overgelaten.

Art. 104. 1. Alle inlichtingen of opgaven door of namens hoofden van openbare diensten uit het bevolkingsregister gevraagd, worden door het gemeentebestuur verstrekt.

2. De verstrekking geschiedt kosteloos, indien de inlichtingen of opgaven gevraagd worden ten behoeve van de departementen van algemeen bestuur, de provinciale besturen, de Inspectie, de gemeentebesturen, den burgerlijken stand, het Openbaar Ministerie en de Rijksstatistiek.

3. Onze Minister kan in bijzondere gevallen en in verband met den omvang van het werk bepalen, dat de verstrekking van de in het voorgaande lid bedoelde inlichtingen of opgaven niet kosteloos geschiedt. Het bedrag der vergoeding wordt alsdan door hem vastgesteld.

Art. 105. 1. Het verstrekken van inlichtingen of opgaven aan andere openbare diensten dan die, genoemd in het tweede lid van artikel 104, alsmede aan openbare instellingen en -bedrijven, geschiedt volgens een door den gemeenteraad vast te stellen tarief, dat zoodanig is ingericht, dat per inlichting of opgave ten hoogste vijf cent en voor een geldig blijvend abonnement voor 100, 500, 1000 of 10 000 inlichtingen of opgaven, afnemende bedragen in rekening worden gebracht.

2. De gemeenteraad bepaalt of en in hoeverre het in het voorgaande lid bedoelde tarief tevens zal gelden voor inlichtingen of opgaven, bestemd voor een wetenschappelijk of philanthropisch doel.

3. De in de beide voorgaande leden bedoelde inlichtingen of opgaven mogen door den aanvrager niet aan derden verstrekt worden.

Art. 106. Met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 104 en 105, beslist Onze Minister of en in hoeverre inlichtingen of opgaven kunnen worden verstrekt uit het centrale bevolkingsregister, bedoeld in artikel 28, derde lid en uit de persoonskaartenarchieven der Inspectie.

Hij regelt in welke gevallen de inlichtingen of opgaven kosteloos worden gegeven en stelt voor de andere gevallen het bedrag der kosten vast.

Art. 107. Tenzij de inlichting of opgave wordt gevraagd voor ambtelijk gebruik, is geheimhouding verplicht omtrent vroeger of tegenwoordig verblijf in een krankzinnigengesticht, in een strafgevangenis of in een huis van bewaring, in een rijkswerkinrichting, in een tuchtschool of in een reclasseeringsinstelling, voor zooveel betreft hen, die behooren tot de bevolking voor wie de inrichting of instelling bestemd is.

Art. 108. Het is verboden aan bijzondere personen of instellingen uit het bevolkingsregister inlichtingen of opgaven te verstrekken omtrent buitenechtelijke geboorten of -samenwoning en omtrent ontheffing of ontzetting van de ouderlijke macht, tenzij aan het gemeentebestuur voldoende blijkt, dat de inlichtingen of opgaven voor een philanthropisch of wetenschappelijk doel gevraagd worden, of tenzij dit in bijzondere gevallen door het gemeentebestuur noodzakelijk of wenschelijk wordt geacht.

Hoofdstuk 2.

De zorg voor en het toezicht op de bevolkingsregisters.

§ 1. *De gemeentebesturen.*

Art. 109. 1. De zorg voor het aanleggen, inrichten en bijhouden van het bevolkingsregister der gemeente en van het verblijfregister, is opgedragen aan het gemeentebestuur.

2. De oude en de nieuwe deelen van het bevolkingsregister der gemeente berusten bij het gemeentebestuur en worden zorgvuldig bewaard. Het gemeentebestuur treft de noodige voorzieningen ter bescherming van de archieven van dat bevolkingsregister tegen brandgevaar en tegen vocht.

Art. 110. 1. De in artikel 28, tweede lid, genoemde registers worden bij voortduring bijgehouden, zoodat zij den staat der bevolking nauwkeurig doen kennen.

2. Met inachtneming van het bepaalde in de artikelen 10 en 123 en onverminderd het bepaalde in artikel 23, eerste lid, is het gemeentebestuur verplicht:

a. opneming in of afvoering van het bevolkingsregister der gemeente te weigeren wanneer uit de omstandigheden is op te maken, dat die opneming of die afvoering in strijd is te achten met de bepalingen van dit besluit;

b. opneming in of afvoering van het bevolkingsregister der gemeente te vorderen, wanneer uit de omstandigheden is op te maken, dat die opneming of die afvoering ingevolge de bepalingen van dit besluit moet plaats hebben.

Art. 111. 1. Het gemeentebestuur doet tenminste eenmaal per jaar, hetzij schriftelijk, hetzij langs de woningen der bevolking, onderzoeken of de in het bevolkingsregister der gemeente opgenomen personen terecht daarin (nog) zijn opgenomen en of alle daarvoor in aanmerking komende personen in het bevolkingsregister zijn opgenomen.

2. Het gemeentebestuur zorgt, in verband met den uitslag van het onderzoek, dat, met inachtneming van de regelen van dit besluit, de noodige wijzigingen in het bevolkingsregister onverwijld worden aangebracht.

3. Onze Minister kan aan een gemeentebestuur tot wederopzegging toestemming verleenen tot afwijking van het bepaalde in het eerste lid.

Art. 112. Het gemeentebestuur herinnert de bevolking minstens eenmaal per jaar en alsdan in de maand April aan haar in afdeeling II bedoelde verplichtingen. Deze herinnering geschiedt bij openbare kennisgeving, waarvan het formulier wordt vastgesteld door Onzen Minister.

Art. 113. Elk gemeentebestuur verleent op verzoek van andere gemeentebesturen of van de Inspectie, zooveel mogelijk medewerking bij het opsporen van de verblijfplaats van een persoon.

Art. 114. 1. Het gemeentebestuur doet jaarlijks vóór 31 December aan de Inspectie verslag van het in artikel 111 bedoelde onderzoek.

2. Het in het eerste lid bedoelde verslag geschiedt met een formulier, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld. Het verslag gaat vergezeld van een opgave van de gemeentebesturen, die niet voldaan hebben aan het bepaalde in artikel 88, eerste lid, alsmede van de opmerkingen, waartoe de toepassing van dit besluit aanleiding mocht geven.

§ 2. *De Inspectie van de Bevolkingsregisters.*

Art. 115. Er is een Rijksinspectie van de Bevolkingsregisters gevestigd te 's-Gravenhage.

Art. 116. 1. De Inspectie is, behalve met de in dit besluit bepaald aangeduide werkzaamheden, belast met het doorloopend onderzoek van en het geregeld toezicht ter plaatse op de bevolkingsregisters en de verblijfregisters der gemeenten en met het toezicht op de juiste naleving van de bepalingen van dit besluit.

2. De Inspectie dient desgevraagd Onzen Minister en den directeur van het Centraal Bureau voor de Statistiek van advies in alle aangelegenheden de uitvoering van dit besluit betreffende.

Art. 117. 1. Door het gemeentebestuur worden aan de Inspectie kosteloos alle inlichtingen omtrent de inrichting, het bijhouden van en het toezicht op het bevolkingsregister en het verblijfregister der gemeente verstrekt.

2. Aan de ambtenaren der Inspectie wordt desverlangd terstond inzage verleend van de in het eerste lid bedoelde registers en van alle bescheiden, hulp- en bijregisters, welke betrekking hebben op het bijhouden dier registers.

§ 3. *Het Centraal Bureau voor de Statistiek.*

Art. 118. 1. De gemeentebesturen verstrekken aan het Centraal Bureau voor de Statis-

tiek kosteloos alle inlichtingen, voor zoover deze noodig zijn voor de verkrijging van juiste gegevens ten behoeve van de bevolkingsstatistiek.

2. De ambtenaren van den burgerlijken stand verleenen, voor zooveel noodig, daarbij hun medewerking.

3. Vóór den 15den Januari worden de verhuiskaarten en andere ontvangbewijzen voor de in het afgeloopen jaar wegens vertrek verzonden persoonskaarten en/of verhuisbiljetten toegezonden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek. De berichten van ontvangst, bedoeld in artikel 72 en de kennisgevingen, bedoeld in artikel 78 worden geleidelijk en onmiddellijk na afdoening toegezonden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Art. 119. De formulieren en voorschriften worden door Onzen Minister vastgesteld, na overleg, voor zooveel noodig, met Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Sociale Zaken.

Hoofdstuk 3.

De commissie van advies.

Art. 120. 1. Er is een vaste commissie van advies inzake bevolkingsboekhouding, bestaande uit vijf als zoodanig niet bezoldigde leden en drie plaatsvervangende leden, waarvan als lid-voorzitter optreedt het hoofd der Inspectie of de door dezen daartoe aan te wijzen inspecteur dier Inspectie.

2. De secretaris en de andere leden en plaatsvervangende leden der commissie worden benoemd en ontslagen door Onzen Minister.

3. Het reglement van orde voor de vergaderingen der commissie wordt aan de goedkeuring van Onzen Minister onderworpen.

4. De commissie vergadert tenminste eenmaal per jaar en voorts zoo vaak de voorzitter zulks noodig oordeelt.

Art. 121. 1. De commissie dient Onzen Minister van advies in alle zaken, rakende de bevolkingsboekhouding en de uitvoering der bepalingen van dit besluit.

2. Zij is bevoegd Onzen Minister ook ongevraagd van advies te dienen.

Art. 122. 1. Ingeval de commissie door Onzen Minister wordt geroepen om te adviseeren in zake een geschil omtrent de toepassing van dit besluit, gerezen tusschen twee of meer gemeentebesturen of tusschen een of meer gemeentebesturen en een of meer personen, is de commissie verplicht de belanghebbenden of hun gemachtigden in de gelegenheid te stellen binnen 14 dagen hun belangen schriftelijk voor te staan.

2. Bij het advies der commissie worden de bescheiden, in het vorig lid bedoeld, indien deze zijn ingekomen, overgelegd.

Hoofdstuk 4.

Geschillen.

Art. 123. 1. Indien, in verband met het bepaalde in artikel 110, tweede lid, opneming in of afvoering van het bevolkingsregister wordt geweigerd of gevorderd, wordt dit binnen drie dagen bij aangeteekend schrijven ter kennis gebracht van den belanghebbende.

2. Tegen de in het voorgaande lid bedoelde weigering of vordering van het gemeentebestuur of van de Inspectie kan de belanghebbende of zijn gemachtigde binnen acht dagen nadat die weigering of vordering te zijner kennis is gekomen, bij een met redenen omkleed bezwaarschrift in beroep komen bij Onzen Minister.

3. Het bezwaarschrift wordt ingediend bij het gemeentebestuur, dat de weigering of de vordering heeft gedaan, of, zoo de weigering of de vordering geschiedde door de Inspectie, bij de Inspectie.

4. Het gemeentebestuur of de Inspectie zendt het bezwaarschrift, voorzien van de dagteekening van indiening en begeleid van de noodige inlichtingen, binnen drie dagen aan Onzen Minister, die, zoo noodig, ook ten aanzien van de dagteekening der opneming of afvoering beslist.

5. Indien binnen acht dagen, na de verzending van de in het eerste lid bedoelde kennisgeving, een bezwaarschrift bij het gemeentebestuur of bij de Inspectie niet is ingekomen, gaat het gemeentebestuur of de Inspectie, met inachtneming van de bepalingen van afdeeling VI, hoofdstuk 2, paragraaf 3, onverwijld over tot opneming in of afvoering van het bevolkingsregister.

Art. 124. Alle geschillen omtrent de toepassing van of voortvloeiend uit de toepassing van dit besluit worden beslecht door Onzen Minister.

AFDEELING VIII.

Overige bepalingen.

Hoofdstuk 1.

Het persoonskaartenmateriaal.

Art. 125. 1. Gebruik van andere persoonskaarten dan die, welke van rijkswege worden uitgegeven, is verboden.

2. De kaarten worden door het Rijk kosteloos verstrekt, voor zoover Onze Minister niet het voorbehoud maakt, dat de kosten voorloopig geheel of ten deele door de gemeente moeten worden gedragen.

Art. 126. 1. De verstrekking van persoonskaarten geschiedt door tusschenkomst van de Inspectie.

2. De Inspectie is bevoegd de verstrekte aantallen te doen controleeren met de verbruikte en met de ter plaatse aanwezige hoeveelheden persoonskaarten.

Desgewenscht geeft het gemeentebestuur de noodige toelichting.

3. Bij de aanvrage van persoonskaarten worden desverlangd de verschreven en/of onbruikbare kaarten aan de Inspectie teruggezonden.

Hoofdstuk 2.

Het overschrijven van persoonskaarten en het aanleggen van vervolgkaarten.

Art. 127. Vervanging of vernieuwing van een persoonskaart geschiedt slechts in de gevallen genoemd in en volgens de regelen van dit besluit.

Art. 128. 1. Indien een persoonskaart onbruikbaar is geworden, wordt deze niet dan met toestemming van de Inspectie overgeschreven.

2. De overgeschreven persoonskaart wordt, nadat daarop met rooden inkt is vermeld: „kaart vernieuwd", toegezonden aan de Inspectie.

Art. 129. In bijzondere gevallen kan door of vanwege Onzen Minister, onder daarbij te stellen voorwaarden, worden toegestaan of bevolen, dat een persoonskaart wordt overgeschreven zonder dat alle gegevens worden overgenomen.

Art. 130. 1. Zoodra een vak, benevens de ruimte bij 35) op een persoonskaart zijn volgeschreven, wordt daaraan een vervolgkaart gehecht, zoodanig, dat de beide kaarten niet onopzettelijk kunnen worden gescheiden, dat bij opberging andere kaarten niet kunnen worden beschadigd en dat geen gegevens verloren gaan of onleesbaar worden.

2. Beide kaarten moeten duidelijk naar elkander verwijzen.

Hoofdstuk 8.

Het bewaren en het verzenden van persoonskaarten.

Art. 131. Het gemeentebestuur waakt tegen beschadiging van persoonskaarten door onoordeelkundige berging en/of verzending, en richt zich naar de aanwijzingen door de Inspectie te geven.

Art. 132. De verzending van persoonskaarten geschiedt ongevouwen tusschen stevig bordpapier in een geheel gesloten omslag van lichtblauwe kleur. Op den omslag wordt in duidelijk leesbare letters vermeld in den rechterbovenhoek: „*Niet vouwen*" en in den linkerbovenhoek „*Persoonskaarten*".

Art. 133. Een persoonskaart wordt door het gemeentebestuur slechts afgestaan en verzonden overeenkomstig de bepalingen van dit besluit.

Art. 134. Binnen 24 uur, nadat hem de persoonskaart is afgestaan, zendt de ambtenaar van den burgerlijken stand deze aangevuld en zoo noodig gewaarmerkt aan het gemeentebestuur terug.

Art. 135. 1. Tenzij bijzondere redenen zich daartegen verzetten, voldoen een gemeentebestuur en de Inspectie, binnen 24 uur na ontvangst, aan een verzoek om toezending van persoonskaarten.

2. Is de gevraagde persoonskaart niet aanwezig, dan wordt dit onverwijld medegedeeld aan het gemeentebestuur, hetwelk de persoonskaart heeft gevraagd. Daarbij geschiedt mededeeling van die gegevens, welke tot opsporing van de persoonskaart kunnen leiden.

Art. 136. 1. Door het gemeentebestuur wordt aanteekening gehouden, voor wien, voor welke gemeente en wanneer een verhuiskaart is afgegeven en voor wien de persoonskaart of een verhuisbiljet is verzonden, alsmede voor welke personen persoonskaarten of verhuisbiljetten ambtshalve zijn verzonden.

2. Evenzoo wordt door het gemeentebestuur aanteekening gehouden door wien, uit welke gemeente en wanneer een verhuiskaart is ingeleverd en voor wien de persoonskaart of een verhuisbiljet is ontvangen, dan wel voor welke personen aan andere gemeenten persoonskaarten of verhuisbiljetten zijn opgevraagd.

AFDEELING IX.

Slot- en overgangsbepalingen.

Art. 137. Door Onzen Minister worden ter uitvoering van het in dit besluit bepaalde aan de gemeentebesturen de noodige voorschriften gegeven.

Art. 138. De afzonderlijke registers, bedoeld in artikel 1 van het, bij Ons besluit van 11 Augustus 1920 (*Staatsblad* n°. 698) ingetrokken Koninklijk besluit van 27 Juli 1887 (*Staatsblad* n°. 142) worden, voor zoover dit nog niet is geschied, door de tegenwoordige beheerders of bewaarders, vóór of uiterlijk op 31 December 1940, hetzij in originali, hetzij in afschrift kosteloos afgestaan aan het bestuur der gemeente waar het gebouw, gesticht of schip, tijdens de werking van laatstgenoemd besluit gelegen was, teneinde in het archief der gemeente te worden bewaard.

Art. 139. Door het gemeentebestuur worden terzake van opneming in of afvoering van, dan wel van wijzigingen of aanvullingen van het bevolkingsregister of van het verblijfregister geen gelden geheven.

Art. 140. 1. De inschrijving van personen, die bij het in werking treden van de bepalingen van dit besluit werkelijke woonplaats hebben in een gemeente krachtens de vervallen bepalingen van Ons besluit van 12 December 1922 (*Staatsblad* n°. 670) blijft gehandhaafd totdat die personen wegens gewijzigde omstandigheden overeenkomstig de bepalingen van Ons tegenwoordig besluit moeten worden afgevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd van de bepaling van het vorig lid afwijking toe te staan of te gelasten.

Art. 141. Op de persoonskaarten welke na het in werking treden van dit besluit worden aangelegd van personen, die in een gezinsregister staan ingeschreven, behoeven slechts de in dat register voorkomende gegevens te worden overgenomen.

Art. 142. Dit besluit kan worden aangehaald onder den naam van „besluit bevolkingsboekhouding", onder bijvoeging van jaar en nummer van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten Maart 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 14 *April* 1936.)

		1) Vergel. met geb.akte (dagt. en paraaf) No.	2) Gezinsv.	
Voorn. / Gesl.nm.	3) a / b	4) Geboren op / gem. / ond./land; 5) Nat.	6) Kerkel. gez.	(7) Beroep (h-o)
Zoon (Dochter)	8) van / en / van	geb. op / geb. op	te / te	

Gehuwd met	9) Geslachtsnaam en 10) Voornamen	11-12) Geboren	13) Huwelijk gesloten	14-15-16) Huwelijk ontbonden	17) Afgevoerd (dagt. en gem.)
I		op / te	op / te	op / te door	
II		op / te	op / te	op / te door	

21) Dagt. aangifte	22) Gemeente en adres	21)	22)	21)	22)

23) Verplichte aant.	24) Onverpl. aant.

26) EIGEN en STIEFKINDEREN (alleen invullen op kaart GEZINSHOOFD)

27) A. H. O. Dagteekening	28) Geslachtsnaam en 29) Voornamen	30-31) Geboren	32) Verh. gezinsh.	33 34) Aanteekeningen
I		op / te		
II		op / te		
III		op / te		
IV		op / te		
V		op / te		
VI		op / te		
VII		op / te		
VIII		op / te		
IX		op / te		
X		op / te		
XI		op / te		
XII		op / te		

35)

BIJLAGE II.

Model bedoeld in art. 1, eerste lid, sub *k* van het K.B.

GEEL KARTON AFMETINGEN : 125 × 176 mm.

VERHUISKAART

BINNEN VIJF DAGEN INLEVEREN BIJ BESTUUR NIEUWE WOONPLAATS

Het gemeentebestuur van _____

verklaart, dat door / namens onderstaande persoon,

laatst ingeschreven aan het adres _____,

aangifte is gedaan van het vertrek naar _____,

aan het adres _____

Geslachtsnaam _____

Eerste voornaam en eerste letters van volgende voornamen _____

Dag, maand en jaar van geboorte _____

Beroep _____

Naar bovengenoemde gemeente zijn mede vertrokken :

de echtgenoote [1] en ____ kinderen [1], benevens de volgende inwonende personen [1] :

Geslachtsnaam en voorletters.	Dag, maand en jaar van geboorte.	Beroep.
1		
2		
3		

Van het bevolkingsregister worden afgevoerd ____ mannelijke en ____ vrouwelijke personen.

Dagteekening van ontvangst der aangifte en van uitreiking } _____

Persoonskaart(en) / Verhuisbiljet heden verzonden.	Persoonskaart(en) / Verhuisbiljet ontvangen ; personen, opgenomen in het bevolkingsregister.
Stempel der gemeente	Stempel der gemeente

[1] Doorhalen wat niet toepasselijk is.

DIENST — Departement van Binnenlandsche Zaken —

Aan het Gemeentebestuur (Afdeeling Bevolking) van _____

Volgnummer 1161 Gemeentebestuur van _____

BIJLAGE III

Model bedoeld in art. 96, eerste lid van het K.B.

GROEN KARTON. AFMETINGEN 125 × 176 mm.

KENNISGEVING

Het gemeentebestuur van

_____

geeft, ingevolge art. 96 van het besluit bevolkingsboekhouding, kennis aan de Inspectie, dat de onderstaande personen in het bevolkingsregister moeten worden opgenomen:

Stempel der gemeente.

Geslachtsnaam en voornamen.	1. Dag, maand en jaar van geboorte. 2. Beroep.	1. Laatstbekende woonplaats in Nederland. 2. Thans gekomen van 3. Adres in de gemeente.
		1. 2. 3.
		1. 2. 3.
		1. 2. 3.
		1. 2. 3.
		1. 2. 3.

Verzonden op:

Ingekomen bij Inspectie:

DIENST

Departement van Binnenlandsche Zaken.

DE RIJKSINSPECTIE van de Bevolkingsregisters,

Binnenhof 19

'S-GRAVENHAGE.

Volgnummer 1161

Gemeentebestuur van

Model, bedoeld in art. 54, derde lid, van het K.B.
(Desgewenscht aan te vullen).

Straat ..... Huisnummer .....
Wijk

Hoofd van gezin of samenwoning (naam, voornaam en voorletters).	Datum aangifte		Vorige woonplaats of adres. [1]	Nieuwe woonplaats of adres. [1]
	in.	uit.		
1.				
2.				
3.				
4.				
5.				
6.				
7.				
8.				
9.				

[1] Volstaan kan worden met een van beide rubrieken.

Inwonenden (verwanten, kostgangers, dienstpersoneel, enz.).

Inw. bij nº.	Naam, voornaam en voorletters.	Betrekking. [2]	Datum aangifte		Vorige woonplaats of adres. [1]	Nieuwe woonplaats of adres. [1]
			in.	uit.		

[2] Familiebetrekking of
db = dienstbode.
k = kostganger.

BIJLAGE V.

Model, bedoeld in artikel 1, eerste lid, sub *p* van het K.B.

Volgnº.	Dag, maand en jaar van inschrijving.	Geslachtsnaam en voornamen.	Geslacht.	Geboren.	Nationaliteit.	Kerk. gezindte.	Beroep.	Gehuwd met: (Geslachts- en voornamen).	Huwelijk.		Plaats vanwaar gekomen.	Adres in de gemeente.	Dag, maand en jaar van afvoering.	Reden van de afvoering.	Aanteekeningen.
									Gesloten.	Ontbonden.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
				Op					Op	Op ..... door					
				Te					Te	Te					

INHOUD.

Artikelen:

AFDEELING I.

Algemeene bepalingen ..... 1— 2

AFDEELING II.

De verplichtingen van de bevolking 3— 16

AFDEELING III.

Hoofdstuk 1. De bevolking van Nederland ..... 17— 21
Hoofdstuk 2. De bevolking der gemeente ..... 22— 27

AFDEELING IV.

De bevolkingsregisters.

Hoofdstuk 1. Algemeene bepalingen 28— 31
Hoofdstuk 2. Het persoonsregister... 32— 38
Hoofdstuk 3. Het gezinsregister ..... 39— 44
Hoofdstuk 4. Het archiefregister ... 45— 48
Hoofdstuk 5. Het verwijzingsregister 49— 52
Hoofdstuk 6. Het woningregister ... 53— 58

AFDEELING V.

Het verblijfregister.

Het verblijfregister ..... 59— 62

AFDEELING VI.

Het bijhouden van de bevolkingsregisters.

Hoofdstuk 1. Inleidende bepalingen 63— 69
Hoofdstuk 2. Wijzigingen:
§ 1. bij geboorte ..... 70— 75
§ 2. bij overlijden ..... 76— 84
§ 3. bij vertrek en vestiging ..... 85— 98
§ 4. bij huwelijk en huwelijksontbinding 99
§ 5. bij adresverandering binnen de gemeente ..... 100—102

AFDEELING VII.

Hoofdstuk 1. Het verstrekken van inlichtingen ..... 103—108
Hoofdstuk 2. De zorg voor en het toezicht op de bevolkingsregisters.
§ 1. De gemeentebesturen ..... 109—114
§ 2. De Inspectie van de Bevolkingsregisters ..... 115—117
§ 3. Het Centraal Bureau voor de Statistiek ..... 118—119
Hoofdstuk 3. De commissie van advies ..... 120—122
Hoofdstuk 4. Geschillen ..... 123—124

AFDEELING VIII.

Overige bepalingen.

Hoofdstuk 1. Het persoonskaartenmateriaal ..... 125—126
Hoofdstuk 2. Het overschrijven van persoonskaarten en het aanleggen van vervolgkaarten ..... 127—130
Hoofdstuk 3. Het bewaren en verzenden van persoonskaarten ..... 131—136

AFDEELING IX.

Slot- en overgangsbepalingen ..... 137—142
Bijlagen.

S. 448.

20 *Juli* 1936. BESLUIT, houdende vrijstelling van recht voor verrichtingen aan de bewaringen van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 1 Juli 1936, n°. 205 afdeeling Hypotheken en Kadaster;

Gelet op artikel 10, onder 1°., letter *b*, der wet van 3 April 1922 (*Staatsblad* n°. 166);

Den Raad van State gehoord (advies van den 14 Juli 1936, n°. 20);

Gezien het nadere rapport van Onzen Minister van Financiën van den 16 Juli 1936, n°. 133, afdeeling Hypotheken en Kadaster;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Van de rechten, omschreven in de wet van 3 April 1922 (*Staatsblad* n°. 166), zijn vrijgesteld de verrichtingen, welke plaats vinden op verzoek van het bestuur van een vereeniging of instelling, welke blijkens hare statuten of reglementen zich ten doel stelt onof minvermogenden door het verstrekken van geldelijke voorschotten bij te staan, mits bij het verzoek:

1°. melding wordt gemaakt van de resolutie van Onzen Minister van Financiën, waarbij deze verklaart, dat aan de volgende voorwaarden is voldaan:

a. dat een door het bestuur der vereeniging of instelling gewaarmerkt exemplaar van hare statuten of reglementen aan Onzen Minister van Financiën is toegezonden;

b. dat aan de deelnemers in het kapitaal der vereeniging of instelling of aan hun erfgenamen of rechtverkrijgenden jaarlijks niet meer dan vijf ten honderd van het bedrag der deelneming wegens rentegemis wordt vergoed;

c. dat de vereeniging of instelling zich jegens Onzen Minister van Financiën schriftelijk heeft verbonden hem van alle in hare statuten of reglementen aangebrachte wijzigingen binnen één maand nadat deze tot stand zijn gekomen, in kennis te stellen door overlegging van een door het bestuur gewaarmerkt exemplaar van de wijzigingen;

2°. schriftelijk wordt verklaard, dat de gevraagde inlichtingen noodig zijn, ten einde te kunnen beoordeelen, of aan een bij de vereeniging of instelling ingekomen verzoek tot het verstrekken van een voorschot al dan niet zal worden voldaan.

2. Indien het bestuur van een vereeniging of instelling handelt in strijd met de voorwaarde, in artikel 1, onder 1°., letter *b*, vermeld, vervalt de vrijstelling. Zij vervalt eveneens, indien niet binnen den termijn, in artikel 1, onder 1°., letter *c*, gesteld, van de in de statuten of reglementen aangebrachte wijzigingen aan Onzen Minister van Financiën is kennis gegeven, doch zij herleeft, zoodra die kennisgeving alsnog heeft plaats gehad.

3. De bewaarders vermelden op alle stukken, waarvoor krachtens dit besluit vrijstelling van recht wordt genoten, de in artikel 1, onder 1°., bedoelde resolutie van Onzen Minister van Financiën, alsmede dat de in artikel 1, onder 2°., genoemde verklaring is ingediend.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 482.

18 *Juli* 1936. BESLUIT tot uitvoering van art. 7, eerste lid, der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën dd. 15 Juli 1936, n°. 110, Directe Belastingen en Financieele Zaken;

Gelet op art. 7, eerste lid, der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg;

De Rijkscommissie van advies voor de gemeentefinanciën gehoord (advies van 1 Juli 1936, n°. A-3-2);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. De bijzondere uitkeering, ingevolge art. 7, eerste lid, der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76), te doen aan de gemeenten, die en voorzoover zij met ingang van het belastingjaar 1936 der personeele belasting in eene klasse zijn gerangschikt, waarbij de opbrengst lager is dan volgens de klasse, welke voor het belastingjaar 1935 gold, wordt ingesteld op het volgens art. 2 van dit besluit te bepalen gedeelte van de belasting, welke naar den eersten en den tweeden grondslag ten kohiere is gebracht in het gebied, waarvan de classificatie wijziging heeft ondergaan ten gunste van de belastingplichtigen.

Voor de toepassing van dit besluit wordt uitsluitend gelet op kohieren van het belasting jaar 1935, behoorende tot het boekingstijdvak 1935/1936.

2. Het in art. 1 bedoelde gedeelte van de ten kohiere gebrachte belasting naar den eersten en den tweeden grondslag in het desbetreffende gebied wordt bepaald op het percentage, dat gevonden wordt bij deeling van het gemiddelde der belastbare huurwaarden volgens de kohieren voor dat gebied, op het bedrag, genoemd in art. 3 van dit besluit.

Bij het bepalen van het gemiddelde der belastbare huurwaarden worden gedeelten van guldens verwaarloosd.

Van het percentage worden gedeelten van honderdsten verwaarloosd.

3. Het bedrag, bedoeld in het slot van het eerste lid van art. 2, bedraagt:

a. bij één klasse opschuiving, f 2700 of f 2500, al naar gelang het gebied in 1935 was ingedeeld in de vierde of de vijfde, dan wel in de zesde, de zevende, de achtste of de negende klasse;

b. bij twee klassen opschuiving, f 5400 of f 4600, al naar gelang het gebied in 1935 was ingedeeld in de zesde, dan wel in de achtste of de negende klasse;

c. bij opschuiving van de zesde naar de derde klasse, f 6200.

4. De artt. 1 en 2 worden afzonderlijk toegepast voor gedeelten van eene gemeente voor welke het volgens art. 3 in aanmerking te nemen bedrag niet gelijk is.

5. Indien de uitkeering volgens de vorige artikelen minder bedraagt dan f 1.25, f 1.50 of f 1.75 per belast perceel bij onderscheidenlijk één, twee en drie klassen opschuiving, wordt zij verhoogd tot onderscheidenlijk f 1.25, f 1.50 of f 1.75 per belast perceel.

6. Met afwijking van hetgeen in de vorige artikelen is bepaald, wordt voor het gedeelte der voormalige gemeente *Oudheusden* dat bij *Heusden* is gevoegd, het onzuivere verschil in belasting voor elk perceel afzonderlijk berekend, waarna wegens terugboekingen en kwade posten vier ten honderd wordt afgetrokken.

7. De volgens dit besluit berekende uitkeering wordt naar beneden afgerond in geheele guldens.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 31 *Juli* 1936.)

S. 521.

18 *Juli* 1936. WET tot wijziging van de Wet Openbare Vervoermiddelen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging van de Wet Openbare Vervoermiddelen wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In artikel 2, vierde lid, en in artikel 13, eerste en derde lid van de Wet Openbare Vervoermiddelen, zooals deze het laatst is gewijzigd bij de wet van 29 November 1930 (*Staatsblad* No. 455), wordt in plaats van „het toezicht op de spoorwegen" gelezen: „de Rijksverkeersinspectie".

In bovengenoemd artikel 2, vierde lid, wordt voorts in plaats van „het toezicht, bedoeld bij artikel 10 der Spoorwegwet." gelezen: „dien tak van dienst.".

Art. II. Artikel 15, tweede lid, van de Wet Openbare Vervoermiddelen wordt gewijzigd en gelezen:

„2. Motorrijtuigen en vaartuigen met andere bestemming worden voor de toepassing van den bij artikel 10 bedoelden algemeenen maatregel van bestuur mede als openbare middelen tot vervoer van personen beschouwd, indien zij ingericht zijn of gebezigd worden voor vervoer van — voorzooveel motorrijtuigen betreft — ten minste acht personen buiten den bestuurder en — voorzooveel vaartuigen betreft — van ten minste dertig personen buiten de bemanning.

Op militaire motorrijtuigen en vaartuigen is dit lid niet van toepassing."

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
v a n L i d t h d e J e u d e.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 634.

18 *Juli* 1936. WET, houdende oprichting van een naamlooze vennootschap „N. V. Maatschappij voor Industrie-financiering".

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het in het belang van de werkverruiming en het behoud van werkgelegenheid in de Nederlandsche industrie wenschelijk is van Overheidswege de oprichting te bevorderen van een naamlooze vennootschap voor industrie-financiering;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart wordt gemachtigd om, met inachtneming van de bepalingen dezer wet, voor en namens den Staat der Nederlanden met de N. V. Industriebank in Limburg, te Maastricht, een naamlooze vennootschap op te richten, genaamd: „N. V. Maatschappij voor Industrie-financiering", welke ten doel heeft het verstrekken van credieten op langen termijn aan, het deelnemen in het kapitaal van en het verleenen van bemiddeling voor het verstrekken van financieelen steun aan bestaande of nieuw op te richten industrieele ondernemingen, voor zoover werkverruiming en behoud van werkgelegenheid in de Nederlandsche industrie daardoor kan worden bevorderd. Verder heeft de vennootschap ten doel het verstrekken van credieten op langen termijn aan en het deelnemen in het kapitaal van erkende regionale industrieen bedrijfsbanken, alsmede het overnemen van credieten van deze banken.

De vennootschap is voorts bevoegd haar medewerking te verleenen aan de uitvoering van steunregelingen ten behoeve der industrie, welke van Regeeringswege zijn of mochten worden in het leven geroepen.

2. De vennootschap zal aanvangen op den dag, waarop de akte van oprichting wordt verleden.

De kosten van oprichting worden gedragen door den Staat der Nederlanden.

3. Het bedrag, waarvoor de Staat der Nederlanden in het maatschappelijk kapitaal der vennootschap deelneemt, bedraagt steeds ten minste 75/100 van het geheele maatschappelijk kapitaal.

4. Wanneer in het bestuur der vennootschap een of meer hoofdambtenaren van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart of van het Departement van Financiën zitting hebben, zal, indien een dezer zulks verlangt, een besluit van het bestuur niet in werking treden, dan nadat daarop de goedkeuring van de Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Financiën is verkregen.

5. De vennootschap zal gehouden zijn jaarlijks een beredeneerd verslag omtrent den gang van zaken der vennootschap en het gevoerde beheer op te maken en daarvan, zoomede van de balans en de winst- en verliesrekening en van de daarbij behoorende toelichting een door Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart te bepalen aantal afschriften ter beschikking te stellen van de Regeering en van de Staten-Generaal.

6. Wanneer de winst- en verliesrekening over eenig jaar een winst-saldo aanwijst, wordt dit in de eerste plaats aangewend tot dekking van nog niet gedekte verlies-saldi van vorige jaren.

Wanneer eventueele verliezen van vorige jaren geheel gedekt zijn, wordt een gedeelte van de winst, telkenjare vast te stellen door de jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders, gestort in het reservefonds, tot dekking van eventueele latere verliezen.

Van het overblijvende gedeelte geschiedt aan de aandeelhouders, in verhouding van het op hun aandeelen gestorte bedrag, een uitkeering tot een maximum van 6 pct. van het gestorte kapitaal.

Hetgeen daarna nog resteert, wordt gestort in het reservefonds.

7. Indien, in geval van ontbinding der vennootschap, de liquidatie een batig saldo oplevert, wordt dit aan de aandeelhouders uitgekeerd in verhouding van het op hun aandeelen gestorte bedrag; een nadeelig saldo komt ten laste van den Staat der Nederlanden.

8. Ten aanzien van de vennootschap blijven de voorschriften van de derde afdeeling van Titel III van het eerste Boek van het Wetboek van Koophandel, welke onvereenigbaar zijn met de bepalingen dezer wet, buiten toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 765.

29 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Handel).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 26 Juni 1936 n°. 17639, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 der Landbouw-Crisiswet 1933 en op het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Handel);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 19 Juni 1936, n°. 675);

Gehoord den Raad van State (advies van den 7 Juli 1936, n°. 42);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 18den Juli 1936, n°. 19439, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Handel) te wijzigen als volgt:

I. in het onder B. bepaalde wordt het jaartal „1936" vervangen door: „1937";

II. in de artikelen 2, 3 en 4 worden telkens de woorden „uit oogst 1935" vervangen door de woorden „uit oogst 1936";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking

treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 29sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1936.)

S. 766.

29 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 26 Juni 1936 n°. 17638, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 10, 13*b*, onder *b*, en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 19 Juni 1936, n°. 676);

Gehoord den Raad van State (advies van den 7 Juli 1936, n°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 18 Juli 1936, n°. 19438, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export) te wijzigen als volgt:

I. in het onder B. bepaalde wordt het jaartal „1936" vervangen door: „1937";

II. in artikel 2, lid 2, wordt het jaartal „1934" vervangen door „1935";

III. In artikel 3, lid 2, onder *d*, worden de woorden: „naar gelang het bloembollen uit oogst 1935, dan wel uit oogst 1936 betreft", vervangen door: „naar gelang het bloembollen uit oogst 1936, dan wel uit oogst 1937 betreft";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 29sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1936.)

S. 767.

29 *Juli* 1936. BESLUIT, houdende:

a. intrekking van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt);

b. toepassing van de artikelen 9 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op bloembollen en op producten van de bloementeelt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 16 Juni 1936, n°. 16831, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933, zoomede op het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 8 Juni 1936, n°. 668);

Gehoord den Raad van State (advies van den 7 Juli 1936, n°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 18 Juli 1936 n°. 19437, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt);

B. te bepalen, voor het tijdvak, ingaande op den dag van inwerkingtreding van dit besluit en eindigende den 31sten Juli 1937;

„Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „bloembollen": bollen van hyacinthen, die van tulpen en die van narcissen;

2°. „vergunning": de vergunning bedoeld in artikel 2, lid 1, onder *a*, van dit besluit;

3°. „telen van bloembollen": het telen van bloembollen op den open grond, ongeacht of zulks geschiedt ter verkrijging van een oogst aan bloembollen dan wel aan bloemen;

4°. „teeltjaar": het jaar, loopende van 1 Augustus van eenig kalenderjaar tot 1 Augustus van het daaropvolgend kalenderjaar;

5°. „centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

6°. „soorten": soorten, kwaliteiten, variëteiten en maten van bloembollen;

7°. „aangeslotene": dengene, die als georganiseerde is of wordt aangesloten bij de Centrale en is of wordt toegelaten tot de groep telers van bloembollen;

8°. „zuivere bloembollenkweeker": dengene, die van zijn oogsten aan bloembollen 1934, 1935 en 1936 geen bloembol aanwendde en tevens van zijn oogst 1937 geen bloembol aanwendt of zal aanwenden als grondstof voor zijn eigen trekkersbedrijf en evenmin van zijn oogst aan bloemen 1933 van de door hem geteelde bloembollen eenige bloem verhandelde;

9°. „bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf": dengene, die zijn oogsten aan bloembollen in 1934 en sindsdien gedeeltelijk aanwendde als grondstof voor zijn eigen trekkersbedrijf en tevens een gedeelte verhandelde;

10°. „bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf": dengene, die in 1933 bloembollen teelde en de daarbij verkregen bloemen gedeeltelijk verhandelde en tevens bloembollen verhandelde.

2. 1. Het telen van bloembollen is verboden, tenzij door den teler aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

a. dat hij is aangeslotene, in het bezit van een door of vanwege Onzen Minister te ver-

leenen vergunning, waarvan het model door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld;

b. dat hij zich heeft verplicht met telers, exporteurs en handelaren van bloembollen en met bloemkweekers, die bloembollen als grondstof voor hun trekkersbedrijf bezigen, voorzoover deze zijn aangesloten bij de Centrale een overeenkomst te zullen aangaan tot het verleenen van een korting op de verkoopnota's tot een door Onzen Minister vast te stellen percentage van den prijs, bedoeld in artikel 9, lid 1, onder *b*, van dit besluit, voorzoover betreft bloembollen, welke voldoen aan, door Onzen Minister, ingevolge artikel 9, lid 1, onder *b*, van dit besluit vast te stellen exportvereischten, welk percentage verschillend kan zijn voor de verschillende oogsten en soorten, terwijl voorzoover betreft mud- en kilogramgoed de korting zal worden vastgesteld door de Centrale;

c. dat hij aan de Centrale zijn achterstallige schulden terzake van het telen van bloembollen heeft betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling heeft getroffen.

2. Het verbod, gesteld in het vorige lid, geldt niet ten aanzien van een kweeker, te wiens opzichte aannemelijk is, dat hetzij:

a. hij niet teelt met het doel de te verkrijgen producten uiteindelijk geheel of gedeeltelijk te verhandelen;

b. hij zijn oogsten aan bloembollen in 1934 en sindsdien voor het geheel heeft aangewend als grondstof voor het eigen trekkersbedrijf en dit ook ten aanzien van den oogst 1937 doet of zal doen;

c. hij van de door hem in 1934 en sindsdien geteelde bloembollen uitsluitend den oogst aan bloemen heeft verhandeld en dit ook ten aanzien van den oogst 1937 doet of zal doen.

3. Het model, bedoeld in het eerste lid, onder *a*, kan verschillend zijn al naar mate het betreft den zuiveren bloembollenkweeker, den bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf of den bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf.

3. 1. Door of vanwege Onzen Minister wordt aan een aangeslotene een vergunning uitgereikt, indien deze kan aantoonen, dat hij in het teeltjaar 1935/1936 rechtmatig bloembollen heeft geteeld, dan wel van iemand, die in genoemd teeltjaar rechtmatig bloembollen teelde, onder goedkeuring van de Centrale een vergunning heeft overgenomen.

2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan het in het eerste lid gestelde vereischte niet voldoet.

3. In afwijking van het in het eerste lid bepaalde kan door of vanwege Onzen Minister worden bepaald, dat als vergunning, bedoeld in dat lid, zal gelden de over het vorige teeltjaar van kracht geweest zijnde vergunning, waarvan de geldigheidsduur wordt verlengd voor ten hoogste den tijd van één jaar.

4. De vergunning geldt uitsluitend:

a. voor den duur van een teeltjaar;

b. voor den persoon van den aangeslotene, vermeld in het bewijs der vergunning;

c. voor het perceel of de perceelen gronds, vermeld in het bewijs der vergunning of in eenig ander door of vanwege Onzen Minister uitgereikt bewijsstuk, op grond van door de Centrale ingevolge door of vanwege Onzen Minister te stellen regelen goedgekeurde opgave van den aangeslotene;

d. voor de soorten vermeld in het bewijs der vergunning.

5. 1. De vergunning moet inhouden de oppervlakte, welke door den in de vergunning genoemden persoon mag worden beteeld.

2. Deze oppervlakte wordt ten aanzien van een aangeslotene, behoorende tot één der in artikel 1 onder ten 8°., ten 9°. en ten 10°. van dit besluit genoemde groepen berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte gronds, welke hij op 31 Juli 1936 ingevolge de toen geldende wettelijke voorschriften met onderscheidenlijk bollen van hyacinthen, bollen van tulpen en bollen van narcissen mocht betelen.

3. Het percentage, bedoeld in het tweede lid, kan verschillend zijn voor verschillende soorten, alsmede naar gelang het betreft den zuiveren bloembollenkweeker, den bloembollenkweeker in gemengd trekkersbedrijf of den bloembollenkweeker in gemengd bloemisterijbedrijf.

6. 1. In afwijking van het bepaalde in het voorgaande artikel kan door of vanwege Onzen Minister ten behoeve van dengene, die als aangeslotene bij de Centrale is toegetreden:

a. de oppervlakte gronds worden vastgesteld, welke krachtens een, op grond van artikel 3, lid 2, uit te reiken vergunning door den aangeslotene zal mogen worden beteeld, welke oppervlakte kan worden gesplitst in afzonderlijk aan te duiden gedeelten, met aanwijzing voor elk gedeelte van de daarop te telen soort bloembollen;

b. een grootere oppervlakte gronds worden vastgesteld dan die, waarop een vergunning, bedoeld in artikel 3, lid 1, recht geeft, welke oppervlakte kan worden gesplitst in afzonderlijk aan te duiden gedeelten, met aanwijzing voor elk gedeelte van de daarop te telen soort bloembollen.

2. Bij de toepassing van het in het vorig lid van dit artikel bepaalde kunnen aan den betrokkene door de Centrale, onder goedkeuring van Onzen Minister, voorwaarden worden gesteld, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een door hem te bepalen geldsom aan de Centrale ten behoeve van het Fonds.

7. In afwijking van het bepaalde in artikel 3 kan door Onzen Minister een vergunning worden onthouden aan dengene, die de belangen van derden, tot den grond gerechtigden, ernstig heeft geschaad, doordat hij als teler niet die zorg heeft in acht genomen, welke redelijkerwijze mocht worden verwacht.

8. Volgens door Onzen Minister nader te stellen regelen en onder door hem te bepalen voorwaarden kan:

1. de vergunning geheel of gedeeltelijk worden overgeschreven op een of meer andere perceelen dan waarvoor de vergunning geldt;

2. de vergunning geheel of gedeeltelijk worden overgedragen op naam van een anderen aangeslotene.

9. 1. Het is den georganiseerden verboden bloembollen te verhandelen, tenzij:

a. ten aanzien van groen te verhandelen bloembollen door de aangeslotenen een bewijs is verkregen van een door Onzen Minister aan te wijzen rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, dat voldaan is aan de voorwaarden door deze instelling terzake van het groen verhandelde van bloembollen gesteld;

b. ten aanzien van andere dan groen te verhandelen bloembollen, deze hetzij niet voldoen aan de door Onzen Minister te stellen exportvereischten, hetzij worden verhandeld tegen of boven een door hem vast te stellen prijs per eenheid.

2. De exportvereischten en de prijs, bedoeld in het vorig lid, sub *b*, kunnen verschillend zijn voor verschillende oogstjaren, alsmede voor verschillende soorten.

10. 1. De aangeslotene, vermeld in het bewijs der vergunning, is verplicht een door Onzen Minister vast te stellen hoeveelheid bloembollen per door Onzen Minister vast te stellen oppervlakte-éénheid over de beteelde oppervlakte in te leveren of voor inlevering te reserveeren. Onze Minister is bevoegd omtrent de inlevering of reserveering nadere regelen te stellen.

2. Onze Minister is bevoegd de hoeveelheid, bedoeld in het vorig lid, vast te stellen al naar gelang het betreft:

a. verschillende soorten;

b. plantgoed of leverbaar.

11. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Bloembollensaneeringsplan 1936 (Teelt)" en treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien zijner afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 29sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *Juli* 1936.)

S. 800.

17 *Juli* 1936. WET tot wijziging der Ongevallenwet 1921.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gebleken om ter opheffing van een aantal ongelijkheden, welke door de wet van 29 December 1934, *Staatsblad* N°. 724, tot wijziging der Ziektewet, zijn ontstaan tusschen die wet en de Ongevallenwet 1921, in de Ongevallenwet 1921 eenige wijzigingen en aanvullingen aan te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 2*a* der Ongevallenwet 1921 wordt gewijzigd als volgt:

In het eerste lid worden de woorden: „die van werklieden in het in de onderneming uitgeoefende bedrijf wordt verlangd" vervangen door de woorden: „die verband houdt met het in de onderneming uitgeoefende bedrijf". In den tweeden volzin van het tweede lid worden tusschen de woorden: „wordt" en „geacht" ingevoegd de woorden: „ , voorzoover niet blijkt van een andere verdeeling,".

Art. II. Tusschen de artikelen 2*a* en 3 der Ongevallenwet 1921 worden ingevoegd twee nieuwe artikelen, luidende:

„*Art.* 2*b*. Degene, die krachtens overeenkomst met een derde tegen genot van zeker loon of provisie regelmatig zijn bemiddeling verleent tot het tot stand komen van overeenkomsten tusschen daartoe door hem te bezoeken personen en dien derde, wordt voor de toepassing van deze wet geacht dien arbeid te verrichten in loondienst van dien derde, mits hij de vorenbedoelde bemiddeling uitsluitend voor de onderneming van dien derde verleent en mits het verleenen dier bemiddeling niet een voor hem bijkomstige werkzaamheid is.

Art. 2*c*. 1. Degenen in bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen bedrijven, die in den regel voor een werkgever of voor ten hoogste twee werkgevers buiten de werkplaats van den werkgever persoonlijk arbeid verrichten, die verband houdt met het in de onderneming uitgeoefende bedrijf, en die zich daarbij in den regel niet laten bijstaan door meer dan twee andere personen, worden voor de toepassing van deze wet geacht dien arbeid te verrichten in dienst van dien werkgever, onderscheidenlijk van die werkgevers.

2. Ook degenen, die den vorenbedoelden bijstand verleenen, worden geacht hun arbeid te verrichten in dienst van den in het eerste lid bedoelden werkgever, onderscheidenlijk de in het eerste lid bedoelde werkgevers.

3. Hetgeen voor de verrichting van den in de beide voorgaande leden bedoelden arbeid wordt genoten, wordt als loon beschouwd. Hetgeen voor den gezamenlijk verrichten arbeid wordt genoten, wordt voorzoover niet blijkt van een andere verdeeling, geacht door ieder dergenen die den arbeid hebben verricht, voor een gelijk deel te zijn genoten.".

Art. III. In artikel 7*b* der Ongevallenwet 1921 worden tusschen de woorden: „dagloon" en „moet" ingevoegd de woorden: „ , als bedoeld bij artikel 7,".

Art. IV. Tusschen de artikelen 27 en 28 der Ongevallenwet 1921 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art.* 27*a*. Het bestuur der Bank is bevoegd de uitkeering van schadeloosstelling geheel of ten deele te weigeren indien de ongeschiktheid tot werken wegens het ongeval in verband staat met eenige als misdrijf strafbaar gestelde gedraging van den verzekerde.".

Art. V. Tusschen de artikelen 28 en 29 der Ongevallenwet 1921 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art.* 28*a*. 1. Over de dagen, waarop een verzekerde tengevolge van het ongeval voor rekening van de Bank in eenige inrichting verblijft, wordt hem, indien hij niet gehuwd en geen kostwiner is, een derde gedeelte van de geldelijke schadeloosstelling uitgekeerd, waarop hij anders recht zou hebben gehad.

2. Het bestuur der Bank is bevoegd over de dagen, waarop een verzekerde, die kostwinner is, tengevolge van het ongeval voor rekening van de Bank in eenige inrichting verblijft, de geldelijke schadeloosstelling geheel of ten deele uit te betalen aan de personen, wier kostwinner hij is.".

Art. VI. In het eerste lid van artikel 54

der Ongevallenwet 1921 wordt tusschen den voorlaatsten en den laatsten volzin ingevoegd een nieuwe volzin, luidende:

„De in den vorigen volzin bedoelde kennisgeving moet door den werkgever, onderscheidenlijk door het bestuur der naamlooze vennootschap of vereeniging, worden ingezonden binnen 2 maanden nadat de opvolging is ingegaan, onderscheidenlijk de zetel der onderneming is verplaatst.".

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.
(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 801.

17 *Juli* 1936. WET tot wijziging der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is gebleken om ter opheffing van een aantal ongelijkheden, welke door de wet van 29 December 1934, *Stbl.* N°. 724, tot wijziging der Ziektewet, zijn ontstaan tusschen die wet en de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922, in de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 eenige wijzigingen en aanvullingen aan te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 1*a* der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 wordt gewijzigd als volgt:

In het eerste lid worden de woorden: „die van arbeiders in het in de onderneming uitgeoefende bedrijf wordt verlangd" vervangen door de woorden: „die verband houdt met het in de onderneming uitgeoefende bedrijf". In den tweeden volzin van het tweede lid worden tusschen de woorden: „wordt" en „geacht" ingevoegd de woorden: „, voorzoover niet blijkt van een andere verdeeling,".

Art. II. Tusschen de artikelen 1*a* en 2 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 wordt een nieuw artikel ingevoegd luidende:

„*Art.* 1*b*. Degene, die krachtens overeenkomst met een derde tegen genot van zeker loon of provisie regelmatig zijn bemiddeling verleent tot het tot stand komen van overeenkomsten tusschen daartoe door hem te bezoeken personen en dien derde, wordt voor de toepassing van deze wet geacht dien arbeid te verrichten in loondienst van dien derde, mits hij de vorenbedoelde bemiddeling uitsluitend voor de onderneming van dien derde verleent en mits het verleenen dier bemiddeling niet een voor hem bijkomstige werkzaamheid is.".

Art. III. In artikel 7 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 worden tusschen de woorden: „dagloon" en „moet" ingevoegd de woorden: „als bedoeld bij artikel 5".

Art. IV. Aan het eerste lid van artikel 31 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 wordt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

„De in dit lid bedoelde kennisgeving moet door den werkgever, onderscheidenlijk het bestuur der Bedrijfsvereeniging worden ingezonden binnen 2 maanden, nadat de opvolging is ingegaan.".

Art. V. Tusschen de artikelen 49 en 50 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art.* 49*a*. 1. Over de dagen, waarop een verzekerde tengevolge van het ongeval voor rekening van het orgaan, dat het risico der verzekering draagt, in eenige inrichting verblijft, wordt hem, indien hij niet gehuwd en geen kostwinner is, een derde gedeelte van de geldelijke schadeloosstelling uitgekeerd, waarop hij anders recht zou hebben gehad.

2. Het orgaan, dat het risico der verzekering draagt, is bevoegd over de dagen waarin een verzekerde, die kostwinner is, tengevolge van het ongeval voor rekening van bedoeld orgaan in eenige inrichting verblijft, de geldelijke schadeloosstelling geheel of ten deele uit te betalen aan de personen, wier kostwinner hij is.".

Art. VI. Tusschen de artikelen 50 en 51 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende:

„*Art.* 50*a*. Het bestuur der Bank, onderscheidenlijk het bestuur der Bedrijfsvereeniging, is bevoegd de uitkeering van schadeloosstelling geheel of ten deele te weigeren indien de ongeschiktheid tot werken wegens het ongeval in verband staat met eenige als misdrijf strafbaar gestelde gedraging van den verzekerde.".

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.
(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 859.

20 *Juli* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 13 Juli 1934, *Staatsblad* N°. 368, tot vaststelling van bepalingen betreffende indienstneming door de Raden van Arbeid van personeel op arbeidsovereenkomst (Arbeidsovereenkomstenbesluit Raden van Arbeid), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1935, *Staatsblad* N°. 120.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 29 Mei 1936, n°. 1385, afdeeling Arbeidersverzekering;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken het Arbeidsovereenkomstenbesluit Raden van Arbeid, gewijzigd bij Ons besluit van 13 Maart 1935, *Staatsblad* n°. 120, nader te wijzigen en aan te vullen;

Gelet op artikel 134, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van den 7 Juli 1936, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 16 Juli 1936, n°. 1779, afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 13 Juli 1934, *Staatsblad* n°. 368, tot vaststelling van bepalingen betreffende indienstneming door de Raden van Arbeid van personeel op arbeidsovereenkomst (Arbeidsovereenkomstenbesluit Raden van Arbeid), gewijzigd bij Ons besluit

van 13 Maart 1935, *Staatsblad* n°. 120 en te bepalen als volgt:

Eenig artikel.

Artikel 52 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit Raden van Arbeid wordt gelezen als volgt:

„1. De straffen, welke kunnen worden toegepast zijn:

a. schriftelijke berisping;

b. buitengewone dienst, op andere dagen dan Zondag en de voor den arbeider geldende Kerkelijke feestdagen, zonder loon of tegen een lager dan het normale loon;

c. beperking van het recht op eene jaarlijksche vacantie;

d. geldboete.

2. De toepassing van de in het vorige lid onder *b*, *c* en *d* genoemde straffen geschiedt met inachtneming van het navolgende:

1°. buitengewone dienst wordt opgelegd voor ten hoogste 6 uren, met een maximum van 3 uren per dag;

2°. beperking van het recht op eene jaarlijksche vacantie geschiedt voor ten hoogste 1/3 van het aantal dagen, waarop per kalenderjaar aanspraak bestaat;

3°. geldboete bedraagt ten minste f 0.25 en ten hoogste f 25."

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 20sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 904.

17 *Juli* 1936. WET, houdende herziening van het Zeehaven- en Scheepvaartregime in Nederlandsch-Indië. *(Wijziging van de Indische Staatsregeling.)*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de Indische Staatsregeling, voor zoover betreft de toelating van zeeschepen in *Nederlandsch-Indië*, wijziging behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 184 van de Wet op de Staatsinrichting van Nederlandsch-Indië, waarvan de tekst is bekend gemaakt bij Ons besluit van 13 Juli 1925 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 327; *Indisch Staatsblad* N°. 447), wordt gelezen als volgt:

1. De bij regeeringsverordening als zeehaven aangewezen plaatsen in *Nederlandsch-Indië* staan open voor den buitenlandschen handel en zijn toegankelijk voor de zeeschepen van alle volken, met welke het Koninkrijk der Nederlanden in vriendschap is, een en ander op voorwaarde van wederkeerigheid en behoudens de naleving der algemeene en plaatselijke verordeningen.

2. Overigens wordt de toelating ten handel van zeeschepen in *Nederlandsch-Indië* geregeld bij of krachtens de wet.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van een nader door Ons te bepalen datum.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 905.

17 *Juli* 1936. WET, houdende herziening van het Zeehaven- en Scheepvaartregime in *Nederlandsch-Indië. (Regeling van de toelating van zeeschepen in Nederlandsch-Indië.)*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenscht is ter uitvoering van het tweede lid van artikel 184 der Indische Staatsregeling, zooals dat artikel luidt ingevolge de wet van den 17den Juli 1936, de toelating van zeeschepen in *Nederlandsch-Indië* opnieuw te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet en in de krachtens haar uit te vaardigen voorschriften wordt verstaan onder:

zeeschip: elk vaartuig, dat gebruikt wordt voor de vaart op zee of daartoe bestemd is;

zeehaven: een als zoodanig bij regeeringsverordening aan te wijzen plaats in *Nederlandsch-Indië*, welke door zeeschepen kan worden bezocht;

kustplaats: elke andere plaats in *Nederlandsch-Indië* welke door zeeschepen kan worden bezocht;

kustvaart: het vervoeren met zeeschepen van goederen ingeladen, en/of passagiers ingescheept, in een zeehaven of kustplaats naar een andere zeehaven of kustplaats, alwaar die goederen worden gelost, en/of die passagiers worden ontscheept, zulks ongeacht de gevolgde route.

2. 1. De zeehavens staan open voor den buitenlandschen handel voor de zeeschepen varende onder de Nederlandsche vlag en onder de vlag van staten, met welke het Koninkrijk der Nederlanden in vriendschap is, op voorwaarde van wederkeerigheid en behoudens de naleving der algemeene en plaatselijke verordeningen.

2. Bij of krachtens regeeringsverordening kunnen kustplaatsen worden aangewezen, welke openstaan voor den buitenlandschen handel voor de in het vorige lid bedoelde zeeschepen van de daarbij aan te geven soort of grootte.

3. Door of namens den Gouverneur-Generaal kunnen, zoo noodig onder daarbij te stellen voorwaarden, in bijzondere gevallen, dan wel ten aanzien van bepaalde goederen, kustplaatsen voor de in lid 1 bedoelde zeeschepen worden opengesteld voor den buitenlandschen handel.

3. 1. De zeeschepen varende onder de Nederlandsche vlag zijn, behoudens het bepaalde in het volgende lid en de naleving der algemeene en plaatselijke verordeningen, gerechtigd tot de kustvaart.

2. Bij regeeringsverordening kan worden bepaald in welke gevallen voor de uitoefening van kustvaart een vergunning wordt vereischt van den Gouverneur-Generaal. Aan zoodanige vergunning kunnen voorwaarden worden verbonden.

3. Door of namens den Gouverneur-Generaal kan, zoo noodig onder daarbij te stellen voorwaarden, van het vlagvereischte van lid 1, in bijzondere gevallen dan wel voor bepaalde trajecten of het vervoeren van bepaalde goederen dispensatie worden verleend.

4. 1. Tot handelingen, waartoe het recht niet kan worden ontleend aan het bepaalde in of krachtens de artikelen 2 en 3 zijn de zeeschepen varende onder de Nederlandsche vlag, behoudens de naleving der algemeene en plaatselijke verordeningen, gerechtigd in de zeehavens en kustplaatsen.

2. Tot de in het eerste lid bedoelde handelingen zijn de zeeschepen varende onder de vlag van staten, met welke het Koninkrijk der Nederlanden in vriendschap is, op voorwaarde van wederkeerigheid en behoudens de naleving der algemeene en plaatselijke verordeningen, gerechtigd:

a. in de zeehavens;

b. in de kustplaatsen, die krachtens het bepaalde in het tweede of derde lid van artikel 2 ten aanzien van het betreffende zeeschip openstaan voor den buitenlandschen handel;

c. in de kustplaatsen, die krachtens het bepaalde in het derde lid van artikel 3 ten aanzien van het betreffende zeeschip openstaan voor de kustvaart.

3. Bij regeeringsverordening kunnen kustplaatsen worden aangewezen, welke ten aanzien van de in het tweede lid bedoelde zeeschepen, dan wel ten aanzien van bij die regeeringsverordening aan te geven groepen van zoodanige zeeschepen, openstaan voor de in dit artikel bedoelde handelingen.

4. Door of namens den Gouverneur-Generaal kunnen, zoo noodig onder daarbij te stellen voorwaarden, in bijzondere gevallen zeeschepen, als bedoeld in het tweede lid, in een kustplaats worden toegelaten tot de in dit artikel bedoelde handelingen.

5. 1. Wordt gestraft met een geldboete van ten hoogste f 10 000:

a. de gezagvoerder van een zeeschip, niet varende onder Nederlandsche vlag, dat een handeling verricht, welke ertoe strekt om verbinding te krijgen met den wal in een kustplaats welke niet ten aanzien van het betreffende zeeschip krachtens het bepaalde in het tweede, derde of vierde lid van artikel 4 openstaat voor het verrichten van de in dat artikel bedoelde handelingen;

b. de gezagvoerder van een zeeschip, dat zonder daartoe krachtens het bepaalde in het tweede of derde lid van artikel 2 gerechtigd te zijn, in een kustplaats goederen of passagiers ontscheept, ingeladen of ingescheept buiten *Nederlandsch-Indië*, of goederen laadt of passagiers inscheept bestemd om te worden gelost of ontscheept buiten *Nederlandsch-Indië*;

c. de gezagvoerder van een zeeschip niet varende onder Nederlandsche vlag, dat zonder daartoe krachtens het bepaalde in het derde lid van artikel 3 gerechtigd te zijn goederen of passagiers ter kustvaart inlaadt of inscheept, dan wel goederen of passagiers na kustvaart lost of ontscheept;

d. de gezagvoerder van een zeeschip varende onder Nederlandsche vlag, dat in het geval bedoeld in het tweede lid van artikel 3 zonder de vereischte vergunning of in strijd met de bij de betrekkelijke vergunning gestelde voorwaarden goederen of passagiers ter kustvaart inlaadt of inscheept, dan wel goederen of passagiers na kustvaart lost of ontscheept.

2. De in het vorige lid bedoelde strafbare feiten worden beschouwd als overtredingen.

3. Het zeeschip waarmede en de goederen ten aanzien waarvan de overtreding wordt gepleegd kunnen worden verbeurdverklaard.

4. Voor de betaling van de opgelegde boete en de kosten der gerechtelijke vervolging zijn de zeeschepen en goederen bedoeld in het vorige lid verbonden en executabel.

5. De bij regeeringsverordening aangewezen gezaghebbenden zijn bevoegd, ten koste en gevare van de overtreders, indien mogelijk en raadzaam na voorafgaande waarschuwing, en desvereischt met geweld, te doen wegnemen of beletten en te doen verrichten al wat in strijd met deze wet, een op deze wet berustende verordening of een krachtens deze wet of een zoodanige verordening uitgevaardigd bevel, is of wordt gedaan of nagelaten.

6. Door de bij regeeringsverordening aan te wijzen gezaghebbenden kan, ter voorkoming van de strafvervolging wegens de in het eerste lid omschreven overtredingen, met de verdachten in schikking worden getreden.

6. 1. Met de handhaving van en het toezicht op de naleving van de bepalingen dezer wet zijn belast de havenmeesters en de ambtenaren der in- en uitvoerrechten en accijnzen.

2. Behalve de ambtenaren en beambten belast met het opsporen van misdrijven en overtredingen in het algemeen, zijn tot het opsporen van de in artikel 5 omschreven strafbare feiten mede bevoegd de in het eerste lid genoemde ambtenaren en de bij regeeringsverordening aangewezen personen.

7. Deze wet is niet van toepassing op:

a. oorlogsschepen en zeeschepen varende onder de Nederlandsche vlag gebezigd voor den openbaren dienst,

b. gevallen van zeeramp of nood.

8. Verdere voorschriften omtrent de uitvoering en naleving dezer wet worden bij of krachtens regeeringsverordening gegeven.

9. Deze wet en de tot uitvoering daarvan vast te stellen regeeringsverordeningen zijn mede van toepassing op personen behoorende tot de inlandsche bevolking in rechtstreeks bestuurd gebied, welke aan de rechtsmacht van den Inheemschen rechter is onderworpen.

10. 1. Deze wet treedt in werking met ingang van een nader door Ons te bepalen datum.

2. Alsdan vervalt de ordonnantie van 20 September 1912 (*Indisch Staatsblad* N°. 479).

3. Deze wet kan worden aangehaald als „Indische Scheepvaartwet", met vermelding van den jaargang van het *Staatsblad* van *Nederlandsch-Indië*, waarin deze is geplaatst.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 906.

17 *Juli* 1936. WET, houdende herziening van het Zeehaven- en Scheepvaartregime in *Nederlandsch-Indië. (Wijziging Scheepvaartwet.)*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het gewenscht is de wet van 8 Augustus 1850 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 47; *Indisch Staatsblad* N°. 42) tot regeling der belangen van de Nederlandsche Scheepvaart nader te wijzigen;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. I. De wet van 8 Augustus 1850 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 47, *Indisch Staatsblad* N°. 42) tot regeling van de belangen der Nederlandsche scheepvaart, zooals zij gewijzigd is bij de wetten van 14 Juli 1855 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 105), 15 Augustus 1862 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 170) en 29 Juni 1912 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 208, *Indisch Staatsblad* N°. 477), wordt nader gewijzigd als volgt:
1°. Artikel 6 wordt gelezen:
De vlaggen van zoodanige Staten, die voldoen aan de voorwaarden in artikel 1 dezer wet gesteld, zijn in *Suriname* en *Curaçao* met de Nederlandsche vlag gelijkgesteld.
2°. Artikel 8*a* wordt gelezen:
Wij behouden Ons voor den schepen, thuisbehoorende in Staten, Koloniën, bezittingen, protectoraten, mandaatsgebieden of andere afhankelijke gebieden, waar de kustvaart verboden is aan schepen onder Nederlandsche vlag, de kustvaart in het Rijk in *Europa* te ontzeggen.
Art. II. Deze wet treedt in werking met ingang van een nader door Ons te bepalen datum.
Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 907.

17 *Juli* 1936. WET, houdende nadere wijziging en aanvulling van de Indische Muntwet 1912.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Indische Muntwet 1912 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 325; *Indisch Staatsblad* n°. 610) nader te wijzigen en aan te vullen;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. De Indische Muntwet 1912 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 325; *Indisch Staatsblad* n°. 610), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 8 Juli 1932 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 343, *Indisch Staatsblad* n°. 419), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:
I. In artikel 2 vervallen onder A.II.c. de woorden „de cent" en wordt onder A.II. ingevoegd de letter „d." met de woorden: „in brons:
de cent".
II. In artikel 6 wordt de staat, voor zoover deze den cent betreft, gelezen als volgt:

950 koper 40 tin 10 zink	10 koper 5 tin 5 zink	4,000	één op honderd stukken	23,5

III. In het tweede lid van artikel 9 vervallen de woorden „1 cent" benevens de achter die woorden geplaatste komma.
IV. Tusschen de artikelen 9 en 10 wordt een nieuw artikel 9*bis* ingevoegd, luidende:
„De beeldenaar der bronzen pasmunt is:
op de voorzijde de waarde-aanduiding: 1 Ct, het opschrift *Nederlandsch-Indië*, het jaartal, het muntteeken en het muntmeestersteeken;
op de keerzijde de waarde-aanduiding in de Maleische taal op het veld en in de Javaansche taal voor het omschrift.
De stukken worden in den ring gemunt, hebben een gladden rand en in het midden een ronde opening."
V. In artikel 11 worden achter het woord „koperen" ingevoegd de woorden „en bronzen".
VI. In het tweede lid van artikel 12 wordt vóór het woord „koperen" het woord „en" vervangen door een komma, terwijl achter het woord „koperen" worden ingevoegd de woorden „en bronzen".
2. De koperen centen worden op het tijdstip en op de wijze bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen buiten omloop gesteld, nadat tot inwisseling daarvan gedurende ten minste drie maanden gelegenheid is gegeven.
Tot het tijdstip der buitenomloopstelling blijven deze munten wettig betaalmiddel in den zin der Indische Muntwet 1912.
Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 908.

17 *Juli* 1936. WET, houdende nadere wijziging en aanvulling van de Indische Bedrijvenwet.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Indische Bedrijvenwet (*Nederlandsch Staatsblad* 1927, n°. 174;

Indisch Staatsblad n°. 419) nader te wijzigen en aan te vullen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De Indische Bedrijvenwet (*Nederlandsch Staatsblad* 1927 n°. 174; *Indisch Staatsblad* n°. 419), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 25 Juli 1932 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 391; *Indisch Staatsblad* n°. 483), wordt nader gewijzigd en aangevuld als volgt:

I. Tusschen het vierde en vijfde lid van artikel 10 wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:

„5. De percentages, vastgesteld krachtens „het eerste en vierde lid van dit artikel, „kunnen, wanneer daartoe, als gevolg van „conversie van Indische Schuld, aanleiding „bestaat, bij ordonnantie worden verlaagd."

II. Het cijfer „5", geplaatst voor het laatste lid, wordt vervangen door het cijfer „6".

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 1202.

17 *Juli* 1936. WET tot naturalisatie van *Dr. G. F. F. Avé Lallemant* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Dr. Georg Friedrich Ferdinand Avé Lallemant* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Dr. Georg Friedrich Ferdinand Avé Lallemant*, geboren te *Coeslin (Pruisen)* den 9 Februari 1886, geneesheer bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *Tjepoe (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Günther Wolfgang Bartnig*, geboren te *Berlijn (Pruisen)* den 29 November 1889, werktuigkundig-electrotechnisch opzichter der 1e klasse bij den dienst van den Mijnbouw, wonende te *Belinjoe (Nederlandsch Indië)*;

3°. *Kurt Berkley*, geboren te *Homberg-Hochheide (Pruisen)* den 29 Augustus 1909, student, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

4°. *Maximiliaan Berkley*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 23 November 1907, student, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

5°. *Friedrich Blanke*, geboren te *Plettenberg (Pruisen)* den 2 Januari 1908, schoenhandelaar, wonende te *Hoogeveen*, provincie *Drenthe*;

6°. *Ingegärd Emilia Josefina Englund*, geboren te *Upsala (Zweden)* den 30 Augustus 1891, verpleegster, wonende te *Ploso-Koedoes (Nederlandsch Indië)*;

7°. *Wilhelm Heinrich Fahneij*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 12 April 1895, instrumentmaker, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Max Johann Maria Geene*, geboren te *Emmerik (Pruisen)* den 5 December 1898, papierhandelaar, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Bernardus Antonius Grobbink*, geboren te *Alstätte (Pruisen)* den 10 April 1902, landbouwer, wonende te *Boekelo*, gemeente *Haaksbergen*, provincie *Overijssel*;

10°. *Willy Karl Arthur Krüger*, geboren te *Söllnitz (Pruisen)* den 17 December 1895, inspecteur van Politie 2e klasse, wonende te *Kalisat (Nederlandsch Indië)*;

11°. *Franz Hans Johannes Kruse*, geboren te *Dietrichsdorf*, gemeente *Schönkirchen (Pruisen)* den 27 October 1896, groentenhandelaar, wonende te *Zaandam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Dr. Malte Johann Hermann August Karl Leopold von Kühlewein*, geboren te *Ziegelroda (Pruisen)* den 29 September 1887, *Gouvernementsarts*, wonende te *Semarang (Nederlandsch Indië)*;

13°. *Ernst Walter Leichel*, geboren te *Frankfort a/d Main (Pruisen)*, den 6 September 1912, ambtenaar 4de klasse bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst, wonende te *Meester-Cornelis (Nederlandsch Indië)*;

14°. *Benno Meijer*, geboren te *Schlochau (Pruisen)* den 28 Juni 1879, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Curt Heinrich Johannes Meyer*, geboren te *Neurenberg (Beieren)* den 6 September 1897, boekhouder, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Angela Theresia Rada*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 9 Maart 1906, onderwijzeres, wonende te *Deventer*, provincie *Overijssel*;

17°. *Desiderius Roth*, geboren te *Budapest (Hongarije)* den 24 Januari 1902, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

18°. *Elisabeth Schmitz-Wickermann*, weduwe van *Johan Heinrich Daniels*, geboren te *Grietherbusch (Pruisen)* den 28 December 1879, landbouwster, wonende te *Gendringen*, provincie *Gelderland*;

19°. *Michaïl Wladimiroff*, geboren te *Twerj (Rusland)* den 16/29 Maart 1886, waarnemend administrateur, wonende op de suikerondernemning „Krian" (*Nederlandsch Indië*);

2. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Karl Joseph Daniels*, geboren te *Altcalcar (Pruisen)* den 26 Maart 1913, landbouwer, wonende te *Gendringen*, provincie *Gelderland*;

2°. *Otto Heinrich Daniels*, geboren te *Gendringen (Gelderland)*, den 4 October 1914,

student, wonende te *Driebergen-Rijsenburg*, provincie *Utrecht*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 1203.

18 *Juli* 1936. WET tot naturalisatie van *H. H. Braches* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Hulda Henriette Braches* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685).

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Hulda Henriette Braches*, geb. te *Bandjermasin (Nederlandsch Indië)* den 24 Mei 1901, onderwijzeres, wonende te *Meester-Cornelis (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Axel Karsten Nikolai Michailowitsch Brönsted*, geb. te *St. Petersburg (Rusland)* den 12/25 October 1891, gouvernementsarts, wonende te *Djokjakarta (Nederlandsch Indië)*;

3°. *Sándor Ehrlich*, geb. te *Budapest (Hongarije)* den 9 November 1908, electrotechnisch ingenieur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

4°. *Franz Johannes Bernhard Rudolf Gombault*, geb. te *Amsterdam (Noordholland)* den 23 Januari 1903, handelsagent, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

5°. *Franz Otto Hädicke*, geb. te *Neundorf (Anhalt)* den 22 Februari 1885, chef-machinist, wonende te *Hendrik-Ido-Ambacht*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Erich Hecht*, geb. te *Berlijn (Pruisen)* den 9 Januari 1892, koopman, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

7°. *Gertrud Hufschlag*, geb. te *Mechernich (Pruisen)* den 30 Mei 1880, hoofdonderwijzeres, wonende te *Leusden*, provincie *Utrecht*;

8°. *Leonardus de Jong*, geb. te *Antwerpen (België)* den 26 Mei 1885, kapper, wonende te *Dongen*, provincie *Noordbrabant*;

9°. *Heinrich Leven*, geb. te *Lank (Pruisen)* den 13 Juni 1883, R.K. Priester en Apostolisch Vicaris, wonende te *Ndona b/Ende (Nederlandsch Indië)*;

10. *Richard Ernst Lion*, geb. te *Mannheim (Baden)* den 1 Juni 1867, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

11°. *Fritz Mannheimer*, geb. te *Stuttgart (Wurtemberg)* den 19 September 1890, bankier, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Josef Theodor Roosenboom*, geb. te *Goch (Pruisen)* den 10 September 1898, fabrieksarbeider, wonende te *Goch (Pruisen)*;

13° *Anna Röttgen*, geb. te *Bonn (Pruisen)* den 7 Augustus 1891, onderwijzeres, wonende te *Swalmen*, provincie *Limburg*;

14°. *Georg Schmidbauer*, geb. te *München (Beieren)* den 31 December 1883, administrateur, wonende op de onderneming „Ambaloetoe" bij *Kisaran (Nederlandsch Indië)*;

15°. *Hendrik Schoemaker*, geb. te *Osterwald (Pruisen)* den 26 October 1894, landbouwer, wonende te *Bimolten (Pruisen)*;

16°. *Johanna Antonia Smits*, geb. te *Speelberg-Emmerik (Pruisen)* den 28 September 1900, zonder beroep, wonende te *Emmerik (Pruisen)*;

17°. *Johannes Antonius Smits*, geb. te *Speelberg-Emmerik (Pruisen)* den 2 Mei 1902, melkhandelaar, wonende te *Emmerik (Pruisen)*;

18°. *Wilhelm Johann Thuis*, geb. te *Emmerik (Pruisen)* den 12 December 1901, fabrieksarbeider, wonende te *Emmerik (Pruisen)*;

19°. *Stepanka Walcher*, weduwe van *Karl Stachow*, geb. te *Dymokury (Tsjecho Slowakije)* den 12 Augustus 1872, privé-secretaresse, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Gerhard Bernhard Schwieters*, geb. te *Emmen (Drenthe)* den 7 Juli 1906, veenarbeider, wonende te *Zwartemeer*, gemeente *Emmen*, provincie *Drenthe*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Bertha Julia de Jong*, geb. te *Antwerpen (België)* den 2 Februari 1914, zonder beroep, wonende te *Dongen*, provincie *Noordbrabant*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 1204.

18 *Juli* 1936. WET tot naturalisatie van *A. Blom* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Alphonsus Blom* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij pa-

ragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Alphonsus Blom*, geboren te *Antwerpen (België)* den 10 Juni 1892, scheikundige, wonende te *Hoboken* bij *Antwerpen (België)*;

2°. *Maria Angela Esders*, geboren te *Haren (Pruisen)* den 26 December 1881, onderwijzeres, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*;

3°. *Peter Johann Martin van Hal*, geboren te *Goch (Pruisen)* den 6 Januari 1901, dienstknecht, wonende te *Winnekendonk (Pruisen)*;

4°. *Johan Carel Hamel*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 16 September 1897, predikant, wonende te *Soerabaia (Nederlandsch Indië)*;

5°. *Carl Arthur Krick*, geboren te *Schlebusch (Pruisen)* den 1 October 1882, expediteur, wonende te *Waalwijk*, provincie *Noordbrabant*;

6°. *Eduardus van Kuyk*, geboren te *Berchem (België)* den 3 Juli 1890, diamantbewerker, wonende te *Berchem (België)*;

7°. *Josef Lebhart*, geboren te *Riedlingen (Wurtemberg)* den 2 Maart 1891, kaarsenfabrikant, wonende te *Ubbergen*, provincie *Gelderland*;

8°. *Franz Otto Leuchtmann*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 18 Januari 1895, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

9°. *Jean Hubert André Müller*, geboren te *La Calamine (België)* den 24 Juni 1870, gepensionneerd mijnwerker, wonende te *Recklinghausen (Pruisen)*;

10°. *Annemarie Hilda Gerda Naumann*, geboren te *Wesel (Pruisen)* den 12 Juni 1905, assistente bij de administratie van het Haagsche Roode Kruis Ziekenhuis, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Adrianus Lambertus Van Nederkassel*, geboren te *Schooten (België)* den 26 November 1891, koopman, wonende te *Schooten (België)*;

12°. *Rudolf Paul Neugebauer*, geboren te *Coblenz (Pruisen)* den 12 Juli 1904, brood- en banketbakker, wonende te *Gouda*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Carl August Osper*, geboren te *Solingen (Pruisen)* den 6 April 1889, bedrijfsleider, wonende te *Nijmegen*, provincie *Gelderland*;

14°. *Alardus Gerd Anton Spormann*, geboren te *Bellingwolde (Groningen)* 13 November 1906, handelsreiziger, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

15°. *Karl Hermann Storbeck*, geboren te *Seehausen (Pruisen)* den 21 Maart 1894, opziener-machinesteller bij het Marine-Etablissement te *Soerabaia (Nederlandsch Indië)*;

16°. *Johann Wilhelm Uebachs*, geboren te *Horbach (Pruisen)* den 4 Januari 1875, landbouwer, wonende te *Horbach-Aken (Pruisen)*;

17°. *Marinus Vlijm*, geboren te *Hilversum (Noordholland)* den 8 September 1882, rijwielhandelaar, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;

18°. *Herman Weingarten*, geboren te *Dovhoje (Tsjecho Slowakije)* den 22 April 1899, koopman, wonende te *IJmuiden*, gemeente *Velsen*, provincie *Noordholland*;

19°. *Joseph Florenz Wewerinke*, geboren te *Dülmen (Pruisen)* den 6 November 1904, winkelier, wonende te *Uithuizen*, provincie *Groningen*;

20°. *Wilhelm Bernhard Woltering*, geboren te *Coesfeld (Pruisen)* den 11 Augustus 1864, handelsreiziger, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 1205.

1 *Augustus* 1936. WET tot naturalisatie van *M. W. Baadjou* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Maria Wilhelmina Baadjou* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemde *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Maria Wilhelmina Baadjou*, geb. te *Scherpenseel (Pruisen)* den 15 December 1896, huishoudster, wonende te *Geilenkirchen (Pruisen)*;

2°. *Joannes Emilius Camilius Gislenus Maria Borms*, geb. te *Sint-Nicolaas (België)* den 14 October 1888, handelsbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Carolus Ludovicus Van den Brande*, geb. te *De Klinge (België)* den 6 September 1885, grondwerker, wonende te *De Klinge (België)*;

4°. *Albert Joseph Edouard Marie Dory*, geb. te *Charleroi (België)* den 10 Juli 1900, leeraar, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

5°. *Julius Feige*, geb. te *Schöningen (Brunswijk)* den 3 Januari 1887, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

6°. *Karel Gouder de Beauregard*, geb. te *Kerkrade (Limburg)* den 8 Juli 1903, hulpmijnopzichter, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

7°. *Hans Peter Christian Oluf Hansen*, geb. te *Rotterdam (Zuidholland)* den 12 Juli 1906, boekhouder, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Dr. Elise Heckert*, geb. te *Denndorf (Roemenië)* den 4 Juni 1887, Gouvernementsarts, wonende te *Soerabaia (Nederlandsch Indië)*;

9°. *Caspar Paul Herberhold*, geb. te *Wadersloh (Pruisen)* den 27 Januari 1885, fabrikant, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

10°. *Johan Hendrik Marie Hüttner*, geb. te *Beuningen (Gelderland)* den 18 October 1908, gemeenteambtenaar, wonende te *Hilegom*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Dr. Hein Kohly*, geb. te *Zaltbommel (Gelderland)* den 19 September 1905, arts, wonende te *den Ham*, provincie *Overijssel*;

12°. *Gertrud Körbitz*, geb. te *Neurenberg (Beieren)* den 9 Januari 1914, zonder beroep, wonende te *Wassenaar*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Albert Henri Linnewiel*, geb. te *Arnhem (Gelderland)* den 7 Augustus 1904, drogist, wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*;

14°. *Moses Kurt Löwenberg*, geb. te *Münster (Pruisen)* den 3 November 1897, procuratiehouder, wonende te *'s Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Mathias Hubert Magermans*, geb. te *Simpelveld (Limburg)* den 24 April 1905, mijnbeambte, wonende te *Bocholtz*, provincie *Limburg*;

16°. *Hermann Wilhelm Meyer*, geb. te *Hamburg (Duitschland)* den 21 Januari 1885, kantoorbediende, wonende te *Vught*, provincie *Noordbrabant*;

17°. *Josef Theodor Sagenschneider*, geb. te *Hamborn (Pruisen)* den 12 Februari 1906, mijnopzichter, wonende te *Schaesberg*, provincie *Limburg*;

18°. *Gerrit Jan Schütten*, geb. te *Emlichheim (Pruisen)* den 20 Januari 1892, landbouwer, wonende te *Emlichheim (Pruisen)*;

19°. *Johannes Cesar Stokking*, geb. te *Zwijndrecht (België)* den 25 Maart 1901, operazanger, wonende te *Parijs (Frankrijk)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Karl Alexander Werner*, geb. te *Zwolle (Overijssel)* den 3 Mei 1895, kapper, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

S. 1206.

1 *Augustus* 1936. WET tot naturalisatie van *J. Boesten* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Johann Boesten* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Johann Boesten*, geboren te *Warbeyen (Pruisen)* den 13 December 1902, fabrieksarbeider, wonende te *Kellen (Pruisen)*;

2°. *Johannes van der Bürgt*, geboren te *Kleef (Pruisen)* den 16 Mei 1902, bode, wonende te *Kleef (Pruisen)*;

3°. *Maria Agnes Ernst*, geboren te *Peckelsheim (Pruisen)* den 2 October 1878, overste van eene vereeniging van zusters, wonende te *Aerdenhout*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

4°. *Gerhard Johannes Heilen*, geboren te *Ahaus (Pruisen)* den 1 April 1903, fabrieksarbeider, wonende te *Ahaus (Pruisen)*;

5°. *Edgard Michel Joseph Landmeyer*, geboren te *Seraing (België)* den 18 Maart 1889, zuiveraar van gebouwen, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Wolfram Augustinus Hermann Lange*, geboren te *Mülhausen (Frankrijk)* den 16 September 1907, onderwijzer, wonende te *Eindhoven*, provincie *Noordbrabant*;

7°. *Carl Bernhard Müller*, geboren te *'s-Hertogenbosch (Noordbrabant)* den 5 September 1912, repetitor, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*;

8°. *Niels Christian Gottlieb Schaefer*, geboren te *Losser (Overijssel)* den 30 Januari 1906, godsdienstonderwijzer, wonende te *Losser*, provincie *Overijssel*;

9°. *Josef Karl Scholze*, geboren te *Grottau (Tsjecho Slowakije)* den 19 Juni 1897, werkzaam bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *Nglobo (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Henrica Snijders*, geboren te *Antwerpen (België)* den 6 Februari 1903, kantoorbediende, wonende te *Borgerhout (België)*;

11°. *Thomas Stamm*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 11 Mei 1894, administrateur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Mathias Theunissen*, geboren te *Laurensberg (Pruisen)* den 5 December 1894, voerman, wonende te *Aken (Pruisen)*;

13°. *Anna Isabella Vianden*, geboren te *Maastricht (Limburg)* den 2 December 1897, zonder beroep, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

14°. *Dr. Arthur Wertheimer*, geboren te *Rastatt (Baden)* den 8 Juli 1873, rustend geneesheer, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Elisabeth Wiemers*, geboren te *Lichtenau (Pruisen)* den 17 October 1895, kloosterbestuurster, wonende te *Aerdenhout*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

16°. *Margaretha Josepha Wingen*, geboren te *Maastricht (Limburg)* den 1 Augustus 1901, winkelbediende, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

17°. *Artur Zinn*, geboren te *Bielitz (Polen)* den 11 December 1904, middelbaar technisch ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in *Nederlandsch Indië*, wonende te *Palembang (Nederlandsch Indië)*;

18°. *Theodor Heinrich Ernst Zurlage*, geboren te *Priggenhagen*, gemeente *Bersenbrück (Pruisen)* den 28 Maart 1898, koopman, wonende te *Maartensdijk*, provincie *Utrecht*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *William Fernand Selmer Andersen*, geboren te *Honfleur (Frankrijk)* den 21 Augustus 1895, kantoorbediende, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;

2°. *Carl August Godfried Schultz*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 18 September 1896, werkzaam bij den Raad van Arbeid, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

S. 1207.

1 *Augustus* 1936. WET tot naturalisatie van *J. Th. A. van den Berg* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Johann Theodor Aloysius van den Berg* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Johann Theodor Aloysius van den Berg*, geb. te *Wettringen (Pruisen)* den 14 Februari 1902, wever, wonende te *Wettringen (Pruisen)*;

2°. *Théodore Johann Bickelmeijer*, geb. te *Sint-Joost-ten Noode (België)* den 20 November 1909, verwarmingsmonteur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Gérardus Burghardt*, geb. te *Watergraafsmeer*, thans gem. *Amsterdam (Noordholland)* den 26 Juni 1906, schoenmaker, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

4°. *Maria Anna Dünhöft*, geb. te *Münster (Pruisen)* den 20 April 1906, kloosterzuster, wonende te *Blerick-Maasbree*, provincie *Limburg*;

5°. *Hubert Peter Josef Erkens*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 22 April 1878, grondwerker, wonende te *Aken (Pruisen)*;

6°. *Dr. Herman Heuvel*, geb. te *Groningen (Groningen)* den 26 Januari 1906, leeraar, wonende te *Kampen*, provincie *Overijssel*;

7°. *Bernardus Jansen*, geb. te *Bocholt (Pruisen)* den 24 Februari 1899, arbeider, wonende te *Biemenhorst (Pruisen)*;

8°. *Karl Korunka*, geb. te *Weenen (Oostenrijk)* den 23 December 1910, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Fenna Lütke*, geb. te *Gölenkamp*, gemeente *Uelsen (Pruisen)* den 24 Juli 1895, landarbeidster, wonende te *Itterbeek (Pruisen)*;

10°. *Alloys Peter Josef Niessen*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 6 Augustus 1909, teekenaar, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

11°. *Heinrich Paetz*, geb. te *Elberfeld (Pruisen)* den 6 December 1897, procuratiehouder, wonende te *Aerdenhout*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

12°. *Arnulf Remigius Pils*, geb. te *Kritzendorf (Oostenrijk)* den 23 Juli 1904, medisch student, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;

13°. *Jenny Schimmelpfennig*, geb. te *Memel (Lithauen)* den 6 Februari 1869, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Bertalan Jozsef Ernö Takáts*, geb. te *Budapest (Hongarije)* den 11 Mei 1906, scheepsbouwkundige, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

15°. *Joannes Vandenboom*, geb. te *Esschen (België)* den 15 Februari 1880, tuinier, wonende te *Kessel*, provincie *Limburg*;

16°. *Theresia Antonia Wesselmann*, geb. te *Hopsten (Pruisen)* den 23 Juli 1904, kloosterzuster, wonende te *Blerick-Maasbree*, provincie *Limburg*;

17°. *Heinrich Clemens August Gerhard Wienker*, geb. te *Alkmaar (Noordholland)* den 11 September 1894, bedrijfsleider, wonende te *Zaandam*, provincie *Noordholland*;

18°. *Gilbert Sisouw de Zilwa*, geb. te *Colombo (Ceylon)* den 22 Juni 1891, secretaris van het Instituut „Schoevers", wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°., der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Hermann Aloijsius Blanke*, geb. te *Haarlem (Noordholland)* den 19 Februari 1896, bankwerker, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

2°. *Maurice Göttgens*, geb. te *Antwerpen (België)* den 5 November 1890, mijnopzichter, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

S. 1208.

1 *Augustus* 1936. WET tot naturalisatie van *A. Beck* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Arnold Beck* en 19 anderen, die aan Ons het

verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Arnold Beck*, geboren te *Almelo (Overijssel)* den 17 Mei 1909, bankbediende, wonende te *Almelo*, provincie *Overijssel*;

2°. *Franziska Hubertina Bakes*, gescheiden echtgenoote van *Joannes Leonardus Quijs*, geboren te *Niedercassel (Pruisen)* den 26 Maart 1878, zonder beroep, wonende te *München-Gladbach (Pruisen)*;

3°. *Johann Best*, geboren te *Deventer (Overijssel)* den 4 Mei 1912, student, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

4°. *Franz Giesen*, geboren te *Wesseling (Pruisen)* den 20 Mei 1880, bedrijfsleider, wonende te *Roermond*, provincie *Limburg*;

5°. *Frédéric Guillaume Halang*, geboren te *Schaerbeek (België)* den 16 November 1912, student, wonende te *Delft*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Johannes Hubertus Hermans*, geboren te *Kaldenkirchen (Pruisen)* den 7 Juli 1891, arbeider, wonende te *Hinsbeck (Pruisen)*;

7°. *Mendel Isaac Holländer*, geboren te *Kolomyja (Rumenië)* den 20 April 1906, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Katharina Juling*, geboren te *Haselstein*, gemeente *Kirchhasel (Hessen)* den 2 Juni 1878, huismeesteres in een klooster, wonende te *Aerdenhout*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

9°. *Anna Kampmann*, geboren te *Frohlinde*, gemeente *Castrop (Pruisen)* den 6 Januari 1868, novicenmeesteres in een klooster, wonende te *Aerdenhout*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

10°. *Albert van Kempen*, geboren te *la Chaux-de-Fonds (Zwitserland)* den 18 Augustus 1903, bureauchef, wonende te *Levallois-Perret (Frankrijk)*;

11°. *Hermann Joseph Lange*, geboren te *Kevelaer (Pruisen)* den 5 Juni 1885, bankbeambte, wonende te *Eindhoven*, provincie *Noordbrabant*;

12°. *Maria Josepha Elisabeth Pijls*, geboren te *Leiffartherhof*, gemeente *Würm (Pruisen)* den 6 October 1885, huishoudster, wonende te *Aken (Pruisen)*;

13°. *Johann Rybakowski*, geboren te *Hamborn (Pruisen)* den 7 Juni 1911, werkman, wonende te *Klimmen*, provincie *Limburg*;

14°. *Victor Emil Schaefer*, geboren te *Losser (Overijssel)* den 28 Mei 1909, hulpprediker, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

15°. *Arthur Leopold Otto Szobcsik*, geboren te *Bellus (Tsjecho Slowakije)* den 7 December 1886, planter, wonende te *Marihat (Nederlandsch Indië)*;

16°. *Maria Clara Vandenhövel*, geboren te *Hückelhoven (Pruisen)* den 16 December 1870, zonder beroep, wonende te *München-Gladbach (Pruisen)*;

17°. *Hermanus Van der Velden*, geboren te *Helden (Limburg)* den 11 Maart 1875, R.K. Priester, wonende te *Bussum*, provincie *Noordholland*;

18°. *Julius Gustav Arthur Vick*, geboren te *Hamburg (Duitschland)* den 19 September 1896, administrateur van het Gemeente-Ziekenhuis te *Medan*, wonende te *Medan (Nederlandsch Indië)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Johann Karl Gleisberg*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 22 Juni 1899, monteur-bankwerker, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Jan Joseph Jansen*, geboren te *Kerkrade (Limburg)* den 22 Mei 1903, filiaalhouder, wonende te *Blerick*, gemeente *Maasbree*, provincie *Limburg*;

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

S. 1209.

1 *Augustus* 1936. WET tot naturalisatie van *M. A. J. Basten* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Matthias Andreas Josef Basten* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Matthias Andreas Josef Basten*, geb. te *Kohlscheid (Pruisen)* den 3 Augustus 1899, brandstoffenhandelaar, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Jeanne Eulalie Crahay*, weduwe van *Hendrik Hompert*, geb. te *Luik (België)* den 2 Januari 1885, concierge, wonende te *Parijs (Frankrijk)*;

3°. *Gertrud Elisabeth Creemers*, geb. te *Krefeld (Pruisen)* den 2 November 1902, kankantoorbediende, wonende te *Krefeld (Pruisen)*;

4°. *Hendrik George van Dam*, geb. te *Berlijn (Pruisen)* den 8 November 1906, werkzaam in den kunst- en antiquiteitenhandel, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

5°. *Ivonne Debacker*, weduwe van *Cornelius Marie Alfons Roza Van Roy*, geb. te *Lede-*

berg (België) den 19 Mei 1893, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Theodor Adelbert Heinrich Delbrück*, geb. te *Gross Lichterfelde (Pruisen)* den 31 Maart 1898, procuratiehouder, wonende te *Santpoort*, gemeente *Velsen*, provincie *Noordholland*;

7°. *Alexis Diakonoff*, geb. te *St. Petersburg (Rusland)* den 16 Februari/1 Maart 1907, student, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

8°. *Hans Robert Feldhusen*, geb. te *Bremen (Duitschland)* den 25 November 1890, procuratiehouder, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

9°. *Lea Henie Halpern*, geb. te *Mikuliczym (Polen)* den 8 September 1899, uottenbakster, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

10°. *Louis de Lange*, geb. te *Zwolle (Overijssel)* den 23 November 1867, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Theodor Lochmann*, geb. te *Weenen (Oostenrijk)* den 10 November 1911, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Anna Maria Portz*, weduwe van *Frans Olivier*, geb. te *Call (Pruisen)* den 17 Februari 1868, zonder beroep, wonende te *Keulen (Pruisen)*;

13°. *Franz Rehbach*, geb. te *Crefeld (Pruisen)* den 20 Augustus 1897, electrotechnicus, wonende te *Nijmegen*, provincie *Gelderland*;

14°. *Hermann Anton Julie Josef Schär*, geb. te *Oberrosental (Tsjecho Slowakije)* den 27 Januari 1902, koopman, wonende te *Hillegersberg*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Peter Jakob Hubert Scholl*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 25 April 1898, scheikundige, wonende te *Gouda*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Fanni Silberschmidt*, geb. te *Lingen (Pruisen)* den 13 April 1877, verkoopster, wonende te *Emden (Pruisen)*;

17°. *Minna Silberschmidt*, geb. te *Lingen (Pruisen)* den 9 Augustus 1881, verkoopster, wonende te *Emden (Pruisen)*;

18°. *Lucie Pauline Emilie Ghislaine Thieme*, geb. te *Verviers (België)* den 5 Augustus 1912, leerares bij het huishoudonderwijs, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

19°. *Johannes Cornelis Veenendaal*, geb. te *Amsterdam (Noordholland)* den 10 September 1883, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

20°. *Dr. Roland Wilhelm Weitzenböck*, geb. te *Kremsmünster (Oostenrijk)* den 26 Mei 1885, hoogleeraar, wonende te *Blaricum*, provincie *Noordholland*.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

S. 1366.

8 *Juli* 1936. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Delftsche Hoogeschoolfonds als bevoegd om bij de afdeeling der algemeene wetenschappen aan de Technische hoogeschool te *Delft* een bijzonderen leerstoel te vestigen in de physische technologie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 Mei 1936, n°. 1798 III, afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Juli 1936, n°. 2631, afdeeling Hooger Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het Delftsche Hoogeschoolfonds aan te wijzen als bevoegd om bij de afdeeling der algemeene wetenschappen aan de Technische Hoogeschool te *Delft* een bijzonderen leerstoel te vestigen, opdat door den hiervoor te benoemen hoogleeraar onderwijs wordt gegeven in de physische technologie.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. S l o t e m a k e r d e B r u i n e.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 1367.

9 *Juli* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R. K. gymnasium te *Maastricht* van de Vereeniging „Katholiek Onderwijs" aldaar.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 Mei 1936, n°. 10692 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 23 October 1930 (*Staatsblad* n°. 410);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 Juli 1936, n°. 13224, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1936 het R. K. gymnasium te *Maastricht* van de Vereeniging „Katholiek Onderwijs" gevestigd aldaar, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het

einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 9den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 1389.

15 *Juli* 1936. BESLUIT, betreffende het gesticht voor krankzinnigen „Vogelenzang" te *Bennebroek*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Juli 1936, n°. 7183, Afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Eenig artikel.

Artikel 4 van Ons besluit van 26 Januari 1927 (*Staatsblad* n°. 17 A), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 21 April 1934 (*Staatsblad* n°. 221), wordt vervangen door het volgende voorschrift:

„In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 397 krankzinnigen, 176 mannen en 221 vrouwen verpleegd worden."

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 15den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Juli* 1936.)

S. 1403.

17 *Juli* 1936. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Haarlem* van Staatsgrond te *Haarlem* en de voormalige gemeenten *Schoten* en *Spaarndam*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de gemeente *Haarlem* in koop heeft gevraagd eenige perceelen Staatsgrond te *Haarlem* en de voormalige gemeenten *Schoten* en *Spaarndam*, en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Haarlem* van eenige perceelen Staatsgrond te *Haarlem* en de voormalige gemeenten *Schoten* en *Spaarndam*, geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte dd. 21 Januari 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

Afschrift.

De ondergeteekenden:

1. Casparus Sybrand Heerma van Voss, Inspecteur der Domeinen te Haarlem, handelende namens den *Staat der Nederlanden*, hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te Amsterdam dd. 6 September 1934 n°. 8058, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 5 September 1934 n°. 137, afd. Domeinen,

2. Cornelis Maarschalk, *Burgemeester der gemeente Haarlem*, als zoodanig deze gemeente vertegenwoordigende en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den gemeenteraad dd. 13 Maart 1935 n°. 32, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland dd. 1 Mei 1935 n°. 137;

Zijn overeengekomen als volgt:

De Staat der Nederlanden verkoopt onder voorbehoud van goedkeuring bij de Wet *aan de gemeente Haarlem*, die in koop aanneemt:

het gedeelte Rijksweg (jaagpad) met bijbehoorende gronden langs het Noorder Spaarne *in de gemeente Haarlem* en *de voormalige gemeenten Schoten en Spaarndam*, aanvangende bij het vrouwenhek en strekkende tot de brug over het kanaal naar de voormalige Kleine- of Haarlemmerschutsluis te Spaarndam, *kadastraal bekend* gemeente *Haarlem*, sectie G. n°. 3169, gemeente *Schoten* sectie B nos. 12364, 12362, 12358, 12355, 12353, sectie A n°. 737, sectie B nos. 9797, 7442, 1222, 1223, 1224 en 1225 en gemeente *Spaarndam*, sectie A n°. 1422, totaal groot 9.85.00 H.A.

Deze verkoop en koop heeft plaats voor de som van *zestien duizend driehonderd gulden*, f 16,300, te betalen ten kantore van voornoemden Inspecteur binnen 8 dagen, nadat door dezen aan de gemeente is kennis gegeven van de wettelijke goedkeuring van den verkoop en verder onder de volgende

Voorwaarden:

Art. 1. De Staat is tot geen andere vrijwaring dan die omtrent den eigendom gehouden.

Art. 2. Alle navordering wegens over- of ondermaat wordt uitgesloten. De grond- en andere lasten zijn van 1 Januari 1936 af ten laste van de Gemeente.

Art. 3. Met ingang van het jaar, volgende op dat, waarin deze acte bij de wet wordt goedgekeurd, wordt de Staat ontslagen van de verplichting, hem opgelegd bij artikel 7 der onderhandsche acte dd. 8 Juni 1882 gesloten tusschen den Staat en de gemeente Haarlem tot het verstrekken aan de gemeente Haarlem van een jaarlijksche bijdrage groot f 300 voor het onderhoud der in die acte bedoelde kunstwerken.

Art. 4. De gemeente Haarlem doet ten behoeve van den Staat afstand van het recht van gebruik haar opgekomen bij gemelde acte van 8 Juni 1882 van

Gemeente Schoten:

100 c.a. uit oud n°. sectie A. n°. 236 (thans met meer bekend onder n°. 738)
270 c.a. uit oud n°. sectie B. n°. 6677 (thans met meer bekend onder n°. 12354)
70 c.a. uit oud n°. sectie B. n°. 6677 (thans met meer bekend onder n°. 12356)
20 c.a. uit oud n°. sectie B. n°. 6677 (thans met meer bekend onder n°. 12357)
8 c.a. uit oud n°. sectie B. n°. 9799 (thans met meer bekend onder n°. 12359)
25 c.a. uit oud n°. sectie B. n°. 9799 (thans met meer bekend onder n°. 12361)
9,10 are uit oud n°. sectie B. n°. 416 (thans met meer bekend onder n°. 12363)
20 c.a. uit oud n°. sectie B. n°. 432 (thans met meer bekend onder n°. 12365).

Art. 5. Uitdrukkelijk wordt vermeld, dat door deze overeenkomst niet vervalt de verplichting tot betaling van een jaarlijkschе vergoeding, groot f 50 wegens het hebben van een basaltkademuur langs den Spaarndammerweg door de gemeente op zich genomen bij onderhandsche acte dd. 5 December 1930.

Art. 6. De kosten dezer acte komen ten laste der gemeente Haarlem en zullen na opgave aan voornoemden Inspecteur worden voldaan tegen uitreiking van een exemplaar dezer acte, die door den zorg van dien Inspecteur zal worden overgeschreven ten hypotheekkantore te Haarlem.

Aldus in dubbel opgemaakt en geteekend te Haarlem, den 21en Januari 1900 zes en dertig.

M a a r s c h a l k,
Burgr.

De Inspecteur der Domeinen te Haarlem,
v. V o s s.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
v a n A s c h v a n W i j c k.

S. 1405.

17 *Juli* 1936. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van gronden te *'s-Gravenhage* met de gemeente *'s-Gravenhage*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den Staat medebrengt om met de gemeente *'s-Gravenhage* een ruiling aan te gaan van gronden te *'s-Gravenhage*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De onderhandsche overdracht aan de gemeente *'s-Gravenhage* van gronden te *'s-Gravenhage*, omschreven in de in afschrift aan deze wet gehechte akte van ruiling, geteekend 27 Februari 1936, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Financiën, O u d.
De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,
H. C o l i j n.
(*Uitgeg.* 7 *Augustus* 1936.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1*a*. Otto Verhagen, waarnemend Inspecteur der Domeinen te *'s-Gravenhage*, gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te *'s-Gravenhage* dd. 18 December 1935 n°. 265/14701, gegrond op de missive van den Minister van Financiën dd. 14 December 1935 n°. 46 Domeinen.

b. C. W. van Dooden, Luitenant-Kolonel der Genie, Eerst-aanwezend Ingenieur in het 2e Genie Commandement te *'s-Gravenhage*, gemachtigd bij de missive van den Minister van Defensie, dd. 25 April 1934, n°. 21 Ve afd., tezamen handelende namens den Staat der Nederlanden,

2. Meester S. J. R. de Monchy, Burgemeester der gemeente *'s-Gravenhage*, wonende te *'s-Gravenhage*, in zijne voormelde hoedanigheid de gemeente *'s-Gravenhage* vertegenwoordigende en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Raad dier Gemeente, genomen in zijne vergadering van 7 October 1935, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van *Zuid-Holland* bij hun besluit van 16 October 1935, G.S. n°. 4, zijn, wat den Staat der Nederlanden aangaat onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, overeengekomen als volgt:

De Staat der Nederlanden draagt over in eigendom aan de Gemeente *'s-Gravenhage*, die in eigendomsoverdracht aanneemt:

een gedeelte, groot ongeveer 12.35 Are, van het perceel grond aan den Ouden Waalsdorperweg te *'s-Gravenhage*, kadastraal bekend als gemeente *'s-Gravenhage* sectie X n°. 500, bosch, groot 39.15 Are,

waartegenover de gemeente *'s-Gravenhage* in eigendom overdraagt aan den Staat der Nederlanden (Departement van Defensie), die in eigendomsoverdracht aanneemt:

een gedeelte, groot ongeveer 12.64 Are, van het perceel grond aan den Ouden Waalsdorperweg te *'s-Gravenhage*, kadastraal bekend als gemeente *'s-Gravenhage* sectie X n°. 2623, bouwterrein, groot 12.92 A., welke beide perceelsgedeelten onderscheidenlijk in zwarte kruis arceering en in enkele zwarte arceering nader zijn aangeduid op de aan deze akte gehechte, door partijen gewaarmerkte teekening,

tegen betaling door de Gemeente *'s-Gravenhage* aan den Staat eener toegift van *vier duizend drie honderd twee gulden* (f 4,302),

en onder de volgende voorwaarden en bepalingen:

Art. 1. De toegift moet worden betaald ten kantore van den Inspecteur voornoemd of op diens postrekening n°. 264024 worden gestort of overgeschreven, binnen eene maand, nadat door den voornoemden Inspecteur van het verleenen der goedkeuring bij de wet aan de Gemeente zal zijn kennisgegeven.

Art. 2. Alle navordering wegens over- of ondermaat is uitgesloten.

Art. 3. 1. De eigendomsoverdrachten geschieden in vollen en vrijen eigendom, vrij van hypothecaire inschrijvingen en huren.

2. De perceelen worden dadelijk na de onderteekening der akte aanvaard in den toestand, waarin zij zich bevinden met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

3. De grond- en andere lasten op de geruilde perceelen drukkende, komen ten laste van de nieuwe eigenaren van 1 Januari 1935 af.

Art. 4. De kosten dezer akte zijn ten laste van de gemeente *'s-Gravenhage*, daaronder begrepen die der overschrijving ten hypotheekkantore, welke zal geschieden door de zorg van voornoemden Inspecteur.

Aldus in duplo opgemaakt en geteekend te 's-Gravenhage, den 27sten Februari 1936.

De fd. Inspecteur, Verhagen.

De Burgemeester der Gemeente 's-Gravenhage, de Monchy.

De Eerstaanwezend Ingenieur, C. W. van Dooden.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1406.

18 *Juli* 1936. WET, houdende goedkeuring van de overeenkomst, houdende afstand om niet door de gemeente Amsterdam aan den Staat van het Koninklijk Paleis aan den Dam, te Amsterdam en uitkeering door den Staat aan de gemeente Amsterdam van een bedrag groot 10 millioen gulden, voor den bouw van een nieuw Raadhuis.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is aan den Staat het onbetwist eigendomsrecht op het Koninklijk Paleis aan den Dam te Amsterdam te verzekeren;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De overeenkomst, geconstateerd bij onderhandsche akte dd. 18 Maart 1936, waarvan een afschrift aan deze wet is gehecht, gesloten tusschen den Staat en de gemeente Amsterdam, wordt goedgekeurd.

2. De geldigheid der overeenkomst in het vorig artikel bedoeld, zal nimmer kunnen worden aangetast op grond dat eenig wettelijk voorschrift, dat bij het sluiten daarvan had behooren te zijn inachtgenomen, niet is nageleefd.

3. De overeenkomst, bedoeld in artikel 1, zal aan geenerlei belasting zijn onderworpen.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 28 *Juli* 1936.)

AFSCHRIFT.

De Ondergeteekenden:

1. Mr. Pieter Jacobus Oud, Minister van Financiën, handelende namens den Staat der Nederlanden,

2. Dr. Willem de Vlugt, Burgemeester van de Gemeente Amsterdam, als zoodanig gemelde Gemeente vertegenwoordigende en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Gemeenteraad te Amsterdam dd. 19 December 1935, n°. 845, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bij besluit van 24 December 1935, n°. 168,

hebben onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, de navolgende overeenkomst aangegaan:

I.

a. de Gemeente doet ten behoeve van den Staat om niet en kosteloos afstand van den eigendom van het voormalige Raadhuis, thans Koninklijk Paleis aan den Dam te Amsterdam, kadastraal bekend als Gemeente Amsterdam, sectie F., n°. 2749, groot 48 aren, 30 centiaren.

b. de Staat verplicht zich aan de Gemeente voor den bouw van een nieuw Raadhuis uit te keeren een bedrag van f 10,000,000, in vijf jaarlijksche termijnen van f 2,000,000.

II.

De betaling van de uitkeering zal geschieden door 's Rijks schatkist ten bate van de rekening der Gemeente Amsterdam bij de Nederlandsche Bank en wel voor zoover de eerste termijn van f 2,000,000 betreft, binnen een maand na de goedkeuring bij de wet en voor zoover betreft elk der volgende termijnen van f 2,000,000 vóór of op den eersten Juli van elk volgend jaar, voor het eerst alzoo vóór of op den 1 Juli 1937 en voor het laatst vóór of op den 1 Juli 1940.

III.

De kosten dezer akte alsmede die van de overschrijving in de openbare registers komen ten laste van den Staat.

IV.

Voor het geval de vereischte wettelijke goedkeuring van deze overeenkomst niet mocht worden verkregen, verbinden partijen zich daarop nimmer eenig beroep te zullen doen ten praejudice van de rechten die zij meenen op het sub I *a* omschreven onroerend goed te kunnen uitoefenen.

Aldus in tweevoud opgemaakt en onderteekend te 's-Gravenhage en Amsterdam, den 18den Maart 1936.

(get.) Oud.
(get.) de Vlugt.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 2315.

13 *Juli* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Leeuwarden* dd. 19 Mei 1936, n°. 117 R/104, betreffende verleening van vergunning tot straataanleg op het perceel kadastraal bekend gemeente *Leeuwarden*, sectie D, N°. 332, voor zooveel betreft het bepaalde onder II, sub 12 en 13.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 7 Juli 1936, n°. 13872, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot schorsing van het bepaalde onder II, sub 12 en 13, van het besluit van den raad der gemeente *Leeuwarden*, dd. 19 Mei 1936, n°. 117 R/104, houdende verleening van een vergunning tot straataanleg op het perceel, kadastraal bekend gemeente *Leeuwarden*, Sectie D, n°. 332;

Overwegende, dat genoemd raadsbesluit onder II, sub 12 en 13, de volgende voorwaarden bevat:

„12. de aanvrager is gehouden, bij de uitvoering van genoemde werken, uitsluitend te werk te stellen arbeiders uit de gemeente *Leeuwarden*, te betrekken over de aldaar gevestigde arbeidsbeurs. Voor deze arbeiders gelden de loonen en verdere arbeidsvoorwaarden, genoemd in de Landelijke Collectieve Arbeidsovereenkomst voor de Bouwbedrijven, met dien verstande, dat aan de groepen arbeiders, in die overeenkomst genoemd, worden toegevoegd de straatmakers en straatmakershulpen, respectievelijk met uurloonen van 56 en 47 cent;

13. bij de uit te voeren werken, mogen geen ongeschoolde arbeiders worden geplaatst, dan na overleg met de Directie van Gemeentewerken";

Overwegende, dat het wenschelijk is om, hangende het onderzoek naar de vraag, of deze voorwaarden in strijd zijn met het algemeen belang, het in werking treden daarvan te voorkomen;

Gelet op de artikelen 185—187 der gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de voorwaarden 12 en 13, vervat in het bepaalde onder II van het bovenvermeld besluit van den raad der gemeente *Leeuwarden* dd. 19 Mei 1936 tot 1 Januari 1937 te schorsen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 13den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *Juli* 1936.)

S. 2316.

20 *Juli* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Veen* van 28 Februari 1936, strekkende tot benoeming van *J. G. W. Schouten* tot secretaris-ontvanger dier gemeente.

Verlengd tot 1 Januari 1937.

S. 2323.

11 *Juli* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Woudrichem* van 3 April 1936, betreffende de medewerking tot het stichten van een bijzondere lagere school te *Oudendijk* aldaar.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 2361.

15 *Juli* 1936. BESLUIT tot vernietiging wegens strijd met de wet van het besluit van den raad der gemeente *Lemsterland*, van 31 October 1935, voor zoover daarbij aan *S. Harsma* en *K. Huitema*, beiden te *Follega*, in die gemeente, met ingang van 1 October 1935, een tegemoetkoming, als bedoeld bij artikel 13 der Lager-onderwijswet 1920, in de kosten van vervoer van hun schoolgaande kinderen naar een der scholen te *Lemmer* is verleend van f 2.50 per kind en per maand.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 22 Mei 1936, n°. 51903, afdeeling Lager Onderwijs, en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, van 2 Juni 1936, n°. 13775, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging wegens strijd met de wet van het besluit van den raad der gemeente *Lemsterland*, van 31 October 1935, voor zoover daarbij aan S. Harsma en K. Huitema, beiden te Follega, in die gemeente, met ingang van 1 October 1935, een tegemoetkoming, als bedoeld bij artikel 13 der Lager-onderwijswet 1920, in de kosten van vervoer van hun schoolgaande kinderen naar een der scholen te *Lemmer* is verleend van f 2.50 per kind per maend;

Overwegende, dat de overweging, waarop dit raadsbesluit steunt, luidt als volgt:

„Overwegende, dat de billijkheid medebrengt, nu de school te *Follega* op aandringen der Regeering is opgeheven, aan de ouders der schoolgaande kinderen een tegemoetkoming, als bedoeld bij artikel 13 der Lager-onderwijswet, toe te kennen, te meer waar voor bovenbedoelde 3 adressanten (nl. behalve S. Harsma en K. Huitema, beiden te *Follega*, ook J. Ekhart, te *Brekkenpolder*, wiens woning echter op een afstand van meer dan 5 km van een voor zijn kinderen toegankelijke school is gelegen) de afstand tusschen hun woningen en de scholen te *Lemmer* — welke scholen de ouders prefereeren boven die te *Oosterzee* — meer dan 5 km bedraagt";

Overwegende, dat met „de school te *Follega*" is bedoeld de openbare lagere school aldaar;

dat echter in de eerste plaats uit een door de leden van het Rijksschooltoezicht ingesteld onderzoek is gebleken, dat de ouders Harsma en Huitema hun kinderen zenden naar een bijzonder lagere school te *Lemmer*, die van dezelfde richting is als de bijzondere lagere school te *Oosterzee*, zoodat, althans ten aanzien van deze ouders, de in het raadsbesluit opgenomen overweging omtrent de opheffing van de openbare lagere school te *Follega* niet ter zake dienende is, te minder, omdat ten

tijde van die opheffing (1 Januari 1934) deze ouders nog geen schoolgaande kinderen hadden;

dat in de tweede plaats is gebleken, dat voor de kinderen van Harsma de afstand van de woning naar de bijzondere lagere school te *Oosterzee* ongeveer 4500 m en voor de kinderen van Huitema ongeveer f 4300 m bedraagt, welke school — gelijk hiervoren opgemerkt — van dezelfde richting is als de thans door die kinderen bezochte en op meer dan 5 km van de woningen gelegen bijzondere lagere school te *Lemmer*;

Overwegende, dat de woningen dier kinderen dus niet meer dan 5 km verwijderd zijn van een voor hen toegankelijke school voor gewoon lager onderwijs, waar het door de ouders gewenschte onderwijs wordt gegeven, zoodat het raadsbesluit, voor zoover betreft de verleening van een tegemoetkoming, als daarbij omschreven, aan de twee genoemde personen, in strijd is met artikel 13, eerste lid, der Lager-onderwijswet 1920;

Gezien Ons besluit van 16 November 1935 (*Staatsblad* n°. 656), waarbij dit raadsbesluit, voor zoover het betrekking heeft op S. Harsmaen K. Huitema, tot 1 Mei 1936 is geschorst; en Ons besluit van 28 April 1936 (*Staatsblad* n°. 2321), waarbij deze schorsing is verlengd tot 1 October 1936;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet en op artikel 13, eerste lid, der Lager-onderwijswet 1920;

Den Raad van State gehoord, advies van 26 Juni 1936, n°. 44;

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers, van 6 Juli 1936, n°. 75151, afdeeling Lager Onderwijs, en van 10 Juli 1936, n°. 17358, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bovenvermeld besluit van den raad der gemeente *Lemsterland*, van 31 October 1935, voor zoover het betrekking heeft op S. Harsma en K. Huitema, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 15den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 4 *Augustus* 1936.)

S. 2605.

20 *Juli* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Bussum* van 11 Februari 1936, strekkende tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken.

Verlengd tot 1 Januari 1937.

S. 2606.

20 *Juli* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Hillegersberg* van 29 Mei 1936, tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod tot het exploiteeren van nieuwe winkelzaken.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 2843.

29 *Juni* 1936. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van *Krabbendijke*, betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 24 April 1936, n°. 2994 I M/P.B.R., afdeeling Volksgezondheid, en van 11 Mei 1936, n°. 12182, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

betreffende het besluit van burgemeester en wethouders van *Krabbendijke* van 6 Maart 1936, waarbij aan J. de Kok aldaar vergunning is verleend tot verbouwing van zijn woning, kadastraal bekend sectie C 988, zulks met vrijstelling van voorschriften van de bouwverordening van die gemeente;

Overwegende dat de verbouwing, blijkens het onderzoek, zou bestaan in het maken van een vertrek, waarvan de wanden *niet brandvrij* zouden zijn — zulks in strijd met artikel 42, derde lid van de bouwverordening — en waarvan de zoldering niet zou voldoen aan het bepaalde nopens *binten van balklagen*, in artikel 60, derde lid, onder *a*, dier verordening; en dat het besluit van burgemeester en wethouders in de eerste plaats strekt tot het verleenen van vrijstelling van de hierbedoelde eischen;

dat burgemeester en wethouders de vrijstelling hebben verleend uit overweging, dat „naar de meening van (dat) college „tegen „het verleenen van de hier gevraagde vrij„stellingen geen overwegende bezwaren be„staan";

dat, mede blijkens deze overweging is afgeweken van het voorbehoud, waaronder — blijkens artikel 82, derde lid, der verordening — burgemeester en wethouders bevoegd zijn tot het verleenen van vrijstelling, welke bevoegdheid namelijk alleen geldt „indien de „aard of de bestemming van het gebouw zulks „eischt en de belangen van veiligheid en „gezondheid zulks gedoogen"; dat toch niet is aangetoond, noch aannemelijk is, dat de aard of de bestemming van het onderwerpelijk perceel — dat door twee personen wordt bewoond — zouden nopen tot het verleenen van vrijstelling;

dat de vrijstelling derhalve *onbevoegd* is verleend en mitsdien, wegens strijd met artikel 9 van de Woningwet, behoort te worden vernietigd;

Overwegende voorts, dat na de vernietiging van dit deel van het besluit, het besluit, voorzoover daarbij bouwvergunning is verleend, vernietigd behoort te worden aangezien bij gebreke van de vrijstelling de vergunning zou worden verleend in strijd met de bouwveror-

dening en mitsdien in strijd met artikel 6, tweede lid, van de Woningwet;

Gelet op de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 2 Juni 1936, n°. 28;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 17 Juni 1936, n°. 4943 M/P.B.R., Afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van burgemeester en wethouders van *Krabbendijke* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 14 *Juli* 1936.)

S. 2844.

13 *Juli* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad van *Ameland* van 24 Juni 1935, waarbij vergunning is verleend voor 68 zomerhuisjes te *Nes*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 12 Juni 1936, n°. 3929 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 17 Juni 1936, n°. 15993, afdeeling Binnenlandsch Bestuur; betreffende het besluit van den Raad van *Ameland* van 24 Juni 1935, waarbij aan de eigenaren ingevolge de Woningwet vergunning is verleend voor 68 zomerhuisjes te *Nes (Ameland)*, zulks met vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders, waarbij de vergunning wegens strijd met die wet was geweigerd;

Overwegende, dat de vergunning is verleend, *nadat* de huisjes — geruimen tijd geleden — zijn opgericht en het raadsbesluit mitsdien in strijd komt met artikel 6 van de Woningwet, volgens hetwelk het verboden is te bouwen zonder vergunning, die dus *tevoren* moet zijn verleend;

Overwegende voorts, dat bij onderzoek is komen vast te staan, dat geen van de huisjes voldoet aan de voorschriften, waaraan verzoeken om vergunning voor het bouwen van zomerhuisjes op *Ameland*, ingevolge genoemd wetsartikel moeten worden getoetst en de vergunning ook op dezen grond moest zijn geweigerd;

Gelet op de Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord, advies van 30 Juni 1936, n°. 17;

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 7 Juli 1936, n°. 5814 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 8 Juli 1936, n°. 17288, afdeeling Binenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van *Ameland* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 3403.

17 *Juli* 1936. WET tot vaststelling van het slot van de Rijksrekening en van het slot der rekeningen van de afzonderlijke fondsen en bedrijven betreffende het dienstjaar 1933.

S. 3404.

17 *Juli* 1936. WET tot wijziging der wet van 28 December 1934 (*Staatsblad* N°. 692), tot aanwijzing van de middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3505.

18 *Juli* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3701.

18 *Juli* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1936.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 169,594,200
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	24,750,000
	Geheele dienst . . .	f 194,344,200

S. 3946.

17 *Juli* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot regeling van de bestemming der voordeelige en de dekking der nadeelige sloten van de rekeningen van uitgaven en ontvangsten van *Nederlandsch-Indië* over het tijdvak 1922 tot en met 1931.

S. 181.

7 *Juli* 1936. BESLUIT tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het derde lid van artikel 1 van paragraaf 7 der wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 100) tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 Juli 1936, n°. 7410, afdeeling Lager Onderwijs;

Gezien het „Eenig artikel" van paragraaf 16 der wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 100) tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat het derde lid van artikel 1 van paragraaf 7 der wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 100) tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs, waarbij in artikel 28 der Lager-onderwijswet 1920 een nieuw lid 4*bis* is ingevoegd, in werking zal treden met ingang van 1 September 1936.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 7den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. SLOTEMAKER DE BRUÏNE.

(*Uitgeg.* 21 *Juli* 1936.)

S. 203.

18 *Juli* 1936. WET tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de zeden in het Wetboek van Strafrecht ter betere bescherming van minderjarigen.

Bijl. Hand. 2e *Kamer* 1934/1935, *n°.* 470, 1—3; 1935—1936, *n°.* 85, 1—6.

Hand. id. 1935/1936, *blz.* 1802—1811.

Bijl. Hand. 1e *Kamer* 1935/1936, *n°.* 85, *blz.* 1—5.

Hand. id. 1935/1936, *blz.* 738.

WIJ WILHELMINA, ENZ. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter betere bescherming van minderjarigen eenige wijzigingen en aanvullingen aan te brengen in de bepalingen betreffende de zeden in het Wetboek van Strafrecht;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Het Wetboek van Strafrecht wordt gewijzigd en aangevuld als volgt:

A.

Art. 1. In het tweede lid van artikel 245 wordt in plaats van „artikel 248", gelezen: „de artikelen 248 en 249".

2. Het eerste lid van artikel 248*ter* wordt gelezen:

„Hij die door giften of beloften van geld of goed, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een minderjarige van onbesproken gedrag, wiens minderjarigheid hij kent of redelijkerwijs moet vermoeden, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen met hem te plegen of zoodanige handelingen van hem te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren."

3. Artikel 249 wordt gelezen:

„*Art.* 249. Hij die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijne zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwden minderjarige of zijn minderjarigen bediende of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren.

Met dezelfde straf wordt gestraft:

1°. de ambtenaar die ontucht pleegt met een persoon aan zijn gezag onderworpen of aan zijne waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen;

2°. de bestuurder, geneeskundige, onderwijzer, beambte, opzichter of bediende in eene gevangenis, rijkswerkinrichting, tuchtschool, opvoedingsgesticht, weeshuis, ziekenhuis, krankzinnigengesticht of instelling van weldadigheid, die ontucht pleegt met een persoon daarin opgenomen."

4. Het eerste lid van art. 250 wordt gelezen:

„Wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren, hij die het plegen van ontucht door zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijne zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwden minderjarige of zijn minderjarigen bediende of ondergeschikte met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren, hij die, buiten de gevallen genoemd onder 1°., het plegen van ontucht door een minderjarige wiens minderjarigheid hij kent of redelijkerwijs moet vermoeden, met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert."

B.

5. Artikel 240*bis* wordt gelezen:

„*Art.* 240*bis.* Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden wordt gestraft hij die aan een minderjarige van wien hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze den leeftijd van achttien jaar nog niet heeft bereikt, hetzij eenige geschrift, eenige afbeelding of eenig voorwerp, aanstootelijk voor de eerbaarheid, hetzij eenig middel tot voorkoming of eenig middel tot verstoring van zwangerschap, aanbiedt, blijvend of tijdelijk afstaat, in handen geeft of vertoont, indien de inhoud van het geschrift of indien de afbeelding, het voorwerp of het middel hem bekend zijn.

Met dezelfde straf wordt gestraft hij die in tegenwoordigheid van een minderjarige als bedoeld in het voorgaande lid, den inhoud van een geschrift aanstootelijk voor de eerbaarheid, indien deze hem bekend is, ten gehoore brengt.

Met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden wordt gestraft hij die aan een minderjarige als bedoeld in het eerste lid hetzij eenig geschrift, eenige afbeelding of eenig voorwerp, aanstootelijk voor de eerbaarheid, hetzij eenig middel tot voorkoming of eenig middel tot verstoring van zwangerschap, aanbiedt, blijvend of tijdelijk afstaat, in handen geeft of vertoont, dan wel den inhoud van een geschrift, aanstootelijk voor de eerbaarheid, in tegenwoordigheid van een minderjarige als bedoeld in het eerste lid, ten gehoore brengt, indien hij ernstige reden heeft om te vermoeden, dat het geschrift, de afbeelding of het voorwerp aanstootelijk voor de eerbaarheid is, of dat

het middel een middel tot voorkoming of tot verstoring van zwangerschap is."

6. Artikel 451*bis* wordt gelezen:

„*Art.* 451*bis.* Met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste twee honderd gulden wordt gestraft:

1°. hij die op of aan plaatsen, voor openbaar verkeer bestemd, eenig geschrift, waarvan de leesbaar gestelde titel, omslag of inhoud geschikt is om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, of eenige afbeelding of eenig voorwerp, geschikt om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, openlijk ten toon stelt, aanbiedt of aanslaat;

2°. hij die op of aan plaatsen, voor openbaar verkeer bestemd, den inhoud van eenig geschrift, geschikt om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, openlijk ten gehoore brengt.

Met dezelfde straf wordt gestraft:

1°. hij die eenig geschrift, eenige afbeelding of eenig voorwerp, geschikt om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, aan een minderjarige beneden de achttien jaren aanbiedt, blijvend of tijdelijk afstaat, in handen geeft of vertoont;

2°. hij die den inhoud van een zoodanig geschrift in tegenwoordigheid van een minderjarige beneden de achttien jaren ten gehoore brengt."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 18den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, VAN SCHAIK.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 204.

1 *Augustus* 1936. WET tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1932/1933, n°. 146, 1—4; 1935/1936, n°. 46, 1—5.
Hand. id. 1935/1936, blz. 1830—1831.
Bijl. Hand. 1e Kamer 1935/1936, n°. 46, blz. 1—3.
Hand. id. 1935/1936, blz. 805—810.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren te herzien en daarbij tevens bepalingen vast te stellen omtrent het procedeeren tegen verminderd tarief;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. De tiende afdeeling van den zesden titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt gelezen:

„Van de toelating om kosteloos of tegen verminderd tarief te procedeeren.

Art. 855. Aan hem die, eischende of verwerende in regten willende optreden, van zijn onvermogen dan wel minvermogen om de proceskosten te dragen doet blijken, kan door den regter, bij wien het regtsgeding of geschil moet worden aangevangen of hangende is, vergunning worden verleend om kosteloos dan wel tegen verminderd tarief te procedeeren.

Vreemdelingen zijn hiervan uitgesloten, tenzij bij uitdrukkelijke overeenkomst anders mogt zijn bedongen.

Art. 856. De vergunning wordt verzocht bij request. Indien het request aan den hoogen raad is gerigt, wordt het onderteekend door eenen bij dien raad ingeschreven advocaat; indien het gerigt is aan een geregtshof of eene arrondissements-regtbank, wordt het onderteekend door eenen procureur.

Het request gaat vergezeld van een afschrift en bevat de voordragt der daadzaken en summiere opgave van de gronden der vordering of verdediging des verzoekers. Het vermeldt voorts den naam van de wederpartij, alsmede hare woonplaats in Nederland of — bij gebreke hiervan — de plaats van haar werkelijk verblijf aldaar, dan wel — bij gebreke ook daarvan — hare woonplaats buiten Nederland; indien zij bekende woonplaats, noch bekend werkelijk verblijf heeft, wordt dit in het request vermeld.

Art. 857. Bij het request wordt overgelegd eene door het hoofd van het gemeentebestuur van de woonplaats des verzoekers af te geven, verklaring, bevattende zoo volledig mogelijke gegevens omtrent het ambt, beroep of bedrijf en het gezin van den verzoeker en omtrent den stand van de inkomsten en het vermogen van dezen en zijn gezin.

Voor zoover, wegens ontbreken van woonplaats in Nederland, overlegging van de verklaring niet mogelijk is, worden zooveel doenlijk overeenkomstige bescheiden overgelegd.

Regtspersonen leggen de noodige bescheiden over tot staving van haar on- of minvermogen.

Wij behouden Ons voor ten aanzien van de afgifte van verklaringen, als in het eerste lid bedoeld, nadere regelen te stellen.

Art. 858. Bij de regtbank wordt het request behandeld door de enkelvoudige kamer voor de beregting van burgerlijke zaken.

Art. 859. De regter beslist eerst op het request nadat partijen zijn gehoord, althans behoorlijk opgeroepen tegen eenen door hem te bepalen dag.

De oproeping geschiedt door den griffier, op de wijze bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen, uiterlijk vijf dagen voor de comparitie. De oproeping van de wederpartij des verzoekers gaat vergezeld van het afschrift van het request.

De oproeping kan achterwege blijven, indien de wederpartij schriftelijk heeft verklaard, geen bezwaar tegen de toelating te hebben, alsmede, indien zij bekende woonplaats, noch bekend werkelijk verblijf heeft.

Bij den hoogen raad en het hof geschiedt het hooren van partijen door eenen commissaris, door het kollegie uit zijn midden aangewezen. De commissaris brengt rapport uit aan het kollegie.

Art. 860. Indien genoegzaam van het on- of minvermogen des verzoekers blijkt, staat de regter het verzoek toe, tenzij hij reeds bij voorraad mogt bevinden, dat de vordering of verdediging klaarblijkelijk van elken grond is ontbloot of het belang van den verzoeker het procedeeren niet regtvaardigt.

De regter houdt bij de beslissing rekening met den waarschijnlijken omvang der proceskosten in verband met den stand van de inkomsten en het vermogen.

Alvorens over het on- of minvermogen te beslissen, zal de regter in de bij algemeenen

maatregel van bestuur te omschrijven gevallen en kan hij in de overige gevallen, met inachtneming van de daarbij te stellen voorschriften, gegevens vragen aan de administratie der belastingen. Hetzelfde geldt voor den in het laatste lid van het vorige artikel bedoelden commissaris, alvorens deze zijn rapport uitbrengt.

De regter kan, een verzoek om kosteloos te procedeeren afwijzende, bij dezelfde beschikking, indien daartoe termen zijn, vergunning verleenen om te procedeeren tegen verminderd tarief.

Art. 861. Ter zake van de verkrijging der beschikking op het verzoek om kosteloos of tegen verminderd tarief te procedeeren kunnen geene kosten worden berekend noch verhaald.

Onder kosten in dit artikel en in volgende artikelen zijn begrepen de salarissen van advocaten, procureurs en deurwaarders.

Art. 862. De eischer in hooger beroep of in cassatie, die in de vorige instantie kosteloos of tegen verminderd tarief heeft geprocedeerd, kan niet wederom kosteloos of tegen verminderd tarief procedeeren, alvorens door den hoogeren regter daartoe opnieuw te zijn toegelaten, op dezelfde wijze als voor den eersten aanleg is voorgeschreven.

De verweerder in hooger beroep of in cassatie, die in de vorige instantie kosteloos of tegen verminderd tarief heeft geprocedeerd, behoeft geene nadere toelating om wederom kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen.

Art. 863. Het gevolg van de toelating om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen is, dat de griffieregten, aan de zijde van den verkrijger der toelating gevallen, in het eerste geval geheel en in het tweede geval voor de helft, in debet worden gesteld, dat door dezen geene, onderscheidenlijk slechts halve, salarissen van advocaten, procureurs of deurwaarders verschuldigd zijn en dat hij de grosse van de regterlijke uitspraak kosteloos, onderscheidenlijk tegen halve kosten, kan ten uitvoer leggen.

Alle exploiten worden gedaan door eenen deurwaarder, woonachtig in het kanton, binnen hetwelk het exploit moet geschieden, of indien er geen is, door eenen deurwaarder uit een nabij gelegen kanton.

Elke overeenkomst, in strijd met het bepaalde bij het eerste lid, is nietig.

Art. 864. De vergunning om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen kan, zoolang de instantie, waarvoor zij is verleend, niet is geëindigd en, bij toepassing van artikel 862, tweede lid, gedurende de volgende instantie, op verzoek van den verkrijger der vergunning of van de wederpartij, dan wel ambtshalve, worden ingetrokken door den regter, die dezelve heeft verleend:

1°. indien blijkt, dat zij is verleend op onjuiste of onvolledige gegevens, en zij bij bekendheid met de juiste of volledige gegevens niet zou zijn verleend;

2°. indien in het request om toelating eene onjuiste mededeeling omtrent naam of woon- of verblijfplaats der wederpartij is gedaan, tenzij deze schriftelijk heeft verklaard geen bezwaar tegen de toelating te hebben dan wel op de oproeping van den griffier is verschenen;

3°. indien in den stand van de inkomsten of het vermogen wijziging is gekomen ten gunste van den verkrijger der toelating.

De regter gaat tot de intrekking eerst over na verhoor, althans behoorlijke oproeping, van partijen. De oproeping geschiedt door den griffier, op de wijze bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen. Artikel 860, derde lid, vindt overeenkomstige toepassing.

De intrekking heeft ten gevolge, dat over de geheele instantie de griffieregten, ook de reeds in debet gestelde, ten volle moeten worden voldaan en de salarissen van advocaten, procureurs en deurwaarders, ook die voor reeds bewezen diensten, ten volle zijn verschuldigd.

Art. 865. Indien er termen zijn om de wederpartij van hem, die toelating om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen heeft verkregen, in de kosten te verwijzen, zal de regter ambtshalve haar veroordeelen om aan den griffier te voldoen de ingevolge artikel 863 in debet gestelde griffieregten en aan den advocaat, procureur en deurwaarder hunne, onder deze kosten begrepen, salarissen, voorzoover de verkrijger der toelating ingevolge voormeld artikel van de voldoening daarvan is vrijgesteld, en verschotten. De veroordeeling vermeldt het aan ieder toekomende bedrag afzonderlijk.

De wederpartij wordt tot de nakoming van deze veroordeeling genoodzaakt krachtens bevelschrift van tenuitvoerlegging, af te geven door den president van het regterlijk kollegie, dat, of door den kantonregter, die de veroordeeling heeft uitgesproken. De afgifte geschiedt niet voor dat de veroordeeling in kracht van gewijsde is gegaan. Tegen het bevelschrift staat geene hoogere voorziening open.

Art. 866. Indien de verkrijger der toelating om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen in de kosten verwezen wordt, staat het de wederpartij vrij om de aan hare zijde gevallen kosten, zoo mogelijk, op hem te verhalen. In het geval dat ook deze wederpartij kosteloos of tegen verminderd tarief heeft geprocedeerd, hebben zij, te wier behoeve het vorige artikel wordt toegepast, hetzelfde regt van verhaal.

Art. 867. In geval van onverwijlden spoed kan de president van het kollegie of, betreft het een regtsgeding voor den kantonregter, de kantonregter voorloopig vergunning verleenen om, in afwachting van de beschikking op een request, als bedoeld in artikel 856, kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen.

De vergunning wordt verzocht bij request. Indien het request aan den hoogen raad is gerigt, wordt het onderteekend door eenen bij dien raad ingeschreven advocaat; indien het is gerigt aan een geregtshof of aan eene regtbank, wordt het onderteekend door eenen procureur. Omtrent de noodzakelijkheid stukken over te leggen tot staving van het on- of minvermogen beslist de president, onderscheidenlijk de kantonregter. Ter zake van de verkrijging der beschikking op het request kunnen geene kosten worden berekend. Artikel

860, laatste lid, vindt overeenkomstige toepassing.

De beschikking, waarbij de vergunning voorloopig wordt verleend, bepaalt tevens den termijn, binnen welken het bij artikel 856 bedoelde request moet zijn ingediend. Bij gebreke van deze indiening wordt de voorloopige vergunning geacht niet te zijn verleend.

De beschikking op het bij artikel 856 bedoelde request treedt met terugwerkende kracht in de plaats van de voorloopige vergunning.

Wordt de voorloopige vergunning voor een kort geding verzocht, dan kan de president bij de verleening daarvan tevens bepalen, dat een request, als bedoeld in artikel 856, niet zal worden ingediend, doch dat, ter gelegenheid van de uitspraak omtrent de vordering in kort geding, definitief zal worden beschikt omtrent de toelating. De regter bepaalt, voor zooveel noodig, welke stukken tot staving van het on- of minvermogen moeten worden overgelegd. Artikel 860 en het vorige lid vinden overeenkomstige toepassing.

Art. 868. Indien een on- of minvermogende, buiten eigenlijk regtsgeding, eenige geregtelijke magtiging, goedkeuring of andere regterlijke beschikking op eenvoudig request of andere aanvrage behoeft, legt hij bij zijn daartoe strekkend verzoek de in artikel 857 bedoelde stukken over.

De regter bepaalt alsdan, dat ter zake van de verkrijging der beschikking en hare tenuitvoerlegging geene kosten dan wel slechts halve kosten worden berekend, indien genoegzaam van het on- of minvermogen om de kosten te dragen, blijkt. Artikel 860, derde en vierde lid, vindt overeenkomstige toepassing.

Bij het verleenen van verlof tot beslaglegging aan on- of minvermogenden kan de president tevens eene voorloopige vergunning verleenen om kosteloos of tegen halve kosten den eisch tot van-waarde verklaring van het beslag in te stellen en een afschrift van de dagvaarding tot van-waarde verklaring aan den derde gearresteerde te beteekenen. Artikel 867, derde en vierde lid, vindt overeenkomstige toepassing.

Art. 869. De on- of minvermogende, die vergunning wil verkrijgen om eene regterlijke beschikking of eene grosse zonder kosten of tegen halve kosten ten uitvoer te leggen, rigt een daartoe strekkend request aan den president der regtbank zijner woonplaats of, bij gebreke van woonplaats in Nederland, der regtbank waar de tenuitvoerlegging zal geschieden, onder overlegging van de in artikel 857 bedoelde stukken. De vergunning wordt verleend, indien genoegzaam van het on- of minvermogen om de kosten te dragen blijkt. Artikel 860, derde en vierde lid, vindt overeenkomstige toepassing. Ter zake van de verkrijging der beschikking op het request kunnen geene kosten worden berekend.

Art. 870. Indien toelating verzocht wordt om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen:

1°. in een geding, uitsluitend strekkende tot bepaling van eene uitkeering tot onderhoud, krachtens het eerste boek van het Burgerlijk Wetboek verschuldigd, daaronder begrepen het verschuldigde voor onderhoud en opvoeding van eenen minderjarige en de in artikel 344*f* van genoemd wetboek bedoelde vergoeding, dan wel tot tenuitvoerlegging, wijziging of intrekking van een vonnis, eene beschikking of eene regeling tusschen partijen omtrent zoodanige uitkeering.

2°. in een geding betrekkelijk tot eene arbeidsovereenkomst, blijft het bepaalde in de artikelen 856, tweede lid, 859 en 860, eerste lid, buiten toepassing. De regter bepaalt zich tot een onderzoek of genoegzaam van het on- of minvermogen van den verzoeker blijkt.

Betreft het een geding betrekkelijk tot eene arbeidsovereenkomst, dan kan het verzoek ook worden gedaan bij het inleidend verzoekschrift, bedoeld in artikel 125*b*, en kan daarover beslist worden tegelijk met de bepaling van den dag en het uur, waarop de zaak ter teregtzitting zal dienen.

Deze bepalingen gelden niet ten aanzien van dengene, die zijne reeds vroeger afgewezen vordering andermaal aanhangig maakt.

Art. 871. De beschikkingen des regters aangaande de toelating om kosteloos of tegen verminderd tarief te procederen of ten uitvoer te leggen en aangaande de intrekking der toelating zijn niet onderworpen aan hooger beroep en cassatie.

Art. 872. In de residentie van den hoogen raad, van elk geregtshof en van elke arrondissements-regtbank bestaat een bureau van consultatie.

Het bureau van consultatie onderzoekt summier de zaken van de on- en minvermogenden, die zich aanmelden, en voegt, indien het eene zaak niet terstond ongegrond acht, eenen advocaat of procureur toe, tenzij het belang van den aanvrager den te verrigten arbeid niet regtvaardigt.

Voor zoover hierin niet reeds in de voorgaande artikelen is voorzien, geldt, dat de toegevoegde advocaat of procureur zijnen raad en bijstand aan onvermogenden kosteloos en aan minvermogenden tegen tot de helft verminderd tarief verleent.

Art. 873. Indien het bureau van consultatie de verlangde toevoeging weigert, kan de aanvrager binnen eene maand de tusschenkomst inroepen van den president der regtbank, binnen welker ressort het bureau is gevestigd. Tegen diens beslissing staat geenerlei voorziening open.

Art. 874. Het bureau van consultatie en de president der regtbank kunnen, alvorens te beslissen, overlegging verlangen van stukken, als bedoeld in artikel 857. Zij kunnen mede, met inachtneming van de bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen voorschriften, gegevens vragen aan de administratie der belastingen.

Art. 875. Bevoegdheid, samenstelling en taak der bureaux van consultatie worden, met inachtneming van de bepalingen van deze afdeeling, nader geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur."

Art. II. In het Burgerlijk Wetboek wordt de volgende wijziging aangebracht:

In artikel 1637*ij* wordt na „opgemaakt," ingevoegd:

„alsmede de stukken, benoodigd tot het verkrijgen van eenige regterlijke beschikking betrekkelijk tot de arbeidsovereenkomst buiten

eigenlijk rechtsgeding,".

Art. III. In de wet op het Notarisambt wordt de volgende wijziging aangebracht:

Artikel 6, tweede lid, wordt gelezen:

„Zij zijn voorts verpligt om, op last van den voorzitter der regtbank van het arrondissement in hetwelk zij hunne bediening uitoefenen, hunne dienst aan onvermogenden of minvermogenden kosteloos, onderscheidenlijk tegen tot de helft verminderd tarief te verleenen. Zoodanige last wordt gegeven ten behoeve van personen die, onder overlegging van de in artikel 857 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering bedoelde stukken, genoegzaam van hun on- of minvermogen om het honorarium te voldoen doen blijken. Artikel 860, derde en vierde lid, van genoemd wetboek vindt overeenkomstige toepassing."

Art. IV. In het Tarief van justitie-kosten en salarissen in burgerlijke zaken worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In het tweede lid van artikel 19 wordt na „voldoening" ingevoegd: „der rechten, met uitzondering van de in debet gestelde, welke verschuldigd worden doordien eene vergunning om kosteloos of tegen verminderd tarief te procedeeren wordt ingetrokken dan wel uit eenige andere oorzaak vervalt,".

2. Aan artikel 21 wordt toegevoegd een tweede lid:

„Echter heeft, indien bij een verzoek, als bedoeld in artikel 868, eerste lid van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering de daar vermelde stuken zijn overgelegd, de voldoening der griffierechten, voor zooveel verschuldigd, plaats zoodra de rechterlijke beschikking is gegeven."

3. In het eerste lid van artikel 23 wordt na „kosteloos" ingevoegd: „of tegen verminderd tarief" en vóór „in debet" ingevoegd: „geheel, onderscheidenlijk voor de helft".

Het tweede lid van dit artikel wordt gelezen:

„Bij intrekking of afwijzing van het verzoek zijn de in debet gestelde rechten terstond opvorderbaar, behoudens toepassing van artikel 860, laatste lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering."

4. Na artikel 24 wordt ingevoegd een nieuw artikel:

„*Art.* 24*a*. De griffiers zijn verplicht op last van den voorzitter van het rechterlijk college of van den kantonrechter aan onvermogenden of minvermogenden, voor het geheel, onderscheidenlijk voor de helft, vrijstelling van griffierechten te verleenen in de gevallen, waarin niet is voorzien in de tiende afdeeling van den zesden titel van het derde boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering. Zoodanige last wordt gegeven ten behoeve van personen die, onder overlegging van de in artikel 857 van genoemd wetboek bedoelde stukken, genoegzaam van hun on- of minvermogen om de griffierechten te voldoen doen blijken. Artikel 860, derde en vierde lid, van dat wetboek vindt overeenkomstige toepassing."

5. In artikel 27 wordt na „stand" ingevoegd: „ , voor de verkrijging van eenige rechterlijke beschikking betrekkelijk tot eene arbeidsovereenkomst buiten eigenlijk rechtsgeding".

6. Aan artikel 59 wordt toegevoegd een vijfde lid:

„De in dit artikel bedoelde kosten worden niet berekend, wanneer de zaak strekt ter verkrijging van eenige rechterlijke beschikking betrekkelijk tot eene arbeidsovereenkomst buiten eigenlijk rechtsgeding."

Art. V. In de Armenwet worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Na artikel 73 wordt ingevoegd:

„*Art.* 73*a*. Het verhalend lichaam wordt, wat betreft zegel-, registratie- en griffierechten en de vergoeding voor den deurwaarder, met uitzondering van die voor het uitbrengen van exploiten, geacht vergunning te hebben verkregen om kosteloos te procedeeren."

2. Artikel 84 vervalt.

Art. VI. In de Zegelwet 1917 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. In artikel 32 onder 9°. wordt na „benoodigd om uit de gijzeling ontslagen te worden," ingevoegd:

„de stukken, benoodigd tot het verkrijgen van gerechtelijke machtigingen, goedkeuringen of andere rechterlijke beschikkingen, bedoeld in artikel 868 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering,".

2. In artikel 32 onder 13°. wordt aan het slot de kommapunt vervangen door:

„ , alsmede die opgemaakt ingevolge de vergunning om kosteloos ten uitvoer te leggen, bedoeld in artikel 869 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, een en ander mits van de toelating om kosteloos te procedeeren of van de vergunning in de stukken melding wordt gemaakt;".

3. Aan het eerste lid van artikel 32 wordt toegevoegd:

„31°. de akten door deurwaarders ingevolge wettelijk voorschrift kosteloos opgemaakt, mits dat voorschrift in de akte is vermeld; de omstandigheid, dat eene vergunning om kosteloos te procedeeren wordt ingetrokken of uit eenige andere oorzaak vervalt, heeft geen invloed op de vrijstelling van recht voor akten, waarvoor bij de opmaking deze vrijstelling kan worden ingeroepen;

32°. de stukken van de zijde van hem, die toegelaten is om kosteloos te procedeeren, in het geding opgemaakt, mits van de toelating in de stukken melding wordt gemaakt; de tweede zinsnede van het vorige onderdeel is van overeenkomstige toepassing."

4. In het tweede lid van artikel 32 vervalt het onder *b*. gestelde.

Art. VII. In de Registratiewet 1917 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1. Artikel 101, eerste lid, onder *e*. wordt gelezen:

„*e*. de akten, door deurwaarders ingevolge wettelijk voorschrift kosteloos opgemaakt, mits dat voorschrift in de akte is vermeld; de omstandigheid, dat eene vergunning om kosteloos te procedeeren wordt ingetrokken of uit eenige andere oorzaak vervalt, heeft geen invloed op de vrijstelling van recht voor akten, waarvoor bij de opmaking deze vrijstelling kon worden ingeroepen;".

2. In het eerste lid van artikel 101 vervalt het onder *f*., *g*. en *h*. gestelde.

Art. VIII. Waar door eenig wettelijk voorschrift of eenige verdragsbepaling de overleg-

ging wordt gevorderd van een bewijs of eene verklaring van onvermogen, wordt, voor zoover van eene andere bedoeling niet blijkt, daaronder verstaan een bewijs of eene verklaring, af te geven door het hoofd van het gemeentebestuur van de woonplaats van den betrokkene, of, indien hij buiten Nederland woont, door de bevoegde openbare macht.

Wij behouden Ons voor ten aanzien van de afgifte van bewijzen en verklaringen van onvermogen door het hoofd van het gemeentebestuur nadere regelen te stellen.

Art. IX. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 14 *Augustus* 1936.)

S. 248.

13 *Mei* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 26 Januari 1903, *Staatsblad* n°. 38, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 41 en 76 der Beroepswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 31 Maart 1936, 2de Afdeeling A, n°. 909;

Gelet op de artikelen 41 en 76 der Beroepswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 April 1936, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 8 Mei 1936, 2de Afdeeling A, n°. 832;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het eerste en tweede lid van artikel 61 van Ons besluit van 26 Januari 1903, *Staatsblad* n°. 38, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 41 en 76 der Beroepswet, gelijk dit laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 27 December 1933, *Staatsblad* n°. 724, worden gelezen als volgt:

„De griffie is op Zondagen en daarmede gelijkgestelde dagen gesloten. Met den Zondag worden te dezen gelijkgesteld de Nieuwjaarsdag, de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, de Hemelvaartsdag, de beide Kerstdagen en de dag, waarop de verjaardag des Konings wordt gevierd.

Overigens is de griffier verplicht open te houden des Zaterdags gedurende ten minste drie uren en op andere dagen gedurende ten minste zes uren."

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 13den Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 22 *Mei* 1936.)

S. 249.

18 *Juni* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 13 der Beroepswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 8 Mei 1936, 2de afdeeling A, n°. 831;

Gelet op artikel 13 der Beroepswet, zooals dit is vastgesteld bij artikel II der wet van 22 Juli 1935, *Staatsblad* n°. 421, houdende wijziging van de Beroepswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 2 Juni 1936, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Juni 1936, 2de Afdeeling A, n°. 819;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. De door Onzen Minister van Justitie aangewezen algemeen erkende centrale organisaties van werkgevers en algemeen erkende vakcentralen van werknemers zijn op den voet van de bepalingen van dit besluit bevoegd personen voor te dragen voor plaatsing als lid of plaatsvervangend lid op de lijsten der leden van de raden van beroep, bedoeld in artikel 1 der Beroepswet.

2. 1. Ten minste drie maanden vóór het eindigen van het tijdvak waarvoor de ledenlijsten gelden zenden Gedeputeerde Staten daarvan bericht aan de in artikel 1 bedoelde organisaties van werkgevers en centralen van werknemers, met opgave van het aantal te vervullen plaatsen als lid-werkgever en plaatsvervangend lid-werkgever of als lid-werkman en plaatsvervangend lid-werkman. Voor zooveel betreft de ledenlijsten voor de raden van beroep, die ook buiten de standplaats zitting houden, wordt mede opgegeven het aantal leden, dat voor elke gemeente waar de raad zitting houdt zal worden benoemd uit hen, die in of anders zoo dicht mogelijk bij die gemeente gevestigd zijn.

2. Bij dit bericht voegen Gedeputeerde Staten de uitnoodiging om binnen een door hen te stellen termijn van ten minste een maand een voordracht voor plaatsing als lid of als plaatsvervangend lid op de lijsten der leden van den raad of de raden van beroep bij hen in te dienen.

3. 1. In geval gedurende het tijdvak waarvoor de ledenlijsten gelden een vacature als lid of als plaatsvervangend lid ontstaat, zenden Ged. Staten daarvan zoo spoedig mogelijk bericht aan de in artikel 1 bedoelde organisaties van werkgevers of aan de aldaar bedoelde centralen van werknemers — al naar gelang het geldt een vacature als lid-werkgever (plaatsvervangend lid-werkgever) of een vacature als lid-werkman (plaatsvervangend lid-werkman) — met opgave van de stand- of zittingplaats van den raad van beroep, waar de vacature is ontstaan.

2. Bij dit bericht voegen Gedeputeerde Staten de uitnoodiging om binnen een door hen te stellen termijn van ten minste een maand een voordracht ter voorziening in de vacature bij hen in te dienen.

4. De organisatie of centrale, die aan de uitnoodiging van Gedeputeerde Staten niet binnen den daartoe gestelden termijn gevolg

heeft gegeven, wordt geacht van haar bevoegdheid een voordracht in te dienen te hebben afgezien.

5. 1. De in artikel 1 bedoelde organisaties en centralen vermelden in de door hen in te dienen voordrachten den naam, de voornamen, het beroep en de woonplaats van elk der door haar voorgedragen personen en verstrekken daarbij ten aanzien van ieder hunner de gegevens, waaruit kan blijken, dat die personen voldoen aan de vereischten, gesteld in artikel 10 der Beroepswet, en niet een der functies bekleeden, vermeld in artikel 31, derde lid, der Beroepswet.

2. Zij zijn gehouden aan Gedeputeerde Staten op hun verzoek, voor zooveel zij daartoe in staat zijn, de inlichtingen en opgaven te verstrekken, welke die colleges voor het richtig vervullen van hun taak behoeven.

6. Bij de vaststelling van de ledenlijsten slaan Gedeputeerde Staten op de bij hen ingediende voordrachten zoodanig acht als zij meenen te behooren.

7. Gedeputeerde Staten stellen de in artikel 1 bedoelde organisaties en centralen in kennis met de door hen gedane benoemingen van leden en plaatsvervangende leden van de raden van beroep.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den Juni 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 26 *Juni* 1936.)

S. 250.

1 *Juli* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 31 Januari 1908, *Staatsblad* n°. 59, tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld in de artikelen 125*b*, derde lid, en 125*c*, vijfde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 16 Mei 1936, 1e Afdeeling C, n°. 855;

Gelet op artikel 125*i* van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, gelijk dit artikel is vastgesteld bij de wet van 23 April 1936, *Staatsblad* n°. 202, tot regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling;

Den Raad van State gehoord (advies van 16 Juni 1936, n°. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Juni 1936, 1e Afdeeling C, n°. 804;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. Aan Ons besluit van 31 Januari 1908, *Staatsblad* n°. 59, tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in de artikelen 125*b*, derde lid, en 125*c*, vijfde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt toegevoegd:

„Art. 3. Het in het vorige artikel vastgestelde model wordt mede gebezigd bij de zaken, bedoeld in artikel 125*g* van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering."

Art. II. Dit besluit treedt in werking te gelijk met de wet van 23 April 1936, *Staatsblad* n°. 202, tot regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 1sten Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 10 *Juli* 1936.)

S. 284.

13 *Juli* 1936. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Rijkspolitiebesluit, *Staatsblad* 1935, n°. 497.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken van 1 Juli 1936, 5eAfdeeling, n°. 823, en van 8 Juli 1936, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, n°. 17105;

Gelet op artikel 28, tweede lid, van Ons besluit van 6 Augustus 1935, *Staatsblad* n°. 497, houdende bepalingen omtrent de Rijkspolitiezorg en de Rijkspolitie, alsmede ter uitvoering van de artikelen 223, eerste lid, en 225, eerste lid, der gemeentewet (Rijkspolitiebesluit, *Staatsblad* 1935, n°. 497);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat Ons evengenoemd besluit van 6 Augustus 1935, *Staatsblad* n°. 497, in werking treedt met ingang van 1 September 1936.

Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 13den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 24 *Juli* 1936.)

S. 307.

1 *Augustus* 1936. WET tot vaststelling van wettelijke regelen betreffende de taak der openbare lichamen met betrekking tot het betalingsverkeer zonder gereed geld, met inbegrip van de daarmede verband houdende werkzaamheden.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1935/1936, n°. 316, 1—14.

Hand. id. 1935/1936, blz. 2160—2161; 2164—2186; 2190.

Bijl. Hand. 1e Kamer 1935/1936, n°. 316, blz. 1.

Hand. id. 1935/1936, blz. 813.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat het wenschelijk is wettelijke regelen vast te stellen betreffende de taak der openbare lichamen met betrekking tot het betalingsverkeer zonder gereed geld, met inbegrip van de daarmede verband houdende werkzaamheden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Door middel van den Postcheque- en Girodienst wordt van Rijkswege:

a. de gelegenheid gegeven betalingen te verrichten of te ontvangen door middel van overschrijvingen, stortingen en cheques;

b. bemiddeling verleend voor de uitvoering van andere door Ons aan te wijzen met dit betalingsverkeer verband houdende werkzaamheden,

een en ander ten laste of ten bate van een door de aangeslotenen bij dien dienst aan te houden tegoed.

2. De regelen ten aanzien van de organisatie, het beheer en het gebruik van den dienst, de voorwaarden, waarop de handelingen en werkzaamheden door den dienst worden verricht, zoomede de rechten, welke kunnen worden geheven, worden door of vanwege Ons vastgesteld.

3. Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën stellen met inachtneming van de bij de wet gegeven voorschriften tezamen regelen vast voor de belegging van de gelden van den dienst en bepalen op welke wijze de bewaring van de beleggingen en van de in pand genomen waarden zal geschieden.

2. 1. De gemeente, die een dienst wenscht in te stellen, op te richten, of aan te wijzen, welke werkzaamheden zal verrichten, als bedoeld in artikel 1, lid 1, behoeft hiervoor Onze vergunning.

2. De gevraagde vergunning wordt door Ons alleen geweigerd, indien verleening in strijd zoude zijn met de wet of het algemeen belang.

3. Behalve de voorwaarden, in elk bijzonder geval aan de vergunning te verbinden, worden daarbij door Ons bepalingen gesteld, onder meer betreffende:

a. de belegging van de gelden van den dienst;

b. de deelneming aan het interlokale en internationale betalingsverkeer;

c. de aan den Postcheque- en Girodienst voor diens bemoeiingen te betalen vergoedingen.

4. Omtrent den inhoud van de in het vorige lid bedoelde bepalingen kunnen door Ons bij Algemeenen Maatregel van Bestuur nadere regelen worden gesteld.

5. Tijdens den duur eener vergunning kunnen Wij de voorwaarden en bepalingen aanvullen of wijzigen.

6. Over de saldi-tegoed, welke bij den dienst worden aangehouden, mag hoogstens 1 pct. rente 's jaars worden vergoed.

3. 1. Eene vergunning, als in het vorige artikel bedoeld, is niet noodig voor een gemeentelijken dienst, als bedoeld in artikel 2, lid 1, welke bij het in werking treden van dit artikel bestaat.

2. Bij een met redenen omkleed besluit kunnen door Ons aan een dienst, als in het eerste lid vermeld, voorschriften worden gegeven ter zake van de punten, opgenomen in artikel 2, lid 3, onder de letters *a*, *b* en *c*.

3. Over de saldi-tegoed, welke bij een dienst, als in het eerste lid vermeld, worden aangehouden, mag hoogstens 1 pct. rente 's jaars worden vergoed.

4. Op de gemeentelijke girodiensten, waarvoor door Ons vergunning is verleend, wordt door of vanwege Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën volgens door Ons bij Algemeenen Maatregel van Bestuur vast te stellen regelen toezicht uitgeoefend.

5. 1. Zijn Wij van oordeel, dat de omstandigheden, welke tijdens het verleenen van eene vergunning als bedoeld in artikel 2 bestonden, zich zoodanig hebben gewijzigd, dat het voortbestaan der vergunning in strijd zoude zijn met de wet of het algemeen belang, of worden de aan eene vergunning verbonden voorwaarden en bepalingen geheel of gedeeltelijk niet nageleefd, dan kan de vergunning door Ons bij een met redenen omkleed besluit tegen een daarbij te bepalen tijdstip worden ingetrokken.

2. In de gevallen, in het vorige lid bedoeld, wordt bij Ons besluit tevens een tijdstip bepaald, waarop de dienst zal moeten zijn beëindigd en kunnen aan de gemeente voorzieningen betreffende de afwikkeling en beëindiging van den dienst worden voorgeschreven. De gemeente treft met inachtneming daarvan de ter zake noodige maatregelen.

6. Het samenwerken door gemeenten tot gemeenschappelijke verzorging van betalingsverkeer als bedoeld in deze wet of het door gemeenten deelnemen aan of deelhebben in zoodanige verzorging door of vanwege anderen is verboden.

7. De bepalingen van deze wet gelden niet voor gemeentelijke stortings- en ophaaldiensten en gemeentelijke spaarbanken, wanneer zij zich, volgens door Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Financiën te stellen voorwaarden, beperken tot het verrichten, ten behoeve van de daarbij aangeslotenen en ten laste van een door dezen bij die diensten aan te houden tegoed, van betalingen aan openbare lichamen en daarmede door Onze genoemde Ministers te dezen gelijk te stellen begunstigden.

8. Voor de toepassing van deze wet kunnen bij een met redenen omkleed besluit, den Raad van State gehoord, andere met name aan te duiden openbare lichamen dan het Rijk en de gemeenten door Ons met de gemeenten worden gelijkgesteld, met dien verstande, dat in de vergunning, welke voor deze openbare lichamen zal zijn vereischt, kan worden afgeweken van de bepalingen van artikel 2, lid 3, van deze wet.

9. 1. Er wordt ingesteld eene commissie van advies betreffende de bemoeiingen van de openbare lichamen met betrekking tot het betalingsverkeer zonder gereed geld, met inbegrip van de daarmede verband houdende werkzaamheden.

2. Deze commissie bestaat uit vijf leden, waarvan twee leden, die geacht kunnen worden in het bijzonder de belangen van de gemeentelijke diensten te vertegenwoordigen. Zij worden door Ons voor den tijd van vijf jaren benoemd. Wij wijzen één der leden als voorzitter aan en stellen, tot regeling van de werkwijze der commissie, eene instructie vast.

3. De commissie dient, op de wijze bij Algemeenen Maatregel van Bestuur te regelen, van advies bij de uitvoering van deze wet.

10. Artikel 22 van de Postwet, *Stbl.* 1919, Nr. 543, vervalt.

11. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Girowet" met vermelding van het *Staatsblad*, waarin zij wordt geplaatst, en treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen verschillend kan worden gesteld.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

S. 321.

1 *Augustus* 1936. WET tot toelating van bezitters van het diploma, bedoeld in het Koninklijk besluit van 21 December 1923, n°. 16, tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1935/1936, n°. 397, 1—6.
Hand. id. 1935/1936, blz. 2124—2126.
Hand. 1e Kamer 1935/1936, blz. 804.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den termijn, genoemd in de wet van 7 December 1934 (*Staatsblad* n°. 640) te verlengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

In het eenig artikel der wet van 7 December 1934 (*Staatsblad* n°. 640) wordt in plaats van „1 September 1936" gelezen: 1 September 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 347.

15 *Augustus* 1936. BESLUIT, houdende voorschriften ter uitvoering van de artikelen 1, eerste en tweede lid, en 6, eerste lid, der wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 302), betreffende bescherming tegen luchtaanvallen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Defensie a. i. en van Sociale Zaken, van 20 April 1936, n°. 11595, afd. Binnenlandsch Bestuur, van 29 April 1936, IIe afd. B, n°. 39, en van 25 Mei 1936, n°. 4461 M, afd. Volkshuisvesting;

Gelet op de artikelen 1, eerste en tweede lid, en 6, eerste lid, der wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 302), betreffende bescherming tegen luchtaanvallen;

Den Raad van State gehoord (advies van 26 Juni 1936, n°. 43);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 6 Juli 1936, n°. 16832, afd. Binnenlandsch Bestuur, van 20 Juli 1936, IIe afd. B, n°. 104, en van 31 Juli 1936, n°. 6478 M, afd. Volkshuisvesting;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen de navolgende bepalingen:

Art. 1. 1. Door Ons worden de gemeenten naar den graad, waarin zij aan luchtaanvallen zijn blootgesteld, in drie gevarenklassen ingedeeld.

2. Tot de derde klasse behooren de gemeenten, welke het minst aan luchtaanvallen zijn blootgesteld.

2. 1. Voor *alle* gevarenklassen behooren de in dit en het volgende artikel genoemde maatregelen toepassing te vinden.

Organisatie.

a. het voorbereiden van de inrichting van een dienst ter uitvoering van de maatregelen, in dit besluit genoemd;

b. het aanwijzen van een hoofd van dienst en het vaststellen van zijn instructie;

c. het voorbereiden van de inrichting van hulpdiensten en het aanwijzen van hoofden daarvan;

d. het vaststellen van voorschriften nopens de taak en de werkwijze van, alsmede de samenwerking tusschen de bij de bescherming betrokken diensten en bedrijven;

e. het vaststellen van instructiën voor het personeel van de diensten en bedrijven;

f. het aanleggen en bijhouden van registers bevattende de namen van het personeel tot de onderscheidene diensten en bedrijven behoorende.

Waarschuwing en alarmeering.

Het vaststellen van bepalingen nopens:

a. de plaats en de bediening van radio-ontvangtoestellen;

b. den uitkijk- en luisterdienst;

c. het geven van een sein *luchtalarm* en van een sein *luchtalarm geëindigd*;

d. het tot stand brengen van telefonische en optische verbindingen tusschen het hoofd van dienst en de hoofden van de bij de bescherming betrokken diensten en bedrijven;

e. het gebruik van het plaatselijk telefoonnet.

Politie.

Het vaststellen van bepalingen nopens de taak van de politie in geval de openbare verlichting gedoofd is, bij alarmeering en voorts tijdens en na luchtaanvallen.

Brandweer.

I. Het treffen van voorbereidingen om in geval van gevaar voor luchtaanvallen te beschikken over materieel en personeel.

II. Het oefenen van brandweerpersoneel, in verband met de in geval van luchtaanvallen te verwachten taak.

III. Het vaststellen van bepalingen nopens:

a. het gebruik van de brandweer, ook bij verscheidene branden tegelijk;

b. het uitbreiden, oprichten en inrichten van brandweerposten en brandalarmposten, het vormen van snel verplaatsbare brandweerpatrouilles, alsmede het plaatsen van brandwachtposten;

c. het blusschen van branden, waarbij tegen de oorspronkelijke vuurhaarden geen water kan worden gebruikt;

d. het tijdelijk verhoogen van den druk in het waterleidingnet;
e. het tijdelijk afsluiten van den toevoer van gas en electriciteit.

Geneeskundige dienst.

Het vaststellen van bepalingen nopens:
a. het samenwerken van den gemeentelijken geneeskundigen dienst met de daarvoor in aanmerking komende plaatselijke organisaties;
b. het vormen van reddings- en transportploegen en de werkwijze daarvan;
c. het inrichten van geneeskundige hulpposten, het vermeerderen van het aantal bedden in bestaande ziekeninrichtingen en het oprichten van noodziekeninrichtingen;
d. het uitbreiden van het aantal transportmiddelen voor vervoer van gewonden en gaszieken;
e. het verplegen van gaszieken.

Reinigingsdienst.

Voor zooveel over een reinigingsdienst wordt beschikt, het vaststellen van bepalingen nopens het vormen van verkennings-, ontsmettings- en opruimingsploegen.

Dienst van Gemeentewerken.

Het vaststellen van bepalingen nopens:
a. het verwijderen van merkteekens voor luchtvaarders, aangebracht op gashouders e. d.;
b. het beschermen tegen vernieling van, naar het oordeel van den burgemeester, daarvoor in aanmerking komende gemeentelijke eigendommen.

Waterleiding-, Gas- en Electriciteitsbedrijf.

Voor zoover ter plaatse een net aanwezig is, het vaststellen van bepalingen nopens:
a. het beschermen van de belangrijkste onderdeelen van het bedrijf;
b. het vormen van werkploegen, belast met het herstellen van beschadigingen in het net;
c. de wijze van voorziening, wanneer de toevoer op normale wijze niet meer mogelijk is.

Opleiding van personeel.

Het geven van onderricht aan personeel, dat tot de onderscheidene diensten en bedrijven behoort.

Verlichting.

Het vaststellen van maatregelen nopens:
a. het binnen den kortst mogelijken tijd volledig dooven van de openbare verlichting;
b. het handhaven van het verbod van lichtuitstraling uit gebouwen;
c. de verplichting tot het dooven van alle reclame- en buitenlichten en van etalageverlichtingen en tot het beperken van de verlichting van voer- en vaartuigen;
d. de verzorging van het verkeer te land en te water in geval de openbare verlichting gedoofd is;
e. het gaande houden van daarvoor in aanmerking komende diensten en bedrijven.

Voorlichting.

Het geven van voorlichting aan de bevolking.

Openbare bekendmaking.

Het vaststellen van een openbare bekendmaking en het gereedmaken van de noodige exemplaren ter verspreiding daarvan, waarin worden vermeld de algemeene of bijzondere gedragsregels voor de bevolking.

Middelen van bescherming en ontsmetting.

Het treffen van voorbereidingen om in geval van gevaar voor luchtaanvallen te beschikken over gasmaskers en andere beschermingsmiddelen, ten behoeve van het personeel, tot de onderscheidene diensten en bedrijven behoorende, alsmede voor het verkrijgen van middelen van ontsmetting.

Verplichtingen van bedrijven, diensten en instellingen.

Het vaststellen en neerleggen in instructiën van de verplichtingen van bijzondere bedrijven, diensten en instellingen.

Schatten van geschiedenis, kunst en wetenschap.

Het vaststellen van bepalingen voor bescherming of het in veiligheid brengen van schatten van geschiedenis, kunst en wetenschap, welke naar het oordeel van den burgemeester daarvoor in aanmerking komen.

3. 1. Voor zooveel na het in werking treden van dit besluit voorzieningen worden getroffen, hetzij ter uitbreiding van de bestaande openbare verlichting, hetzij ter vernieuwing van onderdeelen daarvan, zullen deze zoodanig moeten zijn, dat geen licht naar boven uitstraalt en dat weerkaatsing in water zooveel mogelijk wordt voorkomen.
2. Onder vernieuwing, bedoeld in het vorig lid, wordt niet gerekend te behooren het normale onderhoud van de lichtbronnen.
4. Voor de *tweede* en *eerste* gevarenklasse behooren boven en behalve de in de artikelen 2 en 3 genoemde, de in dit artikel aangegeven maatregelen toepassing te vinden.

Waarschuwing en alarmeering.

Het ontwerpen en inrichten van een alarmeeringssysteem en het aanleggen van de vereischte verbindingen met inbegrip van die voor den uitkijk- en luisterdienst.

Brandweer.

De zorg voor de aanwezigheid van brandbluschmaterieel, voor zooveel dit uitsluitend met het oog op de bescherming tegen luchtaanvallen noodzakelijk is.

Dienst van gemeentewerken.

Het voorbereiden van maatregelen voor de bescherming tegen vernieling van gebouwen, welke naar het oordeel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daarvoor in aanmerking komen.

Verlichting.

Het treffen van maatregelen voor het van centrale punten uit kunnen dooven van de openbare verlichting.

Schatten van geschiedenis, kunst en wetenschap.

Het treffen van maatregelen voor bescherming van schatten van geschiedenis, kunst en wetenschap, welke naar het oordeel van Onzen

Minister van Binnenlandsche Zaken daarvoor in aanmerking komen.

5. Voor de *tweede* gevarenklasse, behooren boven en behalve de in de artikelen 2, 3 en 4 genoemde maatregelen, de in dit artikel aangegeven maatregelen toepassing te vinden.

Reinigingsdienst.

Voor zooveel geen ontsmettingsinrichtingen aanwezig zijn, het voorbereiden van de inrichting daarvan.

Middelen van bescherming en ontsmetting.

I. De zorg voor de aanwezigheid van gasmaskers ten behoeve van het personeel, tot de onderscheidene diensten en bedrijven behoorende, tot een aantal van ten hoogste 0,5 pct. der bevolking en voorts de overige naar het oordeel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken noodig geachte beschermingsmiddelen.

II. Het treffen van een regeling, waardoor te allen tijde over de naar het oordeel van Onzen voornoemden Minister noodig geachte hoeveelheid middelen van ontsmetting kan worden beschikt.

6. Voor de *eerste* gevarenklasse behooren boven en behalve de in de artikelen 2, 3 en 4 genoemde, de bij dit artikel aangegeven maatregelen toepassing te vinden.

Reinigingsdienst.

De zorg voor de aanwezigheid van ontsmettingsinrichtingen, voor zooveel deze uitsluitend met het oog op de bescherming tegen luchtaanvallen noodzakelijk zijn.

Middelen van bescherming en ontsmetting.

I. De zorg voor de aanwezigheid van gasmaskers ten behoeve van het personeel, tot de onderscheidene diensten en bedrijven behoorende, tot een aantal van ten hoogste 2 pct. der bevolking en voorts de overige naar het oordeel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken noodig geachte beschermingsmiddelen.

II. Het treffen van een regeling, waardoor te allen tijde over de naar het oordeel van Onzen voornoemden Minister noodig geachte hoeveelheid middelen van ontsmetting kan worden beschikt.

7. 1. Als grenzen, bedoeld in artikel 6 van de wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, worden aangewezen:

a. in gemeenten met ten hoogste 10 000 inwoners, gerangschikt onderscheidenlijk:

in de eerste klasse: 80 m² grondoppervlak;

in de tweede klasse: 100 m² grondoppervlak;

b. in gemeenten boven 10 000, doch met ten hoogste 50 000 inwoners, gerangschikt onderscheidenlijk:

in de eerste klasse: 150 m² grondoppervlak;

in de tweede klasse: 180 m² grondoppervlak;

c. in gemeenten boven 50 000 inwoners gerangschikt onderscheidenlijk:

in de eerste klasse: 250 m² grondoppervlak;

in de tweede klasse: 280 m² grondoppervlak;

met dien verstande, dat voor de gemeenten *Amsterdam*, *'s-Gravenhage* en *Rotterdam* (behalve *Hoek van Holland)* als grens wordt aangewezen 280 m² grondoppervlak.

2. Voor zooveel Onze Minister van Binnenlandsche Zaken het noodzakelijk acht in gemeenten, gerangschikt in de derde klasse, gebruik te maken van de bevoegdheid, hem gegeven bij artikel 6 van vorengenoemde wet, worden als grenzen, bedoeld in dat artikel, aangewezen:

a. in gemeenten met ten hoogste 10 000 inwoners: 120 m² grondoppervlak;

b. in gemeenten boven 10 000, doch met ten hoogste 50 000 inwoners: 220 m² grondoppervlak;

c. in gemeenten boven 50 000 inwoners: 350 m² grondoppervlak.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Defensie en van Sociale Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie, a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg. 4 September* 1936.)

S. 369.

---

18 *Juli* 1936. BESLUIT tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 28 Augustus 1934 (*Staatsbladen* nos. 484 tot en met 487) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.

WIJ WILHELMINA, ENZ.

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 Mei 1936, n°. 2930[1], afdeeling Lager Onderwijs, en n°. 11053[1], afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is Onze besluiten van 28 Augustus 1934 (*Staatsbladen* nos. 484 tot en met 487) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal te wijzigen;

De afdeeling van den Onderwijsraad voor het algemeen vormend lager onderwijs en het bewaarschoolonderwijs gehoord, advies van 13 Mei 1936, n°. 145-70;

Den Raad van State gehoord, advies van 2 Juni 1936, n°. 31;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Juni 1936, n°. 6553, afdeeling Lager Onderwijs, en n°. 12336, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de toevoeging, vervat in elk van Onze besluiten van 28 Augustus 1934 (*Staatsbladen* nos. 484 tot en met 487) wordt gelezen als volgt:

„Bij het schriftelijk werk volgt de adspirant de schrijfwijze volgens De Vries en Te Winkel, met de navolgende afwijkingen:

1. De *e* wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De *ee* blijft echter

aan het einde van een woord, alsmede in afleidingen en samenstellingen van woorden op *-ee*;

2. De *o* wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De *oo* blijft echter vóór *ch* in de woorden: goochelen, goochem, loochenen, alsmede in hun afleidingen en samenstellingen;

3. *Sch* wordt alleen daar geschreven, waar de *ch* gesproken wordt. Echter behoudt het achtervoegsel *-isch* de thans gangbare spelling;

4. De verbuigingsuitgangen *e* en *en* van het lidwoord *een* van *geen* en van de bijvoeglijk gebruikte bezittelijke voornaamwoorden *mijn, uw, zijn, hun, haar*, mogen worden weggelaten, behalve in staande uitdrukkingen als Hare Hoogheid, te zijnen huize, en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

5. De naamvalsuitgang *-n* bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmede gelijkstaande verbuigbare woorden mag worden weggelaten, behalve:

a. in staande uitdrukkingen en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

b. in het enkelvoud bij de namen van mannelijke personen, bij de namen van dieren, die óf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, óf een gebruikelijk afleidsel op *-in* ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben; benevens bij woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden;

6. Onverminderd hetgeen geldt voor staande uitdrukkingen, bijzondere taal en bijzonderen stijl. richt men zich bij de voornaamwoordelijke aanduiding van zelfstandigheden en bij het gebruik van den tweeden naamva enkelvoud naar het beschaafde taalgebruik, met dien verstande, dat *zij, haar, der, dezer*, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van mannelijke personen, van dieren, die óf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, óf een gebruikelijk afleidsel op *-in* ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens met betrekking tot de woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden; en dat *hij, zijn, hen, hun, des, dezes*, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van vrouwelijke personen en de namen van dieren die uitsluitend een vrouwelijk individu aanduiden."

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 18den Juli 1936

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. SLOTEMAKER DE BRUÏNE.

(*Uitgeg.* 22 *Juli* 1936.)

S. 370.

---

15 *Augustus* 1936. BESLUIT tot aanvulling van het Koninklijk besluit van den 6den September 1919 (*Staatsblad* n°. 557), waarbij is vastgesteld de algemeene maatregel van bestuur, bedoeld in de artikelen 16 en 23 der Archiefwet 1918 (*Staatsblad* n°. 378), zooals dat is aangevuld bij het Koninklijk besluit van den 15den April 1929 (*Staatsblad* n°. 160).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 16 November 1935, n°. 5866 III, afdeeling Kunsten en Wetenschappen;

Overwegende, dat de wenschelijkheid is gebleken, Ons besluit van den 6den September 1919 (*Staatsblad* n°. 557), aangevuld bij Ons besluit van den 15den April 1929 (*Staatsblad* n°. 160) opnieuw aan te vullen;

Den Raad van State gehoord (advies van 23 December 1935, n°. 26);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 8 Augustus 1936, n°. 3629, afdeeling Kunsten en Wetenschappen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat achter artikel 6 van Ons bovenaangehaald besluit een artikel 6*bis* zal worden ingevoegd, luidend als volgt:

De besturen van gemeenten, van waterschappen, van veenschappen, van veenpolders en onderdeelen ervan zijn verplicht hun plannen betreffende de inrichting van archiefbewaarplaatsen en de wijziging daarvan te onderwerpen aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, die hierover het advies inwinnen van den provincialen inspecteur of, bij ontstentenis van dezen, dat van den Rijksarchivaris in de provincie. Van plannen tot verplaatsing hunner archieven, doen deze besturen mededeeling aan Gedeputeerde Staten.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 1 *September* 1936.)

S. 371.

---

22 *Augustus* 1936. BESLUIT tot uitsluiting van de toepasselijkheid van artikel 6, tweede lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement op enkele groepen personeel aan de Rijksuniversiteiten en de Technische hoogeschool.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 30 Augustus 1935, n°. 30463, afdeeling Hooger Onderwijs, en van Binnenlandsche Zaken van 7 September 1935, n°. 23820, afdeeling Ambtenarenzaken;

Gelet op de artikelen 3, tweede lid, en 6 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, n°. 21);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 7 Augustus 1936, n°. 30761, afdeeling Hooger Onderwijs, en van 12 Augustus 1936, n°. 28817, afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. uit te sluiten de toepasselijkheid van artikel 6, tweede lid, van het Algemeen Rijks-

ambtenarenreglement op de volgende groepen ambtenaren, werkzaam bij het hooger onderwijs:

a. de conservatoren, prosectoren en observatoren aan de Rijksuniversiteiten;

b. de assistenten bij laboratoria of bij klinieken of met bijzondere bestemming, behulpzaam bij het onderwijs, aan de Rijksuniversiteiten en de Technische hoogeschool;

c. de hoofdassistenten bij laboratoria of bij klinieken of met bijzondere bestemming, behulpzaam bij het onderwijs, aan de Rijksuniversiteiten en de Technische Hoogeschool;

2°. te bepalen, dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de regelen vaststelt, volgens welke benoeming in tijdelijken of vasten dienst plaats heeft.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 4 *September* 1936.)

S. 385.

15 *Augustus* 1936. BESLUIT, houdende bepaling van de in artikel 36, tweede lid, artikel 42, eerste lid, artikel 136, eerste lid, en artikel 158, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) bedoelde rente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Augustus 1936, n°. 1672, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Gelet op artikel 36, tweede lid, artikel 42, eerste lid, artikel 136, eerste lid, en artikel 158, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Over de bedragen, welke krachtens artikelen 36, 40, 135 en 158 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) zijn verschuldigd en na den in de artikelen 36, 42, 136 en 158 vastgestelden datum worden betaald, is van dien datum tot den dag der betaling een rente verschuldigd van vijf ten honderd 's-jaars.

2. Ons besluit van 10 December 1925 (*Staatsblad* n°. 467 A) wordt ingetrokken.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 1 *September* 1936.)

S. 401.

1 *Augustus* 1936. WET tot wijziging van de beperking van den schuldenaftrek voor de belasting van de doode hand.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1935/1936, n°. 253, 1—6.

Hand. id. 1935/1936, blz. 2139—2145.

Bijl. Hand. 1e Kamer 1935/1936, n°. 253, blz. 1.

Hand. id. 1935/1936, blz. 813.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Al zoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de beperking van den schuldenaftrek voor de belasting van de doode hand op andere wijze te regelen dan zij thans is geregeld in artikel 4, eerste lid, letter *h*, der Wet op de belasting van de Doode Hand 1934 (*Staatsblad* n°. 528);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In artikel 4 der Wet op de belasting van de Doode Hand 1934 (*Staatsblad* n°. 528) worden de volgende wijzigingen gebracht:

a. in het eerste lid wordt de kommapunt aan het slot van letter *g* vervangen door eene punt; letter *h* vervalt;

b. na het derde lid wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

Ter zake van schulden waarvan de rente behoort tot de kosten van instandhouding van in dit artikel bedoelde inrichtingen, verzamelingen of natuurmonumenten is geen aftrek toegestaan.

Art. II. In artikel 3 der Wet op de belasting van de Doode Hand 1934 (*Staatsblad* n°. 528) worden, aan het slot van het tweede lid, de woorden „is bepaald" vervangen door: en in het vierde lid van artikel 4 is bepaald.

Art. III. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van het belastingjaar 1936.

Lasten en bevelen enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

S. 446.

29 *Mei* 1936. BESLUIT, houdende nadere bepalingen omtrent de weging van ingevoerd ruw zout.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 30 April 1936, n°. 152, Afd. Accijnzen;

Gelet op de artikelen 5, 6, 8 en 83 der wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), laatstelijk gewijzigd bij artikel 41 van de Tariefwet 1924 (*Staatsblad* n°. 568);

Den Raad van State gehoord (advies van 19 Mei 1936, n°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 Mei 1936, n°. 1, Afd. Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Eenig artikel.

Het gewicht van het met schepen ingevoerde ruwe zout kan met inachtneming van de

door of vanwege Onzen Minister van Financiën ter verzekering van een juiste opneming te stellen voorwaarden worden bepaald door ijkopneming van de vaartuigen waarmede het zout is aangevoerd of waarin het wordt overgeladen.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten Mei 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 4 *September* 1936.)

S. 547.

17 *Juli* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* n°. 377) en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 30).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 4 Juni 1936, IIIe Afdeeling A, n°. 12;

Gelet op artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931;

Den Raad van State gehoord (advies van den 30sten Juni 1936, n°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 9 Juli 1936, IIIe Afdeeling A, n°. 14;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. de volgende wijzigingen van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht (*Stbl.* 1931, n°. 377) vast te stellen.

Art. 20. Aan het artikel wordt toegevoegd:

1. wegens het sluiten van een huwelijk vóór het bereiken van den leeftijd van 25 jaar.

Art. 25. De leden *2* en *3* worden vervangen door drie nieuwe leden, luidende:

2. Schepelingen worden eervol ontslagen:

a. indien ontslag wordt verleend op eigen verzoek;

b. indien ontslag wordt verleend in de gevallen genoemd in artikel 20 van dit besluit, sub *a*, *b*, *c*, *d*, *i*, *j* en *l*, wat sub *b* betreft, behoudens het bepaalde in het vierde lid.

3. Schepelingen worden niet-eervol ontslagen in de gevallen genoemd in artikel 20 van dit besluit sub *g* en *h*.

4. Schepelingen worden ontslagen zonder de aanduiding „eervol" of „niet-eervol", indien ontslag wordt verleend in de gevallen genoemd in artikel 20 van dit besluit, sub *e*, *f* en *k*, zoomede in de gevallen van onbekwaamheid of ongeschiktheid niet ten gevolge van gebreken, indien Onze Minister, gelet op het advies van de commissie van onderzoek, bedoeld in artikel 22 van dit besluit, de onbekwaamheid of ongeschiktheid van den schepeling om in de verkregen kwaliteit te dienen, heeft aangenomen op grond van handelingen of gedragingen in strijd met de waardigheid van den militairen stand.

De leden *4* en *5* worden onderscheidenlijk *5* en *6*.

Art. 28. De woorden „niet eervol" worden vervangen door: niet-eervol.

Art. 29. In den eersten volzin worden de woorden „niet eervol" vervangen door: niet-eervol.

Art. 30. De woorden „niet eervol" en „zes maanden" worden onderscheidenlijk vervangen door „niet-eervol" en „1 jaar en zes maanden".

B. Te bepalen, dat de wijziging van artikel 20 zal in werking treden op 1 Januari 1937, m. d. v. dat deze wijziging buiten toepassing blijft ten aanzien van schepelingen, die op genoemd tijdstip reeds gehuwd zijn of het 21e levensjaar reeds hebben volbracht.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.,

H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 548.

1 *Augustus* 1936. BESLUIT tot regeling van het militair geneeskundig onderzoek en van het herhaald militair geneeskundig onderzoek naar het bestaan van ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst, naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, welke aanleiding kunnen geven tot toekenning of wijziging van een militair pensioen, dan wel naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van de tijdelijke ongeschiktheid, welke, overeenkomstig het bepaalde bij de artikelen 70, onder 5°, en 71 der Bevorderingswet voor de landmacht 1902, reden geeft om een officier op non-activiteit te stellen of om diens non-activiteit te verlengen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 9 Juni 1936, IIIe Afdeeling B, n°. 64;

Overwegende, dat herziening wenschelijk is van de bestaande regelen nopens het instellen van een militair geneeskundig onderzoek en van een herhaald militair geneeskundig onderzoek naar het bestaan van ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst, naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, welke aanleiding zouden kunnen geven tot toekenning of wijziging van een militair pensioen, dan wel naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van de tijdelijke ongeschiktheid, welke, overeenkomstig het bepaalde bij de artikelen 70, onder 5°, en 71 der Bevorderingswet voor de landmacht 1902, reden geeft om een officier op non-activiteit te stellen of om diens non-activiteit te verlengen;

Gelet op het bepaalde bij:

artikel 28 der Bevorderingswet voor de zeemacht 1902;

de artikelen 39, 70 en 71 der Bevorderingswet voor de landmacht 1902;
artikel 12 der Militaire Ambtenarenwet 1931;
de artikelen 25 der Pensioenwetten voor de zee- en landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66);
artikel 30 van de Wet voor de Koninklijke marine-reserve (*Staatsblad* 1924, n°. 369);
artikel 36 van de Wet voor het reservepersoneel der landmacht 1905, en
de artikelen 23 der Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marine-reserve en het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, nos. 355 en 356);
Den Raad van State gehoord (advies van 30 Juni 1936, n°. 14);
Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 13 Juli 1936, IIIe Afdeeling B, n°. 58;
Hebben goedgevonden en verstaan, te bepalen:

Art. 1. Wanneer een militair geneeskundig onderzoek of een herhaald militair geneeskundig onderzoek moet plaats hebben naar het bestaan van ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst, of naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van verwonding, verminking, ziekten of gebreken, welke aanleiding zouden kunnen geven tot toekenning of wijziging van een militair pensioen, dan wel naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van eene tijdelijke ongesteldheid, op grond waarvan een officier op non-activiteit gesteld of diens non-activiteit verlengd zoude kunnen worden, geschiedt zulks met inachtneming van het bepaalde bij de volgende artikelen.

2. 1. Zoowel een militair geneeskundig onderzoek als een herhaald militair geneeskundig onderzoek, als in artikel 1 bedoeld, wordt ingesteld door eene commissie, bestaande uit, ten minste, drie officieren van gezondheid in werkelijken dienst of oud-officieren van gezondheid; in gevallen, waarin daartoe aanleiding bestaat, worden aan zoodanige commissie een of meer burger-geneeskundigen-specialist als adviseerend lid toegevoegd; indien het een herhaald geneeskundig onderzoek betreft, moet daaraan in elk geval worden deelgenomen door een of meer specialisten voor de ziekten of gebreken, waaraan de te onderzoeken persoon bij het eerste onderzoek lijdende is bevonden, waartoe, zoo noodig een of meer burger-geneeskundigen-specialist als adviseerend lid aan de commissie worden toegevoegd, terwijl zich bij zoodanig herhaald geneeskundig onderzoek onder de leden der commissie, indien mogelijk, een officier van gezondheid met den rang van hoofdofficier moet bevinden.

2. De aanwijzing van de leden eener commissie, van het adviseerend lid of adviseerende leden en c.q. van de eventueele plaatsvervangers geschiedt, indien het in te stellen onderzoek betreft een tot de zeemacht behoorend of behoord hebbend militair, door den chef van den geneeskundigen dienst der zeemacht, en, zoo dat onderzoek betreft een tot het leger hier te lande behoorend of behoord hebbend militair, door den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht.

3. Als lid van eene commissie tot het instellen van een herhaald militair geneeskundig onderzoek zal geen geneeskundige mogen worden aangewezen, die aan het geneeskundig onderzoek in eersten aanleg heeft deelgenomen; officieren van gezondheid, leden eener commissie tot het instellen van een herhaald geneeskundig onderzoek, behoeven niet steeds hooger of ouder in rang te zijn dan die, welke deel hebben uitgemaakt van de commissie voor het geneeskundig onderzoek in eersten aanleg.

4. Voorzitter eener commissie, als in het eerste lid bedoeld, is steeds de hoogste of oudste in rang van de officieren van gezondheid in actieven dienst, die aan het onderzoek deelnemen.

5. De namen van de commissieleden — en c.q. van het adviseerend lid of adviseerende leden — moeten bij den aanvang van elk geneeskundig onderzoek door den voorzitter der commissie aan den te onderzoeken persoon worden bekend gemaakt.

6. Zoowel het geneeskundig onderzoek als het herhaald geneeskundig onderzoek wordt ingesteld ter standplaats van dengene, die als voorzitter der desbetreffende commissie optreedt. Indien de toestand van dengene, wien het in te stellen onderzoek zal gelden, hem buiten staat stelt om te verschijnen voor de commissie in de plaats, waar deze zetelt, is de autoriteit, welke de commissie samenstelde, bevoegd te bepalen, dat een onderzoek zal worden ingesteld ter plaatse, waar belanghebbende verblijft, hetzij door de commissie in haar geheel, eventueel vergezeld van het adviseerend lid of de adviseerende leden, hetzij door een of meer harer leden, c.q. adviseerende leden. In dit geval zal de commissie, zoo noodig, omtrent het onderzoek in overleg moeten treden met den geneeskundige, die den belanghebbende behandelt of laatstelijk heeft behandeld.

3. Omtrent elk geneeskundig onderzoek, als in artikel 1 bedoeld, wordt door de commissie, die het instelde, een rapport uitgebracht, welk rapport zal moeten inhouden:

a. eene verklaring of de onderzochte al dan niet *voor altijd* ongeschikt wordt geacht voor de waarneming van den militairen dienst, en, in eerstbedoeld geval, eene opgave van het (de) op den onderzochte van toepassing zijnde nummer(s) van het Militair Keuringsreglement, dan wel — indien het onderzoek is ingesteld in verband met het eventueel op non-activiteit stellen van een officier of verlenging van diens non-activiteit — eene verklaring of de onderzochte al dan niet ten gevolge van tijdelijke ongesteldheid ongeschikt is om dienst te doen;

b. eene nauwkeurige omschrijving van de bij den onderzochte waargenomen verwonding, verminking, ziekten of gebreken, en van de stoornissen en bezwaren, door deze veroorzaakt, welke omschrijving eene duidelijke voorstelling moet geven van den bestaanden toestand;

c. omstandige mededeelingen omtrent het ontstaan van de geconstateerde verwonding, verminking, ziekten of gebreken, zoowel wat door de militaire autoriteiten dienaangaande wordt verklaard, als wat de belanghebbende

zelf meent te kunnen aanvoeren, dit laatste, voor zoover mogelijk, bij eigenhandig geschreven verklaring;

d. beschouwingen omtrent het verband, dat op medische gronden geacht kan worden al dan niet te bestaan tusschen de aangegeven oorzaken en de waargenomen verwonding, verminking, ziekten of gebreken; mededeeling of op geneeskundige gronden een andere wijze van het ontstaan der verwonding, verminking, ziekten of gebreken meer aannemelijk is te achten dan die, welke in de overgelegde verklaringen is aangegeven, en in welke mate verschillende oorzaken, als bedoeld in de artikelen 2, onder 2°, der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66) en der Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marine-reserve en voor het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, nos. 355 en 356), tot den bestaanden ziektetoestand hebben bijgedragen; voorts in daartoe dienende gevallen toelichting, waarom ziekten of gebreken, welke schijnbaar volkomen hersteld worden, zich opnieuw hebben geopenbaard;

e. een overzicht van den tijd, gedurende welken de belanghebbende uit hoofde van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, welke aanleiding hebben gegeven tot het instellen van het geneeskundig onderzoek, onder geneeskundige behandeling, met verlof tot herstel van gezondheid, wegens tijdelijke ongesteldheid op non-activiteit, dan wel met ziekteverlof is geweest;

f. voor zoover het onderzoek is ingesteld naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van verwonding, verminking, ziekten of gebreken, welke aanleiding zouden kunnen geven tot toekenning of wijziging van een militair pensioen, eene met redenen omkleede verklaring ten minste vermeldende:

1°. de mate van invaliditeit, uitgedrukt in percentages van tien of veelvouden van tien;

2°. of verandering van het invaliditeitspercentage voor de toekomst al dan niet aannemelijk geacht wordt;

3°. of de belanghebbende al dan niet in het geval verkeert, dat hij *geheel buiten staat* is te achten om in zijn onderhoud te voorzien en afdoende verbetering in zijn toestand niet aannemelijk is, een en ander in den zin van de artikelen 16, derde lid, der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66);

4°. of de belanghebbende al dan niet verkeert in een der gevallen, omschreven in de artikelen 18 en 19 der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (*Staatsblad* 1922, nos. 65 en 66) en in de artikelen 17 en 18 der Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marine-reserve en het reserve-personeel der landmacht (*Staatsblad* 1923, nos. 355 en 356).

4. Teneinde eene behoorlijke invulling van de geneeskundige rapporten aan de hand van het gestelde in het voorgaande artikel te bevorderen, zijn de militaire autoriteiten verplicht, aan den voorzitter eener commissie, als in artikel 2 bedoeld, op diens aanvrage, behalve een staat van dienst en een uittreksel uit de straflijst betreffende den te onderzoeken militair, zooveel mogelijk en voor zoover noodig, alle inlichtingen te verstrekken:

omtrent het ontstaan van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, waaraan de belanghebbende lijdende is;

omtrent de vraag of wellicht eigen moedwillige handelingen of ongeregeld gedrag tot de ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst, dan wel tot de ongeschiktheid om dienst te doen uit hoofde van tijdelijke ongesteldheid, aanleiding gegeven kunnen hebben;

omtrent de bezwaren, door den belanghebbende ten gevolge van ziekte of gebreken bij de uitoefening van zijn dienst ondervonden, en

omtrent al hetgeen bevorderlijk kan zijn aan eene juiste beoordeeling van de mate zijner geschiktheid om in zijn levensonderhoud te voorzien.

5. 1. De inhoud van het geneeskundig rapport wordt geacht het gevoelen weer te geven van de meerderheid der leden van de commissie.

2. Elk dier leden, zoo ook een adviseerend lid, bij wien op een of meer punten eene van het gevoelen der meerderheid afwijkende meening bestaat, is bevoegd om daarvan — met vermelding der gronden, waarop die meening rust — te doen blijken bij afzonderlijke aan het rapport toe te voegen nota.

6. Indien ten aanzien van een gewezen militair een geneeskundig onderzoek moet worden ingesteld ter beoordeeling van diens aanspraken op vernieuwde toekenning van een voorloopig verleend invaliditeitspensioen, is de commissie, welke met dat onderzoek is belast, verplicht, omtrent de levensomstandigheden van den belanghebbende inlichtingen in te winnen bij den burgemeester van diens woonplaats of bij andere autoriteiten, dan wel bij daarvoor in aanmerking komende colleges, besturen of personen.

7. De beoordeeling van eene commissie, als in artikel 2 bedoeld, aangaande de ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst, geschiedt met inachtneming van de bepalingen van het Militair Keuringsreglement.

8. Het instellen van een militair geneeskundig onderzoek, als in artikel 1 bedoeld, geschiedt krachtens lastgeving van den chef van den geneeskundigen dienst der zeemacht, dan wel van den inspecteur van den geneeskundigen dienst der landmacht, al naar gelang de te onderzoeken persoon behoort of behoord heeft tot de zeemacht, dan wel tot het leger hier te lande.

9. 1. Het rapport betreffende het ingesteld militair geneeskundig onderzoek wordt door den voorzitter der desbetreffende commissie toegezonden aan de autoriteit, op wiens last het onderzoek heeft plaats gehad. Deze autoriteit is bevoegd, na ontvangst van het rapport opdracht te geven, dit aan te vullen, zoo noodig na een op zijn last voortgezet geneeskundig onderzoek.

Acht hij de zaak voldoende toegelicht, dan zendt hij het rapport — al dan niet van zijn opmerkingen voorzien en in elk geval voor „gezien" geteekend — met de daarop betrekking hebbende bescheiden aan Onzen Minister van Defensie, en deelt den uitslag van het onderzoek mede aan den onderzochte, wien

hij tevens wijst op den termijn van 30 dagen, bepaald in het slot van het eerste lid van artikel 10.

2. Mochten de in het rapport voorkomende gegevens, beschouwingen of gevolgtrekkingen door dien Minister onvoldoende of onvolledig worden geoordeeld, dan verstrekt deze, aan de desbetreffende commissie, door tusschenkomst van de autoriteit, op wiens last het onderzoek heeft plaats gehad, opdracht om dat rapport aan te vullen, zoo noodig na voortgezet geneeskundig onderzoek.

3. Inzake de ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst wordt, ten aanzien van een officier, de beslissing genomen door Ons, en, ten aanzien van een militair beneden den rang van luitenant ter zee 3e klasse of tweede-luitenant, door Onzen Minister van Defensie, die ten opzichte van een dienstplichtige deze bevoegdheid kan overdragen aan een door hem aan te wijzen autoriteit; in laatstbedoeld geval kan, in afwijking in zooverre van het gestelde in het eerste lid, de toezending van het geneeskundig rapport aan Onzen Minister van Defensie achterwege blijven.

10. 1. De militair of gewezen militair, die bezwaren heeft tegen den hem medegedeelden uitslag van het te zijnen aanzien ingesteld militair geneeskundig onderzoek, dan wel die zich rechtstreeks in zijn belang getroffen acht door eene beslissing, welke door Ons dan wel door of vanwege Onzen Minister van Defensie is genomen als gevolg van bedoeld geneeskundig onderzoek, zal worden onderworpen aan een herhaald militair geneeskundig onderzoek, als in artikel 1 bedoeld, indien hij of zijn vertegenwoordiger daartoe aan Onzen Minister van Defensie het verzoek doet binnen zes maanden nà den datum, waarop het eerstbedoelde onderzoek heeft plaats gehad, indien het pensioenzaken na bekomen ontslag betreft, en overigens binnen 30 dagen nà de dagteekening van de hem gedane mededeeling, als in het eerste lid van artikel 9 bedoeld.

2. Eene beslissing als in het vorig lid bedoeld, voor zoover die niet pensioenzaken na bekomen ontslag betreft, kan niet op verzoek van den belanghebbende of diens vertegenwoordiger worden herzien, dan nadat de daarbij betrokken militair of gewezen militair overeenkomstig het gestelde in meergenoemd lid op daartoe door hem of van zijnentwege gedane aanvrage is onderworpen geworden aan een herhaald militair geneeskundig onderzoek.

3. Onverminderd het bepaalde bij de voorgaande leden, is Onze Minister van Defensie bevoegd om ten aanzien van een militair of gewezen militair, die is onderworpen geweest aan een militair geneeskundig onderzoek, een herhaald militair geneeskundig onderzoek te doen instellen in elk geval, waarin zulks door dien Minister noodig of wenschelijk wordt geoordeeld.

4. Het rapport betreffende een herhaald militair geneeskundig onderzoek wordt door den voorzitter der desbetreffende commissie door tusschenkomst van de autoriteit, welke die commissie samenstelde, met alle ter zake betrekkelijke bescheiden toegezonden aan Onzen Minister van Defensie; bedoelde autoriteit is bevoegd, dat rapport met zijne opmerkingen aan te vullen; in elk geval zal hij het voor „gezien" teekenen.

5. Het bepaalde bij het derde lid van artikel 9 vindt ten opzichte van den uitslag van een herhaald militair geneeskundig onderzoek overeenkomstige toepassing, met uitzondering van de daar getroffen regeling ten aanzien van dienstplichtigen.

11. Indien in eene commissie, als in art. 2 bedoeld, oud-officieren van gezondheid zitting hebben, dan wel indien burgerspecialisten als adviseerende leden aan die commissie zijn toegevoegd, dan komen de eventueel aan hunne werkzaamheden verbonden kosten ten laste van het Rijk.

12. 1. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag nà dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het geplaatst is.

2. Met ingang van dienzelfden dag:

vervalt Ons besluit van 11 Mei 1922 (*Staatsblad* n°. 279), zooals dat sedert is gewijzigd en aangevuld;

wordt het gestelde in het derde lid van artikel 19 van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Ons besluit van 22 Augustus 1931 (*Staatsblad* n°. 378) en laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 21 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 541), vervangen door het volgende:

„3. In het geval, bedoeld onder *e* van het eerste lid, wordt het ontslag uit den dienst niet verleend dan nadat over het ontstaan, den aard en de gevolgen van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, waarmede de belanghebbende behept is, een militair geneeskundig onderzoek heeft plaats gehad met inachtneming van de voor zoodanig onderzoek door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gestelde regelen.",

en

worden in het eerste lid van artikel 72 van genoemd Reglement de woorden: „met inachtneming van de regelen, daarvoor gesteld in Ons besluit van 11 Mei 1922 (*Staatsblad* n°. 279)" vervangen door:

„met inachtneming van de daarvoor door Ons bij algemeenen maatregel van bestuur gestelde regelen".

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 575.

---

22 *Augustus* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 137), houdende vaststelling van voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is het Koninklijk besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 187), houdende vaststelling van voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen, het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Juli 1921 (*Staatsblad* n°. 1001), nader te wijzigen;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 6 Juli 1936, n°. 481, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen, van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 6 Juli 1936, IVe Afd. B, n°. 1, van Onzen Minister van Justitie van 6 Juli 1936, n°. 800, Ve Afdeeling, en van Onzen Minister van Financiën van 6 Juli 1936, n°. 19, Afdeeling Invoerrechten;

Gelet op artikel 1 van de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 81);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Juli 1936, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 24 Juli 1936, La. M, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen, van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 27 Juli 1936, IVe Afd. B, n°. 191, van Onzen Minister van Justitie van 3 Augustus 1936, 5e Afdeeling, n°. 833, en van Onzen Minister van Financiën van 11 Augustus 1936, n°. 194, Afdeeling Invoerrechten;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

I. dat artikel 36 van Ons besluit van 15 October 1885 (*Staatsblad* n°. 187), houdende vaststelling van voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen, het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 20 Juli 1921 (*Staatsblad* n°. 1001), wordt gelezen als volgt:

Art. 36. 1. Voor het vervoer worden overdekte, aan alle zijden gesloten, goed afgeveerde, voertuigen gebezigd.

2. Bij gebruik van motorrijtuigen moeten de voorschriften van artikel 44 in acht worden genomen.

II. dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers van Waterstaat, van Defensie, van Justitie en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 584.

1 *Augustus* 1936. BESLUIT, betreffende den duur der eerste oefening.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 25 Juli 1936, VIIde afd., n°. 203 O;

Gelet op art. 32, eerste en tweede lid, laatsten volzin, van de Dienstplichtwet, alsmede op art. 66, eerste lid, van het Dienstplichtbesluit;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

De tabel, behoorende bij het Koninklijk besluit van 6 September 1932 (*Staatsblad* n°. 465), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 505), wordt vervangen door de bij dit besluit behoorende tabel. Zie blz. 419.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 626.

17 *Juli* 1936. WET tot regeling van den invoer van geweven ijzergaas en andere metaalweefsels.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Februari 1936 N°. 180 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28/29 Februari 1936 N°. 42) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van geweven ijzergaas en andere metaalweefsels aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 5 maanden, aanvangende 1 Maart 1936 en eindigende 31 Juli 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. geweven ijzergaas, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van den gemiddelden invoer uit dat land gedurende de maanden Maart tot en met Juli van de jaren 1934 en 1935, berekend naar het oppervlak;

b. andere metaalweefsels, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld gedurende de maanden Maart tot en met Juli van de jaren 1934 en 1935 uit dat land is ingevoerd.

TABEL van den duur der eerste oefening van de gewone dienstplichtigen der landmacht, die behooren tot bijzondere groepen, als bedoeld in art. 66, eerste lid, van het Dienstplichtbesluit, en na hun inlijving in opleiding zijn genomen tot officier.

Volgnummer.	Wapens enz.	Groepen gewone dienstplichtigen, in opleiding genomen tot officier.	Duur der eerste oefening.	Verlenging van den in kolom 4 vermelden duur der eerste oefening.
1.	2.	3.	4.	5.
1	Infanterie	A. Niet-voorgeoefenden, die in 1934 vergunning verkregen om de intermitteerende opleiding te volgen en in genoemd jaar de eerste periode (twee maanden) van de eerste oefening hebben volbracht.	8½ maand	De Minister van Defensie is bevoegd, den duur der eerste oefening met ten hoogste 1 maand te verlengen voor degenen, die aan het einde van den in kolom 4 vermelden duur de geschiktheid voor benoeming tot tweede luitenant nog niet hebben verkregen.
		B. Niet-voorgeoefenden, die in 1935 en 1936 vergunning verkregen de intermitteerende opleiding te volgen.	11 maanden	
		C. Voorgeoefenden, die bij het vooroefeningsinstituut van den vrijwilligen landstorm hebben voldaan aan het examen voor reservesegeant of sergeant-titulair, zijn aangesteld in den rang van segeant of sergeant-titulair en de eerste oefening hebben aangevangen onmiddellijk in aansluiting aan het eindigen van de verbintenis bij den vrijwilligen landstorm.	4 maanden	
		D. Voorgeoefenden, die bij het vooroefeningsinstituut van den vrijwilligen landstorm hebben voldaan aan het examen voor reservekorporaal, zijn aangesteld in den rang van korporaal en de eerste oefening hebben aangevangen onmiddellijk in aansluiting aan het eindigen van de verbintenis bij den vrijwilligen landstorm.	6½ maand	
2	Compagnieën geneeskundige troepen	Zij, die in opleiding zijn genomen tot reserve-officier van gezondheid of reserve-officier-tandarts.	4½ maand	
3	Bereden artillerie	A. Zij, die in opleiding zijn genomen tot reserve-officier-paardenarts.	2½ maand	
		B. Onberedenen, bestemd voor den triangulatie-dienst.	5½ maand	

Behoort bij Koninklijk besluit van 1 Augustus 1936, S. 584.

Mij bekend,

De Minister van Staat, Min. van Defensie a. i., H. Colijn.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet stelt Onze Minister bepalingen vast betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

S. 628.

17 *Juli* 1936. WET tot regeling van den invoer van meubelen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Februari 1936, N°. 178 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 Februari 1936 N°. 41) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van meubelen, wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 Maart 1936 en eindigende 31 Augustus 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. meubelen van hout, al of niet bekleed en onderdeelen van deze meubelen, voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van hetgeen gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd, naar de waarde berekend, met dien verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 30 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd;

b. meubelen van bamboe, rotting, riet, teen of twijgen, al of niet bekleed, voor zoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van hetgeen gemiddeld per 6 maanden in de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd, naar de waarde berekend, met dien verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 45 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

S. 629.

17 *Juli* 1936. WET tot regeling van den invoer van veevoederkooktoestellen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 10 Maart 1936, N°. 9 (*Nederlandsche Staatscourant* van 10 Maart 1936 N°. 49) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van veevoederkooktoestellen aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „veevoederkooktoestellen", veevoederketels, kookpotten, waschfornuizen of Buanderies.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 9 maanden, aanvangende 1 Maart en eindigende 30 November 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van veevoederkooktoestellen, waarin of waaronder kan worden gestookt, zwaarder wegende dan 30 kg, alsmede de daarvoor bestemde onderdeelen, voorzoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 9 maanden in de jaren 1934 en 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 630.

17 *Juli* 1936. WET tot regeling van den invoer van nieuwe jutezakken, voorwerpen van jute en jutedoek.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 Maart 1936, N°. 30 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Maart 1936 N°. 64) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van nieuwe jutezakken, voorwerpen van jute en jutedoek wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van nieuwe jutezakken, voorwerpen van jute en jutedoek, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931, 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 631.

17 *Juli* 1936. WET tot regeling van den invoer van linoleum.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 Maart 1936 N°. 4 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Maart 1936, n°. 64) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* n°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* n°. 596), de invoer van linoleum wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van linoleum, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gedurende de maanden Juli tot en met December 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 632.

17 *Juli* 1936. WET tot regeling van den invoer van triplexhout.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 31 Maart 1936, N°. 4 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Maart 1936, N°. 64) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van triplexhout wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 6 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 30 September 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van triplex en multiplex, met uitzondering van elzen-, berken-, grenen- en beukentriplex of multiplex, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld per 6 maanden in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 636.

1 *Augustus* 1936. WET tot regeling van den invoer van touw.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 April 1936, N°. 26 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 April 1936 N°. 83) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van touw wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:
1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;
2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:
a. garen van hennep, ongetwijnd;
b. koord, touw en meer dan eendraadgarens, geheel of gedeeltelijk van zachte hennepvezel, koord en touw van jute,
telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931, 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd.
2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.
3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.
4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 639.

1 *Augustus* 1936. WET tot regeling van den invoer van caustische potasch en kaliloog.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 April 1936, N°. 10 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1 Mei 1936, N°. 85) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van caustische potasch en kaliloog aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:
1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;
2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
2. 1. Gedurende het tijdvak van 4 maanden, aanvangende 1 Mei 1936 en eindigende 31 Augustus 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:
a. caustische potasch;
b. kaliloog, telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld gedurende 4 maanden in de jaren 1932, 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd.
2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.
3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.
4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

S. 639 A.

1 *Augustus* 1936. WET tot regeling van den invoer van lint, band en veters.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 Mei 1936, N°. 33 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29/30 Mei 1936, N°. 104) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van lint, band en veters wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:
1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;
2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 31 Mei 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van lint en band met twee zelfkanten en veters, zonder rubber, niet van wol en halfwol of van echte zijde, van kunstzijde of van

beide, alsmede van elastiekband en koordelastiek, niet breeder dan 5 c.m, voorzoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van de waarde, welke per 12 maanden in het jaar 1932 aan die goederen uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 40 ten honderd van de hoeveelheid, welke per 12 maanden in het jaar 1932 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en voor zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 639 C.

1 *Augustus* 1936. WET tot regeling van den invoer van steenkolen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 Maart 1936 N°. 5 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Maart 1936 N°. 64) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van steenkolen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. steenkolen met een waarde van f 9 of meer per ton (huisbrandkolen);

b. steenkolen met een waarde beneden f 9 per ton (industriekolen);

c. cokes en cokesgruis;

d. steenkoolbriketten,

telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1933 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3—9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 626.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 768.

15 *Augustus* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 24 Juni 1936, n°. 17313, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 15 Juni 1936, n°. 672);

Gehoord den Raad van State (advies van 14 Juni 1936, n°. 27);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 Juli 1936, n°. 20385, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936;

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 769.

22 *Augustus* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Suikerbesluit 1933.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën d.d. 31 Juli 1936, n°. 21861, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en d.d. 6 Augustus 1936, n°. 192, afdeelingen Invoerrechten en Accijnzen;

Gelet op het Crisis-Suikerbesluit 1933, zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 28 Augustus 1935;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27, lid 1, der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 17 Juli 1936, n°. 685);

Gehoord den Raad van State (advies van den 11 Augustus 1936, n°. 67);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers d.d. 15 Augustus 1936, n°. 23009, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en d.d. 17 Augustus 1936, n°. 157, Afdeelingen Invoerrechten en Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

I. in artikel 2, lid 1, van het Crisis-Suikerbesluit 1933 wordt in plaats van „den eersten September 1936", gelezen „den eersten September 1937".

II. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 27 *Augustus* 1936.)

S. 770.

26 *Augustus* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 24 Juni 1936, n°. 17202, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933, op het Crisis-Monopoliebesluit 1933, op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit laatstelijk is gewijzigd, en op Ons Besluit van 26 Augustus 1936 n°. 26, tot aanwijzing van cassave als crisisproduct in den zin van artikel 1, onder 5°., van de Landbouw-Crisiswet 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 16 Mei 1936, n°. 663);

Gehoord den Raad van State (advies van 11 Augustus 1936, n°. 68);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Aug. 1936, n°. 23087, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 te wijzigen in dier voege, dat in artikel 3 de woorden „alfalfameel, sago, tapioca, zetmeel" worden vervangen door de woorden „alfalfameel, cassave, sago, zetmeel";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 860.

22 *Augustus* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Vleeschwarenbesluit (*Staatsblad* 1924, n°. 315), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 156).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 16 Juli 1936, n°. 1121 D/dossier 53, Afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op de Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793) en op het Vleeschwarenbesluit (*Staatsblad* 1924, n°. 315), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 25 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 156);

Gezien het advies van de Commissie, bedoeld in artikel 17 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, n°. 63);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Sociale Zaken van 15 Augustus 1936, n°. 1309 D/dossier 53, afdeeling Volksgezondheid;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. I. In artikel 3, onder 3, van het Vleeschwarenbesluit (*Staatsblad* 1924, n°. 315), wordt in plaats van „haar gehalte aan zetmeel, uitgedrukt als" gelezen „haar gehalte aan zetmeel, in welken vorm ook toegevoegd, uitgedrukt als".

Art. II. In artikel 4 wordt in plaats van „alsmede" gelezen „evenmin als".

Art. III. In artikel 8, onder 3, van het Vleeschwarenbesluit (*Staatsblad* 1924, n°. 315) wordt de punt-komma aan het slot vervangen door een komma en wordt toegevoegd „behalve bij toebereid gehakt, waarvan het zetmeelgehalte ten hoogste 6 procent mag bedragen;".

Art. IV. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 861.

22 *Augustus* 1936. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 16 April 1925, *Staatsblad* n°. 145, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 29, eerste lid, der Ongevallenwet 1921.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 Juli 1936, n°. 1818, Afdeeling Arbeidersverzekering;

Gelet op artikel 29, eerste lid, der Ongevallenwet 1921;

Den Raad van State gehoord (advies van den 11 Augustus 1936, n°. 64);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 Augustus 1936, n°. 2132 afdeeling Arbeidersverzekering;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 16 April 1925, *Staatsblad* n°. 145, zooals dat laatstelijk gewijzigd werd bij Ons besluit van 16 Maart 1935, *Staatsblad* n°. 140, en te bepalen als volgt:

Art. I. In artikel 3 van Ons vorengenoemd gewijzigd besluit van 16 April 1925, *Staatsblad* n°. 145, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

I. Onder volgnummer 40 wordt in plaats van: „Burgerlijk bouwkundige werken, slooperswerkzaamheden hieronder niet begrepen (het bedrijf van maken van), het timmerliedenbedrijf en het metselaarsbedrijf op bouwwerken:" gelezen: „Burgerlijk bouwkundige werken (het bedrijf van maken van), hieronder begrepen slooperswerkzaamheden, indien deze dienen ten behoeve van het gedeeltelijk vernieuwen, het veranderen of het uitbreiden van een bouwwerk, waaraan gesloopt wordt, het timmerliedenbedrijf en het metselaarsbedrijf op bouwwerken:"

II. Onder volgnummer 63 wordt in plaats van „Sloopen van bouwwerken (het bedrijf van)" gelezen: „sloopen van bouwwerk (het bedrijf van), hieronder niet begrepen werkzaamheden, welke dienen ten behoeve van het gedeeltelijk vernieuwen, het veranderen of het uitbreiden van een bouwwerk waaraan gesloopt wordt.".

III. Onder volgnummer 455 wordt in plaats van „wegbrengen" gelezen: „wegbergen".

Art. II. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 886.

15 *Augustus* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 7 van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 842) tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 Augustus 1936, n°. 1017 D./doss. 55, afdeeling Volksgezondheid;

Gelet op het bepaalde in artikel 7 van Ons besluit van 22 Februari 1936, (*Staatsblad* n°. 842) tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 der Warenwet (*Staatsblad* 1935, n°. 793);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Burgemeester en wethouders der centrale gemeente — bij provinciale keuringsdiensten Gedeputeerde Staten der provincie — houden een afzonderlijke administratie van:

a. de ontvangen heffingen op de bedrijven;

b. de kosten van inrichting der administratie ten behoeve van de heffing op de bedrijven;

c. van de jaarlijksche kosten van administratie en van inning der heffing.

2. Als kosten van inrichting der administratie worden uitsluitend in rekening gebracht de werkelijke gedane uitgaven voor:

a. aanschaffing of huur van schrijfmachine, schrijftelmachine, ponsmachine, kaartregister en(of) andere benoodigdheden;

b. werkzaamheden, uitsluitend verband houdende met de inrichting der administratie en het aanleggen van een kaartregister van de bedrijven, welke voor de heffing zijn aangewezen:

1. van administratieven aard;
2. van plaatselijk controleerenden aard;

c. contrôle van het register der bedrijven door vergelijking met het bevolkingsregister;

d. inlichtingen van de Kamers van Koophandel en Fabrieken en eventueel van andere lichamen over alle in het kaartregister behoorende bedrijven.

3. Als jaarlijksche kosten van inning der heffing worden uitsluitend in rekening gebracht de gedurende het kalenderjaar werkelijk gedane uitgaven voor:

a. druk- en bindwerk voor betalingsregisters, aanslagbiljetten en verdere materieele benoodigdheden;

b. werkzaamheden uitsluitend verband houdende met het bijhouden der administratie en de aanvulling en wijziging van het kaartregister,

1. van administratieven aard;
2. van plaatselijk controleerenden aard;

c. eventueele verzendingskosten;

d. contrôle van de aanvullingen en wijzigingen van het kaartregister bij het bevolkingsbureau;

e. inlichtingen van de Kamers van Koophandel en Fabrieken en van eventueel andere lichamen over de aanvullingen en wijzigingen van het kaartregister;

f. kosten van de(n) Gemeente-Ontvanger(s) voor de inning:

1. van heffingen voor het jaar, waarop de administratie betrekking heeft,
2. van heffingen van voorafgaande jaren.

4. De kosten in de artikelen 2 en 3 van dit besluit bedoeld, worden door Burgemeester en wethouders der Centrale gemeente — bij provinciale keuringsdiensten door Gedeputeerde Staten, q.q. den Keuringsdienst van waren — betaald uit de ingevorderde heffingen.

5. 1. Jaarlijks zendt het bestuur der centrale gemeente de verantwoording betreffende de inning der heffingen, de administratiekosten en de inningskosten en de kosten van inrichting of aanvulling daarvan, voorzien van de noodige toelichtingen, in drie-voud, via Gedeputeerde Staten aan Onzen Minister van Sociale Zaken. Bij de toezending dezer verantwoording over het jaar 1936 wordt tegelijkertijd die betreffende de kosten van inrichting, bedoeld in artikel 2 van dit besluit, met de toelichting in drie-voud via Gedeputeerde Staten aan Onzen Minister van Sociale Zaken gezonden.

2. Ten aanzien van provinciale keuringsdiensten zenden Gedeputeerde Staten de stukken, in het eerste lid van dit artikel bedoeld, op de daar aangegeven wijze aan Onzen Minister van Sociale Zaken.

6. De kosten, aan de administratie en inning der heffing verbonden — en, voor zoover het jaar 1936 betreft, ook de kosten van inrichting der administratie — worden verrekend door aftrek van de opbrengst der heffingen.

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 909.

---

15 *Augustus* 1936. BESLUIT ter bekendmaking van den tekst der Wet op de Staatsinrichting van *Suriname* en tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Surinaamsche Staatsregeling.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 3 Augustus 1936, 7de Afdeeling n°. 17;

Gezien artikel 2 van de wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 902), houdende herziening van het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie Suriname, zoomede punt 1 der „Overgangsbepalingen" van de Surinaamsche Staatsregeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. te gelasten, dat de tekst van de Wet op de staatsinrichting van Suriname, zooals die bij dit besluit is gevoegd, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst;

2°. te bepalen, dat de Surinaamsche Staatsregeling in werking treedt met ingang van 1 April 1937.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 4 *September* 1936.)

WET OP DE STAATSINRICHTING VAN SURINAME.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van Suriname en zijne inwoners.

Art. 1. Suriname omvat het grondgebied bekend onder de benaming van Nederlandsch Guyana.

Art. 2. Allen, die zich in Suriname bevinden, zijn eerbied en gehoorzaamheid verschuldigd aan den Gouverneur en onderworpen aan de wettelijke regelingen.

Art. 3. De wettelijke regelingen, in Suriname geldig, zijn:

1°. de verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden, voor zoover zij in Suriname van toepassing zijn;

2°. de algemeene verordeningen, waaronder worden verstaan:

a. de wetten, die, op den voet van de bepalingen der Grondwet, voor Suriname verbindend zijn;

b. de algemeene maatregelen van bestuur, zijnde besluiten des Konings, genomen in den vorm, bij de Grondwet voorgeschreven voor al gemeene maatregelen van bestuur, voor zoover zij voor Suriname verbindend zijn;

c. de landsverordeningen, zijnde verordeningen, vastgesteld door den Gouverneur,, met goedkeuring, behoudens het bepaalde bij artikel 101. van de Staten;

3°. de besluiten, houdende algemeene maatregelen, door den Gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord, binnen de grenzen zijner bevoegdheid uitgevaardigd;

4°. de keuren en reglementen, door de in artikel 118 genoemde besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd.

Art. 4. 1. Slavernij wordt in Suriname niet geduld.

2. Allen, die zich op het grondgebied van Suriname bevinden, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

Art. 5. Uitlevering van vreemdelingen geschiedt niet dan krachtens verdragen, waarbij, voor zoover Suriname betreft, de regelen worden in acht genomen, welke, zooveel mogelijk in overeenstemming met de daaromtrent in Nederland geldende wettelijke bepalingen, bij algemeenen maatregel van bestuur worden vastgesteld.

Art. 6. De regelen nopens de toelating en vestiging in Suriname, zoomede die omtrent de uitzetting, worden voor zooveel noodig bij algemeenen maatregel van bestuur, en overigens bij landsverordening vastgesteld.

Art. 7. 1. Tot openbare bedieningen, door den Koning op te dragen, zijn alleen benoembaar Nederlandsche onderdanen.

2. De benoembaarheid tot andere openbare bedieningen wordt bij landsverordening geregeld.

Art. 8. Niemand heeft voorafgaand verlof noodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren. De verantwoordelijkheid van schrijvers, uitgevers, drukkers en verspreiders en de waarborgen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid tegen het misbruik van de vrijheid van drukpers te nemen, worden geregeld bij landsverordening.

Art. 9. 1. Ieder heeft het recht verzoek-

schriften in te dienen bij de bevoegde macht zoowel in Nederland als in Suriname.

2. Verzoekschriften moeten persoonlijk en mogen niet uit naam van meer worden onderteekend, tenzij dit geschiede door of van wege lichamen, wettig samengesteld of erkend, en in dit laatste geval niet anders dan over onderwerpen tot hunnen bepaalden werkkring behoorende.

3. Echter mogen personen, die niet schrijven kunnen, verzoekschriften indienen door tusschenkomst van zoodanige ambtenaren, als hiertoe bij landsverordening zijn bevoegd verklaard.

Art. 10. De uitoefening van het recht van vereeniging en vergadering kan, in het belang der openbare orde, zedelijkheid of gezondheid, aan regeling en beperking bij landsverordening onderworpen worden.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van den Gouverneur.

Eerste Afdeeling.

Van zijn benoeming en ontslag.

Art. 11. De Gouverneur wordt door den Koning benoemd en ontslagen.

Art. 12. Hij moet den ouderdom van dertig jaren vervuld hebben.

Art. 13. Hij legt in handen des Konings of van de autoriteit of den persoon, door den Koning hiertoe aangewezen, den eed (verklaring of belofte) af:

„Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of wat voorwendsel ook, tot het verkrijgen mijner benoeming tot Gouverneur aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige belofte of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning en aan de Grondwet; dat ik de welvaart van Suriname naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Suriname steeds zal onderhouden en doen onderhouden, en dat ik mij in alles zal gedragen, zooals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!" („Dat verklaar en beloof ik.")

Art. 14. 1. Indien de benoeming van den Gouverneur vervat is in een geheim en verzegeld stuk, behelst dit stuk tevens de aanwijzing van de autoriteit of den persoon, in wier of in wiens handen de benoemde den voorgeschreven ambtseed moet afleggen.

2. Zoodanig stuk wordt geopend in eene vergadering van den Raad van Bestuur.

3. Het wordt, na door al de aanwezige leden te zijn gewaarmerkt, in het archief van den Raad nedergelegd.

Art. 15. De Gouverneur aanvaardt het bestuur door overlegging in eene plechtige vergadering der Staten van een afschrift zijner akte van benoeming en van het proces-verbaal zijner eedsaflegging, en brengt zijne aanvaarding van het bestuur bij proclamatie ter kennis der ingezetenen.

Art. 16. Hij is verplicht zijne waardigheid te blijven bekleeden totdat hij het bestuur aan zijnen opvolger hebbe overgegeven, tenzij hem van 's Konings wege gelast of vergund worde zijne waardigheid vroeger neder te leggen.

Art. 17. Hij mag zonder verlof des Konings Suriname niet verlaten.

Art. 18. 1. De Gouverneur mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn in, noch borg zijn voor eenige onderneming, ten grondslag hebbende eene overeenkomst, om winst of voordeel aangegaan met Suriname of met eenig deel daarvan.

2. Hij mag, behalve openbare schuldbrieven, geene schuldvorderingen ten laste van Suriname bezitten.

3. Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deel hebben in eenige concessie of onderneming van welken aard ook, in Suriname gevestigd of aldaar haar bedrijf uitoefenende.

4. Het bij het eerste en het derde lid bepaalde blijft op hem van toepassing gedurende vijf jaren na zijn aftreden.

Art. 19. 1. Bloedverwantschap of zwagerschap, tot den derden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen den Gouverneur eenerzijds en den ondervoorzitter of de leden en buitengewone leden van den Raad van Bestuur of een der hoofden van eene afdeeling van bestuur anderzijds.

2. Hij, die na zijne benoeming in den verboden graad van zwagerschap geraakt, behoudt zijne bediening niet dan met vergunning des Konings.

3. De zwagerschap houdt op door de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is.

Art. 20. 1. Wanneer er vermoeden bestaat, dat de Gouverneur krankzinnig is, belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene vergadering van dien Raad, opdat de gegrondheid van het vermoeden onderzocht worde.

2. De Raad van Bestuur, oordeelende dat daartoe termen bestaan, beveelt het instellen van een geneeskundig onderzoek aan eene commissie, te zamen gesteld uit vier geneeskundigen, waaronder zoo mogelijk twee officieren van gezondheid der zee- of landmacht.

3. Deze commissie is bevoegd den gewonen geneesheer des Gouverneurs in haar midden te roepen en dient den Raad van Bestuur van bericht.

4. Van het in den Raad van Bestuur verhandelde worden nauwkeurige processen-verbaal in dubbel opgemaakt en door den ondervoorzitter, de leden en den secretaris onderteekend.

5. Als de Raad van Bestuur oordeelt, dat het bericht der commissie het bestaande vermoeden bevestigt, wordt onverwijld een der dubbelen van de processen-verbaal gezonden aan den Koning, en belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene vergadering der Staten.

6. De vergadering wordt gehouden met gesloten deuren. De vergadering verklaart, na de personen, die inlichtingen geven kunnen, onder eede gehoord te hebben, en bij volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige leden, of er termen bestaan om den Gouverneur tot de uitoefening zijner waardigheid niet in staat te achten.

7. De verklaring, dat zoodanige termen bestaan, ontheft, zoolang zij niet, na gelijk onderzoek, op gelijke wijze is ingetrokken en in afwachting van de beslissing des Konings, den Gouverneur van de uitoefening zijner waardigheid.

8. Van het in de Staten verhandelde wordt een nauwkeurig proces-verbaal in dubbel opgemaakt en door al de leden en den griffier onderteekend.

9. Een der dubbelen wordt onverwijld gezonden aan den Koning.

10. Wanneer de Gouverneur door een plotselingen ziektetoestand buiten staat is geraakt om zijne waardigheid uit te oefenen en om overeenkomstig artikel 28 het dagelijksch beleid van zaken aan een ander op te dragen, worden de in dit artikel opgenomen bepalingen eveneens toegepast, met dien verstande echter, dat de Gouverneur, nadat hij voldoende hersteld is, het bestuur weder op zich neemt, en daarvan bij proclamatie aan de ingezetenen kennis geeft.

Art. 21. 1. De Gouverneur is naar de bepalingen, vervat in de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 33), houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriëele departementen, tot straf vervolgbaar:

a. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, waarvan hem de uitvoering niet is opgedragen door den Minister van Koloniën;

b. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, niet voorzien van de vereischte medeonderteekening van een der hoofden van de ministeriëele departementen;

c. wanneer hij beschikkingen neemt, of bevelen geeft, of bestaande beschikkingen of bevelen handhaaft, waardoor de bepalingen dezer wet of andere in Suriname geldende wettelijke regelingen worden geschonden;

d. wanneer hij nalaat uitvoering te geven of te doen geven aan de voorschriften van deze wet of andere in Suriname geldende wettelijke regelingen, of aan Koninklijke besluiten en beschikkingen, geene wettelijke regelingen zijnde, doch waarvan hem de uitvoering door den Minister van Koloniën is opgedragen;

De handelingen, onder de letters *a*, *b* en *c*, en de nalatigheid, onder letter *d* bedoeld, zijn alleen dan strafbaar, wanneer zij gepleegd zijn met opzet.

e. indien hij zonder opzet de uitvoering, onder letter *d* omschreven, grovelijk verzuimt.

2. De feiten in dit artikel vermeld worden beschouwd als misdrijven.

3. De feiten vermeld onder letters *a*, *b*, *c* en *d* worden gestraft met de straf genoemd in artikel 355, en het feit, vermeld onder letter *e*, met de straf genoemd in artikel 356 van het Nederlandsch Wetboek van Strafrecht.

Art. 22. 1. De Gouverneur kan gedurende zijn bestuur niet voor den strafrechter in Suriname betrokken, noch aldaar in burgerlijke gijzeling gebracht, noch zonder zijne toestemming als getuige in een rechtsgeding geroepen worden.

2. Hij kan, zelfs na de nederlegging zijner waardigheid, wegens feiten, gedurende zijn bestuur gepleegd, in Suriname niet tot straf vervolgd worden.

Art. 23. 1. Hij staat in Nederland, behalve wegens ambtsmisdrijven, terecht voor den rechter, die volgens de aldaar geldende wetten bevoegd zou zijn geweest, naar gelang der tegen het feit bedreigde straffen, daarvan kennis te nemen, ware het gepleegd in de gemeente, in welke de zetel der Nederlandsche Regeering gevestigd is.

2. De straf, tegen het feit bedreigd, is die, welke daartegen bedreigd wordt bij het strafrecht der plaats, waar het feit is begaan.

Art. 24. Indien tegen den Gouverneur, hetzij in het geval voorzien in artikel 165 der Grondwet, hetzij ter zake van andere strafbare feiten, eene vervolging in Nederland wordt ingesteld, legt hij, op bevel des Konings, zijne waardigheid neder in handen van dengene, die door den Koning of volgens deze wet is aangewezen om hem te vervangen.

Art. 25. 1. Wanneer de Gouverneur overeenkomstig artikel 20 tijdelijk van de uitoefening zijner waardigheid is ontheven, of wanneer hij buiten staat geraakt om haar uit te oefenen zonder in de gelegenheid te zijn om het dagelijksch beleid van zaken, overeenkomstig artikel 28, aan den daar bedoelden persoon op te dragen, treedt als waarnemend Gouverneur op de persoon, van 's Konings wege daartoe aangewezen, of, bij gebreke van zoodanige aanwijzing, gelijk mede wanneer en zoolang de aangewezen persoon niet kan optreden, de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

2. Hetzelfde geschiedt wanneer de Gouverneur overlijdt, verlof erlangt of zijne betrekking nederlegt en zijn opvolger nog niet is aangewezen of nog niet kan optreden.

Art. 26. Al wat in deze wet bepaald is omtrent den Gouverneur is toepasselijk op den waarnemenden Gouverneur, met uitzondering der voorschriften in de artikelen 12, 13, 15 en 19, en met dien verstande, dat de verbodsbepalingen van artikel 18 niet gelden voor het deel dat de waarnemende Gouverneur in de daarbij bedoelde ondernemingen had vóór dat hij het bestuur aanvaardde, en dat het laatste lid van dat artikel niet op hem van toepassing is.

Art. 27. De waarnemende Gouverneur brengt zijne aanvaarding van het bestuur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen, en legt, zoo spoedig mogelijk, in eene daartoe te houden en zoo noodig bijeen te roepen buitengewone vergadering der Staten, in handen van den voorzitter der vergadering, den eed (of de belofte) af:

„Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in de betrekking van waarnemend Gouverneur te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning en aan de Grondwet; dat ik de welvaart van Suriname naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Suriname steeds zal onderhouden en doen onderhouden, en dat ik mij in alles zal gedragen, zoo als een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

(„Dat beloof ik.")

Art. 28. 1. Wanneer ziekte of korte afwezigheid van den Gouverneur eene voorziening noodzakelijk maakt, draagt hij het dagelijksch beleid van zaken tijdelijk op aan den persoon, die volgens artikel 25 in de bij dat artikel bedoelde gevallen als waarnemend Gouverneur zal moeten optreden.

2. Zoodanige opdracht wordt door den Gouverneur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen gebracht.

Tweede Afdeeling.

Van zijne macht en verantwoordelijkheid.

Art. 29. 1. De Gouverneur oefent, in naam en als vertegenwoordiger des Konings en met inachtneming van de voorschriften dezer wet, alsmede van 's Konings aanwijzingen, het algemeen bestuur uit over Suriname en is aldaar bekleed met de uitvoerende macht.

2. Hij is voor zijn doen en laten verantwoordelijk aan den Koning.

Art. 30. 1. De Gouverneur heeft het opperbevel over de in Suriname aanwezige krijgsmacht.

2. Hij oefent dit over de in Suriname dienstdoende zee- en landmacht niet uit dan behoudens hare administratieve betrekkingen tot de ministeriëele departementen en overeenkomstig de bijzondere beschikkingen des Konings.

3. Hij beschikt over hare strijdkrachten in oorlog en vrede, zoodanig als hem in het belang van Suriname oirbaar dunkt, en heeft het recht hare bevelhebbers en officieren te schorsen.

4. Hij geeft terstond van de schorsing kennis aan den Koning.

5. Zij is, zoolang zij niet door den Koning bekrachtigd is, slechts voorloopig.

Art. 31. 1. De Gouverneur neemt, in geval van oorlog of opstand, alle maatregelen die hij in het belang van den Staat in het algemeen en van Suriname in het bijzonder door den nood geboden acht.

2. Hij heeft in dergelijke omstandigheden de macht om Suriname, geheel of ten deele, in staat van oorlog of beleg te verklaren, bepalingen van deze wet en van alle andere aldaar geldende algemeene verordeningen buiten werking te stellen en ambten tijdelijk op te heffen.

3. Hij kan, in zoodanig geval, de plaatselijke burgerlijke of militaire gezaghebbers machtigen tot het voorloopig nemen van maatregelen van boven omschreven aard.

4. Hij geeft van de maatregelen, door hem uit kracht van dit artikel genomen, onverwijld kennis aan den Koning.

Art. 32. 1. Onverminderd het geval, voorzien bij artikel 31, is de Gouverneur bevoegd in dringende omstandigheden, voor geheel Suriname of voor bepaalde gedeelten daarvan, achtereenvolgens onder nadere bekrachtiging bij wet, algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening, regelingen te treffen omtrent onderwerpen, waarvan de regeling bij de wet, bij algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening moet geschieden, zoolang die regeling niet heeft plaats gehad, zoomede wetten, behalve deze wet, algemeene maatregelen van bestuur en landsverordeningen geheel of gedeeltelijk buiten werking te stellen of te wijzigen.

2. De Gouverneur geeft van deze handelingen onverwijld kennis aan den Koning.

3. Wanneer de in het eerste lid bedoelde regelingen en andere beschikkingen niet bekrachtigd worden, blijven zij niettemin verbindend totdat zij zijn ingetrokken.

Art. 33. De Gouverneur neemt alle vereischte maatregelen tot bescherming van de eer van den Staat in het algemeen en van Suriname in het bijzonder tegen aanranding van buiten.

Art. 34. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 81 benoemt, schorst en ontslaat de Gouverneur de landsdienaren van Suriname, tenzij hun benoeming, schorsing of ontslag bij de wet aan den Koning is voorbehouden.

2. Hij voorziet, als de belangen van den dienst dit vereischen, in de tijdelijke waarneming van betrekkingen, door den Koning te begeven.

3. De Gouverneur kan zijne in het eerste lid bedoelde bevoegdheid aan anderen overdragen.

Art. 35. De Gouverneur heeft het algemeen bestuur van de geldmiddelen en domeinen van Suriname en is deswege verantwoordelijk naar de bepalingen bij de wet te stellen.

Art. 36. 1. De Gouverneur stelt de bezoldigingen der landsdienaren van Suriname vast, voor zooveel dit niet bij de wet aan den Koning is voorbehouden.

2. De aanspraken op verloven en verlofbezoldigingen, wachtgelden en pensioenen worden bij landsverordening geregeld.

Art. 37. 1. De Gouverneur kan, na ingewonnen bericht van den rechter door wien het vonnis gewezen is, aan alle burgerlijke of militaire veroordeelden gratie verleenen van straffen, bij rechterlijk vonnis in Suriname opgelegd.

2. Hij kan, tenzij krachtens voorafgaande uitdrukkelijke machtiging des Konings, geene amnestie, abolitie of generaal pardon verleenen, dan in zeer dringende gevallen, na verhoor van den Raad van Bestuur en onder voorbehoud van 's Konings bekrachtiging.

Art. 38. Geene dispensatie kan door den Gouverneur verleend worden dan in de gevallen en op de wijze, bij de algemeene verordening, waarvan dispensatie verleend wordt, omschreven.

Art. 39. De Gouverneur verleent, in naam des Konings en overeenkomstig het desaangaande bij algemeenen maatregel van bestuur bepaalde, zeebrieven aan schepen en vaartuigen, toebehoorende aan inwoners van Suriname.

Art. 40. De Gouverneur zorgt voor de afkondiging en de uitvoering van de hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur.

Art. 41. 1. De Gouverneur kan, behalve voor zooveel betreft wetten tot goedkeuring van verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden, om gewichtige redenen de hem bevolen afkondiging of uitvoering opschorten en geeft hiervan terstond kennis aan den Koning.

2. Wanneer de afkondiging of uitvoering eener wet door den Gouverneur is opgeschort, wordt hiervan door den Koning ten spoedigste mededeeling gedaan aan de Staten-Generaal.

3. Zoodra de Gouverneur verwittigd is, dat

de Koning zijne handeling niet goedkeurt, gaat hij onverwijld tot de afkondiging of uitvoering over.

Art. 42. 1. De wetten en algemeene maatregelen van bestuur worden afgekondigd door plaatsing in het *Gouvernementsblad*.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

„In 'naam des Konings!

„De Gouverneur van Suriname,

„Van 's Konings wege den last ontvangen hebbende tot afkondiging van onderstaande wet (onderstaanden algemeenen maatregel van bestuur);

(Mededeeling der wet of van den algemeenen maatregel van bestuur.)

„Heeft de opneming daarvan in het *Gouvernementsblad* bevolen.

„Gedaan te ....., den ....."

(Onderteekening van den Gouverneur en van den gouvernements-secretaris.)

Art. 43. Wanneer geen ander tijdstip is vastgesteld, treedt de afgekondigde wet of algemeene maatregel van bestuur in werking met ingang van den dertigsten dag na dien der uitgifte van het *Gouvernementsblad*, waarin de afkondiging is geschied.

Art. 44. 1. De Gouverneur stelt, behoudens het bepaalde bij het eerste lid van artikel 101, na verkregen goedkeuring van de Staten, landsverordeningen vast tot regeling van:

a. onderwerpen, de inwendige aangelegenheden van Suriname betreffende, ten aanzien waarvan in de Grondwet, in deze wet of in andere wetten niet anders is bepaald;

b. andere onderwerpen, waarvan de regeling ingevolge eene wet of een algemeenen maatregel van bestuur bij landsverordening moet geschieden.

2. Hij zorgt voor hare onmiddellijke afkondiging.

Art. 45. 1. Onverminderd de gevallen, voorzien in de artikelen 5, 6, 39, 100, derde lid, en 101, derde lid, of bij eenige andere wetsbepaling, kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld al hetgeen betreft:

a. de met vreemde Mogendheden gesloten verdragen en andere overeenkomsten en de uit het volkenrecht voortvloeiende rechten en verplichtingen in het algemeen;

b. de verdediging van het grondgebied van Suriname.

2. Voorschriften ter uitvoering van deze regelingen kunnen bij wet of bij algemeenen maatregel van bestuur worden overgelaten aan landsverordening of besluit van den Gouverneur als bedoeld in artikel 3, onder 3°.

Art. 46. De landsverordeningen mogen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, tenzij daartoe vrijheid is gegeven.

Art. 47. De bepalingen eener landsverordening omtrent punten, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling in Suriname begint te werken.

Art. 48. 1. De Gouverneur zendt elke landsverordening, door hem vastgesteld, onverwijld aan den Koning.

2. De landsverordeningen kunnen, op grond van strijd met de Grondwet, met de wet of met het algemeen belang, geheel of gedeeltelijk door den Koning worden geschorst en bij de wet worden vernietigd.

3. De schorsing wordt door den Koning bevolen bij een met redenen omkleed, in het *Gouvernementsblad* te plaatsen besluit.

4. De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

5. Is binnen één jaar na de dagteekening van het schorsingsbesluit geen voorstel van wet tot vernietiging bij de Staten-Generaal ingediend, dan vervalt de schorsing. Hiervan geschiedt kennisgeving in het *Gouvernementsblad*.

6. Indien het wetsontwerp tot vernietiging wordt verworpen, wordt de schorsing mede geacht te zijn opgeheven. Hiervan geschiedt eveneens kennisgeving in het *Gouvernementsblad*.

7. Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

8. Vernietiging brengt mede vernietiging van alle gevolgen der vernietigde bepalingen, voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn, met dien verstande, dat in geval van vernietiging op grond van strijd met het algemeen belang, de naar het oordeel van den Gouverneur niet met dat belang strijdige gevolgen in stand blijven.

9. De Gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien.

Art. 49. 1. Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, wannneer die voortspruiten uit het bepaalde bij het derde lid van artikel 100 of bij het derde lid van artikel 101, stelt de Gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, uitsluitend of in belangrijke mate Suriname betreffende, vóórdat tot de vaststelling daarvan wordt overgegaan.

2. Aan het hoofd van de algemeene maatregelen van bestuur, bedoeld in het eerste lid, wordt vermeld, dat de Staten geraadpleegd zijn of waarom dat niet geschied is.

Art. 50. 1. Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, of, voor zoover het voorstellen van wet betreft, ingediend ingevolge artikel 117 der Grondwet, ter beoordeeling van den Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van wetten als bedoeld in de artikelen 114 en 116, en van ontwerpen van goedkeuringswetten als bedoeld in artikel 152, stelt de Gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van wetten, uitsluitend of in belangrijke mate Suriname betreffende, vóórdat zij in behandeling komen bij de Staten-Generaal.

2. Het ingevolge het eerste lid uitgebracht advies wordt bij de toezending van het wetsvoorstel of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet

betreft, zoo spoedig mogelijk, aan de Tweede Kamer medegedeeld.

3. Indien het advies niet binnen den bepaalden termijn is uitgebracht, wordt hiervan bij de toezending van het wetsontwerp of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, kennis gegeven aan de Tweede Kamer.

Art. 51. Behoudens de stuiting in geval van schorsing, verbinden de bepalingen eener landsverordening totdat zij ten gevolge van eene latere landsverordening of ingevolge artikel 47 zijn vervallen, of de wet tot hare vernietiging in Suriname in werking getreden is.

Art. 52. 1. De afkondiging van de landsverordening geschiedt door hare plaatsing in het *Gouvernementsblad*.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

„In naam des Konings!

„De Gouverneur van Suriname,

„In overweging genomen hebbende:

(De beweegreden der landsverordening.)

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring der Staten, (of, in de gevallen, voorzien in het eerste lid van artikel 101: „Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, en gelet op het eerste lid van artikel 101 der Wet op de Staatsinrichting van Suriname), vastgesteld onderstaande landsverordening:

(De landsverordening.)

„Gegeven te ....., den ....."

(Onderteekening van den Gouverneur en van den gouvernements-secretaris.)

Art. 53. Ten aanzien van de werking der afgekondigde landsverordening geldt het bepaalde bij artikel 43.

Art. 54. 1. De Gouverneur is bevoegd tot het uitvaardigen van besluiten, houdende algemeene maatregelen en strekkende om uitvoering te geven hetzij aan hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur, hetzij aan landsverordeningen.

2. Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die besluiten niet opgenomen dan krachtens algemeene verordening. De grenzen der straffen worden bij de algemeene verordeningen, bedoeld in het eerste lid, vastgesteld.

Art. 55. 1. Zoodanige besluiten worden afgekondigd door plaatsing in het *Gouvernementsblad*.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

„In naam des Konings!

„De Gouverneur van Suriname,

„Overwegende, dat ter uitvoering van

(Vermelding van de wet, den algemeenen maatregel van bestuur of de landsverordening, tot welker uitvoering het besluit strekt.),

„het noodig is, het navolgende vast te stellen:

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, besloten:

(Volgt het besluit.)

„Gegeven te ....., den ....."

(Onderteekening van den Gouverneur en van den gouvernements-secretaris.)

Art. 56. Indien in het besluit geen ander tijdstip bepaald is, werkt het met ingang van den dertigsten dag na dien der uitgifte van het *Gouvernementsblad*, waarin het geplaatst is.

Art. 57. 1. De Gouverneur brengt elk door hem uitgevaardigd besluit onverwijld ter kennis des Konings.

2. De Koning kan, na den Raad van State te hebben gehoord, bij met redenen omkleed besluit, het besluit van den Gouverneur geheel of gedeeltelijk vernietigen.

3. De Gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien.

DERDE HOOFDSTUK.

Van den Raad van Bestuur.

Eerste Afdeeling.

Van zijne samenstelling.

Art. 58. 1. De Raad van Bestuur bestaat uit den Gouverneur als voorzitter, den ondervoorzitter en drie leden.

2. De ondervoorzitter en de leden worden door den Koning benoemd, geschorst en ontslagen.

3. De rang der leden regelt zich naar den ouderdom van benoeming.

Art. 59. De Koning kan buitengewone leden benoemen, hen schorsen en ontslaan. Zij zijn naar ouderdom van benoeming als plaatsvervangers werkzaam.

Art. 60. De ondervoorzitter, leden en buitengewone leden leggen, alvorens hunne betrekking te aanvaarden, in handen van den Gouverneur den eed (verklaring of belofte) af:

„Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of wat voorwendsel ook, tot het verkrijgen mijner benoeming als ondervoorzitter (lid, buitengewoon lid) van den Raad van Bestuur aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Suriname steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Suriname naar mijn vermogen zal voorstaan. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!" („Dat verklaar en beloof ik.")

Art. 61. De gouvernements-secretaris staat den Raad van Bestuur als secretaris bij, ook al is hij daarvan geen lid.

Art. 62. 1. Het reglement van orde voor den Raad van Bestuur wordt door den Raad ontworpen en vastgesteld door den Gouverneur.

2. Het behoeft, evenals de daarin te brengen wijzigingen, de goedkeuring des Konings.

Tweede Afdeeling.

Van zijne werkzaamheden.

Art. 63. De Raad van Bestuur wordt door den Gouverneur gehoord nopens:

1°. alle ontwerpen van landsverordeningen, die de Gouverneur aan de goedkeuring der Staten wil onderwerpen, of die de Staten aan

den Gouverneur ter vaststelling hebben aangeboden;

2°. alle ontwerpen van wetten en van algemeene maatregelen van bestuur, waaromtrent de Staten gehoord worden;

3°. alle ontwerpen van besluiten tot uitvoering van algemeene verordeningen, die de Gouverneur wil uitvaardigen;

4°. alle ontwerpen van beschikkingen tot vaststelling en wijziging van de begrooting, tot vaststelling van het slot der rekening en tot het aangaan van geldleeningen ten name en ten laste van Suriname;

5°. alle aangelegenheden, waaromtrent dit is voorgeschreven bij deze wet of andere algemeene verordening;

6°. alle andere zaken, waaromtrent de Gouverneur het gevoelen van den Raad wenscht te kennen.

Art. 64. De Raad mag niet weigeren, desgevraagd, zijn gevoelen schriftelijk aan den Gouverneur mede te deelen.

Art. 65. De Gouverneur kan officieren der zee- en landmacht en ambtenaren, geen leden van den Raad zijnde, gelasten de vergadering bij te wonen tot het geven van inlichtingen.

Art. 66. De Raad van Bestuur kan, volgens regels bij landsverordening te stellen, rechtsmacht erlangen in geschillen van bestuur.

Art. 67. Hij verricht voorts alle andere werkzaamheden, hem bij deze wet of andere algemeene verordeningen opgedragen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten.

Eerste Afdeeling.

Van hunne samenstelling.

Art. 68. De Staten zijn samengesteld uit vijftien leden, van welke tien rechtstreeks door de kiezers worden gekozen en vijf door den Gouverneur, na raadpleging van den Raad van Bestuur, worden benoemd.

Art. 69. 1. Kiezers zijn mannelijke Nederlandsche onderdanen, die:

1°. sedert 1 Januari van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld, in Suriname gevestigd zijn;

2°. den vollen ouderdom van vijf en twintig jaren hebben volbracht vóór 1 Maart van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld;

3°. in het volle genot zijn van de burgerlijke rechten, en

4°. voldoen aan een der volgende voorwaarden:

a. vervulling van bij het kiesreglement vastgestelde eischen van verstandelijke ontwikkeling;

b. betaling van belasting over een jaarlijksch inkomen, waarvan het juiste bedrag, mits niet hooger dan duizend gulden, bij het kiesreglement wordt bepaald.

2. Het kiesreglement regelt alles, wat verder het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft.

Art. 70. Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wien het kiesrecht ontzegd is bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak;

b. zij, die rechtens van hunne vrijheid zijn beroofd;

c. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of van de ouderlijke macht of de voogdij over één of meer hunner kinderen ontzet zijn;

d. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak tot eene gevangenisstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht, en levenslang, wanneer voor de tweede maal zulk eene straf is opgelegd;

e. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens bedelarij of landlooperij zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht; gedurende zes jaren, indien de straf voor de tweede maal, en levenslang, indien de straf voor de derde maal opgelegd is;

f. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraken binnen een tijdsverloop van drie jaren meer dan tweemaal zijn veroordeeld wegens een strafbaar feit, insluitende openbare dronkenschap, gedurende drie jaren, nadat de laatste uitspraak onherroepelijk is geworden.

Art. 71. Verkiesbaar en benoembaar zijn, behoudens het bepaalde bij artikel 72, mannen en vrouwen, Nederlandsche onderdanen, die voldoen aan de vereischten, genoemd in artikel 69.

Art. 72. Uitgesloten van verkiesbaarheid en benoembaarheid zijn:

a. de Gouverneur, de ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur, de gouvernements-secretaris en de militairen van zee- of landmacht in werkelijken dienst;

b. zij, die van de verkiesbaarheid ontzet zijn of overeenkomstig artikel 70 van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten, met uitzondering van degenen, die van dat recht zijn uitgesloten op grond van gerechtelijke vrijheidsberooving of van veroordeeling tot eene vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landlooperij of wegens een feit, waaruit van openbare dronkenschap blijkt.

Art. 73. 1. Bloedverwantschap of zwagerschap tot en met den tweeden graad mag niet bestaan tusschen de leden van de Staten.

2. Wanneer personen, elkander in den verboden graad bestaande tegelijkertijd gekozen worden, wordt alleen toegelaten hij, die de meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.

3. Hij, die na zijne verkiezing of benoeming in den verboden graad van zwagerschap met een der andere leden geraakt, kan op dien grond niet verplicht worden af te treden vóór den afloop van zijnen tijd van zitting.

4. De zwagerschap houdt op door de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is.

Art. 74. 1. De leden hebben zitting gedurende vier jaren. Zij treden tegelijk af.

2. De aftredenden zijn dadelijk opnieuw verkiesbaar of benoembaar.

3. Degene, die ter vervulling van eene tusschentijds opengevallen plaats gekozen of benoemd is, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden.

Art. 75. Het kiesreglement wordt vastgesteld bij landsverordening.

Art. 76. De leden der Staten leggen vóór het aanvaarden hunner betrekking in handen van den Gouverneur den eed (verklaring of belofte) af:

„Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of wat voorwendsel ook, om tot lid der Staten te worden gekozen (benoemd), aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken zal aannemen, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Suriname steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Suriname naar mijn vermogen zal voorstaan. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

(„Dat verklaar en beloof ik.")

Art. 77. 1. De leden genieten geene schadeloosstelling.

2. Vergoeding van reis- en verblijfkosten kan hun bij landsverordening worden toegekend.

3. Zij genieten kosteloos vervoer voor hun persoon met de Landsvervoermiddelen in geregelden dienst.

Art. 78. 1. De leden zijn bevoegd te allen tijde hun ontslag te nemen.

2. Zij zenden dit schriftelijk in aan den Gouverneur.

3. Het lidmaatschap vervalt:

1°. door het opgeven der vestiging in Suriname of eene afwezigheid uit Suriname van langer dan acht maanden;

2°. door het verlies van het volle genot der burgerlijke rechten;

3°. door het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge artikel 72 verkiesbaarheid en benoembaarheid uitsluiten.

Tweede Afdeeling.

Van hunne zitting en vergaderingen.

Art. 79. De zitting der Staten wordt jaarlijks op den eersten Dinsdag der maand April te Paramaribo door of namens den Gouverneur geopend.

Art. 80. De voorzitter en de ondervoorzitter der Staten voor elke zitting worden uit hun midden benoemd door den Gouverneur.

Art. 81. De Staten benoemen hunnen griffier buiten hun midden.

Art. 82. De Staten onderzoeken de geloofsbrieven der nieuw ingekomen leden en beslissen de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelve oprijzen.

Art. 83. De Staten stellen het reglement van orde voor hunne vergaderingen vast.

Art. 84. 1. Zij vergaderen in het openbaar.

2. De deuren worden gesloten, als de voorzitter het noodig keurt of vier leden het verderen.

3. De vergadering beslist of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten in besloten vergadering behandeld kan daarin ook een besluit genomen worden.

Art. 85. De leden der Staten stemmen naar eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen of benoemd.

Art. 86. 1. De Staten mogen niet beraadslagen noch besluiten, zoo niet ten minste acht leden tegenwoordig zijn.

2. Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

3. Bij staken van stemmen wordt het nemen van een besluit tot eene volgende vergadering uitgesteld.

4. In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt bij het staken van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Art. 87. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordrachten van personen bij gesloten en ongeteekende briefjes.

Art. 88. De leden der Staten zijn, ter zake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

Art. 89. 1. De Gouverneur kan in persoon of door eenen gemachtigde de beraadslagingen bijwonen en eene raadgevende stem uitbrengen.

2. De gemachtigden zijn ter zake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

3. Aan den Gouverneur en zijne gemachtigden wordt het woord gegeven, wanneer en zoo dikwijls zij dit verlangen, echter niet vóórdat de spreker, die aan het woord is, zijne rede beëindigd heeft.

Art. 90. De Gouverneur heeft het recht de zitting der Staten te schorsen en te sluiten, alsmede de Staten in buitengewone vergadering bijeen te roepen.

Derde Afdeeling.

Van hunne macht.

Art. 91. De Staten maken het vertegenwoordigend lichaam van Suriname uit.

Art. 92. 1. Zij onderzoeken de ontwerplandsverordeningen, die hun door den Gouverneur ter goedkeuring worden aangeboden.

2. Het formulier van aanbieding luidt:

„De Gouverneur van Suriname biedt aan de Staten ter goedkeuring aan eene ontwerplandsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

3. De Gouverneur kan te allen tijde, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, een termijn bepalen, binnen welken de Staten hem hun besluit moeten mededeelen.

Art. 93. 1. Indien de Staten de ontwerplandsverordening goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan den Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Staten keuren goed de hun door den Gouverneur van Suriname aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 94. 1. Indien de Gouverneur de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, heeft vastgesteld, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Gouverneur van Suriname heeft vastgesteld de landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 95. 1. Indien de Gouverneur bezwaar heeft de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, vast te stellen, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Gouverneur van Suriname heeft bezwaar om vast te stellen de in ontwerp door de Staten goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 96. 1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening niet goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan den Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Staten hebben bezwaar tegen de goedkeuring der aan hen door den Gouverneur van Suriname aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 97. 1. De Staten hebben het recht van wijziging.

2. Indien zij daarvan gebruik gemaakt hebben, luidt het formulier der kennisgeving van hunne goedkeuring aldus:

„De Staten keuren goed, zoodanig als het ontwerp door hen is gewijzigd, de hun door den Gouverneur van Suriname aangeboden ontwerp-landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 98. 1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening vereenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Gouverneur van Suriname heeft vastgesteld, zoodanig als het ontwerp door de Staten gewijzigd is, de landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 99. 1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening niet vereenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:

„De Gouverneur van Suriname, zich niet kunnende vereenigen met de wijzigingen, door de Staten in het ontwerp aangebracht, heeft niet vastgesteld de landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 100. 1. Indien de Staten eene hun door den Gouverneur aangeboden ontwerp-landsverordening niet goedkeuren of indien de Gouverneur zich niet vereenigt met eene door de Staten gewijzigde ontwerp-landsverordening, kan hij binnen zes maanden na de dagteekening van de kennisgeving van het besluit der Staten, het ontwerp, hetzij ongewijzigd, hetzij alsnog door hem gewijzigd, opnieuw ter goedkeuring aan de Staten aanbieden.

2. Voor de tweede behandeling gelden dezelfde bepalingen als voor de eerste.

3. Wordt andermaal overeenstemming niet verkregen, dan kan de regeling geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur.

4. De bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelde regeling kan te allen tijde bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of door eene andere landsverordening vervangen.

Art. 101. 1. De Gouverneur kan eene door hem in ontwerp ter goedkeuring aan de Staten aangeboden landsverordening, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, op eigen gezag en verantwoordelijkheid vaststellen, wanneer:

1°. de Staten in gebreke blijven binnen den gestelden termijn mede te deelen of zij al dan niet het ontwerp goedkeuren;

2°. de goedkeuring van de Staten niet is verkregen, doch dringende omstandigheden eene onverwijlde voorziening vorderen.

2. Van de vaststelling wordt aan de Staten kennis gegeven op de wijze, voorgeschreven in artikel 94.

3. In het geval, bedoeld onder 2°. van het eerste lid, kan de regeling nader geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur, indien de Staten binnen twee maanden na den dag van inwerkingtreding van de landsverordening daartoe het verzoek doen. Het bepaalde bij het vierde lid van artikel 100 is alsdan van toepassing.

Art. 102. 1. De Staten hebben het recht landsverordeningen aan den Gouverneur voor te stellen.

2. Zij zenden het ontwerp, zoodanig als het door hen goedgekeurd is, aan den Gouverneur.

3. Het formulier van toezending luidt:

„De Staten verzoeken den Gouverneur van Suriname vast te stellen de bijgaande, door hen in ontwerp goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 103. 1. De Gouverneur geeft van zijne beslissing aan de Staten kennis.

2. De formulieren van kennisgeving luiden:

1°. indien geen bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

„De Gouverneur van Suriname heeft, den Raad van Bestuur gehoord, vastgesteld de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den

Gouverneur.)

2°. indien bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

„De Gouverneur van Suriname heeft, den Raad van Bestuur gehoord, bezwaar om vast te stellen de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 104. In geval van waarneming van de waardigheid van Gouverneur of van uitoefening van het dagelijksch beleid van zaken worden de vorenstaande formulieren, zoomede die voor de afkondiging van wetten, algemeene maatregelen van bestuur, landsverordeningen en besluiten van den Gouverneur, voor zooveel noodig gewijzigd.

Art. 105. De Staten zijn bevoegd de belangen van Suriname voor te staan bij den Koning, bij de Staten-Generaal en bij den Gouverneur.

Art. 106. Zij onderzoeken de verzoekschriften, die met inachtneming van de voorschriften van artikel 9 aan hen gericht worden.

Art. 107. Zij kunnen den Gouverneur uitnoodigen om wegens zaken, Suriname betreffende, inlichtingen aan hen te geven.

Art. 108. De Gouverneur voldoet aan deze uitnoodiging, wanneer hij vermeent dat het geschieden kan zonder schade voor de hem toevertrouwde belangen, en geeft de gevraagde inlichtingen mondeling of schriftelijk, hetzij in persoon of bij gemachtigde.

Vierde Afdeeling.

Van de begrooting.

Art. 109. Ten laste van 's Rijks schatkist komen:

a. alle uitgaven, voortvloeiende uit de bekostiging van de aanspraken, verbonden aan het bekleeden van de waardigheid van Gouverneur;

b. de kosten van de zee- en landmacht, tot bescherming van Suriname bestemd.

Art. 110. Behoudens het naar aanleiding van artikel 118 bepaalde, worden alle andere uitgaven en de middelen te harer dekking aangegeven op de Surinaamsche begrooting.

Art. 111. De Surinaamsche begrooting wordt jaarlijks door den Gouverneur ontworpen en aan de Staten uiterlijk op den eersten Dinsdag der maand April aangeboden.

Art. 112. Zij wordt, zoodanig als zij door de Staten goedgekeurd is, door den Gouverneur voorloopig vastgesteld en in het *Gouvernementsblad* bekend gemaakt.

Art. 113. Zij wordt door hem terstond met de noodige toelichting toegezonden aan den Koning.

Art. 114. 1. Zij wordt definitief vastgesteld door de wet:

1°. indien volgens de voorloopig vastgestelde begrooting de raming der uitgaven die der eigen middelen overtreft;

2°. indien de Koning bezwaar heeft tegen de voorloopig vastgestelde begrooting;

3°. indien de Staten de begrooting niet hebben goedgekeurd vóór den eersten Dinsdag der maand Juni van het jaar, waarin zij hun wordt aangeboden.

2. Indien geen dezer gevallen aanwezig is, geldt de voorloopige vaststelling als definitieve.

3. Het bepaalde in het eerste lid, onder 1°., geldt mede ten aanzien van wijzigingen in eene voorloopig vastgestelde begrooting, indien ten gevolge daarvan de raming der uitgaven stijgt boven die der eigen middelen.

Art. 115. 1. De definitieve begrooting treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop zij betrekking heeft.

2. Zij wordt geacht met ingang van dien dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna in het *Gouvernementsblad* is geplaatst. Zoolang dit niet geschied is, strekt de begrooting van het aan het betreffende dienstjaar voorafgegaan jaar tot grondslag van het beheer, behoudens afwijkingen, krachtens opdracht of machtiging des Konings.

Art. 116. 1. Het slot der rekening, over elk dienstjaar afzonderlijk, wordt vastgesteld bij de wet, in geval de begrooting bij de wet is vastgesteld, en anders door den Gouverneur, zooals het door de Staten is goedgekeurd.

2. Vaststelling bij de wet geschiedt eveneens, ingeval de Staten het slot der rekening niet goedkeuren.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de bestuursindeeling en de plaatselijke gemeenschappen.

Art. 117. De indeeling van Suriname in bestuursressorten geschiedt bij landsverordening. Aan het hoofd van één of meer ressorten staat, onder zoodanig toezicht en onder zoodanigen ambtstitel als is of zal worden bepaald, een bestuurder, die in naam en overeenkomstig de bevelen van den Gouverneur het bestuur uitoefent, met inachtneming van de dienaangaande bij landsverordening gegeven voorschriften. Zijne instructie wordt door den Gouverneur vastgesteld.

Art. 118. 1. De instelling van zelfstandig bestuur in ressorten als in artikel 117 bedoeld, of in andere, daartoe bij landsverordening aan te wijzen gemeenschappen, zoomede de opheffing van zoodanig bestuur, geschieden bij landsverordening. De onderwerpen, waarover de huishouding van deze ressorten en andere gemeenschappen zich uitstrekt, worden bij landsverordening aangewezen. Die aanwijzing kan mede omvatten onderwerpen, waarin volgens de wet bij landsverordening moet worden voorzien.

2. De samenstelling, de inrichting, de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen van de besturen dier gemeenschappen worden, evenals al hetgeen noodig is om de ordelijke werking van het ingesteld zelfstandig bestuur te verzekeren, bij landsverordening geregeld.

3. Aan die besturen kan worden opgedragen hunne medewerking te verleenen aan de uitvoering van wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3.

4. Wanneer de regeling en het beheer van de huishouding eener gemeenschap door haar bestuur grovelijk wordt verwaarloosd, kan bij landsverordening worden bepaald, dat, en hoe, in het bestuur der gemeenschap op andere wijze zal worden voorzien.

5. De besturen zijn bevoegd om ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven der gemeenschap eigen belastingen te heffen en leeningen aan te gaan, volgens regelen, bij landsverordening gesteld.

6. Aan de besturen kan de bevoegdheid worden verleend om, elk voor zooveel zijn bestuursgebied aangaat, keuren of reglementen uit te vaardigen. In die keuren en reglementen kunnen geen andere straffen bedreigd worden dan met inachtneming van regelen, bij landsverordening gesteld.

7. Tenzij daartoe vrijheid is gegeven, mogen keuren en reglementen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°., 2°. en 3°., zoomede onder 4°., voor zooveel betreft de in eene gemeenschap toepasselijke regelingen van het bestuur eener andere gemeenschap, welker gebied dat der eerste omvat.

8. De bepalingen van een keur of reglement, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als in het zevende lid bedoeld, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling begint te werken.

9. Bij landsverordening worden regelen gesteld aangaande het toezicht, waaraan de keuren en reglementen vóór of na hunne afkondiging zijn onderworpen, hunne inwerkingtreding en hunne verbindbaarheid.

10. De besluiten der besturen, hunne keuren en reglementen, kunnen, op grond van strijd met wettelijke regelingen of met het algemeen belang, worden geschorst en vernietigd, op de wijze, bij landsverordening bepaald.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van het rechtswezen.

Eerste Afdeeling.

Algemeene voorschriften.

Art. 119. Er wordt in Suriname recht gesproken in naam des Konings.

Art. 120. Het burgerlijk recht, dat van koophandel en de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht en de strafvordering, ook ten opzichte van de Surinaamsche gewapende macht, de rechtspleging in zake van belastingen, het notarisambt, de industrieele, letterkundige en kunsteigendom, en het stuk der maten en gewichten worden, zooveel mogelijk overeenkomstig de in Nederland bestaande wetten, bij landsverordening geregeld.

Art. 121. 1. Niemand kan van zijn eigendom ontzet worden, dan nadat bij landsverordening verklaard is, dat het algemeen nut de onteigening vordert, en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling.

2. Op dit beginsel worden geene uitzonderingen toegelaten dan krachtens algemeene regelen, bij landsverordening te stellen, en zonder dat ooit het recht op volledige schadeloosstelling den onteigende kan worden ontnomen.

Art. 122. Aan de rechterlijke macht behoort bij uitsluiting de kennisneming van alle geschillen van burgerrechtelijken aard.

Art. 123. Geene vervolging tot straf kan plaats hebben dan voor den rechter, bij landsverordening aangewezen, en op de wijze, bij landsverordening bepaald.

Art. 124. De burgerlijke dood of de verbeurdverklaring van al de goederen des veroordeelden kan niet als straf of als gevolg van straf worden bedreigd.

Art. 125. Geschillen over kiesrecht en andere burgerrechten staan ter kennisneming van de rechterlijke macht, wanneer geen andere rechter bij landsverordening aangewezen is.

Art. 126. 1. Alle vonnissen behelzen de gronden, waarop zij zijn gewezen, en in strafzaken de aanwijzing der artikelen van de wettelijke regelingen, waarop de veroordeeling rust.

2. Zij worden met open deuren uitgesproken.

3. De terechtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid bij landsverordening vast te stellen.

Art. 127. 1. Niemand kan tegen zijnen wil worden afgetrokken van zijnen wettelijken rechter.

2. Bij landsverordening wordt geregeld de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid tusschen de rechterlijke en andere machten beslist worden.

Art. 128. 1. Behalve in de gevallen, bij landsverordening voorzien, mag niemand in hechtenis genomen worden dan op rechterlijk bevel, houdende de redenen der inhechtenisneming.

2. Zoodanig bevel moet aan dengene, tegen wien het gericht is, bij of zoo spoedig mogelijk na zijne aanhouding worden beteekend.

3. De vorm van het bevel en de tijd, binnen welken alle in hechtenis genomen personen moeten worden verhoord, worden bij landsverordening bepaald.

Art. 129. In niemands woning mag tegen zijnen wil worden binnengetreden dan op last eener macht, tot het geven van zoodanigen last bij landsverordening bevoegd verklaard, en met inachtneming der vormen, bij landsverordening voorgeschreven.

Art. 130. Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve op last van den rechter, in de gevallen, bij landsverordening voorzien.

Tweede Afdeeling.

Van de samenstelling der rechterlijke macht.

Art. 131. De rechtsmacht van den Hoogen Raad der Nederlanden en van het Hoog Militair Gerechtshof in Surinaamsche zaken wordt geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. 132. 1. Er is, onder de benaming van Hof van Justitie, een opperste gerechtshof voor geheel Suriname.

2. Het houdt toezicht op de geregelde afdoening van alle rechtsgedingen en de behoorlijke vervolging van alle misdrijven.

3. De voorzitter en de leden van het Hof van Justitie worden door den Koning voor het leven benoemd.

4. Hunne bezoldiging wordt door den Koning vastgesteld.

Art. 133. Het openbaar ministerie bij het Hof van Justitie wordt uitgeoefend door of namens den procureur-generaal.

Art. 134. 1. De procureur-generaal is het

hoofd van het openbaar ministerie en van de rechterlijke en administratieve politie in geheel Suriname.

2. Hij vertegenwoordigt Suriname en, desgevorderd, Nederland, Nederlandsch-Indië en Curaçao in rechten.

Art. 135. 1. Behalve in het geval van verklaarden staat van oorlog of beleg, wordt geen doodvonnis ten uitvoer gelegd dan op last of met voorkennis van den procureur-generaal en na verkregen machtiging van den Gouverneur.

2. De Gouverneur verleent die machtiging niet dan na den hoogsten militairen of burgerlijken rechter in Suriname te hebben gehoord.

Art. 136. 1. De voorzitter en de leden van het Hof van Justitie kunnen tegen hunnen wil door den Koning worden ontslagen:

1°. bij gebleken ongeschiktheid door meer dan zestigjarigen ouderdom, of door aanhoudende ziels- of lichaamsziekte;

2°. wanneer zij onder curateele zijn gesteld;

3°. bij gebleken wangedrag of onzedelijkheid, of bij gebleken grove achteloosheid in de waarneming van hun ambt.

2. In de beide eerste gevallen wordt het ontslag eervol verleend.

3. In het eerste geval wordt voor de aanspraak op pensioen geen nader bewijs van de oorzaak der ongeschiktheid gevorderd.

Art. 137. 1. Wanneer de Gouverneur oordeelt, dat eene der redenen van ontslag, in het voorgaand artikel opgenoemd, aanwezig is, draagt hij, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord en met toezending van al de stukken op de zaak betrekkelijk, het ontslag van den betrokken ambtenaar aan den Koning voor.

2. Hij stelt den betrokken ambtenaar, door mededeeling zijner voordracht, in de gelegenheid om zijn verweerschrift bij de stukken te voegen.

3. Hij is bevoegd den betrokken ambtenaar, in afwachting van 's Konings beslissing, te schorsen en in de waarneming van het ambt tijdelijk te voorzien.

4. Hij kan, op zijn verzoek, in de gelegenheid om zich in Nederland te gaan verantwoorden gesteld worden door toekenning van verlofstractement en vrijen overtocht.

5. De Koning beslist over het ontslag.

Art. 138. 1. De voorzitter en de leden van het Hof van Justitie kunnen door den Hoogen Raad der Nederlanden, in raadkamer, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet:

1°. wanneer zij wegens misdrijf zijn veroordeeld;

2°. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld.

2. De procureur-generaal zendt de stukken, op de zaak betrekkelijk, ter vervolging aan den procureur-generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden.

3. Hij geeft hiervan aan den betrokken ambtenaar onmiddellijk kennis en stelt dezen in staat een verweerschrift bij den Hoogen Raad in te dienen.

4. In het vonnis, waarbij een rechterlijk ambtenaar, niet vallende in de bovenstaande bepalingen, wegens misdrijf veroordeeld wordt, wordt tevens zijne afzetting uitgesproken.

Art. 139. Elk lid der rechterlijke macht, tegen wien, hetzij rechtsingang, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, is verleend, of op wien lijfsdwang is ten uitvoer gelegd, wordt daardoor in zijne bediening geschorst. Schorsing in de bediening brengt geene schorsing mede in het genot der bezoldiging.

Art. 140. De verdere bepalingen nopens de inrichting en de samenstelling der rechterlijke macht in Suriname worden vastgesteld bij landsverordening.

Art. 141. 1. De rechterlijke macht wordt in Suriname alleen uitgeoefend door de rechters, welke bij landsverordening zijn aangewezen.

2. Tusschenkomst van den Gouverneur in rechtszaken is verboden.

Art. 142. 1. Vonnissen door den rechter in Nederland, Nederlandsch-Indië of Curaçao gewezen, en bevelen door hem uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Suriname ten uitvoer worden gelegd.

2. Vonnissen en bevelen, door den rechter in Suriname gewezen of uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Nederland, Nederlandsch-Indië of Curaçao worden ten uitvoer gelegd.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van den godsdienst.

Art. 143. Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en van hare leden tegen de overtreding der strafwet.

Art. 144. In Suriname wordt gelijke bescherming verleend aan alle erkende kerkgenootschappen.

Art. 145. De Gouverneur waakt dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de palen van de gehoorzaamheid aan de wettelijke regelingen en de gestelde machten in Suriname.

Art. 146. De belijders der onderscheidene godsdienstige meeningen genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerrechten en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.

Art. 147. De openbare eeredienst en godsdienstoefening is aan geen andere beperkingen onderworpen dan die, welke in het belang der openbare orde, rust en zedelijkheid bij landsverordening worden bevolen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de financiën.

Art. 148. Het muntstelsel wordt bij de wet geregeld.

Art. 149. Belastingen worden in Suriname geheven uit kracht en volgens de voorschriften van eene landsverordening of van een keur of reglement als bedoeld in artikel 3, onder 4°.

Art. 150. Geen privilegie in het stuk van belasting mag worden verleend.

Art. 151. 1. Belastingen mogen niet strekken om den vrijen handel met Nederland.

Nederlandsch-Indië of Curaçao te belemmeren, of om den handel, de nijverheid of den landbouw van Suriname te bevoorrechten boven den handel, de nijverheid of den landbouw van Nederland, Nederlandsch-Indië of Curaçao.

2. De baken-, loods-, haven- en andere soortgelijke scheepsongelden en de bepalingen omtrent de groote scheepvaart zijn dezelfde voor alle vlaggen.

Art. 152. Geldleeningen ten name en ten laste van Suriname kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van een door den Gouverneur, in overeenstemming met de Staten, genomen beschikking, goedgekeurd bij de wet.

Art. 153. De regeling van de uitgifte in eigendom of pacht en van het beheer der domaniale gronden, zoomede die van de uitoefening van andere domaniale rechten, geschieden bij landsverordening.

Art. 154. De wet regelt de wijze van beheer en verantwoording van de geldmiddelen van Suriname.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van de gewapende macht.

Art. 155. 1. Alle weerbare inwoners van Suriname zijn gehouden, ingeval Suriname door eenen buiten- of binnenlandschen vijand bedreigd wordt, tot de landsverdediging, en, in tijd van vrede, tot bewaring der inwendige rust mede te werken.

2. Zij kunnen te dien einde vereenigd worden in schutterijen.

3. De sterkte en inrichting dier schutterijen worden alsdan bij landsverordening geregeld.

4. Bij landsverordening kunnen regelen gesteld worden nopens de erkenning van weerbaarheidskorpsen van vrijwilligers en de gevolgen daarvan.

Art. 156. In geval van dringenden nood, wanneer de Gouverneur met de zee- en landmacht, te zijner beschikking staande, ondersteund door de Surinaamsche gewapende macht, niet voorzien kan in de behoorlijke verdediging, is hij bevoegd, voor zoover de hem ten dienste staande hulpmiddelen het gedoogen, vrijwilligers en zelfs vreemde hulptroepen tijdelijk in soldij te nemen.

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het onderwijs, de openbare gezondheid en het armbestuur.

Art. 157. De verspreiding van verlichting en beschaving en de aanmoediging van kunsten en wetenschappen wordt door den Gouverneur aanhoudend behartigd.

Art. 158. Het geven van onderwijs staat vrij aan een iegelijk, die voldoende bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid levert.

Art. 159. 1. Zooveel de middelen gedoogen, zorgt de Gouverneur, dat het lager onderwijs de verkrijging der allereerste kundigheden onder het bereik brenge ook der onvermogenden.

2. Hij doet dit door bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

Art. 160. De regeling van het onderwijs op deze grondslagen geschiedt bij landsverordening.

Art. 161. Het toezicht van overheidswege uit te oefenen over den toestand der openbare gezondheid en al wat betreft de uitoefening der genees-, heel-, verlos- en artsenijmengkunst wordt bij landsverordening geregeld.

Art. 162. 1. Het aanmoedigen van arbeidszin en het weren van luiheid en lediggang bij de onvermogende bevolking is een onderwerp van aanhoudende zorg van den Gouverneur.

2. Het toezicht over het armwezen en de noodige voorzieningen daaromtrent worden bij landsverordening geregeld.

3. Daarbij wordt in acht genomen het beginsel, dat de bijzondere en kerkelijke liefdadigheid vrijgelaten en zooveel mogelijk bevorderd wordt.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van de volksvlijt.

Art. 163. 1. De Gouverneur moedigt alle takken van volksvlijt aan.

2. Bij landsverordening kunnen kamers van koophandel en fabrieken en commissiën van landbouw opgericht en haar werkkring geregeld worden.

Art. 164. 1. Geen instelling kan in Suriname als circulatiebank werkzaam zijn en geen bankbiljetten mogen in Suriname worden uitgegeven of in omloop gebracht anders dan krachtens een wet, op den voet en de voorwaarden bij zoodanige wet te stellen.

2. Onder circulatiebank wordt verstaan elke instelling, die hetzij uitsluitend, hetzij als een deel harer operatiën, bankbiljetten uitgeeft of in omloop brengt.

Art. 165. Tot de oprichting van credietvereenigingen en verzekeringsmaatschappijen kan bij landsverordening vergunning worden verleend.

Art. 166. 1. De Gouverneur legt zich met al de hem ten dienste staande krachten op de verbetering der middelen van gemeenschap toe.

2. Het toezicht, van overheidswege op de middelen van gemeenschap te land en te water te houden, wordt bij landsverordening geregeld.

Art. 167. De Gouverneur kan volgens regels, bij landsverordening te stellen, vergunning verleenen voor mijnbouwondernemingen en voor den aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut.

Slotbepaling.

Art. 168. Deze wet kan worden aangehaald als „Surinaamsche Staatsregeling".

Overgangsbepalingen.

1. Wij bepalen het tijdstip, waarop de Surinaamsche Staatsregeling in werking treedt.

2. Alle op dat tijdstip verbindende wettelijke regelingen blijven van kracht totdat zij door andere zijn vervangen. De op meergenoemd tijdstip bestaande bepalingen nopens onderwerpen betreffende de inwendige aangelegenheden van Suriname, welke volgens de Surinaamsche Staatsregeling bij landsverordening kunnen worden geregeld, doch bij andere algemeene verordeningen geregeld zijn, kun-

nen bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of vervangen.

3. Indien er op het tijdstip van inwerkingtreding van de Surinaamsche Staatsregeling in de Koloniale Staten leden zijn, die ingevolge hare bepalingen van het lidmaatschap der Staten zijn uitgesloten, houdt het lidmaatschap van de Koloniale Staten met dat tijdstip van rechtswege op.

De verkiezing van leden te hunner vervanging geschiedt binnen den termijn, bij het bestaande kiesreglement voor de vervulling van tusschentijdsche openvallende plaatsen in de Koloniale Staten voorgeschreven.

Binnen een jaar na het in het eerste lid bedoelde tijdstip treden alle leden van de Koloniale Staten af en geschiedt de eerste verkiezing en benoeming voor de Staten op den voet van de Surinaamsche Staatsregeling en, wat de verkiezing betreft, overeenkomstig de bepalingen van het kiesreglement, bedoeld bij artikel 75.

De taak en de bevoegdheden, bij de Surinaamsche Staatsregeling opgedragen aan de Staten, worden tot het tijstip der bedoelde verkiezing uitgeoefend door de Koloniale Staten.

4. Zij, die zonder Nederlandsche onderdanen te zijn, op het tijdstip van inwerkingtreding van de Surinaamsche Staatsregeling in Suriname gevestigd zijn en gedurende de laatste vijf kalenderjaren reeds gevestigd waren, behoudens hunne kiesbevoegdheid, indien zij op dat tijdstip kiezer waren, of kunnen die bevoegdheid alsnog verkrijgen, een en ander zoolang en wanneer zij overigens voldoen aan de eischen en voorschriften, voor de uitoefening van het kiesrecht, bij de Staatsregeling en bij het kiesreglement gesteld.

Behoort bij Koninklijk besluit van 15 Augustus 1936 (*Staatsblad* n°. 909).

Mij bekend,
De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

S. 910.

---

15 *Augustus* 1936. BESLUIT ter bekendmaking van den tekst der Wet op de Staatsinrichting van Curaçao en tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Curaçaosche Staatsregeling.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 3 Augustus 1936, 7de Afdeeling n°. 17;

Gezien artikel 2 van de wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 903), houdende herziening van het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie Curaçao, zoomede punt 1 der „Overgangsbepalingen" van de Curaçaosche Staatsregeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. te gelasten, dat de tekst van de Wet op de staatsinrichting van Curaçao, zooals die bij dit besluit is gevoegd, in het *Staatsblad* zal worden geplaatst;

2°. te bepalen, dat de Curaçaosche Staatsregeling in werking treedt met ingang van 1 April 1937.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 4 *September* 1936.)

WET OP DE STAATSINRICHTING VAN CURAÇAO.

EERSTE HOOFDSTUK.

Van Curaçao en zijne inwoners.

Art. 1. Het grondgebied van Curaçao omvat de eilanden Aruba, Bonaire, Curaçao, Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten (voor zooveel het Nederlandsch gedeelte betreft) en de daarbij behoorende gebiedsdeelen.

Art. 2. Allen, die zich in Curaçao bevinden, zijn eerbied en gehoorzaamheid verschuldigd aan den Gouverneur en onderworpen aan de wettelijke regelingen.

Art. 3. De wettelijke regelingen, in Curaçao geldig, zijn:

1°. de verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden, voor zoover zij in Curaçao van toepassing zijn;

2°. de algemeene verordeningen, waaronder worden verstaan:

a. de wetten, die, op den voet van de bepalingen der Grondwet, voor Curaçao verbindend zijn;

b. de algemeene maatregelen van bestuur, zijnde besluiten des Konings, genomen in den vorm, bij de Grondwet voorgeschreven voor algemeene maatregelen van bestuur, voor zoover zij voor Curaçao verbindend zijn;

c. de landsverordeningen, zijnde verordeningen, vastgesteld door den Gouverneur,, met goedkeuring, behoudens het bepaalde bij artikel 101, van de Staten;

3°. de besluiten, houdende algemeene maatregelen, door den Gouverneur, den Raad van Bestuur gehoord, binnen de grenzen zijner bevoegdheid uitgevaardigd;

4°. de keuren en reglementen, door de in artikel 118 bedoelde besturen binnen de grenzen hunner bevoegdheid uitgevaardigd.

Art. 4. 1. Slavernij wordt in Curaçao niet geduld.

2. Allen, die zich op het grondgebied van Curaçao bevinden, hebben gelijke aanspraak op bescherming van persoon en goederen.

Art. 5. Uitlevering van vreemdelingen geschiedt niet dan krachtens verdragen, waarbij, voor zoover Curaçao betreft, de regelen worden in acht genomen, welke, zooveel mogelijk in overeenstemming met de daaromtrent in Nederland geldende wettelijke bepalingen, bij algemeenen maatregel van bestuur worden vastgesteld.

Art. 6. De regelen nopens de toelating en vestiging in Curaçao, zoomede die omtrent de uitzetting, worden voor zooveel noodig bij algemeenen maatregel van bestuur, en overigens bij landsverordening vastgesteld.

Art. 7. 1. Tot openbare bedieningen, door den Koning op te dragen, zijn alleen benoembaar Nederlandsche onderdanen.

2. De benoembaarheid tot andere openbare bedieningen wordt bij landsverordening geregeld.

Art. 8. 1. Niemand heeft voorafgaand verlof noodig om door de drukpers gedachten of gevoelens te openbaren.

2. De verantwoordelijkheid van schrijvers, uitgevers, drukkers en verspreiders en de waarborgen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid tegen het misbruik van de vrijheid van drukpers te nemen, worden geregeld bij landsverordening.

Art. 9. 1. Ieder heeft het recht verzoekschriften in te dienen bij de bevoegde macht zoowel in Nederland als in Curaçao.

2. Verzoekschriften moeten persoonlijk en mogen niet uit naam van meer worden onderteekend, tenzij dit geschiede door of van wege lichamen, wettig samengesteld of erkend, en in dit laatste geval niet anders dan over onderwerpen tot hunnen bepaalden werkkring behoorende.

3. Echter mogen personen, die niet schrijven kunnen, verzoekschriften indienen door tusschenkomst van zoodanige ambtenaren, als hiertoe bij landsverordening zijn bevoegd verklaard.

Art. 10. De uitoefening van het recht van vereeniging en vergadering kan, in het belang der openbare orde, zedelijkheid of gezondheid, aan regeling en beperking bij landsverordening onderworpen worden.

TWEEDE HOOFDSTUK.

Van den Gouverneur.

Eerste Afdeeling.

Van zijn benoeming en ontslag.

Art. 11. De Gouverneur wordt door den Koning benoemd en ontslagen.

Art. 12. Hij moet den ouderdom van dertig jaren vervuld hebben.

Art. 13. Hij legt in handen des Konings of van de autoriteit of den persoon, door den Koning hiertoe aangewezen, den eed (verklaring of belofte) af:

„Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of voorwendsel ook, tot het verkrijgen mijner benoeming tot Gouverneur aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige belofte of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning en aan de Grondwet; dat ik de welvaart van Curaçao naar mijn vermogen bevorderen zal; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Curaçao steeds zal onderhouden en doen onderhouden, en dat ik mij in alles zal gedragen, zooals een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!" („Dat verklaar en beloof ik.")

Art. 14. 1. Indien de benoeming van den Gouverneur vervat is in een geheim en verzegeld stuk, behelst dit stuk tevens de aanwijzing van de autoriteit of den persoon, in wiens of in wiens handen de benoemde den voorgeschreven ambtseed moet afleggen.

2. Zoodanig stuk wordt geopend in eene vergadering van den Raad van Bestuur.

3. Het wordt, na door al de aanwezige leden te zijn gewaarmerkt, in het archief van den Raad nedergelegd.

Art. 15. De Gouverneur aanvaardt het bestuur door overlegging in eene plechtige vergadering der Staten van een afschrift zijner akte van benoeming en van het proces-verbaal zijner eedsaflegging, en brengt zijne aanvaarding van het bestuur bij proclamatie ter kennis der ingezetenen.

Art. 16. Hij is verplicht zijne waardigheid te blijven bekleeden totdat hij het bestuur aan zijnen opvolger hebbe overgegeven, tenzij hem van 's Konings wege gelast of vergund worde zijne waardigheid vroeger neder te leggen.

Art. 17. Hij mag zonder verlof des Konings Curaçao niet verlaten.

Art. 18. 1. De Gouverneur mag rechtstreeks noch zijdelings deelhebber zijn in, noch borg zijn voor eenige onderneming, ten grondslag hebbende eene overeenkomst, om winst of voordeel aangegaan met Curaçao of eenig deel daarvan.

2. Hij mag, behalve openbare schuldbrieven, geene schuldvorderingen ten laste van Curaçao bezitten.

3. Hij mag rechtstreeks noch zijdelings deel hebben in eenige concessie of onderneming van welken aard ook, in Curaçao gevestigd of aldaar haar bedrijf uitoefenende.

4. Het bij het eerste en het derde lid bepaalde blijft op hem van toepassing gedurende vijf jaren na zijn aftreden.

Art. 19. 1. Bloedverwantschap of zwagerschap, tot den derden graad ingesloten, mag niet bestaan tusschen den Gouverneur eenerzijds en den ondervoorzitter of de leden en buitengewone leden van den Raad van Bestuur of een der hoofden van eene afdeeling van bestuur anderzijds.

2. Hij, die na zijne benoeming in den verboden graad van zwagerschap geraakt, behoudt zijne bediening niet dan met vergunning des Konings.

3. De zwagerschap houdt op door de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is.

Art. 20. 1. Wanneer er vermoeden bestaat, dat de Gouverneur krankzinnig is, belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene vergadering van dien Raad, opdat de gegrondheid van het vermoeden onderzocht worde.

2. De Raad van Bestuur, oordeelende dat daartoe termen bestaan, beveelt het instellen van een geneeskundig onderzoek aan eene commissie, te zamen gesteld uit vier geneeskundigen, waaronder zoo mogelijk twee officieren van gezondheid der zee- of landmacht.

3. Deze commissie is bevoegd den gewonen geneesheer des Gouverneurs in haar midden te roepen en dient den Raad van Bestuur van bericht.

4. Van het in den Raad van Bestuur verhandelde worden nauwkeurige processen-verbaal in dubbel opgemaakt en door den ondervoorzitter, de leden en den secretaris onderteekend.

5. Als de Raad van Bestuur oordeelt, dat het bericht der commissie het bestaande vermoeden bevestigt, wordt onverwijld een der dubbelen van de processen-verbaal gezonden aan den Koning, en belegt de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur eene vergadering der Staten.

6. De vergadering wordt gehouden met gesloten deuren. De vergadering verklaart, na de personen, die inlichtingen geven kunnen, onder eede gehoord te hebben, en bij volstrekte meerderheid van stemmen der aanwezige leden, of er termen bestaan om den Gouverneur tot de uitoefening zijner waardigheid niet in staat te achten.

7. De verklaring, dat zoodanige termen bestaan, ontheft, zoolang zij niet, na gelijk onderzoek, op gelijke wijze is ingetrokken en in afwachting van de beslissing des Konings, den Gouverneur van de uitoefening zijner waardigheid.

8. Van het in de Staten verhandelde wordt een nauwkeurig proces-verbaal in dubbel opgemaakt en door al de leden en den griffier onderteekend.

9. Een der dubbelen wordt onverwijld gezonden aan den Koning.

10. Wanneer de Gouverneur door een plotselingen ziektetoestand buiten staat is geraakt om zijne waardigheid uit te oefenen en om overeenkomstig artikel 28 het dagelijksch beleid van zaken aan een ander op te dragen, worden de in dit artikel opgenomen bepalingen eveneens toegepast, met dien verstande echter, dat de Gouverneur, nadat hij voldoende hersteld is, het bestuur weder op zich neemt, en daarvan bij proclamatie aan de ingezetenen kennis geeft.

Art. 21. 1. De Gouverneur is naar de bepalingen, vervat in de wet van 22 April 1855 (*Staatsblad* n°. 33), houdende regeling der verantwoordelijkheid van de hoofden der ministeriëele departementen, tot straf vervolgbaar:

a. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, waarvan hem de uitvoering niet is opgedragen door den Minister van Koloniën;

b. wanneer hij uitvoering geeft of doet geven aan Koninklijke besluiten of beschikkingen, niet voorzien van de vereischte medeonderteekening van een der hoofden van de ministeriëele departementen;

c. wanneer hij beschikkingen neemt, of bevelen geeft, of bestaande beschikkingen of bevelen handhaaft, waardoor de bepalingen dezer wet of andere in Curaçao geldende wettelijke regelingen worden geschonden;

d. wanneer hij nalaat uitvoering te geven of te doen geven aan de voorschriften van deze wet of andere in Curaçao geldende wettelijke regelingen, of aan Koninklijke besluiten en beschikkingen, geene wettelijke regelingen zijnde, doch waarvan hem de uitvoering door den Minister van Koloniën is opgedragen;

De handelingen, onder de letters *a*, *b* en *c*, en de nalatigheid, onder letter *d* bedoeld, zijn alleen dan strafbaar, wanneer zij gepleegd zijn met opzet.

e. indien hij zonder opzet de uitvoering, onder letter *d* omschreven, grovelijk verzuimt.

2. De feiten in dit artikel vermeld worden beschouwd als misdrijven.

3. De feiten vermeld onder letters *a*, *b*, *c* en *d* worden gestraft met de straf genoemd in artikel 355, en het feit, vermeld onder letter *e*, met de straf genoemd in artikel 356 van het Nederlandsch Wetboek van Strafrecht.

Art. 22. 1. De Gouverneur kan gedurende zijn bestuur niet voor den strafrechter in Curaçao betrokken, noch aldaar in burgerlijke gijzeling gebracht, noch zonder zijne toestemming als getuige in een rechtsgeding geroepen worden.

2. Hij kan, zelfs na de nederlegging zijner waardigheid, wegens feiten, gedurende zijn bestuur gepleegd, in Curaçao niet tot straf vervolgd worden.

Art. 23. 1. Hij staat in Nederland, behalve wegens ambtsmisdrijven, terecht voor den rechter, die volgens de aldaar geldende wetten bevoegd zou zijn geweest, naar gelang der tegen het feit bedreigde straffen, daarvan kennis te nemen, ware het gepleegd in de gemeente, in welke de zetel der Nederlandsche Rgeering gevestigd is.

2. De straf, tegen het feit bedreigd, is die, welke daartegen bedreigd wordt bij het strafrecht der plaats, waar het feit is begaan.

Art. 24. Indien tegen den Gouverneur, hetzij in het geval voorzien in artikel 165 der Grondwet, hetzij ter zake van andere strafbare feiten, eene vervolging in Nederland wordt ingesteld, legt hij, op bevel des Konings, zijne waardigheid neder in handen van dengene, die door den Koning of volgens deze wet is aangewezen om hem te vervangen.

Art. 25. 1. Wanneer de Gouverneur overeenkomstig artikel 20 tijdelijk van de uitoefening zijner waardigheid is ontheven, of wanneer hij buiten staat geraakt om haar uit te oefenen zonder in de gelegenheid te zijn om het dagelijksch beleid van zaken, overeenkomstig artikel 28, aan den daar bedoelden persoon op te dragen, treedt als waarnemend Gouverneur op de persoon, van 's Konings wege daartoe aangewezen, of, bij gebreke van zoodanige aanwijzing, gelijk mede wanneer en zoolang de aangewezen persoon niet kan optreden, de ondervoorzitter van den Raad van Bestuur.

2. Hetzelfde geschiedt wanneer de Gouverneur overlijdt, verlof erlangt of zijne betrekking nederlegt en zijn opvolger nog niet is aangewezen of nog niet kan optreden.

Art. 26. Al wat in deze wet bepaald is omtrent den Gouverneur is toepasselijk op den waarnemenden Gouverneur, met uitzondering der voorschriften in de artikelen 12, 13, 15 en 19, en met dien verstande, dat de verbodsbepalingen van artikel 18 niet gelden voor het deel dat de waarnemende Gouverneur in de daarbij bedoelde ondernemingen had vóór dat hij het bestuur aanvaardde, en dat het laatste lid van dat artikel niet op hem van toepassing is.

Art. 27. De waarnemende Gouverneur brengt zijne aanvaarding van het bestuur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen, en legt, zoo spoedig mogelijk, in een daartoe te houden en zoo noodig bijeen te roepen buitengewone vergadering der Staten, in handen van den voorzitter der vergadering, den eed (of de belofte) af:

„Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in de betrekking van waarnemend Gouverneur te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning en aan de Grondwet; dat ik de welvaart van Curaçao naar mijn vermogen zal bevorderen; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Curaçao steeds zal onderhouden en doen onderhouden, en dat ik mij in alles zal gedragen, zoo als een braaf en eerlijk Gouverneur betaamt. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!" („Dat beloof ik.")

Art. 28. 1. Wanneer ziekte of korte afwezigheid van den Gouverneur eene voorziening noodzakelijk maakt, draagt hij het dagelijksch beleid van zaken tijdelijk op aan den persoon, die volgens artikel 25 in de bij dat artikel bedoelde gevallen als waarnemend Gouverneur zal moeten optreden.

2. Zoodanige opdracht wordt door den Gouverneur bij proclamatie ter kennis van de ingezetenen gebracht.

Tweede Afdeeling.

Van zijne macht en verantwoordelijkheid.

Art. 29. 1. De Gouverneur oefent, in naam en als vertegenwoordiger des Konings en met inachtneming van de voorschriften dezer wet, alsmede van 's Konings aanwijzingen, het algemeen bestuur uit over Curaçao en is aldaar bekleed met de uitvoerende macht.

2. Hij is voor zijn doen en laten verantwoordelijk aan den Koning.

Art. 30. 1. De Gouverneur heeft het opperbevel over de in Curaçao aanwezige krijgsmacht.

2. Hij oefent dit over de in Curaçao dienstdoende zee- en landmacht niet uit dan behoudens hare administratieve betrekkingen tot de ministeriëele departementen en overeenkomstig de bijzondere beschikkingen des Konings.

3. Hij beschikt over hare strijdkrachten in oorlog en vrede, zoodanig als hem in het belang van Curaçao oirbaar dunkt, en heeft het recht hare bevelhebbers en officieren te schorsen.

4. Hij geeft terstond van de schorsing kennis aan den Koning.

5. Zij is, zoolang zij niet door den Koning bekrachtigd is, slechts voorloopig.

Art. 31. 1. De Gouverneur neemt, in geval van oorlog of opstand, alle maatregelen die hij in het belang van den Staat in het algemeen en van Curaçao in het bijzonder door den nood geboden acht.

2. Hij heeft in dergelijke omstandigheden de macht om Curaçao, geheel of ten deele, in staat van oorlog of beleg te verklaren, bepalingen van deze wet en van alle andere aldaar geldende algemeene verordeningen buiten werking te stellen en ambten tijdelijk op te heffen.

3. Hij kan, in zoodanig geval, de plaatselijke burgerlijke of militaire gezaghebbers machtigen tot het voorloopig nemen van maatregelen van boven omschreven aard.

4. Hij geeft van de maatregelen, door hem uit kracht van dit artikel genomen, onverwijld kennis aan den Koning.

Art. 32. 1. Onverminderd het geval, voorzien bij artikel 31, is de Gouverneur bevoegd in dringende omstandigheden, voor geheel Curaçao of voor bepaalde gedeelten daarvan, achtereenvolgens onder nadere bekrachtiging bij wet, algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening, regelingen te treffen omtrent onderwerpen, waarvan de regeling bij de wet, algemeenen maatregel van bestuur of landsverordening moet geschieden, zoolang die regeling niet heeft plaats gehad, zoomede wetten, behalve deze wet, algemeene maatregelen van bestuur en landsverordeningen geheel of gedeeltelijk buiten werking te stellen of te wijzigen.

2. De Gouverneur geeft van deze handelingen onverwijld kennis aan den Koning.

3. Wanneer de in het eerste lid bedoelde regelingen en andere beschikkingen niet bekrachtigd worden, blijven zij niettemin verbindend totdat zij zijn ingetrokken.

Art. 33. De Gouverneur neemt alle vereischte maatregelen tot bescherming van de eer van den Staat in het algemeen en van Curaçao in het bijzonder tegen aanranding van buiten.

Art. 34. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 81 benoemt, schorst en ontslaat de Gouverneur de landsdienaren van Curaçao, tenzij hun benoeming, schorsing of ontslag bij de wet aan den Koning is voorbehouden.

2. Hij voorziet, als de belangen van den dienst dit vereischen, in de tijdelijke waarneming van betrekkingen, door den Koning te begeven.

3. De Gouverneur kan zijne in het eerste lid bedoelde bevoegdheid aan anderen overdragen.

Art. 35. De Gouverneur heeft het algemeen bestuur van de geldmiddelen en domeinen van Curaçao en is deswege verantwoordelijk naar de bepalingen bij de wet te stellen.

Art. 36. 1. De Gouverneur stelt de bezoldigingen der landsdienaren van Curaçao vast, voor zooveel dit niet bij de wet aan den Koning is voorbehouden.

2. De aanspraken op verloven en verlofbezoldigingen, wachtgelden en pensioenen worden bij landsverordening geregeld.

Art. 37. 1. De Gouverneur kan, na ingewonnen bericht van den rechter door wien het vonnis gewezen is, aan alle burgerlijke of militaire veroordeelden gratie verleenen van straffen, bij rechterlijk vonnis in Curaçao opgelegd.

2. Hij kan, tenzij krachtens voorafgaande uitdrukkelijke machtiging des Konings, geene amnestie, abolitie of generaal pardon verleenen, dan in zeer dringende gevallen, na verhoor van den Raad van Bestuur en onder voorbehoud van 's Konings bekrachtiging.

Art. 38. Geene dispensatie kan door den Gouverneur verleend worden dan in de gevallen en op de wijze, bij de algemeene verordeningen, waarvan dispensatie verleend wordt, omschreven.

Art. 39. De Gouverneur verleent, in naam des Konings en overeenkomstig het desaangaande bij algemeenen maatregel van bestuur bepaalde, zeebrieven aan schepen en vaartui-

gen, toebehoorende aan inwoners van Curaçao.

Art. 40. De Gouverneur zorgt voor de afkondiging en de uitvoering van de hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur.

Art. 41. 1. De Gouverneur kan, behalve voor zooveel betreft wetten tot goedkeuring van verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden, om gewichtige redenen de hem bevolen afkondiging of uitvoering opschorten en geeft hiervan terstond kennis aan den Koning.

2. Wanneer de afkondiging of uitvoering eener wet door den Gouverneur is opgeschort, wordt hiervan door den Koning ten spoedigste mededeeling gedaan aan de Staten-Generaal.

3. Zoodra de Gouverneur verwittigd is, dat de Koning zijne handeling niet goedkeurt, gaat hij onverwijld tot de afkondiging of de uitvoering over.

Art. 42. 1. De wetten en algemeene maatregelen van bestuur worden afgekondigd door plaatsing in het *Publicatieblad*.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

„In naam des Konings!

„De Gouverneur van Curaçao,

„Van 's Konings wege den last ontvangen hebbende tot afkondiging van onderstaande wet (onderstaanden algemeenen maatregel van bestuur);

(Mededeeling der wet of van den algemeenen maatregel van bestuur.)

„Heeft de opneming daarvan in het *Publicatieblad* bevolen.

„Gedaan te ....., den ....."

(Onderteekening van den Gouverneur en van den gouvernements-secretaris.)

Art. 43. Wanneer geen ander tijdstip is vastgesteld, treedt de afgekondigde wet of algemeene maatregel van bestuur in werking met ingang van den dertigsten dag na dien der uitgifte van het *Publicatieblad*, waarin de afkondiging is geschied.

Art. 44. 1. De Gouverneur stelt, behoudens het bepaalde bij het eerste lid van artikel 101, na verkregen goedkeuring van de Staten, landsverordeningen vast tot regeling van:

a. onderwerpen, de inwendige aangelegenheden van Curaçao betreffende, ten aanzien waarvan in de Grondwet, in deze wet of in andere wetten niet anders is bepaald;

b. andere onderwerpen, waarvan de regeling ingevolge eene wet of een algemeenen maatregel van bestuur bij landsverordening moet geschieden.

2. Hij zorgt voor hare onmiddellijke afkondiging.

Art. 45. 1. Onverminderd de gevallen, voorzien in de artikelen 5, 6, 39, 100, derde lid, en 101, derde lid, of bij eenige andere wetsbepaling, kan bij algemeenen maatregel van bestuur worden geregeld al hetgeen betreft:

a. de met vreemde Mogendheden gesloten verdragen en andere overeenkomsten en de uit het volkenrecht voortvloeiende rechten en verplichtingen in het algemeen;

b. de verdediging van het grondgebied van Curaçao.

2. Voorschriften ter uitvoering van deze regelingen kunnen bij wet of bij algemeenen maatregel van bestuur worden overgelaten aan landsverordening of besluit van den Gouverneur als bedoeld in artikel 3, onder 3°.

Art. 46. De landsverordeningen mogen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, tenzij daartoe vrijheid is gegeven.

Art. 47. De bepalingen eener landsverordening omtrent punten, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als bedoeld in artikel 3, onder 1°. en 2°., *a* en *b*, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling in Curaçao begint te werken.

Art. 48. 1. De Gouverneur zendt elke landsverordening, door hem vastgesteld, onverwijld aan den Koning.

2. De landsverordeningen kunnen, op grond van strijd met de Grondwet, met de wet of met het algemeen belang, geheel of gedeeltelijk door den Koning worden geschorst en bij de wet worden vernietigd.

3. De schorsing wordt door den Koning bevolen bij een met redenen omkleed, in het *Publicatieblad* te plaatsen besluit.

4. De schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

5. Is binnen één jaar na de dagteekening van het schorsingsbesluit geen voorstel van wet tot vernietiging bij de Staten-Generaal ingediend, dan vervalt de schorsing. Hiervan geschiedt kennisgeving in het *Publicatieblad*.

6. Indien het wetsontwerp tot vernietiging wordt verworpen, wordt de schorsing mede geacht te zijn opgeheven. Hiervan geschiedt eveneens kennisgeving in het *Publicatieblad*.

7. Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen niet opnieuw worden geschorst.

8. Vernietiging brengt mede vernietiging van alle gevolgen der vernietigde bepalingen, voor zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn, met dien verstande, dat in geval van vernietiging op grond van strijd met het algemeen belang, de naar het oordeel van den Gouverneur niet met dat belang strijdige gevolgen in stand blijven.

9. De Gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien.

Art. 49. 1. Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, wannneer die voortspruiten uit het bepaalde bij het derde lid van artikel 100 of bij het derde lid van artikel 101, stelt de Gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van algemeene maatregelen van bestuur, uitsluitend of in belangrijke mate Curaçao betreffende, vóórdat tot de vaststelling daarvan wordt overgegaan.

2. Aan het hoofd van de algemeene maatregelen van bestuur, bedoeld in het eerste lid, wordt vermeld, dat de Staten geraadpleegd zijn of om welke reden dat niet geschied is.

Art. 50. 1. Behoudens in gevallen van spoedeischenden aard, ter beoordeeling van den Koning, of, voor zoover het voorstellen van wet betreft, ingediend ingevolge artikel 117 der Grondwet, ter beoordeeling van den

Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en behoudens ten aanzien van ontwerpen van wetten als bedoeld in de artikelen 114 en 116, en van ontwerpen van goedkeuringswetten als bedoeld in artikel 152, stelt de Gouverneur de Staten in de gelegenheid, zoo noodig binnen een door hem te bepalen termijn, van raad te dienen nopens de ontwerpen van wetten, uitsluitend of in belangrijke mate Curaçao betreffende, vóórdat zij in behandeling komen bij de Staten-Generaal.

2. Het ingevolge het eerste lid uitgebracht advies wordt bij de toezending van het wetsvoorstel of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, aan de Tweede Kamer medegedeeld.

3. Indien het advies niet binnen den bepaalden termijn is uitgebracht, wordt hiervan bij de toezending van het wetsontwerp of, wanneer het een ingevolge artikel 117 der Grondwet ingediend voorstel van wet betreft, zoo spoedig mogelijk, kennis gegeven aan de Tweede Kamer.

Art. 51. Behoudens de stuiting in geval van schorsing, verbinden de bepalingen eener landsverordening totdat zij ten gevolge van eene latere landsverordening of ingevolge artikel 47 zijn vervallen, of de wet tot hare vernietiging in Curaçao in werking getreden is.

Art. 52. 1. De afkondiging van de landsverordening geschiedt door hare plaatsing in het *Publicatieblad*.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

„In naam des Konings!

„De Gouverneur van Curaçao,

„In overweging genomen hebbende:

(De beweegredenen der landsverordening.)

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, na verkregen goedkeuring der Staten, (of, in de gevallen, voorzien in het eerste lid van artikel 101: „Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, en gelet op het eerste lid van artikel 101 der Wet op de Staatsinrichting van Curaçao), vastgesteld onderstaande landsverordening:

(De landsverordening.)

„Gegeven te ....., den ....."

(Onderteekening van den Gouverneur en van den gouvernements-secretaris.)

Art. 53. Ten aanzien van de werking der afgekondigde landsverordening geldt het bepaalde bij artikel 43.

Art. 54. 1. De Gouverneur is bevoegd tot het uitvaardigen van besluiten, houdende algemeene maatregelen en strekkende om uitvoering te geven hetzij aan hem daartoe van 's Konings wege toegezonden wetten en algemeene maatregelen van bestuur, hetzij aan landsverordeningen.

2. Bepalingen, door straffen te handhaven, worden in die besluiten niet opgenomen dan krachtens algemeene verordening. De grenzen der straffen worden bij de algemeene verordeningen, bedoeld in het eerste lid, vastgesteld.

Art. 55. 1. Zoodanige besluiten worden afgekondigd door plaatsing in het *Publicatieblad*.

2. Het formulier van afkondiging luidt:

„In naam des Konings!

„De Gouverneur van Curaçao,

„Overwegende, dat ter uitvoering van

(Vermelding van de wet, den algemeenen maatregel van bestuur of de landsverordening, tot welker uitvoering het besluit strekt.),

„het noodig is, het navolgende vast te stellen:

„Heeft, den Raad van Bestuur gehoord, besloten:

(Volgt het besluit.)

„Gegeven te ....., den ....."

(Onderteekening van den Gouverneur en van den gouvernements-secretaris.)

Art. 56. Indien in het besluit geen ander tijdstip bepaald is, werkt het met ingang van den dertigsten dag na dien der uitgifte van het *Publicatieblad*, waarin het geplaatst is.

Art. 57. 1. De Gouverneur brengt elk door hem uitgevaardigd besluit onverwijld ter kennis des Konings.

2. De Koning kan, na den Raad van State te hebben gehoord, bij met redenen omkleed besluit, het besluit van den Gouverneur geheel of gedeeltelijk vernietigen.

3. De Gouverneur zorgt, dat in geval van vernietiging zoo noodig opnieuw in het onderwerp van de vernietigde bepalingen wordt voorzien.

DERDE HOOFDSTUK.

Van den Raad van Bestuur.

Eerste Afdeeling.

Van zijne samenstelling.

Art. 58. 1. De Raad van Bestuur bestaat uit den Gouverneur als voorzitter, den ondervoorzitter en drie leden.

2. De ondervoorzitter en de leden worden door den Koning benoemd, geschorst en ontslagen.

3. De rang der leden regelt zich naar den ouderdom van benoeming.

Art. 59. De Koning kan buitengewone leden benoemen, hen schorsen en ontslaan. Zij zijn naar ouderdom van benoeming als plaatsvervangers werkzaam.

Art. 60. De ondervoorzitter, leden en buitengewone leden leggen, alvorens hunne betrekking te aanvaarden, in handen van den Gouverneur den eed (verklaring of belofte) af:

„Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of wat voorwendsel ook, tot het verkrijgen mijner benoeming als ondervoorzitter (lid, buitengewoon lid) van den Raad van Bestuur aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Curaçao steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Curaçao naar mijn vermogen zal voorstaan. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!" („Dat verklaar en beloof ik.")

Art. 61. De gouvernements-secretaris staat den Raad van Bestuur als secretaris bij, ook al is hij daarvan geen lid.

Art. 62. 1. Het reglement van orde voor

den Raad van Bestuur wordt door den Raad ontworpen en vastgesteld door den Gouverneur.

2. Het behoeft, evenals de daarin te brengen wijzigingen, de goedkeuring des Konings.

Tweede Afdeeling.

Van zijne werkzaamheden.

Art. 63. De Raad van Bestuur wordt door den Gouverneur gehoord nopens:

1°. alle ontwerpen van landsverordeningen, die de Gouverneur aan de goedkeuring der Staten wil onderwerpen, of die de Staten aan den Gouverneur ter vaststelling hebben aangeboden;

2°. alle ontwerpen van wetten en van algemeene maatregelen van bestuur, waaromtrent de Staten gehoord worden;

3°. alle ontwerpen van besluiten tot uitvoering van algemeene verordeningen, die de Gouverneur wil uitvaardigen;

4°. alle ontwerpen van beschikkingen tot vaststelling en wijziging van de begrooting, tot vaststelling van het slot der rekening en tot het aangaan van geldleeningen ten name en ten laste van Curaçao;

5°. alle aangelegenheden, waaromtrent dit is voorgeschreven bij deze wet of andere algemeene verordening;

6°. alle andere zaken, waaromtrent de Gouverneur het gevoelen van den Raad wenscht te kennen.

Art. 64. De Raad mag niet weigeren, desgevraagd, zijn gevoelen schriftelijk aan den Gouverneur mede te deelen.

Art. 65. De Gouverneur kan officieren der zee- en landmacht en ambtenaren, geen leden van den Raad zijnde, gelasten de vergadering bij te wonen tot het geven van inlichtingen.

Art. 66. De Raad van Bestuur kan, volgens regels bij landsverordening te stellen, rechtsmacht erlangen in geschillen van bestuur.

Art. 67. Hij verricht voorts alle andere werkzaamheden, hem bij deze wet of andere algemeene verordeningen opgedragen.

VIERDE HOOFDSTUK.

Van de Staten.

Eerste Afdeeling.

Van hunne samenstelling.

Art. 68. De Staten zijn samengesteld uit vijftien leden, van welke tien rechtstreeks door de kiezers worden gekozen en vijf door den Gouverneur, na raadpleging van den Raad van Bestuur, worden benoemd.

Art. 69. 1. Kiezers zijn mannelijke Nederlandsche onderdanen, die:

1°. sedert 1 Januari van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld, in Curaçao gevestigd zijn;

2°. den vollen ouderdom van vijf en twintig jaren hebben volbracht vóór 1 Maart van het jaar, waarin de kiezerslijst wordt vastgesteld;

3°. in het volle genot zijn van de burgerlijke rechten, en

4°. voldoen aan een der volgende voorwaarden:

a. vervulling van bij het kiesreglement vastgestelde eischen van verstandelijke ontwikkeling;

b. betaling van belasting over een jaarlijksch inkomen, waarvan het juiste bedrag, mits niet hooger dan vijftienhonderd gulden, bij het kiesreglement wordt bepaald, of, voor zooveel betreft Saba, Sint Eustatius en Sint Maarten, eigendom van onroerende goederen van ten minste zoodanige waarde als, mits niet minder dan driehonderd gulden voor Saba en Sint Eustatius en vijfhonderd gulden voor Sint Maarten, bij het kiesreglement wordt bepaald.

2. Het kiesreglement regelt alles, wat verder het kiesrecht en de wijze van verkiezing betreft.

Art. 70. Van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten:

a. zij, wien het kiesrecht ontzegd is bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak;

b. zij, die rechtens van hunne vrijheid zijn beroofd;

c. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens krankzinnigheid of zwakheid van vermogens de beschikking of het beheer over hunne goederen hebben verloren, of van de ouderlijke macht of de voogdij over één of meer hunner kinderen ontzet zijn;

d. zij, die krachtens onherroepelijke rechterlijke uitspraak tot eene gevangenisstraf van meer dan een jaar zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht, en levenslang, wanneer voor de tweede maal zulk eene straf is opgelegd;

e. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak wegens bedelarij of landlooperij zijn veroordeeld, gedurende drie jaren, nadat hunne straf is volbracht; gedurende zes jaren, indien de straf voor de tweede maal, en levenslang, indien de straf voor de derde maal opgelegd is;

f. zij, die bij onherroepelijke rechterlijke uitspraken binnen een tijdsverloop van drie jaren meer dan tweemaal zijn veroordeeld wegens een strafbaar feit, insluitende openbare dronkenschap, gedurende drie jaren, nadat de laatste uitspraak onherroepelijk is geworden.

Art. 71. Verkiesbaar en benoembaar zijn, behoudens het bepaalde bij artikel 72, mannen en vrouwen, Nederlandsche onderdanen, die aan de vereischten voldoen, genoemd in artikel 69.

Art. 72. Uitgesloten van verkiesbaarheid en benoembaarheid zijn:

a. de Gouverneur, de ondervoorzitter en de leden van den Raad van Bestuur, de gouvernements-secretaris en de militairen van zee- of landmacht in werkelijken dienst;

b. zij, die van de verkiesbaarheid ontzet zijn of overeenkomstig artikel 70 van de uitoefening van het kiesrecht zijn uitgesloten, met uitzondering van degenen, die van dat recht zijn uitgesloten op grond van gerechtelijke vrijheidsberooving of van veroordeeling tot eene vrijheidsstraf anders dan wegens bedelarij of landlooperij of wegens een feit, waaruit van openbare dronkenschap blijkt.

Art. 73. 1. Bloedverwantschap of zwagerschap tot en met den tweeden graad mag niet bestaan tusschen de leden van de Staten.

2. Wanneer personen, elkander in den verboden graad bestaande tegelijkertijd gekozen worden, wordt alleen toegelaten degene, die de

meeste stemmen verkreeg, en, bij gelijk aantal stemmen, de oudste. Indien in laatstbedoeld geval ook de leeftijden gelijk zijn, beslist het lot.

3. Hij, die na zijne verkiezing of benoeming in den verboden graad van zwagerschap met een der andere leden geraakt, kan op dien grond niet verplicht worden af te treden vóór den afloop van zijnen tijd van zitting.

4. De zwagerschap houdt op door de ontbinding van het huwelijk, waardoor zij ontstaan is.

Art. 74. 1. De leden hebben zitting gedurende vier jaren. Zij treden tegelijk af.

2. De aftredenden zijn dadelijk opnieuw verkiesbaar of benoembaar.

3. Degene, die ter vervulling van eene tusschentijds opengevallen plaats gekozen of benoemd is, treedt af op hetzelfde tijdstip als de andere leden.

Art. 75. Het kiesreglement wordt vastgesteld bij landsverordening.

Art. 76. De leden der Staten leggen vóór het aanvaarden hunner betrekking in handen van den Gouverneur den eed (verklaring of belofte) af:

„Ik zweer (verklaar), dat ik, middellijk noch onmiddellijk, onder welken naam of wat voorwendsel ook, om tot lid der Staten te worden gekozen (benoemd), aan iemand, wie hij ook zij, iets heb gegeven of beloofd, noch zal geven.

Ik zweer (beloof), dat ik, om iets hoegenaamd in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken zal aannemen, middellijk of onmiddellijk.

Ik zweer (beloof) trouw aan den Koning; dat ik de Wet op de Staatsinrichting van Curaçao steeds zal helpen onderhouden en het welzijn van Curaçao naar mijn vermogen zal voorstaan. Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig!"

(„Dat verklaar en beloof ik.")

Art. 77. 1. De leden genieten geene schadeloosstelling.

2. Vergoeding van reis- en verblijfkosten kan hun bij landsverordening worden toegekend.

Art. 78. 1. De leden zijn bevoegd te allen tijde hun ontslag te nemen.

2. Zij zenden dit schriftelijk in aan den Gouverneur.

3. Het lidmaatschap vervalt:

1°. door het opgeven der vestiging in Curaçao of eene afwezigheid uit Curaçao van langer dan acht maanden;

2°. door het verlies van het volle genot der burgerlijke rechten;

3°. door het ontstaan van omstandigheden, die ingevolge artikel 72 verkiesbaarheid en benoembaarheid uitsluiten.

Tweede Afdeeling.

Van hunne zitting en vergaderingen.

Art. 79. De zitting der Staten wordt jaarlijks op den eersten Dinsdag der maand April te Willemstad op het eiland Curaçao door of namens den Gouverneur geopend.

Art. 80. De voorzitter en de ondervoorzitter der Staten worden voor elke zitting uit hun midden benoemd door den Gouverneur.

Art. 81. De Staten benoemen hunnen griffier buiten hun midden.

Art. 82. De Staten onderzoeken de geloofsbrieven der nieuw ingekomen leden en beslissen de geschillen, welke aangaande die geloofsbrieven of de verkiezing zelve oprijzen.

Art. 83. De Staten stellen het reglement van orde voor hunne vergaderingen vast.

Art. 84. 1. De Staten vergaderen in het openbaar.

2. De deuren worden gesloten, als de voorzitter het noodig keurt of vier leden het verderen.

3. De vergadering beslist of met gesloten deuren zal worden beraadslaagd.

4. Over de punten, in besloten vergadering behandeld, kan daarin ook een besluit genomen worden.

Art. 85. De leden der Staten stemmen naar eed en geweten, zonder last van of ruggespraak met hen, door wie zij zijn gekozen of benoemd.

Art. 86. 1. De Staten mogen niet beraadslagen noch besluiten, zoo niet ten minste acht leden tegenwoordig zijn.

2. Alle besluiten worden door volstrekte meerderheid der stemmende leden opgemaakt.

3. Bij staken van stemmen wordt het nemen van een besluit tot eene volgende vergadering uitgesteld.

4. In deze, en evenzoo in eene voltallige vergadering, wordt bij staking van stemmen het voorstel geacht niet te zijn aangenomen.

Art. 87. Over alle zaken wordt mondeling en bij hoofdelijke oproeping gestemd, doch bij het doen van keuzen of voordrachten van personen bij gesloten en ongeteekende briefjes.

Art. 88. De leden der Staten zijn, ter zake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

Art. 89. 1. De Gouverneur kan in persoon of door eenen gemachtigde de beraadslagingen bijwonen en eene raadgevende stem uitbrengen.

2. De gemachtigden zijn ter zake van hetgeen zij in de vergadering gezegd of schriftelijk overgelegd hebben, niet gerechtelijk vervolgbaar, tenzij zij daarmede openbaar maken wat in besloten vergadering of onder geheimhouding is gezegd of overgelegd.

3. Aan den Gouverneur en zijne gemachtigden wordt het woord gegeven, wanneer en zoo dikwijls zij dit verlangen, echter niet vóór dat de spreker, die aan het woord is, zijne rede beëindigd heeft.

Art. 90. De Gouverneur heeft het recht de zitting der Staten te schorsen en te sluiten, alsmede de Staten in buitengewone vergadering bijeen te roepen.

Derde Afdeeling.

Van hunne macht.

Art. 91. De Staten maken het vertegenwoordigend lichaam van Curaçao uit.

Art. 92. 1. De Staten onderzoeken de ontwerp-landsverordeningen, die hun door den Gouverneur ter goedkeuring worden aangeboden.

2. Het formulier van aanbieding luidt:
„De Gouverneur van Curaçao biedt aan de Staten ter goedkeuring aan eene ontwerp-landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.)
(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

3. De Gouverneur kan te allen tijde een termijn bepalen, binnen welken de Staten hem hun besluit moeten mededeelen.

Art. 93. 1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan den Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
„De Staten keuren goed de hun door den Gouverneur van Curaçao aangeboden ontwerp-landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.)
(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 94. 1. Indien de Gouverneur de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, heeft vastgesteld, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
„De Gouverneur van Curaçao heeft vastgesteld de landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.)
(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 95. 1. Indien de Gouverneur bezwaar heeft de landsverordening, door de Staten in ontwerp goedgekeurd, vast te stellen, geeft hij daarvan aan hen kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
„De Gouverneur van Curaçao heeft bezwaar om vast te stellen de in ontwerp door de Staten goedgekeurde landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.)
(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 96. 1. Indien de Staten de ontwerp-landsverordening niet goedkeuren, geven zij hiervan kennis aan den Gouverneur.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
„De Staten hebben bezwaar tegen de goedkeuring van de hun door den Gouverneur van Curaçao aangeboden ontwerp-landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.)
(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 97. 1. De Staten hebben het recht van wijziging.

2. Indien zij daarvan gebruik gemaakt hebben, luidt het formulier der kennisgeving van hunne goedkeuring aldus:
„De Staten keuren goed, zoodanig als het ontwerp door hen is gewijzigd, de hun door den Gouverneur van Curaçao aangeboden ontwerp-landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.) [1]
(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 98. 1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening vereenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
„De Gouverneur van Curaçao heeft vastgesteld, zoodanig als het ontwerp door de Staten is gewijzigd, de landsverordening"
(Vermelding van den titel der landsverordening.)
(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 99. 1. Indien de Gouverneur zich met de gewijzigde ontwerp-landsverordening niet vereenigt, geeft hij hiervan aan de Staten kennis.

2. Het formulier dier kennisgeving luidt:
„De Gouverneur van Curaçao, zich niet kunnende vereenigen met de wijzigingen, door de Staten in het ontwerp aangebracht, heeft niet vastgesteld de landsverordening" [1]
(Vermelding van den titel der landsverordening.) [1]
(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 100. 1. Indien de Staten eene hun door den Gouverneur aangeboden ontwerp-landsverordening niet goedkeuren of indien de Gouverneur zich niet vereenigt met eene door de Staten gewijzigde ontwerp-landsverordening, kan hij, binnen zes maanden na de dagteekening van de kennisgeving van het besluit der Staten, het ontwerp, hetzij ongewijzigd, hetzij alsnog door hem gewijzigd, opnieuw ter goedkeuring aan de Staten aanbieden.

2. Voor de tweede behandeling gelden dezelfde bepalingen als voor de eerste.

3. Wordt andermaal overeenstemming niet verkregen, dan kan de regeling geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur.

4. De bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelde regeling kan te allen tijde bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of door eene andere landsverordening vervangen.

Art. 101. 1. De Gouverneur kan eene door hem in ontwerp ter goedkeuring aan de Staten aangeboden landsverordening, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, op eigen gezag en verantwoordelijkheid vaststellen, wanneer:

1°. de Staten in gebreke blijven binnen den gestelden termijn mede te deelen of zij al dan niet het ontwerp goedkeuren;

2°. de goedkeuring van de Staten niet is verkregen, doch dringende omstandigheden eene onverwijlde voorziening vorderen.

2. Van de vaststelling wordt aan de Staten kennis gegeven op de wijze, voorgeschreven in artikel 94.

3. In het geval, bedoeld onder 2°. van het eerste lid, kan de regeling nader geschieden bij algemeenen maatregel van bestuur, indien de Staten binnen twee maanden na den dag van inwerkingtreding van de landsverordening daartoe het verzoek doen. Het bepaalde bij het vierde lid van artikel 100 is alsdan van toepassing.

Art. 102. 1. De Staten hebben het recht landsverordeningen aan den Gouverneur voor te stellen.

---

[1] In de wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 903) staat ten onrechte „landsverdediging".

2. Zij zenden het ontwerp, zooals het door hen goedgekeurd is, aan den Gouverneur.

3. Het formulier van toezending luidt:

„De Staten verzoeken den Gouverneur van Curaçao vast te stellen de bijgaande, door hen in ontwerp goedgekeurde landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den voorzitter en den griffier.)

Art. 103. 1. De Gouverneur geeft van zijne beslissing aan de Staten kennis.

2. De formulieren van kennisgeving luiden:

1°. indien geen bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

„De Gouverneur van Curaçao heeft, den Raad van Bestuur gehoord, vastgesteld de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

2°. indien bezwaar bestaat tegen de vaststelling:

„De Gouverneur van Curaçao heeft, den Raad van Bestuur gehoord, bezwaar om vast te stellen de hem in goedgekeurd ontwerp door de Staten aangeboden landsverordening"

(Vermelding van den titel der landsverordening.)

(Dagteekening en onderteekening van den Gouverneur.)

Art. 104. In geval van waarneming van de waardigheid van Gouverneur of van uitoefening van het dagelijksch beleid van zaken worden de vorenstaande formulieren, zoomede die voor de afkondiging van wetten, algemeene maatregelen van bestuur, landsverordeningen en besluiten van den Gouverneur, voor zooveel noodig gewijzigd.

Art. 105. De Staten zijn bevoegd de belangen van Curaçao voor te staan bij den Koning, bij de Staten-Generaal en bij den Gouverneur.

Art. 106. Zij onderzoeken de verzoekschriften, die met inachtneming van de voorschriften van artikel 9 aan hen gericht worden.

Art. 107. Zij kunnen den Gouverneur uitnoodigen om wegens zaken, Curaçao betreffende, inlichtingen aan hen te geven.

Art. 108. De Gouverneur voldoet aan deze uitnoodiging, wanneer hij vermeent dat het geschieden kan zonder schade voor de aan hem toevertrouwde belangen, en geeft de gevraagde inlichtingen mondeling of schriftelijk, hetzij in persoon of bij gemachtigde.

Vierde Afdeeling.

Van de begrooting.

Art. 109. Ten laste van 's Rijks schatkist komen:

a. alle uitgaven, voortvloeiende uit de bekostiging van de aanspraken, verbonden aan het bekleeden van de waardigheid van Gouverneur;

b. de kosten van de zee- en landmacht, tot bescherming van Curaçao bestemd.

Art. 110. Behoudens het naar aanleiding van artikel 118 bepaalde, worden alle andere uitgaven en de middelen te harer dekking aangegeven op de Curaçaosche begrooting.

Art. 111. De Curaçaosche begrooting wordt jaarlijks door den Gouverneur ontworpen en aan de Staten uiterlijk op den eersten Dinsdag der maand April aangeboden.

Art. 112. Zij wordt, zoodanig als zij door de Staten goedgekeurd is, door den Gouverneur voorloopig vastgesteld en in het *Publicatieblad* bekend gemaakt.

Art. 113. Zij wordt door hem terstond met de noodige toelichting toegezonden aan den Koning.

Art. 114. 1. Zij wordt definitief vastgesteld door de wet:

1°. indien volgens de voorloopig vastgestelde begrooting de raming der uitgaven die der eigen middelen overtreft;

2°. indien de Koning bezwaar heeft tegen de voorloopig vastgestelde begrooting;

3°. indien de Staten de begrooting niet hebben goedgekeurd vóór den eersten Dinsdag der maand Juni van het jaar, waarin zij hun wordt aangeboden.

2. Indien geen dezer gevallen aanwezig is, geldt de voorloopige vaststelling als definitieve.

3. Het bepaalde in het eerste lid, onder 1°., geldt mede ten aanzien van wijzigingen in eene voorloopig vastgestelde begrooting, indien ten gevolge daarvan de raming der uitgaven stijgt boven die der eigen middelen.

Art. 115. 1. De definitieve begrooting treedt in werking met ingang van 1 Januari van het dienstjaar, waarop zij betrekking heeft.

2. Zij wordt geacht met ingang van dien dag in werking te zijn getreden, indien zij eerst daarna in het *Publicatieblad* is geplaatst. Zoolang dit niet geschied is, strekt de begrooting van het aan het betreffende dienstjaar voorafgegaan jaar tot grondslag van het beheer, behoudens afwijkingen krachtens machtiging des Konings.

Art. 116. 1. Het slot der rekening, over elk dienstjaar afzonderlijk, wordt vastgesteld bij de wet, in geval de begrooting bij de wet is vastgesteld, en anders door den Gouverneur, zooals het door de Staten is goedgekeurd.

2. Vaststelling bij de wet geschiedt eveneens, ingeval de Staten het slot der rekening niet goedkeuren.

VIJFDE HOOFDSTUK.

Van de bestuursindeeling en de plaatselijke gemeenschappen.

Art. 117. De indeeling van Curaçao in bestuursressorten geschiedt bij landsverordening. Aan het hoofd van één of meer ressorten staat, onder zoodanig toezicht en onder zoodanigen ambtstitel als is of zal worden bepaald, een bestuurder, die in naam en overeenkomstig de bevelen van den Gouverneur het bestuur uitoefent, met inachtneming van de dienaangaande bij landsverordening gegeven voorschriften. Zijne instructie wordt door den Gouverneur vastgesteld.

Art. 118. 1. De instelling van zelfstandig bestuur in ressorten als in artikel 117 bedoeld, of in andere, daartoe bij landsverordening aan te wijzen gemeenschappen, zoomede de opheff-

fing van zoodanig bestuur, geschieden bij landsverordening. De onderwerpen, waarover de huishouding van deze ressorten en andere gemeenschappen zich uitstrekt, worden bij landsverordening aangewezen. Die aanwijzing kan mede omvatten onderwerpen, waarin volgens de wet bij landsverordening moet worden voorzien.

2. De samenstelling, de inrichting, de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen van de besturen dier gemeenschappen worden, evenals al hetgeen noodig is om de ordelijke werking van het ingestelde zelfstandig bestuur te verzekeren, bij landsverordening geregeld.

3. Aan die besturen kan worden opgedragen hunne medewerking te verleenen aan de uitvoering van wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3.

4. Wanneer de regeling en het beheer van de huishouding eener gemeenschap door haar bestuur grovelijk wordt verwaarloosd, kan bij landsverordening worden bepaald, dat, en hoe, in het bestuur der gemeenschap op andere wijze zal worden voorzien.

5. De besturen zijn bevoegd om ter bestrijding van de huishoudelijke uitgaven der gemeenschap eigen belastingen te heffen en leeningen aan te gaan, volgens regelen, bij landsverordening gesteld.

6. Aan de besturen kan de bevoegdheid worden verleend om, elk voor zooveel zijn bestuursgebied aangaat, keuren of reglementen uit te vaardigen. In die keuren en reglementen kunnen geen andere straffen bedreigd worden dan met inachtneming van de regelen, bij landverordening gesteld.

7. Tenzij daartoe vrijheid is gegeven, mogen keuren en reglementen geene bepalingen inhouden omtrent punten, waarin voorzien is bij wettelijke regelingen als bedoeld in artikel 3, onder 1°., 2°. en 3°., zoomede onder 4°., voor zooveel betreft de in eene gemeenschap toepasselijke regelingen van het bestuur eener andere gemeenschap, welker gebied dat der eerste omvat.

8. De bepalingen van een keur of reglement, in welker onderwerp wordt voorzien bij eene wettelijke regeling als in het zevende lid bedoeld, vervallen op het oogenblik, dat zoodanige regeling begint te werken.

9. Bij landsverordening worden regelen gesteld aangaande het toezicht, waaraan de keuren en reglementen vóór of na hunne afkondiging zijn onderworpen, hunne inwerkingtreding en hunne verbindbaarheid.

10. De besluiten der besturen, hunne keuren en reglementen, kunnen, op grond van strijd met wettelijke regelingen of met het algemeen belang, worden geschorst en vernietigd, op de wijze, bij landsverordening bepaald.

ZESDE HOOFDSTUK.

Van het rechtswezen.

Eerste Afdeeling.

Algemeene voorschriften.

Art. 119. Er wordt in Curaçao recht gesproken in naam des Konings.

Art. 120. Het burgerlijk recht, dat van koophandel en de burgerlijke rechtsvordering, het strafrecht en de strafvordering, ook ten opzichte van de Curaçaosche gewapende macht, de rechtspleging in zake van belastingen, het notarisambt, de industrieele, letterkundige en kunsteigendom, en het stuk der maten en gewichten worden, zooveel mogelijk overeenkomstig de in Nederland bestaande wetten, bij landsverordening geregeld.

Art. 121. 1. Niemand kan van zijn eigendom ontzet worden, dan nadat bij landsverordening verklaard is, dat het algemeen nut de onteigening vordert, en tegen vooraf genoten of vooraf verzekerde schadeloosstelling.

2. Op dit beginsel worden geene uitzonderingen toegelaten dan krachtens algemeene regelen, bij landsverordening te stellen, en zonder dat ooit het recht op volledige schadeloosstelling den onteigende kan worden ontnomen.

Art. 122. Aan de rechterlijke macht behoort bij uitsluiting de kennisneming van alle geschillen van burgerrechtelijken aard.

Art. 123. Geene vervolging tot straf kan plaats hebben dan voor den rechter, bij landsverordening aangewezen, en op de wijze, bij landsverordening bepaald.

Art. 124. De burgerlijke dood of de verbeurdverklaring van al de goederen des veroordeelden kan niet als straf of als gevolg van straf worden bedreigd.

Art. 125. Geschillen over kiesrecht en andere burgerrechten staan ter kennisneming van de rechterlijke macht, wanneer geen andere rechter bij landsverordening aangewezen is.

Art. 126. 1. Alle vonnissen behelzen de gronden, waarop zij zijn gewezen, en in strafzaken de aanwijzing der artikelen van de wettelijke regelingen, waarop de veroordeeling rust.

2. Zij worden met open deuren uitgesproken.

3. De terechtzittingen zijn openbaar, behoudens de uitzonderingen, in het belang der openbare orde en zedelijkheid bij landsverordening vast te stellen.

Art. 127. 1. Niemand kan tegen zijnen wil worden afgetrokken van zijnen wettelijken rechter.

2. Bij landsverordening wordt geregeld de wijze, waarop geschillen over bevoegdheid tusschen de rechterlijke en andere machten beslist worden.

Art. 128. 1. Behalve in de gevallen, bij landsverordening voorzien, mag niemand in hechtenis genomen worden dan op rechterlijk bevel, houdende de redenen der inhechtenisneming.

2. Zoodanig bevel moet aan dengene, tegen wien het gericht is, bij of zoo spoedig mogelijk na zijne aanhouding worden beteekend.

3. De vorm van het bevel en de tijd, binnen welken alle in hechtenis genomen personen moeten worden verhoord, worden bij landsverordening bepaald.

Art. 129. In niemands woning mag tegen zijnen wil worden binnengetreden dan op last eener macht, tot het geven van zoodanigen last bij landsverordening bevoegd verklaard, en met inachtneming der vormen, bij landsverordening voorgeschreven.

Art. 130. Het geheim der aan de post of andere openbare instelling van vervoer toevertrouwde brieven is onschendbaar, behalve

op last van den rechter, in de gevallen, bij landsverordening voorzien.

Tweede Afdeeling.

Van de samenstelling der rechterlijke macht.

Art. 131. De rechtsmacht van den Hoogen Raad der Nederlanden en van het Hoog Militair Gerechtshof in Curaçaosche zaken wordt geregeld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Art. 132. 1. Er is, onder de benaming van Hof van Justitie, een opperste gerechtshof voor geheel Curaçao.

2. Het houdt toezicht op de geregelde afdoening van alle rechtsgedingen en de behoorlijke vervolging van alle misdrijven.

3. De voorzitter en de leden van het Hof van Justitie worden door den Koning voor het leven benoemd.

4. Hunne bezoldiging wordt door den Koning vastgesteld.

Art. 133. Het openbaar ministerie bij het Hof van Justitie wordt uitgeoefend door of namens den procureur-generaal.

Art. 134. 1. De procureur-generaal is het hoofd van het openbaar ministerie en van de rechterlijke en administratieve politie in geheel Curaçao.

2. Hij vertegenwoordigt Curaçao en, desgevorderd, Nederland, Nederlandsch-Indië en Suriname in rechten.

Art. 135. 1. Behalve in het geval van verklaarden staat van oorlog of beleg, wordt geen doodvonnis ten uitvoer gelegd dan op last of met voorkennis van den procureur-generaal en na verkregen machtiging van den Gouverneur.

2. De Gouverneur verleent die machtiging niet dan na den hoogsten militairen of burgerlijken rechter in Curaçao te hebben gehoord.

Art. 136. 1. De voorzitter en de leden van het Hof van Justitie kunnen tegen hunnen wil door den Koning worden ontslagen:

1°. bij gebleken ongeschiktheid door meer dan zestigjarigen ouderdom, of door aanhoudende ziels- of lichaamsziekte;

2°. wanneer zij onder curateele zijn gesteld;

3°. bij gebleken wangedrag of onzedelijkheid, of bij gebleken grove achteloosheid in de waarneming van hun ambt.

2. In de beide eerste gevallen wordt het ontslag eervol verleend.

3. In het eerste geval wordt voor de aanspraak op pensioen geen nader bewijs van de oorzaak der ongeschiktheid gevorderd.

Art. 137. 1. Wanneer de Gouverneur oordeelt, dat eene der redenen van ontslag, in het voorgaand artikel opgenoemd, aanwezig is, draagt hij, na den Raad van Bestuur te hebben gehoord en met toezending van al de stukken op de zaak betrekkelijk, het ontslag van den betrokken ambtenaar aan den Koning voor.

2. Hij stelt den betrokken ambtenaar, door mededeeling zijner voordracht, in de gelegenheid om zijn verweerschrift bij de stukken te voegen.

3. Hij is bevoegd den betrokken ambtenaar, in afwachting van 's Konings beslissing, te schorsen en in de waarneming van het ambt tijdelijk te voorzien.

4. De betrokken ambtenaar geniet gedurende de schorsing zijne volle bezoldiging.

5. Hij kan, op zijn verzoek, in de gelegenheid om zich in Nederland te gaan verantwoorden gesteld worden door toekenning van verlofstractement en vrijen overtocht.

6. De Koning beslist over het ontslag.

Art. 138. 1. De voorzitter en de leden van het Hof van Justitie kunnen door den Hoogen Raad der Nederlanden, in raadkamer, bij een met redenen omkleed arrest, uit hun ambt worden ontzet:

1°. wanneer zij wegens misdrijf zijn veroordeeld;

2°. wanneer zij in staat van faillissement zijn verklaard, surséance van betaling hebben verkregen of wegens schulden zijn gegijzeld.

2. De procureur-generaal zendt de stukken, op de zaak betrekkelijk, ter vervolging aan den procureur-generaal bij den Hoogen Raad der Nederlanden.

3. Hij geeft hiervan aan den betrokken ambtenaar onmiddellijk kennis en stelt dezen in staat een verweerschrift bij den Hoogen Raad in te dienen.

4. In het vonnis, waarbij een rechterlijk ambtenaar, niet vallende in de bovenstaande bepalingen, wegens misdrijf veroordeeld wordt, wordt tevens zijne afzetting uitgesproken.

Art. 139. 1. Elk lid der rechterlijke macht, tegen wien, hetzij rechtsingang, hetzij machtiging tot opneming in een huis van bewaring of geneeskundig gesticht voor krankzinnigen, is verleend, of op wien lijfsdwang is ten uitvoer gelegd, wordt daardoor in zijne bediening geschorst.

2. Schorsing in de bediening brengt geene schorsing mede in het genot der bezoldiging.

Art. 140. De verdere bepalingen nopens de inrichting en de samenstelling der rechterlijke macht in Curaçao worden vastgesteld bij landsverordening.

Art. 141. 1. De rechterlijke macht wordt in Curaçao alleen uitgeoefend door de rechters, welke bij landsverordening zijn aangewezen.

2. Tusschenkomst van den Gouverneur in rechtszaken is verboden.

Art. 142. 1. Vonnissen, door den rechter in Nederland, Nederlandsch-Indië of Suriname gewezen, en bevelen door hem uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Curaçao worden ten uitvoer gelegd.

2. Vonnissen en bevelen, door den rechter in Curaçao gewezen of uitgevaardigd, mitsgaders grossen van authentieke akten aldaar verleden, kunnen in Nederland, Nederlandsch-Indië of Suriname worden ten uitvoer gelegd.

ZEVENDE HOOFDSTUK.

Van den godsdienst.

Art. 143. Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid, behoudens de bescherming der maatschappij en van hare leden tegen de overtreding der strafwet.

Art. 144. In Curaçao wordt gelijke bescherming verleend aan alle erkende kerkgenootschappen.

Art. 145. De Gouverneur waakt dat alle kerkgenootschappen zich houden binnen de

palen van de gehoorzaamheid aan de wettelijke regelingen en de gestelde machten in Curaçao.

Art. 146. De belijders der onderscheidene godsdienstige meeningen genieten allen dezelfde burgerlijke en burgerrechten en hebben gelijke aanspraak op het bekleeden van waardigheden, ambten en bedieningen.

Art. 147. De openbare eeredienst en godsdienstoefening is aan geen andere beperkingen onderworpen dan die, welke in het belang der openbare orde, rust en zedelijkheid bij landsverordening worden bevolen.

ACHTSTE HOOFDSTUK.

Van de financiën.

Art. 148. Het muntstelsel wordt bij de wet geregeld.

Art. 149. Belastingen worden in Curaçao geheven uit kracht en volgens de voorschriften van eene landsverordening of van een keur of reglement als bedoeld in artikel 3, onder 4°.

Art. 150. Geen privilegie in het stuk van belastingen mag worden verleend.

Art. 151. 1. Belastingen mogen niet strekken om den vrijen handel met Nederland, Nederlandsch-Indië of Suriname te belemmeren, of om den handel, de nijverheid of den landbouw van Curaçao te bevoorrechten boven den handel, de nijverheid of den landbouw van Nederland, Nederlandsch-Indië of Suriname.

2. De baken-, loods-, haven- en andere soortgelijke scheepsongelden en de bepalingen omtrent de groote scheepvaart zijn dezelfde voor alle vlaggen.

Art. 152. Geldleeningen ten name en ten laste van Curaçao kunnen niet worden aangegaan dan uit kracht van de wet of van een door den Gouverneur, in overeenstemming met de Staten, genomen beschikking, goedgekeurd bij de wet.

Art. 153. De regeling van de uitgifte in eigendom of pacht en van het beheer der domaniale gronden, zoomede die van de uitoefening van andere domaniale rechten, geschieden bij landsverordening.

Art. 154. De wet regelt de wijze van beheer en verantwoording van de geldmiddelen van Curaçao.

NEGENDE HOOFDSTUK.

Van de gewapende macht.

Art. 155. 1. Alle weerbare inwoners van Curaçao zijn gehouden, ingeval Curaçao door eenen buiten- of binnenlandschen vijand bedreigd wordt, tot de landsverdediging, en, in tijd van vrede, tot bewaring der inwendige rust mede te werken. Zij kunnen te dien einde op de verschillende eilanden vereenigd worden in schutterijen.

2. De sterkte en inrichting dier schutterijen worden alsdan bij landsverordening geregeld.

3. Bij landsverordening kunnen regelen gesteld worden nopens de erkenning van weerbaarheidskorpsen van vrijwilligers en de gevolgen daarvan.

Art. 156. In geval van dringenden nood, wanneer de Gouverneur met de zee- en landmacht, te zijner beschikking staande, ondersteund door de Curaçaosche gewapende macht, niet voorzien kan in de behoorlijke verdediging, is hij bevoegd, voor zoover de hem ten dienste staande hulpmiddelen het gedoogen, vrijwilligers en zelfs vreemde hulptroepen tijdelijk in soldij te nemen.

TIENDE HOOFDSTUK.

Van het onderwijs, de openbare gezondheid en het armbestuur.

Art. 157. De verspreiding van verlichting en beschaving en de aanmoediging van kunsten en wetenschappen wordt door den Gouverneur aanhoudend behartigd.

Art. 158. Het geven van onderwijs staat vrij aan een iegelijk, die voldoende bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid levert.

Art. 159. 1. Zooveel de middelen gedoogen, zorgt de Gouverneur, dat het lager onderwijs de verkrijging der allereerste kundigheden onder het bereik brenge ook der onvermogenden.

2. Hij doet dit door bekostiging op den voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs.

Art. 160. De regeling van het onderwijs op deze grondslagen geschiedt bij landsverordening.

Art. 161. Het toezicht van overheidswege uit te oefenen over den toestand der openbare gezondheid en al wat betreft de uitoefening der genees-, heel-, verlos- en artsenijmengkunst wordt bij landsverordening geregeld.

Art. 162. 1. Het aanmoedigen van arbeidszin en het weren van luiheid en lediggang bij de onvermogende bevolking is een onderwerp van aanhoudende zorg van den Gouverneur.

2. Het toezicht over het armwezen en de noodige voorzieningen daaromtrent worden bij landsverordening geregeld.

3. Daarbij wordt in acht genomen het beginsel, dat de bijzondere en kerkelijke liefdadigheid vrijgelaten en zooveel mogelijk bevorderd wordt.

ELFDE HOOFDSTUK.

Van de volksvlijt.

Art. 163. 1. De Gouverneur moedigt alle takken van volksvlijt aan.

2. Bij landsverordening kunnen kamers van koophandel en fabrieken en commissiën van landbouw opgericht en haar werkkring geregeld worden.

Art. 164. Tot de oprichting van circulatiebanken, credietvereenigingen en verzekeringsmaatschappijen kan bij landsverordening vergunning worden verleend.

Art. 165. 1. De Gouverneur legt zich met al de hem ten dienste staande krachten op de verbetering der middelen van gemeenschap toe.

2. Het toezicht, van overheidswege op de middelen van gemeenschap te land en te water te houden, wordt bij landsverordening geregeld.

Art. 166. De Gouverneur kan, volgens regels bij landsverordening te stellen, vergunning verleenen voor mijnbouwondernemingen en voor den aanleg van werken en de oprichting van ondernemingen van openbaar nut.

Slotbepaling.

Art. 167. Deze wet kan worden aangehaald als: „Curaçaosche Staatsregeling".

Overgangsbepalingen.

1. Wij bepalen het tijdstip, waarop de Curaçaosche Staatsregeling in werking treedt.

2. Alle op dat tijdstip verbindende wettelijke regelingen blijven van kracht totdat zij door andere zijn vervangen. De op meergenoemd tijdstip bestaande bepalingen nopens onderwerpen betreffende de inwendige aangelegenheden van Curaçao, welke volgens de Curaçaosche Staatsregeling bij landsverordening kunnen worden geregeld, doch bij andere wettelijke regelingen geregeld zijn, kunnen bij landsverordening worden gewijzigd, aangevuld, ingetrokken of vervangen.

3. Het kiesreglement, bedoeld bij artikel 75 der Curaçaosche Staatsregeling, wordt voor de eerste maal vastgesteld bij algemeenen maatregel van bestuur.

Een jaar na het tijdstip van inwerkingtreding der Staatsregeling treden alle leden van den Kolonialen Raad af en geschiedt de eerste verkiezing en benoeming voor de Staten op den voet van die regeling en, wat de verkiezing betreft, overeenkomstig de bepalingen van het kiesreglement.

De taak en de bevoegdheden, bij de Curaçaosche Staatsregeling opgedragen aan de Staten, worden tot het tijdstip der verkiezing uitgeoefend door den Kolonialen Raad.

Behoort bij Koninklijk besluit van 15 Augustus 1936 (*Staatsblad* n°. 910).

Mij bekend,
De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

S. 1368.

24 *Augustus* 1936. BESLUIT, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Leidsch Universiteits-Fonds te Leiden als bevoegd om bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de Grieksche Archaeologie.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Juli 1936, n°. 2664[3], afdeeling Hooger Onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, n°. 51);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 Augustus 1936, n°. 3202, afdeeling Hooger Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de Stichting „Leidsch Universiteits-Fonds" te Leiden aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de Grieksche archaeologie.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 24sten Augustus 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.
(*Uitgeg.* 8 *September* 1936.)

S. 1369.

8 *September* 1936. BESLUIT, tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Jans-lyceum en de afdeeling gymnasium van het St. Maria-lyceum te *'s-Hertogenbosch* van de Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noordbrabant", gevestigd te *Tilburg*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 31 Juli 1936, n°. 14588III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 25 Augustus 1930, *Staatsblad* n°. 376;

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Augustus 1936, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 September 1936, n°. 16279, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 September 1936 de afdeeling gymnasium van het St. Jans-lyceum en de afdeeling gymnasium van het St. Maria-lyceum te *'s-Hertogenbosch* van de Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noord-Brabant", gevestigd te *Tilburg*, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten September 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.
(*Uitgeg.* 18 *September* 1936.)

S. 1389 A

8 *September* 1936. BESLUIT, betreffende het St. Vincentiushuis te *Venray*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 September 1936, n°. 8939, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°, 96), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. 1. Het *St. Vincentiushuis* te *Venray*, inrichting ter verpleging van onvolwaardige vrouwen, staande onder bestuur van het St. Josefgesticht aldaar, wordt onder de voorwaarden, vermeld in artikel 2, aangewezen als eene inrichting, die niet als gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

2. Wij behouden Ons voor, die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

Art. 2. 1. Tot de inrichting wordt te allen tijde vrije toegang verleend aan diengene der inspecteurs, bedoeld in artikel 1 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), die door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken belast is met het toezicht op de inrichting.

2. Het bestuur van de inrichting, de geneeskundigen, aldaar werkzaam, benevens het overige personeel, geven den inspecteur de door hem verlangde inlichtingen.

3. Het bestuur draagt zorg, dat in de inrichting steeds aanwezig is een stel plattegrondteekeningen, waaruit de bestemming van alle vertrekken duidelijk blijkt; deze teekeningen worden den inspecteur te allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd.

4. Inzake veranderingen, welke ten gevolge zouden hebben, dat de inrichting niet meer geheel overeenstemt met de teekeningen, bedoeld in het vorig lid, wordt vooraf schriftelijk het advies ingewonnen van den inspecteur.

5. In elk voor meer dan één verpleegde bestemd slaapvertrek, wordt op een duidelijk zichtbare plaats aangegeven het aantal personen, waarvoor het vertrek bestemd is.

6. Door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen nadere voorschriften worden gegeven ten aanzien van het bepaalde in het derde en het vierde lid.

7. De verpleegden worden niet belemmerd, zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der departementen van algemeen bestuur, tot den inspecteur en tot den officier van justitie.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 8sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 1404.

17 *Juli* 1936. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche eigendomsoverdracht door ruiling van gronden in het Arnhemsche Broek, te *Arnhem*, aan de gemeente *Arnhem*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den Staat medebrengt om met de gemeente *Arnhem* eene ruiling aan te gaan van gronden in het Arnhemsche Broek, te *Arnhem*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De onderhandsche eigendomsoverdracht aan de gemeente *Arnhem* van gronden in het Arnhemsche Broek te *Arnhem*, omschreven in de in afschrift aan deze wet gehechte akte van ruiling, d.d. 18 November 1935, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

De ondergeteekenden:

1. Jan Herman de Ruiter, Ontvanger der Registratie No. 2 en Domeinen te Arnhem, handelende namens den Staat der Nederlanden, hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te Arnhem d.d. 11 April 1935, N°. 4153, gegrond op de missive van den Minister van Financiën d.d. 5 April 1935, N°. 188, afd. Domeinen;

II. Dr. Hugo van Manen, wonende te Zeist, en Ir. Eugèn Carl Wybe van Dijk, wonende te Amsterdam, tezamen vormende de Directie der N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, gevestigd te Utrecht, welke Directie ten deze eveneens handelt namens den Staat der Nederlanden, hiertoe gemachtigd door den Minister van Waterstaat bij missive d.d. 12 Maart 1935, N°. 492 II, afdeeling Vervoer en Mijnwezen;

III. Henri Petrus Johan Bloemers, Burgemeester der gemeente Arnhem, wonende te Arnhem, in gemelde hoedanigheid ingevolge artikel 78 der gemeentewet die gemeente vertegenwoordigende, en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Gemeenteraad d.d. 1 Juli 1935, N°. 1360, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten van Gelderland d.d. 6 Augustus 1935, N°. 69,

zijn, voor wat den Staat betreft, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet overeengekomen als volgt:

A. De Staat der Nederlanden staat in eigendom af aan de gemeente Arnhem, die in eigendom aanneemt: eenige perceelen weiland, weg en berm, kadastraal bekend gemeente Arnhem, Sectie Q, Nos. 4778 (gedeeltelijk), 4386, 4387, 4392, 4393, 4394, 4702, 4731 en 4777 en Sectie D, N°. 3978, ter gezamenlijke grootte van ongeveer 3.90.95 H.A., aan welke perceelen, bij het kadaster geboekt staande ten name van den Staat (Staatsspoorwegen), door partijen eene waarde wordt toegekend van f 20,575.26;

B. de gemeente Arnhem staat hiertegenover in eigendom af aan den Staat der Nederlanden, die in eigendom aanneemt eenige perceelen weiland, erf, water en weg, kadastraal bekend gemeente Arnhem, Sectie Q. Nos. 4712, 4711, 4710, 4709 en 4707, ter gezamenlijke grootte van 0.13.59 H.A., welke bij het kadaster zullen worden gesteld ten name van den Staat (Staatsspoorwegen) en aan welke perceelen door partijen eene waarde wordt toegekend van f 1223.10.

De onder A genoemde perceelen zijn op de aan deze akte gehechte en door partijen gewaarmerkte teekening met roode kleur aan-

gegeven; de onder B genoemde perceelen zijn op deze teekening met gele kleur aangeduid.

Deze ruiling is geschied onder beding door den Staat der Nederlanden van eene toegift groot f 19,352.16 en voorts onder de navolgende voorwaarden en bepalingen.

Art. 1. De geruilde perceelen kunnen in bezit en genot worden aanvaard dadelijk nadat door voornoemden Ontvanger aan de gemeente Arnhem van de wettelijke goedkeuring is kennis gegeven.

De lasten komen van 1 Januari van het jaar, volgende op dat, waarin de wettelijke goedkeuring is verkregen voor rekening der nieuwe eigenaren.

De perceelen Sectie Q. N°. 4731, en Sectie D, N°. 3978, worden geacht door de gemeente Arnhem bereids op 1 Juli 1931 te zijn aanvaard in feitelijk genot, in verband waarmede de gemeente aan de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen zal uitkeeren eene rentevergoeding berekend over de waarde dier perceelen ad f 9553.26, tegen een rentevoet van 4½ pct. per jaar sedert 1 Juli 1931 tot aan den dag waarop de toegift door de gemeente wordt betaald.

Art. 2. De Staat heeft te allen tijde, de bevoegdheid om van het perceel kadastraal bekend gemeente Arnhem, Sectie D, N°. 3977, uit te wegen op het krachtens deze overeenkomst aan de gemeente overgedragen perceel D, N°. 3978, en te dien einde in de afsluiting tusschen het spoorwegemplacement en bedoeld perceel N°. 3978 uitgangen te maken, waarvan de hekken echter zonder vergunning van de gemeente niet naar de straatzijde mogen opendraaien.

Deze uitweg wordt gevestigd als erfdienstbaarheid ten behoeve van het genoemd perceel N°. 3977 en ten laste van dat N°. 3978.

Art. 3. De gemeente verplicht zich tot het aanbrengen van afrasteringen langs de aan haar krachtens deze overeenkomst overgedragen terreinen, zoodra door de gemeente wordt overgegaan tot geheele of gedeeltelijke uitvoering van het gemeentelijk uitbreidingsplan in het Arnhemsche Broek, indien en voorzoover het aanbrengen van afrasteringen door de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen wordt noodig geacht.

Het aanbrengen van deze afrasteringen zal geschieden in overleg met en tot genoegen van deze N. V.

Art. 4. De gemeente verbindt zich de langs de zuidzijde van den ontworpen nieuwen weg naar Westervoort aanwezige bezetting met betonzuilen in goeden en waterkeerenden toestand te onderhouden, zulks tot aan het tijdstip, dat deze verplichting van de gemeente door den Staat zal worden overgenomen, in verband met den aanleg van Rijkswege van den ontworpen Rijksweg naar Westervoort.

De gemeente verbindt zich den duiker, welke zich ten Noordwesten van de viaduct in den verbindingsspoorweg naar het goederenstation in het aan haar overgedragen perceel gemeente Arnhem, Sectie Q, N°. 4731, bevindt, in stand te houden; deze duiker is op de voormelde teekening met A aangegeven.

De gemeente staat kosteloos aan den Staat toe te allen tijde de noodige werkzaamheden te doen uitvoeren, welke door de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen voor het onderhoud en de vernieuwing van dien duiker worden noodig geacht.

De gemeente verbindt zich den duiker, welke zich bevindt in het perceel gemeente Arnhem, Sectie Q, N°. 4732, ten Oosten van de viaduct in den verbindingsspoorweg naar het goederenstation, in stand te houden.

Het onderhoud en de vernieuwing van dezen duiker, op de aan deze overeenkomst gehechte teekening met B aangegeven, berusten bij de gemeente; zulks eveneens tot aan het tijdstip, dat deze verplichting van de gemeente door den Staat zal worden overgenomen, in verband met den aanleg van Rijkswege van den ontworpen Rijksweg naar Westervoort.

Art. 5. De perceelen worden overgedragen vrij van lasten en hypotheken, doch met gestanddoening der loopende huren.

Art. 6. De gemeente en de Staat vrijwaren elkaar over en weer voor aanspraken welke derden mochten instellen uit hoofde van rechten van welken aard ook op de bij deze overgedragen onroerende goederen.

Alle navordering wegens over- of ondermaat wordt uitgesloten.

Art. 7. De betaling van de hierboven bedoelde toegift door de gemeente Arnhem zal moeten geschieden ten kantore van den Ontvanger der Registratie N°. 2 en Domeinen te Arnhem binnen één maand nadat door of vanwege meergenoemden Ontvanger aan de gemeente Arnhem is kennis gegeven van de verleende wettelijke goedkeuring.

Bij overschrijding van dien termijn is door de gemeente verschuldigd een interest van 6 pct. 's jaars, ingaande met den dag volgende op het verstrijken van den termijn.

Art. 8. De kosten waartoe deze akte aanleiding geeft zijn ten laste der gemeente Arnhem en moeten door haar worden voldaan binnen acht dagen na opgaaf ten kantore van voornoemden Ontvanger.

De overschrijving dezer akte ten hypotheekkantore zal door de zorg van voornoemden Ontvanger geschieden.

Aldus in drievoud opgemaakt en geteekend den 18 November 1935.

De Directie der N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen,
H. van Manen.
E. van Dijk.

De Burgemeester van Arnhem,
Bloemers.

De Ontvanger der Registratie N°. 2 en Domeinen te Arnhem,
de Ruiter.

S. 1407.

---

1 *Augustus* 1936. WET, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Schiedam*, van het oude postkantoor c.a., aldaar, kadastraal bekend gemeente *Schiedam*, sectie C, n°. 1106.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de gemeente *Schiedam* in koop heeft gevraagd het oude postkantoor c.a. te *Schiedam*, en dat het belang van den Staat zich tegen dezen verkoop niet verzet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan de gemeente *Schiedam*, van het oude postkantoor c.a. te Schiedam, geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte acte, dd. 30 Maart 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 28 *Augustus* 1936.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Frits Dirk de Greef, Inspecteur der Domeinen te Rotterdam, handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te 's-Gravenhage, dd. 19 Maart 1936, n°. 446/3245, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 17 Maart 1936, n°. 54, afdeeling Domeinen;

2. Meester Doctor Franciscus Laurentius Josephus van Haaren, Burgemeester der Gemeente Schiedam, wonende aldaar, als zoodanig deze Gemeente vertegenwoordigende en tevens handelende ter uitvoering van het Besluit van den Gemeenteraad dd. 7 Februari 1936, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten der Provincie Zuid-Holland blijkens beschikking dd. 25 Februari 1936 n°. 292,

Zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet aan de *Gemeente Schiedam*, die in koop en in eigendomsoverdracht aanneemt:

het postkantoor met loods en erf, gelegen aan de Gerrit Verboonstraat te Schiedam, kadastraal bekend gemeente Schiedam, sectie C., n°. 1106, ter grootte van 6,52 aren.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van f 21,000 en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek en vrij van huur.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomen koopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De koopster kan het gekochte in bezit en genot aanvaarden terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen, de ontruiming van het verkochte door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie is geschied en de koopsom is betaald.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende, zijn van den dag van aanvaarding af voor rekening van de koopster, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Inspecteur der Domeinen te Rotterdam, of door overschrijving of storting op diens postgirorekening n°. 264278, (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijvings- of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, uiterlijk binnen veertien dagen nadat de koopster in kennis is gesteld, dat het verkochte door voormeld Staatsbedrijf ontruimd is.

2. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeurt de koopster een boete van vijfhonderd gulden voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

Art. 6. Vanwege den Staat zal tijdig aan de koopster mededeeling worden gedaan van het tijdstip, dat het verkochte door voormeld Staatsbedrijf ontruimd zal zijn.

Art. 7. Van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst zal blijken uit een door den genoemden Inspecteur aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

Art. 8. De kennisgeving van de goedkeuring dezer overeenkomst aan koopster en de in artikel 6 bedoelde mededeeling geschieden bij aangeteekend schrijven door genoemden Inspecteur.

De kennisgeving en mededeeling worden volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Inspecteur.

Art. 9. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Inspecteur. Deze overschrijving kan door de koopster niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 5, lid 2, verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van de koopster en moeten door haar binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 5 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de koopster één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door de koopster zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Inspecteur aan de koopster uitgereikt.

Art. 10. Voor de ten uitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Inspecteur.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te Rotterdam en te Schiedam den 30sten Maart 1936.

Inspecteur der Domeinen,
de Greef,

De Burgemeester van Schiedam,
van Haaren.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1540.

1 *Augustus* 1936. BESLUIT tot onteigening ten behoeve van den bouw van een verdedigingswerk te *Strijen*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 15 Mei 1936, Geheim Litt. I 92;

Gelet op artikel 62 der Onteigeningswet;

Overwegende, dat het wenschelijk is, dat het Rijk der Nederlanden ten behoeve van den bouw van een kazemat ten dienste van 's Lands Defensie ten spoedigste de beschikking krijgt over een daartoe geschikt perceel in de gemeente *Strijen (Z.-H.)*;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Juli 1936, n°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 20 Juli 1936, Geheim Litt., N 140;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. aan te wijzen:

als perceel, bestemd tot onteigening ten behoeve van het daarop bouwen van een kazemat, het geheele perceel, kadastraal bekend Gemeente *Strijen*, Mariapolder Sectie I, n°. 343, staande ten name van de Dordrechtsche Landbouwonderneming, Naamlooze Vennootschap, te *Dordrecht*, groot 19 aren 40 centiaren;

II. te bepalen, dat de vordering tot onteigening, voor zooveel noodig, moet worden ingesteld binnen twee maanden, nadat dit besluit in het *Staatsblad* is geplaatst.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* en in de *Staatscourant* zal worden geplaatst.

Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 18 *Augustus* 1936.)

S. 1560.

9 *September* 1936. BESLUIT, tot vaststelling van eene bijzondere wachtgeldregeling voor de ambtenaren van den Geologischen Dienst die, in verband met de omzetting van dezen dienst in de stichting „Geologische Stichting" in dienst van deze stichting overgaan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Binnenlandsche Zaken van 15 Mei 1936, La. N, Directie van den Waterstaat, en van 22 Mei 1936, n°. 359II, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, n°. 57);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 1 September 1936, n°. 384, Directie van den Waterstaat, en van 4 September 1936, n°. 359, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

O. dat de wenschelijkheid is gebleken van eene bijzondere wachtgeldregeling voor de ambtenaren van den Geologischen Dienst te Haarlem, die in verband met de omzetting van dezen dienst in de stichting „Geologische Stichting" in dienst van deze stichting overgaan;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Met terzijdestelling van het bepaalde bij artikel 1, derde lid, van Ons besluit van 3 Augustus 1922 (*Staatsblad* n°. 479) tot regeling van de toekenning van wachtgeld aan burgerlijke rijksambtenaren, vinden de overige bepalingen van dat besluit, zooals die thans luiden of zullen luiden, overeenkomstige toepassing met betrekking tot de regeling van de toekenning van wachtgeld aan de onder vorenbedoelde bepaling vallende ambtenaren van den Geologischen Dienst te Haarlem, die in verband met de omzetting van dien dienst in de stichting „Geologische Stichting" in dienst van die stichting overgaan, met dien verstande, dat, met betrekking tot de inkomsten genooten in dienst van die stichting, het bepaalde bij artikel 6, eerste lid onder *b* en *c*, van dat besluit buiten toepassing blijft en in plaats daarvan het bepaalde bij artikel 6, eerste lid onder *a*, van toepassing is.

Art. 2. Dit besluit wordt geacht in werking te zijn getreden op 1 Januari 1936.

Onze Ministers voornoemd zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 9den September 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 2324.

15 *Augustus* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Tiel* van 30 Juni 1936, n°. 4, betreffende toepassing van artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920 over het jaar 1934.

Geschorst tot 1 *Februari* 1937.

S. 2325.

9 *September* 1936. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Sassenheim* van 13 Augustus 1936, betreffende toepassing van artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920.

Geschorst tot 1 *Maart* 1937.

S. 2344.

1 *Augustus* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Sambeek*, dd. 28 Mei 1936, strekkende tot benoeming van *G. H. Kusters* tot ontvanger dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Juli 1936, n°. 16686, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Sambeek* bij zijn besluit van 28 Mei 1936 andermaal — nadat zijn desbetreffend besluit dd. 22 Februari 1936 bij Ons besluit van 22 April 1936, *Staatsblad* n°. 2343, wegens strijd met de wet is vernietigd — in de aldaar bestaande vacature van ontvanger heeft voorzien door benoeming van G. H. Kusters;

dat G. H. Kusters niet is secretaris dier gemeente;

Overwegende, dat Wij, ingevolge artikel 105 der gemeentewet, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, bij Ons besluit van 28 Januari 1936, n°. 23, de gemeente *Sambeek* hebben aangewezen als gemeente waar de bediening van secretaris en die van ontvanger door denzelfden persoon worden bekleed;

dat de raad der gemeente *Sambeek* derhalve niet bevoegd was, in de vacature door benoeming van een afzonderlijken ontvanger te voorzien en, zulks doende, heeft gehandeld in strijd met artikel 105 der gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Juli 1936, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Juli 1936, n°. 20155, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente *Sambeek*, dd. 28 Mei 1936, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 2345.

1 *Augustus* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Jabeek* d.d. 1 Mei 1936, strekkende tot benoeming van *J. H. L. Mols* tot ontvanger dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Juli 1936, n°. 16685, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Jabeek* bij besluit van 1 Mei 1936 tot ontvanger dier gemeente heeft benoemd J. H. L. Mols;

dat deze benoeming geschiedde ter voorziening in een op dien datum ontstane vacature;

Overwegende, dat bij paragraaf 17 van de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, Wij Ons onder meer de bevoegdheid hebben voorbehouden, de gemeenten van 5.000 zielen en daar beneden aan te wijzen, waarin de bediening van secretaris en die van ontvanger door denzelfden persoon worden bekleed;

dat Wij Ons deze bevoegdheid hebben voorbehouden met het oog op de onder de huidige tijdsomstandigheden zoozeer noodzakelijke verlaging van de openbare uitgaven;

dat Wij, van deze bevoegdheid gebruik makende, bij Ons besluit van 15 Mei 1936, n°. 39, de gemeente *Jabeek* hebben aangewezen als gemeente, waar de bediening van secretaris en die van ontvanger door denzelfden persoon worden bekleed;

dat een mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven grootendeels wordt te niet gedaan, indien een gemeente van 5.000 zielen, of daar beneden, kort voordat Wij de gemeente *Jabeek* als gemeente, bedoeld in de vorige overweging hebben kunnen aanwijzen, uit eigen beweging in de vacature van ontvanger voorziet door benoeming van een ander persoon dan den secretaris dier gemeente;

dat het grootendeels te niet doen van deze mogelijkheid tot verlaging van de openbare uitgaven, gelet op de huidige tijdsomstandigheden, is in strijd met het algemeen belang;

dat mitsdien de raad der gemeente *Jabeek*, door zijn vorengenoemd besluit te nemen, heeft gehandeld in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Juli 1936, n°. 31);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 25 Juli 1936, n°. 20153, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente *Jabeek* d.d. 1 Mei 1936 te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 2346.

1 *Augustus* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Laag-Nieuwkoop* dd. 29 Mei 1936, strekkende tot benoeming van *G. Brunt* tot ontvanger dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 Juli 1936, n°. 17085, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat burgemeester en wethouders der gemeente *Laag-Nieuwkoop*, met toepassing van artikel 151, tweede lid, der gemeentewet, bij besluit van 29 Mei 1936 tot ontvanger dier gemeente hebben benoemd G. Brunt;

dat de raad der gemeente *Kockengen* genoemden G. Brunt, in verband met geldelijke onregelmatigheden bij besluit van 10 Februari 1936 met ingang van 1 Mei 1936 wegens ongeschiktheid ongevraagd eervol ontslag als ontvanger dier gemeente heeft verleend;

dat het benoemen in een financieel zwakke gemeente van een ontvanger, die elders als zoodanig op den voet, als boven vermeld is ontslagen, moet worden aangemerkt als een ernstige onzorgvuldigheid, die in strijd is met het algemeen belang;

dat het besluit van burgemeester en wethouders van *Laag-Nieuwkoop*, waarbij G. Brunt is benoemd tot ontvanger dier gemeente, mitsdien is in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Juli 1936, n°. 32);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van 25 Juli 1936, n°. 20154, afdeeling Binenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Laag-Nieuwkoop* dd. 29 Mei 1936 te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 21 *Augustus* 1936.)

S. 2347.

22 *Augustus* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Almelo* van 30 April 1936, strekkende tot toekenning van wachtgeld, volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente *Almelo*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Juli 1936, n°. 1055II, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, tot vernietiging van het besluit van het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Almelo* van 30 April 1936, strekkende tot toekenning van wachtgeld, volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente *Almelo*, aan den heer D. L. Landman, gewezen Adjunct-Directeur van Gemeentewerken en Bouw- en Woningtoezicht, en aan den heer I. J. Maartense, gewezen technisch ambtenaar bij Gemeentewerken en Bouw- en Woningtoezicht;

O. dat artikel 2 der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente *Almelo* luidt als volgt:

Behoudens het bepaalde in artikel 3, achtste lid, van deze verordening, worden met betrekking tot den duur en het bedrag van het wachtgeld de ambtenaren onderscheiden in:

a. hen, die een functie bekleeden, welke een hoofdbetrekking vormt, en uit hoofde van den aard hunner bekwaamheden en/of van hunnen werkkring redelijkerwijze geacht moeten worden een gelijksoortige positie anders dan in openbaren dienst niet binnen een redelijken termijn te kunnen verkrijgen;

b. hen, die een ambt bekleeden, dat naast een volle dagtaak wordt uitgeoefend of geëigend is uitgeoefend te worden of een ambt, waaraan een per jaar berekende wedde verbonden is van niet hooger dan f 400;

c. de overigen;

dat het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Almelo* bij zijn besluit van 30 April 1936 bepaald heeft, aan D. L. Landman en I. J. Maartense voornoemd een wachtgeld toe te kennen volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren in dienst der gemeente *Almelo*;

dat in het bepaalde bij meergenoemd artikel 2, onder *a* en *c*, de kennelijke bedoeling hare uitdrukking vindt, dat ten aanzien van de toekenning van wachtgeld onderscheid zal worden gemaakt tusschen de ambtenaren, wier functie een hoofdbetrekking vormt en wier capaciteiten een zoodanig op den publieken dienst ingesteld of een in en door den publieken dienst gespecialiseerd karakter moeten dragen, dat de mogelijkheid van aanpassing aan de eischen van den niet-openbaren dienst binnen redelijken termijn niet aanwezig is, en hen, die hoewel hun ambt een hoofdbetrekking vormt, in het vrije bedrijf emplooi kunnen vinden, omdat zij zich met het oog op hunne bekwaamheden terstond of in elk geval na redelijken tijd van voorbereiding aan het particulier bedrijf kunnen assimileeren en daarin een plaats kunnen krijgen;

dat zoowel de heer Landman als de heer Maartense in de jaren, waarin zij de functie van Adjunct-Directeur van Gemeentewerken en Bouw- en Woningtoezicht respectievelijk Technisch ambtenaar bij Gemeentewerken en Bouw- en Woningtoezicht vervulden, of wel uit hoofde van de wijze, waarop zij zich voor de vervulling van die functies hebben voorbereid, niet in die mate in zoodanige richting gespecialiseerd zijn, dat zij voor gelijkwaardigen arbeid in de vrije maatschappij geheel of grootendeels onbruikbaar zijn geworden;

dat mitsdien door het College van burgemeester en wethouders ten onrechte bij zijn besluit van 30 April 1936 bepaald is, dat aan de heeren Landman en Maartense een wachtgeld wordt toegekend volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente *Almelo*;

dat derhalve het besluit van het College van burgemeester en wethouders van 30 April 1936 in strijd is met de kennelijke bedoeling van artikel 2, sub *a*, meergenoemd;

O. dat artikel 2 der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente *Almelo* is een voorschrift, hetwelk geacht moet worden te zijn gegeven ter uitvoering van artikel 125 der Ambtenarenwet 1929;

dat voorts de bepalingen van artikel 125 voornoemd verijdeld zouden worden, indien het aan het College van burgemeester en wethouders zou vrij staan om aan een bepaling, vastgesteld op grond van meergenoemd artikel

125, een uitlegging te geven, welke in strijd is met de kennelijke bedoeling, waarmede deze bepaling is aangegeven;

dat mitsdien het besluit van het College van burgemeester en wethouders van *Almelo* van 30 April 1936 mede is genomen in strijd met artikel 125 der Ambtenarenwet 1929;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, nº. 49);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 Augustus 1936, nº. 1055 IV, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Meergenoemd besluit van het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Almelo* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 2 *September* 1936.)

S. 2348.

10 *September* 1936. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Hulsberg* van 24 Januari 1936, strekkende tot opheffing van het maskerade-verbod gedurende de carnavalsdagen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlansche Zaken van 20 Augustus 1936, nº. 21640, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Hulsberg* van 24 Januari 1936, strekkende tot opheffing van het maskeradeverbod gedurende de carnavalsdagen;

O. dat volgens artikel 119 der Algemeene Politieverordening der gemeente *Hulsberg* het in artikel 118 dier verordening gestelde verbod, zich in het openbaar te vertoonen, het aangezicht geheel of gedeeltelijk met een masker bedekt of op eenigerlei andere wijze onkenbaar gemaakt, tenzij met vergunning van den burgemeester, niet geldt op de door den gemeenteraad bij afzonderlijk besluit vast te stellen dagen;

dat de raad der gemeente *Hulsberg*, naar aanleiding van een verzoek van een drietal café-houders, van deze bevoegdheid heeft gebruik gemaakt door bij besluit van 24 Januari 1936 het maskerade-verbod op te heffen gedurende de carnavalsdagen;

O. dat, in aanmerking genomen het moeilijke politietoezicht in de gemeente *Hulsberg* als gevolg van haar uitgestrektheid en constellatie, en gelet op de plaatselijke omstandigheden, door opheffing van het maskerade-verbod gedurende de carnavalsdagen de openbare orde en de goede zeden worden in gevaar gebracht;

dat het in gevaar brengen van de openbare orde en de goede zeden en mitsdien een raadsbesluit, dat daartoe kan strekken, is in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 1 September 1936, nº. 17);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 September 1936, nº. 23169, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van den raad der gemeente *Hulsberg* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 10den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 2349.

21 *September* 1936. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Finsterwolde* van 29 Juni 1936, Nº. 10 tot aanvulling van het gemeentelijk ambtenarenreglement met een nieuw artikel 12*a*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Augustus 1936, Nº. 28528, afdeeling Ambtenarenzaken tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Finsterwolde* dd. 29 Juni 1936, Nº. 10, strekkende tot aanvulling van het Ambtenarenreglement dier gemeente met een nieuw artikel, genummerd 12*a*, waarbij bepaald wordt dat de benoeming van een ambtenaar alleen kan geschieden met goedkeuring van burgemeester en wethouders;

O. dat artikel 179 der Gemeentewet onder meer bepaalt, dat de gemeenteraad alle gemeente-ambtenaren en bedienden benoemt, wier benoeming niet bij deze wet of de plaatselijke verordeningen aan anderen is opgedragen;

dat het den raad mitsdien weliswaar vrijstaat, van deze zijne bevoegdheid tot benoeming ten aanzien van bepaalde ambten en bedieningen afstand te doen en deze aan anderen over te dragen, doch dat daarmede allerminst gezegd is, dat de raad, zijn bevoegdheid tot benoeming aan zich houdende, tegelijk deze zijne bevoegdheid ten aanzien van alle ambten en bedieningen zou mogen beperken, door voor te schrijven, dat hij bij de uitoefening van zijn wettige bevoegdheid tot benoeming, de goedkeuring zal behoeven van burgemeester en wethouders;

O. voorts, dat de raad der gemeente *Finsterwolde* door zijn bevoegdheid tot benoeming te binden aan de goedkeuring van burgemeester en wethouders zich plaatst in een verhouding tot laatstgenoemd College, welke staatsrechtelijk niet juist is en in strijd moet worden geacht met artikel 143 der Grondwet, in zoover dit artikel bepaalt, dat aan het hoofd der gemeente staat een raad;

dat mitsdien het besluit van den raad der gemeente *Finsterwolde* van 29 Juni 1936, nº. 10, in strijd is met artikel 179 der gemeentewet en met artikel 143 der Grondwet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 1sten September 1936, N°. 15);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 14den September 1936, N°. 29111, afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd besluit van den raad der gemeente *Finsterwolde* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 21sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 2350.

25 *September* 1936. BESLUIT, strekkende tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van *Rotterdam* van 25 Augustus 1936, A.Z. n°. 52 7*b*, waarbij zij aan de besturen van het Plaatselijk Arbeids-Secretariaat, de Revolutionnair-Socialistische Arbeiderspartij en den Algemeenen Werkloozenbond een gedeelte van het gemeentelijk Nenijto-terrein op 29 Augustus 1936 in gebruik hebben gegeven voor het houden van een bijeenkomst.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 September 1936, n°. 23539, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat burgemeester en wethouders van *Rotterdam* bij hun besluit van 25 Augustus 1936 A.Z. n°. 52 7*b* aan de besturen van het Plaatselijk Arbeids-Secretariaat, de Revolutionnair-Socialistische Arbeiderspartij en den Algemeenen Werkloozenbond een gedeelte van het gemeentelijk Nenijto-terrein op 19 Augustus 1936 in gebruik hebben gegeven voor het houden van een bijeenkomst;

dat dit besluit door den burgemeester ingevolge het bepaalde in het tweede lid van artikel 76 der gemeentewet niet ten uitvoer is gebracht;

O. dat het doel van de bijeenkomst is, te protesteeren tegen de door de Regeering voorgenomen wijziging van de steunregeling voor werkloozen;

dat het in strijd met het algemeen belang moet worden geacht, dat een gemeentebestuur voor het vermelde doel medewerking verleent aan vereenigingen, welke om de doeleinden, die zij nastreven, of de middelen, die zij aanwenden, afbreuk doen aan het openbaar gezag;

dat het voornoemde besluit van burgemeester en wethouders op dezen grond in strijd moet worden geacht met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 September 1936, n°. 24118, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van burgemeester en wethouders van de gemeente *Rotterdam* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 25sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 2560.

21 *September* 1936. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Harderwijk* van 30 Januari 1936 tot aanvulling van de Algemeene Politieverordening dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 5 Augustus 1936, La. A, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 Augustus 1936, n°. 20964, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad der gemeente Harderwijk bij besluit dd. 30 Januari 1936 de Algemeene Politieverordening dier gemeente heeft aangevuld met een artikel 144*A*, luidende:

„1. Het is verboden zonder vergunning van den Gemeenteraad de openbare wateren der Gemeente te bevaren met vaartuigen, welke gebezigd worden als openbaar middel van vervoer van personen, en zoodanige vaartuigen in de openbare wateren te laden of te lossen.

2. De aanvraag om vergunning moet geschieden telken jare vóór 1 Maart.

3. De vergunning wordt schriftelijk verleend aan den eigenaar van het vaartuig, telkens voor ten hoogste één jaar.

4. De vergunning wordt alleen verleend onder de voorwaarde, dat daarvan des Zondags geen gebruik mag worden gemaakt.

5. De vergunning kan worden ingetrokken indien degene, aan wie ze is verleend, in het nakomen van zijn financieele of andere verplichtingen tegenover de Gemeente in gebreke is.

6. Overtreding van de bepaling van het eerste lid van dit artikel wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden, onverminderd het recht der Gemeente om vaartuigen, in overtreding zijnde, het bevaren en het laden of lossen in de openbare wateren te verhinderen.";

O. dat volgens artikel 1 der Wet Openbare Vervoermiddelen tot het in werking brengen van een openbaar middel tot vervoer van personen te water geene voorafgaande vergunning wordt gevorderd, doch blijkens artikel 15, derde lid, vervoer van personen binnen eene gemeente niet door deze wet wordt geregeld;

dat dus uitsluitend ten aanzien van tot het gebied der gemeente beperkt personenvervoer de gemeenteraad bevoegd is het in werking brengen van een openbaar middel van vervoer afhankelijk te stellen van eene door het gemeentebestuur te verleenen vergunning;

dat echter op openbare wateren der gemeente Harderwijk geen ander openbaar vervoer van personen mogelijk is dan vervoer, dat uit de gemeentehaven naar het IJsselmeer of omge-

keerd gaat en derhalve de gemeentegrens overschrijdt;

dat dan ook de verordening dergelijk vervoer niet uitzondert en kennelijk niet anders kan beoogen dan openbaar vervoer van personen te water tusschen Harderwijk en andere gemeenten in strijd met artikel 1 der Wet Openbare Vervoermiddelen van vergunning afhankelijk te stellen;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet:

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Augustus 1936, n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 7 September 1936, La. L, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen en van 15 September 1936, n°. 23550, afdeeling Binnenlandsch Besluur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente Harderwijk van 30 Januari 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Ministers voornoemd zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 21sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat
v a n L i d t h d e J e u d e.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. d e W i l d e.

(*Uitgeg.* 29 *September* 1936.)

S. 2607. ———

22 *Augustus* 1936. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Heinkenszand* van 29 Juni 1936 tot wijziging van de Algemeene Politieverordening dier gemeente.

Geschorst tot 1 *Jan.* 1937.

S. 2608. ———

28 *Augustus* 1936. BESLUIT, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Asperen* van 9 Juli 1936, tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente.

Geschorst tot 1 *Januari* 1937.

S. 2811. ———

11 *September* 1936. BESLUIT, tot opheffing van de schorsing van een besluit van den raad van *Ommen* betreffende bouwvergunning.

S. 2845. ———

15 *Augustus* 1936. BESLUIT, tot vernietiging van het besluit van den Raad van Arbeid te *Nijmegen* van 24 Juli 1936, waarbij besloten werd om aan de op 1 Juli 1936 bij de ziekenkas van dien Raad aangesloten werkgevers en vrijwillig verzekerden, voor wie naar een percentage van twee ten honderd de premie werd of zal worden berekend, een restitutie van het betaalde premiebedrag over het jaar 1936 te verleenen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 7 Augustus 1936, n°. 2058, afdeeling Arbeidersverzekering;

O. dat de Raad van Arbeid te *Nijmegen* bij besluit van 24 Juli 1936 besloten heeft om aan de op 1 Juli 1936 bij de ziekenkas van zijn Raad aangesloten werkgevers en vrijwillig verzekerden, voor wie naar een percentage van 2 % de premie werd of zal worden berekend, een restitutie van het betaalde premiebedrag over het jaar 1936 te verleenen van 0,2 % van het loonbedrag, waarover de premie werd of zal worden berekend, halfjaarlijks te verrekenen, van welke restitutie, indien werkgever en werknemer samen de premie opbrachten, aan ieder een deel toekomt, evenredig met het door ieder betaalde gedeelte;

O. dat het bestuur der Rijksverzekeringsbank zich tot Ons gewend heeft met een verzoek, daartoe strekkend om voornoemd besluit van den Raad van Arbeid te *Nijmegen* als strijdig met de Ziektewet, subsidiair als strijdig met het algemeen belang te willen vernietigen, daarbij aanvoerende, dat artikel 63 der Ziektewet voorschrijft, dat de premiën voor het gebied van iederen Raad van Arbeid door de Kroon worden vastgesteld, hetgeen is geschied bij Koninklijk besluit van 3 Januari 1930, *Staatsblad* n°. 3, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Juli 1936, *Staatsblad* n°. 885, waarin voor den Raad van Arbeid te *Nijmegen* voor de algemeene groep van bedrijven een premie van twee ten honderd werd vastgesteld; dat de artikelen 65 en 66 der Ziektewet, die aan een Raad van Arbeid onder bepaalde voorwaarden de bevoegdheid verleenen de door de Kroon vastgestelde premie voor bepaalde ondernemingen te verlagen of te verhoogen, niet de mogelijkheid scheppen om door middel van een algemeen restitutie-besluit de bij Koninklijk besluit vastgestelde premie voor alle bij een ziekenkas aangesloten werkgevers en vrijwillig verzekerden bij besluit van den Raad van Arbeid te verlagen; dat evenmin eenig ander artikel der Ziektewet een dergelijke bevoegdheid aan den Raad van Arbeid toekent en dat krachtens het bepaalde in artikel 72 der Ziektewet alle ontvangsten, welke de Raad van Arbeid ingevolge die wet geniet, in de ziekenkas moeten worden gestort, zoodat de Raad van Arbeid met het nemen van zijn voornoemd besluit in strijd met de Ziektewet heeft gehandeld;

O. dat het bestuur der Rijksverzekeringsbank eveneens heeft aangevoerd, dat het algemeen belang met voornoemd besluit van den Raad van Arbeid te *Nijmegen* niet wordt gediend, omdat de werkgevers het als een onbillijkheid zullen voelen, dat in het gebied van een Raad een premie-restitutie wordt ontvangen, welke door alle andere Raden niet wordt verleend en omdat van een eventueele restitutie de helft ten goede zou moeten komen aan de arbeiders, op wie de premie indertijd werd verhaald, tegeen om praktische redenen niet mogelijk is;

O. dat de Raad van Arbeid te *Nijmegen* voor zijn voornoemd besluit een beroep doet op de uitkomsten van de ziekenkas van dien Raad over de jaren 1930 tot en met 1934, welke naar de meening van dien Raad een verlaging van

de premie zouden toelaten en dat het overschot, dat naar de meening van dien Raad in de ziekenkas aanwezig is, aangewend kan worden tot verlichting der lasten van de bij die kas aangesloten premieschuldigen;

O. dat krachtens het bepaalde in artikel 63 der Ziektewet het tot Onze bevoegdheid behoort om de premiën voor het gebied van een Raad van Arbeid vast te stellen en dat een Raad van Arbeid slechts onder bepaalde voorwaarden krachtens het bepaalde in artikel 65 en 66 der Ziektewet ten aanzien van bepaalde werkgevers tot een premieverhooging of -verlaging kan overgaan;

O. dat daargelaten de vraag of de uitkomsten van de ziekenkas van den Raad van Arbeid te *Nijmegen* over de jaren 1930 tot en met 1934 zouden toelaten, dat de premie voor het gebied van dien Raad werd verlaagd, geen bepaling der Ziektewet den Raad van Arbeid het recht of de bevoegdheid geeft om door het nemen van een algemeen restitutiebesluit in feite tot een premieverlaging voor alle bij de ziekenkas van dien Raad aangesloten premieschuldigen over te gaan;

O. dat mitsdien de Raad van Arbeid te *Nijmegen* bij het nemen van zijn besluit van 24 Juli 1936 voornoemd heeft gehandeld in strijd met de wet;

Gelet op artikel 65, tweede lid, en artikel 73, eerste lid, der wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, *Staatsblad* 1933, nº. 598, alsmede op artikel 63 der Ziektewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van den Raad van Arbeid te *Nijmegen* dato 24 Juli 1936, waarbij besloten werd om aan de op 1 Juli bij de ziekenkas van dien Raad aangesloten werkgevers en vrijwillig verzekerden, voor wie naar een percentage van twee ten honderd de premie werd of zal worden berekend, een restitutie van het betaalde premiebedrag over het jaar 1936 te verleenen van 0,2 % van het loonbedrag, waarover de premie werd of zal worden berekend, halfjaarlijks te verrekenen, van welke restitutie, indien werkgever en werknemer samen de premie opbrachten, aan ieder een deel toekomt, evenredig met het door ieder betaalde gedeelte, te vernietigen wegens strijd met de Ziektewet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Weissenburg, den 15den Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 11 *September* 1936.)

S. 2846.

8 *September* 1936. BESLUIT, tot vernietiging van een besluit van den Raad van *Appingedam*, betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 13 Juli 1936, Nº. 5669 M/P.O., afdeeling Volkshuisvesting, en van 18 Juli 1936, Nº. 17704, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur betreffende het besluit van den Raad van *Appingedam* van 30 April 1936, waarbij een bouwvergunning is verleend aan H. Lubbers te *Garreweer* (gemeente *Appingedam*);

O. dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning moet worden geweigerd indien niet wordt voldaan aan de bouwverordening van de betrokken gemeente;

dat volgens het plan van H. Lubbers een huis zou worden gebouwd op grond, die niet grenst aan een weg — maar daarvan door een, niet overbrugde, sloot, is gescheiden — zoodat niet wordt voldaan aan artikel 22 van de bouwverordening van *Appingedam*, volgens hetwelk „geen gebouw mag worden opgericht anders dan *aan* een weg";

dat reeds hierom, en bij het ontbreken van vrijstelling van die bepaling, de vergunning in strijd met de wet is verleend en niet behoeft te worden nagegaan in hoever overigens niet wordt voldaan aan de voorschriften;

Gezien de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 11 Augustus 1936, nº. 62;

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 28 Augustus 1936, nº. 7049 M.P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting en van 3 September 1936, nº. 23092, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den Raad van *Appingedam* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 25 *September* 1936.)

S. 3405.

1 *Augustus* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3406.

1 *Augustus* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. *(Crediet voor werkverruiming.)*

S. 3580.

15 *Augustus* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 16 der Bedrijvenwet 1928 (*Staatsblad* nº. 249) restanten op enkele artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936.

S. 3581.

28 *September* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) restanten op enkele artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan gelijksoortige artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

. 3601. ———

1 *Augustus* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *tiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. *(Industrie-financiering.)*

S. 3702. ———

10 *September* 1936. WET, tot wijziging en verhooging van oud-hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3801. ———

1 *Augustus* 1936. WET, tot wijziging en verhooging van het *tiende* hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3802. ———

1 *Augustus* 1936. WET, tot wijziging en verhooging van het *twaalfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3880. ———

25 *September* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) het restant op een artikel van Hoofdstuk XA der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan het overeenkomstige artikel van Hoofdstuk XII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3947. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3948. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3949. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3950.

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3951. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V *A* der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3952. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van vijf besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3953. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3954. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII *A* der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3955. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII*H* der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3956. ———

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX van de begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3980. ———

22 *Augustus* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259) restanten op enkele artikelen van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 578.

18 *September* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordrachten van Onzen Minister van Waterstaat van 24 Januari 1936, La. F.F., en van 4 Juli 1936, La. A., beide Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de Motor- en Rijwielwet en het Motor- en Rijwielreglement;

Gezien de door Onzen Minister voornoemd overgelegde adviezen van Gedeputeerde Staten der provinciën;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Juli 1936, n°. 22);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 11 September 1936, La. D, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Motor- en Rijwielreglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 30 April 1927 (*Staatsblad* n°. 143) en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 527), nader te wijzigen als volgt:

Art. I. In het eerste lid van artikel 1 worden de volgende wijzigingen aangebracht:

Het gestelde onder *b* wordt gelezen als volgt:

„*b.* onder *aanhangwagens* rij- of voertuigen, welke door een motorrijtuig worden voortbewogen, met uitzondering van onklare motorrijtuigen, welke door een ander motorrijtuig worden voortbewogen uitsluitend met het doel om een plaats van berging of herstel te bereiken; rij- of voertuigen, *bestemd* om als aanhangwagen te worden gebruikt, worden mede als aanhangwagen aangemerkt;".

Achter het bepaalde onder *l* wordt het volgende ingevoegd:

„*l.l.* onder *relatieve belasting van een as:* de uitkomst van de breuk, waarvan de teller is de belasting van die as, uitgedrukt in kilogrammen en waarvan de noemer is de halve som van de afstanden van die as tot de voorafgaande en volgende as, uitgedrukt in meters; bij een grooteren afstand dan 5 m of bij het ontbreken van een voorafgaande of volgende as wordt een afstand van 5 m in rekening gebracht; onder „as" worden hier mede verstaan twee of meer assen, die geheel of nagenoeg geheel in elkanders verlengde liggen, gezamenlijk; onder „belasting van een as" wordt hier verstaan de druk, welke door de wielen van die as tezamen op het rijvlak wordt uitgeoefend, wanneer het rij- of voertuig in rust is;".

Achter het bepaalde onder *o* wordt het volgende ingevoegd:

„*p.* onder *geel licht* en *wit licht*, onder *verlichting, welke verwarring kan stichten voor het verkeer op den weg*, en onder *verblindende verlichting*, het licht onderscheidenlijk de verlichting, door Onzen Minister aan te geven;

q. onder *dag*, de tijd tusschen een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang;

r. onder *nacht*, de tijd tusschen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopgang;".

Aan artikel 1 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt:

„4. Waar bij of krachtens dit reglement ter bepaling van de plaats, waarop lantaarns aan motorrijtuigen, rijwielen of andere rij- of voertuigen moeten worden aangebracht, afstanden worden bepaald, is daaronder telkens te verstaan de afstand, gemeten tot het lichtdoorlatend gedeelte van de lantaarns."

Art. II. Artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„1. Een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee, is verplicht met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, rechts te houden. Hij mag zich daarbij niet verder van den kant van den weg verwijderen, dan door de omstandigheden gerechtvaardigd wordt.

2. Een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee is op den weg verplicht, met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, behoorlijk uit te wijken:

a. naar *rechts*, bij het tegenkomen van motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee;

b. naar *links*, bij het inhalen van motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee.

3. In bochten en bij het naderen van kruisingen of vereenigingen van wegen, een en ander binnen bebouwde kommen en verder buiten bebouwde kommen, waar het uitzicht niet vrij is, is het een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee verboden bij het inhalen en voorbijgaan van motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee, met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, zich te begeven op het voor het verkeer uit de tegengestelde richting bestemde weggedeelte, voor zoover zulks niet noodzakelijk is voor het uitwijken bij het voorbijgaan van op den weg *stilstaande* motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee.

4. Het is een bestuurder van een motorrijtuig verboden op een weg een ander motorrijtuig in te halen, dat bij het inhalen van een derde motorrijtuig naar links is uitgeweken, zoolang het andere motorrijtuig dit derde motorrijtuig niet ingehaald en voorbijgereden heeft.

5. Een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee is op den weg verplicht, bij het ingehaald worden door motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, rij- of trekdieren of vee, indien door hem, die wenscht in te halen, het verlangen daartoe behoorlijk kenbaar gemaakt is, met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, geheel rechts te rijden of te gaan, totdat het inhalen en voorbijrijden geschied is.

6. Het is een bestuurder van een motorrijtuig op den weg verboden, bij het ingehaald worden door een ander motorrijtuig, indien door hem die wenscht in te halen, het verlangen daartoe behoorlijk kenbaar gemaakt is, snelheid te vermeerderen."

Art. III. Achter artikel 3 worden twee nieuwe artikelen ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 3 *bis.* 1. Bij het inhalen of voorbijrijden van rij- of voertuigen, welke bestemd zijn om langs spoorstaven te worden voortbewogen, is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, behoudens het bepaalde bij het tweede lid en bij artikel 3*ter*, verplicht, op weggedeelten, welke voor het verkeer met motorrijtuigen en rijwielen, of een deel daarvan, openstaan, met hetgeen door hem wordt bestuurd, behoorlijk uit te wijken:

a. naar *rechts*, indien aldaar behoorlijk ruimte tot voorbijrijden beschikbaar is;

b. naar *links*, indien aan de andere zijde van het in te halen of voorbij te rijden rij- of voertuig geen voldoende wegbreedte tot voorbijrijden bestaat, met dien verstande echter, dat het ter linkerzijde inhalen of voorbijrijden slechts geoorloofd is, voor zoover daartoe, mede in verband met het uit de tegengestelde richting naderende verkeer, voldoende gelegenheid bestaat.

2. Het is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig verboden, op weggedeelten, welke voor het verkeer met motorrijtuigen en rijwielen, of een deel daarvan, openstaan, rij- of voertuigen, welke bestemd zijn om langs spoorstaven te worden voortbewogen, wanneer deze in stilstand zijn tot het in- of uitlaten van reizigers, voorbij te rijden aan de zijde, waar moet worden in- of uitgestapt, tenzij aan die zijde langs de trambaan een verkeersheuvel aanwezig is, of door een beambte van den tramdienst toestemming tot voorbijrijden is gegeven.

Art. 3*ter*. 1. Een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee is verplicht, daarmede verkeersheuvels aan de rechterzijde voorbij te gaan.

2. De in het eerste lid omschreven verplichting geldt voor een bestuurder van een motorrijtuig niet ten aanzien van die verkeersheuvels, welke zijn aangeduid overeenkomstig hetgeen hieromtrent door Onzen Minister zal worden bepaald."

Art. IV. Artikel 4 wordt gewijzigd in dier voege,

dat in het eerste lid onder *a* de woorden: „plotseling snelheid te verminderen of stil te houden" worden vervangen door: „stil te houden of plotseling snelheid te verminderen", en dat de woorden: „een oranje stoplicht" worden vervangen door: „één of, voor wat betreft motorrijtuigen op meer dan twee wielen, en aanhangwagens, één of twee oranje stoplichten",

terwijl het vierde lid wordt gelezen:

„4. Het overeenkomstig het eerste lid doen blijken van het voornemen om van richting te veranderen, geeft den bestuurder geen aanspraak op voorrang."

Art. V. Artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„1. Voorrangswegen zijn, voor zoover zij als zoodanig op door Onzen Minister te bepalen wijze aan de weggebruikers kenbaar zijn gemaakt:

a. de Rijkswegen, de provinciale wegen, alsmede andere wegen voor zoover deze laatste voorkomen op het Rijkswegenplan of op een provinciaal wegenplan een en ander als bedoeld in de Motorrijtuigenbelastingwet, welke, voor zoover zij niet reeds ingevolge het bepaalde onder *b* als voorrangsweg zijn aangewezen, door Onzen Minister onderscheidenlijk door Gedeputeerde Staten als zoodanig zijn aangewezen; voor wat betreft de Rijkswegen en de op het Rijkswegenplan voorkomende wegen, niet zijnde provinciale wegen, geschiedt de aanwijzing door Onzen Minister, voor wat betreft de provinciale wegen en de op een provinciaal wegenplan voorkomende wegen, niet zijnde Rijkswegen, geschiedt de aanwijzing door Gedeputeerde Staten; omtrent zoodanige aanwijzing worden, voor wat betreft binnen bebouwde kommen van gemeenten gelegen wegen, de betrokken gemeentebesturen gehoord;

b. de wegen, welke zijn gelegen binnen de bebouwde kommen van gemeenten en als voorrangsweg zijn aangewezen bij of krachtens besluit van den gemeenteraad, mits de aanwijzing, voor zoover het betreft wegen, die een weg, welke ingevolge het bepaalde onder *a* door Onzen Minister dan wel door Gedeputeerde Staten als voorrangsweg kunnen worden aangewezen, kruisen dan wel zich daarmede vereenigen, door Onzen Minister onderscheidenlijk door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd.

2. Indien een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee, een weg berijdende of gebruikende, welke door een of meer andere wegen wordt gekruist, of waarmede een of meer andere wegen zich vereenigen, de kruising of vereeniging van de wegen nadert, gelijktijdig of nagenoeg gelijktijdig met een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig dan wel met een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee, die den anderen weg of een der andere wegen berijdt of gebruikt, is:

a. behoudens het bepaalde onder *b* en *c*, de bestuurder of geleider, die den ander aan zijn rechterhand heeft, verplicht met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, voor dien ander den doorgang vrij te laten, zoo noodig door langzamer te rijden of te gaan of stil te houden;

b. ingeval van de wegen waarop zij zich bevinden, de eene een voorrangsweg, de andere echter geen voorrangsweg is, de bestuurder of geleider, die zich op den weg, geen voorrangsweg zijnde, bevindt, verplicht met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, voor den ander, onverschillig of hij dezen aan zijn linker- of zijn rechterhand heeft, den doorgang vrij te laten, zoo noodig door langzamer te rijden of te gaan of stil te houden;

c. ingeval van de wegen, waarop zij zich bevinden, de eene een verharde weg, de andere een onverharde weg is, de bestuurder of geleider, die zich op den onverharden weg bevindt, verplicht met hetgeen door hem wordt bestuurd of geleid, voor den ander, onverschillig of hij dezen aan zijn linker- of zijn rechterhand heeft, den doorgang vrij te laten, zoo noodig door langzamer te rijden of te gaan of stil te houden.

Voor de toepassing van het bepaalde in den aanhef en onder *c* van dit lid worden uitritten, geen wegen zijnde in den zin van dit reglement, als onverharde wegen aangemerkt.

Nochtans zal de bestuurder of geleider, wien ingevolge de bepalingen in dit lid vervat, de voorrang gelaten moet worden, niet ontheven zijn van de verplichting om een zoodanige voorzichtigheid in acht te nemen, dat de vrijheid en veiligheid van het verkeer door hem niet wordt belemmerd of in gevaar gebracht.

3. Van het bepaalde in het vorig lid wordt afgeweken ten opzichte van begrafenisstoeten en militaire colonnes, in dien zin, dat aan die stoeten en colonnes steeds de voorrang moet worden gegeven.

4. De eindpunten van voorrangswegen, alsmede de kruisingen en vereenigingen van voorrangswegen onderling, moeten door of namens den wegbeheerder en op kosten van het gezag, dat den weg als voorrangsweg aanwees, aan de weggebruikers kenbaar worden gemaakt op de door Onzen Minister te bepalen wijze.

5. Het kenbaar maken van wegen als voorrangswegen geschiedt door of namens de beheerders der wegen, waarop kenteekenen moeten worden aangebracht, ieder voor zoover betreft de op zijn weg aan te brengen kenteekenen, en op kosten van het gezag, dat den weg als voorrangsweg aanwees."

Art. VI. Artikel 6 wordt gelezen als volgt:

„1. Het is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee verboden, dit op een weg te doen of te laten staan:

a. zoodanig, dat de vrijheid of de veiligheid van het verkeer daardoor noodeloos wordt belemmerd of in gevaar gebracht en overigens

b. anders dan zoo dicht nabij den kant van den weg als redelijkerwijze mogelijk is.

Het in den aanhef en onder *b* vervatte verbod geldt niet voor bebouwde kommen, voor zoover daarvoor bij plaatselijke verordening een regeling hieromtrent is getroffen.

2. Het is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee verboden, dit op een brug te doen of te laten staan.

3. Het is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel op meer dan twee wielen of een rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, verboden, dit op een weg in stilstand te hebben anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen:

a. voor een uitrit, zoodanig dat bij het gebruik van die uitrit hinder wordt ondervonden;

b. binnen een afstand van 8 m van een kenteeken tot aanduiding eener halteplaats voor autobussen.

4. Het is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel op meer dan twee wielen of een rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, verboden, dit op een weg in stilstand te hebben anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen:

a. binnen een afstand van 8 m van een hoek van wegen;

b. naast een verkeersheuvel of binnen een afstand van 8 m van een verkeersheuvel;

c. in een bocht binnen een bebouwde kom en verder in een bocht buiten een bebouwde kom, waar het uitzicht niet vrij is."

Art. VII. Achter artikel 6*bis* wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 6*ter*. 1. Van het bepaalde bij artikel 3, eerste, tweede en vijfde lid, kan door of namens het in artikel 36 bedoelde gezag een algemeene ontheffing worden verleend voor bepaaldelijk aan te duiden, langs openbare wateren gelegen wegen, ten behoeve van het rijden met motorrijtuigen of het besturen of geleiden van trekdieren, door middel van welke motorrijtuigen of trekdieren schepen in die wateren worden voortbewogen.

2. Aan die ontheffing worden in elk geval de voorwaarden verbonden, welke door Onzen Minister in de *Staatscourant* bekend worden gemaakt."

Art. VIII. Het tweede lid van artikel 8 wordt gewijzigd in dier voege, dat de slotwoorden komen te luiden als volgt: „welke komen uit en gaan in de bij de verklaring te bepalen richtingen".

Art. IX. Het laatste lid van artikel 10*bis* wordt gelezen als volgt:

„4. De sluiting van wegen, als in het eerste lid bedoeld, wordt door of namens en op kosten van den wegbeheerder op door Onzen Minister te bepalen wijze ter kennis van de weggebruikers gebracht."

Art. X. Artikel 11 wordt als volgt gewijzigd:

In het eerste, tweede, vierde, vijfde en achtste lid wordt telkens in plaats van: „rij- of trekdieren of vee" gelezen: „een rij- of trekdier of vee", en in plaats van: „den bestuurder": „een bestuurder".

Het derde lid wordt gelezen als volgt:

„3. Het is een bestuurder van een motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, dan wel een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee verboden om, gekomen uit en gaande in de hierna bedoelde richtingen, daarmede een weg, die ingevolge het tweede lid van artikel 8 en met inachtneming van het bepaalde bij artikel 10, eerste lid, is gesloten verklaard voor het verkeer met motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen en rij- en trekdieren en vee, welke komen uit en gaan in de bij de verklaring bepaalde richtingen, te berijden of, voor wat betreft een bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee, te berijden of te begaan."

Art. XI. Artikel 11*bis* wordt als volgt gewijzigd:

De aanhef van het eerste lid wordt gelezen als volgt:

„1. Onverminderd het bepaalde bij artikel 6 kan in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer over een weg worden bepaald:".

Het tweede en het derde lid worden gelezen als volgt:

„2. Een verbod, als bedoeld in het eerste lid, wordt vastgesteld, gewijzigd of opgeheven bij of krachtens besluit van den gemeenteraad, met dien verstande echter dat een verbod, door Onzen Minister of door Gedeputeerde Staten ingevolge het derde lid vastgesteld, niet bij of

krachtens besluit van den gemeenteraad gewijzigd of opgeheven kan worden.

3. Onze Minister en Gedeputeerde Staten zijn ten aanzien van Rijkswegen onderscheidenlijk provinciale wegen, voor zoover voor die wegen niet reeds bij of krachtens besluit van den gemeenteraad een verbod, als bedoeld in het vorig lid, is vastgesteld, bevoegd tot het vaststellen van een verbod, als omschreven in het eerste lid, en het wijzigen of opheffen van een zoodanig door hen vastgesteld verbod, een en ander na daaromtrent de betrokken gemeentebesturen te hebben gehoord."

Art. XII. Achter artikel 11*quater* wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 11*quinquies*. 1. Het bepaalde bij het vorig artikel is niet van toepassing ten aanzien van het tijdelijk toekennen van voorrang aan het verkeer over een weg of weggedeelte uit eene richting boven het verkeer uit de tegengestelde richting, in verband met de uitvoering van werken of in verband met dreigend gevaar.

2. Een maatregel, als in het vorig lid bedoeld, kan worden getroffen door of namens den betrokken wegbeheerder. Door of namens dezen wordt van het voornemen tot zoodanigen maatregel tijdig kennis gegeven aan het betrokken gemeentebestuur. Duldt de maatregel geen uitstel, en is voorafgaande kennisgeving niet mogelijk, dan geschiedt de bedoelde kennisgeving zoo spoedig mogelijk nadat de maatregel is genomen.

3. Het betrokken gemeentebestuur kan zoo noodig den maatregel, voor zoover deze niet een Rijksweg of een provincialen weg betreft, opheffen.

4. Indien beide uiteinden van een weg of een gedeelte van een weg, ten aanzien waarvan een maatregel, als bedoeld in het eerste lid, is getroffen en op de door Onzen Minister te bepalen wijze ter kennis van de weggebruikers is gebracht, gelijktijdig of nagenoeg gelijktijdig bereikt worden door elkander in tegengestelde richtingen naderende bestuurders van motorrijtuigen, rijwielen, andere rij- of voertuigen, dan wel door bestuurders of geleiders van rij- of trekdieren of vee, dan is het den bestuurder of geleider, die nadert uit de richting vanwaar het verkeer niet den voorrang heeft, verboden zich op dien weg of dat weggedeelte te begeven alvorens die weg of dat weggedeelte door den van uit de tegengestelde richting gaanden bestuurder of geleider dan wel door de van uit die richting gaande bestuurders of geleiders is verlaten."

Art. XIII. Artikel 14 wordt gelezen als volgt:

„Een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, moet voorzien zijn:

hetzij van ten minste twee onafhankelijk van elkander werkende remmen, welker bedieningstoestellen zich onder onmiddellijk bereik van den bestuurder bevinden en welke remmen voldoen aan de door Onzen Minister te stellen eischen,

hetzij van een andere reminrichting, voldoende aan de door Onzen Minister te stellen eischen en van een door of vanwege Onzen Minister goedgekeurde soort."

Art. XIV. Het eerste lid van artikel 15 wordt gelezen als volgt:

„1. Een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, moet voorzien zijn van ten minste één ééntonigen hoorn, waarvan de geluidssterkte, onverminderd het bepaalde bij artikel 23, derde lid, aanhef en onder *b*, niet minder mag bedragen dan het minimum, dat Onze Minister mocht bepalen."

Art. XV. De artikelen 16, 17, 18 en 19 worden gelezen als volgt:

„*Art.* 16. 1. Een motorrijtuig op meer dan twee wielen, dat zich bij nacht op een weg bevindt, moet, onverminderd het bepaalde bij artikel 9, eerste lid onder 1°., der Motor- en Rijwielwet en behoudens het bepaalde bij het achtste en twaalfde lid van dit artikel, voorzien zijn:

a. van ten minste twee lantaarns (koplichten) van gelijke grootte en gelijke of nagenoeg gelijke verlichtingssterkte, die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstralen en, te rekenen van 1 Januari 1938, zijn aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, met dien verstande, dat, voor wat betreft motorrijwielen met zijspanwagen, de lantaarns niet van gelijke grootte en evenmin van gelijke of nagenoeg gelijke verlichtingssterkte behoeven te zijn;

b. voor zoover het motorrijtuig niet door een aanhangwagen wordt gevolgd, aan de achterzijde, van één of van twee lantaarns (achterlichten) van gelijke grootte en gelijke of nagenoeg gelijke verlichtingssterkte, die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstralen en, te rekenen van 1 Januari 1938, zijn ingericht overeenkomstig hetgeen Onze Minister dienaangaande mocht bepalen, en aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

2. Een motorrijtuig op meer dan twee wielen, dat zich bij nacht op een weg bevindt, moet, te rekenen van 1 Januari 1938, behalve van de in het eerste lid bedoelde lantaarns, bovendien voorzien zijn van twee lantaarns (stadslichten) van gelijke grootte en gelijke of nagenoeg gelijke verlichtingssterkte, welke voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstralen en zijn aangebracht op gelijke hoogte en niet verder dan op een door Onzen Minister te bepalen afstand binnenwaarts van den uitersten linker- en rechterzijkant van het motorrijtuig dan wel van de lading, indien deze ter zijde buiten het motorrijtuig uitsteekt. Deze verplichting geldt niet, voor zoover de in het eerste lid onder *a* bedoelde lantaarns zijn aangebracht als in den voorgaanden zin is aangegeven.

3. Een motorrijtuig op meer dan twee wielen en langer dan 9 m, dat zich bij nacht op een weg bevindt, moet, te rekenen van 1 Januari 1938, aan de achterzijde voorzien zijn van een tweede, of, indien het motorrijtuig van twee roode achterlichten, als bedoeld in het eerste lid onder *b*, is voorzien, van een derde lantaarn (lengtelicht), die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt, is ingericht overeenkomstig hetgeen Onze Minister dienaangaande mocht bepalen en is aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

4. Een motorrijtuig, bestaande uit een samenstel van trekker en oplegger, dat zich bij nacht op een weg bevindt, moet, te rekenen van 1 Januari 1938, buiten de in het eerste lid bedoelde lantaarns, bovendien voorzien zijn van twee lantaarns (zijlichten), aangebracht aan weerszijden voor aan den oplegger overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, die ter zijde een helder geel of een helder wit licht uitstralen in een sector van niet minder dan 60°, waarvan één zijde recht vooruit en de andere buitenwaarts is gericht.

5. Het bepaalde bij de vorige leden is niet van toepassing ten aanzien van:

a. stilstaande motorrijtuigen, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt, behoorende tot de openbare verlichting, aanwezig is;

b. stilstaande motorrijtuigen, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

c. stilstaande motorrijtuigen, die zich zooveel mogelijk rechts op den weg bevinden en die aan de linkerzijde zijn voorzien van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van het motorrijtuig een geel of wit licht, en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van het motorrijtuig, een rood licht uitstraalt;

d. motorrijtuigen, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van die voorschriften is gelast door het bevoegde militaire gezag.

6. Indien, behalve van de in het eerste lid onder *a* bedoelde lantaarns, gebruik wordt gemaakt van bermlichten, richtlichten en dergelijke, moeten deze, te rekenen van 1 Januari 1938, aan de linkerzijde van het motorrijtuig zijn aangebracht.

7. Bij de nadering van weggebruikers uit de tegengestelde richting mogen de lichtbundels van de in het vorig lid bedoelde bermlichten, richtlichten en dergelijke niet anders dan behoorlijk naar rechts zijn gericht.

8. Stilstaande motorrijtuigen op meer dan twee wielen, die zich links op den weg bevinden, moeten, te rekenen van 1 Januari 1938, bij nacht aan de rechterzijde voorzien zijn van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van het motorrijtuig, een rood licht, en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van het motorrijtuig, een geel of wit licht uitstraalt.

Zij mogen, te rekenen van 1 Januari 1938, geen andere verlichting voeren.

Het bepaalde bij dit lid is niet van toepassing ten aanzien van:

a. motorrijtuigen, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt, behoorende tot de openbare verlichting, aanwezig is;

b. motorrijtuigen, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

c. motorrijtuigen, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van dat voorschrift is gelast door het bevoegde militaire gezag.

9. In gevallen, waarin afwijking van in het eerste, tweede, derde, vierde of achtste lid vervatte voorschriften is gelast krachtens het bepaalde in het vijfde lid onder *d* of het achtste lid onder *c*, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van die voorschriften in gevaar wordt gebracht.

10. Een motorrijtuig op meer dan twee wielen, dat zich bij nacht op een weg bevindt, mag niet voorzien zijn van een verlichting, welke verwarring kan stichten voor het verkeer op den weg.

11. De verlichting door middel van de lantaarns, bedoeld in het eerste lid onder *b*, tweede lid, derde lid, vierde lid, vijfde lid onder *c* en achtste lid, mag niet verblindend zijn.

12. In afwijking van het bepaalde bij het eerste lid en bij artikel 19, aanhef en onder *b*, mag een motorrijtuig op meer dan twee wielen, dat zich bij nacht op een weg bevindt, indien het van lantaarns, als bedoeld in den eersten zin van het tweede lid (stadslichten) voorzien is, aan de voorzijde geen andere dan deze lichten voeren, voor zoover de weg in verband met zijn goede kunstverlichting door Onzen Minister is aangewezen als een weg, waarop met beperkte verlichting gereden moet worden, en zulks aan de weggebruikers kenbaar is gemaakt door middel van het door Onzen Minister vast te stellen kenteeken.

Art. 17. 1. Een motorrijtuig op twee wielen, waarmede over een weg wordt gereden, moet, onverminderd het bepaalde bij artikel 9, eerste lid, onder 1°., der Motor- en Rijwielwet bij nacht voorzien zijn:

a. aan de voorzijde, van een lantaarn (koplicht), die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstraalt, en

b. aan de achterzijde, van een lantaarn (achterlicht), die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt en, te rekenen van 1 Januari 1938, is ingericht overeenkomstig hetgeen Onze Minister dienaangaande mocht bepalen.

2. Het bepaalde bij het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van motorrijtuigen, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van in dat lid vervatte voorschriften is gelast door het bevoegde militaire gezag.

3. In gevallen, waarin afwijking van in het eerste lid vervatte voorschriften is gelast krachtens het bepaalde in het vorig lid, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen, ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van die voorschriften in gevaar wordt gebracht.

4. Indien, behalve van de in het eerste lid onder *a* bedoelde lantaarn, gebruik wordt gemaakt van bermlichten, richtlichten en der-

gelijke, mogen de lichtbundels daarvan bij de nadering van weggebruikers uit de tegengestelde richting niet anders dan behoorlijk naar rechts zijn gericht.

5. Een motorrijtuig op twee wielen, dat zich bij nacht op een weg bevindt, mag niet voorzien zijn van een verlichting, welke verwarring kan stichten voor het verkeer op den weg.

6. De verlichting door middel van de lantaarn bedoeld in het eerste lid onder *b*, mag niet verblindend zijn.

Art. 18. 1. De in artikel 16, eerste lid, onder *a*, en in artikel 17, eerste lid onder *a*, bedoelde lantaarns moeten, behoudens het bepaalde bij artikel 23, eerste lid, onder *b* en *c*, bij nacht, indien het motorrijtuig rijdt over een weg, niet zijnde een weg als bedoeld in artikel 19 onder *a* of *b*, den weg verlichten:

a. ten minste tot op 25 m vóór het motorrijtuig, indien dit, ingevolge artikel 19, aanhef en onder *d*, geen verblindende verlichting mag voeren, en

b. overigens ten minste tot op 100 m vóór het motorrijtuig, indien met een grootere snelheid dan van 40 km per uur wordt gereden, en ten minste tot op 25 m vóór het motorrijtuig, indien met een snelheid van 40 km per uur of minder wordt gereden.

2. Voor wat betreft motorrijtuigen met zijspanwagens behoeft slechts één der in artikel 16, eerste lid onder *a*, bedoelde lantaarns aan de in het voorgaande lid gestelde eischen te voldoen.

Art. 19. Een motorrijtuig, dat zich bij nacht op een weg bevindt, mag, behoudens het bepaalde bij artikel 23, eerste lid, onder *b* en *c*, niet een verblindende verlichting voeren voor zoover:

a. de weg is gelegen binnen de bebouwde kom eener gemeente ter plaatse waar deze door kunstlicht verlicht is;

b. de weg in verband met zijn goede kunstverlichting door Onzen Minister is aangewezen als een weg waarop met beperkte verlichting gereden moet worden en zulks aan de weggebruikers kenbaar is gemaakt door middel van het door Onzen Minister vast te stellen kenteeken, onverminderd het bepaalde bij artikel 16, twaalfde lid;

c. het motorrijtuig stilstaat;

d. het motorrijtuig een ander motorrijtuig, een rijwiel of een ander rij- of voertuig, of een rij- of trekdier of vee tegemoet komt van het oogenblik, dat dit zich binnen de gerichte stralenbundels van de lantaarns van het motorrijtuig bevindt, tot het oogenblik waarop een ontmoeting heeft plaats gehad."

Art. XVI. Achter artikel 19 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 19*bis*. Een bestuurder van een motorrijtuig, waarmede bij nacht over een weg wordt gereden, terwijl ingevolge het vorig artikel, aanhef en onder *d*, niet een verblindende verlichting wordt gevoerd, is verplicht de snelheid van het motorrijtuig zoodanig te verminderen, dat de vrijheid of de veiligheid van het verkeer niet wordt belemmerd of in gevaar gebracht."

Art. XVII. Artikel 23 wordt gelezen als volgt:

„1. Een bestuurder van een motorrijtuig, waarmede over een weg wordt gereden, is verplicht, wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert:

a. bij dag:

binnen bebouwde kommen van gemeenten met den hoorn en daarbuiten met den hoorn, de klaxon of de mechanische fluit een signaal te geven;

b. bij nacht vóór 10 uur des avonds:

hetzij te handelen als onder *a* is omschreven, hetzij een knippersignaal te geven, bestaande in het eenmaal of meermalen snel afwisselen van lichtbundels, welke den weg vóór het motorrijtuig over grooteren en kleineren afstand verlichten;

c. bij nacht na 10 uur des avonds:

bij hoogste noodzaak te handelen als onder *a* is omschreven, echter niet zonder daarbij tevens behoorlijk snelheid te verminderen, en, in andere gevallen, een knippersignaal, als onder *b* bedoeld, te geven.

2. Met inachtneming van het in het eerste lid bepaalde en behoudens het bepaalde bij artikel 3, vijfde en zesde lid, is het verboden gebruik van eenig geluidsignaalinstrument te maken of een knippersignaal te geven anders dan wanneer de veiligheid van het verkeer zulks vordert; bovendien is een bestuurder verplicht bij het geven van geluid- en knippersignalen zooveel mogelijk alles te vermijden, wat het schrikken van rij- of trekdieren of vee tengevolge zou kunnen hebben.

3. Het is hem, onverminderd het in artikel 35, derde lid, bepaalde, verboden:

a. binnen de bebouwde kommen van gemeenten van een geluidsignaalinstrument, niet zijnde de hoorn, bedoeld in artikel 15, eerste lid, gebruik te maken;

b. binnen de bebouwde kommen van gemeenten gebruik te maken van een hoorn, waarvan de geluidssterkte het maximum te boven kan gaan, dat Onze Minister mocht bepalen;

c. bij nacht na 10 uur des avonds gebruik van eenig geluidsignaalinstrument te maken anders dan bij hoogste noodzaak en indien niet tevens behoorlijk snelheid wordt verminderd.

4. In afwijking van het bepaalde bij het vorig lid, aanhef en onder *a* is het bestuurders van motorrijtuigen, kennelijk en uitsluitend ingericht voor het vervoer van zieken en gewonden, geoorloofd, zoowel buiten als binnen de bebouwde kommen van gemeenten gebruik te maken van een drietonigen hoorn, die voldoet aan de door Onzen Minister te stellen eischen."

Art. XVIII. Aan artikel 26 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt:

„2. Het is een eigenaar of houder of een bestuurder van een motorrijtuig verboden, met het rijtuig op een weg te rijden, te doen of te laten rijden, of het rijtuig op een weg te doen of te laten staan, indien door dit motorrijtuig een geluid kan worden voortgebracht van een sterkte, welke het maximum te boven gaat, dat Onze Minister mocht bepalen."

Art. XIX. Achter artikel 27*bis* wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art.* 27*ter*. Het is een bestuurder van een motorrijtuig op meer dan twee wielen ver-

boden, daarmede over een weg te rijden:

a. indien naast den bestuurder twee of meer personen gezeten zijn en de vrije ruimte van de zitplaatsen, over de rugzijde gemeten, niet ten minste bedraagt 0.60 m voor den bestuurder en 0.40 m voor elk der andere bedoelde personen, voor zoover zij den leeftijd van 12 jaar, of ten minste 0.30 m voor zoover zij dien leeftijd niet bereikt hebben;

b. indien zich naast of voor den bestuurder een of meer niet op de daarvoor bestemde zitplaatsen gezeten personen bevinden, uitgezonderd een kind, dat den leeftijd van vijf jaren niet heeft bereikt en zich bevindt op de schoot van een naast den bestuurder gezeten persoon;

c. indien de bestuurder geen behoorlijke zitplaats heeft, dan wel door de lading of anderszins in het besturen van het motorrijtuig wordt gehinderd."

Art. XX. Artikel 29 wordt gelezen als volgt:

„1. Een aanhangwagen, welke zich bij nacht op een weg bevindt, moet, onverminderd het bepaalde bij artikel 30, voorzien zijn:

a. van twee aan weerszijden van den wagen aangebrachte lantaarns (zijlichten), die ter zijde een helder geel of een helder wit licht uitstralen in een sector van niet minder dan 60°, waarvan één zijde recht vooruit en de andere buitenwaarts is gericht en, te rekenen van 1 Januari 1938, zich bevinden vóór aan den wagen overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald;

b. voor zoover achter den aanhangwagen niet een volgende aanhangwagen is gekoppeld, aan de achterzijde, van één of van twee lantaarns (achterlichten), van gelijke grootte en gelijke of nagenoeg gelijke verlichtingssterkte, die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstralen en, te rekenen van 1 Januari 1938, zijn ingericht overeenkomstig hetgeen Onze Minister dienaangaande mocht bepalen, en aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

2. Indien de afstand van de achterzijde van den aanhangwagen, of, indien een motorrijtuig door meer dan een aanhangwagen wordt gevolgd, van den achtersten aanhangwagen tot de voorzijde van het motorrijtuig meer dan 9 m bedraagt, is op den aanhangwagen of achtersten aanhangwagen het derde lid van artikel 16 van overeenkomstige toepassing.

3. Het bepaalde bij de vorige leden is niet van toepassing ten aanzien van:

a. stilstaande aanhangwagens, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt, behoorende tot de openbare verlichting, aanwezig is;

b. stilstaande aanhangwagens, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

c. stilstaande aanhangwagens, die zich zooveel mogelijk rechts op den weg bevinden en die aan de linkerzijde zijn voorzien van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van den aanhangwagen een geel of wit licht, en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van den aanhangwagen, een rood licht uitstraalt;

d. aanhangwagens, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van die voorschriften is gelast door het bevoegde militaire gezag.

4. Stilstaande aanhangwagens, die zich links op den weg bevinden, moeten, te rekenen van 1 Januari 1938, bij nacht aan de rechterzijde voorzien zijn van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van den aanhangwagen, een rood licht, en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van den aanhangwagen, een geel of wit licht uitstraalt.

Zij mogen, te rekenen van 1 Januari 1938, geen andere verlichting voeren.

Het bepaalde bij dit lid is niet van toepassing ten aanzien van:

a. aanhangwagens, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt, behoorende tot de openbare verlichting, aanwezig is;

b. aanhangwagens, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

c. aanhangwagens, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van dat voorschrift is gelast door het bevoegde militaire gezag.

5. In gevallen, waarin afwijking van in de vorige leden vervatte voorschriften is gelast krachtens het bepaalde bij het derde lid onder *d* of het vierde lid onder *c*, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen teneinde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van die voorschriften in gevaar wordt gebracht.

6. Het bepaalde bij het eerste lid onder *a* is niet van toepassing ten aanzien van éénassige aanhangwagens, niet breeder dan het trekkend motorrijtuig en niet verder dan 3 m achter dat motorrijtuig reikend.

7. Een aanhangwagen, die zich bij nacht op een weg bevindt, mag niet voorzien zijn van een verlichting, welke verwarring kan stichten voor het verkeer op den weg.

8. Een aanhangwagen, die zich bij nacht op een weg bevindt, mag geen verblindende verlichting voeren."

Art. XXI. Artikel 31 wordt gelezen als volgt:

„1. Het bepaalde bij de artikelen 28 en 30 is niet van toepassing ten aanzien van aanhangwagens, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking daarvan is gelast door het bevoegde militaire gezag.

2. In gevallen, waarin afwijking van in het vorig lid bedoelde bepalingen is gelast door het in dat lid bedoelde militaire gezag, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen,

ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van die voorschriften in gevaar wordt gebracht.".

Art. XXII. Artikel 32 wordt gelezen als volgt:

„Het bepaalde bij artikel 28 is niet van toepassing ten aanzien van:

a. éénassige aanhangwagens, waarvan de belasting van eenig wiel niet meer bedraagt dan 350 kg;

b. aanhangwagens, welke met een niet grootere snelheid dan 6 km per uur worden voortbewogen."

Art. XXIII. Artikel 34 wordt gelezen als volgt:

„Behoudens het bepaalde bij de artikelen 31 en 32 is het een eigenaar of houder van een aanhangwagen of den bestuurder van het motorrijtuig, waardoor een aanhangwagen wordt voortbewogen, verboden over een weg te rijden, te doen of te laten rijden met een aanhangwagen, indien niet is voldaan aan de artikelen 28, 30 en 33, of zich met een aanhangwagen op een weg te bevinden, of een aanhangwagen op een weg te doen of te laten staan, indien niet wordt voldaan aan artikel 29."

Art. XXIV. Artikel 36 wordt gewijzigd als volgt:

Het eerste en het tweede lid worden aldus gelezen:

„1. Voor de toepassing van de bepalingen van deze paragraaf kunnen de wegen worden ingedeeld in klasse A of klasse B. De tot klasse A behoorende wegen worden hierna A-wegen, de tot klasse B behoorende wegen B-wegen genoemd.

2. Niet-ingedeelde wegen worden beschouwd als te zijn ingedeeld in klasse A."

Art. XXV. Het tweede lid van artikel 37 wordt gewijzigd in dier voege, dat het bepaalde onder *c* vervalt en dat het bepaalde onder *d*, *e*, *f* en *k* wordt gelezen als volgt:

„*d.* waarvan niet alle wielen voorzien zijn:

van luchtbanden of cushionbanden, voor wat betreft motorrijtuigen;

van rubberbanden, voor wat betreft aanhangwagens;

e. waarvan, voor wat betreft aanhangwagens, eenig wiel is voorzien van een massieven band, welks rubberdikte, buiten den montagering gemeten, kleiner is dan 4 cm;

f. waarvan eenig wiel is voorzien van een cushionband, welks breedte, op den montagering gemeten, kleiner is dan 8 cm, of, voor wat betreft aanhangwagens, van een massieven band, welks breedte, op den montagering gemeten, kleiner is dan 8 cm;

k. waarvan de breedte meer bedraagt dan 2.40 m, voor wat betreft motorrijtuigen en aanhangwagens, die zijn ingericht voor het vervoer van ten minste acht personen buiten den bestuurder, en meer dan 2.35 m, voor wat betreft andere motorrijtuigen en aanhangwagens;".

In het derde lid van artikel 37 vervalt: „*e*,".

Art. XXVI. Artikel 38 wordt gelezen als volgt:

„Bij de inschrijving kan de daarmede belaste ambtenaar:

a. een rijverbod ten aanzien van B-wegen voor het motorrijtuig of den aanhangwagen vaststellen, indien hij meent, dat het voertuig in verband met zijn bouw en inrichting ook bij wielbelastingen, niet grooter dan 2400 kg, schade aan de wegen dier klasse zou kunnen toebrengen, dan wel indien hem blijkt, dat de breedte van het voertuig meer bedraagt dan 2.10 m;

b. een maximum-wielbelasting voor het motorrijtuig of den aanhangwagen vaststellen, indien hij meent, dat het voertuig bij een wielbelasting, welke dat maximum overschrijdt, in verband met zijn bouw en inrichting schade aan de wegen zou kunnen toebrengen of de veiligheid van het verkeer in gevaar zou kunnen brengen;

c. bepalen, dat het motorrijtuig of de aanhangwagen, die aan de door hem ten aanzien van de inrichting en de afmetingen te stellen bijzondere eischen voldoet, voor het vervoer van herkauwende dieren, eenhoevige dieren en varkens mag worden gebezigd."

Art. XXVII. Het tweede lid van artikel 39 wordt gewijzigd in dier voege, dat het bepaalde onder *a* vervalt, het bepaalde onder *b* wordt gelezen als volgt:

„*b.* het rijverbod, de maximum-wielbelasting en de bepaling dat het voertuig voor het vervoer van herkauwende dieren, eenhoevige dieren en varkens mag worden gebezigd, met de daarbij gestelde bijzondere eischen, voor zoover een en ander ingevolge het vorige artikel is vastgesteld;",

en het bepaalde onder *h* aldus wordt gelezen:

„*h.* voor wat motorrijtuigen betreft het kenteeken, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder 1°., der Motor- en Rijwielwet, dan wel het buitenlandsch kenteeken;".

Art. XXVIII. Het eerste lid van artikel 42 wordt gewijzigd als volgt:

Het bepaalde onder *a*, *b* en *c* wordt aldus gelezen:

„*a.* indien de belasting van eenig wiel van het motorrijtuig of den aanhangwagen grooter is dan 3600 kg;

b. indien de weg een B-weg is en de belasting van eenig wiel van het motorrijtuig of den aanhangwagen grooter is dan 2400 kg;

c. indien de weg een B-weg is en in het voor het motorrijtuig of den aanhangwagen afgegeven inschrijvingsbewijs is vermeld, dat voor het motorrijtuig of den aanhangwagen ten aanzien van de wegen dier klasse een rijverbod geldt, of

indien de belasting van eenig wiel van het motorrijtuig of den aanhangwagen het in het inschrijvingsbewijs ingevolge artikel 38 vermelde maximum overschrijdt;".

Het bepaalde onder *f* en *g* wordt gelezen als volgt:

„*f.* indien het op het motorrijtuig aangebracht kenteeken, bedoeld in artikel 9, eerste lid, onder 1°., der Motor- en Rijwielwet, of buitenlandsch kenteeken, een ander is dan in het voor het motorrijtuig afgegeven inschrijvingsbewijs vermeld;

g. indien op het motorrijtuig of den aanhangwagen het rijverbod of de maximum-wielbelasting, een en ander als bedoeld in artikel 38, onder *a* en *b*, niet zijn aangeduid op zoodanige wijze als door Onzen Minister zal worden aangekondigd;".

Tusschen het bepaalde onder *g* en onder *h* wordt het volgende ingevoegd:

„*g.g.* te rekenen van 1 Januari 1938: indien zich in het motorrijtuig of den aanhangwagen herkauwende dieren, eenhoevige dieren of varkens bevinden en

hetzij in het voor het voertuig afgegeven inschrijvingsbewijs niet is vermeld dat het voertuig voor dit vervoer mag worden gebezigd,

hetzij het voertuig niet aan de voor dit vervoer gestelde, in het inschrijvingsbewijs vermelde bijzondere eischen voldoet,

hetzij de bestemming voor dit vervoer niet op het voertuig is aangeduid op zoodanige wijze, als door Onzen Minister zal worden aangekondigd;".

Het bepaalde onder *j*, *k*, *l* en *m* wordt gelezen als volgt:

„*j.* voor wat betreft aanhangwagens, indien de belasting van eenig wiel, voorzien van een massieven band, grooter is dan 100 kg per cm bandbreedte op den montagering gemeten;

k. voor wat betreft motorrijtuigen, indien niet alle wielen voorzien zijn van luchtbanden of cushionbanden, en, voor wat betreft aanhangwagens, indien eenig wiel voorzien is van een massieven band, waarvan de rubberdikte, buiten den montagering gemeten, kleiner is dan 4 cm;

l. indien eenig wiel voorzien is van een cushionband, waarvan de breedte, op den montagering gemeten, kleiner is dan 8 cm, of, voor wat betreft aanhangwagens, van een massieven band, waarvan de breedte, op den montagering gemeten, kleiner is dan 8 cm;

m. met een lading, welke breeder is dan 2,35 m of zoodanig is aangebracht, dat het voertuig en de lading tezamen breeder zijn dan 2,35 m, indien de weg een A-weg is;".

Het bepaalde onder *o* wordt gelezen als volgt:

„*o.* indien de afstand van de achterzijde der lading tot de achteras van het motorrijtuig of den aanhangwagen meer bedraagt dan twee meter, vermeerderd met een vijfde deel van de wielbasis, met dien verstande, dat de lading niet meer dan twee meter buiten de achterzijde van het motorrijtuig of den aanhangwagen mag reiken, een en ander behoudens in de door Onzen Minister te bepalen bijzondere gevallen en tenzij voldaan is aan de door Onzen Minister vast te stellen voorwaarden;".

Aan het eerste lid wordt het volgende toegevoegd:

„*p.* indien de weg een B-weg is en de breedte van het motorrijtuig of den aanhangwagen met inbegrip van de lading meer dan 2,10 m bedraagt;

q. indien het motorrijtuig of de aanhangwagen breeder is dan 2,10 m en niet is aangeduid op zoodanige wijze als door Onzen Minister zal worden aangekondigd."

Art. XXIX. Achter artikel 43 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„*Art. 43bis.* 1. Het is verboden naar de onderscheiding, aangegeven in artikel 55, over een weg te rijden met een motorrijtuig of aanhangwagen, als vermeld in de in het tweede lid vervatte tabel, met een grootere snelheid dan voor de categorie, waartoe het motorrijtuig of de aanhangwagen behoort, ten aanzien van de wegen der klasse waartoe de weg behoort, in die tabel is aangegeven.

2. In de tabel wordt verstaan onder:

a. autobussen: motorrijtuigen, waarvan alle wielen voorzien zijn van luchtbanden en die zijn ingericht voor het vervoer van ten minste acht personen buiten den bestuurder;

b. zware motorrijtuigen: motorrijtuigen, niet vallende onder *a*, waarvan alle wielen voorzien zijn van luchtbanden en waarvan de belasting van eenig wiel meer dan 1800 kg bedraagt;

c. motorrijtuigen of aanhangwagens, voorzien van cushionbanden: motorrijtuigen of aanhangwagens, waarvan de wielen voorzien zijn van cushionbanden of waarvan sommige wielen van luchtbanden en de andere van cushionbanden voorzien zijn;

d. aanhangwagens, voorzien van massieve banden: aanhangwagens, waarvan alle of sommige wielen voorzien zijn van massieve banden.

Maximum-snelheid in km per uur:

Op	Motorrijtuigen, voorzien van luchtbanden				Aanhangwagens, voorzien van luchtbanden en boven 350 kg wieldruk	Motorrijtuigen en aanhangwagens, voorzien van cushionbanden	Aanhangwagens, voorzien van massieve banden
	Autobussen		Zware motorrijtuigen				
	tot en met 2400 kg wieldruk	boven 2400 kg wieldruk	tot en met 2400 kg wieldruk	boven 2400 kg wieldruk			
A-wegen	—	60	—	45	45	20	12
B-wegen	40	*	30	*	30**	20**	12**

—: geen snelheidsbeperking.

* Rijverbod voor B-wegen krachtens artikel 42, eerste lid, onder *b*.

** Rijverbod voor B-wegen krachtens artikel 42, eerste lid, onder *b*, indien de wieldruk van eenig wiel meer dan 2400 kg bedraagt.

Art. XXX. Het eerste lid van artikel 44 wordt gewijzigd als volgt:

Het bepaalde onder *a* wordt aldus gelezen:

„*a.* indien de breedte van het motorrijtuig of den aanhangwagen met inbegrip van de lading meer bedraagt dan 2,35 m, ingeval de weg een A-weg is, of meer dan 2,10 m, ingeval de weg een B-weg is;".

Het bepaalde onder *d* wordt gelezen als volgt:

„*d.* indien de afstand van de achterzijde der lading tot de achteras van het motorrijtuig of den aanhangwagen meer bedraagt dan twee meter, vermeerderd met een vijfde deel van de wielbasis, met dien verstande, dat de lading niet meer dan twee meter buiten de achterzijde van het motorrijtuig of den aanhangwagen mag reiken, een en ander behoudens in de door Onzen Minister te bepalen bijzondere gevallen en tenzij voldaan is aan de door Onzen Minister vast te stellen voorwaarden;".

Aan het eerste lid wordt toegevoegd:

„*e.* indien de lengte van het motorrijtuig of den aanhangwagen meer bedraagt dan 9 m;

f. indien het motorrijtuig of de aanhangwagen breeder is dan 2,10 m en niet is aangeduid op zoodanige wijze als door Onzen Minister zal worden aangekondigd."

Art. XXXI. Het bepaalde in het eerste lid onder *b* van artikel 45 wordt gelezen als volgt:

„*b.* indien de weg een A-weg is en het eigen gewicht van de wals meer dan 16 000 kg bedraagt, of indien de weg een B-weg is en het eigen gewicht van de wals meer dan 8000 kg bedraagt, een en ander wanneer de weg niet van een klinkerverharding is voorzien;".

Art. XXXII. Het bepaalde onder *g* en *h* in het eerste lid van artikel 46 wordt gelezen als volgt:

„*g.* indien de lading meer dan 2 m buiten de achterzijde van het motorrijtuig of den aanhangwagen of meer dan 4 m buiten de achteras reikt, een en ander behoudens in de door Onzen Minister te bepalen bijzondere gevallen en tenzij voldaan is aan de door Onzen Minister vast te stellen voorwaarden;

h. indien het motorrijtuig of de aanhangwagen meer dan 4 m buiten de achteras reikt."

Art. XXXIII. Artikel 47 wordt gelezen als volgt:

„1. B-wegen kunnen gesloten worden verklaard voor motorrijtuigen en aanhangwagens, waarvan de belasting van eenig wiel een in het besluit tot geslotenverklaring aangegeven maximum overschrijdt. Dit maximum mag niet anders dan een veelvoud van honderd kg bedragen.

2. Bruggen afzonderlijk en op- en afritten van veren kunnen slechts gesloten worden verklaard voor motorrijtuigen en aanhangwagens, waarvan de relatieve belasting van eenige as een in het besluit tot geslotenverklaring aangegeven maximum overschrijdt. Dit maximum mag niet anders dan een veelvoud van honderd bedragen.

3. Besluiten tot geslotenverklaring, genomen krachtens dit artikel vóór het in werking treden van de laatste wijziging daarvan, blijven van kracht totdat zij door andere zijn vervangen.

4. Ten opzichte van de in het eerste, tweede en derde lid bedoelde geslotenverklaringen vinden de bepalingen nopens indeeling van wegen, vervat in het derde tot en met het vijfde lid van artikel 36, overeenkomstige toepassing.

5. Het is verboden naar de onderscheiding, aangegeven in artikel 55, met een motorrijtuig of een aanhangwagen te rijden, te doen of te laten rijden over een weg, voor zoover die volgens een verklaring, als bedoeld in de vorige leden, voor zoodanig motorrijtuig of zoodanigen aanhangwagen is gesloten verklaard, mits die geslotenverklaring met inachtneming van het bepaalde bij artikel 53 is kenbaar gemaakt."

Art. XXXIV. Aan artikel 50 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende als volgt:

„2. Het is verboden, naar de onderscheiding, aangegeven in artikel 55, met een motorrijtuig, bestaande uit een samenstel van trekker en oplegger, een aanhangwagen over een weg te doen voortbewegen."

Art. XXXV. Artikel 54 wordt gewijzigd in dier voege, dat in plaats van: „42, 43, 44, 45, 46, 47, tweede lid," wordt gelezen: „42, eerste lid, 43, eerste lid, 43*bis*, eerste lid, 44, eerste lid, 45, 46, eerste en derde lid, 47, vijfde lid,".

Art. XXXVI. Het eerste lid en de aanhef van het tweede lid van artikel 55 worden gelezen als volgt:

„1. De verbodsbepalingen, vervat in de artikelen 43*bis*, eerste lid, 45, tweede lid onder *a*, 46, derde lid onder *a*, 48 en 51, gelden den bestuurder van het motorrijtuig, waarmede wordt gereden of waardoor de aanhangwagen wordt voortbewogen.

2. De verbodsbepalingen, vervat in de artikelen 42, eerste lid, 43, eerste lid, 44, eerste lid, 45, eerste lid en tweede lid onder *b*, 46, eerste lid en derde lid onder *b* en *c*, 47, vijfde lid, 49, eerste lid en 50 gelden:".

Art. XXXVII. Art. 59 wordt gelezen als volgt:

„1. Een rijwiel, waarmede bij nacht over een weg of een rijwielpad wordt gereden, moet voorzien zijn:

a. aan de voorzijde, van een lantaarn, die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstraalt;

b. aan de achterzijde, te rekenen van 1 Januari 1938, van een lantaarn (achterlicht) met reflector, welke lantaarn achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt, en, tot dat tijdstip, hetzij van een lantaarn, die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt, hetzij van een reflector, die bij beschenen worden daarop vallende lichtstralen duidelijk zichtbaar rood terugwerpt, de laatste aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald; te rekenen van 1 Januari 1938 moet de lantaarn met reflector zijn aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald en voldoen aan de eischen die Onzen Minister dienaangaande mocht stellen.

Bovendien moet aan een rijwiel, waarmede over een weg of een rijwielpad wordt gereden, steeds zijn aangebracht een achterspatbord, of,

indien het rijwiel twee achterwielen heeft, achterspatborden van een witte strook of een wit verlengstuk voorzien, overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

2. Het bepaalde bij het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van militaire oefeningen, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door het bevoegde militaire gezag.

Het bepaalde bij het eerste lid, aanhef en onder *a* is niet van toepassing:

a. ten aanzien van dienstverrichtingen der Rijks- en gemeentepolitie, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door of vanwege Onzen Minister van Politie, den procureur-generaal, fungeerend directeur van politie, of den burgemeester;

b. ten aanzien van dienstverrichtingen van ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door of vanwege den inspecteur dier middelen;

c. ten aanzien van den dienst der politietroepen, voor zooveel afwijking van het daar bepaalde is gelast door den commandant dier troepen.

3. De in het vorig lid onder *a* en *b* bedoelde autoriteiten nemen de noodige maatregelen, ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van het in het eerste lid onder *a* bepaalde, in gevaar wordt gebracht.

4. In gevallen, waarin afwijking van het in het eerste lid vervatte voorschrift is gelast, krachtens het bepaalde in den eersten zin van het tweede lid, en in gevallen, waarin afwijking van het in het eerste lid, aanhef en onder *a*, vervatte voorschrift is gelast, krachtens het bepaalde in het tweede lid onder *c*, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen, ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van dat voorschrift in gevaar wordt gebracht.

5. Een rijwiel, dat zich bij nacht op een weg of een rijwielpad bevindt, mag niet voorzien zijn van een verlichting, welke verwarring kan stichten voor het verkeer op den weg.

6. Een rijwiel, dat zich bij nacht op een weg of een rijwielpad bevindt, mag geen verblindende verlichting voeren,"

Art. XXXVIII. In het eerste lid van artikel 62*bis* wordt achter het woord: „goederen," het volgende ingevoegd: „of van een rijwiel, waaraan een aanhang- of een zijspanwagen is bevestigd,".

Het derde en vierde lid van artikel 62*bis* worden vervangen door het volgende:

„3. Een rijwiel op meer dan twee wielen, ingericht voor het vervoer van goederen, dat zich bij nacht op een weg bevindt, moet, in afwijking van artikel 59, voorzien zijn:

a. van twee lantaarns, die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstralen, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald;

b. aan de achterzijde van een lantaarn (achterlicht), die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

Bovendien moet aan elk der wielen van het rijwiel steeds een spatbord zijn aangebracht, voorzien van een witte strook of een wit verlengstuk, overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

4. Indien een rijwiel, waaraan een aanhangwagen is bevestigd, zich des nachts op een weg bevindt, moet het samenstel, in afwijking van artikel 59, voorzien zijn:

a. van drie lantaarns, die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstralen, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald;

b. aan de achterzijde van een lantaarn (achterlicht), die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

Bovendien moet van een samenstel als bedoeld, hetwelk zich op een weg bevindt, de aanhangwagen steeds aan elk der wielen voorzien zijn van een spatbord met een witte strook of een wit verlengstuk, overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

5. Indien een rijwiel, waaraan een zijspanwagen is bevestigd, zich des nachts op een weg bevindt, moet het samenstel, in afwijking van artikel 59, voorzien zijn:

a. van twee lantaarns, die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstralen, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald;

b. aan de achterzijde, van een lantaarn, die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

Bovendien moeten van een samenstel als bedoeld, hetwelk zich op een weg bevindt, het wiel van den zijspanwagen en het achterwiel van het rijwiel steeds voorzien zijn van een spatbord met een witte strook of een wit verlengstuk, overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald.

6. Het bepaalde bij het derde, vierde en vijfde lid is niet van toepassing ten aanzien van:

a. stilstaande rijwielen als bedoeld in het eerste lid, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt, behoorende tot de openbare verlichting, aanwezig is;

b. stilstaande rijwielen als bedoeld in het eerste lid, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

c. stilstaande rijwielen als bedoeld in het eerste lid, die zich zooveel mogelijk rechts op den weg bevinden en die aan de linkerzijde zijn voorzien van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald,

welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van het rijwiel een geel of wit licht en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van het rijwiel, een rood licht uitstraalt;

d. rijwielen, als bedoeld in het eerste lid, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van die voorschriften is gelast door het bevoegde militaire gezag.

7. Stilstaande rijwielen, als bedoeld in het eerste lid, die zich links op den weg bevinden, moeten bij nacht aan de rechterzijde voorzien zijn van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van het rijwiel een rood licht en, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van het rijwiel, een geel of wit licht uitstraalt.

Zij mogen geen andere verlichting voeren.

Het bepaalde bij dit lid is niet van toepassing ten aanzien van:

a. rijwielen, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt aanwezig is;

b. rijwielen, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

c. rijwielen, gebezigd bij militaire oefeningen, voor zoover afwijking van dat voorschrift is gelast door het bevoegde militaire gezag.

8. In gevallen, waarin afwijking van in het derde, vierde, vijfde of zevende lid vervatte voorschriften is gelast krachtens het bepaalde in het zesde lid onder *d* of het zevende lid onder *c*, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van die voorschriften in gevaar wordt gebracht.

9. Het bepaalde bij het vijfde en zesde lid van artikel 63 is op de in het eerste lid bedoelde rijwielen van overeenkomstige toepassing.

10. In het zesde, zevende, achtste en negende lid worden onder rijwielen begrepen de daaraan bevestigde aanhang- of zijspanwagens.

11. Het is een eigenaar of houder of een bestuurder van een rijwiel, als bedoeld in het eerste lid, verboden daarmede over een weg te rijden, te doen of te laten rijden, indien niet is voldaan aan het tweede lid, of zich daarmede op een weg te bevinden of een rijwiel op een weg te doen of te laten staan, indien niet voldaan is aan het zevende of negende lid, of

voor wat betreft een rijwiel op meer dan twee wielen, ingericht voor het vervoer van goederen, aan het derde lid,

voor wat betreft een rijwiel, waaraan een aanhangwagen is bevestigd, aan het vierde lid, en

voor wat betreft een rijwiel, waaraan een zijspanwagen is bevestigd, aan het vijfde lid."

Art. XXXIX. Artikel 63 wordt gelezen als volgt:

„1. Elk rij- of voertuig, geen motorrijtuig of rijwiel zijnde, dat zich bij nacht op een weg, welke als verharde weg is aan te merken, bevindt, moet voorzien zijn:

a. voor zoover het rij- of voertuig niet achter een ander rij- of voertuig is gekoppeld, van twee lantaarns, die voorwaarts een helder geel of een helder wit licht uitstralen, aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald;

b. voor zoover achter het rij- of voertuig niet een ander rij- of voertuig is gekoppeld, aan de achterzijde van het rij- of voertuig dan wel van de lading, overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, van een lantaarn (achterlicht), die achterwaarts, duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, een rood licht uitstraalt. Indien de lading meer dan 2 m buiten de achterzijde van het rij- of voertuig uitsteekt, moet de lantaarn naar alle zijden rood licht uitstralen.

2. Het bepaalde bij het eerste lid is niet van toepassing ten aanzien van:

a. kruiwagens, kinderwagens en dergelijke kleine rij- of voertuigen;

b. stilstaande rij- of voertuigen, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van de weg, waarboven een ontstoken lichtpunt, behoorende tot de openbare verlichting, aanwezig is;

c. stilstaande rij- of voertuigen, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

d. stilstaande rij- of voertuigen, die zich zooveel mogelijk rechts op den weg bevinden en die aan de linkerzijde zijn voorzien van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van het rij- of voertuig, een geel of wit licht, en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van het rij- of voertuig, een rood licht uitstraalt;

e. vuurmonden en caissons van de artillerie der landmacht alsmede, wanneer zij bij oefeningen deel uitmaken van een militaire troepenmacht, de overige bij het leger in gebruik zijnde rij- of voertuigen, een en ander voor zoover afwijking van het daar bepaalde is gelast door het bevoegde militaire gezag.

3. Stilstaande rij- of voertuigen, als bedoeld in het eerste lid, die zich links op den weg bevinden, moeten bij nacht aan de rechterzijde voorzien zijn van een lantaarn (parkeerlicht), aangebracht overeenkomstig hetgeen dienaangaande door Onzen Minister zal worden bepaald, welke lantaarn, duidelijk zichtbaar voor het tegemoetkomend verkeer, in de richting van de voorzijde van het rij- of voertuig, een rood licht, en duidelijk zichtbaar voor het achteropkomend verkeer, in de richting van de achterzijde van het rij- of voertuig, een geel of wit licht uitstraalt.

Zij mogen geen andere verlichting voeren.

Het bepaalde bij dit lid is niet van toepassing ten aanzien van:

a. kruiwagens, kinderwagens en dergelijke kleine rij- of voertuigen;

b. rij- of voertuigen, die zich in de bebouwde kommen van gemeenten bevinden binnen een afstand van 30 m van de plaats van den weg, waarboven een ontstoken lichtpunt aanwezig is;

c. rij- of voertuigen, die zich bevinden op kennelijk als zoodanig aangeduide parkeerterreinen;

d. vuurmonden en caissons van de artillerie der landmacht, alsmede, wanneer zij bij oefeningen deel uitmaken van een militaire troepenmacht, de overige bij het leger in gebruik zijnde rij- of voertuigen, een en ander voor zoover afwijking van dat voorschrift is gelast door het bevoegde militaire gezag.

4. In gevallen, waarin afwijking van in het eerste of derde lid vervatte voorschriften is gelast krachtens het bepaalde in het tweede lid onder *e* of het derde lid onder *d*, worden door of vanwege Onzen Minister van Defensie de noodige maatregelen genomen ten einde te voorkomen, dat de veiligheid van het verkeer door het afwijken van die voorschriften in gevaar wordt gebracht.

5. Een rij- of voertuig, als bedoeld in het eerste lid, dat zich bij nacht op een weg bevindt, mag niet voorzien zijn van een verlichting, welke verwarring kan stichten voor het verkeer op den weg.

6. Een rij- of voertuig, als bedoeld in het eerste lid, dat zich bij nacht op een weg bevindt, mag geen verblindende verlichting voeren."

Art. XL. Aan artikel 67 wordt het volgende toegevoegd: „Het bepaalde bij dit artikel laat onverkort de bevoegdheid tot geslotenverklaring van een rijwielpad ingevolge artikel 8 of artikel 10*bis*."

Art. XLI. Artikel 69 wordt gelezen als volgt:

„1. Indien bestuurders van rijwielen op een rijwielpad naast elkander rijdende, een of meer andere bestuurders van rijwielen ontmoeten of door zoodanige bestuurders worden ingehaald, zijn de bestuurders, die links rijden, op tijdige waarschuwing verplicht zich achter de rechts rijdende bestuurders te begeven, indien de tot het voorbijrijden of inhalen noodige ruimte op het rijwielpad anders niet beschikbaar zou zijn.

2. Indien zich aan één zijde van een rijweg een rijwielpad bevindt, zijn de bestuurders van rijwielen, die over dat rijwielpad rijden, voor zooveel de omstandigheden zulks toelaten, verplicht zoo te rijden, dat het rijwielpad niet geheel door de in ééne richting rijdende wielrijders in beslag wordt genomen."

Art. XLII. Artikel 71 wordt gelezen als volgt:

„1. Artikel 5 is van overeenkomstige toepassing in de gevallen, dat een rijwielpad door een of meer wegen of andere rijwielpaden wordt gekruist dan wel zich daarmede vereenigt, met dien verstande, dat:

a. in afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 5, tweede lid, aanhef onder *a*, ingeval een rijwielpad, geen deel uitmakende van een verharden weg, door een verharden weg wordt gekruist of zich daarmede vereenigt, de bestuurder van een rijwiel, die zich op dat rijwielpad bevindt, verplicht is voor den bestuurder of geleider die zich bevindt op dien verharden weg of hetgeen daarvan deel uitmaakt, den doorgang vrij te laten, zoo noodig door snelheid te verminderen, of stil te houden;

b. ingeval een rijwielpad, geen deel uitmakende van een verharden weg, door een onverharden weg dan wel door een ander rijwielpad, geen deel van een verharden weg uitmakende, wordt gekruist of zich daarmede vereenigt, de bestuurder, die den ander aan zijn rechterhand heeft, verplicht is te handelen als onder *a* is omschreven.

2. Den gebruikers van een rijwielpad, geen deel uitmakende van een verharden weg, wordt de kruising of vereeniging van dat pad door of met een verharden weg door of namens en op kosten van den gerechtigde, als bedoeld in artikel 1, eerste lid onder *e*, kenbaar gemaakt op de door Onzen Minister te bepalen wijze."

Art. XLIII. Artikel 72*bis* wordt gelezen als volgt:

„1. Door Onzen Minister kunnen, in verband met het gebruik van motorrijtuigen en rijwielen, ten behoeve van het verkeer over de wegen en rijwielpaden, modellen vastgesteld en aanwijzingen gegeven worden voor het uiterlijk, de wijze van gebruik en de plaatsing van borden en kenteekens, welke niet reeds krachtens eenige bepaling van de Motor- en Rijwielwet of van dit reglement worden vereischt.

2. Op, langs of boven de wegen en rijwielpaden mogen ten behoeve van het verkeer daarover geen borden of kenteekens tot aanduiding van een gebod of verbod, dan wel van een gevaar op den weg worden aangebracht, dan met inachtneming van de door Onzen Minister ingevolge het vorig lid vastgestelde modellen en de daarbij gegeven aanwijzingen.

3. Borden of kenteekens, waardoor ten behoeve van het verkeer een andere aanwijzing wordt gegeven dan een gebod, een verbod of een aanduiding van een gevaar op den weg, mogen niet op, langs of boven de wegen worden aangebracht, dan

a. voor zoover Onze Minister daarvoor een model heeft vastgesteld, met inachtneming van dat model en de daarbij gegeven aanwijzingen, en

b. voor zoover Onze Minister daarvoor geen model heeft vastgesteld, met inachtneming van de door Onzen Minister gegeven richtlijnen."

Art. XLIV. Artikel 73 wordt gelezen als volgt:

„1. Overtreding van de artikelen 3, 3*bis*, 3*ter*, eerste lid, 4, eerste en tweede lid, 5, tweede en derde lid, 6, 6*bis*, 7, 11, eerste, tweede, derde, vierde, vijfde en achtste lid, 11*bis*, vierde lid, 11*ter*, derde lid, 11*quater*, derde lid, 11*quinquies*, vierde lid, en 19*bis*, van artikel 22, voor zoover het betreft het niet voldoen aan de artikelen 12, 13, 14, 15, eerste lid, 16, eerste, tweede, derde, vierde, zesde, zevende, achtste, tiende, elfde en twaalfde lid, 17, eerste , vierde, vijfde en zesde lid, 18, 19, 20 en 21, eerste en derde lid, van de artikelen 23, eerste, tweede en derde lid, 24, 25, 26, 27, 27*bis* en 27*ter*, van artikel 34, voor zoover het betreft het niet voldoen aan de artikelen

28, 29, eerste, tweede, vierde, zevende en achtste lid, 30 en 33 van de artikelen 35, eerste en derde lid, 39, derde lid, 42, eerste en derde lid, 43, eerste lid, 43*bis*, eerste lid, 44, eerste lid, 45, 46, eerste en derde lid, 47, vijfde lid, 48, 49, eerste lid, 50, 51 en 52, van artikel 60, voor zoover het betreft het niet voldoen aan de artikelen 56, 57, 58, 59, eerste, vijfde en zesde lid, van de artikelen 61, 62, 62*bis*, eerste en elfde lid, 64, 66, eerste lid, 67, 68, 69, 70, 71, eerste lid, 72, 72*ter* en 72*quinquies*, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

2. De overtreding van artikel 5, tweede en derde lid, wordt niet gestraft, indien de dader aannemelijk kan maken, dat hij de nadering van den bestuurder van het motorrijtuig of rijwiel of het andere rij- of voertuig, van den bestuurder of geleider van een rij- of trekdier of vee, dan wel van den begrafenisstoet of de militaire colonne, waarvoor hij ingevolge genoemd artikel den doorgang vrij had moeten laten, niet heeft kunnen bemerken."

Art. XLV. Artikel 74 wordt gelezen als volgt:

„Bij veroordeeling van den bestuurder van een motorrijtuig wegens overtreding van een der artikelen 3, 3*bis*, 3*ter*, eerste lid, 4, eerste lid, 5, tweede en derde lid, 6, 6*bis*, 11, eerste, tweede, derde, vierde en vijfde lid, 11*bis*, vierde lid, 11*ter*, derde lid, 11*quater*, derde lid, 11*quinquies*, vierde lid, 19*bis*, artikel 22, voor zoover het betreft het niet voldoen aan de artikelen 12, eerste lid, 14, 15, eerste lid, 16, eerste, tweede, derde, vierde, zesde, zevende, achtste, tiende, elfde en twaalfde lid, 17, eerste, vierde, vijfde en zesde lid, 18 en 19, artikelen 24, eerste lid, 25, 27, 27*bis*, 34, 35, eerste en derde lid, 42, eerste lid, 43, eerste lid, 43*bis*, eerste lid, 44, eerste lid, 45, 46, eerste en derde lid, 47, vijfde lid, 48, 49, eerste lid, en 50, kan hem de bevoegdheid, motorrijtuigen te besturen, voor ten hoogste één jaar worden ontzegd."

Art. XLVI. Artikel 76 wordt gelezen als volgt:

„1. Door Onzen Minister kan van de bepalingen van dit reglement ontheffing worden verleend:

a. voor motorrijtuigen, rijwielen en andere rij- of voertuigen, bij openbare of door Onzen Minister daarmede gelijk te stellen diensten in gebruik;

b. voor motorrijtuigen, rijwielen en andere rij- of voertuigen, welke gebezigd worden bij de verbetering of het onderhoud van wegen, rijwielpaden of bermslooten.

2. Onze Minister doet van een ontheffing als in het eerste lid bedoeld, aankondiging in de *Staatscourant*."

Art. XLVII. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons vast te stellen tijdstip.

II. te bepalen, dat in afwijking van het bepaalde bij artikel 36, tweede lid, van het Motor- en Rijwielreglement, wegen, welke op het tijdstip van de inwerkingtreding van dit besluit waren ingedeeld in de IIIde klasse, geacht zullen worden te zijn ingedeeld in klasse B, totdat die wegen opnieuw zullen zijn ingedeeld.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en aan den Raad van State in afschrift medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 18den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

Uitgegeven den *vijfden* October 1936.
(*Uitgeg.* 5 *October* 1936.)

S. 98.

---

22 *Augustus* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 10 April 1926 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen, alsmede van het op 24 Mei 1934 aldaar geteekend additioneel protocol.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* N°. 94), houdende goedkeuring van het op 10 April 1926 te *Brussel* gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen, alsmede van het op 24 Mei 1934 aldaar geteekend additioneel protocol, van welk verdrag met bijbehoorend protocol een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemd verdrag met bijbehoorend protocol door Ons voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curacao* is bekrachtigd en Onze akte van bekrachtiging op 8 Juli 1936 te *Brussel* in de archieven van de Belgische Regeering is nedergelegd;

Overwegende mede, dat de hierna genoemde Staten op 8 Januari 1936 te *Brussel* hebben deelgenomen aan de eerste nederlegging van akten van bekrachtiging van bedoeld verdrag, te weten: *België*, *Brazilië*, *Chili*, *Estland*, *Hongarije* en *Polen*, en *België* daarbij, overeenkomstig de bepalingen van artikel 11 van het verdrag, heeft verklaard, dat de bekrachtiging slechts geldt voor *België* met uitsluiting van den *Belgischen Congo* en het mandaatland *Ruanda Urundi*, en dat voorts de akte van bekrachtiging van *Duitschland* op 27 Juni 1936 is nedergelegd;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag overeenkomstig artikel 12 op 8 Januari 1937 voor *Nederland*, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curacao*, alsmede voor vermelde Staten zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 12den Augustus 1936, Directie van het Protocol, n°. 24653;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd verdrag met bijbehoorend protocol, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 22sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1936.)

Convention internationale pour l'unification de certaines règles concernant les immunités des navires d'Etat, signée à Bruxelles, le 10 avril 1926.

Le Président du Reich Allemand, Sa Majesté le Roi des Belges, le Président de la République du Brésil, Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande, Sa Majesté le Roi d'Espagne, le Chef de l'Etat Esthonien, le Président de la République Française, Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes, Son Altesse Sérénissime le Gouverneur du Royaume de Hongrie, Sa Majesté le Roi d'Italie, Sa Majesté l'Empereur du Japon, le Président de la République de Lettonie, le Président de la République du Mexique, Sa Majesté le Roi de Norvège, Sa Majesté la Reine des Pays-Bas, le Président de la République de Pologne, le Président de la République Portugaise, Sa Majesté le Roi de Roumanie, Sa Majesté le Roi des Serbes, Croates et Slovènes, et Sa Majesté le Roi de Suède,

Ayant reconnu l'utilité de fixer de commun accord certaines règles uniformes concernant les immunités des navires d'Etat, ont décidé de conclure une Convention à cet effet et ont désigné pour leurs Plénipotentiaires, savoir :

M. le Président du Reich Allemand :

S. E. M. von Keller, Ministre d'Allemagne à Bruxelles,

Dr. Goes, Conseiller de Légation référendaire.

Dr. Richter, Conseiller au Ministère de la Justice du Reich, Conseiller intime de régence,

M. Werner, Premier Conseiller de régence au Ministère des Affaires Economiques du Reich, Conseiller intime de justice,

M. Sieveking, avocat.

Sa Majesté le Roi des Belges :

M. Frank, Membre de la Chambre des Représentants, Président du Comité Maritime International,

M. Le Jeune, Vice-Président du Comité Maritime International,

M. Sohr, Docteur en Droit, Professeur de Droit Maritime à l'Université de Bruxelles, Secrétaire Général du Comité Maritime International,

M. Henri Rolin, Avocat, Chef de Cabinet du Ministre des Affaires Etrangères.

M. le Président de la République du Brésil :

M. de Pimentel Brandao, Conseiller de l'Ambassade du Brésil à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande :

M. K. Sindballe, Docteur en Droit, Professeur à la faculté de droit de l'Université de Copenhague.

Sa Majesté le Roi d'Espagne :

Don Lorenzo de Benito y Endara, Ancien Professeur de droit commercial de l'Université de Madrid,

Don Miguel de Angulo y Riamon, Lieutenant-Auditeur de Ire classe de la Marine de Guerre, Assesseur de la Direction de navigation et de pêche,

Don Juan Gomez Montejo, Officier premier du corps technique d'Avocats de la Direction Générale de la Justice, des Cultes et des Affaires Générales au Ministère de Grâce et Justice.

M. le Chef de l'Etat Esthonien :

S. E. M. Charles Pusta, Ministre d'Esthonie à Bruxelles.

M. le Président de la République Française :

M. Degrand, Conseiller de l'Ambassade de la République Française à Bruxelles,

M. de Rousiers, Secrétaire Général du Comité des Armateurs de France.

M. Georges Ripert, Professeur à la Faculté de Droit de Paris.

Sa Majesté le Roi du Royaume-Uni de Grande-Bretagne et d'Irlande et des Possessions Britanniques au delà des Mers, Empereur des Indes :

Sir Leslie Scott, K.C., M.P.,

L'Honorable Hugh Godley, Conseiller du Lord Président des Comités, Chambre des Lords,

M. George P. Langton, Avocat, Secrétaire Général du Comité Maritime International,

M. R. M. Greenwood, C. B. E.

Son Altesse Sérénissime le Gouverneur du Royaume de Hongrie :

M. le Comte Olivier Woraczicky, Baron de Pabienitz, Chargé d'Affaires de Hongrie à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi d'Italie :

M. François Berlingieri, Professeur de Droit Maritime à l'Université de Gênes,

S. E. le Commandeur Charles Rossetti, Ministre Plénipotentiaire, Délegué italien aux Commissions fluviales internationales, Président du Comité rhénan pour l'unification du droit privé fluvial,

M. Torquato Giannini, Professeur, Commissaire de l'Emigration.

Sa Majesté l'Empereur du Japon :

M. Mechiyoshi Nakanishi, Juge, Premier Président de la Cour d'Appel à Nagasaki,

M. Hiroyuki Kawai, Conseiller-Ministre de l'Ambassade du Japon, a Bruxelles,

M. Yasuo Ko, Capitaine de frégate, attaché naval à l'Ambassade du Japon à Paris,

M. Nobukatsu Nagaoka, Secrétaire au Ministère des Communications.

M. le Président de la République de Lettonie :

M. le Président de la République du Mexique :

S. E. M. le Dr. Rafael Cabrera, Ministre du Mexique à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Norvège :

M. E. Alten, Conseiller à la Cour Suprême.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :

S. E. le Jonkheer van Vredenburch, Ministre des Pays-Bas à Bruxelles,

M. B. C. J. Loder, Juge à la Cour permanente de Justice Internationale,

M. C. D. Asser Jr., Avocat,

M. G. Van Slooten, Membre de la Haute Cour Militaire de justice, Conseiller à la Cour d'Appel.

M. le Président de la République de Pologne et la Ville Libre de Dantzig :

M. le Comte Szembek, Ministre de Pologne à Bruxelles,

M. Jean Namitkiewicz, Juge-Arbitre polonais au Tribunal Arbitral Mixte germano-polonais, Conseiller à la Cour d'Appel, Professeur à l'Université de Varsovie.

M. le Président de la République Portugaise :

S. E. M. J. Batalha de Freitas, Ministre du Portugal à Bruxelles.

Sa Majesté le Roi de Roumanie :

M. Bals, Conseiller à la Cour de Cassation,

S. E. M. Contzesco, Ministre plénipotentiaire et Envoyé Extraordinaire, délégué à la Commission Internationale du Danube.

Sa Majesté le Roi des Serbes, Croates et Slovènes :

M. Milorad Straznicky, Docteur en Droit, Professeur à la faculté de droit de l'Université de Zagreb,

M. Ante Verona, Docteur en Droit, Ancien Vice-Président de la Cour de Cassation à Zagreb, Professeur à l'Université de Zagreb.

Sa Majesté le Roi de Suède :

M. Algot Johan Fredrik Bagge, Conseiller référendaire à la Cour Suprême.

Lesquels, à ce dûment autorisés, sont convenus de ce qui suit :

Art. 1er. Les navires de mer appartenant aux Etats ou exploités pas eux, les cargaisons leur appartenant, les cargaisons et passagers transportés par les navires d'Etat, de même que les Etats qui sont propriétaires de ces navires ou que les exploitent, ou qui sont propriétaires de ces cargaisons, sont soumis, en ce qui concerne les réclamations relatives à l'exploitation de ces navires ou au transport de ces cargaisons, aux mêmes règles de responsabilité et aux mêmes obligations que celles applicables aux navires, cargaisons et armements privés.

Art. 2. Pour ces responsabilités et obligations, les règles concernant la compétence des tribunaux, les actions en justice et la procédure, sont les mêmes que pour les navires de commerce appartenant à des propriétaires privés et que pour les cargaisons privées et leurs propriétaires.

Art. 3. § 1er. Les dispositions des deux articles précédents ne sont pas applicables aux navires de guerre, aux yachts d'Etat, navires de surveillance, bateaux-hôpitaux, navires auxiliaires, navires de ravitaillement et autres bâtiments appartenant à un Etat ou exploités par lui et affectés exclusivement, au moment de la naissance de la créance, à un service gouvernemental et non commercial, et ces navires ne seront pas l'objet de saisies, d'arrêts ou de détentions par une mesure de justice quelconque ni d'aucune procédure judiciaire „in rem".

Toutefois les intéressés ont le droit de porter leurs réclamations devant les tribunaux compétents de l'Etat, propriétaire du navire ou l'exploitant, sans que cet Etat puisse se prévaloir de son immunité :

1°. Pour les actions du chef d'abordage ou d'autres accidents de navigation ;

2°. Pour les actions du chef d'assistance, de sauvetage et d'avaries communes ;

3°. Pour les actions du chef de réparation, fournitures ou autres contrats relatifs au navire.

§ 2. Les mêmes règles s'appliquent aux cargaisons appartenant à un Etat et transportées à bord des navires ci-dessus visés.

§ 3. Les cargaisons appartenant à un Etat et transportées à bord des navires de commerce, dans un but gouvernemental et non commercial, ne seront pas l'objet de saisies, arrêts ou détentions par une mesure de justice quelconque, ni d'aucune procédure judiciaire „in rem".

Toutefois, les actions du chef d'abordage et d'accident nautique, d'assistance et de sauvetage et d'avaries communes, ainsi que les actions du chef des contrats relatifs à ces cargaisons, pourront être poursuivies devant le Tribunal ayant compétence en vertu de l'article 2.

Art. 4. Les Etats pourront invoquer tous les moyens de défense, de prescription et de limitation de responsabilité dont peuvent se prévaloir les navires privés et leurs propriétaires.

S'il est nécessaire d'adapter ou de modifier les dispositions relatives à ces moyens de défense, de prescription et de limitation en vue de les rendre applicables aux navires de guerre ou aux navires d'Etat rentrant dans les termes de l'article 3, une convention spéciale sera conclue à cet effet. En attendant, les mesures nécessaire pourront être prises par les lois nationales, en se conformant à l'esprit et aux principes de la présente convention.

Art. 5. Si, dans le cas de l'article 3, il y a, dans le sentiment du Tribunal saisi, un doute au sujet de la nature gouvernementale et non commerciale du navire ou de la cargaison, l'attestation signée par le représentant diplomatique de l'Etat contractant auquel appartient le navire ou la cargaison, produite à l'intervention de l'Etat devant les Cours et Tribunaux duquel le litige est pendant, vaudra preuve que le navire ou la cargaison rentre dans les termes de l'article 3, mais seulement en vue d'obtenir la mainlevée de saisies, d'arrêts ou de détentions ordonnés par justice.

Art. 6. Les dispositions de la présente Convention seront appliquées dans chaque Etat contractant sous la réserve de ne pas en faire bénéficier les Etats non contractants et leurs ressortissants, ou d'en subordonner l'application à la condition de réciprocité.

D'autre part, rien n'empêche un Etat contractant de régler par ses propres lois les droits accordés à ses ressortissants devant ses tribunaux.

Art. 7. En temps de guerre, chaque Etat contractant se réserve le droit, par une déclaration notifiée aux autres Etats contractants, de suspendre l'application de la présente convention, en ce sens qu'en pareil cas, ni les navires lui appartenant ou exploités par lui, ni les cargaisons lui appartenant ne pourront être l'objet d'aucun arrêt, saisie ou détention par une Cour de justice étrangère. Mais le créancier aura le droit d'intenter son action devant le Tribunal compétent en vertu des articles 2 et 3.

Art. 8. Rien dans la présente convention ne porte atteinte aux droits des Etats contractants de prendre les mesures que peuvent commander les droits et devoirs de la neutralité.

Art. 9. A l'expiration du délai de deux ans au plus tard à compter du jour de la signature de la Convention, le Gouvernement belge entrera en rapport avec les Gouvernements des Hautes Parties contractantes qui se seront déclarées prêtes à la ratifier, à l'effet de faire decider, s'il y a lieu, de la mettre en vigueur. Les ratifications seront déposées à Bruxelles pisa date qui sera fixée de commun accord entre les dits Gouvernements. Le premier dépôt de ratification sera constaté par un procès-verbal signé par les représentants des Etats qui y prendront part et par le Ministre des Affaires Étrangères de Belgique.

Les dépôts ultérieurs se feront au moyen d'une notification écrite, adressée au Gouvernement belge et accompagnée de l'instrument de ratification.

Copie certifiée conforme du procès-verbal relatif au premier dépôt de ratification, des notifications mentionnées à l'alinéa précédent, ainsi que des instruments de ratification qui les accompagnent sera immédiatement, par les soins du Gouvernement belge et par la voie diplomatique, remise aux Etats qui ont signé la présente Convention ou qui y auront adhéré. Dans les cas visés à l'alinéa précédent, le dit Gouvernement fera connaître, en même temps, la date à laquelle il a reçu la notification.

Art. 10. Les Etats non signataires pourront adhérer à la présente Convention, qu'ils aient été ou non représentés à la Conférence internationale de Bruxelles.

L'Etat qui désire adhérer notifie par écrit son intention au Gouvernement belge, en lui transmettant l'acte d'adhésion, qui sera déposé dans les archives du dit Gouvernement.

Le Gouvernement belge transmettra immédiatement à tous les Etats signataires, ou adhérents, copie certifiée conforme de la notification ainsi que de l'acte d' adhésion, en indiquant la date à laquelle il a reçu la notification.

Art. 11. Les Hautes Parties contractantes peuvent, au moment de la signature, du dépôt des ratifications ou lors de leur adhésion, déclarer que l'acceptation qu'elles donnent à la présente Convention ne s'applique pas, soit a certains, soit à aucuns des Dominions autonomes, colonies, possessions, protectorats ou territoires d'outremer se trouvant sous leur souveraineté ou autorité. En conséquence, elles peuvent ultérieuerment adhére séparément au nom de l'un ou de l'autre de ces Dominions autonomes, colonies, possessions, protectorats ou territoires d'outremer ainsi exclus dans leur déclaration originale. Elles peuvent aussi, en se conformant à ces dispositions, dénoncer la présente Convention, séparément pour l'un ou plusieurs des Dominions autonomes, colonies, possessions, protectorats ou territoires d'outremer, se trouvant sous leur souveraineté ou autorité.

Art. 12. A l'égard des Etats qui auront participé au premier dépôt de ratifications, la présente Convention produira effet un an après la date du procès-verbal de ce dépôt. Quant aux Etats qui la ratifieront ultérieurement ou qui y adhéreront, ainsi que dans les cas où la mise en vigueur se fera ultérieurement et selon l'article 11, elle produira effet six mois après que les notifications prévues à l'article 9, alinéa 2, et à l'article 10, alinéa 2, auront été reçues par le Gouvernement belge.

Art. 13. S'il arrivait qu'un des Etats contractants voulût dénoncer la présente Convention, la dénonciation sera notifiée par écrit au Gouvernement belge, qui communiquera immédiatement copie certifiée conforme de la notification à tous les autres Etats, en leur faisant savoir la date à laquelle il l'a reçue.

La dénonciation produira ses effets à l'égard de l'Etat seul qui l'aura notifiée et un an après que la notification en sera parvenue au Gouvernement belge.

Art. 14. Chaque Etat contractant aura la faculté de provoquer la réunion d'une nouvelle conférence, dans le but de rechercher les améliorations qui pourraient y être apportées.

Celui des Etats qui ferait usage de cette faculté aurait à notifier, un an à l'avance son intention aux autres Etats, par l'intermédiaire du Gouvernement belge, qui se chargerait de convoquer la conférence.

Fait à Bruxelles, en un seul exemplaire, le 10 avril 1926.

Pour l'Allemagne :
Von Keller.
Goes.
Richter.
Werner.

Pour la Belgique :
Louis Frank.
Henri Rolin.
Sohr.

Pour le Brésil.
M. de Pimentel Brandao (*ad referendum*).

Pour le Danemark :
Kristian Sindballe.

Pour l'Espagne :
L. Benito (*ad referendum*).
Juan Gomez Montejo (*ad referendum*).
Miguel de Angulo (*ad referendum*).

Pour l'Esthonie :
C. R. Pusta.

Pour la France :
Degrand.
Paul de Rousiers.
Georges Ripert.

Pour la Grande-Bretagne :
Leslie Scott (*ad referendum*).
Hugh Godley (*ad referendum*).

Pour la Hongrie :
Woraczicky.

Pour l'Italie :
Berlingieri.
Carlo Rossetti.
Torquato Giannini.

Pour le Japon :

Pour la Lettonie :

Pour le Mexique :
Raf. Cabrera (*ad referendum*).

Pour la Norvège :
E. Alten.

Pour les Pays-Bas :
Van Vredenburch.
Loder.
Asser.
Van Slooten.

Pour la Pologne et la Ville Libre de Dantzig :

Pour la Pologne seulement :
Szembek.
J. Namitkiewicz.

Pour le Portugal :
D'oliveira.

Pour la Roumanie :
Bals (*ad referendum*).

Pour le Royaume des Serbes, Croates et Slovenes :
Milorad Straznicky.
Verona.

Pour la Suède :
Algot Bagge (*ad referendum*).

Protocole signé à Bruxelles, le 24 mai 1934, additionnel à la Convention internationale pour l'unification de certaines règles concernant les immunités des navires d'Etat, signée à Bruxelles, le 10 avril 1926.

Les Gouvernements signataires de la Convention Internationale pour l'Unification de certaines Règles concernant les Immunités des Navires d'Etat, ayant reconnu la nécessité de préciser certaines dispositions de cet Acte, ont nommé les plénipotentiaires soussignés, lesquels, après s'être communiqués leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus de ce qui suit :

I. Des doutes s'étant élevés quant au point de savoir si, et dans quelle mesure, les mots „exploités par lui", à l'article 3 de la Convention, s'appliquent ou pourraient être interprétés comme s'appliquant aux navires affrêtés par un Etat, soit à temps, soit au voyage, la déclaration ci-dessous est faite en vue de dissiper ces doutes :

„Les navires affrêtés par les Etats, soit à temps, soit au voyage, pourvu qu'ils soient affectés exclusivement à un service gouvernemental et non commercial, ainsi que les cargaisons que ces navires transportent ne peuvent être l'objet de saisies, d'arrêts ou de détentions quelconques, mais cette immunité ne porte aucun préjudice à tous autres droits ou recours pouvant appartenir aux intéressés. Une attestation délivrée par le représentant diplomatique de l'Etat en cause, de la manière prévue à l'article 5 de la Convention, doit valoir également en ce cas preuve de la nature du service auquel le navire est affecté."

II. Pour l'exception prévue à l'article 3, paragraphe I, il est entendu que la propriété du navire acquise à l'Etat ou l'exploitation du navire effectuée par l'Etat au moment des mesures de saisie, d'arrêt ou de détention sont assimilées à la propriété existant ou à l'exploitation pratiquée au moment de la naissance de la créance.

En conséquence, cet article pourra être invoqué par les Etats en faveur des navires leur appartenant, ou exploités par eux, au moment des mesures de saisie, d'arrêt ou de détention, si ils sont affectés à un service exclusivement gouvernemental et non commercial.

III. Il est entendu que rien dans les dispositions de l'article 5 de la Convention n'empêche les Gouvernements intéressés de comparaître eux-mêmes, en se conformant à la procédure prévue par les lois nationales, devant la juridiction saisie du litige et d'y produire l'attestation prévue audit article.

IV. La Convention n'affectant en rien les droits et obligations des belligérants et des neutres, l'article 7 ne porte préjudice en aucune manière à la juridiction des cours de prises dûment constituées.

V. Il est entendu que rien dans les dispositions de l'article 2 de la Convention ne limite et n'affecte en aucune manière l'application de règles nationales de procédure dans les affaires où l'Etat est Partie.

VI. Lorsque se pose la question de preuves à administrer ou de documents à produire, si, de l'avis du Gouvernement intéressé, semblables preuves ne peuvent être administrées ou semblables documents produits sans qu'il en résulte un préjudice pour des intérêts nationaux, ledit Gouvernement pourra s'abstenir en invoquant la sauvegarde de ces intérêts nationaux

En foi de quoi, les soussignés dûment autorisés par leurs Gouvernements, ont signé le présent Protocole additionnel qui sera considéré comme faisant partie intégrante de la Convention du 10 avril 1926 auquel il se rapporte.

Fait à Bruxelles, le 24 mai 1934, en un seul exemplaire qui restera déposé dans les archives du Gouvernement belge.

Pour l'Allemagne :	Graf Adelmann van Adelmannsfelden.
Pour la Belgique :	Hymans.
Pour le Brésil :	Octavio Fialho.
Pour le Chili :	J. Valdés Mendeville.
Pour le Danemark:	O. Krag.
Pour l'Espagne :	M. Aguire de Carcer.
Pour l'Estonie :	Otto Strandman.
Pour la France :	P. Claudel.
Pour la Grande Bretagne et l'Irlande du Nord :	
Pour la Hongrie :	Comte Olivier Woraczicky.
Pour l'Italie :	
Pour le Mexique :	
Pour la Norvège :	W. M. Johannessen.
Pour les Pays-Bas :	Tjarda van Starkenborgh.
Pour la Pologne :	Tadeusz Jackowski.
Pour le Portugal :	Alb. d'Oliveira.
Pour la Roumanie :	D. I. Ghika.
Pour la Suède :	G. de Dardel.
Pour la Yougoslavie :	P. Pechitch.

Vertaling.

Verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen, geteekend te Brussel op 10 April 1926.

(*Opsomming der Staatshoofden*)

Het nut erkend hebbend om in gemeen overleg eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen vast te stellen, hebben besloten te dien einde een verdrag te sluiten en hebben als hunne Gevolmachtigden aangewezen :

(*volgt opsomming der Gevolmachtigden*)

Welke, daartoe behoorlijk gemachtigd, het volgende zijn overeengekomen :

Art. 1. De zeeschepen, welke aan Staten toebehooren of door hen worden geëxploiteerd, de aan Staten toebehoorende ladingen, de in staatsschepen vervoerde ladingen en passagiers, evenals de Staten, die eigenaar zijn van deze schepen of deze exploiteeren, of die eigenaar zijn van deze ladingen, zijn, ten opzichte van vorderingen betreffende de exploitatie van die schepen of het vervoer van die ladingen, onderworpen aan dezelfde regelen in zake aansprakelijkheid en aan dezelfde verbintenissen als die welke op particuliere schepen, ladingen en reeders van toepassing zijn.

Art. 2. Ten opzichte van die aansprakelijkheden en verbintenissen zijn de regelen betreffende de bevoegdheid der gerechten, de rechtsvorderingen en de rechtspleging dezelfde als voor de aan particuliere eigenaars toebehoorende koopvaardijschepen en voor de particuliere ladingen en derzelver eigenaars.

Art. 3. § 1. De bepalingen van de twee vorige artikelen zijn niet van toepassing op oorlogsschepen, staatsjachten, schepen belast met eenig toezicht, hospitaalschepen, hulpschepen, bevoorradingsschepen en andere aan een Staat toebehoorende of door hem geëxploiteerde vaartuigen, die bij het ontstaan van de schuldvordering uitsluitend gebezigd worden voor een regeeringsdienst, waarmede geen handelsdoeleinden worden beoogd ; deze schepen kunnen niet in beslag genomen, aangehouden of vastgehouden worden tengevolge van eenigerlei gerechtelijken maatregel, noch ook onderworpen worden aan eene rechtsvordering „in rem".

De belanghebbenden hebben evenwel het recht hunne vorderingen te brengen voor de bevoegde gerechten van den Staat, die eigenaar is van het schip of het exploiteert, zonder dat deze Staat zich op zijne immuniteit kan beroepen, indien het betreft :

1° : rechtsvorderingen wegens aanvaring of andere scheepvaartongevallen ;

2° : rechtsvorderingen wegens hulp, berging en avarij-grosse ;

3° : rechtsvorderingen wegens herstelling, leveringen of andere overeenkomsten op het schip betrekking hebbend.

§ 2. Dezelfde regelen zijn van toepassing op aan een Staat toebehoorende ladingen, welke aan boord van de hiervoren bedoelde schepen worden vervoerd.

§ 3. De aan een Staat toebehoorende ladingen, welke voor regeerings-en niet voo handelsdoeleinden aan boord van koopvaardijschepen worden vervoerd, kunnen niet in beslag genomen, aangehouden of vastgehouden worden tengevolge van eenigerlei gerechtelijken maatregel, noch ook onderworpen worden aan eene rechtsvordering „in rem".

Evenwel zullen de rechtsvorderingen ter zake van aanvaring en scheepvaartongevallen, van hulp, berging en avarij-grosse, zoomede de rechtsvorderingen ter zake van overeenkomsten, op die ladingen betrekking hebbende, kunnen worden vervolgd voor het gerecht, bevoegd krachtens artikel 2.

Art. 4. De Staten zullen voor zich kunnen inroepen alle verweermiddelen, verjaringen en beperkingen van aansprakelijkheid, waarvan de particuliere schepen en hunne eigenaars zich kunnen bedienen.

Zoo het noodig mocht zijn de bepalingen betreffende deze weermiddelen, verjaringen en beperkingen van aansprakelijkheid aan te passen of te wijzigen, teneinde deze op oorlogsschepen of op de bij artikel 3 bedoelde staatsschepen toepasselijk te maken, zal te dien einde een bijzonder verdrag worden gesloten. Middelerwijl kunnen de noodige voorzieningen bij de eigen wetten van elk land worden getroffen, met inachtneming van den geest en beginselen van dit verdrag.

Art. 5. Indien er, in het geval voorzien bij artikel 3, naar het gevoelen van het gerecht, waarbij de zaak is aanhangig gemaakt, twijfel bestaat of het schip of de lading het karakter draagt van regeeringsschip of regeeringslading zonder handelsdoeleinden, zal eene verklaring in dien geest, onderteekend door den diplomatieken vertegenwoordiger van den verdragsluitenden Staat, aan wien het schip of de lading toebehoort en overgelegd door tusschenkomst van den Staat voor wiens hoven of andere gerechten het geschil aanhangig is, gelden als bewijs, dat het schip of de lading onder de bepalingen valt van artikel 3, doch enkel tot het bekomen van de opheffing van gerechtelijke beslaglegging, aanhouding of vasthouding.

Art. 6. De bepalingen van dit verdrag worden in elken verdragsluitende Staat toegepast, onder voorbehoud van de bevoegdheid om van het genot dier bepalingen uit te sluiten de Staten, welke tot dit verdrag niet zijn toegetreden, alsmede hunne onderdanen, of om de toepassing te onderwerpen aan de voorwaarde van wederkeerigheid.

Anderzijds blijft een verdragsluitende Staat bevoegd om bij zijne eigen wetten de rechten van zijne onderdanen voor zijne gerechten te regelen.

Art. 7. Ieder der verdragsluitende Staten behoudt zich het recht voor om in tijd van oorlog, door eene aan de andere verdragsluitende Staten gezonden verklaring, de toepassing van dit verdrag te schorsen, in dien zin, dat, in dergelijk geval, noch de aan voormelden Staat toebehoorende of door hem geëxploiteerde schepen, noch de hem toebehoorende ladingen door een vreemd gerecht kunnen aangehouden, inbeslaggenomen of vastgehouden worden. De schuldeischer zal evenwel het recht hebben zijne rechtsvordering in te stellen voor de krachtens de artikelen 2 en 3 bevoegde rechtbank.

Art. 8. De bepalingen van dit verdrag laten de bevoegdheid van de verdragsluitende Staten om de maatregelen te treffen, welke door de rechten en plichten van de onzijdigheid kunnen geboden zijn, onverkort.

Art. 9. Na afloop van een termijn van ten hoogste twee jaar, te rekenen van den dag der onderteekening van het verdrag, zal de Belgische Regeering zich in verbinding stellen met de Regeeringen der Hooge verdragsluitende Partijen, die zich tot bekrachtiging hebben bereid verklaard, ten einde te doen beslissen of er aanleiding is het verdrag in werking te stellen. De akten van bekrachtiging zullen worden nedergelegd te Brussel op den datum, die zal worden vastgesteld in gemeen overleg der genoemde Regeeringen. De eerste nederlegging van bekrachtigingen wordt vastgesteld bij een proces-verbaal, onderteekend door de vertegenwoordigers van de Staten, die er aan deelnemen, en door den Minister van Buitenlandsche Zaken van België.

Elke latere nederlegging geschiedt door schriftelijke kennisgeving aan de Belgische Regeering, onder toezending van de akte van bekrachtiging.

Een gelijkluidend verklaard afschrift van het proces-verbaal betreffende de eerste nederlegging van bekrachtigingen, van de in het voorgaand lid bedoelde kennisgevingen, alsmede van de daarbijgaande akten van bekrachtiging, wordt onmiddellijk, door de zorgen van de Belgische Regeering en langs diplomatieken weg, overhandigd aan de Staten, die dit verdrag onderteekend hebben of daartoe zijn toegetreden. In de in het voorgaand lid bedoelde gevallen deelt voornoemde Regeering terzelfder tijd mede op welken datum zij de kennisgeving ontvangen heeft.

Art. 10. De Staten, die dit verdrag niet onderteekend hebben, kunnen daartoe toetreden, om het even of zij al dan niet ter internationale Conferentie van Brussel vertegenwoordigd zijn geweest.

De Staat, die wenscht toe te treden, geeft schriftelijk kennis van zijn voornemen aan de Belgische Regeering en zendt haar tevens de akte van toetreding, welke in het archief van voormelde Regeering wordt nedergelegd.

De Belgische Regeering zendt onmiddellijk aan al de Staten, die dit verdrag hebben onderteekend of daartoe zijn toegetreden, een gelijkluidend verklaard afschrift van de kennisgeving alsmede van de akte van toetreding, met opgave van den datum, waarop zij de kennisgeving heeft ontvangen.

Art. 11. De Hooge verdragsluitende Partijen kunnen, op het oogenblik van de onderteekening, van de nederlegging van de bekrachtigingen of hare toetreding, verklaren dat hare aanvaarding van dit verdrag niet geldt, hetzij voor zekere, hetzij voor alle onder hare souvereiniteit of haar gezag staande autonome Dominions, koloniën, bezittingen, protectoraten of overzeesche gewesten. Dienvolgens kunnen zij later afzonderlijk toetreden namens de een of andere dezer autonome Dominions, koloniën, bezittingen, protectoraten of overzeesche gewesten, welke aldus bij hare oorspronkelijke verklaring werden uitgesloten. Zij kunnen ook, met inachtneming van die bepalingen, dit verdrag afzonderlijk opzeggen voor een of meer van de onder hare souvereiniteit of haar gezag staande autonome Dominions, koloniën, bezittingen, protectoraten of overzeesche gewesten.

Art. 12. Ten aanzien van de Staten, die aan de eerste nederlegging van bekrachtigingen hebben deelgenomen, treedt dit verdrag in werking een jaar na de dagteekening van het proces-verbaal dezer nederlegging. Voor de Staten, die dit verdrag later bekrachtigen of daartoe toetreden, alsmede in de gevallen dat het van kracht worden later volgens artikel 11 geschiedt, treedt het in werking zes maanden nadat de bij artikel 9, 2e lid, en bij artikel 10, 2e lid, voorziene kennisgevingen door de Belgische Regeering zijn ontvangen.

Art. 13. Ingeval een van de verdragsluitende Staten dit verdrag wenscht op te zeggen, wordt de opzegging schriftelijk ter kennis gebracht van de Belgische Regeering, die onmiddellijk een gelijkluidend verklaard afschrift van de kennisgeving aan al de andere Staten mededeelt, met opgave van den datum waarop zij die ontvangen heeft.

De opzegging wordt van kracht één jaar nadat de kennisgeving er van door de Belgische Regeering is ontvangen en geldt alleen voor den Staat die haar heeft ingezonden.

Art. 14. Iedere verdragsluitende Staat heeft de bevoegdheid om de samenkomst van eene nieuwe conferentie uit te lokken teneinde na te gaan, welke verbeteringen in het verdrag zouden kunnen worden aangebracht.

De Staat, die van deze bevoegdheid wenscht gebruik te maken, zal zijn gehouden zijn voornemen een jaar van te voren kenbaar te maken aan de andere Staten door bemiddeling van de Belgische Regeering, die zich zal belasten met het bijeenroepen van de conferentie.

Gedaan te Brussel, in een enkel exemplaar, den 10den April 1926.

(*volgen de onderteekeningen*)

Protocol, geteekend te Brussel op 24 Mei 1934, toegevoegd aan het op 10 April 1926 te Brussel gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen.

De Regeeringen, die het verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen hebben onderteekend, de noodzakelijkheid erkend hebbende om zekere bepalingen van dat verdrag nauwkeuriger vast te stellen, hebben de ondergeteekende gevolmachtigden benoemd die, na elkander hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, het volgende zijn overeengekomen:

I. Aangezien er twijfel gerezen is omtrent de vraag of, en in welke mate de woorden „door hem geëxploiteerd" in artikel 3 van het verdrag toepasselijk zijn of toepasselijk zouden kunnen worden geacht op schepen die door een Staat zijn gecharterd, hetzij bij tijdbevrachting, hetzij bij reisbevrachting, wordt, om allen twijfel buiten te sluiten, het volgende verklaard:

„De door Staten, hetzij bij tijdbevrachting, hetzij bij reisbevrachting gecharterde schepen mits zij uitsluitend gebezigd worden voor een regeeringsdienst, waarmede geen handelsdoeleinden worden beoogd,

alsmede de ladingen die deze schepen vervoeren, kunnen op geenerlei wijze in beslag genomen, aangehouden of vastgehouden worden, maar deze immuniteit laat alle andere rechten of rechtsmiddelen, welke aan de belanghebbenden mochten toekomen, onverkort. Eene op de wijze, voorzien in artikel 5 van het verdrag, door den diplomatieken vertegenwoordiger van den betrokken Staat afgegeven verklaring zal ook in dit geval als bewijs gelden van den aard van den dienst waartoe het schip is gebezigd."

II. Het is wel verstaan, dat voor de in artikel 3, paragraaf I, vermelde uitzondering het op het oogenblik van de maatregelen van beslag, aanhouding of vasthouding bestaande eigendomsrecht van den Staat op het schip of de op dat oogenblik door den Staat uitgeoefende exploitatie daarvan worden gelijkgesteld met het op het oogenblik van het ontstaan van de schuldvordering bestaande eigendomsrecht of de op dat oogenblik uitgeoefende exploitatie.

Mitsdien zal door de Staten op dat artikel een beroep kunnen worden gedaan voor de schepen, welke hun op het oogenblik der maatregelen van beslag, aanhouding of vasthouding toebehooren of door hen op dat oogenblik geëxploiteerd worden, indien zij uitsluitend gebezigd worden voor een regeeringsdienst, waarmede geen handelsdoeleinden worden beoogd.

III. Het is wel verstaan, dat de bepalingen van artikel 5 van het verdrag de betrokken Regeeringen niet beletten om zelf overeenkomstig de door de nationale wet voorgeschreven procedure voor het gerecht te verschijnen, waarbij het geschil is aanhangig gemaakt, en er de in dat artikel bedoelde verklaring over te leggen.

IV. Daar het verdrag in geenerlei opzicht de rechten en verplichtingen der oorlogvoerenden en onzijdigen raakt, laat artikel 7 de rechtspraak van de behoorlijk samengestelde prijzenhoven onverkort.

V. Het is wel verstaan, dat de bepalingen van artikel 2 van het verdrag op geenerlei wijze de toepassing van de nationale procesregelen in zaken, waarin de Staat partij is, beperken of raken.

VI. Wanneer de vraag van het leveren van bewijs of het overleggen van documenten zich voordoet, zal, wanneer naar het oordeel van de betrokken Regeering zulk bewijs niet kan worden geleverd of zulke bewijsstukken niet kunnen worden overgelegd zonder dat daaruit schade voor de nationale belangen voortspruit, deze Regeering zich daarvan kunnen onthouden met een beroep op deze te beveiligen belangen.

Ter oorkonde waarvan de ondergeteekenden, behoorlijk door hunne Regeeringen gemachtigd, dit additioneel protocol, dat beschouwd zal worden als een integreerend deel uit te maken van het verdrag van 10 April 1926 waarop het betrekking heeft, hebben onderteekend.

Gedaan te Brussel, den 24sten Mei 1934, in een enkel exemplaar, dat bewaard zal blijven in de archieven van de Belgische Regeering.

(*volgen de onderteekeningen*).

S. 99.

28 *Augustus* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de toepasselijkverklaring op *Suriname* van de op 7 Juni 1930 te *Genève* gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen:

1°. tot invoering van eene eenvormige wet op wisselbrieven en orderbriefjes;

2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes;

3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes (*Staatsblad* 1933, nr. 699).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van den 25sten April 1935 (*Staatsblad* n°. 224), houdende toepasselijkverklaring op *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* van de op 7 Juni 1930 te *Genève* gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen:

1°. tot invoering van eene eenvormige wet op wisselbrieven en orderbriefjes;

2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes;

3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes;

Gezien Ons Besluit van 15 December 1933 (*Staatsblad* n°. 699), bepalende de bekendmaking van bovengenoemde verdragen met bijbehoorende protocollen in het *Staatsblad*;

O. dat krachtens genoemde Wet en onderscheidenlijk overeenkomstig de artikelen X, 19 en 9 van die verdragen vanwege Ons aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond is kennis gegeven, dat meergenoemde verdragen toepasselijk zullen zijn op *Suriname*, waarbij ten aanzien van het onder 1° genoemde verdrag krachtens artikel I van dat verdrag is gebruik gemaakt van de bevoegdheid tot het maken van de voorbehouden vermeld in Bijlage II van dat verdrag;

O. mede, dat vermelde kennisgeving op 7 Augustus 1936 door voornoemden Secretaris-Generaal is ontvangen en dienvolgens meergenoemde verdragen overeenkomstig bovenvermelde artikelen op 5 November 1936 voor *Suriname* zullen in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 26sten Augustus 1936, Directie van het Protocol, n°. 28988;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de toepasselijkverklaring op *Suriname* van bovengenoemde verdragen te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 28sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1936).

S. 99 A.

28 *Augustus* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de toepasselijkverklaring op *Suriname* van de op 19 Maart 1931 te *Genève* gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen :

1°. tot invoering van eene eenvormige wet op chèques ;

2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van chèques ;

3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van chèques (*Staatsblad* 1934, nr. 210).

Wij WILHELMINA, enz. ;

Gezien de Wet van den 2den Augustus 1935 (*Staatsblad* n°. 490), houdende toepasselijkverklaring op *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* van de op 19 Maart 1931 te *Genève* gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen :

1°. tot invoering van eene eenvormige wet op chèques ;

2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van chèques ;

3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van chèques ;

Gezien Ons Besluit van 23 April 1934 (*Staatsblad* n°. 210), bepalende de bekendmaking van bovengenoemde verdragen met bijbehoorende protocollen in het *Staatsblad* ;

O. dat krachtens genoemde Wet en onderscheidenlijk overeenkomstig de artikelen X, 18 en 9 van die verdragen vanwege Ons aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond is kennis gegeven, dat meergenoemde verdragen toepasselijk zullen zijn op *Suriname*, waarbij ten aanzien van het onder 1° genoemde verdrag krachtens artikel I van dat verdrag is gebruik gemaakt van de bevoegdheid tot het maken van de voorbehouden vermeld in Bijlage II van dat verdrag ;

O. mede, dat vermelde kennisgeving op 7 Augustus 1936 door voornoemden Secretaris-Generaal is ontvangen en dienvolgens meergenoemde verdragen overeenkomstig bovenvermelde artikelen op 5 November 1936 voor *Suriname* zullen in werking treden ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 26sten Augustus 1936, Directie van het Protocol, nr. 28988 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

de toepasselijkverklaring op *Suriname* van bovengenoemde verdragen te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 28sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1936).

S. 99 B.

28 *Augustus* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de verklaring op 5 Augustus 1936 door den Tijdelijk Zaakgelastigde der *Nederlanden* te *Bern* op het Secretariaat van den Volkenbond afgelegd, betreffende de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie (*Staatsblad* 1921, nr. 1049 en 1936, nr. 87).

Wij WILHELMINA, enz. ;

Gezien de Wet van 17 Juli 1936 (*Staatsblad* nr. 97), houdende goedkeuring van de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie ;

O. dat de Tijdelijk Zaakgelastigde der *Nederlanden* te *Bern* op 5 Augustus 1936 op het Secretariaat van den Volkenbond de verklaring heeft afgelegd, bedoeld in artikel 1 van genoemde Wet, van welke verklaring een afdruk van den Franschen tekst en eene Nederlandsche vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 21sten Augustus 1936, Directie van het Protocol, nr. 28593 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

voorzegde verklaring en de vertaling daarvan te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 28sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1936).

Au nom du Gouvernement néerlandais, je déclare reconnaître comme obligatoire de plein droit et sans convention spéciale, vis-à-vis de tout autre Membre ou Etat acceptant la même obligation, c'est-à-dire à condition de réciprocité, la juridiction de la Cour, conformément à l'article 36, paragraphe 2, du Statut de la Cour, pour la durée de dix années à partir du 6 août 1936, sur tous les différends futurs à l'exception de ceux à propos desquels les parties seraient convenues, après l'entrée en vigueur du Statut de la Cour permanente de Justice internationale, d'avoir recours à un autre mode de règlement pacifique.

Genève, le 5 août 1936.

Le Chargé d'affaires a. i.,
O. Reuchlin.

Vertaling.

In naam van de Nederlandsche Regeering verklaar ik te erkennen als verplicht, rechtens en zonder bijzondere overeenkomst, de rechtspraak van het Permanente Hof van Internationale Justitie overeenkomstig artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Hof, tegenover ieder Lid van den Volkenbond of iederen Staat, die dezelfde verplichting aanvaardt, dat wil zeggen op voet van wederkeerigheid, voor den tijd van tien jaar, aanvangende 6 Augustus 1936, voor alle toekomstige geschillen, behoudens die ten aanzien waarvan partijen na het in werking treden van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie nopens een andere wijze van vreedzame beslechting zouden zijn overeengekomen.

Genève, 5 Augustus 1936.

De Tijdelijk Zaakgelastigde,
O. Reuchlin.

S. 99 C.

29 *Augustus* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 8 Juni 1935 te *Budapest* tusschen *Nederland* en *Hongarije* gesloten verdrag in zake de luchtvaart.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 28 December 1935 (*Staatsblad* nr. 803), houdende goedkeuring van het op 8 Juni 1935 te *Budapest* tusschen *Nederland* en *Hongarije* gesloten verdrag in zake de luchtvaart, van welk verdrag een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

O. dat de akten van bekrachtiging van genoemd verdrag op 18 Augustus 1936 te *Budapest* zijn uitgewisseld;

O. mede, dat bedoeld verdrag, overeenkomstig artikel 25, op 17 September 1936 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 25sten Augustus 1936, Directie van het Protocol, nr. 28230;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 29sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1936.)

Convention entre les Pays-Bas et la Hongrie relative à la navigation aérienne.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas,
et
Son Altesse Sérénissime le Régent du Royaume de Hongrie

également convaincus de l'intérêt réciproque qu'ont les Pays-Bas et la Hongrie à faciliter, dans un but pacifique, leurs relations aériennes, et en général, les relations internationales par la voie des airs,

ont résolu de conclure une convention à cet effet et ont désigné pour Leurs Plénipotentiaires respectifs, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas
S. E. Monsieur Lucien G. van Hoorn, Son Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire à Budapest
Son Altesse Sérénissime le Régent du Royaume de Hongrie
S. E. Monsieur Géza Tormay de Nádudvar, Secrétaire d'État au Ministère Royal Hongrois du Commerce;

lesquels, après avoir échangé leurs pleins pouvoirs reconnus en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

Art. 1er. 1. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes accordera en temps de paix aux aéronefs de l'autre Partie Contractante qui y sont régulièrement immatriculés, la liberté de passage inoffensif au-dessus de son territoire, pourvu que soient observées les conditions de la présente Convention.

2. Il est entendu toutefois, que l'établissement ou l'exploitation par une entreprise ressortissant à l'une des Hautes Parties Contractantes de lignes aériennes régulières passant au-dessus du territoire de l'autre Partie Contractante, avec ou sans escale, sera subordonné à des arrangements spéciaux entre les administrations supérieures aéronautiques des deux Hautes Parties Contractantes.

3. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes aura le droit d'édicter au profit de ses aéronefs nationaux, des réserves et restrictions concernant le transport de personnes et de choses entre deux points de son territoire:

a. moyennant rémunération de quelque nature qu'elle soit;

b. même sans rémunération, si le transport est effectué par une entreprise de transport aérien, sauf s'il s'agit pour cette entreprise d'un transport nécessaire au fonctionnement propre des services aériens qu'elle assure.

4. Au sens de la présente Convention, le territoire signifie le territoire métropolitain y compris les eaux territoriales.

5. Par aéronef on comprend au sens de la présente Convention les aéronefs privés et ceux des aéronefs d'État qui ne sont pas affectés au service militaire, de police ou de douane.

6. Le mot „aéronef'' désigne tout appareil pouvant se soutenir dans l'atmosphère grâce aux réactions de l'air. Les stipulations de la présente Convention ne s'appliquent aux aéronefs ne possédant pas de moyens propres de propulsion qu'en tant que le caractère spécial de tels aéronefs le permet.

7. Les aéronefs militaires, de douane ou de police des deux Hautes Parties Contractantes, désirant se rendre sur le territoire de l'autre Partie Contractante ou survoler ce territoire (avec ou sans atterrissage) doivent chaque fois être munis d'une autorisation spéciale.

Art. 2. 1. Les aéronefs ressortissant à l'une des Hautes Parties Contractantes, leurs équipages, leurs passagers et leur chargement, lorsqu'ils se trouveront sur le territoire de l'autre Partie Contractante, seront soumis aux obligations résultant des dispositions qui seront en vigueur dans l'État survolé notamment aux prescriptions relatives à la navigation aérienne en général, en tant qu'elles s'appliquent à tous les aéronefs étrangers sans distinction de nationalité, aux droits de douane et autres droits réglementaires, aux interdictions d'exportation et d'importation, aux prescriptions de transport de personnes, de bagages et de marchandises, aux prescriptions relatives à la sécurité et à l'ordre public, ainsi qu'aux prescriptions sanitaires et de passeports. Ils seront, en outre, soumis oux autres obligations résultant de la législation générale qui sera en vigueur, à moins qu'il n'en ait été prévu autrement dans la présente Convention.

2. A l'arrivée, le combustible et les lubrifiants contenus dans les réservoirs normaux de l'aéronef sont admis en franchise de droits de douane ou autres. Aucune quantité ne peut toutefois être débarquée en franchise.

3. Au départ, est livré en franchise de tout droit de douane ou autre le combustible destiné au ravitaillement des aéronefs de l'autre Partie Contractante se rendant à l'étranger. Toutefois, en cas d'escale intermédiaire sur son propre territoire, l'Etat dans lequel l'aéro-

nef s'est approvisionné peut subordonner l'octroi de la franchise à certaines conditions déterminées.

Art. 3. 1. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes a le droit d'interdire pour raison d'ordre militaire ou dans l'intérêt de la sécurité publique, aux aéronefs ressortissant à l'autre État contractant, sous les peines prévues par sa législation et sous réserve qu'il ne sera fait aucune distinction à cet égard entre ses aéronefs privés et ceux de l'autre Partie Contractante, le survol de certaines zones de son territoire.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut autoriser, à titre exceptionnel et dans l'intérêt de la sécurité publique, le survol desdites zones par ses aéronefs nationaux.

3. Chacune des Hautes Parties Contractantes s'engage à faire connaître à l'autre Partie Contractante l'emplacement et l'étendue des zones de son territoire dont le survol est interdit ainsi que les autorisations exceptionnelles délivrées en vertu du paragraphe précédent.

4. En dehors des zones ci-dessus mentionnées, chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve le droit, en temps de paix, de restreindre ou d'interdire provisoirement en partie ou complètement dans des circonstances exceptionnelles et avec effet immédiat, la navigation aérienne au-dessus de son territoire, à condition qu'il ne soit fait aucune distinction entre les aéronefs ressortissant à l'autre Partie Contractante et ceux ressortissant aux autres États étrangers.

5. Une telle décision sera rendue publique et notifiée à l'autre Partie Contractante.

Art. 4. 1. Tout aéronef se trouvant au-dessus d'une zone interdite est tenu, dès qu'il s'en apercevra, de donner le signal de détresse prescrit par le règlement de la navigation aérienne de l'État survolé; il devra, en outre, le plus tôt possible, atterrir ou amerrir en dehors de la zone interdite sur un aérodrome de cet État le plus rapproché.

2. Cette même obligation s'applique aux aéronefs survolant une zone interdite et auxquels aura été fait le signal spécial destiné à appeler son attention.

Art. 5. Les aéronefs doivent porter des marques distinctes et bien visibles permettant leur identification en vol (marques de nationalité et d'immatriculation); à bord des aéronefs doivent se trouver des certificats d'immatriculation, de navigabilité et tous autres documents prescrits pour la navigation aérienne dans leur État d'origine.

Art. 6. 1. Les membres de l'équipage qui exerceront à bord de l'aéronef des fonctions soumises dans leur pays d'origine à une autorisation spéciale, devront être munis des documents prescrits dans cet État pour la navigation aérienne et notamment des brevets et licences réglementaires.

2. Les autres membres de l'équipage devront être munis de documents certifiant leur occupation à bord, leur profession, leur identité et leur nationalité.

3. L'équipage et les passagers seront tenus d'avoir sur eux les documents (passeports etc.) exigés éventuellement pour l'entrée ou le séjour dans le territoire sur lequel ils se rendent, à moins qu'une entente contraire à ce sujet ne soit intervenue entre les deux Hautes Parties Contractantes.

Art. 7. 1. Les certificats de navigabilité des aéronefs, brevets et licences de l'équipage, délivrés ou rendus exécutoires par l'une des Hautes Parties Contractantes seront, tant que l'aéronef conservera cette nationalité, reconnus valables par l'autre Partie Contractante.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes se réserve le droit de ne pas accepter pour la navigation aérienne sur son territoire les brevets d'aptitude et licences délivrés à ses ressortissants par l'autre Partie Contractante.

Art. 8. 1. Aucun appareil de radiocommunication quelqu'il soit ne pourra, être porté par un aéronef sans une licence spéciale délivrée par l'État dont l'aéronef possède la nationalité.

2. L'usage de ces appareils est soumis au-dessus du territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes aux règlements en vigueur dans cet État.

3. Ces appareils ne seront desservis que par les membres de l'équipage porteurs d'une licence spéciale délivrée ou rendue exécutoire à cet effet par les autorités compétentes de l'État dont l'aéronef possède la nationalité.

4. Les deux Hautes Parties Contractantes se réservent le droit, pour des raisons de sécurité, d'édicter des règlements relatifs à l'installation obligatoire d'appareils de radiocommunication dans les aéronefs.

Art. 9. 1. Les aéronefs, leur équipage et leurs passagers n'ont pas le droit de transporter des armes, des munitions, des gaz asphyxiants, des explosifs, ni des pigeons voyageurs, si ce n'est avec une autorisation spéciale de la part de l'État survolé par l'aéronef.

2. Dans la présente Convention, le matériel et les munitions de signalisation ainsi que les cartouches de démarrage ne sont pas considérés comme armes et munitions.

3. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes peut, en matière de navigation aérienne, interdire ou régler le transport ou l'usage d'appareils photographiques ou cinématographiques.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes a le droit, pour des raisons d'ordre et de sécurité public, de limiter sur son territoire le transport d'objets autres que ceux énumérés à l'alinéa premier du présent article, pourvu qu'il ne soit pas fait de différence à cet égard entre les aéronefs nationaux et ceux de l'autre Partie Contractante.

Art. 10. 1. Les aéronefs transportant des passagers, bagages ou marchandises devront être munis d'une liste des voyageurs, et, pour les marchandises, d'un manifeste descriptif de la cargaison en nature et quantité, ainsi que des déclarations en douane nécessaires.

2 Si, à l'arrivée d'un aéronef, une divergence est constatée entre les marchandises transportées et les documents ci-dessus mentionnés les autorités douanières du port d'arrivée devront se mettre directement en rapport avec les autorités douanières compétentes de l'autre Partie Contractante.

Art 11. Les transports postaux seront réglés directement par les administrations postales des deux Hautes Parties Contractantes par voie d'arrangements spéciaux.

Art. 12. Dans tous les de départ et d'atterrissage chaque Haute Partie Contractante pourra faire visiter sur son territoire, par les autorités compétentes, les aéronefs de l'autre Partie Contractante et faire vérifier les certificats et documents réglementaires.

Art. 13. Les aérodromes ouverts à la navigation aérienne publique seront accessibles dans les mêmes conditoins aux aéronefs des Hautes Parties Contractantes qui pourront également profiter des services météorologiques, radio électriques ainsi que des installations servant à la sécurité du trafic aérien. Les taxes éventuelles (pour atterrissages, séjour, etc.) seront les mêmes pour les aéronefs nationaux et ceux ressortissant à l'autre Partie Contractante.

Art. 14. 1. A l'entrée et à la sortie, les aéronefs à destination ou en provenance d'une des Hautes Parties Contractantes ne pourront utiliser que les aérodromes douaniers publics (avec service de passeports) et ce sans atterrissage entre la frontière et ces aérodromes.

2. Dans des cas particuliers, les autorités compétentes pourront autoriser le départ ou l'arrivée sur d'autres aérodromes où seront effectués les opérations douanières et le contrôle des passeports. Les frais entraînés par ce service spécial seront alors à la charge de la partie intéressée. L'interdiction d'atterrissage entre l'aérodrome et la frontière s'applique également à ces cas spéciaux.

3. En cas d'atterrissage forcé ou d'atterrissage prévu par l'article 4, en dehors des aérodromes prévus au premier alinéa du présent article, le commandant de bord, l'équipage et les passagers de l'aéronef devront se conformer à la réglementation en vigueur dans l'État où l'atterrissage aura lieu et le commandant, ou celui qui peut être réputé comme tel sera tenu de prévenir immédiatement le service fiscal compétent ou de police le plus voisin.

4. Les deux Hautes Parties Contractantes se communiqueront réciproquement la liste des aérodromes ouverts à la navigation aérienne publique. Cette liste définira les aérodromes douaniers avec service de contrôle des passeports.

5. Toutes les modifications apportées à ces listes ainsi que toutes restrictions, même temporaires, du droit d'utiliser l'un de ces aérodromes, devront être immédiatement communiquées à l'autre Partie Contractante.

Art. 15. 1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut prescrire que tout aéronef qui franchit sa frontière doit obligatoirement le faire entre certains points déterminés.

2. La zone de franchissement fixée par l'une des Hautes Parties Contractantes pour le survol de ses frontières par ses aéronefs ou par des aéronefs étrangers est aussi ouverte aux aéronefs de l'autre Partie Contractante.

3. Les aéronefs des deux Hautes Parties Contractantes au-dessus du territoire de l'autre Partie Contractante sont tenus de suivre strictement les itinéraires precrits par l'État intéressé excepté le cas où ils seraient forcés, par les conditions atmosphériques, de dévier desdits itinéraires. A défaut de prescriptions relatives à l'itinéraire, la direction la plus courte devra être suivie.

Art. 16. En fait de lest, il ne peut être jeté du bord de l'aéronef que du sable fin et de l'eau.

Art. 17. En cours de route ne pourront être jetés ou abandonnés en dehors du lest que des objets ou des matières pour lesquels l'État au-dessus du territoire duquel se trouve l'aéronef aura accordé une autorisation spéciale à cet effet.

Art. 18. Pour toutes les questions de nationalité à envisager dans l'application de la présente Convention, il est entendu que les aéronefs ont la nationalité de l'État sur les registres duquel ils sont régulièrement immatriculés.

Art. 19. Tout aéronef arrivant dans le territoire de l'une des Hautes Parties Contractantes ou traversant ce territoire et y effectuant les atterrissages nécessaires, pourra être soustrait à la saisie pour contrefaçon d'un brevet, dessin ou modèle moyennant le dépôt d'un cautionnement dont le montant à défaut d'accord amiable sera fixé, dans le plus bref délai possible, par l'autorité compétente au lieu où la saisie devra être effectuée.

Art. 20. 1. Les aéronefs, ressortissant aux deux Hautes Parties Contractantes auront le droit, pour l'atterrissage, notamment en cas de détresse, aux mêmes mesures d'assistance que les aéronefs nationaux.

2. Le sauvetage des aéronefs se trouvant en danger sur la mer est réglé, sauf convention spéciale, par les principes du droit maritime.

Art. 21. Chacune des deux Hautes Parties Contractantes communiquera à l'autre Partie Contractante tous les règlements sur la navigation aérienne en vigueur sur son territoire.

Art. 22. Les détails d'application de la présente Convention, et surtout ceux intéressant les formalités douanières, seront réglés au besoin et dans les limites du possible par entente entre les administrations compétentes des deux Hautes Parties Contractantes.

Art. 23. 1. Toute contestation relative à l'interprétation et l'application de la présente Convention qui ne pourra être réglée à l'amiable par la voie diplomatique ordinaire sera soumise à la demande d'une des Hautes Parties Contractantes à l'arbitrage devant un tribunal arbitral dont la composition est prévue dans le présent article. Les décisions du tribunal arbitral seront obligatoires pour les deux Hautes Parties Contractantes.

2. Le tribunal arbitral comprendra trois membres et il sera composé de telle façon que chacun des États dans le délai d'un mois depuis le moment de la demande puisse nommer son arbitre.

3. Le président du tribunal arhitral sera nommé dans le délai du mois suivant, en vertu d'une entente entre les deux Hautes Parties Contractantes. Ce Président devra être citoyen d'un troisième État quelconque, ne pas posséder de domicile sur le territoire de l'une ou de l'autre des deux Hautes Parties Contractantes et n'avoir aucune fonction dans ces deux États.

4. Si, au cours d'un mois, une des Hautes Parties Contractantes n'a pas désigné son arbitre au tribunal arbitral ou bien si, au courant du mois suivant, le choix du président n'a pas eu lieu, faute d'une entente entre les deux Parties Contractantes, le Président du Conseil Fédéral Suisse sera prié de procéder aux nominations nécessaires.

5. Le siège du tribunal arbitral sera fixé par le président.

6. Les décisions du tribunal arbitral seront prises à la majorité des voix. La procédure sera indiquée par le tribunal arbitral; elle pourra se faire par écrit si les deux Hautes Parties Contractantes n'y voient pas d'inconvénient.

7. Chacune des Hautes Parties Contractantes couvrira les frais des honoraires de son arbitre et la moitié des honoraires du président, ainsi que la moitié des frais de la procédure.

Art. 24. 1. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra à tout moment dénoncer la présente Convention avec un préavis d'un an.

2. Cependant les Hautes Parties Contractantes se réservent la faculté de mettre fin de commun accord à la convention avec effet immédiat.

Art. 25. La présente Convention sera ratifiée et les instruments de ratification seront échangés à Budapest le plus tôt qu'il sera possible. Elle entrera en vigueur le trentième jour qui suivra la date de l'échange des ratifications.

En foi de quo, les Plénipotentiaires respectifs ont signé la présente Convention et y ont apposé leurs sceaux.

Fait à Budapest en double exemplaire le huit juin mil neuf cent trente cinq.

(L. S.) van Hoorn.
(L. S.) Géza Tormay de Nádudvar.

Vertaling.

Verdrag tusschen Nederland en Hongarije in zake de luchtvaart.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, en

Zijne Doorluchtige Hoogheid de Regent van het Koninkrijk Hongarije,

in gelijke mate overtuigd van het wederzijdsch belang, dat Nederland en Hongarije er bij hebben om met vredelievende doeleinden Hunne luchtvaartbetrekkingen en, in het algemeen, de internationale betrekkingen door middel van den luchtweg te vergemakkelijken,

hebben besloten te dien einde een verdrag te sluiten en hebben als Hunne gevolmachtigden aangewezen, t. w.:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden

Zijne Excellentie den Heer Lucien G. van Hoorn, Hoogstderzelver Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Budapest;

Zijne Doorluchtige Hoogheid de Regent van het Koninkrijk Hongarije

Zijne Excellentie den Heer Géza Tormay de Nádudvar, Staats-secretaris aan het Koninklijk Hongaarsch Ministerie van Handel;

die, na hun in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben uitgewisseld, nopens de volgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. 1. Elke der beide Hooge Verdragsluitende Partijen zal in tijd van vrede aan de luchtvaartuigen van de andere Verdragsluitende Partij, welke aldaar volgens de voorschriften zijn ingeschreven, vrijheid van vreedzaam verkeer boven haar grondgebied verleenen, mits de voorwaarden van dit verdrag worden nageleefd.

2. Het is echter wel te verstaan, dat de instelling of de uitoefening van geregelde luchtlijnen door een tot een der Hooge Verdragsluitende Partijen behoorende onderneming, voerende over het grondgebied van de andere Verdragsluitende Partij, met of zonder tusschenlanding, zal zijn onderworpen aan bijzondere afspraken tusschen de opperste luchtvaartadministraties der beide Hooge verdragsluitende Partijen.

3. Elke der beide Hooge Verdragsluitende Partijen zal het recht hebben ten behoeve van haar nationale luchtvaartuigen voorbehouden en beperkingen uit te vaardigen met betrekking tot het vervoer van personen en zaken tusschen twee punten van haar grondgebied:

a. tegen betaling, van welken aard deze ook zij;

b. zelfs zonder betaling, indien het vervoer wordt bewerkstelligd door een luchtvervoeronderneming, behalve indien het voor die onderneming een vervoer betreft, hetwelk noodzakelijk is voor de uitoefening zelve der luchtdiensten, welke zij onderhoudt.

4. In den zin van dit verdrag beteekent grondgebied het grondgebied van het moederland met inbegrip van de territoriale wateren.

5. Onder luchtvaartuig verstaat men in den zin van dit verdrag de particuliere luchtvaartuigen en die Staatsluchtvaartuigen, welke niet zijn bestemd voor den militairen, politie- of douanedienst.

6. Het woord „luchtvaartuig'' duidt aan elk toestel, dat zich in den dampkring zwevende kan houden tengevolge van de krachten, welke de lucht daarop uitoefend. De bepalingen van dit verdrag zijn op luchtvaartuigen, welke geen eigen voortstuwingsmiddelen bezitten, slechts van toepassing, voor zoover het bijzonder karakter van dergelijke luchtvaartuigen zulks toelaat.

7. Militaire, douane- of politieluchtvaartuigen der beide Hooge Verdragsluitende Partijen, welke zich binnen het grondgebied van de andere Verdragsluitende Partij wenschen tebegeven of (met of zonder tusschenlanding) over dat grondgebied wenschen te vliegen, moeten telkenmale zijn voorzien van een bijzondere vergunning.

Art. 2. 1. De luchtvaartuigen, behoorende tot een der Hooge Verdragsluitende Partijen, hun bemanningen, hun passagiers en hun lading zullen, wanneer zij zich binnen het grondgebied van de andere Verdragsluitende Partij bevinden, onderworpen zijn aan de verplichtingen, voortvloeiende uit de bepalingen, welke gelden in den Staat, waarover gevlogen wordt, in het bijzonder aan de voorschriften, welke betreffen de luchtvaart in het algemeen, voor zoover zij op alle vreemde luchtvaartuigen zonder onderscheid van nationaliteit van toepassing zijn, de douanerechten en andere wettelijke rechten, uit- en invoerverboden, aan de voorschriften voor vervoer van personen, bagage en goederen, aan de voorschriften, welke betreffen de veiligheid en openbare orde, zoomede aan de gezondheids- en paspoort-voorschriften. Zij zullen bovendien zijn onderworpen aan de verdere verplichtingen, welke uit de algemeene van kracht zijnde wetgeving voortvloeien, tenzij in dit verdrag anders is bepaald.

2. Bij aankomst worden de brandstof en smeermiddelen, welke zich in de gewone reservoirs van het luchtvaartuig bevinden, vrij van

douane- of andere rechten toegelaten. Geen gedeelte daarvan kan echter vrij van rechten worden gelost.

3. Bij het vertrek wordt de brandstof, bestemd om als bedrijfsstof te worden gebruikt door de luchtvaartuigen van de andere Verdragsluitende Partij, welke zich naar den vreemde begeven, vrij van alle douane- of andere rechten geleverd. Echter kan de Staat, binnen welks grondgebied het luchtvaartuig zich van bedrijfsstoffen heeft voorzien, in geval van tusschenlanding op zijn eigen grondgebied, de toekenning der vrijstelling van zekere bepaalde voorwaarden afhankelijk stellen.

Art. 3. 1. Elke der beide Hooge Verdragsluitende Partijen heeft het recht ,om militaire redenen of in het belang van de openbare veiligheid, de luchtvaartuigen, behoorende tot den anderen Verdragsluitenden Staat, te verbieden boven bepaalde zones van haar grondgebied te vliegen onder de straffen, in haar wetgeving voorzien en onder voorbehoud, dat in dit opzicht geen enkel onderscheid zal worden gemaakt tusschen haar eigen particuliere luchtvaartuigen en die van de andere Verdragsluitende Partij.

2. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen kan, bij wijze van uitzondering en in het belang van de openbare veiligheid, het vliegen boven genoemde zones door haar nationale luchtvaartuigen toestaan.

3. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen verbindt zich om aan de andere Verdragsluitende Partij te doen weten de ligging en uitgestrektheid der zones van haar grondgebied, waarboven het vliegen is verboden, zoomede de buitengewone ingevolge de vorige paragraaf afgegeven vergunningen.

4. Onverminderd de instelling van de hiervoren bedoelde zones behoudt elke der Hooge Verdragsluitende Partijen zich het recht voor om, in tijd van vrede, in buitengewone omstandigheden en met onmiddellijke inwerkingtreding de luchtvaart boven haar grondgebied te beperken of tijdelijk gedeeltelijk of geheel te verbieden, onder voorwaarde, dat geen enkel onderscheid zal worden gemaakt tusschen de luchtvaartuigen, behoorend tot de andere Verdragsluitende Partij en die, welke behooren tot andere vreemde Staten.

5. Een zoodanig besluit zal openbaar worden gemaakt en ter kennis worden gebracht van de andere Verdragsluitende Partij.

Art. 4. 1. Elk luchtvaartuig, dat zich boven een verboden gebied bevindt, moet, zoodra het zulks bemerkt, het noodsein geven, hetwelk is voorgeschreven door de luchtvaartvoorschriften van den Staat, waarover gevlogen wordt; het moet bovendien, zoo spoedig mogelijk buiten het verboden gebied landen op het dichtstbijgelegen luchtvaartterrein van den betrokken Staat.

2. Deze zelfde verplichting geldt voor luchtvaartuigen, welke over een verboden gebied vliegen en aan welke het bijzondere sein, bestemd om daarop de aandacht te vestigen, is gegeven.

Art. 5. De luchtvaartuigen moeten duidelijke en goed zichtbare kenteekenen dragen, welke het mogelijk maken hunne identiteit gedurende de vlucht vast te stellen (nationaliteits- en inschrijvingskenmerken); aan boord der luchtvaartuigen moeten zich bevinden bewijzen van inschrijving, van luchtwaardigheid en alle andere bescheiden, welke in den Staat van herkomst voor de luchtvaart zijn voorgeschreven.

Art. 6. 1. De leden der bemanning, die aan boord van het luchtvaartuig werkzaamheden verrichten, welke in hun land van herkomst van een bijzondere vergunning afhankelijk zijn, moeten zijn voorzien van de in dien Staat voor de luchtvaart voorgeschreven bescheiden, en in het bijzonder van de voorgeschreven bewijzen van geschiktheid en vergunningen.

2. De overige leden der bemanning moeten zijn voorzien van bescheiden, vermeldende hun werkkring aan boord, hun beroep, hun identiteit en hun nationaliteit.

3. De bemanning en de passagiers moeten bij zich hebben de bescheiden (paspoorten, enz.), welke eventueel voor het binnenkomen van of het verblijf binnen het grondgebied, waarop zij zich begeven, worden geëischt, tenzij ter zake tusschen de beide Hooge Verdragsluitende Partijen het tegendeel wordt overeengekomen.

Art. 7. 1. De bewijzen van luchtwaardigheid der luchtvaartuigen, bewijzen van geschiktheid en vergunningen der bemanning, door een der Hooge Verdragsluitende Partijen afgegeven of geldig verklaard, zullen, zoolang het luchtvaartuig die nationaliteit behoudt, door de andere Verdragsluitende Partij als geldig worden erkend.

2. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen behoudt zich het recht voor ten aanzien van de luchtvaart binnen haar grondgebied de bewijzen van geschiktheid en vergunningen, door de andere Verdragsluitende Partij aan haar onderdanen uitgereikt, niet te aanvaarden.

Art. 8. 1. Geen toestel van welken aard ook voor radioberichtgeving mag door een luchtvaartuig worden medegevoerd zonder een bijzondere vergunning, uitgereikt door den Staat, welks nationaliteit het luchtvaartuig bezit.

2. Het gebruik van die toestellen boven het grondgebied van een der Hooge Verdragsluitende Partijen is onderworpen aan de voorschriften, welke in dien Staat van kracht zijn.

3. Die toestellen zullen slechts mogen worden bediend door leden der bemanning, voorzien van een bijzondere vergunning, tot dit doel uitgereikt of geldig verklaard door de bevoegde autoriteiten van den Staat, welks nationaliteit het luchtvaartuig bezit.

4. De beide Hooge Verdragsluitende Staten behouden zich het recht voor om redenen van veiligheid regelingen te treffen in zake de verplichte uitrusting van luchtvaartuigen met toestellen voor radioberichtgeving.

Art. 9. 1. De luchtvaartuigen, hun bemanning en hun passagiers hebben niet het recht wapenen, munitie, giftige gassen, ontplofbare stoffen of postduiven te vervoeren dan met een bijzondere vergunning van de zijde van den Staat, waarover het luchtvaartuig vliegt.

2. In dit verdrag worden het materieel en de munitie, bestemd voor het geven van seinen, alsmede de startpatronen niet beschouwd als als wapenen en munitie.

3. Elke der beide Hooge Verdragsluitende Partijen kan, in zake de luchtvaart, het vervoer of gebruik van fotografische of cinematografische toestellen verbieden of regelen.

4. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen heeft het recht, om redenen van openbare orde en veiligheid, op haar grondgebied het vervoer van andere voorwerpen, dan die, welke in de eerste alinea van dit artikel zijn opgenoemd, te beperken, mits te dien aanzien geen onderscheid wordt gemaakt tusschen de nationale luchtvaartuigen en die van de andere Verdragsluitende Partij.

Art. 10. 1. De luchtvaartuigen, welke reizigers, bagage of goederen vervoeren, zullen moeten zijn voorzien van een lijst van de reizigers en, voor de goederen, van een manifest, aangevende den aard en de hoeveelheid der lading, zoomede van de noodige douaneverklaringen.

2. Indien, bij aankomst van een luchtvaartuig, een verschil wordt vastgesteld tusschen de vervoerde goederen en de bovengenoemde bescheiden, moeten de douane-autoriteiten van de haven van aankomst zich rechtstreeks in verbinding stellen met de bevoegde douane-autoriteiten van de andere Verdragsluitende Partij.

Art. 11. Het vervoer van postzendingen zal door middel van bijzondere overeenkomsten rechtstreeks worden geregeld tusschen de post-administraties der beide Hooge Verdragsluitende Partijen.

Art. 12. In alle gevallen van vertrek en landing zal elke Hooge Verdragsluitende Partij op haar grondgebied de luchtvaartuigen van de andere Verdragsluitende Partij door de bevoegde autoriteiten kunnen doen onderzoeken en de voorgeschreven bewijzen en bescheiden kunnen doen controleeren.

Art. 13. De voor het openbaar luchtverkeer opengestelde luchtvaartterreinen zullen onder dezelfde voorwaarden toegankelijk zijn voor de luchtvaartuigen der Hooge Verdragsluitende Partijen, welke eveneens gebruik zullen kunnen maken van de meteorologische- en radiodiensten, zoomede van de inrichtingen, welke de veiligheid van het luchtverkeer dienen. Mogelijke tarieven (voor landing, verblijf, enz.) zullen dezelfde zijn voor de nationale luchtvaartuigen en voor die, behoorend tot de andere Verdragsluitende Partij.

Art. 14. 1. Bij aankomst en vertrek zullen de luchtvaartuigen met bestemming voor of komende uit een der Hooge Verdragsluitende Partijen slechts gebruik mogen maken van de openbare douane-luchtvaartterreinen (met een dienst voor paspoortencontrôle) en wel zonder dat een tusschenlanding tusschen de grens en die luchtvaartterreinen mag geschieden.

2. In bijzondere gevallen zullen de bevoegde autoriteiten het vertrek van of de aankomst op andere luchtvaartterreinen, waar alsdan de douanebehandeling en paspoortencontrôle zullen plaats hebben, kunnen toestaan. De kosten, welke door dien bijzonderen dienst worden veroorzaakt, zullen dan ten laste van de belanghebbende partij komen. Het verbod van landing tusschen het luchtvaartterrein en de grens geldt eveneens voor die bijzondere gevallen.

3. In geval van noodlanding of landing, als voorzien in artikel 4, buiten de in het eerste lid van dit artikel genoemde luchtvaartterreinen zullen de gezagvoerder, de bemanning en de reizigers van het luchtvaartuig zich moeten gedragen naar de wetgeving, welke van kracht is in den Staat, waar de landing plaats zal hebben en de gezagvoerder of degene, die als zoodanig kan worden aangemerkt, zal gehouden zijn onmiddellijk den bevoegden douanedienst of den meest nabijzijnden politiedienst te waarschuwen.

4. De beide Hooge Verdragsluitende Partijen zullen elkander wederkeerig mededeeling doen van de lijst der voor het openbaar luchtverkeer opengestelde luchtvaartterreinen. Die lijst zal de douane-luchtvaartterreinen met paspoortencontrôledienst aanduiden.

5. Alle wijzigingen, aangebracht in die lijsten, zoomede alle zelfs tijdelijke beperkingen van het recht om een van die luchtvaartterreinen te gebruiken, zullen onmiddellijk aan de andere Verdragsluitende Partij moeten worden medegedeeld.

Art. 15. 1. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen kan voorschrijven, dat elk luchtvaartuig, dat haar grens overschrijdt, verplicht is zulks te doen tusschen zekere bepaalde punten.

2. De zone, welke door een der Hooge Verdragsluitende Partijen voor het overvliegen van haar grenzen door haar of door vreemde luchtvaartuigen is vastgesteld, is eveneens opengesteld voor de luchtvaartuigen van de andere Verdragsluitende Partij.

3. De luchtvaartuigen der beide Hooge Verdragsluitende Partijen zijn gehouden boven het grondgebied van de andere Verdragsluitende Partij nauwkeurig de routes te volgen, welke door den betrokken Staat zijn voorgeschreven, behalve in het geval, waarin zij door de weersomstandigheden gedwongen zouden zijn van die routes af te wijken. Bij ontbreken van voorschriften in zake de route moet de kortste weg worden gevolgd.

Art. 16. Als ballast mogen van boord van het luchtvaartuig slechts fijn zand en water worden uitgeworpen.

Art. 17. Gedurende de vlucht kunnen behalve ballast slechts voorwerpen of stoffen worden uitgeworpen of verwijderd, waarvoor de Staat, boven welks grondgebied het luchtvaartuig zich bevindt, te dien einde een bijzondere vergunning heeft verleend.

Art. 18. Met het oog op alle vraagstukken van nationaliteit, welke zich bij de toepassing van dit verdrag kunnen voordoen, wordt overeengekomen, dat de luchtvaartuigen de nationaliteit hebben van den Staat, in welks registers zij overeenkomstig de voorschriften zijn ingeschreven.

Art. 19. Elk luchtvaartuig, dat binnen het grondgebied van een der Hooge Verdragsluitende Partijen komt of over dat grondgebied vliegt en daar de noodzakelijke landingen verricht, kan aan beslag, op grond van nabootsing van een patent, teekening of model worden ontrokken door middel van het stellen van een zekerheid, waarvan het bedrag, bij gebreke van minnelijke schikking, zoo spoedig mogelijk zal worden bepaald door de bevoegde autoriteit ter plaatse, waar het beslag zal moeten geschieden.

Art. 20. 1. De tot de beide Hooge Verdragsluitende Partijen behoorende luchtvaartuigen hebben voor wat betreft landing, in het bijzonder in geval van nood, recht op gelijke mate van hulp als de nationale luchtvaartuigen.

2. De berging van luchtvaartuigen, welke

zich op zee in gevaar bevinden, wordt, voor zoover niet anders is overeengekomen, geregeld door de beginselen van het zeerecht.

Art. 21. Elke der beide Hooge Verdragsluitende Partijen zal aan de andere Verdragsluitende Partij alle in zake de luchtvaart binnen haar gebied geldende voorschriften mededeelen.

Art. 22. De bijzonderheden in zake de toepassing van dit verdrag en in het bijzonder die, welke de douaneformaliteiten betreffen, zullen, indien noodig, zooveel mogelijk worden geregeld door rechtstreeksch overleg tusschen de bevoegde administraties der beide Hooge Verdragsluitende Partijen.

Art. 23. 1. Ieder geschil in zake de uitlegging en de toepassing van dit verdrag, dat niet op minnelijke wijze langs den gewonen diplomatieken weg zal kunnen worden geregeld, zal op verzoek van een der Hooge Verdragsluitende Partijen ter arbitrage worden voorgelegd aan een scheidsgerecht, waarvan de samenstelling in dit artikel wordt geregeld. De beslissingen van het scheidsgerecht zullen voor de beide Hooge Verdragsluitende Partijen bindend zijn.

2. Het scheidsgerecht zal uit drie leden bestaan en zal zoodanig zijn samengesteld, dat elk der Staten binnen het verloop van een maand sedert het oogenblik van het verzoek zijn scheidsrechter kan benoemen.

3. De voorzitter van het scheidsgerecht zal binnen het verloop van de volgende maand worden benoemd, krachtens een overeenkomst tusschen de beide Hooge Verdragsluitende Partijen. Die voorzitter zal onderdaan moeten zijn van een willekeurigen derden Staat, zijn woonplaats niet hebben op het grondgebied van een der beide Hooge Verdragsluitende Partijen en geen enkele functie in die beide Staten bekleeden.

4. Indien een der Hooge Verdragsluitende Partijen, na verloop van een maand, zijn scheidsrechter voor het scheidsgerecht niet heeft aangewezen of wel indien de keuze van den voorzitter niet in den loop van de volgende maand is geschied, zal, behoudens afspraak tusschen beide Verdragsluitende Partijen, de Voorzitter van den Zwitserschen Bondsraad worden verzocht de noodige benoemingen te doen.

5. De zetel van het scheidsgerecht zal door den voorzitter worden bepaald.

6. De beslissingen van het scheidsgerecht zullen worden genomen bij meerderheid van stemmen. De procedure zal door het scheidsgerecht worden aangegeven; zij kan schriftelijk geschieden, indien de beide Hooge Verdragsluitende Partijen daartegen geen bezwaar hebben.

7. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen zal de kosten dragen van het honorarium van haar scheidsrechter en de helft van het honorarium van den voorzitter, zoomede de helft der kosten van de procedure.

Art. 24. 1. Elke der Hooge Verdragsluitende Partijen kan te allen tijde dit verdrag opzeggen met een termijn van een jaar.

2. Echter behouden de Hooge Verdragsluitende Partijen zich de bevoegdheid voor in gemeen overleg met onmiddellijke inwerkingtreding aan het verdrag een einde te maken.

Art. 25. Dit verdrag zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zoo spoedig mogelijk te Budapest worden uitgewisseld. Het zal in werking treden den dertigsten dag, volgende op den datum van de uitwisseling der bekrachtigingen.

Ter oorkonde waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend en van hun zegels hebben voorzien.

Gedaan te Budapest in tweevoud, den achtsten Juni negentienhonderd en vijf en dertig.

(L. S.) van Hoorn.
(L. S.) Géza Tormay de Nádudvar.

S. 101.

30 *September* 1936. WET, betreffende verhod van uitvoer van gouden munt en goudmuntmateriaal.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is, aan Ons besluit van 26 September 1936, nº. 52, houdende verbod van uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal wettelijken grondslag te verleenen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Door het in werking treden van deze wet verkrijgt Ons besluit van 26 September 1936, Nº. 52, houdende verbod van uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal kracht van wet van het oogenblik zijner dagteekening af. Het behoudt zijn geldigheid tot het door Ons, op voordracht van Onzen Minister van Financiën, wordt ingetrokken, welke intrekking in de *Nederlandsche Staatscourant* wordt bekend gemaakt.

2. Ten aanzien van het verbod, bedoeld in artikel 1, gelden, voor zoover dit verbod geen afwijking hiervan inhoudt, de bepalingen, vervat in de wet van 3 Augustus 1914 (*Staatsblad* Nº. 344), zooals deze bij nadere wetten is of zal worden gewijzigd, alsof het verbod krachtens die wet ware uitgevaardigd.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien barer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 30sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.
De Minister van Financiën, Oud.
(*Uitgeg.* 30 *September* 1936.)

S. 251.

11 *September* 1936. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Vreemdelingenreglement (Koninklijk besluit van 16 Augustus 1918, *Staatsblad* nº. 521).

Wij WILHELMINA, enz.

Op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Defensie a. i. en van Buitenlandsche Zaken van den 6 Augustus 1936, Kabinet nº. 475, A;

Gezien de wet van 17 Juni 1918, *Staatsblad* nº. 410 en Ons besluit van 16 Augustus 1918, *Staatsblad* nº. 521, zooals dit is gewijzigd bij Onze besluiten van 23 April 1920, *Staatsblad*

nº. 211 ; 9 Augustus 1920, *Staatsblad* nº. 691 en 31 Maart 1922, *Staatsblad* nº. 164 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Augustus 1936 nº. 27) ;

Gezien het nadere rapport van Onze voornoemde Ministers van 8 September 1936, Kabinet nº. 475 E ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

te bepalen :

Eenig artikel.

In Ons bovenvermeld besluit wordt in artikel 6, na den eersten zin van dat artikel ingevoegd een nieuwe zin, luidende :

„Voorts is hij verplicht, desgevorderd, vingerafdrukken van zich te laten nemen en zich te laten fotografeeren, al dan niet in bepaalde standen".

Onze Ministers van Justitie, van Binnenlandsche Zaken, van Defensie en van Buitenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel zijn Departement aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 11den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. d e W i l d e.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., H. C o l i j n.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, d e G r a e f f.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 252.

21 *September* 1936. BESLUIT, houdende uitvoering van artikel 3 der Wet van 27 Maart 1936, *Staatsblad* nº. 201, tot overbrenging van de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder naar de Nederlandsche Bank.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Financiën van den 1 Augustus 1936, 1ste Afdeeling C, nº. 866, en van den 6 Augustus 1936, nº. 148, afdeeling Indirecte Belastingen ;

Gelet op artikel 3 van de wet van 27 Maart 1936, *Staatsblad* nº. 201 ;

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Augustus 1936, nº. 28) ;

Gezien de nadere rapporten van Onze Ministers voornoemd van den 7 September 1936, 1ste Afdeeling C, nº. 859 en van den 11 September 1936, nº. 82, afdeeling Indirecte Belastingen ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

Art. 1. De bemoeiingen van de Nederlandsche Bank met de krachtens de wet van 27 Maart 1936, *Staatsblad* nº. 201, in bewaring gegeven effecten omvatten :

a. het verzilveren der coupons en dividendbewijzen of het incasseeren op andere wijze van vervallen of betaalbaar gestelde opbrengsten en het verantwoorden daarvan, met inachtneming van het bepaalde in artikel 4 der bovengenoemde wet, aan den bewaargever of zijn vertegenwoordiger op een der wijzen, krachtens de Voorwaarden van bewaarneming van de Nederlandsche Bank toegelaten ;

b. het inleveren van talons of stukken ter verkrijging van nieuwe coupon- of dividendbladen of nieuwe rentegevende stukken ;

c. het bezorgen van noodzakelijke verwisselingen, in het bijzonder die van voorloopige stukken in definitieve stukken ;

d. het nazien van uitlotingen en het kennisgeven van losbaarstellingen of gelegenheden tot verwisseling aan den bewaargever of zijn vertegenwoordiger ;

e. het nazien van de aankondigingen betreffende conversies, reorganisaties, kapitaalsuitbreidingen of -reduceeringen, gelegenheden tot inlevering bij beschermingscomité's, oproepingen tot bijstorting of terugbetaling van kapitaal, en andere dergelijke financieele gebeurtenissen, een en ander voor zoover het fondsen betreft die aan de Amsterdamsche Beurs verhandeld worden, alsmede het kennisgeven daarvan aan den bewaargever of zijn vertegenwoordiger ;

f. het verrichten van de handelingen, die uit de onder *d* en *e* genoemde gebeurtenissen voortvloeien, voor zooveel noodig na overleg met den bewaargever of zijn vertegenwoordiger, of krachtens de beslissing van den Kantonrechter in artikel 7, laatste lid, der bovengenoemde wet bedoeld ;

g. het verleenen van haar bemiddeling bij het doen uitvoeren van effectenorders in de gevallen in bovengenoemde wet bedoeld ;

h. het eventueel te gelde maken van een voorkeursrecht, voortspruitende uit het bezit van een der krachtens bovengenoemde wet in bewaring gegeven stukken.

Art. 2. De Nederlandsche Bank brengt voor de in artikel 1 bedoelde werkzaamheden een loon in rekening van f 1.50 per f 1000.— werkelijke waarde per jaar, met een minimum van f 4.— per jaar per bewaargeving. De werkelijke waarde der fondsen wordt berekend naar de grondslagen daarvoor in de Voorwaarden van bewaarneming van de Nederlandsche Bank aangegeven. Het loon wordt zooveel mogelijk verrekend met de opbrengst van de in bewaring gegeven effecten.

Onkosten, welke aan de Nederlandsche Bank bij het verrichten der in artikel 1 bedoelde werkzaamheden in rekening worden gebracht, komen ten laste van de bewaargevers.

3. Dit besluit treedt in werking gelijktijdig met de wet van 27 Maart 1936, *Staatsblad* nº. 201.

Onze Ministers van Justitie en van Financiën zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State,

Het Loo, den 21sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 29 *September* 1936.)

S. 285.

21 *September* 1936. BESLUIT houdende vaststelling van den dag van de inwerkingtreding van:

a. de wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* nº. 202), tot wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling, alsmede

b. de wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* nº. 605), houdende eenige wettelijke regelen nopens het afbetalingsbedrijf.

Inwerkingtreding 1 October 1936.

S. 286.

25 *September* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van den dag van inwerkingtreding van de wet van 27 Maart 1936 (*Staatsblad* nº. 201) tot overbrenging van de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder naar de Nederlandsche Bank.

Inwerkingtreding 16 October 1936.

S. 348.

8 *September* 1936. BESLUIT, houdende wijziging en aanvulling van het Radio-reglement 1930.

Wij WILHELMINA, enz.;

O. dat de zorg der Overheid voor den radio-omroep in *Nederland* medebrengt het bevorderen van de juiste onderlinge verhouding der in dezen omroep werkzame groepen, met name van de omroeporganisaties en de distributiebedrijven, en het openen van mogelijkheden, dat deze en andere in den omroep werkzame organen, elk op zijn gebied, op doelmatige en harmonische wijze kunnen medewerken aan de vervolmaking van dezen omroep;

O. dat het in het belang van dit doel naast het van Overheidswege rekening houden met de bestaanseischen, welke in economisch-technisch opzicht voor omroeporganisaties en distributie-bedrijven mogen gelden, noodig is voorzieningen te treffen voor het ter beschikking stellen van gelden, waar zulks voor dat doel als redelijk moet worden erkend, en regelen te stellen voor de besteding van deze gelden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Augustus 1936, nº. 3, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Gelet op artikel 3*ter* der Telegraaf- en Telefoonwet 1904 (*Staatsblad* nº. 7), zooals deze laatstelijk is aangevuld en gewijzigd bij de wet van 12 Mei 1928 (*Staatsblad* nº. 169);

Gelet op de bepalingen van hoofdstuk IV van het Radio-reglement 1930, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 9 Mei 1930 (*Staatsblad* nº. 159), zooals dit laatstelijk is gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk besluit van 20 Februari 1935 (*Staatsblad* nº. 61);

Den Raad van State gehoord (advies van 25 Augustus 1936, nº. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 September 1936, nº. 1, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Artikel I.

Artikel 37 van het Radio-reglement 1930 wordt gelezen als volgt:

„1. De houder van de machtiging is verplicht een bedrag van f 2 per jaar en per op de inrichting aangebrachte aansluiting, waarover het door de inrichting gebodene, naar keuze van den aangeslotene, volledig kan worden ontvangen, ter beschikking te stellen voor de bevordering van de belangen van den Nederlandschen omroep.

2. De gelden, die op deze wijze ter beschikking komen, worden door het daarmede te belasten orgaan in volgorde van voorrang, aangewend:

a. ten bedrage van 10 pct., teneinde hieruit den aanleg en de exploitatie van radiodistributie-inrichtingen mogelijk te maken in gebiedsdeelen, waar, ondanks de behoefte aan radiodistributie, deze zonder nadere geldelijke voorziening niet tot stand kan komen of in stand kan worden gehouden, alsmede teneinde uit dit bedrag voor zulke gebiedsdeelen rechtstreeksche ontvangst voor de radiodistributie-inrichting door middel van de interlocale geleidingen mogelijk te maken;

b. van het restant:

1º. ten behoeve van den huurprijs der zendinrichtingen, die ter beschikking worden gesteld van de omroeporganisaties, als bedoeld in artikel 2, tweede lid van dit reglement, 50 pct. van dezen huurprijs.

2º. ten behoeve van de onkosten, welke door het in de eerste zinsnede van het tweede lid bedoeld orgaan worden gemaakt voor de buitenlandsche vertegenwoordiging van den Nederlandschen omtoep en voor de vervulling van andere taken van dat orgaan, welke gerekend kunnen worden tot zijn verzorging van het algemeen omroepbelang te behooren, 50 pct. van deze onkosten.

3º. ten behoeve van de algemeene onkosten van bedoeld orgaan, 50 pct. dezer onkosten.

c. indien het in het eerste lid bedoeld bedrag over eenig boekjaar grooter mocht zijn dan voor dekking van de onder *a* en *b* genoemde reserveering en uitgaven noodig is, ter uitkeering door het daarmede belast orgaan aan de omroeporganisaties, als bedoeld in het eerste lid van artikel 4 der Radio-Omroep-Zender-Wet 1935 en zulks in verhouding tot het werkelijk aantal uren zendtijd waarover gedurende het laatste boekjaar werd beschikt, tenzij elk dezer omroeporganisaties er in toestemt, dat deze gelden door het onder *b*, sub 2º bedoeld orgaan worden aangewend ter verzorging of verbetering van de technische apparatuur van den omroep in den ruimsten zin.

3. Als orgaan belast met het aanwenden van de in het tweede lid, eerste zinsnede bedoelde gelden, en aan hetwelk deze gelden ter beschikking worden gesteld, wordt aangewezen de Naamlooze Vennootschap „Nederlandsche Omroep-Zender-Maatschappij (NOZEMA)".

4. De Minister is bevoegd tot het treffen van alle regelingen en het nemen van alle maatregelen welke ter nadere uitvoering van het in dit artikel bepaalde, noodzakelijk zijn.

5. In de machtiging kan de verplichting worden opgenomen tot betaling van een door den Minister te bepalen vergoeding, welke

dient ter bestrijding van de kosten voor de bemoeiingen, die voor het Rijk uit de contrôle op de juiste naleving van de in de machtiging gestelde voorwaarden voortvloeien, en welke een bedrag van f 0,50 per jaar en per op de inrichting aangebrachte aansluiting, waarover het door de inrichting gebodene, naar keuze van den aangeslotene, volledig kan worden ontvangen, niet te boven gaat, behoudens Onze machtiging aan den Minister tot overschrijding van dit bedrag."

Artikel II.

Na artikel 37 van het Radio-reglement 1930 wordt opgenomen een nieuw artikel 37*bis*, luidende als volgt:

„Art. 37*bis*. Met afwijking van het bepaalde in artikel 37 van dit reglement wordt het volgens het eerste lid van dat artikel genoemde bedrag van f 2 voor het jaar 1936 bepaald op f 0,25, voor het jaar 1937 op f 1,25, voor het jaar 1938 op f 1,50 en voor het jaar 1939 op f 1,75."

Artikel III.

De bepalingen van dit besluit treden in werking op den 1sten October 1936.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 8sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 28 *September* 1936.)

S. 403.

30 *September* 1936. WET, houdende eenige voorzieningen in verband met de buitengewone omstandigheden ten aanzien van de wisselkoersen op het buitenland.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is eenige voorzieningen te treffen in verband met de buitengewone omstandigheden ten aanzien van de wisselkoersen op het buitenland:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. Er wordt een fonds ingesteld, voor rekening en risico van den Staat, dat ten doel heeft, door den aan- en verkoop van schriftelijke en telegraphische uitbetalingen, chèques en ander papier, een en ander buitenslands betaalbaar, alsmede van goud, de wisselkoersen op het buitenland te beïnvloeden.

2. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard, om aan het in artikel 1 bedoelde fonds, op de door hem te bepalen voorwaarden, voorschotten te verstrekken tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste *drie honderd millioen gulden* (f 300.000.000).

2. Onze Minister van Financiën zal in de voorschotten, bedoeld in het vorig lid, mogen voorzien door uitgifte of verpanding van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande en nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

3. Ten aanzien van deze bewijzen van vlottende schuld blijven vereveningen ten laste der voor rente en kosten van uitgifte van schatkistbiljetten of schatkistpromessen bestemde begrootingsposten achterwege.

3. Bij uitzondering op hetgeen is bepaald in het eerste lid van artikel 12 der Bankwet 1919 (*Stbl.* N°. 553 van 1918), is de Nederlandsche Bank bevoegd, op voldoend onderpand van bewijzen van vlottende schuld, tot welker uitgifte het tweede lid van het vorig artikel machtigt, voorschotten aan den Staat te verstrekken.

4. 1. Het beheer van het in artikel 1 bedoelde fonds wordt geregeld door Onzen Minister van Financiën en geschiedt onder diens toezicht door de Nederlandsche Bank.

2. De bepalingen van de Comptabiliteitswet 1927, *Staatsblad* n°. 259, blijven ten aanzien van het fonds buiten toepassing.

3. Zoodra 's Lands belang zulks toelaat, zullen nader bij de wet bepalingen worden vastgesteld omtrent het tijdstip en de wijze van verantwoording der in het fonds gestorte gelden.

5. De verplichting van de Nederlandsche Bank tot betaling van hare biljetten is opgeschort totdat daaromtrent nader bij de wet zal zijn beslist.

6. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 30sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 30 *September* 1936.)

S. 483.

22 *September* 1936. BESLUIT, betreffende kantoren en heerbanen.

Wij WILHELMINA, enz.

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 16 September 1936, n°. 26, Invoerrechten;

Gezien de artikelen 37, 38, 42, 63, 64, 66 en 75 der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822 (*Staatsblad* n°. 38), alsmede artikel 1 van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1872 (*Staatsblad* n°. 19);

Gelet op Ons besluit van 30 Maart 1921 (*Staatsblad* n°. 641) en op artikel 1 van Ons besluit van 31 Mei 1935 (*Staatsblad* n°. 321);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen;

Art. 1. Met intrekking van het Koninklijk besluit van 4 Juni 1864 (*Staatsblad* n°. 45), van Ons besluit van 12 Mei 1926 (*Staatsblad* n°. 117) en van artikel 1, letter *b*, punt 75, van Ons besluit van 21 April 1933 (*Staatsblad* n°. 218) worden opgeheven het te *Roodesluis* (gemeente *Overslag*) gevestigde kantoor voor expeditie, betaling en doorvoer, alsmede de aanwijzing als heerbaan van den spoorweg (tramweg) *Drieschouwen—Moerbeke* van de Belgische grens tot aan het tramweg-douanegebouw nabij het grenskantoor en van den kunstweg van *Moerbeke* tusschen de grenspalen 293 en 294 door naar *Roodesluis*.

2. Te *Overslag* wordt gevestigd een geriefkantoor voor den invoer van goederen, bestemd voor de dagelijksche behoeften van de grensbewoners, over den kunstweg van *Wachtbeke*

langs het Belgische douanekantoor *Overslag* door het dorp van dien naam voerende tot aan het geriefkantoor.

Deze kunstweg wordt aangewezen als weg, bedoeld in artikel 38, tweede lid, der voormelde Algemeene Wet.

3. Met intrekking van artikel 1, letter *b*, punt 80, van Ons voormeld besluit van 21 April 1933 wordt opgeheven de aanwijzing als heerbaan van den dijkweg van *Hoecke* langs de Westzijde van het kanaal van *Brugge* naar *Sluis*.

4. De gemeente *Budel* wordt mede aangewezen voor de lossing van goederen, ingevoerd met spoortreinen op den voet van voormeld Koninklijk besluit van 26 Maart 1872.

5. Met intrekking van Ons besluit van 5 September 1900 (*Staatsblad* nº. 157) en van artikel 1, letter *b*, punt 46, van Ons voormeld besluit van 21 April 1933 worden opgeheven het te *Bocholtz* gevestigde geriefkantoor voor den invoer van goederen, bestemd voor de dagelijksche behoeften van de grensbewoners, alsmede de aanwijzing als weg, bedoeld in artikel 38, tweede lid, der voormelde Algemeene Wet, van den weg van *Laurensberg* langs grenspaal 209 naar *Bocholtz*.

6. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 22sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 522.

10 *September* 1936. WET, tot regeling van het onderzoek van ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen.

Wij WILHELMINA, enz. . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is een nieuwe regeling vast te stellen van het onderzoek met betrekking tot ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen en in verband daarmede een Raad voor de Luchtvaart in te stellen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

AFDEELING 1.

Van den Raad voor de luchtvaart in het algemeen.

Art. **1.** 1. Ingesteld wordt een Raad voor de Luchtvaart, gevestigd te *'s-Gravenhage*; hij is bevoegd bij uitzondering in andere gemeenten hier te lande te vergaderen.

2. De Raad bestaat uit een voorzitter en vier gewone leden. De gewone leden zijn bij voorkeur deskundigen op het gebied van de luchtvaart.

3. Verder worden benoemd ten minste tien buitengewone leden. Deze worden zoodanig gekozen, dat onder hen personen zijn, die de functies van luchtvaarthavenmeester, vliegtuigbestuurder, radiotelegrafist, vliegtuigbouwkundige, electrotechnicus, werktuigkundige, meteoroloog en geneeskundige uitoefenen, dan wel uitgeoefend hebben. Indien de voorzitter of de Raad van oordeel is, dat de tegenwoordigheid van een of meer hunner wegens den aard van het te behandelen geval wenschelijk is, noodigt de voorzitter hen uit zitting te nemen. De zitting nemende buitengewone leden nemen ook aan de stemmingen deel.

4. Voor zoover noodig worden benoemd plaatsvervangende voorzitters en plaatsvervangende leden, die invallen bij ontstentenis van gewone of buitengewone leden.

5. Aan den Raad worden een secretaris en een plaatsvervangend secretaris toegevoegd.

6. De voorzitter, de plaatsvervangende voorzitters, de secretaris en de plaatsvervangende secretaris moeten aan een Rijks- of daarmede gelijkgestelde Nederlandsche universiteit hebben verkregen:

hetzij den graad van doctor in de rechtswetenschap of in de staatswetenschap,

hetzij den graad van doctor in de rechtsgeleerdheid of de hoedanigheid van meester in de rechten, mits deze hoedanigheid is verkregen op grond van het afleggen van een examen in het Nederlandsch burgerlijk- en handelsrecht, staatsrecht en strafrecht.

7. De in het tweede, derde, vierde en vijfde lid bedoelde personen worden door Ons benoemd, telkens voor den tijd van ten hoogste vier jaren.

8. Door Ons worden de werkkring, de bevoegdheden en de schadeloosstellingen van den voorzitter, van de gewone en de buitengewone leden, van den secretaris, zoomede van hun plaatsvervangers vastgesteld.

9. Eveneens worden door Ons de werkkring en de bevoegdheden geregeld van den Directeur en van de andere ambtenaren van den Luchtvaartdienst in verband met hun arbeid bij den Raad voor de Luchtvaart.

Art. **2.** 1. De Raad voor de Luchtvaart kanden voorzitter en (of) een of meer van de gewone en buitengewone leden opdracht geven tot het bezoeken van de plaats, waar een ongeval met een burgerlijk luchtvaartuig is geschied of waar zich de overblijfselen van zulk een luchtvaartuig bevinden, tot het bezoeken van burgerlijke luchtvaartuigen, van anders dan uitsluitend voor de militaire luchtvaart opengestelde luchtvaartterreinen en zich daarop bevindende gebouwen en inrichtingen, zoomede tot het bezoeken van fabrieken, werkplaatsen en aanhoorigheden daarvan, bestemd voor de vervaardiging, het onderhoud of het herstel van burgerlijke luchtvaartuigen of onderdeelen daarvan.

2. Indien zulks voor het vooronderzoek noodig is, is ook de in het derde lid van artikel 6 bedoelde vooronderzoeker bevoegd tot het bezoeken van de in het vorig lid genoemde luchtvaartuigen en plaatsen.

3. Aan de personen, die een opdracht als bedoeld in het eerste lid hebben ontvangen, onderscheidenlijk aan den vooronderzoeker, moet toegang tot de genoemde luchtvaartuigen en plaatsen worden verleend. Indien hun de toegang wordt geweigerd, verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

4. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een bijzonderen schriftelijken last van den commissaris van politie, en in gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal

vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

5. De houders van een bewijs van geschiktheid als bedoeld in artikel 15 van de Luchtvaartwet, geldig voor het verrichten van werkzaamheden aan boord van een burgerlijk luchtvaartuig, hierna te noemen leden der bemanning, zoomede de personen, die een betrekking bekleeden in verband met de burgerlijke luchtvaart of luchtvaart-industrie, zijn verplicht aan hen, die ter uitvoering van een opdracht als bedoeld in het eerste lid van dit artikel handelen, desverlangd de noodige inlichtingen te geven.

6. Degenen, die ingevolge het eerste en het tweede lid van dit artikel op plaatsen, welke niet voor het publiek toegankelijk zijn, binnentreden, zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun op die plaatsen omtrent de uitgeoefende werkzaamheden bekend is geworden, voor zoover die geheimhouding niet in strijd is met wettelijke bepalingen.

Art. 3. De voorzitter, de plaatsvervangende voorzitters, de gewone en de buitengewone leden en de plaatsvervangende leden van den Raad onthouden zich van deelneming aan de behandeling van zaken, welke hun of hun bloed- en aanverwanten tot en met den vierden graad persoonlijk aangaan, of bij de beslissing waarvan zij belang hebben.

Art. 4. 1. De zittingen van den Raad worden in het openbaar gehouden, tenzij de Raad om in de uitspraak te vermelden redenen, mocht besluiten een zaak geheel of gedeeltelijk met gesloten deuren te doen behandelen.

2. De voorzitter, de plaatsvervangende voorzitters, de gewone en buitengewone leden, zoomede de plaatsvervangende leden, de secretaris en de plaatsvervangende secretaris zijn verplicht het geheim der raadkamer te bewaren.

3. Voor het nemen van beslissingen moet de Raad ten minste uit vijf leden, den voorzitter of plaatsvervangend voorzitter inbegrepen, bestaan. In geval van staking van stemmen wordt, wanneer het geldt een beslissing, als in de artikelen 24 en 37 bedoeld, geacht ten voordeele van het betrokken lid der bemanning te zijn beslist; in alle andere gevallen is, in geval van staking van stemmen, de stem van den voorzitter beslissend.

AFDEELING II.

Onderzoek met betrekking tot ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen.

A. Van het onderzoek.

Art. 5. 1. Van Staatswege wordt een onderzoek ingesteld met betrekking tot een ongeval, dat hetzij aan een Nederlandsch burgerlijk luchtvaartuig, hetzij hier te lande aan een vreemd burgerlijk luchtvaartuig is overkomen.

2. Voor de toepassing van deze afdeeling wordt onder ongeval verstaan een voorval, ten gevolge waarvan een der inzittenden of een ander ernstig lichamelijk letsel heeft bekomen, dan wel het luchtvaartuig of eenig ander goed ernstig beschadigd is. Voor wat Nederlandsche luchtvaartuigen betreft, wordt onder ongeval mede begrepen elk voorval, aan een luchtvaartuig overkomen:

1°. indien ten gevolge daarvan de veiligheid der inzittenden ernstig in gevaar is gebracht;

2°. indien op grond van den aard van het voorval de waarschijnlijkheid bestaat, dat uit een onderzoek lessen kunnen worden geput, of de wenschelijkheid kan blijken van het stellen van voorschriften, welke kunnen dienen ter voorkoming van ongevallen met luchtvaartuigen.

Art. 6. 1. Het onderzoek bestaat uit een vooronderzoek door een of meer personen, daartoe aangewezen door Onzen Minister met de uitvoering van deze wet belast, hierna te noemen Onzen Minister, en zoo noodig uit een nader onderzoek door den Raad voor de Luchtvaart.

2. Al hetgeen het vooronderzoek betreft wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld, voor zooverre daarin niet reeds bij deze wet is voorzien.

3. Degene, die het vooronderzoek instelt, hierna te noemen de vooronderzoeker, deelt de uitkomsten daarvan zoo spoedig mogelijk onder overlegging van stukken aan den voorzitter van den Raad voor de Luchtvaart mede, vergezeld van zijn voorstel om met het oog op aard en omvang van het ongeval al dan niet een onderzoek daarvan door den Raad te doen instellen. Hij kan daarbij een opgave indienen van de getuigen en deskundigen, wier verhoor tijdens de behandeling voor den Raad hij noodig acht.

4. Over het voorstel van den vooronderzoeker om al dan niet een onderzoek in te stellen wordt beslist door een Commissie uit den Raad, bestaande uit den voorzitter en twee door dezen daartoe opgeroepen leden. Wijst deze Commissie het voorstel af, dan heeft de vooronderzoeker het recht te vorderen, dat de Raad een beslissing neemt, waarna de voorzitter zoo spoedig mogelijk den Raad bijeenroept, die — na den vooronderzoeker te hebben gehoord — ter zake een eindbeslissing neemt. De leden der Commissie, met uitzondering van den voorzitter, nemen aan deze zitting geen deel.

5. Wanneer beslist is, dat een nader onderzoek zal worden ingesteld, stelt de voorzitter plaats, dag en uur daarvoor vast en worden door of namens hem de noodige getuigen en deskundigen tegen die zitting van den Raad opgeroepen.

6. De Commissie en de Raad zijn bevoegd zoo noodig den vooronderzoeker op te dragen middelerwijl nog nopens bepaalde onderwerpen nadere gegevens te verzamelen.

Art. 7. Ingeval den voorzitter een verzoek bereikt om een onderzoek naar een ongeval in den zin dezer wet in te stellen, waaromtrent hem geen voorstel als in het derde lid van het vorig artikel bedoeld is gedaan, stelt hij daarvan een Commissie als in het vierde lid van het vorig artikel genoemd in kennis, welke Commissie de vraag beslist, of er al dan niet een onderzoek zal plaats hebben. Bij bevestigende beantwoording dezer vraag is de Commissie bevoegd, zoo noodig, den Directeur van den Luchtvaartdienst op te dragen middelerwijl nopens bepaalde onderwerpen gegevens te verstrekken.

Art. 8. 1. De schriftelijke aanteekening der afgelegde verklaringen of gegeven berichten wordt aan de getuigen of deskundigen voorgelezen en door deze onderteekend.

2. Indien een getuige of deskundige verhinderd is om voor den Raad ter aangegeven plaatse te verschijnen, kan de Raad, zulks noodzakelijk oordeelende, aan den kantonrechter der woonplaats of der verblijfplaats van dien getuige of deskundige opdragen om hem te ondervragen.

Art. 9. 1. De Raad kan het verhoor van getuigen of deskundigen, mits deze den ouderdom van zestien jaren vervuld hebben, onder eede doen plaats hebben.

2. Onder eede gehoord wordende zweert (belooft) de getuige de geheele waarheid en niets dan de waarheid te zullen zeggen; de deskundige zijn verslag naar eer en geweten en overeenkomstig zijn beste wetenschap te zullen uitbrengen.

Art. 10. 1. Indien de behoorlijk gedagvaarde getuige of deskundige niet verschijnt, wordt daarvan een procesverbaal opgemaakt, hetwelk een nauwkeurige omschrijving der acte van dagvaarding behelst en door de aanwezige leden van den Raad of in het geval van het tweede lid van artikel 8 door den kantonrechter, wordt onderteekend.

2. Dit proces-verbaal wordt door den Raad, wanneer hij dit noodig oordeelt, in handen gesteld van het openbaar ministerie bij de rechtbank van het arrondissement, waarin de in gebreke gebleven getuige of deskundige woont.

Art. 11. Het proces-verbaal van niet-verschijning, door den Raad of in het geval van het tweede lid van artikel 8 door den kantonrechter opgemaakt, levert, behoudens tegenbewijs, een volledig bewijs op van hetgeen daarin vermeld staat.

Art. 12. Onverminderd de vervolging wegens de eerste niet-verschijning kan de Raad een nadere dagvaarding van denzelfden getuige of deskundige bevelen, en zelfs door tusschenkomst van den officier bij de betrokken rechtbank een bevel van medebrenging van den rechter-commissaris in het arrondissement, waarin de getuige of deskundige woont, of zich werkelijk bevindt, doen requireeren om bij de dagvaarding te worden gevoegd.

Art. 13. Bij herhaalde niet-verschijning zijn de artikelen 10 en 11 dezer wet mede van toepassing.

Art. 14. Wanneer een getuige of deskundige hetzij op de eerste, hetzij op de nadere dagvaarding verschenen of uit kracht van het bevel van medebrenging voor den Raad gebracht zijnde, weigert te antwoorden of den eed (belofte) af te leggen, wordt daarvan procesverbaal opgemaakt, hetwelk de redenen van weigering, zoo die gegeven zijn, inhoudt, en door de aanwezige leden van den Raad of in het geval van het tweede lid van artikel 8 door den kantonrechter, wordt onderteekend. Dit procesverbaal bezit de bewijskracht in artikel 11 omschreven.

Art. 15. De Raad stelt dit proces-verbaal in handen van het openbaar ministerie bij de rechtbank van het arrondissement, waarin het verhoor was gelast.

Art. 16. 1. De rechtbank van het arrondissement kan de gijzeling van den weigerachtigen getuige of deskundige gelasten; deze gijzeling wordt voor een tijdvak van zes maanden uitgesproken, doch houdt op, wanneer de getuige of deskundige vroeger aan zijn verplichting mocht hebben voldaan.

2. Op de vordering van den Raad gelast de president van de arrondissements-rechtbank de dadelijke gijzeling van den weigerachtigen getuige of deskundige, die inmiddels tot aan de uitspraak van den president, op last van den Raad, binnen het gebouw, waar hij vergadert, in bewaring kan worden gehouden; het door den president af te geven bevel vermeldt de gedane vordering, benoemt den deurwaarder met de overbrenging belast en wijst de plaats der voorloopige gijzeling aan.

3. Van de ingijzelingstelling wordt een acte opgemaakt, waarin het bevel tot gijzeling wordt aangehaald en waarvan onmiddellijk een afschrift aan den gegijzelde wordt overhandigd.

4. Deze voorloopige gijzeling houdt op bij voldoening aan de vroeger geweigerde verplichting en vervalt van rechtswege, indien de bekrachtiging daarvan niet binnen acht dagen bij den rechter is gevraagd.

5. De bij vonnis bevolene of bekrachtigde gijzeling is uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of hooger beroep.

Atr. 17. Zij, die uit hoofde van hun stand, beroep of wettige betrekking tot geheimhouding verplicht zijn, kunnen zich verschoonen getuigenis af te leggen, doch alleen en bij uitsluiting nopens hetgeen waarvan de wetenschap aan hen als zoodanig is toevertrouwd.

Art. 18. Wanneer de Raad het noodig acht in het buitenland of in *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao* verblijf houdende personen als getuige of deskundige te hooren, kan hij van de vragen, waarop antwoord verlangd wordt, in geschrifte mededeeling doen aan het Departement van Buitenlandsche Zaken of van Koloniën, hetwelk de beantwoording daarvan bevordert door tusschenkomst der diplomatieke of consulaire agenten, onderscheidenlijk door tusschenkomst van de Overheid van het betrokken overzeesche gebiedsdeel.

Art. 19. Het proces-verbaal van gehouden getuigenverhoor bezit de bewijskracht in artikel 11 omschreven.

Art. 20. Aan getuigen en deskundigen, voor zooverre hun dienstverhouding tot het Rijk niet medebrengt, dat zij hun medewerking verleenen zonder een schadeloosstelling, wordt, zoo zij dit verlangen, een schadeloosstelling toegelegd naar den maatstaf der tarieven van justitiekosten en salarissen in strafzaken.

Art. 21. 1. De vooronderzoeker, de voorzitter van den Raad en de Raad kunnen, hetzij onmiddellijk, hetzij binnen een bepaalden termijn, van de gezagvoerders der luchtvaartuigen, bij het ongeval betrokken, en van ieder ander, die daarvoor in aanmerking komt, overlegging en terbeschikkingstelling vorderen van alle bescheiden en voorwerpen, welke ingevolge wettelijke bepalingen of krachtens verdrag in het luchtvaartuig aanwezig moeten zijn, en van alle andere voor het onderzoek vereischte bescheiden en voorwerpen.

2. Bij verzuim van de gevorderde overlegging of terbeschikkingstelling wordt daarvan proces-verbaal opgemaakt, waarmede gehandeld wordt als bepaald bij artikel 15 en dat de bewijskracht bezit in artikel 11 omschreven.

B. Ongeschiktheid van leden der bemanning van een luchtvaartuig.

Art. 22. 1. Indien tijdens het vooronderzoek nopens een ongeval omstandigheden aan het licht komen, welke bij den vooronderzoeker de vraag doen rijzen, of een lid der bemanning wel geschikt is om zijn taak aan boord van een luchtvaartuig te vervullen, verbindt hij aan zijn voorstel om een onderzoek naar het ongeval te doen instellen de voordracht om dat lid te hooren. Voor zoover niet de Directeur van den Luchtvaartdienst zelf als vooronderzoeker is aangewezen, stelt hij dien Directeur terstond van de voordracht in kennis.

2. Ook indien geen ongeval met een luchtvaartuig heeft plaats gehad, kan in bijzondere omstandigheden de Directeur van den Luchtvaartdienst aan den Raad voorstellen een onderzoek in te stellen naar de al of niet geschiktheid van een lid van de bemanning.

3. Beslist de Commissie uit den Raad of de Raad, dat een lid der bemanning als bedoeld in het eerste of tweede lid van dit artikel ter zake zal worden gehoord, dan wordt den betrokkene een afschrift der beslissing beteekend. Voorts wordt gehandeld overeenkomstig het vijfde lid van artikel 6.

4. Indien echter eerst tijdens een onderzoek, door den Raad gehouden, omstandigheden aan het licht komen, welke bij den Directeur van den Luchtvaartdienst of bij den Raad de vraag doen rijzen, of het ongeval is veroorzaakt door de ongeschiktheid van een lid der bemanning, kan de Raad op voorstel van dien Directeur of uit eigen beweging besluiten, dat ook over deze vraag het onderzoek zal loopen.

5. Is de betrokkene ter zitting aanwezig, dan deelt de voorzitter hem de beslissing van den Raad mede. Aan de betrokkene kan op zijn verzoek een uitstel voor de verdere behandeling van de zaak worden verleend.

6. Is de betrokkene niet ter zitting aanwezig, dan wordt de verdere behandeling der zaak geschorst tot een nader door den voorzitter te bepalen dag en uur en wordt de betrokkene onder beteekening van 's Raads beslissing tegen die zitting opgeroepen.

7. De betrokkene heeft het recht zich bij de behandeling zijner zaak door een raadsman te doen bijstaan of zich te doen vertegenwoordigen door een bijzonder voor dit doel gemachtigde, behoudens de verplichting van den betrokkene om in persoon te verschijnen, wanneer de Raad dit vordert. De betrokkene en zijn raadsman of zijn gemachtigde hebben het recht de stukken van het voorloopig onderzoek vóór de behandeling der zaak ter secretarie van den Raad in te zien.

8. De Raad kan in de gevallen, bedoeld in het derde en vierde lid, bij een met redenen omkleede beslissing den betrokkene tevens onbevoegd verklaren om gedurende het onderzoek als lid der bemanning op een luchtvaartuig dienst te doen. In dat geval verliest een aan den betrokkene afgegeven bewijs van geschiktheid of wel, voor zooveel het een buiten het Rijk in Europa afgegeven bewijs van geschiktheid betreft, een ten behoeve van hem verleende gelijkstelling, geldigheid op den dag van de beslissing.

Art. 23. 1. De betrokkene kan verzoeken, dat reeds gehoorde getuigen of nader door hem bepaald aangewezen personen alsnog zullen worden gehoord. Bij afwijzing van dit verzoek wordt daarvan aanteekening gehouden in het proces-verbaal der zitting.

2. Van het afleggen van verklaringen als getuige of deskundige kunnen zich verschoonen des betrokkenen echtgenoote en zijn bloed- en aanverwanten tot den vierden graad ingesloten.

Art. 24. 1. De Raad kan, hetzij op vordering van den Directeur van den Luchtvaartdienst, hetzij uit eigen beweging, bij een met redenen omkleede beslissing een lid der bemanning onbevoegd verklaren om een bepaalde functie aan boord van een luchtvaartuig uit te oefenen, indien hij den betrokkene ongeschikt acht om die functie te vervullen.

2. Bij toepassing van het bepaalde in het eerste lid verliest een aan den betrokkene afgegeven bewijs van geschiktheid voor de in het eerste lid van dit artikel bedoelde functie of wel, voor zooveel het een buiten het Rijk in Europa afgegeven bewijs van geschiktheid betreft, een te dien aanzien verleende gelijkstelling, geldigheid op den dag van de beteekening van de uitspraak.

Art. 25. 1. Is de betrokkene niet persoonlijk of bij gemachtigde op de gedane oproeping verschenen, dan wordt verstek tegen hem verleend en het onderzoek buiten zijn tegenwoordigheid voortgezet en te zijnen aanzien beslist.

2. Heeft de behandeling der zaak plaats gehad buiten tegenwoordigheid van den onbevoegdverklaarde of diens gemachtigde, dan kan hij, indien de uitspraak hem in persoon beteekend is, binnen veertien dagen na die beteekening, of, indien de uitspraak hem niet in persoon beteekend is, binnen veertien dagen nadat zich een omstandigheid heeft voorgedaan, waaruit af te leiden is, dat hem de uitspraak bekend was, daartegen verzet doen bij een schriftelijke memorie, te richten aan den voorzitter, die daarvan desverlangd een bewijs van ontvangst afgeeft of doet afgeven. Bevindt de onbevoegdverklaarde zich niet hier te lande, dan wordt de termijn met twee maanden verlengd.

3. Het verzet schorst de tenuitvoerlegging van de uitspraak niet.

Art. 26. 1. Na de indiening van de memorie stelt de voorzitter van den Raad den Directeur van den Luchtvaartdienst met de memorie in kennis en bepaalt onverwijld dag en uur voor de behandeling van het verzet.

2. De voorzitter roept den onbevoegdverklaarde op tegen het tijdstip voor de zitting bepaald.

3. De Raad is bevoegd het onderzoek te heropenen of, na den onbevoegdverklaarde in de gelegenheid te hebben gesteld zijn memorie mondeling toe te lichten, dadelijk einduitspraak te doen.

4. Wordt bij de einduitspraak na gedaan verzet het ontnemen der bevoegdheid niet gehandhaafd, dan wordt de bevoegdheid geacht niet te zijn ontnomen.

Art. 27. 1. De onbevoegdverklaarde is verplicht het bewijs van geschiktheid of van gelijkstelling, ten aanzien waarvan de onbevoegdverklaring geldt, onmiddellijk na de beteekening der uitspraak af te geven aan den Directeur van den Luchtvaartdienst.

2. Van de onbevoegdverklaring wordt door den Directeur van den Luchtvaartdienst kennis gegeven aan de havenmeesters der Nederlandsche luchtvaartterreinen.

Art. 28. Wanneer, nadat door den Raad krachtens artikel 24 een bevoegdheid is ontnomen, nieuwe feiten aan het licht komen, welke tijdens de behandeling der zaak nog niet bekend waren en welke op de beslissing invloed zouden kunnen gehad hebben, wordt door den Raad opnieuw een onderzoek ingesteld en wordt de zaak voor zooveel noodig opnieuw behandeld.

Art. 29. 1. Door den Raad kan de ontnomen bevoegdheid aan den belanghebbende geheel of gedeeltelijk worden teruggegeven, wanneer mag worden aangenomen, dat hij wederom geschikt is zijn taak aan boord van een luchtvaartuig te vervullen.

2. Van het teruggeven van de ontnomen bevoegdheid wordt door den Directeur van den Luchtvaartdienst kennis gegeven aan de havenmeesters der Nederlandsche luchtvaartterreinen.

C. Algemeene bepalingen.

Art. 30. 1. Wanneer de behandeling van een zaak voor den Raad is afgeloopen wordt door den voorzitter in het openbaar uitspraak gedaan.

2. Deze uitspraak moet een overzicht bevatten van den gang van het gehouden onderzoek.

3. Is door den Raad krachtens het bepaalde in artikel 24 een bevoegdheid ontnomen of heeft de Raad tot het ontnemen van een bevoegdheid niet besloten, hoewel de Directeur van den Luchtvaartdienst daartoe heeft geraden, dan worden aan dit deel van het onderzoek in de uitspraak afzonderlijke overwegingen gewijd.

4. Een gewaarmerkt afschrift van de uitspraak wordt zoo spoedig mogelijk aan Onzen Minister en aan den Directeur van den Luchtvaartdienst toegezonden.

5. De uitspraken worden op door Ons te bepalen wijze openbaar gemaakt.

Art. 31. Indien de bevindingen bij het onderzoek den Raad daartoe aanleiding geven, doet hij Onzen Minister zoodanige voorstellen als hij noodig acht ter voorkoming van ongevallen met luchtvaartuigen.

Art. 32. 1. De termijn van oproeping van getuigen, deskundigen en van betrokkenen is, voor het geval zij in het Rijk in Europa woonachtig zijn of verblijf houden, van tenminste twee vrije dagen. Is hun woonplaats elders of onbekend, dan stelt de voorzitter van den Raad dien termijn vast.

2. De beteekening van oproepingen, beslissingen en uitspraken van den Raad geschiedt door den deurwaarder van eenig rechterlijk college met achterlating van een afschrift aan den persoon of aan zijn woon- en verblijfplaats hier te lande. De beteekening van oproepingen en beslissingen geschiedt op last van den voorzitter van den Raad, die van uitspraken op last van den Directeur van den Luchtvaartdienst.

3. Ingeval de beambte, met de beteekening belast, noch den persoon, aan wien een oproeping, beslissing of uitspraak moet worden beteekend, noch iemand van diens huisgenooten aan diens woon- of verblijfplaats aantreft, zal hij het afschrift ter stond ter hand stellen aan het hoofd van het plaatselijk bestuur, of aan dengene die hem vervangt, die het oorspronkelijke met gezien zal teekenen en het afschrift zoo mogelijk aan den betrokkene zal moeten doen toekomen, zonder dat van dit laatste echter zal behoeven te blijken.

4. Indien de persoon, aan wien een oproeping, beslissing of uitspraak moet worden beteekend, hier te lande geen bekende woon- of verblijfplaats heeft, geschiedt de beteekening door middel van aanplakking van een afschrift aan het gebouw, waarin de Raad zitting houdt en van een ander afschrift aan het gebouw, waarin de door den voorzitter aan te wijzen havenmeester kantoor houdt.

Bij bekende verblijfplaats buiten Nederland wordt door den ambtenaar, met de beteekening belast, tevens een afschrift bij aangeteekenden brief gezonden aan den persoon, aan wien de beteekening moet geschieden.

5. Voor zijn verrichtingen ingevolge dit artikel ontvangt de deurwaarder een vergoeding overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen.

Art. 33. 1. De Raad is bij de behandeling van zaken, als in deze afdeeling bedoeld, aan geen andere vormen gebonden, dan bij deze wet bepaald.

2. De Directeur van den Luchtvaartdienst is verplicht de zittingen van den Raad, ook die welke met gesloten deuren worden gehouden, bij te wonen. Hij kan zich echter bij alle werkzaamheden, in deze en de volgende afdeeling bedoeld, door een der ambtenaren van dien dienst doen vervangen.

Art. 34. De kosten van het onderzoek volgens de bepalingen van deze afdeeling worden gedragen door het Rijk.

Art. 35. Aan belanghebbenden wordt kosteloos inzage en op hun kosten uittreksel of afschrift van de uitspraken van den Raad door de secretaris verstrekt, berekend volgens het tarief voor uittreksels of afschriften van vonnissen in strafzaken.

Art. 36. Blijkt bij het onderzoek, dat door iemand een strafbaar feit is gepleegd, dan wordt de bevoegde ambtenaar van het openbaar ministerie daarmede door den leider van het onderzoek in kennis gesteld.

AFDEELING 3.

Maatregelen van tucht.

Art. 37. 1. De gezagvoerder of diens vervanger, die zich ten opzichte van zijn maatschappij, de bevrachters of de inzittenden op eenigerlei wijze heeft misdragen, kan, onafhankelijk van de burgerlijke en de strafvordering, door den Raad voor de Luchtvaart, na ingesteld onderzoek, disciplinair worden gestraft door het uitspreken van een berisping of door ontneming van de bevoegdheid om gedurende een bepaalden tijd, twee jaren niet te boven gaande, als gezagvoerder op een hier te lande ingeschreven luchtvaartuig dienst te doen.

2. Desgelijks kan ieder ander lid der bemanning door den Raad voor de Luchtvaart disciplinair worden gestraft door het uitspreken van een berisping of door ontneming van de be-

voegdheid om gedurende een bepaalden tijd, twee jaren niet te boven gaande, de werkzaamheden, in het bewijs van geschiktheid vermeld, uit te oefenen, een en ander wanneer de Raad bij het in afdeeling 2 bedoelde onderzoek tot de overtuiging komt, dat aan zijn schuld een luchtvaartongeval is te wijten.

3. De Raad kan bij een met redenen omkleede beschikking den betrokkene onbevoegd verklaren om gedurende het onderzoek de functie van gezagvoerder of de werkzaamheden, in het bewijs van geschiktheid vermeld, te vervullen.

Art. **38**. 1. Het onderzoek ter zake van de in het eerste lid van artikel 37 bedoelde misdragingen heeft, zoo daartoe naar het oordeel van een commissie uit den Raad, bestaande uit den voorzitter en twee door dezen opgeroepen leden, termen bestaan, plaats, indien een aanklacht is ingediend door den Directeur van den Luchtvaartdienst, door de maatschappij in welker dienst de gezagvoerder of diens vervanger is, dan wel door een of meer van de assuradeuren, bevrachters of inzittenden.

2. De aanklacht moet, om ontvankelijk te zijn, bij den Directeur van den Luchtvaartdienst of bij den Raad voor de Luchtvaart zijn ingekomen binnen drie maanden na den dag, waarop de tot klacht gerechtigde kennis heeft bekomen van het gepleegde feit. Indien de aanklacht bij den Directeur van den Luchtvaartdienst is ingekomen, zorgt deze zoo spoedig mogelijk voor doorzending aan den Raad voor de Luchtvaart.

3. Indien een der tot het indienen van een aanklacht gerechtigde personen, die zich buiten het Rijk in Europa bevindt, grond heeft om te vermoeden verhinderd te zullen zijn, om binnen den bepaalden termijn zijn aanklacht bij den Directeur van den Luchtvaartdienst of bij den Raad in te dienen, kan hij zich binnen drie weken na den eersten dag, waarop hij daartoe in de gelegenheid komt, onder opgave van de redenen van verhindering, tot het indienen van een aanklacht wenden tot den bevoegden consulairen ambtenaar of tot het plaatselijk gezag, door wiens tusschenkomst de aanklacht wordt ingezonden aan den Raad voor de Luchtvaart.

4. Het recht van onderzoek vervalt wegens verjaring, door verloop van één jaar, nadat de aanklacht bij den Raad voor de Luchtvaart is ingekomen, behoudens, dat elke daad van onderzoek de verjaring stuit, mits blijke, dat die daad ter kennis van den aangeklaagde gebracht is.

Art. **39**. Ten aanzien van de maatregelen van tucht, van het onderzoek en van de uitspraken van den Raad voor de Luchtvaart, gelden de bepalingen van afdeeling 2, voor zoover deze voor toepassing vatbaar zijn, met uitzondering van het derde lid van artikel 25.

Art. **40**. Door Ons kan, den Raad voor de Luchtvaart gehoord, de ontnomen bevoegdheid aan den belanghebbende geheel of gedeeltelijk worden teruggegeven, of de duur der onbevoegdheid worden bekort.

AFDEELING 4.

Straf- en slotbepalingen.

Art. **41**. Met geldboete van ten hoogste zestig gulden wordt gestraft hij, die nadat hij ingevolge artikel 6, of artikel 22 behoorlijk is opgeroepen, niet verschijnt, of verschenen zijnde, op de gestelde vragen niet antwoordt.

Art. **42**. Met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft de gezagvoerder van een bij een ongeval betrokken luchtvaartuig, die in strijd met het bepaalde bij artikel 21 de opgevorderde bescheiden of voorwerpen niet overlegt of niet ter beschikking stelt.

Art. **43**. Met geldboete van ten hoogste vijfduizend gulden wordt gestraft de derde, onder wiens berusting de in artikel 21 bedoelde bescheiden of voorwerpen zich bevinden en die de ingevolge dat artikel opgevorderde bescheiden of voorwerpen niet, niet tijdig of niet in den staat, waarin zij zich ten tijde van de opvordering bevonden, overlegt of ter beschikking stelt.

Art. **44**. Met geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden wordt gestraft de onbevoegdverklaarde, die in strijd met het bepaalde in artikel 27 het in zijn bezit zijnde bewijs van geschiktheid of van gelijkstelling niet inlevert.

Art. **45**. 1. Hij, die opzettelijk de in het zesde lid van artikel 2 opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden, met of zonder ontzetting van het recht om ambten of bepaalde ambten te bekleeden.

2. Hij, aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

3. Geen vervolging heeft plaats dan op klachte van den eigenaar van het luchtvaartuig of van den ondernemer van het bedrijf, dat ter plaatse wordt uitgeoefend.

Art. **46**. 1. Met geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden wordt gestraft degene, die in strijd met het bepaalde in het derde lid van artikel 2 aan de in dat lid genoemde personen den toegang tot de daar genoemde luchtvaartuigen of plaatsen weigert.

2. Met gelijke straf wordt gestraft degene, die in strijd met het bepaalde in het vijfde lid van artikel 2 weigert de gevraagde inlichtingen te verstrekken.

Art. **47**. De bij en krachtens deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen, behalve de feiten, strafbaar gesteld bij het eerste en tweede lid van artikel 45, welke als misdrijven worden beschouwd.

Art. **48**. Op overtreding van voorschriften van den krachtens het tweede lid van artikel 6 uitgevaardigden algemeenen maatregel van bestuur kan daarbij straf worden gesteld, doch geen andere of hoogere dan geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Art. **49**. Deze wet treedt in werking met ingang van een door Ons te bepalen tijdstip.

Art. **50**. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Luchtvaartrampenwet."

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg* 22 *September* 1936.)

S. 523.

10 *September* 1936. WET, houdende voorzieningen inzake het luchtvervoer.

Wij WILHELMINA, enz. . . . doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is, in aansluiting aan het op 12 October 1929 te *Warschau* gesloten en op 29 September 1933 voor *Nederland* in werking getreden verdrag tot het brengen van eenheid in eenige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer (*Staatsblad* 1933, n°. 365), bij de wet eenige voorzieningen te treffen inzake het luchtvervoer;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. De bepalingen van deze wet vinden toepassing, voozooveel niet ingevolge het op 12 October 1929 te *Warschau* gesloten en op 29 September 1933 voor *Nederland* in werking getreden verdrag tot het brengen van eenheid in eenige bepalingen inzake het internationale luchtvervoer (*Staatsblad* 1933, n°. 365), hierna te noemen het verdrag, een andere voorziening geldt.

Art. 2. 1. Deze wet is, behoudens het bepaalde in artikel 39, niet van toepassing op:

a. het kosteloos luchtvervoer, dat niet door een luchtvervoeronderneming wordt bewerkstelligd;

b. het luchtvervoer, dat bij wijze van eerste proef door een luchtvervoeronderneming wordt bewerkstelligd met het oog op de vestiging van een geregelde luchtlijn;

c. het luchtvervoer, dat in bijzondere omstandigheden buiten elke normale uitoefening van het luchtvaartbedrijf wordt bewerkstelligd.

2. Deze wet is voorts niet van toepassing op het luchtvervoer van de brief- en pakketpost, hetwelk geschiedt op aanvraag van of namens het bevoegd gezag, noch op de luchtvaart, uitgeoefend door militaire, douane- of politieluchtvaartuigen.

Art. 3. Het luchtvervoer, achtereenvolgens door verschillende vervoerders te bewerkstelligen, wordt voor de toepassing van deze wet geacht een enkel luchtvervoer te vormen, wanneer het door de partijen als een enkele handeling is beschouwd, onverschillig of het in den vorm van een enkele overeenkomst, dan wel in den vorm van een reeks van overeenkomsten is gesloten.

Art. 4. Wanneer in deze wet sprake is van dagen, worden kalenderdagen en niet werkdagen bedoeld.

HOOFDSTUK II.

Luchtvervoerbewijzen.

Deel I. Reisbiljet.

Art. 5. 1. Bij het luchtvervoer van reizigers is de vervoerder verplicht een reisbiljet uit te reiken, dat de volgende gegevens moet bevatten:

a. de plaats en den datum van afgifte;

b. de plaatsen van vertrek en van bestemming;

c. de tusschenlandingen, die zijn voorzien, behoudens de bevoegdheid van den vervoerder om te bedingen, dat hij in geval van noodzaak daarin verandering kan brengen;

d. den naam en het adres van den vervoerder of de vervoerders;

e. de mededeeling, dat het luchtvervoer is onderworpen aan de regeling, die bij deze wet of bij het verdrag omtrent de aansprakelijkheid is getroffen.

2. Het ontbreken van het biljet, een onnauwkeurigheid daarin of het verlies van het biljet heeft invloed noch op het bestaan, noch op de geldigheid van de luchtvervoerovereenkomst, welke desongeacht zal zijn onderworpen aan de bepalingen van deze wet. Indien evenwel de vervoerder den reiziger aanneemt, zonder dat een reisbiljet is uitgereikt, heeft hij niet het recht zich te beroepen op de bepalingen van deze wet, welke zijn aansprakelijkheid uitsluiten of beperken.

Deel II. Bagagebiljet.

Art. 6. 1. Bij het luchtvervoer van bagage is de vervoerder verplicht een bagagebiljet uit te reiken.

2. Onder bagage wordt verstaan:

alle zaken, welke toebehooren aan of onder de hoede zijn van een reiziger en welke door of namens dezen, alvorens een luchtreis te ondernemen, ten vervoer door de lucht worden aangeboden. Onder bagage worden niet begrepen kleine voorwerpen voor persoonlijk gebruik, welke de reiziger bij zich houdt.

3. Het bagagebiljet wordt opgemaakt in twee exemplaren, het eene voor den reiziger, het andere voor den vervoerder.

4. Het moet de volgende gegevens bevatten:

a. de plaats en den datum van de uitgifte;

b. de plaatsen van vertrek en van bestemming;

c. den naam en het adres van den vervoerder of de vervoerders;

d. het nummer van het reisbiljet;

e. de mededeeling, dat de afgifte van de bagage geschiedt aan den houder van het bewijs;

f. het aantal en het gewicht van de colli;

g. het bedrag der waarde, aangegeven overeenkomstig artikel 30, tweede lid;

h. de mededeeling, dat het luchtvervoer is onderworpen aan de regeling, die bij deze wet of bij het verdrag omtrent de aansprakelijkheid is getroffen.

5. Het ontbreken van het bagagebiljet, een onnauwkeurigheid daarin, of het verlies van het biljet heeft invloed noch op het bestaan, noch op de geldigheid van de luchtvervoerovereenkomst, welke desongeacht zal zijn onderworpen aan de bepalingen van deze wet. Indien evenwel de vervoerder de bagage aanneemt, zonder dat een biljet is uitgereikt, of indien het biljet niet de gegevens bevat, bedoeld onder de letters *d*, *f*, *h*, heeft de vervoerder niet het recht zich te beroepen op de bepalingen van deze wet, welke zijn aansprakelijkheid uitsluiten of beperken.

Deel III. Luchtvrachtbrief.

Art. 7. 1. Elke vervoerder van goederen heeft het recht van den afzender te vorderen een bewijsstuk, „luchtvrachtbrief" genaamd,

op te maken en af te geven ; elke afzender heeft het recht van den vervoerder te vorderen dat document aan te nemen.

2. Echter is het ontbreken van dat bewijsstuk, een onnauwkeurigheid daarin, of het verlies van dat document, van invloed noch op het bestaan, noch op de geldigheid van de luchtvervoerovereenkomst, welke desongeacht onderworpen is aan de bepalingen van deze wet, behoudens de voorschriften van artikel 11.

Art. 8. 1. De luchtvrachtbrief wordt door den afzender opgemaakt in drie oorspronkelijke exemplaren en afgegeven met de goederen.

2. Het eerste exemplaar bevat de vermelding „voor den vervoerder" ; het wordt geteekend door den afzender. Het tweede exemplaar bevat de vermelding „voor den geadresseerde" ; het wordt geteekend door den afzender en den vervoerder en het gaat met de goederen mee. Het derde exemplaar wordt geteekend door den vervoerder en, na ontvangst van de goederen, door dezen uitgereikt aan den afzender.

3. De handteekening van den vervoerder moet worden geplaatst dadelijk bij het aannemen van de goederen.

4. De handteekening van den vervoerder kan worden vervangen door een stempel ; die van den afzender kan worden gedrukt of vervangen door een stempel.

5. Indien op verzoek van den afzender de vervoerder den luchtvrachtbrief opmaakt, wordt hij, behoudens tegenbewijs, geacht te handelen voor rekening van den afzender.

Art. 9. Wanneer er verscheidene colli zijn, heeft de vervoerder het recht van den afzender te vorderen, verschillende luchtvrachtbrieven op te maken.

Art. 10. De luchtvrachtbrief moet de volgende gegevens bevatten :

a. de plaats, waar het document is opgemaakt, en den datum, waarop het is geschied ;

b. de plaatsen van vertrek en van bestemming ;

c. de tusschenlandingen, die zijn voorzien, behoudens de bevoegdheid van den vervoerder om te bedingen, dat hij daarin, in geval van noodzaak, verandering kan brengen ;

d. den naam en het adres van den afzender ;

e. den naam en het adres van den eersten vervoerder ;

f. den naam en het adres van den geadresseerde, zoo noodig ;

g. den aard van de goederen ;

h. het aantal, de wijze van verpakking, de bijzondere kenmerken of de nummers der colli ;

i. het gewicht, de hoeveelheid, den omvang of de afmetingen der goederen ;

j. den uiterlijken staat van de goederen en van de verpakking ;

k. den prijs van het luchtvervoer, indien die is bedongen, den datum en de plaats van betaling en de persoon, die moet betalen ;

l. indien de verzending tegen rembours geschiedt, den prijs der goederen en het bedrag der kosten, indien die er zijn ;

m. het bedrag van de waarde, aangegeven overeenkomstig artikel 30, tweede lid ;

n. het aantal exemplaren van den luchtvrachtbrief ;

o. de documenten, welke aan den vervoerder zijn overgegeven, om mee te gaan met den luchtvrachtbrief ;

p. den duur van het luchtvervoer en een beknopte aanwijzing van de te volgen route, indien die zijn bedongen ;

q. de mededeeling, dat het vervoer onderworpen is aan de regeling, welke omtrent de aansprakelijkheid in deze wet of bij het verdrag is getroffen.

Art. 11. Indien de vervoerder goederen aanneemt, zonder dat een luchtvrachtbrief is opgemaakt, of indien deze brief niet alle gegevens bevat, genoemd in artikel 10 (*a* t/m *i* en *q*), heeft de vervoerder niet het recht zich te beroepen op de bepalingen van deze wet, welke zijn aansprakelijkheid uitsluiten of beperken.

Art. 12. 1. De afzender is aansprakelijk voor de juistheid van de mededeelingen en de verklaringen betreffende de goederen, welke hij op den luchtvrachtbrief stelt.

2. Hij draagt de aansprakelijkheid voor alle schade, door den vervoerder of door anderen geleden als gevolg van zijn onnauwkeurige, onjuiste of onvolledige mededeelingen en verklaringen.

Art. 13. De afzender is verplicht de inlichtingen te verschaffen en bij den luchtvrachtbrief de documenten te voegen, welke, vóór de afgifte van de goederen aan den geadresseerde, noodig zijn om aan de formaliteiten inzake douane, plaatselijke rechten of politie te voldoen. De afzender is tegenover den vervoerder verantwoordelijk voor alle schade, die het gevolg is van het ontbreken, de onvolledigheid of de onnauwkeurigheid van die inlichtingen en documenten, behoudens in geval van schuld aan de zijde van den vervoerder of van degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld.

2. De vervoerder is niet gehouden te onderzoeken, of die inlichtingen en documenten juist of voldoende zijn.

Art. 14. 1. De luchtvrachtbrief strekt, behoudens tegenbewijs, tot bewijs van het sluiten van de overeenkomst, van de ontvangst van de goederen en van de voorwaarden van het luchtvervoer.

2. De opgaven in den luchtvrachtbrief betreffende het gewicht, de afmetingen en de verpakking der goederen, alsook betreffende het aantal der colli, hebben kracht van bewijs, behoudens tegenbewijs ; die betreffende de hoeveelheid, den omvang en den toestand der goederen strekken tegenover den vervoerder enkel tot bewijs, voor zoover zij door dezen juist zijn bevonden in tegenwoordigheid van den afzender en dit is vastgesteld in den luchtvrachtbrief, of indien het betreft opgaven omtrent den uiterlijken staat der goederen.

Art. 15. 1. De afzender heeft het recht, onder voorwaarde, dat hij al de uit de luchtvervoerovereenkomst voortvloeiende verplichtingen naleeft, over de goederen te beschikken, hetzij door deze op het luchtvaartterrein van vertrek of van bestemming terug te nemen, hetzij door deze gedurende de reis tijdens een landing op te houden, hetzij door deze te doen afleveren op de plaats van bestemming of tijdens de reis aan een andere persoon dan den op den luchtvrachtbrief aangegeven geadresseerde, hetzij door terugzending te vragen naar het luchtvaartterrein van vertrek, voor zoover de uitoefening van dat recht noch aan den vervoerder, noch aan de andere afzenders

nadeel doet, en mits hij de daaruit voortspruitende kosten vergoede.

2. In geval het uitvoeren van de opdrachten van den afzender onmogelijk is, moet de vervoerder dezen daarvan onmiddellijk verwittigen.

3. Indien de vervoerder handelt naar de opdrachten van den afzender in zake de beschikking over de goederen, zonder overlegging te eischen van het aan dezen afgegeven exemplaar van den luchtvrachtbrief, zal hij, behoudens verhaal op den afzender, verantwoordelijk zijn voor de schade, door dit feit veroorzaakt aan hem, die op regelmatige wijze in het bezit is van den luchtvrachtbrief.

4. Het recht van den afzender houdt op te bestaan op het oogenblik, waarop dat van den geadresseerde begint, overeenkomstig het hieronder volgend artikel 16. Indien echter de geadresseerde den luchtvrachtbrief of de goederen weigert, of indien hij niet kan worden bereikt, herkrijgt de afzender zijn beschikkingsrecht.

Art. **16**. 1. Behoudens in de gevallen, in het vorige artikel aangeduid, heeft de geadresseerde het recht om dadelijk na aankomst van de goederen ter plaatse van bestemming van den vervoerder te vorderen hem den luchtvrachtbrief over te geven en hem de goederen af te leveren tegen betaling van de verschuldigde bedragen en onder naleving van de bepalingen voor het luchtvervoer, aangegeven in den luchtvrachtbrief.

2. Behoudens beding van het tegendeel moet de vervoerder den geadresseerde dadelijk met de aankomst van de goederen in kennis stellen.

3. Indien het verlies van de goederen door den vervoerder wordt erkend, of indien de goederen na verloop van een termijn van zeven dagen, nadat zij hadden moeten aankomen, niet zijn aangekomen, is de geadresseerde gerechtigd tegenover den vervoerder de rechten te doen gelden, die uit de luchtvervoerovereenkomst voortvloeien.

Art. **17**. 1. Indien de geadresseerde niet opkomt, indien hij weigert het goed aan te nemen dan wel het verschuldigde te betalen, of indien op het goed beslag is gelegd, is de vervoerder verplicht het goed voor rekening en gevaar van den rechthebbende op te slaan in een daarvoor geschikte bewaarplaats.

2. De vervoerder is verplicht voor rekening van den rechthebbende den afzender en, ingeval van beslag, tevens den geadresseerde zoo spoedig mogelijk telegrafisch of telefonisch in kennis te stellen van den opslag en van de aanleiding daartoe.

Art. **18**. 1. Indien het goed, dat ingevolge het eerste lid van het vorig artikel anders dan wegens beslag is opgeslagen, aan spoedig bederf onderhevig is en de afzender niet binnen twaalf uren na verzending van de in het tweede lid van het voorgaande artikel bedoelde kennisgeving over het goed beschikt, is de vervoerder verplicht het goed geheel of gedeeltelijk op de meest geëigende wijze te verkoopen en daarvan den afzender terstond te verwittigen.

2. Indien daartoe gegronde redenen bestaan, kan bovendien in geval van opslag van het goed ieder belanghebbende worden gemachtigd het geheel of gedeeltelijk op de door den rechter te bepalen wijze te verkoopen.

3. De machtiging wordt verleend door den kantonrechter, binnen wiens gebied het goed is opgeslagen, of, wanneer de zetel van het kantongerecht tevens is de zetel van een rechtbank, door de voorzitter van die rechtbank, zoo mogelijk na verhoor of behoorlijke oproeping van de medebelanghebbenden of van hunne vertegenwoordigers.

4. De opbrengst van het ingevolge de beide voorgaande leden verkochte wordt steeds, voor zoover zij niet strekt tot voldoening van de kosten van opslag en van de vorderingen van den vervoerder, onder gerechtelijke bewaring gesteld.

Art. **19**. De vervoerder die, indien op het goed beslag is gelegd, het goed aflevert in strijd met het bepaalde in het eerste lid van artikel 17 en de geadresseerde die het aanneemt wetende, dat daarop zulk een beslag ligt, zijn persoonlijk aansprakelijk voor de schade, welke daaruit mocht voortvloeien voor dengene die het beslag heeft gelegd. Behoudens tegenbewijs wordt aangenomen, dat de geadresseerde bekend was met het beslag en, in geval op het goed een ander dan revindicatoir beslag is gelegd, dat de vordering ten volle op het goed kan worden verhaald.

Art. **20**. 1. Indien de vervoerder het goed aflevert zonder dat het hem wegens het luchtvervoer bij de aflevering verschuldigde is voldaan of zonder dat hij zekerheidstelling daarvoor heeft verkregen, verliest hij zijn aanspraak te dier zake op den afzender, wanneer deze doet blijken, dat krachtens de tusschen hem en den geadresseerde bestaande rechtsverhouding het verschuldigde door den geadresseerde moest worden gedragen en hij dit, zoo hij het betaalde, uit hoofde van het onvermogen van den geadresseerde, niet meer op dezen zou kunnen verhalen.

2. In het geval in het vorig lid bedoeld verjaart de rechtsvordering van den vervoerder op den geadresseerde ter zake van het luchtvervoer door tijdsverloop van één jaar. Deze verjaring begint te loopen bij het eindigen van de reis.

3. De bepaling van artikel 2010 van het Burgerlijk Wetboek is van toepassing op de in het vorig lid bedoelde verjaring.

Art. **21**. De kosten van sorteering der goederen, voor zoover noodig voor de richtige aflevering, zijn voor rekening van den luchtvervoerder.

Art. **22**. De afzender en de geadresseerde kunnen, ieder op zijn eigen naam, al de rechten doen gelden, welke hun onderscheidenlijk bij de artikelen 15 en 16 zijn toegekend, hetzij zij handelen in hun eigen belang, hetzij in het belang van een ander, op voorwaarde, dat zij de verplichtingen, welke de overeenkomst oplegt, uitvoeren.

Art. **23**. 1. De artikelen 15, 16 en 22 doen niet te kort aan de verhouding tusschen den afzender en den geadresseerde onderling, noch aan de verhouding van derden, wier rechten afkomstig zijn, hetzij van den afzender, hetzij van den geadresseerde,

2. Elk beding, waarbij van de bepalingen der artikelen 15, 16 en 22 wordt afgeweken, moet in den luchtvrachtbrief worden opgenomen.

HOOFDSTUK III.

Aansprakelijkheid van den vervoerder.

Art. 24. 1. De vervoerder is aansprakelijk voor schade, ontstaan in geval van verwonding of eenig ander lichamelijk letsel, door een reiziger geleden, wanneer het ongeval, dat de schade veroorzaakte, verband hield met het luchtvervoer en plaats had aan boord van het luchtvaartuig of tijdens eenige handeling verband houdende met het aan boord gaan en het verlaten van het luchtvaartuig.

2. Heeft het letsel den dood ten gevolge, dan hebben de overblijvende echtgenoot, de kinderen of de ouders van den overledene, die door zijn arbeid plachten te worden onderhouden, een rechtsvordering tot schadevergoeding, te waardeeren naar gelang van den wederzijdschen stand en de fortuin der personen, en naar de omstandigheden.

Art. 25. 1. De vervoerder is aansprakelijk voor schade, ontstaan in geval van vernieling, verlies of beschadiging van bagage of van goederen, wanneer het voorval, dat de schade veroorzaakte, plaats heeft gehad tijdens het luchtvervoer.

2. Het luchtvervoer, in den zin van het vorige lid, omvat het tijdperk, gedurende hetwelk de bagage of de goederen zich onder de hoede van den vervoerder bevinden, onverschillig of dit het geval is op een luchtvaartterrein of aan boord van een luchtvaartuig of waar dan ook, in geval van landing buiten een luchtvaartterrein.

3. Het tijdperk van het luchtvervoer omvat niet eenig vervoer te land, ter zee of op binnenwateren, bewerkstelligd buiten een luchtvaartterrein. Wanneer evenwel zoodanig vervoer plaats heeft ter uitvoering van de luchtvervoerovereenkomst in verband met het inladen, de aflevering of de overlading, is de vervoerder aansprakelijk voor alle schade, alsof deze het gevolg ware van een voorval, geschied tijdens het luchtvervoer, tenzij hij bewijst, dat de schade het gevolg is van een gebeurtenis, welke niet tijdens het luchtvervoer plaats had.

Art. 26. De door den vervoerder wegens geheel of gedeeltelijk verlies van goederen of bagage te betalen schadevergoeding wordt berekend naar de waarde, welke goed van dezelfde soort en hoedanigheid had ter plaatse van bestemming, ten tijde waarop de goederen of de bagage aldaar had moeten worden afgeleverd, onder aftrek van hetgeen door de nietaflevering is bespaard aan kosten en vracht.

Art. 27. In geval van beschadiging van goederen of bagage moet worden vergoed de som, welke men verkrijgt door van de in artikel 26 bedoelde waarde de waarde van het beschadigde goed af te trekken, en dit verschil te verminderen met hetgeen door de beschadiging is bespaard aan kosten en vracht.

Art. 28. Voor zoover niet anders is overeengekomen, is de vervoerder aansprakelijk voor de schade, voortspruitende uit vertraging in het luchtvervoer van reizigers, bagage of goederen.

Art. 29. 1. De vervoerder is niet aansprakelijk voor schade, indien hij bewijst, dat hij en degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld alle maatregelen hebben genomen, noodig om de schade te vermijden of dat het hun onmogelijk was die maatregelen te nemen. Indien de vervoerder bewijst, dat de schuld van den getroffen persoon de schade heeft veroorzaakt of er toe heeft bijgedragen, kan de rechter de aansprakelijkheid van den vervoerder ter zijde stellen of verminderen.

2. Bij het luchtvervoer van goederen en bagage is de vervoerder niet aansprakelijk, indien hij bewijst, dat de schade het gevolg is van een fout, begaan bij de besturing, bij de leiding van de vaart van het luchtvaartuig of bij de navigatie en dat, in alle andere opzichten, hij en degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld alle maatregelen hebben genomen, noodig om de schade te vermijden.

Art. 30. 1. Bij het luchtvervoer van personen is de aansprakelijkheid van den vervoerder jegens elken reiziger of jegens diens in het tweede lid van artikel 24 aangewezen nabestaanden beperkt tot een bedrag van twaalf duizend vijfhonderd gulden. In het geval, dat de schadeloosstelling wordt bepaald in den vorm van een rente, mag het gekapitaliseerde bedrag van de rente die grens niet te boven gaan. Evenwel kan de reiziger door een bijzondere overeenkomst met den vervoerder een hoogere grens voor de aansprakelijkheid bepalen.

2. Bij het luchtvervoer van bagage en van goederen is de aansprakelijkheid van den vervoerder beperkt tot een bedrag van vijf en twintig gulden per kg, behoudens bijzondere verklaring omtrent belang bij de aflevering, door den afzender bij de afgifte van de colli aan den vervoerder gedaan en tegen betaling eventueel van een verhoogd tarief. In dat geval is de vervoerder verplicht te betalen tot het bedrag van de opgegeven som, tenzij hij bewijst, dat deze het werkelijke belang van den afzender bij de aflevering te boven gaat.

3. Voor wat betreft de voorwerpen, bedoeld in den laatsten zin van het tweede lid van artikel 6, is de aansprakelijkheid van den vervoerder beperkt tot vijfhonderd gulden per reiziger.

Art. 31. De vervoerder is gehouden tot vergoeding der schade, overkomen aan de voorwerpen, bedoeld in den laatsten zin van het tweede lid van artikel 6, indien blijkt, dat de reiziger tot behoud daarvan de noodige zorg heeft aangewend, tenzij de vervoerder bewijst, dat hij en degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld alle maatregelen hebben genomen noodig om de schade te vermijden of dat het hun onmogelijk was die maatregelen te nemen, dan wel met betrekking tot de schade het bewijs, bedoeld in het tweede lid van artikel 29, levert. In geen geval is de vervoerder aansprakelijk voor schade, door medereizigers aan die voorwerpen toegebracht.

Art. 32. Behoudens het bepaalde in artikel 28, is elk beding, strekkende om den luchtvervoerder te ontheffen van zijn aansprakelijkheid of om een lagere grens vast te stellen dan die, welke in deze wet is bepaald, nietig, doch de nietigheid van dit beding heeft niet de nietigheid ten gevolge van de overeenkomst, welke onderworpen blijft aan de bepalingen van deze wet.

Art. 33. In de gevallen, bedoeld bij de artikelen 24, 25, 28 en 31, kan elke rechtsvordering ter zake van de aansprakelijkheid, op

welken grond zij ook steune, slechts worden ingesteld onder de voorwaarden en binnen de grenzen bedoeld bij deze wet.

Art. 34. De vervoerder heeft niet het recht zich te beroepen op de bepalingen van deze wet, welke zijn aansprakelijkheid uitsluiten of beperken, indien de schade het gevolg is van zijn opzet of van grove schuld zijnerzijds dan wel van opzet of grove schuld van een van degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld.

Art. 35. 1. De aanneming door den geadresseerde, zonder protest, van de bagage en de goederen vestigt, behoudens tegenbewijs, het vermoeden, dat de goederen in goeden staat en in overeenstemming met het luchtvervoerbewijs zijn afgeleverd.

2. In geval van beschadiging moet de geadresseerde protest doen aan den vervoerder onmiddellijk na ontdekking van de beschadiging en uiterlijk binnen een termijn van drie dagen voor de bagage en van zeven dagen voor de goederen, te rekenen van de aanneming. In geval van vertraging moet het protest worden gedaan uiterlijk binnen veertien dagen te rekenen van den dag, waarop de bagage of de goederen te zijner beschikking zijn gesteld.

3. Elk protest moet worden ingebracht door middel van een op het luchtvervoerbewijs te stellen voorbehoud of door een ander geschrift, verzonden binnen den voor dat protest aangegeven termijn.

4. Bij gebreke van protest binnen de voorgeschreven termijnen vervalt alle aanspraak tegen den vervoerder, tenzij in geval van bedrog door dezen.

Art. 36. De rechtsvordering ter zake van de aansprakelijkheid moet op straffe van verval worden ingesteld binnen een termijn van twee jaar, te rekenen van de aankomst ter bestemming, of van den dag, waarop het luchtvaartuig had moeten aankomen, of van de onderbreking van het luchtvervoer.

Art. 37. 1. In de gevallen, dat het luchtvervoer wordt beheerscht door het gestelde in artikel 3 en dat het bewerkstelligd moet worden achtereenvolgens door verschillende vervoerders, is elke vervoerder, die reizigers, bagage of goederen aanneemt, onderworpen aan de in deze wet gestelde bepalingen; hij wordt geacht een der partijen te zijn, die de vervoerovereenkomst hebben gesloten, voor zoover die overeenkomst betrekking heeft op het deel van het luchtvervoer, dat onder zijn toezicht is bewerkstelligd.

2. In geval van zoodanig vervoer hebben de reiziger of zijn rechtverkrijgenden enkel verhaal op den vervoerder, die het luchtvervoer heeft bewerkstelligd, gedurende hetwelk het ongeval of de vertraging plaats vond, behalve in het geval, dat de eerste vervoerder bij uitdrukkelijk beding de aansprakelijkheid voor de geheele reis op zich heeft genomen.

3. Indien het bagage of goederen betreft, kan de afzender den eersten vervoerder aanspreken; de geadresseerde, die het recht op afgifte heeft, heeft verhaal tegen den laatsten vervoerder; beiden kunnen daarenboven den vervoerder aanspreken, die het luchtvervoer heeft bewerkstelligd, gedurende hetwelk de vernieling, het verlies, de beschadiging of de vertraging plaats had. Deze vervoerders zijn hoofdelijk aansprakelijk tegenover den afzender en den geadresseerde.

HOOFDSTUK IV.

Bepalingen betreffende gecombineerd vervoer.

Art. 38. 1. In geval van gecombineerd vervoer, dat plaats heeft gedeeltelijk door de lucht en gedeeltelijk met eenig ander middel van vervoer, zijn de bepalingen van deze wet enkel toepasselijk op het luchtvervoer.

2. Geen bepaling van deze wet belet partijen om in geval van gecombineerd vervoer in het luchtvervoerbewijs voorwaarden op te nemen betreffende andere wijzen van vervoer, mits de bepalingen van deze wet voor wat betreft het luchtvervoer worden in acht genomen.

HOOFDSTUK V.

Bepalingen betreffende luchtvervoer, als bedoeld in artikel 2, eerste lid.

Art. 39. 1. In geval bij luchtvervoer, als bedoeld in het eerste lid van artikel 2, letsel of schade wordt toegebracht aan vervoerde personen of goederen, is degene die dit luchtvervoer bewerkstelligt voor de schade aansprakelijk, indien wordt aangetoond, dat hij of een van degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld niet alle maatregelen hebben genomen noodig om de schade te vermijden. Indien de vervoerder bewijst, dat de schuld van den getroffen persoon de schade heeft veroorzaakt of er toe heeft bijgedragen, kan de rechter de aansprakelijkheid van den vervoerder ter zijde stellen of verminderen.

2. Heeft het letsel den dood tengevolge, dan hebben de overblijvende echtgenoot, de kinderen of de ouders van den overledene, die door zijn arbeid plachten te worden onderhouden, onder de in het eerste lid genoemde voorwaarden tegen dengene die het luchtvervoer bewerkstelligt een rechtsvordering tot schadevergoeding, te waardeeren naar gelang van den wederzijdschen stand en de fortuin der personen, en naar de omstandigheden.

3. Wanneer overeenkomstig het bepaalde in het eerste en tweede lid de vervoerder voor de in die leden bedoelde schade aansprakelijk is, is diens aansprakelijkheid, behoudens het bepaalde in het vierde lid, tot de volgende bedragen beperkt:

a. jegens elken vervoerden persoon, aan wien letsel is overkomen, tot een bedrag van twaalf duizend vijfhonderd gulden;

b. wegens schade, ontstaan in geval van vernieling, verlies of beschadiging van vervoerde goederen tot een bedrag van 25 gulden per kg.

4. Indien de schade het gevolg is van opzet of grove schuld van den vervoerder, dan wel van een van degenen die in verband met het vervoer te werk zijn gesteld, is de vervoerder onbeperkt voor de schade aansprakelijk.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Justitie,
van Schaik.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 576.

28 *Augustus* 1936. BESLUIT, tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de haven te *Breskens*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Mei 1918 (*Staatsblad* nº. 289) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 Augustus 1924 (*Staatsblad* nº. 431).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Juli 1936, La. A.A., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, nº. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 Augustus 1936, nº. 421, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat in het bijzonder reglement van politie voor de haven te *Breskens*, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Mei 1918 (*Staatsblad* nº. 289) en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 Augustus 1924 (*Staatsblad* nº. 431), de volgende wijzigingen zullen worden aangebracht:

a. Artikel 8 wordt gelezen als volgt:

„Art. 8. Het is aan houders of bestuurders van motorrijtuigen en van andere rij- of voertuigen, welke zijn bestemd of worden gebezigd voor het vervoer van reizigers tegen vergoeding, tenzij met schriftelijke vergunning, verleend door of vanwege den hoofdingenieur-directeur en onder daarbij te stellen voorwaarden, verboden standplaats in te nemen met een motorrijtuig of ander rij- of voertuig op de terreinen aan de zuidoostzijde van de oostelijke havenkom, indien zulks geschiedt met het kennelijk doel dat motorrijtuig of ander rij-of voertuig of een plaats daarin voor vervoer tegen vergoeding aan te bieden.

Het is voorts verboden op de in het eerste lid genoemde terreinen, voorzooveel die zijn gelegen ten noorden van een lijn, welke op een afstand van 35 m uit, evenwijdig aan en ten zuiden van den oostwest gerichten voorkant van het betonnen landhoofd van de aanleginrichting voor den veerdienst kan worden getrokken, motorrijtuigen en andere rij- of voertuigen of een plaats daarin voor vervoer tegen vergoeding aan te bieden.

Overigens moeten ten aanzien van het standplaats innemen van motorrijtuigen en van andere rij-of voertuigen op de haventerreinen alle door of vanwege de betrokken ambtenaren van den Rijkswaterstaat te geven aanwijzingen worden opgevolgd."

b. Na artikel 8 wordt een nieuw artikel ingevoegd, luidende als volgt:

„Art. 9. Ieder, die zich op de haventerreinen bevindt is verplicht te gehoorzamen aan de bevelen, die hem door of vanwege de betrokken ambtenaren van den Rijkswaterstaat in verband met het veilig en ongehinderd gebruik der werken worden gegeven."

c. Artikel 9 wordt artikel 10.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 28sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 15 *September* 1936.)

S. 577.

8 *September* 1936. BESLUIT, tot vaststelling van een reglement van politie voor eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Maart 1936, La. C., afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* nº. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 April 1936, nº. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 September 1936, nº. 426, afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het volgende

Reglement van politie voor eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht.

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de volgende rivieren en stroomen:

Oude Maas, Spui, Beningen, Mallegat, Krabbegeul, Dordtsche Kil, Hollandsch Diep, Haringvliet, Vuile Gat, Zeegat van Goedereede, Hellegat, Volkerak, Krammer, Grevelingen, Zeegat van Brouwershaven, Zijpe, Mastgat, Keeten, Oosterschelde bewesten de Keeten en het zeegat van Zierikzee, voor zooveel betreft de Zeegaten tot de lijn gaande door de uitertonnen.

2. 1. Het is verboden:

a. een vaartuig vast te maken, te doen vastmaken of vast te houden aan of te leggen tegen een zeeschip, behalve wanneer dit ter plaatse van lossing, lading, bunkering, bestemming of vertrek geankerd of aldaar voor en achter behoorlijk gemeerd ligt;

b. binnen den afstand van 5 m met een zeeschip mede te varen.

2. Het is, behoudens in het uitzonderingsgeval, genoemd in lid 1 onder *a*, verboden op een zeeschip over te gaan of dit te verlaten of personen of goederen daarvan over te nemen of daaraan over te geven.

3. Het is aan den schipper of aan de opvarenden van een zeeschip verboden eenige krachtens het bepaalde in lid 1 onder *a* en lid 2 verboden handeling toe te laten of daarvoor gelegenheid te geven.

4. De verbodsbepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing ten aanzien van die handelingen of gedragingen, welke:

a. noodig zijn voor het sleepen en het meren van een vaartuig ter plaatse waar en ten tijde waarop dit moet geschieden;

b. vereischt worden voor het aan boord brengen en afhalen van den loods of van andere personen, die krachtens wettelijk voorschrift recht van toegang tot het vaartuig hebben;

c. noodzakelijk zijn om hulp te verleenen in geval van nood;

d. plaats hebben met voorafgaande toestemming van de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

3. Het is verboden in de Oude Maas beneden het Mallegat, in de Krabbegeul en in het Mallegat te ankeren, tenzij met vergunning van een der in artikel 5 bedoelde ambtenaren van den waterstaat of van het loodswezen.

4. 1. Het is verboden brandbare vloeistoffen of water, hetwelk met deze stoffen vermengd of verontreinigd is, te water te laten vloeien of te doen geraken.

2. Vaartuigen, welke meer dan 20 000 l licht ontvlambare stoffen als lading aan boord hebben, mogen alleen ligplaats nemen op de plaats, welke hun door of vanwege den betrokken ingenieur van den Rijkswaterstaat wordt aangewezen.

Deze bepaling is niet van toepassing op de wateren bewesten de havens van Zierikzee, Bruinisse en Middelharnis.

3. De in het vorige lid bedoelde vaartuigen moeten op voldoende hoogte op een goed zichtbare plaats boven den romp voeren :

binnenvaartuigen :

des daags : een vierkant *blauw* bord of een vierkante *blauwe* vlag (ten minste 0,5 m hoog en breed) met een groote *witte* F (ten minste 0,35 m hoog) in het midden,

des nachts een rondschijnend *licht violet* licht, zichtbaar tot op een afstand van ten minste 500 m ;

zeeschepen :

des daags de seinvlag B van het Internationaal Seinboek ;

des nachts twee rondschijnende *roode* lichten op een onderlingen afstand van ten minste 1 m even hoog en zichtbaar tot op een afstand van ten minste 1500 m.

Genoemde seinvlag en seinlichten moeten geheschen worden op de plaats, waar zij het best gezien kunnen worden en op een hoogte van ten minste 6 m boven het dek van het vaartuig.

4. Het in lid 2 en 3 bepaalde geldt ook voor vaartuigen, waarin meer dan 20 000 l licht ontvlambare stoffen benedendeks het laatst onverpakt als lading aanwezig is geweest, tenzij uit een certificaat van deskundigen, wier bevoegdheid door den betrokken ingenieur van den Rijkswaterstaat erkend is, blijkt dat de ruimten, waarin deze stoffen geladen zijn geweest en de daaraan grenzende ruimten voldoende zijn gezuiverd en gelucht (ontgast) en dat daarin geen schadelijke gassen meer aanwezig zijn.

5. Wanneer vaartuigen, die licht ontvlambare vloeistoffen geladen hebben en vaartuigen, in lid 4 bedoeld, welke nog niet ontgast zijn, met andere vaartuigen gesleept worden, moeten zij hetzij het eerste of de eerste vaartuigen, hetzij het laatste of de laatste vaartuigen van den sleep zijn ; zij mogen niet aan andere vaartuigen gekoppeld worden.

6. Wanneer het goed zicht belemmerd is, mag een vaartuig, met licht ontvlambare vloeistoffen geladen, niet varen zoolang zijn seinen of lichten niet op een afstand van 500 m gemakkelijk gezien kunnen worden. Wordt het zicht minder, dan moet het vaartuig zoo spoedig mogelijk op de meest nabijzijnde geschikte plaats, zoo ver mogelijk uit het midden van de vaargeul, ten anker gaan.

7. Het is verboden een vaartuig te ontgassen op een andere plaats, dan door den betrokken ingenieur van den Rijkswaterstaat aangewezen.

8. In de leden 2 tot en met 6 worden onder licht ontvlambare vloeistoffen verstaan de brandbare stoffen, welke bij een lichtdruk van 760 mm en een temperatuur van 55° Celsius of minder, dampen ontwikkelen, welke door een vlam of vonk tot ontbranding kunnen worden gebracht en die niet in elke verhouding met water mengbaar zijn. Het vlampunt wordt bepaald met het toestel van Abel-Pensky.

5. 1. Met de handhaving van dit reglement zijn belast : de ambtenaren en beambten van de Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren van den waterstaat, van het loodswezen, van de ambulante recherche te water, die belast met het toezicht op de visscherij, zoomede die der invoerrechten en accijnzen.

2. De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen, in artikel 6 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven ; de ambtenaren van den waterstaat, van het loodswezen, van de ambulante recherche te water, zoomede die der invoerrechten en accijnzen zijn bevoegd tot de handelingen, in artikel 3 der genoemde wet omschreven.

3. In dit artikel worden verstaan onder ambtenaren van den waterstaat :

de hoofdingenieurs-directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, technisch-hoofdambtenaren, technisch-ambtenaren en opzichters van den Rijkswaterstaat, zoomede de bakenmeesters.

6. Overtreding van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt :

a. met hechtenis van ten hoogste *zestig* dagen of geldboete van ten hoogste *driehonderd* gulden de overtreding van artikel 4 ;

b. met hechtenis van ten hoogste *dertig* dagen of geldboete van ten hoogste *honderd vijftig* gulden de overtreding van de artikelen 2 en 3.

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het onder I bedoelde reglement is vervallen het reglement van politie voor de scheepvaart op eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht tot in zee, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 4), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 December 1925 (*Staatsblad* n°. 480).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 8sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 579.

22 *September* 1936. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 1, lid 8 en lid 9 en van artikel 32, lid 5 van de Luchtvaartrampenwet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Juli 1936, La. EE, Luchtvaartdienst;

Gelet op het achtste en negende lid van artikel 1 en op het vijfde lid van artikel 32 van de Luchtvaartrampenwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, nº. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat van 16 September 1936, La. D., Luchtvaartdienst;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen de volgende regelen, als bedoeld bij artikel 1, lid 8 en lid 9 en bij artikel 32, lid 5 van de Luchtvaartrampenwet:

Art. 1. 1. De voorzitter, de gewone en de buitengewone leden, de plaatsvervangende voorzitters, de plaatsvervangende leden, de secretaris en de plaatsvervangende secretaris van den Raad leggen alvorens zitting te nemen in handen van den Commissaris der Koningin n de provincie Zuid-Holland de(n) navolgende(n) eed (belofte) af:

„Ik zweer (beloof), dat ik het ambt van (voorzitter, lid, enz.) van den Raad voor de Luchtvaart overeenkomstig de voorschriften bij en krachtens de Luchtvaartrampenwet gegeven nauwgezet en onpartijdig zonder aanzien van personen zal waarnemen. Zoo waarlijk helpe mij God almachtig (Dit beloof ik)."

2. Bij herbenoeming na een periodieke aftreding wordt geen nieuwe eedsaflegging vereischt.

2. 1. Wanneer een plaatsvervangende voorzitter, een gewoon, een buitengewoon of een plaatsvervangend lid, de secretaris of zijn plaatsvervanger zijn woonplaats voor langer dan veertien dagen verlaat, geeft hij daarvan zoowel als van zijn terugkomst kennis aan den voorzitter.

2. In geval van afwezigheid voor langer dan veertien dagen van den voorzitter doet deze gelijke kennisgeving aan de plaatsvervangende voorzitters en aan den secretaris of, bij diens ontstentenis, aan dengene, die dezen vervangt.

3. 1. De secretaris is verplicht een register te houden van de bij den Raad in onderzoek zijnde zaken, in welk register kortelijk worden vermeld alle zaken in de volgorde, waarin zij worden aangebracht.

2. Aan iedere zaak wordt een afzonderlijk nummer gegeven; in het register wordt ook kortelijk aanteekening gehouden van al hetgeen verder in iedere zaak voorvalt.

3. Het register wordt doorloopend genummerd.

4. Voorts bewaart de secretaris het archief van den Raad en van den voorzitter en is daarvoor persoonlijk aansprakelijk.

5. Van de uitgaande brieven worden door den secretaris afschriften aangehouden.

4. 1. De zittingen worden belegd door den voorzitter of, bij diens ontstentenis, door een plaatsvervangenden voorzitter, die met inachtneming van het bepaalde in artikel 1, tweede, derde en vierde lid, der Luchtvaartrampenwet aan den secretaris opgeeft, welke leden moeten worden opgeroepen.

2. De secretaris zorgt voor de oproeping van de leden en voor de kennisgeving aan den Directeur van den Luchtvaartdienst.

3. Indien voor de openbare behandeling eener zaak aan den Raad stukken worden overgelegd, welke bij de sluiting van het vooronderzoek aan den Directeur van den Luchtvaartdienst onbekend waren, brengt de voorzitter die stukken vóór den aanvang der zitting ter kennis van dien Directeur.

5. Vóór het openen van de zitting wordt door den voorzitter en de aanwezige leden de presentielijst geteekend.

6. 1. In de zittingen nemen de leden plaats naar ouderdom van dienst:

het oudst benoemde gewone lid rechts van den voorzitter;

het tweede benoemde links van den voorzitter;

het derde benoemde rechts van het oudste lid;

het vierde benoemde links van het tweede lid;

het oudst benoemde buitengewone lid rechts van het derde lid;

het tweede benoemde buitengewone lid links van het vierde lid en zoo vervolgens.

2. Bij gelijktijdige benoeming wordt de ouderdom van dienst geregeld naar de volgorde van het besluit van benoeming.

3. Een plaatsvervangend lid neemt zitting na den jongstbenoemde van de categorie van leden, waartoe het te vervangen lid behoort.

4. Bij herbenoeming na periodieke aftreding behouden de gewone, buitengewone en plaatsvervangende leden hun vorigen ouderdom van dienst.

5. De Directeur van den Luchtvaartdienst of degene, die hem vervangt, neemt plaats rechts en de secretaris links van den voorzitter na de gewone, buitengewone en plaatsvervangende leden.

6. Na sluiting van de behandeling der zaak wordt in raadkamer beraadslaagd en de beslissing genomen.

7. De Directeur van den Luchtvaartdienst woont de beraadslagingen en de beslissingen in raadkamer niet bij.

7. In alle zaken doet de voorzitter hoofdelijk omvraag, te beginnen bij den jongstbenoemde van de buitengewone leden of, indien een van dezen wordt vervangen, bij het jongstbenoemde plaatsvervangend lid. De voorzitter brengt het laatst zijn stem uit.

8. 1. Zoolang de zaak nog niet bij den Raad in behandeling is, kan de voorzitter of een van diens plaatsvervangers een der leden van den Raad of een commissie uit zijn midden benoemen tot het instellen van een plaatselijk onderzoek of tot het hooren van getuigen.

2. Hij kan den secretaris of diens plaatsvervanger aan dat lid of aan deze commissie toevoegen.

9. Alle brieven van den Raad uitgaande worden door den voorzitter en den secretaris onderteekend.

10. Indien de Raad inzage of afschrift van administratieve bescheiden of inlichtingen van eenig openbaar gezag wenscht te verkrijgen, wendt hij zich daartoe tot Onzen Minister van Waterstaat.

11. 1. De secretaris houdt aanteekening van hetgeen in de zittingen van den Raad wordt behandeld en vermeldt den zakelijken inhoud van de verklaringen der getuigen en deskundigen en van de opgaven der betrokkenen en aangeklaagden.

2. Die aanteekeningen worden door den voorzitter en den secretaris vastgesteld en onderteekend.

12. De secretaris betaalt de aan getuigen en deskundigen toegelegde schadeloosstellingen uit de gelden, welke hem tot dat einde ter goede rekening zullen worden gegeven.

13. De deurwaarders ontvangen voor hun verrichtingen als bedoeld in artikel 32 van de Luchtvaartrampenwet een vergoeding, berekend volgens de tarieven van gerechtskosten in strafzaken, alsmede vergoeding voor reis- en verblijfkosten overeenkomstig de derde klasse van het Reisbesluit 1916.

14. 1. De secretaris verricht voorts de werkzaamheden, hem door den voorzitter opgedragen.

2. Bij zijn ontstentenis wordt hij vervangen door den plaatsvervangenden secretaris en, bij diens ontstentenis, door een gewoon, buitengewoon of plaatsvervangend lid, door den voorzitter aangewezen.

3. De aanteekeningen van ter zitting van den Raad door getuigen, deskundigen, betrokkenen of aangeklaagden afgelegde verklaringen worden door dezen, na voorlezing, onderteekend.

15. De Directeur van den Luchtvaartdienst of degene, die hem vervangt, heeft het recht ter zittingen van den Raad vragen te stellen aan de getuigen, deskundigen, betrokkenen en aangeklaagden en zoodanige vorderingen te doen en toe te lichten als hij noodig acht.

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt op den dag, waarop de Luchtvaartrampenwet ingevolge het bepaalde in artikel 49 in werking treedt.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
v a n L i d t h d e J e u d e.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 579 A.

---

22 *September* 1936. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 6, tweede lid van de Luchtvaartrampenwet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat 23 Juli 1936, La. EE, Luchtvaartdienst;

Gelet op het tweede lid van artikel 6 en op artikel 48 van de Luchtvaartrampenwet;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, nº. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 September 1936, La. D, Luchtvaartdienst;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen de volgende voorschriften:

Art. 1. Dit besluit verstaat onder:

a. „ongeval": een voorval, als bedoeld in het tweede lid van artikel 5 van de Luchtvaartrampenwet;

b. „vooronderzoeker": de persoon of personen, bedoeld in het eerste lid van artikel 6 van de Luchtvaartrampenwet;

c. „Onzen Minister": Onzen Minister met de uitvoering van dit besluit belast.

2. 1. Onze Minister kan, hetzij op voorstel van den vooronderzoeker, hetzij ambtshalve een of meer personen aanwijzen, teneinde:

a. den vooronderzoeker bij het onderzoek dan wel bij een gedeelte daarvan bij te staan;

b. den vooronderzoeker bij het onderzoek dan wel bij een gedeelte daarvan te vertegenwoordigen.

2. Degene die ingevolge het vorig lid onder *b* den vooronderzoeker vertegenwoordigt, wordt voor de toepassing van het tweede, derde en vierde lid van artikel 2 en van het eerste lid van artikel 21 van de Luchtvaartrampenwet, zoomede voor de toepassing van dit besluit als vooronderzoeker aangemerkt.

3. De vooronderzoeker begeeft zich, wanneer hier te lande aan een burgerlijk luchtvaartuig een ongeval is overkomen, ten aanzien waarvan zijn aanwijzing als vooronderzoeker van toepassing moet worden geacht, zoo spoedig mogelijk naar de plaats van het ongeval, teneinde een onderzoek naar de oorzaken in te stellen.

4. 1. In afwijking, voor zoover noodig, van het bepaalde in het Reisbesluit 1916 is de vooronderzoeker bevoegd zich, wanneer hij zulks met het oog op het vooronderzoek noodig acht, op de snelste wijze naar de plaats van het ongeval te begeven en de reiskosten tot het werkelijk bedrag aan het Rijk in rekening te brengen. Zulks geldt mede voor hen, die den vooronderzoeker ingevolge het bepaalde in het eerste lid onder *a* van artikel 2 bijstaan.

2. De schadeloosstellingen van den vooronderzoeker en van degenen die hem bijstaan worden vastgesteld door Onzen Minister, met medewerking van Onzen Minister van Financiën.

5. 1. Van een hier te lande aan een burgerlijk luchtvaartuig overkomen ongeval wordt zoo spoedig mogelijk door of vanwege den Burgemeester der gemeente, waar het ongeval geschiedde, telegrafisch of telefonisch kennis gegeven aan den Directeur van den Luchtvaartdienst, onder vermelding van tijd, plaats en aard van het ongeval, zoomede van alle verdere bijzonderheden, welke voor den vooronderzoeker van belang kunnen zijn. Voor zoover hij niet zelf als vooronderzoeker is aangewezen, geeft die Directeur de ontvangen mededeelingen terstond aan den vooronderzoeker door.

2. Het is verboden veranderingen, welke niet door de omstandigheden zijn geboden, te brengen in den toestand van het luchtvaartuig of deszelfs overblijfselen na het ongeval, zoolang daartoe door of vanwege den vooronderzoeker geen toestemming is verleend.

3. De in het vorig lid bedoelde toestemming wordt, zoo spoedig als in verband met het onderzoek mogelijk is, verleend.

6. 1. De vooronderzoeker is bevoegd, zoo

noodig bijgestaan door ambtenaren van de Rijks-of gemeentepolitie :

a. met betrekking tot het luchtvaartuig of deszelfs overblijfselen alle handelingen te verrichten of te doen verrichten, welke hij in verband met het vooronderzoek noodig acht ;

b. het terrein, waarop het luchtvaartuig of deszelfs overblijfselen zich bevinden, te doen afzetten en te bepalen, dat niemand, behalve de ambtenaren van justitie en politie, zonder zijn toestemming het afgezette gedeelte mag betreden.

2. Wanneer zulks spoedshalve noodig is, kan hij den in het vorig lid bedoelden bijstand rechtstreeks vragen aan dengene of degenen, die hem kan of kunnen verleenen.

3. Het is verboden te handelen in strijd met het door den vooronderzoeker ingevolge het eerste lid onder *b* bepaalde.

7. 1. Wanneer een ongeval met een Nederlandsch burgerlijk luchtvaartuig buiten het Rijk in Europa heeft plaats gevonden, wint de Directeur van den Luchtvaartdienst bij de betrokken vreemde luchtvaartadministratie inlichtingen in en deelt de uitkomsten — voor zoover hij niet zelf als vooronderzoeker in aangewezen — aan den vooronderzoeker mede.

2. Wanneer Onze Minister zulks noodig acht, zal de vooronderzoeker zich naar de plaats van het ongeval begeven.

3. De Directeur van den Luchtvaartdienst kan den Nederlandschen consulairen ambtenaren en den ambtenaren in Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, die daartoe door de overheid van die gewesten zijn aangewezen, verzoeken van een in hun ambtsgebied aan een Nederlandsch burgerlijk luchtvaartuig overkomen ongeval een mede door de door hen gehoorde personen, voor zooveel hun verklaring betreft, onderteekend procesverbaal op te maken en aan hem op te zenden. Voor zoover hij niet zelf als vooronderzoeker is aangewezen, geeft de Directeur van den Luchtvaartdienst het proces-verbaal ten spoedigste aan den vooronderzoeker door.

8. Overtreding van het bepaalde in het tweede lid van artikel 5 en in het derde lid van artikel 6 wordt gestraft met geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

9. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Regeling Vooronderzoek Luchtvaartongevallen 1936".

II. te bepalen, dat Hoofdstuk VII van de Regeling Toezicht Luchtvaart (*Staatsblad* 1928, nº. 454, laatstelijk gewijzigd *Staatsblad* 1936, nº. 562) wordt ingetrokken.

III. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den dag, waarop de Luchtvaartrampenwet ingevolge haar artikel 49 in werking treedt.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 22sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 579 B.

22 *September* 1936. BESLUIT, tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Dienst en van het Algemeen Reglement Dienst Locaalspoorwegen.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 17 Maart 1936, La. M., afdeeling Vervoer- en Mijnwezen ;

Gelet op artikel 27 der Spoorwegwet en op artikel 4 der Locaalspoor-en Tramwegwet ;

Den Raad van State gehoord (advies van 31 Maart 1936, nº. 25) ;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 September 1936, nº. 481, afdeeling Vervoer- en Mijnwezen ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

I. Het Algemeen Reglement Dienst, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 15 Mei 1933 (*Staatsblad* nº. 277), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 3 Januari 1935 (*Staatsblad* nº. 3) te wijzigen als volgt :

a. de tekst van artikel 22 wordt gelezen : „De komst van elken trein moet ten minste drie minuten te voren worden aangekondigd aan de wachters, voorzoover deze niet tevens zijn belast met de bediening of beheersching van seinen welke de komst van den trein toelaten."

b. artikel 66, eerste lid, wordt gelezen :

„(1) In stoomtreinen, waarmede reizigers worden vervoerd en die met een grootere snelheid dan van 75 kilometer in het uur rijden, mogen zich in het eerste voertuig achter de locomotief met of zonder tender, geen personen — uitgezonderd beambten van den spoorwegdienst — bevinden, tenzij dit voertuig een stalen rijtuig is."

c. aan artikel 68 wordt een zevende lid toegevoegd, luidende :

„(7) Indien in bogen, als bedoeld in het vierde lid onder *b*, bijzondere voorzieningen zijn aangebracht voor het doorrijden met grootere snelheid dan daar genoemd, kan de Inspecteur Generaal voor het doorrijden van die bogen een grootere snelheid toestaan."

II. Het Algemeen Reglement Dienst Locaalspoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 16 Maart 1935 (*Staatsblad* nº. 142), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 5 November 1935 (*Staatsblad* nº. 640) te wijzigen als volgt :

a. de in artikel 10 opgenomen tekst van artikel 68 A.R.D. wordt aangevuld met een zesde lid, luidende :

„(6) Indien in bogen, als bedoeld in het derde lid onder *b*, bijzondere voorzieningen zijn aangebracht voor het doorrijden met grootere snelheid dan daar genoemd, kan de Inspecteur Generaal voor het doorrijden van die bogen een grootere snelheid toestaan."

b. in artikel 15, onder *b*, wordt in plaats van „65—67" gelezen : „65—67 en 68, zesde lid."

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 22sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 99 D.

25 *September* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Nederlandschen Gezant te *Parijs* gewisselde nota's dd. 20 en 25 Mei 1936, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Frankrijk* tot afschaffing van de consulaire visa op gezondheidspassen in het onderling verkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Indo-China*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en Onzen Gezant te *Parijs* gewisselde nota's dd. 20 en 25 Mei 1936, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en *Frankrijk* tot afschaffing van de consulaire visa op gezondheidspassen in het onderling verkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Indo-China*, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 25 November 1936 voor *Nederlandsch-Indië* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 18den September 1936, Directie van het Protocol, n°. 31797;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 25sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 6 *October* 1936.)

Fransche tekst.

MINISTÈRE DES AFFAIRES ETRANGÈRES.

Sous-Direction des Affaires administratives et des Unions Internationales.

Paris, le 20 mai 1936.

Monsieur le Ministre,

Par une communication en date du 18 novembre dernier, vous avez bien voulu m'entretenir d'un projet d'accord tendant à supprimer entre l'Indo-Chine Française et les Indes Néerlandaises le visa consulaire des patentes de santé.

J'ai l'honneur de vous faire savoir que le Gouvernement français s'engage à dispenser du visa consulaire de la patente de santé les navires de nationalité néerlandaise à leur départ d'un port quelconque des Indes Néerlandaises pour l'un quelconque des ports de l'Indochine Française, sous la condition que les navires de nationalité française bénéficieront de la même dispense à leur départ d'un port quelconque de l'Indochine Française pour l'un quelconque des ports des Indes Néerlandaises.

Le présent accord entrera en vigueur dans un délai de six mois à compter du jour où il sera réalisé.

Agréez, Monsieur le Ministre, les assurances de ma haute considération.

Pour le Ministre des Affaires Etrangères
et par délégation
l'Ambassadeur de France
Secrétaire général
Alexis Léger.

Monsieur le Jonkheer J. Loudon
Ministre des Pays-Bas
Paris.

LÉGATION DES PAYS-BAS.

N°. 2028/S. 19.

Paris, le 25 mai 1936.

Monsieur le Président,

A la date du 20 de ce mois Votre Excellence a bien voulu m'adresser la lettre suivante:

„Par une communication en date du 18 no-
„vembre dernier, vous avez bien voulu
„m'entretenir d'un projet d'accord tendant à
„supprimer entre l'Indochine Française et les
„Indes Néerlandaises le visa consulaire des
„patentes de santé.

„J'ai l'honneur de vous faire savoir que le
„Gouvernement français s'engage à dispenser
„du visa consulaire de la patente de santé les
„navires de nationalité néerlandaise à leur
„départ d'un port quelconque des Indes Néer-
„landaises pour l'un quelconque des ports de
„l'Indochine Française, sous la condition que
„les navires de nationalité française bénéfi-
„cieront de la même dispense à leur départ
„d'un port quelconque de l'Indochine Fran-
„çaise pour l'un quelconque des ports des
„Indes Néerlandaises.

„Le présent accord entrera en vigueur dans
„un délai de six mois à compter du jour où il
„sera réalisé."

En accusant réception à Votre Excellence de cette communication j'ai l'honneur de Lui confirmer l'accord du Gouvernement néerlandais sur cet Arrangement.

Veuillez agréer, Monsieur le Président, les assurances de ma plus haute considération.

Le Ministre des Pays-Bas
Pour le Ministre
Le Premier Secrétaire
van Pallandt.

Son Excellence
Monsieur Paul Boncour
Ministre des Affaires Etrangères ad intérim
Paris.

Vertaling.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN.

Onder-Afdeeling van Administratieve Zaken en van Internationale Unies.

Parijs, 20 Mei 1936.

Mijnheer de Minister,

Bij eene mededeeling van 18 November ll. heeft U wel mijn aandacht willen vragen voor een ontwerp-overeenkomst, strekkende tot opheffing tusschen Fransch Indo-China en Nederlandsch-Indië van het consulaire visum op gezondheidspassen.

Ik heb de eer U mede te deelen, dat de Fransche Regeering zich verbindt om de schepen van Nederlandsche nationaliteit bij hun vertrek uit een of andere haven van Nederlandsch-Indië naar een of andere haven van Fransch Indo-China, vrij te stellen van het consulaire visum op den gezondheidspas, onder voorwaarde, dat de schepen van Fransche nationaliteit dezelfde vrijstelling zullen genieten bij hun vertrek uit een of andere haven van Fransch Indo-China naar een der havens van Nederlandsch-Indië.

Deze overeenkomst zal in werking treden na verloop van 6 maanden, te rekenen van den dag, waarop zij zal zijn tot stand gekomen.

Aanvaard, Mijnheer de Minister, de verzekering van mijn hoogachting.

Voor den
Minister van Buitenlandsche Zaken
en op last,
De Ambassadeur van Frankrijk,
Secretaris-Generaal
Alexis Léger.

Aan Jonkheer J. Loudon,
Gezant der Nederlanden
Parijs.

GEZANTSCHAP DER NEDERLANDEN.

N°. 2028/S. 19.

Parijs, 25 Mei 1936.

Mijnheer de President,

Onder dagteekening van 20 dezer, heeft U.E. wel het navolgend schrijven aan mij willen richten:

„Bij eene mededeeling van 18 November ll. heeft U wel mijn aandacht willen vragen voor een ontwerp-overeenkomst, strekkende tot opheffing tusschen Fransch Indo-China en Nederlandsch-Indië van het consulaire visum op gezondheidspassen.

„Ik heb de eer U mede te deelen, dat de Fransche Regeering zich verbindt om de schepen van Nederlandsche nationaliteit bij hun vertrek uit een of andere haven van Nederlandsch-Indië naar een of andere haven van Fransch Indo-China, vrij te stellen van het consulaire visum op den gezondheidspas, onder voorwaarde, dat de schepen van Fransche nationaliteit dezelfde vrijstelling zullen genieten bij hun vertrek uit een of andere haven van Fransch Indo-China naar een der havens van Nederlandsch-Indië.

„Deze overeenkomst zal in werking treden na verloop van 6 maanden, te rekenen van den dag, waarop zij zal zijn tot stand gekomen."

Uwer Excellentie de ontvangst van dat schrijven erkennende, heb ik de eer Haar de instemming te bevestigen van de Nederlandsche Regeering met deze regeling.

Gelief, Mijnheer de President, mijne verzekering van de meeste hoogachting te aanvaarden.

De Gezant der Nederlanden
Voor den Gezant,
De Eerste Secretaris
van Pallandt.

Zijner Excellentie den heer Paul Boncour,
Minister van Buitenlandsche Zaken
ad interim
Parijs.

S. 99 E.

25 *September* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de toepasselijkverklaring op *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* van de op 19 Juni 1934 te *Londen* gesloten overeenkomst betreffende de statistieken van doodsoorzaken (*Staatsblad* 1934, n°. 660).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de op 19 Juni 1934 te *Londen* mede namens de Nederlandsche Regeering gesloten overeenkomst betreffende de statistieken van doodsoorzaken met bijbehoorend protocol van onderteekening;

Gezien Ons Besluit van 12 December 1934 (*Staatsblad* n°. 660), bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van bovengenoemde overeenkomst met bijbehoorend protocol van onderteekening;

Overwegende, dat overeenkomstig artikel 8, eerste lid, van die overeenkomst van wege de Nederlandsche Regeering aan de Britsche Regeering is kennis gegeven, dat vermelde overeenkomst toepasselijk zal zijn op *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao*, waarbij het voorbehoud is gemaakt, dat de toepasselijkheid van de overeenkomst op *Nederlandsch-Indië* en *Suriname* niet de verplichting zal inhouden, dat de statistieken, welke het onderwerp van de overeenkomst uitmaken, zullen worden verstrekt over de geheele bevolking van die gebiedsdeelen;

Overwegende mede, dat vermelde kennisgeving op 27 Juli 1936 door de Britsche Regeering is ontvangen en dienvolgens meergenoemde overeenkomst op 27 Juli 1936 voor *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 18den September 1936, Directie van het Protocol, n°. 31799;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de toepasselijkverklaring op *Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao* van bovengenoemde overeenkomst te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 25sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 6 *October* 1936.)

S. 206.

11 *September* 1936. WET, houdende voorzieningen omtrent weerkorpsen.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1935/1936, nº. 241, 1—8.
Hand. id. 1935/1936, blzz. 1936—1955.
Bijl. Hand. 1e Kamer 1935/1936, nº. 241, blzz. 1—7.
Hand. id 1935/1936, blzz. 826—837.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is enkele voorzieningen te treffen omtrent weerkorpsen;

Zoo is het, dat Wij, dan Raad van State, enz.

Art. 1. Het is verboden weerkorpsen tot stand te brengen, daarvan deel uit te maken of deze te steunen.

Weerkorps is iedere organisatie van particulieren, welke gericht is op of voorbereidt tot het in onderling verband verrichten van of deelnemen aan hetgeen tot de taak behoort van weermacht of politie in de handhaving van de uit- en inwendige veiligheid en van de openbare orde en rust.

Het verbod van het eerste lid geldt niet voor organisaties, toegelaten bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur. Aan eene toelating kunnen voorwaarden worden verbonden.

2. Hij die in strijd handelt met artikel 1, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

Het feit wordt beschouwd als eene overtreding.

3. Hij die opzettelijk in strijd handelt met artikel 1, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

Het feit wordt beschouwd als een misdrijf.

4. In het eerste lid van artikel 56 van de wet op de rechterlijke organisatie en het beleid der justitie wordt, na „Wetboek van Strafrecht'' ingevoegd:

„en artikel 2 van de wet op de weerkorpsen''.

5. In het tweede lid van artikel 64 van het Wetboek van Strafvordering wordt, onder *b*, in plaats van „ , of van eene der in de artikelen 432 en 433 van dat wetboek'', gelezen:

„en artikel 3 van de wet op de weerkorpsen, of van eene der in de artikelen 432 en 433 van het Wetboek van Strafrecht''.

6. Deze wet kan worden aangehaald als „Wet op de weerkorpsen''.

7. Zij treedt op een door Ons te bepalen tijdstip in werking.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a.i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 207.

5 *November* 1936. WET, houdende wettelijke bepalingen omtrent handelsagenten en handelsreizigers.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is omtrent handelsagenten en handelsreizigers eenige wettelijke regelen te stellen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het opschrift van den Vierden Titel van het Eerste Boek van het Wetboek van Koophandel wordt gelezen:

Van beurzen van koophandel, makelaars, kassiers, handelsagenten en handelsreizigers.

Achter de derde afdeeling van den Vierden Titel van het Eerste Boek van het Wetboek van Koophandel wordt ingevoegd:

Vierde Afdeeling.

Van handelsagenten.

Art. 75*a*. Handelsagent is hij, die zijn bedrijf maakt van het verleenen van bemiddeling bij het tot stand komen van bepaalde overeenkomsten tusschen iemand, tot wien hij in een vaste betrekking staat (principaal) en derden, of van het afsluiten van zoodanige overeenkomsten op naam en voor rekening van den principaal.

Art. 75*b*. Behoudens beding van het tegendeel heeft de handelsagent regt op het bedongen loon, zoodra de overeenkomst tusschen den principaal en den derde is tot stand gekomen.

Indien het regt op loon afhankelijk is gesteld van de uitvoering van zoodanige overeenkomst, bestaat dat regt ook, indien de niet-uitvoering den principaal door den handelsagent redelijkerwijs kan worden toegerekend.

Art. 75*c*. Voor zoover de in artikel 75*a* bedoelde overeenkomsten tijdens den loop van de agentuurovereenkomst zonder tusschenkomst van den handelsagent zijn gesloten met door hem aangebragte personen, heeft hij regt op loon, als waren de overeenkomsten met zijne tusschenkomst tot stand gekomen.

Indien de agentuurovereenkomst medebrengt, dat de handelsagent met uitsluiting van anderen in een bepaald gebied of bij een bepaalden kring van personen werkzaam zal zijn, heeft de handelsagent, voor zoover de in artikel 75*a* bedoelde overeenkomsten tijdens den loop van de agentuurovereenkomst zonder zijne tusschenkomst zijn gesloten met in dat gebied gevestigde of tot dien kring behoorende personen, regt op loon, als waren de over-

eenkomsten met zijne tusschenkomst tot stand gekomen.

Indien is overeengekomen, dat de handelsagent werkzaam zal zijn in een bepaald gebied of bij een bepaalden kring van personen, wordt de overeenkomst, behoudens tegenbewijs, vermoed mede te brengen, dat de handelsagent met uitsluiting van anderen in dat gebied of bij dien kring van personen werkzaam zal zijn.

Art. 75*d*. De handelsagent verliest zijne aanspraak op loon niet, indien hij bereid was de voor hem uit de agentuurovereenkomst voortvloeiende verpligtingen na te komen, doch de principaal daarvan geen gebruik heeft gemaakt, hetzij door eigen schuld of zelfs tengevolge van, hem persoonlijk betreffende, toevallige verhindering.

Voor de berekening van het loon, bedoeld in het vorige lid, vindt artikel 75*j*, tweede lid, toepassing.

Het loon wordt echter verminderd met het bedrag der onkosten, welke de handelsagent zich door het niet-verrigten van zijne werkzaamheden heeft bespaard.

Art. 75*e*. De handelsagent kan zich voor de verpligtingen, welke voor den derde voortvloeien uit eene door zijne tusschenkomst tot stand gekomen overeenkomst, als borg slechts verbinden ten beloope van het voor die overeenkomst geldend loon.

Art. 75*f*. Op de agentuurovereenkomst vinden artikel 1637*d*, artikel 1637*x* en artikel 1638*e* van het Burgerlijk Wetboek, alsmede artikel 40 en artikel 239 der Faillissementswet overeenkomstige toepassing.

Art. 75*g*. De overeenkomst, waarbij de eene partij zich verbindt voor onbepaalden tijd of tot wederopzegging werkzaam te zijn als handelsagent voor de andere partij, kan door beide partijen worden opgezegd met inachtneming van den termijn, in de overeenkomst bepaald, en bij gebreke daarvan, met inachtneming van een termijn van drie maanden.

De termijn van opzegging kan niet korter zijn dan één maand. De opzegging mag alleen geschieden tegen den laatsten dag van eene kalendermaand. Van deze bepalingen kan niet worden afgeweken.

Indien eene overeenkomst, waarbij de eene partij zich verbindt gedurende een bepaalden tijd werkzaam te zijn als handelsagent van de andere partij, door partijen na het verstrijken van dien tijd zonder tegenspraak wordt voortgezet, wordt zij geacht voor denzelfden tijd op de vroegere voorwaarden wederom te zijn aangegaan.

Art. 75*h*. De agentuurovereenkomst eindigt door den dood van den handelsagent.

Onverminderd het bepaalde in artikel 1850 van het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot den last van den handelsagent, eindigt de agentuurovereenkomst niet door den dood van den principaal, tenzij anders is bedongen. Echter zijn zoowel de erfgenamen des principaals als de handelsagent bevoegd de agentuurovereenkomst, voor een bepaalden tijd aangegaan, door opzegging met inachtneming der bepalingen van artikel 75*g*, eerste en tweede lid te doen eindigen, als ware zij aangegaan voor onbepaalden tijd.

Art. 75*i*. Ieder der partijen kan de agentuurovereenkomst zonder opzegging of zonder inachtneming van de voor opzegging geldende bepalingen doen eindigen, doch de partij, die dit doet zonder dat de wederpartij daarin toestemt handelt onregtmatig, tenzij zij tegelijkertijd aan de wederpartij eene schadeloosstelling betaalt op den voet als bij artikel 75*j* is bepaald, of de overeenkomst aldus doet eindigen om eene dringende, aan de wederpartij onverwijld medegedeelde, reden.

Voor den principaal worden als dringende redenen in den zin van dit artikel beschouwd zoodanige daden, eigenschappen of gedragingen van den handelsagent, die tengevolge hebben, dat van den principaal redelijkerwijze niet kan gevergd worden de agentuurovereenkomst te laten voortduren.

Voor den handelsagent worden als dringende redenen in den zin van dit artikel beschouwd zoodanige omstandigheden, die tengevolge hebben, dat van den handelsagent redelijkerwijze niet kan gevergd worden de agentuurovereenkomst te laten voortduren.

Artikel 1639*p*, tweede lid, en artikel 1639*q*, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek vinden overeenkomstige toepassing.

Bedingen, waardoor aan den principaal of aan den handelsagent de beslissing zou worden gelaten, of er eene dringende reden in den zin van dit artikel aanwezig is, zijn nietig.

Art. 75*j*. De schadeloosstelling, in artikel 75*i* bedoeld, is bij eene agentuurovereenkomst, voor onbepaalden tijd aangegaan, gelijk aan het loon voor den duur van den opzeggingstermijn; bij eene agentuurovereenkomst, voor bepaalden tijd aangegaan, is zij gelijk aan het loon voor den tijd, dat de overeenkomst had behooren voort te duren.

Ter berekening van het loon voor de toepassing van de bepaling van het eerste lid wordt aangenomen het gemiddeld loon van den handelsagent over de laatstvoorafgegane twaalf maanden, of, indien de agentuurovereenkomst korteren tijd heeft bestaan, over dien tijd. Bij gebreke van dezen maatstaf wordt het loon met inachtneming der omstandigheden naar billijkheid bepaald.

Van het bedrag der verschuldigde schadeloosstelling is eene rente verschuldigd, berekend tegen vijf ten honderd in het jaar van den dag, waarop de agentuurovereenkomst is geëindigd.

Art. 75*k*. Indien eene der partijen de agentuurovereenkomst zonder opzegging of zonder inachtneming van de voor opzegging geldende bepalingen heeft doen eindigen en tegelijkertijd aan de wederpartij eene schadeloosstelling heeft betaald op den voet als bij het eerste lid van het voorgaande artikel is bepaald, heeft de wederpartij, zoo zulks met zoodanige bijzondere omstandigheden is gepaard gegaan, dat de berokkende schade niet geacht kan worden door de ontvangen schadeloosstelling te zijn vergoed, het regt verdere vergoeding in regten te vorderen.

Art. 75*l*. Ingeval eene der partijen de agentuurovereenkomst onregtmatig heeft doen eindigen, heeft de wederpartij het regt hetzij het in artikel 75*j* bedoeld bedrag, hetzij eene volledige schadevergoeding te vorderen.

Hetzelfde geldt, indien eene der partijen door opzet of schuld aan de wederpartij eene

dringende reden heeft gegeven om de agentuurovereenkomst zonder opzegging of zonder inachtneming van de voor opzegging geldende bepalingen te doen eindigen, en de wederpartij van die bevoegdheid heeft gebruik gemaakt.

Ieder vorderingsregt krachtens dit artikel vervalt na verloop van zes maanden.

Art. 75m. Ieder der partijen is te allen tijde bevoegd zich wegens gewigtige redenen te wenden tot den regter van het kanton, waarin de plaats van haar werkelijk verblijf gelegen is, met het schriftelijk verzoek de agentuurovereenkomst ontbonden te verklaren. Elk beding, waarbij deze bevoegdheid zoude worden uitgesloten of beperkt, is nietig.

Als gewigtige redenen worden, behalve dringende redenen als bedoeld in artikel 75*i*, ook beschouwd veranderingen in den persoonlijken of vermogens-toestand des verzoekers of der wederpartij of in de omstandigheden, waaronder de overeenkomst wordt uitgevoerd, welke van dien aard zijn, dat de agentuurovereenkomst billijkheidshalve dadelijk of na korten tijd behoort te eindigen.

De regter willigt het verzoek niet in dan na verhoor of behoorlijke oproeping der wederpartij.

Indien de regter het verzoek inwilligt, bepaalt hij op welk oogenblik de overeenkomst zal eindigen.

Tegen de beschikking is geenerlei voorziening toegelaten, onverminderd de bevoegdheid van den procureur-generaal bij den Hoogen Raad om zich, alleen in het belang der wet, tegen die beschikking in cassatie te voorzien.

Art. 75n. De bevoegdheid van partijen om ingevolge artikel 1303 van het Burgerlijk Wetboek de ontbinding der overeenkomst met vergoeding van kosten, schaden en interessen te vorderen wordt door de bepalingen dezer afdeeling niet uitgesloten.

Art. 75o. De handelsagent heeft regt op eene billijke belooning voor de voorbereiding van overeenkomsten, welke eerst zijn gesloten na het einde van de agentuurovereenkomst.

Art. 75p. Van het bepaalde in artikel 75*b*, tweede lid, artikel 75*e*, artikel 75*j*, eerste en tweede lid en artikel 75*o* kunnen partijen niet afwijken ten nadeele van den handelsagent, tenzij deze een regtspersoon is.

Ten nadeele van den handelsagent, die niet is een regtspersoon, mag van de bepalingen van artikel 75*b*, eerste lid, artikel 75*c*, eerste en tweede lid en artikel 75*d* slechts worden afgeweken bij schriftelijk aangegane overeenkomst.

Vijfde Afdeeling.

Van handelsreizigers.

Art. 75q. Handelsreiziger is hij, die in dienst van iemand (patroon) bemiddeling verleent bij het tot stand komen van bepaalde overeenkomsten tusschen personen, die hij daartoe pleegt te bezoeken, en den patroon, of zoodanige overeenkomsten op naam en voor rekening van den patroon afsluit.

Art. 75r. Op de overeenkomst tusschen patroon en handelsreiziger vinden de artikelen 75*b*, 75*c*, 75*e* en 75*o* overeenkomstige toepassing.

Van het bepaalde in artikel 75*b*, tweede lid, artikel 75*e* en artikel 75*o* kunnen partijen niet afwijken ten nadeele van den handelsreiziger.

Slechts bij schriftelijk aangegane overeenkomst mag van de bepalingen van artikel 75*b*, eerste lid en artikel 75*c*, eerste en tweede lid worden afgeweken ten nadeele van den handelsreiziger.

Art. 75s. In afwijking in zooverre van het bepaalde in artikel 1639*g*, tweede lid, artikel 1639*h* en artikel 1639*i* van het Burgerlijk Wetboek heeft ieder der partijen het regt, indien de dienstbetrekking tusschen patroon en handelsreiziger voor onbepaalden tijd of tot wederopzegging is aangegaan, dezelve te doen eindigen door opzegging met inachtneming van den termijn bij schriftelijk aangegane overeenkomst of bij reglement bepaald, en bij gebreke van dien, met inachtneming van een termijn van zes weken.

De termijn van opzegging kan niet korter zijn dan één maand en niet langer dan zes maanden; hij kan voor den patroon niet korter worden gesteld dan voor den handelsreiziger. Ten aanzien van handelsreizigers, wier in geld vastgesteld loon vier gulden per dag of minder bedraagt, mag de opzeggingstermijn voor den handelsreiziger niet langer zijn dan zes weken; artikel 1637*o* van het Burgerlijk Wetboek is van toepassing. De opzegging mag alleen geschieden tegen den laatsten dag van eene kalendermaand. Van deze bepalingen kan niet worden afgeweken.

Art. 75t. Voor de toepassing van het bepaalde in het eerste lid van artikel 1639*r* van het Burgerlijk Wetboek wordt — in afwijking van het bepaalde in het tweede lid van genoemd artikel — ter berekening van het loon van den handelsreiziger, dat hetzij geheel, hetzij gedeeltelijk niet naar tijdruimte is vastgesteld, aangenomen het gemiddeld loon van den handelsreiziger over de laatstvoorafgegane twaalf maanden, of, indien de overeenkomst tusschen patroon en handelsreiziger korteren tijd heeft bestaan, over dien tijd. Bij gebreke van dezen maatstaf wordt het loon met inachtneming der omstandigheden naar billijkheid bepaald.

2. 1. In artikel 39, 3°., van de Wet op de Regterlijke Organisatie en het Beleid der Justitie wordt het woord „of" vervangen door een komma, en worden de volgende woorden toegevoegd: „of tot eene agentuurovereenkomst".

2. In het opschrift van de tweede afdeeling van den Tweeden Titel van het Eerste Boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering worden na de woorden „eene collectieve arbeidsovereenkomst," ingevoegd de woorden „tot eene agentuurovereenkomst,".

3. In artikel 125*a* van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt het woord „of" geschrapt en worden na de woorden „collectieve arbeidsovereenkomst" ingevoegd de woorden „of tot eene agentuurovereenkomst".

4. Tusschen het eerste en tweede lid van artikel 125*b* van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt ingevoegd een nieuw tweede lid, luidende:

„Wordt de arbeid gewoonlijk verrigt binnen het regtsgebied van meer dan één kantongeregt, dan zal, indien degene, die den arbeid verrigt, de eischende partij is, deze te harer keuze het in het vorig lid bedoelde verzoekschrift indienen ter griffie van het kantongeregt binnen welks regtsgebied zij woonachtig is of binnen welks regtsgebied de wederpartij woonachtig is."

5. In artikel 13, zevende lid, van het Tarief van justitiekosten en salarissen in burgerlijke zaken worden in den eersten zin van het bepaalde onder nummer 2°. na de woorden „collectieve arbeidsovereenkomst" ingevoegd de woorden „ , tot eene agentuurovereenkomst".

3. Artikel 13, lid 2, van de Handelsregisterwet 1918 (*Staatsblad* n°. 493) wordt gelezen:

„Heeft eene zaak een procuratiehouder, een anderen dergelijken gevolmachtigde, of een handelsreiziger, die gemachtigd is tot het afsluiten van overeenkomsten, dan wordt, wat dezen betreft, opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°. en 7°. is voorgeschreven."

Lid 3 van artikel 13 der genoemde wet wordt gelezen:

„Inhoud, wijziging en intrekking der volmacht van de in dit artikel genoemde personen wordt opgegeven."

Artikel 14, lid 1 der genoemde wet wordt gelezen:

„Heeft eene zaak een filiaal of bijkantoor in het Rijk in Europa, of wordt zij aldaar vertegenwoordigd door een handelsagent, die gemachtigd is tot het afsluiten van overeenkomsten, dan worden opgegeven de gemeente, de straat en het huisnummer, waar het filiaal of bijkantoor of de handelsagent gevestigd is."

Lid 2 van artikel 14 der genoemde wet wordt gelezen:

„Is een filiaal of bijkantoor, of een handelsagent, als bedoeld in het eerste lid, gevestigd in het gebied eener andere Kamer van Koophandel en Fabrieken dan de zaak zelve, dan wordt al hetgeen de zaak zelve betreft ook bij die Kamer opgegeven."

Aan lid 3 van artikel 14 der genoemde wet wordt toegevoegd:

„Bij de opgaaf omtrent een handelsagent, als in het eerste lid bedoeld, voor inschrijving bij de Kamer, in wier gebied hij gevestigd is, wordt wat dezen betreft opgegeven al hetgeen in artikel 5, eerste lid, onder 1°., 2°., 3°. en 7°. is voorgeschreven. Tevens wordt inhoud, wijziging en intrekking der volmacht van den handelsagent opgegeven."

In den eersten zin van lid 4 van artikel 14 der genoemde wet wordt na het woord „bijkantoor" ingelascht: „ , of de handelsagent, als bedoeld in het eerste lid," en wordt na de woorden „welker gebied het" ingelascht: „of hij".

Overgangsbepalingen.

4. *a.* De rechten en verplichtingen, voortspruitende uit agentuurovereenkomsten of uit arbeidsovereenkomsten van handelsreizigers, welke van kracht zijn op het tijdstip van het in werking treden van deze wet, worden, te rekenen van dat tijdstip, doch alleen voor het vervolg, geregeld naar de bepalingen dezer wet.

b. Op de op het tijdstip van het in werking treden van deze wet aanhangige rechtsgedingen, betrekkelijk tot eene agentuurovereenkomst, onderscheidenlijk tot eene arbeidsovereenkomst, blijven ten aanzien zoowel van de rechterlijke bevoegdheid als van de rechtsvordering de regelen van toepassing, geldende ten tijde der inleidende dagvaarding, onderscheidenlijk van het inleidende verzoekschrift.

c. Aan de verplichtingen tot het doen van opgaven voor inschrijving in het handelsregister, die ten gevolge van het in werking treden van deze wet ontstaan, moet binnen drie maanden na het tijdstip dezer inwerkingtreding voldaan zijn.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 5den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 11 *November* 1936.)

S. 253.

8 *October* 1936. BESLUIT, houdende aanvulling van het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie (*Staatsblad* 1935, n°. 344).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 3 Juli 1936, 5de Afdeeling, n°. 838;

Gelet op artikel 25, eerste lid, van de Ambtenarenwet 1929, de artikelen 223 en 224 der gemeentewet en artikel 3, tweede lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 October 1936, 5dé Afdeeling, n°. 863;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

In het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie, vastgesteld bij Ons besluit van 14 Juni 1935, *Staatsblad* n°. 344, wordt ingevoegd een nieuw artikel 20*a*, luidende:

„Met ingang van den dag van het in werking treden van dit artikel, is het bepaalde in artikel 16 van dit besluit mede van toepassing op den hoofdcommissaris of commissaris van politie, wien voordien eervol ontslag werd verleend wegens opheffing zijner betrekking of wegens verandering in de inrichting van den dienst."

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 15 *October* 1936.)

S. 349.

2 *November* 1936. BESLUIT tot aanvulling en wijziging van het Arbeidsovereenkomstenbesluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 Juli 1936, n°. 28266 I, afdeeling Ambtenarenzaken;

Overwegende, dat het wenschelijk is gebleken, het Arbeidsovereenkomstenbesluit, laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij Ons besluit van 9 April 1936 (*Staatsblad* n°. 343), opnieuw te wijzigen en aan te vullen;

Gelet op artikel 134, eerste lid, der Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 October 1936, n°. 28);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 October 1936, n°. 30010, afdeeling Ambtenarenzaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. I. Na artikel 31 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit wordt ingevoegd een nieuw artikel 31*a*, aldus luidende:

„Met verhindering om arbeid te verrichten wegens ziekte wordt voor de toepassing van het voorgaande artikel, ten aanzien van de gehuwde vrouwelijke arbeider, gelijkgesteld verhindering wegens zwangerschap of bevalling."

Art. II. In het tweede lid van artikel 31 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit worden de woorden: „het tweede lid van artikel 39" vervangen door de woorden: „het eerste lid, onder *a*, van artikel 38".

Onze Ministers, hoofden van de Departementen van Algemeen bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 2den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 10 *November* 1936.)

S. 350.

10 *November* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) en van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570).

Wij WILHELMINA, enz.;

Overwegende, dat het wenschelijk is om wijziging te brengen in het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 26 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 346) en in het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 27 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 341);

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 September 1936, n°. 1, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Den Raad van State gehoord (advies van den 13 October 1936, n°. 39);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 November 1936, n°. 2, Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen als volgt:

Art. 1. Artikel 1, § 3 van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt gelezen:

„§ 3. Met *monsters* worden gelijkgesteld:

geknipte patronen en, voor zooveel de verzending niet geschiedt met handelsoogmerken, clichés voor drukwerken, afzonderlijk te verzenden sleutels, alsmede voorwerpen van natuurlijke historie (gedroogde of voor bederf bewaarde dieren en planten, delfstoffen, enz.), negatieven (films en platen) voor fotografieën en andere naar het oordeel van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daarvoor in aanmerking komende voorwerpen van geringe waarde.".

2. In artikel 4, § 1, 2°, sub *k* van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt in plaats van „alsmede hun handteekening of hun naamcijfer;" gelezen: „alsmede de handteekening of het naamcijfer van de lezers;".

3. Artikel 4, § 1, 3°, sub *b* van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt vervangen door:

„*b.* in prijscouranten, catalogussen en circulaires kleine stalen, dienende tot toelichting van den tekst, terzijde van of tusschen dien tekst op te nemen;".

4. In artikel 5, § 1, 2e lid, 2en zin van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt in plaats van „noch de lengte, noch de middellijn" gelezen: „de lengte niet".

5. Artikel 5, § 3, eerste zin van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt vervangen door:

„Van *gemengde zendingen*, welke bij abonnement gefrankeerde nieuwsbladen bevatten, blijft de verpakking, indien deze gelijk is aan die, welke in den regel voor de verzending der ingesloten nieuwsbladen wordt gebezigd, bij de berekening van het verschuldigde port buiten beschouwing, tenzij dit port geheel wordt berekend naar het tarief der gedrukte stukken, dan wel naar dat der monsters.".

6. In artikel 9, eerste lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt in plaats van „of bericht, als bedoeld in art. 18" gelezen: „of een bericht, als bedoeld in artikel 18".

7. In artikel 12, § 1, eerste lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) worden tusschen de woorden: „wordt" en „gelegenheid" opgenomen de woorden: „ , behoudens het bepaalde in het derde lid van deze paragraaf,".

Na het tweede lid van genoemde paragraaf wordt een nieuw lid opgenomen, luidende:

„3. De in het eerste lid en de in het tweede lid onder *a* van deze paragraaf bedoelde gelegenheid kan door den Directeur-Generaal in het belang van den dienst worden geweigerd of, indien zij reeds is gegeven, worden ingetrokken. Van zoodanige weigering of intrekking wordt aan den betrokkene schriftelijk kennisgegeven. Deze heeft gedurende een

maand na de dagteekening van de desbetreffende kennisgeving het recht, tegen de weigering of intrekking in beroep te komen bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.".

Het tegenwoordige derde lid van die paragraaf wordt, als volgt gewijzigd, als vierde lid opgenomen:

„4. Voor de berekening van het recht, in deze paragraaf vermeld, gelden gedeelten van een kwartaal voor een geheel. Behoudens in het geval, dat het bepaalde in het derde lid toepassing vindt, in welk geval terugbetaling van een evenredig deel van het recht plaats vindt, wordt dat recht niet terugbetaald.".

8. Artikel 14, § 2, eerste lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) wordt vervangen door:

„1. De prijs van de postzegels, postbladen, gezegelde briefomslagen, briefkaarten en kaarten tot mededeeling van adreswijziging is gelijk aan de geldswaarde, door het zegel of den zegelafdruk uitgedrukt en die van de postzegelboekjes en postzegelrollen aan de totale geldswaarde van de zich daarin bevindende zegels, met dien verstande evenwel, dat de prijs van de postzegelrollen, postbladen en gezegelde briefomslagen met zoodanig bedrag kan worden verhoogd, als door den Directeur-Generaal, rekening houdende met de kosten van aanmaak, wordt vastgesteld.".

9. Artikel 18, tweede lid van het Postbesluit 1925 (*Staatsblad* n°. 396) vervalt. Het tegenwoordige derde lid wordt als tweede lid opgenomen en gelezen:

„2. Elk der op briefkaarten voorkomende, nog geldige zegelafdrukken van 10 of van 12½ cent, wordt geacht voor de frankeering en ingeval van inwisseling, als bedoeld in artikel 14, § 2, 3e lid van dit besluit, een waarde te hebben van 7½ cent.".

10. Artikel 2, 4e lid, eerste zin van het Internationaal Postbesluit 1934 (*Staatsblad* n°. 570) wordt vervangen door:

„In prijscouranten, catalogussen en circulaires, welke in het verkeer met *Nederlandsch-Indië, Curaçao* en *Suriname* tegen het tarief der gedrukte stukken *per zeepost* worden verzonden, mogen kleine stalen, dienende tot toelichting van den tekst, terzijde van of tusschen dien tekst worden opgenomen.".

11. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

Het Loo, den 10den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *November* 1936.)

S. 374.

6 *October* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 456), laatstelijk gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 16 Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 16). (Subsidieering van kweekscholen.)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 19 Augustus 1936, n°. 93383, afdeeling Lager Onderwijs;

Overwegende, dat Wij Ons bij artikel 214*bis* der gewijzigde Lager-onderwijswet 1920 hebben voorbehouden, met inachtneming van de beginselen, neergelegd in de artikelen 210 tot en met 214 dier wet, in de algemeene maatregelen van bestuur betreffende de onderwijzersopleiding de wijzigingen aan te brengen, welke door het dienstbelang gevorderd worden;

dat wijziging van Ons besluit van 23 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 456) wenschelijk is;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 59);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 September 1936, n°. 10809, afdeeling Lager Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat te rekenen van 1 September 1936, de volgende wijzigingen in Ons voornoemd besluit worden aangebracht:

Art. I. Punt I, onder „*uitgaven*" van artikel 7, eerste lid, wordt gelezen:

„I. de wedden en kindertoelagen van het onderwijzend personeel, volgens artikel 3, eerste lid, voor zooveel die volgens dit besluit voor Rijksvergoeding in aanmerking komen; de verdere bezoldiging van dat personeel, volgens artikel 3, vijfde lid; de vergoeding aan het Rijk volgens artikel 39 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) voor dat personeel;".

Art. II. Aan artikel 15 wordt een lid toegevoegd, luidende:

„4. Voor de toepassing van dit artikel worden de directeuren en de leeraren van kweekscholen, welke ingevolge artikel 214*ter* der Lager-onderwijswet 1920 de Rijksbijdrage hebben verloren, doch niet met 1 September 1936 werden opgeheven, geacht met dien datum eervol te zijn ontslagen wegens opheffing van hun betrekking. Deze bepaling geldt niet voor de directeuren en de leeraren die, ware hun door het schoolbestuur met dien datum ontslag verleend, in de termen zouden vallen om pensioen te genieten volgens de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Een volgens dit lid verleend wachtgeld wordt niet uitbetaald over den tijd, gedurende welken de directeuren en de leeraren in dienst zijn aan een kweekschool, welke voor de Rijksbijdrage niet in aanmerking komt."

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 6den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 16 *October* 1936.)

S. 375.

22 *October* 1936. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 478) vastgesteld programma voor het examen ter verkrijging van akten van bekwaamheid voor schoolonderwijs in de levende talen en haar letterkunde, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 7 Augustus 1936, n°. 15085 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is het programma, vastgesteld bij Ons besluit van 27 Juni 1917 (*Staatsblad* n°. 478), voor zooveel betreft de akte-examens in andere talen dan de Spaansche taal, aan te vullen in den zin van dat voor het examen in de genoemde taal;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 October 1936, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 15 October 1936, n°. 19577, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Het bij Ons aangehaald besluit vastgesteld programma voor het examen ter verkrijging van akten van bekwaamheid voor schoolonderwijs in de levende talen en haar letterkunde, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet, wordt aangevuld en gewijzigd als volgt:

Achter den eersten volzin wordt de punt vervangen door een puntkomma en worden toegevoegd de woorden „kennis van de geschiedenis der taal".

De tweede volzin vervalt.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 6 *November* 1936.)

S. 386.

22 *September* 1936. BESLUIT ter uitvoering van de wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 302), betreffende bescherming tegen luchtaanvallen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Defensie a. i. en van Sociale Zaken, van 3 September 1936, n°. 23181, afd. Binnenlandsch Bestuur, van 11 September 1936, IIe afd. B. n°. 22, en van 16 September 1936, n°. 7801 M/Map. Wet;

Gelet op de artikelen 2, eerste lid, 6, vierde lid, en 10, derde lid, der wet van 23 April 1936 (*Staatsblad* n°. 302), betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, en op artikel 1 van Ons besluit van 15 Augustus 1936 (*Staatsblad* n°. 347);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vast te stellen de navolgende bepalingen:

Art. 1. De gemeenten, aangeduid in de 1ste, 2de en 3de kolom van de bij dit besluit gevoegde lijst, behooren onderscheidenlijk tot de 1ste, 2de en 3de gevarenklasse.

2. 1. Wanneer uitvoering is gegeven aan alle bijzondere voorzieningen, welke Onze Minister van Binnenlandsche Zaken voor het bouwen, het geheel of voor een gedeelte vernieuwen, het veranderen of het uitbreiden van woningen of andere gebouwen, op grond van artikel 6, eerste lid der wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, heeft gesteld, geeft de belanghebbende daarvan kennis aan Onzen voornoemden Minister.

2. Binnen een maand na ontvangst van de in het vorige lid bedoelde kennisgeving biedt Onze voornoemde Minister den belanghebbende een bepaalde som ter vergoeding van de kosten, bedoeld in het tweede lid van artikel 6 van vorengenoemde wet.

3. Indien de rechthebbende binnen den in het vorige lid bedoelden termijn geen aanbod heeft ontvangen of indien hij het aangeboden bedrag niet voldoende acht, kan hij het geschil op de gewone wijze aanbrengen bij den rechter, binnen wiens rechtsgebied de woning of het gebouw ligt of komt te liggen.

4. Onze voornoemde Minister is, indien daartoe naar zijn oordeel aanleiding bestaat, bevoegd op verzoek van den belanghebbende een voorschot te verleenen inzake de kosten, als bedoeld in het tweede lid.

3. 1. Ten minste acht werkdagen vóór den aanvang van een oefening, als bedoeld in artikel 10 van de wet betreffende bescherming tegen luchtaanvallen, brengt de burgemeester bij openbare bekendmaking de tijdens de oefening geldende bepalingen en de noodige maatregelen ter kennis van de bevolking.

2. Voor zooveel bedrijven en diensten of onderdeelen daarvan, aan oefeningen metterdaad zullen deelnemen, ontvangen de daarbij betrokken hoofden of bestuurders van den burgemeester ten minste acht werkdagen vóór den aanvang van de oefeningen, een instructie, waarin is omschreven hetgeen in verband met den aard van het bedrijf of den dienst met betrekking tot de oefening in het bijzonder wordt gevorderd.

4. De burgemeester, die het voornemen heeft een oefening te doen houden, vraagt ten minste twee maanden tevoren de goedkeuring van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, onder vermelding in hoeverre medewerking van Rijksdiensten bij de oefening wenschelijk wordt geacht.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 22sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,

J. A. de Wilde.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a. i.;

H. Colijn.

De Minister van Sociale Zaken,

M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 9 *October* 1936.)

LIJST, BEDOELD IN ARTIKEL 1.

Gemeenten gerangschikt in de 1e gevarenklasse:

Amsterdam, Den Helder, Dordrecht, Gorinchem, 's-Gravenhage, Haarlemmermeer, Muiden, Naarden, Papendrecht, Rotterdam (behalve Hoek van Holland), Soest, Utrecht, Veere, Velsen, Vlissingen, Weesp, IJsselmonde, Zaandam, Zwijndrecht.

Gemeenten gerangschikt in de 2e gevarenklasse:

Alkmaar, Almelo, Amersfoort, Anna Paulowna, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Bergen op Zoom, Bodegraven, Boxtel, Breda, Brielle, Brunssum, Buurmalsen, Culemborg, Delft, Deventer, Doesburg, Ede, Eindhoven, Enschede, Eijgelshoven, Geertruidenberg, Geldermalsen, Geleen, Gouda, Grave, Groningen, Haarlem, Harderwijk, Hattem, Hedel, Heerlen, Hellevoetsluis, Hengelo, 's-Hertogenbosch, Kerkrade, Kesteren, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Meppel. Middelburg, Nijmegen, Oldenzaal, Oost- en West-Souburg, Ravenstein, Rhenen, Roermond, Roosendaal en Nispen, Rotterdam (Hoek van Holland), Schaesberg, Schiedam, Sittard, Sliedrecht, Tilburg, Venlo, Vianen, Vlaardingen, Vreeswijk, Weert, Wieringen, Willemstad, Woerden, Zaltbommel, Zeist, Zevenbergen, Zutphen, Zwolle, Zwollerkerspel.

Gemeenten gerangschikt in de 3e gevarenklasse.

De overige gemeenten.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 September 1936 (*Staatsblad* n°. 386).

Ons bekend,

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.
De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

S. 387.

14 *November* 1936. BESLUIT, bepalende den datum van inwerkingtreding van de artikelen 6, 9 en 11 van de Girowet (*Staatsblad* n°. 307 van 1936).

Inwerkingtreding 16 November 1936.

S. 402.

11 *September* 1936. WET tot verlenging van den geldigheidsduur en wijziging van de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76) en wijziging van de slotbepaling van de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74).

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den geldigheidsduur der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76) voor een bepaalden tijd te verlengen, met gelijktijdige herziening van eenige bepalingen dier wet en van de slotbepaling der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Wijzigingen in de wet van 4 Maart 1935 (Staatsblad n°. 76).

Art. I. In de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 76) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1°. Artikel 3, eerste lid, wordt gelezen:

1. Als inkomsten van het fonds zullen gelden:

a. het voordeelig saldo van het laatst afgesloten dienstjaar;

b. een uitkeering uit 's Rijks schatkist tot een nader bij de vaststelling der Rijksbegrooting te bepalen bedrag;

c. veertig ten honderd van de hoofdsom der grondbelasting wegens gebouwde eigendommen;

d. vijf en twintig ten honderd van de hoofdsom der grondbelasting wegens ongebouwde eigendommen;

e. tachtig ten honderd van de hoofdsom der personeele belasting naar den eersten, tweeden en derden grondslag;

f. vijf en twintig opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting;

g. twee en twintig opcenten op de hoofdsom der vermogensbelasting;

h. tien opcenten op de hoofdsom der inkomstenbelasting.

2°. In artikel 3, tweede lid, wordt in plaats van „*e* en *f*" gelezen: *f* en *g*.

3°. Artikel 4 wordt gelezen:

Met afwijking van hetgeen bepaald is bij artikel 20 der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), laatstelijk gewijzigd bij de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), wordt aan de gemeenten uitgekeerd:

a. vijf en dertig ten honderd van de zuivere opbrengst der grondbelasting wegens gebouwde eigendommen, ter plaatse geheven, en

b. vijftig ten honderd van de zuivere opbrengst der grondbelasting wegens ongebouwde eigendommen, ter plaatse geheven.

4°. In artikel 6, eerste lid, sub *c*, wordt in plaats van „veertig" gelezen: acht en dertig.

5°. Artikel 8, eerste lid, wordt gelezen:

1. Ten laste van het fonds worden, onder de voorwaarden en volgens de regelen bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, aan de daarvoor in aanmerking komende gemeenten bijdragen verleend in de ten laste van den gewonen dienst der gemeentebegrooting komende uitgaven wegens kosten van steunuitkeeringen aan werkloozen en die van arbeidsloonen, betaald bij werkverschaffing aan werkloozen.

6°. Na artikel 9 wordt ingevoegd een nieuw artikel, luidende:

Art. 9bis. Er wordt ingesteld eene commissie van advies betreffende de uitvoering van deze wet. Deze commissie bestaat uit ten hoogste negen leden, welke door Ons, voor den tijd van drie jaren, worden benoemd. Wij wijzen één der leden als voorzitter aan en stellen, tot regeling van de werkwijze der commissie, eene instructie vast.

De commissie dient, op de wijze bij algemeenen maatregel van bestuur te regelen, van advies bij de uitvoering van deze wet.

7°. In artikel 10, tweede lid, wordt in plaats van „en 1936" gelezen: tot en met 1939.

8°. In artikel 10, derde lid, wordt in plaats

van „en 1936" gelezen: tot en met 1939.

9°. In artikel 10, vierde lid, wordt in plaats van „en 1936/1937" gelezen: tot en met 1939/1940.

10°. In artikel 10, vijfde lid, wordt in plaats van „f" gelezen: *g*.

11°. In artikel 10, vijfde lid, wordt in plaats van „en 1936/1937" gelezen: tot en met 1939/1940.

Wijziging in de wet van 4 Maart 1935 (Staatsblad n°. 74).

Art. II. In de wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) wordt de volgende wijziging aangebracht:

In artikel VI, 5°. wordt in plaats van „1937" gelezen: 1940.

Slot- en overgangsbepalingen.

Art. III. 1. Gemeentelijke verordeningen tot heffing van meer dan acht en dertig opcenten op de hoofdsom der vermogensbelasting, welke van toepassing zijn geweest voor het belastingjaar 1936/1937 en welke bestemd zijn om eveneens te werken voor een later belastingjaar dan 1936/1937 worden voor de belastingjaren 1937/1938 tot en met 1939/1940 toegepast, als ware het getal opcenten verminderd tot acht en dertig.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den eersten Januari 1937, met dien verstande, dat de bepalingen dezer wet, welke betrekking hebben tot de hoofdsom der grondbelasting en tot de opcenten op de hoofdsom der vermogensbelasting in werking treden met ingang van het belastingjaar, dat onderscheidenlijk op 1 Januari 1937 en op 1 Mei 1937 aanvangt.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. d e W i l d e.

De Minister van Sociale Zaken, M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 579 C.

15 *October* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk Besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* n°. 487) tot vaststelling van de inrichting van een Rijkswaterstaatsdienst als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900, zooals dit het laatst is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 April 1936 (*Staatsblad* n°. 570).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 24 Augustus 1936, La. Q, Directie van den Waterstaat;

Gezien artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 September 1936, n°. 23);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister voornoemd van 12 October 1936, La. N., Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons Besluit van 6 October 1932 (*Staatsblad* n°. 487) nader te wijzigen in dier voege, dat artikel 2 zal worden gelezen als volgt:

Art. 2. 1. Aan het hoofd van den dienst staat een directeur-generaal, wiens standplaats is 's-Gravenhage.

2. De instructie van den directeur-generaal wordt door Onzen voornoemden Minister vastgesteld.

3. Aan het bureau van den directeur-generaal is verbonden een centrale dienst voor de wegen en de bruggen; aan het hoofd van dien dienst staat een hoofdingenieur-directeur, wiens standplaats is 's-Gravenhage.

4. De directeur-generaal wordt bijgestaan door den in het vorig lid bedoelden hoofdingenieur-directeur en verder door hoofdingenieurs-directeuren, directeuren, hoofdingenieurs, ingenieurs, door waterbouwkundigen, technisch-hoofdambtenaren, technisch-ambtenaren, opzichters, door administratieve hoofdambtenaren, administratieve ambtenaren en schrijvers.

5. Onze voornoemde Minister kan ambtenaren van zijn departement aan den directeur-generaal toevoegen.

6. Onder den in het derde lid genoemden hoofdingenieur-directeur zijn werkzaam de hoofden van door den directeur-generaal nader aan te wijzen diensten, niet zijnde directiën of districten, welke met de wegen en bruggen nauw verband houden.

7. De directeur-generaal kan ambtenaren als in het vierde en vijfde lid van dit artikel bedoeld, aan den in het derde lid van dit artikel genoemden hoofdingenieur-directeur toevoegen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

's-Gravenhage, den 15den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat, v a n L i d t h d e J e u d e.

(*Uitgeg.* 30 *October* 1936.)

S. 579 D.

22 *October* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Schepenbesluit, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 November 1932 (*Staatsblad* n°. 563).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 22 September 1936, La. I., Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op de artikelen 3, 4, 4*bis*, 5, 9, 17 en 66 van de Schepenwet;

Den Raad van State gehoord, advies van 6 October 1936, n°. 38;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 October 1936, n°. 483, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. In het Schepenbesluit worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In artikel 27, regel 2 worden de woorden „gebezigde materiaal" vervangen door: „te bezigen materiaal, zoomede dat, te gebruiken bij verbouwing, bij belangrijke herstelling of vernieuwing van vitale deelen".

b. Aan artikel 36 wordt een nieuw lid 3 toegevoegd, luidende:

„Liften, welke aan boord van schepen worden aangebracht, moeten vooraf door het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, zoowel wat opstelling als wat inrichting betreft, worden goedgekeurd. Hierbij zal rekening gehouden worden met de veiligheid van de te vervoeren personen of van het bedienend personeel, alsmede met de algemeene brandveiligheid van het betrokken schip."

In de marge vervalt de punt en wordt bijgevoegd: „,en liften.".

c. Aan artikel 42 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„5. De meertrossen moeten in voldoend aantal aanwezig en van voldoende sterkte zijn."

terwijl het in de marge geplaatste vervangen wordt door:

„Ankers, ankerkettingen en meertrossen."

d. In artikel 45, lid 1, regels 4 en 5 vervallen de woorden „zoo noodig,".

e. In artikel 48 wordt het cijfer „400" gewijzigd in „500".

f. Aan artikel 49, lid 2, wordt toegevoegd:

„Elke onafhankelijke werktuiglijk gedreven lenspomp moet aan het water in de hoofdlensleiding eene snelheid van ten minste 122 meter per minuut kunnen geven.

De inwendige middellijn in millimeters van de lensleidingen moet ten minste gelijk zijn aan:

(*a*) voor de hoofdleidingen naar de pompen:

$$\sqrt{\frac{100\ L\ (B + D)}{36}} + 25;$$

(*b*) voor de leidingen naar de lensflesschen:

$$\sqrt{\frac{100\ l\ (B + D)}{21{,}6}} + 25.$$

Hierin is L de lengte van het schip, gemeten tusschen de loodlijnen aan de einden van de in den zomer toegestane lastlijn (voor schepen, geen passagiersschepen zijnde, welke voorzien zijn van een kruiserhek, wordt de lengte genomen gelijk aan 96 percent van de totale op de lastlijn gemeten lengte; zij mag in dit geval echter niet kleiner genomen worden dan de afstand van den voorkant van den voorsteven tot het hart van den roerkoning); B is de breedte van het schip, gemeten op den buitenkant van de spanten; D de holte naar den mal tot het schottendek voor passagiersschepen (zie Bijlage II) en tot het vrijboorddek voor de overige schepen; en l de lengte van eene waterdichte afdeeling; alle maten uitgedrukt in meters."

g. In artikel 51 worden in regel 1 achter het woord „hoofdstoomafsluiters" ingelascht de woorden „van elken stoomketel".

h. Aan artikel 52 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„6. Filmtoestellen voor het vertoonen van films gedurende de reis, zoomede de opstelling daarvan en de ruimten waarin de toestellen zullen worden gebezigd, moeten voldoen aan de voorschriften in Bijlage IV*a* gegeven."

In de marge wordt tevens vermeld: „Filmtoestellen".

i. In artikel 56, lid 1 (*a*), regel 4 vervallen de woorden „aan boord".

j. In artikel 71, lid 1, regel 2 wordt het woord „visschersvaartuigen" vervangen door „stoom- en motorvisschersvaartuigen".

k. In artikel 72, lid 2, wordt „200" gewijzigd in „150" en in lid 4 „400" in „500".

l. In artikel 73, lid 2, wordt „400" gewijzigd in „500".

m. Het tweede lid van artikel 77 wordt vervangen door:

„2. Alle schepen, geen passagiersschepen zijnde, welke voorzien zijn van eene radiotelegraafinrichting, moeten een radio-veiligheidscertificaat aan boord hebben."

n. In artikel 78, lid 2, regel 3 wordt na „radio-telegraafinrichtingen" ingevoegd „van de in lid 1 van artikel 77 bedoelde schepen".

Aan het artikel wordt een nieuw lid toegevoegd:

„4. Indien de radio-telegraafinrichting met een lampzender is uitgerust, moet in of in de onmiddellijke nabijheid van de seinhut een brandbluschapparaat, gevuld met eene de electriciteit niet-geleidende vloeistof, aanwezig zijn."

o. Na artikel 78 wordt een nieuw artikel 78*bis* ingevoegd, luidende:

Verminderde eischen radiotelegraafinrichting schepen, niet vallende onder art. 77, lid 1.

„De voorschriften, in lid 2 van artikel 78 aan de radio-telegraafinrichtingen gesteld, gelden ook, voor zoover toepasselijk, op de radiotelegraafinrichtingen van schepen, niet vallende onder lid 1 van artikel 77, met dien verstande, dat geen nood-(reserve-)inrichting wordt geëischt en dat de normale reikwijdte van den zender tenminste 50 zeemijlen moet bedragen."

p. Aan artikel 80 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„4. Teneinde te voorkomen, dat foutieve radiopeilingen worden genomen, moeten antennes voor persoonlijk gebruik tijdig worden weggenomen. Van alle bijzonderheden, die zich hierbij voordoen, moet in het radio-dagboek melding worden gemaakt."

q. In artikel 81, lid 4, regel 3 wordt na „radiotelegrafist" ingevoegd „of luisteraar".

r. Na artikel 85 wordt een nieuw artikel 85*bis* ingevoegd, luidende:

Bediening radio op schepen, niet vallende onder art. 77.

„Aan boord van schepen, niet vallende onder artikel 77, voorzien van een radio-telegraaf- of radio-telefooninrichting, mogen noch de kapitein noch, indien meer stuurlieden aan boord zijn, de eerste stuurman als radiotelegrafist dan wel als radiotelefonist dienst doen. In bijzondere gevallen, ter beoordeeling van het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, kan hierop eene uitzondering worden toegestaan."

s. In artikel 87, lid 1, regel 3 van onderen, worden de woorden „bij de monstering" vervangen door „voordat tot de monstering wordt overgegaan".

t. In artikel 104, lid 4, wordt „400" gewijzigd in „500".

u. In artikel 108 wordt nieuw ingevoegd (*a*):

„(*a*) de appèls van de bemanning voor oe-

fening in het blusschen van brand, gevolgd door oefeningen met de brandbluschmiddelen, rookmaskers en zuurstofapparaten zoo mogelijk éénmaal per week en indien de reis langer dan een week zal duren, bovendien zoo spoedig mogelijk na het vertrek uit de haven worden gehouden."

(*a*) tot en met (*e*) wordt gewijzigd in (*b*) tot en met (*f*).

Aan (*c*) oud (*b*) aan het slot toevoegen:

„met het oog op het zich verzamelen op de appèlplaatsen en het juiste gebruik van de reddinggordels".

Het vermelde in de marge komt te luiden: „Appèls en oefeningen met brandbluschmiddelen en reddingmiddelen".

v. Aan artikel 111 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„4. De kapitein is verplicht zorg te dragen, dat voldaan wordt aan het bepaalde in artikel 80, lid 4, met betrekking tot de radiopeilingen."

In de marge wordt tevens vermeld: „Radiopeilingen".

w. Na artikel 127 wordt een nieuw artikel 127*bis* ingevoegd, luidende:

Overtreding artikel 117.

„Met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden wordt gestraft de kapitein, die het bepaalde in artikel 117 niet naleeft."

Art. II. Bijlage I wordt vervangen door de als Bijlage A bij dit besluit gevoegde nieuwe Bijlage I.

Art. III. *a.* In Bijlage II, artikel 10, lid 6, regel 1 de komma aan het einde schrappen, regel 2 schrappen de woorden „alle overige tanks, welke" en regel 5 de woorden „boven het hoogste punt van den tank", terwijl op regel 7 na „gemeten" worden ingevoegd de woorden „van bovenkant kiel".

b. In artikel 16, lid 3, regel 2 van onderen, staat „poort", moet zijn „poorten".

c. In artikel 25, lid 6, vervallen de regels 2 en 3, behalve het woord „op", terwijl tevens lid 9 vervalt:

De leden 10, 11 en 12 worden vernummerd in 9, 10 en 11.

Art. IV. *a.* In Bijlage II*a*, artikel 4, lid 2, moet de formule $P_1 = P + 73{,}35\ A + 1{,}312\ L\ N$ luiden: $P_1 = P + 2{,}134\ A + 0{,}0372\ L\ N$.

b. In artikel 9 wordt in regel 2 „lid 11" gewijzigd in „lid 10".

c. In artikel 14 wordt in regel 2 „lid 11" gewijzigd in „lid 10".

d. Aan de Bijlage wordt een nieuw artikel toegevoegd, luidende:

Vrije oppervlakte voor dekpassagiers.

„*Art.* 15. Behalve op korte reizen volgens de voorschriften, vervat in artikel 27, lid 5 van Bijlage II, mogen ook op reizen, welke 48 uur of langer duren, dekpassagiers worden vervoerd, mits de voor elken passagier beschikbare vrije oppervlakte aan dek tot 1.1 m^2 per persoon wordt uitgebreid."

Art. V. *a.* In Bijlage III, artikel 3, lid 2, onder „vrijboorddek" wordt in regel 3 van onderen „tusschendekken" veranderd in „zoodanige dekken" en in regel 2 van onderen „van het dek" in „van zoodanig dek".

b. Aan artikel 12 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„3. In het algemeen mag eene opening in een vrijboorddek niet langer dan 30 percent van de scheepslengte of breeder dan 60 percent van de scheepsbreedte zijn, terwijl het oppervlak over het algemeen niet grooter mag zijn dan 15 percent van het oppervlak, verkregen door de lengte en de breedte van het schip met elkaar te vermenigvuldigen. Voor kleine schepen in zeer beperkt vaargebied kunnen deze percentages onderscheidenlijk tot 33, 70 en 22 worden vergroot.

Indien het om bijzondere redenen noodzakelijk is eene opening in het vrijboorddek grooter te maken, dan in de eerste zinsnede van dit lid is aangegeven, moeten zoowel in het dwarsverband van het schip, als in de gebruikelijke omlijsting van de opening in het dek door de Commissie tot vaststelling van de Uitwatering goed te keuren versterkingen worden aangebracht."

c. In Tabel I Luikschilden, kolom 6, regel 1 van boven staat „225", lees „230";

idem Langsmerkels (stalen merkels), kolom 5, regel 2 van boven en kolom 8, regel 2 van boven staat „225", lees „230";

idem idem (houten merkels) kolom 6, 7, 12 en 13 laatsten regel staat „225", lees „230".

d. In Tabel II Luikschilden, kolom 4, laatsten regel staat „620", moet zijn „610";

idem idem kolom 6, regel 1 staat „200", moet zijn „203";

idem idem kolom 6, regel 2 staat „225", moet zijn „230";

idem Langsmerkels, kolom 5, regel 3 staat „225", lees „230";

idem idem kolom 8, regel 3 staat „225", lees „230".

e. In artikel 19 de „1" van het eerste lid schrappen, benevens het geheele lid 2.

f. In artikel 37, regel 2 staat „gebruik", lees „gebruikt".

In regels 4 en 5 van onderen na „waterverplaatsing" invoegen „in zeewater" en het woord „(zeewater)" na „in tonnen" laten vervallen.

g. In artikel 38, lid 2 onder (a) staat „Tabal", lees „Tabel".

In lid 2 onder (*e*), regel 10 „In" vervangen door „Onder" en regel 11 „begrepen" wijzigen in „medegerekend".

h. In artikel 57, regel 1 van onderen tusschen de woorden „zeeg" en „worden", inlasschen „in het voorschip".

i. In artikel 119, regel 1 staat „vaorgebied", lees „vaargebied".

Art. VI. *a.* In Bijlage IV, artikel 2, lid 2, regels 7 e. v. wordt hetgeen volgt na „schip" tot en met „gerekend" vervangen door:

„. Met laadruim wordt hier bedoeld eene ruimte tot het innemen van lading, welke aan elk einde door een waterdicht schot, onder door den dubbelen bodem en boven door het schottendek, begrensd wordt, met dien verstande, dat, wanneer onder het schottendek in zulk eene ruimte passagiers worden vervoerd, de inhoud der passagiersruimten van den inhoud van het ruim wordt afgetrokken. Bovendien moet de inhoud van een eventueele

laadschacht op dit ruim onder het schottendek in den inhoud van het ruim worden begrepen."

Aan het eind van dit lid de punt vervangen door een komma en laten volgen: „mits in dit laatste geval de stoomproductie bij voortduring tijdens de reis zoodanig zij, dat voldoende stoom ontwikkeld wordt om het grootste laadruim, als boven omschreven, binnen vijftien minuten geheel te vullen met stoom van atmospherischen druk".

b. In artikel 3, lid 2, regel 1 moet het woord „de" worden geschrapt.

c. In artikel 6, lid 1, regel 1 tusschen passagiersschepen" en „moeten" inlasschen: „ , welke niet meer dan 200 passagiers, voor wie vaste slaapplaatsen aanwezig zijn, vervoeren,".

Aan het slot van dit lid toevoegen:

„Aan boord van passagiersschepen, welke meer dan 200, doch minder dan 800 passagiers, voor wie vaste slaapplaatsen aanwezig zijn, vervoeren, moeten ten minste 3 en aan boord van passagiersschepen, welke 800 van zulke passagiers of meer vervoeren, ten minste 4 van zulke volledige uitrustingen aanwezig zijn."

Art. VII. Een nieuwe Bijlage IV*a*, Filmtoestellen, is als Bijlage B aan dit besluit toegevoegd.

Art. VIII. In Bijlage V, artikel 18, lid 3, regel 3 van onderen staat „todat", moet zijn „totdat".

Art. IX. In Bijlage VI worden de volgende wijzigingen aangebracht.

a. In den aanhef en in artikel 1 wordt „400" vervangen door „500".

b. In artikel 2, lid 6, wordt de eerste regel vervangen door:

„De motorkamer moet door ten minste twee luchtkokers van voldoende middellijn, waarvan één doorloopwend tot ongeveer 2 meter boven den vloer der motorkamer, goed geventileerd kunnen worden".

In lid 8, regel 3 van onderen wordt na „bediend" ingelascht: „en het vermogen 225 rempaardekrachten niet te boven gaat".

c. In artikel 3 wordt een nieuw lid 2 ingevoegd, luidende:

„2. Het voortstuwingswerktuig moet behoorlijk getornd kunnen worden. Indien het vermogen meer dan 300 rempaardekrachten bedraagt, moet het voortstuwingswerktuig vóór- en achteruit getornd kunnen worden."

Lid 2 wordt lid 3.

Een nieuw lid wordt toegevoegd, luidende:

„4. Indien bij direct omkeerbare motoren de torninrichting niet uit eene wormoverbrenging bestaat, moet eene vanginrichting aanwezig zijn om de asleiding te kunnen vastzetten."

d. Aan artikel 5, lid 1, laatste alinea, wordt toegevoegd:

„Deze pomp kan daartoe op de lensverdeelkast worden aangesloten."

e. In artikel 7, lid 2, regel 1 tusschen de woorden „moeten" en „van", inlasschen: „bovendien".

f. Aan artikel 10 wordt toegevoegd een nieuw lid 1, luidende:

„1. Direct omkeerbare motoren moeten voorzien zijn van een veiligheidsklep in de deksels der motorcilinders."

Het bestaande lid wordt lid 2.

g. In artikel 11, lid 1, regel 1, wordt tusschen „Naadlooze" en „luchtketels" ingevoegd: „en gelaschte".

In lid 1 (*b*) wordt het cijfer „34" tweemaal vervangen door „35", terwijl de regels 8 tot en met 11 vervangen door „960 voor materiaal van 42 tot 52 kilogram per vierkanten millimeter trekvastheid;"

Lid 1 (*e*) wordt vervangen door:

„(*e*) de wanddikte moet zoo groot zijn, dat bij de persproef, bedoeld in artikel 13, op geen enkele plaats eene berekende materiaalspanning ontstaat, die voor veredeld materiaal grooter is dan 2/3 van de strekgrens en voor niet-veredeld materiaal grooter is dan 1/3 van de trekvastheid."

In lid 2, regel 1, wordt tusschen „moeten" en „voldoen" ingelascht „voorts".

(*b*), (*d*) en (*e*) vervallen, (*c*) wordt (*b*) en (*f*) wordt (*c*).

In (*b*) nieuw wordt de ; vervangen door „ , tenzij de trekvastheid van het materiaal, waarvan zij zijn vervaardigd, minder bedraagt dan 42 kilogram per vierkanten millimeter".

In lid 3 wordt in regel 1 „lid 2" vervangen door „lid 1".

Lid 5 wordt vervangen door het navolgende:

„5. De ketels en vaten moeten inwendig kunnen worden nagezien. Bij een uitwendige middellijn niet grooter dan 600 millimeter moeten zij, indien de lengte 1,85 meter of kleiner is, aan één der einden een kijkgat en indien de lengte grooter is aan ieder einde een kijkgat hebben.

Het kijkgat mag niet kleiner dan 70 millimeter in middellijn zijn.

Vaten met eene uitwendige middellijn grooter dan 600 millimeter moeten zijn voorzien van een mangat van tenminste 300 bij 400 millimeter, of een cirkelvormig gat van tenminste 350 millimeter middellijn, aangebracht in een der eindvlakken.

In geen geval mag een kijkgat of mangat zoo zijn gelegen, dat daardoor een laschnaad wordt onderbroken."

h. in artikel 14, lid 3, moet „artikel 14" gewijzigd worden in „artikel 16".

i. Na artikel 17 wordt een nieuw artikel ingelascht, luidende:

Reserve-smeeroliepomp.

„*Art.* 18. Alle motoren, welke voor geforceerde smering zijn ingericht, moeten van eene reserve-smeeroliepomp zijn voorzien."

j. De artikelen 18 tot en met 24 worden vernummerd in 19 tot en met 25.

k. In artikel 19 (nieuw) wordt de „punt" aan het slot vervangen door: „ , welke met de hand kan worden aangezet."

l. In artikel 20 (nieuw) onder (*a*) regel 3 wordt na „werkdruk" ingelascht: „ , gemiddelde druk".

m. In artikel 21 (nieuw) wordt tusschen regel 7 en 8 ingevoegd:

„Een reserve-smeeroliepomp (bij een voortstuwend vermogen, dat 225 pk niet te boven gaat kan dit een handpompje zijn)."

Tusschen regel 4 en 3 van onderen invoegen:

„Een stel ringen met kogels voor het druklager."

Onder den laatsten regel plaatsen:

„Indien de spoelpomp eene roteerende pomp is, de noodige rotoronderdeelen."

n. In artikel 23 (nieuw) wordt de laatste regel vervangen door:

„Een stel drijfstangmetalen en -bouten."

o. In artikel 24 (nieuw) tusschen regel 6 en 7 inlasschen:

„Inrichting voor het beproeven van den brandstofverstuiver. Eenig tap- en snijgereedschap."

Art. X. *a.* In Bijlage VII, artikel 20, regel 5 wordt na „meer" eene „——" geplaatst, terwijl op regel 6 de „——" vervalt.

b. In artikel 25 wordt achter de eerste zinsnede van lid 2 gevoegd: „In het algemeen kunnen, ter beoordeeling van het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, hierbij twee op hetzelfde dek in één waterdicht compartiment gelegen verdeelkasten, welke nabij elkander zijn geplaatst en achter elkander zijn geschakeld als één groep worden beschouwd."

Art. XI. In Bijlage VIII, artikel 13, lid 1, wordt hetgeen vermeld is onder (*n*) geschrapt, (*o*), (*p*) en (*q*) worden respectievelijk (*n*), (*o*) en (*p*), terwijl in lid 4 „*k*, *m* en *n*" gelezen wordt „*k* en *m*".

Art. XII. In Bijlage VIII*a*, artikel 4, lid 3, regel 3 staat „tweeden", lees „derden".

Art. XIII. Artikel 8 van Bijlage IX wordt gelezen als volgt:

„De als bijlage hierachter opgenomen lijst geeft afzonderlijk de middelen aan, welke aan boord van visschersvaartuigen (A), aan boord van schepen van 500 ton bruto inhoud en minder (B), aan boord van schepen op reizen met niet langeren duur dan één etmaal (C) en van schepen van meer dan 500 ton bruto inhoud, waarvan de reis langer duurt (D), moeten worden medegenomen."

De bijlage wordt als Bijlage C aan dit besluit toegevoegd.

Art. XIV. Bijlage XII wordt vervangen door de aan dit besluit toegevoegde Bijlage D.

Art. XV. *a.* In den inhoud moet na „Hoofdstuk VIII" het woord „Uitrusting" vervangen worden door „Uitwatering".

b. Na Bijlage IV opnemen: „Bijlage IV*a*. Filmtoestellen 31."

c. In het vermelde achter Bijlage VI het cijfer „400", te vervangen door „500".

Art. XVI. In het Zaakregister worden de navolgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht. [1]

	moet zijn
Aanwijzing proefstukken materiaalkeuring	7 17
Afkeuren materialen en onderdeelen	73 19
Afkeuring, hoe te handelen bij geneeskundige	283 49
Afkeuringsmerk A V IJ Scheepvaartinspectie	74 18
Ankerkettingen, eischen voor . . 83 moet zijn 18, 21	
— , beproeving van . .	84 22
— , minimum eischen voor goedkeuring (tabel II) . .	86 28
Ankers, merken op 81 moet zijn 19, 20	
— , beproeving van	82 20
— , belastingproef (tabel I) . .	87 24
Ankers, keuren van 70 moet zijn 16, 20	
Antennes voor persoonlijk gebruik .	3
Appèls	58 58 4
Behandeling films	34
Benamingen soorten ijzer in Fransch, Duitsch en Engelsch	71 vervalt
Benzinemotoren	20
Beproeving ankers	82 20
— ankerkettingen . . .	84 22
— materialen, plaats . .	71 16
— — , kosten . .	72 16
— — , wijze van . 74, 76 moet zijn 17	
— — , proefstukken	74 17
— — , op walswerk	79 18
Berging films	34
Brandbluschmiddelen 19, 29, 186 moet zijn 19, 29, 186, 3, 7, 34	
— bij filmvoorstellingen . .	33
— bij radiotelegraafinrichting	3
— , oefeningen met	4
Brandblusschen door gas of stoom	187 187 7
Brandrol . 55 moet zijn 55, 56, 4	
Breekspanning, omschrijving . .	77 vervalt
Buigproeven, materiaalkeuring .	78 vervalt
Bijwonen beproeving materialen door belanghebbenden	72 17
Cabine voor filmvertooningen . . .	32
Dekpassagiers, vrije oppervlakte voor	118, 5
Droogzetten, verplichting eigenaar .	66
Eischen lichamelijke geschiktheid 284—286, 295, 296 moet zijn 53—56, 60, 61	
Films, behandeling en berging . .	34
— , soorten	32
— , wijze van vertoonen	32
Filmtoestellen	2, 32
Gasmasker	190 190 7
Gebruik vloeibare brandstof . . .	20
Gegoten staal in vormen	70 vervalt
Gegoten staal in vormen, minimum eischen voor goedkeuring (tabel III)	86 vervalt
Gegoten staal in vormen, omschrijving	81 vervalt
Genees-, heel- en verbandmiddelen 29, 262 moet zijn 30, 262, 36—47	
Geneeskundige keuringen 43, 280 moet zijn 43, 48—76	
Geneeskundige verklaringen, afgifte van	282 50
Geneeskundige verklaringen, modellen . . 302 moet zijn 68—74	
Geneesmiddelen voor inwendig gebruik . . 264 moet zijn 36, 37	
Geneesmiddelen voor uitwendig gebruik . . 266 moet zijn 38, 39	
Gewalst vloei- en welijzer . . .	80 vervalt
Hellingproef	10
Herkeuring afgekeurd materiaal .	74 17
Indeeling, waterdichte	31 14
In vormen gegoten staal	70 vervalt
— — — — , minimum eischen voor goedkeuring (tabel III)	86 vervalt

[1] De vet gedrukte cijfers geven de bladzijden van dit Besluit aan.

	moet zijn
Inzending teekeningen . . 178, 209 moet zijn 10, 23, 96, 168, 178, 209	
Kapitein, niet optreden als radiotelegrafist of radiotelefonist . . 42,	4
Kapitein, plichten in verband met radiopeilingen	4
Kettingen, keuring van . . 70, 84 moet zijn 21	
— , materiaal	83 16
— , minimum eischen voor goedkeuring (tabel II)	86 28
Keuring, materialen 14, 70 moet zijn 14, 16	
— , ankers en kettingen . . .	70 16
Keuringen, geneeskundige 43, 280 moet zijn 43, 48	
Keuringen, geneeskundige, aanteekenen uitkomsten . . 281, 284 moet zijn 49, 52	
Keuringen, geneeskundige, deskundigen	281 49
Keuringen, geneeskundige, eischen	281 49
Keuringen, geneeskundige, eischen, gehoororgaan	295 60
Keuringen, geneeskundige, eischen, gezichtsorgaan	284 53
Keuringen, geneeskundige, kosten 281, 283 moet zijn 50, 52	
Keuringen, geneeskundige, minimum leeftijd	50
Keuringen, geneeskundige, model bericht van afkeuring	76
Keuringen, geneeskundige, model verwijzingsbiljet naar scheidsrechters	309 75
Keuringen, geneeskundige, modellen der verklaringen 298—308 moet zijn 68—74	
Keuringen, geneeskundige, modellen registers 64—67	
Keuringen, geneeskundige, overgangsbepalingen	296 61
Keuringen, geneeskundige, plaats	282 51
Keuringen, geneeskundige, scheidsrechters	284 51
Keuringen, gezichtsorgaan, leidraad bij	287 56
Kofferfilmtoestellen, gebruik van .	33
Kosten geneeskundige keuringen 281, 283 moet zijn 50, 52	
Kosten keuringen ankers, kettingen, materialen	72 17
Laadpalen, dempers in	15 16
Lichamelijke geschiktheid, eischen van 284—286, 295, 296 moet zijn 53—56, 60, 61	
Liften	1
Lijst genees-, heel- en verbandmiddelen . . 263 moet zijn 36—47	
Luchtketels en -vaten, constructie eischen . . 204 moet zijn 204, 8	
Maatafwijkingen bij keuring van ankerkettingen	21
Materialen, keuring van . 14, 70 moet zijn 14, 16	
Materialen, keuring van, afkeuring	73 19
Materialen, keuring van, herkeuring	73 17
Materialen, uiterlijke eigenschappen en verdere hoedanigheden . .	80 vervalt
Meertrossen	2

	moet zijn
Merken van proefstukken	17
Model geneeskundige verklaringen 302 moet zijn 68—74	
— bericht van afkeuring . . .	76
— registers geneeskundige keuringen . . . . . 64—	67
— verwijzingsbiljet naar scheidsrechter	75
Noodinstallatie, krachtbron . . .	21
Normaalbladen voor keuring van materialen	17
Oefeningen met brandbluschmiddelen	4
Ontsmettingsmiddelen 268 moet zijn 40, 41	
Openingen in het vrijboorddek, maximum afmetingen	5
Oppervlakte, vrije, voor passagiers	118
— — , voor dekpassagiers 119,	5
Opstelling filmtoestellen . . . 33,	34
Overgangsbepalingen geneeskundige keuring 296	61
Plaatijzer 70	vervalt
Proefstukken voor keuring materialen, vervaardiging 74	vervalt
Proefstukken, afmetingen . . . 75	vervalt
— , merken van	17
Profielijzer 70	vervalt
Radiopeilingen, voorkoming fouten	3
Radio-telegraafinrichting, eischen 35 moet zijn 35, 3	
Radioveiligheidscertificaten, benoodigd voor welke schepen 35 moet zijn 35, 3	
Reddingmiddelen, oefeningen met	55 58
Reglement op de geneeskundige keuringen 280 moet zijn 48—76	
Rek (bij materiaalkeuring) omschrijving 77	vervalt
Reserve-smeeroliepomp	9
Rookhelm 190 moet zijn 190, 7	
Scheidsrechters, geneeskundige keuringen 283	51
Slagmerkteeken A.V.IJ. Scheepvaartinspectie 73, 79 moet zijn 17	
Sloepladders	254
Sluizen in waterdichte schotten . .	115 106
Smeedstukken, eischen voor . . 80	vervalt
Smeeroliepomp, reserve	9
Spreekbuizen 19, 35, 45 moet zijn 19. 35.	
Staafijzer 70	vervalt
Stabiliteitsgegevens, nieuwe schepen	10
Stuwen deklasten hout	17 51
Tabel beproeving ankers	87 24
— — ankerkettingen .	91 28
Tabellen, eischen verschillende soorten ijzer 86	vervalt
Tankschepen, indeeling 192, 193 moet zijn 193	
Teekeningen, inzending 10, 96, 168, 178, 209 moet zijn 10, 23, 96, 168, 178, 209	
Toepassing A.V.IJ. Scheepvaartinspectie	71 16
Toeschouwersruimte bij filmvoorstellingen	33
Torninrichtingen	7
Universaalijzer 70	vervalt

	moet zijn
Vanginrichting	8
Veiligheidsmiddelen	268 28
Verbandmiddelen 268 moet zijn 40, 41	
Verblijven op tankschepen	195 194
Verbod aanbrengen wijzigingen na inspectie	8
Verkorte benaming voorschriften keuring materialen, enz.	70 16
Verplegingsartikelen 272 moet zijn 44, 45	
Vervoer passagiers 52 moet zijn 52, 192, 199	
Verwijzingsbiljet voor herkeuring door scheidsrechters	309 75
Vloeiijzer, omschrijving	70 vervalt
— , minimum eischen voor goedkeuring (tabel I)	86 vervalt
— , gewalst, eischen voor	80 vervalt
Vrije oppervlakte voor dekpassagiers	118, 5
Welijzer, minimumeischen voor goedkeuring (tabel II)	86 vervalt
Wintervrijboord Noord-Atlantische Oceaan 114, 161, 179 moet zijn 161, 179	
Wijzigingen, verbod aanbrengen, na inspectie	8
IJzer voor smeedstukken	80 vervalt

Overal waar staat „motorschepen ∠ 400 ton bruto", lees „motorschepen ∠ 500 ton bruto".

Onze voornoemde Minister is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 22sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 3 *November* 1936.)

BIJLAGE A.

BIJLAGE I.

Voorschriften betreffende de keuring van materialen, ankers en kettingen.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Verkorte benaming.

Art. 1. Deze voorschriften kunnen worden aangeduid met „A.V.IJ. Scheepvaartinspectie".

Toepassing.

Art. 2. Indien materialen, bestemd voor den bouw of de herstelling van schepen of scheepswerktuigen, dan wel ankers en kettingen niet zijn gekeurd door of vanwege een der door Ons erkende particuliere onderzoekingsbureaux, geschiedt de keuring daarvan door de ambtenaren van de Scheepvaartinspectie, die daarbij de navolgende voorschriften in acht nemen.

Plaats beproeving naar hoedanigheid.

Art. 3. 1. De beproeving van het materiaal naar de hoedanigheid geschiedt in eene door het Hoofd van de Scheepvaartinspectie goedgekeurde beproevingsinrichting. Van de goedgekeurde beproevingsinrichtingen wordt door voornoemd Hoofd eene lijst bijgehouden.

2. Is op een werf of in een fabriek geen goedgekeurde beproevingsinrichting, als bedoeld in het eerste lid, aanwezig, dan geschiedt de beproeving in eene der op de lijst voorkomende inrichtingen, door het Hoofd van de Scheepvaartinspectie in overleg met den betrokken scheepsbouwmeester of machinefabrikant aan te wijzen.

Kosten beproeving.

Art. 4. 1. De kosten van de beproeving komen ten laste van den betrokken scheepsbouwmeester of machinefabrikant.

2. Wenscht de scheepsbouwmeester of de machinefabrikant, dat het materiaal in eene buitenslands gelegen inrichting wordt gekeurd, dan komen de reis- en verblijfkosten van den ambtenaar van de Scheepvaartinspectie, die belast is met het waarmerken der proefstaven en met de keuring, volgens een door Onzen Minister vastgesteld tarief, mede voor zijne rekening.

Bijwonen beproeving.

Art. 5. Elke beproeving of keuring kan, zoo de betrokken scheepsbouwmeester of machinefabrikant tijdig hiertoe den wensch te kennen geeft, door hem of zijn gemachtigde worden bijgewoond.

HOOFDSTUK II.

Keuren, afkeuren en herkeuren.

Normaalbladen.
Keuring enz.

Art. 6. 1. De voorschriften betreffende maatafwijkingen, keuze en aanwijzing van proefstukken, keuring, afkeuring, herkeuring, wijze en middelen van beproeving, keuringseischen en al wat daarbij behoort, zooals deze zijn vastgesteld door de Hoofdcommissie voor de Normalisatie in Nederland op de desbetreffende normaalbladen, worden door Ons van gelijke kracht verklaard als de wettelijke bepalingen, voorzoover zij daarmede niet in strijd zijn.

2. Waar in de normaalbladen wordt gesproken van den „besteller of diens gemachtigde", moet volgens de bepalingen van deze Bijlage worden gelezen „ambtenaar van de Scheepvaartinspectie", terwijl „leverancier" volgens voornoemde bepalingen de „scheepsbouwmeester of machinefabrikant" is.

Merken proefstukken.

Art. 7. De proefstukken, zoowel als de stukken, waaraan deze zijn ontleend, worden door den met de keuring belasten ambtenaar voorzien van een door Onzen Minister vast te stellen slagmerkteeken.

Afkeuringsmerk.

Art. 8. Afgekeurde voorwerpen worden door den met de keuring belasten ambtenaar voor-

zien van het in artikel 7 bedoelde slagmerkteeken, waardoor een ··⋮·· geslagen wordt. Gevallen, waarin niet wordt gekeurd.

Art. 9. Het betrokken Districtshoofd van de Scheepvaartinspectie kan voor bepaalde gevallen, met het oog op den aard van het werk, waarvoor het materiaal moet worden gebruikt, gedeeltelijk van het nemen van proeven afzien. Indien het in dergelijke gevallen zeer kleine partijen geldt, kan door hem de keuring achterwege worden gelaten.

Regeling voor beproeving op walswerken.

Art. 10. 1. Al het walsmateriaal, dat door den met de keuring belasten ambtenaar direct op het walswerk wordt gekeurd, moet vanwege dit walswerk worden voorzien van ingeslagen merken, waardoor het walswerk, evenals het nummer van gieting (charge) van het materiaal, waaruit elk stuk gewalst is, wordt aangegeven.

2. Tevens wordt het voorzien van duidelijk met olieverf geschilderde merken en nummers, zoodat door vergelijking met de gespecificeerde walslijsten de identiteit van elk stuk onomstootelijk kan worden vastgesteld.

3. De copieën dezer lijsten worden voor elke vanwege de Scheepvaartinspectie te keuren partij in tweevoud aan den met de keuring belasten ambtenaar ter hand gesteld.

4. Mede moet dezen een door de directie van het werk, waar de gieting plaats vond of door den verantwoordelijken bedrijfsleider van dat werk onderteekend stuk worden overhandigd, houdend de verklaring, dat het ter keuring aangeboden materiaal vervaardigd is volgens het open-haardproces (dus in generatorovens of volgens gelijkwaardig proces) vergezeld van de opgaaf, betreffende de nummers der gieting. Tevens moet hem, indien hij zulks mocht wenschen, inzage verleend worden van de lijsten der gietingen, indien althans het materiaal gegoten werd op dezelfde plaats als het walswerk is gelegen. Had de gieting elders plaats, dan heeft hij het recht ook daar inzage van deze lijsten te verlangen.

5. Alle platen en staven, behoorende tot de te keuren partijen moeten zoodanig gereed gelegd worden, dat de aanwijzing der proefstukken en de afstempeling zoo vlot mogelijk verloopen kunnen.

6. Zij moeten ten bewijze, dat aan de beproeving voldaan is, elk op twee plaatsen duidelijk worden gemerkt met het in artikel 7 bedoelde slagmerkteeken.

7. Wordt de partij geheel of gedeeltelijk afgekeurd, dan wordt ten teeken daarvan door elk der ingeslagen merken van de Scheepvaartinspectie op ieder stuk van de afgekeurde hoeveelheid op duidelijke wijze een kruis van centerpunten ingeslagen, als aangegeven in artikel 8.

8. Na afloop van de beproeving voorziet de met de keuring belaste ambtenaar de hem in tweevoud verstrekte gespecificeerde walslijsten van de mededeeling, dat het daarop genoemde materiaal voldoet aan de gestelde eischen, dan wel welk gedeelte daarvan niet voldoet, onderteekent deze en geeft van elke lijst één exemplaar terug aan den vertegenwoordiger van de directie van het walswerk, die het doorzendt naar de werf of fabriek van aanbouw, die het materiaal besteld heeft. Het andere exemplaar wordt door den ambtenaar gezonden aan het districtshoofd van de Scheepvaartinspectie, binnen wiens district de werf of fabriek van aanbouw is gelegen.

Afkeuring.

Art. 11. Afkeuring van elk onderdeel der levering kan te allen tijde, ook tijdens en na de bewerking, plaats hebben bij elk voorwerp, dat gebreken vertoont, ook wanneer deze gebreken materiaalfouten zijn, welke bij de materiaalkeuring niet zijn opgemerkt.

HOOFDSTUK III.

Ankers en kettingen.

Ankers.

Art. 12. 1. Elk ter beproeving aangeboden anker moet voorzien zijn van een goed leesbaar slagmerk en ingeslagen nummer, onderscheidenlijk aanduidend den naam van den fabrikant en het doorloopend fabrikatienummer.

2. Tevens wordt het gewicht van het anker (zonder stok) en dat van den eventueel bijbehoorenden stok (beide afzonderlijk gewogen) duidelijk op de schacht van het anker ingeslagen.

3. Ankers van een gewicht, 70 kilogram niet te boven gaande, worden in den regel niet beproefd.

4. Nadat de voorgeschreven belastingproef met goed gevolg heeft plaats gehad, wordt onder de in lid 2 genoemde merken door of ten overstaan van den met de keuring belasten ambtenaar het merkteeken van de Scheepvaartinspectie ingeslagen.

5. Waar in deze Bijlage van het gewicht van het anker wordt gesproken, rekent men het gewicht zonder stok.

Beproeving van ankers.

Art. 13. 1. Ankerdeelen van gegoten staal zijn, wat de materiaalproeven betreft, onderworpen aan dezelfde proeven als in deze voorschriften voor in vormen gegoten staal is bepaald.

2. Bovendien moeten alle deelen van gegoten staal onderworpen worden aan eene valproef, welke zij zonder te breken, te scheuren of andere belangrijke beschadiging moeten kunnen doorstaan. Hierbij laat men zulk een gegoten stalen onderdeel (of indien het anker uit één stuk gegoten is, het geheele anker) vallen over een vrije valhoogte van 4,50 meter voor ankers lichter dan 750 kilogram, over een hoogte van 4 meter voor ankers van 750—1500 kilogram en over een hoogte van 3 meter voor zwaardere ankers. Het voorwerp moet bij dien val neerkomen op een zoo zware ijzeren of stalen grondplaat, dat deze niet breekt of scheurt. De grondplaat moet door eene massieve gemetselde of betonnen fundatie worden gesteund.

3. Deze valproef moet aan de voor in vormen gegoten staal in deze Bijlage geëischte hamerproef voorafgaan.

4. Indien uit een overgelegd certificaat blijkt, dat de in de vorige leden van dit artikel genoemde proeven ten aanzien van onderdeelen van overigens niet onder toezicht van

een erkend particulier onderzoekingsbureau geleverde ankers, reeds met goed gevolg ten overstaan van een vertegenwoordiger van zulk een bureau hebben plaats gehad, worden deze proeven niet herhaald.

5. Echter worden alle ankers (onverschillig uit welk materiaal vervaardigd, doch uitgezonderd dreggen en, indien zulks niet speciaal verzocht wordt, die bedoeld in artikel 12, lid 3) onderworpen aan een belastingproef. Deze proef wordt genomen op een kettingtrekbaan of andere geschikte gelegenheid. Tabel I geeft in verband met het gewicht van het anker de belasting aan. Artikel 3 is hier mede van toepassing.

6. Voor de belastingproef wordt het te beproeven anker zoodanig opgehangen, dat de trekkracht aan de ééne zijde aangrijpt aan de roering (dus bij het boveneind van de schacht) en aan de andere zijde aan één der vloeien (bij stoklooze ankers aan beide vloeien) op 1/3 van de lengte van den arm van de vloei, van de punt van de vloei gemeten. Met deze lengte wordt de afstand bedoeld van de punt van de vloei tot het snijpunt van de harflijn der schacht met ondereind anker. Bij ankers met een scharnierende schacht neemt men voor deze lengte den loodrechten afstand tusschen de punt van de vloei en de hartlijn van het scharnier. Elk anker wordt daarbij tweemaal beproefd. Na de eerste beproeving wordt het anker gedraaid, zoodat bij ankers met stok de andere vloeiarm belast wordt en bij stoklooze ankers beide vloeien aan de keerzijde belast worden.

7. Gedurende en na afloop der beproeving wordt het anker nagezien om te constateeren of zich gebreken, als scheuren, blijvende vormveranderingen, enz., voordoen. Indien dit het geval is, wordt het anker afgekeurd. Bij ankers met scharnierende schacht wordt bovendien nagezien of de scharnierpunten gangbaar zijn gebleven. Zoo niet dan wordt dit hersteld en de proef herhaald.

Ankerkettingen.

Art. 14. 1. Behalve de eindschalmen en de onmiddellijk daarop aansluitende groote schalmen aan elk kettingeind, moeten alle overige schalmen van gelijke grootte zijn. In de lengte- en breedteafmetingen wordt voor de gewone schalmen ten hoogste 3 pct., voor de overige schalmen en de sluitings tusschen de kettingeinden 2 pct. speling in meer of minder toegestaan. De speling van de middellijnen der schalmdoorsnede mag naar beneden niet meer bedragen dan:

voor ketting van kettingijzer met eene middellijn kleiner dan 50 mm: 1 mm;
voor idem van 50—75 mm: 1,5 mm;
voor idem grooter dan 75 mm: 2 mm.

2. Elk kettingeind moet uit een oneven aantal schalmen bestaan.

3. Wartels mogen alleen aan de uiteinden van den geheelen ketting voorkomen; plaatsing in een afzonderlijken voorloopketting verdient de voorkeur.

4. De voor een schip bestemde ankerkettingen mogen in geen geval benut worden voor het remmen tijdens het te water loopen.

5. De kettingen mogen vóór de beproeving geschilderd, noch geolied, noch met eenig ander smeersel bedekt zijn.

6. Elk kettingeind van circa 15 vadem of korter wordt, zoodra het blijkt voldaan te hebben aan de voorschriften, op beide eindschalmen en op alle sluitings, eindharpen en wartels door of ten overstaan van den met de keuring belasten ambtenaar met het slagmerkteeken der scheepvaartinspectie duidelijk gemerkt. Is het kettingeind langer dan 15 vadem, dan wordt bovendien ongeveer om de 8 m op onderlinge afstanden een der gewone schalmen op deze wijze gemerkt.

Beproeving van ankerkettingen.

Art. 15. 1. Alle kettingeinden, ook voorloopkettingen, behoorende tot het ankergerei van een schip, moeten worden beproefd. Hiertoe zijn alle schalmen, wartels, sluitings en eindharpen, welke tot zulk een eind behooren, alsmede de bij den ketting eventueel behoorende reservesluitings en harpen, onderworpen aan eene rekproef, zooals in tabel II voor de verschillende zwaarten van ketting is voorgeschreven. Eenigszins belangrijke vormveranderingen, breuken of andere uitwendige teekenen van beschadiging mogen zich daarbij niet voordoen. Indien zulks het geval mocht zijn, wordt het betrokken eind ketting of reservedeel afgekeurd. Artikel 3 is hier mede van toepassing.

2. Alvorens tot deze rekproef wordt overgegaan, kunnen door den keuringsambtenaar, overal waar deze zulks wenschelijk acht, drie opvolgende gewone schalmen uit een kettingeind voor een proef met verhoogde belasting, de z.g. breekproef, worden aangewezen. Echter wordt nimmer uit elke 15 vadem meer dan één eerste breekproef aangewezen, terwijl het in den regel ook niet noodig zal zijn in elk kettingeind zulk een breekproef aan te wijzen. Bij deze breekproef mogen de schalmen niet breken onder en bij eene belasting als in de in het eerste lid bedoelde tabel is aangegeven voor elke zwaarte van ketting. Breekt één der drie schalmen alvorens de belasting overschreden is, dan moet een tweede serie van drie opeenvolgende schalmen uit hetzelfde eind worden onderworpen aan dezelfde proef. Treedt er dan nogmaals een breuk in, dan wordt het betrokken kettingeind afgekeurd.

3. Na afloop van de breekproef worden de drie hoogbelaste schalmen uit het kettingeind verwijderd en de ketting weder tot een geheel gemaakt, door één of drie schalmen tusschen beide gedeelten te brengen. Daarna kan tot de in het eerste lid van dit artikel genoemde rekproef worden overgegaan.

4. Na afloop van de rekproef wordt elk kettingeind grondig nagezien om te constateeren of de lasschen in orde zijn, de verschillende deelen den vereischten vorm en de vereischte afmetingen hebben en gebreken afwezig zijn. Bij het voorkomen van gebreken, moeten deze worden hersteld en het kettingeind daarna opnieuw aan de rekproef worden onderworpen.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579 D).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

TABEL I.

ANKERS.

Gewicht van het anker* zonder stok in kg.	Belastingproef in tonnen van 1000 kg.	Gewicht van het anker* zonder stok in kg.	Belastingproef in tonnen van 1000 kg.
75	3,38	2200	39,24
80	3,55	2250	39,88
90	3,82	2300	40,50
100	4,09	2350	41,10
110	4,36	2400	41,60
120	4,62	2450	42,20
130	4,88	2500	42,8
140	5,12	2550	43,4
150	5,36	2600	44,0
165	5,71	2650	44,6
180	6,06	2700	45,2
200	6,49	2750	45,7
225	7,02	2800	46,2
250	7,54	2850	46,8
275	8,03	2900	47,3
300	8,51	2950	47,8
325	8,98	3000	48,4
350	9,43	3050	49,0
375	9,88	3100	49,6
400	10,31	3150	50,1
425	10,80	3200	50,6
450	11,30	3250	51,2
475	11,78	3300	51,7
500	12,20	3350	52,2
525	12,60	3400	52,7
550	13,08	3450	53,2
575	13,59	3500	53,7
600	14,10	3550	54,3
650	14,98	3600	54,9
700	15,87	3650	55,4
750	16,76	3700	56,0
800	18,00	3750	56,5
850	18,50	3800	57,0
900	19,30	3850	57,5
950	20,20	3900	58,0
1000	21,10	3950	58,5
1050	21,97	4000	59,0
1100	22,70	4050	59,5
1150	23,50	4100	60,0
1200	24,25	4150	60,5
1250	25,14	4200	61,0
1300	26,03	4250	61,5
1350	26,80	4300	62,0
1400	27,56	4350	62,5
1450	28,32	4400	63,0
1500	29,08	4450	63,5
1550	30,10	4500	64,0
1600	30,73	4550	64,5
1650	31,37	4600	65,0
1700	32,13	4650	65,5
1750	32,90	4700	66,0
1800	33,65	4800	66,9
1850	34,39	4900	67,8
1900	35,05	5000	68,7
1950	35,70	5100	69,5
2000	36,30	5200	70,3
2050	37,08	5300	71,1
2100	37,72	5400	71,9
2150	38,48	5500	72,7
5600	73,5	7700	87,2
5700	74,3	7800	87,7
5800	75,1	8000	88,7
5900	75,8	8200	89,7
6000	76,5	8400	90,7
6100	77,2	8600	91,7
6200	77,9	8800	92,7
6300	78,6	9000	93,7
6400	79,3	9200	94,6
6500	80,0	9400	95,5
6600	80,7	9600	96,4
6700	81,4	9800	97,3
6800	82,0	10000	98,2
6900	82,6	10300	99,5
7000	83,2	10600	100,8
7100	83,8	10900	102,1
7200	84,4	11200	103,3
7300	85,0	11500	104,5
7400	85,6	11800	105,6
7500	86,2	12100	106,7
7600	86,7	12400	107,8

* Bij *stoklooze* ankers gewicht van het anker.

TABEL II.

ANKERKETTINGEN.

Kettingijzer diameter in mm.	Kettingen met dam.			Kettingen zonder dam.	
	Breekproef tonnen van 1000 kg.	Rekproef tonnen van 1000 kg.	Gewicht per strekkenden m in kg.	Breekproef tonnen van 1000 kg.	Rekproef tonnen van 1000 kg.
11				4,57	2,29
12				5,44	2,72
13				6,39	3,19
14				7,41	3,70
15	9,57	6,15	4,8	8,50	4,25
16	10,89	7,09	5,5	9,67	4,84
17	12,29	8,13	6,2	10,92	5,46
18	13,78	9,14	7,0	12,25	6,12
19	15,35	10,19	7,8	13,65	6,82
20	17,01	11,25	8,6	15,12	7,56
21	18,75	12,45	9,5	16,67	8,33
22	20,58	13,62	10,4	18,30	9,15
23	22,50	14,94	11,4	20,00	10,00
24	24,50	16,26	12,4	21,77	10,88
25	26,58	17,68	13,5	23,63	11,81
26	28,75	19,11	14,6	25,55	12,78
27	31,00	20,62	15,7	27,56	13,78
28	33,34	22,20	16,9	29,64	14,82
29	35,77	23,86	18,1	31,79	15,89
30	38,27	25,52	19,4	34,02	17,00
31	40,87	27,21	20,7	36,33	18,16
32	43,58	29,06	22,1	38,37	19,37
33	46,31	30,87	23,5	41,17	20,58
34	49,16	31,34	24,9	43,70	21,85
35	52,10	34,65	26,4	46,31	23,15
36	55,11	36,63	27,9	48,99	24,49
37	58,20	38,71	29,5	51,71	25,86
38	60,30	40,84	31,1	54,55	27,28
39	61,40	42,92	32,8	57,46	28,73
40	63,50	45,26	34,5	60,44	30,22
41	66,70	47,58	36,2	63,51	31,76

42	70,00	49,99	38,0	66,64	33,32
43	73,40	52,43	39,8	69,85	34,93
44	76,80	54,86	41,7	73,14	36,57
45	80,40	57,40	43,6	76,50	38,25
46	84,00	59,96	45,6	79,94	39,97
47	87,70	62,59	47,6	83,45	41,73
48	91,40	65,26	49,6	87,04	43,52
49	95,30	67,95	51,7	90,70	45,35
50	99,20	70,77	53,9	94,44	47,22
51	103,20	73,68	56,1	98,26	49,13
52	107,30	76,61	58,3	102,15	51,08
53	111,50	78,84	60,5	106,12	53,06
54	115,70	82,70	62,8	110,16	45,08
55	120,00	85,85	65,2	114,28	57,14

Onder *breekproef* wordt verstaan de proef, waarbij drie opeenvolgende schalmen belast worden, zonder dat eene breuk bij de aangegeven belasting mag ontstaan.

Onder *rekproef* wordt verstaan de proef, waarbij elk geheel eind ketting belast wordt zonder dat eene breuk of nadeelige vormverandering zich bij de aangegeven belasting mag voordoen.

Kettingijzer diameter in mm.	Kettingen met dam.		
	Breekproef tonnen van 100 kg.	Rekproef tonnen van 1000 kg.	Gewicht per strekkenden meter in kg.
56	124,4	89,00	67,6
57	128,9	92,15	70,0
58	133,5	95,40	72,5
59	138,1	98,65	75,0
60	142,9	102,01	77,6
61	147,7	105,46	80,2
62	152,5	108,92	82,8
63	157,5	112,47	85,5
64	162,0	115,62	88,3
65	165,7	118,56	91,1
66	169,4	121,11	93,9
67	173,2	123,64	96,7
68	177,0	126,39	99,6
69	180,8	129,03	102,6
70	184,6	131,27	105,6
71	188,3	134,42	108,6
72	192,0	137,06	111,7
73	195,8	139,70	114,8
74	199,5	142,34	118,0
75	203,1	144,98	121,2
76	206,8	147,62	124,5
77	210,4	150,27	127,8
78	214,0	152,81	131,1
79	217,4	155,35	134,5
80	221,0	157,89	137,9
81	224,5	160,32	141,4
82	228,0	162,86	144,9
83	231,4	165,30	148,4
84	234,8	167,64	152,0
85	238,1	170,08	155,7
86	241,4	172,42	159,4
87	244,7	174,75	163,1
88	248,0	177,20	166,9
89	251,2	179,43	170,6
90	254,4	181,66	174,5
91	257,5	183,86	178,4
92	260,6	186,04	182,3
93	263,6	188,07	186,2
94	266,6	190,36	190,2
95	269,5	192,35	194,2
96	272,2	194,40	198,2
97	274,9	196,30	202,3
98	277,6	198,30	206,5
99	280,2	200,20	210,7
100	282,7	202.—	215,0

BIJLAGE B.

BIJLAGE IV*a*.

Filmtoestellen.

Soorten films.

Art. 1. Voor de toepassing van de in de volgende artikelen gegeven voorschriften worden de films verdeeld in „langzaam brandende films" met eene verbrandingssnelheid van ten hoogste 40 cm per minuut en „snel brandende films" met meer dan 40 cm per minuut verbrandingssnelheid.

Wijze vertoonen films.

Art. 2. 1. Een filmtoestel, waarmede „snel brandende films" worden vertoond, moet met het toebehooren in eene cabine zijn opgesteld.

2. Het Hoofd van de Scheepvaartinspectie kan in bijzondere gevallen voor schepen, gereed gekomen vóór 1 Januari 1936, toestaan, dat „snelbrandende films" buiten eene cabine worden vertoond met een goedgekeurd kofferfilmtoestel.

3. „Langzaam brandende films" mogen zonder verdere vergunning met toestellen, niet opgesteld in eene cabine, worden vertoond.

Inrichting cabine.

Art. 3. 1. Eene cabine moet geheel van staalplaat zijn, zoonoodig geïsoleerd door asbest of soortgelijk isoleeringsmateriaal.

2. In den wand naar de ruimte voor de toeschouwers mogen openingen voor het doorlaten der stralen en voor uitzicht in die ruimte zijn aangebracht, welke door rookafsluitende stalen dekplaten moeten kunnen worden afgesloten.

Dit sluiten moet vlug kunnen geschieden, zoowel in de cabine als van de bovenbedoelde ruimte uit.

3. De uitgang, afgesloten door een naar buiten opengaande stalen deur, moet zoo mogelijk naar dek voeren. Kan dit niet direct geschieden, dan moet een stalen sluis worden aangebracht. De deuren moeten automatisch sluiten.

4. De verlichting in de cabine moet electrisch zijn. Overigens mogen slechts de noodzakelijke leidingen en electrische toestellen in de cabine zijn aangebracht.

Gebruik kofferfilmtoestellen.

Art. 4. 1. Indien het gebruik van een kofferfilmtoestel voor snel brandende films, anders dan op het open dek, is toegestaan, moet het toestel zoo worden opgesteld, dat de toeschouwers ten minste 2 meter van het toestel

verwijderd blijven en een stevige ballustrade het toestel omgeeft.

2. De uitgangen van de ruimte voor de toeschouwers mogen door het toestel op geen enkele wijze worden versperd.

3. Brandbare voorwerpen en gordijnen in de nabijheid van het toestel moeten worden verwijderd.

4. De opstelling moet zoo zijn, dat een in brand geraakt toestel zoo spoedig mogelijk buiten de toeschouwersruimte naar dek kan worden gebracht.

5. Gedurende het vertoonen van snel brandende films met een kofferfilmtoestel mag in de toeschouwersruimte niet worden gerookt.

Opstelling toestel langzaam brandende films.

Art. 5. Indien een filmtoestel voor langzaam brandende films, anders dan op het open dek, wordt gebruikt, moeten de toeschouwers ten minste 1½ m van het toestel verwijderd blijven, terwijl een stevige ballustrade het toestel moet omgeven. De uitgangen van de ruimte voor de toeschouwers mogen op geen enkele wijze worden versperd.

Toeschouwersruimte.

Art. 6. 1. De ruimte voor de toeschouwers moet ten minste twee ruime uitgangen naar dek hebben, zoo mogelijk gelegen aan tegenovergestelde zijden daarvan.

De deuren van deze uitgangen moeten naar buiten opengaan.

2. Er mogen niet meer toeschouwers aanwezig zijn, dan het aantal zitplaatsen bedraagt.

Tusschen en langs de zitplaatsen moeten voldoende gangen zijn gelaten.

3. De verlichting van de ruimte moet als regel nabij het filmtoestel kunnen worden ontstoken. Indien hieraan niet kan worden voldaan moet gedurende de geheele voorstelling een persoon bij de schakelaars post vatten, om deze in geval van nood onmiddellijk te bedienen.

In de ruimte moet voldoende noodverlichting, onafhankelijk van de gewone verlichting, zijn aangebracht.

Opstelling aan dek.

Art. 7. Bij gebruik van een filmtoestel op het open dek moet gezorgd worden voor een stevige afscheiding tusschen de toeschouwers en het toestel, zoodat de toeschouwers op voldoenden afstand van het toestel blijven, terwijl de opstelling zoodanig moet zijn, dat een in brand geraakt toestel zoo noodig dadelijk overboord kan worden gezet.

Behandeling films.

Art. 8. 1. Bij gebruik van een filmtoestel mogen in de cabine of bij het toestel slechts de voor de voorstelling noodige films worden geplaatst.

2. Elke film moet zijn verpakt in een doos of blik, gesloten blijvend tot het oogenblik, waarop de film in het toestel moet worden gebracht. Na gebruik moet de film dadelijk in de doos of in het blik worden opgeborgen en afgesloten, alvorens een andere doos of een ander blik mag worden geopend.

3. Bij gebruik van een kofferfilmtoestel voor snel brandende films moeten de films geborgen zijn in de warmte slecht geleidende doozen, welke op flinken afstand van het toestel moeten worden geplaatst.

Berging bij niet gebruik.

Art. 9. Alle films moeten, behalve tijdens de voorstellingen, worden geborgen in een brandvrij af te sluiten stalen kast.

Voorziening tegen brand.

Art. 10. Bij gebruik van filmtoestellen moet in de cabine, indien daarin geen vaste watersproeiing is aangebracht, of in de onmiddellijke nabijheid van een vrij opgesteld toestel, een emmer water met natte dweil aanwezig zijn en bij een toestel met snel brandende films tevens een schuimbluschapparaat. Bovendien moet een brandslang met straalpijp in de nabijheid voor dadelijk gebruik gereed gelegd worden.

Bedienend personeel.

Art. 11. Filmtoestellen mogen slechts door personen, die met het gebruik dier toestellen en de te nemen voorzorgen volledig bekend zijn, worden bediend. Gedurende het bedienen van de toestellen mag door hen niet worden gerookt.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579 D).

Mij bekend,
De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

BIJLAGE C.

Soort.	Nummers.	Benaming.	Samenstelling volgens de Nederlandsche Pharmacopee.	Verpakking.	Hoeveelheden voor zeevisschersvaartuigen. (A)	schepen van 500 ton bruto inhoud en minder. (B)	schepen waarvan de reis niet langer dan een etmaal duurt. (C)	schepen van meer dan 500 ton bruto inhoud met reizen van langeren duur dan een etmaal. Voor iedere 50 verblijfdagen en gedeelten daarvan (zie noot hieronder). (D)
I. Middelen voor inwendig gebruik.								
Purgeermiddelen.	1	Wonderolie.	Oleum Ricini.	Flesch.	250 g.	100 g.	—	15 g. met kleinste hoeveelheid van 100 g.
	2	Engelsch zout.	Sulfas Magnesicus.	Idem.	500 g.	100 g.	100 g.	5 g. met kleinste hoeveelheid van 100 g.
	3	Cascara in tabletten	Tabl. Extracti rhamni purshianae sicci. s. Cascarae sagradae 0,130g.	Buisje van 10 st.	30 st.	—	—	—
Stopmiddel.	4	* Bismuth-opium tabletten.	Tabl. Nitratis bismuthici basici 0,300 g. Pulveris Opii 0,030 g.	Idem.	30 st.	20 st.	20 st.	1 st. met kleinste hoeveelheid van 20 st.
Koortsmiddel.	5	Kinine-tabletten.	Tabl. Hydrochloratis Chinini 0,250 g.	Idem.	20 st.	—	—	—
Pijnstillend middel.	6	Aceto-salicyl-tabletten dan wel aspirine-tabletten.	Tabl. Acidi acetylo-salicyl 0,500 g.	Idem.	30 st.	20 st.	20 st.	1 st. met kleinste hoeveelheid van 20 st.
Hoestmiddelen.	7	* Hoest-tabletten.	Tabl. Pulveris Opii compositi 0,100 g. Bicarbonatis natrici 0,400g.	Idem	30 st.	20 st.	20 st.	1 st. met kleinste hoeveelheid van 20 st.
	8	Anijsspiritus.	Solutio ammoniae spirituosa anisata.	Flesch.	50 g.	30 g.	—	1 g. met kleinste hoeveelheid van 30 g.
Maagmiddel.	9	Maagzout.	Bicarbonas natricus.	Idem	50 g.	25 g.	—	5 g. met kleinste hoeveelheid van 50 g.
Druipermiddel.	10	Copaiva balsem of santalolie.	Balsamum Copaivae s. Oleum Santali	Flesch.	50 g.	—	—	2½ g met kleinste hoeveelheid van 50 g.
Braakmiddel.	11	Ipecacuanha tabletten.	Tabl. Pulveris radicis ipecacuanhae 0,500 g.	Buisje van 10 st.	10 st.	—	—	1 st. met kleinste hoeveelheid van 20 st.

Noot. Het getal „verblijfdagen" verkrijgt men door het getal opvarenden te vermenigvuldigen met het aantal dagen vermoedelijken duur der reis; méér dan 2000 verblijfdagen worden niet berekend.
Met de verblijfdagen wordt geen rekening gehouden bij de aantallen, waarachter is vermeld „in totaal".

II. Middelen voor uitwendig gebruik.

Wond- en oogwater.	12	Boorwater.	Solutio Acid borici 3 %.	Flesch.	500 g.	500 g.	—	50 g met kleinste hoeveelheid van 500 g.
Middel tegen ongedierte.	13	Petroleum met groene zeep	Olei petrae venalis, Saponis viridis, Aqaea partes tes aequales.	Idem.	250 g.	100 g.	—	25 g met kleinste hoeveelheid van 100 g.
Wondpoeder.	14	Dermatol.	Gallas bismuthicus basicus.	Strooibus. Flesch.	30 g.	—	—	$^1/_4$ g met kleinste hoeveelheid van 5 g.
Brandmiddel.	15	Brandzalf.	Acis tannici 2,5 g. Vaselini albi lanolini aa 23,75 g.	Tube van 50 g.	250 g.	250 g.	250 g.	—
Gorgelmiddel en wondmiddel.	16	Waterstofsuperoxyd.	Solutio peroxydi hydrogenii 3%.	Flesch.	500 g.	300 g.	—	50 g. met kleinste hoeveelheid van 300 g.
	17	Superol in tabletten.	Tabl. Sulfatis ortho-oxychinilini 0,5 g.	Buisje van 20 st.	—	—	—	2 st. met kleinste hoeveelheid van 40 st.
Wondmiddelen.	18	Perubalsem.	Balsamum peruvianum verum.	Tube van 50 g.	50 g.	50 g.	50 g.	5 g met kleinste hoeveelheid van 50 g.
	19	Jodiumtinctuur 5%.	Solutio Jodii spirituosa 5%	Druppelfleschje in huls.	20 g.	10 g.	—	½ g met kleinste hoeveelheid van 10 g.
	20	Boorzalf.	Lanolini, vaselini albi aa p aeq. cum Acido borico 10%.	Tube van 50 g.	50 g.	50 g.	50 g.	5 g met kleinste hoeveelheid van 50 g.
Middel tegen doorliggen en bij bevriezen.	21	Kamferspiritus.	Solutio camphorae spirituosa 10%.	Flesch.	—	—	—	25 g met kleinste hoeveelheid van 500 g.
Middel tegen winterhanden, enz.	22	Glycerine.	Glycerinum.	Idem.	250 g.	250 g.	—	50 g met kleinste hoeveelheid van 500 g.
Strooipoeder.	23	Talk.	Talcum venetum.	Flesch. Strooibus.	—	—	—	50 g met kleinste hoeveelheid van 500 g.

III. Ontsmettingsmiddelen.

Ontsmettingszeep.	24	Kresolzeepoplossing.	Liquor Cresoli Saponatus.	Flesch.	750 g.	750 g.	—	125 g met kleinste hoeveelheid van 750 g.
	25	Superol in tabletten.	Tabl. Sulfatis ortho-oxychinilini 1 g.	Buisje van 10 st.	—	—	—	2 st. met kleinste hoeveelheid van 50 st.

IV. Verbandmiddelen.

Verbandwatten.		Gossypium depuratum.		Rol met blauw papier doorschoten 2m lang—10 cm breed per 100 g in carton.	300 g. 3 stuks.	200 g. 2stuks.	200 g. 2 stuks.	50 g met kleinste hoeveelheid van 200 g (2 stuks.)
Hydrophile gaas.		Tela.		Pakje van $16 \times {}^1/_{16}$ m².	2 m².	1 m².	1 m².	$^1/_{16}$ m² met kleinste hoeveelheid van 1 m².
Idem.		Idem.		Pakje van	$^1/_4$ m².	—	—	$^1/_4$ m² met kleinste hoe-

			zwachtels 5 m lang, 6 cm breed.				veelheid van 5 st.
Idem.	Idem		Pakje zwachtels 5 m lang, 10 cm breed.	5 st.	5 st.	2 st.	1/20 st. met kleinste hoeveelheid van 5 st.
Cambric windsels.			Pakje zwachtels 5 m lang, 5 cm breed.	5 st.	5 st.	2 st.	1/20 st. met kleinste hoeveelheid van 5 st.
Idem.			Pakje zwachtels 5 m lang, 10 cm breed.	5 st.	5 st.	2 st.	1/20 st. met kleinste hoeveelheid van 5 st.
Vingersnelverbanden.			Pakje	10 st.	—	—	—
Snelverbanden (klein)			„	3 st.	3 st.	1 st.	1 st., in 3 soorten, met kleinste hoeveelheid van 3 st.
Snelverbanden (middelsoort).			„	2 st.	2 st.	1 st.	
Snelverbanden (groot).			„	1 st.	1 st.	1 st.	
Driekantige doeken met en zonder figuren en Nederlandsch bijschrift.			Pak.	6 st. (1 met (figuur)	6 st. (1 met (figuur)	1 st. (met fig.	1/4 met kleinste hoeveelheid van 6 st. (1 met fig.)
Caoutchouc hechtpleister, lang 5 m breed 1 1/4 cm.			Spoel.	1 st.	1 st.	1 st.	1 st. in totaal.
Veiligheidsspelden van roestvrij metaal, in verschillende grootten.			Pakje.	12 st.	12 st.	12 st.	1 st. met kleinste hoeveelheid van 12 st.
Spalken (houten) in verschillende lengten tot 40 cm.			Eenige buiten de verbandkist.	—	—	—	—
Gegalv. draadspalken (Cramer) 80 cm lang.			2 stuks in cart. doos.	—	—	—	2 stuks in totaal.
Vette watten in rollen 2 × 10.			Rol 2 m lange 10 cm breed.	4 st.	2 st.	2 st.	1/4 st. met kleinste hoeveelheid van 2 st.
Engelsch pluksel van 1/4 m.			Opgerold in pakje.	1 st.	1 st.	1 st.	1/10 st. met kleinste hoeveelheid van 1 st.
Billroth-batist.			Pakje opgerold 1 m lang, 25 cm breed.	1 st.	—	—	—
Mosetig batist breed 25 cm, 1 m lang.			Opgerold in pakje.	1 st.	—	—	1/10 st. met kleinste hoeveelheid van 1 st.

Verbandschaar.			1 st.	1 st.	1 st.	1 st. in totaal.
Koortsthermometer.			1 st.	1 st.	1 st.	3 st. in totaal.
Anatomisch pincet.	roestvrij mettaal.	In houten doosje.	alleen 1 splinterpincet.	alleen 1 splinterpincet.	aleen 1 splinterpincet.	1 st. in totaal.
Splinterpincet.			1 st.	1 st.	—	1 st. in totaal.
Chirurgische schaar.			1 st.	1 st.	—	1 st. in totaal.
Scalpel.		Doosje.	—	—	—	2 st. in totaal.
Mannenurinaal.	roestvrij metaal.	Metalen doosje.	1 st.	1 st.	—	1 st. in totaal.
Oorsteek.		Metalen of houten doosje met talkpoeder.	—	—	—	3 paar in totaal.
Glycerinespuitje.		Doosje met of pakje van 10 stuks.	10 st.	10 st.	—	100 st. in totaal.
Houten keelspatels.			—	5 st.	—	25 st. in totaal.
Medicijnflesschen 100—500 g met bijbehoorende kurken			—	10 st.v. elke kleur.	—	25 st. van elke kleur in totaal.
Witte en blauwe etiketten.						
Handleiding.			1 st.	1 st.	1 st.	1 st. in totaal.

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579 D).

De Minister van Waterstaat, van Lidth de Jeude.

Mij bekend,

BIJLAGE D.

BIJLAGE XII.

Reglement op de geneeskundige keuringen van kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en personen aan wie aan boord de wacht of het houden van uitkijk in zee kan worden opgedragen.

HOOFDSTUK I.

Algemeen.

Eerste keuring.

Art. 1. Kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek dan wel de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, moeten vóór de eerste indiensttreding aan eene keuring van hunne gezichts- en gehoororganen worden onderworpen.

Hernieuwde keuring.

Art. 2. 1. Kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek dan wel de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, moeten opnieuw aan eene keuring van hunne gezichtsen/of gehoororganen worden onderworpen:

a. in opdracht van het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, indien zij handelingen of verzuimen hebben gepleegd, welke onvoldoende gezichts- of gehoorscherpte of onvoldoend kleurenonderscheidingsvermogen doen onderstellen, of indien uit anderen hoofde gegronde aanleiding tot die onderstelling bestaat;

b. telkens na verloop van vijf jaren na de vorige keuring, met dien verstande, dat na de eerste keuring, welke heeft plaats gehad, nadat de belanghebbende vijf en twintig jaar is geworden, behoudens het bepaalde onder *a* en het bepaalde in lid 2 van dit artikel, geen keuring behoeft te geschieden, voordat de leeftijd van één en veertig jaar is voltooid.

2. Machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, moeten zich, in afwijking van het bepaalde in lid 1, onder *b*, bovendien zeven jaar na de eerste keuring, welke heeft plaats gehad, nadat de belanghebbende vijf en twintig jaar is geworden, nogmaals aan eene keuring van het gehoororgaan onderwerpen.

Voorwaarden voor goedkeuring.

Art. 3. Belanghebbenden moeten bij de keuringen aan de in de artikelen 14, 15, 17 en 18 omschreven eischen voldoen.

Deskundigen.

Art. 4. 1. De keuringen van het gezichtsen van het gehoororgaan van kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek dan wel de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, geschieden door geneeskundigen, door Onzen Minister als deskundigen aangewezen. Deze deskundigen moeten specialisten op het gebied der oogheelkunde en der oorheelkunde zijn.

2. Als specialist in den zin van dit reglement zullen worden aangemerkt geneeskundigen, die uitsluitend oog- of oorheelkundige praktijk uitoefenen, zoomede geneeskundigen, die tot genoegen van Onzen Minister het bewijs leveren, dat zij zich voor het verrichten van de in het eerste lid bedoelde keuringen hebben bekwaamd en er zich voor hebben ingericht.

3. De deskundigen moeten, voorzoover de keuring van het gezichtsorgaan betreft, den in artikel 16 omschreven leidraad volgen.

Aanteekening van de uitkomsten der keuringen.

Art. 5. 1. De uitkomsten der keuringen met de daaruit getrokken conclusies moeten door de deskundigen worden opgeteekend in twee vanwege Onzen Minister te verstrekken registers van de bij dit reglement gevoegde modellen A, waarvan één exemplaar jaarlijks vóór 15 Januari aan het Hoofd van de Scheepvaartinspectie moet worden ingezonden.

2. Indien een belanghebbende niet aan de gestelde eischen blijkt te voldoen, en dus niet kan worden goedgekeurd, geeft de deskundige hiervan per briefkaart, volgens het bij dit reglement gevoegd model D, onmiddellijk kennis aan het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, die hiervan aan alle overige deskundigen mededeeling doet. Daarbij moet worden vermeld, voor welke kwaliteit de keuring geschiedde.

Kosten der keuringen.

Art. 6. 1. De aan de keuringen verbonden kosten worden door den belanghebbende gedragen en rechtstreeks aan den deskundige betaald. Laatstgenoemde heeft het recht te eischen, dat de kosten vóór den aanvang van de keuring worden afgedragen.

2. De kosten worden door het Rijk gedragen, indien het eene keuring betreft, krachtens artikel 2, lid 1 onder *a*, door het Hoofd van de Scheepvaartinspectie aangevraagd.

3. De kosten bedragen vier gulden voor elke keuring van het gezichtsorgaan of van het gehoororgaan voor kapiteins, stuurlieden en machinisten in de koopvaardijvaart, drie gulden voor elke keuring van een dezer organen voor alle overige categorieën van schepelingen in die vaart en een gulden vijftig cent voor elke keuring van een dezer organen voor alle categorieën van schepelingen in de vischvaart. Voor ongediplomeerden, die zich laten keuren om toegelaten te worden tot het examen voor het diploma van 3e stuurman groote vaart, stuurman kleine vaart of stuurman sleepvaart, en die daarom volgens de voor die categorieën geldende eischen moeten worden gekeurd, bedragen de kosten van keuring van het gezichtsorgaan eveneens vier gulden.

Indien buiten Nederland geneeskundigen als deskundigen worden aangewezen, mogen zij ongeveer hetzelfde tarief in rekening brengen als de in Nederland aangewezen deskundigen.

4. De deskundigen zenden de declaraties voor de gelden van keuringen ten laste van het Rijk aan het Hoofd van de Scheepvaartinspectie.

Afgifte geneeskundige verklaringen.

Art. 7. 1. De deskundige, die eene keuring krachtens dit reglement heeft verricht, waarvan de uitslag gunstig is, geeft eene geneeskundige verklaring af volgens een der bij dit reglement gevoegde modellen B.

2. Tot eene door een ongediplomeerde aangevraagde keuring ter verkrijging van eene geneeskundige verklaring, welke moet worden overgelegd bij de stukken voor een examen ter verkrijging van een diploma als stuurman, machinist of motordrijver, gaat de deskundige slechts over, indien de belanghebbende den leeftijd van 18 jaar heeft bereikt, terwijl hij, ingeval belanghebbende dadelijk na het bereiken van dien leeftijd examen moet afleggen, de keuring ten hoogste een maand tevoren mag verrichten.

3. De deskundige teekent het ontvangen bedrag op de verklaring aan, bekrachtigt deze met zijne handteekening en doet in zijne tegenwoordigheid de verklaring tevens door den belanghebbende teekenen. Bovendien vermeldt hij het ontvangen bedrag in de door hem bij te houden, in artikel 5 bedoelde, registers.

4. De formulieren van geneeskundige verklaringen worden op aanvraag vanwege Onzen Minister verstrekt.

5. De deskundige, die na grondig onderzoek in twijfel verkeert omtrent den uitslag der keuring, verwijst den gekeurde naar een scheidsrechter.

Plaats der keuringen.

Art. 8. 1. De keuringen, in artikel 4 bedoeld, moeten geschieden in de plaatsen, waar de in dat artikel genoemde deskundigen woonachtig zijn of hunne praktijk uitoefenen.

2. De belanghebbenden zijn vrij in de keuze, bij welken van de volgens artikel 4 aangewezen deskundigen zij zich ter keuring wenschen aan te melden.

Handeling bij afkeuring.

Art. 9. 1. De belanghebbende, die door een deskundige wordt afgekeurd, heeft het recht zich, wat betreft het (de) orgaan (organen), waarvoor hij is afgekeurd, door een scheidsrechter te doen herkeuren.

2. De deskundige, die een belanghebbende afkeurt, geeft hem een verwijzingsbiljet volgens het bij dit reglement gevoegd model C, dat deze kan verzenden aan een der scheidsrechters, door wien hij dan zal worden opgeroepen om zich aan de herkeuring te onderwerpen.

3. De deskundige, die iemand heeft afgekeurd, maakt dezen erop opmerkzaam, dat het zich aanmelden bij een anderen aangewezen deskundige voor hem geen nut kan hebben.

4. Eene geneeskundige verklaring, door een deskundige afgegeven, nadat de belanghebbende door een ander deskundige was afgekeurd, is ongeldig.

Scheidsrechters.

Art. 10. 1. Door Onzen Minister worden voor de herkeuring van het gezichtsorgaan en van het gehoororgaan, als bedoeld in artikel 9, lid 1, scheidsrechters benoemd. Deze scheidsrechters moeten geneeskundige specialisten

zijn, die uitsluitend oog- of oorheelkundige praktijk uitoefenen. Zij zijn gehouden de in dit reglement gegeven aanwijzingen zooveel doenlijk te volgen en volgens de daarin gestelde eischen te keuren.

2. De uitspraak van een scheidsrechter is beslissend. Hij kan zijne uitspraak echter opschorten tot na een tweede onderzoek, waarvoor echter geen kosten in rekening mogen worden gebracht.

Kosten keuring door scheidsrechters.

Art. 11. 1. De aan de herkeuring door een scheidsrechter verbonden kosten worden door den belanghebbende gedragen.

2. De kosten voor de in artikel 9 bedoelde herkeuring bedragen tien gulden. Zij worden door den belanghebbende rechtstreeks aan den scheidsrechter betaald, die het recht heeft te eischen, dat de kosten vóór den aanvang van de herkeuring worden afgedragen.

3. De kosten worden door het Rijk gedragen, indien het eene keuring betreft, krachtens artikel 2, lid 1 onder *a* door het Hoofd van de Scheepvaartinspectie aangevraagd, dan wel eene keuring op verzoek van een deskundige krachtens artikel 7, lid 5.

4. De scheidsrechters zenden de declaraties voor de gelden van keuringen ten laste van het Rijk aan het Hoofd van de Scheepvaartinspectie.

Keuring door scheidsrechters.

Art. 12. 1. Van den uitslag eener herkeuring geven de scheidsrechters onmiddellijk kennis aan het Hoofd van de Scheepvaartinspectie, die, ingeval de belanghebbende is goedgekeurd, hiervan aan alle deskundigen mededeeling doet, waarvan deze aanteekening houden. De scheidsrechter geeft aan den belanghebbende, die is goedgekeurd, eene geneeskundige verklaring af volgens een der in artikel 7 bedoelde modellen. Hij handelt overigens als in artikel 7, lid 3, voor een deskundige is voorgeschreven.

2. De formulieren van geneeskundige verklaringen worden op aanvraag vanwege Onzen Minister verstrekt.

Aanteekenen van de uitkomsten der keuringen door scheidsrechters.

Art. 13. De scheidsrechters zijn gehouden de registers, bedoeld in artikel 5, lid 1, bij te houden en te handelen, als in dat artikel is voorgeschreven.

HOOFDSTUK II.

Keuringen van het gezichtsorgaan.

Eischen keuring gezichtsorgaan personen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

Art. 14. Bij de keuringen van het gezichtsorgaan, bedoeld in de artikelen 1 en 2, gelden, indien de belanghebbenden den leeftijd van één en veertig jaar nog niet hebben voltooid, en voor alle eerste keuringen de navolgende eischen:

I. *Kapiteins en stuurlieden.*

a. De belanghebbende moet uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen hebben;

b. hij moet een onbeperkt gezichtsveld hebben op beide oogen;

c. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/6, en bij het zien met elk oog afzonderlijk van ten minste 5/10;

d. hij mag een manifeste hypermetropie van ten hoogste 1½ dioptrieën hebben aan elk der beide oogen. Intusschen kan aan één oog een manifeste hypermetropie van ten hoogste 2 dioptrieën worden toegestaan, indien aan het andere oog een visus van 5/6 en niet meer dan 1½ dioptrieën manifeste hypermetropie bestaat;

e. hij moet vrij zijn van progressieve ooggebreken en moet normale pupilreacties hebben;

f. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig een normaal kleurenonderscheidingsvermogen hebben voor rood en groen en ook bij het sluiten van één oog vrij zijn van centrale scotomen voor rood en groen;

g. hij moet vrij zijn van verschijnselen, die het bestaan van dag- of nachtblindheid of lichtzinstoornissen doen vermoeden.

II. *Niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek kan worden opgedragen.*

a. De belanghebbende moet uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen hebben;

b. hij moet een onbeperkt gezichtsveld hebben op beide oogen;

c. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/7,5, en bij het zien met elk oog afzonderlijk eene gezichtsscherpte van ten minste 5/15; is de gezichtsscherpte met beide oogen te zamen 5/6,6, dan moet zij met één oog afzonderlijk nog ten minste 5/20 bedragen;

d. hij mag een manifeste hypermetropie van ten hoogste 2½ dioptrieën hebben aan elk der beide oogen. Intusschen kan aan één oog een manifeste hypermetropie van ten hoogste 3 dioptrieën worden toegestaan, indien aan het andere oog een visus van 5/7,5 en niet meer dan 2½ dioptrieën manifeste hypermetropie bestaat;

e. hij moet vrij zijn van progressieve ooggebreken en moet normale pupilreacties hebben;

f. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig een normaal kleurenonderscheidingsvermogen hebben voor rood en groen en ook bij sluiten van één oog vrij zijn van centrale scotomen voor rood en groen;

g. hij moet vrij zijn van verschijnselen, die het bestaan van dag- of nachtblindheid of lichtzinstoornissen doen vermoeden.

III. *Machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen.*

a. De belanghebbende moet uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen hebben;

b. hij moet een onbeperkt gezichtsveld hebben op beide oogen;

c. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/7,5 en bij het zien met elk oog afzonderlijk van ten minste 5/15, dan wel van ten minste 5/6,6 met één der oogen en ten minste 5/20 met het andere oog;

d. hij moet vrij zijn van progressieve ooggebreken en moet normale pupilreacties hebben.

Eischen keuring gezichtsorgaan personen na voltooiing van het één en veertigste jaar.

Art. 15. Bij de keuringen, met uitzondering van eene eerste keuring, van het gezichtsorgaan, bedoeld in de artikelen 1 en 2, gelden, indien de belanghebbenden den leeftijd van één en veertig jaar hebben voltooid, de navolgende eischen:

I. *Kapiteins, stuurlieden en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek kan worden opgedragen.*

a. De belanghebbende moet uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen hebben;

b. hij moet op een der oogen een onbeperkt gezichtsveld hebben;

c. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/10 en bij het zien met een der oogen op elk oog van ten minste 5/30, dan wel bij het zien met beide oogen gelijktijdig van ten minste 5/15, mits met glazen 5/7,5 wordt bereikt. Wordt 5/30 met een der oogen niet bereikt of is belanghebbende een eenoogige, dan moet het andere oog zonder een corrigeerend glas eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/7,5;

d. hij moet vrij zijn van progressieve ooggebreken, voorzoover zij de vrees voor aan beide zijden optreden daarvan of voor zoodanige functievermindering, dat niet meer kan worden voldaan aan het bepaalde in lid I van dit artikel, onder *b*, *c* en *e*, wettigen;

e. hij moet bij het zien met beide oogen een normaal kleurenonderscheidingsvermogen hebben voor rood en groen en ook bij sluiten van één oog vrij zijn van centrale scotomen voor rood en groen;

f. hij moet vrij zijn van verschijnselen, die het bestaan van dag- of nachtblindheid of lichtzinstoornissen doen vermoeden.

II. *Machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen.*

a. De belanghebbende moet uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen hebben;

b. hij moet op een der oogen een onbeperkt gezichtsveld hebben;

c. hij moet bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/15 en bij het zien met elk oog afzonderlijk van ten minste 5/30. Wordt 5/30 voor een der oogen niet bereikt of is betrokkene een eenoogige, dan moet het andere oog eene gezichtsscherpte hebben van ten minste 5/10;

d. hij moet vrij zijn van progressieve ooggebreken, voorzoover zij de vrees voor aan beide zijden optreden daarvan, of voor zoodanige functievermindering, dat niet meer kan worden voldaan aan het bepaalde in lid II, onder *b* en *c* van dit artikel, wettigen.

Leidraad bedoeld in artikel 4.

Art. 16. § 1. *Onderzoek van kapiteins en stuurlieden:*

a. bij eerste keuring;

b. bij volgende keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

1. Men plaatst den belanghebbende met het gelaat naar het raam, beschouwd de gesteldheid van de oogen en de oogleden, welke laatste zoowel op de binnenzijde als op de buitenzijde worden bezien, terwijl ook op de bewegingen en op het samenwerken van beide oogen wordt acht geslagen.

Bij acute ontstekingen moet de beslissing worden uitgesteld; bij chronische, die het vermoeden wettigen, dat op den duur het gezichtsvermogen zal achteruitgaan, moet de belanghebbende worden afgekeurd.

Het resultaat wordt in kolom 8 van het register ingevuld met N = Normaal of met A = Abnormaal. Afwijkingen worden in kolom 15 „Aanmerkingen" aangeteekend.

2. Vervolgens plaatst men den belanghebbende met den rug naar het raam en verzoekt hem eerst met het rechter-, dan met het linkeroog, onder behoorlijke afsluiting van het andere oog, het tegenovergestelde oog van den deskundige te fixeeren. In een vlak, dat omstreeks het midden houdt tusschen het oog van de te onderzoeken persoon en dat van den deskundige, steekt de laatste op de grens van zijn eigen normaal gezichtsveld, één, twee of meer vingers uit, welk aantal door den belanghebbende moet worden opgegeven. Is deze opgave onjuist of twijfelachtig, dan moet het gezichtsveld volgens eene meer nauwkeurige methode, d. i. met een gezichtsveldmeter worden onderzocht. Het resultaat wordt in kolom 9 met N = Normaal of met A = Abnormaal ingevuld. Bij beperking van het gezichtsveld wordt de belanghebbende afgekeurd en de afwijking in kolom 15 aangeteekend.

3. Bij de bepaling van de gezichtsscherpte plaatst men den belanghebbende met den rug naar het raam en hangt men de letterproeven, welke vanwege Onzen Minister ter beschikking van de deskundigen worden gesteld, of andere, welke geacht mogen worden van gelijke moeilijkheid te zijn, op manshoogte en op een afstand van vijf meter in helder daglicht op, of men zorgt, dat zij met kunstlicht worden belicht.

De deskundige vergewist zich, dat een normaal oog in het gegeven geval 5/5 gezichtsscherpte heeft.

De gezichtsscherpte wordt nu zonder gebruik van glazen eerst oog voor oog en daarna met beide oogen gelijktijdig onderzocht.

Het resultaat wordt in kolom 10 ingevuld onder opgave van de gebruikte optotypen. (O.O. (beide oogen), O.R. (rechteroog), O.L. (linkeroog)).

Bereikt de gezichtsscherpte niet de in arti-

kel 14, I genoemde grenzen, dan wordt de belanghebbende afgekeurd.

4. Indien de voorgeschreven gezichtsscherpte aanwezig is, wordt van ieder oog afzonderlijk de refractie bepaald en bij gelijktijdig zien met beide oogen onderzocht, of nog grootere latente hypermetropie aantoonbaar is; aan de hand van deze gegevens wordt beoordeeld, of de onderzochte voldoet aan de in art. 14, I, *d* gestelde eischen.

5. De oogen van iederen belanghebbende worden nauwkeurig, ook met den oogspiegel onderzocht, ten einde na te gaan of progressieve gebreken aanwezig zijn. Het resultaat wordt in kolom 13 met N = Normaal of met A = Abnormaal ingevuld. Afwijkingen worden in kolom 15 aangeteekend.

Is de deskundige in twijfel omtrent de resultaten van zijn onderzoek, dan verwijst hij den belanghebbende naar een scheidsrechter-oogheelkundige.

6. *a.* Het onderzoek naar het kleurenonderscheidingsvermogen moet met beide oogen gelijktijdig zonder gebruik van glazen in eene goed verlichte kamer (kunstlicht is uitgesloten) plaats hebben.

Het onderzoek moet gedaan worden volgens de methode der pseudo-isochromatische platen volgens Stilling of volgens Ishihara (nieuwste uitgaven).

Wordt de proef goed doorstaan, dan keurt men den belanghebbende goed.

Twijfelt de deskundige, dan zal hij een onderzoek instellen met den anomaloscoop van Nagel of een gelijkwaardig toestel. Heeft hij een dergelijk instrument niet ter beschikking, dan beslist hij niet en verwijst den belanghebbende naar een scheidsrechter-oogheelkundige. Het onderzoek met den anomaloscoop moet geschieden als in de daarbij gevoegde gebruiksaanwijzing is aangegeven.

De resultaten van het onderzoek worden met N = Normaal of met A = Abnormaal in kolom 14 ingevuld en de afwijkingen worden in bijzonderheden in kolom 15 aangeteekend.

6. *b.* Voor het onderzoek naar afwezigheid van centrale scotomen voor rood en groen gebruikt men kleurenschijfjes van één, anderhalf, drie en vijf mm in het vierkant. De afstand, waarop die schijfjes aan het te onderzoeken oog worden getoond, moet in overeenstemming zijn met de gevonden gezichtsscherpte, d. w. z. vindt men eene gezichtsscherpte van:

5/30 tot beneden 5/15, dan gebruikt men het vlakje van 3 × 3 mm op afstand van 33 cm;

5/15 tot beneden 5/10, dan gebruikt men het vlakje van 1½ × 1½ mm op afstand van 33 cm;

5/10 tot beneden 5/7,5, dan gebruikt men het vlakje van 1 × 1 mm op afstand van 33 cm;

5/7.5 tot beneden 5/5, dan gebruikt men het vlakje van 1½ × 1½ mm op afstand van 66 cm;

5/5, dan gebruikt men het vlakje van 1 × 1 mm op afstand van 66 cm.

Het onderzoek moet geschieden in een goed verlichte kamer, waarin belanghebbende gedurende verscheidene minuten moet hebben vertoefd, opdat hij aan de verlichting gewend is.

Men plaatst den belanghebbende met den rug naar het raam tegenover een dof zwart veld ter hoogte van diens oogen en houdt de vlakjes in het midden van dit veld, verticaal op den juisten afstand, opdat zij recht van voren en goed zijn verlicht. Nu verzoekt men hem met één oog, terwijl men het andere behoorlijk afgesloten houdt, het midden van het veld te fixeeren, waarop men de verschillende vlakjes in het fixeerpunt brengt en verzoekt deze te noemen.

7. Om zich een oordeel te vormen omtrent een mogelijk bestaan van dag- of nachtblindheid of van lichtzinstoornissen stelt men eenige vragen in deze richting, observeert men den belanghebbende tijdens zijne gedragingen in de donkere kamer en onderzoekt men in hoeverre zijne gezichtsscherpte bij geringere verlichting of optotypen van geringer contrast belangrijk daalt. In geval van twijfel stelt men een nauwkeuriger onderzoek in, of verwijst hem naar een scheidsrechter-oogheelkundige.

§ 2. *Onderzoek van niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek kan worden opgedragen.*

a. bij eerste keuring;

b. bij volgende keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

Het onderzoek wordt verricht volgens de methoden, welke in § 1 voor de keuring van kapiteins en stuurlieden zijn voorgeschreven en, voorzoover niet nader omschreven, volgens methoden, als naar den stand der wetenschap vereischt.

De resultaten van het onderzoek worden aangeteekend in de daarvoor aangewezen kolommen.

Aan de hand der aldus verzamelde feiten wordt beoordeeld, of de belanghebbende voldoet aan de in artikel 14, II gestelde eischen. Is dit niet het geval, dan wordt hij afgekeurd. Bestaat twijfel ten aanzien van de verschijnselen, van hunne beteekenis, of van de beoordeeling der feiten, dan verwijst men hem naar een scheidsrechter-oogheelkundige.

§ 3. *Onderzoek van machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen:*

a. bij eerste keuring;

b. bij volgende keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

Het onderzoek wordt verricht volgens de methoden, welke in § 1 voor de keuring van kapiteins en stuurlieden zijn voorgeschreven en, voorzoover niet nader omschreven, volgens methoden, als naar den stand der wetenschap vereischt.

De resultaten van het onderzoek worden aangeteekend in de daarvoor aangewezen kolommen.

Aan de hand der aldus verzamelde feiten wordt beoordeeld, of belanghebbende voldoet aan de in artikel 14, III, gestelde eischen. Is dit niet het geval, dan wordt hij afgekeurd. Bestaat twijfel ten aanzien van de verschijnselen, van hunne beteekenis, of van de beoordeeling der feiten, dan verwijst men hem naar een scheidsrechter-oogheelkundige.

§ 4. *Onderzoek van kapiteins, stuurlieden en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek kan worden opgedragen, bij volgende keuringen na voltooiing van het een en veertigste jaar.*

Het onderzoek wordt verricht volgens de methoden, welke in § 1 voor de keuring van kapiteins en stuurlieden zijn voorgeschreven en, voorzoover niet nader omschreven, volgens methoden, als naar den stand der wetenschap vereischt.

De resultaten van het onderzoek worden aangeteekend in de daarvoor aangewezen kolommen.

Aan de hand der aldus verzamelde feiten wordt beoordeeld, of belanghebbende voldoet aan de in artikel 15, I, gestelde eischen. Is dit niet het geval, dan wordt hij afgekeurd. Bestaat twijfel ten aanzien van de verschijnselen, van hunne beteekenis, of van de beoordeeling der feiten, dan verwijst men hem naar een scheidsrechter-oogheelkundige.

§ 5. *Onderzoek van machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, bij volgende keuringen na voltooiing van het een en veertigste jaar.*

Het onderzoek wordt verricht volgens de methoden, welke in § 1 voor de keuring van kapiteins en stuurlieden zijn voorgeschreven, en, voorzoover niet nader omschreven, volgens methoden, als naar den stand der wetenschap vereischt.

De resultaten van het onderzoek worden aangeteekend in de daarvoor aangewezen kolommen.

Aan de hand der aldus verzamelde feiten wordt beoordeeld, of belanghebbende voldoet aan de in artikel 15, II gestelde eischen. Is dit niet het geval, dan wordt hij afgekeurd. Bestaat twijfel ten aanzien van de verschijnselen, van hunne beteekenis, of van de beoordeeling der feiten, dan verwijst men hem naar een scheidsrechter-oogheelkundige.

HOOFDSTUK III.

Keuringen van het gehoororgaan.

Eischen keuring gehoororgaan personen voor voltooiing van het één en veertigste jaar.

Art. 17. Bij de keuringen van het gehoororgaan, bedoeld in de artikelen 1 en 2, gelden, zoolang de belanghebbenden den leeftijd van één en veertig jaar nog niet hebben voltooid, voor kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek dan wel de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen, de volgende eischen:

a. De gehoorscherpte moet zoodanig zijn, dat fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met elk der ooren afzonderlijk, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van vijf meter goed kunnen worden verstaan en nagezegd, dan wel, dat fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met het eene oor, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van ten minste twee meter, en met het andere oor op een afstand van ten minste zes meter goed kunnen worden verstaan en nagezegd.

b. Geen belangrijke afwijking mag aanwezig zijn in den toestand van de uitwendige gehoorgang, van het middenoor of van het inwendige oor, noch eene etterige afscheiding uit het oor.

Eischen keuring gehoororgaan personen na voltooiing van het één en veertigste jaar.

Art. 18. Bij de keuringen van het gehoororgaan, bedoeld in de artikelen 1 en 2, gelden voor de categorieën van personen, genoemd in artikel 17, indien de belanghebbenden den leeftijd van één en veertig jaar hebben voltooid, de navolgende eischen:

a. De gehoorscherpte moet zoodanig zijn, dat fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met elk der ooren afzonderlijk, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van twee meter goed kunnen worden verstaan en nagezegd, dan wel, dat fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met het eene oor, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van ten minste één meter en met het andere oor op een afstand van ten minste vijf meter goed kunnen worden verstaan en nagezegd.

b. Geen belangrijke afwijking mag aanwezig zijn in den toestand van de uitwendige gehoorgang, van het middenoor of van het inwendige oor, noch eene etterige afscheiding uit het oor.

HOOFDSTUK IV.

Overgangsbepalingen.

Overgangsbepalingen.

Art. 19. 1. De in artikelen 1 en 2 bedoelde verplichtingen gelden niet ten aanzien van degenen, die vóór het in werking treden van het Schepenbesluit aan de bij de Schippers-wet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) gestelde eischen van lichamelijke geschiktheid hebben voldaan, indien sedert de keuring, voorafgegaan aan het ingevolge genoemde wet door hen afgelegde examen, niet meer dan vijf jaren zijn verstreken, met dien verstande, dat het examen voor kapiteins en stuurlieden een stuurliedenexamen en voor machinisten een machinistenexamen moet zijn geweest.

2. De in de artikelen 1 en 2 bedoelde verplichtingen gelden evenmin ten aanzien van degenen, die in het bezit zijn van een keuringsbewijs, afgegeven ingevolge het reglement op de geneeskundige keuringen van schippers, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en personen, aan wie aan boord het houden van uitkijk in zee kan worden opgedragen (uitkijken) (Bijlage VI van het Koninklijk besluit van 22 September 1909, *Staatsblad* n°. 315), zoolang dit keuringsbewijs ingevolge de bepalingen van dat reglement nog geldig is.

3. Zij, die vóór het in werking treden van het Keuringsreglement behoorende bij het Koninklijk besluit van 26 November 1932 (*Staatsblad* n°. 563) of zij, die op grond van dat reglement werden goedgekeurd en ook bij hernieuwde keuring volgens de voorschriften

Behoort bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579 D).

Mij bekend,

De Minister van Waterstaat,

v a n L i d t h d e J e u d e.

A 1.

Jaar 19____ SCHEPENWET. Deskundige: _____

Keuring van he gezichtsorgaan.

Bij eerste keuring en bij alle keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

Volgnummer.	Datum der keuring.	Naam en voornamen van den gekeurde.	Geboorteplaats van den gekeurde.	Geboortedatum v. den gekeurde.	Kwaliteit waarvoor werd gekeurd.	Oog.	Uitwendige toestand.	Gezichtsveld.	Gezichtsscherpte.	Refractie.	Gezichtsscherpte met glas.	Progressieve ooggebreken.	Kleurenonderscheidingsvermogen volgens de methode van		Aanmerkingen.	Conclusie.	Ontvangen bedrag.
													Stilling.	Ishihara.			
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.		15.	16.	17.

A 2.

Jaar 19____ SCHEPENWET. Deskundige: _____

Keuring van het gehoororgaan.

Bij eerste keuring en bij alle keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

Volgnummer.	Datum der keuring.	Naam en voornamen van den gekeurde.	Geboorteplaats van den gekeurde.	Geboortedatum van den gekeurde.	Kwaliteit waarvoor werd gekeurd.	Gehoorscherpte rechts.	Gehoorscherpte links.	Aanmerkingen rechteroor.	Aanmerkingen linkeroor.	Conclusie.	Ontvangen bedrag.
1.	2.	3.	4'	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

van dat reglement zouden worden goedgekeurd, doch die zouden moeten worden afgekeurd op grond van de voorschriften van dit reglement, kunnen zich onderwerpen aan het onderzoek door een scheidsrechter.

Jaar 19____ SCHEPENWET. Deskundige: A 3.

Keuring van het gezichtsorgaan.

Voor alle keuringen na voltooiing van het één en veertigste jaar, uitgezonderd bij eerste keuring.

Volgnummer. 1.	Datum der keuring. 2.	Naam en voornamen van den gekeurde. 3.	Geboorteplaats van den gekeurde. 4.	Geboortedatum van den gekeurde. 5.	Kwaliteit waarvoor werd gekeurd. 6.	Oog. 7.	Uitwendige toestand. 8.	Gezichtsveld. 9.	Gezichtsscherpte. 10.	Refractie. 11.	Gezichtsscherpte met glas. 12.	Kleurenonderscheidingsvermogen zonder of met glas. 13.	Aanmerkingen. 14.	Conclusie. 15.	Ontvangen bedrag. 16.

Jaar 19____ SCHEPENWET. Deskundige: A 4.

Keuring van het gehoororgaan.

Voor alle keuringen na voltooiing van het een en veertigste jaar, uitgezonderd bij eerste keuring.

Volgnummer. 1.	Datum der keuring. 2.	Naam en voornamen van den gekeurde. 3.	Geboorteplaats van den gekeurde. 4.	Geboortedatum van den gekeurde. 5.	Kwaliteit waarvoor werd gekeurd. 6.	Gehoorscherpte rechts. 7.	Gehoorscherpte links. 8.	Aanmerkingen rechteroor. 9.	Aanmerkingen linkeroor. 10.	Conclusie. 11.	Ontvangen bedrag. 12.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 1.

Deze verklaring is geldig tot **)

Bij eerste keuring en bij alle keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gezichtsorgaan van kapiteins en stuurlieden.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden:

1°. dat de belanghebbende uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen heeft;
2°. dat gij heeft een onbeperkt gezichtsveld op beide oogen;
3°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, een gezichtsscherpte heeft van ten minste $^5/_6$ en met elk oog afzonderlijk van ten minste $^5/_{10}$;
*)4°. dat hij vrij is van meer dan 1½ dioptrie manifeste hypermetropie aan beide oogen, dan wel aan één der oogen met eene gezichtsscherpte van tenminste $^5/_6$ en van meer dan 2 dioptrieën aan het andere oog;
5°. dat hij vrij is van progressieve ooggebreken en normale pupilreacties heeft;
6°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig een normaal kleurenonderscheidingsvermogen heeft voor rood en groen en bij sluiten van een der oogen vrij is van centrale scotomen voor rood en groen;
7°. dat hij vrij is van verschijnselen, die het bestaan van dag- of nachtblindheid of lichtzinstoornissen doen vermoeden.

(Eischen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579 D.)

Handteekening van den gekeurde: *De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige:*

_____ _____

**) _____ 19 ____

Ontvangen van den gekeurde:

als kapitein en als stuurman voor de koopvaardijvaart . . . . . f 4,—
als kapitein en als stuurman voor de vischvaart . . . . . f 1,50 ***)

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.
**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.
***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 2.

Deze verklaring is geldig tot **)

Bij eerste keuring en bij alle keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gezichtsorgaan van niet-gediplomeerden aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek kan worden opgedragen.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden:

1°. dat de belanghebbende uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen heeft;
2°. dat hij heeft een onbeperkt gezichtsveld op beide oogen;
*)3°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte heeft van ten minste $^5/_{7,5}$ en met elk oog afzonderlijk van tenminste $^5/_{15}$; of wel tenminste $^5/_{6,6}$ met beide oogen en tenminste $^5/_{20}$ met elk der oogen afzonderlijk;
4°. dat hij vrij is van meer dan 2½ dioptrie manifeste hypermetropie aan beide oogen dan wel aan een der oogen met eene gezichtsscherpte van tenminste $^5/_{7,5}$ en van meer dan 3 dioptrieën aan het andere oog;
5°. dat hij vrij is van progressieve ooggebreken en normale pupilreacties heeft;
6°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig een normaal kleurenonderscheidings vermogen heeft voor rood en groen en bij sluiten van een der oogen vrij is van centrale scotomen voor rood en groen;
7°. dat hij vrij is van verschijnselen, die het bestaan van dag- of nachtblindheid of lichtzinstoornissen doen vermoeden.

(Eischen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D.)

Handteekening van den gekeurde: *De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige:*

_____ _____

**) _____ 19____

Ontvangen van den gekeurde:

als niet-gediplomeerde voor de koopvaardijvaart . . . . . f 3,—
als niet-gediplomeerde voor de vischvaart . . . . . f 1,50 ***)

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.
**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.
***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 3.

Deze verklaring is geldig tot **)

Bij eerste keuring en bij alle keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gezichtsorgaan van machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden :

1°. dat de belanghebbende uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen heeft ;
2°. dat hij een onbeperkt gezichtsveld heeft op beide oogen ;
*)3°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte heeft van ten minste $^5/_{7,5}$ en met elk oog afzonderlijk van ten minste $^5/_{15}$, of wel van ten minste $^5/_{6,6}$ met één der oogen en ten minste $^5/_{30}$ met het andere oog ;
4°. dat hij vrij is van progressieve ooggebreken en normale pupilreacties heeft.

(Eischen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D.)

Handteekening van den gekeurde : *De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige :*

_____ _____

**) _____ 19____

Ontvangen van den gekeurde:
als machinist voor de koopvaardijvaart . . . . . f 4,—
als niet-gediplomeerde voor de koopvaardijvaart . . . . . f 3,— ***)
als machinist, machinist-stoker en niet-gediplomeerde voor de vischvaart . . . . . f 1,50

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.
**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.
***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 4.

Deze verklaring is geldig 5 jaar na den datum van afgifte.

Voor alle keuringen na voltooiing van het één en veertigste jaar, uitgezonderd bij eerste keuring.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gezichtsorgaan van kapiteins, stuurlieden en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek kan worden opgedragen.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden :

1°. dat de belanghebbende uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen heeft;
2°. dat hij op een der oogen een onbeperkt gezichtsveld heeft ;
*)3°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte heeft van ten minste $^5/_{10}$ en bij het zien met een der oogen van ten minste $^5/_{30}$, of bij het zien met beide oogen gelijktijdig van ten minste $^5/_{15}$, waarbij hij met glazen eene gezichtsscherpte van $^5/_{7,5}$ heeft ; dan wel dat hij eene gezichtsscherpte van $^5/_{30}$ met een der oogen niet bereikende, of een oog missende, met het andere oog zonder een corrigeerend glas ten minste eene gezichtsscherpte van $^5/_{7,5}$ heeft ;
4°. dat hij vrij is van progressieve ooggebreken, die de vrees wettigen voor het aan beide zijden optreden daarvan of voor zoodanige functievermindering, dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden onder 2°., 3° en 5°. ;
5°. dat hij bij het zien met beide oogen een normaal kleurenonderscheidingsvermogen heeft voor rood en groen en bij sluiten van een der oogen vrij is van centrale scotomen voor rood en groen ;
6°. dat hij vrij is van verschijnselen, die het bestaan van dag- of nachtblindheid of lichtzinstoornissen doen vermoeden.

(Eischen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D.)

Handteekening van den gekeurde : *De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige :*

_____ _____

**) _____ 19____

Ontvangen van den gekeurde:
als kapitein en als stuurman voor de koopvaardijvaart . . . . . f 4,—
als niet-gediplomeerde voor de koopvaardijvaart . . . . . f 3,— ***)
als kapitein, stuurman en niet-gediplomeerde voor de vischvaart. f 1,50

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.
**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.
***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 5.

Deze verklaring is geldig 5 jaar na den datum van afgifte.

Voor alle keuringen na voltooiing van het één en veertigste jaar, uitgezonderd bij eerste keuring.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gezichtsorgaan van machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden, aan wie de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden:

1°. dat de belanghebbende uitwendig gezonde oogen, oogomgeving en hulporganen heeft;

2°. dat hij op een der oogen een onbeperkt gezichtsveld heeft;

*)3°. dat hij bij het zien met beide oogen gelijktijdig, zonder corrigeerende glazen, eene gezichtsscherpte heeft van ten minste $^5/_{15}$ en bij het zien met elk oog afzonderlijk van ten minste $^5/_{30}$, dan wel dat hij met een der oogen $^5/_{30}$ niet bereikende, of een der oogen missende, met het andere oog eene gezichtsscherpte heeft van ten minste $^5/_{10}$;

4°. dat hij vrij is van progressieve ooggebreken, die de vrees wettigen voor het aan beide zijden optreden daarvan of voor zoodanige functievermindering, dat niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden onder 2° en 3°.

(Eischen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D.)

Handteekening van den gekeurde: _____

De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige: _____

**) _____ 19____

Ontvangen van den gekeurde:

als machinist voor de koopvaardijvaart . . . . . f 4,—
als niet-gediplomeerde voor de koopvaardijvaart . . . . . f 3,—
als machinist, machinist-stoker en niet-gediplomeerde voor de vischvaart . . . . . f 1,50
} ***)

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.

**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.

***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 6.

Deze verklaring is geldig tot **)

Bij eerste keuring en bij alle keuringen vóór voltooiing van het één en veertigste jaar.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gehoororgaan van kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek of de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden:

*)1°. *a.* dat de belanghebbende eene zoodanige gehoorscherpte heeft, dat hij fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met elk der ooren afzonderlijk, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van 5 meter goed kan verstaan en nazeggen of:
b. dat de belanghebbende eene zoodanige gehoorscherpte heeft, dat hij fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met het eene oor, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van ten minste 2 meter en met het andere oor op een afstand van ten minste 6 meter goed kan verstaan en nazeggen;

2°. dat bij hem geen belangrijke afwijking aanwezig is in den toestand van de uitwendige gehoorgang, van het middenoor of van het inwendige oor, noch eene etterige afscheiding uit het oor.

(Eischen, vastgesteld bij Koninkijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D.)

Handteekening van den gekeurde: _____

De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige: _____

**) _____ 19____

Ontvangen van den gekeurde:

als kapitein, stuurman en als machinist voor de koopvaardijvaart. f 4,—
als niet-gediplomeerde voor de koopvaardijvaart . . . . . f 3,—
als kapitein, stuurman, machinist, machinist-stoker en niet-gediplomeerde voor de vischvaart . . . f 1,50
} ***)

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.

**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.

***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

Deze verklaring moet door den gekeurde worden onderteekend in tegenwoordigheid van den deskundige, die de keuring heeft verricht.

B 7.

Deze verklaring is geldig 5 jaar na den datum van afgifte.

Voor alle keuringen na voltooiing van het één en veertigste jaar, uitgezonderd bij eerste keuring.

GENEESKUNDIGE VERKLARING

betreffende het gehoororgaan van kapiteins, stuurlieden, machinisten, machinist-stokers en niet-gediplomeerden aan wie de wacht of het houden van uitkijk aan dek of de wacht in de machinekamer kan worden opgedragen.

De ondergeteekende _____ verklaart heden den heer _____ geboren den _____ te _____ te hebben onderzocht en te hebben bevonden:

*)1°. *a.* dat de belanghebbende eene zoodanige gehoorscherpte heeft, dat hij fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met elk der ooren afzonderlijk, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van 2 meter goed kan verstaan en nazeggen of: *b.* dat de belanghebbende eene zoodanige gehoorscherpte heeft, dat hij fluisterend en van ter zijde gesproken woorden met het eene oor, bij afsluiting van het andere oor, op een afstand van ten minste 1 meter en met het andere oor op een afstand van ten minste 5 meter goed kan verstaan en nazeggen;

2°. dat bij hem geen belangrijke afwijking aanwezig is in den toestand van de uitwendige gehoorgang, van het middenoor of van het inwendige oor, noch eene etterige afscheiding uit het oor.

(Eischen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 October 1936 (*Staatsblad* n°. 579D.)

Handteekening van den gekeurde: _____

De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige: _____

**) _____ 19____

Ontvangen van den gekeurde:

als kapitein, stuurman en machinist voor de koopvaardijvaart. f 4,—
als niet-gediplomeerde voor de koopvaardijvaart . . . . . f 3,— ***)
als kapitein, stuurman, machinist, machinist-stoker en niet-gediplomeerde voor de vischvaart. . . f 1,50

*) Dit formulier is slechts geldig, indien is doorgehaald, hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is.

**) Datum en jaartal voluit geschreven in te vullen.

***) Doorhalen hetgeen niet op den gekeurde van toepassing is en hetgeen niet in rekening wordt gebracht.

C.

VERWIJZINGSBILJET

betreffende de herkeuring van het gezichtsorgaan/gehoororgaan.

(Artikel 9, Bijlage XII van het Schepenbesluit.)

De ondergeteekende .....
verklaart, dat de heer .....
geboren den ..... te .....
door hem voor het gezichts-/gehoororgaan als

kapitein, stuurman
uitkijk
machinist, enz.
voor alle rangen

is afgekeurd en op heden wat dat orgaan betreft herkeuring door een scheidsrechter heeft verzocht.

Ondergeteekende heeft den belanghebbende medegedeeld, dat hij herkeuring kan aanvragen, door dit biljet te zenden aan een der door den Minister van Waterstaat aangewezen scheidsrechters, die hem dan ter herkeuring zal oproepen.

De door den Minister van Waterstaat aangewezen deskundige,

....., den ..... 19.....

D.

Betreft: Keuringen-Schepenwet.

BERICHT VAN AFKEURING.

..... den ..... 19.....

De ondergeteekende .....
verklaart, dat de heer .....
geboren den ..... te .....
door hem voor het gezichts-/gehoororgaan [1] is afgekeurd

als *kapitein, stuurman* [1]
als *uitkijk*
als *machinist, enz.* [1]
voor alle rangen [1]

(handteekening)
.....

[1] Doorhalen wat niet van toepassing is.

S. 579 C.

13 *November* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 28sten November 1927 (*Staatsblad* n°. 365) tot vaststelling van een Algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in art. 14 der Zuiderzeesteunwet 1925 (*Staatsblad* n°. 290), zooals dit besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 22sten November 1935, (*Staatsblad* n°. 664).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 October 1936, La. O., Directie van den Waterstaat;

Gelet op Ons besluit van 28 November 1927 (*Staatsblad* n°. 365), zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 November 1935, (*Staatsblad* n°. 664);

Den Raad van State gehoord (advies van 3 November 1936, n°. 32);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 November 1936, La. Q., Directie van den Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons voornoemd besluit te wijzigen als volgt:

Art. 1. In het achtste lid van artikel 8*a* wordt de laatste zinsnede luidende: „De waardevermindering wordt tot geen hooger bedrag erkend dan f 15,000" geschrapt.

2. Dit besluit treedt in werking op 20 November 1936.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en aan den Raad van State in afschrift zal worden medegedeeld.

Het Loo, den 13den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 17 *November* 1936.)

S. 585.

2 *October* 1936. BESLUIT, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 360). *(Wijziging regeling bijzondere vrijwillige Landstorm.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 28 September 1936, IIde Afdeeling B, n°. 98;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

dat het derde lid van Artikel 3 van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1933 (*Staatsblad* n°. 360), zooals dit artikel luidt krachtens Koninklijk besluit van 8 December 1933 (*Staatsblad* n°. 666) vervalt.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 2den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 9 *October* 1936.)

S. 586.

6 *October* 1936. BESLUIT, houdende voorzieningen ten aanzien van den dienstplicht voor de lichting 1938.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie ad interim van 1 October 1936, VIIe Afdeeling, n°. 283 *H*;

Overwegende, dat de wijzigingen, die bij paragraaf 42 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), tot verlaging van de openbare uitgaven, zijn gebracht in de Dienstplichtwet (*Staatsblad* 1922, n°. 43), in afwachting van een algemeene herziening van het Dienstplichtbesluit (*Staatsblad* 1929, n°. 21), eenige voorziening noodig maken met betrekking tot de inschrijving voor den dienstplicht voor de lichting 1938 en andere verrichtingen en handelingen, die daarmede in verband staan;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Voor de lichting 1938 wordt voor den dienstplicht ingeschreven hij, die in een der gevallen, omschreven in art. 6, eerste lid, der Dienstplichtwet, verkeert op 1 October 1936.

2. Voor de lichting 1938 geschiedt de aangifte ter inschrijving, bedoeld in art. 8, vierde lid, der Dienstplichtwet:

a. voor de ingevolge art. 6 dier wet in te schrijven personen in October 1936;

b. voor de ingevolge art. 7 dier wet in te schrijven personen binnen dertig dagen na den dag, waarop het in dat artikel bepaalde op hen van toepassing is geworden.

3. Voor zoover in verband met het bepaalde in de artikelen 1 en 2 afwijkingen noodig zijn van andere bepalingen van het Dienstplichtbesluit, worden deze afwijkingen vastgesteld door Onzen Minister van Defensie.

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 6den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.
(*Uitgeg.* 9 *October* 1936.)

S. 594.

12 *October* 1936. BESLUIT tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het besluit van 18 September 1936 (*Staatsblad* n°. 578) tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement.

Inwerkingtreding 1 November 1936.

S. 625.

17 *Juli* 1936. WET, tot regeling van den invoer van vleesch, levende schapen en slachtpaarden.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 14 Januari 1936 N°. 26 (*Nederlandsche Staatscourant* van 15 Januari 1936, N°. 10) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535) gewijzigd bij de wet van 17 November 1933

(*Staatsblad* N°. 596), de invoer van vleesch, levende schapen en slachtpaarden wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „vleesch", versch, gekoeld, bevroren, gezouten, gerookt en/of gedroogd en/of op andere wijze bewerkt of geconserveerd rund-, kalfs-, schapen- en paardenvleesch.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 16 Januari 1936 en eindigende 15 Januari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. versch, gekoeld en bevroren rund- en kalfsvleesch voor zoover deze meer bedraagt dan 10 ten honderd van het bruto gewicht hetwelk gemiddeld gedurende de jaren 1929, 1930 en 1931 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

b. „ander" vleesch, voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld gedurende de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

c. levende schapen, voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld gedurende de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

d. slachtpaarden, voor zoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld gedurende de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde goederen slechts zijn toegestaan op grond van door Ons, op voordracht van Onzen Minister te stellen regelen.

2. Door Ons zullen regelen worden gesteld betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in krachtens deze deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535) gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 627.

17 *Juli* 1936. WET, tot regeling van den invoer van bladzink.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Februari 1936 N°. 179 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 Februari 1936 N°. 41) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van bladzink wederom aan eene tijdelijke beperking is onder-

worpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Maart 1936 en eindigende 28 Februari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van bladzink, voor zoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het bruto-gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dit besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, als mede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet stelt Onze Minister bepalingen vast betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.—, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 633.

17 *Juli* 1936. WET, tot regeling van den invoer van roggemeel en roggebloem.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 Maart 1936, N°. 7 (*Nederlandsche Staatscourant* van 31 Maart 1936, N°. 64) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van roggebloem en roggemeel wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorzienig van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van roggebloem en roggemeel, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto gewicht, hetwelk gemiddeld gedurende de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Door Ons kunnen op voordracht van Onzen Minister regelen worden gesteld betreffende de voorwaarden, waaronder en de wijze waarop door de Stichting Nederlandsche Meelcentrale, aan welke krachtens artikel 12 eerste lid der „Landbouwcrisiswet 1933" de invoer van de in het vorig artikel genoemde goederen uitsluitend is toegestaan, hetzij die goederen worden ingevoerd, hetzij een machtiging om namens haar die goederen in te voeren, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dit besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

2. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

3. Een besluit, als in dat artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 17den Juli 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 635.

1 *Augustus* 1936. WET, tot regeling van den invoer van rijst.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 Maart 1936, N°. 6 (*Nederl. Staatscourant* van 31 Maart 1936, N°. 64) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van rijst wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

3. „gepelde rijst", rijst ontdaan van het zilvervlies en zoodanig bewerkt, dat zij zonder meer voor menschelijke consumptie kan worden bestemd:

4. „gebroken rijst", rijst bestaande uit gebroken rijstkorrels die in hoofdzaak niet grooter zijn dan halve korrels, waarvan het aantal heele korrels niet meer dan 5 %, berekend naar het gewicht, bedraagt;

5. „gemalen rijst", min of meer fijngemalen rijst;

6. „rijstvoerdermeel", het afvalproduct, zoowel wit als bruin, hetwelk ontstaat bij het pellen van rijst.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 April 1936 en eindigende 31 Maart 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. gepelde rijst, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in 1932 uit dat land is ingevoerd;

b. gebroken en gemalen rijst, voorzoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in 1932 uit dat land is ingevoerd;

c. rijstvoedermeel, voorzoover deze meer

bedraagt dan 100 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld in de jaren 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Door Ons kunnen op voordracht van Onzen Minister regelen worden gesteld betreffende de voorwaarden, waaronder en de wijze waarop door de Stichting Nederlandsche Meelcentrale, aan welke krachtens artikel 12 eerste lid der „Landbouwcrisiswet 1933" de invoer van de in het vorig artikel genoemde goederen uitsluitend is toegestaan, hetzij die goederen worden ingevoerd, hetzij een machtiging om namens haar die goederen in te voeren, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten aan de uitvoering van dit besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

2. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

3. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 637.

---

1 *Augustus* 1936. WET, tot regeling van den invoer van calcium-hypochloriet, natriumhypochloriet en gecomprimeerd chloorgas.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 April 1936 N°. 6 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 April 1936 N°. 82) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535) gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van calcium-hypochloriet, natrium-hypochloriet en gecomprimeerd chloorgas wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, ingaande 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. calcium-hypochloriet (chloorkalk), voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd;

b. natrium-hypochloriet (natron-chloorbleekloog), voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het netto-gewicht, hetwelk in 1933 uit dat land is ingevoerd;

c. gecomprimeerd chloorgas, waaronder vloeibaar chloor, voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het netto-gewicht hetwelk in 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.— terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast, alle ambtenaren der Rijks-en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535) gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596) van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 638.

---

1 *Augustus* 1936. WET, tot regeling van den invoer van paarden.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 28 April 1936 N°. 25 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 April 1936 N°. 83) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van paarden wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan:

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepot;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van paarden van 3 jaar en ouder, welke tenminste eenmaal hebben gewisseld en een schofthoogte hebben van 1.45 m. en daarboven, benevens paarden, welke nog niet hebben gewisseld en jonger zijn dan 3 jaar, met uitzondering van dekhengsten en slachtpaarden, voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931, 1932 en 1933 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde paarden niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vaststellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven paarden.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk paarden invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10.000.—, terwijl de paarden waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig paard verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *October* 1936.)

S. 639 B.

1 *Augustus* 1936. WET tot regeling van den invoer van draadnagels, draadkrammen, spijkers, getrokken ijzerdraad en van prikkel- en puntdraad.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Februari 1936, N°. 187 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 Februari 1936 N°. 41) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van draadnagels, draadkrammen, spijkers, getrokken ijzerdraad en van prikkel- en puntdraad wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Maart 1936 en eindigende 28 Februari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. draadnagels en draadkrammen,

b. spijkers, (geknipt uit plaat),

c. getrokken ijzer- en staaldraad, zoowel blank als gegloeid of gegalvaniseerd, al dan niet omkleed met onedele metalen en al dan niet omwikkeld en/of omsponnen, in lengten niet korter dan 50 c.m.;

d. prikkel- en puntdraad.

telkens voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het bruto-gewicht, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, krachtens welke en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid be-

doeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet stelt Onze Minister bepalingen vast betreffende het leveren van bewijs van herkomst van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste 6 maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000, terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij, die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod in en krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te Le Hohwald, den 1sten Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 639 D.

30 *September* 1936. WET, houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het in de tegenwoordige omstandigheden noodzakelijk is, maatregelen te treffen, teneinde prijsopdrijving van goederen, diensten of huren te voorkomen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij kunnen, voor wat betreft de binnenlandsche markt, voorschriften geven met betrekking tot de prijzen, tegen welke in alle of bepaalde gemeenten of gedeelten van gemeenten de door hen aangewezen soorten van goederen ten hoogste mogen worden te koop aangeboden of verkocht in den groothandel, den tusschenhandel of den kleinhandel.

2. Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Sociale Zaken kunnen, voor wat betreft de binnenlandsche markt, voorschriften geven met betrekking tot de prijzen, tegen welke in alle of bepaalde gemeenten of gedeelten van gemeenten de door hen aangewezen soorten van diensten ten hoogste mogen worden verricht.

3. Onze Minister van Sociale Zaken kan voorschriften geven met betrekking tot de prijzen, tegen welke in alle of bepaalde gemeenten of gedeelten van gemeenten de door hem aangewezen soorten van onroerende goederen ten hoogste mogen worden te huur aangeboden of verhuurd.

4. Met betrekking tot het te koop aanbieden of verkoopen van goederen, het verrichten van diensten en het te huur aanbieden of verhuren van onroerende goederen, ten aanzien waarvan het bepaalde in de artikelen 1, 2 of 3 geen toepassing gevonden heeft, is prijsopdrijving verboden.

5. 1. In de gevallen, waarin bij den burgemeester eener gemeente gegronde verdenking bestaat, dat het bepaalde krachtens artikel 1 of bij artikel 4 wordt overtreden, kan hij de in zijn gemeente aanwezige, tot den voorraad der betreffende onderneming behoorende goederen van de soort, ten aanzien waarvan de verdenking van overtreding bestaat, zonder eenige formaliteit in bezit nemen.

2. Het bepaalde in het vorig lid vindt overeenkomstige toepassing ingeval geweigerd wordt, tot den voorraad eener onderneming behoorende goederen te verkoopen, indien naar het oordeel van den burgemeester, hetzij voor de weigering geen gegronde redenen bestaan, hetzij de weigering in strijd is met het door deze wet beoogde doel.

3. De op grond van de beide voorgaande leden in bezit genomen goederen worden door den burgemeester zonder verwijl op door hem te bepalen wijze ter beschikking gesteld ten behoeve van de bevolking of bepaalde groepen der bevolking van zijn gemeente tegen prijzen, welke onderscheidenlijk de krachtens artikel 1 geldende en — voorzoover dit artikel geen toepassing heeft gevonden — de normale prijzen, niet te boven gaan.

4. De burgemeester en de door hem aan te

wijzen ambtenaren zijn te allen tijde bevoegd, de uitlevering te vorderen van de in bezit te nemen goederen. Zij, alsmede de hen op hun last vergezellende personen, hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen, waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat zich de goederen bevinden. Wordt hun de toegang geweigerd of belemmerd, of wordt hun op aanmelding tot toegang niet geantwoord, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

5. In woningen treden de ambtenaren en de hen vergezellende personen tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op bijzonderen of algemeenen schriftelijken last van den burgemeester, dan wel vergezeld van dezen. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan hem, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

6. Tot een inbezitneming van goederen als bedoeld in dit artikel wordt slechts overgegaan, indien de daarvoor door de gemeente te betalen schadeloosstelling vooraf is genoten, of voor deze schadeloosstelling, volgens door Ons vast te stellen regelen, vooraf persoonlijke of zakelijke zekerheid is gesteld.

7. De schadeloosstelling wordt door een door burgemeester en wethouders aan te wijzen schatter geschat; zij bedraagt in geen geval meer dan 90 procent van den hoogsten prijs, waarvoor de goederen ingevolge lid 3 ter beschikking kunnen worden gesteld.

8. Hij, die goederen, ten aanzien waarvan artikel 1 toepassing heeft gevonden, in het klein te koop aanbiedt of verkoopt, is verplicht bij die goederen op voor het publiek duidelijk zichtbare wijze den prijs dier goederen te vermelden.

7. Beschikkingen van Onze in deze wet genoemde Ministers waarbij voorschriften worden gegeven krachtens de artikelen 1, 2 of 3, worden in de *Nederlandsche Staatscourant* bekend gemaakt. Zij gelden van het tijdstip dier bekendmaking af, tenzij een ander tijdstip bij de beschikking is bepaald.

8. 1. Hij die handelt in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 1, 2, 3 of 4, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zesduizend gulden.

2. Overtreding van het bepaalde bij artikel 6 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste duizend gulden.

3. De feiten worden beschouwd als overtredingen.

9. 1. Met het opsporen van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten zijn, behalve de ambtenaren, aangewezen bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie.

2. De voormelde ambtenaren zijn te allen tijde bevoegd, de uitlevering te vorderen van al hetgeen redelijkerwijze vermoed kan worden gediend te hebben of bestemd te zijn geweest tot het plegen van een bij deze wet strafbaar gesteld feit en in beslag te nemen alles, wat dienen kan tot bewijs van dat feit.

3. De voormelde ambtenaren hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle localiteiten en tot alle plaatsen, waar in strijd met het bepaalde bij of krachtens de artikelen 1, 2, 3, 4 of 6 dezer wet gehandeld wordt, of waar redelijkerwijze vermoed kan worden, dat zulks het geval is. Wordt hun de toegang geweigerd of belemmerd, of wordt hun op aanmelding tot toegang niet geantwoord, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

4. In woningen treden de ambtenaren tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op bijzonderen of algemeenen schriftelijken last van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal vier en twintig uren aan hem, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt medegedeeld.

10. 1. Deze wet treedt in werking op het tijdstip harer afkondiging.

2. Zij vervalt, behalve ten aanzien van de begane strafbare feiten, met ingang van 1 Maart 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 30sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 30 *September* 1936.)

S. 644.

26 *Augustus* 1936. BESLUIT tot wijziging van artikel 14 van het Besluit Internationaal Betalingsverkeer Nederland 1935.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, van Buitenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 8 Juli 1936, n°. 26130 J. A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op de artikelen 3, 4, 7, 10 en 19 van de Wet Internationaal Betalingsverkeer 1934 en artikel 14 van het Besluit Internationaal Betalingsverkeer Nederland 1935;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, n°. 60);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 20 Augustus 1936, n°. 35945 J. A., Directie van Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Het bepaalde onder *c*, in artikel 14 van het Besluit Internationaal Betalingsverkeer Nederland 1935 wordt vervangen door de navolgende bepaling:

„*c.* hij die een onjuiste opgave doet of een terzake dienend feit verzwijgt,

hetzij ter verkrijging van eenige ingevolge een verdrag, de wet of dit besluit vereischte toestemming, goedkeuring of bekrachtiging van het vereffeningsinstituut,

hetzij ter vervulling van eenige door het vereffeningsinstituut aan een zoodanige toestemming, goedkeuring of bekrachtiging gebonden voorwaarde,

hetzij ter bekoming van uitbetaling op een vordering.".

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze voornoemde Ministers zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en van hetwelk afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 26 Augustus 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 25 *September* 1936.)

S. 681.

22 *October* 1936. BESLUIT tot vaststelling van regelen als bedoeld in artikel 5 der wet van 30 September 1936 (*Staatsblad* n°. 639 D), houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij van 10 October 1936, n°. 44413, Afd. J.A., Directie van Handel en Nijverheid en van 17 October 1936, n°. 12190, afdeeling IIA, Directie van den Landbouw;

Gelet op artikel 5, zesde lid, der wet van 30 September 1936 (*Staatsblad* n°. 639 D), houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. Het bedrag, waartoe zekerheid moet worden gesteld overeenkomstig artikel 5, zesde lid, der wet van 30 September 1936 (*Staatsblad* n°. 639 D), houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving, bedraagt 50 ten honderd meer dan de, voor de in bezit te nemen goederen, vermoedelijk te betalen schadeloosstelling.

2. Deze laatste wordt bepaald door den in artikel 5, zevende lid, van bovengenoemde wet, bedoelden schatter; deze houdt hierbij slechts rekening met de feiten en omstandigheden, die hij kent of vermoedt ten tijde, dat hij tot de schatting opdracht ontvangt.

2. Tenzij met een andere wijze van zekerheidstelling is genoegen genomen, wordt zekerheid gesteld door inpandgeving, hetzij van een bij de consignatiekas in bewaring gegeven geldsom, welke tenminste gelijk is aan het bedrag, waarvoor zekerheid moet worden gesteld, hetzij van bij het Rijk in bewaring gegeven schuldbrieven als genoemd in artikel 5, eerste lid, der wet van 29 December 1928 (*Staatsblad* n°. 507), houdende nadere regeling van de belegging van gelden van Rijksfondsen en -instellingen, gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), welke schuldbrieven ten dage der inpandgeving een waarde moeten hebben, die tenminste 10 ten honderd meer bedraagt dan het bedrag, waarvoor zekerheid moet worden gesteld.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Landbouw en Visscherij zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 22sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *October* 1936.)

S. 771.

2 *September* 1936. BESLUIT, tot wijziging van het Riviervisscherijreglement (*Staatsblad* 1932, n°. 315).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 23 Juli 1936, n°. 4355, afdeeling Visscherijen;

Gelet op de Visscherijwet (*Staatsblad* 1931 n°. 410);

De Raad van State gehoord (advies van 18 Augustus 1936, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 Augustus 1936, n°. 6066, afdeeling Visscherijen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

Artikel 27 van het Riviervisscherijreglement (*Staatsblad* 1932 n°. 315) wordt gelezen als volgt:

Art. 27. Het is verboden met een zalm- of elftzegen of een fint- of houtingzegen te visschen:

1. op de Maas en de Bergsche Maas van de stuw te Lith tot de as van de brug bij Heusden:

a. van des avonds zes uur tot des morgens zes uur, indien deze stuw buiten werking is;

b. van des avonds acht uur tot des morgens vier uur, indien deze stuw in werking is.

2. op de Bergsche Maas beneden de as van de brug bij Heusden en op den Amer tusschen des avonds acht uur en des morgens vier uur.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 2den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 18 *September* 1936.)

S. 772.

16 *September* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 8 en 11 der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot groenten en fruit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 10 Augustus 1936, Directie van den Landbouw, N°. 9651, Afdeeling IT, letter P;

Gelet op de artikelen 8 en 11 der Landbouwuitvoerwet 1929;

Overwegende, dat het wenschelijk is bepalingen vast te stellen tot het waarborgen van de hoedanigheid van uit te voeren groenten en fruit;

Den Raad van State gehoord (advies van 18 Augustus 1936, N°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 September 1936, Directie van den Landbouw, N°. 10311, Afdeeling IT, letter P;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

§ 1. Inleidende bepaling.

Art. 1. Dit besluit verstaat onder:

1°. „Onze Minister": Onze met de zaken van den Landbouw belaste Minister;

2°. „Groenten en fruit": onverwerkte warmoezerijgewassen en vruchten, behoorende tot soorten, welke in Nederland voor menschelijk gebruik worden geteeld met inbegrip van vroege aardappelen en met uitzondering van pootaardappelen;

3°. „Contrôleinstelling": rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam, door Ons bevoegd verklaard tot het uitreiken van de in dit besluit bedoelde certificaten;

4°. „Gezond": vrij van plantaardige en dierlijke aantasting en van andere teeltgebreken;

5°. „Gaaf": vrij van hagel-, vorst- en windbeschadiging;

6°. „Zuiver": vrij van aangewende ziektebestrijdingsmiddelen en verontreinigingen;

7°. „Rijp": in een zoodanigen graad van rijpheid verkeerend, dat het in goeden toestand ter plaatse van bestemming aankomen redelijkerwijze mag worden verwacht;

8°. „Versch": in een zoodanigen toestand van verschheid verkeerend, dat het in goeden toestand ter plaatse van bestemming aankomen redelijkerwijze mag worden verwacht.

§ 2. Hoedanigheid en verpakking.

2. Het is verboden groenten en fruit, verpakt of onverpakt, uit te voeren of aan een middel van vervoer tot uitvoer aan te bieden, indien zij niet gezond, gaaf, zuiver, rijp en versch zijn.

3. Het is verboden verpakte groenten en fruit uit te voeren of aan een middel van vervoer tot uitvoer aan te bieden, indien zij niet naar kwaliteit gesorteerd zijn en op de verpakking niet het gewicht of het getal van de zich daarin bevindende groenten en fruit is vermeld.

4. De voortbrengselen en hunne verpakking worden geacht niet te voldoen aan de in de beide vorige artikelen gestelde eischen, indien zij niet vergezeld zijn van een door Onzen Minister vastgesteld certificaat.

5. De certificaten worden door de ambtenaren der invoerrechten aan de laatste wacht ingehouden en teruggezonden aan de contrôleinstelling, welke ze heeft afgegeven.

§ 3. Contrôleinstellingen.

6. De certificaten, in dit besluit bedoeld, worden uitgereikt door contrôleinstellingen; deze voldoen aan de eischen, welke uit de bepalingen van deze paragraaf voortvloeien.

7. 1. De contrôleinstellingen hebben tot doel werkzaam te zijn in het algemeen belang voor de verbetering van den uitvoer van groenten en fruit.

2. Zij hebben niet het oogmerk winst te behalen.

3. Haar bestuur draagt een algemeen de belanghebbenden vertegenwoordigend karakter.

4. De vaststelling, wijziging en aanvulling der statuten behoeven de goedkeuring van Onzen Minister.

8. De contrôleinstellingen stellen voor hare met de keuring belaste ambtenaren een instructie vast, welke de goedkeuring van Onzen Minister behoeft.

9. 1. De keuring geschiedt op de plaats van inlading voor rechtstreekschen uitvoer.

2. Voortbrengselen, welke door den tuinder verpakt worden afgeleverd, kunnen desgewenscht ter plaatse, waar deze aflevering geschiedt, voorloopig worden gekeurd; de hierbij afgegeven verklaring dat de zending vermoedelijk voor uitvoer geschikt is, wordt bij de keuring ingetrokken.

10. De certificaten worden door de met de keuring belaste ambtenaren der contrôleinstellingen uitgegeven.

11. De met de contrôle belaste ambtenaren houden nauwkeurig aanteekening van de door hen afgegeven certificaten, alsmede van de door hen afgekeurde partijen.

12. Ingeval van afkeuring staat dengene, die de partij ter keuring heeft aangeboden, hooger beroep open overeenkomstig een door Onzen Minister, nadat het bestuur der betreffende contrôleinstelling is gehoord, vastgesteld reglement, waarbij tevens bepalingen omtrent de kosten van het hooger beroep worden vastgesteld.

13. 1. De kosten van de voorloopige keuring en van de keuring worden berekend en geïnd overeenkomstig door de contrôleinstellingen vastgestelde bepalingen; deze behoeven de goedkeuring van Onzen Minister.

2. Geen certificaten worden afgegeven dan nadat de daartoe betrekkelijke kosten zijn voldaan.

14. Een of meer door Onzen Minister aangewezen Rijksambtenaren houden toezicht op de keuringen, het hooger beroep, de afgifte van certificaten en de berekening der kosten.

15. Het bestuur en de ambtenaren der contrôleinstellingen zijn verplicht aan de in het vorige artikel bedoelde Rijksambtenaren volledige opening van zaken te doen.

§ 4. Slotbepalingen.

16. 1. Met het opsporen van de bij de Landbouwuitvoerwet 1929 strafbaar gestelde overtredingen van dit besluit zijn mede belast de door Onzen Minister benoemde controleurs.

2. Onze Minister stelt voor hen een instructie vast.

17. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Tuinbouwuitvoerbesluit".

18. Dit besluit treedt ten aanzien van druiven en roode, witte, savoye, bloem- en spruitkool in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

19. Dit besluit treedt ten aanzien van an-

dere soorten van groenten en fruit in werking op nader door Ons te bepalen tijdstippen.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 16den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 17 *October* 1936.)

S. 773.

18 *September* 1936. BESLUIT, houdende toepassing van de artikelen 1, 10, 12*b*, 13, 13*b*, 14 en 14*a* der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op boter, kaas en melkproducten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 1 Augustus 1936, n°. 21771 I, Afd. Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 1, 10, 12*b*, 13, 13*b*, 14 en 14*a* der Landbouw-Crisiswet 1933;

Gelet op het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie van Advies, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 17 Juli 1936, n°. 682);

Gehoord den Raad van State (advies van den 11 Augustus 1936, n°. 66);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 11 September 1936, n°. 23089 Afd. Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1. „Centrale": de stichting Nederlandsche Zuivelcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

2. „exporteur": een georganiseerde bij de Centrale, die tot de groep exporteurs is toegelaten;

3. „uitvoercertificaat": een schriftelijk bewijsstuk, houdende toestemming tot uitvoer naar het daarin vermelde land van de daarin vermelde hoeveelheid, soort en hoedanigheid van het betrokken crisisproduct.

2. 1. Met ingang van den datum van inwerkingtreding van dit besluit is de uitvoer van door Ons aan te wijzen crisisproducten naar door Ons te bepalen landen slechts toegestaan:

a. aan den exporteur, die in het bezit is van een daartoe door of vanwege Onzen Minister aan hem afgegeven geldig uitvoercertificaat;

b. ten aanzien van die crisisproducten, welke voldoen aan door de Centrale te stellen eischen betreffende de kwaliteit.

2. De uitvoer van door Ons aan te wijzen crisisproducten is verboden op door Onzen Minister te bepalen tijdstippen en langs andere dan de door Onzen Minister aan te wijzen grenskantoren, welke tijdstippen en grenskantoren voor de verschillende crisisproducten verschillend kunnen worden vastgesteld.

3. Het in het eerste lid bepaalde geldt niet voor die hoeveelheid crisisproducten, ten aanzien waarvan ten genoegen der Ambtenaren der Invoerrechten wordt aangetoond, dat die hoeveelheid niet voor invoer in het vrije verkeer van de krachtens lid 1 aangewezen landen bestemd is.

4. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor ontheffing te verleenen van eenige in het eerste lid gestelde voorwaarde voor die hoeveelheid crisisproducten, welke boven de hoeveelheid, waarvoor een beperkt invoerrecht geldt in de in dat lid bedoelde landen, wordt ingevoerd.

3. 1. Behoudens het bepaalde in artikel 7 worden de uitvoercertificaten voor uitvoer naar eenig krachtens artikel 2, lid 1, aangewezen land, voor een overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen regelen toe te wijzen hoeveelheid, door of vanwege dien Minister verleend aan den exporteur, die zich gedurende een door dien Minister vast te stellen tijdvak met den uitvoer der ingevolge het vorig artikel aangewezen crisisproducten naar dat land heeft beziggehouden.

2. Indien de Centrale blijkt, dat een exporteur de hem ingevolge het bepaalde in het vorige lid toegewezen hoeveelheid niet of niet geheel zal exporteeren binnen een door de Centrale te bepalen termijn, kan de Centrale die geheele of gedeeltelijke hoeveelheid aan een of meer andere exporteurs toewijzen.

4. Het tijdvak, bedoeld in artikel 3, kan voor de verschillende crisisproducten, alsmede voor de verschillende landen, verschillend worden vastgesteld.

5. De uitvoercertificaten zijn slechts geldig voor het tijdvak, waarvoor zij zijn verleend en zijn niet overdraagbaar.

6. Door Ons kunnen aan de verleening van de uitvoercertificaten voorwaarden worden verbonden.

7. In afwijking van het bepaalde in artikel 3 kan Onze Minister in bijzondere gevallen uitvoercertificaten verleenen.

a. aan exporteurs, die niet voldoen aan het bepaalde in het eerste lid van dat artikel,

b. voor een hoeveelheid, welke de in het eerste lid van dat artikel bedoelde hoeveelheid overschrijdt, aan welke verleening door Onzen Minister bijzondere voorwaarden kunnen worden verbonden.

8. 1. Indien bij uitvoer van eenig ingevolge artikel 2 aangewezen crisisproduct de opbrengst of wel, voor wat betreft door Onzen Minister te bepalen landen, de volgens door hem te stellen regelen te bepalen gemiddelde opbrengst van een zoodanig crisisproduct in een door hem te bepalen tijdvak meer bedraagt dan de door hem te bepalen prijsnormen, vermeerderd met een vergoeding voor onkosten en een redelijke winst, vast te stellen volgens door dien Minister te bepalen regelen, is de exporteur ten behoeve van het Fonds aan de Centrale, als vertegenwoordigster van dat Fonds, een door dien Minister vast te stellen bedrag verschuldigd, welk bedrag wordt vermeerderd met een ingevolge artikel 14*a* der Wet voor het afgeven der uitvoercertificaten vast te stellen vergoeding.

2. Indien de exporteur het bedrag, bedoeld onder lid 1, niet betaalt, kunnen aan hem uitvoercertificaten geweigerd worden.

3. De in het eerste lid bedoelde prijsnormen en regelen, zoomede het daar bedoelde bedrag, kunnen verschillend worden vastgesteld voor de verschillende landen van invoer en de verschillende soorten crisisproducten.

9. 1. Onze Minister is bevoegd van hem, die ingevolge artikel 2 aangewezen crisisproducten wenscht uit te voeren, het stellen eener bankgarantie of andere zekerheid tot een door Onzen Minister te bepalen bedrag te vorderen, tot waarborg, dat de in of ingevolge dit besluit gestelde regelen en voorwaarden naar het oordeel van Onzen Minister behoorlijk worden nagekomen.

2. Indien deze regelen en voorwaarden naar het oordeel van Onzen Minister, gehoord de Centrale, niet behoorlijk zijn nagekomen, vervalt de gestelde waarborgsom geheel of gedeeltelijk ten behoeve van het Fonds.

10. 1. Dit besluit geldt voor het tijdvak, aanvangende met ingang van den dag van het inwerkingtreden van dit besluit en eindigende met ingang van den 1sten Januari 1938.

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en kan worden aangehaald onder den titel „Crisis-Zuivelbesluit 1936 (Uitvoer)".

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden toegezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 18den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.
(*Uitgeg.* 23 *November* 1936.)

S. 774.

29 *September* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op wulken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 28 Augustus 1936, n°. 23976, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 28 Augustus 1936, n°. 693);

Gehoord den Raad van State (advies van 22 September 1936, n°. 85);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 26 September 1936, n°. 25802, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„wulken": wulken, welke door Nederlandsche visschers zijn gevangen in de Waddenzee en het niet afgesloten gedeelte van de Zuiderzee;

„wulkenvisschers": een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten tot de groep „wulkenvisschers";

„wulkenhandelaar": een ieder, die met inachtneming van het in artikel 4 bepaalde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten tot de groep „wulkenhandelaren".

2. 1. Het aanvoeren van wulken is slechts toegestaan aan wulkenvisschers en met vaartuigen, welke in eigendom toebehooren aan of ter beschikking staan van wulkenvisschers en ten aanzien waarvan door de crisis-organisatie een vergunning is verstrekt voor een door Onzen Minister te bepalen termijn.

2. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel wordt niet verstrekt, dan nadat de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat de vergunning wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, waarmede hij het visschen op en het aanvoeren van wulken tusschen 1 October 1935 en 1 Mei 1936 tenminste gedurende een maand geregeld heeft uitgeoefend, of ten aanzien van een vaartuig, dat dient ter vervanging van een vaartuig, als hiervoor genoemd.

3. De vergunning, genoemd in het eerste lid van dit artikel, wordt eveneens verstrekt ten aanzien van een door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen, welke niet behooren tot de vaartuigen, genoemd in het vorig lid van dit artikel.

3. 1. Het afleveren van wulken door wulkenvisschers is slechts toegestaan:

a. indien de aflevering geschiedt voor of boven door Onzen Minister vast te stellen minimum-prijzen, welke prijzen verschillend kunnen worden vastgesteld voor verschillende deelen des lands en voor verschillende tijden des jaars;

b. indien de aflevering geschiedt binnen een door Onzen Minister te bepalen tijdsduur;

c. indien de aflevering plaats vindt over den openbaren afslag te *Oudeschild* (gemeente *Texel*), *Den Oever* (gemeente *Wieringen*) of *West-Terschelling* (gemeente *Terschelling*) en onder contrôle van een door of vanwege Onzen Minister aan te wijzen persoon.

2. De wulken, welke niet binnen den tijdsduur, genoemd in het onder *b* bepaalde van het eerste lid van dit artikel, worden afgeleverd, moeten onder toezicht van den in het onder *c* bepaalde van het vorig lid van dit artikel genoemden persoon te water worden geworpen.

3. De wulkenvisschers zijn verplicht de aanwijzingen op te volgen, door de crisis-organisatie te geven inzake de hoeveelheid door hem af te leveren wulken, welke aanwijzingen verschillend kunnen zijn voor verschillende plaatsen en voor verschillende tijdstippen. Bij het geven dezer aanwijzingen neemt de crisis-organisatie de daarvoor door Onzen Minister vastgestelde regelen in acht.

4. Indien een wulkenvisscher op een dag meer wulken aanvoert dan hem door de crisis-organisatie ingevolge het bepaalde in het vorig lid van dit artikel zijn opgegeven en indien hij voor deze grootere hoeveelheid afzet kan vinden, moet de opbrengst daarvan met de opbrengst van de door andere wulkenvisschers op dien dag op denzelfden afslag aangevoerde en afgeleverde grootere hoeveelheden worden verdeeld over de wulkenvisschers, die op dien dag tenminste 75 pct. van de aan hen opgegeven hoeveelheid hebben aangevoerd.

4. 1. Het verhandelen van wulken met uitzondering van het verkoopen in het klein aan verbruikers is slechts toegestaan aan wulkenhandelaren, die in het bezit zijn van een door of vanwege Onzen Minister voor een door hem te bepalen tijdvak af te geven vergunning.

2. Door de crisis-organisatie kunnen, behoudens toelating door Onzen Minister, in de groep „wulkenhandelaren" niet worden toegelaten natuurlijke of rechtspersonen of firma's, die reeds zijn toegelaten tot de groep „wulkenvisschers", alsmede rechtspersoonlijkheid bezittende vereenigingen, waarvan leden reeds tot de groep „wulkenvisschers" zijn toegelaten.

3. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht:

a. slechts wulken van wulkenvisschers te betrekken, indien bij de aflevering de voorwaarden, in artikel 3 gesteld, zijn in acht genomen;

b. voor ieder Kg. door hem van wulkenvisschers betrokken wulken aan de crisis-organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds ten behoeve van dat Fonds een door Onzen Minister te bepalen bedrag te betalen.

5. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Crisis-Wulkenbesluit 1936".

6. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 November 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 1 *October* 1936.)

S. 775.

1 *October* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Snoekbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Augustus 1936, n°. 20645, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van Financiën van 21 Augustus 1936, n°. 68, afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Gelet op het Crisis-Snoekbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 17 Juli 1936, n°. 684);

Gehoord den Raad van State (advies van 8 September 1936, n°. 24);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van Landbouw en Visscherij van 21 September 1936, n°. 25003, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van Financiën van 26 September 1936, n°. 64, afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie):

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 5 van het Crisis-Snoekbesluit 1935 I wordt in plaats van „1936" gelezen: „1937";

B. dit besluit treedt in werking met ingang van 1 November 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 1sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 16 *October* 1936.)

S. 776.

1 *October* 1936. BESLUIT tot toepassing van de artikelen 9, 11, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op zeevisch.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij en van Financiën van 28 Augustus 1936, n°. 23977, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van 7 September 1936, n°. 85, Afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Gelet op de artikelen 9, 11, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 28 Augustus 1936 n°. 696);

Gehoord den Raad van State (advies van 22 September 1936, n°. 86);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 26 September 1936, n°. 25803, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden, en van 29 September 1936, n°. 202, Afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„zeevisch": alle soorten zeevisch, met uitzondering van haring, welke zich bevindt in verschen, gezouten, gedroogden, bevroren of gekoelden toestand of op eenige andere wijze bewerkt is;

„crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„maaswijdte": de lengte van de gestrekte maas tusschen haar eindknoopen nat gemeten.

2. 1. De aanvoer van zeevisch in Nederland door visschersvaartuigen, voorzien van

een Nederlandsch letterteeken, is slechts toegestaan:

a. aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten tot de groep „eigenaars en/of gebruikers van zee- en kustvisschersvaartuigen";

b. met schepen, welke in eigendom toebehooren aan of ter beschikking staan van de onder *a* genoemde georganiseerden en ten aanzien waarvan door de crisis-organisatie een uitvaarcertificaat is verstrekt voor een door of vanwege Onzen Minister te bepalen termijn.

2. Het in het eerste lid van dit artikel genoemde uitvaarcertificaat wordt ten aanzien van visschersvaartuigen, waarmede de trawlvisscherij wordt uitgeoefend, slechts verstrekt, indien de aanvrager ten genoegen van de crisis-organisatie heeft aangetoond, dat het uitvaarcertificaat wordt aangevraagd ten aanzien van een vaartuig, waarmede in het tijdvak tusschen 1 Januari 1934 en den dag der aanvrage voor dezelfde Nederlandsche onderneming de trawlvisscherij is uitgeoefend.

3. Het in het eerste lid van dit artikel genoemde uitvaarcertificaat wordt eveneens verstrekt ten aanzien van door Onzen Minister aan te wijzen vaartuigen waarmede de trawlvisscherij wordt uitgeoefend, welke niet voldoen aan de vereischten, gesteld in het vorig lid van dit artikel.

4. Voor het afgeven en het behouden van het in het eerste lid van dit artikel genoemde uitvaarcertificaat kunnen door Ons nadere voorwaarden worden gesteld.

3. De eigenaar en/of gebruiker van een visschersvaartuig, ten aanzien waarvan een uitvaarcertificaat, als genoemd in artikel 2 is verstrekt, is verplicht dit visschersvaartuig na 1 Januari 1937, behalve ten aanzien van de visscherij op sprot en makreel, slechts dan aan de visscherij te doen deelnemen, indien het is uitgerust met netten, waarvan de maaswijdte tenminste 7,5 cm bedraagt.

4. Onverminderd het bepaalde in artikel 2 kan door Ons worden bepaald, dat de aanvoer van zeevisch in Nederland door visschersvaartuigen, voorzien van een Nederlandsch letterteeken, slechts is toegestaan tegen betaling ten behoeve van het Fonds aan de crisis-organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds van een bedrag, gelijkstaand met een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de opbrengst der aangevoerde zeevisch.

5. De aanvoer van zeevisch in Nederland, alsmede van haring, welke zich bevindt in verschen toestand, door visschersvaartuigen, voorzien van een vreemd letterteeken, en de invoer van zeevisch in Nederland, alsmede van haring, welke zich bevindt in verschen, gezouten, gedroogden, bevroren of gekoelden toestand of op eenigerlei andere wijze bewerkt is, is slechts toegestaan tegen betaling ten behoeve van het Fonds aan de crisis-organisatie als vertegenwoordigster van het Fonds van een bedrag, gelijkstaand met een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de waarde van de bovenomschreven producten.

6. 1. Met ingang van een nader door Ons te bepalen datum is het verhandelen en doen verhandelen van zeevisch slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisaties en als zoodanig tot de groep: „handelaren in zeevisch" zijn toegelaten en welke in het bezit zijn van een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie af te geven vergunning.

2. Voor het afgeven van de in het vorig lid bedoelde vergunning kunnen door Ons voorwaarden worden gesteld.

7. Onze Minister stelt het model van het uitvaarcertificaat, genoemd in artikel 2, lid 1 onder *b*, vast.

8. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Crisis-Zeevischbesluit 1936".

9. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en is geldig tot 1 October 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden naar den Raad van State.

Het Loo, den 1sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 8 *October* 1936.)

S. 777.

8 *October* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Rundveebesluit 1933 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 27 Augustus 1936, n°. 23967, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Rundveebesluit 1933 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 28 Augustus 1936, n°. 695);

Gehoord den Raad van State (advies van 8 September 1936, n°. 25);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 2 October 1936, n°. 25415, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. in artikel 2 van het Crisis-Rundveebesluit 1933 I wordt in plaats van „den 15 October 1936" gelezen: „den 15 October 1937";

II. dit besluit treedt in werking met ingang van den 15 October 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 13 *October* 1936.)

S. 778.

24 *October* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zalmbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Landbouw en Visscherij van 11 September 1936, n°. 24313, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van Financiën van 18 September 1936, n°. 145, afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Gelet op het Crisis-Zalmbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 28 Augustus 1936, n°. 697);

Gehoord den Raad van State (advies van 6 October 1936, n°. 43);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van Landbouw en Visscherij van 14 October 1936, n°. 26972, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden en van Financiën van 20 October 1936, n°. 196, afdeeling Financieele Zaken (Generale Thesaurie);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 5 van het Crisis-Zalmbesluit 1935 I wordt in plaats van „1936" gelezen: „1937".

B. dit besluit treedt in werking met ingang van 1 November 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 24sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 30 *October* 1936.)

S. 779.

3 *November* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een Algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 125, eerste lid, onder *e* van de Ambtenarenwet 1929, tot regeling van de toekenning van wachtgeld aan den Regeeringscommissaris voor de hulpverleening aan de melkveehouderij.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 3 Augustus 1936, n°. 155 Kab. Afdeeling Comptabiliteit;

Gelet op artikel 125, eerste lid, van de Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (adviezen van 22 September 1936, n°. 87 en van 13 October 1936, n°. 43);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 29 October 1936 n°. 189 Kabinet, Afdeeling Comptabiliteit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de bepalingen van Ons besluit van den 3den Augustus 1922 (*Staatsblad* n°. 479) laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van den 9den Januari 1935 (*Staatsblad* n°. 8), zooals die thans luiden of zullen gaan luiden, van overeenkomstige toepassing zijn op den Regeeringscommissaris voor de hulpverleening aan de melkveehouderij.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 17 *November* 1936.)

S. 802.

9 *November* 1936. WET, houdende bepalingen, beoogende het tegengaan van oververmoeidheid van bestuurders van motorrijtuigen. *(Rijtijdenwet 1936.)*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het zoowel uit een oogpunt van arbeidersbescherming als ter bevordering van de veiligheid van het verkeer gewenscht is, bepalingen vast te stellen, beoogende het tegengaan van oververmoeidheid van bestuurders van motorrijtuigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Door Ons worden op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Waterstaat bij algemeenen maatregel van bestuur regelen gesteld omtrent:

a. de tijden, waarop en gedurende welke en den toestand waarin alle of bepaalde groepen van personen of leden dier groepen geen motorrijtuigen mogen besturen;

b. de werk- en rusttijden van alle of bepaalde groepen van personen, die in dienstbetrekking als bestuurder van een motorrijtuig werkzaam zijn, hetzij uitsluitend als zoodanig, hetzij tevens op andere wijze.

2. Een algemeene maatregel van bestuur, als in het voorgaande lid bedoeld, kan tevens voorschriften betreffende het houden van eene bepaalde administratie inhouden, welke door personen, op wie het bepaalde krachtens dat lid van toepassing is, alsmede door degenen, bij wie personen, als in dat lid onder *b* bedoeld, in dienst zijn, in acht genomen moeten worden ter verzekering van de naleving van bij of krachtens deze wet vastgestelde voorschriften.

3. Een algemeene maatregel van bestuur, als in het eerste lid bedoeld, kan voorts met het oog op bijzondere omstandigheden bepalingen inhouden omtrent het verleenen en intrekken van vergunningen of ontheffingen en in het algemeen omtrent het nemen van beslissingen en het treffen van voorzieningen ter uitvoering van het bepaalde krachtens het eerste en het tweede lid door Onze genoemde Ministers, door de districtshoofden der arbeidsinspectie, door den Inspecteur-Generaal van het Verkeer en, zoo noodig, door andere bij den algemeenen maatregel aangewezen ambtenaren.

4. De in het eerste lid, onder *b*, bedoelde werktijden mogen — behoudens in de gevallen, in den algemeenen maatregel van bestuur aangegeven — op niet langer dan 10 uren per dag en 55 uren per week worden vastgesteld.

2. 1. Op de eerste vordering van de in artikel 8 bedoelde ambtenaren en beambten is de bestuurder van een motorrijtuig verplicht, het rijtuig te doen stilhouden en de bescheiden, welke hij ingevolge het bepaalde bij of krachtens een algemeenen maatregel van bestuur, als in artikel 1 bedoeld, bij zich moet hebben, alsmede de bewijzen, bedoeld in artikel 27, eerste lid, der Motor- en Rijwielwet, ter inzage te geven.

2. In geval van toepassing van het voorgaande lid is de bestuurder van het motorrijtuig verplicht, de hem door den ambtenaar of beambte met het oog op den goeden gang van het verkeer gegeven bevelen op te volgen.

3. 1. Indien een persoon, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder *b*, zich aan overtreding van het bepaalde bij of krachtens een algemeene maatregel van bestuur, als in dat artikel bedoeld, schuldig maakt, wordt zijn werkgever geacht het feit te hebben gepleegd.

2. Het bepaalde in het voorgaande lid geldt niet, indien de werkgever aantoont, dat door hem de noodige bevelen zijn gegeven, de noodige maatregelen zijn genomen, de noodige middelen zijn verschaft en het redelijkerwijze te vorderen toezicht is gehouden om de naleving van de daar bedoelde voorschriften in zijn dienst te verzekeren.

3. Het in het eerste en het tweede lid ten aanzien van den werkgever bepaalde geldt ten aanzien van de leden van het bestuur, indien de werkgever eene naamlooze vennootschap, eene coöperatieve vereeniging, eene andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting is.

4. Het in artikel 3 ten aanzien van den werkgever bepaalde geldt eveneens ten aanzien van de leden van zijn opzichthoudend personeel, voor zoover deze ingevolge zijne schriftelijke opdracht er voor te zorgen hebben, dat de daar bedoelde voorschriften in zijn dienst worden nageleefd.

5. 1. Iedere bestuurder van een motorrijtuig en een ieder, die een bestuurder van een motorrijtuig in zijn dienst heeft, is verplicht aan de in artikel 8 bedoelde ambtenaren en beambten de inlichtingen te geven, die door dezen in verband met de toepassing van deze wet worden verlangd, en hun inzage te verleenen van de daarmede verband houdende bescheiden.

2. De in het voorgaande lid bedoelde verplichting tot het geven van inlichtingen rust bij toepassing van het eerste lid van artikel 2 mede op alle personen, die met het motorrijtuig vervoerd worden.

6. 1. Overtreding van het bepaalde bij of krachtens deze wet wordt, voor zooveel daartegen niet bij het Wetboek van Strafrecht is voorzien, gestraft met hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden.

2. Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens eene overtreding, als bedoeld in het voorgaande lid, onherroepelijk is geworden, kan hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden worden opgelegd.

7. Bij veroordeeling van den bestuurder van een motorrijtuig wegens overtreding van het bepaalde bij deze wet, met uitzondering van artikel 2, of bij een algemeenen maatregel van bestuur, als in artikel 1 bedoeld, kan hem — voor zoover deze laatste overtreding betreft in de gevallen, bij den algemeenen maatregel genoemd — de bevoegdheid, motorrijtuigen te besturen, voor ten hoogste zes maanden worden ontzegd. Dezelfde regelen, als neergelegd in artikel 39, zesde tot en met negende lid, der Wegenverkeerswet, zijn hierop van toepassing.

8. Met het opsporen van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten zijn, onverminderd het bepaalde bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren, bedoeld in artikel 77 der Arbeidswet 1919, de in artikel 34 der Motor- en Rijwielwet bedoelde ambtenaren en beambten van den Rijks- en den provincialen waterstaat, de door Onzen Minister van Waterstaat aangewezen ambtenaren van de Rijksverkeersinspectie en van andere verkeersinspecties, alsmede de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie.

9. De in artikel 8 bedoelde ambtenaren en beambten zijn bevoegd, op kosten der overtreders te beletten of te verrichten, hetgeen in strijd met het bepaalde bij of krachtens deze wet wordt ondernomen of nagelaten.

10. 1. De in artikel 8 bedoelde ambtenaren en beambten hebben toegang tot alle plaatsen, waar personen, op wie het bepaalde krachtens het eerste lid van artikel 1 van toepassing is, werkzaamheden plegen te verrichten, welke met het besturen van een motorrijtuig verband houden, daaronder begrepen het schoonmaken en het herstellen van een motorrijtuig. Wordt hun de toegang geweigerd of belemmerd, of wordt hun op aanmelding tot toelating niet geantwoord, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den sterken arm.

2. In plaatsen, als in het voorgaande lid bedoeld, die tevens woningen zijn, of die alleen door eene woning toegankelijk zijn, treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van den burgemeester of van den kantonrechter. Van dit binnentreden wordt door hen proces-verbaal opgemaakt en binnen tweemaal vier en twintig uren aan dengene, in wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

11. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

12. Alle stukken, tengevolge van deze wet opgemaakt, worden behoudens in de gevallen, bij algemeenen maatregel van bestuur bepaald, kosteloos uitgereikt.

13. Onder *motorrijtuigen* verstaat deze wet motorrijtuigen in den zin der Motor- en Rijwielwet.

14. 1. Het bepaalde in artikel 10, tweede lid, onder *c*, der Wet Openbare Vervoermiddelen vervalt.

2. Het derde lid van artikel 10 der Wet Openbare Vervoermiddelen wordt gelezen als volgt:

„3. De besturen der provinciën zijn bevoegd tot het vaststellen van verordeningen terzake in het eerste lid bedoeld, voor zooveel

betreft punten, waaromtrent door eene wet of door Ons krachtens eene wet niet is voorzien.".

15. Hetgeen behalve het in artikel 1 bepaalde nog ter voorbereiding van het in werking treden van deze wet of tot hare uitvoering noodig is, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld.

16. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Rijtijdenwet" met bijvoeging van het jaartal van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd.

17. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 9den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 24 *November* 1936.)

S. 862.

8 *September* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 22, tweede en derde lid, 23, 25, 31, eerste en zevende lid, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919. *(Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1936.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Juli 1936, n°. 1251, Afdeeling Arbeid;

Gelet op de artikelen 22, tweede en derde lid, 23, 25, 31, eerste en zevende lid, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919;

Den Raad van State gehoord (advies van 11 Augustus 1936, n°. 61);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 September 1936, n°. 2169, Afdeeling Arbeid;

Hebben goedgevonden en verstaan de navolgende bepalingen vast te stellen:

HOOFDSTUK I.

Van afwijkingen van de normale voorschriften betreffende de werktijdregelingen, gegeven in de artikelen 22, tweede en derde lid, 23 en 25 der Arbeidswet 1919.

§ 1. *Arbeid, krachtens artikel 22, tweede en derde lid, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zondag.*

Art. 1. In eene boter- of kaasfabriek mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, op Zondag gedurende ten hoogste vier uren in den voormiddag arbeid voor de bereiding van boter of kaas verrichten:

a. indien de arbeid behoort tot de bezigheden, die zij geregeld in de onderneming verricht;

b. indien zij wegens ziekte of andere verhindering invalt voor eene andere vrouw, die dien arbeid geregeld verricht.

Art. 2. In eene fabriek of werkplaats mag een man op Zondag gedurende ten hoogste vier uren arbeid verrichten, bestaande in noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden aan gevulde vaten.

§ 2. *Arbeid, krachtens artikel 23 der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zaterdag na 1 uur des namiddags.*

Art. 3. 1. In fabrieken of werkplaatsen, waar arbeid wordt verricht in één der hieronder genoemde bedrijven, mogen de daarbij aangegeven arbeiders, met inachtneming van de daarbij vermelde voorwaarden, den daarbij aangeduiden arbeid, of, bij gebreke van zoodanige aanduiding, allen arbeid verrichten op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags:

a. in eene aardewerkfabriek arbeid, verricht door een man, bestaande in het uit de vormen nemen en wat daarmede in verband staat van aardewerk van zoodanige afmetingen, dat de voor het uit de vormen nemen noodige vastheid vóór 1 uur des namiddags niet wordt bereikt;

b. in eene zadelmakerij,
in eene herstelplaats voor rijwielen en automobielen,
in eene bierbottelarij,
in eene limonadefabriek,
in eene spuitwaterfabriek en
in eene vleeschwarenfabriek,
arbeid, verricht door een mannelijken arbeider, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags;

c. in eene vlasroterij, arbeid verricht door een arbeider;

d. in eene aardappelschillerij,
in eene groentenschoonmakerij en
in eene vruchtenschoonmakerij,
arbeid, verricht door een arbeider voor de bewerking van aardappelen, groenten of vruchten, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags;

e. in eene broodbakkerij, in eene suikerraffinaderij en in eene beetwortelsuikerfabriek, arbeid, verricht door een jongen, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

2. In de gemeenten Alkmaar, Axel, Genemuiden, Harderwijk, Helmond, Hoorn, Leiden, Roermond, Sittard, Stavoren, Utrecht, Venlo en Yzendijke mag een arbeider in fabrieken of werkplaatsen op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, welke direct verband houdt met de op dien dag gehouden weekmarkt, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

§ 3. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, en artikel 23 der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zondag en op Zaterdag na 1 uur des namiddags.*

Art. 4. 1. Een man mag op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags en, met inachtneming van het bepaalde bij artikel 58, op Zondag in fabrieken of werkplaatsen arbeid verrichten:

a. in eene katoenbleekerij, voor zoover deze arbeid noodig is voor het inweeken van garens en van stukken, het natmaken der paprollen en het doorpompen der bleekbaden;

b. als stoker, machinist of electricien, indien in de onderneming de wekelijksche rustdag op den Sabbath of den Zevendedag wordt gehouden, onder voorwaarde, dat hij niet op den Sabbath of op den Zevendedag en niet op Vrijdag dan wel op Zondag na 1 uur des namiddags arbeid verricht.

2. In eene azijnmakerij mag een man op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags en op Zondag gedurende ten hoogste twee uren vóór 12 uur des middags arbeid verrichten, bestaande in gieten der vloeistof in de oxydatievaten.

3. In eene lederfabriek mag een man op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten voor het vetten van leder en het chroomlooien.

4. In eene lederfabriek mag een man op Zondag gedurende ten hoogste twee uren vóór 12 uur des middags arbeid verrichten.

§ 4. *Arbeid, krachtens artikel 23 en 25, tweede lid, onder c, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zaterdag na 1 uur des namiddags, tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags en langer dan 8½ uur per dag, mits niet langer dan 48 uren per week.*

Art. 5. In eene huidenzouterij mag een man tusschen 6 en 8 uur des namiddags en gedurende ten hoogste tien uren per dag en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten om bederf van huiden te voorkomen.

Art. 6. In eene slachterij, waar uitsluitend of in hoofdzaak voor verzending naar het buitenland wordt geslacht, mag een man, ten aanzien van wien het bepaalde in artikel 41 geen toepassing vindt, op alle werkdagen arbeid verrichten tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en gedurende ten hoogste elf uren per dag, voor zoover die arbeid noodzakelijk op die tijden moet worden verricht in verband met den aanvoer van vee of de verzending van het product.

Art. 7. In eene fabriek van cement- en betonwaren en in eene turfstrooiselfabriek mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man gedurende het tijdvak van 1 April tot 1 October op de laatste drie werkdagen der week arbeid verrichten tusschen 6 en 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en op die dagen gedurende ten hoogste tien uren per dag, indien zij of hij ten gevolge van de weersgesteldheid op één of meer van de voorafgaande dagen dier week niet of korter dan acht en een half uur per dag arbeid heeft verricht.

§ 5. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, 23 en 25, eerste lid, onder a, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zondag, op Zaterdag na 1 uur des namiddags, tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 11 uur des namiddags.*

Art. 8. 1. In eene fabriek van verduurzaamde groenten of vruchten, van vruchtensappen, van vruchtenessences of van jams mag een man of eene vrouw in het tijdvak van 1 Mei tot 1 November op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 9 uur des namiddags en op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten voor de verwerking van versche groenten of vruchten onder voorwaarde, dat zijn of haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

2. In de in het eerste lid genoemde fabrieken of werkplaatsen mag een jeugdig persoon den in dat lid genoemden arbeid verrichten in het tijdvak van 1 Mei tot 1 November op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

3. In de in het eerste lid genoemde fabrieken of werkplaatsen mag een man, met inachtneming van het in artikel 58 bepaalde, arbeid verrichten op Zondag tusschen 7 uur des voormiddags en 12 uur des middags, bestaande in het in ontvangst nemen, uitpakken en opbergen van vruchten en groenten, voor zoover deze arbeid noodzakelijk is om bederf te voorkomen.

Art. 9. 1. In een fotografisch atelier mag een jeugdig persoon op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

2. In een fotografisch atelier mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man op Zaterdag tusschen 1 en 10 uur des namiddags arbeid verrichten onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

3. In een fotografisch atelier mag een man, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, op Zondag arbeid verrichten, bestaande in het doen van opnamen, tusschen 11 uur des voormiddags en 4 uur des namiddags.

4. In eene filmfabriek mag een jeugdig persoon van 15 jaar of ouder of eene vrouw arbeid verrichten voor het doen van cinematografische opnamen op alle werkdagen tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — onder voorwaarde, dat zijn of haar arbeid

op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen en dat hij of zij in de week, waarin hij of zij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

5. In eene filmfabriek mag een man arbeid verrichten voor het doen van cinematografische opnamen op Zondag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, op alle werkdagen tusschen 6 en 11 uur des namiddags en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags.

Art. 10. 1. In eene fabriek tot bewerking of verwerking van melk mag een jeugdig persoon van 15 jaar of ouder of eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, in het tijdvak van 1 April tot 1 November op alle werkdagen tusschen 6 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 9 uur des namiddags en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags en in het tijdvak van 1 November tot 1 April op alle werkdagen tusschen 6 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 8 uur des namiddags en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, bestaande in alle werkzaamheden van het ontvangen der melk tot en met het opslaan van het product in het magazijn, onder voorwaarde, dat de arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

2. In eene fabriek van consumptie-ijs mag eene vrouwelijke arbeider, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een jongen op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

3. In eene fabriek van consumptie-ijs mag een man op Zondag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, en op alle dagen tusschen 6 en 8 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten.

Art. 11. 1. Een man mag op Zondag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, en op alle dagen tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten, bestaande in het behandelen van op dien dag ontvangen en te verzenden brieven en telegrammen, het bedienen van telefoontoestellen en het afdoen van spoedeischende administratieve werkzaamheden.

2. Eene vrouw mag op alle werkdagen tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten, bestaande in het behandelen van op dien dag ontvangen en te verzenden brieven en telegrammen, het bedienen van telefoontoestellen en het afdoen van spoedeischende administratieve werkzaamheden, onder voorwaarde, dat haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

3. Een man mag op Zondag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, en op alle dagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 11 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten, bestaande in het verzorgen van dieren.

§ 6. Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, eerste lid, onder a en c, en tweede lid, onder c, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zondag, op Zaterdag na 1 uur des namiddags, tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags en langer dan 8½ uur per dag, mits niet langer dan 48 uren per week.

Art. 12. 1. In eene banketbakkerij mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een jeugdig persoon op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

2. In eene banketbakkerij mag een arbeider van 18 jaar of ouder op de eerste vijf werkdagen der week arbeid verrichten tusschen 6 en 7 uur des namiddags, onder voorwaarde, dat hij op die dagen in die banketbakkerij geen arbeid verricht vóór 8 uur des voormiddags.

3. In eene banketbakkerij mag een man op Zaterdag arbeid verrichten tusschen 1 en 10 uur des namiddags en gedurende ten hoogste elf uren per dag, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

4. In eene banketbakkerij mag een man, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, op Zondag, hetzij tusschen 9 uur des voormiddags en 1 uur des namiddags, hetzij gedurende eene tusschen 1 en 9 uur des namiddags gelegen tijdruimte van ten hoogste zes uren arbeid verrichten, bestaande in kokswerkzaamheden voor het gereedmaken van voor dien dag bestelde maaltijden.

5. In eene banketbakkerij mag een man op de eerste vijf werkdagen der week arbeid, bestaande in kokswerkzaamheden voor het gereedmaken van voor dien dag bestelde maaltijden, verrichten tusschen 6 en 10 uur des namiddags, onder voorwaarde, dat zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen, behalve in de gevallen, bedoeld in het derde en zesde lid van artikel 57.

6. Het in dit artikel bepaalde geldt ten aanzien van eene banketbakkerij, welke tevens broodbakkerij is, alleen voor de tijden, waarop aldaar door bakkersgezellen bakkersarbeid mag worden verricht.

Art. 13. 1. In eene steenbakkerij met open droogvelden mag een mannelijk arbeider van 14 jaar of ouder of eene vrouwelijke arbeider van 15 jaar of ouder, die geene huishouding te verzorgen heeft, gedurende het tijdvak van

1 April tot 1 October op Maandag tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, bestaande in het op hun kant zetten, het van de droogvelden naar de stapels dragen en het afdekken van ongebakken steenen en het opruimen van de droogvelden.

2. In eene steenbakkerij met open droogvelden mag een arbeider, niet zijnde eene vrouw, die eene huishouding te verzorgen heeft, gedurende het tijdvak van 1 April tot 1 October op de laatste drie werkdagen der week arbeid verrichten tusschen 6 en 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en op die dagen gedurende ten hoogste tien uren per dag, indien hij tengevolge van de weersgesteldheid op een of meer van de voorafgaande dagen dier week niet of korter dan acht en een half uur per dag arbeid heeft verricht.

3. In eene steenbakkerij mag een man gedurende het tijdvak van 1 April tot 1 October op Zondag, op alle dagen tusschen 6 en 8 uur des namiddags, op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags, arbeid verrichten, bestaande in het afdekken van ongebakken steenen en het regelen der afsluiting van droogschuren.

Op dagen, dat hij den in den vorigen volzin genoemden arbeid verricht, mag hij ten hoogste elf uren per dag arbeid verrichten.

4. In eene vellenblooterij en in eene zeemlederfabriek mag een man op Zondag gedurende ten hoogste vier uren en op alle werkdagen gedurende ten hoogste elf uren en tusschen 6 en 8 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten, bestaande in het houden van toezicht op de smoorhokken en het broeiproces, of wel arbeid, die noodig is, om bederf te voorkomen.

5. In eene veenderij mag een mannelijk arbeider van 14 jaar of ouder of eene vrouwelijke arbeider van 15 jaar of ouder arbeid verrichten tusschen 5 en 7 uur des voormiddags.

6. In eene veenderij mag:

a. een arbeider op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags

b. een arbeider van 15 jaar of ouder op alle werkdagen tusschen 6 en 8 uur des namiddags

c. een man, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, op Zondag

d. een man of eene vrouw gedurende ten hoogste elf uren per dag

arbeid verrichten, bestaande in het te drogen zetten van baggerturf of baggelaar of in het trappen of verdeelen van gespreide veenspecie, voor wat een jeugdig persoon of eene vrouw betreft onder voorwaarde, dat zijn of haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

Art. 14. 1. In een laboratorium mag een arbeider van 17 jaar of ouder op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 10 uur des namiddags en op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags en gedurende ten hoogste tien uren per dag arbeid verrichten, voor zoover een jeugdig persoon of eene vrouw betreft onder voorwaarde, dat zijn of haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

2. In een laboratorium mag een man op Zondag gedurende ten hoogste twee uren arbeid verrichten, bestaande in noodzakelijke laboratoriumwerkzaamheden.

§ 7. *Arbeid, krachtens artikel 23 en 25, eerste lid, onder a, en tweede lid, onder c, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zaterdag na 1 uur des namiddags, tusschen 5 en 7 uur des voormiddags, tusschen 6 en 11 uur des namiddags en langer dan 8½ uur per dag, mits niet langer dan 48 uren per week.*

Art. 15. 1. In eene schoenmakerij mag een mannelijk arbeider op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

2. In eene schoenmakerij mag een man op Vrijdag tusschen 6 en 9 uur des namiddags en op dien dag gedurende ten hoogste elf uren arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat aldaar op Zaterdag na 1 uur des namiddags geen arbeid wordt verricht.

Art. 16. 1. In eene bloemenbinderij mag een jeugdig persoon op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

2. In eene bloemenbinderij mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man op Zaterdag arbeid verrichten, tusschen 1 uur des namiddags en een half uur na het tijdstip, waarop een tot die bloemenbinderij behoorende winkel voor het publiek gesloten wordt — echter niet later dan 10 uur des namiddags — en gedurende ten hoogste elf uren, onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

Art. 17. 1. In eene slagerij, poelierswerkplaats of werkplaats voor het schoonmaken van visch, schaal- of schelpdieren mogen, indien zoodanige inrichting deel uitmaakt van eene onderneming, in hoofdzaak op den verkoop in het klein ingericht, de hieronder genoemde arbeiders op Zaterdag op de navolgende uren arbeid verrichten:

a. een jeugdig persoon van 14 jaar tusschen 1 en 6 uur des namiddags,

b. een arbeider van 15 jaar of ouder, niet zijnde eene vrouw, die eene huishouding te verzorgen heeft, tusschen 6 en 7 uur des voormiddags en tusschen 1 uur des namiddags en een half uur na het tijdstip, waarop de bij die inrichting behoorende winkel voor het publiek gesloten wordt — een jeugdig persoon echter niet later dan 8 uur des namiddags, een man of eene vrouw niet later dan 10 uur des namiddags — en voor zoover een man of eene

vrouw betreft langer dan acht en een half uur, doch niet langer dan elf uren,

een en ander onder voorwaarde, dat de onder *a* en *b* genoemde arbeiders in de week, waarin zij arbeid verrichten op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verrichten, hetzij op één werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

De bepaling van den vrijen halven dag, in den voorgaanden volzin bedoeld, wordt overgelaten aan het hoofd of den bestuurder der onderneming, voor zoover niet het districtshoofd, of, in beroep, Onze Minister, aanwijzing omtrent zoodanigen dag gedaan heeft.

De aanwijzing, in de vorige alinea bedoeld, wordt door het districtshoofd schriftelijk verstrekt.

Het schriftelijk stuk wordt door hem gedagteekend.

Heeft het hoofd of de bestuurder bezwaar tegen de aanwijzing van het districtshoofd, dan kan hij binnen veertien dagen na de dagteekening der aanwijzing daartegen in beroep komen bij Onzen Minister.

Wordt in beroep de aanwijzing gewijzigd, dan treedt de in beroep gegeven aanwijzing in de plaats van die, waartegen beroep is ingesteld.

Voor het hoofd of den bestuurder vloeit geenerlei verplichting voort uit eene aanwijzing, zoolang daartegen beroep kan worden ingesteld en zoolang omtrent een ingesteld beroep niet is beslist.

2. In de in het eerste lid bedoelde inrichtingen mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man op de eerste vijf werkdagen der week arbeid verrichten tusschen 6 uur des namiddags en een half uur na het tijdstip, waarop de bij die inrichting behoorende winkel voor het publiek gesloten wordt, doch niet later dan 10 uur des namiddags, onder voorwaarde, voor wat eene vrouw betreft, dat haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen. De in den vorigen volzin bedoelde arbeiders mogen in eene slagerij en in eene poelierswerkplaats, als bedoeld in het eerste lid, op Vrijdag, en in eene werkplaats voor het schoonmaken van visch, schaal- of schelpdieren, als bedoeld in het eerste lid, hetzij op Donderdag, hetzij op Vrijdag, gedurende ten hoogste tien uren arbeid verrichten.

3. Indien in eene slagerij geen der beide vorige leden toepassing vindt, mag een arbeider van 18 jaar of ouder, niet zijnde eene vrouw, die eene huishouding te verzorgen heeft, op ten hoogste twee werkdagen der week arbeid verrichten tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en 6 en 9 uur des namiddags, en gedurende ten hoogste elf uren per dag, een en ander onder voorwaarde, dat de arbeid van eene vrouw op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen. Wordt de Zaterdag als één der beide, in dit lid bedoelde, werkdagen aangemerkt, dan mogen de in den vorigen volzin bedoelde arbeiders bovendien op dien dag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, mits de voorwaarde uit het eerste lid wordt in acht genomen. Hetgeen in het eerste lid is bepaald met betrekking tot de aanwijzing van een vrijen halven dag vindt dan overeenkomstige toepassing.

4. Een man, werkzaam in eene slagerij, mag in het tijdvak van 1 Mei tot 1 October op Zaterdag tusschen 8 en 10 uur des namiddags arbeid verrichten, bestaande in het opbergen van vleesch in de koelcellen van slachthuizen.

Art. 18. In eene wasscherij, behoorende bij of werkende voor eene bad- of zweminrichting, mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man uitsluitend ten behoeve dezer bad- of zweminrichting op Zaterdag tusschen 1 en 9 uur des namiddags en op dien dag gedurende ten hoogste tien uren arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

Art. 19. In eene bierbrouwerij mag een man, ten aanzien van wien het bepaalde in artikel 41 geen toepassing vindt, op de eerste vijf werkdagen der week arbeid verrichten tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags en op Zaterdag tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 1 en 6 uur des namiddags en op alle werkdagen gedurende ten hoogste elf uren per dag.

Art. 20. 1. Een man mag in eene fabriek of werkplaats, ten tijde dat deze uitsluitend door wind- of waterkracht gedreven wordt, arbeid verrichten op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags.

2. Op dagen, waarop ten aanzien van een man het bepaalde in het eerste lid toepassing vindt, mag hij gedurende ten hoogste elf uren per dag arbeid verrichten.

Art. 21. In eene vloerzeilfabriek mag een man arbeid verrichten op alle werkdagen tusschen 6 en 7 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en gedurende ten hoogste tien uren per dag.

Art. 22. In eene ijzer-, staal- of metaalgieterij mag een man op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 7 uur des namiddags en gedurende ten hoogste negen en een half uur per dag en op Zaterdag tusschen 1 en 2 uur des namiddags arbeid verrichten, bestaande in het gieten en de daarmede onmiddellijk verband houdende werkzaamheden.

§ 8. *Arbeid, krachtens artikel 25, tweede lid, onder c, der Arbeidswet 1919 toegestaan gedurende langer dan 8½ uur per dag, mits niet langer dan 48 uren per week en niet tusschen 10 uur des namiddags en 5 uur des voormiddags.*

Art. 23. In eene textielsterkerij, -bleekerij, -ververij, -ruwerij of -drukkerij, in eene natapprêteerderij van wollenstoffen en aan de papen droogmachines in eene textielapprêteerderij mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 10 uur des namiddags en gedurende ten hoogste elf uren per dag arbeid verrichten, voor zoover eene vrouw betreft onder voorwaarde, dat de arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afge-

wisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

Art. 24. In eene harslijmkokerij mag een man op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 8 uur des namiddags arbeid verrichten en gedurende ten hoogste tien uren per dag.

§ 9. *Arbeid, krachtens artikel 23 en 25, eerste lid, onder a, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zaterdag na 1 uur des namiddags en tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 11 uur des namiddags.*

Art. 25. 1. In een atelier, behoorende bij een winkel van confectiekleeding of hoeden, mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man op Zaterdag tusschen 1 en 9 uur des namiddags arbeid verrichten uitsluitend ten behoeve van het veranderen van op dien dag verkochte kleederen of hoeden, onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags.

2. In eene kleedermakerij mag een man op alle werkdagen tusschen 6 en 8 uur des namiddags en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten, bestaande in het maatnemen, passen of andere coupeurswerkzaamheden, onder voorwaarde, dat hij in de week, waarin hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ des namiddags.

Art. 26. In fabrieken of werkplaatsen mag een man of eene vrouw op alle werkdagen tusschen 6 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 9 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten, bestaande in het reinigen van werklokalen en aanhoorigheden, onder voorwaarde, dat hij of zij in de onderneming, behoudens ongeregelde werkzaamheden als sjouwer of als hulparbeider, geen anderen arbeid verricht en, voor zoover betreft eene vrouw, dat haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

Art. 27. In een winkel, tevens fabriek of werkplaats, mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man — indien zij of hij aldaar vóór des namiddags 6 uur werkzaam pleegt te zijn — op alle werkdagen tusschen 6 uur des namiddags en een half uur na het tijdstip, waarop de winkel voor het publiek gesloten wordt, en op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — eene vrouw echter niet later dan 10 uur des namiddags en een man niet later dan 11 uur des namiddags — arbeid verrichten, bestaande in den verkoop van goederen of in daarmede onmiddellijk verband houdende werkzaamheden, onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, geen arbeid verricht, hetzij op ten minste één anderen werkdag na 1 uur des namiddags, hetzij op Maandag vóór 12½ uur des namiddags, en, voor zoover eene vrouw betreft, onder voorwaarde, dat haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

Art. 28. In eene hoefsmederij, eene herstelplaats van wagens, landbouwwerktuigen of landbouwgereedschappen en in eene graanmalerij mag:

a. een mannelijk arbeider arbeid verrichten op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags;

b. een mannelijk arbeider van 15 jaar of ouder arbeid verrichten, hetzij op alle werkdagen tusschen 6 en 7 uur des voormiddags, hetzij op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 8 uur des namiddags.

Art. 29. 1. In eene beschuitfabriek, niet tevens zijnde eene broodbakkerij, mag een arbeider van 16 jaar of ouder op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 10 uur des namiddags arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat tusschen aanvang en einde van zijn dagelijkschen werktijd niet meer dan tien uren zijn gelegen en dat zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

2. Indien, ingevolge het bepaalde in het vorige lid, in twee ploegen wordt gewerkt, mag een arbeider van 16 jaar of ouder bovendien op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten met inachtneming van de voorwaarde in het eerste lid gesteld; hij mag echter in twee achtereenvolgende weken op niet meer dan zes dagen vóór 7 uur des voormiddags en op niet meer dan vijf dagen na 6 uur des namiddags arbeid verrichten.

3. Het bepaalde in het eerste en tweede lid is mede van toepassing op arbeiders, die op den dag, waarop dit besluit in werking treedt, den vijftienjarigen leeftijd hebben bereikt.

§ 10. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, 23 en 25, eerste lid, onder a, tweede lid, onder c, en vierde lid, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zondag, op Zaterdag na 1 uur des namiddags, tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags, des nachts en langer dan 8½ uur per dag, mits niet langer dan 48 uren per week.*

Art. 30. 1. Een man mag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en langer dan acht en een half uur per dag den hieronder genoemden arbeid verrichten:

a. in inrichtingen tot bewerking, verpakking of verzending van versche visch, schaal- of schelpdieren, met uitzondering van haringspeterijen, vischrookerijen en werkplaatsen van oesterkweekerijen, arbeid, welke noodzakelijk is om bederf te voorkomen of welke in verband staat met de gelegenheid tot verzending,

b. in kuiperijen, nettenboeterijen, ruwijsfabrieken, zeil- en nettentaanderijen, zeil-, mast- en blokmakerijen, arbeid, die noodzakelijk is om het tijdig uitvaren van visschersvaartuigen te verzekeren,

c. arbeid, bestaande in het schoonmaken, spleten of azen van het hoekwant,

een en ander onder voorwaarde, dat hij

1°. niet langer arbeid verricht dan gedurende elf uren per dag;

2°. in vier achtereenvolgende weken niet meer dan zestig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags;

3°. op niet meer dan zeventien Zondagen in een kalenderjaar, noch meer dan vier en twintig uren op vier achtereenvolgende Zondagen arbeid verricht.

2. Eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, mag op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en gedurende ten hoogste elf uren per dag den in het eerste lid onder *a*, *b* en *c* genoemden arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

3. Een jeugdig persoon van 15 jaar of ouder mag op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — den in het eerste lid onder *a*, *b* en *c* genoemden arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

4. Een jeugdig persoon van 14 jaar mag op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags den in het eerste lid onder *a*, *b* en *c* genoemden arbeid verrichten.

5. In eene oesterkweekerij mag een arbeider van 15 jaar of ouder op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en gedurende ten hoogste tien uren per dag arbeid in oesterputten, welke aan de wisseling van het getij onderhevig zijn, alsmede de daarmede onmiddellijk verband houdende werkzaamheden verrichten, onder voorwaarde, dat zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

§ 11. *Arbeid, krachtens artikel 25, eerste lid, onder a, der Arbeidswet 1919 toegestaan tusschen 6 en 7 uur des voormiddags.*

Art. 31. In eene eikschillerij en in eene teenschillerij mag een arbeider van 15 jaar of ouder tusschen 6 en 7 uur des voormiddags arbeid verrichten.

§ 12. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, tweede lid, onder b, en derde lid, der Arbeidswet 1919 toegestaan voor bewakingsdiensten.*

Art. 32. 1. Een man, wiens arbeid uitsluitend of in hoofdzaak bestaat in het verrichten van bewakingsdiensten, mag in fabrieken of werkplaatsen arbeid verrichten, uitsluitend of in hoofdzaak in bewaking bestaande, op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en gedurende ten hoogste twaalf uren per dag en twee en zeventig uren per week, onder voorwaarde, dat hij in acht achtereenvolgende weken ten minste op twee Zondagen geen arbeid verricht, dat tusschen begin en einde van een bewakingsdienst ten hoogste twaalf uren zijn gelegen, en dat hij voor en na iederen bewakingsdienst een rusttijd heeft van ten minste elf uren achtereen.

2. Een man, die niet uitsluitend of in hoofdzaak bewakingsdiensten verricht, mag in fabrieken of werkplaatsen tusschen Zaterdag 1 uur des namiddags en Maandag 7 uur des voormiddags en op Zaterdag en Zondag gedurende ten hoogste 11 uren per dag arbeid verrichten, uitsluitend of in hoofdzaak in bewaking bestaande, onder voorwaarde, dat hij in vier achtereenvolgende weken ten minste op twee Zondagen geen arbeid verricht en dat hij een rusttijd geniet van ten minste negen uren achtereen vóór het begin en na het einde van zijn niet door zoodanigen rusttijd onderbroken arbeid, welke geheel of gedeeltelijk uit het verrichten van bewakingsdienst bestaat.

§ 13. *Arbeid, krachtens artikel 23 en artikel 25, eerste lid, onder a en c, der Arbeidswet 1919 toegestaan op werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 11 uur des namiddags en op Zaterdag na 1 uur des namiddags. (Tweeploegenstelsel.)*

Art. 33. 1. In de hieronder genoemde fabrieken of werkplaatsen mag een man, in één van twee afwisselende ploegen of in één van twee ploegen, welker werktijd gedeeltelijk samenvalt, arbeid verrichten op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 11 uur des namiddags en op Zaterdag tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 1 en 6 uur des namiddags, onder voorwaarde, dat zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen, dat hij in twee achtereenvolgende weken op niet meer dan zes dagen vóór 7 uur des voormiddags en op niet meer dan vijf dagen na 6 uur des namiddags arbeid verricht en dat tusschen begin en einde van zijn dagelijkschen arbeid niet meer dan tien uren zijn gelegen, tenzij deze wordt onderbroken door een onafgebroken rusttijd van ten minste vier uren:

aardewerkfabrieken;
asphalttapperijen;
automobielfabrieken;
banket- en biscuitfabrieken;
betonwarenfabrieken;
bierbrouwerijen;
bronwaterinstallaties;
cartonnen doozen- en papieren zakkenfabrieken, voor zoover betreft de bediening van automatische machines;
cementsteenfabrieken;
chamottefabrieken;
creosoteer- en kianiseerinrichtingen;
dekenstikkerijen;
duplex- en triplexhoutfabrieken;
electrische-apparatenfabrieken;
electrische-draad- en kabelfabrieken;
emailleerfabrieken;
fabrieken van gegolfd carton, voor zoover betreft de bediening der golf-, snij- en hechtmachines;
fabrieken van ijzeren en stalen buizen;
gloeilampen-, radiolampen-, röntgenlampen- en soortgelijke lampenfabrieken;

graanmalerijen;
graan-, peulvruchten- en zaadschoonderijen;
harslijmkokerijen van papierfabrieken;
havermoutfabrieken;
hoefijzerfabrieken;
houtwolfabrieken;
kaarsengieterijen;
koekfabrieken;
kunstharsproductenfabrieken;
kunsthoornfabrieken;
kunstmestmalerijen;
kunstzijdefabrieken;
kurkplatenfabrieken;
lasscherijen, voor zoover betreft de bediening van automatische laschmachines;
linoleumfabrieken;
loodpletterijen en looden-pijpenperserijen;
machinefabrieken, fabrieken van spoor- en tramwegmaterieel en constructiewerkplaatsen;
machinale houtbewerkingsfabrieken;
machinale sigarenmakerijen;
metaaldraadvlechterijen en -weverijen;
metaalstanzerijen en -stamperijen;
naaldenfabrieken;
nettenfabrieken;
ouwelfabrieken;
rubberfabrieken;
scheepsbouwwerven en schuitenmakerijen;
schroeven-, schroefbouten- en moerenfabrieken;
spaken- en nippelfabrieken;
spijker-, klinknagel- en draadnagelfabrieken;
stanniolfabrieken;
steenkolen- en cokesbrekerijen en -zeefterijen;
stikstofbindingsfabrieken;
stroohulzenfabrieken, voor zoover betreft de bediening van automatische stroohulzenmachines;
textielfabrieken;
touwspinnerijen en -twijnderijen;
turfstrooiselfabrieken;
veekoekenfabrieken;
vermicelli- en macaronifabrieken;
veterfabrieken;
vliegtuigenfabrieken;
ijzer- en staalgieterijen;
zeepfabrieken;
zinksmelterijen.

2. In de hieronder genoemde fabrieken of werkplaatsen mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een jongen van 16 jaar of ouder in één van twee afwisselende ploegen of in één van twee ploegen, welker werktijd gedeeltelijk samenvalt, arbeid verrichten op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags en op Zaterdag tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 1 en 6 uur des namiddags, onder voorwaarde, dat haar of zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen, dat zij of hij in twee achtereenvolgende weken op niet meer dan zes dagen vóór 7 uur des voormiddags en op niet meer dan vijf dagen na 6 uur des namiddags arbeid verricht en dat tusschen begin en einde van haar of zijn dagelijkschen arbeid niet meer dan tien uren zijn gelegen, tenzij deze wordt onderbroken door een onafgebroken rusttijd van ten minste vier uren:
aardewerkfabrieken;
banket- en biscuitfabrieken;
bierbrouwerijen;
dekenstikkerijen;
cartonnen doozen- en papieren zakkenfabrieken, voor zoover betreft de bediening van automatische machines;
duplex- en triplexhoutfabrieken;
electrische-draad- en kabelfabrieken;
emailleerfabrieken;
gloeilampen-, radiolampen-, röntgenlampen- en soortgelijke lampenfabrieken;
havermoutfabrieken;
hoefijzerfabrieken;
kaarsengieterijen;
koekfabrieken;
kunstharsproductenfabrieken;
kunsthoornfabrieken;
kunstzijdefabrieken;
machinefabrieken, fabrieken van spoor- en tramwegmaterieel en constructiewerkplaatsen;
machinale houtbewerkingsfabrieken;
machinale sigarenmakerijen;
metaalstanzerijen en -stamperijen;
naaldenfabrieken;
nettenfabrieken;
ouwelfabrieken;
rubberfabrieken;
scheepsbouwwerven en schuitenmakerijen;
schroeven-, schroefbouten- en moerenfabrieken;
spaken- en nippelfabrieken;
spijker-, klinknagel- en draadnagelfabrieken;
stanniolfabrieken;
stikstofbindingsfabrieken;
textielfabrieken met uitzondering van katoen- en jutespinnerijen;
touwspinnerijen en -twijnderijen;
veekoekenfabrieken;
vermicelli- en macaronifabrieken;
veterfabrieken.

3. In eene glasfabriek bij smelt-, koel- en strekovens mag een mannelijk arbeider van 14 jaar of ouder of eene vrouwelijke arbeider van 15 jaar of ouder, die geene huishouding te verzorgen heeft, arbeid verrichten op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags, tusschen 6 en 10 uur des namiddags, op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags, en een man bovendien op alle werkdagen tusschen 10 en 11 uur des namiddags, onder voorwaarde, dat zijn of haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

4. In eene katoen- en jutespinnerij mag eene vrouwelijke arbeider van 16 jaar of ouder, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een jongen van 16 jaar of ouder in één van twee afwisselende ploegen of in één van twee ploegen, welker werktijd gedeeltelijk samenvalt, arbeid verrichten op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 10 uur des namiddags en op Zaterdag tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 1 en 6 uur des namiddags, onder voorwaarde, dat haar of zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen

wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen, dat zij of hij in twee achtereenvolgende weken op niet meer dan zes dagen vóór 7 uur des voormiddags en op niet meer dan vijf dagen na 6 uur des namiddags arbeid verricht en dat tusschen begin en einde van haar of zijn dagelijkschen arbeid niet meer dan tien uren zijn gelegen, tenzij deze wordt onderbroken door een onafgebroken rusttijd van ten minste vier uren.

§ 14. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, derde en zesde lid, der Arbeidswet 1919 toegestaan in fabrieken met dag- en nachtbedrijf.*

Art. 34. 1. In eene fabriek tot bewerking of verwerking van melk mag een man op Zondag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, hetzij tusschen middernacht en 8 uur des voormiddags, hetzij tusschen 4 uur des voormiddags en 11 uur des namiddags en op alle werkdagen tusschen 5 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 en 11 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags en tusschen 11 uur des namiddags en middernacht — arbeid verrichten.

2. In eene fabriek tot bewerking of verwerking van melk, waarin op Zondag geen andere arbeid wordt verricht dan het ontvangen en koelen van melk en de daarmede onmiddellijk verband houdende werkzaamheden, mag een man op Maandag van 3 uur des voormiddags af en op dien dag en op Zaterdag gedurende elf uren per dag arbeid verrichten.

3. Indien krachtens het bepaalde in het eerste of het tweede lid van dit artikel in twee ploegen arbeid wordt verricht, mag een man in twee achtereenvolgende weken op niet meer dan zes dagen vóór 7 uur des voormiddags en op niet meer dan zes dagen na 6 uur des namiddags arbeid verrichten en moet zijn arbeid op twee achtereenvolgende dagen worden afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

4. Een man mag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 43, tweede lid, of 44, op alle dagen voor de bereiding van karnemelk en karnemelksche pap arbeid verrichten tusschen middernacht en 7 uur des voormiddags.

Art. 35. Een man, niet zijnde een bakkersgezel, mag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 43 of 44, in eene open of besloten ruimte, deel uitmakende van eene broodbakkersonderneming, arbeid ten behoeve van het daarin uitgeoefende broodbakkersbedrijf verrichten gedurende het aantal uren per dag en per week, dat ingevolge artikel 40, eerste lid, der Arbeidswet 1919, en op tijden, waarop ingevolge de artikelen 35, 36 of 37 dier wet, een bakkersgezel in die onderneming bakkersarbeid mag verrichten, en bovendien tusschen 8 en 9 uur des namiddags voor het opbergen van brood.

Art. 36. 1. In eene courantendrukkerij mag eene vrouwelijke arbeider, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een jongen op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten voor op dien dag verschijnende dagbladen, onder voorwaarde, dat zij of hij in de week, waarin zij of hij op Zaterdag na 1 uur des namiddags arbeid verricht, op ten minste één werkdag geen arbeid verricht, hetzij vóór, hetzij na 12½ uur des namiddags.

2. In eene courantendrukkerij, waar een op Zaterdag in den namiddag verschijnend dagblad wordt gedrukt, mag een man op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags arbeid verrichten.

3. In eene drukkerij mag een man of eene vrouw, die geen arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, op ten hoogste twee van de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 en 9 uur des namiddags en op die dagen gedurende ten hoogste tien uren per dag arbeid verrichten ten behoeve van dag- en weekbladen, voor zoover eene vrouw betreft onder voorwaarde, dat haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

4. In eene courantendrukkerij mag een man op Zondag arbeid verrichten tusschen 12 uur des nachts en 7 uur des voormiddags voor een op Zondagmorgen verschijnend dagblad, onder voorwaarde, dat:

a. in dezelfde onderneming niet in eene courantendrukkerij gewerkt wordt voor een op Maandagmorgen verschijnend dagblad, en

b. zijne werktijdregeling voldoet aan het bepaalde in artikel 43 — met dien verstande, dat hij niet langer arbeid mag verrichten dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week — of zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

5. In eene courantendrukkerij, waarin op ten minste vijf dagen der week een ochtendblad wordt gedrukt, mag een man op de eerste vijf werkdagen der week tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags van den volgenden dag en, indien aldaar de in het vierde lid toegestane Zondagsarbeid wordt verricht, op Zaterdag tusschen 6 uur des namiddags en 12 uur des nachts, of, zoo deze Zondagsarbeid aldaar niet wordt verricht, op Maandag tusschen 12 uur des nachts en 7 uur des voormiddags arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat:

a. tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags niet meer arbeiders in de courantendrukkerij aanwezig zijn, dan het getal, dat noodig is om het ochtendblad in zijn gewonen omvang en zijne gewone oplage te doen verschijnen, en

b. zijne werktijdregeling voldoet aan het bepaalde in artikel 43 — met dien verstande, dat hij niet langer arbeid mag verrichten dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week — of zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

6. In eene drukkerij, waar een geïllustreerd weekblad wordt gedrukt, mag een man op werkdagen tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags arbeid verrichten voor de bediening der persen, waarop alsdan geïllustreerde weekbladen worden gedrukt, onder voorwaarde, dat zijne werktijdregeling voldoet aan het bepaalde in artikel 43 — met dien verstande, dat hij niet langer arbeid mag verrichten dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week — of zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

Art. 37. Een man, die deelneemt aan:

a. het stoken en bedienen van ovens in aardewerk-, dakpannen-, tegel- en buizenfabrieken, met uitzondering van het vullen en ledigen;

b. arbeid in zeepfabrieken, verband houdende met de splitsing van olie en vet;

c. het stoken in lak-, vernis- en standoliefabrieken;

d. arbeid in bierbrouwerijen, direct verband houdende met het brouwen en koelen van bier;

mag dien arbeid ten hoogste drie malen in twee achtereenvolgende weken in de tijdruimte tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags en op de dagen, waarop hij daaraan tusschen die uren deelneemt, langer dan acht en een half uur per dag verrichten,

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. te zijnen aanzien het bepaalde bij artikel 41 of artikel 42 geen toepassing vindt;

2°. hij geen arbeid verricht in twee achtereenvolgende tijdruimten tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags;

3°. hij in een tijdvak van vier en twintig uren, waarin hij tusschen middernacht en 7 uur des voormiddags arbeid verricht, een onafgebroken rusttijd heeft van twaalf uur, welke rusttijd moet aanvangen op het tijdstip, waarop de onder *a* tot en met *d* genoemde arbeid eindigt;

4°. hij tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags geen anderen arbeid verricht dan den onder *a* tot en met *d* genoemden.

Art. 38. In eene spiegelglasfabriek mag een man te allen tijde tusschen Zondag 6 uur des voormiddags en Zaterdag 6 uur des voormiddags en langer dan acht en een half uur per dag arbeid verrichten als ovenmeester bij het smelten en louteren van glas, onder voorwaarde, dat hij na een tijdvak van ten hoogste zestien uren, waarin hij — zij het ook met onderbrekingen — dien arbeid heeft verricht, een rusttijd geniet van ten minste twee en dertig uren achtereen en dat zijne werktijdregeling door Onzen Minister is goedgekeurd.

Art. 39. Een man, die arbeid verricht:

a. als nachtpoetser, nachtstoker of nachtmonteur in eene fabriek of werkplaats eener spoor- of tramwegonderneming;

b. als nachtpoetser of nachtmonteur in eene fabriek of werkplaats eener automobielverhuuronderneming, automobielherstelinrichting of motoromnibusonderneming;

c. als opruimer in eene ijzer-, staal- of metaalgieterij;

d. in kaasfabrieken, bestaande in het persen, uit de vormen nemen en in de pekel brengen van kaas;

e. als stoker van open steenovens,

mag op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en, indien hij arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week dien arbeid verrichten, een en ander onder voorwaarde, dat zijne werktijdregeling voldoet aan het bepaalde in artikel 43 of door Onzen Minister is goedgekeurd.

Art. 40. In eene rijwiel- of automobielherstelplaats, waaraan is verbonden eene verhuurinrichting van rijwielen, motorrijwielen, automobielen of bergruimten voor zulke voertuigen, mag een man op Zondag en op alle dagen tusschen 6 uur des namiddags en 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten, verband houdende met het verhuren dier voertuigen of bergruimten, een en ander onder voorwaarde, dat hij:

a. om de andere week op Zondag geen arbeid verricht;

b. vóór den aanvang en na het einde van zijn dagelijkschen werktijd een onafgebroken rusttijd van ten minste elf uren achtereen heeft;

c. niet meer dan 48 uren in drie achtereenvolgende weken tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags arbeid verricht.

Art. 41. Een man mag den hieronder genoemden arbeid in fabrieken of werkplaatsen verrichten op alle werkdagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en op Zondag, hetzij: *a.* tusschen 12 en 6 uur des voormiddags, mits op Maandag de bedrijfsarbeid niet voor 6 uur des voormiddags begint, hetzij *b.* tusschen 10 en 12 uur des namiddags, mits op Zaterdag de bedrijfsarbeid niet na 10 uur des namiddags eindigt en, voor zoover zulks in verband met de Zondagsrust of de ploegwisseling bij den arbeid in een drieploegenstelsel of met de toepassing van artikel 48 noodig is, langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week,

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. hij in de drie achtereenvolgende weken niet meer dan acht en veertig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verricht dan vier en vijftig uren per week en, behoudens het bepaalde in artikel 48, honderd vier en veertig uren in drie achtereenvolgende weken:

2°. hij op niet meer dan zeven dagen in drie achtereenvolgende weken gedurende meer dan twee uren per dag arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags;

3°. zoo hij behoort tot de ploegen, die geregeld aan den continuarbeid deelnemen, hij, vóór den aanvang en na het einde van zijn dagelijkschen arbeid een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste vijftien uren, behoudens ten hoogste twee malen in drie achtereenvolgende weken, wanneer in verband met de Zondagsrust die rusttijd minder dan vijftien, doch niet minder dan elf uren mag bedragen;

dan wel zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

Groep I. Aardewerk, glas, kalk enz.

1. Arbeid in asbestcementfabrieken, met uitzondering van de bewerking van asbestcement in verharden toestand.
2. Arbeid in kalkzandsteenfabrieken voor het bedienen der verhardingsketels.
3. Arbeid in machinale flesschenfabrieken.

4. Arbeid aan vernisovens in aardewerkfabrieken.
5. Arbeid in glasbuigerijen voor het bedienen der ovens en het buigen van glas.
6. Arbeid in cementfabrieken.
7. Arbeid aan sleepkuipen in porcelein- en aardewerkfabrieken.
8. Arbeid in machinale zagerijen van natuursteen.
9. Arbeid in steen-, pannen- en aardenbuizenfabrieken, bestaande in het vullen en ledigen van ring- en kamerovens.
10. Arbeid in schelpkalkfabrieken.

Groep V. Chemische nijverheid, ontplofbare stoffen enz.

1. Arbeid in fabrieken van superfosfaat, soda, potasch, geraffineerde potasch, kalisalpeter, magnesia, waterglas, teer, chromaten, kleurstoffen en tusschenproducten, acetylcellulose, aether, aceton, ultramarijn en zinkwit.
2. Arbeid in petroleum- en parafine-raffinaderijen, met uitzondering van de verwerking van geraffineerde parafine.
3. Arbeid in stearinekaarsenfabrieken, voor zooveel noodzakelijk voor het chemisch continuproces en het indampen van glycerineoplossingen.
4. Arbeid in extraheerinrichtingen.
5. Arbeid in fabrieken van aetherische oliën, van essences en van synthetische en geïsoleerde reukstoffen.
6. Arbeid in olieslagerijen, oliefabrieken en veekoekenfabrieken.
7. Arbeid in stikstof-, zuurstof-, waterstof- en acetyleendissousfabrieken.
8. Arbeid in fabrieken van loodsuiker.
9. Arbeid in loodwitfabrieken voor het bedienen der kamers.
10. Arbeid in azijnzuurfabrieken.
11. Arbeid in sacharinefabrieken.
12. Arbeid in celluloidfabrieken.
13. Arbeid in zeepfabrieken.
14. Arbeid in cocaïne- en chininefabrieken.
15. Arbeid in raffinaderijen van natuurlijke asphalt.
16. Arbeid in fabrieken van kunstharsproducten, met uitzondering van het afwerken der producten in verharden toestand.
17. Arbeid in kunstzijdefabrieken, bestaande in de mechanische bewerking van kunstzijde.

Groep VI. Hout-, kurk- en stroobewerking.

1. Arbeid in fabrieken voor het veredelen van hout met uitzondering van de bewerking van het veredelde hout.
2. Arbeid in houtmeelfabrieken.

Groep IX. Leder, wasdoek, caoutchouc.

1. Arbeid in linoleumfabrieken met uitzondering van het handdrukken.
2. Arbeid in rubberfabrieken voor het bedienen van vulcaniseerpersen, regenereerketels, mengwalsen en de daarmee in onmiddellijk verband loopende kalanders en van koordmachines en de daarbij behoorende twijnmachines.

Groep X. Oer, steenkool, turf.

1. Het destilleeren (verkolen) van hout en turf en het bedienen van retorten in fabrieken van houtskool- of turfbriketten.
2. Arbeid in steenkoolbrikettenfabrieken.

Groep XI, XII, XIII. Bewerking van metalen, enz.

1. Arbeid in zinkfabrieken.
2. Arbeid in zinkpletterijen voor het gieten, pletten en knippen.
3. Arbeid in galvaniseerinrichtingen en in verzinkerijen, werkende met behulp van zinkbaden.
4. Arbeid in walswerken voor ijzer, staal, rood- en geel koper, aluminium en tin.
5. Arbeid in electrische draad- en kabelfabrieken.
6. Arbeid in electro-onttinningsfabrieken.
7. Arbeid in emailleerfabrieken voor het bedienen der emailleerovens, het beitsen, deukenkloppen, opdragen, poetsen, lasschen en randen.
8. Arbeid, bestaande in het emailleeren van metaaldraad.
9. Arbeid, bestaande in het bedienen van impregneerinstallaties in fabrieken van electrische machines en apparaten.
10. Arbeid, bestaande in het controleeren van brand- en duurproeven in gloeilampen-, radiolampen-, röntgenlampen- en soortgelijke lampenfabrieken, alsmede in fabrieken van electrische machines en apparaten.

Groep XIV. Papier, enz.

1. Arbeid in papierfabrieken, voor zoover betreft het bedienen der papiermachines en wat daarmede rechtstreeks samenhangt, benevens het kalanderen, crepeeren, bedrukken en snijden van papier.
2. Arbeid in cellulose-, houtstof- en stroocartonfabrieken.

Groep XV. Textiele nijverheid.

1. Arbeid voor het drogen bij de afwerking van weefsels en garens.
2. Arbeid in vitrageweverijen voor het bedienen der weefgetouwen.
3. Het bedienen van kookketels voor garens en stukken in katoenbleekerijen, -ververijen en -drukkerijen.
4. Arbeid in machinale kantfabrieken.
5. Arbeid in de pitvlechterijen van kaarsenfabrieken.
6. Arbeid aan rondbreimachines in tricotagefabrieken.

Groep XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen.

1. Arbeid in aardappelmeelfabrieken, dextrinefabrieken en stroop- en glucosefabrieken.
2. Arbeid in stijfsel-, sago- en maizenafabrieken.
3. Arbeid in margarinefabrieken.
4. Arbeid in suikerraffinaderijen.
5. Arbeid in branderijen (moutwijnfabrieken).
6. Arbeid in meelfabrieken met walsenmolens.
7. Arbeid in rijst-, gerst-, gort- en haverpellerijen en in havermoutfabrieken.
8. Arbeid in fabrieken van aardappel-, rijst-, tarwe-, mais- en havervlokken.
9. Arbeid in zoutziederijen en -wasscherijen.

10. Arbeid in exportslachterijen.
11. Arbeid in aardappel-, groenten-, vruchten- en zaaddrogerijen.
12. Arbeid in cacao- en chocoladefabrieken.
13. Arbeid in het brouwhuis en de gistkelders van bierbrouwerijen.
14. Arbeid in cichoreidrogerijen voor het bedienen van eesten.
15. Arbeid in erwtenpellerijen, bestaande in het bedienen der walsenmolens.
16. Arbeid in gistpakkerijen.
17. Arbeid in veevoederfabrieken.
18. Arbeid in vermicellifabrieken, bestaande in of onmiddellijk verband houdende met het geheel automatisch vervaardigen van vermicelli.
19. Arbeid in jamfabrieken, bestaande in het bedienen van indampapparaten en de daarmede onmiddellijk verband houdende werkzaamheden.

Art. 42. A. Een man mag den hieronder genoemden arbeid in fabrieken of werkplaatsen en, tenzij het bepaalde onder B of C te zijnen aanzien toepassing vindt, den daar genoemden arbeid in fabrieken of werkplaatsen verrichten op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en in verband met de ploegwisseling of in het belang van de Zondagsrust langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week,

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. hij *a.* hetzij in drie achtereenvolgende weken niet meer dan acht en veertig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verricht dan vier en vijftig uren per week en honderd vier en veertig uren in drie achtereenvolgende weken;

b. hetzij in vier achtereenvolgende weken niet meer dan zestig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verricht dan zes en vijftig uren per week en honderd twee en negentig uren in vier achtereenvolgende weken;

2°. hij op niet meer dan zeven dagen in drie achtereenvolgende weken of op niet meer dan tien dagen in vier achtereenvolgende weken gedurende meer dan twee uren per dag arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags;

3°. zoo hij behoort tot de ploegen, die geregeld aan den continuarbeid deelnemen, hij vóór den aanvang en na het einde van zijn dagelijkschen werktijd een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste vijftien uren, behoudens ten hoogste drie malen in drie achtereenvolgende weken of ten hoogste vier malen in vier achtereenvolgende weken, wanneer in verband met de ploegwisseling die rusttijd minder dan vijftien uren, doch niet minder dan acht uren mag bedragen;

4°. hij hetzij ten minste eenmaal in drie achtereenvolgende weken een rusttijd heeft van twee en dertig uren achtereen, waarin ten minste twee en twintig uren van den Zondag zijn begrepen, hetzij eenmaal in vier achtereenvolgende weken een rusttijd van zes en dertig uren achtereen, waarin de Zondag is begrepen;

5°. hij niet meer dan vier malen in een tijdperk van drie achtereenvolgende weken of vijf malen in vier achtereenvolgende weken gedurende meer dan acht en een half uur arbeid verricht in een tijdvak van vier en twintig achtereenvolgende uren, gerekend van af het tijdstip, waarop zijn dagelijksche arbeid aanvangt, noch langer arbeid verricht dan twaalf uren per dag;

dan wel zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

Groep IV. Bouwbedrijven.

1. Het drooghouden van bouwputten met behulp van handpompen.
2. Arbeid in inrichtingen voor vuilverbranding.

Groep V. Chemische nijverheid, ontplofbare stoffen enz.

1. Arbeid in chloorkalkfabrieken.
2. Arbeid in oliedrogerijen van linoleumfabrieken.
3. Arbeid in kunstzijdefabrieken voor het bereiden van viscose en het bereiden en behandelen van de spinvloeistof.
4. Arbeid in cellophanefabrieken voor het bereiden van viscose.

Groep X. Oer, steenkolen, turf.

Bovengrondsche arbeid in steenkolenmijnen, in onmiddellijk verband staande met den ondergrondschen mijnarbeid.

Groep XI, XII en XIII. Bewerking van metalen enz.

1. Het bedrijfsklaar maken van rollend materieel in spoor- en tramwegondernemingen.
2. Arbeid in telefooncentrales, bestaande in het opsporen en herstellen van storingen.

Groep XVI. Vervaardiging van gas en electriciteit.

Arbeid in lichtgas- en electriciteitsfabrieken en in electrische onderstations.

B. Een man mag den hieronder genoemden arbeid in fabrieken of werkplaatsen en, tenzij het bepaalde onder C te zijnen aanzien toepassing vindt, den daar genoemden arbeid in fabrieken of werkplaatsen verrichten op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en in verband met de ploegwisseling of in het belang van de Zondagsrust langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week en in drie achtereenvolgende weken zooveel uren meer dan honderd vier en veertig als door hem arbeid op Zondag wordt verricht,

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. hij in drie achtereenvolgende weken niet meer dan zes en vijftig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verricht dan zestig uren per week en honderd zes en vijftig uren in drie achtereenvolgende weken;

2°. hij op niet meer dan zeven dagen in drie achtereenvolgende weken gedurende meer dan twee uren per dag arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags;

3°. zoo hij behoort tot de ploegen, die geregeld aan den continuarbeid deelnemen, hij vóór den aanvang en na het einde van zijn dagelijkschen arbeid een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste vijftien uren, behoudens ten hoogste drie malen in drie achtereenvolgende weken, wanneer in verband met de ploegwisseling die rusttijd minder dan vijftien uren, doch niet minder dan acht uren mag bedragen;

4°. hij ten minste eenmaal in drie achtereenvolgende weken een rusttijd heeft van twee en dertig uren achtereen, waarin ten minste twee en twintig uren van den Zondag zijn begrepen;

5°. hij niet meer dan vier malen in een tijdperk van drie achtereenvolgende weken gedurende meer dan acht en een half uur arbeid verricht in een tijdvak van vier en twintig achtereenvolgende uren, gerekend van het tijdstip af, waarop zijn dagelijksche arbeid aanvangt, noch langer arbeid verricht dan twaalf uren per dag;

dan wel zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

Groep I. Aardewerk, glas, kalk enz.

Arbeid in glasfabrieken voor het machinaal trekken van staaf- en buisglas, het mengen en toevoeren der grondstoffen en voor het bedienen van automatische ballonblaasmachines.

Groep V. Chemische nijverheid, ontplofbare stoffen enz.

1. Arbeid in kunstzijdefabrieken met uitzondering van de mechanische bewerking van kunstzijde en de in A. onder nummer 3 van groep V genoemde werkzaamheden.

2. Arbeid in gloeilampenfabrieken voor het bereiden van gassen.

Groep XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen.

1. Arbeid in suikerraffinaderijen voor het bedienen der malaxeurs en filters, voor het opsmelten van suiker en voor het ontsuikeren van melasse.

2. Arbeid in kandijfabrieken bij het bedienen der schudapparaten en het opsmelten der suiker,

en voorts de onderstaande arbeid in alle fabrieken of werkplaatsen, behalve in inrichtingen voor vuilverbranding, in lichtgas- en electriciteitsfabrieken en electrische onderstations:

a. Het stoken of onderhouden van vuur en het bedienen van drooginrichtingen en rookerijen, stoomketels, ovens en generatoren, voor zoover deze arbeid onontbeerlijk is voor den geregelden gang van het bedrijf.

b. Het drijven van krachtwerktuigen, het bedienen van lichtinstallaties en van liften en andere hefwerktuigen en het houden van toezicht op dien arbeid, een en ander voor zoover deze arbeid onontbeerlijk is voor den geregelden gang van bij dit besluit op die tijden toegestanen arbeid.

c. Het laden van accumulatoren met inbegrip van het monteeren van accumulatoren in automobielen.

d. Het bedienen van koelinstallaties en koelruimten.

C. Een man mag den hieronder genoemden arbeid in fabrieken of werkplaatsen verrichten op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — in verband met de ploegwisseling of in het belang van de Zondagsrust langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week en, voor zoover zulks noodig is om in eene vol continu werkende fabriek of werkplaats of een vol continu werkend gedeelte van eene fabriek of werkplaats arbeid in een drieploegenstelsel mogelijk te maken, langer dan honderd vier en veertig uren in drie achtereenvolgende weken,

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. hij in drie achtereenvolgende weken niet meer dan zes en vijftig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verricht dan twee en zestig uren per week en honderd acht en zestig uren in drie achtereenvolgende weken;

2°. hij op niet meer dan zeven dagen in drie achtereenvolgende weken gedurende meer dan twee uren per dag arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags;

3°. zoo hij behoort tot de ploegen, die geregeld aan den continuarbeid deelnemen, hij vóór den aanvang en na het einde van zijn dagelijkschen arbeid een onafgebroken rusttijd heeft van ten minste vijftien uren, behoudens ten hoogste drie malen in drie achtereenvolgende weken, wanneer in verband met de ploegwisseling die rusttijd minder dan vijftien uren, doch niet minder dan acht uren mag bedragen;

4°. hij ten minste eenmaal in drie achtereenvolgende weken een rusttijd heeft van twee en dertig uren achtereen, waarin ten minste twee en twintig uren van den Zondag zijn begrepen;

5°. hij niet meer dan vier malen in een tijdperk van drie achtereenvolgende weken gedurende meer dan acht en een half uur arbeid verricht in een tijdvak van vier en twintig achtereenvolgende uren, gerekend van het tijdstip af, waarop zijn dagelijksche arbeid aanvangt, noch langer arbeid verricht dan twaalf uren per dag;

dan wel zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

Groep I. Aardewerk, glas, kalk enz.

1. Arbeid in vensterglasfabrieken en spiegelglasfabrieken tot en met het slijpen en polijsten van spiegelglas en wat daarmee onmiddellijk samenhangt.

2. Arbeid in cementfabrieken bij het vullen en bedienen van den automatischen continuoven.

3. Het stoken van ovens van steen- en pannenfabrieken.

Groep IV. Bouwbedrijven.

Het drooghouden van bouwputten met behulp van machinaal gedreven pompen.

Groep V.

1. Arbeid in zwavelzuurfabrieken.
2. Arbeid in zoutzuurfabrieken.

3. Arbeid in salpeterzuurfabrieken.
4. Arbeid in beenzwartbranderijen en fabrieken van plantaardige en dierlijke kool.
5. Arbeid in stikstofbindingsfabrieken en fabrieken van ammoniakzouten, geen onderdeel vormende van gasfabrieken.
6. Arbeid in koolteerdistilleerderijen.
7. Arbeid in fabrieken van aniline en anilinepraeparaten.
8. Arbeid in lijm- en gelatinefabrieken.
9. Arbeid in olie- en glycerineraffinaderijen.
10. Arbeid in olie- en vetverhardingsinrichtingen.
11. Arbeid in benzinedistilleerderijen.
12. Arbeid in mierenzuur- en oxaalzuurfabrieken.
13. Arbeid in melkzuurfabrieken.
14. Arbeid in natmalerijen van ultramarijnfabrieken.
15. Arbeid ten behoeve van electrolytische chloor- en alcalibereiding.
16. Arbeid in koolzuurfabrieken.

Groep X. Oer, steenkolen, turf.

Arbeid in cokesfabrieken met bijbehoorende fabrieken van nevenproducten.

Groep XI, XII en XIII. Bewerking van metalen enz.

1. Het trekken van zink en het vullen der retorten in zinkfabrieken.
2. Het bedienen van Siemens-Martinovens en soortgelijke ovens met de daarmede in onmiddellijk verband staande werkzaamheden voor de vervaardiging van metalen.
3. Arbeid in het hoogovenbedrijf.
4. Arbeid in fabrieken van electrische draden en kabels bij het impregneeren van hoogspanningskabels en bij het lood persen.
5. Arbeid in tinfabrieken voor de bereiding van tin uit ertsen.

Groep XIV. Papier enz.

Arbeid bij de kookketels en bij de loogbereiding in fabrieken van houtcellulose.

Groep XVII. Bereiding van voedings- en genotmiddelen.

1. Arbeid in beetwortelsuikerfabrieken.
2. Arbeid in melksuikerfabrieken.
3. Arbeid in fabrieken van gecondenseerde melk en van melkpoeder, ten behoeve van het indampen en drogen van melk.
4. Arbeid in pompstations van waterleidingen.
5. Arbeid in ruwijsfabrieken.
6. Arbeid in mouterijen.
7. Arbeid in gist- en spiritusfabrieken.
8. Arbeid in fabrieken tot het verwerken van cadavers.

Groep XVIII.

Arbeid in bemalingsinrichtingen.

en voorts

a. Bewakingsdiensten in alle fabrieken of werkplaatsen.

b. Het stoken en onderhouden van vuur en het bedienen van drooginrichtingen, stoomketels en generatoren, voor zoover deze arbeid onontbeerlijk is voor arbeid onder C genoemd.

c. Het drijven van krachtwerktuigen, het bedienen van lichtinstallaties, koelinstallaties en koelruimten en van liften en andere hefwerktuigen en het houden van toezicht op dien arbeid, voor zoover deze arbeid onontbeerlijk is voor arbeid onder C genoemd.

Art. 43. 1. Een man, die krachtens het bepaalde in de artikelen 35, 36, vierde, vijfde of zesde lid, of 39 tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags arbeid verricht, mag in drie achtereenvolgende weken niet meer dan acht en veertig uren arbeid verrichten tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verrichten dan vier en vijftig uren per week en honderd vier en veertig uren in drie achtereenvolgende weken.

2. Een man, die krachtens het bepaalde in de artikelen 34, vierde lid, 35, 36, vierde, vijfde of zesde lid, of 39 tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags arbeid verricht, mag op niet meer dan zeven dagen in drie achtereenvolgende weken gedurende meer dan twee uren per dag arbeid verrichten tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags.

3. Een man, die krachtens het bepaalde in de artikelen 35, 36, vierde, vijfde of zesde lid, of 39 gedurende meer dan twee uren per dag arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, moet vóór den aanvang en na het einde van zijn dagelijkschen werktijd een onafgebroken rusttijd hebben van ten minste vijftien uren.

4. Een man, die krachtens het bepaalde in de artikelen 36 of 39 op Zondag arbeid verricht, moet ten minste eenmaal in drie achtereenvolgende weken een rusttijd hebben van twee en dertig uren achtereen, waarin ten minste twee en twintig uren van den Zondag zijn begrepen.

Art. 44. 1. Een man, die arbeid verricht ingevolge een der artikelen 34, vierde lid, 35 of 36, vierde, vijfde of zesde lid, mag dien arbeid verrichten zonder inachtneming van de voorwaarden, in artikel 43 gesteld, mits zijne werktijdregeling niet ongunstiger is dan eene regeling, waarbij aan het in laatstgenoemd artikel bepaalde is voldaan, en in verband daarmede door Onzen Minister is goedgekeurd.

2. Een man, die arbeid verricht ingevolge een der artikelen 41, 42 of 45, mag dien arbeid verrichten zonder inachtneming van de daarbij gestelde voorwaarden, mits zijne werktijdregeling niet ongunstiger is dan eene regeling, waarbij aan die voorwaarden is voldaan, en in verband daarmede door Onzen Minister is goedgekeurd.

§ 15. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, zesde lid, der Arbeidswet 1919 toegestaan voor herstellingswerk en andere spoedeischende werkzaamheden.*

Art. 45. 1. Een man mag in fabrieken of werkplaatsen op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid verrichten aan of voor:

a. het herstellen of veranderen van gebouwen, het herstellen, beproeven of monteeren van werktuigen, drijfwerken, toestellen, ovens, ketels of leidingen, een en ander voor zoover

die arbeid noodzakelijk op die tijden moet worden verricht om den geregelden gang van den bedrijfsarbeid in de onderneming, waarin of waarvoor die werkzaamheden plaats hebben, niet te beletten of dezen zooveel mogelijk te verzekeren, of om schade of hinder van ernstigen aard te voorkomen;

b. het reinigen van stoomketels, scrubbers, economisers en rookkanalen;

c. het maken, herstellen, omleggen of vernieuwen van kunstwegen, straten en rioleeringen en van rails, wissels en seininrichtingen van spoor- en tramwegen en het herstellen van locomotieven en rollend materieel van spoor- en tramwegondernemingen en publieke diensten, indien deze arbeid op die tijden noodzakelijk is om storing van het verkeer te voorkomen of te bekorten, en het omleggen of vernieuwen van rails en wissels bij het uitvoeren van grond- en graafwerken, indien die arbeid noodzakelijk op die tijden moet worden verricht om den geregelden gang van den bedrijfsarbeid te verzekeren;

d. het maken, herstellen of vernieuwen van bruggen, sluizen, duikers, zeeweringen en waterkeeringen, het leggen van zinkstukken, het baggeren, het toezicht houden op meertrossen, het in- en uitladen van schepen in dokken en voorts andere soortgelijke werkzaamheden, waarbij met het getij rekening moet worden gehouden, een en ander voor zoover deze arbeid op die tijden noodzakelijk is met het oog op het getij of ter voorkoming of bekorting van stremming van het verkeer of tot het tegengaan van gevaar voor overstrooming;

e. het opsporen en herstellen van storingen en het verrichten van werkzaamheden, die ter voorkoming van storing of gevaar op dien tijd moeten geschieden in gasfabrieken, in pompstations van waterleidingen, in electriciteitsfabrieken met de hiertoe behoorende transformeerings- en beveiligingsinrichtingen, in de voedings- en verdeelingsgeleidingen van electrische sterkstroomnetten en van gas- en waterleidingen, in telegraaf- en telefoonkantoren, in telegraaf- en telefoonnetten en in stations van draadlooze telefonie en telegrafie;

f. het herstellen en verhalen van schepen en spoedeischende herstellingen van rijwielen, vlieg- en andere voertuigen;

g. het bedienen van ontsmettingsinrichtingen;

h. het laden of lossen van goederen (met inbegrip van vee) in en uit vervoermiddelen, het verrichten van de direct daarmede verband houdende werkzaamheden en het opbergen der geloste goederen, voor zoover deze arbeid onontbeerlijk is om bederf der goederen te voorkomen, dan wel noodzakelijk is voor den geregelden gang van het bedrijf of in verband met de gelegenheid tot het verzenden of vervoer der goederen;

i. het storten van beton en de daarmede rechtstreeks verband houdende werkzaamheden;

j. het maken van doodkisten en wat daarmede in direct verband staat, mits de arbeid niet dient om doodkisten in voorraad te maken;

k. het droogstoken van gietvormen voor groote gietstukken en het afkoelen van de gegoten voorwerpen;

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. hij in vier achtereenvolgende weken, te rekenen van de eerste week af, waarin hij krachtens dit artikel arbeid verricht, niet meer dan vier en vijftig uren arbeid verricht tusschen 10 uur des namiddags en 6 uur des voormiddags, noch langer arbeid verricht dan acht en vijftig uren per week, en honderd acht en zestig uren in drie achtereenvolgende weken, noch langer dan honderd en twee en negentig uren in vier achtereenvolgende weken;

2°. hij niet langer arbeid verricht dan twaalf uren per dag, behoudens op één dag per week, waarop hij zestien uren arbeid mag verrichten;

3°. hij om de andere week op Zondag geen arbeid verricht;

dan wel zijne werktijdregeling krachtens artikel 44 door Onzen Minister is goedgekeurd.

2. De arbeidsduur per dag, per week, in drie en in vier achtereenvolgende weken van een man, die krachtens het bepaalde bij artikel 28 der Arbeidswet 1919 langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid verricht, en die tevens krachtens het bepaalde bij het eerste lid arbeid verricht, mag met eenzelfde aantal uren per dag, per week en in drie of vier achtereenvolgende weken worden verlengd, als in het eerste lid is toegestaan boven acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week, onder voorwaarde, dat niet langer arbeid wordt verricht dan twee en zestig uren per week, en honderd acht en zestig uren in drie achtereenvolgende weken, noch langer dan tweehonderd twintig uren in vier achtereenvolgende weken.

§ 16. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, tweede lid, onder d, der Arbeidswet 1919 toegestaan in bemalingsinrichtingen.*

Art. 46. In eene bemalingsinrichting mag een man op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags, op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags, en langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid verrichten, een en ander onder voorwaarde, dat:

a. hij niet langer arbeid verricht dan twaalf uren per dag en twee duizend vijf honderd uren per kalenderjaar;

b. hij op niet meer dan zeven dagen in twee achtereenvolgende weken arbeid verricht tusschen 12 uur des nachts en 6 uur des voormiddags;

c. hij een rusttijd geniet van ten minste twaalf uren achtereen, vóór het begin en na het einde van zijn, niet door een zoodanigen rusttijd onderbroken, arbeid.

§ 17. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, tweede lid, onder a, der Arbeidswet 1919 toegestaan op Zondag, vóór 7 uur des voormiddags en na 6 uur des namiddags, gedurende langer dan 8½ uur per dag en 48 uren per week en op Zaterdag tusschen 1 en 6 uur des namiddags.*

Art. 47. Eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man mag in fabrieken of werkplaatsen op alle werkdagen vóór

7 uur des voormiddags en na 6 uur des namiddags en op Zaterdag na 1 uur des namiddags — een man bovendien op alle uren van den Zondag — en gedurende langer dan acht en een half uur per dag en acht en veertig uren per week arbeid verrichten, bestaande in de hieronder genoemde werkzaamheden of in het houden van toezicht op die werkzaamheden:

a. het opstoken van stoomketels of ovens gedurende ten hoogste twee uren, of indien de stoomketel of de oven na een dag van bedrijfsstilstand niet is gestookt, gedurende ten hoogste vijf uren vóór den aanvang van den bedrijfsarbeid, het verzorgen van stoomketels en ovens gedurende de onderbrekingen en gedurende ten hoogste één uur na het einde van den bedrijfsarbeid;

b. het stoken van generatoren en vuren gedurende ten hoogste één uur vóór den aanvang en tijdens de onderbrekingen van den bedrijfsarbeid;

c. het in gereedheid brengen van krachtwerktuigen en drijfwerken gedurende ten hoogste één uur vóór den aanvang van den bedrijfsarbeid en het verzorgen daarvan tijdens de onderbrekingen en gedurende ten hoogste één uur na het einde van den bedrijfsarbeid;

d. het gedurende ten hoogste één uur vóór den aanvang van den bedrijfsarbeid gereedmaken van waschwater in wolwasscherijen en van bleek-, beits-, verf- en zuurbaden, van betonspecie, mortels en metselspecie, van klei in aardewerkfabrieken en van deeg in biscuitfabrieken;

e. het in gereedheid brengen van werktuigen, toestellen of gereedschappen gedurende ten hoogste één uur vóór den aanvang van den bedrijfsarbeid en het verzorgen daarvan gedurende de onderbrekingen en gedurende ten hoogste één uur na het eindigen van den bedrijfsarbeid, mits aan deze werkzaamheden niet meer arbeiders deelnemen dan ten hoogste één of een op elke tien arbeiders in de betrokken afdeeling der fabriek of werkplaats;

f. het gereedmaken van werklokalen gedurende ten hoogste één uur vóór den aanvang van den bedrijfsarbeid en het verzorgen en schoonmaken daarvan gedurende de onderbrekingen en gedurende ten hoogste één uur na het eindigen van den bedrijfsarbeid;

g. het gereedmaken van werklokalen, waarin tien of meer arbeiders plegen te verblijven, gedurende ten hoogste één uur vóór den aanvang van den bedrijfsarbeid en het verzorgen en schoonmaken daarvan gedurende de onderbrekingen en gedurende ten hoogste één uur na het eindigen van den bedrijfsarbeid, mits aan deze werkzaamheden niet meer arbeiders deelnemen dan ten hoogste één op elke tien arbeiders in dat werklokaal;

h. het gedurende de onderbrekingen en gedurende ten hoogste één uur na het einde van den bedrijfsarbeid door touwbazen nazien en bedrijfsklaarmaken van weefgetouwen;

i. het gedurende ten hoogste één uur na het eindigen van den bedrijfsarbeid verzamelen en controleeren van de bewerkte goederen en de gebruikte gereedschappen;

j. arbeid als portier of liftbestuurder, mits deze arbeid niet vroeger aanvangt dan ten hoogste één uur vóór den aanvang en niet later eindigt dan ten hoogste één uur na het einde van den bedrijfsarbeid;

k. het beëindigen van het sterilisatieproces in conservenfabrieken en het beitsproces in metaalbuizenfabrieken;

l. het door tot het vaste personeel der fabriek of werkplaats behoorende machinisten of stokers reinigen van stoomketels, rookkanalen en economisers;

een en ander onder voorwaarde, dat:

1°. de genoemde arbeid onontbeerlijk is voor den geregelden gang van het bedrijf en niet gedurende den bedrijfsarbeid kan worden verricht, dan wel noodzakelijk is om den bedrijfsarbeid bij het begin van den werktijd in vollen omvang te doen aanvangen of tot het einde van den werktijd in vollen omvang te doen voortduren;

2°. de arbeid van eene vrouw op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen en niet aanvangt vóór 5 uur des voormiddags noch eindigt na 10 uur des namiddags;

3°. wanneer eene vrouw of een man arbeid verricht, als onder *a* tot en met *k* is toegestaan, zulks aan het hoofd van het haar of hem betreffende blad der arbeidslijst is aangeteekend;

4°. de onder *f* genoemde arbeid, voor zoover betreft arbeid na het einde en gedurende de onderbrekingen van den bedrijfsarbeid, en de onder *j* genoemde arbeid alleen wordt verricht door arbeiders, die niet aan den bedrijfsarbeid deelnemen;

5°. eene vrouw ten hoogste zes uren per week en een man ten hoogste twaalf uren per week langer arbeid verricht, dan bij of krachtens de artikelen 24, eerste lid, 28 of 29 der Arbeidswet 1919 is toegestaan onderscheidenlijk voor vrouwen of mannen, die uitsluitend aan den bedrijfsarbeid in de betrokken fabriek of werkplaats deelnemen, en dat eene vrouw niet langer arbeid verricht dan elf uren per dag;

6°. in het geval onder *l* genoemd, een man niet langer arbeid verricht dan twaalf uren per dag, behoudens op een dag per week, waarop hij zestien uren arbeid mag verrichten.

Art. 48. Een man, die krachtens artikel 41 deelneemt aan dag en nacht voortdurenden arbeid, mag in eene fabriek of werkplaats ten hoogste eenmaal in drie achtereenvolgende weken in het etmaal van den wekelijkschen bedrijfsstilstand ten hoogste vier uren arbeid verrichten voor het nazien, reinigen en herstellen van werktuigen en drijfwerken.

§ 18. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, eerste lid, onder a en b, tweede lid, onder c, derde en vierde lid, der Arbeidswet 1919 toegestaan in haringspeterijen en vischrookerijen.*

Art. 49. 1. In eene haringspeterij, eene vischdrogerij en eene vischrookerij mag een man op Zondag, op alle dagen na 6 uur des namiddags en vóór 7 uur des voormiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en langer dan acht en een half uur per dag arbeid verrichten, onder voorwaarde, dat hij niet langer arbeid verricht dan gedurende elf uren per dag en op niet

meer dan twee Zondagen in drie achtereenvolgende weken.

2. In eene haringspeterij, eene vischdrogerij en in eene vischrookerij mag een jongen van 15 jaar of ouder of eene vrouwelijke arbeider van 15 jaar of ouder op alle werkdagen tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — arbeid verrichten onder voorwaarde, dat zijn of haar arbeid op twee achtereenvolgende dagen wordt afgewisseld door een rusttijd van ten minste elf uren achtereen.

Art. 50. Met inachtneming van hetgeen is bepaald in de artikelen 51 tot en met 55 mag eene vrouw van 21 jaar of ouder in de navolgende gemeenten in het tijdvak van 15 Maart tot 1 Juni 25 maal haring speten tusschen 10 uur des namiddags en 2 uur des voormiddags:

Ambt Vollenhove, Barradeel, 't Bildt, Blankenham, Blokzijl, Bunschoten, Edam, Elburg, Enkhuizen, Genemuiden, Harderwijk, Harlingen, Helder, Hoorn, Huizen, Kampen, Kuinre, Lemsterland, Monnikendam, Stad-Vollenhove, Stavoren, Ulrum, Urk.

Art. 51. Nadat eene vrouw na 10 uur des namiddags haring heeft gespeet, moet haar een rusttijd van ten minste negen uren achtereen worden gegeven.

Art. 52. Gedurende den tijd, waarin eene vrouw in eene onderneming na 10 uur des namiddags haring speet, moet het hoofd of de bestuurder der onderneming of een der hoofden of bestuurders aanwezig zijn ter plaatse, waar die arbeid wordt verricht.

Het districtshoofd, en in spoedeischende gevallen de burgemeester, kan aan een hoofd of bestuurder schriftelijk vergunnen zich gedurende een bepaalden tijd te doen vervangen door een bij die vergunning met name aangewezen persoon, indien hij om redenen ter beoordeeling van dengene, die tot het verleenen der vergunning bevoegd is, niet in persoon aanwezig kan zijn.

De burgemeester verleent deze vergunning voor niet langer dan zes achtereenvolgende etmalen en niet dan nadat acht dagen zijn verloopen sedert het einde van eene vorige door hem ten behoeve van dezelfde onderneming verleende vergunning.

De bij de vergunning aangewezen persoon mag gedurende den tijd, waarin hij een hoofd of bestuurder vervangt, niet speten.

Art. 53. Eene vrouw, die in vergevorderden staat van zwangerschap verkeert, mag aan het speten van haring na 10 uur des namiddags niet deelnemen.

Art. 54. Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming is verplicht, volgens door Onzen Minister gegeven voorschriften aanteekening te houden en mededeeling te doen aan het districtshoofd van het in zijne onderneming door eene vrouw haring speten tusschen 10 uur des namiddags en 2 uur des voormiddags.

Art. 55. Het loon, dat aan eene vrouw betaald wordt voor het speten van haring tusschen 10 uur des namiddags en 2 uur des nachts, moet ten minste f 0.25 per uur meer bedragen, dan de vrouw voor dat speten zou ontvangen volgens het tarief, dat geldt voor het speten tusschen 6 uur des voormiddags en 10 uur des namiddags, met dien verstande, dat voor de berekening van den toeslag gedeelten van uren als geheele uren worden aangemerkt. Dit tarief moet op duidelijk zichtbare wijze ten genoege van het districtshoofd in elk lokaal, waarin gespeet wordt, zijn aangeplakt.

Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming, waarin na 10 uur des namiddags gespeet wordt, houdt ten genoege van het districtshoofd boek van het loon der vrouwen, die in zijn dienst haring speten. Op aanvraag van een der in artikel 84 der Arbeidswet 1919 genoemde ambtenaren verleent hij onmiddellijk inzage van deze boekhouding.

Art. 56. Het districtshoofd zendt zoo spoedig mogelijk een afschrift van eene door hem krachtens artikel 52 verleende vergunning aan den burgemeester.

De burgemeester zendt zoo spoedig mogelijk een afschrift van eene door hem krachtens artikel 52 verleende vergunning aan voornoemd districtshoofd.

§ 19. *Arbeid, krachtens artikel 22, derde lid, artikel 23 en artikel 25, eerste lid, onder a, en tweede lid, onder c en e, der Arbeidswet 1919 toegestaan op dagen, voorafgaande aan feestdagen.*

Art. 57. 1. In eene slagerij, poelierswerkplaats of werkplaats voor het schoonmaken van visch, schaal- of schelpdieren mag, indien zoodanige inrichting deel uitmaakt van eene onderneming, in hoofdzaak op den verkoop in het klein ingericht, een jeugdig persoon van 15 jaar of ouder, eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man op 14 Augustus, 31 October, 24 en 31 December, indien deze dagen niet op Zondag vallen, en op den dag voorafgaande aan Goeden Vrijdag of Hemelvaartsdag, tusschen 6 en 7 uur des voormiddags en tusschen 6 uur des namiddags en een half uur na het tijdstip, waarop de bij die inrichting behoorende winkel voor het publiek gesloten wordt — een jeugdig persoon echter niet later dan 8 uur des namiddags, eene vrouw of een man niet later dan 10 uur des namiddags — en eene vrouw of een man bovendien langer dan acht en een half uur, doch niet langer dan elf uren, arbeid verrichten, een en ander onder voorwaarde, dat zij of hij den volgenden dag geen arbeid verricht.

2. In eene banketbakkerij mag een man en in eene bloemenbinderij of in een winkel, tevens fabriek of werkplaats, mag eene vrouw, die geene huishouding te verzorgen heeft, of een man arbeid verrichten op overeenkomstige wijze, als in het eerste lid is bepaald.

3. In eene banketbakkerij en in eene bloemenbinderij mag een man in het tijdvak van zeven dagen, onmiddellijk voorafgaande aan den Sint-Nicolaasdag (6 December), en in de tijdvakken van drie dagen, onmiddellijk voorafgaande aan het Kerstfeest en den Nieuwjaarsdag, op Zondag, met inachtneming van het bepaalde in artikel 58, op alle dagen tusschen 6 en 10 uur des namiddags — op Zaterdag bovendien tusschen 1 en 6 uur des namiddags — en gedurende elf uren per dag arbeid verrichten.

4. In eene bloemenbinderij mag een man in totaal drie dagen, vallende in de in het derde lid genoemde tijdvakken, tusschen 5 en

7 uur des voormiddags en tusschen 10 uur des namiddags en middernacht en gedurende zestien uren per dag arbeid verrichten.

5. Ten aanzien van een man, die ingevolge het bepaalde in het vierde lid arbeid verricht, moet, onverminderd het bepaalde in artikel 58, worden in acht genomen, dat hij:

a. op niet meer dan twee achtereenvolgende dagen gedurende zestien uren per dag arbeid verricht;

b. in een tijdvak van zeven achtereenvolgende dagen niet langer dan een en tachtig uren arbeid verricht.

6. In eene banketbakkerij mag een man in totaal drie dagen, vallende in de in het derde lid genoemde tijdvakken, tusschen middernacht en 7 uur des voormiddags en tusschen 10 uur des namiddags en middernacht en gedurende zestien uren per dag arbeid verrichten.

7. Ten aanzien van een man, die ingevolge het bepaalde in het zesde lid arbeid verricht, moet, onverminderd het bepaalde in artikel 58, worden in acht genomen, dat:

a. de tijdruimte, gelegen tusschen het uur van aanvang en dat van einde van zijn arbeid op de in dat lid bedoelde dagen ten hoogste negentien uren bedraagt;

b. zijn arbeid op zulk een dag is voorafgegaan en wordt gevolgd door een rusttijd van ten minste zeven uren achtereen;

c. hij in een tijdvak van zeven achtereenvolgende dagen niet langer dan een en tachtig uren arbeid verricht.

8. Onverminderd het bepaalde in het vijfde en zevende lid, mag een man op 24 of 31 December ingevolge het derde, vierde of zesde lid slechts arbeid verrichten onder voorwaarde, dat hij op den volgenden dag geen arbeid verricht.

§ 20. *Algemeene bepalingen.*

Art. 58. Aan een man, die ingevolge een der artikelen 4, 8, 9, 10, 11, 12, 13, zesde lid, 30, 34 en 57 op Zondag meer dan vier uren arbeid verricht, moet binnen drie etmalen vóór het begin of na het einde van dien arbeid een onafgebroken rusttijd van ten minste zes en dertig uren worden gegeven.

Art. 59. Voor personen, die tot een kerkgenootschap behooren, dat den wekelijkschen rustdag op den Sabbath of den Zevendedag viert, en het in artikel 13, eerste lid, der Arbeidswet 1919 bedoeld verzoek tot het hoofd of den bestuurder der onderneming hebben gericht, gelden voor de toepassing van de in dit besluit voorkomende artikelen de volgende bepalingen:

1. Als werkdagen worden beschouwd de Zondag, de Maandag, de Dinsdag, de Woensdag, de Donderdag, het gedeelte van den Vrijdag tot aan den aanvang van den Sabbath of den Zevendedag en het gedeelte van den Zaterdag van het einde van den Sabbath of den Zevendedag af.

2. Als eerste werkdag wordt beschouwd de Zondag.

3. Waar toegestaan is het verrichten van arbeid op Zaterdag vóór 7 uur des voormiddags, mag gedurende de aldaar bedoelde uren, en met inachtneming van de aldaar gestelde bepalingen, door de in dit artikel bedoelde personen die arbeid worden verricht op Vrijdag vóór 7 uur des voormiddags.

4. Waar toegestaan is het verrichten van arbeid op Zaterdag na 1 uur des namiddags, mag gedurende de aldaar bedoelde uren, en met inachtneming van de aldaar gestelde bepalingen, die arbeid door de in dit artikel bedoelde personen worden verricht op Vrijdag in den namiddag vóór den aanvang van den Sabbath of den Zevendedag en op Zaterdag in den namiddag na het einde van den Sabbath of den Zevendedag.

5. Waar eene afwijking toegestaan is op Vrijdag, mag door de in dit artikel bedoelde personen volgens die afwijking op Donderdag arbeid worden verricht.

Art. 60. Indien een man of eene vrouw ingevolge een der artikelen 3, eerste lid, onder *a* en *c*, 4, eerste lid, onder *a*, 6, 7, 8, eerste lid, 11, 13, 14, 20, 21, 22, 30, 32, 42, 45, 46 of 49, arbeid verricht op Zaterdag na 1 uur des namiddags, wordt, voor zoover door dien arbeid de bij of krachtens de Arbeidswet 1919 vastgestelde maximum-arbeidsduur per week wordt overschreden, deze arbeid geacht te zijn verricht in de week, die op den Zaterdag volgt.

HOOFDSTUK II.

Van afwijkingen van de normale voorschriften betreffende de rusttijden, gegeven in artikel 31 der Arbeidswet 1919 en betreffende de arbeidslijst en het arbeidsregister, gegeven in artikel 68 dier wet.

§ 1. *Afwijkingen, krachtens artikel 31, eerste lid, der Arbeidswet 1919, van den regel, dat de arbeidstijd na ten hoogste 4½ uur moet worden afgewisseld door een rusttijd van ten minste ½ uur.*

Art. 61. De arbeidstijd van een man, die arbeid verricht, als bedoeld in een der artikelen 20, 32, 35, 37, 38, 40, 41, 42, 46 of 47, onder *j*, alsmede de arbeidstijd op Zaterdag van een man, die op dien dag den arbeid, bedoeld in artikel 22, verricht, behoeft niet door een rusttijd te worden afgewisseld.

Art. 62. De arbeidstijd van een arbeider, die arbeid verricht:

a. in eene glasfabriek bij smelt-, koel- en strekovens;

b. in eene fabriek voor metaalbewerking bij gloeiovens en aan het daarin gloeiend gemaakte metaal;

c. in eene emailleerfabriek bij email- en emailleerovens;

behoeft op dagen, waarop hij meer dan vijf en een half uur in fabrieken of werkplaatsen arbeid verricht, na ten hoogste vier en een half uur arbeid niet te worden afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur, onder voorwaarde, dat:

1°. zijn arbeid wordt onderbroken door ten minste twee rusttijden van ten minste een kwartier elk, de eerste gelegen tusschen 1½ en 3 uur na het begin, de laatste tusschen 3 en 1½ uur vóór het einde van den arbeid;

2°. tusschen aanvang en einde van zijn dagelijkschen arbeid niet meer dan negen uren verloopen.

Art. 63. 1. Van een arbeider, die krachtens eene vergunning, als bedoeld in artikel 28 der Arbeidswet 1919, op eenigen dag langer dan acht en een half uur arbeid verricht in eene fabriek of werkplaats, behoeft de arbeidstijd op dien dag niet na ten hoogste vier en een half uur te worden afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur, onder voorwaarde, dat zijn arbeidstijd telkens na ten hoogste vijf uren wordt afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur.

2. Aan een arbeider, die ingevolge het bij of krachtens de Arbeidswet 1919, met uitzondering echter van artikel 28 dier wet, bepaalde, op eenigen dag langer dan acht en een half uur arbeid verricht in eene fabriek of werkplaats, behoeft, indien op dien dag na ten minste vier en een half uur arbeid zijn werktijd is afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur, niet opnieuw een rusttijd te worden verleend. Het bepaalde in den vorigen volzin geldt niet, indien artikel 45 of artikel 47, onder *l*, toepassing vindt en reeds gedurende elf uren op dien dag arbeid is verricht, in welk geval onmiddellijk daarna en telkens na ten hoogste vijf uren arbeid wederom zijn arbeid moet worden afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van een half uur.

3. Van een arbeider, voor wien de arbeidslijst of de rooster op eenigen dag een werktijd aangeeft van ten hoogste vijf en een half uur, doch die ingevolge het bij of krachtens de Arbeidswet 1919 bepaalde op dien dag langer dan vijf en een half uur arbeid verricht, behoeft de arbeidstijd niet na ten hoogste vier en een half uur arbeid te worden afgewisseld door een onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur, onder voorwaarde, dat de eerste onafgebroken rusttijd van ten minste een half uur na ten hoogste vijf en een half uur arbeid wordt gegeven en dat bij toepassing van het bepaalde in artikel 45 of artikel 47, onder *l*, wordt voldaan aan het bepaalde in het tweede lid.

§ 2. *Afwijkingen, krachtens artikel 31, zevende lid, der Arbeidswet 1919 van het verbod om de rusttijden door te brengen in werklokalen, waar de bedrijfsarbeid doorgaat.*

Art. 64. Een arbeider, die in eene fabriek of werkplaats den hieronder genoemden arbeid verricht, mag gedurende de rusttijden, gelegen tusschen aanvang en einde van zijn dagelijkschen werktijd, verblijven op een besloten plaats, waar alsdan de bedrijfsarbeid wordt verricht:

a. arbeid, als bedoeld in een der artikelen 17, 20, 23, 32, 35, 37, 38, 40, 45, 46, 47, of 62;

b. arbeid in een laboratorium;

c. arbeid, bestaande in het bedienen van smeltketels in eene vetsmelterij;

d. arbeid, bestaande in het bedienen van personenliften;

e. arbeid, bestaande in het ontvangen van melk in eene fabriek tot bewerking of verwerking van melk;

f. arbeid in eene warmwater-vlasroterij;

g. arbeid in brood- en banketbakkerijen.

§ 3. *Afwijkingen, krachtens artikel 68, elfde lid, der Arbeidswet 1919, van de bepalingen omtrent arbeidslijst en -register.*

Art. 65. Vrijstelling van de verplichting, bedoeld in artikel 68, eerste lid, onder *a*, der Arbeidswet 1919, wordt verleend ten aanzien van arbeiders in eene fabriek of werkplaats, wier regeling van arbeids- en rusttijden duidelijk is aangegeven op een rooster, zulks onder de volgende voorwaarden:

a. de rooster moet zijn opgehangen en opgehangen blijven op eene plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders, voor wie hij geldt, zoodanig, dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen;

b. de rooster moet zijn gedagteekend en onderteekend door het hoofd of den bestuurder der onderneming;

c. ten opzichte van den rooster moet worden in acht genomen, hetgeen ten opzichte van de arbeidslijst is bepaald bij artikel 68, tweede, vierde en vijfde lid, zesde lid, tweeden volzin, en zevende tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919;

d. indien de arbeidsregelingen van verschillende ploegen van arbeiders regelmatig omwisselen en deze op eenzelfde blad van den rooster zijn vermeld, moet hierop de wijze van omwisseling duidelijk zijn aangegeven en uit een naast het blad opgehangen geschrift of uit het arbeidsregister voor elken arbeider en van week tot week duidelijk blijken, tot welke ploeg hij behoort;

e. voor elken arbeider, voor wien de rooster geldt, moet het arbeidsregister eene aanwijzing bevatten, op welk blad van den rooster te zijnen aanzien de regeling van arbeids- en rusttijden is vermeld;

f. indien het districtshoofd voor eene bepaalde fabriek of werkplaats of een onderdeel daarvan een bepaalden vorm voor den rooster heeft vastgesteld, moet de rooster in dien vorm worden gesteld.

Art. 66. In eene onderneming, staande onder beheer van twee of meer hoofden of bestuurders, behoeft de onderteekening van de arbeidslijst of den rooster slechts te geschieden door één dier hoofden of bestuurders.

Art. 67. Indien de arbeidsregelingen van verschillende ploegen van arbeiders in eene fabriek of werkplaats regelmatig omwisselen, mogen deze arbeidsregelingen op eenzelfde blad van de arbeidslijst zijn vermeld, mits hierop de wijze van omwisseling duidelijk is aangegeven en uit een naast het blad opgehangen geschrift of uit het arbeidsregister voor elken arbeider en voor elke week duidelijk blijkt, tot welke ploeg hij behoort.

Art. 68. Het hoofd of de bestuurder van eene onderneming, waarin arbeid wordt verricht in eene fabriek of werkplaats, zijnde eene open ruimte, waarop zich geen gebouw, tot die onderneming behoorende, bevindt, behoeft niet te zorgen, dat in die fabriek of werkplaats eene arbeidslijst of een rooster wordt opgehangen, onder voorwaarde, dat deze op aanvrage van een der in artikel 84 der Arbeidswet 1919 bedoelde ambtenaren in de fabriek of werkplaats onmiddellijk ter inzage wordt verstrekt.

Art. 69. 1. Indien een arbeider gedurende ten

hoogste eene week achtereen arbeid verricht in eene fabriek of werkplaats, niet behoorend tot de onderneming, waarin hij werkzaam is, behoeft het hoofd of de bestuurder van die onderneming niet te zorgen, dat in bedoelde fabriek of werkplaats voor dien arbeider eene arbeidslijst of een rooster wordt opgehangen, noch dat daar voor hem een arbeidsregister aanwezig is.

2. Indien een arbeider gedurende ten hoogste veertien dagen achtereen arbeid verricht op of aan een in aanbouw, aanleg, verbouwing, herstelling of slooping zijnden weg, bouw-, grond-, waterwerk of ondergrondsche leiding, behoeft het hoofd of de bestuurder der onderneming, waarin hij werkzaam is, niet te zorgen, dat aldaar voor dien arbeider een arbeidsregister aanwezig is, noch dat daar voor hem eene arbeidslijst of een rooster is opgehangen, onder voorwaarde, dat:

a. in eene andere tot de onderneming behoorende inrichting voor den betrokken arbeider een arbeidsregister aanwezig en voor hem eene arbeidslijst of een rooster opgehangen is, een en ander voldoende aan de bij of krachtens artikel 68 der Arbeidswet 1919 gegeven voorschriften;

b. een door het hoofd of den bestuurder der onderneming gewaarmerkt afschrift der onder *a* bedoelde arbeidslijst of een rooster ter plaatse, in den aanhef van dit lid bedoeld, aanwezig is en op eerste aanvrage van een der in artikel 84 der Arbeidswet 1919 bedoelde ambtenaren wordt vertoond.

Art. 70. 1. Indien bij eene vergunning krachtens de artikelen 22, 28 of 42 der Arbeidswet 1919 eene werktijdregeling is vastgesteld, treedt deze voor de arbeiders, voor wie de vergunning geldt, en gedurende den duur dier vergunning in de plaats van de voor hen op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling.

2. Indien bij eene vergunning krachtens de in het voorgaande lid genoemde artikelen geen werktijdregeling is vastgesteld, mag een arbeider, voor wien die vergunning geldt, en gedurende den duur dier vergunning afwijken van de voor hem op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling, onder voorwaarde, dat naast de arbeidslijst of den rooster, zoolang van de vergunning gebruik wordt gemaakt, een door het hoofd of den bestuurder der onderneming of een door dezen daarmede belast persoon, als bedoeld in artikel 75 der Arbeidswet 1919, onderteekend geschrift is opgehangen, dat de op grond dier vergunning te volgen werktijdregeling aangeeft. Dit geschrift moet voldoen aan de eischen in artikel 68, tweede lid, der Arbeidswet 1919, voor eene arbeidslijst gesteld.

Deze regeling treedt voor de arbeiders, voor wie zij geldt, gedurende den duur der vergunning in de plaats van de op de arbeidslijst of den rooster vermelde.

3. Wanneer ten aanzien van een man gebruik wordt gemaakt van eene machtiging, als bedoeld in artikel 29 der Arbeidswet 1919, of wanneer ten aanzien van een man overeenkomstig het bepaalde bij artikel 35, tweede lid, onder *b*, dier wet of overeenkomstig het bepaalde bij artikel 1, onder *c*, van Ons besluit van 21 September 1920 (*Staatsblad* n°. 745), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 108), kennis is gegeven van het voornemen om hem bakkersarbeid te doen verrichten vóór 5 uur des voormiddags, mag die man dienovereenkomstig arbeid verrichten op andere tijden dan voor hem op de arbeidslijst of den rooster zijn aangegeven.

4. Arbeiders, die ingevolge artikel 47 arbeid plegen te verrichten vóór den aanvang, gedurende de onderbrekingen of na het einde van den bedrijfsarbeid, mogen, voor zoover zulks in verband met eene vergunning krachtens de artikelen 22 of 28 der Arbeidswet 1919 noodzakelijk is voor den goeden gang van het bedrijf, op gelijke wijze afwijken van de voor hen op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling, als de arbeiders, voor wie eene vergunning, als bedoeld in het eerste of tweede lid, geldt, ingevolge de daar genoemde tijdelijke regeling mogen afwijken van de regeling, voor hen op de arbeidslijst of den rooster vermeld.

Art. 71. 1. Voor een bakkersgezel, die arbeid verricht in eene broodbakkerij, behoeft het tijdstip van aanvang en dat van einde van zijne rusttijden niet op de arbeidslijst of den rooster te zijn vermeld.

2. Voor een man, die arbeid verricht als bedoeld in een der artikelen 20, 32, 35, 37, 38, 40, 46 of 47, onder *j*, behoeft het tijdstip van begin en einde van de rusttijden, die gelegen zijn tusschen het tijdstip van begin en einde van zijn dagelijkschen werktijd, niet op de arbeidslijst of den rooster vermeld te zijn, mits daarop aantal en duur dier rusttijden zijn vermeld.

3. Voor een arbeider, die arbeid verricht:

a. als bedoeld in artikel 23;

b. bestaande in het bedienen van smeltketels in eene vetsmelterij;

c. bestaande in het bedienen van personenliften;

d. in eene hoefsmederij;

e. in een walswerk bij ovens of walsen;

f. bestaande in het smeden van zware stukken of het bedienen van de daarbij behoorende ovens en werktuigen;

g. in eene banket-, beschuit-, biscuit- of koekbakkerij, niet zijnde eene broodbakkerij, alsmede in eene banket-, beschuit-, biscuit- of koekfabriek;

h. in eene ouwelfabriek;

i. in eene caramel- of dropsmakerij van eene suikerwerkfabriek;

j. in eene koffiebranderij;

k. bestaande in het bedienen van eesten en drooginrichtingen;

l. bestaande in het bedienen van steriliseertoestellen en kookketels;

m. bestaande in werkzaamheden bij het mengen en vulcaniseeren van rubber;

n. bestaande in het verkoopen en met den verkoop onmiddellijk verband houdende werkzaamheden in fabrieken of werkplaatsen, die tevens winkel zijn;

behoeft het uur van aanvang en dat van einde van zijne rusttijden niet op de arbeidslijst of den rooster te zijn vermeld, onder voorwaarde:

1°. dat op de arbeidslijst of den rooster het aantal van zijne werkuren per dag vermeld is,

en

2°. dat de tijdruimte, gelegen tusschen het tijdstip van aanvang en dat van einde van zijn dagelijkschen arbeid, ten hoogste één uur meer bedraagt dan dat aantal werkuren of dat, indien uit de arbeidslijst of den rooster blijkt, dat een onafgebroken rusttijd van ten minste één uur wordt verleend, en daarvan het tijdstip van aanvang en dat van einde is vermeld, de tijdruimte, gelegen tusschen het tijdstip van aanvang en dat van einde van zijn dagelijkschen arbeid, ten hoogste een half uur meer bedraagt dan het aantal werkuren vermeerderd met dien onafgebroken rusttijd.

4. Voor een arbeider, niet zijnde een bakkersgezel, die arbeid verricht in eene broodbakkerij, vindt het bepaalde in het derde lid van dit artikel overeenkomstige toepassing.

Art. 72. 1. Voor een arbeider, die arbeid verricht:

a. in eene vlasroterij;
b. in eene vischdrogerij of -rookerij;
c. in eene bemalingsinrichting;
d. in eene fabriek of werkplaats, ten tijde, dat deze uitsluitend door wind- of waterkracht gedreven wordt;
e. in eene steenbakkerij, bestaande in het op hun kant zetten of van de droogvelden naar de stapels dragen van ongebakken steen;
f. in eene veenderij;
g. in eene eik- en teenschillerij;

behoeft op de arbeidslijst of den rooster niet te zijn vermeld het tijdstip van aanvang en dat van einde van den dagelijkschen werktijd en van de daartusschen gelegen rusttijden, onder voorwaarde:

A. dat daarop is aangegeven het uur, waarop de arbeid op zijn vroegst mag aanvangen en dat, waarop hij op zijn laatst mag eindigen, benevens het maximum aantal werkuren per dag en per week;

B. dat, indien het districtshoofd zulks heeft geëischt, het hoofd of de bestuurder der onderneming of een door dezen daarmede belast persoon, als bedoeld in artikel 75 der Arbeidswet 1919, met inachtneming van de door het districtshoofd daaromtrent gegeven voorschriften, aanteekening houdt van de tijden, waarop die arbeider arbeid heeft verricht.

2. Indien voor een arbeider, als in het vorige lid bedoeld, de tijdstippen van aanvang en van einde van zijn dagelijkschen werktijd en van zijne daartusschen gelegen rusttijden geheel of gedeeltelijk wel op de arbeidslijst of den rooster zijn vermeld, mag van deze regeling voor zooveel noodig worden afgeweken, onder voorwaarde, dat, indien het districtshoofd zulks heeft geëischt, het hoofd of de bestuurder der onderneming of een door dezen daarmede belast persoon, als bedoeld in artikel 75 der Arbeidswet 1919, met inachtneming van de daaromtrent door het districtshoofd gegeven voorschriften, aanteekening houdt van de tijden, waarop die arbeider, in afwijking van de regeling voor hem op de arbeidslijst of den rooster vermeld, arbeid heeft verricht en hiervan aan de in artikel 84 der Arbeidswet 1919 bedoelde ambtenaren op hun verzoek inzage en aan het districtshoofd op diens verzoek afschriften of uittreksels verstrekt.

Art. 73. 1. Voor zoover de toepassing van een der artikelen 2, 3, eerste lid, onder *a* en *c*, 4, eerste lid, onder *a*, tweede, derde en vierde lid, 6, 7, 8, 9, vierde en vijfde lid, 10, derde lid, 11, 12, vierde en vijfde lid, 13, tweede en vierde lid, 14, 18, 21, 22, 23, 24, 30, 34, 37, 45, 47, onder *l*, 49 en 57 het noodzakelijk maakt, dat een arbeider afwijkt van de voor hem op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, mag hij daarvan afwijken, onder voorwaarde, dat ter plaatse, waar de in bovengenoemde artikelen bedoelde arbeid wordt verricht, een door het hoofd of den bestuurder der onderneming of een door dezen daarmede belasten persoon, als bedoeld in artikel 75 der Arbeidswet 1919, onderteekend geschrift is opgehangen, waarvan de vorm door Onzen Minister kan worden vastgesteld en waarop is aangegeven, op welk tijdstip de afwijking van de arbeidslijst of den rooster is aangevangen en, in geval van toepassing van het bepaalde in artikel 45 of artikel 47, onder *l*, van welken aard de te verrichten werkzaamheden zijn. Voorts moet op dit geschrift binnen vijftien uren na afloop der werkzaamheden nauwkeurig, duidelijk en volledig zijn aangegeven, gedurende welke tijden gewerkt is, en tevens welke werktijdregeling in afwijking van de arbeidslijst of den rooster zal worden gevolgd om te kunnen voldoen aan de bepalingen omtrent den maximalen arbeidsduur in het tijdvak, waarin de afwijking noodzakelijk was. De werktijdregeling, aangegeven op bovenbedoeld geschrift, treedt in de plaats van die op de arbeidslijst of den rooster vermeld. Dit geschrift moet ten minste drie maanden in de fabriek of werkplaats worden bewaard, tenzij het districtshoofd anders heeft bepaald, en moet aan de in artikel 84 der Arbeidswet 1919 bedoelde ambtenaren op hun verzoek ter inzage worden verstrekt, terwijl aan het districtshoofd op diens verzoek afschriften of uittreksels moeten worden verstrekt.

2. Aan het bepaalde in het eerste lid behoeft niet te zijn voldaan, indien door het hoofd of den bestuurder der onderneming is zorg gedragen, dat in een daartoe ingericht register of kaartsysteem aanteekening is gehouden van de tijden, waarop een arbeider, die arbeid verricht in afwijking van de regeling voor hem op de arbeidslijst of den rooster vermeld, arbeid heeft verricht.

Art. 74. Eene aanteekening, als bedoeld in het tweede lid van artikel 72, houdt in: den naam van den arbeider — of, indien van eene groep van arbeiders allen op dezelfde wijze afwijken van de voor hen op de arbeidslijst of den rooster vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, de aanduiding van die groep — den datum van afwijking van de normale werktijdregeling, de werktijdregeling op den dag der afwijking en de dag of de dagen, waarop korter dan de normale werktijdregeling arbeid wordt verricht, met vermelding van het aantal uren, dat per dag korter arbeid wordt verricht. De aanteekeningen moeten duidelijk leesbaar zijn. Zij moeten gedurende ten minste drie maanden in de fabriek of werkplaats worden bewaard, tenzij het districtshoofd anders heeft bepaald.

HOOFDSTUK III.

Afwijkingen krachtens artikel 91 der Arbeidswet 1919 van de arbeids- en rusttijdbepalingen voor fabrieken of werkplaatsen.

Art. 75. 1. Het bepaalde in hoofdstuk IV — met uitzondering van de artikelen 33 tot en met 38 — en in artikel 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is niet van toepassing op den arbeid van:

a. personen, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staan van eene fabriek of werkplaats of van eene afdeeling daarvan — met uitzondering van filialen van slagerijen — en uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding daarvan zijn belast, zooals fabrieksdirecteuren, bedrijfsleiders, bedrijfsingenieurs, opzichters, werkmeesters, chef-machinisten en dergelijke;

b. den persoon, die, niet zijnde hoofd of bestuurder der onderneming, aan het hoofd staat van een filiaal eener slagerijonderneming, indien in dat filiaal behalve deze persoon ten minste drie mannen, ieder gedurende ten minste twee en dertig uren per week, arbeid plegen te verrichten;

c. den fabricage-chef, voor zoover hij uitsluitend of in hoofdzaak met de leiding van de fabricage is belast en niet door handenarbeid aan den bedrijfsarbeid pleegt deel te nemen;

d. den chef de bureau, het hoofd van administratie, den hoofdboekhouder en den afdeelingschef, voor zoover zij aan het hoofd staan en de leiding hebben over arbeiders, werkzaam aan de administratie, de correspondentie of de boekhouding der onderneming;

e. het hoofd van eene teekenkamer en het hoofd van een constructiebureau;

f. den magazijnmeester en den expeditiechef, indien hun arbeid uitsluitend of in hoofdzaak bestaat in het houden van toezicht op de magazijnen, bij de expeditie of bij de ontvangst van goederen of grondstoffen en zij verantwoordelijk zijn voor de goede orde in de magazijnen en voor de daar aanwezige goederen en stoffen;

g. den amanuensis van een laboratorium;

h. den persoon, die belast is met wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijke contrôle, indien voor dezen arbeid eene wetenschappelijke ontwikkeling noodig is, welke ten minste gelijk staat aan die, welke vereischt is om aan eene Nederlandsche universiteit of hoogeschool tot de promotie te worden toegelaten;

i. den leerling eener inrichting van middelbaar of hooger onderwijs, die belast is met wetenschappelijk onderzoek of wetenschappelijke contrôle, indien hij dien arbeid verricht in het belang zijner opleiding,

onder voorwaarde, dat naast de arbeidslijst, of op een door het districtshoofd nader aangegeven plaats, een geschrift is opgehangen, waarop bij hun naam vermeld is, welken werkkring als bovengenoemd zij vervullen.

2. Het bepaalde bij de artikelen 35, tweede lid, of 36, derde lid, der Arbeidswet 1919 is bovendien niet van toepassing op den arbeid van een bedrijfsleider of een fabricage-chef, als bedoeld in het eerste lid van dit artikel, voor zoover betreft het houden van toezicht op bakkersarbeid.

Art. 76. Het bepaalde in hoofdstuk IV — met uitzondering van de artikelen 33 tot en met 38 — en in artikel 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is niet van toepassing op den arbeid van:

a. den persoon, die bij ziekte van het hoofd of den bestuurder der onderneming dezen vervangt, gedurende die vervanging, mits van de vervanging onverwijld aan het districtshoofd kennis wordt gegeven;

b. den persoon, die, waar het hoofd der onderneming eene vrouw is, in hare plaats den arbeid in de onderneming leidt.

Art. 77. 1. Het bepaalde in hoofdstuk IV — met uitzondering van de artikelen 33 tot en met 38 — en in artikel 68, eerste lid, onder *a*, en tweede tot en met tiende lid, der Arbeidswet 1919 is mede niet van toepassing op den arbeid van personen, die, naar het oordeel van het districtshoofd, of, in beroep ingevolge het tweede lid, naar het oordeel van Onzen Minister, op grond van den aard van hun arbeid met een der in artikel 75 genoemde categorieën van arbeiders kunnen worden gelijkgesteld.

2. Bij weigering van het districtshoofd, om een verzoek tot gelijkstelling, als in het eerste lid bedoeld, in te willigen, kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

3. Eene gelijkstelling, als in dit artikel bedoeld, kan te allen tijde worden ingetrokken door het gezag, dat de gelijkstelling heeft uitgesproken. Heeft de intrekking plaats door het districtshoofd, dan kan het hoofd of de bestuurder der onderneming binnen veertien dagen na de dagteekening der beschikking in beroep komen bij Onzen Minister.

HOOFDSTUK IV.

Slotbepalingen.

Art. 78. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel „Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen", gevolgd door het jaartal van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Art. 79. In dit besluit wordt verstaan:

a. onder „arbeid", „fabriek of werkplaats", „winkel", „man", „arbeider", „jeugdig persoon", „jongen", „vrouw", „broodbakkerij", „bakkersarbeid", „bakkersgezel", „arbeidslijst", „arbeidsregister", „Onzen Minister" en „districtshoofd", hetgeen daaronder wordt verstaan ingevolge de Arbeidswet 1919;

b. onder „rooster" de in artikel 65 bedoelde rooster.

Art. 80. 1. Dit besluit treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

2. Op het tijdstip waarop dit besluit in werking treedt vervallen:

a. het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1923;

b. het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1923;

c. het Koninklijk besluit van 25 November 1922 (*Staatsblad* n°. 635).

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het

Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 25 *September* 1936.)

S. 887.

5 *October* 1936. BESLUIT tot vaststelling van het tijdstip, waarop het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1936 in werking treedt.

Inwerkingtreding 1 November 1936.

S. 1.

24 *November* 1936. WET, houdende goedkeuring van het huwelijk van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses *Juliana* en regeling van de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede van eenige gevolgen van deze echtverbintenis.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat met het oog op artikel 17 der Grondwet het voorgenomen huwelijk van Onze beminde Dochter met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld* wettelijke toestemming behoeft en dat het tevens wenschelijk is de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede eenige gevolgen van deze echtverbintenis te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Tot het huwelijk door Onze beminde Dochter Prinses *Juliana Louise Emma Marie Wilhelmina der Nederlanden*, Prinses van Oranje Nassau, Hertogin van Mecklenburg, enz. enz. aan te gaan met Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld*, verleenen Wij Onze toestemming.

2. Met afwijking in zooverre van het bepaalde bij de artikelen 20 en 131 van het Burgerlijk Wetboek zal het huwelijk worden voltrokken in tegenwoordigheid van al dan niet binnen het Koninkrijk gevestigde meerderjarige getuigen, ten getale van twee of zooveel meer, als de Hooge Partijen zullen verkiezen.

3. Ten aanzien van Zijne Doorluchtige Hoogheid en van de kinderen uit voormeld huwelijk geboren, zullen in geval van naamsverandering of naamsbijvoeging, de artikelen 64 en 65 van het Burgerlijk Wetboek niet van toepassing zijn.

4. Overal waar in wettelijke voorschriften de uitdrukking „Lid van het Koninklijk Huis", „Leden van het Koninklijk Huis", „Prinsen van Ons Huis", „Prinsen van het Koninklijk Geslacht" of „de Vorsten van Ons Huis" voorkomt, zal daaronder mede begrepen zijn Zijne Doorluchtige Hoogheid.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 26 *November* 1936.)

S. 2.

24 *November* 1936. WET, houdende naturalisatie van Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld* en regeling van eenige gevolgen dier naturalisatie.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat redenen van Staatsbelang het noodig maken aan Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld*, den aanstaanden Gemaal Onzer beminde Dochter, het Nederlanderschap te verleenen, tot hetwelk Zijne Doorluchtige Hoogheid ook aanzoek bij Ons heeft gedaan, en dat het dienstig is mede eenige gevolgen dezer naturalisatie te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins *Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld*, geboren te *Jena* 29 Juni 1911, wonende te *'s-Gravenhage*.

2. Zijne Doorluchtige Hoogheid is, van het oogenblik waarop Hoogstdezelve de hoedanigheid van Nederlander verkrijgt, ingezetene van het Rijk.

3. Op het aan deze wet ontleende Nederlanderschap is, staande het huwelijk tusschen Onze beminde Dochter en Zijne Doorluchtige Hoogheid, artikel 7 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), niet van toepassing.

Dit Nederlanderschap wordt na ontbinding van het huwelijk verloren, zoowel ingevolge het bepaalde bij artikel 7 voormeld, als indien Zijne Doorluchtige Hoogheid den wil om den staat van Nederlander niet langer te behouden schriftelijk te kennen geeft aan Onzen Minister van Justitie, die daarvan onmiddellijk aankondiging doet in de *Nederlandsche Staatscourant*.

Verlies van het Nederlanderschap door Zijne Doorluchtige Hoogheid is op den staat van de uit dit huwelijk geboren kinderen niet van invloed.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 24sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 26 *November* 1936.)

S. 1370.

29 *October* 1936. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Natuurkundig Gezelschap te *Utrecht* als bevoegd om bij de faculteit der wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te *Utrecht* een bijzonderen leerstoel te vestigen in de leer der physische waarnemingsmethoden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 19 Augustus 1936, n°. 3075 III, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op de artikelen 170—172 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 60);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 October 1936, n°. 3686, Afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het „Natuurkundig Gezelschap", te Utrecht, aan te wijzen als bevoegd om bij de faculteit der wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht een bijzonderen leerstoel te vestigen, opdat door den daarvoor te benoemen hoogleeraar onderwijs zal worden gegeven in de leer der physische waarnemingsmethoden.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 17 *November* 1936.)

S. 1371.

3 *November* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R.K. gymnasium te *Rotterdam* der Vereeniging tot Stichting en Instandhouding van R.K. hoogere burgerscholen, gymnasia en lycea, gevestigd te *Rotterdam*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 17 September 1936, No. 16909 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 23 October 1930 (*Staatsblad* n°. 409);

Den Raad van State gehoord (advies van 20 October 1936, No. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 October 1936, No. 20512, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 September 1936 het R.K. gymnasium te *Rotterdam* der Vereeniging tot Stichting en Instandhouding van R.K. hoogere burgerscholen, gymnasia en lycea, gevestigd te *Rotterdam*, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 24 *November* 1936.)

S. 1372.

3 *November* 1936. BESLUIT tot aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het R. K. lyceum voor meisjes te *Arnhem* van de Instelling „Stichting van het Heilig Hart", gevestigd te *'s-Gravenhage*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 19 September 1936, No. 17177 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Den Raad van State gehoord (advies van 20 October 1936, No. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 October 1936, No. 20511, Afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 September 1936 de afdeeling gymnasium van het R. K. lyceum voor meisjes te *Arnhem* van de Instelling „Stichting van het Heilig Hart", gevestigd te *'s-Gravenhage*, voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 3den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 24 *November* 1936.)

S. 1389 B.

6 *October* 1936. BESLUIT, betreffende de inrichting voor krankzinnigen „Voorburg" te *Vught*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 1 October 1936, n°. 9730, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de artikelen 2, 3, 4 en 5 van Ons besluit van 15 Maart 1934 (*Staatsblad* n°. 114) worden gelezen als volgt:

Art. 2. Aan de Regenten over de Godshuizen en den Algemeenen Arme te 's-Hertogenbosch wordt vergunning verleend om van het gesticht „Voorburg" te *Vught* de gebouwen, tot dusver bestemd en gebezigd voor de verpleging van lijders, met uitzondering evenwel van het „paviljoen Beukenhof", vroeger genaamd „Heerenvilla", van het Z.O.deel van den Oostelijken vleugel der mannenafdeeling, genaamd „Afdeeling Onze Lieve Vrouw van Lourdes", van het Zuid-Westelijk deel van den Westelijken vleugel der vrouwenafdeeling, genaamd „Afdeeling St. Joseph" en het damespaviljoen, genaamd „Paviljoen St. Joseph", in te richten tot een gesticht voor krankzinnigen.

Zoowel voor het gesticht, bedoeld in het vorig lid, als voor de inrichting, bedoeld in artikel 3, zullen gelden de voorheen en thans overgelegde teekeningen en daarbij gegeven beschrijving.

Art. 3. Van „Voorburg" worden het „paviljoen Beukenhof", „de Afdeeling Onze Lieve Vrouw van Lourdes", de „Afdeeling St. Joseph" en het „Paviljoen St. Joseph", onder de voorwaarden, vermeld in artikel 11, gezamenlijk aangewezen als eene inrichting, welke niet als een gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

Wij behouden Ons voor, die voorwaarden, wanneer dit noodig is, aan te vullen of te wijzigen.

Art. 4. In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 323 mannelijke en 402 vrouwelijke krankzinnigen verpleegd worden.

Art. 5. In de inrichting, bedoeld in artikel 3 mogen niet meer dan 229 mannen en 204 vrouwen worden verpleegd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 6den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 16 *October* 1936.)

S. 1389 C.

14 *October* 1936. BESLUIT, betreffende het Sanatorium „Koningsheide" te *Schaarsbergen*, gemeente *Arnhem*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 9 October 1936, n°. 10251, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. Het Sanatorium Koningsheide te *Schaarsbergen*, gemeente *Arnhem*, staande onder bestuur der Stichting „Koningsheide" aldaar, wordt onder de voorwaarden, vermeld in artikel 2, aangewezen als een inrichting, die niet als gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

2. Wij behouden Ons voor, die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

2. 1. De voorziening in den geneeskundigen dienst geschiedt ten genoegen van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

2. Tot de inrichting wordt te allen tijde vrije toegang verleend aan diengene der inspecteurs, bedoeld in artikel 1 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), die door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken belast is met het toezicht op de inrichting.

3. Het bestuur van de inrichting, de geneeskundigen, aldaar werkzaam, benevens het overige personeel, geven den inspecteur de door hem verlangde inlichtingen.

4. Het bestuur draagt zorg, dat in de inrichting steeds aanwezig is een stel plattegrondteekeningen, waaruit de bestemming van alle vertrekken duidelijk blijkt; deze teekeningen worden den inspecteur te allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd.

5. Inzake veranderingen, welke ten gevolge zouden hebben, dat de inrichting niet meer geheel overeenstemt met de teekeningen, bedoeld in het vorig lid, wordt vooraf schriftelijk het advies ingewonnen van den inspecteur.

6. De verpleegden worden niet belemmerd, zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der departementen van algemeen bestuur, tot den inspecteur, en tot den officier van justitie.

7. Een verpleegde wordt ontslagen:

a. op eigen verzoek of op dat van een der ouders of van den voogd, ingeval de verpleegde staat onder ouderlijke macht of voogdij;

b. op schriftelijke verklaring van den geneeskundige, of zoo er meer zijn, van den eersten geneeskundige, dat zijne verpleging in de inrichting niet langer noodzakelijk of wenschelijk is;

c. op verlangen van den inspecteur.

8. Door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen nadere voorschriften worden gegeven ten aanzien van het bepaalde in het vierde, vijfde en zevende lid.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 14den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 23 *October* 1936.)

S. 1408.

11 *September* 1936. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht, door ruiling, van terreinen, gelegen te *Utrecht*, aan de gemeente *Utrecht*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den Staat medebrengt met de gemeente *Utrecht* een ruiling aan te gaan van terreinen, gelegen te *Utrecht*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De onderhandsche overdracht aan de gemeente *Utrecht* van terreinen, gelegen te Utrecht, geconstateerd bij de akte van ruiling, geteekend 25 September 1935, welke in afschrift aan deze wet is gehecht, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Staat, Minister van Defensie, a. i., H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 29 *September* 1936.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1*a*. Gijsbert Hendrik Dorrestein, Ontvanger der Registratie en Domeinen te *Utrecht*;

b. Hendrik Jacob Harm van Tarel, Majoor Eerstaanwezend-Ingenieur te *Utrecht*,

te zamen handelende namens den Staat der Nederlanden (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe onderscheidenlijk gemachtigd bij brief van den Directeur der Registratie en Domeinen te *Amsterdam* dd. 16 September 1935 n°. 9458, gegrond op de missive van den Minister van Financiën dd. 14 September 1935 n°. 81 afdeeling Domeinen, en bij aanschrijving van den Minister van Defensie dd. 25 Juli 1935, Vde Afdeeling n°. 131;

2. Mr. Dr. Gerhard Abraham Willem ter Pelkwijk, Burgemeester der Gemeente *Utrecht*, wonende aldaar, ingevolge artikel 78 der gemeentewet die Gemeente vertegenwoordigde en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Gemeenteraad dd. 8 Augustus 1935 n°. 188/24/290 / 200/900/24 O.W., goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten der provincie *Utrecht* dd. 10 September 1935 n°. 3077/2502, 3de afdeeling,

zijn overeengekomen als volgt:

De Staat der Nederlanden staat bij dezen, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, in eigendom af aan de Gemeente *Utrecht*, die zulks aanneemt:

1e. de militaire sportterreinen aan de Vossegatschelaan te *Utrecht*, en de steeg van Galgenwaard, kadastraal bekend gemeente *Abstede*, sectie D nummers 847, 848, 849 en 857, samen groot 3.68.10 H.A., op de aan deze akte gehechte en door partijen gewaarmerkte teekening, gemerkt A 3270, met een groene kleur aangegeven;

2e. een gedeelte van den voortuin van de kazerne voor de Veld-Artillerie, gelegen langs den Leidscheweg te *Utrecht*, bestemd voor straatverbreeding, met inbegrip van de daarop voorkomende buitencantine, het plantonhuisje, de daarop zich bevindende beplanting, de geleidingen, benevens het transformatorgebouw c.a., kadastraal bekend gemeente *Catharijne*, sectie D n°. 6233, groot 31.43 Are en op de aan deze akte gehechte en door partijen gewaarmerkte teekening gemerkt A 3271 met een groene kleur aangegeven;

3e. een gedeelte van den z.g. „gedekte weg" te *Utrecht*, kadastraal bekend gemeente *Abstede*, sectie D nummers 4152, 3237 en 4151, te zamen groot 2.50.40 H.A., waarvan de perceelen nummers 3237 en 4151 bezwaard zijn met het recht van erfpacht tot en met 31 December 1950 tegen een jaarlijkschen canon, thans groot f 150, ten behoeve van Arnoldus Eliza de Kievit, houthandelaar te *Utrecht*, gevestigd bij akte dd. 4 Januari 1921, overgeschreven ten hypotheekkantore te *Utrecht*, 5 Januari 1921 in deel 879 n°. 60, op de bovenbedoelde teekening, gemerkt A 3270, met een groene arceering aangegeven.

Hiertegenover staat de Gemeente *Utrecht* in eigendom af aan den Staat der Nederlanden (Defensie), die zulks aanneemt:

1e. een perceel grond, deel uitmakende van de hofstede „De Halve Maan", gelegen ten Noorden van den Leidschen Rijn te *Utrecht*, kadastraal bekend gemeente *Catharijne*, sectie C nummer 5831, groot 4.00.00 H.A.. op de aan deze akte gehechte en door partijen gewaarmerkte teekening, gemerkt A 3272, met een groene kleur aangegeven;

2e. een perceel grond, deel uitmakende van de hofstede „De Groote Kuil" te *Houten*, kadastraal bekend gemeente *Houten*, sectie D nummer 541, groot 2.51.15 H.A., op de gemelde teekening, gemerkt A 3270, met een roode arceering aangegeven;

3e. een strook grond, bestemd voor den aanleg van een nieuwen z.g. „gedekte weg" te *Utrecht*, kadastraal bekend gemeente *Abstede*, sectie D nummer 4150 gedeeltelijk, nl. voor zoover toebehoorend aan de Gemeente *Utrecht*, groot voor dat gedeelte 1.53.28 H.A.

Tevens verbindt de Gemeente *Utrecht* zich om eveneens voor den aanleg van genoemden weg aan den Staat kosteloos af te staan, zoodra zij hiervan eigenaresse zal zijn geworden, het resteerende gedeelte van voormeld perceel, kadastraal bekend gemeente *Abstede*, sectie D nummer 4150, groot voor dat deel 1.32.22 H.A.

De aan de Gemeente *Utrecht* in eigendom toebehoorende grond is op de boven vermelde teekening, gemerkt A 3270, met een roode kleur aangegeven. De te zijner tijd door de Gemeente te leveren grond is op die teekening aangeduid met een gele kleur.

Deze ruiling geschiedt tegen betaling van een toegift, groot f 164,000, te betalen door den Staat aan de Gemeente *Utrecht*, en voorts onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. De perceelen worden wederzijds overgedragen in den staat, waarin de perceelen zich thans bevinden, vrij van huur, vrij van hypothekaire of andere lasten en beslagen, zakelijke rechten of schuldplichtigheden

en zonder beperkende bepalingen, behoudens, dat hierbij in herinnering wordt gebracht, dat het bovenvermelde perceel, gemeente *Abstede*, sectie D nummers 857, belast is met een servituut van weg ten behoeve van de perceelen, gemeente en sectie alsvoren, nummers 850, 856, 2581, 2583, 2584, 3196, 4089, 4138 (oud nos. 4085 en 2309), 4139 (oud n°. 4084), 4148, (oud n°. 3917), 4142 (oud n°. 4086), 4140 (oud n°. 4090), 4149 (oud nos. 2204 en 4087), 4143 (oud nos. 853, 854, 4087 en 4088).

2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte zal tot geenerlei vordering aanleiding geven, terwijl partijen tot geenerlei vrijwaring zijn gehouden, behoudens dat zij instaan voor den eigendom.

Art. 2. 1. Partijen kunnen het geruilde over en weer in bezit en genot aanvaarden, terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den voornoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring, terwijl daarvan aan de wederpartij bij aangeteekend schrijven zal worden kennisgegeven.

3. In afwijking van het vorenstaande zullen de sportterreinen aan de Vossegatschelaan eerst kunnen worden aanvaard zoodra de nieuwe sportterreinen op „De Groote Kuil" gereed zullen zijn, doch uiterlijk op 15 Februari 1937, of zooveel later als de verbindingsweg Koningsweg—Vossegatschelaan voor het verkeer is opengesteld.

Eveneens in afwijking van het in lid 1 bepaalde kan de bestaande „gedekte weg" niet eerder worden aanvaard dan nadat de nieuw te maken gedekte weg gereed is, ter beoordeeling van den Eerstaanwezend-Ingenieur te *Utrecht*.

Art. 3. De door den Staat te betalen toegift zal worden voldaan door den Ontvanger der Registratie en Domeinen te *Utrecht* tegen afgifte van behoorlijke kwitantie binnen veertien dagen na overlegging door de wederpartij van een ten minste één dag na de overschrijving van deze akte in de openbare registers door den betrokken hypotheekbewaarder afgegeven verklaring, dat op het door den Staat verkregene geen hypothekaire inschrijvingen, noch beslagen rusten.

Art. 4. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten, van het over en weer afgestane geheven wordende, zijn van 1 Januari 1936 af voor rekening van de nieuwe eigenaren, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 5. De afstand van den voormelden z.g. „gedekte weg" heeft plaats onder de voorwaarden, vastgesteld in de aan deze akte in afschrift gehechte en door partijen gewaarmerkte beschikking van den Minister van Defensie van 28 April 1934, Geheim Litt. P 63.

De Gemeente *Utrecht* verbindt zich hierbij uitdrukkelijk deze voorwaarden stipt na te leven.

Art. 6. De Gemeente *Utrecht* verbindt zich op haar kosten den bestaanden duiker, liggende onder de Vossegatschelaan, ter verbinding van de grenssloot om de Kromhoutkazerne en de gracht ten Oosten van den bestaanden gedekten weg te vervangen door een anderen afvoer ten genoegen van den Eerstaanwezend-Ingenieur te *Utrecht*.

Art. 7. De Gemeente verleent, ten behoeve van de voormelde terreinen op „De Groote Kuil", kadastraal bekend gemeente *Houten*, sectie D nummer 541, de erfdienstbaarheid van overweg ter breedte van 5 M. naar den verbindingsweg Koningsweg-Vossegatschelaan, ten laste van de aan de Gemeente in eigendom behoorende perceelen, kadastraal bekend alsvoren, sectie D nummer 543.

Deze overweg zal worden gemaakt op een door den Eerstaanwezend-Ingenieur te *Utrecht* aan te wijzen plaats. De kosten van dezen overweg worden gedragen door de Gemeente *Utrecht*, welke gemeente op haar kosten dezen overweg onderhoudt tot genoegen van den Eerstaanwezend-Ingenieur te *Utrecht*.

Art. 8. De Gemeente *Utrecht* verbindt zich op haar kosten:

1°. de zich op het aan haar bij deze akte over te dragen gedeelte van den voortuin van de kazerne voor de Veld-Artillerie voorkomende buitencantine, het plantonhuisje en het transformatorgebouw enz. af te breken.

2°. het langs den Leidscheweg staande ijzeren hek op steenen voet naar de nieuwe eigendomsgrens te verplaatsen.

3°. op een door den Eerstaanwezend-Ingenieur te *Utrecht* nader aan te wijzen plaats op het terrein van genoemde kazerne een nieuw plantonhuisje te bouwen.

4°. den plantsoenaanleg op het aan den Staat verblijvende terrein ten Noorden van het Hoofdgebouw bij te werken en in de leidingen, aanwezig in de niet aan de Gemeente overgaande strook van de kazerne, de noodige wijzigingen aan te brengen, een en ander tot genoegen van genoemden Eerstaanwezend-Ingenieur.

De Gemeente is bevoegd een nieuw transformatorgebouw te stichten, hetzij op gemeld kazerneterrein, hetzij elders. Mocht de Gemeente besluiten dit gebouw te plaatsen op het kazerneterrein, dan wijst meergenoemde Eerstaanwezend-Ingenieur de plaats aan en heeft de bouw plaats onder zijn goedkeuring.

De Gemeente *Utrecht* draagt er zorg voor, dat tijdens de verplaatsing van het ijzeren hek het kazerneterrein voortdurend op voldoende wijze wordt afgesloten tot genoegen van genoemden Eerstaanwezend-Ingenieur.

Art. 9. Het bouwterrein, deel uitmakende van de hofstede „De Halve Maan", moet door en op kosten van het Departement van Defensie worden afgesloten. De kosten van onderhoud en van vernieuwing van deze afsluiting komen ten laste van genoemd Departement.

Art. 10. De steenen brug over den Leidschen Rijn nabij de boerderij „De Halve Maan" moet vóór 1 Januari 1938 door en op kosten van de Gemeente Utrecht worden vervangen door een voor dubbel rijverkeer geschikte vaste brug, welke aansluit aan de Joseph Haydnlaan.

Art. 11. De Gemeente Utrecht is verplicht op haar kosten de gebouwen, behoorende tot de boerderij „De Halve Maan" binnen een jaar na den datum, waarop de Minister van Defensie aan haar schriftelijk kennis geeft,

dat het Centraal Militair Hospitaal volledig in gebruik is genomen, af te breken.

Art. 12. Ten behoeve van het terrein, deel uitmakende van de hofstede „De Halve Maan", kadastraal bekende gemeente *Catharijne*, sectie C nummer 5831 en ten laste van de omliggende gemeenteterreinen, kadastraal bekend in sectie C nummer 5832, met een -lijn op de aan de akte gehechte teekening, gemerkt A 3272, aangegeven, wordt de erfdienstbaarheid gevestigd om geen gebouwen te stichten, waarin bedrijven worden uitgeoefend, welke naar het oordeel van den Minister van Defensie hinder veroorzaken voor den dienst in het Centraal Militair Hospitaal.

Ten behoeve van het voormelde terrein, kadastraal bekend gemeente *Catharijne*, sectie C nummer 5831 en ten laste van het ten Oosten van voormeld terrein gelegen gemeenteterrein, kadastraal bekend gemeente *Catharijne*, sectie C nummer 5832, op de zooeven genoemde teekening met een -lijn aangegeven, wordt de erfdienstbaarheid gevestigd om bij eventueele bebouwing slechts open bebouwing toe te laten.

Art. 13. De Gemeente waarborgt een ongestoorde afwatering van de om het Centraal Militair Hospitaal liggende terreinen, zonder dat daarvoor werken op het terrein van dit hospitaal zullen moeten worden gemaakt.

Art. 14. 1. Gedurende den bouw van het Centraal Militair Hospitaal zal een strook grond gelegen tusschen het bouwterrein en den Leidschen Rijn, op de voornoemde teekening, gemerkt A 3272 met een kruisarceering aangegeven, door de Gemeente *Utrecht* kosteloos beschikbaar worden gesteld als loswal en opslagplaats voor den aanvoer van grond en van bouwmaterialen en dergelijke.

2. Deze strook zal door en op kosten van het Departement van Defensie aan weerszijden van een tijdelijke afrastering worden voorzien, aansluitende aan de om het bouwterrein te maken tijdelijke afrastering.

Art. 15. De Gemeente *Utrecht* verbindt zich op haar kosten vóór het toegangshek tot het hoofdgebouw en vóór de toegangshekken tot de bijgebouwen van genoemd hospitaal, voor dubbel rijverkeer geschikte openbare wegen aan te leggen, aansluitende aan de Joseph Haydnlaan.

Art. 16. Ten behoeve van het hoofdgebouw en de bijgebouwen van het Centraal Militair Hospitaal moeten worden gemaakt de noodige aansluitingen voor den aanvoer van electriciteit en gas. De electriciteitskabels en de gasleidingen zullen door de Gemeente gelegd worden tot aan de grens van het Rijksterrein op in onderling overleg aan te wijzen plaatsen.

De noodige aansluitingen op de hoofdriolen in de Joseph Haydnlaan en in de beide daarop aansluitende straten, grenzende aan het Rijksterrein, zullen door de Gemeente *Utrecht* worden gemaakt op kosten van het Departement van Defensie.

Art. 17. De Gemeente *Utrecht* keurt goed, dat op de aan de Gemeente in eigendom behoorende terreinen, gelegen tusschen het bouwterrein en de boerderij „De Halve Maan", gedurende en ten behoeve van den bouw van het Hospitaal door het Departement van Defensie kosteloos een pad wordt aangelegd en onderhouden met een kruinsbreedte van ten hoogste 3½ M. Het Departement van Defensie is verplicht dit pad na het tot stand komen van het Centraal Militair Hospitaal weder op te ruimen en het terrein in den vorigen toestand te herstellen.

Art. 18. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van genoemden Ontvanger.

2. De kosten op deze akte vallende en het zegel van de aangehechte teekeningen, alsmede de kosten op haar uitvoering vallende, komen ten laste van den Staat en van de Gemeente, ieder voor de helft. De ten laste van de Gemeente *Utrecht* komende kosten moeten binnen veertien dagen na opgave worden betaald ten kantore van den Ontvanger der Registratie en Domeinen te *Utrecht*.

3. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten door de wederpartij zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan die partij uitgereikt.

Art. 19. Voor de tenuitvoerlegging dezer overeenkomst wordt voor den Staat domicilie gekozen ten kantore van voornoemden Ontvanger en voor de Gemeente *Utrecht* ten Stadhuize te *Utrecht*.

Aldus in drievoud opgemaakt en geteekend te *Utrecht*, den 25 September 1935.

De Burgemeester van Utrecht,
Ter Pelkwijk.

De Ontvanger der Registratie,
Dorrestein.

De Majoor,
Eerstaanwezend-Ingenieur te Utrecht,
van Tarel.

Voor gelijkluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal van het Departement van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 2317.

---

30 *September* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* van 27 November 1935, n°. 805, strekkende:

1°. tot wijziging, met ingang van 1 Januari 1936, van de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920, en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen;

2°. tot verhooging, in verband daarmede, van volgnummer 895*h* der ontwerpgemeentebegrooting voor 1936.

Verlengd tot 15 November 1936.

S. 2318.

30 *September* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* van 27 November 1935, N°. 791, strekkende:

1e. tot wijziging van de verordening tot regeling van het Openbaar Gewoon en Uitgebreid Lager Onderwijs te *Amsterdam;*

2e. tot regeling van de wijze, waarop de hiervoren onder 1e. bedoelde wijziging zal worden ingevoerd.

Verlengd tot 15 November 1936.

S. 2319. ———

30 *September* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Valkenswaard* van 1 September 1936, strekkende tot vaststelling van den tijdsduur van het wachtgeld van de burgemeesters en vaste ambtenaren, die tengevolge van de wet van 30 December 1933 (*Staatsblad* n°. 800) zijn ontslagen, voor zooveel betreft de bepaling onder II *b*, *c* en *d* van dat besluit.

Geschorst tot 1 Februari 1937.

S. 2319 A. ———

8 *October* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Jabeek* van 11 September 1936, strekkende tot benoeming andermaal van *J. H. L. Mols*, niet zijnde gemeentesecretaris, tot ontvanger dier gemeente.

Geschorst tot 1 Januari 1937.

S. 2351. ———

5 *October* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Veen* d.d. 28 Februari 1936, strekkende tot benoeming van *J. G. W. Schouten* tot secretaris-ontvanger.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 September 1936, n°. 23182, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Veen* bij zijn besluit van 28 Februari 1936 tot secretaris-ontvanger dier gemeente heeft benoemd J. G. W. Schouten;

Overwegende, dat in het algemeen voor een juiste bekleeding van de gecombineerde bediening van secretaris/ontvanger kennis van de gemeentelijke administratie in zijn vollen omvang een vereischte is;

dat zulks in het bijzonder geldt voor een gemeente van de grootte van *Veen*, waar de omvang der werkzaamheden niet vereischt en bovendien de toestand der gemeentefinanciën niet toelaat, dat de secretaris-ontvanger zich kan doen bijstaan door een vakbekwaam ambtenaar;

dat de aan de bediening verbonden bezoldiging voldoende is om aan den bekleeder daarvan vakbekwaamheid tot eisch te stellen;

dat overigens ook de toestand, waarin de administratie en het geldelijk beheer van de gemeente *Veen* verkeerden ten tijde, dat het gemeentebestuur zich om steun als noodlijdende gemeente tot de Regeering wendde, de aanstelling van een vakbekwaam ambtenaar tot secretaris-ontvanger vorderde en dat daarvan de toekenning van Rijkssteun afhankelijk werd gesteld;

Overwegende, dat J. G. W. Schouten voornoemd geen vakdiploma bezit, terwijl hij evenmin in de praktijk de kundigheden voor de bekleeding van de bediening van secretaris heeft verworven, welke het gemis van het vakdiploma zouden kunnen vergoeden;

dat zulks in de gegeven omstandigheden geacht moet worden te zijn in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 30 September 1936, n°. 24272, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente *Veen* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 5den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 23 *October* 1936.)

S. 2352. ———

8 *October* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Zaandijk* d.d. 10 Maart 1936, waarbij gunstig is beschikt op het verzoek van het Vredes-Comité „Zaanstreek", waarvan het secretariaat is gevestigd te *Wormer*, tot het houden van een geldinzameling op 3 Mei 1936, en de opbrengst te mogen aanwenden tot het steunen van de achtergebleven gezinnen der dienstweigeraars.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Defensie a. i. van 6 Augustus 1936, n°. 20968, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, en van 4 September 1936, Ie Afdeeling , n°. 127;

Overwegende, dat bij besluit van burgemeester en wethouders van *Zaandijk* van 10 Maart 1936 aan het Vredes-Comité „Zaanstreek", gevestigd te Wormer, toestemming is verleend tot het houden van een geldinzameling op 3 Mei 1936, waarvan de opbrengst zou worden aangewend tot het steunen van de achtergebleven gezinnen van dienstweigeraars;

Overwegende, dat, daargelaten of zulks door de organisatoren van de geldinzameling al dan niet wordt beoogd, het houden van geldinzamelingen ten behoeve van gezinnen van dienstweigeraars, een element bevat van propaganda voor, of openlijke instemming met, gedragingen, strijdig met de wetten des lands:

dat burgemeester en wethouders van *Zaandijk*, door bij hun besluit van 10 Maart 1936 voor het houden van gemelde geldinzameling, toestemming te verleenen, mitsdien medewerking hebben verleend aan propaganda voor of openlijke instemming met gedragingen, strijdig met de wetten des lands;

dat het verleenen van zoodanige medewerking is in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 57);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 30 September 1936, n°. 24273, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, en van 3 October 1936, Ie Afdeeling, n°. 19;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Zaandijk* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Defensie zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 15 *October* 1936.)

S. 2353.

8 *October* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* van 27 November 1935, n°. 805, strekkende tot wijziging, met ingang van 1 Januari 1936, van de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920, en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 8 September 1936, n°. 23376, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Amsterdam* bij zijn besluit van 27 November 1935, n°. 805, met ingang van 1 Januari 1936 de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920 en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen zoodanig heeft gewijzigd, dat in artikel 4 in plaats van f 400 wordt gelezen: f 600;

Overwegende, dat de gemeente *Amsterdam* voor het jaar 1936 een extra-bijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds behoeft, wijl zij niet in staat is haar noodzakelijke gewone uitgaven met eigen gewone inkomsten te dekken;

dat niet het vooruitzicht bestaat, dat de financieele omstandigheden van de gemeente in de naaste toekomst gunstiger zullen zijn dan in 1936;

dat, waar de dekking van de noodzakelijke gewone uitgaven reeds groote zorg baart, voor niet-noodzakelijke uitgaven, geen middelen beschikbaar zijn;

dat met het oog hierop elke niet noodzakelijke verhooging van uitgaven achterwege behoort te blijven;

dat een verhooging van de wedden van de kweekelingen der openbare lagere scholen in de gemeente *Amsterdam* niet noodzakelijk is, aangezien bedoelde wedden, zooals deze zijn geregeld in de verordening, opgenomen in het *Gemeenteblad van Amsterdam* voor 1935, afdeeling 3, volgnummer 153, voldoende moeten worden geacht;

dat op dezen grond het voornoemd raadsbesluit geacht moet worden te zijn in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 September 1936, n°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 3 October 1936, n°. 24271, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 8sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 16 *October* 1936.)

S. 2362.

10 *October* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* van 27 November 1935, n°. 791, strekkende:

1°. tot wijziging van de verordening tot regeling van het openbaar gewoon en uitgebreid lager onderwijs te *Amsterdam*;

2°. tot regeling van de wijze, waarop de onder 1°. bedoelde wijziging zal worden ingevoerd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 11 September 1936, n°. 10143 II, afdeeling Lager Onderwijs, en Binnenlandsche Zaken, van 11 September 1936, n°. 23611, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Amsterdam* bij besluit van 27 November 1935, n°. 791, heeft besloten:

1°. de Verordening tot regeling van het Openbaar Gewoon en Uitgebreid lager onderwijs te *Amsterdam*, vastgesteld door den Gemeenteraad in zijn vergadering van 25 October 1922 (*Gemeenteblad* 1922, afd. 2, volgno. 119), laatst gewijzigd bij raadsbesluit van 31 October 1934 (*Gemeenteblad* 1934, afd. 3, volgno. 158), te wijzigen als volgt:

achter art. 3 wordt onder het opschrift „Aantal leerlingen per klasse" een nieuw artikel 3*bis* ingevoegd, luidende:

1. Het maximum-aantal leerlingen per klasse bedraagt: 42 voor de scholen voor gewoon lager onderwijs, 37 voor de klassen dezer scholen, welke gevormd zijn uit leerlingen, die in verschillende leerjaren zijn, 32 voor de scholen voor voortgezet gewoon lager onderwijs en 32 voor de scholen voor uitgebreid lager onderwijs.

2. Burgemeester en Wethouders kunnen het maximum-aantal leerlingen per klasse overschrijden, indien bijzondere omstandigheden dit naar hun meening noodig maken.

2°. te bepalen, dat het onder 1°. genoemde maximum-aantal leerlingen per klasse voor de scholen voor gewoon lager onderwijs geleidelijk zal worden ingevoerd, met dien verstande, dat het terstond zal gelden voor de nieuw te vormen klassen.

Overwegende, dat de gemeente Amsterdam voor het jaar 1936 een extra-bijdrage uit het werkloosheidssubsidiefonds behoeft, wijl zij niet in staat is haar noodzakelijke gewone uitgaven met eigen gewone inkomsten te dekken;

dat niet het vooruitzicht bestaat, dat de financieele omstandigheden van de gemeente in de naaste toekomst gunstiger zullen zijn dan in 1936;

dat, waar de dekking van de noodzakelijke gewone uitgaven reeds groote zorg baart, voor niet noodzakelijke uitgaven geen middelen beschikbaar zijn;

dat met het oog hierop elke niet noodzakelijke verhooging van uitgaven achterwege behoort te blijven;

dat de vermindering van het maximumgetal leerlingen per schoolklasse, welke van genoemd raadsbesluit het gevolg zou zijn niet noodzakelijk is;

dat op dezen grond het voornoemd raadsbesluit geacht moet worden te zijn in strijd met het algemeen belang;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 September 1936, n°. 21);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 3 October 1936, n°. 11080 I, afdeeling Lager Onderwijs; en van 6 October 1936, n°. 24701, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

voornoemd besluit van den raad der gemeente *Amsterdam* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 10den October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 20 *October* 1936.

S. 2609.

22 *September* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Maartensdijk* van 3 December 1935, strekkende tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.

Verlengd tot 1 Januari 1937.

S. 2610.

22 *September* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Oudewater* van 14 April 1936, strekkende tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.

Verlengd tot 1 Januari 1937.

S. 2812.

22 *October* 1936. BESLUIT tot schorsing van twee besluiten van burgemeester en wethouders van *Wierden*, betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 April 1937.

S. 2847.

29 *October* 1936. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Vriezenveen* betreffende bouwvergunning.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 11 September 1936, n°. 6955 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting, en van 19 September 1936, n°. 23859, afdeeling Binnenlandsch Bestuur betreffende het besluit van den raad van *Vriezenveen* van 25 Mei 1936, waarbij aan H. Nijkamp aldaar vergunning is verleend voor den bouw van een woonhuis met stalling op het perceel, kadastraal bekend sectie E. n°. 4885;

Overwegende, dat volgens artikel 6, tweede lid, van de Woningwet bouwvergunning *moet worden geweigerd* indien niet wordt voldaan aan de voorschriften, voorzoover daarvan geen vrijstelling is verleend;

dat vorengenoemd perceel niet grenst aan een weg en het bouwplan mitsdien niet voldoet aan artikel 12, eerste lid, van de bouwverordening van *Vriezenveen*, volgens hetwelk „geen gebouw mag worden opgericht „anders dan aan een bij het in werking tre„den dezer verordening bestaanden weg, welke „uitsluitend bestemd is voor voetpad, rijpad, „dreef, mestweg of overgang, of aan een weg, „waarvan de aanleg volgens de richting, de „afmetingen en de hoogte door den gemeente„raad goedgekeurd, voltooid of voldoende „verzekerd is";

dat volgens de verordening alleen *burgemeester* en *wethouders* vrijstelling kunnen verleenen van het aangehaalde voorschrift; en dat dit college in dit geval geen gebruik heeft gemaakt, en ook niet heeft willen maken, van zijn bevoegdheid;

dat de vergunning reeds hierom moest zijn *geweigerd* en het besluit, waarbij zij verleend is, mitsdien behoort te worden vernietigd;

Gelet op de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 6 October 1936, n°. 42;

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 15 October 1936, n°. 8477 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting en van 24 October 1936, n°. 25714, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vorenbedoeld besluit van den raad van *Vriezenveen* van 25 Mei 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 29sten October 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 17 *November* 1936.)

S. 3280.

7 *October* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) restanten op enkele artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3281.

9 *November* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) het restant op artikel 3 van het IVde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan hetzelfde artikel van het IVde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3381.

10 *October* 1936. BESLUIT, houdende aanwijzing van overschotten op de begrooting van uitgaven van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1935, welke worden toegevoegd aan de daarnevens aangegeven kredieten voor het dienstjaar 1936.

S. 3480.

26 *September* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) het restant op artikel 119 van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935, wordt toegevoegd aan het overeenkomstig artikel van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3780.

10 *October* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* No. 259) de restanten op enkele artikelen van oudhoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van hoofdstuk XI der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 182.

18 *November* 1936. BESLUIT tot uitvoering van art. 22, tweede lid, van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (Salarisregeling van leerling-verplegenden).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, Voorzitter van den Raad van Ministers, van 12 November 1936, N°. 436 Kabinet M. R.;

Gelet op artikel 22, tweede lid, en op artikel 33, tweede lid, van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Onder intrekking van Ons besluit van den 30sten December 1933 (*Staatsblad* N°. 787), zooals dat is gewijzigd en aangevuld bij Onze besluiten van den 17den September 1934 (*Staatsblad* N°. 513) en van den 18den December 1935 (*Staatsblad* N°. 714), met ingang van 1 Januari 1937 te bepalen als volgt:

Art. 1. 1. De jaarlijksche bezoldiging van de leerling-verplegenden bij de Rijksverplegingsinrichtingen bedraagt:

a. bij de ziekenhuizen:

bij aanvang f 700;

bij toelating tot het tweede gedeelte van den opleidingscursus f 750;

bij toelating tot het laatste gedeelte van den opleidingscursus f 850;

b. bij de krankzinnigengestichten:

bij aanvang f 800;

bij toelating tot het tweede gedeelte van den opleidingscursus f 850;

bij toelating tot het laatste gedeelte van den opleidingscursus f 900.

2. Het genot der belooning vangt aan op den dag van de in-functietreding.

2. De jaarlijksche bezoldiging van de leerling-verplegenden, die het wettelijk beschermd diploma, hetzij voor de gewone ziekenverpleging (diploma A), hetzij voor de verpleging van zenuwzieken en krankzinnigen (diploma B), hebben verworven, bedraagt, zoolang zij nog niet tot verpleger(ster) zijn benoemd, in beide soorten van inrichtingen f 900.

3. Verhooging van bezoldiging, toe te kennen in verband met de toelating tot het tweede en tot het laatste gedeelte van den opleidingscursus, gaat in op den eersten dag van de maand, waarin het resultaat van het onderzoek naar de bekwaamheid van den candidaat, om tot het volgende gedeelte van den opleidingscursus te kunnen worden toegelaten, bekend wordt.

4. 1. Op de in de artikelen 1 en 2 vermelde bedragen wordt voor het genot van kost

en inwoning een korting toegepast van f 500 per jaar.

2. Over tijdvakken van geoorloofde afwezigheid van een week of langer, waarin geen van Rijkswege verstrekte kost en inwoning wordt genoten, wordt van de in het eerste lid bedoelde korting f 1 per vol etmaal teruggegeven, tot een maximum van f 21 per kalenderjaar.

5. Bij indienstneming en salarieering van leerling-verplegenden komt, onverminderd de geldende uitvoeringsbepalingen van de wet van 2 Mei 1921 (*Staatsblad* N°. 702) tot wettelijke bescherming van het diploma voor ziekenverpleging, de in gelijksoortige inrichtingen door hen met gunstig gevolg doorgebrachte cursustijd ten volle in aanmerking.

6. Leerling-verplegenden, reeds in het bezit van een diploma A of B, die opleiding verkrijgen voor onderscheidenlijk het diploma B of A, genieten eene bezoldiging, welke voor het eerste jaar en volgende jaren, gelijk is aan het bedrag, in artikel 1 onderscheidenlijk voor het tweede en voor het laatste gedeelte van den opleidingscursus vastgesteld.

7. Overigens vinden op de leerling-verplegenden, ook op degenen die zijn aangesteld gedurende het tijdvak 1 November 1928 tot 15 Mei 1930, de bepalingen, de overgangsbepalingen inbegrepen, van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 — met uitzondering van die in de artikelen 1, tweede lid, en 10 — voor zoover van toepassing op verplegers, zooveel mogelijk overeenkomstige toepassing.

Overgangsbepaling.

Aan leerling-verplegenden, op 31 December 1936 in dienst, wier netto-bezoldiging onder de werking van dit besluit met meer dan 15 ten honderd zou dalen, wordt, zoolang zij onafgebroken als leerling-verplegende in dienst blijven, bij wijze van overgangsmaatregel een persoonlijke toelage toegekend tot een zoodanig bedrag, dat de vermindering der nettobezoldiging beperkt blijft tot 15 ten honderd van de netto-bezoldiging, welke zij volgens de op genoemden datum geldende regeling zouden ontvangen.

Onze Ministers, Hoofden der departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 18den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
Voorzitter van den Raad van Ministers,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 1 *December* 1936.)

S. 205.

---

11 *September* 1936. Wet tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929.

Bijl. Hand. 2e Kamer 1935/1936, nr. 353, 1—8.
Hand. id. 1935/1936, blzz. 2242—2244.
Bijl. Hand. 1e Kamer 1935/1936, blz. 826.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is in de titels II, III en V der Ambtenarenwet 1929 eenige wijzigingen te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

In de Ambtenarenwet 1929 worden de navolgende wijzigingen gebracht:

Art. I. Het derde lid van artikel 5 wordt gelezen:

„3. Het aantal leden van elk Ambtenarengerecht wordt door Onzen Minister van Justitie vastgesteld. Ten aanzien van de Ambtenarengerechten, die ook buiten de standplaats zitting houden, bepaalt Onze Minister van Justitie tevens het aantal leden, dat voor elke gemeente, waar het gerecht zitting houdt, zal worden benoemd uit hen, die in of anders zoo dicht mogelijk bij die gemeente gevestigd zijn."

Artikel 6 wordt gelezen:

„1. De leden der Ambtenarengerechten worden door Onzen Minister van Justitie benoemd voor een tijdvak van zes jaren.

2. Op hun verzoek of in geval van ontbinding van het gerecht wordt hun door Onzen Minister van Justitie ontslag verleend."

Artikel 8 wordt gelezen:

„In geval van gelijktijdige benoeming geldt als oudstbenoemde het lid, wiens naam in het benoemingsbesluit het eerst is vermeld en zoo vervolgens. Heeft de benoeming plaats gehad bij verschillende besluiten van gelijken datum, dan wordt het laagstgenummerde besluit geacht het eerst te zijn genomen en zoo vervolgens."

Artikel 9 vervalt.

In artikel 14 vervallen het cijfer 1 en het tweede lid.

Artikel 15 wordt gelezen:

„De voorzitter van het gerecht stelt een rooster vast, die de verdeeling der werkzaamheden onder de leden regelt. Alvorens den rooster vast te stellen stelt de voorzitter de leden in de gelegenheid hunne opmerkingen nopens het ontwerp te zijner kennis te brengen."

In het eerste lid van artikel 17 vervallen de woorden „in leeftijd".

Art. II. In artikel 20 worden de volgende wijzigingen gebracht:

In den aanhef van het eerste lid worden de woorden „(voorzitter inbegrepen)" gelezen: „(voorzitter en plaatsvervangende voorzitters inbegrepen)".

Het tweede lid wordt gelezen:

„2. De onder *a* en *b* omschreven verbodsbepalingen gelden ook voor den griffier, de plaatsvervangende griffiers en de beëedigde klerken ter griffie."

Art. III. Artikel 21 wordt gelezen:

„Op bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen voet kan aan de leden van het Ambtenarengerecht voor het bijwonen van bijeenkomsten van dat college een presentiegeld alsmede eene vergoeding voor reis- en verblijfkosten worden toegekend."

Aan artikel 31 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„3. Indien de in het eerste en tweede lid bedoelde personen tengevolge van ziekte of lichaamsgebreken in de noodzaak verkeeren zich door een geleider te doen vergezellen of indien die personen den leeftijd van vijftien jaren nog niet hebben bereikt, is het in het

eerste en tweede lid bepaalde op hunne geleiders van overeenkomstige toepassing. Degene, die met de begrooting is belast, beoordeelt of het geleide noodzakelijk was."

Art. IV. In artikel 28, tweede lid, wordt in plaats van „door het college" gelezen: „door den voorzitter van het college".

In artikel 29, zesde lid, wordt vóór het woord „personen" ingevoegd: „bepaalde".

In artikel 36 worden de woorden „of een erkenden Christelijken feestdag" vervangen door: „, den Nieuwjaarsdag, den Christelijken tweeden Paasch-of Pinksterdag, den Hemelvaartsdag, een der beide Kerstdagen of den dag waarop de verjaardag des Konings gevierd wordt".

Art. V. In artikel 43 worden de volgende wijzigingen gebracht:

Het eerste lid wordt vervangen door twee leden, luidende:

„1. Alle in den loop van het onderzoek ter terechtzitting genomen beslissingen worden ter openbare terechtzitting door den voorzitter uitgesproken.

2. Beslissingen genomen na de beëindiging van het onderzoek ter terechtzitting worden door den voorzitter in het openbaar uitgesproken, hetzij ter terechtzitting, hetzij in tegenwoordigheid van den griffier."

Het cijfer 2 vóór het tegenwoordige tweede lid wordt vervangen door 3.

Art. VI. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 51*a*, luidende:

„Indien mondeling uitspraak is gedaan, wordt deze in het proces-verbaal der terechtzitting aangeteekend op de wijze door Onzen Minister van Justitie te bepalen. Het bepaalde onder 1°. en 4°. van artikel 50 blijft buiten toepassing."

Artikel 53 wordt gelezen:

„1. De griffier zendt aan partijen binnen drie dagen na de uitspraak een afschrift daarvan of, is mondeling uitspraak gedaan, van de aanteekening der mondelinge uitspraak.

2. Partijen kunnen op hare kosten verdere afschriften van de uitspraak of, is mondeling uitspraak gedaan, van de aanteekening der mondelinge uitspraak bekomen volgens het tarief van gerechtskosten in strafzaken. De opbrengst dezer kosten komt ten bate van 's Rijks kas."

Artikel 54 wordt gelezen:

„Zoodra de uitspraak van het Ambtenarengerecht in kracht van gewijsde is gegaan, geeft de griffier de bescheiden van het geding, die zich onder zijne berusting bevinden, terug aan de rechthebbenden."

Art. VII. In artikel 57 vervalt het vierde lid. Het vijfde en zesde lid worden vervangen door twee nieuwe leden, luidende:

„4. Aan de partij, bij de uitspraak geheel of gedeeltelijk in het gelijk gesteld, worden de griffierechten terugbetaald. De voorzitter geeft daartoe, zoodra de uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan, een bevelschrift af.

5. Indien een beroep wordt ingetrokken, omdat de administratie op het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering is teruggekomen, bepaalt de voorzitter op verzoek van dengene, die het beroep intrekt, in hoeverre de griffierechten zullen worden terugbetaald. Hij geeft daartoe een bevelschrift af. Artikel 75 is van overeenkomstige toepassing."

Art. VIII. Het derde lid van artikel 60 wordt gelezen:

„Hij die beroep instelt na den hiervoor bepaalden termijn, wordt niet op grond daarvan niet-ontvankelijk verklaard, indien hij ten genoege des rechters aantoont, het beroep te hebben ingesteld binnen 30 dagen na den dag, waarop hij van het aangevallen besluit of de aangevallen handeling of weigering redelijkerwijs heeft kunnen kennis dragen."

Art. IX. In het derde lid van artikel 62 wordt tusschen de woorden „wordt" en „door" ingevoegd: „desverlangd".

Artikel 68 wordt gelezen:

„1. Is het beroep kennelijk niet ontvankelijk of kennelijk ongegrond, dan kan, zonder dat een nader onderzoek door het Ambtenarengerecht vereischt is, de voorzitter bij met redenen omkleede beschikking het beroep niet ontvankelijk of ongegrond verklaren.

2. De beschikking wordt door den voorzitter in het openbaar uitgesproken in tegenwoordigheid van den griffier.

3. De griffier doet afschrift van deze beschikking aan den inzender van het klaagschrift toekomen."

In artikel 69 worden de navolgende wijzigingen gebracht:

In het tweede lid wordt na het woord „nietig" ingevoegd: „of ongegrond".

Na het vijfde lid wordt een nieuw zesde lid ingevoegd, luidende:

„6. Is het gerecht van oordeel, dat het beroep kennelijk niet ontvankelijk of kennelijk ongegrond is, dan kan het zonder nader onderzoek het verzet ongegrond verklaren, echter niet dan na dengene, die verzet heeft gedaan, in de gelegenheid te hebben gesteld te worden gehoord. Tijd en plaats van het verhoor worden den opposant ten minste drie dagen te voren bericht. Hij is niet verplicht te verschijnen."

Het bestaande zesde lid wordt zevende lid. Het wordt gelezen:

„7. De beschikking tot nietigverklaring of ongegrondverklaring van een verzet is met redenen omkleed. Het bepaalde in artikel 68, tweede en derde lid, is op die beschikking van toepassing. Eene hoogere voorziening staat daartegen niet open."

Het bestaande zevende lid wordt achtste lid. Het cijfer 7 wordt vervangen door 8. Tusschen de woorden „wordt" en „door" wordt ingevoegd: „desverlangd".

Het cijfer 8 vóór het tegenwoordige achtste lid wordt vervangen door 9.

Art. X. In artikel 71 wordt het woord „voorzitter" vervangen door „griffier".

Artikel 73, eerste lid, wordt gelezen:

„1. Indien als verweerder optreedt het administratief orgaan, tegen welks besluit, handeling of weigering het beroep is gericht, zendt het binnen drie weken na de toezending van een afschrift, als in artikel 71 bedoeld, ter griffie van het gerecht alle zich onder zijne berusting bevindende tot de zaak betrekkelijke stukken in, met uitzondering alleen van de zoodanige, tegen welker inzending het openbaar belang zich bepaaldelijk verzet. Ingezonden worden hetzij de oorspronkelijke stukken, hetzij gewaarmerkte afschriften. Op verzoek van den verweerder kan de voorzitter van het gerecht den in den eersten volzin vermelden termijn verlengen."

In artikel 74, eerste lid, wordt in plaats van „veertien dagen" gelezen: „drie weken".

In het vijfde lid wordt tusschen de woorden „wordt" en „door" ingevoegd: „desverlangd".

In het zesde lid wordt in de plaats van „voorzitter" gelezen: „griffier".

Artikel 75, tweede lid, wordt gelezen:

„2. Indien het openbaar belang zulks bepaaldelijk vordert, kunnen de administratieve organen het verschaffen van bepaalde inlichtingen of de inzending van bepaalde stukken en voorwerpen weigeren."

Art. XI. De tweede volzin van het eerste lid en het derde lid van artikel 91 vervallen. Het cijfer 4 vóór het tegenwoordige vierde lid wordt vervangen door 3.

In artikel 92 worden de navolgende wijzigingen gebracht:

In het vierde lid wordt tweemaal in plaats van „getuige of deskundige" gelezen: „getuige, deskundige of partij".

Tusschen het zevende en het achtste lid wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende:

„8. Het gerecht kan bevelen, dat geen verder verhoor van getuigen of deskundigen zal plaats hebben, wanneer naar zijn oordeel door de reeds gehoorde getuigen en deskundigen de feiten voldoende tot klaarheid zijn gebracht."

Het bestaande achtste lid wordt negende lid. Het cijfer 8 wordt vervangen door 9.

Aan het artikel wordt een nieuw tiende lid toegevoegd, luidende:

„10. Het gerecht kan bevelen, dat getuigen en deskundigen, die hoewel wettelijk opgeroepen niet zijn verschenen, door de openbare macht voor hem worden gebracht om aan hunne verplichting te voldoen."

Van artikel 94 vervallen het tweede en derde lid, alsmede het cijfer 1 vóór het eerste lid.

Artikel 96 vervalt.

Het bestaande artikel 97 wordt genummerd 96. In dit artikel wordt na het woord „vermelde" tusschengevoegd: „of tot een nader door den voorzitter vast te stellen".

Aan het artikel wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„2. Indien het onderzoek is geschorst tot een nader door den voorzitter vast te stellen tijdstip, doet de griffier zoodra mogelijk mededeeling van dat tijdstip aan de partijen."

Vóór het eerste lid wordt geplaatst het cijfer 1.

Ingevoegd wordt een nieuw art. 97, luidende:

„1. Voordat de behandeling der zaak ter terechtzitting wordt gesloten, heeft ieder der partijen het recht het woord te voeren. Het gerecht kan evenwel de pleidooien doen eindigen, wanneer naar zijn oordeel de zaak voldoende is toegelicht.

2. Zoodra het onderzoek ter terechtzitting voltooid is, wordt dit door den voorzitter gesloten. Deze deelt vervolgens mede, wanneer uitspraak zal worden gedaan. Indien geen der leden van het gerecht zich daartegen verzet, is de voorzitter bevoegd te bepalen, dat terstond na de raadkamer mondeling uitspraak zal worden gedaan."

Art. XII. Ingevoegd wordt een nieuw artikel 98*a*, luidende:

„Indien de voorzitter bepaald heeft, dat terstond na de raadkamer mondeling uitspraak zal worden gedaan, wordt de raadkamer in ieder geval gehouden terstond na afloop, hetzij van de terechtzitting waarop het onderzoek heeft plaats gehad, hetzij van de behandeling der zaak ter terechtzitting."

In artikel 99, eerste lid, wordt na het woord „aangewezen" tusschengevoegd: „of nader door den voorzitter vast te stellen".

Art. XIII. In artikel 108 worden de volgende wijzigingen gebracht:

In het eerste lid wordt het gestelde onder *d* gelezen:

„*d.* dat de griffier van dit gerecht de processtukken met een afschrift van het proces-verbaal der terechtzitting, voor zoover dit op de zaak betrekking heeft, en, is schriftelijk uitspraak gedaan, een afschrift der aangevallen beslissing binnen drie dagen inzendt ter griffie van den Centralen Raad;".

Onder *e* wordt de komma na „uitbrengt" vervangen door een kommapunt. Hetgeen daarna volgt vervalt. In plaats van „zijn rapport" wordt gelezen: „een rapport".

Aan het eerste lid wordt toegevoegd een nieuwe alinea, luidende:

„*f.* dat de Centrale Raad van Beroep steeds schriftelijk uitspraak doet."

Art. XIV. Aan het derde lid van artikel 115 wordt een nieuwe volzin toegevoegd, luidende:

„Onder ambtenaar wordt in dezen titel mede verstaan de pensioen genietende weduwe of wees van een ambtenaar, tenzij het tegendeel blijkt of uit den aard der zaak volgt."

Art. XV. Artikel 119, derde lid, eerste alinea, wordt gelezen:

„3. Pensioen is voor de eerste f 400 per jaar, of deel van dat bedrag, tot één zestiende voor de tweede f 400 per jaar, of deel van dat bedrag, tot één achtste, voor inhouding, beslag en korting vatbaar;".

Artikel 119, vijfde lid, wordt gelezen;

„5. Indien naast bezoldiging pensioen wordt genoten, worden de gedeelten van de bezoldiging en het pensioen, vatbaar voor inhouding, beslag en korting, berekend als volgt:

de bedragen van bezoldiging en pensioen worden samengevoegd, waarna overeenkomstig lid 3 wordt berekend, welk gedeelte voor inhouding, beslag en korting vatbaar is; het aldus gevonden bedrag wordt omgeslagen over de bedragen van bezoldiging en pensioen."

Artikel 120 wordt gelezen als volgt:

„1. De beperkingen van het vorig artikel gelden niet ten aanzien van inhouding, beslag en korting:

a. tot verhaal van onderhoud, ingevolge de wet verschuldigd, kosten door derden ten behoeve van zoodanig onderhoud gemaakt inbegrepen;

b. ter zake van eene disciplinaire strafoplegging;

c. tot verhaal van boete, door den strafrechter opgelegd;

d. tot verhaal van hetgeen de ambtenaar ter zake van schade, in verband met de ui oefening van den dienst opzettelijk veroor zaakt, aan den Staat of een openbaar lichaam schuldig is.

2. Bezoldiging en pensioen zijn tot de helft vatbaar voor inhouding, beslag en korting tot verhaal van hetgeen op de bezoldiging of het pensioen is vooruitbetaald, voorgeschoten of te

veel betaald. Het tweede en vierde lid van artikel 119 zijn van toepassing.

Art. XVI. In artikel 123 worden de navolgende wijzigingen gebracht:

Het eerste lid wordt gelezen:

„1. Overdracht, inpandgeving of elke andere handeling, waardoor de ambtenaar eenig recht op zijn bezoldiging of pensioen aan een derde toekent, is slechts geldig indien zij geschiedt met goedkeuring van den Staat, die of het openbaar lichaam, dat de bezoldiging of het pensioen verschuldigd is. Aan deze goedkeuring kunnen beperkingen en voorwaarden worden verbonden."

Aan het tweede lid wordt toegevoegd:

„In bijzondere gevallen kan de Staat, die of het openbare lichaam, dat de bezoldiging of het pensioen verschuldigd is, op verzoek van den ambtenaar en van den derde, aan wien het recht op de bezoldiging of het pensioen wordt overgedragen, toestaan, dat van deze bepaling wordt afgeweken, mits deze derde eene instelling is als bedoeld in het vierde lid van dit artikel."

Het derde lid wordt gelezen:

„3. Behoudens het bepaalde in het volgende lid is volmacht tot invordering van de bezoldiging of van het pensioen, onder welken vorm of welke benaming ook door den ambtenaar verleend, steeds herroepelijk."

Toegevoegd worden een vierde en een vijfde lid, luidende:

„4. In afwijking van het bepaalde in het vorige lid kan eene volmacht tot invordering van bezoldiging of pensioen slechts met toestemming van den gemachtigde worden herroepen, wanneer deze volmacht is verleend aan eene instelling van openbaar nut, welke is geplaatst op eene door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgemaakte en in de *Nederlandsche Staatscourant* openbaar gemaakte lijst. Deze toestemming kan slechts worden geweigerd, indien en voor zoover de instelling, ten genoegen van den Staat, die, of het openbare lichaam, dat de bezoldiging of het pensioen verschuldigd is, aantoont, dat zij eene vordering op den ambtenaar heeft. Voor de verleening der hierbedoelde volmacht is de in het eerste lid van dit artikel bedoelde goedkeuring niet vereischt. De Staat, die, of het openbare lichaam, dat de bezoldiging of het pensioen verschuldigd is, geeft aan de instelling, die als gemachtigde optreedt, zoo spoedig mogelijk kennis van alle omstandigheden, tengevolge waarvan het aan bezoldiging of pensioen uit te betalen bedrag vermindering zal ondergaan of wel de uitbetaling aan anderen zal moeten geschieden of zal ophouden. De kennisgeving geschiedt bij aangeteekenden brief.

5. Is op de bezoldiging of het pensioen beslag gelegd of is besloten daarop inhouding of korting toe te passen, dan wordt desondanks uit den eersten nadien vervallenden termijn aan de instelling, bedoeld in het vierde lid, die als gemachtigde optreedt, zoo deze het verzoek daartoe heeft gedaan, het bedrag uitgekeerd, dat zij van den ambtenaar te vorderen heeft. Bij overlijden, curateele of faillissement van den ambtenaar wordt niettemin de eerste daarna vervallende termijn van bezoldiging of pensioen aan de instelling, die als gemachtigde optreedt, tot het bedrag van het haar verschuldigde uitgekeerd, wanneer zij dit binnen veertien dagen nadat haar van het eindigen der volmacht kennis is gegeven verzoekt. Het verzoek, in dit lid bedoeld, wordt gedaan bij aangeteekenden brief, onder opgave van redenen. Het mist gevolg, wanneer de instelling op den ambtenaar geen andere vordering heeft dan eene, welke is ontstaan na de kennisgeving, bedoeld in het slot van het vierde lid.

Toegevoegd wordt een nieuw artikel 123*a*, luidende:

„Betaling of afgifte aan een gemachtigde, nadat eene volmacht tot invordering van bezoldiging of pensioen is geëindigd, ontlasten den Staat of het openbare lichaam, indien een gegeven opdracht tot de betaling of afgifte niet meer tijdig kon worden ingetrokken, toen de Staat of het openbare lichaam van het eindigen der volmacht kennis kreeg."

Art. XVII. Artikel 129 vervalt.

In artikel 130 wordt voor „139*b*—139*h*" gelezen: „139*c*—139*g*".

Slot- en overgangsbepalingen.

Art. XVIII. De wet van 5 September 1807, relative aux droits du Trésor public sur les biens des comptables, is ingetrokken.

Art. XIX. De artikelen dezer wet treden in werking op een door Ons te bepalen tijdstip, dat voor verschillende artikelen verschillend kan worden gesteld.

Art. XX. Zij, die vóór den datum van inwerkingtreding van artikel I dezer wet tot lid van een Ambtenarengerecht zijn benoemd, worden geacht benoemd te zijn voor een tijdvak van zes jaren.

Handelingen verricht vóór den dag van inwerkingtreding van artikel XVI, waardoor eenig recht op bezoldiging of pensioen aan een derde is toegekend, kunnen binnen zes maanden na dien dag aan de goedkeuring van den Staat, die of het openbare lichaam, dat de bezoldiging of het pensioen verschuldigd is, worden onderworpen, voor zoover die goedkeuring niet reeds eerder is verleend.

Handelingen, in het vorige lid bedoeld, die binnen acht maanden na den dag van inwerkingtreding van artikel XVI niet zijn goedgekeurd, verliezen nadien haar rechtsgevolgen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 11den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie,
Van Schaik.

(*Uitgeg.* 22 *Sept.* 1936.)

S. 208.

21 *December* 1936. WET tot wijziging en aanvulling van de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936 eenige wijzigingen en aanvullingen aan te brengen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936 worden de volgende wijzigingen en aanvullingen aangebracht:

I. Na artikel 15 wordt ingevoegd de volgende paragraaf:

§ 2. Van wijziging in de voorwaarden van obligatieleeningen, uitgegeven door grondcredietinstellingen.

Art. 16. 1. Eene instelling, wier bedrijf bij uitsluiting bestaat in het verstrekken van crediet op binnen het Koninkrijk gelegen onroerende goederen, of eene daarmede bij algemeenen maatregel van bestuur gelijk te stellen instelling, die verplicht zou zijn op hare vóór den dag der inwerkingtreding dezer wet uitgegeven obligatieleeningen in eenig boekjaar een bedrag af te lossen, hetwelk grooter is dan het bedrag, dat zij in het voorafgaande boekjaar aan verplichte periodieke aflossing op de door haar verstrekte geldleeningen heeft ontvangen, is, met inachtneming van het in lid 2 bepaalde, bevoegd de aflossing op die obligatieleeningen te beperken tot laatstgenoemd bedrag. Beloopt het beschikbaar bedrag minder dan 1 pct. 's jaars van het op 1 Januari van het loopende jaar uitstaande bedrag aan in den vorigen zin genoemde obligatieleeningen, waarop eene verplichting tot aflossing rust, dan is de instelling verplicht om voorzoover zij gelden ontvangt uit aflossing van hoofdsommen en uit eenige andere dan verplichte periodieke aflossing, deze te besteden aan aanvulling van aflossing op die obligatieleeningen, zulks tot een maximum van evengenoemd percentage.

2. De in het vorig lid bedoelde wijziging in de aflossingsvoorwaarden werkt niet, dan nadat de instelling van den president der arrondissements-rechtbank van de plaats harer vestiging de goedkeuring heeft verkregen op een door haar in te dienen, door behoorlijke bescheiden gestaafd aflossingsplan voor het loopende boekjaar, inhoudende de wijze en het tijdstip, waarop het beschikbaar bedrag naar evenredigheid over de verschillende obligatieleeningen zal worden verdeeld en de overeengekomen aflossingsvoorwaarden overigens zullen worden gewijzigd.

3. Afschrift van het in het vorig lid bedoeld aflossingsplan met de daarbij behoorende bescheiden wordt ter griffie van de in lid 2 bedoelde rechtbank, zoomede ten kantore van de instelling gedurende een door den president te bepalen termijn, ter kostelooze inzage nedergelegd; van deze nederlegging doet de instelling onmiddellijk aankondiging in één of meer door den president aan te wijzen nieuwsbladen. De president beschikt niet alvorens de termijn, waarin de stukken ter inzage moeten liggen, is verstreken en alvorens hij het advies heeft ingewonnen van eene commissie van deskundigen, welke bij gemeenschappelijke beschikking van Onze Ministers van Justitie en van Financiën wordt benoemd. De kosten van het advies worden, volgens door Ons te stellen regelen, gebracht ten laste van de instelling, die de goedkeuring heeft gevraagd. Gedurende den termijn, waarin de stukken ter inzage moeten liggen, kan iedere obligatiehouder aan den president mededeeling doen, waarom hij meent, dat de goedkeuring achterwege moet blijven.

4. Tegen de beschikkingen van den president der rechtbank ingevolge deze wet staat hoogere voorziening niet open.

5. Het goedgekeurde aflossingsplan wordt, gedurende een maand na de goedkeuring, ter kostelooze inzage van de obligatiehouders nedergelegd ter griffie van de in lid 2 bedoelde rechtbank, zoomede ten kantore van de instelling. Van deze nederlegging doet de griffier onmiddellijk aankondiging in één of meer door den president aan te wijzen nieuwsbladen. Op de kosten van de aankondiging is het in den derden zin van lid 3 bepaalde van overeenkomstige toepassing.

II. § 2 wordt § 3, § 3 wordt § 4.

De artikelen 16, 17, 18 en 19 worden: 17, 18, 19 en 20.

III. Na artikel 19 (oud) wordt ingevoegd het volgend artikel:

Art. 21. Deze wet is ten aanzien van hypotheken op de op onroerende goederen gevestigde rechten van overeenkomstige toepassing.

IV. Artikel 20 wordt artikel 22.

2. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Sociale Zaken, M. S l i n g e n b e r g.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, H. G e l i s s e n.

(*Uitgeg.* 29 *Dec.* 1936.)

S. 254.

---

26 *November* 1936. BESLUIT tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 27 December 1932, *Staatsblad* N°. 646, ter uitvoering van de artikelen 18, 19 en 23 van de Ambtenarenwet 1929, en artikel 5 van de Militaire Ambtenarenwet 1931, van 27 December 1932, *Staatsblad* N°. 647, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 21, 22, 23, 31 en 32 van de Ambtenarenwet 1929, en van 31 December 1932, *Staatsblad* N°. 713, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 4, tweede lid, der Ambtenarenwet 1929.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van 10 October 1936, 2e Afdeeling A, N°. 831;

Overwegende, dat het in verband met de wet van 11 September 1936, *Staatsblad* N°. 205, tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929, noodzakelijk is eenige wijzigingen te brengen in Onze besluiten van 27 December 1932, *Staatsblad* N°. 646, ter uitvoering van de artikelen 18, 19 en 23 van de Ambtenarenwet 1929 en artikel 5 van de Militaire Ambtenarenwet 1931, van 27 December 1932, *Staatsblad* N°. 647 — gewijzigd bij Ons besluit van 30 Januari 1936, *Staatsblad* N°. 240 — tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 21, 22, 23, 31 en 32 van de Ambtenarenwet 1929, en van 31 December 1932, *Staatsblad* N°. 713, tot vaststel-

ling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 4, tweede lid, der Ambtenarenwet 1929;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, N°. 34);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 21 November 1936, 2e Afdeeling A, N°. 818;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. I. De artikelen 5 en 6 van Ons besluit van 31 December 1932, *Staatsblad* N°. 713, vervallen.

In artikel 7 van Ons besluit van 31 December 1932, *Staatsblad* N°. 713, vervallen de woorden

„, tweede lid,".

Art. II. In den eersten volzin van artikel 1 van Ons besluit van 27 December 1932, *Staatsblad* N°. 647, zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 30 Januari 1936, *Staatsblad* N°. 240, wordt voor

„vierde en zesde lid"

gelezen:

„vierde lid".

De punt aan het slot van dien eersten volzin wordt vervangen door:

„, met dien verstande dat in artikel 2, zesde lid, van Ons evengenoemd besluit van 26 Februari 1903 voor „artikel 57 der Beroepswet" wordt gelezen „artikel 31 der Ambtenarenwet 1929".".

In het tweede lid van artikel 3 van Ons besluit van 27 December 1932, *Staatsblad* N°. 646, wordt voor

„vergoeding voor tijdverzuim en reis- en verblijfkosten"

gelezen:

„presentiegeld en vergoeding voor reis- en verblijfkosten"

en vervallen de woorden

„van de tarieven".

Art. III. Artikel I treedt in werking tegelijk met artikel I van de wet van 11 September 1936, *Staatsblad* N°. 205.

Artikel II treedt in werking tegelijk met artikel III van de wet van 11 September 1936, *Staatsblad* N°. 205.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 26sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 8 *Dec.* 1936.)

S. 287.

14 *December* 1936. BESLUIT tot regeling van de inwerkingtreding van de wet van 11 September 1936, *Staatsblad* N°. 205, tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Justitie van den 9 December 1936, 2de Afdeeling A, N°. 843;

Gelet op artikel XIX van de wet van 11 September 1936, *Staatsblad* N°. 205, tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Eenig artikel.

De artikelen XV en XVI der wet van 11 September 1936, *Staatsblad* N°. 205, tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929, treden in werking op 1 April 1937.

Voor het overige treedt die wet in werking op 1 Januari 1937.

Onze Minister van Justitie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 14den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 22 *Dec.* 1936.)

S. 288.

15 *December* 1936. BESCHIKKING VAN DEN MINISTER VAN JUSTITIE betreffende de nummering van het Staatsblad *(Gewijzigde nummeringsbeschikking Staatsblad).*

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

Gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 December 1863, *Staatsblad* n°. 149;

Overwegende, dat het wenschelijk is de Nummeringsbeschikking Staatsblad onder meer met het oog op staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis aan te vullen en te wijzigen;

Besluit vast te stellen de navolgende:

GEWIJZIGDE NUMMERINGSBESCHIKKING STAATSBLAD.

Verdeeling in afdeelingen.

Art. 1. Het Staatsblad wordt voor de nummering verdeeld in zes afdeelingen:

Afdeeling A: nos. 1— 9,
Afdeeling B: nos. 10— 99,
Afdeeling C: nos. 100— 999,
Afdeeling D: nos. 1100—1999,
Afdeeling E: nos. 2100—2999,
Afdeeling F: nos. 3100—3999.

Bestemming der afdeelingen.

2. De afdeelingen zijn bestemd voor de navolgende staatsbladen:

Afdeeling A: staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis;

Afdeeling B: staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden;

Afdeeling C: andere staatsbladen, voor zoover van algemeen belang;

Afdeeling D: andere staatsbladen, voor zoover van bijzonderen aard en niet vallende onder E of F;

Afdeeling E: schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing; vernietigingsbesluiten; beslissingen op beroep;

Afdeeling F: staatsbladen betreffende begrootingen en rekeningen.

3. *Onderverdeeling der afdeelingen.*

Afdeeling A.

Afdeeling A, nos 1—9, wordt niet onderverdeeld.

Afdeeling B.

Afdeeling B, nos. 10—99, wordt niet onderverdeeld.

Departement van Algemeen Bestuur	A Staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis (1—9)	B Staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde mogendheden (10—99)	C—F Andere Staatsbladen										
			C Staatsbladen van algemeen belang (100—999)			D—F Staatsbladen van bijzonderen aard							
						D Staatsbladen, niet vallend onder de rubrieken E en F (1100—1999)			E Schorsingsbesluiten, vernietigingsbesluiten, beslissingen op beroep (2100—2999)			F Begrootingen en rekeningen (3100—3999)	
			Wetten [1]	Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord [2]	Andere besluiten; proclamatiën, enz.	Wetten [1]	Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord [2]	Andere besluiten; proclamatiën, enz.	Schorsingsbesluiten; verlenging en intrekking van schorsing	Vernietigingsbesluiten	Beslissingen op beroep	Wetten	Koninklijke besluiten
Voorzitter van den Raad van Ministers	1—9	10—99	**100-119**	140-159	180-189	**1100-1119**	1140-1159	1180-1189	2100-2119	2140-2159	2180-2189	**3100-3139**	3180-3189
Buitenlandsche Zaken			**120-139**	160-179	190-199	**1120-1139**	1160-1179	1190-1199	2120-2139	2160-2179	2190-2199	**3140-3179**	3190-3199
Justitie			**200-239**	240-279	280-299	**1200-1239**	1240-1279	1280-1299	2200-2239	2240-2279	2280-2299	**3200-3279**	3280-3299
Binnenlandsche Zaken			**300-319**	340-359	380-389	**1300-1319**	1340-1359	1380-1389	2300-2319	2340-2359	2380-2389	**3300-3339**	3380-3389
Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen			**320-339**	360-379	390-399	**1320-1339**	1360-1379	1390-1399	2320-2339	2360-2379	2390-2399	**3340-3379**	3390-3399
Financiën			**400-439**	440-479	480-499	**1400-1439**	1440-1479	1480-1499	2400-2439	2440-2479	2480-2499	**3400-3479**	3480-3499
Defensie			**500-519**	540-559	580-589	**1500-1519**	1540-1559	1580-1589	2500-2519	2540-2559	2580-2589	**3500-3539**	3580-3589
Waterstaat			**520-539**	560-579	590-599	**1520-1539**	1560-1579	1590-1599	2520-2539	2560-2579	2590-2599	**3540-3579**	3590-3599
Handel, Nijverheid en Scheepvaart			**600-639**	640-679	680-699	**1600-1639**	1640-1679	1680-1699	2600-2639	2640-2679	2680-2699	**3600-3679**	3680-3699
Landbouw en Visscherij			**700-739**	740-779	780-799	**1700-1739**	1740-1779	1780-1799	2700-2739	2740-2779	2780-2799	**3700-3779**	3780-3799
Sociale Zaken			**800-839**	840-879	880-899	**1800-1839**	1840-1879	1880-1899	2800-2839	2840-2879	2880-2899	**3800-3879**	3880-3899
Koloniën			**900-939**	940-979	980-999	**1900-1939**	1940-1979	1980-1999	2900-2939	2940-2979	2980-2999	**3900-3979**	3980-3999

[1] Daaronder begrepen bekendmaking van den tekst van wetten.
[2] Daaronder begrepen bekendmaking van den tekst van Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord.

Afdeeling C.

Afdeeling C, nos. 100—999, wordt verdeeld naar de ministerieele departementen; is een staatsblad door meer dan een minister onderteekend, zoo beslist de eerste handteekening. De verdeeling is als volgt:

Eerste honderdtal, nos. 100—199: Voorzitter van den Raad van Ministers; Buitenlandsche Zaken.

Tweede honderdtal, nos. 200—299: Justitie.

Derde honderdtal, nos. 300—399: Binnenlandsche Zaken; Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

Vierde honderdtal, nos. 400—499: Financiën.

Vijfde honderdtal, nos. 500—599: Defensie; Waterstaat.

Zesde honderdtal, nos. 600—699: Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

Zevende honderdtal, nos. 700—799: Landbouw en Visscherij.

Achtste honderdtal, nos. 800—899: Sociale Zaken.

Negende honderdtal, nos. 900—999: Koloniën.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld:

nos. 00—39: wetten; bekendmaking van den tekst van wetten,

nos. 40—79: Koninklijke besluiten, waarover de Raad van State is gehoord; bekendmaking van den tekst van zoodanige besluiten,

nos. 80—99: andere besluiten, proclamatiën en hetgeen verder in het staatsblad wordt opgenomen.

In het eerste, derde en vijfde honderdtal worden de afdeelingen, genoemd in de voorgaande alinea, telkens weer verdeeld in twee gelijke helften:

de eerste helft voor de staatsbladen, onderteekend door den bij het honderdtal in de eerste plaats genoemden minister;

de tweede helft voor de staatsbladen, onderteekend door den bij het honderdtal in de tweede plaats genoemden minister.

Afdeeling D.

Afdeeling D, nos. 1100—1999, wordt verdeeld als afdeeling C; alleen zijn alle nummers 1000 hooger.

Afdeeling E.

Afdeeling E, nos. 2100—2999, wordt, wat de verdeeling van de negen honderdtallen naar de ministerieele departementen betreft, verdeeld als afdeeling C; de nummers zijn 2000 hooger.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld:

nos. 00—39: schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing,

nos. 40—79: vernietigingsbesluiten,

nos. 80—99: beslissingen op beroep,

in het eerste, derde en vijfde honderdtal, als in afdeeling C, telkens verdeeld in twee gelijke helften.

Afdeeling F.

Afdeeling F, nos. 3100—3999, wordt, wat de verdeeling van de negen honderdtallen naar de ministerieele departementen betreft, verdeeld als afdeeling C; de nummers zijn 3000 hooger.

Binnen ieder honderdtal worden de nummers verder verdeeld:

nos. 00—79: wetten,

nos. 80—99: Koninklijke besluiten,

in het eerste, derde en vijfde honderdtal, als in afdeeling C, telkens verdeeld in twee gelijke helften.

Dubbelnummers.

4. Indien in een onderafdeeling het laatste beschikbare nummer gebruikt is, worden dubbelnummers ingevoegd, aangegeven door letters, dus bijv. na n°. 99: nos. 99A, 99B, enz. tot en met 99Z, dan 99AA, 99BB, enz.

Onvoorziene gevallen.

5. In gevallen, waarin de bovenstaande indeeling niet voorziet, wordt zij zooveel mogelijk overeenkomstig toegepast.

Afwijkingen.

6. In bijzondere gevallen kan van de indeeling ten aanzien van een of meer staatsbladen worden afgeweken. Op de plaats, waar het staatsblad volgens de indeeling behoorde, wordt dan een uittreksel- of verwijzingsblad ingevoegd.

Plaatsing in het Staatsblad.

7. Dit besluit wordt, met een overzicht in tabelvorm van de gewijzigde nummering, in het Staatsblad geplaatst.

's-Gravenhage, den 15den December 1936.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 15 *Dec.* 1936.)

S. 289.

15 *December* 1936. BESCHIKKING VAN DEN MINISTER VAN JUSTITIE betreffende de opneming in het Staatsblad van uittreksel- en verwijzingsbladen. *(Beschikking uittreksel- en verwijzingsbladen Staatsblad).*

DE MINISTER VAN JUSTITIE,

Gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit van 22 December 1863, *Staatsblad* n°. 149;

Gelet op de Gewijzigde nummeringsbeschikking Staatsblad;

Overwegende, dat het ten behoeve van de gebruikers wenschelijk is in het Staatsblad uittreksel- en verwijzingsbladen op te nemen;

Besluit vast te stellen de navolgende:

BESCHIKKING UITTREKSEL- EN VERWIJZINGSBLADEN STAATSBLAD.

A.

Uittreksel-bladen.

Art. 1. 1. Uittreksel-bladen worden in de volgende gevallen steeds opgenomen:

a. indien bij één wet wetten worden gewijzigd, behoorende in verschillende onderafdeelingen van het Staatsblad;

b. indien bij één besluit besluiten worden gewijzigd, behoorende in verschillende onderafdeelingen van het Staatsblad;

c. indien bij één wet of één besluit de inwerkingtreding wordt geregeld van wetten of besluiten, behoorende in verschillende onderafdeelingen van het Staatsblad.

2. In deze gevallen worden uittreksel-bladen geplaatst in alle betrokken onderafdeelingen met uitzondering van de onderafdeeling, waarin het oorspronkelijke staatsblad wordt geplaatst.

2. Uittreksel-bladen kunnen buiten de gevallen, genoemd in artikel 1, worden opgenomen:

a. indien ingevolge artikel 6 van de Gewijzigde nummeringsbeschikking Staatsblad tén aanzien van een of meer staatsbladen wordt afgeweken van de bij die beschikking vastgestelde indeeling; het uittreksel-blad wordt in dit geval opgenomen op de plaats, waar het staatsblad volgens de indeeling behoorde;

b. indien om eenige bijzondere reden een staatsblad ook voor andere onderafdeelingen dan de onderafdeeling, waarin het geplaatst is, van belang is.

3. 1. De uittreksel-bladen bevatten de gedeelten van den inhoud van de oorspronkelijke staatsbladen, welke van belang zijn voor de onderafdeelingen, waarin de uittreksel-bladen worden geplaatst. In het opschrift wordt aangegeven, welke gedeelten zijn opgenomen.

2. In bijzondere gevallen kan de volledige inhoud van het oorspronkelijke staatsblad worden opgenomen. Dit wordt aangegeven door de woorden: „volledige inhoud".

3. Naast het bij de voorgaande leden vermelde kunnen bijzondere aanteekeningen ten behoeve van de gebruikers worden opgenomen.

B.

Verwijzingsbladen.

4. Verwijzingsbladen worden opgenomen:

a. indien ingevolge artikel 6 van de Gewijzigde nummeringsbeschikking Staatsblad ten aanzien van een of meer staatsbladen wordt afgeweken van de bij die beschikking vastgestelde indeeling en geen aanleiding bestaat een uittreksel-blad op te nemen; het verwijzingsblad wordt in dit geval opgenomen op de plaats, waar het staatsblad volgens de indeeling behoorde:

b. in andere gevallen, waarin dit om bijzondere redenen wenschelijk voorkomt.

5. 1. De verwijzingsbladen bevatten ten minste opschrift en nummer van het oorspronkelijke staatsblad.

2. Zij kunnen bovendien andere gedeelten van het oorspronkelijke staatsblad bevatten, alsmede bijzondere aanteekeningen ten behoeve van de gebruikers.

C.

Algemeen.

6. 1. De uittreksel- en verwijzingsbladen verschijnen zooveel mogelijk gelijktijdig met de staatsbladen, waarop zij betrekking hebben.

2. In gevallen, waarin gelijktijdige verschijning niet mogelijk is, worden zij zoo spoedig mogelijk na de uitgifte van deze staatsbladen verstrekt.

7. 1. Zij ontvangen, ter onderscheiding van de oorspronkelijke staatsbladen, geen eigen nummer.

2. Op de bladen wordt aangegeven, waar zij in den jaargang van het Staatsblad moeten worden ingevoegd.

8. 1. Zij worden, zonder in eigenlijken zin tot het Staatsblad te behooren, daarin opgenomen als hulpmiddel ten behoeve van de gebruikers.

2. Indien in een uittreksel- of verwijzingsblad een afwijking voorkomt van het oorspronkelijke staatsblad, geldt dit laatste.

D.

Slotbepalingen.

9. 1. Deze beschikking is voor het eerst toepasselijk op den jaargang 1936 van het Staatsblad.

2. De uittreksel- en verwijzingsbladen, welke betrekking hebben op de reeds verschenen nummers van dezen jaargang, verschijnen voor zoover mogelijk voor 16 December 1936.

10. Deze beschikking wordt in het Staatsblad geplaatst.

's-Gravenhage, 15 December 1936.

(*Uitgeg.* 15 *Dec.* 1936.)

S. 290.

23 *December* 1936. BESLUIT, houdende bepaling van den dag van inwerkingtreding van de Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* n°. 208) tot wijziging en aanvulling van de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936. (Welke dag bepaald is op 1 Januari 1937.)

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie, van Financiën, van Sociale Zaken en van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van 21 December 1936, 1ste Afdeeling C, N°. 861;

Gelet op artikel 2 der Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* N°. 208) tot wijziging en aanvulling van de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936;

Hebben goedgevonden en verstaan:

De Wet van 21 December 1936 (*Staatsblad* N°. 208) tot wijziging en aanvulling van de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936 treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze voornoemde Ministers zijn belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 23sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

De Minister van Financiën, O u d.

De Minister van Sociale Zaken, M. S l i n g e n b e r g.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, H. G e l i s s e n.

(*Uitgeg.* 29 *Dec.* 1936.)

S. 308.

21 *December* 1936. WET tot vereeniging van de gemeenten *IJsselmuiden, Grafhorst, Wilsum, Kamperveen* en *Zalk en Veecaten.*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de gemeenten *IJsselmuiden, Grafhorst, Wilsum, Kamperveen* en *Zalk en Veecaten* te vereenigen.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. De gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten* worden vereenigd.

2. De nieuwe gemeente draagt den naam van *IJsselmuiden*.

3. De vereeniging komt tot stand met ingang van 1 Januari 1937.

2. 1. Alle bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der opgeheven gemeenten gaan op de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* over, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

2. Voor zoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. 1. De candidaatstelling en de eventueele stemming voor de verkiezing van de leden van den raad der nieuwe gemeente *IJsselmuiden* geschieden op de dagen door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* te bepalen.

2. Tot deelneming aan deze verkiezing zijn bevoegd de personen, voorkomende op de volgens artikel 4 geldende lijsten van kiezers voor den gemeenteraad.

3. De raad der opgeheven gemeente *IJsselmuiden* benoemt het hoofdstembureau en de stembureaux voor deze verkiezing, nadat, zoo noodig, door dienzelfden raad artikel 31, derde lid, der kieswet is toegepast, en onderzoekt de geloofsbrieven der leden van den raad der nieuwe gemeente.

4. Met afwijking van het bepaalde in artikel 4, eerste lid, der gemeentewet, geldt voor de toepassing van artikel 5 en artikel 86 dier wet in de nieuwe gemeente het getal inwoners, dat op 1 Januari 1937 volgens de bevolkingsregisters der opgeheven gemeenten aanwezig is, zooals dit door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, burgemeester en wethouders van de opgeheven gemeente *IJsselmuiden* gehoord, wordt vastgesteld.

5. De dag der eerste vergadering van den raad der nieuwe gemeente wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*.

6. Met afwijking in zooverre van het bepaalde in de artikelen 29 en 87 der gemeentewet, hebben de leden van den nieuw gekozen raad en de door dien raad gekozen wethouders zitting uiterlijk tot den eersten Dinsdag van September 1939.

4. 1. De in de opgeheven gemeenten op 31 December 1936 bestaande kiezerslijsten voor de verkiezing van de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, van de Provinciale Staten en van den gemeenteraad vormen te zamen de kiezerslijst der nieuwe gemeente en blijven van kracht, totdat zij overeenkomstig de kieswet door een nieuwe kiezerslijst zijn vervangen.

2. De op 31 December 1936 bestaande kiezerslijsten, bedoeld in het eerste lid, worden, voor zooveel noodig, aangevuld met de vermelding van de plaats der woning van elken kiezer op den eersten Januari van het jaar der vaststelling en met de vermelding van het nummer van het stemdistrict, waartoe hij dientengevolge behoort. Zij, die tengevolge van hunne verhuizing in den loop van het jaar 1935 van eene der opgeheven gemeenten naar eene andere daarvan niet als kiesgerechtigd voor den gemeenteraad op de op 31 December 1936 bestaande kiezerslijsten voorkomen, worden daarop alsnog geplaatst.

3. De ingezetenen der opgeheven gemeenten worden voor het opmaken van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad met ingang van 1 Januari 1937 als ingezetenen der nieuwe gemeente beschouwd.

5. 1. De uitkeering uit het gemeentefonds ingevolge artikel 3, letter *b*, juncto artikel 9, der wet wet van 5 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten*, overeenkomstig de bepalingen dier wet en van het Financieele-verhoudingsbesluit voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vastgesteld, wordt verminderd met 1/3.

2. Voor de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* bedraagt deze uitkeering f 1000.

3. Gedurende den tijd, dat de burgemeesters en secretarissen wachtgeld genieten krachtens deze wet, zal de nieuwe gemeente van het Rijk jaarlijks een bijdrage in die wachtgelden ontvangen en wel in dezelfde verhouding, als waarin de door de opgeheven gemeenten te zamen laatstelijk genoten uitkeering ingevolge artikel 3, onder *b*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, staat tot de door genoemde ambtenaren te zamen laatstelijk vóór 1 Januari 1937 genoten jaarwedde.

6. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, wordt deze wet geacht in werking te treden met ingang van 1 Mei 1937.

2. De met toepassing van het vorige lid voor de gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten* voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vast te stellen uitkeeringen, voorloopige uitkeeringen daaronder begrepen, worden, voorzoover zij op of na 1 Januari 1937 vervallen, aan de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* uitbetaald.

3. Het eerste en het tweede lid van dit artikel zijn van overeenkomstige toepassing met betrekking tot vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II, en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74).

7. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeente *IJsselmuiden*, voor de uitkeeringstijdvakken, welke op het uitkeeringstijdvak 1936/1937 volgen, worden de factoren, ontleend aan boekingstijdvakken of aan rekeningsjaren, welke aan 1 Januari 1937 geheel of gedeeltelijk voorafgaan, of aan tijdstippen vóór 1 Januari 1937 vallende, berekend naar de som dier factoren voor de gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten*.

2. Deze samentelling der factoren geschiedt aldus, dat zoo wel het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit voor elk rekeningsjaar, als het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van dat besluit voor elk boekingstijdvak, het resultaat van één deeling is.

3. Ten aanzien van de rekeningsjaren en de boekingstijdvakken, waarvoor onderscheidenlijk het quotient, bedoeld in artikel 16 van het Financieele-verhoudingsbesluit en het quotient, bedoeld in artikel 21 van dat besluit voor de gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten* reeds is vastgesteld, wordt het vastgestelde quotient met inachtneming van de bepalingen van het eerste en het tweede lid van dit artikel, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw vastgesteld.

8. 1. Indien de som van de uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten*, volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, minder bedraagt dan de som der uitkeeringen, volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt aan de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* ten laste van het gemeentefonds over het tijdvak 1937/1938 boven de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, een garantie-uitkeering gedaan ten beloope van 7/10 van het verschil.

2. Over de uitkeeringstijdvakken 1938/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een garantieuitkeering worden verleend ten beloope van onderscheidenlijk 6/7, 5/7, 4/7, 3/7, 2/7 en 1/7 van het bedrag der garantieuitkeering over het tijdvak 1937/1938.

3. Indien de som der uitkeeringen, welke de opgeheven gemeenten *IJsselmuiden*, *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten* volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, over het tijdvak 1935/1936 ontvangen, meer bedraagt dan de som der uitkeeringen voor die gemeenten volgens artikel 3, letter *b* (oud) dier wet voor het tijdvak 1934/1935, wordt op de uitkeering, welke de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* over het tijdvak 1937/1938 volgens artikel 3, letter *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, ontvangt, ten bate van het gemeentefonds ingehouden een bedrag gelijk aan 7/10 van het verschil.

4. Over de uitkeeringstijdvakken 1938/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944, zal een inhouding op de uitkeering volgens artikel 3, letter *c*, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), plaats hebben ten beloope van onderscheidenlijk 6/7, 5/7, 4/7, 3/7, 2/7 en 1/7 van het bedrag der inhouding over het tijdvak 1937/1938.

5. De artikelen II en III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) blijven, behoudens het bepaalde in artikel 6, derde lid, ten aanzien van de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* buiten toepassing.

9. 1. Zij, die voor een der opgeheven gemeenten tot gewoon of tot buitengewoon dienstplichtige bestemd werden, behouden deze bestemming na de vereeniging.

2. Voor de lichtingen 1938 en 1939 vormen de inschrijvingsregisters voor den dienstplicht van de opgeheven gemeenten te zamen het inschrijvingsregister van de nieuwe gemeente.

10. 1. De personen, wier namen voorkomen op de lijsten, vermeld in artikel 17 en artikel 45, tweede lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) voor de opgeheven gemeenten, kunnen zich vóór 1 Januari 1937 doen overschrijven op de lijsten voor de gemeente *IJsselmuiden*.

2. De volgorde, waarin de overschrijving op deze lijsten zal plaats hebben, wordt bepaald naar de dagen, waarop hunne verzoeken om vergunning of verlof bij de betrokken gemeentebesturen inkwamen, met dien verstande, dat, voorzoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, de in leeftijd oudere verzoeker voorgaat; bij gelijken leeftijd beslist het lot.

3. Totdat hieromtrent ingevolge artikel 6, eerste lid, der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) eventueel nadere voorzieningen zijn getroffen, zal het maximum aantal der vergunningen en dat der verloven A in de nieuwe gemeente 14 bedragen.

11. De nieuwe gemeente *IJsselmuiden* is verplicht, de onderwijzers van in de opgeheven gemeenten aanwezige openbare lagere scholen in denzelfden rang, waarin zij op 31 December 1936 werkzaam zijn, in dienst te nemen.

12. 1. Aan de burgemeesters en vaste ambtenaren der opgeheven gemeenten, die tengevolge van die opheffing worden ontslagen, wordt, voorzoover zij alsdan niet in de termen vallen om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) — te genieten, ten laste van de nieuwe gemeente *IJsselmuiden* een wachtgeld verleend met inachtneming van de volgende bepalingen.

Als vaste ambtenaren worden mede aangemerkt de ambtenaren in tijdelijken dienst, die een niet niet wezenlijk onderbroken diensttijd als zoodanig van ten minste 5 jaren hebben vervuld, tenzij zij belast zijn met werkzaamheden, welke een tijdelijk karakter dragen.

2. Aan de personen, bedoeld in het vorig lid, wordt wachtgeld toegekend:

a. voor zooveel zij op 1 Januari 1937 een diensttijd van ten minste 10 jaren hebben volbracht en het aantal jaren van dien diensttijd, te zamen met het aantal jaren van den leeftijd, dien zij ten tijde van het ontslag hebben bereikt, 60 of meer bedraagt, tot het tijdstip, waarop ingevolge het bepaalde in de volgende zinsnede van dit lid het wachtgeld eindigt;

b. voor de overigen gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd.

Het wachtgeld eindigt in ieder geval, zoodra de op wachtgeld gestelde in de termen valt om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, als bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) — te genieten. Voor hem, die in het genot is gesteld van vervroegd ouderdomspensioen, als bedoeld in den vorigen zin, vervalt het wachtgeld, zoodra het gelijk is aan of minder bedraagt dan dat pensioen en anders bij het bereiken van den 65-jarigen leeftijd.

Onder diensttijd wordt hier verstaan alle aan het ontslag voorafgaande tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, onverschillig in dienst van welk lichaam die tijd is doorgebracht, met dien verstande, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegeteld en diensttijd uit een nevenbetrekking slechts in aanmerking

komt, indien het wachtgeld uit hoofde van ontslag uit die betrekking wordt toegekend.

3. Het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), welke in de betrekking of betrekkingen, waaruit de belanghebbende tengevolge van de opheffing der gemeenten werd ontslagen, laatstelijk vóór 1 Januari 1937 werd of werden genoten en wel voor wat betreft de wedden, welke door of vanwege het bestuur van een der opgeheven gemeenten werden geregeld, volgens de op 1 Januari 1936 geldende wedderegeling, vermeerderd voorts eventueel met de persoonlijke toelage, ten doel hebbende een weddeverlaging geleidelijk te doen plaats hebben, met dien verstande, dat de wedde of som der wedden dezelfde vermindering of vermeerdering ondergaat, welke de vaste kindertoelage tengevolge van de wijziging van het aantal kinderen, dat voor die toelage in aanmerking komt, en de persoonlijke toelage zouden ondergaan, indien belanghebbende in dienst zou zijn gebleven. Voor de berekening van het wachtgeld worden tijdelijke en vaste kindertoelagen gelijkgesteld. Het wachtgeld is gedurende de eerste drie maanden gelijk aan de in den eersten volzin omschreven wedde of som der wedden en bedraagt daarna gedurende 3 maanden 85 en vervolgens 70 ten honderd van de vorenbedoelde wedde of som der wedden.

4. Indien op of na den datum van de inwerkingtreding dezer wet in de regeling van de wedden van den burgemeester en de ambtenaren der gemeente *IJsselmuiden* wijziging is of wordt gebracht, wordt de in het derde lid bedoelde wedde of som der wedden voor de toepassing van dat lid en van het vijfde en zesde lid van dat artikel op overeenkomstige wijze gewijzigd, met dien verstande, dat onder die wedde of som der wedden mede een tijdelijke kindertoeslag wordt begrepen.

5. Wanneer de op wachtgeld gestelde uit of in verband met arbeid of bedrijf op of na 1 Januari 1937 inkomsten geniet of gaat genieten, welke bij het tijdstip, waarop het wetsontwerp, dat tot deze wet heeft geleid, bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingediend, niet genoot, wordt:

a. indien hij die inkomsten geniet in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zoodra en zoolang het wachtgeld, vermeerderd met die inkomsten, voorzoover zij als wedde in den zin dier wet zijn of zouden zijn aan te merken, en in ieder geval met inbegrip van kindertoelage, de in het derde lid bedoelde wedde zou overschrijden, het wachtgeld met het bedrag dier overschrijding verminderd;

b. in de overige gevallen het wachtgeld voor den duur van die inkomsten met een bedrag gelijk aan de helft daarvan verminderd, met dien verstande echter, dat van die inkomsten buiten aanmerking blijft een bedrag gelijk aan het verschil tusschen het wachtgeld en de in het derde lid bedoelde wedde;

c. bij gelijktijdig genot van inkomsten als bedoeld onder *a* en *b*, het wachtgeld verminderd met het eventueel gedeelte der inkomsten onder *a*, waarmede deze, vermeerderd met het wachtgeld, het bedrag der in het derde lid bedoelde wedde overschrijden, doch ten aanzien van de overblijvende inkomsten gehandeld, alsof zij onder *b* vallen.

6. Gelijk gevolg als aan het genieten van inkomsten, als in het vorig lid bedoeld, zal zijn verbonden aan een benoeming tot een financieel gelijkwaardige betrekking, al wordt deze benoeming niet aangenomen, tenzij deze niet-aanneming geschiedt op grond van bezwaren, welke door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, deugdelijk worden verklaard.

Onder financieel gelijkwaardige betrekking wordt in dit lid verstaan een betrekking of vereeniging van betrekkingen, welke voor den betrokken ambtenaar in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden passend kan worden geacht, en hem een ten minste gelijk inkomen oplevert als de wedde of de som der wedden, in het derde lid bedoeld. Met inkomen wordt hier, waar het betreft inkomsten in dienst van een der lichamen, bedoeld in de artikelen 3 en 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), bedoeld de wedde in den zin dier wet, vermeerderd, indien de toelage niet reeds in de wedde is begrepen, met kindertoelage.

7. Bij verlies vóór het tijdstip, waarop het wachtgeld volgens het tweede lid uiterlijk eindigt, van de betrekking of andere bron van inkomsten, welke tot onthouding, intrekking of vermindering van wachtgeld leidde, wordt het wachtgeld niet toegekend respectievelijk verhoogd, wanneer Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, verklaren, dat het verlies het gevolg was van eigen schuld of van eigen verzoek, niet gegrond op deugdelijke redenen.

8. Indien de op wachtgeld gestelde ambtenares in het huwelijk treedt, vervalt voor den duur van dat huwelijk het wachtgeld.

9. Indien een wachtgeld, na onderbreking, opnieuw wordt genoten, wordt voor de bepaling van den duur en het bedrag van het wachtgeld de tijd der onderbreking geacht op wachtgeld te zijn doorgebracht.

10. Van het genot van inkomsten, als bedoeld in het vijfde lid, doet de op wachtgeld gestelde, zoo spoedig mogelijk mededeeling aan burgemeester en wethouders der gemeente *IJsselmuiden*. De op wachtgeld gestelde is gehouden ten aanzien van die inkomsten alle door genoemd college en door Gedeputeerde Staten van *Overijssel* verlangde inlichtingen te verstrekken.

De op wachtgeld gestelde ambtenares, die in het huwelijk treedt, doet daarvan eveneens onverwijld mededeeling aan burgemeester en wethouders der gemeente *IJsselmuiden*.

De op wachtgeld gestelde is verplicht op eerste schriftelijke aanzegging van burgemeester en wethouders der gemeente *IJsselmuiden* een aanvraag in te dienen tot het verkrijgen van invaliditeitspensioen en zich te onderwerpen aan het in verband daarmede te verrichten geneeskundig onderzoek als bedoeld in artikel 74 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Indien de op wachtgeld gestelde de in dit lid bedoelde verplichtingen niet nakomt, kunnen Gedeputeerde Staten van *Overijssel*, bur-

gemeester en wethouders der gemeente *IJsselmuiden*, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, het wachtgeld geheel of gedeeltelijk vervallen verklaren.

11. Voor de ambtenaren der opgeheven gemeenten wordt bij benoeming in de nieuwe gemeente voor de regeling van hunne wedde de diensttijd in aanmerking genomen, in gelijke betrekking in de gemeente, waarin zij op 31 December 1936 werkzaam waren, vervuld.

12. Geschillen over toepassing van dit artikel worden, burgemeester en wethouders der nieuwe gemeente, benevens den belanghebbende of diens gemachtigde gehoord, althans behoorlijk opgeroepen, beslist door Gedeputeerde Staten van *Overijssel*.

13. 1. De tijd, krachtens deze wet op wachtgeld doorgebracht, wordt als diensttijd in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), aangemerkt, voorzoover deze tijd niet parallel loopt met diensttijd als ambtenaar, bedoeld in de artikelen 3, 4, 5 en 14, tweede lid, dier wet in een betrekking of in betrekkingen, waarin deze hoedanigheid na het ontslag werd verkregen.

2. Gedurende den volgens het vorige lid voor pensioen geldigen tijd op wachtgeld doorgebracht, geldt als wedde in den zin der Pensioenwet 1922 (*Stbl.* n°. 240) respectievelijk als pensioensgrondslag het bedrag van de wedde, respectievelijk de pensioensgrondslag, dan wel de som der wedden, onderscheidenlijk de som der pensioensgrondslagen, welke met inachtneming van het bepaalde bij het derde lid van het vorige artikel voor den betrokkene zouden hebben gegolden. De pensioensgrondslag en de som der pensioensgrondslagen ondergaan dezelfde wijzigingen, welke deze op grond van het bepaalde in artikel 150 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) zouden hebben ondergaan, indien ontslag niet ware verleend en de ambtenaar de laatstelijk vóór het ontslag aan zijn betrekking of betrekkingen verbonden wedde ongewijzigd had behouden. Verkrijgt de betrokkene na zijn ontslag opnieuw de hoedanigheid van ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) met een pensioensgrondslag of een som van pensioensgrondslagen lager dan die uit de betrekking of betrekkingen, waaruit hij tengevolge van de opheffing der gemeenten werd ontslagen, dan wordt voor de toepassing van de artikelen 33 en 151 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) de wedde of de som der wedden in de nieuwe betrekking of betrekkingen geacht te zijn verhoogd tot een bedrag van de wedde of de som der wedden, bedoeld in vorengenoemd lid.

3. De nieuwe gemeente is voor de betrokken personen de bijdrage voor eigen pensioen verschuldigd op den voet van artikel 35 en artikel 36, eerste lid onder *a*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), berekend naar den in den eersten volzin van het vorige lid aangegeven pensioensgrondslag en in het geval, bedoeld in den tweeden volzin van dat lid, naar het verschil tusschen dezen pensioensgrondslag en dien of die, welke in de betrekking of betrekkingen, waarin na het ontslag de hoedanigheid van ambtenaar in den zin van bedoelde wet wordt verkregen, zonder de werking van het vorige lid zou of zouden hebben gegolden.

4. De nieuwe gemeente verhaalt van de in het vorige lid bedoelde bijdrage op de betrokken personen op den voet van het vierde lid van artikel 36 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

5. De nieuwe gemeente is de bijdragen volgens artikel 35 en artikel 36, eerste lid onder *b*, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) verschuldigd naar den pensioensgrondslag of de pensioensgrondslagen, welke zonder de werking van het eerste lid zou of zouden hebben gegolden.

6. Het laatste lid van het vorige artikel is van toepassing.

14. 1. De bij het in werking treden dezer wet in de opgeheven gemeenten bestaande besluiten en ambtenaren zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat door het bevoegd gezag een nadere regeling is getroffen.

2. De bij het in werking treden dezer wet in de opgeheven gemeente *IJsselmuiden* bestaande machten zullen in de nieuwe gemeente voortduren, totdat zij overeenkomstig de bepalingen dezer wet door andere zijn vervangen.

3. De reglementen van orde voor de vergaderingen van den raad en van het college van burgemeester en wethouders, alsmede de bestaande instructies voor den secretaris en den ontvanger der opgeheven gemeente *IJsselmuiden* gelden voor de nieuwe gemeente, totdat zij door andere zijn vervangen.

15. Met ingang van 1 Januari 1937 vervalt in alle wetten en daarop gegronde voorschriften de vermelding als gemeente van onderscheidenlijk *Grafhorst*, *Wilsum*, *Kamperveen* en *Zalk en Veecaten* en wordt onder *IJsselmuiden* verstaan de nieuwe gemeente van dien naam.

16. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *Dec.* 1936.)

S. 309.

21 *December* 1936. WET tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Kapelle* en *Schore*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de grens tusschen de gemeenten *Kapelle* en *Schore* te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Aan de gemeente *Kapelle* wordt een gedeelte van de gemeente *Schore* toegevoegd; een en ander in dien zin, dat de nieuwe grens tusschen die gemeenten zal loopen als volgt:

De bestaande grens tusschen de beide gemeenten wordt van het ontmoetingspunt van de grenzen tusschen die beide gemeenten, tusschen de gemeenten *Kapelle* en *Yerseke* en tusschen de gemeenten *Schore* en *Yerseke* af gevolgd tot het ontmoetingspunt van den *Breedeweg* met den *Schoorsche-Zandweg*, voorkomende in den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente *Schore* onder de nos. 9 en 7;

van dit laatste punt af, liggende ongeveer 55 meter benoorden de zuidwestelijke punt van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Schore*, sectie B, n°. 35, volgt de grens vervolgens, zuidwaarts, het midden van de oostelijke bermsloot van den *Schoorsche-Zandweg* voornoemd tot het punt, waar die weg oostwaarts begint af te buigen, welk punt is gelegen ongeveer 16,5 meter benoorden het verlengde van de zuidelijke grens van het perceel, kadastraal bekend gemeente *Schore*, sectie B, n°. 73; steekt van dit punt af onder een rechten hoek den meergenoemden *Schoorsche-Zandweg* over, daarbij volgende de grens van Rijkseigendom, zijnde de noordelijke grens van het gedeelte weg, kadastraal bekend gemeente *Schore*, sectie B, ongenummerd, groot ongeveer 61 ca., door den Staat verkregen bij een akte, welke met de daarbij behoorende teekening is overgeschreven ten hypotheekkantore te *Goes* in deel 1051, nummer 79; snijdt vervolgens den *Oudedijk*, voorkomende in den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente *Schore* onder n°. 6, om, na dien dijk te zijn overgestoken en aan de zuidzijde daarvan de bestaande grens ontmoet te hebben, vervolgens in zuidoostelijke richting de bestaande grens weder te volgen.

2. Het grondgebied, dat aan de gemeente *Kapelle* wordt toegevoegd, gaat op 1 Januari 1937 tot die gemeente over.

3. De bezittingen der gemeente *Schore*, gelegen in het aan de gemeente *Kapelle* toe te voegen gebied, gaan aan de gemeente *Kapelle* over, zonder dat daarvoor eene nadere akte wordt gevorderd.

Zulks geschiedt eveneens ten aanzien van uit de wet, uit overeenkomst of anderszins voortspruitende lasten, rechten en verplichtingen der gemeente *Schore*, betrekking hebbende op vorenbedoeld gebied en de daarin gelegen gemeente-eigendommen.

Voor zoover overschrijving in de openbare registers noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

4. De kosten van verpleging van arme krankzinnigen, die ingevolge artikel 39 der Armenwet worden voldaan uit de kas der gemeente *Schore*, komen, voor zoover die krankzinnigen ten tijde, dat de rechterlijke machtiging om hen in een gesticht te plaatsen werd aangevraagd, woonplaats hadden in den zin van het Burgerlijk Wetboek op het ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Kapelle* overgaande gebied, vanaf 1 Januari 1937 voor rekening van de gemeente *Kapelle*.

Het bepaalde bij het vorige lid vindt overeenkomstige toepassing ten aanzien van de in artikel 39, vierde lid, der Armenwet bedoelde kosten.

5. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbende op het gebied, dat volgens artikel 1 tot de gemeente *Kapelle overgaat*, worden aan die gemeente overgedragen.

Het bestuur der gemeente *Schore* heeft voorts te allen tijde het recht, kosteloos inzage te nemen van het archief der gemeente *Kapelle* en van de zich in dat archief bevindende stukken, afschriften of uittreksels op kosten zijner gemeente te vorderen, eveneens zoover deze betrekking hebben op het volgens artikel 1 naar de gemeente *Kapelle* overgaande gebied.

6. Door de gemeente *Schore* wordt vóór 1 Februari 1938 aan de gemeente *Kapelle* een uitkeering gedaan tot een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte der bedragen, genoemd in artikel 3*bis* der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, en naar de in dat artikel gemaakte onderscheiding, voor iederen inwoner der gemeente *Schore*, die voor het belastingjaar 1936/1937 in de gemeentefondsbelasting is aangeslagen en die krachtens deze wet naar de gemeente *Kapelle* is overgegaan.

7. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, wordt deze wet geacht in werking te treden met ingang van 1 Mei 1937.

2. De met toepassing van het vorige lid voor de gemeente *Schore* voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vast te stellen uitkeering, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 31 December 1936.

3. Voor elken inwoner, die krachtens deze wet van de gemeente *Schore* overgaat naar de gemeente *Kapelle*, keert de gemeente *Schore* aan die gemeente uit een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte van het ingevolge het tweede lid berekende bedrag per inwoner.

4. Het eerste tot en met derde lid van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing met betrekking tot de vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II, en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74).

8. 1. De vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Kapelle* en *Schore*, voor de uitkeeringstijdvakken, die op het uitkeeringstijdvak 1936/1937 volgen, geschiedt met inachtneming van de bepalingen van dit artikel.

2. Het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit wordt, voor zoover dit berekend is aan de hand van belastingopbrengsten over boekingstijdvakken, welke zijn aangevangen vóór 1 Januari 1937, bepaald alsof deze wet met den aanvang van het boekingstijdvak in werking was getreden.

3. De belastingopbrengsten, bedoeld in het tweede lid, van artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, worden, voorzoover zij tengevolge van de toepassing van het vorige lid niet op de wijze, in artikel 21 van dat besluit aangegeven, kunnen worden berekend, gesteld op het door den Inspecteur der Directe Belastingen geschatte bedrag.

4. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit wordt, voor de toepassing van het tweede lid van dit artikel, het aantal inwoners op 1 Januari van het kalenderjaar, waarin het boekingstijdvak, dat bij de berekening tot uitgangspunt genomen wordt, aanvangt, gesteld op het werkelijk aantal inwoners op dien datum, vermeerderd of verminderd met het aantal inwoners, waarmede ingevolge deze wet het aantal inwoners der gemeenten *Kapelle* en *Schore* onderscheidenlijk is toegenomen of afgenomen.

5. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 16, tweede lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit, voor de gemeente *Kapelle*, voor de rekeningsjaren, die aan 1 Januari 1937 geheel of gedeeltelijk voorafgaan, wordt het bedrag van de ten laste dier gemeente gebleven uitgaven, als bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van dat besluit, vermeerderd met een gedeelte van het overeenkomstige bedrag der gemeente *Schore*. Dit gedeelte wordt verkregen door vermenigvuldiging van laatstbedoeld bedrag met een breuk, waarvan de noemer voorstelt het aantal inwoners der gemeente *Schore* op 31 December 1936, en de teller het aantal inwoners, dat bij de grenswijziging naar de gemeente *Kapelle* is overgegaan.

6. Het aldus vermeerderde bedrag der ten laste der gemeente *Kapelle* blijvende uitgaven, als bedoeld in artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 1 Januari van het met het rekeningsjaar gelijknamige kalenderjaar, vermeerderd met het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Kapelle* is overgegaan.

7. Reeds vastgestelde quotienten, als bedoeld in dit artikel worden, voorzooveel noodig, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw, met inachtneming van de bepalingen van dit artikel, vastgesteld.

9. Indien de gemeente *Schore* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936 een garantie-uitkeering geniet, als bedoeld in artikel II der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), wordt over het uitkeeringstijdvak 1937/1938 aan de gemeente *Kapelle* ten laste van het gemeentefonds een uitkeering gedaan, waarvan het bedrag wordt bepaald door toepassing van de volgende formule:

$$\frac{7a}{9b} \times c = x.$$

2. In deze formule stelt voor:

de letter a: het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Kapelle* is overgegaan;

de letter b: het aantal inwoners der gemeente *Schore* op 31 December 1936;

de letter c: het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Schore;*

de letter x: de in het eerste lid bedoelde uitkeering voor de gemeente *Kapelle*.

3. Over de uitkeeringstijdvakken 1938/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een uitkeering worden gedaan ten beloope van onderscheidenlijk 6/7 x, 5/7 x, 4/7 x, 3/7 x, 2/7 x, 1/7 x.

4. Het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Schore* wordt verminderd met het bedrag, dat krachtens het eerste en derde lid van dit artikel aan de gemeente *Kapelle* wordt uitgekeerd.

5. De bepalingen van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing, indien ten aanzien van de gemeente *Schore* artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) van toepassing is.

10. 1. Deze wet heeft geen invloed op de heffing van belastingen over eenig belastingjaar, hetwelk bij den aanvang van 1937 nog loopende is, noch op de uitkeering van opcenten, als bedoeld is bij artikel 296 van de gemeentewet over zoodanig belastingjaar.

2. Echter doet de gemeente *Schore* aan de gemeente *Kapelle* een uitkeering van één derde gedeelte van de zuivere opbrengst der gemeentelijke opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting en der vermogensbelasting, over het belastingjaar 1936/1937, in het bij deze wet aan *Kapelle* toegevoegde gebied.

11. 1. Door de gemeente *Kapelle* wordt uiterlijk op 1 Juli 1937 aan de gemeente *Schore* een schadeloosstelling uitgekeerd, waarvan het bedrag en de wijze van betaling wordt bepaald door Gedeputeerde Staten van *Zeeland*, of in hooger beroep door Ons, den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord.

2. De beslissing van Gedeputeerde Staten wordt, met redenen omkleed, medegedeeld aan de raden der gemeenten *Kapelle* en *Schore* en aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

3. Gedurende dertig vrije dagen kan zoowel de raad der gemeente *Kapelle* als die der gemeente *Schore* tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep komen. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken geeft van een ingesteld beroep dadelijk kennis aan Gedeputeerde Staten en aan het bestuur der andere gemeente.

4. Onze beslissing wordt aan de belanghebbende partijen medegedeeld en in de *Nederlandsche Staatscourant* opgenomen.

12. De ingezetenen, gevestigd op het grondgebied, dat ingevolge artikel 1 tot de gemeente *Kapelle* overgaat, worden voor het opmaken der kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad vanaf 1 Januari 1937 beschouwd als ingezetenen dier gemeente.

Voor zoover de personen, gevestigd op het overgaande gebied, geplaatst zijn op de op het in het voorgaande lid genoemde tijdstip van kracht zijnde kiezerslijst, zendt het bestuur der gemeente *Schore* den eersten werkdag, volgende op den 15den Januari 1937 aan het gemeentebestuur van *Kapelle* een uittreksel uit die kiezerslijst. De namen der op dat uittreksel voorkomende personen worden afgevoerd van de kiezerslijst der gemeente *Schore*.

Het in het voorgaande lid bedoelde uittreksel wordt toegevoegd aan de kiezerslijst van de gemeente *Kapelle* en vormt daarmede één geheel.

13. Waar in wetten of wettelijke voorschriften de benaming *Kapelle* en *Schore* voorkomt, zullen met ingang van 1 Januari 1937 daaronder verstaan worden de gemeenten, zooals zij bij deze wet zijn gewijzigd.

14. Geschillen omtrent de toepassing van deze wet worden door Ons beslist.

15. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 310.

21 *December* 1936. WET tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten *Goor* en *Markelo*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de grens tusschen de gemeenten *Goor* en *Markelo* te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Met ingang van 1 Januari 1937 worden aan de gemeente *Goor* gedeelten van de gemeente *Markelo* toegevoegd, zoodanig dat de grens van de gemeente *Goor* zal loopen als volgt:

a. voor het toe te voegen gedeelte ten Zuiden van de gemeente *Goor* zal de nieuwe grens loopen als volgt:

Aansluitende aan de bestaande grens tusschen de gemeenten *Markelo* en *Goor* bij den zuidoosthoek van perceel gemeente *Goor* sectie B n°. 1707 volgt de nieuwe grens in zuidelijke richting de oostzijde van het perceel gemeente *Markelo* sectie C n°. 2742 tot het punt, waar deze grens de bestaande noordelijke grens van den *Staatseigendom* snijdt; van dit punt volgt de nieuwe grens een lijn, die loodrecht staat op den zuidelijken waterkant van het *Twenthe-Rijnkanaal* tot het punt, waar deze loodlijn den genoemden zuidelijken waterkant snijdt; van uit dit snijpunt volgt de nieuwe grens westwaarts een rechte lijn tot het punt, waar de zuidelijke waterkant van het *Twenthe-Rijnkanaal* de westzijde van de *Weldammerbrug* snijdt; vanuit dit snijpunt loopt de nieuwe grens in rechte richting noordwaarts tot het meest zuidelijke punt van de westelijke eigendoms-grens van den bestaanden rijksweg *Goor—Weldammerbrug* en vervolgens in ongeveer noordelijke richting langs de genoemde eigendomsgrens tot het punt, waar deze grens de bestaande grens tusschen de gemeenten *Markelo* en *Goor* snijdt;

b. voor het toe te voegen gedeelte ten oosten van de bestaande grens tusschen de gemeenten *Markelo* en *Goor* zal de nieuwe grens loopen als volgt:

Aansluitende aan genoemde grens volgt de nieuwe grens bij den noordwesthoek van perceel gemeente *Markelo* sectie C n°. 2064 de noordelijke grens van de *Katerdijksbeek*, zooals deze op het terrein bestaat, kadastraal bekend gemeente *Markelo* sectie C n°. 2064, vervolgens de noordelijke, oostelijke, noordelijke en oostelijke grens van genoemde beek, zooals deze op het terrein bestaat, kadastraal ongenummerd in gemeente *Markelo* sectie C, tot de noordgrens van den rijksweg *Goor—Delden*; vervolgens in zuidelijke richting dwars over den genoemden rijksweg *Goor—Delden*; daarna de oostelijke en noordelijke grens van de *Katerdijksbeek*, zooals deze op het terrein bestaat, kadastraal eveneens ongenummerd in gemeente *Markelo* sectie C, tot den zuidoosthoek van het perceel gemeente *Markelo* sectie C n°. 1658; van hieruit gaat de nieuwe grens in zuidelijke richting dwars over de *Katerdijksbeek* naar den noordoosthoek van het perceel gemeente *Markelo* sectie C n°. 2594 en volgt daarna de zuidoostgrens van genoemd perceel gemeente *Markelo* sectie C n°. 2594 tot de bestaande grens tusschen de gemeenten *Markelo* en *Goor*.

2. 1. De bezittingen, lasten, rechten en verplichtingen der gemeente *Markelo*, gelegen in of betrekking hebbende op het gebied, dat aan de gemeente *Goor* wordt toegevoegd, gaan op die gemeente over, zonder dat daarvoor een nadere akte wordt gevorderd.

2. Voorzoover overschrijving in de openbare registers krachtens of in verband met deze wet noodig mocht zijn, zal die geschieden krachtens deze wet.

3. De kosten van verpleging van arme krankzinnigen in gestichten, in aangewezen inrichtingen, bedoeld in artikel 7 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96) of in woningen, bedoeld in artikel 35*a* dier wet, voorzoover zij tijdens de opneming daarin woonplaats hadden op de ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Goor* overgaande gebieden, komen van 1 Januari 1937 af voor rekening van die gemeente.

4. 1. Alle kadastrale en andere stukken, uitsluitend betrekking hebbend op hetgeen volgens artikel 1 naar de gemeente *Goor* overgaat, worden aan die gemeente overgedragen.

2. Het bestuur van de gemeente *Goor* heeft te allen tijde het recht kosteloos inzage te nemen van de archieven der gemeente *Markelo* en van de zich in die archieven bevindende stukken, afschriften of uittreksels op kosten zijner gemeente te vorderen, een en ander voorzoover betreffende gebieden, welke ingevolge artikel 1 naar eerstgenoemde gemeente overgaan.

5. Door de gemeente *Markelo* wordt vóór 1 Februari 1938 aan de gemeente *Goor* een uitkeering gedaan tot een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte der bedragen, genoemd in artikel 3*bis* der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, en naar de in dat artikel gemaakte onderscheiding voor iederen inwoner der gemeente *Markelo*, die voor het belastingjaar 1936/1937 in de gemeentefondsbelasting is aangeslagen en die krachtens deze wet naar de gemeente *Goor* is overgegaan.

6. 1. Voor de vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), sedert gewijzigd, wordt deze wet geacht in werking te treden met ingang van 1 Mei 1937.

2. De met toepassing van het vorige lid voor de gemeente *Markelo* voor het uitkeeringstijdvak 1936/1937 vast te stellen uitkeering, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 31 December 1936.

3. Voor elken inwoner, die krachtens deze wet van de gemeente *Markelo* overgaat naar de gemeente *Goor*, keert de gemeente *Markelo* aan die gemeente uit een bedrag, gelijk aan één derde gedeelte van het ingevolge het tweede lid berekende bedrag per inwoner.

4. Het eerste tot en met derde lid van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing met betrekking tot de vaststelling en verrekening van de garantie-uitkeering, bedoeld in artikel II, en de inhouding, bedoeld in artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74).

7. 1. De vaststelling van de uitkeering, ingevolge artikel 3, onder *c*, juncto artikel 9, der wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°.

388), sedert gewijzigd, voor de gemeenten *Goor* en *Markelo*, voor de uitkeeringstijdvakken, die op het uitkeeringstijdvak 1936/1937 volgen, geschiedt met inachtneming van de bepalingen van dit artikel.

2. Het quotient, bedoeld in het tweede lid van artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit wordt, voor zoover dit berekend is aan de hand van belastingopbrengsten over boekingstijdvakken, welke zijn aangevangen vóór 1 Januari 1937, bepaald alsof deze wet met den aanvang van het boekingstijdvak in werking was getreden.

3. De belastingopbrengsten, bedoeld in het tweede lid, van artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, worden, voorzoover zij tengevolge van de toepassing van het vorige lid niet op de wijze, in artikel 21 van dat besluit aangegeven, kunnen worden berekend, gesteld op het door den Inspecteur der Directe Belastingen geschatte bedrag.

4. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 21 van het Financieele-verhoudingsbesluit wordt, voor de toepassing van het tweede lid van dit artikel, het aantal inwoners op 1 Januari van het kalenderjaar, waarin het boekingstijdvak, dat bij de berekening tot uitgangspunt genomen wordt, aanvangt, gesteld op het werkelijk aantal inwoners op dien datum, vermeerderd of verminderd met het aantal inwoners, waarmede ingevolge deze wet het aantal inwoners der gemeenten *Goor* en *Markelo* onderscheidenlijk is toegenomen of afgenomen.

5. Voor de berekening van het quotient, bedoeld in artikel 16, tweede lid, van het Financieele-verhoudingsbesluit, voor de gemeente *Goor*, voor de rekeningsjaren, die aan 1 Januari 1937 geheel of gedeeltelijk voorafgaan, wordt het bedrag van de ten laste dier gemeente gebleven uitgaven, als bedoeld in het tweede lid van artikel 15 van dat besluit, vermeerderd met een gedeelte van het overeenkomstige bedrag der gemeente *Markelo*. Dit gedeelte wordt verkregen door vermenigvuldiging van laatstbedoeld bedrag met een breuk, waarvan de noemer voorstelt het aantal inwoners der gemeente *Markelo* op 31 December 1936, en de teller het aantal inwoners, dat bij de grenswijziging naar de gemeente *Goor* is overgegaan.

6. Het aldus vermeerderde bedrag der ten laste der gemeente *Goor* blijvende uitgaven, als bedoeld in artikel 15 van het Financieele-verhoudingsbesluit, wordt berekend per inwoner dier gemeente op 1 Januari van het met het rekeningsjaar gelijknamige kalenderjaar, vermeerderd met het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Goor* is overgegaan.

7. Reeds vastgestelde quotienten, als bedoeld in dit artikel, worden, voor zooveel noodig, door Onze Ministers, belast met de uitvoering van de wet van 15 Juli 1929 (*Staatsblad* n°. 388), opnieuw, met inachtneming van de bepalingen van dit artikel, vastgesteld.

8. 1. Indien de gemeente *Markelo* over het uitkeeringstijdvak 1935/1936 een garantie-uitkeering geniet, als bedoeld in artikel II der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74), wordt over het uitkeeringstijdvak 1937/1938 aan de gemeente *Goor* ten laste van het gemeentefonds een uitkeering gedaan, waarvan het bedrag wordt bepaald door toepassing van de volgende formule:

$$\frac{7a}{9b} \times c = x.$$

2. In deze formule stelt voor:

de letter *a*: het aantal inwoners, dat krachtens deze wet naar de gemeente *Goor* is overgegaan;

de letter *b*: het aantal inwoners der gemeente *Markelo* op 31 December 1936;

de letter *c*: het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Markelo*;

de letter x: de in het eerste lid bedoelde uitkeering voor de gemeente *Goor*.

3. Over de uitkeeringstijdvakken 1938/1939, 1939/1940, 1940/1941, 1941/1942, 1942/1943 en 1943/1944 zal een uitkeering worden gedaan ten beloope van onderscheidenlijk 6/7 x, 5/7 x, 4/7 x, 3/7 x, 2/7 x en 1/7 x.

4. Het bedrag der garantie-uitkeering voor de gemeente *Markelo* wordt verminderd met het bedrag, dat krachtens het eerste en derde lid van dit artikel aan de gemeente *Goor* wordt uitgekeerd.

5. De bepalingen van dit artikel vinden overeenkomstige toepassing, indien ten aanzien van de gemeente *Markelo* artikel III der wet van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 74) van toepassing is.

9. 1. Deze wet heeft geen invloed op de heffing van belastingen over eenig belastingjaar, hetwelk bij den aanvang van 1937 nog loopende is, noch op de uitkeering van opcenten als bedoeld bij artikel 296 der gemeentewet, over zoodanig belastingjaar.

2. Echter doet de gemeente *Markelo* aan de gemeente *Goor* een uitkeering van één derde gedeelte van de zuivere opbrengst der gemeentelijke opcenten op de hoofdsom der gemeentefondsbelasting en der vermogensbelasting over het belastingjaar 1936/1937, in het bij deze wet aan de gemeente *Goor* toegevoegde gebied.

10. 1. Aan de gemeente *Markelo* wordt, indien de raad vóór 1 April 1937 daartoe aan Gedeputeerde Staten van *Overijssel* het verzoek doet, door de gemeente *Goor* een schadeloosstelling uitgekeerd, waarvan het bedrag en de wijze van betaling wordt bepaald door Gedeputeerde Staten voornoemd, of in hooger beroep door Ons, den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord.

2. De beslissing van Gedeputeerde Staten wordt, met redenen omkleed, medegedeeld aan de raden der gemeenten *Goor* en *Markelo* en aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

3. Gedurende dertig vrije dagen kan zoowel de raad der gemeente *Goor* als die der gemeente *Markelo* tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep komen. Onze Minister van Binnenlandsche Zaken geeft van een ingesteld beroep dadelijk kennis aan Gedeputeerde Staten en aan het bestuur der andere gemeente.

4. Onze beslissing wordt aan de belanghebbende partijen medegedeeld en in de *Nederlandsche Staatscourant* opgenomen.

11. 1. Burgemeester en wethouders van de gemeente *Markelo* zenden vóór 15 Januari

1937 aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Goor* een uittreksel uit het bevolkingsregister betreffende de in dat register ingeschreven personen, gevestigd op de grondgebieden, welke ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Goor* overgaan, welk uittreksel de voor de inschrijving in het bevolkingsregister der gemeente *Goor* noodige gegevens bevat.

2. Burgemeester en wethouders van de gemeente *Markelo* zenden vóór 15 Januari 1937 aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Goor*, voorzoover de betrokken personen op 1 Januari 1937 gevestigd zijn op de overgaande gebieden een uittreksel uit de sedert 1 April 1936 geldende kiezerslijst.

3. Het uittreksel, bedoeld in het tweede lid, wordt aan de sedert 1 April 1936 geldende kiezerslijst der gemeente *Goor* toegevoegd en vormt daarmede één geheel. De namen van de op het uittreksel voorkomende personen worden afgevoerd van de kiezerslijst, waarop zij voorkwamen.

4. De ingezetenen, gevestigd op de grondgebieden, welke ingevolge artikel 1 naar de gemeente *Goor* overgaan, worden ten aanzien van de kiezerslijst en voor de verkiesbaarheid tot leden van den gemeenteraad van 1 Januari 1937 af als ingezetenen der gemeente *Goor* beschouwd.

12. 1. De op de overgaande gebieden wonende personen, wier namen voorkomen op de lijst, vermeld in artikel 17 der Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) van de gemeente *Markelo*, kunnen zich vóór 15 Januari 1937 doen overschrijven op de lijst voor de gemeente *Goor*.

2. De volgorde, waarin de overschrijving op laatstgenoemde lijst zal plaats hebben, wordt bepaald naar de dagen, waarop hunne verzoeken om vergunning bij de betrokken gemeentebesturen inkwamen, met dien verstande, dat, voorzoover verzoeken op denzelfden dag inkwamen, de in leeftijd oudere verzoeker voorgaat.

3. Zoodra een verzoek om overschrijving, als bedoeld in lid 1, is ingekomen, geven burgemeester en wethouders van de gemeente *Goor* daarvan kennis aan burgemeester en wethouders van de gemeente *Markelo*, die alsdan den naam van den verzoeker schrappen op de in laatstgenoemde gemeente geldende lijst.

13. De op 31 December 1936 in de aan de gemeente *Goor* toe te voegen gebieden der gemeente *Markelo* bestaande besluiten zullen, met inachtneming van de bepalingen dezer wet, voortduren, totdat door het bevoegd gezag eene andere regeling is getroffen.

14. Met ingang van 1 Januari 1937 worden in alle wetten en daarop gegronde voorschriften onder de gemeenten *Goor* en *Markelo* de gemeenten verstaan, zooals zij bij artikel 1 dezer wet zijn gewijzigd.

15. Geschillen omtrent de toepassing van deze wet worden door Ons beslist.

16. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 354.

5 *December* 1936. BESLUIT, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 11 Juli 1922 (*Staatsblad* n°. 444), tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 181 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 22 Augustus 1936, n°. 1619 I, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, en van 14 September 1936, n°. 1520, afdeeling Financieele Contrôle;

Den Raad van State gehoord (advies van 24 November 1936, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 December 1936, n°. 1619 V, afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, en van 5 December 1936, n°. 2195, afdeeling Financieele Contrôle;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 11 Juli 1922 (*Staatsblad* n°. 444) tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 181 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Ons besluit van 12 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 113), nader te wijzigen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. In Ons aangehaald besluit worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. artikel 8 wordt gelezen als volgt:

1. Voor een ambtenaar met eene wedde in den zin van artikel 31 der Pensioenwet, welke geheel of voor een deel bestaat uit inkomsten van wisselend bedrag, berekend naar eene belooning per uur of per eenheid, of op welke andere wijze ook, wordt het bedrag der wedde of van het betrokken deel der wedde door het orgaan, dat den pensioensgrondslag regelt, voor de eerste maal geschat.

2. Voor een ambtenaar, als in het vorig lid bedoeld, geldt vervolgens op 1 Januari van elk kalenderjaar als wedde of als deel der wedde voor dat jaar het naar boven in guldens afgerond bedrag zijner gezamenlijke inkomsten van wisselend bedrag over het afgeloopen kalenderjaar.

3. Is het genot van deze inkomsten in den loop van een kalenderjaar ingetreden, dan geldt voor het daarop volgend kalenderjaar als wedde of als deel der wedde het tot jaarloon herleid bedrag van het in het voorafgaand tijdvak aan zoodanige inkomsten genotene, naar boven in guldens afgerond. Voor deze herleiding wordt het jaar op 360 dagen, de maand op 30 dagen berekend.

b. De artikelen 9, 10 en 31 vervallen.

Overgangsbepaling.

2. Voor de ambtenaren, in dienst op den datum van inwerkingtreding van dit besluit, wordt de pensioensgrondslag vastgesteld op den voet van het tweede of derde lid van artikel 1.

Slotbepaling.

3. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 5den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruine.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1936.)

S. 355.

10 *December* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 67, vierde lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Justitie, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën van 29 April 1936, N°. 846, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 14 Mei 1936, N°. 800, Afdeeling A.S., van 18 Mei 1936, N°. 909, Afdeeling Financieele Controle en van 3 Juni 1936, N°. 79, Afdeeling Centrale Directie;

Gezien artikel 67, vierde lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Juli 1936, N°. 37);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 15 October 1936, N°. 846 III, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 27 October 1936, N°. 849, Afdeeling A.S., van 25 November 1936, N°. 1901, Afdeeling F.C. en van 7 December 1936, N°. 112, Afdeeling Centr. Dir.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Onder de gepensionneerde ambtenaren, over wie in de volgende artikelen wordt gehandeld, worden verstaan zij, die op of na 1 Juli 1922 volgens de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) anders dan krachtens het tweede lid van artikel 48 dier wet, zooals dat vóór 1 Juli 1925 luidde, zijn gepensionneerd en die den leeftijd van 65 jaren niet hebben bereikt.

2. 1. De Pensioenraad doet aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling van naam, voornaam, geboortedatum, laatste woonplaats, laatst vervulde betrekking, laatste salaris en, voor zoover het betreft pensioenen, verleend nà 1 October 1936, van de middelsom der gezamenlijke pensioensgrondslagen, waarover het pensioen is berekend, der gepensionneerde ambtenaren, benevens van het bedrag en van den datum van ingang van hun pensioen. Deze mededeeling geschiedt zoo spoedig mogelijk na den datum van pensionneering.

2. Van iedere wijziging in de woonplaats van een gepensionneerd ambtenaar en van die in het bedrag van zijn pensioen doet de Pensioenraad onverwijld opgave aan Onzen voornoemden Minister.

3. Met de contrôle op de in artikel 67, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) bedoelde inkomsten zijn, onverminderd de contrôle van anderen, in het bijzonder belast de inspecteurs der directe belastingen en die der registratie en domeinen. Zij ontvangen daartoe van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgave van de gepensionneerde ambtenaren, die in hunne inspectie wonen, en handelen overigens naar de door Onzen Minister van Financiën te geven aanwijzingen.

4. De burgemeesters, benevens de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen ambtenaren, die kennis bekomen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 67, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) van belang kan zijn, doen daarvan zoo spoedig mogelijk mededeeling aan Onzen voornoemden Minister.

5. 1. Indien een gepensionneerd ambtenaar in dienst is getreden of in dienst treedt van één der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) of het wethouderschap of lidmaatschap van Gedeputeerde Staten op of na 1 April 1936 heeft aanvaard of aanvaardt, geeft het lichaam, hetwelk zijn wedde of zijn vergoeding uitbetaalt, daarvan kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met opgave van die wedde of die vergoeding.

2. Het lichaam is voorts verplicht, om in het begin van ieder kalenderkwartaal aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling te doen van de inkomsten, welke de gepensionneerde over het afgeloopen kalenderkwartaal heeft genoten.

6. 1. Wanneer een gepensionneerd ambtenaar inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met een ambt of een betrekking, in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240), uit het bekleeden van een wethouderschap, van een lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, ter hand genomen of aanvaard met ingang van of na den dag, waarop het ontslag terzake waarvan het pensioen is verleend, is ingegaan, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, onder opgave, voorzooveel mogelijk, van de inkomsten, welke hij uit het ambt of de betrekking ontvangt of zal ontvangen.

2. Hij is voorts verplicht om, indien die inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging ondergaan, daarvan in het begin van ieder kalenderkwartaal opgave te doen. Zijn de inkomsten niet vooraf op te geven, dan doet hij in het begin van ieder kalenderkwartaal opgave van de inkomsten, welke hij over het afgeloopen kalenderkwartaal heeft genoten. Brengt echter de aard der werkzaamheden, ter beoordeeling van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, mede, dat de inkomsten over een langeren termijn moeten worden berekend, dan geschiedt de opgave dienovereenkomstig.

7. Zoodra Onze Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling heeft ontvangen van

een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 67, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* N°. 240) van belang kan zijn, wordt hiervan onverwijld kennis gegeven aan den Pensioenraad.

8. De gepensionneerde, die op of na 1 April 1936, doch vóór het in werking treden van dit besluit, het wethouderschap, het lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft aanvaard, doet hiervan binnen een maand na in werking treden van dit besluit aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling.

9. Ons besluit van den 17 December 1925 (*Staatsblad* N°. 473) is ingetrokken.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer en den Pensioenraad.

's-Gravenhage, den 10den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

S. 372.

14 *September* 1936. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 39, eerste lid, der Nijverheidsonderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 Augustus 1936, n°. 9267/II, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Gelet op het eerste lid van artikel 39 der Nijverheidsonderwijswet;

O. dat de wenschelijkheid is gebleken tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de voorwaarden, onder welke aan rechtspersoonlijkheid bezittende instellingen en vereenigingen en aan gemeenten ten behoeve van het leerlingwezen uit 's Rijks kas subsidie wordt gegeven;

Den Raad van State gehoord, advies van 1 September 1936, n°. 18;

Gezien het nader rapport van Onzen vooinoemden Minister van 9 September 1936, n°. 11328, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 11 Juli 1921 (*Staatsblad* n°. 917), zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 26 April 1922 (*Staatsblad* n°. 232), te bepalen:

Art. 1. Waar in dit besluit gesproken wordt van:

1. „Onze Minister", is daaronder te verstaan Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;

2. „het bevoegd gezag", is daaronder te verstaan voor wat betreft de door het Rijk gesubsidieerde gemeentelijke en bijzondere leerlingstelsels onderscheidenlijk het gemeentebestuur en het bestuur der instelling of vereeniging, welke een leerlingstelsel in stand houdt,

Art. 2. 1. Het bevoegd gezag onderwerpt tijdig aan de goedkeuring van Onzen Minister:

a. het ontwerp voor de leerovereenkomst;

b. de leergeldregeling, voor wat betreft het van iederen leerling te heffen bedrag, alsook voor zoover betreft de door het bevoegd gezag aan den patroon per leerling te betalen bedragen;

c. de reglementen;

d. de instructie voor den controleur;

e. het ontwerp voor de werkboekjes;

f. alle wijzigingen, welke in de onder *a* tot en met *e* bedoelde stukken worden aangebracht.

2. Onze Minister verleent de in het eerste lid bedoelde goedkeuring hetzij voor een bepaalden tijd, hetzij tot wederopzegging.

Art. 3. 1. Het bevoegd gezag zendt ter goedkeuring aan Onzen Minister:

a. jaarlijks vóór 15 Februari de rekening en verantwoording over het afgeloopen kalenderjaar, op een door Onzen Minister vastgesteld formulier, met een toelichting;

b. jaarlijks vóór 1 Maart de begrooting van inkomsten en uitgaven voor het volgend kalenderjaar, op een door Onzen Minister vastgesteld formulier, met een uitgewerkte toelichting;

c. tijdig van te voren de voordracht ter benoeming van een controleur, op een door Onzen Minister vastgesteld formulier.

Hierbij moeten ten aanzien van iederen voorgedragene worden overgelegd het bewijsstuk of de bewijsstukken, gevorderd ingevolge artikel 12, onder *c*;

d. tijdig van te voren het ontwerp-besluit, met een toelichting, tot het verleenen van ongevraagd ontslag aan een controleur.

2. Bij de rekening en verantwoording voegt het bevoegd gezag:

a. de bijlagen op door Onzen Minister vastgestelde formulieren;

b. het jaarverslag.

3. Het bevoegd gezag verstrekt jaarlijks vóór 1 Februari aan Onzen Minister op daartoe bestemde formulieren de door dezen noodig geachte statistische gegevens.

Art. 4. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor, dat het eindbedrag van elk hoofdstuk der uitgaven van een goedgekeurde begrooting niet wordt overschreden, tenzij Onze Minister de overschrijding heeft goedgekeurd.

Art. 5. Het bevoegd gezag doet aan Onzen Minister ten aanzien van een controleur binnen veertien dagen mededeeling van:

a. de benoeming, met overlegging van den staat van inlichtingen op een door Onzen Minister vastgesteld formulier;

b. de schorsing en het ontslag, met opgave van de reden;

c. het overlijden.

Art. 6. 1. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor, dat een register van patroons en leerlingen wordt bijgehouden.

2. Het zendt jaarlijks vóór 1 Juni aan den inspecteur van het nijverheidsonderwijs een

lijst van de namen, beroepen en adressen van de patroons, bij wie een of meer leerlingen zijn tewerkgesteld, en geeft hem voorts kennis van de wijzigingen daarin.

Art. 7. De instelling of vereeniging, welke een leerlingstelsel in stand houdt, dient een postrekening te houden. Zij geeft aan Onzen Minister kennis van het nummer van haar postrekening.

Art. 8. 1. Het bevoegd gezag doet van elk stuk, hetwelk het aan Onzen Minister zendt, gelijktijdig een afdruk of afschrift toekomen aan den inspecteur, belast met het toezicht op het leerlingstelsel.

2. Voorts stelt het bevoegd gezag dien inspecteur onverwijld in kennis met de belangrijkste gebeurtenissen betreffende het leerlingstelsel.

Art. 9. 1. Het bevoegd gezag verstrekt desgevraagd alle inlichtingen betreffende het leerlingstelsel, het personeel en de administratie daarvan aan Onzen Minister, den inspecteur-generaal en den inspecteur van het nijverheidsonderwijs, en de overige door Onzen Minister aan te wijzen ambtenaren.

2. Het draagt zorg, dat de in het eerste lid bedoelde ambtenaren te allen tijde van alle boeken en bescheiden betreffende het geldelijk beheer kunnen kennis nemen, ter plaatse waar de geldelijke administratie wordt gevoerd.

Art. 10. Ten overstaan van het bevoegd gezag kunnen slechts leerovereenkomsten worden gesloten ten behoeve van jongens, die bij den aanvang van de tewerkstelling ten minste dertien jaar oud en niet meer leerplichtig zijn, en die tevens voldoend lager onderwijs hebben genoten.

Art. 11. Het bevoegd gezag draagt er zorg voor:

a. dat elke leerling regelmatig een werkboekje volgens vastgesteld model bijhoudt, zóó, dat duidelijk daaruit blijkt, welken arbeid hij verricht heeft, en hoeveel tijd hij voor elk werkstuk of elke taak heeft gebruikt;

b. dat deze werkboekjes regelmatig aan het einde van elke werkweek door den patroon of van zijnentwege voor accoord geteekend worden nadat zij in orde zijn bevonden.

Art. 12. Voor aanstelling tot controleur kan slechts in aanmerking komen wie:

a. ten minste 23 jaar oud is;

b. Nederlander is;

c. in het bezit is van een of meer getuigschriften van zedelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester of de burgemeesters van de gemeente of de gemeenten, in welke hij gedurende het laatste en het voorlaatste jaar heeft gewoond, of van een daarmede naar het oordeel van Onzen Minister gelijk te stellen getuigschrift, en

d. een voldoende mate van opleiding, geschiktheid en ervaring bezit, ter beoordeeling van Onzen Minister.

Art. 13. 1. De hoofdstukken III tot en met IX van het Rechtspositiebesluit N.O. 1935 vinden ten aanzien van de controleurs overeenkomstige toepassing, voor zoover betreft de bepalingen, welke gelden voor beambten, en met uitzondering van de bepalingen inzake beroep.

2. In geval van twijfel omtrent die toepassing beslist Onze Minister.

Art. 14. 1. Het bevoegd gezag bepaalt de bezoldiging van de controleurs, met inachtneming van de in het tweede lid bedoelde regelen, overeenkomstig de voor iederen controleur door Onzen Minister vastgestelde regeling.

2. De volgende bepalingen van het Salarisbesluit N.O. 1935 vinden ten aanzien van de controleurs overeenkomstige toepassing, voor zoover die bepalingen gelden voor beambten:

artikel 2, 2e en 3e lid, 4e lid, 1e volzin, en 6e lid;

artikelen 3, 7, 8, 10, 11 en 20.

3. Op controleurs wordt op denzelfden voet als op de burgerlijke Rijksambtenaren verhaal voor pensioen uitgeoefend.

Voor zoover zij na twee jaren tijdelijken dienst niet zijn ambtenaar in den zin der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* nº. 240), en hun wedde f 400 of meer 's jaars bedraagt, sluit het bevoegd gezag te hunnen behoeve een pensioenverzekering, onder goedkeuring van Onzen Minister.

Art. 15. 1. De controleur ontvangt vergoeding voor reiskosten volgens de derde klasse, bedoeld in artikel 2 van het Reisbesluit 1916.

2. Hij ontvangt vergoeding voor verblijfkosten, uitsluitend voor zooveel betreft logies en ontbijt, tot een maximum van f 2,50 per etmaal, mits het overnachten buiten zijn woonplaats voor de uitoefening van zijn taak als controleur noodzakelijk is, ter beoordeeling van het bevoegd gezag.

Art. 16. 1. Het Rijkssubsidie wordt niet verleend voor een leerlingstelsel, wanneer het aantal loopende leerovereenkomsten minder bedraagt dan 15.

2. Op verzoek van het bevoegd gezag kan Onze Minister in bijzondere gevallen voor een bepaald leerlingstelsel en voor een bepaald tijdvak afwijking toestaan van den in het eerste lid omschreven regel.

Art. 17. Het ten behoeve van een bestaand leerlingstelsel ingevolge artikel 39 der Nijverheidsonderwijswet gegeven Rijkssubsidie wordt niet verder verleend, wanneer het bevoegd gezag, voor zooveel dat leerlingstelsel betreft, de krachtens en ingevolge die wet geldende bepalingen niet naleeft.

Art. 18. 1. Wanneer de instelling, vereeniging of gemeente, welke een leerlingstelsel in stand houdt, de exploitatie daarvan beëindigt, of wanneer zij uit anderen hoofde het recht op Rijkssubsidie daarvoor verliest, komen haar eigendommen, voor zoover deze uit bijdragen van de Overheid ter zake van dat leerlingstelsel zijn voortgekomen, ter beschikking van het Rijk.

2. Het bepaalde in het eerste lid is eveneens van toepassing, wanneer de instelling of vereeniging, als bedoeld in dat lid, ophoudt te bestaan of haar rechtspersoonlijkheid verliest.

3. Indien een geval als bedoeld in de vorige leden zich voordoet, geeft het bevoegd gezag daarvan onverwijld kennis aan Onzen Minister.

Art. 19. 1. De instelling of vereeniging, welke een leerlingstelsel in stand houdt, is verplicht, van al hetgeen het beheer van dat leerlingstelsel betreft, aanteekening te houden op zoodanige wijze, dat daaruit te allen tijde haar rechten en verplichtingen ten aanzien van dat leerlingstelsel worden gekend.

2. Zij is verplicht, alle boeken en bescheiden, waarin overeenkomstig het eerste lid aantee-

kening is gehouden, dertig jaren lang, en de ontvangen, alsmede de afschriften van de uitgegane brieven, geschriften, rekeningen en kwijtingsbewijzen, tien jaren lang te bewaren.

Art. 20. 1. Gelijktijdig met de inzending ingevolge artikel 3 van de rekening en verantwoording aan Onzen Minister, zendt het bevoegd gezag aan het bestuur van elke gemeente, op welke overeenkomstig het derde lid van artikel 39 der Nijverheidsonderwijswet de verplichting tot vergoeding rust, een opgave van het overeenkomstig die rekening en verantwoording door die gemeente verschuldigd bedrag.

Deze gemeenten worden als volgt bepaald:

a. Voor zooveel betreft een leerling, niet vallende onder *b*, is dat de gemeente, in welke degene zijner ouders, die de ouderlijke macht over hem uitoefent, of zijn voogd in het bevolkingsregister is ingeschreven.

Indien noch diegene zijner ouders, die de ouderlijke macht over hem uitoefent, noch de voogd van den leerling hier te lande in een bevolkingsregister is ingeschreven, is het de gemeente, in welke de leerling in het bevolkingsregister is ingeschreven.

b. Indien over een leerling de voogdij wordt uitgeoefend door een vereeniging, stichting of instelling van weldadigheid, als bedoeld in artikel 421 van het Burgerlijk Wetboek, is het de gemeente, welke in den tijd, onmiddellijk aan die voogdij voorafgaande, overeenkomstig het onder *a* bepaalde zou zijn aangewezen.

2. Het bevoegd gezag berekent den grondslag van die vergoedingen met toepassing van de volgende regelen:

a. Het gemiddeld bedrag der netto-kosten voor een bepaalden leerling, die in het betreffende kalenderjaar gedurende w_1 weken als leerling van het leerlingstelsel wordt aangemerkt, is:

$$\frac{w_1 \cdot K}{\Sigma w} \text{ gulden.}$$

Hierin is K het bedrag der netto-kosten van het leerlingstelsel, overeenkomstig het vierde lid van artikel 39 der Nijverheidsonderwijswet; Σ w het totaal getal der leerlingweken van dat eerlingstelsel, in dat kalenderjaar.

b. Bij de bepaling van w_1 en Σ w worden vacanties en absenties medegerekend. Gedeelten van weken worden in rekening gebracht. Hierbij wordt het jaar op 52 weken en de week op 7 dagen gerekend.

Art. 21. 1. Het bevoegd gezag verstrekt tegelijk met de in het vorig artikel bedoelde bescheiden aan elk van die gemeentebesturen de volgende gegevens; de onder *b* en *c* bedoelde voor zoover die hun gemeente betreffen:

a. Het in het tweede lid, onder *a*, van het vorig artikel bedoelde totale bedrag (K gulden) der netto-kosten over het betreffende kalenderjaar;

b. In overeenstemming met het eerste lid van het vorig artikel, de namen der leerlingen, die in dat kalenderjaar onder leerovereenkomst werkzaam waren, en de namen en de adressen van de ouders of voogden dezer leerlingen;

c. Van elken leerling het getal der weken, gedurende welke hij als leerling van het leerlingstelsel in dat kalenderjaar wordt aangemerkt, benevens het getal Σ w, bedoeld in het tweede lid van het vorig artikel.

2. Binnen veertien dagen na de dagteekening van de door Onzen Minister verleende goedkeuring van de rekening en verantwoording doet het bevoegd gezag aan de in het eerste lid bedoelde gemeentebesturen mededeeling van die goedkeuring en van de eventueele verandering, welke ingevolge de beslissing van Onzen Minister in de in het vorig lid onder *a* bedoelde opgave moet worden aangebracht.

Art. 22. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937. Het kan worden aangehaald onder den titel „Subsidievoorwaardenbesluit Leerlingstelsel N.O. 1937".

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 14den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 22 *Sept.* 1936).

S. 373.

14 *September* 1936. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 55 der Nijverheidsonderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 Augustus 1936, nº. 9305I afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Gelet op artikel 55 der Nijverheidsonderwijswet;

O. dat de wenschelijkheid is gebleken tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de samenstelling en de bevoegdheid van de commissiën tot onderzoek van de bekwaamheid van leerlingen van de door het Rijk gesubsidieerde leerlingstelsels;

Den Raad van State gehoord, advies van 1 Sept. 1936, nº. 19;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 Sept. 1936, nº. 11329, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van Ons besluit van 11 Juli 1921 (*Staatsblad* nº. 916), te bepalen:

Art. 1. Waar in dit besluit gesproken wordt van

1. „Onze Minister", is daaronder te verstaan Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen;

2. „het bevoegd gezag", is daaronder te verstaan voor wat betreft de door het Rijk gesubsidieerde gemeentelijke en bijzondere leerlingstelsels onderscheidenlijk het gemeentebestuur en het bestuur der instelling of vereeniging, welke een leerlingstelsel in stand houdt.

2. 1. Indien eenig krachtens Titel II der Nijverheidsonderwijswet van Rijkswege gesubsidieerd leerlingstelsel leerlingen heeft, wier leertijd ten einde loopt, of oud-leerlingen, wier leertijd sedert het vorige onderzoek is verstreken, en die gebruik wenschen te maken van de hun krachtens artikel 54 der voornoemde wet geboden gelegenheid om zich te onderwerpen aan het daar bedoelde onderzoek, stelt Onze Minister voor dat leerlingstelsel een commissie samen als bedoeld in artikel 55 van voornoemde wet.

2. Het bevoegd gezag doet Onzen Minister tijdig van te voren een schriftelijk voorstel toekomen inzake de samenstelling van die commissie, vermeldt daarbij naam, adres, beroep of betrekking, geboortejaar en -datum van elken voorgestelde, en maakt er melding van als een voorgestelde geen Nederlander is. Onze Minister is bij de benoeming van de leden niet gebonden aan dat voorstel.

3. Onze Minister stelt elke commissie zoo mogelijk zoodanig samen, dat voor elk vak of ambacht, ten aanzien waarvan een onderzoek zal plaats hebben, ten minste één lid deskundig is.

4. 1. Het bevoegd gezag kan zich in de vergaderingen van de commissie doen vertegenwoordigen door zijn voorzitter en (of) zijn secretaris, of, indien het een gemeentelijk leerlingstelsel betreft, door een of twee gedelegeerden. Deze hebben adviseerende stem.

2. De controleur of een der controleurs van het leerlingstelsel is ambtshalve secretaris van de commissie. De controleurs hebben in de commissie adviseerende stem voor zooveel betreft de door hen gecontroleerde leerlingen.

5. 1. De commissie stelt in overeenstemming met de krachtens het eerste lid van artikel 47 der Nijverheidsonderwijswet geldende programma's voor de opleiding in de practijk voor elk van de in aanmerking komende vakken en ambachten een opgave voor een proefwerk samen.

2. Elke leerling, die zich aan het onderzoek onderwerpt, moet het voor zijn vak opgegeven proefwerk geheel zelfstandig vervaardigen op de plaats en in den tijd, daartoe door de commissie aangegeven.

3. Indien het proefwerk niet is vervaardigd onder toezicht van één of meer leden van de commissie, wordt het ingeleverd aan het door de commissie daartoe aangegeven adres, vergezeld van een verklaring van den patroon of dengene, die namens den patroon het toezicht op den leerling uitoefent, dan wel van den directeur van een van Rijkswege gesubsidieerde nijverheidsdagschool voor jongens, indien deze het toezicht op den proefwerk-makenden leerling heeft uitgeoefend of doen uitoefenen, dat de leerling het proefwerk zelfstandig heeft vervaardigd, met opgave van den tijd, dien hij daaraan heeft besteed, en de hulpmiddelen, welke hij daarbij heeft gebezigd.

6. 1. Indien zich bij het vervaardigen van het proefwerk eenige onregelmatigheid voordoet, is de commissie bevoegd, het onderzoek geheel of gedeeltelijk opnieuw te doen plaats hebben.

2. Aan een leerling, die zich daarbij aan bedrog of eenige poging tot bedrog schuldig maakt, ontzegt de commissie de verdere deelneming aan het onderzoek.

7. 1. De commissie drukt haar oordeel over de hoedanigheid van het ingeleverde proefwerk uit met behulp van de volgende schaal:

cijfer:	beteekenis:	cijfer:	beteekenis:
1	zeer slecht	6	voldoende
2	slecht	7	ruim voldoende
3	gering	8	goed
4	onvoldoende	9	zeer goed
5	bijna voldoende	10	uitmuntend

2. Zij brengt de beoordeeling onverwijld ter kennis van het bevoegd gezag.

3. Dit oordeel bindt het bevoegd gezag voor zoover betreft de toekenning van de diploma's, bedoeld in artikel 56 der Nijverheidsonderwijswet. Deze toekenning en de uitreiking kunnen slechts geschieden, wanneer de commissie den leerling ten minste het eindcijfer 6 voor zijn proefwerk heeft toegekend.

8. 1. De commissie brengt binnen veertien dagen na de beeindiging van het onderzoek verslag uit aan Onzen Minister.

2. Een maand na de in het eerste lid bedoelde beëindiging wordt de commissie geacht te zijn ontbonden.

9. 1. De leden van de commissie hebben aanspraak op vergoeding voor reiskosten volgens de derde klasse, bedoeld in artikel 2 van het Reisbesluit 1916.

2. Zij genieten vacatiegelden ten bedrage van f 4,— voor elken werkdag, dien zij aan het onderzoek besteed hebben.

3. De uit de vorige leden voortvloeiende uitgaven komen ten laste van de rekening en verantwoording van het leerlingstelsel.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937. Het kan worden aangehaald onder den titel „Examenbesluit Leerlingstelsel N. O. 1937".

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

's-Gravenhage, den 14den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 376.

23 *November* 1936. BESLUIT tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 Augustus 1906 (*Staatsblad* n°. 229), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Juni 1931 (*Staatsblad* n°. 250), waarbij worden aangewezen de buitenlandsche instellingen en de buitenlandsche getuigschriften, bedoeld in artikel 134 der hooger-onderwijswet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 30 September 1936, N°. 3682 III, afdeeling Hooger onderwijs;

Gelet op artikel 134 der hooger-onderwijswet;

Gezien de adviezen van de senaten der Rijksuniversiteiten;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, n°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 17 November 1936, n°. 4674, Afdeeling Hooger onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. In artikel 1 onder A 12° van Ons besluit van 22 Augustus 1906 (*Staatsblad* n°. 229), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van

13 Juni 1931 (*Staatsblad* n°. 250), wordt de punt aan het slot vervangen door een puntkomma; aan dit artikel wordt vervolgens toegevoegd een nieuwe zinsnede, luidende als volgt:

13°. het Maturitätszeugnis, verkregen na met goed gevolg afgelegde Maturitätsprüfung aan een Gymnasium in het gebied der Vrije Stad Danzig.

2. In artikel 1 onder B 9° van Ons besluit van 22 Augustus 1906 (*Staatsblad* n°. 229), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 13 Juni 1931 (*Staatsblad* n°. 250), wordt de punt aan het slot vervangen door een punt-komma; aan dit artikel worden vervolgens toegevoegd twee nieuwe zinsneden, luidende als volgt:

10°. het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd Intermediate examination aan de universiteit te Londen, waarbij is geëxamineerd in Latijn en Grieksch;

11°. het Academic diploma in the history of art, verkregen aan de universiteit te Londen, na met goed gevolg afgelegd matriculatie examen.

3. In artikel 1 onder C 14° van Ons besluit van 22 Augustus 1906 (*Staatsblad* n°. 229), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 13 Juni 1931 (*Staatsblad* n°. 250), wordt de punt aan het slot vervangen door een punt-komma; aan dit artikel worden vervolgens toegevoegd twee nieuwe zinsneden, luidende als volgt:

15°. het Maturitätszeugnis, verkregen na met goed gevolg afgelegde Maturitätsprüfung aan een Realgymnasium in het gebied der Vrije Stad Danzig;

16°. het getuigschrift van met goed gevolg afgelegd Intermediate examination aan de universiteit te Londen, waarbij is geëxamineerd in Latijn of Grieksch en bovendien hetzij in wiskunde en natuurkunde, hetzij in wiskunde en scheikunde.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 23sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

S. 404.

20 *November* 1936. WET, houdende goedkeuring van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1936, n°. 5, tot heffing van een invoerrecht op zinkwit, lithopone en andere met zink bereide witte verfstoffen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 2, vierde lid, der wet van 17 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 260), na het in werking treden van Ons krachtens artikel 2, eerste lid, van genoemde wet genomen besluit van 22 Februari 1936, n°. 5 (*Nederlandsche Staatscourant* van 25 Februari 1936), onverwijld een voorstel van wet tot goedkeuring van het in Ons voornoemd besluit bepaalde aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal moet worden toegezonden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De bepalingen van Ons besluit van 22 Februari 1936, n°. 5, tot heffing van een invoerrecht op zinkwit, lithopone en andere met zink bereide witte verfstoffen, opgenomen in de *Nederlandsche Staatscourant* van 25 Februari 1936, worden goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 20sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, H. Gelissen.
De Minister van Buitenlandsche Zaken, De Graeff.

(*Uitgeg.* 8 *December* 1936.)

S. 405.

10 *December* 1936. WET tot wijziging van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 en van de Successiewet.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 en de Successiewet op enkele punten te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

A. Aan artikel 7 wordt, als vierde en vijfde lid, het volgende toegevoegd:

Wegens uit eene betrekking (ambt, waardigheid en bediening daaronder begrepen) verkregen voordeelen, voortvloeiende uit aanspraken op uitkeeringen, worden, voor dengene die de betrekking uitoefent, mede tot haar opbrengst gerekend:

a. indien de aanspraken worden of zijn toegekend jegens een ander dan den werkgever en de werkgever bij dien ander stortingen verricht ten einde de aanspraken te dekken of gedekt te houden: de bedoelde stortingen;

b. in niet onder *a* genoemde gevallen: de bedragen die, naar schatting, door den werkgever gestort zouden worden, indien het onder *a* genoemde geval zich zou voordoen.

Voor de toepassing van het vierde lid worden onder aanspraken op uitkeeringen verstaan: aanspraken om, na verloop van tijd of onder eene voorwaarde, één of meer uitkeeringen te ontvangen, onverschillig wie de gerechtigde is. Indien en voor zoover echter eene aanspraak wordt gedekt of gedekt gehouden door stortingen van den werknemer, blijft zij buiten aanmerking.

B. Aan artikel 8 wordt als tweede lid toegevoegd:

Voor de toepassing van het vorige lid worden mede als verschuldigd beschouwd uitkeeringen welke enkel berusten op de voorschriften van de moraal of het fatsoen. Deze bepaling geldt niet, indien de persoon die de uitkeering geniet, met den gever samenwoont.

C. Aan artikel 9 wordt, met vervanging van de punt aan het slot van het artikel door

eene kommapunt, het volgende toegevoegd:

f. de onder het vierde lid van art. 7 vallende voordeelen, indien en voor zoover de daar bedoelde aanspraak wordt toegekend overeenkomstig eene pensioenregeling; wordende ten deze onder pensioenregeling verstaan iedere regeling welke uitsluitend ten doel heeft de verzorging bij invaliditeit en ouderdom van werknemers of gewezen werknemers en voorziening in het levensonderhoud van hunne weduwen, minderjarige kinderen en pleegkinderen, een en ander door middel van pensioen.

D. Het laatste lid van artikel 10 wordt vervangen door het volgende:

Traktementen en andere belooningen, alsmede verlof- en non-activiteitstraktementen, wachtgelden en pensioenen worden verminderd met verplichte pensioenbijdragen; wordende ten deze onder pensioenbijdragen verstaan, bijdragen welke geschieden krachtens eene pensioenregeling, voldoende aan de in art. 9, letter *f*, opgenomen omschrijving.

E. Na artikel 128 wordt een nieuw artikel opgenomen, luidende:

Art. 129. Indien en voor zoover de na te noemen voordeelen en stortingen voortvloeien uit een regeling welke ten aanzien van den belastingplichtige van kracht was op 1 Mei 1937, wordt de opbrengst van ambt, waardigheid, bediening of betrekking verminderd:

a. met hetgeen daarin is begrepen wegens voordeelen als bedoeld zijn in het vierde lid van art. 7;

b. met niet onder het laatste lid van art. 10 vallende verplichte stortingen als bedoeld zijn in den laatsten zin van art. 7;

een en ander met dien verstande, dat uit beiderlei hoofde te zamen niet meer mag worden afgetrokken dan een bedrag, berekend naar f 800 per jaar.

2. In de Successiewet worden de navolgende wijzigingen aangebracht:

A. In artikel 80, 11°, vervallen het leesteeken en de woorden „ , de periodieke schenking van eene uitkeering".

B. In artikel 80, 12°, vervallen de woorden „en de periodieke schenking van eene uitkeering".

3. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Mei 1937.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

S. 406.

21 *December* 1936. WET tot belasting van nalatenschappen van Nederlanders, die het Rijk metterwoon hebben verlaten en van door zoodanige Nederlanders gedane schenkingen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is in de Successiewet bepalingen op te nemen betreffende belasting van nalatenschappen van Nederlanders, die het Rijk metterwoon hebben verlaten en van door zoodanige Nederlanders gedane schenkingen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 3 der Successiewet wordt gelezen:

Een Nederlander, die ingezetene des Rijks is geweest en binnen tien jaren nadat hij het Rijk metterwoon heeft verlaten, is overleden of een schenking heeft gedaan, wordt geacht ten tijde van zijn overlijden of van het doen der schenking ingezetene des Rijks geweest te zijn, tenzij blijkt, dat hij op dat tijdstip zijn woonplaats had in *Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao.*

Onverminderd het in het eerste lid bepaalde wordt ieder, die ingezetene des Rijks is geweest en binnen een jaar nadat hij het Rijk metterwoon heeft verlaten, een schenking heeft gedaan, geacht ten tijde van het doen der schenking ingezetene des Rijks te zijn geweest, waar hij op dat oogenblik zijn woonplaats ook mocht hebben.

In geval van toepassing van dit artikel geldt de laatste woonplaats van den overledene of den schenker binnen het Rijk als zijn woonplaats ten tijde van het overlijden of van het doen der schenking.

De belasting, welke door de toepassing van het eerste lid verschuldigd is, wordt verminderd met het bedrag der in den vreemde betaalde gelijksoortige belasting, voorzoover wordt aangetoond, dat die aldaar terecht is betaald en dat die niet betaald zou zijn, indien de overledene of de schenker ten tijde van het overlijden of het doen der schenking zijn woonplaats binnen Nederland zou hebben gehad.

Wij behouden Ons voor bij algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van dit artikel afwijkingen en aanvullingen vast te stellen van de wettelijke voorschriften tot verzekering van de heffing en invordering van de rechten van successie en van schenking. Deze afwijkingen en aanvullingen mogen uitsluitend betreffen:

1°. de termijnen, binnen welke verplichtingen moeten worden nagekomen of rechten kunnen worden uitgeoefend;

2°. de plaats waar en de ambtenaren tegenover wie verplichtingen moeten worden nagekomen of rechten kunnen worden uitgeoefend;

3°. de verplichting om, zoo het leggen van conservatoir beslag naar art. 26 niet mogelijk is, zekerheid te stellen;

4°. de regeling van de wijze waarop de in den vreemde betaalde belasting verrekend wordt.

Bij overtreding van voorschriften, krachtens het vorige lid met betrekking tot het onder 3°. bepaalde vastgesteld, wordt ten aanzien van den overtreder het recht, waarvoor deze aansprakelijk is, met één vierde daarvan als boete verhoogd.

Art. II. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Zij is van toepassing indien het overlijden of de schenking op of na dien dag plaats vindt.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936. WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1936.)

S. 407.

28 *December* 1936. WET tot heffing van opcenten op enkele belastingen in de begrootingsjaren 1937 en 1938.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is ter versterking van de middelen tot dekking van de uitgaven des Rijks ook in de begrootingsjaren 1937 en 1938 opcenten te heffen op enkele belastingen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In de wet van 20 December 1935 (*Staatsblad* n°. 725) worden de volgende wijzigingen aangebracht:

a. In artikel 1, in den eersten volzin van artikel 2 en in artikel 3 wordt telkens in plaats van het jaartal „1936" gelezen: 1936, 1937 of 1938.

b. In artikel 4 wordt het jaartal „1935" vervangen door de woorden en getallen: een der jaren 1935, 1936 of 1937.

2. Aan artikel 3, lid 2, der wet van 20 December 1935 (*Staatsblad* n°. 725) wordt, met vervanging van de punt aan het slot door een komma, toegevoegd:

terwijl in plaats van artikel 59*a*, lid 2, geldt, dat de overeenkomstig het vorenstaande verhoogde rechten naar boven worden afgerond tot op tien cent of een veelvoud daarvan, met een maximum van zestig cent.

3. Deze wet treedt in werking met den dag, volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1936.)

S. 449.

2 *December* 1936. BESLUIT, houdende bepalingen omtrent vrijdom van den accijns voor zout, benoodigd ten dienste van het ontdooien, het ontdooid houden, het vrijhouden van sneeuw en het reinigen van raccordementen, fabrieksterreinen en wegen andere dan openbare wegen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën, dd. 12 November 1936, n°. 192, afd. Accijnzen;

Gezien artikel 74, letter i, der gewijzigde wet van 27 September 1892 (*Staatsblad* n°. 227), zooals dit luidt ingevolge artikel 1 der wet van 10 December 1915 (*Staatsblad* n°. 493);

Den Raad van State gehoord (advies van 24 November 1936, n°. 39);

Gelet op het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 27 November 1936, n°. 203. afd. Accijnzen;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Er wordt vrijdom toegekend van den accijns voor het zout, benoodigd ten dienste van:

a. het ontdooien,

b. het ontdooid houden,

c. het vrijhouden van sneeuw,

d. het reinigen,

van raccordementen, fabrieksterreinen en wegen andere dan openbare wegen.

2. De vrijdom kan naar verkiezing worden toegekend voor ruw of voor geraffineerd zout.

3. De beheerders van de in artikel 1 bedoelde inrichtingen, terreinen en wegen, die van den vrijdom gebruik willen maken, leveren bij den ontvanger der accijnzen eene aangifte in als bedoeld is in het eerste lid van artikel 2 van Ons gewijzigd besluit van 6 April 1912 (*Staatsblad* n°. 139). De volgende leden van genoemd artikel 2 en de artikelen 3 tot en met 12 van evengenoemd besluit vinden ten deze overeenkomstige toepassing evenals Ons besluit van 7 Januari 1913 (*Staatsblad* n°. 8).

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1936.)

S. 484.

25 *November* 1936. BESLUIT, houdende aanwijzing van de gemeente *Hengelo (O.)*, als losplaats van goederen, ingevoerd langs rivieren en kanalen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 20 November 1936, n°. 166, Invoerrechten;

Gezien artikel 1 van het Koninklijk besluit van 26 Maart 1872 (*Staatsblad* n°. 19), laatstelijk gewijzigd bij Ons besluit van 28 October 1931 (*Staatsblad* n°. 424);

Gelet op artikel 1 van Ons besluit van 15 November 1907 (*Staatsblad* n°. 298);

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Met uitbreiding van het bij laatstgenoemd besluit bepaalde wordt de gemeente *Hengelo (O.)*, mede aangewezen voor de lossing van goederen, ingevoerd langs rivieren en kanalen, op den voet van voormeld gewijzigd Koninklijk besluit van 26 Maart 1872;

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 25sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 8 *December* 1936.)

S. 524.

10 *December* 1936. WET, houdende regelen omtrent het betrekken van electriciteit uit het buitenland.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is regelen te stellen omtrent het betrekken van electriciteit uit het buitenland;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Het is, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Waterstaat, die daaromtrent Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie vooraf raadpleegt, verboden electriciteit uit het buitenland te betrekken alsmede daartoe noodige inrichtingen en werken te hebben of aan te leggen.

2. Ten aanzien van die gevallen, waarin vóór het in werking treden van deze wet electriciteit uit het buitenland werd betrokken, en aanleg van daartoe noodige inrichtingen en werken tot stand was gekomen, blijft het eerste lid gedurende zes maanden na die inwerkingtreding buiten toepassing, behalve voor zooveel betreft het verbod van het aanleggen van inrichtingen en werken.

2. Overtreding van artikel 1 en niet-nakoming van artikel 7, tweede lid, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste tienduizend gulden.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden beschouwd als overtredingen.

4. Indien een feit, bij deze wet strafbaar gesteld, wordt begaan door of van wege eene naamlooze vennootschap, eene coöperatieve of andere rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging of eene stichting, wordt de strafvervolging ingesteld en de straf uitgesproken tegen de leden van het bestuur.

5. 1. Het toezicht op de naleving van deze wet wordt opgedragen aan de door Ons aan te wijzen ambtenaren.

2. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, zijn, onverminderd het bepaalde bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering, belast de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie en de in het eerste lid bedoelde ambtenaren.

6. 1. De door Ons aan te wijzen ambtenaren zijn bevoegd, zoo noodig bijgestaan door de ambtenaren van Rijks- of gemeentepolitie, en op kosten van de overtreders, te doen wegnemen, beletten, verrichten of in den vorigen toestand herstellen, hetgeen in strijd met deze wet is of wordt gemaakt, gesteld, ondernomen of nagelaten.

2. Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

7. 1. De door Ons aan te wijzen ambtenaren hebben, voor zoover daarin niet reeds elders is voorzien, ter verzekering van de uitvoering en handhaving van deze wet te allen tijde toegang tot inrichtingen en werken, als in artikel 1 bedoeld, of tot plaatsen ten aanzien waarvan redelijker wijze vermoed kan worden, dat zich aldaar bevinden inrichtingen en werken als in artikel 1 bedoeld. Wordt de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met behulp van den sterken arm.

2. Rechthebbenden ten aanzien van bedoelde inrichtingen en werken en de daarin werkzame personen zijn verplicht aan de bevoegde ambtenaren de verlangde inlichtingen te geven omtrent zaken en feiten de naleving van deze wet betreffende.

8. 1. De ambtenaren, in het voorgaande artikel bedoeld, zullen ter uitoefening van het toezicht op de uitvoering van deze wet niet tegen den wil van den bewoner eene woning binnentreden, dan op vertoon van een schriftelijken bijzonderen last van Onzen Minister van Waterstaat, den kantonrechter of den burgemeester der gemeente, waar de woning zich bevindt.

2. Van het binnentreden en van de redenen, die daartoe hebben geleid, wordt door hen binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt; daarin wordt van het tijdstip van het binnentreden melding gemaakt. Het proces-verbaal wordt aan den bewoner in afschrift medegedeeld.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 10den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

S. 579 F.

---

1 *December* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de brug over de *Oude Maas* bij *Barendrecht* („Bijzonder reglement brug *Barendrecht*.")

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 24 October 1936, La. L., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, N°. 41);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 November 1936, n°. 438, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:
vast te stellen het volgende

Bijzonder reglement van politie voor de brug over de Oude Maas bij Barendrecht.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op de brug over de *Oude Maas* bij *Barendrecht* met de daarbij behoorende beveiligingswerken en toegangswegen.

HOOFDSTUK II.

Bepalingen voor de scheepvaart door de bruggen

Art. 2. 1. De vaart door de openingen der *vaste* bruggen naast de hefbrug en door de opening van de gesloten hefbrug is verboden, tenzij zekerheid bestaat, dat voldoende hoogte aanwezig is om vrij onder de bruggen door te kunnen varen.

2. De vaart door de openingen der oude draaibrug is verboden.

3. De hoogte van de onderkanten der hoofdliggers van de vaste bruggen bedraagt 3.98 m tot 4.78 m boven N.A.P., overeenkomende met 2.83 m tot 3.63 m boven M.V. 1921—1930.

4. De hoogte van de onderkanten der hoofdliggers van de gesloten hefbrug bedraagt 4.66 m boven N.A.P., overeenkomende met 3.51 m boven M.V. 1921—1930.

Art. 3. 1. De hefbrug wordt zoowel *des daags* als *des nachts* op verlangen van de schippers geopend, tenzij een tramtrein zich op de brug bevindt of aan het brugpersoneel bekend is, dat een zoodanige trein in aantocht is.

2. In afwijking hiervan wordt, tenzij dit naar het oordeel van den brugwachter gevaar voor een zich op de brug bevindende tramtrein medebrengt, de hefbrug geopend bij de nadering van vóór stroom varende zeeschepen met een diepgang van meer dan 5 m of met een lengte van meer dan 50 m, wanneer deze vaartuigen het verlangen daartoe te kennen geven:

des daags door 3 aangehouden stooten op de fluit of sirene en het tegelijkertijd zwaaien met een *blauwe* vlag aan een stok, dan wel:

door 3 aangehouden stooten alsvoren en het tegelijkertijd eenige malen op en neer halen van een *blauwe* vlag aan een vlaggelijn;

des nachts door 3 aangehouden stooten alsvoren en het tegelijkertijd voeren van 3 *roode* lichten loodrecht onder elkander.

3. Aan andere vaartuigen dan de in lid 2 bedoelde is het gebruik van de daar genoemde seinen verboden.

4. De hefbrug wordt niet geopend voor vaartuigen, welke na het strijken van masten en pijpen onder de gesloten bruggen kunnen doorvaren, zulks ter beoordeeling van den brugwachter.

Art. 4. 1. Aan de brug worden de volgende seinen gegeven:

des daags:

a. een *roode* cylinder, afgedekt door een halven bol, aan een mast op eenigen afstand rivierwaarts van het bedieningshuis, wanneer de doorvaart niet vrij is, doch op verlangen zal worden vrijgemaakt;

b. deze cylinder wordt gestreken, wanneer de doorvaart vrij is;

c. 2 *roode* cylinders, elk afgedekt door een halven bol, op ongeveer 1 m boven elkander aan een mast op eenigen afstand rivierwaarts van het bedieningshuis, wanneer de doorvaart niet vrijgemaakt zal worden, behalve voor de zeeschepen, bedoeld in artikel 3, lid 2;

d. 2 *roode* cylinders, als onder *c* omschreven, benevens een *roode* vlag, wanneer de doorvaart niet vrijgemaakt kan worden;

des nachts:

a. 2 *roode* lichten, waarvan één aan elke zijde van de doorvaartopening, wanneer de doorvaart niet vrij is, doch op verlangen vrijgemaakt zal worden;

b. een *groen* licht aan stuurboordzijde en een *rood* licht aan bakboordzijde van de doorvaartopening, zoolang de doorvaart vrijgemaakt wordt;

c. 2 *groene* lichten, waarvan één aan elke zijde van de doorvaartopening, wanneer de doorvaart vrij is;

d. 2 *roode* lichten, waarvan één aan elke zijde van de doorvaartopening, benevens 2 *roode* lichten loodrecht boven elkander in het midden van het hefportaal boven de hefbrug, wanneer de doorvaart niet vrijgemaakt zal worden, behalve voor de zeeschepen, bedoeld in artikel 3, lid 2;

e. 2 *roode* lichten loodrecht boven elkander in het midden van het hefportaal boven de hefbrug, wanneer de doorvaart niet vrijgemaakt kan worden.

2. Bij opening in den hoogsten stand bedraagt de hoogte van de onderkanten der hoofdliggers van de hefbrug 45 m boven N.A.P., overeenkomende met 43.85 m boven M.V. 1921—1930, terwijl de doorvaartwijdte van de hefbrug, tusschen de dukdalven, 50 m bedraagt.

3. De doorvaartwijdte van de hefbrug wordt *des nachts* aangegeven door 4 *blauwe* lichten, waarvan 2 aan elke zijde van de doorvaartopening.

Art. 5. 1. Met uitbreiding en gedeeltelijke afwijking van artikel 16 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, wordt het volgende bepaald:

a. bij het naderen van de brug moet de vaart van het vaartuig zoodanig verminderd worden, dat het, zoo noodig, op 150 m vóór de brug kan stoppen;

b. het vaartuig mag de brug niet dichter dan 150 m naderen:

1°. indien de doorvaart niet vrij is;

2°. indien de doorvaart vrij is, doch de brugwachter het stoppen beveelt.

2. Indien door mist of andere oorzaken de seinen niet duidelijk zijn te zien, moeten de vaartuigen, die door de hefbrug moeten varen, op den in lid 1 genoemden afstand worden gehouden, totdat van den brugwachter vergunning tot doorvaren is verkregen.

Art. 6. Het is verboden:

a. in de doorvaartopening der hefbrug of op minder dan 150 m aan weerszijden hiervan in dezelfde richting een ander vaartuig voorbij te varen;

b. in de brugopeningen stil te houden.

Art. 7. Ingeval meer dan één vaartuig aan dezelfde zijde voor de gesloten hefbrug aankomt, moeten de later aankomende op behoorlijken afstand achter de eerder aangekomene blijven. Deze bepaling is niet van toepassing op de zeeschepen, bedoeld in artikel 3, lid 2.

Art. 8. Zoodra de doorvaart door de hefbrug vrij is, varen de wachtende vaartuigen door naar volgorde van aankomst, met dien verstande, dat de zeeschepen, bedoeld in artikel 3, lid 2, voorrang hebben.

Art. 9. Het is verboden in het vaarwater geankerd of gemeerd te liggen binnen den afstand van 150 m ter weerszijden van de brug, tenzij met vergunning van den brugwachter.

HOOFDSTUK III.

Bijzondere bepalingen.

Art. 10. Het is op de brug verboden een in dezelfde richting rijdende tram dichter dan 25 m te naderen.

Art. 11. Het is aan onbevoegden verboden de afsluitboomen te openen of te sluiten, of zich binnen de gesloten afsluitboomen te begeven of te bevinden.

Art. 12. 1. Kudden vee, welke zich in tegengestelde richting bewegen, mogen niet gelijktijdig over de brug geleid worden, tenzij het vee stuk voor stuk aan de hand geleid wordt.

2. In geen geval mogen meer dan zes paarden aaneengekoppeld of meer dan twaalf stuks hoornvee tegelijk over de brug geleid of vervoerd worden.

3. Het overvoeren moet geschieden onder het geleide van twee personen, waarvan één vóór en één achter het vee behoort te gaan.

4. De geleiders van groote kudden moeten zorgen, dat zoowel het terugblijvende als het overgevoerde vee onder behoorlijk toezicht blijft.

HOOFDSTUK IV.

Bepalingen tot handhaving van dit reglement.

Art. 13. De brugwachter is bevoegd tot de handelingen, in artikel 3 der wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) omschreven.

Art. 14. Overtreding van dit reglement wordt, voorzoover daartegen niet bij de wet of het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste *dertig* dagen of geldboete van ten hoogste *honderd vijftig* gulden de overtreding van de artikelen 2, lid 1 en 2, 3, lid 3, 5, lid 1, onder *b*, en lid 2;

b. met geldboete van ten hoogste *honderd* gulden de overtreding van de artikelen 6, 9 en 10;

c. met geldboete van ten hoogste *vijftig* gulden de overtreding van de artikelen 5, lid 1, onder *a*, 7, 8, 11 en 12.

Art. 15. Dit bijzonder reglement kan worden aangehaald onder den titel: „Bijzonder reglement brug Barendrecht".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 1sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

S. 579 G.

---

5 *December* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de Willemsvaart.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 22 September 1936, La. AA., Afdeeling Waterstaatsrecht;

Gelet op de wet van 28 Februari 1891 (*Staatsblad* n°. 69) en op het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 October 1936, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 1 December 1936, n°. 424, Afdeeling Waterstaatsrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. vast te stellen het volgende

Bijzonder reglement van politie voor de Willemsvaart.

Art. 1. Onder de Willemsvaart wordt verstaan het kanaal van den IJssel te *Katerveer* tot 20 m ten noorden van het noordelijk sluishoofd der Keersluis te *Zwolle*.

Art. 2. De grootste geoorloofde afmetingen der vaartuigen zijn:

lengte	93.— m
breedte	11.50 m

diepgang voor vaartuigen met een breedte van:

8 m of minder	2.80 m
8.01—9 m	2.70 m
9.01—10 m	2.60 m
10.01—11.50 m	2.50 m,

of zooveel minder als de waterstand op het kanaal lager is dan N.A.P..

Art. 3. In de voorhavens te *Katerveer* mag niet worden geankerd zonder vergunning van den sluiswachter.

Art. 4. Het maximum der snelheid, waarmede de stoomvaartuigen zich mogen bewegen, bedraagt per minuut bij een diepgang van:

meer dan 1.50 m	100 m
1.25—1.50 m	125 m
minder dan 1.25 m	150 m.

Art. 5. 1. De grootste geoorloofde afmetingen der vlotten zijn:

lengte	60.— m
breedte	8.— m
diepgang	1.60 m.

2. De vlotten mogen met geen grooter snelheid worden vervoerd dan van 60 m in de minuut.

3. Met afwijking van artikel 75 lid 3 en 4 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, wordt voor dit kanaal bepaald, dat voor een vlot met een lengte van 35 m of minder twee bekwame mannen en voor een vlot van grootere lengte drie bekwame mannen ter besturing aanwezig moeten zijn.

Art. 6. 1. Vaartuigen, breeder dan 8.50 m, mogen *des nachts* de Willemsvaart, met uitzondering van de voorhaven te *Katerveer*, niet bevaren.

2. *Des daags* mogen vaartuigen, breeder dan 8.50 m, de Willemsvaart niet bevaren zonder toestemming, hetzij van den te *Katerveer* of aan de Keersluis dienstdoenden ambtenaar van den Waterstaat, hetzij van den kanaalwachter.

Art. 7. 1. Vaartuigen, waarvoor de Spoolderbergbrug moet worden geopend, geven, hetzij bij het binnenvaren in het kanaal, hetzij bij het aanvangen van de vaart in het kanaal, kennis aan een der in artikel 6 lid 2 genoemde ambtenaren, dat zij die brug wenschen door te varen. De vaart in en door het kanaalgedeelte, gelegen 100 m ter weerszijden van de Spoolderbergbrug, mag door deze vaartuigen niet worden aangevangen zonder toestemming van een der genoemde ambtenaren.

2. De toestemming, in het vorige lid bedoeld, wordt niet verleend voor doorvaart *des nachts* en *des Zondags*.

Art. 8. 1. Bij gesloten stand reikt de beschikbare vrije hoogte onder de Spoolderbergbrug tot 3.80 m + N.A.P., die onder de voetbrug over de Keersluis tot 3.25 m + N.A.P.

2. Het is verboden met vaartuigen, waarvan eenig deel hooger is gelegen dan de in lid 1 genoemde hoogten, onder de ongeopende voetbrug of Spoolderbergbrug door te varen.

3. De voetbrug over de Keersluis en de Spoolderbergbrug zullen niet worden geopend voor vaartuigen, waarvan de deelen, die boven de onder lid 1 bedoelde hoogten uitsteken, naar het oordeel van de in artikel 6 lid 2 genoemde ambtenaren, strijkbaar of afneembaar zijn.

Art. 9. Ontheffing van het bepaalde in artikel 6 lid 1 en artikel 7 lid 2 kan worden verleend door of namens den ingenieur in het arrondissement *Zwolle*.

Art. 10. De hoofdingenieur-directeur in de directie *Overijssel* kan bepalen, dat de Spoolderbergbrug, de Veeladingbrug en de Keersluisbrug gedurende bepaalde uren van den dag in het belang van het verkeer gesloten worden gehouden.

Art. 11. 1. Vaartuigen met een breedte van 10 m of meer mogen in het kanaal slechts ligplaats nemen om te wachten op het openen van een brug, of, in het belang van het scheepvaartverkeer, op bevel van een ambtenaar van den Waterstaat.

2. Vaartuigen met een breedte van minder dan 10 m mogen niet langer dan voor ten hoogste 2 × 24 uur ligplaats nemen en uitsluitend op de plaatsen, welker bestemming daartoe met merkteekenen op den wal is aangegeven.

3. Nabij de spoorbrug in de lijn Zwolle—Kampen mogen tusschen de km-palen 16 en 20 vaartuigen slechts plaats nemen om te wachten op de eerstvolgende opening van die brug. Vaartuigen, komende van het Katerveer, moeten in dat geval langs den zuidoostelijken boord, vaartuigen, komende van de Keersluis te *Zwolle*, langs den noordwestelijken boord ligplaats nemen.

4. Alleen met schriftelijke toestemming van een ambtenaar van den Waterstaat mag van het bij lid 2 en lid 3 bepaalde worden afgeweken.

Art. 12. 1. Vlotten mogen in het kanaal geen ligplaats nemen dan tusschen de beide merkteekenen, staande op den noordwestelijken wal op afstanden van ongeveer 150 m en 275 m gemeten uit het binnenfront der groote sluis te *Katerveer*. De vlotten moeten zoo dicht mogelijk tegen den wal liggen.

2. Naast elkander stilliggende vlotten van kleinere breedte dan het in artikel 5 genoemde maximum mogen tezamen geen grootere breedte hebben dan 8 m.

3. Vlotten mogen *des nachts* het kanaal niet binnenvaren.

Art. 13. 1. Eén sleepboot mag niet meer dan 4 vaartuigen tegelijk sleepen.

2. Eén sleep mag niet langer zijn dan 140 m.

3. Het naast elkander sleepen is verboden, tenzij de gezamenlijke breedte van twee gekoppelde vaartuigen niet meer bedraagt dan 8 m.

Art. 14. Overtreding van de bepalingen van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daarin niet bij de wet of het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen is voorzien, gestraft met geldboete van ten hoogste *honderd* gulden.

II. te bepalen, dat met het in werking treden van het onder I bedoeld reglement is vervallen het reglement, vastgesteld bij Ons besluit van 30 Maart 1917 (*Staatsblad* n°. 271), gewijzigd bij Ons besluit van 3 Januari 1921 (*Staatsblad* n°. 1).

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* geplaatst en in afschrift aan den Raad van State medegedeeld zal worden.

's-Gravenhage, den 5den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

S. 587.

15 *December* 1936. BESLUIT, houdende nadere vaststelling van het verminderd percentage der loodsgelden, overeenkomstig artikel 4 der Wet van 16 Mei 1934 (*Staatsblad* N°. 255), zooals dit artikel wordt gelezen ingevolge de Wet van 10 October 1935 (*Staatsblad* N°. 601).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i. van 7 December 1936, Geheim Litt. IJ 238*a*;

Gelet op artikel 4 der Wet van 16 Mei 1934 (*Staatsblad* N°. 255), tot nadere wijziging van de Wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* N°. 93), houdende bepalingen op den loodsdienst voor zeeschepen, zooals dit artikel wordt gelezen ingevolge de Wet van 10 October 1935 (*Staatsblad* N°. 601);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met ingang van 1 Januari 1937:

1e. in te trekken Ons besluit van 18 October 1935 (*Staatsblad* N°. 612);

2e. te bepalen, dat het verminderd percentage der loodsgelden, zooals deze zijn vastgesteld in de tarieven litt. B, C, D en E, behoorende bij de Wet van 20 Augustus 1859 (*Staatsblad* N°. 93) en in het tarief litt. A, behoorende bij de Wet van 6 April 1875 (*Staatsblad* N°. 62), nader wordt vastgesteld op veertien (14).

Onze Minister van Defensie is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 15den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie a. i.,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 593.

10 *September* 1936. BESLUIT tot uitvoering van artikel 10, tweede lid, van de „Schepenwet".

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 7 September 1936, n°. 482, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

Gelet op artikel 10, tweede lid, van de „Schepenwet";

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de Commandanten van Onze Politiekruisers, belast met het toezicht op de visscherij in de Noordzee en de aan boord daarvan geplaatste zeeofficieren ter beschikking worden gesteld van den dienst van de Scheepvaartinspectie voor het houden van toezicht op de naleving van de bij of krachtens de „Schepenwet" vastgestelde bepalingen.

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 10den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
(*Uitgeg.* 22 *September* 1936.)

S. 595.

23 *December* 1936. BESLUIT, houdende vaststelling van den dag van inwerkingtreding van de Wet van 10 September 1936 (*Staatsblad* n°. 522), tot regeling van het onderzoek van ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen (Luchtvaartrampenwet).

Inwerkingtreding 1 Januari 1937.

S. 639 E.

5 *November* 1936. WET, houdende tijdelijke maatregelen betreffende de mechanisatie in de sigarenindustrie.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in de sigarenindustrie uitbreiding van het gebruik van bepaalde werktuigen tijdelijk te beperken;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. 1. Voor de toepassing van deze wet worden onder machines ter vervaardiging van sigaren verstaan de navolgende machines, onverschillig door welke kracht zij gedreven kunnen worden:

a. machines, met behulp waarvan in de sigarenindustrie bosjes, wikkels of poppen vervaardigd kunnen worden (zoogenaamde bosjes- of wikkelmachines);

b. machines, met behulp waarvan bosjes van een dekblad kunnen worden voorzien (zoogenaamde opdekmachines);

c. machines, met behulp waarvan bosjes zoowel kunnen worden vervaardigd als van een dekblad voorzien, zonder onderscheid of zich aan de machine al dan niet een hakwerktuig bevindt, om de uiteinden der vervaardigde sigaren af te snijden (zoogenaamde compleet- en oprolmachines);

d. andere in de sigarenindustrie aangewende machines, voor zoover deze door Onzen met de zaken betreffende de nijverheid belasten Minister, bij beschikking, bekend te maken in de *Nederlandsche Staatscourant*, zullen zijn aangewezen.

2. Voor de toepassing van deze wet worden onder sigaren verstaan alle soorten van sigaren, met inbegrip van die, waarvan de vorm of de grootte afwijkt van de gebruikelijke.

2. 1. Het is verboden, in een open of besloten ruimte, bestemd voor of gebruikt tot het bewerken of verwerken van tabak, een machine ter vervaardiging van sigaren voorhanden te hebben, tenzij die machine op 26 Mei 1936 reeds in die ruimte, of, zoo deze deel uitmaakt van een fabriek of een werkplaats, in die fabriek of die werkplaats, voorhanden was; het bewijs hiervan kan slechts worden geleverd door overlegging van een schriftelijke verklaring van het hoofd der Arbeidsinspectie in het district, waarbinnen de ruimte zich bevindt.

2. Onze met de zaken betreffende de nijverheid belaste Minister is bevoegd, den Bedrijfsraad in de Sigarenindustrie gehoord, van het verbod, gesteld in het voorgaande lid, al dan niet onder het stellen van voorwaarden, ontheffing te verleenen. Van deze ontheffing wordt door of vanwege dien Minister een schriftelijke verklaring verstrekt.

3. 1. Hij, die in een open of besloten ruimte, niet bestemd voor of gebruikt tot het bewerken of verwerken van tabak, een machine ter vervaardiging van sigaren voorhanden heeft, is verplicht daarvan aangifte te doen:

a. indien hij de machine voorhanden heeft op het tijdstip van inwerkingtreding van deze wet, binnen veertien dagen daarna;

b. indien hij de machine van een later tijdstip af voorhanden heeft, binnen veertien dagen na dat tijdstip.

2. Van het niet meer voorhanden hebben van die machine is hij verplicht, met inachtneming van denzelfden termijn, overeenkomstige aangifte te doen.

3. De aangifte geschiedt door inzending van een behoorlijk en volledig ingevuld, onderteekend formulier aan het hoofd der Arbeidsinspectie in het district, waarbinnen de ruimte zich bevindt.

4. Het model van de in dit artikel bedoelde formulieren wordt door Onzen met de zaken betreffende de nijverheid belasten Minister vastgesteld.

5. Zijn twee of meer personen gehouden tot het doen van dezelfde aangifte, dan is, zoodra en voorzoover een hunner aan zijn verplichting heeft voldaan, die van den ander of van de anderen opgeheven.

4. Hij, die eene machine ter vervaardiging van sigaren voorhanden heeft in een ruimte, als bedoeld in artikel 2, is verplicht van de hem ingevolge dat artikel verstrekte verklaring aan de ambtenaren, bedoeld in artikel 7, op hun verlangen, onmiddellijk inzage te geven.

5. 1. Hij die het bepaalde bij artikel 2, lid 1, overtreedt, of een voorwaarde gesteld krachtens artikel 2, lid 2, niet, niet tijdig of niet ten volle nakomt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste tienduizend gulden. De voorwerpen, waarmede of met betrekking tot welke het feit is begaan, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Hij die niet, niet tijdig of niet ten volle voldoet aan een verplichting, opgelegd bij artikel 3, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

3. Hij die niet voldoet aan de verplichting opgelegd bij artikel 4, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

4. De feiten, strafbaar gesteld bij dit artikel, worden als overtredingen beschouwd.

6. Wij behouden Ons voor, op overtreding van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 9, hechtenis te stellen van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste duizend gulden. Het feit wordt beschouwd als een overtreding.

7. 1. Met het opsporen van de feiten, strafbaar gesteld bij of krachtens deze wet, zijn, behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie, de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen en de ambtenaren, bedoeld in artikel 77 der Arbeidswet 1919.

2. De opsporingsambtenaren hebben te allen tijde vrijen toegang tot alle plaatsen, daaronder begrepen erven en woningen, waarin of waarop zich naar redelijk vermoeden voorwerpen kunnen bevinden, leidende tot opsporing van de in lid 1 bedoelde feiten. Wordt hun de toegang geweigerd of belemmerd, of wordt hun op aanmelding tot toelating niet geantwoord, dan verschaffen zij zich den toegang desnoods met inroeping van den sterken arm.

3. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan vergezeld van een commissaris van politie of van den burgemeester der gemeente, of wel voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 121 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en in de gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

4. De opsporingsambtenaren zijn bevoegd zich van bepaalde door hen aangewezen personen te doen vergezellen. In het geval, bedoeld bij lid 3, wordt hiervan in het procesverbaal melding gemaakt.

8. 1. De ambtenaren, bedoeld in artikel 7, zijn, voor zoover zij niet uit hoofde van hun ambt tot mededeeling zijn gehouden, verplicht tot geheimhouding van al hetgeen hun bij het toezicht op de naleving van de bepalingen van deze wet bekend wordt.

2. Zij zijn, behoudens tegenover hen, aan wier bevelen zij uit kracht van hun ambt zijn onderworpen, verplicht tot geheimhouding van de namen der personen, die aangifte hebben gedaan van een overtreding van het bij of krachtens deze wet bepaalde, behoudens wanneer deze personen hun schriftelijk hebben verklaard, tegen mededeeling hunner namen geen bezwaar te hebben.

3. De in lid 1 omschreven verplichting geldt mede voor personen, die in verband met de uitvoering van deze wet geraadpleegd of met eenige werkzaamheid belast worden, ter zake van al hetgeen hun daarbij in hunne hoedanigheid bekend wordt.

4. Hij die opzettelijk de in dit artikel opgelegde verplichting tot geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

5. Hij aan wiens schuld schending van de bij dit artikel opgelegde geheimhouding is te wijten, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

6. De feiten, strafbaar gesteld in lid 4 en lid 5, worden beschouwd als misdrijven.

7. Geen vervolging heeft plaats dan op klachte:

a. van het hoofd of den bestuurder der onderneming, indien het betreft overtreding van het bepaalde in lid 1 of lid 3;

b. van hem, wiens naam is medegedeeld, indien het betreft overtreding van het bepaalde in lid 2.

9. Wij kunnen, den Bedrijfsraad in de Sigarenindustrie gehoord, bij algemeenen maatregel van bestuur nadere voorschriften geven, welke Wij wenschelijk achten ter bevordering van een goede uitvoering van deze wet.

10. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging. Behalve ten aanzien van de begane strafbare feiten vervalt zij met ingang van 1 Januari 1939.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 5den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Financiën,
Oud.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

S. 645.

10 *September* 1936. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 1, tweede lid, van de Wet op het Afbetalingsbedrijf.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Onzen Minister van Justitie van 30 Juli 1936, nº. 33907 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 3 Augustus 1936, 1e Afdeeling C., nº. 830;

Gelet op artikel 1, tweede lid, van de Wet op het Afbetalingsbedrijf;

Den Raad van State gehoord (advies van den 18 Augustus 1936, nº. 35);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van den 24 Augustus 1936, nº. 37215 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 5 September 1936, 1e Afdeeling C, nº. 808;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1 Als zaken in den zin van artikel 1, tweede lid, van de Wet op het Afbetalingsbedrijf worden aangewezen de zaken, waarvan de geheele koopprijs, als bedoeld in artikel 1576c, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, een bedrag van vijftig gulden niet te boven gaat.

2. Dit besluit treedt in werking tegelijk met de Wet op het Afbetalingsbedrijf.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Justitie zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het

Staatsblad zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 10den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 25 *September* 1936.)

S. 646.

14 *September* 1936. BESLUIT, tot uitvoering van artikel 12, tweede en vierde lid, van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart van den 20 Augustus 1936, nº. 36413 J.A., Directie van Handel en Nijverheid;

Gelet op artikel 12, tweede en vierde lid, van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935;

De vaste Commissie van den Economischen Raad gehoord (advies van den 30sten Mei 1936, nº. 430);

Den Raad van State gehoord (advies van den 1 September 1936, nº. 20);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 9 September 1936, nº. 38855 J.A.;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. met ingang van het tijdstip van inwerkingtreding van dit besluit in te stellen de Commissie, bedoeld in artikel 12 der Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935;

B. ten aanzien van de onder A bedoelde Commissie de navolgende bepalingen vast te stellen:

Art. **1.** 1. De Commissie bestaat uit tenminste zes leden, die door Ons, op voordracht van Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, worden benoemd en ontslagen.

2. Onze voornoemde Minister wijst uit de leden een Voorzitter en een Ondervoorzitter aan.

2. 1. De Commissie wordt bijgestaan door een Secretaris, als hoedanig een lid der Commissie kan worden aangewezen.

2. Benoeming en ontslag van den Secretaris, alsmede — wanneer een lid der Commissie als zoodanig wordt aangewezen — diens aanwijzing, geschieden door Onzen in artikel 1 genoemden Minister.

3. Aan den Secretaris kan een toelage worden toegekend.

3. Voor het optreden in rechte wordt de Commissie door den Voorzitter vertegenwoordigd.

4. Bij ontstentenis van den Voorzitter wordt deze vervangen door den Ondervoorzitter.

5. 1. De leden der Commissie worden benoemd voor een tijdvak van vier jaar, na afloop waarvan zij terstond opnieuw kunnen worden benoemd.

2. Hij, die tot lid is benoemd ter vervulling van een tusschentijds opengevallen plaats, treedt af op het tijdstip, waarop degene, in wiens plaats hij is benoemd, moest aftreden.

6. 1. De Commissie vergadert zoo dikwijls de Voorzitter dit noodig acht of het door tenminste drie leden met opgave van redenen wordt gevraagd.

In het laatste geval moet de vergadering worden gehouden uiterlijk binnen veertien dagen, nadat het verzoek daartoe is gedaan.

2. De vergaderingen worden gehouden ter plaatse door den Voorzitter voor elke vergadering aan te wijzen.

7. 1. In een vergadering der Commissie mogen geen besluiten worden genomen, zoo niet tenminste de helft der leden aanwezig is.

2. De Commissie beslist bij meerderheid van stemmen. Staken de stemmen, dan beslist de Voorzitter.

8. De Commissie regelt de werkzaamheden van den Secretaris, alsmede zijne vervanging bij ontstentenis.

9. De Commissie is van het door haar gevoerde beheer over de, in verband met de uitoefening van haar functie, ontvangen gelden rekening en verantwoording schuldig aan Onzen Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

10. Indien in een tak van handel of nijverheid een overeenkomst algemeen verbindend is verklaard en er bestaat in dezen tak een orgaan, aan hetwelk bij de uitvoering dier overeenkomst een taak is opgedragen, kan de Commissie voor het houden van haar toezicht gebruik maken van de diensten van personen, die bij dat orgaan een functie bekleeden, mits dit voldoet aan de voorwaarden, bij algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 2, eerste lid, der Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935, aan het orgaan te stellen.

11. 1. De Commissie en de door haar bij uitdrukkelijke en speciale schriftelijke volmacht daartoe aangewezen personen hebben te allen tijde toegang tot alle plaatsen en ruimten, voor het instellen van een onderzoek, als bedoeld in artikel 12, derde lid, der Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935.

2. Wordt hun — den door de Commissie aangewezen personen ook na vertoon van hunne volmacht — de toegang geweigerd, dan verschaffen zij zich dien desnoods met inroeping van den streken arm.

3. In een woning treedt de Commissie en treden de door haar aangewezen personen tegen den wil van den bewoner niet binnen dan vergezeld van een commissaris van politie, of den burgemeester van de gemeente, of wel voorzien van een bijzonderen schriftelijken last, in den zin van artikel 121 van het Wetboek van Strafvordering, van een commissaris van politie en, in gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

12. De Commissie en de door haar bij uitdrukkelijke en speciale schriftelijke volmacht daartoe aangewezen personen zijn gerechtigd, inzage te nemen van alle boeken en bescheiden, voor het instellen van een onderzoek, als bedoeld in het eerste lid van artikel 11.

13. 1. De Commissie, hare leden, de Secretaris en de door haar aangewezen personen zijn verplicht tot geheimhouding van al hetgeen hun in hunne hoedanigheid bij de uitoefening van het toezicht is bekend geworden.

2. Deze verplichting tot geheimhouding bestaat niet, indien en voorzoover zij door de wet tot mededeeling verplicht worden of krachtens de wet als getuige of deskundige onder eede worden gehoord, onverminderd het recht om zich van het afleggen van getuigenis te verschoonen.

3. De Commissie is voorts bevoegd, in een rechtsgeding, door haar aanhangig gemaakt in verband met het bepaalde in het laatste lid van de artikelen 2, 3 en 6 van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935, gebruik te maken van hetgeen haar bij de vervulling van haar taak bekend is geworden, voorzoover zulks ten behoeve van dat rechtsgeding noodzakelijk is.

14. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 14den September 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 25 *September* 1936).

S. 779 A.

27 *November* 1936. BESLUIT tot het in het leven roepen van bepalingen, tot wering en bestrijding van de varkenspest.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 9 October 1936, Directie van den Landbouw, n°. 11849, 3e Afdeeling;

Gelet op de artikelen 16, 18, 24 en 45 der Veewet,

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, n°. 49),

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 20 November 1936, Directie van den Landbouw, n°. 13267, 3e Afdeeling,

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

a. De voorschriften van Titel III der Veewet, met uitzondering van het bepaalde in artikel 37 dier Wet, zullen worden toegepast tot wering en bestrijding van de varkenspest.

b. In het Koninklijk besluit van den 25en April 1922 (*Staatsblad* n°. 220), ter uitvoering van de artikelen 16 en 51 der Veewet, wordt:

1°. de punt aan het einde van het tweede lid van artikel 1 veranderd in een kommapunt, en aan het lid een littera toegevoegd, luidende:

i. bij varkenspest 20 dagen.

2°. in het eerste lid van artikel 4 een littera toegevoegd, luidende:

k. bij varkenspest 20 dagen.

c. In het Koninklijk besluit van den 23en Februari 1922 (*Staatsblad* n°. 80), ter uitvoering van de artikelen 18 en 54 der veewet, wordt:

in artikel 1 onder 2°, achter het woord longziekte, het woord „en" vervangen door een komma, terwijl achter de woorden „mond- en klauwzeer" worden ingevoegd de woorden „en varkenspest".

d. In het Koninklijk besluit van den 23en Februari 1922 (*Staatsblad* n°. 81), ter uitvoering van artikel 24 der Veewet, wordt:

1°. in artikel 1 de punt aan het einde van dit artikel veranderd in een komma-punt, en een littera toegevoegd, luidende:

i. bij varkenspest: varkens.

2°. in artikel 2 aan het einde van het bepaalde onder letter *h*, de punt veranderd in een komma-punt, en een littera toegevoegd, luidende:

i. bij varkenspest: mest en alle andere afval.

Dit besluit treedt in werking met ingang van 15 December 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk zal worden geplaatst in het *Staatsblad* en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 27sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

S. 779 B.

2 *December* 1936. BESLUIT tot intrekking van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 I en tot toepassing van de artikelen 9, 12, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op pluimvee en eieren. *(Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 6 November 1936, N°. 28962, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936 N°. 722);

Gehoord den Raad van State (advies van 17 November 1936 N°. 36);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 November 1936, N°. 30041, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 I;

B. te bepalen:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933, van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en van artikel 1 van het

Crisis-Monopoliebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

„pluimvee": kippen en eenden;

„broedei": een pluimvee-ei, dat zich in een broedmachine bevindt;

„kuikens": kippen, waarvan het geslacht aan de kopversierselen nog niet kan worden onderkend, en eenden, welke nog niet in het bezit zijn van slagpennen;

„de crisis-organisatie": een door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisatie;

„kuikenbroeder": een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en als zoodanig toegelaten tot de groep „kuikenbroeders";

„fokker": een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en, met inachtneming van het in artikel 2 bepaalde, is toegelaten tot de groep „fokkers";

„houder van een vermeerderingsbedrijf": een ieder, die als georganiseerde is aangesloten bij de crisis-organisatie en, met inachtneming van het in artikel 3 bepaalde, is toegelaten tot de groep: „houders van vermeerderingsbedrijven".

2. 1. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „fokkers" voor zoover betreft kippen, slechts worden toegelaten zij, die ten genoegen der crisis-organisatie kunnen aantoonen:

a. dat zij een pluimveebedrijf bezitten, waarop gedurende twee jaren, voorafgaande aan hun aanvrage, productie-contrôle op valnesten heeft plaats gevonden bij alle hennen van den eersten leg;

b. dat alle aanwezige dieren afstammen van op productie gecontroleerde moeders;

c. dat de gezondheidstoestand van den stapel goed is, de dieren doelmatig zijn gehuisvest en beschikken over vrijen uitloop of over rennen van minstens 10 m² per volwassen dier,

of hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

2. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „fokkers", voor zoover betreft eenden, slechts worden toegelaten zij, die ten genoegen der crisis-organisatie kunnen aantoonen:

a. dat zij een pluimveebedrijf bezitten, waarop gedurende twee jaren, voorafgaande aan hun aanvrage, productie-contrôle op valnesten heeft plaats gevonden bij minstens 10 pct. der eenden van den eersten leg;

b. dat alle aanwezige volwassen mannelijke eenden afstammen van op productie gecontroleerde moeders;

c. dat de gezondheidstoestand van den stapel goed is, de dieren doelmatig zijn gehuisvest en beschikken over vrijen uitloop of over rennen van ten minste 2 m² per volwassen dier,

of hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

3. De crisis-organisatie is verplicht geen verdere georganiseerden in de groep „fokkers" van kippen of eenden toe te laten, wanneer op de bedrijven der fokkers in totaal een door Onzen Minister vast te stellen aantal stuks van iedere diersoort of van een bepaald ras, eventueel kleurslag, aanwezig is.

3. 1. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „houders van vermeederingsbedrijven" voor zoover betreft kippen, slechts worden toegelaten zij, die ten genoegen der crisis-organisatie kunnen aantoonen:

a. dat zij een pluimveebedrijf bezitten, waarop alle dieren rechtstreeks betrokken zijn van een fokker;

b. dat de gezondheidstoestand van den stapel goed is, de dieren doelmatig zijn gehuisvest en beschikken over een vrijen uitloop of over grasrennen van ten minste 15 m² per volwassen dier,

of hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

2. Door de crisis-organisatie kunnen in de groep „houders van vermeerderingsbedrijven" voor zoover betreft eenden, slechts worden toegelaten zij, die ten genoegen der crisis-organisatie kunnen aantoonen:

a. dat zij een pluimveebedrijf bezitten, waarop alle dieren rechtstreeks betrokken zijn van een fokker;

b. dat de gezondheidstoestand van den stapel goed is, de dieren doelmatig zijn gehuisvest en beschikken over een vrijen uitloop of over rennen van ten minste 2 m² per volwassen dier,

of hiertoe door Onzen Minister zijn toegelaten.

3. Onverminderd het in de vorige leden van dit artikel bepaalde, kan een fokker alleen dan tot de groep „houders van vermeerderingsbedrijven" worden toegelaten, wanneer fokbedrijf en vermeerderingsbedrijf geheel zelfstandig staan, op aparte terreinen zijn ondergebracht en afzonderlijk worden beheerd.

4. De crisis-organisatie is verplicht geen verdere georganiseerden in de groep „houders van vermeerderingsbedrijven" toe te laten, wanneer op de bedrijven der houders van vermeerderingsbedrijven in totaal een door Onzen Minister vast te stellen aantal stuks van iedere diersoort of van een bepaald ras, eventueel kleurslag, aanwezig is.

4. 1. Het voorhanden hebben van een broedmachine is, met inachtneming van het in het laatste lid van dit artikel bepaalde, slechts toegestaan, indien degene, die de broedmachine voorhanden heeft, in het bezit is van een schriftelijke vergunning, af te geven door de crisis-organisatie.

2. De in het vorig lid bedoelde vergunning wordt niet verstrekt, dan nadat degene, die de broedmachine voorhanden heeft, aan de crisis-organisatie een opgave heeft verstrekt omtrent:

1. de plaats, waar de machine zich bevindt;
2. het merk en het nummer der machine;
3. de maximum hoeveelheid pluimveeeieren, welke in de machine ingelegd kan worden;
4. het jaar, waarin de machine ten behoeve van zijn bedrijf geplaatst is,

en deze opgave ten genoegen van de crisis-organisatie gebleken is juist te zijn.

3. De houder eener vergunning, als genoemd in het eerste lid van dit artikel, is verplicht de broedmachine niet te verplaatsen naar een ander perceel, tenzij hij hiertoe van de crisis-organisatie vergunning heeft gekregen.

4. Het bepaalde in het eerste lid van dit artikel vindt geen toepassing, indien degene, die een broedmachine voorhanden heeft, aan-

toont, dat hij er zijn beroep van maakt broedmachines te vervaardigen, te herstellen of te verhandelen en dat het voorhanden hebben der betreffende broedmachine geschiedt met het uitsluitend doel deze af te leveren, te herstellen of te verhandelen.

5. 1. Het in voorraad hebben van broedeieren is met inachtneming van het in de artikelen 7, 8, 9, 10, 11 en 12 van dit besluit bepaalde, slechts toegestaan aan een kuikenbroeder, die in het bezit is van een door de crisis-organisatie afgegeven broedvergunning, en voorts slechts voor zoover:

a. de broedeieren zich bevinden in een broedmachine, ten aanzien waarvan hem het voorhanden hebben overeenkomstig het in artikel 4, lid 1 en 2 bepaalde is toegestaan;

b. het gewicht van ieder broedei ten minste een door Onzen Minister vast te stellen aantal grammen bedraagt, welk aantal verschillend kan zijn voor broedeieren afkomstig van verschillende pluimveerassen.

2. De houder eener vergunning, als genoemd in het vorig lid van dit artikel, is verplicht:

1. op zijn bedrijf niet anders dan kunstmatig te doen broeden;

2. te voldoen aan de bij een door Onzen Minister vast te stellen of goed te keuren reglement der crisis-organisatie aan kuikenbroeders opgelegde verplichting tot het bijhouden eener administratie met betrekking tot de door hem in de broedmachine(s) ingelegde pluimvee-eieren en de door hem afgeleverde kuikens;

3. de aanwijzingen op te volgen door de crisis-organisatie te geven in zake den afzet van kuikens, welke aanwijzingen verschillend kunnen zijn voor verschillende plaatsen en voor verschillende tijdstippen.

Indien de crisis-organisatie tot het geven van zoodanige aanwijzingen overgaat, neemt zij de daarvoor door Onzen Minister vast te stellen regelen in acht.

3. Van het voldoen aan de in het vorig lid onder 1 gestelde verplichting, kan door Ons in hiervoor in aanmerking komende gevallen of groepen van gevallen en onder door Ons te stellen voorwaarden vrijstelling worden verleend.

6. Onverminderd het in artikel 5 bepaalde, kan door Ons worden bepaald, dat een broedvergunning aan een kuikenbroeder niet zal worden afgegeven, dan nadat deze zich bij geschrifte, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld, verbonden heeft om aan de crisis-organisatie, als vertegenwoordigster van het Fonds, ten behoeve van dat Fonds, op eerste aanvrage voor ieder broedei te zullen betalen een bedrag, hetwelk door Onzen Minister voor een door Hem te bepalen tijdvak wordt vastgesteld.

Dit bedrag kan verschillend zijn voor:

broedeieren, rechtstreeks betrokken van een fokker;

broedeieren, rechtstreeks betrokken van een houder van een vermeerderingsbedrijf;

andere broedeieren.

7. 1. De broedvergunning, bedoeld in artikel 5, lid 1, van dit besluit, waarvan het model door Onzen Minister wordt vastgesteld, geldt uitsluitend voor het door Ons ingevolge de artikelen 8 en 11 van dit besluit aangewezen tijdvak en voor het aantal broedeieren, hetwelk den kuikenbroeder, wiens naam in de vergunning staat vermeld, op grond van het bepaalde in dit besluit, is toegekend.

2. In de broedvergunning moet het in het vorig lid bedoelde aantal broedeieren vermeld zijn.

8. 1. Een kuikenbroeder, aan wien in het jaar 1936 een broedvergunning is uitgereikt, mag, met inachtneming van het in het in de artikelen 5 en 6 van dit besluit bepaalde, gedurende een door Ons te bepalen tijdvak een hoeveelheid pluimvee-eieren in zijn broedmachine(s) inleggen, gelijk aan een door Onzen Minister vast te stellen percentage van het totaal aantal pluimvee-eieren vastgesteld in de aan hem voor 1936 verleende broedvergunning.

2. Boven de aan een kuikenbroeder op grond van het in het vorig lid bepaalde toegestane hoeveelheid in te leggen pluimveeeieren mag hij voorts in het in dat lid genoemde tijdvak een hoeveelheid pluimveeeieren in zijn broedmachine(s) inleggen, gelijk aan een door Onzen Minister vast te stellen percentage van het totaal aantal pluimvee-eieren, vastgesteld in de aan hem voor 1936 verleende broedvergunning, indien deze eieren rechtstreeks betrokken worden van fokkers en/of houders van vermeerderingsbedrijven.

3. Indien een kuikenbroeder, fokker, of houder van een vermeerderingsbedrijf, mede gelet op het bepaalde onder *c* en *d* van artikel 9, niet meer behoort tot dezelfde categorie als waartoe hij in 1936 behoorde, wordt de hoeveelheid pluimvee-eieren, welke hij in zijn broedmachine(s) mag inleggen, bepaald, alsof hij in 1936 al behoorde tot de categorie, waartoe hij thans behoort.

4. In afwijking van het in het eerste en tweede lid bepaalde, is Onze Minister bevoegd in naar zijn oordeel hiervoor in aanmerking komende bijzondere gevallen het voor de toewijzing als grondslag te nemen totaal aantal pluimvee-eieren, te verhoogen met een zoodanig aantal als door hem voor ieder geval afzonderlijk billijk wordt geacht. Een daartoe strekkend verzoekschrift moet om ontvankelijk te zijn vóór 15 Januari 1937 bij Onzen Minister worden ingediend.

9. De in het eerste en tweede lid van het vorig artikel bedoelde percentages kunnen verschillend vastgesteld worden:

a. naar gelang het kippen of eenden betreft;

b. naar gelang van het totaal aantal pluimvee-eieren, vastgesteld in de voor 1936 verleende broedvergunningen;

c. naar gelang het al dan niet betreft een kuikenbroeder, welke ten genoegen der crisis-organisatie aantoont, dat hij gewoon is uit de door hem in zijn broedmachine(s) ingelegde pluimvee-eieren geboren kuikens uitsluitend te bestemmen voor verjonging van den pluimveestapel op eigen bedrijf;

d. naar gelang het al dan niet betreft een kuikenbroeder, welke zich jegens de crisis-organisatie verbonden heeft, uitsluitend pluimvee-eieren in zijn broedmachine(s) in te leggen, welke rechtstreeks betrokken zijn van

fokkers en/of houders van vermeerderingsbedrijven.

10. 1. Indien ten genoegen der crisis-organisatie vóór 15 Januari 1937 wordt aangetoond, dat een kuikenbroeder het bedrijf met inbegrip van de broedmachine(s) van een anderen kuikenbroeder overeenkomstig de bepalingen van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 na 1 Februari 1936 geheel of gedeeltelijk heeft overgenomen om dit bedrijf terzelfder plaatse voort te zetten, zal de aan den eerstgenoemden kuikenbroeder krachtens het in artikel 8 bepaalde toegestane hoeveelheid broedeieren evenredig worden verhoogd naar het aantal broedeieren, hetwelk aan dien anderen kuikenbroeder op grond van de aan dezen in 1936 uitgereikte broedvergunning zou zijn toegestaan met inachtneming van het in artikel 8, lid 3, bepaalde.

2. Het in het vorig lid bepaalde vindt overeenkomstige toepassing, indien aan een kuikenbroeder de aan een anderen kuikenbroeder voor het jaar 1937 toekomende broedvergunning, met inachtneming van de daartoe door Onzen Minister te stellen regelen, vóór 15 Januari 1937 is overgedragen.

11. 1. Een kuikenbroeder, aan wien in 1936 geen broedvergunning is uitgereikt, mag, behoudens het in artikel 10 bepaalde geen broedeieren in voorraad hebben, tenzij hij daartoe door Onzen Minister is toegelaten, in welk geval door Onzen Minister wordt vastgesteld hoeveel eieren in totaal gedurende een door Ons te bepalen tijdvak in zijn broedmachine(s) mogen worden ingelegd en welke hoeveelheid daarvan rechtstreeks betrokken moet zijn van fokkers en/of houders van vermeerderingsbedrijven. Een daartoe strekkend verzoekschrift moet om ontvankelijk te zijn vóór 15 Januari 1937 bij Onzen Minister worden ingediend.

2. De hoeveelheden, in het vorig lid bedoeld, kunnen verschillend worden vastgesteld:

a. naar gelang het betreft een in 1936 of 1937 begonnen bedrijf of een reeds voordien bestaand bedrijf;

b. naar gelang van aard en omvang van het bedrijf.

12. Door Ons kunnen, in afwijking van het in de artikelen 7, 8, 9, 10 en 11 bepaalde bijzondere regelen worden gesteld ten aanzien van het doen uitbroeden van pluimvee voor nader door Ons aan te geven doeleinden.

13. 1. Het in voorraad hebben van kippen en/of eenden, met uitzondering van kuikens, boven een door Onzen Minister te bepalen aantal, is met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen slechts toegestaan:

a. aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij één of meer door Onzen Minister aan te wijzen crisis-organisaties;

b. in door Onzen Minister te bepalen hoeveelheden, welke hoeveelheden verschillend kunnen zijn naar gelang van aard, tijdstip van oprichting en omvang van het bedrijf van den georganiseerde, zoomede van hoeveelheid en soort der uit hoofde der Landbouw-Crisiswet 1933 of eenige andere wet gesteunde producten en/of van andere producten van den landbouw die op dat bedrijf kunnen worden voortgebracht;

c. indien de kippen en/of eenden en/of de daarvan verkregen eieren voldoen aan nader door Ons te bepalen voorwaarden.

2. De in het vorig lid bedoelde tijdstippen kunnen door Ons verschillend worden bepaald voor de verschillende door Ons aan te wijzen deelen des lands.

14. Voor het tijdvak, aanvangende met ingang van het in werking treden van dit besluit en eindigende met ingang van een nader door Ons te bepalen datum is het in voorraad hebben van kuikens slechts toegestaan aan hem, die hetzij kan aantoonen, dat hij de kuikens zelf op rechtmatige wijze heeft doen uitbroeden, hetzij in het bezit is van een document, strekkende tot dekking van het vervoeren en in voorraad hebben van kuikens en gebruikt overeenkomstig door Onzen Minister te stellen regelen, mits dit document nauwkeurig en volledig is ingevuld.

15. Met ingang van een nader door Ons te bepalen tijdstip is het in voorraad hebben van kuikens boven een door Onzen Minister te bepalen aantal, anders dan voor door Ons te bepalen doeleinden, verboden.

16. 1. Onverminderd het in artikel 13 bepaalde is het vervoeren en in voorraad hebben van kippen en eenden met uitzondering van kuikens verboden.

2. Het verbod, genoemd in het vorig lid van dit artikel geldt niet, indien het vervoeren en in voorraad hebben betreft kippen en eenden met uitzondering van kuikens, waarvan wordt aangetoond, dat zij, hetzij in Nederland zijn geboren, hetzij op rechtmatige wijze met inachtneming van het bepaalde in de Pluimveewet en de ter uitvoering daarvan genomen maatregelen zijn ingevoerd.

17. Het vervoer van kuikens is slechts toegestaan, indien het vervoer gedekt is door een document strekkende tot dekking van het vervoeren en het in voorraad hebben van kuikens en gebruikt overeenkomstig door Onzen Minister te stellen regelen, mits dit document nauwkeurig en volledig is ingevuld, en voorts, indien het vervoer geschiedt in een door Onzen Minister vast te stellen verpakking.

18. Bij de statuten of reglementen van de crisis-organisatie moet aan de kuikenbroeders, fokkers en houders van vermeerderingsbedrijven de verplichting worden opgelegd tot nakoming van door of vanwege Onzen Minister vast te stellen bepalingen, welke strekken tot verbetering van den pluimveestapel.

19. De statuten of reglementen van de crisis-organisatie moeten bepalen:

1°. dat de fokkers, behalve in door Onzen Minister te bepalen gevallen, slechts pluimvee en eieren van pluimvee in voorraad mogen hebben, welke afkomstig zijn van eigen pluimveebedrijf of rechtstreeks betrokken zijn van een anderen fokker;

2°. dat de houders van vermeerderingsbedrijven behalve in door Onzen Minister te bepalen gevallen slechts pluimvee in voorraad mogen hebben, hetwelk rechtstreeks betrokken is van een fokker en slechts pluimvee-eieren, niet afkomstig van eigen pluimveebedrijf, voor zoover deze betrokken zijn van een fokker of een anderen houder van een vermeerderingsbedrijf;

3°. dat fokkers en houders van vermeerde-

ringsbedrijven slechts voor broedei bestemde pluimvee-eieren afkomstig van hun bedrijven mogen afleveren, indien deze voorzien zijn van een stempel, vermeldende het nummer, waaronder zij bij de crisis-organisatie zijn aangesloten;

4°. dat fokkers en houders van vermeerderingsbedrijven aan kuikenbroeders geen voor broedeieren bestemde pluimvee-eieren mogen verkoopen en afleveren zonder bijvoeging van een door de crisis-organisatie af te geven machtiging;

5°. dat fokkers en houders van vermeerderingsbedrijven geen advertenties mogen plaatsen of gedrukte of chemigrafisch verveelvuldigde geschriften mogen verspreiden, waarin voor broedeieren bestemde pluimvee-eieren en/of pluimvee te koop worden aangeboden, dan met vermelding van hun hoedanigheid als fokker of houder van een vermeerderingsbedrijf en van naam en nummer, waaronder zij bij de crisis-organisatie zijn aangesloten;

6° dat kuikenbroeders geen advertenties mogen plaatsen of gedrukte of chemigrafisch verveelvoudigde geschriften mogen verspreiden, waarin pluimvee te koop wordt aangeboden, dan met vermelding van hun hoedanigheid als kuikenbroeder en van den naam en het nummer, waaronder zij bij de crisis-organisatie zijn aangesloten.

20. 1. De invoer en de uitvoer van levend en geslacht pluimvee, van kalkoenen, duiven en ganzen, alsmede van andere door Ons aan te wijzen soorten pluimvee andere dan kippen en eenden, zijn voor de tijdvakken, aanvangende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, slechts toegestaan aan een door Onzen Minister daartoe als monopoliehoudster aan te wijzen crisis-organisatie.

2. De tijdstippen, bedoeld in het vorig lid, kunnen verschillend zijn ten aanzien van den invoer en den uitvoer, zoomede ten aanzien van de verschillende landen van invoer en uitvoer.

3. Het bepaalde in de vorige leden van dit artikel is niet van toepassing op levende duiven, welke voorzien zijn van een genummerden, vasten voetring aan een der pooten.

21. 1. De invoer van kippen- en eendeneieren in schaal, van bevroren eieren zonder schaal, bevroren eidooier, bevroren eiwit, gedroogde eieren, gedroogde eidooier, gedroogd eiwit, vloeibare eieren, vloeibare eidooier, vloeibaar eiwit, alsmede van andere door Ons aan te wijzen producten, welk geheel of gedeeltelijk bestaan uit bewerkte of onbewerkte, verwerkte of onverwerkte, niet meer in schaal aanwezige bestanddeelen van kippen-, eenden- en vogeleieren, is voor het tijdvak, aanvangende met ingang van den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, welke tijdstippen verschillend kunnen zijn ten aanzien van de verschillende landen van invoer, slechts toegestaan aan een door Onzen Minister daartoe als monopoliehoudster aan te wijzen crisis-organisatie.

22. De uitvoer van kippen- en eendeneieren in schaal is voor het tijdvak, aanvangende met ingang van den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, welke tijdstippen verschillend kunnen zijn voor de verschillende landen van uitvoer, slechts toegestaan aan een door Onzen Minister daartoe als monopoliehoudster aan te wijzen crisis-organisatie.

23. Dit besluit geldt voor het tijdvak, aanvangende met den dag van zijn inwerkingtreding en eindigende met ingang van 1 December 1937.

24. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging en kan worden aangehaald onder den titel:

„Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II".

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 2den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

S. 779 C.

8 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 6 November 1936, n°. 27952 I, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 6 en 7 van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I;

Gehoord de Centrale Commissie, genoemd in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 9 November 1936, n°. 723);

Gehoord den Raad van State (advies van 24 November 1936, n°. 43);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 4 December 1936, n°. 30549, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

A. in artikel 6 van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I wordt in plaats van „aanvangende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen" gelezen „aanvangende met ingang van 1 Januari 1937";

B. in artikel 7 van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

C. dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 8sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 779. D

14 *December* 1936. BESLUIT tot verlenging van het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 10 November 1936, n°. 29161, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, n°. 725);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, n°. 51);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 December 1936, n°. 30988, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat in artikel 3 in plaats van „1 Januari 1937" wordt gelezen: „1 Januari 1938".

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 14den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 E.

14 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 10 November 1936, n°. 29160, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Rundveebesluit 1934 I, zooals dat laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 21 December 1935 (*Staatsblad* n°. 775);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, n°. 724);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, n°. 45);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 10 December 1936, n°. 30989, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Rundveebesluit 1934 I te wijzigen als volgt:

I. in artikel 2, lid 2, wordt na het bepaalde onder *b* ingevoegd:

„*c*. voor den slager, die als georganiseerde is toegelaten tot en ingedeeld in de groep van rundveeslagers van de door Onzen Minister daartoe aan te wijzen crisis-organisatie;";

II. *a*. in den aanhef van artikel 3 wordt het cijfer „1" geplaatst;

b. aan dat artikel wordt een lid toegevoegd, luidende als volgt:

„2. Voor de indeeling als georganiseerde in de groep van rundveeslagers, als bedoeld in artikel 2, lid 1 onder *c*, is vereischt, hetzij dat ten genoegen van de in artikel 2, lid 2, onder *c*, bedoelde crisis-organisatie blijkt, dat de aanvrager zijn beroep of bedrijf maakt van het slachten van runderen, welke daartoe door hem voorhanden of in voorraad plegen te worden gehouden, hetzij dat de aanvrager hiertoe door Onzen Minister is toegelaten.";

III. *a*. in het derde lid van artikel 4 vervalt het woord „slechts";

b. het vierde lid van dat artikel wordt het vijfde lid;

c. in dat artikel wordt een nieuw lid ingevoegd, luidende als volgt:

„4. In bepaalde door Onzen Minister te omschrijven gevallen kunnen identiteitsbewijzen worden uitgereikt boven het aantal, bedoeld in het vorige lid.";

IV. *a*. de aanhef van artikel 5 wordt gelezen als volgt:

„In afwijking van het bepaalde in artikel 2, lid 2, geldt voor de tijdvakken, aanvangende en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, welke tijdvakken voor verschillende gevallen verschillend kunnen worden gesteld, de verbodsbepaling, vervat in het eerste lid van artikel 2, niet voor de georganiseerden, bedoeld in voornoemd artikel ten aanzien van runderen beneden een door Onzen Minister te bepalen gewichtsgrens, welke verschillend kan worden bepaald naar gelang van het hierna bepaalde onder *a*, *b* en *c*;";

b. in het bepaalde onder *c* van dat artikel wordt in plaats van „artikel 2, lid 2, onder *b*" gelezen:

„artikel 2, lid 2, onder *b* en *c*";

V. in artikel 8 wordt in plaats van „1 Januari 1937" gelezen: „1 Januari 1938";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 14den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 F.

14 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 13 November 1936, n°. 29271, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en op het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in

artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, n°. 720);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, n°. 54);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 9 December 1936, n°. 30985, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen) te wijzigen in dien zin, dat in het in artikel 6 bepaalde in plaats van: „1 Januari 1937" wordt gelezen: „1 Januari 1938";

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 14den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 G.

17 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van artikel 1 van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1933 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 9den November 1936, n°. 29162, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op artikel 12 van de Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Tuinbouwbesluit 1933 I, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij besluit van den 21sten December 1935 (*Staatsblad* n°. 782);

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 6den November 1936, n°. 732);

Gehoord den Raad van State (advies van den 1sten December 1936, n°. 55);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 12 December 1936, n°. 30987, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Tuinbouwbesluit 1933 I voormeld te wijzigen in dier voege, dat het jaar „1937", voorkomend in artikel 1, wordt vervangen door het jaar: „1938";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 17den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 779 H.

19 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging en aanvulling van het Crisis-Melkbesluit 1935. *(Crisis-Melkbesluit 1936.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 1 Augustus 1936, n°. 20644, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Melkbesluit 1935;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 17 Juli 1936, n°. 683);

Gehoord den Raad van State (advies van 11 Augustus 1936, n°. 65);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 December 1936, n°. 23609, afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Melkbesluit 1935 te wijzigen in dier voege, dat het gelezen wordt als volgt:

§ 1. *Algemeene bepaling.*

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „Centrale": de Stichting Nederlandsche Zuivelcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

2°. „Gewestelijke": ieder der Provinciale Landbouw-Crisis-Organisaties;

3°. „consumptiemelk": melk, alsmede door Onzen Minister aangewezen producten, verkregen door be- of verwerking van melk, kennelijk bestemd om al dan niet rechtstreeks te worden afgeleverd, hetzij aan afnemers voor hun eigen huishoudelijk gebruik, hetzij anders dan, voor verwerking tot zuivelproducten of voor andere dan door Onzen Minister aangewezen doeleinden;

4°. „melkvergunninghouder A, B, D, E, F en G": een georganiseerde bij de Centrale, die is toegelaten respectievelijk tot de groepen melkvergunninghouder A, B, D, E, F en G;

5°. „Regeeringscontract": de tusschen een melkvergunninghouders A eenerzijds en een melkvergunninghouder A, zijnde melkveehouder, of een melkvergunninghouder F anderzijds overeenkomstig de door Onzen Minister ingevolge artikel 22, onder *b*, gestelde voorschriften gesloten overeenkomst, terzake van koop en verkoop van melk, aan welke overeenkomst door of vanwege dien Minister bijzondere gevolgen zijn verbonden;

6°. „perceelsvergunning": een schriftelijk bewijs, door de Centrale, met inachtneming van het in paragraaf 4 te dien aanzien bepaalde, verstrekt;

7°. „bezorgersvergunning": een schriftelijk bewijs, door de Centrale, met inachtneming van het in paragraaf 5 te dien aanzien bepaalde, verstrekt;

8°. „reservevergunning en noodvergunning": een schriftelijk bewijs, door de Centrale, met inachtneming van het in paragraaf 6 te dien aanzien bepaalde, verstrekt.

§ 2. *Van de melkvergunninghouders.*

2. Een georganiseerde mag slechts worden

toegelaten tot de groep:

1°. melkvergunninghouders A: indien hij:

a. hetzij ten genoegen van de Centrale aantoont, ten minste van 1 Januari 1935 af den handel in consumptiemelk te hebben uitgeoefend, tenzij hij in aanmerking komt om te worden toegelaten tot een der groepen B of D,

hetzij met toestemming van de Centrale het bedrijf van een melkvergunninghouder A overneemt of voortzet, de geldelijke verplichtingen van zijn voorganger tegenover de Centrale en de Vereeniging Crisis-Zuivel-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage, is nagekomen en ten genoegen van de Centrale aantoont, dat hij diens geldelijke verplichtingen tegenover diens leveranciers van consumptiemelk is nagekomen en diens verplichtingen als aangeslotene bij een melkcontrôlestation is nagekomen, dan wel te haren genoegen voldoende waarborgen heeft gesteld, dat hij die verplichtingen zal nakomen;

b. al zijn geldelijke verplichtingen tegenover de Centrale en de Vereeniging Crisis-Zuivel-Centrale gevestigd te 's-Gravenhage, en het melkcontrôlestation, waarbij hij is aangesloten, is nagekomen, dan wel ten genoegen van de Centrale voldoende waarborgen heeft gesteld, dat hij die zal nakomen;

2°. melkvergunninghouders B: indien hij ten genoegen van de Centrale aantoont, den handel in consumptiemelk als nevenbedrijf naast den handel in levensmiddelen uit te oefenen;

3°. melkvergunninghouder D: indien hij georganiseerde is bij een der Gewestelijken en ten genoegen van de Centrale aantoont, tenminste van 1 September 1935 af als nevenbedrijf melk van eigen vee te hebben afgeleverd op zijn boerderij aan afnemers voor hun eigen huishoudelijk gebruik of indien hij een bedrijf van een melkvergunninghouder D overneemt of voortzet;

4°. melkvergunninghouders E: indien hij:

a. een rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging is en ten genoegen van de Centrale aantoont, het houden van melkveilingen in het publiek als bedrijf sinds 1 Januari 1936 uit te oefenen;

b. ten genoegen van de Centrale aantoont, dat geen lid van zijn bestuur of personeel op eenigerlei andere wijze is betrokken bij den handel in consumptiemelk;

5°. melkvergunninghouders F: indien hij georganiseerde is bij een der Gewestelijken en naar het oordeel van de Centrale in aanmerking komt voor het sluiten van een Regeeringscontract;

6°. melkvergunninghouders G: indien hij ten genoegen van de Centrale aantoont in zijn bedrijf regelmatig consumptiemelk te vervoeren of het vervoeren van consumptiemelk of van goederen in het algemeen als bedrijf uit te oefenen.

3. In bijzondere door hem te beoordeelen gevallen of groepen van gevallen kunnen georganiseerden bij de Centrale, in afwijking van het bepaalde in het vorige artikel, door Onzen Minister worden toegelaten tot een of meer der in dat artikel genoemde groepen melkvergunninghouders, aan welke toelating door hem voorwaarden kunnen worden verbonden.

§ 3. *Van het voorhanden hebben enz., van consumptiemelk.*

4. Het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren van consumptiemelk is verboden.

5. Het verbod, gesteld in het vorige artikel, geldt niet:

a. voor wat betreft het voorhanden hebben, alsmede het verhandelen en het afleveren aan en het rechtstreeks vervoeren naar een melkvergunninghouder A, E of G, indien dat geschiedt door een melkveehouder, die georganiseerd is bij een der Gewestelijken, en voor zoover het betreft consumptiemelk, welke gewonnen is van diens eigen vee;

b. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen afleveren en vervoeren, indien dat geschiedt door een melkvergunninghouder A of B of een onder diens verantwoordelijkheid werkenden persoon en die melkvergunninghouder, onderscheidenlijk die persoon, in het bezit is van een geldige perceels- en/of bezorgersvergunning, dan wel een geldige reserve- en/of noodvergunning, met inachtneming van de beperkingen ingevolge artikel 22 in de vergunning genoemd en betaald is het bedrag, als bedoeld in artikel 21, en indien is voldaan aan het voor hem in of ingevolge paragraaf 8 bepaalde, of indien dat geschiedt door een houder van een geldige noodvergunning, niet zijnde melkvergunninghouder A of B;

c. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren, indien dat geschiedt door een melkvergunninghouder D, die in het bezit is van een geldige perceelsvergunning, met inachtneming van de beperkingen ingevolge artikel 22 in de vergunning genoemd, en betaald is het bedrag, als bedoeld in artikel 21, en indien is voldaan aan het voor hem in of ingevolge paragraaf 8 bepaalde;

d. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren, indien het betreft melk, welke door een georganiseerde bij een der Gewestelijken, niet zijnde melkvergunninghouder A of D, ingevolge vóór 1 Januari 1936 bestaande gewoonten aan ten hoogste 5 naburige gezinnen, voor hun eigen huishoudelijk gebruik, wordt afgeleverd op zijn bedrijf tot een gezamenlijke hoeveelheid van ten hoogste 10 liter per dag, mits die melk niet wordt verkocht beneden den in het betrokken gebied geldenden minimumprijs;

e. voor wat betreft het vervoeren, indien dit geschiedt met een openbaar middel van vervoer;

f. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen, afleveren en vervoeren, indien dit geschiedt voor gebruik ter plaatse van verkoop in localiteiten, waarvoor krachtens de Drankwet (*Staatsblad* 1931, n°. 476) vergunning of verlof is verleend, of in consumptietenten of andere dergelijke verkoopgelegenheden en voorzoover dit geschiedt door den exploitant of een onder diens verantwoordelijkheid werkend persoon;

g. voor wat betreft het vervoeren, voorzoover dat vervoer geschiedt door een melkverninghouder G;

h. voor wat betreft het verhandelen, voorzoover dat verhandelen geschiedt door een melkvergunninghouder E;

i. voor wat betreft het voorhanden hebben, verhandelen afleveren en vervoeren in door Onzen Minister aangewezen gemeenten.

§ 4. *Van de perceelsvergunningen.*

6. Onverminderd het overigens in deze paragraaf te dien aanzien bepaalde wordt een perceelsvergunning slechts verleend aan de melkvergunninghouders A, B en D voor het perceel, ten aanzien waarvan zij in het bezit zijn van een verguning, voorzoover deze ingevolge het Melkbesluit 1929, *Staatsblad* n°. 43, vereischt is.

7. Onverminderd het overigens in deze paragraaf te dien aanzien bepaalde wordt een perceelsvergunning slechts verleend:

a. aan een melkvergunninghouder B, voor het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren van karnemelkspap in flesschen, alsmede melk en de door Onzen Minister aangewezen producten, verkregen door be- of verwerking van melk, voorzoover deze melk en producten voorzien zijn van een der aanduidingen „gepasteuriseerd" of „gesteriliseerd", met dien verstande, dat voor het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren van genoemde melk slechts een vergunning wordt verleend aan dien melkvergunninghouder B, die ten genoegen van de Centrale aantoont, rééds vóór 1 Januari 1935 den handel in zoodanige melk als nevenbedrijf te hebben uitgeoefend;

b. aan een melkvergunninghouder D, voor het voorhanden hebben, verhandelen en afleveren van consumptiemelk, gewonnen van eigen vee, aan afnemers voor hun eigen huishoudelijk gebruik.

8. Aan meer dan één melkvergunninghouder A wordt slechts dan een perceelsvergunning verleend voor hetzelfde perceel, indien ieder hunner ten genoegen van de Centrale aantoont, dat hij in dat perceel reeds op 1 Juni 1935 zijn bedrijf uitoefende.

9. Indien naar het oordeel van de Centrale zulks ter waarborging van de richtige uitvoering van de crisis-maatregelen betreffende de consumptiemelk geboden is, worden voor andere perceelen, dan die, waarvoor perceelsvergunningen zijn verleend aan een melkvergunninghouder op het tijdstip, waarop hij tot een der in artikel 6 genoemde groepen melkvergunninghouders is toegelaten, geen perceelsvergunningen verleend.

10. Onverminderd het overigens in deze paragraaf te dien aanzien bepaalde is een perceelsvergunning slechts geldig voor het perceel, waarvoor zij is afgegeven, en voorts:

a. voor uitdrukkelijk in de vergunning vermelde handelingen, door de Centrale bepaald in verband met aan den melkvergunninghouder krachtens artikel 22 opgelegde verplichtingen;

b. voor door de Centrale, indien haar zulks geraden voorkomt, bepaalde, uitdrukkelijk in de vergunning vermelde soorten en hoeveelheden consumptiemelk;

c. voor door de Centrale bepaalde gedeelten van het jaar of één of meer weekdagen.

11. 1. De Centrale kan de door haar verleende perceelsvergunning intrekken:

a. voor den duur van ten hoogste een maand, indien de betrokken melkvergunninghouder het bedrag, als bedoeld in artikel 21, niet heeft betaald of aanmerkelijk achterstallig is in de betaling van, ter zake van een door hem gesloten Regeeringscontract, aan een melkveehouder verschuldigde gelden;

b. indien de betrokken melkvergunninghouder niet meer in het bezit is van een voor hem krachtens het Melkbesluit 1929 (*Staatsblad* n°. 43) vereischte geldige vergunning.

2. De perceelsvergunning, ingetrokken krachtens het bepaalde in het vorige lid, wordt wederom verleend na verloop van de maand, als bedoeld in lid 1, onder *a*, of indien de grond van intrekking, hetzij door betaling van het verschuldigde bedrag, hetzij door het wederom verkrijgen van een krachtens het Melkbesluit 1929 (*Staatsblad* n°. 43) vereischte geldige vergunning, komt te vervallen.

12. Een perceelsvergunning moet door dengene, aan wien zij is verleend, worden ingezonden bij de Centrale of afgegeven aan een door haar daartoe aangewezen persoon of instelling, zoodra:

a. diens schorsing is uitgesproken;

b. diens schrapping als georganiseerde of de intrekking van diens toelating als zoodanig of van diens toelating tot een der groepen melkvergunninghouders onherroepelijk is geworden;

c. diens vergunning, krachtens het bepaalde in artikel 11 of krachtens tuchtrechtelijke uitspraak, is ingetrokken.

13. In afwijking van het bepaalde in de artikelen 7 tot en met 10 kan Onze Minister in bijzondere door hem te beoordeelen gevallen aan een melkvergunninghouder A, B of D, die krachtens genoemde artikelen niet in aanmerking komt voor het verkrijgen van een perceelsvergunning, zoodanige vergunning verleenen onder door dien Minister, indien hem zulks geraden voorkomt, te stellen beperkende voorwaarden.

§ 5. *Van de bezorgersvergunningen.*

14. Onverminderd het overigens in deze paragraaf te dien aanzien bepaalde is een bezorgersvergunning slechts geldig ten gebruike van den daarin als bezorger vermelden en daarop door middel van een goedgelijkende pasfoto afgebeelden persoon, voor door de Centrale bepaalde, uitdrukkelijk in de vergunning vermelde handelingen, voor door de Centrale, indien haar zulks geraden voorkomt, bepaalde, uitdrukkelijk in de vergunning vermelde soorten en hoeveelheden consumptiemelk, gedeelte(n) van het jaar, een of meer weekdagen of gedeelte(n) daarvan en gemeenten of gedeelte(n) daarvan.

15. Onverminderd het overigens in deze paragraaf te dien aanzien bepaalde wordt een bezorgersvergunning slechts verleend aan een melkvergunninghouder A of B en is zij slechts geldig, voor zoolang de melkvergunninghouder in het bezit is van een geldige perceelsvergunning en voor zoolang de daarin als bezorger vermelde persoon onder zijn verantwoordelijkheid werkt.

16. Bezorgersvergunningen, bedoeld in artikel 14, worden aan een melkvergunninghouder slechts verleend tot een zoodanig aantal als overeenstemt met het aantal personen, waarvan hij ten genoegen van de Centrale

aantoont, dat de bedrijfsomstandigheden het daarvan te werk stellen als melkbezorger in zijn bedrijf wettigen.

17. Van iederen melkvergunninghouder kunnen de hem verleende bezorgersvergunningen door de Centrale worden ingetrokken tot een zoodanig aantal als haar gewettigd voorkomt tengevolge van zijn veranderde bedrijfsomstandigheden.

18. Een bezorgersvergunning moet door dengene, aan wien zij is verleend, worden ingezonden bij de Centrale of afgegeven aan een door haar daartoe aangewezen persoon of instelling, zoodra:

a. diens schorsing is uitgesproken;

b. diens schrapping als georganiseerde of de intrekking van diens toelating als zoodanig of van diens toelating tot een der groepen melkvergunninghouders onherroepelijk is geworden;

c. de persoon, te wiens gebruike de vergunning is verleend, niet meer onder diens verantwoordelijkheid werkt;

d. diens vergunning, krachtens het bepaalde in artikel 17 of krachtens tuchtrechtelijke uitspraak, is ingetrokken;

e. de perceelsvergunning van den betrokken melkvergunninghouder krachtens artikel 12 moet worden ingezonden of afgegeven.

19. In afwijking van het bepaalde in de artikelen 14 tot en met 16 kan Onze Minister in bijzondere door hem te beoordeelen gevallen aan een melkvergunninghouder A of B, die krachtens genoemde artikelen niet in aanmerking komt voor het verkrijgen van een bezorgersvergunning, zoodanige vergunning verleenen onder door dien Minister, indien hem zulks geraden voorkomt, te stellen beperkende voorwaarden.

§ 6. *Van de reserve- of noodvergunningen.*

20. 1. Door de Centrale kunnen reserve- of noodvergunningen onder daarbij te stellen voorwaarden worden verleend, welke vergunningen te allen tijde door de Centrale kunnen worden ingetrokken.

2. Een reservevergunning is slechts geldig, indien de houder daarvan tevens in het bezit is van een bezorgersvergunning.

3. De houder van een reserve- of noodvergunning is verplicht na intrekking dier vergunning door de Centrale, deze in te zenden aan de Centrale of af te geven aan een door haar daartoe aangewezen persoon of instelling.

§ 7. *Van de heffingen.*

21. Ieder der melkvergunninghouders A, D en E is verplicht bij het afleveren, onderscheidenlijk het verhandelen van consumptiemelk in of naar de door Onzen Minister aangewezen gemeenten aan de Centrale als vertegenwoordigster van het Fonds te betalen ten behoeve van dat Fonds een door dien Minister bepaald bedrag per door dien Minister daarbij vastgestelde eenheid, welk bedrag verschillend kan worden vastgesteld voor de verschillende soorten consumptiemelk en naar gelang van de hoedanigheid, de herkomst of de bestemming daarvan.

§ 8. *Van de verplichtingen.*

22. Iedere melkvergunninghouder is verplicht te voldoen aan de voorschriften, hem door of vanwege Onzen Minister opgelegd, met betrekking tot:

a. het bij inkoop en/of verkoop van consumptiemelk en melk, andere dan consumptiemelk, betalen of bedingen van prijzen;

b. het aangaan en nakomen van overeenkomsten terzake van koop en verkoop van melk;

c. de in een door of namens Onzen Minister vastgesteld tijdvak te verhandelen of af te leveren hoeveelheid consumptiemelk, welke hoeveelheid verschillend kan zijn voor de verschillende soorten consumptiemelk;

d. het veranderen van leverancier van de door hem regelmatig voor verkoop benoodigde hoeveelheid consumptiemelk;

e. het verhandelen van consumptiemelk of van bepaalde soorten van consumptiemelk, het afleveren daarvan aan en/of het vervoeren daarvan naar door de Centrale aangewezen personen, groepen van personen, bedrijven of groepen van bedrijven of aan of naar andere dan door de Centrale aangewezen personen, groepen van personen, bedrijven of groepen van bedrijven;

f. het aangesloten zijn bij een door de Centrale als melkcontrôlestation erkende instelling;

g. het aanbrengen van opschriften en vermelden van gegevens op de verpakking van consumptiemelk;

h. de nakoming van de geldelijke verplichtingen, welke een melkvergunninghouder, wiens bedrijf hij overneemt of voortzet, heeft tegenover de Centrale, diens leveranciers en het melkcontrôlestation.

23. Dit besluit kan worden aangehaald als: Crisis-Melkbesluit 1936.

24. Dit besluit, hetwelk geldt voor het tijdvak, aanvangende met ingang van den dag van zijn inwerkingtreding en eindigende 1 Januari 1938, treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

B. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden toegezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 779 I.

19 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Varkensbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 14 November 1936, n°. 29266, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Varkensbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, n°. 735);

Gehoord den Raad van State (advies van 8 December 1936, n°. 38);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 December 1936, n°. 31410, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. het Crisis-Varkensbesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat:

I. *a.* in artikel 2, lid 2, onder *a*, 1°, na het woord „gewicht" en onder *a*, 2°, tusschen de woorden „gewicht" en „doch beneden" worden ingevoegd de woorden: „hetwelk verschillend kan worden vastgesteld voor verschillende deelen des lands,";

b. in artikel 2, lid 2, onder *b*, 1° en onder *c*, 1°, na de woorden „het voorhanden en in voorraad hebben van varkens" worden ingevoegd de woorden: „boven het door Onzen Minister ingevolge het bepaalde onder *a*, 1°, vastgestelde gewicht";

c. aan artikel 2 een derde lid wordt toegevoegd, luidende: „onder het in de voorgaande bepaling bedoelde aantal varkens, den georganiseerde door de Crisis-Organisatie overeenkomstig de door Onzen Minister te stellen regelen toegewezen, mogen zich niet meer fokzeugen bevinden dan den georganiseerde door de Crisis-Organisatie overeenkomstig de door Onzen Minister te stellen regelen zijn toegewezen.";

II. in artikel 4 in plaats van de woorden „krachtens artikel 2, lid 2, onder *a*, 2°" wordt gelezen: „door Onzen Minister";

III. *a.* in artikel 5, 3°, na het woord „aangebracht" worden ingevoegd de woorden: „tegen betaling van het onder 1° bedoelde bedrag";

b. in artikel 5 het bepaalde onder 2° vervalt en de bepalingen onder 3° en 4° worden genummerd onderscheidenlijk 2° en 3°;

c. in den aanhef van artikel 5 het cijfer 1 wordt geplaatst en aan dat artikel een nieuw tweede lid wordt toegevoegd, luidende:

„2. Ongeacht het bepaalde in het vorige lid onder 1° en 2°, kunnen metalen oormerken worden aangebracht tegen betaling van een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per merk, hetwelk kan afwijken van het in het vorige lid onder 1° bedoelde bedrag.";

IV. in artikel 6 in plaats van de woorden: „heeft plaatsgevonden" wordt gelezen „plaats vindt";

V. artikel 7 wordt gelezen als volgt:

„Het aanbrengen van het merk, voorgeschreven krachtens artikel 16 van de Vleeschkeuringswet 1919 (*Staatsblad* n°. 524) op varkensvleesch is slechts toegestaan, indien dat vleesch afkomstig is van varkens, welke waren voorzien van de krachtens het bepaalde in artikel 2, lid 2, onder *a*, 1° en 2° voorgeschreven oormerken naar de daar gemaakte onderscheiding met betrekking tot het gewicht, dan wel lichter waren, dan het krachtens artikel 2, lid 2, onder *a*, 2° vastgestelde gewicht en welke na slachting volgens door Onzen Minister te stellen voorschriften zijn gewogen door den door het bestuur der gemeente, binnen welker gebied de slachting heeft plaats gevonden, aan te wijzen keuringsdienst van vee en vleesch en nadat is betaald het krachtens het bepaalde in artikel 6 vastgestelde verschuldigde bedrag.";

VI. artikel 11 wordt gelezen als volgt:

„Van het bepaalde in de artikelen 6, 7, 8, 9 en 10 kan door Ons op nader te stellen voorwaarden geheel of gedeeltelijk ontheffing worden verleend.";

VII. artikel 12 vervalt;

VIII. *a.* in artikel 13 in plaats van „1 Januari 1937" wordt gelezen: „1 Januari 1938";

b. artikel 13 wordt genummerd artikel 12;

B. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 31 December 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 J.

19 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 10 November 1936, N°. 29156, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, N°. 726);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, N°. 46);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 December 1936, N°. 30991, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat:

A. in artikel 2, onder *k*, en in artikel 3, onder *k*, alsmede in artikel 2, onder 1, en in artikel 3, onder 1, het achter de woorden „de groep van importeurs van", onderscheidenlijk achter de woorden „de groep van exporteurs van" voorkomende woord „griendhout" telkenmale wordt vervangen door het woord „griendproducten";

B. in artikel 8 het jaartal „1937" wordt vervangen door het jaartal „1938";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 31 December 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk zal worden geplaatst in het *Staatsblad* en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 K.

19 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Denaturatiebesluit 1936.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 10 November 1936, N°. 29157, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Denaturatiebesluit 1936;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, N°. 728);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, N°. 48);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 December 1936, N°. 30990, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Denaturatiebesluit 1936 te wijzigen in dier voege, dat:

A. artikel 4, lid 1, na de woorden „dezer gedenatureerde producten" wordt gelezen als volgt:

„door vermenging met een ongedenatureerd product van dezelfde soort of op eenigerlei andere wijze geheel of gedeeltelijk verdwijnen of in duidelijkheid verminderen.";

B. artikel 4, lid 2, voor de woorden „voorhanden of in voorraad" wordt gelezen als volgt:

„Het is verboden gedenatureerde producten, waarvan de in artikel 1, onder 5°, van dit besluit bedoelde kunstmatige kenmerken door het vermengd zijn met een ongedenatureerd product van dezelfde soort of op eenigerlei andere wijze geheel of gedeeltelijk verdwenen of in duidelijkheid verminderd zijn,";

C. in artikel 5 het jaartal „1937" wordt vervangen door het jaartal „1938";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 31 December 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 L.

19 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 10 November 1936, n°. 29155, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van 6 November 1936, n°. 721);

Gehoord den Raad van State (advies van 1 December 1936, n°. 49);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 December 1936, n°. 30992, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I te wijzigen in dier voege, dat in artikel 5 het jaartal „1937" wordt vervangen door het jaartal „1938";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 31 December 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk zal worden geplaatst in het *Staatsblad* en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 M.

19 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordrachten van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 16 Mei 1936 en 13 November 1936, respectievelijk n°. 12351 en n°. 29273, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (adviezen van 20 Maart 1936 en 6 November 1936, respectievelijk n°. 636 en n°. 727);

Gehoord den Raad van State (adviezen van 16 Juni 1936 en van 1 December 1936, respectievelijk n°. 30 en n°. 50);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 16 December 1936, n°. 30984, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 te wijzigen in dier voege, dat:

A. in artikel 1, lid 1, de aanduiding „11°" wordt vervangen door de aanduiding „12°" en wordt ingevoegd een nieuwe bepaling onder 11°, luidende als volgt:

„11°. „veekoeken": alle door of bij bewerking of verwerking van oliehoudende zaden, pitten en noten verkregen producten (met inbegrip van bijproducten en afvallen), welke voor veevoederdoeleinden kunnen dienen.";

B. in artikel 3 in stede van de woorden „tot veevoeder verwerkte oliehoudende zaden, pitten en noten" wordt gelezen het woord „veekoeken";

C. artikel 7*a*, lid 4, vervalt;

D. artikel 9 wordt gelezen als volgt:

„*Art.* 9. 1. Het telen van aardappelen is verboden.

2. Het verbod in het eerste lid geldt niet:

a. ten aanzien van vroege aardappelen in den zin van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I en aardappelen, te telen ingevolge artikel 5, lid 4, onder *b* van evengenoemd besluit;

b. ten aanzien van andere dan onder *a* bedoelde aardappelen

1°. indien de beteelde oppervlakte per bedrijf niet meer bedraagt dan een door Onzen Minister vast te stellen oppervlakte, welke verschillend kan zijn naar gelang van de grondsoort, waarop en naar gelang van de

bestemming, waartoe de aardappelen worden geteeld;

2°. indien de beteelde oppervlakte meer bedraagt dan de onder 1° bedoelde oppervlakte, met een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning.

3. Onze Minister stelt vast het model der vergunning, hetwelk verschillend kan zijn naar gelang van de soort der aardappelen, naar gelang van de grondsoort, waarop en naar gelang van de bestemming waartoe de aardappelen worden geteeld.

4. Aan één bedrijf kan slechts òf een vergunning voor het telen van aardappelen met bestemming tot levering aan aardappelmeelfabrieken (uitpootkaart) òf een vergunning voor het telen van andere aardappelen (teeltvergunning) worden verleend.

5. De vergunning zal alleen worden verleend aan hen, die:

a. als georganiseerden zijn toegelaten bij een of meer der door Onzen Minister daartoe aan te wijzen Crisis-Organisaties;

b. ten behoeve van het fonds aan een dier Crisis-Organisaties, als vertegenwoordigster van dat fonds, hebben betaald — of met goedvinden van de Crisis-Organisaties volgens door Onzen Minister te stellen regelen de verplichting hebben aangegaan om te betalen een bedrag, hetwelk op door Onzen Minister vast te stellen grondslag wordt berekend over de bij de vergunning toegewezen oppervlakte, voorzoover deze overschrijdt een door Onzen Minister te bepalen opervlakte, welke verschillend kan zijn naar gelang van de grootte der bij de vergunning toegewezen oppervlakte, en naar gelang van de grondsoort, waarop de aardappelen worden geteeld;

c. voldaan hebben aan, zoo noodig, door Onzen Minister te stellen regelen betreffende de betaling van het onder *b* bedoelde bedrag over het vorige jaar.

6. Het bedrag, bedoeld in lid 5, onder *b*, is niet verschuldigd, indien, hoewel meer toegewezen, niet meer geteeld wordt dan de in lid 2, onder *b*, 1°, bedoelde oppervlakte.

7. Door of vanwege Onzen Minister kan volgens nader door hem te stellen regelen van de in lid 5, onder *b*, genoemde verplichting ontheffing worden verleend, dan wel het daarin bedoelde bedrag worden gerestitueerd.

8. De vergunning zal alleen gelden voor het bedrijf, vermeld in het bewijs der vergunning en tot een oppervlakte aan elken teler volgens door Onzen Minister te stellen regelen door een der in lid 5 bedoelde crisisorganisaties toe te wijzen in verband met de door Onzen Minister te bepalen grootte der oppervlakten, die in totaal voor het telen van aardappelen afzonderlijk met een teeltvergunning dan wel met een uitpootkaart, kunnen worden bestemd.

9. Voorzoover betreft aardappelen, welke worden geteeld met bestemming tot levering aan aardappelmeelfabrieken ter verwerking tot aardappelmeel, kan Onze Minister bepalen, dat vrijstelling wordt verleend van de betaling, in het vijfde lid van dit artikel bedoeld.";

E. het intitulé van § 11*a* wordt gelezen als volgt:

„§ 11*a*. Van het bereiden van veekoeken en van het voorhanden of in voorraad hebben van tot veevoeder verwerkte oliehoudende zaden, pitten en noten.";

F. artikel 28, aanhef, wordt gelezen als volgt:

„*Art.* 28. Het bereiden van veekoeken is slechts toegestaan:";

G. in artikel 28, onder *b*, in stede van de woorden „het veevoeder" en „dat veevoeder" onderscheidenlijk worden gelezen de woorden „de veekoeken" en „veekoeken";

H. in artikel 28*a*, aanhef, in stede van de woorden „aan den in artikel 28 bedoelde verwerker en de naar het oordeel van Onzen Minister met dezen gelijk te stellen" worden gelezen de woorden „aan de in artikel 28 bedoelde bereiders en de naar het oordeel van Onzen Minister met deze bereiders gelijk te stellen";

I. in artikel 31, aanhef en onder *a*, telkenmale het jaartal „1937" wordt vervangen door het jaartal „1938";

II. te bepalen, dat dit besluit in werking treedt met ingang van 31 December 1936.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 19den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 779 N.

21 *December* 1936. BESLUIT, houdende:

a. intrekking van het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I;

b. toepassing op bloemkweekerijproducten van de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933. *(Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 13en November 1936, N°. 29279, Afdeeling Landbouw-Crisisaangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 6en November 1936, n°. 731);

Gehoord den Raad van State (advies van den 1 December 1936, n°. 52);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 18en December 1936, n°. 31296, Afdeeling Landbouw-Crisisaangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I;

B. vast te stellen voor het tijdvak, ingaande op den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende met ingang van den eersten Januari 1938, hetgeen volgt:

Art. 1. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933, van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en van het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „bloemkweekerijproducten": siergewassen, die in blad-, bloem-, of vruchtdragenden toestand met het oog op de sierwaarde geheel of gedeeltelijk worden geleverd met uitzondering van:

a. winterharde houtgewassen, voor zoover laatstgenoemde gewassen in hun geheel worden geleverd, niet als grondstof voor het eigen trekkers- of bloemkweekersbedrijf worden gebezigd, noch worden verlaat of vervroegd in koel- of trekruimten;

b. bloemen van hyacinthen, tulpen en narcissen, voor zoover deze door een bloembollenteler rechtmatig van den kouden grond worden gesneden.

2. „vergunning": de vergunning, bedoeld in artikel 2 onder *b* van dit besluit;

3. „Centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen crisisorganisatie;

4. „aangeslotene": dengene, die als georganiseerde bij de Centrale is aangesloten en door haar is toegelaten tot de groep kweekers van bloemkweekerijproducten.

2. 1. Het kweeken van bloemkweekerijproducten is verboden, tenzij door den kweeker aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

a. dat hij is aangeslotene;

b. dat hij in het bezit is van een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning, waarvan het model door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld;

c. dat hij, indien door Ons als voorwaarde voor het kweeken van bloemkweekerijproducten zal worden gesteld het betalen ten behoeve van het Fonds van een op door Onzen Minister te bepalen wijze vast te stellen, bedrag, de betaling van dat bedrag aan de Centrale zal hebben gedaan, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling zal hebben getroffen, met dien verstande, dat dit bedrag verschillend kan zijn voor de verschillende districten, de verschillende teeltwijzen, de verschillende soorten en variëteiten van de te kweeken producten, zoomede voor den onderscheiden aard der bedrijven;

d. dat hij alle door hem aan de Centrale uit welken hoofde ook verschuldigde gelden heeft betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling heeft getroffen.

2. Het in het vorig lid van dit artikel gesteld verbod geldt niet ten aanzien van een persoon, te wiens opzichte aannemelijk is, dat hij niet kweekt met het doel de producten uiteindelijk geheel of gedeeltelijk te verhandelen.

3. 1. Door of vanwege Onzen Minister wordt aan een aangeslotene op zijn verzoek een vergunning uitgereikt, indien deze kan aantoonen, dat hij in het kalenderjaar 1936 rechtmatig bloemkweekerijproducten heeft gekweekt, dan wel van iemand, die in genoemd kalenderjaar rechtmatig bloemkweekerijproducten heeft gekweekt, onder goedkeuring van de Centrale een vergunning heeft overgenomen.

2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan de in het eerste lid van dit artikel gestelde vereischten niet voldoet.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel kan door of vanwege Onzen Minister worden bepaald, dat als vergunning bedoeld in dat lid zal gelden de over het vorig kalenderjaar van kracht geweest zijnde vergunning, waarvan de geldigheidsduur wordt verlengd voor ten hoogste den tijd van één jaar.

4. De vergunning geldt uitsluitend:

a. voor den duur van een kalenderjaar;

b. voor den persoon van den aangeslotene, vermeld in het bewijs der vergunning;

c. voor de oppervlakte, zoomede voor het perceel of de perceelen gronds, vermeld in het bewijs der vergunning of in eenig ander door of vanwege Onzen Minister uitgereikt bewijsstuk op grond van ingevolge door of vanwege Onzen Minister te stellen regelen door de Centrale goedgekeurde opgave van den aangeslotene;

d. voor de teeltwijze en tijdvakken vermeld in het bewijs der vergunning, zoomede voor de in het bewijs der vergunning dan wel in het onder *c* van dit artikel bedoeld bewijsstuk eventueel vermelde soorten en variëteiten.

5. 1. De vergunning moet inhouden de oppervlakte gronds, waarop door den in de vergunning genoemden aangeslotene bloemkweekerijproducten mogen worden gekweekt, welke oppervlakte wordt berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarop de aangeslotene in het kalenderjaar 1936 deze producten mocht kweeken met dien verstande:

a. dat dit percentage verschillend kan zijn voor de onderscheidene teeltwijzen zoomede voor de onderscheidene soorten of variëteiten dezer producten;

b. dat de op grond van dit lid vast te stellen oppervlakte in de vergunning moet worden onderverdeeld naar den al dan niet met losse ramen bedekten open grond en de al dan niet verwarmde bakken, kassen en warenhuizen, onder vermelding voor elk onderdeel van de tijdvakken, gedurende welke door den in de vergunning genoemden aangeslotene bloemkweekerijproducten mogen worden gekweekt, welke tijdvakken gelijk zijn aan de tijdvakken, welke voor de betreffende onderdeelen per ultimo December 1936 in de voor dat jaar geldende vergunning waren vermeld;

c. dat de op grond van dit lid vast te stellen oppervlakte in de vergunning mede kan worden onderverdeeld naar de onderscheidene soorten of variëteiten der producten met aanwijzing voor iedere soort of variëteit van de hoegrootheid der afzonderlijke oppervlakten van de onder *b*, van dit lid genoemde onderdeelen, welke daarmede mogen worden bekweekt, zoomede van de onder *b*. van dit lid bedoelde tijdvakken.

2. In afwijking van het bepaalde in het vorig lid onder *b*. van dit artikel kan door of vanwege Onzen Minister in de daarvoor in aanmerking komende gevallen vergunning worden verleend tot het kweeken gedurende andere dan de daar bedoelde tijdvakken, zoo-

mede volgens andere dan de vastgestelde teeltwijzen.

6. 1. In afwijking van het bepaalde in het voorgaand artikel kan door of vanwege Onzen Minister ten behoeve van dengene, die als aangeslotene bij de Centrale is toegelaten:

a. de oppervlakte gronds worden vastgesteld, waarop krachtens een op grond van artikel 3, lid 2 uit te reiken vergunning door den aangeslotene bloemkweekerijproducten zullen mogen worden gekweekt;

b. vergunning worden verleend tot het bekweeken van een gelijktijdig vast te stellen grootere oppervlakte gronds dan die, waarop een bestaande vergunning recht geeft.

2. De op grond van het eerste lid onder *a* of *b* van dit artikel vast te stellen oppervlakten worden in de vergunning onderverdeeld volgens de voorschriften gesteld in het voorgaand artikel.

3. Bij toepassing van het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel kunnen aan de betrokkenen door de Centrale onder goedkeuring van Onzen Minister voorwaarden worden gesteld, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het Fonds.

7. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld krachtens welke ten verzoeke van tot den grond gerechtigde-, dan wel andere belanghebbenden bij het bedrijf van den houder eener vergunning:

a. de vervanging van perceelen, als bedoeld in artikel 8, eerste lid van dit besluit, voor een bepaald tijdsverloop kan worden verboden,

b. een vergunning geheel of gedeeltelijk aan den houder kan worden onthouden dan wel ontnomen,

indien de houder de belangen van bovengenoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt of dreigt te schaden.

8. 1. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld krachtens welke onder door hem te bepalen voorwaarden:

a. het perceel of de perceelen, vermeld in het bewijs der vergunning dan wel in het in artikel 4 onder *c*, van dit besluit genoemde bewijsstuk kan dan wel kunnen worden vervangen door één of meer andere;

b. de vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden overgeschreven op naam van één of meer andere aangeslotenen.

2. Bij toepassing van het bepaalde in het vorig lid onder *b* van dit artikel kunnen door de Centrale onder goedkeuring van Onzen Minister voorwaarden worden gesteld als omschreven in het derde lid van artikel 6 van dit besluit.

9. Voor de tijdvakken, aanvangende en eindigende op nader door Ons te bepalen dagen, is de in- en uitvoer van bloemkweekerijproducten verboden aan andere dan een door Onzen Minister aan te wijzen monopoliehouder.

10. De aanvang en het einde van de in het vorig artikel bedoelde tijdvakken kunnen verschillend worden bepaald ten aanzien van den in- en uitvoer, de verschillende in dat artikel bedoelde producten, de verschillende soorten, variëteiten, kwaliteiten en maten van die producten en de verschillende landen van in- en uitvoer.

11. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937" en treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,

L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 779 O.

---

21 *December* 1936. BESLUIT, houdende toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op gewassen van den tuinbouw. *(Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 12den November 1936, n°. 29270, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 6den November 1936, n°. 733);

Gehoord den Raad van State (advies van den 1sten December 1936, n°. 57);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van den 18den December 1936, n°. 30986, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. te bepalen voor het tijdvak, aanvangende met ingang van 1 Januari 1937 en eindigende met ingang van 1 Januari 1938, als volgt:

Art. **1.** 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en van artikel 1 van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „fruit": voor menschelijke consumptie geschikte vruchten, welke zijn gegroeid aan houtgewassen en welke in Nederland plegen te worden gekweekt;

2°. „warmoezerijgewassen": kruidachtige gewassen, voor zoover deze zelf dan wel de vruchten daarvan voor menschelijke consumptie geschikt zijn, zoomede de daaraan gegroeide, voor menschelijke consumptie geschikte vruchten, te weten: aardbei; andijvie; artisjok; asperge; augurk; biet; alle soorten stam-, stok- en tuinboonen, voor zoover de peul in groenen toestand wordt geoogst; alle soorten stam- en rijserwten, voor zoover de peul in groenen toestand wordt geoogst, met uitzondering van landbouwerwten; kervel; komkommers; alle koolsoorten met inbegrip van koolrabi; meirapen; meloen; alle roode bos-, breek- en bewaarpeen; peterselie; postelein; prei; raapstelen; rabarber; radijs; ramenas; schorseneer; selderij; sjalot; sla; specerijgewassen, zooals kervel, peper en zuring; spinazie; tomaten; uien met uitzonde-

ring van zaaiuien; veldsla; witlof; witlofwortel;

3°. „vroege aardappelen": die soorten aardappelen, welke door Onzen Minister als zoodanig worden aangewezen: „daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen": die soorten van aardappelen, welke door Onzen Minister ingevolge artikel 5, lid 4, onder *b*, worden aangewezen; „daarmede gelijkgestelde aardappelen": aardappelen, geteeld overeenkomstig artikel 5, lid 4, onder *b*;

4°. „landbouwerwten": alle erwten, voor zoover van deze gewassen de peul in groenen toestand wordt geoogst en voor zoover de teelt niet gedekt is door een tuinbouwteeltvergunning;

5°. „gewassen van den tuinbouw": fruit, warmoezerijgewassen, vroege en daarmede gelijkgestelde aardappelen;

6°. „Centrale": de Stichting Nederlandsche Groenten- en Fruitcentrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

7°. „aangeslotene A": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep telers van warmoezerijgewassen, vroege aardappelen, fruit onder glas en frambozen (groep A);

8°. „aangeslotene B": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep telers van fruit, anders dan fruit onder glas en frambozen (groep B);

9°. „aangeslotene C": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep oogsters van aardappelen, andere dan vroege aardappelen (groep C);

10°. „aangeslotene D": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep oogsters van landbouwerwten (groep D);

11°. „aangeslotene E": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot een of meer der groepen van marktuinders, kleinhandelaren, groothandelaren en pachters van ongeoogst fruit;

12°. „aangeslotene F": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep bewerkers en verwerkers van warmoezerijgewassen (groep F);

13°. „aangeslotene G": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep veilinghouders (groep G);

14°. „aangeslotene H": hij, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en is toegelaten tot de groep bewerkers en verwerkers van fruit (groep H);

15°. „teeltjaar": kalenderjaar;

16°. „nacultuur": nacultuur bestaande uit warmoezerijgewassen.

2. Tot de groepen, in dit besluit genoemd, worden door de Centrale toegelaten zij, die voldoen aan de daartoe door Ons te stellen vereischten, welke verschillend kunnen zijn voor de verschillende groepen, en kunnen anderen worden toegelaten.

2. 1. Het telen van warmoezerijgewassen, vroege aardappelen, aardappelen te telen ingevolge artikel 5, lid 4, onder *b*, fruit onder glas en frambozen is verboden, tenzij:

a. de teler in het bezit is van een daartoe strekkende vergunning, als bedoeld in het tweede lid van dit artikel, of

b. ten aanzien van den teler aannemelijk is, dat het telen geschiedt voor eigen- en/of gezinsverbruik, of

c. het telen geschiedt voor zaadwinning, met inachtneming van door Onzen Minister te stellen regelen, of

d. met inachtneming van het bepaalde in artikel 5, warmoezerijgewassen, vroege of daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen geteeld worden in kassen, warenhuizen en serres, ten aanzien waarvan aan den teler vergunning tot het telen van fruit is verleend, of

e. in andere nader door Ons aan te wijzen gevallen of groepen van gevallen.

2. De vergunning, bedoeld in het vorig lid, onder *a*, wordt door of vanwege Onzen Minister verleend overeenkomstig een door of vanwege hem vast te stellen model uitsluitend aan een aangeslotene A.

3. De vergunning, bedoeld in dit artikel, geldt uitsluitend:

a. voor den persoon van den aangeslotene A, vermeld in de vergunning;

b. voor den duur van een teeltjaar met dien verstande, dat een tusschentijds afgegeven vergunning geldt van den dag van uitgifte tot het einde van het teeltjaar, tenzij in de vergunning een andere aanvangsdatum is vermeld;

c. voor uitoefening van de teelt in de provincie(s), vermeld in de vergunning.

4. Onze Minister kan bepalen, dat als vergunning in dit artikel bedoeld, in bepaalde gevallen of groepen van gevallen zal gelden de vergunning over het vorig teeltjaar uitgereikt, waarvan de geldigheidsduur volgens door Onzen Minister te bepalen regelen is verlengd tot een door hem te bepalen tijdstip.

3. 1. Aan een aangeslotene A, die het vorig teeltjaar rechtmatig teelde, wordt vergunning verleend tot het betelen van een oppervlakte met:

a. onderscheidenlijk frambozen, fruit onder glas, warmoezerijgewassen in kassen en serres, in warenhuizen en onder platglas, warmoezerijgewassen anders dan onder glas, spruitkool, witloofwortel en peen, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor de genoemde teelten elk afzonderlijk;

b. vroege en daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen tezamen, met nacultuur, tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor vroege aardappelen in den zin van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1936 I met nacultuur;

c. vroege aardappelen en daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen tezamen, zonder nacultuur, tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor vroege aardappelen in den zin van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1936 I zonder nacultuur;

d. nacultuur tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene aan het einde van het vorig teeltjaar vergunning had voor nacultuur.

2. Voorwaarden, in vorige jaren aan een vergunning verbonden, blijven onverminderd van kracht, tenzij degene, die de vergunning verleent, anders mocht bepalen.

3. Aan aangeslotenen A, andere dan in het eerste lid van dit artikel bedoeld, kan een vergunning worden verleend.

4. In bijzondere gevallen of groepen van gevallen kan aan aangeslotenen A, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, op hun verzoek een vergunning worden verleend, afwijkend van die, waarop zij krachtens het bepaalde in het eerste lid van dit artikel recht hebben.

5. De percentages, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, kunnen verschillend worden vastgesteld:

a. naar gelang van de grootte van de bedrijven, voor zoover in 1936 voor tuinbouw, landbouw dan wel tuin- en landbouw benut;

b. naar gelang geteeld wordt in kassen, warenhuizen, serres of onder platglas, dan wel niet onder glas;

c. voor verschillende gebieden;

d. voor verschillende groepen van gewassen, gewassen, soorten en variëteiten van gewassen en voor verschillende teeltwijzen.

4. In afwijking van het bepaalde in artikel 3, lid 1, wordt voor dengene, die in 1936 70 % of meer van de hem krachtens tuinbouwteeltvergunning toegestane oppervlakte grond beteelde met bloemkool, het telen van warmoezerijgewassen anders dan onder glas, slechts toegestaan tot een zoodanige oppervlakte grond als door hem in genoemd jaar rechtmatig met warmoezerijgewassen, anders dan onder glas en andere dan bloemkool, werd beteeld en wordt hem een vergunning uitgereikt uitsluitend voor bloemkool berekend naar de oppervlakte door hem in genoemd jaar rechtmatig met bloemkool beteeld, een en ander met inachtneming van het percentage in artikel 3 bedoeld.

5. 1. In kassen, serres en warenhuizen, waarin druivenboomen staan, is verboden:

a. het telen van kropsla en spinazie;

b. het telen van meer dan één soort warmoezerijgewassen;

c. het meer dan éénmaal telen van eenig warmoezerijgewas.

2. Het verbod, gesteld in het vorig lid, geldt niet indien:

a. de druivenboomen ter vernieuwing zijn afgezaagd en de teelt plaats vindt in de jaren, waarin het eerste en tweede schot ontstaat;

b. nieuwe druivenboomen zijn geplant en de teelt plaats vindt in één der jaren, waarin het eerste tot en met het vierde schot ontstaat.

3. Onverminderd het bepaalde in de artikelen 2 en 3 en de voorgaande leden van dit artikel is het telen van kropsla onder glas, al dan niet in combinatie van eenig ander warmoezerijgewas:

a. slechts toegestaan tot een door Onzen Minister te bepalen aantal kroppen per éénheid;

b. in het tijdvak 1 Januari tot en met 30 Juni van eenig teeltjaar onder hetzelfde glas slechts éénmaal toegestaan, zijnde in dat tijdvak het overleggen van kropsla op kropsla verboden.

4. Een aangeslotene A, in het bezit van vergunning tot het telen van vroege of daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen mag:

a. de hem bij genoemde vergunning toegestane oppervlakte slechts met vroege aardappelen betelen voor ten hoogste een door Onzen Minister te bepalen percentage van die oppervlakte;

b. de onder *a* bedoelde oppervlakte geheel of gedeeltelijk betelen met door Onzen Minister aan te wijzen soorten aardappelen of kwaliteiten daarvan.

5. Onze Minister kan bepalen, dat het in het vorig lid onder *a* bepaalde slechts van toepassing is ten aanzien van aangeslotenen A, die in het bezit zijn van een vergunning, welke een door Onzen Minister vast te stellen oppervlakte overschrijdt.

6. Indien een voorziening als in het vorig lid bedoeld, wordt getroffen, zal voor aangeslotenen A, in dat lid bedoeld, de uit hoofde van het bepaalde in lid 4, onder *a*, toe te wijzen oppervlakte niet geringer zijn dan die, welke door Onzen Minister ingevolge het vorig lid wordt vastgesteld.

6. 1. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, krachtens welke ten verzoeke van den houder eener vergunning, als bedoeld in artikel 2, deze vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden overgeschreven ten name van een of meer andere personen.

2. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, krachtens welke in afwijking van het bepaalde in artikel 3 een vergunning, als bedoeld in artikel 2, aan den teler, die de belangen van bij den door hem beteelden grond of zijn bedrijf belanghebbende derden heeft geschaad of dreigt te schaden, geheel of gedeeltelijk kan worden onthouden.

3. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld, krachtens welke ten verzoeke van belanghebbenden bij den door den houder eener vergunning, als bedoeld in artikel 2, beteelden grond of bij diens bedrijf:

a. dien houder het uitoefenen van de teelt geheel of gedeeltelijk, anders dan op dien grond, kan worden verboden;

b. die vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden ontnomen;

een en ander, indien die houder de belangen van genoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt, of dreigt te schaden.

7. 1. Het telen van fruit, ander dan fruit onder glas, en frambozen, is verboden tenzij:

a. het telen geschied door een aangeslotene B, of

b. ten aanzien van den teler aannemelijk is, dat het telen geschiedt voor eigen- en/of gezinsverbruik.

8. 1. Het oogsten van aardappelen, andere dan vroege en daarmede gelijkgestelde aardappelen vóór 1 Augustus 1937 is verboden, tenzij:

a. het oogsten geschiedt door een aangeslotene C, die in het bezit is van een daartoe strekkende vergunning, en na een door Onzen Minister te bepalen datum, of

b. aannemelijk is, dat het oogsten geschiedt door den teler voor eigen- en/of gezinsverbruik.

2. De vergunning, bedoeld in het vorig lid, onder *a*, wordt door of vanwege Onzen Minister verleend overeenkomstig een door of vanwege hem vast te stellen model uitsluitend aan een aangeslotene C.

3. Aan een aangeslotene C, die het vorig jaar vóór 1 Augustus rechtmatig Eigenheimers en/of Bintjes heeft geoogst, wordt vergunning verleend voor het oogsten van onderscheidenlijk Eigenheimers en Bintjes, van eigen teelt afkomstig, tot een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene het vorig jaar vergunning had tot het oogsten van genoemde soorten aardappelen, elk afzonderlijk.

4. Aan een aangeslotene C, die aan het vereischte in het vorig lid gesteld, niet voldoet, kan een vergunning worden verleend.

5. In bijzondere gevallen kan op verzoek aan den aangeslotene C, in lid 3 van dit artikel bedoeld, een vergunning, afwijkend van het in dat lid bepaalde, worden verleend.

6. Het percentage, in lid 3 van dit artikel bedoeld, alsmede de datum, in lid 1, onder *a*, van dit artikel bedoeld, kunnen verschillend worden gesteld voor Eigenheimers en Bintjes, voor verschillende deelen des lands en naar gelang van de grootte van de oppervlakte, waarop in 1936 rechtmatig Eigenheimers en/of Bintjes gezamenlijk dan wel afzonderlijk konnen worden geoogst.

7. De vergunning, in dit artikel bedoeld, geldt uitsluitend voor den persoon van den aangeslotene C, vermeld in de vergunning.

8. Ten aanzien van de vergunning, in dit artikel bedoeld, is het bepaalde in artikel 2, lid 4, van overeenkomstige toepassing.

9. 1. Het oogsten van landbouwerwten is verboden, tenzij:

a. het geschiedt door een aangeslotene D, in het bezit van een daartoe strekkende vergunning, of

b. aannemelijk is, dat het oogsten geschiedt door den teler voor eigen- en/of gezinsverbruik.

2. De vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt door of vanwege Onzen Minister verleend overeenkomstig een door of vanwege hem vast te stellen model uitsluitend aan een aangeslotene D.

3. Aan een aangeslotene D, die in het vorig jaar rechtmatig landbouwerwten heeft geoogst, wordt vergunning verleend tot het oogsten van landbouwerwten, van eigen teelt afkomstig, tot een oppervlakte, berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de oppervlakte, waarvoor de aangeslotene het vorig jaar vergunning had tot het oogsten van landbouwerwten.

4. Aan een aangeslotene D, die aan het vereischte in het vorig lid gesteld niet voldoet, kan een vergunning worden verleend.

5. Aan een aangeslotene D, bedoeld in lid 3 van dit artikel, kan in bijzondere gevallen en niet dan op eigen verzoek een vergunning worden verleend, afwijkend van het bepaalde in genoemd lid.

6. De vergunning, in dit artikel bedoeld, geldt uitsluitend voor den persoon van den aangeslotene D, vermeld in de vergunning.

7. Ten aanzien van de vergunning, in dit artikel bedoeld, is het bepaalde in artikel 2, lid 4, van overeenkomstige toepassing.

10. 1. Onverminderd het daaromtrent bepaalde in de artikelen 2, 3, 4 en 5 is aan een aangeslotene A het telen van vroege aardappelen en aardappelen te telen ingevolge artikel 5, lid 4, onder *b*, slechts toegestaan, indien deze over de hem bij de vergunning voor vroege en daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen toegestane oppervlakte aan de Centrale als vertegenwoordigster van het Fonds heeft betaald, dan wel met goedvinden van de Centrale de verplichting heeft aangegaan om te betalen een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per eenheid, welk bedrag verschillend kan zijn voor verschillende soorten aardappelen en voor verschillende tijdvakken.

2. Indien door een aangeslotene A ten genoegen van de Centrale wordt aangetoond, dat door hem slechts een gedeelte van de hem bij vergunning voor vroege en daarmede gelijkgestelde soorten aardappelen toegestane oppervlakte wordt beteeld, wordt het bedrag per eenheid, in het vorig lid bedoeld, berekend over de door dien aangeslotene werkelijk beteelde oppervlakte.

11. 1. Het, anders dan voor verbruik ter plaatse, voorhanden of in voorraad hebben, bewerken of doen bewerken, verwerken of doen verwerken, verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van gewassen van den tuinbouw, anders dan bewerkt of verwerkt, met uitzondering voor zoover betreft vroege en daarmede gelijkgestelde aardappelen vanaf 1 Augustus 1937, in gezamenlijke hoeveelheid boven een door Onzen Minister te bepalen aantal kilogrammen, hetwelk verschillend kan zijn voor verschillende soorten van die gewassen, voor onderscheidene deelen des jaars en voor verschillende deelen des lands, is verboden.

2. Behoudens het bepaalde in lid 3 en 4 van dit artikel geldt het verbod, gesteld in het eerste lid van dit artikel, niet, voor zoover betreft:

a. het voorhanden of in voorraad hebben:

1°. voor aangeslotenen A, niet tevens aangeslotene E, uitsluitend voor van eigen teelt afkomstige gewassen van den tuinbouw en voor aangeslotenen B, niet tevens aangeslotene E, uitsluitend voor van eigen teelt afkomstig fruit;

2°. voor aangeslotenen E en aangeslotenen G, alsmede voor aangeslotenen F en aangeslotenen H uitsluitend voor die gewassen als bewerker of verwerker waarvan zij zijn aangesloten;

b. het bewerken of doen bewerken, verwerken of doen verwerken voor aangeslotenen F en aangeslotenen H uitsluitend voor die gewassen als bewerker of verwerker waarvan zij zijn aangesloten;

c. het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren:

1°. voor aangeslotenen A, niet tevens aangeslotene E, uitsluitend voor van eigen teelt afkomstige gewassen van den tuinbouw en voor aangeslotenen B, niet tevens aangeslotene E, uitsluitend voor van eigen teelt afkomstig fruit, een en ander indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen afzetregeling;

2°. voor aangeslotenen E, voor zoover betreft fruit verkregen middels het pachten van ongeoogst fruit, uitsluitend, indien de aangeslotene E is toegelaten tot de groep pachters van ongeoogst fruit en indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister ingevolge dit artikel, lid 2, onder *c*, 1°., vastgestelde afzetregeling;

3°. voor aangeslotenen E, andere dan groothandelaren, voor zoover betreft gewassen van den tuinbouw, verkregen anders dan middels het pachten van ongeoogst fruit, indien de aangeslotene E is toegelaten tot de groep markttuinders en/of tot de groep kleinhandelaren en uitsluitend voor dien handel, waartoe zij krachtens hun indeeling in die groep of groepen bevoegd zijn;

4°. voor aangeslotenen E, toegelaten tot de groep groothandelaren, voor zoover betreft niet van eigen teelt afkomstige gewassen van den tuinbouw, verkregen anders dan middels het pachten van ongeoogst fruit, uitsluitend voor den handel, waartoe zij krachtens hun indeeling in laatstgenoemde groep bevoegd zijn en voor zoover betreft van eigen teelt afkomstige gewassen indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister ingevolge dit artikel, lid 2, onder *c*, 1°., vastgestelde afzetregeling;

5°. voor aangeslotenen G, indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen aanvoerregeling, alsmede voor aangeslotenen F en aangeslotenen H uitsluitend voor die gewassen als bewerker of verwerker waarvan zij zijn aangesloten.

3. Het in voorraad of voorhanden hebben van ter veiling aangevoerde gewassen van den tuinbouw, zoowel als aardappelen, geoogst met oogstvergunning en landbouwerwten, welke hetzij aldaar zijn afgekeurd, hetzij den door Onzen Minister te stellen minimumprijs, als bedoeld in lid 2 van artikel 12, niet opbrengen is verboden aan anderen dan aangeslotenen G, of door hen met toestemming der Centrale aangewezen personen.

4. Het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van de in het vorig lid bedoelde gewassen is aan aangeslotenen G of door hen aangewezen personen slechts toegestaan na bekomen goedkeuring der Centrale.

5. Aan een aangeslotene C is het verhandelen of doen verhandelen van door hem in 1937 vóór 1 Augustus geoogste aardappelen vóór 1 Augustus 1937 slechts toegestaan, indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister krachtens het tweede lid van dit artikel vast te stellen afzetregeling.

6. Aan een aangeslotene D is het verhandelen of doen verhandelen van door hem geoogste landbouwerwten slechts toegestaan, indien zulks geschiedt overeenkomstig de door Onzen Minister krachtens het tweede lid van dit artikel vast te stellen afzetregeling.

12. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 11, is het aan een aangeslotene G verboden gewassen van den tuinbouw, zoowel als aardappelen, geoogst met oogstvergunning en landbouwerwten te veilen, indien die gewassen niet:

a. voldoen aan door of vanwege Onzen Minister vast te stellen kwaliteitseischen, welke verschillend kunnen worden gesteld voor de verschillende gewassen;

b. zijn gesorteerd naar kwaliteit, verzorgd en verpakt volgens goed handelsgebruik.

Door of vanwege Onzen Minister kunnen nadere regelen worden gesteld ten aanzien van het in dit lid onder *b* bepaalde.

2. Onverminderd het bepaalde in artikel 11 en het vorig lid van dit artikel, is het aan een aangeslotene G verboden fruit, warmoezerijgewassen en landbouwerwten en vóór 16 Juli 1937 aardappelen te veilen beneden een door of vanwege Onzen Minister te bepalen prijs per éénheid, welke prijs verschillend kan zijn voor verschillende soorten, variëteiten, kwaliteiten, maten en verpakkingen van die gewassen, alsmede voor verschillende tijdvakken.

3. Het bepaalde in het vorig lid geldt niet voor de aldaar bedoelde gewassen, welke in opdracht van de Centrale worden geveild.

13. 1. Onverminderd het bepaalde in artikel 12 is voor het tijdvak, aanvangende met ingang van een door Ons vastgestelden dag en eindigende met ingang van een door Ons vastgestelden dag, welke dagen verschillend kunnen worden bepaald voor verschillende deelen des lands en voor verschillende soorten van variëteiten van het na te noemen gewas aan een aangeslotene G het veilen van druiven en aan een aangeslotene A, tevens aangeslotene E, het verhandelen van door hem geteelde druiven slechts toegestaan, indien onderscheidenlijk door den aangeslotene G, wordt en den aangeslotene A, tevens aangeslotene E, is betaald over de geveilde onderscheidenlijk de te verhandelen hoeveelheden aan de Centrale als vertegenwoordigster van het Fonds, een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per éénheid, welk bedrag verschillend kan zijn voor verschillende soorten en kwaliteiten van druiven en voor verschillende tijdvakken.

2. Onverminderd het bepaalde in artikel 12 is voor het tijdvak, aanvangende met ingang van een door Ons vastgestelden dag en eindigende met ingang van een door Ons vastgestelden dag, welke dagen verschillend kunnen worden bepaald voor verschillende deelen des lands en voor verschillende soorten en variëteiten van het na te noemen gewas:

a. voor een aangeslotene G het veilen van kool,

b. aan een aangeslotene A, tevens aangeslotene E, het verhandelen van door hem geteelde kool, en

c. aan een aangeslotene A, tevens aangeslotene F, het bewerken of verwerken van door hem geteelde kool slechts toegestaan, indien onderscheidenlijk:

a. door den aangeslotene G wordt betaald;

b. door den aangeslotene A, tevens aangeslotene E, is betaald en

c. door den aangeslotene A, tevens aangeslotene F is betaald onderscheidenlijk over de geveilde, de te verhandelen en de te bewerken of te verwerken hoeveelheden aan de Centrale als vertegenwoordigster van het Fonds ten behoeve van het Fonds een door Onzen Minister vast te stellen bedrag per éénheid, welk bedrag verschillend kan zijn voor verschillende tijdvakken, voor verschillende deelen des lands en voor verschillende soorten en variëteiten van genoemd product.

3. Het bepaalde in de vorige leden van dit artikel geldt niet:

a. ten aanzien van aangeslotenen G, voor zoover betreft druiven en kool, welke den ingevolge artikel 12, lid 2, vastgestelden prijs niet opbrengen;

b. ten aanzien van aangeslotenen G, indien in opdracht van de Centrale wordt geveild;

c. indien ten genoegen van de Centrale of een door haar aangewezen persoon of lichaam wordt aangetoond, dat de verschuldigde heffing reeds is betaald.

14. 1. Aan aangeslotenen F en aangeslotenen H is het verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren en aan anderen dan aangeslotenen F en aangeslotenen H het, anders dan voor gebruik ter plaatse voorhanden of in voorraad hebben, verhandelen of doen verhandelen, afleveren of doen afleveren van bewerkte of verwerkte gewassen van den tuinbouw en landbouwerwten, met uitzondering van die, welke hier te lande zijn ingevoerd, slechts toegestaan, indien de verpakking dier gewassen op duidelijk kenbare wijze is voorzien van een of meer door Onzen Minister vastgestelde merken of kenteekenen, welke merken of kenteekenen verschillend kunnen zijn naar gelang van de herkomst, de soort, variëteit of kwaliteit van die gewassen of de soort van de verpakking.

2. Het opweeken van droge erwten, alsmede het voorhanden en in voorraad hebben, verhandelen of doen verhandelen van opgeweekte droge erwten is verboden.

3. Het verbod, gesteld in het vorig lid, geldt niet:

a. voor verbruik ter plaatse;

b. voor verwerking tot door Onzen Minister aan te wijzen producten;

c. voor door Onzen Minister aan te wijzen soorten van droge erwten.

B. te bepalen, dat dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I" en in werking treedt met ingang van den tweeden dag na dien van zijn afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 779 P.

---

21 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van 13 November 1936, n°. 29280, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artt. 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933;

Gelet op het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, zooals dit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van den 27sten December 1935, *Staatsblad* n°. 790;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 der Landbouw-Crisiswet 1935 (advies van den 6en November 1936, n°. 734);

Gehoord den Raad van State (advies van den 1en December 1936, n°. 58);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 18 December 1936, n°. 31138, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. Het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I te wijzigen en aan te vullen als volgt:

I. In het bepaalde onder B het jaartal 1937 te wijzigen in 1938;

II. In het bepaalde onder 1°. van artikel 1 vervalt de zinsnede: „ , met uitzondering van schapenboter en geitenboter";

III. Aan het slot van het bepaalde onder 2°. van artikel 1 wordt toegevoegd het navolgende: „ , met uitzondering van schapen- en geitenkaas";

IV. Het bepaalde onder *b* van artikel 2 wordt gelezen als volgt:

„*b.* nadat zijn toelating tot die groep op zijn verzoek is ingetrokken;";

na *b* wordt ingevoegd:

„*c.* indien hij het bedrijf van een georganiseerde overneemt of kennelijk voortzet, zonder diens verplichtingen tegenover de Centrale te zijn nagekomen of te haren genoegen voldoende waarborgen te hebben gesteld, dat hij die verplichtingen zal nakomen;";

V. Het bepaalde onder *a* van artikel 3 wordt gelezen als volgt:

„*a.* de hem door de Centrale voorgeschreven administratie te voeren overeenkomstig de door haar gegeven voorschriften, alsmede zijn administratie zoodanig in te richten, dat naar het oordeel van de Centrale de mogelijkheid eener richtige contrôle op de naleving van de bij of krachtens de wet gegeven voorschriften is verzekerd;";

VI. A. Het bepaalde in het eerste lid van artikel 4 wordt gelezen als volgt:

„1. Het bereiden van boter, met uitzondering van schapen- en geitenboter is slechts toegestaan aan hen, die als georganiseerden zijn aangesloten bij de Centrale en hetzij door Onzen Minister, hetzij door de Centrale tot de groep boterproducenten zijn toegelaten.";

VI. B. In het bepaalde onder *a* van het tweede lid van artikel 4 worden achter het woord „boterproducent" toegevoegd de woorden „of kaasproducent";

VI. C. In het bepaalde onder *c* van het tweede lid van artikel 4 wordt het woord „persoon" vervangen door de woorden „toegelaten boterproducent", terwijl voorts de woorden „of *b*" vervallen;

VII. In het bepaalde in het eerste lid van artikel 5 vervalt het navolgende: „ , aan toegelaten kaasproducenten tot het bereiden van weiboter";

VIII. A. In het bepaalde onder *c* van het tweede lid van artikel 6 wordt tusschen de woorden „afleveren" en „niet geschiedt" ingevoegd de woorden „ , tenzij met schriftelijke vergunning door of vanwege de Centrale,";

VIII. B. Het bepaalde onder *d* van het tweede lid van artikel 6 wordt als volgt gelezen:

„*d*. indien wordt aangetoond, dat de waar schapen- of geitenboter is.";

VIII. C. Het derde lid van artikel 6 vervalt;

IX. A. Het bepaalde in het eerste en tweede lid van artikel 7 wordt gelezen als volgt:

„1. Het is verboden boter, welke niet overeenkomstig de door Onzen Minister vast te stellen voorschriften is voorzien van een merk, als in het tweede lid, onder *a*, van het vorige artikel bedoeld, voorhanden te hebben:

a. in bereidplaatsen van boter of bewaarplaatsen bij een boterproducent of een toegelatene tot de groep boterompakkers in gebruik;

b. in gebieden of op plaatsen, door Onzen Minister aan te wijzen, al dan niet op door hem vast te stellen dagen, al dan niet boven door hem te bepalen hoeveelheden.

2. Het verbod, gesteld in het eerste lid, geldt niet:

a. voor een toegelaten boterproducent gedurende een door Onzen Minister te bepalen termijn na het karnen, welke termijn verschillend kan zijn voor verschillende groepen van bedrijven en voor verschillende gebieden, voor zoover de boter niet reeds eerder voor verkoop of aflevering gereed is;

b. ten aanzien van die boter, welke gedekt is door een schriftelijk bewijs van vergunning, afgegeven door of vanwege de Centrale;

c. indien het betreft de hoeveelheid boter, waarvoor ingevolge artikel 34, lid 3, geen heffing is verschuldigd;

d. indien wordt aangetoond, dat de waar schapen- of geitenboter is.";

IX. B. het bepaalde in het derde lid van artikel 7 vervalt;

X. Het bepaalde in lid 3, onder *e*, van artikel 13 wordt gelezen als volgt:

„*e*. uit zijn bedrijf margarine af te leveren, behoudens voor rechtstreekschen uitvoer, anders dan in door Onzen Minister te bepalen eenheden en verpakking, welke eenheden of verpakking verschillend kunnen zijn voor margarine A en voor margarine B.";

XI. A. Het bepaalde in lid 3, onder *e*, van artikel 14 wordt gelezen als volgt:

„*e*. uit de ruimte, waarin hij margarine B tot margarine A verwerkt of margarine A verpakt, margarine af te leveren, anders dan in door Onzen Minister te bepalen eenheden en verpakking, welke eenheden of verpakking verschillend kunnen zijn voor margarine A en voor margarine B, tenzij het betreft margarine B, bedoeld in artikel 20, lid 3.";

XI. B. In het bepaalde in lid 3, onder *f*, van artikel 14 in plaats van de woorden „zijn menglokaal" te lezen: „de ruimte, als bedoeld onder *e*";

XII. Het bepaalde in artikel 15 te lezen als volgt:

„1. Het voorhanden of in voorraad hebben van een niet onbruikbaar gemaakte inrichting of werktuig tot het vervaardigen van margarine is verboden.

2. Het verbod, gesteld in het eerste lid, geldt niet:

a. ten aanzien van de toegelaten menger, gedurende den tijd, dat hij doende is margarine B tot margarine A te verwerken;

b. ten aanzien van den toegelaten margarinefabrikant;

c. ten aanzien van dengene, die aantoont, dat hij er zijn beroep van maakt, die inrichtingen of die werktuigen te vervaardigen, te herstellen of te verhandelen en dat het voorhanden of in voorraad hebben der betreffende inrichtingen of werktuigen geschiedt met het uitsluitend doel die af te leveren, te herstellen of te verhandelen.";

XIII. In het bepaalde in het tweede lid van de artikelen 19 en 20 in plaats van de zinsnede:

„ , indien het gewicht der vervoerde, verhandelde of afgeleverde eenheden tezamen 3 kilogram of meer bedraagt", wordt gelezen: „in door hem te bepalen gevallen";

XIV. Het bepaalde in het zesde lid van artikel 19 wordt gelezen als volgt:

„6. Onverminderd het bepaalde in deze paragraaf geldt dit verbod niet:

a. indien de waar voldoet aan de krachtens het tweede lid te stellen eischen betreffende de samenstelling, het gewicht der verkoopseenheden, de verpakking en het voorzien zijn van een merk;

b. indien de waar, voor zoover het gewicht daarvan minder dan ¼ kg bedraagt, voldoet aan de krachtens het tweede lid gestelde eischen betreffende de samenstelling.";

XV. In het bepaalde onder *b* van het zesde lid van artikel 20, wordt het leesteeken aan het slot vervangen door een kommapunt en wordt toegevoegd het navolgende:

„*c*. indien de waar, voor zoover het gewicht daarvan minder dan ¼ kg bedraagt, voldoet aan de krachtens het tweede lid gestelde eischen betreffende de samenstelling.";

XVI. Na artikel 21 worden twee artikelen ingevoegd, luidende als volgt:

Art. 21*a*. 1. Voor een tijdvak, ingaande en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, is het den toegelatene tot de groep, bedoeld in het vorige artikel, den toegelaten vetsmelter A, wiens spijsvetproductie grooter is dan een door Onzen Minister te bepalen hoeveelheid, den toegelaten vetsmelter B, den toegelaten vetsmelter C, den toegelaten margarinefabrikant, alsmede het toegelaten technische bedrijf verboden voor elke door Onzen Minister te bepalen periode, welke verschillend kan zijn voor de verschillende soorten spijsvet, af te leveren een hoeveelheid spijsvet, welke grooter is dan die, welke door Onzen Minister wordt vastgesteld.

Deze hoeveelheid wordt berekend door samenstelling van door Onzen Minister te bepalen percentage van de hoeveelheden spijsvet, welke door genoemde toegelatenen in door Onzen Minister te bepalen basisjaren anders dan aan de in het tweede lid genoemde bedrijven of anders dan tot de in dat lid genoemde doeleinden zijn afgeleverd.

Deze percentages kunnen verschillend worden bepaald voor de verschillende basisjaren, alsmede voor verschillende soorten spijsvet.

2. Het verbod, gesteld in het vorige lid, geldt niet, voor zoover het betreft afleveringen, welke geschieden aan toegelaten margarinefabrikanten, aan toegelatenen tot de groep, bedoeld in het vorige artikel, aan de in het eerste lid bedoelde vetsmelters A, aan toege-

laten vetsmelters B, aan toegelaten vetsmelters C, aan toegelaten importeurs van spijsvet, aan toegelaten technische bedrijven, alsmede voor export en voor proviandeering van aan uitklaring onderworpen zeeschepen.

3. Voor een tijdvak, ingaande en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, is het aan importeurs van spijsvet verboden spijsvet af te leveren.

4. Het verbod, gesteld in het derde lid, geldt niet, voor zoover het betreft afleveringen, welke geschieden aan toegelaten margarinefabrikanten, aan toegelatenen tot de groep, bedoeld in het vorige artikel, aan toegelaten vetsmelters B, aan toegelaten vetsmelters C, aan toegelaten importeurs van spijsvet, aan toegelaten technische bedrijven, alsmede voor export en voor proviandeering van aan uitklaring onderworpen zeeschepen.

5. Onverminderd het bepaalde in het vierde lid geldt het verbod, gesteld in het derde lid, niet voor dengene, die als georganiseerde bij de Centrale is aangesloten en, hetzij door Onzen Minister, hetzij door de Centrale, is toegelaten tot de groep importeurs van spijsvet, voor andere afleveringen dan bedoeld in het vierde lid tot een hoeveelheid, welke voor elke door Onzen Minister te bepalen periode, welke verschillend kan zijn voor verschillende soorten spijsvet, niet overschrijdt de hoeveelheid, overeenkomende met een door Onzen Minister te bepalen percentage van de door hem uit zijn import aan spijsvetten in een door Onzen Minister te bepalen basisperiode, anders dan aan de in het tweede lid genoemde bedrijven of anders dan tot de in dat lid genoemde doeleinden afgeleverde hoeveelheden.

6. Tot de groep importeurs van spijsvet kunnen door de Centrale slechts worden toegelaten degenen, die sinds 1 Januari 1933 spijsvet invoerden met andere bestemmingen dan bedoeld in het vierde lid.

7. Indien een toegelaten importeur van spijsvet tevens behoort tot de in het eerste lid bedoelde en genoemde groepen van toegelatenen, zal voor hem uitsluitend van toepassing zijn het bepaalde in het eerste lid.

8. Wij behouden Ons voor, op voordracht van Onzen Minister, voor een door Ons te bepalen tijdvak, ontheffing te verleenen van het verbod, gesteld in het eerste lid, aan een groep of groepen van in het eerste lid bedoelde vetsmelters A, van toegelaten vetsmelters B, van toegelaten vetsmelters C en van toegelatenen tot de groep, bedoeld in het vorige artikel, indien zij door onderlinge afspraak voorzien in de verdeeling van het totaal der ingevolge het in het eerste lid bepaalde aan de tot die groep of groepen behoorende toe te wijzen hoeveelheden.

9. Onze Minister is bevoegd in naar zijn oordeel hiervoor in aanmerking komende gevallen of groepen van gevallen de hoeveelheid spijsvet, welke krachtens het bepaalde in het eerste en vijfde lid maximaal mag worden afgeleverd, te verhoogen met een zoodanige hoeveelheid, als door hem billijk wordt geacht of een zoodanige hoeveelheid toe te kennen."

„*Art.* 21*b*. 1. Voor een tijdvak, ingaande en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, is het den toegelatene tot de groep, bedoeld in artikel 21, lid 1, den toegelaten vetsmelter B, den toegelaten vetsmelter C, den toegelaten margarinefabrikant, alsmede het toegelaten technisch bedrijf verboden voor elke door Onzen Minister te bepalen periode, welke verschillend kan zijn voor verschillende soorten spijsoliën, af te leveren een grootere hoeveelheid spijsolie dan overeenkomt met een door Onzen Minister te bepalen percentage van de hoeveelheid van door dezen aan te wijzen soorten spijsolie, welke door dien toegelatene in een door Onzen Minister te bepalen basisperiode is afgeleverd, anders dan aan de in het derde lid genoemde bedrijven of anders dan tot de in dat lid genoemde doeleinden, welk percentage verschillend kan zijn voor verschillende soorten spijsolie.

2. Voor een tijdvak, ingaande en eindigende met ingang van nader door Ons te bepalen tijdstippen, is het aan importeurs van spijsolie verboden spijsolie af te leveren.

3. Het verbod, gesteld in het eerste en het tweede lid, geldt niet voor zoover het betreft afleveringen, welke geschieden aan toegelaten margarinefabrikanten, aan toegelatenen tot de groep, bedoeld in artikel 21, lid 1, aan toegelaten vetsmelters B, aan toegelaten vetsmelters C, aan toegelaten importeurs van spijsolie, aan toegelaten technische bedrijven, alsmede voor export en voor proviandeering van aan uitklaring onderworpen zeeschepen.

4. Onverminderd het bepaalde in het derde lid geldt het verbod, gesteld in het tweede lid, niet voor dengene, die als georganiseerde bij de Centrale is aangesloten en, hetzij door Onzen Minister, hetzij door de Centrale, is toegelaten tot de groep importeurs van spijsolie, voor andere afleveringen dan bedoeld in het derde lid tot een hoeveelheid, welke voor elke door Onzen Minister te bepalen periode, welke verschillend kan zijn voor de verschillende soorten spijsolie, niet overschrijdt de hoeveelheid, overeenkomende met een door Onzen Minister te bepalen percentage van de door hem uit zijn import aan spijsolie in een door Onzen Minister te bepalen basisperiode, anders dan aan de in het derde lid genoemde bedrijven of anders dan tot de in dat lid genoemde doeleinden afgeleverde hoeveelheden.

5. Tot de groep importeurs van spijsolie kunnen door de Centrale slechts worden toegelaten degenen, die sinds 1 Januari 1933 spijsolie invoerden met andere bestemming dan bedoeld in het derde lid.

6. Indien een toegelaten importeur van spijsolie tevens behoort tot de in het eerste lid genoemde en bedoelde groepen van toegelatenen, zal voor hem uitsluitend van toepassing zijn het bepaalde in het eerste lid.

7. Wij behouden Ons voor, op voordracht van Onzen Minister, voor een door Ons te bepalen tijdvak, ontheffing te verleenen van het verbod, gesteld in het eerste lid, aan een groep of groepen van in het eerste lid bedoelde toegelatenen, indien zij door onderlinge afspraak voorzien in de verdeeling van het totaal der ingevolge het in het eerste lid bepaalde aan de tot die groep of groepen behoorenden toe te wijzen hoeveelheden.

8. Onze Minister is bevoegd in naar zijn oordeel hiervoor in aanmerking komende gevallen of groepen van gevallen de hoeveelheid

spijsolie, welke krachtens het bepaalde in het eerste en het vierde lid maximaal mag worden afgeleverd, te verhoogen met een zoodanige hoeveelheid, als door hem billijk wordt geacht of een zoodanige hoeveelheid toe te kennen."

XVII. Aan het slot van het bepaalde onder *b* van het eerste lid van artikel 23 wordt toegevoegd het navolgende: „ , van een toegelatene tot de groep, bedoeld in artikel 21 of van een toegelaten importeur van spijsvetten.";

XVIII. In het bepaalde in het eerste lid van artikel 27 vervalt het navolgende: „ , te verhandelen";

XIX. Na artikel 27 wordt een nieuw artikel ingevoegd, hetwelk luidt als volgt:

„*Art.* 27*a*. In afwijking van het bepaalde in artikel 27, lid 2, onder *a*, en lid 4, onder *a*, geldt met ingang van een nader door Ons te bepalen tijdstip het verbod, gesteld in artikel 27, lid 1 en 3, niet ten aanzien van vetsmelters A, wier spijsvetproductie kleiner is dan een door Onzen Minister te bepalen hoeveelheid, indien de waar voldoet aan door dien Minister te stellen bijzondere eischen betreffende het gewicht per verkoopseenheid en de verpakking en bovendien voorzien is van een door hem vast te stellen bijzonder merk.";

XX. A. Het eerste lid van artikel 28 wordt gelezen als volgt:

„1. Het is verboden spijsolie, al dan niet verwerkt of bewerkt, te vervoeren of af te leveren.";

XX. B. Aan het slot van het bepaalde in artikel 28, lid 2, wordt het leesteeken vervangen door een kommapunt en wordt toegevoegd het navolgende:

„*e*. voor in het eerste lid van artikel 25 bedoelde producten, indien deze voldoen aan door Onzen Minister te stellen eischen betreffende de samenstelling en de verpakking;

f. voor andere door Onzen Minister aan te wijzen producten";

XX. C. Aan het slot van het bepaalde in artikel 28, lid 4, wordt het leesteeken vervangen door een kommapunt en wordt toegevoegd het navolgende:

„*d*. indien de waar gedekt is door een schriftelijk bewijs van vergunning, afgegeven door of vanwege de Centrale;

e. voor in het eerste lid van artikel 25 bedoelde producten, indien deze voldoen aan de door Onzen Minister te stellen eischen betreffende de samenstelling en de verpakking of, indien deze zich bevinden in bakkerijen, alwaar zij vervaardigd zijn voor eigen gebruik;

f. voor andere dan door Onzen Minister aan te wijzen producten.";

XXI. A. Het bepaalde in het tweede lid van artikel 34 wordt gelezen als volgt:

„2. Het bedrag, bedoeld in het vorige lid, is niet verschuldigd, indien wordt aangetoond, dat de bereide boter schapen- of geitenboter is.";

XXI. B. In het bepaalde in het derde lid van artikel 34 worden tusschen de woorden „hoeveelheid boter" en „bestemd voor" ingevoegd de woorden „bereid uit melk van eigen vee en";

XXII. In het bepaalde in artikel 36 wordt achter het woord „vetgehalte" toegevoegd „en de soort";

XXIII. A. Aan het bepaalde in artikel 37 worden twee nieuwe leden toegevoegd, luidende als volgt:

„4. Onverminderd het bepaalde in het eerste lid, is de margarinefabrikant over de hoeveelheid margarine A, door hem gedurende een kalenderweek bereid boven de hoeveelheid, welke overeenkomt met de hoeveelheid boter, waarmede zij volgens het gewicht, aangegeven door de van de boter afkomstige merken, als bedoeld in artikel 6, tweede lid, onder *a*, gemengd is en het krachtens artikel 13, lid 3, sub *c*, in die periode geldende percentage boter, aan de Centrale ten behoeve van het Fonds per kg een bedrag verschuldigd, hetwelk wordt berekend op de wijze, als vastgesteld in het volgende lid.

5. Het in het vorige lid bedoelde bedrag wordt per kalenderweek berekend en is per kg gelijk aan het ingevolge het eerste lid van artikel 34 vastgestelde bedrag, vermenigvuldigd met 1/100 van het in die week geldende percentage, als bedoeld in artikel 13, 3de lid onder *c*.";

XXIII. B. Achter artikel 37 wordt toegevoegd een nieuw artikel, hetwelk luidt als volgt:

„*Art.* 37*a*. 1. Over de hoeveelheid margarine A, door een menger gedurende een kalenderweek bereid boven de hoeveelheid, welke overeenkomt met de hoeveelheid boter, waarmede zij volgens het gewicht, aangegeven door de van de boter afkomstige merken, als bedoeld in artikel 6, 2de lid onder *a*, gemengd is en het krachtens artikel 13, lid 3 sub *c*, in die periode geldende percentage boter, is hij aan de Centrale ten behoeve van het Fonds per kg een bedrag verschuldigd, hetwelk wordt berekend op de wijze, als vastgesteld in het volgende lid.

2. Het in het vorige lid bedoelde bedrag wordt per kalenderweek berekend en is per kg gelijk aan het ingevolge het eerste lid van artikel 34 vastgestelde bedrag, vermenigvuldigd met 1/100 van het in die week geldende percentage, als bedoeld in artikel 13, 3de lid onder *c*."

XXIV. Aan het slot van het bepaalde in artikel 38 wordt toegevoegd: „en naar gelang van het vetgehalte".

B. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en in afschrift zal worden toegezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 779 Q.

21 *December* 1936. BESLUIT, houdende:

a. intrekking van het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935;

b. toepassing op boomkweekerijproducten van de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-

Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933. *(Crisis-Boomkweekerijbesluit 1937.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 13 November 1936, n°. 29278, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Gelet op de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933;

Gehoord de Centrale Commissie, bedoeld in artikel 27 van de Landbouw-Crisiswet 1933 (advies van den 6 November 1936, n°. 730);

Gehoord den Raad van State (advies van den 1 December 1936, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen Minister van Landbouw en Visscherij van den 18 December 1936, n°. 30982, Afdeeling Landbouw-Crisis-Aangelegenheden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

A. in te trekken het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935;

B. vast te stellen voor het tijdvak, ingaande op den dag van het in werking treden van dit besluit en eindigende met ingang van 1 Januari 1938, hetgeen volgt:

Art. 1. Dit besluit neemt over de terminologie van artikel 1 van het Crisis-Organisatiebesluit 1933, van het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en van het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en verstaat voorts onder:

1°. „boomkweekerijproducten": winterharde houtgewassen, die in hun geheel, in levenden staat, al dan niet in pot of kuip, al dan niet in winterrust, doch niet in trek- of koelruimten vervroegd of verlaat, worden geleverd;

2°. „vergunning": de vergunning, bedoeld in artikel 2 van dit besluit;

3°. „Centrale": een door Onzen Minister aan te wijzen Crisis-Organisatie;

4°. „aangeslotene": dengene, die als georganiseerde is aangesloten bij de Centrale en door haar is toegelaten tot de groep kweekers van boomkweekerijproducten.

2. 1. Het kweeken van boomkweekerijproducten is verboden, tenzij door den kweeker aan de navolgende voorwaarden is voldaan:

a. dat hij is aangeslotene;

b. dat hij in het bezit is van een door of vanwege Onzen Minister te verleenen vergunning waarvan het model door of vanwege Onzen Minister wordt vastgesteld;

c. dat hij, indien door Ons als voorwaarde voor het kweeken van boomkweekerijproducten zal worden gesteld het betalen ten behoeve van het Fonds van een op door Onzen Minister te bepalen wijze vast te stellen bedrag, de betaling van dat bedrag aan de Centrale zal hebben gedaan, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling zal hebben getroffen, met dien verstande, dat dit bedrag verschillend kan zijn voor de verschillende soorten en variëteiten, zoowel als voor de verschillende districten;

d. dat hij alle door hem aan de Centrale uit welken hoofde ook verschuldigde gelden heeft betaald, dan wel terzake van die betaling met en ten genoegen van de Centrale een regeling heeft getroffen.

2. Het in het vorig lid van dit artikel gestelde verbod geldt niet ten aanzien van een persoon, te wiens opzichte aannemelijk is, dat hij niet kweekt met het doel de producten uiteindelijk geheel of gedeeltelijk te verhandelen.

3. 1. Door of vanwege Onzen Minister wordt aan een aangeslotene op zijn verzoek een vergunning uitgereikt, indien deze kan aantoonen, dat hij in het kalenderjaar 1936 rechtmatig boomkweekerijproducten heeft gekweekt, dan wel van iemand, die in genoemd kalenderjaar rechtmatig boomkweekerijproducten heeft gekweekt, onder goedkeuring van de Centrale een vergunning heeft overgenomen.

2. Door of vanwege Onzen Minister kan aan een aangeslotene een vergunning worden uitgereikt, indien deze aan de in het eerste lid van dit artikel gestelde vereischten niet voldoet.

3. In afwijking van het bepaalde in het eerste lid van dit artikel kan door of vanwege Onzen Minister worden bepaald, dat als vergunning bedoeld in dat lid zal gelden de over het vorig kalenderjaar van kracht geweest zijnde vergunning, waarvan de geldigheidsduur wordt verlengd voor ten hoogste den tijd van één jaar.

4. De vergunning geldt uitsluitend:

a. voor den duur van een kalenderjaar;

b. voor den persoon van den aangeslotene, vermeld in het bewijs der vergunning;

c. voor de oppervlakte, zoomede voor het perceel of de perceelen gronds, vermeld in het bewijs der vergunning of in eenig ander door of vanwege Onzen Minister uitgereikt bewijsstuk op grond van ingevolge door of vanwege Onzen Minister te stellen regelen door de Centrale goedgekeurde opgave van den aangeslotene;

d. voor de soorten of variëteiten, vermeld in het bewijs der vergunning, dan wel in het onder *c.* van dit artikel bedoeld bewijsstuk.

5. 1. De vergunning moet inhouden de oppervlakte gronds, waarop door den in de vergunning genoemden aangeslotene boomkweekerijproducten mogen worden gekweekt, welke oppervlakte wordt berekend naar een door Onzen Minister vast te stellen percentage van de door den betrokken kweeker op 1 Juni 1934 met deze producten bekweekte oppervlakte, met dien verstande, dat dit percentage verschillend kan zijn voor de verschillende soorten en variëteiten dezer producten.

2. Ingeval van toepassing van verschillende percentages voor één of meer der onderscheidene soorten of variëteiten van boomkweekerijproducten wordt de in de vergunning te vermelden totale oppervlakte gesplitst in afzonderlijk aan te duiden gedeelten, met aanwijzing voor elk gedeelte van de daarop te kweeken soorten of variëteiten.

3. Ingeval slechts één percentage voor de in het eerste lid bedoelde berekening wordt toegepast, kan de totale oppervlakte in de vergunning eveneens worden gesplitst in afzonderlijk aan te duiden gedeelten, met aanwijzing voor elk gedeelte van de daarop te kweeken soorten of variëteiten.

6. 1. In afwijking van het bepaalde in het voorgaand artikel kan door of vanwege Onzen Minister ten behoeve van dengene die als aangeslotene bij de Centrale is toegelaten

a. de oppervlakte gronds worden vastgesteld, waarop krachtens een op grond van artikel 3, lid 2 uit te reiken vergunning door den aangeslotene boomkweekerijproducten zullen mogen worden gekweekt;

b. vergunning worden verleend tot het bekweeken van een gelijktijdig vast te stellen grootere oppervlakte gronds dan die, waarop de bestaande vergunning recht geeft.

2. De op grond van het eerste lid onder *a.* of *b.* van dit artikel vast te stellen oppervlakten worden in de vergunning gesplitst volgens de voorschriften gesteld in het tweede en derde lid van het voorgaand artikel.

3. Bij toepassing van het bepaalde in de voorgaande leden van dit artikel kunnen aan de betrokkenen door de Centrale onder goedkeuring van Onzen Minister voorwaarden worden gesteld, welke voorwaarden mede kunnen inhouden het betalen van een geldsom aan de Centrale ten behoeve van het Fonds.

7. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld krachtens welke ten verzoeke van tot den grond gerechtigde-, dan wel andere belanghebbenden bij het bedrijf van den houder eener vergunning:

a. de vervanging van perceelen als bedoeld in artikel 8, eerste lid van dit besluit voor een bepaald tijdsverloop kan worden verboden;

b. een vergunning geheel of gedeeltelijk aan den houder kan worden onthouden dan wel ontnomen;

indien de houder de belangen van bovengenoemde belanghebbenden heeft geschaad, schaadt of dreigt te schaden.

8. 1. Door Onzen Minister kunnen regelen worden gesteld krachtens welke onder door hem te bepalen voorwaarden:

a. het perceel of de perceelen, vermeld in het bewijs der vergunning dan wel in het in artikel 4 onder *c.* van dit besluit genoemde bewijsstuk kan dan wel kunnen worden vervangen door één of meer andere;

b. de vergunning geheel of gedeeltelijk kan worden overgeschreven op naam van één of meer andere aangeslotenen.

2. Bij toepassing van het bepaalde in het vorig lid onder *b.* van dit artikel kunnen door de Centrale onder goedkeuring van Onzen Minister voorwaarden worden gesteld als omschreven in het derde lid van artikel 6 van dit besluit.

9. Voor de tijdvakken, aanvangende en eindigende op nader door Ons te bepalen dagen, is de in- en uitvoer van boomkweekerijproducten verboden aan andere dan een door Onzen Minister aan te wijzen monopoliehouder.

10. De aanvang en het einde van de in het vorig artikel bedoelde tijdvakken kunnen verschillend worden bepaald ten aanzien van den in- en uitvoer, de verschillende in dat artikel bedoelde producten, de verschillende soorten, variëteiten, kwaliteiten en maten van die producten en de verschillende landen van in- of uitvoer.

11. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel: „Crisis-Boomkweekerijbesluit 1937" en treedt in werking met ingang van den 2den dag na dien der afkondiging.

Onze Minister van Landbouw en Visscherij is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 803.

31 *December* 1936. WET tot verlenging van den geldigheidsduur van tijdelijke bepalingen betreffende de vaccinatie, vervat in de wet van den 11den Februari 1928 (*Staatsblad* N°. 29) zooals zij zijn gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928 (*Staatsblad* N°. 523), van 30 December 1929 (*Staatsblad* N°. 589), van 31 December 1930 (*Staatsblad* N°. 518), van 29 December 1932 (*Staatsblad* N°. 659) en van 29 December 1934 (*Staatsblad* N°. 725).

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de omstandigheden het noodzakelijk maken, dat de tijdelijke bepalingen betreffende de vaccinatie, die vervat zijn in de wet van den 11den Februari 1928 (*Staatsblad* N°. 29), zooals die zijn gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928 (*Staatsblad* N°. 523), van 30 December 1929 (*Staatsblad* N°. 589), van 31 December 1930 (*Staatsblad* N°. 518), van 29 December 1932 (*Staatsblad* N°. 659) en van 29 December 1934 (*Staatsblad* N°. 725), ook na 1 Januari 1937 blijven gelden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 3 van de wet van den 11den Februari 1928 (*Staatsblad* N°. 29), zooals zij is gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928 (*Staatsblad* N°. 523), van 30 December 1929 (*Staatsblad* N°. 589) van 31 December 1930 (*Staatsblad* N°. 518) van 29 December 1932 (*Staatsblad* N°. 659) en van 29 December 1934 (*Staatsblad* N°. 725) wordt in plaats van „1937", voorkomende onder 1 van de „Tijdelijke Bepalingen", gelezen „1938".

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien van haar afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

(*Uitgeg.* 8 *Januari* 1937.)

S. 863.

9 *November* 1936. BESLUIT tot wijziging van het tijdstip van inwerkingtreden van het Koninklijk besluit van 3 Maart 1936 (*Staatsblad* n°. 845), houdende aanvulling van het Eierenbesluit (*Staatsblad* 1931, n°. 375).

De inwerkingtreding wordt nader vastgesteld op 1 Januari 1938.

S. 99 F.

20 *November* 1936. WET, houdende goedkeuring van de overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland*, alsmede van het Tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, beide op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten. [1]

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de Overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland*, en het Tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, welke beide verdragen op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* zijn gesloten, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. worden goedgekeurd:

a. de in afdruk bij deze wet gevoegde overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland;*

b. het in afdruk bij deze wet gevoegde tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925;

welke beide verdragen op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* zijn gesloten.

Art. II. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 20sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 24 *Nov.* 1936.)

Overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
de Duitsche Rijkspresident,
geleid door den wensch het goederenverkeer tusschen Nederland-Indië en Duitschland op den grondslag van het Handels- Scheepvaartverdrag tusschen Nederland eenerzijds en de Staten van het Duitsche Tol- en Handelsverbond anderzijds van 31 December 1851 naar mogelijkheid te vermeerderen en te ontwikkelen, hebben tot hun gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Mr. Johan Paul Graaf van Limburg Stirum, Haar buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister te Berlijn;

de Duitsche Rijkspresident:

den administrateur aan het Departement van Buitenlandsche Zaken Dr. Karl Ritter, en

den referendaris aan het Rijksministerie voor Economische Zaken Hans Flach, „Geheimer Oberregierungsrat",

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn.

Art. I. De Duitsche Regeering zal ten aanzien van de, aan een bijzondere, van overheidswege vastgestelde, regeling van den invoer onderworpen voortbrengselen, welke invoer in Duitschland van bijzonder belang voor Nederlandsch-Indië is, op passende wijze met dit belang rekening houden.

De beide Regeeringen gaan van het standpunt uit, dat de verhouding tusschen den Nederlandsch-Indischen uitvoer naar Duitschland tot den Duitschen uitvoer naar Nederlandsch-Indië in de laatste jaren door buitengewone omstandigheden op abnormale wijze veranderd is. Zij zullen zich daarom toeleggen op het herstel van een normale verhouding, met inachtneming van de ontwikkelingsmogelijkheden van den Duitschen uitvoer. Tot dit doel zal, in het bijzonder bij het geven van Regeeringsopdrachten en soortgelijke zaken in Nederlandsch-Indië, met de Duitsche belangen op passende wijze rekening gehouden worden.

Voor het geval dat de Nederlandsch-Indische of de Duitsche Regeering zich genoodzaakt zal zien den in- of uitvoer van goederen te verbieden of te beperken, verplichten zij zich met de belangen van het andere gebied op passende wijze rekening te houden.

Art. II. Bij den invoer der hieronder aangeduide Duitsche voortbrengselen in het Nederlandsch-Indische tolgebied zullen geen hoogere dan de volgende rechten geheven worden:

No. van het Nederlandsch-Indische douanetarief.			
167 II	Neosalvarsan	6 %	van de waarde
	Antimalariamiddelen	6 %	„ „ „
181	Teerverfstoffen, droog of in deegvorm	6 %	„ „ „
188	Afridolzeep	12 %	„ „ „

Op deze tariefposten zullen geen andere dan de, uit hoofde van wettelijke bepalingen voor alle invoerrechten geldende, toeslagen gelegd worden.

De Nederlandsche Regeering zal Duitsche verzoeken om voor goederen, die voor den

[1] **De met vreemde mogendheden gesloten verdragen en overeenkomsten zullen voortaan, voorzoover zij, behalve in de Nederlandsche, ook in een of meer vreemde talen luiden, alléén in de Nederlandsche taal worden opgenomen. Van verdragen en overeenkomsten, die alleen in vreemde talen luiden, wordt slechts de tekst in één vreemde taal opgenomen. Voor de teksten in andere talen wordt naar het officieele Staatsblad verwezen. RED.**

Duitschen uitvoer van belang zijn, specifieke rechten of noteeringen in de douane-prijscourant vast te stellen, welwillend behandelen.

Art. III. Artikel 32 al. 2 van het Handels- en Scheepvaartverdrag tusschen Nederland eenerzijds en de Staten van het Duitsche Tol- en Handelsverbond anderzijds, van 31 December 1851, wordt opgeheven.

Art. IV. Iedere Regeering zal een Regeeringscommissie, bestaande uit ambtenaren van de betrokken Ministeries, instellen. Deze commissies hebben tot taak in voortdurend rechtstreeksch contact de vraagstukken te behandelen, die met de toepassing van deze overeenkomst samenhangen. De beide Regeeringen zullen elkander in kennis stellen van de samenstelling der Regeeringscommissies.

Art. V. Deze overeenkomst zal worden bekrachtigd. Zij treedt den 15en dag na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden, die te 's-Gravenhage zal plaats vinden, in werking en geldt tot 30 Juni 1937. De beide Regeeringen zullen het verdrag nochtans met ingang van 1 Juli 1934 voorloopig toepassen.

Indien echter de economische voorwaarden, waarvan beide partijen bij het sluiten van deze overeenkomst uitgaan, een diepgaande wijziging ondergaan, kan de partij, die zich door deze verandering benadeeld acht, van de andere partij het openen van onderhandelingen over een wijziging van deze overeenkomst en een nieuwe regeling van de economische betrekkingen verlangen.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal te Berlijn, den 6 Juni 1934.

(get.) van Limburg Stirum (get.) Karl Ritter.
,, Hans Flach.

Tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en de Duitsche Rijkspresident, overwegende, dat het wenschelijk is zekere bepalingen van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, die op het crediet betrekking hebben, te wijzigen, hebben tot hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Mr. Johan Paul Graaf van Limburg Stirum, Haar buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister te Berlijn;

en

de Duitsche Rijkspresident:

den administrateur aan het Departement van Buitenlandsche Zaken Dr. Karl Ritter, en

den referendaris aan het Rijksministerie voor Economische Zaken Hans Flach, ,,Geheimer Oberregierungsrat",

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn.

Art. 1. De in artikel 3 sub 1 van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925 bepaalde looptijd van het crediet van 140 millioen gulden aan Duitschland voor den aankoop van grondstoffen (rekening B) wordt met drie jaren verlengd.

Art. 2. In artikel 3 van genoemd verdrag worden de nummers 2—4 door den volgenden tekst vervangen:

2°. de rentevoet voor deze 140 millioen gulden blijft op 4 % bepaald;

3°. uiterlijk op 31 December 1939 zullen 70 millioen gulden door Duitschland worden afgelost;

4°. uiterlijk op 31 December 1940 zal de aflossing van het nog uitstaande bedrag plaats vinden.

Art. 3. Dit verdrag vormt een integreerend bestanddeel van het Douane- Credietverdrag. Het zal worden geratificeerd en treedt een maand na de uitwisseling van de ratificatieoorkonden, die te 's-Gravenhage zal plaats vinden, in werking.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal.

Berlijn, 6 Juni 1934.

(get.) Limburg Stirum (Get.) Karl Ritter.
(get.) Hans Flach.

S. 99 G.

21 *November* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 9 April 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek *Polen* gesloten Tariefverdrag.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 9 April 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek *Polen* gesloten Tariefverdrag alvorens te worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft, en dat het voorts wenschelijk is om de bevoegdheid voor te behouden dit verdrag op te zeggen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het bij deze wet in afdruk gevoegde, op 9 April 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek *Polen* gesloten Tariefverdrag wordt goedgekeurd.

2. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor het in artikel 1 genoemde verdrag op te zeggen.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 21sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 8 *Dec.* 1936.)

CONVENTION TARIFAIRE entre le Royaume des Pays-Bas et la République de Pologne.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas et le Président de la République de Pologne, animés

du désir de favoriser l'échange de marchandises entre Leurs pays respectifs, ont résolu de remplacer l'accord tarifaire, signé à La Haye le 11 décembre 1933, par de nouvelles dispositions et ont nommé à cet effet pour Leurs plénipotentiaires, savoir:

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas:

Jonkheer Andries Cornelis Dirk de Graeff, Son Ministre des Affaires Etrangères;

le Président de la République de Pologne:

Monsieur Waclaw Babinski, Envoyé Extraordinaire et Ministre Plénipotentiaire de la République de Pologne près Sa Majesté la Reine des Pays-Bas;

lesquels, après s'être communiqué leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des articles suivants:

Article premier. Il ne sera appliqué aux produits originaires et en provenance des Pays-Bas visés à la liste A, annexée à la présente convention, à leur entrée en territoire douanier polonais des droits plus élevés que ceux indiqués à ladite liste.

Art. 2. Il ne sera appliqué aux produits originaires et en provenance du territoire douanier polonais visés à la liste B, annexée à la présente convention, à leur entrée aux Pays-Bas des droits plus élevés que ceux indiqués à ladite liste.

Art. 3. Si l'une des Hautes Parties contractantes était amenée à établir des droits ou à augmenter un ou plusieurs des droits sur les produits indiqués respectivement aux listes A et B, elle en aviserait l'autre Partie contractante au moins quinze jours avant de procéder audit établissement ou à ladite augmentation.

Dans l'impossibilité d'obtenir des concessions équivalentes, la Partie qui se considérerait comme lésée serait fondée à retirer une partie des concessions accordées par elle dans la présente convention.

Art. 4. L'application par l'une des Hautes Parties contractantes de charges grevant les produits importés et constituant une compensation ou un équivalent d'un impôt ou taxe intérieure ne sera considérée comme contraire aux stipulations de la présente convention.

Art. 5. La présente convention sera ratifiée et les instruments de ratification en seront échangés à Varsovie aussitôt que faire se pourra. Elle entrera en vigueur le trentième jour après la date de l'échange des instruments de ratification.

La présente convention sortira ses effets jusqu'au 31 mars 1937. Si aucune des Hautes Parties contractantes ne l'aura dénoncée avant le 1er février 1937 elle sera prolongée par tacite reconduction. Toutefois elle pourra être dénoncée à partir du 1er avril 1937 à tout temps avec un préavis de trois mois.

En foi de quoi les Plénipotentiaires susnommés ont signé la présente convention et y ont apposé leurs cachets.

Fait à La Haye, en double, le 9 avril 1936.

(L.S.) DE GRAEFF.
(L.S.) W. BABINSKI.

LISTE A.

No. du tarif douanier polonais	Désignation des marchandises	Droit d'entrée par 100 Kgs. en zloty
21	Semences de légumes, les dénommées ailleurs exceptées, semences de fleurs, en emballage:	
	p. 2 au-dessus de 25 gr. jusqu'à 2,5 Kg.	800
	ex 32 p. 1 Amidon de maïs en emballage au-dessus de 2 Kg	65
41	Choux-fleurs frais:	
	ex p. 1 importés du 1 mai au 30 juin	70
	p. 2 importés du 1 juillet au 30 novembre	10
42	Tomates fraîches:	
	ex p. 1 importés du 15 mai au 4 juillet	75
43	Concombres frais:	
	ex p. 1 importés du 15 mars au 14 juin	35
44	Choux frais, les dénommés ailleurs exceptés:	
	ex p. 1 importés du 1 décembre jusqu'à la fin du mois de février exemptes	
	importés du 1 mars au 15 mai	2
57	Raisins frais en emballage:	
	ex p. 1 au-dessus de 5 Kg.:	
	importés du 15 juillet au 14 août	35
	importés du 15 août au 31 août	45
	importés du 15 octobre au 31 décembre	35
80	p. 3 Cacao en poudre sans sucre, en emballage:	
	a. au-dessus de 2 Kg.	180
	b. 2 Kg. et moins, y compris le conditionnement immédiat	220
ex 83	Plantes vivantes:	
	p. 1 à racines en mottes:	
	a. tous conifères; lauriers	30
	b. autres, sans fleurs ni boutons visiblement colorés, importés durant la période:	
	I. du 1 juin au 30 novembre	30
	II. du 1 décembre au 31 mai	120
	ex II. rhododendrons importés du 1 décembre jusqu'au 31 mai	100
	c. en fleurs ou avec des boutons colorés	340
	p. 2 plantes à racines nues même si leurs racines sont enduites de glaise:	
	a. arbres et arbustes fruitiers	75
	b. rosiers	100
	c. tous arbres, arbustes et autres plantes, les dénommés ailleurs exceptés	60
ex 85	p. 1 Oignons à fleurs des hyacinthes, tulipes et narcisses, en emballage au-dessus de 5 Kg.	60
200	p. 8 Vaseline:	
	a. pudifiée, en emballage:	
	I. au-dessus de 20 Kg.	40
	II. au-dessus de 5 Kg. jusqu'à 20 Kg.	56
	III. 5 Kg. et moins	75
ex 219	Stéarine	60
ex 221	ex p. 2 Oléine	47

ex 266 Bonbons hollandais „Hopjes" contenant du café et de la crème, en emballage:
p. 1 au-dessus de 2 Kg. 482
p. 2 2 Kg. et moins, y compris le conditionnement immédiat 582
276 p. 1 Arac, rhum en fûts ou en wagons-citernes, titrant:
a. 45° et moins 550
b. au-dessus de 45° 650
429 Huiles éthériques odoriférantes sans alcool:
p. 2 autres 250
431 p. 1 Vaniline 500
497 Cuir dur, tanné, pour semelles, courroies, semelles intérieures:
p. 4. *b* en croupons obtenus par tannage minéral 380
ex 510 p. 1 Peaux vernies entières, demipeaux 990
572 p. 1. *a* Fils de soie artificielle simples, non teints 700
636 p. 1. *b* Tapis, tapis d'escalier, paillassons en fils de coco et en tissus de coco, teints, ainsi que toutes espèces façonnées 170
ex 663 Linoléum unicolore, uni . . 140
ex 1101 p. 11 Bobines à superinductance d'une carcasse en verre, imprégnées dans une matière isolante non hydroscopique à faible coefficient d'amortissement, pratiquement sans différence dans la valeur d'induction entre les différentes bobines (au dessous de 1/16 %) 1200
1107 ex p. 1. *f* Potentiomètres, pesant par pièce au-dessus de 10 g. jusqu'à 100 g. 2300
1107 ex p. 1. *g* Résistances pesant par pièce 10 g. et moins 3500
1108 Condensateurs:
ex p. 1 fixes électrolitiques pesant par pièce:
f. au-dessus de 50 g. jusqu'à 200 g. 840
g. 50 g. et moins 1000
p. 2 rotatifs, pesant par pièce:
a. au-dessus de 100 g. 1200
b. 100 g. et moins 1500
1113 ex p. 4 Tubes d'éclairage contenant du sodium métallique, remplies de gaz inertes, avec des électrodes à oxyde 2500
1118 Appareils radioélectriques, leurs parties:
ex p. 1. *c* Chassis d'appareils récepteurs de luxe sans lampes 1400
ex p. 2. *b* Systèmes magnétiques de haut-parleurs électrodynamiques . 1100
Note. Les droits de douane inscrits dans les positions 1101, p. 11; 1107, p. 1. *f*, *g*; 1108, p. 1. *f* et 1. *g*; 1108, p. 2. *a* et 2. *b*; 1118, p. 1. *c* et 1118, p. 2. *b*, ne seront applicables qu'aux produits importés par les usines dûment établies en Pologne à condition toutefois que ces usines ne s'occupent pas du simple montage, c'est-à-dire qu'elles emploient dans leur fabrication plus de 50 % de matériel national et à condition que ces produits soient en provenance des usines étrangères qui se trouvent avec les usines polonaises susmentionnées dans une communauté de raison sociale et qui ont un intérêt dans ces usines. Il est entendu que ces produits seront accompagnés à leur importation en Pologne d'un certificat délivré par l'Union des Entreprises Industrielles Electrotechniques Polonaises.
1159 p. 1. ex c. III Balances automatiques pour comptoirs, pesant par pièce au-dessus de 5 jusqu'à 50 Kg. . . . 400

LISTE B.

No. du tarif néerlandais	Désignation des marchandises	Droit d'entrée
59-I-A-2	*a.* Bois de chêne scié, n'ayant subi d'autre travail que le sciage rectangulaire des extrémités (594)	3 % ad valorem
	b. Bois de chêne raboté ou ayant subi un travail plus avancé que *a.* (594)	6 % id.
59-I-A-1	*a.* Bois de conifères scié, n'ayant subi d'autre travail que le sciage rectangulaire des extrémités (596):	
Id. a	D'une longueur inférieure à 43 cm.	6 % id.
Id. b	D'une longueur supérieure à 43 cm. mais de 2 m. au maximum, et d'une épaisseur maximale, en quelque endroit, de 12 mm. . .	6 % id.
Id. c	D'une épaisseur supérieure, en quelque endroit, à 76,2 mm, (3 pouces anglais)	6 % id.
Id. d	D'une largeur supérieure, en quelque endroit, à 279,4 mm. (11 pouces anglais)	6 % id.
Id. e	D'une longueur supérieure à 7,01 m. (23 pieds anglais) . .	6 % id.
59-I-A-2	Autres (595)	3 % id.
59-I-B	*b.* Bois de conifères scié, ayant subi un travail plus avance que *a.* (596)	6 % id.
59-I-B	Bois de conifères, raboté (597)	6 % id.
59-I-A-2	*a.* Bois de hêtre scié, n'ayant subi d'autre travail que le sciage rectangulaire des extrémités (603)	3 % id.
59-I-B	*b.* Bois de hêtre raboté ou ayant subi un travail plus avancé que *a* (603)	6 % id.
59-III	Bois „triplex" et „multiplex" d'okoumé ou de gabon, d'une épaisseur supérieure à 11 mm. (626.3)	6 % id.
59-III	Bois „triplex" et „multiplex", d'aulne ou de bouleau, d'une épaisseur inférieure à 11 mm. (626.4)	6 % id.
59-III	Bois „triplex" et „multiplex", d'aulne ou de bouleau, d'une épaisseur supérieure à 11 mm. (626.5)	6 % id.
59-III	Bois „triplex" et „multiplex" de chêne d'une épaisseur inférieure à 11 mm. (626.6) . . .	6 % id.

59-III	Bois „triplex" et „multiplex" de chêne d'une épaisseur supérieure à 11 mm. (626.7) . . .	6 % id.
59-III	Bois „triplex" et „multiplex", autre; „pantsertriplex"; d'une épaisseur inférieure à 11 mm. (626.8)	6 % id.
59-III	Bois „triplex" et „multiplex", autre; „pantsertriplex"; d'une épaisseur supérieure à 11 mm. (626.9)	6 % id.
59-IV	Traverses et bois pour aiguilles (618)	3 % id.
59-VII ou 121-II-D-4-b	Douves et fonds en bois (620)	6 % id.
59-VII	Planchettes pour parquets (627)	6 % id.
59.B.B.2.a	Bois de chêne; bois rond ou équarri à la hache ou à la scie (593)	exempt
Id.	Bois de conifères; bois rond ou équarri à la hache ou à la scie (mâts pour navires) (595) . .	„
Id.	Bois de hêtre; bois rond ou équarri à la hache ou à la scie (602)	„
Id.	Bois de peuplier; bois rond ou équarri à la hache ou à la scie (611)	„
Id.	Bois de mines (615)	bois rond satisfaisant aux conditions de la note B.B.2.A „
Id.	Bois pour la fabrication du papier (616)	„
Id.	Pilotis, mâts pour échafaudages, poteaux télégraphiques (617) . . .	„
105	Chevaux de trait (3,5) . . .	12½ hfl. par tête
145-III A.1	Esprots (clupeus sprattus) conservés comme des sardines, tombant sous la position 145, alinéa III, lettre A, n°. 1, du tarif, annexe à la loi de 1934 sur le tarif douanier (1297)	25 % ad valorem
148-I-24	Sarrasin (134)	exempt
	Sarrasin, emballé par quantités de 1.200 g. au maximum (134)	10 % id.
148-I-24	Grains de moutarde (153)	exempt
	Grains de moutarde par quantités de 1.200 g. au maximum (153)	10 % id.
148	Seigle (128, 129)	exempt
„	Seigle en emballage de 1200 g. ou moins (128, 129)	10 % id.
„	Orge (130, 131)	exempt
„	Orge en emballage de 1200 g. ou moins (130, 131)	10 % id.
„	Avoine (132, 133)	exempt
„	Avoine en emballage de 1200 g. ou moins (132, 133) . . .	10 % id.
„	Semences (145/6/9/151/4/5/6/160, 161)	exempt
„	Semences en emballage de 1200 g. ou moins	10 % id.
95 B B d	Rails en métal profilé, à condition qu'ils ne soient ni perforés ni courbés, ni autrement transformés (ex 368) . .	exempt
33 III	Chlorure d'ammonium (501)	„
33 III	Chlorure d'ammonium en emballage de 1200 g. ou moins ou en forme de tablettes ou autres formes déterminées y comprises ne dépassant pas 200 g. (501)	10 % id.
„	Carbonate d'ammonium, non dénommé ailleurs (ex 521) . .	exempt
„	Carbonate d'ammonium en emballage de 1200 g. ou moins ou en forme de tablettes ou autres formes déterminées y comprises ne dépassant pas 200 g. (ex 521)	10 % id.

N.B. Les chiffres entre parenthèses indiquent les positions correspondentes de la statistique néerlandaise.

S. 99 H.

21 *November* 1936. WET tot goedkeuring van het ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen (*Genève* 1935).

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, dat *Nederland* toetreedt tot het in de negentiende, van 4—25 Juni 1935 te *Genève* gehouden, zitting der Algemeene Conferentie van de vertegenwoordigers der Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond aangenomen ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen en daarbij gelet op de wet van den 6den Maart 1920 (*Staatsblad* n°. 108), tot voorbehoud der bevoegdheid tot toetreding tot het Volkenbondverdrag en het Koninklijk besluit van den 26sten Maart 1920 (*Staatsblad* n°. 127), houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van de toetreding van *Nederland* tot het Volkenbondverdrag, op artikel 1 van het Volkenbondverdrag, de artikelen 387 en 405 van het Vredesverdrag van Versailles van 28 Juni 1919, zoomede op artikel 58 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wordt goedgekeurd het nevens deze wet in afdruk gevoegde in de negentiende zitting der Algemeene Conferentie van de vertegenwoordigers der Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond aangenomen ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 21sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

Fransche tekst.

CONFERENCE INTERNATIONALE DU TRAVAIL.

Projet de convention concernant l'emploi des femmes aux travaux souterrains dans les mines de toutes catégories.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 4 juin 1935 en sa dix-neuvième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à l'emploi des femmes aux travaux souterrains dans les mines de toutes catégories, question qui constitue le deuxième point à l'ordre du jour de la session,

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'un projet de convention internationale,

adopte, ce vingt et unième jour de juin mil neuf cent trente-cinq, le projet de convention ci-après qui sera dénommé Convention des travaux souterrains (femmes), 1935:

Art. 1. Pour l'application de la présente convention, le terme „mine" s'entend de toute entreprise, soit publique soit privée, pour l'extraction de substances situées en-dessous du sol.

Art. 2. Aucune personne du sexe féminin, quel que soit son âge, ne peut être employée aux travaux souterrains dans les mines.

Art. 3. La législation nationale pourra exempter de l'interdiction susmentionnée:

a. les personnes occupant un poste de direction qui n'effectuent pas un travail manuel;

b. les personnes occupées dans les services sanitaires et sociaux;

c. les personnes en cours d'études admises à effectuer un stage dans les parties souterraines d'une mine en vue de leur formation professionnelle;

d. toutes autres personnes appelées occasionnellement à descendre dans les parties souterraines d'une mine pour l'exercice d'une profession de caractère non manuel.

Art. 4. Les ratifications officielles de la présente convention seront communiquées au Secrétaire général de la Société des Nations et par lui enregistrées.

Art. 5. 1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Secrétaire général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Secrétaire général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Art. 6. Aussitôt que les ratifications de deux Membres de l'Organisation internationale du Travail auront été enregistrées, le Secrétaire général de la Société des Nations notifiera ce fait à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail. Il leur notifiera également l'enregistrement des ratifications qui lui seront ultérieurement communiquées par tous autres Membres de l'Organisation.

Art. 7. 1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de dix années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Secrétaire général de la Société des Nations, et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la presente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de dix années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de dix années, et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de dix années dans les conditions prévues au présent article.

Art. 8. A l'expiration de chaque période de dix années à compter de l'entrée en vigueur de la présente convention, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail devra présenter à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et décidera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa revision totale ou partielle.

Art. 9. 1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant revision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

a. la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant revision entraînerait de plein droit, nonobstant l'article 7 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant revision soit entrée en vigueur;

b. à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant revision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans se forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant revision.

Art. 10. Les textes français et anglais de la présente convention feront foi l'un et l'autre.

S. 99 I. ———

21 *November* 1936. WET tot voorbehoud der bevoegdheid tot toetreding tot het ontwerp-verdrag betreffende het instellen van een internationaal stelsel van behoud van aanspraken en verkregen rechten, voortvloeiende uit de ouderdoms- en invaliditeits- en de weduwen- en weezenverzekering (*Genève* 1935).

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, dat *Nederland* toetreedt tot het in de negentiende, van 4—25 Juni 1935 te *Genève* gehouden, zitting der Algemeene Conferentie van de vertegenwoordigers der Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond aangenomen ontwerp-verdrag betreffende het in-

stellen van een internationaal stelsel van behoud van aanspraken en verkregen rechten, voortvloeiende uit de ouderdoms- en invaliditeits- en de weduwen- en weezenverzekering en daarbij gelet op de wet van den 6den Maart 1920, *Staatsblad* n°. 108, tot voorbehoud der bevoegdheid tot toetreding tot het Volkenbondverdrag en het Koninklijk besluit van den 26sten Maart 1920, *Staatsblad* n°. 127, houdende bekendmaking in het *Staatsblad* van de toetreding van *Nederland* tot het Volkenbondverdrag, op artikel 1 van het Volkenbondverdrag, de artikelen 387 en 405 van het Vredesverdrag van *Versailles* van 28 Juni 1919, zoomede op artikel 58 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Wij behouden Ons de bevoegdheid voor toe te treden tot het nevens deze wet in afdruk gevoegde in de negentiende zitting der Algemeene Conferentie van de vertegenwoordigers der Leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond aangenomen ontwerp-verdrag betreffende het instellen van een internationaal stelsel van behoud van aanspraken en verkregen rechten voortvloeiende uit de ouderdoms- en invaliditeits- en de weduwen- en weezenverzekering.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven ten Paleize het Loo, den 21sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

Fransche tekst.

CONFERENCE INTERNATIONALE DU TRAVAIL.

Projet de convention concernant l'établissement d'un régime international de conservation des droits dans l'assurance invalidité-vieillesse-décès.

La Conférence générale de l'Organisation internationale du Travail,

Convoquée à Genève par le Conseil d'administration du Bureau international du Travail, et s'y étant réunie le 4 juin 1935 en sa dix-neuvième session,

Après avoir décidé d'adopter diverses propositions relatives à la conservation, au profit des travailleurs qui transfèrent leur résidence d'un pays à un autre, des droits en cours d'acquisition et des droits acquis dans l'assurance invalidité-vieillesse-décès, question qui constitue le premier point à l'ordre du jour de la session,

Après avoir décidé que ces propositions prendraient la forme d'un projet de convention internationale,

adopte, ce vingt-deuxième jour de juin mil neuf cent trente-cinq, le projet de convention ci-après qui sera dénommé Convention sur la conservation des droits à pension des migrants, 1935:

PARTIE I.

Etablissement d'un régime international.

Art. 1. 1. Il est établi entre Membres de l'Organisation internationale du Travail un régime de conservation des droits en cours d'acquisition et des droits acquis auprès des institutions d'assurance-invalidité obligatoire, d'assurance-vieillesse obligatoire, ou d'assurance-décès obligatoire (appelées dans la suite: institutions d'assurance).

2. Chaque fois que, dans les parties II, III, IV et V de la présente convention, il est fait mention des Membres, cette expression ne vise que les Membres de l'Organisation internationale du Travail liés par la présente convention.

PARTIE II.

Conservation des droits en cours d'acquisition.

Art. 2. 1. Pour les personnes, quelle que soit leur nationalité, qui ont été affiliées à des institutions d'assurance de deux ou plusieurs Membres, les périodes d'assurance sont totalisées par chacune des institutions intéressées, comme il est dit ci-après.

2. Pour le maintien des droits en cours d'acquisition, sont totalisées:

a. les périodes de cotisation;

b. les périodes qui, sans avoir donné lieu à cotisation, maintiennent les droits selon la législation sous laquelle elles ont été accomplies;

c. les périodes pendant lesquelles une prestation en espèces est servie par l'assurance invalidité-vieillesse d'un autre Membre;

d. les périodes pendant lesquelles une prestation en espèces est service par une autre branche d'assurance sociale d'un autre Membre, pour autant qu'une prestation correspondante maintiendrait les droits en cours d'acquisition, selon la législation propre de l'institution qui procède à la totalisation.

3. En ce qui concerne:

I. l'accomplissement du stage (délai minimum d'assujettissement) ou la justification du nombre de cotisations exigé pour avoir droit aux avantages particuliers (minima garantis);

II. le recouvrement des droits;

III. le droit à l'assurance facultative;

IV. le droit aux traitements et soins médicaux;

sont totalisées:

a. les périodes de cotisation;

b. les périodes qui, sans avoir donné lieu à cotisation, entrent en compte pour l'accomplissement du stage tant selon la législation sous laquelle elles ont été accomplies que selon la législation propre de l'institution qui procède à la totalisation.

4. Toutefois, lorsque la législation de l'un des Membres subordonne certains avantages à la condition que les périodes aient été accomplies dans une profession soumise à un régime d'assurance spécial, ne sont totalisées, aux effets indiqués aux paragraphes 2 et 3, que les périodes accomplies sous le régime d'assu-

rance spécial correspondant d'autres Membres. Si l'un des Membres ne possède pas, pour la profession, de régime d'assurance spécial, sont totalisées les périodes accomplies dans ladite profession, sous le régime d'assurance qui lui est applicable.

5. Les périodes de cotisation et les périodes assimilées, accomplies simultanément auprès des institutions de deux ou plusieurs Membres, ne comptent qu'une fois en vue de la totalisation.

Art. 3. 1. Chaque institution d'assurance au regard de laquelle le requérant remplit les conditions d'attribution, compte tenu de la totalité des périodes d'assurance, calcule d'après la législation qui lui est applicable le montant de la prestation.

2. Les prestation ou éléments de prestations variables avec le temps passé en assurance, et qui sont fixés exclusivement en fonction des périodes accomplies sous la législation propre de l'institution débitrice, ne subissent pas de réduction.

3. Les prestations ou éléments de prestations fixés indépendamment du temps passé en assurance et consistant en une somme fixe ou en un pourcentage du salaire assuré ou en un multiple de la cotisation moyenne, peuvent être réduits au prorata de la durée des périodes entrant en compte pour le calcul des prestations d'après la législation de l'institution débitrice, par rapport à la durée totale des périodes entrant en compte pour le calcul des prestations d'après les législations de toutes les institutions intéressées.

4. Les dispositions des paragraphes 2 et 3 s'appliquent aux subsides, majorations ou fractions de pensions payables sur les fonds publics.

5. La répartition des frais de traitements et de soins médicaux n'est pas régie par la présente convention.

Art. 4. Lorsque les périodes d'assurance accomplies auprès des institutions d'assurance d'un Membre n'atteignent pas, dans l'ensemble, vingt-six semaines de cotisation, elles peuvent ne pas donner lieu à prestations de la part de l'institution ou des institutions auprès desquelles elles ont été accomplies. Les périodes qui n'ont pas donné lieu à prestations n'impliquent de réduction, au sens de l'article 3, paragraphe 3, de la part d'aucune des autres institutions intéressées.

Art. 5. 1. Si le bénéficiaire admis à prestations par les institutions d'assurance d'au moins deux Membres peut, à défaut de la présente convention, prétendre pour les seules périodes accomplies auprès d'une même institution, à une prestation supérieure au total des prestations résultant de l'application de l'article 3, il a droit, de la part de cette institution, à un complément égal à la différence.

2. Lorsqu'un complément est dû par plusieurs institutions, le bénéficiaire a droit au complément le plus élevé, la charge dudit complément étant répartie entre les institutions proportionnellement au complément que chacune d'elles aurait dû servir.

Art. 6. Il pourra être prévu, par accord entre les Membres intéressés:

a. un mode de calcul des prestations qui diffère des règles de l'article 3, mais qui donne un résultat au moins équivalent, dans l'ensemble, à celui qui serait obtenu par l'application dudit article, pourvu qu'il soit garanti, dans chaque cas, un total de prestations égal à la prestation la plus élevée qui résulterait des seules périodes accomplies auprès d'une même institution d'assurance;

b. la faculté, pour l'institution d'assurance de l'un des Membres, de se libérer envers l'assuré et ses ayants droit, par le versement à l'institution de l'autre Membre à laquelle l'assuré est désormais affilié, du capital représentatif des droits en cours d'acquisition au moment du départ de l'assuré, si toutefois cette dernière institution y consent et s'engage à affecter le capital à la couverture des droits;

c. la limitation du total des prestations accordées par les institutions d'assurance des Membres au montant de la prestation qui serait due, sur la base de la totalité des périodes entrant en compte, par l'institution dont la législation est la plus favorable.

Art. 7. Le requérant peut ne présenter sa demande de prestations qu'à une seule des institutions d'assurance auxquelles il a été affilié. Cette dernière saisit les autres institutions indiquées dans la demande.

Art. 8. Pour convertir une somme exprimée dans la monnaie d'un autre Membre, l'institution d'assurance saisie d'une demande de prestations adopte le rapport existant entre les deux monnaies au premier jour du trimestre civil au cours duquel la demande a été présentée, à la Bourse principale du Membre dans la monnaie duquel la somme est exprimée. Toutefois, une autre méthode de conversion pourra être prévue par accord entre les Membres intéressés.

Art. 9. Tout Membre peut ne pas appliquer les dispositions de cette partie de la présente convention dans ses rapports avec un Membre dont la législation ne couvre pas le risque au titre duquel une prestation est demandée.

PARTIE III.

Conservation des droits acquis.

Art. 10. 1. Les personnes qui ont été affiliées à une institution d'assurance de l'un des Membres, ainsi que leurs ayants droit, bénéficient de l'intégralité des prestations acquises en vertu de leur assurance:

a. si elles résident sur le territoire d'un Membre, quelle que soit leur nationalité;

b. si elles sont des ressortissants d'un Membre, quel que soit le lieu de leur résidence.

2. Toutefois, les subsides, majorations ou fractions de pensions, payables sur les fonds publics, peuvent ne pas être versés lorsqu'il s'agit de personnes qui ne sont pas des ressortissants d'un Membre.

3. D'autre part, pendant une période de cinq ans à partir de l'entrée en vigueur initiale de la présente convention, tout Membre pourra réserver le versement des subsides, majorations ou fractions de pensions, payables sur les fonds publics, aux ressortissants des Membres avec lesquels il en aura convenu par accord complémentaire.

Art. 11. 1. Ne peuvent être rachetées, par le versement d'une somme inférieure à leur capital constitutif, les pensions dont le bénéfice est conservé par application de l'article 10.

2. Toutefois, l'institution d'assurance débitrice peut racheter, moyennant paiement d'une somme déterminée par la législation qui lui est applicable, les pensions dont le montant mensuel est de faible importance. La somme versée ne peut être réduite du fait de la résidence à l'étranger.

Art. 12. 1. Les clauses de réduction ou de suspension prévues par la législation d'un Membre, en cas de cumul avec d'autres prestations d'assurance sociale ou du fait de l'exercice d'un emploi impliquant l'obligation d'assurance, sont opposables aux bénéficiaires de la présente convention, même s'il s'agit de prestations acquises sous un régime d'assurance d'un autre Membre, ou d'un emploi exercé sur le territoire d'un autre Membre.

2. Toutefois, les clauses de réduction ou de suspension prévues en cas de cumul des prestations attribuables au titre du même risque ne sont pas applicables aux prestations acquises conformément à la deuxième partie de la présente convention.

Art. 13. L'institution d'assurance débitrice de prestations, en application de la présente convention, peut se libérer dans la monnaie de son pays envers les bénéficiaires des prestations.

PARTIE IV.

Entr'aide administrative.

Art. 14. 1. Les autorités ainsi que les institutions d'assurance des Membres se prêtent mutuellement leurs bons offices, dans la même mesure que s'il s'agissait de l'application de leur propre législation d'assurance sociale. Elles procèdent notamment aux vérifications et enquêtes ainsi qu'aux expertises médicales nécessaires en vue d'établir, sur demande d'une institution de tout Membre, si les bénéficiaires de prestations à la charge de cette institution remplissent les condiditons y donnant droit.

2. Tant que les Membres intéressés n'en conviennent pas autrement, les frais de l'entr'aide à rembourser sont déterminés par le tarif de l'institution ou autorité qui a prêté ses bons offices; à défaut de tarif, les dépenses effectives sont à rembourser.

Art. 15. Le bénéfice des exemptions de taxes, prévu par la législation de l'un des Membres pour les pièces à produire aux autorités ou institutions d'assurance, est étendu aux pièces correspondantes à produire, en application de la présente convention, aux autorités ou institutions d'assurance de tout autre Membre.

Art. 16. Avec l'assentiment des autorités centrales compétentes des Membres intéressés, l'institution d'assurance débitrice des prestations peut, lorsque le bénéficiaire réside sur le territoire d'un autre Membre, charger du service des prestations l'institution d'assurance compétente selon le lieu de résidence du bénéficiaire, dans les conditions fixées par entente avec elle.

PARTIE V.

Effets du régime international.

Art. 17. Tout Membre qui, à la date de sa ratification de la présente convention, n'aurait pas encore institué un des régimes ci-après, s'engage à établir dans les douze mois suivant sa ratification:

a. soit, pour la plus grande partie des salariés des entreprises industrielles et commerciales, une assurance obligatoire donnant droit à pension à soixante-cinq ans au plus tard;

b. soit, pour une partie substantielle des salariés des entreprises industrielles et commerciales, une assurance obligatoire couvrant les risques invalidité-vieillesse-décès.

Art. 18. 1. Tout Membre assimile á ses propres nationaux les ressortissants de tout autre Membre, tant pour l'assujettissement à l'assurance obligatoire que pour les prestations d'assurance, y compris les subsides, majorations ou fractions de pensions, payables sur les fonds publics.

2. Toutefois, tout Membre peut réserver à ses nationaux le bénéfice des subsides, majorations ou fractions de pensions, payables sur les fonds publics et attribuables exclusivement aux assurés ayant dépassé un certain âge au moment de la mise en vigueur de la législation d'assurance obligatoire.

Art. 19. Les Membres peuvent déroger à la présente convention par voie de traité particulier, sans affecter les droits et obligations des Membres étrangers au traité, et sous réserve de régler d'une manière positive la conservation des droits en cours d'acquisition et des droits acquis, et cela dans des conditions, dans l'ensemble, au moins aussi favorables que celles prévues par la présente convention.

Art. 20. 1. Pour assister les Membres dans l'application de la présente convention, il est créé, auprès du Bureau international du Travail, une Commission composée d'un délégué par Membre ainsi que de trois personnes désignées respectivement par les représentants au Conseil d'administration du Bureau des gouvernements, des employeurs et des travailleurs. La Commission établit son règlement.

2. Sur demande d'un ou de plusieurs Membres intéressés, la Commission recommande, en s'inspirant des principes et du but de la présente convention, les modalités d'application de celle-ci.

Art. 21. 1. Les pensions non liquidées ou suspendues antérieurement à l'entrée en vigueur de la présente convention, en raison de la résidence des intéressés à l'étranger, doivent être liquidées ou le service de telles pensions repris en application de la présente convention, et cela à partir de son entrée en vigueur pour le Membre intéressé.

2. Pour l'application de la présente convention, il doit être tenu compte des périodes d'assurance antérieures à son entrée en vigueur, s'il eût été tenu compte de ces périodes au cas où la présente convention aurait été en vigueur au cours de leur accomplissement.

3. Les droits liquidés antérieurement à l'entrée en vigueur de la présente convention doivent être revisés sur demande de l'intéressé, à moins que ces droits n'aient fait l'objet

d'un règlement en capital. La revision ne donne lieu au paiement d'aucun rappel ou remboursement d'arrérages pour la période antérieure à l'entrée en vigueur de la présente convention pour le Membre intéressé.

Art. 22. 1. La dénonciation par un Membre de la présente convention n'affecte pas les obligations des institutions d'assurance qui relèvent de ce Membre, tant que ces obligations proviennent de risques réalisés avant que la dénonciation ait pris effet.

2. Les droits en cours d'acquisition, maintenus en vertu de la présente convention, ne s'éteignent pas par l'effet de sa dénonciation; leur maintien ultérieur est déterminé, pour la période postérieure à la date à laquelle la présente convention cesse d'être en vigueur, par la législation propre de l'institution intéressée.

PARTIE VI.

Dispositions finales.

Art. 23. Les ratifications officielles de la présente convention seront communiquées au Secrétaire général de la Société des Nations et par lui enregistrées.

Art. 24. 1. La présente convention ne liera que les Membres de l'Organisation internationale du Travail dont la ratification aura été enregistrée par le Secrétaire général.

2. Elle entrera en vigueur douze mois après que les ratifications de deux Membres auront été enregistrées par le Secrétaire général.

3. Par la suite, cette convention entrera en vigueur pour chaque Membre douze mois après la date où sa ratification aura été enregistrée.

Art. 25. Aussitôt que les ratifications de deux Membres de l'Organisation internationale du Travail auront été enregistrées, le Secrétaire général de la Société des Nations notifiera ce fait à tous les Membres de l'Organisation internationale du Travail. Il leur notifiera également l'enregistrement des ratifications qui lui seront ultérieurement communiquées par tous autres Membres de l'Organisation.

Art. 26. 1. Tout Membre ayant ratifié la présente convention peut la dénoncer à l'expiration d'une période de cinq années après la date de la mise en vigueur initiale de la convention, par un acte communiqué au Secrétaire général de la Société des Nations, et par lui enregistré. La dénonciation ne prendra effet qu'une année après avoir été enregistrée.

2. Tout Membre ayant ratifié la présente convention qui, dans le délai d'une année après l'expiration de la période de cinq années mentionnée au paragraphe précédent, ne fera pas usage de la faculté de dénonciation prévue par le présent article sera lié pour une nouvelle période de cinq années, et, par la suite, pourra dénoncer la présente convention à l'expiration de chaque période de cinq années dans les conditions prévues au présent article.

Art. 27. A l'expiration de chaque période de cinq années à compter de l'entrée en vigueur de la présente convention, le Conseil d'administration du Bureau international du Travail devra présenter à la Conférence générale un rapport sur l'application de la présente convention et décidera s'il y a lieu d'inscrire à l'ordre du jour de la Conférence la question de sa revision totale ou partielle.

Art. 28. 1. Au cas où la Conférence adopterait une nouvelle convention portant revision totale ou partielle de la présente convention, et à moins que la nouvelle convention ne dispose autrement:

a. la ratification par un Membre de la nouvelle convention portant revision entraîne rait de plein droit, nonobstant l'article 26 ci-dessus, dénonciation immédiate de la présente convention, sous réserve que la nouvelle convention portant revision soit entrée en vigueur;

b. à partir de la date de l'entrée en vigueur de la nouvelle convention portant revision, la présente convention cesserait d'être ouverte à la ratification des Membres.

2. La présente convention demeurerait en tout cas en vigueur dans sa forme et teneur pour les Membres qui l'auraient ratifiée et qui ne ratifieraient pas la convention portant revision.

Art. 29. Les textes français et anglais de la présente convention feront foi l'un et l'autre.

S. 99 J.

26 *November* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de tusschen den Nederlandschen Gezant te *Londen* en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 27 Augustus 1936, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland* betreffende wederzijdsche vrijstelling van bepaalde belastingen in verband met het luchtvervoerbedrijf.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de tusschen Onzen Gezant te *Londen* en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 27 Augustus 1936, houdende eene overeenkomst tusschen *Nederland* en het *Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland* betreffende wederzijdsche vrijstelling van bepaalde belastingen in verband met het luchtvervoerbedrijf, van welke nota's een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat vermelde overeenkomst op 27 Augustus 1936 voor het Rijk in *Europa* is in werking getreden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 20sten November 1936, Directie van het Protocol, n°. 39286;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde nota's, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 26sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 8 *December* 1936.)

Vertaling.

MINISTERIE VAN BUITENLANDSCHE ZAKEN, S.W.I.

N°. W 7896/265/29.

27 Augustus 1936.

Mijnheer,

Ik heb de eer U mede te deelen, dat Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland bereid is met de Nederlandsche Regeering een overeenkomst in de volgende bewoordingen te sluiten tot wederzijdsche vrijstelling van bepaalde belastingen, in verband met het luchtvervoerbedrijf.

1. Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk verbindt zich ertoe, dat alle winsten en baten, voortvloeiende uit het luchtvervoerbedrijf, gedreven door een persoon, die gevestigd is in Nederland en niet gevestigd is in het Vereenigd Koninkrijk, zoolang de vrijstellingen vermeld in onderparagraaf 2 dezer overeenkomst van kracht blijven, vrijgesteld zullen zijn van Inkomstenbelasting (inclusief verhoogingen), welke in het Vereenigd Koninkrijk verschuldigd zijn over het belastingjaar, beginnende den zesden April 1935 en over elk volgend belastingjaar en dat zij de noodige stappen zal doen ingevolge Afdeeling 18 van de Parlementswet, bekend als „Finance Act, 1923", zooals deze is uitgebreid bij Afdeeling 9 van de Parlementswet van het Vereenigd Koninkrijk, bekend als „Finance Act, 1931", ten aanzien van winsten of baten, voortvloeiende uit het luchtvervoerbedrijf, teneinde vorengenoemde vrijstellingen kracht van wet te geven.

2. De Nederlandsche Regeering verklaart, dat ingevolge de wetten van Nederland, inzake de inkomstenbelasting en gemeentefondsbelasting, geen belasting wordt geheven van eenige winst of bate voortvloeiend uit het luchtvervoerbedrijf, uitgeoefend door een persoon, gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet gevestigd in Nederland, en dat ingevolge de wetten van Nederland inzake Dividend- en Tantièmebelasting geen belasting is verschuldigd op dividenden of andere bedragen, welke uit hoofde van winsten worden verdeeld door een maatschappij, welke een luchtvervoerbedrijf uitoefent en gevestigd is in het Vereenigd Koninkrijk, en verbindt zich ertoe, dat zoolang de vrijstellingen vermeld in onderparagraaf 1 dezer overeenkomst van kracht blijven, zoodanige winsten of baten en dividenden en andere bedragen als vorenbedoeld aldus vrijgesteld zullen blijven.

De Nederlandsche Regeering verbindt zich verder ertoe, dat van zes April 1935 af en daarna, zoolang de vrijstellingen, vermeld in onderparagraaf 1 dezer overeenkomst van kracht blijven, alle goederen, welke het eigendom of in het bezit zijn van en in Nederland gebruikt worden door personen gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet gevestigd in Nederland, dienende voor het maken van winsten en het verkrijgen van baten uit het luchtvervoerbedrijf, voor zoover zij voor dat doel worden gebruikt, zullen zijn vrijgesteld van Vermogens- en Verdedigingsbelasting I en dat zij ingevolge de wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* 1930 n°. 244) de noodige stappen zal ondernemen teneinde aan vorenstaande vrijstellingen kracht van wet te geven.

3. De vrijstellingen ingevolge de voorgaande onderparagrafen verleend, zullen zich niet uitstrekken tot Inkomstenbelasting, welke in het Vereenigd Koninkrijk verschuldigd is ingevolge Bijlage A of tot de Vermogensbelasting of Verdedigingsbelasting 1, welke in Nederland verschuldigd is met betrekking tot onroerende goederen in Nederland.

4. De uitdrukking „luchtvervoerbedrijf" beteekent het bedrijf, uitgeoefend door een eigenaar van luchtvaartuigen, en met het oog op de strekking dezer omschrijving omvat „eigenaar" iederen bevrachter.

Voor het doel van deze overeenkomst omvat het woord „persoon" elke groep van personen, al of niet rechtspersoonlijkheid bezittend, en een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam zal worden beschouwd te zijn gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk, indien zijn bedrijf wordt geleid en gecontroleerd in het Vereenigd Koninkrijk en zal worden beschouwd te zijn gevestigd in Nederland, indien zijn bedrijf wordt geleid en gecontroleerd in Nederland.

5. Deze overeenkomst kan door elk van de contracteerende Regeeringen te allen tijde worden opgezegd door een schriftelijke kennisgeving, gedaan langs den diplomatieken weg, en zij zal ophouden van kracht te zijn zes maanden na den datum, waarop de kennisgeving van opzegging is ontvangen.

2. Indien de Nederlandsche Regeering zich met de vorenstaande bepalingen kan vereenigen, heb ik de eer in overweging te geven, dat deze nota en Uw antwoord in gelijkluidende bewoordingen worden beschouwd een formeele overeenkomst tusschen de twee Regeeringen te vormen, welke in werking zal treden met ingang van den datum van de beide nota's.

Ik heb de eer te zijn
met de meeste hoogachting,
Mijnheer,
Uw gehoorzame Dienaar,
Anthony Eden.

Jonkheer R. de Marees van Swinderen,
G.C.V.O., enz., enz., enz.

GEZANTSCHAP DER NEDERLANDEN.
N°. 1530.

Londen, 27 Augustus 1936.

Mijnheer,

Ik heb de eer de ontvangst te bevestigen van de nota, welke U zoo goed is geweest heden aan mij te richten en waarin U mij mededeelt, dat Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland bereid is met de Nederlandsche Regeering een overeenkomst in de volgende bewoordingen te sluiten inzake wederzijdsche vrijstelling van bepaalde belastingen, in verband met het luchtvervoerbedrijf.

1. Zijner Majesteits Regeering in het Vereenigd Koninkrijk verbindt zich ertoe, dat alle winsten en baten, voortvloeiende uit het luchtvervoerbedrijf, gedreven door een persoon, die gevestigd is in Nederland en niet gevestigd is in het Vereenigd Koninkrijk, zoolang de vrijstellingen vermeld in onderparagraaf 2 dezer overeenkomst van kracht blijven, vrijgesteld zullen zijn van Inkomstenbelasting (inclusief verhoogingen), welke in het Vereenigd Koninkrijk verschuldigd zijn over het belastingjaar, beginnende den 6den April 1935 en over elk volgend belastingjaar en dat zij de noodige stappen zal doen ingevolge Afdeeling 18 van de Parlementswet, bekend als „Finance Act, 1923", zooals deze is uitgebreid bij Afdeeling 9 van de Parlementswet van het Vereenigd Koninkrijk, bekend als „Finance Act, 1931", ten aanzien van winsten of baten, voortvloeiende uit het luchtvervoerbedrijf, teneinde vorengenoemde vrijstellingen kracht van wet te geven.

2. De Nederlandsche Regeering verklaart, dat ingevolge de wetten van Nederland, inzake de inkomstenbelasting en gemeentefondsbelasting, geen belasting wordt geheven van eenige winst of bate voortvloeiend uit het luchtvervoerbedrijf, uitgeoefend door een persoon, gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet gevestigd in Nederland, en dat ingevolge de wetten van Nederland inzake Dividend- en Tantièmebelasting geen belasting is verschuldigd op dividenden of andere bedragen, welke uit hoofde van winsten worden verdeeld door een maatschappij, welke een luchtvervoerbedrijf uitoefent en gevestigd is in het Vereenigd Koninkrijk, en verbindt zich ertoe, dat zoolang de vrijstellingen vermeld in onderparagraaf 1 dezer overeenkomst van kracht blijven, zoodanige winsten of baten en dividenden en andere bedragen als vorenbedoeld aldus vrijgesteld zullen blijven.

De Nederlandsche Regeering verbindt zich verder ertoe, dat van 6 April 1935 af en daarna, zoolang de vrijstellingen, vermeld in onderparagraaf 1 dezer overeenkomst van kracht blijven, alle goederen, welke het eigendom of in het bezit zijn van en in Nederland gebruikt worden door personen gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk en niet gevestigd in Nederland, dienende voor het maken van winsten en het verkrijgen van baten uit het luchtvervoerbedrijf, voor zoover zij voor dat doel worden gebruikt, zullen zijn vrijgesteld van Vermogens- en Verdedigingsbelasting I en dat zij ingevolge de wet van 14 Juni 1930 (*Staatsblad* 1930 n°. 244) de noodige stappen zal ondernemen teneinde aan vorenstaande vrijstellingen kracht van wet te geven.

3. De vrijstellingen ingevolge de voorgaande onderparagrafen verleend, zullen zich niet uitstrekken tot Inkomstenbelasting, welke in het Vereenigd Koninkrijk verschuldigd is ingevolge Bijlage A of tot de Vermogensbelasting of Verdedigingsbelasting I, welke in Nederland verschuldigd is met betrekking tot onroerende goederen in Nederland.

4. De uitdrukking „luchtvervoerbedrijf" beteekent het bedrijf, uitgeoefend door een eigenaar van luchtvaartuigen, en met het oog op de strekking dezer omschrijving omvat „eigenaar" iederen bevrachter.

Voor het doel van deze overeenkomst omvat het woord „persoon" elke groep van personen, al of niet rechtspersoonlijkheid bezittend, en een rechtspersoonlijkheid bezittend lichaam zal worden beschouwd te zijn gevestigd in het Vereenigd Koninkrijk, indien zijn bedrijf wordt geleid en gecontroleerd in het Vereenigd Koninkrijk en zal worden beschouwd te zijn gevestigd in Nederland, indien zijn bedrijf wordt geleid en gecontroleerd in Nederland.

5. Deze overeenkomst kan door elk van de contracteerende Regeeringen te allen tijde worden opgezegd door een schriftelijke kennisgeving, gedaan langs den diplomatieken weg, en zij zal ophouden van kracht te zijn zes maanden na den datum, waarop de kennisgeving van opzegging is ontvangen.

2. Ik ben gemachtigd te verklaren, dat de Nederlandsche Regeering zich kan vereenigen met de vorenstaande bepalingen en met het voorstel, dat Uw nota en dit antwoord zullen worden beschouwd een formeele overeenkomst tusschen de twee Regeeringen te vormen, welke in werking zal treden met ingang van den datum van de beide nota's.

Ik heb de eer te verblijven
met de meeste hoogachting,
Mijnheer,
Uw gehoorzame Dienaar,
R. de Marees van Swinderen.

The Right Honourable Anthony Eden,
M. C., M. P., enz., enz., enz.

S. 99 K.

27 *November* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het verdrag van *Genève* betreffende de invoering of de handhaving van methodes tot vaststelling van minimum-loonen, dat op 16 Juni 1928 door de Algemeene Conferentie van de Internationale Organisatie van den Arbeid in hare 11de zitting als ontwerp-verdrag werd aangenomen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 19 Januari 1934 (*Staatsblad* n°. 6) tot voorbehoud der bevoegdheid tot toetreding tot het ontwerp-verdrag betreffende de invoering of de handhaving van methodes tot vaststelling van minimum-loonen (*Genève* 1928), van welk ontwerp-verdrag een afdruk en eene vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat Onze bekrachtiging van dat ontwerp-verdrag overeenkomstig artikel 6 aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond is medegedeeld en door hem op 10 November 1936 is ingeschreven;

Overwegende mede, dat de bekrachtigingen van *Australië, Bulgarije, Canada, Chili, China, Columbia, Cuba, Duitschland, Frankrijk, Groot-Britannië en Noord-Ierland, Hongarije,* den *Ierschen Vrijstaat, Italië, Mexico, Nicaragua, Noorwegen, Spanje, Uruguay* en de *Unie van Zuid-Afrika* reeds tevoren door voornoemden Secretaris-Generaal zijn ingeschreven;

Overwegende wijders, dat het verdrag, overeenkomstig artikel 7, op 10 November 1937

voor *Nederland* zal in werking treden en dat, voor zoover *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao* betreft, de toepassing van het verdrag is gebleken niet wel mogelijk te zijn, zoodat in overeenstemming met artikel 421, Deel XIII (Arbeid) van het Vredesverdrag van *Versailles* van 28 Juni 1919 (*Staatsblad* 1920, n°. 127, en 1934, n°. 357), die toepassing achterwege zal blijven;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 23sten November 1936, Directie van het Protocol, n°. 38594;

Hebben goedgevonden en verstaan:

meergenoemd verdrag, alsmede de vertaling daarvan, te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

Het Loo, den 27sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1936.)

Vertaling.

VOLKENBOND.

INTERNATIONALE ARBEIDS-CONFERENTIE

Verdrag betreffende de invoering of de handhaving van methoden tot vaststelling van minimumloonen.

De Algemeene Conferentie van de Internationale Organisatie van den Arbeid van den Volkenbond, door den Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau bijeengeroepen te Genève en aldaar bijeengekomen op 30 Mei 1928, in hare elfde zitting, besloten hebbende verschillende voorstellen aan te nemen betreffende methoden van vaststelling van minimumloonen, welk onderwerp het eerste punt van de agenda der zitting is, en besloten hebbende, dat deze voorstellen den vorm zullen aannemen van een ontwerp van een internationaal verdrag,

neemt heden, den 16en Juni 1928, het volgende ontwerp-verdrag aan, ter bekrachtiging door de leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid, zulks overeenkomstig de bepalingen van deel XIII van het Verdrag van Versailles en van de overeenkomstige deelen der andere Vredesverdragen:

Art. 1. Elk lid van de Internationale Organisatie van den Arbeid, dat dit verdrag bekrachtigt, verbindt zich om in te voeren of te handhaven methoden, welke het mogelijk maken om minimumloonen vast te stellen voor de arbeiders, werkzaam in industrieën of takken van industrie (en in het bijzonder in de huisindustrie), waar geen doeltreffend stelsel voor de vaststelling van loonen door collectief contract of anderszins bestaat, en waarin de loonen buitengewoon laag zijn.

Onder „industrieën" worden voor de toepassing van dit verdrag verstaan zoowel de industrie als de handel.

Art. 2. Elk lid, dat dit verdrag bekrachtigt, is vrij om na raadpleging van de werkgevers- en arbeidersorganisaties, indien die voor de betrokken industrie of tak van industrie bestaan, te beslissen, op welke industrieën of takken van industrie en in 't bijzonder op welke huisindustrieën of welke takken van huisindustrie de methoden tot vaststelling van minimumloonen, als bedoeld bij artikel 1, toegepast zullen worden.

Art. 3. Elk lid, dat dit verdrag bekrachtigt, is vrij in het bepalen van de methode van vaststelling van minimumloonen, zoo ook in de wijze van toepassing daarvan, behoudens dat:

1°. voordat tot toepassing dier methoden op eene industrie of een bepaalden tak van eene industrie wordt overgegaan, de vertegenwoordigers van de betrokken werkgevers en arbeiders geraadpleegd moeten worden, daaronder begrepen de vertegenwoordigers van hunne onderscheidene organisaties, indien zulke organisaties bestaan, zoomede alle andere personen, die in het bijzonder op dit punt deskundig zijn door hun beroep of hunne werkzaamheden en tot wie de bevoegde autoriteit het wenschelijk acht zich te wenden;

2°. de betrokken werkgevers en arbeiders deel moeten hebben aan de toepassing van die methoden op de wijze en in de mate, welke de nationale wet zal bepalen, echter in elk geval in gelijken getale en op voet van gelijkheid;

3°. de vastgestelde minimumloonen zoowel voor de betrokken werkgevers als voor de arbeiders bindend zijn; zij zullen noch bij individueele overeenkomsten door hen kunnen worden verlaagd, noch bij collectieve overeenkomsten, tenzij krachtens algemeene of bijzondere machtiging van de bevoegde autoriteit.

Art. 4. Elk lid, dat dit verdrag bekrachtigt, moet de noodige maatregelen nemen, door middel van de instelling van een systeem van contrôle en waarborgen, opdat eenerzijds de betrokken werkgevers en arbeiders kennis krijgen van de geldende minimumloonen en anderzijds de loonen, die inderdaad betaald worden, niet lager zijn dan de minimumloonen, die van toepassing zijn.

Elke arbeider, voor wien de vastgestelde minimumloonen gelden en die loon ontvangen heeft lager dan het vastgestelde minimum, moet het recht hebben, om langs gerechtelijken of anderen wettelijken weg het bedrag van het loon, dat hem nog verschuldigd is, in te vorderen binnen een termijn, die vastgesteld kan worden door de nationale wet.

Art. 5. Elk lid, dat dit verdrag bekrachtigt, moet elk jaar aan het Internationaal Arbeidsbureau eene algemeene opgave doen van de industrieën of takken van industrie, waarop de methoden van vaststelling van minimumloonen toegepast zijn, en moet aangeven de wijzen van toepassing van de methoden, zoo ook de resultaten. Die opgave moet summiere gegevens bevatten omtrent het aantal arbeiders, dat bij benadering valt onder de regeling, de hoogte van de vastgestelde loonen en — zoo noodig — de andere belangrijkste maatregelen betreffende de minimumloonen.

Art. 6. De officieele bekrachtigingen van dit verdrag, overeenkomstig het bepaalde in deel XIII van het Verdrag van Versailles en de overeenkomstige deelen van de andere Vredesverdragen, zullen worden medegedeeld aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond en door hem worden ingeschreven.

Art. 7. Dit verdrag zal slechts verbindend zijn voor de leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid, die hunne bekrachtiging door den Secretaris-Generaal hebben doen inschrijven.

Het zal van kracht worden twaalf maanden, nadat de bekrachtigingen van twee leden door den Secretaris-Generaal zullen zijn ingeschreven.

Vervolgens zal dit verdrag voor ieder der andere leden in werking treden twaalf maanden na den datum, waarop de bekrachtiging van dat lid door het Secretariaat zal zijn ingeschreven.

Art. 8. Zoodra de bekrachtigingen van twee leden der Internationale Organisatie van den Arbeid door het Secretariaat zijn ingeschreven, zal de Secretaris-Generaal van den Volkenbond van dit feit mededeeling doen aan alle leden van de Internationale Organisatie van den Arbeid. Hij zal hen eveneens in kennis stellen met de inschrijvingen van de bekrachtigingen, die hem later door andere leden der Organisatie zullen worden medegedeeld.

Art. 9. Ieder lid, dat dit verdrag heeft bekrachtigd, kan het opzeggen na verloop van een termijn van tien jaren na den datum, waarop dit verdrag van kracht begint te worden, zulks bij eene verklaring, toegezonden aan den Secretaris-Generaal van den Volkenbond en door dezen in te schrijven. De opzegging wordt eerst van kracht een jaar, nadat zij door het Secretariaat is ingeschreven.

Ieder lid, dat dit verdrag heeft bekrachtigd, dat binnen den termijn van een jaar na verloop van den termijn van tien jaar, bedoeld in het vorig lid, geen gebruik maakt van de bevoegdheid tot opzegging, voorzien in dit artikel, zal voor een nieuwen termijn van vijf jaren gebonden zijn en zal in het vervolg dit verdrag kunnen opzeggen na verloop van elken termijn van vijf jaren onder de voorwaarde, bedoeld in dit artikel.

Art. 10. De Raad van Beheer van het Internationaal Arbeidsbureau moet, ten minste eenmaal in de tien jaren, aan de Algemeene Conferentie een verslag uitbrengen over de toepassing van dit verdrag en zal vaststellen, of het wenschelijk is de herziening of wijziging van dit verdrag op de agenda der Conferentie te plaatsen.

Art. 11. Zoowel de Fransche als de Engelsche tekst van dit verdrag is authentiek.

S. 99 L.

---

9 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1935 te Berlijn gesloten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten: Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1935 te *Berlijn* gesloten, alvorens te worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft en dat het voorts wenschelijk is om de bevoegdheid voor te behouden dit verdrag op te zeggen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Het in afdruk bij deze wet gevoegde Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1935 te *Berlijn* gesloten, wordt voor het Rijk in Europa goedgekeurd.

Art. II. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor het in Artikel I genoemde verdrag op te zeggen.

Art. III. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.

Gegeven te 's-Gravenhage, den 9den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 10 *December* 1936.)

Nederlandsch-Duitsch Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 van 23 December 1935.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
De Duitsche Rijkskanselier,

geleid door den wensch, de economische betrekkingen tusschen Nederland en Duitschland ook gedurende het jaar 1936 te bevorderen en nauwer aan te knoopen, hebben tot hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Hoogstderzelver Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister te Berlijn, Mr. Johan Paul Graaf van Limburg Stirum
en
Dr. Hans Max Hirschfeld, Directeur-Generaal van Handel en Nijverheid bij het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;

De Duitsche Rijkskanselier:

Dr. Karl Ritter, Directeur aan het Departement van Buitenlandsche Zaken
en
den Vortragenden Legationsrat aan het Departement van Buitenlandsche Zaken Felix Benzler,

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn.

Art. I. Van de in de bijlage vermelde voortbrengselen van den Nederlandschen bodem en de Nederlandsche nijverheid zullen bij hun invoer in het Duitsche douanegebied geen andere of hoogere invoerrechten geheven worden dan die, welke in de bijlage bepaald zijn.

Art. II. Voorzoover de Nederlandsche Regeering den invoer van goederen in Nederland beperkt of in de toekomst beperken zal, zal zij daarbij met de Duitsche uitvoerbelangen op passende wijze rekening houden.

Art. III. De Nederlandsche en de Duitsche Regeering zullen den invoer van Nederlandsche en Duitsche kolen van alle soorten evenals tot dusverre welwillend behandelen.

De invoer van steenkolen, steenkoolbriketten en cokes uit Duitschland wordt voor het jaar 1936 gecontingenteerd, en wel volgens de navolgende groepenverdeeling: huisbrandkolen, industriekolen, steenkoolbriketten en cokes.

Art. IV. Iedere Regeering zal een Regeeringscommissie instellen, gevormd door ambtenaren der betrokken ministeries. Deze commissies hebben tot taak in doorloopend onmiddellijk contact de met de uitvoering van dit verdrag samenhangende vraagstukken te behandelen. Over de samenstelling der Regeeringscommissies zullen beide Regeeringen elkander mededeeling doen.

Art. V. Dit verdrag zal worden bekrachtigd. Het treedt den vijftienden dag na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden, welke te 's-Gravenhage zal plaats vinden, in werking en zal gelden tot den 31sten December 1936.

Ingeval zich ingrijpende wijzigingen in de economische verhoudingen tusschen de beide landen mochten voordoen, kan dit verdrag vóórdien worden opgezegd. Een ingrijpende verandering in de economische verhoudingen tusschen de beide landen moet geacht worden zich eveneens voor te doen, indien één van de beide Regeeringen, in het algemeen of door afzonderlijke maatregelen, van de tot dusverre geldende richtsnoeren harer douane-politiek afwijkt en daardoor een niet onbelangrijke benadeeling voor den uitvoer van het andere land moet worden gevreesd.

Is volgens de opvatting van één van de verdragsluitende partijen de voorwaarde van de vorige alinea aanwezig, dan zal deze partij — in den regel nochtans na voorafgaande bespreking der Regeeringscommissies — de andere partij allereerst het voornemen tot opzegging mededeelen.

Is dit het geval, dan moeten de Regeeringscommissies bijeenkomen en trachten het door de wijzigingen van de economische verhoudingen verstoorde evenwicht van het verdrag door een daarvoor in aanmerking komende verevening weer te herstellen. Brengen deze besprekingen geenerlei uitkomst, dan moet zulks in een door de beide voorzitters der Regeeringscommissies onderteekend zittingsprotocol worden vastgesteld. In dit geval kan ieder van de beide verdragsluitende Partijen het verdrag met een termijn van 14 dagen tegen het einde van een kalendermaand opzeggen.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal te Berlijn, den 23sten December 1935.

(w.g.) Limburg Stirum.
(w.g.) H. M. Hirschfeld.
(w.g.) Karl Ritter.
(w.g.) Felix Benzler.

BIJLAGE BIJ ARTIKEL I.

Rechten bij den invoer in het Duitsche douanegebied.

Tariefnummer.	Benaming der goederen.	Invoerrecht voor 100 kg in R.M.
21	Koolzaad:	
	bloemkoolzaad	100
	boerekoolzaad, spruitkoolzaad	20
	andere	40
	Bloemzaden	50
	Komkommer- en augurkenzaad	50
	Koolrabizaad	30
	Koolraapzaad	10
	Preizaad	50
	Peen(wortel)zaad	60
	Peterseliezaad	10
	Radijszaad	50
	Ramenaszaad	50
	Slazaad	50
	Schorseneerenzaad	50
	Selderijzaad	40
	Zaad van andere consumptie-wortelgewassen dan bovengenoemd en herfstknollen	10
	Spinaziezaad	10
	Uienzaad	50
	Opmerking. De verdragsrechten gelden slechts, wanneer zij in het Duitsche douanegebied worden ingevoerd met certificaten van zuiverheid, erkend door de Duitsche Regeering, en op grond van overeenkomsten met Duitsche telers ingevolge nadere overeenkomst tusschen de beide Regeeringen.	
22	Karwij, versch of gedroogd	8
23	Aardappelen, versch:	
	goedgekeurd pootgoed in den tijd van 1 Januari tot 31 Maart en van 1 September tot 31 December	4
28	Kapok, onbewerkt, ook gezuiverd, in andere verpakking dan in geperste balen	3
33	Groenten, versch:	
	Witte kool in den tijd van 1 Januari tot 31 Mei	2
	Roode kool en savoyekool, in den tijd van 1 Januari tot 31 Mei	2
	Opmerking. De verdragsrechten gelden slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 60 % van de hoeveelheden der afzonderlijke bovengenoemde goederen, welke volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek in den tijd van 1 Januari tot 31 Mei 1932 uit Nederland in het Duitsche douane-	

gebied zijn ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 60.

Spruitkool, in den tijd van 1 Januari tot 31 Maart en van 1 November tot 31 December 5

Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 55 % van de hoeveelheid, die in het jaar 1932 volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 55.

Kropsla:

in den tijd van 1 April tot 31 Mei 7

in den tijd van 1 Juni tot 30 September 10

Opmerking. Het verdragsrecht van 7 RM geldt slechts onder voorwaarde, dat de Nederlandsche Regeering overeenkomstig een met het oog daarop te treffen regeling er voor instaat, dat in de maanden April en Mei niet meer dan 75 % naar Duitschland wordt uitgevoerd van de hoeveelheid kropsla, die na overeenkomst der beide partijen op grond van een gemeenschappelijke vaststelling in de maanden April en Mei 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 75.

Uien tot een hoeveelheid van ten hoogste 3 000 000 kg per kalenderjaar, wanneer zij met toestemming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instelling en na nadere aanwijzing van den Rijksminister van Financiën worden ingevoerd 2

Wortelen, in den tijd van 1 Januari tot 31 Maart en van 1 Juli tot 31 December 5

Spinazie 5

38 Boomen, wijnstokken, vaste planten, struiken, stekken en andere levende gewassen zonder of met aardkluiten, ook in potten of kuipen; entrijzen; planten zonder aardkluiten:

Vaste planten 20

Polyantharozen, voorzien van een door de Duitsche Regeering erkend certificaat van zuiverheid 21

Andere:

Rhododendrons en azalea's, met uitzondering van de Indische azalea's, alle deze met aardkluiten 12.50

Magnolia's, laurieren, Ilex, Aucuba, Buxus, alle deze met aardkluiten 10

Coniferen (met uitzondering van de araucaria excelsa) en clematis met kluiten, voorzien van door de Duitsche Regeering erkende certificaten van zuiverheid 10

vaste planten met aardkluiten ... 20

Opmerking. De verdragsrechten van 21 RM, 12.50 RM en 10 RM gelden slechts onder de voorwaarde, dat de Nederlandsche Regeering ingevolge een daartoe in het bijzonder te treffen overeenkomst bij den uitvoer van de planten, waarvoor deze verdragsrechten gelden, waarborgt, dat uitvoervergunningen voor zendingen aan particulieren, openbare lichamen, warenhuizen of openbare verkoopingen niet worden afgegeven, alsmede dat aan de in een gemengde Commissie overeengekomen prijzen wordt vastgehouden.

40 Hyacinthen-, tulpen- en narcisbollen 20

45 Druiven:

versch, (tafeldruiven), in Nederlandsche kassen gekweekt, in verpakkingen met gewicht van 10 kg of minder, niet per post verzonden, in den tijd van 1 tot 31 Juli 7

47 Ander ooft, versch:

Kruisbessen 10

Frambozen 12.50

Opmerking. Als versche frambozen zijn ook te beschouwen versch geplukte frambozen, die in den tijd van 15 Juni tot 15 September zijn ingevoerd en die alleen om haar voor bederf gedurende het vervoer te behoeden, lichtelijk met verduurzamingsmiddelen, zooals b.v. mierenzuur, behandeld zijn.

49 Aardbeienpulp in verpakkingen bij een gewicht van 50 kg of meer 8

Frambozenpulp in verpakkingen bij een gewicht van 50 kg of meer 5

Opmerking. De verdragsrechten gelden zonder dat rekening is gehouden met het percentage der aardbeien- en frambozenpulp aan heele dan wel halve vruchten.

109 Varkensspek, niet gerookt, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instelling 20

115 Zeelt, levend en niet levend, versch, niet bevroren, in den tijd van 1 Juni tot 31 Juli 40

In het algemeene tarief niet afzonderlijk genoemde zeevisschen, levende en niet levende, versch, niet bevroren ..... vrij

Opmerking. De bij verdrag vastgestelde vrijdom van invoerrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 50 % van de hoeveelheid, die na overeenkomst van de beide partijen op grond van een gemeenschappelijke vaststelling in het jaar 1932 door Duitsche visschers en door de bemanning van Duitsche schepen gevangen en onder vrijdom van

rechten in Nederland aan den wal is gebracht en slechts zoolang, als Nederland zeevisschen, welke door Duitsche visschers of door de bemanning van Duitsche schepen zijn gevangen, afgezien van de heffing van een compenseerend invoerrecht van 1 % van de waarde, vrij van invoerrecht laat invoeren en aan den wal laat brengen.

116 Gezouten haring en z.g. „Breitlinge", niet in stukken gedeeld: in heele, halve, kwart of achtste tonnen ..... bruto 62 % van het voor een vat (ton) geldende invoerrecht.

119 Oesters, levend of slechts afgekookt of ingezouten, ook zonder schelp ... 65

134 Boter, versch, gezouten of uitgesmolten, voorzien van een bewijs van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instelling 75

135 Kaas, niet in afzonderlijke verpakking met een brutogewicht van 2½ kg of lager, harde:
Edammer- en Goudakaas alsook bloksmeltkaas zonder korst, uit Edammer- of Goudakaas bereid, alle deze voorzien van een bewijs van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instelling 20
Opmerking: Het bewijs, dat de bloksmeltkaas uit Edammer- of Goudakaas is bereid, is door een certificaat van een door de Nederlandsche Regeering aan te wijzen instelling te leveren.

136 Eieren van kippen, rauw, voorzien van een bewijs van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instelling 30
Eieren van eenden, rauw 30
Opmerking. Het verdragsrecht voor eendeneieren geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 90 % van de hoeveelheid, die na overeenkomst van de beide partijen op grond van gemeenschappelijke vaststelling in het jaar 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd.

199 Ander gebak, met inbegrip van biscuits en van beschuit 100

208 Gecondenseerde melk (melkstroop) met toevoeging van suiker van ten minste 40 %, in blokken bij een gewicht van 10 kg of meer, voorzien van bewijzen van overneming van een door den Rijksminister voor Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen instelling 40

257 Glycerine, zuiver 4

280 Zout, (chloornatrium, [geraffineerd, steen-, zeezout]) tot een hoeveelheid van ten hoogste 6 250 000 kg netto 0.80

326 Zinkwit tot een hoeveelheid van ten hoogste 40 000 kg 4
Opmerking. De beide Regeeringen kunnen de hoeveelheid, waarvoor de tariefverlaging geldt, wijzigen, echter niet hooger stellen dan 40 000 kg.

343 Lakvernissen, lakken, zonder gebruik van wijngeest bereid (oplossingen van hars in terpentijnolie, minerale olie, harsolie, olievernis, aceton, alkaliën of andere oplossingsmiddelen), ook met kleurstoffen vermengd 25

354 Synthetische muscus 120

362A Met zuren behandelde fosforhoudende meststoffen (superfosfaten), ook met andere stoffen vermengd:
andere dan met stikstofhoudende stoffen vermengde 0.90
Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 40 % van de gemiddelde hoeveelheid goederen, vallende onder het tariefnr. 362A, welke volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek in de jaren 1931 en 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen op grond van bijzondere overeenkomsten het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 60.

470 Kapok, gekaard, gekamd, gebleekt of geverfd 3

639 Ruwe, ongevormde stukken, ruwe gesneden of getrokken bladen, blokken, platen, buizen of staven van kunsthoorn van caseïne, zonder vulstof tot een hoeveelheid van 75 000 kg 35

730 Aardewerk, of fijn aardewerk voor hygiënische doeleinden, eenkleurig, in het algemeen tarief niet elders genoemd 9
Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 70 % van de hoeveelheid goederen, vallende onder het tariefnr. 730, die volgens de ambtelijke Duitsche invoerstatistiek in het jaar 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied is ingevoerd. De beide Regeeringen kunnen op grond van bijzondere overeenkomsten het percentage wijzigen, echter niet hooger stellen dan 100.

909 Kabels ter geleiding van electrische stroom, ten gevolge van hun metaalarmeering in den vorm van hulzen (mantels), plaatijzer, draad, band of dergelijke, geschikt om in water of in den grond te worden gelegd 14.40

911 Electrische gloeilampen 80
Opmerking. Het verdragsrecht geldt slechts voor een hoeveelheid, overeenkomende met 100 % van de gemiddelde hoeveelheid, die na overeenstemming tusschen beide

partijen op grond van gemeen overleg in de jaren 1930, 1931 en 1932 met Nederland in het voormalige Saargebied ingevoerd is.

Slotprotocol.

Bij de onderteekening van het heden gesloten Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 is het volgende overeengekomen:

I.

Bij artikel I Bijlage.

Bij N°. uit 21: De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, die over de voorziening van de Duitsche markten met zaden en over andere voorwaarden nopens den afzet beraadslagen zal. In de commissie moeten zitting hebben deskundigen uit producenten- en handelskringen, die door de betreffende Regeeringen benoemd worden. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

Bij N°. uit 23: Om van het verlaagde douanerecht te genieten, moeten de betrokkenen bij de inklaring van elke zending in het vrije verkeer een verklaring van een Nederlandsche instelling overleggen, behelzende, dat het om goedgekeurd pootgoed gaat. De beide Regeeringen zullen zich met elkander verstaan over de instellingen, die deze verklaringen zullen afgeven. In gevallen van twijfel hebben de Duitsche autoriteiten het recht te onderzoeken, of het om goedgekeurd pootgoed gaat.

Bij N°. uit 33: 1. De beide Regeeringen kunnen een wijziging in de voor witte, roode, savoye- en spruitkool vastgestelde douanecontingenten overeenkomen, waarbij nochtans de totale hoeveelheid, welke zich uit de verschillende koolsoorten afzonderlijk laat berekenen, niet gewijzigd mag worden.

2. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, die over de voorziening van de Duitsche markten met groenten en fruit, en over verdere voorwaarden nopens den afzet beraadslagen zal. In de commissie moeten zitting hebben deskundigen uit producenten- en handelskringen, die door de betreffende Regeering benoemd worden. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

3. De Nederlandsche Regeering zal er door uitvaardiging en handhaving van een uitvoerverbod voor zorgen, dat in de maanden April en Mei niet meer dan het telkens overeengekomen percentage van de hoeveelheid kropsla naar Duitschland uitgevoerd wordt, die na overeenkomst tusschen beide partijen op grond van gemeenschappelijke vaststelling in de maanden April en Mei 1932 uit Nederland in het Duitsche douanegebied ingevoerd is. Er bestaat overeenstemming, dat deze hoeveelheid 12 000 000 kg bedraagt.

De Nederlandsche Regeering zal de Duitsche Regeering tijdig op de hoogte stellen van de uitvaardiging en handhaving van het uitvoerverbod.

Bij N°. uit 38: 1. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, die beraadslaagt over de tuinbouwvraagstukken, die voor beide landen van belang zijn, in het bijzonder over de prijsvorming en over verdere voorwaarden nopens den afzet. In deze commissie moeten door de betreffende Regeering benoemde deskundigen uit kweekers- en handelskringen zitting hebben. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

2. De Nederlandsche Regeering zal door de afkondiging en de toepassing van een uitvoerverbod waarborgen, dat zendingen aan particulieren, openbare lichamen, warenhuizen en bestemd voor openbare verkoopingen, niet ten uitvoer naar Duitschland worden toegelaten, alsmede dat wordt vastgehouden aan de in de gemengde commissie vastgestelde prijzen.

Bij N°. uit 45: Ten bewijzen, dat de druiven in Nederlandsche kassen gekweekt zijn, kunnen de Duitsche douaneautoriteiten de overlegging van ambtelijke certificaten verlangen. De certificaten worden door de beide Regeeringen vastgesteld.

Bij N°. uit 109: 1. De Nederlandsche Regeering zal er voor zorgen, dat de instantie, die het spek in het Duitsche douanegebied invoeren mag, de werkzaamheid van den Duitschen invoerhandel in spek niet benadeelt.

2. De beide Regeeringen zullen zoo spoedig mogelijk na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, die over de voorziening van de Duitsche markten met varkensspek en varkensvet, over de prijsvorming, voor zoover haar deze taak door de Regeeringscommissies opgedragen wordt, en over de verdere afzetvoorwaarden overleg moet plegen. De leden van de commissie of hun plaatsvervangers mogen geen rechtstreeks belanghebbenden zijn. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

3. De beide Regeeringen zullen zich over de afgifte van de bewijzen van overneming en het systeem, te volgen bij de douanebehandeling, verstaan.

Bij N°. uit 115: 1. De Nederlandsche Regeering zal er bij den uitvoer van zeelt naar Duitschland in de maanden Juni en Juli naar streven, dat de uit te voeren hoeveelheid gelijkelijk over de beide maanden wordt verdeeld en dat de uitvoer overigens zoo zal worden gehandhaafd, dat de afzetmogelijkheden voor Duitsche zeelt door overvoering van de

Duitsche markten zoo mogelijk niet wordt benadeeld.

2. Er bestaat overeenstemming, dat in het jaar 1932 2 123 600 kg door Duitsche visschers en door de bemanning van Duitsche schepen gevangen zeevisch (met uitzondering van versche haring) in Nederland aan den wal gebracht zijn.

Bij N°. uit 116: De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, die beraadslagen zal over vraagstukken betreffende haring, met inbegrip van versche haring, welke voor beide landen van belang zijn. In deze commissie moeten deskundigen uit haringreeders- en handelskringen zitting hebben, die door de betreffende Regeering worden aangewezen. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

Bij N°. uit 135: Bij de douane-inklaring zal bij de vaststelling, of het om Edammer- of Goudakaas gaat, niet alleen worden afgegaan op vorm en uiterlijk.

Bij Nos. 134 en uit 135: 1. De beide Regeeringen zullen zich verstaan omtrent de afgifte der bewijzen van overneming en over de procedure, bij de inklaring te volgen.

2. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, welke tot taak heeft te beraadslagen over het behartigen der wederzijdsche belangen op zuivelgebied, in het bijzonder over de periodieke voorziening der Duitsche markten, en over verdere voorwaarden nopens den afzet. In deze commissie moeten door de betreffende Regeering benoemde deskundigen uit producenten- en handelskringen zitting hebben. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

3. De gemengde commissie zal zich verstaan over maatregelen, die geschikt zijn om een verdere uitbreiding van de rechtstreeksche leveringen van den Nederlandschen exporter of zijn plaatsvervangers aan Duitsche kleinhandelaren te verhinderen.

Bij N°. uit 136: 1. De bewijzen van overneming voor kippeneieren worden door de instantie, door den Rijksminister van Voedselvoorziening en Landbouw aan te wijzen, in den regel slechts verstrekt voor Nederlandsche kippeneieren, die voldoen aan de voorschriften van de Duitsche eierenverordening inzake kwaliteit en gewicht van de handelsklassen G I S, G I A, G I B of G I C. Eieren van de handelsklasse G I C kunnen echter in het tijdvak van 1 Maart tot 31 Augustus slechts door de Reichsstelle für Eier of een door haar aangewezen bureau ingevoerd worden.

De Nederlandsche Regeering zal er voor zorgen, dat slechts kippeneieren naar Duitschland worden uitgevoerd, die voldoen aan bovengenoemde voorschriften van de Duitsche eierenverordening.

2. De Duitsche douanekantoren beslissen, zoo noodig nadat deskundigen op kosten van den importeur zijn gehoord, of het bij de ter inklaring aangeboden eieren om eendeneieren gaat of wel — bij overlegging van bewijs van overneming voor eieren van de op grond van de Duitsche eierenverordening bestaande handelsklassen G I S, G I A, G I B of G I C — om dergelijke kippeneieren. Zij zullen in den regel van een onderzoek der eieren afzien, indien de importeur de verklaring van een Nederlandsche instantie overlegt, behelzende, dat de bij het overgelegde bewijs van overneming behoorende zending eendeneieren bevat of wel kippeneieren, die overeenkomen met de in het bewijs van overneming aangegeven handelsklassen.

De beide Regeeringen zullen zich met elkander verstaan over de Nederlandsche instantie, die deze verklaring afgeeft en over de procedure, die in acht genomen moet worden.

3. De beide Regeeringen zullen zich voorts met elkander verstaan over de afgifte van de bewijzen van overneming en over de procedure, bij de inklaring te volgen.

4. De beide Regeeringen zullen ten spoedigste na de voorloopige toepassing van dit verdrag een gemengde commissie instellen, welke beraadslagen zal over vraagstukken betreffende eieren, welke voor beide landen van belang zijn, in het bijzonder over de periodieke voorziening der Duitsche markten en over verdere voorwaarden nopens den afzet. In deze commissie moeten door de betreffende Regeering aangewezen deskundigen uit producenten- en handelskringen zitting hebben. Elke Regeering zal naar de besprekingen der commissie een vertegenwoordiger als waarnemer zenden. De beide voorzitters van de commissies zullen zich voor ieder afzonderlijk geval over tijd en plaats van samenkomst verstaan.

5. Er bestaat overeenstemming, dat in het jaar 1932 3 000 000 kg eendeneieren uit Nederland in het Duitsche douanegebied ingevoerd zijn.

Bij N°. uit 326: Er bestaat overeenstemming, dat het overeengekomen verdragsrecht slechts zoolang geldt als ruw zink van tariefpost 855 in Duitschland vrij van invoerrechten is. De Duitsche Regeering verklaart zich — voor het geval, dat een invoerrecht op ruw zink wordt ingesteld — bereid, met de Nederlandsche Regeering onderhandelingen te openen nopens vaststelling van een ander verdragsrecht op zinkwit, hetwelk zich aanpast aan het invoerrecht op ruw zink. Zij zegt toe, dat daarbij de beschermingsmarge voor de bereiding van zinkwit niet zal worden verhoogd.

Bij N°. uit 730: Tot de goederen voor hygiënische doeleinden in den zin van de tariefafspraak behooren slechts voorwerpen, bestemd om te worden ingebouwd en aangesloten aan een water- of afvoerleiding, zooals badkuipen, waschtafels, closets en dergelijke.

Bij de Nos. uit 33, 115, 136 (eendeneieren), 280, 326, 362 A, 639, 730: De inklaring van de onder deze posten vallende goederen — voor zoover voor deze een douane-contingent is vastgesteld — in het vrije verkeer van het Duitsche douanegebied tegen de verdragsrechten is slechts geoorloofd, hetzij bij ten hoogste twee in overleg tusschen beide Regeeringen aan te wijzen douanekantoren, of wel, zonder

beperking tot bepaalde douanekantoren, indien contingentsverklaringen worden overgelegd, die door een Duitsch douanekantoor zijn afgegeven of gewaarmerkt. Indien de inklaring is beperkt tot bepaalde douanekantoren, gaat de Duitsche Regeering er mede accoord, dat in cijfers vast te stellen gedeelten van het douanecontingent worden afgezonderd en bij verdere overeen te komen Duitsche douanekantoren worden ingeklaard, waarbij beide Regeeringen zich het recht voorbehouden, zoo noodig ten aanzien van de afgezonderde gedeelten wijzigingen overeen te komen. Voorts zijn ook bij beperking der inklaring tot bepaalde douanekantoren op verzoek van de Nederlandsche Regeering contingentsverklaringen over te leggen, waaruit blijkt, dat de zending tot het contingent zal worden gerekend.

De Nederlandsche Regeering zal de Duitsche Regeering mede deelen, welke regeling zij voor de in aanmerking komende goederengroepen verkiest.

De beide Regeeringen zullen zich verstaan over de Duitsche douanekantoren en over de Nederlandsche instellingen, die contingentsverklaringen afgeven, evenals over de in acht te nemen procedure.

Bij N°. uit 911: De inklaring van electrische gloeilampen in het vrije verkeer van het Duitsche douanegebied tegen het verdragsrecht van 80 R.M. per 100 kg is slechts toegestaan òf bij hoogstens twee in gemeenschappelijk overleg door beide Regeeringen aan te wijzen, douanekantoren, òf zonder beperking tot bepaalde douanekantoren, indien contingenteerings-certificaten overgelegd worden, die door een Duitsch douanekantoor bekrachtigd zijn.

De Nederlandsche Regeering zal aan de Duitsche Regeering mededeelen, welke regeling zij voor de electrische gloeilampen kiest.

De beide Regeeringen zullen zich met elkander verstaan over de Nederlandsche instantie, die contingenteerings-certificaten verstrekt, alsmede over de in acht te nemen procedure.

Er bestaat overeenstemming over, dat gemiddeld in de jaren 1930, 1931 en 1932 uit Nederland in het voormalige Saargebied 1200 kg electrische gloeilampen zijn ingevoerd.

II.

De beide Regeeringen zijn het er over eens, dat Nederlandsche snoekbaars van tariefpost 115, waarvoor op grond van de meestbegunstiging bij de inklaring over bepaalde douanekantoren aanspraak kan worden gemaakt op den bij handelsverdrag vastgelegden vrijdom van invoerrecht, slechts in het vrije verkeer van het Duitsche douanegebied vrij van invoerrecht mag worden ingeklaard, indien volgens nadere bepaling van de Nederlandsche Regeering voor elke zending het bewijs wordt overgelegd, dat zij tot het contingent zal worden gerekend.

Omtrent de douanekantoren, die de bevoegdheid hebben Nederlandsche snoekbaars vrij van invoerrecht in te klaren, zijn de beide Regeeringen reeds tot overeenstemming gekomen.

III.

Voorzoover bij den invoer in Nederland het overleggen van certificaten van oorsprong geëischt wordt, zullen de Nederlandsche autoriteiten voor uit het Duitsche Rijk in te voeren waren certificaten van oorsprong aannemen, die verstrekt zijn door het douanekantoor van de plaats van verzending in het binnenland of aan de grens, van de bevoegde „Industrie- und Handelskammer", van de „Hauptabteilung II der Landesbauernschaften", de „Auszenhandelsstellen" of de „Handwerkskammern".

IV.

Bij artikel IV.

De Regeeringscommissies zullen over vraagstukken, die tot de competentie van de gemengde commissies behooren, in den regel geen beslissing nemen voordat de betrokken gemengde commissie haar standpunt bepaald heeft.

De Regeeringscommissies kunnen tot de instelling van verdere gemengde commissies besluiten, voorzoover volgens de bepalingen van dit slotprotocol in de instelling van dergelijke commissies niet voorzien is.

V.

Bij artikel V.

De beide Regeeringen zullen tijdig met elkander in onderhandeling treden, ten einde zich te verstaan over een regeling van het Nederlandsch-Duitsch goederenverkeer na afloop van dit verdrag.

VI.

Dit slotprotocol vormt een integreerend bestanddeel van het heden onderteekende verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 en geldt evenlang als het verdrag zelf.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en Duitsche taal te Berlijn op 23 December 1935.

(w.g.) Limburg Stirum.
(w.g.) H. M. Hirschfeld.
(w.g.) Karl Ritter.
(w.g.) Felix Benzler.

S. 99 M.

---

9 *December* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van de op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 20 November 1936 (*Staatsblad* n°. 99 F), houdende goedkeuring van de overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland*, alsmede van het tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche douane- en credietverdrag van 26 November 1925, beide op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten, van welke eerstgenoemde overeenkomst een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Overwegende, dat eerstgenoemde overeen-

komst, overeenkomstig artikel V, met ingang van 1 Juli 1934 voorloopig is toegepast;

Overwegende mede, dat de akten van bekrachtiging van vermelde overeenkomst op 30 Nov. 1936 te *'s-Gravenhage* zijn uitgewisseld;

Overwegende wijders, dat genoemde overeenkomst, overeenkomstig artikel V, op 15 December 1936 voor *Nederlandsch-Indië* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 7den December 1936, Directie van het Protocol, n°. 40236;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemde overeenkomst te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 9den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

Overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
de Duitsche Rijkspresident,

geleid door den wensch het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland op den grondslag van het Handels- en Scheepvaartverdrag tusschen Nederland eenerzijds en de Staten van het Duitsche Tol- en Handelsverbond anderzijds van 31 December 1851 naar mogelijkheid te vermeerderen en te ontwikkelen, hebben tot hun gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Mr. Johan Paul Graaf van Limburg Stirum, Haar buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister te Berlijn;

de Duitsche Rijkspresident:

den administrateur aan het Departement van Buitenlandsche Zaken Dr. Karl Ritter, en den referendaris aan het Rijksministerie voor Economische Zaken Hans Flach, „Geheimer Oberregierungsrat",

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn.

Art. I. De Duitsche Regeering zal ten aanzien van de, aan een bijzondere, van overheidswege vastgestelde, regeling van den invoer onderworpen voortbrengselen, welke invoer in Duitschland van bijzonder belang voor Nederlandsch-Indië is, op passende wijze met dit belang rekening houden.

De beide Regeeringen gaan van het standpunt uit, dat de verhouding tusschen den Nederlandsch-Indischen uitvoer naar Duitschland tot den Duitschen uitvoer naar Nederlandsch-Indië in de laatste jaren door buitengewone omstandigheden op abnormale wijze veranderd is. Zij zullen zich daarom toeleggen op het herstel van een normale verhouding, met inachtneming van de ontwikkelingsmogelijkheden van den Duitschen uitvoer. Tot dit doel zal, in het bijzonder bij het geven van Regeeringsopdrachten en soortgelijke zaken in Nederlandsch-Indië, met de Duitsche belangen op passende wijze rekening gehouden worden.

Voor het geval dat de Nederlandsch-Indische of de Duitsche Regeering zich genoodzaakt zal zien den in- of uitvoer van goederen te verbieden of te beperken, verplichten zij zich met de belangen van het andere gebied op passende wijze rekening te houden.

Art. II. Bij den invoer der hieronder aangeduide Duitsche voortbrengselen in het Nederlandsch-Indische tolgebied zullen geen hoogere dan de volgende rechten geheven worden:

No. van het Ned.-Indische douanetarief		van de waarde
167 II	Neosalvarsan	6 %
	Antimalariamiddelen	6 %
181	Teerverfstoffen, droog of in deegvorm	6 %
188	Afridolzeep	12 %

Op deze tariefposten zullen geen andere dan de, uit hoofde van wettelijke bepalingen voor alle invoerrechten geldende, toeslagen gelegd worden.

De Nederlandsche Regeering zal Duitsche verzoeken om voor goederen, die voor den Duitschen uitvoer van belang zijn, specifieke rechten of noteeringen in de douane-prijscourant vast te stellen, welwillend behandelen.

Art. III. Artikel 32 al. 2 van het Handels- en Scheepvaartverdrag tusschen Nederland eenerzijds en de Staten van het Duitsche Tol- en Handelsverbond anderzijds, van 31 December 1851, wordt opgeheven.

Art. IV. Iedere Regeering zal een Regeeringscommissie, bestaande uit ambtenaren van de betrokken Ministeries, instellen. Deze commissies hebben tot taak in voortdurend rechtstreeks contact de vraagstukken te behandelen, die met de toepassing van deze overeenkomst samenhangen. De beide Regeeringen zullen elkander in kennis stellen van de samenstelling der Regeeringscommissies.

Art. V. Deze overeenkomst zal worden bekrachtigd. Zij treedt den 15en dag na de uitwisseling der bekrachtigingsoorkonden, die te 's-Gravenhage zal plaats vinden, in werking en geldt tot 30 Juni 1937. De beide Regeeringen zullen het verdrag nochtans met ingang van 1 Juli 1934 voorloopig toepassen.

Indien echter de economische voorwaarden, waarvan beide partijen bij het sluiten van deze overeenkomst uitgaan, een diepgaande wijziging ondergaan, kan de partij, die zich door deze verandering benadeeld acht, van de andere partij het openen van onderhandelingen over een wijziging van deze overeenkomst en een nieuwe regeling van de economische betrekkingen verlangen.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal te Berlijn, den 6 Juni 1934.

van Limburg Stirum. Karl Ritter.
Hans Flach.

S. 99 N.

9 *December* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche douane- en credietverdrag van 26 November 1925 (*Staatsblad* 1926, n°. 348).

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 20 November 1936 (*Staatsblad* n°. 99 F), houdende goedkeuring van de overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen *Nederlandsch-Indië* en *Duitschland*, alsmede van het tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche douane- en credietverdrag van 26 November 1925, beide op 6 Juni 1934 te *Berlijn* tusschen *Nederland* en *Duitschland* gesloten, van welk laatstgenoemd verdrag een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Overwegende, dat de akten van bekrachtiging van bedoeld verdrag op 30 November 1936 te 's-Gravenhage zijn uitgewisseld;

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel 3, op 30 December 1936 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 7den December 1936, Directie van het Protocol, n°. 40236;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 9den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 18 *December* 1936.)

Tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en de Duitsche Rijkspresident, overwegende, dat het wenschelijk is zekere bepalingen van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, die op het crediet betrekking hebben, te wijzigen, heb'en tot hunne gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Mr. Johan Paul Graaf van Limburg Stirum, Haar buitengewoon Gezant en gevolmachtigd Minister te Berlijn;

en

de Duitsche Rijkspresident:

den administrateur aan het Departement van Buitenlandsche Zaken Dr. Karl Ritter, en

den referendaris aan het Rijksministerie voor Economische Zaken Hans Flach, „Geheimer Oberregierungsrat",

die, na onderzoek hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, het navolgende overeengekomen zijn:

Art. 1. De in artikel 3 sub 1 van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925 bepaalde looptijd van het crediet van 140 millioen gulden aan Duitschland voor den aankoop van grondstoffen (rekening B) wordt met drie jaren verlengd.

Art. 2. In artikel 3 van genoemd verdrag worden de nummers 2—4 door den volgenden tekst vervangen:

2°. de rentevoet voor deze 140 millioen gulden blijft op 4 % bepaald;

3°. uiterlijk op 31 December 1939 zullen 70 millioen gulden door Duitschland worden afgelost;

4°. uiterlijk op 31 December 1940 zal de aflossing van het nog uitstaande bedrag plaats vinden.

Art. 3. Dit verdrag vormt een integreerend bestanddeel van het Douane- en Credietverdrag. Het zal worden geratificeerd en treedt een maand na de uitwisseling van de ratificatieoorkonden, die te 's-Gravenhage zal plaats vinden, in werking.

Geschied in tweevoud in de Nederlandsche en de Duitsche taal.

Berlijn, 6 Juni 1934.

Limburg Stirum. Karl Ritter.
Hans Flach.

S. 99 S.

23 *December* 1936. BESLUIT, bepalende de bekendmaking in het *Staatsblad* van het op 23 December 1935 te *Berlijn* gesloten Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936, met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, alsmede van de op denzelfden datum gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van het verdrag. [1]

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien de Wet van 9 December 1936 (*Staatsblad* n°. 99 L), houdende goedkeuring van het Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1935 te *Berlijn* gesloten, van welk verdrag een afdruk bij dit Besluit is gevoegd;

Gezien mede de op 23 December 1935 tusschen den voorzitter der Nederlandsche delegatie en den voorzitter der Duitsche delegatie gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag, welke nota's eveneens in afdruk en, voor wat de Duitsche nota betreft, tevens in vertaling bij dit Besluit zijn gevoegd;

Overwegende, dat genoemd verdrag krachtens vermelde nota-wisseling met ingang van 1 Januari 1936 voorloopig is toegepast;

Overwegende mede, dat de akten van bekrachtiging van dat verdrag op 16 December 1936 te *'s-Gravenhage* zijn uitgewisseld:

[1] Zie voor de tekst van het Verdrag en het Slotprotocol, de gelijkluidende tekst in *Staatsblad* 1936, N°. 99 L.

Overwegende wijders, dat genoemd verdrag, overeenkomstig artikel V, op 31 December 1936 voor het Rijk in *Europa* zal in werking treden;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van den 18den December 1936, Directie van het Protocol, n°. 43071;

Hebben goedgevonden en verstaan:

bovengenoemd verdrag met bijlage en slotprotocol en bovengenoemde nota's met vertaling te doen bekend maken door de plaatsing van dit Besluit in het *Staatsblad*.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van hetgeen ten deze wordt vereischt.

's-Gravenhage, den 23sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.
(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

De Voorzitter der
Nederlandsche Delegatie.

Berlijn, 23 December 1935.

Mijnheer de Voorzitter,

Ik heb de eer, U te bevestigen, dat naar aanleiding van de onderteekening van het Nederlandsch-Duitsch Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936, welke heden heeft plaats gevonden, tusschen de Nederlandsche en de Duitsche Regeering de volgende overeenkomst is getroffen:

De verdragsluitende Regeeringen zullen het Nederlandsch-Duitsch Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met ingang van 1 Januari 1936 voorloopig toepassen.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik, Mijnheer de Voorzitter, om U de hernieuwde verzekering te geven van mijn zeer bijzondere hoogachting.

H. M. Hirschfeld.

Aan
den Voorzitter van de Duitsche Delegatie den Heere Benzler, *te*
Berlijn.

De Voorzitter der
Duitsche Delegatie.

Berlijn, 23 December 1935.

Mijnheer de Voorzitter,

Ik heb de eer, U te bevestigen, dat naar aanleiding van de onderteekening van het Duitsch-Nederlandsch Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936, welke heden heeft plaats gevonden, tusschen de Duitsche en de Nederlandsche Regeering de volgende overeenkomst is getroffen:

De verdragsluitende Regeeringen zullen het Duitsch-Nederlandsch Verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met ingang van 1 Januari 1936 voorloopig toepassen.

Ik maak van deze gelegenheid gebruik, Mijnheer de Voorzitter, om U de hernieuwde verzekering te geven van mijn zeer bijzondere hoogachting.

Benzler.

Aan
den Voorzitter van de Nederlandsche Delegatie, den Heere Dr. Hirschfeld *te* Berlijn.

S. 351.

14 *November* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 101, tiende lid, der Gemeentewet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 29 April 1936, n°. 844, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 14 Mei 1936, n°. 100, Afdeeling Generale Thesaurie en van 28 Mei 1936, n°. 11, Afdeeling Kabinet;

Gezien artikel 101, tiende lid, der Gemeentewet:

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Juli 1936, n°. 36);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 15 October 1936, n°. 844 III, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 6 November 1936, n°. 112, Afdeeling Generale Thesaurie en van 9 November 1936, n°. 2, Afdeeling Kabinet;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. Onder de op wachtgeld gestelde en gepensionneerde wethouders, over wie in de volgende artikelen wordt gehandeld, worden verstaan zij, die op of nà 1 April 1936 zijn op wachtgeld gesteld of gepensionneerd.

2. 1. De burgemeesters doen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling van naam, voornaam, geboortedatum, laatste woonplaats, bedrag en datum van ingang van het wachtgeld of pensioen der op wachtgeld gestelde of gepensionneerde wethouders hunner gemeente. Betreft de opgave een op wachtgeld gesteld wethouder, dan doen de burgemeesters mede opgave van de laatstelijk genoten wedde. Deze mededeeling geschiedt, voor zooveel betreft gewezen wethouders, die op het tijdstip van het inwerkingtreden van dit besluit zijn op wachtgeld gesteld of gepensionneerd, binnen een maand na dat tijdstip en voor zooveel betreft gewezen wethouders, die na dat tijdstip worden op wachtgeld gesteld of gepensionneerd, zoo spoedig mogelijk na den datum van op wachtgeldstelling of pensionneering.

2. Wordt in het wachtgeld of het pensioen een wijziging gebracht, dan doet de burgemeester van de gemeente, te wier laste het wachtgeld of het pensioen komt, van het gewijzigde bedrag, alsmede van den datum, waarop die wijziging is ingegaan, zoo spoedig mogelijk nadere opgave.

3. Van iedere wijziging in de woonplaats van een op wachtgeld gesteld of gepensionneerd wethouder doet de burgemeester van de gemeente, te wier laste het wachtgeld of het pensioen komt, onverwijld opgave aan Onzen in het eerste lid genoemden Minister.

3. Met de contrôle op inkomsten en pensioen, als bedoeld in het derde en vijfde lid van artikel 101 der Gemeentewet zijn, onverminderd de contrôle van anderen, in het bijzonder belast de inspecteurs der directe belastingen en die der registratie en domeinen. Zij ontvangen daartoe van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgave van de op wachtgeld gestelde en gepensionneerde wethouders, die in hun inspectie wonen en handelen overigens naar de door Onzen Minister van Financiën te geven aanwijzingen.

4. 1. Indien een op wachtgeld gesteld wethouder in dienst treedt van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), of het wethouderschap of lidmaatschap van Gedeputeerde Staten aanvaardt, geeft het lichaam, hetwelk zijn wedde of zijn vergoeding uitbetaalt, daarvan kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met opgave van die wedde of die vergoeding.

2. Wordt in die wedde of die vergoeding wijziging gebracht, dan doet het betrokken lichaam daarvan, zoomede van den datum, waarop die wijziging is ingegaan, zoo spoedig mogelijk nadere opgave.

5. Indien het bevoegd gezag van het Rijk, van een provincie, van een gemeente, van een waterschap, veenschap of veenpolder, het bestuur van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, benevens de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen ambtenaren kennis bekomen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 101, derde en vijfde lid, der Gemeentewet van belang kan zijn, doet dat gezag, dat bestuur of doen die ambtenaren hiervan onverwijld mededeeling aan Onzen genoemden Minister.

6. 1. Waneer een op wachtgeld gesteld wethouder inkomsten gaat genieten uit of in verband met een ambt of betrekking in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), uit het bekleeden van een wethouderschap, van een lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met ingang van of na den dag van aftreding als wethouder ter hand genomen of aanvaard, dan doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van de inkomsten, welke hij uit dat ambt of die betrekking zal ontvangen.

2. Hij is voorts verplicht om, indien de inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging ondergaan, daarvan onverwijld nadere opgave te doen.

7. Wanneer een gepensionneerd wethouder tevens een eigen pensioen op grond van een andere regeling geniet of gaat genieten ten laste van het Rijk, ten laste van Nederlandsch-Indië, van Suriname of van Curaçao, ten laste van een publiekrechtelijk lichaam in een dezer gebieden, of ten laste van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, dan doet hij daarvan onverwijld mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

8. Zoodra Onze Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling heeft ontvangen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 101, derde en vijfde lid, der Gemeentewet van belang kan zijn, dan doet hij daarvan onverwijld mededeeling aan den burgemeester der betrokken gemeente.

9. Indien tengevolge van de toepassing van artikel 101, derde en vijfde lid, der Gemeentewet, een vermindering op het wachtgeld, onderscheidenlijk een beperking op het pensioen, wordt toegepast, doet de burgemeester van de betrokken gemeente daarvan aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën,
Oud.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 27 *November* 1936.)

S. 352.

14 *November* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 62*a*, negende lid, der Provinciale wet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 29 April 1936, n°. 844, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 14 Mei 1936, n°. 100, Afdeeling Generale Thesaurie en van 28 Mei 1936, n°. 11, Afdeeling Kabinet;

Gezien artikel 62*a*, negende lid, van de Provinciale wet;

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Juli 1936, n°. 36);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 15 October 1936, n°. 844 III, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 6 November 1936, n°. 112, Afdeeling Generale Thesaurie en van 9 November 1936, n°. 2, Afdeeling Kabinet;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. Onder de op wachtgeld gestelde en gepensionneerde leden van Gedeputeerde Staten, over wie in de volgende artikelen wordt gehandeld, worden verstaan zij, die op of nà 1 April 1936 zijn op wachtgeld gesteld of gepensionneerd.

2. 1. Gedeputeerde Staten eener Provincie doen aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling van naam, voornaam, geboortedatum, laatste woonplaats, bedrag en datum van ingang van het wachtgeld of pensioen der op wachtgeld gestelde of gepensionneerde leden van Gedeputeerde Staten hunner provincie. Betreft de opgave een op wachtgeld gesteld lid van Gedeputeerde Staten, dan doen Gedeputeerde Staten mede opgave van de laatstelijk genoten wedde. Deze mededeeling geschiedt, voor zooveel betreft gewezen leden van Gedeputeerde Staten, die op het tijdstip van het inwerkingtreden van dit besluit zijn op wachtgeld gesteld of gepensionneerd, binnen een maand na dat tijdstip en voor zooveel betreft gewezen leden van Gedeputeerde Staten, die na dat tijdstip worden op wachtgeld gesteld of gepensionneerd, zoo spoedig mogelijk na den datum van op wachtgeldstelling of pensionneering.

2. Wordt in het wachtgeld of het pensioen een wijziging gebracht, dan doen Gedeputeerde Staten van de provincie, te wier laste het wachtgeld of het pensioen komt, van het gewijzigde bedrag, alsmede van den datum, waarop die wijziging is ingegaan, zoo spoedig mogelijk nadere opgave.

3. Van iedere wijziging in de woonplaats van een op wachtgeld gesteld of gepensionneerd lid van Gedeputeerde Staten doen Gedeputeerde Staten van de provincie, te wier laste het wachtgeld of het pensioen komt, onverwijld opgave aan Onzen in het eerste lid genoemden Minister.

3. Met de contrôle op inkomsten en pensioen, als bedoeld in het derde en vijfde lid van artikel 62*a* der Provinciale wet zijn, onverminderd de contrôle van anderen, in het bijzonder belast de inspecteurs der directe belastingen en die der registratie en domeinen. Zij ontvangen daartoe van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgave van de op wachtgeld gestelde en gepensionneerde leden van Gedeputeerde Staten, die in hun inspectie wonen, en handelen overigens naar de door Onzen Minister van Financiën te geven aanwijzingen.

4. 1. Indien een op wachtgeld gesteld lid van Gedeputeerde Staten in dienst treedt van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), of het wethouderschap of lidmaatschap van Gedeputeerde Staten aanvaardt, geeft het lichaam, hetwelk zijn wedde of zijn vergoeding uitbetaalt, daarvan kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met opgave van die wedde of die vergoeding.

2. Wordt in die wedde of die vergoeding wijziging gebracht, dan doet het betrokken lichaam daarvan, zoomede van den datum, waarop die wijziging is ingegaan, zoo spoedig mogelijk nadere opgave.

5. Indien het bevoegd gezag van het Rijk, van een provincie, van een gemeente, van een waterschap, veenschap of veenpolder, het bestuur van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, benevens de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen ambtenaren kennis bekomen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 62*a*, derde en vijfde lid, der Provinciale wet van belang kan zijn, doet dat gezag, dat bestuur of doen die ambtenaren hiervan onverwijld mededeeling aan Onzen genoemden Minister.

6. 1. Wanneer een op wachtgeld gesteld lid van Gedeputeerde Staten inkomsten gaat genieten uit of in verband met een ambt of betrekking in dienst van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), uit het bekleeden van een wethouderschap, van een lidmaatschap van Gedeputeerde Staten of van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, met ingang van of na den dag van aftreding als lid van Gedeputeerde Staten ter hand genomen of aanvaard, dan doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken onder opgave, voor zooveel mogelijk, van de inkomsten, welke hij uit dat ambt of die betrekking zal ontvangen.

2. Hij is voorts verplicht om, indien de inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging ondergaan, daarvan onverwijld nadere opgave te doen.

7. Wanneer een gepensionneerd lid van Gedeputeerde Staten tevens een eigen pensioen op grond van een andere regeling geniet of gaat genieten ten laste van het Rijk, ten laste van Nederlandsch-Indië, van Suriname of van Curaçao, ten laste van een publiekrechtelijk lichaam in een dezer gebieden, of ten laste van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, dan doet hij daarvan onverwijld mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

8. Zoodra Onze Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling heeft ontvangen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 62a, derde en vijfde lid, der Provinciale wet van belang kan zijn, dan doet hij daarvan onverwijld mededeeling aan Gedeputeerde Staten der betrokken provincie.

9. Indien, ten gevolge van de toepassing van artikel 62*a*, derde en vijfde lid, van de Provinciale wet, een vermindering op het wachtgeld, onderscheidenlijk een beperking op het pensioen, wordt toegepast, doen Gedeputeerde Staten van de betrokken provincie daarvan aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en de Algemeene Rekenkamer.

Het Loo, den 14den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 27 *November* 1936.)

S. 353.

14 *November* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 69, vijfde lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 29 April 1936, n°. 844, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 14 Mei 1936, n°. 100, Afdeeling Generale Thesaurie en van 28 Mei 1936, n°. 11, Afdeeling Kabinet;

Gezien artikel 69, vijfde lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240);

Den Raad van State gehoord (advies van 7 Juli 1936, n°. 36);

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 15 October 1936, n°. 844 III, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 6 November 1936, n°. 112, Afdeeling Generale Thesaurie en van 9 November 1936, n°. 2, Afdeeling Kabinet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. Onder de gepensionneerde ambtenaren, over wie in de volgende artikelen wordt gehandeld, worden verstaan zij, die zijn gepensionneerd volgens de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240).

2. 1. De Pensioenraad doet aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling van naam, voornaam, geboortedatum en laatste woonplaats der gepensionneerde ambtenaren. Deze mededeeling geschiedt, voor zooveel betreft ambtenaren, die op het tijdstip van inwerkingtreden van dit besluit zijn gepensionneerd en den leeftijd van 65 jaar hebben bereikt, binnen twee maanden na dat tijdstip en voor zooveel betreft ambtenaren, die na het tijdstip van het inwerkingtreden van dit besluit gepensionneerd worden, zoo spoedig mogelijk na den datum van pensionneering.

2. Van iedere wijziging in de woonplaats van een gepensionneerd ambtenaar, behoudens van hem, die den 65-jarigen leeftijd heeft bereikt, doet de Pensioenraad onverwijld opgave aan Onzen voornoemden Minister.

3. Met de contrôle op de pensioenen, ingevolge een regeling, als bedoeld in artikel 69, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) zijn, onverminderd de contrôle van anderen, in het bijzonder belast de inspecteurs der directe belastingen en die der registratie en domeinen. Zij ontvangen daartoe van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgave van de gepensionneerde ambtenaren, die in hun inspectie wonen, en handelen overigens naar de door Onzen Minister van Financiën ter zake te geven aanwijzingen.

4. Indien het bevoegd gezag van het Rijk, van een provincie, van een gemeente, van een waterschap, veenschap of veenpolder, het bestuur van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, benevens de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen ambtenaren, kennis bekomen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 69, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) van belang kan zijn, doet dat gezag, dat bestuur of doen die ambtenaren hiervan onverwijld mededeeling aan Onzen genoemden Minister.

5. Wanneer een gepensionneerd ambtenaar tevens een eigen pensioen op grond van een andere regeling dan de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) geniet of gaat genieten ten laste van het Rijk, ten laste van Nederlandsch-Indië, van Suriname of van Curaçao, ten laste van een publiekrechtelijk lichaam in een dezer gebieden of ten laste van een door het openbaar gezag ingesteld fonds, dan doet hij daarvan onverwijld mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

6. Zoodra Onze Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling heeft ontvangen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel 69, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) van belang kan zijn, wordt hiervan onverwijld kennis gegeven aan den Pensioenraad.

7. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer en den Pensioenraad.

Het Loo, den 14den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 27 *November* 1936.)

S. 888.

15 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 22 November 1928, *Staatsblad* n°. 429, houdende de vaststelling van de regelen voor het stellen van zekerheid, als bedoeld in artikel 80 *i*, tweede lid, der Ongevallenwet 1921.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 December 1936, n°. 2988, afdeeling Arbeidersverzekering;

Gezien artikel 80 *i*, tweede lid, der Ongevallenwet 1921;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te wijzigen Ons besluit van 22 November 1928, *Staatsblad* n°. 429, en te bepalen als volgt:

Art. I. Tusschen de artikelen 2 en 3 van Ons vorengenoemd besluit worden ingevoegd drie nieuwe artikelen, luidende:

„*Art.* 2*a*. Wanneer de waarde van een zekerheid, als bedoeld in artikel 80 *i*, tweede lid, der Ongevallenwet 1921, welke door een werkgever is gesteld, tengevolge van een wijziging in de grootheid, bedoeld in de formule vermeld in artikel 2 van dit besluit, minder

blijkt te zijn dan het 19/20 deel van de waarde der zekerheid, welke de werkgever zou moeten stellen, indien op het tijdstip, waarop de wijziging bekend werd, de erkenning van den geneeskundigen dienst zou hebben plaats gevonden, dan geeft het bestuur der Rijksverzekeringsbank daarvan zoo spoedig mogelijk schriftelijk kennis aan den werkgever, met uitnoodiging om binnen 21 dagen, te rekenen van de dagteekening der kennisgeving, door het geven van pand of door het verleenen van hypotheek ten behoeve van de Rijksverzekeringsbank de gestelde zekerheid op het vereischte bedrag te brengen.

Art. 2b. Wanneer de waarde van een zekerheid, als bedoeld in artikel 80 *i*, tweede lid, der Ongevallenwet 1921, welke door een werkgever is gesteld, tengevolge van een wijziging in de grootheid, bedoeld in de formule vermeld in artikel 2 van dit besluit, hooger blijkt te zijn dan 21/20 maal de waarde van de zekerheid, welke de werkgever zou moeten stellen, indien op het tijdstip, waarop de wijziging bekend werd, de erkenning van den geneeskundigen dienst zou hebben plaats gevonden, dan kan de werkgever schriftelijk aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank verzoeken om de door hem gestelde zekerheid op het vereischte bedrag terug te brengen door teruggave van in pand gegeven fondsen of gelden of door medewerking te verleenen tot het doen doorhalen van inschrijvingen van hypothecaire verbanden ten behoeve van de Rijksverzekeringsbank.

Het bestuur der Rijksverzekeringsbank schorst de vermindering der zekerheid voor ten hoogste drie jaar geheel of ten deele op, indien het van oordeel is, dat deze anders onvoldoende zou kunnen zijn om de vorderingen te dekken, welke ten laste van den werkgever loopen of nog kunnen ontstaan wegens ongevallen, voorgekomen vóór het tijdstip, waarop de bedoelde wijziging geschied was.

Art. 2c. De werkgever, aan wiens onderneming een geneeskundige dienst is verbonden, ten aanzien waarvan de erkenning krachtens artikel 80 *n* der Ongevallenwet 1921 is ingetrokken, of die is toegelaten hetzij zelf het risico te dragen der bij de Ongevallenwet 1921 geregelde verzekering zijner werklieden, hetzij dat risico over te dragen aan een naamlooze vennootschap of rechtspersoonlijkheid bezittende vereeniging, kan schriftelijk aan het bestuur der Rijksverzekeringsbank verzoeken om teruggave van de door hem als zekerheid, bedoeld in artikel 80 *i*, tweede lid, der Ongevallenwet 1921, in pand gegeven fondsen of gelden, onderscheidenlijk om medewerking te verleenen tot het doen doorhalen van inschrijvingen van hypothecaire verbanden ten behoeve van de Rijksverzekeringsbank.

Algeheele teruggave van het pand of algeheel ontslag uit hypothecaire verbanden vindt plaats, zoodra gedurende twee achtereenvolgende jaren geen geneeskundige schadeloosstellingen meer zijn verleend ter zake van ongevallen, welke ten laste van den werkgever loopen en welke plaats vonden vóór het tijdstip van intrekking der erkenning, onderscheidenlijk het tijdstip van toelating tot het zelf dragen van het risico of dat, waarop het risico werd overgedragen, mits er geen omstandigheden bekend zijn, die het aannemelijk maken, dat ter zake dezer ongevallen nog geneeskundige schadeloosstellingen zullen moeten worden toegekend.

Gedeeltelijke teruggave van het pand of gedeeltelijk ontslag uit hypothecaire verbanden kan plaats vinden ingeval hetzij nog regelmatig geneeskundige schadeloosstellingen worden verleend, hetzij aannemelijk is dat in de toekomst ter zake van ongevallen, welke ten laste van den werkgever loopen en welke plaats vonden vóór het tijdstip van intrekking der erkenning onderscheidenlijk het tijdstip van toelating tot het zelf dragen van het risico of dat waarop het risico werd overgedragen, nog geneeskundige schadeloosstellingen zullen moeten worden toegekend.

Door het bestuur der Rijksverzekeringsbank wordt alsdan bepaald welk bedrag aan zekerheidsstelling voldoende geacht wordt als zekerheid ter dekking van de vorderingen, welke ten laste van den werkgever loopen of nog kunnen ontstaan ter zake van ongevallen, welke plaats vonden vóór het tijdstip van intrekking der erkenning, onderscheidenlijk het tijdstip van toelating tot het zelf dragen van het risico of dat waarop het risico werd overgedragen. Het bedrag waarmede het aanwezige pand het laatst bedoelde pand overtreft, wordt aan den werkgever teruggegeven, terwijl op schriftelijk verzoek van den werkgever medewerking zal worden verleend tot het doen doorhalen van inschrijvingen van hypothecaire verbanden ten behoeve van de Rijksverzekeringsbank.".

Art. II. Aan artikel 4 van Ons vorengenoemd besluit wordt toegevoegd een tweede lid, luidende:

„Bij zekerheidsstelling in fondsen zijn ten opzichte van de samenstelling van het pand, de waardeberekening van de in pand gegeven fondsen, zoomede ten opzichte van de herberekening van de waarde der fondsen, de desbetreffende bepalingen van Ons besluit, genoemd in het eerste lid, van toepassing.".

Art. III. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 15den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. S l i n g e n b e r g.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 911.

21 *December* 1936. WET, houdende machtiging tot het sluiten van overeenkomsten als bedoeld in artikel 5*a* der Indische Mijnwet met de te *'s-Gravenhage* gevestigde N. V. Mijnbouwmaatschappij Nederlandsch Nieuw Guinea, voor de opsporing en ontginning van alle delfstoffen, genoemd in het eerste lid, sub *a*, van artikel 1 dier wet, in terreinen, gelegen in de residentie *Molukken*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is om op den voet van artikel 5*a* der Indische Mijnwet overeenkomsten te sluiten voor de opsporing en ontginning van alle delfstoffen, genoemd in het eerste lid, sub *a*, van artikel 1 dier wet, in twee terreinen, gelegen in de afdeelingen West- en Noord-Nieuw-Guinea en Toeal van de residentie *Molukken*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De Minister van Koloniën, als vertegenwoordigend de rechtspersoon *Nederlandsch-Indië*, wordt gemachtigd om:

1°. overeenkomstig de voorwaarden, vervat in het aan deze wet gehecht ontwerp, met de te *'s-Gravenhage* gevestigde naamlooze vennootschap Mijnbouwmaatschappij Nederlandsch Nieuw Guinea een overeenkomst te sluiten voor de opsporing en ontginning van alle delfstoffen, genoemd in het eerste lid, sub *a*, van artikel 1 der Indische Mijnwet in twee terreinen, gelegen in de afdeelingen West- en Noord-Nieuw-Guinea en Toeal van de residentie *Molukken*, welke terreinen begrensd zijn als aangegeven is in artikel 1 van het bovengemeld, aan deze wet gehecht ontwerp;

2°. om ten aanzien van gedeelten van de onder 1°. bedoelde terreinen met een of meer andere vennootschappen overeenkomsten voor de opsporing en ontginning van een of meer of van alle onder 1°. bedoelde delfstoffen aan te gaan op voorwaarden, als omschreven in het derde lid van artikel 16 van het aan deze wet gehecht ontwerp.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 12 *Januari* 1937.)

Ontwerp-overeenkomst.

Tusschen de rechtspersoon Nederlandsch-Indië, in deze overeenkomst nader aangeduid als „het Gouvernement", te dezen vertegenwoordigd door den Minister van Koloniën, krachtens machtiging bij de wet van den 21en December 1936 (*Staatsblad* n°. 911) en de te 's-Gravenhage gevestigde N. V. Mijnbouwmaatschappij Nederlandsch Nieuw Guinea, te dezen vertegenwoordigd door hare Directie en in deze overeenkomst aangeduid als „de Maatschappij", is overeengekomen als volgt:

Art. 1. 1. Het Gouvernement verleent krachtens artikel 5*a* der Indische Mijnwet aan de Maatschappij — en de Maatschappij aanvaardt bij deze — voor den tijd van vijftig achtereenvolgende jaren, aanvangende met den dag van onderteekening dezer overeenkomst, met uitsluiting van anderen, het recht tot opsporing en ontginning van alle delfstoffen, vermeld in het eerste lid, sub *a*, van artikel 1 der bovengenoemde wet, in twee op de bij deze overeenkomst behoorende kaart als „Terrein I" en „Terrein II" aangeduide terreinen, gelegen in de afdeelingen West- en Noord-Nieuw-Guinea en Toeal van de residentie Molukken en begrensd als volgt:

I. *ten Noorden:* de kustlijn van Nieuw-Guinea bij gemiddeld hoogwater;

ten Oosten: de meridiaan op 133° 20′ Oosterlengte van Greenwich;

ten Zuiden: de parallel op 0° 45′ Zuiderbreedte;

ten Westen: de meridiaan op 132° 10′ Oosterlengte van Greenwich;

II. *ten Noorden:* (van Oost naar West) de Noordkust tot het snijpunt van den meridiaan op 140° 30′ Oosterlengte van Greenwich met de kustlijn. Voorts de parallel op 4° 5′ Zuiderbreedte van het snijpunt met den meridiaan op 140° 30′ Oosterlengte van Greenwich tot het snijpunt met den meridiaan op 138° Oosterlengte van Greenwich;

ten Oosten: de grens van Nederlandsch Nieuw-Guinea;

ten Zuiden: (van Oost naar West) de parallel op 5° 20′ Zuiderbreedte en daarna de rechte lijn, verbindende het snijpunt van den meridiaan op 139° Oosterlengte van Greenwich met de parallel op 5° 20′ Zuiderbreedte en het snijpunt van den meridiaan op 138° Oosterlengte van Greenwich met de parallel op 5° Zuiderbreedte;

ten Westen: (van Noord naar Zuid) de meridiaan op 140° 30′ Oosterlengte van Greenwich van de kust tot het snijpunt van dezen meridiaan met de parallel op 4° 5′ Zuiderbreedte. Voorts de meridiaan op 138° Oosterlengte van Greenwich van het snijpunt met de parallel op 4° 5′ tot het snijpunt met de parallel op 5° Zuiderbreedte;

met dien verstande, dat de toegang tot en het verrichten van werkzaamheden binnen het bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 21 Februari 1919, n°. 6 (*Indisch Staatsblad* n°. 90) aangewezen „Lorentz-Nieuw-Guinea Natuurmonument" afhankelijk is van daartoe door of vanwege den Gouverneur-Generaal te verleenen vergunning.

2. De oppervlakte van deze terreinen wordt, behoudens eventueele vermindering op grond van artikel 12 van deze overeenkomst, geacht te bedragen: van het terrein I 442 400 ha. en van het terrein II 5 385 500 ha.

Art. 2. 1. De Maatschappij zal ten aanzien van de in artikel 1 omschreven terreinen, voor zoover uit deze overeenkomst niet het tegendeel blijkt, tegenover het Gouvernement dezelfde rechten en verplichtingen hebben, als ware zij houdster eener op den dag van onderteekening dezer overeenkomst verleende concessie op den voet der Indische Mijnwet.

2. Met afwijking van het vorenstaande zal de Maatschappij instede van het in het tweede lid van artikel 35, sub *a*, der Indische Mijnwet bedoeld vast recht van f 0.25 per hectare hebben te voldoen respectievelijk de eerste vijf en de daaropvolgende tien jaren vanaf de onderteekening der overeenkomst, jaarlijks bij vooruitbetaling een vast recht, evenredig aan de oppervlakte der door haar na eventueele prijsgeving van gedeelten op den voet van artikel 12 aangehouden terreinen, ten bedrage van onderscheidenlijk f 0.00^5 en f 0.02^5 per hectare, met dien verstande dat:

a. indien gedurende de eerste vijf jaren

vanaf de onderteekening der overeenkomst de kosten, verbonden aan de door het Gouvernement te nemen beschermingsmaatregelen ten behoeve van de in dien tijd door de Maatschappij onder deze overeenkomst te verrichten werkzaamheden meer bedragen dan het door de Maatschappij ingevolge het voorgaande te betalen vast recht, zij dat meerdere aan het Gouvernement zal hebben te vergoeden, met deze beperking echter, dat het door de Maatschappij gedurende dien tijd uit dezen hoofde en uit hoofde van vast recht in totaal te betalen bedrag niet meer zal beloopen dan 3/4 cent per hectare;

b. voor de na het verstrijken van de eerste vijf jaren door de Maatschappij aangehouden terreinen door haar bovendien nog aan vast recht zal zijn te voldoen het verschil tusschen hetgeen bij de berekening van een vast recht van f 0.02^5 per hectare over dat tijdvak voor die terreinen zou moeten zijn voldaan en een naar de oppervlakte berekend evenredig deel van het in totaal gedurende die periode verschuldigde aan vast recht en aan vergoeding wegens kosten van beschermingsmaatregelen;

c. op terreingedeelten, welke wegens de bij de exploratie verkregen gegevens tot grondslag worden genomen voor een ontginningsbedrijf, het voor concessies op den voet van de Indische Mijnwet verschuldigd vast recht van f 0.25 per hectare dadelijk van toepassing zal zijn, zoodra met de exploitatie een aanvang wordt gemaakt.

3. Binnen den tijd van vijftien jaren na de onderteekening van deze overeenkomst zal de Maatschappij voor zooveel de nog niet in exploitatie genomen terreingedeelten betreft ten genoegen van het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw moeten indienen een plattegrond-teekening, als vereischt in artikel 30, sub 1 ten tweede dan wel 30 sub 2 der „Mijnordonnantie 1930", met dien verstande, dat de plaatselijke opmeting ook zal kunnen geschieden door middel van luchtphotogrammetrie en verder dat de punten, bedoeld in artikel 30, lid 1 ten tweede, sub *b* der „Mijnordonnantie 1930", op terreinen, waar veel natuurlijke vaste punten zijn, hoogstens 15 K.M. van elkander verwijderd mogen zijn en bij geheel met bosch bedekte terreinen niet verder dan ± 5 K.M. van elkander mogen liggen.

4. Binnen den tijd van vijf jaren na afloop van den in het vorig lid genoemden termijn van vijftien jaren en voor zooveel de in exploitatie genomen gedeelten betreft, binnen twee jaren na den aanvang der exploitatie, zal de Maatschappij de terreinen moeten afbakenen door plaatsing van goed gefundeerde steenen of ijzeren merkteekens op de hoekpunten en op de punten, bedoeld in artikel 30, lid 1 ten tweede der „Mijnordonnantie 1930" dan wel op de punten, in het vorig lid bedoeld. Op deze merkteekens moet op ten minste 1½ meter boven den beganen grond een door het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw te bepalen opschrift zijn aangebracht. Op daartoe door evenbedoeld Hoofd gedane aanzegging moeten binnen den tijd, op de wijze en op de plaatsen voor elk geval aangegeven, ter nadere aanduiding van de grenzen van het terrein merkteekens ook op andere punten worden aangebracht.

5. Indien de in het vorig lid bedoelde merkteekens niet tijdig worden aangebracht of niet in behoorlijken staat worden onderhouden, ter beoordeeling van het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw, is dit Hoofd bevoegd op kosten en risico van de Maatschappij de merkteekens te doen plaatsen of onderhouden.

6. De Maatschappij is verplicht, jaarlijks een voor publicatie geschikt verslag met bijbehoorende kaarten en profielen bij het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw in te zenden, waarin hare bevindingen, zoowel wat betreft het globaal onderzoek als het détailwerk, zoo volledig mogelijk worden beschreven. Bij dit verslag, dat moet worden onderteekend door den (de) deskundige(n), die de onderzoekingen verrichtte(n) en door dengene, die voor de leiding van dezen arbeid door de Maatschappij verantwoordelijk is gesteld, moeten ter illustratie keurcollecties van de voornaamste der aangetroffen gesteenten worden overgelegd.

7. De Gouverneur-Generaal is bevoegd, in afwijking van de bepalingen, voorkomende in het derde en vierde lid van dit artikel, toe te staan, dat op andere wijze de plattegrondteekening, bedoeld in lid 3 wordt opgemaakt en de afbakening, bedoeld in lid 4 wordt uitgevoerd.

Art. 3. 1. In afwijking in zooverre van het bepaalde bij artikel 2 en met inachtneming van het bepaalde in het 5e lid van dit artikel betaalt de Maatschappij in plaats van den in artikel 35 der Indische Mijnwet genoemden cijns aan het Gouvernement jaarlijks een aandeel in de winst der Maatschappij op den volgenden voet:

Zoolang de winst niet meer bedraagt dan 10 pct. van het gestorte aandeelenkapitaal, ontvangt het Gouvernement van de winst één tiende deel.

Bedraagt de winst meer dan 10 pct. van het gestorte aandeelenkapitaal dan ontvangt het Gouvernement:

van de eerste 10 pct.: één tiende deel;

van het meerdere t/m 25 pct.: twee tiende deelen;

van het meerdere t/m 40 pct.: drie tiende deelen;

van het meerdere boven 40 pct.: vier tiende deelen;

alles behoudens de beperking, dat het aan het Gouvernement uit dezen hoofde uit te keeren bedrag nooit meer zal bedragen dan 25 pct. der geheele winst.

2. Onder het in het vorig lid genoemde „gestorte aandeelenkapitaal" wordt verstaan het bedrag der aandeelen, waartegen storting heeft plaats gevonden en, voor zoover uitgifte van aandeelen boven pari plaats vindt, de nominale waarde daarvan.

3. De in lid 1 bedoelde winst wordt vastgesteld met inachtneming van de volgende voorwaarden:

a. Onder winst wordt verstaan het creditsaldo van de winst- en verliesrekening der Maatschappij over eenig jaar. De Directeur [1]

[1] Waar in deze overeenkomst gesproken wordt van Directeur, wordt daarmede bedoeld de Directeur van het Departement, waaronder de dienst van den Mijnbouw ressorteert.

kan, ten behoeve van de berekening van het aan het Gouvernement toekomend winstaandeel herziening van dat saldo vorderen, indien naar zijn meening die rekening onvolledig is, dan wel in die rekening een post is opgenomen, hetzij onder de lasten, hetzij onder de baten, welke hem niet of niet tot het geboekte bedrag aanvaardbaar voorkomt.

b. De Maatschappij is vrij om te bepalen, welke uitgaven of welk gedeelte van de uitgaven direct ten laste van de resultatenrekening dan wel als actief op de balans zullen worden geboekt, zoomede om het bedrag vast te stellen, dat jaarlijks ten laste van de resultatenrekening zal worden afgeschreven op de uitgaven, welke als actief op de balans zijn gebracht, voor zoover die uitgaven in vorige jaren nog niet zijn afgeschreven.

c. Indien onder de lasten van de Maatschappij voorkomen kosten voor gemeenschappelijke directie, leiding, administratie, magazijnen e. d., welke de Maatschappij als haar aandeel in die gemeenschappelijke algemeene kosten aan anderen vergoedt, zullen deze kosten, zoo de Directeur zulks verlangt, hem gespecificeerd moeten worden toegelicht en zal de grondslag, waarop de berekening van het aandeel geschiedt, moeten steunen op een billijke verdeeling en door de Maatschappij in overleg met den Directeur worden vastgesteld. De Directeur kan vorderen, dat ten behoeve van de berekening van het aan het Gouvernement toekomend aandeel in de winst het totaal der gemeenschappelijke kosten voor directie, leiding, administratie e. d. wordt verminderd, indien hij meent, dat de toepassing van den in overleg vastgestelden grondslag tot een onjuiste belasting van de Maatschappij voert.

4. Indien terzake van het in het vorig lid onder *a* en *c* bepaalde tusschen partijen geen overeenstemming kan worden verkregen, zal het geschil aan het oordeel van de in artikel 20 bedoelde scheidsmannen worden onderworpen.

5. Indien in eenig jaar een bedrag van 3 pct. van de waarde der gewonnen delfstoffen meer beloopt dan hetgeen het Gouvernement uit hoofde van het bepaalde bij het eerste lid van dit artikel toekomt, is de Maatschappij voor dat jaar eerstvermeld bedrag verschuldigd, met dien verstande evenwel, dat bedragen, waarmede deze uitkeering het in het eerste lid van dit artikel bedongen winstaandeel overschrijdt in mindering worden gebracht van het winstaandeel in volgende jaren, waarin dit aandeel de bedoelde 3 pct. overtreft.

6. Onder de in het vorig lid genoemde waarde der gewonnen delfstoffen wordt verstaan de opbrengst — zonder aftrek van eenige kosten — van de ter plaatse van verkoop verhandelde, daaruit verkregen producten. Wanneer deze opbrengst naar het oordeel van den Directeur niet in overeenstemming is met den gemiddelden marktprijs te Londen van de verkochte producten over het jaar, waarin de verkoop plaats vond, is de Directeur bevoegd om de waarde dier producten vast te stellen op den evenbedoelden marktprijs, welke waarde dan voor de Maatschappij verbindend zal zijn.

Art. 4. 1. De Maatschappij verbindt zich, jaarlijks vóór 1 Juli aan den Directeur een gewaarmerkt afschrift in te dienen van de balans en winst- en verliesrekening over het laatstverloopen boekjaar, zoo noodig vergezeld van een specificatie van de kosten, als bedoeld in artikel 3, lid 3, sub *c*, indien dit door den Directeur wordt verlangd, zoomede zoodanige gegevens ter vaststelling van de in artikel 3, leden 5 en 6 bedoelde waarde, als door den Directeur noodig worden geoordeeld.

2. Indien de Maatschappij ten genoegen van den Directeur aannemelijk maakt, door omstandigheden onafhankelijk van haar wil niet in staat te zijn, vóór 1 Juli de in het voorgaande lid bedoelde bescheiden te verstrekken, dient zij vóór dien datum een voorloopige balans en winst- en verliesrekening zoomede een voorloopige opgave van de in het vorig lid bedoelde waarde in.

3. Indien de in het eerste of tweede lid bedoelde bescheiden op 1 Juli nog niet bij den Directeur zijn ingediend, stelt de Maatschappij dat Departementshoofd in staat om deze op kosten van de Maatschappij op te maken; in den aldus opgemaakten vorm zullen zij voor de Maatschappij bindend zijn.

Art. 5. 1. Na ontvangst van de in artikel 4, lid 1 of lid 2 bedoelde bescheiden, onderscheidenlijk na vaststelling overeenkomstig het derde lid van dat artikel, zendt de Directeur aan de Maatschappij hetzij een definitieven, hetzij, indien zulks door omstandigheden geboden is, een voorloopigen aanslag betreffende hetgeen de Maatschappij ingevolge artikel 3 aan het Gouvernement verschuldigd is.

2. Heeft de aanslag een voorloopig karakter gedragen, dan wordt hij zoo spoedig mogelijk gevolgd door een definitieven aanslag.

3. Hetgeen volgens den voorloopigen aanslag eventueel te veel betaald is, wordt aanstonds terugbetaald; het mogelijk te min betaalde moet binnen één maand na de dagteekening van den definitieven aanslag worden aangezuiverd.

Art. 6. De Maatschappij verbindt zich om van het tijdstip af, dat delfstoffen worden gewonnen, volgens door het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw vastgestelde modellen de navolgende opgaven te verstrekken:

a. maandelijks de verkregen bruto-productie, zoomede de voor eigen gebruik aangewende en de ten verkoop dan wel voor bereiding en bewerking afgevoerde hoeveelheden;

b. maandelijks, indien de Maatschappij tevens bereidster en verwerkster is van het ruwe product, de in de verwerkingsinrichtingen verwerkte hoeveelheden en de hoeveelheid der daaruit verkregen producten;

c. jaarlijks, de gegevens onder *a* en *b* bedoeld, benevens de gemiddelde sterkte over het afgeloopen kalenderjaar van het per dag tewerk gesteld personeel, waarbij het aantal der Nederlandsche onderdanen en dat der vreemdelingen afzonderlijk moet worden vermeld.

Deze opgaven moeten gezonden worden, voor zoover betreft die sub *a* en *b* genoemd, uiterlijk 14 dagen na afloop van de maand, en die, sub *c* genoemd, uiterlijk zes weken na afloop van het jaar, waarop zij betrekking hebben.

Art. 7. 1. Wanneer bij het bedrijf analysen van de gewonnen delfstoffen en/of de daaruit verkregen producten worden gemaakt, zal de Maatschappij de resultaten dier analysen volledig en naar waarheid doen aanteekenen in registers.

2. De aanteekeningen moeten naar tijdsorde telkens binnen 1 week na het maken van elke analyse in die registers ingeschreven en onderteekend worden door de personen, die voor de juistheid der analysen verantwoordelijk zijn.

Art. 8. De personen, door of vanwege de Maatschappij met de plaatselijke leiding der werkzaamheden op de terreinen belast, moeten worden voorzien van een schriftelijke aanstelling, welke telkens desgevraagd aan de bestuurs- en de met het toezicht belaste ambtenaren moet worden getoond.

Art. 9. Wanneer ten behoeve van de opsporing of de ontginning moet worden beschikt over grond, gelegen binnen het gebied van 's Lands bosschen, welke onder geregeld beheer staan, moet de Maatschappij toelaten, dat door het Hoofd van gewestelijk bestuur, in overleg met haar en behoudens de rechten van derden, desvereischt en zonder de uitoefening van het bedrijf te belemmeren, bijzondere voorzieningen worden getroffen omtrent den aanleg of de verbetering van de in die bosschen vallende en ten behoeve van de opsporing of ontginning benoodigde, niet-permanente wegen, de openstelling van die wegen voor het publiek verkeer, de instandlating der in die wegen aangebrachte werken nadat niet langer over den grond behoeft te worden beschikt, zoomede omtrent de plaatsing op den grond van voor het bedrijf onmisbare tijdelijke gebouwen en inrichtingen. De voor de oprichting van die tijdelijke gebouwen noodige grond zal niet in gebruik mogen worden genomen zonder vooraf door of vanwege de Maatschappij omheind te zijn en zal gedurende het gebruik omheind gehouden moeten worden, een en ander ten genoegen van het betrokken Hoofd van plaatselijk bestuur.

Art. 10. 1. De betaling van het krachtens artikel 2 verschuldigd vast recht zal geschieden door storting in 's Lands kas te Batavia.

2. De betaling van het krachtens artikel 3 verschuldigde geschiedt eveneens door storting in 's Lands kas te Batavia en wel uiterlijk op den laatsten dag der derde maand, volgende op die, waarin het overeenkomstig artikel 5 hetzij voorloopig, hetzij definitief, zal zijn vastgesteld.

3. Onverminderd het recht van het Gouvernement om wegens wanbetaling ontbinding van deze overeenkomst te vorderen, zal de Maatschappij, bij niet voldoening binnen den daartoe gestelden termijn van het krachtens artikel 3 verschuldigde, een boete verbeuren van één ten honderd voor elke maand achterstand, zullende een gedeelte eener maand voor een volle maand worden berekend.

Art. 11. Wanneer het Gouvernement rechtskundigen bijstand moet inroepen voor het innen van een uit deze overeenkomst voortvloeiende vordering op de Maatschappij en in het geding de winnende partij is, zullen de practizijnskosten door de Maatschappij worden gedragen, ook voor zoover deze kosten niet reeds uit kracht van de rechterlijke uitspraak op de Maatschappij kunnen worden verhaald. Ook voor het geval de vordering buiten proces mocht kunnen worden geïnd, zullen de daarvoor verschuldigde practizijnskosten ten laste van de Maatschappij komen.

Art. 12. 1. De Maatschappij is bevoegd gedeelten van de in artikel 1, lid 1 omschreven terreinen, voor den afloop van den aldaar bepaalden termijn, wederom ter beschikking van het Gouvernement te stellen, mits afstand doende van alle rechten, ter zake van die gedeelten voor haar uit deze overeenkomst voortvloeiende, onder overlegging van alle verkregen gegevens betreffende het prijs te geven gedeelte.

2. Het voornemen daartoe zal moeten blijken uit een bij het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw in te dienen schriftelijke verklaring van de Maatschappij, bevattende de grensomschrijving van het te behouden en van het prijs te geven gedeelte, een opgave van de zich binnen het prijs te geven gedeelte bevindende werken en bezittingen, en verder zoodanige gegevens, als noodig zijn om den omvang en de gevolgen der prijsgeving te kunnen beoordeelen.

3. Het Gouvernement is bevoegd in de voorgestelde begrenzing van het te behouden gedeelte zoodanige wijzigingen te vorderen, als de Gouverneur-Generaal in het belang van een doelmatige begrenzing of van een behoorlijke opsporing en ontginning noodig zal oordeelen. Hierbij zal zooveel mogelijk rekening worden gehouden met de ter zake door de Maatschappij kenbaar te maken wenschen, met dien verstande evenwel, dat de Maatschappij zal hebben aan te toonen, dat een aannemelijk verband bestaat tusschen de door haar voor te stellen begrenzingen eenerzijds en de bij onderzoek verkregen geologische gegevens of andere voor een rendabel bedrijf van belang zijnde factoren anderzijds.

4. Nadat ten aanzien van de begrenzing alsmede van het oppervlak van het te behouden gedeelte van het terrein en van al hetgeen verder terzake regeling mocht behoeven tusschen partijen overeenstemming zal zijn verkregen, zal een en ander worden vastgesteld bij suppletoire overeenkomst.

5. Bij totstandkoming van zoodanige overeenkomst zal het vast recht, verschuldigd ingevolge artikel 2, over het prijs te geven terreingedeelte slechts verschuldigd zijn tot het eind van het contractjaar, waarin voor dat gedeelte een verklaring, als in het tweede lid van dit artikel bedoeld, voldoende aan de gestelde vereischten, bij het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw zal zijn ingekomen.

6. Zoolang de vorenbedoelde suppletoire overeenkomst niet tot stand is gekomen, wordt de Maatschappij van haar verplichtingen tot betaling van het vast recht niet ontheven, doch hetgeen in verband met de prijsgeving naderhand mocht blijken te veel te zijn betaald, wordt bij de eerstvolgende storting of stortingen zonder rentevergoeding met de Maatschappij verrekend.

Art. 13. 1. De Maatschappij verbindt zich de opsporing en ontginning, waartoe haar bij artikel 1 het recht is verleend, zelf ter hand te nemen en die opsporing en ontginning met zoodanigen spoed, op zoodanige schaal en met

zoodanige hulpmiddelen voort te zetten, als redelijkerwijze kan worden gevorderd mede in verband met den algemeenen economischen toestand.

2. De Maatschappij verbindt zich mede om de opsporing en ontginning op zoodanige wijze te doen plaats hebben, dat daarbij niet meer aan delfstoffen verloren gaat dan redelijkerwijze bij een technisch goed gevoerd bedrijf als onvermijdelijk moet worden beschouwd.

3. Met de werkzaamheden moet binnen den tijd van één jaar na de onderteekening van deze overeenkomst een aanvang zijn gemaakt.

4. De beslissing of tijdig met de werkzaamheden een aanvang is gemaakt en deze met voortvarendheid worden voortgezet, berust bij den Gouverneur-Generaal.

5. Voor den aanleg van waterbouwkundige werken ten behoeve van de scheepvaart, als daar zijn: havenwerken, kaden, dammen, pieren, steigers, los- en laadhoofden, uitdiepingen, brugverbindingen en dergelijke, zoomede voor den aanleg van land- en waterwegen, met inbegrip van spoorwegen, van opslagplaatsen en van werken op luchtverkeersgebied, is goedkeuring van of namens den Gouverneur-Generaal noodig. Aan zoodanige goedkeuring kunnen door of namens den Gouverneur-Generaal bepaalde voorwaarde worden verbonden. Ook voor de keuze van de plaats van vestiging van bedrijfsemplacementen zal vooraf de goedkeuring van den Gouverneur-Generaal moeten worden gevraagd.

6. De Maatschappij is verplicht de door de Regeering in het belang der defensie noodig geachte maatregelen te dulden en datgene te doen of na te laten, wat door of vanwege den Gouverneur-Generaal in het belang der defensie van haar zal worden verlangd, behoudens haar recht op schadevergoeding overeenkomstig de wet.

Art. 14. 1. De Maatschappij verbindt zich ten minste drie vierden van het aantal, zoowel van de leidende als van de ondergeschikte, ieder afzonderlijk genomen, bij de directe of indirecte uitvoering der werkzaamheden gebezigde arbeidskrachten uit Nederlandsche onderdanen te doen bestaan.

2. Van deze bepaling kan wat het aantal betreft in bijzondere gevallen, met goedkeuring van den Gouverneur-Generaal, worden afgeweken.

Art. 15. De Maatschappij verbindt zich om alle inlichtingen te verstrekken, welke door het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw noodig worden geacht om te kunnen beoordeelen of de voorschriften van de Indische Mijnwet, van de „Mijnordonnantie 1930", van andere algemeene verordeningen dan wel van de bepalingen van deze overeenkomst zijn nageleefd.

Art. 16. 1. De rechten en verplichtingen, uit deze overeenkomst voortvloeiende, mogen noch in hun geheel, noch gedeeltelijk worden overgedragen dan met voorafgaande toestemming van het Gouvernement, dat aan het verleenen daarvan bijzondere voorwaarden zal mogen verbinden en ook bevoegd zal zijn die toestemming zonder opgaaf van redenen te weigeren.

2. Het Gouvernement is bereid mede te werken aan de totstandbrenging van een nieuwe overeenkomst voor de opsporing en ontginning van de in artikel 1 genoemde delfstoffen, indien de Maatschappij de in artikel 12, lid 2, bedoelde schriftelijke verklaring indient met de kenbaar gemaakte bedoeling, dat het recht tot opsporing en ontginning in het wederom ter beschikking van het Gouvernement te stellen terrein zal worden verleend aan een andere, daartoe bijzonderlijk opgerichte of op te richten, vennootschap, mits deze voldoet aan de in het eerste lid van artikel 4 der Indische Mijnwet gestelde vereischten, haar statuten ten genoegen van den Gouverneur-Generaal bepalingen bevatten, strekkende tot handhaving van het nationaal karakter der onderneming en de Gouverneur-Generaal die vennootschap ook overigens als wederpartij in de nieuwe overeenkomst aanvaardbaar acht.

3. Een nieuwe overeenkomst als bedoeld in het vorig lid zal gelijke voorwaarden behelzen als in het onderhavig contract gesteld, behoudens dat:

a. het tweede lid van dit artikel daarop niet van toepassing zal zijn;

b. zij eventueel niet voor een langeren termijn zal worden gesloten dan het resteerend gedeelte van het tijdvak van vijftig achtereenvolgende jaren, genoemd in het eerste lid van artikel 1 van het onderhavig contract;

c. dat het in artikel 2 lid 2 bedoeld vast recht zal bedragen f 0.25 per ha. voor zoover op het terrein of gedeelten daarvan — ter uitsluitende beoordeeling van het Hoofd van den Dienst van den Mijnbouw — met de exploitatie een aanvang is gemaakt; zullende het vast recht voor het overige berekend worden naar den maatstaf van f 0.02^5 per ha. met dien verstande, dat dit lagere vast recht uiterlijk na een periode van drie jaren, zoo noodig tweemaal voor den tijd van één jaar door genoemd diensthoofd te verlengen, op f 0.25 per ha. wordt gebracht;

d. voor de berekening van het aan het Gouvernement toekomend winstaandeel, bedoeld in artikel 3, het volgestort kapitaal kan worden verminderd met een in elk bijzonder geval door den Gouverneur-Generaal bij het aangaan der overeenkomst vast te stellen bedrag, zullende deze vermindering alleen plaats hebben indien en voor zoover het bedoeld gestort aandeelenkapitaal meer bedraagt dan de som van:

1°. voor zoover betreft storting op aandeelen anders dan in contanten, het bedrag van de werkelijk aan de aldus ingebrachte waarden bestede kosten;

2°. een bedrag, groot 200 pct. van het onder 1°. bedoeld bedrag;

3°. het bedrag dat in contanten op de aandeelen is gestort tot ten hoogste de nominale waarde daarvan;

e. instede van de Arrondissements-rechtbank te 's-Gravenhage het Hooggerechtshof van Nederlandsch-Indië betrokken zal worden bij de eventueele aanwijzing van scheidsmannen, als bedoeld in artikel 20 van het onderwerpelijk contract, indien de nieuwe overeenkomst gesloten wordt met een in Nederlandsch-Indië gevestigde naamlooze vennootschap.

4. Indien de Maatschappij daartoe den

wensch te kennen geeft zal zij door den Gouverneur-Generaal in kennis worden gesteld met de voorwaarden eener eventueel met toepassing van het tweede lid van dit artikel te sluiten nieuwe overeenkomst voor zoover die voorwaarden de toepassing gelden van het bepaalde in het derde lid. Indien die toepassing haar niet juist voorkomt kan daarover de uitspraak worden gevraagd van de in artikel 20 bedoelde scheidsmannen.

Art. 17. 1. De Minister van Koloniën benoemt een Regeeringscommissaris en een plaatsvervangend Regeeringscommissaris tot contrôle en toezicht op de handelingen der Maatschappij, verband houdend met de opsporing en ontginning op de terreinen en in het algemeen met de uitvoering dezer overeenkomst.

2. De kosten en het traktement van den Regeeringscommissaris en zijn plaatsvervanger komen voor rekening van het Gouvernement.

3. De Maatschappij verbindt zich, aan den Regeeringscommissaris of zijn plaatsvervanger alle door hem gewenschte inlichtingen te geven, hem inzage te verleenen van alle boeken, rapporten, registers en bescheiden, de onderneming betreffende, alsook toegang tot alle kantoren en gebouwen, bij de Maatschappij in gebruik, zoomede tot de in artikel 1 bedoelde terreinen.

4. Van de in de artikelen 4 en 12 bedoelde bescheiden zal steeds, gelijktijdig met de toezending daarvan aan de betrokken autoriteiten, afschrift worden toegezonden aan den Regeeringscommissaris.

5. De Regeeringscommissaris en zijn plaatsvervanger hebben toegang tot alle vergaderingen van aandeelhouders en/of van commissarissen der Maatschappij. Voor elke vergadering zal hun tijdig een oproeping worden gezonden, waarin de te behandelen onderwerpen zijn omschreven. Alvorens tot stemming wordt overgegaan over eene aangelegenheid betreffende de opsporingen en ontginningen op de terreinen of op welke wijze ook met deze overeenkomst verband houdend, wordt de Regeeringscommissaris of bij diens afwezigheid zijn plaatsvervanger, uitgenoodigd en in de gelegenheid gesteld adviseerende stem uit te brengen.

Art. 18. 1. De Maatschappij is bevoegd de opsporing en ontginning te staken, indien en zoodra zij van oordeel is, dat uit de voortzetting van het bedrijf door haar geen voordeel kan worden behaald.

2. In dat geval hebben zoowel het Gouvernement als de Maatschappij het recht om de overeenkomst door een enkele aanzegging, bij deurwaardersexploit aan de wederpartij te doen beteekenen, dadelijk te doen eindigen, in welk geval de overeenkomst een einde neemt op den datum, waarop het exploit is uitgebracht.

3. Behoudens het bepaalde in het vierde lid van dit artikel, zal de Maatschappij van dit recht alleen mogen gebruik maken, wanneer zij aan al hare verplichtingen volledig heeft voldaan en tevens voor de behoorlijke nakoming daarvan en voor de betaling van het krachtens de artikelen 2 en 3 verschuldigde, voor zoover dit nog niet mocht vaststaan, ten genoegen van den Gouverneur-Generaal tot een door dezen vast te stellen bedrag zekerheid heeft gesteld, welke blijft standhouden, totdat partijen volledig hebben afgerekend, zulks ter uitsluitende beoordeeling van den Gouverneur-Generaal.

4. Totdat de overeenkomst een einde neemt, blijft de Maatschappij verplicht al hetgeen tot haar bedrijf behoort in behoorlijken staat te onderhouden.

5. Het vast recht over het contractjaar, waarin de overeenkomst wordt beëindigd of ontbonden, blijft door de Maatschappij aan het Gouvernement verschuldigd en daarvan kan geen geheele of gedeeltelijke terugvordering plaats hebben.

Art. 19. Het Gouvernement heeft het recht ontbinding van deze overeenkomst te vorderen, indien:

a. de Maatschappij, uitsluitend ter beoordeeling van den Gouverneur-Generaal, ophoudt te voldoen aan de in het eerste lid van artikel 4 der Indische Mijnwet gestelde vereischten;

b. de statuaire bepalingen der Maatschappij, strekkende tot handhaving van het nationaal karakter der onderneming, uitsluitend ter beoordeeling van den Gouverneur-Generaal, een toepassing vinden, welke met de strekking dier bepalingen onvereenigbaar is;

c. de Maatschappij in strijd handelt met een of meer der bepalingen van deze overeenkomst of van een door haar in verband met de door haar ondernomen ontginningen na te leven algemeene verordening;

een en ander met dien verstande, dat de Maatschappij in de hierbedoelde gevallen vooraf bij deurwaardersexploit in gebreke zal worden gesteld, zullende in zoodanig exploit tevens een redelijke termijn worden bepaald binnen welken zij alsnog aan hare verplichtingen zal kunnen voldoen.

Art. 20. 1. Voor zoover bij deze overeenkomst niet anders is bepaald, verbinden partijen zich om alle geschillen, welke naar aanleiding van deze overeenkomst of in verband daarmede mochten ontstaan, te onderwerpen aan de uitspraak van drie scheidsmannen, die als goede mannen naar billijkheid met inachtneming van het in deze overeenkomst bepaalde zullen oordeelen.

2. Indien partijen niet binnen veertien dagen nadat een harer aan de wederpartij heeft te kennen gegeven een geschil aan arbitrage te onderwerpen, omtrent de keuze der scheidsmannen tot overeenstemming zijn gekomen, heeft de aanwijzing in dier voege plaats, dat één hunner benoemd wordt door het Gouvernement, één door de Maatschappij en één, op verzoek van de meest gereede partij, door de Arrondissements-rechtbank te 's-Gravenhage.

3. Wordt door een der partijen niet binnen dertig dagen, na daartoe door de andere partij te zijn gesommeerd, aan deze laatste bij gerechtelijk beteekende akte kennis gegeven, wie voor haar als scheidsman zal optreden, of hebben een of meer der benoemde scheidsmannen, om welke reden ook, den hun gegeven last niet binnen 14 dagen na hunne benoeming aangenomen, dan worden al de scheidsmannen op verzoek van de meest gereede partij door de Arrondissements-rechtbank te 's-Gravenhage benoemd.

4. De kosten van elke arbitrage worden gedragen door de in het ongelijk gestelde partij, doch de scheidsmannen zijn bevoegd om die kosten te verdeelen, indien beide partijen over en weder op eenige punten in het ongelijk mochten worden gesteld.

Art. 21. De Gouverneur-Generaal is bevoegd, de termijnen in deze overeenkomst genoemd, onder zekere, te zijnen genoegen door de Maatschappij aan te toonen bijzondere omstandigheden, te verlengen voor zoover deze termijnen uitsluitend betrekking hebben op door de Maatschappij binnen een bepaald tijdvak na te komen andere dan financieele verplichtingen.

Art. 22. Alle op deze overeenkomst vallende kosten zijn ten laste van de Maatschappij.

Art. 23. Partijen kiezen voor de uitvoering van deze overeenkomst en van al wat daarop betrekking heeft, alsmede voor de gevolgen van ontbinding en beëindiging dezer overeenkomst, algemeen en onveranderlijk woonplaats ten kantore van het Hoofd van gewestelijk bestuur te Amboina.

S. 912. ———

21 *December* 1936. WET, houdende wijziging van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930, zoomede tot het doen overeenstemmen van opschrift en terminologie dezer wet met hare considerans.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te 's-Gravenhage onderteekend, zoomede tot het doen overeenstemmen van opschrift en terminologie dezer wet met hare considerans, wijziging te brengen in de wet van 10 Februari 1910 (*Staatsblad* n°. 55, *Indisch Staatsblad* n°. 296, *Gouvernementsblad* n°. 15, *Publicatieblad* n°. 14), houdende regeling van het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 18 Mei 1929 (*Staatsblad* n°. 258, *Indisch Staatsblad* n°. 294, *Gouvernementsblad* n°. 52, *Publicatieblad* n°. 66);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Aan het slot van artikel 1, onder 1°., van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt de komma-punt vervangen door een komma en worden toegevoegd de woorden „met dien verstande, dat deze bepaling niet geldt voor kinderen van beroepsconsuls van vreemde mogendheden of van ambtenaren van vreemde staten, door hun regeering met een officieele opdracht belast, indien die kinderen krachtens geboorte een vreemde nationaliteit bezitten;".

Art. II. Artikel 1, onder 2°., van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt gelezen als volgt:

„2°. de in Nederlandsch-Indië, in Suriname of in Curaçao geborenen:

a. wier ouders niet bekend zijn;

b. wier ouders aldaar niet gevestigd en zonder nationaliteit zijn;

c. wier ouders aldaar niet gevestigd zijn en van onbekende nationaliteit zijn, zoolang die onbekendheid duurt;

d. wier vader — hoewel niet in Nederlandsch-Indië, Suriname of in Curaçao gevestigd — onderdaan is, als in dit artikel bedoeld;

e. wier moeder — hoewel niet in Nederlandsch-Indië, Suriname of in Curaçao gevestigd — onderdaan is, als in dit artikel bedoeld:

1. wanneer de vader zonder nationaliteit is;
2. wanneer de vader onbekend is of van onbekende nationaliteit, zoolang die onbekendheid duurt.

Een in Nederlandsch-Indië, in Suriname of in Curaçao te vondeling gelegd kind wordt, totdat het bewijs van het tegendeel is geleverd, verondersteld te zijn geboren op het grondgebied waar het is gevonden."

Art. III. In artikel 1, onder 3°., van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders vervallen de woorden. „of niet-hertrouwde weduwe", terwijl aan dit nummer op nieuwen regel wordt toegevoegd: „de vrouw, die door of ten gevolge van haar huwelijk haar nationaliteit verloren en het Nederlandsch onderdaanschap verkregen heeft, verliest dit laatste nà de ontbinding des huwelijks, indien zij op haar verzoek voorschreven nationaliteit terugkrijgt."

Art. IV. Artikel 2, 1e lid, onder 1°. en 2°., van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt gelezen als volgt:

„1°. door naturalisatie van een man of ongehuwde vrouw in een vreemd land.

Dat verlies strekt zich uit:

a. tot de met den genaturaliseerde gehuwde vrouw, tenzij zij door naturalisatie van haren man een vreemde nationaliteit niet deelachtig wordt noch kan worden;

b. tot de ongehuwde kinderen, die nog geen 18 jaar oud zijn, indien deze door de naturalisatie van den vader, of — is deze onbekend of overleden — van de moeder, in een vreemd land een vreemde nationaliteit deelachtig worden.

2°. door te huwen met een man die niet valt in de termen van artikel 1, onder 1°., 2°. of 5°., tenzij de vrouw bij het aangaan van het huwelijk met een vreemdeling diens vreemde nationaliteit niet deelachtig wordt noch kan worden."

Art. V. Aan het slot van het eerste lid van art. 2 van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt de punt vervangen door een komma-punt en op nieuwen regel toegevoegd:

„5°. door de vrouw, die in de gevallen bedoeld onder 1°. en 2°. van dit artikel het Nederlandsch onderdaanschap heeft behouden, zoodra zij alsnog de vreemde nationaliteit van haar man verkrijgt;

6°. door vervallenverklaring, welke naar

gelang de betrokkene buiten Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao, dan wel binnen een dezer gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden geboren is, wordt uitgesproken door Ons dan wel Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur, ten verzoeke van den meerderjarige, man of ongehuwde vrouw, die naast het Nederlandsch onderdaanschap een vreemde nationaliteit bezit, beide heeft verkregen zonder den wil daartoe kenbaar te hebben gemaakt en gedurende de laatste vijf jaren gewoon- en hoofdverblijf buitenslands heeft."

In het tweede lid van art. 2 van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt in den aanhef in plaats van „De aangifte" gelezen „De onder 4°. bedoelde aangifte".

Art. VI. Aan artikel 2 van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt tusschen het 2e en 3e lid een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„De vrouw, die door of ten gevolge van haar huwelijk het Nederlandsch onderdaanschap verloren heeft, bekomt dat door de ontbinding van haar huwelijk terug, mits zij zinnen het jaar daarna haren wil om dat onderdaanschap terug te bekomen aan den Burgemeester harer woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort harer woonplaats in Nederlandsch-Indië, in Suriname of in Curaçao door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het Land, waar zij woont, te kennen geeft."

Art. VII. Het opschrift van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt gelezen als volgt:

„Wet van den 10den Februari 1910, houdende regeling van het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders."

De aanhef van artikel 1 van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt gelezen als volgt:

„Van degenen, die den staat van Nederlander niet bezitten ingevolge de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, zijn Nederlandsche onderdanen:".

In den aanhef van het eerste en van het laatste lid van artikel 2 der wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders wordt het woord: „Nederlandsche" vervangen door „Nederlandsch".

Art. VIII. Deze wet is ook verbindend voor Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao.

Art. IX. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 12 *Januari* 1937.)

S. 913.

21 *December* 1936. WET, houdende wijziging van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap ter nadere omschrijving van de overzeesche gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden, zoomede in verband met de bestuurshervorming in *Nederlandsch-Indië.*

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter nadere omschrijving van de overzeesche gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden, zoomede in verband met de bestuurshervorming in *Nederlandsch-Indië,* wijziging te brengen in de wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, zooals deze laatstelijk is gewijzigd;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. In artikel 3, tweede lid van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap worden de woorden: „eene der koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" vervangen door: „*Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao*".

Art. II. In artikel 3, vierde lid, onder 2°, van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap wordt achter het woord „Rijk" eene komma ingelascht en worden de woorden: „of zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" vervangen door: „*Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao*".

Art. III. In artikel 6, eerste lid en in artikel 7 onder 5°, van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap worden telkens de woorden: „of het hoofd van het plaatselijk bestuur zijner laatste woonplaats in het Rijk of zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" vervangen door: „zijner laatste woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner laatste woonplaats in *Nederlandsch-Indië,* in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar."

In art. 7 onder 5°, worden bovendien de woorden: „en zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen geboren, door, behalve terzake van 's lands dienst, woonplaats te hebben buiten het Rijk en zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" vervangen door: „ , *Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao* geboren, door, behalve terzake van 's Lands dienst, woonplaats te hebben buiten het Rijk, *Nederlandsch-Indië, Suriname* of *Curaçao.*"

Art. IV. In art. 8 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap wordt voor de woorden: „of het hoofd van het plaatselijk bestuur harer woonplaats in het Rijk of zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" gelezen: „harer woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort harer woonplaats in *Nederlandsch-Indië,* in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar."

Art. V. In artikel 9 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap worden de woorden: „of het Hoofd van het Plaatselijk bestuur harer laatste woonplaats in het Rijk of zijne koloniën of bezittingen in

andere werelddeelen" gewijzigd in: „harer laatste woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort harer laatste woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk door Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar."

Art. VI. In artikel 10 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap worden de woorden: „of het hoofd van plaatselijk bestuur zijner woonplaats in het Rijk of zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" vervangen door: „zijner woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner woonplaats in *Nederlandsch-Indië*, in *Suriname* of in *Curaçao* door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar."

Art. VII. In artikel 13 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap worden de woorden: „of zijne koloniën of bezittingen in andere werelddeelen" vervangen door: „, *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* of *Curaçao*."

Art. VIII. Deze wet treedt in werking op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 12 *Januari* 1937.)

S. 914.

28 *December* 1936. WET, houdende voorziening in de behoefte aan kasgeld voor den Indischen dienst hier te lande gedurende het jaar 1937.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de wijze behoort geregeld te worden, waarop, in afwijking van artikel 23 der Indische Comptabiliteitswet 1925 (*Staatsblad* n°. 328), voor het dienstjaar 1937 zal moeten worden voorzien in de behoefte aan kasgeld voor den Indischen dienst hier te lande;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën gedurende het jaar 1937 het bedrag der volgens artikel 26 van de Indische Comptabiliteitswet 1925 (*Staatsblad* n°. 328) in 's Rijks schatkist gestorte gelden te boven te gaan met een som van ten hoogste f 135,000,000. Onze Minister van Financiën zal in dat voorschot aan de Indische kas mogen voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld, met inachtneming van de daaromtrent bestaande en nog vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

S. 915.

28 *December* 1936. WET, houdende voorziening in de behoefte aan kasgeld voor den Surinaamschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1937, 1938 en 1939.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is om in afwijking van artikel 18, tweede lid, der Surinaamsche Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1910, n°. 315) een regeling te treffen nopens de wijze, waarop zal worden voorzien in de behoefte aan kasgeld voor den Surinaamschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1937, 1938 en 1939;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Minister van Financiën wordt bevoegd verklaard om bij het openen van kredieten aan Onzen Minister van Koloniën gedurende de jaren 1937, 1938 en 1939, in afwijking van het bepaalde bij het 2de lid van artikel 18 der Surinaamsche Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1910, n°. 315) het tegoed van Suriname in 's Rijks schatkist te boven te gaan met een som van f 16,000,000 en om in dat voorschot te voorzien door uitgifte of beleening van bewijzen van vlottende schuld met inachtneming van de daaromtrent bestaande of nader vast te stellen wettelijke bepalingen.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den 1sten Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

S. 916.

31 *December* 1936. WET, houdende regeling van de heffing van opcenten op de invoerrechten in *Nederlandsch-Indië* voor het jaar 1937 en bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* vastgestelde ordonnantie tot verlaging van invoerrechten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de heffing van opcenten op de invoerrechten in Nederlandsch-Indië voor het jaar 1937 te regelen en de met toepassing van de artikelen 93 en 183 der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 26 October 1936 (*Indisch Staatsblad* N°. 572), strekkend tot de verlaging van invoerrechten in Nederlandsch-Indië en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet ten opzichte van dien maatregel, te bekrachtigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Gedurende het jaar 1937 worden in het geheele tolgebied van Nederlandsch-Indië op de invoerrechten vijf en twintig opcenten geheven, behoudens dat:

a. van de heffing van opcenten zijn uitgezonderd:

1°. de invoerrechten, welke worden geheven van goederen, belast volgens onderdeel II van post 61 van het tarief van invoerrechten, vastgesteld bij de wet van 29 December 1933 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 772; *Indisch Staatsblad* 1934 N°. 1), zooals dit sedert is gewijzigd en aangevuld, laatstelijk bij de wet van 19 December 1935 (*Nederlandsch Staatsblad* N°. 719; *Indisch Staatsblad* 1936 N°. 1), of volgens een der posten 115, 159, 160 of 162 van dat tarief; met dien verstande, dat het recht van f 30 per hectoliter voor reuk-, haar-, mond-, toilet- en dergelijke waters, geheven volgens genoemden post 159, onderworpen is aan de heffing van vijftig opcenten;

2°. de krachtens artikel 1, onder A sub I, der ordonnantie van 26 October 1936 (*Indisch Staatsblad* N°. 572) tijdelijk tot 6 % der waarde verlaagde invoerrechten, zoomede de niet daaronder begrepen invoerrechten, welke worden geheven van onder onderdeel II*a* van post 356 van het vorenbedoeld tarief vallende gebleekte — doch niet bontgeweven, geverfde of gedrukte — dichtgeweven effenbindige katoenen stoffen (ellegoederen), welke op 7 millimeter in het vierkant in de schering en den inslag tezamen niet meer dan 45 draden tellen;

b. vijftig opcenten worden geheven op de invoerrechten op alle niet onder *a* sub 1° begrepen, anders dan naar de waarde belaste goederen.

2. De met toepassing van artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, der Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie van 26 October 1936 (*Indisch Staatsblad* N°. 572), strekkend tot verlaging van invoerrechten in Nederlandsch-Indië en tot buitenwerkingstelling van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, N°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, N°. 448) ten opzichte van dien maatregel, wordt bekrachtigd.

3. Deze wet treedt, met afwijking van artikel 16 der Indische Comptabiliteitswet (*Nederlandsch Staatsblad* 1925, N°. 328; *Indisch Staatsblad* 1925, N°. 448), ten opzichte van het in artikel 1 bepaalde in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1936.)

S. 917.

31 *December* 1936. WET, houdende tijdelijke korting der pensioenen, onderstanden en gagementen van gewezen Indische landsdienaren, locale ambtenaren en bijzondere leerkrachten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben dat de stand der openbare middelen van Nederlandsch-Indië het onvermijdelijk maakt om — in afwachting van een meer bevredigende regeling — de bij de wet van 29 December 1933 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 763, *Indisch Staatsblad* n°. 562), juncto de wet van 30 December 1935 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 820, *Indisch Staatsblad* n°. 633) voorgeschreven tijdelijke korting op de Indische pensioenen, onderstanden en gagementen voorloopig te bestendigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In artikel 5 van de wet van 29 December 1933 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 763, *Indisch Staatsblad* n°. 562), zooals deze is gewijzigd bij de wet van 30 December 1935 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 820, *Indisch Staatsblad* n°. 633) wordt de datum „1 Januari 1937" veranderd in „1 Mei 1937".

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den 1en Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1936.)

S. 943.

19 *November* 1936. BESLUIT tot nadere verlenging van den termijn van toepassing eener korting op de verlofsbezoldigingen van Surinaamsche landsdienaren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 28 October 1936, 7de Afdeeling, n°. 24;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 November 1936, 7de Afdeeling, n°. 23;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

In artikel 1 van Ons besluit van 24 Maart 1932 (*Staatsblad* n°. 125, *Gouvernementsblad* n°. 44), zooals dat artikel is gewijzigd, laatstelijk bij Ons besluit van 22 November 1935 (*Staatsblad* n°. 666, *Gouvernementsblad* n°. 127) wordt in plaats van „1937" gelezen „1938".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 19den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 25 *November* 1936.)

S. 944.

19 *November* 1936. BESLUIT tot nadere verlenging van den termijn van toepassing eener korting op de wachtgelden, welke worden gekweten uit de Surinaamsche geldmiddelen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 28 October 1936, 7de Afdeeling, n°. 24;

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, n°. 53);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 12 November 1936, 7de Afdeeling, n°. 23;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

In Ons besluit van 28 December 1933 (*Staatsblad* n°. 750, *Gouvernementsblad* 1934, n°. 4), zooals het luidt ingevolge Ons besluit van 22 November 1935 (*Staatsblad* n°. 667, *Gouvernementsblad* n°. 128), wordt in plaats van „1936" gelezen „1937".

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 19den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,

H. Colijn.

(*Uitgeg.* 25 *November* 1936.)

S. 945.

16 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Reglement voor het Weduwen- en weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger, alsmede van het Reglement voor het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën van 1 December 1936, 2de Afdeeling, n°. 25;

Den Raad van State gehoord (advies van 8 December 1936, n°. 40);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 December 1936, 2de Afdeeling, n°. 2;

Den Volksraad gehoord;

Gelet op artikel 70 van de Indische Staatsregeling, zoomede op artikel 2 der wet van den 31en Mei 1929 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 296, *Indisch Staatsblad* n°. 323);

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. A. De aanhef van lid 1 van artikel 7 van het bij artikel 1 van Ons besluit van 27 September 1923 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 466, *Indisch Staatsblad* n°. 543, *Gouvernementsblad van Suriname* n°. 89, *Publicatieblad van Curaçao* n°. 90) vastgestelde „Reglement voor het Weduwen- en weezenfonds der „Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger", zooals dit reglement sedert is aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij Ons besluit van 3 December 1935 (*Nederlandsch Staatsblad* 1935 n°. 689, *Indisch Staatsblad* 1936 n°. 14, *Gouvernementsblad van Suriname* 1936 n°. 30, *Publicatieblad van Curaçao* 1936 n°. 21), wordt gelezen als volgt:

„1. De gewone contributie bedraagt vijf ten honderd en wordt „berekend ....."

B. Het bij artikel 1 van Ons besluit van 8 Juli 1924 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 347, *Indisch Staatsblad* n°. 419, *Gouvernementsblad van Suriname* n°. 67, *Publicatieblad van Curaçao* n°. 56), vastgestelde „Reglement voor „het Weduwen- en weezenfonds van Euro-„peesche militairen beneden den rang van „officier bij de Koloniale troepen", zooals dit reglement sedert is aangevuld en gewijzigd, laatstelijk bij Ons besluit van 4 Mei 1935 (*Nederlandsch Staatsblad* n°. 235, *Indisch Staatsblad* n°. 168, *Gouvernementsblad van Suriname* n°. 77, *Publicatieblad van Curaçao* n°. 57), ondergaat de volgende nadere wijzigingen:

I. In artikel 6:

a. wordt § 1 gelezen:

„§ 1. De contributie bedraagt 5 % van de „in artikel 5 onder § 1 *a* en *b* genoemde in-„komsten."

b. vervallen in de eerste en in de derde alinea van § 3 de woorden:

„en naar den maatstaf van dien rang".

c. vervallen in de vierde alinea van § 3 de slotwoorden:

„doch het percentage voor den rang of stand, naar welken zij hun gezin uitkeering hebben verzekerd".

d. wordt de vijfde alinea van § 3 gelezen:

„Na het verlaten van den dienst met pen-„sioen of recht op pensioen blijven deze deel-„genooten contribueeren over het door hen „genoten pensioen of het pensioen waarop zij „recht hebben. Zij hebben dan verder aan-„spraak op uitkeering voor hun gezin naar „den rang of stand, naar welken zij laatstelijk „hun gezin verzekerd hebben."

II. In artikel 21 vervallen de woorden:

„en naar den maatstaf van".

2. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 16den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,

H. Colijn.

(*Uitgeg.* 29 *December* 1936.)

S. 981.

3 *December* 1936. BESLUIT tot nadere wijziging van de bepalingen betreffende den Geneeskundigen Raad van het Departement van Koloniën.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 27 November 1936, Commissariaat voor Indische Zaken, Afdeeling C n°. 34;

Gezien de bepalingen betreffende den Geneeskundigen Raad van het Departement van Koloniën, vastgesteld bij Ons besluit van 19 Mei 1917, (*Staatsblad* n°. 404) en laatstelijk

gewijzigd bij Ons besluit van 23 November 1934 (*Staatsblad* n°. 599);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Het tweede lid van artikel 6 van genoemde bepalingen wordt gelezen als volgt:

2. Elke afdeeling treedt zelfstandig op; het onderzoek van militairen of van voor den militairen dienst bestemde personen mag slechts geschieden door een afdeeling, waarin zitting wordt genomen hetzij door ten minste twee gewezen of nog in dienst zijnde officieren van gezondheid, hetzij door één gewezen of nog in dienst zijnden officier van gezondheid en een lid van den Geneeskundigen Raad, dat als zoodanig ten minste twee jaar is werkzaam geweest.

Onze Minister van Koloniën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 3den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

S. 1210.

28 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *J. H. A. van den Booren* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Joannes Hubertus Andreas van den Booren* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — voor wat betreft den in artikel 2 genoemde *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Joannes Hubertus Andreas van den Booren*, geb. te *Maastricht (Limburg)* den 9 October 1912, kantoorbediende, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

2°. *Franciscus Jacobus Sylvia Bouwman*, geb. te *Borgerhout (België)* den 16 Augustus 1902, werkbaas, wonende te *Bois-Colombes (Frankrijk)*;

3°. *Emma Theresia Buckler*, geb. te *Salzkotten (Pruisen)* den 15 November 1893, onderwijzeres, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

4°. *Johannes Ludwig Josef Flagge*, geb. te *Gelsenkirchen (Pruisen)* den 28 Augustus 1908, onderwijzer, wonende te *Eindhoven*, provincie *Noordbrabant*;

5°. *Jean Corneille Hubert Franssen*, geb. te *Gemmenich (België)* den 8 April 1900, mijnwerker, wonende te *Laurensberg (Pruisen)*;

6°. *Otto Karel Frits Gäbler*, geb. te *Dinxperlo (Gelderland)* den 7 Maart 1907, werktuigkundige, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

7°. *Joseph Theodor Hulkenberg*, geb. te *Elten (Pruisen)* den 22 Juni 1903, landbouwer, wonende te *Elten (Pruisen)*;

8°. *Bertha Kinzl*, geb. te *Weenen (Oostenrijk)* den 11 Januari 1904, leerares, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

9°. *Matthäus Albert de Kruif*, geb. te *Luckau (Pruisen)* den 17 December 1901, cacaobewerker, wonende te *Heiloo*, provincie *Noordholland*;

10°. *Wilhelm Maassen*, geb. te *Aken-Forst (Pruisen)* den 14 Mei 1900, metselaar, wonende te *Orsbach* bij *Aken (Pruisen)*;

11°. *Friedrich Wilhelm Mehl*, geb. te *Gorinchem (Zuidholland)* den 28 Juli 1897, technisch ambtenaar bij het gemeentelijk Waterleiding- en Electriciteitsbedrijf, wonende te *Gorinchem*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Lijdia Nies*, geb. te *Banfe (Pruisen)* den 18 September 1895, leidster van een bewaarschool, wonende te *Wageningen*, provincie *Gelderland*;

13°. *Else Adele Charlotte Peters*, geb. te *Nienburg (Pruisen)* den 7 November 1900, verpleegster, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Joseph Hubert Marie Von Peij*, geb. te *Sittard (Limburg)* den 9 Juli 1912, hulploodbrander, wonende te *Sittard*, provincie *Limburg*;

15°. *Helena Francisca Henriette Maria Plenker*, geb. te *Breda (Noordbrabant)* den 15 Juni 1894, kantoorbediende, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Max Curt Pötzsche*, geb. te *Leipzig (Saksen)* den 7 Januari 1896, machinist op een suikerfabriek, wonende op de suikeronderneming „Tjomal" *(Nederlandsch Indië)*;

17°. *Peter Mathias Preiswerk*, geb. te *Umiken (Zwitserland)* den 24 November 1897, analist bij de Gemeentelijke Waterleiding van *Palembang*, wonende te *Palembang (Nederlandsch Indië)*;

18°. *Joseph Reiss*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 2 Juni 1884, directeur van eene automobielmaatschappij, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

19°. *Gerhard Johann Rexwinkel*, geb. te *Spork-Liedern (Pruisen)* den 11 Juni 1903, landbouwer, wonende te *Spork (Pruisen)*;

20°. *Bernhard Werthauer*, geb. te *Lage (Lippe)* den 5 Augustus 1884, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

2. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Wilhelm Joseph Reiss*, geb. te *Eygelshoven (Limburg)* den 2 Mei 1915, koopman, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 1211.

28 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *W. K. E. Borchers* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Wilhelm Karl Erwin Borchers* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Wilhelm Karl Erwin Borchers*, geboren te *Hannover (Pruisen)* den 17 Augustus 1898, koopman, wonende te *Heemstede*, provincie *Noordholland*;

2°. *Karl Heinrich Brouwers*, geboren te *Osnabrück (Pruisen)* den 3 Februari 1904, stukadoor, wonende te *Osnabrück (Pruisen)*;

3°. *Leonard Derwall*, geboren te *Kerkrade (Limburg)* den 19 Januari 1898, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

4°. *Wilhelm Maria August Farber*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 7 Maart 1906, tandarts, wonende te *Valkenburg*, provincie *Limburg*;

5°. *Gertruda Johanna Gerritsen*, geboren te *Elten (Pruisen)* den 25 Juni 1890, zonder beroep, wonende te *Elten (Pruisen)*;

6°. *Ernst Karl Albert Heise*, geboren te *Goldbeck (Pruisen)* den 12 Februari 1895, Inspecteur van Politie der 2e klasse, tevens Detachementscommandant bij de Veldpolitie, wonende te *Tanggoel (Nederlandsch Indië)*;

7°. *Mirl Kaner*, geboren te *Stanislawow (Polen)* den 30 Augustus 1892, houdster van een laboratorium, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Gertrud Christine Kundinger*, geboren te *Ludwigshafen (Beieren)* den 14 Juni 1900, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Jacobus Josephus Lucas*, geboren te *Haarlem (Noordholland)* den 24 Januari 1884, chauffeur, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

10°. *Albert Wilhelm Johann Pellerei*, geboren te *Schüren*, gemeente *Dortmund (Pruisen)* den 31 Maart 1906, mijnwerker, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

11°. *Maria Lucia Angela Gesina Reinhardt*, geboren te *Oberhausen (Pruisen)*, den 12 Juni 1909, onderwijzeres, wonende te *Swalmen*, provincie *Limburg*;

12°. *Frans Roll*, geboren te *Nagy Kanisza (Hongarije)* den 23 October 1911, werkzaam op eene plantage, wonende op de onderneming *Pasir Ajoenan Lebak (Nederlandsch Indië)*;

13°. *Heinrich Scholtes*, geboren te *Strass*, gemeente *Herzogenrath (Pruisen)* den 28 September 1901, kantoorbediende, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

14°. *Maria Josephine Tillmann*, geboren te *Essen (Pruisen)* den 26 Januari 1906, onderwijzeres, wonende te *Slagharen*, gemeente *Ambt-Hardenberg*, provincie *Overijssel*;

15°. *Philomena Constantia Verelst*, geboren te *Wommelghem (België)* den 20 Maart 1907, *verpleegster*, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

16°. *Margarethe Josephine Hubertine von der Warth*, geboren te *Dusseldorp (Pruisen)* den 26 Augustus 1877, onderwijzeres, wonende te *Slagharen*, gemeente *Ambt-Hardenberg*, provincie *Overijssel*;

17°. *Karl Matthias Wellen*, geboren te *Krefeld (Pruisen)* den 25 Januari 1894, koopman, wonende te *Krefeld (Pruisen)*;

18°. *Wilhelm Zilversmit*, geboren te *Gildehaus (Pruisen)* den 6 December 1876, veehandelaar, wonende te *Bentheim (Pruisen)*;

19°. *Arthur Michel Van Zwam*, geboren te *Antwerpen (België)* den 9 April 1904, diamanthandelaar, wonende te *Deurne (België)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Werner Otto Klipp*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)*, den 3 Juli 1905, kantoorbediende, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Jan Willem Lucas*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)*, den 21 Juni 1914, monteur-chauffeur, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*.

4. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander onthouden aan *Hildegard Elise Auguste Borchers*, geboren te *Nienburg (Pruisen)* den 27 Juli 1924, wonende te *Barnstorf (Pruisen)*.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 1212.

28 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *E. Th. Gelber* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Erich Theodor Gelber* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen

2 en 3 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* N°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* N°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Erich Theodor Gelber*, geboren te *Duisburg (Pruisen)* den 9 November 1901, scheikundige, wonende te *Ede*, provincie *Gelderland*;

2°. *Theodor Jakob Gerritzen*, geboren te *Goch (Pruisen)* den 19 November 1892, chauffeur, wonende te *Eindhoven*, provincie *Noordbrabant*;

3°. *Gerardus Winandus Gutz*, geboren te *Berchem (België)* den 18 Juni 1897, kantoorbediende, wonende te *Parijs-Le Bourget (Frankrijk)*;

4°. *Henricus Lucianus Van der Heyden*, geboren te *Antwerpen (België)* den 22 Juni 1894, sigarenwinkelier, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

5°. *Abraham Jäger*, geboren te *Pomorzany (Polen)* den 13 Mei 1908, bakker, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Egon Caecil Alfred Kaposi*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 16 Maart 1901, bedrijfsleider, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

7°. *Wilhelm Lemmen*, geboren te *Meiderich (Pruisen)* den 27 Januari 1900, arbeider, wonende te *Duisburg-Hamborn (Pruisen)*;

8°. *Arthur Friedrich Lotze*, geboren te *Leipzig (Saksen)* den 22 October 1899, procuratiehouder, wonende te *Zaandam*, provincie *Noordholland*;

9°. *Maurits Eduard Manuskowski*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 24 April 1907, handelaar in postzegelalbums, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

10°. *Sara Mendes da Costa*, geboren te *Brussel (België)* den 4 Januari 1873, naaister, wonende te *Sint Gilles op Brussel (België)*;

11°. *Gertrud Marie Catharine Margarethe Oing*, geboren te *Bottorf*, gemeente *Menslage (Pruisen)* den 21 Maart 1901, huishoudster, wonende te *Doetinchem*, provincie *Gelderland*;

12°. *Richard Moritz Heinrich Oppenheim*, geboren te *Frankfurt a/d Main (Pruisen)* den 5 Maart 1876, koopman, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

13°. *Franziska Clara Passgang*, geboren te *Bochum (Pruisen)* den 10 October 1888, onderwijzeres, wonende te *Wervershoof*, provincie *Noordholland*;

14°. *Albert Jean Hubert Ghislain Reintjens*, geboren te *Luik (België)* den 17 Mei 1896, paardenhandelaar, wonende te *Ganshoren-Brussel (België)*;

15°. *Salomon Schiller*, geboren te *Glinik Charzewski (Polen)* den 1 Januari 1894, fabrikant van wollen goederen, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Karl Manfred Scholz*, geboren te *Freiburg (Baden)* den 20 Maart 1883, hotelhouder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Klara Maria Wessel*, geboren te *Beckum (Pruisen)* den 3 April 1906, onderwijzeres, wonende te *Spanbroek*, provincie *Noordholland*;

18°. *Jeannette Victorine Van Wienaarden*, geboren te *Luik (België)* den 10 Januari 1873, gezelschapsdame, wonende te *Le Havre (Frankrijk)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Gerardus Cornelis Brulot*, geboren te *Tegelen (Limburg)* den 24 Februari 1910, gipsvormer, wonende te *Tegelen*, provincie *Limburg*;

2°. *Jacobus Lambertus Brulot*, geboren te *Tegelen (Limburg)* den 17 September 1912, modelmaker, wonende te *Tegelen*, provincie *Limburg*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Alida Hendrika Schiller*, geboren te *Leiden (Zuidholland)* den 6 Juni 1915, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 1213.

28 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *P. Behrend* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Paula Behrend* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Paula Behrend*, geb. te *Hannover (Pruisen)* den 12 Mei 1895, kantoorbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

2°. *Johanna Maria Gesina Evers*, geb. te *Pretoria (Zuid Afrika)* den 2 Maart 1898, leerares, wonende te *Zwolle*, provincie *Overijssel*;

3°. *Oskar Feiglstock*, geb. te *Weenen (Oos-*

tenrijk) den 29 Januari 1872, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

4°. *Wilhelm Johann Frericks*, geb. te *Vehlingen*, gemeente *Millingen (Pruisen)* den 31 October 1902, metselaar, wonende te *Anholt (Pruisen)*;

5°. *Joseph Ferdinand van Gils*, geb. te *Bocholt (Pruisen)* den 18 Maart 1902, arbeider, wonende te *Bocholt (Pruisen)*;

6°. *Martin Goebbels*, geb. te *Kerkrade (Limburg)* den 8 September 1908, locomotiefmachinist bij de Domaniale Mijn, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

7°. *Mathias Wilhelm Gravendijck*, geb. te *Goch (Pruisen)* den 30 December 1901, metselaar, wonende te *Goch (Pruisen)*;

8°. *Douglas James Grinsted*, geb. te *Londen (Engeland)* den 20 Maart 1891, fotograaf, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Otto Emil Harzdorf*, geb. te *Haarlem (Noordholland)* den 22 Februari 1903, houder van een stoomwasscherij en ververij, wonende te *Apeldoorn*, provincie *Gelderland*;

10°. *Gustav Julius Maly*, geb. te *Troppau (Tsjecho Slowakije)* den 2 Februari 1885, procuratiehouder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Hans Friedrich Ohm*, geb. te *Nienburg (Pruisen)* den 17 Augustus 1884, uitvoerder van baggerwerken, wonende te *Santpoort*, gemeente *Velsen*, provincie *Noordholland*;

12°. *Heinrich Quangel*, geb. te *Fischeln (Pruisen)* den 29 April 1889, arbeider, wonende te *Osterath (Pruisen)*;

13°. *André Ratner*, geb. te *St. Petersburg (Rusland)* den 20 September/3 October 1904, werkzaam bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Emil Hermann Rusche*, geb. te *Hombruch*, thans *Dortmund-Hombruch (Pruisen)* den 18 Juli 1906, machine-bankwerker, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

15°. *Christian Schaffrath*, geb. te *Beggendorf*, gemeente *Baesweiler (Pruisen)* den 10 Februari 1909, bokser en masseur, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

16°. *Elisabeth Schmieding*, geb. te *Warstein (Pruisen)* den 18 Februari 1893, hoofd eener school, wonende te *Brielle*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Carel Sellenraad*, geb. te *Rotterdam (Zuidholland)* den 1 November 1892, koopman, wonende te *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

18°. *Maria Barbara Thomas*, geboren te *Mützenich-Imgenbroich (Pruisen)* den 30 December 1906, onderwijzeres, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*;

19°. *Wilhelm Josef Hubert Vorage*, geb. te *Jüchen (Pruisen)* den 19 Mei 1882, mijnwerker, wonende te *Hoensbroek*, provincie *Limburg*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Gyula Lajos Köllö*, geb. te *Budapest (Hongarije)* den 29 Mei 1913, metaaldraaier, wonende te *Enschede*, provincie *Overijssel*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Maria Gertrudis Voragen*, geb. te *Hoensbroek (Limburg)* den 10 Juni 1913, zonder beroep, wonende te *Hoensbroek*, provincie *Limburg*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 1214.

28 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *L. J. Asperslag* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Leopoldus Joannes Asperslag* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Leopoldus Joannes Asperslag*, geboren te *Gent (België)* den 15 December 1899, boekhouder, wonende te *Sint-Lambrechts-Woluwe (België)*;

2°. *Maximilian Josef Blaich*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 6 November 1912, filiaalhouder, wonende te *Koog aan de Zaan*, provincie *Noordholland*;

3°. *Wilhelm Joseph Göbbels*, geboren te *Nierstrass*, gemeente *Geilenkirchen (Pruisen)* den 2 November 1899, mijnwerker, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

4°. *Aloysius Wilhelm Maria Herkenhoff* genaamd *Konersmann*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 14 Januari 1907, bedrijfsleider, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

5°. *Josephus Cornelius De Klerk*, geboren te *Merksem (België)* den 8 Januari 1885, toonkunstenaar, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*;

6°. *Adolf Löwi*, geboren te *Zsolna* (destijds *Hongarije*, thans *Tsjecho Slowakije)* den 31 December 1889, importeur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

7°. *Paul Lux*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 25 Juni 1882, restaurateur, wonende te *Raeren (België)*;

8°. *Dr. Alexander Winand Johann Maijer*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 12 September 1900, ingenieur, wonende te *Voorburg*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Joseph Maria Aloysius Niemöller*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 15 Augustus 1897, boekhouder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

10°. *Rudolf Ott*, geboren te *Schmiedeberg (Tsjecho Slowakije)* den 11 September 1876, musicus, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Dawid Przyrowski*, geboren te *Radomsk (Polen)* den 15/27 Januari 1896, kleermaker, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Helene Katharina Putzki*, geboren te *Schmidthorst*, gemeente *Hamborn (Pruisen)* den 30 Augustus 1909, onderwijzeres, wonende te *Hoogkarspel*, provincie *Noordholland*;

13°. *Jacobus Fernandus Adolphus Semey*, geboren te *Gent (België)* den 27 April 1891, werkzaam in de binnenhuis-architectuur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Adam Michael Stenger*, geboren te *Frankfort a/d Main (Pruisen)* den 17 Februari 1885, industrieel, wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*;

15°. *Anna Magdalene Wilhelmine Lilli Stenger*, geboren te *Frankfort a/d Main (Pruisen)* den 9 October 1913, zonder beroep, wonende te *Arnhem*, provincie *Gelderland*;

16°. *Peter Veelen*, geboren te *Weiler*, gemeente *Keulen-Worringen (Pruisen)* den 11 Juli 1900, arbeider, wonende te *Keulen-Worringen (Pruisen)*;

17°. *Wilhelm Heinrich Wantia*, geboren te *Graes*, gemeente *Wessum (Pruisen)* den 17 Februari 1903, klompenmaker, wonende te *Graes*, gemeente *Wessum (Pruisen)*;

18°. *Martin Joseph Van De Winkel*, geboren te *Gangelt (Pruisen)* den 18 Augustus 1900, mijnwerker, wonende te *Breberen bij Heinsberg (Pruisen)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *August Emil Ernst Assmann*, geboren te *Lüdenscheid (Pruisen)* den 9 Februari 1899, wagenbestuurder, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;

2°. *Mathias Joseph Everhartz*, geboren te *Kerkrade (Limburg)* den 14 October 1905, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Maria Josepha Joanna De Klerk*, geboren te *Merksem (België)* den 24 Mei 1914, onderwijzeres, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 30 *December* 1936.)

S. 1215.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *J. van Belle* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Jacob van Belle* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Jacob van Belle*, geb. te *Ledeberg (België)* den 17 October 1893, leurder, wonende te *St. Amandsberg (België)*;

2°. *Jan Bossmann*, geb. te *Wageningen (Gelderland)* den 19 Januari 1905, kantoorbediende, wonende te *Zuilen*, provincie *Utrecht*;

3°. *Antonette Theodora Burgard*, geb. te *Neheim (Pruisen)* den 3 December 1883, bestuurster in een ziekenhuis, wonende te *Velsen*, provincie *Noordholland*;

4°. *Elisabeth Josephine Degenhard*, geb. te *Wattenscheid (Pruisen)* den 13 Februari 1898, onderwijzeres, wonende te *Haarlemmerliede*, gemeente *Haarlemmerliede* en *Spaarnwoude*, provincie *Noordholland*;

5°. *Gertrude Myrtle Devonshire*, weduwe van *Peter Emil Grevelink*, geb. te *Bombay (Britsch Indië)* den 25 Juli 1893, arts, wonende te *Parijs (Frankrijk)*;

6°. *Franciscus Joseph Joannes Maria Franken*, geb. te *Tilburg (Noordbrabant)* den 2 Juli 1888, fabrikant, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

7°. *Bernard Heinrich Joseph Grote*, geb. te *Westerholte*, gemeente *Ankum (Pruisen)* den 2 December 1885, bedrijfsleider, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Arthur Lotstra*, geb. te *Parijs (Frankrijk)* den 23 April 1899, operazanger, wonende te *Rijssel (Frankrijk)*;

9°. *Dorothee Maria Meier*, geb. te *Schiedam (Zuidholland)* den 20 November 1905, kantoorbediende, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

10°. *Joannes Heinrich Pontzen*, geb. te *Tilburg (Noordbrabant)* den 10 September 1911, scheikundig technicus, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

11°. *Wladyslaw Frans Porankiewicz*, geb. te *Heerlen (Limburg)* den 13 December 1905, mijnwerker, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

12°. *Amandus Heinrich Wilhelm Röhl*, geb.

te *Kiel (Pruisen)* den 8 Mei 1896, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

13°. *Louis Karl Schlömer*, geb. te *Ruhrort (Pruisen)* den 24 November 1890, directeur eener reederij, wonende te *Voorburg*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Joseph Schmitz*, geb. te *Nothberg*, gemeente *Eschweiler (Pruisen)* den 19 Juni 1904, bureaubeambte, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

15°. *Hubert Victor Arthur Auguste Ridder de Stuers*, geb. te *Parijs (Frankrijk)* den 13 November 1879, zonder beroep, wonende te *Lausanne (Zwitserland)*;

16°. *Adrien Edouard Zeiler*, geb. te *Parijs (Frankrijk)* den 16 Juli 1881, handelsbediende, wonende te *Montmorency (Frankrijk)*;

17°. *André Zeiler*, geb. te *Parijs (Frankrijk)* den 9 Juni 1880, handelsbediende, wonende te *Brou-sur-Chantereine (Frankrijk)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Johann Theo Bratu*, geb. te *Essen (Pruisen)* den 17 Mei 1911, musicus, wonende te *Semarang (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Wilhelm Gustav Hamann*, geb. te *Rotterdam (Zuidholland)* den 6 Juli 1908, boekbinder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Oscar Dante San Giorgi*, geb. te *Arnhem (Gelderland)* den 8 Maart 1914, procuratiehouder, wonende te *Wassenaar*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1216.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *A. M. H. Berckmans* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Anna Maria Hortense Berckmans* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Anna Maria Hortense Berckmans*, geb. te *Amsterdam (Noordholland)* den 5 Februari 1895, kantoorbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

2°. *Oskar Maximilian Albin Paul Leonhard Beyerle*, geb. te *Mannheim (Baden)* den 31 Juli 1896, verwarmingsmonteur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Johann Reiner Bodens*, geb. te *Breberen (Pruisen)* den 8 Mei 1902, landbouwer, wonende te *Haaren (Pruisen)*;

4°. *Maria Johanna van Donsel*, geb. te *Kleef (Pruisen)* den 24 Januari 1896, arbeidster, wonende te *Kleef (Pruisen)*;

5°. *Karl Heinrich Otto Düwel*, geb. te *Hameln (Pruisen)* den 13 Januari 1892, meubelmaker, wonende te *Apeldoorn*, provincie *Gelderland*;

6°. *Reinhard Franzmann*, geb. te *Pfalzdorf (Pruisen)* den 18 Maart 1861, arbeider, wonende te *Uedem (Pruisen)*;

7°. *János Freud*, geb. te *Bicske (Hongarije)* den 12 Februari 1901, conservator aan het Gemeentelijk Pharmaco Therapeutisch Laboratorium, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

8°. *Renatus Josephus Clementius Josephina Garstemans*, geb. te *Antwerpen (België)* den 23 Januari 1879, zonder beroep, wonende te *Nijmegen*, provincie *Gelderland*;

9°. *Leopold Theodor Haasmann*, geb. te *Dresden (Saksen)* den 15 October 1869, koopman, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Karl Friedrich Hein*, geb. te *Herne (Pruisen)* den 1 April 1867, Commissaris der Steenkolen Handelsvereeniging N. V., wonende te *Bilthoven*, gemeente *de Bilt*, provincie *Utrecht*;

11°. *Max Katz*, geb. te *Mainzlar (Hessen)* den 4 November 1877, procuratiehouder, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Sjtse Frederik Willem Koolhoven*, geb. te *Bloemendaal (Noordholland)* den 11 Januari 1886, vliegtuigbouwer, wonende te *Rhoon*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Kurt Gebhart Eduard Kretzschmar*, geb. te *Kanton (China)* den 11 September 1886, procuratiehouder, wonende te *Wassenaar*, provincie *Zuidholland*;

14°. *Josephina Cornelia Catharina Maquiné*, weduwe van *Wilhelm Laurenz Gottfried Wingen*, geb. te *Gorinchem (Zuidholland)* den 3 April 1887, filiaalhoudster, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

15°. *Carl Theophile Wilhelm Melchior*, geb. te *Hamburg (Duitschland)* den 22 November 1908, koopman, wonende te *Malang (Nederlandsch Indië)*;

16°. *Petronella Peeters*, geb. te *Walbeck (Pruisen)* den 6 Juni 1898, huishoudster, wonende te *Walbeck (Pruisen)*;

17°. *Jacobus Hubertus Eligius Schaaf*, geb. te *Antwerpen (België)* den 27 October 1889, dokwerker, wonende te *Borgerhout (België)*;

18°. *Osias Mayer Silber*, geb. te *Brody (Polen)* den 3 September 1893, koopman, wonende te *Koetaradja (Nederlandsch Indië)*;

19°. *Anton Leonhard Stassen*, geb. te *Horbach*, gemeente *Richterich (Pruisen)* den 13 Juni 1892, koopman, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

20°. *Henri Richard John van IJsselsteyn*, geb. te *Antwerpen (België)* den 6 Juni 1900, koopman, wonende te *Haarlem*, provincie *Noordholland*.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1217.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *A. J. Blank* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Antonius Johannes Blank* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij par. 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Antonius Johannes Blank*, geb. te *'s-Hertogenbosch (Noordbrabant)* den 26 Mei 1883, sigarenmaker, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*;

2°. *Pieter Maurits Bürmann*, geb. te *Amsterdam, (Noordholland)* den 28 Februari 1900, landbouwer, wonende te *Zuid- en Noord-Schermer*, provincie *Noordholland*;

3°. *Maria Enste*, geb. te *Warstein (Pruisen)* den 7 Maart 1891, hoofd eener school, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

4°. *Willy Alfred Fichtmüller*, geb. te *Charlottenburg (Pruisen)* den 2 April 1908, onderwijzer, wonende te *Leeuwarden*, provincie *Friesland*;

5°. *Fredrik Hendrik Frangenheim*, geb. te *Semarang (Nederlandsch Indië)* den 21 December 1903, inspecteur bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *Linggadjati (Nederlandsch Indië)*;

6°. *Gustave Waldrée Fröhlich*, geb. te *Laken-Brussel (België)* den 24 Juli 1908, typograaf, wonende te *Enkhuizen*, provincie *Noordholland*;

7°. *Paul Goldschmidt*, geb. te *Eldagsen (Pruisen)* den 22 Juli 1889, koopman, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

8°. *Heinrich Johann Götschenberg*, geb. te *Dusseldorp (Pruisen)* den 11 Maart 1909, machinist, wonende te *Susteren*, provincie *Limburg*;

9°. *Géza Hajós*, geb. te *Budapest (Hongarije)* den 12 December 1906, werkzaam bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *Tegal (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Gesiena Johanna Hekke*, geb. te *Frensdorf*, gemeente *Nordhorn (Pruisen)* den 28 October 1898, zonder beroep, wonende te *Nordhorn (Pruisen)*;

11°. *Anna Theresia Hellwig*, geb. te *Oberschledorn*, gemeente *Medebach (Pruisen)* den 15 November 1881, overste in een ziekenhuis, wonende te *Vlissingen*, provincie *Zeeland*;

12°. *Maria de Hoon*, geb. te *Herenthals (België)* den 27 Juni 1881, zonder beroep, wonende te *Antwerpen (België)*;

13°. *Maria Barbara Laumen*, geb. te *Eilendorf (Pruisen)* den 2 October 1897, dienstbode, wonende te *Aken (Pruisen)*;

14°. *Elisabeth Margarete Helene Matthäi*, geb. te *Moskou (Rusland)* den 19 Februari/4 Maart 1898, verpleegster, wonende te *Zwolle*, provincie *Overijssel*;

15°. *Agnes Schmölders*, geb. te *Essen (Pruisen)* den 10 Juli 1908, onderwijzeres, wonende te *Groenlo*, provincie *Gelderland*;

16°. *Géza Szegedi*, geb. te *Budapest (Hongarije)* den 2 November 1912, onderwijzer, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Johannes Visscher*, geb. te *Gronau (Pruisen)* den 17 October 1900, teekenaar, wonende te *Burgsteinfurt (Pruisen)*;

18°. *Franziskus Josephus van Wersch*, geb. te *Herbern (Pruisen)* den 30 Januari 1885, koster-organist en winkelier, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Willem Frohn*, geb. te *Kerkrade (Limburg)* den 21 October 1899, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

2°. *Stefano Antonio Johannes Giorgis*, geb. te *Rotterdam (Zuidholland)* den 8 November 1897, metselaar, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1218.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *C. J. M. L. Boy* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Carl Joachim Michael Ludwig Boy* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Carl Joachim Michael Ludwig Boy*, geb. te *Ranchi (Britsch Indië)* den 21 Maart 1895, planter, wonende te *Langsa (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Winand Bück*, geb. te *Kerkrade (Lim-*

burg) den 2 Maart 1900, onderwijzer, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

3°. *Katharina Curvers*, geb. te *Keulen (Pruisen)* den 11 Juli 1896, winkelierster, wonende te *Keulen (Pruisen)*;

4°. *Hubert Frohn*, geb. te *Kerkrade (Limburg)* den 25 Maart 1904, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

5°. *Karl Gerhartl*, geb. te *Weenen (Oostenrijk)* den 19 Juni 1909, onderwijzer, wonende te *Deventer*, provincie *Overijssel*;

6°. *Hendrika Christina Van Gulik*, geb. te *Surbiton (Engeland)* den 26 Mei 1906, studente, wonende te *Aerdenhout*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

7°. *Richard David de Jongh*, geb. te *Smyrna (Turkije)* den 14 October 1891, kantoorbediende, wonende te *Athene (Griekenland)*;

8°. *Louis Judels*, geb. te *Parijs (Frankrijk)* den 22 November 1868, zonder beroep, wonende te *Antwerpen (België)*;

9°. *Wilhelm Otto Karl Kahlmann*, geb. te *Antwerpen (België)* den 23 Februari 1896, gemeenteambtenaar, wonende te *Zandvoort*, provincie *Noordholland*;

10°. *Maria Elisa Paulina Küppers*, geb. te *Echt (Limburg)* den 12 Maart 1905, winkeljuffrouw, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

11°. *Wilhelm Josef August Muires*, geb. te *Deutsch-Lissa (Pruisen)* den 1 Juni 1897, koopman, wonende te *Leipzig (Saksen)*;

12°. *Franciscus Rudolfus Peuker*, geb. te *Kremsmünster (Oostenrijk)* den 27 Augustus 1877, horlogemaker, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Bernard Wilhelm Schute*, geb. te *Garen*, gemeente *Lindern (Oldenburg)* den 8 April 1898, koopman, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*;

14°. *Anna Maria Sliwa*, geb. te *Gymnich (Pruisen)* den 28 April 1911, onderwijzeres, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

15°. *Ernst Willem Sommer*, geb. te *Rotterdam (Zuidholland)* den 20 Januari 1898, vertegenwoordiger, wonende te *Driebergen-Rijsenburg*, provincie *Utrecht*;

16°. *Agnes Henriette Antonia Teeke*, geb. te *Münster (Pruisen)* den 6 Juni 1893, onderwijzeres, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*;

17°. *Richard Thöne*, geb. te *Forty Fort (Vereenigde Staten van Amerika)* den 27 Juni 1902, koopman, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;

18°. *Julius Bernhard Arnold Weijkamp*, geb. te *Hüthum (Pruisen)* den 30 Mei 1903, bankwerker, wonende te *Emmerik (Pruisen)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Johann Leonard Hubert Kelleners*, geb. te *Susteren (Limburg)* den 12 Maart 1904, kellner, wonende te *Geleen*, provincie *Limburg*;

2°. *Franz Joseph Hubert Pesch*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 3 October 1874, zonder beroep, wonende te *Vaals*, provincie *Limburg*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Gertrud Hendrika Pesch*, geb. te *Menado (Nederlandsch Indië)* den 9 Februari 1914, zonder beroep, wonende te *Vaals*, provincie *Limburg*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1219.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *A. Birken* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Arnold Birken* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft den in artikel 2 genoemde voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Arnold Birken*, geboren te *Richterich (Pruisen)*, den 26 April 1891, kellner, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

2°. *Franz Burda*, geboren te *Mladotice (Tsjecho Slowakije)* den 4 October 1899, winkelier in koloniale waren, wonende te *Ubach over Worms*, provincie *Limburg*;

3°. *Anna Ida Diehl*, geboren te *Dreis-Tiefenbach (Pruisen)* den 18 December 1910, hoofdonderwijzeres, wonende te *Valkenburg*, provincie *Limburg*;

4°. *Willem Joseph Frohn*, geboren te *Kerkrade (Limburg)* den 9 Maart 1904, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

5°. *Siegfried Theodor Anton Goetze*, geboren te *Lichterfelde (Pruisen)* den 17 Maart 1871, leeraar, wonende te *Utrecht*, provincie *Utrecht*;

6°. *Johannes Hijlkema*, geboren te *Nieuwer-Amstel (Noordholland)* den 16 November 1880, directeur van de N. V. „Stadion Feyenoord", wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

7°. *Wilhelmina Johanna Maria Klebe*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 28 September 1904, verpleegster, wonende te *Santpoort*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

8°. *Herbert Kluinhaar*, geboren te *Verberg (Pruisen)* den 27 Maart 1902, arbeider, wonende te *Krefeld-Verberg*;

9°. *Wladimir Laskin*, geboren te *Kief (Rusland)* den 9/21 November 1897, musicus, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Anna Maria Auguste Maijer*, geboren te *Rotterdam (Zuidholland)* den 25 April 1904, verpleegster, wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Marcus Moses Nathansohn*, geboren te *Staremiasto (Polen)* den 17 October 1893, koopman in diamant, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

12°. *Anna Maria Katharina Neuhaus*, geboren te *Küntrop*, gemeente *Affeln (Pruisen)* den 22 October 1892, onderwijzeres, wonende te *Brielle*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Mabel Emily Olver*, geboren te *Stoke Newington, Middlesex, (Engeland)* den 11 April 1886, leerares, wonende te *Nijmegen*, provincie *Gelderland*;

14°. *Johann Heinrich Pesch*, geboren te *Dusseldorp (Pruisen)* den 18 November 1892, verwarmingsinstallateur, wonende te *Haelen*, provincie *Limburg*;

15°. *Gerhard Johann Rademaker*, geboren te *Bocholt (Pruisen)* den 4 Februari 1903, arbeider, wonende te *Bocholt (Pruisen)*;

16°. *Franz Fritz Christian Randel*, geboren te *Hamburg (Duitschland)* den 9 Maart 1895, hoofdbeheerder van een invoer- en tokobedrijf, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

17°. *Peter Gerhard Voss*, geboren te *Frasselt*, gemeente *Cranenburg (Pruisen)* den 16 Juli 1891, landbouwer, wonende te *Groesbeek*, provincie *Gelderland*;

18°. *Samuel Wagenaar*, geboren te *Antwerpen (België)* den 27 October 1900, diamantbewerker, wonende te *Antwerpen (België)*;

19°. *Gerhard Wewers*, geboren te *Nichtem*, gemeente *Südlohn (Pruisen)* den 21 Juli 1903, meubelmaker, wonende te *Wennewick* bij *Vreden (Pruisen)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Jozephus Leonardus Eduard Heemann*, geboren te *Kampen (Overijssel)* den 30 Januari 1897, bedrijfsleider, wonende te *Voorburg*, provincie *Zuidholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Saul Nathonsohn*, geboren te *Antwerpen (België)* den 10 Augustus 1914, student, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

4. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander onthouden aan *Charles Donald Hijlkema*, geboren te *Rijswijk (Zuidholland)* den 8 December 1916, wonende te *Cheadle (Engeland)*.

5. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1220.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *A. K. Bubel* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Anna Katharina Bubel* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft den in artikel 2 genoemde *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Anna Katharina Bubel*, geb. te *Colmar (Frankrijk)* den 27 September 1905, verpleegster, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Peter Matthias Johann Josten*, geb. te *Kempen (Pruisen)* den 20 Juli 1900, landbouwer, wonende te *Sevelen (Pruisen)*;

3°. *Wilhelm Ludwig Kaufmann*, geb. te *Duisburg (Pruisen)* den 17 October 1902, banketbakker, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;

4°. *Eduard Klotz*, geb. te *Warschau (Polen)* den 1/14 Februari 1902, bakker, wonende te *Nijkerk*, provincie *Gelderland*;

5°. *Maria Theresia Köhler*, geb. te *Paderborn (Pruisen)* den 17 Augustus 1894, onderwijzeres, wonende te *Zwammerdam*, provincie *Zuidholland*;

6°. *Leonhard Leers*, geb. te *Bank*, gemeente *Richterich (Pruisen)* den 27 Maart 1890, koopman, wonende te *Aken (Pruisen)*;

7°. *Maximilian Ludwig Friedrich Preller*, geb. te *Strehlen (Saksen)* den 30 November 1878, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Karl Rosenberg*, geb. te *Stadt Rheine (Pruisen)* den 17 September 1899, koopman, wonende te *Soerabaia (Nederlandsch Indië)*;

9°. *Georg Max Fritz Rossdeutscher*, geb. te *Breslau (Pruisen)* den 1 December 1893, tijdelijk waarnemend inlichter der eerste klasse bij den dienst der Volksgezondheid, Afdeeling pestbestrijding, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Heinrich Johann Sesing*, geb. te *Millingen (Pruisen)* den 13 September 1910, schoenmaker, wonende te *Oosterbeek*, gemeente *Renkum*, provincie *Gelderland*;

11°. *Dorothea Luise Eva Siegel*, geb. te *Cosel (Pruisen)* den 11 Februari 1906, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Erna Charlotte Eva Siegel*, geb. te *Cosel (Pruisen)* den 29 Juli 1907, zonder be-

roep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

13°. *Friedrich Ludwig Wilhelm Thomas*, geb. te *Erfurt (Pruisen)* den 3 Augustus 1904, Inspecteur bij de Bataafsche Import Maatschappij, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;

14°. *Gottfried Hermann Paul Trepper*, geb. te *Hagen (Pruisen)* den 14 Augustus 1891, fabrikant-aannemer, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

15°. *Adriaan van der Valk*, geb. te *Cabagan Viejo*, provincie *Isabela*, eiland *Luzon (Philippijnen)* den 27 Augustus 1896, kantoorbediende, wonende te *Santiago (Chili)*;

16°. *Arthur Octaaf van de Walle*, geb. te *Lokeren (België)* den 23 December 1894, kapper, wonende te *Anderlecht (België)*;

17°. *Roger François Marie van de Walle*, geb. te *Lokeren (België)* den 25 Januari 1896, kapper, wonende te *Sint-Gillis-op-Brussel (België)*;

18°. *Friedrich Andreas Heinrich Worch*, geb. te *Hainrode (Pruisen)* den 29 April 1870, resturateur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

19°. *Pietro Clemente Zanoli*, geb. te *Hilversum (Noordholland)* den 4 Juni 1900, tuingenpoetser, wonende te *Leiden*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Frederik Herman Meijer*, geb. te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 11 Januari 1913, soldaat, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1221.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *J. Anten* en 19 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Julius Anten* en 19 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in artikel 2 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het Ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 van de wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Julius Anten*, geboren te *Riga (Letland)* den 29 Juli (10 Augustus) 1885, tijdelijk waarnemend electriciën der 2de klasse bij den Dienst der Staatsspoor- en tramwegen, wonende te *Meester Cornelis (Nederlandsch Indië)*;

2°. *Johann Heinrich Crijns*, geboren te *Aken (Pruisen)*, den 19 November 1894, kleermaker, wonende te *Aken (Pruisen)*;

3°. *Jean Heemskerk*, geboren te *La Louvière (België)*, den 9 Juli 1872, tegelschilder, wonende te *La Louvière (België)*;

4°. *Petrus Augustinus Van Hoofstadt*, geboren te *Hoboken (België)*, den 28 Maart 1895, fabrieksarbeider, wonende te *Middelburg*, provincie *Zeeland*;

5°. *Gertrud Knappmann*, geboren te *Essen (Pruisen)*, den 22 September 1902, onderwijzeres bij het Nijverheidsonderwijs, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

6°. *Johann Koskamp*, geboren te *Bocholt (Pruisen)*, den 13 September 1894, arbeider, wonende te *Bocholt (Pruisen)*;

7°. *Anton Kraus*, geboren te *Weenen*, den 23 September 1912, kantoorbediende, wonende te *Leeuwarden*, provincie *Friesland*;

8°. *Hermann Lansink*, geboren te *Epe-Kirchspiel (Pruisen)*, den 21 September 1902, fabrieksarbeider, wonende te *Epe (Pruisen)*;

9°. *Stephen Wheeler Leigh*, geboren te *Carlton Nottingham (Engeland)*, den 8 October 1903, assistent op het proefstation voor de Java Suikerindustrie, wonende te *Cheribon (Nederlandsch Indië)*;

10°. *Emma Karolina Mueller*, geboren te *Straatsburg (Frankrijk)*, den 10 Augustus 1893, onderwijzeres, hoofd eener school, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

11°. *Johannes Wilhelmus Eduardus Antonius Muschter*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)*, den 24 Juni 1903, procuratiehouder, wonende te *Overveen*, gemeente *Bloemendaal*, provincie *Noordholland*;

12°. *Anton August Reys*, geboren te *Meiersberg*, gemeente *Hubbelrath (Pruisen)*, den 19 Juli 1903, bankwerker, wonende te *Hubbelrath (Pruisen)*;

13°. *Fritz Günter Hubert Richter*, geboren te *Hamburg (Duitschland)*, den 10 Januari 1882, handelsagent, wonende te *Hilversum*, provincie *Noordholland*;

14°. *Leonard Jozef Rzepka*, geboren te *Kerkrade (Limburg)*, den 15 Februari 1910, mijnwerker, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

15°. *Franz Heinrich Oscar Schnelle*, geboren te *Kreuznach (Pruisen)*, den 10 Januari 1890, tandarts, wonende te *Blaricum*, provincie *Noordholland*;

16°. *Alwine Senft*, geboren te *Holzen (Pruisen)*, den 27 November 1884, onderwijzeres, wonende te *Spierdijk*, gemeente *Berkhout*, provincie *Noordholland*;

17°. *Franz Vek*, geboren te *Walsum*, gemeente *Dinslaken (Pruisen)*, den 8 Maart 1901, mijnwerker, wonende te *Ubach over Worms*, provincie *Limburg*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Peter Hubert Oligschläger*, geboren te *Gulpen (Limburg)*, den 16 Mei 1894, mijnwerker, wonende te *Wittem*, provincie *Limburg*;

2°. *Leonard Joseph Rutten*, geboren te *Ubach over Worms (Limburg)*, den 4 Januari 1901, mijnwerker, wonende te *Ubach over Worms*, provincie *Limburg*;

3°. *Bernhard Nikolaus Schulze*, geboren te *Wehlheiden-Cassel (Pruisen)* den 6 December 1877, zonder beroep, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

3. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1222.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *B. E. P. M. Böhm* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Barbara Emilie Paula Maria Böhm* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft den in artikel 2 genoemde voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Barbara Emilie Paula Maria Böhm*, geboren te *Shanghai (China)* den 1 Juni 1913, zonder beroep, wonende te *Houthem*, provincie *Limburg*;

2°. *Gottfried Brons*, geboren te *Meiderich (Pruisen)*, den 20 April 1900, bankwerker, wonende te *St. Hubert (Pruisen)*;

3°. *Wilhelmina Hendrina Brons*, geboren te *Meiderich (Pruisen)* den 14 November 1901, naaister, wonende te *St. Hubert (Pruisen)*;

4°. *Jean Mathieu Lambert Buschmann*, geboren te *Luik (België)* den 24 November 1897, winkelier en kleermaker, wonende te *Stein*, provincie *Limburg*;

5°. *Walter Emanuel*, geboren te *Johannesburg (Transvaal)* den 27 Juni 1896, handelsagent, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

6°. *Peter Hacken*, geboren te *München-Gladbach (Pruisen)* den 19 Juni 1876, grondwerker, wonende te *Tegelen*, provincie *Limburg*;

7°. *Karl Hittel*, geboren te *Mühlheim (Hessen)* den 24 Augustus 1885, schoenfabrikant, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

8°. *Karl Gottfried Hulla*, geboren te *Elbe-Teinitz (Tsjecho Slowakije)* den 20 Mei 1889, landmeter, wonende te *Meester-Cornelis (Nederlandsch Indië)*;

9°. *Juan de Iongh*, geboren te *Jerez de la Frontera (Spanje)* den 27 Januari 1879, koopman, wonende te *Kopenhagen (Denemarken)*;

10°. *Gerhard Nikolaas Sietsema Klooster*, geboren te *Pretoria (Transvaal)* den 10 October 1898, arts, wonende te *Groningen*, provincie *Groningen*;

11°. *Antonie Körber*, geboren te *Gelsenkirchen (Pruisen)* den 20 Juni 1908, onderwijzeres, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

12°. *Johanna Hendrina Küppen*, geboren te *Hamborn (Pruisen)* den 26 Juni 1900, zonder beroep, wonende te *Rees (Pruisen)*;

13°. *Joseph Heinrich Mockel*, geboren te *Eupen (Pruisen)* den 28 Maart 1879, kleermaker en manufacturier, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

14°. *Dr. Johannes Karl Neuberger*, geboren te *Podersam*, gemeente *Welchau (Tsjecho Slowakije)* den 13 December 1887, chirurg, wonende te *Semarang (Nederlandsch Indië)*;

15°. *Maria Franziska Salzmann*, geboren te *Essen (Pruisen)* den 2 November 1910, onderwijzeres, wonende te *Slagharen*, gemeente *Ambt-Hardenberg*, provincie *Overijssel*;

16°. *Ludmilla Seehofer*, geboren te *Weenen (Oostenrijk)* den 1 Juni 1910, onderwijzeres, wonende te *Heerjansdam*, provincie *Zuidholland*;

17°. *Anton Johann Slangen*, geboren te *Stolberg (Pruisen)* den 27 December 1901, chauffeur, wonende te *Stolberg (Pruisen)*;

18°. *Conrad Heinrich Hermann Uhlhorn*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 26 November 1911, werkzaam bij het crisis- en uitvoerbureau, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

19°. *Johann Jacob Vahsen*, geboren te *Tüddern (Pruisen)* den 9 Juni 1892, smid, wonende te *Sittard*, provincie *Limburg*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Mathias Petrus Lodewijk Roemer*, geboren te *Leiden (Zuidholland)*, den 14 Februari 1894, bedrijfsleider, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Hélène Hubertine Cornélie Mockel*, geboren te *Verviers (België)* den 27 Juni 1913, zonder beroep, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1223.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *W. Abbenbroek* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Wouter Abbenbroek* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden voor zooveel doenlijk — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Wouter Abbenbroek*, geboren te *Gent (België)* den 4 September 1893, marktkramer, wonende te *St. Amandsberg* bij *Gent (België)*;

2°. *Paul Moritz Robert Ernst Brückmann*, geboren te *Dortmund (Pruisen)* den 5 December 1879, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Emile Edmond Joseph Dekkers*, geboren te *Arnhem (Gelderland)* den 28 Maart 1901, kantoorbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

4°. *Dr. Hubert Adriaan Diepen*, geboren te *'s-Hertogenbosch (Noordbrabant)* den 12 Maart 1860, zonder beroep, wonende te *Nijmegen*, provincie *Gelderland*;

5°. *Josef Ignaz Heinrich Herkenhoff* genaamd *Konersmann*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 16 Augustus 1903, bedrijfsleider, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

6°. *Gerardus Everhard Heymeriks*, geboren te *Kleef (Pruisen)* den 12 Maart 1900, arbeider, wonende te *Kleef (Pruisen)*;

7°. *Gabriel von Kispál*, geboren te *Dicsöszentmárton (Roemenië)* den 17 Juni 1903, klein-landbouwer, wonende te *Besitang (Nederlandsch-Indië)*;

8°. *Paul Krivolai*, geboren te *Kherson (Rusland)* den 29 Juni/12 Juli 1900, werkzaam bij de Bataafsche Petroleum Maatschappij, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

9°. *Dr. Ralph Laer Krönig*, geboren te *Dresden (Saksen)* den 10 Maart 1904, lector aan de Rijksuniversiteit te *Groningen*, wonende te *Groningen* provincie *(Groningen)*;

10°. *David Mahler*, geboren te *'s-Gravenhage (Zuidholland)* den 14 April 1909, musicus, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

11°. *Johann Müerköster*, geboren te *Kleinenberg-Lichtenau (Pruisen)* den 22 Mei 1875, koopman, wonende te *'s-Hertogenbosch*, provincie *Noordbrabant*;

12°. *Heinrich Konrad Oosterbeek*, geboren te *Keulen (Pruisen)* den 30 November 1897, voerman, wonende te *Keulen (Pruisen)*;

13°. *Alfred Ernest Englebert Rhodius*, geboren te *Antwerpen (België)* den 26 Juni 1881, koopman, wonende te *Heemstede*, provincie *Noordholland*;

14°. *Jozef Elimelich Rosenbaum*, geboren te *Laczki (Polen)* den 15 Juni 1884, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

15°. *Franziska Luise Schmitz*, geboren te *Dingden (Pruisen)* den 27 Juni 1880, zonder beroep, weduwe van *Petrus Johannes Riswick*, wonende te *Isselburg (Pruisen)*;

16°. *Heinrich Joseph Schwerdfeger*, geboren te *Kleef (Pruisen)* den 28 Februari 1895, fabrieksarbeider, wonende te *Kellen* bij *Kleef (Pruisen)*;

17°. *Aron Shermok*, geboren te *Mosyr (Rusland)*, den 14/27 September 1884, bioscoopexploitant, wonende te *Rotterdam*, provincie *Zuidholland*;

18°. *Marguerite Flore Francisca Vos*, geboren te *Brussel (België)* den 6 November 1880, gouvernante, wonende te *Ceské Budéjovice (Tsjecho Slowakije)*;

19°. *Alexandr Vasilijevitsj Zamoroueve Heidé*, geboren te *Jekaterinoslav (Rusland)* den 23 Juli/5 Augustus 1894, mijnbouwkundige, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Hubert Dreuw*, geboren te *Nieuwenhagen (Limburg)*, den 2 October 1908, mijnwerker, wonende te *Nieuwenhagen*, provincie *Limburg*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Isak Rosenbaum*, geboren te *Rozwadow (Polen)* den 14 Juli 1911, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1224.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *C. Budding* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Cornelis Budding* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft de in de artikelen 2 en 3 genoemden *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Cornelis Budding*, geboren te *Rietfontein (Zuid Afrika)* den 22 Februari 1905, boekhouder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

2°. *Andor Pátl Csizik*, geboren te *Budapest (Hongarije)* den 6 Januari 1901, tuinbouwkundige, wonende te *Aalsmeer*, provincie *Noordholland*;

3°. *Peter Paul Arnold Erps*, geboren te *Keppeln (Pruisen)* den 27 Juni 1903, landbouwer, wonende te *Uedem (Pruisen)*;

4°. *Karl Richard Franz*, geboren te *München-Gladbach (Pruisen)* den 12 Mei 1903, kellner, wonende te *Deventer*, provincie *Overijssel*;

5°. *Wilhelm Diedrich Fürst*, geboren te *Zaandam (Noordholland)* den 7 Januari 1905, onderwijzer, wonende te *Zaandam*, provincie *Noordholland*;

6°. *Mary Charlotte Hergesell*, geboren te *Amsterdam (Noordholland)* den 22 October 1914, studente, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

7°. *Maria Elisabeth Josephina Huben*, geboren te *Süchteln (Pruisen)* den 24 Juni 1865, eigenares van een tuinderij, weduwe van *Peter Heinrich Hubert Koth*, wonende te *Dülken (Pruisen)*;

8°. *Ernest Hunter*, geboren te *Londen (Engeland)* den 31 Juli 1910, chauffeur, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

9°. *Willem Henry Hunter*, geboren te *Londen (Engeland)* den 3 Augustus 1905, bankwerker, wonende te *Hoensbroek*, provincie *Limburg*;

10°. *Julius Joseph Kircz*, geboren te *Cairo (Egypte)* den 20 Juni 1911, correspondent, wonende te *Venlo*, provincie *Limburg*;

11°. *Hans Emil Menrath*, geboren te *Keulen (Pruisen)* den 21 April 1909, landbouwkundig ingenieur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

12°. *Karl August Potrafke*, geboren te *Marxloh*, gemeente *Duisburg-Hamborn (Pruisen)* den 6 Januari 1906, scheikundige, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

13°. *Heinrich Schlebusch*, geboren te *Heerlen (Limburg)* den 21 Juni 1907, mijnbeambte, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

14°. *Hugo Karl Eduard von Schwartzenberg*, geboren te *Aken (Pruisen)* den 2 Maart 1908, R. K. priester en kapalaan, wonende te *Roermond*, provincie *Limburg*;

15°. *Emil Thieme*, geboren te *Aken (Pruisen)*, den 14 October 1877, verfmeester, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

16°. *Marine Tzolovski*, geboren te *Orchanié*, gemeente *Sofia (Bulgarije)* den 15/28 Augustus 1892, koopman, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

17°. *August Arnold Jozef Johan Weck*, geboren te *Gouda (Zuidholland)* den 25 November 1894, winkelchef, wonende te *Maastricht*, provincie *Limburg*;

18°. *Johann Carl van Zadelhoff*, geboren te *Till-Hasselt (Pruisen)* den 27 Maart 1895, landbouwer, wonende te *Vijnen* bij *Xanten (Pruisen)*;

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268, op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Friedrich Wilhelm Ferdinand Maria Evers*, geboren te *Münster (Pruisen)* den 11 September 1877, kantoorbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

2°. *Friedrich Fries*, geboren te *Apeldoorn (Gelderland)* den 12 Januari 1899, bankwerker, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Friedrich Wilhelm Evers*, geboren te *Zaandam (Noordholland)* den 28 Juli 1912, kantoorbediende, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1225.

31 *December* 1936. WET, houdende naturalisatie van *H. M. Delhey* en 20 anderen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat er aanleiding is tot naturalisatie van *Heinrich Michael Delhey* en 20 anderen, die aan Ons het verzoek daartoe hebben gedaan, met overlegging — wat betreft den in artikel 2 genoemde *voor zooveel doenlijk* — van de bewijsstukken, bedoeld in artikel 3 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. De hoedanigheid van Nederlander wordt bij deze verleend aan:

1°. *Heinrich Michael Delhey*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 20 Augustus 1888, koopman, wonende te *Kerkrade*, provincie *Limburg*;

2°. *Boris Paulovitsch Evtiféeff*, geb. te *Zaritzine (Rusland)* den 7/20 Juni 1898, chauffeur, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

3°. *Johann Heinrich Gosewehr*, geb. te *Rotterdam (Zuidholland)* den 4 October 1895, vakonderwijzer, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

4°. *August Wilfried Heitmann*, geb. te *Baarn (Utrecht)* den 6 Maart 1903, onderwijzer, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

5°. *Petrus Julius Herreygers*, geb. te *Hoboken (België)* den 27 November 1897, dia-

mantbewerker, wonende te *Antwerpen (België)*;

6°. *Philippe Israëls*, geb. te *Molenbeek-Sint-Jan (België)* den 5 April 1901, vertegenwoordiger, wonende te *Ixelles-Brussel (België)*;

7°. *Alfred Kamm*, geb. te *Tarnowitz (Polen)* den 15 Januari 1908, winkelier, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

8°. *Arnold Konijn*, geb. te *Antwerpen (België)* den 26 September 1901, koopman, wonende te *Antwerpen (België)*;

9°. *Johanna Bernhardina te Molder*, geb. te *Bocholt (Pruisen)* den 2 December 1903, huishoudster, wonende te *Bocholt (Pruisen)*;

10°. *Alexander Joseph Mrantz*, geb. te *Harbin (China)* den 19 December 1906/1 Januari 1907, musicus, wonende te *Bandoeng (Nederlandsch Indië)*;

11°. *Mathias Wilhelm Münstermann*, geb. te *Heerlen (Limburg)* den 6 Januari 1902, kantoorbediende, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

12°. *Slem Samuel Samuels*, geb. te *Odessa (Rusland)* den 13/26 Maart 1878, filmimporteur, wonende te *Batavia (Nederlandsch Indië)*;

13°. *Friedrich Hermann Schmidt*, geb te *Hannover (Pruisen)* den 4 Mei 1879, technicus, wonende te *Brussel (België)*;

14°. *Johann Schroeder*, geb. te *Aken (Pruisen)* den 10 Januari 1889, leeraar aan een textielschool, wonende te *Tilburg*, provincie *Noordbrabant*;

15°. *Mendel Sluzewski*, geb. te *Konin (Polen)* den 3/15 Juli 1895, scheikundige, wonende te *Kampen*, provincie *Overijssel*;

16°. *Alfred Tietje*, geb. te *Keulen (Pruisen)* den 31 October 1910, adjunct-directeur bij de Vereenigde Blikfabrieken, wonende te *Amsterdam*, provincie *Noordholland*;

17°. *Adèle Louise Wagner*, geb. te *Eaux-Vives (Zwitserland)* den 28 December 1894, secretaresse, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*;

18°. *Joseph Maria Wirth*, geb. te *Coblenz (Pruisen)* den 1 April 1876, procuratiehouder, wonende te *'s-Gravenhage*, provincie *Zuidholland*.

2. Met afwijking van het bepaalde bij artikel 3, vierde lid, onder 3°, der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan *Albertus Johannes Lentfert*, geb. te *Losser (Overijssel)* den 19 Januari 1894, landbouwer, wonende te *Losser*, provincie *Overijssel*.

3. Met uitbreiding van het bepaalde bij artikel 6 der wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268), op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, laatstelijk gewijzigd bij paragraaf 5 der wet van 29 November 1935 (*Staatsblad* n°. 685), wordt bij deze de hoedanigheid van Nederlander verleend aan:

1°. *Heinz Hermann Günther Delhey*, geb. te *Habinghorst* thans *Castrop-Rauxel (Pruisen)* den 30 October 1913, koopman, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*;

2°. *Klara Friederike Irma Delhey*, geboren te *Frohlinde* thans *Castrop-Rauxel (Pruisen)* den 18 December 1914, kassierster, wonende te *Heerlen*, provincie *Limburg*.

4. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 1300.

28 *December* 1936. WET tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van perceelen, erfdienstbaarheden en andere zakelijke rechten, noodig voor en ten behoeve van den bouw van een nieuw raadhuis voor de gemeente *Amsterdam* en de uitvoering van daarmede verband houdende werken.

S. 1373.

3 *December* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R. K. gymnasium te *'s-Gravenhage* van de St. Willebrordus-Stichting, gevestigd te *Amsterdam*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 5 October 1936, n°. 18816 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 14 Mei 1930 (*Staatsblad* n°. 179);

Den Raad van State gehoord (advies van 10 November 1936, n°. 37);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 November 1936, n°. 21714, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 September 1936 het R. K. gymnasium te 's-Gravenhage van de St. Willebrordus-Stichting, gevestigd te Amsterdam, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 3den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1936.)

S. 1374.

29 *December* 1936. BESLUIT tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het R. K. lyceum voor meisjes te Rotterdam van het Zedelijk Lichaam: „Vereeniging van Vrouwen tot het geven van Onderwijs", gevestigd te 's-Hertogenbosch.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 13 November 1936, n°. 20930 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Gelet op artikel 157 der hooger-onderwijswet;

Gezien Ons besluit van 18 Juli 1930 (*Staatsblad* n°. 283);

Den Raad van State gehoord (advies van 15 December 1936, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 December 1936, n°. 23146, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te rekenen van 1 September 1936 de afdeeling gymnasium van het R. K. lyceum voor meisjes te Rotterdam van het Zedelijk Lichaam: „Vereeniging van Vrouwen tot het geven van Onderwijs", gevestigd te 's-Hertogenbosch, opnieuw voor een tijdvak van zes jaren aan te wijzen als bevoegd om, met inachtneming der desbetreffende wettelijke voorschriften aan haar leerlingen, die het onderwijs tot aan het einde hebben bijgewoond, een getuigschrift van bekwaamheid tot universitaire studiën af te geven, dat met het getuigschrift, in artikel 11 der hooger-onderwijswet vermeld, wordt gelijkgesteld.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 29sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 1389 D.

27 *November* 1936. BESLUIT, betreffende de inrichting „St. Josephs-Burg" te Eindhoven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 November 1936, n°. 11432 afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals die wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

Art. 1. 1. De inrichting St. Josephs-Burg te Eindhoven, staande onder bestuur van de Congregatie der Zusters van Barmhartigheid in Nederland, wordt onder de voorwaarden, vermeld in artikel 2, aangewezen als eene inrichting, die niet als gesticht voor krankzinnigen wordt beschouwd, ook wanneer daarin meer dan twee krankzinnigen worden verpleegd.

2. Wij behouden Ons voor, die voorwaarden, wanneer dit noodig blijkt, aan te vullen of te wijzigen.

2. 1. Tot de inrichting wordt te allen tijde vrije toegang verleend aan diengene der inspecteurs, bedoeld in artikel 1 der wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), die door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken belast is met het toezicht op de inrichting.

2. Het bestuur van de inrichting, de geneeskundigen, aldaar werkzaam, benevens het overige personeel, geven den inspecteur de door hem verlangde inlichtingen.

3. Het bestuur draagt zorg, dat in de inrichting steeds aanwezig is een stel plattegrondteekeningen, waaruit de bestemming van alle vertrekken duidelijk blijkt; deze teekeningen worden den inspecteur te allen tijde op verlangen ter inzage voorgelegd.

4. Inzake veranderingen, welke ten gevolge zouden hebben, dat de inrichting niet meer geheel overeenstemt met de teekeningen, bedoeld in het vorig lid, wordt vooraf schriftelijk het advies ingewonnen van den inspecteur.

5. In elk voor meer dan één verpleegde bestemd slaapvertrek, wordt op een duidelijk zichtbare plaats aangegeven het aantal personen, waarvoor het vertrek bestemd is.

6. Door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken kunnen nadere voorschriften worden gegeven ten aanzien van het bepaalde in het derde en het vierde lid.

7. De verpleegden worden niet belemmerd, zich schriftelijk te wenden tot de hoofden der Departementen van Algemeen Bestuur, tot den inspecteur en tot den officier van justitie.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

Het Loo, den 27sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 11 *December* 1936.)

S. 1389 E.

1 *December* 1936. BESLUIT, houdende nadere vaststelling van het maximum aantal patiënten voor eenige krankzinnigengestichten en „aangewezen" inrichtingen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 25 November 1936, n°. 10844, afdeeling Armwezen;

Gelet op de wet van 27 April 1884 (*Staatsblad* n°. 96), zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen:

I. *a.* Artikel 5 van Ons besluit van 26 Januari 1932 (*Staatsblad* n°. 17), betreffende het gesticht „*Groot Graffel*", te *Warnsveld*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 364 krankzinnigen, 162 mannen en 202 vrouwen, verpleegd worden.

b. Artikel 6 van voornoemd besluit wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 3, mogen niet meer dan 108 patiënten, 54 mannen en 54 vrouwen, verpleegd worden.

II. Artikel 5 van Ons besluit van 20 April 1932 (*Staatsblad* n°. 171), betreffende de stichting „*Veldwijk*" te *Ermelo*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 579 krankzinnigen, 226 mannen en 353 vrouwen, verpleegd worden.

III. Het eerste lid van artikel 2 van Ons besluit van 18 September 1906 (*Staatsblad* n°. 244), nader gewijzigd, betreffende het gesticht voor krankzinnigen in de gemeenten *Doorwerth* en *Renkum*, wordt gelezen:

In het gesticht bestaande uit 15 paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 591 krankzinnigen, 245 mannen en 346 vrouwen, verpleegd worden.

IV. *a.* Artikel 4 van Ons besluit van 30 December 1925 (*Staatsblad* n°. 547), nader gewijzigd, betreffende de *St. Josephstichting* te *Apeldoorn*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 255 krankzinnigen, uitsluitend van de mannelijke sekse, verpleegd worden.

b. Artikel 5 van genoemd besluit wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 2, mogen niet meer dan 86 mannen verpleegd worden.

V. *a.* Artikel 4 van Ons besluit van 4 Maart 1935 (*Staatsblad* n°. 104), betreffende de stichting „*Het Apeldoornsche Bosch*", te *Apeldoorn*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 606 krankzinnigen, 276 mannen en 330 vrouwen, verpleegd worden.

b. Artikel 5 van genoemd besluit wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 3, mogen niet meer dan 55 mannen en 101 vrouwen verpleegd worden.

VI. Artikel 5 van Ons besluit van 23 December 1931 (*Staatsblad* n°. 536), betreffende de *Willem Arntsz Hoeve* te *Zeist*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 700 krankzinnigen, 326 mannen en 374 vrouwen, verpleegd worden.

VII. Artikel 5 van Ons besluit van 17 Juni 1933 (*Staatsblad* n°. 330) betreffende het gesticht „*Brinkgreven*", te *Deventer*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 320 krankzinnigen, 160 mannen en 160 vrouwen, verpleegd worden. Evenwel mogen nog 1 man en 1 vrouw verpleegd worden. indien en voor zoolang voor hen plaatsen open blijven in de inrichting, bedoeld in artikel 3.

VIII. *a.* In het eerste lid van artikel 2 van het Koninklijk Besluit van 5 December 1892 (*Staatsblad* n°. 259), gelijk dat laatstelijk wordt gelezen ingevolge Ons besluit van 9 April 1927 (*Staatsblad* n°. 82), betreffende het *St. Joris Gasthuis* te *Delft*, wordt in plaats van: „406 krankzinnigen, 202 mannen en 204 vrouwen" gelezen: 424 krankzinnigen, 209 mannen en 215 vrouwen.

b. Het derde lid van voornoemd artikel 2 vervalt.

IX. Het eerste lid van artikel 2 van Ons besluit van 15 November 1913 (*Staatsblad* n°. 409), betreffende het gesticht voor krankzinnigen te *Noordwijkerhout*, opgericht door de Vereeniging van de Broeders van Liefde te Venray, wordt gelezen:

In het gesticht, bestaande uit acht paviljoenen en de noodige dienstgebouwen, mogen niet meer dan 708 krankzinnigen, uitsluitend mannen, verpleegd worden.

X. Artikel 4 van Ons besluit van 18 Juli 1930 (*Staatsblad* n°. 282), betreffende het gesticht „*Endegeest*" te Oegstgeest wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 525 krankzinnigen, 240 mannen en 285 vrouwen, verpleegd worden.

XI. *a.* Artikel 4 van Ons besluit van 27 October 1930 (*Staatsblad* n°. 412), betreffende de *St. Willibrordusstichting*, te *Heiloo*, wordt gelezen:

In het gesticht voor krankzinnigen mogen niet meer dan 500 mannelijke krankzinnigen verpleegd worden.

b. Artikel 5 van voornoemd besluit wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 3, mogen niet meer dan 103 mannen verpleegd worden.

XII. Artikel 5 van Ons besluit van 26 Januari 1927 (*Staatsblad* n°. 17 *A*), nader gewijzigd, betreffende de stichting „*Vogelenzang*", te *Bennebroek*, wordt gelezen:

In de inrichting, bedoeld in artikel 2, mogen niet meer dan 60 mannen en 80 vrouwen verpleegd worden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 1sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *December* 1936.)

S. 1409.

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van de perceelen kadastraal bekend gemeente *Laren*, sectie B, n°. 2666, groot 6,31 aren en n°. 5319, groot 14,97 aren met de gemeente *Laren*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het belang van den Staat medebrengt om met de Gemeente *Laren* een ruiling aan te gaan van eenige perceelen te *Laren* ten behoeve van den bouw van een nieuw Post- en Telegraafkantoor;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De onderhandsche overdracht aan de Gemeente *Laren* van perceelen te *Laren* omschreven in de in afschrift aan deze wet gehechte akte van ruiling, geteekend 15/16 Mei 1936, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936. WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Titus Willem de Tourton Bruyns, Inspecteur der domeinen te *Amsterdam*;

Louis Jacobus Lijklema, Inspecteur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie te *Haarlem*; handelende namens den *Staat der Nederlanden* (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe onderscheidenlijk gemachtigd bij brief van den Directeur der registratie en domeinen te *Amsterdam*, dd. 21 April 1936, n°. 4205, gegrond op de missive van den Minister van Financiën dd. 20 April 1936, n°. 8, afdeeling Domeinen, en bij schrijven van den Hoofd-Inspecteur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie dd. 5 December 1935 N°. 4-F/40.

2. Jonkheer Hubert Louis Marie van Nispen van Sevenaer, Burgemeester der Gemeente *Laren* als zoodanig deze Gemeente vertegenwoordigende en tevens handelende ter uitvoering van het besluit van den Gemeenteraad dd. 20 December 1935 goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten van *Noord-Holland* dd. 8 Januari 1936, N°. 131 (hierna aan te duiden als de wederpartij),

zijn overeengekomen als volgt:

De *Staat der Nederlanden* staat, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet in eigendom af aan de Gemeente *Laren*, die zulks aanneemt: een gebouw, waarin is gevestigd het Post- en Telegraafkantoor met bergplaats en erf, kadastraal bekend Gemeente *Laren* sectie B, nummer 2666, groot 6 aren 31 centiaren, alsmede een perceel bouwterrein gelegen aan „Bij den Toren", kadastraal bekend Gemeente *Laren*, sectie B, nummer 5319, groot 14 aren 97 centiaren.

Hiertegenover staat de Gemeente voornoemd in eigendom af aan den *Staat der Nederlanden* (Posterijen, Telegrafie en Telefonie), die zulks aanneemt: een perceel erf te *Laren* gelegen aan het Schoutenboschje bestemd voor den bouw van een nieuw Post- en Telegraafkantoor, kadastraal bekend gemeente *Laren*, sectie B, n°. 5474, ter grootte van 15—48 aren.

Deze ruiling geschiedt tegen betaling van een toegift, groot f 7400 te betalen door de Gemeente *Laren* aan den Staat, en voorts onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. De wederzijdsche overdracht geschiedt in den staat, waarin de perceelen zich thans bevinden, vrij van huur, vrij van hypothekaire of andere lasten en beslagen, zakelijke rechten of schuldplichtigheden, en zonder beperkende bepalingen.

2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte zal tot geenerlei vordering aanleiding geven, terwijl partijen tot geenerlei vrijwaring zijn gehouden, behoudens, dat zij instaan voor den eigendom.

Art. 2. 1. Partijen kunnen het geruilde over en weer in bezit en genot aanvaarden, voorzoover de terreinen betreft, terstond nadat de hiervoor bedoelde wettelijke goedkeuring is verkregen, en voorzoover het voormalige Post-, Telegraaf- en Telefoongebouw betreft terstond nadat de toegift is betaald.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den voornoemden Inspecteur aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring, terwijl daarvan aan de wederpartij bij aangeteekend schrijven zal worden kennisgegeven.

Art. 3. 1. De toegift moet door de wederpartij, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, worden voldaan ten kantore van den Ontvanger der registratie en domeinen te *Hilversum* of aan den Ambtenaar, die met de inning zal worden belast, of door overschrijving of storting op diens postgirorekening (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijvings- of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, binnen den termijn als in artikel 6 is aangegeven.

2. De in art. 6, lid 1, bedoelde kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Inspecteur.

Art. 4. De titels van eigendom, op het door den Staat verkregene betrekking hebbende, zullen — indien aanwezig — ter gelegenheid van de betaling van de toegift aan meergenoemden Inspecteur worden ter hand gesteld.

Art. 5. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het over en weer afgestane geheven wordende, zijn van de aanvaarding in genot af voor rekening van de nieuwe eigenaren, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 6. De betaling der toegift zal plaats hebben, nadat het nieuw te stichten Post- en Telegraafkantoor gereed zal zijn en wel binnen 14 dagen nadat door voornoemden Inspecteur per aangeteekend schrijven aan de Gemeente *Laren* zal zijn kennisgegeven, dat het nieuwe Postkantoor is voltooid en in dienst gesteld en het oude kantoor is ontruimd.

Met den bouw van het nieuwe Postkantoor zal vóór 1 Juli 1936 moeten zijn aangevangen om daarna regelmatig voortgang te vinden en vóór of op 1 Januari 1938 te zijn voltooid en in dienst gesteld.

Art. 7. De Gemeente *Laren* verplicht zich, de op het afgestane gedeelte van het voormalige perceel sectie B, n°. 5036 voorkomende weg, genaamd het „Schoutenboschje", om te leggen, zoodanig, dat deze zal komen te liggen langs de noordgrens van het door den Staat verkregen perceel.

Deze omlegging moet binnen den kortst mogelijken tijd zijn bewerkstelligd doch uiterlijk vóór of op 1 Juli 1936.

Art. 8. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van genoemden Inspecteur.

2. De kosten dezer akte en der aangehechte teekening, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van de Gemeente *Laren*.

Zij moeten binnen veertien dagen na opgave worden betaald ten kantore van den Ontvanger der registratie en successie te *Hilversum* na schriftelijke kennisgeving door voornoemden Inspecteur.

3. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten door de wederpartij zijn betaald, wordt een exemplaar daar-

van door den Inspecteur aan die partij uitgereikt.

Art. 9. Voor de ten uitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van voornoemden Inspecteur.

Aldus in tweevoud opgemaakt en geteekend te *Amsterdam* den 15en Mei 1936 en te *Laren (N.-H.)* den 16en Mei 1936.

Lijklema.

T. W. de Tourton Bruyns. H. van Nispen.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Financiën,
A. van Soest,
l°. S.-G.

S. 1410.

31 *December* 1936. **WET**, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de Vereeniging „De Ambachtsschool voor Bergen-op-Zoom en Omstreken" te *Bergen-op-Zoom* van grond, aldaar.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de Vereeniging „De Ambachtsschool voor Bergen-op-Zoom en Omstreken" te *Bergen op Zoom* in koop heeft gevraagd eenige perceelen grond aldaar en dat het belang van den Staat zich tegen deze verkoop niet verzet.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Goedkeuring wordt verleend aan den onderhandschen verkoop aan de Vereeniging „De Ambachtsschool voor Bergen-op-Zoom en Omstreken" te *Bergen-op-Zoom* van eenige perceelen grond aldaar, geconstateerd bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte, d.d. 29 September 1936.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

AFSCHRIFT.

De ondergeteekenden:

1. Reinier Aarnout van Deursen, Ontvanger der registratie en domeinen te Bergen-op-Zoom, handelende namens den *Staat der Nederlanden* (hierna aan te duiden als de Staat), hiertoe gemachtigd bij brief van den Directeur der registratie en domeinen te Middelburg, dd. 17 Juni 1936, n°. 3965, gegrond op de missive van den Minister van Financiën, dd. 15 Juni 1936, n°. 153, afdeeling Domeinen;

2. *a.* Drs. Pieter Josephus Hieronymus van van Ginneken, industrieel, *b.* Hendrikus Jacobus van Gruting, candidaat-notaris, beiden wonende te Bergen-op-Zoom, de eerste in zijn hoedanigheid van Voorzitter, de tweede in zijn hoedanigheid van Secretaris van het Bestuur der Vereeniging „De Ambachtsschool voor Bergen-op-Zoom en Omstreken", gevestigd te Bergen-op-Zoom, te zamen optredende namens het Bestuur dier Vereeniging, welk bestuur handelt ter uitvoering van het besluit der algemeene ledenvergadering dier Vereeniging, dd. 18 Mei 1936, zijn overeengekomen als volgt:

De Staat verkoopt en draagt in eigendom over, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet aan de Vereeniging „De Ambachtsschool voor Bergen-op-Zoom en Omstreken", gevestigd te Bergen-op-Zoom (hierna aan te duiden als „de Ambachtsschool"), waarvan de statuten het laatst zijn goedgekeurd bij Koninklijk Besluit dd. 8 Januari 1936 n°. 28, die in koop en in eigendomsoverdracht aanneemt: de perceelen grond aan de Pomonalaan en de Zuidzijde-Zoomweg onder de gemeente Bergen-op-Zoom, kadastraal in die gemeente bekend als sectie H, nummers 1465 en 1466, samen groot 30,20 aren, welke perceelen aan de gemeente Bergen-op-Zoom in erfpacht zijn uitgegeven tot 31 December 1936, bij onderhandsche akten van 27 Februari 1907, geregistreerd te Bergen-op-Zoom 27 Februari 1907 en 14 September 1908, geregistreerd te Bergen-op-Zoom 15 September 1908, overgeschreven ten hypotheekkantore te Breda, dd. 28 Februari 1907 in deel 953, n°. 85 en 16 September 1908, deel 977, n°. 130, tegen een jaarlijksche canon van respectievelijk f 150 en f 45, terwijl de gemeente Bergen-op-Zoom deze erfpachtsrechten aan de Ambachtsschool tot 31 December 1936 heeft overgedragen bij onderhandsche akten van 29 Mei 1907, geregistreerd te Bergen-op-Zoom 29 Mei 1907, 23 April 1909 geregistreerd te Bergen-op-Zoom, 24 April 1909 en 21 December 1935 geregistreerd te Bergen-op-Zoom 21 December 1935, overgeschreven ten hypotheekkantore te Breda, respectievelijk 5 Juni 1907 in deel 957, n°. 124, 29 April 1909 in deel 993, n°. 80; en 24 December 1935 in deel 1572, n°. 1.

Deze verkoop en koop geschiedt voor de som van zestien duizend gulden (f 16,000) en onder de volgende bepalingen:

Art. 1. 1. Het verkochte wordt overgedragen in den staat, waarin het zich thans bevindt, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden.

2. De Staat is tot geenerlei vrijwaring gehouden, behoudens dat hij instaat voor den eigendom.

3. Het verkochte wordt geleverd vrij van hypotheek.

Art. 2. Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte geeft geen grond tot het vorderen van vermeerdering of vermindering van de overeengekomen koopsom, noch tot ontbinding van deze overeenkomst.

Art. 3. De grond- en andere zakelijke belastingen en lasten van het verkochte geheven wordende, zijn van 1 Januari 1937 af voor rekening van den kooper, onverschillig te wiens name de aanslag geschiedt.

Art. 4. 1. De betaling van de koopsom moet, zonder dat beroep op schuldvergelijking mogelijk zal zijn, geschieden ten kantore van den Ontvanger der registratie en domeinen te Bergen-op-Zoom, of door overschrijving of storting op diens postgirorekening n°. 4520 (in welk geval de oorzaak der betaling op het overschrijving- of stortingsbiljet moet worden vermeld) of bij de Nederlandsche Bank, bin-

nen een maand na den dag, waarop door dezen aan den kooper bij aangeteekend schrijven is kennis gegeven van de hiervoor bedoelde goedkeuring dezer overeenkomst.

2. Van deze goedkeuring zal blijken uit een door den genoemden Ontvanger aan den voet van alle exemplaren dezer akte te stellen onderteekende verklaring.

3. De kennisgeving wordt volledig bewezen door de vertooning van het bewijs van ter post bezorging van den aangeteekenden brief, terwijl de inhoud, alles behoudens tegenbewijs, zal geacht worden overeen te stemmen met de daarvan gehouden aanteekening in het correspondentieregister van genoemden Ontvanger.

4. Indien de koopsom niet binnen den voorschreven termijn is betaald, verbeurt de kooper een boete van tien gulden voor iedere ingegane maand verzuim, en heeft de Staat het recht deze koopovereenkomst onmiddellijk te ontbinden, zonder eenige rechterlijke tusschenkomst en zonder dat in beide gevallen eenige inverzuimstelling noodig is.

Art. 5. De Ambachtsschool betaalt tegelijk met de koopsom het tot den dag waarop de koopsom zal worden betaald te berekenen evenredig gedeelte van de alsdan loopende termijnen van beide voormelde erfpachtscanons.

Art. 6. 1. De overschrijving van deze akte in de openbare registers geschiedt door de zorg van den genoemden Ontvanger. Deze overschrijving kan door den kooper niet worden gevorderd, voordat de koopsom en de eventueel overeenkomstig artikel 4 lid 4 verschuldigde boete geheel is betaald.

2. De kosten dezer akte, alsmede die op haar uitvoering vallende, komen ten laste van den kooper en moeten door hem binnen veertien dagen na opgave worden betaald op de wijze, in artikel 4 omtrent de voldoening van de koopsom voorgeschreven.

3. Bij te late betaling der kosten, in lid 2 van dit artikel bedoeld, verbeurt de kooper één gulden boete voor elke ingegane week verzuim.

4. Nadat de akte in de openbare registers is overgeschreven en de kosten met de eventueel overeenkomstig het vorige lid verschuldigde boete door den kooper zijn betaald, wordt een exemplaar daarvan door den Ontvanger aan den kooper uitgereikt.

Art. 7. Voor de ten uitvoerlegging dezer overeenkomst wordt domicilie gekozen ten kantore van den voornoemden Ontvanger.

Aldus in twee-voud opgemaakt en geteekend te Bergen-op-Zoom den 29 September 1936.

(w.g.) VAN DEURSEN,
Ontvanger registratie en domeinen.

(w.g.) P. J. H. VAN GINNEKEN.
(w.g.) H. J. VAN GRUTING.

Voor gelijkluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal
van het Ministerie van Financiën,
van Asch van Wijck.

S. 1521.

28 *December* 1936. WET tot bevordering van de samenwerking van tramwegen in *Drenthe* en *Overijssel*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is de samenwerking te bevorderen van tramwegen in *Drenthe* en *Overijssel*;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

eenig artikel.

Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd tot het sluiten van eene overeenkomst met de Eerste Drentsche Stoomtramweg Maatschappij, gevestigd te *Hoogeveen*, volgens het ontwerp, dat bij deze wet is gevoegd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.
De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

Tusschen den Staat der Nederlanden, vertegenwoordigd door den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, tot het aangaan van deze overeenkomst door de Koningin gemachtigd,

ter eenre,

en de N. V. Eerste Drentsche Stoomtramweg Maatschappij, gevestigd te Hoogeveen, hierna verder aangeduid als „de Maatschappij" en vertegenwoordigd door haren president-commissaris en haren directeur, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd door

ter andere zijde

is het volgende overeengekomen.

Art. 1. De Staat waarborgt rente en aflossing van eene door de Maatschappij te sluiten leening van ten hoogste honderd vijftig duizend gulden (f 150,000).

Art. 2. De voorwaarden, waaronder de in art. 1 bedoelde leening wordt gesloten, worden aan de voorafgaande goedkeuring van de Ministers van Waterstaat en van Financiën onderworpen.

Art. 3. Kapitaalsuitgaven mogen door de Maatschappij slechts gedaan worden, indien deze de liquiditeit van de Maatschappij niet in gevaar brengen.

Art. 4. Nieuwe leeningen worden door de Maatschappij slechts gesloten na voorafgaande goedkeuring van den Minister van Waterstaat.

Art. 5. De winst- en verliesrekening der Maatschappij wordt belast met alle lasten van het daarbij betrokken jaar, zoomede met de door den Minister van Waterstaat goed te keuren afschrijvingen en stortingen in fondsen, een en ander met inachtneming van het bepaalde in de artt. 19 tot en met 21 van de statuten der Maatschappij.

Art. 6. Verdeeling van de netto-winst is alleen geoorloofd, voor zoover de uitkeering van dividend de liquiditeit van de Maatschappij niet in gevaar brengt.

Art. 7. Beschikkingen ten laste van de reserve en ten bate van de winst- en verliesrekening geschieden slechts na voorafgaande goedkeuring van den Minister van Waterstaat.

Art. 8. Nieuwe tramlijnen en (of) autobusverbindingen mogen door de Maatschappij niet in werking gebracht of van andere ondernemingen overgenomen worden dan na voorgaande goedkeuring door den Minister van Waterstaat.

Art. 9. De kosten, op deze overeenkomst vallende, worden gedragen door de Maatschappij.

Aldus in tweevoud overeengekomen te 's-Gravenhage en te Hoogeveen, den 1936.

De Minister van Waterstaat,
De Minister van Financiën,
De Eerste Drentsche
Stoomtramweg Maatschappij,

Behoort bij de wet van 28 December 1936 (*Staatsblad* n°. 1521).

Ons bekend,
De Minister van Waterstaat,
v a n L i d t h d e J e u d e.
De Minister van Financiën, O u d.

S. 1522.

28 *December* 1936. WET tot het teniet doen van de vorderingen op de naamlooze vennootschappen „Tramweg Maatschappij de Meijerij" te *Eindhoven*, „Stoomtram 's Hertogenbosch—Helmond, Veghel—Oss" te *Veghel*, „Hollandsche Buurtspoorwegen" te *Tilburg* (gevestigd te *Brussel*), „Zuider Stoomtramweg Maatschappij" te *Breda*, „Zuid-Nederlandsche Stoomtramweg Maatschappij" te *Breda* en „Stoomtramweg Maatschappij Antwerpen—Bergen op Zoom—Tholen" te *Bergen op Zoom* wegens rentelooze voorschotten van den Staat en van toepassingverklaring van de wet op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder op de aan toonder luidende schuldbrieven — ongeacht het bedrag, waartoe deze in omloop zijn — ten laste van deze naamlooze vennootschappen, voor zooverre die in *Nederland* gevestigd zijn.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de vorderingen op de naamlooze vennootschappen „Tramweg Maatschappij de Meijerij" te *Eindhoven*, „Stoomtram 's-Hertogenbosch—Helmond, Veghel—Oss" te *Veghel*, „Hollandsche Buurtspoorwegen" te *Tilburg* (gevestigd te *Brussel*), „Zuider Stoomtramweg Maatschappij" te *Breda*, „Zuid-Nederlandsche Stoomtramweg Maatschappij" te *Breda* en „Stoomtramweg Maatschappij Antwerpen—Bergen op Zoom—Tholen" te *Bergen op Zoom* wegens rentelooze voorschotten van den Staat teniet te doen, en de wet op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder van toepassing te verklaren op de aan toonder luidende schuldbrieven — ongeacht het bedrag, waartoe deze in omloop zijn — ten laste van deze naamlooze vennootschappen, voor zooverre die in *Nederland* gevestigd zijn;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën worden gemachtigd om de vorderingen op de naamlooze vennootschappen „Tramweg Maatschappij de Meijerij" te *Eindhoven*, „Stoomtram 's-Hertogenbosch—Helmond, Veghel—Oss", te *Veghel*, „Hollandsche Buurtspoorwegen" te *Tilburg* (gevestigd te *Brussel*), „Zuider Stoomtramweg Maatschappij" te *Breda*, „Zuid-Nederlandsche Stoomtramweg Maatschappij" te *Breda* en „Stoomtramweg Maatschappij Antwerpen—Bergen op Zoom—Tholen", te *Bergen op Zoom* wegens rentelooze voorschotten van den Staat teniet te doen, doch niet dan nadat de Staten van *Noord-Brabant* onder Onze goedkeuring ten opzichte van de door die provincie verleende rentelooze voorschotten op overeenkomstige wijze hebben besloten.

2. De Wet op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder is van toepassing op de aan toonder luidende schuldbrieven — ongeacht het bedrag, waartoe deze in omloop zijn — ten laste van de in artikel 1 genoemde naamlooze vennootschappen, voor zooverre die in *Nederland* gevestigd zijn.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Waterstaat,
v a n L i d t h d e J e u d e.
De Minister van Financiën, O u d.
(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

S. 1523.

28 *December* 1936. WET, houdende overbrenging van Rijkswerken te *Makkum* en te *Burgwerd* in beheer en onderhoud bij de gemeente *Wonseradeel*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, dat eenige hierna te noemen bij het Rijk in beheer en onderhoud zijnde Waterstaatswerken onder de gemeente *Wonseradeel* in beheer en onderhoud bij die gemeente worden overgebracht en dat zulks ingevolge artikel 1, eerste lid, der Waterstaatswet 1900 krachtens de wet moet geschieden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Bij de gemeente *Wonseradeel* worden in beheer en onderhoud overgebracht:

1°. een houten paalwerk, lang 12.50 m, met eene basaltgloojing ter oppervlakte van ongeveer 30 m² daarachter, aansluitende tegen den zuidelijken vleugelmuur van het buitenhoofd der Makkumersluis, te *Makkum*;

2°. een bekleedingsmuur, lang 21.70 m, hoog 1.62 m tot 1.91 m + N.A.P., met 9 wrijfpalen daarvóór en eene bestrating, breed 1.90 m, en 4 meerpalen daarachter, aansluitende tegen den noordelijken vleugelmuur van het buitenhoofd der onder 1°. genoemde sluis;

3°. een steenen dam over de waard te *Makkum*, lang 427 m, hoog 2.30 m + N.A.P. aan het noordeinde, afdalende tot 1.26 m + N.A.P. aan het zuideinde, met daarop twee ijzeren meerpalen op achtereenvolgens 10 m

en 60 m uit het noordelijk einde, kadastraal bekend als de steenen dijk, gemeente *Makkum*, sectie A, no. 1343;

4°. een houten ducdalf, staande op 127 m uit het noordelijk einde en 14.20 m binnen de as van den onder 3°. genoemden dam;

5°. een vaste brug over de trekvaart van *Leeuwarden* naar *Bolsward*, te *Burgwerd*, met ijzeren liggers, houten dek, ijzeren leuningen en steenen landhoofden, breed tusschen de leuningen 5 m, met eene doorvaartwijdte van 4.90 m en eene doorvaarthoogte van 2.90 m boven Friesch Zomerpeil. Bij de brug behooren vier vleugelmuren en een bij den zuidwestelijken vleugelmuur aansluitende beschoeiing, lang 9.05 m, samengesteld uit een houten fundeering, waarop houten stijlen, waartusschen boogvormige muurtjes van baksteen zijn opgesloten, alsmede aan de noordwestzijde en aan de zuidoostzijde bij het brugdek aansluitende klinkerverhardingen met eene oppervlakte van achtereenvolgens 29 m² en 41 m².

2. De in lid 1 onder 1°. tot en met 5°. omschreven werken zijn aangeduid op de bij deze wet behoorende teekening. [1]

3. De werken worden bij de gemeente in beheer en onderhoud overgebracht voor zooveel zij thans in beheer en onderhoud zijn bij het Rijk.

2. De overbrenging in beheer en onderhoud geschiedt onder de volgende bepalingen:

1°. De gemeente treedt door de overneming in beheer en onderhoud van de in artikel 1 omschreven werken tegenover derden in de rechten en verplichtingen van het Rijk te dezer zake;

2°. de gemeente neemt de werken met toebehooren in beheer en onderhoud over in den staat, waarin zij bij de overneming verkeeren.

3. Wegens het overnemen door de gemeente *Wonseradeel* van het beheer en onderhoud van de in artikel 1 omschreven werken, betaalt het Rijk aan die gemeente een bedrag ineens van f 7400, te voldoen door overschrijving op postrekening no. 29447 ten name van de gemeente *Wonseradeel* te *Witmarsum*, uiterlijk twee maanden na het inwerkingtreden van deze wet.

4. Alle kosten, waartoe de overbrenging aanleiding mocht geven, zijn ten laste van de gemeente.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 1700.

22 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van de overeenkomst van ruiling van domeingrond in de boschwachterij *Sleenerzand* met de familie *Hoekman*.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat in het belang van den Staat een ruiling van domeingrond in de boschwaehterij *Sleenerzand* behoort te worden aangegaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De overeenkomst van ruiling bij de in afschrift aan deze wet gehechte akte van 23/25 Juni 1936, gesloten met de familie Hoekman wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 26 *Januari* 1937.)

De ondergeteekenden:

I. Johan Lodewijk Willem Blokhuis, houtvester in de houtvesterij „Emmen", wonende te Emmen, in deze hoedanigheid handelende namens den Staat der Nederlanden, daartoe gemachtigd bij brief van den directeur van het Staatsboschbeheer te Utrecht, dd. 9 Juni 1936, N°. 3771, gegrond op het schrijven van den Minister van Landbouw en Visscherij, dd. 5 Juni 1936, Directie van den Landbouw, N°. 7201, afd. 6, ter eener zijde, en

II. Siena Warmolts, weduwe van Willem Hoekman, landbouwster, wonende te Odoornerveen E. 28, gemeente Odoorn, voor zichzelf en als voogdes over haar minderjarig kind Henderikus Hoekman, daartoe gemachtigd door den Kantonrechter te Emmen bij beschikking van 18 Juni 1936, waarvan afschrift aan deze akte is gehecht;

b. Henderikje Hoekman,

c. Johannes Warmolt Hoekman,

d. Albert Hoekman,

allen landbouwer, wonende te Odoornerveen E. 28, gemeente Odoorn;

e. Gerhardus Hoekman, smid, wonende te Koekange, gemeente De Wijk;

ter anderer zijde, zijn overeengekomen als volgt:

De Staat der Nederlanden geeft, onder voorbehoud van de wettelijke goedkeuring, aan de onder II genoemde contractanten, die zulks aannemen, in ruil de op de aan deze akte gehechte, door partijen voor echt erkende teekening met een roode arceering aangegeven gedeelten van de perceelen heide, veen en ontgonnen dalgrond, kadastraal bekend gemeente Sleen, Sectie A, Nos. 986 t/m 989, 242, 585, 586, 2295, 1614, 1615, 2154 t/m 2158, 2160 en 2473, ter grootte van ongeveer 25 ha en geschat op een verkoopwaarde van f 6900.

Daarentegen geven de onder II genoemde contractanten in ruil aan den Staat der Nederlanden, die zulks aanneemt:

de perceelen bouwland en heide met woning, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. Nos. 1016 en 1017, groot 9.6650 ha, en de gedeelten van de perceelen heide en bouwland, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. Nos. 2159, 2002 en 2003, groot ongeveer 15.3350 ha, zooals op het terrein is uitgebakend en op de aan deze akte gehechte teekening met een blauwe arceering is aangegeven en geschat op een verkoopwaarde van f 9300.

De Staat verbindt zich, ten behoeve van en in overleg met de onder II genoemde contractanten 6 ha woesten grond van de perceelen,

[1] Deze teekening is niet opgenomen.

kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. Nos. 2002 en 2003, voor zijn rekening in werkverschaffing te doen ontginnen; de kosten daarvan worden geschat op f 2400, zoodat door den Staat verder geen toegift verschuldigd is.

Deze ruiling geschiedt verder onder de navolgende voorwaarden:

Art. 1. Het geruilde wordt overgedragen, zooals het door de vervreemders is bezeten, met alle daaraan verbonden lusten en lasten, heerschende en lijdende erfdienstbaarheden en vrij van grond-, tiend-, jacht- of ruilverkavelingsrente en hypotheek, met dien verstande, dat de bestaande hypothecaire inschrijving op de perceelen, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. Nos. 1016 en 1017, vóór 1 November 1936 moet worden doorgehaald.

Verschil tusschen de werkelijke en de hiervoor opgegeven grootte kan tot geenerlei rechtsvordering aanleiding geven.

Het genot van de jacht is verpacht tot 1 Januari 1937; de verkrijgers kunnen geen aanspraak doen gelden op de pachtpenningen.

Art. 2. Het geruilde kan — met uitzondering van het bouwland en met inachtneming van hetgeen in artikel 1 ten aanzien van het genot van de jacht en in artikel 5 ten opzichte van den te ontginnen grond is bepaald — in gebruik en genot worden aanvaard, terstond na het verkrijgen van de wettelijke goedkeuring van welke goedkeuring zal blijken uit een door den houtvester aan den voet dezer akte te stellen onderteekende en gedagteekende verklaring, doch in geen geval eerder dan nadat een bewijs van onbezwaardheid is verkregen van alle door den Staat ingevolge deze overeenkomst te verkrijgen perceelen.

De overschrijving van deze akte in de openbare registers zal niet rechtsgeldig kunnen geschieden, alvorens al die perceelen van hypothecaire inschrijvingen zijn ontlast.

Het bouwland kan in geen geval eerder in gebruik en genot worden aanvaard dan nà den oogst van de te velde staande gewassen.

De woning met bijbehoorend bouwland is verhuurd tot 1 Mei 1937. De huurpenningen komen van den dag, volgende op dien, waarop de wettelijke goedkeuring is verleend, ten bate van den Staat.

De grondlasten komen van den eersten Januari 1937 af ten laste van de verkrijgers.

Art. 3. De onder II genoemde contractanten verbinden zich de verplichtingen, welke de Staat op zich heeft genomen ten aanzien van het op het vervreemde uitbedongen recht van veengraven, na te komen, t. w.:

a. aan Willem Evenhuis, Albertusz., landbouwer, wonende te Noordsleen, gemeente Sleen,

Wienand Evenhuis, landbouwer, wonende te Noordsleen, gemeente Sleen,

Jan Evenhuis, landbouwer, wonende te Noordsleen, gemeente Sleen,

Hendrik Kamps, landbouwer, wonende te Sleen,

Harm Naber, landbouwer, wonende te Noordsleen, gemeente Sleen,

voor zichzelf en voor hun rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik op de perceelen, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. Nos. 986 tot en met 989, in een op het terrein uitgekield gedeelte, totaal groot 1.6120 ha uiterlijk tot 1 Januari 1946;

b. aan Gerrit Jan Seigers, landbouwer, wonende te Noordsleen, B. 75, gemeente Sleen,

voor zichzelf en voor zijn rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik, in twee op het terrein uitgekielde gedeelten, onderscheidenlijk groot 0.1270 ha en 0.6630 ha, van het perceel, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 242, uiterlijk tot 1 Januari 1951;

c. Harm Albert Ties, landbouwer, wonende te Odoornerveen, E. 155, gemeente Odoorn,

Jans Ties, landbouwer, wonende te Odoornerveen, gemeente Odoorn,

voor zichzelf en voor hun rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik, in twee op het terrein uitgekielde gedeelten, onderscheidenlijk groot 0.2880 ha en 0.5850 ha, van het perceel, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 585, uiterlijk tot 1 Januari 1948;

d. Harm Kootstra, arbeider, wonende te Lonneker, Twekkelo H. 81, ten behoeve van den bewoner van de woning, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 2154, uitsluitend voor eigen gebruik, in een op het terrein uitgekield gedeelte, groot 0.0750 ha, van het perceel, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 2154, uiterlijk tot 1 Januari 1946;

e. Lammichje Dolfing, weduwe van Hendrik Hadders Janszn., zonder beroep, wonende te Benneveld D. 4, gemeente Zweelo,

Lambert Hadders, landbouwer, wonende te Benneveld, gemeente Zweelo;

Albert Schirring, landbouwer, wonende te Emmen,

voor zichzelf en voor hun rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik, in een op het terrein uitgekield gedeelte, groot 0.8400 ha, van het perceel, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 2155, uiterlijk tot 1 Januari 1956;

f. Harm Kootstra, arbeider, wonende te Sleen, D. 136,

voor zichzelf en voor zijn rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik, in een op het terrein uitgekield gedeelte, groot 0.7000 ha, van de perceelen, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. Nos. 2156 en 2157, uiterlijk tot 1 Januari 1946;

g. Berend Garming, landbouwer, wonende te Noordbarge, gemeente Emmen;

Hendrik Garming, landbouwer, wonende te Noordbarge, gemeente Emmen;

Hendrik Braams, landbouwer, wonende te Noordbarge, gemeente Emmen,

voor zichzelf en voor hun rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik, in twee op het terrein uitgekielde gedeelten, samen groot 0.8620 ha, van het perceel, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 2158, uiterlijk tot 1 Januari 1946;

h. Jan Kamping Azn., landbouwer, wonende te Erm C. 53, gemeente Sleen;

Roelof Kamping, landbouwer, wonende te Erm, gemeente Sleen,

voor zichzelf en voor hun rechtverkrijgenden, uitsluitend voor eigen gebruik, in twee op het terrein uitgekielde gedeelten, samen groot 0.7810 ha, van het perceel, kadastraal bekend gemeente Sleen, sectie A. N°. 2160, uiterlijk tot 1 Januari 1951.

De gebruikers van het veen hebben recht op voldoende zetveld en uitweg.

De onder II genoemde contractanten verbinden zich bij eventueele vervreemding van den onderhavigen grond in de akte van vervreemding ten laste van de(n) verkrijger(s) eenzelfde beding te maken, als vervat is in dit artikel.

Art. 4. De aan den Staat toebehoorende gronden, kadastraal bekend gemeente Sleen, Sectie A. Nos. 986 t/m 989, 242, 585, 586, 2004, 2524, 2294, 1614, 248, 2154 t/m 2158, alsmede de door den Staat te verkrijgen perceelsgedeelten Nos. 2002, 2003 en 2159, hebben recht van afwatering door de waterlossing, gelegen tusschen de perceelen Nos. 2002 en 586. Het onderhoud van die waterlossing komt ten laste van den Staat, zoolang aan weerszijden of aan één zijde nog woeste grond aanwezig is. Is de grond aan beide zijden van de waterlossing ontgonnen, dan komt het onderhoud van die waterlossing, voor zoover deze is gelegen buiten de Staatsgronden, ten laste van de onder II genoemde contractanten.

Art. 5. De oplevering van de door den Staat te ontginnen 6 ha woesten grond zal uiterlijk 1 Maart 1937 plaats vinden, met dien verstande, dat de Staat niet verplicht is, met die ontginning een aanvang te maken, alvorens een bewijs van onbezwaardheid zal zijn verkregen nopens de perceelen Nos. 1016 en 1017.

Art. 6. Alle op deze akte vallende kosten, alsmede alle kosten, verbonden aan het verkrijgen van het voor de onderhavige overdracht in eigendom vereischte rechterlijke verlof, komen ten laste van den Staat der Nederlanden.

Art. 7. Voor de tenuitvoerlegging van deze overeenkomst kiezen partijen woonplaats ten raadhuize der gemeente Sleen.

Aldus opgemaakt en onderteekend te Emmen, Odoornerveen en Koekange, 23/25 Juni 1936.

De houtvester
in de houtvesterij „Emmen",
w.g. J. L. Blokhuis.

Gratis geregistreerd te Utrecht, dertien Juli 1900 zes en dertig, deel 19, Folio 25, Nummer 315, drie bladen. Geen renvooi.

De Ontvanger,
w.g. Onleesbaar.

w.g. S. Warmolts,
w.g. H. Hoekman,
w.g. J. W. Hoekman,
w.g. A. Hoekman,
w.w. G. Hoekman.

S. 2319 B.

24 *November* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van Gedeputeerde Staten van *Zuidholland* van 27 November 1935, G. S. n°. 97, strekkende tot goedkeuring van het besluit van den Raad der gemeente *Ridderkerk* van 25 October 1935 tot verhaal van pensioensbijdragen.

Geschorst tot 1 Maart 1937.

S. 2319 C.

27 *November* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Drunen* van 25 September 1936, strekkende tot instelling van een commissie van toezicht op de wegen.

Geschorst tot 1 Maart 1937.

S. 2319 D.

3 *December* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Papendrecht* van 5/16 November 1936, strekkende om goed te vinden, dat aan den heer *D. Dekker*, lid van den raad en tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschoolvereeniging „Eben Haëzer", inzage wordt verstrekt van de correspondentie, door burgemeester en wethouders en de genoemde vereeniging met Gedeputeerde Staten gevoerd omtrent het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging.

Geschorst tot 1 Mei 1937.

S. 2319 E.

14 *December* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Papendrecht* van 5/16 November 1936, strekkende om goed te vinden, dat aan den heer *D. Dekker*, lid van den raad en tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschoolvereeniging „Eben Haëzer", inzage wordt verstrekt van de correspondentie, door burgemeester en wethouders en de genoemde vereeniging met Gedeputeerde Staten gevoerd omtrent het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging.

Geschorst tot 1 Mei 1937.

S. 2319 F.

31 *December* 1936. BESLUIT tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Zevenbergen* van 4 December 1936, strekkende tot benoeming van een meteropnemer-geldophaler in vasten dienst.

Geschorst tot 1 Mei 1937.

S. 2326.

15 *December* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente *Woudrichem* van 3 April 1936, betreffende medewerking tot het stichten van een bijzondere lagere school te *Oudendijk*, aldaar.

Verlengd tot 1 April 1937.

S. 2354.

16 *November* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Jabeek* dd. 11 September 1936, strekkende tot benoeming van *J. H. L. Mols* tot ontvanger dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 October 1936, n°. 25781, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Jabeek* bij zijn besluit van 11 September 1936 andermaal — nadat zij desbetreffend besluit dd. 1 Mei 1936 bij Ons besluit dd. 1 Augustus 1936, n°. 123, wegens strijd met het algemeen belang is vernietigd — in de aldaar bestaande vacature van ontvanger heeft voorzien door benoeming van J. H. L. Mols;

dat J. H. L. Mols niet is secretaris dier gemeente;

Overwegende, dat Wij, ingevolge artikel 105 der gemeentewet, zooals dit artikel is gewijzigd bij de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, bij Ons besluit van 15 Mei 1936, n°. 39, de gemeente *Jabeek* hebben aangewezen als gemeente, waar de bediening van secretaris en die van ontvanger door denzelfden persoon worden bekleed;

dat de raad der gemeente *Jabeek* derhalve niet bevoegd was, in de vacature door benoeming van een afzonderlijken ontvanger te voorzien en, zulks doende, heeft gehandeld in strijd met artikel 105 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 3 November 1936, n°. 30);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 11 November 1936, n°. 27841, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voornoemd besluit van den raad der gemeente *Jabeek* dd. 11 September 1936 te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 16den November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 27 *November* 1936.)

S. 2355.

28 *December* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente *Valkenswaard* van 1 September 1936, strekkende tot vaststelling van den tijdsduur van het wachtgeld van de burgemeesters en vaste ambtenaren, die ten gevolge van de wet van 30 December 1933 (*Staatsblad* n°. 800) zijn ontslagen, voor zooveel betreft de bepaling onder II *b*, *c* en *d* van dat besluit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 December 1936, n°. 2033 I, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, tot vernietiging van het besluit van het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Valkenswaard* van 1 September 1936, strekkende tot vaststelling van den tijdsduur van het wachtgeld van de burgemeesters en vaste ambtenaren, die tengevolge van de wet van 30 December 1933 (*Staatsblad* n°. 800) zijn ontslagen, voor zooveel betreft de bepaling onder II *b*, *c* en *d* van dat besluit;

Overwegende, dat artikel 12 van de wet van 30 December 1933 (*Staatsblad* n°. 800), voor zoover te dezer van belang, luidt als volgt:

1. Aan de burgemeesters en vaste ambtenaren, hoofden en onderwijzers van openbare scholen uitgezonderd, der opgeheven gemeenten, die tengevolge van de opheffing worden ontslagen, wordt, voor zoover zij alsdan niet in de termen vallen om pensioen — uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 — te genieten, ten laste van de gemeente *Valkenswaard* een wachtgeld verleend met inachtneming der volgende bepalingen:

Als vaste ambtenaren worden mede aangemerkt de ambtenaren in tijdelijken dienst, die een niet wezenlijk onderbroken diensttijd als zoodanig van ten minste 5 jaren hebben vervuld, tenzij zij belast zijn met werkzaamheden, welke een tijdelijk karakter dragen.

2. Aan de personen, bedoeld in het vorig lid, wordt wachtgeld toegekend:

a. voor zooveel zij op 1 Mei 1934 een diensttijd van ten minste 10 jaren hebben volbracht en het aantal jaren van dien diensttijd, te zamen met het aantal jaren van den leeftijd, dien zij ten tijde van het ontslag hebben bereikt, 60 of meer bedraagt, tot het tijdstip, waarop ingevolge het bepaalde in de volgende zinsnede van dit lid het wachtgeld eindigt;

b. voor de overigen gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd.

Het wachtgeld eindigt in ieder geval, zoodra de op wachtgeld gestelde in de termen valt om pensioen — uitgezonderd vervroegd pensioen, bedoeld in artikel 48, eerste lid, onder *b*, der Pensioenwet 1922 — te genieten.

Onder diensttijd wordt hier verstaan alle aan het ontslag voorafgaande tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, onverschillig in dienst van welk lichaam die tijd is doorgebracht, met dien verstande, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegeteld en diensttijd uit een nevenbetrekking slechts in aanmerking komt, indien het wachtgeld uit hoofde van ontslag uit die betrekking wordt toegekend.

3. Het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet, welke in de opgeheven betrekking of betrekkingen laatstelijk vóór 1 Mei 1934 werd of werden genoten, enz.;

Overwegende dat het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Valkenswaard* bij zijn besluit van 1 September 1936, onder II *b*, *c* en *d* den tijdsduur van het wachtgeld van P. F. C. J. Habraken als ontvanger, als ambtenaar van den burgerlijken stand en als agent der arbeidsbemiddeling der voormalige gemeente *Borkel en Schaft* heeft bepaald op 16 Jaren, 2 maanden en 15 dagen;

dat P. F. C. J. Habraken in die drie betrekkingen een voor pensioen in aanmerking komenden diensttijd kan doen gelden van respectievelijk 2 jaren, 1 maand en 20 dagen, 13 jaren en 6 maanden en 1 jaar en 4 maanden;

dat het College van burgemeester en wethouders bij de bepaling van den tijdsduur van het wachtgeld uit genoemde drie betrekkingen is uitgegaan van de stelling, dat, aangezien artikel 12, tweede lid onder *b*, der wet van

30 December 1933 (*Staatsblad* n°. 800) aan de vaste ambtenaren een wachtgeld toekent gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd, te weten gedurende een tijdvak, gelijk aan alle aan het ontslag voorafgaanden tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, en P. F. C. J. Habraken mede is ontslagen en op wachtgeld is gesteld als secretaris der voormalige gemeente *Borkel en Schaft*, in welke betrekking hij een voor pensioen geldigen diensttijd kan doen gelden van 16 jaren, 2 maanden en 15 dagen, de tijdsduur van het wachtgeld uit meergenoemde drie betrekkingen eveneens op 16 jaren, 2 maanden en 15 dagen moet worden vastgesteld;

dat het eerste, tweede en derde lid van artikel 12 voornoemd, uitgaat van het beginsel, dat, wanneer een ambtenaar uit meer dan één betrekking wordt ontslagen, voor de bepaling van het recht op den duur en het bedrag van wachtgeld iedere betrekking naar haar eigen waarde beteekenis heeft;

dat dit beginsel valt af te leiden:

1°. uit het bepaalde bij de tweede alinea van het eerste lid van dat artikel, dat aan ambtenaren in tijdelijken dienst onder bepaalde voorwaarden wachtgeld toekent, zoodat, wanneer een ambtenaar uit b.v. twee betrekkingen wordt ontslagen, waarvan hij in de eene in vasten en in de andere in tijdelijken dienst is werkzaam geweest, voor elke betrekking het recht op wachtgeld moet worden bepaald;

2°. uit het tweede lid onder *b* van dat artikel, dat wachtgeld toekent gedurende een tijdvak, gelijk aan den diensttijd, zijnde hier, ingevolge de slotbepaling van dat lid, onder diensttijd te verstaan alle aan „het ontslag" voorafgaande tijd, welke in aanmerking komt voor pensioen, wordende onder de aangehaalde woorden een bepaald ontslag, n.l. het ontslag uit de betrekking, terzake waarvan het recht op wachtgeld is ontstaan, bedoeld, zoodat de tijdsduur van het wachtgeld moet worden afgemeten naar den in elke betrekking voor pensioen geldigen diensttijd en niet naar den langsten diensttijd in een dier betrekkingen;

3°. uit het bepaalde bij het derde lid van dat artikel, dat het bedrag van het wachtgeld wordt berekend naar de wedde of de som der wedden in den zin der Pensioenwet 1922, welke in de opgeheven betrekking of betrekkingen laatstelijk vóór 1 Mei 1934 werd of werden genoten, kunnende deze bepaling in het licht van vorenomschreven beginsel niet anders worden geïnterpreteerd dan aldus, dat in het geval van wachtgeld uit meer dan één betrekking „het wachtgeld" bestaat uit de combinatie der verschillende wachtgelden, de tijdsduur daarvan wordt bepaald naar de onderscheiden voor pensioen geldige diensttijden in elk der opgeheven betrekkingen, in dien zin dus, dat een tijdvak wordt verkregen, aanvankelijk bestaande uit de samenloopende gedeelten dier onderscheiden diensttijden en ten slotte uit het alleen loopend gedeelte van den langsten dier diensttijden, en de woorden „de opgeheven betrekking of betrekkingen" worden genomen in hunne betrekking tot de woorden „gedurende een tijdvak, gelijk aan hun diensttijd" voorkomende in het tweede lid, onder *b* van meergenoemd artikel, zoodat de wedde of de som der wedden wordt berekend in de betrekking of de betrekkingen, welke het alleen loopend gedeelte of de samenloopende gedeelten van dat tijdvak beheerscht of beheerschen;

dat naar meergenoemd beginsel bij den door het College van burgemeester en wethouders vastgestelden tijdsduur van het wachtgeld uit de drie onderhavige betrekkingen bovendien het verschil tusschen den langsten diensttijd en de overige diensttijden meer dan eens wordt medegeteld, zulks in tegenstelling met de uitdrukkelijke bepaling van het tweede lid onder *b* van dat artikel, dat alle diensttijd slechts éénmaal wordt medegeteld;

dat mitsdien door het College van burgemeester en wethouders bij zijn besluit van 1 September 1936 de tijdsduur van het wachtgeld van P. F. C. J. Habraken als ontvanger, als ambtenaar van den burgerlijken stand en als agent der arbeidsbemiddeling der voormalige gemeente *Borkel en Schaft* ten onrechte bepaald is op 16 jaren, 2 maanden en 15 dagen;

dat derhalve het besluit van het College van burgemeester en wethouders van 1 September, voor zooveel betreft het bepaalde onder II *b*, *c* en *d* daarvan, in strijd is met artikel 12 meergenoemd;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 15 December 1936, n°. 29);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 22 December 1936, n°. 2033 III, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Meergenoemd besluit van het College van burgemeester en wethouders der gemeente *Valkenswaard*, voor zooveel betreft de bepaling onder II *b*, *c* en *d* daarvan, te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het Staatsblad zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 2356.

---

31 *December* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente *Drunen* d.d. 25 September 1936, strekkende tot instelling van een commissie van toezicht op de wegen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binenlandsche Zaken van 7 December 1936, n°. 31881, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Overwegende, dat de raad der gemeente *Drunen* bij besluit van 25 September 1936 heeft besloten tot instelling van een commissie van toezicht op de wegen;

Overwegende, dat dit besluit is genomen nadat een raadsbesluit d.d. 22 Juni 1936, strekkende tot instelling van een vaste com-

missie uit de raadsleden om burgemeester en wethouders bij het onderhoud en de vernieuwing der wegen in de gemeente bij te staan, op 24 Augustus 1936 was ingetrokken op grond, dat burgemeester en wethouders tot de instelling geen voordracht hadden gedaan, zooals artikel 60, tweede lid, der gemeentewet eischt;

Overwegende evenwel dat, naar een redelijke interpretatie van deszelfs tekst, de beteekenis ook van het raadsbesluit d.d. 25 September 1936 geen andere kan zijn, dan dat een vaste commissie wordt ingesteld, als bedoeld in artikel 60, tweede lid, der gemeentewet;

Overwegende, dat een vaste commissie als in artikel 60, tweede lid, der gemeentewet bedoeld, slechts kan worden ingesteld op voordracht van het college van burgemeester en wethouders;

dat in het onderhavige geval het college van burgemeester en wethouders geen voordracht tot instelling van een commissie, als bedoeld, heeft gedaan, en mitsdien de raad heeft gehandeld in strijd met artikel 60, tweede lid, der gemeentewet;

Gelet op artikel 185 der gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van 22 December 1936, n°. 18);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 29 December 1936, n°. 36467, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Voornoemd besluit van den raad der gemeente *Drunen* te vernietigen wegens strijd met de wet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 2611. ———

24 *December* 1936. BESLUIT tot verlenging van de schorsing van het besluit van den Raad der gemeente *Asperen* van 9 Juli 1936, tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente.

Verlengd tot 1 Maart 1937.

S. 2641. ———

24 *December* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Bussum* van 11 Februari 1936 tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 13 November 1936, n°. 45286 J. A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 20 November 1936 n°. 28463, Afd. Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Bussum* van 11 Februari 1936 tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken;

Overwegende, dat deze verordening bepaalt, dat het exploiteeren van nieuwe winkelzaken verboden zal zijn zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders;

Overwegende, dat klaarblijkelijk aan deze verordening de bedoeling ten grondslag ligt, plaatselijk het belang van gezonde toestanden in het middenstandsbedrijf te dienen;

Overwegende, dat de verordening derhalve in strekking overeenkomt met die van het bij de Staten-Generaal aanhangige ontwerp van wet, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend, welk ontwerp beoogt, dezelfde materie — en zulks op anderen grondslag — centraal te regelen;

Overwegende, dat het in strijd met het algemeen belang moet worden geacht, dat, in afwachting van hetgeen de wetgever te dezer zake zal beslissen, op die beslissing door een daad van een Overheidscollege wordt vooruitgeloopen;

Overwegende, dat op grond hiervan hoogergenoemd besluit van den Raad der gemeente *Bussum*, als in strijd met het algemeen belang, niet in stand kan blijven;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 8 December 1936, n°. 34);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1936, n°. 55565 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 21 December 1936, n°. 33849, Afd. Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van den Raad der gemeente *Bussum* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

S. 2642. ———

24 *December* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Maartensdijk* van 3 December 1935 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 13 November 1936, n°. 45481 J. A., Directie van Handel en Nij-

verheid, en van 20 November 1936, n°. 28461, Afd. Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Maartensdijk* van 3 December 1935 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente;

Overwegende, dat deze verordening bepaalt, dat het exploiteeren of doen exploiteeren van nieuwe winkelzaken, bedrijven of werkplaatsen verboden zal zijn zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders, welke vergunning onder meer geweigerd wordt, indien de behoefte aan of de levensvatbaarheid van de nieuwe zaak niet is komen vast te staan;

Overwegende, dat klaarblijkelijk aan deze verordening de bedoeling ten grondslag ligt, plaatselijk het belang van gezonde toestanden in het middenstandsbedrijf te dienen;

Overwegende, dat de verordening derhalve in strekking overeenkomt met die van het bij de Staten-Generaal aanhangige ontwerp van wet, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend, welk ontwerp beoogt, dezelfde materie — en zulks ten deele op anderen grondslag — centraal te regelen;

Overwegende, dat het in strijd met het algemeen belang moet worden geacht, dat, in afwachting van hetgeen de wetgever te dezer zake zal beslissen, op die beslissing door een daad van een Overheidscollege wordt vooruitgeloopen;

Overwegende, dat op grond hiervan hoogergenoemd besluit van den Raad der gemeente *Maartensdijk*, als in strijd met het algemeen belang, niet in stand kan blijven;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 8 December 1936, n°. 32);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1936, n°. 55563 J. A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 21 December 1936, n°. 33851, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd besluit van den Raad der gemeente *Maartensdijk* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

S. 2643.

---

24 *December* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hillegersberg* van 29 Mei 1936 tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod tot het exploiteeren van nieuwe winkelzaken in die gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 13 November 1936, n°. 46561 J. A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 20 November 1936, n°. 28462, Afd. Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Hillegersberg* tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod tot het exploiteeren van nieuwe winkelzaken in die gemeente;

Overwegende, dat deze verordening bepaalt, dat het exploiteeren van nieuwe winkelzaken verboden zal zijn zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders;

Overwegende, dat klaarblijkelijk aan deze verordening de bedoeling ten grondslag ligt, plaatselijk het belang van gezonde toestanden in het middenstandsbedrijf te dienen;

Overwegende, dat de verordening derhalve in strekking overeenkomt met die van het bij de Staten-Generaal aanhangige ontwerp van wet, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend, welk ontwerp beoogt, dezelfde materie — en zulks op anderen grondslag — centraal te regelen;

Overwegende, dat het in strijd met het algemeen belang moet worden geacht, dat, in afwachting van hetgeen de wetgever te dezer zake zal beslissen, op die beslissing door een daad van een Overheidscollege wordt vooruitgeloopen;

Overwegende, dat op grond hiervan hoogergenoemd besluit van den Raad der gemeente *Hillegersberg*, als in strijd met het algemeen belang, niet in stand kan blijven;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 8 December 1936, n°. 33);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1936, n°. 55564 J. A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 21 December 1936, n°. 33852, Afd. Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van den Raad der gemeente *Hillegersberg* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 15 *Januari* 1937.)

S. 2644.

24 *December* 1936. BESLUIT tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Oudewater* van 14 April 1936 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 13 November 1936, n°. 45481 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 20 November 1936, n°. 28461, Afd. Binnenlandsch Bestuur, tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Oudewater* van 14 April 1936 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente;

Overwegende, dat deze verordening bepaalt, dat het exploiteeren of doen exploiteeren van nieuwe winkelzaken, bedrijven of werkplaatsen verboden zal zijn zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders, welke vergunning onder meer geweigerd wordt, indien de behoefte aan of de levensvatbaarheid van de nieuwe zaak niet is komen vast te staan;

Overwegende, dat klaarblijkelijk aan deze verordening de bedoeling ten grondslag ligt, plaatselijk het belang van gezonde toestanden in het middenstandsbedrijf te dienen;

Overwegende, dat de verordening derhalve in strekking overeenkomt met die van het bij de Staten-Generaal aanhangige ontwerp van wet, houdende regeling betreffende het vestigen van inrichtingen, waarin eenige tak van detailhandel, ambacht of kleine nijverheid zal worden uitgeoefend, welk ontwerp beoogt, dezelfde materie — en zulks ten deele op anderen grondslag — centraal te regelen;

Overwegende, dat het in strijd met het algemeen belang moet worden geacht, dat, in afwachting van hetgeen de wetgever te dezer zake zal beslissen, op die beslissing door een daad van een Overheidscollege wordt vooruitgeloopen;

Overwegende, dat op grond hiervan hoogergenoemd besluit van den Raad der gemeente *Oudewater*, als in strijd met het algemeen belang, niet in stand kan blijven;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 8 December 1936, n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1936, n°. 55566 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 21 December 1936, n°. 33850, Afd. Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

genoemd besluit van den Raad der gemeente *Oudewater* te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 24sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 2645.

29 *December* 1936. BESLUIT tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Heinkenszand* van 29 Juni 1936, tot wijziging van de Algemeene Politieverordening dier gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 11 November 1936, n°. 48148 J. A., Directie van Handel en Nijverheid en van 30 November 1936, n°. 28281, Afd. B.B., tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente *Heinkenszand* van 29 Juni 1936;

Overwegende, dat door den Raad der gemeente *Heinkenszand* in zijn vergadering van 29 Juni 1936 is genomen een besluit tot vaststelling van een nieuw artikel 21, sub *j*, der Algemeene Politieverordening dier gemeente;

overwegende, dat onder *b* van dit artikel bepaald wordt, dat het opnemen of vragen van bestellingen van voorwerpen of waren van welken aard ook, hetzij op of aan den openbaren weg, hetzij aan de huizen, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders, verboden is;

overwegende, dat deze bepaling een aanvulling van een reeds bestaande regeling betreffende het venten beteekent, en klaarblijkelijk noodzakelijk wordt geacht, omdat het niet mogelijk zou zijn een juist onderscheid tusschen bona fide venters en anderen te maken, zoodat zonder een dergelijke aanvulling de regeling betreffende het venten niet geheel doeltreffend zou zijn;

overwegende, dat het geenszins onmogelijk moet worden geacht, onderscheid te maken tusschen de verrichtingen van den winkelier, die, voor wat zijn bezigheden buiten den winkel betreft, zich in het algemeen bij het ophalen van bestellingen en het bezorgen van de bestelde waren tot het bedienen zijner vaste clientèle beperkt, en den venter, die op of aan den openbaren weg zijn waar tracht te slijten of zulks huis aan huis doet en zich dus tot het publiek in het algemeen richt;

overwegende, dat in verband hiermede een dergelijke onmogelijkheid derhalve niet kan worden aangevoerd als een beweegreden voor het vaststellen van bovengenoemde aanvullende regeling, terwijl ook overigens niet kan worden ingezien, waarom het tot het treffen van een behoorlijke regeling inzake het venten noodzakelijk zou zijn, daarin ook de houders van winkels te betrekken;

overwegende, dat door bedoelde aanvullende regeling, voor wat dit laatste betreft, de houders van winkels ernstig in de uitoefening van hun bedrijf zullen kunnen worden bemoeilijkt;

overwegende, dat door deze regeling meer belangen worden aangetast, dan met het oog op een regeling van het venten noodig is;

overwegende, dat bedoelde regeling klaarblijkelijk tevens in het leven is geroepen om de concurrentie tegen te gaan, die de venters en de winkeliers in de gemeente *Heinkenszand* ondervinden van het grootbedrijf;

overwegende, dat, zoo er al aanleiding zou bestaan tot ingrijpen in de concurrentie-verhouding tusschen groot- en kleinbedrijf, dit toch in ieder geval niet aan den plaatselijken wetgever zou kunnen worden overgelaten, aangezien het hier een vraagstuk van meer algemeen belang betreft;

overwegende, dat het bovengenoemde artikel in den aanhef, in verband met het onder *a* vermelde, onder meer bepaalt, dat het dengene, die geen in de gemeente *Heinkenszand* gevestigde zaak heeft, verboden zal zijn, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders voorwerpen of waren hetzij op of aan den openbaren weg, hetzij aan de huizen, te verkoopen;

overwegende, dat het mogelijk moet geacht worden, aan deze bepaling een zoodanigen uitleg te geven, dat hieronder ook verstaan kunnen worden de verrichtingen van winkeliers en hunne bedienden, die bij het rondgaan langs de huizen van de vaste clientèle om te vernemen, wat deze noodig heeft, alsdan tegelijkertijd de verlangde waren leveren;

overwegende, dat, zoo opgevat, deze bepaling een ernstige belemmering zal kunnen beteekenen ten aanzien van de buiten de gemeente *Heinkenszand* gevestigde winkeliers, terwijl in dat geval wederom meer belangen door de betrokken regeling zullen worden aangetast, dan met het oog op een regeling van het venten noodzakelijk is;

overwegende, dat bedoeld bezwaar alleen afdoende zou kunnen worden ondervangen door de betreffende regeling uitdrukkelijk niet van toepassing te verklaren ten aanzien van houders van winkelneringen en hunne bedienden;

overwegende, dat, nu deze vrijstelling ontbreekt, tegen het handhaven in het bepaalde onder *a* van meergenoemd artikel van de woorden: „te verkoopen", bezwaar dient te worden gemaakt;

overwegende, dat ook de aanhef van meergenoemde artikel, luidende: „indien men geen in de gemeente gevestigde zaak heeft", wegens het daaraan ten grondslag liggend streven naar plaatselijke protectie, niet in stand kan blijven;

overwegende, dat op grond van het bovenstaande van artikel 21, sub *j*, van bovengenoemde Algemeene Politieverordening, het bepaalde in den aanhef: „indien men geen in de gemeente gevestigde zaak heeft", in het onder *a* vermelde de woorden: „te verkoopen" en verder het onder *b* vermelde, geacht moeten worden, met het algemeen belang in strijd te zijn;

Gelet op artikel 185 der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 15 December 1936, n°. 43);

Gezien het nader rapport van Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken van 21 December 1936, n°. 56355 J. A., Directie van Handel en Nijverheid, en van 22 December 1936, n°. 36151, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Genoemd besluit van den Raad der gemeente *Heinkenszand*, voor zoover het strekt tot vaststelling van artikel 21, sub *j*, aanhef („indien men geen in de gemeente gevestigde zaak heeft"), onder *a* (voor wat betreft de woorden: „te verkoopen") en onder *b*, der Algemeene Politieverordening dier gemeente, te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Ministers van Handel, Nijverheid en Scheepvaart en van Binnenlandsche Zaken zijn belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 29sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 2813. ———

21 *November* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Beek (L.)*, betreffende onbewoonbaarverklaring.

Geschorst tot 1 Juni 1937.

S. 2815. ———

16 *December* 1936. BESLUIT tot schorsing van een besluit van den raad van *Giessendam* betreffende bouwvergunning.

Geschorst tot 1 Juli 1937.

S. 2816. ———

22 *December* 1936. BESLUIT, betreffende schorsing van een besluit van den raad van *Idaarderadeel*.

Deze schorsing is verlengd tot 13 Juni 1937.

S. 2848. ———

25 *November* 1936. BESLUIT tot vernietiging van een besluit van den raad van *Oss*, tot gedeeltelijke opheffing van een tapverbod.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 17 October 1936, n°. 979 G, afdeeling Volksgezondheid en van 24 October 1936, n°. 25917, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, betreffende het besluit van den raad van *Oss* van 7 Mei 1936, tot wijziging van artikel 59*a* van de Algemeene Strafverordening dier gemeente;

Overwegende, dat het volgens dit artikel, hetwelk in 1933 is opgenomen in de verordening, verboden is op 1 Januari, op Carnavals-Dinsdag, op de dagen, waarop in *Oss* het jaarlijksch Koninginnefeest gevierd wordt en welke tevens als zoodanig te voren worden be-

kend gemaakt, des namiddags na 1 uur, op 24 December ingeval de Eerste Kerstdag op Zondag of Maandag valt en op 31 December, des namiddags na 6 uur, in de voor het publiek toegankelijke lokaliteit of lokaliteiten, waarvoor een vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein uitsluitend of mede voor gebruik ter plaatse geldt, alsmede in de open aanhoorigheden van het huis, waarin zich die lokaliteit of lokaliteiten bevinden, sterken drank te gebruiken, te verkoopen, te koop aan te bieden, ten geschenke te geven, toe te dienen of op eenigerlei andere wijze te verstrekken voor gebruik ter plaatse of een dier handelingen toe te laten;

dat de gemeenteraad op 7 Mei 1936, overeenkomstig de strekking van een verzoek van de afdeeling Oss, van den Nederlandschen R. K. Bond van Hotel-, Café- en Restauranthouders en Slijters, doch *tegen* het voorstel van burgemeester en wethouders om dat verzoek *af te wijzen*, heeft besloten genoemd artikel te doen luiden als volgt:

„Het is verboden op de dagen, waarop in Oss het jaarlijksch Koninginnefeest wordt gevierd en welke tevens als zoodanig te voren worden bekendgemaakt, met uitzondering van den dag van Koninginne-verjaardag zelve (31 Augustus), des namiddags na 1 uur, alsmede op 24 December in geval Eerste Kerstdag op Zondag of Maandag valt en op 31 December, des namiddags na 6 uur, in de voor het publiek toegankelijke lokaliteit of lokaliteiten, waarvoor een vergunning voor den verkoop van sterken drank in het klein uitsluitend of mede voor gebruik ter plaatse geldt, alsmede in de open aanhoorigheden van het huis, waarin zich die lokaliteit of lokaliteiten bevinden, sterken drank te gebruiken, te verkoopen, te koop aan te bieden, ten geschenke te geven, toe te dienen of op eenigerlei andere wijze te verstrekken voor gebruik ter plaatse of een dier handelingen toe te laten."

dat de burgemeester dit besluit als naar zijn oordeel strijdig met het algemeen belang niet heeft ten uitvoer gebracht en van zijn gevoelen heeft kennisgegeven aan Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, op grond van wier verslag het besluit op 3 Juni 1936 is geschorst tot 1 December eerstkomende;

Overwegende, dat met het provinciaal bestuur en het Staatstoezicht op de Volksgezondheid (drankbestrijding) moet worden aangenomen, dat handhaving van het bedoelde verbod, in den omvang, waarin het sinds de vaststelling heeft gegolden, noodzakelijk is om te voorkomen, dat het, de laatste jaren te Oss sterk afgenomen, misbruik van sterken drank in die gemeente weder belangrijk zou toenemen, met de schadelijke gevolgen daarvan voor de gemeenschap;

dat het besluit om het verbod op te heffen op drie van de dagen, waarvoor het thans geldt en waarop misbruik van sterken drank in het bijzonder te duchten zou zijn, derhalve in strijd met het algemeen belang is te achten en mitsdien behoort te worden vernietigd;

Gezien de gemeentewet;

den Raad van State gehoord, advies van 10 November 1936, n°. 48;

Gelet op het nader rapport van Onze Ministers van Sociale Zaken en van Binnenlandsche Zaken van 16 November 1936, n°. 1114 G, afdeeling Volksgezondheid en van 20 November 1936, n°. 28565, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Vorenbedoeld besluit van den raad van Oss van 7 Mei 1936 te vernietigen wegens strijd met het algemeen belang.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

Het Loo, den 25sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.
De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 8 *December* 1936.)

S. 3141. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van het *derde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3203. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. *(Vorderingen afgesloten dienstjaren.)*

S. 3204. ———

31 *December* 1936. WET tot wijziging van het *vierde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3302. ———

21 *November* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van de ontvangsten en uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1937.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 256,955,262
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	Nihil.
	Geheele dienst . . .	f 256,955,262

S. 3303. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van de Ontvangsten en Uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1936.

S. 3304. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3305. ———

10 *December* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1937.

S. 3306.

21 *December* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *vijfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3307. ———

28 *December* 1936. WET tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1936.

S. 3308. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van de begrooting van de Ontvangsten en Uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1935.

S. 3341. ———

28 *December* 1936. WET tot verhooging van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3342. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van het *zesde* hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3382. ———

31 *December* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n°. 259) restanten op enkele artikelen van het Vde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het Vde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3390. ———

31 *December* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) restanten op enkele artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3407. ———

21 *November* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het gemeentefonds voor het begrootingsjaar 1937/1938.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 86,313,500
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	11,617,900
	Geheele dienst . . .	f 97,931,400

S. 3408.

21 *November* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1937.

S. 3409. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging van het *zevende* hoofdstuk *A* der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3410. ———

21 *November* 1936. WET tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (*Staatsblad* n°. 222), voor het dienstjaar 1937.

S. 3411. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1935.

S. 3412. ———

21 *December* 1936. WET tot vaststelling van het *eerste* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 1,550,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 1,550,000

S. 3413. ———

21 *December* 1936. WET tot vaststelling van het *tweede* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 1,892,134
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 1,892,134

S. 3414. ———

21 *December* 1936. WET tot vaststelling van het *zevende* hoofdstuk *A* der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Titel *A*.	Gewone dienst . . .	f 143,152,260
Titel *B*.	Kapitaaldienst . . .	11,000,000
	Geheele dienst . . .	f 154,152,260

S. 3415. ———

21 *December* 1936. WET tot vaststelling van het *veertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

Titel *A*.	Gewone dienst	f 30,000
Titel *B*.	Kapitaaldienst	Nihil.
	Geheele dienst	f 30,000

S. 3416.

28 *December* 1936. WET tot aanwijzing van de middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937.

S. 3417. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van het *tweede* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3418. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1935.

S. 3419. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *zevende* hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3481. ———

29 *December* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) het restant op artikel 133 van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan het overeenkomstig artikel van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3506. ———

21 *November* 1936. WET tot verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3507. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Uitzending van personeel van *Nederland* naar *Nederlandsch-Indië.)*

S. 3508. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van het *achtste* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3545. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. *(Bijdrage aan de N. V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen te* Arnhem.)

S. 3546. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging van de begrooting van de Staatsmijnen in *Limburg* voor het dienstjaar 1935.

S. 3547.

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3548. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1935.

S. 3549. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1935.

S. 3550. ———

21 *December* 1936. WET, houdende vaststelling van de begrooting van de Staatsmijnen in *Limburg* voor het dienstjaar 1937.

S. 3551. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1936.
Reorganisatie van de tramwegen in *Noord-Brabant.*

S. 3552. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van het *negende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
Reorganisatie van de tramwegen in *Noord-Brabant.*

S. 3591. ———

29 *December* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* N°. 259) restanten op enkele artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds beide voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds beide voor het dienstjaar 1936.

S. 3602. ———

21 *November* 1936. WET tot wijziging en verhooging van het *tiende* Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3603. ———

31 *December* 1936. WET tot wijziging van het *tiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3680.

27 *November* 1936. BESLUIT, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259) het restant op een artikel van Hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan het overeenkomstige artikel van Hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3703. ———

22 *December* 1936. WET, houdende wijziging en verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3704. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van oud-hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3803. ———

28 *December* 1936. WET tot wijziging van het *tiende* hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3957. ———

21 *December* 1936. WET, houdende wijziging en verhooging van het *dertiende* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.

S. 3958. ———

28 *December* 1936. WET, houdende wijziging en verhooging van het *elfde* hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.

S. 3959. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3960. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3961. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3962.

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3963. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3964. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V A der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3965. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3966. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3967. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII I der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3968. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIII der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 3969. ———

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van *Nederlandsch-Indië* tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van *Nederlandsch-Indië* voor het dienstjaar 1936.

S. 99 O.

21 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 15 Mei 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 15 Mei 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Het op 15 Mei 1936 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *België* gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen, dat in afdruk nevens deze wet is gevoegd, wordt goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

Verdrag tusschen Nederland en België betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Koning der Belgen, de behandeling en de terugleiding Hunner behoeftige onderdanen willende regelen, hebben besloten te dien einde een Verdrag te sluiten en hebben tot Hunne gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

Jonkheer Andries Cornelis Dirk de Graeff, Hoogstderzelver Minister van Buitenlandsche Zaken;

Zijne Majesteit de Koning der Belgen:

den Heer Charles Maskens, Hoogstdeszelfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden,

die, na elkander hunne in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten te hebben medegedeeld, nopens de navolgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. Elk der Hooge Verdragsluitende Partijen verplicht zich er voor te zorgen, dat binnen Haar gebied in Europa aan de hulpbehoevende onderdanen van de mede-verdragsluitende Partij het vereischte onderhoud, de genees- en verloskundige behandeling, alsmede de vereischte verpleging verschaft wordt volgens de regelen, die, ter plaatse waar zij zich bevinden, ten aanzien der eigen onderdanen gelden. Mits de gezondheidstoestand van belanghebbende zich daartegen niet verzet, noch wat hem zelve aangaat, noch uit een oogpunt van eene gevaarlijke besmetting voor anderen, zal de terugleiding te allen tijde kunnen plaats hebben, zonder voorafgaand verzoek aan den Staat van oorsprong, behoudens in de gevallen, voorzien in de artikelen 2 en 3.

Art. 2. Hulpbehoevenden, die wegens dood of afwezigheid van den kostwinner, wegens ziekte, lichaamsgebreken of hoogen ouderdom niet in hun onderhoud kunnen voorzien, alsmede weezen, verlaten kinderen en krankzinnigen, die ten laste van de openbare armenverzorging zijn gekomen, zullen slechts worden uitgeleid nadat de Partij, waartoe de hulpbehoevende behoort, de noodige maatregelen voor de in-ontvangst-neming van zijnen onderdaan heeft getroffen en in deszelfs overneming heeft toegestemd.

Deze toestemming zal worden gevraagd en het antwoord zal worden gegeven langs diplomatieken weg.

Het verzoek om overneming zal vergezeld gaan van alle inlichtingen, die de aanvragende Partij zal kunnen verschaffen nopens de identiteit van den hulpbehoevende en, zoo het een lichamelijk of geestelijk zieke betreft, van eene geneeskundige verklaring, welke nauwkeurige inlichtingen bevat nopens den lichamelijken of geestestoestand van den patiënt. Bij het verzoek om overneming zal tevens worden opgegeven of, en zoo ja, hoeveel verplegers er voor de overbrenging noodig zijn.

Binnen 45 dagen na de dagteekening van het verzoek om overneming, gericht tot den Staat van oorsprong door den diplomatieken vertegenwoordiger van den aanvragenden Staat, zal de aangezochte Partij aan de aanvragende Partij doen weten of zij in de overneming van den hulpbehoevende toestemt. Tenzij de vertraging te wijten is aan de ongenoegzaamheid of de onjuistheid der inlichtingen nopens de identiteit, verstrekt door de aanvragende Partij, zal deze van de aangezochte Partij, die den maatregel niet tijdig heeft toegestaan, kunnen vorderen de terugbetaling der kosten van het vereischte onderhoud, de genees- en verloskundige behandeling en de vereischte verpleging, welke de hulpbehoevende heeft veroorzaakt sedert het einde van den termijn van 45 dagen tot aan de dagteekening der mededeeling aan den diplomatieken vertegenwoordiger der aanvragende Partij der toestemming van de aangezochte Partij. Deze kosten zullen worden berekend volgens het voor de eigen onderdanen der aanvragende Partij toegestane tarief. Het voorgaande belet niet de terugleiding na een tijdvak van meer dan 45 dagen, indien de aanvragende Partij deze verkieselijk acht, op voorwaarde evenwel, dat de aangezochte Partij ten minste 3 weken te voren worde in kennis gesteld met de plaats en den datum der overgave van den hulpbehoevende.

Bij toestemming in de overneming zal tegelijk worden medegedeeld in welke grensplaats van den Staat, waartoe de hulpbehoevende behoort, deze zal worden overgenomen en welke autoriteit met de overneming is belast.

Art. 3. Het feit, dat de hulpbehoevende de nationaliteit van de tot overneming aangezochte Partij verloren heeft, zal geen reden tot weigering der overneming tegenover de aanvragende Partij mogen zijn, indien de hulpbehoevende niet intusschen de nationali-

teit van die Partij of van een derden Staat verworven heeft.

De bepalingen der laatste drie alinea's van artikel 2 zullen eveneens van toepassing zijn in de gevallen voorzien in dit artikel.

Art. 4. De Partij, die de overneming aanvraagt, draagt alle daaruit tot op het tijdstip der overneming voortvloeiende kosten.

Art. 5. Onder voorbehoud van het bepaalde in de artikelen 2 en 3 van dit Verdrag, kunnen kosten van onderhoud, van geneeskundige en verloskundige behandeling, verpleging, uitleiding of begraving van hulpbehoevenden, niet worden teruggevorderd van de Partij waartoe de hulpbehoevende behoort, noch van een der openbare armbesturen van die Partij.

Indien de hulpbehoevende zelf of anderen, op wien te zijnen aanzien privaatrechtelijk een onderhoudsplicht rust, tot teruggave dier kosten in staat zijn, blijft het recht om deze teruggave van hen te vorderen voorbehouden. Elk der Hooge Verdragsluitende Partijen verplicht zich, voor zoover hare wetgeving het toelaat, de andere Partij behulpzaam te zijn ter zake van de voldoening van die kosten.

Art. 6. Van de uitleiding der in de artikelen 1, 2 en 3 bedoelde hulpbehoevenden zal worden afgezien, indien de Verdragsluitende Partijen zijn overeengekomen, dat de ondersteuning van den hulpbehoevende gedurende korteren of langeren tijd zal worden voortgezet ter plaatse van zijn verblijf ten laste van de Partij, waartoe hij behoort.

Eene rechtstreeksche overeenstemming tusschen de bevoegde administraties der Verdragsluitende Partijen zal te dien einde voldoende zijn.

Art. 7. Elk der Hooge Verdragsluitende Partijen behoudt zich het recht voor dit Verdrag op te zeggen, mits daarvan ten minste zes maanden te voren kennis worde gegeven aan de andere Partij.

Art. 8. Dit Verdrag is opgesteld in de Nederlandsche en in de Fransche taal; beide teksten zijn authentiek. Het zal worden bekrachtigd en de akten van bekrachtiging zullen zoo spoedig mogelijk worden uitgewisseld te Brussel.

Het treedt in werking eene maand na de uitwisseling der akten van bekrachtiging.

Ter oorkonde waarvan de wederzijdsche gevolmachtigden dit Verdrag hebben geteekend en van hunne zegels voorzien.

Gedaan in tweevoud te 's-Gravenhage, den 15 Mei 1936.

(*L.S.*) De Graeff.
(*L.S.*) Ch. Maskens.

S. 99 P.

---

21 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het Protocol van 12 April 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het Protocol nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te *'s-Gravenhage* onderteekend, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, volgens artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het in afdruk nevens deze wet gevoegde Protocol nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te *'s-Gravenhage* onderteekend wordt goedgekeurd.

2. Bij het nederleggen van de akte van bekrachtiging zal ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gebracht, dat het in artikel 1 bedoelde Protocol ook toepasselijk zal zijn op *Nederlandsch-Indië*, *Suriname* en *Curaçao*.

3. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor de verdragen te bekrachtigen, waartoe artikel 7 van het Protocol aanleiding kan geven.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat,
Minister van Defensie, a.i.,
H. Colijn.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

Fransche tekst.

Protocole relatif aux obligations militaires dans certains cas de double nationalité.

Les plénipotentiaires soussignés, au nom de leurs Gouvernements respectifs,

Dans le but de régler certaines situations d'individus possédant deux ou plusieurs nationalités en ce qui concerne leurs obligations militaires,

Sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier. L'individu possédant la nationalité de deux ou de plusieurs pays, qui réside habituellement sur le territoire de l'un d'eux et se rattache en fait le plus à ce pays, sera exempté de toutes obligations militaires dans tout autre de ces pays.

Cette dispense pourra entraîner la perte de la nationalité de tout autre de ces pays.

Art. 2. Sous réserve des dispositions de l'article premier du présent Protocole, si un individu possède la nationalité de deux ou plusieurs Etats et a, aux termes de la législation de l'un d'eux, le droit, au moment où il atteint sa majorité, de répudier ou de refuser la nationalité dudit Etat, il sera, pendant sa minorité, exempté de service militaire dans cet Etat.

Art. 3. L'individu qui a perdu la nationalité d'un Etat d'après la loi de cet Etat et a acquis une autre nationalité, sera exempté d'obligations militaires dans le pays dont il a perdu la nationalité.

Art. 4. Les Hautes Parties Contractantes conviennent d'appliquer, dans leurs relations mutuelles, à partir de la mise en vigueur du présent Protocole, les principes et règles insérés aux articles ci-dessus.

L'insertion de ces principes et règles ne préjuge en rien la question de savoir si lesdits principes et règles font ou non partie actuellement du droit international.

Il est en outre entendu qu'en ce qui concerne tout point qui ne fait pas l'objet d'une des dispositions ci-dessus, les principes et règles du droit international demeurent en vigueur.

Art. 5. Rien dans le présent Protocole ne portera atteinte aux dispositions des traités, conventions ou accords en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes relatifs à la nationalité ou à des questions s'y rattachant.

Art. 6. En signant ou ratifiant le présent Protocole ou en y adhérant, chacune des Hautes Parties Contractantes pourra exclure de son acceptation telle ou telle des dispositions des articles 1 à 3 et 7 au moyen de réserves expresses.

Les dispositions ainsi exclues ne pourront être opposées à la Partie Contractante ayant formulé de telles réserves ni invoquées par elle contre une autre Partie Contractante.

Art. 7. S'il s'élève entre les Hautes Parties Contractantes un différend quelconque relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Protocole, et si ce différend n'a pu être résolu de façon satisfaisante par voie diplomatique, il sera réglé conformément aux dispositions, en vigueur entre les Parties, concernant le règlement des différends internationaux.

Au cas où de telles dispositions n'existeraient pas entre les parties au différend, elles le soumettront à une procédure arbitrale ou judiciaire, en se conformant aux lois constitutionnelles de chacune d'elles. A défaut d'accord sur le choix d'un autre tribunal, elles soumettront le différend à la Cour permanente de Justice internationale, si elles sont toutes Parties au Protocole du 16 décembre 1920, relatif à ladite Cour, et, si elles n'y sont pas toutes Parties, à un tribunal d'arbitrage constitué conformément à la Convention de La Haye du 18 octobre 1907 relative au règlement pacifique des conflits internationaux.

Art. 8. Le présent Protocole pourra être signé, jusqu'au 31 décembre 1930, au nom de tout Membre de la Société des Nations ou de tout Etat non Membre, invité à la première Conférence de Codification ou auquel le Conseil de la Société des Nations aura, à cet effet, communiqué un exemplaire dudit Protocole.

Art. 9. Le présent Protocole sera ratifié et les ratifications seront déposées au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Secrétaire général donnera connaissance de chaque dépôt aux Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 8, en indiquant la date à laquelle ce dépôt a été effectué.

Art. 10. A partir du 1er janvier 1931, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre visé à l'article 8, au nom duquel le Protocole n'a pas été signé à cette date, sera admis à y adhérer.

Son adhésion fera l'objet d'un Acte déposé au Secrétariat de la Société des Nations. Le Secrétaire général notifiera chaque adhésion à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres visés à l'article 8, en indiquant la date à laquelle l'Acte d'adhésion a été déposé.

Art. 11. Un procès-verbal sera dressé par le Secrétaire général de la Société des Nations dès que des ratifications ou des adhésions auront été déposées au nom de dix Membres de la Société des Nations ou Etats non Membres.

Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal sera remise à chacun des Membres de la Société des Nations et à tout Etat non Membre visés à l'article 8, par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations.

Art. 12. Le présent Protocole entrera en vigueur le 90me jour après la date du procès-verbal visé à l'article 11 à l'égard des Membres de la Société des Nations et des Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou adhésions auront été déposées à la suite de ce procès-verbal.

A l'égard de chacun des Membres ou Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou des adhésions seront ultérieurement déposées, le Protocole entrera en vigueur le 90me jour après la date du dépôt de sa ratification ou de son adhésion.

Art. 13. A partir du 1er janvier 1936, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre à l'égard duquel le présent Protocole est à ce moment en vigueur pourra adresser au Secrétaire général de la Société des Nations une demande tendant à la revision de certaines ou de toutes les dispositions de ce Protocole. Si une telle demande, communiquée aux autres Membres ou Etats non Membres à l'égard desquels le Protocole est à ce moment en vigueur, est appuyée dans un délai d'un an par au moins neuf d'entre eux, le Conseil de la Société des Nations décidera, après consultation des Membres et des Etats non Membres visés à l'article 8, s'il y a lieu de convoquer une conférence spéciale à cet effet, ou de mettre cette revision à l'ordre du jour d'une prochaine conférence pour la codification du droit international.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en cas de revision du présent Protocole, l'Accord nouveau pourra prévoir que son entrée en vigueur entraînera l'abrogation à l'égard de toutes les Parties au présent Protocole de toutes les dispositions de celui-ci ou de certaines d'entre elles.

Art. 14. Le présent Protocole peut être dénoncé.

Cette dénonciation sera notifiée par écrit au Secrétaire général de la Société des Nations, qui en donnera connaissance à tous les Membres et aux Etats non Membres visés à l'article 8.

Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard du Membre ou de l'Etat non Membre qui l'aura notifiée et un an après la date à laquelle cette notification aura été reçue par le Secrétaire général.

Art. 15. 1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut déclarer, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion que, par son acceptation du présent Protocole, elle n'entend assumer aucune obligation en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outremer ou territoires placés sous sa suzeraineté

ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le présent Protocole ne sera pas applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra ultérieurement notifier au Secrétaire général de la Société des Nations qu'elle entend rendre le présent Protocole applicable à l'ensemble ou à toute partie de ses territoires ou de leurs populations ayant fait l'objet de la déclaration prévue au paragraphe précédent. Dans ce cas, le Protocole s'appliquera aux territoires ou aux populations visés dans la notification six mois après la réception de cette notification par le Secrétaire général de la Société des Nations.

3. De même, chacune des Hautes Parties Contractantes peut, à tout moment, déclarer qu'elle entend voir cesser l'application du présent Protocole à l'ensemble ou à toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outremer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le Protocole cessera d'être applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration un an après la réception de cette déclaration par le Secrétaire général de la Société des Nations.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut faire des réserves conformément à l'article 6 du présent Protocole en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou en ce qui concerne certaines de leurs populations, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, ou au moment de la notification prévue au paragraphe 2 du présent article.

5. Le Secrétaire général de la Société des Nations communiquera à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 8 les déclarations et notifications reçues en vertu du présent article.

Art. 16. Le présent Protocole sera enregistré par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations, dès sa mise en vigueur.

Art. 17. Les textes français et anglais du présent Protocole font également foi.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé le présent Protocole.

Fait à La Haye, le douze avril mil neuf cent trente, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Secrétariat de la Société des Nations. Une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétaire général à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres invités à la première Conférence pour la Codification du Droit international.

Allemagne :
Göppert
Hering

Etats-Unis d'Amérique :
Hugh R. Wilson

Autriche :
Leitmaier

Belgique :
J. de Ruelle
Sous réserve d'adhésion ultérieure pour la Colonie du Congo et les Territoires sous mandat.

Grande-Bretagne et Irlande du Nord :
ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non membres séparés de la Société des Nations.
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Canada :
Philippe Roy

Etat Libre d'Irlande :
John J. Hearne

Inde :
In accordance with the provisions of Article 15 of this Protocol I declare that His Britannic Majesty does not assume any obligation in respect of the territories in India of any Prince or Chief under His suzerainty or the population of the said territories.
Basanta Kumar Mullick

Chili :
Miguel Cruchaga
Alejandro Alvarez
H. Marchant

Colombie :
A. J. Restrepo
Francisco José Urrutia

Cuba :
Ad referendum.
Diaz de Villar
Carlos de Armenteros

Danemark :
F. Martensen-Larsen
V. Lorck

Egypte :
A. Badaoui
M. Sid Ahmed

Espagne :
A. Goicoechea

France :
Paul Matter
A. Kammerer

Grèce :
Ad referendum.
N. Politis
Megalos A. Caloyanni
Jean Spiropoulos

Luxembourg :
Conrad Stumper

Mexique :
Eduardo Suarez

Pays-Bas :
Les Pays-Bas :
1° Excluent de leur acceptation l'article 3;
2° N'entendent assumer aucune obligation en ce qui concerne les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao.
v. Eysinga
J. Kosters

Pérou :
M. H. Cornejo

Portugal :
José Caeiro da Matta
José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes
Prof. Doutor J. Lobo d'Avila Lima.

Salvador:
J. Gustavo Guerrero
Suède:
Sous réserve de ratification de S. M. le Roi de Suède avec l'approbation du Riksdag.
K. I. Westman
Uruguay:
E. E. Buero.

S. 99 Q.

21 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het Protocol van 12 April 1930 betreffende een geval van staatloosheid.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het Protocol betreffende een geval van staatloosheid van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te *'s-Gravenhage* onderteekend, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, volgens artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het in afdruk nevens deze wet gevoegde Protocol betreffende een geval van staatloosheid van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te *'s-Gravenhage* onderteekend wordt goedgekeurd.

2. Bij het nederleggen van de akte van bekrachtiging zal ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gebracht, dat het in artikel 1 bedoelde Protocol ook toepasselijk zal zijn op *Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao*.

3. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor de verdragen te bekrachtigen, waartoe artikel 5 van het Protocol aanleiding kan geven.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Buitenlandsche Zaken, De Graeff.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën, H. Colijn.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

Fransche tekst.

PROTOCOLE RELATIF A UN CAS D'APATRIDIE.

Les plénipotentiaires soussignés, au nom de leurs Gouvernements respectifs,

Dans le but d'empêcher l'apatridie dans un cas particulier,

Sont convenus des dispositions suivantes:

Article premier. Dans un Etat où la nationalité n'est pas attribuée du seul fait de la naissance sur le territoire, l'individu qui y est né d'une mère ayant la nationalité de cet Etat et d'un père sans nationalité ou de nationalité inconnue, a la nationalité dudit pays.

Art. 2. Les Hautes Parties Contractantes conviennent d'appliquer, dans leurs relations mutuelles, à partir de la mise en vigueur du présent Protocole, les principes et règles insérés à l'article ci-dessus.

L'insertion de ces principes et règles ne préjuge en rien la question de savoir si lesdits principes et règles font ou non partie actuellement du droit international.

Il est en outre entendu qu'en ce qui concerne tout point qui ne fait pas l'objet d'une des dispositions de l'article ci-dessus, les principes et règles du droit international demeurent en vigueur.

Art. 3. Rien dans le présent Protocole ne portera atteinte aux dispositions des traités, conventions ou accords en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes relatifs à la nationalité ou à des questions s'y rattachant.

Art. 4. En signant ou ratifiant le présent Protocole ou en y adhérant, chacune des Hautes Parties Contractantes pourra exclure de son acceptation telle ou telle des dispositions des articles 1 et 5 au moyen de réserves expresses.

Les dispositions ainsi exclues ne pourront être opposées à la Partie Contractante ayant formulé de telles réserves ni invoquées par elle contre une autre Partie Contractante.

Art. 5. S'il s'élève entre les Hautes Parties Contractantes un différend quelconque relatif à l'interprétation ou à l'application du présent Protocole, et si ce différend n'a pu être résolu de façon satisfaisante par voie diplomatique, il sera réglé conformément aux dispositions, en vigueur entre les parties, concernant le règlement des différends internationaux.

Au cas où de telles dispositions n'existeraient pas entre les parties au différend, elles le soumettront à une procédure arbitrale ou judiciaire, en se conformant aux lois constitutionnelles de chacune d'elles. A défaut d'accord sur le choix d'un autre tribunal, elles soumettront le différend à la Cour permanente de Justice internationale, si elles sont toutes Parties au Protocole du 16 décembre 1920, relatif à ladite Cour, et, si elles n'y sont pas toutes Parties, à un tribunal d'arbitrage constitué conformément à la Convention de La Haye du 18 octobre 1907, relative au règlement pacifique des conflits internationaux.

Art. 6. Le présent Protocole pourra être signé, jusqu'au 31 décembre 1930, au nom de tout Membre de la Société des Nations ou de tout Etat non Membre, invité à la première Conférence de Codification ou auquel le Conseil de la Société des Nations aura, à cet effet, communiqué un exemplaire dudit Protocole.

Art. 7. Le présent Protocole sera ratifié et les ratifications seront déposées au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Secrétaire général donnera connaissance de chaque dépôt aux Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 6, en indiquant la date à laquelle ce dépôt a été effectué.

Art. 8. A partir du 1er janvier 1931, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre visé à l'article 6, au nom duquel le Protocole n'a pas été signé à cette date, sera admis à y adhérer.

Son adhésion fera l'objet d'un Acte déposé au Secrétariat de la Société des Nations. Le Secrétaire général notifiera chaque adhésion à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres visés à l'ar-

ticle 6, en indiquant la date à laquelle l'Acte d'adhésion a été déposé.

Art. 9. Un procès-verbal sera dressé par le Secrétaire général de la Société des Nations dès que des ratifications ou des adhésions auront été déposées au nom de dix Membres de la Société des Nations ou Etats non Membres.

Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal sera remise à chacun des Membres de la Société des Nations et à tout Etat non Membre visés à l'article 6, par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations.

Art. 10. Le présent Protocole entrera en vigueur le 90me jour après la date du procès-verbal visé à l'article 9 à l'égard des Membres de la Société des Nations et des Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou adhésions auront été déposées à la suite de ce procès-verbal.

A l'égard de chacun des Membres ou Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou des adhésions seront ultérieurement déposées, le Protocole entrera en vigueur le 90me jour après la date du dépôt de sa ratification ou de son adhésion.

Art. 11. A partir du 1er janvier 1936, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre à l'égard duquel le présent Protocole est à ce moment en vigueur pourra adresser au Secrétaire général de la Société des Nations une demande tendant à la revision de certaines ou de toutes les dispositions de ce Protocole. Si une telle demande, communiquée aux autres Membres ou Etats non Membres à l'égard desquels le Protocole est à ce moment en vigueur, est appuyée dans un délai d'un an par au moins neuf d'entre eux, le Conseil de la Société des Nations décidera, après consultation des Membres et des Etats non Membres visés à l'article 6, s'il y a lieu de convoquer une conférence spéciale à cet effet, ou de mettre cette revision à l'ordre du jour d'une prochaine conférence pour la codification du droit international.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en cas de revision du présent Protocole, l'Accord nouveau pourra prévoir que son entrée en vigueur entraînera l'abrogation à l'égard de toutes les Parties au présent Protocole de toutes les dispositions de celui-ci ou de certaines d'entre elles.

Art. 12. Le présent Protocole peut être dénoncé.

Cette dénonciation sera notifiée par écrit au Secrétaire général de la Société des Nations, qui en donnera connaissance à tous les Membres et aux Etats non Membres visés à l'article 6.

Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard du Membre ou de l'Etat non Membre qui l'aura notifiée et un an après la date à laquelle cette notification aura été reçue par le Secrétaire général.

Art. 13. 1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut déclarer, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion que, par son acceptation du présent Protocole, elle n'entend assumer aucune obligation en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le présent Protocole ne sera pas applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra ultérieurement notifier au Secrétaire général de la Société des Nations qu'elle entend rendre le présent Protocole applicable à l'ensemble ou à toute partie de ses territoires ou de leurs populations ayant fait l'objet de la déclaration prévue au paragraphe précédent. Dans ce cas, le Protocole s'appliquera aux territoires ou aux populations visés dans la notification six mois après la réception de cette notification par le Secrétaire général de la Société des Nations.

3. De même, chacune des Hautes Parties Contractantes peut, à tout moment, déclarer qu'elle entend voir cesser l'application du présent Protocole à l'ensemble ou à toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, le Protocole cessera d'être applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration un an après la réception de cette déclaration par le Secrétaire général de la Société des Nations.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut faire des réserves conformément à l'article 4 du Présent Protocole en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou en ce qui concerne certaines de leurs populations, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, ou au moment de la notification prévue au paragraphe 2 du présent article.

5. Le Secrétaire général de la Société des Nations communiquera à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 6 les déclarations et notifications reçues en vertu du présent article.

Art. 14. Le présent Protocole sera enregistré par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations, dès sa mise en vigueur.

Art. 15. Les textes français et anglais du présent Protocole font également foi.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires ont signé le présent Protocole.

Fait à La Haye, le douze avril mil neuf cent trente, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Secrétariat de la Société des Nations. Une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétaire général à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres invités à la première Conférence pour la Codification du Droit international.

Belgique :

J. de Ruelle

Sous réserve d'adhésion ultérieure pour la Colonie du Congo et les Territoires sous mandat.

Grande-Bretagne et Irlande du Nord :

ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non Membres séparés de la Société des Nations.

Maurice Gwyer

Oscar F. Dowson

Canada:
Philippe Roy
Australie:
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson
Union Sud-Africaine:
Charles W. H. Lansdown
Etat Libre d'Irlande:
John J. Hearne
Inde:
In accordance with the provisions of Article 13 of this Protocol I declare that His Britannic Majesty does not assume any obligation in respect of the territories in India of any Prince or Chief under His suzerainty or the population of the said territories.
Basanta Kumar Mullick
Chili:
Miguel Cruchaga
Alejandro Alvarez
H. Marchant
Chine:
Woo Kaiseng
Colombie:
A. J. Restrepo
Francisco José Urrutia
Cuba:
Ad referendum.
Diaz de Villar
Carlos de Armenteros
Danemark:
Ad referendum.
F. Martensen-Larsen
V. Lorck
Ville Libre de Dantzig:
Stefan Sieczkowski
Egypte:
A. Badaoui
M. Sid Ahmed
Espagne:
A. Goicoechea
Estonie:
A. Piip
Al. Warma
France:
Paul Matter
A. Kammerer
Grèce:
Ad referendum.
N. Politis
Megalos A. Caloyanni
Jean Spiropoulos
Japon:
Mushakoji
Lettonie:
Charles Duzmans
Robert Akmentin
Luxembourg:
Conrad Stumper
Mexique:
Eduardo Suarez
Pays-Bas:
Les Pays-Bas n'entendent assumer aucune obligation en ce qui concerne les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao.
v. Eysinga
J. Kosters
Pérou:
M. H. Cornejo
Pologne:
Stefan Sieczkowski
S. Rundstein
J. Makowski
Portugal:
José Caeiro da Matta
José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes
Prof. Doutor J. Lobo d'Avila Lima
Tchécoslovaquie:
Miroslav Plesinger-Bozinov
Dr. Vàclav Joachim
Uruguay:
E. E. Buero.

S. 99 R.

21 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het Verdrag van 12 April 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te *'s-Gravenhage* onderteekend, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, volgens artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het in afdruk nevens deze wet gevoegde Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te *'s-Gravenhage* onderteekend wordt goedgekeurd.

2. Bij het nederleggen van de akte van bekrachtiging van het Verdrag worden de artikelen 8, 9 en 10 van de bekrachtiging uitgesloten.

3. Bij het nederleggen van de akte van bekrachtiging zal ter kennis van den Secretaris-Generaal van den Volkenbond worden gebracht, dat het in artikel 1 bedoelde Verdrag ook toepasselijk zal zijn op *Nederlandsch-Indië, Suriname* en *Curaçao.*

4. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor de verdragen te bekrachtigen, waartoe artikel 21 van het Verdrag aanleiding kan geven.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, v a n S c h a i k.
De Minister van Buitenlandsche Zaken, D e G r a e f f.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën, H. C o l i j n.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

Fransche tekst.

Convention concernant certaines questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité.

Le Président du Reich allemand; le Président fédéral de la République d'Autriche; Sa Majesté le Roi des Belges; Sa Majesté le Roi

de Grande-Bretagne, d'Irlande et des Territoires britanniques au delà des mers, Empereur des Indes; le Président de la République du Chili; le Président du Gouvernement national de la République chinoise; le Président de la République de Colombie; le Président de la République de Cuba; Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande; le Président de la République de Pologne, pour la Ville libre de Dantzig; Sa Majesté le Roi d'Egypte; Sa Majesté le Roi d'Espagne; le Gouvernement de la République d'Estonie; le Président de la République française; le Président de la République hellénique; Son Altesse Sérénissime le Régent du Royaume de Hongrie; Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande, pour l'Islande; Sa Majesté le Roi d'Italie; Sa Majesté l'Empereur du Japon; le Président de la République de Lettonie; Son Altesse Royale la Grande-Duchesse de Luxembourg; le Président des Etats-Unis du Mexique; Sa Majesté la Reine des Pays-Bas; le Président de la République du Pérou; le Président de la République de Pologne; le Président de la République portugaise; le Président de la République du Salvador; Sa Majesté le Roi de Suède; le Conseil fédéral suisse; le Président de la République tchécoslovaque; le Président de la République de l'Uruguay; Sa Majesté le Roi de Yougoslavie,

Considérant qu'il importerait de régler par voie d'accord international les questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité;

Convaincus qu'il est de l'intérêt général de la communauté internationale de faire admettre par tous ses membres que tout individu devrait avoir une nationalité et n'en posséder qu'une seule;

Reconnaissant par suite que l'idéal vers lequel l'humanité doit s'orienter dans ce domaine consiste à supprimer tout ensemble les cas d'apatridie et ceux de double nationalité;

Estimant que, dans les conditions économiques et sociales existant actuellement dans les divers pays, il n'est pas possible de procéder dès maintenant à un règlement uniforme de tous les problèmes susindiqués;

Désireux néanmoins de commencer cette grande œuvre par un premier essai de codification progressive, en réglant celles des questions relatives aux conflits de lois sur la nationalité sur lesquelles une entente internationale est présentement possible;

Ont résolu de conclure une Convention et, à cet effet, ont nommé pour leurs Plénipotentiaires, savoir:

Le Président du Reich allemand:

M. Göppert, Ministre plénipotentiaire;

M. H. Hering, Conseiller intime, Chef de Département au Ministère de l'Intérieur du Reich.

Le Président fédéral de la République d'Autriche:

Le docteur Marc Leitmaier, Conseiller juridique de la Chancellerie fédérale, Département des Affaires étrangères.

Sa Majesté le Roi des Belges:

M. J. de Ruelle, Jurisconsulte du Ministère des Affaires étrangères.

Sa Majesté le Roi de Grande-Bretagne, d'Irlande et des Territoires britanniques au delà des mers, Empereur des Indes:

Pour la Grande-Bretagne et l'Irlande du Nord, ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non Membres séparés de la Société des Nations:

Sir Maurice Gwyer, K.C.B., Procureur général de Sa Majesté et „Solicitor" pour les Affaires de Sa Trésorerie;

Mr. O. F. Dowson, O.B.E., Conseiller juridique adjoint au „Home Office".

Pour le Dominion du Canada:

L'Honorable Philippe Roy, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Président de la République française.

Pour le Commonwealth d'Australie:

Sir Maurice Gwyer, K.C.B., Procureur général de Sa Majesté et „Solicitor" pour les Affaires de Sa Trésorerie;

Mr. O. F. Dowson, O.B.E., Conseiller juridique adjoint au „Home Office".

Pour l'Union Sud-Africaine:

Mr. C. W. H. Landsdown, K.C., B.A., LL.B., Conseiller juridique du Gouvernement de l'Union Sud-Africaine, ancien Procureur général de la Province du Cap de Bonne-Espérance.

Pour l'Etat libre d'Irlande:

Mr. O. F. Dowson, O.B.E., Conseiller juri au Département des Affaires extérieures.

Pour l'Inde:

Sir Basanta Kumar Mullick, I.C.S., Membre du Conseil de l'Inde, ancien Juge à la Haute Cour de Patna.

Le Président de la République du Chili:

M. Miguel Cruchaga-Tocornal, ancien Président du Conseil, ancien Ambassadeur près le Président des Etats-Unis d'Amérique, ancien Professeur de droit international, Président des Commissions mixtes de Réclamations entre le Mexique et l'Allemagne et le Mexique et l'Espagne;

M. Alejandro Alvarez, Membre de l'Institut de France, Membre et ancien Vice-Président de l'Institut de Droit international, Conseiller juridique des Légations du Chili en Europe;

Vice-Admiral Hipolito Marchant, Délégué naval permanent auprès de la Société des Nations.

Le Président du Gouvernement national de la République chinoise:

Le docteur Woo Kaiseng, Ministre plénipotentiaire, Directeur du Bureau permanent de la Délégation chinoise auprès de la Société des Nations, Chargé d'affaires à Berne.

Le Président de la République de Colombie:

M. Antonio José Restrepo, Délégué permanent auprès de la Société des Nations, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, Membre de la Chambre des Représentants;

M. Francisco José Urrutia, ancien Ministre des Affaires étrangères, Délégué permanent auprès de la Société des Nations, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Conseil fédéral suisse.

Le Président de la République de Cuba :
Le docteur A. Diaz de Villar, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté la Reine des Pays-Bas;
Le docteur C. de Armenteros, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Conseil fédéral suisse.

Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande :
M. F. C. Martensen-Larsen, Directeur au Ministère de l'Intérieur;
M. V. L. Lorck, Directeur de la Navigation, Capitaine de vaisseau.

Le Président de la République de Pologne, pour la Ville libre de Dantzig :
M. Stefan Sieczkowski, Sous-Secrétaire d'Etat au Ministère de la Justice de Pologne.

Sa Majesté le Roi d'Egypte :
Abd el Hamid Badaoui pacha, Président du Comité du Contentieux;
Mourad Sid Ahmed bey, Conseiller royal.

Sa Majesté le Roi d'Espagne :
M. Antonio Goicoechea, ancien Ministre de l'Intérieur, Membre de la Cour permanente d'Arbitrage, Membre de l'Académie royale des Sciences navales et politiques, Membre de la Commission générale de Codification d'Espagne, Professeur de droit international à l'Institut diplomatique de Madrid.

Le Gouvernement de la République d'Estonie :
M. Ants Piip, Professeur de droit international à l'Université de Tartu, ancien Chef de l'Etat, ancien Ministre des Affaires étrangères;
M. Alexandre Varma, Mag. jur., Directeur des Affaires administratives au Ministère des Affaires étrangères.

Le Président de la République française :
M. P. Matter, Membre de l'Institut, Procureur général à la Cour de Cassation;
M. A. Kammerer, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté la Reine des Pays-Bas.

Le Président de la République hellénique :
M. N. Politis, ancien Ministre des Affaires étrangères, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Président de la République française;
M. Megalos A. Caloyanni, ancien Conseiller à la Haute Cour d'Appel d'Egypte, ancien Juge *ad hoc* à la Cour permanente de Justice internationale;
M. J. Spiropoulos, Professeur de droit international à l'Université de Salonique.

Son Altesse Sérénissime le Régent du Royaume de Hongrie :
M. Jean Pelényi, Ministre Résident, Chef de la Délégation de Hongrie auprès de la Société des Nations.

Sa Majesté le Roi de Danemark et d'Islande, pour l'Islande :
M. Sveinn Bjornsson, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire, Représentant de l'Islande au Danemark.

Sa Majesté le Roi d'Italie :
Le Professeur Amedeo Giannini, Ministre plénipotentiaire, Conseiller d'Etat.

Sa Majesté l'Empereur du Japon :
Le vicomte Kintomo Mushakoji, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi de Suède.

Le Président de la République de Lettonie :
M. Ch. Duzmans, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi de Yougoslavie, Délégué permanent auprès de la Société des Nations;
M. R. Akmentin, Jurisconsulte au Ministère des Affaires étrangères, Professeur à la Faculté de Droit de l'Université de Riga.

Son Altesse Royale la Grande-Duchesse de Luxembourg :
Le docteur Conrad Stumper, Conseiller de Gouvernement.

Le Président des Etats-Unis du Mexique :
M. Eduardo Suarez, Chef du Département juridique au Ministère des Affaires étrangères.

Sa Majesté la Reine des Pays-Bas :
M. W. J. M. van Eysinga, Professeur de droit à l'Université de Leyde, Membre de la Cour permanente d'Arbitrage;
Le docteur J. Kosters, Conseiller à la Haute Cour.

Le Président de la République du Pérou :
M. Mariano H. Cornejo, Représentant au Conseil de la Société des Nations, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Président de la République française.

Le Président de la République de Pologne :
M. Stefan Sieczkowski, Sous-Secrétaire d'Etat au Ministère de la Justice;
Le docteur S. Rundstein, Conseiller juridique au Ministère des Affaires étrangères;
Le professeur J. Makowski, Chef de la Section des Traités au Ministère des Affaires étrangères.

Le Président de la République portugaise :
Le docteur José Caeiro da Matta, Recteur de l'Université de Lisbonne, Professeur aux Facultés de Droit de Coembrï et de Lisbonne, Vice-Président du Conseil supérieur d'Instruction publique;
Le docteur José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes, Professeur de droit à l'Université de Lisbonne, Membre du Comité d'experts pour la codification progressive du droit international de la Société des Nations, ancien Ministre des Affaires étrangères, de la Justice et de l'Instruction publique;
Le docteur José Lobo d'Avila Lima, Professeur de droit aux Universités de Lisbonne et de Coembrï, Conseiller juridique au Ministère des Affaires étrangères.

Le Président de la République du Salvador :
Le docteur J. Gustavo Guerrero, Délégué permanent auprès de la Société des Nations, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Président de la République française.

Sa Majesté le Roi de Suède :
M. Karl Ivan Westman, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Conseil fédéral suisse.

Le Conseil fédéral Suisse:

M. Victor Merz, Juge fédéral;

M. Paul Dinichert, Ministre plénipotentiaire, Chef de la Division des Affaires étrangères du Département politique fédéral.

Le Président de la République tchécoslovaque:

M. Miroslav Plesinger Bozinov, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté la Reine des Pays-Bas;

Le docteur Vàclav Joachim, Chef de Section au Ministère de l'Intérieur, Privat-docent du droit public, Directeur adjoint de l'Ecole libre des Sciences politiques à Prague.

Le Président de la République de l'Uruguay:

Le docteur Enrique Buero, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près Sa Majesté le Roi des Belges et près Sa Majesté la Reine des Pays-Bas.

Sa Majesté le Roi de Yougoslavie:

M. Ilia Choumenkovitch, Délégué permanent auprès de la Société des Nations, Envoyé extraordinaire et Ministre plénipotentiaire près le Conseil fédéral suisse.

Lesquels, après avoir déposé leurs pleins pouvoirs, trouvés en bonne et due forme, sont convenus des dispositions suivantes:

CHAPITRE PREMIER.

Principes généraux.

Article premier. Il appartient à chaque Etat de déterminer par sa législation quels sont ses nationaux. Cette législation doit être admise par les autres Etats, pourvu qu'elle soit en accord avec les conventions internationales, la coutume internationale et les principes de droit généralement reconnus en matière de nationalité.

Art. 2. Toute question relative au point de savoir si un individu possède la nationalité d'un Etat doit être résolue conformément à la législation de cet Etat.

Art. 3. Sous réserve des dispositions de la présente Convention, un individu possédant deux ou plusieurs nationalités pourra être considéré, par chacun des Etats dont il a la nationalité, comme son ressortissant.

Art. 4. Un Etat ne peut exercer sa protection diplomatique au profit d'un de ses nationaux à l'encontre d'un Etat dont celui-ci est aussi le national.

Art. 5. Dans un Etat tiers, l'individu possédant plusieurs nationalités devra être traité comme s'il n'en avait qu'une. Sans préjudice des règles de droit appliquées dans l'Etat tiers en matière de statut personnel et sous réserve des conventions en vigueur, cet Etat pourra, sur son territoire, reconnaître exclusivement, parmi les nationalités que possède un tel individu, soit la nationalité du pays dans lequel il a sa résidence habituelle et principale, soit la nationalité de celui auquel, d'après les circonstances, il apparaît comme se rattachant le plus en fait.

Art. 6. Sous réserve du droit pour un Etat d'accorder une plus large faculté de répudier sa nationalité, tout individu possédant deux nationalités acquises sans manifestation de volonté de sa part pourra renoncer à l'une d'elles, avec l'autorisation de l'Etat à la nationalité duquel il entend renoncer.

Cette autorisation ne sera pas refusée à l'individu qui a sa résidence habituelle et principale à l'étranger, pourvu que soient remplies les conditions requises par la loi de l'Etat à la nationalité duquel il entend renoncer.

CHAPITRE II. — *Du permis d'expatriation.*

Art. 7. Le permis d'expatriation, en tant qu'il est prévu par une législation, n'entraîne la perte de la nationalité de l'Etat qui l'a délivré que si le titulaire du permis possède déjà une seconde nationalité, ou, sinon, qu'à partir du moment où il en acquiert une nouvelle.

Le permis d'expatriation devient caduc si le titulaire n'acquiert pas une nationalité nouvelle dans le délai fixé par l'Etat qui l'a délivré. Cette disposition ne s'applique pas dans le cas d'un individu qui, au moment où il reçoit le permis d'expatriation, possède déjà une autre nationalité que celle de l'Etat qui le lui délivre.

L'Etat dont la nationalité est acquise par un individu titulaire d'un permis d'expatriation notifiera cette acquisition à l'Etat qui a délivré le permis.

CHAPITRE III.

De la nationalité de la femme mariée.

Art. 8. Si la loi nationale de la femme lui fait perdre sa nationalité par suite de mariage avec un étranger, cet effet sera subordonné à l'acquisition par elle de la nationalité de son mari.

Art. 9. Si la loi nationale de la femme lui fait perdre sa nationalité par suite du changement de nationalité de son mari au cours du mariage, cet effet sera subordonné à l'acquisition par elle de la nationalité nouvelle de son mari.

Art. 10. La naturalisation du mari au cours du mariage n'entraîne le changement de nationalité de sa femme que du consentement de celle-ci.

Art. 11. La femme qui, d'après la loi de son pays, a perdu sa nationalité par suite de son mariage, ne la recouvre après la dissolution de celle-ci que si elle en fait la demande et conformément à la loi de ce pays. Dans ce cas elle perd la nationalité qu'elle avait acquise par suite de son mariage.

CHAPITRE IV.

De la nationalité des enfants.

Art. 12. Les dispositions légales relatives à l'attribution de la nationalité d'un Etat en raison de la naissance sur son territoire ne s'appliquent pas de plein droit aux enfants dont les parents jouissent des immunités diplomatiques dans le pays de la naissance.

La loi de chaque Etat doit permettre que, dans le cas où des enfants de consuls de carrière ou de fonctionnaires d'Etats étrangers chargés de missions officielles par leurs gouvernements possèdent deux nationalités par suite de leur naissance, ils puissent être dégagés, par voie de répudiation ou autrement, de la nationalité du pays où ils sont nés, à

condition toutefois qu'ils conservent la nationalité de leurs parents.

Art. 13. La naturalisation des parents fait acquérir à ceux de leurs enfants, qui sont mineurs d'après la loi de l'Etat qui accorde la naturalisation, la nationalité de cet Etat. La loi dudit Etat peut déterminer les conditions auxquelles est subordonnée dans ce cas l'acquisition de sa nationalité. Dans les cas où la loi d'un Etat n'étend pas les effets de la naturalisation des parents à leurs enfants mineurs, ceux-ci conservent leur nationalité.

Art. 14. L'enfant dont aucun des parents n'est connu, a la nationalité du pays où il est né. Si la filiation de l'enfant vient à être établie, la nationalité de celui-ci sera déterminée d'après les règles applicables dans les cas où la filiation est connue.

L'enfant trouvé est, jusqu'à preuve du contraire, présumé né sur le territoire de l'Etat où il a été trouvé.

Art. 15. Lorsque la nationalité d'un Etat n'est pas acquise de plein droit par suite de la naissance sur le territoire de cet Etat, l'enfant qui y est né de parents sans nationalité ou de nationalité inconnue peut obtenir la nationalité dudit Etat. La loi de celui-ci déterminera les conditions auxquelles sera subordonnée dans ces cas l'acquisition de sa nationalité.

Art. 16. Si la loi d'un Etat admet qu'un enfant naturel possédant la nationalité de cet Etat, peut la perdre par suite d'un changement d'état civil (légitimation, réconnaissance), cette perte sera toutefois subordonnée à l'acquisition de la nationalité d'un autre Etat, d'après la loi de ce dernier relative aux effets du changement d'état civil sur la nationalité.

CHAPITRE V. — *De l'adoption.*

Art. 17. Si la loi d'un Etat admet la perte de la nationalité par suite d'adoption, cette perte sera toutefois subordonnée à l'acquisition par l'adopté de la nationalité de l'adoptant, conformément à la loi de l'Etat dont celui-ci est ressortissant et relative aux effets de l'adoption sur la nationalité.

CHAPITRE VI.

Dispositions générales et finales.

Art. 18. Les Hautes Parties Contractantes conviennent d'appliquer, dans leurs relations mutuelles, à partir de la mise en vigueur de la présente Convention, les principes et règles insérés aux articles ci-dessus.

L'insertion de ces principes et règles ne préjuge en rien la question de savoir si lesdits principes et règles font ou non partie actuellement du droit international.

Il est en outre entendu qu'en ce qui concerne tout point qui ne fait pas l'objet d'une des dispositions ci-dessus, les principes et règles du droit international demeurent en vigueur.

Art. 19. Rien dans la présente Convention ne portera atteinte aux dispositions des traités, conventions ou accords en vigueur entre les Hautes Parties Contractantes relatifs à la nationalité ou à des questions s'y rattachant.

Art. 20. En signant ou ratifiant la présente Convention ou en y adhérant, chacune des Hautes Parties Contractantes pourra exclure de son acceptation telle ou telle des dispositions des articles 1 à 17 et 21 au moyen de réserves expresses.

Les dispositions ainsi exclues ne pourront être opposées à la Partie Contractante ayant formulé de telles réserves ni invoquées par elle contre une autre Partie Contractante.

Art. 21. S'il élève entre les Hautes Parties Contractantes un différend quelconque relatif à l'interprétation ou à l'application de la présente Convention, et si ce différend n'a pu être résolu de façon satisfaisante par voie diplomatique, il sera réglé conformément aux dispositions, en vigueur entre les parties, concernant le règlement des différends internationaux.

Au cas où de telles dispositions n'existeraient pas entre les parties au différend, elles le soumettront à une procédure arbitrale ou judiciaire, en se conformant aux lois constitutionnelles de chacune d'elles. A défaut d'accord sur le choix d'un autre tribunal, elles soumettront le différend à la Cour permanente de Justice internationale, si elles sont toutes Parties au Protocole du 16 décembre 1920, relatif à ladite Cour, et, si elles n'y sont pas toutes Parties, à un tribunal d'arbitrage constitué conformément à la Convention de La Haye du 18 octobre 1907, relative au règlement pacifique des conflits internationaux.

Art. 22. La présente Convention pourra être signée, jusqu'au 31 décembre 1930, au nom de tout Membre de la Société des Nations ou de tout Etat non Membre, invité à la première Conférence de Codification ou auquel le Conseil de la Société des Nations aura, à cet effet, communiqué un exemplaire de ladite Convention.

Art. 23. La présente Convention sera ratifiée et les ratifications seront déposées au Secrétariat de la Société des Nations.

Le Secrétaire général donnera connaissance de chaque dépôt aux Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 22, en indiquant la date à laquelle ce dépôt a été effectué.

Art. 24. A partir du 1er janvier 1931, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre visé à l'article 22, au nom duquel la Convention n'a pas été signée à cette date, sera admis à y adhérer.

Son adhésion fera l'objet d'un Acte déposé au Secrétariat de la Société des Nations. Le Secrétaire général notifiera chaque adhésion à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres visés à l'article 22, en indiquant la date à laquelle l'Acte d'adhésion a été déposé.

Art. 25. Un procès-verbal sera dressé par le Secrétaire général de la Société des Nations dès que des ratifications ou des adhésions auront été déposées au nom de dix Membres de la Société des Nations ou Etats non Membres.

Une copie certifiée conforme de ce procès-verbal sera remise à chacun des Membres de la Société des Nations et à tout Etat non Membre visés à l'article 22, par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations.

Art. 26. La présente Convention entrera en vigueur le 90me jour après la date du

procès-verbal visé à l'article 25 à l'égard des Membres de la Société des Nations et des Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou adhésions auront été déposées à la suite de ce procès-verbal.

A l'égard de chacun des Membres ou Etats non Membres au nom desquels des ratifications ou des adhésions seront ultérieurement déposées, la Convention entrera en vigueur le 90me jour après la date du dépôt de sa ratification ou de son adhésion.

Art. 27. A partir du 1er janvier 1936, tout Membre de la Société des Nations et tout Etat non Membre à l'égard duquel la présente Convention est à ce moment en vigueur pourra adresser au Secrétaire général de la Société des Nations une demande tendant à la revision de certaines ou de toutes les dispositions de cette Convention. Si une telle demande, communiquée aux autres Membres ou Etats non Membres à l'égard desquels la Convention est à ce moment en vigueur, est appuyée dans un délai d'un an par au moins neuf d'entre eux, le Conseil de la Société des Nations décidera, après consultation des Membres et des Etats non Membres visés à l'article 22, s'il y a lieu de convoquer une conférence spéciale à cet effet, ou de mettre cette revision à l'ordre du jour d'une prochaine conférence pour la codification du droit international.

Les Hautes Parties Contractantes conviennent qu'en cas de revision de la présente Convention, la Convention nouvelle pourra prévoir que son entrée en vigueur entraînera l'abrogation à l'égard de toutes les Parties à la présente Convention de toutes les dispositions de celle-ci ou de certaines d'entre elles.

Art. 28. La présente Convention peut être dénoncée.

Cette dénonciation sera notifiée par écrit au Secrétaire général de la Société des Nations, qui en donnera connaissance à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres visés à l'article 22.

Cette dénonciation ne produira effet qu'à l'égard du Membre ou de l'Etat non Membre qui l'aura notifiée et un an après la date à laquelle cette notification aura été reçue par le Secrétaire général.

Art. 29. 1. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut déclarer, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion que, par son acceptation de la présente Convention, elle n'entend assumer aucune obligation en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, la présente Convention ne sera pes applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration.

2. Chacune des Hautes Parties Contractantes pourra ultérieurement notifier au Secrétaire général de la Société des Nations qu'elle entend rendre la présente Convention applicable à l'ensemble ou à toute partie de ses territoires ou de leurs populations ayant fait l'objet de la déclaration prévue au paragraphe précédent. Dans ce cas, la Convention s'appliquera aux territoires ou aux populations visés dans la notification six mois après la réception de cette notification par le Secrétaire général de la Société des Nations.

3. De même, chacune des Hautes Parties Contractantes peut, à tout moment, déclarer qu'elle entend voir cesser l'application de la présente Convention à l'ensemble ou à toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outre-mer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou encore en ce qui concerne certaines de leurs populations; dans ce cas, la Convention cessera d'être applicable aux territoires ou populations faisant l'objet d'une telle déclaration un an après la réception de cette déclaration par le Secrétaire général de la Société des Nations.

4. Chacune des Hautes Parties Contractantes peut faire des réserves conformément à l'article 20 de la présente Convention en ce qui concerne l'ensemble ou toute partie de ses colonies, protectorats, territoires d'outremer ou territoires placés sous sa suzeraineté ou son mandat, ou en ce qui concerne certaines de leurs populations, au moment de la signature, de la ratification ou de l'adhésion, ou au moment de la notification prévue au paragraphe 2 du présent article.

5. Le Secrétaire général de la Société des Nations communiquera à tous les Membres de la Société des Nations et aux Etats non Membres, visés à l'article 22, les déclarations et notifications reçues en vertu du présent article.

Art. 30. La présente Convention sera enregistrée par les soins du Secrétaire général de la Société des Nations, dès sa mise en vigueur.

Art. 31. Les textes français et anglais de la présente Convention font également foi.

En foi de quoi, les Plénipotentiaires susmentionnés ont signé la présente Convention.

Fait à La Haye, le douze avril mil neuf cent trente, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives du Secrétariat de la Société des Nations. Une copie certifiée conforme sera transmise par les soins du Secrétaire général à tous les Membres de la Société des Nations et à tous les Etats non Membres invités à la première Conférence pour la Codification du Droit international.

Allemagne :
Göppert
Hering

Autriche :
Leitmaier

Belgique :
J. de Ruelle
Sous réserve d'adhésion ultérieure pour la Colonie du Congo et les Territoires sous mandat.

Grande-Bretagne et Irlande du Nord :
ainsi que toutes parties de l'Empire britannique non Membres séparés de la Société des Nations.
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Canada :
Philippe Roy

Australie :
Maurice Gwyer
Oscar F. Dowson

Union Sud-Africaine :
Charles W. H. Lansdown

Etat libre d'Irlande :
John J. Hearne

Inde :
In accordance with the provisions of Article 29 of this Convention I declare that His Britannic Majesty does not assume any obligation in respect of the territories in India of any Prince or Chief under His Suzerainty or the population of the said territories.
Basanta Kumar Mullick

Chili :
Miguel Cruchaga
Alejandro Alvarez
H. Marchant

Chine :
Sous réserve de l'article 4.
Woo Kaiseng

Colombie :
A. J. Restrepo
Francisco José Urrutia
Sous réserve de l'article 10.

Cuba :
Ad referendum.
Sous réserve des articles 9, 10, 11.
Diaz de Villar
Carlos de Armenteros

Danemark :
Sous réserve des articles 5 et 11.
Martensen-Larsen
V. Lorck

Ville libre de Dantzig :
Stefan Sieczkowski

Egypte :
A. Badaoui
M. Sid Ahmed

Espagne :
A. Goicoechea

Estonie :
A. Piip
Al. Warma

France :
Paul Matter
A. Kammerer

Grèce :
Ad referendum.
N. Politis
Megalos A. Caloyanni
Jean Spiropoulos

Hongrie :
Pelényi

Islande :
Ad referendum.
Sveinn Bjornsson

Italie :
Amedeo Giannini

Japon :
Sous réserve des articles 4, 10 et des mots „d'après la loi de l'Etat qui accorde la naturalisation" de l'article 13.
Mushakoji.

Lettonie :
Charles Duzmans
Robert Akmentin

Luxembourg :
Conrad Stumper

Mexique :
Sous réserve de l'alinéa 2 de l'article 1.
Eduardo Suarez

Pays-Bas :
Les Pays-Bas :
1° Excluent de leur acceptation les articles 8, 9 et 10;
2° N'entendent assumer aucune obligation en ce qui concerne les Indes néerlandaises, le Surinam et Curaçao.
v. Eysinga
J. Kosters

Pérou :
Sous réserve de l'article quatre.
M. H. Cornejo

Pologne :
Stefan Sieczkowski
S. Rundstein
J. Makowski

Portugal :
José Caeiro da Matta
José Maria Vilhena Barbosa de Magalhaes.
Prof. Doutor J. Lobo d'Avila Lima.

Salvador :
J. Gustavo Guerrero

Suède :
Le Gouvernement suédois déclare exclure de son acceptation la disposition de la deuxième phrase de l'article 11 dans le cas où la femme visée par cet article, ayant recouvré la nationalité de son pays d'origine, n'établit pas sa résidence habituelle dans ce pays.
Sous réserve de ratification de S. M. le Roi de Suède avec l'approbation du Riksdag.
K. I. Westman

Suisse :
Sous réserve de l'article 10.
V. Merz
Paul Dinichert

Tchécoslovaquie :
Miroslav Plesinger-Bozinov
Dr. Václav Joachim

Uruguay :
E. E. Buero

Yougoslavie :
J. Choumenkovitch.

S. 99 T.

28 *December* 1936. WET tot goedkeuring van het Protocol van 1 Juni 1935 inzake wijziging van eenige artikelen van het Verdrag houdende regeling van de luchtvaart van 13 October 1919 (*Staatsblad* 1928, n°. 397 en *Staatsblad* 1933, n°. 354) en van het Protocol van 1 Juni 1935 inzake wijziging van bijlage H van het Verdrag.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging hebben genomen, dat het Protocol van 1 Juni 1935 inzake wijziging van eenige artikelen van het Verdrag houdende regeling van de luchtvaart van 13 October 1919 en het Protocol van 1 Juni 1935 inzake wijziging van bijlage H van het Verdrag, welke protocollen vanwege Ons op 9 November 1935 zijn onderteekend, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet, de goedkeuring der Staten-Generaal behoeven;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De nevens deze wet in afdruk gevoegde Protocollen van 1 Juni 1935 inzake wijziging van eenige artikelen van het Verdrag houdende regeling van de luchtvaart van 13 October 1919 en van 1 Juni 1935 inzake wijziging van bijlage H van het Verdrag, welke protocollen vanwege Ons op 9 November 1935 zijn onderteekend, worden goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat,
Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

Fransche tekst.

PROTOCOLE

relatif à des amendements à la Convention portant réglementation de la Navigation Aérienne en date du 13 octobre 1919

La Commission Internationale de Navigation Aérienne a, au cours de sa vingt-troisième session tenue à Bruxelles sous la Présidence de M. le Lieutenant-Colonel Daumerie, assisté de M. Albert Roper, Secrétaire Général, décidé de réunir dans le présent Protocole une série de modifications à la Convention, approuvées au cours de ses dix-huitième, vingtième, vingt et unième, vingt-deuxième et vingt-troisième sessions.

Ces modifications, comportant des amendements aux articles 4, 6, 7, 9, 12, 13, 14, 16, 19, 25, 26, 34, 35 et 39, ainsi que l'adjonction d'un nouvel article 25*bis*, seront rédigées comme suit en français, en anglais et en italien:

Art. 4. *Tout aéronef qui s'engage au-dessus d'une zone interdite* (une phrase supprimée) *devra, dès qu'il s'en apercevra, atterrir en dehors de la zone interdite, le plus tôt et le plus près possible, sur l'un des aérodromes de l'Etat indûment survolé.*

Art. 6. *Les aéronefs ont la nationalité de l'Etat sur le registre duquel ils sont immatriculés* (une phrase supprimée).

Art. 7. *L'immatriculation des aéronefs visés dans l'article précédent sera faite conformément aux lois et aux dispositions spéciales de chaque Etat contractant,* à condition toutefois de se conformer aux stipulations de l'Annexe A.

Art. 9. *Les Etats contractants transmettront à la Commission Internationale de Navigation Aérienne,* à des intervalles de temps fixés par cette Commission, *des copies* de leur registre matricule et *des inscriptions et radiations d'inscription effectuées sur* ce registre.

CHAPITRE III

(Titre):

Certificat de navigabilité.

Licences du personnel.

Appareils de radiocommunications.

Art. 12. Chaque *membre* de l'équipage *d'un aéronef,* ayant à bord une fonction relative á la *conduite* ou à la sécurité du vol, doit *être pourvu de* la *licence* correspondant à la fonction qu'il doit remplir, *délivrée ou rendue exécutoire par l'Etat dont l'aéronef possède la nationalité,* dans les conditions fixées par l'Annexe E.

Art. 13. Les *certificats de navigabilité, délivrés,* dans les conditions *fixées par l'Annexe B, par l'Etat dont l'aéronef possède la nationalité, ou rendus exécutoires* par cet Etat, *seront reconnus valables par les autres Etats* tant que l'aéronef conservera cette nationalité.

Les licences délivrées, dans les conditions *fixées par l'Annexe E, par l'Etat dont l'aéronef possède la nationalité, ou rendues exécutoires* par cet Etat, *seront reconnues valables par les autres Etats.* Toutefois, *chaque Etat a le droit de ne pas reconnaître valables, pour la circulation dans les limites et au-dessus de son propre territoire, les licences* délivrées *à l'un de ses ressortissants par un autre Etat contractant* ou rendues exécutoires par cet Etat.

Les *certificats de navigabilité et les licences* seront *établis conformément aux* modèles prévus dans *les Annexes B et E.*

Art. 14. *Un aéronef ne pourra être* muni d'*aucune* station émettrice de radio-communications *sans une licence spéciale délivrée par l'Etat dont l'aéronef possède la nationalité.*

L'obligation d'installer des stations de radiocommunications à bord des *aéronefs* engagés dans la navigation internationale, *les conditions* d'utilisation *de ces* stations et les conditions de délivrance des licences susvisées seront fixées par l'Annexe I.

Art. 16. *Chaque Etat contractant aura le droit d'édicter, au profit de ses aéronefs nationaux, des réserves et restrictions concernant le transport de personnes et* de choses par aéronef *entre deux points de son territoire:*

a) Moyennant rémunération de quelque nature qu'elle soit;

b) Même sans rémunération, si le transport est effectué par une entreprise de transport aérien, sauf s'il s'agit pour cette entreprise d'un transport nécessaire au fonctionnement propre des services aériens qu'elle assure.

Art. 19. *Tout aéronef se livrant à la navigation internationale doit être muni de:*

a) Un certificat d'immatriculation, conformément à l'Annexe A;

b) Un certificat de navigabilité, conformément à l'Annexe B;

c) Les licences du commandant, des pilotes et des membres de l'*équipage, conformément à l'Annexe E;*

d) S'il transporte des passagers: la liste nominale de ceux-ci;

e) S'il transporte des marchandises: les lettres de transport aérien *et le manifeste;*

f) Les livres de bord, conformément à l'Annexe C;

*g) S'il est muni d'*une ou de stations de radiocommunications; *la licence prévue à l'article 14.*

Art. 25. *Chacun des Etats contractants s'engage à prendre les mesures propres à assurer que tous aéronefs naviguant au-dessus de son territoire ainsi que tous aéronefs portant la marque de sa nationalité et en quelque lieu qu'ils se trouvent, se conformeront aux* dispositions *prévues à l'Annexe D.*

Toutefois, cette obligation ne subsiste, pour les aéronefs d'un Etat contractant qui naviguent au-dessus du territoire d'un Etat non-contractant, que dans la mesure où la réglementation de cet Etat n'est pas en conflit avec les dispositions de l'Annexe D.

Chacun des Etats contractants s'engage á assurer la poursuite et les punitions des contrevenants.

Art. 25*bis*. Les Etats contractants auront la faculté d'interdire, sur leur territoire, tous lancements ou jets en cours de route, en dehors du lest ou d'engins dont le lancement ou le jet est prévu par la Convention ou ses Annexes ou nécessaire à la sécurité de la navigation.

Art. 26. *Le transport par aéronef des explosifs, armes* à feu *et munitions*, ainsi que tous engins ou moyens *de guerre* visés dans les conventions internationales, *est interdit*, sauf permission spéciale de l'Etat survolé.

Toutefois, le transport des explosifs ou engins nécessaires au fonctionnement ou à la conduite de l'aéronef n'est pas interdit.

Art. 34. *Il sera institué, sous le nom de Commission Internationale de Navigation Aérienne, une Commission internationale permanente placée sous l'autorité de la Société des Nations.*

Chaque Etat contractant ne pourra avoir plus de deux représentants à la Commission.

Chaque Etat représenté à la Commission aura une voix.

La Commission Internationale de Navigation Aérienne déterminera les règles de sa propre procédure et le lieu de son siège permanent, mais elle sera libre de se réunir en tels endroits qu'elle jugera convenable.

Cette Commission aura les attributions suivantes:

a) Recevoir les propositions de tout Etat contractant, ou lui en adresser, à l'effet de modifier ou d'amender les dispositions de la présente Convention; notifier les changements adoptés;

b) Exercer les fonctions qui lui sont dévolues par le présent article et par les articles 9, 13 (un article supprimé), *15, 16,* 27, *28, 36 et 37 de la présente Convention;*

c) Apporter tous amendements aux dispositions des Annexes autres que l'Annexe H;

d) Centraliser et communiquer aux Etats contractants les informations de toute nature concernant la navigation aérienne internationale;

e) Centraliser et communiquer aux Etats contractants tous les renseignements d'ordre radioélectrique, *météorologique et médical, intéressant la navigation aérienne;*

f) Assurer la publication de cartes pour la navigation aérienne, conformément aux dispositions de l'Annexe F;

g) Donner des avis sur les questions que les Etats pourront soumettre à son examen.

Toute modification dans les dispositions de l'une quelconque des Annexes pourra être apportée par la Commission Internationale de Navigation Aérienne, lorsque ladite modification aura été approuvée par les trois quarts du total des voix des Etats représentés à la session et les deux tiers du total possible des voix qui pourraient être exprimées si tous les Etats étaient représentés. Cette modification aura plein effet dès qu'elle aura été notifiée, par la Commission Internationale de Navigation Aérienne, à tous les Etats contractants.

Toute modification proposée aux articles de la présente Convention sera discutée par la Commission Internationale de Navigation Aérienne, qu'elle émane de l'un des Etats contractants ou de la Commission elle-même. Aucune modification de cette nature ne pourra être proposée à l'acceptation des Etats contractants, si elle n'a été approuvée par les deux tiers au moins du total possible des voix.

Les modifications apportées aux articles de la Convention (exception faite des Annexes) doivent, avant de porter effet, être expressément adoptées par les Etats contractants.

Les dépenses de la Commission Internationale de Navigation Aérienne seront supportées par les Etats contractants dans la proportion fixée par ladite Commission.

Les frais occasionnés par l'envoi de délégations techniques seront supportés par leurs Etats respectifs.

Art. 35. *Les Hautes Parties contractantes s'engagent, chacune en ce qui la concerne, à coopérer autant que possible aux mesures internationales relatives à:*

a) La centralisation et la distribution des informations météorologiques, soit statistiques, soit courantes ou spéciales, conformément aux dispositions de l'Annexe G;

b) La publication de cartes aéronautiques unifiées, ainsi que l'établissement d'un système uniforme de repères aéronautiques, conformément aux dispositions de l'Annexe F;

*c) L'*utilisation *de la* radioélectricité *dans la navigation aérienne, l'établissement des stations* radioélectriques *nécessaires, ainsi que l'observation* de la réglementation relative aux services radioélectriques *internationaux*, visée à l'Annexe I.

Art. 39. *Les dispositions de la présente Convention sont complétées par* des *Annexes A à I qui, sous réserve de la disposition de l'article 34, alinéa c), ont la même valeur* (sept mots supprimés) *que la Convention elle-même.*

Les Soussignés, dûment autorisés, déclarent accepter, au nom des Etats qu'ils représentent, les modifications ci-dessus, qui sont proposées à l'acceptation définitive des Etats contractants.

Le présent Protocole restera ouvert à la signature des Etats actuellement Parties contractantes à la Convention; il sera ratifié et les ratifications seront déposées aussitôt que possible au siège permanent de la Commission.

Il entrera en vigueur dès que les Etats actuellement Parties contractantes à la Conven-

tion auront effectué le dépôt de leurs ratifications; les modifications ci-dessus deviendront *ipso facto* parties intégrantes de la Convention.

Une copie certifiée conforme du présent Protocole sera transmise par le Secrétaire Général à tous les Etats contractants ainsi qu'aux autres Etats signataires de la Convention portant réglementation de la navigation aérienne.

Fait à Bruxelles, le premier juin mil neuf cent trente-cinq, en un seul exemplaire qui sera déposé dans les archives de la Commission.

DAUMERIE,
Président de la Vingt-troisième Session de la C.I.N.A.
ALBERT ROPER,
Secrétaire Général de la C.I.N.A.

PROTOCOLE

relatif à des amendements à l'Annexe H de la Convention portant réglementation de la Navigation Aérienne en date du 13 octobre 1919

La Commission Internationale de Navigation Aérienne a, au cours de sa vingt-troisième session tenue à Bruxelles sous la Présidence de M. le Lieutenant-Colonel Daumerie, assisté de M. Albert Roper, Secrétaire Général, décidé de réunir dans le présent Protocole une série de modifications à l'Annexe H approuvées au cours de ses vingt et unième et vingt-troisième sessions.

Ces modifications seront rédigées comme suit en français, en anglais et en italien:

Annexe H.

DOUANES DISPOSITIONS GÉNÉRALES

Article premier. *Tout aéronef en marche, doit,* à tout moment, *se soumettre aux injonctions de* la *douane et de* la *police de l'Etat survolé,* que ces injonctions lui soient adressées de la surface ou d'un *aéronef.*

Art. 2. *Pour exercer* leur *droit de surveillance, les agents des douanes et des contributions indirectes, et d'une façon générale, les représentants de l'autorité publique* peuvent *visiter tout aéronef et son chargement.*

Art. 3. Un *aéronef* qui se rend *à l'étranger ou* qui vient *de l'étranger ne* peut prendre le départ *ou atterrir que sur* un *aérodrome douanier* ou sur un *aérodrome spécialement désigné par* l'autorité compétente, aérodrome *où les formalités douanières* sont *remplies.*

Toutefois, chaque Etat contractant peut *dispenser certaines catégories d'aéronefs* de prendre le départ ou *d'atterrir* sur ces *aérodromes.*

Un „aérodrome douanier" est un aérodrome ouvert à l'usage public, où fonctionne d'une façon régulière un service de douane.

Art. 4. Chaque *Etat contractant* peut prescrire que *tout aéronef qui* franchit sa *frontière doit obligatoirement* le faire *entre certains points déterminés.*

Lorsque, par suite d'un cas de force majeure qui doit être prouvé, *l'aéronef* franchit *la frontière* sans se conformer aux prescriptions qui auraient été édictées en application du premier alinéa du présent article *il* doit *atterrir sur le plus prochain aérodrome douanier situé sur l'itinéraire de son voyage.*

Art. 5. En cas d'atterrissage forcé en dehors des *aérodromes* visés à l'article 3, atterrisage qui doit être justifié, le commandant de l'aéronef est tenu de prévenir immédiatement le *service* fiscal compétent *ou de police* le *plus* facile à atteindre. *Il ne* peut *repartir qu'avec l'autorisation de ces* autorités *qui, après vérification,* visent *le carnet de route* et *le manifeste,* s'il en existe un.

Lorsque l'aéronef est hors d'état de reprendre l'air, le régime douanier applicable est celui déterminé par chaque Etat contractant.

Art. 6. *Toute information utile concernant* les points prévus à l'article 4 et *les aérodromes* visés à l'article 3 *y compris* la liste de ces aérodromes, ainsi que *tout changement* ultérieurement *apporté à* cette *liste* ou aux *informations* fournies, *avec* l'indication des *dates auxquelles ces changements* deviendront valables, *seront notifiés par l'Etat intéressé à la Commission Internationale de Navigation Aérienne qui communiquera ces* renseignements *à tous les Etats contractants.*

FORMALITÉS AU DÉPART

Art. 7. *Avant* le *départ,* le commandant de l'aéronef *présente* à la douane le *carnet de route et:*

a) Si l'aéronef transporte *des marchandises, le manifeste et* les déclarations prévues à l'article 8;

b) S'il transporte des *provisions de bord,* la liste de ces provisions.

S'il n'y a pas de manifeste, la douane en fait mention sur le carnet de route.

Art. 8. *Le manifeste est conforme au modèle N° 1 ci-*après. *Les marchandises font obligatoirement l'objet de déclarations en détail, établies par les expéditeurs et conformes au modèle N° 2 ci-*après.

Art. 9. *S'il s'agit d'un aéronef ne transportant pas de marchandises, il est simplement soumis au visa de son carnet de* route.

S'il s'agit d'un aéronef transportant des marchandises, l'agent habilité par la douane *procède, au vu du manifeste et des déclarations, aux vérifications réglementaires et vise le carnet de route ainsi que le manifeste. Il appuie sa signature d'un cachet* officiel.

Il scelle *les marchandises ou les groupes de marchandises pour lesquels cette formalité est exigée.* Il mentionne sur le manifeste le nombre des scellés.

FORMALITÉS A L'ARRIVÉE

Art. 10. *Dès l'arrivée,* le commandant de l'aéronef *présente* à la douane *le carnet de route et:*

a) Si l'aéronef transporte *des marchandises, le manifeste et* les déclarations en détail;

b) S'il transporte des *provisions de bord,* la liste de ces provisions.

L'agent habilité par la douane *constate,* s'il y a lieu, *l'intégrité des scellés, procède aux opérations de dédouanement, vise le carnet de route et conserve le manifeste* et les déclarations en détail.

S'il s'agit d'un aéronef ne transportant pas de marchandises, il est simplement soumis au visa de son carnet de route.

RÉGIME APPLICABLE AUX AÉRONEFS, AU COMBUSTIBLE *ET AUX MARCHANDISES*

Art. 11. *Les aéronefs*, avec leur équipement et leurs pièces de rechange se trouvant à bord, *acquittent en principe*, à leur atterrissage *en pays étranger, les droits de* toute nature normalement exigibles à l'importation.

S'ils doivent être réexportés, ils bénéficient de la franchise temporaire *des droits* et taxes, dans les conditions prévues par les règlements de douane propres à chacun des Etats contractants, lesquels s'efforceront de réduire les formalités au strict minimum, notamment en ce qui concerne les aéronefs des lignes régulières.

Le même régime est applicable aux pièces et matériel de rechange importés séparément pour la réparation de ces aéronefs; les pièces remplacées doivent, si la douane l'exige, être réexportées sous son contrôle.

Art. 12. *S'il* existe *une* entente *entre des sociétés de tourisme* de *deux ou plusieurs* Etats, *les aéronefs* couverts par la garantie de ces sociétés jouissent *du régime du „triptyque"* ou de celui du „carnet de passages en douane".

Art. 13. A l'arrivée, *les combustibles* et les lubrifiants contenus dans les réservoirs normaux de l'aéronef sont admis en franchise de *droits de douane* ou autres. Aucune *quantité ne* peut toutefois être débarquée en franchise.

Art. 14. *Les marchandises arrivant par aéronef* ne seront en aucun cas *soumises à* un *régime douanier* moins favorable que celui qui leur serait *applicable* si elles étaient *importées par terre ou par mer.*

Les droits de douane acquittés par les entreprises de navigation aérienne sur des marchandises importées par aéronef et réexportées pour cause de non-livraison au destinataire peuvent être remboursés sous les conditions déterminées par chaque Etat.

Art. 15. Le *passage à l'étranger* des *marchandises exportées en décharge de comptes d'admission temporaire ou d'entrepôt, ou passibles de taxes intérieures*, est justifié *par la production d'une* attestation de la *douane de destination*, si la douane du pays d'exportation l'exige.

TRANSIT

Art. 16. *Lorsqu'un aéronef* traverse le territoire d'*un* Etat *contractant les* formalités sont réduites au minimum exigé par les circonstances.

Si l'aéronef n'atterrit pas, *il doit* simplement *se* conformer aux prescriptions des articles 1 et 4.

En *cas* d'*escale, les dispositions* prévues ci-dessus *pour le départ* et l'arrivée sont applicables. Toutefois, s'il n'y a ni chargement ni déchargement, le manifeste est restitué au commandant, après avoir été visé par la douane.

Les dispositions de l'article 11, *deuxième alinéa, sont applicables aux marchandises qui doivent être réexportées.*

DISPOSITIONS SPÉCIALES AUX AÉRONEFS EN SERVICE SUR UNE LIGNE INTERNATIONALE RÉGULIÈRE DE NAVIGATION AÉRIENNE

Art. 17. En ce qui concerne les aéronefs en service sur une ligne internationale régulière de navigation aérienne, le commandant est autorisé à présenter à la douane, aux lieu et place de la déclaration du modèle N° 2, un double original de la lettre de transport aérien, contenant les mêmes indications et portant en gros caractères la mention „Déclaration pour la douane".

Art. 18. Au cas où un aéronef en service sur une ligne internationale régulière de navigation aérienne ne transporte pas de marchandises, un manifeste doit, nonobstant les dispositions des articles 7, 9 et 10 ci-dessus, être établi et présenté à la douane; ce document est alors revêtu de la mention „néant".

DISPOSITIONS DIVERSES

Art. 19. Chaque Etat contractant peut interdire *tous déchargements* en *cours de* vol sur son territoire.

Art. 20. *Les Etats contractants pourront* conclure des *accords pour établir des aérodromes internationaux réunissant les services douaniers de deux ou plusieurs Etats.*

Art. 21. Indépendamment *des pénalités qui peuvent être édictées par les lois du pays lésé pour infraction aux dispositions qui précèdent*, ladite *infraction sera notifiée à l'Etat dans lequel l'aéronef est* immatriculé.

Art. 22. *Les dispositions de la présente Annexe ne s'appliquent, ni aux aéronefs militaires titulaires d'une autorisation spéciale (Article* 30, 31 *et* 32 *de la Convention), ni aux aéronefs de police et de douane (Articles* 30 *et* 33 *de la Convention).*

Modèles.

(Dans le modèle N° 1 (Manifeste), supprimer les mentions relatives au domicile, à la nationalité et au numéro de la licence du commandant, et compléter la rubrique en tête de la cinquième colonne de façon à lire: „poids brut" *au lieu de „poids". Dans le modèle N° 1, supprimer également l'exemple de marque d'immatriculation de l'appareil. Aucun changement n'a été apporté au modèle N° 2.)*

Les soussignés, dûment autorisés, déclarent accepter, au nom des Etats qu'ils représentent, les modifications ci-dessus, qui sont proposées à l'acceptation définitive des Etats contractants.

Le présent Protocole restera ouvert à la signature des Etats actuellement Parties contractantes à la Convention; il sera ratifié et les ratifications seront déposées aussitôt que possible au siège permanent de la Commission.

Il entrera en vigueur dès que les Etats actuellement Parties contractantes à la Convention auront effectué le dépôt de leurs ratifications; les modifications ci-dessus deviendront *ipso facto* parties intégrantes de la Convention.

Une copie certifiée conforme au présent Protocole sera transmise par le Secrétaire Général à tous les Etats contractants ainsi qu'aux autres Etats signataires de la Convention portant réglementation de la navigation aérienne.

Fait à Bruxelles, le premier juin mil neuf cent trente-cinq, en un seul exemplaire qui

sera déposé dans les archives de la Commission.

DAUMERIE,
Président de la Vingt-troisième Session de la C.I.N.A.

ALBERT ROPER,
Secrétaire Général de la C.I.N.A.

S. 99 U.

28 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 1 April 1933 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Luxemburg* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 1 April 1933 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Luxemburg* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag, met twee bijbehoorende nota's, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft en dat het voorts wenschelijk is om de bevoegdheid voor te behouden om de verdragen te bekrachtigen, waartoe de bepalingen van dit verdrag aanleiding kunnen geven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Het op 1 April 1933 te *'s-Gravenhage* tusschen *Nederland* en *Luxemburg* gesloten vestigings- en arbeidsverdrag, met twee bijbehoorende nota's, dat in afdruk nevens deze wet is gevoegd, wordt goedgekeurd.

2. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor, de verdragen te bekrachtigen, waartoe de bepaling van artikel 21 van dit verdrag aanleiding kan geven.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a.i.,
H. Colijn.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

Vestigings- en arbeidsverdrag tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Groot-Hertogdom Luxemburg.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden
en
Hare Koninklijke Hoogheid de Groot-Hertogin van Luxemburg,

bezield met den wensch de vestigings- en arbeidsvoorwaarden van Nederlandsche onderdanen in Luxemburg en van Luxemburgsche onderdanen in Nederland te regelen, hebben besloten te dien einde een verdrag te sluiten en hebben als Haar gevolmachtigden benoemd, te weten:

Mare Majesteit de Koningin der Nederlanden,

Jonkheer Frans Beelaerts van Blokland, Hoogstderzelver Minister van Buitenlandsche Zaken,

Hare Koninklijke Hoogheid de Groot-Hertogin van Luxemburg,

den Heer Joseph Bech, Haar Minister van Staat, Voorzitter der Regeering,

die, na elkander mededeeling te hebben gedaan van hun volmachten, welke in goeden en behoorlijken vorm werden bevonden, over de volgende artikelen tot overeenstemming zijn gekomen:

AFDEELING I. — *Vestiging.*

Art. 1. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen de bevoegdheid hebben zich naar het grondgebied van de andere Partij te begeven, zich daar te vestigen, zich te verplaatsen, een verblijfplaats te kiezen en het land te verlaten, mits zij zich gedragen naar de daar te lande geldende wetten en verordeningen, in het bijzonder wat betreft het toezicht op vreemdelingen.

Het is wel te verstaan, dat ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich het recht voorbehoudt den toegang tot en het verblijf op Haar grondgebied te verbieden aan elken onderdaan van de andere Partij, die als ongewenscht zou moeten worden aangemerkt, zij het uit een oogpunt van handhaving der openbare orde en openbare zedelijkheid, gezondheid of veiligheid, of omdat hij geen middelen van bestaan bezit.

De bepaling, vervat in de eerste alinea van deze § — hoewel zij in het algemeen uitsluit de toepassing op de onderdanen der Hooge Verdragsluitende Partijen van wetten of verordeningen, die bepaaldelijk ten doel hebben het recht om het grondgebied vrijelijk te verlaten, te beperken of op te heffen — verzet zich anderzijds niet tegen de toepassing van de gewone en algemeene wetgeving, waaruit in afzonderlijke gevallen een beletsel voor het verlaten zou kunnen voortvloeien.

§ 2. Ingeval dat de binnenkomst, het verblijf, de werkzaamheid of de vestiging van een onderdaan van een der Hooge Verdragsluitende Partijen op het grondgebied van de andere Partij, volgens de bepalingen van de wetten en verordeningen ten aanzien van het toezicht op vreemdelingen, onderworpen mochten zijn aan zekere voorwaarden of beperkingen, zullen deze van zelf ophouden van toepassing te zijn op den belanghebbende, die zijn woonplaats op bedoeld grondgebied blijft houden, uiterlijk na vijf jaren ononderbroken verblijf.

§ 3. Het is wel te verstaan, dat, zelfs wanneer het betreft personen die voordeelen ontleenen aan de bepalingen van § 2 van dit artikel, ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich voorbehoudt ten opzichte van onderdanen van de andere Partij gebruik te maken van het recht van uitzetting en van het recht op deze onderdanen Haar politievoorschriften toe te passen, zooals die welke betrekking hebben op paspoorten, identiteitsbewijzen en alle verklaringen vereischt voor het toezicht op vreemdelingen.

§ 4. De rechten, invorderbaar ter gelegenheid van de toepassing der verschillende for-

maliteiten, bedoeld in § 3 van dit artikel, zullen niet meer kunnen bedragen dan die welke gelden voor onderdanen van de in deze meestbegunstigde natie.

Art. 2. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij in rechte en in feite op voet van volkomen gelijkheid met de onderdanen van de andere Partij worden behandeld voor wat betreft de uitoefening van elke werkzaamheid op het gebied van handel, nijverheid en geldwezen, en, in het algemeen, van elke werkzaamheid van economischen aard, zonder dat er in deze onderscheid zal worden gemaakt tusschen ondernemingen, die een zelfstandige werkzaamheid uitoefenen en die welke handelen als bijkantoren of agentschappen.

§ 2. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij alle ambachten en beroepen kunnen uitoefenen, die niet afzonderlijk in § 3 van dit artikel zijn genoemd, onder de voorwaarde, dat zij zich gedragen naar de daar te lande geldende wetten en verordeningen met inbegrip van die welke betrekking hebben op de bescherming van de nationale arbeidsmarkt.

Het is wel te verstaan, dat de toepassing van de wetten en verordeningen betreffende de bescherming van de nationale arbeidsmarkt, geen beletsel zal vormen voor de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, die gevestigd zijn op het grondgebied van de andere Partij, om naar hun keuze personen in dienst te nemen voor het vervullen van leidende functies.

§ 3. De bepalingen van de §§ 1 en 2 van dit artikel hebben geen betrekking op de uitoefening op het grondgebied van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen van de hierachter opgesomde beroepen, ambachten en takken van nijverheid en handel:

a. de openbare ambten, beroepen en betrekkingen, met inbegrip van het beroep van notaris, procureur en deurwaarder;

b. de beroepen van advocaat en wisselagent;

c. de colportage en ambulante beroepen;

d. de vischvangst in de binnen- en territoriale wateren, de kustvaart, het loodswezen in het algemeen en de inwendige havendienst.

§ 4. De bepalingen van dit artikel brengen in geen enkel opzicht wijziging in de in Nederland geldende wettelijke bepalingen met betrekking tot de bemanning van zeeschepen of binnenvaartuigen, varende onder nationale vlag, en van in dat land ingeschreven luchtvaartuigen.

Art. 3. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, die zich al of niet op het grondgebied van de andere Partij bevinden, zullen zich aldaar onder dezelfde voorwaarden als de onderdanen van die Partij kunnen bezighouden met alle handelstransacties en ter zake elke publiciteit kunnen geven of reclame maken. Mits zij zich bij hun verrichtingen gedragen naar de daar te lande geldende wetten en verordeningen, zullen zij aldaar aan geen enkele andere of zwaardere voorwaarde, vergunning, verlof of eisch worden onderworpen dan aan die, waaraan de onderdanen van het land voor dezelfde verrichtingen zijn of kunnen worden onderworpen.

§ 2. De bepalingen van § 1 van dit artikel moeten worden verstaan te gelden onder voorbehoud van de bijzondere voorwaarden, die ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen mocht stellen bij de aanbestedingen, uitgeschreven door openbare diensten.

§ 3. Indien, krachtens de wetgeving van een der Hooge Verdragsluitende Partijen, het verleenen op Haar grondgebied van vergunning, machtiging of verlof, bestemd om het toezicht op den in- of uitvoer te verzekeren, in rechte of in feite afhankelijk is van vestigings-, verblijfs- of inschrijvingsvoorwaarden, van toepassing op de eigen onderdanen, zullen deze zelfde voorwaarden gelijkelijk van toepassing zijn op de onderdanen van de andere Partij.

Art. 4. Aan de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal niet worden belet op het grondgebied van de andere Partij, overeenkomstig de wetten en voorschriften van deze Partij, op te treden als exposanten, verkoopers of koopers, noch onder dezelfde voorwaarden als eigen onderdanen deel te nemen aan openbare markten en jaarbeurzen, die niet uitdrukkelijk slechts voor eigen onderdanen openstaan, of uit hoofde van den aard der tentoongestelde goederen slechts voor eigen onderdanen en die van bepaalde andere Staten openstaan.

Art. 5. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij, behoudens de overlegging, zoo noodig, van een legitimatiebewijs, hetzij zelf of door tusschenkomst van handelsreizigers in hun dienst, bij de handelaren, in de verkooplokalen of bij de voortbrengers, die goederen kunnen koopen, waarin zij handel drijven. Zij zullen bestellingen kunnen opnemen bij de handelaren en voortbrengers, die handelen in of in hun bedrijf gebruik maken van goederen van denzelfden aard als die welke hun worden aangeboden. Voor geen van deze verrichtingen zullen zij een bijzondere machtiging behoeven of ter zake onderworpen zijn aan eenige bijzondere belasting of geldelijke verplichting, die niet van de nationale ondernemingen en van haar vertegenwoordigers zal kunnen worden geëischt, mits zij slechts monsters en geen artikelen bestemd voor den verkoop met zich medenemen.

§ 2. Voor de toepassing van de bepalingen van dit artikel zullen de Hooge Verdragsluitende Partijen zich richten naar de bepalingen van artikel 10 van het verdrag van Genève van 3 November 1923, betreffende de legitimatiebewijzen voor handelsreizigers en de regeling van de toelating van monsters.

§ 3. De bepalingen van dit artikel zijn niet van toepassing op de ambulante bedrijven, colportage of op het plaatsen van bestellingen of het doen van aankoopen bij personen, die zich niet met handel of nijverheid bezighouden; te dezer zake behoudt ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich de volledige vrijheid van haar wetgeving voor.

Art. 6. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op

het grondgebied van de andere Partij dezelfde behandeling als de eigen onderdanen genieten voor wat betreft rechten ten aanzien van erfgoed, het recht om roerende of onroerende goederen te verwerven, te bezitten of te huren, zoowel als om daarover te beschikken om niet of onder bezwarenden titel.

§ 2. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen verleent den onderdanen van de andere Partij, onder dezelfde voorwaarden als aan haar eigen onderdanen, de vrijheid om de hun toebehoorende roerende goederen, alsmede de opbrengst van den verkoop van hun roerende of onroerende goederen uit te voeren. Het is wel te verstaan, dat ieder van de Hooge Verdragsluitende Partijen het recht heeft dezen uitvoer afhankelijk te stellen van een daaraan voorafgaande betaling van de heffingen of belastingen, waaraan de onderhavige goederen onderworpen zijn. Genoemde goederen of bedragen, afkomstig van den verkoop daarvan, zullen echter niet kunnen worden belast met eenige bijzondere belasting uit hoofde van dezen uitvoer.

§ 3. Het is wel te verstaan, dat in geval van verhuizing van den eigenaar of in geval van verkoop van roerende of onroerende goederen, afkomstig van een nalatenschap, een eventueele regeling van het geldverkeer geen beletsel zal kunnen vormen voor den vrijen uitvoer van de opbrengst van den verkoop van deze goederen.

§ 4. De bepalingen van dit artikel vormen geen beletsel voor de bevoegdheid, die ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zich voorbehoudt, om, met het oog op de veiligheid van den Staat, in bepaalde streken het verkrijgen of het in bezit nemen van onroerende goederen door onderdanen van de andere Partij afhankelijk te stellen van een voorafgaande machtiging.

Hij, die door vererving onroerende goederen verkrijgt die in genoemde streken gelegen zijn, zal om dezelfde reden verplicht kunnen worden deze binnen redelijken tijd te verkoopen.

§ 5. In uitzonderingsgevallen — bijzonderlijk in geval van crisis van het muntwezen — waarin het verkrijgen van onroerende goederen of roerende zaken en waarden door vreemdelingen zou kunnen leiden tot bemachtiging van vitale hulpbronnen van het land of zou dreigen deze hulpbronnen in gevaar te brengen, zal ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen de bevoegdheid hebben deze verkrijging te verhinderen. Zij zal echter van deze bevoegdheid slechts gebruik kunnen maken, indien geen enkele maatregel, die het beginsel van gelijkheid tusschen de onderdanen van de twee landen eerbiedigt, haar belangen voldoende kan beschermen. Dit verbod zal slechts van kracht zijn zoolang de oorzaken, die hiertoe hebben geleid, blijven bestaan.

§ 6. Het is wel te verstaan, dat, niettegenstaande de bepalingen van dit artikel, ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen het recht zal hebben alle beperkingen op te leggen, die zij noodzakelijk oordeelt ten aanzien van de verwerving van zeeschepen of binnenvaartuigen, varende onder nationale vlag, van luchtvaartuigen, in het eigen land ingeschreven, of van aandeelen in den eigendom van dergelijke schepen of luchtvaartuigen.

Art. 7. § 1. Ten aanzien van de wettelijke en gerechtelijke bescherming van hun persoon, bezittingen, rechten en belangen zullen de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen op het grondgebied van de andere Partij zooals de eigen onderdanen worden behandeld.

§ 2. Bijgevolg hebben zij als eischer of gedaagde vrijen en gemakkelijken toegang tot de gerechten en kunnen zij onder dezelfde voorwaarden als eigen onderdanen in rechte optreden. Zij hebben eveneens het recht voor de bevoegde administratieve overheden te verschijnen en haar bemiddeling in te roepen voor de bescherming van hun rechten en belangen in ieder geval waarin de eigen onderdanen bevoegd zijn zulks te doen. Zij kunnen voor de verdediging van hun belangen voor ale gerechten, administratieve gerechtelijke instanties of overheden, de advocaten, procureurs, notarissen en andere personen kiezen, die volgens de nationale wetten van het land gerechtigd zijn op te treden.

§ 3. De onderwerpen van gerechtelijken aard, die geregeld zijn door bijzondere tusschen de Hooge Verdragsluitende Partijen geldende conventies of verdragen, met name door het Haagsche verdrag van 17 Juli 1905, betreffende de burgerlijke rechtsvordering, blijven uitdrukkelijk onderworpen aan deze conventies of verdragen. Het is wel te verstaan, dat zelfs ingeval deze conventies of verdragen mochten worden opgezegd, het onderhavige verdrag niet op deze onderwerpen van toepassing zou zijn.

§ 4. Het aan de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen verleende recht om voor de bevoegde administratieve overheden van de andere Partij te verschijnen, ten einde op te komen voor hun rechten en belangen, overeenkomstig de op het betrokken grondgebied geldende wetten, houdt de bevoegdheid in voor de douane-autoriteiten te verschijnen en persoonlijk tot de inklaring van hun goederen over te gaan, onder dezelfde voorwaarden als eigen onderdanen, en zonder uit hoofde van hun vreemdelingschap onderworpen te zijn aan andere of bezwarender formaliteiten of voorschriften dan die welke ten aanzien van eigen onderdanen van toepassing zijn.

Art. 8. § 1. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij vrijgesteld zijn van alle rechterlijke of administratieve functies.

§ 2. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen echter zijn onderworpen aan de lasten, die verbonden zijn aan den eigendom van den bodem en van roerende goederen, evenals aan verplichte inkwartiering en andere bijzondere verplichtingen of vorderingen, waaraan uit hoofde van wettelijke bepalingen de onderdanen van het eigen land in hun hoedanigheid van bezitters of eigenaren van gebouwde of ongebouwde onroerende goederen, dan wel roerende goederen, zijn onderworpen. In geen geval zal een der bovenbedoelde lasten door een der Hooge Verdragsluitende Partijen kunnen worden geëischt, wanneer deze niet eveneens van haar eigen onderdanen wordt gevorderd.

§ 3. De bezittingen van de onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij niet kunnen worden onteigend en aan deze onderdanen kan het genot van hun bezittingen zelfs niet tijdelijk worden ontnomen, anders dan om redenen van openbaar belang en volgens de procedure voorzien in de ter plaatse voor eigen onderdanen geldende wetgeving.

§ 4. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal aan de onderdanen van de andere Partij met betrekking tot de schadeloosstelling voor verplichtingen, vorderingen, onteigeningen of tijdelijke ontneming van genot, bedoeld in de vorenstaande §§ 2 en 3, een behandeling moeten toestaan die niet ongunstiger zal zijn dan die welke zij aan haar eigen onderdanen of aan onderdanen van de meestbegunstigde natie toestaat.

Art. 9. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen ter zake van alle soorten belastingen en heffingen, evenals van alle andere lasten van fiscalen aard, ongeacht voor wiens rekening deze worden geheven, op het grondgebied van de andere Partij in alle opzichten dezelfden behandeling ondervinden en bij de fiscale overheden en gerechtelijke instanties dezelfde bescherming genieten als eigen onderdanen, die in gelijke gevallen verkeeren.

Art. 10. § 1. De vennootschappen op aandeelen, evenals de andere vennootschappen, hetzij burgerlijke vennootschappen dan wel vennootschappen op het gebied van handel, nijverheid of geldwezen, met inbegrip van verzekeringsmaatschappijen, scheepvaart- en andere transportmaatschappijen, alsmede die welke het verkeer onderhouden, opgericht overeenkomstig de wetgeving van een der Hooge Verdragsluitende Partijen en haar zetel hebbende op het grondgebied van deze Partij, zullen op het grondgebied van de andere Partij als wettig bestaande worden erkend en zullen daar te lande de bevoegdheid hebben in rechte op te treden, onder voorbehoud dat haar oprichting of doel op geenerlei wijze in strijd zij met de openbare orde in laatstbedoeld land.

§ 2. De wettigheid van de oprichting van de in § 1 van dit artikel bedoelde vennootschappen, evenals van haar bijkantoren en agentschappen, en haar bevoegdheid om in rechte op te treden, zullen worden bepaald naar de wet van het land, waar de vennootschappen zijn opgericht.

§ 3. De werkzaamheid van de vennootschappen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal voor zoover zij, op het grondgebied van de andere Partij, hetzij direct dan wel indirect door tusschenkomst van bijkantoren of agentschappen, plaats heeft, onderworpen zijn aan de wetten en verordeningen van deze laatste Partij.

§ 4. Indien een der Hooge Verdragsluitende Partijen de werkzaamheid op haar gebied van vreemde vennootschappen afhankelijk stelt van een voorafgaande machtiging, dan zal het verkrijgen van deze machtiging wat betreft de vennootschappen van de andere Partij niet onderworpen kunnen zijn aan andere voorwaarden dan die welke onder soortgelijke omstandigheden gesteld worden aan vennootschappen van de meestbegunstigde natie.

§ 5. De vennootschappen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij in aangelegenheden van gerechtelijken aard en in die betreffende het bezit, de verwerving, het in bezit nemen, huren en vervreemden van roerende of onroerende goederen de behandeling genieten, die voor natuurlijke personen is vastgelegd in de artikelen 6, 7 en 8 van dit verdrag. Deze vennootschappen zullen de voor haar werking benoodigde gebouwde of ongebouwde onroerende goederen kunnen verwerven; de verwerving van zulke goederen zal echter niet het doel van haar bedrijf kunnen uitmaken.

§ 6. De vennootschappen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen, die op het grondgebied van deze Partij haar fiscale woonplaats hebben, evenals haar bijkantoren en agentschappen, zullen op het grondgebied van de andere Partij, voor zoover het de directe belastingen betreft, niet onderworpen worden aan een hoogere belasting dan die welke eventueel door de nationale vennootschappen, die in gelijke omstandigheden verkeeren, wordt gedragen.

§ 7. De vennootschappen van een der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied van de andere Partij in alle aangelegenheden, die in dit artikel niet genoemd worden, dezelfde behandeling genieten als die welke aan vennootschappen van de meestbegunstigde natie wordt toegestaan.

AFDEELING II. — *Arbeid.*

Art. 11. § 1. De Hooge Verdragsluitende Partijen verbinden zich het vertrek harer wederzijdsche onderdanen, die zich van het eene naar het andere land wenschen te begeven om aldaar arbeid te verrichten, niet te zullen verhinderen; zij zullen te dien einde aan deze arbeiders en hun gezinnen alle noodige ambtelijke faciliteiten verleenen.

§ 2. Onder de voorwaarden, vermeld in de artikelen 1 en 2 van afdeeling I van dit verdrag, zal aan de arbeiders, die onderdanen zijn van een van beide landen, worden toegestaan arbeid te aanvaarden op het grondgebied van het andere land.

Art. 12. Ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zal de vereischte maatregelen kunnen treffen ten einde aan de geïmmigreerde arbeiders, bij gelijken arbeid, een loon te verzekeren, gelijk aan dat der eigen arbeiders van dezelfde categorie, die in dezelfde onderneming werkzaam zijn, of, bij ontstentenis van eigen arbeiders van dezelfde categorie werkzaam in dezelfde onderneming, het normale en gebruikelijke loon der arbeiders van dezelfde categorie in dezelfde streek.

Art. 13. § 1. De arbeiders van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere Partij dezelfde bescherming genieten als die welke de wetgeving en de gebruiken van het land ten aanzien van arbeids- en bestaansvoorwaarden verleenen aan de eigen onderdanen.

§ 2. Alle klachten der arbeiders van een der Hooge Verdragsluitende Partijen met betrekking tot de hun door de werkgevers op het grondgebied der andere Verdragsluitende

Partij toegekende arbeids- en bestaansvoorwaarden, alsmede moeilijkheden van welken aard ook, die de tusschenkomst van het openbaar gezag vereischen, zullen hetzij rechtstreeks, hetzij door tusschenkomst der diplomatieke of consulaire ambtenaren, worden medegedeeld of overgebracht aan de overheden van laatstgenoemde Verdragsluitende Partij; de bevoegde overheid van deze laatste zal tot het vereischte onderzoek overgaan en bij uitsluiting bevoegd zijn tusschenbeide te komen.

Art. 14. § 1. Ingeval de stand der arbeidsmarkt in zekere tijden, in zekere streken of voor zekere beroepen het den emigranten of arbeiders, die afzonderlijk en uit eigen beweging arbeid komen zoeken, niet mogelijk mocht maken werkgelegenheid te vinden, zal de betrokken Hooge Verdragsluitende Partij daarmede terstond langs diplomatieken weg de andere Verdragsluitende Partij in kennis stellen, ten einde deze gelegenheid te geven het noodige te verrichten.

§ 2. Ingeval een der Hooge Verdragsluitende Partijen het noodig mocht achten op de betrokken arbeiders beperkende maatregelen toe te passen, verbindt zij zich deze maatregelen op de onderdanen der andere Verdragsluitende Partij niet toe te passen, dan na met deze laatste onderhandelingen te hebben geopend, ten doel hebbende om het nadeel, dat uit bedoelde maatregelen mocht kunnen voortvloeien, zooveel mogelijk te beperken.

Art. 15. Onder voorbehoud van het bepaalde in de §§ 4 en 5 van artikel 6 der eerste afdeeling van dit verdrag, zullen de arbeiders van een der Hooge Verdragsluitende Partijen op het grondgebied der andere Partij dezelfde rechten en voorrechten genieten als de eigen onderdanen ten aanzien van de verwerving, het bezit, het pachten en de verpachting van onroerende goederen, in het bijzonder wat betreft het kleine landelijke of stedelijke bezit, alsmede de beschikking daarover om niet of tegen vergoeding. Zij zullen evenwel niet kunnen genieten van de premiën of voordeelen, die op dat grondgebied mochten worden toegekend aan de bouwers en koopers van goedkoope woningen.

Art. 16. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere de voordeelen genieten van subsidies aan onderlinge werkloozenkassen, van openbare werkloozenondersteuning en van openbare werkverschaffing onder dezelfde voorwaarden als de eigen onderdanen.

Art. 17. De onderdanen van ieder der Hooge Verdragsluitende Partijen zullen op het grondgebied der andere gelijke behandeling als de eigen onderdanen genieten voor alles wat betreft de toepassing der wetgeving regelende de arbeidsvoorwaarden, de hygiëne en de veiligheid der arbeiders.

Art. 18. De bevoegde administraties der beide landen zullen in gemeenschappelijk overleg de ondergeschikte administratieve maatregelen vaststellen, die noodig zijn voor de uitvoering der bepalingen van dit verdrag en die samenwerking van haar diensten vereischen. Zij zullen eveneens de gevallen vaststellen waarin en de voorwaarden waaronder deze diensten rechtstreeks met elkander briefwisseling zullen voeren.

AFDEELING III.

Verschillende voor beide voorgaande afdeelingen geldende bepalingen.

Art. 19. Het genot van de voordeelen, die een der Hooge Verdragsluitende Partijen op grond van een economische unie aan een derde land heeft verleend of mocht verleenen, zal door de andere Partij niet uit hoofde van dit verdrag kunnen worden gevorderd.

Art. 20. Voor wat het Koninkrijk der Nederlanden betreft, zal dit verdrag slechts van toepassing zijn op het grondgebied in Europa.

Art. 21. Elk geschil betreffende de uitlegging, de toepassing of de uitvoering van dit verdrag, dat door de Hooge Verdragsluitende Partijen niet langs diplomatieken weg kon worden opgelost, zal aan het Permanente Hof van Internationale Justitie worden onderworpen.

Art. 22. Dit verdrag is opgesteld in de Nederlandsche en in de Fransche taal; beide teksten zijn authentiek. Het zal worden bekrachtigd en de bekrachtigingsoorkonden zullen zoo spoedig mogelijk te 's-Gravenhage worden uitgewisseld.

Het zal in werking treden dertig dagen na de uitwisseling dier oorkonden.

Het zal, met inachtneming van een termijn van een jaar, op elk tijdstip kunnen worden opgezegd.

Ter oorkonde waarvan de bovengenoemde gevolmachtigden dit verdrag hebben onderteekend en er hun zegels aan hebben gehecht.

Gedaan te 's-Gravenhage, in twee exemplaren, den 1sten April 1933.

(*L.S.*) Beelaerts van Blokland.
(*L.S.*) Bech.

's-Gravenhage, den 1 April 1933.

Excellentie,

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de Nederlandsche Regeering erin toestemt, zoowel in tijd van vrede als in tijd van oorlog de Luxemburgsche onderdanen op het Nederlandsche grondgebied vrij te stellen van allen militairen dienstplicht bij de landmacht, de zeemacht of de luchtstrijdkrachten, alsmede van alle verplichte diensten, die, direct of indirect, verband houden met de landsverdediging en van den persoon geëischt worden. Hetzelfde zal gelden voor de lasten in geld of natura, die zullen worden opgelegd in plaats van deze diensten.

Uwe Excellentie gelieve de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting te aanvaarden.

Beelaerts van Blokland.

Aan Zijne Excellentie
den Heere Joseph Bech, *Minister van Staat,*
Voorzitter der Regeering van Luxemburg.

's-Gravenhage, den 1 April 1933.

Excellentie,

Ik heb de eer ter kennis van Uwe Excellentie te brengen, dat de militaire dienstplicht

in het Groot-Hertogdom niet meer bestaat sedert de wet van 16 Februari 1881, die de uitvoering der wetten en reglementen op de militie heeft opgeheven.

Ingeval de Luxemburgsche Regeering in buitengewone omstandigheden ertoe genoodzaakt zou zijn, politiemaatregelen of dergelijke te treffen, dan zal zij den Nederlandschen onderdanen dezelfde voordeelen toekennen die haar onderdanen in Nederland genieten.

Uwe Excellentie gelieve de hernieuwde verzekering van mijn bijzondere hoogachting te aanvaarden.

Bech.

Aan Zijne Excellentie
Jonkheer Frans Beelaerts van Blokland,
Minister van Buitenlandsche Zaken te 's-Gravenhage.

S. 409.

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1936, n°. 21, tot het tijdelijk buiten werking stellen van het invoerrecht op ruw spiegelglas.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 2, vierde lid, der wet van 17 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 260), na het in werking treden van Ons krachtens artikel 2, eerste lid, van genoemde wet genomen besluit van 28 Augustus 1936, n°. 21 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 September 1936), onverwijld een voorstel van wet tot goedkeuring van het in Ons voornoemd besluit bepaalde aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal moet worden toegezonden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

De bepalingen van Ons besluit van 28 Augustus 1936, n°. 21, tot het tijdelijk buiten werking stellen van het invoerrecht op ruw spiegelglas, opgenomen in de *Nederlandsche Staatscourant* van 30 September 1936, worden goedgekeurd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, O u d.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. G e l i s s e n.
De Minister van Buitenlandsche Zaken,
D e G r a e f f.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

S. 501.

21 *November* 1936. WET, houdende wijziging van de Wet van den 29sten Juni 1925, betreffende maatregelen en werken noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging in verband met de afsluiting en droogmaking van de *Zuiderzee* (*Staatsblad* n°. 306).

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat bij de uitvoering van de werken, bedoeld in de artikelen 1 tot en met 4 van de Wet van den 29sten Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 306), is gebleken, dat de bijdrage ten laste van het hoofdstuk der Rijksbegrooting betreffende het Departement van Defensie van f 200,000 per jaar, genoemd in artikel 7 dier Wet belangrijk hooger is, dan in verband met de werkelijke kosten der maatregelen en werken tot voorziening in de belangen der landsverdediging wordt vereischt en uit dien hoofde reeds een belangrijk hooger bedrag is gestort, dan de rente van de kosten dier werken zal bedragen.

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

In de eerste alinea van artikel 7 van de Wet van den 29sten Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 306) wordt de daarin genoemde periode van „12 achtereenvolgende jaren" gewijzigd in „9 achtereenvolgende jaren".

De laatste alinea van dat artikel wordt gelezen:

„In het jaar 1938 zal worden nagegaan in „hoeverre de door het Departement van De„fensie betaalde jaarlijksche bijdrage overeen„komt met de werkelijke verschuldigde rente „en zal nadere verrekening plaats hebben".

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven ten Paleize het Loo, den 21sten November 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Staat, Minister van Defensie a.i.,
H. C o l i j n.
De Minister van Financiën, O u d.
De Minister van Waterstaat,
v a n L i d t h d e J e u d e.

(*Uitgeg.* 9 *Februari* 1937.)

S. 525.

21 *December* 1936. WET tot bekrachtiging van overeenkomsten betreffende naastingsprijzen van twee locaalspoorwegen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de naastingsprijzen van twee locaalspoorwegen bij overeenkomsten zijn vastgesteld en deze overeenkomsten ingevolge artikel 1, tweede lid, der wet van 2 Juli 1934 (*Staatsblad* n°. 346) bekrachtiging bij de wet behoeven;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Eenig artikel.

Worden bekrachtigd de in afschrift bij deze wet gevoegde overeenkomsten, door Onze Ministers van Waterstaat en van Financiën aangegaan onder dagteekening van:

A. 8/25 Juni/4 Juli 1936 met den Curator in het faillissement der N. V. Locaalspoorweg Maatschappij Neede—Hellendoorn, handelend met machtiging van den Rechter-Commissaris in dat faillissement, benoemd door de Arrondissements-Rechtbank te *Almelo*, omtrent den spoorweg van *Neede* naar *Hellendoorn*;

B. 13/19/30 Juni/4 Juli 1936 met de N. V. Overijsselsche Lokaal Spoorweg Maatschappij Deventer—Ommen en met het Spoorwegpensioenfonds, vertegenwoordigd door de Directie van de N. V. Maatschappij tot Exploitatie

van Staatsspoorwegen en van de N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, omtrent den spoorweg van *Deventer* over *Raalte* naar *Ommen*.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
Oud.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.

AFSCHRIFT.

A.

Tusschen

den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, als zoodanig den Staat vertegenwoordigende,

partij ter eenre,

en

Mr. Petrus Simeon Noyon, advocaat en procureur, wonende te Enschede, in zijne kwaliteit van curator in het faillissement der Naamlooze Vennootschap Locaalspoorweg Maatschappij Neede—Hellendoorn, in deze overeenkomst verder aangeduid als N. H., hiertoe benoemd bij vonnis van de Arrondissements-Rechtbank te Almelo van 26 Augustus 1935, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd door Mr. A. C. Leendertz, Rechter in de Arrondissements-Rechtbank te Almelo en in genoemd faillissement bij vonnis van 26 Augustus 1935 benoemd tot Rechter-Commissaris,

partij ter andere zijde,

is, onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Januari 1935 plaats gehad hebbende naasting van den spoorweg van Neede naar Hellendoorn is die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom overgegaan aan den Staat.

Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan N. H. toebehooren of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaakten, benevens alle aan N. H. toebehoorende roerende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar waren.

N. H. verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks noodig mocht zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoelde onroerende goederen, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

N. H. wordt ontheven van de krachtens de naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden roerenden inventaris, voor zoover zij dezen laatsten op 1 Januari 1935 niet in eigendom bezat.

Art. 2. De Staat verbindt zich als naastingsprijs, bedoeld in art. 49 der Spoorwegwet, aan N. H. te betalen een som van zeshonderd een en twintig duizend negenhonderd vijf en vijftig gulden en zestig cent (f 621,955.60), onder bijrekening van eene rente van 4 pct. 's jaars sedert 1 Januari 1935 tot den dag der betaling.

De Staat zal op de ingevolge het eerste lid te betalen som inhouden de somma van vijfhonderd drie duizend tweehonderd zeven en zeventig gulden en twaalf cent (f 503,277.12), zijnde het op 1 Januari 1935 opeischbare bedrag, groot vierhonderd negentig duizend zevenhonderd zes en dertig gulden acht en een halve cent (f 490,736.08^5), door N. H. op 1 Januari 1935 aan den Staat verschuldigd ingevolge akte van cessie van den 15 November 1934 en 20/28 November 1934, bij welke akte een door hypotheek verzekerde vordering van de N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, gevestigd te Utrecht, ten laste van N. H. in eigendom van den Staat is overgegaan, met inbegrip van de rente tot aan den dag der faillietverklaring van N. H.

N. H. verklaart den genoemden naastingsprijs te aanvaarden.

Art. 3. De kosten dezer in tweevoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend
te Enschede, den 8 Juni 1936,
(get.) P. S. Noyon,

te 's-Gravenhage, den $\frac{\text{25 Juni}}{\text{4 Juli}}$ 1936.

De Minister van Waterstaat,
(get.) van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

Voor eensluidend afschrift,

De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

AFSCHRIFT.

B.

Tusschen

den Minister van Waterstaat en den Minister van Financiën, als zoodanig den Staat vertegenwoordigende,

partij ten eerste,

de N. V. Overijsselsche Lokaal Spoorweg Maatschappij Deventer—Ommen, in deze overeenkomst aangeduid als „O.L.D.O.", vertegenwoordigd door haren Directeur, ten deze handelende krachtens machtiging, verleend door de Buitengewone Vergadering van Aandeelhouders, gehouden den 5 Juni 1936,

partij ten tweede,

het spoorwegpensioenfonds, bedoeld in Art. 1 der Wet van 29 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 294), in deze overeenkomst verder aangeduid als „het Fonds", vertegenwoordigd door de Directie van de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en de N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij,

partij ten derde,

is, onder voorbehoud van bekrachtiging door de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Krachtens de op 1 Januari 1935 plaats gehad hebbende naasting van den spoorweg van Deventer over Raalte naar Ommen, is die spoorweg met ingang van genoemden datum in vollen en vrijen eigendom aan den Staat overgegaan.

Tot dien spoorweg behooren alle onroerende goederen, welke aan O.L.D.O. toebehoorden of als werken tot wijziging, verbetering of uitbreiding of als nieuwe werken deel van dien spoorweg uitmaakten, benevens alle aan O.L.D.O. toebehoorende roerende goederen, welke aan de exploitatie van dien spoorweg dienstbaar waren.

O.L.D.O. verbindt zich tot den overgang van genoemden spoorweg op den Staat, voor zoover zulks mocht noodig zijn, hare medewerking te verleenen en aan den Staat over te dragen de in haar bezit zijnde eigendomsbewijzen van bedoeldo onroerende goederen, zoomede alle in haar archief zijnde stukken betreffende den aanleg van dien spoorweg en verdere voor de exploitatie daarvan van belang zijnde bescheiden.

O.L.D.O. wordt ontheven van de krachtens de naasting op haar rustende verplichting tot overdracht aan den Staat van voor de exploitatie van voormelden spoorweg benoodigd rollend materieel en benoodigden roerenden inventaris, voor zoover zij dezen laatsten op 1 Januari 1935 niet in eigendom mocht bezitten.

Art. 2. Als naastingsprijs, bedoeld in art. 49 der Spoorwegwet, wordt vastgesteld eene som van vierhonderd zeventig duizend één honderd tien gulden en twee en twintig cent (f 470,110.22), welke zonder bijberekening van eenige rente wordt voldaan op de volgende wijze:

a. een bedrag, groot driehonderd duizend achthonderd en tien gulden twee en twintig cent (f 300.810.22) door compensatie met het door O.L.D.O. aan den Staat verschuldigde en nog niet terugbetaalde gedeelte van het door den Staat aan O.L.D.O. ingevolge de wet van 5 Juni 1905 (*Staatsblad* n°. 160) verstrekte renteloos voorschot, per saldo groot het evengenoemde bedrag. De Staat geeft bij deze volledige kwijting zonder eenig voorbehoud terzake van de terugbetaling door O.L.D.O. van genoemd renteloos voorschot;

b. een bedrag, groot honderd negen en zestig duizend driehonderd gulden (f 169,300), door delegatie in dien vorm dat de Staat zich in de leening, gesloten bij akte van 30 Juli 1909, geregistreerd te Deventer den negenden Augustus 1909, deel 64, folio 174 recto, vak 8, waarbij het Pensioenfonds van het personeel der Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen te Utrecht zich verbond onder daarin vermelde voorwaarden een bedrag van ten hoogste f 300,000 aan O.L.D.O. te leenen, in de plaats stelt van O.L.D.O. De Staat neemt mitsdien van O.L.D.O. over de verplichting tot betaling van de hoofdsom der vordering, op 1 Januari 1935 groot genoemd bedrag van f 169,300, aan het Fonds, dat ingevolge Art. 106 van de Wet van 29 Juni 1925 (*Staatsblad* n°. 294) in de plaats van bovengenoemd Pensioenfonds getreden is, alsmede alle overige rechten en verplichtingen, welke uit bedoelde leening voor O.L.D.O. voortvloeien. Het Fonds neemt met deze overzetting genoegen en ontslaat hiermede O.L.D.O. van haar verbintenis uit hoofde van genoemde leening.

O.L.D.O. verklaart den genoemden naastingsprijs, de onder *a* bedoelde schuldvergelijking en het onder *b* bedoelde ontslag te aanvaarden en verleent hiermede aan den Staat volledige kwijting zonder eenig voorbehoud terzake van de ontvangst van den naastingsprijs.

Art. 3. De kosten dezer in drievoud opgemaakte overeenkomst zijn voor rekening van den Staat.

Aldus gedaan en geteekend

te 's-Gravenhage, den $\frac{\text{30 Juni}}{\text{4 Juli}}$ 1936.

De Minister van Waterstaat,
(get.) van Lidth de Jeude.

De Minister van Financiën,
(get.) Oud.

Te Deventer, den 13 Juni 1936.

N. V. Overijsselsche Lokaal Spoorweg Maatschappij Deventer—Ommen,
(get.) B. Sonnenberg,
Directeur.

Te Utrecht, den 19 Juni 1936.

De Directie van de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en de N. V. Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij, vertegenwoordigende het Spoorwegpensioenfonds,
(get.) H. van Manen.

Voor eensluidend afschrift,
De Secretaris-Generaal van het Departement van Waterstaat,
G. van der Meulen.

S. 579 H.

28 *December* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 12 en 13 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456). *(Ruil- en dienstdiplomareglement.)*

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 17 November 1936 La. I., Afd. Vervoer- en Mijnwezen/20 October 1936 N°. 16750, Afd. Nijverheidsonderwijs;

Overwegende, dat het ter uitvoering van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) noodig is regelen en voorwaarden vast te stellen, volgens welke diploma's kunnen worden uitgereikt aan de in de artikelen 12 en 13 van genoemde wet bedoelde belanghebbenden;

Den Raad van State gehoord (advies van 1 December 1936, n°. 39);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 14 December 1936, La. A., Afd. Vervoer- en Mijnwezen/22 December 1936, n°. 20707, afdeeling Nijverheidsonderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van den dag, waarop de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) in werking treedt, de volgende bepalingen vast te stellen:

Art. 1. 1. Door of namens Onzen Minister van Waterstaat worden diploma's uitgereikt volgens de regelen in de volgende artikelen gesteld.

2. Ter verkrijging van een diploma wenden belanghebbenden zich schriftelijk tot de daartoe door Onzen Minister van Waterstaat aangewezen autoriteit onder overlegging, voor zoover van toepassing, van:

a. een uittreksel uit het geboorteregister of een ander geldig identiteitsbewijs;

b. het krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) afgegeven diploma;

c. een welgelijkend portret (paspoortmodel) in tweevoud;

d. de oorspronkelijke bewijsstukken van diensttijd en van bekwaamheid als bedoeld in de artikelen 4, 5 en 6 van dit besluit;

e. de geldige geneeskundige verklaringen, bedoeld in artikel 87 van het „Schepenbesluit".

2. Krachtens het bepaalde bij artikel 12, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) worden diploma's als stuurman uitgereikt:

1. aan hen, die in het bezit zijn van een diploma van stuurman, afgegeven krachtens de Schipperswet 1907 (*Stbl.* n°. 244), en wel:

a. voor een diploma van derde, tweede of eerste stuurman voor de groote stoomvaart of voor de groote zeilvaart	een diploma als derde, tweede of eerste stuurman voor de groote handelsvaart;
b. voor een diploma van stuurman voor de kleine stoomvaart of voor de kleine zeilvaart	een diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart.

2. aan hen, die in het bezit zijn van een diploma van stuurman, afgegeven krachtens het Koninklijk besluit van 27 December 1907 (*Staatsblad* n°. 352), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 21 October 1932 (*Staatsblad* n°. 504), en wel:

voor een diploma van stuurman voor de sleepvaart	een diploma als stuurman voor de groote sleepvaart.

3. Krachtens het bepaalde bij artikel 12, lid 3, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) worden diploma's als scheepswerktuigkundige uitgereikt:

1. aan hen, die in het bezit zijn van een diploma als machinist, afgegeven krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244), en wel:

a. voor een diploma C als machinist	een diploma C als scheepswerktuigkundige;
b. voor een diploma B als machinist	een diploma C als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan, behalve de bevoegdheden, toegekend aan de bezitters van het diploma B als scheepswerktuigkundige, slechts de bevoegdheid ontleent dienst te doen als eerste machinist op alle vrachtschepen;
c. voor een diploma A als machinist	een diploma B als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan, behalve de bevoegdheden, toegekend aan de bezitters van het diploma A als scheepswerktuigkundige, slechts de bevoegdheid ontleent dienst te doen als tweede machinist op vrachtschepen van 6000 ton of meer;
d. voor een voorloopig machinistendiploma	een diploma A als scheepswerktuigkundige, indien belanghebbende dienst heeft gedaan als derde machinist op vrachtschepen van 6000 ton of meer, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan, behalve de bevoegdheden, toegekend aan de bezitters van het voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, slechts de bevoegdheid ontleent, dienst te doen als derde machinist op vrachtschepen van 6000 ton of meer; in alle andere gevallen een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige.

2. aan hen, die in het bezit zijn van een diploma als machinist, afgegeven krachtens het Koninklijk besluit van 27 December 1907 (*Staatsblad* n°. 352), het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 21 October 1932 (*Staatsblad* n°. 504), en wel:

voor een diploma als machinist voor de sleepvaart	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld. dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als machinist dienst te doen op zeesleepbooten.

4. Krachtens het bepaalde bij artikel 13, lid 1, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) worden diploma's als stuurman uitgereikt:

a. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 tenminste één jaar buitengaats hebben dienst gedaan op een zeeschip, waarvoor een Nederlandsche zeebrief was afgegeven of had behooren te zijn afgegeven, en wel:

als ongediplomeerd tweede stuurman op reizen, welke zich niet verder uitstrekken dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee	een diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als tweede stuurman dienst te doen op schepen in de groote handelsvaart op reizen, welke zich niet verder uitstrekken dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee,

mits zij in het bezit zijn van een bewijs van voldoende bekendheid met de bepalingen ter voorkoming van aanvaringen op zee;

b. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 tenminste één jaar hebben dienst gedaan op een zeeschip van 500 tot 900 ton, en wel:

als kapitein of als eerste stuurman, in het bezit van een diploma als stuurman voor de kleine stoom- of zeilvaart, uitgereikt krachtens de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244)	een diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als kapitein of als stuurman dienst te doen op schepen in de groote handelsvaart van 500 tot 900 ton;

c. aan zeeofficieren en oud-zeeofficieren, en wel:

1. aan hen, die gedurende tenminste twee jaren hebben dienst gedaan op varende oorlogsschepen, ook vóór de aanstelling tot officier, dan wel dienst hebben gedaan op schepen in de groote handelsvaart	een diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart,
2. aan hen, die het eerste gedeelte van het examen voor luitenant ter zee der 1e klasse met gunstig gevolg hebben afgelegd	een diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart,

mits belanghebbenden een verklaring van den Voorzitter van de Commissie voor de Stuurliedenexamens overleggen, waaruit blijkt, dat zij hebben voldaan aan een examen in de bekendheid met de Nederlandsche en de voornaamste internationale wettelijke voorschriften betreffende de zeescheepvaart en met het behandelen van de lading, gelijk dit voor het verkrijgen van een diploma onderscheidenlijk als tweede en als eerste stuurman voor de groote handelsvaart wordt gevorderd, en zij, indien de aanvraag een diploma als eerste stuurman betreft, een bewijs van diensttijd van tenminste zes maanden op schepen in de groote handelsvaart overleggen;

d. aan hen, die voldaan hebben aan het examen voor benoembaarheid tot stuurman of officier bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië, en wel:

1. voor den rang van derde stuurman, dan wel voor derde officier	een diploma als derde stuurman voor de groote handelsvaart,
2. voor den rang van tweede stuurman, dan wel voor tweede officier	een diploma als tweede stuurman voor de groote handelsvaart,
3. voor den rang van eerste stuurman, dan wel voor eerste officier	een diploma als eerste stuurman voor de groote handelsvaart,

mits belanghebbenden een verklaring van den Voorzitter van de Commissie voor de Stuurliedenexamens overleggen, waaruit blijkt, dat zij hebben voldaan aan een examen in de bekendheid met de Nederlandsche en de voornaamste internationale wettelijke voorschriften betreffende de zeescheepvaart en met het behandelen van de lading, gelijk dit voor het verkrijgen van een diploma onderscheidenlijk als derde, tweede en eerste stuurman voor de groote handelsvaart wordt gevorderd, en zij, indien de aanvraag een diploma als eerste stuurman betreft, een bewijs van diensttijd van tenminste zes maanden op schepen in de groote handelsvaart overleggen;

e. aan hen, die in het bezit zijn van een diploma van stuurman, uitgereikt krachtens de besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van reglementen ter verkrijging van diploma's als stuurman aan boord van koopvaardijschepen, indien deze reglementen aan de Nederlandsche gelijkwaardig kunnen worden geacht, en wel:

voor een diploma van derde, onderscheidenlijk tweede en eerste stuurman	een diploma als derde, onderscheidenlijk tweede en eerste stuurman voor de groote handelsvaart; een diploma als stuurman voor de kleine handelsvaart;

f. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 buitengaats, gedurende tenminste één jaar, ingevolge artikel 7, lid 2, van de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) als kapitein of als stuurman met dispensatie hebben gevaren op zeeschepen van minder dan 500 ton, bin-

nen het hieronder omschreven gebied: de Oostzee met hare golven en inhammen, de Noordzee, voorzoover de grenzen niet aangegeven zijn door de oeverstaten, aan de Noordzijde begrensd door den 61sten breedtegraad, aan de Westzijde begrensd door de lijnen Duncansbyhead, Zuidelijke punt van Zuid-Ronalska (Orkadische eilanden), Oostkust Orkaden, lijn vuur Noord-Ronalska-vuur Simburghead (Shetlandsche eilanden), Oostkust der Shetlands, de meridiaan van het vuur van Noord-Unst (Shetlands) tot aan de parallel van den 61sten breedtegraad, het Kanaal tot de lijn Point du Raz, Isle de Sein-Mizenhead, en de Iersche Zee tot de lijn Benmorehead-Mull of Cantyre

g. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 buitengaats, binnen het gebied der beperkte kleine handelsvaart, gedurende tenminste één jaar, ingevolge artikel 7, lid 2, van de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) als kapitein met dispensatie hebben gevaren

een diploma als stuurman voor de beperkte kleine handelsvaart.

5. Krachtens het bepaalde onder *a* van artikel 13, lid 1, van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (*Staatsblad* n°. 456) worden diploma's als scheepswerktuigkundige uitgereikt:

aan hen, die vóór 1 Januari 1936 tenminste één jaar buitengaats hebben dienst gedaan op een zeeschip, waarvoor een Nederlandsche zeebrief was afgegeven of had behooren te zijn afgegeven, en wel:

1. als ongediplomeerd derde machinist op stoomschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, waarmede reizen werden gemaakt, welke zich niet verder uitstrekten dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee

een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als 3de machinist dienst te doen op stoomschepen, vrachtschepen zijnde, en slechts op reizen, welke zich niet verder uitstrekken dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee;

2. als ongediplomeerd derde machinist op stoomschepen, vrachtschepen zijnde van 1000—6000 ton, waarmede reizen werden gemaakt, welke zich niet verder uitstrekten dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee

een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als derde machinist dienst te doen op stoomschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 6000 ton en slechts op reizen, welke zich niet verder uitstrekken dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee;

3. als ongediplomeerd vierde machinist op stoomschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, of passagiersschepen zijnde van 2000 ton of meer

een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als vierde machinist dienst te doen op stoomschepen, vrachtschepen of passagiersschepen zijnde;

4. als ongediplomeerd vierde machinist op stoomschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, waarmede reizen werden gemaakt, welke zich niet verder uitstrekten dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee

een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent, om als vierde machinist dienst te doen op stoomschepen, vrachtschepen zijnde, en slechts op reizen, welke zich niet verder uitstrekken dan tot Europeesche havens, alsmede tot de niet-Europeesche havens van de Middellandsche Zee en van de Zwarte Zee.

6. Krachtens het bepaalde bij artikel 13, lid 1 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935 (S. n°. 456) worden diploma's als scheepswerktuigkundige of motordrijver uitgereikt:

a. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 tenminste één jaar buitengaats hebben dienst gedaan op een zeeschip, al dan niet sleepboot

zijnde, waarvoor een Nederlandsche zeebrief was afgegeven of had behooren te zijn afgegeven, en wel:

1. als eerste machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, of passagiersschepen zijnde van 2000 ton of meer	een diploma C als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als eerste machinist dienst te doen op motorschepen;
2. als eerste machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 1000 tot 6000 ton, of passagiersschepen zijnde van minder dan 2000 ton	een diploma B als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld. dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als eerste machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 6000 ton, of passagiersschepen zijnde van minder dan 2000 ton;
3. als eerste machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 600 tot 1000 ton	een diploma B als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld. dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als eerste machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 1000 ton;
4. als eerste machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 500 tot 600 ton, of op motorschepen van 400 tot 500 ton	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld. dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als eerste machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 600 ton en passagiersschepen zijnde van minder dan 500 ton;
5. als eerste machinist op motorschepen tot 400 ton	een diploma als motordrijver;
6. als tweede machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, of passagiersschepen zijnde van 2000 ton of meer	een diploma B als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als tweede machinist dienst te doen op motorschepen;
7. als tweede machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 1000 tot 6000 ton, of passagiersschepen zijnde van minder dan 2000 ton	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als tweede machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 6000 ton, of passagiersschepen zijnde van minder dan 2000 ton;
8. als tweede machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 600 tot 1000 ton	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als tweede machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 1000 ton;
9. als tweede machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 500 tot 600 ton, of op motorschepen van 400 tot 500 ton	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als tweede machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 600 ton en passagiersschepen zijnde van minder dan 500 ton;
10. als derde machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, of passagiersschepen zijnde van 2000 ton of meer	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als derde machinist dienst te doen op motorschepen;
11. als derde machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 1000 tot 6000 ton, of passagiersschepen zijnde van minder dan 2000 ton	een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts

	de bevoegdheid ontleent om als derde machinist dienst te doen op motorschepen, vrachtschepen zijnde van minder dan 6000 ton, of passagiersschepen zijnde van minder dan 2000 ton;
12. als vierde machinist op motorschepen, vrachtschepen zijnde van 6000 ton of meer, of passagiersschepen zijnde van 2000 ton of meer	een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als 4e machinist dienst te doen op motorschepen;
13. als machinist op zeesleepbooten voor de groote sleepvaart, motorschepen zijnde	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als machinist dienst te doen op zeesleepbooten, motorschepen zijnde, in de groote sleepvaart;
14. als tweede machinist op zeesleepbooten van 300 ton of meer voor de groote sleepvaart, stoomschepen zijnde	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als tweede machinist dienst te doen op zeesleepbooten, stoomschepen zijnde, in de groote sleepvaart;
15. als machinist op zeesleepbooten voor de kustsleepvaart, motorschepen zijnde	een diploma als motordrijver.

b. aan officieren of gewezen officieren van den Marinestoomvaartdienst, alsmede aan machinekamerpersoneel der Koninklijke Marine beneden den rang van officier, dat den rang van korporaal of hooger heeft bekleed, en wel:

1. aan officieren en gewezen officieren van den Marinestoomvaartdienst, gewezen officieren-machinisten gewezen hoofdmachinisten, zoomede gewezen machinisten der Koninklijke Marine, die met gunstigen uitslag het examen voor hoofdmachinist of een daarmede gelijkwaardig gesteld examen bij de Marine hebben afgelegd, met dien verstande, dat zij, die afkomstig zijn van het Koninklijk Instituut voor de Marine, tenminste 5 jaren als officier hebben gediend aan boord van actieve oorlogsschepen in den zin van de „Bevorderingswet voor de Zeemacht 1902"	een diploma C als scheepswerktuigkundige;
2. aan officieren en gewezen officieren van den Marinestoomvaartdienst, afkomstig van het Koninklijk Instituut voor de Marine, die tenminste 2½ jaar als officier hebben gediend aan boord van actieve oorlogsschepen, in den zin van de „Bevorderingswet voor de Zeemacht 1902", aan oud-machinisten, zoomede aan gewezen adjunct-machinisten der Koninklijke Marine, die met gunstigen uitslag het examen voor machinist hebben afgelegd	een diploma B als scheepswerktuigkundige;
3. aan gewezen adjunct-machinisten der Koninklijke Marine	een diploma A als scheepswerktuigkundige;
4. aan onderofficieren-machinist en gewezen onderofficierenmachinist, gewezen machinedrijvers, stokers en gewezen stokers der Koninklijke Marine, die den rang van korporaal of hooger hebben bekleed	een diploma als motordrijver.

c. aan hen, die voldaan hebben aan het examen voor benoembaarheid tot machinist of werktuigkundige bij de Gouvernementsmarine in Nederlandsch-Indië, en wel:

1. voor den rang van derde of vierde werktuigkundige of van leerling-werktuigkundige	een voorloopig diploma als scheepswerktuigkundige;
2. voor den rang van tweede werktuigkundige of vóór 6 Januari 1910 voor den rang van derde machinist	een diploma A als scheepswerktuigkundige;
3. voor den rang van eerste werktuigkundige of vóór 6 Januari 1910 voor den rang van tweede machinist	een diploma B als scheepswerktuigkundige;
4. vóór 6 Januari 1910 voor den rang van eerste machinist	een diploma C als scheepswerktuigkundige;

d. aan hen, die in het bezit zijn van een diploma van machinist, uitgereikt krachtens de besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van reglementen ter verkrijging van diploma's als machinist aan boord van koopvaardijschepen, indien deze reglementen aan de Nederlandsche gelijkwaardig kunnen worden geacht, en wel:

voor een diploma A, onderscheidenlijk B en C als machinist	een diploma A, onderscheidenlijk B en C als scheepswerktuigkundige, indien worden overgelegd bewijzen van dienst- en werktijd, tot gelijken duur als vereischt om te worden toegelaten tot het afleggen van het examen voor het betreffende diploma als bedoeld in het Reglement voor de machinistenexamens;
e. aan hen, die vóór 1 Januari 1936 buitengaats, gedurende tenminste een jaar, ingevolge artikel 7, lid 2, van de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) als machinist met dispensatie hebben gevaren op zeeschepen van minder dan 500 ton, binnen het hieronder omschreven gebied; de Oostzee met hare golven en inhammen, de Noordzee, voorzoover de grenzen niet aangegeven zijn door de oeverstaten, aan de Noordzijde begrensd door den 61sten breedtegraad, aan de Westzijde begrensd door de lijnen Duncansbyhead, Zuidelijke punt van Zuid-Ronalska (Orkadische eilanden), Oostkust Orkaden, lijn vuur Noord-Ronalskavuur Simburghead (Shetlandsche eilanden), Oostkust der Shetlands, de meridiaan van het vuur van Noord-Unst (Shetlands) tot aan de parallel van den 61sten breedtegraad, het Kanaal tot de lijn Point du Raz, Isle de Sein-Mizenhead, en de Ierssche Zee tot de lijn Benmorehead-Mull of Cantyre	een diploma A als scheepswerktuigkundige, met dien verstande, dat daarop een aanteekening zal worden gesteld, dat belanghebbende daaraan slechts de bevoegdheid ontleent om als machinist dienst te doen op zeeschepen van minder dan 500 ton.

7. 1. De in de voorafgaande artikelen bedoelde diploma's worden kosteloos afgegeven.

2. De modellen van de diploma's worden door Onzen Minister van Waterstaat vastgesteld, waarbij er rekening mede wordt gehouden, dat tot uitdrukking moet kunnen worden gebracht, of de ingevolge de Schipperswet 1907 (*Staatsblad* n°. 244) afgegeven diploma's werden uitgereikt krachtens een afgelegd examen, dan wel op grond van gedanen dienst.

3. Een duplicaat van een uitgereikt diploma wordt slechts afgegeven, indien belanghebbende aannemelijk kan maken, dat het oorspronkelijke diploma verloren is geraakt. Voor een duplicaat van een diploma is een bedrag van f 2.50 verschuldigd, ten bate van 's Rijks Schatkist.

8. Dit besluit kan worden aangehaald onder den titel van „Ruil- en dienstdiplomareglement".

Onze Minister van Waterstaat is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 12 *Januari* 1937.)

S. 639 F.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van ongebleekte, gebleekte en geverfde, bedrukte en bontgeweven katoen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 N°. 20 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 Augustus 1936 N°. 167) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), de invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van ongebleekte, gebleekte en geverfde, bedrukte en bontgeweven katoen, wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. manufacturen, stoffen en weefsels van geverfde, bedrukte en bontgeweven katoen, voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

b. manufacturen, stoffen en weefsels van

gebleekte katoen, voorzoover deze meer bedraagt dan 15 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd;

c. manufacturen, stoffen en weefsels van ongebleekte katoen, voor zoover deze meer bedraagt dan 15 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 van die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, waaronder en de wijze waarop eene vergunning, in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

4. 1. Voor de toepassing dezer wet kan Onze Minister bepalingen vast stellen betreffende het leveren van bewijs van herkomst of van oorsprong van ten invoer aangegeven goederen.

2. Invoer, in strijd met het bepaalde krachtens het vorig lid, is verboden.

5. 1. Hij, die opzettelijk goederen invoert in strijd met het bepaalde in en krachtens de artikelen 2, 3 en 4, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste f 10,000 terwijl de goederen, waarmede of ten aanzien waarvan de overtreding plaats had, kunnen worden verbeurd verklaard.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft hij die eenig goed verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop of ter aflevering in voorraad heeft, waarvan hij weet, dat het is ingevoerd in strijd met een verbod uitgevaardigd bij of krachtens het bepaalde in de artikelen 2, 3 en 4.

3. De feiten, strafbaar gesteld bij deze wet, worden als misdrijven beschouwd.

6. Met het opsporen van feiten, strafbaar gesteld bij deze wet zijn behalve de bij of krachtens artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast alle ambtenaren der Rijks- en gemeentepolitie, zoomede de ambtenaren der invoerrechten en accijnzen.

7. Op feiten, vallende in eene strafbepaling dezer wet, zijn niet van toepassing de strafbepalingen, voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen.

8. Met betrekking tot de in en krachtens deze wet gegeven voorschriften zijn de artikelen 5, 6 en 7 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* N°. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* N°. 596), van overeenkomstige toepassing.

9. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag, volgende op dien der afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 639 G.

---

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van vlas, hennep en halflinnen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 21 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Augustus 1936, No. 168) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van vlas, hennep en halflinnen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van manufacturen, stoffen en weefsels van vlas, hennep en halflinnen, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930, 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 H.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936, No. 22 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Augustus 1936 No. 168) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's, voorzoover deze meer bedraagt dan 10 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land aan voormelde goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

3. 1. Gedurende het in het vorig artikel genoemde tijdvak zal de invoer der aldaar genoemde artikelen niet zijn toegestaan, tenzij daarbij wordt overgelegd eene daartoe door of vanwege Onzen Minister afgegeven vergunning, behoudens den invoer uit België, welke slechts zal zijn toegestaan op vertoon van het daartoe door Onzen Minister voorgeschreven certificaat.

2. Door Ons worden op voordracht van Onzen Minister regelen gesteld betreffende de voorwaarden, waaronder en de wijze waarop eene vergunning, als in het vorig lid bedoeld, wordt verstrekt, alsmede betreffende de vaststelling van bedragen, welke ter bestrijding van kosten, aan de uitvoering van dat besluit verbonden, aan belanghebbenden worden in rekening gebracht.

3. In een besluit, als in het vorig lid bedoeld, kan aan Onzen Minister bevoegdheid worden verleend, nadere voorschriften vast te stellen ten aanzien van de in dat besluit gestelde regelingen, alsmede op grond van bijzondere omstandigheden daarvan en van het bepaalde in het eerste lid afwijkingen toe te staan.

4. Een besluit, als in dit artikel bedoeld, wordt in de *Nederlandsche Staatscourant* bekendgemaakt.

De artikelen 4 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 I.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van tapijten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 15 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Augustus 1936 No. 168) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van tapijten wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer

rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van tapijten, tapijtgoed, karpetten, loopers, kleedjes en matten, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 J.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936, No. 11 (*Nederlandsche Staatscourant* van 26 Augustus 1936 No. 166) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 K.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van meubelen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 16 (*Nederlandsche Staatscourant* van 25 Augustus 1936, No. 165) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van meubelen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. *a.* Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van meubelen van bamboe, rotting, riet, teen of twijgen, al of niet bekleed, voor zoover deze meer bedraagt dan 45 ten honderd

van het bruto-gewicht, hetwelk in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

b. Gedurende het tijdvak van 37 dagen, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 7 October 1936, is de invoer uit ieder land verboden van meubelen van hout, al of niet bekleed en onderdeelen van deze meubelen, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 37 dagen in het jaar 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 L.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van wol en halfwol.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936, No. 12 (*Nederlandsche Staatscourant* van 26 Augustus 1936 No. 166) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van wol en halfwol wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van manufacturen, stoffen en weefsels van wol en halfwol, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 M.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van pluche, fluweel en trijp, alsmede voorwerpen daarvan.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936, No. 17 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 Augustus 1936, No. 167) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van pluche, fluweel en trijp, alsmede voorwerpen daarvan wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van pluche, fluweel en trijp, alsmede voorwerpen daarvan voorzoover deze meer bedraagt dan 35 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de

ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 N.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van kunstzijde en van kunstzijde met andere stoffen dan echte zijde.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 19 (*Nederlandsche Staatscourant* van 27 Augustus 1936, No. 167) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van kunstzijde en van kunstzijde met andere stoffen dan echte zijde wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van manufacturen, stoffen en weefsels van kunstzijde en van kunstzijde met andere stoffen dan echte zijde, voorzoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 639 O.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van onderkleeding.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 13 (*Nederlandsche Staatscourant* van 25 Augustus 1936, No. 165) ingevolge art. 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van onderkleeding wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van onderkleeding, voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 639 P.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van tafel- en servetgoed.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936, No. 18 (*Nederlandsche Staatscourant* van 25 Augustus 1936, No. 165) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van tafel- en servetgoed wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van tafel- en servetgoed, handdoeken en ander huishoudgoed, zoowel afgepast als aan stuk, beddelakens en sloopen, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 Q.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van kousen en sokken.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 14 (*Nederlandsche Staatscourant* van 26 Augustus 1936, No. 166) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van kousen en sokken wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 Augustus 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van kousen en sokken, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van het aantal dozijn paren, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 R.

21 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van geëmailleerde geslagen ijzeren badkuipen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 18 September 1936, No. 10 (*Nederlandsche Staatscourant* van 18/19 September 1936, No. 182) ingevolge artikel 2

der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van geëmailleerde geslagen ijzeren badkuipen aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 30 November 1936, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van geëmailleerde geslagen ijzeren badkuipen, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in de jaren 1934 en 1935 uit dat land aan voormelde goederen is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 639 S.

---

22 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van caustische potasch en kaliloog.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 22 Augustus 1936 No. 10 (*Nederlandsche Staatscourant* van 25 Augustus 1936 No. 165) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van caustische potasch en kaliloog wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 4 maanden, aanvangende 1 September 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van

a. caustische potasch;

b. kaliloog,

telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 4 maanden in de jaren 1932, 1933 en 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 22sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 639 T.

---

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van koffie.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 17 Maart 1936 No. 8 (*Nederlandsche Staatscourant* van 18 Maart 1936 No. 55) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van koffie aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden aanvangende 19 Maart 1936 en eindigende 18 Juni 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. ongebrande koffie (Nederlandsch-Indische-, Braziliaansche- en andere Amerikaansche-, Afrikaansche- en alle andere soorten-):

b. afval van ongebrande koffie (w.o. veegsel);

c. gebrande koffie

telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in het jaar 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 639 U.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van dweilen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 April 1936 No. 5 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 April 1936, No. 82) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van dweilen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, ingaande 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van dweilen, voor zoover deze meer bedraagt dan 80 ten honderd van de waarde, welke in het tijdvak van 1 Mei 1934 tot 1 Mei 1935 uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat gedurende het in dit artikel genoemde tijdvak uit ieder land niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 80 ten honderd van het gewicht, dat in het tijdvak van 1 Mei 1934 tot 1 Mei 1935 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 V.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van zakdoeken.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 24 April 1936 No. 4 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 April 1936, No. 82) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van zakdoeken wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, ingaande 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van zakdoeken, zoowel afgepast als aan het stuk, voor zoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van de waarde welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd, met dien verstande, dat gedurende den in dit artikel genoemden termijn niet meer ten invoer zal worden toegelaten dan 50 ten honderd van het gewicht, dat gemiddeld per 12 maanden in de jaren

1930 en 1931 aan die goederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 W.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van schoeisel en van leestklaar schoenwerk.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 April 1936, No. 20 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30 April 1936, No. 84) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van schoeisel en van leestklaar schoenwerk wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van leder, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal paren dier goederen, dat in 1934 uit dat land is ingevoerd;

b. schoenen, laarzen en pantoffels, zonder of niet voor het grootste deel van leder, caoutchouc, gomelastiek of rubber, voor zoover deze meer bedraagt dan 70 ten honderd van het aantal paren dier goederen, dat in 1934 uit dat land is ingevoerd;

c. schoenen, laarzen en pantoffels, geheel of voor het grootste deel van caoutchouc, gomelastiek of rubber, voorzoover deze meer bedraagt dan 35 ten honderd van het aantal paren dier goederen, dat in 1934 uit dat land is ingevoerd;

d. leestklaar schoenwerk, alsmede gestantste zolen, al dan niet met aangezetten hak en gestantste hakken, voor zoover deze meer bedraagt dan 100 ten honderd van het aantal paren dier goederen, dat in 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 X.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van overhemden.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 Mei 1936, No. 13 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Mei 1936 No. 103) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van overhemden wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 31 Mei 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden

van overhemden, voorzoover deze meer bedraagt dan 20 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk in 1934 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en voor zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 639 IJ.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van lucifers en lucifershoutjes.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 25 Mei 1936, No. 14 (*Nederlandsche Staatscourant* van 28 Mei 1936 No. 103) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van lucifers en lucifershoutjes wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Juni 1936 en eindigende 31 Mei 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van:

a. lucifers van papier of carton, al dan niet gebundeld of verpakt, alsmede lucifers van hout, verpakt in papieren of cartonnen omslagen, dan wel waarvan het hout van de afzonderlijke lucifers niet volkomen is gescheiden;

b. lucifers en lucifershoutjes, niet vallende onder groep *a.*, telkens voorzoover deze meer bedraagt dan 30 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gedurende het tijdvak van 1 Juli 1934 tot 1 Juli 1935 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 Z.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van metaaldraadgloeilampen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 April 1936, No. 9 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1/2 Mei 1936, No. 85) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van metaaldraadgloeilampen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 Mei 1936 en eindigende 30 April 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van metaaldraadgloeilampen, al of niet luchtledig, al of niet met gas gevuld en al of niet voorzien van fitting, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het aantal stuks, hetwelk gemiddeld per 12 maanden gedurende de jaren 1930 en 1931 uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 639 AA.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van kunstzijden garens.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 26 October 1936 No. 38 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30/31 October 1936 No. 212) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van kunstzijden garens wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „kunstzijden garens"

a. alle garens van kunstzijde;

b. stapelvezelgarens, gesponnen van stapelvezels van kunstzijde;

c. stapelvezel menggarens, gesponnen van stapelvezels van kunstzijde en van vezels van katoen.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1936 en eindigende 31 October 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van kunstzijden garens, voorzoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van de hoeveelheid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1933 en 1934 uit dat land aan kunstzijden garens is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 2 *Februari* 1937.)

S. 639 BB.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van tricotgoederen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 26 October 1936, No. 37 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30/31 October 1936, No. 212) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van tricotgoederen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „tricotgoederen": boven- en onderkleeding, gebreid of uit tricotstof vervaardigd, zonder rubber, andere dan kousen of sokken.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1936 en eindigende 31 October 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van tricotgoederen, voor zoover deze meer bedraagt dan 40 ten honderd van de hoeveelheid, welke gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1929, 1930 en 1931 aan tricotgoederen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vast-

gesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 CC.

28 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van sloten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 30 October 1936, No. 17 (*Nederlandsche Staatscourant* van 30/31 October 1936, No. 212) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van sloten wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:
1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;
2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart;
3. „sloten", sloten en onderdeelen daarvan, met uitzondering van hangsloten en met uitzondering van meubelsloten met een nettogewicht van minder dan 150 gram.
2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1936 en eindigende 31 October 1937, of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van sloten, voorzoover deze meer bedraagt dan 25 ten honderd van het brutogewicht, hetwelk gemiddeld per 12 maanden in de jaren 1932 en 1933 uit dat land aan sloten is ingevoerd.
2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.
3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.
4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;
Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.
De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.
(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 DD.

28 *December* 1936. WET, houdende maatregelen tot het verkrijgen van juiste economische statistieken.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, maatregelen te nemen tot het verkrijgen van juiste economische statistieken;
Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.
Art. 1. 1. Het Centraal Bureau voor de Statistiek is bevoegd, met machtiging en onder toezicht van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister, de Centrale Commissie voor de Statistiek gehoord, rechtstreeks of door tusschenkomst van ambtenaren en deskundigen, de opgaven en inlichtingen in te winnen, die het noodig acht tot het verkrijgen van juiste economische statistieken, ook over reeds verloopen jaren.
2. Voorzoover de in het vorige lid bedoelde opgaven en inlichtingen liggen op het terrein van het Nederlandsche bankwezen, geschiedt het inwinnen na overleg met en door tusschenkomst van de Nederlandsche Bank en zulks in dien zin, dat de Bank de op afzonderlijke personen, ondernemingen of instellingen betrekking hebbende gegevens verzamelt, deze totaliseert en de aldus verkregen totaalcijfers aan het Centraal Bureau voor de Statistiek doet toekomen.
3. Alle ingezetenen en andere binnen het Rijk in Europa verblijf houdende personen, met uitzondering van de hoofden der Departementen van algemeen bestuur, zijn verplicht de gevraagde opgaven en inlichtingen te verstrekken.
2. 1. Tot het verkrijgen van de in het vorige artikel bedoelde opgaven en inlichtingen wendt het Centraal Bureau voor de Statistiek zich per aangeteekenden brief tot de betrokken personen.
2. In het geval, bedoeld in het tweede lid van het vorige artikel, geeft het Centraal Bureau voor de Statistiek van de in dien brief gestelde vragen kennis aan de Nederlandsche Bank.
3. De betrokken personen zijn verplicht de gestelde vragen duidelijk en zonder voorbehoud naar waarheid te beantwoorden binnen een door Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister bij het verleenen van de in artikel 1 bedoelde machtiging vast te stellen termijn na de dagteekening van den aangeteekenden brief.
4. Artikel 19 der wet van den 5den Augustus 1850 (*Staatsblad* n°. 45) is te dezen toepasselijk.
3. 1. In bijzondere gevallen kan Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister de door het Centraal Bureau voor de Statistiek aangewezen ambtenaren en deskundigen mach-

tigen, inzage te vorderen van boeken, bescheiden en geschriften.

2. Voorzoover inzage noodig is van boeken, bescheiden en geschriften van hier te lande gevestigde of hun bedrijf uitoefenende banken of bankiers, geschiedt zulks door tusschenkomst van de Nederlandsche Bank en wel in dier voege, dat de Bank de personen aanwijst, die met machtiging van Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister, de inzage kunnen vorderen.

4. Het is aan een ieder, die ingevolge deze wet met eenige werkzaamheid belast is, verboden, van de ontvangen opgaven en inlichtingen, in artikel 1 bedoeld, alsmede van de gegevens, bij de inzage van boeken, bescheiden en geschriften, als in artikel 3 bedoeld, verkregen, verder gebruik te maken dan voor de uitoefening van zijn taak gevorderd wordt.

5. Gegevens, ingevolge deze wet verzameld, worden niet in zoodanigen vorm openbaar gemaakt, dat daaruit opgaven en inlichtingen over een afzonderlijken persoon, onderneming of instelling kunnen blijken, tenzij die persoon, het hoofd van de onderneming of het bestuur der instelling hiertegen geen bezwaar heeft.

6. Onze met de uitvoering dezer wet belaste Minister is bevoegd, de Centrale Commissie voor de Statistiek gehoord, ter zake van de uitoefening van de bevoegdheden, in de artikelen 1 en 3 bedoeld, nadere voorschriften vast te stellen.

7. 1. De persoon die, hoewel daartoe in staat, weigeren of nalatig zijn de opgaven of inlichtingen, bedoeld in artikel 1, te verstrekken of weigeren inzage van boeken, bescheiden of geschriften, bedoeld in artikel 3, te verleenen, worden gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

2. Hij die opzettelijk eene onjuiste opgave of inlichting, als bedoeld in artikel 1, verstrekt of opzettelijk tot de verstrekking medewerkt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar of geldboete van ten hoogste twaalf duizend gulden.

3. Hij die opzettelijk de bij artikel 4 opgelegde geheimhouding schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

4. Hij aan wiens schuld schending van die geheimhouding te wijten is, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

5. Hij die opzettelijk gegevens, ingevolge deze wet verkregen, in strijd met het bepaalde in artikel 5 openbaar maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden.

6. Hij aan wiens schuld te wijten is, dat gegevens, ingevolge deze wet verkregen, in strijd met het bepaalde in artikel 5 worden openbaar gemaakt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

7. De feiten, in het eerste lid van dit artikel strafbaar gesteld, worden beschouwd als overtredingen, de in het tweede, derde, vierde, vijfde en zesde lid strafbaar gestelde als misdrijven.

8. Bij het inwerkingtreden van deze wet is afgeschaft de wet van den 1sten December 1917, *Staatsblad* n°. 665.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 28sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 639 EE.

31 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van ongetwijnde garens van vlas.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936 No. 56 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1 October 1936, No. 191) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van ongetwijnde garens van vlas wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van ongetwijnde garens van vlas, voorzoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in het jaar 1935 aan voornoemde garens uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 639 FF.

31 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van superfosfaat.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 29 September 1936, No. 50 (*Nederlandsche Staatscourant* van 1 October 1936, No. 191) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van superfosfaat wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 October 1936 en eindigende 31 December 1936 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van superfosfaat, voor zoover deze meer bedraagt dan 60 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per drie maanden tijdens de periode 1 Mei 1935 tot 1 Mei 1936 aan superfosfaat uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 29 *Januari* 1937.)

S. 639 GG.

31 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van gelaschte buizen.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 26 October 1936, No. 36 (*Nederlandsche Staatscourant* van 29 October 1936, No. 211) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van gelaschte buizen wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel 3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

3. „gelaschte buizen", gelaschte buizen of pijpen van ijzer en staal (zoowel met zichtbare als niet zichtbare lasch) met een uitwendige doorsnede tot en met 60 m.m.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 12 maanden, aanvangende 1 November 1936 en eindigende 31 October 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van gelaschte buizen, voor zoover deze meer bedraagt dan 50 ten honderd van het tweevoud van het bruto-gewicht, hetwelk gedurende het tijdvak van 1 Jan. 1935 tot 1 Juli 1935 aan gelaschte buizen uit dat land is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 10 *Februari* 1937.)

S. 639 HH.

31 *December* 1936. WET tot regeling van den invoer van petten en baretten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat door Ons bij besluit van 21 November 1936, No. 47 (*Nederlandsche Staatscourant* van 26 November 1936, No. 231) ingevolge artikel 2 der „Crisisinvoerwet" 1931 (*Staatsblad* No. 535), gewijzigd bij de wet van 17 November 1933 (*Staatsblad* No. 596), de invoer van petten en baretten wederom aan eene tijdelijke beperking is onderworpen en dat artikel

3 van genoemde wet voorschrijft, dat in zoodanig geval een voorstel van wet tot voorziening van het in dat besluit geregeld verbod van invoer zal worden gedaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. In deze wet is te verstaan onder:

1. „invoer", invoer in het vrije verkeer rechtstreeks uit het buitenland of na voorafgaanden opslag in entrepôt;

2. „Onze Minister", de Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart.

2. 1. Gedurende het tijdvak van 3 maanden, aanvangende 1 December 1936 en eindigende 28 Februari 1937 of zooveel eerder als door Ons op voordracht van Onzen Minister zal worden bepaald, is de invoer uit ieder land verboden van petten en baretten, voorzoover deze meer bedraagt dan 35 ten honderd van het bruto-gewicht, hetwelk gemiddeld per 3 maanden in de jaren 1931 en 1932 uit dat land aan petten en baretten is ingevoerd.

2. Onze Minister is bevoegd om boven de ingevolge het vorig lid bepaalde contingenten bijzondere contingenten vast te stellen voor den invoer uit nader door hem aan te wijzen landen.

3. Indien en in zooverre op den dag, waarop deze wet in werking treedt, bijzondere contingenten van kracht zijn, waarvan de termijn nog niet is verstreken, zullen voor het nog niet verstreken gedeelte van dien termijn de bijzondere contingenten in de plaats treden van de in het eerste lid bedoelde contingenten.

4. Door Onzen Minister kan worden vastgesteld een lijst van goederen, welke niet vallen onder de in het eerste lid bedoelde.

De artikelen 3 tot en met 9 zijn gelijkluidend aan die van Staatsblad N°. 639 F, blz. 759.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,

H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 700.

31 *December* 1936. WET, houdende nieuwe bepalingen tot bescherming van in het wild levende vogels. (*„Vogelwet 1936".*)

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is nieuwe bepalingen vast te stellen tot bescherming van in het wild levende vogels;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

§ 1. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. Deze wet verstaat onder:

1°. „Onze Minister": Onze Minister van Landbouw en Visscherij;

2°. „Beschermde vogels": alle vogels, welke behooren tot een der in Europa in het wild levende soorten, met uitzondering van het pluimvee en de in artikel 1 van de Jachtwet 1923 genoemde vogels.

2. Bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur kan in het belang van den vogelstand of ter voorkoming van schade aan land-, tuin- of boschbouw, aan de jacht of aan de visscherij worden bepaald, dat vogels, behoorende tot bij dien algemeenen maatregel aangewezen soorten, voor bepaalden of onbepaalden tijd, voor het geheele Rijk of een gedeelte hiervan niet worden gerekend tot beschermde vogels in den zin dezer wet.

3. Deze wet begrijpt onder:

1°. „Vogels": lichamen van doode vogels, al dan niet gepraepareerd, en huiden en deelen van huiden van vogels, al dan niet gepraepareerd;

2°. „Eieren": ledige schalen van eieren, waaruit de inhoud verwijderd is door een of meer geringe openingen;

3°. „Veld": stranden, schorren, gorzen, kwelders, slikken, wadden, binnenwateren en territoriale wateren.

4. 1. Door Ons kan een Commissie van Bijstand worden ingesteld, welke tot taak heeft Onzen Minister desgevraagd of eigener beweging van advies te dienen omtrent maatregelen, met betrekking tot de uitvoering dezer wet genomen of te nemen, en hem desgevraagd bij de uitvoering bij te staan.

2. Bij algemeenen maatregel van bestuur worden nadere regelen gesteld ten aanzien van de bevoegdheid, samenstelling, benoeming en werkwijze der commissie.

§ 2. *Beschermde vogels en eieren en nesten van beschermde vogels.*

5. Het dooden, pogen te dooden, vangen of pogen te vangen van beschermde vogels is verboden.

6. Het door giften of beloften aanmoedigen of beloonen van het dooden of vangen van beschermde vogels is verboden.

7. Het is verboden beschermde vogels ten verkoop voorhanden te hebben, te koop aan te bieden, te verkoopen, af te leveren, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, in te voeren of uit te voeren.

8. 1. Het zoeken, rapen of uithalen van eieren van beschermde vogels, het verstoren van hun nesten en het door giften of beloften aanmoedigen of beloonen van deze handelingen is verboden.

2. Het pogen eieren van beschermde vogels te rapen of uit te halen en het pogen hun nesten te verstoren is verboden.

9. Het is verboden eieren of nesten van beschermde vogels ten verkoop voorhanden te hebben, te koop aan te bieden, te verkoopen, af te leveren, te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, in te voeren of uit te voeren.

§ 3. *Vergunningen en uitzonderingen.*

10. 1. Op verzoek van eigenaren of gebruikers van gronden of wateren, waar beschermde vogels schade toebrengen of overlast veroorzaken of zulks dreigen te doen, wordt aan die eigenaren of gebruikers of aan hun lasthebbers vergunning verleend deze vogels te dooden of te vangen en daarna te vervoeren, hun nesten te verstoren en deze handelingen door giften of beloften aan te moedigen of te beloonen.

2. Nietig is elk beding, waarbij de gebruiker van gronden of wateren zich verplicht geen vergunning, als bedoeld in het vorige lid, aan te vragen of te gebruiken.

11. 1. Vergunning kan worden verleend om beschermde vogels, behoorende tot bij algemeenen maatregel van bestuur aangewezen soorten, voor de kooi of voor de jacht te vangen, ten verkoop voorhanden te hebben, te koop aan te bieden, te verkoopen, af te leveren, zoowel binnen als buiten het veld te vervoeren en ten vervoer aan te bieden, benevens de voor de jacht gevangen vogels in te voeren of uit te voeren.

2. De in het vorige lid bedoelde vergunningen gelden niet voor het ten verkoop voorhanden hebben, te koop aanbieden, verkoopen, afleveren, vervoeren, ten vervoer aanbieden, invoeren of uitvoeren van verminkte vogels.

12. Indien hij, wien een vergunning, als bedoeld in het vorige artikel, is verleend, andere beschermde vogels voorhanden heeft dan die, behoorende tot een der bij dat artikel bedoelde soorten, wordt hij geacht die vogels ten verkoop voorhanden te hebben.

13. Het vervoeren en ten vervoer aanbieden van voor de kooi gevangen beschermde vogels, behoorende tot een der bij artikel 11 bedoelde soorten, is te allen tijde op openbare wegen en paden toegestaan, mits het tegelijk slechts ten hoogste twee vogels van iedere soort betreft en deze levend en onverminkt zijn.

14. De krachtens artikel 11 verleende vergunningen kunnen niet strekken tot het vangen en in het veld vervoeren van de in dat artikel bedoelde beschermde vogels:

1°. op Zondagen, den Nieuwjaarsdag, de Christelijke tweede Paasch- en Pinksterdagen, den Hemelvaartsdag en de beide Kerstdagen;

2°. gedurende den tijd tusschen zonsondergang en zonsopgang;

3°. wanneer de grond met sneeuw bedekt is.

15. 1. Aan door Onzen Minister erkende praeparateurs kan vergunning worden verleend tot het ten verkoop voorhanden hebben, te koop aanbieden, verkoopen, afleveren, vervoeren, ten vervoer aanbieden en invoeren van doode, beschermde vogels.

2. Onze Minister is bevoegd aan de in het vorige lid bedoelde erkenning voorwaarden te verbinden.

16. Het aan de in het vorige artikel bedoelde praeparateurs te koop aanbieden, verkoopen en afleveren van doode beschermde vogels en het ter verzending aan hen vervoeren en ten vervoer aanbieden van die vogels kan bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur voorwaardelijk worden toegestaan.

17. 1. Het in artikel 8 bepaalde is niet toepasselijk ten aanzien van het zoeken en rapen van eieren van kieviten gedurende den raaptijd, welke aanvangt den 1sten Februari en eindigt met ingang van een bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelden, niet na den 20sten April verschijnenden dag, welke voor elke provincie verschillend kan zijn.

2. Het is verboden zich bij het zoeken of rapen van eieren van kieviten door een of meer honden te doen vergezellen.

3. Hij, die eieren van kieviten zoekt of raapt op gronden, welke hem niet behooren en niet bij hem in gebruik zijn, mag dit slechts doen in tegenwoordigheid van den eigenaar of met diens schriftelijke toestemming.

4. Is een ander dan de eigenaar gebruiker der gronden, dan is het gezelschap of de schriftelijke toestemming van den gebruiker vereischt.

18. Gedurende een bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen tijd kan vergunning worden verleend tot het zoeken, rapen en in het veld vervoeren van eieren van meeuwvogels, met uitzondering van die van dwergsterns, lachsterns en zwarte sterns.

19. Het in artikel 9 bepaalde is niet van toepassing ten aanzien van:

1°. de eieren van kieviten gedurende den raaptijd en de twee daarop volgende dagen, met dien verstande, dat het vervoeren der eieren gedurende deze twee dagen slechts binnen de bebouwde kom der gemeenten en langs openbare wegen en paden is toegestaan;

2°. de eieren van meeuwvogels, met uitzondering van die van dwergsterns, lachsterns en zwarte sterns, gedurende den krachtens het vorige artikel bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelden tijd en de zeven daarop volgende dagen met dien verstande, dat het vervoeren der eieren slechts binnen de bebouwde kom der gemeenten en langs openbare wegen en paden is toegestaan.

20. Het in artikel 8 bepaalde is, voor zoover het verstoren van in of tegen gebouwen of op binnenplaatsen zich bevindende nesten betreft, niet van toepassing op de gebruikers van die gebouwen of binnenplaatsen en hunne lasthebbers.

21. In het belang van den vogelstand, het onderwijs of de wetenschap kan vergunning worden gegeven tot het verrichten van bij de artikelen 5, 6, 7, 8 en 9 verboden handelingen.

22. 1. Vergunning kan worden verleend tot het gebruik maken van vuurwapenen bij het dooden van beschermde vogels en vogels, bedoeld in artikel 2.

2. Zij, die voorzien zijn van een jachtacte, worden geacht vergunning tot het gebruikmaken van vuurwapenen bij het dooden van vogels, bedoeld in artikel 2, te hebben verkregen, op voorwaarde, dat zij daarvan geen gebruik maken, wanneer de grond met sneeuw bedekt is en op de dagen en tijden genoemd in artikel 14.

23. 1. Bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur kan het gebruiken van bepaald aangewezen middelen voor het dooden, pogen te dooden, vangen en pogen te vangen van beschermde vogels en vogels, bedoeld in artikel 2, worden verboden of niet dan voorwaardelijk worden toegestaan.

2. Bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur kan het zich in het veld bevinden met bepaald aangewezen middelen, geschikt tot het vangen of dooden van de in dit artikel bedoelde vogels, worden verboden of niet dan voorwaardelijk worden toegestaan.

3. Het plaatsen en het gebruiken van vallen, kooien, netten, strikken, lijmstokken en van alle andere middelen tot het in massa vangen of dooden van beschermde vogels is verboden.

24. In geval van behoefte aan verplaatsing van op geoorloofde wijze voorhanden gehouden beschermde vogels en eieren en nesten van beschermde vogels kan vergunning tot het vervoeren en ten vervoer aanbieden van deze dieren en voorwerpen worden gegeven.

25. 1. Van een krachtens deze wet verleende vergunning mag op gronden en wateren, aan anderen dan den houder der vergunning toebehoorende en niet bij dezen in gebruik zijnde, slechts gebruik worden gemaakt in tegenwoordigheid van den eigenaar of met diens schriftelijke toestemming.

2. Is een ander dan de eigenaar gebruiker der gronden en wateren, dan is het gezelschap of de schriftelijke toestemming van den gebruiker vereischt.

26. Geen vergunning wordt verleend aan minderjarigen en aan hen, die in de twee jaren, voorafgaande aan hun verzoek tot het verkrijgen van een vergunning, wegens een der door deze wet of in een der artikelen 46, eerste lid, 47 of 48 der Jachtwet 1923 strafbaar gestelde feiten zijn veroordeeld of die de vervolging deswege overeenkomstig de bepalingen van artikel 74 van het Wetboek van Strafrecht hebben voorkomen.

27. 1. De bij deze wet bedoelde vergunningen worden verleend overeenkomstig regelen en op voorwaarden, bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

2. Als voorwaarde voor het verkrijgen van een vergunning kan betaling van een geldsom slechts worden gesteld voor de vergunningen, bedoeld in de artikelen 11, 15 en 18.

§ 4. *Strafbepalingen.*

28. 1. Hij, die handelt in strijd met een der bij of krachtens deze wet vastgestelde voorschriften of met een voorwaarde, waarop hem een vergunning werd verleend, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

2. Indien tijdens het plegen van het feit nog geen twee jaren zijn verloopen, sedert een vroegere veroordeeling van den schuldige wegens een strafbaar feit, bedoeld in het vorige lid, onherroepelijk is geworden, kan hechtenis van ten hoogste één maand worden opgelegd.

3. Het feit wordt beschouwd als een overtreding.

4. Voorwerpen, door middel van overtreding verkregen, of waarmede een overtreding is gepleegd, kunnen worden verbeurd verklaard.

5. Middelen van vervoer kunnen alleen worden verbeurd verklaard, indien zij den veroordeelde toebehooren.

29. De ondernemer van een openbaar middel van vervoer wordt als zoodanig niet vervolgd, indien de naam en de woonplaats van den afzender van de voorwerpen, waarmede de overtreding is gepleegd, bekend zijn of op eerste aanmaning van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie binnen een door dezen te bepalen termijn door den ondernemer worden bekend gemaakt.

30. Met het opsporen van de feiten, bij deze wet strafbaar gesteld, zijn belast, behalve de bij artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering aangewezen ambtenaren:

1°. de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie;

2°. de ambtenaren van invoerrechten en accijnzen;

3°. zij, die daartoe door Onzen Minister zijn aangewezen.

31. 1. Voor verbeurdverklaring vatbare voorwerpen, kunnen door de ambtenaren, in het vorige artikel bedoeld, op elke plaats worden gevolgd en in beslag genomen.

2. Indien hun de toegang wordt geweigerd, verschaffen zij zich dien, desnoods met inroeping van den sterken arm.

3. In woningen treden zij tegen den wil van den bewoner niet binnen dan op vertoon van een bijzonderen schriftelijken last van den commissaris van politie, en in gemeenten, waar geen commissaris is, van den burgemeester. Van dit binnentreden wordt binnen twee maal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt. Daarin wordt mede van het tijdstip van het binnentreden en van het daarmede beoogde doel melding gemaakt.

32. 1. De ambtenaar van het Openbaar Ministerie kan gelasten, dat in beslag genomen levende vogels, nadat de soort, waartoe zij behooren, is vastgesteld en nadat zij zijn gewaardeerd, in vrijheid worden gesteld.

2. Indien in beslag genomen voorwerpen in bederf dreigen over te gaan, worden zij, na te zijn gewaardeerd, op bevel van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie vernietigd.

33. Indien in beslag genomen, niet verbeurd verklaarde, voorwerpen niet meer aanwezig zijn, bepaalt de rechter bij het vonnis of, en zoo ja, tot welk bedrag de eigenaar zal worden schadeloos gesteld.

34. 1. Indien de zaak niet wordt voortgezet, worden de in beslag genomen voorwerpen op bevel van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie aan den eigenaar teruggegeven.

2. Indien in het geval, bedoeld in het vorige lid, de in beslag genomen voorwerpen niet meer aanwezig zijn, wordt de eigenaar op bevel van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie, hetwelk hem bij exploit wordt beteekend, tot een door dien ambtenaar te bepalen bedrag schadeloos gesteld.

35. 1. De in de vorige twee artikelen bedoelde schadeloosstelling wordt door den ontvanger der registratie, in wiens kring de rechter of de ambtenaar van het Openbaar Ministerie zetelt, die het bevel heeft gegeven, op quitantie of een geldig bewijs van den rechthebbende voldaan.

2. De vordering vervalt door verloop van twee jaren, nadat het vonnis onherroepelijk is geworden of het bevel van den ambtenaar van het Openbaar Ministerie is beteekend.

§ 5. *Slotbepalingen.*

36. Deze wet treedt in werking met ingang van een nader door Ons te bepalen dag.

37. Met het in werking treden dezer wet vervallen de bepalingen van de Vogelwet 1912, behalve ten aanzien van de begane strafbare feiten.

38. 1. In het eerste lid van artikel 3 onder 6° *bis* van de wet van 9 Mei 1890 (*Staatsblad* n°. 81), houdende verbodsbepalingen tegen het dragen van wapenen, wordt het getal „1912" vervangen door het jaartal, bedoeld in artikel 39.

2. In punt *d* van artikel 7 der Jachtwet 1923 wordt het getal „36" vervangen door „28" en wordt het getal „1912" vervangen door het jaartal, bedoeld in artikel 39.

39. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel van „Vogelwet", met bijvoeging van het jaartal van het *Staatsblad*, waarin zij zal worden afgekondigd.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936. WILHELMINA.

De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

(*Uitgeg.* 26 *Januari* 1937.)

S. 804.

31 *December* 1936. WET, houdende bepalingen met betrekking tot emigranten en transmigranten.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is nieuwe bepalingen vast te stellen met betrekking tot de emigratie en de transmigratie;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

HOOFDSTUK I.

Algemeene bepalingen.

Art. 1. Deze wet verstaat onder:

a. Onze Minister: Onzen Minister van Sociale Zaken;

b. emigranten: inwoners van Nederland, die, niet in overheidsdienst, stappen doen voor vertrek naar eenig land buiten Europa (uitgezonderd Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao), dan wel daarheen op weg zijn, ten behoeve van vestiging en (of) verkrijging van bestaansmiddelen, zoomede hun gezinsleden, die hen begeleiden of volgen;

c. transmigranten: personen, niet in Nederland wonende, die over Nederland naar eenig land buiten Europa (uitgezonderd Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao) reizen ten behoeve van vestiging en (of) verkrijging van bestaansmiddelen, zoomede hun gezinsleden, die hen begeleiden of volgen;

d. het hoofd der politie: in gemeenten, waar een hoofdcommissaris of een commissaris van politie is, dezen, en in de overige gemeenten, den burgemeester.

2. De bepalingen van deze wet gelden niet ten opzichte van emigranten en (of) transmigranten, die op een bij algemeenen maatregel van bestuur te bepalen wijze reizen, tenzij die algemeene maatregel een of meer bepalingen der wet op hen van toepassing verklaart.

3. Onze Minister doet jaarlijks een verslag betreffende de emigratie en de transmigratie samenstellen, welk verslag aan de Staten-Generaal wordt gezonden en tegen vergoeding van kosten verkrijgbaar wordt gesteld.

4. De Centrale Commissie van Bijstand voor de Arbeidsbemiddeling en de Migratie dient Onzen Minister, al of niet op diens verzoek, van advies over de uitvoering van deze wet en de belangen van emigratie en transmigratie.

HOOFDSTUK II.

Bepalingen betreffende voorlichting aan emigranten, hunne werving en indienstneming.

5. 1. Het is verboden zonder vergunning van Onzen Minister werk te maken, ook als bijkomstige werkzaamheid, hetzij voortdurend, hetzij tijdelijk, al of niet tegen betaling, van voorlichting betreffende emigratie naar bepaalde plaatsen, streken of landen.

2. Onze Minister kan aan vergunningen, in het vorige lid bedoeld, voorwaarden verbinden. Hij kan die vergunningen voor bepaalden tijd verleenen, deze voorts te allen tijde intrekken, dan wel de daaraan verbonden voorwaarden wijzigen.

3. Onze Minister hoort over alles, wat de uitvoering van de vorige twee leden betreft, de in artikel 4 bedoelde commissie.

4. Het is aan ieder, die daartoe niet krachtens een vergunning, bedoeld in het eerste lid, bevoegd is, of die niet een vergunning als bedoeld in artikel 9, derde lid, bezit, verboden door aankondigingen in het openbaar (waaronder mede wordt verstaan: in voor het publiek toegankelijke lokalen), te kennen te geven, dat hij met emigratie bemoeienis heeft.

5. Het hoofd der politie is bevoegd, aanplakbiljetten, uithangborden, circulaires of dergelijke voorwerpen, welke in strijd met het bepaalde in het vorige lid zijn tentoongesteld of verspreid, weg te nemen of te doen wegnemen.

6. 1. Het is verboden om, zonder vergunning van Onzen Minister, arbeidskrachten voor eenig land buiten Europa (uitgezonderd Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao) aan te werven of in dienst te nemen, dan wel hun werk in een zoodanig land te beloven, anders dan met behulp van de organen der openbare arbeidsbemiddeling of van instellingen, daarmede gelijkgesteld, overeenkomstig het bepaalde in art. 36 der Arbeidsbemiddelingswet 1930.

2. Onze Minister kan aan vergunningen, als in het vorige lid bedoeld, voorwaarden verbinden. Hij kan die vergunningen voor bepaalden tijd verleenen, en deze voorts te allen tijde intrekken, dan wel de daaraan verbonden voorwaarden wijzigen.

3. Hij, aan wien een vergunning ingevolge het eerste lid is verleend, is verplicht tot het, op de door Onzen Minister voor te schrijven wijze, aankondigen, publiceeren of uitstallen van mededeelingen en waarschuwingen, welke Onze Minister noodig acht in het belang van een goede emigratie.

7. 1. Arbeidsovereenkomsten, te sluiten met emigranten, moeten, op straffe van nietigheid, schriftelijk worden aangegaan en dienen duidelijk de rechten en verplichtingen van partijen te vermelden.

2. Door Onzen Minister kunnen voorschriften worden gegeven ten aanzien van:

a. het stellen van zekerheid door den werkgever, alvorens arbeidsovereenkomsten te sluiten met emigranten;

b. het verhaal op de sub *a* bedoelde zekerheid, in het bijzonder in geval van terugwijzing door het openbaar gezag van emigranten bij of na aankomst ter bestemmingsplaats of verbod onderweg tot verder vervoer door het openbaar gezag, zoomede de verhooging, aanvulling en teruggave van die zekerheid.

HOOFDSTUK III.

Bepalingen betreffende het toezicht op emigratie en transmigratie.

8. Het toezicht op den doortocht van trans-

migranten en op het vervoer van emigranten en transmigranten wordt in elke gemeente uitgeoefend door het hoofd der politie ter plaatse.

9. 1. Tot de taak van het hoofd der politie behoort:

a. het aanwenden van pogingen tot minnelijke schikking van geschillen tusschen emigranten of transmigranten eenerzijds en houders van vergunningen, als bedoeld in de artikelen 5, 6, 13 en 14, of hun vertegenwoordigers en agenten anderzijds;

b. het houden van toezicht op de verblijfplaatsen aan den wal, waarin emigranten of transmigranten worden gehuisvest of verpleegd.

2. Het hoofd der politie is bevoegd verblijfplaatsen aan den wal, welke niet voldoen aan de eischen, krachtens artikel 22 gesteld, ongeschikt te verklaren tot het herbergen van emigranten en transmigranten.

3. Hij kan, op daartoe gedane aanvrage, een vergunning uitreiken aan logementhouders om emigranten en transmigranten te herbergen en aan alle personen, die hun diensten aan emigranten of transmigranten zouden wenschen aan te bieden, voor zoover die diensten liggen op bij algemeenen maatregel van bestuur te omschrijven gebied.

4. Deze vergunningen worden kosteloos uitgereikt, telkens voor den tijd van een jaar, doch kunnen te allen tijde worden ingetrokken.

HOOFDSTUK IV.

Bepalingen betreffende den doortocht van transmigranten.

10. Onverminderd het bepaalde bij en krachtens artikel 17 van de Besmettelijke-Ziektenwet 1928 (*Staatsblad* n°. 265) en bij de wet van 13 Augustus 1849 (*Staatsblad* n°. 39) wordt aan transmigranten, die een transitokaart bezitten, doortocht door Nederland verleend, alleen op vertoon daarvan.

11. 1. De ondernemer, bedoeld in artikel 13, is verplicht bij het hoofd der politie aangifte te doen van iederen transmigrant, in het bezit zijnde van een door of vanwege hem verstrekte transitokaart, die binnen een maand na aankomst in het Rijk niet daaruit is vertrokken. De kosten van verdere huisvesting en verpleging, zoomede van uitleiding van zoodanigen transmigrant, kunnen door het hoofd der politie op den ondernemer worden verhaald. Bij vertraging van het vertrek van den transmigrant kan het hoofd der politie een verblijfsvergunning voor korten termijn uitreiken.

2. Onverminderd het bepaalde bij het vorige lid is de ondernemer, indien vertraging is ingetreden in het vertrek van een transmigrant, met wien hij een vervoerovereenkomst heeft aangegaan, verplicht te zorgen voor diens verdere huisvesting en verpleging, zoolang hij zich binnen het Rijk bevindt. Indien echter de ondernemer kan bewijzen, dat de vertraging door de schuld van den transmigrant is veroorzaakt, heeft hij recht van verhaal der kosten op dien transmigrant.

3. Bij de toepassing van het eerste en het tweede lid worden onder verpleging begrepen de kosten van geneeskundige behandeling en verpleging en de kosten, voortvloeiende uit maatregelen, door de bevoegde autoriteiten op grond van de Besmettelijke-Ziektenwet 1928 (*Staatsblad* n°. 265) gelast.

12. 1. Te allen tijde kunnen transmigranten, gevaarlijk voor de openbare rust of zedelijkheid, die vreemdeling zijn, door het hoofd der politie ter plaatse uit het land worden gezet.

2. Van een beslissing van het hoofd der politie, als bedoeld in het vorige lid, staat binnen drie dagen beroep open op Onzen Minister van Justitie. Zoolang deze op het ingestelde beroep geen beslissing heeft genomen, wordt de uitzetting uit het land opgeschort.

HOOFDSTUK V.

Bepalingen betreffende het vervoer van emigranten of transmigranten.

13. 1. Hij, die, hetzij per schip uit een Nederlandsche haven het vervoer van emigranten of transmigranten, hetzij uit of over een haven buiten Nederland het vervoer van emigranten wil ondernemen (de ondernemer), behoeft daartoe de vergunning van Onzen Minister.

2. Niet in Nederland woonachtige of gevestigde vergunninghouders moeten een in Nederland woonachtigen gevolmachtigde (vertegenwoordiger) benoemen, die hen in alles, wat het vervoer van emigranten of transmigranten betreft, vertegenwoordigt.

3. Alle bij of krachtens deze wet aan den ondernemer opgelegde verplichtingen rusten mede op zijn vertegenwoordiger, die voor de vervulling dier verplichtingen nevens den ondernemer aansprakelijk is.

4. De vergunning kan de bepaling inhouden, dat zij slechts wordt verleend voor het vervoer naar bepaalde plaatsen of bepaalde landen en van of over bepaalde inschepingshavens. Met voorafgaande toestemming van Onzen Minister kan van deze bepaling worden afgeweken.

5. Hij, die een vergunning aanvraagt, heeft het bewijs te leveren, dat hij reeder, boekhouder of bevrachter is van schepen, waarmede het vervoer uit Europa zal plaats hebben, tenzij Onze Minister om bijzondere redenen den aanvrager van dezen eisch ontheffing verleent.

6. Hij moet, voordat de vergunning wordt verleend, zekerheid stellen. Het bedrag van deze zekerheid wordt door Onzen Minister bepaald volgens bij algemeenen maatregel van bestuur vast te stellen regelen.

In dezen algemeenen maatregel van bestuur worden tevens de aard en de wijze van zekerheidsstelling, het verhaal op de zekerheid, de verhooging, aanvulling en teruggave der zekerheid geregeld.

7. Hij, die vervoer van emigranten of transmigranten voorbereidt, daarbij als tusschenpersoon optreedt of bij het afsluiten van vervoerovereenkomsten medewerkt (agent), heeft daartoe de schriftelijke volmacht noodig van den ondernemer of, indien deze in het buitenland is gevestigd, van diens in Nederland wonenden vertegenwoordiger. Zoowel de ondernemer als zijn evenbedoelde vertegenwoordiger is voor de handelingen van zijn agenten aansprakelijk.

8. Een agent, als in het vorige lid bedoeld, moet zijn Nederlander, in Nederland woonachtig.

9. Van de aanstelling van een agent moet de ondernemer kennis geven aan Onzen Minister. Een agent wordt, indien Onze Minister zulks eischt, geschorst of ontslagen.

10. Een agent mag niet werkzaam zijn voor andere ondernemers of vertegenwoordigers dan die hem volmacht hebben verstrekt.

11. Onze Minister kan aan vergunningen, in dit artikel bedoeld, voorwaarden verbinden. Hij kan die vergunningen voor bepaalden tijd verleenen en deze voorts te allen tijde intrekken, dan wel de daaraan verbonden voorwaarden wijzigen.

12. Onze Minister kan het vervoer verbieden van bepaalde categorieën van personen; dit verbod kan betrekking hebben op vervoer naar een bepaald land en gedurende een bepaalden tijd.

13. Onze Minister hoort over maatregelen tot uitvoering van dit artikel de in artikel 4 bedoelde commissie.

14. 1. Aan den ondernemer, zijn vertegenwoordiger en zijn agenten is het, tenzij met vergunning van Onzen Minister, verboden:

a. van emigranten diensten, welke ook, boven de vervoerkosten te vorderen;

b. aan emigranten direct of indirect krediet te verleenen;

c. van emigranten direct of indirect vestiging in bepaalde streken, dienstneming bij bepaalde lichamen of personen of het verrichten van bepaalden arbeid te vorderen.

2. Onze Minister kan aan vergunningen, in het vorige lid bedoeld, voorwaarden verbinden. Hij kan die vergunningen voor bepaalden tijd verleenen, deze voorts te allen tijde intrekken, dan wel de daaraan verbonden voorwaarden wijzigen.

15. 1. Onverminderd zijn aansprakelijkheid jegens den emigrant of den transmigrant is de ondernemer jegens den Staat geldelijk aansprakelijk voor het vervullen der verplichtingen, hem bij of krachtens deze wet opgelegd.

2. Het door Onzen Minister aan te wijzen hoofd der politie voorziet zooveel mogelijk in hetgeen de ondernemer in strijd met zijn verplichtingen nalaat te doen. Dit hoofd is bevoegd de daarbij te maken kosten, alsmede de kosten, welke krachtens deze wet door andere hoofden van politie ten laste van de ondernemers zijn gemaakt, te verhalen op de gestelde zekerheid en deze ter voldoening van die kosten bij voorraad aan te tasten. Een uitgewerkte opgave van de kosten wordt door hem aan den ondernemer verstrekt.

3. Alle geschillen, waartoe de toepassing van het eerste of van het tweede lid van dit artikel aanleiding geeft, behooren tot de bevoegdheid van den burgerlijken rechter. In deze geschillen treedt het in het tweede lid bedoelde hoofd der politie namens Onzen Minister op.

4. Indien het hoofd der politie ten aanzien van de vordering, welke hij tegen den ondernemer of de ondernemer tegen hem doet gelden, in het ongelijk wordt gesteld, komen het bedrag, ter betaling waarvan hij veroordeeld is, en de uitgaven door hem gedaan in het geval, bedoeld in het tweede lid, ten laste van den Staat.

16. 1. Wordt de emigrant of de transmigrant bij of na aankomst ter bestemmingsplaats door het openbaar gezag teruggewezen of het verder vervoer aan den emigrant of aan den transmigrant onderweg door het openbaar gezag verboden, dan is de ondernemer verplicht hem kosteloos terug te voeren naar de plaats, waar het bij de overeenkomst bedongen vervoer een aanvang heeft genomen, tenzij de emigrant of transmigrant de kosten van de terugreis reeds vóór zijn vertrek heeft betaald of de betaling daarvan verzekerd heeft. Indien de ondernemer kan bewijzen, dat er van de zijde van den emigrant of transmigrant misleiding heeft plaats gehad, heeft hij recht van verhaal der kosten op dien emigrant of transmigrant.

2. Ten aanzien van den transmigrant is de ondernemer bovendien verplicht te zorgen voor de huisvesting en verpleging gedurende de terugreis door Nederland, behoudens recht van verhaal, als in het vorige lid bedoeld. Het in het derde lid van artikel 11 bepaalde is hier van overeenkomstige toepassing.

3. Indien bewezen wordt, dat de ondernemer wel, doch de emigrant niet, vóór de afreis redelijkerwijze had moeten voorzien, dat de emigrant bij of na aankomst ter bestemmingsplaats door het openbaar gezag zou worden teruggewezen of het verder vervoer hem onderweg door het openbaar gezag zou worden verboden, is de ondernemer voor de nadeelen, aan dien emigrant berokkend, verantwoordelijk, en zal hij ten behoeve van dien emigrant aan het door Onzen Minister aan te wijzen hoofd der politie een door den bevoegden rechter te bepalen schadevergoeding uitkeeren.

17. Bedingen, waardoor van het bepaalde in de artikelen 14 en 16 of in de vergunningen, bedoeld in de artikelen 13 en 14, ten nadeele van den emigrant of den transmigrant wordt afgeweken, zijn nietig.

18. 1. In het buitenland voorzien de consulaire ambtenaren zooveel mogelijk in hetgeen de ondernemer, in strijd met zijn verplichtingen, nalaat te doen. Onze Minister is bevoegd de daardoor veroorzaakte kosten te verhalen op de door den ondernemer gestelde zekerheid en deze ter voldoening van die kosten bij voorraad aan te tasten. Een uitgewerkte opgave van de kosten wordt aan den ondernemer verstrekt.

2. Indien Onze Minister ten aanzien van de vordering, welke hij tegen den ondernemer of de ondernemer tegen hem doet gelden, in het ongelijk wordt gesteld, komen het bedrag, tot betaling waarvan hij veroordeeld is, en de uitgaven, door de consulaire ambtenaren gedaan in het geval, bedoeld in het eerste lid, ten laste van den Staat.

19. 1. Voordat het vervoer van één of meer emigranten of transmigranten uit een Nederlandsche haven een aanvang neemt, zendt de ondernemer aan het hoofd der politie ter plaatse, waar het vervoer zal aanvangen, een schriftelijke opgaaf van den naam van het schip en zijn bestemmingsplaats, van dag, uur en plaats van het vertrek, alsmede van het getal en de bestemming der emigranten of transmigranten.

2. De kennisgeving moet het hoofd der

politie zoo vroeg mogelijk, doch uiterlijk tweemaal 24 uur vóór het vertrek van het schip, bereiken, opdat hij gelegenheid heeft vóór of bij den aanvang van het vervoer te doen onderzoeken, of de ondernemer de verplichtingen, hem opgelegd bij of krachtens deze wet, is nagekomen. De sedert de indiening der opgave nog voorgekomen wijzigingen moeten zoo spoedig mogelijk schriftelijk het hoofd der politie bereiken.

3. Bij vervoer van een of meer emigranten uit een haven buiten Nederland zendt de ondernemer zoo spoedig mogelijk een opgaaf als in het eerste lid bedoeld aan het hoofd der politie ter plaatse, waar hij is gevestigd of, indien hij in het buitenland is gevestigd, aan het hoofd der politie ter plaatse, waar zijn vertegenwoordiger, bedoeld in het tweede lid van artikel 13, is gevestigd.

20. De ondernemer zendt aan den Nederlandschen consulairen ambtenaar, in wiens ressort de bestemmingsplaats van Nederlandsche emigranten of van Nederlandsche transmigranten ligt, een door of namens hem onderteekenden staat, vermeldende: den naam van het schip, zoomede de namen en voornamen, den ouderdom, het geslacht, het beroep en de laatste woonplaats der Nederlandsche emigranten of transmigranten aan boord van dat schip met bestemming voor bedoelde plaats.

21. 1. Door tijdsverloop van een jaar verjaart elke rechtsvordering van een emigrant of transmigrant tegen den ondernemer of diens vertegenwoordiger, voortspruitende uit een tusschen beiden gesloten overeenkomst van vervoer.

2. Deze termijn begint te loopen, zoodra het bij de overeenkomst bedongen vervoer is beëindigd, doch wat betreft vorderingen, gegrond op de bepalingen van artikel 16, op het tijdstip, waarop de emigrant of transmigrant naar de plaats, waar het vervoer een aanvang heeft genomen, is teruggevoerd.

HOOFDSTUK VI.

Bepalingen in het belang van gezondheid en veiligheid van emigranten of transmigranten.

22. Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen bepalingen worden vastgesteld ten aanzien van:

a. het geven van voorlichting aan emigranten vóór hun vertrek betreffende de reinheid, de persoonlijke en algemeene hygiëne, de hygiëne van het huis en zijn bewoning, de keuze van drinkwater, de middelen ter voorkoming en ter bestrijding van besmettelijke ziekten waaraan de emigranten bloot kunnen staan, en de bij ongevallen te treffen voorloopige maatregelen;

b. gezondheidsonderzoek van emigranten en, zoo noodig, van transmigranten;

c. de huisvesting en het toezicht op de huisvesting van emigranten of transmigranten in de gemeenten, waar zij vóór vertrek uit het land tijdelijk verblijf houden, zulks onverminderd het bepaalde bij en krachtens de Gezondheidswet 1919 (*Staatsblad* n°. 784), de wet van 4 December 1872 (*Staatsblad* n°. 134), de wet van 28 Maart 1877 (*Staatsblad* n°. 35), de wet van 26 April 1884 (*Staatsblad* n°. 80) en de wet van 6 Mei 1922 (*Staatsblad* n°. 272), zooals deze wetten sedert gewijzigd zijn en zullen worden;

d. de zorg voor transmigranten op plaatsen, waar zij hun reis moeten onderbreken;

e. de zorg voor emigranten of transmigranten in de gemeenten, waar zij vóór het vertrek uit het land tijdelijk verblijf houden;

f. het onderzoek voor elken emigrant vóór zijn vertrek van de mogelijkheid van toelating in het land van bestemming;

g. het voorkomen van scheiding van leden van één gezin onder emigranten of transmigranten tijdens hun verblijf hier te lande;

h. het bevorderen van contact van emigranten of transmigranten met vereenigingen, welke zich de bevordering van hun belangen en die van hun vrouwen en kinderen ten doel stellen.

HOOFDSTUK VII.

Strafbepalingen.

23. Hij, die, zonder daartoe krachtens deze wet bevoegd te zijn, werk maakt, zij het als bijkomstige werkzaamheid, hetzij voortdurend, hetzij tijdelijk, al of niet tegen betaling, van voorlichting betreffende emigratie naar bepaalde plaatsen, streken of landen, zoomede hij, die, zonder daartoe krachtens deze wet bevoegd te zijn, door aankondiging in het openbaar te kennen geeft, dat hij met emigratie bemoeienis heeft, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste vijf duizend gulden.

24. 1. Hij, die zonder vergunning van Onzen Minister arbeidskrachten voor eenig land buiten Europa (uitgezonderd Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao) aanwerft of in dienst neemt, dan wel hun werk in een zoodanig land belooft, anders dan met behulp van de in artikel 6 genoemde organen of instellingen, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste vijf duizend gulden.

2. Indien een van de feiten, in het vorige lid bedoeld, vrouwen betreft of personen, die den leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt, kan de straf worden verzwaard tot hechtenis van ten hoogste een jaar of geldboete van ten hoogste tien duizend gulden.

25. 1. Hij, die, zonder daartoe krachtens deze wet bevoegd te zijn, hetzij voor eigen rekening, hetzij voor rekening van een ander, een overeenkomst sluit omtrent het vervoer van emigranten of transmigranten, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste vijf duizend gulden.

2. Met gelijke straf wordt gestraft de ondernemer, die in het bezit is van een vergunning voor het vervoer van emigranten of transmigranten, of diens vertegenwoordiger, wanneer hij, hetzij voor eigen rekening, hetzij voor rekening van een ander, een overeenkomst sluit omtrent het vervoer van emigranten of transmigranten, waartoe hij krachtens zijn vergunning niet bevoegd is.

26. Met hechtenis van ten hoogste één maand of geldboete van ten hoogste vijfhonderd gulden wordt gestraft:

1°. hij, die emigranten of transmigranten herbergt in verblijfplaatsen, welke hiervoor

door het hoofd der politie ter plaatse ongeschikt zijn verklaard;

2°. hij, die, niet voorzien van de in artikel 9, derde lid, bedoelde vergunning, als logementhouder emigranten of transmigranten herbergt of diensten, welke op bij algemeenen maatregel van bestuur te omschrijven gebied liggen, aanbiedt aan emigranten of transmigranten;

3°. hij, die, niet voorzien van de in artikel 13, zevende lid, bedoelde volmacht, vervoer van emigranten of transmigranten voorbereidt, daarbij als tusschenpersoon optreedt of bij het afsluiten van vervoerovereenkomsten medewerkt;

4°. hij, die, voorzien van de in artikel 13, zevende lid, bedoelde volmacht, werkzaam is voor een anderen ondernemer of vertegenwoordiger, dan die hem volmacht heeft verstrekt;

5°. hij, die in strijd handelt met de voorwaarden, door Onzen Minister krachtens de artikelen 5, tweede lid, 6, tweede lid, 13, elfde lid, en 14, tweede lid, aan een door hem verleende vergunning verbonden;

6°. hij, die personen vervoert, waarvan het vervoer door Onzen Minister, krachtens artikel 13, twaalfde lid, verboden is;

7°. de ondernemer, die nalaat een aangifte te doen, als bedoeld in artikel 11, eerste lid;

8°. de ondernemer, die in strijd handelt met het bepaalde in artikel 14, eerste lid;

9°. de ondernemer, die de in de artikelen 19 en 20 bedoelde gegevens niet of niet tijdig inzendt.

27. 1. Op overtreding van voorschriften der krachtens deze wet uitgevaardigde algemeene maatregelen van bestuur kan daarbij straf worden gesteld, doch geen andere of hoogere, dan, hetzij hechtenis van ten hoogste drie maanden of geldboete van ten hoogste driehonderd gulden, hetzij geldboete van ten hoogste driehonderd gulden.

2. De in het vorige lid genoemde straf kan worden verdubbeld in geval van herhaling der overtreding, bijaldien nog geen twee jaren zijn verloopen sinds een veroordeeling van den schuldige, wegens een gelijke overtreding, onherroepelijk is geworden.

28. De bij en krachtens deze wet gestelde strafbepalingen zijn van toepassing op ieder, die zich, hetzij binnen, hetzij buiten het Rijk in Europa, schuldig maakt aan eenig bij of krachtens deze wet strafbaar gesteld feit.

29. Indien een van de feiten, bedoeld in de artikelen 23 tot en met 26, wordt gepleegd binnen twee jaren nadat de veroordeeling van den schuldige wegens een gelijk feit onherroepelijk is geworden, wordt het maximum der straf verdubbeld.

30. De bij de artikelen 23 tot en met 26 strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

31. 1. Met het opsporen van feiten, bij of krachtens deze wet strafbaar gesteld, zijn, onverminderd het bepaalde in artikel 16 der Gezondheidswet 1919 (*Staatsblad* n°. 784), belast:

a. de ambtenaren, vermeld in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering;

b. de ambtenaren van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid;

c. de ambtenaren van de gemeentelijke gezondheidsdiensten;

d. de Nederlandsche consulaire ambtenaren.

2. Verblijfplaatsen, waarin emigranten of transmigranten worden gehuisvest of redelijkerwijze vermoed kunnen worden gehuisvest te zijn, zijn te allen tijde toegankelijk voor de in het eerste lid sub *a*, *b* en *c* genoemde personen, met dien verstande, dat zoodanige verblijfplaats, als zij een woning is, slechts dan tegen den wil der bewoners of gebruikers mag worden binnengetreden, indien zulks geschiedt in tegenwoordigheid of op schriftelijken, bijzonderen last van het hoofd der politie, welken lastbrief de binnentredende gehouden is, desverlangd, te vertoonen.

3. Van dit binnentreden en van de redenen, die daartoe geleid hebben, wordt proces-verbaal opgemaakt, dat binnen tweemaal 24 uren aan dengene, wiens woning is binnengetreden, in afschrift wordt uitgereikt.

HOOFDSTUK VIII.

Slot- en overgangsbepalingen.

32. 1. Met het in werking treden dezer wet vervallen de wet van 1 Juni 1861 (*Staatsblad* n°. 53), houdende bepalingen omtrent den doortogt en het vervoer van landverhuizers, zooals die is gewijzigd en aangevuld bij de wetten van 15 Juli 1869 (*Staatsblad* n°. 124) en van 15 April 1886 (*Staatsblad* n°. 64), alsmede de krachtens die wet gegeven voorschriften.

2. Op het vervoer van emigranten en transmigranten blijft de in het eerste lid genoemde wet van toepassing, als de overeenkomst omtrent het vervoer is gesloten vóór het in werking treden dezer wet.

3. De ondernemers en hun gemachtigden behouden de bevoegdheden, onder de in het eerste lid genoemde wet verkregen, gedurende zes maanden na het in werking treden dezer wet; na afloop van dien termijn mogen ondernemers, die zich met het vervoer van emigranten of transmigranten bezighouden en hun vertegenwoordigers en agenten hun werkzaamheid als zoodanig slechts uitoefenen, voorzoover zij zijn voorzien van de bij deze wet bedoelde vergunningen en volmachten.

33. Deze wet kan worden aangehaald onder den titel „Landverhuizingswet", met bijvoeging van het jaartal van het *Staatsblad*, waarin zij is geplaatst.

34. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Sociale Zaken,
M. Slingenberg.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

(*Uitgeg.* 5 *Februari* 1937.)

S. 99 V.

31 *December* 1936. WET, houdende goedkeuring van het op 20 December 1935 te *Washington, D. C.*, tusschen het *Koninkrijk der Nederlanden* en de *Vereenigde Staten van Amerika* gesloten Handelsverdrag met bijlagen en bijbehoorende notawisseling.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het op 20 December 1935 te *Washington, D. C.*, tusschen het *Koninkrijk der Nederlanden* en de *Vereenigde Staten van Amerika* gesloten Handelsverdrag, alvorens te kunnen worden bekrachtigd, ingevolge artikel 58 der Grondwet de goedkeuring der Staten-Generaal behoeft en dat het voorts wenschelijk is om de bevoegdheid voor te behouden dit Verdrag op te zeggen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Het bij deze wet in afdruk gevoegde, op 20 December 1935 tusschen het *Koninkrijk der Nederlanden* en de *Vereenigde Staten van Amerika* gesloten Handelsverdrag met bijlagen en bijbehoorende notawisseling wordt goedgekeurd.

Art. II. Wij behouden Ons de bevoegdheid voor, het in Artikel I genoemde Verdrag op te zeggen.

Art. III. Deze wet treedt in werking met ingang van den dag na dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart,
H. Gelissen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Financiën, Oud.
De Minister van Landbouw en Visscherij,
L. N. Deckers.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 19 *Februari* 1937.)

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en de President van de Vereenigde Staten van Amerika, bezield met den wensch de handelsbetrekkingen tusschen beide landen te verbeteren en uit te breiden door elkander wederkeerige concessies en voordeelen ter ontwikkeling van den handel te verleenen, hebben besloten een Handelsverdrag te dien einde te sluiten en hebben tot Hunne wederzijdsche Gevolmachtigden benoemd, te weten:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:

den Heer Arnold Theodoor Lamping, Directeur van de Handelsaccoorden,

De President van de Vereenigde Staten van Amerika:

den Heer Cordell Hull, Secretaris van Staat van de Vereenigde Staten van Amerika,

die, na elkander over en weder mededeeling te hebben gedaan van hunne volmachten, welke in goeden en behoorlijken vorm werden bevonden, tot overeenstemming zijn gekomen met betrekking tot de volgende Artikelen:

Art. I. Het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika zullen elkander onvoorwaardelijk en onbeperkt toekennen de behandeling als meestbegunstigde natie in alles wat betrekking heeft op douanerechten en heffingen van welken aard ook, alsmede voor de wijze van heffing van rechten en verder in alle aangelegenheden betreffende de voorschriften, formaliteiten en heffingen, opgelegd in verband met de klaring van goederen door de douane, en voorts ten aanzien van alle wetten of voorschriften, betreffende den verkoop of het gebruik binnenslands van ingevoerde goederen.

Dienovereenkomstig zullen de producten van bodem of nijverheid, van oorsprong uit elk van beide landen, ten aanzien van de bovenbedoelde onderwerpen in geen geval onderworpen worden aan eenige andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen, noch aan eenige andere of drukkender voorschriften of formaliteiten, dan die, aan welke gelijksoortige producten, van oorsprong uit eenig derde land, zijn of in de toekomst mochten worden onderworpen.

Insgelijks zullen de producten van bodem of nijverheid, uitgevoerd uit het gebied van het Koninkrijk der Nederlanden of uit dat van de Vereenigde Staten van Amerika, met bestemming naar het gebied van het andere land, in geen geval, ten aanzien van dien uitvoer en ten opzichte van de bovenbedoelde aangelegenheden, worden onderworpen aan eenige andere of hoogere rechten, belastingen of heffingen, noch aan eenige andere of drukkender voorschriften of formaliteiten dan die, aan welke gelijksoortige producten, met bestemming naar het gebied van eenig derde land, zijn of in de toekomst mochten worden onderworpen. De bepalingen van deze alinea zullen niet van toepassing zijn op belastingen of heffingen, welke in enkele gevallen in Nederland worden geheven, met het doel de verschillen op te heffen tusschen prijzen in Nederland en die in vreemde landen.

Alle voordeelen, gunsten, voorrechten of vrijdommen, welke door het Koninkrijk der Nederlanden of door de Vereenigde Staten van Amerika ten aanzien van de bovengenoemde aangelegenheden zijn of in de toekomst mochten worden toegekend aan producten van bodem of nijverheid, van oorsprong uit eenig derde land of met bestemming naar het gebied van eenig derde land, zullen onmiddellijk en zonder compensatie worden toegekend aan de gelijksoortige producten van oorsprong uit of met bestemming naar het gebied respectievelijk van de Vereenigde Staten van Amerika en van dat van het Koninkrijk der Nederlanden.

Het is wel verstaan, dat, zoolang en voorzoover de thans bestaande wetgeving van de Vereenigde Staten van Amerika zulks mocht vereischen, de bepalingen van dit Artikel, voor zoover zij overigens betrekking zouden hebben op rechten, belastingen of heffingen op steenkool, daaruit vervaardigde cokes, of steenkool- of cokesbriketten, niet van toepassing zullen zijn bij den invoer van deze producten

in de Vereenigde Staten van Amerika. Indien de wetgeving van de Vereenigde Staten van Amerika de volledige werking van de bepalingen van dit Artikel ten aanzien van bovengenoemde producten niet zal toelaten, behoudt het Koninkrijk der Nederlanden zich het recht voor om, na 1 September 1936, deze producten, wanneer zij van oorsprong zijn uit de Vereenigde Staten van Amerika, te belasten met andere of hoogere rechten of heffingen dan die, welke geheven worden van gelijksoortige producten, van oorsprong uit derde landen, of wel, om, binnen vijftien dagen na bovengenoemden datum, dit Verdrag in zijn geheel schriftelijk op te zeggen met een termijn van dertig dagen.

Art. II. De producten van bodem, of nijverheid van de Vereenigde Staten van Amerika, opgesomd en omschreven in de Afdeelingen A en B van de bij dit Verdrag gevoegde Lijst I, zullen, bij invoer respectievelijk in Nederland en Nederlandsch-Indië, zijn vrijgesteld van gewone douanerechten en monopolieheffingen, hooger dan die, welke in de betreffende Afdeelingen van de hiervoorgenoemde Lijst zijn vastgelegd. Genoemde producten zullen eveneens zijn vrijgesteld van alle rechten, belastingen, retributies, heffingen of invorderingen, andere dan gewone douanerechten en monopolieheffingen, gelegd op den invoer of daarmede verband houdende, andere of hoogere dan die, welke worden geheven op den dag van onderteekening van dit Verdrag, of, welke later, op grond van op den dag van onderteekening van dit Verdrag van kracht zijnde wetten van Nederland of Nederlandsch-Indië, zullen worden geheven. Het is wel verstaan, dat bij de toepassing van bovengenoemde wetten, de producten van bodem of nijverheid van de Vereenigde Staten van Amerika een even gunstige behandeling zullen genieten als die, welke onder gelijke omstandigheden en voorwaarden aan gelijksoortige producten van eenig derde land wordt verleend.

Met betrekking tot de producten van bodem en nijverheid van de Vereenigde Staten van Amerika, opgesomd en omschreven in de bij dit Verdrag gevoegde Lijst III, zullen de bepalingen vastgelegd in deze Lijst worden toegepast.

Met betrekking tot de producten, opgesomd en omschreven in Afdeeling B van Lijst I, behoudt de Regeering van Nederlandsch-Indië zich het recht voor de waarderechten, vermeld in de hiervoorgenoemde Afdeeling, om te zetten in specifieke rechten, mits de opbrengst van het specifieke recht ten aanzien van zoodanig product, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, niet hooger is dan de gemiddelde opbrengst van het waarderecht, berekend over het tijdvak van zes maanden, zoo dicht mogelijk voorafgaand aan de omzetting van het recht.

Het is wel verstaan, dat eene verhooging van de thans in Nederland geheven wordende statistiekrechten niet zal worden beschouwd als in strijd te zijn met de bepalingen van dit Artikel, mits dergelijke rechten niet hooger zullen zijn dan acht cent per pakket bij invoer per post of twee tiende percent ad valorem bij invoer op andere wijze.

Art. III. De producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden, opgesomd en omschreven in de, bij dit Verdrag gevoegde, Lijst II, zullen, bij invoer in de Vereenigde Staten van Amerika zijn vrijgesteld van gewone douanerechten, hooger dan die, welke in genoemde Lijst zijn vastgelegd. Genoemde artikelen zullen eveneens zijn vrijgesteld van alle rechten, belastingen, retributies, heffingen of invorderingen, andere dan gewone douanerechten, gelegd op den invoer of daarmede verband houdende, andere of hoogere dan die, welke geheven worden op den dag van onderteekening van dit Verdrag of welke later op grond van de op den dag van onderteekening van dit Verdrag van kracht zijnde wetten van de Vereenigde Staten van Amerika zullen worden geheven. Het is wel verstaan, dat bij de toepassing van bovengenoemde wetten, de producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden een even gunstige behandeling zullen genieten als die, welke onder gelijke omstandigheden en voorwaarden aan gelijksoortige producten van eenig derde land wordt verleend.

Art. IV. De bepalingen van de Artikelen II en III van dit Verdrag zullen het Koninkrijk der Nederlanden of de Vereenigde Staten van Amerika niet beletten op eenig product bij invoer eene heffing te leggen, voor zoover deze uitmaakt eene compensatie voor of het equivalent van een binnenlandsche belasting, gelegd op een gelijksoortig binnenlandsch product of op een artikel, waaruit het ingevoerde product geheel of ten deele is vervaardigd of bereid.

De producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden of van de Vereenigde Staten van Amerika, respectievelijk opgesomd en omschreven in de Lijsten II en I, welke bij invoer in het andere land zijn of zullen worden onderworpen aan een recht, belasting of eenige andere invordering, uitsluitend geheven als equivalent van of als compensatie voor een binnenlandsche belasting of eenige andere invordering, geheven van of met betrekking tot de vervaardiging van binnenlandsche producten, zullen bij invoer slechts onderworpen blijven aan een dergelijk recht, belasting of andere invordering, voor zoover een dergelijk recht, belasting of invordering niet meer zal bedragen dan het redelijk equivalent van of een redelijke compensatie voor de binnenlandsche belasting of andere invordering, geheven van of met betrekking tot de vervaardiging van binnenlandsche producten.

Art. V. De producten van bodem of nijverheid van het Koninkrijk der Nederlanden of van de Vereenigde Staten van Amerika zullen, na invoer in het andere land, vrijgesteld zijn van alle binnenlandsche belastingen, retributies, heffingen of invorderingen, andere of hoogere dan die, welke verschuldigd zijn van soortgelijke producten van nationalen of eenigen anderen vreemden oorsprong.

De bepalingen van dit Artikel ten aanzien van de toekenning van de nationale behandeling, zullen Nederland niet beletten het bestaande onderscheid in behandeling te handhaven tusschen ingevoerde en inheemsche producten voor wat betreft de waarborgbelasting

voor gouden en zilveren werken, noch het toepassen van de bestaande bepalingen ten aanzien van den accijns op al dan niet gegiste sappen van versche vruchten, andere dan druiven, en op melasse en andere suikerhoudende vloeistoffen.

Art. VI. 1. Noch het Koninkrijk der Nederlanden noch de Vereenigde Staten van Amerika zullen eenig in- of uitvoerverbod of -beperking op eenig product, van oorsprong uit of met bestemming naar het gebied van het andere land, instellen of handhaven, welke niet wordt toegepast op het gelijksoortig product, van oorsprong uit of met bestemming naar eenig derde land. Elke opheffing van een in- of uitvoerverbod of -beperking, welke, al ware het slechts tijdelijk, door een der beide landen ten gunste van een product, van oorsprong uit of met bestemming naar een derde land, mocht worden toegestaan, zal onmiddellijk en onvoorwaardelijk worden toegepast op het gelijksoortige product, van oorsprong uit of met bestemming naar het gebied van het andere land.

2. Met betrekking tot de producten, opgesomd en omschreven in de bij dit Verdrag gevoegde Lijst IV, welke thans in Nederland of in Nederlandsch-Indië aan quantitatieve beperkingen onderworpen zijn, zullen de hoeveelheden van die producten, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, waarvan de invoer jaarlijks zal worden toegestaan in de betreffende gebiedsdeelen, van 1 Februari 1936 af, niet minder zijn dan die, welke zijn vermeld in de hiervoorgenoemde Lijst.

3. Met betrekking tot de producten, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, welke niet zijn vermeld in Lijst IV en welke thans in Nederland aan quantitatieve beperkingen onderworpen zijn, zullen de hoeveelheden, waarvan de invoer jaarlijks zal worden toegestaan, van 1 Februari 1936 af, niet minder zijn dan die, welke bij de gepubliceerde en op den dag van onderteekening van dit Verdrag in werking zijnde contingenteeringsbesluiten, in den vorm van percentages van den invoer in het basistijdvak zijn vastgesteld.

4. Met betrekking tot producten, waarbij de Vereenigde Staten van Amerika belang hebben en welke thans in Nederland niet onderworpen zijn aan quantitatieve beperkingen, is overeengekomen dat, indien Nederland een quantitatieve beperking of contrôle, van welken aard ook, zou instellen op den invoer of verkoop van een zoodanig product, aan de Vereenigde Staten van Amerika zal worden toegewezen een aandeel in de totale hoeveelheid van een zoodanig product, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan, gedurende een vastgesteld tijdvak, overeenkomende met het evenredig deel van den totalen invoer van dat product, hetwelk de Vereenigde Staten van Amerika leverden in een basistijdvak, voorafgaande aan de instelling van zoodanige quantitatieve beperking op dat product, tenzij wordt overeengekomen van een dergelijke toewijzing af te zien. Het is wel verstaan, dat, bij de berekening van de contingenten, welke zullen worden toegewezen aan de Vereenigde Staten van Amerika krachtens de bepalingen van deze alinea, de invoer in Nederland uit Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao mag worden afgetrokken van de hiervoor genoemde totale hoeveelheid, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan, alsmede van den hiervoor genoemden totalen invoer in het basistijdvak.

5. Indien Nederland instelt of later mocht instellen een recht of heffing, op den invoer of verkoop van een vastgestelde hoeveelheid van eenig product, waarbij de Vereenigde Staten van Amerika belang hebben, lager dan het recht of de heffing, gelegd op den invoer, welke een zoodanige hoeveelheid overtreft, zal aan de Vereenigde Staten van Amerika worden toegewezen een aandeel in de toale hoeveelheid van een zoodanig product, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan tegen een zoodanig lager recht of heffing, gedurende een vastgesteld tijdvak, overeenkomende met het evenredig deel van den totalen invoer van dat product, hetwelk de Vereenigde Staten van Amerika leverden in een basistijdvak, voorafgaande aan de instelling van eenige quantitatieve beperking op dit product, tenzij wordt overeengekomen van een dergelijke toewijzing af te zien. Het is wel verstaan, dat, bij de berekening van de contingenten, welke zullen worden toegewezen aan de Vereenigde Staten van Amerika krachtens de bepalingen van deze alinea, de invoer in Nederland uit Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao mag worden afgetrokken van de hiervoor genoemde totale hoeveelheid, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan tegen een zoodanig lager recht of heffing, alsmede van den hiervoor genoemden totalen invoer in het basistijdvak.

6. Met betrekking tot producten, waarbij de Vereenigde Staten van Amerika belang hebben, is overeengekomen dat, indien door Nederlandsch-Indië aan eenig derde land, derhalve niet aan Nederland, Suriname of Curaçao, is of zal worden toegewezen een contingent voor den invoer of verkoop van een zoodanig product of een contingent voor den invoer of verkoop van een vastgestelde hoeveelheid van een zoodanig product tegen een recht of heffing, lager dan het recht of de heffing gelegd op den invoer of verkoop, welke een zoodanige hoeveelheid overschrijdt, aan de Vereenigde Staten van Amerika zal worden toegewezen een aandeel in de totale hoeveelheid van een zoodanig product, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan of waarvan de invoer of verkoop is toegestaan tegen een zoodanig lager recht of heffing, gedurende een vastgesteld tijdvak, overeenkomende met het evenredig deel van den totalen invoer van dat product, hetwelk de Vereenigde Staten van Amerika leverden in een basistijdvak, voorafgaande aan de instelling van eene zoodanige quantitatieve beperking op dat product, tenzij wordt overeengekomen van een dergelijke toewijzing af te zien. Het is wel verstaan, dat, bij de berekening van de contingenten, welke zullen worden toegewezen aan de Vereenigde Staten van Amerika krachtens de bepalingen van deze alinea, de invoer in Nederlandsch-Indië uit Nederland, Suriname en Curaçao mag worden afgetrokken van de hiervoor genoemde totale hoeveelheid, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan, of waarvan de invoer of verkoop is toegestaan tegen een zoodanig lager recht of heffing, als-

mede van den hiervoor genoemden totalen invoer in het basistijdvak.

7. Indien de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika eene quantitatieve beperking of contrôle, van welken aard ook, instelt of handhaaft op den invoer of verkoop van eenig product, waarbij het Koninkrijk der Nederlanden belang heeft, of op den invoer of verkoop van een vastgestelde hoeveelheid van een zoodanig product een recht of heffing zou leggen, lager dan het recht op de heffing, gelegd op den invoer, welke een zoodanige hoeveelheid overschrijdt, zal de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika het Koninkrijk der Nederlanden een aandeel toewijzen in de totale hoeveelheid van een zoodanig product, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan of waarvan de invoer of verkoop is toegestaan tegen een zoodanig lager recht of heffing, gedurende een vastgesteld tijdvak, overeenkomende met het evenredig deel van den totalen invoer van dat product, hetwelk het Koninkrijk der Nederlanden leverde in een basistijdvak, voorafgaande aan de instelling van eene zoodanige quantitatieve beperking op dat product, tenzij wordt overeengekomen van een dergelijke toewijzing af te zien. Het is wel verstaan, dat, bij de berekening van de contingenten, welke zullen worden toegewezen aan het Koninkrijk der Nederlanden krachtens de bepalingen van deze alinea, de invoer in de Vereenigde Staten van Amerika uit Cuba, de Philippijnen, de Panama kanaal Zone en de gebiedsdeelen en bezittingen van de Vereenigde Staten van Amerika mag worden afgetrokken van de hiervoor genoemde totale hoeveelheid, waarvan de invoer of verkoop is toegestaan, of waarvan de invoer of verkoop is toegestaan tegen een zoodanig lager recht of heffing, alsmede van den hiervoor genoemden totalen invoer in het basistijdvak.

8. Indien de Nederlandsche Regeering, na 1 Februari 1937, het contingent voor eenig product, overeenkomstig de tweede of derde alinea van dit Artikel vastgesteld, zou wenschen te verminderen, zal Zij hiervan minstens dertig dagen te voren aan de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika kennis geven en zal Zij in welwillende overweging nemen elk voorstel of verzoek, hetwelk laatstgenoemde Regeering ten aanzien van den voorgenomen maatregel mocht doen. Wanneer binnen dertig dagen na ontvangst van de hiervoor genoemde kennisgeving geen overeenstemming ter zake zal zijn bereikt, zal de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika de bevoegdheid hebben, binnen vijftien dagen na afloop van de hiervoor genoemde termijn van dertig dagen, dit Verdrag in zijn geheel schriftelijk op te zeggen met een termijn van dertig dagen.

9. De aan de Vereenigde Staten van Amerika toegewezen hoeveelheid voor eenig product, waarvoor overeenkomstig de tweede of derde alinea van dit Artikel een contingent is vastgesteld, zal in geen geval worden verminderd, tenzij het globale contingent voor dat product eveneens wordt verminderd en wel in dezelfde verhouding. Indien het globale contingent voor een zoodanig product te eeniger tijd mocht worden verhoogd, zal het aan de Vereenigde Staten van Amerika toegewezen contingent, na 1 Februari 1937, in dezelfde verhouding worden verhoogd, tenzij is overeengekomen van een dergelijke toewijzing af te zien. De uitdrukking „globaal contingent" beteekent de totale hoeveelheid of waarde van een product, waarvan de invoer uit alle vreemde landen is toegestaan.

10. Met betrekking tot de invoercontingenten, welke thans in werking zijn of, welke hetzij door het Koninkrijk der Nederlanden, hetzij door de Vereenigde Staten van Amerika later mochten worden ingesteld, zal de betreffende Regeering de passende maatregelen nemen om de uitputting van de contingenten zooveel mogelijk te vergemakkelijken. De eventueele vertoogen, welke een van beide Regeeringen mocht indienen, strekkende tot het verwezenlijken van gemeld doel, zullen door de Regeering van het andere land in de meest welwillende overweging worden genomen.

11. Elk van beide Regeeringen zal in welwillende overweging nemen elk verzoek, dat de andere Regeering mocht doen tot herziening van het voor eenig product toegewezen contingent, of elk verzoek of vertoog betreffende eenige andere aangelegenheid, verband houdende met contingenten of met andere quantitatieve beperkingen.

Art. VII. Met betrekking tot de producten, opgesomd en omschreven in de Lijsten I en II, zullen door, respectievelijk, het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika geen verboden worden ingesteld noch invoercontingenten, invoervergunningen of eenige andere regelingen inzake quantitatieve beperking, al dan niet verband houdende met de werking van eenig orgaan, waarbij de contrôle is gecentraliseerd.

De hiervoorgaande bepaling zal niet van toepassing zijn op quantitatieve beperkingen, van welken aard ook, door een van beide landen gelegd op den invoer of verkoop van eenig product van bodem of nijverheid van het andere land, in verband met van Regeeringswege genomen maatregelen met het doel de productie, de marktvoorziening of de prijzen van gelijksoortige inheemsche producten te regelen of te beheerschen, noch zal zij van toepassing zijn op zoodanige noodzakelijke maatregelen, die in buitengewone en abnormale omstandigheden mochten worden genomen, ten einde de vitale economische of financieele belangen van het land te beschermen. Telkens wanneer een van beide Regeeringen eenige beperking, welke bij deze alinea is toegelaten, instelt of wijzigt, zal Zij de andere Regeering daarmede in kennis stellen en deze Regeering gelegenheid geven om met Haar ter zake overleg te plegen. Indien door de andere Regeering bezwaar is gemaakt tegen een zoodanigen maatregel en binnen dertig dagen na ontvangst van de betreffende kennisgeving geen overeenstemming terzake is bereikt, zal de andere Regeering de bevoegdheid hebben binnen vijftien dagen na afloop van het hiervoorgenoemde tijdvak van dertig dagen, dit Verdrag in zijn geheel schriftelijk op te zeggen met een termijn van dertig dagen.

De eerste alinea van dit Artikel zal niet de toepassing verhinderen van de quantitatieve

beperkingen, door middel van contingenten, voorzien in Lijst I, en evenmin de toepassing van de quantitatieve beperkingen, door middel van contingenten, vermeld in Lijst IV, voor de producten, daarin opgesomd en omschreven.

Art. VIII. Ingeval het Koninkrijk der Nederlanden of de Vereenigde Staten van Amerika een monopolie voor den invoer, de productie of den verkoop van een product instellen of handhaven, of, formeel of feitelijk, uitsluitende voorrechten toekennen aan een of meer organen voor den invoer, de productie of den verkoop van een product, zal de Regeering van het land, dat een zoodanig monopolie invoert of handhaaft, of zoodanige monopolievoorrechten verleent, ten opzichte van de buitenlandsche aankoopen door een zoodanig monopolie of orgaan aan den handel van het andere land een behoorlijke en billijke behandeling toekennen. Bij het doen van aankoopen in het buitenland van eenig product, zal een zoodanig monopolie of orgaan, binnen de quantitatieve grenzen toegestaan bij andere bepalingen van dit Verdrag, zich slechts laten leiden door factoren van concurrentie, zooals prijs, kwaliteit, afzetmogelijkheid en verkoopsvoorwaarden.

Art. IX. Ingeval een aanzienlijke afwijking ontstaat in de koersverhouding tusschen de ruilmiddelen van het Koninkrijk der Nederlanden en die van de Vereenigde Staten van Amerika, zal het de Regeering van elk van beide landen, indien Zij de afwijking zoo belangrijk acht, dat daardoor de nijverheid of de handel van het land zal worden geschaad, vrijstaan, onderhandelingen voor te stellen tot wijziging van dit Verdrag. Indien terzake geen overeenstemming is bereikt binnen dertig dagen, volgende op de ontvangst van een zoodanig voorstel, zal de Regeering, die een zoodanig voorstel doet, de bevoegdheid hebben dit Verdrag in zijn geheel schriftelijk op te zeggen met een termijn van dertig dagen.

Art. X. Elk van beide Regeeringen zal in welwillende overweging nemen de vertoogen, welke de andere Regeering tot Haar mocht richten, inzake de werking van douanevoorschriften, de inachtneming van douaneformaliteiten en de toepassing van sanitaire wetten en voorschriften voor de bescherming van de gezondheid of het leven van mensch, dier of plant.

Ingeval een van beide Regeeringen vertoogen richt tot de andere met betrekking tot de toepassing van eenige sanitaire wet of eenig sanitair voorschrift voor de bescherming van de gezondheid of het leven van mensch, dier of plant, en indien ten opzichte daarvan geen overeenstemming wordt bereikt, zal op verzoek van een van beide Regeeringen zoo spoedig mogelijk eene commissie van deskundigen, in welke beide Regeeringen vertegenwoordigd zullen zijn, worden ingesteld, ten einde de aangelegenheid onder de oogen te zien en terzake advies uit te brengen aan beide Regeeringen.

Voor zoover doenlijk, zal elk van beide Regeeringen, alvorens tot de toepassing van eenigen nieuwen maatregel van sanitairen aard over te gaan, de Regeering van het andere land raadplegen, ten einde er voor te zorgen, dat het nadeel, dat aan den handel van laatstbedoeld land zou kunnen worden toegebracht, zoo gering zij als in overeenstemming is te brengen met het doel van den voorgenomen maatregel. De bepalingen van deze alinea zijn niet van toepassing op maatregelen, genomen ten aanzien van afzonderlijke zendingen, krachtens reeds in werking zijnde sanitaire voorschriften, of op maatregelen gebaseerd op wetten, betreffende de zuiverheid en hoedanigheid van voedings- en geneesmiddelen en dranken.

Art. XI. De bepalingen van dit Verdrag, betrekking hebbende op de behandeling, toe te kennen door het Koninkrijk der Nederlanden of de Vereenigde Staten van Amerika aan den handel van het andere land, zijn niet van toepassing op voordeelen, welke thans zijn of later mochten worden verleend aan nabuurstaten, ten einde den grenshandel te vergemakkelijken, noch op voordeelen, voortvloeiende uit een tolunie, bij welke een van beide landen zich mocht aansluiten, zoolang dergelijke voordeelen niet worden uitgestrekt tot eenig ander land.

Dit Verdrag verhindert uit geenen hoofde het nemen van maatregelen tot verbod of beperking van den uitvoer of van den invoer van goud of zilver, noch het nemen van zulke maatregelen, welke elk van beide Regeeringen noodzakelijk mocht achten ter regeling van den uitvoer of verkoop voor uitvoer van wapens, munitie of oorlogsbenoodigdheden en, in buitengewone gevallen, van alle andere militaire benoodigdheden.

Behoudens het vereischte dat, onder gelijke omstandigheden en voorwaarden, door geen van beide landen een willekeurig onderscheid zal worden gemaakt in de behandeling van het andere land ten gunste van een derde land en onverminderd het bepaalde in Artikel X, zullen de bepalingen van dit Verdrag zich niet uitstrekken tot verboden of beperkingen: (1) betrekking hebbende op de publieke veiligheid, (2) ingesteld uit moreele of humanitaire overwegingen, (3) beoogende de bescherming van het leven of de gezondheid van mensch, dier of plant, (4) betrekking hebbende op goederen, in gevangenissen gemaakt, of (5) met betrekking tot de ten uitvoerlegging van politiewetten of wetten op de staatsinkomsten.

Dit Verdrag belet geen van beide Regeeringen in eenig opzicht op grond van de op den dag van onderteekening van dit Verdrag van kracht zijnde wetten, rechten of belastingen te heffen van bepaalde ingevoerde producten op basis van een aangenomen norm, instede van feitelijke opnemingen.

Art. XII. Ingeval een van beide Regeeringen eenigen maatregel treft, welke, zonder met de bewoordingen van dit Verdrag in strijd te zijn, toch, naar de opvatting van de andere Regeering, het gevolg heeft, dat daardoor de waarde van eenige in het Verdrag getroffen voorziening, hetzij te niet wordt gedaan, hetzij wezenlijk en in belangrijke mate wordt verminderd, zal de Regeering, welke een dergelijken maatregel heeft getroffen, in overweging nemen alle schriftelijke vertoogen of voorstellen, welke de andere Regeering mocht indienen om tot eene wederzijds bevredigende regeling terzake te geraken. Indien geen over-

eenkomst is bereikt met betrekking tot zoodanige vertoogen of voorstellen binnen dertig dagen nadat zij zijn ontvangen, zal de Regeering, welke deze heeft ingediend, de bevoegdheid hebben binnen vijftien dagen na afloop van het hiervoor genoemde tijdvak van dertig dagen, dit Verdrag in zijn geheel schriftelijk op te zeggen met een termijn van zestig dagen.

Art. XIII. Voor zoover in de tweede alinea van dit Artikel niet in anderen zin is bepaald, zullen de bepalingen van dit Verdrag betreffende de behandeling, welke door respectievelijk het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika aan den handel van het andere land zal worden toegekend, niet van toepassing zijn op de Philippijnen, de Maagdeneilanden, Amerikaansch Samoa, het eiland Guam of op de Panama kanaal Zone.

De bepalingen van dit Verdrag, betreffende de behandeling als meestbegunstigde natie, zullen van toepassing zijn op producten van bodem en nijverheid van elk gebied, staande onder de souvereiniteit of het gezag van het Koninkrijk der Nederlanden of van de Vereenigde Staten van Amerika, welke worden ingevoerd van of uitgevoerd naar elk gebied, staande onder de souvereiniteit of het gezag van het andere land. Het is echter wel verstaan, dat de bepalingen van deze alinea niet van toepassing zijn op de Panama kanaal Zone.

De voordeelen, welke thans zijn of later mochten worden verleend door de Vereenigde Staten van Amerika, Hunne gewesten of bezittingen of de Panama kanaal Zone aan elkander, of aan de Republiek Cuba, zullen van de werking van dit Verdrag uitgesloten zijn. De bepalingen van deze alinea zullen van toepassing blijven ten aanzien van alle voordeelen, thans of in de toekomst door de Vereenigde Staten van Amerika, Hunne gewesten of bezittingen of de Panama kanaal Zone aan de Philippijnen toegekend of toe te kennen, ongeacht elke wijziging in den politieken status van de Philippijnen.

Dit Verdrag zal niet van toepassing zijn op de voordeelen, welke Nederland en zijn overzeesche gewesten aan elkander hebben verleend of in de toekomst mochten verleenen, noch op de voordeelen welke die overzeesche gewesten elkander hebben verleend of in de toekomst mochten verleenen.

Art. XIV. Elk van beide Regeeringen behoudt zich het recht voor de voor eenig product, krachtens dit Verdrag, verleende concessie in te trekken of te wijzigen, of voor eenig zoodanig product quantitatieve beperkingen in te stellen, indien, als een gevolg van de uitstrekking van een zoodanige concessie tot derde landen, laatstgenoemde landen het grootste voordeel van eene dergelijke concessie zouden genieten en dientengevolge een buiten verhouding groote toeneming van den invoer van een zoodanig product zou plaats vinden, met dien verstande, dat, alvorens een van beide Regeeringen van het hiervoor genoemde voorbehoud gebruik maakt, Zij de andere Regeering schriftelijk in kennis zal stellen van Haar voornemen zulks te doen en dat Zij, alvorens tot een dergelijken maatregel over te gaan, een termijn van niet minder dan dertig dagen zal toestaan ten einde tot overeenstemming te geraken, hetzij over bedoelden maatregel, hetzij over eventueel in de bepalingen van dit Verdrag aan te brengen passende compenseerende wijzigingen. Indien aan het einde van het hiervoor genoemde tijdvak van dertig dagen geen bevredigende overeenkomst is bereikt, zal het der Regeering, welke voorstelde bedoelden maatregel te treffen, vrijstaan op elk tijdstip daarna daartoe over te gaan en zal de andere Regeering de bevoegdheid hebben binnen vijftien dagen nadat zulk een maatregel is getroffen, dit Verdrag in zijn geheel schriftelijk op te zeggen met een termijn van dertig dagen.

Art. XV. Het Koninkrijk der Nederlanden omvat Nederland, Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao; overal waar in dit Verdrag de benaming „Nederland" is gebruikt, heeft deze alleen betrekking op het gebied in Europa.

Het is wel verstaan dat overal, waar in dit Verdrag de benaming „Vereenigde Staten van Amerika" is gebruikt, deze, behalve de continentale Vereenigde Staten, de gewesten Hawaii en Alaska en Puerto Rico omvat.

Art. XVI. De Lijsten I, II, III en IV, alsmede de daarin opgenomen aanteekeningen, zullen van kracht zijn en daaraan zal worden gevolg gegeven als integreerende onderdeelen van dit Verdrag.

Art. XVII. Dit Verdrag zal worden geratificeerd door Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en afgekondigd door den President van de Vereenigde Staten van Amerika.

In afwachting van de ratificatie van dit verdrag door Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, zullen de bepalingen van de Artikelen I tot en met XVI door de Vereenigde Staten van Amerika en het Koninkrijk der Nederlanden van 1 Februari 1936 af wederkeerig worden toegepast tot op den dag, waarop het geheele Verdrag van kracht zal worden.

Het geheele Verdrag zal van kracht worden een maand na den dag, waarop eenerzijds de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika aan de Nederlandsche Regeering zal hebben kennis gegeven van de afkondiging door den President van de Vereenigde Staten van Amerika, anderzijds de Nederlandsche Regeering aan de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika zal hebben kennis gegeven van de ratificatie door Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden. Het Verdrag zal van kracht blijven tot 1 Januari 1939, onverminderd de bepalingen van Artikel I, Artikel VI, Artikel VII, Artikel IX, Artikel XII en Artikel XIV.

Tenzij een van beide Regeeringen ten minste zes maanden voor 1 Januari 1939 aan de andere zal hebben kennis gegeven van Haar voornemen het Verdrag op dien datum te beeindigen, zal het Verdrag daarna, onverminderd de bepalingen van Artikel I, Artikel VI, Artikel VII, Artikel IX, Artikel XII en Artikel XIV, van kracht blijven tot zes maanden na den dag, waarop een van beide Regeeringen de andere met dat voornemen in kennis zal hebben gesteld.

Ter oorkonde waarvan de wederzijdsche Gevolmachtigden dit Verdrag hebben onderteekend en hunne zegels daaraan hebben gehecht.

Opgemaakt in tweevoud in de Nederlandsche en in de Engelsche taal, beide van gelijke rechtskracht, te Washington, den twintigsten December negentien honderd vijf en dertig.

Voor Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden:
LAMPING. (L.S.)

Voor den President van de Vereenigde Staten van Amerika:
CORDELL HULL. (L.S.)

Sectie A
Nederland

LIJST I

Aanteekening 1. Bij het bepalen van de artikelen, waarop de in deze lijst vastgestelde behandeling betrekking heeft, zal de omschrijving in de kolom met bovenschrift „Artikelen" beslissend zijn.

Aanteekening 2. Waar in deze lijst de aanduiding „verpakt" wordt gebruikt, heeft deze betrekking op artikelen in verpakkingen van 1200 gram netto of minder; de aanduiding „in bulk" heeft betrekking op artikelen niet in verpakkingen van 1200 gram netto of minder, en niet in tabletten of andere bepaalde vormen, kristallen uitgezonderd, van 200 gram netto of minder.

Tariefwet 1934 Tariefpost	Artikelen	Maatstaf	Rechten	Monopolieheffing
Ex 6	Copieerpersen, drukpersen en dergelijke kantoorbenoodigdheden :			
	1. indien zij een gewicht hebben van 150 kg of minder	waarde	10 pct.	—
	2. indien zij meer wegen dan 150 kg	waarde	6 pct.	—
Ex 8	Autobuitenbanden	waarde	12 pct.	—
Ex 8	Autobinnenbanden	waarde	12 pct.	—
Ex 59 B. B 2 a	Amerikaansch grenen-, vuren- en pijnboomenhout, indien in stammen of vierkant behakt of gezaagd . .	—	vrij	—
62 I en II	Koelkasten en koelapparaten, al dan niet samengesteld, en onderdeelen daarvan :			
	1. indien de inhoudsruimte grooter is dan 2 m³ buitenwerks voor koelkasten of indien het gewicht grooter is dan 15 kg voor koelelementen	waarde	6 pct.	—
	2. voor alle andere types	waarde	12 pct.	—
Ex 95 B.B. a, b en d	Koper in koeken, staven en blokken	—	vrij	—
Ex 104 II en B.B. 2b	Plantaardige terpentijn	—	vrij	—
Ex 104	Pure lard en steam lard :			
	a. indien gebruikt als grondstof voor de fabricage van margarine	—	vrij	—
	b. indien gebruikt als grondstof voor de technische industrie	—	vrij	—
	c. indien gebruikt voor reexport, al dan niet bewerkt	—	vrij	—
	Aanteekening 1. Vrijstelling van de crisisbelasting, welke wordt geheven ten tijde van den invoer, of restitutie daarvan, indien deze belasting inderdaad wordt betaald, kan worden verkregen indien deze vetten worden gebruikt als grondstof voor :			
	a. de fabricage van margarine ;			
	b. de technische industrie :			
	c. reexport, al dan niet bewerkt.			
	Aanteekening 2. Indien de invoer in Nederland van pure lard en steam lard, voor welke doeleinden ook gebruikt, wordt gecontingenteerd, zal aan de Vereenigde Staten van Amerika worden toegekend, ter keuze van de Vereenigde Staten, hetzij een percentage gelijk aan den gemiddelden invoer uit de Vereenigde Staten in de jaren 1929, 1930 en 1931, hetzij een percentage gelijk aan den invoer uit de Vereenigde Staten in het jaar 1934, waarbij de totale invoer uit de Vereenigde Staten zal worden berekend door de samentelling van den directen invoer, den invoer uit vrijhavens en den invoer uit entrepot.			
Ex 104	Oleomargarine (oleo oil) :			
	a. indien gebruikt als grondstof voor de fabricage van margarine	—	vrij	—
	b. indien gebruikt als grondstof voor de technische industrie	—	vrij	—

	c. indien gebruikt voor reexport, al dan niet bewerkt.	—	vrij	—
	Aanteekening. Vrijstelling van de crisisbelasting, welke wordt geheven ten tijde van den invoer, of restitutie daarvan, indien deze belasting inderdaad wordt betaald, kan worden verkregen indien deze vetten worden gebruikt als grondstof voor : *a.* de fabricage van margarine ; *b.* de technische industrie ; *c.* reexport, al dan niet bewerkt.			
Ex 104 II B	Oleo stearine : indien gebruikt als grondstof voor : de fabricage van margarine, de technische industrie, of reexport, al dan niet bewerkt :			
	1. indien vloeibaar bij 15° C	100 kg netto	f 0.70	—
	2. andere	—	vrij	—
	Aanteekening. Vrijstelling van de crisisbelasting, welke wordt geheven ten tijde van den invoer, of resitutie daarvan, indien deze belasting inderdaad wordt betaald, kan worden verkregen indien deze vetten worden gebruikt als grondstof voor : *a.* de fabricage van margarine ; *b.* de technische industrie ; *c.* reexport, al dan niet bewerkt.			
Ex 104 II B	Grease stearine : indien gebruikt als grondstof voor : de fabricage van margarine, de technische industrie, of reexport, al dan niet bewerkt :			
	1. indien vloeibaar bij 15° C.	100 kg netto	f 0.70	—
	2. andere	—	vrij	—
	Aanteekening. Vrijstelling van de crisisbelasting, welke wordt geheven ten tijde van den invoer, of restitutie daarvan, indien deze belasting inderdaad wordt betaald, kan worden verkregen indien deze vetten worden gebruikt als grondstof voor : *a.* de fabricage van margarine ; *b.* de technische industrie ; *c.* reexport, al dan niet bewerkt.			
Ex 118	Schrijfmachines en onderdeelen daarvan	waarde	10 pct.	—
Ex 118	Reken- en optelmachines, en onderdeelen daarvan . .	waarde	10 pct.	—
Ex 118	Boekhoudmachines en onderdeelen daarvan	waarde	10 pct.	—
Ex 129 I	Tabak in bladen ; Seedleaf-, Maryland-, Kentucky- en Virginia types	100 kg netto	f 1.40	—
Ex 143 VI a	Personenautomobielen	waarde	15 pct.	—
Ex 143 VI a	Vrachtautomobielen	waarde	15 pct.	—
143 VIII C 1 b	Inwendige verbrandingsmotoren voor automobielen en tractors	waarde	15 pct.	—
Ex 143 VII b	Tractors	waarde	15 pct.	—
143 VIII B I	Chassis en chassisramen voor automobielen en tractors	waarde	15 pct.	—
Ex 143 VIII B 2 b	Andere onderstellen voor tractors	waarde	15 pct.	—
Ex 146 VI B 1 b	Paardevleesch, gezouten	100 kg bruto	f 7.50	—
Ex 148 I 4	Versche appelen	waarde	12 pct.	
	Aanteekening. De monopolieheffingen zullen als volgt worden vastgelegd :			
	1. voor de periode 1 Juli tot en met 28 Februari, voor elke ingevoerde hoeveelheid	kg bruto		f 0.04
	2. voor de periode 1 Maart tot en met 30 Juni, voor een invoer niet grooter dan 13.500 ton bruto . . .	kg bruto		f 0,02
	3. voor de periode 1 Maart tot en met 30 Juni, voor elke ingevoerde hoeveelheid boven 13.500 ton bruto	kg bruto		f 0.04
Ex 148 I 5	Versche peren	waarde	12 pct.	
	Aanteekening. De monopolieheffingen zullen als volgt worden vastgelegd :			

	1. voor de periode 1 Juli tot en met 31 Januari, voor elke ingevoerde hoeveelheid	kg bruto		f 0.04
	2. voor de periode 1 Februari tot en met 30 Juni, voor een invoer niet grooter dan 2.300 ton bruto . . .	kg bruto		f 0.02
	3. voor de periode 1 Februari tot en met 30 Juni, voor elke ingevoerde hoeveelheid boven 2.300 ton . .	kg bruto		f 0.04
	Versche appelen en peren : *Aanteekening.* Indien in eenig seizoen de oogst in Nederland schaarsch is, zal de periode, waarin de monopolieheffing van f 0.02 zal worden geheven, zich uitstrekken van 1 Februari tot en met 30 Juni, waar het betreft versche appelen, van 1 Januari tot en met 30 Juni, waar het betreft versche peren. Echter zullen de totale hoeveelheden, welke gedurende de perioden waarin deze heffing wordt toegepast, kunnen worden ingevoerd waar het betreft versche appelen, 13.500 ton, en waar het betreft versche peren, 2.300 ton niet overschrijden. De Nederlandsche Regeering zal ten allen tijde in welwillende overweging nemen alle vertoogen van de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika, erop gericht om te bewijzen, dat de omstandigheden eene verlenging rechtvaardigen van de periode, gedurende welke de heffing van f 0.02 zal worden toegepast.			
Ex 148 I 6	Gedroogde pruimen	waarde	12 pct.	f 0.02 per kg netto
Ex 148 I 11	Rozijnen	waarde	12 pct.	f 0.01 per kg in balen, bruto ; anders, netto
Ex 148 I 46	Abrikozen pitten	waarde	10 pct.	Geene
Ex 148 I 18	Grapefruit	waarde	12 pct.	f 0.01 per kg bruto
Ex 148 III B en C	Verduurzaamde vruchten, anders dan gedroogd, anders dan in pekel :			
	1. indien 5 pct. of minder toegevoegde suiker bevattende (uitgezonderd ananas) :			
	a. in verpakking tot en met 1,2 kg	waarde	30 pct.	f 0.10 per kg netto
	b. in verpakking boven 1,2 kg tot en met 5 kg . .	waarde	15 pct.	f 0.05 per kg netto
	2. indien meer dan 5 pct. toegevoegde suiker bevattende (uitgezonderd ananas) :			
	a. in verpakking tot en met 1,2 kg	waarde	30 pct.	f 0.05 per kg netto
	b. in verpakking boven 1,2 kg tot en met 5 kg .	waarde	15 pct.	f 0.05 per kg netto
	3. Ananas in blik :			
	a. in verpakking tot en met 1,2 kg	waarde	30 pct.	f 0.075 per kg netto
	b. in verpakking boven 1,2 kg tot en met 5 kg .	waarde	15 pct.	f 0,075 per kg netto
	Aanteekening. Het recht om de suikerbelasting en de crisissuikerheffing te wijzigen blijft voorbehouden.			
Ex 148 III C 1a en 3a	Asperges in blik : in verpakkingen van :			
	1. 1,2 kg of minder	waarde	30 pct.	f 0.15 per kg netto

	2. meer dan 1,2 kg doch niet meer dan 5 kg	waarde	15 pct.	f 0.10 per kg netto
	3. meer dan 5 kg	waarde	10 pct.	f 0.10 per kg netto
Ex 148 II en ex 148 III C 1c	1. Havermout en „Cereal breakfast foods" : in bulk	—	vrij	zie aanteekening
	2. Havermout en gort van haver : verpakt	waarde	10 pct.	zie aanteekening
	Aanteekening. De monopolieheffing op havermout en op gort van haver, geschikt voor menschelijke consumptie, zal niet meer bedragen dan 5/3 van de monopolieheffing, welke ook van kracht mocht zijn, op haver, zonder echter de hoogte van zoodanige monopolieheffingen vast te leggen.			
Ex 148 I 24	Gepelde rijst :			
	1. in bulk	—	vrij	per 100 kg
	2. verpakt	waarde	10 pct.	f 1.00
Ex 33 III	Zwavel, al dan niet gezuiverd, in bulk	—	vrij	—
Ex 33 III	Borax, in bulk	—	vrij	—
Ex 104	Hars, in bulk	—	vrij	—
Ex 104	Smeerolie, in bulk	—	vrij	—
Ex 148 I	Ruwe katoen, in bulk	—	vrij	—

Sectie B

Nederlandsch-Indië

Volgnummer (Wet van 29 December 1933, *Ned. Staatsblad* nº. 772)	Artikelen	Maatstaf	Rechten		
			Invoerrecht	Tijdelijke opcenten	Totaal incl. opcenten.
Ex 34 II	Versche appelen	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 34 II	Versche druiven	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 36	Gedroogde vruchten, n.a.g. behalve dadels en tamarinde	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 78	Zalm, enkel gekookt, in blikken	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 93 en Ex 42	Havermout, haver-, mais-, tarwe- en rijstvlokken, zoomede gort en grutten	waarde	12 %	6 %	18 %
Ex 97 II	Vruchten in water of jus of in wijn	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 101 en Ex 103	Groenten, geconserveerd, alsmede asperges en artisjokken ; in flesschen of glazen potten of in andere luchtdichte verpakking	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 121 I	Tabak in bladen	100 kg netto	f 12.00	f 6.00	f 18.00
Ex 211	~~Lakleder~~ en overleder	waarde	12 %	6 %	18 %
Ex 235 I	Automobielbanden : buitenbanden	waarde	12 %	6 %	18 %
	Aanteekening. Het recht is voorbehouden den invoer van automobiel-buitenbanden in Nederlandsch-Indië te contingenteeren.				
Ex 235 I	Automobielbanden : binnenbanden	waarde	12 %	6 %	18 %
	Aanteekening. Het recht is voorbehouden den invoer van automobiel-binnenbanden in Nederlandsch-Indië te contingenteeren.				
Ex 714	Inwendige verbrandings- en explosie-motoren en onderdeelen :				
	1. voor alle soorten automobielen	waarde	20 %	10 %	30 %
	2. voor spoorwegen, enz.	—	vrij	—	—
	3. voor vaartuigen en vliegtuigen	waarde	12 %	6 %	18 %

745	Koelkasten en koelapparaten voor huishoudelijk en commercieel gebruik (zooals omschreven in het Nederlandsch-Indisch Tarief van 29 Dec. 1933) en onderdeelen	waarde	20 %	10 %	30 %
Ex 761	Schrijfmachines en onderdeelen	waarde	12 %	6 %	18 %
Ex 761	Reken- en optelmachines en onderdeelen . .	waarde	12 %	6 %	18 %
834 I en II	Personenautomobielen, vrachtautomobielen en autobussen :				
	1. personenautomobielen	waarde	20 %	10 %	30 %
	2. vrachtautomobielen en autobussen . . .	waarde	12 %	6 %	18 %
836 I en II	Automobiel-chassis en automobiel onderdeelen :				
	1. voor vrachtautomobielen en autobussen .	waarde	12 %	6 %	18 %
	2. voor personenautomobielen	waarde	20 %	10 %	30 %
837	Toebehooren en uitrustingsstukken voor automobielen	waarde	20 %	10 %	30 %

LIJST II

Aanteekening. De bepalingen van deze lijst zullen worden uitgelegd en uitgevoerd, en de toepassing van daarmede samengaande bepalingen van de douanewetten van de Vereenigde Staten op de bepalingen van deze lijst zal, voor zoover doenlijk, worden vastgesteld alsof elke bepaling in deze lijst voorkwam in de wettelijke bepaling, vermeld in de kolom, links van de omschrijving van de betreffende artikelen.

Ingeval artikelen, opgenomen in deze lijst, op den dag van onderteekening van dit verdrag onderworpen zijn aan bijkomende of afzonderlijke gewone douanerechten, al dan niet opgelegd krachtens de wettelijke bepaling, vermeld in de kolom, links van de omschrijving van het betreffende artikel, zullen deze afzonderlijke of bijkomende rechten gehandhaafd blijven, behoudens eenige verlaging, welke in deze lijst is aangegeven of later mocht worden voorgeschreven, totdat zij worden opgeheven krachtens de wet, doch zij zullen niet worden verhoogd.

Tariefwet van de Vereenigde Staten van 1930 Paragraaf	Artikelen	Rechten
4	Amyl alcohol, hetzij primair, secondair of tertiair	4 dollarcent per Am. pond
4	Foezelolie	4 dollarcent per Am. pond
5	„Laundru sour", niet minder dan 20 % natrium silico fluoride en niet minder dan 10 % zuring zuur bevattende, n.a.g.	15 % ad val.
5	Ammonium silico fluoride	15 % ad val.
5 en 23	Haarlemmer olie, al dan niet in eenigen vorm of in eenige verpakking als aangegeven in paragraaf 23	15 % ad val.
15	Cafeïne	90 dollarcent per Am. pond
15	Theobromine	65 dollarcent per Am. pond
24	Aromatische extracten, en natuurlijke of synthetische vruchten aroma's, vruchten esters, oliën en essences, met hunne samenstellingen, meer dan 50 % alcohol bevattende	60 dollarcent per Am. pond en 18 % ad val.
37	Amyl acetaat	4 dollarcent per Am. pond
41	Eetbare gelatine, van een waarde van minder dan 40 dollarcent per Am. pond	12 % ad val. en 2-1/2 dollarcent per Am. pond
42	Glycerine, geraffineerd	2/3 dollarcent per Am. pond, plus het laagste gewone invoerrecht op ruwe glycerine, herkomstig uit eenig vreemd land, uitgezonderd Cuba, geldende ten tijde dat dergelijke geraffineerde glycerine wordt ingevoerd, of uit entrepot wordt betrokken, voor consumptie, doch niet hooger dan 1-2/3 dollarcent per Am. pond
58	Gedistilleerde of vluchtige kajapoeti olie, geen alcohol bevattende	12-1/2 % ad val.

77	Lithopoon, en andere verbindingen of mengsels van zink sulphide en barium sulfaat naar gewicht minder dan 30 % zink sulphide bevattende	1-1/2 dollarcent per Am. pond
83	Aardappelmeel	1-3/4 dollarcent per Am. pond
84	Dextrine, uit aardappelmeel vervaardigd	2-1/4 dollarcent per Am. pond
353	Electrische Röntgen-apparaten, instrumenten (voorzoover niet voor laboratorium doeleinden bestemd), en toestellen, en onderdeelen daarvan, afgewerkt of onafgewerkt, naar de waarde geheel of voor een overwegend gedeelte van metaal, en n.a.g.	17-1/2 % ad val.
601	Tabak, dekblad en binnengoed, indien gemengd of verpakt met meer dan 35 % dekblad, ingevoerd in het vrije verkeer dan wel uit entrepot betrokken voor verbruik :	
	Niet later dan 30 Juni 1936	
	Indien ongestript	1.875 dollar per Am. pond
	Indien gestript	2.525 dollar per Am. pond
	Na 30 Juni 1936	
	Indien ongestript	1.50 dollar per Am. pond
	Indien gestript	2.15 dollar per Am. pond
710	Edammer en Gouda kaas	5 dollarcent per Am. pond, doch niet minder dan 25 % ad val.
719 (4)	Haring, in pekel of gezouten (uitgezonderd haring in olie of in olie en andere bestanddeelen), al dan niet ontgraat, in onmiddellijke verpakkingen, elk met inhoud meer dan 15 Am. ponden wegende en niet meer dan 10 Am. ponden, netto gewicht, haring bevattende . .	3/4 dollarcent per Am. pond netto gewicht
722	Parelgerst	1 dollarcent per Am. pond
727	Gebroken rijst, welke gereedelijk door een metalen zeef gaat, geperforeerd met ronde gaten van een doorsnede van vijf en een half vier en zestigste inch . . .	5/16 dollarcent per Am. pond
753	Tulpebollen	3 dollar per duizend
	Narcisbollen	6 dollar per duizend
	Crocus tuberkels	1 dollar per duizend
	Alle andere bollen, wortels, wortelstokken, pollen, tuberkels, knollen, en kruidachtige overblijvende planten, ingevoerd voor tuinbouwkundige doeleinden en n.a.g.	15 % ad val.
754	Zaaiplanten en stekken van Manetti, multiflora, wilde rozen, rugosa, en andere stamrozen, indien niet ouder dan drie jaar	1 dollar per duizend
762	Blauwmaanzaad	16 dollarcent per 100 Am. ponden.
764	Andere tuin- en veldzaden :	
	Bieten- (uitgezonderd suikerbieten-) .	3 dollarcent per Am. pond
	Kool-	6 dollarcent per Am. pond
	Peen-	3 dollarcent per Am. pond
	Boerenkool-	3 dollarcent per Am. pond
	Mangelwortel-	2 dollarcent per Am. pond
	Radijs-	3 dollarcent per Am. pond
	Spinazie-	1/2 dollarcent per Am. pond
	Rapen-	4 dollarcent per Am. pond
	Rutabaga-	4 dollarcent per Am. pond
	Bloem-	3 dollarcent per Am. pond
	Alle andere tuin- en veldzaden, n.a.g.	3 dollarcent per Am. pond
769	Spliterwten	1-1/4 dollarcent per Am. pond
774	Kool in natuurlijken staat	1-1/2 dollarcent per Am. pond
775	Zuurkool	25 % ad val.
775	Uien, ingemaakt of in pekel	25 % ad val.
776	Cichorei, gemalen of anders bewerkt . .	3 dollarcent per Am. pond
777 (a)	Cacao en chocolade, ongesuikerd	1-1/2 dollarcent per Am. pond netto gewicht

777 (b)	Cacao en chocolade, gesuikerd:	
	In reepen of blokken, elk tien of meer Am. ponden wegende	2 dollarcent per Am. pond
	In eenigen anderen vorm, al dan niet bewerkt, van een waarde van 10 dollarcent of meer per Am. pond .	20 % ad val.
777 (c)	Cacao boter	12-1/2 % ad val.
802	Jenever	2.50 dollar per proof gallon
912	Etiketten, voor kleedingstukken of andere artikelen, naar de waarde geheel of voor een overwegend gedeelte van katoen of andere plantaardige vezels	25 % ad val.
1005 (a) (1)	Touwwerk, kabels inbegrepen, geteerd of ongeteerd, samengesteld uit drie of meer strengen, elke streng samengesteld uit twee of meer garens naar de waarde geheel of voor een overwegend gedeelte van sisal	1 dollarcent per Am. pond
	Elk van de hiervoren vermelde artikelen, indien in doorsnede kleiner dan drie vierde van een inch, zal onderhevig zijn aan een bijkomend invoerrecht van .	7-1/2 % ad val.
1005 (b)	Touw en twijndraad (al dan niet samengesteld uit drie of meer strengen, elke streng samengesteld uit twee of meer garens), geteerd of ongeteerd, enkelvoudig of doorgeschoten, naar de waarde geheel of voor een overwegend gedeelte van Manilla (abaca), sisal, henequen, of andere harde vezels	20 % ad val.
1012	Poolweefsels, waarvan de pool de oppervlakte hetzij geheel hetzij gedeeltelijk bedekt, en die naar de waarde geheel of voor een overwegend gedeelte vervaardigd zijn van plantaardige vezels, met uitzondering van katoen, en alle artikelen, afgewerkt of onafgewerkt, gemaakt of gesneden van zulke poolweefsels, indien de pool gedeeltelijk gesneden en gedeeltelijk getrokken is .	30 % ad val.
1407 (a)	Bristol karton, zooals vervaardigd met een Fourdrinier- of een meer-cylinder machine, wegend 8 Am. ponden of meer per riem en van een waarde van niet meer dan 15 dollarcent per Am. pond	2 dollarcent per Am. pond en 10 % ad val.
1409	Strookarton en stroopapier, pakpapier inbegrepen, indien minder dan twaalf duizendste, maar niet minder dan acht duizendste inch dik, n.a.g.	15 % ad val.
1504 (b) (5)	Hoeden als bedoeld in paragraaf 1504, indien bekend onder den naam „oogsthoeden", en van een waarde van minder dan 3 dollar per dozijn	12-1/2 % ad val.
1552	Tabakspijpen met koppen van klei (meerschuim niet inbegrepen), en met mondstukken uit ander materiaal dan klei vervaardigd	2-1/2 dollarcent per stuk en 30 % ad val.
1602	Aloë, in natuurlijken-, niet samengestelden- en ruwen vorm, en waarvan de waarde of kwaliteit niet is verhoogd door verdrading, vermaling, verbrokkeling, persing, of eenig ander proces of behandeling, welke dan ook, buiten hetgeen vereischt is voor eene goede verpakking en de voorkoming van bederf of achteruitgang in afwachting van de bewerking, en geen alcohol bevattende	Vrij
1609	Gambier en extracten daarvan, geen alcohol bevattende	Vrij

1619	Kina- en andere basten waaruit kinine kan worden getrokken	Vrij
1681	Mollevellen, onbereid	Vrij
1684	Kapok, niet op eenige wijze bereid of bewerkt	Vrij
1684	Sisal, niet op eenige wijze bereid of bewerkt	Vrij
1685	Ammonium sulfaat van een kwaliteit hoofdzakelijk gebruikt voor meststoffen, of hoofdzakelijk als bestanddeel voor de fabricage van meststoffen	Vrij
1686	Gomcopal	Vrij
1697	Ruwe gutta percha en gutta siak . .	Vrij
1731	Gedistilleerde of vluchtige karwijolie, geen alcohol bevattende	Vrij
1731	Gedistilleerde of vluchtige citronella olie, geen alcohol bevattende	Vrij
1732	Uitgeperste of geëxtraheerde palmolie . *Aanteekening.* Geen federale binnenlandsche belasting zal in de Vereenigde Staten worden geheven met betrekking tot palmolie, herkomstig van Nederland en zijn overzeesche gebiedsdeelen, hooger dan de thans, krachtens Sec. Sec. 602-1/2 van de Revenue Act 1934, geheven belasting van 3 dollarcent per per Am. pond	Vrij
1748	Kinine sulfaat en alle alkaloiden en zouten van alkaloiden, verkregen uit de kinabast	Vrij
1753	Sago, onbewerkt, en sagomeel	Vrij
1765	Reptielhuiden, onbewerkt	Vrij
1768 (1)	Cassia, cassiaknoppen en cassia vera, voor zoover ongemalen	Vrij
1768 (1)	Foelie, voor zoover ongemalen	Vrij
1768 (1)	Notemuskaat, voor zoover ongemalen .	Vrij
1768 (1)	Zwarte of witte, peper, voorzoover ongemalen	Vrij
1768 (2)	Karwijzaad	Vrij
1781	Tapioca, tapiocameel en cassave	Vrij
1806	Ruwe rottan stokken, of rottan niet verder bewerkt dan gesneden op maten voor stokken, geschikt voor regenschermen, parasollen, zonneschermen, zweepen, vischhengels of wandelstokken	Vrij

LIJST III

1. *Tarwebloem.*

De Nederlandsche Regeering verbindt zich jaarlijks van molens in de Vereenigde Staten van Amerika te koopen een hoeveelheid tarwebloem, overeenkomende met niet minder dan vijf percent van het totale jaarlijksche verbruik van tarwebloem in Nederland, mits de prijs van dergelijke tarwebloem, afgeleverd in Nederland, concurreerend is met den prijs van andere buitenlandsche tarwebloem van gelijksoortige hoedanigheid en kwaliteit.

2. *Maaltarwe.*

De Nederlandsche Regeering verbindt zich jaarlijks te koopen een hoeveelheid maaltarwe, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, overeenkomende met niet minder dan vijf percent van het totale jaarlijksche verbruik van buitenlandsche maaltarwe in Nederland, mits de prijs van de maaltarwe, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, concurreerend is met den wereldprijs voor maaltarwe van gelijksoortige hoedanigheid en kwaliteit.

Aanteekening 1. Van de totale jaarlijksche hoeveelheden maaltarwe of tarwebloem, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, tot welker aankoop de Nederlandsche Regeering zich overeenkomstig de hiervoor genoemde bepalingen verbindt, zal elke maand een twaalfde gedeelte worden aangekocht, tenzij voor een of meer maanden vooruit wordt gekocht. Indien in eenige maand de prijzen van maaltarwe of tarwebloem, van oorsprong uit de Vereenigde Staten van Amerika, niet concurreerend zijn en om deze reden de maandelijksche aankoopen kleiner zijn dan de hierboven aangeduide, zal de Nederlandsche Regeering niet verplicht zijn een zoodanig tekort aan te vullen door overeenkomstig verhoogde aankoopen in latere maanden.

Aanteekening 2. De Nederlandsche Regeering zal in welwillende overweging nemen de vertoogen, welke de Regeering van de Vereenigde Staten tot Haar mocht richten, met betrekking tot alle aangelegenheden betreffende de toepassing van de bepalingen van deze Lijst.

Sectie A *Nederland* **LIJST IV**

Statistiek Nummer	Artikelen	Minimum hoeveelheid jaarlijks toe te laten uit de Vereenigde Staten
61	Paardevleesch, gezouten	1.000 ton
231	Soyakoeken	2.500 ton
324	Portland cement	80 ton
326	Chilisalpeter, synthetische inbegrepen	4.508 ton synthetische salpeter
373	Draadnagels, spijkers en krammen	738 ton
8373	Getrokken draad, ijzer en staal	2.762 ton
2391, 3391, 4391, 5391, ex 8391	Sloten en onderdeelen daarvan	1.000 kg
397	Bladzink	69 ton
447	Gepelde rijst	3.500 ton
509	Lucifers	11.149 kg — onder voorwaarde dat het geheele contingent wordt gebruikt voor papieren lucifers, verpakt in vouwers van niet meer dan 25 lucifers, en kennelijk voor advertentie doeleinden
667, 668, 669, 670, 671, 672, 674	Over- ,voering- en zeemleder	148 ton toegestaan voor de statistische nummers 667, 668, 669, 670, 671, 672, 674, zonder een contingent voor elk afzonderlijk statistiek nummer vast te stellen. Het is evenwel goed verstaan, dat het grootste deel van dit contingent zal worden gebruikt voor den invoer van Chroomgelooid geitenleder; geen vergrooting van contingent zal plaats vinden voor den invoer van Chroomgelooid overleder, Java- of rundbox en lakleder
675	Schoeisel, voornamelijk van leder	10.000 paar
ex 3675, ex 5675	Schoeisel, ander	7.700 paar van rubber
4713, 5713, ex 7726, ex 8726	Manufacturen van kunstzijde	1.410 kg
4714, 5714, ex 7726, ex 8726	Manufacturen van kunstzijde en mengsels	170 kg
717, 4726	Manufacturen van katoen, gebleekt	2.114 kg
718, 719, 720, ex 5726	Manufacturen van katoen, bedrukt, geverfd, bontgeweven	20.164 kg
723, 724, 725, 726, 2726	Manufacturen van wol en mengsels	25.000 kg
741, 742, ex 2742	Lint, band, elastiekbanden, enz.	7.500 kg
754, 2754	Heeren bovenkleeding (zonder rubber)	4.500 kg
756, 2756	Dames bovenkleeding met inbegrip van bovenkleeding voor kleine kinderen (zonder rubber)	5.500 kg
757	Kousen en sokken	30.000 dozijn paar
2757, 3757	Tricotages	36.036 kg
758	Onderkleeding	2.693 kg
3764	Overhemden	5.400 kg
813, 814	Druk- en schrijfpapier; idem karton	168.000 kg
815, 817, 818, 2818, 3818, 819, 2819, 820, 826	„Ander papier"	98.183 kg
825, 827, 828, 2828, 829, 2829, 830, 831, 832, 833	Papierwaren	197.300 kg
Sectie B	*Nederlandsch-Indië*	
359	Meststoffen n.a.g.	20 % van den gemiddelden totalen invoer in de jaren 1931—1932

DEPARTEMENT OF STATE,
WASHINGTON.

December 20, 1935

Sir:

I have the honor to make the following statement of my understanding of the agreement reached through recent conversations held at Wastington by representatives of the Government of the United States and the Netherlands Government with reference to certain special duties.

These conversations have disclosed a mutual understanding between the two Governments, which is that neither will impose on products of territories of the other Government any antidumping duty or new or additional duty to countervail the payment or bestowal of a bounty or grant, without first giving the other Government, through an informal notice, an opportunity to present representations with respect to the proposed duty. No decision to impose such duty will be made within thirty days after the date of the informal notice, unless an earlier decision is required by law. Any representations submitted by the other Government will be carefully considered by the Government contemplating the imposition of the duty.

Accept, Sir, the assurances of my highest consideration.

Cordell Hull,
Secretary of State of the United States of America.

The Honorable Arnold Theodoor Lamping,
Director of Trade Agreements,
Chief of the Netherlands Delegation,
Washington.

---

20 December 1935.

Excellentie,

Ik heb de eer de ontvangst te erkennen van Uwer Excellentie's nota van heden, bevattende een uiteenzetting van Uwer Excellentie's opvatting met betrekking tot de overeenstemming, ten opzichte van zekere bijzondere rechten, bereikt gedurende onlangs te Washington gehouden besprekingen tusschen de vertegenwoordigers van de Nederlandsche Regeering en die van de Regeering van de Vereenigde Staten van Amerika.

Gedurende deze besprekingen is tot uiting gekomen een gelijke opvatting tusschen beide Regeeringen, dat, met name, geen van beide Regeeringen op producten van het gebied der andere eenig antidumping recht zal leggen, noch eenig nieuw of bijkomend recht ter compensatie van de betaling of toekenning van een premie of uitkeering, zonder eerst de andere Regeering, na Haar daarvan langs informeelen weg kennis te hebben gegeven, de gelegenheid te hebben geboden tot het doen van voorstellen met betrekking tot het voorgenomen recht. Geen beslissing, ten aanzien van het opleggen van een zoodanig recht, zal worden genomen binnen dertig dagen na den datum van de hiervoor bedoelde informeele kennisgeving, tenzij de wet een vroegere beslissing vereischt. Elk, door de andere Regeering ingediend, vertoog zal door de Regeering, welke voornemens is tot de oplegging van bedoeld recht over te gaan, zorgvuldig in overweging worden genomen.

Ik heb de eer Uwer Excellentie de aldus bereikte overeenstemming te bevestigen.

Ik neem deze gelegenheid te baat U, Mijnheer de Staatssecretaris, de hernieuwde verzekering mijner hoogste achting aan te bieden.

Lamping
Directeur van de Handelsaccoorden.

Zijner Excellentie den Heere Cordell Hull,
Secretaris van Staat van de Vereenigde Staten van Amerika,
Washington, D. C.

Washington, D. C.

S. 209.

21 *December* 1936. WET tot wijziging van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930 en op dien datum vanwege Ons te 's-Gravenhage onderteekend, wijziging te brengen in de wet van 12 December 1892 (*Staatsblad* n°. 268) op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, zooals deze laatstelijk is gewijzigd;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Aan het slot van artikel 2, onder *b*, van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, wordt de punt vervangen door een komma-punt en op nieuwen regel toegevoegd:

„*c.* het in het Rijk geboren wettig, gewettigd of door den vader erkend natuurlijk kind, waarvan tijdens de geboorte de moeder den staat van Nederlander bezit en de vader is zonder dan wel van onbekende nationaliteit, in het laatste geval zoolang die onbekendheid duurt.".

Art. II. Aan het slot van artikel 3, vierde lid, onder 2°., van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap vervalt de komma-punt en wordt toegevoegd:

„of dat hij in het Rijk geboren is uit ouders zonder dan wel van onbekende nationaliteit;".

Art. III. Het eerste lid van artikel 5 van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap wordt vervangen door:

„De vrouw volgt staande huwelijk den staat van haren man, behoudens dat de vrouw van een Nederlander, die in een ander land genaturaliseerd wordt, en de Nederlandsche vrouw, die met een vreemdeling huwt, den staat van Nederlander zelfstandig zullen be-

zitten, indien zij — gene door de naturalisatie van haren man, deze bij het aangaan van het huwelijk — eene vreemde nationaliteit niet deelachtig worden noch kunnen worden.

De vrouw, die naar het eerste lid van dit artikel den staat van Nederlander zelfstandig is komen te bezitten, volgt staande huwelijk den staat van haren man, zoodra beide van éénzelfde nationaliteit zijn.".

Art. IV. Artikel 7, onder 2°., van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap wordt gelezen als volgt:

„2°. door vervallenverklaring, welke door Ons wordt uitgesproken ten verzoeke van den meerderjarige, man of ongehuwde vrouw, die naast den staat van Nederlander eene vreemde nationaliteit bezit, beide heeft verkregen zonder den wil daartoe kenbaar te hebben gemaakt en gewoon- en hoofdverblijf buitenslands heeft;".

Art. V. Het wettig kind, dat vóór het in werking treden van dit artikel in het Rijk geboren is uit een huwelijk, gesloten tusschen een Nederlandsche vrouw en een vreemdeling zonder nationaliteit, bezit, mits het bij dit in werking treden woonplaats heeft in het Rijk, in Nederlandsch-Indië, in Suriname of in Curaçao en geen andere nationaliteit heeft, den staat van Nederlander. Eveneens bezit den staat van Nederlander het wettig kind, dat na het in werking treden van dit artikel uit een zoodanig vóór dat tijdstip gesloten huwelijk in het Rijk geboren wordt, mits de ouders op genoemd tijdstip woonplaats hadden in het Rijk en het kind geen andere nationaliteit heeft. In beide gevallen gaat die staat verloren, indien het kind, mits binnen een jaar na het in werking treden van dit artikel of, indien het op dat tijdstip minderjarig in den zin der Nederlandsche wet dan wel nog niet geboren is, binnen een jaar na het intreden van zijn meerderjarigheid, te kennen geeft dien staat niet langer te willen bezitten. Deze kennisgeving moet geschieden aan den burgemeester zijner woonplaats in het Rijk of aan den voor het ressort zijner woonplaats in Nederlandsch-Indië, in Suriname of in Curaçao door Onzen Gouverneur-Generaal, onderscheidenlijk Onzen Gouverneur aangewezen ambtenaar of aan den Nederlandschen gezant of een Nederlandschen consulairen ambtenaar in het land, waar het woont.

Art. VI. Deze wet treedt in werking, eendeels voor de artikelen I en V, anderdeels voor de artikelen II tot en met IV, telkens op een door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 21sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Buitenlandsche Zaken, De Graeff.
De Minister van Staat, Minister van Koloniën, H. Colijn.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

———

S. 291.

30 *December* 1936. BESLUIT, betreffende verplicht abonnement der gemeenten op afdeelingen van het *Staatsblad*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op gemeenschappelijke voordracht van Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken, van den 24 December 1936, Afdeeling Algemeene Secretarie, N°. 904 en van 28 December 1936, N°. 36365, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

Gelet op artikel 2 van paragraaf I en op afdeeling 10 van de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. Artikel 2 van paragraaf I van de wet van 29 November 1935, *Staatsblad* n°. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven, treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

2. Als afdeelingen van het *Staatsblad*, waar van de kosten van abonnement ingevolge artikel 240 onder *t* van de Gemeentewet op de begrooting der uitgaven van de gemeenten worden gebracht, wijzen Wij aan de afdeelingen bevattende:

1°. staatsbladen betreffende het Koninklijk Huis;

2°. staatsbladen betreffende verdragen en andere overeenkomsten met vreemde Mogendheden;

3°. andere staatsbladen, voorzoover van algemeen belang;

4°. schorsingsbesluiten, daaronder begrepen besluiten tot verlenging en intrekking van schorsing; vernietigingsbesluiten; beslissingen op beroep;

voorzoover de afdeelingen, genoemd onder 3°. en 4°. betreft, met uitzondering van de onderafdeelingen, bevattende de staatsbladen het eerst onderteekend door Onzen Minister van Koloniën.

Onze Ministers van Justitie en van Binnenlandsche Zaken zijn, ieder voor zooveel hem betreft, belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, den 30sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Justitie, van Schaik.
De Minister van Binnenlandsche Zaken, J. A. de Wilde.

(*Uitgeg.* 4 *Januari* 1937.)

S. 322.

31 *December* 1936. WET tot verlenging van de termijnen, vastgesteld in eenige wetten betreffende het lager onderwijs.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, de termijnen te verlengen, welke zijn vastgesteld in het door de wet van 29 December 1934 (*Staatsblad* n°. 727) gewijzigde artikel 1 der wet van 4 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 414), in artikel XIV, derde lid, der wet van 30 December 1932 (*Staatsblad* n°. 689), in artikel V, eerste en

tweede lid, der wet van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 779) en in artikel 5, eerste lid, van paragraaf 6 der wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 100);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Artikel 1 der wet van 4 Augustus 1933 (*Staatsblad* n°. 414), gewijzigd bij de wet van 29 December 1934 (*Staatsblad* n°. 727), wordt gelezen:

Gerekend van 1 Juli 1933 tot 1 Juli 1937 of een nader bij de wet te bepalen vroeger tijdstip gelden de afwijkingen en wijzigingen van de Lager-onderwijswet 1920, die in de volgende artikelen zijn vervat.

Art. II. 1. Het derde lid van artikel XIV van de wet van 30 December 1932 (*Staatsblad* n°. 689), gewijzigd bij de wet van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 779), wordt gelezen:

3. Tot 1 Juli 1937 wordt het vierde lid van artikel 56 der Lager-onderwijswet 1920 gelezen als volgt:

4. Op de vergoeding volgens het eerste of tweede lid wordt in mindering gebracht de jaarwedde of wedde van den onderwijzer, die: *a.* bij zijne benoeming tot hoofd der school niet in het genot was van wachtgeld, terwijl wachtgeld als gewezen hoofd eener lagere school der gemeente of eener door de gemeente met eene andere gemeente, of met andere gemeenten in stand gehouden lagere school genoten werd door een gewezen onderwijzer, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar; *b.* bij zijne benoeming tot onderwijzer aan de school, behalve wanneer die is geschied ter tijdelijke vervanging, niet in het genot was of is geweest van wachtgeld, terwijl wachtgeld als gewezen onderwijzer aan eene openbare lagere school genoten werd door een gewezen onderwijzer, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar, tenzij in het geval onder *a*. bij zijne benoeming zijne jaarwedde als hoofd eener school of onderwijzer in vasten dienst reeds voor Rijksvergoeding in aanmerking kwam. De vermindering in het geval onder *b*. wordt niet toegepast ten aanzien van den onderwijzer, wiens jaarwedde of wedde niet voor de Rijksvergoeding in aanmerking komt.

2. Het eerste lid van artikel V der wet van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 779), wordt gelezen:

Tot 1 Juli 1937 worden de bepalingen van artikel 97, tweede lid, onder *d* en *e*, der Lager-onderwijswet 1920 gelezen:

d. bij zijne benoeming tot hoofd der school niet in het genot was van wachtgeld, terwijl wachtgeld als gewezen hoofd dier school of eener andere onder bestuur van dezelfde instelling of vereeniging staande lagere school genoten werd door een gewezen onderwijzer, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zestig jaar;

e. bij zijne benoeming tot onderwijzer aan de school, behalve wanneer die is geschied ter tijdelijke vervanging, niet in het genot was of is geweest van wachtgeld, terwijl wachtgeld als gewezen onderwijzer aan een bijzondere lagere school genoten werd door een gewezen onderwijzer, die op het tijdstip van ingang der benoeming niet ouder was dan zetig jaar, tenzij bij zijne benoeming zijne jaarwedde als hoofd eener school of onderwijzer in vasten dienst reeds voor Rijksvergoeding in aanmerking kwam;

f. hetzij bij het ingaan van zijne benoeming den pensioengerechtigden leeftijd heeft bereikt, hetzij bij den aanvang van het kalenderjaar dien leeftijd met zes maanden heeft overschreden.

3. In den aanhef van het tweede lid van artikel V der wet van 29 December 1933 (*Staatsblad* n°. 779) wordt in plaats van „Tot 1 Januari 1937" gelezen: Tot 1 Juli 1937.

Art. III. Het eerste lid van artikel 5 van paragraaf 6 der wet van 22 Februari 1936 (*Staatsblad* n°. 100) wordt gelezen:

1. De bepalingen van het bij deze wet gewijzigd artikel 57 der Lager-onderwijswet 1920 zijn over de jaren 1936 en 1937 niet van toepassing op de scholen voor uitgebreid lager onderwijs, welke over het jaar 1935 in aanmerking zijn gekomen voor Rijksvergoeding. Gedurende die jaren blijven voor deze scholen de bepalingen van artikel 57 en van artikel 96, tweede lid, dier wet, zooals die op 31 December 1935 luiden, van kracht. Over het jaar 1938 blijven de bepalingen van het bij deze wet gewijzigd artikel 57 der Lager-onderwijswet 1920, wat betreft het gemiddeld aantal leerlingen van het derde leerjaar, buiten toepassing op de scholen, welke over het jaar 1935 in aanmerking zijn gekomen voor Rijksvergoeding.

Art. IV. Deze wet wordt geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Januari 1937.

Scholen, die volgens de op 31 December 1936 geldende regeling voor Rijksvergoeding in aanmerking zouden zijn gekomen, verliezen die vergoeding niet door de bepalingen van art. III van deze wet.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 356.

17 *December* 1936. BESLUIT tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in art. LXXXIV, derde lid, van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), tot wijziging van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 19 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 304).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onze Ministers van Binnenlandsche Zaken, van Buitenlandsche Zaken, van Justitie, van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van Financiën en van Onzen Minister van Staat, Minister van Koloniën, van 29 April 1936, n°. 845, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, van 4 Mei 1936, n°. 863, Afd. Comptabiliteit, van 19 Mei 1936, n°. 859, Afd. A. S., van 10 September 1936, n°. 1567, Afd. F. C., van 6 Juni 1936, n°. 32,

Afd. Centr. Dir. en van 28 Augustus 1936, n°. 8, 2de Afd.;

Gezien artikel LXXXIV, derde lid, van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), tot wijziging van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 19 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 304);

Den Raad van State gehoord (advies van 28 September 1936, n°. 20);

Gelet op het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 15 October 1936, n°. 845 III, Afdeeling Pensioenen en Wachtgelden, 22 October 1936, n°. 1951, Afdeeling Comptabiliteit, 6 November 1936, n°. 872, Afdeeling A. S., 25 November 1936, n°. 1960, Afdeeling F. C., 7 December 1936, n°. 111, Afdeeling Centr. Dir. en 11 December 1936, n°. 4, 2e Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Art. 1. Onder de gepensionneerde ambtenaren, over wie in de volgende artikelen wordt gehandeld, worden verstaan zij, die op of na 1 Juli 1922 volgens artikel 48, tweede lid, der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), zooals dit vóór 1 Juli 1925 luidde, zijn gepensionneerd en die den leeftijd van 65 jaar niet hebben bereikt.

2. 1. De Pensioenraad doet aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling van naam, voornaam, geboortedatum, laatste woonplaats, laatst vervulde betrekking, laatste salaris en, voor zoover het betreft pensioenen verleend nà 1 October 1936, van de middelsom der gezamenlijke pensioensgrondslagen, waarover het pensioen is berekend, der gepensionneerde ambtenaren, benevens van het bedrag en van den datum van ingang van hun pensioen. Deze mededeeling geschiedt zoo spoedig mogelijk na den datum van pensionneering.

2. Van iedere wijziging in de woonplaats van een gepensionneerd ambtenaar en van die in het bedrag van zijn pensioen doet de Pensioenraad onverwijld opgave aan Onzen voornoemden Minister.

3. Met de contrôle op de in art. LXXXIV, eerste lid, van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), tot wijziging van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 19 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 304), bedoelde inkomsten zijn, onverminderd de contrôle van anderen, in het bijzonder belast de inspecteurs der directe belastingen en die der registratie en domeinen. Zij ontvangen daartoe van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken opgave van de gepensionneerde ambtenaren, die in hunne inspectie wonen, en handelen overigens naar de door Onzen Minister van Financiën te geven aanwijzingen.

4. De burgemeesters, benevens de door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken aangewezen ambtenaren, die kennis bekomen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel LXXXIV, eerste lid, van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), tot wijziging van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 19 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 304), van belang kan zijn, doen daarvan zoo spoedig mogelijk mededeeling aan Onzen voornoemden Minister.

5. 1. Indien een gepensionneerd ambtenaar in dienst is getreden of in dienst treedt van een der lichamen, genoemd in artikel 3 en artikel 4 der Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), of het wethouderschap of lidmaatschap van Gedeputeerde Staten aanvaard, geeft het lichaam, hetwelk zijn wedde of zijn vergoeding uitbetaalt, daarvan kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken met opgave van die wedde of die vergoeding.

2. Het lichaam is voorts verplicht, om in het begin van ieder kalenderkwartaal aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling te doen van de inkomsten, welke de gepensionneerde over het afgeloopen kalenderkwartaal heeft genoten.

6. Indien een gepensionneerd ambtenaar een hem aangeboden betrekking, welke uitzicht geeft op pensioen volgens de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240) weigert te aanvaarden, geeft het betrokken lichaam daarvan kennis aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, met opgave van de inkomsten, welke aan de geweigerde betrekking zijn verbonden.

7. 1. Wanneer een gepensionneerd ambtenaar inkomsten geniet of gaat genieten uit of in verband met arbeid of bedrijf, ter hand genomen met ingang van of na den dag, waarop het ontslag, terzake waarvan het pensioen is verleend, is ingegaan, doet hij daarvan terstond mededeeling aan Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, onder opgave, voor zooveel mogelijk, van de inkomsten, die hij uit de ter hand genomen werkzaamheden trekt of zal trekken.

2. Hij is voorts verplicht om, indien die inkomsten tijdelijk of blijvend wijziging ondergaan, daarvan in het begin van ieder kalenderkwartaal opgave te doen. Zijn de inkomsten niet vooraf op te geven, dan doet hij in het begin van ieder kalenderkwartaal opgave van de inkomsten, die hij over het afgeloopen kalenderkwartaal heeft genoten. Brengt echter de aard der werkzaamheden, ter beoordeeling van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, mede, dat de inkomsten over een langeren termijn moeten worden berekend, dan geschiedt de opgave dienovereenkomstig.

8. Zoodra Onze Minister van Binnenlandsche Zaken mededeeling heeft ontvangen van een omstandigheid, welke voor de toepassing van artikel LXXXIV, eerste lid, van de wet van 28 Mei 1925 (*Staatsblad* n°. 216), tot wijziging van de Pensioenwet 1922 (*Staatsblad* n°. 240), laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 19 Juni 1936 (*Staatsblad* n°. 304), van belang kan zijn, wordt hiervan onverwijld kennis gegeven aan den Pensioenraad.

9. Ons besluit van den 23sten December 1925 (*Staatsblad* n°. 481) is ingetrokken.

10. Dit besluit treedt in werking met ingang van den tweeden dag na dien der dagteekening van het *Staatsblad*, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen bestuur, zijn, ieder voor zooveel hem aangaat, belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden

gezonden aan den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer en den Pensioenraad.

's-Gravenhage, den 17den December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
J. A. de Wilde.

De Minister van Buitenlandsche Zaken,
De Graeff.

De Minister van Justitie, van Schaik.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Staat, Minister van Koloniën,
H. Colijn.

(*Uitgeg.* 5 *Januari* 1937.)

S. 377.

29 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 17 November 1934 (*Staatsbladen* nos. 591 en 592) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 November 1936, n°. 20968 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is Onze besluiten van 17 November 1934 (*Staatsbladen* nos. 591 en 592) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal te wijzigen;

Den Raad van State gehoord, advies van 15 December 1936, n°. 32;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 December 1936, n°. 23166, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

De toevoeging, vastgesteld bij Onze besluiten van 17 November 1934 (*Staatsbladen* nos. 591 en 592), wordt gelezen als volgt:

„Bij het schriftelijk werk wordt gevolgd de schrijfwijze volgens De Vries en Te Winkel, met de navolgende afwijkingen:

1. De *e* wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De *ee* blijft echter aan het einde van een woord, alsmede in afleidingen en samenstellingen van woorden op *-ee;*

2. De *o* wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De *oo* blijft echter vóór *ch* in de woorden: goochelen, goochem, loochenen, alsmede in hun afleidingen en samenstellingen;

3. *Sch* wordt alleen daar geschreven, waar de *ch* gesproken wordt. Echter behoudt het achtervoegsel *-isch* de thans gangbare spelling;

4. De verbuigingsuitgangen *e* en *en* van het lidwoord *een*, van *geen* en van de bijvoeglijk gebruikte bezittelijke voornaamwoorden *mijn, uw, zijn, hun, haar,* mogen worden weggelaten, behalve in staande uitdrukkingen als Hare Hoogheid, te zijnen huize, en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

5. De naamvalsuitgang *-n* bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmede gelijkstaande verbuigbare woorden mag worden weggelaten, behalve:

a. in staande uitdrukkingen en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

b. in het enkelvoud bij de namen van mannelijke personen, bij de namen van dieren, die òf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, òf een gebruikelijk afleidsel op *-in* ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben; benevens bij woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden;

6. Onverminderd hetgeen geldt voor staande uitdrukkingen, bijzondere taal en bijzonderen stijl, richt men zich bij de voornaamwoordelijke aanduiding van zelfstandigheden en bij het gebruik van den tweeden naamval enkelvoud naar het beschaafde taalgebruik, met dien verstande, dat *zij, haar, der, dezer,* enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van mannelijke personen, van dieren, die òf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, òf een gebruikelijk afleidsel op *-in* ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens met betrekking tot de woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden; en dat *hij, zijn, hen, hun, des, dezes,* enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van vrouwelijke personen en de namen van dieren, die uitsluitend een vrouwelijk individu aanduiden."

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 29sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

S. 378.

29 *December* 1936. BESLUIT tot wijziging van het Koninklijk besluit van 7 December 1934 (*Staatsblad* n°. 651) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 November 1936, n°. 20969 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is Ons besluit van 7 December 1934 (*Staatsblad* n°. 651) met betrekking tot de bij het examen, vermeld in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet te volgen schrijfwijze van de Nederlandsche taal te wijzigen;

Den Raad van State gehoord, advies van 15 December 1936, n°. 31;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 24 December 1936, n°. 23165, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

De toevoeging, vastgesteld bij artikel II onder 3 van Ons besluit van 7 December 1934 (*Staatsblad* n°. 651) wordt gelezen als volgt:

„Bij het schriftelijk werk volgt de candidaat de schrijfwijze volgens De Vries en Te Winkel, met de navolgende afwijkingen:

1. De *e* wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De *ee* blijft echter aan het einde van een woord, alsmede in afleidingen en samenstellingen van woorden op *-ee;*

2. De *o* wordt aan het eind van open lettergrepen niet verdubbeld. De *oo* blijft echter vóór *ch* in de woorden: goochelen, goochem, loochenen, alsmede in hun afleidingen en samenstellingen;

3. *Sch* wordt alleen daar geschreven, waar de *ch* gesproken wordt. Echter behoudt het achtervoegsel *-isch* de thans gangbare spelling;

4. De verbuigingsuitgangen *e* en *en* van het lidwoord *een*, van *geen* en van de bijvoeglijk gebruikte bezittelijke voornaamwoorden *mijn, uw, zijn, hun, haar*, mogen worden weggelaten, behalve in staande uitdrukkingen als Hare Hoogheid, te zijnen huize, en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

5. De naamvalsuitgang *-n* bij lidwoorden, voornaamwoorden, bijvoeglijke naamwoorden of daarmede gelijkstaande verbuigbare woorden mag worden weggelaten, behalve:

a. in staande uitdrukkingen en in bijzondere taal en bijzonderen stijl;

b. in het enkelvoud bij de namen van mannelijke personen, bij de namen van dieren, die òf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, òf een gebruikelijk afleidsel op *-in* ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben; benevens bij woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden;

6. Onverminderd hetgeen geldt voor staande uitdrukkingen, bijzondere taal en bijzonderen stijl, richt men zich bij de voornaamwoordelijke aanduiding van zelfstandigheden en bij het gebruik van den tweeden naamval enkelvoud naar het beschaafde taalgebruik, met dien verstande, dat *zij, haar, der, dezer*, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van mannelijke personen, van dieren, die òf uitsluitend een mannelijk individu aanduiden, òf een gebruikelijk afleidsel op *-in* ter aanduiding van het vrouwelijk individu naast zich hebben, benevens met betrekking tot de woorden, die een kennelijk mannelijke zelfstandigheid aanduiden; en dat *hij, zijn, hen, hun, des, dezes*, enz. niet gebruikt mogen worden met betrekking tot de namen van vrouwelijke personen en de namen van dieren, die uitsluitend een vrouwelijk individu aanduiden."

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 29sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 22 *Januari* 1937.)

L. & S. 1936.

S. 379.

31 *December* 1936. BESLUIT tot nadere aanvulling van het Programma voor de eindexamens der openbare hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus en der ingevolge art. 45 tredecies der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen met vijfjarigen en vierjarigen cursus, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 310).

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 November 1936, n°. 20444 III, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Overwegende, dat het wenschelijk is het programma, vastgesteld bij Ons besluit van 8 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 310) en aangevuld bij Ons besluit van 28 Augustus 1934 (*Staatsblad* n°. 485), zooals dit is gewijzigd bij Ons besluit van 18 Juli 1936 (*Staatsblad* n°. 369), nader aan te vullen;

Den Raad van State gehoord, advies van 15 December 1936, n°. 30;

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 28 December 1936, n°. 23167, afdeeling Voorbereidend Hooger en Middelbaar Onderwijs;

Hebben goedgevonden en verstaan te bepalen:

Aan het bepaalde onder L van voornoemd programma wordt toegevoegd:

„Bij de bepaling van het cijfer voor het schriftelijk werk voor de Nederlandsche taal wordt ook rekening gehouden met het Nederlandsch van de schriftelijke vertalingen uit de Fransche, de Engelsche en de Hoogduitsche taal."

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast met de uitvoering van dit besluit, hetwelk in het *Staatsblad* zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State.

's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 408.

31 *December* 1936. WET tot verlenging van den werkingsduur van de wet van 17 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 260) tot instelling, afschaffing, verhooging of verlaging van invoerrecht op korten termijn.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de bij de wet van 17 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 260) betreffende instelling, afschaffing, verhooging of verlaging van invoerrecht op korten termijn, aan Ons gegeven bevoegdheden na 31 December 1936 voorloopig te bestendigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. 1. Artikel 3 der wet van 17 Mei 1934 (*Staatsblad* n°. 260) wordt gelezen:

Deze wet, welke kan worden aangehaald onder den titel „Tariefmachtigingswet 1934", treedt in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging. Zij vervalt met ingang van 1 Januari 1942.

2. Deze wet treedt in werking met ingang van 1 Januari 1937.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

De Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, H. Gelissen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken, De Graeff.

(*Uitgeg.* 31 *December* 1936.)

S. 450.

29 *December* 1936. BESLUIT tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld is in artikel 20 der wet van den 15den Juli 1929 (*Staatsblad* 388), sedert gewijzigd, houdende herziening van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten en wijziging van eenige bepalingen der Provinciale wet en der Gemeentewet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van 2 December 1936, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken, n°. 92;

Gezien artikel 20 der wet van den 15den Juli 1929 (*Staatsblad* 388), sedert gewijzigd, houdende herziening van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten en wijziging van eenige bepalingen der Provinciale wet en der Gemeentewet;

Den Raad van State gehoord (advies van den 15 December 1936, n°. 35);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 23 December 1936, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken, n°. 132;

Hebben goedgevonden en verstaan:
te bepalen:

Art. 1. 1. De zuivere opbrengst van het aandeel van de gemeenten in de hoofdsom der grondbelasting wordt berekend en uitgekeerd per boekingstijdvak in den zin van artikel 20 der Comptabiliteitswet 1927 (*Staatsblad* n°. 259).

2. In afwachting van de vaststelling van de zuivere opbrengst over een boekingstijdvak worden, bij wijze van voorschot, voorloopige uitkeeringen aan de gemeenten gedaan.

3. Daartoe wordt de zuivere opbrengst geraamd, en uiterlijk in den loop van de zestiende maand nader geraamd, door den Inspecteur der directe belastingen.

4. De aldus geraamde zuivere opbrengst wordt aan de gemeente uitgekeerd in veertien termijnen, volgens nevenstaande tabel.

Maand.	Jaar, waarin het boekingstijdvak aanvangt.	Jaar, waarin het boekingstijdvak eindigt.
Januari	—	5%
Februari	10%	
Maart	5%	5%
April	5%	
Mei	5%	5%
Juni	10%	
Juli	5%	
Augustus	10%	
September	10%	
October	5%	
November	10%	
December	10%	15%
	85%	

5. Heeft op eenig tijdstip in den loop van het boekingstijdvak een gemeente meer genoten, dan zij volgens de laatst gedane raming had mogen genieten, dan wordt het verschil zoo spoedig mogelijk met haar verrekend.

2. De uitkeeringen vinden plaats op den vijf en twintigsten van de maand, waarin zij moeten worden gedaan.

3. Het verschil tusschen de werkelijke zuivere opbrengst en de op grond van de geraamde opbrengst gedane uitkeeringen wordt met de gemeente verrekend in den loop van de een en twintigste maand na den aanvang van het boekingstijdvak.

4. 1. Dit besluit wordt voor het eerst toegepast met betrekking tot het boekingstijdvak 1937/1938.

2. De tabel, bedoeld in het vierde lid van artikel 1, alsmede de tabel, bedoeld in artikel 7 van het Financieele-verhoudingsbesluit, worden om de drie jaren opnieuw vastgesteld, voor het eerst weder vóór 1 Januari 1940.

3. Onze besluiten van den 7den Augustus 1930 (*Staatsblad* n°. 357) en van den 27sten December 1933 (*Staatsblad* n°. 723) worden met ingang van den eersten Januari 1937 ingetrokken, met dien verstande, dat zij ten aanzien van de uitkeering van de zuivere opbrengst van het aandeel van de gemeenten in de hoofdsom der grondbelasting met betrekking tot het boekingstijdvak 1936/1937 van kracht blijven.

Onze Minister van Financiën is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State en aan de Rijkscommissie van Advies voor de Gemeentefinanciën.

's-Gravenhage, den 29sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Financiën, Oud.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 526.

31 *December* 1936. WET tot wijziging van de Schepenwet.

Wij WILHELMINA, enz. ... doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de Schepenwet (wet van den 1sten Juli 1909, *Staatsblad* n°. 219, het laatst gewijzigd bij de wet van den 31sten December 1931, *Staatsblad* n°. 587), nader te wijzigen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State, enz.

Art. I. Na artikel 4*bis* der Schepenwet wordt ingevoegd een artikel 4*ter*, luidende:

„1. De ondernemer of diens gevolmachtigde bedoeld in artikel 13 van de Landverhuizingswet, is verplicht telkens als een schip gereed is om eene reis met in Nederland ingescheepte landverhuizers te ondernemen, hiervan tijdig kennis te geven aan het hoofd van het district, waarbinnen het schip zich bevindt.

2. Voor schepen, varende in vaste passagierslijnen met tenminste één afvaart in de maand, kan worden volstaan met het inzenden van vaartabellen, mits er tijdig kennis van gegeven wordt, wanneer hierin verandering wordt gebracht."

Art. II. Artikel 5, eerste lid, wordt aangevuld met:

„*e*. aan welke eischen de inrichting van de verblijven van landverhuizers aan boord en de inrichting van de voor hen bestemde ziekenverblijven moeten voldoen;

f. al hetgeen in het belang van de veiligheid, de gezondheid, de zedelijkheid en de verpleging van landverhuizers wordt vereischt."

Art. III. In artikel 23, tweede lid, worden de eerste twee volzinnen gelezen als volgt:

„2. De Raad bestaat uit een voorzitter en twee gewone leden. De gewone leden zijn een zeeofficier of oud-zeeofficier en een kapitein of oud-kapitein ter koopvaardij."

Art. IV. In artikel 26, derde lid, wordt in plaats van „vijf leden" gelezen „drie leden".

Art. V. Aan artikel 43 wordt een nieuw lid toegevoegd, luidende:

„5. Voor zijn verrichtingen ingevolge dit artikel ontvangt de deurwaarder een vergoeding overeenkomstig bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen regelen."

Art. VI. Na artikel 54*bis* wordt ingevoegd een artikel 54*ter*, luidende:

„Met hechtenis van ten hoogste zes maanden of geldboete van ten hoogste zeshonderd gulden wordt gestraft de ondernemer of diens gevolmachtigde, bedoeld in artikel 13 van de Landverhuizingswet, die verzuimt tijdig de mededeeling te doen, bedoeld in artikel 4*ter*."

Art. VII. Na artikel 67 wordt ingevoegd een artikel 67*bis*, luidende:

„De bij of krachtens deze wet uitgevaardigde bepalingen betreffende de uitwatering, de radio-telegrafie en de passagiersschepen, het bepaalde in de artikelen 4, onder *b*, *h* en *l*, 4*ter*, 5, eerste lid, onder *b*, *e* en *f*, 12, 15, 16, tweede lid, 17, eerste, tweede en vierde lid, 18, 19, 20, 21, 22 en 72 en het bepaalde in de naar aanleiding daarvan vastgestelde algemeene maatregelen van bestuur, alsmede de desbetreffende strafbepalingen zijn mede van toepassing op een schip van vreemde nationaliteit, hetwelk in eene Nederlandsche haven landverhuizers inscheept, tenzij het schip valt onder de uitzondering, bedoeld in het tweede lid van artikel 67 en door den kapitein vóór het vertrek van het schip op vordering van den ambtenaar van de Scheepvaartinspectie wordt overgelegd een bewijsstuk, waaruit tot genoegen van dien ambtenaar blijkt, dat ten aanzien van het schip wordt voldaan aan de voorschriften, welke in het eigen land van kracht zijn."

Art. VIII. In artikel 67, eerste lid, elfden regel, worden tusschen de woorden „haven" en „eene reis" ingevoegd de woorden „ , zonder dat het aldaar landverhuizers inscheept," en worden in het tweede lid de woorden „dat niet ingevolge de artikelen 2 of 2*bis* onder de bepalingen van deze wet valt, waarmede uit eene Nederlandsche haven eene reis zal worden ondernomen" vervangen door de woorden: „als in het eerste lid bedoeld".

Art. IX. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen, enz.;

Gegeven te 's-Gravenhage, den 31sten December 1936.

WILHELMINA.

De Minister van Waterstaat,
van Lidth de Jeude.

(*Uitgeg.* 19 *Januari* 1937.)

S. 2814. ———

(Vervallen).

VERBETERINGEN STAATSBLAD

S. 577, blz. 508.

In artikel 4, achtste lid,

staat:

In de leden 2 tot en met 6 worden onder licht ontvlambare vloeistoffen verstaan de brandbare stoffen, welke bij een lichtdruk van enz.

lees:

In de leden 2 tot en met 6 worden onder licht ontvlambare vloeistoffen verstaan de brandbare stoffen, welke bij een luchtdruk van enz.

Op blz. 550, 1e kolom bovenaan, staat: S. 579 C, dit moet zijn: **S. 579 E.**

S. 909, blz. 427.

In Art. 137, na het derde lid

staat:

4. Hij kan, op zijn verzoek, in de gelegenheid om zich in Nederland te gaan verantwoorden gesteld worden door toekenning van verloftraktement en vrijen overtocht.
5. De Koning beslist over het ontslag.

lees:

4. De betrokken ambtenaar geniet gedurende de schorsing zijne volle bezoldiging.
5. Hij kan, op zijn verzoek, in de gelegenheid om zich in Nederland te gaan verantwoorden gesteld worden door toekenning van verloftraktement en vrijen overtocht.
6. De Koning beslist over het ontslag.

S. 910, blz. 440.

In Art. 92, derde lid,

staat:

3. De Gouverneur kan te allen tijde een termijn bepalen, binnen welken de Staten hem hun besluit moeten mededeelen.

lees:

3. De Gouverneur kan te allen tijde na den Raad van Bestuur te hebben gehoord, een termijn bepalen, binnen welken de Staten hem hun besluit moeten mededeelen.

S. 760, blz. 315.

In artikel 13, 2de lid, derden regel,

staat:

tarwebloem B

lees:

tarwemeel B.

INHOUD STAATSBLAD

N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.
1	24 XI	589	242	2 III	91	369	18 VII	411
2	24 XI	589	243	11 III	91	370	15 VIII	412
80	9 I	3	244	30 III	93	371	22 VIII	412
81	16 I	5	245	22 IV	93	372	14 IX	618
82	16 I	13	246	22 IV	94	373	14 IX	620
83	18 I	15	247	28 IV	94	374	6 X	520
84	24 I	21	248	13 V	406	375	22 X	521
85	28 I	23	249	18 VI	406	376	23 XI	621
86	11 II	24	250	1 VII	407	377	29 XII	800
87	22 II	29	251	11 IX	493	378	29 XII	800
88	2 III	33	252	21 IX	494	379	31 XII	801
89	5 III	33	253	8 X	518	380	11 II	116
90	9 III	37	254	26 XI	603	381	2 III	116
90A	26 III	41	280	22 II	95	382	2 III	116
91	27 III	44	281	30 III	95	383	17 IV	116
92	27 III	47	282	9 IV	97	384	12 V	277
93	3 IV	55	283	30 V	254	385	15 VIII	413
94	23 IV	63	284	13 VII	407	386	22 IX	521
95	5 VI	248	285	21 IX	495	387	14 XI	522
96	8 VII	353	286	25 IX	495	390	14 I	117
97	17 VII	354	287	14 XII	604	391	17 I	118
98	22 VIII	478	288	15 XII	604	392	2 III	118
99	28 VIII	485	289	15 XII	606	400	5 VI	278
99A	28 VIII	486	290	23 XII	607	401	1 VIII	413
99B	28 VIII	486	291	30 XII	797	402	11 IX	522
99C	29 VIII	487	300	9 I	97	403	30 IX	496
99D	25 IX	513	301	23 IV	100	404	20 XI	622
99E	25 IX	514	302	23 IV	104	405	10 XII	622
99F	20 XI	657	303	15 V	255	406	21 XII	623
99G	21 XI	658	304	19 VI	257	407	28 XII	624
99H	21 XI	661	305	19 VI	259	408	31 XII	801
99I	21 XI	662	306	17 VII	356	409	31 XII	750
99J	26 XI	666	307	1 VIII	407	440	16 I	118
99K	27 XI	668	308	21 XII	607	441	22 I	119
99L	9 XII	670	309	21 XII	611	442	31 I	119
99M	9 XII	676	310	21 XII	614	443	22 II	122
99N	9 XII	678	320	19 VI	262	444	28 III	123
99O	21 XII	728	321	1 VIII	409	445	6 IV	125
99P	21 XII	729	322	31 XII	797	446	29 V	413
99Q	21 XII	732	340	11 II	107	447	18 VI	278
99R	21 XII	734	341	27 III	112	448	20 VII	378
99S	23 XII	678	342	31 III	356	449	2 XII	624
99T	28 XII	740	343	9 IV	113	450	29 XII	802
99U	28 XII	745	344	16 IV	114	480	12 VI	278
99V	31 XII	781	345	7 V	263	481	30 VI	290
100	22 II	68	346	26 VI	263	482	18 VII	379
101	30 IX	493	347	15 VIII	409	483	22 IX	496
140	5 VI	252	348	8 IX	495	484	25 XI	624
160	17 VII	355	349	2 XI	519	500	27 III	125
161	17 VII	355	350	10 XI	519	501	21 XI	750
180	22 II	78	351	14 XI	679	520	22 II	126
181	7 VII	401	352	14 XI	680	521	18 VII	379
182	18 XI	598	353	14 XI	682	522	10 IX	497
200	7 II	78	354	5 XII	616	523	10 IX	503
201	27 III	82	355	10 XII	617	524	10 XII	624
202	23 IV	84	356	17 XII	798	525	21 XII	750
203	18 VII	401	360	11 II	114	526	31 XII	803
204	1 VIII	402	361	2 III	114	540	18 I	128
205	11 IX	599	362	27 III	115	541	21 III	128
206	11 IX	515	363	28 IV	115	542	3 IV	129
207	5 XI	515	364	28 V	264	543	12 VI	290
208	21 XII	602	365	28 V	267	544	13 VI	292
209	21 XII	796	366	28 V	271	545	18 VI	292
240	30 I	88	367	5 VI	273	546	29 VI	293
241	2 III	89	368	13 VI	274	547	17 VII	414

N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.
548	1 VIII	414	624	14 V	309	747	25 III	169
560	6 I	139	625	17 VII	550	748	25 III	170
561	18 I	140	626	17 VII	418	749	27 III	170
562	27 I	141	627	17 VII	551	750	6 IV	171
563	22 II	143	628	17 VII	420	751	15 IV	172
564	2 III	144	629	17 VII	421	752	28 IV	173
565	2 III	145	630	17 VII	421	753	1 V	173
566	2 III	145	631	17 VII	422	754	1 V	174
567	2 III	146	632	17 VII	422	755	20 V	310
568	5 III	147	633	17 VII	552	756	22 V	311
569	11 III	148	634	18 VII	380	757	28 V	311
570	24 IV	149	635	1 VIII	553	758	6 VI	311
571	8 V	149	636	1 VIII	422	759	11 VI	315
572	29 V	295	637	1 VIII	554	760	20 VI	315
573	12 VI	296	638	1 VIII	555	761	23 VI	318
574	15 VI	297	639	1 VIII	423	762	26 VI	318
575	22 VIII	417	639A	1 VIII	423	763	26 VI	318
576	28 VIII	508	639B	1 VIII	556	764	29 VI	319
577	8 IX	508	639C	1 VIII	424	765	29 VII	380
578	18 IX	465	639D	30 IX	557	766	29 VII	381
579	22 IX	510	639E	5 XI	629	767	29 VII	381
579A	22 IX	511	639F	21 XII	758	768	15 VIII	424
579B	22 IX	512	639G	21 XII	759	769	22 VIII	425
579C	15 X	523	639H	21 XII	760	770	26 VIII	425
579D	22 X	523	639I	21 XII	760	771	2 IX	559
579E	13 XI	550	639J	21 XII	761	772	16 IX	559
579F	1 XII	625	639K	21 XII	761	773	18 IX	561
579G	5 XII	627	639L	21 XII	762	774	29 IX	562
579H	28 XII	752	639M	21 XII	762	775	1 X	563
580	9 I	150	639N	21 XII	763	776	1 X	563
581	7 IV	150	639O	21 XII	763	777	8 X	564
582	9 VI	297	639P	21 XII	764	778	24 X	565
583	29 VI	299	639Q	21 XII	764	779	3 XI	565
584	1 VIII	418	639R	21 XII	764	779A	27 XI	632
585	2 X	550	639S	22 XII	765	779B	2 XII	632
586	6 X	550	639T	28 XII	765	779C	8 XII	636
587	15 XII	628	639U	28 XII	766	779D	14 XII	637
590	11 II	151	639V	28 XII	766	779E	14 XII	637
591	26 III	151	639W	28 XII	767	779F	14 XII	637
592	27 III	152	639X	28 XII	767	779G	17 XII	638
593	10 IX	628	639IJ	28 XII	768	779H	19 XII	638
594	12 X	550	639Z	28 XII	768	779I	19 XII	641
595	23 XII	629	639AA	28 XII	769	779J	19 XII	642
600	26 III	152	639BB	28 XII	769	779K	19 XII	643
601	26 III	153	639CC	28 XII	770	779L	19 XII	643
602	26 III	153	639DD	28 XII	770	779M	19 XII	643
603	26 III	154	639EE	31 XII	771	779N	21 XII	644
604	26 III	155	639FF	31 XII	772	779O	21 XII	646
605	23 IV	156	639GG	31 XII	772	779P	21 XII	651
606	14 V	299	639HH	31 XII	772	779Q	21 XII	654
607	14 V	300	640	22 II	158	780	31 I	174
608	14 V	301	641	5 V	158	781	25 III	175
609	14 V	301	642	5 V	159	782	25 III	175
610	14 V	302	643	16 V	310	800	17 VII	383
611	14 V	302	644	26 VIII	558	801	17 VII	384
612	14 V	303	645	10 IX	630	802	9 XI	565
613	14 V	303	646	14 IX	631	803	31 XII	656
614	14 V	304	680	30 VI	310	804	31 XII	776
615	14 V	304	681	22 X	559	840	11 II	175
616	14 V	305	700	31 XII	773	841	22 II	184
617	14 V	305	740	3 I	163	842	22 II	185
618	14 V	306	741	24 I	164	843	22 II	186
619	14 V	306	742	24 I	165	844	2 III	189
620	14 V	307	743	28 I	165	845	3 III	189
621	14 V	307	744	22 II	167	846	3 III	189
622	14 V	308	745	17 III	168	847	25 III	321
623	14 V	308	746	26 III	169	848	8 IV	321

N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.
849	9 IV	323	1217	31 XII	701	2305	25 III	232
850	15 IV	190	1218	31 XII	701	2306	28 III	232
851	17 IV	336	1219	31 XII	702	2307	14 IV	232
852	6 V	336	1220	31 XII	703	2308	24 IV	232
853	6 V	336	1221	31 XII	704	2309	12 V	232
854	16 V	339	1222	31 XII	705	2310	25 V	232
855	30 VI	340	1223	31 XII	706	2311	10 VI	347
856	9 VII	341	1224	31 XII	706	2312	20 VI	347
857	9 VII	342	1225	31 XII	707	2313	22 VI	347
858	11 VII	342	1300	28 XII	708	2314	23 VI	348
859	20 VII	384	1360	9 I	221	2315	13 VII	398
860	22 VIII	425	1361	27 I	221	2316	20 VII	398
861	22 VIII	426	1362	2 III	221	2317	30 IX	594
862	8 IX	567	1363	4 III	222	2318	30 IX	595
863	9 XI	656	1364	16 IV	222	2319	30 IX	595
880	17 I	196	1365	5 VI	344	2319A	8 X	595
881	22 II	197	1366	8 VII	394	2319B	24 XI	717
882	9 III	197	1367	9 VII	394	2319C	27 XI	717
883	15 IV	197	1368	24 VIII	453	2319D	3 XII	717
884	6 V	198	1369	8 IX	453	2319E	14 XII	717
885	1 VII	342	1370	29 X	590	2319F	31 XII	717
886	15 VIII	426	1371	3 XI	590	2320	18 I	232
887	5 X	589	1372	3 XI	590	2321	28 IV	232
888	15 XII	682	1373	3 XII	708	2322	23 VI	348
900	11 III	198	1374	29 XII	709	2323	11 VII	398
901	26 III	198	1380	14 I	222	2324	15 VIII	457
902	23 IV	199	1381	30 I	223	2325	9 IX	457
903	23 IV	208	1382	3 III	223	2326	15 XII	717
904	17 VII	385	1383	3 III	224	2340	11 II	232
905	17 VII	385	1384	1 IV	224	2341	22 II	233
906	17 VII	387	1385	7 IV	224	2342	22 II	233
907	17 VII	387	1386	30 V	345	2343	22 IV	234
908	17 VII	387	1387	30 V	345	2344	1 VIII	458
909	15 VIII	427	1388	6 VII	345	2345	1 VIII	458
910	15 VIII	440	1389	15 VII	395	2346	1 VIII	458
911	21 XII	683	1389A	8 IX	453	2347	22 VIII	459
912	21 XII	690	1389B	6 X	591	2348	10 IX	460
913	21 XII	691	1389C	14 X	591	2349	21 IX	460
914	28 XII	692	1389D	27 XI	709	2350	25 IX	461
915	28 XII	692	1389E	1 XII	709	2351	5 X	595
916	31 XII	692	1390	22 II	224	2352	8 X	595
917	31 XII	693	1391	12 V	225	2353	8 X	596
940	22 II	218	1400	11 II	225	2354	16 XI	717
941	27 IV	218	1401	26 III	226	2355	28 XII	718
942	26 VI	343	1402	26 III	227	2356	31 XII	719
943	19 XI	693	1403	17 VII	395	2360	18 I	234
944	19 XI	694	1404	17 VII	454	2361	15 VII	398
945	16 XII	694	1405	17 VII	396	2362	10 X	596
980	3 VI	344	1406	18 VII	397	2380	11 II	235
981	3 XII	694	1407	1 VIII	455	2381	11 II	237
1200	23 IV	219	1408	11 IX	592	2560	21 IX	461
1201	23 IV	220	1409	31 XII	710	2590	24 VI	348
1202	17 VII	388	1410	31 XII	712	2600	3 II	240
1203	18 VII	389	1520	26 III	229	2601	10 III	240
1204	18 VII	389	1521	28 XII	713	2602	25 III	240
1205	1 VIII	390	1522	28 XII	714	2603	8 VI	352
1206	1 VIII	391	1523	28 XII	714	2604	8 VI	352
1207	1 VIII	392	1540	1 VIII	457	2605	20 VII	3[illegible]
1208	1 VIII	392	1560	9 IX	457	2606	20 VII	399
1209	1 VIII	393	1590	15 V	345	2607	22 VIII	462
1210	28 XII	695	1700	22 XII	715	2608	28 VIII	462
1211	28 XII	696	1800	26 III	231	2609	22 IX	597
1212	28 XII	696	2300	9 I	231	2610	22 IX	597
1213	28 XII	697	2301	14 I	231	2611	24 XII	720
1214	28 XII	698	2302	22 II	231	2640	22 V	240
1215	31 XII	699	2303	9 III	231	2641	24 XII	720
1216	31 XII	700	2304	13 III	232	2642	24 XII	720

N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.	N°.	Datum	Bladz.
2643	24 XII	721	3409	21 XI	725	3908	26 III	245
2644	24 XII	722	3410	21 XI	725	3909	26 III	245
2645	29 XII	722	3411	21 XI	725	3910	26 III	245
2800	25 I	241	3412	21 XII	725	3911	15 V	246
2801	3 IV	241	3413	21 XII	725	3912	15 V	246
2802	20 V	241	3414	21 XII	725	3913	15 V	246
2803	3 VI	352	3415	21 XII	725	3914	15 V	246
2804	8 VI	352	3416	28 XII	726	3915	15 V	246
2805	10 VI	352	3417	28 XII	726	3916	15 V	246
2806	12 VI	352	3418	28 XII	726	3917	15 V	246
2807	13 VI	352	3419	28 XII	726	3918	15 V	246
2808	15 VI	352	3480	26 IX	598	3919	15 V	246
2809	18 VI	352	3481	29 XII	726	3920	15 V	246
2810	7 VII	352	3500	27 III	244	3921	15 V	246
2811	11 IX	462	3501	27 III	244	3922	15 V	246
2812	22 X	597	3502	27 III	244	3923	15 V	246
2813	21 XI	723	3503	27 III	244	3924	15 V	246
2814	vervallen		3504	19 VI	352	3925	15 V	246
2815	16 XII	723	3505	18 VII	400	3926	15 V	246
2816	22 XII	723	3506	21 XI	726	3927	15 V	247
2840	31 I	241	3507	21 XI	726	3928	15 V	247
2841	2 III	242	3508	28 XII	726	3929	15 V	247
2842	28 IV	242	3540	19 III	244	3930	15 V	247
2843	29 VI	399	3541	21 III	244	3931	15 V	247
2844	13 VII	400	3542	21 III	244	3932	15 V	247
2845	15 VIII	462	3543	21 III	244	3933	15 V	247
2846	8 IX	463	3544	21 III	244	3934	15 V	247
2847	29 X	597	3545	21 XI	726	3935	15 V	247
2848	25 XI	723	3546	21 XI	726	3936	15 V	247
3140	29 II	243	3547	21 XI	726	3937	15 V	247
3141	28 XII	724	3548	21 XI	726	3938	15 V	247
3200	11 II	243	3549	21 XI	726	3939	15 V	247
3201	13 III	243	3550	21 XII	726	3940	15 V	247
3202	19 VI	352	3551	28 XII	726	3941	15 V	247
3203	21 XI	724	3552	28 XII	726	3942	15 V	247
3204	31 XII	724	3580	15 VIII	463	3943	15 V	248
3280	7 X	598	3581	28 IX	464	3944	15 V	248
3281	9 XI	598	3590	27 IV	245	3945	15 V	248
3300	29 II	243	3591	29 XII	726	3946	17 VII	400
3301	29 II	243	3600	12 III	245	3947	11 IX	464
3302	21 XI	724	3601	1 VIII	464	3948	11 IX	464
3303	21 XI	724	3602	21 XI	726	3949	11 IX	464
3304	21 XI	724	3603	31 XII	726	3950	11 IX	464
3305	10 XII	724	3680	27 XI	727	3951	11 IX	464
3306	21 XII	725	3700	21 III	245	3952	11 IX	464
3307	28 XII	725	3701	18 VII	400	3953	11 IX	464
3308	28 XII	725	3702	10 IX	464	3954	11 IX	464
3340	19 III	244	3703	22 XII	727	3955	11 IX	464
3341	28 XII	725	3704	28 XII	727	3956	11 IX	464
3342	28 XII	725	3780	10 X	598	3957	21 XII	727
3380	18 III	244	3800	29 II	245	3958	28 XII	727
3381	10 X	598	3801	1 VIII	464	3959	31 XII	727
3382	31 XII	725	3802	1 VIII	464	3960	31 XII	727
3390	31 XII	725	3803	28 XII	727	3961	31 XII	727
3400	29 II	244	3880	25 IX	464	3962	31 XII	727
3401	23 IV	244	3900	11 II	245	3963	31 XII	727
3402	19 VI	352	3901	11 II	245	3964	31 XII	727
3403	17 VII	400	3902	11 II	245	3965	31 XII	727
3404	17 VII	400	3903	11 II	245	3966	31 XII	727
3405	1 VIII	463	3904	11 II	245	3967	31 XII	727
3406	1 VIII	463	3905	11 II	245	3968	31 XII	727
3407	21 XI	725	3906	11 II	245	3969	31 XII	727
3408	21 XI	725	3907	11 III	245	3980	22 VIII	464

LUTTENBERG'S CHRONOLOGISCHE VERZAMELING

DER WETTEN, BESLUITEN, ARRESTEN ENZ. BETREKKELIJK HET OPENBAAR BESTUUR IN DE NEDERLANDEN SEDERT DE HERSTELDE ORDE VAN ZAKEN IN 1813

VOORTGEZET DOOR

Mr. Dr. G. VAN LEYDEN
Secretaris der gemeente Zwolle

1936

BESLUITEN, ARRESTEN ENZ.

N.V. UITGEVERS-MAATSCHAPPIJ
W. E. J. TJEENK WILLINK, ZWOLLE

VERKORTINGEN.

Sc.	=	*Staatscourant.*
B.	=	*Bijvoegsel op het Staatsblad.*
C. V.	=	*Luttenberg's Chronologische Verzameling.*
N. J.	=	*Nederlandsche Jurisprudentie.*
A. B.	=	*Administratieve en Rechterlijke Beslissingen.*
W.	=	*Weekblad van het Recht.*
Gem.stem.	=	*Gemeentestem.*
W. v. G.	=	*Weekblad voor Gemeentebelangen*

3 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 16.)

Nu ingevolge besluit van B. en W. aan belanghebbende vrijstelling is verleend van de heffing wegens het hebben van den kelderingang ten behoeve van zijn perceel onder meer over 1933 en hem van de eventueel betaalde belasting over dat jaar restitutie is toegestaan, had hiermede de gemeente onherroepelijk afgezien van den opgelegden aanslag over 1933, weshalve, nadat dit hangende het geding voor den R. v. B. was komen vast te staan, belanghebbende geen belang meer had om nog een beslissing van den Raad te erlangen omtrent de rechtmatigheid van dien aanslag.

De R. v. B., hierover anders oordeelende, heeft voorbijgezien, dat aan zijn uitspraak omtrent den aanslag over 1933 geen gezag van gewijsde toekomt met betrekking tot mogelijk op te leggen aanslagen over latere jaren.

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Chef der afd. Financiën ter secretarie te Deventer, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Zwolle van 13 Mei 1935, betreffende een aan X te Deventer opgelegden aanslag over 1933 ingevolge de „Heffingsverordening rechten inneming openbaren gemeentegrond of water enz." der gemeente Deventer;

Gezien de stukken;

Gelet op de schriftelijke conclusie van den P.-G., strekkende tot vernietiging der bestreden uitspraak;

O. dat belanghebbende over 1933 is aangeslagen ingevolge bovenvermelde verordening wegens het hebben van een kelderingang in het trottoir vóór zijn perceel ..... te Deventer;

dat hij tegen dien aanslag bezwaar heeft gemaakt, aanvoerende, dat hij den kelderingang heeft krachtens een hem toekomend recht van erfdienstbaarheid en dat hij derhalve ten onrechte wegens het hebben van den kelderingang is aangeslagen;

dat hij, na afwijzende beschikking van den Chef der Afd. Financiën ter secretarie der gemeente Deventer, voor den Raad van Beroep zijn bovenvermeld bezwaar tegen den aanslag heeft herhaald;

dat genoemde ambtenaar bij vertoogschrift heeft aangevoerd, dat eene beslissing van den Raad van Beroep voor belanghebbende van geen belang meer is, aangezien inmiddels bij besluit van Burgemeester en Wethouders van Deventer, met toepassing van art. 9 der Heffingsverordening, tot wederopzegging en uiterlijk gedurende 10 jaren, te rekenen van 1 Januari 1933, aan belanghebbende vrijstelling is verleend van belasting wegens het hebben van den kelderingang en restitutie van het eventueel over 1933 betaalde bedrag;

dat de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak heeft beslist, dat belanghebbende, die tijdig tegen de heffing is opgekomen op grond van onrechtmatigheid daarvan, met recht beslissing op dit punt verlangt ondanks de intusschen door Burgemeester en Wethouders verleende vrijstelling, waarbij toch omtrent de rechtmatigheid der heffing niet is beslist en die toch tot wederopzegging is verleend;

dat de Raad vervolgens heeft nagegaan of belanghebbende gerechtigd is tot de door hem ingeroepen erfdienstbaarheid en dienaangaande eene ontkennende beslissing heeft gegeven:

dat evenwel de Raad heeft geoordeeld, dat de heffing aan belanghebbende ten onrechte is opgelegd, daarbij overwegende:

„dat, aangezien de voorgrond, waarin zich de kelderingang bevindt, destijds in eigendom van (lees: aan) de gemeente is overgegaan, zonder dat daarop eenig recht van appellant gevestigd of ontstaan is, appellant dien kelderingang niet „heeft" en ten onrechte het hebben van een kelderingang in voor den openbaren dienst bestemden gemeentegrond is belast, zijnde van het gebruik van voor den openbaren dienst bestaanden gemeentegrond of van het hebben van voorwerpen onder, op of boven zoodanigen grond als bedoeld in art. 1 der heffingsverordening in casu ook niet gebleken;"

O. dat in het beroepschrift in cassatie wordt gesteld:

S., althans v. t. van de artt. 1 en 2 van bovengemelde Heffingsverordening der gemeente Deventer;

O. ambtshalve:

dat ingevolge het bovenvermelde besluit van Burgemeester en Wethouders van Deventer aan belanghebbende vrijstelling is verleend van de heffing wegens het hebben van den kelderingang ten behoeve van zijn perceel onder meer over 1933 en hem van de eventueel betaalde belasting over dat jaar restitutie is toegestaan;

dat hiermede de gemeente onherroepelijk had afgezien van den opgelegden aanslag over 1933, weshalve, nadat dit hangende het geding voor den Raad van Beroep was komen vast te staan, belanghebbende geen belang meer had om nog eene beslissing van den Raad te erlangen omtrent de rechtmatigheid van dien aanslag;

dat de Raad van Beroep, hierover anders oordeelende, heeft voorbijgezien, dat aan zijne uitspraak omtrent den aanslag over 1933 geen gezag van gewijsde toekomt met betrekking tot mogelijk op te leggen aanslagen over latere jaren;

dat mitsdien reeds uit dien hoofde de bestreden uitspraak niet in stand kan blijven;

Vernietigt de bestreden uitspraak;

Verwerpt het door belanghebbende bij den Raad van Beroep ingesteld beroep.

(N. J.)

---

6 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; A. P. V. van Epe art. 48*a*.)

Art. 48*a* der A. P. V. van Epe spreekt niet van *verkoopen* van de daarbedoelde voorwerpen of waren maar van het *te koop aanbieden*, terwijl verder niet enkel dit te koop aanbieden of venten strafbaar is zonder vereischte vergunning *op* den openbaren weg maar ook *aan* den openbaren weg. Ten onrechte nam de Rechtb. derhalve aan, dat mede had behooren te zijn telastegelegd, dat de personen, toen verd. aan deze consumptieijs verkocht, zich op den openbaren weg bevonden.

Niet enkel is aan verd. telastegelegd alles wat noodig is om hem ingevolge de bepaling der A. P. V. strafbaar te doen zijn, doch dit alles is ook bewezenverklaard. Ten onrechte werd gereq. van rechtsvervolging ontslagen.

[Adv.-Gen. Wijnveldt: de Rechtb. had moeten onderzoeken, waar de personen aan wie verkocht werd, zich bevonden m. n. of dat publiek zich bevond op den openbaren weg.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Zutphen, requirant van cassatie tegen een vonnis van die Rechtbank van 4 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Apeldoorn van 23 Mei 1935 gerequireerde W. de W. te Epe, venter, is ontslagen van alle rechtsvervolging van het hem telastegelegde, als zijnde dit wèl bewezen maar niet strafbaar.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Met vernietiging in hooger beroep van een veroordeeling vonnis van den Kantonrechter te Apeldoorn, omdat de Arr.-Rechtbank te Zutphen tot een andere eindbeslissing kwam, dan daarin was gegeven, achtte die Rechtbank bij vonnis van 4 October 1935 bewezen, dat verdachte op 10 Mei 1935 des namiddags omstreeks 3½ uur te Epe heeft gestaan met een ijscokar aan den openbaren weg de Heerderweg, zijnde een voor het publiek toegankelijke plaats, en toen aan eenige personen consumptie-ijs heeft verkocht, zonder voorzien te zijn van een bewijs van vergunning afgegeven door Burgemeester en Wethouders van Epe, doch oordeelde dit bewezenverklaarde nergens strafbaar en ontsloeg verdachte van alle rechtsvervolging.

De vervolging was opgezet op grond van art. 48*a* van de A. P. V. der Gemeente Epe, hetwelk luidt: „Het is verboden voorwerpen of waren, van welken aard ook, en niet bedoeld in art. 48 (gedrukte stukken e. d.) op of aan openbare wegen, aan de huizen of op eenige voor het publiek toegankelijke plaats te venten of te koop aan te bieden, zonder voorzien te zijn van een bewijs van vergunning, afgegeven door Burgemeester en Wethouders".

Art. 170 dezer verordening stelt op overtreding van dit verbod hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste f 25.

Ten aanzien van de strafbaarheid van het hierboven vermelde bewezen verklaarde feit, overwoog de Rechtbank, dat art. 48*a* der Politieverordening voor de gemeente Epe o. m. verbiedt het zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders waren aan openbare wegen te koop aanbieden;

dat van verkoopen aan den openbaren weg alleen dan sprake kan zijn, wanneer een zoodanige standplaats door den verkooper wordt ingenomen, dat van daaruit het publiek staande op den openbaren weg wordt bediend;

dat derhalve, waar bewezen is, dat verdachte met zijn ijsco-kar stond op particulier terrein, aan dezen, om hetgeen hem wordt verweten volgens genoemd artikel strafbaar te doen zijn mede had behooren te zijn telastegelegd, dat de personen toen hij aan dezen consumptie-ijs verkocht, zich bevonden op den openbaren weg; dat hieruit volgt, dat nu het telastegelegde voorzoover bewezen niet is strafbaar ingevolge genoemde verordening en der Rechtbank ook geen ander wetsartikel of verordening bekend is, volgens welke dit feit strafbaar zoude zijn, verdachte, met vernietiging van het vonnis a quo te dier zake van alle rechtsvervolging behoort te worden ontslagen.

De O. v. J. stelde tegen dit vonnis beroep in cassatie in en draagt als middelen voor:

1. S. door v. t. van artt. 261, 352 Sv.;

2. S. door n. t. van artt. 350 en 351 Sv. en artt. 48*a* en 170 van de A. P. V. der gem. Epe.

Ter toelichting merkt hij het volgende op: „Art. 48*a* dier verordening stelt strafbaar het op of aan den openbaren weg voorwerpen of waren venten of te koop aanbieden zonder voorzien te zijn van een bewijs van vergunning afgegeven door Burgemeester en Wethouders. In het vonnis van de Rechtb., waarvan beroep in cassatie, overwoog de Rechtbank, dat van verkoopen aan den openbaren weg dan alleen sprake kan zijn, wanneer een zoodanige standplaats door den verkooper wordt ingenomen dat vandaaruit het publiek, staande op den openbaren weg, wordt bediend.

Daargelaten of deze overweging juist is en of dat art. niet tevens van toepassing zou kunnen zijn, indien het publiek zich begaf op het aan den weg gelegen terrein om daar te koopen is de daarop volgende overweging van de Rechtbank, dat uit de voorafgaande overweging implicite volgt, dat een en ander bij dagvaarding tenlaste zou moeten worden gelegd, niet juist. De tenlastelegging bevat alle elementen van het feit, bij art. 48*a* der politieverordening der gemeente Epe strafbaar gesteld en voldoet aan de eischen, gesteld bij art. 261 Sv. De Rechtbank had verdachte dan ook schuldig moeten verklaren aan overtre-

ding van meergenoemde politieverordening en hem deswege moeten veroordeelen.

Het eerste middel acht ik juist — de telastelegging en bewezenverklaring bevat alle elementen welke vereischt zijn om tot een veroordeeling op grond van art. 48*a* van meergenoemde Politie-verordening te kunnen komen. De Rechtbank stelt aan den inhoud der telastelegging een eisch, welke blijkens hare overwegingen berust op de omstandigheid, dat gebleken is tijdens het onderzoek, dat verdachte op particulier terrein stond. Dit als feit aangenomen, had zij in haar systeem van uitlegging van art. 48*a* der Verordening moeten nagaan of vanaf die plaats verdachte verkocht aan zich op den openbaren weg bevindend publiek, en wanneer dit niet bleek, tot vrijspraak moeten komen, daar dan het telastegelegde verkoopen „aan den openbaren weg" niet bewezen was. De Rechtbank heeft dit punt echter niet onderzocht, maar m. i. ten onrechte van rechtsvervolging ontslagen, op grond dat deze omstandigheid niet telastegelegd was.

Wat het tweede middel betreft, meen ik, dat, nu de Rechtbank niet onderzocht heeft waar de personen aan wie verkocht werd, zich bevonden, thans een veroordeeling nog niet zal kunnen volgen. Behalve het door de Rechtbank genoemde geval, waarin naar haar oordeel van verkoopen „aan den openbaren weg" gesproken kan worden, zijn nog allerlei schakeeringen denkbaar, waarbij de verkooper zich op particulier terrein bevindt en toch van verkoopen „aan den openbaren weg" gesproken moet worden.

Ik ben derhalve van oordeel, dat de feiten nader onderzocht moeten worden en concludeer tot vernietiging van het vonnis en verwijzing der zaak naar het Gerechtshof te Arnhem, ten einde op het bestaande hooger beroep verder te worden berecht.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Schepel;

Gelet op de middelen van cassatie door requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

O. dat aan gerequireerde is telastegelegd, dat hij op 10 Mei 1935, enz. (zie conclusie); dat bij het bestreden vonnis dit telastegelegde wettig en overtuigend bewezen is verklaard met dien verstande, dat verdachte aan eenige personen consumptie-ijs heeft verkocht;

O. dat de Rechtbank ten aanzien van de strafbaarheid van het bewezenverklaarde heeft overwogen, dat art. 48*a* der Politieverordening voor de gemeente Epe onder meer verbiedt het enz. (zie conclusie);

Op welke gronden de Rechtbank de bovenvermelde beslissing heeft genomen;

O. omtrent de middelen van cassatie:

dat art. 48*a* van de A. P. V. der gemeente Epe inhoudt het verbod voorwerpen of waren, van welken aard ook, en niet bedoeld in art. 48 (zijnde daar bedoeld: gedrukte of geschreven of op eenige wijze vermenigvuldigde stukken), op of aan openbare wegen, aan de huizen of op eenige voor het publiek toegankelijke plaats te venten of te koop aan te bieden, zonder voorzien te zijn van een bewijs van vergunning, afgegeven door B. en W.; dat art. 170 van deze verordening straf stelt op overtreding van deze bepaling;

dat de Rechtbank ten onrechte heeft aangenomen, dat mede had behooren te zijn telastegelegd, dat de personen, toen verdachte aan dezen consumptie-ijs verkocht, zich bevonden op den openbaren weg; dat vooreerst toch art. 48*a* niet spreekt van verkoopen van de daar bedoelde voorwerpen of waren maar van het te koop aanbieden of venten, maar dat verder niet enkel dit te koop aanbieden of venten strafbaar is zonder de vereischte vergunning op den openbaren weg maar ook aan den openbaren weg, zoodat het voor het strafbaar doen zijn ingevolge genoemde bepaling niets ter zake doet, wáár zich de personen bevonden, aan wie verdachte het consumptie-ijs verkocht en het enkel aankomt op de plaats, waar verdachte zich bevond, toen hij met deze waar ventte of haar te koop aanbood;

dat nu bij de telastelegging aan verdachte is verweten, dat hij met zijn ijscokar heeft gestaan aan den openbaren weg, den Heerderweg, bezig met het venten althans den verkoop, dus het te koop aanbieden, van consumptie-ijs; dat dus niet enkel aan verdachte is telastegelegd alles wat noodig is om hem ingevolge de bepaling der politieverordening strafbaar te doen zijn maar dit alles ook bij het bestreden vonnis bewezen is verklaard, zoodat de Rechtbank, desniettegenstaande niet eene veroordeeling uitsprekend maar gerequireerde van alle rechtsvervolging ontslaande, de in de middelen genoemde wetsartikelen heeft geschonden en zijn vonnis, behalve ten aanzien van de bewezenverklaring, niet in stand kan blijven;

Vernietigt het bestreden vonnis in zooverre; en, rechtdoende ten principale ingevolge art. 105 der Wet R. O.;

O. dat het bewezenverklaarde is strafbaar als opleverende de overtreding van: „Het in de gemeente Epe voorwerpen of waren, van welken aard ook en niet bedoeld in art. 48 der Algemeene Politieverordening der Gemeente Epe, aan openbare wegen venten of te koop aanbieden, zonder voorzien te zijn van een bewijs van vergunning afgegeven door Burgemeester en Wethouders;"

O. dat gerequireerde is strafbaar, omdat niet is gebleken van eenige omstandigheid, waarom hij dit niet zoude zijn;

Gezien de artt. 48*a*, 170 der A. P. V. voor de gemeente Epe, 23 en 91 Sr.;

Veroordeelt gerequireerde tot betaling van eene geldboete van vijf gulden bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van drie dagen, zijnde deze straf geëvenredigd aan de beteekenis van het begane strafbaar feit. (N. J.)

---

6 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 1; Landbouw-Crisiswet art. 9.)

Rechtb.: Het Crisis-Akkerbouwbesluit en de Crisis-Akkerbouwbeschikking houden geen bepalingen van wetgeving in, doch voorschriften ter uitvoering der Landbouw-Crisiswet. Een verandering in deze voorschriften mag dan niet worden opgevat

als een verandering in de opvatting des wetgevers omtrent de strafbaarheid van het overtreden van een vroeger voorschrift, ten tijde dat dit van kracht was.

H. R.: De voorschriften in art. 9 der Landbouw-Crisiswet bedoeld hebben uit hun aard een tijdelijk karakter. Daarom kan intrekking of wijziging daarvan niet geacht worden in den zin van art. 1 Sr. verandering in de ten deze bedoelde wetgeving te brengen. Integendeel brengt die wetgeving juist mede, dat achtereenvolgens naar gelang der omstandigheden — en zonder dat dus van verandering in de opvatting omtrent de strafbaarheid van een vroeger gepleegd feit sprake is — uiteenloopende voorschriften gelden.

[Anders Adv.-Gen. Wijnveldt.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Breda, requirant van cassatie tegen een vonnis van voormelde Rechtbank van 3 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Bergen op Zoom van 20 Dec. 1934, P. v. d. W., landbouwer, te Nieuw-Vosmeer, ter zake van: „handelen in strijd met een der krachtens de Landbouw-Crisiswet 1933 vastgestelde voorschriften", met aanhaling van de artt. 31, 1, 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933, 1, 11, 31 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit besluit luidde op 25 Aug. 1934, 1, 4, 5, 6, 9 van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 III, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijf en twintig gulden en een vervangende hechtenis van tien dagen, met verbeurdverklaring van de inbeslaggenomen aardappelen;

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

In hooger beroep heeft de Rechtbank te Breda op 3 October 1935 ten laste van P. v. d. W. bewezen verklaard, dat hij op 25 Augustus 1934 des voormiddags omstreeks 2.15 uur onder de gemeente Nieuw-Vosmeer op den openbaren weg de Rolaf heeft vervoerd circa 1489 Kilogram aardappelen, andere dan fabrieksaardappelen, terwijl dat vervoer niet gedekt was door een geldig geleibiljet, overeenkomstig het bij art. 5 van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 III bepaalde, verstrekt door of vanwege de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage.

De Rechtbank heeft voorts overwogen dat het bewezen verklaarde is strafbaar en moet worden gequalificeerd: „handelen in strijd met een der krachtens de Landbouw-Crisiswet 1933 vastgestelde voorschriften" overtreding waartegen is voorzien bij art. 31 der Landbouw-Crisiswet 1933 in verband met art. 1 en 9 dier wet, artt. 1, 11 en 31 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934, zooals dit besluit luidde op 25 Augustus 1934 en de artt. 1, 4, 5, 6 en 9 van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 III en het bij die beschikking als bijlage opgenomen model EI; verder zegt het vonnis, dat de Rechtbank niet heeft kunnen volgen het betoog van den Officier van Justitie, dat — waar thans voor het vervoer van aardappelen geenerlei geleibiljet meer wordt vereischt — er verandering van wetgeving ten gunste van verdachte zou hebben plaats gehad, en verdachte van alle rechtsvervolging zou moeten worden ontslagen;

dat immers voormeld K. B. en Ministerieele Beschikking geen bepalingen van wetgeving inhouden, doch voorschriften ter uitvoering der Landbouw-Crisiswet; dat deze voorschriften slechts gedurende een bepaalden tijd zullen gelden, en zich juist aan de telkens wisselende omstandigheden zullen moeten aanpassen, wil het doel, dat de Wetgever in de Landbouw-Crisiswet nastreeft, zooveel mogelijk worden benaderd;

dat een verandering in deze voorschriften dan ook allerminst mag worden opgevat als een verandering in de opvatting des wetgevers omtrent de strafbaarheid van het overtreden van een vroeger voorschrift, ten tijde dat dit van kracht was;

dat de Rechtbank op grond van het voorafgaande heeft gemeend de benaming van het strafbaar feit uitsluitend te moeten ontleenen aan het wetsartikel, dat is overtreden.

Ten slotte veroordeelt de Rechtbank v. d. W. tot een geldboete van f 25 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis van 10 dagen, met verbeurdverklaring van de in beslag genomen aardappelen.

De Officier van Justitie kwam in cassatie en stelt bij schriftuur als middel. v. t. van artt. 9 en 31 der Landbouw-Crisiswet 1933, artt. 1, 11 en 31 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 en de artt. 1, 4, 5, 6 en 7 van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 III en art. 351 Sv. door verdachte strafbaar te verklaren wegens het plegen van een feit, dat tijdens de berechting in appèl als uitvloeisel van het K. B. van 19 December 1934 N°. 24 (Ned. Stct. N°. 250) geen strafbaar feit was."

Ik acht het middel juist. De Officier van Justitie zegt ter toelichting: „Als uitvloeisel van het bepaalde van art. 31 sub *a* van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 was het vervoerverbod aanvankelijk geldende verklaard (bij K. B. van 23 Juli 1934 S. 427) tot 1 Januari 1936 welke termijn nader, n.l. bij K. B. van 19 December 1934 N°. 24 (Ned. Stct. No. 250) is beperkt tot 15 Juni 1935. Ingevolge een, na het plegen van het feit tot stand gekomen verandering in de wetgeving, was dus het, op het in de introductieve dagvaarding genoemde tijdstip van 25 Augustus 1934 onder zekere omstandigheden strafbare vervoer, ten tijde van de berechting in hooger beroep, dus op 19 September 1935 niet meer strafbaar, en had de Rechtbank, in verband met de tweede alinea van art. 1 Sr., luidende: „Bij verandering in de wetgeving, na het tijdstip waarop het feit begaan is, worden de voor verdachte gunstigste bepalingen toegepast", met vernietiging van het vonnis a quo het feit niet strafbaar moeten verklaren en den verdachte ontslaan van rechtsvervolging.

Bovendien heeft de Rechtbank voormelde wetsartikelen geschonden door in haar vonnis te overwegen: „dat voormeld K. B. en Ministerieele Beschikking geen bepalingen van wetgeving inhouden, doch voorschriften ter uitvoering der Landbouw-Crisiswet zijn". Afgezien van het feit dat „wetgeving" en „voorschriften ter uitvoering der Landbouw-Crisiswet" op zichzelf geen tegenstelling vormen,

zooals het woordje „doch" zou doen vermoeden, zij opgemerkt, dat onder Wet, dus ook onder het, in art. 1 Sr. gebruikte begrip wetgeving, zijn te begrijpen naar buiten werkende, dus tot een ieder gerichte, algemeene regelen, welke zijn uitgegaan van een openbaar gezag, dat de bevoegdheid daartoe aan de Wet, in den zin van een regeling door de Wetgevende Macht, ontleent (H. R. 10 Juni 1919 W. 10429)."

Reeds zijn eenige dergelijke zaken bij den H. R. aanhangig, in een waarvan ik er op gewezen heb, dat sinds 15 Juni 1935 een verandering in de wetgeving heeft plaats gevonden, waardoor de elementen van het strafbare feit, zooals dit aan verdachte is telastegelegd, zijn vervallen. De Rechtbank had daarmede m. i. rekening moeten houden, op grond van art. 1, lid 2 Sr. bij haar na die verandering gewezen vonnis en moeten ontslaan van alle rechtsvervolging. De stelling der Rechtbank, dat het bedoelde Koninklijk Besluit en de Ministerieele Beschikking niet bepalingen van wetgeving inhouden in den zin van art. 1 Sr. is naar mijn oordeel onjuist, en vindt blijkens het vonnis haar grond in overwegingen van praktischen aard, welke met dit artikel intusschen strijdig zijn.

Ik concludeer derhalve, dat de H. R. het bestreden vonnis vernietige, en ten principale rechtdoende overeenkomstig art. 105 R. O., mede met vernietiging van het vonnis des Kantonrechters v. d. W. ter zake van het bewezen verklaarde alsnog zal ontslaan van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie);

„Als uitvloeisel enz. (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de dagvaarding ten laste van gerequireerde is bewezen verklaard:

dat hij op 25 Augustus 1934 des voormiddags omstreeks 2.15 uur onder de gemeente Nieuw Vossemeer op den openbaren weg de Rolaf heeft vervoerd circa 1489 Kilogram aardappelen, andere dan fabrieksaardappelen, terwijl dat vervoer niet gedekt was door een geldig geleibiljet, overeenkomstig het bij art. 5 van de Crisis-Akkerbouwbeschikking 1934 III bepaalde, verstrekt door of vanwege de Stichting Nederlandsche Akkerbouw-Centrale, gevestigd te 's-Gravenhage;

dat de Rechtbank daarbij mede heeft overwogen:

dat de Rechtbank niet heeft kunnen volgen het betoog van den Officier van Justitie, dat — waar thans voor het vervoer van aardappelen geenerlei geleibiljet meer wordt vereischt er verandering van wetgeving ten gunste van verdachte zou hebben plaats gehad, en verdachte van alle rechtsvervolging zou moeten worden ontslagen;

dat immers voormeld Koninklijk Besluit en Ministerieele Beschikking geen bepalingen van wetgeving inhouden, doch voorschriften ter uitvoering der Landbouw-Crisiswet; dat deze voorschriften slechts gedurende een bepaalden tijd zullen gelden, en zich juist aan de telkens wisselende omstandigheden zullen moeten aanpassen, wil het doel, dat de Wetgever in de Landbouw-Crisiswet nastreeft, zooveel mogelijk worden benaderd;

dat een verandering in deze voorschriften dan ook allerminst mag worden opgevat als een verandering in de opvatting des wetgevers omtrent de strafbaarheid van het overtreden van een vroeger voorschrift, ten tijde dat dit van kracht was;

dat de Rechtbank op grond van het voorafgaande heeft gemeend de benaming van het strafbaar feit uitsluitend te moeten ontleenen aan het wetsartikel, dat is overtreden;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat art. 9 van de Landbouw-Crisiswet 1933 inhoudt, dat bij Koninklijk Besluit telkens voor een bepaald tijdvak allerlei in dat artikel nader omschreven handelingen met betrekking tot crisisproducten kunnen worden verboden of slechts voorwaardelijk toegestaan, en art. 31 van die wet op handelen in strijd met zoodanig voorschrift straf bedreigt;

dat, waar art. 9 onverminderd het bepaalde in art. 43 — aan deze voorschriften een tijdelijk karakter verleent, kennelijk omdat de bedoelde handelingen naar gelang van wisselende omstandigheden al dan niet zullen zijn te verbieden of aan voorwaarden te binden, en de voorschriften dus uit hun aard een tijdelijk karakter dragen, intrekking of wijziging van die voorschriften niet geacht kan worden in den zin van art. 1 Sr. verandering in de ten deze bedoelde wetgeving te brengen, integendeel die wetgeving juist medebrengt, dat achtereenvolgens naar gelang der omstandigheden — en zonder dat dus van verandering in de opvatting omtrent de strafbaarheid van een vroeger gepleegd feit sprake is — uiteenloopende voorschriften gelden;

dat mitsdien — wat er zij van de juistheid der door de Rechtbank gebezigde gronden — hare beslissing juist is en het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

6 *Januari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 248 j°. art. 228*a*.)

Terecht zijn Ged. Staten van oordeel dat de dekking van een uitgave, door de gemeente gedaan aan het Rijk ter verbetering van een rijksweg niet over 30, doch over 20 jaren behoort te worden verdeeld, daar de gemeente voor haar geld geen eigen goed verkrijgt, maar à fonds perdu een gift aan het Rijk geeft, al moge uit de wegsverbetering voor de ingezetenen en middellijk voor de gemeente eenig meerder gebruiksgenot voortvloeien. Zulks klemt te meer, daar de financieele positie der gemeente niet zoodanig is, dat zij de uit de verkorting van den termijn van aflossing voortspruitende hoogere uitgave niet zou kunnen dragen.

Wij WILHELMINA, enz., enz., enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders, namens den raad

der gemeente Zeist, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 14 Augustus 1935, nº. 1792/2297, 3e afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 29 Mei 1935, tot wijziging der gemeentebegrooting voor het dienstjaar 1935;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 December 1935, nº. 519;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 2 Januari 1936, nº. 29819, afd. B.B.;

O. dat Gedeputeerde Staten van Utrecht bij hun evengenoemd besluit goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Zeist van 29 Mei 1935, tot wijziging van de begrooting van die gemeente voor het dienstjaar 1935, daarbij overwegende, dat bij dit besluit op hoofdstuk VI van den gewonen dienst eene bijdrage aan hoofdstuk VI van den kapitaaldienst wordt uitgetrokken tot een bedrag van f 1335.— in mindering op eene geldleening, aan te gaan ter dekking van eene aan het Rijk verleende bijdrage van f 40,000.— in de kosten van de verbetering van den Rijksweg de Bilt—Zeist; dat deze bijdrage aan den kapitaaldienst, welke in de plaats treedt van de gewone aflossing, waarmede de gewone dienst zou moeten worden belast, indien de bedoelde leening terstond zou zijn aangegaan, ongeveer 1/30 gedeelte bedraagt van het hiervorenbedoelde bedrag van f 40,000.—, terwijl ook uit de toelichting blijkt, dat op een aflossingsduur van 30 jaren wordt gerekend; dat eene dekking in 30 jaren van de uitgaaf, welke door de gemeente Zeist is gedaan aan het Rijk ter verbetering van den vorengenoemden Rijksweg, te lang moet worden geacht, niet alleen omdat de eischen, aan de wegen te stellen, steeds toenemen, zoodat het zeer wel mogelijk is, dat na verloop van eenige jaren opnieuw met steun van de gemeente tot verbetering van den onderhavigen weg moet worden overgegaan, ten einde dien weg aan de dan geldende verkeerseischen te kunnen doen beantwoorden, maar niet minder, omdat door de gemeente zelve voor deze uitgaaf geen waarde wordt verkregen; dat het dan ook noodig is, dat de dekking over een geringer aantal jaren, dan thans wordt voorgenomen, wordt verdeeld; dat mitsdien moet worden verlangd, dat de in den aanhef bedoelde bijdrage aan den kapitaaldienst wordt verhoogd tot ten minste 1/20 gedeelte van de aan het Rijk verleende bijdrage; dat 's raads besluit op de vorengenoemde gronden strijdt met het geldelijk belang der gemeente en derhalve niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat van dit besluit burgemeester en wethouders van Zeist, daartoe gemachtigd door den raad dier gemeente, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat naar 's raads oordeel het door Gedeputeerde Staten in de eerste plaats aangevoerde argument voor dit geval niet kan worden aanvaard, omdat de verondersteld mogelijkheid, dat in verband met de steeds toenemende verkeerseischen na verloop van eenige jaren opnieuw tot verbetering van den onderhavigen weg moet worden overgegaan, alleen van belang kan zijn voor de leeningspolitiek, te voeren door hem, die tot het aanbrengen van deze verbeteringen verplicht is; dat weliswaar door Gedeputeerde Staten wordt verondersteld, dat eene in de naaste toekomst opnieuw ter hand te nemen verbetering wederom met steun van de gemeente zal plaats hebben; dat deze veronderstelling echter te ver gaat, omdat bij het verleenen van de bijdrage aan het Rijk reeds vast stond, hetgeen aan Gedeputeerde Staten bekend is, dat voor hetzelfde doel nimmer meer eene uitgaaf door de gemeente zal zijn te doen; dat immers op deze basis de onderhandelingen met het Rijk zijn gevoerd en op deze gedachte dan ook het verleenen der bijdrage steunt; dat, nog afgezien van het vorenstaande, op de gemeente in het algemeen ook geen enkele verplichting rust om in de kosten van door het Rijk ondernomen wegverbeteringen bij te dragen; dat, ook al mocht dus te eeniger tijd het vorenbedoelde weggedeelte, om door Gedeputeerde Staten aangegeven redenen, andermaal moeten worden verbeterd, de gemeente nog niet tot het verleenen van eene nieuwe bijdrage verplicht kan worden; dat in een dergelijk geval de gemeente weliswaar vrijwillig eene nieuwe bijdrage zou kunnen verleenen, maar dat de raad dan vanzelfsprekend opnieuw zal hebben te overwegen of het belang der gemeente bij eene nieuwe verbetering zoodanig zal zijn gebaat, dat dit het verleenen van eene nieuwe bijdrage wettigt; dat de raad bij die overwegingen bovendien rekening zal hebben te houden met de werken, welke reeds thans met steun van de gemeente zijn tot stand gekomen en met de financieele gevolgen, welke uit de thans verleende bijdrage voor de gemeente zijn voortgevloeid; dat daarom eene vergelijking met den aflossingstermijn van geldleeningen voor wegverbeteringen door de gemeente zelve ondernomen, niet kan worden gemaakt; dat derhalve Gedeputeerde Staten niet hebben aangetoond, waarom de bijdrage gebonden zou zijn aan een termijn van 20 en niet aan een termijn van 30 jaar; dat het bepalen van den aflossingstermijn derhalve uitsluitend afhankelijk is van algemeene beginselen van financieel beleid en met name niet samenhangt met de waardevermindering van het object, waarvoor geleend wordt; dat de raad daarom gemeend heeft den termijn tot 30 jaar te moeten beperken, omdat de daaruit voortvloeiende financieele gevolgen, in verband met de draagkracht der gemeente, kunnen worden aanvaard; dat een aflossingstermijn van 20 jaar daarentegen een te groot offer van de gemeentekas zou hebben gevraagd; dat, voor wat het andere argument betreft, voor de gemeente weliswaar door deze uitgaaf geen waarde wordt verkregen in den zin van een realiseerbaar bezit, maar dat de door het Rijk met steun van de gemeente tot stand gebrachte werken blijvend een zeer verbeterden toestand hebben doen ontstaan, die aldus niet zou zijn verkregen zonder eene bijdrage ineens van de gemeente; dat deze verbetering voor de gemeente en hare ingezetenen van zeer groote beteekenis is en dus voor haar wel degelijk eene waarde vertegenwoordigt al is het dan ook niet in den zin, welken Gedeputeerde Staten daaraan hechten;

O. dat Wij met Gedeputeerde Staten van Utrecht van oordeel zijn, dat de dekking van de onderwerpelijke uitgave niet over 30 jaren doch over 20 jaren behoort te worden verdeeld;

dat zulks reeds hierom geboden is, omdat,

zooals dit college in een nader omtrent deze aangelegenheid uitgebracht ambtsbericht terecht heeft opgemerkt, de gemeente in het onderwerpelijke geval voor haar geld geen eigen goed verkrijgt — al moge uit de wegsverbetering voor de ingezetenen en middellijk voor de gemeente eenig meerder gebruiksgenot voortvloeien — maar à fonds perdu een gift aan het Rijk geeft;

dat voorts ook de gronden, welke het gemeentebestuur in zijn beroepschrift ter rechtvaardiging van zijn standpunt aanvoert, niet klemmend kunnen worden geacht;

dat dit met name geldt van het argument, dat de verdeeling van de dekking van de genoemde uitgave over 20 jaren de draagkracht der gemeente zou te boven gaan;

dat immers blijkens het desbetreffende ambtsbericht van Gedeputeerde Staten de financieele positie der gemeente Zeist niet zoodanig is, dat zij de daaruit voortspruitende hoogere uitgave niet zou kunnen dragen;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

6 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 12.)

De vermelding in de t.l.l., dat de chauffeur R. niet slechts werkzaam was in req.'s dienst, doch ook reed in req.'s dienst, brengt voldoende tot uitdrukking een zoodanige verhouding van req. tot den uitgeoefenden autobusdienst als vereischt om hem als ondernemer daarvan aan te merken.

Het betoog van req., dat het vervoer van personen, die zich voor het vervoer hadden aangemeld, heeft plaats gehad tegen betaling van een geldsbedrag, niet anders kan beteekenen, dan dat de personen zich bij *verdachte* of van eenig vertegenwoordiger van dezen hebben aangemeld en *aan hem* eenig geldsbedrag hebben betaald en dat daarvan niets is gebleken, gaat uit van een uitlegging van telastelegging en bewezenverklaring, die de Rechtb. daaraan kennelijk niet heeft gegeven en ook niet behoefde te geven.

Daargelaten of voor het karakter van autobusdienst wezenlijk is, dat ook in omgekeerde richting wordt gereden, kon i.c. door de Rechtb. worden aangenomen, dat zulks hier plaats vond, en wel op de in het vonnis opgenomen verklaring van req. Tegen dit laatste was geen bezwaar, nu het betrof het bewijs van een onderdeel der t.l.l.

Op het beroep van P. J. A. de V., autobusondernemer te R'dam, req. van cassatie tegen een vonnis van de Rechtb. te Amsterdam van 8 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam op 11 Jan. 1935 na verzet gewezen, alsmede van het daarbij bekrachtigd op 23 Nov. 1934 bij verstek gewezen vonnis, requirant ter zake van: „een autobusdienst in werking houden zonder vergunning als bedoeld bij de artt. 2 en 3 van de Wet Openbare Vervoermiddelen (23 April 1880 S. 67)", met aanhaling van de artt. 2, 3, 12, lid 1, en 15 dier wet, zoomede 18 en 91 Sr., is veroordeeld tot hechtenis voor den tijd van zes dagen; (gepleit door Mr. W. Nolen).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende:

S. althans v. t. van de artt. 2, 3, 12 en 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen (23 April 1880 S. 67), de artt. 341, 4e lid, 350, 351 j° 261 Sv.

De inleidende dagvaarding en het daarop gegronde vonnis, waarvan cassatie, geven aanleiding tot drie grieven:

a. de tenlastelegging: het als ondernemer een autobusdienst in werking houden berust op de feiten, waarvan de omschrijving begint met: Er volgt slechts, dat de in verdachte's dienst zijnde chauffeur met een autobus in verdachte's dienst heeft gereden.

Om de gevolgtrekking te motiveeren, dat verdachte „als ondernemer" heeft gehandeld, is echter niet voldoende, dat een derde een daad heeft verricht in zijn dienst. Gesteld had moeten worden: in zijn opdracht. Hieromtrent is in de dagvaarding niets gesteld.

De Rechtbank baseert haar vonnis op feiten, bewezen geacht door de gebezigde bewijsmiddelen, doch die geen steun vinden in de dagvaarding.

b. Nog in ander opzicht wordt ten onrechte, verdachte door de Rechtbank als „ondernemer" beschouwd.

Dat het vervoer van een aantal personen, die zich voor dat vervoer hadden aangemeld heeft plaats gehad tegen betaling van een geldsbedrag, kan niet anders beteekenen, dan dat de personen zich bij verdachte of eenig vertegenwoordiger van dezen hebben aangemeld en aan hem eenig geldsbedrag hebben betaald.

Hiervan is echter bij de behandeling niets gebleken. Integendeel: de Rechtbank relateert verdachte's verweer, dat hij aan één persoon een voertuig voor zeker bedrag verhuurd heeft. De mede-reizigers hebben zich voor het vervoer bij dien huurder aangemeld en aan hem betaald. Is er dus sprake van een „ondernemer" dan is in verband met deze feiten de huurder de ondernemer, doch niet de verdachte.

c. Terecht wordt in de tenlastelegging de geïncrimineerde dienst omschreven als: van Amsterdam-Haarlem—Den Haag naar Rotterdam en omgekeerd. Immers een essentieel onderdeel van het begrip: autobusdienst is de exploitatie van een traject in beide richtingen, zelfs waar verschillende heen- en terugweg wordt bereden.

Er is echter geen enkel feit geconstateerd, waaruit blijkt, dat verdachte ook autobussen van Rotterdam naar Amsterdam liet loopen. Hij deed dit ook in werkelijkheid niet.

De bewezenverklaring der tenlastelegging berust hier blijkbaar uitsluitend op verdachte's verklaring: „dat deze route ook wel in omgekeerde richting gereden werd". Deze verklaring is echter te vaag — „dat de route gereden werd", door wie, hoe, wanneer, met passagiers, regelmatig? — om bewijs te kunnen opleveren.

De Rechtbank acht dit onderdeel der tenlastelegging dus ten onrechte bewezen. Artikel 341, 4e lid, staat bovendien in den weg om deze verklaring alleen als bewijs te doen gelden.

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard, dat hij op 30 Augustus 1934 als ondernemer een autobusdienst tusschen Amsterdam en Rotterdam in werking heeft gehouden aangezien de in zijn dienst zijnde chauffeur Pieter Ruytenberg op genoemden datum des voormiddags te ongeveer 8 uur als bestuurder van een autobus, zijnde een openbaar middel van vervoer, bestemd om geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden te vervoeren van Amsterdam—Haarlem—Den Haag naar Rotterdam en omgekeerd, daarmee in verdachtes dienst heeft gereden op den openbaren rijweg den Dam te Amsterdam, en toen een aantal personen, die zich voor bovenomschreven vervoer hadden aangemeld, heeft vervoerd tegen betaling van een geldsbedrag tusschen Amsterdam en Rotterdam in de uitoefening van dezen autobusdienst, zulks zonder dat aan hem, verdachte, voor het in werking brengen en houden van dezen autobusdienst door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland en van Zuid-Holland noch in hooger beroep door de Kroon vergunning was verleend.

Op verschillende daarop volgende dagen en wel op 31 Augustus, 1 September en 4 September 1934, werd te Amsterdam in de uitoefening van verdachte's bovenomschreven autobusdienst gereden tusschen Amsterdam en Rotterdam met autobussen geheel of gedeeltelijk gevuld met passagiers, die zich voor vervoer hadden aangemeld en die tegen betaling van een geldsbedrag tusschen genoemde plaatsen werden vervoerd in deze autobussen, welke alstoen werden bestuurd door de in verdachtes dienst zijnden bovengenoemden chauffeur Pieter Ruytenberg;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat het in al zijn onderdeelen faalt,

in het eerste onderdeel, omdat de vermelding in de telastelegging, dat de chauffeur Ruytenberg niet slechts werkzaam was in requirants dienst, doch ook reed in requirants dienst, voldoende tot uitdrukking brengt een zoodanige verhouding van requirant tot den uitgeoefenden autobusdienst als vereischt om hem als ondernemer daarvan aan te merken;

in het tweede onderdeel, omdat requirant daarbij aan telastelegging en bewezenverklaring wil geven een uitlegging, die de Rechtbank daaraan kennelijk niet heeft gegeven en ook niet behoefde te geven om — in verband met hetgeen overigens omtrent requirant's verhouding tot het gebeurde werd vastgesteld — het bewezene ten aanzien van requirant te qualificeeren als in het vonnis is geschied;

en in het derde onderdeel, omdat — daargelaten of voor het karakter van autobusdienst wezenlijk is, dat ook in omgekeerde richting wordt gereden — in elk geval de telastegelegde omstandigheid, dat zulks hier plaats had, door de Rechtbank als bewezen kon worden aangenomen op de in het vonnis opgenomen verklaring van requirant, dat de route ook wel in omgekeerde richting gereden werd, kunnende, waar het hier slechts geldt een onderdeel van de telastelegging, voor het bewijs daarvan zonder strijd met de artt. 341, 4e lid, jis 425 en 415 Sv. met deze verklaring worden volstaan;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt.*]

(N. J.)

---

9 *Januari* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid. Gemeentewet art. 224.)

Het eenige in deze toepasselijke algemeen verbindende voorschrift is art. 224, lid 3 der Gemeentewet voorschrijvende, dat de ambtenaren van politie (beneden den rang van commissaris) worden ontslagen door den burgemeester, nadat deze den hoofdcommissaris van politie heeft gehoord.

Ingevolge dit artikel heeft de burgemeester de volledige vrijheid al dan niet tot ontslag van een agent van politie over te gaan, mits gehoord den hoofdcommissaris van politie. I. c. is dit geschied.

Ook van misbruik van bevoegdheid is niet gebleken en er bestaat geen grond aan te nemen, dat de burgemeester kennelijk een ander doel zou hebben nagestreefd, dan de behartiging van het belang van een goeden gang van zaken bij den gemeentelijken politiedienst.

Uitspraak in zake:

X., wonende te Amsterdam, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. J. F. B. Rutgers, advocaat te 's-Gravenhage,

tegen:

den Burgemeester van Amsterdam, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Dr. M. I. Prins, directeur der afdeeling Arbeidszaken ter gemeente-secretarie van Amsterdam, wonende aldaar.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de (waarnemende) Burgemeester van Amsterdam bij besluit van 3 Juli 1935, nº. 50 — gezien het schrijven van den Hoofdcommissaris van Politie van 15 Juni 1935, nº. 1022 Lr. I, houdende het voorstel den agent van politie X. uit den politiedienst te ontslaan, en gelet op de artt. 223 en 224 der Gemeentewet — heeft besloten, met ingang van den datum van dat besluit, genoemden X. uit zijn betrekking

te ontslaan; zulks op grond van deze overwegingen, dat uit de bij het voormelde schrijven gevoegde stukken is gebleken, dat X. voornoemd zich op verzoek van een te Amsterdam wonenden, ongunstig bekend staanden, particulier, in vrijen tijd met diens auto eenige keeren naar het buitenland heeft begeven, ten einde voor hem de verblijfplaats te ontdekken van een minderjarig meisje, waarmede deze particulier ongeoorloofden omgang had en, toen hem deze verblijfplaats bekend was geworden, het echtpaar, dat door de moeder belast was met het toezicht over deze minderjarige, o. a. door misbruik te maken van zijn hoedanigheid van politieambtenaar, heeft bewogen het meisje met hem te laten medegaan, hoewel het hem bekend was, dat de moeder haar bij dit echtpaar had ondergebracht, juist om haar te onttrekken aan den invloed van genoemden particulier; dat hij vervolgens het meisje in een door hem bestuurde auto naar Amsterdam heeft gebracht, waardoor zij wederom met genoemden particulier in aanraking kwam, daarna het meisje en den man des nachts bij zich thuis heeft ontvangen en zich er niet tegen heeft verzet, dat deze man vervolgens in den vroegen morgen met de minderjarige naar het buitenland is vertrokken; en dat X. door de bovenvermelde handelingen getoond heeft, ongeschikt te zijn voor het ambt van agent van politie;

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 15 October 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het beroep van X. tegen voormeld besluit ongegrond heeft verklaard en zijn vordering tot nietig verklaring van dat besluit heeft afgewezen;

O. dat eischer van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep, bij beroepschrift vorderende, dat het den Centralen Raad van Beroep moge behagen, te vernietigen de uitspraak van het Ambtenarengerecht te Amsterdam d.d. 15 October 1935, waartegen appèl, en alsnog nietig te verklaren het besluit van gedaagde d.d. 3 Juli 1935, althans een onderzoek naar de in dat besluit vermelde feiten te gelasten;

In rechte:

O. dat eischer bij beroepschrift verschillende bezwaren heeft aangevoerd tegen de uitspraak, waarvan ten deze beroep;

O. dat deze bezwaren, voor zoover van belang, bij de bestreden uitspraak reeds afdoende zijn weerlegd;

O. dat deze Raad zich dan ook vereenigt met en overneemt de gronden, die tot de bestreden uitspraak hebben geleid,[1] zoodat zij behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

---

[1] Deze gronden luiden:

O. dat allereerst worde opgemerkt, dat het mogelijk is, dat klager het door hem bestreden besluit als een besluit tot strafoplegging voelt; doch dit niet wegneemt, dat de verweerder bij dat besluit geenszins een straf heeft opgelegd en hij met name niet de straf van ontslag heeft toegepast;

O. dat hetgeen de verweerder wel heeft gedaan niet anders is dan besluiten, den klager te ontslaan wegens ongeschiktheid voor het door hem vervulde ambt;

O. dat er dus geen sprake kan zijn van onevenredigheid tusschen ambtelijke misdraging en straf; te dezer zake in dit geding niets te onderzoeken valt; en het Gerecht zich heeft te bepalen tot een onderzoek omtrent de vraag, of het bestreden besluit in strijd is met eenig algemeen verbindend voorschrift en — zoo neen — of de verweerder, dat besluit nemende, kennelijk van een hem verleende bevoegdheid een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden waarmede die bevoegdheid hem is gegeven;

O. dat het Gerecht nu eerst zal onderzoeken, of de verweerder bij zijn bestreden besluit een algemeen verbindend voorschrift heeft geschonden;

O. hieromtrent, dat het eenige algemeen verbindende voorschrift, dat in het onderhavige geval in aanmerking komt, is het derde lid van art. 224 der Gemeentewet, hetwelk — voorzoover thans van belang — voorschrijft, dat de ambtenaren van politie (beneden den rang van commissaris) worden ontslagen door den burgemeester, nadat deze den hoofdcommissaris van politie heeft gehoord;

dat des klagers raadsman bij zich pleidooi heeft betoogd, dat de gemeente Amsterdam in gebreke is gebleven art. 125, eerste lid onder *c*, der Ambtenarenwet 1929 na te leven, immers die gemeente heeft nagelaten, regelen te stellen omtrent het ontslag van politieagenten;

dat des klagers raadsman hierbij evenwel over het hoofd ziet, dat het aangehaalde art. 125 in zijn aanhef een uitzondering inhoudt voor het geval „deze onderworpen" „reeds bij of krachtens de wet zijn geregeld"; en dit geval zich ten aanzien van het verleenen van ontslag aan politieagenten voordoet, nu immers art. 224, derde lid, der Gemeentewet een alle gevallen omvattende- zij het summiere-regeling geeft;

dat echter, al ware de gemeentelijke wetgever wèl in gebreke gebleven, op het door den pleiter bedoelde punt te voldoen aan het (onder meer) hem betreffende bevel, vervat in het vaker aangehaalde art. 125, dan nog deze omstandigheid den verweerder niet de bevoegdheid zou hebben doen verliezen, welke hem is verleend bij art. 224, derde lid, der Gemeentewet;

dat art. 125 der Ambtenarenwet 1929 in het onderhavige geval dus buiten beschouwing behoort te blijven ter beoordeeling van de vraag, of de verweerder bij zijn bestreden ontslagbesluit in botsing is gekomen met een algemeen verbindend voorschrift;

O. dat in het onderhavige geval vaststaat, dat de verweerder het bestreden ontslagbesluit heeft genomen na kennisneming van een schriftelijk voorstel ter zake van den hoofdcommissaris van politie hier ter stede; zoodat het ontslagbesluit met de bepaling van art. 224, derde lid, der Gemeentewet niet in strijd is;

dat hierbij worde opgemerkt, dat het derde lid van art. 224 der Gemeentewet den burgemeester de volledige vrijheid laat, al dan niet tot het ontslag van een agent van politie over te gaan (mits hij tevoren ter zake den hoofdcommissaris hebbe gehoord); en een onderzoek naar de vraag of de klager op 3 Juli 1935 on-

geschikt moest worden geacht voor zijn betrekking, dan ook achterwege behoort te blijven, daar de uitslag van zulk een onderzoek immers toch nooit kan leiden tot de slotsom, dat de verweerder bij het bestreden besluit een algemeen verbindend voorschrift heeft geschonden;

O. dat het Gerecht thans overblijft, te onderzoeken, of de verweerder, het bestreden besluit nemende, van een hem verleende bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden waarmede die bevoegdheid is gegeven;

O. hieromtrent, dat de bevoegdheid tot het ontslaan van ambtenaren van politie beneden den rang van commissaris, den burgemeesters bij art. 224, derde lid, der Gemeentewet is verleend in het belang van een goeden gang van zaken bij den gemeentelijken dienst der politie;

dat er nu in het onderhavige geval geenerlei aanleiding bestaat, aan te nemen, dat de waarnemende burgemeester, het bestreden besluit nemende, eenig ander doel heeft nagestreefd dan de behartiging van het hierboven omschreven belang; en er wel allerminst grond bestaat voor het oordeel, dat de waarnemende burgemeester bij het nemen van het bestreden besluit kennelijk een ander doel heeft nagestreefd dan de behartiging van dat belang;

dat zoodanige slotsom met name niet valt te trekken uit de overwegingen waarop de waarnemende burgemeester zijn besluit heeft doen steunen; integendeel, die overwegingen dat besluit doen voorkomen als een besluit, dat de waarnemende burgemeester binnen de grenzen zijner administratieve bevoegdheid mocht nemen;

dat het nu wel mogelijk is, dat — zooals de klager heeft gesteld en zijn raadsman bij pleidooi nog nader heeft betoogd — de gebeurtenissen, welke bij het bestreden besluit als vaststaande worden weergegeven en waarop dat besluit (mede) steunt, zich in werkelijkheid anders hebben toegedragen;

dat echter, al ware dit juist, dan nog hieruit niet zou volgen, dat — en uitsluitend hierop komt het thans aan — den waarnemenden burgemeester bij het nemen van het bestreden besluit eenig ander doel voor het oog heeft gestaan dan de behartiging van het belang van den gemeentelijken politie-dienst;

dat het Gerecht het dan ook overbodig, immers zonder nut, acht, getuigen te hooren teneinde de juistheid der door den klager betwiste feiten na te gaan;

O. dat uit al het hierboven overwogene voortvloeit, dat des klagers beroep ongegrond is.

(A. B.)

---

9 *Januari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Hinderwet art. 14.)

Een voorwaarde, die niet tegemoet komt aan bezwaren, aan de uitbreiding verbonden, maar aan zoodanige, die reeds vóór de uitbreidingsplannen bestonden, is ten onrechte aan de vergunning tot uitbreiding verbonden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. J. Vos, te Haarlem, tegen het besluit van B. en W. van die gemeente van 20 Juli 1935, 7e afdeeling, n°. 1/134 (1934), waarbij aan hem en zijne rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot uitbreiding van zijne bestaande graanmalerij aan den Schalkwijkerweg n°. 144, op het perceel, kadastraal bekend Haarlem II, Sectie Q, nummers 318 en 319 gedeeltelijk.

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 18 December 1935, n°. 542;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 6 Januari 1936, n°. 741 H, afdeeling Arbeid;

O. dat B. en W. de gevraagde vergunning hebben verleend, o. a. onder de navolgende voorwaarden:

a. dat de bij- en de te verplaatsen electromotoren en de werktuigen, benevens de drijfwerken, op een voldoende wijze worden gefundeerd of bevestigd, en voorts zoodanig zijn gesteld en werken, dat zij geen trillingen of voortplanting daarvan in de muren of anderszins kunnen veroorzaken;

b. dat voor de electrische installatie worden opgevolgd de voorschriften van het Veiligheidsbesluit 1916;

c. dat tusschen 7 uur 's namiddags en 7 uur 's morgens de motoren en de daardoor aan te drijven werktuigen niet in werking mogen zijn;

dat de appellant tegen de voorwaarde sub *c.* bezwaar heeft gemaakt, aanvoerende, dat het door hem uitgeoefende bedrijf een continubedrijf is, hetwelk, wil het winstgevend zijn, dag en nacht moet kunnen worden uitgeoefend, waarmede de desbetreffende bepalingen van de Arbeidswet en van Onze daaruit voortspruitende besluiten, regelende de werktijden der in zoo'n bedrijf werkzaam zijnde werklieden, ook rekening hebben gehouden, wordende in die bedrijven de nachtarbeid in het algemeen toegelaten; dat door het inwerkingstellen en hebben van dit bedrijf, hetwelk electrisch wordt gedreven, geen hinder wordt veroorzaakt voor omwonenden, immers zorg gedragen is, dat de bij- en de te verplaatsen motoren en in het algemeen alle in het bedrijf in werking zijnde electromotoren en werktuigen, benevens de drijfwerken op voldoende wijze zijn gefundeerd, en voorts zoodanig zijn gesteld en werken, dat zij geen trillingen of voortplanting daarvan in muren of anderszins kunnen veroorzaken, terwijl eveneens geen gevaar kan ontstaan, daar er voor gezorgd is, dat de electrische installatie geheel voldoet aan het Veiligheidsbesluit van 1916; dat zijn bedrijf gevestigd is op een afstand van 1300 meter van de bebouwde kom, gerekend langs den weg, en ten Oosten door het Spaarne over eene breedte van 60 meter gescheiden is van de aan den overkant van het Spaarne gelegen woningen — zulks terwijl andere soortgelijke fabrieken, als o. a. Koopman's Meelfabrieken te Leeuwarden, de fabriek van Koster & Co. te Leiden, de Meelfabriek Ceres en de Meelfabriek Holland te Amsterdam, en de fabriek Nikola te Rijswijk in de onmiddellijke nabijheid van woonhuizen in de kom der gemeente zijn gelegen; dat dan ook vóór de laatste aanvrage tot uitbreiding er nimmer klachten van belanghebbenden, als bedoeld bij de Hinder-

wet, bij het gemeentebestuur zijn ingediend; dat echter naar aanleiding van de onderwerpelijke aanvraag, waarbij het gezamenlijke aantal pk slechts werd opgevoerd van 72 tot 81 pk, terwijl de oude machines deels werden vervangen door meer moderne, die veel minder geruisch, trilling en in het algemeen minder hinder veroorzaken dan de bestaande machines, die vervangen zijn, slechts door één belanghebbende bezwaren schijnen te zijn ingebracht en wel, naar hem ter oore is gekomen, door den huurder van eene naast de fabriek gelegen woning, zekeren M. Rusman, die aldaar sinds Juli 1934 woont, zulks terwijl de vorige bewoner van dat perceel nimmer bezwaren, als bedoeld bij de Hinderwet, tegen de fabriek heeft ingebracht; dat, naar hij heeft vernomen, de genoemde Rusman bezwaar heeft gemaakt tegen de voorgestelde uitbreiding op grond, dat zijn nachtrust zou worden verstoord, indien de motoren en de aan te drijven werktuigen in werking waren, beweerende, dat hij daar steeds last van had gedurende den voor de nachtrust bestemden tijd;

dat dit bezwaar echter niet bestaat, daar hij, appellant, immers er steeds zorg voor draagt, dat tusschen 10 uur 's namiddags en 7 uur 's morgens de deuren, luiken en ramen in de meest Westelijke en Noordelijke buitenwanden gesloten zijn en de lichtramen met houten luiken van 22 cm dikte zijn afgedekt, zoodat het geluid der machines slechts zeer gedempt naar buiten treedt en geen hinder kan veroorzaken, daar men aan het zeer zachte geluid went en omwonenden dit geluid niet eens meer opvalt, evenmin al zulks het geval is met het geluid van water, dat steeds langs een huis stroomt; dat in ieder geval de dreuning en trilling en het geluid na de gevraagde uitbreiding niet sterker zijn dan voorheen, toen er met 72 pk gewerkt werd, eerder minder, daar de oude machines veel meer geluid maakten; dat hij dan ook van meening is, dat de voorwaarde *c*, waartegen hij bezwaar heeft, niet verband houdt met de uitbreiding, althans haar grond daarin niet vindt, maar uitsluitend strekt om aan de voorafgaande vergunningen alsnog eene voorwaarde te verbinden, en in ieder geval die voorwaarde verder reikt dan noodig is om tegemoet te komen aan de bezwaren, van de uitbreiding te vreezen, hetgeen reeds hieruit blijkt, dat de klacht alleen betrof hinder gedurende den voor de nachtrust bestemden tijd, terwijl de voorwaarde ook verbiedt gedurende den tijd, niet voor de nachtrust bestemd, immers van 7 uur 's namiddags tot 7 uur 's morgens de motoren in werking te houden; dat het stellen van eene dergelijke voorwaarde reeds op dien grond in strijd is met de wet en in ieder geval overbodig en ondoelmatig is; dat, indien deze voorwaarde gehandhaafd blijft, hij groot financieel nadeel zal ondervinden; dat immers, gelijk uit bijgaande staten blijkt, vóór de laatst aangevraagde uitbreiding, toen er in een jaar vermalen kon worden circa 1.387.673 kg graan, de maalkosten per 100 kg circa f 0.92 bedroegen; dat na de uitbreiding, met handhaving van de gewraakte voorwaarde, vermoedelijk zal verwerkt worden 2,246,400 kg en de maalkosten per 100 kg zullen bedragen f 0.63½, terwijl, indien die voorwaarde niet bestaat en des nachts doorgemalen kan worden, verwerkt zal kunnen worden 4.492.800 kg en de maalkosten per 100 kg f 0.48 zullen bedragen; dat deze laatste maalkosten nog hooger zijn dan in de groote maalbedrijven, zoodat de concurrentie voor hem toch nog groote moeilijkheid blijft opleveren, om zijn bedrijf met winst voort te zetten; dat ook uit het verschil in hoeveelheden graan, welke verwerkt kunnen worden met of zonder de bedoelde voorwaarde, het groote financieele belang voor hem bij het opheffen van die voorwaarde blijkt; dat het opheffen van die voorwaarde ook in het algemeen belang is, omdat alsdan meer personeel, vooral reizigers en kantoorpersoneel, moet worden aangesteld, hetgeen in verband met de heerschende werkloosheid een niet te verwaarloozen factor is; dat het ten slotte ook voordeelig is, indien de capaciteit van het vermalen graan sterk wordt opgevoerd, omdat hij in hoofdzaak, circa 80%, binnenlandsche tarwe vermaalt en het bekend is, dat inlandsch graan, voor zoover niet hier te lande vermalen, ten gevolge van de crisis, voor spotprijzen in het buitenland wordt verkocht;

O. dat op grond van het ingewonnen ambtsbericht van den Directeur-Generaal van den Arbeid moet worden aangenomen, dat van de bovenbedoelde uitbreiding van de inrichting geen vermeerdering van hinder voor de omwonenden te duchten is;

dat de bestreden voorwaarde, waardoor niet wordt tegemoet gekomen aan bezwaren, aan de voorgenomen uitbreiding der inrichting verbonden, doch aan zoodanige, die, onafhankelijk van die uitbreiding en reeds voordat daartoe werd besloten, bestonden, aan de onderwerpelijke vergunning tot uitbreiding ten onrechte is verbonden;

dat deze voorwaarde mitsdien behoort te vervallen;

dat evenmin behoort te worden gehandhaafd de voorwaarde, gesteld onder *a*;

dat deze voorwaarde niet duidelijk aangeeft, wat de concessionaris tot het tegengaan van trillingen heeft te doen of na te laten, doch dat, ook afgezien hiervan, in het onderhavige geval eene voorwaarde van de strekking, als de hierbedoelde, met den Directeur-Generaal van den Arbeid onnoodig moet worden geacht.

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van B. en W. van Haarlem van 20 Juli 1935, 7e afdeeling, n°. 1/134 (1934), de daarbij onder *a* en *c* aan de vergunning verbonden voorwaarden te doen vervallen.

Met bepaling wijders, dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen 4 maanden na de dagteekening van dit besluit.

(B.)

---

10 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 3.)

Door bovengenoemde aflevering, zonder dat de apotheker daarbij te kennen geeft iets anders dan protargol te leveren, is inbreuk gemaakt op het woordmerk „protargol" van de Farbenindustrie, ook al

mocht het publiek gewoon zijn geworden om zilverproteïne, onafhankelijk van haar herkomst, protargol te noemen.

Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat verweerder geen inbreuk op het woordmerk heeft gemaakt, omdat hij dat merk niet gebruikt heeft.

De Duitsche Vennooten Interessengemeinschaft Farbenindustrie Aktiengesellschaft, gevestigd te Frankfort a/Main, eischeres tot cassatie van het op 14 November 1934 door het Gerechtshof te Amsterdam tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Jhr. Mr W. M. de Brauw,

tegen:

E. A. Kruysse, apotheker, wonende te Amsterdam, verweerder in cassatie, advocaat Mr. J. van Kuyk; gepleit door Mr. G. J. Salm.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Als middel tot cassatie is thans aangevoerd: „S. of v. t. van artt. 48 Rv., 1401 en 1402 B. W., 3 en 18 Merkenwet, 4 6, 30 der wet van 1 Juni 1865, S. 61, zooals die wet sedert dien is gewijzigd, 3 en 5 der in de Nederlandsche Staatscourant (1927 n°. 36) geplaatste beschikking van den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid van 26 Januari 1927 n°. 86 P. Afd. V benevens lijst C. bij die beschikking behoorende aanhef en onder het woord argentum proteinatum,

„door met vernietiging van het vonnis van eersten aanleg eischeres niet-ontvankelijk te verklaren in hare vordering tot onrechtmatigverklaring van en tot schadevergoeding — met bijkomende vorderingen — wegens de ten processe vaststaande handeling van verweerster, hierin bestaande, dat zij op een medisch recept, waarbij eene oplossing van Protargol werd voorgeschreven, eene oplossing van eene gelijke doch niet van eischeres afkomstige stof heeft afgeleverd, hoewel naar vaststaat eischeres ook in Nederland is de eerste gebruikster van het, te haren name ingeschreven, woordmerk „Protargol" ter onderscheiding van een door haar in den handel gebracht pharmaceutisch product van soortgelijke producten van anderen, en hoewel in de Pharmacopoea bij het woord Protargol een sterretje staat ter vermelding dat hiervoor een woordmerk bestaat,

„zulks op overwegingen, welke die beslissing niet rechtvaardigen en ook zelve met de aangehaalde wetsartikelen in strijd zijn,

„daar immers niet ter zake doet, dat niet gebleken is, en zelfs dat niet aannemelijk is, dat de geneesheer, die het recept had afgegeven, waarop het woord Protargol stond ter aanduiding van hetgeen werd verlangd, of dat de aanbieder van het recept, die de bestelling deed, heeft bedoeld, dat de waar moest zijn de door eischeres onder het woordmerk „Protargol" in den handel gebrachte stof en evenmin ter zake doet, dat verweerder noch schriftelijk door middel van een etiket of anderszins, noch mondeling het woord Protargol bij de aflevering heeft gebezigd en dat niet kan worden aangenomen, dat hij bij de aflevering de verwachting heeft opgewekt, dat het van eischeres afkomstige artikel werd verschaft,

„maar het enkele feit, dat, zooals vaststaat, althans in het arrest wordt in het midden gelaten, de verweerder, ter voldoening aan de door het woord Protargol — zijnde het woordmerk waaronder door eischeres argentum proteinatum wordt in den handel gebracht — aangeduide bestelling, zonder meer (dat wil zeggen zonder dat de besteller een niet van den rechthebbende op dat merk afkomstig artikel bleek te verlangen, of dat de verweerder deed blijken iets anders af te leveren dan de door het woordmerk onderscheiden van dien rechthebbende afkomstige stof) gelijke doch niet van eischeres afkomstige stof heeft afgeleverd, inbreuk op het uitsluitend recht van eischeres uitmaakt, wordende een ander of verder gebruik van het merk niet vereischt om overtreding van art. 3 der Merkenwet aan te nemen,

„waarbij in het arrest bovendien is over het hoofd gezien, dat al moge een woordmerk in het spraakgebruik (dat wil zeggen voor het publiek) een soortnaam zijn geworden voor het product hetwelk de rechthebbende onder dat merk vervaardigt of verhandelt, desniettemin die rechthebbende tegen zijn wil en buiten de in de wet geregelde gevallen van al hetwelk hier geen sprake is, het uitsluitend recht daarop niet verliest, zoodat andere vervaardigers van of handelaars in die stof verplicht blijven dat uitsluitend recht te eerbiedigen, en derhalve niet als Protargol te verkoopen een niet van eischeres afkomstige stof, en de beschouwingen in het arrest voorkomende over den omvang der bescherming der Merkenwet, over een bijna uitsluitend recht op aflevering van zekere stof, en over den eisch, dat het verlangen om de door het woordmerk beschermde waar te ontvangen anders dan door het gebruik van dat woord worde te kennen gegeven, dan ook onjuist zijn en in strijd met de aangehaalde wetsartikelen,

„en waarbij ook ten onrechte is overwogen, dat de vermelding tusschen haakjes van het woord Protargol in de lijst C, behoorende bij de in den aanhef genoemde ministerieele beschikking, beteekent, dat dit de naam is waaronder het artikel (onverschillig van wien afkomstig) in het verkeer bekend staat, en welke dan ook door het publiek bij bestellingen in de apotheken wordt gebezigd, en ten onrechte op dien grond is aangenomen, dat het woord Protargol in het spraakgebruik een soortnaam is geworden, al hetwelk trouwens aan de verplichtingen van verweerder uit de Merkenwet niet zou afdoen,

„en terwijl bovendien de uit het arrest blijkende en in het middel vermelde handeling van verweerder, die zelfs niet beweerd heeft, dat hem het recht van eischeres op het woordmerk Protargol niet bekend was, in elk geval in strijd was met de zorgvuldigheid welke in het maatschappelijk verkeer den verweerder tegenover eischeres en haar goed betaamde, en het Hof ook op dien grond de vordering had moeten toewijzen, ook afgezien van de daarvoor door eischeres blijkens het arrest aangevoerde en door het Hof onvoldoende gecordeelde bijzondere redenen."

Ofschoon ik niet alle overwegingen in rechte van het bestreden arrest noch alles wat ter verdediging daarvan bij pleidooi namens den verweerder is aangevoerd, kan onderschrijven, acht ik dit middel ongegrond en vereenig ik mij ten slotte met de beslissing van het Hof.

Terecht toch is m. i. door dit College in overweging 2 onder *c* beslist, dat van „gebruik" door verweerder van het merk van een ander niet is gebleken en dit in de gestelde feiten ook niet ligt opgesloten. Vast staat toch uit overweging 2 onder *h*, dat de verweerder noch schriftelijk noch mondeling bij de aflevering het woord Protargol heeft gebezigd, maar hij eenvoudig de oplossing van 1 % argentum proteinatum met 99 % water heeft afgeleverd. * Met juistheid is hieruit bij pleidooi namens verweerder afgeleid, dat het merk niet is gebruikt, terwijl het juist de grief der eischeres is, dat het niet is gebruikt, ofschoon het gebruikt had moeten worden door aan den aanbieder van het recept van dit merk voorziene „Protargol" af te leveren. Slechts overdrachtelijk kan men beweren, dat de verweerder het merk „stilzwijgend" heeft gebruikt. Maar in werkelijkheid is het stilzwijgend gebruiken van een woordmerk identiek met het niet gebruiken daarvan. Duidelijk komt dit uit, wanneer men zich voorstelt, dat de rechthebbende op het merk zelve bij vergissing of opzettelijk gedaan had wat zij nu den eischer verwijt. Zou men dan kunnen zeggen, dat zij haar merk „gebruikt" had?

Indien deze opvatting van art. 3 der Merkenwet juist is, heeft de verweerder ook niet inbreuk op het uitsluitend gebruiksrecht der eischeres gemaakt.

Evenmin heeft hij dan in eenig ander opzicht tegenover de eischeres een onrechtmatige daad gepleegd in het bijzonder ook niet een handeling, welke in strijd zou zijn met de zorgvuldigheid, welke hem in het maatschappelijk verkeer tegenover haar persoon of goed betaamde. Aan haar recht op het merk toch kan zij geen andere aanspraken ontleenen, dan de Merkenwet haar toekent, n.l. dat een ander dit niet zal gebruiken. Ook art. 328*bis* Sr., zou den rechthebbende op een merk, indien hij zich hierop zou willen beroepen, zoodanige aanspraak niet verleenen, wanneer aan des anders handeling ontbrak de in dit artikel voor de strafbaarheid vereischte bedriegelijkheid, waardoor het publiek of een bepaald persoon kon worden misleid. Aldus lag hier het geval. Immers terwijl hier van misleiding van het publiek uiteraard geen sprake kan zijn, ontbreekt ook de misleiding van den aanbieder van het recept, nu het Hof in de overweging 2 onder *e* en *f* feitelijk heeft beslist, dat niet is gebleken en zelfs onaannemelijk is, dat deze aanbieder de bedoeling had, dat de verlangde stof juist moest zijn de door eischeres onder het woordmerk Protargol in het verkeer gebrachte.

Het middel acht ik dus in zijn geheel ongegrond.

---

* Zie voor de overwegingen 2 onder *c* en onder *h* het arrest. *(Red.)*.

Op deze gronden concludeer ik tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van de eischeres in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat de eischeres tot cassatie — de Farbenindustrie — ook in Nederland recht heeft op het woordmerk „protargol" ter onderscheiding van een door haar in den handel gebracht pharmaceutisch product, zilverproteïne (argentum proteinatum), van soortgelijke producten van anderen en dat de apotheker Kruysse — de verweerder in cassatie — hier te lande op een medisch recept, waarbij een oplossing van protargol werd voorgeschreven, een oplossing van zilverproteïne heeft afgeleverd, die niet van de Farbenindustrie afkomstig was;

dat de Farbenindustrie op grond daarvan bij inleidende dagvaarding, met bijkomende vorderingen, heeft gevorderd onrechtmatigverklaring van voormelde handeling van Kruysse, welke vordering bij vonnis van de Arr.-Rechtbank te Amsterdam van 10 Februari 1933 in hoofdzaak is toegewezen;

dat op het door Kruysse ingesteld hooger beroep het Hof, onder meer, heeft overwogen:

„dat art. 3 Merkenwet op de daarbij omschreven wijze het recht tot uitsluitend gebruik van een merk ter onderscheiding van iemands fabrieks- of handelsmerk (bedoeld is: waren) van die van anderen toekent aan den rechthebbende op het merk en dezen hierdoor beschermt tegen het nadeel dat een ander dit merk gaat gebruiken, waardoor de waar van dien ander onder valsche vlag in het verkeer wordt gebracht en den rechthebbende eene oneerlijke mededinging wordt aangedaan;

„dat dus voor overtreding van art. 3 vereischt wordt dat het merk door den ander is gebruikt;

„dat echter van zoodanig gebruik onder voormelde omstandigheden ten dezen niet is gebleken en dit in de gestelde feiten ook niet ligt opgesloten; (Ov. 2 onder *c Red.)*:

„dat vaststaat dat op het oude recept, dat opzielijk aan appellant ter bereiding werd aangeboden, en dat den naam van den geneesheer, die dit oorspronkelijk had afgegeven, vermeldde, het woord Protargol stond ter aanduiding van hetgeen werd verlangd;

„dat uit niets is gebleken dat de geneesheer destijds heeft bedoeld dat de waar moest zijn de door geïntimeerde onder het woordmerk Protargol in den handel gebrachte scheikundige stof, genaamd Argentum proteinatum, en evenmin is gebleken dat bij den aanbieder van het recept, die de bestelling deed, deze bedoeling bestond;

„dat dit ook niet aannemelijk is omdat aangenomen moet worden dat het woord Protargol in het spraakgebruik een soortnaam is geworden voor het produkt argentum proteinatum, terwijl het tegelijkertijd een woordmerk is gebleven, waarop geïntimeerde recht had;

„dat dit blijkt uit lijst C, behoorende bij de beschikking van den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid van 26 Januari 1927 ter uitvoering van de artt. 7 en 30 der wet

van 1 Juni 1865, S. 61, regelende de uitoefening der artsenijbereidkunde, gelijk deze wet later is gewijzigd, in welke lijst staat: „Argentum proteinatum — Proteïnezilver (Protargol)", hebbende de vermelding van zulk een tusschen haakjes geplaatsten naam, evenals bijvoorbeeld bij „zuiveringszout", „carbolzuur", „staalpillen" enz. de beteekenis dat dit de naam is, waaronder het officieel met latijnsche termen aangeduide artikel in het verkeer bekend staat en welke dan ook door het publiek bij bestellingen in de apotheken wordt gebezigd, terwijl in de Pharmacopoea bij het woord Protargol een sterretje staat ter vermelding, dat hiervoor een woordmerk bestaat;

„dat vaststaat dat appellant noch schriftelijk door middel van een etiket of anderszins, noch mondeling het woord Protargol bij de aflevering heeft gebezigd, maar hij eenvoudig de oplossing van 1% argentum proteinatum met 99% water in een fleschje heeft overgereikt; (Ov. 2 onder *h*, *Red.)*;

„dat bovendien ook niet kan worden aangenomen dat appellant bij de aflevering de verwachting heeft opgewekt dat het van geïntimeerde afkomstig artikel werd verschaft;

„dat de bescherming der Merkenwet niet zoover gaat dat, indien een woord tegelijkertijd een woordmerk en een soortnaam aanduidt en het publiek door beziging van het woord alleen, derhalve zonder dat blijkt dat de door het woordmerk beschermde waar begeerd wordt, het artikel verklaart te verlangen, de apotheker verplicht zou zijn het van den rechthebbende op het merk afkomstige artikel te leveren en het hem dus niet vrij zou staan — gelijk hier het geval was — een scheikundig volkomen gelijke stof te leveren van andere herkomst;

„dat anders toch voor den rechthebbende op het woordmerk een bijna uitsluitend recht op aflevering van eene overal elders te vervaardigen en te verkrijgen stof zou ontstaan met vastlegging van monopolieprijzen, aangezien slechts bij uitzondering het terzake meerendeels onkundige publiek bij zulk eene bestelling te kennen zal geven dat niet het merkartikel maar slechts de stof van wetenschappelijk bekende samenstelling, onverschillig van welke herkomst, verlangd wordt;

„dat integendeel de eisch gesteld mag worden dat òf de het recept schrijvende geneesheer òf degeen, die de waar bestelt, het verlangen te kennen zal geven dat de door het woordmerk beschermde waar zal worden geleverd, hetgeen in dit geval, gelijk vaststaat, duidelijk zou zijn uitgedrukt door te schrijven of mondeling te bestellen: „Protargol-Bayer";

dat het Hof op deze en andere, thans niet ter zake doende gronden, met vernietiging van het vonnis der Rechtbank, de Farbenindustrie niet-ontvankelijk in haar vordering heeft verklaard;

O. dat de Farbenindustrie tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie heeft voorgesteld: zie concl. Proc.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat de wettelijke bescherming van het woordmerk „protargol" van de Farbenindustrie voor zilverproteïne medebrengt, dat geen handelaar hier te lande zilverproteïne, die niet afkomstig is van de Farbenindustrie, mag afleveren onder den naam protargol, ook al mocht bij het publiek het besef verloren zijn gegaan, dat dit woord een merk is en dus duidt op herkomst van de waar van zekeren handelaar of fabrikant, en al mocht dus het publiek gewoon geworden zijn om zilverproteïne, onafhankelijk van haar herkomst, protargol te noemen;

dat onder afleveren onder dien naam ook valt de aflevering van zilverproteïne door een apotheker op een recept, dat protargol voorschrijft, tenzij hij daarbij te kennen geeft iets anders dan protargol te leveren;

dat dus Kruysse door op een recept, dat een oplossing van protargol voorschreef, een oplossing af te leveren van zilverproteïne, die niet van de Farbenindustrie afkomstig was, zonder dat hij daarbij te kennen gaf geen protargol af te leveren, inbreuk heeft gemaakt op het recht van de Farbenindustrie, waaraan niet afdoet, dat hij zelf het woord protargol toen noch uitgesproken noch in schrift gesteld heeft;

dat het middel dus in zijn vooropgestelde grieven gegrond is, zoodat de slechts subsidiair aangevoerde grieven, dat het Hof op met wettelijk voorschrift strijdigen grond heeft aangenomen, dat protargol soortnaam is geworden en dat de handeling, zoo zij geen inbreuk op het merkrecht oplevert, toch onrechtmatig is, haar belang verloren hebben;

Vernietigt het bestreden arrest;

Bekrachtigt voormeld vonnis der Arr.-Rechtbank te Amsterdam; (Salaris in cassatie f 550, kosten in hooger beroep f 350, *Red.)*.

(N. J.)

---

13 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Winkelsluitingswet art. 3.)

Zelfs al zou het verbod van art. 14 der A. P. V. van Hillegom betrekking hebben op elk toestel, onverschillig welk — terecht besliste de Kantonr., blijkens de qualificatie, dat het verbod betrekking heeft op een toestel tot verkoop — dan heeft het artikel, als gevende eene regeling voor hetgeen op of aan voor het publiek toegankelijke plaatsen al of niet mag geschieden, nog betrekking op de openbare orde en valt dus geheel binnen het terrein van art. 168 Gemeentewet.

De bepaling van art. 3 der Winkelsluitingswet sluit geenszins elke bemoeiïng van den gemeentelijken wetgever met automaten uit en doet dan ook in het minst niet te kort aan de bevoegdheid van de gemeenten om voorschriften te geven omtrent de aanwezigheid van automaten op plaatsen, waarover de gemeentelijke zorg zich uitstrekt.

Op het beroep van H. G. J. K., kruidenier, te Hillegom, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Haarlem van 10 Oct. 1935, houdende

bevestiging, in hooger beroep, van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Haarlem van 29 April 1935, waarbij requirant, ter zake van: „in de gemeente Hillegom langs den openbaren weg een toestel tot verkoop hebben zonder vergunning van B. en W.", met aanhaling van de artt. 1, 14, 202 A. P. V. van Hillegom, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van drie gulden en drie dagen vervangende hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het cassatiemiddel, door den requirant voorgesteld bij schriftuur:

S., althans v. t., van art. 168 der Gemeentewet jis. de artt. 1 en 14 der A. P. V. van de gemeente Hillegom, doordat de Rechtbank te Haarlem, rechtdoende in hooger beroep, heeft bevestigd het vonnis door den Kantonrechter te Haarlem op 29 April 1935 in eersten aanleg gewezen, waarbij requirant terzake als voormeld werd veroordeeld tot betaling van eene geldboete van f 3 subsidiair 3 dagen hechtenis, zulks ten onrechte, aangezien het tenlastegelegde en bewezen verklaarde feit noch krachtens de artt. 1 en 14 der A. P. V. van de gemeente Hillegom noch krachtens eenige andere wetsbepaling strafbaar kan worden geoordeeld en requirant mitsdien uithoofde van niet strafbaarheid van het bewezen geachte feit van alle rechtsvervolging te dier zake had moeten zijn ontslagen;

Ten aanzien van het middel van cassatie:

O. dat het hier toegepaste art. 14 van de A. P. V. voor de gemeente Hillegom luidt: „Het is verboden, op of langs den openbaren weg kramen, tenten, stallen of andere toestellen, tafels met uitstallingen en wagens met waren tot verkoop te plaatsen, op te slaan of te hebben zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders, of de ingenomen ruimte en den omtrek daarvan zonder hen te reinigen te verlaten", terwijl, krachtens art. 1, in deze Verordening onder openbare weg wordt verstaan: „elke weg, straat, plein, plantsoen, loswal, gang, pad, steeg, brug, stoep, trottoir, dijk, terrein, al dan niet voor den openbaren dienst bestemd, welke, zij het dan ook met eenige beperking, voor een ieder toegankelijk is, onverschillig wie daarvan eigenaar is";

O. dat tot toelichting van het cassatiemiddel in hoofdzaak is aangevoerd:

1°. dat genoemd art. 14 de grenzen, door art. 168 der Gemeentewet aan den gemeentelijken wetgever gesteld, overschrijdt nu immers krachtens dat art. 14 onder meer is verboden het hebben van een toestel — onverschillig welk — op een stuk grond, dat niet voor den openbaren dienst bestemd is en dat ook niet in eigendom behoort aan de gemeente, doch het eigendom is van een particulier, terwijl dan dit stuk grond, zij het ook met eenige beperking, voor een ieder toegankelijk is, waardoor deze bepaling treedt in eene regeling van de bijzondere belangen der ingezetenen;

2°. dat het in elk geval in strijd zoude zijn met, zooal niet de letter, dan toch met den geest en de strekking van de Winkelsluitingswet S. 1930 n°. 460, dien bij die wet geoorloofden verkoop uit automaten onmogelijk te maken door het plaatsen ervan zonder meer te verbieden;

O. dienaangaande:

dat, zelfs al zou het verbod van genoemd art. 14 der A. P. V. der gemeente, gelijk requirant meent, betrekking hebben op elk toestel, onverschillig welk, en niet, gelijk de Kantonrechter in het bevestigde vonnis, blijkens de qualificatie, heeft aangenomen op een toestel tot verkoop — welke beslissing de H. R. juist acht — dan nog het artikel, als gevende eene regeling voor hetgeen op of aan voor het publiek toegankelijke plaatsen al of niet mag geschieden, betrekking heeft op de openbare orde, dus geheel valt binnen het terrein van art. 168 der Gemeentewet, zoodat de eerste grief niet tot cassatie kan leiden;

O. dat de tweede grief eveneens ongegrond is; dat immers de bepaling van art. 3 der Winkelsluitingswet S. 1930 n°. 460, dat de bepalingen dezer wet niet van toepassing zijn op den verkoop door middel van automaten, geenszins elke bemoeiïng van den gemeentelijken wetgever met automaten uitsluit en dan ook niet in het minst te kort doet aan de bevoegdheid van de gemeenten, om voorschriften te geven omtrent de aanwezigheid van automaten op plaatsen, waarover de gemeentelijke zorg zich uitstrekt;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

13 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (M. en R.wet artt. 1 en 7.)

De aanduiding der snelheid op de daartoe aangegeven wijze moet als een onmisbare voorwaarde voor de rechtsgeldigheid eener vastgestelde maximum-snelheid worden beschouwd. Hieruit kan worden afgeleid, dat het vervuld zijn dier voorwaarde als vereischte voor de strafbaarheid der overtreding, dus als element van het strafbaar feit, moet worden beschouwd en dus in de dagv. behoort te worden telastegelegd.

[Aldus ook Adv.-Gen. Berger; deze t. a. v. de andere middelen:

Het in de telastelegging gebezigd begrip „openbare rijstraat" valt zoowel onder het begrip „wegen" in den zin der verordening op de straatpolitie te Rotterdam, als onder het begrip, zooals het in art. 1, onder 2° M. en R.wet wordt bepaald als: „alle voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen".

De verordening stelt het overschrijden der maximum-snelheid strafbaar; daarbij is niet van belang het tijdsverloop, verstreken voordat deze maximum-snelheid wordt bereikt.]

Op het beroep van F. V., directeur eener N. V. te Rotterdam, requirant van cassatie

tegen een vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 15 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep is bevestigd een op 29 Maart 1935 door het Kantongerecht te Rotterdam na gedaan verzet gewezen mondeling vonnis, houdende bekrachtiging van een op 8 Maart 1935 bij verstek gewezen mondeling vonnis, bij hetwelk de requirant ter zake „in de gemeente Rotterdam op een weg, in de bebouwde kom der gemeente, voorzoover door B. en W. niet krachtens het bepaalde in het 1e lid van art. 101 der Verordening op de straatpolitie der gemeente een lagere maximum snelheid is bepaald, met een motorrijtuig rijden met een grooter snelheid dan 40 km per uur", met aanhaling van de artt. 1, 101, 138 der verordening op de straatpolitie te Rotterdam, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van drie gulden en twee dagen vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Het bestreden vonnis bevestigt een na verzet gewezen mondeling vonnis van den Kantonrechter te Rotterdam, houdende bekrachtiging van diens verstekvonnis tegen den requirant, waarbij deze, met toepassing van de artt. 101 en 138 der verordening op de Straatpolitie te Rotterdam, zooals laatstelijk gewijzigd, is veroordeeld wegens het „in de gemeente Rotterdam op een weg in de bebouwde kom der gemeente, voor zoover door Burgemeester en Wethouders niet (in het voor de aanteekening van het mondeling vonnis gebezigde gedrukte formulier staat blijkbaar abusievelijk „met") krachtens het bepaalde in het 1e lid van art. 101 der Verordening op de Straatpolitie der gemeente een lagere maximum snelheid is bepaald, met een motorrijtuig rijden met een grooter snelheid dan 40 km per uur". Bewezen verklaard werd, dat requirant te Rotterdam op 4 Januari 1935, omstreeks 12½ uur, als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden op de openbare rijstraat, de Beukelsweg, gelegen in de bebouwde kom dier gemeente met een snelheid van ongeveer 51 Kilometer per uur.

Bij schriftuur werden de volgende middelen van cassatie voorgesteld:

I. „S., althans v. t. van art. 101 der Verordening op de Straatpolitie der gemeente Rotterdam en art. 7 der Motor- en Rijwielwet, door te beslissen, dat het telastegelegde feit een strafbaar feit inhoudt, hoewel daarin een bestanddeel ontbreekt noodig om het een strafbaar feit te doen zijn, n.l. dat genoemde maximumsnelheid is aangeduid op de door den Minister van Waterstaat vastgestelde wijze;"

II. „S., althans v. t. van art. 350 Sv., door te beslissen, dat het telastegelegde feit een strafbaar feit is, hoewel de telastelegging spreekt van „openbare rijstraat", een begrip dat de Motor- en Rijwielwet cum annexis niet kent."

III. „S., althans v. t. van art. 350 Sv., door te beslissen, dat het telastegelegde feit een strafbaar feit is, hoewel in de telastelegging geen tijd, waarbinnen de door haar vermelde snelheden moeten zijn bereikt, is aangegeven, zoodat er — re vera — geen snelheid is aangegeven, waarnaar de maximumsnelheid beoordeeld kan worden."

Het tweede middel schijnt mij niet gegrond. Art. 1 sub 3e der Verordening op de Straatpolitie van Rotterdam verstaat onder „rijstraten" die banen van den weg, welke in de breedte niet onderbroken worden door een voetstraat, trottoir enz. en sub 1e onder „weg" o. m. alle voet- en rijstraten enz. welke in den regel voor den algemeenen dienst bestemd of voor allen toegankelijk zijn. Hieruit volgt dus, dat het begrip „openbare rijstraat" valt zoowel onder het begrip „wegen" in den zin der verordening, alsook onder dat begrip, zooals het in art. 1 onder 2e der Motor- en Rijwielwet wordt bepaald als: „alle voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen".

Het derde middel houdt eene grief in, welke m. i. in het bestreden vonnis terecht is verworpen met de overweging, dat het overschrijden der maximum-snelheid bij de gemelde verordening is strafbaar gesteld en daarbij niet van belang is het tijdsverloop, verstreken voordat deze maximum-snelheid werd bereikt.

Het eerste middel acht ik gegrond. De in dezen toegepaste verordening bepaalt in art. 101, derde lid, dat de voorgeschreven snelheid, in gemeld artikel bedoeld, wordt aangeduid op de wijze, als bepaald door den Minister van Waterstaat.

Deze bepaling strekt kennelijk ter voldoening aan den in art. 7, eerste lid, der Motor- en Rijwielwet gestelden eisch, dat de plaatselijke verordening voorschriften bevat ter verzekering, dat de in acht te nemen maximumsnelheid wordt aangegeven op de door genoemden Minister vast te stellen wijze. Zij brengt echter, naar het mij voorkomt, en ook door Uwen H. R. werd aangenomen (vg. arresten 27 Febr. 1928 W. 11814, N. J. 1928, 589; 27 Jan. 1930 W. 12093, N. J. 1930, 391) tevens mede, dat het daadwerkelijk aangegeven zijn op bedoelde wijze eene onmisbare voorwaarde vormt voor de rechtsgeldigheid eener voorgeschreven maximum-snelheid en dat overtreding van zoodanig voorschrift dan ook alleen strafbaar kan worden geoordeeld, wanneer de aanduiding dier voorgeschreven snelheid inderdaad op de bedoelde wijze heeft plaats gehad, zoodat zulks ook als een bestanddeel van het strafbare feit behoort te worden telastegelegd. Aangezien zulks blijkens den inhoud der dagvaarding ten dezen niet heeft plaats gehad, kan het telastegelegde en bewezenverklaarde feit derhalve m. i. niet geacht worden bij de meergemelde verordening strafbaar te zijn gesteld, terwijl dit evenmin elders is geschied.

Mijne conclusie strekt mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis, behalve voor zoover het telastegelegde is bewezen verklaard, en voorts daartoe, dat Uw H. R., rechtdoende krachtens art. 105 R. O. onder evengemeld voorbehoud mede zal vernietigen het in hooger beroep bevestigde vonnis van den Kantonrechter en diens bij verstek gewezen uitspraak, en, het bewezen feit niet strafbaar verklarende, den requirant zal ontslaan van alle rechtsvervolging te dier zake.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer

Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat aan den requirant bij inleidende dagvaarding is telastegelegd, dat hij te Rotterdam op 4 Januari 1935, omstreeks 12½ uur als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden op de openbare rijstraat den Beukelsweg, gelegen in de bebouwde kom dier gemeente met een snelheid van ongeveer 51 Kilometer, althans van meer dan 40 Kilometer per uur;

dat het telastegelegde is bewezen verklaard — met dien verstande dat requirant heeft gereden met een snelheid van ongeveer 51 Kilometer per uur — en het bewezenverklaarde is gequalificeerd en deswege straf is opgelegd als hierboven vermeld;

O. dat lid 2 van art. 101 der gemelde verordening verbiedt — welk verbod art. 138 met straf bedreigt — op de wegen in de bebouwde kom der gemeente, voorzoover geen lagere maximum-snelheid is bepaald, met een motorrijtuig te rijden met een grootere snelheid dan 40 Kilometer per uur, waarna lid 3 inhoudt, dat de voorgeschreven snelheid wordt aangeduid op de wijze als bepaald door den Minister van Waterstaat;

dat dit laatste voorschrift strekt ter voldoening aan den door den Motor- en Rijwielwet in art. 7 lid 1 gestelden eisch, dat wanneer eene plaatselijke verordening als dáár bedoeld, een in acht te nemen maximum-snelheid vaststelt, de verordening voorschriften moet bevatten, ter verzekering, dat die snelheid op door den Minister vast te stellen wijze wordt aangegeven;

dat uit de omstandigheid, dat de Motor- en Rijwielwet dezen eisch stelt, volgt dat de aanduiding der snelheid op de daartoe aangegeven wijze als eene onmisbare voorwaarde moet worden beschouwd voor de rechtsgeldigheid eener vastgestelde maximum-snelheid;

dat hieruit kan worden afgeleid, dat het vervuld zijn dier voorwaarde als vereischte voor de strafbaarheid der overtreding, dus als element van het strafbaar feit moet worden beschouwd en dus in de dagvaarding behoort te worden telastegelegd;

dat dit in deze niet is geschied, weshalve het telastegelegde en bewezenverklaarde feit niet bij art. 101 der verordening is strafbaar gesteld;

dat zulks ook elders niet is geschied;

dat dan ook wegens gegrondheid van het eerste middel het vonnis niet in stand kan blijven en behandeling der beide andere middelen overbodig is;

Vernietigt het bestreden vonnis, behalve voorzoover dit vonnis het na verzet gewezen vonnis van het Kantongerecht bevestigt wat betreft de bekrachtiging van de bij het verstek-vonnis aangenomen bewezenverklaring van het telastegelegde;

En alsnu rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O.:

Vernietigt het na verzet gewezen vonnis van het Kantongerecht behalve voorzoover dit het bij verstek gewezen vonnis bekrachtigt ten aanzien van de bewezenverklaring van het telastegelegde;

Vernietigt het bij verstek gewezen vonnis van het Kantongerecht met uitzondering van de bewezenverklaring van het telastegelegde;

Verklaart het bewezen feit niet strafbaar;

Ontslaat den requirant van alle rechtsvervolging te dier zake.

(N. J.)

---

18 *Januari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 39*bis*.)

Van toepassing van het 1e j°. het 3e lid van art. 39*bis* behoort slechts dan sprake te zijn, indien *van de opneming* van den arme in de ziekeninrichting af de verpleging geschiedt op kosten van de gemeente *of* van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling — dus niet wanneer, als in casu, de opneming aanvankelijk is geschied voor rekening van een derde.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Wageningen (namens de burgerlijke instelling voor maatschappelijk hulpbetoon aldaar) tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 3 September 1935, n°. 179, waarbij aan burgemeester en wethouders voornoemd werd te kennen gegeven, dat aan hun verzoek om toepassing van art. 39*bis* (1e lid) der Armenwet niet kon worden voldaan;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 Januari 1936, n°. 5;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 Januari 1936, n°. 355, afd. Armwezen;

O. dat, nadat burgemeester en wethouders van Wageningen bij schrijven van 1 Augustus 1935, n°. 967, aan Ged. Staten van Gelderland hadden verzocht, om, met toepassing van art. 39*bis* der Armenwet, te beslissen, dat de kosten der verpleging van Annegje Reijenga, opgenomen in het sanatorium voor longlijders „Oranje Nassau's Oord", te Wageningen, van den datum af, waarop in werking is getreden de wet van 27 Juni 1935, S. 379, tot wijziging van de Armenwet, zullen komen ten laste van de gemeente Arnhem, dit college d.d. 3 September 1935, onder n°. 179, heeft besloten burgemeester en wethouders voornoemd te kennen te geven, dat aan hun verzoek niet kan worden voldaan, aangezien het voormelde art. 39*bis* — blijkens den inhoud van het derde lid — slechts kan worden toegepast in gevallen, waarin de opneming in eene ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kon worden uitgesteld, hoedanig geval in deze niet aanwezig was;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Wageningen (in deze optredende namens de burgerlijke instelling voor maatschappelijk hulpbetoon aldaar) bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat de Raad van Arbeid te Arnhem op 10 Augustus 1934 in het sanatorium voor longlijders „Oranje Nassau's Oord", gevestigd in de gemeente Wageningen, ter verpleging heeft doen opnemen de dienstbode Annegje Reijenga, meerderjarige ingezetene der gemeente Arnhem; dat de Raad van Arbeid de aan de verpleging

verbonden kosten voor zijne rekening heeft genomen voor het tijdvak van 10 Augustus 1934 tot en met 26 Februari 1935; dat de verpleging op den laatstgenoemden datum nog niet kon worden geëindigd, op grond waarvan de gemeente Wageningen, in verband met de weigering van het gemeentebestuur van Arnhem tot betaling van de kosten van verdere verpleging, die kosten ten laste van de gemeente Wageningen heeft genomen, zulks mede naar aanleiding van een schrijven van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 Juli 1935, nº. 5285, afd. A.; dat zij, overeenkomstig het bepaalde in het eerste lid van het nieuwe art. 39*bis* der Armenwet, aan Ged. Staten hebben verzocht te beslissen, dat de verpleegkosten van Annegje Reijenga voornoemd, met ingang van den datum van inwerkingtreding der wet van 27 Juni 1935, S. 379, waarbij het gemelde artikel aan de Armenwet is toegevoegd, komen voor rekening der gemeente Arnhem, in welke gemeente de patiënte hoofdverblijf had ten tijde van hare opneming in het gemelde sanatorium; dat Ged. Staten aan dit verzoek niet hebben voldaan, daar huns inziens hier niet aanwezig was een geval, waarin de opneming in eene ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van de arme kon worden uitgesteld; dat burgemeester en wethouders de juistheid van deze bewering niet kunnen erkennen, zich daartoe beroepende op de in afschrift overgelegde verklaring dd. 20 September 1935 van Dr. F. L. Oudendal, geneesheer van de meergenoemde inrichting, waaruit blijkt, dat uitstel van de opneming van de patiënte in het sanatorium inderdaad gepaard zou zijn gegaan met gevaar voor hare gezondheid en ook voor haar leven;

O. dat art. 39*bis*, 1e lid, der Armenwet bepaalt, dat, indien een arme, die op kosten van eene gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling wordt verpleegd in eene inrichting tot verpleging van zieken, ten tijde van de opneming in die inrichting hoofdverblijf had in eene andere gemeente, het bestuur der eerstbedoelde gemeente of der aldaar gevestigde burgerlijke instelling tot Ged. Staten het verzoek kan richten te beslissen, dat de kosten van het vervoer naar en de verpleging in de ziekeninrichting komen ten laste van die andere gemeente, terwijl ingevolge den laatsten zin van het 3e lid van dit artikel zoodanige beslissing slechts kan worden genomen, indien de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kon worden uitgesteld;

dat onder het licht van de toelichting en op grond van het onderlinge verband van het 1e lid en den laatsten zin van het 3e lid van het meer genoemde artikel moet worden aangenomen, dat van toepassing van de hierbedoelde wetsbepalingen slechts dan sprake behoort te zijn, ingeval van de opneming van den arme in de ziekeninrichting af de verpleging geschiedt op de kosten van de gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling;

dat zulks hier niet het geval is, aangezien A. Reijenga op 10 Augustus 1934 voor rekening van den Raad van Arbeid te Arnhem in het bovenvermelde sanatorium voor longlijders „Oranje Nassau's Oord" is opgenomen;

dat bovendien op dat tijdstip de wet van 27 Juni 1935, S. 379, waarbij art. 39*bis* in de Armenwet is ingevoegd, niet van kracht was;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan art. 39*bis* der Armenwet in deze geen toepassing hebben gegeven;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

20 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (A. P. V. van Oostvoorne art. 60; Gemeentewet art. 168.)

In de t.l.l. en bewezenverklaring kan het woord „mest" blijkens hetgeen volgt, alleen bedoeld zijn als eene zelfstandigheid, welke geheel of in hoofdzaak bestaat uit dierlijke uitwerpselen. De Rechtb. heeft art. 60 A. P. V. van Oostvoorne niet geschonden of verkeerd toegepast door deze zelfstandigheid te rekenen tot de stankverwekkende stoffen.

In genoemd art. 60 heeft het verbod om bedoelde stoffen ter plaatse als nader aangeduid te bergen een geheel zelfstandige beteekenis, onafhankelijk van den plicht tot [op eerste aanschrijving van B. en W.] verwijderen der stoffen in het tweede lid genoemd.

Aan de voorwaarde, dat de strafbaar gestelde gedraging alleen door de A. P. V. van Oostvoorne wordt getroffen, indien deze *in* de gemeente Oostvoorne voorvalt, is voldaan zelfs al zoude de betrokken — binnen den afstand van 25 meter van req's mestvaalt gelegen — woning zelve niet in die gemeente zijn gelegen.

Op het beroep van S. L., landbouwer, te Oostvoorne, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 8 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep, met verbetering van gronden, is bevestigd — behalve wat de straf betreft — een door het Kantongerecht te Brielle op 15 Mei 1935 gedane uitspraak, waarbij requirant, ter zake van „in de gemeente Oostvoorne stankverwekkende stoffen bergen en geborgen houden binnen den afstand van 25 Meter van woonhuizen", met aanhaling van de artt. 1, 60 aanhef en sub *a*, 76, 98, 101 der A. P. V. voor de gemeente Oostvoorne, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van twintig gulden en vijf dagen vervangende hechtenis, hebbende de Rechtbank, met vernietiging van het vonnis in zooverre, de straf bepaald op eene geldboete van tien gulden en vijf dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door J. J. Woltheer).

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Bij het bestreden vonnis is door bevestiging met verbetering der gronden van het in dien zin door den Kantonrechter gewezen vonnis overeenkomstig de telastelegging bewezen verklaard, dat de verdachte te Oostvoorne op 6 Maart 1935 een aanmerkelijke hoeveelheid

mest heeft geborgen gehouden op een mestvaalt op het erf van het door hem bewoonde perceel Voorweg A 372, welke mestvaalt was gelegen op een afstand van ongeveer 8 meter — althans binnen een afstand van 25 meter van een woonhuis bewoond door een familie Kooren en is hieraan de benaming gegeven: in de gemeente Oost-Voorne stankverwekkende stoffen bergen en geborgen houden binnen den afstand van 25 meter van woonhuizen.

Namens den veroordeelde zijn bij pleidooi de volgende middelen tot cassatie aangevoerd:

„1°. S., althans v. t. van art. 60 der A.P.V. voor de gemeente Oostvoorne, in verband met de artt. 1 en 91 Sr. en de artt. 261, 348 en 398 Sv., doordat de Rechtbank in haar vonnis heeft bewezen verklaard, dat requirant tot cassatie stankverwekkende stoffen op de wijze als in art. 60 der A. P. V. voor de gemeente Oost-Voorne omschreven heeft geborgen en geborgen gehouden, ten onrechte, daar toch de Rechtbank op grond van de dagvaarding had te beslissen en den requirant slechts was ten laste gelegd, dat hij mest heeft geborgen gehouden, zijnde ten onrechte door de Rechtbank beslist, dat mest steeds zoude zijn een stankverwekkende stof.

„2°. S., althans v. t. van art. 60 der A.P.V. voor de Gemeente Oostvoorne en van de artt. 348, 350, 351, 352, 422 en 423 Sv., doordat de Rechtbank, beslissende, dat mest steeds is een stankverwekkende stof, haar vonnis niet behoorlijk met redenen heeft omkleed.

„3°. S., althans v. t. van artt. 60 en 76 der A. P. V. voor de Gemeente Oostvoorne, in verband met de artt. 1 en 91 Sr. en de artt. 261, 348 en 398 Sv., doordat de Rechtbank strafbaar heeft verklaard het geborgen houden van stankverwekkende stoffen, ten onrechte, omdat blijkens het in het tweede lid van art. 60 der A. P. V. voor de Gemeente Oostvoorne bepaalde de strafbaarheid dan alleen aanwezig is, indien verwijdering van bedoelde stoffen ondanks aanschrijving van B. en W. niet heeft plaats gevonden.

„4°. S., althans v. t. van de artt. 60 en 76 der A. P. V. voor de Gemeente Oostvoorne, in verband met de artt. 1 en 91 Sr. en de artt. 261, 348 en 398 Sv., alsmede van de artt. 167 en 168 der Gemeentewet, doordat de Rechtbank heeft beslist, dat het ten laste gelegde feit strafbaar is, ten onrechte, omdat niet blijkt, althans ten processe niet is gebleken, dat de strafbaarheid van de verbodsbepaling van art. 60 lid 1 sub *a* der Politieverordening alleen dan bestaat, indien de daarin genoemde woonhuizen zich bevinden binnen de Gemeente Oostvoorne, althans, dat het woonhuis in de nabijheid waarvan volgens de bewezen verklaring door requirant mest werd geborgen gehouden, een woonhuis was binnen de Gemeente Oostvoorne gelegen".

Het komt mij voor, dat geen dezer middelen tot cassatie zal kunnen leiden.

Het eerste en het tweede middel niet, omdat de beslissing, dat mest, waaronder de Rechtbank blijkbaar verstaat al of niet met andere stoffen vermengde uitwerpselen van dieren — daar men anders in het bijzonder van kunstmest pleegt te spreken — steeds een stankverwekkende stof is, een feitelijke beslissing is, welke de Rechtbank uitdrukkelijk verklaarde te geven uit eigen wetenschap — d. i. uit algemeene bekendheid, waarvan de eigen wetenschap des rechters een onderdeel is — hetgeen een voldoende omkleeding met redenen is.

Het derde middel niet omdat weliswaar art. 60 der Alg. Politieverordening van Oostvoorne aan het eerste lid onder *a* en *b*, verbiedende o. a. het binnen den afstand van 25 meter van woonhuizen bergen of geborgen houden van stankverwekkende stoffen, een tweede onderlid toevoegt, houdende o. a. dat de verwijdering der stoffen onder *a* bedoeld moet geschieden op de eerste aanschrijving van B. en W., doch dit onderlid wel verre van een bestanddeel aan de overtreding van het bepaalde onder *a* toe te voegen een daarnaast staand voorschrift behelst, overtreding waarvan zelfstandig strafbaar is.

Het vierde middel niet, omdat uit het opschrift der toegepaste gemeenteverordening, luidende: „Algemeene Politie-Verordening der Gemeente Oost-Voorne" mag worden afgeleid, dat al wat daarin voorgeschreven of verboden wordt, slechts geldt voor zoover dit binnen die Gemeente geschiedt, hetgeen in deze zaak is telastegelegd en bewezen verklaard door de in de telastelegging voorop gestelde woorden „te Oost-Voorne".

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

Ten aanzien van de middelen van cassatie:

O. dat bij het in zooverre bevestigde vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat (zie conclusie);

O. dat het hier toegepaste art. 60 van de A. P. V. voor de gemeente Oostvoorne, voorkomende in Hoofdstuk V „Openbare Reinheid en Gezondheid" in Afdeeling I „Toezicht op erven, wegen en wateren", voorzoover thans van belang, luidt als volgt:

Het is verboden:

a. secreetvuil, afval of andere onreinheden of stankverwekkende stoffen te laten loopen of te werpen in vaarten, slooten of goten, of te werpen, te bergen of geborgen te houden op of aan openbare wegen of binnen den afstand van 25 Meter van woonhuizen;

b. enz.

De verwijdering der stoffen of der dieren, onder *a* en *b* bedoeld, moet geschieden op de eerste aanschrijving van Burgemeester en Wethouders.

c en *d* enz.

In bijzondere gevallen kunnen Burgemeester en Wethouders ontheffing verleenen van de in dit artikel vervatte verbodsbepalingen.

O. wat het eerste middel betreft, dat in de telastlegging en bewezenverklaring het woord „mest" blijkens hetgeen volgt, alleen bedoeld kan zijn als eene zelfstandigheid, welke geheel of in hoofdzaak bestaat uit dierlijke uitwerpselen, en de Rechtbank genoemd art. 60 niet heeft geschonden of verkeerd toegepast door deze zelfstandigheid te rekenen tot de „stank-

verwekkende stoffen", in dat artikel bedoeld;

O. dat uit het voorafgaande tevens volgt, dat ook de grief van het tweede middel onjuist is;

O. dat het derde middel berust op eene verkeerde lezing van genoemd art. 60, waarin het verbod om meergenoemde stoffen ter plaatse als nader aangeduid te bergen of geborgen te houden eene geheel zelfstandige beteekenis heeft, onafhankelijk van den plicht tot verwijdering der stoffen in het tweede lid van het artikel genoemd;

dat ook de strafbaarstelling in art. 76 der Verordening van „overtreding van het bepaalde in dit hoofdstuk" geenszins steun biedt aan de in het middel verdedigde opvatting;

O. dat het vierde middel evenzeer ongegrond is; dat immers de strafbaar gestelde gedraging alleen door de A. P. V. voor de gemeente Oostvoorne wordt getroffen, indien deze, gelijk hier is telastgelegd en bewezenverklaard, voorvalt in de gemeente Oostvoorne; dat aan deze voorwaarde is voldaan, zelfs al zoude de door de familie Kooren bewoonde, binnen den afstand van 25 Meter van requirants mestvaalt gelegen woning zelve niet in die gemeente gelegen zijn;

O. dat derhalve alle middelen ongegrond zijn;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

20 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 308; M.- en R.wet art. 1.)

Uit niets blijkt, dat in de t.l.l. en bewezenverklaring met de uitdrukking, dat hij, req., als bestuurder van een motorrijtuig de Leidsche straat heeft bereden, iets anders is bedoeld dan dat hij, req., feitelijk het motorrijtuig bestuurde. Een beroep van req. op de omstandigheid, dat de naast hem zittende chauffeur bestuurder in den zin van art. 1 onder 4° der M.- en R.wet was, kon mitsdien worden voorbijgegaan als niet ter zake dienende.

Req. is immers voor de gevolgen van de, te zijnen aanzien als bewezen aangenomen, roekelooze en onvoorzichtige daad, als door zijn schuld ontstaan, terecht aansprakelijk gesteld, welke aansprakelijkheid niet zou worden opgeheven of verminderd, doordien een ander als bestuurder, in den zin van voornoemd artikel der M.- en R.wet, moest worden aangemerkt.

Op het beroep van R. v. d. B., sigarenmaker, te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 1 October 1935, waarbij, na gedaan verzet, is bekrachtigd een op 28 Mei 1935 bij verstek gewezen arrest, houdende bevestiging in hooger beroep, behalve wat de straf betreft, van een op 12 Oct. 1934 door de Rechtbank te Amsterdam gewezen vonnis, bij welk vonnis de requirant ter zake „aan zijn schuld te wijten zijn, dat een ander zwaar lichamelijk letsel bekomt", met toepassing van art. 308 Sr., is veroordeeld tot eene gevangenisstraf voor den tijd van 14 dagen, zijnde de straf door het Gerechtshof — in zoover met vernietiging van het vonnis — bepaald op eene gevangenisstraf voor den tijd van twee maanden;

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Het bestreden arrest bekrachtigde na door den veroordeelde gedaan verzet een vroeger bij verstek door het Hof gewezen arrest, waarbij in hooger beroep het in eersten aanleg door de Rechtbank gewezen vonnis werd bevestigd behalve wat betreft de daarbij opgelegde straf, die werd verhoogd. Bij dit vonnis was overeenkomstig de telastelegging bewezen verklaard, dat de verdachte te Amsterdam op of omstreeks 5 November 1933 als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede zoo roekeloos en onvoorzichtig den openbaren weg de Leidsche straat heeft bereden, dat hij ten gevolge daarvan Antoon Dorotheus Smit heeft aangereden, die tengevolge van die aanrijding een dijbeen, een scheenbeen, een kuitbeen en een middenhandsbeentje brak, in ieder geval zwaar lichamelijk letsel kreeg, en heeft hieraan de benaming gegeven: aan zijn schuld te wijten zijn, dat een ander zwaar lichamelijk letsel bekomt.

Bij tijdig ingediende schriftuur heeft de verdachte tegen het bestreden arrest als middel tot cassatie aangevoerd:

„S., althans v. t. van de artt. 308 Sr., art. 1, 4° Motor- en Rijwielwet, art. 2 Motor- en Rijwielreglement".

1°. Dit middel is in hoofdzaak hiermede toegelicht, dat op het oogenblik, dat de verdachte aan het stuur zat (en het ongeval plaats had) hij niet de bestuurder was in den zin van de Motor- en Rijwielwet, omdat naast verdachte iemand, verdachtes instructeur, zat onder wiens onmiddellijk toezicht hij de auto bestuurde en die dan ook — in tegenstelling tot hem, verdachte, was voorzien van een rijbewijs, en dat ook aan de overige voorwaarden van art. 2 van het Motor- en Rijwielreglement j° art. 1, 4° Motor- en Rijwielwet was voldaan, zoodat verdachte niet als bestuurder in den zin van art. 1 Motor- en Rijwielwet te beschouwen was.

Het middel zou, indien daarvan de feitelijke grondslag te vinden was in de stukken, waarvan de H. R. kennis neemt, of indien bleek, dat de verdachte ter terechtzitting een verweer had gevoerd geheel overeenstemmende met wat hij thans in de toelichting tot zijn cassatiemiddel aanvoert misschien aanleiding kunnen geven tot het onderzoek van belangrijke vragen n.l.:

1°. of art. 1 onder 4° der Motor- en Rijwielwet zijn werking zoover uitstrekt, dat daarmede ook rekening moet worden gehouden bij de toepassing van art. 308 Sr. op het geval, dat een ander het daar bedoeld letsel bekomt ten gevolge van de aanraking met een motorrijtuig, aan het stuurrad waarvan de verdachte zat onder de omstandigheden in de aangehaalde artikelen der Motor- en Rijwielwet en van het Motor- en Rijwielreglement omschreven, zoodat in den zin der bedoelde Wet niet de verdachte, doch een ander als bestuurder is aan te merken, een vraag welke ik geneigd zou zijn ontkennend te beantwoorden.

2°. bij bevestigende beantwoording dezer vraag, of in het bedoelde geval nog van schuld in den zin van art. 308, dus van grove schuld, bij de persoon aan het stuurrad zou

kunnen worden gesproken, eene vraag, waarvan de beantwoording wel van feitelijke omstandigheden zou afhangen, zoodat zij in cassatie niet beantwoord zou kunnen worden.

Ik behoef mij in deze enkel aangeduide vragen echter niet verder te verdiepen, omdat de boven gestelde voorwaarden niet aanwezig zijn. Blijkens het proces-verbaal der terechtzitting in eersten aanleg heeft verdachte in verband met de vraag, of hij van het motorrijtuig de „bestuurder" was, alleen verklaard: „dien morgen zat de chauffeur Vonhoff, de 20-jarige zoon van een knecht van mij, als toezichthouder naast mij in de auto" en blijkens het proces-verbaal der terechtzitting in hooger beroep na het verzet heeft hij op dit punt eensluidend verklaard.

Op een door Vonhoff innemen van zoodanige plaats, dat deze ieder oogenblik het besturen kon overnemen, noch op de omstandigheid, dat deze het rijtuig door hem, verdachte, deed besturen, noch ook op het in art. 2 Motor- en Rijwielreglement bedoelde gewicht van het rijtuig en het voorzien zijn daarvan van luchtbanden, heeft verdachte — voor zoover blijkt — dus een beroep gedaan.

Het Hof kon onder deze omstandigheden volstaan met de overweging, dat het den term bestuurder in dagvaarding en bewezenverklaring opvat in den feitelijken zin van het woord, terwijl het middel een novum is.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie);

O. dat — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — overeenkomstig de dagvaarding ten laste van den requirant is bewezen verklaard; dat enz. (zie Conclusie);

O. omtrent het middel:

dat dit aldus is toegelicht, dat op het oogenblik dat requirant aan het stuur zat en het ongeval plaats had, hij niet de bestuurder was in den zin van de Motor- en Rijwielwet, omdat naast hem zijn instructeur zat — anders dan requirant voorzien van een rijbewijs — onder wiens onmiddellijk toezicht hij de auto bestuurde, terwijl ook aan de overige voorwaarden van art. 2 van het Motor- en Rijwielreglement in verband met art. 1 onder 4 der Motor- en Rijwielwet was voldaan; zoodat hij, requirant, niet als bestuurder in den zin van art. 1 der Motor- en Rijwielwet was op te vatten;

dat echter de requirant zoowel ter zitting van de Rechtbank als ter zitting van het Gerechtshof heeft verklaard, dat hij het motorrijtuig bestuurde en uit niets blijkt, dat in de telastelegging en bewezenverklaring met de uitdrukking, dat hij, requirant, als bestuurder van een motorrijtuig de Leidsche straat heeft bereden, iets anders is bedoeld, dan het Hof daarin heeft gelezen, namelijk, dat hij, requirant, feitelijk het motorrijtuig bestuurde;

dat mitsdien een door requirant gedaan beroep op de omstandigheid, dat de naast hem zittende chauffeur Vonhoff bestuurder in den zin van art. 1 onder 4 der Motor- en Rijwielwet was, kon worden voorbijgegaan als niet ter zake dienende;

dat immers requirant, ten aanzien van wien als bewezen is aangenomen, dat hij, het motorrijtuig besturende, daarbij zelf een roekelooze en onvoorzichtige, door geen omstandigheid geboden, daad deed, voor de gevolgen daarvan, als door zijn schuld ontstaan, terecht aansprakelijk is gesteld, welke aansprakelijkheid niet zou worden opgeheven of verminderd, doordien een ander als bestuurder, in den zin van gemeld artikel der Motor- en Rijwielwet, van het motorrijtuig moest worden beschouwd;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

20 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (A. P. V. van Amsterdam art. 259; Gemeentewet art. 168.)

Art. 259 der A. P. V. van Amsterdam o. m. verbiedende: zich binnenshuis (hieronder begrepen in de huisdeur) bevindende, op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken, nadat men van een ambtenaar der politie in het belang der openbare zedelijkheid den last heeft ontvangen dit na te laten, is verbindend.

Al zou dit artikel toepassing kunnen vinden op door den ambtenaar van politie in het belang der openb. zedelijkheid verboden gedragingen binnenshuis, welke alleen door het *gehoor* de aandacht van voorbijgangers zouden kunnen trekken, dan zou nog — door de openbaarheid dier gedragingen — de regeling nog vallen binnen de grenzen van art. 168 Gemeentewet.

„Op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken" is een voldoende duidelijke omschrijving. Waarom een nadere omschrijving der gedraging of eenig bepaaldelijk omschreven vereischte betreffende de *intentie* van dengene, die de aandacht trekt, voor de *verbindendheid* der bepaling noodig zou zijn, is niet in te zien. In het vereischte, dat de gedraging door een ambtenaar van politie in het belang der openb. zedelijkheid moet zijn verboden, is middellijk de aard der gedraging beperkt.

Inderdaad is, althans *voor het geven van den last* het oordeel van den politieambtenaar beslissend, dat de gedraging met de openbare orde in strijd is. Die vaststelling is echter niet voor den rechter bindend.

De wet wordt niet geschonden en evenmin wordt de geldigheid der verordening aangetast, door het niet vermelden van de *tijdsruimte*, welke moet verloopen tusschen den last en het opnieuw plaats vinden der gedraging.

Op het beroep van C. J. C. de R. te Amsterdam, requirante van cassatie tegen een te haren laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Amsterdam van 22 Oct. 1935 [N. J. 1935, 1376], waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Amsterdam op 16 Maart 1935 gedane uit-

spraak, requirante, ter zake van „te Amsterdam zich binnenshuis bevindende, op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken, nadat men van een ambtenaar der politie in het belang der openbare zedelijkheid den last heeft ontvangen, dit na te laten," met aanhaling van de artt. 259 aanhef en sub *b* en 350 lid 2 der A. P. V. van Amsterdam, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en vier dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. F. A. Kokosky).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

De op 1 Januari 1935 in werking getreden nieuwe algemeene Politieverordening van Amsterdam, vastgesteld den 17den Juli 1934, houdt in art. 259, het eerste artikel van Hoofdstuk V „Bepalingen betreffende de zeden", voorzoover thans van belang, in, dat het verboden is, zich binnenshuis (hieronder begrepen in de huisdeur) bevindende, op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich te trekken, nadat men van een ambtenaar der politie in het belang der openbare zedelijkheid den last heeft ontvangen, dit na te laten, tegen overtreding waarvan straf is bedreigd bij art. 350 lid 2 van genoemde verordening.

De requirante, die achtereenvolgens voor den Kantonrechter en voor de Arr.-Rechtbank te Amsterdam terechtstond ter zake „dat zij te Amsterdam op 17 Januari 1935 des namiddags omstreeks 8 uur 40 zich binnenshuis van perceel Reguliersdwarsstraat 53 huis bevindende de aandacht van voorbijgangers tot zich heeft getrokken door telkens wanneer een manspersoon genoemd perceel passeerde het gordijn verder te openen, nadat zij van een ambtenaar van politie der gemeente Amsterdam in het belang der openbare zedelijkheid den last had ontvangen dit na te laten" en die deswege door de Rechtbank in hooger beroep werd veroordeeld in eene geldboete van tien gulden, met bepaling van den duur der vervangende hechtenis op vier dagen, heeft bij monde van haren raadsman als middel van cassatie aangevoerd: „S., althans v. t. van art. 168 Gemeentewet, in verband met art. 259 onder *b* der Algemeene Politieverordening der gemeente Amsterdam, doordat de Rechtbank met toepassing van laatstgemeld artikel requirante heeft veroordeeld en aldus aan de bij dat artikel omschreven verbodsbepaling bindende kracht heeft toegekend".

De tot toelichting van dit middel aangevoerde bezwaren, dat het artikel niet vermeldt, waar binnenshuis de bedoelde gedragingen moeten plaats vinden, en dat de wijze, waarop de aandacht is getrokken, niet wordt omschreven, zelfs niet wordt geëischt, dat degene, die de aandacht trekt, daartoe de intentie heeft, schijnen mij niet steekhoudend. De bewoordingen, waarin de onderwerpelijke verordening is gesteld, geven immers duidelijk te kennen, dat het verbod betrekking heeft op de aandacht der voorbijgangers tot zich trekkende, dus van af den openbaren weg waarneembare, gedragingen van een zich binnenshuis bevindend persoon van dusdanigen aard, dat zij, naar het oordeel van den gemeentelijken wetgever, in het algemeen uit een oogpunt van openbare zedelijkheid behooren te worden geweerd, doch waarvan de veeltijds wisselende verschijningsvorm slechts in verband met de omstandigheden van elk bijzonder geval toelaat te beoordeelen, of zij daarvoor in de termen vallen.

Het wil mij voorkomen, dat de gemeentelijke wetgever in dezen, door die beoordeeling te leggen in handen van de ambtenaren der politie en dezen diensvolgens bevoegd te verklaren om in daarvoor in aanmerking komende gevallen last tot nalaten van dergelijke gedragingen te verstrekken, aan de politie heeft overgelaten wat krachtens het in art. 223, tweede lid, der Gemeentewet uitgedrukte beginsel eigenaardig tot derzelver taak behoort, namelijk de handhaving der door den Gemeenteraad vastgestelde verordeningen binnen de door die verordeningen getrokken grenzen (vg. H. R. 1 Mei 1911 W. 9190).

In verband hiermede schijnt mij dan ook ongegrond het derde, door den geëerden pleiter naar voren gebrachte, bezwaar, dat hier feitelijk verordenende macht aan de ambtenaren van politie zoude zijn overgedragen, om uit te maken wat in het belang der zedelijkheid is. M. i. toch volgt uit den tekst der verordening dat aan den, door eenen politieambtenaar gegeven, last alleen behoeft te worden voldaan, indien en voorzoover de omstandigheden, welke tot dien last aanleiding hebben gegeven, waren en sedert zijn gebleven van zoodanigen aard, dat het voldoen en het bij voortduring blijven voldoen aan dien last inderdaad geacht kan worden, door het belang der openbare zedelijkheid te zijn gevorderd, hetgeen uiteindelijk ter beoordeeling van den rechter staat (vg. H. R. 27 Juni 1931 W. 10799 N. J. 1921, 1068).

Het voorgestelde middel mitsdien ongegrond achtende, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens de requirante voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie;

Ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

O. dat bij het bestreden arrest, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirante is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat zij te Amsterdam enz. (zie conclusie);

O. dat art. 259 van genoemde A. P. V., voorzoover hier van belang, luidt: „Het is verboden: *b*. zich binnenshuis enz. (zie conclusie);

O. dat ter toelichting van het middel is aangevoerd:

1°. dat het artikel vermeldt: binnenshuis, zonder eenige beperking, wáár binnenshuis de gedraging plaats vindt, terwijl het artikel slaat niet alleen op gedragingen, welke zichtbaar zijn, maar ook op die welke hoorbaar zijn;

2°. de wijze, wáárop de aandacht is getrokken, wordt niet omschreven, zelfs niet, dat degeen, die de aandacht trekt, die intentie heeft, terwijl hier beslissend is het oordeel van den ambtenaar van politie wat hij onzedelijk acht;

3°. dat in het artikel niets wordt bepaald omtrent de tijdsruimte, welke verloopen moet tusschen het tijdstip, waarop de last wordt gegeven en dat, waarop de verboden gedraging opnieuw plaats vindt;

O. dat de eerste grief niet gegrond is; dat immers — zelfs al zoude genoemd artikel der A. P. V. toepassing kunnen vinden op door den ambtenaar van politie in het belang der openbare zedelijkheid verboden gedragingen binnenshuis, welke alleen door het gehoor de aandacht van voorbijgangers zouden kunnen trekken — dan nog, door het karakter van openbaarheid dier gedragingen, de regeling zoude vallen binnen het terrein van den gemeentelijken wetgever, gelijk dit door art. 168 der gemeentewet is begrensd;

O. wat de tweede grief betreft, dat het „op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken" eene voldoende duidelijke omschrijving is en niet is in te zien, waarom, voor de verbindendheid van het artikel, eene nadere feitelijke omschrijving der gedraging of eenig bepaaldelijk omschreven vereischte betreffende de intentie van dengene, die de aandacht trekt, noodig zoude zijn;

dat overigens, volgens het artikel, de gedraging door een ambtenaar der politie in het belang der openbare zedelijkheid moet zijn verboden, in welk vereischte, middellijk, de aard der gedraging is beperkt; dat aan requirante kan worden toegegeven, dat, althans voor het geven van den last als in het artikel vermeld, beslissend is het oordeel van den ambtenaar der politie, dat de gedraging met de openbare zedelijkheid in strijd is; dat echter daardoor de verbindendheid van het artikel geenszins wordt aangetast en bij de toelichting van het middel, ten betooge van het tegendeel, ten onrechte is aangevoerd, dat hier de ambtenaar der politie, op voor den rechter bindende wijze, vaststelt, dat de door hem verboden gedraging met de openbare zedelijkheid in strijd is; dat integendeel — zooals dit artikel is geredigeerd —, wanneer de rechter van oordeel zoude zijn, dat de ambtenaar der politie in zijne waardeering der gedraging had misgetast, hij het artikel buiten toepassing zoude moeten laten;

O. dat dus ook deze grief niet tot cassatie kan leiden;

O. dat de derde grief eveneens faalt, daar door niet vermelding van eene tijdsruimte als in deze grief bedoeld de wet niet kan zijn geschonden, noch ook de geldigheid van meergenoemd artikel der Algemeene Politieverordening kan zijn aangetast;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

23 *Januari* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.)

Het besluit van den Raad van Arbeid te Leeuwarden, van 19 Juli 1935, waarbij aan eischer voor het tijdvak van 1 tot en met 6 Januari 1935 als standplaats wordt aangewezen de gemeente Heerenveen, brengt een ongunstige wijziging in eischer's rechtmatig vastgestelde positie *met terugwerkende kracht* en mist rechtskracht, als zijnde in strijd met het desbetreffende algemeene rechtsbeginsel, al is dat niet in een uitdrukkelijken wetstekst neergelegd.

Het op die aanwijzing steunende besluit tot verlaging van eischer's jaarwedde en wachtgeld moet dientengevolge worden nietig verklaard, als strijdende met het alg. verbindende voorschrift, de salarisverordening van den Raad van Arbeid te Leeuwarden.

Uitspraak in zake:

J. H. van Everdingen, wonende te Apeldoorn, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Raad van Arbeid te Leeuwarden, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door zijn Voorzitter Y. Buis, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad van Arbeid te Leeuwarden;

Gezien artikel 47 van de Wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid 1933, S. 598;

Gelet op het K. B. van 2 Juni 1934, S. 300 (bedoeld zal zijn: 301);

Gezien zijn besluit van 4 Januari 1935 n°. 18, waarbij J. H. van Everdingen met ingang van 1 Januari 1935 werd aangesteld als Inspecteur en zijn besluit van 4 Januari 1935 n°. 5, waarbij aan genoemden ambtenaar met ingang van 7 Januari 1935 eervol ontslag werd verleend onder toekenning van wachtgeld;

d.d. 19 Juli 1935 heeft besloten aan genoemden J. H. van Everdingen over het tijdvak 1 t/m 6 Januari 1935 als standplaats toe te wijzen de gemeente Heerenveen, in verband waarmede op zijn jaarwedde over het tijdvak 1 t/m 6 Januari 1935 een korting van 4 % dient te worden toegepast en het hem met ingang van 7 Januari 1935 toegekend wachtgeld dient te worden berekend met inachtneming van deze korting ad 4 %;

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem bij uitspraak van 1 November 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door nu eischer tegen voormeld besluit van 19 Juli 1935 ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat eischer van die uitspraak tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen, kennelijk bedoelende te vorderen vernietiging van het genoemde besluit van 19 Juli 1935, voorzoover daarbij werd bepaald, dat over het tijdvak 1 tot en met 6 Januari 1935 op zijn jaarwedde een korting van 4 % zou worden toegepast en dat het hem met ingang van 7 Januari 1935 toegekende wachtgeld zou worden berekend met inachtneming van die korting ad 4 %;

O. dat de Voorzitter van den Raad van Arbeid te Leeuwarden bij contra-memorie heeft verzocht voormelde uitspraak van het Ambtenarengerecht te Arnhem te willen bevestigen;

In rechte:

O. dat voor dezen Raad, op grond van den inhoud der gedingstukken en der verklaringen, te zijner terechtzitting afgelegd, vaststaat, dat

eischer bij besluit van den Raad van Arbeid te Leeuwarden dd. 4 Januari 1935, nº. 18, is benoemd met ingang van 1 Januari 1935 tot inspecteur bij dien Raad op een salaris van, zoowel bruto als netto, f 4320 per jaar; dat bij de aan het nemen van dit besluit voorafgaande gedachtenwisseling tusschen den Voorzitter van den Raad van Arbeid te Leeuwarden en eischer, die werkzaam was als inspecteur bij den met ingang van 1 Januari 1935 opgeheven Raad van Arbeid te Heerenveen, de bedoeling heeft voorgezeten, dat eischer gedurende enkele maanden zou worden tewerkgesteld bij den Raad van Arbeid te Leeuwarden, ter vervulling van een nader aan te wijzen taak en vervolgens op wachtgeld gesteld zou worden, dat voorts de bedoeling was, dat hij Leeuwarden als standplaats zou hebben, in verband waarmede zijn salaris werd bepaald op f 4320 per jaar, naar welk bedrag ook uitbetaling is geschied; dat in verband met de gebleken mogelijkheid, dat eischer tewerkgesteld zou worden bij den Raad van Arbeid te Apeldoorn, hem bij besluit van den Raad van Arbeid te Leeuwarden dd. 4 Januari 1935, nº. 5, met ingang van 7 Januari 1935 eervol ontslag is verleend als inspecteur bij laatstgenoemden Raad van Arbeid, onder toekenning van wachtgeld overeenkomstig de bepalingen van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922, S. 479, met dien verstande, dat hij geacht werd te behooren tot categorie *a* van artikel 2 van genoemd Koninklijk Besluit; dat aanwijzing van Leeuwarden als standplaats beoogd werd, omdat alsdan bij opwachtgeldstelling het wachtgeld zou kunnen berekend worden naar een jaarwedde van f 4320 en eischer langs dien weg eenigszins zou kunnen worden schadeloos gesteld voor het ongunstiger worden van zijn pensioensvooruitzichten bij zijn opwachtgeldstelling; dat het Bestuur der Rijksverzekeringsbank bij brief van 27 Mei 1935, secr. nº. 52 Kabinet, gericht tot den Raad van Arbeid te Leeuwarden, er aanmerking op gemaakt heeft, dat ten aanzien van het salaris en het wachtgeld van eischer rekening was gehouden met een standplaats 1e klasse; dat in antwoord daarop de Raad van Arbeid te Leeuwarden bij brief van 11 Juni 1935 de door hem ten aanzien van eischer gevolgde gedragslijn heeft verdedigd;

O. dat op grond van het bovenstaande, in verband met de ter zake in aanmerking komende wettelijke voorschriften, moet worden aangenomen, dat aan eischer terecht bij voormeld besluit van den Raad van Arbeid te Leeuwarden dd. 4 Januari 1935, nº. 18, als inspecteur bij dien Raad een jaarwedde van f 4320 is toegekend en dat evenzeer terecht zijn wachtgeld naar zoodanige jaarwedde is geregeld;

O. dat de Raad van Arbeid te Leeuwarden, naar aanleiding van een naderen brief van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank dd. 13 Juli 1935 het in dit geding bestreden besluit van 19 Juli 1935 heeft genomen;

O. dat dit besluit naar den schijn één besluit is, doch in wezen tenminste twee besluiten, omvat, n.l. ten eerste het besluit, waarbij aan eischer over het tijdvak 1 tot en met 6 Januari 1935 als standplaats wordt toegewezen de gemeente Heerenveen en ten tweede het besluit (of de besluiten), waarbij, in verband met die standplaats-aanwijzing op zijn jaarwedde over het tijdvak 1 tot en met 6 Januari 1935 een korting van 4 % werd toegepast en werd bepaald, dat het hem met ingang van 7 Januari 1935 toegekende wachtgeld zou worden berekend met inachtneming van die korting ad 4 %;

O. dat het eerste der in de vorige rechtsoverweging bedoelde besluiten van 19 Juli 1935, lang nadat eischer had opgehouden ambtenaar te wezen bij den Raad van Arbeid te Leeuwarden, een ongunstige wijziging heeft gebracht in zijn rechtmatig vastgestelde positie bij dien Raad;

O. dat een zoodanig ingrijpen met terugwerkende kracht in een rechtmatig vastgestelde positie niet geoorloofd is en het rechtsbeginsel, hetwelk zulks verbiedt, moet worden geëerbiedigd, ook al is het niet in een uitdrukkelijken wetstekst neergelegd, waaruit volgt, dat het in de vorige rechtsoverweging bedoelde besluit van den Raad van Arbeid te Leeuwarden van 19 Juli 1935 rechtskracht mist;

O. dat dientengevolge het besluit (of de besluiten), waarbij op de jaarwedde van eischer over het tijdvak 1 tot en met 6 Januari 1935 een korting van 4 % werd toegepast en werd bepaald, dat het hem met ingang van 7 Januari 1935 toegekende wachtgeld zou worden berekend met inachtneming van die korting ad 4 %, in strijd is met het ten deze toepasselijke algemeen verbindende voorschrift, n.l. de salarisregeling van den Raad van Arbeid te Leeuwarden, en derhalve moet worden nietig verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart nietig het besluit (de besluiten) van den Raad van Arbeid te Leeuwarden van 19 Juli 1935, waarbij is bepaald, dat over het tijdvak 1 tot en met 6 Januari 1935 op eischer's jaarwedde een korting van 4 % wordt toegepast en dat het hem met ingang van 7 Januari 1935 toegekende wachtgeld wordt berekend, met inachtneming van die korting ad 4 %.

(A. B.)

---

23 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1935; Ong.wet 1921 art. 97.)

Het derde lid van art. 97 Ong.wet 1921 moet in dien zin worden verstaan, dat na vijf jaren eenerzijds het recht op de premiën, anderzijds de schuldplichtigheid daarvan vervallen zijn. Op 30 Augustus 1927, toen de betaling der premiën plaats vond, waren meer dan vijf jaren na den vervaldag verloopen, zonder dat deze ingevorderd waren, zoodat de premievordering niet meer bestond en de betaling onverschuldigd geschiedde.

Nu de toewijzing der vordering is geschied op den dubbelen grondslag van onrechtmatige daad en van onverschuldigde betaling, terwijl de tweede grondslag in cassatie tevergeefs is aangevallen, behoeft de al of niet juistheid van den eersten grondslag niet te worden onderzocht.

A. C. J. Moonen, wonende te Maastricht, optredende in zijne hoedanigheid van voorzitter van den Raad van Arbeid aldaar en als

zoodanig dien Raad vertegenwoordigende, eischer tot cassatie van een arrest, door het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch op 9 April 1935 tusschen partijen gewezen, (N. J. 1935, 1062, *Red.*), advocaat Mr. F. J. de Jong,

tegen:

de N. V. Exploitatie Louise Groeve in liquidatie, gevestigd te Heerlen, kantoor houdende te Amsterdam, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Hiertegen in cassatie gekomen, stelt de Raad van Arbeid te Maastricht als middel: S. of v. t. van art. 97 Ongevallenwet 1921 i. v. m. artt. 1269, 1388, 1389, 1395, 1396, 1397, 1398, 1401, 1402, 1417, 1418, 1983, 2015, 2016 B. W., 48, 475, 476, 477, 478, 479, 479*a* Rv.,

doordat het Hof heeft bevestigd het vonnis van de Rechtbank waarbij de door verweerster ingestelde vordering was toegewezen, ten onrechte en in strijd met de aangehaalde wetsartikelen, omdat

1°. de bepaling van art. 97 lid 3 Ongevallenwet niet meer inhoudt dan een instructie aan de organen van de Rijksverzekeringsbank, resp. de Raden van Arbeid, zoodat zij niet van invloed is op de rechtsverhouding tusschen de Rijksverzekeringsbank, resp. de Raden van Arbeid, en hun schuldenaren;

2°. (subsidiair) het door eischer tot cassatie in ontvangst nemen van de gelden niet kan worden beschouwd als een „invordering" in den zin van genoemd artikel, terwijl 's Hofs opvatting, dat de premievordering na verloop van vijf jaren, te rekenen van den vervaldag, niet meer bestaat, geen steun vindt in de wet.

De vordering, welke de Louise-Groeve instelde, om het geld terug te krijgen berustte op vier gronden; zij stelde n.l. dat de Raad van Arbeid een onrechtmatige daad heeft gepleegd door op 30 Aug. 1927 het bedrag in ontvangst te nemen, en voorts voerde zij aan, dat zij het geld als onverschuldigd betaald, kon terugvorderen. Bovendien droeg zij ongeoorloofde verrijking voor en nog onrechtmatige daad, bestaande in ongeoorloofde benadeeling van de belangen der Louise-Groeve en hare crediteuren.

De Rechtbank nam de beide eerste gronden als juist aan, en liet zoo de derde en vierde stelling buiten beschouwing.

Het Hof verwierp de twee grieven in hooger beroep, aangevoerd tegen den eersten grond en eveneens die tegen den tweeden grond, zoodat de veroordeeling bleef steunen op de twee eerstgenoemde, volkomen naast elkaar staande gronden. Terecht merkte m. i. daarom pleiter voor verweerster in cassatie op, dat nu het gestelde middel twee onderdeelen bevat, doch het tweede daarvan subsidiair is gesteld, elk dezer onderdeelen de twee zelfstandige gronden der veroordeeling moet kunnen aantasten, wil cassatie kunnen volgen en voorts, dat, wanneer het middel tot cassatie zou kunnen leiden, alsnog terugwijzing zou moeten volgen voor een onderzoek naar de andere gronden.

Het primaire middel berust in hoofdzaak op de geschiedenis en woorden van art. 97 Ongevallenwet 1921, zooals dit thans luidt.

De bepaling is ontleend aan art. 90*bis* der Wet, zooals dat luidde, toen het bij een der vele wijzigingen van de Ongevallenwet en wel die van de wet van 15 Juli 1910, S. 228, werd ingevoegd in hoofdstuk XIII, getiteld: „Van de aansprakelijkheid van den Staat en het beheer der geldmiddelen". Toen bepaalde dit artikel, dat de Staat oninbaar verklaarde premies aan de Rijksverzekeringsbank zou betalen, terwijl deze bank bevoegd bleef deze door den Staat betaalde schuld van den werkgever in te vorderen, hetgeen dan geschiedde ten bate van den Staat. Het laatste was erbij gevoegd, om nadrukkelijk die bevoegdheid van het Bestuur der Rijksverzekeringsbank vast te leggen en in stand te houden, daar het op zijn minst genomen twijfelachtig is of en op welke wijze het door den Staat aan de bank betaalde alsnog van dengeen, die het geld werkelijk schuldig was, zou kunnen worden ingevorderd. De Regeering zegt daarom ook in de Memorie van Toelichting (1908/1909, n°. 292, 3 blz. 5) op art. 90*bis*: „Ook na de voldoening der premiën door den Staat aan de bank is het bestuur verplicht, indien dit later mogelijk blijkt, de oninbaar verklaarde premiën te innen. Het tweede lid snijdt allen twijfel af omtrent de bevoegdheid van het bestuur om, na de voldoening der premiën door den Staat, tegen den werkgever te ageeren".

Bij de Wet van 2 Mei 1921, S. 700, werd deze bevoegdheid echter omlijnd. Dit geschiedde in lid 3 van het tegenwoordige art. 97 der Wet, door de bevoegdheid van de Rijksverzekeringsbank te beperken tot den daargenoemden tijdsduur, in welk verband tevens lid 2 moet worden gelezen. Daaruit volgt toch dat het Bestuur der Rijksverzekeringsbank niet langer dan vijf jaren na den vervaldag mag invorderen.

Voorts moge ik er nog op wijzen, dat het opschrift van het tegenwoordige hoofdstuk XII ten onrechte niet gewijzigd werd, nu het beheer der geldmiddelen (artt. 91 vlg. oud) er uit vervallen is, zoodat naar mijn oordeel het onjuist is, dat pleiter voor eischer aan dien titel een argument ontleent om te betoogen dat art. 97 niet bedoelt, de civielrechtelijke verhouding van partijen te regelen, doch alleen om aan de Rijksverzekeringsbank, resp. de Raden van Arbeid een aanwijzing te geven over de wijze, waarop zij hun civielrechtelijke bevoegdheden moeten uitoefenen. Hierbij komt dan nog, dat nu een beroep wordt gedaan op de bevoegdheid van den Raad van Arbeid, eischer niet kon volstaan met te spreken over de Rijksverzekeringsbank, resp. de Raden van Arbeid, maar in het middel ook art. 111 der wet en de daarop berustenden Algemeenen Maatregel van Bestuur van 15 Juli 1922, S. 451, als geschonden had moeten voorstellen, daar art. 97 alleen voor de bank bestemd is en eerst art. 111 de mogelijkheid schept, dat een Raad van Arbeid dezelfde bevoegdheden krijgt als de Rijksverzekeringsbank.

Volledigheidshalve vermeld ik thans nog de wijziging van art. 97 bij de Wet van 21 April 1922, S. 196. Kwamen daarvóór de premies, welke oninbaar verklaard waren of niet meer ingevorderd konden worden ten laste van den Staat, zoo werd toen een omslagstelsel ingevoerd ten einde 's Rijks kas te verlichten. Deze wijziging bracht echter niet verandering

in de verhouding van de Bank en hem, die de premies verschuldigd was.

Uit de geschiedenis van dit artikel valt dus m. i. niet af te leiden, dat het zonder meer een administratief voorschrift bevat, uitsluitend gericht tot de Bank, maar dat het wel degelijk een regeling geeft, welke tevens de verhouding van Bank tot den premieverschuldigde bepaalt.

Zulks vloeit evenzeer voort uit de woorden van het eerste lid, dat spreekt van de premiën, welke ingevolge het derde lid niet meer ingevorderd kunnen worden.

Art. 97 regelt naar mijn oordeel den duur binnen welken premiën kunnen worden ingevorderd, beperkt de bevoegdheid daartoe, en nu moge dit geschied zijn om redenen van administratieven aard, ten einde n.l. de boeken op een bepaald tijdstip te kunnen afsluiten, en het in een geval als dit vreemd lijken, dat de Bank of liever de Raad, terwijl zij het geld langs wettelijken weg bijna binnen heeft, het bedrag niet meer kan innen door het tijdsverloop, daar is m. i. weinig aan te doen. Het voorschrift is imperatief en het doet er niet toe, uit welk motief het gegeven is. Wanneer de Louise-groeve na de vijf jaren vrijwillig betaald had, zou de figuur anders zijn, doch in dit geval staat vast, dat zulks niet geschied is, maar dat de Raad het geld binnen kreeg langs den weg van executoriaal derden beslag, waarover nader bij de bespreking van het subsidiaire middel.

Eischer moge dan ook art. 97 als een instructie opvatten, welke alleen tot hem gericht is, door in strijd ermede te handelen, kan hij een onrechtmatige daad plegen, evenzeer als ieder die zijn instructie, welke zijn bevoegdheden bepaalt, te buiten gaat.

De andere grond, welke Rechtbank en Hof aannamen voor toewijzing van de vordering der Louise-groeve, n.l. die van onverschuldigde betaling, wordt, wanneer art. 97 der wet moet worden opgevat, zooals ik meen dat juist is, door het primaire middel niet aangevallen, immers toen de Staat krachtens het beslag aan den Raad betaalde, had deze Raad geen vorderingsrecht meer.

Hiermede kom ik vanzelf tot het subsidiaire middel betreffende het begrip „invordering".

Ik heb niet veel toe te voegen aan hetgeen het Hof daaromtrent zegt, n.l. dat het Hof met de Rechtbank van oordeel is, dat appellant qq. door op 30 Aug. 1927 de betaling van den Staat aan te nemen, heeft verricht een daad van invordering

dat immers tusschen partijen vaststaat, dat deze betaling is geschied ter voldoening van vóór 22 Febr. 1921 vervallen premies, welke geïntimeerde ingevolge de Ongevallenwet aan appellant qq. schuldig was geworden en tot verhaal waarvan — nadat daartoe krachtens art. 50 dier wet waren uitgevaardigd dwangbevelen, welke executoir zijn verklaard en aan geïntimeerde beteekend — appellant qq. onder den Staat der Nederlanden had gelegd executoriaal derden-arrest, terwijl in de daarop gevolgde verklaringsprocedure bij vonnis van de Rechtbank te 's-Gravenhage dd. 22 December 1925 de Staat is veroordeeld om van de aan geïntimeerde toekomende gelden het bedrag der premie's (vermeerderd met de interessen en kosten) aan appellant qq. af te geven;

dat appellant qq. door het executoir verklaarde dwangbevel aan geïntimeerde te doen beteekenen moet geacht worden te zijn aangevangen met het invorderen der bedoelde premie's;

dat dit „invorderen" is voortgezet door het leggen van gemeld derden-arrest onder den Staat, terwijl door de afgifte van een gedeelte der aan geïntimeerde toekomende gelden aan appellant qq. — waartoe de Staat ten slotte veroordeeld was — „de invordering" der premie's uitdrukkelijk is voltooid;

dat derhalve appellant qq. door die gelden op 30 Aug. 1927 in ontvangst te nemen, heeft gehandeld in strijd met art. 97, lid 3, der Ongevallenwet.

De Staat moest krachtens het vonnis betreffende het beslag van 22 Dec. 1925, dus gewezen vóór de vijf jaren van art. 97 verstreken waren, het geld aan den Raad afgeven. Het in ontvangst nemen van dat geld na die vijf jaren voltooide de door het beslag begonnen invordering.

Ik acht den termijn van vijf jaren een verval-termijn, niet vatbaar voor stuiting of verjaring. Uit de geschiedenis welke ik vermeldde en de woorden van de bepaling blijkt dit m. i. reeds voldoende. „Is de invordering nog hangende na verloop van die vijf jaren, dan wordt zij niet verder voortgezet", m. a. w. dan is het uit met het invorderen der premies. De invordering was nog hangende, dus onbeslist, niet afgedaan, nog niet geëindigd, toen de vijf jaren verstreken waren, immers toen was de arbitrale uitspraak nog niet gevallen. Eerst daarna bleek de mogelijkheid, dat de getroffen maatregel, n.l. het executoriaal derden-beslag succes zou kunnen hebben, doch toen was het te laat.

Ik lees derhalve art. 97 l. 3 evenals het Hof, wanneer het zegt, dat dit duidelijke voorschrift geen anderen uitleg gedoogt, dan dat na verloop van bedoelden termijn van vijf jaren de premies niet meer rechtsgeldig kunnen worden ingevorderd, terwijl de te dier zake nog hangende invorderingen geen verderen voortgang mogen hebben. Nu hier een m. i. duidelijk voorschrift is, acht ik het niet noodig hierbij het verjaringsbegrip en de mogelijkheden van stuiting van verjaring te bespreken, in verband met de beteekenis welke aan „verjaring" te hechten is in verschillende wetten. Terecht heeft m. i. de wetgever in dit artikel dien term, die nog al eens verkeerd gebruikt wordt, willen vermijden.

Van oordeel dat het middel niet tot cassatie kan leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van eischer in de kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat, voorzoover thans nog van belang, uit het bestreden arrest blijkt, dat eischer tot cassatie — verder te noemen de Raad van Arbeid — ten laste van verweerster in cassatie — verder te noemen de Naamlooze Vennootschap — executoriaal derden arrest heeft doen leggen onder den Staat der Nederlanden tot een bedrag van f 20072.70 ter zake van door de Naamlooze Vennootschap aan den Raad van Arbeid verschuldigde en vóór 1 Januari 1921

vervallen premiën ingevolge de Ongevallenwet 1921; dat in de verklaringsprocedure de Rechtbank bij vonnis van 22 December 1925 den Staat heeft veroordeeld tot afgifte aan den Raad van Arbeid van de gelden, welke hij te zijner tijd krachtens arbitraal vonnis in een hangende procedure aan de Naamlooze Vennootschap zou hebben uit te keeren; dat de Staat, die bij arbitrale beschikking van 18 Juli 1927 is veroordeeld tot betaling aan de Naamlooze Vennootschap van f 884976.85 aan hoofdsom, op 30 Augustus 1927 aan den Raad van Arbeid heeft uitbetaald f 21992.09 ter voldoening van bedoelde premiën met rente en kosten;

dat de Naamlooze Vennootschap vervolgens eene vordering tegen den Raad van Arbeid heeft ingesteld tot betaling van gezegd bedrag met nevenvorderingen, op grond dat op 30 Augustus 1927 meer dan vijf jaren waren verloopen sedert den laatsten vervaldag der premiën, zoodat de Raad van Arbeid, door niettemin bedoelde betaling te aanvaarden, gehandeld heeft in strijd met art. 97, 3de lid, Ongevallenwet 1921, de premiën onrechtmatig heeft ingevorderd en ingevolge die onrechtmatige daad tot schadevergoeding jegens de Naamlooze Vennootschap is gehouden, althans nu de Raad van Arbeid wist of moest weten, dat de Naamlooze Vennootschap de vervallen premiën niet meer schuldig was, tot terugbetaling van het onverschuldigd genotene verplicht is;

dat de Rechtbank te Maastricht bij vonnis van 16 November 1933 de vordering heeft toegewezen;

dat de Raad van Arbeid tegen dit vonnis in hooger beroep heeft aangevoerd:

dat de Rechtbank ten onrechte heeft aangenomen:

ten aanzien van de primaire vordering, gebaseerd op onrechtmatige daad:

1°. dat hij door van den Staat betaling aan te nemen, een daad van invordering heeft gedaan;

2°. dat de termijn genoemd in art. 97 lid 3 der Ongevallenwet moet beschouwd worden als een vervaltermijn, na verloop van welken de premies niet meer kunnen ingevorderd worden, zoodat appellant q.q.'s recht op invordering op 30 Augustus 1927 vervallen was;

ten aanzien van de subsidiaire vordering wegens onverschuldigde betaling:

dat deze in ieder geval gegrond zoude zijn, omdat geïntimeerde, ten dage van de betaling door den Staat, niets aan appellant q.q. schuldig was;

dat het Hof bij het bestreden arrest het beroepen vonnis heeft bevestigd, daarbij overwegende:

dat appellant q.q. door die gelden op 30 Augustus 1927 in ontvangst te nemen, heeft gehandeld in strijd met art. 97 lid 3 der Ongevallenwet, luidende:

„De premiën, welke gedurende vijf jaren, te rekenen van den vervaldag, oningevorderd zijn gebleven, worden niet meer ingevorderd. Is de vordering na verloop van die vijf jaren nog hangende, dan wordt zij niet verder voortgezet".

dat toch dit duidelijke voorschrift geen anderen uitleg gedoogt, dan dat na verloop van bedoelden termijn van vijf jaren de premie's niet meer rechtsgeldig kunnen ingevorderd worden, terwijl de te dier zake nog hangende invorderingen geen verderen voortgang mogen hebben;

dat appellant nog met een beroep op de memorie van toelichting op het ontwerp der wet, waarbij art. 97 lid 3 der Ongevallenwet zijn tegenwoordige redactie heeft gekregen, en op de inkleeding van soortgelijke bepalingen in andere wetten, betoogd heeft, dat de bedoeling des wetgevers geweest is, te bepalen, dat de premiën door verloop van den in die bepaling genoemden termijn „verjaren", zoodat stuiting mogelijk is;

dat echter het Hof, daarlatende of moet worden aangenomen, dat de wetgever hier inderdaad aan verjaring als bedoeld in het Burgerlijk Wetboek gedacht heeft, van oordeel is, dat de duidelijke bewoordingen der besproken bepaling slechts den uitleg verdragen, dat na verloop van vijf jaren na den vervaldag het recht op de premiën vervalt en ophoudt te bestaan;

dat trouwens met „verjaring" onvereenigbaar is de bepaling dat een reeds hangende invordering — waardoor immers de verjaring zou kunnen zijn gestuit — niet verder mag worden voortgezet;

dat, waar nu uit het voorafgaande mede volgt, dat op den dag der betaling dit is op 30 Augustus 1927, geïntimeerde ter zake niets schuldig was aan appellant q.q., het beroepen vonnis dient bevestigd te worden;

O. dat de Raad van Arbeid tegen dit arrest heeft opgeworpen het volgende middel van cassatie: zie concl. Adv.-Gen.;

O. dat het eerste onderdeel van dit middel berust op de stelling, dat art. 97, 3de lid, Ongevallenwet 1921 slechts inhoudt een instructie, welke de rechtsverhouding tusschen den Raad van Arbeid en de premieschuldenaren niet aantast;

O. dat deze opvatting geen steun vindt in den tekst van bedoeld artikel;

dat toch het derde lid voorschrijft niet alleen, dat premiën, welke gedurende vijf jaren na den vervaldag oningevorderd zijn gebleven, niet meer ingevorderd kunnen worden, maar ook dat de invordering, welke bij het verstrijken van dien termijn hangende is, niet verder wordt voortgezet;

dat verder in lid 1 van hetzelfde artikel gesproken wordt — behalve over premiën, welke oninbaar zijn verklaard — over premiën, welke krachtens het derde lid niet meer ingevorderd „kunnen" worden, terwijl in het tweede lid aan de Rijksverzekeringsbank nog wel de bevoegdheid wordt toegekend de in het eerste lid bedoelde premiën in te vorderen, echter uitdrukkelijk met uitzondering van de in het derde lid bedoelde;

dat uit dit alles blijkt, dat het derde lid te verstaan is in dien zin, dat na vijf jaren eenerzijds het recht op de premiën, anderzijds de schuldplichtigheid daarvan vervallen zijn;

O. dat op 30 Augustus 1927, toen de betaling der premiën plaats vond, meer dan vijf jaren verloopen waren na den vervaldag dier premiën, zonder dat deze ingevorderd waren, zoodat de premievordering niet meer bestond, en de betaling onverschuldigd geschiedde;

O. dat hiermede de ongegrondheid van het eerste onderdeel, zoowel als van de tweede grief van het tweede onderdeel vast staat, zoodat door deze grieven de grondslag voor de ingestelde vordering, voorzoover deze berust op onverschuldigde betaling, niet aangetast wordt;

O. dat de ingestelde vordering berustte op den dubbelen grondslag van onrechtmatige daad en van onverschuldigde betaling, welke beide grondslagen door Rechtbank en Hof als juist zijn aanvaard, zoodat, als het middel niet beide zelfstandige grondslagen aan de beslissing kan ontnemen, het niet tot cassatie kan leiden;

O. dat het middel blijkens het hiervoor overwogene faalt ten aanzien van den grondslag der onverschuldigde betaling, en derhalve niet verder onderzocht behoeft te worden, of juist is het gedeelte, waarbij de grondslag van de onrechtmatige daad wordt aangevallen;

Verwerpt het beroep; (Salaris f 450, *Red.*).

(N. J.)

---

24 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. art. 406, Grondwet art. 63, H. O.wet art. 47, Bez.besluit B. Rijksambt. art. 1.)

Nu ten aanzien van de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren aan de Technische Hoogeschool te Delft bij het Bezoldigingsbesluit 1928 geen andere norm is gesteld, dan dat die ten hoogste f 7000 zal bedragen, valt elke voorziening van den Minister, waarbij de bezoldiging van zoodanigen hoogleeraar wordt vastgesteld binnen deze grens en waarin dus niet wordt afgeweken van eenige in het Besluit vervatte norm, buiten het terrein, dat door het vijfde lid van art. 1 wordt bestreken.

Derhalve moet de vraag, of voor eischer het ambt van buitengewoon hoogleeraar een nevenbetrekking in den zin van de Min. Besch. van 13 Februari 1930 is, waarvan de toepasselijkheid van die beschikking afhangt, niet worden getoetst aan evenvermelde bepaling van het Bezoldigingsbesluit.

De klacht, dat het Hof ten onrechte de Min. Besch. van 13 Februari 1930 niet op eischer toepasselijk heeft geoordeeld, omdat het Hof — ten onrechte — van oordeel was, dat zijn ambt is aan te merken als een nevenbetrekking in den zin van die Beschikking, kan niet tot cassatie leiden, omdat die Beschikking, welke overigens haar beteekenis zij, eene inwendige regeling is gebleven, daar zij nu is openbaar gemaakt op de wijze, waarop dit met naar buiten werkende regelingen van het Staatsbestuur geschiedt, zoodat reeds daarom die Beschikking niet is eene wet in den zin van art. 99 R. O., waarvan schending een grond voor cassatie oplevert.

Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat ook de Minister zich heeft te houden aan de bewoordingen van zijne beschikking en hij aan die bewoordingen geweld heeft aangedaan door bij de toepassing op het concrete geval van eischer diens betrekking als nevenbetrekking te beschouwen, ofschoon daarnaast geen hoofdbetrekking meer bestond.

Prof. Dr. A. M. A. A. Steger, buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft, wonende te Heemstede, eischer tot cassatie van het op 21 Februari 1935 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, (W. 12975 N. J. 1935, 801 *Red.*), advocaat Mr. P. A. Roeper Bosch;

tegen:

den Staat der Nederlanden, verweerder in cassatie, advocaat Jhr. Mr. G. W. van der Does, gepleit door Mr. A. F. Telders.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Thans wordt als middel tot cassatie aangevoerd:

„S. en/of v. t. van art. 63 Grondwet, art. 4 A. B., artt. 39, 40 en 47 Hooger Onderwijswet, artt. 1, 2 en 3 en Bijlage A I en II van het Besluit van den 8sten Maart 1929 tot vaststelling van regelen ten aanzien van de bezoldiging van Burgerlijke Rijksambtenaren, S. 72, (Bezoldigingsbesluit 1928), de Beschikking van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen d.d. 13 Februari 1930 N°. 542 I Afdeeling H. O. en van art. 48 Rv., doordat het Gerechtshof te 's-Gravenhage, vernietigende het vonnis der Rechtbank, waarbij de oorspronkelijke vordering aan eischer was toegewezen, alsnog aan eischer zijne vordering heeft ontzegd, waarbij het Hof:

„1°. ten onrechte op de in het Arrest nader vermelde gronden heeft aangenomen, dat de Kroon aan den betrokken Minister, aan wien voorzooveel hem betreft de uitvoering van het Bezoldigingsbesluit 1928 is opgedragen, ook heeft opgedragen binnen de door Haar getrokken grens (in Bijlage A II vermeld als „f 7000 ten hoogste") de bezoldiging van een buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool naar zijn inzicht te bepalen, welke bevoegdheid de Kroon aan voormelden Minister integendeel slechts heeft gegeven in de gevallen genoemd in art. 1 sub 5 van genoemd Bezoldigingsbesluit, wordende immers met de woorden „ten hoogste" in de Bijlage A II van dit Besluit het ambt van buitengewoon hoogleeraar „aangewezen" als in den zin van gemeld artikel 1 sub 5 is bedoeld, waardoor het Hof

„*a.* ten onrechte niet heeft onderzocht of zich één der in art. 1 sub 5 bedoelde gevallen in casu heeft voorgedaan, een vraag, die de Rechtbank ontkennend had beantwoord en welker bevestigende beantwoording voor de toepasselijkheid op eischer van de Ministerieele Beschikking van 13 Februari 1930 noodzakelijk is,

„*b.* ten onrechte aan de uitdrukking „van wie dit ambt niet als nevenbetrekking is aan te merken", in voormelde Beschikking gebezigd, eene zelfstandige, althans en in elk geval eene andere beteekenis heeft gegeven dan daaraan volgens gemeld art. 1 sub 5 moet worden toegekend en mede op dien grond eischers vordering heeft afgewezen,

„2°. ten onrechte zijne beslissing heeft doen steunen op de, op voornoemde gronden ten deze niet ter zake doende overweging, dat eischer in 1918 gelijktijdig met zijn benoeming tot buitengewoon hoogleeraar een betrekking als adviseur van het Jurgens-concern — dus

niet een ambt —, heeft aanvaard, waarbij het Hof zich bij zijn oordeel laat leiden door een in 1918 bestaanden feitelijken toestand terwijl het Bezoldigingsbesluit 1928 en de daarop gegronde Ministerieele Beschikking 1930 zijn in werking getreden „te rekenen van 1 November 1928", zoodat het Hof den feitelijken toestand op laatstgemelden datum bestaande had behooren te onderzoeken, zulks te meer nu in feite vaststaat, dat eischer op 1 November 1928 niet meer bij het Jurgens-concern als adviseur in betrekking was".

Dit middel bevat dus twee grieven.

Met de eerste grief, welke is gericht tegen de door mij aangehaalde rechtsoverwegingen 4—7 kan ik mij niet vereenigen. Terecht m. i. heeft het Hof op de in zijn arrest aangevoerde gronden met uitzondering echter van die vervat in het vierde lid der zevende overweging, waarop ik straks nog terugkom, en van die vervat in het laatste lid dier overweging, welke mij uiterst zwak voorkomt, daar hij betrekking heeft op een regeling, die op 1 November 1928 nog niet gold en van de toen bestaande regeling afwijkt door een toevoeging, welke vermoedelijk haar oorsprong juist aan het geval-Steger dankt, geoordeeld, dat van een lagere bezoldiging dan het Bezoldigingsbesluit 1928 vaststelt slechts sprake kan zijn, als in dit Besluit een vast bedrag van het salaris is vastgesteld of het bedrag daarvan aan de hand van vastgestelde verhoogingen kan worden berekend, doch niet als van de bezoldiging slechts het maximum is vastgesteld. Het vijfde lid van art. 1 van het Bezoldigingsbesluit had het Hof in het onderhavig geval dus niet toe te passen en de Ministerieele Beschikking van 13 Februari 1930 vond dáárin dan ook niet haar grondslag, zoodat het Hof ook niet behoefde te onderzoeken, of een der gevallen van bedoeld vijfde lid zich hier voordeed.

Naar aanleiding van onderdeel *b* van deze grief merk ik ten overvloede nog op, dat in het vijfde lid van art. 1 het woord nevenbetrekking in het geheel niet voorkomt, zoodat het Hof aan dit woord niet een andere beteekenis kan hebben gegeven dan daaraan volgens art. 1, lid 5, moet worden toegekend.

Daarentegen kan ik mij met de tweede grief, welke tegen de door mij aangehaalde rechtsoverweging 9 is gericht, wel vereenigen. *

Allereerst valt met betrekking tot deze overweging te constateeren, dat waar daarin de datum 1 November 1918 wordt genoemd, dit blijkbaar een verschrijving is voor 1 November 1928, zijnde de dag, van welken af volgens de Beschikking van 13 Februari 1930 met de nieuwe daarbij vastgestelde regeling rekening zou worden gehouden. Beide partijen waren het bij de in cassatie gehouden pleidooien hierover eens.

Ook met deze verbetering acht ik de 9e overweging onjuist. Van de éénzijdige verandering van een nevenbetrekking in een hoofdbetrekking kan in het onderhavige geval reeds hierom niet gesproken worden, dat niet vaststaat onder welke omstandigheden de eischer zijn betrekking bij het Jurgens-concern heeft verloren, maar — wat van meer gewicht is — ook omdat van een nevenbetrekking geen sprake kan zijn, indien daarnaast niet een hoofdbetrekking bestaat. De Minister had bij zijn Beschikking van 13 Februari 1930 zich zelven gebonden in de regeling van de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren voor de gevallen, waarin hun ambt niet als nevenbetrekking was aan te merken, dus ook voor het geval, waarin het de eenige betrekking was, zonder onderscheid te maken naar de omstandigheden, waaronder deze toestand was ontstaan.

Deze regeling vindt haar grondslag in art. 11 van het Bezoldigingsbesluit 1918 en is een algemeene regeling met betrekking tot de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren en dus een wettelijk voorschrift, dat ook den Minister, die het gegeven had, bond. Van te algemeene strekking is derhalve de overweging van het Hof in het reeds genoemde vierde lid zijner zevende rechtsoverweging, dat de beslissing, of een bepaald (buitengewoon) hoogleeraarschap al dan niet als een nevenbetrekking is te beschouwen, den Minister toekomt. Ook de Minister heeft zich aan de bewoordingen van zijn beschikking te houden. Door bij de toepassing op het concrete geval van eischer diens betrekking als nevenbetrekking te beschouwen, ofschoon daarnaast geen hoofdbetrekking meer bestond, heeft hij aan die bewoordingen geweld aangedaan. Anders is het misschien onder de op dit punt afwijkende Beschikking van 4 Januari 1934, doch — gelijk ik reeds opmerkte — gold dit Besluit op 1 November 1928 nog niet.

Door zich met de onjuiste opvatting van den Minister te vereenigen heeft het Hof ook niet — gelijk namens den Staat is gepleit — een feitelijke doch een rechtskundige, dus in cassatie aantastbare beslissing gegeven.

Uit het tot dusverre betoogde volgt reeds, dat in deze grief ook met juistheid is gesteld, dat het Hof zich ten onrechte bij zijn oordeel heeft laten leiden door den in 1918 bestaanden feitelijken toestand — het buitengewoon hoogleeraarschap van eischer een nevenbetrekking — in plaats van met den op 1 November 1928 bestaanden en voor de toepassing der Beschikking van 13 Februari 1930 beslissenden toestand — het buitengewoon hoogleeraarschap des eischers eenige betrekking. Deze grief is derhalve gegrond.

De H. R. kan, indien hij zich met mijne opvatting vereenigt, ten principale recht doen.

Ik concludeer, dat het bestreden arrest zal worden vernietigd, dat het vonnis der Recht-

---

* Deze overweging luidt: „dat de omstandigheid, dat geïntimeerde thans geen adviseur van gemeld concern meer is en dit reeds op 1 November 1928 niet meer was, in bovenstaande beschouwingen geen verandering kan brengen, aangezien vanzelfsprekend niet éénzijdig en zonder medewerking van de autoriteit, die voor het buitengewoon hoogleeraarschap van geïntimeerde zijne bezoldiging als die van een nevenbetrekking vaststelde, de aard van die betrekking kan worden veranderd, hetgeen in dit geval nog te gereeder mag worden aangenomen, omdat tusschen partijen vaststaat, dat in de werkzaamheden van geïntimeerde, die hij voor den Staat verricht, sedert zijn benoeming tot buitengewoon hoogleeraar geen verandering is gekomen. *(Red.)*

bank, zij het op de nieuwe, door mij ontwikkelde gronden, zal worden bevestigd en dat de Staat zal worden veroordeeld in de kosten in hooger beroep en in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij Beschikking van 13 Februari 1930, N°. 542/1, Afdeeling H. O., de bezoldiging van de buitengewone hoogleeraren aan de Rijksuniversiteiten en de Technische Hoogeschool te Delft, voor wie dit ambt niet als nevenbetrekking is aan te merken, met ingang van 1 November 1928 heeft vastgesteld op een aanvangsjaarwedde van f 5500, met drie tweejaarlijksche verhoogingen te brengen op f 7000;

dat de eischer tot cassatie — Steger — die sedert 1 Mei 1918 buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft is, bij inleidende dagvaarding aanspraak heeft doen gelden over het tijdperk van 1 November 1928 tot 1 Juli 1931 op bezoldiging naar f 7000 per jaar, op grond, dat dit ambt voor hem niet als een nevenbetrekking is aan te merken, terwijl de Staat de juistheid van dezen grondslag bestrijdt;

dat de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bij vonnis van 20 April 1933 (W. 12975 N. J. 1933, 801 *Red.*), de vordering heeft toegewezen op grond, in het kort: dat, nu het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1928 ten aanzien van de bezoldiging van de buitengewone hoogleeraren aan de Technische Hoogeschool slechts bepaalt, dat deze ten hoogste f 7000 per jaar zal bedragen, de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen de bevoegdheid om de jaarwedde van zoodanigen ambtenaar vast te stellen op minder dan f 7000 alleen maar kon ontleenen aan artikel 1, lid 5, van genoemd Besluit, waarbij is bepaald, dat ten aanzien van daarvoor in dit besluit aangewezen of nader aan te wijzen ambten de Minister, Hoofd van het daarbij betrokken Departement van Algemeen Bestuur, een lagere bezoldiging zal kunnen vaststellen wegens minderen omvang van het ambt, wegens waarneming daarvan te zamen met een ander ambt, wegens toelaatbare bijverdiensten uit het ambt voortvloeiende, of indien in verband met den arbeidstijd daartoe termen aanwezig zijn, geen van welke gevallen zich naar het oordeel der Rechtbank hier voordeed;

dat de Staat in hooger beroep tegen dit vonnis, onder meer, heeft aangevoerd, dat de Rechtbank ten onrechte de aanspraak van Steger mede aan art. 1 lid 5 van het Bezoldigingsbesluit Rijksambtenaren 1928 heeft getoetst; (verkorte weergave van O. 4 *)

dat het Hof deze grief gegrond geoordeeld heeft, daaromtrent overwegende:

5. „dat de Minister aan dit artikel niet heeft kunnen ontleenen de bevoegdheid tot het geven van een regeling als in zijne voormelde beschikking omschreven, omdat in gemeld artikel slechts sprake is van het vaststellen van een lagere bezoldiging en dit dus niet van toepassing kan zijn op een bezoldiging die als de onderhavige in meergemelden Algemeenen Maatregel van Bestuur slechts ten aanzien van haar maximum is vastgesteld, doch uitsluitend op bezoldigingen, die ingevolge voormeld besluit óf vast zijn ten aanzien van haar bedrag óf periodiek verhoogd worden met een vast bedrag;

„dat immers een functionaris wien zulk een alleen ten aanzien van het maximum vastgestelde bezoldiging krachtens dit Besluit toekomt daardoor geenszins aanspraak krijgt op die maximum bezoldiging zooals de Rechtbank blijkbaar meent, doch het kenmerkende van deze alleen naar het maximum bedrag slechts vastgestelde bezoldigingen juist is, dat aan het oordeel van de autoriteit, die binnen de in het Besluit aangegeven grens die bezoldiging op een vast bedrag zal hebben vast te stellen, wordt overgelaten dit bedrag te bepalen en dat alléén op grond van de bepalingen van het Besluit van een normaal bedrag van de bezoldiging van zoodanigen functionaris, als hoedanig ook een buitengewoon hoogleeraar is aan te merken, geen sprake kan zijn;

6. „dat de regeling der bezoldigingen van de Ambtenaren, die uit 's Rijks kas worden betaald, welke — behoudens hier niet ter zake doende uitzonderingen — in art. 63 der Grondwet aan de Kroon is voorbehouden, door deze is gegeven in den Algemeenen Maatregel van Bestuur het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1928, dat ten deze toepasselijk is;

dat in de bijlagen A, B en C tot dat besluit behoorende de Kroon drie categorieën van bezoldigingen heeft onderscheiden die — voorzoover thans van belang — in de bijlagen A I en II zijn vermeld, te weten de bezoldigingen waarbij periodieke verhoogingen zijn voorzien en die waarbij zulke verhoogingen niet zijn vastgesteld, welke tweede categorie omvat de vaste bezoldigingen en die welke alleen ten aanzien van haar maximum door de Kroon zijn vastgesteld, zooals de bezoldiging van den geïntimeerde, luidende de desbetreffende bepaling in bijlage A sub II voorzoover ten deze van belang: „f 7000 ten hoogste ..... Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, Rijks-Universiteiten en Technische Hoogeschool, Buitengewoon Hoogleeraar";

7. „dat hiermede de Kroon heeft voldaan aan de haar bij voormeld grondwetsartikel opgelegde plicht en heeft uitgeoefend het Haar bij datzelfde artikel toegekend recht om een algemeene regeling te geven ten aanzien van de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren, doch noch uit dat Grondwetsartikel noch uit eenig ander artikel der Wet eene verplichting voor de Kroon valt af te leiden om ten deze méér te doen en het bedrag dier bezoldiging vast te stellen op een vast cijfer;

„dat veeleer op grond van de Hooger Onderwijswet moet worden aangenomen, dat de Kroon het bedrag van die bezoldiging niet zelf zal bepalen, immers in tegenstelling met art. 40 dier wet, waarin aan de bepaling, dat de Hoogleeraren een jaarwedde uit 's Rijkskas genieten, wordt toegevoegd, dat daarvan „het bedrag door Ons is vast te stellen", ten aanzien van buitengewone hoogleeraren in art. 47

* De nummering is dezerzijds bijgevoegd met het oog op de Conclusie Proc.-Gen. *(Red.)*.

diezelfde bepaling voorkomt zonder de toevoeging, dat de Kroon het bedrag der bezoldiging zal vast stellen, hoewel zoowel de gewone als de buitengewone hoogleeraren onderscheidenlijk ingevolge de artt. 39 en 47 beiden door de Kroon worden benoemd;

„dat ook uit het Bezoldigingsbesluit zelf niet blijkt, dat de Kroon zich meer recht ten aanzien van het vaststellen van het bedrag der bezoldiging van buitengewone hoogleeraren heeft voorbehouden dan Zij uitoefende door een maximum-bezoldiging voor dat ambt vast te stellen en dus moet worden aangenomen, dat de Kroon aan den betrokken Minister, aan wien voorzooveel hem betreft de uitvoering van het Bezoldigingsbesluit is opgedragen, ook heeft opgedragen binnen de door Haar getrokken grens die bezoldiging naar zijn inzicht te bepalen;

„dat de Minister uiteraard ingevolge deze bevoegdheid een algemeene regeling mocht geven gelijk hij die heeft gegeven in zijne voormelde beschikking van 13 Februari 1930, waarin hij een algemeen richtsnoer aangaf en de bezoldiging vaststelde voor buitengewone hoogleeraren van wie dit ambt niet als een nevenbetrekking is te beschouwen, doch, afgezien van de vraag welke de staatsrechtelijke beteekenis en de rechtskracht van zoodanige beschikking zijn moge, in elk geval de beslissing of een concreet geval onder die beschikking valt aan den Minister toekomt en deze dus te beslissen heeft of een bepaald buitengewoon hoogleeraarschap al dan niet als een nevenbetrekking is te beschouwen;

„dat deze opvatting ook die des Minister is, zooals blijkt uit diens bijna gelijkluidende beschikking van 4 Januari 1934 No. 22 Afd. H. O. gegeven in verband met het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934, dat het ten deze geldende overeenkomstige Bezoldigingsbesluit 1928 heeft vervangen en op de punten, waarop het hierbij aankomt, niet van laatstbedoeld Besluit verschilt, in welke nieuwe beschikking de Minister bepaalt, dat deze geldt onder meer voor de buitengewone hoogleeraren van wie dit ambt naar het oordeel van den Minister niet als een nevenbetrekking is aan te merken;"

dat het Hof, na nog te hebben overwogen (O. 8 en 9), dat en waarom ook naar 's Hofs oordeel het ambt van buitengewoon hoogleeraar voor Steger als een nevenbetrekking is aan te merken, met vernietiging van het vonnis der Rechtbank, de ingestelde vordering heeft ontzegd;

O. dat Steger tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie heeft aangevoerd: zie Concl. Proc.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat het meergemelde vijfde lid van art. 1 van het, ten deze toepasselijke, Bezoldigingsbesluit Rijksambtenaren 1928 den betrokken Minister de bevoegdheid verleent om op bepaalde, in dat lid opgesomde, gronden af te wijken van bij het Besluit gestelde normen door ten aanzien van door de Koningin aangewezen ambten een lagere bezoldiging vast te stellen dan bij het Besluit is geschied;

dat een bevoegdheid om van een bezoldigingsgrens naar beneden af te wijken slechts dan reden van bestaan heeft, als een grens naar beneden is gesteld;

dat echter het Besluit ten aanzien van de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren aan de Technische Hoogeschool te Delft geen andere norm stelt dan dat die ten hoogste f 7000 zal bedragen;

dat derhalve elke voorziening van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, waarbij de bezoldiging van zoodanigen hoogleeraar wordt vastgesteld binnen deze grens en waarin dus niet wordt afgeweken van eenige in het Besluit vervatte norm, valt buiten het terrein, dat door het vijfde lid van art. 1 van het Besluit wordt bestreken;

dat dit ook hierin bevestiging vindt, dat de met deze bepaling overeenkomende bepalingen der Bezoldigingsbesluiten van 1916 en 1920 beperkt waren tot de ambten opgenomen in de Bijlage A van die besluiten, in welke bijlage de bezoldigingen voorkwamen, die waren bepaald op vaste bedragen met vaste verhoogingen, terwijl de bijlage C ook toen voor de buitengewone hoogleeraren slechts een maximum bedrag vaststelde;

dat dus de vraag, of voor Steger het ambt van buitengewoon hoogleeraar een nevenbetrekking in den zin van de Ministerieele Beschikking van 13 Februari 1930 is, waarvan de toepasselijkheid van die beschikking ten aanzien van zijn bezoldiging afhangt, niet moet worden getoetst aan evenvermelde bepaling van het Bezoldigingsbesluit;

dat derhalve zoowel het eerste onderdeel van het middel, dat uitsluitend berust op de bewering, dat 's Hofs arrest in strijd komt met die bepaling, als het tweede onderdeel, voorzoover ook dit berust op dezelfde klacht, niet tot cassatie kan leiden;

dat het tweede onderdeel voor het overige er over klaagt, dat het Hof ten onrechte de Ministerieele Beschikking van 13 Februari 1930 niet op Steger toepasselijk heeft geoordeeld, omdat het Hof — ten onrechte — van oordeel was, dat zijn ambt is aan te merken als een nevenbetrekking in den zin van die Beschikking;

dat de Beschikking, welke overigens haar beteekenis zij, een inwendige regeling is gebleven, daar zij niet is openbaar gemaakt op de wijze, waarop dit geschiedt met naar buiten werkende regelingen van het Staatsbestuur;

dat reeds daarom de Beschikking niet is een wet in den zin van art. 99 der Wet op de Rechterlijke Organisatie, waarvan schending een grond voor cassatie oplevert;

dat mitsdien de klacht over schending der Beschikking niet kan worden onderzocht;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 350 *Red.*).

(N. J.)

---

27 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 1; A. P. V. van 's-Gravenhage art. 107.)

Req. heeft voor de Rechtb. o. m. als verweer gevoerd, dat het verbod van art. 107 A. P. V. van 's-Gravenhage om met een rijtuig of motorrijtuig tegen betaling publiek te vervoeren, indien dat vervoer is aangevangen in de gemeente, niet van

toepassing is op intercommunaal vervoer, daar art. 107 ook een bepaling bevat, welke het verbod niet van toepassing verklaart t. a. v. motorrijtuigen en rijtuigen, waarvoor ten deze eene andere wettelijke regeling geldt.

Req.'s grief, dat de Rechtb. zijn verweer ten onrechte heeft verworpen, omdat hij, req. wel een openbaar vervoer gebezigd heeft, dat echter geen autobus was en waarvoor hij dus geen concessie noodig had, moet afstuiten op de beslissing der Rechtb., dat het in de t.l.l. en bewezenverklaring bedoelde motorrijtuig *niet* is een openbaar middel tot vervoer van personen als bedoeld in art. 1 j°. art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, terwijl niet blijkt, dat de Rechtb. van eene onjuiste opvatting van het begrip „openbaar middel tot vervoer van personen" zoude zijn uitgegaan.

Op het beroep van W.L.K., autoverhuurder te A'dam, req. van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te 's-Gravenhage van 10 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht te 's-Gravenhage op 12 Maart 1935 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „te 's-Gravenhage op de openbare straat met een motorrijtuig tegen betaling publiek vervoeren, terwijl het vervoer van dat publiek is aangevangen in de gemeente", met aanhaling van de artt. 107, 115*a* der A. P. V. voor 's-Gravenhage, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijf gulden en drie dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. F. W. Goudsmit).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Bij het bestreden vonnis is requirant wegens overtreding van art. 107 der Algemeene Politieverordening voor 's-Gravenhage veroordeeld ter zake van het te zijnen laste bewezen verklaarde feit: „dat hij op of omstreeks 18 December 1934, des namiddags omstreeks 11.20 uur te 's-Gravenhage op de openbare straat, de Nieuwe Markt, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente met een motorrijtuig tegen betaling publiek heeft vervoerd, waarvan het vervoer is aangevangen in die gemeente".

Voormeld artikel der in dezen toegepaste verordening luidt als volgt:

„Het is verboden op de openbare straat:

1°. een rijtuig of motorrijtuig aan het publiek om niet of tegen betaling ten gebruike aan te bieden;

2e. met een rijtuig of motorrijtuig tegen betaling publiek te vervoeren, indien het vervoer van dat publiek is aangevangen in de gemeente.

De hierboven onder 1e en 2e vermelde verbodsbepalingen zijn niet van toepassing ten aanzien van:

a. stationneerende rijtuigen en motorrijtuigen;

b. rijtuigen en motorrijtuigen, waarvoor ten deze een andere wettelijke regeling geldt;

c. rijtuigen en motorrijtuigen in gebruik bij de Overheid.

De hierboven onder 2e vermelde verbodsbepaling is niet van toepassing ten aanzien van hem, die handelt krachtens vergunning van Burgemeester en Wethouders".

Requirants onderneming vervoert, gelijk per advertentie wordt bekend gemaakt, met ongeveer 50 taxi's passagiers tegen betaling van 's-Gravenhage naar Amsterdam en omgekeerd. De auto's rijden alleen op bestelling, dus niet op vaste tijdstippen,en halen de passagiers van huis af.

Namens requirant is daarom betoogd, dat hij moet worden ontslagen van rechtsvervolging, omdat:

a. òf de betreffende verordening in casu niet van toepassing is, daar een andere wettelijke regeling geldt (zie die verordening sub 2*b*);

b. òf de betreffende verordening onverbindend is, als zijnde in strijd met de Wet en wel in strijd met art. 1 van de Wet Openbare Vervoermiddelen.

Zoowel de Kantonrechter, als de Rechtbank stelden dit verweer ter zijde, op grond, dat requirant geen openbaar middel van vervoer heeft gebezigd, daar voor een openbaar middel tot vervoer van personen, als bedoeld in art. 1 in verband met art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, als minste eisch is te stellen, dat er in het algemeen zijn vaste tijdstippen van vertrek en vaste punten, van waar wordt afgereden, en dit in deze niet het geval bleek te zijn volgens de opgave van den gemachtigde ter terechtzitting, die verklaarde, dat de betreffende taxi op bestelling reed en daarbij de klanten op willekeurige tijdstippen aan hun huis werden afgehaald.

Requirant acht door deze beslissing art. 1 van de Wet Openbare Vervoermiddelen geschonden, althans verkeerd toegepast. Hij meent, dat hij wel heeft gebezigd een openbaar middel van vervoer, maar dat dit geen autobus is in den zin van gemelde wet, weshalve het door hem verrichte vervoer geene concessie van noode heeft, zoodat hij z. i. ten onrechte is veroordeeld.

Volgens art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen worden voor de toepassing van die wet onder de woorden „openbare middelen tot vervoer van personen" verstaan de rijtuigen, met uitzondering van die der spoorwegdiensten en de vaartuigen, bestemd om geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, te vervoeren, onverschillig of het vervoer al dan niet van eenige voorwaarde of van de inachtneming van eenigen vorm afhankelijk is gesteld. Bij arrest van 11 Mei 1931 W. 12302, N. J. 1931, 925 verstond Uw Raad die bepaling aldus, dat door het rijtuig duurzame verkeersbelangen moeten worden gediend, doordat het bestemd is om geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, te vervoeren. Weliswaar doet het niet af, of de ondernemer, wat betreft de bijzonderheden van de uitoefening van den dienst, rekening houdt met de wenschen van hen, die zich ten vervoer aanmelden (H. R. 28 Januari 1935 W. 12929, N. J. 1935, 551), doch eisch blijft niettemin bestemming tot geregeld vervoer langs eenen bepaalden weg, zoodat m. i. de door den Kantonrechter en de Rechtbank aangenomen minste eisch, dat er in het algemeen zijn vaste

tijdstippen van vertrek en vaste punten, vanwaar wordt afgereden, terecht werd gesteld. M. i. kan dan ook het motorrijtuig van requirant ten dezen niet worden beschouwd als een openbaar middel van vervoer in den zin der Wet Openbare Vervoermiddelen, hetgeen het geval zoude moeten zijn, wil een der beide alternatieven, door requirant aangevoerd, opgaan. Requirant beroept zich dan ook, naar het mij voorkomt, tevergeefs erop, dat hij een openbaar vervoermiddel, geen autobus zijnde, heeft in werking gebracht en daarom geene vergunning van noode heeft.

De in deze toegepaste verordening vormt inderdaad eene belemmering in het interlocaal verkeer, daar zij het vrijwel onmogelijk maakt, dat een inwoner van 's-Gravenhage een taxi uit een andere gemeente ontbiedt teneinde zich daarmede naar elders te laten vervoeren, doch, daargelaten, dat daardoor de Haagsche taxiondernemers worden beschermd tegen mededinging van hunne bedrijfsgenooten in andere gemeenten, kan m. i. bezwaarlijk worden volgehouden, dat die verordening niet een huishoudelijk belang der gemeente zoude betreffen, waar art. 6 der Motor- en Rijwielwet de gemeenteraden uitdrukkelijk bevoegd verklaart regelen te stellen nopens het verkeer op de wegen in verband met het gebruik van motorrijtuigen en zoodanige regelen hebben ongetwijfeld betrekking op de openbare orde. De gemeenteraad moet dus m. i. bevoegd worden geacht eene regeling, als de onderhavige te treffen, terwijl de doelmatigheid der onderwerpelijke verordening, vooral in verband met andere verkeersbelangen, niet ter beoordeeling van de rechterlijke macht staat.

Van oordeel zijnde, dat requirants bezwaren mitsdien niet tot cassatie zullen kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: S., althans v. t. van art. 1 van de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, (zie conclusie);

O. dat art. 107 der A. P. V. voor 's-Gravenhage luidt: (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank in het bestreden vonnis ten aanzien van de strafbaarheid van het door den verdachte begane feit, heeft overwogen:

dat de gemachtigde van den verdachte weliswaar ter terechtzitting heeft aangevoerd, dat of art. 107 der A. P. V. voor 's-Gravenhage niet betrekking heeft op het intercommunaal vervoer, aangezien onder sub *b* van het 2e lid van gemeld art. 107 de verbodsbepalingen verklaard worden niet van toepassing te zijn ten aanzien van rijtuigen en motorrijtuigen, waarvoor ten deze een andere wettelijke regeling geldt, of dat dit art. 107 verbindende kracht mist, als zijnde in strijd met art. 1 der Wet Openbare Vervoermiddelen;

dat dit laatste echter niet het geval is, daar voor een openbaar middel tot vervoer van personen, als bedoeld in art. 1 in verband met art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, als minste eisch is te stellen dat er in het algemeen zijn vaste tijdstippen van vertrek en vaste punten vanwaar wordt afgereden, en dit in deze niet het geval bleek te zijn volgens de opgave ter terechtzitting van den gemachtigde, die verklaarde dat de betreffende taxi op bestelling reed en daarbij de klanten op willekeurige tijdstippen aan hun huis werden afgehaald;

O. dat namens requirant tot toelichting van het cassatiemiddel is aangevoerd: dat de Rechtbank het gevoerde verweer ten onrechte heeft verworpen; dat verdachte immers wèl een openbaar middel van vervoer gebezigd heeft, maar dat dit geen autobus is, weshalve hij geen concessie van noode heeft;

O. dat het middel moet afstuiten op de beslissing der Rechtbank, dat het in de telastlegging en bewezenverklaring bedoelde motorrijtuig niet is een openbaar middel tot vervoer van personen als bedoeld in art. 1 in verband met art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, terwijl uit het vonnis niet blijkt, dat de Rechtbank, bij de weerlegging van het namens requirant gevoerd verweer, van eene onjuiste opvatting van het begrip „openbaar middel tot vervoer van personen" zoude zijn uitgegaan;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

27 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 12.)

Waar de t.l.l. inhoudt, dat het in werking houden van de daar omschreven autobusdienst plaats vond met een autobus — zijnde een openbaar middel tot vervoer van personen —, zijn dus — rekening gehouden met de omschrijving, welke art. 15 der Wet Openb. Vervoermiddelen van „openbare middelen tot vervoer van personen" geeft — elementen van deze — klaarblijkelijk op art. 12 van die wet doelende — telastelegging: het geregeld langs een bepaalden weg vervoeren van de personen, die zich daartoe aanmelden.

Uit hetgeen de Rechtb. heeft aangevoerd, bijzonderlijk wat betreft het i. c. niet gebleken zijn van een geregeld vervoer langs een bepaalden weg, blijkt niet, dat zij aan de uitdrukking „in werking houden van een autobusdienst" eene andere beteekenis heeft toegekend dan die uitdrukking in de wet en de t.l.l. heeft.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Haarlem, requirant van cassatie tegen een vonnis van de genoemde Rechtbank van 17 Oct. 1935, waarbij is bevestigd een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Haarlem van 8 Juli 1935, bij welk vonnis: 1. Sj. de V. te Harlingen, 2. H. K. te Leeuwarden, 3. D. de J. te Sint-Annaparochie, allen Bestuurslid Reisvereeniging; 4. W. de J. te Sint-Annaparochie, garagehouder; 5. W. de J. Huizum, garagehouder, zijn vrijgesproken van het hun telastegelegde, als zijnde dit niet wettig

en overtuigend bewezen; (Gepleit voor gereq. door Mr. N. J. Polak).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

De bestreden uitspraak bevestigt een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Haarlem, waarbij de gerequireerden zijn vrijgesproken van het hun telastegelegde, dat zij op 18 Mei 1935 tezamen met een of meer anderen, althans tezamen, althans ieder voor zich, met een autobus — zijnde een openbaar middel tot vervoer van personen — een autobusdienst in werking hebben gehouden tusschen Leeuwarden en Rotterdam, en omgekeerd, via de Afsluitdijk, Alkmaar, Velsen, Haarlem en den Haag — althans ongeveer langs deze route, doch in ieder geval via Velsen — zulks zonder vergunning, vereischt ingevolge de wet Openbare Vervoermiddelen.

De Heer requirant stelt als middel van cassatie voor: „S. of v. t. van de artt. 12 en 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, 350, 358, 359 jis. 435 en 415 Sv., door niet bewezen te verklaren, dat verdachten een autobusdienst in werking hebben gehouden, tot welke beslissing de Rechtbank is gekomen door uit te gaan van de onjuiste stelling, dat onder het in werking houden van een autobusdienst is te verstaan „geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, vervoeren" terwijl daaronder moet worden verstaan „het vervoeren van personen met motorrijtuigen, bestemd om geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, te vervoeren, onverschillig of het vervoer al dan niet van eenige voorwaarde of van de inachtneming van eenigen vorm afhankelijk is gesteld", hebbende de Rechtbank alzoo niet beraadslaagd op den grondslag der telastelegging".

Ter toelichting van dit middel wordt opgemerkt, dat de Rechtbank heeft onderzocht, of het vervoer plaats vond op geregelde tijden en langs een bepaalden weg, terwijl zij had moeten onderzoeken, of de autobus bestemd was voor een zoodanig vervoer, waarbij dan tevens de slotwoorden van art. 15 lid 1 der Wet Openbare Vervoermiddelen in aanmerking genomen hadden moeten worden. Dat voorts de Rechtbank kennelijk is uitgegaan van een onjuist begrip „geregeld", daar hieronder niet moet worden verstaan „regelmatig", doch „volgens vooraf vastgestelde tijden, hetgeen in casu het geval was.

De Rechtbank grondt hare beslissing op de overwegingen: „dat onder een autobusdienst in werking houden is te verstaan: geregeld langs een bepaalden weg de personen die zich daartoe aanmelden vervoeren; dat in casu van een geregeld vervoer langs een bepaalden weg niet is gebleken en evenmin, dat de personen, die zich daartoe aanmeldden, werden vervoerd, zijnde hier slechts sprake van vervoer der leden der Friesch-Hollandsche Reisvereeniging Samenwerking te Leeuwarden op tochten door het Bestuur dier Vereeniging uitgeschreven naar verschillende plaatsen op ongeregelde tijden."

De begripsbepaling, welke de Rechtbank in deze overwegingen geeft van het in werking houden van een autobusdienst schijnt mij volkomen juist, terwijl de heer requirant blijkbaar over het hoofd ziet, dat art. 15, lid 1, der Wet Openbare Vervoermiddelen geenszins bepaalt, wat moet worden verstaan onder een „autobusdienst", doch alleen, wat moet worden verstaan onder de woorden „openbare middelen tot vervoer van personen". De opvatting van den Heer requirant zoude er ten onrechte toe leiden om ook hem, die slechts een enkele maal over een bepaald traject personen vervoert met een rijtuig, vallende in de termen van art. 15 van genoemde wet doordien het bestemd is, de personen, die zich daartoe aanmelden, geregeld over een geheel ander traject te vervoeren, zich aan overtreding van art. 12 dier Wet zoude schuldig maken, hetgeen onaannemelijk is.

Dat de Rechtbank van een onjuist begrip „geregeld" zoude zijn uitgegaan, blijkt uit niets, terwijl de vrijspraak bovendien mede berust op eenen anderen grond namelijk dat niet is gebleken dat de personen, die zich daartoe aanmeldden werden vervoerd. Aangezien het cassatieberoep derhalve m. i. is gericht tegen eene zuivere vrijspraak, concludeer ik tot niet-ontvankelijkverklaring daarvan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Schepel;

Gelet op het middel van cassatie door requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat het beroep tegen eene vrijspraak is gericht en dus allereerst moet worden onderzocht of het is ontvankelijk;

O. dat aan gerequireerden is telastegelegd, dat zij enz. (zie conclusie);

dat de Rechtbank heeft overwogen, dat onder een autobusdienst in werking houden is te verstaan: geregeld langs een bepaalden weg de personen die zich daartoe aanmelden vervoeren;

dat in casu van een geregeld vervoer langs een bepaalden weg niet is gebleken en evenmin, dat de personen die zich daartoe aanmeldden, werden vervoerd, zijnde hier slechts sprake van vervoer van leden der Friesch-Hollandsche Reisvereeniging Samenwerking te Leeuwarden op tochten door het Bestuur dier Vereeniging uitgeschreven naar verschillende plaatsen op ongeregelde tijden;

dat verdachten mitsdien van het hen telastegelegde moeten worden vrijgesproken, zoodat het vonnis waarvan appèl moet worden bevestigd; Op welke gronden de Rechtbank de bovenvermelde beslissing heeft genomen;

O. dat de telastelegging inhoudt, dat het in werking houden van de daar omschreven autobusdienst heeft plaats gevonden met een autobus — zijnde een openbaar middel tot vervoer van personen — dat is dus ingevolge art. 15 van de wet Openbare Vervoermiddelen een rijtuig, bestemd om geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, te vervoeren, onverschillig of het vervoer al dan niet van eenige voorwaarde of van de inachtneming van eenigen vorm afhankelijk is gesteld;

dat dus elementen van deze telastelegging, die klaarblijkelijk op het voorschrift van art.

12 van de genoemde wet doelt, zijn het geregeld langs een bepaalden weg vervoeren van de personen, die zich daartoe aanmelden;

O. dat uit hetgeen de Rechtbank heeft aangevoerd, bijzonderlijk wat betreft het in casu niet gebleken zijn van een geregeld vervoer langs een bepaalden weg, niet blijkt, dat de Rechtbank aan de uitdrukking „in werking houden van een autobusdienst" een andere beteekenis heeft toegekend dan die uitdrukking in de wet en de telastelegging heeft; dat dus de Rechtbank op den grondslag der telastelegging tot eene vrijspraak is gekomen, zoodat ingevolge art. 430 Sv. beroep in cassatie daartegen niet is toegelaten;

Verklaart het beroep niet-ontvankelijk.

(N. J.)

---

27 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit art. 15; Werktijdenbesluit fabrieken en werkplaatsen art. 42.)

Het ontbreken van de voorwaarden, waaronder in art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923 is toegestaan het afwijken van de voor arbeiders op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, vormt niet een element van het in art. 68, 8e lid der Arbeidswet 1919 omschreven strafbaar feit; het aanwezig zijn van de voorwaarden voor afwijking ontneemt alleen aan het strafbaar feit zijn karakter van strafbaarheid. [Anders Adv.-Gen. Berger.]

Ten onrechte uitgaande van de opvatting, dat het ontbreken der voorwaarden in de t.l.l. had moeten worden gesteld, en dat, nu het daarin niet voorkomt, ontslag van rechtsvervolging moest volgen, heeft de Rechtb. naar de aanwezigheid dier voorwaarden geen onderzoek ingesteld; zij had daarom niet zonder meer het vonnis des kantonrechters, waarin dat punt al evenmin is onderzocht, mogen bevestigen.

De vraag, welke de juiste draagwijdte is van de bepaling van art. 15 v. h. Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923 en in verband hiermede van art. 42 aanhef en onder *i* van het Werktijdenbesluit 1923 kan i. c. buiten bespreking blijven.

[Anders de Adv.-Gen.; deze: De opvatting, dat laatstgenoemde bepaling alleen het oog zoude hebben op storten van beton voor herstellingswerk en andere spoedeischende werkzaamheden, vindt in de wettelijke bepaling geen steun, evenmin als in het opschrift van § 15 van het Werktijdenbesluit. Voorts is niet in te zien, dat de woorden van art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit „het noodzakelijk maakte, dat enz." in verband met den overigen tekst eenige andere beteekenis zoude hebben dan deze, dat, bijaldien het geoorloofde gebruik maken van de bevoegdheid, in art. 42 verleend, afwijking van de voor den betrokken arbeider op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden medebrengt, zoodanige afwijking daardoor mede geoorloofd wordt, mits aan de in art. 15 R. A. B. gestelde voorwaarde wordt voldaan.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis van genoemde Rechtbank van 27 Sept. 1935, houdende bevestiging in hooger beroep van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Terneuzen van 23 Juli 1935, bij welk vonnis N. P. M., te Terneuzen, uitvoerder, is ontslagen van rechtsvervolging als zijnde het hem telaste gelegde wèl bewezen maar niet strafbaar; (Gepleit voor gereq. door Mr. G. Tichelman).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Het bestreden vonnis bevestigt eene mondelinge beslissing van den Kantonrechter te Terneuzen, waarbij gerequireerde is ontslagen van alle rechtsvervolging ter zake van het bewezenverklaarde: „dat hij op 25 Juni 1935, des namiddags omstreeks 6 uur, te ..... als hoofd en bestuurder van een aannemings- en betonbouwonderneming, in welke onderneming op dat tijdstip in een in den Oud-Zevenaarpolder gelegen in aanbouw zijnde haven arbeid werd verricht, bestaande in het afstrijken van pas gegoten betonpalen en het reinigen van materiaal door: Louis Cornelis de Fouw, Matinus Cornelis den Doelder, Alfons Meulenbroek, Minikus Wisse, Pieter Duikers, Leendert Jacobus van Driel, Willem Kaijser, Cornelis Dieleman en Cornelis de Waal, terwijl de in die inrichting aanwezige en die arbeiders betreffende geldende arbeidslijst voor dien dag als uur van einde van den dagelijkschen werktijd namiddags 4½ uur aangaf, niet heeft gezorgd, dat gemelde arbeid door genoemde personen toen aldaar niet werd verricht".

Ten aanzien van de telastelegging wordt in het bestreden vonnis overwogen, dat in de inleidende dagvaarding de vermelding van de plaats, waar het te laste gelegde feit zou zijn gepleegd niet meer nauwkeurig omschreven is opgenomen, doch slechts is vermeld, dat het feit zou zijn gepleegd in den Oud-Zevenaarpolder; dat, nu der Rechtbank in hooger beroep door de verklaring van den getuige den Toom is gebleken, dat de Oud-Zevenaarpolder is gelegen onder de gemeente Terneuzen, zij de vermelding van de plaats, waar het telastegelegde zou zijn begaan, voldoende acht, te meer nu de verdachte heeft te kennen gegeven volkomen op de hoogte te zijn van het feit, waarvoor hij terechtstaat en de plaats, waar hij dit zou hebben bedreven.

De beslissing der Rechtbank, houdende bevestiging van des Kantonrechters vonnis, berust op de navolgende overwegingen:

„dat art. 42 sub *i* van het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1923 S. 442, voor het storten van beton en daarmede rechtstreeks verband houdende werkzaamheden — zooals in casu het geval was — uitdrukkelijk toestaat, dat na 6 uur des namiddags op werkdagen gewerkt wordt door mannen;

„dat art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923 S. 443 de voorwaarden vaststelt, waarop mag worden afgeweken van de voor een arbeider op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, waarbij o. a. is bepaald, dat van een plaats gehad hebbende afwijking van de op de arbeidslijst vermelde regeling, binnen 8½ uur te rekenen vanaf het tijdstip van den daarop volgenden

werkdag, waarop de arbeider zijn arbeid wederom heeft aangevangen, aanteekening moet worden gehouden door het hoofd of den bestuurder der onderneming in een daartoe bestemd register;

„dat hieruit volgt, dat het bloote constateeren, dat van de op de arbeidslijst aangegeven regeling van den arbeidsduur is afgeweken, zooals in casu is geschied — deze afwijking niet noodzakelijk tot een strafbare overtreding stempelt;

„dat de Officier van Justitie wel heeft betoogd, dat de onderhavige werkzaamheden geen spoedeischend karakter droegen, doch ten onrechte, daar uit de verklaringen der getuigen van Driel en de Gooijer, nog geheel daargelaten die van verdachte ter audientie in appèl, is gebleken, dat de door verdachte toegepaste werkwijze voor het vervaardigen van betonpalen volkomen normaal is en dat een andere wijze van werken aanzienlijk meer tijd zou vorderen en niet oeconomisch zijn zou;

„dat derhalve van verdachte in redelijkheid niet is te vergen, dat hij de door het Openbaar Ministerie voorgestane werkwijze in toepassing zal brengen, en thans voldoende vaststaat, dat de hier verrichte arbeid onder art. 42 sub 1 van het Werktijdenbesluit valt".

De Heer requirant voert tegen deze beslissing zijner Rechtbank als middel van cassatie aan: „S., althans v. t. van de artt. 350 en 351 Sv., de artt. 68 en 83 van de Arbeidswet 1919, art. 42 van het Werktijdenbesluit voor fabrieken en werkplaatsen 1923 en art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit voor fabrieken en werkplaatsen, door in stede van met vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter den verdachte schuldig te verklaren aan de hem telastegelegde overtreding en hem deswege te veroordeelen tot negen straffen, dat vonnis te bevestigen",

zulks met de volgende uitvoerige toelichting:

„Kantonrechter en Rechtbank hebben bewezen verklaard het telastegelegde, doch dit bewezenverklaarde verklaard niet te zijn strafbaar, wijl verdachte zich terecht zou hebben beroepen op de artt. 42 Werktijdenbesluit en 15 Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit. Het is niet wel aan te nemen, dat Kantonrechter en Rechtbank op het standpunt zouden staan, dat de niet-aanwezigheid van een der vele voorwaarden, genoemd in het Werktijdenbesluit, waaronder afwijking van de bepalingen van de Arbeidswet toegestaan is, element zou zijn van het strafbare feit, welk element alsdan in een foliant van een dagvaarding zou moeten gesteld en bewezen worden. Men moet dus wel aannemen, dat, indien zij zich daarop bezonnen hadden, Kantonrechter en Rechtbank met mij van meening zijn, dat de aanwezigheid van een dier voorwaarden beschouwd moet worden als fait d'excuse, waardoor de verdachte, zich daarop terecht beroepende, niet strafbaar wordt. In hunnen gedachtengang hadden derhalve Kantonrechter en Rechtbank het telastegelegde bewezen en strafbaar, doch den verdachte niet strafbaar moeten verklaren. Reeds op dezen grond derhalve zal naar mijne meening het vonnis moeten worden gecasseerd.

„Echter buitendien komt mij deze gedachtengang voor volkomen onjuist te zijn. Kantonrechter en Rechtbank toch schijnen zich te stellen op het standpunt, dat voor het storten van beton en de daarmede rechtstreeks verband houdende werkzaamheden afwijking van de arbeidslijst steeds is toegestaan, mits overigens voldaan wordt aan de voorwaarden, genoemd in art. 42 Werktijdenbesluit en 15 Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit. Zulk een standpunt komt mij voor te zijn in strijd met heel de strekking en structuur van de Arbeidswet en de daarop gegronde Besluiten en een onjuiste interpretatie der artt. 42 W. B. en 15 R. A. B. Naar mijne meening hadden Kantonrechter en Rechtbank moeten te rade gaan ongeveer als volgt:

„De wetgever heeft in de gezamenlijke bepalingen van de Arbeidswet neergelegd in het algemeen de begrenzing van de tijden, waarop door de verschillende soorten arbeiders arbeid mag worden verricht; zich echter bewust, dat een voor elken arbeid star vasthouden aan deze begrenzing zou voeren tot een niet meer gerechtvaardigde belemmering van het bedrijfsleven, heeft de wetgever open gelaten de mogelijkheid, dat bij Algemeenen Maatregel van Bestuur voor bepaalde soorten van arbeid afwijking dier bepalingen wordt vergund, als resultaat waarvan in het Werktijdenbesluit een groot aantal gevallen en soorten van arbeid worden genoemd, waarvoor onder bepaalde voorwaarden afwijking van de bepalingen der Arbeidswet is toegestaan. Het kan derhalve niet de bedoeling zijn, dat voor alle in het Werktijdenbesluit genoemde soorten van arbeid onder alle omstandigheden afwijking dier bepalingen is vergund, doch integendeel kan het Werktijdenbesluit niet anders bedoelen, dan ten aanzien van bepaalde soorten van arbeid te verklaren, dat het zich zeer wel denken laat, dat die niet steeds binnen de grenzen dier bepalingen kunnen worden verricht en dat daarvan voor die soorten van arbeid onder de daarbij genoemde omstandigheden afwijking wordt vergund. Bij de beoordeeling van de vraag, of zulk een afwijking is toegestaan, zal derhalve nauwlettend moeten worden nagegaan, of zich inderdaad voordeden de omstandigheden, waaronder voor die bepaalde soort van arbeid afwijking was vergund. Reeds door strekking en structuur der Arbeidswet dus wordt veroordeeld de algemeenheid van het klaarblijkelijk door Kantonrechter en Rechtbank ingenomen standpunt. Echter ook de artikelen zelve, waarop de conclusie der vonnissen is gebaseerd, verzetten zich tegen die conclusie. Eerstens art. 15 R. A. B. Kantonrechter en Rechtbank interpreteeren dit artikel klaarblijkelijk aldus: Wanneer van de bevoegdheden, verleend in het W. B. geen gebruik zou kunnen worden gemaakt, zonder dat van de arbeidslijst wordt afgeweken, dan mag daarvan worden afgeweken. Een dusdanige interpretatie van de woorden: ..... „het noodzakelijk maakt, dat enz." lijkt me onjuist. Immers gebruik maken van die bevoegdheden moet noodwendig steeds medebrengen afwijking van de arbeidslijst, wijl het W. B. juist bevoegdheid verleent om af te wijken van de bepalingen der Arbeidswet — terwijl volgens art. 68 sub 7 van de Arbeidswet de arbeidslijst geen regeling mag bevatten in strijd met die bepalingen. Gaat

men dus op grond van het W. B. buiten de algemeene grenzen, getrokken door de bepalingen van de Arbeidswet, dan gaat men automatisch buiten de regeling van de arbeidslijst, welke regeling binnen die grenzen gelegen is. De aangehaalde woorden moeten derhalve m. i. aldus worden verstaan: indien aard der werkzaamheden en omstandigheden, waaronder zij moeten worden verricht, het noodzakelijk maken, dat gebruik wordt gemaakt van de bevoegdheden, verleend bij het W. B., derhalve indien bepaalde arbeid redelijkerwijze niet kan worden verricht binnen de algemeene grenzen van de Arbeidswet, dan mag buiten die grenzen worden getreden en dus van de arbeidslijst worden afgeweken. De verdachte, zich hierop beroepende, zal dus moeten aantoonen, dat de omstandigheden en de aard der werkzaamheden in feite aldus waren. Voorts zal hij moeten aantoonen, dat de verrichte arbeid behoorde tot de in het W. B. opgenoemde soorten, in casu dus tot de soorten, genoemd in art. 42 W. B. Dit artikel nu is gesteld in een paragraaf met een opschrift. Daarvan mag men het niet losmaken. In art. 42 wordt derhalve toegestaan afwijking voor bepaalde soorten van arbeid o. m. het storten van beton, voor herstellingswerk en andere spoedeischende werkzaamheden. Aangetoond diende derhalve in casu te worden, dat het hier (waar van herstellingswerk geen sprake was) betrof spoedeischende werkzaamheden. Immers, gezien het bovengestelde, is het volkomen logisch, dat deze bevoegdheid niet wordt verleend voor alle storten van beton, doch slechts voor het storten van beton in die gevallen, waarin dit praktisch of redelijkerwijze niet kan geschieden binnen de algemeene grenzen, getrokken door de bepalingen der Arbeidswet; ik denk b.v. aan het storten van beton voor een groot muurdeel van een betonnen gebouw, welk deel dan zonder onderbreking moet worden volgestort, terwijl zulks noodwendig meer tijd vordert, dan 8½ uur. Een vasthouden aan het onlosmakelijk verband tusschen art. 42 en het opschrift van § 15 past alzoo volkomen in het systeem van de Arbeidswet, terwijl een losmaken van dat verband met dat systeem strijdt. Indien men nu beziet de feiten, zooals die in confesso zijn, dan moet men m. i. concludeeren, dat deze beide artikelen ten onrechte op die feiten zijn toepasselijk verklaard. Het betrof in casu het storten van beton voor aanmaak van betonnen palen. Verdachte, welke (!) deze noodig heeft voor het werk, dat hij in uitvoering heeft, maakt deze palen in voorraad. Spoed wordt voor den aanmaak dezer palen allerminst vereischt, daar de aangemaakte palen maanden na aanmaak pas worden gebruikt. Op den aanmaak der palen werd dus niet gewacht. Deze palen, die in theorie stuk voor stuk zouden kunnen worden volgestort, worden gemakshalve en wijl zulks gezien het gebruikte materiaal meer economisch is, gestort in bedden van ± 10 palen tegelijkertijd.

„Eerstens is het dus allerminst noodzakelijk, dat, indien, gezien de regeling op de arbeidslijst, voor het volstorten van zulk een bed de tijd ontbreekt, heel dat bed wordt volgestort en zou men zich kunnen bepalen tot het volstorten van zooveel palen in dat bed, als waartoe de nog beschikbare tijd voldoende is, maar bovendien worden per dag onderscheidene bedden volgestort. Verdachte, welke (!) vrij nauwkeurig weet, hoeveel tijd benoodigd is voor het volstorten van een bed, kan dus de werkzaamheden dusdanig indeelen, dat hij per dag geen grooter aantal bedden laat volstorten, dan het aantal, dat normaliter binnen den volgens de door hem op te maken arbeidslijst beschikbaren tijd volgestort kan worden. Is de nog resteerende tijd onvoldoende voor het volstorten van nog een bed, dan kan hij dien tijd benutten voor andere werkzaamheden, b.v. voor vlechtwerk van palen, die later volgestort kunnen worden. Beziet men deze werkzaamheden (voor het bepalen van welker aard ik tevens moge verwijzen naar het door mij later ontvangen en alsnog hierbij gevoegde rapport van den Opperwachtmeester den Toom dd. 20 September 1935) aldus, dan moet men m.i. concludeeren, dat deze stellig niet bedoeld zijn in art. 42 W. B. en dat een beroep van verdachte op dat artikel faalt, terwijl tevens al zou men concludeeren, dat deze werkzaamheden vallen onder die bedoeld in art. 42 W. B. verdachte nog niet van de arbeidslijst had mogen afwijken, aangezien voor hem geenerlei noodzakelijkheid bestond gebruik te maken van de in art. 42 W. B. gegeven bevoegdheid en derhalve, gezien de bovenvermelde interpretatie van art. 15 R. A. B., hij zich niet kon beroepen op art. 15 R. A. B. Verdachte echter heeft nog een verweer: Er was dien dag stagnatie geweest, waardoor het laatste bed palen niet volgestort kon zijn op den op de arbeidslijst als uur van einde van den arbeid vermelden tijd. Bij dit verweer echter kan men zich m. i. niet beroepen op art. 42 W. B. j° 15 R. A. B., immers door de stagnatie veranderen de werkzaamheden niet van aard, wordt met name het storten van beton voor den niet-spoedeischenden aanmaak van palen niet spoedeischend. Hier raakt m. i. de Rechtbank bij de weerlegging van het dezerzijds gehouden betoog in verwarring. Immers de Rechtbank meenende, dat het onredelijk is te eischen, dat verdachte, toen met het volstorten eenmaal was begonnen, dit storten zou staken op het op de arbeidslijst als uur van einde van den arbeidstijd vermelde tijdstip of de werkwijze zou wijzigen in dier voege, dat niet het geheele bed werd volgestort, doch slechts zooveel palen, als waarvoor de tijd nog beschikbaar was, verklaart nu, gezien de stagnatie, het volstorten van het geheele bed spoedeischend. Op grond van bovenstaande reeds acht ik deze conclusie geheel onjuist, maar bovendien voert zij tot een opvatting volkomen in strijd met de strekking van de Arbeidswet. Ging toch deze redeneering op, dan zou het volstorten van een bed palen door dezen verdachte steeds spoedeischend zijn, zoodra daarmede een aanvang was gemaakt en zou verdachte elken dag kort voor het einde van den arbeidsdag een aanvang kunnen maken met het volstorten van het bed, daarna in afwijking van de arbeidslijst kunnen doorstorten tot het bed vol was en zich, indien deze overtreding werd geconstateerd, steeds op deze artikelen kunnen beroepen en zeggen, dat hij alsnog zou voldoen aan de voorwaarden, aan deze artikelen verbonden.

„Heel de contrôle door middel van de ar-

beidslijst zou daarmede illusoir worden. Naar mijne meening heeft de Rechtbank dezen onjuisten weg bewandeld, wijl zij het onredelijk achtte van verdachte te eischen, dat hij, na de stagnatie, bovendien nadeel zou lijden òf door een minder economische werkwijze toe te passen òf door het bed niet volgestort te laten liggen en het daarmede waardeloos te maken en de Rechtbank geen anderen weg zag om verdachte ter zake van het door haar als terecht aangevoelde volstorten vrij uit te laten gaan. Hiermede heeft m. i. de Rechtbank de wijsheid van den wetgever onderschat en art. 83 sub 6 van de Arbeidswet over het hoofd gezien. Immers de wetgever heeft ook verstaan, dat in het eindeloos gevarieerde bedrijfsleven zich meerdere omstandigheden, dan die, welke in een Algemeenen Maatregel van Bestuur kunnen worden opgesomd, kunnen voordoen, waaronder redelijkerwijze niet te eischen valt, dat men nauwkeuring blijft binnen de algemeene grenzen, getrokken door de bepalingen van de Arbeidswet en daarom het zesde lid van art. 83 toegevoegd, waardoor men, indien men in al die niet voorziene gevallen, waarin men redelijkerwijze niet kan gedwongen worden binnen die grenzen te blijven, handelt in strijd met die bepalingen, straffeloos blijft, indien men bewandelt den daarbij aangegeven riskanten weg, n.l. zich zelf aangeeft, waarbij men zich dus van te voren nauwkeurig dient af te vragen, of afwijking van die bepalingen inderdaad wel gerechtvaardigd is te achten, wijl men de risico loopt, dat de autoriteiten, die zulks hebben te beoordeelen, de afwijking wel eens niet gerechtvaardigd kunnen achten.

„Het verweer omtrent de stagnatie had derhalve steun moeten zoeken niet in de artt. 42 W. B. j°. 15 R. A. B., doch in het zesde lid van art. 83 en de Rechtbank, het overwerken van verdachte in de gegeven omstandigheden gerechtvaardigd achtende, had te rade moeten gaan, of door verdachte ook was nageleefd de voorwaarde, in art. 83 lid 6 van de Arbeidswet gesteld, en, indien bleek dat zulks niet het geval was, het bewezenverklaarde èn den verdachte moeten strafbaar verklaren."

De geëerde raadsman van gerequireerde heeft het voorgestelde middel bestreden in een mondeling betoog, waarmede ik mij, zooals uit het hier volgende zal blijken, in hoofdzaak zoude willen vereenigen.

Al ware den Heer requirant toe te geven, dat de niet-aanwezigheid van een der gevallen, genoemd in het Werktijdenbesluit, waaronder afwijking van de bepalingen der Arbeidswet is toegestaan, geen element zoude zijn van het strafbaar feit, dan volgt daaruit nog geenszins, dat gebleken aanwezigheid van een dier gevallen, met name van het geval, bedoeld in art. 42 onder *i* van gemeld besluit, zoude moeten leiden tot ontslag van rechtsvervolging niet op grond van niet-strafbaarheid van het feit, doch alleen op grond van niet-strafbaarheid van den dader. Het omgekeerde schijnt mij integendeel juister, daar de aanwezigheid van bedoeld geval m. i. veeleer zoude zijn te beschouwen als eene omstandigheid, die de onrechtmatigheid der te laste gelegde handeling, dan als eene, die de strafbaarheid van den dader uitsluit.

Ook voor het overige meen ik het betoog van den Heer requirant niet te moeten volgen. Bij het bestreden vonnis is immers feitelijk en derhalve in cassatie onaantastbaar beslist, dat zich hier voordeed het geval, bedoeld in art. 42 sub *i* van het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen, n.l. het storten van beton en de daarmede rechtstreeks verband houdende werkzaamheden, waaruit de Rechtbank m.i. met juistheid op grond van genoemde bepaling de gevolgtrekking maakt, dat het werken door mannen na zes uur des voormiddags was toegestaan. De redeneering van de schriftuur, dat genoemde bepaling alleen het oog zoude hebben op storten van beton voor herstellingswerk en andere spoedeischende werkzaamheden, vindt, naar het mij voorkomt, in de wettelijke bepaling geen steun, evenmin als in het, door den Heer requirant tot staving van zijne opvatting ingeroepen, opschrift van § 15 van het Werktijdenbesluit, waarin gemelde bepaling voorkomt. Wil men verband zoeken tusschen bedoeld opschrift en de bepaling van art. 42 onder *i*, dan zoude m. i. eerder zijn aan te nemen, dat de wetgever — terecht of ten onrechte — de onder *i* genoemde werkzaamheden als onder alle omstandigheden spoedeischend heeft aangemerkt, nog daargelaten, dat hetgeen de schriftuur mededeelt omtrent den bijzonderen aard der in dezen bedoelde werkzaamheden feitelijken grondslag mist en de Rechtbank bovendien — m. i. ten overvloede — feitelijk heeft vastgesteld, dat de Heer requirant ten onrechte betoogde, dat de onderhavige werkzaamheden geen spoedeischend karakter droegen. Dat art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit zich tegen de conclusie van Kantonrechter en Rechtbank zoude verzetten, kan ik den Heer requirant evenmin toegeven. Ik kan niet inzien, dat de woorden van genoemde bepaling „het noodzakelijk maakte, dat enz." in verband met den overigen tekst eenige andere beteekenis zouden hebben, dan deze, dat, bijaldien het geoorloofde gebruik maken van de bevoegdheid, in art. 42 verleend, afwijking van de voor den betrokken arbeider op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden medebrengt, zoodanige afwijking daardoor mede geoorloofd wordt, mits aan de in art. 15 R. A. B. gestelde voorwaarde worde voldaan. De in de schriftuur gewraakte, aan den Kantonrechter en de Rechtbank toegeschreven, interpretatie van laatstgenoemde bepaling zoude ik dan ook als de juiste willen aanvaarden. Hetgeen daartegen wordt aangevoerd, te weten, dat het gebruik maken van de bevoegdheden, in art. 42 W. B. bedoeld, noodwendig steeds zoude moeten medebrengen afwijking van de arbeidslijst, omdat het W. B. juist bevoegdheid verleent om af te wijken van de bepalingen der Arbeidswet, terwijl de arbeidslijst volgens art. 68 sub 7 van de Arbeidswet geene regeling mag bevatten in strijd met die bepalingen, zoodat men, op grond van het W. B. gaande buiten de algemeene grenzen, getrokken door de bepalingen van de Arbeidswet, automatisch gaat buiten de regeling van de arbeidslijst, welke regeling binnen die grenzen gelegen is, komt mij niet overtuigend voor, aangezien daarbij uit het oog is verloren, dat art. 68 sub 7 der Arbeidswet eenigszins anders luidt, im-

mers bepaalt, dat de arbeidslijst geene regeling mag bevatten, welke in strijd is met het bepaalde bij of krachtens deze wet, zoodat de arbeidslijst m. i. wel degelijk in de daarvoor vatbare gevallen van art. 42 van het W. B. eene daarmede in overeenstemming zijnde regeling mag bevatten, als wanneer afwijking van die regeling bij toepassing van art. 42 immers niet noodzakelijk zal zijn.

Op hetgeen in de schriftuur wordt aangevoerd met betrekking tot een verweer van den gerequireerde, houdende beroep op stagnatie in het bedrijf op den bewusten dag, zal ik, dunkt mij, niet behoeven in te gaan, aangezien dit verweer, voorzoover ik het althans zie, in het bestreden vonnis met geen woord ter sprake is gekomen en hetgeen de schriftuur daaromtrent mededeelt dus m. e. geen feitelijken grondslag heeft.

Ik zoude mij derhalve geheel willen vereenigen met de boven weergegeven overwegingen der Rechtbank, waaruit m. i. ook volgt, dat er geen grond bestaat voor de bezorgdheid van den Heer requirant, dat met de daarin neergelegde opvatting van de bepalingen der artt. 42 onder *i* van het Werktijdenbesluit en 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit de contrôle door middel van de arbeidslijst illusoir zoude worden. Immers, zooals in het bestreden vonnis ook wordt overwogen, bepaalt art. 15 van laatstgenoemd besluit uitdrukkelijk, dat van eene plaats gehad hebbende afwijking van de op de arbeidslijst vermelde regeling binnen 8½ uur, te rekenen vanaf het tijdstip van den daarop volgenden werkdag, waarop de arbeider zijn arbeid weder heeft aangevangen, volgens door den Minister gegeven voorschriften aanteekening wordt gehouden, welke aan de controleerende ambtenaren desgevraagd ter inzage moet worden verstrekt, zoodat eveneens kan worden nagegaan, of de voorwaarden, aan het slot van art. 42 Werktijdenbesluit vermeld, bij het gebruik maken van de daarbij verleende bevoegdheid worden nageleefd.

Ik kan mij dan ook geheel vereenigen met de conclusie der Rechtbank, dat uit een en ander voor het onderhavige geval voortvloeit, dat het bloote constateeren, dat van de op de arbeidslijst aangegeven regeling van den arbeidsduur is afgeweken, deze afwijking niet noodzakelijk tot eene strafbare overtreding stempelt, zoodat het ontslag van rechtsvervolging ten dezen m. i. op goede gronden is uitgesproken en ik mitsdien concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Schepel;

Gelet op het middel van cassatie door requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis wettig en overtuigend bewezen is verklaard hetgeen aan gerequireerde bij inleidende dagvaarding is telaste gelegd, namelijk dat hij op 25 Juni 1935 enz. (zie Conclusie);

dat de Rechtbank ten aanzien van het niet-strafbaar zijn van het bewezenverklaarde heeft overwogen: dat art. 42 sub *i* van het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1923 S. 442, voor het storten van beton en de daarmede rechtstreeks verband houdende werkzaamheden — zooals in casu het geval was — uitdrukkelijk toestaat, dat na 6 uur des namiddags op werkdagen gewerkt wordt door mannen;

dat art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923, S. 443, de voorwaarden vaststelt waarop mag worden afgeweken van de voor een arbeider op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, waarbij onder andere is bepaald, dat van een plaats gehad hebbende afwijking van de op de arbeidslijst vermelde regeling, binnen 8½ uur te rekenen vanaf het tijdstip van den daarop volgenden werkdag, waarop de arbeider zijn arbeid wederom heeft aangevangen, aanteekening moet worden gehouden door het hoofd of den bestuurder der onderneming in een daartoe bestemd register;

dat hieruit volgt, dat het bloote constateeren, dat van de op de arbeidslijst aangegeven regeling van den arbeidsduur is afgeweken, zooals in casu is geschied, deze afwijking niet noodzakelijk tot een strafbare overtreding stempelt;

dat de Rechtbank onder andere op deze gronden de beslissing heeft genomen, waarvan boven melding is gemaakt;

O. dat deze beslissing kennelijk hierop berust, dat er in de telastelegging geen melding van is gemaakt, dat hier niet op grond van art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923, j°. art. 42 van het Werktijdenbesluit 1923, de afwijking als geoorloofd was te beschouwen;

O. dat echter deze opvatting is onjuist; dat immers aan gerequireerde is telaste gelegd, dat hij in zijn betononderneming een aantal arbeiders arbeid heeft doen verrichten ná het voor die arbeiders op de arbeidslijst vermelde uur van einde van den dagelijkschen werktijd; dat dit bij het achtste lid van art. 68 der Arbeidswet 1919 als regel is verboden en, ingevolge het elfde lid van genoemd wetsartikel, daarvan enkel geheel of ten deele vrijstelling kan worden verleend onder de bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur gestelde voorwaarden; dat de hier bedoelde algemeene maatregel van bestuur is bovengenoemd Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923 en dit besluit, voor zooverre de toepassing van art. 42 aanhef en onder *i* van het Werktijdenbesluit 1923 het noodzakelijk maakt dat een arbeider afwijkt van de voor hem op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden in art. 15, deze afwijking toestaat onder de in het artikel vermelde voorwaarden; dat dus het ontbreken van deze voorwaarden niet vormt een element van het strafbaar feit, in art. 68, achtste lid, van de Arbeidswet 1919 omschreven, maar het aanwezig zijn van de voorwaarden voor afwijking aan het anders strafbaar feit zijn karakter van strafbaarheid ontneemt; dat de Rechtbank, verkeerdelijk uitgaande van de opvatting, dat het ontbreken van de voorwaarden voor afwijking als bestanddeel van het strafbaar feit in de telastelegging had moeten worden gesteld en dat, nu het daarin niet voorkomt, ontslag van rechtsvervolging moet volgen, naar de aanwezigheid van de voorwaarden voor af-

wijking geen onderzoek heeft ingesteld en haar vonnis daarom niet zonder meer dat des Kantonrechters, waarin dit punt al evenmin is onderzocht, had mogen bevestigen; dat, nu dit wèl is geschied, haar vonnis, als niet genoegzaam met redenen omkleed, en daarom als met de artt. 350, 358, 359, jis 425, 415 Sv. in strijd, niet in stand kan blijven; dat uit het voorgaande blijkt, dat de vraag, welke de juiste draagwijdte is van de bepaling van art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923 en in verband hiermede van art. 42, aanhef en onder *i* van het Werktijdenbesluit 1923, welke vraag requirant in zijn schriftuur uitvoerig te berde brengt, hier thans buiten bespreking kan blijven;

Vernietigt het bestreden vonnis;

Rechtdoende krachtens art. 106 R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage ten einde haar op het bestaand hooger beroep te berechten en af te doen. (N. J.)

---

27 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (M. en R.Regl. art. 59.)

De beslissing van de Rechtb. is juist.

Uit de omstandigheid, dat de eerste zin van art. 59 M. en R.Regl. spreekt van „een rijwiel, waarmede tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang over een weg of een rijwielpad wordt gereden" en de nieuwe, bij art. III van het K. B. van 28 Aug. 1935, S. 527, aangebrachte toevoeging spreekt van „een rijwiel, waarmede over een weg of rijwielpad wordt gereden", blijkt duidelijk, dat de in den eersten zin voorkomende beperking t. a. v. den tijd niet geldt voor het in de toevoeging gegeven voorschrift. Daartegen doet niet af, dat één alinea de verschillende voorschriften omvat.

Het slot van de nieuwe toevoeging laat slechts deze uitlegging toe, dat voorzoover het voeren van een reflector vereischt is — dus tusschen een half uur nà zonsondergang enz., bij gebreke van een lantaarn, — de reflector moet zijn aangebracht als in dat slot is aangegeven.

Op het beroep van A. H. E., rijksklerk te Groningen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Groningen van 31 Oct. 1935, [N. J. 1935, blz. 1467], waarbij in hooger beroep is vernietigd een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Groningen van 11 October 1935 en de requirant, met aanhaling van de artikelen 1 en 2 der Motor- en Rijwielwet, 1, 59 en 73 aanhef en onder *b* van het Motor- en Rijwielreglement, 91 W. v. Sr. is schuldig verklaard aan het strafbare feit: „over een weg rijden met een rijwiel, zonder dat dit is voorzien van een achterspatbord, waarvan, voor het achteroprijdend verkeer goed zichtbaar, het gedeelte over een lengte van ten minste 30 cm gemeten vanaf het achterondereinde, geheel helder wit is gekleurd of geheel van een helder witte bedekking is voorzien, en zonder dat een witte strook, niet smaller dan het spatbord, als verlengstuk aan het achterondereinde daarvan is aangebracht", zijnde echter met toepassing van de artt. 378 onder 9 in verband met art. 425 Sv. verstaan, dat op den requirant geen straf zal worden toegepast.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., althans v. t. van de artt. 1, 2 en 28 der Motor- en Rijwielwet, 1, 59 en 73 van het Motor- en Rijwielreglement, 350, 351 en 352 Sv., doordien de Rechtbank onder anderen overweegt, dat de nieuw ingevoegde derde zin in art. 59, eerste lid, van het Motor- en Rijwielreglement, „in geen enkel opzicht verwijst naar den eersten zin, doch in zich zelf alle elementen bevat voor het beoogde wetsvoorschrift, en hierin zelfs op opvallende wijze de woorden, tusschen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopgang" zijn weggelaten; dat ook het woord „bovendien" niet naar deze woorden verwijst, maar naar het oordeel der Rechtbank slechts is gebezigd om een nieuw voorschrift in te leiden," en alleen of in hoofdzaak op grond van bovenstaande overwegingen van oordeel is, dat het aan verdachte telastegelegde feit een strafbaar feit uitmaakt; ten onrechte, aangezien de Rechtbank bij haar overwegingen geen, althans geen voldoende aandacht heeft geschonken:

a. aan de omstandigheid, dat de met „bovendien" aanvangende zin van het 1ste lid van genoemd art. 59 door den Wetgever blijkens den aanhef van art. III van het Besluit van 28 Aug. 1935 S. 527 („Aan het eerste lid van art. 59 wordt toegevoegd") in dezelfde alinea is ondergebracht als de voorschriften, welke het verkeer met rijwielen in het tijdvak, gelegen tusschen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopgang regelen, en daardoor reeds het directe verband met die voorschriften wordt aangegeven;

b. aan de omstandigheid, dat, waar blijkens de eerste zin van genoemd art. 59 onomstootelijk vaststaat, dat alleen in het tijdvak, gelegen tusschen een half uur na zonsondergang en een half uur voor zonsopgang het gebruik van een roode achterlantaarn of van een verticaal geplaatsten reflector vereischt is, de opvatting van de Rechtbank, dat het witte spatbord ook „overdag" vereischt zou zijn, blijkens het slot van de derde zin van het eerste lid van art. 59, tot de volkomen onaanneemelijke conclusie zou voeren, dat het in het tijdvak gelegen tusschen een half uur voor zonsopgang en een half uur na zonsondergang niet geoorloofd zou zijn om (bij gebreke van een roode achterlantaarn) een reflector te voeren, welke niet op het witte gedeelte van het spatbord is aangebracht, echter wel geoorloofd om die reflector in het geheel niet te voeren of om die reflector wel, doch in niet verticalen stand, dan wel om een geheel ondeugdelijke reflector, die de daarop vallende lichtstralen niet of niet duidelijk of niet rood terugkaatst op het witte gedeelte van het spatbord te voeren;

O. dat overeenkomstig de inleidende dagvaarding, met qualificatie als voormeld ten

laste van den requirant is bewezen verklaard, dat hij te Groningen op 8 Oct. 1935, des voormiddags omstreeks 9½ uur, als bestuurder van een rijwiel, daarmede heeft gereden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, Kattenhage, zonder dat genoemd rijwiel, hetwelk slechts één achterwiel had, voorzien was van een achterspatbord, waarvan, voor het achteroprijdend verkeer goed zichtbaar, het gedeelte over een lengte van ten minste 30 cm gemeten vanaf het achterondereinde, geheel helder wit was gekleurd of geheel van een helder witte bedekking was voorzien en tevens zonder dat de witte strook, niet smaller dan genoemd spatbord, als verlengstuk aan het achterondereinde daarvan was aangebracht;

O. omtrent het middel:

dat de H. R. zich met de in het middel vermelde beslissing van de Rechtbank vereenigt;

dat immers uit de omstandigheid, dat de eerste zin van art. 59 van het Motor- en Rijwielreglement spreekt van „een rijwiel, waarmede tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang over een weg of een rijwielpad wordt gereden" en de nieuwe, bij art. III van het Koninklijk Besluit van 28 Aug. 1935, S. 527 aangebrachte, toevoeging van „een rijwiel, waarmede over een weg of rijwielpad wordt gereden", duidelijk blijkt, dat de in den eersten zin voorkomende beperking „tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang" niet geldt voor het in de toevoeging gegeven voorschrift, waartegen niet afdoet, dat één alinea de verschillende voorschriften omvat;

dat wijders het slot van de nieuwe toevoeging slechts deze uitlegging toelaat, dat, voorzoover het voeren van een reflector vereischt is — dus tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang, bij gebreke van een lantaarn, — de reflector moet zijn aangebracht als in dat slot is aangegeven;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Berger.*]

(N. J.)

---

29 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Onteig.wet art. 40.)

Eischer (onteigenende partij) kan, na in eersten aanleg het stelsel der waardebepaling, behoudens eenige misslagen in de berekening der deskundigen, te hebben aanvaard, welk stelsel gebaseerd was op eene verbouwing der perceelen door den gegadigde, in cassatie op die houding niet terugkomen, door thans te stellen, dat, na overgang der goederen op den kooper, art. 1612 B. W. 3en beletsel tegen de verbouwing door dien kooper zou vormen.

De Rechtb. heeft bij de bepaling der zuivere huuropbrengst in mindering gebracht kosten wegens grondbelasting, straatbelasting, assurantie en onderhoud, tot welke kosten niet behooren de kosten betreffende het brengen van de winkelpui in overeenstemming met wat te dien aanzien mode is — welke laatste kosten een gansch ander karakter dragen en hebben gewogen bij het bepalen van den maatstaf der kapitalisatie — zoodat eene tegenstrijdigheid in de motiveering waarover het middel klaagt, niet bestaat.

Over den huurprijs i. v. m. de huurwaarde, welke een gegadigde aan zijn bod ten grondslag zal leggen, zie het arrest. *(Red.)*

J. G. E. van Doorn, weduwe van G. H. Molsbergen, wonende te Utrecht, eischeres tot cassatie van een vonnis der Arr.-Rechtbank te Utrecht den 13den November 1935 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. M. Oppenheimer,

tegen:

1°. Mr. Dr. G. A. W. ter Pelkwijk, in zijn hoedanigheid van Burgemeester der Gemeente Utrecht, en als zoodanig die gemeente vertegenwoordigende en voor haar in rechten optredend, wonende te Utrecht, verweerder, advocaat Jhr. Mr. J. H. de Brauw, advocaat bij den Hoogen Raad, gepleit door Jhr. Mr. W. M. de Brauw.

en tegen:

2°. de N. V. Nationale Levensverzekering Bank, gevestigd te Rotterdam, mede verweerster, niet verschenen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Het geschil in deze procedure loopt over de vaststelling van de werkelijke waarde van twee verhuurde perceelen in de Lange Viestraat te Utrecht, te onteigenen in het belang der Volkshuisvesting.

De onteigende komt in cassatie op tegen de door de Rechtbank te Utrecht bij haar vonnis van 13 November 1935 gevolgde wijze van berekening en stelde als middelen:

1. S., resp. v. t. van artt. 152 Grondwet, 2, 40 en 88 Onteigeningswet, 1612 B. W., 48 Rv., door, na overwogen te hebben, „dat aannemelijk is, dat de (denkbeeldige) gegadigde, om vast te stellen, welke som hij zoude willen bieden, zoude zijn uitgegaan van de zuivere huurinkomsten, welke hij van deze perceelen zoude kunnen trekken" en „dat door partijen niet zijn betwist de gegevens door de deskundigen verstrekt, dat n.l. het perceel n°. 18 van 1919 tot November 1933 door eischeres verhuurd is geweest voor f 1600 per jaar en daarna voor 10½ jaar aan van Angeren voor f 2500 per jaar is verhuurd, terwijl perceel n°. 20 van 1919 tot Mei 1934 was verhuurd aan de N.V. Kema Corset Fabriek voor f 4500 per jaar, en daarna voor 10 jaar, eveneens aan van Angeren voor denzelfden huurprijs werd verhuurd, met dien verstande, dat de kosten van het inwendig onderhoud der beide perceelen ten laste van den laatstbedoelden huurder werden gebracht", de aan eischeres in cassatie te betalen schadeloosstelling te bepalen door kapitaliseering van de netto-huuropbrengst, die de perceelen na verbouwing door den denkbeeldigen kooper zouden hebben en die uitkomst vervolgens te toetsen aan eene waardeberekening, waarbij de waarde van den grond en die van den opstal afzonderlijk worden berekend en aan laatstgemelden, weder met het oog op de veronderstelde verbouwing

door den gegadigde, ten deele althans slechts afbraakwaarde wordt toegekend; een en ander ten onrechte en in strijd met de aangehaalde wetsartikelen, daar een kooper der perceelen, ingevolge het aangehaald art. 1612 B. W. aan de bestaande huurcontracten gebonden zou zijn, zoodat de door de Rechtbank gekozen waardeberekening — evenals die, welke ter toetsing van de gekozene in hare beslissing is opgenomen en die evenzeer als deze uitgaat van verbouwing der perceelen door den gegadigde — hier niet kan leiden tot vaststelling van de werkelijke waarde van het onteigende.

II. S., resp. v. t. van art. 162 Grondwet, 20 R. O., 59 Rv., 2 en 88 Onteigeningswet, door kapitalisatie van netto-huurinkomsten — waarbij de kosten dus reeds in aftrek zijn gebracht — naar rato van 8 % te doen geschieden, op het motief, dat bij panden als de onderhavige op gezette tijden vrij hooge kosten moeten worden gemaakt om de winkelpui in overeenstemming te brengen met wat te dien aanzien mode is, lijdende de uitspraak hierdoor aan innerlijke tegenstrijdigheid en zijnde zij in zooverre niet met redenen omkleed.

De Rechtbank heeft terecht als grondslag voor haar schatting zich op het standpunt geplaatst, dat moet worden vastgesteld hoeveel een gegadigde ten tijde van het vonnis voor de panden zou hebben willen geven, en het daarbij aannemelijk geacht, dat de gegadigde om vast te stellen, welke som hij zou willen bieden, zou zijn uitgegaan van de zuivere huurinkomsten, welke hij van deze perceelen zou kunnen trekken.

Lettend op den eigenaardigen toestand der beide op een aaneengesloten terrein liggende panden, waren deskundigen van oordeel, dat een gegadigde stellig tot verbouwing zou overgaan, en hebben zij dus bij hun schatting met die omstandigheid rekening gehouden. De Rechtbank vereenigde zich daarmede, en nam ook aan, dat de huurprijzen der verbouwde perceelen, beoordeeld naar de prijzen, welke de laatste jaren nog voor deze en de nabijliggende perceelen zijn gegeven, wat de zuivere inkomsten betreft, waren te stellen op het door deskundigen berekende bedrag. De vraag of die inkomsten ook voor de toekomst bereikbaar zullen zijn in het oog van een gegadigde, beantwoordde de Rechtbank echter anders dan die deskundigen. De Rechtbank was van oordeel, dat de huurprijzen van dergelijke winkelpanden zich in dalende lijn zouden bewegen. Dit met voorbeelden toelichtend en uitwerkend, kwam zij tot de slotsom, dat een gegadigde zijn bod berekenend als uitgangspunt zou nemen een bedrag aan jaarlijksche netto-huurinkomsten, dat aanmerkelijk lager zal liggen dan het door de deskundigen aangenomen bedrag, en wel naar haar schatting 15 % lager. Op dien grondslag ging de Rechtbank daarom over tot kapitalisatie.

De onteigende, thans eischeres, had tegen het systeem van deskundigen tijdens de procedure geen bezwaren, doch verzette zich alleen tegen de bedragen welke voor de kosten waren uitgetrokken, welke zij te hoog achtte en tegen de rentevoet welke voor kapitalisatie werd aangenomen.

Het eerste middel komt in strijd met die houding wèl tegen het door de Rechtbank aangenomen systeem op, hoewel de einduitkomst eigenlijk gunstig voor haar is. Feitelijk staat vast, dat de totale bruto-huuruitkomst tot de jaren 1933 en 1934 f 6100 bedroeg, terwijl aannemende een verbouwing welke f 8000 zal kosten, voor die verbouwde panden de Rechtbank als uitgangspunt een bruto-huuropbrengst van f 9000 aanneemt, hetgeen aanzienlijk meer is dan zelfs de in 1933 en 1934 gesloten nieuwe huurovereenkomsten t. o. der oude panden zouden opleveren, n.l. bruto te zamen f 7000.

Nu komt bij deze beschouwing voorts in aanmerking de negende rechtsoverweging uit het vonnis der Rechtbank, waarin de Rechtbank zegt, dat door partijen niet zijn betwist de gegevens door de deskundigen verstrekt, dat n.l. het perceel n°. 18 van 1919 tot November 1933 door eischeres verhuurd is geweest voor f 1600 per jaar en daarna voor 10½ jaar aan van Angeren voor f 2500 per jaar is verhuurd, terwijl perceel n°. 20 van 1919 tot Mei 1934 was verhuurd aan de N. V. Kema Corset fabriek voor f 4500 per jaar en daarna voor 10 jaar, eveneens aan van Angeren voor dezelfden huurprijs werd verhuurd, met dien verstande dat de kosten van het inwendig onderhoud der beide perceelen ten laste van den laatstbedoelden huurder werden gebracht.

Blijkens het rapport en het interlocutoir vonnis der Rechtbank had de ter visielegging plaats op 27 Juni 1932. Uit gemelde aanhaling uit het vonnis der Rechtbank volgt dat daarna, immers na November 1933 voor perceel 18 en na Mei 1934 voor perceel n°. 20, nieuwe huurcontracten voor hoogere bedragen en voor langer tijd zijn gesloten. Krachtens art. 91 der Onteigeningswet kan op die veranderingen na de nederlegging ter inzage niet gelet worden, en kunnen beschouwingen over de beteekenis dier nieuwe huurovereenkomsten, waarop ook voor dezen beroep niet is gedaan, achterwege worden gelaten. (Cfr. b.v. H. R. 25 Juli 1930, W. 12229; N. J. 1930, 1582). Ik acht het dan ook onjuist, dat op grond dier overeenkomsten eischeres thans zegt, dat de Rechtbank ten onrechte verbouwing en daling van huurprijzen in de komende jaren als factoren doet gelden bij haar waardebepaling, daar zij immers niet behoefde te verbouwen, huurcontracten had loopen tot 1944 en zelfs het onderhoud der panden niet voor haar rekening had. Het moge juist zijn, dat huurcontracten, welke aan het onteigende vastzitten, bij de bepaling der waarde niet buiten aanmerking mogen worden gelaten, doch deze overeenkomsten zitten er i. c. niet aan vast, en het wil mij voorkomen, dat de Rechtbank een afzonderlijke beschouwing daaraan niet behoefde te wijden, nu niet blijkt, dat het tegendeel beweerd is.

Ik ben dus van meening, dat het eerste middel niet tot cassatie kan leiden.

Evenzoo oordeel ik over het tweeede middel. De Rechtbank geeft in de overwegingen 22 tot en met 25 zeer uitvoerig de gronden aan, hoe zij komt tot kapitalisatie van de netto-huurinkomsten naar rato van 8 %.

De eenige vraag, waar het eigenlijk over loopt is, of er sprake kan zijn van innerlijke tegenstrijdigheid in de motiveering. Het antwoord hierop moet m. i. ontkennend luiden.

De netto-huuropbrengst moet gekapitaliseerd

worden na aftrek van belasting, assurantie en onderhoud, waarvoor deskundigen, blijkens de elfde rechtsoverweging een bedrag van f 1010 aannamen en hetgeen de Rechtbank volgde. Daarnaast staan echter de kosten voor puiverandering om telkens aan de eischen van don tijd te kunnen beantwoorden, waarover de Rechtbank in haar latere overwegingen spreekt. Tegenstrijdigheid acht ik in die beschouwingen niet gelegen.

Ten slotte merk ik nog op, dat de medeverweerster, de Nationale Levensverzekeringsbank in cassatie, niet verschenen is.

Van oordeel, dat de middelen niet tot cassatie kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep en veroordeeling van eischeres in de kosten dezer procedure.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat, voorzooveel thans van belang, uit het bestreden vonnis en het daaraan voorafgaand interlocutoir vonnis van 31 October 1934 blijkt:

dat bij besluit van 11 Augustus 1932, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit, den Raad van State gehoord, van 24 September 1932 n°. 11, de Raad der Gemeente Utrecht heeft besloten tot onteigening ingevolge art. 77 lid 1 aanhef en sub 5° der Onteigeningswet, ten name der Gemeente Utrecht van de perceelen N°. VI van het grondplan tezamen groot 161 ca, kadastraal bekend Gemeente Utrecht, Sectie C. 5351 en 5353;

dat bij genoemd besluit van den gemeenteraad als eigenaar van voormelde perceelen is aangewezen: van Doorn, Johanna Geertruy Engelina, weduwe Gijsbert Hendricus Molsbergen, zonder beroep te Utrecht, thans eischeres tot cassatie;

dat bij inleidende dagvaarding tot onteigening de Gemeente Utrecht, onder mededeeling de voorloopige inbezitneming te wenschen, als schadeloosstelling voor de onteigening van genoemde perceelen heeft aangeboden het bedrag van f 77000, tegen welk aanbod partij van Doorn bezwaar heeft gemaakt;

dat de medeverweerster, de Naamlooze Vennootschap Nationale Levensverzekeringsbank, heeft gevorderd als tusschenkomende partij te worden toegelaten, stellende eerste hypotheek op meer vermelde perceelen te hebben krachtens notarieele akte van 2 Juli 1928 voor een bedrag van f 57000 waarvan is afgelost een bedrag van f 30000, zoodat het onafgeloste gedeelte bedraagt f 27000;

dat de Rechtbank bij haar interlocutoir vonnis, rechtdoende op het incident, de Levensverzekeringsbank als tusschenkomende partij heeft toegelaten en rechtdoende op het hoofdgeding drie deskundigen heeft benoemd ten einde omtrent de schadeloosstelling rapport uit te brengen;

dat na het uitbrengen van dit rapport de Rechtbank bij eindvonnis heeft overwogen, „dat gedaagde — partij van Doorn — na deskundigen rapport heeft doen zeggen, dat de door deskundigen geschatte huurwaarde van de te onteigenen perceelen, al is zij dan op eene andere wijze berekend, in hoofdzaak overeenstemt met de door gedaagde zelve in haar memorie voor deskundigen met inachtneming der bestaande huurcontracten becijferde huurwaarde", volgende dan in het vonnis de vermelding van misslagen, welke volgens gedaagde deskundigen bij de berekening zouden hebben begaan en van hare bezwaren omtrent berekening en vaststelling van onderhoudskosten;

dat de Rechtbank vervolgens op grond van het advies der deskundigen het aannemelijk achtende, dat de inmiddels na de voorloopige inbezitneming afgebroken gebouwen ten dage van het onderzoek ter plaatse in matigen staat verkeerden en matig waren onderhouden, heeft overwogen:

„dat thans is vast te stellen, welke de werkelijke waarde zou zijn geweest der te onteigenen perceelen ten dage van dit vonnis, met andere woorden, welke de verkoopwaarde dier perceelen op heden zou zijn geweest, of wat een gegadigde voor die perceelen zoude willen bieden, welke waarde in beginsel gelijk zal zijn aan de waarde van gelijksoortige perceelen;

„dat aannemelijk is, dat de gegadigde, om vast te stellen, welke som hij zoude willen bieden, zoude zijn uitgegaan van de zuivere huurinkomsten, welke hij van deze perceelen zoude kunnen trekken;

„dat door partijen niet zijn betwist de gegevens door de deskundigen verstrekt, dat n.l. het perceel n°. 18 van 1919 tot November 1933 door eischeres verhuurd is geweest voor f 1600 per jaar en daarna voor 10½ jaar aan van Angeren voor f 2500 per jaar is verhuurd, terwijl perceel n°. 20 van 1919 tot Mei 1934 was verhuurd aan de N. V. Kema Corset fabriek voor f 4500 per jaar en daarna voor 10 jaar, eveneens aan van Angeren voor denzelfden huurprijs werd verhuurd, met dien verstande dat de kosten van het inwendig onderhoud der beide perceelen ten laste van den laatstbedoelden huurder werden gebracht;

„dat deskundigen van oordeel zijn, dat de denkbeeldige kooper zich zal hebben voorgesteld deze beide perceelen te verbouwen, waarbij het achter perceel n°. 18 gelegen gedeelte van perceel n°. 20 wordt getrokken bij perceel n°. 18;

„dat de deskundigen de huuropbrengst van de twee aldus na verbouwing verkregen perceelen hebben geschat op onderscheidenlijk f 4000 en f 5000 tezamen f 9000, waarop, om de zuivere huurinkomsten te berekenen, in mindering komt een bedrag van f 1010 wegens grondbelasting, straatbelasting, assurantie en onderhoud, wat een uitkomst geeft van f 7990;

„dat de deskundigen deze huurinkomsten hebben geschat op 8 % van de werkelijke waarde dier verbouwde perceelen, zoodat die waarde is gesteld op f 99885, waarop in mindering zijn gebracht de kosten der voormelde verbouwing door deskundigen geschat op f 8000, zoodat de werkelijke waarde der te onteigenen perceelen op heden zoude zijn te berekenen op f 91885;

„dat de Rechtbank zich in zooverre vereenigt met het voormeld oordeel der deskundigen, dat ook de Rechtbank aannemelijk acht dat de gegadigde, zijn bod bepalend, zich zal voorstellen deze beide perceelen te verbouwen op de wijze als de deskundigen dit hebben uiteengezet en dat deze verbouwing een f 8000 zoude kosten;

„dat de Rechtbank evenzeer wil aannemen,

dat de huurprijzen dezer verbouwde perceelen, beoordeeld naar de prijzen die de laatste jaren nog voor deze en de nabijliggende perceelen zijn gegeven, zijn te schatten op f 4000 en f 5000, waarvan dan de zuivere inkomsten zijn te stellen op f 7990, gelijk door de deskundigen berekend;

„dat echter de vraag is, of de gegadigde zich deze inkomsten ook voor de toekomst als bereikbaar zal voorstellen;

„dat de Rechtbank hier het oordeel der deskundigen niet kan volgen en integendeel van oordeel is, dat voorzienbaar is, dat de huurprijzen van winkelpanden, ook van die, welke, gelijk de onderhavige, in de kern van de stad zijn gelegen, zich in dalende lijn zullen bewegen;" hetgeen dan nader in het vonnis wordt uitgewerkt;

„dat de denkbeeldige kooper als huurprijs, in de voorzienbare toekomst voor de twee perceelen tezamen te bedingen, een gemiddeld bedrag zal nemen, dat naar de schatting der Rechtbank 15 % lager ligt dan voormeld bedrag van f 7990, dus f 6821.50;"

dat de Rechtbank verder de vraag heeft behandeld in welke verhouding de gegadigde de voorzienbare netto huurinkomsten zal brengen tot de koopsom, die hij zal willen bieden en daaromtrent heeft overwogen:

„dat de deskundigen op grond van hun ervaring van oordeel zijn, dat de koopwaarde van perceelen als de onderhavige wordt verkregen door de huurwaarde te stellen op 8 % van die koopsom, welk oordeel door de Rechtbank wordt overgenomen;

„dat de Rechtbank mede juist acht de mondelinge toelichting door de deskundigen nader gegeven, om de juistheid van dit percentage te staven, dat n.l. bij winkelpanden in de binnenstad het noodig is, dat, ten einde de aantrekkelijkheid der panden op peil te houden, op gezette tijden de winkelpui in overeenstemming wordt gebracht met wat te dien aanzien mode is, hetgeen dan telkens vrij hooge kosten brengt;"

dat de Rechtbank vervolgens heeft overwogen dat zij, het percentage van 8 % juist oordeelend, de hooger vermelde redenen, welke tot de uitkomst voerden, dat de door de deskundigen berekende huurwaarde met 15 % moest worden verlaagd, niet andermaal heeft doen wegen; dat op grond van een en ander de gegadigde de koopsom, die hij zal willen bieden, zal verkrijgen door het hooger genoemde bedrag der netto huurinkomsten groot f 6821.50 met 12.5 te vermenigvuldigen, wat het bedrag van f 85268.75 brengt, en door op dit aldus verkregen bedrag de verbouwingskosten, groot f 8000 in mindering te brengen, zoodat overblijft f 77268.75, dus nagenoeg het bedrag dat door de onteigende partij is aangeboden;

dat de Rechtbank daarna dit bedrag heeft getoetst aan eene waardeberekening, waarbij de waarde van den grond en die van den opstal afzonderlijk worden berekend en aan laatstgemelden, weder met het oog op de veronderstelde verbouwing door den gegadigde, ten deele althans slechts afbraakwaarde wordt toegekend;

dat de Rechtbank ten slotte, de onteigening uitsprekende, de schadeloosstelling heeft bepaald op rond f 79000 met rente als nader aangegeven; voorts onder bepaling, dat van dit bedrag aan de tusschenkomende partij tegen kwijting zal worden uitbetaald ter zake bovengemeld een bedrag van f 27000 met nader vermelde rente benevens f 320.63 voor drie maanden extra rente, een en ander met eene kostenregeling, als in het vonnis is weergegeven;

O. dat tegen deze uitspraak als middelen van cassatie zijn voorgesteld: zie concl. Adv.-Gen.;

O. dat het eerste middel de door de Rechtbank gedane vaststelling van de zuivere huuropbrengst der te onteigenen perceelen aantast op dezen grond, dat de kooper der perceelen ingevolge art. 1612 B. W. aan de bestaande huurcontracten gebonden is, zoodat eene waardebepaling, welke uitgaat van eene verbouwing der perceelen door den gegadigde, niet kan leiden tot vaststelling der werkelijke waarde van het onteigende;

O. hieromtrent:

dat blijkens het bestreden vonnis partij van Doorn in eersten aanleg met betrekking tot de bepaling der zuivere huuropbrengst van de perceelen wel op eenige misslagen in de berekening der deskundigen aanmerking heeft gemaakt en tegen die berekening — met name in zake kosten van onderhoud — zekere bezwaren heeft geopperd, maar uitgegaan is van en aanvaard heeft het stelsel der deskundigen, volgens hetwelk bij de waardebepaling tot grondslag werd genomen eene verbouwing der perceelen door den gegadigde;

dat partij van Doorn op deze in eersten aanleg door haar aangenomen houding niet in cassatie kan terugkomen en thans niet met vrucht kan beweren, dat, na overgang der goederen op den kooper, art. 1612 B. W. een beletsel zou vormen tegen verbouwing daarvan door laatstgenoemde;

dat reeds hierom het middel niet tot cassatie kan leiden;

O. omtrent het tweede middel:

dat dit klaagt over eene tegenstrijdigheid in de motiveering, hierin bestaande, dat de Rechtbank eenerzijds, bij de vaststelling der zuivere huuropbrengst, de kosten, die de gegadigde zal hebben te maken, in aftrek heeft gebracht en anderzijds de netto huuropbrengst naar den maatstaf van 8 % heeft gekapitaliseerd onder aanvoering, dat bij panden als de onderhavige op gezette tijden vrij hooge kosten moeten worden gemaakt om de winkelpui in overeenstemming te brengen met wat te dien aanzien mode is;

dat echter de beweerde tegenstrijdigheid niet bestaat;

dat immers de Rechtbank blijkens hare overwegingen bij de bepaling der zuivere huuropbrengst in mindering heeft gebracht kosten wegens grondbelasting, straatbelasting, assurantie en onderhoud, tot welke kosten niet behooren uitgaven betreffende de winkelpui, als zooeven bedoeld, welke een gansch ander karakter dragen;

dat derhalve het middel feitelijken grondslag mist;

Verwerpt het beroep; (Salaris f 350. *Red.*).

(N. J.)

29 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Onteig.wet art. 40.)

De Rechtb. heeft vastgesteld het bedrag, dat een gegadigde voor het perceel zou willen bieden en is tot de conclusie gekomen, dat zulk een gegadigde zal uitgaan van een aanmerkelijk lager netto-huurbedrag dan de netto-huur van f 4500, voor welke som het perceel laatstelijk was verhuurd. De Rechtb. heeft dus wel degelijk in aanmerking genomen genoemde huursom van f 4500 en daarvan invloed toegekend bij de bepaling van bedoeld bod, zoodat het middel, hetwelk stelt, dat de Rechtbank dit niet heeft gedaan, feitelijken grondslag mist.

I. de Groot, wonende te Scheveningen, gemeente 's-Gravenhage, eischer tot cassatie van een vonnis der Arr.-Rechtbank te Utrecht den 13den November 1935 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh,

tegen:

Mr. Dr. G. A. W. ter Pelkwijk, in zijne hoedanigheid van Burgemeester der Gemeente Utrecht en als zoodanig die gemeente vertegenwoordigende en voor haar in rechte optredend, wonende te Utrecht, verweerder, advocaat Jhr. Mr. J. H. de Brauw; gepleit door Jhr. Mr. W. M. de Brauw.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Deze zaak betreft de waardebepaling van een winkelpand aan de Lange Viestraat te Utrecht, hetwelk onteigend wordt in het belang der volkshuisvesting, en na de voorloopige inbezitneming door de Gemeente reeds is afgebroken.

Het geschil liep over de waarde van het te onteigenen perceel, en thans over de wijze van vaststelling daarvan door de Arr.-Rechtbank te Utrecht bij haar vonnis van 13 November 1935, waarbij de begrippen huurwaarde en huurprijs naast elkaar worden gesteld.

Het middel geeft duidelijk aan welke grief tegen de methode van waardebepaling der Rechtbank bij eischer bestaat en luidt: S. of v. t. van artt. 152, 154 en 162 Grondwet, 20 R. O., 40 en 59 Rv., 1, 2, 3, 12, 37, 39, 40, 41, 42, 50, 77, 78, 79, 80, 88, 91, 92, 95, 96 Onteigeningswet, doordat de Rechtbank, er blijkbaar — en dan terecht — van uitgaande dat de waarde van het onteigende ten dage van het vonnis te vinden is door vast te stellen, wat een gegadigde omstreeks dien tijd voor dat perceel zoude hebben willen bieden, en na beslist te hebben dat de gegadigde, om vast te stellen welke som hij zoude willen bieden, zoude zijn uitgegaan van de huurwaarde van het perceel en dan rekening zoude hebben gehouden èn met den huurprijs, zooals deze het laatst gold èn met den huurprijs, die hij in de toekomst verwacht, hoewel vaststellende dat de huurprijs sedert 1929 heeft bedragen f 4500 per jaar, hetgeen een netto huuropbrengst van f 3968.87 oplevert, op grond van het feit dat de gegadigde zich deze netto huurinkomsten niet ook voor de toekomst als bereikbaar zal voorstellen, doch, zijn bod berekenende, als uitgangspunt zal nemen een bedrag aan jaarlijksche netto huurinkomsten van omstreeks f 3175, vaststelt dat mitsdien een gegadigde zal willen bieden voormeld bedrag van f 3175 gekapitaliseerd à 8%, dus f 39687.50, afgerond tot f 40,000 op welk bedrag de Rechtbank de schadeloosstelling dan ook heeft bepaald, waarbij de Rechtbank heeft nagelaten een onderzoek in te stellen naar den invloed, die de huurprijs, zooals deze het laatst gold — welke een aanmerkelijk hooger nettohuuropbrengst oplevert dan het bedrag, waarvan de gegadigde als uitgangspunt van zijn waardeberekening is uitgegaan — op het bedrag dat een gegadigde zou willen bieden, en dus op de waarde van het onteigende heeft, welk onderzoek tot een hooger bod en dus tot een hoogere waarde en vaststelling van de schadeloosstelling op een hooger bedrag had moeten leiden omdat het feit, dat de huuropbrengst, zij het tijdelijk, hooger is dan hetgeen voor de toekomst wordt verwacht, medebrengt, dat de werkelijke waarde hooger ligt, gelijk een gegadigde, boven de door hem berekende waarde, dan ook een hooger bedrag zal bieden met het oog op het feit dat hij nog gedurende zekeren tijd, te weten den duur van de loopende huur, een hooger netto huurinkomen zal genieten dan dat, waarop hij zijn berekening heeft gebaseerd, zoodat de Rechtbank, door dit onderzoek niet in te stellen een beslissing heeft gegeven die niet in den zin der wet met redenen is omkleed, en in ieder geval in strijd met de Wet de schadeloosstelling heeft bepaald op een lager bedrag dan de werkelijke waarde,waaraan niet afdoet dat de Rechtbank heeft vastgesteld, dat een waardeberekening waarbij de grondwaarde als uitgangspunt wordt genomen, tot een waarde van f 38.550, zoude leiden, nu vastgesteld is, dat een eventueele kooper niet van deze wijze van waardeberekening, doch van die van kapitalisatie der huurwaarde zoude zijn uitgegaan.

De grief komt dus hierop neer, dat de Rechtbank niet rekening heeft gehouden met het feit, dat de huurprijs op het oogenblik van haar vonnis hooger zou zijn dan de huurwaarde berekend volgens de wijze in het vonnis uiteengezet. Immers was het pand sinds 1929 verhuurd voor f 4500 's jaars, hetgeen een netto-huurinkomen opleverde van f 3968.87. Uit het rapport van deskundigen (gezien de stukken) blijkt, dat de huur op 31 October 1934 was afgeloopen en dat bij contract van 1934 die huur voor eenige jaren zou worden verlengd. Dit nieuwe contract speelt echter m. i. in deze zaak geen rol, en kan dit ook niet doen door de bepaling van art. 91 Onteigeningswet, dat niet gelet wordt op veranderingen gemaakt na de nederlegging ter inzage van de betrekkelijke bescheiden. De Rechtbank behoefde daaraan geen verdere beschouwing te wijden, nu niet voor de Rechtbank is beweerd, althans niet volgehouden, dat het nieuwe contract in aanmerking moest worden genomen bij de waardebepaling van het te onteigenen pand, terwijl vaststaat, dat het dateert van den dag der ter visie legging, n.l. na 27 Juni 1932.

Feit is intusschen, dat de huur van f 4500 bleef doorloopen tot 31 Oct. 1934. De Rechtbank wist dit, al blijkt dit niet met zoovele woorden uit het vonnis. In elk geval is daarin wel vermeld, dat de Rechtbank met de loo-

pende huur bekend was, want zij overweegt o. a., dat de huurder niet als derde belanghebbende is tusschengekomen en dus door eischer geen schadeloosstelling aan den huurder is te voldoen.

Zoowel deskundigen als Rechtbank hebben de waarde gevonden volgens de methode van kapitalisatie van de huurwaarde. Beiden hebben nagegaan wat een gegadigde ten dage van het vonnis voor het pand zou hebben willen bieden. In afwijking van deskundigen zegt echter de Rechtbank, dat moet worden aangenomen (gelet op de gegevens voortvloeiende uit andere in het vonnis genoemde huursommen in de buurt van het te onteigenen pand), dat de gegadigde zijn bod berekenend, als uitgangspunt zal nemen een bedrag aan jaarlijksche netto huurinkomsten, dat natuurlijk lager zal liggen, dan het door deskundigen aangenomen bedrag, en wel naar schatting ongeveer 20 % lager. Is nu, want daar loopt het hier ten slotte over bij de door de Rechtbank gevolgde wijze van waardebepaling verzuimd rekening te houden met het verschil tusschen huurwaarde-berekening berustende op het niet-bestaan van een contract eenerzijds, en den huurprijs, welke gedurende den loop van het vaststaande contract nog betaald zou worden anderzijds, m. a. w. heeft de Rechtbank deze laatste, de waarde, ook voor een gegadigde verhoogende factor verwaarloosd?

De Rechtbank zegt in de vijfde rechtsoverweging, dat aannemelijk is, dat de gegadigde, om vast te stellen, welke som bij zoude willen bieden, zoude zijn uitgegaan van de huurwaarde van het perceel en dan rekening zoude hebben gehouden èn met den huurprijs, zooals deze het laatst gold, èn met den huurprijs, die hij in de toekomst verwacht.

Ik moet hierbij opmerken, dat de woorden „met den huurprijs zooals deze het laatst gold" duidelijker zouden zijn te vervangen door „met den geldenden huurprijs". Dit is kennelijk de bedoeling, en de gebruikte woorden houden dan ook slechts rekening met de omstandigheid, dat in feite de huurovereenkomst voorbij was na den afbraak van het pand.

Wat nu de klacht van het middel betreft, zoo geef ik gaarne toe, dat de Rechtbank bij de verder in het vonnis volgende waardebepaling nergens met zoovele woorden zegt rekening te houden met de omstandigheid, dat er nog een loopende huur was.

M. i. behoefde de Rechtbank dit ook niet op de door eischer verlangde wijze te doen, want zij laat de huurverlenging buiten beschouwing en zij heeft door de zooeven aangehaalde overweging voldoende te kennen gegeven, dat een gegadigde — hetgeen wel van zelf sprekend is — bij zijn bod met loopende huur rekening zal houden.

In de volgende overwegingen (14—17) werkt de Rechtbank uit hoe die gegadigde, dezelfde bedoeld in de vijfde overweging, die met den geldenden huurprijs rekening houdt, zijn bod zal bepalen. Die waardevaststelling is feitelijk.

Overigens blijkt niet uit het vonnis hoe het met de huurverlenging gelegen is, en voerde pleiter voor de gemeente Utrecht m. i. terecht aan, dat in cassatie het beroep op de 2 of 5 jaar een ontoelaatbaar novum is. Dit element van schade heeft eischer bij de Rechtbank niet aan de orde gesteld.

Hij beroept er zich op, dit niet te hebben kunnen doen, omdat hij niet gewaarschuwd was, nu deskundigen huurprijs en huurwaarde gelijk hadden gesteld, hetgeen de Gemeente had bestreden, terwijl volgens zijn mededeeling juist de Gemeente de thans voorgedragen schadefactor wel naar voren had gebracht bij pleidooi, doch dit zal aan eischer m. i. niet kunnen baten. Het niet gewaarschuwd zijn geeft hem niet het recht het novum voor te dragen.

Op verschillende gronden ben ik dus van meening dat het middel niet tot cassatie kan leiden, en concludeer ik tot verwerping van het beroep en veroordeeling van eischer in de kosten dezer procedure.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat, voorzooveel thans van belang, uit het bestreden vonnis en het daaraan voorafgaand interlocutoir vonnis van 31 October 1934 blijkt:

dat bij besluit van 11 Augustus 1932, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit, den Raad van State gehoord, van 24 September 1932 N°. 11, de Raad der Gemeente Utrecht heeft besloten tot onteigening ingevolge art. 77 lid 1 aanhef en sub 5° der Onteigeningswet, ten name der gemeente Utrecht, van het perceel N°. II van het grondplan groot 56 ca, kadastraal bekend gemeente Utrecht, Sectie C N°. 954;

dat bij genoemd besluit van den gemeenteraad als eigenaar van voormeld perceel is aangewezen Israël de Groot, thans eischer tot cassatie;

dat bij inleidende dagvaarding tot onteigening de gemeente Utrecht, onder mededeeling de voorloopige inbezitneming te wenschen, als schadeloosstelling voor de onteigening van genoemd perceel heeft aangeboden f 35500, tegen welk aanbod partij de Groot bezwaar heeft gemaakt;

dat de Rechtbank bij haar interlocutoir vonnis drie deskundigen heeft benoemd teneinde omtrent de schadeloosstelling rapport uit te brengen en, nadat dit was uitgebracht, bij eindvonnis heeft overwogen:

„dat is vast te stellen, welke de verkoopwaarde van het te onteigenen perceel zou zijn geweest ten dage van dit vonnis of met andere woorden, wat een gegadigde omstreeks dien tijd voor dat perceel zoude hebben willen bieden;

„dat aannemelijk is, dat de gegadigde, om vast te stellen welke som hij zoude willen bieden, zoude zijn uitgegaan van de huurwaarde van het perceel en dan rekening zou hebben gehouden èn met den huurprijs, zooals deze het laatst gold, èn met den huurprijs, die hij in de toekomst verwacht;

„dat vaststaande is dat sedert 1929 het perceel verhuurd is geweest voor een huurprijs van f 4500 per jaar;

„dat de Rechtbank zich vereenigt met het oordeel der deskundigen, dat, om het perceel in goeden staat van onderhoud te doen blijven, op een jaarlijksche uitgave van f 360 is te rekenen, zoodat, mede gelet op grondbelasting, straatbelasting en assurantie, gelijk door de deskundigen berekend, de gegadigde de netto huurinkomsten van een huurprijs van

f 4500 zoude hebben gesteld op f 3968.87;

„dat nu de vraag is, of de gegadigde zich deze netto huurinkomsten ook voor de toekomst als bereikbaar zal voorstellen;

„dat de Rechtbank hier het oordeel der deskundigen niet kan volgen en integendeel van oordeel is dat voorzienbaar is, dat de huurprijzen van winkelpanden, ook van die, welke, gelijk het onderhavige, in de kern van de stad zijn gelegen, zich in dalende lijn bewegen;" hetgeen dan nader in het vonnis wordt uitgewerkt;

„dat mitsdien dient te worden aangenomen, dat de gegadigde, zijn bod berekend, als uitgangspunt zal nemen een bedrag aan jaarlijksche netto huurinkomsten, dat aanmerkelijk lager zal liggen dan het door de deskundigen aangenomen bedrag van f 3938.87, en wel naar schatting van de Rechtbank ongeveer 20% lager, of een bedrag van omstreeks f 3175;"

dat de Rechtbank verder de vraag heeft behandeld, in welke verhouding de gegadigde de voorzienbare netto huurinkomsten zal brengen tot de koopsom, die hij zal willen bieden en na in overeenstemming met de deskundigen te hebben aangenomen, dat de koopwaarde van het perceel wordt verkregen door de huurwaarde te stellen op 8% van die koopsom, heeft beslist, dat de gegadigde als koopsom voor het perceel zal willen bieden het bedrag van f 39687.50;

dat de Rechtbank vervolgens dit bedrag heeft getoetst aan eene waardeberekening, waarbij de grondwaarde als uitgangspunt wordt genomen en, de onteigening uitsprekende, de schadeloosstelling heeft bepaald op rond veertig duizend gulden met rente en eene kostenregeling als nader aangegeven;

O. dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is aangevoerd: zie concl. Adv.-Gen.;

O. hieromtrent:

dat de grief van het middel deze is, dat de Rechtbank heeft nagelaten een onderzoek in te stellen naar den invloed, dien de huurprijs, zooals deze het laatst gold, heeft op het bedrag, dat een gegadigde voor het perceel zou willen bieden en dus op de waarde van het onteigende, leverende de laatstelijk geldende huurprijs een aanmerkelijk hoogere netto-huuropbrengst op dan het bedrag, waarvan volgens het vonnis de gegadigde bij zijne waardeberekening zou uitgaan;

dat de Rechtbank aannemelijk acht, dat de gegadigde zal uitgaan van de huurwaarde van het perceel en dan rekening zal houden èn met den huurprijs, zooals deze het laatst gold, èn met den huurprijs, dien hij in de toekomst verwacht;

dat de Rechtbank verder, vaststellende, dat sedert 1929 het perceel verhuurd is geweest voor eenen huurprijs van f 4500 per jaar, de netto-huurinkomsten van een zoodanigen huurprijs berekent, maar aanneemt, dat de netto-huurinkomsten van eenen jaarlijkschen huurprijs van f 4500 niet ook voor de toekomst bereikbaar zijn, zoodat de gegadigde, zijn bod bepalend, eene aanmerkelijk lagere jaarlijksche netto huuropbrengst als uitgangspunt zal nemen;

dat uit een en ander blijkt, dat de Rechtbank bij de vaststelling van het bedrag, dat een gegadigde zou willen bieden, den huurprijs van het perceel, zooals deze het laatste gold, — immers dien van f 4500 per jaar — wèl mede in aanmerking heeft genomen en daaraan, bij de bepaling van dat bod, wèl invloed heeft toegekend;

dat derhalve het middel, er over klagende dat de Rechtbank een onderzoek naar dien invloed heeft nagelaten, feitelijken grondslag mist;

Verwerpt het beroep; (Salaris f 350. *Red.*). (N. J.)

---

30 *Januari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Handelsnaamwet S. 1921 n°. 842 art. 5.)

Vaststaat: 1°. dat de beide handelsnamen slechts in geringe mate van elkaar afwijken, 2°. dat in 1918, toen gereq. den naam „Hollandia" begon te voeren, haar artikel roomijs niet behoorde tot de melkproducten, de artikelen van requestrant, 3°. dat sedert het product van gereq. van samenstelling is veranderd en onder de melkproducten wordt gerangschikt, verwarring tusschen de beide zaken te duchten is.

De beslissing, dat req's verzoek, dat gereq. tot wijziging van haren handelsnaam worde veroordeeld, niet-ontv. is, op grond dat, nu gereq. in 1918 gerechtigd was haar naam te voeren, haar dit recht later niet meer tengevolge van het onder 3° vermelde kan worden ontnomen, wordt terecht door req. bestreden. Immers, art. 5 H.n.wet verbiedt het *voeren*, niet slechts het *aannemen* van den naam en dit verbod wordt dan ook overtreden, indien de vroeger niet onrechtmatig gedragen naam wordt gevoerd, nadat hij, onder voormelde omstandigheden, welke in geen enkel opzicht aan den oudsten drager van den naam zijn te wijten, tot gevaar voor verwarring aanleiding heeft gegeven.

(Zie het tusschen dezelfde partijen gevoerd merkenrechtsgeding, H. R. 19 Sept. 1935 N. J. 1936 n°. 128 met noot E. M. M.)

Geeft eerbiedig te kennen:

De N. V. „Hollandia" Hollandsche Fabriek van Melkproducten en Voedingsmiddelen, gevestigd te 's-Gravenhage en te Vlaardingen, (adv. Jhr. Mr. J. H. de Brauw);

dat verzoekster zich bij verzoekschrift tot den Kantonrechter te 's-Gravenhage heeft gewend met verzoek de vennootschap onder de firma IJscompagnie Hollandia, zich ook wèl noemende Consumptie-IJs-Fabriek Hollandia, gevestigd en kantoor houdende te 's-Gravenhage, hierna te noemen gerequestreerde, te veroordeelen 1°. uit de door haar gevoerde handelsnamen het woord „Hollandia" te doen vervallen en in die handelsnamen zoodanige wijziging aan te brengen, dat de onrechtmatigheid ten opzichte van verzoekster wordt opgeheven, 2°. tot betaling aan verzoekster als schadevergoeding ingeval van overtreding van het sub 1° genoemde bevel, van eene som van honderd gulden voor elken dag, waarop het bevel mocht worden overtreden, een en ander

met bevel van voorloopige tenuitvoerlegging der beschikking;

dat, nadat de Kantonrechter verzoekster in haar verzoek niet-ontvankelijk had verklaard, de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage op het door verzoekster ingesteld hooger beroep bij beschikking van 8 November 1935 de beschikking des Kantonrechters — zij het op andere gronden — heeft bevestigd;

dat verzoekster tegen deze beschikking der Arr.-Rechtbank hierbij beroep in cassatie instelt van meening zijnde, dat de Rechtbank aldus beslissend en overwegend gelijk zij heeft gedaan, heeft geschonden of verkeerd heeft toegepast de artt. 48 Rv., 1, 2, 3, 4, 5 en 6 Handelsnaamwet, S. 1921 n°. 842, en dat wel op de volgende gronden:

Anders dan de Kantonrechter heeft de Rechtbank overwogen, „dat er verwantschap bestaat tusschen den aard der zaken van partijen, die zich beiden bezighouden met het vervaardigen en in den handel brengen van melkproducten, zij het dan ook, dat gerequestreerde alleen room- en ander consumptieijs produceert en requestrante behalve roomijs nog een aantal andere melkproducten" en dat, in verband met de plaats van vestiging en waar het bedrijf wordt uitgeoefend, „het gevaar ..... zeker niet denkbeeldig is te achten, dat men bijvoorbeeld bij het koopen van roomijs van gerequestreerde, afgaande op den naam „Hollandia" in de meening verkeert met een product van requestrante te maken te hebben".

De Rechtbank is dus blijkbaar van oordeel, dat in verband met den aard der beide zaken en de plaats, waar zij gevestigd zijn, bij het publiek verwarring tusschen die zaken te duchten is, ten gevolge van het slechts geringe verschil tusschen de handelsnamen dier zaken.

Voorts staat feitelijk vast (Ov. 3b) dat gerequestreerde in 1918 onder den naam „Hollandia" roomijs, dat destijds nog van eene dusdanige samenstelling was, dat het niet onder de melkproducten kon worden gerangschikt, in den handel is gaan brengen, terwijl verzoekster den naam „Hollandia" reeds vóór 1918 voerde in het algemeen verband van melkproducten en voedingsmiddelen. Ook de Kantonrechter tegen wiens beschikking in zoover niet is opgekomen stelde uitdrukkelijk vast, dat gerequstreerde haar naam korter voert dan requestrante den hare.

Naar het oordeel van verzoekster zou de Rechtbank op grond van deze feiten het oorspronkelijke verzoek van verzoekster hebben moeten toewijzen; alle vereischten in art. 5 Handelsnaamwet gesteld voor het verboden zijn van het voeren van den handelsnaam van gerequestreerde zijn immers aanwezig. „Het is verboden een handelsnaam te voeren, die tot verwarring moet leiden van de handelszaak met eene andere, welke dien handelsnaam vroeger heeft gevoerd" (Memorie van Toelichting Bijl. 2de Kamer 1917/18 n°. 354 blz. 5 I). Is zulke verwarring te duchten, dan zal één der beide zaken en dat wel de zaak met den jongeren handelsnaam haar naam moeten wijzigen.

Nu, naar de Rechtbank vaststelt, inderdaad het gevaar voor verwarring niet denkbeeldig is, had zij het op art. 5 Handelsnaamwet gebaseerde verzoek moeten toewijzen.

De Rechtbank heeft — althans geeft — slechts één motief, waarom zij desondanks meende het verzoek niet te kunnen toewijzen.

Zij overweegt immers, dat, „gelijk gerequestreerde terecht heeft betoogd, al moge roomijs tegenwoordig gerekend moeten worden tot de melkproducten, zulks geenszins het geval was, toen zij in 1918 als eerste onder den naam Hollandia dat artikel in den handel bracht, zoodat toen zeker geen verwarring in den zin van art. 5 Handelsnaamwet tusschen haar zaak en die van requestrante te duchten viel en zij dus volkomen gerechtigd was dien naam te voeren, welk recht haar later niet meer ontnomen kan worden alleen tengevolge van het feit, dat haar product, dat intusschen van samenstelling is veranderd, thans geacht wordt te behooren tot de melkproducten en requestrante den naam Hollandia reeds vóór 1918 voerde in het algemeen verband van „melkproducten en voedingsmiddelen";"

Dat gerequestreerde haar handelsnaam terecht voerde, zoolang roomijs nog van zoodanige samenstelling was, dat het niet als melkproduct kon worden beschouwd, zoodat, naar de Rechtbank vaststelt, toen geene verwarring tusschen beide zaken te duchten was, heeft echter hier nog niet tengevolge, dat gerequestreerde, die den naam het kortste voert, dien naam zou mogen blijven voeren, ook nu daarvan wel verwarring het gevolg zal zijn.

Men zou wellicht kunnen twijfelen, indien de verwarring thans zou dreigen te ontstaan enkel door latere handelingen niet van gerequestreerde maar van requestrante (cf. H. R. 31 Mei 1927, N. J. 1927, blz. 991 m. n. E. M. M. W. 11675).

Hier echter heeft, naar de Rechtbank terecht vaststelt, het product van gerequestreerde, hoewel het den naam roomijs heeft behouden, eene verandering in samenstelling ondergaan, tengevolge waarvan — zoo zal men deze zinsnede in de beschikking toch wel moeten verstaan — het is gaan behooren tot de melkproducten, en waardoor de mogelijkheid van verwarring tusschen de beide zaken is geschapen. Gerequestreerde, die — volgens de Rechtbank — eerst niet in melkproducten handelde en toen rechtmatig den naam „Hollandia" kon voeren, is dus later wel in dergelijke producten gaan handelen. Vanaf dat oogenblik was verwarring ook volgens de Rechtbank te duchten, zelfs al hadde verzoekster zich niet met roomijsproductie ingelaten en vanaf dat oogenblik had gerequestreerde dus ook den nu verwarring stichtenden naam Hollandia niet meer mogen voeren.

Verzoekster heeft niets gedaan waardoor de mogelijkheid van verwarring is ontstaan. De Rechtbank neemt dat ook niet aan.

Ook indien de verwarring, anders dan de Rechtbank terecht aanneemt, slechts daardoor veroorzaakt zou worden dat het product, dat vroeger niet als tot de melkproducten behoorend werd beschouwd, thans tengevolge van veranderde omstandigheden die niet te maken hebben met de samenstelling van het product hetwelk hetzelfde product is gebleven, wel daaronder wordt gerekend, zou zulks de beslissing der Rechtbank niet rechtvaardigen, omdat nu eenmaal de zaak van verzoekster het

eerst onder den naam Hollandia werd gedreven en door het gebruik van dien naam door gerequestreerde in verband met den aard der beide zaken en de plaats, waar zij gevestigd zijn, thans bij het publiek verwarring tusschen die zaken te duchten is. De Handelsnaamwet kent in art. 5 niet verkregen rechten op den naam, zij wil de toepasselijkheid van het verbod slechts beoordeeld zien naar den feitelijken toestand van het oogenblik en dan heeft bij mogelijkheid van verwarring de zaak met den ouderen bij het publiek bekenden naam een beter recht dan die met den jongeren. Eene uitzondering voor het — hier overigens niet aanwezige — geval, dat de opvatting van het publiek zich in den loop des tijds ten aanzien van een product, dat zelf niet veranderd is, heeft gewijzigd, kent de wet niet. Anders staat de zaak wellicht, wanneer verwarring mogelijk wordt, doordat eene elders gevestigde zaak (A) met ouden naam zich later bekendheid verwerft in de plaats waar eene zaak met jongeren naam (B) voordien handel dreef, en waar verwarring tengevolge van het verschil in plaats en den kring van bekendheid van zaak A. destijds niet te duchten was. Dan is in die plaats de handelsnaam van de zaak B. de oudste en het voeren van dien handelsnaam kan aan zaak B. niet verboden worden. (cf. Meyers onder H. R. 31 Mei 1927, N. J. 1927 blz. 991). Van dergelijke verandering in de feitelijke omstandigheden is hier geen sprake.

Art. 5 verbiedt niet slechts het „gaan voeren" van een verwarring veroorzakenden handelsnaam maar het „voeren" daarvan. Het is zonder belang of die handelsnaam gedurende eenigen tijd is en kon worden gevoerd zonder gevaar voor verwarring en dus rechtmatig. Ook een vóór de invoering der wet rechtmatig voeren van een naam geeft niet het recht tot het blijven voeren van dien naam, indien daardoor verwarring met een anderen naam te duchten is (M. v. T. Bijl. 2de Kamer 1917/18 n°. 354 blz. 5 II).

De zaak ligt anders dan bij het merkenrecht. Wanneer ter onderscheiding van eene bepaalde soort waren zeker merk door iemand het eerst is gebruikt, dan verkrijgt die eerste gebruiker daardoor het recht op het uitsluitend gebruik van dat merk ter onderscheiding van zijne waren van die van anderen en hij behoudt dat recht ook al zouden de opvattingen zich aldus wijzigen, dat die waren verder gelijksoortig werden geacht aan reeds vroeger onder overeenstemmend merk in den handel gebrachte waren van een ander. Dat volgt uit art. 3 Merkenwet.

Volgens de Handelsnaamwet is de omstandigheid, dat een naam vroeger rechtmatig gevoerd werd slechts van zelfstandig belang voor de gevallen van de artt. 3 en 4. Voor de toepassing van art. 5 is dit slechts van belang, voorzoover de gebruiker van den naam daardoor den naam eerder heeft gevoerd dan een ander, wat hier niet het geval is.

Tot recht begrip van de woorden der Rechtbank, dat het product van gerequestreerde, „dat intusschen van samenstelling is veranderd thans geacht wordt te behooren tot de melkproducten", moge dienen, dat het vroeger door middel van venters verspreide ijs afkomstig van fabrieken als van gerequestreerde met het tegenwoordige roomijs weinig meer dan den naam gemeen had. Het ook door de Rechtbank vermelde Koninklijke Besluit van 15 Juni 1929 S. 321 betreffende consumptieijs heeft daarin verandering gebracht door aan de samenstelling van roomijs zekere eischen te stellen o. m. ten aanzien van het melkvetgehalte; daardoor werd inderdaad alle roomijs een melkproduct. Terecht stelt dan ook de Rechtbank vast, dat het product van gerequestreerde van samenstelling veranderd is en thans geacht wordt te behooren tot de melkproducten; vroeger behoorde het daartoe niet.

dat verzoekster den H. R. eerbiedig verzoekt op grond van dit middel te vernietigen de bestreden beschikking van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage d.d. 8 November 1935, met zoodanige verdere beschikking als de H. R. zal vermeenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

de vennootschap onder de firma IJscompagnie Hollandia, gevestigd te 's-Gravenhage, (adv. Mr. L. G. van Praag);

dat de N. V., enz.

Bij de aangevallen beschikking heeft de Rechtbank zich, in overeenstemming met eene met betrekking tot het fabrieks- en handelsmerk „Hollandia" gegeven beschikking van het Gerechtshof te 's-Gravenhage d.d. 28 Juni 1935, waartegen beroep in cassatie door den H. R. op 19 September 1935 werd verworpen (beide arresten zijn opgenomen in het Bijblad bij de Industrieele Eigendom 1935, bl. 116) (N. J. 1936 n°. 128) beslist, dat in 1918, toen de gerequestreerde als fabrikante van roomijs den handelsnaam „Hollandia" ging voeren, gezegd product niet viel onder melkproducten; dat toen geen verwarring tusschen haren handelsnaam en dien van verzoekster te duchten viel; dat de gerequestreerde dus is aangevangen dien handelsnaam rechtmatig te voeren; en dat dit niet anders kon worden, doordien roomijs later wèl onder melkproducten moest worden gerekend.

Aan het onderhavige geschil ligt, naar het gerequestreerde voorkomt, ten aanzien van den aard van het bedrijf ten grondslag een overeenkomstige vraag als reeds vroeger ten aanzien van de plaats van vestiging haar oplossing heeft gevonden. Die vraag, welke in het door de requestrante geciteerde arrest van 31 Mei 1927 (N. J. 1927, bl. 991) nog open was gebleven, werd beantwoord door het arrest van den H. R. van 19 December 1927 (N. J. 1928, bl. 187). Gerequestreerde koestert bescheidenlijk de verwachting, dat de beantwoording der thans te beslissen vraag in gelijken zin zal geschieden.

De requestrante tot cassatie schijnt een tegenovergestelde oplossing niet in het algemeen te verdedigen, doch slechts van meening te zijn, dat eene beslissing in dien zin hier onbillijk zoude werken, omdat uit hetgeen de Rechtbank feitelijk zou hebben vastgesteld, zoude volgen, dat in casu de gerequestreerde zelve zoude hebben veroorzaakt, dat roomijs in lateren tijd tot melkproducten is gaan behooren.

Is dit requestrante's bedoeling, dan leest zij

in de beschikking der Rechtbank meer dan zij bevat. In de door haar aangehaalde 2e alinea der 3e Overweging wordt beslist, „dat, gelijk gerequestreerde terecht heeft betoogd, al moge roomijs tegenwoordig gerekend moeten worden tot de melkproducten, zulks geenszins het geval was, toen zij in 1918 als eerste onder den naam Hollandia dat artikel in den handel bracht .....". Daaruit volgt dan, dat gerequestreerde toenmaals gerechtigd was dien naam te voeren. Wat daarop in die overweging verder volgt, heeft ten doel te betoogen, dat, en waarom, haar aldus verkregen recht om dien naam te voeren haar later niet ontnomen kan worden.

De beschikking verklaart niet met zoovele woorden, waarom roomijs vroeger niet, en tegenwoordig wèl, tot de melkproducten moet worden gerekend. Weliswaar is tevoren vermeld, dat melkproducten producten zijn, bij welker samenstelling melk een min of meer belangrijke rol speelt, „zooals ook blijkt uit het ..... K. B. van 15 Juni 1929 betreffende consumptie-ijs", doch men kan niet aannemen, dat de Rechtbank heeft bedoeld te zeggen, dat vóór 15 Juni 1929 bij de samenstelling van roomijs melk niet een min of meer belangrijke rol speelde. In werkelijkheid is dat natuurlijk ook niet zoo, en is op dit punt het gevolg van het Consumptieijs-besluit van genoemden datum slechts geweest, dat het product, dat rechtmatig als roomijs mag worden aangeduid, een bepaald minimum-vetgehalte moet bevatten. Overigens zegt de beschikking omtrent de samenstelling van roomijs in 1918 niets dan dat zij „intusschen is veranderd".

Het is dan ook veeleer aan te nemen, dat de beschikking, welke hier volstaat met een verwijzing naar hetgeen de gerequestreerde, „terecht heeft betoogd", stilzwijgend heeft gevolgd de in de parallel loopende merken-zaak bij het vooraangehaalde, door gerequestreerde bij antidotaal verzoekschrift ter kennis van de Rechtbank gebrachte arrest van 28 Juni 1935 gebezigde motiveering, welke steunde op het erkende feit, dat in 1918 de zuivelfabrieken geen roomijs produceerden en daartoe eerst later zijn overgegaan.

Zelfs echter al mocht de Rechtbank hebben bedoeld, voor die redeneering een andere in de plaats te stellen, en zelfs al ware die bedoeling in de woorden „dat intusschen van samenstelling is veranderd" voldoende verwezenlijkt, dan nog zou daarin niet besloten liggen een handeling als waarop de H. R. in zijn arrest van 31 Mei 1927 implicite kan hebben gedoeld. Immers de Rechtbank zegt en bedoelt niet, dat gerequestreerde haar individueel product zou hebben gewijzigd, maar slechts, dat de samenstelling van het product roomijs is veranderd. Ook indien dat opzichzelf juist ware, zou een aldus onder den invloed van een wettelijk voorschrift tot stand gekomen algemeene verandering niet vormen een handeling als voorbedoeld, waardoor een van huis uit rechtmatige in een onrechtmatigen toestand zoude kunnen omslaan. Ook de aldus opgevatte beslissing is dus juist te achten.

Blijkbaar heeft echter de Rechtbank, gelijk haar vrijstond, de overweging — waaruit de blijvende rechtmatigheid van gerequestreerde's handelen voortvloeit —, dat roomijs in 1918 niet, en eerst in latere jaren wèl, behoorde tot de melkproducten, niet nader gemotiveerd, omdat zij den grond dier overweging voor de hand liggend en bekend achtte, en slechts gemeend dien grond met de mededeeling betreffende de veranderde samenstelling nog te versterken.

Op vorenstaande gronden verzoekt de gerequestreerde eerbiedig dat het den H. R. behage het cassatieberoep te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Gezien, enz.;

O. dat hij zich met dit middel tot cassatie en met de daarvoor aangevoerde gronden geheel kan vereenigen, daarbij aannemende, dat de Rechtbank met de overweging, „dat het product der gerequireerde, dat intusschen van samenstelling is veranderd, thans geacht wordt te behooren tot de melkproducten", aldus moet worden verstaan, dat het door die verandering der samenstelling tot de melkproducten is gaan behooren, zulks blijkbaar in verband met het intusschen gegeven Consumptieijs-besluit van 15 Juni 1929, S. 321, waarvan art. 4 aan waren aangeduid met den naam „roomijs" of met een samengesteld woord, waarvan deze naam deel uitmaakt, den eisch stelt, dat het melkvetgehalte niet lager zij dan 12 procent;

O. dat het Gerechtshof te 's-Gravenhage bij beschikking van 28 Juni 1935 tusschen dezelfde thans gedingvoerende partijen gewezen wel heeft afgewezen een verzoek van de tegenwoordige verzoekster om een ten name van de IJscompagnie Hollandia voor consumptieijs, roomijs en dessertijs ingeschreven merk, bestaande o. a. uit het woord Hollandia, welk verzoek was gedaan op grond, dat verzoekster uitsluitend recht had op het gebruik onder meer voor melkproducten van het woordmerk Hollandia, en dat deze afwijzing is geschied op grond, dat de verzoekster dit merk wel eerder dan IJscompagnie gebruikt had, doch niet voor roomijs en dat het beroep in cassatie der verzoekster tegen deze beschikking wel bij 's Hoogen Raads beschikking van 19 September 1935 is verworpen, doch dat op deze aldus in kracht van gewijsde gegane beschikking van het Hof thans vergeefs door de IJscompagnie een beroep wordt gedaan, daar de toen besliste vraag een andere was, dan thans ter beschikking staat;

O. toch, dat het destijds betrof de toepassing van art. 3 der Merkenwet, dat het uitsluitend recht op een merk beperkt tot het gebruik maken daarvan voor dit soort van waren, waarvoor het door den rechthebbende het eerst gebruikt is, terwijl het thans geldt de toepassing van art. 5 der Handelsnaamwet, dat een dergelijke beperking niet bevat en voor de toepassing waarvan alleen van belang is, of bij het publiek verwarring te duchten is tusschen zaken, die denzelfden of nagenoeg denzelfden handelsnaam voeren;

Concludeert tot vernietiging der bestreden beschikking en tot verwijzing der zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage om met inachtneming van het door den H. R. te wijzen arrest verder te worden berecht en afgedaan.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat ten deze vaststaat:

1°. dat de handelsnaam van gerequestreerde slechts in geringe mate afwijkt van dien, welken requestrant voert en reeds vóór gerequestreerde heeft gevoerd;

2°. dat, toen gerequestreerde in 1918 dien naam aannam, het door haar in den handel gebrachte artikel, roomijs, niet gerekend werd te behooren tot de melkproducten, de artikelen van requestrant, en alstoen geen verwarring tusschen beider zaken te duchten viel;

3°. dat sedert het product van gerequestreerde van samenstelling is veranderd, en — in verband ook met het Consumptieijsbesluit, S. 1927 n°. 321, sedert vervangen door het Consumptieijsbesluit S. 1934 n°. 240, — onder de melkproducten wordt gerangschikt, terwijl nadien verwarring tusschen de beide zaken wèl te duchten is;

O. dat echter de Rechtbank het verzoek van requestrant, dat gerequestreerde tot wijziging van haar handelsnaam worde veroordeeld, niet-ontvankelijk heeft geacht op grond dat, waar gerequestreerde in 1918 gerechtigd was haar naam te voeren, haar dit recht later niet meer ten gevolge der boven onder 3° vermelde omstandigheden kan worden ontnomen;

O. dat het tegen deze beslissing gerichte middel gegrond is;

O. toch dat art. 5 Handelsn.wet S. 1921 n°. 842 verbiedt het voeren, niet slechts het aannemen van den naam, en dit verbod dan ook wordt overtreden, indien de vroeger niet onrechtmatig gedragen naam wordt gevoerd, nadat hij onder de boven weergegeven omstandigheden, welke in geen enkel opzicht aan den oudsten drager van den naam zijn te wijten, tot gevaar voor verwarring aanleiding heeft gegeven;

Vernietigt de bestreden beschikking;

Verwijst de zaak naar de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, ten einde, met inachtneming van 's Hoogen Raads uitspraak verder te worden behandeld en beslist.

(N. J.)

---

30 *Januari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Gemeentewet art. 228*a*.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot het verleenen van credieten van maximaal f 25 aan een aantal personen, teneinde deze in staat te stellen in de hun in eigendom toebehoorende perceelen een electrische huisinstallatie te doen aanbrengen, nu op grond van de financieele positie der credietnemers aan deze uitleening van gelden groot risico voor de gemeente is verbonden, achterstand in de betaling van stroom en rente en aflossing is te verwachten, en andere soortgelijke verzoeken bezwaarlijk zouden kunnen worden afgewezen waardoor het risico voor de gemeente steeds zou stijgen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Mill en Sint Hubert tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant d.d. 6 Maart 1935, G. n°. 339, IIIe afd^2, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 19 Januari 1935 tot het uitleenen van gelden voor aanschaffing van electrische installaties;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 19 Juni 1935, n°. 267 en 2 Januari 1936, n°. 267 (1935)/3;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Januari 1936, n°. 629, Afd. B. B.;

O. dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun evengenoemd besluit hebben overwogen, dat blijkens het besluit van den raad van genoemde gemeente credieten van maximaal f 25.— elk zullen worden verstrekt aan elf personen, ten einde deze in staat te stellen, in de hun in eigendom toebehoorende perceelen een electrische huisinstallatie te doen aanbrengen; dat de gemeente aldus wil trachten, de afname van electrische energie te bevorderen, wijl zij aan de Naamlooze Vennootschap P. N. E. M. eene bepaalde afname op het betrokken deel van het net heeft gegarandeerd; dat echter de personen, aan wie crediet zal worden verstrekt, in het besluit zijn aangeduid als „kleine keuterboeren" „land- of fabrieksarbeiders" en op een andere plaats weder als „economisch zwakkeren"; in een brief van het gemeentebestuur van 20 October 1934 daarentegen als „behoeftige personen", terwijl dat bestuur nader heeft medegedeeld, dat zij meerendeels te werk zijn gesteld bij de gemeentelijke werkverschaffing; dat dus reeds op grond van de financieele positie der credietnemers aan de voorgestelde uitleening van gelden groot risico voor de gemeente is verbonden; dat overigens de ondervinding heeft geleerd, dat van afnemers, die niet in staat zijn, de geringe kosten van aanschaffing eener niet-omvangrijke electrische installatie (door het gemeentebestuur gesteld op ten hoogste f 25.—) te betalen, niet veel is te verwachten met betrekking tot de stroomafname en tot de regelmatige betaling van rente en aflossing, zoodat dikwerf achterstand in de betalingen ontstaat; dat ook deze overweging er toe leidt, in bijzondere mate risico voor de gemeente te verwachten; dat blijkens punt III sub C van het besluit juncto de bijlagen (model-overeenkomst A) de credietnemer de installatie als zekerheid zal stellen voor de terugbetaling der opgenomen gelden; dat evenwel een dergelijke installatie als onderpand voor de nakoming van aangegane verplichtingen waardeloos moet worden geacht, wijl men bij verwijdering slechts waardelooze afbraak verkrijgt; dat dus de uitleening niet genoegzaam met waarborgen is omringd; dat bovendien bij inwilliging der onderhavige aanvragen andere soortgelijke verzoeken bezwaarlijk zouden kunnen worden afgewezen; dat aldus het risico voor de gemeente steeds zou stijgen; dat naar uit het bovenstaande blijkt, de voorgestelde uitleening van gelden een belangrijk risico voor de gemeente met zich zou brengen en mitsdien niet in het belang der gemeente moet worden geacht; dat dit temeer klemt, nu de begrooting 1935 slechts met maximale belastingheffing sluitend kan worden gemaakt, terwijl op den dienst 1934 een belangrijk bedrag aan werkloosheidsuitgaven niet kan worden

gedekt en mitsdien is uitgestooten;

dat van dit besluit de raad der gemeente Mill en Sint Hubert bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende dat naar zijn oordeel het „algemeen belang" door de uitvoering van het bestreden raadsbesluit ten zeerste wordt gediend; dat daarenboven de gemeente zich — naar zijn bescheiden inzicht — door een eventueele tenuitvoerlegging van meergenoemd besluit, niet schuldig maakt aan roekeloosheid of wanbestuur; dat immers de aanvragers waaromtrent het hier gaat in zekeren zin wel credietwaardig zijn, althans tot de bedragen, die verstrekt zullen worden; dat het risico aan een en ander verbonden inderdaad miniem te noemen is en ten deele wordt gecompenseerd door vermindering van een ander risico, wat de gemeente loopt door het met de Naamlooze Vennootschap P. N. E. M. gesloten contract, waarbij een bepaalde afname van electrische energie op het betrokken deel van het net werd gegarandeerd; dat verder voor de bedoelde bedragen, naar zijn gevoelen, voldoende waarborgen aanwezig zijn; dat uiteindelijk voor het scheppen van precedenten geen vrees behoeft te bestaan; aangezien dit geval op zichzelf bekeken moet worden;

O. dat Ged. Staten naar Ons oordeel terecht en op juiste gronden aan het onderhavige raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden;

dat immers het verstrekken van credieten aan de in dat besluit genoemde personen, wier financieele positie van dien aard is, dat het aflossen dezer geldleeningen en het betalen van de daarvoor verschuldigde rente geenszins verzekerd zijn, voor de gemeente Mill en Sint Hubert een te groot geldelijk risico zou opleveren;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

31 *Januari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 15.)

Aan eene landelijke vereeniging, welke een zoo uitnemend volksbelang als de bestrijding der tuberculose behartigt, behoort toestemming tot het houden van openbare inzamelingen slechts dan te worden geweigerd, indien gewichtige redenen zich tegen het verleenen daarvan zouden verzetten. Een zoodanige reden is niet gelegen in de omstandigheid, dat reeds vele collecten in de gemeente worden gehouden, noch in het feit, dat de werkzaamheid der vereeniging voor de inwoners geen direct belang zou hebben, en evenmin in de vrees voor schade voor de plaatselijke instellingen in de gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door het bestuur van de Vereeniging „Zonnestraal", gevestigd te 's-Gravenhage, tegen de besluiten van burgemeester en wethouders van de gemeenten Princenhage, Breda, Klimmen, Lexmond en Boskoop, respectievelijk d.d. 21 Juni, 24 Mei, 23 Mei, 22 Mei en 24 Mei 1935, waarbij toestemming is geweigerd tot het houden van eene openbare inzameling in die gemeenten;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 6 November 1935, nº. 460, en 15 Januari 1936, nº. 460 (1935)/9;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Januari 1936, nº. 876, afdeeling Armwezen;

O. dat burgemeester en wethouders van Princenhage bij hunne beschikking van 21 Juni 1935, nº. 525, afwijzend hebben beschikt op het verzoek van het bestuur van „Zonnestraal", Nederlandsche Vereeniging tot het oprichten van Arbeidskolonies voor tuberculose-lijders in Nederland, om toestemming tot het houden van eene collecte in die gemeente op 6 Juli 1935, op grond, dat wegens de vele gehouden collecten schade te vreezen is aan collecten, welke voor instellingen in deze gemeente moeten worden gehouden en de instelling voor de inwoners van Princenhage van geen belang is;

dat het bestuur van „Zonnestraal" in beroep aanvoert, dat de Vereeniging „Zonnestraal" een landelijke werksfeer heeft en het algemeen belang dient, immers in haar sanatorium voor arbeidstherapie te Hilversum constant 100 en jaarlijks circa 170 tuberculose-lijders van alle gezindten en uit heel het land verpleegt; dat de onderwerpelijke collecte was voorgenomen ter financiering van deze verpleging; dat voor zulk een weidsch, landelijk en algemeen doel, gelegen bovendien in een werk van vrij grooten omvang, vrijelijk in alle gemeenten gecollecteerd moet kunnen worden; dat geenszins vaststaat, dat de voorgenomen „Zonnestraal"-collecte schade zou berokkenen aan andere collecten, welke in de gemeente moeten worden gehouden en, indien al van eenig nadeel aan die collecte sprake zou kunnen zijn, dit dan ruimschoots wordt gecompenseerd door het voordeel van het door „Zonnestraal" met de collecte-opbrengst te dienen gemeenschapsbelang; dat bovendien niet is gebleken, waarom burgemeester en wethouders tot afweer van veronderstelde schade voor de door hen bedoelde andere collecten geroepen meenen te zijn, noch welke collecten daarmede bedoeld zijn; dat ook het motief, dat de werkzaamheid van „Zonnestraal" voor Princenhage van geen of geringe beteekenis zou zijn, als zijnde feitelijk onjuist, niet opgaat;

dat burgemeester en wethouders van Breda bij hunne beschikking van 24 Mei 1935, nº. 1/1224, afwijzend hebben beschikt op het verzoek van het bestuur van „Zonnestraal" om toestemming tot het houden van eene collecte in die gemeente op 6 Juli 1935, daarbij overwegende, dat door het inwilligen van dit verzoek de belangen van de in de gemeente Breda bestaande instellingen van weldadigheid zullen worden geschaad; dat immers in verband met de heerschende werkloosheid in deze gemeente, welke bijzondere maatregelen tot leniging van den nood van de overheid in het algemeen vordert, de plaatselijke instellingen van weldadigheid voortdurend een beroep moeten doen op de liefdadigheid der ingezetenen; dat het in strijd moet worden geacht met de belangen dier instellingen en met die van de gemeente, indien wordt toegelaten, dat op de liefdadigheid der ingezetenen bovendien een beroep wordt

gedaan door eene vereeniging, welker werkzaamheid voor deze gemeente van geen of geringe beteekenis wordt geacht;

dat het bestuur van „Zonnestraal" in beroep aanvoert, dat de motiveering, waarop burgemeester en wethouders de weigering doen steunen, principieel onaanvaardbaar is, aangezien daarmede practisch het recht van instellingen van weldadigheid met landelijke werksfeer, om daarom ook overal te collecteeren, illusoir zou worden gemaakt, omdat voor die motieven in alle gemeenten grond bestaat; dat bovendien niet vaststaat, dat de voorgenomen „Zonnestraal"-collecte in strijd zou zijn met de belangen van de door burgemeester en wethouders bedoelde plaatselijke instellingen en met het gemeentebelang, en, indien al van eenig nadeel voor die belangen sprake zou kunnen zijn, dit dan ruimschoots wordt gecompenseerd door het voordeel van het door „Zonnestraal" met de collecte-opbrengst te dienen gemeenschapsbelang; dat ook het motief, dat de werkzaamheid van „Zonnestraal" voor Breda van geen of geringe beteekenis zou zijn, als zijnde feitelijk onjuist, niet opgaat;

dat burgemeester en wethouders van Klimmen in hunne vergadering van 23 Mei 1935 hebben besloten afwijzend te beschikken op het verzoek van het bestuur van „Zonnestraal" om toestemming tot het houden van eene collecte in die gemeente op 4 Augustus 1935;

dat het bestuur van „Zonnestraal" in beroep aanvoert, dat de motieven, welke tot deze afwijzing hebben geleid, aan het bestuur niet bekend zijn en het deze dus niet kan bestrijden; dat het, tot staving van het goed recht om de gevraagde collecte te houden, aanvoert, dat de Vereeniging „Zonnestraal" een landelijke werksfeer heeft en het algemeen belang dient, immers in haar sanatorium voor arbeidstherapie te Hilversum constant 100 en jaarlijks circa 170 tuberculose-lijders van alle gezindten en uit heel het land verpleegt; dat de onderwerpelijke collecte was voorgenomen ter financiering dezer verpleging; dat voor zulk een weidsch, landelijk en algemeen doel, gelegen bovendien in een werk van vrij grooten omvang, vrijelijk in alle gemeenten gecollecteerd moet kunnen worden;

dat burgemeester en wethouders van Lexmond bij hunne beschikking van 22 Mei 1935, nº. 298, afwijzend hebben beschikt op het verzoek van het bestuur van „Zonnestraal" om toestemming tot het houden van eene collecte in die gemeente op 22 Juni 1935, zulks wegens den slechten financieelen toestand dezer gemeente en de vele collecten, welke gehouden zijn;

dat het bestuur van „Zonnestraal" in beroep aanvoert, dat het motief betreffende den slechten financieelen toestand der gemeente geen voldoenden grond oplevert tot weigering, en dit evenmin het geval is met het motief, betreffende de vele gehouden collecten; dat het aan de burgers zelf moet worden overgelaten te beslissen, of het verleenen van steun aan eene bepaalde vereeniging, die op hun weldadigheidszin een beroep wenscht te doen, financieel voor hen te bezwaarlijk is te achten en de gemeentelijke overheid, wanneer overigens geen gewichtige redenen zich daartegen verzetten, niet door het weigeren van toestemming voor de te houden collecte aan dien liefdadigheidszin in den weg behoort te staan; dat dit te meer klemt voor de onderwerpelijke collecte, bestemd voor de verpleging van tuberculose-lijders van alle gezindten, zonder onderscheid en uit het geheele land, in het sanatorium voor arbeidstherapie voor tuberculose-lijders, een werk van ruime strekking en ten dienste van het algemeen;

dat burgemeester en wethouders van Boskoop bij hunne beschikking van 24 Mei 1935 afwijzend hebben beschikt op het verzoek van het bestuur van „Zonnestraal" om toestemming tot het houden van eene collecte in die gemeente op 29 Juni 1935, daarbij overwegende, dat de heerschende algemeene crisis in het bijzonder het boomkweekersbedrijf, den hoofdtak van bestaan te Boskoop, heeft getroffen in zoo sterke mate, dat naast groote werkloosheid bij de werknemers, stilstand van inkomsten bij vele werkgevers en kweekers wordt aangetroffen; dat ter leniging van de uit deze omstandigheden voortvloeiende nooden meer dan anders een beroep moest worden gedaan op den liefdadigheidszin der ingezetenen; dat met name ten behoeve van het plaatselijk crisis-comité regelmatig collecten langs de huizen der ingezetenen worden gehouden; dat door inwilliging van dit verzoek de belangen van de in deze gemeente bestaande instellingen van weldadigheid en van het plaatselijk crisis-comité zullen worden geschaad;

dat het bestuur van „Zonnestraal" in beroep aanvoert, dat de Vereeniging „Zonnestraal" eene landelijke werksfeer heeft en het algemeen belang dient, immers in haar sanatorium voor arbeidstherapie te Hilversum constant 100 en en jaarlijks circa 170 tuberculose-lijders van alle gezindten en uit heel het land verpleegt; dat de onderwerpelijke collecte was voorgenomen ter financiering dezer verpleging; dat voor zulk een weidsch, landelijk en algemeen doel, gelegen bovendien in een werk van vrij grooten omvang, vrijelijk in alle gemeenten gecollecteerd moet kunnen worden; dat de motiveering, waarop burgemeester en wethouders de weigering doen steunen, principieel onaanvaardbaar is, aangezien daarmede practisch het recht van instellingen van weldadigheid met landelijke werksfeer, om daarom ook overal te collecteeren, illusoir zou worden gemaakt, omdat voor die motieven in alle gemeenten grond bestaat; dat bovendien niet vaststaat, dat de voorgenomen „Zonnestraal"-collecte in strijd zou zijn met de belangen van de door burgemeester en wethouders bedoelde plaatselijke instellingen en, indien al van eenig nadeel voor die belangen sprake zou kunnen zijn, dit dan ruimschoots wordt gecompenseerd door het voordeel van het door „Zonnestraal" met de collecte-opbrengst te dienen gemeenschapsbelang; dat voor het geval burgemeester en wethouders met de in de eerste alinea der motiveering omschreven beweegredenen mochten beoogen de ingezetenen te beschermen tegen het voorgenomen beroep op hun weldadigheidszin, het bestuur aanvoert, dat aan de burgers zelf moet worden overgelaten te beslissen, of het verleenen van steun aan eene bepaalde vereeniging, die op hun weldadigheidszin een beroep wenscht te doen, financieel voor hen te bezwaarlijk is te achten, en voorts, dat de gemeentelijke overheid niet door het

weigeren van toestemming voor de te houden collecte aan dien liefdadigheidszin in den weg behoort te staan; dat ook de omstandigheid, dat reeds een groot aantal collecten wordt gehouden, geen motief voor weigering der collecte oplevert;

O. dat aan een vereeniging als „Zonnestraal", welke een zoo uitnemend volksbelang als de bestrijding der tuberculose behartigt, de toestemming tot het houden van openbare inzamelingen slechts dan behoort te worden geweigerd, indien gewichtige redenen zich tegen het verleenen daarvan zouden verzetten;

dat hiervan nu echter in de onderwerpelijke gevallen niet kan worden gesproken;

dat toch in de eerste plaats een dergelijke reden niet is gelegen in de door eenige van de bovengenoemde gemeentebesturen genoemde omstandigheid, dat reeds vele collecten in hunne gemeenten worden gehouden, noch in het feit, dat de werkzaamheid van „Zonnestraal" voor de inwoners geen direct belang zou hebben;

dat voorts eenige der voormelde gemeentebesturen van de collecte van de onderhavige vereeniging schade vreezen voor de plaatselijke instellingen in hunne gemeenten;

dat echter ook dit niet opgaat;

dat immers daargelaten nog, dat de algemeene tuberculose-bestrijding, welke de Vereeniging „Zonnestraal" ten doel heeft, niet van minder gewicht is te achten dan de belangen, welke de bedoelde plaatselijke instellingen behartigen, geenszins aannemelijk is gemaakt, dat deze instellingen door de collecte van „Zonnestraal" zouden worden benadeeld in dien zin, dat meergenoemde instellingen door de burgerij bij „Zonnestraal" zouden worden ten achter gesteld;

dat ook overigens geen gronden zijn aangevoerd, welke het weigeren van de gevraagde toestemming wettigen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beschikkingen, te beslissen, dat de colleges van burgemeester en wethouders der gemeenten Princenhage, Breda, Klimmen, Lexmond en Boskoop ten onrechte toestemming tot het houden van de vorenbedoelde collecten hebben geweigerd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

31 *Januari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Motor- en Rijwielreglement Art. 8 j°. art. 11.)

Regelingen, getroffen bij verdeeling van gronden en privaatrechtelijke regelingen tusschen de eigenaren onderling kunnen niet in den weg staan aan de bevoegdheid van Ged. Staten om krachtens de M. en R.wet en het M. en R.reglement tot geslotenverklaring van wegen in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer over te gaan.

Het bezwaar, dat tengevolge der geslotenverklaring het niet meer mogelijk zal zijn vee en paarden, gebonden aan bespannen wagens, langs den gesloten verklaarden weg te geleiden, is niet ter zake dienende, nu art. 11, 6e lid van het M. en R.reglement de mogelijkheid opent ontheffing van het gesteld verbod te verleenen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Voorzitter van het Bestuur van Stad en Lande van Gooiland tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 23 Januari 1935, n°. 146, inzake geslotenverklaring van den Hooge Meentweg, voor zoover gelegen in de gemeente Bussum, voor het verkeer met alle motorrijtuigen, alsmede voor het verkeer met alle rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 December 1935, n°. 513;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 28 Januari 1936, n°. 421, afd. Waterstaatsrecht;

O. dat Ged. Staten van Noord-Holland bij hun besluit van 23 Januari 1935, n°. 146, ingevolge art. 8, 3e lid, sub *b*, van het Motor- en Rijwielreglement, den Hooge Meentweg, voor zoover gelegen in de gemeente Bussum, gesloten hebben verklaard voor het verkeer met alle motorrijtuigen, alsmede voor het verkeer met alle rij- of voertuigen, geen motorrijtuigen of rijwielen zijnde, daarbij overwegende, dat het Dagelijksch Bestuur van de Stichting Gooisch Natuurreservaat, te Haarlem, de bovenbedoelde geslotenverklaring heeft verzocht in verband met de omstandigheid, dat op het bedoelde weggedeelte, hetwelk slechts eene breedte heeft van 3.50 m en overigens bestemd is voor voetgangers en rijwielen, door bestuurders van motorrijtuigen en door gebruikers van zoogenaamde bakfietsen standplaats wordt ingenomen, waardoor het verkeer met voetgangers en rijwielen op dat weggedeelte wordt belemmerd; dat het in verband met het vorenstaande gewenscht moet worden geacht het bovenbedoelde weggedeelte in het belang van de vrijheid en de veiligheid van het verkeer gesloten te verklaren voor het verkeer met de bovenaangegeven categorieën;

dat van dit besluit de Voorzitter van het Bestuur van Stad en Lande van Gooiland bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het bestreden besluit, hetwelk op niet juiste overwegingen berust, de historische rechten en de belangen der leden van Stad en Lande van Gooiland aantast; dat immers de Hooge Meentweg, welke over een lengte van ongeveer 2375 m loopt van de kom der gemeente Hilversum af, in Noordwestelijke richting over het grondgebied van de evengenoemde gemeente en verder over ongeveer 120 meter in dezelfde richting, over grondgebied der gemeente Bussum, aansluitende aan den Provincialen Fransche-Kampweg, sedert vele eeuwen de verbinding vormt tusschen Hilversum en de Hilversumsche Meent, een weidecomplex, groot ruim 400 hectaren, toebehoorende aan Stad en Lande van Gooiland, waarop des zomers somtijds ruim 1000 stuks hoornvee en paarden harer leden, waaronder een aanzienlijk aantal uit Hilversum, geweid worden; dat door afsluiting van de genoemde ongeveer 120 meter weglengte op het gebied van Bussum, het ge-

bruik van den geheelen weg, ook onder Hilversum, voor voertuigen gaande van en naar de Hilversumsche Meent, verhinderd wordt; dat wel twee verharde openbare wegen van Hilversum naar het Oostelijk uiteinde van den evengenoemden Fransche-Kampweg leiden, doch dat juist de omstandigheid, dat deze wegen met een zeer druk automobielverkeer bezet zijn, ze allerminst geschikt doet zijn om daarlangs hoornvee en paarden te leiden of te drijven, zoodat zoowel het belang der vee-eigenaren alsook vooral dat van de veiligheid van het verkeer meebrengt te bevorderen, dat daartoe van den niet verharden Hooge Meentweg gebruik wordt gemaakt; dat weliswaar het vervoer van vee over het afgesloten gedeelte van den Hooge Meentweg niet is verboden, doch dat dikwerf dit vee, en vooral de paarden, worden geleid, gebonden aan melk- of andere met een paard bespannen wagens, hetgeen thans niet meer mogelijk zoude zijn, tot groot ongerief der boeren en tot vermeerdering van verkeersongevallen op de evengenoemde verharde wegen; dat daarom in eene overeenkomst, d.d. 8 Juni 1926, aangegaan tusschen de gemeente Hilversum en Stad en Lande van Gooiland, eene regeling van wegen betreffende, o. m. en wellicht ten overvloede, is bepaald, dat de Hooge Meentweg ook in de toekomst een publieke weg zal zijn, waarbij als vanzelfsprekend is aangenomen, dat de ruim 100 meter, vormende het Noordelijk einde van dien openbaren weg in de gemeente Bussum gelegen, voor alle verkeer beschikbaar zoude blijven; dat daartoe te meer aanleiding bestond, omdat in het Koninklijk Besluit van 2 Augustus 1843 en de daarbij behoorende stukken, waarbij de tweede verdeeling van gronden tusschen het Domeinbestuur en Stad en Lande van Gooiland is vastgelegd, onder paragraaf V art. 1, o. m. is bepaald, dat de eigenaren van over de in die stukken genoemde gronden loopende binnen- of andere wegen „het recht van overgang zullen blijven gedoogen, zonder dat omtrent die wegen op eene eigendunkelijke wijze verandering zal kunnen worden gemaakt'', terwijl tot die bedoelde gronden behooren de terreinen aan weerszijden van den Hooge Meentweg gelegen en deze weg zelf voorkomt op de aan de betreffende acten aangehechte en geteekende kaart; dat Ged. Staten in hunne overwegingen zijn afgegaan op onjuiste gegevens en zich blijkbaar omtrent de juistheid niet voldoende hebben vergewist; dat toch bij die overwegingen is uitgegaan van het gegeven, als zoude het bedoelde weggedeelte slechts 3.50 meter breed zijn, terwijl de breedte 15 meter bedraagt; dat zulks niet alleen blijkt uit den feitelijken toestand en meting ter plaatse, doch eveneens uit de kadastrale gegevens, en dat wellicht ten overvloede, zulks voortvloeit uit het procesverbaal van openbaren verkoop, door den Notaris C. P. de Roeper te Naarden op 28 December 1843 gehouden, van door het Domein krachtens het voormelde Koninklijk Besluit van 2 Augustus 1843 in vrijen eigendom verkregen gronden, waaronder de aan weerszijden van dit weggedeelte gelegen perceelen; dat immers onder de verkoopvoorwaarden zijn opgenomen bepalingen, de koopers verplichtend de gekochte terreinen, o. a. door greppels en wallen, van de wegen af te scheiden, welke greppels enz. binnen het gekochte perceel moeten liggen; dat deze greppels en wallen langs het bedoelde weggedeelte nog duidelijk zichtbaar zijn en aldus de wegbreedte bepalen; dat weliswaar buiten de wagensporen hier en daar eenige houtopslag aanwezig is, hetwelk toe te schrijven is aan in de laatste jaren onvoldoend onderhoud en onvoldoende schouw, doch zulks geenszins wijziging brengt in de bestaande wegbreedte; dat mitsdien het aangevoerde argument, daar het een zandweg van 15 meter breedte betreft, volkomen onjuist is; dat eveneens van eenige belemmering door het innemen van standplaats door een aantal voertuigen op dit door derden weinig gebruikte weggedeelte nimmer is gebleken zoodat ook die beweegreden onjuist moet geacht worden, en ware zulks het geval, door een parkeerverbod kan worden tegengegaan; dat echter tot eene juiste beoordeeling van het bestreden besluit van Ged. Staten het noodig is te weten, wat daaraan ter zake is voorafgegaan; dat namelijk in den voorzomer van 1934, vanwege de Stichting Gooisch Natuurreservaat, de Hooge Meentweg, zoowel op Hilversumsch- als op Bussumsch grondgebied door middel van palen enz. voor het verkeer van voertuigen is afgesloten en voor het verkeer van hoornvee en paarden ernstig is belemmerd, met als bij navraag verklaarde uitsluitende reden daartoe, dat het bestuur der Stichting wenschte te beletten, dat voertuigen langs dien weg het Zuidoostwaarts gelegen kampeerterrein zouden bereiken, mitsdien een gansch andere reden dan die, welke thans zijn aangevoerd; dat deze afsluiting heeft geleid tot het inbrengen van klachten bij de burgemeesters van Hilversum en Bussum, daar een dergelijk eigenmachtige versperring van een openbaren weg valt onder het bepaalde in art. 162 van het Strafwetboek, en eveneens onder art. 24 van het toen vigeerende Reglement op de Wegen in Noord-Holland; dat overleg met de genoemde burgemeesters, tevens bestuursleden der Stichting, en met den Rentmeester der Stichting, heeft geleid tot opheffing van de versperring welk overleg in hoofdzaak mondeling is gevoerd, doch met den burgemeester van Bussum, thans Gedelegeerd lid van het Dagelijksch Bestuur der Stichting, schriftelijk is voortgezet en beëindigd door diens schrijven van 10 Augustus 1934, nº. 1705/24, waarbij hij de onrechtmatigheid der gepleegde handeling erkent, hetwelk zijn ambtgenoot van Hilversum onmiddellijk had gedaan; dat het opvallend is, dat thans het Dagelijksch Bestuur der Stichting, onder aanvoering van andere, en wel niet juiste, motieven, zonder eenig contact te zoeken met hem, appellant, als vertegenwoordiger van een groote groep bij deze aangelegenheid belanghebbenden, nu op gronden, aan de Motor- en Rijwielwet ontleend, poogt te verkrijgen, wat op grond van de openbaarheid van den weg niet mogelijk bleek; dat het belang der vrijheid en veiligheid van het verkeer, op de hiervoren ontwikkelde gronden, in geen enkel opzicht kan geacht worden betrokken te zijn bij het voormelde besluit van Ged. Staten van Noord-Holland, en mitsdien het beroep van dat college op art. 8 van het Motor- en Rijwielreglement, moet falen;

O. dat regelingen, getroffen bij verdeeling van grond van Stad en Lande van Gooiland en

privaatrechtelijke regelingen tusschen de eigenaren onderling niet in den weg kunnen staan aan de bevoegdheid van Ged. Staten om krachtens de bepalingen van de Motor- en Rijwielwet en het Motor- en Rijwielreglement tot geslotenverklaring van wegen in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer over te gaan;

dat de appellant voorts heeft aangevoerd, dat het bedoelde weggedeelte niet, zooals Ged. Staten in hun bestreden besluit hebben overwogen, slechts eene breedte heeft van 3.50 m, doch dat de breedte daarvan 15 m bedraagt;

dat dit blijkens de overgelegde stukken inderdaad het geval is, doch dat uit die stukken tevens blijkt, dat dit weggedeelte, zijnde een zandweg, slechts over eene breedte van 3.50 m eenigszins verhard is;

dat ten slotte het hoofdbezwaar van den appellant hierin bestaat, dat ten gevolge van de bedoelde geslotenverklaring het niet meer mogelijk zal zijn, vee en paarden, gebonden aan bespannen wagens, langs den Hooge Meentweg te geleiden;

dat echter ook dit bezwaar niet aan de geslotenverklaring in den weg behoort te staan, nu art. 11, 6e lid, van het Motor- en Rijwielreglement de mogelijkheid opent van de in het eerste, tweede, vierde en vijfde lid vervatte verbodsbepalingen ontheffing te verleenen;

dat mitsdien, nu op grond van de ingewonnen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat de bovenvermelde geslotenverklaring in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer over het bedoelde weggedeelte aanbeveling verdient, terwijl de belangen van het doorgaande verkeer zich daartegen niet verzetten, het bestreden besluit van Ged. Staten behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Motor- en Rijwielwet en het Motor- en Rijwielreglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast, enz.

(A. B.)

---

3 *Februari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart artt. 1 en 7.)

Gereq. komende van Angeren, gem. Bemmel, begaf zich met zijn schip naar Geersdijk, gem. Wissekerke en bevoer te dien einde o. a. de Ooster-Schelde en de wateren tusschen Noord- en Zuid-Beveland, Zandkreek en Zandvliet.

Hij begaf zich dus niet naar de open zee of naar België. Ten onrechte heeft derhalve de Rechtb. geoordeeld, dat gereq. op grond van art. 2 lid 1 der herziene Rijnvaartakte aanspraak had op de rechten, welke deze bepaling aan de daarbedoelde schippers geeft, waaruit volgt, dat reeds hierom mede onjuist is de meening der Rechtb., dat gereq. op grond van art. 2 lid 1 aanspraak zou kunnen maken op het recht van vrije vaart in den zin van art. 1.

De grondslagen, welke de Rechtb. geeft voor hare conclusie, dat de bovengemelde Zeeuwsche wateren tot den Rijn en „ses embouchures" zouden behooren — conclusie, welke trouwens op zich zelve door die grondslagen kwalijk wordt gerechtvaardigd — zijn daarmede weggevallen. Ook overigens is er geen reden, waarom i. c. de wet van 5 Mei 1933 S. 251 toepassing zou missen.

[Aldus ook Proc.-Gen. Besier, deze voorts: Ooster-Schelde en het Sloe en daarmede ook Zuidvliet of Zandkreek zijn z.g. tusschenwateren geen Rijnmondingen (Scheldetractaat 1842). Voor een schip gereed liggend voor bevrachting met lading, die bestemd is voor een plaats buiten het Rijnvaartgebied, kan vóór het vertrek de goedkeuring, welke vereischt wordt voor het vervoeren van die lading buiten dit gebied, gevraagd worden van de Bevrachtingscommissie van de plaats der lading.

Art. 7 treft ook het vervoer van ingeladen goederen, voor welker vervoer, b.v. ook over water, dat buiten het Rijnvaartgebied is gelegen, een bewijs van goedkeuring van inlading vereischt was.

In het vonnis van den Kantonrechter komt een schrijffout voor in de benaming.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis dezer Rechtbank van 4 Oct. 1935, waarbij wat de bewijsvoering, de bewezenverklaring en de vermelding der redengevende feiten en omstandigheden betreft is bevestigd: een op 7 Augustus 1935 door het Kantongerecht te Middelburg na gedaan verzet gewezen mondeling vonnis, houdende bekrachtiging, behalve wat de straf betreft, van een op 3 Juli 1935 bij verstek gewezen mondeling vonnis, bij hetwelk de gerequireerde Gijsbert Versluis, schipper, geboren 6 October 1878 te Werkendam en aldaar gedomicilieerd, ter zake „na de inwerkingtreding van een besluit, houdende de benoeming van eene Bevrachtingscommissie vervoeren van goederen voor vervoer naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, in een vaartuig, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs, geschiedt krachtens eene overeenkomst, ten aanzien van welke door haar tusschenkomst of goedkeuring is verleend", met toepassing van de artt. 7 lid 1, 11 lid 1 der wet van 5 Mei 1933, S. 251, 23, 91 Sr. is veroordeeld, zijnde, in zóóver met vernietiging van het bij verstek gewezen vonnis, bij het vonnis van 7 Aug. 1935 de straf bepaald op eene geldboete van twintig gulden en tien dagen vervangende hechtenis, — hebbende de Rechtbank echter overigens het vonnis van het Kantongerecht vernietigd, het bewezen verklaarde niet strafbaar verklaard en den gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging ontslagen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Aan den verd. was in deze zaak telastegelegd: dat hij op of omtrent 10 Juni 1935 als schipper op het zeilschip „Adriana Jacoba" daarmede heeft gevaren over de Zeeuwsche stroomen, de Ooster-Schelde en Zuidvliet of Zandkreek en toen met dat vaartuig heeft vervoerd met bestemming naar Geersdijk een lading steenen, welke steenen hij op of om-

trent 3 en 4 Juni 1935 te Angeren (Bemmel), gelegen binnen het district eener Bevrachtingscommissie, in dat vaartuig had ingeladen, althans in lading had genomen, zulks terwijl een en ander niet geschiedde krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door een Bevrachtings-commissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend.

Dit feit is met bekrachtiging van een te voren bij verstek gewezen vonnis door het Kantongerecht te Middelburg bewezen verklaard met dien verstande, dat verdachte de steenen had ingeladen, terwijl aan het bewezen verklaarde de benaming werd gegeven: na de inwerkingtreding van een besluit, houdende de benoeming van eene Bevrachtingscommissie vervoeren van goederen voor vervoer naar binnen het Rijk gelegen plaatsen in een vaartuig, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs geschiedt krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door haar tusschenkomst of goedkeuring is verleend, en te dezer zake de verdachte is veroordeeld tot een geldboete van f 20, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door tien dagen hechtenis.

Op het hooger beroep van verdachte heeft bij het thans bestreden vonnis de Arr.-Rechtbank het vonnis van het Kantongerecht bevestigd alleen ten aanzien van de bewijsvoering, de bewezenverklaring en de vermelding der redengevende feiten en omstandigheden, doch het voor het overige vernietigd en den verdachte ter zake van het bewezen verklaarde, dat niet strafbaar werd geacht, van alle rechtsvervolging ontslagen, hierbij overwegende:

„dat nu de H. R. der Nederlanden bij zijne arresten van 17 December 1934 heeft uitgemaakt, dat Rijnschippers — hetzij zij Nederlander zijn, hetzij vreemdelingen — die goederen innemen en deze vervoeren op den Rijn krachtens de bepalingen der herziene Rijnvaartacte niet gebonden zijn aan de bepalingen van de Wet van 5 Mei 1933 S. 251, houdende tijdelijke maatregelen ter bevordering van een zooveel mogelijke evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart, slechts ter beslissing overblijft de vraag op welke Nederlandsche wateren de bedoelde Rijnvaartacte van toepassing is;

„dat in casu de vraag moet worden beantwoord of de Zeeuwsche Stroomen, de Oester-Schelde en Zuidvliet of Zandkreek behooren tot „den Rijn en zijn uitmondingen";

„dat in casu vaststaat, dat is ingeladen te Angeren, gemeente Bemmel, alzoo aan „den Rijn", immers art. 1 der Herziene Rijnvaartacte zegt uitdrukkelijk, dat de rivier de Waal wordt geacht tot den Rijn te behooren;

„dat art. 2 lid 1 der Rijnvaartacte bepaalt: „Die zur Rheinschiffahrt gehörigen Schiffe und die von Rheine herkommenden Holzflösse können auf jedem ihnen beliebigen Wege durch das Niederländische Gebiet vom Rheine in das offene Meer oder noch Belgien und umgekehrt fahren";

„dat de verdachte, die geladen hebbende op „den Rijn", met zijn vaartuig varende op de Zeeuwsche Stroomen met bestemming naar Geersdijk op het eiland Noord-Beveland, geacht moet worden alstoen te varen met een schip, „zur Rheinschiffahrt gehörig; en hem derhalve het recht toekomt op een vrije vaart door Nederlandsch gebied naar zijn plaats van bestemming;

„dat uit het bovenoverwogene volgt, dat in casu de Zeeuwsche Stroomen zijn te beschouwen als te behooren tot „den Rheine und seine Ausflüsse" waarop de strafbepalingen van de wet op de evenredige vrachtverdeeling (wet van 5 Mei 1933 S. 251) niet van toepassing zijn."

De Officier van Justitie van dit vonnis tijdig beroep in cassatie ingesteld hebbende, heeft insgelijks tijdig een schriftuur ingediend, waarbij hij daartegen als middel tot cassatie aanvoert:

„S., althans v. t. van de artt. 350, 351 en 352 Sv. en de artt. 7 en 11 van de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 ter bevordering van een zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart door met vernietiging van het beroepen veroordeelend vonnis den verdachte te ontslaan van alle rechtsvervolging op grond van de overweging, dat uit hoofde van de herziene Rijnvaartacte de bepalingen van laatstgenoemde wet niet van toepassing zouden zijn".

Tot toelichting legt hij over een aan hem van wege het Ministerie van Economische Zaken (thans van Handel, Nijverheid en Scheepvaart) uitgebracht rapport, waarvan hij den inhoud als in zijn schriftuur ingevoegd wil beschouwd zien.

Daarin wordt in hoofdzaak betoogd:

Onder I, dat de Ooster-Schelde en de Zuidvliet of Zandkreek niet behooren tot de mondingen van den Rijn,

Onder II, dat op de z.g.n. tusschenwateren tusschen de Wester-Schelde en den Rijn het recht op vrije vaart slechts dan bestaat, wanneer het vaartuig zich naar de volle zee begeeft of naar een Belgische bestemmingsplaats,

Onder III, dat bij aanvaarding van het standpunt der Rechtbank de Wet op de Evenredige Vrachtverdeeling in het geheel niet meer zou zijn te handhaven,

Onder IV, dat de evenredige vrachtverdeeling niet in strijd is te achten met het begrip „vrije vaart", zooals zich dit historisch in het Rijnvaartrecht heeft ontwikkeld.

Met de betoogen onder I en II kan ik mij — zooals nader blijken zal — in hoofdzaak vereenigen. Alleen merk ik op, dat zooals onder I het onder het „Schelderegime" vallend terrein is omschreven, de mondingen der Wester-Schelde, alsmede de Schelde voor zooverre die in België beneden Antwerpen stroomt, zijn vergeten en dat waar eveneens onder I de tusschenwateren zijn omschreven, ik daaronder zou willen verstaan alle binnenwateren tusschen de Wester-Schelde en den Rijn, met inbegrip dus o. a. van het Sloe, de Ooster-Schelde, de Zuidvliet of Zandkreek en de Maas.

Het betoog onder III, dat alleen van opportunistischen aard is, meen ik te kunnen laten rusten en ook dat onder IV, dat den strijd aanbindt met nog kort geleden gewezen arresten van den H. R., n.l. twee van 17 December 1934 (W. 12849, N. J. 1935 blz. 5 en 11), waarbij is beslist, dat de Wet op de Evenredige Vrachtverdeeling nergens de vrije

vaart op den Rijn ter zijde stelt, waaruit voortvloeit, dat deze wet op het gebied, waar de Rijnvaartacte heerscht, niet zal kunnen gelden, doch ook, dat zij haar werking buiten dat gebied behoudt, welke laatste stelling ook stilzwijgend is aanvaard bij 's Hoogen Raads arrest van 4 Maart 1935 W. 12897, N. J. 1935, blz. 620). Uit mijn verder betoog zal blijken, dat het buiten de onder IV behandelde vragen omgaat.

Tot het Rijnvaartgebied behoort hier te lande in beginsel alleen de Rijn met zijn mondingen, alsmede de Lek en de Waal, die als van den Rijn deel uitmakend werden beschouwd (art. 1 der Rijnvaartacte). Bovendien hebben echter volgens art. 2 dezer acte de tot de Rijnscheepvaart behoorende schepen en houtvlotten het recht elken weg, dien zij willen, te kiezen om zich van den Rijn naar de volle zee of naar België of andersom te begeven. Echter is hiermede wel hun reis ook na het verlaten van den Rijn gemaakt tot of gelijkgesteld met Rijnvaart, maar is de gekozen weg niet gemaakt tot gebied, waar de Rijnvaartacte geldt ook voor schepen, die zich niet naar zee of naar België begeven of vandaar komen.

Verdachtes schip nu kwam door de wateren in de telastelegging genoemd wel van den Rijn (de Waal) maar begaf zich niet naar zee of naar België, doch naar Geersdijk op Noord-Beveland. Art. 2 der Rijnvaartacte is dus op dit geval niet toepasselijk.

Bovendien, daargelaten hoever het gebied, waar de Rijnvaartacte geldt, zich uitstrekt over de wateren, welke langs de Zuid-Hollandsche en Zeeuwsche eilanden stroomen, over welke vraag in dit geding niet beslist behoeft te worden, zeker behooren tot dit gebied niet de Ooster-Schelde en de Zuidvliet of Zandkreek, die Noord- en Zuid-Beveland scheidt.

Immers door een ander tractaat dan de Rijnvaartacte is het gebied, dat door deze acte wordt beheerscht, beperkt. Ik bedoel hier het z.g.n. Scheldetractaat op 5 November 1842 tusschen Nederland en België gesloten en goedgekeurd bij de Wet van 4 Februari 1843, S. 3. Hiervan — ik haal de officieele Nederlandsche vertaling aan — draagt Hoofdstuk II tot opschrift „Scheepvaart" en Afdeeling 1 van dit Hoofdstuk het opschrift „Schelde". Zij vangt aan met art. 16, houdende: „De schepen, welke zich uit volle zee naar België en vice-versa begeven, zullen zich aan geenerlei formaliteit met opzigt tot de Nederlandsche administratie van in- en uitgaande regten onderworpen zijn, gedurende de doorvaart van de Wester-Schelde en hare mondingen of gedurende den tijd dat zij daarop verblijven" enz. Dan volgen in Afdeeling 3 onder het opschrift „Binnenwateren tusschen de Schelde en den Rijn" de artt. 38 en 39, welke luiden:

„38. De scheepvaart op de Nederlandsche binnenwateren tusschen de Wester-Schelde en den Rijn zal, om van België op den Rijn te komen en vice-versa wederkeerig vrij zijn, met dien verstande, dat men zich zal gedragen naar de politie-verordeningen, voor het behoud der algemeene veiligheid vereischt, en naar de bepalingen, welke bij het te maken Reglement zullen worden vastgesteld.

„39. Alle bevaarbare wegen, de verbinding daar stellende tusschen de Wester-Schelde en den Rijn, daaronder begrepen het Sloe, de Ooster-Schelde en de Maas, zullen als binnenwateren tusschen de beide rivieren beschouwd worden, en het zal mitsdien den schipper of scheepsbestuurders vrijstaan zich van die bevaarbare wegen te bedienen, welke haar het meest geschikt zullen voorkomen".

Hieruit blijkt, dat de Ooster-Schelde en het Sloe en dus natuurlijk ook de Zuidvliet of Zandkreek, die deze twee verbindt, naar Nederlandsch recht behooren tot de z.g.n. tusschen- of binnenwateren tusschen de Wester-Schelde en den Rijn en derhalve niet — gelijk de Rechtbank meent — tot den Rijn en zijn mondingen, bedoeld in art. 1 van de Rijnvaartacte, hetgeen trouwens geografisch niet te verdedigen zou zijn.

Indien een en ander juist is, vervalt de grond, waarom de Rechtbank de Wet op de Evenredige Vrachtverdeeling op het onderhavige geval niet toepasselijk achtte en is dus het cassatie-middel gegrond.

Intusschen zijn bij pleidooi namens verdachte twee andere gronden geopperd, waarom het bewezen verklaarde toch niet strafbaar zou zijn. Voor zooveel noodig, bespreek ik ook deze. Zij zijn de volgende:

1°. dat bij het verlaten van het Rijnvaartgebied, waar dan ook tusschen de Waal en de Zandkreek, geen bevrachtingscommissie bevoegd was goedkeuring tot het doen der reis te geven en de schipper dus voor dit geval niet strafbaar is: een bevrachtingscommissie kan alleen goedkeuring geven (art. 4 der Wet van 5 Mei 1933) voor een „ter bevrachting gereed" liggend schip, dus voor een ledig schip. Beladen (alzoo niet „ter bevrachting gereed") komt het schip in het onvrije gebied; men wil goedkeuring hebben, maar niemand kan deze geven. Ten tijde en ten opzichte van het laden in het Rijnvaartgebied mag men den schipper geen enkele hindernis, van welken aard ook, opleggen (H. R. 17 December 1934).

2°. dat er geen overtreding van art. 7 van bedoelde Wet is geweest, want, het inladen op Rijnvaartgebied vaststaande, staat daarmede vast, dat het inladen op zich zelf geoorloofd was en nu is bij art. 7 alleen verboden het vervoer van die goederen, die niet hadden mogen ingeladen worden zonder goedkeuring eener Bevrachtingscommissie.

Ik acht beide gronden onjuist.

Bij het aanvoeren van den eersten grond is over het hoofd gezien, dat voor een schip gereed liggend voor bevrachting met lading, die bestemd is voor een plaats buiten het Rijnvaartgebied, vóór het vertrek de goedkeuring welke vereischt wordt voor het vervoeren dier lading buiten dit gebied, gevraagd kan worden van de Bevrachtingscommissie van de plaats der lading en dat dit vragen geen hindernis daar ter plaatse oplevert.

Het aanvoeren van den tweeden grond berust op een onjuiste opvatting van art. 7 der bedoelde Wet. Waar dit wetsvoorschrift naast het zonder bewijs van goedkeuring van inladen van goederen ook het zonder zoodanig bewijs vervoeren dier goederen strafbaar stelt, wordt natuurlijk bedoeld het vervoer van ingeladen goederen, voor welker vervoer, b.v. ook over water, dat buiten het Rijnvaartgebied is ge-

legen, zoodanig bewijs vereischt was en — zooals ik reeds opmerkte — ter plaatse der inlading goedkeuring gevraagd had kunnen worden.

Het bestreden vonnis zal nu vernietigd moeten worden voor zoover daarbij het vonnis van het Kantongerecht is vernietigd en het bewezen verklaarde niet-strafbaar is verklaard en de verdachte van alle rechtsvervolging is ontslagen, en daarna zal de H. R. de hoofdzaak kunnen beslissen, wat hij zal kunnen doen door het vonnis van het Kantongerecht, ook voor zoover het is vernietigd, te bevestigen.

Alleen doet zich hierbij de moeilijkheid op, dat in de door het Kantongerecht aan het bewezen verklaarde gegeven benaming een kenlijke schrijffout voorkomt. Daarin toch is tusschen de woorden „goederen" en „voor" blijkbaar het woord „ingeladen" uitgevallen. Mij dunkt, dat de H. R. wel zal kunnen volstaan met de overweging, dat dit woord daar door een vergissing is uitgevallen. Ziet de H. R. hiertegen op, dan kan hij met vernietiging der gegeven benaming de verbeterde hiervoor in de plaats stellen.

Ik echter concludeerde tot vernietiging van het bestreden vonnis, voor zoover daarbij het in eersten aanleg gewezene is vernietigd, het bewezenverklaarde niet-strafbaar is verklaard en de verdachte van alle rechtsvervolging is ontslagen en dat de H. R., ten principale rechtdoende het vonnis van het Kantongerecht alsnog zal bevestigen ook voor zoover het was vernietigd.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat aan den gerequireerde is telastegelegd: (zie conclusie);

dat dit telastegelegde is bewezen verklaard met dien verstande, dat requirant de steenen had ingeladen;

dat de Rechtbank den requirant van alle rechtsvervolging heeft ontslagen op grond dat het bewezen verklaarde feit niet strafbaar is en daarbij heeft overwogen: dat nu de H. R. enz. (zie conclusie);

O. omtrent het middel:

dat art. 2 lid 1 van de herziene akte omtrent de Rijnvaart, op 17 Oct. 1868 te Mannheim gesloten, goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869, S. 37, bepaalt, dat „les bâteaux appartenant à la navigation du Rhin" — bij art. 356 van het vredesverdrag van Versailles, goedgekeurd, voorzoover Nederland tot dit verdrag is toegetreden bij de wet van 2 Juli 1923, S. 332, uitgebreid tot „les bâteaux de toutes les nations et leurs chargements" — „et les radeaux ou trains de bois venant du Rhin auront le droit de choisir telle voie qu'il leur plaira en traversant les Pays-Bas pour se rendre du Rhin dans la pleine mer ou en Belgique et reciproquement";

dat in deze vaststaat, dat de gerequireerde komende van Angeren, gemeente Bemmel, zich met zijn schip begaf naar Geersdijk, gemeente Wissekerke, en te dien einde o. a. de Oester-Schelde en de wateren tusschen Noord- en Zuid-Beveland, Zandkreek en Zandvliet, bevoer;

dat gerequireerde zich derhalve niet begaf naar de open zee of naar België, zoodat de Rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld, dat gerequireerde op grond van art. 2 lid 1 aanspraak kon maken op de rechten, welke deze bepaling aan de daarbedoelde schippers geeft, waaruit volgt, dat reeds hierom mede onjuist is de meening der Rechtbank, dat gerequireerde op grond van art. 2 lid 1 aanspraak zou kunnen maken op het recht van vrije vaart in den zin van art. 1 der herziene acte omtrent de Rijnvaart;

dat mitsdien de grondslagen, welke de Rechtbank geeft voor hare conclusie, dat de Zeeuwsche wateren bovengemeld tot de Rijn en „ses embouchures" zouden behooren — conclusie, welke trouwens op zich zelve door die grondslagen kwalijk wordt gerechtvaardigd — wegvallen en er ook overigens geen reden is, waarom in deze de wet van 5 Mei 1933, S. 251 toepassing zou missen;

dat hieruit voortvloeit, dat het middel gegrond is;

Vernietigt het bestreden vonnis, voorzoover daarbij het vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 7 Aug. 1935 is vernietigd, het bewezen verklaarde niet strafbaar is verklaard en de gerequireerde van alle rechtsvervolging is ontslagen;

En alsnu rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O.:

Bevestigt het vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 7 Augustus 1935 ook voorzoover het was vernietigd.

(N. J.)

---

3 *Februari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 4; Sr. art. 40.)

De bouwverordening der gemeente Ommen, tot aansluiting aan „de" drinkwaterleiding verplichtend, heeft kennelijk het oog op wat req. noemt „de publieke waterleiding, i. c. de waterleiding van de N. V. Waterleiding Maatschappij Overijssel" en zeker niet op een, van een punt uitgaande, voor één enkele woning getroffen watervoorziening.

Toetsing aan art. 168 Gemeentewet moet achterwege blijven, waar de verordening kennelijk strekt tot uitvoering van art. 4 Woningwet. Dit voorschrift eischt slechts voorschriften betreffende de *beschikbaarheid* van drinkwater.

Niet is in te zien, hoe een betalingsregeling welke, betrof het een door de gemeente zelve geëxploiteerde waterleiding, ingevolge art. 275, lid 2 der Gemeentewet, niet voor een plaatselijke belasting zou worden gehouden, dit karakter „in wezen" wel zou dragen, nu het den inhoud vormt van een — zij het ingevolge door verordening opgelegde verplichting — tusschen particulieren aan te gane overeenkomst.

Ook bij aanwezigheid van de in het middel gestelde omstandigheden, dat req. niet in staat is tot het betalen der kosten van aansluiting en van het aangesloten zijn, kon de Rechtb. op grond van de

overweging, dat req. geen vrijstelling aan B. en W. heeft gevraagd, dus niet alles gedaan heeft wat hem vrijstond ter vermijding, dat hij een overtreding zou begaan, overmacht als uitgesloten beschouwen.

Op het beroep van B. J. R., bakker te Ommen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Zwolle van 17 Oct. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Zwolle van 20 Juni 1935, requirant ter zake van: „in de gemeente Ommen een bouwwerk gebruiken, dat verkeert in een toestand, die in strijd is met een bepaling, vervat in Hoofdstuk VI der Bouwverordening voor de gemeente Ommen", met toepassing en aanhaling van de artt. 116 jis. 103, 97, 43 van de Bouwverordening voor de gemeente Ommen, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van drie gulden en een vervangende hechtenis van drie dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

1. S., immers v. t. van de artt. 97 jis. 43, 103 en 116 der verordening op het bouwen en de bewoning in de gemeente Ommen, doordat de Rechtbank bevestigend het vonnis van den Kantonrechter te Zwolle d.d. 20 Juni 1935 en requirant veroordeelend ter zake het niet aangesloten zijn aan de drinkwaterleiding hieronder verstaan heeft te Ommen de „publieke drinkwaterleiding, in casu de waterleiding van de N. V. Waterleidingmaatschappij Overijssel", zulks ofschoon gemelde gemeenteverordening geen aansluiting aan een bepaalde drinkwaterleiding voorschrijft en requirants betreffende perceel is aangesloten aan de drinkwaterleiding die hij zelf heeft laten aanleggen bestaande in een put bij het betreffende perceel met waterleiding vandaar naar en in het perceel met pompinstallatie in het perceel;

2. S., immers v. t. van de artt. 168 Gemeentewet en 4 Woningwet jis. de artt. 97, 43, 103 en 116 der Verordening op het bouwen en de bewoning in de gemeente Ommen, doordat de Rechtbank gemelde Verordening gegeven acht in 't belang der openbare gezondheid zulks ofschoon vaststaat dat alleen bestaat aansluitings- en betalingsdwang, geen verplichting tot gebruik van dit water, geen verbod tot gebruik van ander water;

3. S., immers v. t. van de artt. 147 Grondwet, 269 en 271 Gemeentewet, jis. de artt. 97, 43, 103 en 116 der Verordening op het bouwen en de bewoning in de gemeente Ommen, doordat de Rechtbank verplichting tot aansluiting aan de N. V. Waterleiding-Maatschappij Overijssel heeft aanwezig geacht ofschoon hare tarieven geen rekening houden met het watergebruik doch gebaseerd zijn op de huurwaarde en de personeele belasting en derhalve in wezen een belasting uitmaken en zij niet door den Raad zijn vastgesteld en niet Koninklijk goedgekeurd zijn;

4. S., immers v. t. van art. 40 Sr. en de artt. 97, 43, 103 en 116 der Verordening op het bouwen en de bewoning in de gemeente Ommen, doordat de Rechtbank geen overmacht voor requirant aannam, er zelfs geen onderzoek naar instelde ofschoon requirant niet in staat is tot het betalen der kosten van aansluiting en van het aangesloten zijn;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard, dat hij den 26 April 1935 onder de gemeente Ommen als eigenaar en bewoner heeft gebruikt een bouwwerk zijnde een bestaande woning, gelegen aan de Hammerweg 6, welke niet was voorzien van een middel tot watervoorziening, dat deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschafte, bestaande in een aansluiting op de drinkwaterleiding, zulks terwijl eenig deel van die woning niet meer dan 40 meter verwijderd was van een hoofdbuis dier waterleiding, zijnde deze afstand gemeten over den kortsten weg langs welken een aansluiting zonder overwegende bezwaren kon worden gemaakt;

dat de Rechtbank daarbij, ten aanzien van een door requirant gedaan beroep op overmacht, heeft overwogen, dat uit de verklaringen ter terechtzitting in hooger beroep van den getuige Nering Bögel, burgemeester van Ommen, blijkt, dat vanwege verdachte nimmer een verzoek tot vrijstelling als hiervoren bedoeld bij B. en W. van Ommen is ingekomen; dat verdachte dus niet alles heeft gedaan wat hem vrijstond ter vermijding, dat hij terzake een overtreding zou begaan en zijn beroep op overmacht op dien grond, onjuist is;

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat geen daarvan tot cassatie kan leiden;

het eerste niet, omdat de verordening, verplichtend tot aansluiting aan „de" drinkwaterleiding, kennelijk het oog heeft op wat requirant noemt „de publieke waterleiding, in casu de waterleiding van de N. V. Waterleiding Maatschappij Overijssel" en zeker niet op een, van een put uitgaande, voor één enkele woning getroffen watervoorziening;

het tweede niet omdat toetsing aan art. 168 der Gemeentewet achterwege moet blijven, nu de gewraakte bepaling van de verordening kennelijk strekt tot uitvoering van art. 4 der Woningwet, terwijl laatstgenoemd artikel slechts voorschriften eischt betreffende de beschikbaarheid van drinkwater;

het derde niet, omdat — daargelaten, dat uit de stukken, waarvan de H. R. kennis neemt, niet blijkt van den inhoud van de tarieven als in dit middel gesteld — niet valt in te zien, hoe een betalingsregeling, welke, betrof het een door de gemeente zelve geëxploiteerde waterleiding, ingevolge art. 275, tweede lid, der Gemeentewet niet voor een plaatselijke belasting zou worden gehouden, dit karakter „in wezen" wel zou dragen, nu het den inhoud vormt van een — zij het ingevolge door een verordening opgelegde verplichting — tusschen particulieren aan te gane overeenkomst;

en het vierde niet, omdat op grond van de hiervoren vermelde overweging van haar von-

nis de Rechtbank, óók bij aanwezigheid van de in het middel gestelde omstandigheden, overmacht als uitgesloten kon beschouwen;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt.*]

(N. J.)

---

11 *Februari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet art. 136.)

Een verschil van meening tusschen twee gemeenten over de uitvoering van een punt eener gemeenschappelijke regeling kan tot oplossing worden gebracht door daaromtrent de beslissing der Kroon in te roepen, doch is geen grond tot opzegging der regeling. Al zouden, na de beslissing der Kroon, de uit de regeling voortvloeiende geldelijke verplichtingen voor een der gemeenten te bezwarend kunnen blijken en aanleiding tot opzegging kunnen opleveren, zoo is tooh terecht *thans* die opzegging door Ged. Staten niet voor goedkeuring vatbaar geoordeeld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Koedijk tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 12 Juni 1935, nº. 244, waarbij goedkeuring werd onthouden aan het besluit van genoemden raad van 28 Mei 1934 tot opzegging van de gemeenscbappelijke regeling met de gemeente Sint Pancras, betreffende het toelaten van leerlingen uit de gemeente Koedijk op de openbare lagere school in de gemeente Sint Pancras;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Januari 1936, nº. 31;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Januari 1936, nº. 1445, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat tusschen de gemeenten Sint Pancras en Koedijk bij besluiten van de raden dier gemeenten onderscheidenlijk van 20 September/4 October en 27 September 1880, goedgekeurd door Ged. Staten van Noord-Holland bij besluit van 20 October 1880, nº. 67, eene gemeenschappelijke regeling werd getroffen inzake toelating van leerlingen uit de gemeente Koedijk tot de openbare lagere school in de gemeente Sint Pancras, waarvan art. 4 sedert de laatstelijk met ingang van 1 Januari 1923 in de regeling aangebrachte wijziging luidt: „De gemeente Koedijk verbindt zich, jaarlijks vóór den 1sten Mei aan de gemeente Sint Pancras uit te betalen de som van f 20 voor elk te Koedijk woonachtig kind, 't welk te Sint Pancras op den 15den Januari van dat jaar aan de openbare school als schoolgaand bekend stond.

Mocht na afloop van het cursusjaar blijken, dat de kosten voor de gemeente Sint Pancras meer hebben bedragen dan f 20 per kind, dan wordt dit meerdere bedrag door de gemeente Koedijk aan de gemeente Sint Pancras vergoed naar het aantal leerlingen, dat over dien cursus de openbare school te Sint Pancras heeft bezocht.";

dat de evenbedoelde overeenkomst door den raad der gemeente Koedijk krachtens besluit van 28 Mei 1934 is opgezegd, uit overweging, dat door burgemeester en wethouders der gemeente Koedijk aan het college van burgemeester en wethouders der gemeente Sint Pancras is verzocht een voorstel tot herziening te doen van de gemeenschappelijke regeling inzake toelating van leerlingen uit de gemeente Koedijk tot de openbare lagere school in de gemeente Sint Pancras, waarop eene afwijzende beschikking werd ontvangen; dat voorts art 4. der gewijzigde overeenkomst, zooals dit thans geldt, dermate rekbaar is, dat de gemeente Koedijk geen enkele zekerheid heeft over de kosten, welke àl dan niet door de gemeente Sint Pancras in rekening kunnen worden gebracht;

dat Ged. Staten van Noord-Holland bij hun besluit van 12 Juni 1935, nº. 244, aan het genoemde raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat het raadsbesluit zijn oorzaak vindt in de omstandigheid, dat het gemeentebestuur van Sint Pancras bij de berekening van het evenredig aandeel, jaarlijks door de gemeente Koedijk krachtens art. 4 der betreffende gemeenschappelijke regeling verschuldigd, ook uitgaven mededelt, die in vroeger jaren ten behoeve van de school zijn gedaan, doch waardoor de latere rekeningen van de eerstgenoemde gemeente niet meer worden gedrukt; dat deze uitgaven, voorkomende onder den post „daarstelling van lokalen" in de jaarlijksche opgave van kosten, over de jaren 1923—1928 steeds f 500 bedroegen, doch over het jaar 1929 tot f 650 werden verhoogd, terwijl in dat jaar bovendien uitgaven terzake van rente en aflossing van geldleeningen, onderscheidenlijk f 243.80 en f 450 bedragende, in rekening werden gebracht; dat de besturen der beide gemeenten in de gelegenheid zijn gesteld, hun standpunt ter vergadering van hun college mondeling toe te lichten, en dat deze toelichting, alsmede de kennisneming van de op het geschil betrekking hebbende stukken, hun college tot de slotsom hebben geleid, dat ook de post „daarstelling van lokalen" bij de berekening van het door het gemeentebestuur van Koedijk verschuldigde evenredig aandeel tot grondslag kan worden genomen; dat toch de bewoordingen van art. 4 der bovenbedoelde gemeenschappelijke regeling zich daartegen niet verzetten en art. 86 der Lager-Onderwijswet 1920 ten aanzien van het bijzonder lager onderwijs eenzelfde beginsel huldigt als in het onderhavige geval door het gemeentebestuur van Sint Pancras ten aanzien van hare openbare lagere school in toepassing is gebracht; dat de gemeentebesturen van Koedijk en Sint Pancras met dit standpunt bij schrijven van den Voorzitter van hun college van 15 April 1935, 4e afdeeling nos. 40*bis*—91 VZ/28598 in kennis zijn gesteld, in welk schrijven tevens de vraag werd gesteld, of ten aanzien van den post „daarstelling van lokalen" geen overeenstemming zou kunnen worden bereikt, door dien post, evenals dit voor de jaren 1923—1928 het geval is geweest, tot f 500 terug te brengen; dat, hoewel het gemeentebestuur van Sint Pancras zich hiertoe bereid verklaarde, die overeenstemming, blijkens de brieven van dat gemeentebestuur en van burgemeester en wethouders van Koedijk, respectievelijk d.d. 24 Mei 1935,

nº. 1.851.2.02.17, en 20 Mei 1935, nº. 661.1. 851.2/02.17, niet is verkregen, zoodat thans omtrent het onderhavige besluit van den raad van de laatstgenoemde gemeente, waarop dit college niet wenscht terug te komen, eene beslissing moet worden genomen; dat dienaangaande moet worden overwogen: dat volgens het bepaalde in art. 136 der Gemeentewet de uitspraak in geschillen betreffende de uitvoering van eene gemeenschappelijke regeling niet bij Ged. Staten berust; dat dus, nu de pogingen om de gemeentebesturen te bewegen het onderhavige geschil zelf op te lossen, geen resultaat hebben opgeleverd, de taak van hun college geen andere meer is dan te beoordeelen, of de opzegging van de desbetreffende regeling, waartoe bij het krachtens art. 135 der bovengenoemde wet aan zijne goedkeuring onderworpen besluit van den raad der gemeente Koedijk werd besloten, zich met de belangen van het onderwijs verdraagt; dat dit geenszins het geval is, wijl op grond van de adviezen van het Rijksschooltoezicht moet worden aangenomen, dat voor de kinderen, wonende in het Zuideinde der gemeente Koedijk, de gelegenheid, om de openbare lagere school te Sint Pancras te bezoeken, niet kan worden gemist, zoodat dit besluit niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat van dit besluit van Ged. Staten de raad der gemeente Koedijk bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de kosten der daarstelling van de lokalen ad f 500 de stichtingskosten zijn van de oude school van 1865; dat deze kosten sedert lang niet meer op de rekening der gemeente Sint Pancras drukken; dat derhalve niemand waar kan maken, dat na afloop van het cursusjaar blijkt, dat deze kosten er toe bijgedragen hebben, het bedrag boven de f 20 per kind te doen stijgen; dat deze post wel degelijk in strijd is met de bewoordingen van art. 4 der gemeenschappelijke regeling; dat eene gemeenschappelijke regeling, zooals de onderhavige en zooals bedoeld in art. 129 der gemeentewet, een regeling is ter gemeenschappelijke behartiging van belangen; dat het derhalve geoorloofd is, deze regeling te wijzigen, indien de belangen van een der partijen in het gedrang komen; dat dit hier het geval is en tot uiting komt door het tot in lengte van dagen in rekening brengen van een post, welke reeds jaren geleden afbetaald is; dat juist bij eene gemeenschappelijke regeling, in het leven geroepen ten dienste van openbaar lager onderwijs, het niet aangaat te verwijzen naar artikelen der wet, die gelden voor het bijzonder lager onderwijs; dat bij eene dergelijke gemeenschappelijke regeling geen imperatief voorschrift bestaat om de regeling, zooals nedergelegd in de artikelen der Lager-Onderwijswet 1920, toe te passen; dat vanzelfsprekend de wet als leidraad gevolgd kan worden, maar dat in deze regeling allereerst plaats moet zijn voor bepalingen, genomen in het belang van beide partijen; dat de post „daarstelling lokalen" zoo absoluut alleen het belang der gemeente Sint Pancras beoogt, dat er van gemeenschappelijk belang geen sprake kan zijn; dat ten slotte het gemeentebestuur er in het kort nog op meent te moeten wijzen, dat eene opzegging van de regeling niet die gevolgen zoude hebben als wordt voorgesteld; dat immers in 1922 een opzegging door Ged. Staten niet ondenkbaar werd geacht; dat het aantal leerlingen uit de gemeente Koedijk, hetwelk de school in Sint Pancras bezoekt, toen grooter was dan nu; dat het geen onoverkomelijk bezwaar zou zijn voor sommige ouders, hunne kinderen naar school te zenden op de bijzondere lagere school in Sint Pancras; dat de verbinding tusschen de wijk Sint Pancras in de gemeente Koedijk en den Kanaaldijk in deze gemeente, waar de openbare lagere school der gemeente staat, destijds gevormd werd door een landpad, dat in sommige jaargetijden onbegaanbaar was; dat nu een uitstekend tegelpad de verbinding vormt, terwijl bovendien de afstand van de woningen der schoolgaande kinderen tot de openbare lagere school te Koedijk de 5 km niet te boven gaat; dat de vervoersmogelijkheid naar Alkmaar in 1922 niet te vergelijken is met die van thans; dat eene geregelde busverbinding de kinderen in tien minuten te Alkmaar brengt; dat inderdaad kinderen uit de wijk Sint Pancras in de gemeente Koedijk, welke eigenlijk aangewezen waren op de openbare lagere school in Sint Pancras, de openbare lagere school in Alkmaar op deze wijze bezoeken;

O. dat er verschil van meening tusschen de beide gemeentebesturen bestaat over de uitvoering van art. 4 der gemeenschappelijke regeling, welk punt van geschil tot oplossing kan worden gebracht door daaromtrent ingevolge art. 136 der Gemeentewet Onze beslissing in te roepen;

dat dit echter geen voldoende grond is tot opzegging van de regeling;

dat het waar moge zijn, dat, nadat Wij desgevraagd eene zoodanige beslissing zouden hebben gegeven, de uit de gemeenschappelijke regeling voortvloeiende geldelijke verplichtingen te bezwarend voor de gemeente Koedijk zouden kunnen blijken en aanleiding voor opzegging zouden kunnen opleveren, doch dat thans de opzegging van de onderhavige gemeenschappelijke regeling, waartegen overigens geen bezwaar is gemaakt, terecht door Ged. Staten niet voor goedkeuring in aanmerking is gebracht;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

13 *Februari* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid. K. B. 31 Mei 1926 S. 159 art. 15.)

Ingevolge art. 15 van het K. B. van 31 Mei 1926, S. 159 kan aan leeraren bij het Nijverheidsonderwijs in vasten dienst ontslag worden verleend o. m. wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij zij werkzaam zijn en waardoor hunne werkzaamheden overbodig zijn geworden.

Nu vaststaat, dat *door, d. i. tengevolge,* van de verandering in de inrichting van het dienstvak de werkzaamheden van gedaagden — aan wie op bovengenoemden

grond m. i. v. 1 Sept. 1935 eervol ontslag was verleend — op laatstgenoemden datum niet overbodig zouden zijn geworden, moet het ontslagbesluit worden nietig verklaard, als zijnde in strijd met voornoemd algemeen verbindend voorschrift.

Uitspraak in zake:
De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden Mejuffrouw Mr. B. A. M. de Groot, hoofdcommies bij het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

J. van Tongeren en C. Bolding, beiden wonende te Amsterdam, gedaagden in hooger beroep, beiden in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, eerstgenoemde bijgestaan door zijn raadsman Mr. H. J. Frima, wonende te 's-Gravenhage, laatstgenoemde door zijn raadsman A. Lobstein, wonende te Hilversum.

De Centrale Raad van Beroep;
Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;
Wat aangaat de feiten van het twistgeding:
O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij besluit van 15 Mei 1935, N°. 9225[2], Afdeeling N. O. — gelet op artikel 21 der Nijverheidsonderwijswet en op artikel 15 van het Koninklijk besluit van 31 Mei 1926, S. 159, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 December 1933, S. 778, en gehoord den inspecteur van het nijverheidsonderwijs W. H. Cool en den directeur van het Rijksinstituut tot opleiding van Teekenleeraren te Amsterdam — heeft goedgevonden: in verband met de reorganisatie van het Rijksinstituut voornoemd, waardoor hun werkzaamheden overbodig worden, aan C. Bolding en J. van Tongeren met ingang van 1 September 1935 eervol ontslag te verleenen als leeraar aan het Rijksinstituut voornoemd;
O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 26 November 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — de door J. van Tongeren en C. Bolding tegen vorenbedoeld besluit ingestelde beroepen gegrond en dat besluit nietig heeft verklaard;
O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift, op de daarbij aangevoerde gronden, heeft verzocht, met vernietiging van die uitspraak, de tegen bovenbedoeld besluit van 15 Mei 1935, N°. 9225[2], Afdeeling N. O., ingestelde beroepen ongegrond te verklaren;
O. dat zoowel J. van Tongeren als C. Bolding van contra-memorie heeft gediend en ieder voor zich, op de daarbij aangevoerde gronden, heeft geconcludeerd tot bevestiging der uitspraak van het Ambtenarengerecht;
In rechte:
O. dat deze Raad zich vereenigt met een overneemt de gronden, welke tot de bestreden uitspraak hebben geleid [1];
O. dat in het beroepschrift wordt betoogd, dat herverdeeling van de beschikbare uren, door vermindering van het aantal klassen met één, deel uitmaakt van de reorganisatie der school en de leeraar, die daardoor, dit is door het geheele complex van bevoegd genomen maatregelen, overbodig wordt, terecht wordt ontslagen, doch deze Raad die zienswijze niet deelt;
O. immers dat de ten deze bedoelde herverdeeling niet deel uitmaakte van, doch als uitvoeringsmaatregel een gevolg was van de verandering in de inrichting van het dienstvak, en dat het dan ook niet aangaat, de gevolgen van zoodanige verandering te vereenzelvigen of gelijk te stellen met die verandering;
O. nu dat niet gezegd kan worden, dat door de meerbedoelde verandering, welke betrekking had op het eerste cursusjaar, de werkzaamheden van gedaagden, die geen onderricht gaven in het eerste cursusjaar, overbodig waren geworden;
O. dat voorts door en vanwege eischer, als argument voor de wettigheid van de gegeven ontslagen, is aangevoerd, dat, al mocht aan het ontslagbesluit ten tijde, dat het werd genomen, een fout hebben gekleefd, het dan van die fout door de sedert ingetreden verandering van de wetgeving gezuiverd is, waarbij een beroep wordt gedaan op artikel 59, lid 2, onder *a*, van het Koninklijk Besluit von 6 Augustus 1935, S. n°. 501;
O. dat — wat er ook zij van den inhoud en de strekking van deze bepaling — dezelve ten deze in geen geval van toepassing is, nu die bepaling niet bestond ten tijde van het genomen besluit, doende hieraan niet af, dat de gevolgen van dat besluit zouden intreden na den datum van de inwerkingtreding van evengenoemd Koninklijk Besluit van 6 Augustus 1935, waar toch de wettigheid vai een door een administratief orgaan genomen besluit moet worden getoetst aan de ten tijde van het nemen daarvan bestaande toepasselijke algemeen verbindende voorschriften, welke regel in bepaalde gevallen uitzondering zal kunnen lijden, indien zoodanige nader gegeven voorschriften als van enkel interpretatieven aard zijn aan te merken, waarvan echter, in het onderhavige geval geen sprake is;
O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;
Rechtdoende in naam der Koningin!
Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

---

[1] Deze gronden luiden als volgt:
Wat het rechtspunt betreft:
O. dat het gerecht allereerst heeft te onderzoeken, of het ontslagbesluit in strijd is met een algemeen verbindend voorschrift;
O. dat bij de beantwoording dezer vraag drie algemeen verbindende voorschriften in het oog dienen te worden gevat, n.l.:
ten eerste: artikel 21 der Nijverheidsonderwijswet, inhoudende onder meer, dat de leeraren der Rijksscholen — n.l. de door het Rijk opgerichte en onderhouden scholen waarop de wet toepasselijk is — worden ontslagen door den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, nadat deze den inspecteur, onder wiens toezicht de scholen behooren, heeft gehoord en ook den directeur der school waaraan de ontslagenen werkzaam zijn;
ten tweede: artikel 16 der Nijverheidsonder-

[1] Zie noot onder het arrest.

wijswet, hetwelk — zij het middellijk — de mogelijkheid voorziet van de totstandkoming van een algemeenen maatregel van bestuur, waarbij voorschriften worden gegeven omtrent (onder meer) de rechten en plichten der aan de evengenoemde rijksscholen verbonden leeraren; en

ten derde: artikel 15 van den algemeenen maatregel van bestuur, die op den grondslag van de evengenoemde wetsbepaling inderdaad is tot stand gekomen — n.l. die welke is vastgesteld bij koninklijk besluit van 31 Mei 1926, S. 159, zooals dit luidde ten tijde van het nemen van het bestreden ontslagbesluit — welk artikel 15 onder meer inhoudt, dat aan leeraren in vasten dienst ontslag wordt verleend wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij ze werkzaam zijn en waardoor hun werkzaamheden overbodig zijn geworden;

O. dat hierbij opgemerkt worde, dat onder „overbodig zijn geworden" dient te worden begrepen „overbodig zullen zijn geworden op het tijdstip waarop het ontslag ingaat";

dat toch, ware dit anders, de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, ter zake van een verandering als evenomschreven, tot het verleenen van ontslag niet zou mogen overgaan dan nadat die verandering zich zou hebben voltrokken; hetgeen, gegeven hetgeen is bepaald bij het vijfde lid van artikel 15, zou insluiten, dat de voor ontslag in aanmerking komende leeraren gedurende ten minste drie maanden in dienst zouden moeten worden gehouden — en dus in het genot van salaris gelaten — nadat hun diensten overbodig zouden zijn geworden en er voor hen niet meer te doen zou vallen;

dat het duidelijk is, dat de wetgever niet bedoeld kan hebben, een zóó onredelijke regeling te treffen, hetgeen te meer klemt, omdat een verandering in de inrichting van een dienstvak steeds eenige voorbereiding vergt en het overbodig worden van werkzaamheden daarbij, zooal niet bepaaldelijk beoogd, dan toch altijd wordt voorzien, met andere woorden: de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen steeds van te voren met het overbodig worden der werkzaamheden bekend zal zijn;

dat de strekking van regelingen als die van artikel 15 — vermindering van uitgaven wegens salarissen — het dan ook in de rede doet liggen, dat de wetgever den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen niet heeft willen dwingen, overbodig geworden leeraren ten minste drie maanden in dienst te laten, doch hij integendeel den Minister bevoegd heeft willen doen zijn, tijdig — dat wil zeggen: nog vóórdat de werkzaamheden der ambtenaren wien het betreft metterdaad overbodig zijn geworden — tot het verleenen van ontslag over te gaan; zij het, dat de datum van ingang van het ontslag niet vroeger wordt gesteld dan de dag waarop de voorgenomen verandering zich zal hebben voltrokken;

O. dat nu op grond van den inhoud der gedingstukken en van het ter zitting verhandelde vaststaat:

I. dat elk der beide klagers op het tijdstip waarop de verweerder het bestreden besluit nam, in vasten dienst van het Rijk werkzaam was en dit wel als leeraar, verbonden aan het Rijksinstituut;

II. dat deze instelling is opgericht en wordt onderhouden door het Rijk en ze haar leerlingen opleidt voor het behalen van verschillende acten, namelijk de acten van middelbaar onderwijs Ma en Mb en de acten N IXa en N XI;

dat, toen het bestreden besluit tot stand kwam, het onderwijs aan het Instituut zoodanig was ingericht, dat een driejarige dagcursus werd gegeven tot opleiding voor de acte Ma, in aansluiting hieraan een tweejarige dagcursus tot bekwaming voor de acte Mb en ten slotte ter bekwaming voor de acten N IX en N XI een twee-jarige dagcursus, die samenviel met het laatste leerjaar van den evengenoemden driejarigen cursus en met het eerste leerjaar van den erop aansluitenden tweejarigen cursus; dat het onderwijs voorts aldus was ingericht, dat het cursusjaar aanving in de maand September;

III. dat de klager Van Tongeren gedurende het cursusjaar 1934/1935 teekenonderwijs gaf voor het tweede en voor het derde studiejaar, terwijl de klager Bolding toen onderricht in het schilderen gaf voor het vijfde studiejaar;

IV. dat de verweerder bij brief van 23 Maart 1935 nº. 5579 N. O. aan den directeur van het Rijksinstituut heeft geschreven, dat een overcompleet bestond aan personen in bezit van acten voor hand- en lijnteekenen e. d.; dit overcompleet eerlang zou toenemen; en dat hij het hierom wenschelijk achtte, dat in September 1935 geen nieuwe leerlingen zouden worden toegelaten tot het eerste studiejaar van den dagcursus van het Instituut;

op grond waarvan de verweerder den directeur verzocht, in overleg te treden met den inspecteur van het Nijverheidsonderwijs Cool en zoo spoedig mogelijk een voorstel te doen inzake de samenstelling van den rooster voor het cursusjaar 1935/1936; bij welke samenstelling hij, de directeur, dan diende te letten op de mogelijkheid van inkrimping van het onderwijzend personeel eenerzijds en anderzijds op de kans van herplaatsing van eventueel overbodig wordende leerkrachten;

V. dat de directeur van het Rijksinstituut naar aanleiding van dit schrijven onderscheidene besprekingen heeft gevoerd, onder andere met den hierboven genoemden inspecteur Cool en als uitvloeisel hiervan een ontwerp van een rooster voor het cursusjaar 1935/1936 aan den verweerder heeft toegezonden, waarbij hij — zooals valt af te leiden uit den toelichtenden begeleidingsbrief van 8 April 1935 nº. 136 — was uitgegaan van de overwegingen, dat zooveel mogelijk de studiebelangen in het oog moeten worden gehouden dergenen die studeerden voor de acten M. O. en N. O., dat niet alle leeraren geschikt zijn tot het lesgeven in of speciale studie hebben gemaakt van de examenvakken kunstgeschiedenis, methode, anatomie, ornamentontwerpen en wiskunde; dat er dus rekening dient te worden gehouden met de omstandigheid, dat de leeraren die aan de bovenomschreven voorwaarden wel voldoen, voor de resteerende cursusjaren moeilijker kunnen worden gemist dan de andere; dat voor afvloeiing dan ook eventueel allereerst in aanmerking komen diegenen, wien uitsluitend het onderwijs in teekenen en in schilderen is opgedragen; om al welke redenen hij, de directeur, de klagers van den rooster had afgevoerd en

de door hen te geven lessen verdeeld over de leeraren die zijns inziens in staat waren, zoowel in de theoretische als in de practische vakken onderwijs te geven;

VI. dat de verweerder het zooeven weergegeven schrijven in handen heeft gesteld van den inspecteur onder wiens toezicht het Rijksinstituut behoorde, n.l. W. H. Cool; en deze inspecteur bij brief van 20 April 1935 onder meer heeft geadviseerd, aan de klagers met ingang van een ten departemente te bepalen datum ontslag te verleenen, met toepassing van artikel 21 der Nijverheidsonderwijswet jº. artikel 15, eerste lid onder *c* van den hierboven vermelden algemeenen maatregel van bestuur;

VII. dat de verweerder vervolgens te rade is geworden, de opleiding aan het Rijksinstituut voor de acten Ma en Mb, N IX en N XI tot stilstand te brengen, met instandhouding nochtans van de gelegenheid tot voleindiging hunner studie voor diegenen die voldoende bekwaam waren, met ingang van den cursus 1935/1936 te worden toegelaten tot het tweede studiejaar of tot een der hierop volgende studiejaren;

VIII. dat de verweerder als uitvloeisel van dit voornemen op 15 Mei 1935 is overgegaan tot het nemen van het bestreden besluit;

O. dat uit al deze feiten al dadelijk blijkt, dat de verweerder bij het nemen van het bestreden besluit niet in strijd heeft gehandeld met artikel 21 der Nijverheidsonderwijswet; en het nu slechts de vraag is, of hetzelfde valt te getuigen met betrekking tot artikel 16 der Nijverheidsonderwijswet jº. artikel 15 van den vaker aangehaalden algemeenen maatregel van bestuur;

O. hieromtrent, dat de klagers hebben betoogd, dat het tot stilstandbrengen van de opleiding voor de acten Ma, Mb, N IXa en N XI, ook al ging het gepaard met het laten voortbestaan van de gelegenheid tot afstudeeren voor hen die met hun studie eenigermate waren gevorderd, niet zoozeer dient te worden bestempeld met reorganisatie van het Rijksinstituut als wel met liquidatie ervan;

dat den klagers kan worden toegegeven, dat een verandering in de inrichting eener instelling slechts dan den naam van reorganisatie verdient indien redelijkerwijze valt te verwachten, dat de instelling in haar gewijzigden vorm zal blijven voortbestaan; en het nu niet valt te ontkennen, dat het — voor onbepaalden tijd tot stilstand brengen van de toelating van nieuwe leerlingen noodzakelijk moest (en moet) leiden tot verdwijning van het Rijksinstituut;

dat het Gerecht echter op dit punt niet verder behoeft in te gaan, omdat de verweerder bij zijn bestreden besluit weliswaar de uitdrukking „reorganisatie van het Rijksinstituut" heeft gebezigd, maar hierbij het oog heeft gehad op een „verandering in de inrichting van het dienstvak" in den zin van artikel 15, eerste lid onder *c*, van den vaker genoemden algemeenen maatregel van bestuur; en het tot stilstand brengen van de opleiding in voege als voorschreven stellig kan worden ondergebracht onder de zooeven aangehaalde omschrijving;

O. dat artikel 15, eerste lid onder *c*, voor zoover thans van belang, de bevoegdheid tot het ontslaan van leeraren echter niet slechts bindt aan het tot stand komen van een verandering in de inrichting van het dienstvak, maar dat voorschrift hiernevens eischt, dat „door — dat wil dus zeggen: tengevolge van — het tot stand komen dier verandering de werkzaamheden der leeraren overbodig (zullen) zijn geworden";

dat nu niets slechts vaststaat, dat de werkzaamheden van de beide klagers, tengevolge van de door den verweerder beoogde verandering, niet overbodig waren geworden op 15 Mei 1935, den dag waarop het bestreden ontslagbesluit viel; doch ook, dat bedoelde werkzaamheden, tengevolge der door den verweerder beoogde verandering, niet overbodig zouden zijn geworden op 1 September 1935, den dag waarop het verleende ontslag bestemd was in te gaan;

dat de door den verweerder beoogde verandering immers hierop neerkwam, dat bij den aanvang van den cursus 1935—1936 de eerste klasse van het Rijksinstituut zou worden opgeheven en de volgende vier klassen (voorloopig) zouden blijven voortbestaan; en vaststaat, dat de beide klagers in deze volgende vier klassen wèl, maar juist niet in de eerste klasse les gaven;

O. dat het geen betoog behoeft, dat het in het onderhavige geval, ter vaststelling van den inhoud der „verandering in de inrichting van het dienstvak" uitsluitend aankomt op de verandering welke de verweerder — nauwkeuriger gezegd: de ambtsvoorganger van dezen — in feite beoogde op 15 Mei 1935, toen die bewindsman het bestreden besluit nam; en hierboven is vastgesteld, waarin die „verandering" bestond;

dat echter, verondersteld al, dat de ambtsvoorganger van den verweerder — hetgeen hij blijkens den brief van den verweerder van 18 October 1935 in werkelijkheid niet heeft gedaan — een zoodanige verandering in het dienstvak zou hebben beoogd, dat bij den aanvang van den cursus 1935—1936 de eerste klasse van het Rijksinstituut zou worden opgeheven, de overige vier klassen (voorloopig) zouden blijven voortbestaan en dat voor afvloeiïng allereerst in aanmerking zouden komen de leeraren welke alleen les gaven in schilderen en/of in teekenen; zelfs in dat geval de verweerder het bestreden besluit niet zou hebben kunnen nemen zonder in strijd te geraken met de vaker aangehaalde bepaling van artikel 15, eerste lid onder *c*;

dat immers zelfs in dit geval de ingetreden verandering weliswaar de diensten van alle leeraren die uitsluitend les gaven in teekenen en/of in schilderen tezamen voor een gedeelte overbodig zou hebben gemaakt; maar geenszins noodzakelijk juist die van de beide klagers geheel en al;

dat in het onderstelde geval de diensten van dezen pas overbodig zouden zijn geworden, indien juist zij waren aangewezen, heen te gaan; doch een dergelijke maatregel geenszins zelf zou mogen zijn aangemerkt als een onderdeel eener „verandering in de inrichting van het dienstvak", maar zou moeten zijn beschouwd als een — overigens met artikel 15 in strijd zijnde — buiten de „verandering" staande uitvoeringsmaatregel;

dat hierbij opgemerkt worde, dat artikel 15 nu eenmaal niet toelaat, op grond eener ver-

andering in de inrichting van een dienstvak leeraren te ontslaan dan indien tevens de diensten dezer leeraren overbodig (zullen) zijn geworden tengevolge van die verandering; dit in tegenstelling tot andere soortgelijke regelingen — bijvoorbeeld die van de artikelen 96 en volgende van het Algemeen Rijksambtenarenreglement — welke regelingen de mogelijkheid openen, uit de door de ingetreden of beoogde „verandering" op zichzelf nog niet overbodig geworden ambtenaren één of meer dezer voor ontslag in aanmerking te brengen; welke regelingen dan echter ook voorschriften plegen in te houden omtrent de rangorde, welke de overheid bij het ontslaan der ambtenaren in aanmerking heeft te nemen; dat dergelijke voorschriften in den vaker genoemden algemeenen maatregel van bestuur in aansluiting aan artikel 15 niet voorkomen en ze in het stelsel van dit artikel ook niet zouden passen — immers, degenen wier werkzaamheden tengevolge van de verandering in de inrichting van een dienstvak overbodig (zullen) zijn geworden, behooren allen in aanmerking te komen voor ontslag — maar bij de toepassing van artikel 15 dan ook dient te worden gewaakt tegen een toepassing welke met het stelsel van dat voorschrift in strijd is;

O. dat uit al het hierboven overwogene voortvloeit, dat het bestreden besluit in strijd is met een algemeen verbindend voorschrift, nl. met het vaker genoemde artikel 15 van het koninklijk besluit van 31 Mei 1936, S. 159.

(A. B.)

---

13 *Februari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 668, 1370; Auteurswet 1912 artt. 2 en 47; A. B. artt. 1—14.)

Het systeem der herziene Berner Conventie is niet, dat de auteur in het land van herkomst een auteursrecht verkrijgt, dat ook in de andere Verbondslanden erkenning en bescherming vindt, doch die herziene Conventie geeft, onafhankelijk van het al dan niet bestaan van bescherming in het land van herkomst, aan den auteur in ieder Verbondsland een recht, in omvang en in werking gelijk aan dat hetwelk de eigen wetgeving van dat Verbondsland bij rechtstreeksche toepasselijkheid van die wetgeving aan nationalen verleent. Wat er derhalve zij van de feiten betreffende de nationaliteit van den maker der muziek en de plaats van eerste uitgifte van die muziek, de Rechtb. heeft in elk geval terecht Nederlandsch recht toegepast.

De wetgever heeft in art. 2 Auteurswet 1912 overgenomen het stelsel van art. 668 B. W. voor de levering van niet aan toonder luidende schuldvorderingen en andere onlichamelijke zaken. Krachtens dat artikel is overgang van den eigendom der vordering rechtens slechts mogelijk, indien de vordering bij het totstandkomen van de akte van overdracht reeds bestaat.

Hetzelfde geldt van het auteursrecht, zoodat overdracht van toekomstig auteursrecht op nog te vervaardigen werken in het Nederlandsche rechtssysteem niet mogelijk is.

Vonnis Rechtb. vernietigd en zaak wederom — zie H. R. 14 Febr. 1935 N. J. 1935, 531 — naar de Rechtb. verwezen.

De N. V. Tuschinski's Exploitatie Maatschappij, gevestigd te Rotterdam, eischeres tot cassatie van een vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam op 22 Mei 1935 tusschen partijen uitgesproken, (W. 12945, N. J. 1935, 1377, *Red.*), advocaat Mr. J. van Kuyk, gepleit door Jhr. Mr. H. de Ranitz,

tegen:

de volgens het Duitsche recht rechtspersoonlijkheid bezittende „Genossenschaft zur Verwertung Muzikalischer Auffuehrungsrechte" (Gema), in liquidatie, gevestigd te Berlijn, verweerster in cassatie, advocaat Mr. F. J. de Jong.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Hiertegen stelde Tuschinsky beroep in cassatie in en droeg als middelen voor:

1. S. of v. t. van artt. 162 Grondwet, 20 R. O., 48, 59 Rv., 668 en 1370 B. W., 1 en 2 Auteurswet 1912, omdat de Rechtbank op grond, dat het auteursrecht op muziekwerken, in de toekomst door een bepaald componist te vervaardigen, een voldoende bepaalbaar object is en als toekomstige zaak het onderwerp eener overeenkomst kan uitmaken, de vraag, of Becce, toen hij de opdracht tot vervaardiging van de muziek van Sokal kreeg en aannam, zijn rechten op die compositie reeds aan Gema had overgedragen en had kunnen overdragen, bevestigend heeft beantwoord, en op grond van hetgeen de Rechtbank daaruit afleidde het vonnis van den Kantonrechter heeft bevestigd; ten onrechte, omdat de door de Rechtbank aangehaalde akte dateert van 29 Mei 1929, en Sokal aan Becce in 1932 opdracht tot het maken der muziek, waarover geschil, heeft gegeven, terwijl overdracht van auteursrecht slechts denkbaar en rechtens slechts mogelijk is, indien dat recht, althans het werk waarop dat recht betrekking heeft, bij het aangaan der akte van overdracht reeds bestaat, althans indien het recht of het werk individueel bepaalbaar is, en noch het een, noch het ander zich blijkens de door de Rechtbank vastgestelde feiten ten deze voordoet; althans door de Rechtbank niet is onderzocht of het een of het ander zich ten deze voordoet;

2. subsidiair, voor het geval het onder 1 voorgedragen middel ongegrond mocht worden bevonden:

S. of v. t. van art. 48 Rv., art. 4 der herziene Berner conventie voor de bescherming van letterkundige en kunstwerken, art. 1382 B. W., omdat de Rechtbank de vraag, of Becce, toen hij de opdracht tot vervaardiging van de muziek van Sokal kreeg en aannam, zijn rechten op die compositie reeds aan Gema had overgedragen en had kunnen overdragen, heeft beantwoord op gronden, ontleend aan Nederlandsche Wetsbepalingen, hoewel de Duitsche, althans een vreemde, wet de rechten en verplichtingen uit eene te Berlijn in de Duitsche

taal tusschen vreemdelingen gesloten akte van overdracht van auteursrecht beheerscht.

Ook Gema bleek met de beslissing niet tevreden en stelde als incidenteel eischeres in cassatie: „S. of v. t. van artt. 162 Grondwet, 20 R. O., 48, 59 Rv., 1, 2 en 47 Auteurswet 1912 en art. 4 van de herziene Berner Conventie, doordat de Rechtbank de vraag of Becce zijn rechten op de ten processe bedoelde compositie aan Gema kon overdragen, heeft beantwoord op gronden, ontleend aan Nederlandsche wetsbepalingen, hoewel de rechtsgeldigheid van een akte van overdracht te Berlijn in de Duitsche taal tusschen vreemdelingen tot stand gekomen en het auteursrecht betreffende op een werk, vervaardigd door een vreemdeling en voor de eerste maal in Duitschland uitgegeven, naar de Duitsche, althans naar een vreemde wet moet worden beoordeeld, in ieder geval niet naar art. 2 van de Auteurswet;

althans doordat de Rechtbank haar beslissing ten aanzien van deze door incidenteel eischeres opgeworpen vraag niet naar den eisch der wet met redenen heeft omkleed.

De juridische moeilijkheden welke deze zaak doet rijzen zijn vele, doch worden naar mijn meening buitengemeen verzwaard door de omstandigheid, dat ook na de verwijzing de inhoud van de gesloten overeenkomsten nog niet voldoende blijkt, m. a. w. de feiten niet nauwkeurig zijn vermeld.

Wanneer ik dezen feitelijken toestand goed zie, maak ik daaruit op dat de componist Becce, toetredend tot de Gema, daarmede het uitvoeringsrecht van al zijn composities, zoowel welke hij gemaakt had, als welke hij gedurende zijn lidmaatschap van de Gema nog zou samenstellen, overdroeg aan die Gema, dat wil dus zeggen niet alleen het auteursrecht afstond van de door hem reeds vervaardigde muziekstukken, waartegen niets te zeggen is, maar toen tevens zich in een toestand bracht, waarbij hij alvast voor de toekomst ten bate van de Gema afstand deed van de auteursrechten, welke hij zou krijgen op de werken welke hij later zou samenstellen.

Desondanks heeft Becce toen hij opdracht kreeg van de filmmaatschappij Sokal muziek bij een film te maken, dit gedaan, en bij de overeenkomst tusschen hem en de Sokal de auteursrechten daarop afgestaan aan de Sokal.

Bij deze feitelijke voorstelling ligt de fout bij Becce, die in de eerste plaats zich verbonden had aan Gema alle toekomstige auteursrechten af te staan en daarna zijn auteursrecht op een later vervaardigd werk heeft overgedragen aan Sokal.

De procedure loopt thans over de vraag welke rechtsgevolgen uit die feiten voortvloeien. In de eerste plaats wordt het dan de vraag of een auteur afstand kan doen van zijn toekomstige rechten Ik hoop dat de H. R. hierop een stellig antwoord zal kunnen geven, want zooals ik zooeven heb uiteengezet is de feitelijke grondslag in deze zaak ook heden nog zwak, en zal dus wellicht vóór het antwoord daarop een nader onderzoek noodig zijn.

Het eerste middel van eischeres richt zich in het bijzonder tegen de overweging der Rechtbank in haar vonnis van 22 Mei 1935, inhoudende dat het auteursrecht op muziekwerken in de toekomst door een bepaald componist te vervaardigen een voldoende bepaalbaar object is en als toekomstige zaak het onderwerp van een overeenkomst kan uitmaken.

De Rechtbank stelt daarna vast, dat Becce, toen hij de opdracht tot vervaardiging van de muziek van Sokal kreeg en aannam, zijn rechten op die compositie reeds had overgedragen, en is dan van oordeel, dat hij dit ook heeft kunnen doen.

Uit het vonnis meen ik te mogen afleiden, dat de Rechtbank bij hare beslissing in dit geschil Nederlandsch recht toepasselijk acht en heeft toegepast, immers gemelde overweging bevat de woorden van art. 1370 lid 1 B. W.

Nu acht ik het niet twijfelachtig, dat een componist zich krachtens dit artikel kan verbinden zijn rechten op toekomstig werk, dat bij het sluiten der overeenkomst nog niet bestaat, te zullen overdragen, maar iets geheel anders is, of hij zijn rechten op toekomstig werk, wanneer omtrent den inhoud daarvan volstrekt niets bepaald is, reeds dan kan overdragen.

Het overdragen, m. a. w. het leveren van deze niet-bestaande zaak, komt mij voor niet mogelijk te zijn, en art. 2 der Auteurswet spreekt van „overdracht". Vanzelfsprekend is n. a. van het laatste vonnis der Rechtbank Uw arrest van 29 Dec. 1933 (W. 12732 N. J. 1934, 343, *Red.)* betreffende cessie van toekomstige vorderingen bij de pleidooien in het debat gebracht, zijn parallellen getrokken tusschen art. 668 B. W. en art. 2 der Auteurswet, en hebben de geachte pleiters voorgedragen wat naar hun meening te lezen staat, niet alleen in dit arrest, maar ook in de daarover van de zijde der commentatoren gegeven uitleggingen. Immers gaf dit arrest aanleiding tot belangrijke beschouwingen van Prof. Eggens in W. P. N. R. 3343, van Prof. Paul Scholten in N. J. 1934, 345 en van Prof. Star Busmann, (tevens met kritiek op de opvattingen van genoemde hoogleeraren) in W. 12732, 2, terwijl ik in dit verband zeer zeker ook noemen moet de aanteekening van Prof. Meijers bij Uw eerste arrest in de thans aanhangige zaak van 14 Febr. 1935 in de N. J. van 1935, blz. 531.

De H. R. heeft dan in zijn arrest van 29 Dec. 1933 gezegd, dat overdracht eener schuldvordering op naam is het doen overgaan van den eigendom dier vordering van den oorspronkelijken op den nieuwen schuldeischer, welke overgang tot stand komt door en bij het aangaan der akte van overdracht.

Deze eigendomsovergang is slechts denkbaar en dus rechtens slechts mogelijk, indien de vordering bij het aangaan der akte van overdracht reeds bestaat.

Daarop volgt dan de beschouwing over de vraag wanneer een vordering in den zin der in aanmerking komende wetsbepalingen bestaat en vooral naar aanleiding van die overweging zijn de verschillen in opvatting tusschen de verschillende uitleggers te verklaren; de moeilijkheid toch is ook na dit arrest vnl. het trekken van de grenslijnen bij al of niet geoorloofde overdracht.

Allereerst is de vraag te beantwoorden in

hoeverre de regeling van art. 2 der Auteurswet 1912 overeenstemt met die van art. 668 B. W. Immers wanneer daar principieele verschillen blijken, heeft een beroep op Uw arrest over de cessie van toekomstige vorderingen, weinig waarde.

Op grond van den tekst van art. 668 B. W. zegt de H. R., dat de eigendom der vordering tot stand komt door en bij het aangaan der akte van overdracht. Art. 2 der Auteurswet zegt alleen, dat overdracht van auteursrecht niet anders kan geschieden dan door middel van een authentieke of onderhandsche akte.

Nu ontbreekt in deze bepaling wel de bijzin van art. 668 l. 1 B. W. „waarbij de regten op die voorwerpen aan een ander worden overgedragen", maar ik kan uit deze verschillende wijze van formuleering niet lezen, dat de wetgever heeft willen afwijken van de algemeene beginselen van art. 668 l. 1 B. W. Aan het maatschappelijk-economisch verschil tusschen overdracht van auteursrecht en cessie van vorderingen kan m. i. niet een afdoend argument ontleend worden om te mogen aannemen, dat de wetgever in de Auteurswet een afwijkend systeem bedoelde te huldigen. Wanneer hij dit wilde, moet dit ook afdoende uit de woorden der wet blijken, en dit is m. i. niet het geval. Uit de geschiedenis van art. 668 B. W. (Voorduin dl. III, 457 vlg.) blijkt niet, dat aan het woord „waarbij" een bijzondere beteekenis te hechten is, althans niet een andere beteekenis, dan aan een term als „door middel van", zooals in art. 2 der Auteurswet gebruikt wordt.

Ik meen bovendien, dat ook de woorden van de Auteurswet zelve aanleiding geven te verlangen — en daarmede kom ik tot de grenslijnen der bepaaldbaarheid — dat het werk bestaat, zij het dan ook niet als geheel, kant en klaar, maar dan toch aldus, dat het zijn onmiddellijken grondslag vindt in een rechtsverhouding, waarin hij die zijn recht overdraagt, dan reeds staat zooals het arrest van 29 Dec. 1933 zegt t. a. v. de toekomstige vordering. Daarmede toch wordt de grens aangegeven naar mijn gevoelen om te kunnen spreken van den „maker van een werk" waarvan art. 1 der Auteurswet melding maakt.

Het verschil komt uit bij de verschillende overeenkomsten welke deze componist sluit. Aan de Gema draagt hij over, blijkens het laatste Rechtbank vonnis, alle hem toekomende auteursrechten, en wel betreffende alle werken, zoowel de reeds bestaande als de nog te scheppen composities. Met dit laatste draagt hij auteursrechten over, welke hij nog niet heeft; er is zelfs niet sprake van eenig bepaald werk. Hij kan m. i. niet beschouwd worden als maker in den zin van art. 1 der wet, van niet bestaande werken (waarbij ik nog wijs op de aanduiding van het begrip „maker" in art. 4); hij heeft dan ook geen bevoegdheid zijn rechten, die hij wellicht zich scheppen zal over te dragen, maar kan wel, zooals ik reeds opmerkte, zich verbinden dit te zullen doen. Deed hij dit, dan was daarmede het auteursrecht echter niet overgedragen.

Geheel anders is het bij zijn overeenkomst met de Sokal, voor zoover deze blijkt. Daar was het werk bepaald aangewezen, en wel zoodanig dat het geheel valt onder de mogelijkheid van „bestaan" welke in meergemeld arrest is aangegeven.

Mijn opvatting is derhalve, dat de toekomstige scheppingen van Becce, al bestond er nog geen noot van, wel degelijk het onderwerp eener overeenkomst konden zijn, doch dat de auteursrechten uit die scheppingen, zoolang omtrent het onderwerp in het geheel niets bepaald was, zooals in de overeenkomst met Gema het geval is, niet voor overdracht vatbaar zijn.

Uit het vonnis der Rechtbank meen ik te mogen afleiden, dat het werk waar hier de strijd over loopt, niet bestond, ook niet individueel bepaalbaar was, zoodat ik de primaire grief van het eerste middel gegrond acht.

Hiermede is de zaak, ook wanneer de H. R. met mijn opvatting mocht medegaan, niet uit, want er is een tweede middel, subsidiair aangevoerd, dat met eenige andere schakeeringen eveneens is voorgedragen door verweerster als incidenteel eischeres.

Tuschinsky stelde dit middel, voor het geval haar hoofdverweer ongegrond mocht worden bevonden. Gema echter wenschte haar grief behandeld te zien, wanneer dat eerste middel van Tuschinsky wèl op zou gaan, waarbij zich dan nog het merkwaardige verschijnsel voordoet, dat thans beide partijen het er over eens zijn, dat de Rechtbank bij haar beslissing niet Nederlandsch maar Duitsch auteursrecht had moeten toepassen. Dit punt — welk recht toepasselijk moest worden geacht — is blijkens de mededeeling van de pleiters uitvoerig naar voren gebracht bij de laatste behandeling voor de Rechtbank, doch uit het vonnis blijkt daarvan niet, en de Rechtbank heeft zonder eenige motiveering haar beslissing doen steunen op de Nederlandsche Auteurswet. Het ontbreken van motiveering is m. i. daarom des te meer te bejammeren omdat de Duitsche rechtspraak in andere richting gaat, dan zooals ik, de juistheid van het eerste middel aanvaardend, meen, dat een beslissing op grond van de Nederlandsche Auteurswet moet uitvallen.

Het Reichsgericht nam bij arrest van 5 April 1933 (Entsch. 140, blz. 231 vlg.) de geldigheid aan van „die Uebertragung des Urheberrechts an künftigen Werken", zulks naar aanleiding van een dergelijk geval als thans hier behandeld wordt. Ik zal deze uitspraak niet uitvoerig behandelen, omdat hoe leerzaam ook om een blik te werpen op de wijze van rechtspreken in Duitschland, zulks thans niet ter zake zou zijn. Slechts één redengeving wil ik overnemen, omdat deze verwerpt de opvatting welke ik in navolging van eischeres bij het eerste middel uiteenzette. Zij luidt: Auch die Ansicht, dasz ein derartiges Abkommen immer nur eine schuldrechtliche Verpflichtung begründen könne (Befugnisse künftig, nachdem das Werk entstanden sei, zu übertragen), ist in der Allgemeinheit mit der sie früher vertreten wurde (Kohler, Urheberrecht 1907, 281, 33), nicht mehr haltbar. Die in dieser Hinsicht von der Revision gemachten Ausführungen sind abzulehnen, zumal da bei der Uebertragung künftiger Forderungen anerkannt ist, dasz sie sofort dinglich wirkt und beim Entstehen der Forderung sich ihr Uebergang ohne Weiteres vollzieht (RG. J. W. 1913, 132, Nr. 8 (VII 218/12 vom 8. XI 1912). Ent-

sprechendes musz für die Uebertragung des Urheberrechts an künftigen Werken gelten. Ist doch auch bei beweglichen Sachen die bedingte Uebertragung des Eigentums zulässig, während für die Auflassung von Gründstücken das Gesetz die Beifügung von Bedingungen und Zeitbestimmungen ausdrücklich ausschliesxt. Overigens krijg ik den indruk, dat het Reichsgericht zich sterk heeft laten leiden, zooals het ook uitspreekt, door de stelling dat het als geldig beschouwen van dergelijke overeenkomsten, d. w. z. het overdragen van toekomstige auteursrechten op deze wijze, is: „ein Verkehrsbedürfnis weitester Kreise".

Wat daarvan zij, en hoe ook een beslissing naar Duitsch recht moge uitvallen, de vraag moet thans beantwoord worden, of beide middelen niet feitelijken grondslag missen, daar de Rechtbank de vraag welk recht toepasselijk is niet gemotiveerd heeft beantwoord, hoewel zij was opgeworpen. Vast staat, dat de overeenkomst te Berlijn is gesloten, geheel of gedeeltelijk in de Duitsche taal (het vonnis vermeldde één clausule in die taal), dat de Gema een vreemdelinge is — (van Becce mag slechts vermoed worden, dat hij niet-Nederlander is) en dat het werk in Duitschland het licht heeft gezien. De overeenkomst tusschen Tuschinsky-Sokal speelt slechts een tweede rol bij deze vraag. Alles was in Duitschland geschied, voor deze gesloten werd. Nu de Rechtbank hetgeen de H. R. haar te beslissen had opgedragen, kennelijk beslist heeft op grond van het Nederlandsch recht, en het door Gema gedaan beroep op Duitsch recht stilzwijgend is voorbijgegaan, acht ik gelet op bovenstaande feiten het vonnis niet voldoende met redenen omkleed. In verband met art. 1382 B. W. en art. 4 der Berner Conventie, welke laatste bepaling, naar m. i. de pleiter voor eischeres terecht heeft opgemerkt, de Rechtbank blijkbaar stilzwijgend heeft uitgebreid tot beantwoording van de vraag, naar welk recht de overdraagbaarheid van auteursrecht te beoordeelen is, was nadere motiveering noodzakelijk geweest.

Terwijl ik dus het eerste middel van eischeres juist acht, ben ik van meening, dat ook het incidenteele middel zijn gevolgen zal moeten doen gelden, en zal m. i. een oplossing niet gevonden kunnen worden zonder nader onderzoek.

Ik concludeer tot vernietiging van het bestreden vonnis, terugwijzing naar de Arr.-Rechtbank te Rotterdam ten einde met inachtneming van 's Hoogen Raads arrest verder te worden berecht en beslist, en veroordeeling van verweerster in de kosten dezer procedure.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het arrest van den H. R. van 14 Februari 1935 (W. 12911, N. J. 1935, 531 met noot E. M. M., *Red.)* in deze zaak gewezen, zoomede uit het thans bestreden vonnis van de Rechtbank te Rotterdam blijkt:

dat de Sokal Film G.m.b.H. te Berlijn de maker is van de geluidsfilm „Das Blaue Licht";

dat zekere Becce te Berlijn de muziek van die film in opdracht van Sokal heeft gecomponeerd;

dat eischeres in cassatie (hierna te noemen Tuschinski) die geluidsfilm op 1 Maart 1933 in het openbaar in Rotterdam heeft vertoond, na haar daartoe te hebben gehuurd van den rechtsopvolger van Sokal;

dat verweerster in cassatie (hierna te noemen Gema) van Tuschinski schadevergoeding heeft gevorderd, omdat Becce aan haar — Gema — het uitsluitend recht heeft overgedragen om de muziek, welke de genoemde film illustreert, in het openbaar uit te voeren en daarvoor aan derden toestemming te verleenen, welke toestemming Tuschinski van haar noch van haar daartoe gemachtigde heeft verkregen;

dat Gema zich ter ondersteuning van de stelling, dat zij in Maart 1933 het auteursrecht op die muziek bezat, in de eerste plaats heeft beroepen op een acte van overdracht van Mei 1929;

O. dat bij voormeld arrest een eerder in deze zaak door de Rechtbank te Rotterdam gewezen vonnis is vernietigd, waarna de Rechtbank bij het thans bestreden vonnis heeft bevestigd het op 12 Januari 1934 door den Kantonrechter te Rotterdam in deze zaak gewezen vonnis, waarbij aan Gema haar eisch is toegewezen tot een bedrag van f 10;

dat de Rechtbank daarbij heeft overwogen:

dat volgens art. 2 der Auteurswet 1912 het auteursrecht een roerende zaak is en door middel van een onderhandsche akte kan worden overgedragen;

dat de componist Becce blijkens de productie bij akte van 29 Mei 1929 die door de notariëele verklaringen eronder een „date certaine" draagt, heeft verklaard in aansluiting op zijn toetreding tot de Gema van 8 Februari 1919 — voorzoover ten deze van belang —: „Ich übertrage demnach hiermit alle mir zustehenden musikalischen Aufführungs-, Text- und Sende-rechte ausschliesslich der Gema und zwar an allen Werken, sowohl an schon geschaffenen wie an noch zu schaffenden";

dat Becce door deze akte, die dus is opgemaakt vóórdat Sokal aan Becce in 1932 opdracht tot het maken van de muziek voor de film gaf, over welker inhoud en dagteekening tusschen partijen geen geschil is, ook aan Gema heeft overgedragen het auteursrecht op alle muzikale werken, (behoudens hier niet ter zake doende uitzonderingen), die hij na 29 Mei 1929 zou maken, derhalve al zijn toekomstige muzikale auteursrechten;

dat het auteursrecht op muziekwerken, in de toekomst door een bepaald componist te vervaardigen, een voldoende bepaalbaar object is en als toekomstige zaak het onderwerp van een overeenkomst kan uitmaken;

dat de Rechtbank derhalve de vraag of Becce, toen hij de opdracht tot vervaardiging van de muziek van Sokal kreeg en aannam, zijn rechten op die compositie reeds aan Gema had overgedragen en had kunnen overdragen, bevestigend beantwoordt en alzoo te dien tijde het auteursrecht op de muziek van Becce reeds aan Gema toebehoorde;

dat hieruit volgt, dat op of omstreeks den eersten Maart 1933 de Gema uitsluitend gerechtigd was bedoelde muziek in het openbaar uit te voeren en daarvoor toestemming aan derden te verleenen, ongeacht het uitsluitend recht van Sokal op het verzamelwerk als zoodanig;

O. dat Tuschinski tegen dit vonnis als middelen van cassatie heeft voorgedragen: zie concl. Adv.-Gen.;

O. dat Gema het eerste cassatiemiddel heeft bestreden, zich ten aanzien van het tweede heeft gerefereerd aan het oordeel van den H. R. en harerzijds subsidiair, voor het geval het eerste middel gegrond zou worden bevonden, als incidenteel cassatiemiddel heeft voorgesteld: zie alsvoren;

O. dat krachtens art. 47 van de Auteurswet 1912 deze wet van toepassing is op muziekwerken, welke voor de eerste maal door of vanwege den maker zijn uitgegeven in het Rijk in Europa of in Nederlandsch-Indië, alsmede op de niet aldus uitgegeven werken, welker makers zijn Nederlanders of andere Nederlandsche onderdanen;

dat, verondersteld dat de door Becce voor de film „Das Blaue licht" vervaardigde muziek voor de eerste maal is uitgegeven te Berlijn en dat de componist niet was Nederlander of ander Nederlandsch onderdaan, niet aanwezig zou zijn een der gevallen, waarin krachtens art. 47 het Nederlandsche recht rechtstreeks van toepassing zou zijn, en alsdan ingevolge art. 4 lid 3 van de op 13 November 1908 te Berlijn gesloten herziene Berner Conventie, met de toetreding daartoe bekend gemaakt bij Koninklijk Besluit van 28 October 1912, S. 323, Duitschland als land van herkomst van het werk ware te beschouwen;

dat deze laatste omstandigheid echter geenszins ten gevolge zou hebben, dat voor deze procedure de vraag, of auteursrecht van Becce op Gema is overgegaan, zou moeten worden beschouwd naar Duitsch recht;

dat het systeem der herziene Berner Conventie niet dit is, dat de auteur in het land van herkomst een auteursrecht verkrijgt, dat ook in de andere Verbondslanden erkenning en bescherming vindt, doch — gelijk onmiskenbaar blijkt uit het eerste en het tweede lid van art. 4 zoomede uit de geschiedenis van de tot standkoming van de herziening — die herziene Conventie aan den auteur, onafhankelijk van het al dan niet bestaan van bescherming in het land van herkomst, in ieder Verbondsland een recht geeft, in omvang en in werking gelijk aan dat hetwelk de eigen wetgeving van dat Verbondsland bij rechtstreeksche toepasselijkheid van die wetgeving aan nationalen verleent;

dat mitsdien Becce, in de hierboven aangenomen veronderstelling, als maker van voormeld muziekwerk, in Nederland hetzelfde recht zou hebben en dezelfde bescherming zou genieten als ware ingevolge art. 47 de bepalingen van de Nederlandsche Auteurswet rechtstreeks op hem van toepassing;

dat dit meebrengt, dat ook in die veronderstelling de vraag, of en op welke wijze dit aan die wet ontleende recht, hetwelk slechts werking heeft binnen het territoir waarvoor die wet geldt, kan worden overgedragen, moet beoordeeld worden naar Nederlandsch recht;

dat, wat derhalve zij van de feiten, welke aan de gemaakte veronderstelling ten grondslag liggen, de Rechtbank in ieder geval terecht Nederlandsch recht heeft toegepast;

O. alsnu dienaangaande:

dat de wetgever, die in art. 2 van de Auteurswet heeft voorgeschreven, dat de overdracht van het auteursrecht niet anders kan geschieden dan door middel van een authentieke of onderhandsche acte, dus doende heeft overgenomen het stelsel in art. 668 B. W. neergelegd voor de levering van niet aan toonder luidende schuldvorderingen en andere onlichamelijke zaken;

dat krachtens laatstgemeld artikel de overgang van den eigendom der vordering tot stand komt door en bij het aangaan van de acte van overdracht en rechtens slechts mogelijk is, indien de vordering bij het aangaan der acte van overdracht reeds bestaat;

dat hetzelfde geldt voor het auteursrecht, zoodat, nu van het bestaan van auteursrecht eerst sprake kan zijn, zoodra en voorzoover een werk gemaakt is, overdracht van toekomstig auteursrecht op nog te vervaardigen werken in het Nederlandsche rechtssysteem niet mogelijk is;

dat hieruit volgt dat Gema de overdracht van de rechten, welke naar de Nederlandsche wet toekomen aan Becce voor de in 1932 door hem gecomponeerde muziek, niet vermag te doen steunen op de overeenkomst van 1929, waarbij hij zijn rechten op nog te vervaardigen muziekwerken aan Gema heeft overgedragen;

O. dat al het voren overwogene tot de slotsom voert, dat het eerste door Tuschinski opgeworpen middel gegrond is, dat het geval, waarvoor subsidiair het tweede middel is voorgesteld, zich niet voordoet, terwijl het door Gema incidenteel voorgedragen cassatiemiddel ongegrond is;

Verwerpt het incidenteel beroep in cassatie;

Vernietigt op het principaal beroep het vonnis van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam op 22 Mei 1935 tusschen partijen gewezen;

Verwijst de zaak naar die Rechtbank ter verdere behandeling en afdoening met inachtneming van dit arrest; (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

---

20 *Februari* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 3, 2e lid sub *b*).

De Revisiecommissie van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie heeft niet geadviseerd over de grootte van een aan klager toe te kennen uitkeering.

Hieruit volgt, dat het bestreden besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot toekenning van zoodanige uitkeering niet is een besluit, als bedoeld in art. 3, lid 2, sub *b* der Ambtenarenwet 1929, en niet de Centrale Raad van Beroep, doch het Ambtenarengerecht te Roermond het in deze bevoegde gerecht is.

De Centrale Raad van Beroep wijst de zaak terug naar genoemd Ambtenarengerecht.

Uitspraak in zake:

P. J. Slangen, wonende te Amby, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: J. H. Waterborg, wonende te Utrecht,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting

als gemachtigde is opgetreden : Mr.C. Ch. Geyl, hoofdcommies bij het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden ;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding :

O. dat de Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie bij besluit van 16 Mei 1935, nº. 5823 S, 6e Afdeeling — in aanmerking nemende, dat de besteller bij den P.T.T.-dienst P. J. Slangen te Maastricht bij een op 25 April 1935 ingevolge art. 37 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement door de revisie-commissie van het Staatsbedrijf der P.T.T. ingestelde keuring ongeschikt is bevonden voor de verdere waarneming van zijn betrekking en gelet op de artt. 93 en 98, sub 1, *f*, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en op het Organiek Besluit P.T.T. 1928 — aan P. J. Slangen voornoemd met ingang van 8 Juni 1935 eervol ontslag als besteller bij den P.T.T.-dienst heeft verleend wegens het geraken, op grond van ziekten of gebreken, in een toestand van ongeschiktheid voor de verdere waarneming van zijn betrekking ;

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bij besluit van 6 Juli 1935, nº. 1 — gelet op art. 39 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en gezien het advies van den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie d.d. 2 Juli 1935, nº. 6732 — heeft goedgevonden aan den met ingang van 8 Juni 1935 eervol ontslagen besteller bij den P.T.T.-dienst P. J. Slangen te Maastricht van dien datum af een uitkeering toe te kennen naar reden van f 518 's jaars met het voorbehoud, dat dit bedrag in termijnen zal worden uitbetaald, in geval van overlijden alleen het toekomende over het loopende kwartaal zal worden uitgekeerd en de uitkeering overigens vervalt, zoodra en voor zoover alsnog pensioen op grond van de bepalingen der Pensioenwet 1922, S. 240, wordt genoten ;

O. dat klager van dit besluit tijdig in beroep is gekomen, bij klaagschrift, door hem ingezonden bij het Ambtenarengerecht te Roermond, betoogende, dat hij bezwaar heeft tegen het bedrag der jaarlijksche uitkeering en van meening is, dat, aangezien zijn ongeschiktheid voor den dienst het gevolg is van gebreken, die hij in de uitoefening van zijn dienst heeft opgeloopen, aan hem een jaarlijksche uitkeering behoort te worden toegekend, berekend naar 70 % van zijn gemiddelden pensioensgrondslag over de 3 jaren, aan zijn ontslag voorafgaande ;

O. dat het Ambtenarengerecht te Roermond bij uitspraak van 3 December 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — zich onbevoegd heeft verklaard kennis te nemen van het door klager ingestelde beroep tegen de Ministeriëele Beschikking van 6 Juli 1935; heeft verstaan, dat deze zaak behoort tot de kennisneming van den Centralen Raad van Beroep en het geding heeft teruggebracht in den staat, waarin het zich bevond ten tijde van het indienen van het klaagschrift ;

O. dat deze uitspraak steunt op de overwegingen, dat de gewraakte Beschikking een gevolg is van het door den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie op 16 Mei 1935 aan klager verleende eervol ontslag ; dat dit ontslag is verleend, nadat voormelde revisie-commissie een uitspraak had gegeven omtrent de geschiktheid van klager voor de door hem bekleede betrekking ; dat mitsdien de Ministeriëele Beschikking moet worden aangemerkt als een besluit door een administratief orgaan genomen, nadat in deze zaak een krachtens algemeen verbindende regels optredende commissie een uitspraak heeft gegeven, bedoeld in art. 3, lid 2, onder *b*, der Ambtenarenwet 1929 ; dat derhalve, krachtens den aanhef van gemeld lid 2, enkel de Centrale Raad van Beroep, in eersten en eenigen aanleg, over een tegen deze beschikking ingesteld beroep kan oordeelen ;

In rechte :

O. dat het beroep van klager is gericht tegen het besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Juli 1933, nº. 1 ;

O. dat dit besluit wèl moet worden onderscheiden van dat van den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie van 16 Mei 1935, nº. 5823 S., 6e Afdeeling ;

Overwegende dat laatstgenoemd besluit door voormelden Directeur-Generaal is genomen, mede in aanmerking nemende het advies d.d. 25 April 1935, uitgebracht door de zg. Revisie-Commissie van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, met betrekking tot klager ;

O. dat die Commissie in bedoeld advies verklaart, dat zij den besteller P. J .Slangen op 25 April 1935 geneeskundig heeft onderzocht ; dat zij op grond van dat onderzoek hem ongeschikt acht voor de betrekking, die hij bekleedt en dat zij die ongeschiktheid niet het rechtstreeksche gevolg van de uitoefening van den dienst acht ; dat zij evenwel niets zegt — en kennelijk ook niet bevoegd was iets te zeggen — over de grootte van een aan klager toe te kennen uitkeering ;

O. dat uit het bovenstaande volgt, dat het bestreden besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken niet kan beschouwd worden als te zijn genomen, nadat de genoemde Revisie-Commissie in de zaak een advies heeft gegeven ; wordende hierbij nog geheel in het midden gelaten, of die Commissie wel kan worden aangemerkt als een krachtens algemeen verbindende regels optredende commissie, gelijk bedoeld in art. 3, lid 2, onder *b*, der Ambtenarenwet ;

O. dat derhalve niet de Centrale Raad van Beroep, maar het Ambtenarengerecht te Roermond het ten deze bevoegde gerecht is, zoodat, met vernietiging van de uitspraak, waarbij genoemd Ambtenarengerecht zich onbevoegd heeft verklaard kennis te nemen van het door klager tegen de Ministeriëele Beschikking van 6 Juli 1935 ingestelde beroep en heeft verstaan, dat deze zaak behoort tot de kennisneming van den Centralen Raad van Beroep, de zaak moet worden teruggewezen naar het Ambtenarengerecht te Roermond om op het onderhavige klaagschrift verder te worden behandeld ;

Rechtdoende in naam der Koningin !

Vernietigt de uitspraak van het Ambtenarengerecht te Roermond van 3 December 1935 hierboven vermeld ;

Wijst de zaak terug naar het Ambtenaren-

gerecht te Roermond om op het onderhavige klaagschrift verder te worden behandeld.

In rechte :

O. dat de gewraakte Beschikking is een gevolg van het door den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie op 16 Mei 1935 aan klager verleend eervol ontslag ;

O. dat dit ontslag weer is verleend nadat de Revisie-Commissie van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie d.d. 25 April 1935 een uitspraak heeft gegeven omtrent de geschiktheid van klager voor de betrekking die hij bekleedt ;

O. dat mitsdien bedoelde Ministeriëele Beschikking moet worden aangemerkt als een besluit door een administratief orgaan genomen, nadat in deze zaak een krachtens algemeen verbindende regels optredende commissie een uitspraak heeft gegeven, bedoeld in art. 3, lid 2, sub *b* van de Ambtenarenwet-1929 ;

O. dat derhalve krachtens den aanhef van gemeld lid 2, enkel de Centrale Raad van Beroep in eersten en eenigen aanleg over een tegen deze beschikking ingesteld beroep kan oordeelen ;

O. dat, waar dit gerecht niet bevoegd is van het ingesteld beroep kennis te nemen, het geding krachtens art. 70 der Ambtenarenwet behoort te worden gebracht in den staat waarin het zich bevond ten tijde der indiening van het klaagschrift ;

Rechtdoende in naam der Koningin !

Verklaart zich onbevoegd om kennis te nemen van het door klager ingesteld beroep tegen de Ministeriëele Beschikking van 6 Juli 1935.

Verstaat, dat deze zaak behoort tot de kennisneming van den Centralen Raad van Beroep.

Brengt het geding terug in den staat waarin het zich bevond ten tijde van het indienen van het klaagschrift. (A. B.)

---

22 *Februari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 art. 100.)

Art. 100 1e lid geeft, noch blijkens zijn oorspronkelijke bewoordingen, noch zooals deze luidde gedurende 1933 en 1934, aanleiding om tot de onderwijzers, wier jaarwedden en wedden door het Rijk worden vergoed, niet te rekenen die onderwijzers, wier jaarwedden en wedden ingevolge art. 97 1e lid in *verband met art. 56 2e lid* aan die besturen worden vergoed.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Enschede tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 8 October 1935, N°. 9906/7783, 2e afdeeling, waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 6 Mei 1935, de vergoeding, bedoeld in artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Haaksbergerstraat 416, te Enschede, uitgaande van de Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel, aldaar, over het jaar 1934 nader is vastgesteld op f 33.45 (jaarwedde voor D. Koelewijn over het tijdvak 1 Januari tot en met 31 Maart 1934) en f 1181.46 (jaarwedde voor J. J. François over het jaar 1934) ;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Januari 1936, n°. 39 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 8 Februari 1936, n°. 1169, afdeeling Lager Onderwijs ;

O. dat, nadat de raad der gemeente Enschede in zijne vergadering van 6 Mei 1935 de vergoeding, als bedoeld in artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de 3e school met den Bijbel aan de Haaksbergerstraat 416 over 1934 had vastgesteld op f 33.45 (vergoeding van de jaarwedde van den onderwijzer D. Koelewijn over het tijdvak van 1 Januari tot en met 31 Maart 1934) en f 895.53 (vergoeding van de jaarwedde van den onderwijzer J. J. François over de tijdvakken van 1 Januari tot en met 31 Maart 1934 en van 1 Juli tot en met 31 December 1934), het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel, te Enschede, in beroep is gekomen bij Ged. Staten van Overijssel ;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 8 October 1935, n°. 9906/7783, 2e afdeeling, met vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Enschede van 6 Mei 1935, hebben bepaald, dat de gemeentevergoeding, bedoeld in artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de hiervoor genoemde bijzondere school over 1934 zal bedragen f 33.45 (vergoeding van de jaarwedde voor D. Koelewijn over het tijdvak 1 Januari tot en met 31 Maart 1934) en f 1181.46 (vergoeding van de jaarwedde voor J. J. François over het jaar 1934) ;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de klassedeeler van de openbare scholen voor gewoon lager onderwijs te Enschede over het tijdvak van 1 April tot en met 30 Juni 1934 aan de voornoemde bijzondere school recht gaf op vergoeding in totaal van zeven onderwijzers, die allen ten laste van het Rijk zijn gekomen, waarvan een op grond van artikel 56, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920, krachtens beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 17 Augustus 1934, n°. 17287, Afdeeling L.O.F. ; dat naar de meening van hun college bij den wetgever kennelijk de bedoeling heeft voorgezeten, dat bij de toepassing van artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920 alleen rekening zal moeten worden gehouden met die onderwijzers, waarvan de jaarwedden en wedden op grond van artikel 97 juncto artikel 56, 1e lid, der wet worden vergoed daar anders de toepassing van het 2e lid van artikel 56, dat bij de wet van 16 Februari 1923, S. 38, aan de wet is toegevoegd, illusoir zou zijn ; dat de raad mitsdien ten onrechte de jaarwedde van den onderwijzer J. J. François over het tijdvak 1 April tot en met 30 Juni 1934 buiten de gemeentelijke vergoeding heeft gelaten ;

dat van dit besluit burgemeester en wethouders van Enschede, daartoe gemachtigd door den raad dier gemeente, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat zij allereerst moeten opmerken, dat Ged. Staten bij hunne beslissing uitgaan van een andere lezing van het 1e lid van artikel 100 dan gold in het tijdvak, waarover de door hen bestreden vergoeding wordt gevraagd ; dat in dat tijdvak namelijk

het eerste lid van artikel 100 niet bevatte de thans daarin voorkomende verwijzingen naar artikel 56 en naar artikel 97, zulks ten gevolge van het bepaalde bij het tweede lid van artikel XIV der wet van 30 December 1932, S. 689, zooals dit is gewijzigd bij artikel I onder *a* der wet van 29 December 1933, S. 779, krachtens welk voorschrift de genoemde aanhaling verviel voor het tijdvak, aanvangende met 1 Januari 1933, en eindigende (in dit geval) 1 September 1934; dat volgens de lezing nu van artikel 100, eerste lid, zooals die voor het betrokken tijdvak gold, daarbij zeer in het algemeen werd bepaald, dat bij de berekening van het aantal leerkrachten, door de gemeente aan eene bijzondere school te vergoeden, in mindering moesten worden gebracht de leerkrachten, „door het Rijk" aan de bijzondere school vergoed; dat hierin dus geen enkel aanknoopingspunt ligt voor de door Ged. Staten bepleite restrictie, krachtens welke alleen in mindering zouden gebracht mogen worden de door het Rijk krachtens artikel 97 juncto artikel 56, eerste lid, aan de bijzondere school vergoede leerkrachten; dat het feit, dat het, afgezien van de bewoordingen zelve van het 1e lid van artikel 100, onlogisch zou zijn daarin eene dergelijke restrictie te willen lezen, vooral in het oog springt, wanneer men bedenkt, dat de evenvermelde wijziging van het eerste lid juist werd aangebracht, ten einde eene restrictie, die daarin bij de vroegere (en thans wederom) geldende bewoordingen reeds lag, weg te nemen; dat de bedoeling immers was, mogelijk te maken, dat bij de berekening der gemeentelijke vergoeding niet alleen in mindering zouden mogen worden gebracht de leerkrachten, door het Rijk krachtens artikel 97, juncto artikel 56 aan de bijzondere school te vergoeden, maar bovendien ook nog die leerkrachten, welke het Rijk aan de bijzondere school zou vergoeden, ingevolge het bepaalde bij artikel XIV, eerste lid, der wet van 30 December 1932, S. 689, zooals dat artikel nader is gewijzigd bij de wet van 29 December 1933, S. 779; dat, wanneer de opvatting van Ged. Staten juist zou zijn, „dat bij den wetgever kennelijk de bedoeling heeft voorgezeten, dat bij de toepassing van artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920 alleen rekening zou moeten worden gehouden met die onderwijzers, waarvan de jaarwedden en wedden op grond van artikel 97, juncto artikel 56, 1e lid, der wet worden vergoed", daarvan dan het gevolg zou zijn, dat datgene, waartoe juist artikel 100, 1e lid, speciaal gewijzigd werd (het rekening houden met de onderwijzers, vergoed krachtens het bovenvermelde artikel XIV) evenmin mogelijk zou zijn; dat dit laatste kennelijk niet de bedoeling van den wetgever is geweest, hetgeen nader betoog behoeft; dat op grond van het vorenstaande hunne conclusie dus is, dat volgens de redactie van artikel 100, 1e lid, zooals het voor het betrokken tijdvak luidde, bij de toepassing daarvan zoowel rekening moet worden gehouden met de onderwijzers door het Rijk aan de bijzondere school vergoed krachtens meergemeld artikel XIV, als met die, vergoed krachtens artikel 97, juncto artikel 56, zoowel eerste als tweede lid; dat Ged. Staten hunne interpretatie van artikel 100, 1e lid, meenen te kunnen rechtvaardigen met het argument, dat „anders de toepassing van het tweede lid van artikel 56 der wet illusoir zou zijn"; dat zij ook die bewering in haar algemeenheid niet juist achten; dat zij dat bijvoorbeeld niet is in het geval, dat bij het openbaar onderwijs geen enkele boventallige leerkracht zou zijn; dat anderzijds de opvatting, die Ged. Staten gehuldigd wenschen te zien, tot eene consequentie leidt, die huns inziens minder acceptabel is, dan het door Ged. Staten gevreesde illusoir worden (in een enkel geval) van artikel 56, lid 2; dat die consequentie de volgende is: dat, wanneer de wetgever met de in het eerste lid van artikel 100 voorkomende woorden „ingevolge artikel 97" alleen zou hebben bedoeld „artikel 97 juncto artikel 56, 1e lid", dan daar onmiddellijk uit voortvloeit, dat met de woorden „ingevolge artikel 56" in datzelfde artikel 100, 1e lid, gebruikt, ook niet anders bedoeld kan zijn dan „artikel 56, 1e lid"; dat nu, om in deze tijden zooveel mogelijk te komen tot algeheele afschaffing van de zoogenaamde boventallige leerkrachten, verscheidene gemeenten openbare scholen en klassen hebben opgeheven; dat het leerlingenaantal der overblijvende openbare scholen daardoor in die mate steeg, dat het Rijk voor die scholen veelvuldig het 2e lid van artikel 56 toepaste; dat alle leerkrachten, aan die scholen werkzaam, alsdan door het Rijk aan die gemeente werden vergoed; dat, indien nu bij de toepassing van artikel 100 alleen rekening zou mogen worden gehouden met de ingevolge artikel 56, 1e lid, vergoede krachten, daardoor de werking van het voorschrift, vervat in het 2e lid van artikel 100, zou worden uitgebreid over een aanzienlijk langeren tijd dan in de bedoeling heeft gelegen; de termijn immers, in dat tweede lid genoemd, dan niet zou ingaan op het oogenblik, waarop de gemeente alle leerkrachten „van het Rijk" vergoed krijgt, maar eerst op het tijdstip, dat alle leerkrachten krachtens artikel 56, eerste lid, door het Rijk worden vergoed; dat dit voor Enschede bijvoorbeeld zou kunnen meebrengen, dat, terwijl aan de openbare scholen sedert 1 September 1934 geen voor rekening van de gemeente gebleven boventallige leerkrachten meer verbonden zijn, de gemeente nog tot 31 December 1936 aan de bijzondere scholen boventallige leerkrachten zou moeten vergoeden; dat duidelijk is, dat deze consequentie van de opvatting van Ged. Staten nog minder te aanvaarden is dan de door Ged. Staten gewraakte consequentie van de door het gemeentebestuur gehuldigde opvatting;

O. dat artikel 100, 1e lid, der Lager-Onderwijswet 1920, noch blijkens zijne oorspronkelijke bewoordingen, noch zooals deze bepaling ingevolge artikel XIV, 2e lid, der wet van 30 December 1932 S. 689 luidde gedurende de jaren 1933 en 1934, aanleiding geeft om tot de onderwijzers, wier jaarwedden en wedden door het Rijk aan de schoolbesturen worden vergoed, niet te rekenen die onderwijzers, wier jaarwedden en wedden ingevolge artikel 97, 1e lid, in verband met artikel 56, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 aan die besturen worden vergoed;

dat met name, wat de jaren 1933 en 1934 betreft, over welk laatste jaar het hier gaat, in artikel 100, 1e lid, zonder meer sprake is van onderwijzers, wier jaarwedden en wedden

door het Rijk aan het schoolbestuur worden vergoed, zoodat hieronder niet anders dan *alle* onderwijzers, wier jaarwedden en wedden door het Rijk worden vergoed, begrepen kunnen worden, ook wanneer zulks geschiedt krachtens artikel 97, 1e lid, in verband met artikel 56, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920;

dat Ged. Staten mitsdien ten onrechte, in afwijking van het standpunt van den raad der gemeente Enschede, de jaarwedde van den onderwijzer J. J. François over het tijdvak van 1 April tot en met 30 Juni 1934 voor vergoeding uit de gemeentekas in aanmerking hebben gebracht;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Overijssel van 8 October 1935, no. 9906/7783, 2e afdeeling, het bij dit college ingestelde beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Enschede van 6 Mei 1935, houdende vaststelling van de gemeentelijke vergoeding, als bedoeld in artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920, over 1934 voor de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aan de Haaksbergerstraat 416 aldaar, alsnog ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

22 *Februari* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet art. 40.)

Dit art. kan geen toepassing vinden, nu wel aan den armlastige ondersteuning is verleend om naar een andere gemeente te verhuizen, maar dit is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den armlastige, daar hij verwachtte in de andere gemeente meer kans op werk te zullen hebben, welke verwachting aannemelijk werd gemaakt door overlegging van een brief van zijn aldaar wonende familie, die hem zou helpen om een middel van bestaan te vinden. Daaraan doet niet af, dat het armbestuur niet eerst heeft onderzocht, of er voor den armlastige inderdaad werk in de andere gemeente te vinden was.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Den Helder tegen de beslissing van Ged. Staten van Noord-Holland van 2 October 1935, no. 190, waarbij met toepassing van artikel 40 der Armenwet is bepaald, dat de kosten van ondersteuning, verleend aan het gezin van M. Swinkels, gedurende den termijn van één jaar, aanvangende 15 Januari 1935, komen ten laste van het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Januari 1936, No. 42;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 13 Februari 1936, No. 1134, Afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten van Noord-Holland bij hun evengenoemd besluit hebben beslist, dat de kosten van ondersteuning, door de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Alkmaar verleend aan het gezin van M. Swinkels, welke kosten tot eind September 1935 f 300.79 hebben bedragen, gedurende den termijn van één jaar, aanvangende 15 Januari 1935, komen ten laste van het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat aan het gezin M. Swinkels, destijds marinier 2e klasse bij de Koninklijke Nederlandsche Marine, doch op 10 October 1934 op grond van lichaamsgebreken uit den militairen dienst ontslagen en in het genot gesteld van een pensioen van f 2 per week, door het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder eene ondersteuning van f 8 per week werd verleend; dat het genoemde gezin op 20 December 1934 naar Alkmaar is verhuisd, nadat aan Swinkels op diens verzoek door het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder een bedrag van f 15 voor verhuiskosten en van f 25 voor eerste levensonderhoud was verstrekt; dat Swinkels zich op 2 Januari 1935 tot de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Alkmaar heeft gewend met een verzoek om ondersteuning, daar hij zonder middelen van bestaan was, welke ondersteuning met ingang van 15 Januari 1935 door de genoemde instelling werd verstrekt tot een bedrag van f 5 per week en nader met ingang van 8 April 1935 tot f 8 per week moest worden verhoogd; dat van de zijde van het gemeentebestuur van Alkmaar is gesteld, dat het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon de vorenvermelde bedragen van f 15 en f 25 heeft verstrekt, zonder zich er van te hebben vergewist, of Swinkels te Alkmaar een middel van bestaan zou vinden, terwijl het wist of althans kon weten, dat dit niet het geval zou zijn; dat door burgemeester en wethouders van Den Helder ter bestrijding van het standpunt van het gemeentebestuur van Alkmaar is naar voren gebracht, dat Swinkels, die te Den Helder geen werk had kunnen vinden, uitdrukkelijk te kennen had gegeven naar Alkmaar te willen verhuizen, waar hij verwachtte in dit opzicht meer kans van slagen te zullen hebben, en dat hij deze verwachting had aannemelijk gemaakt door overlegging van een brief van zijn familie aldaar, die hem zou helpen een middel van bestaan te vinden; dat, wat het door burgemeester en wethouders van Alkmaar gedaan verzoek tot toepassing van artikel 40, 2e lid, der Armenwet betreft, gelijk van de zijde van het gemeentebestuur van Den Helder is toegegeven, het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon de bovengenoemde bedragen van f 15 en f 25 heeft verstrekt, zonder te voren te hebben onderzocht, of Swinkels te Alkmaar inderdaad voldoende middelen van bestaan zou kunnen vinden;

dat een summier onderzoek dienaangaande bij de Arbeidsbeurs te Alkmaar de onmogelijkheid hiervan zou hebben aangetoond en de onaannemelijkheid van de verwachtingen van Swinkels zou hebben bewezen; dat hun college van oordeel is, dat onder deze omstandigheden moet worden aangenomen, dat op de komst van het gezin Swinkels te Alkmaar zoodanige invloed is uitgeoefend, dat toepassing van het tweede lid van artikel 40 der Armenwet in dit

geval gerechtvaardigd is; dat uit de verkregen inlichtingen is gebleken, dat Swinkels moet worden geacht tot werken in staat te zijn;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Den Helder bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat, aangezien Swinkels zonder voldoende middelen van bestaan was, hem aanvankelijk door het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder eene steunuitkeering van f 8 per week is verstrekt; dat Swinkels, na daarom eerst eenige malen tevergeefs te hebben gevraagd, bij schrijven van 6 December 1934 aan het bestuur van de voornoemde instelling heeft verzocht hem aan eenig geld te willen helpen, ter ..de hem en zijn gezin in staat te stellen naar de gemeente Alkmaar te verhuizen; dat Swinkels in zijn schrijven mededeelde, dat he hem, ofschoon hij daartoe alle pogingen had aangewend, niet was mogen gelukken, in Den Helder werk te krijgen en dat de reden, waarom hij naar Alkmaar wenschte te vertrekken, was, dat hij wel kans zou zien, daar arbeid te vinden, aangezien in die gemeente dikwijls schepen worden gelost, en voorts, dat hij ook wel in de gelegenheid zou zijn bij een der aldaar gevestigde inleggerijen of bij de zuivelfabriek aan het werk te komen, omdat in Alkmaar familie van hem woonde en deze, volgens zijn beweren, hem daarbij wel zou kunnen helpen; dat het bestuur van het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon op grond van een en ander en na ampele overweging heeft gemeend aan het verzoek van Swinkels te moeten voldoen, daarbij vooropstellende, dat aan een arme, die tot werken in staat kan worden geacht, de kans behoort te worden geboden, zelf in zijn onderhoud te voorzien; dat aan Swinkels een bedrag van f 40, te weten f 15 voor transportkosten en f 25 voor eerste levensonderhoud, is verstrekt; dat, blijkens de stukken, Swinkels zich op 2 Januari 1935 tot de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Alkmaar heeft gewend met een verzoek om ondersteuning, daar hij zonder middelen van bestaan was, welke ondersteuning met ingang van 15 Januari 1935 door de genoemde instelling werd verstrekt tot een bedrag van f 5 per week en nader met ingang van 8 April 1935 tot f 8 per week moest worden verhoogd; dat Ged. Staten van Noord-Holland, blijkens de bestreden beslissing, van oordeel zijn, dat op de komst van het gezin van Swinkels te Alkmaar zoodanige invloed is uitgeoefend, dat toepassing van het tweede lid van artikel 40 der Armenwet in dit geval gerechtvaardigd is, zulks op grond van de overweging, dat het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder de bovengenoemde bedragen van f 15 en f 25 heeft verstrekt, zonder te voren te hebben onderzocht, of Swinkels te Alkmaar inderdaar voldoende middelen van bestaan zou kunnen vinden; dat zij, appellanten, evenwel, mede op grond van de ter zake bestaande hoogere jurisprudentie van oordeel zijn, dat in het onderhavige geval toepassing van artikel 40, 2e lid, der Armenwet ten aanzien van de gemeente Den Helder niet plaats kan vinden, aangezien de bovengenoemde bedragen zijn verstrekt op uitdrukkelijk en herhaald verzoek van Swinkels, die zich te Alkmaar wenschte te vestigen en huns inziens voldoende aanneemelijk heeft gemaakt, aldaar in zijn onderhoud te kunnen voorzien; dat voorts het enkele feit, dat een nader onderzoek dienaangaande niet heeft plaats gehad, naar hun gevoelen geen aanleiding kan zijn om het vermoeden te wettigen, dat Swinkels naar de gemeente Alkmaar zou zijn afgeschoven, in den zin van artikel 40, 1e lid, der Armenwet, aangezien in het algemeen de beantwoording van de vraag, of deze omstandigheid aanwezig kan worden geacht, in elk voorkomend geval naar de omstandigheden zal moeten worden beoordeeld;

O. dat het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder, blijkens de stukken, weliswaar aan M. Swinkels ondersteuning heeft verleend, om met zijn gezin te verhuizen naar Alkmaar, doch dat die ondersteuning is verstrekt op uitdrukkelijk verzoek zijnerzijds, onder mededeeling, dat hij verwachtte in deze gemeente meer kans te zullen hebben om werk te vinden, welke verwachting door hem aannemelijk werd gemaakt door overlegging van een brief van zijne aldaar wonende familie, die hem zou helpen om een middel van bestaan te vinden;

dat onder deze omstandigheden niet kan worden gezegd, dat tot de komst van het gezin Swinkels te Alkmaar eenige invloed van of vanwege den burgemeester, burgemeester en wethouders of het bestuur van eene burgerlijke instelling te Den Helder in den zin van artikel 40 der Armenwet heeft medegewerkt;

dat zulks ook niet kan worden afgeleid uit de enkele omstandigheid, dat het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder niet eerst heeft onderzocht, of er voor Swinkels inderdaad werkgelegenheid te Alkmaar was;

dat Ged. Staten dan ook ten onrechte hebben beslist, dat de kosten van ondersteuning, door de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Alkmaar aan het gezin van M. Swinkels verleend, gedurende den termijn van een jaar, komen ten laste van het gemeentelijk Bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Den Helder;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 2 October 1935, nº. 190, te beslissen, dat een geval, als bedoeld in artikel 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geen toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

---

26 *Februari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.)

Gelet op het verband tusschen het 1e en het 2e lid van art. 8 der Verordening, kent het artikel slechts aanspraak op teruggave van belasting toe over geheele termijnen van twaalf maanden.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van X. te Rotterdam, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen

I aldaar van 19 Juni 1935 betreffende door hem gevraagde teruggave van straatbelasting der gemeente Rotterdam;

Gezien de stukken;

O. dat art. 8 van de verordening der gem. Rotterdam op de heffing eener belasting onder den naam van straatbelasting inhoudt:

Voor gebouwde eigendommen, die met hunne gebouwde aanhoorigheden gedurende 12 achtereenvolgende maanden ongebruikt en onverhuurd gebleven zijn, wordt aan hem, die gedurende dat geheele tijdvak is aangeslagen, de belasting teruggegeven.

Ter bekoming van teruggave in de vorige alinea bedoeld, moet de belanghebbende binnen 30 dagen na het einde van bedoeld tijdvak een verzoekschrift indienen bij den Administrateur van het Bureau voor de Regeling van Plaatselijke Belastingen.

O. dat het geschil, waarover de Raad van Beroep bij de bestreden uitspraak heeft beslist, betreft de vraag of belanghebbende, die over 1933 en 1934 wegens een gebouwd eigendom te Rotterdam in de straatbelasting dier gemeente is aangeslagen, ingevolge art. 8 voormeld, aanspraak heeft op teruggave van belasting over het tijdvak 29 April 1934—15 December 1934;

dat, voor zooveel in cassatie van belang, vaststaat, dat bedoeld gebouwd eigendom van 29 April 1933 tot 15 December 1934 ongebruikt en onverhuurd is gebleven en dat belanghebbende over het tijdvak 29 April 1933—28 April 1934 reeds teruggave van belasting heeft genoten;

O. dat de Raad van Beroep heeft geoordeeld, dat recht op teruggave van belasting slechts bestaat over geheele termijnen van twaalf maanden, zoodat het verzoek van belanghebbende om teruggave te erlangen over het tijdvak 29 April 1934—15 December 1934 terecht is geweigerd;

O. dat belanghebbende stelt schending van art. 16 der Wet van 19 December 1914, S. 564, i. v. m. art. 8 der bovenvermelde verordening, doordat de Raad van Beroep voorbijziet, dat, indien het gebouwd eigendom eenmaal gedurende twaalf achtereenvolgende maanden ongebruikt en onverhuurd is gebleven, ook voor den verderen daaraan aansluitenden tijd, waarin het ongebruikt en onverhuurd is gebleven, aanspraak op teruggave van belasting bestaat;

O. dat de stelling, waarop het middel van cassatie berust, in de bewoordingen van het aangehaalde art. 8 der Verordening geen steun vindt;

dat, gelet op het verband tusschen het 1e en 2e lid van art. 8, het artikel slechts aanspraak op teruggave van belasting toekent over geheele termijnen van twaalf maanden;

dat derhalve het aangevoerde middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

27 *Februari* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.)

Het besluit, waarvan beroep, houdende afwijzing van het verzoek om toekenning van wachtgeld, is wel is waar in strijd met een eerder ten aanzien van gedaagde persoonlijk genomen besluit, uitsluitend op hem en nog een ander persoon betrekking hebbende, doch is geenszins in strijd met eenig *algemeen verbindend* voorschrift, terwijl evenmin van misbruik van bevoegdheid is gebleken.

Uitspraak in zake:

Het Bestuur der Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel, eischer in hooger beroep, voor hetwelk ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: S. Visser, wonende te Tiel,

tegen:

N. de Man, wonende te Tiel, gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. J. van Nes, advocaat te Tiel.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel d.d. 8 Augustus 1935 aan N. de Man heeft bericht:

„In antwoord op Uw schrijven, d.d. 1 dezer, deelen wij U mede, dat wij op Uw verzoek, inhoudende toekenning van wachtgeld, afwijzend hebben beschikt.";

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem bij uitspraak van 22 November 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door N. de Man tegen voormeld besluit ingestelde beroep ontvankelijk heeft verklaard; de weigering, door het Bestuur der Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel ten aanzien van N. de Man verricht, om aan hem uit te betalen het hem door het Algemeen Armbestuur toegekende wachtgeld, nietig heeft verklaard en heeft bepaald: *a* dat eerstgenoemd Bestuur hem zal betalen een bedrag van f 205.88 wegens tot op „heden" vervallen termijnen van bedoeld wachtgeld; *b* dat dit Bestuur ook in den vervolge maandelijks de termijnen aan N. de Man zal hebben te voldoen, welke met inachtneming van de bepalingen der bij besluit van het Algemeen Armbestuur der gemeente Tiel d.d. 28 December 1932 vastgestelde wachtgeldregeling alsnog zullen komen te vervallen;

O. dat het Bestuur der Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel van deze uitspraak tijdig in hooger beroep is gekomen en bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden heeft gevorderd, dat deze Raad de uitspraak, waarvan beroep, zal vernietigen en opnieuw recht doende alsnog het Ambtenarengerecht onbevoegd zal verklaren van het beroep van N. de Man kennis te nemen, althans in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren, althans zijn eisch af te wijzen als geheel ongegrond;

O. dat N. de Man bij contra-memorie heeft verzocht de uitspraak, waarvan beroep, te bevestigen;

In rechte:

O. dat tegen een besluit, als dat d.d. 8 Augustus 1935 door het Bestuur van de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel genomen, beroep kan worden

ingesteld ter zake dat het feitelijk of rechtens met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften strijdt of dat bij het nemen daarvan het administratief orgaan van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat dus allereerst de vraag moet worden beantwoord, of het aangevochten besluit strijdt met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift;

O. dat de eerste rechter deze vraag bevestigend heeft beantwoord, klaarblijkelijk op dezen grond, dat het zoude zijn in strijd met de bovenbedoelde d.d. 28 December 1932 door het Algemeen Armbestuur der gemeente Tiel vastgestelde wachtgeldregeling;

O. dat bovenbedoeld besluit d.d. 28 December 1932, voor zoover ten deze van belang, luidt:

„N°. 1. enz.

N°. 2. Wegens opheffing van zijn betrekking, althans wegens een nieuwe organisatie van zijn dienstvak, waardoor zijn werkzaamheden overbodig zijn geworden, wordt met ingang van heden aan den heer Nicolaas de Man te Tiel eervol ontslag verleend als bode bij het Algemeen Armbestuur, met toekenning van een wachtgeld, gelijkstaande aan dat, hetwelk is omschreven in art. 3 lid 2 en 3 van het K. B. van 3 Augustus 1922, S. 479, tot regeling van de Toekenning van wachtgeld aan Burgerlijke Rijksambtenaren.

N°. 3. Met het oog op het eervol ontslag op heden verleend aan den heer Martinus Kleij te Tiel als ambtenaar bedoeld in art. 14 van het Reglement van het Algemeen Armbestuur en aan den Heer N. de Man te Tiel als bode bij dat bestuur worden vastgesteld de volgende wachtgeldregelingen:

Ten behoeve van den Heer Kleij, enz.

Ten behoeve van den Heer Nicolaas de Man met 23 dienstjaren en een jaarloon van f 100 gedurende 3 maanden 100 % van het loon is f 25 en 69 maanden 70 % van het loon is tegen f 70 per jaar en daarna een verlenging van wachtgeld, gelijkstaande met zijn uitgesteld pensioen of f 40.25.

N°. 4. Voor zooveel noodig goedkeuring te vragen van de besluiten sub 1, 2 en 3 aan Heeren Ged. Staten van Gelderland."

O. dat dit besluit, naar 's Raads oordeel, niet anders is dan een besluit, uitsluitend betrekking hebbende op de 2 destijds bij het Algemeen Armbestuur te Tiel in dienst zijnde, met name genoemde personen, doch dat het geenszins kan beschouwd worden als een algemeen verbindend voorschrift;

O. dat dus het bestreden besluit van 8 Augustus 1935, hoewel het met dit besluit van 28 December 1932 in strijd is, niet deswege kan worden vernietigd;

O. dat dezen Raad niet gebleken is van het bestaan van eenig ander besluit of voorschrift, dat wel zou kunnen worden aangemerkt als een ten deze toepasselijk algemeen verbindend voorschrift, waarmede het bestreden besluit van 8 Augustus 1935 in strijd zoude zijn; kunnende met name als zoodanig niet in aanmerking komen art. 14 van het Reglement voor het Algemeen Armbestuur der gemeente Tiel, in welke artikel aan dat Armbestuur de bevoegdheid wordt toegekend de belooningen voor zijne ambtenaren vast te stellen, wijl toch noch aan de taalkundige beteekenis van het woord „belooning", noch aan het verband, waarin dat woord in genoemd reglement voorkomt, eenige grond kan worden ontleend voor de stelling, dat daaronder wachtgeld is begrepen;

O. voorts dat dezen Raad niet is gebleken, dat ten deze het Bestuur van de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel van zijn bevoegdheid — n.l. om uitkeering van een niet rechtsgeldig toegekend wachtgeld te weigeren — kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat dus met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep, het beroep van N. de Man, ingesteld tegen het besluit van het Bestuur van de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel alsnog ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart alsnog het beroep van N. de Man, ingesteld tegen het besluit van het Bestuur van de Gemeentelijke Instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Tiel d.d. 8 Augustus 1935, ongegrond. (A. B.)

---

28 *Februari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401; R. O. art. 88; Ambtenarenwet 1929 art. 3.)

[Een ambtenaar, bij K. B. van 28 Dec. 1932 met ingang van 1 Jan. 1933 eervol ontslagen, dagvaardt op 27 Mei 1934 den Staat voor de Rechtb. te 's-Gravenhage wegens onrechtmatig ontslag, welke Rechtbank zich op 21 Maart 1935 onbevoegd verklaart, op grond dat de vordering aanhangig is gemaakt na 1 Maart 1933, d. w. z. na het inwerkingtreden der Ambtenarenwet 1929. De ambtenaar maakt vervolgens de zaak aanhangig voor het Ambtenarengerecht te Arnhem, dat zich bevoegd verklaart, doch het beroep niet-ontv. verklaart. De Centrale Raad van Beroep bevestigt die uitspraak, wat de niet-ontv.verkl. betreft, doch vernietigt haar voor het overige. De ambtenaar verzoekt den Hoogen Raad over dit jurisdictie-geschil te oordeelen, daarbij in het bijzonder als bevoegden rechter aanbevelende de Rechtb. te 's-Gravenhage.]

De beslissing van den Centralen Raad van Beroep houdt in wezen eene onbevoegdverklaring van het Ambtenarengerecht in, zoodat zich hier voordoet een jurisdictie-geschil als bedoeld bij art. 88, 4° R. O., waarover de Hooge Raad in eerste instantie heeft te oordeelen.

De Rechtb. te 's-Gravenhage heeft zich ten onrechte onbevoegd verklaard. De vordering uit art. 1401 B. W. aan verzoeker, volgens zijne stellingen, tegen den Staat toekomende, ter zake van het hem op 28 Dec. 1932 gegeven ontslag, is hem door de inwerkingtreding der Ambtenarenwet 1929 op 1 Maart 1933 niet ontnomen. Vonnis Rechtb. vernietigd en deze Rechtb. aangewezen als de rechter, voor wien de ten

requeste bedoelde vordering moest worden ingesteld.

Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat het Ambtenarengerecht zich terecht tot de kennisneming van het klaagschrift van verzoeker bevoegd heeft geacht en de Centrale Raad verkeerd heeft geoordeeld, met conclusie, dat de Hooge Raad den Centralen Raad van Beroep zal aanwijzen om in hooger beroep verder van het in eersten aanleg door het Ambtenarengerecht te Arnhem besliste geschil kennis te nemen.

Geeft eerbiedig te kennen:

Mr. Th. M. G. Treussart Ridder van Rappard, zonder beroep, wonende te Oosterbeek gemeente Renkum, (advocaat Mr. J. Wolterbeek Muller);

dat hij van Uwen Raad eerbiedig verzoekt toepassing van art. 88 sub 4 R. O.;

dat hij met den Staat der Nederlanden een geschil heeft over de rechtmatigheid van het hem, ongevraagd, bij K. B. van 28 December 1932 n°. 46 met ingang van 1 Januari 1933 verleend eervol ontslag uit het ambt van Inspecteur van het Rijkstucht- en Opvoedingswezen bij het Departement van Justitie;

dat hij ter beslechting van dit geschil den Staat heeft gedagvaard voor de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bij hierbij overgelegd exploit, den 27 Juni 1934 door den deurwaarder H. L. C. van der Groen te 's-Gravenhage beteekend;

dat evenwel deze Rechtbank, bij vonnis van 21 Maart 1935, waarvan hierbij eene expeditie wordt overgelegd, de namens den Staat voorgedragen exceptie van onbevoegdheid heeft gegrond verklaard en zich mitsdien onbevoegd heeft verklaard van deze vordering kennis te nemen;

dat deze beslissing gegrond is op de overweging, dat de vordering aanhangig gemaakt is na 1 Maart 1933, d.w.z. na het in werking treden der Ambtenaren-gerechten als bedoeld in titel II der Ambtenarenwet 1929;

dat, volgens de Rechtbank, met ingang van dien datum de jurisdictie over geschillen als hier bedoeld, niet meer aan de Rechterlijke Macht, maar aan de Ambtenaren-gerechten behoorde;

dat verzoeker zich na dit vonnis gehaast heeft (ook al met het oog op de termijn-regeling van art. 60 der Ambtenarenwet 1929) zijne zaak aanhangig te maken voor het Ambtenarengerecht te Arnhem;

dat ook hier de Staat de exceptie van onbevoegdheid ratione materiae heeft opgeworpen en zich zelfs tot dit verweer heeft beperkt;

dat dit Ambtenarengerecht, bij uitspraak van 2 Augustus 1935, waarvan hierbij eene expeditie wordt overgelegd, zich bevoegd heeft verklaard van de onderwerpelijke zaak kennis te nemen, maar het beroep niet-ontvankelijk heeft verklaard;

dat deze laatste beslissing is gebaseerd op de overweging, dat, gelijk de Centrale Raad van Beroep reeds herhaaldelijk had overwogen, geenerlei wetsbepaling uitdrukkelijk een beroep toekent tegen besluiten enz. genomen vóór 1 Maart 1933;

dat echter de jurisprudentie van den Centralen Raad (de H. R. kan een paar specimina vinden in W. 12631 en in N. J. 1934, 93) deze is, dat dit College een beroep tegen besluiten enz. van vóór 1 Maart 1933 uitgesloten acht bij dezen specialen rechter, m. a. w. de Centrale Raad acht in zulk een geval den klager niet-ontvankelijk in zijne vordering, omdat hij deze bij den verkeerden rechter heeft aangebracht;

dat de gebruikelijke juridische terminologie zou meebrengen in een dergelijk geval eene onbevoegd-verklaring uit te spreken;

dat dus het Ambtenaren-gerecht te Arnhem in zijne boven aangehaalde beslissing, door zich op de leer van den Centralen Raad te beroepen, in het wezen der zaak met zijne niet-ontvankelijk-verklaring zich onbevoegd heeft verklaard, ratione materiae, om van de onderwerpelijke zaak kennis te nemen;

dat dus het dictum van deze beslissing bevat, eerst eene bevoegdverklaring, daarna eene onbevoegdverklaring, beide ratione materiae, de eerste tevens ratione personae;

dat dus deze beslissing met zichzelf in strijd is, en in elk geval verzoeker in de behandeling zijner zaak geen stap verder heeft gebracht;

dat hij — nog steeds op zoek naar den bevoegden rechter, die zijn geschil met den Staat zal onderzoeken en beslissen — van de uitspraak van het Ambentren-gerecht hooger beroep heeft ingesteld bij den Centralen Raad van Beroep;

dat dit laatste College, bij uitspraak van 5 December 1935, waarvan eene expeditie hierbij wordt overgelegd, de uitspraak, waarvan beroep, voor wat betreft de daarbij uitgesproken niet-ontvankelijk-verklaring heeft bevestigd, en haar voor het overige, dus voor wat betreft de bevoegd-verklaring, heeft vernietigd;

dat de Centrale Raad zijne motiveering eenigszins heeft omgewerkt, waardoor nog te duidelijker uitkomt, dat de Raad het Ambtenaren-gerecht te Arnhem onbevoegd acht om van de onderwerpelijke zaak kennis te nemen, omdat het hier betreft een beroep tegen een besluit, genomen vóór de inwerkingtreding van titel II van de Ambtenarenwet 1929;

dat verzoeker hieromtrent misverstand niet meer mogelijk acht, daar het volharden van den Centralen Raad om in het dictum niet van een onbevoegd-verklaring maar van een niet-ontvankelijk-verklaring te spreken tot zoodanig misverstand nauwelijks aanleiding kan geven;

dat verzoeker niet weet, waarop dit volharden bij een ongebruikelijke terminologie steunt, maar gist, dat dit steunt op art. 68 der Ambtenarenwet 1929, waarin eenige mogelijke dicta worden opgenoemd;

dat het resultaat van al dit geprocedeer is, dat de Staat door het overal voorstellen zijner exceptie van onbevoegdheid een negatief jurisdictie-geschil heeft doen rijzen tusschen de Rechtbank te 's-Gravenhage en het Ambtenarengerecht te Arnhem, die beide zich onbevoegd hebben verklaard van de onderwerpelijke zaak kennis te nemen, terwijl toch een van beide bevoegd moet zijn;

dat dit laatste volgt uit art. 2 R. O., in het algemeen de Rechterlijke Macht bevoegd verklarende, tenzij de rechtsmacht over een bepaalde materie aan een anderen rechter is op-

gedragen, en art. 3 der Ambtenarenwet 1929, welke de rechtsmacht over de aldaar genoemde onderwerpen opdraagt aan de Ambtenarengerechten en den Centralen Raad van Beroep;

dat de verhouding van laatstgenoemd art. 3 en eerder genoemd art. 2 duidelijk wordt aangegeven in het boven aangehaald vonnis der Rechtbank te 's-Gravenhage, waarnaar ten deze moge worden verwezen;

dat dus thans tusschen voornoemde Rechtbank en voornoemd Ambtenarengerecht eene keuze zal moeten worden gedaan;

dat aan het doen van eene keuze niet in den weg staat, dat over de bevoegdheid der Rechtbank niet tot in cassatie is doorgeprocedeerd, vermits dit ook door art. 88 R. O. niet verlangd wordt, daar het anders geen zin zou hebben naast den H. R. daarin ook nog te noemen de Gerechtshoven, de Rechtbanken en de Kantongerechten, en dit ook terecht niet verlangd wordt, daar het niet in de bedoeling kan liggen een rechtzoekende aan beide kanten (Rechterlijke Macht en Ambtenarengerechten) financieel en in energie uit te putten door hem te dwingen alle instanties over competentievragen door te loopen, alvorens hem een rechter te geven, die zijne zaak au fond zal kunnen berechten: over competentie-vragen, welke er eigenlijk niet moesten zijn, omdat zij hun oorzaak vinden in onvoldoende of onduidelijke regeling bij de wet;

dat aan het doen van eene keuze zelfs niet in den weg staat het feit, dat voormeld vonnis der Rechtbank te 's-Gravenhage nog niet is gegaan in kracht van gewijsde, vermits dit ook niet noodig is, zooals terecht is beslist door Uwen Raad bij beschikking van 19 November 1925 W. 11450 m. o. S. B., N. J. 1926, 91);

dat het aan verzoeker voorkomt, dat de H. R. vrij staat in het bepalen zijner keuze;

dat het aan verzoeker echter in alle bescheidenheid voorkomt, dat de voorkeur gegeven moet worden aan de Rechtbank te 's-Gravenhage;

dat verzoeker ten volle onderschrijft de overweging in het vonnis van dit College: „dat wanneer de wet aan bepaalde gerechten, met uitsluiting van andere, de berechting van geschillen opdraagt, daaraan ook de geschillen zijn onderworpen, welke hun ontstaan danken aan handelingen of verzuimen van vóór die opdracht, tenzij de wet anders bepaalt;"

(Vergel. Mr. van Praag Rechtsgel. Mag. 1912, blz. 423 e. v., die deze stelling op blz. 424 noemt: „eigenlijk niet kwestieus");

dat naar verzoeker's gevoelen ten deze echter de wet inderdaad anders bepaalt, en wel in de regeling der termijnen in art. 60 der Ambtenarenwet 1929, waardoor het bij voorbeeld aan verzoeker onmogelijk zou geweest zijn tijdig zijne zaak bij eenig Ambtenarengerecht aanhangig te maken, terwijl de regeling van het derde lid, waardoor het mogelijk is eenig te laat indienen door de vingers te zien, blijkbaar alleen ziet op individueele bijzonderheden in afzonderlijke gevallen, maar niet betrekking kan hebben op alle beroepen van besluiten enz. van vóór 1 Maart 1933, als categorie beschouwd;

dat de Rechtbank, blijkens hare laatste overweging, met het aan deze bepaling ontleende argument eigenlijk geen weg weet;

Weshalve verzoeker zich wendt tot den H R. der Nederlanden met het eerbiedig verzoek in het boven omschreven jurisdictie-geschil te oordeelen, door een rechter aan te wijzen, die van het boven aangegeven geschil tusschen den verzoeker en den Staat der Nederlanden zal moeten kennis nemen;

waartoe in het bijzonder wordt aanbevolen, met vernietiging van het vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage dd. 21 Maart 1935, dit College als den bevoegden rechter aan te wijzen.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Staat der Nederlanden, gevestigd te 's-Gravenhage, (adv. Mr. U. J. W. Sibmacher van Nooten);

dat, enz.;

dat hij de juistheid van het in de eerste 20 „dat" 's van het verzoekschrift gestelde erkent;

dat hij naar aanleiding van de 21ste „dat" — de laatste van pag. 3 en met één regel doorloopende op pag. 4 van het verzoekschrift — wenscht op te merken, dat de Rechtbank, geheel afgezien van de dezerzijds ten processe opgeworpen exceptie van onbevoegdheid — hetgeen, gelijk verzoeker bekend, op een misverstand heeft berust —, zelfstandig over Hare bevoegdheid om van het geschil kennis te nemen had te oordeelen en het dus niet aangaat om het thans gerezen jurisdictie-geschil enkel aan de door den Staat ten processe aangenomen houding te wijten;

dat de Staat met verzoeker van oordeel is dat thans tusschen de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage en het Ambtenarengerecht te Arnhem een keuze moet worden gedaan (24ste „dat") en voorts onderschrijft hetgeen door verzoeker in de vier daarop volgende „dat" 's is gesteld;

dat hij voor dit geval niet de juistheid kan erkennen van de door verzoeker in zijn 29ste „dat" — tweede „dat" van pag. 5 van het verzoekschrift — geciteerde overweging van het te dezer zake door de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage gewezen vonnis: „dat wanneer de wet aan bepaalde gerechten, met uitsluiting van andere, de berechting van geschillen opdraagt, daaraan ook de geschillen zijn onderworpen, welke hun ontstaan danken aan handelingen of verzuimen van vóór die opdracht, tenzij de wet anders bepaalt";

dat de Staat toch van oordeel is, dat de even geciteerde overweging i. c. slechts dan onderschreven zou kunnen worden, wanneer het hier — nml. bij de instelling van de rechtspraak volgens de Ambtenarenwet — enkel ging om een verandering van de absolute competentie, doch dat zulks geenszins het geval is;

dat het hier toch, naar de opvatting van den Staat, betreft de instelling van een gansch nieuwe rechtspraak, waarbij voor het eerst een rechterlijke contrôle van overheidshandelingen aan nieuwe criteria werd ingevoerd;

dat hieruit, in verband met art. 4 A. B., volgt dat een uitdrukkelijke wetsbepaling vereischt zoude zijn om de contrôle van dezen nieuwen Rechter te doen uitstrekken over

beslissingen enz., gevallen vóór Zijn bestaan, d. i. 1 Maart 1933;

dat zoodanige wetsbepaling ontbreekt;

dat de Regeering dan ook meermalen blijk heeft gegeven de thans dezerzijds verdedigde opvatting te huldigen, waarvoor de Staat moge verwijzen naar de vijfde en zesde overwegingen in rechte van de in deze zaak door den Centralen Raad van Beroep gewezen uitspraak;

dat voorts ook uit de bepaling van art. 60 Ambtenarenwet, waarop verzoeker zich beroept, is af te leiden, dat de wetgever niet bedoeld heeft een geschil als het onderhavige — d. i. een geschil, loopende over een administratief besluit dagteekenende van vóór 1 Maart 1933 — te doen berechten door den ambtenarenrechter;

weshalve de Staat zich wendt tot den Hoogen Raad der Nederlanden met het eerbiedig verzoek toe te wijzen requestrants verzoek in het te diens requeste omschreven jurisdictiegeschil te oordeelen, door een rechter aan te wijzen, die van het te diens requeste aangegeven geschil zal moeten kennis nemen, waartoe ook van de zijde van den Staat — zij het primair op een anderen grond dan door requestrant is aangevoerd — in het bijzonder wordt aanbevolen, met vernietiging van het vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage d.d. 21 Maart 1935, dit College als den bevoegden rechter aan te wijzen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Gezien, enz.;

O. dat de bevoegdheid des rechters bij wijziging der wetgeving betreffende de grenzen van het gebied, waarover de wederzijdsche rechtsmacht van rechters zich uitstrekt, afhankelijk is van het tijdstip, waarop het geschil bij deze aanhangig wordt gemaakt;

O. dat de kennisneming van het onderhavige geschil vóór 1 Maart 1933 krachtens art. 2 R. O. was opgedragen aan de Rechterlijke Macht, en wel in dit geval in het bijzonder in eersten aanleg aan de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, doch dat deze opdracht op genoemden datum door de inwerkingtreding van den tweeden Titel der Ambtenarenwet 1929 krachtens art. 3 hiervan is overgedragen in eersten aanleg in den regel aan de Ambtenarengerechten, en wel in dit geval in het bijzonder in eersten aanleg aan het Ambtenarengerecht te Arnhem en in hooger beroep aan den Centralen Raad van Beroep;

O. dat bij dit artikel geen onderscheid is gemaakt naar het tijdstip waarop de besluiten, handelingen en weigeringen (om besluiten of te handelen) zijn genomen, verricht of uitgesproken, dat zoodanig onderscheid — wat hieromtrent ook de meening der Regeering moge zijn geweest — ook niet gemaakt kan worden, gelijk de Centrale Raad van Beroep meent, op grond van art. 4 A. B., vermits door de opdracht als aan de nieuw ingestelde rechters overgegaan te beschouwen aan art. 3 bovengenoemd geenszins terugwerkende kracht zou worden verleend, doch de kennisneming van de daar bedoelde geschillen alleen, voor zooveel die in de toekomst zouden worden aanhangig gemaakt, als aan de nieuwe rechters opgedragen wordt beschouwd;

O. dat hieruit volgt, dat de Arr.-Rechtbank 's-Gravenhage, bij welke de verzoeker het geschil bij dagvaarding van 27 Mei 1934 heeft aanhangig gemaakt, zich te recht onbevoegd heeft verklaard daarvan kennis te nemen, doch het Ambtenarengerecht te Arnhem, bij hetwelk het geschil bij op 27 April 1935 ingekomen klaagschrift is aanhangig gemaakt, zich te recht tot de kennisneming bevoegd heeft verklaard — de ontvankelijkheid der klacht daargelaten;

O. dat derhalve de Centrale Raad van Beroep, deze uitspraak van het Ambtenarengerecht in hooger beroep vernietigende voor zoover dit zich tot de kennisneming bevoegd verklaard had, zij het ook — wat hiermede niet goed vereenigbaar schijnt — deze uitspraak bevestigend, wat betreft de daarbij uitgesproken niet ontvankelijkverklaring, verkeerd heeft geoordeeld;

Concludeert, dat de H. R. met vernietiging der uitspraak van den Centralen Raad van Beroep dit College zal aanwijzen om in hooger beroep verder van het in eersten aanleg door het Ambtenarengerecht te Arnhem besliste geschil kennis te nemen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat verzoeker, stellende bij Koninklijk Besluit van 28 December 1932 N°. 46 met ingang van 1 Januari 1933 onrechtmatig — immers in strijd met art. 96, 1 van het Koninklijk Besluit van 12 Juni 1931, S. 248, tot vaststelling van het Algemeen Rijksambtenarenreglement — uit zijn betrekking van Inspecteur van het Rijkstucht- en Opvoedingswezen bij het Departement van Justitie te zijn ontslagen, den gerequestreerde bij exploit van 27 Juni 1934 voor de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage heeft gedagvaard met vordering, dat genoemd ontslag zal worden verklaard onrechtmatig te zijn verleend en dat de gerequestreerde tot schadevergoeding zal worden veroordeeld;

dat, — nadat de Rechtbank zich bij vonnis van 21 Maart 1935 onbevoegd had verklaard om van deze vordering kennis te nemen, — verzoeker bij klaagschrift tegen voornoemd Koninklijk Besluit beroep heeft ingesteld bij het Ambtenarengerecht te Arnhem met gelijke vordering als de bovenvermelde;

dat het Ambtenarengerecht op 21 Augustus 1935 zich bevoegd heeft verklaard van de onderwerpelijke zaak kennis te nemen, doch het beroep niet-ontvankelijk heeft verklaard, terwijl de Centrale Raad van Beroep op 5 December 1935 in hooger beroep de uitspraak van het Ambtenarengerecht heeft bevestigd, voor wat de uitgesproken niet-ontvankelijkverklaring betreft, doch haar voor het overige heeft vernietigd;

dat deze laatste beslissing in wezen een onbevoegdverklaring van het Ambtenarengerecht inhoudt, zoodat zich ten deze een jurisdictiegeschil, als bedoeld bij artikel 88, 4° R. O., voordoet, waarover de H. R. ter eerste instantie heeft te oordeelen;

O. daaromtrent:

dat, indien van Rappard — gelijk hij stelt — op 28 December 1932 is ontslagen in strijd met een wettelijk voorschrift en uit dien hoofde schade heeft geleden, hij daardoor op grond van art. 1401 B. W. een vordering

tegen den Staat heeft verkregen tot vergoeding van die schade;

dat dit verkregen recht niet aan van Rappard is ontnomen, doordat op 1 Maart 1933 de Tweede Titel der Ambtenarenwet 1929 in werking is getreden, waarbij ter zake van na die inwerkingtreding ten aanzien van ambtenaren als zoodanig, hun nagelaten betrekkingen of rechtverkrijgenden door een administratief orgaan gepleegde onrechtmatige daden — in plaats van aanspraken, ontleend aan art. 1401 B. W. — een recht van anderen aard wordt gegeven, te weten: het beroep, strekkende tot vernietiging van het onrechtmatige besluit of de onrechtmatige handeling of weigering, met eventueel daaraan te verbinden gevolgen als in de wet nader vermeld;

dat evenvermelde titel geen bepaling bevat, waarbij de kennisneming van de door van Rappard nog aan het burgerlijk recht ontleende vordering wordt onttrokken aan den burgerlijken rechter en overgebracht bij het Ambtenarengerecht, welk gerecht immers ingevolge de artt. 3 en 47 slechts tot taak heeft kennis te nemen van het voormeld, eerst door die wet gegeven beroep;

dat uit het bovenstaande volgt, dat ten onrechte de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage zich onbevoegd heeft verklaard om van de door van Rappard bij haar aanhangig gemaakte vordering kennis te nemen;

Wijst — met vernietiging van het door die Rechtbank als voormeld in deze zaak gewezen vonnis — de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage aan als den rechter, voor wien de ten requeste bedoelde vordering moet worden ingesteld.

(N. J.)

---

2 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Wet verkrijging afzonderl. bevoegdh. uitoef. tandheelkunst art. 7.)

Bij dagv. wordt duidelijk aan req. een handeling, omschreven in art. 436, *eerste* lid Sr. verweten en niet een handeling als in het *tweede* lid bedoeld. De omstandigheid, dat de tandprothese als onderdeel van de tandheelkunst kan gerekend worden te behooren tot de tandheelkunst en in ruimeren zin tot de geneeskunst, doet daaraan niet af, nu in de t.l.l. duidelijk wordt uitgedrukt, dat req. in de uitoefening van zijn beroep eene handeling heeft verricht, waartoe alleen een tandarts en een arts bevoegd waren (art. 436, lid 1). [Adv.-Gen. Wijnveldt: onder het overschrijden van de grenzen der bevoegdheid valt niet het verrichten van handelingen, waartoe men krachtens zijn beroep een toelating *niet* heeft verkregen.]

Onder tandprothese of volledige tandprothese kan nimmer iets vallen, dat met kunsttanden of een kunstgebid niets heeft uit te staan. I. c. heeft req. niet anders gedaan dan een pijnlijke kies in behandeling nemen zonder eenig verband met tandprothese.

Uit de totstandkoming der desbetreffende wetsbepalingen blijkt niet dat de begrippen „tandprothese" en „volledige tandprothese" eene verschillende beteekenis hebben. Onder „volledige tandprothese" valt in ieder geval niets, dat geheel buiten het begrip „tandprothese" valt, immers buiten een *voorgenomen prothese* staat.

De toestand, dat de tandtechnicus wel een kies mag trekken ter voorbereiding van het plaatsen van kunsttanden of van een kunstgebit, doch overigens tot dezelfde verrichting onbevoegd is, is uit een oogpunt van volksgezondheid minder verklaarbaar, doch hier heeft blijkens de geschiedenis zwaar gewogen — uitteraard binnen de grenzen der volksgezondheid — de broodwinning van een groep personen, welke zich jaren met de uitoefening der tandprothese had bezig gehouden.

Op het beroep van P. J. Sch., tandheelkundige te Gorinchem, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Dordrecht van 8 Nov. 1935 waarbij, in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Gorinchem op 21 Mei 1935 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen", met aanhaling van de artt. 436, 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijf gulden en vijf dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. J. P. W. Duys).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Requirant stond aanvankelijk terecht ter zake „dat hij op of omstreeks 9 Februari jongstleden te Werkendam niet toegelaten tot de uitoefening der geneeskunst, noch tot die der tandheelkunde hier te lande, tot de uitoefening van welke beroepen de wet eene toelating vordert — hij, verdachte was slechts bevoegd tot het uitoefenen van de volledige tandprothese als beroep — buiten noodzaak de tandheelkunst als bedrijf heeft uitgeoefend.

Op het spreekuur of de zitting die hij, verdachte, aldaar hield ten huize van van Breugelen aan de Hoogstraat, vervoegde zich alstoen Leendert van der Wiel te Werkendam met klachten over kiespijn, waarop hij, verdachte, de pijnlijke kies in behandeling heeft genomen en die geheel of gedeeltelijk heeft getrokken, voor welke behandeling van der Wiel f 1.50 moest betalen, terwijl over het aanschaffen van kunsttanden of kunstgebitten door hem, van der Wiel, in het geheel niet is gesproken."

De Kantonrechter te Gorinchem was blijkens zijn vonnis van oordeel, dat dit feit, voor zoover bewezen, een overtreding van het tweede lid van art. 436 Sr. opleverde, en veroordeelde hem dienovereenkomstig bij vonnis van 21 Mei 1935.

De Rechtbank te Dordrecht had in hooger beroep een andere meening, en paste na vernietiging het eerste lid van genoemd artikel toe.

Bij vonnis van 8 November 1935 verklaarde de Rechtbank het oorspronkelijk telastegelegde feit, als door verdachte begaan, bewezen, met dien verstande, dat verdachte de pijnlijke kies gedeeltelijk heeft getrokken.

Dit feit de benaming gevend van: „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen', veroordeelde de Rechtbank met toepassing van art. 436 l. 1 Sr. requirant tot een geldboete van f 5 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door vijf dagen hechtenis.

In cassatie gekomen droeg requirant als middelen voor:

A. S., althans v. t. van art. 436 al. 1 en 2 Sr.

B. S., althans v. t. van het éénig artikel der wet van 29 Juni 1925 S. 282, het eenig artikel der wet van 30 December 1926 S. 454, en de artt. 1, 2 en 3 der wet van 18 Mei 1929 S. 257".

Bij pleidooi voerde zijn raadsman ter toelichting van het eerste middel o. m. aan:

Blijkens haar vonnis is de Rechtbank van oordeel, dat verdachte zich heeft schuldig gemaakt aan een feit vallende onder art. 436, eerste lid Sr. Dit moet onjuist worden geacht. Indien werkelijk alles zich heeft toegedragen zooals ten processe in eerste en tweede instantie is komen vast te staan, dan zou men hier niet te doen hebben met het onbevoegd uitoefenen van een beroep, maar hoogstens met het overschrijden van een bevoegdheid, bedoeld in het 2e lid van art. 436 Sr.

De tandprothese is een onderdeel der geneeskunst, ook een onderdeel der tandheelkunst, (zie b.v. arrest H. R. 9 Februari 1920 W. 10528; N. J. 1920, 221). De tandheelkundige oefent geneeskunst uit, respectievelijk tandheelkunst. Op dit groote terrein zijn volledig bevoegd de arts resp. de tandarts. De tandheelkundige is op dit terrein maar ten deele bevoegd. Gaat hij bij de uitoefening van zijn beroep verder dan zijn bevoegdheid reikt, dan oefent hij niet onbevoegd een beroep uit, maar overschrijdt zijn bevoegdheid. Hij zou alsdan onder art. 436 lid 2 vallen. Stelt men zich op het standpunt van de Rechtbank, dan zou practisch art. 436 al. 2 nooit toepassing kunnen vinden.

In het geval van verdachte zou 436 eerste lid toepassing moeten vinden, indien verdachte b.v. een apotheek begon enz., maar niet wanneer hij op zijn terrein der geneeskunst te ver gaat."

Ten aanzien van het tweede middel merkte hij op: „De Rechtbank overweegt, dat onder „volledige tandprothese" het trekken van een kies alleen dan valt, wanneer „daarbij vaststond, dat hij (verdachte) zulks deed om den mond geschikt te maken voor vervanging", en dat daaromtrent „voorafgaand overleg met en toestemming van den patiënt noodzakelijk is". Een dergelijke beperkte uitlegging vindt geen enkele steun in de wet. Nergens stelt de wet zulke vereischten van dezen zeer subjectieven aard. Requirant van cassatie is van meening dat de wetgever slechts objectieve criteria heeft gewild.

Ook echter indien men een meer subjectieve opvatting huldigt, dan nòg gaat het te ver hierin ook de „bedoeling" van den patiënt te betrekken. Het oogmerk van den tandheelkundige is dan reeds voldoende.

Bovendien, indien de Rechtbank te Dordrecht de bevoegdheid bedoeld in art. 436 Sr. afhankelijk stelt van overleg met den patiënt, verwart hij moreele met wettelijke bevoegdheid.

Het eerste middel maakt het noodzakelijk iets te zeggen over de beteekenis van lid 1 en 2 van art. 436 Sr.

Dit kan kort zijn, want bij de totstandkoming dezer bepaling zijn geen beschouwingen gehouden, — of om mij voorzichtiger uit te drukken ik heb dienaangaande niets van belang gevonden — waaruit blijkt, dat de wetgever zich rekenschap gaf van de vraag, in welke gevallen men moet spreken van „niet toegelaten zijn tot de uitoefening van een beroep", en wanneer aan de orde komt „toegelaten tot de uitoefening van een beroep de grenzen zijner bevoegdheid overschrijden".

Vermoedelijk heeft men dit verschil destijds vanzelfsprekend gevonden, hetgeen later, o. a. in deze zaak gebleken is niet te zijn.

Het haast klassieke voorbeeld van overschrijding der bevoegdheid, dat men steeds weer in de literatuur vermeld ziet, is te vinden in art. 15 van de wet van 1 Juni 1865, S. 60, regelende de uitoefening der geneeskunst, en betreft de vroedvrouw, die meer raad of bijstand geeft, dan deze bepaling haar toestaat, (o. a. bij Noyon ad art. 436, aant. 4; in „Arts en Wet" van Dr. van Eijk en Mr. Verstegen, 2e dr. blz. 662). Ook in de rechtspraak treedt deze vroedvrouw op, nl. in een vonnis van de Rechtbank te Tiel van 9 Juni 1883, W. 4954.

Ik kan mij andere gevallen van overschrijding der bevoegdheid denken, gevallen van zeer verschillenden aard. Zoo ben ik geneigd aan te nemen, dat een chirurg die tegen den wil van een patiënt, dezen opereert, de grenzen zijner bevoegdheid overschrijdt, een punt waarbij zich allerlei vragen kunnen voordoen, daar het vereischte van de toestemming van den te behandelen persoon niet wettelijk geregeld is.

Een geheel ander geval kan zich voordoen ingevolge art. 2 der wet. Overtreden de daar bedoelde vreemdelingen de hun gestelde voorwaarden, dan overschrijden zij de grenzen hunner bevoegdheid. Dergelijke omstandigheden kunnen ook ontstaan voor buitenlandsche geneesheeren, die in de grensgemeenten praktijk uitoefenen ingevolge de verdragen met België (van 7 Dec. 1868; wet van 8 Mei 1869, S. 80; afgek. bij K. B. 18 Juni 1869, S. 104) en met Duitschland (11 Dec. 1873; wet van 16 April 1874, S. 45; afgek. K. B. 1 Juni 1874, S. 71).

Ik beperk mij thans tot deze voorbeelden, welke met die aan andere beroepen ontleend te vermeerderen zouden zijn, omdat ik van oordeel ben, dat hieruit voldoende blijkt, dat onder het overschrijden van de grenzen der bevoegdheid niet valt het verrichten van handelingen, waartoe men krachtens zijn beroep een toelating niet heeft verkregen, en dit is m. i. het geval bij dengeen, als requirant, die bevoegd is tot toepassing van de volledige tandprothese, wanneer hij niet daarbij, maar volkomen daarnaast bewerkingen verricht, welke den tandarts bij de wet zijn opgedragen.

De bevoegdheid der tandheelkundigen hier te lande is al jaren lang een bron geweest van moeilijkheden, in het bijzonder voor den wetgever, ook na het arrest van den H. R. van 9 Febr. 1920 (W. 10528, 1; N. J. 1920, 231).

Daarbij besliste Uw College, dat de wet wel niet nader omschrijft, wat zij onder de toepassing der tandprothese verstaat, maar reeds het gebruik van het aan de medische wetenschap ontleende woord „tandprothese" er op wijst, dat daarmede bedoeld is een onderdeel der geneeskunst, waarbij dan de samenstelling en de afleiding van het woord duidelijk maken, dat het bedoelde onderdeel bestaat in het verleenen van tandheelkundigen raad of bijstand ten einde zieke of niet meer aanwezige tanden en kiezen te vervangen door kunsttanden of kunstgebitten, zoo noodig na het daarvoor geschikt maken van den mond der patiënten.

De wet van 24 Juni 1876, S. 117 verklaarde in art. 7 lid 1 onder 3*b* den tandarts bevoegd tot de toepassing van de tandprothese.

Na gemeld arrest wilde de wetgever de tandheelkundigen helpen en werd aan art. 10 van genoemde wet lid 2 toegevoegd bij de wet van 29 Juni 1925, S. 282. Het begrip „tandprothese" wordt hierbij losgelaten voor den term „volledige tandprothese", waarmede de zaak niet duidelijker is geworden.

Ongetwijfeld volgt daaruit een bevoegdheid de tandprothese in den ruimsten zin uit te oefenen, d. w. z. alle handelingen te verrichten, welke noodig zijn om de tandprothese toe te passen, doch daaruit vloeit niet voort de bevoegdheid die handelingen ook te verrichten buiten de tandprothese om. Deze wet zegt, dat zij die vóór 10 Juni 1913 de volledige tandprothese als beroep toepasten, tot die toepassing bevoegd zijn en blijven. Hieruit volgt m. i., dat de volledige tandprothese in de wet van 1925 niets anders is, dan de tandprothese van 1876, terwijl ik opmerk dat het arrest niet over de „volledigheid" spreekt.

Ook de wetten van 30 Dec. 1926, S. 454, tot herziening van deze wet van 1925 en de daarop volgende wet van 18 Mei 1929, S. 257 brengen geen wijziging in de bevoegdheid van de tandheelkundigen. De moeilijkheden betreffende den omvang der bevoegdheid van den tandheelkundige bleven bestaan, en werden aanleiding voor de Regeering een wetsontwerp van één artikel in te dienen, daar het gewenscht was, dat zij, die bevoegd zijn tot toepassing van de volledige tandprothese, de bevoegdheid verkrijgen, welke aan tandartsen is toegekend, zooals de considerans luidt. Blijkens de Memorie van Toelichting (Zitting 1931—1932, 323, n°. 3) was het verschil tusschen hetgeen volgens het arrest van 9 Febr. 1920 de „volledige tandprothese" omvat en hetgeen volgens de wet de volledige tandheelkunst omvat, te gering om deugdelijk gemotiveerd te worden. De behandeling van dit wetsontwerp (Voorl. Verslag zitting 1931—1932, 323, n°. 4, Mem. v. Antw. n°. 5 —) en in het bijzonder de openbare besprekingen in de Tweede Kamer (Handelingen, 1931—1932 II, blz. 2839—2858) zijn zeer leerzaam voor dit onderwerp, maar ten slotte is het ontwerp van wet gevallen, en van de wettelijke gelijkstelling tusschen tandheelkundigen en tandartsen, is niets gekomen. De zaak bleef zooals zij was — de verschillen dus ook, m. a. w. handelingen welke de tandheelkundigen bevoegd zijn te verrichten bij toepassing van tandprothese, mogen zij niet doen als op zich zelf staande verrichtingen.

Doen zij dit laatste toch, dan, en daarmede keer ik tot het eerste middel terug, overschrijden zij de grenzen van hun bevoegdheid niet, maar verrichten een handeling waartoe zij onbevoegd zijn.

Volgens de wettelijke regelingen en deze beschouwd in het licht van het arrest van 1920, meen ik te mogen begrijpen dat deze personen bevoegd zijn een kies te trekken — zij worden er ook in geëxamineerd —, wanneer dit noodzakelijk is bij de toepassing der tandprothese, doch dat zij niet bevoegd zijn een kies te trekken bij iemand die deze kwijt wil, om welke reden ook, doch die er niet over denkt een plaatsvervanger daarvoor te nemen.

Deze niet fraaie regeling heeft m. i. dan ook geleid tot het hierboven besproken wetsontwerp van 1932, doch zonder resultaat.

Uit mijn opvatting vloeit voort, dat ik het eerste middel onjuist acht, en meen dat de Rechtbank terecht het eerste lid van art. 436 Sr. heeft toegepast.

Na hetgeen ik gezegd heb over de verschillende wettelijke bepalingen, acht ik een uitvoerige bespreking van het tweede middel niet noodig. Deze bepalingen ontstonden nà het arrest van 1920, maar brachten, zooals ik meen hierboven voldoende betoogd te hebben niet verandering in de bevoegdheid van de tandheelkundigen. Wat dit aangaat, kan de in het arrest gegeven begripsomschrijving van 1920 dus nog gelden, en levert het bewezen verklaarde — het trekken van de kies zonder meer, als pijnlijke kies — een handeling op, niet vallende onder tandprothese, dus een handeling, waartoe requirant niet bevoegd was. Requirant trok niet, daarvan blijkt niets en het wordt ook niet beweerd, om een plaatsvervanger, een valsche kies aan te brengen.

Van oordeel dat de middelen niet tot cassatie kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

Ten aanzien van de middelen van cassatie:

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezenverklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld: (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank, naar aanleiding van het namens requirant gevoerd verweer, dat verdachte, ook zonder over het aanschaffen van kunsttanden of van een kunstgebit met den door hem behandelden patiënt te spreken, waar hij bevoegd was tot het uitoefenen van de volledige tandprothese, bevoegd was een zieke kies zonder meer te trekken, en dat, wanneer zulks onjuist mocht zijn, verdachte in ieder geval slechts zijn bevoegdheid zou hebben overschreden, in welk geval hij zou begaan hebben de overtreding van art. 436, 2e lid Sr., het begaan van welke overtreding aan verdachte echter niet is ten laste gelegd, heeft overwogen:

„dat dit betoog in zijne beide onderdeelen faalt; dat de Rechtbank toch onder het uitoefenen der volledige tandprothese niet anders

vermag te verstaan dan het uitoefenen der tandprothese, hetgeen beteekent: het verleenen van tandheelkundigen raad of bijstand ten einde zieke of niet meer aanwezige tanden te vervangen door kunsttanden of kunstgebitten, zoo noodig na het daartoe geschikt maken van den mond der patiënten;

dat hieruit volgt, dat verdachte in het onderhavige geval slechts dan de kies mocht trekken, indien en voor zoover daarbij vaststond, dat hij zulks deed om den mond geschikt te maken voor voormelde vervanging, waaromtrent voorafgaand overleg met en toestemming van den patiënt noodzakelijk is;

dat ook hier niet gesproken kan worden van overschrijding der bevoegdheid door verdachte, daar deze, gelijk uit het vooroverwogene volgt, in het geheel niet bevoegd was om zonder zoodanig overleg met of toestemming van den patiënt, kiezen te trekken;

O. dat de namens requirant voor de Rechtbank gevoerde weren, zij het in omgekeerde volgorde, bij de toelichting tot de cassatiemiddelen zijn herhaald;

O. dienaangaande:

dat de dagvaarding aan requirant ten laste legt, dat hij buiten noodzaak de tandheelkunst, tot uitoefening waarvan de wet eene toelating vordert, als bedrijf heeft uitgeoefend, hoewel hij daartoe niet bevoegd was, waardoor dus duidelijk aan requirant wordt verweten, dat hij heeft gepleegd eene handeling, omschreven in art. 436, eerste lid Sr., en niet eene handeling, als waartegen in art. 436 tweede lid eene voorziening is getroffen;

dat hiertegen niet afdoet de omstandigheid, dat de tandprothese als onderdeel van de tandheelkunst kan gerekend worden te behooren tot de tandheelkunst en in ruimen zin tot de geneeskunst — in welk verband dan namens requirant is betoogd, dat deze, indien hij al verder zou zijn gegaan dan waartoe hij bevoegd was, de grenzen van zijne gedeeltelijke bevoegdheid tot uitoefening der tandheelkunst en geneeskunst, immers der tandprothese, zoude hebben overschreden (art. 436, tweede lid) — daar immers in de telastlegging duidelijk tot uitdrukking komt, dat requirant, in de uitoefening van zijn beroep, eene handeling heeft verricht, waartoe alleen een tandarts en een arts bevoegd waren (art. 436, eerste lid), al moge dan ook daarin liggen opgesloten, dat requirant eene handeling heeft verricht, welke, volgens de telastlegging valt buiten de volledige tandprothese, tot uitoefening waarvan requirant bevoegd was, op welke „overschrijding", de telastlegging nu eenmaal niet steunt;

O. dat middel A derhalve ongegrond is;

O. dat ook middel B niet tot cassatie kan leiden;

O. immers, dat onder tandprothese of volledige tandprothese nimmer kan vallen iets, dat met kunsttanden of een kunstgebit niets heeft uit te staan, gelijk hier is ten laste gelegd en bewezenverklaard, nu requirant een kies gedeeltelijk heeft getrokken, zonder dat door den patiënt over het aanschaffen van kunsttanden of kunstgebitten is gesproken, waarmede voldoende duidelijk tot uitdrukking is gekomen, dat requirant niets anders heeft gedaan dan eene pijnlijke kies in behandeling nemen, zonder eenig verband met tandprothese; dat dus niet nader behoeft te worden ingegaan op de overweging van het bestreden vonnis betreffende het voorafgaand overleg en de toestemming van den patiënt, welke overweging bij de toelichting van het middel namens requirant is bestreden;

O. dat namens requirant nog is aangevoerd, dat het voor de in deze zaak te geven beslissing niet aankomt op de vraag, wat is te verstaan onder tandprothese, maar wat onder volledige tandprothese moet worden verstaan;

O. dat uit de geschiedenis van de totstandkoming der desbetreffende wetsbepalingen niet blijkt, dat de begrippen „tandprothese" en „volledige tandprothese", respectievelijk voorkomend in art. 7, eerste lid der wet van 24 Juni 1876, zooals dit luidt na de wet van 28 April 1913, S. 167, en in art. 10, tweede lid, zooals dit luidt na de wet van 29 Juni 1925, S. 282, eene verschillende beteekenis hebben, integendeel daaruit eerder het tegenovergestelde valt af te leiden, doch, wat daarvan zij, in elk geval niet is in te zien, dat onder „volledige" tandprothese iets zoude vallen, dat geheel buiten het begrip tandprothese valt, immers buiten een voorgenomen prothese staat;

O. dat namens requirant ten slotte nog is betoogd, dat, volgens de in het bestreden vonnis neergelegde opvatting, de zeer zonderlinge toestand zoude bestaan, dat de tandtechnicus wel eene kies of een tand zoude mogen trekken, wanneer dit geschiedt om den mond van de patiënten voor het plaatsen van kunsttanden of een kunstgebit geschikt te maken, doch dat hij volkomen dezelfde verrichting niet zoude mogen doen, wanneer dat trekken op zichzelf staat, en niet is aan te nemen, dat de wet, die zich de regeling van de bevoegdheden van bedoelde tandtechnici heeft aangetrokken, een dergelijken zonderlingen toestand zoude willen;

O. dat voorschreven toestand uit een oogpunt van zorg voor de volksgezondheid zeker minder verklaarbaar is, doch dan ook moet worden bedacht, dat uit de geschiedenis van de totstandkoming van de verschillende wetten, in deze aangelegenheid gemaakt, zeer duidelijk blijkt, dat hier — uitteraard binnen de grenzen der volksgezondheid — zwaar heeft gewogen de broodwinning van een groep personen, welke lange jaren ongestoord zich met de uitoefening der tandprothese had bezig-gehouden, hoewel zij onbevoegd de tandheelkunde, te weten een onderdeel daarvan, had uitgeoefend; dat derhalve, uit dit laatste oogpunt beschouwd, het niet zoo vreemd is, dat bepaalde verrichtingen, bijvoorbeeld het op zich zelf staande trekken van een tand of kies, behoorende tot de uitoefening der tandheelkunst, aan de bevoegdheid der zoogenaamde tandtechnici zijn onttrokken, ook al is het doen dier verrichtingen hun, uit voorschreven motief, in een ander verband toegestaan;

O. dat derhalve geen der middelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

2 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Kampeerverordening van Oostvoorne art. 3; Sv. art. 350.)

Daar de Rechtb. van oordeel was, dat de geheele Kampeerverordening van Oostvoorne verbindende kracht miste en dus ook de artt. 3 en 14 daarvan niet konden worden toegepast, heeft zij wel degelijk ook in verband met die artikelen beraadslaagd over de vraag of het bewezen verklaarde een strafbaar feit opleverde. [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt].

De door art. 3 der Kampeerverordening van Oostvoorne verboden handelingen [zonder toestemming van B. en W. een kampeerterrein aanleggen, hebben of exploiteeren, tenten plaatsen, laten plaatsen of toestaan dat op zoodanig terrein tenten worden geplaatst of wordt gekampeerd] kunnen de openbare orde, zedelijkheid en gezondheid raken, ook al vinden zij plaats op niet voor een ieder openstaand terrein. De wet eischt niet, dat de considerans der verordening hare beweegreden vermeldt.

De bepalingen van art. 1 [waaruit zou volgen, dat het ook een eigenaar van een particulier terrein niet vrij zou staan daarop zelf te kampeeren], van art. 5 onder *i* [waaruit het verbod van nachtverblijf van een moeder met een zeer jong kind van het mannelijk geslacht zou voortvloeien] en van art. 11, sub *d* [verbod om redevoeringen of toespraken te houden] staan niet in onverbrekelijk verband met art. 3 voornoemd, terwijl, voorzoover dit met art. 4 [waarbij de Raad zich het recht geeft het kampeeren of het toelaten dat er gekampeerd wordt, vrijelijk toe te staan of te verbieden] wel het geval mocht zijn, deze bepaling niets inhoudt, hetgeen met eenig wettelijk voorschrift in strijd is of de grens, welke den gemeentelijken wetgever door de wet is gesteld, overschrijdt. [De Adv.-Gen. verklaart in het algemeen bezwaren te hebben tegen deze kampeerverordening].

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van die Rechtbank van 5 Nov. 1935, waarbij, met verbetering van gronden, is bevestigd een vonnis van het Kantongerecht te Brielle van 13 Juni 1935, waarbij het aan H. v. d. B. te Oostvoorne, ten laste gelegde bewezen, doch niet strafbaar is verklaard en hij van rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Evenals de Kantonrechter te Brielle bij mondeling vonnis van 13 Juni 1935, achtte in hooger beroep de Rechtbank te Rotterdam blijkens haar uitspraak van 5 December 1935 bewezen, dat gerequireerde te Oostvoorne op 21 Mei 1935 als beheerder van een terrein gelegen langs den Duinoordschen weg, zonder vergunning van B. en W. dier gemeente, daarop een kampeerterrein heeft geëxploiteerd en toegestaan, dat toen in een aldaar geplaatste tent werd gekampeerd.

Zoowel Kantonrechter als Rechtbank oordeelden echter verdachte ter zake van het gepleegde en bewezen verklaarde feit niet strafbaar en spraken een ontslag van rechtsvervolging uit.

Wanneer het feit strafbaar zou zijn, moest het vallen onder de zg. Kampeerverordening der gemeente Oostvoorne, doch de Kantonrechter verklaarde deze geheele verordening onverbindend, daar de Gemeenteraad met deze verordening, welke, volgens zijn oordeel, veel verder reikt dan een gemeentelijke wetgeving in het belang van openbare orde en zedelijkheid, de grenzen der huishouding van de gemeente schromelijk heeft overschreden.

De Rechtbank bevestigde dit vonnis met verbetering der gronden. Zij overwoog ten aanzien dezer Kampeerverordening, dat er van een considerans, welke kenbaar maakt, dat deze verordening enkel ten doel heeft, te waken voor de openbare orde, gezondheid en zedelijkheid in de betrokken gemeente, geen sprake is, en voorts de inhoud dezer verordening in talrijke opzichten de waarborgen mist, dat niet buiten die den gemeentelijken wetgever gestelde grenzen zal worden getreden, ja zelfs ten duidelijkste aantoont, dat die grenzen niet worden in acht genomen;

dat b.v. al dadelijk art. 1 zoover gaat, dat het den eigenaar van eenig particulier terrein niet vrij staat, daarop zelf te kampeeren, wat, blijkens art. 2 in den zin der verordening zeggen wil: in een tent verblijf te houden, — voorschrift, dat geheel buiten de openbare belangenspheer staat en een zware beperking van den eigendom vormt;

dat voorts de Raad zich in art. 4 het recht heeft aangematigd, het kampeeren of het toelaten, dat er gekampeerd wordt, vrijelijk toe te staan of te verbieden, zonder dat daarbij eenige richtlijnen gegeven zijn, die waarborgen, dat de niet-aanwijzing als kampeerterrein enkel uit overwegingen, ontleend aan de eischen, welke door het algemeen belang worden gesteld, zal plaats vinden; dat dientengevolge voor de meest willekeurige, het gemeentebelang in geen enkel opzicht dienende beslissingen, de mogelijkheid is geopend;

dat wijders het voorschrift, vervat in art. 5*i* het gezamenlijk nachtverblijf van een moeder met een zeer jong kind van het mannelijk geslacht verbiedt, hetgeen niet slechts door geenerlei gemeentebelang wordt gevorderd, maar zelfs voor zulk een kind uiterst schadelijk kan zijn;

dat verder de bepaling in art. 7, dat vergunningen, om te kampeeren enkel worden uitgereikt aan personen, die te goeder naam en faam bekend staan, feitelijk neerkomt op een voorloopige verblijfsontzegging aan vrijwel iedereen en een duurzame aan allen, op wie er iets aan te merken valt, ook al vormen zij volstrekt geen bezwaar uit het oogpunt der openbare orde, gezondheid en zedelijkheid;

dat eindelijk het in art. 11 sub *d* vervatte verbod, redevoeringen of toespraken te houden, ook dus voorzoover dat op particulier terrein gebeurt en niet van opruienden aard is, de grondwettige rechten op het vrije woord aantast;

dat zeer zeker deze voorschriften door den Raad, Burgemeester en Wethouders en de hun

ten dienste staande organen met eenigen tact kunnen worden toegepast of — beter gezegd — ter wille van den tact buiten toepassing gelaten, maar zulks er niet toe kan leiden, deze verordening verbindend te achten;

dat immers, zoo de verordening verbindend ware, overtreding er van — en zoo ook het aan verdachte telastegelegde — zou kunnen worden gestraft ook dan, wanneer bij die overtreding enkel het bijzonder belang van ingezetenen in het gedrang komt en het openbaar belang daarbij in geen enkel opzicht is betrokken.

De O. v. J. teekende tijdig beroep in cassatie aan, en droeg bij schriftuur als middelen voor:

1°. S. van art. 350 Sv., door te beslissen, dat de Kampeerverordening van de Gemeente Oostvoorne onverbindend is, instede van de betrokken strafbepalingen, artt. 3 en 14 dier Kampeerverordening, al dan niet toe te passen; aldus is niet op den grondslag der telastelegging en naar aanleiding van het onderzoek op de terechtzitting beraadslaagd, welk strafbaar feit het bewezen verklaarde volgens de wet opleverde.

2°. door niet toepassing van de artt. 3 en 14 der Kampeerverordening van de gemeente Oostvoorne, schending van deze artikelen en tevens schending van art. 168 der Gemeentewet; art. 3 der Kampeerverordening van de Gemeente Oostvoorne regelt een onderwerp, dat wel degelijk valt binnen de den gemeentewetgever gestelde grenzen; bovendien levert een enkel artikel der verordening reeds een verordening op, zoodat wanneer andere artikelen dier Kampeerverordening niet verbindend zouden zijn, art. 3 der Kampeerverordening wel degelijk verbindend kan zijn.

3°. S. van art. 11 der Wet Alg. Bep., doordien de Rechtbank over de innerlijke waarde en/of de billijkheid der wet, in casu de Kampeerverordening van de gemeente Oostvoorne, oordeelde met de woorden: „en voorts de inhoud dezer verordening in talrijke opzichten de waarborgen mist, dat niet buiten die den gemeentelijken wetgever gestelde grenzen zal worden getreden, ja zelfs ten duidelijkste aantoont, dat die grenzen niet worden in acht genomen", na welk laatste woord dan de uitlegging daarvan volgt; dat toch ook door Uwen Raad meermalen is beslist, zoo onder meer bij Uw arrest van 4 Juni 1928, N. J. 1928 blz. 1351, dat de vraag of de gemeenteraad op juiste en doeltreffende wijze van zijn bevoegdheid gebruik gemaakt heeft niet staat ter beoordeeling van den rechter.

Deze gemeentelijke verordening telt een vijftiental artikelen, waarvan de eerste drie luiden:

Art. 1. Het is verboden, zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders en zonder inachtneming van de nader door hen te stellen voorwaarden, hetzij alleen, hetzij in gezelschap van anderen te kampeeren op het strand, in de duinen of op eenig ander terrein in deze gemeente.

Art. 2. Onder kampeeren wordt verstaan het verblijf houden in de open lucht in een tent, onverschillig of deze al dan niet tot nachtverblijf bestemd is en of de kampeerende persoon al dan niet in of bij de tent zijne maaltijden gebruikt.

Art. 3. Het is den eigenaar, beheerder of rechthebbende van eenig terrein verboden, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders, en zonder inachtneming van de nader door hen te stellen voorwaarden:

a. een kampeerterrein aan te leggen, te hebben of te exploiteeren;

b. tenten te plaatsen of te laten plaatsen of toe te staan dat op zoodanig terrein tenten worden geplaatst of wordt gekampeerd".

Verder bevat de verordening bepalingen welke zeer uitvoerig regelen op welke wijze men een vergunning kan krijgen te kampeeren, aan welke voorwaarden men daarbij voldoen moet en welke eischen te stellen zijn bij het exploiteeren van een kampeerterrein.

Art. 14 bevat de strafbepaling en bedreigt overtreding met een geldboete van ten hoogste f 100, of een hechtenis van ten hoogste 14 dagen.

Ik merk op, dat het bewezen verklaarde twee overtredingen bevat, n.l. zoowel een uit art. 3 aanhef en sub *a*, als een uit art. 3 aanhef en sub *b* voortvloeiende, en voorts nog dat uit de telastelegging en bewezen verklaring niet duidelijk volgt, dat hier sprake is van het verblijf houden in de open lucht in een tent. Kennelijk vatte echter ieder, die zich tot heden met de zaak heeft beziggehouden, het begrip „terrein" aldus op, dat daaronder niets anders te verstaan kan zijn dan een in de open lucht gelegen stuk grond, grond zonder bebouwing.

Het eerste middel acht ik juist. Zoowel Kantonrechter als Rechtbank zijn van meening dat de geheele verordening onverbindend is, zooals blijkt uit hetgeen hierboven uit de vonnissen is overgenomen, zonder op den grondslag der telastelegging na te gaan of art. 3 der Verordening al dan niet verbindend is. Het is mogelijk, dat eenige bepalingen onverbindend zijn, doch dit is hier niet de vraag. De Rechtbank stelt echter aan de verordening eischen, welke niet van invloed zijn op de al of niet verbindbaarheid van art. 3, door te wijzen op het ontbreken eener considerans, welke als richtsnoer zou kunnen dienen bij de beantwoording der vraag, waarom de gemeente-wetgever deze verordening gemaakt heeft. Verder heeft de Rechtbank bezwaren tegen de artt. 1, 2, 4, 5*i*, 7 en 11*d*, welke zeer gewichtig zijn, maar naar mijn oordeel art. 3 niet onverbindend maken.

Enkele soortgelijke bezwaren heb ik destijds vermeld in mijn conclusie bij Uw arrest van 9 April 1934 (W. 12760; N. J. 1934, 1113) bij een bespreking van het kampeerverbod in de gemeente Huizen. De H. R. is deze toen voorbijgegaan en heeft ten opzichte van het geschil waar het daar over liep, beslist, dat voldoende duidelijk bleek tegen wie de verbodsbepaling gericht was.

In deze zaak is dit niet de moeilijkheid, maar gaat het, gezien de vonnissen, alleen over de al of niet verbindbaarheid der geheele verordening.

Het tweede en derde middel zijn m. i. meer te beschouwen als onderdeelen van het eerste middel. Zij hangen er ten nauwste mee samen,

en wijzen in andere bewoordingen op dezelfde onjuistheid, begaan door Kantonrechter en Rechtbank, en ik ben dan ook van meening, dat de rechter in deze zaak in een beoordeeling is getreden van vragen, welke niet aan zijn oordeel onderworpen zijn.

Wel heb ik bezwaren tegen deze kampeerverordening evenals destijds tegen art. 109*a* der Alg. Politieverordening van Huizen, maar lettend op Uw arrest daarover meen ik deze niet nader te moeten uiteenzetten.

Dit leidt mij er toe te concludeeren, dat inderdaad niet beslist is op den grondslag der telastelegging en dat dus het bestreden vonnis en het vonnis des Kantonrechters voorzoover dit daarbij bevestigd is, moet worden vernietigd, voor zoover het daarbij bewezen verklaarde niet strafbaar is geoordeeld, en gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Ik concludeer voorts, dat de H. R. ten principale rechtdoende krachtens art. 105 R. O. het bewezen verklaarde de benaming zal geven van: *a*. te Oostvoorne als beheerder van eenig terrein, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders een kampeerterrein aanleggen; *b*. te Oostvoorne als beheerder van eenig terrein, zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders een kampeerterrein exploiteerende, toestaan dat aldaar tenten worden geplaatst, overtredingen strafbaar gesteld krachtens artt. 3 en 14 der Kampeerverordening voor de gemeente Oostvoorne en daar gerequireerde strafbaar is, nu niet is gebleken van gronden, waarom hij dit niet zou zijn, dat de H. R., gezien artt. 23, 62, 91 Sr. gerequireerde, gelet op de beteekenis der feiten, veroordeele tot twee geldboeten elk van f 1 bij niet betaling of verhaal te vervangen telkens door één dag hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Schepel;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, luidende: (zie conclusie);

O. dat ten laste van gerequireerde bewezen is verklaard, dat hij te Oostvoorne op 21 Mei 1935 als beheerder van een terrein gelegen langs den Duinoordschen weg, zonder vergunning van B. en W. dier gemeente, daarop een kampeerterrein heeft geëxploiteerd en toegestaan dat toen in een aldaar geplaatste tent werd gekampeerd;

O. dat de Rechtbank dit feit niet strafbaar heeft geacht en gerequireerde ontslagen heeft van rechtsvervolging, daar volgens haar — evenals volgens den Kantonrechter — de Kampeerverordening der gemeente Oostvoorne van 8 Maart 1934 onverbindend is;

O. dat dit oordeel der Rechtbank rust op de volgende gronden:

dat er immers van een considerans, enz. (zie conclusie);

O. betreffende het eerste middel van cassatie:

dat dit middel feitelijken grondslag mist, daar de Rechtbank van oordeel was, dat de geheele Kampeerverordening van Oostvoorne verbindende kracht miste en dus ook de artt. 3 en 14 daarvan niet konden worden toegepast, zoodat zij wel degelijk ook in verband met die artikelen heeft beraadslaagd over de vraag of het bewezen verklaarde een strafbaar feit opleverde;

O. betreffende het tweede en het derde middel:

dat de bewezen verklaarde feiten uitmaken overtreding van art. 3 der Kampeerverordening van Oostvoorne;

dat dit artikel luidt: (zie conclusie);

terwijl art. 14 op overtreding daarvan straf stelt;

dat de door art. 3 verboden handelingen kunnen raken de openbare orde, zedelijkheid en gezondheid, ook al vinden zij plaats op niet voor een ieder openstaand terrein, zoodat de Gemeenteraad bevoegd is daaromtrent in het huishoudelijk belang der gemeente verordeningen te maken, waarbij de wet niet eischt, dat de considerans der verordening bare beweegredenen vermeldt;

dat de Rechtbank, tot steun harer daaraan tegenovergestelde meening, een beroep doet op enkele andere voorschriften der verordening, doch dat die bepalingen òf — zooals de artt. 1, 5 onder *i*, 7 en 11 onder *d* — niet in onverbrekelijk verband staan met de verbodsbepaling, waarom het hier gaat, òf, voorzooverre dat — zooals art. 4 — wel het geval mocht zijn, niets inhouden, hetgeen met eenig wettelijk voorschrift in strijd is of de grens, welke den gemeentelijken wetgever door de wet is gesteld, overschrijdt;

dat dus het bestreden vonnis, voorzoover het bewezen verklaarde niet strafbaar is geacht en de gerequireerde van rechtsvervolging is ontslagen, niet in stand kan blijven;

Vernietigt dat vonnis in zooverre;

En rechtdoende krachtens art. 105 der Wet R. O.:

Vernietigt in zooverre ook het vonnis van den Kantonrechter te Brielle in deze zaak gewezen;

Qualificeert het bewezen verklaarde als:

1°. te Oostvoorne als beheerder van eenig terrein daarop zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders een kampeerterrein exploiteeren;

2°. te Oostvoorne als beheerder van eenig terrein zonder vergunning van Burgemeester en Wethouders toestaan dat daarop wordt gekampeerd;

overtredingen strafbaar krachtens de artt. 3 en 14 der Kampeerverordening van Oostvoorne;

O. dat gerequireerde te dezer zake is strafbaar, daar niet is gebleken waarom hij dat niet zoude zijn;

Gezien mede de artt. 23, 62 en 91 Sr.:

Veroordeelt gerequireerde in twee geldboeten van een gulden elk, bij niet betaling of verhaal te vervangen elk door een dag hechtenis, zijnde deze straffen evenredig aan den ernst der feiten.

(N. J.)

2 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Alg. Regl. van politie voor rivieren en Rijkskanalen art. 46.)

Het bepaalde bij art. 46 van het Algem. Regl. van politie voor rivieren en Rijkskanalen, dat een ieder, als loods aan boord van een schip dienstdoende, steeds voorzien moet zijn van een exemplaar van de daarbedoelde reglementen, kan niet anders beteekenen dan dat de loods die reglementen *zelf* bij zich of onder zich moet hebben, aan welken eisch niet reeds is voldaan, wanneer de reglementen aan boord aanwezig zijn en *daarom* te zijner beschikking staan. Dit klemt te meer, nu, volgens art. 4 van genoemd Reglement, die verplichting ook geldt voor den schipper.

De vrijspraak steunt op een onjuiste opvatting van het „voorzien zijn van", voorkomend in art. 46 v.n. en in de dagv. en is derhalve niet gegeven op den grondslag der t.l.l.; zij is niet een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Middelburg, requirant van cassatie tegen een vonnis van gemeld Kantongerecht van 27 Nov. 1935, waarbij de gerequireerde P. O., loods te Terneuzen bij verstek van het hem ten laste gelegde is vrijgesproken.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: S., althans v. t. der artt. 350, 351, 352 Sv. jis. artt. 4, 6, 46 en 97 van het Algemeen Reglement van Politie voor Rivieren en Rijkskanalen, doordien de heer Kantonrechter verdachte heeft vrijgesproken in stede van hem te veroordeelen;

O. dat aan den gerequireerde bij oproeping, aangevuld bij de nadere opgave ter terechtzitting, is ten laste gelegd, dat hij op 20 Nov. 1935 des voormiddags omstreeks 10.45 uur, te Hansweert, als loods dienst doende aan boord van een schip, waarmede werd gevaren in het Rijkskanaal, het kanaal door Zuid-Beveland, niet voorzien was van een exemplaar van het Algemeen Reglement van Politie voor Rivieren en Rijkskanalen, noch van het Bijzonder Reglement van Politie voor het kanaal door Zuid-Beveland, noch van het Binnenaanvaringsreglement;

O. dat, blijkens de aanteekening van het mondeling vonnis, de gegeven vrijspraak steunt op de navolgende overweging:

het voorschrift, dat een loods moet voorzien zijn van de omschreven reglementen wordt in dien zin verstaan, dat de loods, die dienstdoende de verantwoordelijke persoon wordt, de reglementen ter beschikking moet hebben. Zijn de reglementen niet aan boord, zoo wordt de loods deswege strafbaar gesteld. Wanneer de reglementen, gelijk in casu, wel aan boord zijn, zoo zijn zij, voor zoover uit bijzondere — hier niet gebleken — omstandigheden het tegendeeel niet volgt, ter beschikking en is de loods, op het vaartuig dienst doende, van die reglementen voorzien. Het telastegelegde wordt dus niet bewezen geacht;

O. dat bij de dagvaarding kennelijk is bedoeld aan den gerequireerde ten laste te leggen overtreding van art. 46 van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, waarbij is bepaald, dat een ieder, als loods aan boord van een schip dienstdoende, steeds voorzien moet zijn van een exemplaar van de bij dagvaarding nader omschreven reglementen;

dat dit niet anders kan beteekenen dan dat de loods die reglementen zelf bij of onder zich moet hebben, aan welken eisch niet reeds is voldaan, wanneer de reglementen aan boord aanwezig zijn en daarom te zijner beschikking staan; dat dit te meer klemt, nu, blijkens art. 4 van genoemd Reglement zulk een verplichting ook geldt voor den schipper;

O. dat uit het voorafgaande volgt, dat de vrijspraak, welke steunt op eene onjuiste opvatting van het „voorzien zijn van", zooals dit begrip voorkomt in genoemd art. 46 en in de dagvaarding, niet is gegeven op den grondslag der telastlegging, zoodat de vrijspraak niet kan gelden als eene vrijspraak in den zin van art. 430 Sv. en het beroep ontvankelijk is;

O. dat uit het bovenstaande volgt, dat het middel, waarbij blijkens de toelichting kennelijk is bedoeld te stellen, dat de uitspraak niet op den grondslag der telastlegging is gegeven, gegrond is;

Vernietigt het bestreden vonnis en

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar de Arr.-Rechtbank te Middelburg ter berechting en afdoening op de bestaande dagvaarding.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.*]

(N. J.)

---

3 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 228 *c*.)

Nu de onderhavige perceelen volgens het goedgekeurd uitbreidingsplan voor bebouwing zijn bestemd, kan aan voornemens en plannen bij de ingenieurs van den waterstaat omtrent een andere bestemming dezer perceelen niet zoodanige beteekenis worden toegekend, dat feitelijk op de perceelen een bouwverbod zou komen te liggen met alle nadeelen, daaraan voor de eigenares, gemeente verbonden. Ged. Staten hebben derhalve ten onrechte aan een besluit tot verkoop op grond van zoodanige voornemens en plannen goedkeuring onthouden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Franeker tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 20 Maart 1935, n°. 118, 2e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van den raad voornoemd van 7 Maart 1935, tot verkoop van bouwterrein;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 6 November 1935, n°. 461;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 25 Februari 1936, nº. 1326 M/P.B.R., Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat de raad der gemeente Franeker bij besluit van 7 Maart 1935, behoudens de vereischte goedkeuring, heeft verkocht *a.* aan Y. de Boer, te Franeker, voor zich en/of nader te noemen lastgever, een perceel bouwterrein, deel uitmakende van het kadastrale perceel, Sectie C. nº. 1513, groot 251 m², gelegen aan eene nieuw aan te leggen straat achter de Christelijke Lagere Landbouwschool, op de bij dit besluit behoorende situatieteekening aangeduid met A., voor de som van f 2.75 per m² of in totaal voor f 690.25; *b.* aan H. Kuipers, te Franeker, voor zich en/of nader te noemen lastgever twee perceeltjes bouwterrein, deel uitmakende van het kadastrale perceel, Sectie C. nº. 1513, groot 234 en 231 m², gelegen aan eene nieuw aan te leggen straat achter de Christelijke Lagere Landbouwschool op de bij dit besluit behoorende situatieteekening aangeduid onderscheidenlijk met B. en C., voor de som van f 2.75 per m² of in totaal voor f 1278.75;

dat Ged. Staten van Friesland bij besluit van 20 Maart 1935, nº. 118, 2e afdeeling, aan vorengenoemd raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat blijkens het door den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat uitgebracht advies de bedoelde perceelen vallen in het tracé, dat voor het te verbeteren kanaal Fonejacht-Harlingen is ontworpen;

dat van dit besluit de gemeenteraad van Franeker bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij een plan van uitbreiding heeft vastgesteld, dat bij besluit van Ged. Staten van 5 April 1933 werd goedgekeurd, dat dit plan aangeeft het tracé voor den verkeersweg Harlingen—Leeuwarden en bovendien dat voor de verbetering van het kanaal; dat het in het plan opgenomen tracé van kanaalverbetering geheel overeenstemt met het rapport van den hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat en de hoofdingenieurs van den provincialen waterstaat der provinciën Groningen en Friesland; dat hij meende, dat hiermede de aangelegenheid op de juiste wijze geregeld was; dat echter de hoofdingenieur van den provincialen waterstaat in Friesland onlangs aan den burgemeester meedeelde, dat hij eene andere oplossing van het kanaaltracé in gedachten had; dat eene nadere uitwerking dezer gedachte nog niet bekend was; dat het nog enkel een voornemen van den hoofdingenieur was; dat hij, appellant, enkel rekening heeft te houden met het goedgekeurde plan van uitbreiding; dat, aangezien de verkoop van de bouwperceeltjes, daarmede niet in strijd is, zijns inziens geen bezwaren aan de goedkeuring van het onderhavige raadsbesluit in den weg kunnen staan; dat zijns inziens de wetgever niet heeft gewild, dat de goedkeuring wordt onthouden op den in het bestreden besluit aangevoerden grond; dat bij twijfel de uitleg, die voor de gemeentelijke vrijheid het gunstigst is, het meest in den geest der wet is te achten; dat de functie van Ged. Staten zich ten deze beperkt tot het waken tegen aantasting van het vermogen; dat Ged. Staten hunne goedkeuring niet mogen onthouden op grond, dat zij eene andere voorstelling van het gemeentebelang hebben dan de raad had;

O. dat de onderhavige perceelen krachtens het uitbreidingsplan der gemeente Franeker, dat door Ged. Staten in 1933 werd goedgekeurd, zijn bestemd voor bouwterrein en bepaaldelijk niet behooren tot het mede op het uitbreidingsplan geprojecteerde tracé der kanaalverbetering ter plaatse, welk tracé overeenstemt met dat van het door de Staten van Friesland in 1931 aanvaard desbetreffend rapport der daarbij betrokken hoofdingenieurs;

dat blijkens de overgelegde ambtsberichten van een ander tracé, dat voor deze kanaalverbetering zou zijn ontworpen over de evenbedoelde perceelen, slechts sprake is in zooverre, dat bij de hoofdingenieurs, die met deze aangelegenheid bemoeienis hebben, nog andere oplossingen dan de destijds vastgestelde in onderzoek zijn, waarvan er ééne de onderhavige perceelen zou treffen;

dat aan voornemens en plannen als de hierbedoelde, welke zelfs nog geenerlei vasten vorm hebben aangenomen, niet zoodanige beteekenis kan worden toegekend, dat daardoor op de voormelde perceelen, welke volgens het goedgekeurde uitbreidingsplan voor bebouwing zijn bestemd, niettemin feitelijk een bouwverbod zoude komen te liggen, met alle nadeelen, daaraan voor de eigenares-gemeente verbonden;

dat Ged. Staten mitsdien ten onrechte op den hierbedoelden grond goedkeuring aan het raadsbesluit hebben onthouden;

dat ook overigens van bezwaren tegen dit besluit niet is gebleken;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Friesland, het besluit van den raad der gemeente Franeker van 7 Maart 1935 tot verkoop van eenige perceelen bouwterrein alsnog goed te keuren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

3 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Hinderwet Art. 7.)

Nu de zitting, in dit art. bedoeld, heeft plaats gevonden op den *elfden* dag na de openbare kennisgeving, is het door B. en W. genomen besluit tot het verleenen der vergunning onwettig.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door K. Nieland, te Groningen, tegen het besluit van burgemeester en wethouders dier gemeente van 11 Mei 1935, nº. 9676, waarbij aan de firma J. Bronda aldaar en hare rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van eene inrichting voor het fabriceeren van rijwielen met moffelinrichting in het gebouw, gemerkt nummers 2, 4 en 6 en staande aan de Schoolstraat, hoek Poelestraat, op de perceelen kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie G, nummers 5070 en 5071;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Februari 1936, nº. 74;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 25 Februari 1936, nº. 140 H, afd. Arbeid;

O. dat artikel 7, lid 1, der Hinderwet bepaalt, dat op den veertienden dag na de openbare kennisgeving, bedoeld in artikel 6, lid 2, gelegenheid wordt gegeven tot het inbrengen van bezwaren tegen het oprichten eener inrichting ten overstaan van het gemeentebestuur;

dat, blijkens de stukken de vorenbedoelde openbare kennisgeving feitelijk heeft plaats gevonden op 8 Maart 1935, terwijl de zitting, bedoeld in artikel 7, heeft plaats gevonden op 19 Maart 1935, derhalve op den elfden dag na de openbare kennisgeving;

dat mitsdien burgemeester en wethouders van Groningen hunne beslissing hebben genomen zonder het voorschrift van artikel 7, lid 1, in acht te nemen;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te vernietigen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

3 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 20.)

Ged. Staten hebben terecht goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot wijziging van het reglement op het burgerlijk armbestuur, beoogend de schrapping van de bepaling, dat aan den burgemeester of de raadsleden de toegang tot de vergaderingen kan worden ontzegd, nu deze bepaling destijds is opgenomen omdat een raadslid in de vergaderingen onbehoorlijke taal bezigde en in bladen mededeeling omtrent het verhandelde deed, en de redenen, die tot de opneming aanleiding waren, nog onverzwakt van kracht zijn en bij de huidige samenstelling van den raad zelfs meer beteekenis hebben gekregen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Finsterwolde tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 7 November 1935, lett. O, 1e afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van genoemden raad van 14 October 1935, tot wijziging van het reglement voor het burgerlijk armbestuur;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 5 Februari 1936, no. 62;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Februari 1936, no. 1698, Afd. Armwezen;

O. dat de raad van Finsterwolde in zijne vergadering van 14 October 1935 heeft besloten het vierde lid van artikel 7 van het Reglement voor het Burgerlijk Armbestuur, luidende: „Op voorstel van den Voorzitter kan aan een of meer der in het tweede lid bedoelde personen de toegang tot de vergaderingen worden ontzegd", in te trekken;

dat Ged. Staten van Groningen bij hun besluit van 7 November 1935, letter O, 1e Afd., aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat in artikel 7 van het genoemde reglement, zooals het vóór 1932 jaren lang luidde, bepaald was, dat de burgemeester en leden van den raad de vergaderingen van het armbestuur konden bijwonen en daarin, indien zij geen lid van dat bestuur waren, een raadgevende stem hadden; dat daaraan bij raadsbesluit van 22 Februari 1932, no. 8, is toegevoegd, dat op voorstel van den voorzitter aan den burgemeester of een of meer der raadsleden de toegang tot de vergaderingen kan worden ontzegd, zulks omdat een der leden van den raad zich sedert eenigen tijd niet ontzag in de vergaderingen van het burgerlijk armbestuur onbehoorlijke taal te bezigen en in de bladen mededeelingen te doen omtrent de gevallen, die in deze vergaderingen behandeld waren en daarbij te vermelden, welk standpunt door de leden van het armbestuur te dien aanzien was ingenomen; dat het thans ter goedkeuring ingezonden raadsbesluit de laatstbedoelde aanvulling weder uit het reglement wil doen vervallen; dat men de vraag kan stellen of het wel juist gezien is aan den voorzitter en de leden van den gemeenteraad toegang tot de vergaderingen van het armbestuur te verleenen, doch dat zulks in elk geval alleen toelaatbaar is, indien ook dan een rustige en onbevooroordeelde behandeling van zaken door het armbestuur gewaarborgd is; dat dit gedurende tal van jaren het geval is geweest, totdat het bovengeschetste optreden van een der raadsleden aanleiding tot moeilijkheden heeft gegeven, waaraan de in 1932 in het reglement voor het burgerlijk armbestuur opgenomen aanvulling een einde heeft gemaakt; dat de redenen, welke tot die aanvulling aanleiding hebben gegeven, nog onverzwakt van kracht zijn en bij de huidige samenstelling van den gemeenteraad van Finsterwolde zelfs meer beteekenis hebben gekregen; dat hun college, hetwelk zich, lettende op de toestanden in de gemeente en de verhoudingen in den raad, destijds met het toekennen van de boven weergegeven bevoegdheid aan het armbestuur vereenigd heeft, er uit dien hoofde bezwaar tegen koestert, dat deze bevoegdheid thans weder zou komen te vervallen; dat het het daarom noodzakelijk acht zijn goedkeuring aan het daartoe strekkende raadsbesluit van 14 October 1935 te onthouden;

dat van deze beslissing de raad van Finsterwolde bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat naar zijne meening de voormelde wijziging bevorderlijk zou zijn voor een goede behartiging der armbestuurszaken;

O. dat Ged. Staten terecht op de in het bestreden besluit aangegeven gronden aan het bovengemelde raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

4 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Art. 12.)

Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar de appellant geen vrijstelling wegens broederdienst kon verkrijgen omdat zijn ouders eerst in 1933 zijn gehuwd, en de ouders met hun kinderen steeds in gezinsverband hebben geleefd, en als zedelijk en oppassend bekend staan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Rinze van Manen, dienstplichtige der lichting 1929 uit Smallingerland, thans wonende te Zwijndrecht, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie, a. i., van 4 October 1935, VIIe Afdeeling, n°. 233 V, waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Januari 1936, n°. 495 (1935);

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 18 Februari 1936, VIIe afdeeling, n°. 387 V.;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overweging, dat, zooals aan den dienstplichtige bekend is, hem geen vrijstelling wegens broederdienst meer kan worden verleend, omdat volgens artikel 24, tweede lid, laatsten volzin, van het Dienstplichtbesluit, om te worden vrijgesteld op grond van het geval, vermeld in artikel 13, tweede lid, onder *c*, der Dienstplichtwet, het geval moet hebben bestaan, vóórdat de belanghebbende de eerste oefening heeft aangevangen; dat, wanneer den dienstplichtige thans vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval werd verleend, deze feitelijk in de plaats zou treden voor vrijstelling wegens broederdienst; dat in verband met het vorenstaande Onze Minister, nu R. van Manen als dienstplichtige der lichting van 1929 de eerste oefening reeds volbracht heeft, geen vrijheid kan vinden hem de verlangde vrijstelling te verleenen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij aanvankelijk geen recht had op vrijstelling wegens broederdienst, omdat zijne ouders niet getrouwd waren: dat zijne ouders thans wel gehuwd zijn, zoodat hij meent thans wel recht te hebben op vrijstelling wegens broederdienst; dat hij en zijn broeder bij één aannemer werken en het zeer lastig is, dat de één en dan weder de ander onder de wapenen moet komen; dat dan de reden daarvoor gevraagd wordt, waarop met schaamte moet worden geantwoord; dat hij om die reden zich gaarne zag vrijgesteld;

O. dat, blijkens de stukken, de appellant en zijn broeder Boele bij het door hunne ouders op 24 Maart 1933 gesloten huwelijk zijn gewettigd;

dat dit, krachtens artikel 332 van het Burgerlijk Wetboek, ten gevolge heeft, dat op hen dezelfde wetsbepalingen toepasselijk zijn, alsof zij *sedert het huwelijk* waren geboren; dat hieruit volgt, dat de wettiging eerst werkt van het huwelijk af;

dat daarom door den appellant aan de bepalingen der Dienstplichtwet, in verband met het Dienstplichtbesluit, geen aanspraak op vrijstelling wegens dienst door zijn voormelden broeder kon worden ontleend, vermits vóór den aanvang van des appellants eerste oefening geen wettige broeder in het geval verkeerde, als bedoeld in artikel 13, 2e lid, *c*, dezer wet;

dat intusschen, daar volgens het stelsel van de Dienstplichtwet per gezin slechts één zoon behoeft te dienen en de overige zonen op grond van broederdienst kunnen worden vrijgesteld, welk recht den appellant ten gevolge van het late huwelijk zijner ouders is ontgaan, er termen aanwezig zijn hem met toepassing van artikel 12, eerste lid, onder *f*, der Dienstplichtwet vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval te verleenen, nu, blijkens op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur nader ingewonnen ambtsberichten, des appellants ouders met hunne kinderen steeds in gezinsverband hebben geleefd, en als zedelijk en oppassend bekend staan;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 4 October 1935, VIIe Afdeeling, n°. 233 V, aan Rinze van Manen, dienstplichtige der lichting 1929 uit Smallingerland, alsnog voorgoed vrijstelling van den dienstplicht te verleenen, met bepaling, dat deze vrijstelling niet geldt in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Onze Minister van Defensie is belast, enz.

(A. B.)

---

5 *Maart* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 58, 1e lid, 47, 48; Algemeen Rijksambtenarenreglement Art. 6.)

Op gedaagde, hoofdassistent (onderwijsvak zoölogie) aan een rijksuniversiteit, is art. 6 van het Alg. R.A.regl. van toepassing, aangezien hij niet behoort tot het onderwijzend of doceerend personeel, bedoeld in art. 2 lid 2 van dat reglement.

Daar geen der in voornoemd art. 6 genoemde gevallen, waarin aanstelling van een ambtenaar in tijdelijken dienst kan plaats hebben, in casu aanwezig is, had gedaagde niet opnieuw voor het tijdvak 1 Oct. 1935 —30 Sept. 1936 mogen worden benoemd. Dit besluit is derhalve terecht door het ambtenarengerecht vernietigd. Ten onrechte echter heeft het gerecht tevens verstaan, dat aan gedaagde met ingang van 1 Oct. 1935 een vaste aanstelling moet worden gegeven, aangezien geenerlei wetsbepaling, noch ander algemeen verbindend voorschrift, de verplichting oplegt *juist* gedaagde te benoemen. De C. R. v. B. verklaart de nietigheid van dit besluit voor gedekt.

Uitspraak in zake:

De Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Jhr. Mr. G. W. van der Does, plaatsvervangend landsadvocaat te 's-Gravenhage,

tegen:

Dr. J. P. Otto, hoofdassistent aan de Rijksuniversiteit te Groningen, wonende te Haren gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. K. J. van Nieukerken, advocaat te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, gelet op art. 97 van de hooger-onderwijswet en gezien de berichten van curatoren van de Rijksuniversiteit te Groningen van 8 Augustus 1935, bij besluit van 26 Augustus 1935, nº. 3308, Afdeeling H. O., heeft goedgevonden voor het tijdvak van 1 October 1935 tot en met 30 September 1936 opnieuw te benoemen tot hoofdassistent aan de Rijksuniversiteit te Groningen, onderwijsvak Zoölogie, Dr. J. P. Otto, op een jaarwedde van f 3060;

O. dat het Ambtenarengerecht te Groningen bij uitspraak van 16 December 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het voormelde besluit van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft vernietigd en heeft verstaan, dat genoemde Minister aan Dr. J. P. Otto met ingang van 1 October 1935 een vaste aanstelling zal geven tot hoofdassistent aan de Rijksuniversiteit te Groningen;

O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen tijdig van voormelde uitspraak is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift dezen Raad heeft verzocht die uitspraak te willen vernietigen en de bezwaren van Dr. Otto alsnog ongegrond te verklaren;

O. dat gedaagde in hooger beroep bij contramemorie heeft geconcludeerd tot bekrachtiging van de voormelde uitspraak;

In rechte:

O. dat de hoofdvraag, welke ten deze moet worden beslist, is, of het bestreden besluit kan worden aangevochten op dezen grond, dat het feitelijk of rechtens met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften strijdt of dat bij het nemen daarvan het administratief orgaan van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat, ter beantwoording van die vraag, van belang is het antwoord op deze andere vraag, of gedaagde in hooger beroep moet geacht worden te vallen onder lid 2 van art. 2 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, waar is bepaald, dat voor de toepassing van de Hoofdstukken I, II, en IV tot en met XII van dat reglement niet als ambtenaar wordt beschouwd het onderwijzend of doceerend personeel bij het lager-, het middelbaar-, het hooger-, het hooger landbouw- en het nijverheidsonderwijs;

O. dat deze Raad die vraag ontkennend beantwoordt, omdat hij aanneemt, gelet op het bepaalde in § 4 van Hoofdstuk III der wet van 28 April 1876, S. 102, tot regeling van het hooger-onderwijs en op het bepaalde in § 4 van Hoofdstuk III der hooger-onderwijswet, zooals zij luidt na de sedert daarin aangebrachte wijzigingen, dat in genoemde wet onder de docenten worden verstaan de hoogleeraren, de lectoren en de privaatdocenten en daarentegen o. a. de hoofdassistenten onder de beambten vallen — een zienswijze, welke ook door eischer in hooger beroep wordt gehuldigd blijkens het feit, dat hij in het bestreden besluit verwijst naar art. 97 der hooger-onderwijswet — en omdat hem niet gebleken is van het bestaan van eenige omstandigheid, welke zoude rechtvaardigen aan te nemen, dat in lid 2 van voormeld art. 2 het begrip „doceerend personeel bij het hooger onderwijs" een ruimere beteekenis heeft dan door den Raad blijkens het zoo even overwogene aan het woord „docenten" in de hooger-onderwijswet wordt toegekend;

O. dat derhalve op gedaagde in hooger beroep ook van toepassing is art. 6 van voormeld reglement, waarin o. m. zijn opgesomd de gevallen, waarin aanstelling van een ambtenaar in tijdelijken dienst kan plaats vinden;

O. dat geen der aldaar opgesomde gevallen in casu aanwezig is, waaruit volgt, dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij het bestreden besluit van 26 Augustus 1935 niet voor het tijdvak van 1 October 1935 tot en met 30 September 1936 Dr. J. P. Otto opnieuw had mogen benoemen tot hoofdassistent aan de Rijksuniversiteit te Groningen;

O. dat weliswaar Dr. J. P. Otto kennelijk prijs stelde op die benoeming, hoewel de ter zake toepasselijke algemeen verbindende voorschriften haar verboden — immers bij brief van 16 October 1934 hebben Curatoren der Rijks-Universiteit te Groningen hem doen weten, dat overeenkomstig hun betreffend advies de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen hun had bericht bereid te zijn hem te vergunnen als Hoofdassistent bij de Zoölogie in tijdelijken Rijksdienst te blijven tot 1 October 1936 — maar de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen niet bevoegd is aan zulk een wensch tegemoet te komen, indien hij, aldus handelende, in strijd komt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften, zooals in casu met art. 6 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

O. dat het bestreden besluit derhalve terecht bij de uitspraak, waarvan hooger beroep, is vernietigd;

O. dat thans nog moet worden beslist, of bij die uitspraak terecht is verstaan, dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan Dr. J. P. Otto met ingang van 1 October 1935 een vaste aanstelling zal geven tot hoofdassistent aan de Rijksuniversiteit te Groningen;

O. dat art. 47, lid 1, der Ambtenarenwet 1929 uidt:

„Het gerecht kan enkel de aangevallen besluiten, handelingen en weigeringen nietig verklaren en, voor zooveel noodig, bepalen dat het administratief orgaan zal doen of besluiten, hetgeen het ingevolge wet of algemeen verbindend voorschrift doen of besluiten moet";

O. dat het Ambtenarengerecht te Groningen aan deze bepaling evenwel niet het recht kon ontleenen, te verstaan, dat de voornoemde Minister aan Dr. J. P. Otto met ingang van 1 October 1935 een vaste aanstelling zal geven tot hoofdassistent aan de Rijksuniversiteit te Groningen, aangezien toch geenerlei wetsbepaling, noch eenig ander algemeen verbindend voorschrift aan dien Minister de verplichting oplegt juist Dr. J. P. Otto te benoemen;

O. dat de uitspraak, waarvan hooger beroep, dus in zoover moet worden vernietigd;

O. dat krachtens art. 48 der Ambtenarenwet 1929 het gerecht om redenen van algemeen belang de nietigheid van een nietig verklaard besluit voor gedekt kan verklaren en deze Raad in het onderhavige geval van die bevoegdheid meent gebruik te moeten maken met het oog op de belangen der studeerenden in de Zoölogie aan de Rijksuniversiteit te Groningen;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep, voor zoover daarbij het bestreden besluit van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 Augustus 1935 is vernietigd;

Vernietigt die uitspraak voor het overige;

Verklaart de nietigheid van het voormelde besluit van 26 Augustus 1935 voor gedekt.

(A. B.)

---

6 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 611*a*—611*b*; Octrooiwet art. 30.)

Van inbreuk op eischers octrooi (n°. 28213 betreffende eene machine voor het lijmen van een wand van een papieren of kartonnen doos) door handelingen van verweerders kan geen sprake zijn, voorzoover die handelingen plaats hadden nog vóórdat de aanvrage om het octrooi openbaar gemaakt was.

De stelling, dat dit den rechter nog niet behoefde te beletten om de gevraagde verklaring uit te spreken voor handelingen van verweerders ten aanzien van andere, soortgelijke machines, stuit hierop af, dat, naar het Hof feitelijk heeft vastgesteld, daarop de vordering niet steunt.

De grief tegen de ontzegging van de veroordeeling van verweerders tot betaling van schadevergoeding voor nog te plegen inbreuken kan reeds daarom niet tot cassatie leiden, omdat zij wil klagen over schending van art. 611 *a* Rv., echter zonder dit artikel aan te halen.

Het Hof heeft op juiste gronden aangenomen, dat een voortbrengsel of stof in den zin van art. 30, tweede lid, Octrooiwet, rechtmatig in het verkeer is gebracht, indien door dit in het verkeer brengen geen inbreuk op het uitsluitend recht van den octrooihouder gemaakt is, zoodat deze bepaling ook dekt het gebruik dat de eerste verweerder maakt van de machine, die de tweede verweerder haar, nog voordat de aanvrage van eischer openbaar was gemaakt, heeft geleverd.

Dit brengt tevens mede de onjuistheid van eischers stelling, dat al maakte dan de tweede verw. door de machine aan den eerste verw. af te leveren geen inbreuk op octrooirecht, die aflevering toch onrechtmatig is in den zin van art. 30, tweede lid, omdat de tweede verw. door die aflevering tegenover eischer heeft gehandeld in strijd met voorschriften van maatschappelijke betamelijkheid en met eene contractueele verplichting.

Terecht heeft het Hof de algemeene stelling, dat het onderhouden en repareeren van deelen eener machine, die speciaal vallen onder het kenmerk van het octrooi, octrooirechtelijk gelijk staat met het telkenmale opnieuw vervaardigen van die machine, verworpen.

E. Mendels, cartonnagefabrikant, wonende te Tilburg, eischer tot cassatie van de op 18 December 1934 (W. 12897 N. J. 1935, 1022 *Red.*) en 25 Juni 1935 door het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch tusschen partijen gewezen arresten, advocaat Mr. Ir. J. van Hettinga Tromp;

tegen:

1. de Handelsvennootschap onder de firma J. B. van Gorp en Zonen, gevestigd te Tilburg, en 2. P. A. de Jongh, weduwe van A. G. van Arendonk, wonende te Tilburg, verweersters in cassatie, advocaat Mr. J. van Raalte, (niet gepleit).

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Mendels heeft tegen de twee arresten beroep in cassatie ingesteld en de volgende middelen aangevoerd:

„I. S. of v. t. der artt. 1, 5, 48 en 59 Rv., 1401, 1402 en 1403 B. W., 30, 32, 43 en 44 Octrooiwet 1910, S. 313;

„doordat het Hof, in het eindarrest volhardende bij zijne overwegingen in het interlocutoir arrest en aldaar o. m. overwegende, dat geïntimeerden de levering erkenden van een machine „als bij dagvaarding bedoeld" (dus naar luid van sub 2 der dagvaarding: een machine „met de kenmerken der 1ste conclusie van het octrooi, althans waarbij de uitvindingsgedachte van het octrooi was toegepast"), niettemin het eindvonnis der Rechtbank van 30 Januari 1934 — waarbij de vordering, behoudens de sub I a gevraagde rechtsverklaring, werd ontzegd — heeft bevestigd met herstel van een aangenomen vergissing, op grond dat uit den inhoud der inleidende dagvaarding, al wordt daarin gesproken van „machines, althans machine", duidelijk blijkt, dat appellants vordering steunt op handelingen van de geïntimeerden, verricht ten aanzien van één bepaalde machine, geleverd vóór de openbaarmaking der octrooiaanvrage; en dat de handelingen in art. 30 der Octrooiwet genoemd niet octrooi-schendend en mitsdien niet onrechtmatig zijn, indien zij vóór die openbaarmaking werden verricht;

„ten onrechte,

„omdat een machine met de kenmerken van het octrooi objectief in strijd met het uitsluitend recht van den octrooihouder is vervaardigd en eischer alzoo, juist steunende op de reeds plaats gevonden vervaardiging en levering, resp. het gebruik van zulk een machine door verweerders, die geen voorgebruiksrecht noch licentie bezaten, tegenover hen recht en belang had 1. op de sub I b gevraagde in algemeenen zin, dat deze handelingen ten aanzien van machines als de geleverde zijn onrechtmatig — zij het dan ook, dat daarvan de ééne toevallig vóór de openbaarmaking geleverde werd uitgezonderd, althans de sub II gevraagde schadevergoeding deswege werd ontzegd — 2. op de sub III gevraagde veroordeeling tot betaling van een schadevergoeding, immers dwangsom volgens de nieuwe wetgeving, voor elke zoodanige verder nog vervaardigde, resp. gebruikte machine; zulks te meer, waar hierdoor een bevestiging ten principale zou zijn verkregen van de in voormelden zin gegeven Presidiale voorziening bij voorraad in kort geding, waarnaar in de dagvaarding werd verwezen.

„II. S. of v. t. van de sub I genoemde artikelen;

doordat het Hof de tot afwijzing der geheele vordering leidende beslissing der Rechtbank, dat het gebruik door van Gorp van de machine, die de weduwe van Arendonk hem vóór de openbaarmaking der octrooiaanvrage had geleverd, werd gedekt door de bepaling van art. 30 lid 2 der Octrooiwet, bevestigde;

„ten onrechte,

„1. omdat het tweede lid van art. 30 slechts een beperking inhoudt van het eerste lid van dat artikel en den gebruiker van een overeenkomstig een octrooi vervaardigd voortbrengsel alleen beschermt tegen een actie van den octrooihouder, indien dat voortbrengsel door dezen zelven of door iemand, die daartoe van hem bevoegdheid heeft verkregen, in het verkeer gebracht is;

„2. omdat, indien aan voornoemd tweede lid, dat in elk geval een exceptief karakter draagt, een ruimere uitlegging dan slechts een uitzondering op het eerste lid kan worden gegeven, dan geen reden bestaat om de rechtmatigheid van het in verkeer brengen van het voortbrengsel aan te nemen door slechts te overwegen, dat dit geschiedde zonder inbreuk te maken op toen reeds bestaande octrooirechten, doch alsdan de rechtmatigheid in algemeenen zin zal moeten worden beoordeeld en het Hof dus de door de Rechtbank krachtens art. 48 Rv. toegepaste — immers door gedaagden niet voorgedragen — in voornoemd lid vervatte exceptie niet had mogen bevestigen, althans niet zonder te hebben onderzocht en onjuist bevonden eischer's in het arrest gerelateerde stelling, dat de ééne geleverde machine ook daarom nimmer als rechtmatig in het verkeer gebracht zou mogen worden beschouwd, wijl de Weduwe van Arendonk bij het vervaardigen ervan heeft gebruik gemaakt van aan eischer ontleende wetenschap omtrent diens, later onder n°. 28213 geoctrooieerde, uitvinding, dat zij heeft geschonden het door eischer aan haar overleden echtgenoot medegedeelde geheim en heeft gehandeld tegen met dezen gemaakte afspraken en dat zij, met medewerking, althans met medeweten van van Gorp, op ongeoorloofde wijze zich heeft gesteld in het bezit van de nadere, voor het vervaardigen dier machine noodige, gegevens;

welke feiten, als betrekking hebbende op een eventueel door gedaagden aan te voeren doch in feite niet aangevoerd exceptief verweer, door eischer niet aan zijne vordering hadden behoeven te worden ten grondslag gelegd.

„III. S. of v. t. der sub I en II genoemde artikelen;

„doordat het Hof de beslissing der Rechtbank, waarbij o. m. werd verwaarloosd eischer's stelling, dat de weduwe van Arendonk ook inbreuk op het octrooi heeft gemaakt door na de openbaarmaking der aanvrage en later dan 30 dagen na de beteekening van het desbewustheidsexploit de geleverde machine met de deelen ervan, die speciaal vallen onder het kenmerk van het octrooi, te onderhouden en te repareeren, heeft bevestigd, wijl dat onderhouden en repareeren van een voorwerp, dat rechtmatig in het verkeer is, niet zonder meer oplevert inbreuk op het octrooi, zooals ook blijkt uit het niet vermeld zijn van die handelingen in art. 30 der Octrooiwet;

„ten onrechte,

„1. omdat deze handelingen in het eerste lid van art. 30 niet vermeld behoefden te worden juist omdat zij gelijkgesteld kunnen worden met en dus reeds vallen onder het daar wèl genoemde vervaardigen van een geoctrooieerd voortbrengsel;

„2. omdat, zelfs al zou overeenkomstig 's Hofs interpretatie van het tweede lid van art. 30 exceptioneel moeten worden aangenomen, dat de ééne vóór de openbaarmaking der octrooiaanvrage geleverde machine rechtmatig in het verkeer gebracht was, dit toch alleen aan den eersten verweerder het recht kon geven deze machine te gebruiken — gelijk het Hof dan ook later zelf ter zake van het ombouwen overweegt — zoolang die blijft in den oorspronkelijken vorm en toestand, doch verweerders niet het recht bezaten deze machine, door het gebruik eenmaal geraakt zijnde in anderen toestand welke voortzetting van dat gebruik verhinderde of dreigde te verhinderen, na de openbaarmaking en na het desbewustheidsexploit weer opnieuw in den oorspronkelijken toestand te brengen resp. in dien vernieuwden toestand verder te gebruiken."

Het eerste middel, dat tegen de rechtsoverwegingen 1—6 is gericht, komt in zijn eerste onderdeel vergeefs op tegen de van feitelijken aard en dus in cassatie onaantastbaar zijnde uitlegging, welke het Hof in overweging 1 aan de dagvaarding heeft gegeven, terwijl in het tweede onderdeel, dat op de bepaling van art. 43, lid 3, der Octrooiwet schijnt te berusten, over het hoofd wordt gezien, dat de daar bedoelde vergoeding alleen kan worden toegekend voor het geval van herhaling van inbreuk op het octrooi, terwijl het Hof van oordeel is geweest — waarop het tweede middel betrekking heeft — dat de verweersters zoodanige inbreuk niet hebben gepleegd, zoodat van herhaling geen sprake kan zijn.

Het middel is dus in zijn geheel ongegrond.

Het tweede middel is in zijn eerste onderdeel gericht tegen de rechtsoverwegingen 7—12 en schijnt mij ongegrond, daar ik mij geheel kan vereenigen met de gronden in deze overwegingen vervat, waaraan ik niets heb toe te voegen.

Het tweede onderdeel is gericht tegen de rechtsoverwegingen 13—16. Ook hiermede kan ik mij niet vereenigen. Terecht m. i. heeft het Hof geweigerd een onderzoek in te stellen naar feiten, welke niet bij de dagvaarding, doch eerst bij het slot der repliek in eersten aanleg zijn gesteld als een nieuwe grondslag voor den eisch, waardoor verandering zou zijn gebracht in het onderwerp daarvan — d. i. in zijn grondslag in verband met de bij dagvaarding gestelde feiten, waarop het ter beoordeeling der gehoudenheid van de verweersters om aan de vordering gevolg te geven in het wezen der zaak aankwam.

Bij pleidooi in cassatie namens den eischer is deze nu wel overstag gegaan en heeft deze de stelling opgeworpen, dat reeds bij dagvaarding was gesteld, dat de weduwe van Arendonk middellijk een octrooibreuk had gepleegd, die niet alleen onder art. 43 Octrooiwet zou vallen doch ook onder art. 1401

B. W., in zooverre, dat zij de haar betamende zorgvuldigheid tegenover zijn persoon en goed niet zou hebben in acht genomen, doch dit kan hem niet baten. Immers noch in de door mij reeds vermelde verkorte weergeving der dagvaarding bij het bestreden interlocutoire arrest, noch in de volledige weergeving daarvan, waarnaar dit arrest verwijst, heb ik hier voor een voldoenden grondslag kunnen vinden. Wel wordt in de dagvaarding (lid 6) ter loops gesteld, dat de tweede gedaagde (wed. van Arendonk) mede aansprakelijk is voor de inbreuk op het octrooi, door de eerste gedaagde (van Gorp) gepleegd, doch dit is niet het stellen van een door haar middellijk gepleegd zijn van die inbreuk, doch ten hoogste het stellen van een rechtsgevolg van zoodanige middellijke deelneming hieraan. Met name mis ik hier het stellen van eenig causaal verband tusschen het wel gestelde afleveren der machine aan van Gorp en het gebruik maken door deze van de machine, waardoor de inbreuk zou zijn gepleegd.

Ook dit middel is dus in zijn geheel ongegrond.

Niet anders oordeel ik over het derde middel, dat tegen de rechtsoverwegingen 17 en 18 is gericht.

Het eerste onderdeel daarvan is ongegrond, omdat onderhouden en repareeren van een machine iets anders is dan het vervaardigen daarvan.

Het tweede onderdeel is mij niet geheel duidelijk geworden, doch is in ieder geval m. i. ook ongegrond.

Indien daarmede bedoeld mocht zijn, dat het verbouwen der machine, het gebruiken waarvan gezegd werd inbreuk te maken op Mendels octrooi, tot een machine, die dit karakter niet heeft en het gebruiken der verbouwde machine verboden zouden zijn, is dit natuurlijk onjuist.

Indien —wat aannemelijker schijnt — bedoeld is, dat een rechtmatig in het verkeer gebrachte machine na het desbewustheidsexploit niet zou mogen worden gerepareerd en dan verder gebruikt, is dit in strijd met art. 30 Octrooiwet, zoo als ik dit wetsvoorschrift blijkens mijn naar aanleiding van het tweede middel gevoerd betoog met het Hof meen te moeten opvatten.

Alle middelen tot cassatie ongegrond bevindende, concludeer ik ten slotte tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit de bestreden arresten, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat de eischer tot cassatie — Mendels — bij inleidende dagvaarding heeft gesteld:

dat hem onder dagteekening van 5 October 1932 het Nederlandsch Octrooi N°. 28213 betreffende een machine voor het lijmen van een wand van een papieren of kartonnen doos is verleend; dat de verweersters in cassatie inbreuk hebben gemaakt op dat octrooi, althans op de daarmede overeenkomende, op 15 Oct. 1931 openbaar gemaakte aanvrage, de eerste — van Gorp — door machines, althans een machine met de kenmerken der eerste conclusie van het octrooi, althans waarbij de uitvindingsgedachte van het octrooi werd toegepast, in of voor haar bedrijf te gebruiken, de tweede — van Arendonk — door die machine(s) in of voor haar bedrijf te vervaardigen en aan van Gorp af te leveren, almede deze voor haar te onderhouden, althans te repareeren en om te bouwen;

dat Mendels onder meer op deze gronden bij dagvaarding verschillende vorderingen heeft gedaan, waaronder: I. verklaring voor recht: *a.* dat hij rechthebbende, althans rechtmatig houder is van voormeld octrooi; *b.* dat voorschreven handelingen van verweersters onrechtmatig zijn;

II. veroordeeling van de verweersters tot vergoeding van de door deze handelingen reeds veroorzaakte schade, en

III. veroordeeling van verweersters onderscheidenlijk tot betaling van een bepaalde schadevergoeding voor elke machine vervaardigd en voor elken werkdag, waarop die machine in strijd met het octrooi zou worden gebruikt, binnen een jaar, nadat het te wijzen vonnis in kracht van gewijsde zal zijn gegaan;

dat de Arr.-Rechtbank te Breda bij vonnis van 30 Januari 1934 voor recht heeft verklaard, dat Mendels houder is van voormeld octrooi, doch voor het overige de vordering heeft ontzegd;

dat op het door Mendels ingestelde hooger beroep het Hof bij zijn arrest van 18 Dec. 1934 heeft overwogen:

1. * „dat uit den inhoud der inleidende dagvaarding, al wordt daarin gesproken van „machines, althans machine", duidelijk blijkt, dat appellants vordering steunt op handelingen van de geïntimeerden, verricht ten aanzien van één bepaalde machine, die de geïntimeerde weduwe van Arendonk aan den medegeïntimeerde van Gorp heeft geleverd en daarna voor hem zou hebben onderhouden, althans gerepareerd en omgebouwd, en welke van Gorp in haar bedrijf heeft gebruikt;

2. „dat tusschen partijen vaststaat:

„dat die machine aanvankelijk had de kenmerken van het octrooi N°. 28213, waarvan houder is de appellant;

3. „dat de Rechtbank, behoudens voor wat betreft de sub *a* gevorderde rechtsverklaring, den appellant zijne vorderingen heeft ontzegd, op grond, dat de weduwe van Arendonk de machine in kwestie aan van Gorp heeft geleverd vóór 15 October 1931, datum, waarop de aanvraag tot het onderhavige octrooi is openbaar gemaakt, en dus daardoor niet handelde in strijd met het later verleend octrooi, waaruit tevens volgt, dat die machine rechtmatig is in het verkeer gebracht en dat, volgens art. 30 lid 2, der Octrooiwet, van Gorp niet in strijd handelde met het octrooi door deze rechtmatig in het verkeer gebrachte machine in haar bedrijf te gebruiken;

4. „dat de Rechtbank in een der overwegingen, die tot deze beslissing leiden, vaststelt, dat de handelingen, in art. 30 der Octrooiwet genoemd, niet octrooischendend zijn, indien zij werden verricht, vóór de dagteekening der aanvrage", doch uit den overigen

* De nummering is dezerzijds bijgevoegd met het oog op de conclusie van den Proc.-Gen. *(Red.)*.

inhoud van het vonnis duidelijk blijkt, dat hier van een vergissing sprake is, en dat de Rechtbank bedoeld heeft te overwegen, dat die handelingen „niet octrooischendend zijn, indien zij werden verricht vóór de openbaarmaking der aanvrage;

„dat bij verbetering van deze vergissing wegvalt de tegenstrijdigheid in het vonnis, waarover appellant zich beklaagt;

5. „dat appellant de stelling, die — volgens het Hof bij vergissing — is neergelegd in de aangehaalde overweging, zooals zij in het vonnis voorkomt, als juist aanvaardt en verdedigt, zulks met betoog dat een handeling in strijd met een later verleend octrooi volgens de octrooiwet reeds objectief onrechtmatig is, indien zij gepleegd wordt na de aanvrage, doch vóór de openbaarmaking daarvan, al is voor het recht op schadevergoeding het tijdstip der openbaarmaking beslissend;

6. „dat echter dit betoog onjuist is en geen steun vindt in de Wet;

7. „dat de appellant zich voorts gegriefd acht door de beslissing der Rechtbank, dat het gebruik, dat van Gorp maakte van de machine, die de weduwe van Arendonk hem vóór de openbaarmaking der octrooiaanvrage had geleverd, werd gedekt door de bepaling van art. 30 lid 2, der Octrooiwet, en daartegen aanvoert, dat deze bepaling slechts een beperking inhoudt van het eerste lid van dat artikel en den gebruiker alleen beschermt tegen een actie van den Octrooihouder ten aanzien van voorwerpen, door dezen zelf in het verkeer gebracht;

8. „dat de stelling, waarvan appellant bij deze grief uitgaat dus deze is, dat art. 30, lid 2, met „rechtmatig in het verkeer gebrachte voorwerpen of stoffen" slechts op het oog heeft goederen, in het verkeer gebracht door den octrooihouder of door iemand, die daartoe van dezen bevoegdheid heeft gekregen, en derhalve niet als, in den zin dier bepaling, rechtmatig in het verkeer gebracht kunnen worden beschouwd goederen, die door een ander in het verkeer zijn gebracht vóór de openbaarmaking der octrooiaanvrage;

9. „dat deze stelling in de bewoordingen van de genoemde bepaling geen steun vindt en in strijd is met de algemeene strekking van die bepaling;

„dat toch, indien men in het oog houdt den samenhang tusschen de beide leden van art. 30 der Octrooiwet, de uitdrukking „rechtmatig in het verkeer gebracht" in het tweede lid moet beteekenen: in het verkeer gebracht zonder dat daarbij inbreuk werd gemaakt op de in het eerste lid bedoelde rechten van den octrooihouder;

„dat daaronder dus ook vallen voorwerpen, die in het verkeer zijn gebracht vóórdat de octrooihouder aan zijn octrooi of aan zijn octrooiaanvrage eenig recht kon ontleenen, daar door het in het verkeer brengen van die voorwerpen geen inbreuk gemaakt werd op eenig toen reeds bestaand recht van den octrooihouder;

„dat art. 30 der Octrooiwet ten doel heeft te beschermen het uitsluitend recht van den octrooihouder tot toepassing der geoctrooieerde uitvinding;

„dat daartoe dien octrooihouder naast het primaire recht tot het in of voor zijn bedrijf vervaardigen van het geoctrooieerde voorwerp of volgen van de geoctrooieerde werkwijze (waarbij om practische redenen ook behoort het in het verkeer brengen), secundaire rechten worden gegeven — de overige rechten in art. 30 genoemd —, dienende om de bescherming van het primaire recht effectief te maken;

„dat nu voor de hand ligt, dat den octrooihouder ten aanzien van goederen, die vallen buiten het bereik van zijn primair recht, niet behooren toe te komen de secundaire rechten, bovenbedoeld, en het daarmede volkomen in overeenstemming is, dat de uitzondering van art. 30, lid 2, ook van toepassing is voor voorwerpen, die zijn in het verkeer gebracht vóórdat de octrooiaanvrage werd openbaar gemaakt;

10. „dat voorts appellants opvatting omtrent de beteekenis van de woorden „rechtmatig in het verkeer gebracht" in de besproken wetsbepaling er toe zou moeten leiden, dat latere houders van een door een voorgebruiker krachtens art. 32 der Octrooiwet rechtmatig in het verkeer gebrachte goederen, in strijd zouden handelen met het octrooi door die goederen in of voor hun bedrijf te gebruiken enz., wat onaannemelijk zou zijn, immers in strijd met de duidelijke bedoeling van genoemd art. 32;

11. „dat de appellant nog een beroep heeft gedaan op de geschiedenis der besproken bepaling en heeft betoogd, dat daaruit blijkt, dat de wetgever door de uitzondering ten aanzien van „rechtmatig in het verkeer gebrachte" goederen enkel wilde uitzonderen de goederen, door den octrooihouder of krachtens diens machtiging in het verkeer gebracht;

„dat inderdaad enkele gedeelten uit de memorie van toelichting op het oorspronkelijk ontwerp en uit de toelichting op de wijziging van de aanvankelijke redactie van art. 30 er van blijk geven, dat den ontwerper van de Wet bij de bespreking van dit onderwerp heeft voor oogen gestaan het meestvoorkomende geval van rechtmatig in het verkeer brengen, namelijk door den octrooihouder of den licentiehouder, zoo bijvoorbeeld waar hij uiteenzet, dat de wet ter bescherming van het uitsluitend recht van den octrooihouder ook moet verbieden het gebruiken van „namaaksels", dit wel zeggen voorwerpen of stoffen, voor welke of voor welker voortbrengingswijzen een octrooi bestaat, maar die niet door den houder van het octrooi of met diens machtiging zijn voortgebracht" (blz. 18);

„dat echter daartegenover verschillende andere plaatsen uit de memorie van toelichting (blz. 17 e. v.) duidelijk uitwijzen, dat de wetgever de rechten van den octrooihouder heeft willen beperken tot hetgeen na het ontstaan van zijne rechten is vervaardigd of in het verkeer gebracht, wat trouwens voor de hand ligt, nu de wet aan die rechten, behoudens dan door de bepaling van art. 44, geen werking voor het verleden toekent;

„dat zoo bijvoorbeeld in de memorie van toelichting ten aanzien van de „namaaksels" in de bovenaangehaalde zinsnede bedoeld, verder gezegd wordt: „Aan die voorwerpen of stoffen kleeft van den aanvang af een onrecht-

matigheid en het is wenschelijk den octrooihouder het recht te geven, wanneer hij hunne vervaardiging niet heeft kunnen tegengaan, ze in elk stadium te treffen, waarin ze in het bedrijf tot eenig voordeel voor andere aanleiding geven", waaruit duidelijk blijkt, dat het geenszins de bedoeling was van den ontwerper der Wet, dat de rechten van den octrooihouder zich zouden uitstrekken over voorwerpen vervaardigd en in het verkeer gebracht vóór het ontstaan van zijn recht;

„dat dit ook nog hieruit kan worden afgeleid, dat waar gemotiveerd wordt het toekennen van rechten aan den voorgebruiker, gezegd wordt (M. v. T. blz. 33), dat dezen het recht moet worden toegekend niettegenstaande het octrooi de toepassing zijner uitvinding „voort te zetten", waarbij er dus kennelijk van wordt uitgegaan, dat bescherming ten aanzien van in het verleden vervaardigde en in het verkeer gebrachte goederen niet noodig was;

„dat uit een en ander volgt, dat ook de geschiedenis van de totstandkoming der Octrooiwet aan appellants uitlegging van art. 30 lid 2, dier wet geen steun verleent;

12. „dat dan ook, naar 's Hofs oordeel, de Rechtbank terecht heeft beslist, dat, nu de machine, waarvan in dit geding sprake is, vóór de openbaarmaking van de octrooiaanvrage, dus rechtmatig, is in het verkeer gebracht, van Gorp ook nadien, ingevolge het bij art. 30 lid 2, der Octrooiwet bepaalde, vrijelijk die machine in haar bedrijf mocht gebruiken en door dat te doen niet handelde in strijd met appellants octrooi;

13. „dat appellant voorts tegen het beroepen vonnis als grief aanvoert, dat de Rechtbank ten onrechte zijne vordering tot schadevergoeding heeft afgewezen omdat die vordering in de desbetreffende artikelen der octrooiwet geen steun vond, in stede van, overeenkomstig het bepaalde bij art. 48 Rv. te onderzoeken of de gestelde feiten niet krachtens art. 1401 B. W. toewijzing dier vordering rechtvaardigden;

14. „dat echter de bij dagvaarding aan de geïntimeerden verweten handelingen enkel neerkomen op beweerde inbreuk op een octrooi, waarvan appellant de houder is, en derhalve, indien die handelingen dergelijke inbreuk niet opleveren, terecht de vordering tot vergoeding der daardoor veroorzaakte schade is ontzegd;

15. „dat het Hof in de gestelde handelingen niets onrechtmatigs zien kan, wanneer daardoor niet inbreuk gemaakt wordt op appellants octrooi;

16. „dat nu wel de appellant in den loop van het geding heeft medegedeeld, dat de weduwe van Arendonk bij het vervaardigen der onderhavige machine heeft gebruik gemaakt van aan den appellant ontleende wetenschap omtrent diens, later onder N°. 28213 geoctrooieerde, uitvinding, dat zij heeft geschonden het door appellant aan haar overleden echtgenoot medegedeelde geheim en heeft gehandeld tegen met dezen gemaakte afspraken en dat zij,met medewerking, althans medeweten van van Gorp, op ongeoorloofde wijze zich heeft gesteld in het bezit van de nadere, voor het vervaardigen dier machine noodige, gegevens, doch dit alles in dit geding niet tot toewijzing der ingestelde vordering tot schadevergoeding kan leiden, omdat de appellant die feiten niet aan zijne vordering heeft ten grondslag gelegd;

17. „dat de appellant zich ook nog door het beroepen vonnis bezwaard acht, omdat de Rechtbank heeft verwaarloosd zijne stelling, dat de weduwe van Arendonk ook inbreuk op het octrooi heeft gemaakt, door na de openbaarmaking der aanvrage en later dan 30 dagen na de beteekening van het desbewustheidsexploit de geleverde machine te onderhouden, te repareeren en om te bouwen, omdat het onderhouden en repareeren van deelen eener machine, die speciaal vallen onder het kenmerk van het octrooi, octrooirechtelijk gelijkstaat met het telken male weer opnieuw vervaardigen van een inbreuk makende machine, anderdeels omdat het ombouwen eener machine natuurlijk wel dusdanig kan zijn, dat zij de kenmerken van het octrooi verkrijgt of in gewijzigden vorm behoudt;

18. „dat onderhouden en repareeren van een geoctrooieerd voorwerp, dat rechtmatig in het verkeer is, niet zonder meer oplevert inbreuk op het octrooi, zooals ook blijkt uit het niet vermeld zijn van die handelingen in art. 30 der Octrooiwet;

dat het Hof ter beantwoording van de vraag, of de door Mendels mede gestelde ombouw der machine inbreuk op zijn octrooi oplevert, advies heeft gevraagd aan den Octrooiraad;

dat ook deze vraag door het Hof bij zijn arrest van 25 Juni 1935 ontkennend is beantwoord, weshalve het Hof het vonnis der Rechtbank heeft bevestigd;

O. dat Mendels tegen 's Hofs arresten de volgende middelen van cassatie heeft aangevoerd: zie concl. Proc.-Gen.;

O. omtrent het eerste middel:

dat van inbreuk op het octrooi van Mendels door handelingen, hetzij door van Arendonk, hetzij door van Gorp verricht, ten aanzien van de, als voormeld, door van Arendonk aan van Gorp geleverde machine geen sprake kan zijn, voorzoover die handelingen plaats hadden nog vóórdat de aanvrage om het octrooi openbaar gemaakt was, zoodat die handelingen in geen geval als in strijd met het octrooi onrechtmatig konden worden verklaard;

dat de eerste grief van het middel, die schijnt te steunen op de stelling, dat dit den rechter nog niet behoefde te beletten om de gevraagde verklaring uit te spreken voor handelingen van verweersters ten aanzien van andere, soortgelijke machines, reeds hierop afstuit, dat, naar het Hof feitelijk heeft vastgesteld, de vordering tot onrechtmatig verklaring van handelingen van verweersters is beperkt tot haar handelingen ten aanzien van de eene, nog vóór de openbaarmaking van de octrooiaanvrage afgeleverde machine, waarmede de voorstelling van het middel, dat hier gevraagd was een verklaring in meer algemeenen zin in strijd komt;

dat de tweede grief, gericht tegen de ontzegging van de door Mendels onder III gevorderde veroordeeling tot betaling van schadevergoeding voor nog te plegen inbreuken op zijn octrooi, reeds daarom niet tot cassatie kan leiden, omdat ook blijkens de toelichting, die

grief wil klagen over schending van artikel 611 *a* Rv., doch dit wetsartikel in het middel niet is aangehaald;

O. omtrent het tweede middel:

dat de eerste grief van dit middel wederlegging vindt in de boven weergegeven, juiste overwegingen van 's Hofs eerste arrest, op grond waarvan het Hof terecht aanneemt, dat een voortbrengsel of stof in den zin van art. 30, tweede lid, der Octrooiwet rechtmatig in het verkeer is gebracht, indien door dit in het verkeer brengen geen inbreuk op het uitsluitend recht van den octrooihouder gemaakt is, zoodat deze bepaling ook dekt het gebruik, dat van Gorp maakt van de machine, die van Arendonk haar geleverd heeft nog voordat de aanvrage van Mendels om octrooi openbaar was gemaakt;

dat de juistheid van 's Hofs opvatting van de strekking van meergemelde wetsbepaling tevens medebrengt, dat ook ongegrond is de tweede grief, die gebouwd is op de stelling, dat, al maakte van Arendonk door de machine af te leveren aan van Gorp geen inbreuk op octrooirecht, die aflevering toch onrechtmatig in den zin van art. 30, tweede lid, was, omdat van Arendonk door de machine af te leveren tegenover Mendels gehandeld heeft in strijd met voorschriften van maatschappelijke betamelijkheid en met een contractueele verplichting;

O. omtrent het derde middel:

dat in hooger beroep de stelling van Mendels slechts was, dat het onderhouden en repareeren van deelen eener machine, die speciaal vallen onder het kenmerk van het octrooi, octrooirechtelijk gelijk staat met het telken male opnieuw vervaardigen van die machine;

dat het Hof terecht deze algemeene stelling heeft verworpen, omdat het onderhouden en repareeren ook van zoodanige deelen zeker niet steeds gelijk is te stellen met het vervaardigen van machine of deelen;

dat mitsdien de grief van het middel, voorzoover gebouwd op deze algemeene stelling, onjuist is, terwijl het middel voorzoover het zijn grondslag mocht willen ontleenen aan bijzonderen aard of omvang van de werkzaamheden door van Arendonk verricht tot onderhoud of reparatie van de machine, dien grondslag in de aangevallen arresten niet vindt;

Verwerpt het beroep; (Salaris f 300 *Red.*).

(N. J.)

---

7 *Maart* 1936. BESCHIKKING van den Voorz. van den Raad van Ministers, n°. 86 Kab. M. R., betr. het dragen door ambtenaren in dienst of bij gekleed gaan in uniform van insignes of onderscheidingsteekenen.

De Minister van Staat,
Voorzitter van den Raad van Ministers,

Gelet op art. 50, derde lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

Verklaart:

1e. in te trekken zijne beschikking van 12 April 1935, n°. 169, Kabinet M. R.

2e. vergunning te verleenen, dat door ambtenaren in dienst of bij gekleed gaan in uniform, behalve het oranje of de nationale kleuren, de na te noemen insignes of onderscheidingsteekenen, voor zoover betrokkenen overigens daartoe gerechtigd zijn, worden gedragen:

a. het kruis „Pro Ecclesia et Pontifice" en de medaille „Bene Merenti", verleend door Z. H. den Paus;

b. de insignes en onderscheidingsteekenen van de Vereeniging het Nederlandsche Roode Kruis, de ordeteekenen van de buitenlandsche Vereenigingen van het Roode Kruis en die van het Comité International de la Croix Rouge;

c. de insignes van den Koninklijken Nationalen Bond voor Reddingswezen en Eerste Hulp bij Ongelukken;

d. het insigne van de Nederlandsche Vereeniging „Eerste Hulp bij Ongelukken";

e. de insignes en onderscheidingsteekenen van de Nederlandsche Centrale Reddingsbrigade;

f. het insigne van den Nederlandschen Bond tot het redden van drenkelingen;

g. de onderscheidingsteekenen, medailles en kruisen der Koninklijke Nederlandsche Brandweervereeniging;

h. de kenteekenen en insignes, verleend door het Verbond van Vereenigingen voor veilig verkeer;

i. de gouden medaille der Koninklijke Nederlandsche Vereeniging voor de Luchtvaart;

j. de medaille van het Nederlandsch Olympisch Comité;

k. de onderscheidingsteekenen, uitgereikt aan de deelnemers van de internationale afstandsmarschen;

l. het kruis van verdienste en de medaille voor bijzondere toewijding van den Nederlandschen Bond van Vrijwillige Burgerwachten;

m. de medailles van den 24-uurs oefenrit, uitgeschreven door de Vrijwillige Burgerwacht te Amsterdam;

n. het mobilisatie-herinneringskruis;

o. de groene Esperanto-ster;

p. speldjes, kunstbloemen, vlagjes, enz., welke dienen als bewijs voor de bijdrage in een van Overheidswege toegestane collecte of inzameling, doch slechts op den dag, waarop deze collecte of inzameling wordt gehouden.

De Minister van Staat,
Voorzitter van den raad van Ministers,
H. Colijn.

(B.)

---

9 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Winkelsluitingswet artt. 3 en 8.)

Art. 5, lid 2 van de Verordening op het venten enz. in de gemeente Enschede, bepalende, dat een [door B. en W. verleende] ventvergunning wordt geacht te zijn ingetrokken, indien de daaraan verbonden voorwaarden niet worden in acht genomen of nageleefd, heeft kennelijk de strekking om de handeling waardoor de aan de vergunning verbonden voorwaarde wordt overtreden — i. c. *het venten op Zaterdagavond na tien uur* — te beschouwen als te zijn

geschied zonder dat een ventvergunning was verleend.

Het venten — als in deze verordening omschreven — betreft op zichzelf beschouwd een onderwerp, waaromtrent de Raad, krachtens art. 168 Gemeentewet, verordeningen mag maken, daar dit de openbare orde kan betreffen, hetgeen dus ook het geval is met voorwaarden, welke de dagen en uren van uitoefening van het ventbedrijf regelen.

Uit een vergelijking van de bepalingen van de artt. 8 en 9 der Winkelsluitingswet met de aan de onderhavige ventvergunning gestelde voorwaarden, blijkt, dat hier geen sprake kan zijn van bepalingen van winkelsluiting.

Art. 3 lid 3 der Winkelsluitingswet, het verbod van art. 8 opheffende, schept daarmede niet een onaantastbaar recht om op de uren, in art. 8 genoemd, met consumptie-ijs te venten.

Op het beroep van M. G. P., banketbakker, te Enschede, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Almelo van 26 Nov. 1935, waarbij, in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Enschede op 5 Juni 1935 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „in de gemeente Enschede venten zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning daartoe, afgegeven door B. en W.", met aanhaling van de artt. 2 en 5 der Ventverordening van de gemeente Enschede, vastgesteld 26 November 1934, laatstelijk gewijzigd 17 December 1934, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van een gulden en een dag vervangende hechtenis;

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Bij het bestreden vonnis is overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant bewezen verklaard: „dat hij in de gemeente Enschede op Zaterdag 27 April 1935 des namiddags omstreeks 10.35 uur op den openbaren weg, Hengeloschestraat, gelegen tusschen Marktstraat en Molenstraat, consumptieijs, door hem medegevoerd op een bakfiets, aan een persoon heeft verkocht zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning daartoe afgegeven door B. en W. der gemeente Enschede, wordende de hem door B. en W. van genoemde gemeente verleende vergunning tot het venten met consumptieijs geacht te zijn ingetrokken, daar verdachte alstoen de daaraan verbonden voorwaarde, te weten dat van die vergunning geen gebruik mocht worden gemaakt op Zaterdag na 10 uur des namiddags, niet in acht nam of naleefde".

Requirant draagt bij schriftuur de navolgende middelen van cassatie voor:

1. S. of v. t. van art. 5 der verordening op het venten en het opvragen van huishoudelijke en andere voorwerpen ter reparatie in de Gemeente Enschede, vastgesteld door den Raad der Gemeente op 26 Nov. 1934 zooals deze is gewijzigd bij raadsbesluit van 17 Dec. 1934,

door te overwegen, „dat krachtens art. 5 lid 2 der Ventverordening van Enschede de aan verdachte verleende vergunning door de niet-inachtneming van de bovenvermelde daaraan verbonden voorwaarde geacht wordt op het tijdstip der niet-inachtneming te zijn ingetrokken en verdachte geacht wordt gehandeld te hebben zonder vergunning van B. en W.".

2. „S. of v. t. van de artt. 3 en 8 der Winkelsluitingswet van 29 Nov. 1930, S. 460 en van de artt. 168 en 169 der Gemeentewet door te beslissen, dat de bewuste vergunning was ingetrokken op grond van de bewezen geachte niet-naleving van de daarin gestelde voorwaarde sub 1, zulks ten onrechte, wijl de bedoelde voorwaarde in strijd was met de bepalingen der Winkelsluitingswet en derhalve rechtskracht miste en onverbindend was".

Aan de door requirant verkregen vergunning was o. m. in verband met het derde lid van art. 2 der Ventverordening, door B. en W. de voorwaarde verbonden, dat daarvan geen gebruik mocht worden gemaakt op Maandagen, Dinsdagen, Woensdagen, Donderdagen, Vrijdagen van 8 uur des namiddags tot 5 uur voormiddags en op Zaterdagen en Zondagen van 10 uur namiddags tot 5 uur voormiddags. Art. 5 der Enschedesche Ventverordening, zooals dit bij besluit van den Gemeenteraad van 17 Dec. 1934 is gewijzigd, bepaalt in zijn tweede lid, dat eene vergunning wordt geacht te zijn ingetrokken indien de daaraan verbonden voorwaarden niet worden inachtgenomen of nageleefd.

Namens den verdachte werd nu, gelijk uit het bestreden vonnis blijkt, het verweer gevoerd, dat de hem verleende vergunning eerst als ingetrokken kan worden beschouwd, nadat bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis de overtreding van de aan die vergunning verbonden voorwaarde is komen vast te staan en die intrekking dus slechts voor het toekomende kan werken. De Rechtbank verwerpt dit verweer op grond, dat volgens haar „de strekking van art. 5 lid 2 der Ventverordening van Enschede is: dat wie een voorwaarde eener vergunning overtreedt geacht wordt zonder vergunning gehandeld te hebben, dat de dusgenoemde intrekking der vergunning d. w. z. het niet van kracht zijn der vergunning tengevolge van een overtreding der voorwaarde dier vergunning uitsluitend geldt voor het geval van die overtreding en niet voor het toekomende en dat de rechter dit niet van kracht zijn der vergunning ambtshalve kan vaststellen door de overtreding der voorwaarde bewezen te achten." Het wil mij voorkomen, dat de opvatting, welke de Rechtbank in voormelde overweging blijkt te bezitten omtrent den zin van het tweede lid van art. 5 der onderhavige Ventverordening juist is en dat de toelichting tot het eerste middel die ten onrechte bestrijdt. Requirant wijst er op, dat volgens deze opvatting de vergunninghouder, die voor eene overtreding zou zijn geverbaliseerd, zonder bezwaar onmiddellijk verder zoude kunnen gaan werken, hetgeen volgens hem zeer zeker niet de strekking van het artikel is. M. i. ziet requirant hier voorbij, dat in de bewuste bepaling geen sprake is van eene werkelijke intrekking van de verleende vergunning, maar, blijkens het door de Rechtbank onderstreepte woordje „geacht", slechts van eene fictie, krachtens welke degene, die eene aan de vergunning verbon-

den voorwaarde overtreedt, daardoor en op dat oogenblik op ééne lijn wordt gesteld met hem, die handelt zonder vergunning, hetgeen dus niet wegneemt, dat de houder der vergunning, daarna hiervan op regelmatige wijze gebruikmakend, zich verder niet aan eenige overtreding schuldig maakt. De bepaling van art. 5, tweede lid, maakt, voor het geval van niet inachtneming of niet naleving der voorwaarden de vergunning niet krachteloos, noch voor de toekomst, noch voor het verleden, doch ontneemt haar slechts voor het oogenblik de kracht om de gewraakte handeling, bestaande in schending der voorwaarden, te dekken. Aldus heeft de Rechtbank kennelijk de bepaling opgevat en, naar het mij voorkomt, terecht, zoodat het eerste middel m. i. moet worden verworpen.

Het tweede middel zal, naar het mij voorkomt, evenmin kunnen slagen. Het antwoord op de daarbij opgeworpen vraag, of de aan de ventverordening in dezen verbonden voorwaarde, dat daarvan op bepaalde dagen en uren geen gebruik zal worden gemaakt in strijd is met art. 3 lid 3 onder *a* der Winkelsluitingswet, houdende, dat onder meer het bepaalde in art. 8 dier wet, verbod van venten gedurende den Zondag en op bepaalde uren in de week niet van toepassing is op het venten met consumptieijs, hangt immers hiervan af, of bedoelde voorwaarde moet worden aangemerkt als een voorschrift in verband met winkelsluiting (vg. H. R. 13 Febr. 1933 W. 12575, N. J. 1933, 610; 9 Januari 1933 W. 12582, N. J. 1933, 389; 27 Febr. 1933 W. 12606, N. J. 1933, 733, 10 April 1933 W. 12608, N. J. 1933, 1177; 18 Dec. 1933 W. 12738, N. J. 1934, 300, 15 Jan. 1934 W. 12738, N. J. 1934, 1131).

Uit den inhoud der onderwerpelijke voorwaarde blijkt, naar het mij voorkomt, niet, dat zij in eenig verband staat met het doel van de Winkelsluitingswet. Die wet toch beoogt regeling der winkelsluiting door reglementeering van verkoopsgelegenheid. De voorwaarde, in dezen door Burgemeester en Wethouders krachtens verordening gesteld, heeft zoodanig oogmerk kennelijk niet. Dit volgt m. i. reeds hieruit, dat daarbij op bepaalde dagen en uren alleen verboden wordt het venten, waaronder volgens de verordening is te verstaan het te koop aanbieden of het verkoopen, hetzij aan de huizen, hetzij op den weg, van medegevoerd consumptieijs, van welke waar dan ook de verkoop en de aflevering op andere wijze, bepaaldelijk in winkels in den zin van art. 1 der Winkelsluitingswet geheel ongemoeid wordt gelaten, evenals dit krachtens art. 3 lid 2 onder *d* bij genoemde wet het geval is. Van reglementeering der verkoopsgelegenheid ten behoeve van eene doelmatige regeling der winkelsluiting, immers van een verbod van venten op tijden, gedurende welke ook de winkels voor den verkoop en de aflevering van consumptieijs gesloten zouden moeten zijn, kan dan ook m. i. daarom bij het onderwerpelijke voorschrift geen sprake zijn, zoodat slechts overblijft daarin te zien eene bepaling, welke haren grond vindt in de zorg voor de openbare orde of veiligheid, waartoe zij volgens de Rechtbank noodig geacht kan worden, aangezien, gelijk het bestreden vonnis overweegt, het venten met consumptieijs aanleiding kan geven tot verkeersstoornis en dikwijls gepaard gaat met het maken van hardklinkende geluiden met bellen of metalen schalen, hetgeen in het bijzonder in de avonduren hinderlijk kan zijn.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

Ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat art. 2, eerste lid, van de Verordening op het venten en het opvragen van huishoudelijke en andere voorwerpen ter reparatie in de gemeente Enschede luidt: „Het is verboden te venten — uitgezonderd voor zooveel betreft gedrukte stukken — of de reparatie van huishoudelijke of andere voorwerpen te vragen of aan te bieden, zonder voorzien te zijn van een schriftelijk bewijs van vergunning daartoe, afgegeven door of namens Burgemeester en Wethouders," terwijl bij art. 5 lid 2 is bepaald, dat een vergunning wordt geacht te zijn ingetrokken, indien de daaraan verbonden voorwaarden niet worden in acht genomen of nageleefd;

O. dat uit het bestreden vonnis blijkt, dat requirant in het bezit was van een vergunning van B. en W. van Enschede tot het venten met consumptie-ijs, aan welke vergunning de voorwaarde was verbonden, dat van haar geen gebruik mocht gemaakt worden op Maandagen, Dinsdagen, Woensdagen, Donderdagen, Vrijdagen van 8 uur namiddags tot 5 uur voormiddags en op Zaterdagen en Zondagen van 10 uur namiddags tot 5 uur voormiddags;

O. dat de Rechtbank bij het bestreden vonnis heeft overwogen:

„dat onjuist is het namens verdachte gevoerd verweer, dat de verleende vergunning eerst als ingetrokken kan worden beschouwd nadat bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis de overtreding van de aan die vergunning verbonden voorwaarde is komen vast te staan en die intrekking dan slechts voor het toekomende kan werken;

dat toch de strekking van art. 5 lid 2 der Ventverordening van Enschede is: dat wie een voorwaarde eener vergunning overtreedt geacht wordt zonder vergunning gehandeld te hebben, dat de dusgenaamde intrekking der vergunning, dat wil zeggen het niet van kracht zijn der vergunning tengevolge van een overtreding eener voorwaarde dier vergunning, uitsluitend geldt voor het geval van die overtreding en niet voor het toekomende, en dat de rechter dit niet van kracht zijn der vergunning achterna kan vaststellen door de overtreding der voorwaarde bewezen te achten;

dat evenmin juist is het namens verdachte gevoerd verweer, dat de bovenvermelde aan zijn vergunning verbonden voorwaarde onverbindend is;

dat toch Burgemeester en Wethouders krachtens art. 2 lid 3 van genoemde verordening bevoegd waren deze voorwaarde op te leggen;

dat deze voorwaarde immers in het belang der openbare orde of veiligheid noodig geacht kan worden, aangezien het venten met consumptie-ijs aanleiding kan geven tot verkeersstoornis en dikwijls gepaard gaat met het maken van hardklinkende geluiden met bellen of metalen schalen, hetgeen in het bijzonder in de avonduren hinderlijk kan zijn;

dat de rechter niet heeft te beoordeelen of Burgemeester en Wethouders deze voorwaarde terecht noodig hebben geacht";

O. dat bij de toelichting van het eerste middel uitvoerig is betoogd, dat genoemd art. 5 lid 2 geene andere beteekenis kan hebben, dan deze, dat eerst na de overtreding van eenige aan de vergunning verbonden voorwaarde de toestand kan intreden, waarin de vergunning geacht wordt te zijn ingetrokken — welke intrekking dan verder voor het toekomende zoude blijven doorwerken — en zelfs, dat de intrekking eerst zou ingaan nadat de overtreding dezer voorwaarde bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis zoude zijn vastgesteld;

O. dat die opvatting volkomen onaannemelijk is en genoemde bepaling, hoewel niet onberispelijk geredigeerd, kennelijk de strekking heeft om de handeling waardoor de aan de vergunning verbonden voorwaarde wordt overtreden — dus hier het venten op Zaterdagavond na 10 uur des namiddags — te beschouwen als te zijn geschied zonder dat eene ventvergunning was verleend;

dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

O. dat bij de toelichting van het tweede cassatiemiddel onder meer is aangevoerd, dat de hiervoren vermelde aan de ventvergunning verbonden voorwaarde niet geldig is, omdat zij, geenszins betrekking hebbende op de openbare orde of veiligheid, uitsluitend bepalingen van winkelsluiting bevat, hetgeen echter in strijd is met art. 3 der Winkelsluitingswet (Staatsblad 1930, n°. 460), zooals deze bij de wet van 27 Juli 1934, S. 450, is gewijzigd;

O. dienaangaande:

dat het venten — waaronder volgens art. 1 van voormelde verordening wordt verstaan het te koop aanbieden of het verkoopen, hetzij aan de huizen, hetzij op den weg van medegevoerde voorwerpen of waren, van welken aard ook — op zichzelf beschouwd ongetwijfeld betreft een onderwerp, waaromtrent de gemeenteraad, krachtens art. 168 der gemeentewet, verordeningen mag maken, daar dit de openbare orde kan betreffen, hetgeen dus ook het geval is met voorwaarden, welke de dagen en uren regelen, waarop het ventbedrijf mag worden uitgeoefend;

dat dus slechts te beantwoorden overblijft de vraag, of de Winkelsluitingswet S. 1930, n°. 460 ten deze aan den gemeentelijken wetgever beperkingen heeft opgelegd, in het bijzonder wat betreft het venten met consumptie-ijs;

O. dat genoemde wet, na voormelde wijziging, dienaangaande inhoudt, dat het bepaalde in de artt. 8 en 9 niet van toepassing is op het venten met en het verkoopen en te koop aanbieden van: *a.* consumptieijs en voor den verkoop benoodigde hulpmiddelen, op of aan voor het openbaar verkeer openstaande land- en waterwegen, terwijl voorts talrijke bepalingen, met verschillende regeling betreffende de verkoopgelegenheid, in de wet zijn opgenomen, welke handelen over den verkoop van consumptie-ijs in winkels;

O. dat uit eene vergelijking van bovenbedoelde bepalingen met de aan de onderhavige ventvergunning gestelde voorwaarden blijkt, dat hier geen sprake kan zijn van bepalingen van winkelsluiting, gelijk bij de toelichting van het middel is betoogd, zoodat deze grief feitelijken grondslag mist;

dat bij de toelichting van het middel nog wel is betoogd, dat, tengevolge van de niet-toepasselijkheid van art. 8 van genoemde wet, de gemeentelijke wetgever de bevoegdheid mist om beperkende bepalingen te maken ten aanzien van het venten met consumptie-ijs, doch daarbij over het hoofd wordt gezien, dat art. 3, derde lid, het verbod van art. 8 opheffende, daarmede niet een onaantastbaar recht schept om op de uren, in art. 8 genoemd, met consumptie-ijs te venten;

O. dat het middel mitsdien ongegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

9 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverd. Binnenscheepvaart artt. 1 en 7.)

Het Hollandsch Diep behoort tot de „embouchures" van den Rijn in den zin van art. 1 van de Herziene Rijnvaartakte.

Terecht heeft de Rechtb. de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 hier niet van toepassing geacht.

Op het beroep van den Officier van Justitie bij de Arr.-Rechtbank te Dordrecht, requirant van cassatie tegen een bij verstek gewezen vonnis van deze Rechtbank van den 8sten November 1935, waarbij in hooger beroep is vernietigd een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Oud-Beijerland van 6 September 1935 en de gerequireerde P. B., schipper, wonende te Puttershoek, ter zake van het bewezen verklaarde feit is ontslagen van alle rechtsvolging.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Aan den gerequireerde werd bij inleidende dagvaarding telastegelegd: „dat hij op 2 Juli jongstleden, te ongeveer 5 uur, des voormiddags in de Noordelijk van de rivier het Hollandsch Diep gelegen rietgorzen onder de gemeente Numansdorp binnen het district van de Bevrachtingscommissie te Dordrecht, als schipper in het motorschip „Zie op U zelven" heeft ingeladen, althans in lading heeft genomen, voor vervoer naar Puttershoek, althans naar een binnen het Rijk gelegen plaats, een hoeveelheid biezen, terwijl dit inladen, althans in lading nemen, niet geschiedde en het voor-

genomen vervoer niet zou geschieden krachtens een overeenkomst ten aanzien waarvan door een Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend, zulks terwijl dit verboden inladen, althans in lading nemen, niet geschiedde en het voorgenomen vervoer niet zou geschieden, anders dan krachtens overeenkomst — zijnde althans daarvan niet door bedoelde Bevrachtingscommissie een verklaring afgegeven — terwijl evenmin daarvoor ingevolge art. 4 onder C der Wet van 5 Mei 1933 S. 251 een ontheffing was verleend."

Met vernietiging van het vonnis van eersten aanleg, waarbij de gerequireerde van rechtsvervolging werd ontslagen, verklaarde het thans bestreden, in hooger beroep bij verstek gewezen, vonnis van de Arr.-Rechtbank te Dordrecht voormeld telastegelegde bewezen met dien verstande dat verdachte de bij dagvaarding bedoelde hoeveelheid biezen heeft ingeladen voor vervoer naar Puttershoek. De Rechtbank achtte dit bewezenverklaarde feit echter niet strafbaar en ontsloeg mitsdien den gerequireerde eveneens te dier zake van alle rechtsvervolging, zulks op de navolgende gronden:

„dat aan verdachte kennelijk ten laste wordt gelegd eene overtreding van art. 7 j°. art. 11 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251, houdende tijdelijke maatregelen ter bevordering van een zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart;

dat verdachte in eersten aanleg heeft betwist deze overtreding te hebben gepleegd, aanvoerende, dat het bij dagvaarding bedoelde inladen door hem is geschied op het Hooge zand in het Hollandsch Diep, welk water een monding van den Rijn is en waarvoor mitsdien de herziene Rijnvaart-akte van 1868, opgenomen in het Staatsblad 75 van 1869, geldt en waarop meergenoemde wet niet van toepassing is;

dat de Rechtbank dit verweer juist acht;

dat toch in gemelde Rijnvaart-akte in art. 1 wordt bepaald, dat de scheepvaart op den Rijn en zijne uitwateringen van Bazel tot aan de open zee, zoowel opvarend als afvarend, vrij zal zijn voor alle naties voor het vervoer van goederen en personen met inachtneming van de in die akte vervatte bepalingen en van de voor de handhaving der algemeene veiligheid gegeven politie-reglementen, en dat behalve die bepalingen en die reglementen geen belemmering, welke ook, aan die vrije scheepvaart in den weg gelegd mag worden;

dat hieruit volgt, dat meergenoemde wet geen toepassing zal kunnen vinden op die wateren, waarvoor genoemde akte geldt;

„dat nu uit meergemeld art. 1, waarin nog uitdrukkelijk wordt verklaard, dat de Lek en de Waal als tot den Rijn behoorend worden beschouwd, zonder dit artikel geweld aan te doen, slechts kan worden opgemaakt, dat bedoelde akte geldt voor al die open wateren, geen kanalen zijnde, welke de verbinding vormen tusschen Rijn, c. q. Lek of Waal, en de Open Zee, m. a. w. al die open wateren, welke door een schip komende van den Rijn bevaren worden totdat het de open zee heeft bereikt;

dat onder deze wateren ook het Hollandsch Diep gerekend moet worden, door welk vaarwater het door de Waal aangevoerde water gedeeltelijk afstroomt naar de open zee, en derhalve ook voor het Hollandsch Diep meergemelde akte geldt en diensvolgens meerbedoelde wet daarop niet toepasselijk is."

De heer requirant heeft tegen dit vonnis het navolgende cassatiemiddel voorgesteld: „S., althans v. t. van artt. 7 en 11 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251 (Vrachtverdeeling in de Binnenscheepvaart) en van de bepalingen van de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart op 17 October 1868 te Mannheim gesloten, goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869, S. 37, jis. artt. 350, 351 en 352 Sv., doordat de Rechtbank, hoewel zij de overtuiging bekomen heeft en bewezen acht, dat de verdachte het hem bij inleidende dagvaarding telastegelegde heeft begaan, desniettemin dezen van alle rechtsvervolging ontslaat op grond, dat het bewezen verklaarde niet strafbaar is".

Blijkens de toelichting is de heer requirant van oordeel, dat de Rechtbank ten onrechte het Hollandsch Diep rekent tot de wateren, bedoeld in art. 1 van voormelde Rijnvaartacte, en er alzoo van uitgaat, dat genoemd water behoort tot de „Rijnvaart mondingen", bedoeld in dat artikel. Onder opmerking, dat de Herziene Rijnvaartacte zelve zich niet er over uit laat, of alle takken van den Rijn voor de scheepvaart moeten openstaan, wordt vervolgens aan de hand der geschiedenis als volgt betoogd:

„De acte van Mainz kent in art. 3 een vrijen uitgang naar zee toe aan schepen, die van den Rijn komen. Daar zoowel de Lek als de Waal onder den Rijn worden begrepen, noemde die Acte twee afzonderlijke wegen n.l. één langs Rotterdam en Brielle en één langs Dordrecht en Hellevoetsluis via het Hollandsch Diep. Niet langs alle uitwegen werd vrije vaart toegestaan, vgl. art. 3 lid 2e par les voies les plus fréquentées. Als verbindingsweg kent men het kanaal door Voorne. De Herziene Rijnvaartacte van Mannheim is vager en spreekt slechts van „embouchures". Dit is te verklaren uit het feit, dat zij tot stand kwam in een periode, waarin men bezig was de uitgangen naar zee te verleggen. Klaarblijkelijk ging men, evenals in 1831, uit van de theorie, dat niet langs alle mondingen van een internationale rivier vrije vaart behoeft te worden toegestaan, maar slechts langs die mondingen, die te zamen den diepsten en meest bevaren uitgang naar zee vormen. Het tegendeel blijkt ten minste uit niets. Iedere Rijntak kreeg in 1831 één monding. In 1868 kon men niets definitiefs zeggen omtrent den uitgang naar zee, doch slechts met dezelfde mogelijkheden rekening houden als in 1831 (art. 2 lid 2). Uit den brief van den Gezant te Berlijn dd. 19 Augustus 1868 n°. 321, gericht aan den Minister van Buitenlandsche Zaken, blijkt in elk geval, dat de „één-uitgang-theorie" ook toen leefde. De Gezant zegt daarin: „Il est naturel cependant qu'elle (Duitschland) désire pouvoir choisi parmi les nombreuses bifurcations que le Rhin forme sur notre territoire, la voie qui parait la meilleure et la plus avantageuse pour la navigation, c'est à dire, la plus large, la plus profonde et la plus courte jusqu'à la mer, si ces trois conditions se trouvent réunies dans une même voie, mais toujours une seule voie."

„Daarna kwam de Rotterdamsche Waterweg

tot stand en thans kan men, evengenoemde theorie volgend, zeggen, dat de Lek en de Waal — de laatste via Boven en Beneden-Merwede en de Noord — in dien waterweg hun gezamenlijken uitgang naar zee hebben. Dat in 1831 de Lek en de Waal elk één uitgang naar zee kregen en niet een gezamenlijken uitgang over Rotterdam, is wellicht te verklaren uit het feit, dat de Noord als Zeescheepswaterweg niet gebruikt werd. Vgl. Backx — De Haven van Rotterdam — blz. 6. De circulaire van den Minister van Justitie dd. 30 Augustus 1935, 2e Afdeeling A n°. 849, betreffende de wet van 5 Mei 1933 S. 251 in verband met de Rijnvaartacte gaat dan ook van bovengenoemde opsomming uit. Zij valt eveneens af te leiden uit „50 Jahre Rhein-Verkehrs Politik", „Rhein" Verlags gesellschaft Duisburg 1927, blz. 100 vlg. Als „Hollandische Strecke" van den Rijn wordt daar aangegeven Boven-Rijn, Waal, Boven-Merwede, Beneden-Merwede, Noord, Nieuwe Maas, Pannerdenschekanaal, Neder Rijn, Lek, terwijl de Nieuwe Merwede alleen als „Wasserlauf" wordt beschreven".

Maar ook afgescheiden van de historische interpretatie, wil het den heer requirant voorkomen, dat men bij het bepalen van zijn standpunt van eene enge interpretatie moet uitgaan: immers door het sluiten van voormeld tractaat gedoogt de Staat een aantasting zijner souvereine rechten en deze rechten moeten niet meer worden beperkt, dan voor het vrije Rijnvaartverkeer noodzakelijk is en zoo zouden voor Lek en Waal als mondingen alleen in aanmerking komen die waterwegen, die den diepsten en tevens kortsten uitgang naar de open zee vormen, welke voor de Waal niet het Hollandsch Diep, maar hetzij de Merwede, Noord en Nieuwe Maas, hetzij de Merwede en de Oude Maas zijn.

Op bovenstaande gronden meent de heer requirant, dat het bestreden vonnis niet in stand zal kunnen blijven. Overgelegd is bij de schriftuur eene nota van het Departement van Handel, Nijverheid en Scheepvaart, op deze aangelegenheid betrekking hebbende, van welker inhoud de heer requirant het aldaar sub I vermelde, hetgeen hij onderschrijft, in de schriftuur heeft ingelascht, als boven weergegeven.

Met het voorgedragen middel en het tot toelichting daarvan aangevoerde kan ik mij niet vereenigen. Art. 1 van de herziene Rijnvaartakte bepaalt, volgens de Nederlandsche vertaling, opgenomen in Staatsblad 1869 n°. 75, dat de scheepvaart op den Rijn en zijne uitmondingen van Bazel tot in de open zee, hetzij naar beneden hetzij naar boven, vrij is voor de schepen van alle natiën, voor het vervoer van goederen en van personen, onder voorwaarde van zich te gedragen volgens de bepalingen vervat in het tegenwoordig verdrag en volgens de maatregelen voorgeschreven in het belang van de algemeene veiligheid, en dat behoudens deze voorschriften geen verhindering hoegenaamd („aucun obstacle") aan de vrije scheepvaart in den weg mag worden gelegd, terwijl de Lek en de Waal worden beschouwd als een gedeelte van den Rijn uit te maken. Bij arrest van 17 December 1934 W. 12849 N. J. 1935, 5 besliste Uw H. R., dat bij dit artikel van voormelde Rijnvaart-akte op het daarin aangegeven watergebied derhalve het recht van vrije vaart wordt gegeven en wel, gelijk reeds uit de algemeen gestelde woorden van het artikel volgt, aan alle schippers of scheepsbestuurders zonder onderscheid, dus ook aan hen, die uitsluitend binnen het grondgebied van het Rijk de vaart op den Rijn en zijne uitmondingen — waartoe de Lek en de Waal met derzelver uitmondingen behooren — uitoefenen, alsmede, dat de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 ter bevordering van eene zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart, welke bij toepassing op voormeld watergebied belemmeringen zoude opwerpen in strijd met de bij de Rijnvaart-akte toegekende rechten, die rechten in geenen deele heeft willen aantasten en dus hare toepasselijkheid op dat gebied behoort te worden uitgesloten.

De eenige vraag dus, waaraan het bestreden vonnis ten aanzien van zijne al of niet juistheid valt te toetsen is deze, of de Rechtbank het Hollandsch Diep heeft mogen rekenen onder „den Rijn en zijne uitmondingen" naar de bewoordingen der herziene Rijnvaartakte. Het wil mij voorkomen, dat deze vraag bevestigend moet worden beantwoord en dat het bestreden vonnis mitsdien met juistheid is gewezen.

Bekend is het aanvankelijk na het congres van Weenen door de Nederlandsche regeering ingenomen standpunt, waarvan men èn in de Koninklijke Besluiten van 14 September 1826 S. 61 en 1 Maart 1827 S. 9 (Rijnvaartdocumenten 's-Gravenhage M. Nijhoff 1918, I bl. 187 en bl. 193) èn in den aanhef der oorspronkelijke Rijnvaartacte van Mainz van 31 Maart 1831 den weerklank vindt, dat alleen de Lek als voortzetting van den Rijn zoude worden beschouwd, alsmede dat de bij de Weener akte bedoelde vrijheid van vaart op den Rijn „jusqu'à la mer" niet beteekende „jusque dans la mer", maar alleen „tot zoover als de zee haren invloed doet gevoelen, m. a. w. tot waar eb en vloed merkbaar zijn" (vg. de Ranitz. De Rijnvaart-Akte, Ac. pr. Leiden 1889). Blijkens de akte van Mainz (art. 2) stemde Zijne Majesteit de Koning der Nederlanden echter ten slotte toe, vooreerst dat „de Lek en de zijtak, Waal genaamd, beiden worden beschouwd als de verlenging van den Rijn in het Koningrijk der Nederlanden", zoodat dientengevolge, naar luid van het tweede lid van voormeld artikel der Mainzer akte, „de bepalingen van het tegenwoordige reglement voor de Rijnvaart op deze twee stroomen, als verlenging van den Rijn beschouwd, worden toegepast."

Eene verdere praktische concessie van onze Regeering namelijk ten aanzien van haar overigens in theorie kennelijk gehandhaafde tweede voormelde standpunt betreffende de opvatting van den term „jusqu'à la mer" kan, naar het mij voorkomt, worden gezien in art. 3 der akte van Mainz, waarvan de beide in dezen m. i. hier hoofdzakelijk van belang zijnde eerste leden, naar de Nederlandsche vertaling, luiden:

„De schepen aan de onderdanen der Oeverstaten toebehoorende en een deel uitmakende van de Rijnvaart, zullen niet verplicht zijn over te laden of last te breken, varende uit

de wateren des Rijns, door het Koningrijk der Nederlanden in de open zee, en omgekeerd.

De gemeenschap met de open zee zal, in geval van regtstreeksche doorvaart door de Nederlanden, zonder lastbreking voor de zooeven gemelde schepen, zoowel bij derzelver uitloopen door de Lek of de Waal, als bij derzelver binnenkomen uit de zee, in die zijtakken plaats hebben langs de meest gebruikte vaarwateren, namelijk de schepen, welke van de Lek zullen gebruik maken, langs Dordrecht en Hellevoetsluis, door het Hollandsch Diep en het Haringvliet; alles onder de bedingen en voorwaarden, in het tegenwoordig reglement vervat, voor zooverre die daarop van toepassing zouden zijn".

Uit deze bepalingen, waarin ik mij enkele onderstreepingen veroorloofde, blijkt m. i. duidelijk de strekking van eenerzijds ontzien van het voormelde standpunt van het Nederlandsche gouvernement — beperking van den conventioneelen Rijn tot de grens van het getij, — anderzijds tegemoetkomen aan de praktische behoefte der internationale Rijnscheepvaart aan ongehinderde doorvaart uit den eigenlijken (conventioneelen) Rijn tot in de open zee, waarvoor twee verschillende wegen, in overeenstemming met de beide takken, Lek en Waal, worden aangewezen, zij het dan hier met beperking tot de schepen, aan de onderdanen der Oeverstaten toebehoorende.

Deze laatste beperking valt nu weg in art. 1 der Herziene Rijnvaartacte van Mannheim, hetwelk immers de vaart op den Rijn en zijne uitmondingen van Bazel tot in de open zee naar beide richtingen vrij verklaart voor de schepen van alle natiën, zonder dat aan die vrije scheepvaart eenige verhindering hoegenaamd mag worden in den weg gelegd. De Lek en de Waal blijven beschouwd als een gedeelte van den Rijn uitmakend; dus ook hunne „uitmondingen" zullen openstaan voor bedoelde vrije scheepvaart, waaraan geen verhindering hoegenaamd in den weg mag worden gelegd.

Welke zullen nu die hier niet nader omschreven „uitmondingen" zijn? Naar het m. i. voor de hand liggende antwoord, dezelfde, welke in de zooeven besproken Mainzer Akte als de beide uitwegen uit den Rijn door het Nederlandsche gebied aan de Rijnscheepvaart werden aangewezen, dus eenerzijds die uit de Lek vanaf Krimpen langs Rotterdam en den Briel, en anderzijds die uit de Waal vanaf Gorinchem langs Dordrecht en Hellevoetsluis door Hollandsch Diep en Haringvliet. Dat deze beide wegen nog steeds dienen te worden beschouwd als de „uitmondingen" van den Rijn, waarvan art. 1 der Akte van Mannheim gewaagt, valt, naar het mij wil voorkomen, ook af te leiden uit het tweede lid van art. 2 dier akte, waarin immers sprake is van de vaarwaters, welke de open zee met den Rijn verbinden, over Dordrecht, Rotterdam, Hellevoetsluis en Brielle, waaronder o. m. het Hollandsch Diep valt. Indien, zoo bepaalt dit tweede lid, een dier vaarwaters, tengevolge van natuurlijke gebeurtenissen of van kunstwerken, voor de scheepvaart onbruikbaar mocht worden, zal de waterweg, aan de Nederlandsche scheepvaart aan te wijzen, ter vervanging van het afgesloten vaarwater, evenzeer worden opengesteld voor de scheepvaart van de andere oeverstaten". Niettegenstaande laatstgemelde toevoeging „van de andere oeverstaten", schijnt het mij met de Ranitz (t. a. p. bl. 58) nauwelijks twijfelachtig, dat in dit lid toch — nog afgezien van art. 356 van het Vredesverdrag van Versailles (wet van 2 Juli 1923 S. 332) — moet worden gedacht aan de schepen „van alle natiën", als in art. 1 bedoeld, daar eene andere opvatting tot de onaannemelijke gevolgtrekking zoude moeten leiden, dat de vrije vaart, in art. 1 gewaarborgd, bij eene gebeurlijkheid als ten dezen bedoeld, voor de schepen van onderdanen der niet-oeverstaten geheel illusoir zoude worden .

Ik ben dan ook van oordeel, dat er tusschen het eerste en het tweede lid van art. 2 der Mannheimer Akte — daargelaten de uitbreiding, door evengemelde bepaling van het Verdrag van Versailles ook aan het eerste lid gegeven, — dit onderscheid behoort te worden gemaakt, dat de Wateren, in het eerste lid bedoeld, voor zoover zij niet samenvallen met een der in het tweede lid aangeduide vaarwaters, als niet tot den Rijn en zijne uitmondingen behoorend zijn te beschouwen, doch dat zulks wel het geval moet zijn — althans voor wat betreft de vrije vaart, in art. 1 omschreven, — met die in het tweede lid aangeduide waterwegen, onder welke het Hollandsch Diep zonder twijfel is begrepen. Het wil mij dan ook voorkomen, dat de Rechtbank in het bestreden vonnis te dien aanzien eene juiste beslissing heeft gegeven en het betoog van den heer requirant nopens hetgeen uit de tot standkoming van den Rotterdamschen waterweg in dezen zoude moeten worden afgeleid kan mij niet tot andere gedachte brengen, hoewel ik daarvan overigens met belangstelling kennis nam. Van de dusgenaamde „één-uitgang-theorie" — zij moge dan al omstreeks den tijd, waarop de Herziene Rijnvaartakte tot stand kwam, tot uiting zijn gekomen — valt, voor zoover ik zie, in die, thans nog — behoudens de veranderingen daarin bij meergenoemd verdrag van Versailles aangebracht — de Rijnvaart beheerschende, akte geen spoor te bekennen, terwijl ik veeleer uit de bepaling van het meergemelde tweede lid van art. 2 dier acte zoude meenen te moeten besluiten, dat de Rotterdamsche Waterweg thans geacht moet worden, voor zoover noodig, mede open te staan voor de vrije Rijnvaart, in art. 1 bedoeld. Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: zie concl. Adv.-Gen.;

O. dat overeenkomstig de telastelegging is bewezen verklaard, dat, enz. zie alsvoren;

O. dat de Rechtbank den gerequireerde heeft ontslagen van alle rechtsvervolging op grond, dat het bewezen verklaarde niet strafbaar is en daarbij heeft overwogen: zie alsvoren;

O. dat ter toelichting van het middel in hoofdzaak wordt aangevoerd: zie alsvoren;

O. omtrent het middel:

dat de eenige vraag, welke thans beantwoor-

ding eischt deze is, of de Rechtbank àl dan niet terecht het Hollandsch Diep heeft gerekend tot de „embouchures" van den Rijn — onder den laatste te begrijpen de Lek en de Waal — in den zin van art. 1 der herziene acte tot de Rijnvaart, op 17 October 1868 te Mannheim gesloten en goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 S. 37;

dat vóór de inwerkingtreding van gemeld tractaat krachtens art. 1 van de Rijnvaartacte van Mainz van 31 Maart 1831 de vrije vaart op den Rijn (Lek en Waal) slechts gold „jusqu'à la mer", hetgeen, althans volgens de Nederlandsche opvattingen, beteekende tot Krimpen aan de Lek en Gorinchem, terwijl tot zoover de invloed van eb en vloed merkbaar was;

dat in verband daarmede art. 3 lid 1 der acte van Mainz bepaalde: „Les navires appartenant aux sujets des Etats riverains et faisant partie de la navigation rhénane, ne seront point obligés de transborder ou à rompre charge, en passant des eaux du Rhin dans la pleine mer et vice-versa par le royaume des Pays-Bas", terwijl vervolgens lid 2 als door de schepen in dat geval te volgen wegen voorschreef „les voies les plus fréquentées" „savoir: les navires qui se serviront du Leck devant Rotterdam et la Brielle, et ceux, qui se serviront du Waal, devant Dordrecht et Hellevoetsluis par le Hollandsch diep et le Haringvliet", waarna lid 4 inhield, dat ingeval door natuurevenementen of kunstwerken de directe verbinding over den Briel of over Hellevoetsluis „avec la pleine mer" onbruikbaar zoude worden, de Nederlandsche regeering in plaats daarvan een anderen vaarweg zou aanwijzen ter vervanging van de onbruikbare;

dat bij de herziene acte tot de Rijnvaart de vrije Rijnvaart is uitgebreid tot de „embouchures" van den Rijn (Lek en Waal), bepalende immers art. 1 dier acte: „La navigation du Rhin et de ses embouchures, depuis Bâle jusqu'à la pleine mer ..... sera libre", enz.;

dat de acte echter niet met zoovele woorden heeft bepaald, welke wateren tot de „embouchures" behooren;

dat intusschen naar aanleiding van het bovenstaande moet worden aangenomen, dat men in 1868 met „embouchures" het oog had op dezelfde wateren als art. 3 van de acte van Mainz noemt, met dien verstande, dat men, in verband met te verwachten wijzigingen, met „embouchures" bedoelde het geheél van de reeds bestaande en nader aan te leggen verbindingswegen van Krimpen en Gorinchem over Rotterdam, Dordrecht, Brielle en Hellevoetsluis naar zee, weshalve men dan ook de wateren niet bepaaldelijk overeenkomstig gemeld art. 3 heeft aangeduid;

dat dit een en ander wordt bevestigd door lid 2 van art. 2 van de herziene acte, waarin wordt gesproken van „voies navigables reliant la pleine mer au Rhin par Dordrecht, Rotterdam, Hellevoetsluis et Brielle";

dat het betoog van den requirant, dat men slechts één uitgang naar „la pleine mer" als „embouchure" wilde beschouwen, hoewel wellicht door de Nederlandsche regeering voorgestaan, geen weerklank vindt in de bepalingen der acte en zelfs strijdt met den gebruikten meervoudsvorm van het woord „embouchure";

dat de omstandigheid, dat de herziene acte omtrent de Rijnvaart de souvereine rechten van den Nederlandschen Staat aantast, geen reden mag zijn de door dien Staat op zich genomen verplichtingen in strijd met het tractaat te beperken;

dat uit het vorenstaande voortvloeit, dat het middel ongegrond is;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

12 *Maart* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 1 j°. artt. 47, 48, 58, 1e lid.)

Klager, penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur te Schaesberg, was ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929, alsmede in den zin van art. 1 van het Ambtenarenreglement van de gemeente Schaesberg.

Het ontslag is ten onrechte verleend, daar niet is gebleken, dat hij de hem in voornoemde hoedanigheid opgelegde verplichtingen niet of niet behoorlijk is nagekomen, of zich aan plichtsverzuim zou hebben schuldig gemaakt.

Hij is niet-ontvankelijk in zijn vordering tot schadevergoeding, daar zich noch het geval, bedoeld in art. 47, lid 3, noch het geval, bedoeld in art. 48 der Ambtenarenwet 1929, voordoet.

Uitspraak in zake:

D. A. J. H. M. V., wonende te Eindhoven, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. R. Höppener, advocaat te Roermond,

tegen:

het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg, verweerder, vertegenwoordigd door zijn Voorzitter W. Wetzels, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. A. P. J. M. Lempers, Burgemeester van Schaesberg, wonende aldaar.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg d.d. 25 September 1935 aan klager schriftelijk heeft bericht:

„In aansluiting op en in verband met de U door Burgemeester en Wethouders van Schaesberg bij brief d.d. 24 September 1935 gedane kennisgeving van voorgenomen ontslag als Klerk ter Secretarie heeft het Burgerlijk Armbestuur in zijn vergadering van heden besloten U ontslag te verleenen als Penningmeester dier Instelling zulks met ingang van den dag waarop het door Burgemeester en Wethouders voorgenomen ontslag zal ingaan.

In afwachting daarvan verwijderen wij U voorloopig uit den dienst met behoud van bezoldiging";

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg bij uitspraak van 16 October 1935 klager in zijn beroep tegen voormeld besluit niet-ontvankelijk heeft verklaard, op dezen grond, dat art. 1

van het Ambtenarenreglement voor de gemeente Schaesberg bepaalt, wie voor de toepassing van dat reglement onder ambtenaren verstaan worden en dat de penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur niet valt onder het bepaalde van art. 1, zijnde toch het Burgerlijk Armbestuur een instelling, aan welke openbaar gezag niet toekomt en die derhalve het vermogen mist ambtenaren in den zin van voormeld reglement aan te stellen;

O. dat klager van deze uitspraak bij dezen Raad in beroep is gekomen bij klaagschrift, hetwelk 15 November 1935 ter griffie inkwam en bij verbeterd klaagschrift heeft verzocht, met vernietiging van die uitspraak, hem ontvankelijk te verklaren in zijn beroep tegen de beslissing van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg en, doende wat het Scheidsgerecht had behooren te doen, de beslissing van dat Burgerlijk Armbestuur te vernietigen en te verstaan, dat hij niet als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur behoort te worden ontslagen, met veroordeeling van dat Armbestuur om hem als schadevergoeding te betalen de som van f 1500 of zooveel minder als deze Raad in goede justitie zal vermeenen te behooren;

O. dat de Voorzitter van het Burgerlijk Armbestuur te Schaesberg bij contra-memorie heeft verzocht klager met zijn klaagschrift niet-ontvankelijk te verklaren, althans de vordering, in zijn klaagschrift vervat, als niet-gegrond af te wijzen;

In rechte:

O. dat in voormelde contra-memorie wordt betoogd, dat klager als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg niet is ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat ingevolge het bepaalde in art. 1, lid 1, dier wet ambtenaar in den zin dier wet is hij, die is aangesteld in openbaren dienst om hier te lande werkzaam te zijn;

O. dat klager, die door het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg als penningmeester dier instelling was benoemd, als zoodanig was aangesteld in openbaren dienst om hier te lande, immers in de gemeente Schaesberg, werkzaam te zijn en derhalve ambtenaar was in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat het bepaalde in art. 1 dier wet dus geen grond oplevert klager in zijn bij dezen Raad ingesteld beroep niet-ontvankelijk te verklaren en dezen Raad ook niet is gebleken van het bestaan van eenig ander voorschrift, hetwelk in casu tot niet-ontvankelijk-verklaring van het beroep zou kunnen leiden;

O. dat klager derhalve in zijn beroep moet worden verklaard ontvankelijk;

O. dat thans allereerst moet worden onderzocht, of het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg klager bij de bestreden uitspraak terecht niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn beroep tegen het bovengenoemde besluit van het Burgerlijk Armbestuur dier gemeente;

O. dat art. 1, lid 1, van het Ambtenarenreglement voor de gemeente Schaesberg luidt:

„Onder ambtenaren worden voor de toepassing van dit reglement verstaan zij, die overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk II door of vanwege de gemeente zijn aangesteld om in openbaren dienst werkzaam te zijn.";

O. dat klager, die als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur door dat Armbestuur was aangesteld, voor de toepassing van genoemd reglement dus onder ambtenaar moet worden verstaan, wijl hij toch in genoemde hoedanigheid vanwege de gemeente was aangesteld om in openbaren dienst werkzaam te wezen, waaruit volgt, dat het Scheidsgerecht hem bij de bestreden uitspraak niet in zijn beroep niet-ontvankelijk mocht verklaren, op dezen grond, dat hij niet zoude zijn ambtenaar in den zin van art. 1 van voormeld reglement;

O. dat, nu evenmin is gebleken van het bestaan van eenigen anderen grond, welke het Scheidsgerecht tot niet-ontvankelijk-verklaring van klagers beroep mocht leiden, de bestreden uitspraak moet worden vernietigd;

O. dat alsnu moet worden beslist, of het voormelde besluit van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg kan worden aangevochten op een der gronden, genoemd in art. 58 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat derhalve allereerst moet worden onderzocht, of dat besluit feitelijk of rechtens strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften;

O. dat bij het bestreden besluit klager is gestraft met ontslag als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg;

O. dat, blijkens art. 62 van het Ambtenarenreglement voor de gemeente Schaesberg, de ambtenaar, die de hem opgelegde verplichtingen niet of niet behoorlijk nakomt of zich overigens aan plichtsverzuim schuldig maakt, kan worden gestraft met ontslag;

O. dat uit het ontslagbesluit van 25 September 1935 niet valt af te leiden en dezen Raad ook overigens niet is gebleken, dat klager de hem als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg opgelegde verplichtingen niet of niet behoorlijk is nagekomen of dat hij zich in die hoedanigheid overigens aan plichtsverzuim heeft schuldig gemaakt;

O. dat derhalve voormeld besluit moet worden nietig verklaard;

O. dat weliswaar door den Voorzitter van het Burgerlijk Armbestuur bij de contra-memorie is betoogd, dat, vóórdat sollicitanten voor de betrekking van ambtenaar ter secretarie, belast met de uitvoering van de steunregeling incl. contrôle werden opgeroepen, d.i. omstreeks 1 November 1934, door Burgemeester en Wethouders eenerzijds en het Burgerlijk Armbestuur anderzijds de uitdrukkelijke afspraak werd gemaakt, dat de functies van ambtenaar der steunverleening, van agent der arbeidsbemiddeling en van penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur zouden worden samengevoegd en in één persoon vereenigd en dat dus de door Burgemeester en Wethouders te benoemen ambtenaar der steunverleening — uitsluitend op grond van die benoeming — door het Burgerlijk Armbestuur als zijn penningmeester zou worden aangewezen en dat het uit dien hoofde geen zin had ten aanzien van het ontslag van klager als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur een afzonderlijke en bijzondere procedure in acht te nemen, doch dit betoog ten deze niet van belang is,

omdat het Burgerlijk Armbestuur door het maken van zoodanige afspraak wel zijn eigen vrijheid bij de benoeming van een penningmeester, maar niet de rechten van dien penningmeester als ambtenaar, mocht verkorten:

O. met betrekking tot klagers vordering, hem een schadevergoeding ad f 1500 toe te wijzen, dat hij in die vordering niet-ontvankelijk moet worden verklaard, omdat in casu noch een geval, als bedoeld in art. 47, lid 3, der Ambtenarenwet 1929, aanwezig is, zijnde immers hier geen sprake van een handeling, welke vernietigd wordt, noch een geval, als bedoeld in art. 48 dier wet, zijnde immers door dezen Raad niet bepaald, dat de nietig-verklaring van het bestreden besluit eerst zal werken van een bij de uitspraak bepaalden dag en evenmin de nietigheid voor gedekt verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klager ontvankelijk in zijn beroep tegen de uitspraak van het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg d.d. 16 October 1935, waarbij hij niet-ontvankelijk is verklaard in zijn beroep tegen het besluit, vorengenoemd, van het Burgerlijk Armbestuur dier gemeente d.d. 25 September 1935;

Vernietigt die uitspraak;

Vernietigt voormeld besluit van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg d.d. 25 September 1935;

Verklaart klager niet-ontvankelijk in zijn vordering tot toewijzing van een schadevergoeding ad f 1500.

(A. B.)

---

13 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet Art. 36 j° art. 37.)

Onder „plan van uitbreiding" verstaat art. 37 niet slechts het plan van uitbreiding in engeren zin, zooals dit in het 1e lid en in den 1en en 2en zin van het 3e lid van art. 36 is aangeduid, met de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, bedoeld in art. 39, doch mede de bevoegdheid van B. en W., in den laatsten zin van art. 36, 3e lid omschreven. Derhalve is ook die bevoegdheid onderworpen aan de goedkeuring van Ged. Staten.

Een aan B. en W. ingevolge art. 36 3e lid toegekende bevoegdheid mag niet zijn van zoodanigen omvang dat dit college het uitbreidingsplan in onderdeelen aanmerkelijk zou kunnen wijzigen buiten samenhang met zijn verderen inhoud, tengevolge waarvan het plan geheel van karakter zou kunnen veranderen, zonder dat aan belanghebbenden de gelegenheid zou openstaan, daartegen bezwaar te maken, eventueel daarvan bij de Kroon in beroep te komen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad van Tilburg tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 27 November 1935 G, n°. 441, 1e Afd., tot het onthouden van goedkeuring aan eene wijziging van een uitbreidingsplan;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 26 Februari 1936, n°. 93;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 10 Maart 1936, n°. 1830 M/P.B.R., Afd. Volksgezondheid;

O. dat de raad van Tilburg in zijne vergadering van 12 April 1935 heeft besloten: A. vast te stellen eene wijziging in het partieel uitbreidingsplan „de Hoeven", B. aan burgemeester en wethouders de bevoegdheid te verleenen: 1°. de grens of de richting van een straat of plein op eenig onderdeel nader vast te stellen en dienovereenkomstig den vorm der bouwblokken eenigszins te wijzigen, hetzij wanneer bij definitieve uitmeting blijkt, dat eenige afwijking noodzakelijk is, hetzij wanneer ter uitvoering van een door of met medewerking van den belanghebbende ten behoeve van de bebouwing van zijn grond ontworpen bouwplan, zoodanige afwijking in het belang van een juiste of behoorlijke bebouwing noodig blijkt te zijn; 2°. ter uitvoering van een door of met medewerking van den belanghebbende ten behoeve van de bebouwing van zijn grond ontworpen bouwplan één of meer der geprojecteerde straten te verplaatsen of te doen vervallen of nieuwe straten in te voegen en dientengevolge den vorm van enkele bouwblokken te wijzigen of eenige bouwblokken samen te voegen of te splitsen; 3°. de soort der bebouwing op eenig onderdeel nader vast te stellen of in een bepaald geval wijziging te brengen in de bestemming van de in het plan begrepen gronden of in hetgeen ter aanduiding dier bestemming is bepaald; 4°. de op eenig onderdeel in het plan opgenomen voortuinen te doen vervallen of op eenig onderdeel van het plan voortuinen op te nemen;

dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 27 November 1935, G. n°. 441, 1e afd., aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat naar de meening van hun college de voormelde aan burgemeester en wethouders verleende bevoegdheid ruimer is dan met de wet strookt; dat immers art. 36, lid 3, laatste zin, spreekt van daarbij te bepalen grenzen, terwijl de omschrijving der bevoegdheid in het onderhavige besluit zulke grenzen niet bevat; dat met name de bevoegdheid, bedoeld onder 2°. en 3°., zoo ruim is, dat burgemeester en wethouders het uitbreidingsplan belangrijk kunnen wijzigen; dat hierdoor zoowel het goedkeuringsrecht van hun college, alsook het recht van belanghebbenden om bezwaren in te dienen, krachteloos wordt gemaakt; dat nu weliswaar de bewoordingen, waarin het raadsbesluit ten deze is vervat, nagenoeg gelijkluidend zijn aan die van art. 11 van het Woningbesluit, zooals dat was gewijzigd bij Ons besluit van 27 Augustus 1926, S. n°. 316, op welk besluit vóór de wijziging der Woningwet de bedoelde afwijkingsbevoegdheid steunde; dat echter geen aanleiding bestaat voor de meening, dat de wijziging der Woningwet van 1931 ten deze geen verandering heeft gebracht; dat immers het goedkeuringsrecht van Ged. Staten in art. 36, lid 3, laatsten zin, der wet, niet is opgenomen in tegenstelling met het bovenaangehaalde artikel van het Woningbesluit; dat hieruit kan worden afgeleid, dat de door art. 36, lid 3, laatsten zin, toegekende bevoegdheid minder ruim is

bedoeld dan de bevoegdheid, neergelegd in het vroegere art. 11 van het Woningbesluit; dat mitsdien het onderhavige besluit van den raad der gemeente Tilburg in strijd is met de wet;

dat van dit besluit de raad van Tilburg bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Ged. Staten goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad tot vaststelling van het betreffende plan, terwijl volgens het bepaalde in art. 37, lid 1, der Woningwet niet het raadsbesluit tot vaststelling van het uitbreidingsplan, doch het plan zelf aan de goedkeuring van dat college is onderworpen; dat het voorts naar 's raads meening niet tot de competentie van Ged. Staten behoort te treden in eene beoordeeling van den inhoud van zoodanig raadsbesluit, nu dit besluit niet aan hunne goedkeuring is onderworpen; dat, afgezien van het bovenstaande, de raad de overwegingen, die tot de beslissing van Ged. Staten hebben geleid, onjuist acht; dat met name de meening van hun college, dat het betreffende besluit van den raad ten aanzien van de aan burgemeester en wethouders toegekende bevoegd. heden niet zou bevatten de grenzen, bedield in art. 36, lid 3, laatsten zin, der Woningwet, niet door den raad kan worden gedeeld, daar toch die grenzen in de bewoordingen van ieder dier bevoegdheden liggen opgesloten; dat toch met name de bevoegdheden, genoemd onder 2°. en 3°., waartegen het bezwaar van Ged. Staten zich richt, hare begrenzing vinden; die sub 2°. in de omstandigheid, dat alleen dàn tot het verplaatsen of doen vervallen van een of meer straten of het invoegen van nieuwe straten, gepaard gaande met het wijzigen van den vorm van enkele bouwblokken of het samenvoegen of splitsen van eenige bouwblokken, mag worden overgegaan, wanneer dit ter uitvoering van een door of met medewerking van den belanghebbende ten behoeve van de bebouwing van zijn grond ontworpen bouwplan gewenscht is en die sub 3°. in het feit, dat nadere vaststelling van de soort der bebouwing of wijziging van de bestemming der in het plan begrepen gronden slechts mag geschieden op eenig onderdeel van het plan of in een bepaald geval, zoodat ten deze dan ook van een algemeene, onbeperkte bevoegdheid van burgemeester en wethouders tot het wijzigingen van het plan geen sprake is, waaraan valt toe te voegen, dat de bevoegdheden, genoemd onder 1°. en 4°. van 's raads besluit, waartegen Ged. Staten blijkbaar geen bezwaren hebben, op dezelfde wijze zijn begrensd; dat de raad, daar ten deze aan de eischen die de wet stelt, is voldaan, niet als juist kan erkennen de meening, dat de aan burgemeester en wethouders verleende bevoegdheden te ruim zouden zijn, te meer niet, nu die bevoegdheden nagenoeg woordelijk gelijkluidend zijn aan die, welke vóór de wijziging der Woningwet van 1931 krachtens art. 11 van Ons besluit van 27 Augustus 1926, S. 316, gewijzigde Woningbesluit aan dat college konden worden toegekend, en de raad geen enkel motief kan vinden, waarom bevoegdheden, die vroeger toelaatbaar werden geacht, thans te ruim zouden zijn; dat Ged. Staten naar 's raads oordeel ten onrechte zoodanig motief zien in de omstandigheid dat een besluit van burgemeester en wethouders tot toepassing hunner bevoegdheden sinds de bovengenoemde wijziging der Woningwet niet meer aan de goedkeuring van Ged. Staten is onderworpen, zooals dit onder vigueur van het bovenbedoelde Woningbesluit wèl het geval was; dat toch vóór de meergenoemde wijziging der Woningwet de delegatiebevoegdheid van den gemeenteraad niet op de wet steunde en dus geen wettige basis had en dat naar zijne meening klaarblijkelijk alleen daarom in het Woningbesluit, naar analogie met de bepalingen der wet, de eisch werd gesteld, dat een besluit van burgemeester en wethouders tot toepassing hunner bevoegdheden aan de goedkeuring van Ged. Staten zou worden onderworpen en belanghebbenden vooraf in de gelegenheid zouden worden gesteld bezwaren in te brengen; dat derhalve die eisch kon vervallen, toen in 1931 de delegatiebevoegdheid van den gemeenteraad in de wet werd gefundeerd, en dat dan ook het vervallen van dien eisch uitsluitend als een logisch gevolg daarvan moet worden beschouwd, waaraan geen verdere consequenties zijn te verbinden, en dat met name uit het vervallen van het bedoelde goedkeuringsrecht van Ged. Staten niet is af te leiden, dat de delegatiebevoegdheid van den gemeenteraad, steunende op art. 36, lid 3, laatsten zin, der Woningwet, minder ruim zou zijn bedoeld dan die, welke steunde op art. 11 van het meergenoemde Woningbesluit; dat op grond van het bovenstaande de raad meent, dat zijn bovengenoemd besluit van 12 April 1935 geenszins met de wet in strijd is; weshalve hij heeft verzocht, met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant, alsnog te willen goedkeuren het bij 's raads besluit van 12 April 1935 vastgestelde plan tot wijziging van het partieel uitbreidingsplan der gemeente Tilburg, genaamd „de Hoeven", zooals dit plan nog bij Ged. Staten berust;

O. dat art. 37 der Woningwet, krachtens het eerste lid daarvan een plan van uitbreiding aan de goedkeuring van Ged. Staten is onderworpen, onder plan van uitbreiding klaarblijkelijk verstaat niet slechts het plan van uitbreiding in engeren zin, zooals dit in het 1e lid en in den eersten en tweeden zin van het 3e lid van artikel 36 dezer wet is aangeduid, met de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, in art. 39 der wet bedoeld, doch mede de tegelijk met de vaststelling van het plan aan de bepaling van de bestemming in onderdeelen verbonden bevoegdheid voor burgemeester en wethouders, in den laatsten zin van art. 36, 3e lid, omschreven;

dat art. 36, 3e lid, weliswaar niet, zooals in art. 39, 3e lid, ten aanzien van de bebouwingsvoorschriften is geschied, uitdrukkelijk bepaalt, dat de aan de bestemming in onderdeelen verbonden bevoegdheid voor burgemeester en wethouders, om binnen daarbij te bepalen grenzen van het plan af te wijken, met het plan van uitbreiding één geheel vormt, doch dat zulks niettemin volgt uit den nauwen samenhang, door art. 36, 3e lid, tusschen de bestemming in onderdeelen in het plan en de bevoegdheid tot afwijking daarvan gelegd;

dat hieruit volgt, dat het geheele plan, inclusief de bovenbedoelde bevoegdheid, aan de goedkeuring van Ged. Staten is onderworpen;

O. wijders, dat Ged. Staten in het onder-

werpelijke geval geacht moeten worden het wijzigingsplan niet te hebben goedgekeurd, nu zij aan het raadsbesluit tot toepassing van art. 36 der Woningwet hunne goedkeuring hebben onthouden;

O. ten principale; dat Ged. Staten terecht hebben geoordeeld, dat de onder B van het raadsbesluit aan burgemeester en wethouders verleende afwijkingsbevoegdheid te ruim is en zich niet verdraagt met het in art. 36 der Woningwet neergelegde beginsel, volgens hetwelk de aanwijzing van de bestemming van den in het plan begrepen grond, behoudens afwijking bij uitzondering op ondergeschikte punten, door den raad heeft te geschieden;

dat toch de omschrijving van het onder B bepaalde, in het bijzonder in de punten 2°., 3°. en 4°., geenszins uitsluit de bevoegdheid van burgemeester en wethouders om het uitbreidingsplan in onderdeelen aanmerkelijk te wijzigen buiten samenhang met zijn verderen inhoud, ten gevolge waarvan het plan geheel van karakter zou kunnen veranderen, zonder dat aan belanghebbenden de gelegenheid zou openstaan, daartegen bezwaar te maken, eventueel daarvan bij Ons in beroep te komen;

dat daartegen geen beroep kan worden gedaan op art. 11 van Ons voormalig Woningbesluit, n°. 679 van 1921, zooals dit luidde na de wijziging bij Ons besluit van 27 Augustus 1926, S. 316, aangezien, nog daargelaten, dat het bedoelde onderdeel van het onderwerpelijke raadsbesluit, wat de punten 3e. en 4e. betreft, verder gaat dan het bij Ons voormeld besluit in art. 11, laatste lid, onder *c*, en *d* bepaalde, dit besluit ingevolge art. 31 van het Woningbesluit (S. n°. 7 van 1932) is vervallen en daarmede de in de laatste alinea van art. 11 van Ons eerstbedoeld besluit voor belanghebbenden opgenomen waarborg, dat de krachtens voorbehouden bevoegdheid genomen besluiten de goedkeuring van Ged. Staten behoeven;

dat de thans in art. 36, 3e lid, laatsten zin, der Woningwet opgenomen regeling van 's raads delegatiebevoegdheid een dergelijken waarborg niet inhoudt, wat mede een grond oplevert, deze regeling in een meer beperkten zin uit te leggen dan die, welke in art. 11 van het vroegere Woningbesluit was neergelegd;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

18 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 100.)

De slotbepaling van het 2e lid handhaaft niet bepaalde boventallige onderwijzers, doch den grondslag der berekening. Voor de vaststelling der vergoeding is het dan ook onverschillig, of de leerkracht, voor welke op grond van die berekening vergoeding moet worden toegekend, eenzelfde reeds tevoren aanwezig persoon is, of twee of meer elkaar al of niet met tusschenpoozen opvolgende personen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rotterdam tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 15 October 1935, n°. 192/2, waarbij, met wijziging van het besluit van dien raad van 25 April 1935, de vergoeding, bedoeld in art.100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aan de Oranjeboomstraat n°. 121, te Rotterdam, uitgaande van de Rotterdamsche Vereeniging voor Katholiek Onderwijs, aldaar, voor het jaar 1933 is vastgesteld op f 5621.17;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Februari 1936, n°. 69;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Maart 1936, n°. 2160, afd. L.O.;

O. dat, nadat de raad der gemeente Rotterdam in zijne openbare vergadering van 25 April 1935 besloten had de vergoeding, als bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, ten behoeve van de school voor gewoon lager onderwijs aan de Oranjeboomstraat 121 aldaar, uitgaande van de Rotterdamsche Vereeniging voor Katholiek Onderwijs, over het jaar 1933 vast te stellen op f 5168.75, het bestuur der genoemde vereeniging in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Zuid-Holland;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 15 October 1935, n°. 192/2, met wijziging van het bestreden besluit van den raad der gemeente Rotterdam van 25 April 1935, de vergoeding, als bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de bovenbedoelde school voor het jaar 1933 hebben vastgesteld op in totaal f 5168.75 + f 452.42 = f 5621.17;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat bij het aangevallen besluit de hierbedoelde vergoeding voor de onderwerpelijke school werd toegekend voor 3 zoogenaamde boventallige leerkrachten over het geheele jaar 1933 en voor de vierde boventallige leerkracht over het tijdvak 1 Januari tot 1 September 1933, zulks aangezien op den laatstgenoemden datum eene vacature aan de school ontstond; dat het appelleerende schoolbestuur in hoofdzaak hiertegen aanvoert; dat het in zijne desbetreffende aanvrage aanspraak maakte op de vergoeding voor vier boventallige leerkrachten over het geheele jaar; dat het zich daarbij gronde op art. 100, 2e lid, der wet dat de vergoeding voor een evenredig aantal leerkrachten boven die door het rijk aan de besturen toekent, gedurende het tijdvak, dat de gemeente deze heeft en gedurende twee (thans één) jaar daarna; dat het gemiddelde aantal leerlingen over 1932 bedroeg 336, terwijl de klassedeeler voor 1931, welke in 1933 nog van toepassing was, bedroeg 28.03; dat deze beide getallen op elkaar gedeeld een quotient geven van bijna 12, zoodat het bestuur dus recht had op eene vergoeding voor 12 leerkrachten; dat er 8 leerkrachten kwamen ten laste van de Rijkskas en dus vier ten laste der gemeente; dat nu evenwel de gemeenteraad van Rotterdam in zijne zitting van 25 April besloot de vergoeding voor den onderwijzer Ch. F. M. de Krijger slechts toe te kennen over het tijdvak 1 Januari tot en met 31 Augustus; dat, naar mondelinge mededeeling aan den administrateur der Vereeniging,

de weigering der uitkeering voor de overige vier maanden ad f 452.42 geschiedt op grond van de opvatting der gemeente, dat de vergoeding gedurende de bedoelde tweejarige periode vast zit aan de personen van de boventalligen, zoodat bij het ontstaan van eene vacature en de vervulling derzelve het recht op de vergoeding voor den nieuw benoemde zou verloren gaan; dat inderdaad aan de school de onderwijzeres M. Th. de Bree per 1 September 1933 vervangen was door de onderwijzeres G. v. Meel; dat het bestuur evenwel van meening is, dat deze opvatting der gemeente Rotterdam in strijd is met de duidelijke bewoordingen der wet; dat het bestuur in 1934 zich verplicht heeft gezien meerdere mutaties op de onder zijn bestuur staande scholen te doen plaats hebben; dat het dus in het onderhavige geval niet enkel gaat om het betrekkelijk kleine bedrag van f 452.42, maar ook om de veel grootere schade, die het bestuur in 1934 zou te lijden hebben; dat, zooals trouwens van de zijde van het gemeentebestuur wordt erkend, het betrokken schoolbestuur bij eene berekening met inachtneming van den klassedeeler, welke in 1931 gold, over het geheele jaar 1933, aanspraak kon maken op vergoeding van de jaarwedden van 4 zoogenaamde boventallige leerkrachten; dat het bezwaar van den gemeenteraad tegen het verleenen van vergoeding bij vervanging van personeel, moet worden afgewezen, aangezien de slotbepaling van art. 100, lid 2, niet bepaalde boventallige onderwijzers, doch den grondslag van de berekening handhaaft; dat mitsdien de vergoeding over het tijdvak 1 September 1933 tot en met 31 December 1933 van de hiervoren genoemde boventallige leerkracht Ch. F. M. de Krijger ten bedrage van f 452.42, alsnog door het gemeentebestuur dient te worden uitgekeerd;

dat van dit besluit de raad der gemeente Rotterdam bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij bezwaar moet maken, dat aan de betrokken bepaling uit het tweede lid van art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920 eene zoo automatische toepassing zou worden gegeven, als Ged. Staten van Zuid-Holland blijkens hunne beslissing voorstaan; dat de gemeenteraad van oordeel is, dat de geschiedenis van de totstandkoming van deze wetsbepaling wel degelijk grond geeft voor de toepassing, welke hij daaraan heeft gegeven; dat, immers, blijkens de destijds in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gevoerde beraadslagingen (Handelingen Tweede Kamer van 3 Juni 1919, pagina 2468), de bedoelde bepaling in de wet is opgenomen om, wanneer door maatregelen van de gemeente aan eene bijzondere school een leerkracht minder zou worden vergoed, een overgangstermijn te stellen, gedurende welken de bijzondere school gelegenheid zou hebben zich bij den gewijzigden toestand aan te passen; dat alzoo naar zijne meening de bepaling in het leven is geroepen om de bijzondere lagere scholen in moeilijke omstandigheden te helpen en dat uiteraard die hulp moet kunnen ophouden, wanneer de omstandigheden daartoe aanleiding geven, ook al is dat binnen den termijn, waarvoor de bepaling als maximum geldt; dat op 1 September 1933 bij het ontstaan van eene vacature onder het onderwijzend personeel der onderhavige school voor het bestuur het tijdstip diende te zijn aangebroken om de personeelsbezetting van de school met de gewijzigde omstandigheden op de openbare scholen in de gemeente in overeenstemming te brengen; dat de gemeenteraad niet de opvatting is toegedaan dat de hierbedoelde vergoeding gedurende de overgangsperiode, genoemd in het tweede lid van art. 100 der wet, vastzit aan de personen van de boventalligen en dat dan ook tegen omwisseling van verplicht en boventallig personeel aan dezelfde school zijnerzijds nimmer bezwaar is gemaakt, doch dat bij vertrek van een lid van het personeel der school, hetzij een verplicht onderwijzer, hetzij een boventallige leerkracht, zijns inziens het tijdstip van aanpassing dient te zijn aangebroken; dat weliswaar naderhand is gebleken, hetgeen uit de aanvrage voor de betrokken school niet viel af te leiden, dat de vacature, welke op 1 September 1933 aan de onderwerpelijke school ontstond, is veroorzaakt, doordat het schoolbestuur een leerkracht van deze school heeft vervangen door een onderwijzer eener andere school; dat deze omstandigheid echter in de bovenweergegeven meening van den gemeenteraad geen wijziging vermag te brengen; dat toch deze en andere overplaatsingen op de scholen van dit bestuur, is de gemeenteraad wel ingelicht, ten doel hadden bepaalde onderwijzers te brengen op plaatsen, waar afvloeiing wegens overbodig worden mogelijk zou zijn; dat, naar analogie van verschillende beslissingen ten aanzien van soortgelijke overplaatsingen op openbare lagere scholen, dergelijke maatregelen niet toelaatbaar moeten worden geacht;

O. dat, zooals Ged. Staten terecht bij hun bestreden besluit hebben overwogen, de slotbepaling van art. 100, lid 2, niet bepaalde boventallige onderwijzers, doch den grondslag van de berekening handhaaft;

dat het voor de vaststelling van de in dit artikel bedoelde vergoeding dan ook onverschillig is, of de leerkracht, voor welke op grond van die berekening vergoeding moet worden toegekend, eenzelfde reeds tevoren aanwezig persoon is, of twee of meer elkaar al of niet met tusschenpoozen opvolgende personen;

dat Ged. Staten dan ook terecht hebben beslist, dat de vergoeding over het tijdvak van 1 September 1933 tot en met 31 December 1933 van de hiervoren genoemde boventallige leerkracht Ch. F. M. de Krijger, ten bedrage van f 452.42, alsnog door het gemeentebestuur dient te worden uitgekeerd, in verband waarmede de aan het schoolbestuur voor de onderwerpelijke school over 1933 toekomende vergoeding, als bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, door het genoemde college, eveneens terecht, met wijziging van het raadsbesluit, is vastgesteld op f 5621.17;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

18 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 100.)

De bepaling van het 2e lid is niet geschreven, om de schoolbesturen voor verlies van rijksvergoeding schadeloos te stellen. Past men derhalve ingevolge het 2e lid den klassedeeler van het vorig jaar toe, dan moet ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorig jaar bij de berekening in aanmerking komen, indien dit aantal is gedaald.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rotterdam tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 15 October 1935, nº. 192/1, waarbij met wijziging van het besluit van dien raad van 25 April 1935, de vergoeding, bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aan de Oranjeboomstraat 13 (voorheen Rosestraat 1) te Rotterdam, uitgaande van de Rotterdamsche Vereeniging voor Katholiek Onderwijs, aldaar, voor het jaar 1933 is vastgesteld op f 8191.84;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 12 Februari 1936, nº. 70;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 Maart 1936, nº. 2159, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat de raad der gemeente Rotterdam in zijne openbare vergadering van 25 April 1935 besloten had de vergadering, als bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, ten behoeve van de school voor gewoon lager onderwijs aan de Oranjeboomstraat 13 aldaar, uitgaande van de Rotterdamsche Vereeniging voor Katholiek Onderwijs, over het jaar 1933 vast te stellen op f 7005.84, het bestuur der genoemde vereeniging in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Zuid-Holland;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 15 October 1935, nº. 192/1, met wijziging van het bestreden besluit van den raad der gemeente Rotterdam van 25 April 1935, de vergoeding, als bedoeld in art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, voor de bovengenoemde school voor het jaar 1933 hebben vastgesteld op in totaal f 7005.84 + f 1186 = f 8191.84;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat het bepaalde in het tweede lid van art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, zooals deze wetsbepaling over het jaar 1933 luidde, in verband met het eerste lid van dat artikel is te verstaan in dezen zin, dat, indien in eenig jaar vóór 1933 de zoogenaamde klassedeeler der openbare scholen wijziging ondergaat, de besturen van de overeenkomstige bijzondere scholen met den in dat jaar toegepasten klassedeeler nog gedurende twee jaren na het tijdstip, waarop die klassedeeler is gewijzigd, rekening mogen houden; dat mitsdien bij eene berekening met inachtneming van den klassedeeler, welke in 1931 gold, het schoolbestuur over 1933 krachtens art. 100, tweede lid, der wet blijkens de stukken aanspraak kan maken op vergoeding van 5 boventallige leerkrachten; dat daaraan niet afdoet de omstandigheid, dat in 1931 en in 1932 het onderwijs aan de school met slechts 4 boventallige leerkrachten is gegeven, vermits noch uit de bewoordingen van de onderwerpelijke bepaling, noch uit de geschiedenis der wet valt af te leiden, dat in zoodanig geval de aanspraken der schoolbesturen op de maximale vergoeding, als hier bedoeld, vervallen; dat mitsdien de vergoeding over 1933 voor de vijfde boventallige leerkracht, M. M. A. de Raad, ad f 1186, alsnog door het gemeentebestuur moet worden uitgekeerd;

dat van dit besluit de raad der gemeente Rotterdam bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij bezwaar moet maken, dat aan de betrokken bepaling uit het tweede lid van art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920 eene zoo automatische toepassing zou worden gegeven als Ged. Staten van Zuid-Holland blijkens hunne beslissing voorstaan; dat, in afwijking van de meening van Ged. Staten, de gemeenteraad van oordeel is, dat de geschiedenis van de totstandkoming van deze wetsbepaling wel degelijk grond geeft voor de toepassing, welke hij daaraan heeft gegeven; dat immers, blijkens de destijds in de Tweede Kamer der Staten-Generaal gevoerde beraadslagingen (Handelingen Tweede Kamer van 3 Juni 1919, pagina 2468), de bedoelde bepaling in de wet is opgenomen om, wanneer door maatregelen van de gemeente aan eene bijzondere school een leerkracht minder zou worden vergoed, een overgangstermijn te stellen, gedurende welken de bijzondere school gelegenheid zou hebben zich bij den gewijzigden toestand aan te passen; dat in het onderwerpelijke geval geen sprake is van nadeelige gevolgen, die zouden voortvloeien uit maatregelen van de zijde van de gemeente, doch dat als gevolg van het terugloopen van het aantal leerlingen der school de Rijksvergoeding is verminderd; dat toch het Rijk in 1932 op grond van het gemiddelde aantal leerlingen der school in 1931, namelijk 376, de wedden van 9 leerkrachten heeft vergoed, terwijl over 1933 in verband met het verminderde aantal leerlingen (357) slechts 8 leerkrachten voor Rijksrekening kwamen; dat naar de meening van den gemeenteraad de bedoelde bepaling niet de strekking kan hebben om de schoolbesturen in een geval als het onderwerpelijke voor het verlies van Rijksvergoeding schadeloos te stellen;

O. dat het bepaalde in het tweede lid van art. 100 der Lager-Onderwijswet 1920, zooals dit lid vóór de laatste wijziging luidde, in verband met het eerste lid van dat artikel is te verstaan in dezen zin, dat, indien in eenig jaar de dusgenaamde klassedeeler der openbare scholen wijziging ondergaat, de besturen van de overeenkomstige bijzondere scholen met den in dat jaar toegepasten klassedeeler nog gedurende twee jaren na het tijdstip, waarop die klassedeeler is gewijzigd, rekening mogen houden, ten einde zich tegen verlies van vergoeding, als gevolg van de wijziging van den klassedeeler te vrijwaren;

dat echter deze bepaling niet is geschreven, om de schoolbesturen voor verlies van Rijksvergoeding schadeloos te stellen;

dat dus, past men ingevolge art. 100, 2e lid, den klassedeeler van het vorige jaar toe, ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorige jaar bij de berekening in aanmerking moet komen, indien dit aantal is gedaald;

O. dat het eerste lid van art. 100 het schoolbestuur in 1933 op vergoeding van 12 leerkrachten in totaal aanspraak geeft, zoodat, wijl 8 daarvan door het Rijk vergoed worden, ingevolge evengenoemd lid 4 leerkrachten door de gemeente moeten worden vergoed;

dat toepassing ingevolge het tweede lid van art. 100 van den klassedeeler over het jaar 1932 tot uitkomst geeft een aantal van 13 leerkrachten;

dat dit aantal het door het Rijk over 1932 vergoede aantal, te weten 9, met 4 te boven gaat;

dat derhalve het schoolbestuur voor de onderwerpelijke school ook met toepassing van het tweede lid van art. 100 over 1933 slechts aanspraak kan maken op 4 boventallige leerkrachten;

dat Ged. Staten mitsdien ten onrechte het raadsbesluit in dier voege hebben gewijzigd, dat aan het schoolbestuur voor de hierbedoelde school over 1933 vergoeding van 5 in plaats van 4 boventallige leerkrachten wordt toegekend;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 15 October 1935, nº. 192/1, waarbij ook voor een vijfde leerkracht, M. A. A. de Raad, over 1933 vergoeding uit de gemeentekas wordt toegekend, het besluit van den raad der gemeente Rotterdam van 25 April 1935, voor zoover daarbij de vergoeding over 1933 voor de bovengenoemde school werd vastgesteld, te handhaven.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

20 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 228*c*.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld om uit de opbrengst daarvan op loopende geldleeningen buitengewoon af te lossen, nu het kapitaal, dat voor de aflossing zou worden aangewend, door jaarlijksche reserveering op den gewonen dienst eerst zou zijn terugverkregen na een tijdsduur, welke veel langer is dan de looptijd der af te lossen leeningen, hetgeen zou neerkomen op eene niet onaanzienlijke verschuiving van lasten naar de toekomst.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Loosdrecht tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 30 Juli 1935, nº. 1571/2113, 3e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente van 12 Februari 1935, nº. 7—1935 tot verkoop van ten name van de gemeente Loosdrecht staande inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 18 December 1935, nº. 530 en 19 Februari 1936, nº. 530(1935)/26;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 Maart 1936, nº. 5230, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad der gemeente Loosdrecht bij besluit van 12 Februari 1935 heeft besloten:

1º. behoudens goedkeuring te verkoopen de op den bij dit besluit behoorende staat vermelde — ten name der gemeente staande — inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld tot eene gezamenlijke nominale waarde van:

a. de inschrijvingen rentende 2½ % 's jaars f 26.000;

b. de inschrijvingen rentende 3 % 's jaars f 33,400;

2º. te bepalen, dat verkoop slechts zal geschieden tegen een koerswaarde van ten minste:

a. voor inschrijvingen rentende 2½ %: 80 % der nominale waarde;

b. voor inschrijvingen rentende 3 %: 90 % der nominale waarde;

3º. dat met de door onder 1º. en 2º. bedoelden verkoop verkregen opbrengst buitengewone aflossingen zullen geschieden van de op 1 Januari 1935 nog onafgeloste gedeelten der op bijbehoorenden staat vermelde, op dien datum loopende geldleeningen;

4º. te bepalen, dat jaarlijks ten laste van hoofdstuk VIII, paragrafen 2 en 7, van den Gewonen Dienst der begrooting en rekening van inkomsten en uitgaven der gemeente moet worden geraamd en verantwoord een bedrag, groot:

a. voor Hoofdstuk VIII, paragraaf 2: f 250,

b. voor Hoofdstuk VIII, paragraaf 7: f 1412.50, zulks ten bate van dat hoofdstuk en dat deze bedragen jaarlijks rentegevend moeten worden belegd;

dat Ged. Staten van Utrecht bij hun besluit van 30 Juli 1935, 3e afdeeling, nº. 1571/2113, aan dit raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat blijkens de considerans van dit besluit de bedoeling bij den raad der gemeente Loosdrecht voorzit om met de opbrengst van den verkoop dier inschrijvingen buitengewone aflossingen te doen op enkele ten laste der gemeente Loosdrecht loopende geldleeningen, aangezien hierdoor, in verband met den hoogen koers van de inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld, vergeleken met dien in de laatste jaren, reeds direct een voordeel voor de gemeente zal ontstaan; dat het bovenbedoelde vermogen is gevormd uit gelden, welke zijn verkregen door schenking en door verkoop van gemeente-eigendommen; dat dit deel van het gemeentelijk vermogen als afzonderlijk rentegevend kapitaal in stand moet worden gehouden; dat daartoe eene vaste en voortdurende belegging op de voorschreven wijze of op eene andere wijze, welke waarborg geeft, dat het bedoelde kapitaal in stand zal worden gehouden en rente zal afwerpen, noodzakelijk is; dat van eene zoodanige vaste en voortdurende belegging van dit afgezonderde kapitaal geen sprake is, indien, zooals de raad voornemens is, de opbrengst bij verkoop wordt aangewend tot buitengewone aflossing op geldleeningen, omdat dan met die leeningsschuld het onderhavige kapitaal te niet gaat; dat de bedoelde geldleeningen zijn aangegaan met de bedoeling verschillende uitgaven voor den bouw en verbouw van scholen, waarvan het nut zich over verschillende jaren uit-

strekt en waarvan de kosten niet ineens uit gewone middelen konden worden gedekt, te verdeelen over eenige jaren, door telken jare een deel der leening uit gewone middelen af te lossen; dat buitengewone aflossing op deze geldleeningen, waardoor de daarna komende jaren zouden worden ontlast van de verplichte aflossing, wel zou kunnen worden goedgevonden, indien deze zou worden gedekt uit de gewone middelen, doch dat het in strijd zou zijn met een goed financieel beleid om, zooals in het onderhavige geval in de bedoeling ligt, een afgezonderd kapitaal, dat als zoodanig in stand moet worden gehouden, voor eene dergelijke buitengewone aflossing aan te wenden; dat de genoemde bezwaren weliswaar zouden worden verminderd door punt 4 van het dictum van het onderwerpelijke besluit, waarbij is bepaald, dat ter vorming van een kapitaal van gelijke grootte jaarlijks eene bijdrage van den gewonen dienst aan den kapitaal dienst zal worden gegeven en dat dit bedrag rentegevend zal worden belegd, doch dat deze daardoor niet worden opgeheven, aangezien de wederverkrijging van het bedoelde afgezonderde kapitaal op die wijze afhankelijk wordt gesteld van toekomstige handelingen en mitsdien niet voldoende verzekerd is; dat het bij de uitvoering van deze voornemens door den raad beoogde voordeel slechts bestaat in eenig rente-verschil, ontstaande, doordat bij buitengewone aflossing meer rente zou worden bespaard, dan thans van de grootboekinschrijvingen wordt ontvangen; dat in dit tijdelijke voordeel van geringen omvang geen rechtvaardiging kan worden gevonden om de voormelde ernstige bezwaren niet te doen gelden; dat het raadsbesluit reeds om deze reden niet voor goedkeuring vatbaar is; dat bovendien tegen het onderhavige raadsbesluit bij hun college bezwaar bestaat in zooverre in punt 4 van het besluit de bijdrage van den gewonen aan den kapitaal dienst niet gelijk wordt gesteld aan het gezamenlijke bedrag der gewone aflossingen, welke als gevolg van de buitengewone aflossing op de geldleeningen niet zouden drukken op de komende begrootingen; dat deze bijdrage integendeel is gesteld op f 1662.50, zijnde de helft van de som der aflossingen, welke gezamenlijk f 3325 bedragen; dat hiervan ook het gevolg zal zijn, dat lasten naar een volgend tijdvak worden verschoven, hetgeen eveneens strijdt met een goed financieel beheer;

dat van het genoemde besluit van Ged. Staten de raad der gemeente Loosdrecht bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat door verkoop van de bedoelde inschrijvingen tegen de in het besluit genoemde minimumkoersen reeds direct een voordeel voor de gemeente ontstaat; dat de gemeente gehouden is elk voordeel, hoe gering ook, te verkrijgen; dat het niet gezegd kan worden, dat het te verkoopen kapitaal te niet gaat door daarmede buitengewone aflossingen op loopende geldleeningen te doen, wijl daardoor de schulden der gemeente verminderen en bovendien onder pnut 4 van het bedoelde raadsbesluit voldoende waarborgen worden gegeven, dat het vervreemde kapitaal zal worden herkregen, ofschoon de daarvoor gestelde termijn langer is dan de looptijden der geldleeningen, hetgeen geen bezwaar kan zijn, omdat de diverse objecten, ten behoeve waarvan de geldleeningen werden aangegaan, in een toestand verkeeren, die zulk een termijn rechtvaardigt en daarom geen sprake mag zijn van een onjuist financieel beleid;

O. dat ingevolge het bepaalde onder 4°. van het onderhavige raadsbesluit het kapitaal, dat thans zou worden aangewend voor de aflossing van de in dat besluit genoemde leeningen, door de voorgenomen jaarlijksche reserveering eerst zou zijn terugverkregen na een tijdsduur, welke veel langer is dan de looptijden dier leeningen;

dat deze regeling zou neerkomen op eene niet onaanzienlijke verschuiving van lasten naar de toekomst;

dat niet is gebleken van de aanwezigheid van bijzondere omstandigheden, welke zouden kunnen wettigen, dat van den duur van de eenmaal vastgestelde looptijden wordt afgeweken, en dat met eene reserveering, welke vrijwel een dubbel aantal jaren voor het terugverkrijgen van het vorenbedoelde kapitaal vordert, kan worden volstaan;

dat dus alreeds op dezen grond en daargelaten, dat het bepaalde onder 2°. van het onderhavige raadsbesluit daaraan onder de tegenwoordige omstandigheden practische beteekenis ontneemt, Ged. Staten zich terecht niet met dat raadsbesluit hebben kunnen vereenigen;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

23 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Hinderwet art. 2.)

Uit de dagv., in haar geheel gelezen, volgt duidelijk, dat met: „de daartoe vereischte vergunning" wordt bedoeld de door het gemeentebestuur krachtens de Hinderwet te geven vergunning.

Uit de verklaringen van verd. en den get. heeft de Rechtb. terecht afgeleid, dat door req. is gehouden een inrichting bestemd tot bewaring van afval als bedoeld in art. 2 onder VII der Hinderwet; het telkens slechts kort in het pakhuis verblijven van de afval, met het gevolg, dat de regelmatig aanwezige hoeveelheid dagelijks van samenstelling wisselde, deed aan die bestemming niet af.

Op het beroep van B. V., koopman te Hengelo, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Almelo van den 12 Nov. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Enschedé van 17 Juli 1935, requirant ter zake van: „het als hoofd der onderneming zonder de vereischte vergunning eene in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting in werking houden", met aanhaling van de artt. 1, 2 en 22 der Hinderwet, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijf gulden en vervangende hechtenis van drie dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Fiok;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, luidende:

S., althans v. t. van de artt. 1, 2 aanhef en VII, 22 aanhef en sub *a* der Hinderwet, zooals die is gewijzigd, art. 258, 259, 261, 338, 339, 342, 350, 351, 352, 2e lid, 358, 359 en 398 Sv., waarbij hij de volgende grieven heeft ontwikkeld:

a. de dagvaarding had moeten inhouden welke vergunning vereischt werd, daar toch buiten de gevallen bij de Hinderwet voorzien ook bijvoorbeeld de Gemeentelijke Overheid regelend kan en mag optreden;

b. ten onrechte is aangenomen dat requiéén bewaarplaats van lompen en oud ijzer heeft gehouden, daar die goederen, welke hij des morgens inkocht, ten hoogste eenige uren daarop in het betreffende pakhuis verbleven, immers steeds des avonds naar eene andere plaats werden vervoerd;

O. dat bij inleidende dagvaarding aan requirant is telastegelegd:

dat hij in de gemeente Hengelo (O.) op 20 Juni 1935 des namiddags omstreeks 5 uur in een van steen opgetrokken pakhuis, gelegen achter de perceelen Beukweg N°. 66 en 68, eene bewaarplaats van lompen en ijzerafval heeft gehouden, zonder de daartoe vereischte vergunning, terwijl hij het hoofd van die onderneming was;

O. dat met qualificatie en strafoplegging als vermeld, de Rechtbank heeft bewezen verklaard, dat requirant dit telastegelegde heeft gepleegd;

O. dat de eerste grief moet worden verworpen, wijl uit de dagvaarding, in haar geheel gelezen, duidelijk volgt, dat met: „de daartoe vereischte vergunning" wordt bedoeld de door het Gemeentebestuur krachtens de Hinderwet te geven vergunning, zooals requirant ook heeft begrepen, blijkens zijn erkenning ter terechtzitting in hooger beroep, dat hij daar toen geen vergunning van Burgemeester en Wethouders van de gem. Hengelo voor had;

O. ten aanzien van de tweede grief:

dat blijkens het bestreden vonnis ter terechtzitting in hooger beroep is verklaard:

door requirant: dat hij van omstreeks einde Maart 1935 tot 10 Juli 1935, terwijl hij hoofd was van eene onderneming tot het inkoopen, in ontvangst nemen en weder afleveren van lompen en ijzerafval, geregeld des daags tusschen ± 9 uur voormiddags en ± 6 uur des namiddags in een van steen opgetrokken pakhuis gelegen achter de perceelen Beukweg N°. 66 en 68 te Hengelo (O.), hetwelk hij als hoofd van die onderneming daartoe had gehuurd, een hoeveelheid lompen en ijzerafval heeft opgeslagen gehad;

door den getuige Peterse: dat genoemd pakhuis was ingericht als bewaarplaats voor die lompen en dat ijzerafval;

dat de Rechtbank hieruit terecht heeft afgeleid, dat door requirant in werking is gehouden een inrichting bestemd tot bewaring van afval als bedoeld in art. 2 onder VII der Hinderwet daar het telkens slechts kort in dat pakhuis verblijven van het afval, met het gevolg, dat de regelmatig aanwezige hoeveelheid dagelijks van samenstelling wisselde, aan die bestemming niet afdeed;

O. dat ook de tweede grief derhalve faalt;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

23 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.wet art. 22.)

Op grond van hetgeen uit de bewijsmiddelen blijkt, n.l. dat req. den Steenenweg berijdende een snelheid had van 35 K.M. p. u.; dat het uitzicht op den links gelegen Molenweg niet vrij was en hij met dezelfde snelheid is doorgereden en op het punt van vereeniging in aanraking is gekomen met het van den Molenweg komend motorrijtuig bestuurd door K., die met kalme vaart naderde en vaart had geminderd, terwijl hij een signaal gaf met het oog op mogelijk van den Steenenweg naderend verkeer, dat hij niet kon waarnemen, heeft de Rechtb. kunnen beslissen, dat req. door zijn wijze van rijden de veiligheid van het verkeer in gevaar gebracht, m. n. ook, dat het niet tijdig door K. kunnen waarnemen van req.'s auto een gevolg was van de, onder de gegeven omstandigheden niet te verantwoorden aanmerkelijke snelheid van req.'s auto bij de nadering van het kruispunt.

Een uitdrukkelijke beslissing, of K. een beroep op de bevrijdende omstandigheid van art. 73, al. 2 M. en R.Regl. toekwam behoefde i. c. niet te worden gegeven.

Op het beroep van A. H., chauffeur, te Nieuwe Tonge, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 17 Dec. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Sommelsdijk op 11 Oct. 1935 gedane uitspraak, requirant, ter zake van: „Als bestuurder van een motorrijtuig daarmede rijden over een weg met zoodanige snelheid, dat de veiligheid van het verkeer wordt in gevaar gebracht", met aanhaling van art. 22 aanhef en sub *a* der Motor- en Rijwielwet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en vijf dagen vervangende hechtenis; (gepleit door Mr. C. Poustochkine).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

A. S. of v. t. van art. 22 aanhef en sub *a* van de Motor- en Rijwielwet, en/of art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement,

door te beslissen, dat requirant op de in de tenlastelegging omschreven wijze de vrijheid en veiligheid van het verkeer in gevaar heeft gebracht".

Subsidiair:

B. S., althans v. t. van artt. 359 en 358 lid 2 en 3 Sv. en art. 73 lid 2 van het Motor- en Rijwielreglement,

door te beslissen, dat requirant op de in de tenlastelegging omschreven wijze de vrijheid en veiligheid van het verkeer in gevaar heeft gebracht, zonder met voldoende redenen te omkleeden de aanwezigheid der door art. 73 lid 2 van het Motor- en Rijwielreglement bedoelde omstandigheid, op grond waarvan het aan den bestuurder van het uit den Molenweg komende motorrijtuig niet mogelijk zou zijn geweest aan requirant den doorgang vrij te laten, zoodat requirant door het met niet vol-

doende verminderde vaart doorrijden, de aanrijding inderdaad heeft veroorzaakt;

Ten aanzien van de middelen van cassatie:

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij te Middelharnis op 15 Augustus 1935 omstreeks 11.45 uur als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Steenenweg berijdend met een aanmerkelijke snelheid, onvoorzichtig bij het naderen van den Molenweg, waarop het uitzicht voor verdachte door boom- en houtgewas niet vrij was, zijn snelheid niet voldoende heeft verminderd, waardoor de bestuurder van een motorrijtuig die uit laatstgenoemden weg kwam rijden en het punt van vereeniging van die beide wegen naderde, de nadering van verdachte niet tijdig kon waarnemen tengevolge waarvan een aanrijding tusschen beide motorrijtuigen is ontstaan;

dat bij de toelichting van de cassatiemiddelen de nadruk is gelegd op het niet ten laste gelegde, doch wel door den inhoud der bewijsmiddelen gebleken feit, dat requirants motorrijtuig voor het andere, uit den Molenweg komende, motorrijtuig van rechts kwam, zoodat requirant recht van voorrang had, terwijl niet voldoende zoude zijn gebleken, dat de bestuurder van dat andere motorrijtuig van zijne wettelijke verplichting om aan requirant voorrang te verleenen, zoude zijn ontheven;

O. dat de Rechtbank dienaangaande heeft overwogen, dat verdachte met groote snelheid een kruispunt van wegen is genaderd, terwijl het uitzicht naar alle zijden niet vrij was en onder deze omstandigheden de veiligheid van het verkeer eischt, dat het kruispunt uiterst langzaam wordt gepasseerd;

O. voorts dat de tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen inhouden, dat requirant, den Steenenweg berijdende, een snelheid had van ongeveer 35 K.M. per uur, dat het uitzicht op den links gelegen Molenweg niet vrij was en hij met dezelfde snelheid is doorgereden en op het punt van vereeniging in aanrijding is gekomen met het van den Molenweg komend motorrijtuig, bestuurd door getuige Koert, die met kalme vaart naderde en vaart had geminderd, terwijl hij een signaal gaf met het oog op mogelijk op den Steenenweg naderend verkeer, dat hij niet kon waarnemen, omdat het uitzicht daar ter plaatse niet vrij was;

O. dat de Rechtbank op deze gronden heeft kunnen beslissen, dat requirant door zijne wijze van rijden de veiligheid van het verkeer heeft in gevaar gebracht en met name ook, dat het niet tijdig kunnen waarnemen van requirant's motorrijtuig door getuige Koert een gevolg was, immers mede een gevolg was, van de, onder de gegeven omstandigheden, niet te verantwoorden aanmerkelijke snelheid van het door requirant bestuurde motorrijtuig bij de nadering van het kruispunt;

dat eene uitdrukkelijke beslissing omtrent de vraag, of getuige Koert een beroep op de bevrijdende omstandigheid van art. 73 alinea 2 van het Motor- en Rijwielreglement toekwam, niet behoefde te worden gegeven daar een geval als bedoeld in art. 358, derde lid Sv. zich hier niet voordoet;

O. dat de middelen derhalve niet tot cassatie kunnen leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Adv.-Gen. Berger.*]

(N. J.)

---

23 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Openbare Vervoermiddelen art. 12.)

Op grond van de verklaringen van verd. en van den getuige-chauffeur heeft de Rechtb. kunnen aannemen, dat req. een autobusdienst in werking heeft gehouden in den zin van de Wet Openbare Vervoermiddelen.

Daar de ritten van Hengelo naar Amsterdam en Haarlem en terug, op enkele uitzonderingen na n.l. bij onvoldoende deelneming, elken Zaterdag werden ondernomen, kan wel degelijk van een geregeld vervoer worden gesproken; daarop wijst ook de blijvende aanleiding, welke voor het maken dier ritten bestond.

Ook het feit, dat niet vooraf eene aankondiging geschiedde, dat elken Zaterdag bedoelde rit werd gemaakt, doch dat elke rit afzonderlijk werd aangekondigd, staat aan het aannemen van een geregelden dienst niet in den weg.

De reden, waarom het organiseeren van bepaalde autobusritten uitgroeit tot een geregelden dienst, doet niet ter zake.

Op het beroep van G. H. S., garagehouder te Hengelo, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Almelo van 10 Dec. 1935, waarbij, in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Enschedé van 10 Juli 1935, requirant ter zake van „een autobusdienst in werking houden zonder vergunning als bedoeld bij de artt. 2 en 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen", met aanhaling van art. 12 van genoemde wet, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijftig gulden en vijf en twintig dagen vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Tegen het bestreden vonnis wordt als middel van cassatie aangevoerd: „S., althans v. t van de artt. 1, 12 en 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, van art. 1 Sr. en de artt. 338, 339 en 350 Sv., door bewezen te achten dat requirant in het tijdvak van 1 Januari 1935—10 Mei (lees: 1 April) 1935 in de gemeente Hengelo (O) een autobusdienst tot geregeld vervoer van personen, die zich daartoe aanmeldden per motorrijtuig over openbare wegen langs een der gebruikelijke route's van Hengelo (O) naar Amsterdam en Haarlem in werking heeft gehouden zonder vergunning tot het in werking brengen van die autobusdienst, verleend door de Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel of in beroep door de Kroon; door te beslissen, dat dit bewezen geachte oplevert de overtreding: „een autobusdienst in werking houden zonder vergun-

ning als bedoeld bij de artt. 2 en 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen"; en door requirant op grond van art. 12 lid 1 der Wet Openbare Vervoermiddelen te veroordeelen".

De bewezenverklaring steunt op de verklaring van den verdachte, thans requirant: „dat hij in het tijdvak van 1 Januari 1935 tot 1 April 1935, terwijl hij in Hengelo (O) het bedrijf van verhuurder van auto's en autobussen uitoefende, met hem toebehoorende autobussen reizen heeft georganiseerd van Hengelo (O) naar Amsterdam en Haarlem en terug, dat naast tijdelijke aanleidingen als tentoonstellingen een blijvende aanleiding tot deze reizen was de omstandigheid, dat, nadat tevoren een deel van het personeel van Stork's fabrieken te Hengelo (O) naar Haarlem was verhuisd, leden van dat personeel en hun familie en bekenden telkens van Hengelo (O) naar Haarlem of omgekeerd wenschten te reizen; dat hij in dat tijdvak elke week op Maandag of Woensdag door een advertentie in de Nieuwe Hengelosche Courant heeft aangekondigd, dat voormelde reis op Zaterdag van die week zou plaats hebben, in welke advertentie hij verwees naar zijn adres aan de Marktstraat te Hengelo (O); dat deze autobussen, gevuld met passagiers, in genoemd tijdvak die reis elken Zaterdag, behoudens enkele uitzonderingen, ingeval van niet voldoende deelneming, volbracht hebben, dat die autobussen over openbare wegen langs gebruikelijke routes van Hengelo (O) over Deventer of Zutphen naar Amsterdam en Haarlem Zaterdags heen en Zondagavond weer terug reden, dat ieder, die zich in Hengelo, Amsterdam of Haarlem aanmeldde, vervoerd werd, tenzij er geen plaats meer was in de autobus of de reis wegens onvoldoende deelneming niet doorging; dat hij het doorgaan afhankelijk stelde van een minimum van 15 á 20 deelnemers en dat de terugreis van Haarlem altijd doorging; dat het uur van vertrek te Hengelo (O) meestal was des Zaterdagsmiddags omstreeks 2 uur en de terugrit des Zondagsavonds meestal omstreeks 6½ uur te Haarlem aanving; dat hij vaste tarieven had, voor Haarlem retour f 3.50 en enkele reis f 2 en voor Amsterdam retour f 3 en enkele reis f 1.75; dat hem noch door Gedeputeerde Staten van Overijssel noch door de Kroon vergunning was verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst van Hengelo (O) naar Amsterdam en Haarlem";

en op de verklaring van den getuige J. H. Hut: „dat hij in het tijdvak van 1 Januari 1935 tot 1 April 1935 als chauffeur in vasten dienst bij verdachte elken Zaterdag, behoudens enkele uitzonderingen, een autobus van verdachte, bezet met passagiers, heeft bestuurd over openbare wegen langs gebruikelijke routes van Hengelo (O) over Deventer of Zutphen naar Amsterdam en Haarlem en vervolgens den volgenden Zondagavond langs denzelfden weg terug, dat deze reizen georganiseerd werden door verdachte en de passagiers hem bij zijn contrôle kaarten van verdachte vertoonden".

Requirant voert nu ter toelichting van zijn middel het volgende aan:

„De bewezen-verklaring en veroordeeling steunen op requirants eigen verklaringen ter terechtzitting en op de verklaring van den in het vonnis genoemden getuige, doch naar de meening van requirant kan hieruit alleen worden afgeleid, dat requirant vrijwel iederen Zaterdag een autobusrit naar Amsterdam en Haarlem en terug organiseerde, hetgeen echter nog iets geheel anders is, dan het in werking houden van een autobusdienst.

Volgens de artt. 1, 12 en 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen is het in werking brengen van een autobusdienst niets anders, dan het in werking brengen van een openbaar middel tot vervoer van personen, dat is een autobus, bestemd om geregeld langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, te vervoeren.

Requirant laat nu in het midden, of de beide vereischten van het geregeld vervoer en van den bepaalden weg door de Rechtbank als aanwezig mochten worden aangemerkt, doch meent in ieder geval, dat de bestemming tot geregeld vervoer hier niet aanwezig was.

Er was hier geen sprake van een autobusdienst, doch eenvoudig van een serie van — ieder op zich zelf volkomen geoorloofde — autobusritten, die nu wel door zeer toevallige omstandigheden zoo vaak voorkwamen, dat het op een autobusdienst ging lijken, maar het daarom nog niet was.

Voor het bestaan van een autobusdienst in den zin van art. 12 O. V. is noodig een bestemming tot geregeld vervoer (art. 15 O.V.); een zekere vaste, vooraf aan het publiek kenbaar gemaakte regel, krachtens welke het vervoer zal plaats hebben; een bereidverklaring aan het publiek, om op bepaalde dagen en uren personen naar bepaalde plaatsen te vervoeren; kortom, wat men in het dagelijksch leven noemt een dienstregeling, zonder welke de uitoefening van een dienst toch ook niet denkbaar is.

Uit de in het vonnis opgenomen bewijsmiddelen blijkt nu in geen enkel opzicht, dat deze bestemming tot geregeld vervoer — deze dienstregeling — in dit geval aanwezig was. De getuige heeft hieromtrent niets verklaard, zoodat alleen requirants verklaring ten deze van beteekenis kan zijn; en requirant heeft omtrent dit punt verklaard, dat hij elke week door een advertentie aankondigde, dat voormelde reis (enkelvoud) op Zaterdag van die week zou plaats hebben.

Hieruit kan slechts worden afgeleid — hetgeen ook de waarheid is — dat requirant iedere reis opnieuw afzonderlijk aankondigde en dus nimmer heeft aangekondigd, dat er iederen Zaterdag een reis werd gemaakt, dus ook nimmer een dienstregeling voor deze reizen heeft vastgesteld en derhalve aan zijn autobussen nimmer de bestemming tot geregeld vervoer van personen heeft gegeven.

Derhalve kan hier geen sprake zijn van een autobusdienst en had requirant dus niet wegens overtreding van art. 12 O. V. mogen worden veroordeeld.

Requirant moge, behalve op de principieele onjuistheid van het vonnis, bovendien nog wijzen op de zeer bedenkelijke practische consequentie daarvan, die tot een totale vernietiging der rechtszekerheid zou leiden.

Het bedrijf van requirant bestaat hoofdzakelijk in het organiseeren van autobus-ritten naar diverse plaatsen in het binnen- en buiten-

land, hetgeen natuurlijk volkomen geoorloofd is en wettelijk niet verboden.

De aanleiding tot het organiseeren van een rit naar een bepaalde plaats is zeer verschillend, doch doet aan het geoorloofde karakter van deze ritten hoegenaamd niets af, ook is er geen reden, om onderscheid te maken tusschen tijdelijke en blijvende aanleidingen; bijna alle ritten naar het buitenland hebben een blijvende aanleiding, nl.het natuurschoon in de plaatsen van bestemming.

Nu spreekt het vanzelf, dat de eene rit meer succes heeft bij het publiek, dan de andere; en evenzeer spreekt het vanzelf, dat de ondernemer een succes-volle rit eerder en veelvuldiger zal herhalen, dan andersom. Zoo hadden de ritten naar Amsterdam en Haarlem veel succes (om welke reden doet niet ter zake), zoodat requirant deze ritten vaak en veelvuldig kon herhalen, zelfs wel bijna iedere week. Indien daaruit nu volgt — gelijk de Rechtbank heeft beslist — dat requirant een autobusdienst naar Amsterdam en Haarlem heeft onderhouden, rijst onmiddellijk de vraag, waar de grens dan is gelegen tusschen het volkomen geoorloofde organiseeren van op zich zelf staande autobus-ritten en het strafbare in werking houden van een autobusdienst.

Is requirant dan strafbaar geworden toen hij de rit naar Amsterdam/Haarlem drie maal achtereen had herhaald, of toen dit tien, twaalf of twintig keer geschied was?

En heeft requirant dan, toen hij in het verloopen zomerseizoen met een rit naar de Ardennen veel succes oogstte en deze rit eenige weken achtereen herhaalde, bloot gestaan aan een vervolging wegens het in werking houden van een autobusdienst naar de Ardennen?

Het is duidelijk, dat de Rechtbank, die het criterium voor het bestaan van een autobusdienst zoekt in het aantal keeren, dat een autorit heeft plaats gehad, daarmede op een dwaalspoor is geraakt; het criterium moet gezocht worden in de bestemming tot geregeld vervoer; in de aan alle ritten voorafgaande kennisgeving aan het publiek, dat die ritten op bepaalde dagen en uren zullen worden gehouden; in één woord: in de dienstregeling, die in casu ten eenen male ontbrak.

Wanneer requirant bij advertentie had aangekondigd, dat er iederen Zaterdag een rit naar Amsterdam/Haarlem zou plaats hebben, zou hij een dienstregeling hebben gepubliceerd en een autobusdienst hebben onderhouden; nu hij iedere week opnieuw aankondigde, dat er één bepaalde rit zou worden georganiseerd, was van een autobusdienst geen sprake, doch eenvoudig van een — zij het ook door toevallige omstandigheden veelvuldig voorkomend en min of meer regelmatig terugkeerend — organiseeren van autoritten, dat volkomen geoorloofd is; zoodra men aankondigt: „er rijdt iederen Zaterdag een bus naar Amsterdam/Haarlem", is men strafbaar; doch zoolang men iedere week aankondigt dat er op één bepaalden Zaterdag een bus naar Amsterdam/Haarlem zal loopen, gaat men vrij uit.

Ten allen overvloede wijst requirant er dan nog op, dat ook de route en zelfs het uur van vertrek niet voor iederen rit dezelfde waren en zelfs van tevoren niet vaststonden; terwijl tusschen het begin- en eindpunt van de rit geen passagiers werden in- of uitgelaten — al hetwelk toch ook met het karakter van een autobusdienst volkomen in strijd is.

Requirant is dan ook van oordeel, dat het door hem opgestelde criterium voor de vraag, of van een autobusdienst al dan niet sprake kan zijn, in overeenstemming is met de wet, met het spraakgebruik en met de maatschappelijke verhoudingen.

Ofschoon hij de hierboven besproken vraag nog niet zoo uitdrukkelijk in de jurisprudentie besproken heeft gezien, als zij hierboven is gesteld, meent hij toch, dat in verschillende arresten van Uwen Raad van denzelfden gedachtengang wordt uitgegaan, als hierboven door requirant is ontwikkeld.

Requirant veroorlooft zich te verwijzen naar:

het arrest van 8 Januari 1934 (W. 12743) waarin de bestemming tot geregeld vervoer (dus het in werking houden van een autobusdienst) werd aanwezig geacht „indien men zich bereid verklaart om dagelijks met motorrijtuigen een bepaalden rit te ondernemen";

het arrest van 15 October 1934 (W. 12831), waarin het bestaan eener dienstregeling als bewijsmiddel is aanvaard voor het feit, dat er een autobusdienst bestond;

het arrest van 28 Januari 1935 (W. 12929, bl. 3), waarin opnieuw de bestemming tot geregeld vervoer aanwezig wordt geacht op grond eener bereidverklaring, om dagelijks op ieder vol uur een bepaalde rit te ondernemen;

het arrest van 28 Januari 1934 (W. 12929 blz. 4), waarin het enkele feit, dat geregeld een rit gemaakt was, niet voldoende werd geacht, om de bestemming tot geregeld vervoer aanwezig te achten.

Tenslotte wijst requirant nog op het arrest van Uwen Raad van 28 October 1935, waarbij het cassatie-beroep van A. J. M. van Kempen te Enschede in een soortgelijke zaak werd verworpen; het verschil met de onderwerpelijke zaak was echter, dat van K. wel degelijk een soort dienstregeling aankondigde, niet alleen door advertentie's, waarbij telkens een serie ritten (niet één bepaalde rit) werd aangekondigd, doch mede door een bord aan het perceel te Amsterdam, waar zijn bussen plachten te vertrekken, zoodat van K. ook volgens het door requirant verdedigde criterium een autobusdienst onderhield.

Maar requirant heeft zich nimmer op eenigerlei wijze bereid verklaard, om geregeld ritten te ondernemen; hij heeft alleen op zich zelf staande ritten georganiseerd en deze ritten, ieder afzonderlijk, aangekondigd, hetgeen niet voldoende is, om de bestemming tot geregeld vervoer —en dus het in werking houden van een autobusdienst — als vaststaande aan te nemen".

De hierboven ontwikkelde bezwaren tegen de beslissing der Rechtbank komen mij ongegrond voor. Dat bij die beslissing het criterium voor het bestaan van een autobusdienst zou zijn gezocht in het aantal keeren, dat een autobusrit heeft plaats gehad, is niet juist. Immers de Rechtbank heeft m. i. wel ter dege rekening gehouden met de, door requirant terecht van het voornaamste gewicht geachte, vraag, of er ten dezen sprake was van eene bestemming tot geregeld vervoer en zij heeft

de aanwezigheid van zoodanige bestemming, naar het mij voorkomt, uit de bewijsmiddelen, meer bepaaldelijk uit de opgaven van den verdachte kunnen en mogen afleiden. Eene belangrijke rol speelt daarbij m. i. de blijvende aanleiding tot de door requirant georganiseerde reizen, namelijk de omstandigheid, dat ten gevolge van de verhuizing van een deel van het personeel van Stork's fabrieken van Hengelo naar Haarlem leden van dat personeel en hunne familie en bekenden telkens van Hengelo naar Haarlem of omgekeerd wenschten te reizen. Uit deze omstandigheid blijkt immers van een min of meer duurzame behoefte van een zeker publiek om aan eene geregelde verbinding tusschen beide genoemde plaatsen en wel, gelet op den aard van dat publiek, bepaaldelijk op Zaterdag en Zondag, als wanneer de autobussen van requirant dan ook plachten die verbinding tot stand te brengen. De in dezen gebleken „blijvende aanleiding" blijkt dus te bestaan in een, door requirants autobussen gediend, min of meer duurzaam en dringend verkeersbelang, dat uiteraard een, door requirant dan ook in acht genomen regelmaat eischt, regelmaat, waarvan het gegadigde publiek kennelijk, gezien het feit, dat requirants autobussen elken Zaterdag, behoudens enkele uitzonderingen ingeval van niet voldoende deelneming, gevuld met passagiers de reis naar telkens gelijke bestemming langs de gebruikelijke routes aanvaardden, wel volkomen op de hoogte was en waarbij het m. i. dan ook niet ter zake doet, of de noodige inlichtingen dienaangaande worden verstrekt door middel van eene eens vooral openbaar gemaakte dienstregeling, dan wel door eene wekelijks herhaalde advertentie in een plaatselijk blad, waarop het publiek, gegeven de genoemde blijvende aanleiding en de daarbij aansluitende practijk van requirant, redelijkerwijze geacht kon worden te rekenen.

Het voorgedragen middel mitsdien ongegrond achtende, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

O. dat de in het cassatiemiddel opgenomen bewezenverklaring steunt op:

de verklaring van den verd. luidende: (zie conclusie);

en op de verklaring van den getuige J. H. Hut, van den navolgenden inhoud: (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank op grond van deze verklaringen heeft kunnen aannemen, dat requirant een autobusdienst in werking heeft gehouden in den zin van de Wet Openbare Vervoermiddelen;

O. dat bij de toelichting van het cassatiemiddel de juistheid van deze gevolgtrekking wordt betwist en wel in hoofdzaak op de navolgende gronden:

a. dat hier geen sprake kan zijn van geregeld vervoer, maar wel van eene serie autobusritten;

b. dat dan ook geen dienstregeling aanwezig was, doch elke week de te houden rit afzonderlijk werd aangekondigd;

c. dat requirants bedrijf bestaat in het organiseeren van autobusritten, naar diverse plaatsen in binnen- en buitenland en het eenvoudig van het succes van een rit afhangt, of deze vaak zal worden herhaald;

O. wat de grief onder *a* betreft, dat, nu uit de bewijsmiddelen blijkt, dat de ritten van Hengelo naar Amsterdam en Haarlem en terug, op enkele uitzonderingen na, te weten bij onvoldoende deelneming, elken Zaterdag werden ondernomen, wel degelijk kan worden gesproken van een geregeld vervoer, waarop ook wijst de blijvende aanleiding, welke voor het maken dier ritten — des Zaterdags heen en des Zondags terug — bestond, namelijk de overplaatsing van een deel van het personeel van Stork's fabrieken te Hengelo naar Haarlem;

dat ook het feit, dat niet vooraf eene aankondiging geschiedde, dat elken Zaterdag bedoelde rit werd gemaakt, doch dat elke rit afzonderlijk werd aangekondigd, aan het aannemen van een geregelden dienst niet in den weg staat, daar die wijze van aankondiging niet uitsluit, dat het publiek met de Zaterdagsche reisgelegenheid voldoende bekend was, zij het dan dat bij voormelde uitzondering de rit wel eens achterwege bleef;

dat ook het onder *c* aangevoerde geen doel kan treffen, daar de reden, waarom het organiseeren van bepaalde autobusritten uitgroeit tot een geregelden dienst, niet ter zake doet;

O. dat het middel derhalve niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

24 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Dienstplichtwet Art. 12.)

Nu appellant reeds sinds 1924 verblijf houdt in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, waar hij een vasten werkkring heeft, en zijn verblijf aldaar, in verband met zijn verkregen burgerschap, geacht kan worden van duurzamen aard te zijn, moet worden geoordeeld, dat zich hier voordoet een bijzonder geval, als bedoeld in art. 12 1e lid onder *f*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. C. Kik, dienstplichtige der lichting 1916 uit Bruinisse, wonende in Amerika, tegen de beslissing van Onzen Minister van Defensie van 27 Augustus 1935, VIIe Afd., n°. 465 V, waarbij hij in zijne aanvraag om vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval, niet-ontvankelijk is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Januari 1936, n°. 544 (1935);

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 18 Maart 1936, VIIe afd., n°. 300 V.;

O. dat de beschikking van Onzen Minister steunt op de overweging, dat bij beschikking van Onzen Minister van Defensie van 19 November 1929, VIIe Afd., n°. 279 V, het door M. C. Kik op denzelfden grond gedaan verzoek

om vrijstelling werd afgewezen ; dat hij van de gelegenheid om tegen die beslissing in beroep te komen, geen gebruik heeft gemaakt ; dat ook om deze reden Onze Minister geen aanleiding kan vinden omtrent het recht op vrijstelling van den verzoeker wederom eene beslissing te nemen ;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij buitengewoon dienstplichtige is in zijn kwaliteit van reserve-eerste-luitenant van het 17de Regiment Infanterie ; dat hij sinds 1924 verblijf houdt in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en in het bezit is van het Amerikaansch burgerschap ; dat hij sinds 1927 een staatsbetrekking als scheikundige heeft aan het staatslandbouw-proefstation van Arkansas ; dat hij gehuwd is en eenige kostwinner is van zijn huisgezin ; dat dit proefstation geen zijner ambtenaren toestaat hun werk te verlaten voor meer dan eenige maanden ; dat, ingeval hij verplicht zou zijn naar Holland terug te keeren, voor mobilisatie of dergelijke, hij zijne betrekking zou verliezen ; dat er in dit geval niemand zou zijn om in het onderhoud van zijn huisgezin te voorzien ; dat bij eventueele terugkomst naar Amerika het onder de huidige moeilijke economische omstandigheden haast onmogelijk is, om eene betrekking te vinden ; dat hij in verband met zijn verblijf in Amerika niet in staat is dit nieuwe verzoek binnen den daarvoor gestelden termijn in te dienen ;

O. dat de bestreden uitspraak van Onzen Minister op 2 September 1935 ter algemeene kennis is gebracht, terwijl het beroepschrift bij den burgemeester der gemeente Bruinisse, waar de belanghebbende voor den dienstplicht is ingeschreven, eerst op 16 October 1935 is ingediend ;

dat derhalve de termijn van 10 dagen, bij art. 18, 1e lid, der Dienstplichtwet voor het komen in beroep gegund, niet is in acht genomen ;

dat echter, nu de appellant, blijkens de stukken, in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika woont, ingevolge artikel 18, 1e lid, tweeden zin, der Dienstplichtwet met overschrijding van den termijn genoegen kan worden genomen ;

dat de appellant mitsdien in zijn beroep ontvankelijk is ;

O. wijders, dat Onze Minister den appellant in zijn gedaan verzoek niet-ontvankelijk heeft verklaard, op grond, dat bij Ministerieele beschikking dd. 19 November 1929, VIIe Afd., no. 279 V, een op denzelfden grond gedaan verzoek om vrijstelling is afgewezen ;

O. dienaangaande, dat zoowel bij het in September 1929 gedaan verzoek, als bij dat van Juni 1935 door den appellant vrijstelling van den dienstplicht is gevraagd, op grond, dat hij burgerschap van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika heeft verkregen ;

dat de appellant thans in beroep de gronden, waarop zijn verzoek steunt, heeft aangevuld o. m. met de mededeeling, dat hij sinds 1927 eene staatsbetrekking bekleedt als scheikundige aan het Staatslandbouw-proefstation van Arkansas, welke betrekking hij ingeval van opkomst in werkelijken dienst hier te lande zou verliezen, terwijl het bij terugkeer naar Amerika onder de huidige economische omstandigheden vrijwel onmogelijk zou zijn, eene andere betrekking te vinden, zoodat hij niet in staat zou zijn in het onderhoud van zijn gezin te voorzien ;

dat aan den verzoeker de bevoegdheid niet kan worden ontzegd in beroep de gronden, waarop het verzoek steunt, aan te vullen ;

dat onder het licht van het door den appellant nader aangevoerde, de grondslag van het verzoek om vrijstelling niet geheel dezelfde is als in 1929 ;

dat omtrent het verzoek mitsdien alsnog behoort te worden beslist ;

O. omtrent de zaak ten principale : dat onder omstandigheden, waarin de appellant verkeert, met name, dat hij in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika een vasten werkkring heeft, terwijl zijn verblijf aldaar, in verband met zijn verkregen burgerschap, geacht kan worden van duurzamen aard te zijn, moet worden geoordeeld, dat zich hier een bijzonder geval, als bedoeld in art. 12, 1e lid, onder *f*, der Dienstplichtwet, voordoet, hetwelk grond voor het verleenen van vrijstelling oplevert ;

Gezien de Dienstplichtwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met vernietiging van het bestreden besluit van Onzen Minister van Defensie van 27 Augustus 1935, VIIe Afd., no. 465 V, aan M. C. Kik, te Fayetteville, Arkansas, U. S. A., dienstplichtige der lichting 1916 uit Bruinisse, alsnog voorgoed vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval te verleenen.

Onze Minister van Defensie is belast, enz.

(A. B.)

---

25 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23.)

Terecht is tot grondslag voor de berekening van het vergunningsrecht genomen de huurwaarde van het perceel waarvoor bij den aanvang van het belastingjaar de vergunning strekte en niet die van een perceel waarheen eerst in den loop van dat jaar het bedrijf werd verplaatst.

Al zou de heffingsverordening in art. 4 vaste normen geven ter berekening van de huurwaarde en dusdoende niet voldaan zijn aan den eisch van art. 23, 2e lid der Drankwet dat de huurwaarde jaarlijks moet worden geschat, dan zou nog slechts dat artikel der verordening met de wet in strijd en alzoo onverbindend zijn, doch geenszins de verordening in haar geheel.

Nu belanghebbende voor den Raad van Beroep niet is opgekomen tegen de schatting van het (oude) perceel had de Raad van Beroep zich niet te begeven in een onderzoek naar de wijze waarop de huurwaarde was bepaald.

De Hooge Raad, enz. :

Gezien het beroepschrift in cassatie van de N. V. A te Amsterdam, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen aldaar van 17 October 1935, betreffende haar aanslag in het Vergunningsrecht dier gemeente over 1934/1935 ;

Gezien de stukken ;

O. dat de Verordening op de heffing van het

Vergunningsrecht in de gemeente Amsterdam onder meer bevat de navolgende bepalingen:

Art. 3 1e lid: Maatstaf van het Vergunningsrecht is de huurwaarde, welke de lokaliteit, in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten.

Art. 5: De in het 1e lid van art. 3 bedoelde huurwaarde wordt, overeenkomstig art. 4, berekend naar het aantal liters sterken drank, dat is omgezet gedurende het laatste kalenderjaar voorafgaande aan het tijdvak, waarover het vergunningsrecht geheven wordt.

Indien het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, nog slechts gedurende een gedeelte van het in het 1e lid van dit artikel bedoelde kalenderjaar is uitgeoefend, wordt het aantal liters sterke drank, dat in dat gedeelte van het jaar is omgezet, herleid tot den omzet over een vol kalenderjaar.

Indien het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, eerst na het einde van het in het 1e lid van dit artikel bedoelde kalenderjaar is aangevangen, wordt het aantal liters sterke drank, dat in een kalenderjaar wordt omgezet, en het percentage van de bruto-winst, welke daarbij wordt gemaakt, geschat aan de hand van de bij het regelen van den aanslag beschikbare gegevens.

O. dat belanghebbende, aan welke vergunning was verleend tot den verkoop van sterken drank in het klein voor het perceel X te Amsterdam, is aangeslagen naar een aan dat perceel toegekende huurwaarde van f 2000; dat de Inspecteur der Gemeentebelastingen bij beschikking op bezwaarschrift heeft aangenomen, dat die huurwaarde bedroeg f 1900 en dienovereenkomstig den aanslag heeft verminderd;

dat belanghebbende, die op 12 Juli 1934 haar bedrijf had verplaatst naar het perceel Y te Amsterdam, in beroep heeft gesteld, dat de aanslag had behooren te zijn geregeld naar de huurwaarde, in verband met den omvang van het bedrijf, van laatstgenoemd perceel, te meer omdat zij reeds op 13 April 1934 de verplaatsing der vergunning van eerstgenoemd naar laatstgenoemd perceel met ingang van 1 Mei 1934 had aangevraagd;

dat de Raad van Beroep de beschikking van den Inspecteur heeft gehandhaafd na te hebben overwogen:

dat belanghebbende op grond van art. 23 lid 1 der Drankwet, om haar vergunning van kracht te doen zijn voor het vergunningsjaar 1934/1935, het vergunningsrecht vóór 1 Mei 1934 had te voldoen;

dat het vergunningsrecht ingevolge het 2e lid van genoemd artikel moest worden berekend naar den grondslag van de huurwaarde, die de localiteit in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekte, kon geacht worden te bezitten en onder de localiteit geen andere was te verstaan, dan die, waarvoor bij den aanvang van het belastingjaar op 1 Mei 1934 de vergunning strekte;

dat dan ook terecht de huurwaarde tot grondslag is genomen van het perceel X, waarvoor op 1 Mei 1934 de vergunning strekte, en niet de huurwaarde van een perceel, waarheen eerst in den loop van het vergunningsjaar, namelijk in Juli 1934, het bedrijf, zooals belanghebbende heeft aangevoerd, werd verplaatst;

dat belanghebbende in beroep niet is opgekomen tegen de schatting der huurwaarde van het perceel X;

O. dat belanghebbende als middelen van cassatie voordraagt:

I. S. of v. t. van art. 5 van de voornoemde Heffingsverordening;

II. S. of v. t. van art. 23 der Drankwet 1931 S. 476;

dat zij ter toelichting van deze middelen het navolgende aanvoert:

I. dat de Raad van Beroep heeft beslist, dat het vergunningsrecht ingevolge het 2e lid van art. 23 der Drankwet moest worden berekend naar den grondslag van de huurwaarde, die de localiteit in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekte, kon geacht worden te bezitten en onder de localiteit geen andere was te verstaan dan die, waarvoor bij den aanvang van het belastingjaar (op 1 Mei 1934) de vergunning strekte; dat echter nòch de Drankwet, nòch de Heffingsverordening voorschrijft, dat als basis voor de heffing van het vergunningsrecht dient de omzet van sterken drank in het perceel, waarvoor de vergunning op 1 Mei van het vergunningsjaar geldt; dat daarentegen de vooruitbetaling van het vergunningsrecht voor een jaar medebrengt, dat als grondslag wordt genomen de omzet van sterken drank in het perceel, waarvoor de vergunning in het komende vergunningsjaar zal gelden; dat dit hier des te meer klemt, nu de overplaatsing der vergunning reeds op 13 April 1934 is aangevraagd met ingang van het komende vergunningsjaar; dat deze overplaatsing door omstandigheden buiten den wil van belanghebbende eerst op 12 Juli 1934 tot stand is gekomen; dat, indien men nu als grondslag neemt de huurwaarde van de localiteit, waarvoor de vergunning op 1 Mei geldt, dan het feit zich voordoet, dat het vergunningsrecht wordt berekend niet naar de huurwaarde van de localiteit, waarvoor de vergunning in het komende vergunningsjaar zal komen te gelden en voor welke localiteit zij ingevolge de bepaling van art. 28, 2e lid, der Drankwet gedurende dat vergunningsjaar geldende moet blijven, doch naar de huurwaarde van een localiteit, waarvoor de vergunning heel toevallig, en in dit geval tegen den wil van de houdster er van, op 1 Mei gold.

II. dat art. 23, 2e lid, der Drankwet, zooals het toendertijd luidde, bepaalde, dat als grondslag voor de berekening van het vergunningsrecht moet worden aangenomen de jaarlijks te schatten huurwaarde, die de localiteit in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten; dat echter de Heffingsverordening in art. 4 vaste normen geeft ter berekening van de huurwaarde; dat door het stellen van vaste normen niet voldaan is aan den eisch van art. 23, 2e lid, der Drankwet, dat de huurwaarde jaarlijks moet worden geschat; dat derhalve de Heffingsverordening in strijd met de Wet en alzoo onverbindend is:

O. dat bij de bestreden uitspraak het door belanghebbende voor den Raad van Beroep

tegen de beschikking van den Inspecteur der gemeentebelastingen gevoerd verweer is verworpen op gronden, waarmede de H. R. zich geheel vereenigt, zoodat het eerste middel niet kan slagen;

O. ten aanzien van het tweede middel:

dat — al zou de Heffingsverordening in art. 4 vaste normen geven ter berekening van de huurwaarde en door het stellen van vaste normen niet voldaan zijn aan den eisch van art. 23, 2e lid, der Drankwet, dat de huurwaarde jaarlijks moet worden geschat — dan nog slechts dat artikel der verordening met de Wet in strijd en alzoo onverbindend zou zijn, doch geenszins de verordening in haar geheel;

dat voorts, gelijk in de bestreden uitspraak is vermeld, belanghebbende voor den Raad van Beroep niet is opgekomen tegen de schatting der huurwaarde van het perceel X;

dat derhalve de Raad van Beroep zich niet had te begeven in een onderzoek naar de wijze, waarop de huurwaarde was bepaald;

dat uit een en ander volgt, dat ook het tweede middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

26 *Maart* 1936. BESCHIKKING van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën, n°. 2804 afd. V. H. M. O./6 April 1936, n°. 127 afd. Centrale Directie, gewijzigd bij die van 4 Mei 1936 n°. 10285 I afd. V. H. M. O./7 Mei 1936 n°. 185, Centrale Directie, regelende de schoolgeldheffing aan de Rijks Hoogere Burgerscholen.

De Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën,

Hebben goedgevonden:

met intrekking van hun gemeenschappelijke beschikking van

17 Nov. 1933, n°. 14739, afd. V. H. M. O.

27 Nov. 1933, n°. 168, afd. Centrale Directie vast te stellen de navolgende beschikking regelende de schoolgeldheffing aan de Rijks hoogere burgerscholen.

Art. 1. Het schoolgeld is verschuldigd door de krachtens de wet tot onderhoud en opvoeding verplichte ouders of, bij ontstentenis van dezen, door de leerlingen zelf.

Art. 2. De heffing geschiedt naar den maatstaf, omschreven in artikel 63, lid 4, letter *b*, der Lager Onderwijswet 1920, zooals dit luidt ingevolge paragraaf 8 der wet van den 22sten Februari 1936, S. 100, tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.

Waar in de volgende artikelen sprake is van de gemengde hoofdsom, wordt daaronder verstaan de maatstaf, bedoeld bij het vorige lid van dit artikel.

Art. 3. Van hen, die in Nederland woonden bij het begin van het belastingjaar, dat aan het schooljaar onmiddellijk voorafging, en van hen, die zich in den loop van de maanden Mei tot en met Maart van dat belastingjaar in Nederland hebben gevestigd, wordt het schoolgeld geheven naar den maatstaf van de gemengde hoofdsom over dat belastingjaar.

Van niet onder het vorige lid vallende personen, die in Nederlandsch-Indië, Suriname of Curaçao woonden op 1 Januari, aan het schooljaar voorafgaande, wordt het schoolgeld geheven naar den maatstaf van de gemengde hoofdsom, welke vermoedelijk in aanmerking genomen zou zijn, indien de gemeentefondsbelasting en de vermogensbelasting ook in die gewesten zouden worden geheven en indien alsdan het belastingjaar aanving met 1 Januari.

Voor personen, die zich na de maand Maart, in het eerste lid bedoeld, in Nederland hebben gevestigd en niet vallen onder het tweede lid, wordt het schoolgeld geheven naar den maatstaf van de gemengde hoofdsom over het belastingjaar, waarin het tijdstip van vestiging in Nederland valt. Bij vestiging in Nederland in de maand April wordt het volgende belastingjaar in aanmerking genomen.

Art. 4. Voor hen, die op het tijdstip, bedoeld in art. 3, gehuwd waren en bij den aanvang van het schooljaar niet meer gehuwd zijn, wordt het schoolgeld geheven naar de gemengde hoofdsom, welke vermoedelijk in aanmerking genomen zou zijn, indien het huwelijk reeds op het eerstbedoeld tijdstip ontbonden zou zijn geweest.

Art. 5. Het schoolgeld wordt geheven volgens onderstaand tarief.

Gemengde hoofdsom	Schoolgeld bij een getal schoolgaande kinderen ten laste van den schoolgeldschuldige van:			
	één	twee	drie	vier of meer
f 2.—	f 5.—	f 4.40	f 3.80	f 3.20
4.—	7.—	6.40	5.80	5.—
6.—	9.—	8.40	7.60	6.80
8.—	10.80	10.20	9.40	8.60
10.—	12.60	12.—	11.20	10.40
12.—	14.40	13.80	13.—	12.20
14.—	16.20	15.40	14.60	13.80
16.—	17.80	71.—	16.20	15.40
18.—	19.40	18.60	17.80	17.—
20.—	21.—	20.20	19.40	18.60
22.—	22.60	21.80	21.—	20.20
24.—	24.—	23.20	22.40	21.60
26.—	25.40	24.60	23.80	23.—
28.—	26.80	26.—	25.20	24.40
30.—	28.20	27.40	26.60	25.80
32.—	29.60	28.80	28.—	27.20
34.—	31.—	30.20	29.40	28.60
36.—	32.40	31.60	30.80	30.—
38.—	33.80	33.—	32.20	31.40
40.—	35.20	34.40	33.60	32.80
42.—	36.60	35.80	35.—	34.20
44.—	38.—	37.20	36.40	35.60
46.—	39.40	38.60	37.80	37.—
48.—	40.80	40.—	39.20	38.40
50.—	42.20	41.40	40.60	39.60
52.—	43.60	42.80	41.80	40.80
54.—	45.—	44.—	43.—	42.—
56.—	46.20	45.20	44.20	43.—
58.—	47.40	46.40	45.40	44.—
60.—	48.60	47.60	46.60	45.—
62.—	49.80	48.80	47.80	46.—
64.—	51.—	50.—	49.—	47.—
66.—	52.20	51.20	50.—	48.—
68.—	53.40	52.40	51.—	49.—
70.—	54.60	53.60	52.—	50.—

72.—	55.80	54.80	53.—	51.—
74.—	57.—	56.—	54.—	52.—
76.—	58.20	57.—	55.—	53.—
78.—	59.40	58.—	56.—	54.—
80.—	60.60	59.—	57.—	55.—
82.—	61.80	60.—	58.—	56.—
84.—	63.—	61.—	59.—	57.—
86.—of meer	64.—[1]	62.—[1]	60.—[1]	58.—[1]

1 Vermeerderd met f 1 voor elk tweetal guldens, waarmede de gemengde hoofdsom f 86 te boven gaat.

Het schoolgeld bedraagt echter niet meer dan f 400.

Art. 6. Voor de toepassing van artikel 5 worden onder schoolgaande kinderen verstaan eigen of aangehuwde minderjarige kinderen of pleegkinderen van den schoolgeldschuldige, die twee maanden vóór den aanvang van het schooljaar leerling waren van eenige inrichting in Nederland voor lager, nijverheids-, middelbaar, voorbereidend hooger of hooger onderwijs, voor zooveel het onderwijs buiten de avonduren wordt verstrekt.

Art. 7. Met afwijking van het bij de artikelen 2 en 5 bepaalde, is door hen, die niet binnen het Rijk wonen, f 400 per leerling verschuldigd, tenzij zoodanige personen vallen onder artikel 3.

Art. 8. 1. Voor het tweede schoolgaand kind uit één gezin wordt ¾, voor het derde en ieder volgend kind de helft betaald van wat voor het eerste verschuldigd is of zonder de toepassing van het eerste of het tweede lid van artikel 10 verschuldigd zou zijn geweest.

2. Op voorwaarde van wederkeerigheid worden voor de toepassing van dit artikel onder schoolgaande kinderen begrepen die, welke in dezelfde plaats een gemeentelijke inrichting voor gymnasiaal, middelbaar of handelsdagonderwijs bezoeken.

3. Indien kinderen uit hetzelfde gezin gelijktijdig verschillende Rijksscholen of één of meer Rijksscholen en scholen als in het vorig lid bedoeld bezoeken, wordt de volgorde door den leeftijd bepaald, in dier voege, dat de oudste voorgaat.

Art. 9. De leerlingen door of voor wie geen schoolgeld is verschuldigd en van wie het gemiddelde der cijfers, waarop zij toegelaten of bevorderd zijn, 7 of meer bedraagt in die vakken, waarvoor boeken en leermiddelen noodig zijn, ontvangen desgewenscht van Rijkswege in bruikleen de benoodigde boeken en leermiddelen, met uitzondering van kleeding en schoeisel voor de lichamelijke oefening.

De leerlingen door of voor wie f 28.20 of minder schoolgeld verschuldigd is en van wie het gemiddelde der cijfers, waarop zij toegelaten of bevorderd zijn, 7 of meer bedraagt in die vakken, waarvoor boeken en leermiddelen noodig zijn, ontvangen desgewenscht van Rijkswege in bruikleen de benoodigde boeken, echter niet de leermiddelen (woordenboeken, atlassen, teekenbehoeften, cahiers).

Ingeval bijzondere omstandigheden daartoe aanleiding geven, kunnen aan leerlingen door of voor wie geen schoolgeld verschuldigd is leermiddelen en boeken en aan leerlingen door of voor wie f 28.20 of minder schoolgeld is verschuldigd uitsluitend boeken voor Rijksrekening in bruikleen worden verstrekt, indien het gemiddelde cijfer, bovenbedoeld, beneden 7 ligt.

Art. 10. Voor na 31 Augustus 1933 toegelaten leerlingen, die, na reeds eenmaal in een hoogere burgerschool niet tot een hoogere klasse te zijn bevorderd, in een Rijks hoogere burgerschool andermaal niet tot een hoogere klasse worden bevorderd, of die, na reeds eenmaal niet tot een hoogere klasse van een hoogere burgerschool te zijn bevorderd, in een Rijks hoogere burgerschool voor de tweede maal het onderwijs in de vijfde klasse volgen, is anderhalf maal het schoolgeld verschuldigd, berekend volgens de artikelen 5, 7 of 8. Dit verhoogde schoolgeld is uitsluitend verschuldigd over het schooljaar of de schooljaren, waarin de leerling niet voor de eerste maal het onderwijs in de klasse, waarin hij geplaatst is, volgt; te dezen wordt met de klasse, waarin de leerling der Rijks hoogere burgerschool geplaatst is, gelijkgesteld de overeenkomstige klasse eener andere hoogere burgerschool.

Voor de toepassing van het eerste lid van dit artikel worden leerlingen, die, na voorwaardelijk tot een hoogere klasse te zijn bevorderd, worden teruggesteld, voor den duur van het geheele schooljaar, waarin zij werden teruggesteld, als niet bevorderd aangemerkt.

In bijzondere gevallen kan de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen ontheffing verleenen van de verplichting tot betaling van het anderhalfvoud van het schoolgeld.

Art. 11. De schoolgelden worden vastgesteld door den inspecteur der directe belastingen of den inspecteur der registratie en domeinen en geïnd door den ontvanger der directe belastingen, onder wien de gemeente behoort waar degene, te wiens name de heffing geschiedt, woonachtig is of, indien deze binnen het Rijk geen vaste woonplaats heeft of buiten het Rijk woont, waar de Rijks hoogere burgerschool is gevestigd.

Art. 12. Het schoolgeld is verschuldigd op den eersten October over het met den eersten September te voren aangevangen kwartaal en den eersten der maanden December, Maart en Juni over de kwartalen, welke met die maanden aanvangen.

Indien de leerling na de voormelde tijdstippen wordt ingeschreven, is het schoolgeld over het dan loopende kwartaal verschuldigd op den eerstvolgenden vervaldag, gelijktijdig met dat, hetwelk naar de bepalingen van dit artikel over het dan aanvangende kwartaal is te voldoen.

Bij de berekening van de schoolgelden worden gedeelten van kwartalen voor geheele gerekend. De schoolgelden moeten worden voldaan vóór het einde van de maand, waarin zij verschuldigd worden.

Heeft de voldoening niet plaats gehad op den laatsten dag dier maand, dan zendt de met de invordering belaste ontvanger aan den nalatige een aanmaning om binnen 10 dagen aan zijn verplichtingen te voldoen, onder mededeeling, dat bij verder in gebreke blijven het verschuldigde bij dwangbevel zal worden ingevorderd. Na het verstrijken van den bij de aanmaning gestelden termijn, doch uiterlijk

op 15 November, 15 Januari, 15 April en 15 Juni van ieder jaar, zendt de ontvanger aan den directeur der school een opgave van de leerlingen, door of voor wie het verschuldigde niet is voldaan. Deze leerlingen worden niet weder op de school toegelaten dan na overlegging eener quitantie voor het achterstallige schoolgeld.

Art. 13. *a.* Jaarlijks vóór 28 Juli zenden de directeuren der Rijks hoogere burgerscholen aan den hierbij betrokken inspecteur een opgave van de namen en adressen van de personen, te wier name de heffing voor den aanstaanden cursus dient te geschieden, onder vermelding van het getal schoolgaande kinderen van den schoolgeldschuldige, bedoeld in artikel 6 van deze beschikking, en, voor zooveel ouders en verzorgers betreft, van de namen der leerlingen en van de klasse, waarin zij zijn toegelaten. Daarbij moet tevens worden medegedeeld, of zij in den aanstaanden cursus voor de eerste of voor de tweede maal tot de voor hen vermelde klasse eener hoogere burgerschool zijn toegelaten, zoomede of artikel 10 van deze beschikking voor hen van toepassing is.

b. Omtrent de leerlingen, daarna toegelaten, geschiedt gelijke opgave onmiddellijk na de toelating.

c. Indien een leerling van een hoogere burgerschool in den loop van een cursus overlijdt of de school verlaat zonder over te gaan naar een andere Rijks hoogere burgerschool, doet de directeur dezer inrichting hiervan ten spoedigste mededeeling aan den inspecteur, onder opgave van den dag van het overlijden of het verlaten van de school en zoo noodig van den naam en het adres van den ouder of verzorger.

Art. 14. De inspecteur zendt zoo spoedig mogelijk aan den directeur der Rijks hoogere burgerschool een opgave van de leerlingen, die krachtens artikel 9, volgens de daarbij gemaakte onderscheiding, in aanmerking komen voor verstrekking van Rijkswege van leermiddelen en boeken dan wel uitsluitend van boeken.

Art. 15. Hij, die bezwaar heeft tegen de berekening van het te zijnen name gestelde bedrag, kan binnen een maand na de dagteekening van het aanslagbiljet zich wenden tot den directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, tegen wiens beslissing geen beroep openstaat. Deze termijn wordt verlengd tot 6 maanden voor degenen, die buiten het Rijk wonen.

Art. 16. Herziening van het bedrag van het schoolgeld vindt plaats, indien één of meer van de samenstellende deelen van de gemengde hoofdsom verandering ondergaan, hetzij door het vaststellen van een aanslag of een naderen aanslag in de gemeentefondsbelasting of de vermogensbelasting, hetzij door een beschikking of uitspraak, waarbij een aanslag of een nadere aanslag in een van die belastingen wordt verminderd of vernietigd.

Art. 17. Herziening naar aanleiding van een aanslag of naderen aanslag vindt niet plaats zoolang die aanslag of nadere aanslag niet onherroepelijk vaststaat.

Art. 18. De directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen kan:

a. binnen één jaar na afloop van het schooljaar een onjuist vastgesteld bedrag ambtshalve verlagen;

b. in gevallen van bijzondere hardheid geheele of gedeeltelijke ontheffing verleenen.

Art. 19. De verplichting tot betaling wordt niet geschorst in het geval, bedoeld bij artikel 15, of door het indienen van een bezwaarschrift tegen een aanslag in de gemeentefondsbelasting of in de vermogensbelasting.

Art. 20. Voor hen, die, als leerling ingeschreven zijnde voor een schooljaar, bij den aanvang van den cursus wegblijven, is, indien een kennisgeving van verhindering vóór 26 Juli is ingekomen, schoolgeld niet verschuldigd.

Voor hen, die, als leerling ingeschreven zijnde voor een schooljaar, bij den aanvang van den cursus wegblijven, is, indien een kennisgeving van verhindering na 25 Juli is ingekomen, schoolgeld over het eerste kwartaal verschuldigd.

Voor leerlingen, die in den loop van den cursus wegblijven, is schoolgeld verschuldigd tot het einde van het kwartaal, waarin de kennisgeving van het wegblijven wordt ontvangen.

Art. 21. Deze beschikking wordt voor de eerste maal toegepast voor het in of met September 1936 aangevangen schooljaar. Zij vervangt de beschikking over hetzelfde onderwerp van 17/27 November 1933.

(B.)

---

30 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.)

Slechts voor zoover de in Nijmegen — en in het algemeen in plaatsen aan straks te melden wateren gelegen — in te laden of in lading te nemen goederen, hoewel overigens vallende onder die bedoeld bij art. 7 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, bestemd zijn om over de wateren aangeduid in art. 1 van de herziene Rijnvaartacte te worden vervoerd, mist die wet op het inladen of in lading nemen daarvan toepassing.

Voorzoover echter de bestemming dier goederen is om te worden vervoerd of mede te worden vervoerd over andere wateren, dan de bovenbedoelde, en wel naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, vindt de wet op het inladen of in lading nemen dier goederen wel toepassing. Mitsdien behoefde gereq. in zooverre t. a. v. de door hem gesloten vervoerovereenkomst van zijn lading grint [van Nijmegen naar Onstwedde], alvorens tot de inlading over te gaan, de tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie te Nijmegen. Hij pleegde, die lading vervoerend over wateren, niet vallende onder art. 1 der acte, met bestemming naar een binnen het Rijk gelegen plaats, zonder die tusschenkomst of goedkeuring, ingevolge de artt. 7 en 11 der Wet een strafbaar feit.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Zwolle, requirant van cassatie tegen een vonnis van deze Rechtbank van 12 Dec. 1935, waarbij in hooger beroep bij verstek is

bevestigd een op 20 Juni 1935 bij verstek door het Kantongerecht te Zwolle gewezen mondeling vonnis bij hetwelk F. K., schipper, zonder vaste woon- of verblijfplaats hier te lande ter zake van het bewezen verklaarde is ontslagen van rechtsvervolging; (gepleit voor gereq. door Mr. D. B. W. Postma).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S. en v. t. van de artt. 7 onder 1 en 11 van de Wet van 5 Mei 1933, S. 251, in verband met de artt. 1 en 2 dier Wet, het K. B. van 24 Juli 1933 n°. 7, (Ned. Stct. n°. 147), waarbij onder meer aan de kamer van Koophandel en Fabrieken voor Noordelijk Overijssel de benoeming van eene bevrachtingscommissie voor de binnenvaart werd opgedragen en het K. B. van 18 Augustus 1933 n°. 45 (Ned. Stct. n°. 172), waarbij is bepaald, dat de besluiten der Kamer van Koophandel en Fabrieken tot benoeming van bevrachtingscommissies in werking treden op 7 September 1933;

O. dat overeenkomstig de dagvaarding ten laste van den gerequireerde is bewezen verklaard, dat hij den 24sten Mei 1935 des voormiddags circa 11¾ uur, onder de gemeente Hasselt heeft vervoerd in een vaartuig een hoeveelheid grint, hetwelk hij te Nijmegen in lading had genomen voor vervoer naar Onstwedde, terwijl dit niet geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien van welke door eene Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend;

dat de gerequireerde te dier zake is ontslagen van rechtsvervolging op grond, dat het bewezene niet strafbaar is nòch krachtens de wet van 5 Mei 1933, S. 251, daar immers niet was ingeladen in een district, waarop die wet toepasselijk is, nòch krachtens eenig ander wettelijk voorschrift;

O. dat vaststaat, dat gerequireerde de in de bewezenverklaring bedoelde lading grint heeft ingeladen te Nijmegen, dus binnen het district van eene bevrachtingscommissie;

dat er geen reden is om met de Rechtbank aan te nemen, dat in het algemeen in dit district de wet van 5 Mei 1933, S. 251, niet toepasselijk zou zijn;

dat slechts, voor zoover de in Nijmegen — en in het algemeen in plaatsen aan aanstonds te melden wateren gelegen — in te laden of in lading te nemen goederen, hoewel overigens vallende onder die bedoeld bij artikel 7 der wet, bestemd zijn om te worden vervoerd over de wateren aangeduid in art. 1 van de herziene Acte omtrent de Rijnvaart, op het inladen of in lading nemen dáárvan de wet toepassing mist, wijl anders het recht op vrij vervoer over die wateren, door de Acte gewaarborgd, zou worden aangetast, hetgeen de wet niet heeft gewild;

dat voor zoover echter de bestemming dier goederen is om te worden vervoerd of, zooals hier, mede te worden vervoerd, over andere wateren, dan de bovenbedoelde, en wel naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, de wet op het inladen of in lading nemen dier goederen toepassing vindt, zoodat gerequireerde in zooverre ten aanzien van de door hem gesloten vervoerovereenkomst van zijn lading grint, alvorens tot de inlading over te gaan, de tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie te Nijmegen behoefde, en hij die lading vervoerende over wateren, welke niet behooren tot die, welke in artikel 1 van de Acte zijn aangeduid, met bestemming naar een binnen het Rijk gelegen plaats, zonder dat hij die tusschenkomst of goedkeuring heeft erlangd, ingevolge de artt. 7 en 11 der wet een strafbaar feit pleegde, zijnde ten deze geen sprake van eene ontheffing als genoemd in artikel 4 onder *c* der wet;

dat het middel derhalve is gegrond, behoudens dat daarbij ten onrechte — gelijk uit het bovenstaande blijkt — ervan wordt uitgegaan, dat de gerequireerde de tusschenkomst of goedkeuring had behooren in te roepen van eene bevrachtingscommissie buiten het district, waar de inlading plaats vond;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover daarbij het bewezene niet strafbaar is verklaard en voorzoover ten aanzien van het ontslag van rechtsvervolging van den gerequireerde het vonnis van het Kantongerecht is bevestigd;

Alsnu rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O.;

Vernietigt het vonnis van het Kantongerecht, doch alleen voorzoover daarbij de gerequireerde ter zake van het bewezenverklaarde is ontslagen van rechtsvervolging;

En overwegende, dat het bewezenverklaarde oplevert na te noemen strafbaar feit; dat gerequireerde deswege strafbaar is, zijnde niet gebleken van eenigen grond, waarom zulks niet het geval zou zijn; dat de hierna op te leggen straf wordt gerechtvaardigd door beteekenis en aard van het feit;

Qualificeert het bewezen verklaarde: „het na de inwerkingtreding van een besluit, als in art. 2 der wet van 5 Mei 1933, S. 251, bedoeld, in een vaartuig vervoeren van binnen het in dat besluit genoemde district ingeladen goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd door een bevrachtingscommissie afgegeven geldig bewijs als in art. 4 der wet bedoeld, geschiedt krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door de bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring is verleend";

Verklaart den gerequireerde deswege strafbaar;

Gezien behalve de reeds genoemde artt. 7 en 11, de artt. 23 en 91 Sr.;

Veroordeelt den gerequireerde tot betaling van eene geldboete van drie gulden, bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door hechtenis voor den tijd van één dag.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt.*]

Blijkens de aanteekening van het mondeling vonnis, ontsloeg deze Kantonrechter gerequireerde van rechtsvervolging op grond, dat niet was ingeladen in een district, waarop de Wet van 5 Mei 1933, S. 251 van toepassing was.

In hooger beroep bevestigde de Arr.-Rechtb.

te Zwolle op 12 December 1935 dit vonnis onder aanvulling der gronden, met de overwegingen, dat het feit alzoo niet krachtens genoemde Wet van 5 Mei 1933, S. 251, strafbaar is en dan ook niet bij eenig ander wettelijk voorschrift strafbaar is gesteld, en met de beslissing, dat het feit mitsdien niet strafbaar is, welk een en ander — hoewel kennelijk in 's Kantonrechters beslissing opgesloten liggende — niet expressis verbis in het beroepen vonnis staat vermeld.

In cassatie voert de Officier van Justitie te Zwolle hiertegen als middel aan: „S. en v. t. van de artt. 7 sub 1 en 11 van voormelde Wet jis de artt. 1 en 2 dier wet, het K. B. van 24 Juli 1933 n°. 7 (Ned. Stct. n°. 172), waarbij is bepaald, dat de besluiten der Kamers van Koophandel en Fabrieken tot benoeming van bevrachtingscommissies in werking treden op 7 September 1933.

Ik acht dit middel juist. Het feit staat vast en dit is strafbaar op grond van de in het middel genoemde bepalingen.

Voorts heeft m. i. de Rechtbank tevens art. 7 lid 1 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, geschonden. Er doet zich hier niet het geval voor bedoeld in Uw arrest van 18 Juni 1934 (W. 12798, 4; N. J. 1934, 1231). De Rechtbank legt een verband tusschen het vervoeren en inladen, dat de wet in art. 7 niet kent, en ook in gemeld arrest niet gevorderd wordt. In dit geval is telastegelegd en bewezen verklaard een vervoer door het district, terwijl plaats van inlading en bestemming mede vaststaan.

Ik concludeer, dat het bestreden vonnis zal worden vernietigd, doch alleen voor zoover betreft de niet-strafbaarverklaring van het bewezen verklaarde en het ontslag van rechtsvervolging van verdachte te dier zake, voorts, dat de H. R. ten principale rechtdoende, gezien artt. 7 en 11 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, artt. 23 en 91 Sr. aan het bewezen verklaarde zal geven de benaming van „het na de inwerkingtreding van een besluit, houdende benoeming van eene Bevrachtingscommissie, in een vaartuig vervoeren van binnen het in dat besluit genoemde district ingeladen goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd door een Bevrachtingscommissie afgegeven geldig bewijs, geschiedt krachtens een overeenkomst, ten aanzien van welke door haar tusschenkomst of goedkeuring is verleend, ten slotte verdachte, gelet op den aard van het feit, zal veroordeelen tot betaling van een geldboete van f 3 bij gebreke van betaling of verhaal te vervangen door hechtenis gedurende drie dagen.

(N. J.)

---

30 *Maart* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.)

In een geval als het onderhavige, waarin goederen zijn ingeladen binnen het district van eene bevrachtingscommissie met bestemming om te worden vervoerd naar een binnen het Rijk gelegen plaats en wel voor een deel over andere wateren, dan die welke zijn aangeduid in art. 1 der Herziene Rijnvaartacte, vindt de wet van 5 Mei 1933 S. 251 op het inladen en in lading nemen toepassing voorzoover de bestemming der goederen is om te worden vervoerd op bovenbedoelde „andere" wateren, zoodat in zóóverre t. a. v. de gesloten overeenkomst, alvorens tot de inlading werd overgegaan, tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie van dat district noodig was. De lading over die „andere" wateren vervoerend zonder die tusschenkomst of goedkeuring, handelde de schipper in strijd met art. 7 der wet, terwijl i. c. van een ontheffing bedoeld in art. 4 onder *c* dier wet geen sprake is.

Qualificatie verbeterd (uitlokking).

Op het beroep van P. v. H., walkapitein te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 31 Dec. 1935 [N. J. 1936, n°. 103], waarbij met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Rotterdam van 3 Oct. 1935 [N. J. 1935, 1371], de requirant ter zake: „het na in werking treden van het besluit als bedoeld in art. 2 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, binnen het in dat besluit genoemde district, in een vaartuig vervoeren van goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs, als in art. 4 dier Wet bedoeld, geschiedt krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door een Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring is verleend", met toepassing van de artt. 7 en 11 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, 23, 47, 91 Sr. is veroordeeld tot betaling van eene geldboete van één gulden en één dag vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. D. B. W. Postma).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Aan requirant is telastegelegd: „dat te Leiden op of omstreeks 15 Mei 1935 een persoon, volgens eigen opgave genaamd Richardus Johannes Castelijns, in een vaartuig, genaamd „Lena" een hoeveelheid hout, ingeladen te Rotterdam en bestemd voor Leiden heeft vervoerd over de Rijn, aldaar, terwijl dit vervoer niet geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan door de toen daartoe bevoegde Bevrachtings-Commissie, als bedoeld in de Wet van 5 Mei 1933 S. 251, tusschenkomst of goedkeuring was verleend, welk feit hij, verdachte, door aan genoemden persoon, die alstoen als schipper in dienst was van de Naamlooze Vennootschap „Hijna en Breukelman" op of omstreeks 13 Mei 1935 te Rotterdam een daartoe strekkende opdracht te geven, door misbruik van zijn gezag als scheepsbevrachter bij genoemde Vennootschap, opzettelijk heeft uitgelokt".

Door den Kantonrechter te Rotterdam te dezer zake van alle rechtsvervolging ontslagen, werd requirant door de Rechtbank aldaar als schuldig aan het hem telastegelegde en bewezen verklaarde, opleverende: „het na in werking treden van het besluit als bedoeld in art. 2 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, binnen het in dat besluit genoemde district, in een vaartuig vervoeren van goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen zonder dat dit, blij-

kens een daarvan overgelegd geldig bewijs, als in art. 4 dier Wet bedoeld, geschiedt krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door een Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring is verleend", strafbaar krachtens artt. 1, 2, 4, 7, 11 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251 en artt. 47 en 91 Sr., veroordeeld in eene geldboete van f 1, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door eene hechtenis van één dag.

Tegen deze uitspraak heeft de geëerde raadsman van requirant als middel van cassatie beslist:

„S., althans v. t., van de artt. 350, 351, 352 Sv., van de artt. 4, 7 en 11 der Wet op de zooveel mogelijke evenredige vrachtverdeeling van 5 Mei 1933, S. 251, en van de bepalingen van de Herziene Rijnvaartacte van 17 October 1868 (Besluit van 3 Mei 1869, S. 73) goedgekeurd bij Wet van 4 April 1869, doordat de Rechtbank requirant aan het ten laste gelegde schuldig verklaard en veroordeeld heeft instee van hem van rechtsvervolging te ontslaan, althans vrij te spreken op grond van art. 1 van bovengenoemde Herziene Rijnvaartacte." Met den Kantonrechter gaat de Rechtbank ervan uit, dat, gelijk is uiteengezet in de bekende arresten van Uwen H. R. van 17 Dec. 1934 W. 12849, N. J. 1935, 5 en 11, de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 niet geldt voor de vaart op de wateren, waarop de Rijnvaartacte betrekking heeft. Terwijl de Kantonrechter evenwel van oordeel was, dat het vervoerverbod, in art. 7 der voormelde wet bedoeld, alleenlijk betreft het vervoer van tegen het verbod van datzelfde artikel ingeladen of in lading genomen goederen, kon de Rechtbank zich met die opvatting niet vereenigen. De Kantonrechter kwam tot zijne meening, doordien hij in voormeld art. 7 der wet van 5 Mei 1932 S. 251 meende te moeten lezen, dat „voor wat betreft het „vervoer" alleen verboden wordt te vervoeren die goederen, welke niet „ingeladen" mogen worden, dan wel „in lading genomen" zonder tusschenkomst of goedkeuring van een Bevrachtings-Commissie en dan in „dat" schip, zoodat het „vervoer" van goederen, waarvoor deze tusschenkomst niet vereischt wordt, vrij geacht moet worden te zijn, ook al mogen zij tijdens het vervoer in „dat" schip komen in een zoogenaamd „onvrij" gebied (waarmede bedoeld wordt een watergebied, waarvoor de Rijnvaartacte niet geldt) en dit te eer, waar toch bij den eventueelen overgang van een zoogenaamd „vrij" (d. i. door de Rijnvaartacte beheerscht) in eenig „onvrij" gebied, de vervoerde goederen niet worden „ingeladen" dan wel „in lading genomen" — hetgeen toch, gelijk in casu te Rotterdam (d. i. binnen „vrij" gebied) geschiedde — doch ten tijde van dezen overgang „in lading zijn", hetgeen noch in de Wet van 5 Mei 1933 S. 251, noch elders verboden is". Deze lezing van art. 7 der meergenoemde Wet wordt m. i. door de Rechtbank terecht gewraakt, op grond, dat uit de bewoordingen van het bedoelde artikel niets blijkt van het door den Kantonrechter vooronderstelde nauwe verband tusschen „inladen of in lading nemen" eenerzijds en „vervoer" anderszijds, in dien zin, dat vervoeren slechts verboden zou kunnen zijn, wanneer „inladen of in lading nemen" ter plaatse, waar dit laatste geschied is, verboden was, terwijl, gelijk de Rechtbank verder overweegt, zulk een verband ook logisch al daarom niet aanvaardbaar is, omdat het inladen en in lading nemen door een heel ander persoon kan, en ook zeker vaak zal geschieden, dan het vervoeren, wat het afzonderlijk noemen der beide gedragingen als ieder op zich zelf verboden feiten zeer voldoende rechtvaardigt, en bovendien ook de zinsbouw van gemeld art. 7 niet op zoodanig nauw verband wijst, immers daarin verboden wordt het inladen of in lading nemen, zoomede het vervoer, waardoor op dit laatste nog bijzondere nadruk wordt gelegd, hetgeen niet zou zijn geschied, wanneer het vervoeren slechts een onzelfstandig aanhangsel ware van het „inladen" en „in lading nemen". Ik kan mij dan ook geheel vereenigen met het oordeel der Rechtbank, dat, al moge het inladen en het vervoeren van goederen binnen het gebied, door de Rijnvaartacte beheerscht, niet aan de bepalingen der Wet van 5 Mei 1933 S. 251 onderworpen zijn, zulks niet wegneemt, dat voor het vervoer dier goederen door het gebied, waarvoor de Rijnvaartacte niet geldt, tusschenkomst der bevoegde Bevrachtingscommissie wel degelijk geboden is. Betreft het goederen, welke — gelijk in casu zonder lossing of overlading van het vrije naar het onvrije gebied zullen worden vervoerd, dan zal, ingevolge art. 4 van gemelde wet, alleen bevoegd zijn de Bevrachtingscommissie van het district, waar die goederen worden ingeladen of in lading genomen. Dat het inladen in het door de Rijnvaartacte beheerschte gebied hierdoor in strijd met die acte onvrij zoude worden, gelijk door den geëerden pleiter werd betoogd, kan ik niet inzien, daar immers de gebondenheid aan de tusschenkomst der bevrachtingscommissie geenszins gevorderd wordt uit hoofde van het inladen en het vervoeren voor het gebied, waarvoor de Rijnvaartacte geldt, maar uitsluitend voor het vervoer, voorzooverre dit over het onvrije gebied zal plaats hebben. Is de tusschenkomst der Commissie niet verkregen ter plaatse van inlading binnen het vrije gebied, dan zal m. i. het gevolg hiervan zijn, dat zij alsnog zal moeten worden gevraagd bij den overgang van het vrije in het onvrije gebied. Dit zal dan echter, gelijk de Rechtbank, naar het mij voorkomt, met juistheid overweegt, uitteraard gepaard moeten gaan met lossing en overlading ter plaatse, waar beide gebieden in elkander overgaan, aangezien alleen de Bevrachtingscommissie ter plaatse, waar de goederen worden ingeladen, bevoegd is tot het verleenen der gevorderde tusschenkomst.

Het wil mij dan ook voorkomen, dat het bestreden vonnis terecht is gewezen, zoodat ik, het voorgedragen middel ongegrond achtende, concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — ten laste van den requirant is bewezen verklaard: „dat te Leiden op of om-

streeks 15 Mei 1935 een persoon, volgens eigen opgave genaamd Richardus Johannes Castelijns, in een vaartuig, genaamd „Lena" een hoeveelheid hout, ingeladen te Rotterdam en bestemd voor Leiden heeft vervoerd over den Rijn, aldaar, terwijl dit vervoer niet geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan door de toen daartoe bevoegde Bevrachtings-Commissie, als bedoeld in de Wet van 5 Mei 1933, S. 251, tusschenkomst of goedkeuring was verleend, welk feit hij, requirant, door aan genoemden persoon, die alstoen als schipper in dienst was van de Naamlooze Vennootschap „Hijna en Breukelman" op of omstreeks 13 Mei 1935 te Rotterdam een daartoe strekkende opdracht te geven, door misbruik van zijn gezag als scheepsbevrachter bij genoemde Vennootschap, opzettelijk heeft uitgelokt";

O. dat het middel niet tot cassatie kan leiden;

dat toch de lading hout in het vaartuig „Lena" is ingeladen te Rotterdam, dus binnen het district van eene bevrachtingscommissie, met bestemming om te worden vervoerd naar een binnen het Rijk gelegen plaats en wel voor een deel over andere wateren, dan die, welke zijn aangeduid in art. 1 van de herziene Acte omtrent de Rijnvaart;

dat in dergelijk geval de wet van 5 Mei 1933, S. 251, op het inladen of in lading nemen toepassing vindt, voorzoover de bestemming der goederen is om te worden vervoerd op bovenbedoelde „andere" wateren, zoodat in zóóverre ten aanzien van de gesloten vervoerovereenkomst van de lading hout, alvorens tot de inlading werd overgegaan, de tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie te Rotterdam noodig was, en de schipper, die lading vervoerende over de „andere" wateren, zonder dat die tusschenkomst of goedkeuring was erlangd, in strijd handelde met art. 7 der wet, waardoor een strafbaar feit werd gepleegd, zijnde ten deze geen sprake van eene ontheffing als genoemd in art. 4 onder *c* der wet;

dat door den requirant bij de toelichting tot het middel nog is aangevoerd, dat door in een geval als het onderhavige de wet van 5 Mei 1933, S. 251, op het inladen of in lading nemen van toepassing te verklaren, gehandeld wordt in strijd met de herziene Acte omtrent de Rijnvaart, doch dat deze bewering onjuist is, daar de bepalingen dier Acte slechts de strekking hebben om het vrije vervoer over de wateren, in art. 1 aangeduid, te waarborgen, en in verband daarmede ook aan het inladen of in lading nemen van goederen, voorzoover deze over die wateren worden vervoerd, geen belemmering mag worden opgelegd, hetgeen in deze ook niet geschiedt, daar immers, als gezegd, de tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie slechts noodig is, voorzoover de goederen worden vervoerd over de wateren, welke niet vallen onder die in art. 1 der Acte aangeduid;

dat uit het vorenstaande voortvloeit, dat de Rechtbank terecht den requirant, die door misbruik van gezag het gepleegde strafbare feit uitlokte, aan het telastegelegde heeft schuldig verklaard en hem deswege tot straf heeft veroordeeld;

O. echter ambtshalve:

dat de door de Rechtbank aan het gepleegde feit gegeven benaming minder juist is, daar art. 47 Sr. den uitlokker van den pleger onderscheidt, weshalve de omschrijving van het ten aanzien van den uitlokker bewezen verklaarde strafbare feit in de benaming moet worden opgenomen;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover betreft het aan het feit gegeven benaming;

En in zoover ingevolge art. 105 der Wet R. O. opnieuw rechtdoende:

Verstaat, dat de aan het feit gegeven benaming luidt: Het door misbruik van gezag opzettelijk uitlokken van de overtreding „het na in werking treden van het besluit als bedoeld in art. 2 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, binnen het in dat besluit genoemde district, in een vaartuig vervoeren van goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd geldig bewijs, als in art. 4 dier Wet bedoeld, geschiedt krachtens eene overeenkomst ten aanzien van welke door een Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring is verleend";

Verwerpt het beroep voor het overige.

(N. J.)

---

31 *Maart* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72; Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 4.)

Aangezien de bestaande speelplaats inderdaad niet voldoende moet worden geacht, gaat de aanvrage tot uitbreiding der speelplaats op zichzelf niet de normale eischen te boven. Bij de beoordeeling daarvan dient in aanmerking te worden genomen, dat tot dusver de kinderen steeds voor en bij de school op de publieke straat speelden, wat ongewenscht moet worden geacht.

Ten onrechte hebben Ged. Staten bij het overwegen van de vraag of de normale eischen zouden worden overschreden, het bedrag der geraamde kosten in aanmerking genomen, daar de vraag of de raming te hoog is, ingevolge art. 77 lid 6 aan het oordeel van den Minister kan worden onderworpen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Culemborg tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 27 Augustus 1935, nº. 282, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Culemborg van 24 Juni 1935, houdende afwijzende beschikking op het overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 ingediend verzoek om medewerking voor eene uitbreiding van de speelplaats bij de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Ridderstraat nº. 14, aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 Januari 1936, nº. 466(1935);

Op de voordracht van Onzen Minister van

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 27 Maart 1936, nº. 1845, afd. L.O.;

O. dat, nadat de raad der gemeente Culemborg op 24 Juni 1935 besloten had afwijzend te beschikken op het verzoek van het bestuur der school voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, te Culemborg, om medewerking, overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920, tot uitbreiding en wijziging der speelplaats bij de school Ridderstraat nº. 14 (Scheffelschool), het schoolbestuur in beroep is gekomen bij Ged. Staten van Gelderland;

dat dit college bij zijn besluit van 27 Aug. 1935, nº. 282, het beroep ongegrond heeft verklaard, overwegende, dat de raad der gemeente Culemborg de gelden, noodig voor de uitbreiding en wijziging der speelplaats bij de school Ridderstraat nº. 14, heeft geweigerd, omdat de bestaande speelplaats reeds jaren als zoodanig in gebruik is en, ofschoon niet aan alle eischen voldoende, zeer zeker voor het tegenwoordige leerlingental, dat dalende is, voldoende mag worden geacht en omdat het plan, waarvoor de medewerking en de beschikbaarstelling van een bedrag van rond f 6100 wordt gevraagd, de normale eischen te boven gaat; dat onder de huidige omstandigheden elke niet strikt noodige uitgaaf dient te worden vermeden; dat uitbreiding van de bedoelde speelplaats wellicht wenschelijk mag worden geacht, doch dat in verband met het feit, dat de school sedert jaren over niet meer ruimte heeft beschikt — zelfs niet toen het aantal leerlingen belangrijk grooter was — en bovendien ook voor de leerlingen der bijzondere scholen gemeentelijke sport- en speelterreinen beschikbaar zijn voor het onderwijs in lichamelijke oefening, zoodat op voldoende wijze in de behoefte aan ruimte voor bedoeld onderwijs kan worden voorzien, de aanvraag om uitbreiding van het onderhavige speelterrein de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, te boven gaat;

dat van dit besluit van Ged. Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het aanwezige speelterrein bij de genoemde school, mede in verband met het aantal leerlingen (± 225), niet aan redelijke eischen voldoet; dat dit terrein in het geheel ± 247 vierkante meter groot is en eigenlijk niet den naam van speelterrein kan dragen, omdat het bestaat uit een lange open gang ter lengte van ± 45 meter en ter breedte van 4.20 meter tusschen twee hooge muren en een kortere gang van 17.50 m bij 4.25 m; dat dit speelterrein reeds door dezen vorm niet voor zijn doel geschikt is en alle aantrekkelijkheid mist, daar het vrijwel geheel door hooge muren is omgeven; dat het beschikbare terrein voorts veel te klein is; dat, wanneer rekening gehouden wordt met de maten, die tot dusver ook door het bouwkundig schooltoezicht als redelijk worden erkend, namelijk 2 tot 5 vierkante meter speelruimte per kind, het speelterrein bij deze school eene grootte van ten minste 450 vierkante meter zou moeten hebben; dat eene behoorlijke en overzichtelijke speelplaats alleen kan worden verkregen, wanneer de vóór de school staande, aan de Vereeniging toebehoorende woningen worden afgebroken en het daardoor vrijkomende terrein ter grootte van ± 300 vierkante meter als speelplaats wordt aangelegd, hetgeen moge blijken uit de overgelegde situatieteekening; dat eene behoorlijke speelplaats van deze maat voor eene school met ± 225 leerlingen niet geacht kan worden de normale eischen, aan het geven van gewoon lager onderwijs te stellen, te overschrijden; dat het schoolbestuur in zijne aanvrage weliswaar eene globale berekening van de kosten heeft gegeven en eenige opmerkingen omtrent de wijze van betaling der vergoeding, doch dat dit toevoegsel aan de eigenlijke aanvrage uiteraard door het schoolbestuur geenszins als bindend wordt aangemerkt, vermits het niet wenschte te betwisten, dat deze aangelegenheid na de verkrijging van de in art. 72 der wet bedoelde medewerking dient te worden afgewikkeld op de door de wet zelve in de artt. 77 tot en met 81 voorgeschreven wijze; dat het bestuur er uiteraard geen bezwaar tegen heeft, dat de gewenschte uitbreiding op eenvoudige en goedkoope wijze wordt uitgevoerd; dat het door Ged. Staten in hunne bestreden beslissing opnieuw naar voren gebrachte kostenbedrag van f 6100 dan ook geenszins bindend is te achten, zoodat aan het daaraan verbonden duurte-argument weinig beteekenis kan worden toegekend; dat trouwens, gelijk reeds vroeger door de Kroon werd uitgesproken, het kostencijfer aan de toepassing van art. 72 nimmer in den weg staat, daar immers die toepassing volgens de wet uitsluitend afhankelijk kan zijn van de naleving der formeele voorschriften en van de normale eischen; dat bij objectieve beschouwing het aangevraagde stellig niet geacht kan worden de normale eischen, aan eene behoorlijke school voor gewoon lager onderwijs te stellen, te overschrijden; dat evenmin de overweging van Ged. Staten, in verband met de daling van het aantal leerlingen, opgaat, allereerst omdat een op zichzelf verkeerde toestand geenszins houdbaar kan worden verklaard, wijl hij vroeger misschien onder nog bezwarender omstandigheden ook heeft bestaan, en ten tweede, omdat door die overweging niet wordt weerlegd het feit, dat de huidige toestand bij het tegenwoordige aantal leerlingen, waarvan geen noemenswaardige daling is te verwachten, aan redelijke eischen niet voldoet; dat vroeger alleen met het beschikbare speelterrein genoegen kon worden genomen, omdat de kinderen vóór en bij de school op de publieke straat speelden; dat dit laatste echter wegens het intensieve en steeds toenemende verkeer ter plaatse niet meer verantwoord is, zoodat de kinderen op de speelplaats alleen zijn aangewezen; dat juist hierdoor het schoolbestuur tot de voorgenomen uitbreiding heeft moeten besluiten; dat de aanvrage overigens geheel aan de wettelijke vereischten voldeed, zoodat de raad de gevraagde medewerking ten onrechte heeft geweigerd;

O. dat, aangezien blijkens de stukken de bestaande speelplaats inderdaad niet voldoende moet worden geacht, de aanvrage van het schoolbestuur tot uitbreiding van deze speelplaats op zichzelf niet de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, te boven gaat;

dat het gemeentebestuur weliswaar heeft aangevoerd, dat de bestaande speelplaats reeds jaren als zoodanig in gebruik is, en voor het tegenwoordige leerlingental, hetwelk steeds

dalende is, voldoende mag worden geacht, doch dat hierbij in aanmerking moet worden genomen, dat de kinderen tot nu toe steeds vóór en bij de school op de publieke straat hebben gespeeld ;

dat nu wel blijkens een op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen ambtsbericht van den bij deze zaak betrokken Inspecteur van het lager onderwijs het verkeer ter plaatse niet in die mate is toegenomen, als het schoolbestuur voorgeeft, doch dat het, afgezien hiervan, toch ongewenscht is, dat de openbare straat als speelterrein moet worden gebruikt ;

dat volgens het oordeel van Ged. Staten de onderwerpelijke aanvraag wel de normale eischen zou overschrijden, omdat daardoor de beschikbaarstelling van een bedrag van rond f 6100 wordt gevraagd, doch dat dit niet juist is ;

dat immers de vraag, of de raming van kosten te hoog is, doordat het schoolbestuur eene te kostbare voorziening verlangt, ingevolge art. 77, lid 6, der Lager-Onderwijswet 1920 aan de beslissing van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen kan worden onderworpen ;

dat er in dit verband op valt te wijzen, dat blijkens een, op verzoek van de eerder genoemde Afdeeling van den Raad van State uitgebracht, ambtsbericht, van den Bouwkundig Inspecteur van het lager onderwijs inderdaad eene minder kostbare oplossing mogelijk is, wanneer namelijk een stukje tuingrond, gelegen achter de, nabij het schoolgebouw zich bevindende kerk, bij het speelterrein zou kunnen worden getrokken ;

dat de gemeenteraad mitsdien ten onrechte de gevraagde medewerking heeft geweigerd en Ged. Staten het daartegen bij hun college ingestelde beroep ten onrechte ongegrond hebben verklaard ;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

met vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Culemborg van 24 Juni 1935 en van het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 27 Augustus 1935, nº. 282, te bepalen dat de gemeenteraad van Culemborg alsnog de door het appelleerend schoolbestuur gevraagde medewerking tot uitbreiding van de speelplaats van zijne school voor gewoon lager onderwijs moet verleenen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

6 *April* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Art. 12.)

De verwantschap van den dienstplichtige met den in militairen dienst geweest zijnden onwettigen voorzoon van zijn moeder kan, nu deze voorzoon in een ander gezin is opgevoed en nimmer in het gezin, waartoe de dienstplichtige behoort, opgenomen is geweest er niet toe leiden om aan te nemen, dat hier aanwezig is een bijzonder geval, als bedoeld in art. 12, 1e lid sub *f*.

Wij WILHELMINA, enz. ;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Christiaan Maas Sr., te Rotterdam, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 23 Januari 1936, VII[e] Afdeeling, nº. 319 V., waarbij aan zijn zoon Christiaan, te Rotterdam voor den dienstplicht lichting 1936 ingeschreven, vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval is geweigerd ;

De Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 18 Maart 1936, nº. 122 ;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 30 Maart 1936, VII[e] Afdeeling, nº. 206 V. ;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overwegingen, dat Christiaan Maas geen aanspraak op vrijstelling wegens broederdienst kan doen gelden, omdat hij geen wettige broeder of halfbroeder van Cornelis Jacobus Mattheus Ribbens is ; dat overwogen zou kunnen worden, aan Christiaan Maas, in verband met den door Cornelis Jacobus Mattheus Ribbens vervulden militairen dienst, vrijstelling te verleenen wegens aanwezigheid van een bijzonder geval, indien beiden in hetzelfde gezin samenleefden of hadden samengeleefd, alsof zij bloedverwanten waren ; dat dit echter niet het geval is ; dat volgens verkregen inlichtingen Ribbens in een ander gezin werd opgevoed en nimmer in het gezin van Christiaan Maas Sr. opgenomen is geweest ;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat Cornelis Jacobus Mattheus Ribbens niet in gezinsverband met zijn zoon Christiaan kan leven, omdat de wet dit niet toeliet ; dat Christiaan een halfbroeder is van Ribbens voornoemd en dus op vrijstelling van dienstplicht aanspraak kan maken ;

O. dat de omstandigheid, waarop de appellant zich beroept, namelijk de verwantschap van zijn zoon Christiaan met den in militairen dienst geweest zijnden onwettigen voorzoon van zijne vrouw, er, nu blijkens de overgelegde stukken deze voorzoon in een ander gezin is opgevoed en nimmer in het gezin van den appellant opgenomen is geweest, niet toe kan leiden om aan te nemen, dat hier aanwezig is een bijzonder geval, als is bedoeld in art. 12, eerste lid *f* der Dienstplichtwet, hetwelk grond zou opleveren om vrijstelling te verleenen ;

dat ook overigens niet is gebleken van de aanwezigheid van zoodanig bijzonder geval ;

Gezien de Dienstplichtwet ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Defensie is belast, enz.

(A. B.)

---

6 *April* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Merkenwet artt. 3, 9.)

Wanneer het ter inschrijving aangeboden merk niets anders is dan eene aanduiding van de waar, waarvoor het als merk zou moeten dienen, mist zulk een werk het vermogen om iemands fabrieks- of handelswaren van die van anderen te onderscheiden.

Dat het onderhavige merk niets anders is dan eene aanduiding van de waar, is eene beslissing van feitelijken aard.

Ongegrond is de stelling, dat voor het als niet-onderscheidend beschouwen van wat als merk wordt aangeboden, is vereischt, dat de beteekenis daarvan als eene bloote aanduiding der waar voor ieder duidelijk zij. Het onderscheidend vermogen ontbreekt reeds, indien het niet bestaat tegenover dat deel van het publiek, dat met de waar in aanraking komt, in dit geval alleen vaklieden.

Geeft eerbiedig te kennen,

de Duitsche Handelsvennootschap „Siemens Schuckertwerke A.G., gevestigd te Berlijn-Siemensstadt (Duitschland), (adv. Mr. Ir. J. van Hettinga Tromp):

1. dat zij bij inleidend request dd. 3 Oct. 1935 aan de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage heeft verzocht de inschrijving bij het Bureau voor den Industrieelen Eigendom te 's-Gravenhage te bevelen van haar onder n°. 88984 dd. 20 Maart 1935 op grond van de inschrijving in Duitschland bij het Bureau te Bern internationaal ingeschreven woordmerk „Kathodenfallableiter" voor de waar „appareils de protection contre les surtensions";

2. dat dit verzoek door de Rechtbank bij hare eindbeslissing van 19 November 1935 werd toegewezen;

3. dat voormeld Bureau tegen die beschikking van de Rechtbank in beroep is gekomen bij het Gerechtshof te 's-Gravenhage, dat bij beschikking van 14 Februari 1936 (1936 n°. 165, *Red.)* de beschikking der Rechtbank vernietigde en alsnog het oorspronkelijk verzoek van thans verzoekster wees van de hand;

4. dat verzoekster zich door deze 's Hofs beslissing bezwaard gevoelt, mitsdien daartegen, onder overlegging van de bestreden beslissing en verdere daarop betrekking hebbende bescheiden, bij Uwen Raad beroep in cassatie instelt — welk beroep zij tegelijkertijd aan genoemd Bureau zal doen beteekenen —, hierbij als middelen aanvoerende:

I. S. of v. t. van artt. 1, 3, 8, 9, 12 en 12*bis* Merkenwet en van art. 48 Rv.;

doordat het Hof de beschikking der Rechtbank, waarbij de gevraagde inschrijving werd bevolen, heeft vernietigd en het oorspronkelijk verzoek van requestrante alsnog heeft gewezen van de hand op den door het Bureau voor de weigering tot inschrijving aangenomen grond, dat aan het woord „Kathodenfallableiter" onderscheidend karakter als merk niet kan worden toegekend;

Ten onrechte, omdat de vraag, die het Hof bevestigend had moeten beantwoorden om de beschikking der Rechtbank te kunnen vernietigen, deze was of de in art. 9 der Merkenwet aangewezen voorwaarden, onder welke het Bureau bevoegd is de inschrijving te weigeren en voor geene uitbreiding vatbaar zijn, in dit geval aanwezig waren, welke vraag het Hof dan echter ontkennend had moeten beantwoorden.

II. S. of v. t. van de sub I genoemde wetsartikelen;

doordat het Hof beschikte, als sub I vermeld, op grond dat aan het woord „Kathodenfallableiter" onderscheidend karakter als merk niet kan worden toegekend, daar — waar „Kathodenval" een bekend natuurverschijnsel is en dat woord daarom als merk geen onderscheidend karakter heeft en het woord „afleider" zulks evenmin bezit — het woord „Kathodenfallableiter" in dit geval beteekent een apparaat, dat de electrische overspanning afleidt en waarbij van den kathodenval wordt gebruik gemaakt, weshalve het niet anders is dan een aanduiding van het product, waarvoor het als merk moet dienen;

ten onrechte, omdat de omstandigheid, dat het woord, gelet op de beteekenis die er „in dit geval" aan moet worden gehecht, kan worden beschouwd als een aanduiding van het product, niet voldoende is om het als merk niet onderscheidend te oordeelen, vermits daarvoor tenminste noodig zou zijn, dat die beteekenis voor een ieder duidelijk ware, wat het Hof niet beslist, integendeel, naar verder uit de beschikking blijkt, hier niet het geval is.

Ter toelichting van bovenstaande middelen moge requestrante het navolgende onder 's Hoogen Raads aandacht brengen.

ad I. Laatstelijk bij beschikking van 17 Mei 1912 W. 9359 heeft Uw Raad beslist, dat de in art. 9 der Merkenwet vermelde voorwaarden, waaronder het Bureau de gevraagde inschrijving van een merk mag weigeren, niet voor uitbreiding vatbaar zijn en dat derhalve de Rechter bij beroep tegen een weigering slechts heeft te onderzoeken of één dier voorwaarden aanwezig is, bij gebreke waarvan de inschrijving moet worden bevolen.

Deze beslissing is sedertdien voortdurend verwaarloosd en wel onder het motief, dat het Bureau ter vervulling van zijn wettelijke taak om „merken" in te schrijven toch moet beoordeelen of inderdaad een merk in den zin der wet, aanwezig is.

Dit motief is uitsluitend van theoretischen aard. Een prealabele beoordeeling door het Bureau van de onderscheidingskracht van een als merk ter inschrijving aangeboden kenteeken is practisch volstrekt niet noodig. Het Bureau kan uiteraard niet inschrijven en moet dus wel weigeren kenteekenen, waaraan door sommigen wel onderscheidingskracht als merk wordt toegekend, doch die voor inschrijving als zoodanig niet vatbaar zijn, zooals b.v. klanken, vormen enz. Maar een woord of beeld, waarvan een cliché door den inzender moet worden bijgevoegd, kan altijd worden ingeschreven.

Dat de inschrijving daarvan moet geschieden, zoodra aan de voorwaarden van art. 9 is voldaan, dus het pretense merk niet strijdt met openbare orde of goede zeden en niet in hoofdzaak overeenstemt met een reeds ten name van een ander ingeschreven pretens merk, past volkomen in het stelsel onzer wet.

Die wet huldigt toch — in afwijking der wettelijke regeling in sommige andere landen — het declaratieve stelsel, waarbij de inschrijving geen andere beteekenis heeft dan vast te stellen, dat de inzender zijn pretense merk op den dag der inzending heeft gebruikt, waaraan de wet dan het rechtsvermoeden verbindt, dat dit gebruik het eerste is in Nederland van dat kenteeken voor de desbetreffende waar. Aan de inschrijving valt overigens door den deposant geenerlei recht te ontleenen. Of hij inderdaad de eerste gebruiker is van het kenteeken en of dat inderdaad als een onderscheidend

merk erkend kan worden zijn vragen, die na de inschrijving nog, bij betwisting door een ander, volkomen ter beoordeeling van den Rechter staan. De Rechter kan zich daarbij zoo noodig door getuigen en deskundigen ad hoc doen voorlichten.

Dit stelsel komt overeen met wat in vele landen ook voor het octrooirecht geldt en dat een oordeel heeft van eenvoudigheid en vermijding van noodelooze moeilijkheden.

Zou van het Merkenbureau verwacht zijn, over alle vragen van onderscheidingskracht een oordeel te vellen alvorens tot inschrijving over te gaan, dan hadde dat Bureau ook — gelijk b.v. de Octrooiraad ten onzent — behoorlijk met deskundigen moeten zijn toegerust. Bij gebreke daarvan behelpt het Bureau zich thans telkenmale ermede, als het zich voor vragen over onderscheidingskracht geplaatst ziet — zooals ook i. c. — daarover buiten den inzender om naar eigen keuze advies in te winnen bij anderen, die het als voldoende deskundig beschouwt. Dit schijnt minder gewenscht, althans niet noodig en is door den H. R. in zijn voormelde beslissing dan ook niet als de bedoeling van de wet erkend.

ad II. In 's Hoogen Raads beschikking van 21 Juni 1935 (1936 n°. 3) werd beslist, dat aan een woord onderscheidend vermogen als merk diende te worden ontzegd, als dat woord — gelijk in het daar aanwezige geval het woord „Kleinprijs" voor ieder duidelijk slechts een eigenschap der waar, waarvoor het bestemd is, aangeeft.

Dit „voor een ieder duidelijk" is een element der beslissing, dat naar Uw bedoeling stellig niet verwaarloosd mag worden, gelet ook op 's Raads uitspraak van 22 Mei 1931 W. 12330, N. J. '31 blz. 1408), inhoudende: dat „alle ..... woorden, die naar hun aard kunnen dienen ter onderscheiding van iemands fabrieks- of handelswaren van die van anderen, kunnen als merk worden gebezigd, al moge de wet somtijds (bedoeld is: in art. 4) zoodanig gebruik verbieden". Uw Raad bedoelde in de beschikking-Kleinprijs dan ook onmiskenbaar zich aan te sluiten bij, doch niet verder te gaan dan het Hof in zijn desbetreffende beslissing overwoog, n.l. dat een ieder, die het woord „voor 't eerst ziet, terstond begrijpt", welke eigenschap of hoedanigheid van de waar daarmede wordt aangeduid.

Er zijn tal van merken, waarin eenige aanduiding van de eigenschap der waar is gelegd — het ligt zelfs voor de hand, dat de fabrikant bij het kiezen van zijn merk grijpt naar een woord of beeld, dat in eenig verband met de waar staat —, al is dit verband ook niet terstond voor een ieder duidelijk. Verzoekster wijst, als voorbeelden uit vele, op de in den lateren tijd ingeschreven merken: „Mortinsect" voor insectenverdelgingsmiddel; „Bronchicura" voor een geneesmiddel tegen hoest; „Stalachrome" voor meubelen van verchroomd staal; „Kunstzon" voor bestralingsapparaten; „Electrobezem" voor stofzuigers; „Miniwatt" voor ontladingsbuizen; „Saladine" voor slaolie. Soms zelfs wordt het niet voor ieder terstond duidelijke verband nog door een onderschrift verduidelijkt als bij „Wipla" (wie platin) voor een staalsoort, „Marva" (margarine voor allen) voor kunstboter enz.

Het komt ook voor, dat maar een kleine aanwijzing noodig is om de in het merk verscholen aanduiding van de eigenschap der waar voor ieder duidelijk te doen zijn. Zoo is b.v. bij het merk „Mont Blanc" voor tandpasta, waaraan vermoedelijk niemand onderscheidend vermogen zal ontzeggen, toch niet meer noodig dan dit woord op zijn Nederlandsch uit te spreken om voor ieder duidelijk te maken, dat het merk slechts beoogt hetzelfde omtrent de waar te kennen te geven als de meer gangbare uitdrukking: „maakt witte tanden".

Desgelijks staat de zaak bij „Kathodenfallableiter". Het gewone publiek, voorzoover dat Duitsch verstaat doch de werking van het apparaat niet kent, zal meenen naar analogie van den bekenden bliksemafleider, dat het hier gaat om een toestel, waarbij een zekere kathodeval wordt afgeleid. Daarvan is echter geen sprake, zoodat het woord zeker niet voor een ieder een duidelijke aanwijzing nopens de waar geeft.

De gewone vakman echter, die het apparaat niet toevallig kent, doch het natuurkundig verschijnsel „Kathodeval" wel kent en dus ook weet, dat van afleiding van een kathodeval geen sprake kan zijn, begrijpt daarom de voor het publiek schijnbaar duidelijke aanduiding van een eigenschap der waar juist niet; zoodat het woord ook hem geenerlei aanstonds duidelijke aanwijzing nopens de waar geeft. Eerst als hem de gecompliceerde werking van het toestel is uitgelegd op de wijze als dat door het Bureau blijkens de 4de rechtsoverweging is gedaan, waarbij het Hof zich in de 13e rechtsoverweging kennelijk heeft aangesloten, moet de vakman wel erkennen, dat die werking door het enkele woord „Kathodenfallableiter" kan worden weergegeven. Het Bureau zegt echter, ook daarin door het Hof gevolgd, geenszins dat door het woord die werking zelfs iederen vakman terstond duidelijk zou zijn.

Alsdan bestaat geen grond om dat woord niet als een onderscheidende aanduiding van dit speciale apparaat te erkennen.

Redenen, waarom het den H. R. moge behagen, de beslissing van het Hof, waartegen beroep in cassatie, te vernietigen met zoodanige verdere voorziening als Uw Raad zal vermeenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

Het Bureau voor den Industrieelen Eigendom, gevestigd te 's-Gravenhage aan het Willem Witsenplein n°. 6, (adv. Mr. Dr. J. Wolterbeek Muller);

dat de Duitsche Handelsvennootschap Siemens-Schuckertwerke A.G. gevestigd te Berlijn-Siemensstadt, zich bij een verzoekschrift, gedateerd 13 Maart 1936 heeft gewend tot Uwen Raad met het verzoek te vernietigen de beschikking van het Gerechtshof te 's-Gravenhage van 14 Februari 1936, waarbij de beschikking der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage dd. 19 November 1935, tusschen haar en het Bureau voor den Industrieelen Eigendom gewezen, is vernietigd en het oorspronkelijk verzoek van requestrante is afgewezen;

dat de gronden, waarop de vernietiging in

cassatie van voormelde beschikking van het Gerechtshof gevraagd worden, in het kort deze zijn:

I. Het Hof heeft, om de genomen beslissing te kunnen geven, (implicite) bevestigend moeten beantwoorden de vraag of in dit geval wel aanwezig waren de in art. 9 der Merkenwet aangewezen voorwaarden onder welke het Bureau bevoegd is de inschrijving van een ingezonden merk te weigeren;

II. Het Hof heeft op onjuiste gronden uitgemaakt, dat het woord Kathodenfallableiter onderscheidend karakter als merk mist, daar dit woord niets anders is dan een aanduiding van het product, waarvoor het als merk moet dienen.

dat het Bureau ten aanzien van deze cassatie-gronden het navolgende wenscht aan te voeren.

Ad I. dat in de beschikking a quo van eenige beslissing betreffende dit punt niets is te vinden en ook in het oorspronkelijk verzoek aan de Arr.-Rechtbank de beslissing van het Bureau op dit punt niet wordt aangevallen. Het beroep in cassatie mist ten deze dus feitelijken grondslag en bovendien wordt dit punt voor het eerst in cassatie aangevoerd;

dat gerequestreerde te allen overvloede nog wil motiveeren, waarom het Bureau met requestrante's standpunt niet kan meegaan;

dat requestrante zich beroept op het arrest van Uwen Raad van 17 Mei 1912 (W. v. h. R. 9359). Het ging toen bij Rechtbank en Hof om de vraag of het Bureau al dan niet terecht een merk, waarvan de inschrijving gevraagd werd voor sigaretten had geweigerd op grond van de overeenstemming met een eerder ingeschreven merk voor tabak;

Rechtbank en Hof hadden uitgemaakt, dat de waar sigaretten onder de hier vastgestelde feitelijke omstandigheden, niet van dezelfde soort was als de waar tabak van de vroegere inschrijving. De inschrijving was dus bevolen.

De H. R. maakte nu uit dat de beslissing (sigaretten en tabak zijn in dit geval geen waren van dezelfde soort) van feitelijken aard was en dat de juistheid van 's Hofs overwegingen in cassatie niet kon worden onderzocht. Bovendien was door het Bureau art. 9 der Merkenwet niet als geschonden of verkeerd toegepast aangehaald. Om te motiveeren, dat dit verzuim het verzoek in cassatie vitieerde, overweegt de H. R., dat de voorwaarden van weigering in art. 9 der Merkenwet worden aangewezen. Geheel ten overvloede vermeldt deze overweging, dat die gronden niet voor uitbreiding vatbaar zijn, immers de grond van weigering, waaromtrent de procedure hier ging, staat expressis verbis in art. 9 der Merkenwet. De beslissing wordt dus geenszins door deze overweging gedragen;

dat deze overbodige overweging van gemelde beschikking van 17 Mei 1912, — die trouwens ook met art. 3*bis* der Merkenwet, dat in 1904 aan de wet is toegevoegd, zonder dat art. 9 aangevuld is, niet wel is overeen te brengen —, noch door het Bureau voor den Industrieelen Eigendom noch door de jurisprudentie is opgevat in dezen zin, dat het Bureau voortaan alles als merk zou hebben in te schrijven wat als zoodanig wordt ingezonden;

dat de artt. 4 en 5 der Merkenwet het Bureau belasten met het inschrijven van merken, waaronder blijkens art. 3 der Merkenwet zijn te verstaan teekens die geschikt zijn om iemands waren van die van anderen te onderscheiden, zoodat het Bureau naar de vraag of een merk voldoend onderscheidend vermogen bezit een onderzoek dient in te stellen;

dat het Bureau derhalve niet slechts bevoegd, maar ook verplicht is de inschrijving o. a. van zuivere soortaanduidingen of aanprijzingen, die deze eigenschap uit den aard der zaak missen, te weigeren;

dat dit dan ook de praktijk is die het Bureau gedurende een lange reeks van jaren gevolgd heeft en die door de jurisprudentie, ook van den H. R. steeds is gesantionneerd. (Arr. H. R. 25 Sept. 1924 i. z. Holeproof Hosiery N. J. 1924, blz. 1118; Arr. H. R. 4 Juni 1926, W. 11527 i. z. „Gist is Leven"; Arr. H. R. 27 Dec. 1926, W. 11613 i. z. Motorspirit; Arr. H. R. 18 Dec. 1930, W. 12245 i. z. ingeweven gekleurde strepen; Arr. H. R. 6 Mrt. 1933 N. J. 1933, blz. 1766 i. z. Yakatabak; Arr. H. R. 21 Juni 1935, N. J. 1936, n°. 3, enz.);

dat trouwens het voor zich accapareeren als merk van een woord dat een bepaalde waar op normale wijze beschrijft een daad is van oneerlijke concurrentie, wijl men concurrenten daardoor op bedenkelijke wijze belemmert, in de normale aanwending van de vakterminologie ter aanduiding der eigenschappen hunner goederen;

dat derhalve iedere weigering eener inschrijving wegens gebrek aan onderscheidend vermogen tevens een beroep op de gronden van het in art. 9 uitdrukkelijk genoemde art. 4 voorlaatste lid der Merkenwet openbare orde impliceert;

dat gerequestreerde voor de beoordeeling der vragen die zich in deze materie kunnen voordoen zoo noodig de voortdurende hulp heeft van een 65-tal onpartijdige ingenieurs, die ieder op de verschillende onderdeelen der tech niek gespecialiseerd zijn en voorts een op dit gebied voorbeeldige bibliotheek bij de hand hebben, afgezien dan van de voorlichting, die van andere officieele en niet-officieele lichamen van Universiteiten tot Kamers van Koophandel, telkens als dit wenschelijk is, wordt ingewonnen;

dat overigens het preventieve toezicht van het Bureau in deze materie uiterst gewenscht is, daar een eenmaal ingeschreven merk zonder onderscheidend vermogen, niet meer uit het register verwijderd kan worden;

dat de litteratuur voor zoover bekend, eenstemmig het hierboven ingenomen standpunt inneemt; (Molengraaff, Leiddraad, 6e druk I, blz. 116; Polak, Handelsrecht, 5e druk I, blz. 142, Drucker, Kort Begrip, pag. 89);

Ad II. dat het Hof nadat de requestrante met behulp van twee harer bedrijfsingenieurs en een, tevens den graad van ingenieur bezittenden advocaat ruimschoots in de gelegenheid is geweest het tegendeel aannemelijk te maken, op zuiver feitelijke gronden heeft uitgemaakt, dat het woord „Kathodenfallableiter" niets anders is dan een aanduiding van het product waarvoor het als merk moet dienen;

dat het hier zeker niet de plaats is om dit debat, waarvan het resultaat in de beschik-

king van het Hof is weergegeven, te heropenen; gerequestreerde zal requestrante hierin niet volgen; de litteratuur, die het Bureau ter staving van zijn standpunt heeft aangevoerd, was in hoofdzaak van requestrante afkomstig;

dat, indien gerequestreerde de bestaande jurisprudentie op dit punt wel begrijpt, een merk niet kan zijn een woord dat niets dan een op de waar betrekking hebbende eigenschap in voor ieder duidelijke taal, weergeeft;

dat met de woorden voor ieder duidelijk in de beschikking van Uwen Raad van 21 Juni 1935 (N. J. 1936), n°. 3) zeker niet anders bedoeld is dan duidelijk voor dengeen die met de producten waarom het gaat in aanraking pleegt te komen, en de beschikking a quo dan ook volledig in overeenstemming met Uw voormelde beschikking is te achten;

dat met de waar kathodevalafleiders (overspanningsbeschermers voor electrische bedrijfsnetten) voorshands slechts vaklieden in aanraking komen, die dan echter zeer wel weten dat met „kathodenfallableiter" niets anders bedoeld kan zijn dan een overspanningsafleider die door den kathodeval gekarakteriseerd wordt;

dat niemand — die ter zake kundig is en daar gaat het om — in dit woord iets anders zal zien dan een woord dat een bepaald voorwerp beschrijft, hetgeen trouwens door requestrante in de voorlaatste alinea van het verzoekschrift wordt toegegeven;

dat hier het verschil ligt met de door requestrante aangehaalde merken, die alle hoogstens een suggestie geven van de waar, die zij als merken onderscheiden, of van hare eigenschappen, doch geenszins uitsluitend bestaan uit een soortaanduiding; ten deele zijn het juist bijzondere aardige phantasie-volle en geestig bedachte merken;

dat als het woord kathodenfallableiter ten onrechte als merk erkend zou worden, de fabrikant, die in de toekomst de overspanningsafleiders, die door dit woord gekarakteriseerd worden (en die volstrekt niet door requestrante zijn uitgevonden) zal fabriceeren, deze niet meer zal mogen aanduiden met dezen naam, die het product op de meest juiste en eenvoudige wijze beschrijft, zulks terwijl door requestrante juist in hare reclame-litteratuur op de typische kathodeval-werking bijzonder de nadruk gelegd wordt;

dat zeker bij de thans zeer scherpe merkenbescherming (men denke aan het Protargol-arrest (1936 n°. 79, *Red.)* het wel bijzonder ongewenscht wordt om van den aanvang af zuiver beschrijvende woorden als merken toe te laten;

dat hierdoor de oneerlijke concurrentie niet, — zooals de Merkenwet bedoelt te bereiken —, bestreden wordt, doch juist in de hand gewerkt wordt;

Op deze gronden verzoekt gerequestreerde dat het Uwen Raad moge behagen requestrante in haar verzoek niet ontvankelijk te verklaren, althans haar beroep in cassatie te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. dat het eerste middel ongegrond is, omdat het Bureau bevoegd en verplicht is om de inschrijving te weigeren van wat wel als merk wordt aangeboden doch in den zin der Merkenwet door gebrek van het vermogen om iemands fabrieks- of handelswaren van die van anderen te onderscheiden niet een merk is, hetgeen o. a. het geval is, wanneer het aangebodene niets anders is dan een aanduiding van de waar, waarvoor het als merk zou moeten dienen.

O. dat het tweede middel, voor zoover de strekking daarvan is op te komen tegen 's Hofs beslissing, dat dit laatste hier het geval is, dit vergeefs doet daar deze beslissing van feitelijken aard en dus in cassatie onaantastbaar is, en dat het ongegrond is, voorzoover het voor het als niet-onderscheidend beschouwen van wat als merk wordt aangeboden, eischt, dat de beteekenis daarvan als een bloote aanduiding der waar voor ieder duidelijk zij, daar het onderscheidend vermogen reeds ontbreekt, indien het niet bestaat tegenover dat deel van het publiek, dat met de waar in aanraking komt, in dit geval alleen vaklieden;

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gelet op de schriftelijke conclusie van den Procureur-Generaal, strekkende tot enz.;

Zich vereenigende met die conclusie en de gronden, waarop zij berust, overnemende:

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

17 *April* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (R. O. art. 99; Octrooiwet art. 30.)

Hof: Het gestelde levert niet op inbreuk op het octrooi. Het woord „raam" wijst op een samenhangend geheel en niet op één staafje noch op twee of meer niet met elkaar verbonden staafjes.

Hooge Raad: Een octrooi is niet eene wet in den zin van art. 99 R. O. Overigens komt het middel op tegen feitelijke beslissingen.

Het middel, waarbij is gesteld, dat het Hof niet zou hebben onderzocht, waarin de geoctrooieerde uitvinding naar het wezen van de zaak bestaat, mist feitelijken grondslag. Hetzelfde is het geval met de klacht, dat het Hof niet zou hebben onderzocht, welke beteekenis de gemiddelde technicus aan de conclusie c. a. zou hebben gehecht, daar de door het Hof gebruikte uitdrukking „iedere derde" ook den gemiddelden technicus omvat, nu niet blijkt, dat het Hof dezen daarin niet mede begrijpt.

De N. V. Philips' Gloeilampenfabrieken, gevestigd en kantoor houdende te Eindhoven, eischeres tot cassatie van een arrest, door het Gerechtshof te Amsterdam op 13 December 1934 tusschen partijen gewezen (W. 12966 *Red.)*, advocaat Mr. F. M. Westerouen van Meeteren, gepleit door Mr. B. M. Telders;

tegen:

J. M. van Essen, handelende onder den naam van „Radio van Essen", wonende te Amsterdam, verweerder in cassatie, niet verschenen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Philips voert thans de volgende middelen tot cassatie aan:

„I. S. en/of v. t. van het Nederlandsch octrooi 13405, gedateerd 7 Juni 1925, en van artt. 1, 2, 3, 20, 28, 30, 43 Octrooiwet 1910 S. 313, 48, 199 en 353 Rv.,

„door gegrond te oordeelen van Essen's eenige door hem gehandhaafde grief tegen het vonnis waarvan beroep, welke grief volgens het Hof hierop neerkwam, dat in het Nederlandsch octrooi no. 13405, waarvan Philips houdster is, onder „raam" niet is te verstaan elk gestel (steungestel) dat dient om de dunne draden welke in het electrisch ontladingstoestel worden aangebracht den noodigen steun te geven teneinde die draden hun stand te doen behouden, doch slechts eene samengestelde en samenhangende constructie, en diensvolgens na vernietiging van het vonnis waarvan beroep, waarbij aan Philips was opgedragen door getuigen te bewijzen „dat door appellant vóór 5 Augustus 1933 radiolampen van de merken „Tungsram" en „Radio-Record" zijn verkocht en afgeleverd, waarin als rooster voorkomt een steungestel (d.w.z. één of meer staven), waarop dicht opeenliggende windingen zijn gewonden", aan Philips hare vordering te ontzeggen,

„ten onrechte, omdat in het Nederlandsch octrooi 13405 bescherming is verleend voor elk rooster voor een electrisch ontladingstoestel, dat hierdoor is gekenmerkt, dat het bestaat uit dicht opeenliggende windingen van draad, dat zóó dun is, dat het te slap is om zonder ondersteuning zijn stand of vorm te behouden en daarom is gewonden op een „steungestel", bestemd om die windingen de vereischte stand en vorm te doen behouden, van welk steungestel de vorm irrelevant is, zoodat het onder omstandigheden ook kan bestaan uit één enkele staaf, of uit twee of meer staven, die niet met elkander zijn verbonden.

„II. S. en/of v. t. van dezelfde artikelen, zoomede van artt. 22, 23, 32 Octrooireglement 22 September 1921, S. 1083,

„door bij de vaststelling van de beteekenis van het Nederlandsch Octrooi 13405 en den omvang der daarbij verleende bescherming voorop te stellen, dat, waar een octrooi als het litigieuze eene verbodsbepaling tegenover derden inhoudt, dit niet mag worden uitgebreid buiten hetgeen die derden redelijkerwijze geacht moeten worden daarin te kunnen en te moeten lezen, hetgeen volgens het Hof zoude medebrengen, dat men zich voor de uitlegging van het litigieuse octrooi in de allereerste plaats moet houden aan de woorden van dit octrooi en wel vóór alles aan de woorden van de conclusie, zij het ook dat deze woorden moeten worden gelezen in verband met datgene waaruit naar het wezen van de zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat, en voorts bij een en ander slechts rekening te houden met den indruk, dien de woorden der conclusie van gemeld octrooi, in verband met den verderen inhoud daarvan en de bij het octrooi gemaakte teekeningen, op ieder derde moesten maken, met die woorden zelve en met de bij het octrooi behoorende teekeningen,

„een en ander ten onrechte,

„*a.* omdat het voor de vraag welke bescherming door de toekenning van een Nederlandsch octrooi aan zijn houder wordt verleend aankomt op datgene, waarin naar het wezen der zaak, de geoctrooieerde uitvinding bestaat, hetgeen door het Hof niet is onderzocht,

„*b.* omdat het voor de sub *a* bedoelde vraag niet aankomt op de beteekenis, die „ieder derde" aan een octrooiclausule (in verband met de beschrijving en de teekeningen) zal toekennen of den indruk, die een en ander op zoo'n derde zal maken (al hetwelk het Hof ten onrechte wèl van belang, zoo niet alléén van belang heeft geacht), doch uitsluitend op de beteekenis, die de gemiddelde technicus, d. w. z. hij die op het gebied, waarop het octrooi betrekking heeft, over de normale vakkennis beschikt, aan die conclusie, in gemeld verband bezien, zal hechten, hetgeen door het Hof niet is onderzocht,

„terwijl voor de gegrondheid van beide middelen en de verlangde vernietiging van 's Hofs arrest zonder belang is 's Hofs oordeel, dat ook al zou met de Rechtbank moeten worden aangenomen, dat onder het woord „raam" in deze is te verstaan ieder steungestel dienende tot ondersteuning van de dunne roosterdraden, dit toch niet ten gevolge zou hebben dat de door de Rechtbank geformuleerde bewijsopdracht als juist moet worden aanvaard".

Het eerste middel kan voorzoover wetsartikelen als geschonden of verkeerd toegepast zijn aangehaald, m. i. niet tot cassatie leiden, omdat het in strijd is met de uitlegging door het Hof aan Philips octrooi gegeven, welke uitlegging van feitelijken aard en dus in cassatie onaantastbaar is.

Bij pleidooi voor de eischeres is wel betoogd dat het octrooi een wettelijk voorschrift zou zijn, waarvan derhalve de uitlegging in cassatie kan worden onderzocht, gelijk in dit middel dan ook in de eerste plaats schending of verkeerde toepassing van het octrooi wordt gesteld, doch deze leer is niet de mijne, gelijk aan den H. R. bekend is, laatstelijk uit mijne conclusie van 14 Februari l.l. in de zaak van Bell Telefone tegen Philips. (Hiervoren opgenomen, *Red.*). Aan het nog zoo kort geleden na kennisneming van het artikel van Prof. Telders in het Rechtsgeleerd Magazijn, Jg. 50, dat in het tegenwoordig geding den grondslag van zijn pleidooi voor Philips vormde, betoogde, heb ik thans niets toe te voegen. Ik neem de vrijheid naar mijne genoemde conclusie te verwijzen.

Overigens schijnt het mij toe, dat de uitlegging door het Hof aan het octrooi gegeven juist is.

Raam is volgens het voor Philips gehouden pleidooi de vertaling van het woord „frame", voorkomende in het tegengeworpen Amerikaansche octrooi en volgens de bij pleidooi aangehaalde Engelsche woordenboeken, wordt dit woord in den regel omschreven als „a structure", d. i. iets dat uit samenstellende deelen bestaat, niet een enkelvoudig voorwerp. Daarop wijzen ook de in bedoeld pleidooi steeds gebezigde woorden constructie, geraamte, gestel, zooals het Hof in overweging 14 omtrent dit laatste woord terecht be-

toogt, en nog meer het eveneens blijkens overweging 13 in de beschrijving van het Nederlandsche octrooi gebezigde woord „raamwerk".

Het tweede middel komt mij voor in zijn beide onderdeelen feitelijken grondslag te missen.

Immers — wat het eerste onderdeel betreft — terwijl het octrooischrift, voor zooveel in cassatie blijkt, buiten de conclusie daarvan niets bevat omtrent het wezen der geoctrooieerde uitvinding, de uitvindingsgedachte, die aan het geoctrooieerde voortbrengsel ten grondslag ligt, of omtrent de „uitkomst" op het gebied der nijverheid, waartoe deze strekt (art. 3 der Octrooiwet), maar het octrooischrift alleen meldt, dat het betreft een electrisch ontladingstoestel met dit kenmerk, dat de rooster bestaat uit een „raam", waarop dicht opeenliggende windingen zijn gewonden, heeft het Hof bij het bestreden arrest niet alleen in rechtsoverweging 5 gezegd, dat de woorden der conclusie moeten worden gelezen in verband met datgene waaruit naar het wezen der zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat, maar ook zich in de volgende overwegingen moeite gegeven het wezen der uitvinding uit den verderen inhoud van het octrooi (overweging 9 en volgende) en zelfs uit de daarbij gevoegde teekeningen op te spo ren, maar heeft het niets anders gevonden dan de woorden „raam" en „raamwerk", waaraan het dan zijn in cassatie onaantastbare uitlegging geeft, alsmede de teekeningen van een rooster, dat een samenhangend geheel vormt, waarin het dan steun voor deze uitlegging vindt. In cassatie is overigens zelfs niet beweerd, dat het octrooischrift iets meer omtrent het wezen der uitvinding zou inhouden.

Wat het tweede onderdeel aangaat, het Hof spreekt in zijn arrest niet alleen van den indruk, dien de conclusie (in verband met de beschrijving en de teekeningen) op een willekeurigen derde zal maken, doch over den indruk, dien de beschrijving en de teekeningen zullen maken op iederen derde (overwegingen 9 en 12 onderscheidenlijk), waaronder óók valt „de gemiddelde technicus, die op het gebied, waarop het octrooi betrekking heeft, over de normale vakkennis beschikt", en voor wien blijkens het als geschonden of verkeerd toegepast aangehaalde art. 20 der Octrooiwet, op hetwelk dit onderdeel kenlijk in het bijzonder het oog heeft, de uitvinding begrijpelijk moet zijn.

De aangevoerde middelen ongegrond bevindende, concludeer ik tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling der eischeres in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat, voorzoover thans van belang, uit het bestreden arrest blijkt, dat eischeres tot cassatie — verder te noemen Philips —, houdster is van het Nederlandsche octrooi No. 13405, gedagteekend 7 Juni 1925, waarvan de 1ste conclusie luidt:

„1. Rooster voor een electrisch ontladingstoestel, met dit kenmerk, dat de rooster bestaat uit een raam, waarop dicht opeenliggende windingen zijn gewonden";

dat Philips bij oorspronkelijke dagvaarding heeft gesteld, dat van Essen inbreuk op dit octrooi heeft gemaakt door radiolampen, voorzien van een rooster, bestaande uit een raam, waarop dicht opeen liggende windingen zijn gewonden, zonder daartoe gerechtigd te zijn in of voor zijn bedrijf te vervaardigen, in het verkeer te brengen, te verkoopen, af te leveren en daartoe in voorraad te hebben; dat Philips dientengevolge schade heeft geleden en bij herhaling van deze inbreuken verder zal lijden; dat hij nu vordert, dat van Essen zal worden veroordeeld hem te vergoeden de schade hem door die onrechtmatige handelingen van van Essen veroorzaakt en nog te veroorzaken, nader op te maken bij staat en te vereffenen volgens de wet;

dat van Essen het door Philips gestelde heeft ontkend, waarna Philips heeft aangeboden een en ander door getuigen te bewijzen;

dat de Rechtbank bij vonnis van 6 April 1934 (W. 12832 *Red.*) heeft beslist, dat alleen in aanmerking kan komen het verkoopen en afleveren van dergelijke lampen vóór 5 Augustus 1933 en Philips heeft toegelaten door getuigen bewijs te leveren: „dat door van Essen vóór 5 Augustus 1933 radiolampen van de merken „Tungsram" en „Radio-Record" zijn verkocht en afgeleverd, waarin als rooster voorkomt een steungestel (d. w. z. één of meer staven), waarop dicht opeenliggende windingen zijn gewonden";

dat van Essen van dit vonnis in hooger beroep is gekomen, en het Hof bij het bestreden arrest het beroepen vonnis heeft vernietigd en aan Philips zijn vordering heeft ontzegd, daarbij overwegende:

4.* „dat het Hof vooropstelt, dat, waar een octrooi als het litigieuse eene verbodsbepaling tegenover derden inhoudt, dit niet mag worden uitgebreid buiten hetgeen die derden redelijkerwijze geacht moeten worden daarin te kunnen en te moeten lezen;

5. „dat dit medebrengt dat men zich voor de uitlegging van het litigieuse octrooi in de allereerste plaats moet houden aan de woorden van dit octrooi en wel vóór alles aan de woorden van de conclusie, zij het ook dat deze woorden moeten worden gelezen in verband met datgene waaruit naar het wezen van de zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat;

6. „dat derhalve met de bedoeling van den uitvinder op wiens uitvinding het octrooi betrekking heeft slechts rekening kan worden gehouden voor zoover die bedoeling in het octrooi tot uitdrukking is gekomen;

7. „dat voorts ook aan de in het Amerikaansch patent 1273783 — waaraan geïntimeerde haar recht van voorrang ontleende — voorkomende woorden in deze geen gewicht is te hechten, tenzij uit het Nederlandsche Octrooi blijkt dat het recht dat door dit octrooi is beschermd, geheel hetzelfde is als dat hetwelk in het Amerikaansche patent was omschreven, hetgeen niet het geval is;

8. „dat blijkens de woorden van de conclusie van meerbedoeld octrooi No. 13405 de bij dit octrooi verleende bescherming is beperkt tot een rooster voor een electrisch ontladingstoestel met dit kenmerk dat het be-

* Nummering dezerzijds bijgevoegd met het oog op de Concl. Proc.-Gen. *(Red.)*.

staat uit een raam waarop dicht opeenliggende windingen zijn gewonden;

9. „dat deze woorden, ook in verband met den verderen inhoud van het octrooi, op ieder derde den indruk moeten maken dat bij het octrooi bescherming is verleend niet voor ieder rooster mits deze slechts dient tot ondersteuning van de in de lamp aangebrachte dunne draden, doch slechts voor een bepaald soort van rooster met bedoelde bestemming, en wel voor een zoodanigen rooster die uit een raam bestaat;

10. „dat men bij het lezen van het woord „raam" in de eerste plaats denkt aan eene gesloten constructie van staven of staafjes die elkaar steunen, doch dat dit woord in ieder geval wijst op een samenhangend geheel, en niet op één staafje noch op twee of meer niet met elkaar verbonden staafjes, en er geen enkele grond bestaat om aan dit woord eene veel ruimere beteekenis als door geïntimeerde gewild toe te kennen, daar het toch, indien het octrooi in den door geïntimeerde beweerden zin moest worden verstaan, voor de hand zou hebben gelegen dat het woord „raam" door eene ruimere uitdrukking, waaronder ook onder meer één enkele staaf of eene klos viel, zou zijn vervangen;

11. „dat bovenvermelde opvatting ook steun vindt in de 5 bij het octrooi No. 13405 gemaakte teekeningen;

12. „dat toch deze teekeningen wel — zooals in het octrooi uitdrukkelijk is vermeld — bij wijze van voorbeeld eenige uitvoeringsvormen aangeven, doch dit niet wegneemt dat het feit dat bij alle deze teekeningen de rooster een samenhangend geheel vormt, er op wijst dat een zoodanig rooster den octrooiaanvrager voor oogen heeft gestaan, en dit in ieder geval voor ieder derde een grond te meer moest zijn om het woord „raam" in bovengemelden zin op te vatten;

13. „dat aan het bovenstaande niet afdoet dat in de beschrijving van meergemeld octrooi No. 13405 ook naast het woord „raam" het woord „raamwerk" voorkomt daar dit laatste nog meer dan het eerste den indruk wekt van een samenstel en uit meerdere verbonden deelen bestaand geheel dan het eerste;

14. „dat, ook al zou met de Rechtbank moeten worden aangenomen dat onder het woord „raam" in deze is te verstaan ieder steungestel dienende tot ondersteuning van meerbedoelde dunne draden, dit toch niet tengevolge zou hebben dat de door de Rechtbank geformuleerde bewijsopdracht als juist moet worden aanvaard, daar ook de uitdrukking „gestel" redelijkerwijze kan worden opgevat als een samenstel, een geheel van bij elkaar behoorende deelen, en hieronder zeker niet één staaf noch 2 of meer niet met elkaar verbonden staven is te verstaan."

O. dat Philips tegen dit arrest heeft opgeworpen de volgende middelen van cassatie: Zie Concl. Proc.-Gen.;

Wat deze middelen betreft:

O. ten aanzien van het eerste middel:

dat dit klaagt over s. en/of v. t. van genoemd octrooi;

dat s. of v. t. van een octrooi slechts dan een grond voor cassatie kan opleveren, indien het octrooi een wet is in den zin van art. 99 R. O.;

dat onder wet in dien zin alleen is te verstaan, wat deel uitmaakt van het objectieve recht;

dat hiertoe niet behoort het octrooi, dat een subjectief recht is, al moge, gelijk ter ondersteuning van het middel is aangevoerd, eerst de inhoud van het octrooi vastleggen, tot welke concrete handelingen ingevolge de wet de houder bij uitsluiting gerechtigd is, en dus tevens welke concrete handelingen ingevolge de wet aan anderen verboden zijn;

dat in dit opzicht het octrooi geheel gelijk staat met andere subjectieve rechten van absoluut karakter, uit welker bijzonderen inhoud eveneens eerst blijkt, van welke bepaalde gedragingen ieder ander dan de gerechtigde zich te onthouden heeft;

dat het octrooi ook niet tot objectief recht wordt, doordat dit subjectieve recht van overheidswege verleend en openbaar gemaakt wordt;

dat het eerste middel derhalve ten onrechte s. of v. t. van het Nederlandsch octrooi 13405 als grond voor cassatie aanvoert, terwijl het overigens, als opkomende tegen een feitelijke beslissing, niet tot cassatie kan leiden;

O. ten aanzien van het tweede middel:

dat het onderdeel *a.* feitelijken grondslag mist, omdat uit het bestreden arrest geenszins blijkt, dat het Hof niet zou hebben onderzocht, waarin de geoctrooieerde uitvinding naar het wezen van de zaak bestaat;

dat het Hof integendeel, voorop stellende, dat bij de uitlegging van een octrooi de woorden van de conclusie waarop het vóór alles aankomt, moeten worden gelezen in verband met datgene, waaruit naar het wezen van de zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat, zijn opvatting van het octrooi in geschil, — welke opvatting voor rekening van het Hof blijft, — doet steunen op die woorden in verband met den verderen inhoud van het octrooischrift, in het bijzonder wat betreft de in de beschrijving voorkomende woorden „raam" en „raamwerk", en in verband met de teekeningen;

dat dit onderdeel dus niet tot cassatie kan leiden;

dat onderdeel *b.* erover klaagt, dat het Hof niet zou hebben onderzocht, welke beteekenis de gemiddelde technicus, — zooals deze in dit onderdeel nader omschreven is, en waarop het slot van art. 20 van de Octrooiwet het oog zou hebben —, aan de conclusie in verband met den verderen inhoud en de teekeningen in het octrooischrift zou hechten, doch welken indruk een en ander op iederen derde zou maken;

dat deze klacht eveneens feitelijken grondslag mist, daar de door het Hof gebruikte uitdrukking „iedere derde" ook omvat den gemiddelden technicus, nu niet blijkt, dat het Hof dezen daarin niet mede begrijpt;

dat derhalve ook het tweede middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

17 *April* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (R. O. art. 99; Octrooiwet art. 51.)

Hof: De deskundigen zijn ten onrechte van meening, dat in octrooi 17950 eene uitvinding is geoctrooieerd. De gronden, waarop de deskundigen het inventief karakter van het octrooi meenen te kunnen aanwijzen, zijn daartoe niet voldoende.

Hooge Raad: Na als praktisch zonder waarde te hebben ter zijde gesteld datgene, waarin de deskundigen nog juist eene uitvinding in den zin der octrooiwet hadden gezien, verwerpt het Hof een nader, niet door deskundigen gebezigd, argument op duidelijk omschreven gronden, zoodat het middel, hetwelk van eene andere lezing uitgaat, feitelijken grondslag mist.

Een octrooi is niet eene wet in den zin van art. 99 R. O. Het middel komt derhalve op tegen eene beslissing van feitelijken aard.

Ter beantwoording van de vraag, waarin naar het wezen der zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat, is niet enkel te letten op wat met zoovele woorden in de conclusie is uitgedrukt, doch mede op de toelichting, zooals die in de voorafgaande beschrijving der uitvinding is gegeven. Dit heeft het Hof echter nagelaten. Arrest vernietigd. *(Anders* Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat de conclusie den grondslag vormt voor het te verleenen octrooi.

De Belgische Vennootschap Bell Telephone Manufacturing Co., Société Anonyme, gevestigd en kantoorhoudende te Antwerpen, eischeres tot cassatie van het op 29 April 1935 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. A. F. Visser van IJzendoorn; gepleit door Mr. M. M. Schim van der Loeff,

tegen:

de N. V. Philips' Gloeilampenfabrieken, gevestigd en kantoor houdende te Eindhoven, verweerster, advocaat Mr. F. M. Westerouen van Meeteren; gepleit door Mr. B. M. Telders.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

De Bell-Telefone voert thans de volgende middelen tot cassatie aan:

„I. S., althans v. t. van artt. 1, 2, 3, 4, 15, 20, 25, 26, 28, 29, 51 en 54 Octrooiwet (S. 313, jaargang 1910); artt. 21, 22, 23, 32 van het Octrooireglement (S. 1083, jaargang 1921); art. 162 van de Grondwet; art. 20 van de Wet van 18 April 1827 S. 20; artt. 48 en 59 Rv., door hare beslissing in wezen te doen steunen op de volgende overwegingen (volgende nà „wat het recht betreft"):

„9. dat deskundigen blijkbaar wèl meenen als grond voor hunne uiteindelijke waardeering een paar technische voordeelen in de constructie te mogen aanwijzen;

„10. dat het Hof echter de deskundigen in die aanwijzing niet kan volgen, omdat die zoo bedoelde voordeelen, waarin volgens deskundigen ondanks het voor de hand liggende van de constructie en hare geringe uitvindingsgedachte, toch nog juist het inventieve karakter van het octrooi zou zijn gelegen, naar tusschen partijen vaststaat, nòch in de aanvrage van het octrooi, nòch in de bij het octrooischrift behoorende teekeningen en voor het belangrijkste deel ook thans nog niet in de conclusie van het octrooischrift voorkomen maar in een — naar het oordeel der deskundigen — taalkundig feitelijk onverstaanbaren zin, welke tusschen de indiening en de openbaarmaking, naar geïntimeerde betoogt, enkel ter verduidelijking in de beschrijving van het octrooi is ingebracht;

„11. dat daarom onmogelijk in de door deskundigen aangewezen voordeelen het wezen van de uitvinding kan zijn gelegen, integendeel, de afwezigheid ervan in de aanvrage en in de teekeningen, zoomede nagenoeg geheel in de conclusie van het octrooischrift, aantoont, dat de volkomen wegwerking van de bromtoon, welke blijkens de aanvrage gevonden was, niet afhankelijk is van die zoogenaamde technische voordeelen, welke — gelijk appellante dus terecht stelt — slechts van theoretische en niet van praktische beteekenis moeten zijn;

„12. dat echter geïntimeerde, gelijk reeds vermeld ter verdediging van het inventief karakter van haar octrooi een eigen standpunt naast dat der deskundigen inneemt en wel dit, dat het eigenlijke van het octrooi niet is gelegen in de beschreven schakelwijze, niet in de door haar aangegeven oplossing van het probleem dus, maar in het stellen van het probleem zelf;

„13. dat, al komt het Hof geïntimeerdes standpunt juist voor, omdat inderdaad het eigenlijke van hare uitvinding is gelegen in de aanwijzing van de oorzaak van de nog aanwezige bromtoon, waarvoor, toen de oorzaak gevonden was, het correctief, de schakelwijze, voor de hand lag, zulks haar octrooi evenwel niet kan redden, omdat blijkens de conclusie van het octrooischrift enkel is geoctrooieerd de schakelwijze op haarzelve, niet die schakelwijze als oplossing van het probleem, als correctief op de gevonden oorzaak, van het bezwaar;

„14. dat het daarom niet geïntimeerdes uitvinding is geweest welk in het octrooi 17950 als uitvinding werd beschermd, maar enkel een schakelwijze zonder meer, die op haarzelve geen uitvinding was en ten aanzien waarvan aan geïntimeerde zonder beperking tot het doel, waarvoor zij wordt gebezigd, geene uitsluitende rechten toekomen, zoodat het octrooi in strijd met de artt. 1 en 2 der octrooiwet is verleend en behoort te worden nietig verklaard;

„welke overwegingen echter niet kunnen gelden als gronden voor de gegeven beslissing, daar zij niet alleen niet wel verstaanbaar zijn — aldus in het bijzonder de overwegingen 9, 10 en 11 — maar buitendien de inhoud van de overwegingen 9 t/m 11 in strijd is met den inhoud van de overwegingen 12, 13 en 14 en in elk geval die zes overwegingen in onderling verband en samenhang onbegrijpelijk zijn;

„immers de schakelwijze, die in de eerste overwegingen niet voor octrooieering vatbaar wordt geacht, omdat de wegwerking van de bromtoon niet afhankelijk zou zijn van de in die overwegingen bedoelde technische voor-

deelen van die schakelwijze, terwijl die technische voordeelen door het Hof worden beschouwd als slechts van theoretische en niet van praktische beteekenis te zijn, in de overwegingen 12 t/m 14 wordt behandeld als hèt correctief voor de nog aanwezige bromtoon, en wel als een correctief, dat octrooiëerbaar zou zijn, indien het ware gekoppeld geweest aan de aanwijzing van de oorzaak van de nog aanwezige bromtoon.

„II. S., althans v. t., van artt. 1, 2, 3, 4, 15, 20, 25, 26, 28, 29, 51 en 54 Octrooiwet (S. 313, jaargang 1910); 21, 22, 23 en 32 Octrooireglement (Stbl. 1083, jaargang 1921); 48 Rv.,

„omdat het Hof bij zijne beslissing, vervat in de overwegingen 12, 13 en 14 in het eerste middel woordelijk overgenomen en die als hier herhaald moeten worden beschouwd, over het hoofd heeft gezien,

„dat aard, inhoud en omvang van een octrooi niet uitsluitend worden bepaald door — en/of te vinden zijn in — de conclusie van een octrooischrift,

„en voorts dat ook al was de schakelwijze zonder meer (m. a. w. de schakelwijze voor elk doel) in het octrooi 17950 beschermd, en die bescherming in strijd met artt. 1 en 2 Octrooiwet, die niet tot nietigverklaring van het Octrooi in zijn vollen omvang had mogen leiden, nu tevens door het Hof is aangenomen, althans het Hof voor zijne rekening heeft genomen, dat deze schakelwijze als oplossing van het door het Hof bedoelde probleem, als correctief op de gevonden oorzaak van het bezwaar, m. a. w. beperkt tot het doel, waarvoor zij wordt gebezigd, wel octrooiëerbaar was, immers in een zoodanig geval alleen vernietiging had moeten plaats hebben van het octrooi, voor zoover het de strekking had, aan de bedoelde schakelwijze eene verdere bescherming te verleenen, dan als oplossing van het probleem, als correctief op de gevonden oorzaak van het bezwaar, en dan beperkt tot het doel, waarvoor zij wordt gebezigd, wat had — of zou —kunnen worden aangegeven door de woorden — in de conclusie nà „gekenmerkt doordat" in te voegen — „ter vermijding of vermindering van den optredenden bromtoon".

„III. S., althans v. t., van dezelfde artikelen als vermeld in middel II van het Octrooischrift, betrekking hebbende op, en den inhoud aangevende van, het Nederlandsche Octrooi N°. 17950; Klasse 21*a*; Groep 68*b*; Uitgegeven 16 April 1928, Dagteekening 16 Maart 1928, Bell Telephone Manufacturing Company S.A. te Antwerpen;

„Ontladingsbuis met indirect door wisselstroom verhitbare kathode;

„Aanvrage 28739 Ned., ingediend 6 Dec. 1924, middernacht; openbaar gemaakt 15 November 1927, en van de artt. 13, 30, 31, 32, 37, 43, 44*a*, 45 van de Octrooiwet (S. 313, jaargang 1910),

„door in strijd met de werkelijke — meer beperkte, door eischeresse aangegeven — beteekenis van gemeld octrooi te beslissen, dat het beschermt een schakelwijze zonder meer en op dien grond te doen steunen de nietig-verklaring van gemeld octrooi".

Het eerste middel klaagt over onverstaanbaarheid en tegenstrijdigheid van een deel der overwegingen. Daargelaten, of die klacht juist is, welke vraag ik geneigd zou zijn ontkennend te beantwoorden, kan zij m. i. niet tot cassatie leiden. Indien die overwegingen beslissingen inhielden — wat echter m. i. het geval niet is — zou tegen de onderlinge tegenstrijdigheid herstel in de eerste plaats gezocht moeten worden langs den weg van requeste civiel (art. 382, 6° Rv.). Zie o. a. het arrest van den H. R. van 25 Mei 1923 (W. 11095, N. J. 1923, blz. 913). Hetzelfde geldt niet voor het geval van tegenstrijdigheid der gronden — zie 's Hoogen Raads arrest van 3 Januari 1924 (W. 11217, N. J. niet opgenomen) — noch voor dat van hunne onverstaanbaarheid. Maar te dier zake is naar de vaste rechtspraak van den H. R. evenmin cassatie mogelijk, daar dan slechts sprake is van onvoldoende omkleeding van het vonnis of arrest met redenen, doch niet van het geheel ontbreken daarvan en uitsluitend aan dit geheel ontbreken art. 20 R. O. de straf van nietigheid verbindt.

Het tweede middel bevat twee grieven.

De eerste is, dat het Hof zou hebben over het hoofd gezien, dat aard en omvang van een octrooi niet uitsluitend worden bepaald door — en/of te vinden zijn in — de conclusie van een octrooischrift. Deze stelling schijnt mij, vooral bij de beoordeeling van een vordering tot nietigverklaring van een octrooi, onjuist. En dit wel op den grond, dien ik reeds aanvoerde in mijne conclusie, voorafgaande aan het arrest van 17 Mei 1935 (W. 12980, N. J. 1935, blz. 1541) ook zulk een vordering betreffende en tusschen dezelfde partijen gewezen, welke ook dit geding voeren, dat de Octrooiwet in art. 1 haar bescherming beperkt tot het uitgevonden nieuwe voortbrengsel of de nieuwe werkwijze en de uitgevonden nieuwe verbeteringen in het eene of in het andere, terwijl in verband hiermede art. 20, lid 3, in de octrooiaanvrage niet alleen een beschrijving der uitvinding eischt, doch ook een nauwkeurige aanduiding van datgene, waarvoor het uitsluitend recht verlangd wordt, de z.g.n. octrooiconclusie, welke naar luid der Memorie van Toelichting den grondslag voor het te verleenen octrooi vormt (en hierdoor natuurlijk ook voor de toegekende uitsluitende rechten.) De H. R. is mij hierin bij zijn arrest blijkbaar gevolgd, althans is hij hierin tot hetzelfde resultaat gekomen als ik.

De tweede grief is, dat het Hof het octrooi in zijn geheelen omvang heeft nietigverklaard en zich niet heeft bepaald tot een beperking hiervan b.v. door invoeging in de conclusie der woorden „tot vermijding of vermindering van den optredenden bromtoon". Ook hiermede kan ik mij niet vereenigen. Immers het komt mij voor, dat dit niet een beperking van het octrooi zou zijn, daar hierdoor het geoctrooieerde voortbrengsel niet zou worden gewijzigd, doch alleen het doel, waarvoor dat voortbrengsel zou worden gebruikt. Daar het voortbrengsel door het doel, waarvoor het zal worden gebezigd, niet wordt gekenmerkt, doch alleen door zijn eigenschappen, zou het aldus zoogenaamd gedeeltelijk vernietigd octrooi niet meer in den zin van art. 1 der Wet een octrooi zijn.

Het middel is dus in zijn geheel ongegrond.

Het derde middel heeft in den grond dezelfde strekking als de eerste grief van het tweede. Daartegen geldt dus hetzelfde bezwaar als tegen de grief, voorzoover bij het middel wetsartikelen als geschonden of verkeerd toegepast zijn aangehaald.

Bovendien klaagt het echter over schending, althans verkeerde toepassing van het octrooischrift; bedoeld zal wel zijn: van het octrooi. Het komt mij echter voor, dat hierover in cassatie niet kan worden geklaagd, daar een octrooi niet een wettelijk voorschrift is. Bij pleidooi is in navolging van een bijdrage van Prof. Telders in het Rechtsgeleerd Magazijn, Jg. 50, blz. 458 en vg. betoogd, dat dit wel het geval zou zijn, en zulks met een beroep op arresten van den H. R. o. a. van 10 Juni 1919 W. 10429, N. J. 1919, blz. 647) en van 4 Maart 1921 (W. 10804, N. J. 1921, blz. 510), die onder wettelijke voorschriften verstaan „naar buiten werkende en dus tot een ieder gerichte algemeene regelingen, welke zijn uitgegaan van een openbaar gezag, dat de bevoegdheid daartoe aan de wet, in den zin van een regeling door de wetgevende macht, ontleent" en waaraan het arrest 11 Januari 1927 (W. 11753, N. J. 1928, blz. 392) nog den eisch toevoegt van „insertie" in eenig voor publiekmaking van regelingen van het Staatsbestuur aangewezen blad". Met dit beroep kan ik mij echter niet vereenigen, omdat het octrooi niet is een regeling, laat staan een algemeene regeling.

Het octrooi is slechts de verleening aan een bijzonder persoon van uitsluitende rechten, welke elders, en wel in de Octrooiwet, zijn geregeld. Ik betoogde dit reeds bij mijne conclusie, voorafgaande aan 's Hoogen Raads arrest van 7 November 1930 (W. 12232, N. J. 1931, blz. 740), terwijl de H. R. zoowel in dit arrest als in dat van 20 November 1931 (W. 12377, N. J. 1931, blz. 1593 van oordeel is geweest, dat de uitlegging van een octrooi is van feitelijken aard.

Het octrooi is dus evenmin een algemeene regeling als b.v. een vonnis betreffende den staat van personen, dat ook van een bevoegd openbaar gezag uitgaat, krachtens art. 1957 B. W. ook tegen elk en een iegelijk van kracht is en ook wordt publiek gemaakt, soms in een officieel dagblad — art. 486 B. W., handlichting — soms in een openbaar register, dat van den burgerlijken stand — art. 38 B.W., erkenning van een natuurlijk kind, art. 260 B. W., echtscheiding, art. 326*a* B. W. inroeping van staat en ontkenning van de wettigheid van een kind; zie ook art. 334*a* B. W. brieven van wettiging.

Het bezwaar, dat wel wordt aangevoerd, dat het niet als wettelijk voorschrift erkend en dus aan de contrôle van den H. R. ontsnappend octrooi in verschillende rechtsgebieden anders zal kunnen worden uitgelegd, waardoor rechtsonzekerheid zal ontstaan, heeft het octrooi gemeen met die overeenkomsten welke, zooals collectieve arbeidscontracten, bestemd zijn in het geheele land of in een groot deel ervan te gelden. Het is nu eenmaal een bezwaar, dat kleeft aan de beperkte kracht van het rechtsmiddel van cassatie.

Ook het derde middel kan dus in zijn geheel niet tot cassatie leiden.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling der eischeres in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzooveel thans van belang, blijkt:

dat eischeres tot cassatie — Bell — is houdster van het Nederlandsch octrooi n°. 17950. waarvan de conclusie luidt:

„Ontladingsbuis, waarvan de kathode wordt verhit door een wisselstroom, welke vloeit door een afzonderlijk verwarmingselement in de nabijheid van de kathode opgesteld en daarvan geïsoleerd, waarbij het verwarmingselement is verbonden met de uiteinden van een impedantie, waartusschen een potentiaalverschil wordt opgewekt door een wisselstroombron, gekenmerkt doordat de kathode met het electrisch middelpunt van de impedantie is verbonden";

dat verweerster in cassatie — Philips — bij inleidende dagvaarding voor de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage heeft gevorderd de nietigverklaring van dat octrooi, — op grond dat datgene waarvoor het octrooi is verleend op den dag waarop de aanvraag daartoe werd ingediend, zijnde 5 December 1924, niet was nieuw, althans niet kon gelden als een uitvinding ten opzichte van den toenmaligen stand der techniek —, en vervolgens bij een tweede dagvaarding van dezelfde strekking voor haar vordering nadere gronden heeft aangevoerd;

dat Bell deze vorderingen heeft bestreden, en de Rechtbank, na beide zaken te hebben gevoegd, bij vonnis van 29 Maart 1932 een onderzoek door drie daarbij benoemde deskundigen heeft bevolen ter beantwoording van de in dat vonnis geformuleerde vraag;

dat van dat vonnis Bell is gekomen in hooger beroep, doch het Hof bij arrest van 21 November 1932, behoudens eenige thans niet van belang zijnde wijzigingen, het vonnis der Rechtbank heeft bekrachtigd;

dat de aan deskundigen ter beantwoording voorgelegde vraag luidde: of de gedachte om in een ontladingsbuis, als in de conclusie van voormeld octrooi bedoeld, de kathode met het electrische middelpunt van de impedantie te verbinden, niet meer was nieuw of niet was een uitvinding ten opzichte van hetgeen bekend was uit de in de vraag aangeduide octrooischriften en verdere stukken;

dat, nadat de deskundigen hun rapport hadden uitgebracht, de Rechtbank bij vonnis van 5 Juni 1934, zich geheel met dat rapport vereenigende en oordeelende dat het aangevallen octrooi wèl nieuw is en wèl een uitvinding bevat ten opzichte van de voorgehouden anticipaties aan Philips haar vorderingen heeft ontzegd;

dat van dit vonnis Philips in hooger beroep is gekomen, en het Hof bij het thans bestreden arrest dat vonnis heeft vernietigd en het Nederlandsch octrooi 17950 heeft nietig verklaard, na onder meer te hebben overwogen:

4. „dat appellantes bezwaren ten aanzien van het rapport der deskundigen zich richten tegen 1°. de verwerping van de tegengehouden octrooien nos. 7684, B.O.S. 213605, F.O.S. 575004 en B.O.S. 205058; 2°. het waardeeren

eener uitvinding in het N.O.S. 17950, en appellante volhoudt, dat de in octrooi 17950 beschreven schakelwijze ten opzichte van die, welke in de tegengehouden octrooien zijn beschreven, niet meer als een octrooiëerbare uitvinding kan gelden en in ieder geval met het oog op deze zóó voor de hand lag, dat er geen uitvindingsgedachte aan is toe te kennen";

5. „dat geïntimeerde bij de verdediging van de conclusie der deskundigen haar kracht voornamelijk zoekt in het niet door deskundigen aangevoerde argument, dat haar octrooi 17950 zou zijn een octrooi voor een uitvinding, die in de eerste plaats een „Problem-Erfindung" is";

6. „dat het Hof een onderzoek omtrent de vraag of deskundigen de tegenhouding der octrooien 7684, 213605, 575004 en 205058 terecht verwierpen, welke vraag het Hof, waar de deskundigen hunne meening uiterst beknopt motiveerden, niet zonder nadere voorlichting zou kunnen beantwoorden, achterwege kan laten, omdat het Hof mèt appellante van oordeel is, dat in ieder geval deskundigen ten onrechte van meening zijn, dat in octrooi 17950 een uitvinding is geoctrooiëerd";

7. „dat de gronden, waarop deskundigen, hoewel zij vooropstellen, dat de gedachte van de constructie van octrooi 17950, met het oog op de octrooien 213605, 575004 en 7684, in zekeren zin wel min of meer voor de hand lag en de uitvindingsgedachte niet groot is te achten, er niettemin ten slotte toch nog een uitvinding in meenen te mogen waardeeren, aan het Hof niet afdoende voorkomen";

8. „dat deskundigen beginnen met te wijzen op het feit, dat de constructie niet eerder is beschreven, maar kennelijk daarmede niet hebben bedoeld, wat ook kwalijk ware vol te houden, dat deze omstandigheid aan de constructie het inventief karakter zou verleenen";

9. „dat deskundigen blijkbaar wèl meenen als grond voor hunne uiteindelijke waardeering een paar technische voordeelen in de constructie te mogen aanwijzen";

10. „dat het Hof echter de deskundigen in die aanwijzing niet kan volgen, omdat die zoo bedoelde voordeelen, waarin volgens deskundigen ondanks het voor de hand liggende van de constructie en hare geringe uitvindingsgedachte, toch nog juist het inventieve karakter van het octrooi zou zijn gelegen, naar tusschen partijen vaststaat, nòch in de aanvrage van het octrooi nòch in de bij het octrooischrift behoorende teekeningen en voor het belangrijkste deel ook thans nog niet in de conclusie van het octrooischrift voorkomen, maar in een — naar het oordeel der deskundigen — taalkundig feitelijk onverstaanbaren zin, welke tusschen de indiening en de openbaarmaking, naar geïntimeerde betoogt, enkel ter verduidelijking in de beschrijving van het octrooi is ingebracht";

11. „dat daarom onmogelijk in de door deskundigen aangewezen voordeelen het wezen van de uitvinding kan zijn gelegen, integendeel de afwezigheid ervan in de aanvrage en in de teekeningen, zoomede nagenoeg geheel in de conclusie van het octrooischrift, aantoont, dat de volkomen wegwerking van de bromtoon, welke blijkens de aanvrage gevonden was, niet afhankelijk is van die zoogenaamde technische voordeelen, welke — gelijk appellante dus terecht stelt — slechts van theoretische en niet van practische beteekenis moeten zijn";

12. „dat echter geïntimeerde, gelijk reeds vermeld, ter verdediging van het inventief karakter van haar octrooi een eigen standpunt naast dat der deskundigen inneemt en wel dit, dat het eigenlijke van het octrooi niet is gelegen in de beschreven schakelwijze, niet in de door haar aangegeven oplossing van het probleem dus, maar in het stellen van het probleem zelf";

13. „dat, al komt het Hof geïntimeerdes standpunt juist voor, omdat inderdaad het eigenlijke van hare uitvinding is gelegen in de aanwijzing van de oorzaak van de nog aanwezige bromtoon, waarvoor, toen de oorzaak gevonden was, het correctief, de schakelwijze, voor de hand lag, zulks haar octrooi evenwel niet kan redden, omdat blijkens de conclusie van het octrooischrift enkel is geoctrooiëerd de schakelwijze op haarzelve, niet die schakelwijze als oplossing van het probleem, als correctief op de gevonden oorzaak van het bezwaar";

14. „dat het daarom niet geïntimeerdes uitvinding is geweest, welke in het octrooi 17950 als uitvinding werd beschermd, maar enkel een schakelwijze zonder meer, die op haarzelve geen uitvinding was en ten aanzien waarvan aan geïntimeerde zonder beperking tot het doel, waarvoor zij wordt gebezigd, geene uitsluitende rechten toekomen, zoodat het octrooi in strijd met de artt. 1 en 2 der Octrooiwet is verleend en behoort te worden nietig verklaard";

O. dat tegen dat arrest zijn aangevoerd de volgende middelen van cassatie: zie concl. Adv.-Gen.;

O. omtrent het eerste middel:

dat blijkens hun verslag, — welks inhoud krachtens den aanhef van het bestreden arrest als daarin opgenomen is te beschouwen —, de deskundigen in het octrooi als uitvinding waardeeren de daarin aangeduide middelen, — verschuifbaarheid van het contact, respectievelijk regelbaarheid der condensatoren —, waardoor het mogelijk wordt de aansluiting van de verbinding met de kathode te doen plaats hebben op het spannings — middelpunt, — in de conclusie van het octrooischrift genoemd „electrisch middelpunt" —, van de impedantie, in plaats van op het geometrisch middelpunt, waardoor volgens deskundigen een technisch voordeel, namelijk de practisch volkomen opheffing van den bromtoon wordt bereikt;

dat het duidelijk is dat het Hof in de overwegingen 9—11 voormelde waardeering der deskundigen verwerpt omdat, wat deskundigen noemen een technisch voordeel, volgens 's Hofs oordeel niet van practische doch slechts van theoretische beteekenis moet zijn, hetgeen het Hof aanneemt op de in overwegingen 10 en 11 ontwikkelde gronden, welke in het kort hierop neerkomen, dat de middelen ter bereiking van dat voordeel in de oorspronkelijke octrooiaanvrage, — volgens welke Bell in de volkomen wegwerking van den bromtoon reeds was geslaagd —, in het geheel niet voor-

komen, niet zijn aangegeven in de bij het octrooi behoorende teekeningen, en voor het belangrijkste deel ook thans nog niet in de conclusie van het octrooi, maar in een taalkundig eigenlijk niet verstaanbaren zin, welke ter verduidelijking in de beschrijving is aangebracht tusschen indiening en openbaarmaking;

dat het Hof, na aldus als practisch zonder waarde te hebben ter zijde gesteld datgene, waarin de deskundigen nog juist een uitvinding in den zin der octrooiwet hadden gezien, in de overwegingen 12—14 behandelt het argument dat — hoewel deskundigen het zelf niet bezigen — blijkens overweging 5 door Bell ter verdediging van de conclusie der deskundigen is aangevoerd, namelijk de stelling, dat het eigenlijke van het octrooi niet is gelegen in de oplossing van het probleem door de beschreven schakelwijze, maar in het stellen van het probleem zelf;

dat het Hof deze stelling — welke met het in de overwegingen 9—11 behandelde niets te maken heeft — verwerpt op in de overwegingen 13 en 14 duidelijk omschreven gronden, welke voorzooveel noodig bij de behandeling van het tweede middel nader ter sprake zullen komen;

dat uit het vorenstaande volgt, dat het eerste middel feitelijken grondslag mist;

O. dat het derde middel, dat thans het eerst te behandelen is, tevergeefs opkomt tegen de uitlegging door het Hof aan voormeld octrooi gegeven;

dat schending of verkeerde toepassing van een octrooi slechts dan een grond voor cassatie kan opleveren, indien het octrooi een wet is in den zin van art. 99 R. O.;

dat onder wet in dien zin alleen is te verstaan wat deel uitmaakt van het objectieve recht;

dat hiertoe niet behoort het octrooi, dat een subjectief recht is, al moge, gelijk ter ondersteuning van het middel is aangevoerd, eerst de inhoud van het octrooi vastleggen tot welke concrete handelingen ingevolge de wet de houder bij uitsluiting gerechtigd is, en dus tevens welke concrete handelingen ingevolge de wet aan anderen verboden zijn,

dat in dit opzicht het octrooi geheel gelijk staat met andere subjectieve rechten van absoluut karakter, uit welker bijzonderen inhoud eveneens eerst blijkt van welke bepaalde gedragingen ieder ander dan de gerechtigde zich te ontbouden heeft;

dat het octrooi ook niet tot objectief recht wordt doordat dit subjectieve recht van overheidswege verleend en openbaar gemaakt wordt;

dat derhalve dit middel, als opkomende tegen een beslissing van feitelijken aard, niet tot cassatie kan leiden;

O. omtrent het tweede middel:

dat de eerste klacht van dit middel gegrond is;

dat immers het Hof, na als juist te hebben aanvaard de stelling van Bell, dat het eigenlijke van haar uitvinding is gelegen in de aanwijzing van de oorzaak van den nog aanwezigen bromtoon, waarna het correctief daarvoor — de schakelwijze — voor de hand lag, van oordeel is dat dit het octrooi niet kan redden, nu enkel is geoctrooiëerd de schakelwijze als zoodanig en niet die schakelwijze als correctief tegen voormeld bezwaar, welk oordeel het Hof uitsluitend grondt op de conclusie van het octrooi;

dat evenwel ter beantwoording van de vraag waarin naar het wezen der zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat niet enkel is te letten op wat met zoovele woorden in de conclusie is uitgedrukt, doch mede op de toelichting zooals die in de voorafgaande beschrijving der uitvinding is gegeven;

dat, nu het Hof dit heeft nagelaten, het bestreden arrest niet in stand kan blijven, en de tweede klacht van dit middel niet behoeft te worden behandeld;

Vernietigt het bestreden arrest;

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage, ten einde met inachtneming van dit arerst te worden behandeld en beslist; (Salaris f 500, *Red.*).

(N. J.)

---

22 *April* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 74 j°. art. 77.)

Uitgaven, door het schoolbestuur gedaan voor het opmaken van een bestek enz. voor den tenslotte niet tot uitvoering gekomen bouw van eene school, omdat de Raad uiteindelijk de voorkeur gaf aan beschikbaarstelling van eenige lokalen in eene openbare school, zijn niet te beschouwen als stichtingskosten als bedoeld in art. 74, bepaaldelijk niet als kosten van den bouw, vermeld onder *b* van het 1e lid.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Hoogkerk tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 15 Juni 1933, Letter M, 3e afdeeling, waarbij in een geschil tusschen den appellant en het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Volksonderwijs te Hoogkerk krachtens het vierde lid van art. 80 der Lager-Onderwijswet 1920 is beslist, dat de kosten van architectuur ten bedrage van f 835.36, genoemd in het onder dagteekening van 18 December 1931 door het bestuur dezer Vereeniging tot burgemeester en wethouders van Hoogkerk gericht adres, door de gemeente Hoogkerk aan het schoolbestuur behooren te worden vergoed;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 September 1933, N°. 522;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 17 April 1936, N°. 4577, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat bij Ons besluit van 18 December 1929, N°. 22, de gemeente Hoogkerk verplicht werd om medewerking te verleenen aan de totstandkoming van eene bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, uitgaande van de vorengenoemde vereeniging, het schoolbestuur, na langdurig overleg omtrent den vorm, waarin de medewerking zou worden verleend, door een architect bouwplan, bestek, begrooting enz. voor den bouw van eene

nieuwe school heeft doen opmaken en deze stukken op 6 Augustus 1931 aan burgemeester en wethouders heeft doen toekomen; dat de gemeenteraad, ten slotte echter den bouw van eene nieuwe school minder raadzaam oordeelende, bij besluit van 7 October 1931 drie lokalen der 2e openbare lagere school aan de Schoolstraat voor het schoolbestuur beschikbaar stelde, welk raadsbesluit heeft geleid tot het sluiten op 31 Januari 1932 van eene desbetreffende overeenkomst van bruikleen tusschen gemeente en schoolbestuur;

dat inmiddels het schoolbestuur op 28 Dec. 1931 na ontvangst van de nota van den architect voor het opmaken van de evengenoemde stukken ten behoeve van den schoolbouw, welke ten gevolge van de gesloten overeenkomst van bruikleen niet tot uitvoering zal komen, aan burgemeester en wethouders heeft verzocht om beschikbaarstelling van de tot voldoening daarvan benoodigde gelden ad f 835.36, welk verzoek dit college bij schrijven van dienzelfden datum heeft afgewezen;

dat daarop door het schoolbestuur te dezer zake ingevolge art. 80, 4e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 de beslissing van Ged. Staten van Groningen heeft ingeroepen, welk college bij vorenvermeld besluit van 15 Juni 1933, Letter M, 3e afdeeling, het schoolbestuur in het gelijk heeft gesteld, daarbij o. a. overwegende, dat de kennisneming der verschillende stukken den indruk heeft gewekt, dat zoowel het gemeentebestuur als het schoolbestuur van oordeel zijn, dat de onderwerpelijke kwestie ter gelegenheid van het sluiten der overeenkomst van bruikleening geen oplossing heeft gevonden; dat zulks in het bijzonder bevestiging vindt in den door het schoolbestuur aan hun college gerichten en door of vanwege het gemeentebestuur niet weersproken brief van 26 September 1932, waarin staat dat, wanneer het schoolbestuur eindelijk genoegen nam met het onderteekenen van de overeenkomst, zonder dat daarin over vergoeding der bedoelde kosten wordt gesproken, dit is gebeurd om tweeërlei reden: „1°. omdat na herhaald aandringen van het schoolbestuur om die f 850 toch in de overeenkomst op te nemen, de burgemeester persoonlijk aan het schoolbestuur heeft verklaard, dat genoemd bedrag voorloopig buiten beschouwing kon blijven; 2°. omdat bij blijvende weigering ter onderteekening de school voor Christelijk Volksonderwijs te Hoogkerk momenteel nog niet zou zijn geopend"; dat het schoolbestuur, toen het aan den architect Meerholz opdracht verstrekte tot het maken van bestek en begrooting, niet anders deed dan gebruik te maken van zijn aan art. 77 der wet ontleende rechten en die handeling dus in allen deele rechtmatig is te achten; dat de op de uitvoering dier opdracht vallende kosten, ingeval tot den bouw eener nieuwere school was overgegaan, een onderdeel zouden hebben uitgemaakt van de ten laste der gemeente komende kosten van schoolstichting; dat, nu de bouwplannen geen uitvoering hebben erlangd, in verband met een later (op 7 October 1931) door den gemeenteraad genomen besluit tot het beschikbaar stellen van drie lokalen der school aan de Schoolstraat, — tegen welk besluit, dat voor de gemeente financieel belangrijk minder bezwarend was, van de zijde van het schoolbestuur geen bezwaren zijn ingebracht — het alleszins billijk en redelijk en voorts in overeenstemming met den geest der wet geacht moet worden, dat de meergenoemde kosten van architectuur komen ten laste der gemeente;

dat van dit besluit de gemeenteraad bij Ons in beroep is gekomen, in hoofdzaak aanvoerende, dat in de Lager-Onderwijswet 1920 geene bepaling is te vinden, op grond waarvan eene gemeente, welker raad heeft willen gebruik maken van de bevoegdheid, neergelegd in art. 77, 2e lid, der wet, tevens verplicht is tot vergoeding van kosten, welke met den gekozen vorm van medewerking niets hebben uit te staan; dat het schoolbestuur wel heeft beweerd, dat het aan den door dat schoolbestuur aanvaarden vorm van medewerking de voorwaarde heeft verbonden, dat de architectskosten door de gemeente zouden worden vergoed, doch dat van het stellen van deze voorwaarde geen sprake is geweest; dat de gemeenteraad nimmer heeft afgezien van de bevoegdheid om bestaande schoolruimte af te staan; dat het schoolbestuur dan ook geenerlei reden had om voorbereidende maatregelen in de richting van nieuwbouw te nemen; dat, al moge het schoolbestuur, dat uiteraard gaarne de zaak tot een eind gebracht zag, dan ook behoefte hebben gevoeld om den raad in kennis te stellen met de financieele gevolgen van nieuwbouw, het had moeten begrijpen, dat, nu dit college vrijwel unaniem voorkeur gaf aan toepassing van art. 77, 2e lid, der Lager-Onderwijswet 1920, aan het maken van kosten, welke gemoeid zouden gaan met het in orde brengen van plannen voor nieuwbouw, een zeker risico ware verbonden, omdat de gemeente niet verplicht zou kunnen worden de daarop vallende kosten te vergoeden; dat, toen op 21 Januari 1932 tusschen de gemeente en het schoolbestuur eene schriftelijke overeenkomst werd gesloten, daarin geen bepaling werd opgenomen met betrekking tot vergoeding van architectskosten, mede ook, omdat deze kosten met den gekozen vorm van medewerking geen verband hielden; dat het gemeentebestuur bezwaarlijk het eens kan zijn met de bewering van Ged. Staten, dat het schoolbestuur, toen het aan den architect Meerholz opdracht gaf tot het maken van bestek en begrooting, gebruik maakte van aan art. 77 der Lager-Onderwijswet 1920 ontleende rechten; dat rechten te dezen opzichte eerst zouden ontstaan, wanneer de gemeenteraad had afgezien van de gelegenheid om bestaande schoolruimte af te staan en dus beschikbaarstelling van gelden voor den bouw van eene nieuwe school verplichtend was geworden; dat art. 77 der Lager-Onderwijswet 1920 immers bij het verleenen van medewerking aan de totstandkoming van eene school stelt primair het afstaan van ruimte in een bestaand gebouw, secundair het beschikbaar stellen van gelden voor nieuwbouw; dat het Ged. Staten schijnbaar ook niet mogelijk is geweest om een artikel van de wet aan te halen, waaruit blijken kan, dat de gemeente verplicht is deze kosten van architectuur aan het schoolbestuur te vergoeden; dat dit college zich alleen maar beroept op gronden van billijkheid en redelijk-

heid en het bovendien in overeenstemming met den geest der wet acht, dat de meergenoemde kosten ten laste der gemeente komen; dat het gemeentebestuur in de beschikking van dat college tevergeefs naar het artikel van de wet zoekt, waaruit deze geest zou moeten spreken;

O. dat de uitgaven, welke in het onderhavige geval door het schoolbestuur zijn gedaan voor het opmaken van een bestek enz. voor den per slot niet tot uitvoering gekomen bouw van eene school niet zijn te beschouwen als stichtingskosten, als bedoeld in art. 74 der Lager-Onderwijs 1920, bepaaldelijk niet als kosten van den bouw, vermeld onder *b* van het eerste lid van dat artikel;

dat mitsdien het schoolbestuur langs dezen weg geen aanspraak op vergoeding van deze kosten kan maken, zoodat burgemeester en wethouders terecht geweigerd hebben, gelden daartoe beschikbaar te stellen;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevondenen verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten te verklaren, dat uit art. 80 der Lager-Onderwijswet 1920 voor burgemeester en wethouders niet de verplichting voortvloeit, gelden voor de bovenbedoelde werkzaamheden van den architect ten bedrage van f 835.36 ter beschikking van het schoolbestuur te stellen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

[De hier volgende beschikking is om haar belangrijkheid hier geplaatst en niet zooals gebruikelijk onder de Aanvullingen, die eerst in het midden van het volgend jaar zullen verschijnen. Red.]

29 *Februari*/15 *April* 1936. BESCHIKKING van den Minister van Binnenlandsche Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen N°. 4559, Afd. B. B. en N°. 2130, Afd. K. en W. vaststellende een Lijst, houdende opgaaf van voor vernietiging in aanmerking komende stukken in de gemeente-archieven, dagteekening van na 1850.

De Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,

Hebben goedgevonden:

vast te stellen de bij deze beschikking behoorende lijst, houdende opgaaf van voor vernietiging in aanmerking komende stukken in de gemeente-archieven, dagteekenende van na 1850, als bedoeld in art. 4 van het Koninklijk besluit van 7 October 1919 (*Sb.* n°. 596), sedert gewijzigd, met intrekking van de lijst, vastgesteld bij beschikking van den toenmaligen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw, d.d. 13 Februari 1928, n°. 1013, Afdeeling B.B., [1] gewijzigd bij beschikking van 7 October 1931, n°. 10147, Afdeeling B.B. [1]

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister,
De Secretaris-Generaal,
Frederiks.

De Minister van Onderwijs,
Kunsten en Wetenschappen,
J. R. Slotemaker de Bruïne.

LIJST houdende opgaaf van voor vernietiging in aanmerking komende stukken in de gemeente-archieven, dagteekenende van na 1850. [2]

Algemeene toelichting.

I. De lijst geeft een machtiging tot vernietiging van de daarin aangegeven stukken, doch vestigt geen verplichting. De termijnen in de lijst genoemd zijn de kortste termijnen, waarbinnen vernietiging mag plaats vinden; zij mogen, wanneer daartoe aanleiding bestaat, evenwel ruimer worden genomen.

II. Het verdient aanbeveling, dat de vernietiging van stukken zooveel mogelijk eens per jaar geschiedt. Daarbij dient er dan op te worden gelet, dat de gestelde termijnen ten volle in acht worden genomen, dat — om een enkel voorbeeld te stellen — bij regelmatige toepassing van de lijst, de jaarlijksche vernietiging b.v. in 1936, betrekking zal hebben op de stukken van het dienstjaar:

1934 wat betreft de termijn van 1 jaar,
1932 „ „ „ „ „ 3 „ ,
1929 „ „ „ „ „ 6 „ ,
enz.

III. Het is ondoenlijk de stukken in de gemeente-archieven, die voor vernietiging in aanmerking komen, alle afzonderlijk te noemen. Ze zijn dan ook in de meeste gevallen naar hunne onderwerpen in algemeene bewoordingen omschreven. Waar deze algemeene omschrijving in sommige gevallen minder duidelijk zou kunnen zijn, moet de aanduiding in de lijst met „stukken betreffende" dan ook in dezen zin worden opgevat, dat, al zou deze aanduiding daartoe aanleiding kunnen geven, nimmer onder de vernietiging zullen vallen: besluiten, beschikkingen, voorschriften, circulaires, aanschrijvingen, beslissingen, e.d., in welken vorm ook gegeven, die — al zouden zij behooren tot een, voor vernietiging in aanmerking komende correspondentie — tevens een meer algemeen karakter dragen.

IV. Het is gewenscht gebleken om soortgelijke stukken, stukken waarvoor met betrekking tot de vernietiging een zelfde maatstaf kan worden aangelegd en die bij eene indeeling naar de onderwerpen over de lijst zouden worden verspreid, in één aanduiding (naar hunne soort) te omschrijven. Daarom gaan in de lijst aan de systematische indeeling van de onderwerpen eenige groepen van stukken vooraf, die uiteraard moeilijk, althans niet op de meest practische wijze, uitsluitend onderwerpsgewijze kunnen worden ingedeeld.

---

[1] C. V. 1928, blz. 107.

[1] C. V. 1931, blz. 207.

[2] Hieronder zijn ook begrepen de archieven van gemeentelijke instellingen, bedrijven of diensten, alsmede die van commissiën, door het gemeentebestuur ingesteld.

V. De lijst is slechts van toepassing op stukken in de gemeente-archieven, dagteekenend van na 1850. Vernietiging van stukken, dateerende van voor 1851, is slechts mogelijk met speciale machtiging krachtens artikel 4 van het Koninklijk besluit van 7 October 1919 (*Staatsblad* n°. 596), zooals dit is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 14 Juni 1929 (*Staatsblad* n°. 316).

Algemeene omschrijving van stukken, vallende buiten de systematische rangschikking der voor vernietiging in aanmerking komende stukken. [1]

A. *Aanbestedingen, leveranties, aanbiedingen.*

Van stukken betreffende aanbestedingen en leveranties, kunnen worden vernietigd de inschrijvingsbiljetten, inlichtingen omtrent inschrijvers aan wie het werk of de leverantie niet is gegund, dubbelen van bestekken of voorwaarden en soortgelijke stukken. Deze stukken kunnen worden vernietigd 1 jaar nadat het werk is uitgevoerd of de leverantie heeft plaats gehad.

De aanbiedingen (prijscouranten, e.d.), waarvan geen gebruik wordt gemaakt, kunnen worden vernietigd na 1 jaar.

B. *Declaraties.*

Zoowel de stukken, benoodigd voor het opmaken van declaraties door de gemeentebesturen ter verkrijging van vergoedingen, bijdragen, subsidiën, e.d., als de declaraties zelve en de daarover gevoerde correspondenties, kunnen worden vernietigd 1 jaar nadat de gemeenterekening, waarin het gedeclareerde is verantwoord, is vastgesteld.

C. *Inlichtingen.*

Verzoeken om inlichtingen en de beantwoordingen daarvan (ook in den vorm van adviezen) kunnen worden vernietigd door de gemeentebesturen, die de inlichtingen verstrekken.

Vernietiging kan plaats hebben, wanneer of zoodra de verstrekte inlichtingen voor de gemeente zelf van geen belang meer zijn.

D. *Periodieke en statistische opgaven.*

Voor zoover de opgaven onmiddellijk zijn ontleend aan de bij de administratie berustende gegevens en voorts wanneer de opgaven zijn bestemd om in extenso te worden opgenomen of volledig te worden verwerkt in algemeene verslagen, statistieken, e.d., kan de vernietiging van de hierbedoelde stukken geschieden 1 jaar na de opneming, of na de opgave.

De overige periodieke opgaven, welke voor de toekomst van geen belang worden geacht, kunnen — voor zoover niet reeds genoemd — worden vernietigd na 3 jaren.

E. *Uitreiking van stukken en van gelden, verzoeken om afkondiging, enz.*

De correspondentie in verband hiermede gevoerd kan, voor zoover zij niet als bewijs voor eene beslissing of handeling onmisbaar is, worden vernietigd na 1 jaar.

F. *Vergunningen en ontheffingen.*

In ieder archief worden stukken aangetroffen, betrekking hebbende op door de gemeentebesturen aan derden ingevolge algemeene of plaatselijke voorschriften verleende vergunningen of ontheffingen, die geen blijvend gevolg hebben, zoomede afwijzende beschikkingen op verzoeken uit dien hoofde. Vele van deze vergunningen en ontheffingen zijn in de systematische indeeling der onderwerpen met name genoemd, doch het is niet doenlijk daarin alle mogelijke gevallen te omschrijven. Voor zoover dus niet met name genoemd, geldt deze meer algemeene regeling.

De vergunningen en ontheffingen, die een tijdelijk karakter dragen en geen blijvend gevolg hebben (met uitzondering dus van de z.g. principieele beslissingen — zie punt III der algemeene toelichting), kunnen — voor zoover in de lijst niet anders is vermeld — met de daarbij behoorende correspondentie worden vernietigd 1 jaar na afloop van den termijn, waarvoor de vergunning of ontheffing geldt en voorts zoodra zij zijn vervallen, ingetrokken of op andere wijze te niet gedaan.

De afwijzende beschikkingen vorenbedoeld kunnen, met de daarmede verband houdende correspondentie, worden vernietigd 3 jaren na de eindbeslissing.

Verzoeken om vergunning of ontheffing, welke, voordat een beslissing is genomen, worden ingetrokken, kunnen worden vernietigd na 1 jaar.

G. *Verslagen en rapporten.*

De dubbelen van verslagen en rapporten der eigen administratie en die, welke zijn ontvangen van derden, kunnen worden vernietigd zoodra het bezit daarvan niet meer op prijs wordt gesteld.

Stukken, die gediend hebben voor de samenstelling van verslagen en rapporten en daarin volledig zijn verwerkt, kunnen worden vernietigd 1 jaar na de vaststelling dier verslagen en rapporten.

H. *Uitnoodigingen, aanbiedingen van gelukwenschen, ontvangsten, e. d.*

De vernietiging van stukken, betreffende uitnoodigingen tot het bijwonen van feestelijkheden, jubilea, aanbiedingen van gelukwenschen aan personen, instellingen e. d., officieele ontvangsten en bezoeken, kan plaats hebben na 1 jaar.

K. *Commissiën.*

De stukken, betreffende de benoeming, enz. van leden van commissiën, kunnen worden vernietigd 1 jaar na afloop van den termijn, waarvoor de benoeming is geschied.

L. *Vernietiging ingevolge wettelijk voorschrift.*

De vernietiging van stukken, krachtens eenig wettelijk voorschrift, geschiedt op de wijze en met inachtneming van de termijnen, bij deze voorschriften gesteld.

Voor de systematische aanduiding der overige voor vernietiging in aanmerking komende stukken is gebruik gemaakt van de volgende indeeling:

---

[1] Zie punt IV der algemeene toelichting.

I. Het bestuur der administratiën (Gemeente, Provincie, Rijk).
II. Bevolking en burgerlijke stand.
III. Grondgebied en eigendommen.
IV. Financiën.
V. Openbare werken.
VI. Openbare orde, veiligheid en zedelijkheid.
VII. Openbare gezondheid.
VIII. Volkshuisvesting.
IX. Waterstaat.
X. Verkeer.
XI. Landbouw, handel en nijverheid.
XII. Arbeid.
XIII. Maatschappelijke steun en voorzorg.
XIV. Volksontwikkeling en opvoeding.
XV. Eerediensten.
XVI. Landsverdediging.
XVII. Justitie.

I. Het Bestuur der Administratiën (Gemeente, Provincie en Rijk).

1. Stukken betreffende [1] de verkiezing van leden van Tweede Kamer Staten-Generaal, Provinciale Staten en Gemeenteraad, met uitzondering van de processen-verbaal van de hoofdstembureaux. (Vernietiging mag plaats hebben na 1 jaar). [2]

1*a*. Geloofsbrieven der raadsleden. (Vern. na 6 jaren).

1*b*. Stukken betreffende het opmaken van de kiezerslijst. (Vern. na 1 jaar).

1*c*. Uittreksels of dubbelen van kiezerslijsten. (Vern. na 1 jaar).

1*d*. Stukken betreffende de benoeming en aanwijzing van leden en plaatsvervangende leden van de stembureaux. (Vern. na 6 jaren).

1*e*. Id. id. statistiek der verkiezingen. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

2. Oproepingen voor vergaderingen, kennisgevingen van verhindering tot bijwoning van vergaderingen en presentielijsten. (Vern. na 1 jaar).

3. Stukken betreffende de jaarlijksche benoeming van voorzitters en leden van raadscommissiën en die betreffende de jaarlijksche indeeling van den raad in afdeelingen. (Zie punt K der algemeene omschrijving).

4. Id. id. de benoeming of aanwijzing van leden van commissiën ad hoc. (Vern. na 1 jaar na opheffing commissiën).

5. Id. id. het personeel als:

5*a*. sollicitatiestukken van niet-benoemden. (Vern. na 1 jaar).

5*b*. kennisgevingen van ziekte. (Vern. na 3 jaren).

5*c*. aanwijzing door den Burgemeester van geneeskundigen voor het geneeskundig onderzoek van ambtenaren. (Vern. na 1 jaar).

5*d*. periodieke opgaven, betreffende salarissen en pensioenen. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

5*e*. assignaties, coupons, couponboekjes e.d. ten behoeve van de uitbetaling van pensioenen. (Vern. na 6 jaren).

---

[1] Zie punt III der algemeene toelichting.

[2] Zie punten I en II der algemeene toelichting.

II. Bevolking en burgerlijke stand. *

1. Duplicaten getuigschriften van woonplaatsverandering, verhuiskaarten en bewijzen van inschrijving, bekendmakingen en kennisgevingen inzake verhuizing binnen de gemeente. (Vern. na 6 jaren).

1*a*. Getuigschriften van woonplaatsverandering. (Vern. na 10 jaren).

2. Opgaven en inlichtingen uit de bevolkingsregisters en de registers van den Burgerlijken Stand en verzoeken tot het doen van huwelijksafkondigingen. (Vern. na 1 jaar).

3. Stukken betreffende het opmaken van akten van den Burgerlijken Stand, voor zoover die stukken niet bij het dubbel der registers moeten worden overgelegd. (Vern. na 1 jaar).

4. Id. id. de bevolkingsstatistiek. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

5. Id. id. de volkstelling. (Vern. na 10 jaren).

6. Aanvragen, verklaringen en in lichtingen met betrekking tot de nationaliteit. (Vern. na 6 jaren).

7. Verklaringen en inlichtingen omtrent personen, bewijzen van goed gedrag, onvermogen, attestatiën de vita, e.d. (Vern. na 1 jaar).

III. Grondgebied en eigendommen.

1. Aanbiedingen aan of aanvragen van derden om grond van de gemeente te koopen, waaraan geen gevolg is gegeven. (Vern. na 3 jaren).

2. Stukken betreffende het in gebruik geven, verhuren of verpachten van gemeente-eigendommen, met uitzondering van de contracten. (Vern. na 1 jaar na afloop van den termijn, waarover de huur of pacht loopt).

3. Id. id. de verzekering van gemeente-eigendommen, met uitzondering van de polissen. (Vern. 1 jaar na afloop van den termijn, waarover de verzekering loopt).

4. Opgave van de verandering in den staat van hetgeen naar het burgerlijk recht eigendom der gemeente is. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

IV. Financiën.

1. Stukken betreffende de statistiek der gemeentefinanciën en der gemeenteschulden. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

2. Stukken, welke uitsluitend zijn opgemaakt ten behoeve van de samenstelling der begrootingen. (Vern. na 3 jaren na de vaststelling der begrooting).

3. Stukken betreffende belegging van kasgeld. (Vern. na 6 jaren).

4. Processen-verbaal van opneming van boeken en kas van rekenplichtige ambtenaren, met de daarbij behoorende correspondentie. (Vern. na 6 jaren).

5. Berichten van stortingen in de gemeentekas en machtigingen tot het in ontvangst nemen van gelden. (Vern. na 6 jaren).

---

* Stukken met betrekking tot de bevolkingsboekhouding zullen niet vernietigd mogen worden, wanneer of voor zooverre zij gegevens bevatten, die, in verband met den toestand der bevolkingsregisters, niet meer uit deze registers te putten zijn.

5a. Stukken betreffende het overmaken van gelden, als girobewijzen, postwisselstrooken, reçu's voor aangeteekende brieven, enz. (Vern. na 6 jaren).

6. Id. id. kasgeldleeningen, uitloting van leeningen, zoomede die betreffende afgeloste of geconverteerde leeningen. (Vern. na 6 jaren).

6a. Id. id. de boekhouding van den gemeente-ontvanger (met uitzondering van de belastingkohieren, zoo deze daarin zijn opgenomen). (Vern. na 30 jaren).

6b. De z.g. secretarieregisters ten behoeve van de financieele administratie en -contrôle ter gemeente-secretarie. (Vern. na 10 jaren).

6c. De bijlagen van de gemeenterekening, met uitzondering van: 1°. de verzamelstaten der bijlagen; 2°. besluiten tot voorloopige en definitieve vaststelling der rekening en de daarbij behoorende correspondentie; 3°. de bevelschriften tot betaling met de daaraan gehechte stukken betrekking hebbende: op de uitvoering van gewone zoowel als van buitengewone openbare werken, op gebouwen en op eigendommen; 4°. de stukken, welke, als bijlagen aan de bevelschriften gehecht, waarde hebben als archiefstukken. Deze stukken dienen dan te worden teruggebracht op de plaats, die zij vóór de aanhechting in de archieven moesten innemen. (Vern. na 40 jaren).

Belastingen.

7. Stukken betreffende aangifte, opgave, beschrijving, vrijstelling, vermindering en invordering van belastingen (inclusief retributiën) met uitzondering van de kohieren. (Vern. na 3 jaren) (bij reclames 3 jaren na het jaar der eindbeslissing).

8. Opgaven aandeel in de kwade posten en kosten van inning van opcenten van diverse Rijksbelastingen. (Vern. na 3 jaren).

9. Stukken betreffende de schatting en meting der grondbelasting en die betreffende aangifte van nieuwe, veranderde of gesloopte gebouwen. (Vern. na 3 jaren).

10. Id. id. het college van zetters en de schattingscommissie voor de rijksinkomstenbelasting. (Vern. na 3 jaren).

V. Openbare werken.

1. Opgaaf van openbare werken in het algemeen of bijzonder belang gemaakt. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

2. Stukken betreffende onteigening, waarbij de gemeente geen partij is. (Vern. na 6 jaren).

VI. Openbare orde, veiligheid en zedelijkheid.

A. *Openbare orde.*

1. Stukken betreffende het houden van vergaderingen en bijeenkomsten.
2. Id. id. het voorhanden hebben, dragen, verkoopen en vervoeren van wapenen en munitie.
3. Id. id. het maken van muziek op den openbaren weg.
4. Id. id. het gebruik van grond voor den openbaren dienst bestemd.
5. Id. id. het hebben van voorwerpen of werken op of over den openbaren weg.

} zie punt F der algemeene omschrijving.

6. Id. id. het houden van optochten.
7. Id. id. het collecteeren en venten.
8. Id. id. het maken van muziek in voor het publiek toegankelijke gebouwen en samenkomsten.
9. Id. id. het houden van openbare vermakelijkheden en vertooningen en verlenging van het sluitingsuur.

} zie punt F der algemeene omschr.

10. Id. id. de vaststelling van den wettelijken tijd. (Vern. na 3 jaren).

11. Id. id. de strandvonderij, met uitzondering van de algemeene voorschriften. (Vern. na 6 jaren).

12. Id. id. de burgerwacht, met uitzondering van algemeene voorschriften en de stukken betreffende de oprichting. (Vern. na 3 jaren). (Zie ook punt B der algemeene omschrijving).

B. *Openbare veiligheid.*

1. Stukken betreffende vervoer van ontvlambare en ontplofbare stoffen. (Vern. na 1 jaar).
2. Opgaven van in gebruik zijnde stoomtuigen en stoomketels. (Zie punt D der algemeene omschrijving).
3. Stukken betreffende de uitreiking van contrôleboeken en vergunningen tot het in werking brengen van stoomwerktuigen. (Vern. na 1 jaar).
4. Id. id. plaats gehad hebbende branden. (Vern. na 3 jaren).

C. *Openbare zedelijkheid.*

1. Verloven en vergunningen tot verkoop van drank met daarbij behoorende stukken. (Vern. na 10 jaren nadat zij zijn vervallen).

1a. Afwijzende beschikkingen op verzoeken om verlof of vergunning tot drankverkoop met de daarbij behoorende stukken. (Zie punt F der algemeene omschrijving).

2. Kennisgevingen van veroordeelingen, enz., medegedeeld ten behoeve van de uitvoering der Drankwet. (Vern. na 10 jaren).
3. Stukken betreffende het verrichten van diensten, enz. door vrouwelijke personen in vergunnings- of verlofslokaliteiten.
4. Id. id. vergunning tot het houden van een loterij.
5. Id. id. vergunning ingevolge de trekhondenwet, de vogelwet en de mollen-, egels- en kikvorschenwet.
6. Id. id. machtiging tot het schieten van schadelijk gedierte.

} zie punt F der algemeene omschrijving.

VII. Openbare gezondheid.

1. Stukken betreffende de benoeming enz. van leden van de gezondheidscommissiën. (Vern. na 1 jaar).
2. Id. id. begrootingen en rekeningen der gezondheidscommissiën. (Vern. na 3 jaren).
3. Id. id. de vestiging, het vertrek enz. van genees-, heel- en verloskundigen, tandmeesters, enz. (Vern. na 1 jaar).
4. Id. id. het aandeel in de kosten, ingevolge de waren- en vleeschkeuringswet. (Vern. na 3 jaren).
5. Id. id. noodslachtingen en de staten van verrichte keuringen ingevolge waren- en vleeschkeuringswet. (Vern. na 1 jaar).
6. Aangiften en kennisgevingen van besmettelijke ziekten. (Vern. na 1 jaar).

7. Stukken betreffende verrichte vaccinatiën. (Zie punt D der algemeene omschrijving).
8. Id. id. aanvrage en beschikbaarstelling van vaccinematerieel. (Vern. na 1 jaar).
9. Kennisgevingen van begravingen uit andere gemeenten en toestemmingen van begraven bij gewelddadigen dood. (Vern. na 1 jaar).
10. Opgaven verleende hinderwetsvergunningen. (Zie punt D der algemeene omschrijving).
11. Stukken betreffende vergunning tot het houden van varkens, bokken, enz. en het hebben van mesthoopen, vuilnis, beerputten, e.d. (Zie punt F der algemeene omschrijving).
12. Aangiften en kennisgevingen van besmettelijke veeziekten. (Vern. na 1 jaar). (Zie ook punt B der algemeene omschrijving).

VIII. Volkshuisvesting.

1. Aanvragen om beschikbaarstelling van een woning. (Vern. na 1 jaar).
2. Stukken betreffende betaalbaarstelling van voorschotten voor woningbouw. (Vern. na 3 jaren na de vaststelling der annuïteit).
3. Id. id. toegekende bouwpremiën (zonder hypotheek). (Vern. na 1 jaar na den termijn, gesteld voor naleving van voorwaarden).
4. Id. id. vergunning ingevolge de woonwagen- en woonschepenwet. (Vern. na 6 jaren).
5. Id. id. vergunning tot het bouwen van z.g. noodwoningen en tot tijdelijke bewoning van perceelen. (Vern. na 1 jaar nadat de bewoning heeft opgehouden).
6. Id. id. aanbrengen van verbeteringen aan woningen. (Vern. na 1 jaar na afloop van de daarvoor gestelde termijnen).
7. Id. id. vergunning tot het onttrekken van woningen aan hare bestemming. (Vern. na 3 jaren).

IX. Waterstaat.

Zie ook bij hoofdverdeeling V. Openbare werken.

1. Stukken betreffende aankondiging van schouw en herschouw. (Vern. na 3 jaren).

X. Verkeer.

1. Stukken betreffende keuring van openbare middelen van vervoer. (Vern. na 1 jaar na afloop van den termijn van goedkeuring).
2. Kennisgevingen en dienstregelingen openbare middelen van vervoer. (Vern. na 1 jaar nadat zij vervallen zijn).
3. Stukken betreffende tijdelijke verkeersstremmingen. (Vern. na 1 jaar).
4. Vergunning tot het berijden van wegen en het hebben van voorwerpen in wegen. (Zie punt F der algemeene omschrijving).

XI. Landbouw, Handel en Nijverheid.

1. Stukken betreffende ijk en herijk. (Vern. na 3 jaren).
2. Id. id. vestiging en vertrek van- en neerleggen van het beroep door schatplichtigen waarborg gouden en zilveren werken. (Vern. na 3 jaren).
3. Id. id. de samenstelling van het landbouwverslag. (Vern. na 3 jaren). (Zie ook punt G der algemeene omschrijving).
4. Afschriften van vergunningen voor verveningen. (Vern. na 3 jaren na afloop der verveningen).
5. Stukken betreffende de vee- en paardenkeuringen. (Vern. na 1 jaar).
6. Id. id. de verkiezing van leden van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, met uitzondering van de processen-verbaal. (Vern. na 1 jaar).
7. Id. id. de verpachting van kermisstandplaatsen. (Vern. na 3 jaren na den afloop van den pachttermijn).
8. Kennisgevingen van het houden van markten in andere gemeenten. (Vern. na 1 jaar).
9. Stukken betreffende jacht- en vischakten en de verantwoording van legesgelden voor deze akten. (Vern. na 1 jaar).

XII. Arbeid.

1. Stukken betreffende de afgifte van arbeids- en steenhouwerskaarten. (Vern. na 1 jaar).
2. Id. id. overwerk, nachtarbeid en ontheffing van voorschriften met betrekking tot de winkelsluiting. (Zie punt F der algemeene omschrijving).
3. Id. id. tewerkstelling bij- of aanmelding voor de werkverschaffing. (Vern. na 1 jaar).
4. Declaraties werkverschaffing. (Zie punt B der algemeene omschrijving).

XIII. Maatschappelijke steun en voorzorg.

1. Stukken betreffende steun door het Koninklijk Huis. (Vern. na 1 jaar).
2. Id. id. de verpleging van patiënten in ziekenhuizen, sanatoria, enz. (Vern. na 3 jaren).
3. Id. id. de verpleging van krankzinnigen, zwakzinnigen, idioten en achterlijken. (Vern. na 3 jaren). (Zie ook punt B der algemeene omschrijving).
4. Id. id. geldelijke ondersteuning van- en verstrekking in natura aan behoeftigen en werkloozen. (Vern. na 3 jaren). (Zie ook punt B der algemeene omschrijving).
5. Ontvangen circulaires, besluiten, beschikkingen e.d., betreffende de werkloosheidsverzekering en arbeidsbemiddeling, voor zoover deze voor de eigen administratie niet van toepassing zijn of kunnen worden. (Vern. na 1 jaar).
6. Stukken betreffende het aandeel der gemeente in de kosten der werkloosheidsverzekering. (Vern. na 3 jaren).
7. Id. id. uitkeering uit de werkloozenkassen. (Vern. na 3 jaren).
8. Opgaven ingevolge de ongevallen-, ouderdoms- en invaliditeitswet. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

XIV. Volksontwikkeling en opvoeding.

1. Stukken betreffende viseering akten, enz. onderwijzend personeel (Vern. na 3 jaren).
2. Id. id. het toelaten, in- en afschrijven van leerlingen op scholen. (Vern. na 3 jaren).
3. Id. id. het verkrijgen van bijdragen, enz. in de kosten van onderwijs. (Zie punt B der algemeene omschrijving).
4. Id. id. het toekennen van bijdragen, enz. in de kosten van onderwijs. (Zie punt B der algemeene omschrijving).
5. Id. id. benoeming enz. van leden der commissiën van toezicht op het onderwijs, ouder-commissiën en tot wering van school-

verzuim. (Vern. na 1 jaar na afloop van den termijn, waarvoor de benoeming is geschied).

6. Opgaven i.z. huisonderwijs en kennisgevingen vermeende vrijstelling leerverplichting. (Vern. na 1 jaar).

7. Stukken betreffende leerplichtmaterieel. (Vern. na 1 jaar).

8. Id. id. de aanschaffing, enz. van leermiddelen en schoolbehoeften. (Vern. na 3 jaren) .

9. Id. id. het in gebruik geven van schoolgebouwen en terreinen. (Vern. na 1 jaar na afloop van den termijn waarover de ingebruikgeving loopt).

10. Id. id. het verstrekken van schoolvoeding en kleeding. (Vern. na 3 jaren).

11. Id. id. de statistiek van het onderwijs. (Zie punt D der algemeene omschrijving).

XV. Eeredienſten.

1. Stukken betreffende vergunning i. z. het verrichten van arbeid op Zondag. (Zie punt F der algemeene omschrijving).

XVI. Landsverdediging.

1. Stukken waarvan de feitelijke inhoud wordt vastgelegd in registers en andere stukken, welke betrekking hebben op bepaalde lichtingen (met uitzondering van de inschrijvings-, alphabetische-, lotings-, verlofgangersregisters, e.d.). (Vern. na 3 jaren).

2. Stukken betreffende inkwartieringen en vorderingen (met uitzondering van de lijsten). (Vern. na 3 jaren).

3. Id. id. uitbetaling vergoedingen aan dienstplichtigen. (Vern. na 3 jaren). (Zie ook punt B der algemeene omschrijving).

XVII. Justitie.

1. Stukken betreffende de taak van den burgemeester als hulp-officier van Justitie (inzending processen-verbaal, inlichtingen en opgaven over justitiezaken). (Vern. na 3 jaren).

Behoort bij beschikking van de Ministers van Binnenlandsche Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 29 Februari 1936, n°. 4559, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur, en 15 April 1936, n°. 2130, Afdeeling Kunsten en Wetenschappen.

Ons bekend,

De Secretaris-Generaal van Binnenlandsche Zaken,
Frederiks.

De Secretaris-Generaal van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen,
Van Poelje.

(B.)

---

24 *April* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.)

Nu appellant bij in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den rechter is veroordeeld terzake van het plegen van ontucht met leerlingen zijner school, bestaat er voor de Kroon geen aanleiding, aan zijn schuld te twijfelen, en kan hij dus niet in zijne betrekking worden gehandhaafd.

Wel heeft de Raad het ontslag verleend vóórdat de rechter uitspraak had gedaan, maar appellant heeft niet aannemelijk gemaakt dat de gemeenteraad door te besluiten tot het geven van oneervol ontslag onder de toenmaals bekende omstandigheden een ontoelaatbare gedragslijn zou hebben gevolgd.

Voor vernietiging van het raadsbesluit is dus geen aanleiding.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door X te IJ tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 29 October 1935, n°. 225, L.O., waarbij is ongegrond verklaard zijn beroep op dit college tegen het besluit van den raad der gemeente Z van 28 Juni 1934, waarbij hem met ingang van dien datum niet-eervol ontslag is verleend als hoofd van de openbare lagere school in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 April 1936, n°. 101;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 20 April 1936, n°. 4445, afd. L. O.;

O. dat de raad der gemeente Z bij besluit van 28 Juni 1934 aan X, met ingang van dien datum, niet-eervol ontslag heeft verleend als hoofd der openbare lagere school aldaar, uit overweging, dat de Voorzitter heeft gerapporteerd, dat het hoofd der openbare lagere school volgens het daarvan opgemaakt proces-verbaal, dd. 26 Juni 1934, verdacht wordt van overtreding van art. 249 Sr., gepleegd in de openbare lagere school en in zijne woning te Z, met vier daarin genoemde minderjarige meisjes; dat wegens de in het bovengenoemde proces-verbaal vermelde feiten de belangen van het onderwijs in zoodanige ernstige mate worden geschaad, dat het hoofd der school in zijne functie niet kan worden gehandhaafd;

dat, nadat van dit raadsbesluit X bij Ged. Staten van Gelderland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 29 October 1935, n°. 225, L. O., het beroep ongegrond hebben verklaard, uit overweging, dat bij het thans in kracht van gewijsde gegaan arrest van het Gerechtshof te Arnhem van 29 Mei 1935 de appellant schuldig is verklaard aan het misdrijf van ontucht, gepleegd door onderwijzers met aan hunne zorg of opleiding toevertrouwde minderjarigen, meermalen gepleegd, en dat hij deswege is veroordeeld tot een gevangenisstraf van een jaar en drie maanden; dat hierdoor is komen vast te staan, dat de raad van Z op grond van een juist gebleken beschuldiging heeft geoordeeld, dat X niet in zijne functie van hoofd der school kon worden gehandhaafd en hem niet-eervol ontslag als zoodanig heeft verleend;

dat van het genoemde besluit van Ged. Staten X bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de raad der gemeente Z hem, toen hij, als verdacht zich aan een strafbaar feit te hebben schuldig gemaakt, op Zondag 24 Juni 1934 in voorloopige hechtenis werd genomen, zonder nader onderzoek en zonder hem in de gelegenheid te hebben gesteld zich te verantwoorden, eenige dagen later niet-eervol heeft ontslagen; dat dit ongemotiveerde

ontslag mede een der voornaamste oorzaken is geweest, dat in Z de meening heerschte, dat hij natuurlijk schuldig was, hetgeen weder ten gevolge had, dat de politie gemakkelijk spel had bij de jeugdige vrouwelijke getuigen: dat, al heeft de strafrechter hem later schuldig geacht, hij niet-eervol ontslagen is op een tijdstip, dat er nog slechts verdenkingen tegen hem bestonden, welke maatregel in strijd is met de rechtspositie en de rechtszekerheid van ambtenaren; dat hij bij in kracht van gewijsde gegaan arrest van het Gerechtshof te Arnhem van 29 Mei 1935 schuldig is verklaard aan het misdrijf van ontucht en dat hij deswege veroordeeld is tot een gevangenisstraf van een jaar en drie maanden; dat Ged. Staten ten onrechte oordeelen, dat hierdoor is komen vast te staan, dat de raad op grond van een juist gebleken beschuldiging heeft geoordeeld, dat hij niet in zijne functie van hoofd der school kon worden gehandhaafd, omdat hij weliswaar veroordeeld is, maar daarom nog niet schuldig is; dat het arrest, zooals hij nader uiteenzet, zijns inziens op volkomen losse gronden is gebaseerd, welke gronden den toets der critiek niet kunnen doorstaan; dat hij onschuldig is en niets liever wil, dan zijne functie weder opnemen; dat hij verzoekt, zijn beroep tegen het raadsbesluit alsnog gegrond te verklaren, althans het niet-eervol ontslag niet te handhaven;

O. dat, nu de appellant bij in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den rechter is veroordeeld, voor Ons geen aanleiding bestaat aan zijn schuld te twijfelen;

dat hij mitsdien in zijne betrekking niet kan worden gehandhaafd;

dat wel van de zijde van den appellant is beweerd, dat, ook al ware dit zoo, dit niet weg zou nemen, dat de gemeenteraad op 28 Juni 1934 op grond van onvoldoende gegevens en vooruitloopende op de rechterlijke beslissing de schuld van den appellant heeft aangenomen, zoodat het aldus op dien datum ten onrechte door den gemeenteraad gegeven ontslag zou moeten worden vernietigd, doch dat Wij met deze zienswijze niet kunnen instemmen;

dat toch, daargelaten nog, of een raadsbesluit als het onderhavige, nu de juistheid van het daarbij ingenomen standpunt achteraf bevestiging vindt in eene rechterlijke eindbeslissing, als ten onrechte genomen voor vernietiging in aanmerking kan komen, in dit geval niet is aannemelijk gemaakt, dat de gemeenteraad door het besluiten tot het geven van oneervol ontslag aan den appellant onder de toenmaals bekende omstandigheden eene ontoelaatbare gedragslijn zou hebben gevolgd;

dat derhalve Ged. Staten op goede gronden het beroep van den appellant tegen het genoemde raadsbesluit ongegrond hebben verklaard;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

27 *April* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Art. 17.)

Het opleggen van een nieuwe voorwaarde, die de bestaansmogelijkheid van het bedrijf in gevaar zou brengen, moet met het oog op de aanspraken, welke de concessionaris op het uitoefenen van het bedrijf ter plaatse krachtens zijne vergunning kan doen gelden, achterwege blijven. Nu het niet is mogen gelukken, andere voorwaarden te vinden, welke de bestaande bezwaren in voldoende mate zouden kunnen opheffen, moet noodgedwongen in den bestaanden toestand worden berust.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door W. Vermeulen, te Dongen, tegen het besluit van B. en W. dier gemeente van 17 April 1934, waarbij hem als houder van de vergunning, verleend bij besluit van dat college van 2 September 1927, N°. 376, tot oprichting van eene haarwasscherij en -drogerij op het perceel, gelegen onder de gemeente Dongen aan den Sluisweg N°. 7, kadastraal bekend gemeente Dongen, sectie A, N°. 1450, nieuwe voorwaarden zijn opgelegd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 April 1936, N°. 28;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 April 1936, N°. 257 H, Afdeeling Arbeid;

O. dat B. en W. van Dongen bij besluit van 17 April 1934 aan den vorengenoemden concessionaris een zestal nieuwe voorwaarden hebben opgelegd, waarvan die onder 1°, 5° en 6° luiden:

1°. de voorraden te wasschen haar moeten worden opgeslagen in een gesloten deel der fabriek, geen werklokaal zijnde, of in een gesloten, daartoe op het fabrieksterrein te plaatsen gebouw, waarin alleen vaste ramen mogen zijn en waarvan de buitendeuren aan alle zijden klemdicht moeten sluiten en slechts geopend mogen zijn tijdens den aanvoer van nieuwe grondstoffen of tot het afnemen van de dagelijks te wasschen hoeveelheid haar. Deze opslagplaats moet — voor afvoer van dampen — op het dak voorzien zijn van een of meer luchtkappen, dit ter beoordeeling van hun college, waarvan de boveneinden minstens 15 meter boven den beganen grond uitsteken;

5°. de gezamenlijke afvalwateren van het bedrijf moeten vóór de loozing op de rivier „de Donge", hetzij dit direct of indirect geschiedt, in zandvangers, van de constructie, vorm en afmetingen, als aangegeven in de bij dit besluit behoorende, gewaarmerkte bijlage, van zware zand- en kalkdeelen worden bevrijd. Van deze zandvangers moeten — zooals in de bijlage aangegeven — twee reeksen aanwezig zijn, die beurtelings ten hoogste twee weken achtereen in gebruik moeten zijn en die telkens onmiddellijk na gebruik moeten worden schoongemaakt. Het uit de zandvangers verwijderde slib mag niet in eenig openbaar water worden gebracht, doch moet uitsluitend door ingraven in den grond en afdekking met minstens 0.3 meter zuivere aarde of zand op het terrein der fabriek worden geborgen. Deze

wijze van afdekking is ook verplicht bij het begraven van den vasten afval, onder 4°. van dit besluit genoemd;

6°. elke loozing en elke wijze van loozing, anders dan onder 5°. omschreven, is verboden;

dat B. en W. daarbij o. a. hebben overwogen, dat de ondervinding de dringende noodzakelijkheid heeft aangetoond, dat alsnog nieuwe voorwaarden dienen te worden opgelegd; dat toch door Vermeulen voornoemd op de aan zijne fabriek grenzende terreinen groote hoeveelheden koe- en varkenshaar, waarin vele huid- en vleeschresten, onder meer ter uitrotting worden opgeslagen; dat inzonderheid het varkenshaar, dat de laatste jaren in steeds grootere kwantums wordt aangevoerd, een doordringenden, walgelijken en onhoudbaren stank verspreidt; dat ook de stank van de hoeveelheden haar, welke zich in afwachting van de behandeling in de fabriek bevinden, de volle aandacht verdient, vermits dit haar meestal in de onmiddellijke nabijheid der groote fabriekspoort, welke steeds geheel open staat, is opgeslagen; dat deze haarmassa's, vooral in de zomermaanden, de teeltplaats vormen van velerlei ongedierte, inzonderheid vliegen, welke bij tienduizenden tegelijk op de haarterreinen worden aangetroffen en hunne omgeving op uiterst hinderlijke wijze bevolken; dat het meestal sterk verontreinigd bedrijfs-waschwater door het niet vóór de loozing op de Donge, met eenvoudige middelen op eigen terrein zuiveren van de onopgeloste bedrijfsstoffen, in niet onbeduidende mate medewerkt tot vervuiling van de voornoemde rivier; dat de betrokken fabriek, welke in de dichtbebouwde kom der gemeente is gelegen, door de voornoemde feiten omvangrijken hinder en schade veroorzaakt aan de omwonenden, hetgeen zich onder meer demonstreert in waardedaling van en vermindering der belangstelling voor de in de naaste omgeving der fabriek gelegen woningen en bouwterreinen; dat toch de walgelijke, voor de gezondheid schadelijke stank, welken zij steeds verspreidt, en welks hinder dikwerf op honderden meters afstand van de fabriek nog danig wordt ondervonden, de omwonenden noopt ramen en deuren bijna voortdurend gesloten te houden, waardoor eene behoorlijke luchtverversching — juist in den tijd, dat daaraan de meeste behoefte bestaat — in hunne huizen is uitgesloten; dat deze toestand om de bovenvermelde redenen niet langer mag bestendigd worden;

dat van dit besluit W. Vermeulen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de vijfde voorwaarde groote bezwaren voor hem oplevert in verband met de reiniging van de waterafvoerkanalen en met het ingewikkelde schuivensysteem; dat hij een ander systeem van waterreiniging, als door hem nader aangegeven zou willen zien toegepast, bij welk systeem met eene gemakkelijker wijze van reiniging van de waterroosters en afvoerkanalen is rekening gehouden; dat, wat de eerste voorwaarde betreft, in de gemeente Dongen vele kwalijk riekende bedrijven zijn gelegen; dat daartegen slechts afdoende zou kunnen worden opgetreden door die bedrijven geheel stop te zetten; dat door het onmogelijk maken van bedoelde bedrijven de werkloosheid in Dongen zou toenemen; dat deze bedrijven noodzakelijke functiën in het industrieele leven van Nederland verrichten; dat zijn bedrijf, hetwelk tientallen van jaren op dezelfde plaats bestaan heeft, aan deze plaats bestaansrecht ontleenen moet en zijne plaats niet behoeft te ruimen voor bouwgrondspeculanten; dat waardevermindering van onroerende goederen geen schade in den zin der Hinderwet is; dat er bij de behandeling van koehaar van stank van beteekenis geen sprake kan zijn; dat dus, voor wat koehaar aangaat, de 1e voorwaarde onnoodig is; dat de fermentatie van varkenshaar naar deskundig oordeel alleen in de buitenlucht en onder directe inwerking van zonnestralen en regen kan geschieden, aangezien anders het haar bederft en qualitatief onwaardig wordt; dat dit fermenteeren bij een normalen gang van het bedrijf geen overmatigen hinder of stank teweeg brengt; dat de stank in hinderlijken vorm slechts enkele malen optrad, waarvoor echter bijzondere redenen aanwezig waren; dat dus, wijl het fermenteeren in de buitenlucht moet geschieden, het opleggen van de 1ste voorwaarde tot vernietiging van zijn bedrijf moet leiden; dat het zijns inziens in strijd met het stelsel der Hinderwet is te achten, dat de nieuwe voorwaarden zouden leiden tot een systeem, waardoor zijn bedrijf wordt lam geslagen; dat de door de inrichting veroorzaakte vliegenplaag erger lijkt dan zij is; dat hij verzoekt, de 1e voorwaarde te doen vervallen en de 5e voorwaarde te wijzigen als nader is aangegeven;

O. ten aanzien van de 1e voorwaarde, dat mede op grond van nadere op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur verstrekte inlichtingen, moet worden aangenomen, dat het stellen van deze voorwaarde de bestaansmogelijkheid van het bedrijf in gevaar zou brengen, aangezien, indien het fermenteeren binnenshuis geschiedt, een in den handel veel minder gewild product zou worden verkregen dan indien dit in de open lucht plaats vindt;

dat het opleggen van eene nieuwe voorwaarde, waaraan dit gevolg is verbonden, met het oog op de aanspraken, welke de concessionaris op het uitoefenen van het bedrijf ter plaatse krachtens zijne vergunning kan doen gelden, in een geval als het onderhavige achterwege moet blijven;

dat het niet is mogen gelukken, andere voorwaarden te vinden, welke de bestaande bezwaren in voldoende mate zouden kunnen opheffen;

dat onder deze omstandigheden noodgedwongen in den bestaanden toestand zal dienen te worden berust, waarbij er intusschen op valt te wijzen, dat de veroorzaakte hinder niet aanwezig is in zoo ernstige mate, als het gemeentebestuur het doet voorkomen;

O. ten aanzien van de 5e voorwaarde, dat blijkens de overgelegde ambtsberichten eene voor den appellant minder bezwarende en tevens doeltreffender behandeling van het afvalwater der inrichting zal worden verkregen, indien die voorwaarde vervangen wordt door de hieronder aangegevene;

dat dus het besluit van B. en W. behoort te worden gewijzigd;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:
het bestreden besluit van B. en W. van Dongen te wijzigen als volgt:
I. de door B. en W. aan de vergunning verbonden 1ste voorwaarde vervalt;
II. de door B. en W. aan de vergunning verbonden 5de voorwaarde wordt gelezen:
5°. De gezamenlijke afvalwateren van het bedrijf moeten vóór de loozing in zandvangers van doeltreffende constructie en voldoende capaciteit, ingericht overeenkomstig de beginselen, neergelegd in de bij Koninklijk besluit van 27 April 1936, N°. 20, gevoegde schetsteekening, van zware zand- en kalkdeelen worden bevrijd.
Van deze zandvangers moeten twee stuks, eventueel twee reeksen, worden aangelegd, die beurtelings ten hoogste twee weken achtereen in gebruik zijn en die telkenmale na buitengebruikstelling onverwijld moeten schoongemaakt.
Het uit de zandvangers verwijderde slib mag niet in eenig openbaar water worden gebracht, doch moet, tenzij het naar de gemeentelijke stortplaats voor vuil wordt vervoerd, in den grond worden ondergespit en met ten minste 30 cm zuivere aarde of zand worden afgedekt. Deze wijze van afdekking is ook verplicht bij het begraven van den vasten afval, in voorwaarde 4 genoemd.
Met bepaling wijders, dat aan de nieuwe voorwaarden moet zijn voldaan binnen 4 maanden na de dagteekening van dit besluit.
Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

29 *April* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Motorrijtuigenbelastingwet art. 41.)

Het in den nacht neerzetten van een automobiel op den openbaren weg onder Schiebroek en langer dan drie uur laten staan met de bedoeling, dat dit laten staan bij wijze van rustplaats voor den nacht geschiedt, is „innemen van openbaren gemeentegrond", belastbaar gesteld door de Verordening.

De Verordening, belastbaar stellende het innemen van openbaren gemeentegrond, voorzooveel dit bestaat in handelingen als hier hebben plaats gevonden, is geenszins in strijd met de ten deze nog toepasselijke Wegenbelastingwet.

De Hooge Raad, enz.;
Gezien het beroepschrift in cassatie van A. te Schiebroek, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van den 31 October 1935, betreffende den hem opgelegden aanslag in de Precariorechten der gemeente Schiebroek over het jaar 1934;
Gehoord enz.;
O. dat in de Verordening op de heffing van precariorechten in de gemeente Schiebroek de volgende bepalingen voorkomen:
Art. 1. 1. Er wordt in deze gemeente, onder de benaming van precariorechten, een belasting geheven:
a. voor het gebruik of genot van openbaren gemeentegrond of openbaar gemeentewater of van andere gemeentebezittingen;
b. voor het hebben van voorwerpen onder, op of boven openbaren gemeentegrond of openbaar gemeentewater, niet vallende onder *a*; enz.
Art. 2. De belasting bedraagt het volgende:
A. Gebruik gemeentegrond, algemeen tarief.
Voor het innemen, van openbaren gemeentegrond, per m^2: *a.* voor een dag f 0.10.
Art. 6. Geen belasting volgens deze verordening wordt geheven voor:
1. enz.
6. het innemen van openbaren gemeentegrond, uitsluitend vallende onder art. 2, letter A, indien dit niet langer duurt dan drie uur; enz.
O. dat belanghebbende in de precariorechten der gemeente Schiebroek over 1934 is aangeslagen tot een bedrag van f 0.90 en, na vergeefsche reclame tegen de beschikking van den gemeenteraad, houdende handhaving van den aanslag, in beroep is gekomen;
dat de Raad van Beroep heeft vastgesteld, dat belanghebbende gedurende den nacht van 23 op 24 October 1934 zijn automobiel op den Platoonweg, eenen openbaren weg onder Schiebroek, heeft neergezet en langer dan drie uur heeft laten staan, zijnde onweersproken, dat de ingenomen oppervlakte 9 m^2 bedraagt;
dat de Raad verder heeft overwogen:
„dat appellant ter vergadering, onweersproken, naar voren deed brengen, dat een auto, zelfs een die in zeer druk gebruik is, ongeveer 80 % van haar tijd per jaar stilstaat, zoodat hier iets belast is, wat behoort tot het normale rijden met een auto, waarvoor zijns inziens ingevolge art. 41 der motorrijtuigenbelastingwet, nu het op den openbaren weg geschiedt, de onderhavige belasting, welke dan naar het oordeel van appellants raadsman in wezen weggeld zou zijn, niet mag worden geheven;
„dat de Raad in hetgeen hier in feite heeft plaats gevonden iets anders ziet dan het tijdens het rijden op den openbaren weg laten stilstaan van het motorrijtuig, daar het tijdstip, waarop de appellant zijn motorrijtuig rust gunde, de plaats waar zulks geschiedde en het tijdstip, dat hij voor beëindiging van die rust in zijn hoofd had, meebrengen, dat de bedoeling moet worden geacht aanwezig te zijn om de betreffende auto daar bij wijze van rustplaats voor den nacht te laten staan, hetwelk van het feitelijk in een garage opbergen alleen in zooverre afwijkt (voor zoover ten deze van belang), dat niet van een garage, maar van een openbaren weg, die onweersproken gemeentegrond is, een bepaald oppervlak is ingenomen, wat in dit geval medebrengt, dat de aanslag geacht moet worden terecht te zijn opgelegd, als steunende op art. 2 A. j°. art. 6 nummer 6 der betreffende verordening";
dat de Raad van Beroep op deze gronden de beschikking van den Gemeenteraad heeft gehandhaafd;
O. dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is voorgesteld:
„S., althans v. t. van de artt. 1 en 2 sub A der verordening op de heffing van precariorechten in de gemeente Schiebroek, vastgesteld door den Raad dier gemeente op 12 April

1933, goedgekeurd bij K. B. van 5 Juli 1933, S. 43, de artt. 168, 193, 269, 273, 275 en 277 der wet van 29 Juni 1851, S. 85 (Gemeentewet) en art. 41 der Wet van 30 December 1926, S. 464 (Motorrijtuigenbelastingwet);

1°. door onderscheid te maken tusschen het tijdens het rijden op den openbaren weg laten stilstaan van een motorrijtuig en hetgeen in feite heeft plaats gehad, namelijk het laten stilstaan van het motorrijtuig met de bedoeling om dat daar bij wijze van rustplaats voor den nacht te laten staan, daar immers gezegde verordening zoodanig onderscheid niet kent;

2°. door, na feitelijk te hebben beslist, dat de betreffende auto bij wijze van op een rustplaats voor den nacht op den openbaren weg stilstond, te beslissen dat daardoor in den zin van gezegde verordening openbare gemeentegrond is ingenomen en de aan belanghebbende opgelegde aanslag geacht moet worden terecht te zijn opgelegd, als steunende op art. 2 A j°. art. 6 nummer 6 der betreffende verordening, daar immers het zoogenaamde „parkeeren" van auto's — gelijk ten deze feitelijk heeft plaats gevonden — in den kennelijken zin der verordening niet als het innemen van openbaren gemeentegrond is te beschouwen;

3°. door voorschreven verordening voor zoover zij mocht bedoelen te belasten het innemen van openbare wegen door daarop motorrijtuigen te laten staan verbindend te achten, daar zij alsdan immers als in strijd met art. 41 der Motorrijtuigenbelastingwet onverbindend is, omdat dit wetsartikel, behoudens de daarin gemaakte uitzondering, de heffing van andere belastingen terzake van het rijden met motorrijtuigen op den openbaren weg dan die, welke aan het Verkeersfonds ten goede komt verbiedt, zijnde immers, gelijk ook de bestreden beslissing implicite aanneemt, het begrip „rijden met motorrijtuigen" in art. 41 der Motorrijtuigenbelastingwet, blijkens den considerans der wet en de geschiedenis van de tot standkoming van dit artikel, te verstaan als „verkeer met motorrijtuigen" in het algemeen, waaronder derhalve óók begrepen is het stilstaan of laten staan daarvan op den openbaren weg, daar immers geenerlei verkeer met motorrijtuigen op den openbaren weg mogelijk is zonder deze óók aldaar te laten stilstaan of te parkeeren;"

O. omtrent het middel:

dat ter zake niet afdoet, of de Raad een onderscheid heeft gemaakt tusschen het tijdens het rijden op den openbaren weg laten staan van een motorrijtuig en hetgeen hier feitelijk heeft plaats gehad; dat toch niet verrichte handelingen, gelijk bedoeld laten staan tijdens het rijden, ten deze zonder belang zijn, daar het alleen aankomt op 's Raads beslissing omtrent de belastbaarheid van hetgeen werkelijk is geschied;

dat voorts belanghebbende's betoog, dat het zoogenaamde „parkeeren" van automobielen ten deze feitelijk heeft plaats gevonden, feitelijken grondslag mist, daar de Raad eene beslissing in dezen zin niet heeft gegeven;

O. verder, dat de Raad terecht heeft geoordeeld, dat het in den nacht neerzetten van den automobiel op den openbaren weg onder Schiebroek en langer dan drie uur laten staan met de bedoeling, dat dit laten staan bij wijze van rustplaats voor den nacht geschiedt, is „innemen van openbaren gemeentegrond", belastbaar gesteld door de Verordening;

dat de Verordening, belastbaar stellende het innemen van openbaren gemeentegrond, voorzooveel dit bestaat in handelingen als hier hebben plaats gevonden, geenszins in strijd is met de ten deze nog toepasselijke Wegenbelastingwet;

dat toch deze wet in art. 41, eerste lid, wel bepaalde, dat behoudens de heffing van tol ter zake van het rijden met motorrijtuigen op den openbaren weg geene andere belasting zou worden geheven dan welke krachtens de wet aan het wegenfonds ten goede kwam; dat echter „het rijden met motorrijtuigen" in den zin dier wet niet omvat hetgeen hier heeft plaats gevonden, namelijk het in den nacht neerzetten van den automobiel op den openbaren weg en langer dan drie uur laten staan met de bedoeling, dat dit laten staan bij wijze van rustplaats voor de nacht geschiedt;

O. dat derhalve het middel ongegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

4 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 12.)

Uit den inhoud en strekking van de Wet Openbare Vervoermiddelen blijkt, dat deze wet regels heeft willen geven betreffende openbare middelen van vervoer, voorzoover deze personen of goederen vervoeren van een binnen het Rijk gelegen plaats naar een andere dergelijke plaats, maar niet betreffende openbare middelen van vervoer, die personen of goederen vervoeren van een binnen het Rijk gelegen plaats *rechtstreeks naar het buitenland*.

Het feit, dat req. in werking heeft gebracht en gehouden een rechtstreekschen autobusdienst Amsterdam-Düsseldorf en omgekeerd, valt niet onder art. 12 Wet Openb. Vervoermiddelen en is ook niet elders strafbaar gesteld.

Op het beroep van D. v. J., touringcarondernemer te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Amsterdam van 2 Januari 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Amsterdam, de requirant ter zake „zonder vergunning als bedoeld bij de artt. 2 en 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen een autobusdienst in werking brengen met toepassing der artt. 1, 2, 3, 12 der genoemde wet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot betaling van een geldboete van vijf en twintig gulden en vijf dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. E. Hollander).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Met vernietiging wegens vormgebrek van een veroordeelend vonnis van den Kantonrechter te Amsterdam, verklaarde de Arr.-Rechtbank aldaar bij vonnis van 2 Januari 1936, ten laste van requirant bewezen, dat hij,

directeur der „Algemeene Nederlandsche Reisonderneming", als ondernemer van een openbaar middel van vervoer van personen, van welke onderneming het hoofdkantoor te Amsterdam was gevestigd, een autobus, zijnde een motorrijtuig bestemd om langs een bepaalden weg de personen, die zich daartoe aanmelden, te vervoeren, heeft gebezigd tusschen Amsterdam en Dusseldorf (Duitschland) en met die autobus, de autobusdienst Amsterdam-Dusseldorf en omgekeerd in werking heeft gebracht en gehouden.

Hij — verdachte — heeft op 2, 5, 6 en 9 Januari 1935 een autobus met Frits Carits als bestuurder in de uitoefening van den dienst doen rijden op de Weesperzijde te Amsterdam op het traject bovengenoemd terwijl passagiers tegen betaling werden vervoerd.

Voor het gedeelte van het traject, gelegen in de provincie Noord-Holland was aan hem — verdachte — door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland of in hooger beroep door de Kroon geen vergunning verleend tot het in werking brengen en houden van de autobusdienst bovenvermeld.

De Rechtbank was, n. a. v. het verweer van requirant, dat voor het in werking brengen en houden van een dergelijken autobusdienst een vergunning niet vereischt was, van oordeel, dat deze opvatting in de Wet Openbare Vervoermiddelen niet steun vindt. Zij merkte daartoe op, dat toch art. 1 van genoemde wet voor het in werking brengen van een openbaar middel tot vervoer van personen, wanneer dat vervoer met autobussen geschiedt, vergunning daartoe vordert, zonder onderscheid te maken, of een der eindpunten van de autobusdienst, gelijk in casu het geval is, buiten Nederland is gelegen dan wel binnen het Rijk;

dat zulks dan ook in overeenstemming is met het oogmerk, waartoe bedoelde vergunning wordt gevorderd, zijnde zulks om te voorkomen, dat door onjuiste of te ruime voorziening met vervoermiddelen de duurzame verkeersbehoeften worden geschaad.

Aan het feit de benaming gevend: „zonder vergunning als bedoeld bij de artt. 2 en 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen een autobusdienst in werking brengen", verklaarde de Rechtbank het bewezene strafbaar, requirant deswege strafbaar, en veroordeelde hem, met aanhaling der artt. 1, 2, 3 en 12 van genoemde wet tot een geldboete van f 25, de vervangende hechtenis daarbij bepalend op 5 dagen.

In cassatie voert requirant als middel aan: „S., althans v. t. toepassing van de artt. 1, 2, 3, 5 en 12 der Wet Openbare Vervoermiddelen, 23 en 91 Sr., art. 351 en 352 Sv., aangezien de Wet Openbare Vervoermiddelen van 23 April 1880, zooals deze thans luidt, niet van toepassing is op autobussen, welke personen vervoeren uitsluitend van een Nederlandsche plaats rechtstreeks naar het buitenland, blijkende immers uit inhoud en strekking van de Wet Openbare Vervoermiddelen, dat de Wetgever alleen heeft willen regelen het vervoer tusschen verschillende binnen het Rijk gelegen plaatsen."

Ik ben van meening, dat het middel juist is, en vind daarvoor steun in een arrest van den H. R. gewezen kort na het in werking treden der wet van 23 April 1880, S. 67, en zulks hoewel de wet nadien herhaaldelijk gewijzigd is, en hoewel sindsdien de autobussen verschenen zijn.

Het arrest van 9 Januari 1882 (W. 4739) toch geeft een beslissing omtrent de algemeene strekking en werking der wet, welke beslissing, ondanks de wetswijzigingen en het verschijnen van nieuwe vervoermiddelen haar beteekenis heeft behouden.

Toen werd de vraag gesteld, of de wet van toepassing was op de rechtstreeks naar het buitenland varende schepen, welke niet tevens in geregelde dienst van de eene plaats naar de andere hier te lande reizigers vervoerden.

De H. R. beantwoordde de vraag ontkennend met een beroep op den tekst van verschillende bepalingen der wet, verder gronden ontleenend aan de geschiedenis der tot standkoming.

Ik meen dat ook thans gelijke beslissing zal moeten worden gegeven.

Inderdaad onderscheidt art. 1 der Wet niet, zooals de Rechtbank zegt, waar het eindpunt van den dienst is gelegen, doch ik acht dit niet voldoende om de wet toepasselijk te verklaren op diensten naar het buitenland. De wijzigingswet van 30 Juli 1926, S. 250 is juist tot stand gekomen om ten opzichte van het zich ontwikkelend verkeer, wenschelijke regelingen te treffen, en zooals de geschiedenis dier aanvullingen leert, een vergunningsstelsel in het leven te roepen voor intercommunale autobusdiensten.

Die wijziging betreft echter niet een internationalen dienst, zooals die waarvan in deze zaak sprake is.

In hoeverre op een internationalen autobusdienst de Wet van 28 November 1935, S. 674, houdende regelen omtrent het vervoer van personen en goederen met motorrijtuigen uit en naar het buitenland, toepasselijk zou kunnen zijn, behoef ik niet na te gaan. De telastelegging houdt daarmede niet rekening en kon dit ook niet doen, daar de feiten gepleegd zijn in Januari 1935, en de vervolging is ingesteld voor deze wet bestond.

Ik acht het telastegelegde en bewezenverklaarde dus niet strafbaar en concludeer dat het bestreden vonnis in zooverre en wat betreft de veroordeeling zal worden vernietigd, en dat de H. R. ten principale rechtdoende requirant ontsla van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — ten laste van den requirant is bewezen verklaard: (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank naar aanleiding van het door requirant gevoerd verweer, dat voor het in werking brengen en houden van een autobusdienst als de onderhavige geen vergunning vereischt is, overweegt, dat deze meening in de Wet Openbare Vervoermiddelen geen steun vindt, daar art. 1 voor het in werking

brengen van een openbaar middel tot vervoer van personen, wanneer dat vervoer, met autobussen geschiedt, vergunning daartoe vordert, zonder onderscheid te maken, of een der eindpunten van den autobusdienst, gelijk in deze, buiten Nederland is gelegen dan wel binnen het Rijk, hetgeen dan ook in overeenstemming is met het oogmerk, waartoe de vergunning wordt gevorderd, te weten om te voorkomen, dat door onjuiste of te ruime voorziening met vervoermiddelen de duurzame verkeersbehoeften worden geschaad;

O. omtrent het middel:

dat uit den inhoud en strekking van de Wet Openbare Vervoermiddelen blijkt, dat deze wet regels heeft willen geven betreffende openbare middelen van vervoer, voorzoover deze personen of goederen vervoeren van een binnen het Rijk gelegen plaats naar een andere dergelijke plaats, maar niet betreffende openbare middelen van vervoer, die personen of goederen vervoeren van een binnen het Rijk gelegen plaats rechtstreeks naar het buitenland;

dat dit in het bijzonder volgt uit de voorschriften waaraan een ondernemer van een openbaar middel van vervoer van personen, vóórdat hij den dienst aanvangt, moet voldoen, neergelegd in de artt. 5 en 6, en ook art. 11 aanwijzingen oplevert voor de juistheid der gemelde opvatting;

dat wijders aan het door de Rechtbank aan art. 1 ontleende argument waarde moet worden ontzegd, nu onder „vervoer" in de uitdrukking „vervoer van personen met autobussen" moet worden verstaan enkel het vervoer tusschen binnenslands gelegen plaatsen, terwijl de bereiking van het oogmerk, waarop de Rechtbank doelt, bij rechtstreeksch vervoer met het buitenland minder dringend is;

dat waar — in overeenstemming met den inhoud der bewijsmiddelen, en al spreekt de Rechtbank bij de weerlegging van requirant's verweer minder volledig van een autobusdienst, waarvan een der eindpunten in het buitenland is gelegen — uit de bewezenverklaring slechts valt af te leiden, dat requirant een rechtstreekschen autobusdienst Amsterdam-Dusseldorf en omgekeerd in werking heeft gebracht en gehouden, welk feit als betoogd nòch valt onder art. 12 der Wet Openbare Vervoermiddelen, nòch elders strafbaar is gesteld, de Rechtbank ten onrechte, met qualificatie van het bewezene, de strafbaarheid daarvan en van requirant heeft aangenomen en den requirant tot straf heeft veroordeeld, zoodat het middel gegrond is;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voor zoover daarbij het bewezene is gequalificeerd en strafbaar verklaard, de requirant deswege strafbaar is verklaard, en tot straf is veroordeeld;

En alsnu in zóóver ingevolge art. 105 der Wet R. O. opnieuw rechtdoende:

Verklaart, dat het bewezene niet oplevert een strafbaar feit;

Ontslaat den requirant deswege van alle rechtsvervolging.

(N. J.)

---

4 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.)

Slechts voorzoover de in plaatsen aan na te melden wateren gelegen in te laden of in lading te nemen goederen, hoewel overigens vallende onder die bedoeld bij art. 7 der wet van 5 Mei 1933, S. 251, bestemd zijn om te worden vervoerd over de wateren aangeduid in art. 1 van de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart, mist de wet op het inladen of in lading nemen dàarvan toepassing.

Is de bestemming van die goederen echter om te worden vervoerd of — zooals i. c. — mede te worden vervoerd, over andere wateren, dan de bovenbedoelde, en wel naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, dan vindt de wet op het inladen of in lading nemen dier goederen toepassing.

De Rechtb. heeft ten onrechte het bewezenverklaarde niet strafbaar geoordeeld. [Aldus ook Adv.-Gen. Berger.]

Alvorens in deze tot een beslissing omtrent de strafbaarheid van het telastegelegde en van den gereq. te kunnen komen, moet vaststaan, of de sluiskolk van de z.g. Oude Haven te Gorinchem behoort tot het watergebied, waarop de Herziene Acte, zij het ingevolge art. 11 daarvan, toepassing moet vinden. Dit is geen beslissing van zuiver rechtskundigen aard. [Anders de Adv.-Gen.].

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Dordrecht, requirant van cassatie tegen een vonnis van deze Rechtbank van 3 Jan. 1936, waarbij in hooger beroep is bevestigd een op 15 Oct. 1935 door het Kantongerecht te Gorinchem gewezen mondeling vonnis bij hetwelk J. W. S., schipper, te Hardinxveld, ter zake van het bewezenverklaarde feit is ontslagen van rechtsvervolging.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Gerequireerde is achtereenvolgens door het Kantongerecht te Gorinchem en door de Rechtbank te Dordrecht, telkenmale bij verstek, berecht ter zake: „dat hij op of omstreeks 1 October 1935 te Gorinchem in de sluiskolk van de zoogenaamde Oude Haven als schipper op het vaartuig Cornelia daarin heeft vervoerd, althans in lading genomen een lading zand, dat in gemeld vaartuig was ingeladen te Tiel binnen het in een besluit als bedoeld bij artikel 2 der wet van 5 Mei 1933 S. 251 genoemde district van de Bevrachtingscommissie te Nijmegen, en bestemd was voor Meerkerk, terwijl noch het inladen althans in lading nemen noch het vervoer geschiedde krachtens een overeenkomst ten aanzien waarvan door een bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend noch geschiedde anders dan krachtens overeenkomst, zijnde althans daarvoor niet door gemelde bevrachtingscommissie een verklaring afgegeven, terwijl daarvoor evenmin ingevolge art. 4 onder *c* der wet van 5 Mei 1933 S. 251 een ontheffing was verleend".

Het bestreden vonnis der Rechtbank vereenigt zich met het vonnis van den Kanton-

rechter, waarvan hooger beroep, voor wat betreft de gebezigde bewijsmiddelen en de daarop gegronde bewezenverklaring van het telaste gelegde met dien verstande, dat verdachte de lading zand heeft vervoerd. Dit bewezenverklaarde achtte de Rechtbank, het vonnis van den Kantonrechter, houdende ontslag van rechtsvervolging, ook te dien aanzien, hoewel op andere gronden, bevestigende, niet strafbaar op grond van de navolgende overwegingen: „dat aan verdachte kennelijk te laste wordt gelegd een overtreding van art. 7 sub 1 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, houdende tijdelijke maatregelen ter bevordering van eene zooveel mogelijk evenredige vrachtverdeeling in de binnenscheepvaart;

„dat in dat artikel wordt verboden om tenzij door tusschenkomst of onder goedkeuring van een Bevrachtings-Commissie vanaf den datum van inwerkingtreding van het besluit als in art. 2 bedoeld, binnen een in dat besluit genoemd district goederen in te laden of in lading te nemen in een vaartuig voor vervoer naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zoomede het vervoer dier goederen in dat vaartuig;

„dat mitsdien voor de strafbaarheid van het vervoer noodzakelijk is, dat het inladen of in lading nemen heeft plaats gevonden binnen het bedoelde district, m. a. w. dat het vervoer slechts strafbaar is, indien het inladen of in lading nemen in strijd met het bij gemeld art. 7 bepaalde is geschied;

„dat een andere uitleg niet aanvaardbaar is, nu de Wet uitdrukkelijk spreekt van het vervoer „dier" goederen in „dat" vaartuig;

„dat het dan ook voor het onderhavige geval noodzakelijk is, dat voor het inladen te Tiel de in gemeld artikel vermelde tusschenkomst of goedkeuring van eene Bevrachtingscommissie was vereischt;

„dat dit echter niet het geval is;

„dat weliswaar Tiel valt binnen het district van de Bevrachtingscommissie te Nijmegen, doch Tiel tevens ligt in het gebied, waarop de Herziene Rijnvaartacte van 1868 van toepassing is, terwijl het vervoer vervolgens, althans gedeeltelijk geschiedde over de rivier de Waal, welke rivier in gemelde acte wordt gelijkgesteld met den Rijn;

„dat mitsdien zoowel het inladen als het daarop volgende vervoer van de lading moet worden beschouwd als Rijnvaart, aan welke vaart blijkens art. 1 van meergemelde akte door nationale wetgeving geen belemmeringen in den weg mogen worden gelegd en op welke vaart meergemelde wet van 5 Mei 1933, S. 251, dan ook niet van toepassing is;

„O. dat op grond van het alvorenstaande het oorspronkelijk telastegelegde geen strafbaar feit oplevert, nu dit ook nergens anders strafbaar is gesteld en verdachte mitsdien te dier zake behoort te worden ontslagen van alle rechtsvervolging".

De Heer requirant stelt bij schriftuur tegen dit vonnis als middel van cassatie voor: „S., althans v. t. van de artt. 7 en 11 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251 (Vrachtverdeeling in de Binnenscheepvaart) van de bepalingen van de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart op 17 Oct. 1868 te Mannheim gesloten, goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869, S. 37, jis artt. 350, 351 en 352 Sv., doordat de Rechtbank, hoewel zij de overtuiging bekomen heeft en bewezen acht, dat de verdachte het hem bij inleidende dagvaarding ten laste gelegde heeft begaan, desniettemin dezen van alle rechtsvervolging ontslaat op grond, dat het bewezenverklaarde niet strafbaar is".

In zijne toelichting merkt de Heer requirant op, dat het onderhavige feit — het vervoer der goederen — heeft plaats gehad in de sluiskolk van de zoogenaamde Oude Haven te Gorinchem, welke rivier niet in open verbinding staat met de rivier de Merwede, alzoo op een water, waarvoor de Herziene Rijnvaartacte niet geldt. In verband hiermede rijst nu echter de vraag, of inderdaad als vaststaande kan worden aangenomen, dat bedoelde Oude Haven niet behoort tot de wateren, waarop de Herziene Rijnvaartacte van toepassing is. De Kantonrechter heeft immers het door hem uitgesproken ontslag van rechtsvervolging uitdrukkelijk hierop doen berusten, dat het onderwerpelijke vervoer heeft plaats gehad „in een haven van een water, waarop de Herziene Rijnvaartacte van toepassing is, en deze havens mede onder de bepalingen dier acte vallen". Uit de gewijzigde gronden hierboven vermeld waarop de Rechtbank hare gelijkluidende beslissing grondt, mag intusschen, naar het mij voorkomt, worden afgeleid, dat dit college voorschreven oordeel van den Kantonrechter niet deelt, doch kennelijk integendeel — zij het stilzwijgend — ervan uitgaat, dat de in de telastelegging genoemde sluiskolk van de zoogenaamde Oude Haven te Gorinchem geen deel uitmaakt van de wateren, waarvoor de Herziene Rijnvaartacte geldt. Het komt mij voor, dat dit uitgangspunt ook als juist kan worden aanvaard, temeer waar het blijkbaar mede is voortgevloeid uit de, volgens het proces-verbaal van de terechtzitting der Rechtbank aldaar door den getuige J. Arends afgelegde, verklaring, houdende, dat het dien getuige, hoofdagent van politie te Gorinchem, bekend is, dat de sluiskolk van de zoogenaamde Linge Haven, ook wel genoemd Oude Haven, aldaar niet in open verbinding staat met de rivier de Merwede, en dat die sluiskolk aan weerskanten is afgesloten door sluisdeuren, waardoor geschut wordt of naar de zijde van de Merwede of naar de zijde van de Linge Haven.

Op den grondslag van deze opvatting van het bestreden vonnis en, aangenomen, dat Uw Hooge Raad met mij van oordeel zal kunnen zijn, dat het bij dagvaarding bedoelde vervoer dus inderdaad heeft plaats gevonden over een watergebied, hetwelk niet door de Herziene Rijnvaartacte wordt bestreken, vereenig ik mij geheel met het voorgestelde middel en deszelfs toelichting. Gelijk Uw Raad immers nog zeer onlangs bij een viertal arresten van 30 Maart 1936 (nog niet in eenige verzameling van rechtspraak opgenomen) besliste, is er, nu in dezen vaststaat, dat gerequireerde de lading zand heeft ingeladen te Tiel, dus binnen het district der Bevrachtingscommissie te Nijmegen, met bestemming om te worden vervoerd naar eene binnen het Rijk gelegen plaats en wel voor een deel over andere wateren, dan die, welke zijn aangeduid in art. 1 van de Herziene Acte omtrent de

Rijnvaart, geen reden om aan te nemen, dat de Wet van 5 Mei 1933, S. 251, niet toepasselijk zoude zijn op het vervoer van gemeld zand, voorzoover dit heeft plaats gevonden over zoodanige andere wateren. Integendeel moet in een dergelijk geval, naar het oordeel van den H. R., gemelde wet toepassing vinden, in dier voege, dat in zooverre ten aanzien van de, betreffende de lading gesloten, overeenkomst, overeenkomstig het bepaalde in art. 7 der Wet, alvorens tot de inlading wordt overgegaan, de tusschenkomst of goedkeuring van de Bevrachtingscommissie ter plaatse wordt vereischt. Waar gerequireerde derhalve als schipper, zijne bedoelde lading vervoerde over een water, niet bedoeld in artikel 1 der Herziene Rijnvaartacte, zonder voormelde goedkeuring of tusschenkomst te hebben verkregen, handelde hij in strijd met genoemd art. 7 der gemelde wet en pleegde, nu ten deze van eene ontheffing, als genoemd in art. 4 onder *c* der wet niet is gebleken, het strafbare feit, opleverende: „het na de inwerkingtreding van een besluit, als in art. 2 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, bedoeld, in een vaartuig vervoeren van binnen het in dat besluit genoemde district ingeladen goederen naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, zonder dat dit, blijkens een daarvan overgelegd door eene Bevrachtingscommissie afgegeven geldig bewijs, als in artikel 4 der wet bedoeld, geschiedt krachtens eene overeenkomst, ten aanzien van welke door de Bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring is verleend", strafbaar ingevolge de artt. 7 en 11 der meergenoemde wet van 5 Mei 1933, S. 251.

Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover daarbij het bewezene niet strafbaar is verklaard en voorzoover ten aanzien van het ontslag van rechtsvervolging het vonnis van den Kantonrechter is bevestigd, en dat de H. R., rechtdoende ingevolge art. 105 R. O. vernietige het vonnis van den Kantonrechter, voorzoover gerequireerde daarbij van alle rechtsvervolging is ontslagen, aan het bewezenverklaarde de vorenomschreven benaming geve, dit feit en gerequireerde deswege verklare strafbaar en dezen, onder aanhaling van voormelde wetsartikelen, alsmede van de artt. 23 en 91 Sr., veroordeele — als aangepast aan het gewicht van de begane overtreding — in eene gelboete van f 3 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door hechtenis voor den tijd van een dag.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie Conclusie);

O. dat van het aan den gerequireerde te laste gelegde is bewezen verklaard: dat hij op of omstreeks 1 October 1935 te Gorinchem in de sluiskolk van de zoogenaamde Oude Haven als schipper op het vaartuig Cornelia daarin heeft vervoerd een lading zand, dat in gemeld vaartuig was ingeladen te Tiel binnen het in een besluit als bedoeld bij art. 2 der wet van 5 Mei 1933, S. 251, genoemde district van de bevrachtingscommissie te Nijmegen en bestemd was voor Meerkerk, terwijl noch het inladen althans in lading nemen, noch het vervoer geschiedde krachtens een overeenkomst ten aanzien waarvan door een bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend, noch geschiedde anders dan krachtens overeenkomst — zijnde althans daarvan niet door gemelde bevrachtingscommissie een verklaring afgegeven —, terwijl daarvoor evenmin ingevolge art. 4 onder *c* der wet van 5 Mei 1933, S. 251, een ontheffing was verleend;

O. dat de Kantonrechter den gerequireerde van rechtsvervolging heeft ontslagen op grond, dat het bewezene niet strafbaar is, daar gerequireerde het vervoer „heeft doen plaats hebben in een haven van een water, waarop de Herziene Rijnvaartacte van toepassing is en deze haven mede onder de bepalingen dier acte vallen";

dat echter de Rechtbank, die zich met het vonnis des Kantonrechters vereenigt voor wat betreft de gebezigde bewijsmiddelen en de daarop gegronde bewezenverklaring van het aan verdachte oorspronkelijk te laste gelegde", ten aanzien der niet strafbaarheid overweegt: „dat aan verdachte enz. (zie Conclusie);

O. dat de Rechtbank ten onrechte op den door haar aangegeven grond het bewezenverklaarde niet strafbaar heeft geacht en den gerequireerde van rechtsvervolging heeft ontslagen;

dat slechts voorzoover de in Tiel — en in het algemeen in plaatsen aan aanstonds te melden wateren gelegen — in te laden of in lading te nemen goederen, hoewel overigens vallende onder die bedoeld bij art. 7 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, bestemd zijn om te worden vervoerd over de wateren aangeduid in art. 1 van de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart, op het inladen of in lading nemen dáárvan de wet toepassing mist, wijl anders het recht op vrij vervoer over die wateren, door de Acte gewaarborgd, zou worden aangetast, hetgeen de wet niet heeft gewild;

dat voorzoover echter de bestemming dier goederen is om te worden vervoerd of, zooals hier, mede te worden vervoerd, over andere wateren, dan de bovenbedoelde, en wel naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, de wet op het inladen of in lading nemen dier goederen toepassing vindt, zoodat gerequireerde in zooverre ten aanzien van de door hem gesloten vervoerovereenkomst van zijn lading zand welke bestemd was naar Meerkerk, alvorens tot de inlading over te gaan, de tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie tot wier ressort Tiel behoort, behoefde, en hij, die lading vervoerende over wateren, welke niet behooren tot die, welke in art. 1 van de Acte zijn aangeduid, met bestemming naar een binnen het Rijk gelegen plaats, zonder dat hij die tusschenkomst of goedkeuring heeft erlangd, ingevolge de artt. 7 en 11 der wet een strafbaar feit zou plegen, nu van eene ontheffing als genoemd in art. 4 onder *c* der wet in deze geen sprake is;

dat echter alvorens in deze tot eene beslissing omtrent de strafbaarheid van het te laste gelegde en van den gerequireerde te kunnen komen, moet vaststaan, of de sluis-

kolk van de zoogenaamde Oude Haven te Gorinchem behoort tot het watergebied, waarop de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart, zij het ingevolge art. 11 der Acte, toepassing moet vinden;

dat de beslissing over deze vraag afhankelijk kan zijn van den feitelijken toestand ter plaatse, zoodat het hier niet betreft eene beslissing van zuiver rechtskundigen aard;

Vernietigt de bestreden beslissing;

Wijst de zaak naar de Rechtbank te Dordrecht terug, ten einde haar op het bestaande hooger beroep met inachtneming van 's' H. R. arrest verder te berechten en af te doen.

(N. J.)

---

4 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet op het uitverkoopen en opruimen artt. 2, 3 en 6.)

Het in de t.l.l. en bewezenverklaring als qualificatie aan te merken gedeelte, dat req. den verkoop heeft aangekondigd op zoodanige wijze, dat daardoor redelijkerwijs de indruk werd gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich t. a. v. een winkelnering kunnen voordoen, is i. c. op het overigens te laste gelegde ten onrechte toegepast. [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt.]

Bijzondere omstandigheden, welke zich t. a. v. „een" winkelnering voordoen, wil zeggen, bijzondere omstandigheden, die zich t. a. v. elke winkelnering, afgezien van haar bepaalden aard, kunnen voordoen. Art. 2, lid 2 heeft het oog op dezelfde omstandigheden, welke naar art. 6 voor de Kamer van Koophandel grond kunnen opleveren tot het verleenen van een vergunning ingevolge art. 2, lid 1. [Anders de Adv.-Gen.].

De in de t.l.l. omschreven omstandigheid, dat de in die winkelnering verhandeld wordende en aanwezige coupons aan mode onderhevig waren en bij niet spoedigen verkoop in aanzienlijke mate in waarde zouden verminderen, valt noch onder het eerste, noch onder het tweede lid van art. 6.

Het bewezene valt ook niet onder art. 3, lid 2 der wet, aangezien het niet betrof een verkoop i. v. m. jaars- of seizoenswisseling.

Op het beroep van E. L. B., bedrijfsleider, te Utrecht, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Utrecht van 14 Jan. 1936, waarbij requirant ter zake van: „het in het winkelbedrijf een verkoop op zoodanige wijze aankondigen, dat daardoor redelijkerwijs de indruk wordt gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van een winkelnering kunnen voordoen", met toepassing en aanhaling van de artt. 2, tweede lid, 15 der Wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf; 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijf gulden en een vervangende hechtenis van twee dagen; (Gepleit door Mr. S. van Oven).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Requirant stond terecht en de Kantonrechter te Utrecht verklaarde op 14 Januari 1936 ten zijnen laste bewezen, dat hij op 5 November jongstleden in het winkelbedrijf der Naamlooze Vennootschap „Gebroeders Gerzon's Modemagazijn", door in het te Utrecht verschijnende en aldaar en elders in Nederland verspreide Avondblad van het Utrechtsche Dagblad d.d. 5 November 1935 een advertentie te doen opnemen waarin onder meer met groote letters voorkwamen de woorden: „Coupons, Gerzon", een verkoop, welke werd gehouden in de in perceel nummer 161 aan de Oudegracht te Utrecht gevestigde winkel van genoemde Naamlooze Vennootschap, te Utrecht en elders in Nederland heeft aangekondigd op zoodanige wijze, dat daardoor redelijkerwijze den indruk werd gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met een bijzondere omstandigheid, welke zich ten aanzien van een winkelnering kan voordoen (welke bijzondere omstandigheid ten aanzien van die winkelnering was, dat in die winkelnering verhandeld wordende en aanwezige coupons aan mode onderhevig waren en bij niet spoedige verkoop in aanzienlijke mate in waarde zouden verminderen.

De Kantonrechter oordeelde, dat dit bewezen feit oplevert de overtreding van art. 2 alinea 2 juncto art. 15 der wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf, behoorend tot de kennisneming van den Kantonrechter, en behoort te worden gequalificeerd als: het in het winkelbedrijf een verkoop op zoodanige wijze aankondigen, dat daardoor redelijkerwijze de indruk wordt gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van een winkelnering kunnen voordoen, en legde aan requirant een geldboete op van f 5 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 2 dagen hechtenis.

Tegen dit vonnis draagt requirant in cassatie als middel voor:

„S. althans v. t. van de artt. 2, 15 der Wet van 13 September 1935, S. 564, houdende de regeling betreffende den uitverkoop in het winkelbedrijf, 350, 351, 352, 358, 398 Sv.,

vermits het bewezenverklaarde niet strafbaar is omdat het aankondigen van den daarin vermelden verkoop niet is een, welke den indruk wekt van eene aanbieding in verband met de in art. 2 der voormelde wet bedoelde bijzondere omstandigheden".

Alvorens dit middel nader te bespreken, vermeld ik nog, dat blijkens het vonnis requirant de feiten volledig toegeeft, en heeft medegedeeld, dat coupons restanten zijn in incourante maten van groote stukken stof, welke coupons aan mode onderhevig zijn en bij niet spoedige verkoop in aanzienlijke mate in waarde zouden verminderen.

Ter zijner verdediging voerde requirant voor den Kantonrechter aan, dat in dezen geen bijzondere omstandigheden, die zich ten aanzien van een winkelbedrijf kunnen voordoen, aanwezig zijn, daar toch coupons zijn een handelsartikel, dat sinds 1923 door genoemde Naam-

looze Vennootschap iedere maand werd verkocht, terwijl daarvan maandelijks aankondiging werd gedaan.

De Kantonrechter overwoog daarop, dat de Wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf naast elkaar strafbaar stelt het aankondigen van een verkoop onder de aanduiding „uitverkoop" of „opruiming" zonder daartoe van de Kamer van Koophandel en Fabrieken ingevolge deze wet verkregen vergunning en het aankondigen in een winkelbedrijf van een verkoop op zoodanige wijze, dat daardoor redelijkerwijze de indruk wordt gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van een winkelnering kunnen voordoen;

dat onder dit laatste valt het aankondigen zij het niet met de woorden „uitverkoop" of „opruiming" van een verkoop, met de bedoeling op te ruimen of uit te verkoopen, hetgeen wel toegelaten is in verband met jaars- of seizoenwisseling onder bepaalde benamingen in de wet met name genoemd, doch slechts tusschen 1 Januari en 1 Februari en tusschen 15 Juli en 15 Augustus, in welke tijdstippen niet valt de datum van het aan verdachte ten laste gelegde feit.

Dat nu met den verkoop van coupons zeker wordt bedoeld het opruimen van incourante artikelen — zooals mede kan blijken uit de verklaring van verdachte dat coupons zijn restanten in incourante maten van stoffen die aan mode onderhevig zijn en daarom tegen lageren prijs verkocht worden,

dat dit moeten opruimen van restanten dier incourante maten in stoffen, die aan mode onderhevig zijn, oplevert de bijzondere omstandigheid, die redelijkerwijze de indruk wekt, van een tijdelijke voordeelige aanbieding;

dat hierin geen verandering wordt gebracht, doordat coupons zouden zijn een handelsartikel, hetgeen niet minder het geval is met goederen in een opruiming of uitverkoop verkocht.

De Kantonrechter merkte nog op te allen overvloede, dat naar zijn oordeel, daarom verdachte niet gedoemd is met den verkoop van coupons te wachten tot aan een seizoenverkoop, hetgeen de rentabiliteit van het bedrijf niet ten goede zou komen, dat eveneens niets verdachte belet aan de Kamer van Koophandel vergunning te vragen voor de aankondiging van een opruiming van coupons.

De wet verbiedt in art. 2 het aankondigen van een verkoop onder de aanduiding „uitverkoop" of „opruiming", zonder de vereischte vergunning, en bovendien verklaart het verboden een verkoop op zoodanige wijze aan te kondigen, dat daardoor redelijkerwijze de indruk wordt gewekt, van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van een winkelnering kunnen voordoen.

Art. 3 der Wet bevat een vrijstelling van de eerste verbodsbepaling voor de aankondiging van verkoopen in verband met jaars- of seizoenwisseling, welke mogen worden gehouden in de in art. 12 l.l. genoemde tijdvakken, ten einde de Kamers van Koophandel en Fabrieken niet onnoodig met veel werk te belasten.

De Kantonrechter heeft nu beslist, dat in dit geval, het moeten opruimen van restanten der incourante maten in stoffen, welke aan mode onderhevig zijn, oplevert de bijzondere omstandigheid, die redelijkerwijze den indruk wekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding.

Wanneer men de woorden der wet leest, valt daaruit, — de geschiedenis der bepalingen, welke eenigszins verward is, wegdenkend — m. i. op te maken, dat art. 2 l. l. de algemeene verbodsbepaling geeft en verbiedt, zonder de vereischte vergunning, een verkoop te houden, aangekondigd als „uitverkoop" of „opruiming". Geoorloofd is dit echter in bepaalde tijdvakken voor seizoen-uitverkoopen (art. 12 l. l.).

Lid 2 van art. 2 geeft niets anders dan een waarschuwing, dat de winkelier niet moet denken door het vermijden van de woorden „uitverkoop" of „opruiming" vrijelijk zijn gang te kunnen gaan, maar waarschuwt hem ook den schijn te vermijden.

Zoowel de Minister als de verschillende Kamerleden verlangden geen casuïstiek in de wet, terecht niet, omdat opneming daarvan in wetsbepalingen een onbegonnen werk zou zijn. De hoofdregel was en bleef ondanks de vele wijzigingen in het ontwerp: Een verbod uitverkoopen en opruimingen en al wat daarop lijkt, te houden zonder de vereischte vergunning, behoudens in een paar nader aangeduide tijdvakken.

Dit bleek naar mijn opvatting reeds uit het z.g. voorontwerp, waarvan de eerste drie bepalingen luidden:

Art. 1. 1. Het is verboden in den detailhandel een verkoop als uitverkoop aan te kondigen zonder daartoe van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, binnen welker gebied de verkoop zal worden gehouden, ingevolge deze wet verkregen vergunning en anders dan in verband met:

a. de opheffing eener winkelnering;

b. de opheffing van den verkoop van een of meer soorten van goederen, tot eene winkelnering behoorende.

2. Een als uitverkoop aangekondigde verkoop mag niet langer duren dan drie maanden.

Art. 2. 1. Het is verboden in den detailhandel een verkoop als opruiming aan te kondigen zonder daartoe van de Kamer van Koophandel en Fabrieken, binnen welker gebied de verkoop zal worden gehouden, ingevolge deze wet verkregen vergunning en anders dan:

a. ten hoogste tweemaal per kalenderjaar, in verband met jaars- of seizoenswisseling;

b. in verband met bijzondere omstandigheden, als verplaatsing of overdracht eener winkelnering.

2. Een als opruiming aangekondigde verkoop mag niet langer duren dan één maand.

Art. 3. Met het aankondigen van een verkoop als uitverkoop of als opruiming wordt gelijkgesteld elke zoodanige aankondiging, welke den indruk kan wekken, dat een uitverkoop of eene opruiming wordt gehouden.

In 't bijzonder art. 3 wijst daarbij op de door mij verdedigde opvatting.

In engeren zin is in deze zaak de vraag, wat verstaan moet worden onder de bijzondere omstandigheden genoemd in art. 2 lid 2 der wet,

immers requirant's raadsman betoogde dat de elke maand voorkomende prijsverminderingen geen bijzondere omstandigheden zijn ten aanzien van de winkelnering, maar geregeld wederkeerende omstandigheden.

„De bijzondere omstandigheden" worden ook genoemd in art. 6 der wet, en daaruit put requirant een grond om te betoogen dat zijn handelingen er niet onder vallen.

Immers, is zijn redeneering, de Kamer van Koophandel verleent vergunning tot het aankondigen van een verkoop uitsluitend onder de aanduiding „opruiming" bij een verkoop in verband met andere bijzondere omstandigheden, dan die genoemd in het eerste lid (waarbij het etiket „uitverkoop" moet worden verleend).

Art. 6 lid 2 noemt eenige dier andere omstandigheden echter bij wijze van voorbeeld en voegt er aan toe — blijkbaar ter vermijding van de casuïstiek in de wet — „of anderszins".

Requirant voert daarbij aan, dat hij maandelijksche uitverkoopen niet mag houden onder het gebruik van sacramenteele woorden (als „uitverkoop" of „opruiming") zonder vergunning van de Kamer van Koophandel, doch meent vrij te zijn die uitverkoopen onder andere bewoordingen aan te kondigen.

Ik lees de wet anders, en meen dat hij ook maandelijksche uitverkoopen niet mag houden dan met toestemming van de Kamer van Koophandel, die wanneer zij die vergunning verleent, daarbij bepalen moet, dat die verkoop dan ook uitsluitend zal geschieden, gedekt door het woord opruiming.

Het komt mij voor, dat het systeem van requirant de bedoeling en de woorden der wet miskent. Is zijn opvatting juist, en valt zijn aankondiging „Coupons" elke maand niet onder de wet, omdat hij het woord „opruiming" niet gebruikt, dan zijn in vrijwel elke zaak opruimingen mogelijk en wordt de toestand weer zooals zij was voor de wet. Een zaak in conserven b.v., die gewoon zou zijn elke week haar voorraad te vernieuwen en aan te vullen, om steeds goede waar te hebben, zou dan ook elke week opruiming kunnen houden van de voorraad der vorige weken b.v. onder het motto: „Oude blikjes, pas twee weken in huis", wanneer zij maar het woord „opruiming" verzweeg.

Meermalen heeft de Minister bij de behandeling van het Wetsontwerp opgemerkt, dat het geven van eenigszins vage omschrijvingen bij dit onderwerp onvermijdelijk was. Begripsbepalingen zijn daarom vrijwel achterwege gelaten, en het komt mij daarom juist voor bij de ruime redactie der wet niet te veel waarde te hechten aan hare geschiedenis, d. w. z. aan de uitlatingen welke gedaan zijn bij de besprekingen, n.l. in dien zin, dat daaruit zou volgen, dat die ruime tekst enger uitgelegd zou moeten worden.

Zeker heeft de Regeering verband gelegd bij de wijziging van art. 2 tusschen dit artikel en art. 6, dat toen eveneens een andere redactie kreeg. (Mem. van Antw. blz. 8, zitting 1934—1935, n°. 258), maar die verandering van art. 6 geeft, zooals ik opmerkte, niet steun aan de opvatting van requirant.

Ik meen derhalve, dat het middel niet tot cassatie kan leiden en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding ten laste van requirant, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard: (zie conclusie);

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat daarbij terecht ervan wordt uitgegaan, dat het gedeelte van telastelegging en bewezenverklaring, houdende dat requirant den verkoop heeft aangekondigd op zoodanige wijze, dat daardoor redelijkerwijs de indruk werd gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van een winkelnering kunnen voordoen, als qualificatie is te beschouwen, en dan voorts wordt aangevoerd, dat op het overigens telastegelegde en bewezenverklaarde die, aan art. 2, tweede lid, van de Wet van 13 September 1935, S. 564, houdende regeling betreffende het uitverkoopen en opruimen in het winkelbedrijf ontleende, qualificatie ten onrechte zou zijn toegepast;

dat die grief is gegrond;

dat toch art. 2, tweede lid, voornoemd spreekt van bijzondere omstandigheden, welke zich ten aanzien van „een" winkelnering kunnen voordoen, met andere woorden — anders dan te dezen — van bijzondere omstandigheden, die zich ten aanzien van elke winkelnering, afgezien van haar bepaalden aard, kunnen voordoen;

dat deze opvatting van art. 2, 2e lid, overeenstemt met stelsel en strekking der wet, zooals deze door hare geschiedenis worden bevestigd; dat deze toch medebrengen aan te nemen, dat art. 2, tweede lid, met „bijzondere omstandigheden" het oog heeft op dezelfde omstandigheden, welke naar art. 6 voor de Kamer van Koophandel grond kunnen opleveren tot het verleenen van een vergunning ingevolge art. 2, eerste lid, der wet;

dat nu de in de telastlegging omschreven omstandigheid valt noch onder het eerste, noch onder het tweede lid van art. 6;

dat — wat in het bijzonder betreft het tweede lid — de bijzondere omstandigheden daarin nader worden aangeduid als zich voordoende „bij overdracht, verplaatsing, verbouwing of anderszins", met andere woorden als bijzondere omstandigheden van externen aard, bij elke nering mogelijk, kunnende „anderszins" in dit verband slechts beteekenen een andere omstandigheid van soortgelijken aard als de met name genoemde;

dat dus het feitelijk telastegelegde en bewezenverklaarde niet valt onder art. 2, tweede lid, der meergenoemde wet;

dat dan nog zou kunnen rijzen de vraag, of het niet wellicht valt onder een andere bepaling der wet;

dat immers, indien de onderhavige aankondiging zou moeten worden beschouwd als een aankondiging van een verkoop in verband met

jaars- of seizoenswisseling, daardoor overtreden zou zijn art. 3, tweede lid, der wet;

dat echter de verkoop, welken het hier naar het feitelijk bewezenverklaarde gold, niet als een verkoop in verband met jaars- of seizoenswisseling kan worden aangemerkt;

dat mitsdien het bewezenverklaarde geheel valt buiten de meergenoemde wet, terwijl daarop ook niet eenigerlei andere wettelijke bepaling van toepassing is;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voor zoover daarbij het bewezenverklaarde is gequalificeerd, dit strafbaar is geoordeeld, requirant deswege strafbaar en terzake straf is opgelegd;

Rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O.:

Ontslaat requirant terzake van het feitelijk telastegelegde en bewezenverklaarde van alle rechtsvervolging.

(N. J.)

---

5 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 228c.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot verkoop van grond, uit overweging dat deze grond gebruikt wordt voor speelterrein, terwijl aan zoodanig terrein behoefte bestaat, bij verkoop van dezen grond in de gemeente geen behoorlijk speelterrein meer aanwezig zal zijn en de gemeente niet dan met groote kosten in de behoefte aan zoodanig terrein zal kunnen voorzien; terwijl bovendien de grond de bestemming van bouwterrein zal verkrijgen, waaraan geen behoefte bestaat, en de gemeente, door woningbouw op privaat eigendom te bevorderen zichzelf concurrentie aandoet, daar de kans op nog meer leegstaande gemeentewoningen wordt vergroot.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad van Tholen tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 4 October 1935, N°. 25, 1e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van den genoemden raad van 3 September 1935, tot verkoop van grond;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 Maart 1936, N°. 104;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 14 April 1936, N°. 2776 M I/P.B.R. afdeeling Volksgezondheid;

en van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 April 1936, N°. 11515, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat het genoemde besluit van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat bij het bovengemelde raadsbesluit werd besloten tot den verkoop van een stuk gemeentegrond, ter grootte van ± 564 m², gedeelte van het kadastrale perceel gemeente Tholen, sectie F. N°. 1175, aan Izaäk Lindhout te Tholen voor den prijs van f 4.50 per m²; dat deze grond met aangrenzende gronden gebruikt wordt voor speelterrein, terwijl blijkens verkregen inlichtingen aan het behoud van zoodanig terrein behoefte bestaat; dat bij verkoop van den grond in de gemeente Tholen geen behoorlijk speelterrein meer aanwezig zal zijn, terwijl de gemeente niet dan met groote kosten in de behoefte van een speel- en sportterrein zal kunnen voorzien; dat voorts de grond de bestemming van bouwterrein zal verkrijgen, terwijl er in de gemeente geen dringende behoefte bestaat aan nieuwe woningen, daar de bevolking niet toeneemt en reeds thans een vrij groot aantal woningen leeg staat; dat de gemeente door woningbouw op privaat eigendom te bevorderen zichzelf concurrentie aandoet, daar de kans op nog meer leegstaande gemeentewoningen wordt vergroot; dat door het bouwen onder langs den zeedijk te Tholen het uitzicht van dien dijk af, die tot openbare wandeling dient, zal worden ontsierd, zoodat uit een oogpunt van welstand bebouwing is te ontraden; dat verkoop van den bovenbedoelden grond mitsdien in het belang van de volkshuisvesting onnoodig is en in het belang van de financiën der gemeente — met het oog op toekomstige uitgaven voor een speel- en sportterrein — ongewenscht is, zoodat daaraan de goedkeuring niet kan worden verleend;

dat de gemeenteraad in beroep aanvoert, dat van het speelterrein zelden gebruik gemaakt wordt anders dan door kinderen uit de meest nabije omgeving; dat het ongeschikt is voor sportterrein voor de rijpere jeugd en volwassenen, wijl aan eene zijde een huizenrij staat, met het oog waarop alreeds terecht een voetbalverbod door B. en W. werd uitgevaardigd; dat aan een speelterrein geen behoefte bestaat; dat het terrein voor sportterrein geheel ongeschikt is; dat er niet meer dan twee voor den werkman en middenstander geschikte woningen onbewoond zijn; dat hierbij buiten beschouwing wordt gelaten een complex werkmanshuizen, in eigendom van de Coöperatieve Boerenleenbank, welke zoowel door den staat waarin zij verkeeren, als door de plaats, waar zij staan, niet dan in uitersten nood bewoners zullen vinden; dat thans slechts één gemeentewoning onbewoond staat; dat de binnenglooiing van den dijk met hakhout is beplant en dus bij oordeelkundige besnoeiing weinig uitzicht naar de binnenzijde zal bestaan; dat de omstandigheid, dat de kooper op dezen grond huizen wil gaan bouwen, het vermoeden bevestigt, dat aan goedkoope en goede woningen nog altijd behoefte bestaat; dat door verkoop van het onderhavige terrein de gemeente een belangrijk financieel voordeel zal verkrijgen; dat de bebouwing van dit terrein ook uit een oogpunt van werkverruiming zeer gewenscht is; dat hij verzoekt, aan het raadsbesluit alsnog goedkeuring te verleenen;

O. dat Ged. Staten terecht op de in het bestreden besluit vermelde gronden hunne goedkeuring aan het onderhavige raadsbesluit hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Ministers van Sociale Zaken en Binnenlandsche Zaken zijn belast enz.

(A. B.)

---

5 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 76.)

Aan het feit, dat door overschrijding van den termijn van drie maanden, genoemd in het 1e lid, het daar vermeld rechtsgevolg is ingetreden, doet niet af de omstandigheid, dat deze overschrijding te wijten is aan een bijzonder Regeeringsvoorschrift. Een raadsbesluit, genomen na afloop van den termijn, tot weigering der gevraagde medewerking, verdraagt zich niet met de strekking der wet. Door toepassing van art. 76 2e lid had het ongewenscht gevolg der niet tijdig genomen beslissing kunnen zijn gekeerd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Gereformeerd Lager en Uitgebreid Lager Onderwijs, te Harlingen, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 8 Januari 1936, N°. 128, 2e afdeeling F., waarbij ongegrond is verklaard zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Harlingen van 21 October 1935, voor zoover daarbij de overeenkomstig art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking is geweigerd voor de aanschaffing van een zevental boeken ten behoeve van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aan de Korte Gedempte Zoutsloot 25, aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 April 1936, N°. 147;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 27 April 1936, N°. 4689, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad van Harlingen in zijne vergadering van 21 Oct. 1935 heeft besloten tot de inwilliging van het verzoek van de Vereeniging voor Gereformeerd Lager en Uitgebreid Lager Onderwijs, te Harlingen, tot het beschikbaar stellen ten behoeve van de van deze vereeniging uitgaande bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aan de Korte Gedempte Zoutsloot 25, te Harlingen, van gelden voor het aanschaffen van leermiddelen en eenige schoolmeubelen, behalve voorzoover betreft de navolgende boeken:

1. „Na de aardrijkskunde", I, II en III, van D. van Raalten,
2. „Uit de bijbelles" van D. van Raalten,
3. „Hoofdzaken uit de kerkgeschiedenis" van K. Gerber,
4. „Nieuw-Taalboek" I, II, III, IV A, V A en VI A, van Vrieze en Nauta,
5. „Kleine bijbelse geschiedenis" van J. C. de Koning,
6. „Bello" van W. G. van der Hulst en
7. „De Witte Pet" van Anne de Vries;

dat, nadat het schoolbestuur van deze beslissing, voorzoover daarbij 's raads medewerking werd geweigerd, bij Ged. Staten van Friesland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 8 Januari 1936, N°. 128, 2e afdeeling F, het ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard, daarbij overwegende, dat, naar de meening van den appellant het voormelde raadsbesluit met de wet in strijd is, omdat dit besluit niet werd genomen binnen den termijn van 3 maanden, genoemd in art. 75, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 en de raad mitsdien op grond van art. 76, 1e lid, reeds met het eindigen van den bedoelden termijn geacht moet worden tot de medewerking te hebben besloten; dat, blijkens de stukken, de betrekkelijke aanvrage van den appellant op 6 Juni 1935 bij het gemeentebestuur is ingekomen; dat, ingevolge het bepaalde onder punt 10 der missive van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 19 Maart 1935, N°. 10001, afdeeling Binnenlandsch Bestuur, regelende de algemeene voorwaarden, waaronder aan noodlijdende gemeenten Rijksonderstand kan worden verleend, de aanvrage, vergezeld van een schrijven, waarin het oordeel van het gemeentebestuur over de aanvraag was vervat, ter kennis van den genoemden Minister moest worden gebracht; dat B. en W., na de terzake door hen noodig geachte inlichtingen bij het Rijksschooltoezicht te hebben ingewonnen, Onzen Minister de verlangde mededeeling hebben doen toekomen bij brief van 7 Aug. 1935, N°. 8 *h*; dat Onze Minister bij missive van 6 Sept. 1935, ingekomen 12/13 Sept. 1935, hun vergadering in kennis heeft gesteld met de zienswijze der Regeering, te weten dat van de door het schoolbestuur verlangde leermiddelen de hiervóór onder 1 tot en met 5 aangeduide van de gevraagde medewerking dienden te worden uitgezonderd; dat deze missive bij apostille, dd. 13 Sept. 1935, aan B. en W. van Harlingen is doorgezonden, waarop het meergenoemde besluit van den gemeenteraad, van 21 October 1935, is gevolgd; dat op 13 September 1935 de termijn van 3 maanden, bedoeld in art. 75, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920, reeds was verstreken; dat op grond van het voorgaande moet worden aangenomen, dat, indien de gemeenteraad niet het bericht der Regeering, behelzende Hare zienswijze met betrekking tot de ingediende aanvrage, had behoeven af te wachten, hij op de aanvrage tijdig had kunnen beschikken; dat derhalve in casu het feit der overschrijding van den wettelijken termijn aan een bijzonder Regeeringsvoorschrift moet worden geweten en met het oog hierop de door de wet voor normale gevallen gestelde sanctiebepaling van art. 76 1e lid der wet buiten werking behoort te blijven; dat daarom thans nog dient te worden nagegaan, of de gemeenteraad al dan niet terecht zijne medewerking ten opzichte van de onder 1 tot en met 7 genoemde leerboeken heeft geweigerd; dat, ingevolge art. 75, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 en art. 4 der gewijzigde wet van 4 Aug. 1933, S. 414, op eene door een bijzonder schoolbestuur ingediende aanvrage om medewerking voor de aanschaffing van leer- en hulpmiddelen door den gemeenteraad slechts dan afwijzend mag worden beschikt, wanneer niet aan de in art. 73 van de eerstgenoemde wet omschreven vereischten is voldaan, door de inwilliging der aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden of de aanschaffing strekt tot vervanging van leer- en hulpmiddelen, die tengevolge van langdurig gebruik niet meer gebruikt kunnen worden of tot aanvulling van den voorraad van schoolbehoeften in verband

met de vermindering door verbruik; dat, blijkens de aangehaalde missive van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken, dd. 6 Sept. 1935, de aanschaffing der hiervoor onder 1 tot en met 5 vermelde leermiddelen niet noodzakelijk moet worden geacht en bij inwilliging der aanvraag op dit punt de „normale eischen" dus zouden worden overschreden; dat volgens mededeeling van den Inspecteur van het Lager Onderwijs in de inspectie Leeuwarden de onder 6 en 7 genoemde boekwerkjes zouden dienen ter vervanging van leermiddelen, die men tengevolge van langdurig gebruik niet meer wenschte te gebruiken; dat dus ten aanzien van alle genoemde leermiddelen het voor afwijzing der aanvrage vereischte wettelijk motief aanwezig was en de gemeenteraad van Harlingen de ten deze van hem gevraagde medewerking derhalve terecht heeft geweigerd;

dat van deze uitspraak het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Ged. Staten hunne voormelde beslissing baseeren op de overweging, dat in casu de overschrijding van den termijn van art. 76, lid 1, der Lager Onderwijswet 1920 te wijten is aan een bijzonder Regeeringsvoorschrift en dat derhalve het in de genoemde bepaling door de wet vastgestelde gevolg dier overschrijding hier niet geacht kan worden te zijn ingetreden; dat evenwel de wet op den regel van het genoemde artikel geen uitzonderingen toelaat en dat deze wetsbepaling door eenig Regeeringsvoorschrift niet op zijde kan worden gezet; dat daarmede ook aan de andere overwegingen van Ged. Staten elke wettelijke grondslag ontvalt; weshalve het schoolbestuur heeft verzocht het bestreden besluit van Ged. Staten te vernietigen wegens strijd met de wet en te verstaan, dat de gemeente Harlingen verplicht is ook de gelden voor de aanschaffing van de voormelde leermiddelen beschikbaar te stellen;

O. dat art. 76, eerste lid, der Lager Onderwijswet 1920 o. a. bepaalt, dat, indien de gemeenteraad eene beslissing, als bedoeld in art. 75, eerste lid, dier wet niet binnen drie maanden heeft genomen, hij geacht wordt, met het eindigen van dien termijn tot de medewerking te hebben besloten;

dat in het onderwerpelijke geval binnen 3 maanden na de indiening van de aanvrage daarover door den gemeenteraad geen beslissing is genomen, zoodat het in de bovenvermelde wetsbepaling bedoelde rechtsgevolg is ingetreden;

dat de raad daarna nog wel op 21 Oct. 1935 besloten heeft tot gedeeltelijke weigering van de gevraagde medewerking, doch dat, nadat ingevolge uitdrukkelijke wetsbepaling, tot medewerking was besloten, het den gemeenteraad niet meer vrijstond, daarop terug te komen, aangezien zulks zich met de strekking der wet niet verdraagt;

dat Ged. Staten mitsdien ten onrechte het door het schoolbestuur ingestelde beroep ongegrond hebben verklaard;

dat daaraan niet afdoen de in het bestreden besluit van Ged. Staten vermelde omstandigheden, aangezien, daargelaten, dat hier van overmacht in de eigenlijke beteekenis van dit woord niet kan worden gesproken, daar het het gemeentebestuur geenszins aan tijd zou hebben ontbroken, zelfs met inachtneming van de bij de Ministerieele missive van 19 Maart 1935, N°. 10001, aangegeven voorschriften, binnen den fatalen termijn eene beslissing te nemen, indien het zelf spoed had betracht en zoo noodig bij Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken daarop had aangedrongen, door Ministerieele voorschriften de wet niet buiten werking kan worden gesteld;

dat bovendien door toepassing van art. 76, 2de lid, der Lager Onderwijswet 1920 het ongewenschte gevolg der niet tijdig genomen beslissing had kunnen zijn gekeerd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Ged. Staten van Friesland van 8 Jan. 1936, N°. 128, 2e afleeling F, alsmede het besluit van den raad van Harlingen van 21 October 1935 te vernietigen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

6 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Art. 12.)

Nu de *broeder* van den voor den dienstplicht ingeschrevene *nog geen dertig dagen* in werkelijken dienst is geweest, aangezien hij in een huis van bewaring werd opgesloten en tot gevangenisstraf met ontslag uit den militairen dienst werd veroordeeld, alvorens hij dien termijn had uitgediend, kan de ingeschrevene geen recht op broederdienst doen gelden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. P. de V. B., ingeschrevene voor den dienstplicht der lichting 1937 uit Vlissingen, tegen de beslissing van Onzen Commissaris in de provincie Zeeland van 7 Februari 1936, A n°. 39*a*, 3e Afdeeling M.Z., waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens broederdienst is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 April 1936, n°. 157;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 27 April 1936, VIIde Afd. n°. 266 V;

O. dat bovengenoemde beslissing van Onzen Commissaris in de provincie Zeeland steunt op de overweging, dat, blijkens het overgelegde, op 31 Januari 1936 door den Commandant van het 14e regiment infanterie afgegeven bewijs van dienst betreffende den broeder van den genoemden ingeschrevene, genaamd A. J. de V. B., deze broeder op 19 Mei 1933 werd ingelijfd, op 15 Juni 1933 werd ingesloten in het Huis van bewaring te 's-Hertogenbosch en op 27 Juni 1933 bij vonnis van den Krijgsraad veroordeeld werd tot 10 maanden gevangenisstraf met ontslag uit den militairen dienst; dat de bedoelde broeder dus geen dertig dagen in werkelijken dienst is geweest; dat niet blijkt, dat een der andere gevallen, recht gevende op vrijstelling wegens broederdienst, aanwezig is;

dat J. P. de V. B. in beroep aanvoert, dat zijn oudere broeder A. in direct verband met

den militairen dienst en derhalve ten gevolge van de dienaangaande op hem rustende verplichtingen geruimen tijd aan het gezinsleven is onttrokken geweest; dat deze tijd weliswaar niet in werkelijken dienst, doch in bijzondere gevangenschap is doorgebracht, nu zijn broeder om serieuse beginselredenen niet in staat is tot het verrichten van militaire of vervangende diensten; dat hij als jongere broeder evenwel niet vermag eenigen invloed uit te oefenen op de levenshouding van zijn ouderen broeder, doch desalniettemin vermeent, dat hij ongetwijfeld wegens broederdienst van elke militaire verplichting zoude zijn vrijgesteld, indien zijn genoemde broeder onder de wapenen ware geweest; dat hij diensvolgens bij verdere afwijzing van zijn verzoek behalve een beduidende schade ook een ingrijpende wijziging in zijn levensloop zou zien aangebracht, hetgeen beteekent, dat hij eveneens ernstige gevolgen zou moeten ondergaan wegens de dienstweigering, waaraan hij zelfs in causaal verband niet schuldig is en zulks niettegenstaande zijn broeder de hem daarvoor opgelegde straf volledig heeft ingeboet; dat daarenboven de lasten der militaire verplichtingen, alsmede van de principieele dienstweigering in verdubbelde mate het gezin zijner ouders zouden treffen, daar immers boven de langdurige afwezigheid van den gestraften zoon thans opnieuw gedurende eenigen tijd hijzelf en zijne bijdrage tot het gezinsonderhoud zouden moeten worden gemist; dat naar zijn gevoelen door al deze verdubbeling strijd met de rechtvaardigheid zou ontstaan, temeer, daar de mogelijkheid tot vrijstelling wegens broederdienst veeleer dan om de broeders onderling te gerieven, stellig uit overwegingen van gezins- en maatschappijbelangen is geschapen, terwijl integendeel het gezin zijner ouders, als ook hijzelf, thans in verhoogde mate door den dienstplicht dreigen te worden gedupeerd; dat hij ook overigens door de inlijving ernstig zou worden getroffen, wijl hij door ernstige studie ijvert zich speciaal in het vak van etaleur te bekwamen, waardoor hij eerlang in staat zal zijn, op ruimere wijze bij te dragen tot het gezinsonderhoud; dat hij ook uit dien hoofde bij eventueele inlijving ernstige gevaren aanwezig acht, doordien alsdan immers niet alleen de mogelijkheid tot het hervinden eener betrekking, doch ook die voor zijne studie dreigt te zullen zijn vernietigd, hetgeen tegenover de vervulling der militaire plichten ten aanzien van zijn vak en toekomst wel uiterst dupeerend voor hem zou zijn;

O. dat Onze Commissaris terecht en op juiste gronden aan den appellant vrijstelling van den dienstplicht wegens broederdienst heeft geweigerd;

dat ook hetgeen door den appellant in beroep is aangevoerd de onjuistheid van deze beslissing niet in het licht heeft gesteld;

dat de appellant met name niet heeft aangetoond, dat zich te zijnen aanzien een der gevallen zou voordoen, waarin ingevolge art. 13, 2e lid, der Dienstplichtwet recht op vrijstelling wegens broederdienst bestaat;

Gezien de Dienstplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Defensie is belast, enz.

(B.)

6 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet L. O. artt. 62—67.)

Geen wetsvoorschrift verzet er zich tegen, dat de op 28 Dec. 1933 vastgestelde en in 1934 door de Kroon goedgekeurde heffingsverordening, naar de bepaling van art. 8, in werking zou treden met ingang van het schoolgeldjaar 1933.

Ondanks de bepaling van art. 7 der heffingsverordening zijn, t. a. v. het schoolgeldjaar 1933, krachtens art. 10 der Invorderingsverordening de oude invorderingsvoorschriften toepasselijk.

De regeling van het schoolgeld in de heffingsverordening is niet in strijd te achten met de betrokken bepalingen der Lager Onderwijswet 1920.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te B tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Zwolle van 3 December 1935, betreffende zijn aanslag in het schoolgeld voor openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Emmen, schoolgeldjaar 1933;

Gezien de stukken;

O. dat de verordening op de heffing van schoolgeld voor het gewoon lager onderwijs en voor het uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Emmen, welke verordening door den raad dier gemeente is vastgesteld op 28 December 1933 en goedgekeurd bij K. B. van 9 Februari 1934, n°. 17, bepaalt in art. 7: „De invordering geschiedt overeenkomstig de verordening van heden" en in art. 8; 1e. „Deze verordening treedt in werking met ingang van het schoolgeldjaar 1933";

dat voorts de invorderingsverordening, welke mede op 28 December 1933 is vastgesteld, in art. 10 bepaalt: 1°. Deze verordening treedt in werking met ingang van het schoolgeldjaar 1934.

2e. Alsdan vervallen de thans geldende door den Gemeenteraad vastgestelde bepalingen omtrent de invordering van schoolgeld voor het gewoon en het uitgebreid lager onderwijs. Zij blijven echter van toepassing voor de aanslagen van schoolgeldplichtigen over de daaraan voorafgegane jaren";

O. dat belanghebbende, blijkens aanslagbillet van 8 Juni 1934, werd aangeslagen voor een schoolgeld van f 59.04, welk bedrag de gemeenteraad bij beschikking op bezwaarschrift heeft verminderd tot f 54.12;

dat belanghebbende in beroep heeft aangevoerd:

1°. dat aan voormelde, ten deze toegepaste, heffingsverordening geen terugwerkende kracht had mogen worden verleend, omdat de ouders der in 1933 schoolgaande kinderen niet in staat zijn geweest rekening te houden met de bij die verordening ingevoerde verhooging van het schoolgeld, welke hun aanleiding had kunnen geven hun kinderen niet naar de betrokken school te zenden; voorts dat aan voormelde invorderingsverordening geen terugwerkende kracht is verleend; dat volgens de in 1933 geldende invorderingsverordening vóór den tienden dag na elk kwartaal door het hoofd der school een staat der schoolgaande kinderen over het afgeloopen

kwartaal moet worden ingezonden aan B. en W., die kohieren opmaken van het schoolgeld en deze tegelijkertijd uitvoerbaar verklaren; dat dus ieder kwartaal had moeten worden opgemaakt en dat, indien zulks ware geschied, het tarief van de in 1933 geldende oude heffingsverordening zou zijn toegepast;

2°. dat het schoolgeld volgens de heffingsverordening uitgaat boven de in art. 64 der Lager Onderwijswet 1920 gestelde grens;

dat volgens dit artikel het bedrag, voor iedere soort van scholen, verschuldigd voor de hoogste klasse van heffing van schoolgeld, het gemiddeld bedrag per leerling van de kosten dier soort niet te boven mag gaan; dat de kosten van het openbaar U. L. O., welke voor rekening van de gemeente Emmen zijn gebleven, over het jaar 1933 hebben bedragen f 9714.38 en het gemiddeld aantal leerlingen 218, zoodat het schoolgeld volgens de hoogste klasse van heffing niet meer mocht bedragen dan f 44.56, terwijl het volgens de verordening bedroeg f 11.42 per maand of per jaar f 137.04, zoodat de heffing in strijd is met de wet;

dat de Raad van Beroep heeft overwogen, ten aanzien van het eerste bezwaar:

dat de bepaling in de op 28 December 1933 vastgestelde en in 1934 door de Kroon goedgekeurde heffingsverordening, volgens welke deze in werking treedt met ingang van het schoolgeldjaar 1933, niet met eenige wetsbepaling in strijd is en appellants desbetreffende bezwaar mitsdien niet kan leiden tot vernietiging van den aanslag;

dat weliswaar de op 28 December 1933 vastgestelde invorderingsverordening, ingevolge het in art. 10 bepaalde, in werking trad met ingang van het schoolgeldjaar 1934, doch voor aanslagen voor schoolgeldplichtigen over daaraan voorafgegane jaren de tot dien datum geldende bepalingen omtrent de invordering van schoolgeld van kracht bleven; dat, al moge bij de vaststelling der invorderingsbepalingen, welke voor de heffing van schoolgeld over 1933 van kracht bleven, klaarblijkelijk zijn bedoeld, dat B. en W. telkens kohieren voor schoolgeld U. L. O. opmaken na ontvangst van de door de schoolhoofden vóór den tienden van ieder kwartaal in te zenden staat van schoolgaande kinderen en hun ouders over het afgeloopen kwartaal, zoodanige verplichting van B. en W. om ieder kwartaal kohieren op te maken, op straffe van nietigheid van de aanslagen, in de verordening niet is neergelegd; dat derhalve het opmaken van één kohier voor het schoolgeld U. L. O. 1933 en het invorderbaar verklaren daarvan op 7 Juni 1934 geen grond oplevert voor nietigheid van den aanslag;

en met betrekking tot het tweede bezwaar:

dat art. 62 lid 1 van de Lager Onderwijswet 1920 bepaalt, dat ter tegemoetkoming in de kosten, welke voor rekening van de gemeente blijven, schoolgeld geheven wordt;

dat hieruit volgt, dat niet meer aan schoolgeld mag worden geheven dan het voor rekening der gemeente blijvend bedrag, zijnde in casu f 9714.38;

dat het totaal bedrag van het over 1933 voor het openbaar U. L. O. te Emmen ten kohier gebracht schoolgeld bedraagt f 2928.18, zoodat de in art. 62, lid 1, voormeld gestelde grens niet is overschreden;

dat in art. 65 der L. O.wet wordt aangegeven, dat het gemiddeld bedrag per leerling, waarboven het schoolgeld volgens de hoogste klasse van heffing niet mag uitgaan, wordt berekend door het gezamenlijk bedrag der kosten, bedoeld in art. 55, van alle scholen van dezelfde soort te deelen door het geheele getal leerlingen, die van die scholen gebruik maken;

dat art. 55 eene opsomming geeft der kosten, bedoeld in art. 54, hetwelk luidt: „Elke gemeente voorziet in de kosten van haar lager onderwijs, voorzoover die niet komen ten laste van anderen of op andere wijze worden gevonden";

dat appellant onder de kosten, bedoeld in art. 55, verstaan wil zien de kosten, welke voor rekening der gemeente blijven, bedoeld in art. 62, doch ten onrechte, aangezien de in art. 55 opgesomde kosten, als bedoeld in art. 54, blijkens laatstgenoemd artikel zijn de kosten, die ten deele ten laste van anderen komen of op andere wijze gevonden worden, niet slechts laatstbedoeld gedeelte ervan; dat onder die kosten volgens art. 55 zijn begrepen de wedden van de onderwijzers, welke zijn te betalen door de gemeente, die terzake daarvan weliswaar van het Rijk vergoeding ontvangt op den in art. 56 aangegeven voet, doch welke kosten niettemin vallen onder de kosten van het Lager Onderwijs, bedoeld in art. 54, welke bij de berekening bedoeld in art. 64, lid 4, te pas komen;

dat de kosten voor het openbaar U. L. O. te Emmen over 1933 hebben bedragen f 34,651.46 voor gemiddeld 218 leerlingen, zijnde gemiddeld per leerling f 158.95;

dat het schoolgeld U. L. O. over 1933, in de hoogste klasse van aanslag bedragende f 137.04, daar beneden is gebleven, zoodat het tarief der verordening op dit punt niet in strijd is met de L. O.wet;

O. dat op deze gronden de Raad van Beroep de beschikking van den gemeenteraad heeft gehandhaafd;

O. dat belanghebbende bij beroepschrift in cassatie de volgende grieven tegen de bestreden uitspraak inbrengt:

I. dat de Raad van Beroep ten onrechte heeft verworpen zijn bezwaar, dat aan de heffingsverordening geen terugwerkende kracht had mogen zijn toegekend;

II. dat, blijkens art. 7 dier verordening, de invordering geschiedt overeenkomstig de verordening van „heden"; dat de invorderingsverordening geen betrekking heeft op het schoolgeldjaar 1933, doch eerst op het schoolgeldjaar 1934, en dus aan het bepaalde in art. 7 voormeld niet is voldaan ten aanzien van het schoolgeldjaar 1933;

III. dat de Raad van Beroep mede ten onrechte zijn tweede bezwaar heeft afgewezen; dat de Raad toegeeft, dat het voor rekening der gemeente blijvend bedrag der kosten voor het openbaar lager onderwijs beloopt f 9714.38; dat, ingevolge het 4e lid van art. 64 der Lager Onderwijswet 1920, het schoolgeld voor de hoogste klasse niet hooger mag zijn dan het gemiddeld bedrag der kosten, in dit geval f 9714.38 : 218 = f 44.56; dat art. 55 dier

wet moet worden bezien in verband met art. 54 en als kosten alleen in aanmerking komen de jaarwedden en wedden der onderwijzers, voorzoover die niet ten laste van anderen komen, of op andere wijze worden gevonden, dus van de overcompleete leerkrachten, gelijk art. 56 aangeeft; dat in art. 65 wordt gesproken van kosten en niet van uitgaven;

O. dienaangaande:

dat de eerste grief niet kan slagen, daar, zooals de Raad van Beroep terecht heeft beslist, geen wetsvoorschrift er zich tegen verzet, dat de heffingsverordening, naar de bepaling van art. 8, in werking zou treden met ingang van het schoolgeldjaar 1933;

dat de tweede grief faalt, omdat daarbij over het hoofd wordt gezien, dat art. 10 der invorderingsverordening de bepalingen omtrent de invordering van schoolgeld, welke van kracht waren vóór den ingang van het schoolgeldjaar 1934, toepasselijk doet blijven op aanslagen over de aan dat schoolgeldjaar voorafgegane jaren;

dat, wat ten slotte de derde grief betreft, de Raad van Beroep op goede gronden en met juistheid heeft geoordeeld, dat de regeling van het schoolgeld in de heffingsverordening niet in strijd is te achten met de betrokken bepalingen der Lager Onderwijswet 1920;

dat dus ook deze grief niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

6 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet openbare vervoermiddelen Art. 1 j°. art. 15)

Nu de in het besluit bedoelde touringcarritten zijn opgezet als geregelde autobusdiensten in den zin van art. 1 in verband met art. 15, is daarvoor terecht vergunning gevraagd. Daar de ritten zijn ingesteld met het doel, gegadigden gezamenlijk een bepaalde tournée te doen maken om hen tenslotte tot het punt van uitgang terug te voeren, en dus de af te leggen route niet middel, doch doel is, hebben deze diensten niet hetzelfde karakter als gewone openbare verkeersmiddelen, welke slechts vervoer van personen van de eene plaats naar de andere beoogen. Aangezien een der diensten heen en terug wordt uitgeoefend langs een en dezelfde route, geheel evenwijdig aan de spoorlijn, is concurrentie van *dezen* dienst met den spoorweg niet uitgesloten, weshalve de vergunning voor dezen dienst ten onrechte is verleend.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen, te Utrecht, tegen de beschikkingen van Ged. Staten van Limburg van 20 September 1935 (Provinciale bladen nos. 64 en 65), waarbij onderscheidenlijk aan K. J. Wolf en Zoon, te Nijmegen, en aan de firma Van de Rijdt, te Grave, vergunning is verleend tot het in werking brengen — voor zoover de provincie Limburg betreft — van een autobusdienst (rondritten) onder meer op de trajecten Nijmegen-Mook-Gennep-Venlo-Roermond-Sittard-Meerssen-Valkenburg en omgekeerd; en Nijmegen-Mook-Ottersum-Goch-Crefeld-Düsseldorf-Mörs-Xanten-Calcar-Cleve-Beek-Nijmegen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 April 1936, n°. 144;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 29 April 1936 n°. 497, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

O. dat Ged. Staten van Limburg bij hun evengenoemde besluiten, voorzoover hun provincie betreft, onderscheidenlijk aan K. J. Wolf en Zoon, te Nijmegen, en aan de firma Van de Rijdt, te Grave, vergunning hebben verleend tot het in werking brengen van autobusdiensten (rondritten) onder meer op de navolgende trajecten:

1°. Nijmegen-Mook-Gennep-Venlo-Roermond-Sittard-Meerssen-Valkenburg en omgekeerd;

3°. Nijmegen-Mook-Ottersum-Goch-Crefeld-Düsseldorf-Mörs-Xanten-Calcar-Cleve-Beek-Nijmegen;

zulks onder een 7-tal voorwaarden, waarvan die onder 1° tot en met 3° luiden als volgt:

1°. Alle ritten worden stipt gereden overeenkomstig de door de ondernemers (onderneemster) ingevolge de „Wet Openbare Vervoermiddelen" aangekondigde dienstregeling.

Het vervoer vindt uitsluitend plaats tegen het door de ondernemers (onderneemster) ingevolge de genoemde wet aangekondigde tarief.

2°. Het vervoer blijft beperkt tot die reizigers, die bij den aanvang van den rondrit zijn ingestegen.

3°. De ondernemers zijn (De onderneemster is) verplicht te zorgen, dat ieder reiziger tegen betaling van den vrachtprijs een voor de door hem af te leggen reis geldig plaatsbewijs ontvangt, waarop het verschuldigde bedrag duidelijk is vermeld.

Er worden enkel plaatsbewijzen afgegeven, geldende voor het geheele traject.

dat Ged. Staten bij hun beide besluiten met betrekking tot de bij hun college onder meer door de Directie der Nederlandsche Spoorwegen ingediende bezwaren, ontleend aan vrees voor concurrentie van de beoogde autobusdiensten, hebben overwogen, dat bij de exploitatie van de onderwerpelijk diensten niet de bedoeling voorzit om reizigers van Nijmegen uit naar eene bepaalde plaats te vervoeren of omgekeerd, doch veeleer om aan het publiek de gelegenheid te bieden om bij wijze van uitstapje een autotocht te maken, de plaatsen en toeristencentra, gelegen langs de route te bezoeken en het landschap te bezichtigen; dat dan ook, teneinde dit karakter van de beoogde rondritten zooveel mogelijk te verzekeren en daardoor het bezwaar van concurrentie met de spoorwegen zooveel mogelijk weg te nemen, aan eene te verleenen vergunning de voorwaarde kan worden verbonden, dat het vervoer moet beperkt blijven tot de personen, die in Nijmegen in de autobussen zijn ingestegen en dat slechts plaatsbewijzen mogen worden afgegeven voor het geheele traject; dat onder deze omstandigheden voor hun college aanleiding bestaat om op de voorliggende verzoeken gunstig te beschikken;

dat van deze beslissingen van Ged. Staten de Directie der Nederlandsche Spoorwegen bij Ons in beroep is gekomen, onder handhaving van hare bij Ged. Staten ingediende bezwaren,

daaraan nog toevoegende, dat, daar eene verkeerscoördinatie thans in studie is, het naar hare meening niet gewenscht is in afwachting daarvan het aantal verkeersmiddelen buiten strikte noodzaak te vergrooten en zeer zeker niet om thans ook voor autobusverkeer op lange afstanden vergunningen te verleenen;

O. dat de bovenvermelde touringcarritten zijn opgezet als geregelde autobusdiensten in den zin van art. 1 in verband met art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, zoodat daarvoor terecht vergunning ingevolge deze wet is gevraagd;

dat dit echter niet medebrengt, dat deze diensten hetzelfde karakter dragen als gewone openbare verkeersmiddelen, welke slechts vervoer van personen van de eene plaats naar de andere beoogen;

dat de onderwerpelijke ritten immers zijn ingesteld met het doel, gegadigden gezamenlijk een bepaalde tournée te doen maken, om hen ten slotte tot het punt van uitgang terug te voeren, waarbij derhalve de af te leggen route niet middel, doch doel is;

dat daarbij van geen belang is, of in de kosten van het reisbiljet al dan niet begrepen zijn de uitgaven voor onderweg te maken verteringen en/of entrées van te bezichtigen bezienswaardigheden;

dat het bijzonder karakter van deze ritten door Ged. Staten is verzekerd door de door hun college aan de vergunningen verbonden voorwaarden sub 2° en 3°, laatste lid, volgens welke het vervoer beperkt blijft tot die reizigers, die bij den aanvang van den rit zijn ingestegen en de af te geven plaatsbewijzen enkel gelden voor het geheele traject;

dat intusschen, al moge met deze ritten een ander soort verkeer worden beoogd dan dat door de Nederlandsche Spoorwegen wordt bediend, niet geheel is uitgesloten, dat daarmede aan den spoorwegdienst concurrentie zal worden aangedaan;

dat zulks in het bijzonder geldt ten aanzien van de diensten Nijmegen-Mook-Gennep-Venlo-Roermond-Sittard-Meerssen-Valkenburg v.v., nu daarmede geen rondritten in den eigenlijken zin des woords worden gereden, doch zij heen en terug zullen worden uitgeoefend langs een en dezelfde route, geheel evenwijdig aan de spoorlijn, zoodat van deze diensten zeer goed gebruik zou kunnen worden gemaakt door personen, voor wie het niet om den rit zelf te doen is, doch uitsluitend om, met voorbijgang van den spoorwegdienst, eene aan het traject gelegen plaats te bereiken;

dat dit bezwaar niet wordt ondervangen door de bovenbedoelde door Ged. Staten aan de vergunningen verbonden voorwaarde sub 2°, vermits deze niet verhindert, dat onderweg wordt uitgestapt, terwijl de bepaling van het laatste lid der voorwaarde onder 3° ook geen absoluut beletsel vormt om de touringcar boven den trein te verkiezen, tenzij de vervoerprijs wordt vastgesteld op een bedrag, dat verre uitgaat boven het tarief van den spoorwegdienst, wat echter anderzijds geen aanbeveling verdient, aangezien daardoor de tocht, met deze ritten beoogd, te duur zou worden, en daarmede aan aantrekkelijkheid zou verliezen;

dat onder deze omstandigheden de vergunningen voor de diensten Nijmegen-Valkenburg vice versa niet hadden behooren te zijn verleend;

dat de bovengeschetste bezwaren niet, althans in veel mindere mate, gelden voor de diensten Nijmegen-Mook-Ottersum-Goch-Crefeld-Düsseldorf-Mörs-Xanten-Calcar-Cleve-Beek-Nijmegen, zoodat — het bijzonder karakter van deze diensten in aanmerking genomen — de vergunning daarvoor door Ged. Staten van Limburg, voorzoover hun provincie betreft, terecht is verleend;

dat weliswaar Ged. Staten van Gelderland hunnerzijds de vergunningen voor de laatstbedoelde diensten, met betrekking tot het Geldersche traject, hebben geweigerd, zoodat de Limburgsche vergunningen voor de genoemde ondernemers geen direct effect zullen kunnen opleveren, doch dat dit geen reden mag zijn ook deze, naar Ons oordeel terecht verleende, vergunningen te niet te doen;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van de bestreden besluiten van Ged. Staten van Limburg van 20 September 1935 (Provinciale bladen nos. 64 en 65), deze te vernietigen, voorzoover daarbij aan K. J. Wolf en Zoon, te Nijmegen, onderscheidenlijk aan de firma Van de Rijdt, te Grave, mede vergunning is verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst (zoogenaamde rondrit) op het traject Nijmegen-Mook-Gennep-Venlo-Roermond-Sittard-Meerssen-Valkenburg en omgekeerd, en ten aanzien van deze diensten de gevraagde vergunningen, voorzoover de provincie Limburg betreft, alsnog te weigeren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

11 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 3.)

Van toepassing van art. 3 tweede lid kan slechts sprake zijn, wanneer *ten tijde van het indienen der verklaring*, bedoeld in art. 73 L. O.-wet 1920, daarop de namen van leerlingen voorkwamen, die de door hen bezochte gelijksoortige school zouden verlaten, doch voor wie in die school, in de voor hen bestemde klasse, plaatsruimte beschikbaar zou blijven. Aan het feit, dat op dat tijdstip geen der op de verklaring voorkomende leerlingen eene gelijksoortige bijzondere school bezocht doet niet af, dat een aantal dezer leerlingen kort daarop, in afwachting van de opening van de te stichten school, voorloopig zijn toegelaten tot gelijksoortige scholen in eene naburige gemeente.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der stichting Heilige Joannes de Dooper, gevestigd te Huizum, gemeente Leeuwarderadeel, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 22 Januari 1936, n°. 93, 2e afdeeling F., tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Leeuwarderadeel van 31 October 1935, houdende afwijzende beschikking op het overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 ingediend verzoek om mede-

werking voor de stichting van eene Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs te Huizum aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 April 1936, n°. 160;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 6 Mei 1936, n°. 4554, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat de raad der gemeente Leeuwarderadeel in zijne openbare vergadering van 31 October 1935 besloten had aan het bestuur der stichting Heilige Joannes de Dooper, te Huizum, medewerking tot het stichten van eene Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs te weigeren, dit bestuur in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Friesland;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 22 Jan. 1936, n°. 93, 2e afdeeling F., dit beroep ongegrond hebben verklaard, overwegende, dat volgens art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 het bestuur eener rechtspersoonlijkheid bezittende instelling of vereeniging, welke in eene gemeente eene bijzondere lagere school wenscht te vestigen, tot den raad dier gemeente eene aanvrage kan richten om ten behoeve van die school de voor de stichting van een gebouw benoodigde gelden te ontvangen of een gebouw te stichten; dat art. 73 der wet, regelende de eischen, waaraan bij de indiening der aanvrage moet worden overgelegd eene verklaring, waaruit blijkt, dat de school, als zij bestemd is voor gewoon lager onderwijs, zal worden bezocht in eene gemeente met minder dan 25000 ingezetenen, door ten minste 40 leerlingen; dat bij art. 3, 1e lid, der wet van 4 Augustus 1933 S. 414, dit getal leerlingen wordt gesteld op 60; dat het tweede lid van het laatstgenoemde wetsartikel bepaalt, dat onder het aantal leerlingen, waarop de verklaring, bedoeld in art. 73, 1e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 betrekking heeft, niet worden medegerekend leerlingen, die de door hen bezochte gelijksoortige bijzondere school zouden verlaten, doch voor wie in die school, in de voor hen bestemde klasse, plaatsruimte beschikbaar zoude blijven, tenzij aanzienlijke toeneming of belangrijke verplaatsing van de bevolking in eenig deel der gemeente of andere gewichtige omstandigheden tot de stichting aanleiding geven, in welke gevallen ook het bepaalde in het eerste lid geen toepassing vindt; dat de door den appellant op 24 Aug. 1935 met de aanvrage ingediende zoogenaamde „ouderverklaring" bevat de namen van 66 leerlingen, van wie er 27 begin September 1935 zijn toegelaten tot gelijksoortige, op een afstand van ten hoogste 2 km te Leeuwarden gevestigde bijzondere scholen; dat de bedoelde 27 kinderen bij de opening van de nieuw te stichten school de thans door hen bezochte scholen zullen verlaten, terwijl voor hen in die scholen in de voor hen bestemde klasse plaatsruimte beschikbaar zal blijven; dat zij daarom geacht moeten worden te vallen onder de toepassing van art. 3, 2e lid, der wet van 4 Aug. 1933 S. 414; dat wel deze kinderen op 24 Aug. 1935, tijdstip van indiening der aanvrage, nog niet te Leeuwarden ter school gingen, maar als voor de hand liggend dient te worden aangenomen, dat het voornemen, om hen het Roomsch-Katholieke bijzonder lager onderwijs te Leeuwarden, zij het voorloopig, in afwachting van de totstandkoming van de nieuwe school te Huizum, te doen volgen, op den genoemden datum bij de ouders reeds aanwezig was; dat, volgens de bestaande jurisprudentie, bij de beantwoording der vraag, of de ouderverklaring voldoet aan den eisch van art. 73, 1e lid, letter *a*, der Lager-Onderwijswet 1920, slechts met die leerlingen rekening behoort te worden gehouden, van wie tijdens de indiening der aanvrage redelijkerwijze moest worden aangenomen, dat zij de nieuw te stichten school zullen bezoeken; dat het nauwe verband tusschen art. 73 der Lager-Onderwijswet 1930 en art. 3, 2e lid, der wet van 4 Aug. 1933 S. 414 medebrengt de noodzakelijkheid om ook bij de toepassing van de eerste zinsnede van de laatstgenoemde wetsbepaling het criterium van het redelijk vermoeden aan te leggen; dat de hiervóór bedoelde 27 kinderen derhalve onder het aantal leerlingen, waarop de verklaring betrekking heeft, niet mogen worden medegerekend, tenzij „aanzienlijke toeneming of belangrijke verplaatsing van de bevolking in eenig deel der gemeente of andere gewichtige omstandigheden tot de stichting aanleiding geven"; dat in een onderzoek naar de vraag, of eene aanzienlijke bevolkingstoeneming of -verplaatsing heeft plaats gehad, niet behoeft te worden getreden, aangezien in eene dergelijke toeneming of verplaatsing i. c. toch geen voldoende aanleiding tot de stichting eener nieuwe school kan worden gevonden; dat deze aanleiding aanwezig zou kunnen worden geacht, wanneer de gelegenheid ontbrak om de kinderen van Roomsch-Katholieke ouders het voor hen gewenschte onderwijs op een binnen redelijken afstand gelegen school te doen volgen; dat evenwel, blijkens de stukken, de op ten hoogste 2 km afstands te Leeuwarden gevestigde Roomsch-Katholieke bijzondere lagere scholen voor alle 66 in de verklaring genoemde kinderen voldoende plaats bieden; dat zelfs op 1 September 1935 in de bedoelde scholen nog voor 352 kinderen plaats was; dat het vorenstaande buiten twijfel stelt, dat de stichting van een nieuw schoolgebouw voor de ongeveer 900 zielen tellende Roomsch-Katholieke bevolking van Huizum vooralsnog gevoeglijk achterwege kan blijven; dat die stichting zou verijdelen het oogmerk, ten grondslag liggende aan de meergenoemde wet van 4 Augustus 1933, welke blijkens de bij de indiening van het betrekkelijk wetsontwerp door de Regeering gegeven toelichting ten doel heeft de stichting van nieuwe schoolgebouwen en schoollokalen uit de openbare kassen tot gevallen van objectieve noodzakelijkheid te beperken; dat niet gebleken is van „andere gewichtige omstandigheden", welke voor de stichting zouden pleiten; dat dan ook het voorbehoud, vervat in het slot van art. 3, 2e lid, der laatstgenoemde wet hier niet van toepassing is, en de 27 thans te Leeuwarden schoolgaande kinderen als niet op de verklaring, bedoeld in art. 73, 1e lid sub *a*, der Lager Onderwijswet 1920, thuis behoorende dienen te worden aangemerkt; dat deze verklaring dus geacht moet worden op slechts 39 kinderen betrekking te hebben, welk getal blijft beneden het voor de gemeente Leeuwarderadeel geldend wettelijk minimum van 60;

dat mitsdien niet aan de in het gewijzigde art. 73 der Lager Onderwijswet 1920 omschreven vereischten is voldaan en de raad daarom terecht, zij het op andere gronden, de van hem gevraagde medewerking heeft geweigerd;

dat het bestuur der stichting Heilige Joannes de Dooper in beroep aanvoert, dat blijkens tal van beslissingen der Kroon voor de beoordeeling van de vraag, of een aanvrage ex art. 72 voldoet aan de eischen, gesteld in art. 73, beslissend het tijdstip van het indienen der aanvrage; dat ten tijde van het indienen der aanvrage geen enkele der leerlingen, waarop betrekking heeft de verklaring, bedoeld in art. 73, eerste lid onder *a*, reeds een gelijksoortige bijzondere school bezocht; dat Ged. Staten dit ook erkennen, maar doelende op 27 van die leerlingen, die begin September, dus na de indiening der aanvrage op 24 Aug., zijn geplaatst op eene Katholieke school te Leeuwarden, daaraan toevoegen, dat als voor de hand liggend dient te worden aangenomen, dat het voornemen, om hen het Roomsch-Katholieke bijzonder onderwijs te Leeuwarden, zij het voorloopig, in afwachting van de totstandkoming der nieuwe school te Huizum, te doen volgen, op den genoemden datum bij de ouders reeds aanwezig was; dat evenwel op het tijdstip van indiening der aanvrage vaststond en dat nog steeds vaststaat het voornemen der betreffende ouders, om bij de totstandkoming van de school te Huizum hunne kinderen naar deze school te zenden; dat hieraan niets afdoet, dat die ouders, om hunne kinderen intusschen niet van onderwijs verstoken te doen blijven, deze voorloopig op eene andere school doen inschrijven; dat Ged. Staten dus verzuimen aan te toonen, dat bij de bedoelde ouders ten tijde van het indienen der aanvrage het voornemen, om de bedoelde kinderen de te Huizum te stichten Roomsch-Katholieke school te doen bezoeken, niet bestond; dat derhalve de aanvrage voldeed aan de in art. 73 der wet gestelde eischen;

O. dat ingevolge art. 73, 1e lid, onder *a*, der Lager-Onderwijswet 1920 in verband met art. 3 der wet van 4 Augustus 1933 S. 414, aangezien het hier eene gemeente betreft van minder dan 25000 ingezetenen, bij de onderwerpelijke aanvrage eene verklaring behoort te zijn overgelegd, waaruit blijkt, dat de school zal worden bezocht door ten minste 60 leerlingen;

dat in het onderhavige geval de overgelegde verklaring de namen van 66 leerlingen bevat;

dat derhalve aan de evenbedoelde wetsbepalingen is voldaan;

dat evenwel nog moet worden beslist, of er in het onderhavige geval plaats is voor de toepassing van het tweede lid van art. 3 der wet van 4 Augustus 1933 S. 414;

dat daarvan slechts sprake kan zijn, wanneer ten tijde van het indienen van de verklaring daarop de namen van leerlingen voorkwamen, die de door hen bezochte gelijksoortige school zouden verlaten, doch voor wie in die school, in de voor hen bestemde klasse, plaatsruimte beschikbaar zou blijven;

dat zulks echter niet het geval is geweest, daar blijkens de stukken op het tijdstip van het indienen der aanvrage geen der op de verklaring voorkomende leerlingen eene gelijksoortige bijzondere school bezocht;

dat hieraan niet afdoet, dat een 27-tal van deze leerlingen kort daarop, in afwachting van de opening van de te stichten school, voorloopig zijn toegelaten tot gelijksoortige, te Leeuwarden gevestigde bijzondere scholen;

dat Ged. Staten ten onrechte van oordeel zijn, dat deze leerlingen niet mogen worden medegerekend, op grond van de overweging, dat slechts met die leerlingen rekening behoort te worden gehouden, van wie tijdens de indiening der aanvraag redelijkerwijze moet worden aangenomen, dat zij de nieuw te stichten school zullen bezoeken;

dat zulks immers reeds hierom niet juist kan zijn, omdat ook thans nog niet is gebleken, dat deze leerlingen de te stichten school niet zullen bezoeken, hetgeen toch zeker niet kan worden afgeleid uit de enkele omstandigheid, dat de hierbedoelde leerlingen tijdelijk tot andere, gelijksoortige, bijzondere scholen zijn toegelaten;

dat mitsdien, aangezien ook aan de andere in art. 73 der Lager-Onderwijswet 1920 gestelde eischen is voldaan, de gemeenteraad ten onrechte de gevraagde medewerking heeft geweigerd en Ged. Staten eveneens ten onrechte het tegen het desbetreffende raadsbesluit bij hun college ingestelde beroep ongegrond hebben verklaard;

Gezien de genoemde wetten;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Friesland van 22 Januari 1936, n°. 93, 2e afdeeling F., en van het besluit van den raad der gemeente Leeuwarderadeel van 31 October 1935, te bepalen, dat de gevraagde medewerking alsnog behoort te worden verleend.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

12 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Keurenwet Art. 3.)

Een voorschrift in een keur, dat de eigenaren en onderhoudsplichtigen van bruggen en kunstwerken verplicht te gedoogen, dat die werken worden gewijzigd, indien zij, zonder in slechten staat te verkeeren, den waterafvoer belemmeren, heeft ten doel de verbetering van de watergangen als waterloozing en betreft dus, in strijd met art. 3 der Keurenwet, een punt, waaromtrent bij eene wet (art. 12*a* Waterstaatswet 1900) is voorzien.

Het voorschrift, dat eene naar het oordeel van het dagelijksch bestuur schadelijke bepoting binnen 2 m langs den oever der watergangen of op hunne waterkeeringen door de rechthebbenden moet worden opgeruimd, beoogt deels verbetering van de watergangen en treedt in zoover in hetgeen is geregeld bij art. 12 Waterstaatswet 1900. Voorzoover de bepaling ziet op instandhouding der watergangen, gaat zij te ver in de verkorting der rechten van rechthebbenden op de bepoting.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door

C. C. Baronesse Sloet van Oldruitenborgh, weduwe van B. F. W. Baron van Westerholt van Hackfort, te Vorden, en door J. Regelink, te Hengelo (G.), tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 20 Nov. 1934, N°. 239, Waterstaat, tot goedkeuring van de bij besluit van het gecombineerd College van het waterschap van de Baaksche beek van 31 October 1934 vastgestelde keur of politieverordening;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 26 Februari 1936, N°. 349(1935);

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 7 Mei 1936, N°. 433, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat het gecombineerd College van het waterschap van de Baaksche beek bij besluit van 31 October 1934 heeft vastgesteld eene keur of politieverordening voor dat waterschap;

dat Ged. Staten van Gelderland bij hun besluit van 20 Nov. 1934, N°. 239, deze keur of politieverordening hebben goedgekeurd, daarbij aan J. Regelink e. a., te Hengelo (G.), in verband met hun op 22 Nov. 1933 ter griffie ingekomen bezwaarschrift tegen de keur, te kennen gevende, dat — afgezien van de omstandigheid, dat het adres niet op de voorgeschreven wijze en niet binnen den gestelden termijn is ingediend — Ged. Staten geen aanleiding hebben gevonden, aan hun verzoek inzake afvoering van waterleiding N°. 207 van de keur te voldoen;

dat van dit besluit C. C. Baronesse Sloet van Oldruitenborgh, weduwe van B. F. W. Baron van Westerholt van Hackfort, te Vorden, en J. Regelink, te Hengelo (G.), bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat de eerstgenoemde appellante in haar beroepschrift volstaat met het verzoek, het besluit van Ged. Staten te vernietigen;

dat J. Regelink in beroep aanvoert, dat op deze keur is gebracht eene waterleiding, vanwege het waterschap aangelegd in 1931/1932, zijnde de zijtak van de Gooische Elsterlaak en loopend langs de Noordzijde van de aan hem in eigendom toebehoorende perceelen, kadastraal bekend gemeente Hengelo (G.), sectie H., nummers 2248, 2247 en 2264; dat hij tegen het plaatsen van de bedoelde waterleiding op de genoemde keur ernstige bezwaren moet maken, niet alleen, omdat ten behoeve van den aanleg van de bedoelde waterleiding gebruik is gemaakt van de daaraan grenzende, hem toebehoorende gronden op andere wijze, dan door hem met het bestuur van genoemd waterschap werd overeengekomen, maar ook omdat hij vreest, ten gevolge van plaatsing dier waterleiding op de keur in de toekomst in het gebruik zijner eigendommen te worden beperkt; dat hij verzoekt te willen beslissen, dat de genoemde waterleiding van de keur wordt afgevoerd;

O. met betrekking tot het beroep van C. C. Baronesse Sloet van Oldruitenborgh, weduwe van B. F. W. Baron van Westerholt van Hackfort, dat o. a. blijkens eene nadere van de zijde dier appellanten bij den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, ingezonden memorie hare daarin opgesomde grieven tegen de goedkeuring van de keur in hoofdzaak overeenkomen met die, welke door wijlen haar echtgenoot bij het gecombineerd College zijn ingebracht, met het oog op welke omstandigheid geen bezwaar bestaat die grieven, hoewel zij niet in het beroepschrift zijn vermeld, aan onderzoek te onderwerpen;

dat in de evengenoemde memorie tegen het goedkeuren van de keur wordt aangevoerd: A. dat art. 9 van het reglement voor het waterschap van de Baaksche beek luidt: „De keuren of politieverordeningen, door het dagelijksch bestuur ontworpen, worden vóór hare vaststelling gedurende één maand ter secretarie van het waterschap en van de in het waterschap gelegen gemeenten, wier besturen daartegen geen bezwaar hebben, ter inzage van belanghebbenden gelegd, ten einde zij hunne bedenkingen daartegen binnen zes weken na de ter-inzage-legging bij het dagelijksch bestuur schriftelijk kunnen inbrengen"; dat het ontwerp der keur van 7 Augustus 1933 af ter visie is gelegd en die ter-inzage-legging dus eindigde op 4 Sept. 1933, waarmee de termijn van zes weken voor het indienen van reclames begon te loopen, eindigende op 17 October 1933; dat echter het waterschapsbestuur uit is gegaan van de opvatting, dat de termijn van zes weken tegelijk met de ter-visie-legging van 7 Aug. 1933 af begon te loopen en eindigde op 18 Sept. 1933; dat ingevolge deze naar het oordeel der appellante onjuiste opvatting het gecombineerd College in zijne vergadering van 29 Sept. 1933 het besluit tot het vaststellen van de keur heeft behandeld; dat een bezwaarschrift van wijlen haren echtgenoot, dat op 19 September 1933 ten kantore van het waterschap was ontvangen en dus te laat was ingezonden, niettemin in behandeling is genomen; dat haars inziens Ged. Staten het besluit van het gecombineerd College van 31 Oct. 1934 niet hadden mogen goedkeuren, zulks op grond van niet-naleving van het bij art. 9 van het Reglement voorgeschrevene; B. dat in art. 2 der keur onder specie wordt verstaan „alles, wat voor behoorlijk onderhoud als waterloozing uit die watergangen wordt verwijderd"; dat behoorlijk onderhoud een zeer rekbaar begrip is, terwijl daardoor zulks geheel afhankelijk is van het subjectieve oordeel der waterschapsautoriteiten; C. dat bij art. 4, onder A, der keur o. m. verboden wordt, binnen den afstand van 1 meter, gemeten uit de bovenkantlijn van den oever, eenige afscheiding aan te brengen; dat de uitdrukking „oever" buitengewoon vaag is; dat de H. R. heeft uitgemaakt, dat de oever geen deel uitmaakt van de rivier; dat art. 4, onder B, bepalingen inhoudt omtrent punten, waarin de Woningwet en de bouwverordeningen voorzien; dat bovendien deze bepaling vaag is geredigeerd; D. dat in art. 8, tweede en derde lid, o. m. wordt bepaald, dat duikers, bruggen, spikken, vonders of andere werken, die in slechten staat verkeeren en daardoor gevaar opleveren voor instorting, waardoor belemmering van den waterafvoer zou ontstaan, moeten worden hersteld of opgeruimd, en tevens eigenaren van de bedoelde werken, welke, zonder in slechten staat te verkeeren, den waterafvoer belemmeren, verplicht zijn te gedoogen, dat deze werken wor-

den gewijzigd; dat hier wordt getreden in hetgeen reeds geregeld is in artikel 12 *a* der Waterstaatswet 1900; E. dat in art. 12, lid 2, bepalingen worden gegeven ten aanzien van het opruimen van bepotingen, waardoor getreden wordt in de materie, geregeld in art. 12 der Waterstaatswet 1900; dat ten aanzien van lid 3, luidende: „de beslissing der deskundigen is voor partijen bindend", allereerst wordt opgemerkt, dat de materie van het voor partijen bindend verklaren van eene beslissing van deskundigen niet in eene keur of politieverordening thuis behoort, terwijl bovendien in deze keur eene bepaling voorkomt, waarbij overtreding van een der bepalingen der keur gestraft wordt met hechtenis van ten hoogste zes dagen of eene geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, waardoor derhalve de partij, die zich niet wenschte te onderwerpen aan de beslissing der deskundigen en zich door deze niet gebonden achtte en derhalve een beroep op den Burgerlijken Rechter wenschte te doen, zich zou schuldig maken aan overtreding van de bepaling van lid 3 van artikel 12 dezer keur, weshalve deze bepaling o. a. in strijd is met de artt. 1 en 2 van het B. W.; F. dat bij art. 14 verboden wordt, op grond, grenzende aan een der in art. 1 genoemde watergangen, vee los te laten loopen, tenzij de oevers der leidingen behoorlijk beschermd zijn tegen het aftrappen of inloopen door het vee; dat de uitdrukkingen „oever" en „behoorlijk" vaag zijn; dat ingevolge het Reglement de zorg voor onderhoud der watergangen voor rekening van het waterschap komt; dat op de grondeigenaren, wier gronden toevallig aan de watergangen zijn gelegen, eene extra belasting wordt gelegd; dat het waterschap niet op een aantal ingelanden lasten kan leggen, welke ingevolge het Reglement alle ingelanden behooren te dragen; dat men in den vorm van een verbod een gebod krijgt om afscheidingen te stellen; dat het normale gebruik der weilanden dusdanig bemoeilijkt wordt, dat zij alleen te benutten zijn na het aanbrengen van kostbare werken; G. dat bij art. 20 wordt verboden, eene waterkeering, van welken aard ook, te maken; dat deze bepaling zoo algemeen is gesteld, dat te dien opzichte alles verboden kan worden, ook zonder dat eenig waterschapsbelang daarbij betrokken is;

O. ten aanzien van A., dat naar Ons oordeel onder den in art. 9 van het reglement van het waterschap van de Baaksche beek gestelden termijn van „zes weken na de ter-inzage-legging" van het ontwerp der keur dient te worden verstaan een termijn van zes weken na het tijdstip, waarop het ontwerp ter inzage werd gelegd, daar deze uitlegging steun vindt in de woorden, zoomede in de geschiedenis van de totstandkoming van het artikel;

dat in verband daarmede van eene door het waterschapsbestuur bij de toepassing van dit artikel gepleegde onjuistheid, welke tot weigering van goedkeuring aan de keur zou behooren te leiden, geen sprake kan zijn;

O. ten aanzien van B. en C., dat de woorden „behoorlijk onderhoud", voorkomend in art. 2, een alleszins voldoend omlijnd begrip weergeven en dat ook met den in art. 4 gebruikten term „gemeten uit de bovenkantlijn van den oever" genoegzaam duidelijk wordt aangegeven, wat bedoeld wordt, terwijl niet kan worden gezegd, dat de bepaling van laatstgenoemd artikel, waarbij een bouwverbod langs de watergangen wordt gesteld, betreft een punt, waaromtrent alreeds bij de Woningwet is voorzien, vermits die bepaling niet de volkshuisvesting, doch waterstaatsbelangen beoogt te dienen;

O. ten aanzien van D., dat de wetgever door de vaststelling van art. 12*a* der Waterstaatswet 1900 aan zich heeft getrokken de regeling van de wijze, waarop ter verbetering van een watergang als waterloozing of als vaart de overheid kan doen bewerkstelligen, dat kunstwerken ook tegen den wil van den rechthebbende worden veranderd, verplaatst of verwijderd;

dat de bepaling van het tweede lid van art. 8 der keur de eigenaars en onderhoudsplichtigen van bruggen en andere kunstwerken verplicht, die werken op aanschrijving van het waterschapsbestuur te herstellen of op te ruimen, indien zij in slechten staat verkeeren en daardoor gevaar opleveren voor instorting, waardoor de waterafvoer zou kunnen worden belemmerd;

dat deze bepaling, welke een ook in het burenrecht erkend beginsel tot uitdrukking brengt, niet kan geacht worden te strekken ter verbetering van de watergangen als waterloozing in den zin van het vorengenoemde wetsartikel, doch veeleer ter instandhouding van die watergangen, als zoodanig, zoodat hier niet getreden is in hetgeen bij art. 12*a* der genoemde wet is geregeld;

dat door het voorschrift van het derde lid van art. 8 der keur de eigenaars en onderhoudsplichtigen van bruggen en kunstwerken worden verplicht te gedoogen, dat die werken worden gewijzigd, indien zij, zonder in slechten staat te verkeeren, den waterafvoer belemmeren;

dat dit voorschrift naar Ons oordeel inderdaad de verbetering van de watergangen als waterloozing ten doel heeft en dientengevolge, in strijd met art. 3 der keurenwet, een punt betreft, waaromtrent bij eene wet is voorzien;

O. ten aanzien van E., dat ingevolge art. 12, tweede lid, der keur eene naar het oordeel van het Dagelijksch Bestuur schadelijke bepoting binnen 2 m langs den oever der watergangen of op hunne waterkeeringen door de rechthebbenden moet worden opgeruimd;

dat het opleggen van deze verplichting kennelijk strekt ter verbetering of instandhouding van de watergangen als waterloozing;

dat, voor zoover verbetering van de watergangen beoogd wordt, deze bepaling moet geacht worden te treden in hetgeen is geregeld bij art. 12 der Waterstaatswet 1900, dat aangeeft de wijze, waarop ter verbetering of aanleg van een watergang als waterloozing verandering kan worden gebracht in den staat van onroerende goederen, kunstwerken daaronder niet begrepen, zoodat ten deze strijd met art. 3 der Keurenwet aanwezig is;

dat, ook voor zoover de bepaling ziet op instandhouding van de watergangen, zij niet behoort te worden gehandhaafd, aangezien het naar Ons oordeel niet toelaatbaar is te achten, dat bij de keur de rechthebbenden op

de bepoting — zij het tegen schadeloosstelling — in hunne rechten worden verkort in voege als bij deze bepaling geschiedt;

dat derhalve art. 12, 2e lid, niet kan worden gehandhaafd, behoudens echter, dat tegen deze bepaling, voorzoover zij betrekking heeft op eene bepoting, welke is aangebracht krachtens door het waterschapsbestuur verleende ontheffing, en waarover dus dat bestuur de noodige zeggenschap heeft, geen bezwaar bestaat;

dat voorts het derde lid van art. 12 der keur, dat krachtens het voorgaande slechts van toepassing zou kunnen zijn op eene bepoting, welke op eene verleende ontheffing steunt, te dien aanzien gehandhaafd zou kunnen blijven, aangezien, althans voor wat zoodanige bepoting betreft, niet kan gezegd worden, dat de daarin vervatte regeling van de vaststelling van de schadeloosstelling met de wet of de billijkheid zoude strijden;

O. ten aanzien van F., dat, blijkens de overgelegde ambtsberichten en de hiervorengenoemde nadere op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingewonnen inlichtingen, de bepaling van art. 14 onder A. met het oog op het daarbij betrokken belang en de bij het betreden spoedig losrakende, wijl zandige oevers in dit waterschap zeer bezwaarlijk zou kunnen worden gemist, terwijl de opofferingen, welke de landeigenaars zich ten gevolge van die bepaling zullen hebben te getroosten, niet van noemenswaardige beteekenis zijn te achten;

dat dan ook niet gezegd kan worden, dat in dit geval het ongerief en de kosten, welke de bepaling voor de oevereigenaars ten gevolge zou hebben, buiten verhouding zouden staan tot het door die bepaling te beschermen waterschapsbelang;

O. ten aanzien van G., dat art. 20, hoewel wellicht niet feilloos, geenerlei verandering behoeft, aangezien de daartegen ingebrachte bezwaren nagenoeg illusoir zijn te achten;

O. met betrekking tot het beroep van J. Regelink, dat moet worden geoordeeld, dat de watergang langs zijne perceelen terecht met toepassing van art. 176 juncto art. 175 van het Reglement is opgenomen onder de in art. 1 der keur vermelde watergangen, ten aanzien waarvan het recht van schouw wordt uitgeoefend;

dat de appellant met name niet aannemelijk heeft gemaakt, dat ten gevolge van deze vermelding van den watergang in art. 1 der keur zijne rechten als grondeigenaar onrechtmatig zouden worden verkort;

O. dat uit het vorenstaande blijkt, dat, hoewel de overige bezwaren door Ons niet worden gedeeld, de grieven tegen art. 8, 3e lid, en art. 12, 2e lid, der keur gegrond zijn;

dat derhalve de keur ten onrechte door Ged. Staten is goedgekeurd;

Gezien de Keurenwet en het Reglement van het waterschap van de Baaksche beek;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Gelderland, aan de vorengenoemde keur alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

13 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 277; B. W. art. 585.)

De R. v. B. heeft terecht beslist, dat belanghebbende in het onderhavige belastingjaar den hond bezeten heeft, nu hij het aan hem terugbezorgde dier tot zich heeft genomen en heeft verkocht, waaraan niet afdoet, dat hij den hond niet wilde behouden en evenmin, dat hij hem slechts korten tijd onder zich heeft gehad. Belanghebbende is dus in het belastingjaar in den zin der Verordening op de heffing van Hondenbelasting houder van den hond geweest.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A, wonende te Amsterdam, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Amsterdam van 17 December 1935, betreffende den hem opgelegden aanslag in de Hondenbelasting der Gemeente Amsterdam voor het belastingjaar 1934;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening op de heffing van de Hondenbelasting van Amsterdam, voorzooveel ten deze van belang, de volgende bepalingen inhoudt:

Art. 1. Wegens het houden van honden in de Gemeente wordt een belasting geheven onder den naam van „Hondenbelasting";

Art. 2. Belastingplichtig is de houder van den hond.

. . . . . .

Als houder van een hond wordt degene aangemerkt, die een hond onder welken titel ook, bezit of onder zijn opzicht heeft;

O. dat de belanghebbende, aangeslagen in genoemde belasting voor 1934 wegens het houden van een luxe-hond, na vergeefsche reclame, van de beschikking van den Inspecteur der Gemeentebelastingen, waarbij de aanslag werd gehandhaafd, in beroep is gekomen en de Raad van Beroep ter zake heeft overwogen:

dat belanghebbende als grond van zijn beroep heeft aangevoerd, dat hij in 1934 geen hond heeft gehouden, ter toelichting waarvan hij heeft gesteld;

dat hij in 1933 een hond heeft gehouden, doch hij dezen aan het eind van dat jaar aan een kennis ten geschenke heeft gegeven; dat die kennis dien hond echter niet heeft kunnen houden en dezen in het begin van 1934 weer aan belanghebbende heeft laten terugbezorgen;

dat belanghebbende den hond echter niet heeft willen houden en hij dezen zoo spoedig mogelijk — in het beroepschrift wordt van 2 à 3 dagen, ter vergadering is van 1 dag, gesproken — nadat hij hem terug had gekregen, verkocht heeft aan iemand, die den hond reeds vroeger van hem had willen koopen;

dat de Raad uit bovenstaande feiten afleidt, dat belanghebbende in 1934 houder is geweest van een hond in den zin van de Amsterdamsche verordening op de heffing van de Hondenbelasting;

dat volgens art. 2 laatste lid dier verordening toch als houder van een hond wordt aangemerkt degene, die een hond onder welken titel ook bezit of onder zijn opzicht heeft en de onderhavige hond in den aanvang van 1934 inderdaad — zij het gedurende korten tijd —

in het bezit, althans onder het opzicht van belanghebbende is geweest;

dat voorts blijkens art. 1 der verordening belasting wordt geheven wegens het houden van honden, zonder dat wordt onderscheiden naar den duur of naar de omstandigheden, waaronder dat houden heeft plaats gehad;

dat aangezien belanghebbende blijkens het bovenstaande in 1934 een hond heeft gehouden, hij voor dat jaar terecht in de Hondenbelasting is aangeslagen, aan welke conclusie niet afdoet, dat het houden van dien hond slechts gedurende zeer korten tijd en met de bedoeling hem zou spoedig mogelijk weer kwijt te raken heeft plaats gevonden;

dat op deze gronden de Raad van Beroep de beschikking van den Inspecteur heeft gehandhaafd;

O. dat belanghebbende tegen deze uitspraak beroep in cassatie heeft ingesteld, in hoofdzaak aanvoerende, dat hij niet in den zin der verordening in het belastingjaar houder van den hond is geweest, nu deze geheel tegen zijn zin in zijn huis is geweest en aanstonds weer door hem van de hand is gedaan;

dat echter de Raad terecht heeft beslist, dat belanghebbende in bedoeld jaar den hond bezeten heeft, nu hij het aan hem terug bezorgde dier tot zich heeft genomen en heeft verkocht, waaraan niet afdoet, dat belanghebbende den hond niet wilde behouden en evenmin, dat hij hem slechts korten tijd onder zich heeft gehad;

dat belanghebbende dus in het belastingjaar in den zin der Verordening houder van den hond is geweest en belastingplichtig was, zoodat het beroep ongegrond is:

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

13 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 18.)

Op deze plaatselijke belasting, als zijnde er eene geheven krachtens een bijzondere wet (vg. art. 277 *nieuw* Gemeentewet, aanhef), zijn de in de artt. 299 en 300 der Gemeentewet vervatte voorschriften, betreffende het beroep van beslissingen van den Gemeenteraad op bezwaren, die worden ingebracht tegen aanslagen in belastingen van welke vanwege de Gemeente kohieren worden opgemaakt, van toepassing.

Derhalve moet het beroep in cassatie worden ingesteld door den Burgemeester, zoodat B. en W. daartoe niet bevoegd zijn.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van B. en W. van Nieuwveen tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Leiden van 20 December 1935, betreffende den aanslag van A te B in de Schoolgeldheffing der gemeente Nieuwveen over het tijdvak van 1 April 1935 tot 1 Juli 1935;

Gezien de stukken;

O. dat bij de verordening op de heffing van schoolgeld voor het gewoon lager onderwijs in de gemeente Nieuwveen wordt bepaald:

in art. 1: dat ten behoeve van de gemeente ter tegemoetkoming in de kosten van het gewoon lager onderwijs, welke voor rekening van de gemeente blijven, van de ouders der leerlingen of, bij ontstentenis van beide ouders, van de voogden of verzorgers schoolgeld wordt geheven; in art. 2: dat de schoolgeldplichtigen worden ingedeeld in klassen, enz.;

dat voorts art. 4 inhoudt, dat van hen, voor wie de belastbare som minder dan f 600 per jaar bedraagt, geen schoolgeld geheven wordt;

O. dat de verordening op de invordering van schoolgeld als voormeld in dezelfde gemeente onder meer bepaalt: dat B. en W. de kohieren van het schoolgeld opmaken en, na deze uitvoerbaar verklaard te hebben, de kohieren ter invordering aan den Gemeente-ontvanger zenden, waarna deze zoo spoedig mogelijk aan elken schoolgeldplichtige een gedagteekend aanslagbiljet uitreikt, volgens door B. en W. vast te stellen model;

O. dat belanghebbende in beroep is gekomen van een beschikking van den Gemeenteraad, waarbij de hem in voormelde heffing opgelegde aanslag, nadat hij daartegen had gereclameerd, werd gehandhaafd, en heeft gesteld dat van hem, ingevolge het bepaalde bij art. 4 der eerstgenoemde verordening, geen schoolgeld had mogen worden geheven;

O. dat de Raad van Beroep den belanghebbende in het gelijk heeft gesteld en dienvolgens de beschikking van den Gemeenteraad alsmede den aanslag heeft vernietigd, tegen welke uitspraak beroep in cassatie is ingesteld door B. en W. van Nieuwveen;

O. dat de heffing, waarover art. 1 van voormelde heffingsverordening handelt, steunt op art. 62 lid 1 der Lager-Onderwijswet 1920 en strekt ter tegemoetkoming in de kosten, welke met betrekking tot het Lager-Onderwijs voor rekening van de gemeente blijven;

dat een dergelijke heffing uit haren aard een belasting is krachtens een bijzondere wet, als bedoeld in art. 240 (277 nieuw) aanhef der Gemeentewet;

dat dit wordt bevestigd door de wijze, waarop de heffing en de invordering van het schoolgeld bij de bovengemelde gemeente-verordeningen is geregeld, welke regeling steunt op art. 67 der Lager-Onderwijswet 1920, waarbij wordt bepaald, dat het invoeren of wijzigen van een schoolgeldregeling geschiedt met inachtneming van de artt. 232 tot en met 236 (artt. 269 tot en met 273 nieuw) der Gemeentewet en dat de invordering wordt geregeld overeenkomstig de bepalingen van de artt. 258 tot en met 262 (artt. 291 tot en met 295 nieuw) dier wet en wel met opmaking van schoolgeldkohieren;

dat het bovenstaande medebrengt, dat, nu de wet in deze niet anders bepaalt, op deze plaatselijke belasting de in de artt. 299 en 300 der Gemeentewet vervatte voorschriften, betreffende het beroep van beslissingen van den Gemeenteraad op bezwaren, die worden ingebracht tegen aanslagen in belastingen, van welke vanwege de Gemeente kohieren worden opgemaakt, zoomede al wat verder in de evengenoemde artikelen geregeld wordt, van toepassing zijn;

dat nu volgens het 6de lid van art. 299 voormeld het in art. 18 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, bedoelde beroep in cassatie wordt ingesteld door den Burgemeester;

dat derhalve B. en W. tot het instellen van zoodanig beroep niet bevoegd zijn;

Verklaart het beroep in cassatie niet-ontvankelijk. (N. J.)

---

13 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Art. 12.)

Een „bijzonder geval" in den zin van art. 12 sub *f* is aanwezig, waar de dienstplichtige als geheel zelfstandig landbouwersknecht werkzaam is op de boerderij van twee zusters, alwaar hij na den dood van haar eenigen broeder voor haar het bedrijf in stand houdt, terwijl vaststaat, dat op de boerderij mannelijke leiding niet kan worden gemist en appellant, gegeven de omstandigheden, in zijne functie bezwaarlijk te vervangen is.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Zandjans, dienstplichtige der lichting 1936 uit Markelo, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 14 Februari 1936, VIIe Afdeeling, N°. 202 V., waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens persoonlijke onmisbaarheid is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 April 1936, N°. 141;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 6 Mei 1936, VIIe Afdeeling, N°. 223 V.;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overweging, dat ingevolge art. 15 der Dienstplichtwet vrijstelling van den dienstplicht wegens persoonlijke onmisbaarheid wordt verleend aan hem, door wiens verblijf in werkelijken dienst voor eerste oefening onoverkomelijke bezwaren zouden ontstaan voor de instandhouding der middelen van bestaan van personen, als in art. 14, tweede lid, dezer wet bedoeld; dat onder die personen uitsluitend worden begrepen: *a.* de echtgenoote van den ingeschrevene; *b.* zijne bloed- en aanverwanten in de rechte linie: *c.* zijne andere bloed- en aanverwanten in den tweeden graad; *d.* zijne pleegouders; *e.* degenen, in wier onderhoud de ingeschrevene ingevolge rechterlijk vonnis moet voorzien; dat zulk een geval zich ten aanzien van den dienstplichtige blijkbaar niet voordoet;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat het hier betreft een bijzonder geval; dat hij reeds eenige jaren knecht is bij de familie Meenderink; dat het gezin Meenderink bestaat uit 2 personen, te weten Berendina Hermina Meenderink, oud 38 jaren, en Johanna Hendrika Meenderink, oud 27 jaren, zusters, beiden wonende te Markelo, M. N°. 31, en beiden van beroep landbouwster; dat de eenige man in het gezin Meenderink, Gerrit Hendrik, broeder van de genoemde personen, na eene langdurige en slepende ziekte, 6 April 1935 is overleden; dat hij onder diens leiding het boerenwerk heeft geleerd; dat wijlen Gerrit Hendrik Meenderink door zijne ziekte zoo goed als geen arbeid kon verrichten en aan hem, appellant, bijna al het werk, op de boerderij te verrichten, moest overlaten; dat hij dan ook reeds vroeg geleerd heeft zelfstandig te werken en momenteel geheel zelfstandig al het werk op de boerderij van zijne werkgeefsters verricht, en daarom niet is te vervangen; dat geen der voor hem bij de familie Meenderink in dienst zijnde knechten het daar langer dan een paar maanden kon uithouden, omdat deze niet in staat waren zelfstandig arbeid te verrichten; dat hij, na het overlijden van Gerrit Hendrik Meenderink voornoemd, in feite met het beheer van de boerderij is belast; dat voor de instandhouding der middelen van bestaan van de Gezusters Meenderink onoverkomelijke bezwaren zullen ontstaan, indien hij te eeniger tijd mocht worden opgeroepen zijne militaire plichten te vervullen;

O. dat Onze Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., terecht van oordeel is, dat de appellant niet persoonlijk onmisbaar is te achten in den zin van art. 15 in verband met art. 14, 2de lid, der Dienstplichtwet, zoodat op dien grond hem geen vrijstelling van den dienstplicht kan worden verleend;

dat echter des appellants verzoek kennelijk moet worden opgevat als een verzoek om vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval;

dat voor het verleenen van vrijstelling op dezen grond inderdaad termen aanwezig zijn;

dat toch, blijkens de overgelegde stukken, de appellant als geheel zelfstandig landbouwersknecht werkzaam is op de boerderij van de gezusters Meenderink te Markelo, alwaar hij na den dood van haar eenigen broeder voor haar het bedrijf in stand houdt;

dat voorts vaststaat, dat mannelijke leiding op de boerderij niet kan worden gemist, en dat de appellant, gegeven de omstandigheden, in zijne functie bezwaarlijk te vervangen is;

Gezien de Dienstplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 14 Februari 1936, VIIe Afdeeling, N°. 202 V, aan J. Zandjans, dienstplichtige van de lichting van 1936 uit Markelo, alsnog voorgoed vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval te verleenen, met bepaling, dat de vrijstelling niet geldt in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

14 *Mei* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Terecht is aan verweerder opgelegd de straf van niet eervol ontslag.

Ofschoon art. 79, lid 2 van het reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente bepaalt, dat straffen niet worden tenuitvoergelegd, alvorens uitspraak is gedaan door het Scheidsgerecht of den Centralen Raad van Beroep, tenzij de ambtenaar schriftelijk aan Burgemeester en Wethouders heeft verklaard zich bij het besluit tot strafoplegging neer te leggen,

belette geenerlei bepaling van dit reglement den Gemeenteraad verweerder ontslag te verleenen met ingang van den dag, waarop het besluit werd genomen, nu het bestreden besluit niet spreekt *over tenuitvoerlegging van de daarbij opgelegde straf.*

Uitspraak in zake:

De Raad der gemeente Hillegom, klager, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Th. G. Donner, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

J. B. V., verweerder, wonende te 's-Gravenhage, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. J. W. M. Huynen, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Hillegom d.d. 10 October 1935 heeft besloten, —

O.: dat de agent der arbeidsbemiddeling, tevens ambtenaar, belast met de uitvoering der regelingen voor de Werkloosheidsverzekering, Werkverschaffing en Steunverleening, J. B. V., zich in de uitoefening van zijn dienst heeft schuldig gemaakt aan valschheid in geschrifte en verduistering van gemeentegelden;

dat V. voornoemd heeft bekend deze misdrijven te hebben gepleegd en bij vonnis der Arr.-Rechtbank te Haarlem d.d. 10 Oct. 1935 tot vier maanden gevangenisstraf is veroordeeld;

dat een ambtenaar, die zich aan bovenvermelde feiten heeft schuldig gemaakt, niet in zijne betrekking kan worden gehandhaafd, en gestraft dient te worden met niet-eervol ontslag;

dat de ambtenaar V., overeenkomstig art. 79 van het na te noemen Reglement, over het opleggen van de straf van niet-eervol ontslag is gehoord;

Gelet op de bepalingen van het Ambtenaren-Reglement der gemeente Hillegom, meer in het bijzonder op art. 77 van dat Reglement;

aan J. B. V. voornoemd met ingang van 10 Oct. 1935 niet-eervol ontslag te verleenen als agent der arbeidsbemiddeling, tevens ambtenaar belast met de uitvoering der regelingen voor de Werkloosheidsverzekering, Werkverschaffing en Steunverleening in de gemeente Hillegom;

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Hillegom bij uitspraak van 14 Januari 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het Raadsbesluit van 10 October 1935, waartegen beroep is ingesteld, heeft gehandhaafd voor zooveel betreft het aan V. verleende niet-eervol ontslag; vorengenoemd Raadsbesluit heeft vernietigd, voor zooveel betreft het tijdstip, waarop dit ontslag zal ingaan en heeft bepaald, dat het niet-eervol ontslag van V. eerst zal ingaan op den dag, waarop de tijd tot voorziening tegen de uitspraak van het Scheidsgerecht is verstreken of de Centrale Raad van Beroep uitspraak heeft gedaan;

O. dat klager tijdig van deze uitspraak bij dezen Raad in beroep is gekomen en op de bij klaagschrift aangevoerde gronden heeft verzocht die uitspraak van het Scheidsgerecht te vernietigen, voorzoover zij in het oorspronkelijke raadsbesluit wijziging heeft gebracht, en overigens dat raadsbesluit te handhaven;

O. dat verweerder bij contra-memorie heeft gevorderd, het beroep, ingesteld door de gemeente Hilegom, ongegrond te verklaren en het te verwerpen;

In rechte:

O. dat ten deze moet worden beslist, of het bestreden besluit van den Raad der gemeente Hillegom d.d. 10 Oct. 1935 kan worden aangevochten op dezen grond, dat het feitelijk of rechtens met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften strijdt, of dat bij het nemen daarvan de Raad van zijne bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven, of wel ter zake dat er tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding onevenredigheid bestaat;

O. dat, blijkens het bepaalde bij art. 77 van het Reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente Hillegom, de ambtenaar, die eenige bepaling van zijn instructie of de verder voor hem geldende voorschriften, welke behoorlijk te zijner kennis zijn gebracht, overtreedt of zich schuldig maakt aan een ernstig vergrijp of wangedrag, kan worden gestraft o. a. met niet-eervol ontslag;

O. dat, op grond van den inhoud der gedingstukken, met name van het rapport d.d. 9 Juli 1935 door de Rijkscontroleurs, in zake de malversaties bij den Dienst der Steunverleening te Hillegom, uitgebracht en van het rapport van 22 November 1935, opgemaakt door het Centraal Bureau voor Verificatie en Financiëele adviezen der Vereeniging van Nederlandsche Gemeenten, moet geacht worden vast te staan, dat verweerder door het plaatsen van valsche handteekeningen op de door zijn dienst opgemaakte uitbetalingsstaten, o. a. in de jaren 1933 en 1934, de beschikking kreeg over bedragen, welke hij voor andere doeleinden gebruikte dan op de staten waren vermeld en welke hij ten deele ten eigen bate aanwendde; en dat, door deze knoeierijen van verweerder, door de gemeente Hillegom belangrijke bedragen aan het Rijk ten onrechte werden gedeclareerd;

O. dat verweerder zich dus ongetwijfeld aan een ernstig vergrijp heeft schuldig gemaakt, waaruit volgt, dat het bestreden ontslagbesluit, voor zooveel het aan verweerder niet-eervol ontslag verleent, noch feitelijk noch rechtens strijdt met voormeld art. 77;

O. dat dezen Raad evenmin gebleken is van het bestaan van eenig ander toepasselijk algemeen verbindend voorschrift, waarmede dat besluit zou strijden, voorzoover het niet-eervol ontslag verleent aan verweerder;

O. dat zeker niet gezegd kan worden, dat de Raad der gemeente Hillegom, toen hij bij besluit van 10 October 1935 aan verweerder, ter zake van de boven als vaststaande aangenomen handelingen, niet-eervol ontslag verleende, van zijne bevoegdheid om een ambtenaar, wegens het zich schuldig maken aan een ernstig vergrijp, niet-eervol ontslag te verleenen, kennelijk een ander gebruik heeft ge-

maakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. voorts dat in het onderhavige geval tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding geen onevenredigheid bestaat;

O. dat het Scheidsgerecht bij zijn bovenvermelde uitspraak het bestreden Raadsbesluit heeft vernietigd, voorzooveel betreft het tijdstip, waarop het ontslag zal ingaan en heeft bepaald, dat het ontslag eerst zal ingaan op den dag, waarop de tijd tot voorziening tegen de uitspraak van het Scheidsgerecht is verstreken of de Centrale Raad van Beroep uitspraak heeft gedaan;

O. dat het Scheidsgerecht voor dit gedeelte van zijn uitspraak verwijst naar het bepaalde in lid 2 van art. 79 van voormeld reglement, luidende:

„De straffen worden niet ten uitvoer gelegd, alvorens uitspraak is gedaan door het Scheidsgerecht of den Centralen Raad van Beroep, tenzij de ambtenaar schriftelijk aan B. en W. heeft verklaard zich bij het besluit tot strafoplegging neer te leggen.";

O. dat, wat er overigens zij van de beteekenis van vorenaangehaald lid van het genoemde art. 79, het bestreden Raadsbesluit niet spreekt over tenuitvoerlegging van de daarbij opgelegde straf;

O. dat geenerlei bepaling van het Reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente Hillegom den Raad dier gemeente belette, aan verweerder ontslag te verleenen met ingang van 10 Oct. 1935;

O. dat dus, met vernietiging van de uitspraak van het Scheidsgerecht, het beroep van J. B. V. tegen het besluit van den Raad der gemeente Hillegom van 10 October 1935 alsnog moet worden verklaard ongegrond;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak van het Scheidsgerecht, waarvan ten deze beroep;

Verklaart alsnog ongegrond het beroep van J. B. V. tegen het besluit van den Raad der gemeente Hillegom van 10 October 1935.

(A. B.)

---

14 *Mei* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 3 2e lid sub *a* en Art. 58 1e lid.)

Het Koninklijk besluit, waarvan vernietiging wordt gevraagd, is een besluit in administratief beroep genomen, zoodat de Centrale Raad van Beroep bevoegd is van het beroep kennis te nemen.

Nu er geen algemeen verbindend voorschrift is, hetwelk in deze de vraag, aan welke onderwijzeres in geval van afvloeiing ontslag moet worden verleend, beantwoordt en de Gemeenteraad geen détournement de pouvoir gepleegd heeft, kan het besluit van den gemeenteraad niet worden aangevochten op een in art. 58 genoemden grond.

Dat een besluit in strijd zoude zijn met de billijkheid, kan geen grond opleveren tot nietigverklaring daarvan.

Uitspraak in zake:

H. E. M. van As, wonende te Amsterdam, klaagster, voor wie ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: G. R. Sikkens, hoofd eener school, wonende te Amsterdam,

tegen:

den Raad der gemeente Amsterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Dr. M. I. Prins, directeur der afdeeling Arbeidszaken ter gemeente-secretarie, wonende te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de gemeenteraad van Amsterdam, gezien de voordracht van B. en W. d.d. 12 Juli 1935 en gelet op art. 38 der Lager Onderwijswet 1920, bij besluit van 19 Juli 1935 No. 506 aan H. E. M. van As met ingang van 14 Augustus 1935 eervol ontslag heeft verleend uit haar betrekking van onderwijzeres aan de openbare school voor gewoon lager onderwijs, genaamd Pieter Bothschool, wegens opheffing van haar betrekking;

O. dat Ged. Staten van Noordholland d.d. 25 September 1935 hebben besloten, met handhaving van het bovengenoemde besluit van den gemeenteraad van Amsterdam, het daartegen door H. E. M. van As ingestelde beroep ongegrond te verklaren;

O. dat Hare Majesteit de Koningin bij besluit van 11 Februari 1936, No. 99, heeft goedgevonden en verstaan het door H. E. M. van As tegen genoemd besluit van Ged. Staten van 25 September 1935, N°. 185, ingestelde beroep ongegrond te verklaren;

O. dat H. E. M. van As tegen laatstgenoemd besluit beroep heeft ingesteld bij klaagschrift, hetwelk, blijkens het poststempel, voorkomende op den omslag, waarin het was besloten, 10 Maart 1936 aan de post werd toevertrouwd en hetwelk 11 Maart 1936 ter griffie van dezen Raad werd ontvangen;

O. dat klaagster in dit klaagschrift vordert vernietiging van voormeld Koninklijk Besluit, als zijnde in strijd met de billijkheid, terwijl zij zich door genoemd Koninklijk Besluit in haar belangen getroffen gevoelt;

In rechte:

O. dat ter terechtzitting van dezen Raad door partijen de vraag is opgeworpen, of klaagster in haar beroep kan worden ontvangen dan wel of zij niet-ontvankelijk zou moeten worden verklaard op dezen grond, dat de Centrale Raad van Beroep niet bevoegd zou zijn van een beroep, gericht tegen een besluit, als het onderhavige, kennis te nemen;

O. dat het Koninklijk Besluit van 11 Februari 1936, N°. 99, is een in administratief beroep genomen besluit ten aanzien van een ambtenares;

O. dat ingevolge het bepaalde bij art. 3 der Ambtenarenwet 1929 de Centrale Raad van Beroep in eersten en eenigen aanleg oordeelt over besluiten in administratief beroep genomen ten aanzien van ambtenaren;

O. dat geen artikel der Ambtenarenwet 1929, noch eenig artikel van een andere wet aan dezen Raad onttrekt de beoordeeling van in administratief beroep genomen besluiten ten

aanzien van ambtenaren, indien deze besluiten genomen zijn krachtens de Lager Onderwijswet 1920;

O. dat klaagster dus niet in haar beroep kan worden verklaard niet-ontvankelijk op dezen grond, dat deze Raad niet bevoegd zoude zijn van het beroep kennis te nemen;

O. dat evenmin gebleken is van het bestaan van eenigen anderen grond om het beroep niet-ontvankelijk te verklaren;

O. dat het onderhavige beroep dus ontvankelijk moet worden verklaard;

O. dat thans moet worden beslist op de hoofdzaak;

O. dat dus moet worden beslist, of het bovengenoemde besluit van den gemeenteraad van Amsterdam feitelijk of rechtens strijdt met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften dan wel of die raad bij het nemen van dat besluit van zijne bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klaagster van oordeel is, dat niet aan haar, maar aan eene aan de Pieter Bothschool verbonden gehuwde onderwijzeres, niet-kostwinster, ontslag had moeten worden verleend;

O. dat dit oordeel o.a. hierop steunt, dat volgens meer dan één Koninklijk Besluit de gehuwde onderwijzeres, niet-kostwinster, allereerst voor ontslag wegens opheffing van de betrekking in aanmerking komt, althans indien niemand van het onderwijzend personeel der school den wensch te kennen geeft, dat op hem de keuze zal vallen;

O. dat, blijkens den inhoud der gedingstukken, zoowel B. en W. van Amsterdam, als Ged. Staten van Noordholland, als de Kroon, van meening zijn, dat volgens de bestaande jurisprudentie der Kroon het in de voorgaande rechtsoverweging aangegeven richtsnoer slechts in aanmerking komt, indien een bijzondere regeling ontbreekt, doch dat deze laatste voorwaarde in casu niet vervuld is, omdat het gemeentebestuur van Amsterdam een bijzondere regeling nopens de afvloeiing van leerkrachten bij het openbaar lager onderwijs heeft vastgesteld;

O. dat B. en W. van Amsterdam d.d. 28 Juni 1934 aan de besturen der afdeeling Amsterdam van een vijftal onderwijzersvereenigingen en aan de gemeentelijke inspecteurs van het onderwijs hebben bericht, welke regelen zij besloten hebben bij de afvloeiing van leerkrachten van het openbaar lager onderwijs in hunne gemeente in acht te nemen;

O. dat de eerste twee dier regelen zijn:

„1°. De leerkrachten, die zich vrijwillig voor opwachtgeldstelling aanmelden, worden het eerst voor ontslag voorgedragen.

2°. Indien aan een school voor gewoon lager onderwijs één of meer klassen worden opgeheven, worden diegenen van de onderwijzers(essen) dier school voor ontslag voorgedragen, die den minsten diensttijd hebben als vast aangesteld onderwijzer(es), resp. hoofd, bij het openbaar en bijzonder lager onderwijs.";

O. dat dit bericht van B. en W. van Amsterdam van 28 Juni 1934 geen andere beteekenis heeft dan die van een mededeeling van de gedragslijn, welke zij zich voorstellen te volgen bij het opmaken van een voordracht aan den gemeenteraad tot ontslag van een(e) onderwijzer(es) wegens opheffing van de betrekking, doch, gelet op het feit, dat ingevolge art. 38 der Lager Onderwijswet 1920 de gemeenteraad ontslag verleent aan onderwijzers, aan gemeentescholen verbonden, zij het al o.a. bij ontslag wegens opheffing van de betrekking op voordracht van B. en W., niet kan beschouwd worden als een toepasselijk algemeen verbindend voorschrift, waaraan de rechtmatigheid van het in geding zijnde raadsbesluit moet worden getoetst;

O. dat het eenige algemeen verbindende voorschrift, hetwelk ten deze in aanmerking komt, is art. 38 der Lager Onderwijswet, maar dit artikel omtrent de vraag, aan welke(n) onderwijzer(es) in geval van afvloeiing ontslag moet worden verleend, niets inhoudt;

O. dat het besluit van den raad van Amsterdam van 19 Juli 1935 dus met genoemd artikel niet strijdt op dezen grond, dat niet aan de aan de Pieter Bothschool verbonden gehuwde onderwijzeres, niet-kostwinster, ontslag is verleend in plaats van aan klaagster;

O. voorts dat niet is gebleken van strijd met genoemd artikel op eenigen anderen grond;

O. dat evenmin is gebleken, dat de gemeenteraad van Amsterdam bij het nemen van het bestreden besluit kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt van zijne bevoegdheid om te bepalen, aan welke(n) onderwijzer(es) in geval van afvloeiing ontslag zal worden verleend, dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat de door klaagster aangevoerde grief, n.l. dat het bestreden besluit in strijd is met de billijkheid, ten deze niet van belang is, omdat deze Raad niet bevoegd is op dien grond, dat het besluit zoude strijden met de billijkheid, het nietig te verklaren;

O. dat het door klaagster ingestelde beroep dus ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep van klaagster ontvankelijk en ongegrond.

(A. B.)

---

16 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

Art. 40 is niet toepasselijk in een geval, waar weliswaar het burgerlijk armbestuur te G. aan den arme ondersteuning heeft verleend in den vorm van voorschotten, teneinde hem in staat te stellen in de gemeente B. een bedrijf van groentenkweeker en -venter te beginnen, doch zulks is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den arme zelf, in verband met diens voornemen om door middel van dat bedrijf zelfstandig in zijn levensonderhoud te voorzien en nadat hij te B. reeds een groentenkweekerij had gehuurd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Burgerlijk Armbestuur te Gouderak tegen de beslissing van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17/30 December 1935, N°. 436, waarbij de kosten van ondersteuning van het gezin

H. Verveer, te Bergambacht, voor den tijd van een jaar ten laste van het Burgerlijk Armbestuur van Gouderak zijn gebracht;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 April 1936, N°. 148;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 12 Mei 1936, N°. 4199, afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun evengenoemde beslissing hebben overwogen, dat H. Verveer vóór 3 April 1935 te Gouderak woonde en aldaar ondersteuning van het Burgerlijk Armbestuur genoot; dat hij, zelfstandig in zijn levensonderhoud willende voorzien, besloot in de gemeente Bergambacht een bedrijf van groentenkweeker en -venter te beginnen; dat, aangezien het bedrijf den eersten tijd geen opbrengst zou geven, hij een voorschot noodig had, waartoe hij zich wendde tot het Burgerlijk Armbestuur van zijne woonplaats Gouderak; dat het Burgerlijk Armbestuur van Gouderak gemeend heeft Verveer te moeten helpen, daar het vertrouwen stelde in zijn eerlijkheid en werkzaamheid; dat dit Burgerlijk Armbestuur in zijn vergadering van 30 Maart 1935 in tegenwoordigheid van Verveer besloten heeft dezen op zijn verzoek een voorschot te verstrekken van f 75 uit te betalen in termijnen van f 25, respectievelijk op 3 April, 3 Mei en 3 Juni; dat daarna het gezin H. Verveer zich op 3 April 1935 te Bergambacht vestigde, komende van Gouderak; dat het bedrijf te Bergambacht blijkbaar geen blijvende verbetering bracht; dat namelijk sinds 16 September 1935 H. Verveer door het Burgerlijk Armbestuur te Bergambacht wordt gesteund en dat thans Bergambacht verzoekt de kosten daarvan door middel van art. 40 der Armenwet ten laste van het Burgerlijk Armbestuur der vorige verblijfplaats van den arme, zijnde Gouderak, te doen komen; dat, wat dit verzoek betreft, door de toezegging — op gedaan verzoek — van een voorschot aan Verveer, toen deze te Gouderak woonde, welk voorschot dienen moest om dezen in staat te stellen een bedrijf te beginnen in de gemeente Bergambacht, eenige invloed van de zijde van het Burgerlijk Armbestuur van Gouderak tot de komst van Verveer in de gemeente Bergambacht heeft medegewerkt; dat, nu de poging van het Burgerlijk Armbestuur te Gouderak om door een voorschot den arme te helpen zijn zelfstandigheid te herwinnen niet geslaagd is, het rationeel moet worden geacht, dat niet Bergambacht, maar Gouderak de gevolgen daarvan draagt, voor zoover zulks op grond van art. 40 der Armenwet mogelijk is;

dat het Burgerlijk Armbestuur te Gouderak in beroep aanvoert, dat door H. Verveer, armlastige dezer gemeente, in Bergambacht een kleine groentenkweekerij werd gehuurd in Maart 1935 voor den tijd van twee jaren; dat, toen Verveer reeds de groentenkweekerij had gehuurd, hij zich bij het Burgerlijk Armbestuur van Gouderak vervoegde om een voorschot van f 75; dat dit bestuur gemeend heeft Verveer te moeten wijzen op de schaduwzijden van zijn onderneming; dat Verveer echter beweerde in staat te zijn in zijn onderhoud te voorzien in de bedoelde gemeente; dat genoemd bestuur, na deze aangelegenheid in de vergadering van 30 Maart 1935 uitvoerig te hebben besproken, besloot Verveer het gevraagde voorschot te geven en wel uit de volgende overwegingen: dat het vertrek van Verveer door hem niet was afhankelijk gesteld van het eventueel te geven voorschot, zoodat dus art. 40 der Armenwet in geen enkel opzicht op het besluit van toepassing kan zijn; dat men een eerlijk en arbeidzaam man wilde helpen zijn brood te verdienen; dat men Verveer den eersten tijd wilde vrijwaren voor armoede, aangezien zijn kweekerij den eersten tijd geen opbrengst gaf;

O. dat het Burgerlijk Armbestuur te Gouderak blijkens de stukken weliswaar aan H. Verveer ondersteuning heeft verleend in den vorm van een drietal voorschotten, elk ten bedrage van f 25, ten einde hem in staat te stellen in de gemeente Bergambacht een bedrijf van groentenkweeker en -venter te beginnen, doch dat zulks is geschied op uitdrukkelijk verzoek van Verveer zelf, in verband met diens voornemen om door middel van dat bedrijf zelfstandig in zijn levensonderhoud te voorzien en nadat hij te Bergambacht reeds een groentenkweekerij had gehuurd;

dat onder deze omstandigheden niet kan worden gezegd, dat tot de komst van H. Verveer te Bergambacht eenige invloed van of vanwege den burgemeester, burgemeester en wethouders of het bestuur van eene burgerlijke instelling te Gouderak in den zin van art. 40 der Armenwet heeft medegewerkt;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland mitsdien ten onrechte hebben beslist, dat de kosten van ondersteuning van het gezin Verveer te Bergambacht voor den tijd van een jaar, te rekenen van 16 September 1935 af, komen ten laste van het Burgerlijk Armbestuur te Gouderak;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17/30 December 1935, N°. 436, te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet zich hier niet voordoet, en dat dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

18 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Vleeschkeuringswet art. 40.)

Uit de verklaring van den verd. en uit hetgeen de keurmeester-controleur bij zijn p.v. heeft gerelateerd, met name uit de omstandigheid, dat de betrokken vleeschwaren zich bevonden in een kelder van het perceel, waarin req.'s vleeschwinkel was gevestigd, heeft de Rechtb. kunnen afleiden dat req. de vleeschwaren *ter aflevering voorhanden had*. De vraag, of zij dit terecht heeft gedaan, kan in cassatie niet worden onderzocht.

Op het beroep van J. F., slager te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Amsterdam van 21 Jan.

1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een op 3 Augustus 1935 door het Kantongerecht te Amsterdam gewezen mondeling vonnis, de requirant ter zake „vleeschwaren, die bedorven zijn, tot aflevering voorhanden hebben, terwijl de overtreder wordt veroordeeld binnen vijf jaren, nadat eene eerste veroordeeling wegens een der, in de artt. 34, 35, 37, 39 of 40 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, strafbaar gestelde feiten onherroepelijk is geworden", met toepassing van de artt. 40 en 42 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, 23, 36, 91 Sr., is veroordeeld tot betaling van eene geldboete van een honderd vijftig gulden en dertig dagen vervangende hechtenis met last tot openbaring der uitspraak in het te Amsterdam verschijnende dagblad „de Courant Het Nieuws van den Dag"; (Gepleit door Mr. L. van Gigch Jr.).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende:

S. van art. 350 Sv., in verband met de artt. 338, 352, 359 en 261 Sv. en in verband met de artt. 40 en 42 der Vleeschkeuringswet, S. 1919, n°. 524, doordien de Rechtbank requirant heeft veroordeeld terzake, dat hij het in de dagvaarding genoemde varkensspek en de rundermuizen ter aflevering voorhanden had, ondanks dat uit geen der bewijsmiddelen in het vonnis opgesomd, de Rechtbank heeft kunnen afleiden, dat deze goederen ter aflevering voorhanden waren;

O. dat, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van den requirant is bewezen verklaard: dat hij te Amsterdam op 6 Juni 1935, in perceel Kinkerstraat 55 in een kelder ter aflevering voorhanden heeft gehad een hoeveelheid door zouten verduurzaamd varkensspek en door zouten verduurzaamde rundermuizen, terwijl dat spek en die muizen bedorven waren geworden.

Van het uitwendige van dat spek ging een onaangename lucht uit, door bederf veroorzaakt, terwijl bij insnijding van het inwendige van het spek eveneens een onaangename lucht uitging.

De rundermuizen verspreidden een onaangename lucht.

O. dat onder de bewijsmiddelen voorkomen *a.* een verklaring van requirant: dat hij op 6 Juni 1935 in den kelder van perceel Kinkerstraat 55 te Amsterdam, in welk perceel hij een zaak dreef in vleesch en vleeschwaren, voorhanden heeft gehad een hoeveelheid gezouten varkensspek en rundermuizen, terwijl dat spek en die muizen ondeugdelijk waren geworden; *b.* een proces-verbaal van den keurmeester-controleur Bergsma inhoudende: dat verbalisant op 6 Juni 1935 des namiddags omstreeks 3 uur in den kelder, gelegen onder perceel Kinkerstraat 55 te Amsterdam, alwaar een vleeschwinkel is gevestigd, aantrof een, zich in een cementen bak bevindende, in pekel liggende, door zouten verduurzaamde partij varkensvleesch (magerspek) en een, zich eveneens in die bak bevindende, in pekel liggende, door zouten verduurzaamde hoeveelheid rundvleesch (muizen); dat van deze beide partijen vleeschwaren een zeer onaangename lucht uitging;

dat de Rechtbank uit één en ander, met name uit de omstandigheid, dat de vleeschwaren zich bevonden in een kelder van het perceel, waarin requirants vleeschwinkel was gevestigd, heeft kunnen afleiden, dat requirant de vleeschwaren ter aflevering voorhanden had en de vraag, of zij dit terecht heeft gedaan, in cassatie niet kan worden onderzocht;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier.*]

(N. J.)

---

18 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 1.)

Een *hooiberg*, bestaande uit vier palen met een dak is *niet* als een *gebouw* in den zin der Woningwet te beschouwen.

L. v. B., landbouwer, wonende te Ruinen, is requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Steenwijk van den 21sten Januari 1936, waarbij requirant ter zake van het „zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders een gebouw bouwen", met toepassing van de artt. 1, 6, lid 1 sub *a*, 59, 67, 68, 78 der Woningwet, 23, 91 van het Wetboek van Strafrecht, is veroordeeld tot een geldboete van f 2 en een vervangende hechtenis van 2 dagen.

De Hooge Raad enz.;

Gehoord enz.;

Gezien enz.;

Gelet op een door den requirant ingezonden schriftuur, waarin wordt betwist, dat het hier zou betreffen een gebouw in den zin van de Woningwet;

Gehoord enz.;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant is bewezen verklaard, overeenkomstig de dagvaarding en met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij in of omstreeks het begin der maand Juni 1935 te Fluitenberg, althans in de gemeente Ruinen, zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente een gebouw, bestaande uit 4 in een vierkant, op een onderlinge afstand van ± 5 m geplaatste ± 6.66 m lange palen waartusschen een met gegalvaniseerde platen gedekte houten kap op en neer kon schuiven, heeft gebouwd;

O. ten aanzien van de bij schriftuur aangevoerde grief;

dat het in de bewezenverklaring omschreven getimmerte — te weten een hooiberg bestaande uit vier palen met een dak — naar het gewone spraakgebruik niet als een „gebouw" kan gelden en dienovereenkomstig samenstelling en afmetingen het niet als een gebouw in den zin van de Woningwet kunnen doen aanmerken;

dat derhalve op het bewezen verklaarde — waarvan de woorden „een gebouw" als

qualificatie zijn op te vatten — de door den Kantonrechter aangehaalde bepalingen geen toepassing kunnen vinden;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover daarbij het bewezenverklaarde is gequalificeerd, dit strafbaar verklaard, requirant deswege strafbaar en hem terzake straf is opgelegd;

Rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet op de Rechterlijke Organisatie:

O. dat het feitelijk bewezen verklaarde ook niet valt onder eenige andere strafbepaling;

Ontslaat requirant terzake van alle rechtsvervolging. (B.)

---

20 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39.)

Wel heeft het burgerlijk armbestuur te S. zich op verzoek van het bestuur van een tehuis voor invaliden te A. bereid verklaard in de kosten van huisvesting en verzorging van den arme een *bijdrage* te verleenen, doch nu de patiënt geheel buiten dit armbestuur om in het tehuis is geplaatst en deze instelling niet voor de keuze is gesteld tusschen hetzij verzorging van den arme te A., hetzij diens verzorging te S., is er geen sprake van eene uitbesteding door of vanwege de gemeente S., tengevolge waarvan deze gemeente geacht zou moeten worden de woonplaats van den patiënt te zijn gebleven. Nu niet is komen vast te staan, dat hij bij zijn komst te A. geestelijk niet in staat zou zijn geweest tot het vestigen van een hoofdverblijf, moet die gemeente als zijn woonplaats in den zin van het B. W. worden aangemerkt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige: wijlen Samuel van Gelderen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 11 Dec. 1935, N°. 528, 19 Febr. 1936, N°. 528(1935)/25 en 6 Mei 1936, N°. 528(1935)/54;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Mei 1936, N°. 5080, afdeeling Armwezen;

O. dat Emanuel van Gelderen, geboren 2 November 1855, wonende te Heerenveen (destijds gemeente Schoterland), op verzoek van zijne geloofsgenooten was opgenomen in het Armenhuis aldaar; dat hij op 13 Sept. 1933 door zijn geloofsgenoot A. Smeer, te Heerenveen, naar het tehuis der Vereeniging „de Joodsche Invalide" te Amsterdam werd overgebracht, nadat tevoren het Armbestuur in Schoterland zich tegenover de voormelde vereeniging bereid had verklaard in de kosten van huisvesting en verzorging (kosten voor geneeskundige hulp, ziekenhuisverpleging, begrafeniskosten enz. niet medegerekend) eene bijdrage van f 10 per maand te verleenen;

dat hij op 25 Oct. 1933, na tevoren van 1 October 1933 af in het Wilhelminagasthuis te Amsterdam te zijn verpleegd, krachtens eene op 21 Oct. 1933 aangevraagde rechterlijke machtiging op eene voorloopige kostengarantie der gemeente Amsterdam werd opgenomen in het krankzinnigengesticht „Het Apeldoornsche Bosch", te Apeldoorn, waar hij den 16den April 1934 overleed;

dat over de betaling van de kosten van de verpleging van den patiënt in de laatstgenoemde inrichting geschil is ontstaan tusschen de gemeentebesturen van Schoterland (thans Heerenveen) en Amsterdam;

dat Ged. Staten er niet in zijn geslaagd het geschil in der minne bij te leggen;

dat B. en W. van Amsterdam niet genegen zijn hun gemeente de bedoelde kosten te doen dragen, aangezien de patiënt met medewerking van het Burgerlijk Armbestuur te Schoterland in het tehuis van „de Joodsche Invalide" te Amsterdam is geplaatst geworden, en hij ten tijde van het aanvragen der rechterlijke machtiging geacht zou moeten worden zijn woonplaats nog te Schoterland te hebben gehad;

dat B. en W. van Schoterland (en na het inwerkingtreden van de Wet van 28 Juni 1934, S. 334, B. en W. van Heerenveen) evenmin bereid zijn de bedoelde kosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, vermits de patiënt, zonder dat het gemeente- of armbestuur daarop invloed heeft uitgeoefend, naar Amsterdam is verhuisd, en het Burgerlijk Armbestuur zich slechts bereid verklaard heeft in de kosten van huisvesting aldaar eene bijdrage te verleenen, doch de arme door dat bestuur niet in een gesticht is geplaatst;

O. dat, nadat E. van Gelderen op 13 Sept. 1933 de gemeente Schoterland had verlaten en in het tehuis van de Vereeniging „de Joodsche Invalide", te Amsterdam, was opgenomen, de woonplaats, die hij tevoren in de gemeente Schoterland had, is verloren gegaan;

dat weliswaar het Burgerlijk Armbestuur in Schoterland zich, na een desbetreffend verzoek van „de Joodsche Invalide" bereid heeft verklaard in de kosten van huisvesting en verzorging van den genoemden arme (geneeskundige hulp, ziekenhuisverpleging enz. daaronder niet begrepen) eene bijdrage te verleenen, doch dat, nu de patiënt, blijkens de stukken, geheel buiten dit Armbestuur om in het bovenvermelde tehuis is geplaatst, en deze instelling niet voor de keuze is gesteld tusschen hetzij verzorging van den arme te Amsterdam, hetzij diens verzorging in het Armenhuis te Heerenveen, er geen sprake is geweest van eene uitbesteding door of vanwege de gemeente Schoterland, ten gevolge waarvan deze gemeente geacht zou moeten worden de woonplaats van den patiënt te zijn gebleven;

dat, nu niet is beweerd, veel minder is komen vast te staan, dat hij bij zijne komst in Amsterdam geestelijk niet in staat zou zijn geweest tot het vestigen van een hoofdverblijf, de gemeente Amsterdam als zijne woonplaats in den zin van het Burgerlijk Wetboek moet worden aangemerkt ten tijde, dat de rechterlijke machtiging, om hem in een krankzinnigengesticht te plaatsen, werd aangevraagd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Amsterdam aan te wijzen als de woonplaats van den armlastigen krank-

zinnige: wijlen Emanuel van Gelderen, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

20 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39*bis*.)

Het woord „hoofdverblijf" in het eerste lid en de uitdrukking „meer duurzaam verblijf" in het derde lid kunnen, gelet op het onverbrekelijk verband tusschen beide leden, geen verschillende beteekenis hebben. Met beide uitdrukkingen is bedoeld een feitelijke toestand van „meer duurzamen" aard, die niet slechts een toevallig karakter droeg. Bij een zwerver kan van zoodanigen toestand niet worden gesproken, ook niet wanneer moet worden aangenomen dat hij in een bepaalde gemeente meer dan in eene andere gemeente mocht hebben vertoefd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Zoetermeer, tegen de beslissing van Ged. Staten van Zuid-Holland van 4/12 Februari 1936, N°. 296, waarbij in een geschil tusschen die gemeente en Hazerswoude naar aanleiding van de kosten van overbrenging naar en verpleging in het Academisch Ziekenhuis te Leiden van den armlastige J. Kipping werd verklaard, dat hier geen geval aanwezig is, waarin art. 39 *bis* der Armenwet toepassing zou kunnen vinden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 6 Mei 1936, N°. 192;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Mei 1936, N°. 5083, afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland, op het verzoek van B. en W. van Zoetermeer om te beslissen welke gemeente de kosten van overbrenging naar en verpleging in het Academisch Ziekenhuis te Leiden van den armlastige J. Kipping voor haar rekening moet nemen, bij hun bovenvermeld besluit hebben verklaard, dat hier geen geval aanwezig is, waarin art. 30*bis* der Armenwet toepassing zou kunnen vinden;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de genoemde persoon op 3 November 1935 in de gemeente Zoetermeer ziek werd aangetroffen en dat de gemeente-geneesheer aldaar onmiddellijke opname in een ziekeninrichting noodig achtte, weshalve Kipping nog denzelfden (Zon)dag op verzoek van het gemeentebestuur van Zoetermeer en op kosten van die gemeente ter verpleging werd opgenomen in het Academisch Ziekenhuis te Leiden; dat de strekking van het verzoek van B. en W. van Zoetermeer is, dat hun college (Ged. Staten) op grond van art. 39*bis* der Armenwet beslissen, dat de kosten van het vervoer naar en de verpleging in het ziekenhuis komen te laste van de gemeente Hazerswoude; dat uit de stukken — ook die, welke zijn geproduceerd door het gemeentebestuur van Zoetermeer — blijkt, dat men hier te doen heeft met een zwerver, derhalve met iemand, die geen hoofdverblijf heeft, en dat B. en W. van Zoetermeer zelven bij schrijven van 10 Jan. 1936 uitdrukkelijk hebben beaamd „dat Kipping een zwerver is en geen wettelijk hoofdverblijf heeft"; dat B. en W. van Zoetermeer hun verzoek niettemin staande houden, daarbij aanvoerende, dat art. 39*bis* niet spreekt van „hoofdverblijf", maar van „meer duurzaam verblijf"; dat er verschil in terminologie bestaat tusschen het eerste lid en het derde lid van art. 39*bis* der Armenwet; dat inderdaad in het derde lid gesproken wordt van „meer duurzaam verblijf", welke uitdrukking een ander begrip aanduidt dan „hoofdverblijf"; dat evenwel naar de meening van hun college op grond van de aangevoerde feiten niet gezegd kan worden, dat de verpleegde vóór de opneming in de ziekeninrichting meer duurzaam verblijf heeft gehad in de gemeente Hazerswoude;

dat van deze beslissing B. en W. van Zoetermeer bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat op 3 November 1935 in hunne gemeente de zwerver Jacobus Kipping ziek werd aangetroffen; dat de gemeente-geneesheer Dr. J. W. Palte te Zoetermeer onmiddellijke opname in eene ziekeninrichting urgent achtte; dat op grond van het medisch advies Kipping dien dag naar het Academisch Ziekenhuis te Leiden is vervoerd; dat een onderzoek hun college tot de overtuiging bracht, dat Kipping in de gemeente Hazerswoude „meer duurzaam verblijf" houdt; dat mitsdien in verband met het bepaalde in art. 39*bis* der Armenwet de gemeente Hazerswoude is verzocht de kosten van overbrenging en verpleging van den bedoelden patiënt ten laste dier gemeente te nemen; dat echter die gemeente niet bereid is de kosten te betalen; dat intusschen hun gemeente tot de betaling van de verpleegkosten is overgegaan, zulks in afwachting van eene definitieve beslissing omtrent de aanwijzing van de gemeente, welke de geldelijke verplichting op grond van de Armenwet op zich moet nemen; dat hun college zich daartoe heeft gewend tot Ged. Staten; dat het door Ged. Staten ter zake genomen besluit geen beslissing is, als door hun college gevraagd, doch eene interpretatie op art. 39*bis* der Armenwet; dat bovendien deze interpretatie onjuist is met betrekking tot het onderhavige geval op grond van de in bijlagen omschreven motieven, welke hun college geleid hebben tot de overtuiging, dat de bedoelde Kipping een „meer duurzaam verblijf" had in de gemeente Hazerswoude; dat immers door Ged. Staten wordt erkend, „dat inderdaad in het derde lid gesproken wordt van „meer duurzaam verblijf", welke uitdrukking een ander begrip aanduidt dan „hoofdverblijf"; dat juist dat erkende verschil in beteekenis tusschen „hoofdverblijf" in het eerste lid en „meer duurzaam verblijf" in het derde lid, waar het overigens bepalingen betreft met eene gelijke strekking, er op duidt, dat de wetgever heeft willen voorzien in alle gevallen, dat een „hoofdverblijf" niet is aan te wijzen; dat derhalve aan het begrip „meer duurzaam verblijf" geen beperkte strekking kan worden toegekend, hetgeen door Ged. Staten, zij het niet gedefinieerd, blijkens den aard van hun beslissing, wèl wordt gedaan;

dat diensvolgens aan de bepaling van art. 39*bis*, derde lid, van de Armenwet huns inziens wel degelijk rechtsgevolgen zijn verbonden met betrekking tot het onderhavige geval; dat in casu ten aanzien van de gemeente, waar Kipping in een tijdvak van drie maanden, terstond voorafgaande aan de opneming in de ziekeninrichting, geacht moet worden „meer duurzaam verblijf" te hebben gehad, blijkens de overgelegde rapporten bezwaarlijk twijfel kan bestaan;

O. dat art. 39*bis* der Armenwet in het eerste lid bepaalt, dat, indien een arme, die op kosten van een gemeente of van een aldaar gevestigde burgerlijke instelling wordt verpleegd in eene inrichting tot verpleging van zieken, ten tijde van de opneming in die inrichting, hoofdverblijf had in eene andere gemeente, het bestuur der eerstbedoelde gemeente of der aldaar gevestigde burgerlijke instelling tot Ged. Staten het verzoek kan richten te beslissen, dat de kosten van het vervoer naar en de verpleging in de ziekeninrichting komen ten laste van die andere gemeente; en in het derde lid: dat door Ged. Staten of door Ons bij een met redenen omkleed besluit kan worden beslist, dat de kosten van vervoer naar en de verpleging in de ziekeninrichting komen ten laste van de gemeente, waar de verpleegde vóór de opneming in de ziekeninrichting meer duurzaam verblijf heeft gehad;

dat het woord „hoofdverblijf" in het eerste lid en de uitdrukking „meer duurzaam verblijf" in het derde lid, gelet op het onverbrekelijk verband tusschen deze beide leden, geen verschillende beteekenis kunnen hebben, terwijl uit de geschiedenis van de totstandkoming der wet blijkt, dat met het woord „hoofdverblijf", dat in het eerste lid in de plaats is gekomen van de aanvankelijk ook daar gebezigde uitdrukking „meer duurzaam verblijf" niet iets principieel anders is beoogd;

dat bedoeld werd, daarmede uit te drukken een feitelijken toestand van „meer duurzamen" aard, die niet slechts een toevallig karakter droeg;

dat in het onderwerpelijke geval vaststaat, dat de patiënt was een zwerver, die geen onderzoek had, doch gewoon was bij de boeren, veelal tegen hun wil, in schuur of hooiberg, den nacht door te brengen;

dat hij dit nu eens in deze, dan weer in gene gemeente placht te doen;

dat er onder deze omstandigheden van een eenigszins duurzamen, blijvenden toestand niet kan worden gesproken, ook dan niet, wanneer uit de overgelegde ambtelijke rapporten zou moeten worden opgemaakt, dat hij in de gemeente Hazerswoude, meer dan in eene andere gemeente, mocht hebben vertoefd;

dat hieruit volgt, dat art. 39*bis* der Armenwet in dit geval niet kan worden toegepast;

dat Ged. Staten dit dan ook terecht hebben beslist, zoodat hun besluit behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

22 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

Nu het gemeentebestuur van D. aan den armlastige ondersteuning heeft verstrekt ter bekostiging van de verhuizing van hem en zijn gezin naar H. op uitdrukkelijk verzoek zijnerzijds, onder mededeeling, dat hij verwachtte te H., waar hij vroeger werkzaam was geweest en waar hij nog relaties en familie had, weder een middel van bestaan te kunnen vinden, kan art. 40 geen toepassing vinden. Daaraan doet niet af, dat het gemeentebestuur van D. niet eerst heeft onderzocht, of er voor den armlastige inderdaad werkgelegenheid te H. was.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door B. en W. van Diemen en van Haarlem, tegen de beslissing van Ged. Staten van Noord-Holland van 15 Januari 1936, N°. 172, waarbij met toepassing van art. 40 der Armenwet is bepaald, dat de kosten van ondersteuning, door den gemeentelijken dienst van Maatschappelijk Hulpbetoon te Haarlem, verleend aan het gezin van P. J. de Regt, gedurende den termijn van 7 Juli 1934 tot en met 4 April 1935, komen ten laste van de gemeente Diemen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 April 1936, N°. 177;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 Mei 1936, N°. 4673, Afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten naar aanleiding van een door B. en W. van Haarlem tot hun college gericht verzoek bij hun bovenvermeld besluit hebben bepaald, dat de kosten van de ondersteuning, door den gemeentelijken dienst van Maatschappelijk Hulpbetoon te Haarlem verleend aan het gezin van P. J. de Regt, gedurende den termijn van 7 Juli 1934 tot en met 4 April 1935, over welk tijdvak de vorenbedoelde kosten f 479.15 hebben bedragen, komen ten laste van de gemeente Diemen;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat P. J. de Regt, na geruimen tijd te Haarlem te hebben gewoond en tusschen de jaren 1925 en 1929 aldaar bij tusschenpoozen onderstand te hebben genoten, zich op 1 Mei 1929 met zijn gezin in de gemeente Diemen heeft gevestigd; dat hij aldaar door het gemeentebestuur van Diemen bij herhaling is gesteund door de verstrekking van handelsgeld, doch dat het hem ten slotte niet is gelukt blijvend in het onderhoud van zich en zijn gezin te voorzien; dat De Regt op 3 April 1934 schriftelijk aan het gemeentebestuur van Diemen heeft verzocht hem de noodige middelen te verschaffen om met zijn gezin weder naar Haarlem te vertrekken; dat hem te dien einde door het gemeentebestuur van Diemen bij wijze van voorschot een bedrag van f 20 is verstrekt, terwijl hem, toen hij te Haarlem eene woning had gehuurd, alsnog eene som van f 80 is uitgekeerd; dat hij, na op 5 April 1934 met zijn gezin naar Haarlem te zijn vertrokken en aldaar met ingang van 8 Juni 1934 gedurende een drietal weken te hebben gewerkt, zich op

6 Juli 1934 tot den gemeentelijken dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Haarlem heeft gewend met een verzoek om ondersteuning, welke ondersteuning, daar het gezin zonder middelen van bestaan bleek, met ingang van 7 Juli 1934 door den genoemden dienst werd verleend, aanvankelijk tot een bedrag van f 10 per week; dat de sindsdien regelmatig voortgezette ondersteuning van het onderwerpelijke gezin met ingang van 1 December 1935 is beëindigd, in verband met de omstandigheid, dat De Regt te Haarlem opnieuw een middel van bestaan had weten te vinden; dat op grond van de omstandigheden, zooals die zijn gebleken, moet worden aangenomen, dat door het verstrekken door het gemeentebestuur van Diemen van de bovengenoemde bedragen van f 20 en f 80, zonder dat tevoren is onderzocht, of De Regt in de gemeente Haarlem zelfstandig in zijn onderhoud zou kunnen voorzien, op de komst van het onderhavige gezin te Haarlem zoodanige invloed is uitgeoefend, dat toepassing van het tweede lid van art. 40 der Armenwet in dit geval gerechtvaardigd is te achten; dat uit de verkregen inlichtingen is gebleken, dat De Regt tot werken in staat is;

dat van deze beslissing B. en W. van beide bij deze zaak betrokken gemeenten bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat B. en W. van Diemen aanvoeren, dat P. J. de Regt, na zeer geruimen tijd in Haarlem te hebben gewoond en gewerkt, zich op 1 Mei 1929 met zijn gezin in de gemeente Diemen vestigde, daar eerst eenigen tijd werkte, doch, toen hij zonder werk raakte, geruimen tijd door het gemeentebestuur van Diemen werd ondersteund; dat deze ondersteuning heeft bestaan, hetzij door hem wekelijks een bedrag uit te keeren, hetzij door hem, zooals enkele keeren is voorgekomen, aan handelsgeld te helpen om een zaakje te beginnen, ten einde op deze wijze uit den geregelden steun te geraken; dat De Regt iemand is, die, zooals zij persoonlijk hebben kunnen constateeren, zeer goed bij de rede is, en ook andere eigenschappen heeft, die met recht de veronderstelling wettigen, dat hij een goed verkooper of reiziger zou zijn; dat hij gedurende zijn verblijf in Diemen enkele malen door hunne medewerking aan geld werd geholpen om een kleinen handel te beginnen; dat deze handel, na eerst eenigen tijd een bestaan te hebben opgeleverd, later teniet ging door omstandigheden, die niet direct aan De Regt persoonlijk te wijten was; dat De Regt daarop den 3den April 1934 tot hen het schriftelijke verzoek deed om hem te helpen, wederom naar zijn oude woonplaats Haarlem te kunnen verhuizen, daarbij nog mondeling aanvoerende, dat hij daar relaties had, nog afkomstig uit de jaren, dat hij aldaar als verkooper werkzaam was geweest, terwijl voorts zijn geheele familie in Haarlem woonachtig was; dat hij dus meende, hetzij in den handel, hetzij als kellner in de nabijgelegen badplaats Zandvoort een bestaan te kunnen vinden; dat zij door de aangevoerde gronden den indruk kregen, dat De Regt in zijn oude woonplaats een behoorlijke kans had om weder een klein bestaan te vinden en hem mitsdien uit de gemeentenkas een bedrag hebben verstrekt om zijn verhuizing te kunnen bekostigen; dat Ged. Staten met B. en W. van Haarlem hieruit het vermoeden putten, dat tot de komst van De Regt in de gemeente Haarlem eenige invloed van of vanwege hen, appellanten, heeft medegewerkt; dat Ged. Staten hun beslissing in hoofdzaak hierop gronden, dat zij, appellanten, van tevoren niet hebben onderzocht, of De Regt in de gemeente Haarlem zelfstandig in zijn onderhoud zou kunnen voorzien, en dus door dit niet te doen een zoodanigen invloed hebben uitgeoefend, dat toepassing van het tweede lid van art. 40 der Armenwet wel gerechtvaardigd is te achten; dat zij, appellanten, zich door de beslissing van Ged. Staten in de eerste plaats gegriefd achten, omdat naar hunne meening de woorden „invloed uitoefenen" in art. 40 der Armenwet zoodanig uitgelegd dienen te worden, dat van een dergelijken invloed alleen gesproken kan worden, indien ook het initiatief, hetzij rechtstreeks, hetzij zijdelings uitgaat van het gemeentebestuur; dat toch moeilijk het verstrekken van geld, om de verhuizingskosten te betalen, op zichzelf aangemerkt kan worden als „invloed uitoefenen", daar dan bijvoorbeeld ook het verstrekken van hulp aan passanten, zooals het repareeren van gebroken onderdeelen van gestrande woonwagens en dergelijke, als „invloed uitoefenen" zou kunnen worden beschouwd; dat naar de meening van hun college onder „invloed uitoefenen" verstaan moet worden een zekeren moreelen drang uitoefenen en niet het op verzoek van den betreffenden persoon verstrekken van middelen om naar eene andere gemeente te verhuizen, ten einde te trachten aldaar een bestaan te vinden, indien het initiatief voor deze verhuizing, zooals in casu het geval was, geheel van de zijde van den ondersteunde komt en het verstrekken van middelen, om zich te kunnen verplaatsen, dus uitsluitend een vorm van intercommunale arbeidsbemiddeling is; dat het gemeentebestuur van Haarlem, daarin bijgevallen door Ged. Staten, aanvoert, dat zij, appellanten, doordat zij verzuimden vooraf een onderzoek in te stellen naar de bestaansmogelijkheden in Haarlem, zich aan zoogenaamde afschuiving van een armlastige schuldig maakten; dat dit argument misschien wel eens op kan gaan, doch in casu zeker niet; dat toch De Regt aanvoerde in Haarlem zijn levensonderhoud te zullen kunnen verdienen, als handelaar of venter, aangevuld door verdiensten, uit een waarschijnlijk te verkrijgen seizoenbetrekking als kellner; dat zij natuurlijk weten, dat de toestanden in Haarlem en omstreken, zoowel in den handel als in het hotelbedrijf, niet rooskleurig zijn, in ieder geval niet beter dan in Diemen; dat echter nimmer door een ambtenaar te onderzoeken is, of een handelaar of venter, die heel wat menschen in een bepaalde streek kent, daar geen bestaan kan vinden, terwijl ook de mogelijkheden om in het hotelbedrijf in Zandvoort een betrekking te vinden van zooveel persoonlijke zaken afhangen, dat een onderzoek daarnaar ondoenlijk is; dat in een dergelijke seizoenbetrekking immers steeds menschen worden aangenomen, die van buiten de

eigen gemeente komen; dat er in de gemeente Diemen nog enkele andere personen wonen, die in Zandvoort geregeld, dan eens in het eene, dan in het andere hotel gedurende het seizoen werkzaam zijn, hetgeen hun, appellanten, bekend was; dat dus naar hunne meening er in deze behoorlijke kansen bestonden om een van de vele gesteunden, door hem bij zijne verhuizing te helpen, wederom aan een bestaan te helpen; dat De Regt volgens de door het Rijk gesubsidieerde steunregeling steun genoot, zoodat zoowel gezien dit feit als ook het zeer groote aantal gesteunden, er bij hen, appellanten, wanneer zij in deze een zeer eng gemeentelijk standpunt hadden willen innemen, niet de minste hoop kon bestaan om de gemeentefinanciën ook maar eenigszins te ontlasten door dit vertrek van een gesteunde naar een andere gemeente te bevorderen; dat op al deze gronden zij meenen, dat hun college geen zoodanigen invloed op het vertrek van P. J. de Regt van Diemen naar Haarlem heeft uitgeoefend, dat in casu art. 40, tweede lid, van de Armenwet kan worden toegepast;

dat B. en W. van Haarlem aanvoeren, dat de termijn van een jaar, genoemd in art. 40, lid 2, der Armenwet, door Ged. Staten berekend is tot en met 4 April 1935, welke datum een jaar na dien, op welken De Regt zich in de gemeente Haarlem vestigde (6 April 1934), valt; dat naar hunne meening deze termijn behoort te worden berekend tot en met 6 Juli 1935, namelijk tot en met den datum, vallende een jaar na dien, waarop De Regt voor het eerst in deze gemeente steun ontvangen heeft; dat toch de woordelijke luiding van art. 40, leden 2 en 3, uitwijst, dat de termijn van ten hoogste een jaar die is, gedurende welken de kosten van ondersteuning ten laste gebracht kunnen worden van de „afschuivende" gemeente en uiteraard daarmede is bedoeld, dat de termijn een aanvang neemt op den datum, waarop de eerste steun verleend werd, zoodat voor de berekening van den termijn van één jaar het tijdvak van den datum van vestiging in de gemeente af tot den datum van eerste steunverleening niet behoort te worden medegeteld; dat tegen ongewenschte verlenging van den termijn, gedurende welken de aansprakelijkheid der „afschuivende" gemeente voortduurt, welke verlenging gevreesd zou kunnen worden bij interpretatie van art. 40, lid 2, als door hen, appellanten, is voorgestaan, het eerste lid van dit artikel waakt, waarin opgenomen zijn de woorden „bij zijn komst in die gemeente reeds verkeerde of korten tijd na zijne komst in die gemeente geraakte"; dat, mochten Ged. Staten van Noord-Holland bedoeld hebben, in dit geval den termijn te beperken tot ongeveer 9 maanden (van 7 Juli 1934 tot en met 4 April 1935) zij tegen een dergelijke beperking bezwaar moeten maken, omdat uit geen enkele overweging blijkt, waarom die beperking is toegepast en ook in de feitelijke omstandigheden geen aanleiding gevonden kan worden voor die beperking;

O. dat het gemeentebestuur van Diemen, blijkens de stukken, weliswaar aan P. J. de Regt ondersteuning heeft verstrekt ter bekostiging van de verhuizing van hem en zijn gezin naar Haarlem, doch dat die ondersteuning is verstrekt op uitdrukkelijk verzoek zijnerzijds, onder mededeeling, dat hij verwachtte te Haarlem, waar hij vroeger werkzaam was geweest en waar hij nog relaties en familie had, weder een middel van bestaan te kunnen vinden;

dat onder deze omstandigheden niet kan worden gezegd, dat tot de komst van het gezin De Regt te Haarlem eenige invloed van of vanwege B. en W. van Diemen in den zin van art. 40 der Armenwet heeft medegewerkt;

dat zulks ook niet kan worden afgeleid uit de enkele omstandigheid, dat het gemeentebestuur van Diemen niet eerst heeft onderzocht, of er voor De Regt inderdaad werkgelegenheid te Haarlem was;

dat dus Ged. Staten ten onrechte hebben beslist, dat de kosten van ondersteunning door den gemeentelijken dienst van Maatschappelijk Hulpbetoon te Haarlem verleend aan het gezin van P. J. de Regt gedurende den in hun besluit genoemden termijn, komen ten laste van de gemeente Diemen;

dat het bestreden besluit mitsdien behoort te worden vernietigd;

dat onder deze omstandigheden op het beroep van B. en W. van Haarlem niet behoeft te worden ingegaan;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 15 Januari 1936, N°. 172, te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geen toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

22 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39.)

Patiënt, meerderjarig, verbleef ten huize van zijn vader te D., toen hij voor diens rekening *tijdelijk* tot herstel van gezondheid werd opgenomen in de aangewezen afdeeling van een krankzinnigengesticht. Toen ruim 2 jaar later zijne overplaatsing naar de gestichtsafdeeling dier inrichting werd gerequireerd, was de band met de gemeente D. niet verbroken, zoodat die gemeente als zijne woonplaats in den zin van art. 39 moet worden beschouwd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Andries F. Nühn;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 6 Mei 1936, n°. 120;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 Mei 1936, n°. 5081, Afd. Armwezen;

O. dat Andries Frederik Nühn, geboren te Ede den 10en Nov. 1910 (of 1911), in de gemeente Delft verbleef tot 4 Augustus 1933, toen hij voor rekening van zijn te Delft wo-

nenden vader opgenomen werd in de aangewezen Afdeeling van de Sint Willibrordusstichting te Heiloo; dat hij op 26 Sept. 1935 wegens toenemende mate van krankzinnigheid en onmogelijkheid van verdere verpleging in de gemelde aangewezen Afdeeling, krachtens machtiging van de Arr.-Rechtbank te Alkmaar, den 25en Sept. 1935 op requisitoir van den Officier van Justitie aldaar verleend, werd overgeplaatst naar de gestichtsafdeeling der gemelde instelling;

dat, nadat de vader van den verpleegde te kennen had gegeven niet, althans niet ten volle meer in staat te zijn de verpleegkosten te voldoen, over de betaling der kosten van verpleging van den patiënt in de bovenvermelde gestichtsafdeeling geschil is ontstaan, doordat het gemeentebestuur van Delft geweigerd heeft deze kosten ten laste zijner gemeente te nemen, aanvoerende, dat de band tusschen den patiënt en de gemeente Delft op 4 Augustus 1933 is verbroken, zoodat hij ten tijde van de aanvrage van de rechterlijke machtiging tot het plaatsen van den patiënt in het genoemde krankzinnigengesticht geen woonplaats meer te Delft had; dat naar zijne meening de patiënt op het bedoelde tijdstip — indien hij tot het kiezen van woonplaats in staat was — geacht zou kunnen worden woonplaats te hebben te Heiloo, waar hij ruim 2 jaar verpleegd werd, en indien hij hiertoe niet in staat was, zijne woonplaats niet zal zijn aan te wijzen;

dat Ged. Staten er niet in geslaagd zijn het geschil in der minne bij te leggen;

O. dat met den Inspecteur van het Staatstoezicht op krankzinnigen, te 's-Gravenhage, wiens advies is ingewonnen naar aanleiding van een schrijven van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, moet worden aangenomen, dat A. F. Nühn, toen hij op 4 Augustus 1933 werd opgenomen in de aangewezen Afdeeling van de St. Willibrordusstichting te Heiloo, geestelijk niet in staat was tot het vestigen van een hoofdverblijf, zoodat reeds op dezen grond de gemeente Heiloo niet als zijn woonplaats in den zin van het Burgerlijk Wetboek kan worden aangewezen;

dat veeleer moet worden aangenomen, dat de patiënt, die, blijkens de op verzoek van de genoemde Afdeeling van den Raad van State ingewonnen ambtsberichten, tot 4 Aug. 1933 verblijf hield ten huize van zijn vader te Delft, ook na dien datum zijn hoofdverblijf aldaar heeft behouden, aangezien hij slechts tijdelijk tot herstel van gezondheid in de bovengenoemde inrichting te Heiloo is opgenomen, zoodat hij kennelijk na eventueel herstel weder naar de ouderlijke woning in de gemeente Delft zou terugkeeren;

dat, toen op 25 Sept. 1935 zijne overplaatsing naar de gestichtsafdeeling der gemelde instelling werd gerequireerd, de band, die hem met de gemeente Delft verbond, niet was verbroken;

dat mitsdien deze gemeente voor de toepassing van art. 39 der Armenwet als zijne woonplaats moet worden beschouwd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Delft aan te wijzen als de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Andries F. Nühn, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.; (A. B.)

---

22 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 291.)

Een verordening betreffende de invordering van plaatselijke belastingen kan, mits zij noch rechtstreeks noch middellijk in strijd komt met de wet, voorzieningen bevatten tot toepassing van dwang ter bevordering van de betaling van de verschuldigde belasting.

Hieraan doet niet af art. 291 Gem.wet, welke bepaling slechts strekt om een bevoegdheid te vestigen, die de verordening niet aan het gemeentelijk orgaan zou vermogen te verleenen, omdat zij daarmede het aan de wet voorbehouden gebied van het vermogensrechtelijk verhaal zou betreden, doch niet tevens den Raad beletten wil om in zijn verordening ter bevordering van de betaling der verschuldigde belasting eenige voorziening te treffen tot uitoefening van dwang langs anderen weg.

De gemeente Haarlem, eischeres tot cassatie van het op 22 November 1934 door het Gerechtshof te Amsterdam tusschen partijen gewezen arrest,

tegen:

de Naamlooze Vennootschap Aannemersbedrijf, voorheen firma T. den Breejen van den Bout N. V., gevestigd te Berg en Dal, gemeente Groesbeek, verweerster in cassatie.

De Hooge Raad, enz.;

Partijen gehoord;

Gehoord den Procureur-Generaal in zijn conclusie, strekkende tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van de eischeres in de kosten in cassatie gevallen;

Gezien de stukken;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat op last van Burgemeester en Wethouders van Haarlem de havenmeester een zandbak van eischeres, varende in het Noorder Buiten Spaarne binnen die gemeente, heeft doen wegsleepen en vastmeren, omdat eischeres weigerde het havengeld te betalen, dat naar het oordeel der gemeente wegens dat varen verschuldigd was;

dat Burgemeester en Wethouders zich daartoe gerechtigd hebben geacht onder meer op grond van art. 6 der gemeentelijke verordening op de invordering van havengeld, luidende:

„Behoudens het hiervoren bepaalde (invordering bij dwangbevel overeenkomstig de bepalingen der Gemeentewet), is de havenmeester of hij, die hem vervangt, in geval van weigering of nalatigheid van den belastingplichtige om de verschuldigde belasting te voldoen, bevoegd de verdere doorvaart van het vaartuig te beletten;"

dat de eischeres bij inleidende dagvaarding

de onrechtmatigheid van de handeling der gemeente heeft betoogd op verschillende gronden, waaronder, dat evenvermeld artikel der invorderingsverordening niet verbindend is, en mitsdien gevorderd heeft onverbindendverklaring van het artikel en verklaring, dat de gemeente onrechtmatig heeft gehandeld, met verbod om daarmede voort te gaan en veroordeeling tot schadevergoeding;

dat de Arr.-Rechtbank te Haarlem bij vonnis van 2 Jan. 1934 deze vordering heeft toegewezen;

dat op het door de gemeente ingesteld hooger beroep het Hof heeft overwogen:

„dat het Hof met appellante van oordeel is, dat art. 6 van de hierboven aangehaalde verordening een bepaling op de invordering behelst, zoodat het Hof zich niet vereenigt met de beslissing in anderen zin van de Rechtbank;

„dat derhalve aan voormeld art. 6 bindende kracht niet zou kunnen worden ontzegd, indien de Raad der gemeente Haarlem krachtens art. 290 en volgende der Gemeentewet, bevoegd zou zijn voormeld art. 6 in die verordening op te nemen;

dat, al kan aan appellante worden toegegeven, dat, art. 290 der Gemeentewet den gemeentelijken wetgever veroorlooft om in een invorderingsverordening bepalingen op te nemen, die niet zijn opgenoemd in dat artikel, daaruit nog niet volgt, dat een bepaling van politierechtelijken aard, als in art. 6 der onderhavige invorderingsverordening is vervat, niet in strijd zou zijn met artt. 290 en volgende der Gemeentewet;

„dat toch in art. 291 dier wet wordt voorgeschreven, dat tegen een nalatigen belastingbetaler door den ontvanger een dwangbevel wordt afgegeven, medebrengende het recht om de roerende en onroerende goederen van den schuldenaar aan te tasten;

„dat de bevoegdheid, die art. 291 aldus aan den gemeente-ontvanger geeft, uitmaakt een *politioneele bevoegdheid*, daar die ambtenaar immers, krachtens voormeld wetsartikel, de macht heeft om de betaling van de verschuldigde belasting, dus het voldoen aan een, bij een gemeentelijke belastingverordening opgelegde verplichting, zonder vonnis af te dwingen;

„dat op die wijze in art. 291 der Gemeentewet de politiedwang ten aanzien van de invordering van gemeentebelasting op afdoende wijze is geregeld, nu door middel van dien dwang kan worden bewerkstelligd, dat aan de opgelegde verplichting geheel en al wordt voldaan;

„dat naast dien dwang geen plaats is voor een politioneele bevoegdheid, zooals deze is vervat in art. 6 der hierboven aangehaalde verordening, omdat een politioneele bevoegdheid bestemd is om slechts uitzonderlijk, bij gebleken onvermijdelijkheid, te worden toegepast, zoodat de aard van de, in art. 291 der Gemeentewet omschreven, politioneele bevoegdheid, welker uitoefening slechts op bepaald omschreven wijze en onder bepaalde voorwaarden kan geschieden, met zich medebrengt dat die bevoegdheid bij *uitsluiting* is verleend;

„dat ook niet valt te veronderstellen dat de wetgever, naast die in art. 291 der Gemeentewet omschreven bevoegdheid, die volledig en afdoende is, den gemeentewetgever nog de vrijheid zou hebben willen laten om een andere politioneele bevoegdheid in het leven te roepen, welke hetzelfde zou beoogen en de belastingplichtigen derhalve *noodeloos* aan dwang zou bloot stellen;

„dat derhalve de politioneele bevoegdheid ten opzichte van de uitvoering van plaatselijke verordeningen in artt. 291 en volgende *uitputtend* is geregeld, zoodat aan art. 6 der hierboven sub *b* aangehaalde invorderingsverordening, als strijdig met voormelde artikelen der Gemeentewet, bindende kracht moet worden ontzegd;

„dat uit het bovenstaande eveneens volgt, dat appellante voor den door haar ten opzichte van geïntimeerde's vaartuigen genomen maatregel geen steun kan ontleenen aan artt. 168 en 209 der Gemeentewet, waarop zij zich nog bij pleidooi voor het Hof heeft beroepen, noch aan art. 210 dier wet — in welk laatste artikel trouwens geen ruimer politioneele bevoegdheid wordt gegeven ten opzichte van de uitvoering der algemeene plaatselijke verordeningen, dan in art. 291 der Gemeentewet wordt toegekend ten aanzien van de uitvoering der plaatselijke belastingverordeningen — en evenmin aan de algemeene politioneele bevoegdheid, die het gemeentebestuur als Overheid, afgezien van de bepalingen der Gemeentewet zou bezitten;"

dat het Hof op deze gronden, zonder te treden in een onderzoek van de andere gronden waarop eischeres de onrechtmatigheid van de handeling der gemeente heeft betoogd, het vonnis der Rechtbank heeft bekrachtigd;

O. dat de gemeente tegen 's Hofs arrest het volgende middel van cassatie heeft voorgesteld:

Schending of verkeerde toepassing van de artt. 1, 3 en 6 van de Verordening op de heffing van Havengeld in de gemeente Haarlem, vastgesteld bij raadsbesluit van 25 Mei 1921, nº. 17*a*, gewijzigd bij de raadsbesluiten van 22 Juni 1921, nº. 16, 16 Juli 1924, nº. 9*a* en 18 Januari 1929, nº. 1, zijnde deze verordening en hare wijzigingen steeds bij Koninklijke besluiten — het laatste van 8 April 1929, nº. 7 — onder aanhaling van de na te noemen voorschriften naar welke de belasting zal worden ingevorderd, goedgekeurd, en van de artt. 2 en 6 der Verordening op de Invordering van Havengeld in de gemeente Haarlem, vastgesteld bij raadsbesluit van 25 Mei 1921, nº. 17*a* en gewijzigd bij de raadsbesluiten van 16 Juli 1924 nº. 9*b* en van 18 Januari 1929, nº. 1, zijnde na deze wijzigingen opnieuw de verordening op de heffing van Havengeld in de gemeente Haarlem bij Koninklijke besluiten, het laatste van 8 April 1929, nº. 7, goedgekeurd, en van de artt. 290, 291, 292, 293, 167, 168, 209, 210, 277 (meer speciaal aanvang en sub *j*) en 275 der Gemeentewet,

doordat het Hof aan de artt. 2 en 6 der Invorderingsverordening hierboven vermeld verbindende kracht ontzegt, omdat hetgeen het Hof noemt de politioneele bevoegdheid ten opzichte van de uitvoering van plaatselijke verordeningen in art. 291 en volgende uitputtend zou zijn geregeld en den genomen maatregel zonder steun acht en derhalve onrechtmatig heeft geoordeeld;

ten onrechte, omdat het Hof over het hoofd ziet:

a. dat de Verordening op de heffing van Havengelden en de artt. 2 en 6 der Invorderingsverordening mede inhouden, dat dengeen, die

weigert het door hem verschuldigde havengeld te betalen of die daarin nalatig is, verboden is de wateren binnen de gemeente te bevaren, althans om in die wateren verder door te varen,

b. dat de bevoegdheid havengelden te vorderen in zich sluit de bevoegdheid, om — als van ouds gebruikelijk — den weigerachtige of nalatige het verder bevaren der wateren binnen de gemeente te ontzeggen of te beletten,

c. dat de bevoegdheid tot politie-dwang, gelijk ten deze toegepast, zoowel in deze materie, als meer algemeen, onderdeel uitmaakt van de bestuursbevoegdheid;

O. daaromtrent:

dat de Gemeentewet in haar bepalingen betreffende de invordering der plaatselijke belastingen op den voorgrond stelt de bevoegdheid van den Raad om bij verordening te bepalen, wat te dien aanzien in zijn gemeente rechtens zal zijn;

dat bij het tot stand komen der wet dit stelsel in dier voege is toegelicht, dat naar den aard der belasting en de gesteldheid der gemeente verschillende bepalingen noodig kunnen zijn, welke aan plaatselijke verordeningen behooren te worden overgelaten, terwijl de wetgever slechts heeft voor te schrijven, wat hij overal en in elk geval noodig acht;

dat 's Raads aan de wet ontleende, rechtscheppende bevoegdheid op dit stuk, behalve in het toezicht der Kroon ingevolge de artt. 270 en 272 der Gemeentewet haar grens slechts vindt in de wet, zoodat de verordening, gelijk art. 290 uitdrukkelijk vermeldt, niet mag afwijken van hetgeen de wet zelf ten aanzien van de invordering der plaatselijke belastingen voorschrijft, en — als regeling van lager orde — evenmin in eenig ander opzicht rechtstreeks of middellijk in strijd mag komen met de wet;

dat, onder dit voorbehoud, de verordening ook voorzieningen kan bevatten tot toepassing van dwang ter bevordering van de betaling der verschuldigde belasting;

dat het tegendeel niet, gelijk het Hof aanneemt, volgt uit het bestaan van art. 291 der Gemeentewet, bepalende, dat tegen hem, die nalaat de verschuldigde belasting te betalen, een dwangbevel wordt afgegeven, medebrengende het recht om zijn goederen zonder vonnis aan te tasten;

dat deze wetsbepaling slechts strekt om een bevoegdheid te vestigen, die de verordening niet aan het gemeentelijk orgaan zou vermogen te verleenen, omdat zij daarmede het aan de wet voorbehouden gebied van het vermogensrechtelijk verhaal zou betreden;

dat art. 291 dus niet tevens den Raad beletten wil om in zijn verordening ter bevordering van de betaling der verschuldigde belasting eenige voorziening te treffen tot uitoefening van dwang langs anderen weg;

dat het artikel der verordening, dat aan het gemeentelijk orgaan de bevoegdheid geeft om gebruik van het gemeentelijk vaarwater te beletten, indien de voor dat gebruik verschuldigde belasting niet wordt voldaan, evenmin met eenig ander wetsvoorschrift in strijd komt;

dat dus de grief van het middel, dat het Hof ten onrechte de door de Rechtbank uitgesproken onverbindendverklaring van het artikel der verordening heeft bekrachtigd, gegrond is, wat tevens medebrengt, dat ook 's Hofs bekrachtiging van de verdere toewijzing der bij inleidende dagvaarding ingestelde vordering op ondeugdelijken grondslag rust;

Vernietigt het bestreden arrest;

Verwijst het geding naar het Gerechtshof te Amsterdam ten einde met inachtneming van deze uitspraak de zaak verder te behandelen en te beslissen. (B.)

---

22 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 275.)

De plaatselijke belastingen als bedoeld in art. 275, 1e en/of 3e lid Gemeentewet mogen alleen dan worden geheven indien een gemeente het daar bedoelde gebruik of genot dan wel hebben van voorwerpen veroorlooft of toestaat.

Aan dit vereischte is hier echter niet voldaan. Integendeel is feitelijk beslist dat krachtens de concessie, waarbij de levering van electrischen stroom aan IJsselmonde met uitsluiting van anderen aan Dordrecht was opgedragen en dit zich daartoe had verplicht, Dordrecht tegenover IJsselmonde gerechtigd en verplicht was tot het hebben der werken waarvoor het door IJsselmonde is aangeslagen. De verordening mist dus toepassing t. o. v. die werken.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burgemeester der gemeente IJsselmonde tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van 3 October 1935, betreffende den aanslag der gemeente Dordrecht in de „Rechten voor het gebruik of genot van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken, bezittingen en inrichtingen en van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, alsmede voor het hebben van voorwerpen in, op of onder voor den openbaren dienst bestemd(en) gemeentegrond of gemeentewater, een en ander als bedoeld in het 1e en 3e lid van art. 275 der gemeentewet" van de gemeente IJsselmonde, belastingjaar 1931;

Gehoord enz.;

O. dat de verordening der gemeente IJsselmonde op de heffing van bovenomschreven rechten, welke verordening is vastgesteld op 28 Mei 1931 en in werking getreden op 1 September 1931, bevat de navolgende bepalingen:

Art. 1: In deze gemeente worden rechten geheven voor het gebruik of genot van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken, bezittingen en inrichtingen, en van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, alsmede voor het hebben van voorwerpen in, op of onder voor den openbaren dienst bestemd(en) gemeentegrond of gemeentewater, een en ander als bedoeld in het 1e en 2e lid van art. 275 der Gemeentewet:

Art. 3. De belasting bedraagt:

I. voor het in gebruik nemen of aan het publiek verkeer onttrekken van openbaren grond der gemeente:

f. voor het hebben van een buis, buisleiding

of koker, een electrische of andere geleiding, een telefoon- of andere kabel, per meter, gemeten over den grond of het water, per dag f 0.01, per week f 0.03, per maand f 0.05, en per jaar f 0.25; voor het hebben van een bliksemafleider per jaar f 2, een fairbank per jaar f 5, een reclamebord per jaar per m^2 oppervlakte f 1;

III. voor het hebben van stutten, schoren, palen en dergelijke op of in openbaren grond of openbaar water der gemeente, voor zoover deze geen onderdeel vormen van werken hiervoor genoemd, voor elk voorwerp per week of korter f 0.25;

Art. 7. De belasting is verschuldigd door hem, die gebruik maakt of genot heeft van gemeentewerken, bezittingen, of inrichtingen, van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten, zoomede van hem die voorwerpen heeft in, op of onder gemeentegrond of gemeentewater, een en ander als in art. 1 omschreven;

dat, met toepassing van art. 3 onder I, letter *f*, en onder III dezer verordening, de gemeente Dordrecht over het tijdvak 1 September—31 December 1931 is aangeslagen ten bedrage van f 618.92, welken aanslag de gemeenteraad van IJsselmonde bij beschikking op bezwaarschrift heeft gehandhaafd;

dat in beroep de gemeente Dordrecht, voorzooveel thans van belang, heeft aangevoerd, dat de rechten worden gevorderd wegens het hebben van electrische geleidingen en van palen in, op of onder gemeentegrond of -water voor den openbaren dienst bestemd; dat evenwel deze werken zijn uitgevoerd in verband met de concessie, welke de gemeente IJsselmonde in Februari 1915 aan haar, de gemeente Dordrecht, heeft verleend voor de levering van electrischen stroom in IJsselmonde aan derden en aan die gemeente zelve, zoodat de heffing ten onrechte is geschied;

dat de Raad van Beroep zich met dit verweer heeft vereenigd en dienovereenkomstig uitspraak heeft gedaan, waartoe de Raad heeft overwogen:

dat in voornoemde concessie de levering van electrischen stroom met uitsluiting van anderen aan het gemeentebestuur van Dordrecht wordt opgedragen, zoowel voor de verlichting en de beweegkracht als voor andere doeleinden en dit gemeentebestuur zich daartoe verplicht;

dat die concessie de voorwaarden, waaronder die stroom te leveren is, uitdrukkelijk en uitvoerig specifiek omschrijft, waarbij de geldelijke zijde evenzoo is behandeld, in een aantal artikelen, waarin voor de gemeente IJsselmonde zelfs is voorzien in het geval, dat de te Dordrecht geldende tarieven zouden worden gewijzigd;

dat de Raad dan ook meent, dat de rechten en verplichtingen tusschen de beide gemeenten volledig in die concessie moeten worden geacht te zijn vervat, wat naar 's Raads oordeel medebrengt, dat de artikelen dezer concessie aldus moeten worden uitgelegd, dat zij de gemeente Dordrecht verplichten tot het hebben der werken, waarvoor zij thans is aangeslagen, waartegenover het recht der gemeente Dordrecht staat om die werken te hebben, zonder daarvoor eenige kosten aan de gemeente IJsselmonde verschuldigd te zijn en zonder dat de gemeente IJsselmonde buiten de concessie om ter zake van daaruit noodwendig voortvloeiende werken de onderhavige belasting van de gemeente Dordrecht kan vorderen, brengende toch de concessie mede, dat de gemeente Dordrecht recht heeft op het aldus hebben van voorschreven werken, welk recht de gemeente IJsselmonde heeft te eerbiedigen;

dat uit het bovenstaande volgt, dat de bovenvermelde heffingsverordening toepassing mist ten opzichte van vorenbedoelde werken, waarvoor de aanslag is opgelegd;

O. dat in cassatie wordt gesteld: S., althans v. t. van art. 16 der wet van 19 December 1914, S. 564, en van art. 275, 1e en 3e lid, der gemeentewet, in verband met de artt. 1 en 7 der voormelde heffingsverordening, daar:

1°. een belastingverordening naar haar eigen inhoud moet worden uitgelegd, en, indien volgens dien inhoud tot het bestaan van belastingplicht zou moeten worden geconcludeerd, die belastingplicht bestaat, onafhankelijk van anterieure of posterieure overeenkomsten, welke de gemeente mocht hebben aangegaan of van concrete besluiten, welke zij mocht hebben genomen, en belastingverordeningen slechts door op wettige wijze tot stand gebrachte wijziging dier verordeningen kunnen worden veranderd;

2°. nòch de bewoordingen van voormelde verordening, nòch die van art. 275, 1e en 3e lid, der gemeentewet, grond geven voor de stelling, dat voormelde verordening, naar haar eigen inhoud, slechts van toepassing is te achten, wanneer van openbaren gemeentegrond gebruik wordt gemaakt, zonder dat daartoe een recht bestaat, wordende hierbij in het midden gelaten of de gemeente Dordrecht aan de bedoelde concessie inderdaad zonder meer een recht op het hebben van de daarin bedoelde werken kan doen gelden;

O. omtrent dit middel:

dat het hier betreft plaatselijke belastingen, als bedoeld in art. 275, 1e en/of 3e lid, der gemeentewet, voor het gebruik of genot van voor den openbaren dienst bestemde gemeentewerken enz. en/of wegens het hebben van voorwerpen onder, op of boven voor den openbaren dienst bestemden gemeentegrond of voor dien dienst bestemd gemeentewater;

dat deze belastingen alleen dan mogen worden geheven, indien een gemeente zoodanig gebruik of genot, dan wel zoodanig hebben van voorwerpen, veroorlooft of toelaat;

dat echter ten deze de gemeente IJsselmonde een of ander niet heeft veroorloofd of toegestaan aan de gemeente Dordrecht;

dat integendeel de Raad van Beroep de bepalingen der concessie van Februari 1915 aldus heeft uitgelegd, en mitsdien feitelijk en dus in cassatie onaantastbaar heeft beslist, dat de gemeente Dordrecht krachtens die concessie tegenover de gemeente IJsselmonde gerechtigd en verplicht was tot het hebben der werken, waarvoor zij door de gemeente IJsselmonde is aangeslagen;

dat hieruit voortvloeit, dat de Raad van Beroep een juiste uitspraak heeft gegeven, waartegen het middel in zijn beide onderdeelen tevergeefs opkomt;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

22 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.)

De R. v. B. stelde feitelijk en op gronden welke die beslissing kunnen dragen vast, dat — hoezeer er 2 bedrijven mogen zijn, het eigenlijk gezegde mijnbedrijf en het cokesovenbedrijf — de onderhavige gebouwen en de ongebouwde ruimten welke zich tusschen die gebouwen bevinden het karakter dragen van een ondeelbaar, samenhangend geheel van gebouwen en erven. (De R. v. B. achtte daarom *het geheele complex* te grenzen aan, althans in de onmiddellijke nabijheid te liggen van den openbaren weg).

Bij deze vaststelling vereischen aard en strekking der wegonderhoudsbelasting niet, dat het complex van gebouwen en erven worde gesplitst in afzonderlijke gebouwen, elk, voorzooveel dit mogelijk is, met aanwijzing van een daarbij behoorend erf.

Nu belanghebbende niet heeft bewezen, dat de oorzaak, waardoor haar eigendommen weinig of geen profijt van het gemeentelijk rioolnet trekken, is: de aard van hun ligging, zijnde toch die oorzaak de aanwezigheid, ligging en gesteldheid van belanghebbende's eigen rioleering, is hier het verminderde tarief niet van toepassing, terwijl de R. v. B. niet verplicht was bij wege van analogie dat verminderde tarief op het geval van een private rioleering toe te passen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van de Directie der Staatsmijnen in Limburg te Heerlen, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Roermond van 3 October 1935, betreffende den aan de Staatsmijnen in Limburg opgelegden aanslag in de Wegonderhouds-Belasting der Gemeente Geleen over het belastingjaar 1934;

Gehoord enz.;

O. dat de Verordening op de heffing eener Wegonderhouds-Belasting van de Gemeente Geleen onder meer de volgende bepalingen inhoudt:

Art. 1. In deze gemeente wordt onder den naam van wegonderhoudsbelasting een belasting geheven wegens gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, die aan openbare straten of wegen in de gemeente belenden, of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen zijn.

Art. 7. Grondslag voor de berekening der belasting is de belastbare opbrengst, voor de in art. 1 bedoelde eigendommen in de kadastrale leggers aangewezen, ...

Art. 9. De belasting bedraagt jaarlijks 8 % van de belastbare opbrengst met toepassing van de artt. 7 enz. verkregen.

Art. 10. In afwijking van het bepaalde in het voorgaande artikel wordt van de eigendommen, welke uit den aard van hun ligging geen gebruik kunnen maken van het door de gemeente aangelegde rioolnet, 5 % van de belastbare opbrengst geheven.

O. dat belanghebbende, aangeslagen tot een bedrag groot f 15644, na vergeefsche reclame, van de beschikking van den Controleur der gemeentebelasting van Geleen, waarbij de aanslag is gehandhaafd, in beroep is gekomen;

dat, voorzooveel voor de cassatie van belang, in beroep het geschil tusschen partijen in de eerste plaats geloopen heeft over de wettigheid van den aanslag, voorzooveel deze betreft het perceel kadastraal bekend als Sectie D nummer 3331 (Staatsmijn Maurits);

dat belanghebbende ter zake heeft aangevoerd:

dat hare eigendommen voor het grootste gedeelte zijn gelegen aan een weg, die door haar is aangelegd en van goten, rioleering en verlichting is voorzien, terwijl deze eigendommen gedeeltelijk meerdere honderden meters van iederen weg verwijderd zijn, zoodat men niet mag aannemen, dat deze eigendommen geheel aan openbare wegen in de gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen zijn;

dat de Raad hieromtrent heeft overwogen;

dat hem door eigen bezichtiging gebleken is, dat de gebouwen met de daarbij behoorende erven, begrepen in gemeld nummer 3331 van Sectie D (mijn Maurits) één complex vormen, hetwelk grootendeels door een muur van de omgeving is afgescheiden;

dat het middelpunt van dit complex gevormd wordt door de bovengrondsche werken der mijnschacht van de staatsmijnen Maurits, waar de gedolven steenkolen naar boven worden gebracht om van daar uit voor verdere bewerking over de verschillende tot dat complex behoorende gebouwen en inrichtingen te worden verdeeld;

dat een gedeelte der gedolven steenkolen, na van de mede naar boven gebrachte steenen te zijn ontdaan, langs de zich daar ter plaatse bevindende spoorlijnen, welke aansluiting geven op het net van de Ned. Spoorwegen, worden vervoerd voor verder transport naar binnen- en buitenland;

dat een ander gedeelte der steenkolen ter plaatse tot cokes wordt verwerkt, wordt gebruikt voor het fabriceeren van gas en het opwekken van electriciteit, welk gas en welke electriciteit door van gemeld complex uitgaande leidingen naar elders worden overgebracht;

dat al de gebouwen en inrichtingen, welke zich op dit complex bevinden, dienen voor het naar boven brengen, vervoeren en verwerken van de gedolven steenkolen en de daaruit gewonnen producten, en de onbebouwde ruimten, welke zich tusschen de gebouwen bevinden, moeten worden beschouwd als erven, behoorende bij die gebouwen, welk karakter ook nog bijzonder blijkt uit de omstandigheid, dat die gebouwen en ruimten tezamen grootendeels door een muur omringd en van de omgeving zijn afgescheiden;

dat bovendien die gebouwen en inrichtingen onderling met elkander in verband staan en hun waarde en beteekenis ontleenen aan hun bruikbaarheid voor het geheele boven omschreven bedrijf;

dat weliswaar door belanghebbende is aangevoerd, dat het bedrijf der Staatsmijn Maurits, voor zoover het op het aangeduide terrein wordt uitgeoefend, in twee gedeelten, die ieder een afzonderlijk bedrijf vormen, is gesplitst namelijk eenerzijds het eigenlijke mijnbedrijf, omvattende het ophalen en reinigen der steen-

kolen, en het kolentransport, en anderzijds het cokesovenbedrijf, welke beide bedrijven ieder een eigen leiding en een afzonderlijke boekhouding hebben, doch de Raad van oordeel is, dat zulks niet er toe mag leiden dat het geheele terrein, waarop dit alles wordt uitgeoefend, niet als één complex zou moeten worden beschouwd;

dat immers zoowel in het een als in het andere bedrijf de gedolven steenkolen worden gebruikt;

dat het terrein, waarop zich de cokesfabriek bevindt, met het overige terrein in verbinding staat, en, al ligt de cokesfabriek aan den anderen kant der zich daar ter plaatse bevindende eigen spoorlijnen dan het overige terrein, beide gedeelten door een brug over de spoorlijnen heen met elkander verbonden zijn;

dat bovendien een deel van het gas der cokesfabriek door een buis naar het andere gedeelte van het terrein wordt vervoerd, om daar te worden gebruikt, op welk gedeelte zich gascompressoren en de electrische centrale bevinden;

dat, al mogen beide deelen van het bedrijf afzonderlijk worden beheerd, het geheel toch staat onder het bestuur van de Directie der Staatsmijnen;

dat de Raad van oordeel is, dat om al deze redenen het geheel als één complex van gebouwen en erven moet worden beschouwd;

dat daaruit volgt, dat al hetgeen zich op gemeld nummer 3331 bevindt, grenst aan, althans in de onmiddellijke nabijheid ligt van de Kloosterstraat, van welke straat dit complex aan de zijde van de cokesfabriek slechts door gemelden muur en een smalle strook gronds is afgescheiden; dat door partijen wordt erkend en den Raad gebleken is, dat de Kloosterstraat een openbare weg in de gemeente Geleen is;

dat de Raad op deze gronden van oordeel is, dat de wettigheid van den aanslag ten aanzien van het perceel D. 3331 (De Staatsmijn Maurits) moet worden aangenomen;

O. dat belanghebbende in de tweede plaats bezwaar heeft gemaakt tegen het bedrag van den aanslag, omdat deze is opgelegd ten bedrage van 8 % der belastbare opbrengst, terwijl ingevolge art. 10 der Verordening slechts een aanslag naar 5 % dier opbrengst had mogen worden geheven, daar de eigendommen der Staatsmijnen uit den aard hunner ligging geen gebruik kunnen maken van het door de gemeente aangelegde rioolnet;

dat belanghebbende ter ondersteuning hiervan heeft aangevoerd, dat tijdens den opbouw der Staatsmijn Maurits de gemeente Geleen nog geen rioolnet had; dat de Staatsmijnen daarom verplicht waren voor den afvoer van vloeistoffen zelf een rioolleiding aan te leggen en dat zij daarom later geen gebruik konden maken van het door de gemeente aangelegd rioolnet;

dat de Raad ter zake heeft overwogen:

dat art. 10 der Verordening bepaalt, dat in afwijking van het bepaalde in het voorafgaande artikel, volgens hetwelk de belasting 8 % der belastbare opbrengst bedraagt, slechts 5 % van de belastbare opbrengst wordt geheven van de eigendommen, welke uit den aard van hun ligging geen gebruik kunnen maken van het door de gemeente aangelegde rioolnet;

dat de Raad van oordeel is, dat er alleen dan sprake kan zijn van het uit den aard hunner ligging niet gebruik kunnen maken van het door de gemeente aangelegde rioolnet, wanneer eigendommen ofwel zoo laag gelegen zijn ten opzichte van het rioolnet, dat afvoer daarop uit dien hoofde onmogelijk is, ofwel zóóver van het rioolnet verwijderd liggen, dat daarop geen aansluiting kan worden verkregen;

dat echter noch het een noch het andere het geval is; dat immers door belanghebbende is erkend, dat hare eigendommen niet te laag liggen en uit het feit, dat zij haar overtollig water door een eigen buisleiding in de richting van het gemeentelijke riool afvoert, ook blijkt, dat die afvoer mogelijk is;

dat zich bovendien langs de grens van de eigendommen van belanghebbende een door de gemeente aangelegd riool bevindt, hetwelk aansluit aan de door belanghebbende aangelegde rioolleiding, in welke leiding de gemeente volgens de overeenkomst, waarbij zij belanghebbende vergunning verleende om een eigen rioolleiding aan te leggen, gemeentelijk rioolwater mag laten loopen;

dat belanghebbende volgens de ter zitting van den Raad namens de gemeente afgelegde verklaring desgewenscht op het zich langs de grens harer eigendommen bevindende riool kan aansluiten;

dat het hierin door belanghebbende afgevoerde water dan wel verder in haar eigen rioolleiding zou terecht komen en de gemeente verplicht zou kunnen worden ter plaatse, waar thans de eigen rioolleiding van belanghebbende ligt, zelf een riool voor verderen afvoer aan te leggen, wanneer aldaar het eigen riool van belanghebbende zou komen te vervallen; dat zulks echter niet belet dat belanghebbende op het gemeenteriool kan aansluiten en in elk geval zich niet de omstandigheid voordoet, dat belanghebbende voor haar eigendommen niet uit den aard van derzelver ligging geen gebruik kan maken van het door de gemeente aangelegde rioolnet;

dat voor zoover belanghebbende heeft betoogd dat het in strijd met de billijkheid moet worden geacht dat belanghebbende, die op eigen kosten een rioolleiding heeft aangelegd, wordt aangeslagen alsof zij in redelijkheid nog van het gemeentelijk riool gebruik zou kunnen maken door, buiten hare eigen leiding rechtstreeks daarop aan te sluiten, dit betoog als betreffende de billijkheid der verordening, door den Raad niet kan worden onderzocht;

dat eindelijk de Raad, op thans niet ter zake dienende gronden het bedrag van den aanslag met f 541.76 heeft verminderd en gesteld op f 15102.24;

O. dat belanghebbende tegen deze uitspraak als middelen van cassatie heeft voorgesteld:

I. S. of v. t. van art. 280 der Gemeentewet, art. 1 der Verordening op de heffing eener wegonderhouds-belasting van de Gemeente Geleen, en art. 16 der wet van 19 Dec. 1914, S. 564, houdende instelling van Raden van Beroep voor de Directe Belastingen;

II. S. of v. t. van art. 10 der genoemde Verordening van de gemeente Geleen;

O. omtrent het eerste middel:

dat tot toelichting hiervan in hoofdzaak is

aangevoerd: dat de gebouwen en erven van perceel Sectie D. N°. 3331 niet aan den openbaren weg belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan gelegen zijn; dat de Raad, in stede van de ligging van elk dier gebouwen te onderzoeken, ze alle als één complex heeft aangemerkt, met dien verstande, dat ook alle open ruimten door den Raad beschouwd worden als erven van alle gebouwen, een en ander op grond, dat alle bedoelde gebouwen dienstbaar worden gemaakt aan hetzelfde doel en hun waarde ontleenen aan hunne bruikbaarheid voor het geheele bedrijf, terwijl zij bovendien aan ééne zijde door een muur van de omgeving zijn afgescheiden; dat de Raad dusdoende eene ongeoorloofde uitbreiding heeft gegeven aan het begrip „erven", in strijd met wet en verordening;

dat bovendien onjuist door den Raad geoordeeld is, dat alle gebouwen dienstbaar zijn gemaakt aan hetzelfde doel, daar er twee afzonderlijke, zelfstandige bedrijven zijn, ieder met een eigen bedrijfsleiding en een eigen administratie, en ook plaatselijk door elks ligging gescheiden; zijnde 's Raads beslissing op dit punt niet voldoende met redenen omkleed;

O. dat de bewering, dat de betrokken gebouwen aan ééne zijde van de omgeving zijn afgescheiden, feitelijken grondslag mist, daar de Raad heeft vastgesteld, dat die gebouwen en de onbebouwde ruimten, welke zich tusschen de gebouwen bevinden, tezamen grootendeels door een muur omringd en van de omgeving afgescheiden zijn;

dat voorts de Raad uit het gemeenschappelijk bedrijfsdoel, waaraan de betrokken groep van gebouwen en inrichtingen dienstbaar is, uit het feit, dat zij hunne waarde aan hunne bruikbaarheid voor dat bedrijf ontleenen, en uit de aanwezigheid van den zooeven genoemden muur, feitelijk heeft afgeleid, dat de gebouwen en de ongebouwde ruimten, welke zich tusschen die gebouwen bevinden, het karakter dragen van een ondeelbaar, samenhangend, geheel van gebouwen en erven;

dat, bij deze vaststelling, aard en strekking der wegonderhoudsbelasting niet vereischen, gelijk het middel wil, dat het complex van gebouwen en erven wordt gesplitst in afzonderlijke gebouwen, elk, voor zooveel dit mogelijk is, met aanwijzing van een daarbij behoorend erf; dat het toch, in gevallen als het onderhavige, in de rede ligt de ligging, ten opzichte van den openbaren weg, van de gezamenlijke, eene eenheid vormende, gebouwen en open ruimten als maatstaf voor de belastbaarheid aan te nemen;

dat de Raad het bestaan van een complex van gebouwen en erven heeft aangenomen mede op dezen grond, dat, hoezeer er twee bedrijven mogen zijn, het eigenlijk gezegde mijnbedrijf en het cokesovenbedrijf, de gedolven steenkolen in het eene en het andere bedrijf worden gebruikt;

dat deze uitspraak is van zuiver feitelijken aard en berust op gronden, welke die beslissing kunnen dragen;

dat mitsdien het eerste middel in allen deele faalt;

O. omtrent het tweede middel:

dat ter toelichting hiervan in hoofdzaak is aangevoerd, dat de eigendommen van belanghebbende niet — zooals in art. 10 der Verordening wordt voorzien — gebruik kunnen maken van het gemeentelijk rioolnet; dat wel is waar langs de grens van die eigendommen een gemeente-riool bestaat, waarop aansluiting door belanghebbende mogelijk is, maar door dit riool geen afvoer van belanghebbende's water kan worden verkregen, indien niet tevens gebruik wordt gemaakt van belanghebbende's eigen afvoerbuis, waarin bedoeld gemeenteriool verder uitmondt; dat hieruit volgt, dat aansluiting op het gemeentelijk riool volstrekt ondoelmatig is, daar de verbinding met belanghebbende's laatstbedoelde afvoerbuis reeds door een eigen rioolnet van belanghebbende is tot stand gebracht, terwijl gemeld gemeenteriool zonder aansluiting op de rioolleiding van belanghebbende voor deze laatste geheel onbruikbaar is;

O. dat volgens art. 10 het verminderd tarief moet worden toegepast, als het betreft eigendommen, die uit den aard hunner ligging geen gebruik kunnen maken van het door de Gemeente aangelegde rioolnet;

dat de kennelijke strekking dezer bepaling is, dat, wanneer het gebruik van het gemeentelijk rioolnet voor eigendommen uit den aard van hun ligging geen profijt kan opleveren, er termen zijn in stede van het volle, het verminderd tarief toe te passen;

dat de belanghebbende, die zich op de toepasselijkheid van het verminderd tarief beriep, de feiten, welke die toepasselijkheid rechtvaardigen, had te bewijzen;

dat belanghebbende wellicht geacht kan worden te hebben bewezen, dat hare eigendommen weinig of geen profijt van het gemeentelijk rioolnet trekken, echter niet, dat zij daarvan geen profijt konden trekken uit den aard van hunne ligging, zijnde toch de oorzaak, die het profijt verhindert, niet de aard der ligging van de eigendommen, maar de aanwezigheid, ligging en gesteldheid van belanghebbende's eigen rioleering;

dat de Raad van Beroep niet verplicht was bij wege van analogie de bepaling van het verminderd tarief op het hier zich voordoend geval van eene private rioleering toe te passen;

dat derhalve ook het tweede middel niet gegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

28 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 23 j°. art. 19.)

Ten onrechte hebben Ged. Staten de opheffing van de *eenige* openbare lagere school in de gemeente goedgekeurd, nu geen toepassing is gegeven aan art. 19 4e lid, terwijl een besluit, als bedoeld in art. 19 2e lid door de Kroon niet is genomen, weshalve de opheffing zich met art. 19 1e lid niet verdraagt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Protestantsche Schoolvereeniging, gevestigd te Gemert, tegen het besluit

van Ged. Staten van Noord-Brabant van 12 Febr. 1936, G. n°. 252, waarbij goedkeuring is verleend aan het besluit van den raad der gemeente Gemert van 16 December 1935, tot opheffing van de openbare lagere school te Elsendorp, welk besluit bij raadsbesluit van 26 Maart 1936, goedgekeurd door Ged. Staten van Noord-Brabant dd. 1 April 1936, is gewijzigd in dier voege, dat de opheffing van de genoemde school in plaats van met ingang van 1 April 1936 zal plaats hebben met ingang van den eersten dag der maand, volgende op die, waarin het besluit onherroepelijk is geworden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 6 Mei 1936, n°. 201;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 22 Mei 1936, n°. 5783, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Gemert in zijne vergadering van 16 December 1935 heeft besloten de openbare lagere school te Elsendorp met ingang van 1 April 1936 op te heffen, daarbij overwegende, dat van het R. K. Kerkbestuur van de Parochie van den Heiligen Johannes Evangelist, gevestigd te Elsendorp, eene aanvrage is ingekomen om medewerking tot stichting eener bijzondere lagere school aldaar; dat deze bijzondere lagere school blijkens de bij de aanvrage overgelegde verklaring, als bedoeld in art. 72, eerste lid, sub *a*, der Lager Onderwijswet 1920, zal worden bezocht door 72 leerlingen, welke op het oogenblik de openbare lagere school te Elsendorp bezoeken; dat na ingebruikneming eener bijzondere lagere school te Elsendorp het aantal leerlingen der openbare lagere school niet meer dan 6 zal bedragen; dat het niet te verwachten is dat dit aantal in de naaste toekomst belangrijk zal vermeerderen;

dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 12 Febr. 1936, G. n°. 252, aan dit besluit hunne goedkeuring hebben verleend;

dat van dit besluit het bestuur der Protestantsche Schoolvereeniging te Gemert, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het raadsbesluit strekt om de eenige openbare lagere school te Elsendorp (gemeente Gemert) om te zetten in eene R. K. bijzondere school; dat deze beslissing, door Ged. Staten goedgekeurd, is genomen, niettegenstaande er bij beide besturen een request door zijne vereeniging was ingediend uit naam der Protestantsche ouders der schoolgaande kinderen, en van de ouders der kinderen, die bij den aanvang van het nieuwe leerjaar den schoolgaanden leeftijd zullen hebben bereikt, behelzende het verzoek de openbare lagere school te behouden, daar de genoemde ouders principieel bezwaar hebben van het onderwijs op eene Roomsch-Katholieke bijzondere lagere school gebruik te maken; dat de bestaande openbare lagere school een streekschool is, die indertijd op initiatief van de Protestantsche ouders, die in de Peel onder de gemeente Gemert, Bakel en Oploo wonen, tot stand is gekomen; dat momenteel de kinderen, onder Gemert woonachtig, tot een getal van zes op deze school het onderwijs genieten, een getal, dat wel klein is, doch reeds bij den aanvang van het nieuwe leerjaar met vier wordt vermeerderd, terwijl kan worden verwacht, dat het blijvend zal groeien; dat, wanneer de thans bestaande openbare lagere school wordt omgezet in eene bijzondere Roomsch-Katholieke lagere school, de kinderen der Protestantsche ouders zijn aangewezen op eene school te Deurne, Boxmeer of Helmond, plaatsen, die ± 20 km verwijderd liggen van hun woning en bovendien voor de gemeente Gemert bij het groeien van het aantal leerlingen op groote geldelijke offers zal komen te staan; weshalve de appellant uit naam der ouders verzoekt aan het raadsbesluit alsnog de goedkeuring te onthouden;

dat de raad op aandringen van Onzen Minister in zijne vergadering van 26 Maart 1936 het bovenvermelde raadsbesluit in dier voege heeft gewijzigd, dat in plaats van „met ingang van 1 April 1936" wordt gelezen „met ingang van den eersten dag der maand, volgende op die, waarin dit besluit onherroepelijk is geworden";

dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 1 April 1936, G. n°. 43, aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben verleend;

O. dat art. 19, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 voorschrijft, dat in elke gemeente voldoend lager onderwijs gegeven wordt in een genoegzaam aantal scholen, welke voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid toegankelijk zijn;

dat volgens het 2e lid van dit artikel afwijking van deze bepaling door Ons, den Onderwijsraad gehoord, telkens voor een termijn van vijf jaar kan worden toegelaten;

dat de bovenvermelde school, blijkens de stukken, de eenige openbare lagere school is in de gemeente Gemert;

dat, nu in deze geen toepassing is gegeven aan art. 19, 4e lid, der Lager Onderwijswet 1920, en met name door de gemeente Gemert met eene naburige gemeente geen regeling is getroffen omtrent de toelating van kinderen uit deze gemeente op de school of de scholen der andere, terwijl een besluit, als bedoeld in art. 19, 2e lid, der wet door Ons niet is genomen, de opheffing van de voormelde school zich met art. 19, 1e lid, der wet niet verdraagt;

dat Ged. Staten mitsdien ten onrechte het desbetreffende raadsbesluit hebben goedgekeurd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de besluiten van Ged. Staten van Noord-Brabant van 12 Febr. 1936, G. n°. 252, en van 1 April 1936, G. n°. 43, aan de bovenvermelde besluiten van den raad der gemeente Gemert van 16 Dec. 1935 en van 26 Maart 1936, onderscheidenlijk tot opheffing van de openbare lagere school te Elsendorp. en tot wijziging van dit besluit, alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

———

28 *Mei* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 47.)

Klager, aan wien bij het bestreden besluit ontslag is verleend uit zijn betrekking van besteller bij den P.T.T. dienst wegens het zich toeëigenen van een expressebrief, is bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage deswege veroordeeld, behalve tot gevangenisstraf, tot de bijkomende straf van ontzetting van het recht eenig ambt bij het Staatsbedrijf der P.T.T. te bekleeden voor den tijd van zes jaren.

Dit laatste feit laat echter de bevoegdheid van den Centralen Raad van Beroep eventueel het ontslagbesluit nietig te verklaren, geheel en al onaangetast.

Uitspraak in zake:

J. G. K., verblijvende te Veenhuizen I, klager, niet verschenen,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. G. H. Dijkmans van Gunst, administrateur bij het Hoofdbestuur der Posterijen, Telegrafie en Telefonie, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord den bovengenoemden gemachtigde;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken, beschikkende op het bij bezwaarschrift van 5 October 1935 door den besteller bij den P.T.T. dienst, J. G. K., te 's-Gravenhage (Postkantoor) ingestelde beroep van de hem door den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie opgelegde bestraffing met ontslag met ingang van 16 November 1935, wegens het zich op 6 September 1935 toeëigenen van een expressebrief, althans het zich toeëigenen van een zich daarin bevindend bankbiljet van f 10;

gezien het advies van de Permanente Commissie van Beroep voor het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie d.d. 18 Januari 1936, nr. I, strekkende tot het ten uitvoer leggen van de opgelegde bestraffing;

mede gezien het advies van den Directeur-Generaal der Posterijen, Telegrafie en Telefonie van 30 Januari 1936, nr. 1852 S;

gelet op art. 64 D.A.P.T.T.;

bij besluit van 30 Januari 1936, nr. 11, heeft goedgevonden appellant te doen kennen, dat op zijn beroep overeenkomstig het advies van de Commissie van Beroep wordt beslist;

O. dat J. G. K. van dit besluit in beroep is gekomen bij klaagschrift, hetwelk 25 Februari 1936 ter griffie van dezen Raad inkwam, in welk klaagschrift hij verklaart, dat „hij deze wijze van bestraffing wel erg gecompliceert vind", daarmede kennelijk bedoelende te vorderen nietigverklaring van bovenvermeld besluit van 30 Januari 1936, op dezen grond, dat er tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding onevenredigheid bestaat;

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bij contra-memorie heeft aangevoerd, dat omtrent het feit, dat klager is ten laste gelegd, geen twijfel kan bestaan, aangezien hij dit zelf heeft erkend; dat een ambtenaar der posterijen, die zich heeft schuldig gemaakt aan diefstal van een aan den dienst der P.T.T. toevertrouwden brief, niet kan worden gehandhaafd in zijn functie, zoodat met klager het dienstverband moest worden verbroken; dat de Commissie van Beroep voor het Staatsbedrijf der P.T.T. met algemeene stemmen adviseerde de bestraffing van klager met ontslag ten uitvoer te leggen; dat overeenkomstig het bepaalde in art. 92, lid 2, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement aan klager na den door den Directeur-Generaal der P.T.T. oorspronkelijk bepaalden datum van ingang van het ontslag — n.l. 16 November 1935 — geen bezoldiging meer is uitbetaald; weshalve hij dezen Raad heeft verzocht klager in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren;

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken aan het vorenstaande nog toevoegt, dat, ook al zou deze Raad beslissen tot vernietiging van het ontslagbesluit, dit klager toch niet zou baten, aangezien hij bij vonnis van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage d.d. 17 December 1935 is ontzet van het recht eenig ambt bij het Staatsbedrijf der P.T.T. te bekleeden voor den tijd van zes jaren;

In rechte:

O. dat op grond van den inhoud der gedingstukken vaststaat, dat klager zich op 6 September 1935 althans heeft schuldig gemaakt aan toeëigening van een bankbiljet van f 10, hetwelk zich bevond in een aan den dienst der P.T.T. toevertrouwden expressebrief en dat hij deswege is gestraft bij het bestreden besluit met ontslag uit den dienst;

O. dat hij, gelet op de ter zake in aanmerking komende bepalingen van het Rijksambtenarenreglement en van het D.A.P.T.T., wegens het plegen van het genoemde feit inderdaad kon worden gestraft met ontslag uit den dienst;

O. dat er in het onderhavige geval dan ook geen sprake van is, dat het bestreden besluit feitelijk of rechtens zou strijden met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften en voorts dezen Raad niet is gebleken — en trouwens door klager niet is beweerd — dat bij het nemen van het bestreden besluit de Minister van Binnenlandsche Zaken van de hem toekomende bevoegdheid tot straffen kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat thans nog de vraag moet worden beantwoord, of tusschen de door klager gepleegde overtreding en de hem opgelegde straf onevenredigheid bestaat;

O. dat deze Raad die vraag, gelet op den ernst van het door klager gepleegde feit, ontkennend beantwoordt;

O. dat het beroep van klager dus ongegrond moet worden verklaard;

O. dat weliswaar verweerder bij de contramemorie heeft verzocht klager in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren, doch verweerder geenerlei omstandigheid heeft aangevoerd, welke een niet-ontvankelijk-verklaring zou kunnen rechtvaardigen en dezen Raad van het bestaan van zulk een omstandigheid niet is gebleken;

O. met betrekking tot het in de laatste feitelijke overweging weergegevene, dat, daargelaten, welke de nauwkeurige beteekenis zij van de daar door verweerder uitgesproken meening, het feit, dat klager bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage van 17 December 1935 is veroordeeld, ter zake van het hierboven vermelde feit, behalve tot gevangenisstraf van een jaar, tot de bijkomende straf van ontzetting van het recht eenig ambt bij het Staatsbedrijf der P.T.T. te bekleeden voor den tijd van zes jaar, de bevoegdheid van den Centralen Raad om, zoo hij overigens daartoe termen aanwezig acht, het bestreden ontslagbesluit nietig te verklaren, geheel en al onaangetast laat, zijnde immers noch in de Ambtenarenwet 1929, noch in eenige andere wet, een bepaling te vinden, welke een beperking van 's Raads bevoegdheid voor een geval, als het onderhavige, inhoudt;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart het beroep ontvankelijk en ongegrond. (A. B.)

---

28 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 2.)

Terecht hebben Ged. Staten een verordening tot vaststelling van voorgevelrooilijnen goedgekeurd, daar de breedte van den verkeersweg niet overdreven kan worden geacht, mogelijke schade door terugplaatsing van de gevels ingeval van uitbreiding of herbouw der gebouwen kan worden vergoed ingevolge een „schadevergoedingsverordening", en vaststelling der rooilijnen in dier voege, dat van tegenover elkander gelegen eigendommen stroken van gelijke breedte worden afgesneden, geen billijke verdeeling van lasten met zich zou brengen, aangezien de schade, die door rooiing aan een eigendom kan worden toegebracht, niet alléén afhankelijk is van de breedte van de strook, die er van wordt afgesneden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door 1°. G. A. Jeunink, 2°. G. Holtkamp, 3°. H. Baarslag, 4°. G. A. F. van Harten, 5°. B. Timmerman, 6°. H. D. van der Liet, 7°. de Lonneker Coöperatieve Landbouwersbank en Handelsvereeniging G. A., allen te Enschede, en 8°. de Naamlooze Vennootschap Eerste Nederlandsche Verzekering Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit, te 's-Gravenhage, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel van 22 October 1935, 4e afdeeling, N°. 11738/8368, tot goedkeuring van het besluit van den raad der gemeente Enschede van 1 Juli 1935, N°. 8 *d*, tot vaststelling van eene „Verordening tot vaststelling van voorgevelrooilijnen";

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 April 1936, N°. 180;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 18 Mei 1936, N°. 4002 M/P.B.R., Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat de raad van Enschede in zijne vergadering van 1 Juli 1935 heeft vastgesteld de navolgende Verordening tot vaststelling van voorgevelrooilijnen:

Art. 1. Als voorgevelrooilijnen als bedoeld in artikel 2 der Woningwet voor de Deurningerstraat vanaf Kottendijk-Lasonderstraat tot den Mekkelholtsweg voor de Oostzijde en voor de Westzijde tot het perceel, kadastraal bekend gemeente Enschede, Sectie K. N°. 1775, zijn vastgesteld de op de bij dit besluit behoorende teekening als zoodanig aangegeven lijnen.

Art. 2. De bij raadsbesluiten dd. 20 Februari 1928, N°. 15, vastgestelde schadevergoedingsverordening, of zooals deze met goedkeuring van Ged. Staten mocht worden gewijzigd, zal toepasselijk zijn op de bij de in artikel 1 bedoelde voorgevelrooilijnen betrokken perceelen;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat een vijftiental bezwaarschriften is ingekomen, hoofdzakelijk gegrond op vrees voor waardevermindering der betreffende perceelen, terwijl anderzijds wordt gemeend, dat *a.* vaststelling van een voorgevelrooilijn onmiddellijk terugplaatsing van de voor deze rooilijn bestaande gebouwen tot gevolg moet hebben en *b.* bij verbouwing de voor de voorgevelrooilijn liggende grond aan de gemeente in eigendom moet worden afgestaan; dat de adressanten zich ten aanzien van de gevreesde waardevermindering hunner perceelen kunnen beroepen op de van toepassing verklaarde schadevergoedingsverordening; ten opzichte van het hiervoren onder *a* en *b* gemelde: *a.* dat vaststelling van een voorgevelrooilijn tot gevolg heeft, dat alleen bij algeheele vernieuwing of verandering of bij uitbreiding de voorgevel in die rooilijn moet worden geplaatst en *b.* dat de grond, liggende vóór de voorgevelrooilijn bij het bouwen, geheel vernieuwen of veranderen of het uitbreiden, niet bebouwd mag worden, doch eigendom van den betrokkene blijft; dat, overigens met verwijzing naar de overwegingen, vermeld in de brieven van den Directeur van Gemeentewerken dd. 8 Januari en 18 Mei 1935, geen termen aanwezig zijn, naar aanleiding van de ingebrachte bezwaren, wijziging in de ontworpen voorgevelrooilijnen te brengen;

dat Ged. Staten bij besluit van 22 October 1935 N°. 11738/8368, 4e afdeeling, dit raadsbesluit hebben goedgekeurd;

dat van dit besluit 1°. G. A. Jeunink, 2°. G. Holtkamp, 3°. H. Baarslag, 4°. G. A. F. van Harten, 5°. B. Timmerman, 6°. H. D. van der Liet, 7°. de Lonneker Coöperatieve Landbouwersbank en Handelsvereeniging G. A., allen te Enschede, en 8°. de Naamlooze Vennootschap Eerste Nederlandsche Verzekering Maatschappij op het Leven en tegen Invaliditeit te 's-Gravenhage, eigenaren van verschillende perceelen aan de Deurningerstraat te Enschede, bij Ons in beroep zijn gekomen:

dat de appellanten ieder voor zich, doch eensluidend, aanvoeren, dat de bedoelde rooilijnen aldus zijn vastgesteld, dat de breedte van de Deurningerstraat in de toekomst niet minder dan 16 meter zal bedragen (behoudens enkele punten, waar de toekomstige breedte iets smaller is geprojecteerd), zulks in aansluiting op het gedeelte van de Deur-

ningerstraat tusschen de Hengeloschestraat en de Hengelosche Dwarsstraat/Dr. Benthemstraat, waarvoor de rooilijnen reeds bij raadsbesluit van 30 October 1933 nummer 3 *b* in gelijken zin zijn vastgesteld; dat de raad vermoedelijk tot deze toekomstige verbreeding van de Deurningerstraat heeft besloten in verband met het feit, dat deze straat een der voornaamste toegangswegen uitmaakt tot het vliegveld „Twente", doch zij — zonder het belang van dit vliegveld te onderschatten — niettemin bescheidenlijk van oordeel zijn, dat hiertoe een wegbreedte van 16 meter volstrekt niet noodzakelijk is; dat het vliegveld „Twente nu reeds verscheidene jaren bestaat en de Deurningerstraat al dien tijd als toegangsweg tot dit vliegveld heeft dienst gedaan, zonder dat zich ooit verkeersmoeilijkheden of ongevallen hebben voorgedaan; dat dit van te meer beteekenis is, omdat zich in de Deurningerstraat — die over het algemeen een behoorlijke en alleszins voldoende breedte heeft — enkele vernauwingen bevinden, die ongetwijfeld hun invloed op het verkeer zouden hebben doen gelden, wanneer dit verkeer inderdaad van zoodanige intensiviteit was, als de raad der gemeente Enschede schijnt te meenen; dat zich — om slechts enkele voorbeelden te noemen — op den hoek van de Hengeloschestraat een huis bevindt, dat met een hoek van omstreeks 1.60 meter in de straat vooruitspringt, terwijl voorts de onbewaakte overweg in den spoorweg Enschede—Oldenzaal slechts 5.55 meter breed is, waarvan dan nog maar een breedte van ten hoogste 4.30 meter is verhard; dat het nu toch zonder meer duidelijk is, dat dergelijke verkeersbelemmeringen reeds lang uit den weg zouden zijn geruimd, indien het verkeer over de Deurningerstraat inderdaad zoo intensief was, dat deze straat in de toekomst niet minder dan 16 meter zou moeten zijn; dat trouwens het gemeentebestuur zelf weinig waarde blijkt te hechten aan de voorgenomen verbreeding der Deurningerstraat, aangezien immers nog in den loop van dit jaar een aan de gemeente toebehoorend gebouw op perceel sectie C nummer 6102 geheel is vernieuwd, zonder dat men van de gelegenheid gebruik gemaakt heeft, om dit gebouw in de vastgestelde rooilijn te rug te plaatsen; dat dan ook inderdaad eene verbreeding van de Deurningerstraat geheel onnoodig schijnt en ook in de naaste toekomst niet noodzakelijk zal worden, omdat een belangrijke toeneming van het verkeer niet is te verwachten, ook niet onder invloed van het thans reeds eenige jaren bestaande vliegveld; dat in ieder geval een verbreeding tot 16 meter ook in de toekomst volmaakt overbodig zal zijn en men derhalve — gesteld, dat eenige verbreeding noodig ware — zeer zeker zou kunnen volstaan met een eenigszins geringere verbreeding, waarmede het verkeer op afdoende wijze zou zijn gediend en anderzijds de belangen der aanliggende eigenaren zouden worden gesauveerd; dat toch de thans vastgestelde rooilijnen grootendeels gelegen zijn achter de voorgevels der bestaande gebouwen en derhalve, terstond na het van kracht worden van deze rooilijnen, de waarde dezer gebouwen aanzienlijk zal verminderen en de eigenaren daarvan zullen zijn gedupeerd; dat het van algemeene bekendheid is, dat de economische positie van eigenaren van onroerende goederen reeds verre van rooskleurig is, zoodat het toch niet aangaat, om deze eigenaren nog meer te benadeelen, zonder dat daarvoor eene absolute noodzakelijkheid bestaat; dat echter, door de toekomstige verbreeding niet op 16 meter, doch bijvoorbeeld op 12 à 14 meter te brengen, de rooilijnen vrijwel overal zouden blijven vóór de gevels der bestaande gebouden en de eigenaren daarvan derhalve niet of althans in veel mindere mate zouden worden benadeeld; dat zulks trouwens ook uit een oogpunt van algemeen belang zeer zeker de voorkeur zou verdienen; dat toch de bebouwing langs de Deurningerstraat grootendeels van tamelijk recenten datum is, zoodat redelijkerwijze niet kan worden verwacht, dat tengevolge van de thans vastgestelde rooilijnen de voorgenomen verbreeding binnen afzienbaren tijd automatisch tot stand zal komen, hetgeen natuurlijk niet wegneemt, dat de aanliggende eigenaren reeds terstond door de vaststelling der rooilijnen zullen worden benadeeld wegens de waardevermindering, die hunne perceelen daardoor reeds aanstonds zullen ondergaan; dat derhalve de gemeente, wil zij de door haar gewenschte verbreeding der Deurningerstraat binnen afzienbaren tijd tot stand zien komen, wel tot onteigening zal moeten overgaan, hetgeen enorme bedragen zal vereischen, die stellig in geen verhouding zullen staan tot het te dienen verkeersbelang; dat het dan ook, vooral in verband met de huidige economische omstandigheden, wel vaststaat, dat de gemeente voorloopig niet tot onteigening zal kunnen overgaan, zoodat het gevolg der thans vastgestelde rooilijnen geen andere zal zijn, dan ernstig nadeel voor de aanliggende eigenaren, zonder dan eenig verkeers- of ander algemeen belang daadwerkelijk zal worden bevorderd of gediend; dat daarentegen, wanneer de gemeente de verbreeding van de Deurningerstraat tot het redelijke beperkte en in overeenstemming daarmede de rooilijnen vaststelde vóór de bestaande gevels, niet alleen het grootste nadeel voor de eigenaren zou worden vermeden, doch bovendien deze verbreeding zonder veel moeite en kosten ook practisch tot stand zou kunnen worden gebracht, zoodat ook het verkeersbelang daarmede beter ware gediend, dan door het thans goedgekeurde plan, dat eenerzijds het belang der eigenaren met voeten treedt en anderzijds, althans voorloopig, practisch geenerlei nuttig effect zal kunnen sorteeren; dat al het bovenstaande geldt voor het geheele gedeelte der Deurningerstraat, waarop het raadsbesluit van 1 Juli 1935 betrekking heeft, doch zeer in het bijzonder voor het gedeelte tusschen Kottendijk/Lasonderstraat en Boddenkampsingel/Lasondersingel, omdat het verkeer op dit gedeelte van de Deurningerstraat nog veel minder intensief is, dan op het overige gedeelte van die straat; dat toch in de eerste plaats het stadsverkeer op het bedoelde gedeelte sterk vermindert door het feit, dat dit verkeer, komende van de Hengeloschestraat, zich over niet minder dan vijf straten (Hengeloschedwarsstraat, Dr. Benthemstraat, Kottendijk, Lasonderstraat en Deur-

ningerstraat) verdeelt, zoodat slechts een klein gedeelte van het stadsverkeer zich over de Deurningerstraat voortzet; dat in de tweede plaats het doorgaand verkeer (vrijwel uitsluitend bestemd voor het vliegveld) slechts sporadisch van het hier bedoelde gedeelte der Deurningerstraat gebruik maakt, omdat dit verkeer hoofdzakelijk plaats heeft over de beide singels (Boddenkampsingel en Lasondersingel), die immers juist ten behoeve van het doorgaand verkeer zijn aangelegd; dat derhalve, al zou in het algemeen eene breedte van 16 meter voor de Deurningerstraat gewenscht zijn, dan nog voor het gedeelte tusschen Kottendijk/Lasonderstraat en Boddenkampsingel/Lasondersingel — aan welk gedeelte hunne perceelen gelegen zijn — gevoeglijk eene geringere breedte zou kunnen worden geprojecteerd, zonder eenig werkelijk bestaand verkeersbelang te schaden, hetgeen te meer klemt, nu zich in dit gedeelte van de Deurningerstraat de bovenbedoelde smalle spoorwegovergang bevindt; dat zij dan ook van meening zijn, dat in ieder geval ter hoogte van hunne perceelen met eene veel geringere breedte zou kunnen worden volstaan, zoodat met hunne belangen als eigenaren gereedelijk rekening zou kunnen worden gehouden;

de appellanten onder 1°, 2°, 3°, 4°, 5°, 6° en 8° daarenboven: dat de in het raadsbesluit van 1 Juli 1935 omschreven rooilijnen zoodanig zijn vastgesteld, dat alle schade in hoofdzaak wordt geleden door de eigenaren der perceelen, die aan de Westzijde van de Deurningerstraat gelegen zijn; dat toch bij deze perceelen de rooilijn achter de voorgevels is geprojecteerd, terwijl aan de Oostzijde van de straat de rooilijn in de bestaande voorgevels komt te liggen; dat dit toch eene hoogst onbillijke regeling is, waardoor alle nadeelen van de geprojecteerde verbreeding in hoofdzaak op de eigenaren aan de Westzijde worden afgewenteld; dat eene billijke verdeeling der lasten zou medebrengen, dat de rooilijnen aan beide zijden van de Deurningerstraat op ongeveer gelijken afstand achter de bestaande voorgevels werden geprojecteerd, zoodat de eigenaren aan beide zijden gelijkelijk door dezen maatregel werden getroffen; dat zulks in geval van onteigening — welk geval zich overigens wel nooit zal voordoen — voor de gemeente misschien wel wat lastiger en duurder zou uitkomen, doch het anderzijds toch ook een zeer dringend algemeen belang is, dat bij dergelijke maatregelen de schade naar billijkheid over de betrokkenen wordt verdeeld en niet naar willekeur den een wordt opgelegd en den ander bespaard; weshalve de appellanten hebben verzocht het bestreden besluit te vernietigen;

O. dat met het oog op de belangrijke functie, welke de Deurningerstraat te Enschede in het stelsel van verkeerswegen inneemt, de breedte voor het in de bebouwde kom gelegen gedeelte van dien verkeersweg geenszins overdreven kan worden geacht;

dat voorts bij de vaststelling van de rooilijn zooveel mogelijk met de belangen van de eigenaren is rekening gehouden;

dat de vrees der appellanten, dat zij door dit rooilijnenbesluit ernstig zullen worden benadeeld, van grond ontbloot is;

dat immers de rooilijn, welke gedeeltelijke vernieuwing of verandering van de gebouwen toelaat, practisch slechts beteekenis heeft bij uitbreiding, d. i. vergrooting van het grondoppervlak en ingeval van herbouw, na afbraak of het op andere wijze verdwijnen van het bestaande;

dat, in aanmerking genomen den geringen afstand, waarover de voorgevels in dat geval terug zullen moeten worden geplaatst, van eene ernstige benadeeling der betrokken eigenaren geen sprake kan zijn;

dat, ingeval niettemin eenige schade mocht worden geleden, deze ingevolge de „Schadevergoedingsverordening" van 20 Februari 1928, waarbij mede in verband met het daarbij toegekende recht van beroep op Ged. Staten, eene onpartijdige beslissing is gewaarborgd, kan worden vergoed;

dat de meerderheid der appellanten het ten slotte onbillijk acht, dat slechts aan de Westzijde van de meergemelde straat de rooilijn achter de bestaande gevellijn is geprojecteerd, terwijl aan de Oostzijde de rooilijn in de bestaande voorgevellijn komt te liggen, doch dat, daargelaten, dat het met het oog op eene ordelijke bebouwing hier niet mogelijk is, voorgevelrooilijnen vast te stellen in dier voege, dat van tegenover elkaar gelegen eigendommen strooken van gelijke breedte worden afgesneden, zulks toch geen billijke verdeeling van lasten met zich zou brengen, aangezien de schade, die door rooiing aan een eigendom kan worden toegebracht, niet alléén afhankelijk is van de breedte van de strook, die er wordt afgesneden;

dat Ged. Staten mitsdien terecht het voormelde raadsbesluit hebben goedgekeurd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

28 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, strekkend daaruit te doen vervallen het verbod, behoudens ontheffing in bijzondere gevallen door den Raad, van het maken van z.g. „gebroken kappen".

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rossum tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 20 November 1935, n°. 53, waarbij goedkeuring is onthouden aan eene wijziging van de bouwverordening van Rossum;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 April 1936, n°. 181;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 18 Mei 1936, n°. 4003 M/P.B.R., Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat Ged. Staten van Gelderland bij hun besluit van 20 November 1935, n°. 53, goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Rossum van 28 Octo-

ber 1935, n°. 474, strekkende tot het vaststellen van eene verordening tot wijziging van de bouwverordening voor die gemeente, in dier voege, dat uit deze verordening vervalt de bepaling van het derde lid van art. 75, luidende: „Het maken van z.g. gebroken kappen is verboden. In bijzondere gevallen kan de raad ontheffing hiervan verleenen".;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de raad van Rossum destijds bij de vaststelling der bouwverordening aanleiding heeft gevonden om aan de welstandsbepaling eene afzonderlijke bepaling toe te voegen, waarbij het, behoudens door dat college voor bijzondere gevallen te verleenen ontheffing, verboden werd z.g. gebroken kappen te maken; dat de aanleiding tot deze opneming was gelegen in het feit, dat aan de toepassing dezer kappen, die reeds in ernstige mate tot ontsiering dezer landelijke gemeente had geleid, paal en perk behoorde te worden gesteld; dat, indien thans deze afzonderlijke bepaling zou komen te vervallen, de strijd tegen de gebroken kap, die dan nog slechts krachtens de welstandsbepaling kan worden gevoerd, aanmerkelijk zou worden bemoeilijkt, aangezien deze laatste bepaling ruimte laat voor verschil van inzicht; dat om die reden handhaving van deze afzonderlijke bepaling aanbeveling verdient;

dat van dit besluit de raad der gemeente Rossum bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat gedurende de huidige tijdsomstandigheden den gemeentenaren zoo weinig mogelijk lasten moeten worden opgelegd en dat iedereen zooveel mogelijk moet worden vrijgelaten in de beslissing in welken vorm de kap van zijne nieuwe woning zal worden gebouwd; dat het destijds niet goed werd geoordeeld om het maken van z.g. gebroken kappen geheel te verbieden, waarom in 1932, bij raadsbesluit van 8 Juli, n°. 117, werd besloten om aan art. 75, 3e lid, der bouwverordening toe te voegen „In bijzondere gevallen kan de raad ontheffing hiervan verleenen"; dat met het vragen en behandelen van zoodanige ontheffing veel tijd is gemoeid, een tijdsduur, welke meestal te lang is om den bouw eener woning zoolang uit te stellen; dat bij het bouwen van een woning, vooral voor den kleinen boer, de ruimte eene belangrijke rol speelt voor berging van zijne producten; dat toch onweersprekelijk door het aanbrengen van een „gebroken kap" meer ruimte beschikbaar komt; dat bij een rechte kap, zonder borstwering, op de zolderverdieping eene vrij groote ruimte onbenut moet blijven; dat, in verband met het feit, dat in de gemeente Rossum onbewoonbaar verklaarde woningen aanwezig zijn, aan den particulieren woningbouw zoo weinig mogelijk belemmeringen moeten worden in den weg gelegd;

O. dat Wij op grond van de ter zake ontvangen ambtsberichten van oordeel zijn, dat de bepaling, vervat in art. 75, derde lid, van de bouwverordening der gemeente Rossum niet zonder meer daaruit behoort te vervallen;

dat Ged. Staten dan ook terecht aan het onderwerpelijke raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:
het beroep ongegrond te verklaren.
Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

29 *Mei* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Waterstaatswet art. 19.)

Appellant, door Ged. Staten ontslagen als voorzitter van een waterschapsbestuur, heeft zich kennelijk schuldig gemaakt aan plichtsverzuim, daar hij niet heeft uitgevoerd een besluit van dat bestuur en heeft geweigerd om de daardoor ontstane kosten terug te betalen. Hij is derhalve terecht ontslagen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Z. Snoek, te Almkerk, tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 30 December 1935, G. N°. 447, Ie afdeeling, waarbij hij is ontslagen als voorzitter van het waterschap Het Pompveld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 April 1936, N°. 184;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 23 Mei 1936, N°. 421, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun evenvermeld besluit, gelet op art. 129 van het „Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-Brabant 1904", A. Z. Snoek, te Almkerk, ontslagen hebben als voorzitter van het waterschap Het Pompveld;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat A. Z. Snoek te Almkerk, voorzitter van het waterschap Het Pompveld, geweigerd heeft uitvoering te geven aan het besluit van het dagelijksch bestuur van dat waterschap van 22 December 1934 tot betaling aan den Pensioenraad van een bedrag, groot f 288.48, zijnde de door dat waterschap verschuldigde bijdrage voor inkoop van diensttijd van wijlen C. J. Klop, bode bij die instelling; dat A. Z. Snoek, voornoemd, na herhaalde aanmaningen, zoowel van de zijde van den Pensioenraad als van hun college, geweigerd heeft het bedoelde bedrag te voldoen, zoodat door den Pensioenraad tot gerechtelijke invordering van dat bedrag moest worden overgegaan; dat na het gerechtelijk aanhangig maken van de vordering de verschuldigde bijdrage alsnog is betaald, benevens een bedrag van f 59.35 aan proceskosten; dat hun college aan A. Z. Snoek voornoemd verzocht heeft de ten gevolge van de niet uitvoering van het aangehaalde besluit van het waterschapsbestuur ontstane proceskosten, welke ten onrechte door het waterschap werden betaald, in de waterschapskas terug te storten; dat aan dit verzoek echter geen gevolg werd gegeven; dat A. Z. Snoek, voorzitter van het waterschap Het Pompveld, door het niet uitvoeren van het besluit van het dagelijksch bestuur van dat waterschap van 22 December 1934 tot betaling aan den Pensioenraad van de door dat waterschap verschuldigde bijdrage voor inkoop van diensttijd van wijlen C. J. Klop, bode

bij die instelling, zich aan ernstig plichtverzuim heeft schuldig gemaakt; dat hij voorts geweigerd heeft de ten gevolge van het niet uitvoeren van het aangehaalde besluit van het waterschapsbestuur ontstane kosten van gerechtelijke invordering, welke kosten ten onrechte door het waterschap werden betaald, in de waterschapskas terug te storten; dat het niet uitvoeren van een wettig tot stand gekomen besluit van het waterschapsbestuur, gevoegd bij het weigeren tot terugbetaling van dientengevolge ontstane kosten, zoodanig ernstig plichtverzuim oplevert, dat A. Z. Snoek niet langer als voorzitter van het waterschap Het Pompveld kan worden gehandhaafd;

dat A. Z. Snoek in beroep aanvoert, dat hij van meening is, dat niet van toepassing is art. 129 van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-Brabant 1904, omdat het een geldelijke uitgaaf betreft, waartegen ieder ingeland overeenkomstig art. 117 van het genoemde reglement zijne bezwaren kan indienen, waarna door stemgerechtigde ingelanden overeenkomstig art. 118 eene beslissing genomen kan worden; dat de handeling, door hem verricht, naar zijne meening zeker gemotiveerd is, terwijl hij meent, dat zijne medebestuursleden in gebreke zijn gebleven de belangen van het waterschap te behartigen; dat bij schrijven van den Pensioenraad van 24 November 1931 aan het waterschap Het Pompveld werd meegedeeld, dat de inkoopsom voor pensioen van C. J. Klop was bepaald op f 280; dat door hem als voorzitter van het waterschap bij schrijven van 12 December 1931 aan den Pensioenraad gevraagd is om inlichtingen, omdat de genoemde Klop als bode bij het waterschap Het Pompveld een salaris had van tien gulden per jaar en omdat Klop vóór 1923 niets van inkoop wilde weten; dat, indien de Pensioenraad aan het verzoek om inlichtingen had voldaan, de zaak al jaren afgedaan zou zijn geweest, maar de Pensioenraad na herhaaldelijk verzoek nimmer antwoord heeft gegeven; dat de Pensioenraad intusschen meermalen aanmaningen heeft gezonden om betaling, doch, omdat men geen inlichtingen op het gevraagde wilde geven, ook de betalingen achterwege zijn gebleven; dat vervolgens de Pensioenraad getracht heeft betaling te verkrijgen door middel van Ged. Staten van Noord-Brabant; dat, toen van dit college een schrijven inkwam bij het waterschap om betaling te doen van de vermelde inkoopsom, hij naar het Gouvernement in 's-Hertogenbosch is gegaan, en daar gesproken heeft met een der ambtenaren, belast met waterschapszaken; dat hij na breedvoerige uitlegging tot zijne groote verbazing slechts ten antwoord heeft gekregen: „Betaal maar, dan ben je d'r af"; dat, na nogmaals dezelfde bezwaren schriftelijk bij Ged. Staten ingediend te hebben, vandaar evenmin als van den Pensioenraad eenig antwoord werd gegeven; dat zijne mede-bestuursleden in Pompveld dezelfde houding hebben aangenomen, en zeiden: „Betaal maar, want betalen moet je toch"; dat dit alles zoodanig tegen zijn rechtsgevoel ingegaan is, dat hij niet kon besluiten om de inkoopsom zonder eenig verweer te betalen; dat de pensioenraad hem ten slotte gedagvaard heeft ter betaling; dat zijn rechtskundig adviseur na uitgebreid onderzoek heeft meegedeeld, dat hij moest ontraden te procedeeren, omdat de Centrale Raad van Beroep op 27 Juli 1926 had beslist, dat wel een ambtenaar als pensioengerechtigde in beroep kan gaan, maar niet een college, dat betalen moet, en dat hij hem mede moest ontraden een beroep op den burgerlijken rechter te doen, omdat de te betalen som te gering was, tegenover de kosten, die gemaakt zouden moeten worden; dat men nu de kosten, die op een en ander zijn gevallen, ten bedrage van f 59.53, buiten de ingelanden om, door hem zelf wil laten betalen; dat hij, vermeenende, dat Wij geen beslissing kunnen nemen, of de kwestie met den Pensioenraad juist is, toch wil meedeelen, dat de genoemde Klop als bode van het waterschap Het Pompveld een salaris had van tien gulden, als bode van Alm en Gantel een salaris van twintig gulden, als machinist van den Oppersten polder een salaris van twee honderd en zestig gulden, en als bode van de Andelsche en Giessensche weide een salaris van vijftien gulden per jaar; dat de dienstjaren bij al de genoemde waterschappen ongeveer evenveel zijn; dat bij de drie eerstgenoemden de inkoopsom voor ieder is bepaald op een ongeveer gelijk bedrag, terwijl het laatste waterschap van betaling is vrijgesteld;

O. dat Wij Ons geheel kunnen vereenigen met de bestreden beslissing van Ged. Staten van Noord-Brabant;

dat ook hetgeen door den appellant in beroep is aangevoerd de onjuistheid van deze beslissing niet in het licht heeft kunnen stellen;

dat met name al hetgeen de appellant aanvoert met betrekking tot zijn geschil met den Pensioenraad niet ter zake dienende is;

dat immers, wanneer bij het waterschap bezwaren hadden bestaan tegen de beschikking van den Pensioenraad betreffende de door het waterschap verschuldigde bijdrage ter zake van den inkoop van diensttijd van den waterschapsbode Klop, het waterschapsbestuur een bezwaarschrift bij den Pensioenraad had kunnen indienen, hetgeen echter blijkens de stukken niet is geschied;

dat ten slotte de appellant ten onrechte aanvoert, dat niet art. 129, doch de artt. 117 en 118 van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-Brabant 1904 van toepassing zouden zijn;

dat, daargelaten nog, dat de laatstbedoelde artikelen handelen over de door het dagelijksch bestuur in te dienen rekening en verantwoording en derhalve op de onderwerpelijke aangelegenheid geen betrekking hebben, het toch geen betoog behoeft, dat, nu de appelant zich kennelijk aan plichtverzuim, te weten het niet uitvoeren van een besluit van het waterschapsbestuur en het weigeren om de daardoor ontstane kosten terug te betalen, heeft schuldig gemaakt, hij terecht met toepassing van art. 129 van het evengenoemde reglement door Ged. Staten is ontslagen;

Gezien de Waterstaatswet 1900;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

2 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 100.)

Op het bepaalde in het tweede lid kan niet een beroep worden gedaan teneinde door toepassing van den klassedeeler van het voorafgaand jaar de gemeentelijke vergoeding te verkrijgen voor meer boventallige leerkrachten dan waarop in dat jaar met toepassing van dien klassedeeler aanspraak kan worden gemaakt. Dit geldt ook dan, wanneer het aantal boventallige leerkrachten, waarvoor de vergoeding wordt verlangd, niet uitgaat boven het aantal, dat in het voorafgaand jaar door toepassing van een vroegeren klassedeeler is vergoed geworden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Arnhem tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 15 Januari 1936, n°. 97, waarbij, met vernietiging in zooverre van het besluit van dien raad van 11 November 1935, n°. 97, ten behoeve van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, aan de Utrechtschestraat 3 a te Arnhem, staande onder het bestuur van het R. K. Schoolbestuur „Sint Willibrord" aldaar, de vergoeding, bedoeld in art. 100 der Lager Onderwijswet 1920, over het jaar 1934 nader is vastgesteld op f 2935.90;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 April 1936, n°. 161;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 27 Mei 1936, n°. 5278, afd. L. O.;

O. dat de raad der gemeente Arnhem bij besluit van 11 November 1935 o.a. aan het bovengenoemde schoolbestuur voor de school aan de Utrechtschestraat 3 a over 1934 als vergoeding, bedoeld in art. 100 der Lager Onderwijswet 1920, heeft toegekend een bedrag van f 1871.35, zijnde de jaarwedde van één leerkracht over het geheele jaar en van één leerkracht over het tijdvak van 1 Januari 1934 tot en met 31 Maart 1934;

dat, nadat het schoolbestuur van dit raadsbesluit bij Ged. Staten van Gelderland in beroep was gegaan, deze bij besluit van 15 Januari 1936, n°. 97, L. O., met vernietiging van het raadsbesluit, voorzoover het onderwerpelijk schoolbestuur en de onderwerpelijke school betreft, de gemeentelijke vergoeding, waarop dit schoolbestuur voor die school over 1934 ingevolge artikel 100 der Lager Onderwijswet 1920 aanspraak maakt, hebben vastgesteld op f 1871.35 + f 1604.55 of f 2935.90;

dat Ged. Staten daarbij o.a. hebben overwogen, dat aan de onderwerpelijke school over het geheele jaar 1934 zijn werkzaam geweest 7 leerkrachten; dat toepassing van den voor het schoolbestuur meest gunstigen klassedeeler over 1934, zijnde 32.86, tot uitkomst geeft, dat over 1934 uit de openbare kassen mochten worden vergoed de jaarwedde van 211¾ : 32.86 = 6.44 of afgerond 6 leerkrachten; dat hiervan door het Rijk zijn vergoed de jaarwedden van 5 leerkrachten, zoodat dus ingevolge art. 100, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 ten laste van de gemeente komt de jaarwedde van één leerkracht over het geheele jaar; dat ook de raad van Arnhem tot dit resultaat komt; dat toepassing ingevolge het tweede lid van artikel 100 der meergenoemde wet van den klassedeeler over 1932, waarvan het schoolbestuur in verband met de wijziging van het gemelde artikel bij de wet van 29 December 1933, S. 779, over 1934 nog gebruik kan maken tot 1 April 1934 en welke klassedeeler over 1932 bedroeg 30.41, tot uitkomst geeft een aantal van 211¾ : 30.41 = 6.96 of afgerond 7 leerkrachten; dat echter hierbij rekening moet worden gehouden met het aantal leerkrachten, dat in 1932 voor Rijksvergoeding in aanmerking kwam, zijnde 5 leerkrachten, zoodat ten laste van de gemeente komt de jaarwedde van een tweede leerkracht over het tijdvak van 1 Januari 1934 tot 1 April 1934; dat de raad van Arnhem eveneens tot dit resultaat komt; dat het geschilpunt dan ook loopt over de vraag, of met toepassing van den klassedeeler over 1933 het schoolbestuur op een hooger bedrag aan vergoeding uit de gemeentekas aanspraak heeft dan door den raad van Arnhem is toegekend; dat de raad van Arnhem daarbij uitgaat van de opvatting, dat, daar met toepassing van den gunstigsten klassedeeler van 1933, over 1933 uit de gemeentekas vergoeding zou zijn verkregen van de jaarwedde van één boventallige leerkracht, toepassing van dien klassedeeler voor 1934 niet tot gevolg mag hebben, dat meer dan één boventallige leerkracht over 1934 door de gemeente wordt vergoed; dat deze opvatting echter niet juist moet worden geacht en geen steun vindt in de Lager Onderwijswet 1920; dat toepassing, ingevolge het tweede lid van art. 100 der meergenoemde wet, van den klassedeeler over 1933, zijnde 32.02, tot uitkomst geeft een aantal van 211¾ : 32.02 = 6.61 of afgerond 7 leerkrachten; dat dit aantal het door het Rijk over 1933 vergoede aantal, te weten 5, met 2 te boven gaat, zoodat dus over het geheele jaar 1934 ten laste van de gemeente komen de jaarwedden van twee leerkrachten; dat derhalve het schoolbestuur, behalve op het door den raad van Arnhem toegekende bedrag der vergoeding ad f 1871.35, nog aanspraak heeft op de vergoeding van de jaarwedde van één leerkracht gedurende het tijdvak 1 April 1934 tot en met 31 December 1934, zijnde in dit geval de jaarwedde van den onderwijzer A. M. van den Berg ten bedrage van f 1064.55;

dat van dit besluit van Ged. Staten de raad der gemeente Arnhem bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat op het bepaalde in het tweede lid van art. 100 der Lager Onderwijswet 1920, zooals ook blijkt uit Ons besluit van 9 October 1935, n°. 41, niet een beroep kan worden gedaan ten einde de gemeentelijke vergoeding te verkrijgen voor meer boventallige leerkrachten dan in het voorafgaande jaar door de gemeente vergoed zijn; dat immers de bepaling slechts beoogt, de schoolbesturen in voorkomend geval niet onmiddellijk te nopen tot het verminderen van het onderwijzend personeel aan de school en dien besturen daarbij eenige speling te laten;

O. dat het bepaalde in het tweede lid van artikel 100 der Lager Onderwijswet 1920, zooals dit lid vóór de laatste wijziging luidde, in verband met het eerste lid van dat artikel is te verstaan in dezen zin, dat, indien in eenig jaar de dusgenaamde klassedeeler der

openbare scholen wijziging ondergaat, de besturen van de overeenkomstige bijzondere scholen met den in dat jaar ingevolge het eerste lid toegepasten klassedeeler nog gedurende twee jaren na het tijdstip, waarop die klassedeeler is gewijzigd, rekening mogen houden teneinde zich tegen verlies van de vergoeding, waarop in dat jaar met toepassing van dien klassedeeler aanspraak kon worden gemaakt, als gevolg van de wijziging van den klassedeeler te vrijwaren;

dat echter op deze bepaling niet een beroep kan worden gedaan teneinde door toepassing van den klassedeeler van het voorafgaand jaar de gemeentelijke vergoeding te verkrijgen voor meer boventallige leerkrachten dan waarop in dat jaar met toepassing van dien klassedeeler aanspraak kon worden gemaakt;

dat zulks ook dan geldt, indien het aantal boventallige leerkrachten, waarvoor de vergoeding wordt verlangd, niet uitgaat boven het aantal, dat in het voorafgaand jaar door toepassing van een vroegeren klassedeeler is vergoed geworden;

dat toch met de evengenoemde bepaling slechts wordt beoogd, de schoolbesturen nog gedurende twee jaren de vergoeding te doen behouden, waarop het eerste lid van artikel 100 hun recht geeft, doch niet, aan hen de hoogere vergoeding te waarborgen, welke hun in het voorafgaande jaar met toepassing van het tweede lid mocht zijn toegekend;

O. dat in het onderhavige geval toepassing ingevolge artikel 100, 2e lid, der Lager Onderwijswet 1920 van den klassedeeler van 1932, waarvan het schoolbestuur in verband met de wijziging van gemeld artikel bij de wet van 29 December 1933, S. 779, over 1934 nog gebruik kon maken tot 1 April 1934, tot uitkomst geeft, dat nevens de vergoeding van de jaarwedde van één leerkracht over het geheele jaar 1934, waarop de klassedeeler van 1934 alreeds aanspraak geeft, ten laste van de gemeente komt de vergoeding van de jaarwedde van een tweede leerkracht over het tijdvak van 1 Januari 1934 tot 1 April 1934;

dat echter toepassing van den klassedeeler van 1933 bij de berekening van de vergoeding voor 1934 niet kan leiden tot vergoeding van een tweede leerkracht ook over het tijdvak van 1 April tot 31 December 1934;

dat toch de appellant terecht van oordeel is, dat, daar met toepassing van den gunstigsten klassedeeler van 1933 over 1933 uit de gemeentekas vergoeding zou zijn verkregen van de jaarwedde van één boventallige leerkracht, toepassing van dien klassedeeler van 1933 over 1934 niet tot gevolg mag hebben, dat uit dien hoofde meer dan een boventallige leerkracht over 1934 door de gemeente wordt vergoed;

dat derhalve de beslissing van Ged. Staten niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit, het besluit van den raad der gemeente Arnhem van 11 November 1935, n°. 97, voorzoover het onderhavige schoolbestuur en de onderhavige school betreft, te handhaven.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz. (A. B.)

5 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 20.

Nu de benoeming van den secretaris-boekhouder van een burgerlijke instelling van weldadigheid door den gemeenteraad geschiedt, ligt het ook op den weg van dit college, de aan deze functie verbonden bezoldiging te regelen. Daaraan doet niet af, dat de bedoelde functionaris direct onder leiding en toezicht van regenten werkt, en evenmin dat sedert vele jaren de vaststelling der belooning door regenten is geschied, daar er geen reden is in deze af te wijken van den regel, dat het orgaan, hetwelk een ambtenaar benoemt, ook diens bezoldiging heeft te regelen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Sneek, namens den raad dier gemeente, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 22 Jan. 1936, n°. 128, 1e Afd. B., waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van dien raad van 13 Jan. 1936, n°. 9, tot wijziging van het reglement van het Old Burger Weeshuis aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 13 Mei 1936, n°. 213;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Mei 1936, n°. 5267, afd. Armwezen;

O. dat de raad van Sneek in zijne vergadering van 13 Jan. 1936, n°. 9, heeft besloten: I. het Reglement voor het Old Burger Weeshuis, vastgesteld bij raadsbesluit van 24 Mei 1916, n°. 5, laatstelijk gewijzigd bij dat van 7 Oct. 1935, n°. 12, aan te vullen als volgt: tusschen de artt. 10 en 10*a* wordt ingevoegd een nieuw art. 10 I, luidende als volgt: „De belooning van den secretaris-boekhouder en die van het overige personeel worden door regenten geregeld". II. te bepalen, dat het onder I genomen besluit in werking zal treden op den dag der goedkeuring;

dat Ged. Staten van Friesland bij hun besluit van 22 Jan. 1936, n°. 128, 1e Afd. B., aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat de secretaris-boekhouder vorenbedoeld door den gemeenteraad wordt benoemd en dat de Ambtenaarsverordening der gemeente Sneek op hem van toepassing is verklaard; dat daarom ten aanzien van dezen functionaris kan worden gezegd, dat hij in dienst, althans in indirecten dienst der gemeente Sneek is gesteld; dat het gewenscht is te achten, dat de regeling der bezoldiging van het personeel in directen of indirecten dienst der gemeente, behoudens eenige uitzonderingen, door den gemeenteraad geschiedt, opdat eene juiste verhouding in de salarieering van het personeel kan worden aangebracht of gehandhaafd; dat zij — Ged. Staten — op grond van het vorenstaande van oordeel zijn, dat de bezoldiging van den secretaris-boekhouder van het Old Burger Weeshuis te Sneek door den raad behoort te geschieden, zoo noodig het college van Regenten gehoord; dat eene zoodanige regeling ook meer ligt in de lijn van de Ambtenaarsverordening der betrokken gemeente, die in het algemeen, blijkens de artikelen 10 en 11, van

den stelregel uitgaat, dat het orgaan, dat den ambtenaar benoemt, ook diens bezoldiging regelt;

dat van dit besluit de gemeenteraad van Sneek bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij de motiveering van Ged. Staten niet steekhoudend acht; dat hij meent, dat in het verleden nimmer is gebleken, dat de Regenten een ongewenscht gebruik van de steeds door hen uitgeoefende bevoegdheid, om het salaris van den secretaris-boekhouder vast te stellen, hebben gemaakt; dat hij onder deze omstandigheden van oordeel is, dat het niet aangaat aan de Regenten eene bevoegdheid, welke zij sedert tientallen van jaren hebben uitgeoefend, te ontnemen; dat het Old Burger Weeshuis wel eene gemeentelijke instelling van weldadigheid is, maar dat het en historisch en door zijne financieele positie, welke het financieel geheel onafhankelijk van de gemeente maakt, eene bijzondere plaats inneemt; dat hij, nog afgezien van het vorenstaande, zich, met het oog op het feit, dat de secretaris-boekhouder direct werkt onder de leiding en het toezicht van Regenten en de raad zoo goed als nimmer rechtstreeks met zijne werkzaamheden in aanraking komt, niet bevoegd acht te oordeelen over de salarisregeling van den secretaris-boekhouder; dat hij daartoe in de eerste plaats de Regenten aangewezen acht; dat Ged. Staten ten slotte nog als motief aanvoeren, dat het in de lijn van de Ambtenaarsverordening dezer gemeente zou liggen, dat het orgaan, dat den ambtenaar benoemt — in deze de raad —, ook diens bezoldiging moet regelen; dat de raad, zonder dit te ontkennen, dit beginsel niet een beletsel acht om in een speciaal geval als het onderhavige van deze algemeene regeling af te wijken;

O. dat, nu de benoeming van den secretaris-boekhouder van het Old Burger Weeshuis te Sneek door den gemeenteraad geschiedt, het ook op den weg van dit college ligt, de aan deze functie verbonden bezoldiging te regelen;

dat daaraan niet afdoet, dat de bedoelde functionaris direct werkt onder de leiding en het toezicht van Regenten en de gemeenteraad rechtstreeks met zijne werkzaamheden niet in aanraking komt, vermits het gemeentebestuur zich omtrent den aard der bedoelde werkzaamheden door Regenten kan doen voorlichten;

dat nu wel, gelijk de raad stelt, sedert tientallen van jaren de vaststelling van de meerbedoelde belooning door Regenten is geschied, doch dat, blijkens de stukken, geen wettelijke bepaling dit voorschreef, terwijl er geen klemmende reden aanwezig is om, nu de onderwerpelijke materie wordt geregeld, in deze af te wijken van den regel, dat het orgaan, hetwelk een ambtenaar benoemt, ook diens bezoldiging heeft te regelen;

dat Ged. Staten mitsdien terecht aan het raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

5 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205.)

Al hadden Ged. Staten op het tijdstip, waarop zij hun besluit namen, alleszins reden tot het afleggen van de verklaring, dat een aantal lokalen blijvend niet meer voor de school werden gebruikt, wijl de desbetreffende verklaring van het gemeentebestuur te allen overvloede door het schoolbestuur werd bevestigd, zoo kan dat besluit toch niet blijven gehandhaafd, nu de lokalen weder als klasselokalen in gebruik zijn en het schoolbestuur deze lokalen bij nader inzien als zoodanig in gebruik wenscht te houden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het Genootschap tot Opvoeding, gevestigd te Roosendaal (N. B.), tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 20 November 1935, G. n°. 252, IVe afd., waarbij met toepassing van artikel 205, tiende lid, der Lager Onderwijswet 1920, is beslist, dat het bestuur der Sint Antoniusscholen te Bergen op Zoom ten gevolge van het in gebruik nemen van nieuwe lokalen, twee lokalen aan de Kloosterstraat met ingang van 1 Mei 1934, twee lokalen aan de Kloosterstraat met ingang van 13 Mei 1935 en vier lokalen aan de Van Dedemstraat met ingang van 13 Mei 1935, welke 8 lokalen alle zijn gelegen op den beganen grond van het schoolgebouw, Burgemeester van Hasseltstraat 2, aldaar, blijvend niet meer voor de school gebruikt;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 13 Mei 1936, n°. 170;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 29 Mei 1936, n°. 5968, Afd. L. O.;

O. dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij bovengenoemd besluit hebben overwogen, dat het gemeentebestuur van Bergen op Zoom heeft overgelegd eene opgave, waaruit blijkt, dat het bestuur der Sint Antoniusschool aldaar, Burgemeester van Hasseltstraat n°. 2, blijvend heeft opgehouden 4 lokalen aan de Kloosterstraat en 4 lokalen aan de Van Dedemstraat van de gemelde school, alle 8 gelegen op den beganen grond, overeenkomstig hunne bestemming te gebruiken; dat het bestuur der Sint Antoniusschool voornoemd heeft verklaard met de bovenbedoelde opgave van het gemeentebestuur in te stemmen; dat het schoolbestuur op grond van door de Onderwijsinspectie verstrekte inlichtingen 2 lokalen aan de Kloosterstraat met ingang van 1 Mei 1934, 2 lokalen aan de Kloosterstraat met ingang van 13 Mei 1935 en de 4 lokalen aan de van Dedemstraat met ingang van 13 Mei 1935 blijvend niet meer overeenkomstig hunne bestemming gebruikt;

dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat de 4 lokalen aan de Van Dedemstraat slechts tijdelijk buiten gebruik zijn gesteld en nu weder in gebruik zijn als lagere-schoollokalen; dat namelijk het reorganisatieplan der scholen nog niet in zijn geheel is uitgevoerd, o. a. nog geen uitvoering is gegeven aan den bouw van een nieuw gymnastiek-

lokaal en 3 nieuwe klaslokalen; dat in verband daarmede het schoolbestuur tijdelijk twee grootere bewaarschoolklassen en een ander lokaal voor de lagere school in gebruik genomen en de 4 lokalen aan de Van Dedemstraat tijdelijk voor bewaarschoollokalen had gebruikt, welke regeling echter niet voldoet; dat het in opzet bedoeld was als eene voorloopige ruiling van lokalen, doch het bestuur geschrokken is van de financieele gevolgen, die de blijvende toestand zou hebben, daar voor het in gebruik geven van twee grootere en dus betere lokalen nog eene jaarlijksche schade zou worden geleden van 1039, terwijl door het vervangen der oude lokalen door andere, die geheel op eigen kosten door het bestuur in orde zijn gebracht, de gemeente reeds een voordeel geniet van f 594; zooals blijkt uit de bijgevoegde berekening; dat het betreurt tot de genoemde onjuiste beslissing onbewust aanleiding te hebben gegeven door aan de gemeente op eene desbetreffende vraag te verklaren, dat inderdaad de lokalen aan de Van Dedemstraat niet meer voor lagere schoollokalen werden gebruikt, terwijl het 't woord „blijvend" over het hoofd heeft gezien; dat het verzoekt, met vernietiging van het besluit van Ged. Staten te bepalen, dat slechts de 4 lokalen aan de Kloosterstraat blijvend buiten gebruik zijn gesteld;

O. dat uit de overgelegde stukken blijkt, dat de vier lokalen aan de Van Dedemstraat wederom als klasselokalen bij de onderhavige school in gebruik zijn en dat het schoolbestuur bij nader inzien deze lokalen als zoodanig in gebruik wenscht te houden;

dat dus de verklaring van Ged. Staten, dat het bedoelde gedeelte van het gebouw ten gevolge van het in gebruik nemen van andere lokalen blijvend niet meer voor de school wordt gebruikt, niet blijkt met de werkelijkheid te strooken;

dat onder deze omstandigheid, al is het waar, dat op het tijdstip, waarop het bestreden besluit werd genomen, Ged. Staten alleszins reden tot het afleggen van hunne verklaring hadden, wijl de desbetreffende mededeeling van het gemeentebestuur te allen overvloede door het schoolbestuur bevestigd werd, het bestreden besluit niet behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit, voor zoover het betrekking heeft op het blijvend buiten gebruik stellen van de bovengenoemde vier lokalen aan de Van Dedemstraat, te vernietigen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

6 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Dienstplichtwet Art. 13.)

Geen vrijstelling wegens broederdienst kan door den Commissaris der Koningin worden verleend, dan nadat daarom door den betrokkene of van zijnentwege is verzocht. Ten onrechte heeft derhalve de burgemeester uit eigen beweging het verleenen van de vrijstelling bevorderd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Antoon de Jong, ingeschrevene voor den dienstplicht der lichting 1937 uit Hilversum, tegen de beslissing van Onzen Commissaris in de provincie Noord-Holland van 2 Maart 1936, 4de afdeeling, n°. 26/362, voor zoover daarbij aan hem vrijstelling van den dienstplicht wegens broederdienst is verleend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 13 Mei 1936, n°. 203;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a.i., van 28 Mei 1936, VIIe Afdeeling, n°. 377 V;

O. dat bij besluit van Onzen Commissaris in de provincie Noord-Holland o. m. aan Antoon de Jong, ingeschrevene voor den dienstplicht der lichting 1937 uit Hilversum, vrijstelling van den dienstplicht wegens broederdienst is verleend;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij verzoekt hem toe te staan, in militairen dienst te treden en hem geen vrijstelling wegens broederdienst te verleenen;

O. dat uit de overgelegde stukken blijkt, dat door of namens den appellant geen aanvraag om vrijstelling van den dienstplicht wegens broederdienst tot den burgemeester is gericht, doch dat deze functionaris uit eigen beweging het verleenen van de vrijstelling aan den appellant heeft bevorderd;

dat echter, zooals uit artikel 23, 1e lid, van het Dienstplichtbesluit volgt, aan den appellant geen vrijstelling wegens broederdienst kon worden verleend dan nadat daarom door hem of van zijnentwege werd verzocht;

dat mitsdien de bestreden beslissing niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Dienstplichtwet en het Dienstplichtbesluit;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Onzen Commissaris in de provincie Noord-Holland van 2 Maart 1936, 4e afdeeling, n°. 26/362, voor zoover daarbij aan Antoon de Jong voornoemd voorgoed vrijstelling van den dienstplicht wegens broederdienst is verleend, te vernietigen.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

9 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 7.)

Aan het feit dat de Minister met toepassing van het 2e lid van art. 7 de vergoeding voor een school voor schipperskinderen terecht op een hooger bedrag heeft vastgesteld, doet niet af, dat de gemeente zelf een schippersschool exploiteert, welker kosten zijn opgenomen in de berekening der kosten van de openbare lagere scholen voor de vergoeding ex art. 101 L. O.wet 1920.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rotterdam tegen de beslissing van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 27 Februari 1936, n°. 1752, Afd. L. O., waarbij overeen-

komstig art. 7, tweede lid, der wet van 4 Augustus 1933, S. 414, gewijzigd bij de wet van 29 December 1934, S. 727, ten behoeve van de bijzondere lagere school voor schipperskinderen, Nozemanstraat 16, te Rotterdam, de vergoeding, bedoeld in art. 101 der Lager Onderwijswet 1920, voor het jaar 1936 is vastgesteld op f 13 per leerling;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 Mei 1936, n°. 218;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 4 Juni 1936, n°. 6291, afd. L. O.;

O. dat het genoemde besluit van Onzen Minister steunt op de overwegingen, dat het schoolbestuur in verband met de van andere scholen afwijkende inrichting van het onderwijs aan zijne school (driejarig leerplan, derde schooltijd) en de daaruit noodwendig voortvloeiende stijging van de exploitatiekosten, terecht van oordeel is, dat deze school voor schipperskinderen verkeert in bijzondere omstandigheden, als in voormeld artikel 7 bedoeld; dat ten gevolge daarvan moet worden aangenomen, dat de vergoeding, volgens art. 101 der Lager Onderwijswet 1920, welke over 1934 f 11.31 per leerling heeft bedragen, en voor 1936 niet hooger zal zijn, voor hare redelijke behoeften ontoereikend is; dat het echter bij de thans geboden uiterste versobering niet uitgesloten moet geacht worden, dat de uitgaven van deze school, met thans 160 leerlingen, aanzienlijk blijven beneden de door het schoolbestuur overgelegde gespecificeerde raming der kosten;

dat de gemeenteraad in beroep aanvoert, dat de gemeente Rotterdam ook zelve eene schippersschool met verkorten leertijd en een derden schooltijd exploiteert en dat de kosten van deze school volledig worden opgenomen in de berekening van de kosten der openbare lagere scholen; dat dus de gemeente de meerdere kosten, welke aan de exploitatie van eene zoodanige school verbonden zijn, opneemt in de berekening van de vergoeding ex artikel 101 der Lager Onderwijswet 1920 voor de bijzondere lagere scholen in deze gemeente; dat alzoo, wanneer de gemeente bovendien aan de in het geding zijnde bijzondere school een hoogere vergoeding per leerling moet betalen dan aan de overige bijzondere scholen, de gemeentekas te dezer zake dubbel wordt belast;

O. dat op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen en door den appellant dan ook niet wordt betwist, dat het gemiddelde bedrag van de kosten per leerling, bedoeld in het tweede lid van artikel 101 der Lager Onderwijswet 1920, wegens het bijzondere karakter dat deze school als school voor schipperskinderen draagt, voor hare redelijke behoeften in 1936 onvoldoende is, doch dat veeleer een bedrag van f 13 per leerling zal zijn vereischt, om in deze behoefte te kunnen voorzien;

dat met het oog hierop Onze Minister terecht met toepassing van het bepaalde bij het tweede lid van artikel 7 van bovengenoemde gewijzigde wet van 1933 voor deze school de vergoeding voor 1936 op laatstgenoemd bedrag per leerling heeft vastgesteld;

Gezien de gewijzigde wet van 4 Augustus 1933, S. 414;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

9 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 17.)

Een opdracht tot het instellen van beroep bij de Kroon kan door den gemeenteraad aan B. en W. niet worden gegeven, vóórdat hij heeft kennis genomen van het besluit van Ged. Staten, waartegen het beroep is gericht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Hedel, daartoe gemachtigd door den raad dier gemeente bij besluit van 13 November 1935, tegen twee besluiten van Ged. Staten van Gelderland, beide van 4 Februari 1936, nummers 135 en 136 L. O., waarbij, beschikkende op de bij dit college ingestelde beroepen van A. Schouten en B. de Heus, beiden te Hedel, tegen het besluit van den raad dier gemeente van 13 November 1935, waarbij op hunne verzoeken om de reis- en verblijfkosten van hunne kinderen, leerlingen der bijzondere lagere Nutsschool, te 's-Hertogenbosch waar volgens hun oordeel neutraal onderwijs wordt gegeven, voor rekening der gemeente te nemen, aan de adressanten eene tegemoetkoming in de reiskosten is toegestaan voor hunne leerplichtige kinderen, die de gemelde school te 's-Hertogenbosch bezoeken, van f 25 per kind en per jaar, met dien verstande, dat, wanneer mocht blijken, dat Wij in een overeenkomstig geval in deze gemeente, in hooger beroep van eene beslissing van Ged. Staten van Gelderland, eene hoogere tegemoetkoming mochten toekennen, alsdan aan de adressanten dezelfde tegemoetkoming zal worden uitgekeerd, met vernietiging van dit raadsbesluit, voor zoover ieder der appellanten betreft, is bepaald, dat aan A. Schouten, onderscheidenlijk B. de Heus, te Hedel, van 23 October 1935 af, zal worden vergoed voor het bezoeken van de bijzondere lagere school van het Departement 's-Hertogenbosch der Maatschappij tot Nut van het Algemeen door zijn leerplichtig kind Hendrik Arend (onderscheidenlijk: zijn zesjarig kind) een bedrag van f 1 per schoolweek;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 Mei 1936, n°. 214;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 4 Juni 1936, n°. 6288, Afd. L. O.;

O. dat art. 17 der Lager Onderwijswet 1920 het recht van hooger beroep toekent aan ieder, die belang heeft bij de vernietiging of verbetering van een krachtens deze wet door Ged. Staten genomen besluit;

dat belang daarbij is te verstaan in den zin van eigen persoonlijk belang;

dat B. en W. niet geacht kunnen worden bij de vernietiging of verbetering van de be-

streden beslissing van Ged. Staten zoodanig belang te hebben;

dat B. en W. van Hedel derhalve niet uit eigen hoofde van het besluit van Ged. Staten van Gelderland in beroep konden komen, doch dat zij hiertoe alleen gerechtigd zouden zijn, hetzij na speciale machtiging van den raad, hetzij krachtens opdracht van dit college ingevolge art. 212, 3e lid, der gemeentewet;

dat de raad in het onderwerpelijke geval nu wel bij zijn besluit van denzelfden datum als het bovengenoemde door Ged. Staten vernietigde raadsbesluit aan B. en W. machtiging en opdracht heeft verstrekt om van een eventueel besluit van Ged. Staten, waarbij aan A. Schouten en B. de Heus in hooger beroep eene hoogere tegemoetkoming, als bedoeld in artikel 13 der Lager Onderwijswet 1920, zou worden toegekend dan door den raad zelf was geschied, bij Ons in beroep te gaan, doch dat het geven van eene dergelijke opdracht aan het college van B. en W. den gemeenteraad niet vrijstond;

dat immers uit art. 17, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920, waarbij aan ieder, die belang heeft bij de vernietiging of verbetering van een krachtens deze wet door Ged. Staten genomen besluit, de bevoegdheid wordt gegeven daarvan bij Ons in hooger beroep te komen, reeds moet volgen, dat eene opdracht tot het instellen van een dergelijk beroep door den gemeenteraad niet aan B. en W. kan worden gegeven, vóórdat hij heeft kennis genomen van het besluit van Ged. Staten;

dat in dit verband ook valt te wijzen op het 2e lid van de genoemde wetsbepaling, volgens welke het beroep moet worden ingesteld binnen dertig vrije dagen, te rekenen van den dag, waarop het besluit openbaar gemaakt of den belanghebbende toegezonden is;

dat ook van eene opdracht ingevolge art. 212, 3e lid, der gemeentewet niet is gebleken;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Heben goedgevonden en verstaan:

B. en W. van Hedel niet-ontvankelijk te verklaren in hun beroep.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

10 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23, 2e lid *oud*; oud Verord. vergunningsrecht Leeuwarden art. 2.)

Art. 23 der Drankwet 1931, gelijk dit luidde vóór de wijziging ervan door de Wet van 14 Maart 1935, S. 129, voorschrijvende, dat de huurwaarde mede „in verband met *den omvang van het bedrijf*" bepaald wordt, wordt door de rechtspraak aldus opgevat, dat in dit verband alleen rekening behoorde te worden gehouden met *den omzet van sterken drank in het bedrijf*, waarvoor de vergunning strekt.

De voormelde wet van 14 Maart 1935, dit laatste uitdrukkelijk in art. 23 neerleggende, heeft dan ook blijkens de geschiedenis geenerlei wijziging in den bestaanden rechtstoestand gebracht, maar integendeel dien rechtstoestand bestendigd.

Bij de bepaling der huurwaarde moet rekening worden gehouden met grootte, inrichting en ligging der localiteit.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A, te Leeuwarden, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Leeuwarden, van 14 Januari 1936, betreffende den hem opgelegden aanslag in het vergunningsrecht van de genoemde gemeente over het jaar 1935/1936;

Gezien de stukken;

O. dat, vóór hare wijziging, de Verordening der gemeente Leeuwarden van 24 Mei 1932 op de heffing van een vergunningsrecht en een verlofsrecht ingevolge de Drankwet (S. 1931 N°. 476) de volgende bepalingen inhield:

Art. 2. Als grondslag voor de berekening van het vergunningsrecht, met uitzondering van dat voor eene hotelvergunning, wordt genomen de jaarlijks te schatten huurwaarde, die de localiteit in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten.

Art. 3. Het recht voor eerste vergunning bedraagt f 12.50 voor elke vijftig gulden huurwaarde of gedeelte daarvan, doch is niet lager dan veertig gulden, enz.

Art. 5. De vaststelling van de huurwaarde, bedoeld in art. 2, geschiedt jaarlijks tusschen 15 Maart en 10 April door B. en W. enz.

O. dat belanghebbende, na aangeslagen te zijn als bovenvermeld tot eene som van f 100 voor vergunningsrecht naar een bedrag van geschatte huurwaarde groot f 400, na vergeefsche reclame, van de beschikking van den Raad der gemeente Leeuwarden, houdende afwijzing van zijn bezwaar, in beroep is gekomen;

dat belanghebbende bij beroepschrift heeft aangevoerd: dat de opbrengst van zijn bedrijf, voorzooveel den verkoop van sterken drank betreft, is te stellen op:

516 liter Jenever	f 2948.—
97 liter brandewijn	f 422.—
20 liter cognac	f 166.70
totale verkoop	f 3536.70
af inkoop	f 1620.15
bruto winst	f 1916.55
af algemeene onkosten	f 566.72
	f 1349.83;

waarna belanghebbende betoogt, dat, aangezien 1/7 van het inkomen als huur kan worden besteed, de huurwaarde van zijne betrokken localiteit, ..., hoogstens is te stellen op f 1349.83 : 7 = f 192.87 of afgerond op f 200;

dat de Burgemeester bij vertoogschrift het systeem van belanghebbende heeft bestreden en, voorop stellende, dat de huurwaarde is geregeld naar den omzet van gedistilleerd, het door de gemeente gevolgd stelsel aldus heeft omschreven: De 80 inrichtingen, waarin een vergunning is gevestigd, worden onderscheiden in eenige groepen, waaronder de groep „Café's". In deze groep zijn vier en

twintig inrichtingen ondergebracht. Van deze inrichtingen heeft die van belanghebbende de laagst vastgestelde huurwaarde; de overige 23 varieeren van f 450 tot f 900. Op grond van het vorenstaande en, gezien de grootte, inrichting en ligging van de localiteit, is de Burgemeester van oordeel, dat de bepaling der huurwaarde gehandhaafd dient te worden;

dat in het beroepschrift en in het vertoogschrift nog gewag wordt gemaakt van zekere handleiding betreffende de Drankwet, waaromtrent de Burgemeester meedeelt, dat volgens dit werk de berekening der huurwaarde geschiedt als volgt:

a. de huurwaarde van de dranklocaliteit wordt geschat, waarbij rekening wordt gehouden met stand en ligging als zoodanig en eventueele nevenbedrijven; *b.* voor elke 200 liter gedistilleerd omzet of gedeelte daarvan wordt de ingevolge letter *a* verkregen huurwaarde met f 50 verhoogd;

dat beide partijen verklaren, het systeem der handleiding niet te hebben gevolgd;

dat de Raad van Beroep ter zake heeft overwogen:

„dat belanghebbende in zijn antwoord op het vertoogschrift, voorzoover van belang, nog stelt:

dat de Burgemeester abusievelijk oordeelt op het punt van den aftrek van de algemeene onkosten, daar volgens eén ministerieele aanschrijving het recht van vergunning tevens inhoudt het recht tot verkoop van alcoholische dranken anders dan sterken drank;

dat het stellen van de huurwaarde op 1/7 van de inkomsten een ongeschreven wet is;

dat het vergunningsrecht niets met de localiteit te maken heeft;

en dat de verordening rekening houdt met nevenbedrijven, hetgeen verboden is;

dat volgens art. 5 der Verordening van de gemeente Leeuwarden op de heffing van een vergunningsrecht en een verlofsrecht ingevolge de Drankwet (S. 1931, n°. 476) welke verordening goedgekeurd is bij K. B. van 23 Juni 1932 n°. 81, de huurwaarde vastgesteld dient te worden tusschen 15 Maart en 10 April en voor het jaar 1935/1936 derhalve voor 10 April 1935, op welk tijdstip de wetswijziging van art. 23 van genoemde Drankwet d.d. 14 Maart 1935 nog niet van kracht was, zoodat de berekening van het vergunningsrecht, overeenkomstig de vroegere redactie van art. 2 van de Verordening, die in overeenstemming was met de vroegere redactie van art. 23 der Drankwet (S. 1931 n°. 476), in verband met de huurwaarde die de localiteit, in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten, diende te geschieden;

dat de omvang van het bedrijf derhalve niet alleen omvat de omzet van den sterken drank, maar ook de verkoop van andere dranken en hetgeen er verder verkocht wordt in het lokaal, waarvoor de vergunning strekt, en het duidelijk is, dat dit de nevenbedrijven zijn, waarop de Burgemeester doelt en zulks niet in strijd is met de verordening en wet, die in casu moeten worden toegepast;

dat, gezien de woorden van de verordening, bij de berekening van de huurwaarde ook gelet dient te worden op de localiteit;

dat de opmerking van belanghebbende, dat de huurwaarde afhankelijk is van het inkomen, geen steun vindt in de verordening of wet;

dat de Raad na kennisneming van de stukken en gelet op het voorstel van B. en W. aan den Raad en gelet op het behandelde ter zitting in verband met bovenstaande van oordeel is, dat de huurwaarde van het perceel ..... te Leeuwarden terecht gesteld is op f 400 en dat, nu de verordening op de heffing van een vergunningsrecht van de gemeente Leeuwarden niet in strijd is met de wet en juist is toegepast, het beroep van belanghebbende ongegrond is en de beslissing van den Raad bevestigd kan worden;"

dat de Raad van Beroep op deze gronden de beschikking van den Raad der gemeente Leeuwarden heeft bevestigd;

O. dat belanghebbende van deze uitspraak beroep in cassatie heeft ingesteld, waarbij hij in hoofdzaak heeft betoogd, dat de huurwaarde moet worden berekend naar winst of inkomen en dat daarbij andere opbrengsten dan die, welke uit den verkoop van sterken drank in het klein voorkomen, buiten beschouwing moeten blijven;

O. hieromtrent:

dat de Raad van Beroep met juistheid heeft geoordeeld, dat ter bepaling van de huurwaarde in het onderwerpelijk geval toepasselijk zijn art. 23 der Drankwet (S. 1931 N°. 476), gelijk dit luidde vóór de wijziging ervan door de wet van 14 Maart 1935, S. 129, alsmede art. 2 der betrokken gemeenteverordening in den hierboven weergegeven, ongewijzigden tekst, welke met het genoemde art. 23 in zijnen oorspronkelijken vorm overeenstemt;

dat echter de Raad ten onrechte oordeelt, dat krachtens de genoemde artikelen van wet en verordening, gelijk zij vóór de wijziging luidden, bij de bepaling der huurwaarde mede in aanmerking kwam de huurwaarde, die de localiteit heeft in verband met dat deel van het bedrijf, hetwelk niet den verkoop van sterken drank in het klein betreft;

dat toch het genoemde ongewijzigde art. 23, voorschrijvende, dat de huurwaarde „mede in verband met den omvang van het bedrijf" bepaald wordt, door de rechtspraak aldus werd opgevat, dat in dit verband alleen rekening behoorde te worden gehouden met den omzet van sterken drank in het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt;

dat dan ook de voormelde wet van 14 Maart 1935, dit laatste uitdrukkelijk in art. 23 neerleggende, ook blijkens de geschiedenis geenerlei wijziging in den bestaanden rechtstoestand heeft gebracht, maar integendeel dien rechtstoestand heeft bestendigd;

dat 's Raads beslissing dus op eene onjuiste opvatting der genoemde artikelen van wet en verordening berust, maar zulks niet tot cassatie der uitspraak behoeft te leiden;

dat de Raad schijnt te oordeelen, dat ook de Burgemeester, doelende op „de nevenbedrijven", de opvatting is toegedaan, als zoude de opbrengst van den verkoop van andere dranken dan sterken drank mede in aanmerking moeten worden genomen bij de bepaling der huurwaarde;

dat echter de Burgemeester, wel verre van

deze opvatting te huldigen, in zijn vertoogschrift vooropstelt, dat de huurwaarde is geregeld naar den omzet van het gedistilleerd, wordende van „nevenbedrijven" slechts gewag gemaakt bij de behandeling van een niet door de Gemeente gevolgd systeem, in zekere handleiding der Drankwet voorgestaan;

dat de Burgemeester blijkens het vertoogschrift voorts bij de bepaling der huurwaarde ook in aanmerking heeft genomen de grootte, inrichting en ligging van de localiteit;

dat mitsdien de Gemeente bij de vaststelling der huurwaarde, ten volle heeft voldaan aan de vereischten, die wet en verordening ter zake stellen;

dat zulks niet kan gezegd worden van het standpunt, dat de belanghebbende voor den Raad van Beroep en in cassatie inneemt, daar deze ten onrechte bij de bepaling der huurwaarde, de huurwaarde, die de localiteit zelve met het oog op hare grootte, inrichting en ligging heeft, buiten aanmerking laat;

dat uit een en ander volgt, dat het systeem van den Burgemeester juist en dat van den belanghebbende onjuist is, zoodat de Raad van Beroep, zij het niet in allen deele op juiste gronden, niettemin terecht de beschikking van den Raad der gemeente Leeuwarden heeft bevestigd, waarbij belanghebbende's bezwaar tegen den aanslag werd afgewezen;

O. dat derhalve het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

12 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT (Lager Onderwijswet 1920 Art. 17 j°. art 19.)

Het enkele feit, dat zonder meer door B. en W. is gevraagd vernietiging van een besluit van Ged. Staten wegens strijd met de wet, kan aan hun adres niet het karakter van beroepschrift ontnemen.

Al is een openbare school voor u. l. o. in een andere gemeente om bepaalde redenen aantrekkelijker dan de openbare u.l.o.-school in de appelleerende gemeente, dan noopt het onderscheid in structuur van beide scholen daarom nog niet, een regeling omtrent toelating van kinderen uit laatstbedoelde gemeente op de school in eerstbedoelde gemeente *dwingend* voor te schrijven. Een specifiek gemeentebelang is voor de appelleerende gemeente bij het bezoeken door eenige kinderen uit een bepaald milieu van de school in de andere gemeente niet betrokken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Vlissingen, handelende ter uitvoering van het besluit van den raad dier gemeente van 22 November 1935, N°. 12, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zeeland van 25 October 1935, N°. 38, 1e afdeeling, voor zoover daarbij, onder A VI, o. a. den gemeenten Vlissingen en Middelburg is bevolen eene regeling te treffen, voor zoover zulks nog niet is geschied of nog niet naar behooren is geschied, omtrent de toelating van kinderen o. a. uit de eerstgenoemde gemeente tot het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Middelburg;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 13 Mei 1936, N°. 189;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 8 Juni 1936, N°. 5967, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat de besturen van de gemeenten Middelburg, Goes, Terneuzen, Zierikzee, Kortgene en Tholen tot Gedeputeerde Staten van Zeeland het verzoek hadden gericht om met toepassing van art. 19, 5e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 aan de gemeentebesturen van Zeeland, die niet eene gelijksoortige openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in stand houden en alwaar kinderen wonen, die eene openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in eene andere gemeente bezoeken, eene gemeenschappelijke regeling op te leggen volgens eene in gemeenschappelijk overleg ontworpen uniforme regeling, Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 25 October 1935, N°. 38, 1e afdeeling, hebben besloten A (post alia) sub VI den gemeenten Koudekerk, Sint Laurens, Oostkapelle, Oost- en West-Souburg, Veere, Vlissingen, Domburg, Nieuw- en Sint Joosland, Wissekerke, Biggekerke, Vrouwenpolder, Westkapelle, 's-Heer-Arendskerke, Krabbendijke en Middelburg te bevelen, eene regeling te treffen, voor zoover zulks nog niet is geschied of nog niet naar behooren is geschied, omtrent de toelating van kinderen uit de eerstgenoemde veertien gemeenten tot het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Middelburg en B. voor te schrijven, dat de gemeenschappelijke regelingen tot stand gebracht moeten worden vóór 1 April 1936;

dat Ged. Staten daarbij o. m. hebben overwogen, dat het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeenten Middelburg, Goes, Terneuzen, Zierikzee, Kortgene en Tholen bezocht wordt door leerlingen woonachtig in andere gemeenten, zoogenaamde buitengemeenten, zonder dat hiervoor door deze buitengemeenten eenige vergoeding of eene behoorlijke vergoeding wordt betaald aan de adresseerende gemeenten, zoogenaamde schoolgemeenten; dat blijkens het bovenaangehaalde adres door de besturen van de gemeenten Middelburg, Goes, Tholen en Kortgene stappen zijn gedaan om te komen tot eene vrijwillige gemeenschappelijke regeling inzake de toelating van leerlingen uit buitengemeenten tot de openbare scholen voor uitgebreid lager onderwijs in de eerstgenoemde gemeenten; dat blijkens dit adres deze pogingen geen behoorlijk resultaat hebben opgeleverd; dat de Lager-Onderwijswet 1920 wel regelingen inhoudt betreffende het betalen van vergoedingen voor bijzonder uitgebreid lager onderwijs, door buitengemeenten aan schoolgemeenten, doch dat deze wet soortgelijke regelingen voor het openbaar uitgebreid lager onderwijs niet kent; dat het nochtans billijk moet worden geacht, dat de buitengemeenten eenige vergoeding betalen voor de kosten, welke de schoolgemeenten dragen wegens het doen geven van openbaar uitgebreid lager onderwijs;

dat deze kosten ook niet behoorlijk kunnen worden gedekt door het heffen van schoolgeld en dat ook andere voordeelen, welke de schoolgemeenten genieten door het hebben ter plaatse van eene inrichting voor openbaar uitgebreid lager onderwijs, niet opwegen tegen de kosten dier scholen;

dat van dit besluit burgemeester en wethouders van Vlissingen namens den raad dezer gemeente bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat Ged. Staten bij hun evengenoemd besluit onder A VI tusschen de gemeente Middelburg als „schoolgemeente" en diverse op Walcheren gelegen gemeenten, waaronder ook de gemeente Vlissingen is genoemd, als „buitengemeenten" eene gemeenschappelijke regeling hebben bevolen ten aanzien van de toelating van kinderen uit deze buitengemeenten tot het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Middelburg; dat deze gemeenschappelijke regeling door Ged. Staten wordt bevolen met gebruikmaking van de bevoegdheid, hun toegekend in het vijfde lid van art. 19 der Lager-Onderwijswet 1920; dat naar de meening van den raad het bevelen van deze regeling ten aanzien van de gemeente Vlissingen in strijd is te achten met de beteekenis, welke aan deze wetsbepaling moet worden toegekend; dat immers deze bepaling, welke niet voorkwam in de wet van 1878, in de Lager-Onderwijswet 1920 werd opgenomen, omdat het, volgens de Memorie van Toelichting, „gewenscht (is) te achten om naast het voorschrift van het bestaande art. 16, krachtens hetwelk naburige gemeenten met inachtneming van de bepalingen der gemeentewet, zich kunnen vereenigen om eene gemeenschappelijke school te stichten of in stand te houden en regelen omtrent toelating van kinderen uit andere gemeenten op de school vast te stellen, eene dwingende bepaling met gelijke strekking op te nemen en de hanteering daarvan aan Ged. Staten toe te vertrouwen"; dat de bedoeling, welke aan de opneming van deze bepaling ten grondslag lag, blijkt uit hetgeen daaromtrent bij de behandeling van het wetsontwerp in de Tweede Kamer der Staten-Generaal door den heer Otto werd gezegd, namelijk: „Het algemeen voorschrift, dat voldoend lager onderwijs gegeven moet worden in een genoegzaam aantal scholen, waarbij komt de bevoegdheid van Ged. Staten en van de Kroon om in te grijpen, indien het gemeentebestuur of Ged. Staten dit voorschrift niet voldoende uitvoeren, is naar mijn overtuiging te weinig zeggend, te vaag." (bladz. 2130 van de Handelingen der Staten-Generaal 1919-1920); dat uit het bij de behandeling van dit artikel gesprokene en ook uit de jurisprudentie, waartoe het aanleiding heeft gegeven, blijkt, dat Ged. Staten eerst dàn kunnen ingrijpen, wanneer een gemeente niet of niet voldoende voldoet aan de verplichting om voldoend lager onderwijs te geven in een genoegzaam aantal scholen; dat de raad van oordeel is, dat in de gemeente Vlissingen voldoend uitgebreid lager onderwijs wordt gegeven in een genoegzaam aantal scholen, omdat in deze gemeente naast de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs nog bestaan één Christelijke en één Roomsch-Katholieke uitgebreid lager onderwijs-school, zoodat voor leerlingen, in Vlissingen woonachtig, voldoende gelegenheid bestaat in de plaats zelve uitgebreid lager onderwijs van verschillende richting te ontvangen; dat de gemeente daarmede het voorschrift, vervat in het eerste lid van art. 19 der Lager-Onderwijswet 1920, naar behooren heeft vervuld; dat daardoor vervallen is de bevoegdheid van Ged. Staten om der gemeente Vlissingen eene gemeenschappelijke regeling met de gemeente Middelburg dwingend voor te schrijven; dat de raad mitsdien het voormelde besluit van Ged. Staten ten aanzien der gemeente Vlissingen acht te zijn in strijd met de wet; dat de gemeenteraad ook niet vrijwillig eene gemeenschappelijke regeling, als vorenbedoeld, wenscht aan te gaan, omdat volgens verkregen inlichtingen van het gemeentebestuur van Middelburg de kosten per leerling aan de uitgebreid lager onderwijsschool te Middelburg voor een vol jaar ongeveer f 80 zullen bedragen, hetgeen voor de 10 leerlingen, welke uit Vlissingen afkomstig zijn, eene uitgave van f 800 zou beteekenen en de financieele toestand dezer gemeente eene dergelijke vrijwillige uitgave niet gedoogt; weshalve dit gemeentebestuur heeft verzocht het voormelde besluit van Ged. Staten, voor zoover daarbij onder A VI eene gemeenschappelijke regeling wordt bevolen tusschen de gemeenten Vlissingen en Middelburg omtrent de toelating van kinderen uit de gemeente Vlissingen tot het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Middelburg, te vernietigen wegens strijd met de wet;

dat, zooals de omstandigheden zich voordoen, het enkele feit, dat zonder meer door burgemeester en wethouders is gevraagd vernietiging wegens strijd met de wet, aan hun adres niet het karakter van beroepschrift kan ontnemen;

O. ten aanzien van de zaak zelve: dat art. 19, 4de lid, der Lager-Onderwijswet 1920 inhoudt, dat naburige gemeenten zich, met inachtneming van art. 121 (thans art. 129 en volgende) der gemeentewet, kunnen vereenigen tot het oprichten en in stand houden van gemeenschappelijke scholen, of tot het vaststellen van eene regeling omtrent de toelating van kinderen uit de eene gemeente op de scholen der andere, terwijl het 5de lid bepaalt, dat Ged. Staten, den hoofdinspecteur gehoord, een der in het vorige lid bedoelde maatregelen kunnen bevelen;

dat Ged. Staten van Zeeland bij hun bovenvermeld besluit het treffen van eene regeling hebben bevolen, o.m. omtrent de toelating van kinderen uit de gemeente Vlissingen tot het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Middelburg;

dat dit besluit met de wet, althans met de woorden van de wet, niet in strijd is;

dat zulks intusschen niet verhindert, dat het hierbedoelde onderdeel van het besluit zich met den geest der wet niet zou kunnen verdragen, althans om andere redenen niet gewenscht of niet noodig zou zijn;

O. dienaangaande, dat de voormelde bepalingen van het 4e en 5e lid van art. 19 der Lager-Onderwijswet 1920 moeten worden bezien in het licht van het eerste lid van dit artikel, inhoudende, dat in elke gemeente vol-

doende lager onderwijs wordt gegeven in een genoegzaam aantal scholen, welke voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid toegankelijk zijn;

dat dit, naar de kennelijke bedoeling der wet, kan geschieden hetzij door de oprichting van openbare scholen in de gemeente, hetzij door het treffen van regelingen, als in art. 19, 4de lid vermeld, met naburige gemeenten, terwijl het 5de lid klaarblijkelijk beoogt, aan Ged. Staten de daarbedoelde bevoegdheid te geven, ten einde eene juiste toepassing van het voorschrift van het 1e lid te bevorderen;

dat hieruit volgt, dat, in het algemeen, van toepassing door Ged. Staten van het evengenoemde vijfde lid slechts sprake behoort te zijn, indien in eene gemeente geen voldoend lager onderwijs wordt gegeven, althans niet in een genoegzaam aantal scholen, welke voor alle kinderen zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid toegankelijk zijn;

dat zulks ten aanzien van Vlissingen niet het geval is, daar in deze gemeente eene openbare school voor uitgebreid lager onderwijs in stand wordt gehouden, welke voor alle kinderen, zoowel jongens als meisjes, zonder onderscheid van godsdienstige gezindheid, toegankelijk is, en waar ook de tien leerlingen uit Vlissingen, die momenteel de school voor uitgebreid lager onderwijs voor meisjes te Middelburg bezoeken, zonder bezwaar plaatsing zouden kunnen vinden;

dat het nu wel waar moge zijn, dat de laatstgemelde school te Middelburg, die, blijkens het ambtsbericht van den Inspecteur van het Lager Onderwijs in de Inspectie Middelburg feitelijk het karakter zou dragen van eene vijfjarige middelbare meisjesschool, voor kinderen uit een bepaalden maatschappelijken kring, aantrekkelijker is dan de, overigens aan de bepalingen der wet voldoende, openbare uitgebreid lager onderwijs-school te Vlissingen, doch dat het onderscheid in structuur van beide scholen daarom nog niet noopt, eene regeling omtrent de toelating van kinderen uit de gemeente Vlissingen op de voormelde school in het naburige Middelburg dwingend voor te schrijven, en dit te minder, nu de kinderen uit Vlissingen, voor wie het bezoeken van de genoemde school te Middelburg gewenscht wordt geacht, tot dusverre steeds op deze school zijn toegelaten;

dat weliswaar het gemeentebestuur van Middelburg te eeniger tijd zou kunnen besluiten de Vlissingsche kinderen niet langer tot de openbare scholen voor meer uitgebreid lager onderwijs in zijne gemeente toe te laten, wat voor de gemeente Vlissingen aanleiding zou kunnen zijn vrijwillig tot de regeling, als thans door Ged. Staten is voorgeschreven, toe te treden, doch dat onder de omstandigheden, zooals deze zich thans voordoen, geen voldoende grond aanwezig is, in eene gedwongen regeling betreffende de toelating van kinderen tot het openbaar uitgebreid lager onderwijs in de gemeente Middelburg, ook de gemeente Vlissingen te betrekken;

dat de eisch, dat de gemeente Vlissingen, voor zoover het uit deze gemeente afkomstige leerlingen betreft, bijdraagt in de kosten van de openbare uitgebreid lager onderwijs-scholen in de gemeente Middelburg, ook niet door de billijkheid wordt gevorderd, vermits, al moge voor eenige kinderen te Vlissingen uit een bepaald milieu het bezoeken van de scholen voor uitgebreid lager onderwijs te Middelburg, in het bijzonder die voor meisjes, bijzondere beteekenis hebben, voor Vlissingen een specifiek gemeentebelang daarbij niet is betrokken;

dat in deze ook geen beroep kan worden gedaan op art. 104 der Lager-Onderwijswet 1920; dat toch de daarbedoelde gemeentelijke uitkeering verband houdt met de berekening van de door de gemeente aan de bijzondere schoolbesturen toe te kennen vergoeding, bedoeld in art. 101 der wet, en haar rechtsgrond vindt in de gedachte, dat de kosten van het bijzonder onderwijs in eene gemeente niet uitsluitend gedragen behooren te worden door de gemeente, waarin de bijzondere school is gevestigd, doch dat daarin mede naar evenredigheid moet worden bijgedragen door andere gemeenten, waar kinderen, die deze school bezoeken, woonachtig zijn, doch dat ten aanzien van de kosten van het openbaar onderwijs eene dergelijke verdeeling van lasten in de wet geen uitdrukking heeft gevonden en klaarblijkelijk door den wetgever niet als noodzakelijke is gevoeld;

dat onder het licht van het bovenstaande voor het in deze door Ged. Staten tot de gemeente Vlissingen gerichte bevel geen afdoend motief aanwezig is, zoodat het bestreden besluit ten aanzien van de gemeente Vlissingen niet behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zeeland van 25 October 1935, N°. 38, 1e afdeeling, onder A sub VI den naam Vlissingen te doen vervallen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

12 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT (Keurenwet Art. 1.)

De bepaling in een keur krachtens welke het aanleggen en hebben van buizen tot afvoer van water in den polder binnen het geheele poldergebied wordt verboden, overschrijdt de grenzen van het huishoudelijk belang van den polder. Hetzelfde is het geval met een bepaling, verbiedend om riolen enz. tot afvoer van waterbedervende of verontreinigende stoffen, menagewater of faecaliën te hebben of te leggen of reeds bestaande te vernieuwen; het is voldoende te verbieden dergelijke riolen in het polderwater te doen uitmonden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. van Wijk, te Kethel, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 22 October 1935, G. S. n°. 328/1, tot goedkeuring van de keur of politieverordening van den Hargpolder;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van

13 Mei 1936, n°. 211;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 8 Juni 1936, n°. 441, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun evengenoemd besluit hebben goedgekeurd de keur van den Hargpolder, zooals deze door het polderbestuur bij besluit van 15 September 1935 is vastgesteld;

dat tegen dit besluit A. van Wijk bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij bezwaar heeft tegen artikel 11 onder *g* en *h* dezer keur, op grond van welk artikel het bestuur van den Hargpolder hem jaarlijks eene som van vijf gulden wil laten betalen voor het afvoeren van gebruikt leidingwater, als menagewater, en in de septictank gebruikt water, dat indirect door middel van een gemeenteput in den Hargpolder kan komen;

O. dat weliswaar door den appellant de nadruk wordt gelegd op de toepassing van de bestreden bepalingen, doch dat in het beroepschrift niettemin uitdrukkelijk wijziging der keur wordt gevraagd, weshalve te onderzoeken valt, of los van de aangevoerde motieven tegen de bepalingen gegronde bezwaren bestaan;

O. daaromtrent dat Wij op grond van de ter zake ontvangen ambtsberichten van oordeel zijn, dat de bepalingen, vervat in art. 11 onder *g* en *h* der onderhavige keur de grenzen van het huishoudelijk belang van den polder overschrijden;

dat het immers voor de bescherming van het polderbelang voldoende zou zijn, wanneer artikel 11 onder *g* verbood om zonder vergunning van het bestuur buizen, enz. waardoor water, direct of indirect, in den polder kan komen, aan te leggen of te hebben in de waterkeerende kaden rond den polder;

dat echter deze bepaling, zooals zij thans luidt, onnoodig verder gaat door het aanleggen en het hebben van dergelijke buizen, enz. binnen het geheele poldergebied te verbieden;

dat ook de bepaling van artikel 11 onder *h* het huishoudelijk belang van den polder te buiten gaat, doordat zij zonder meer verbiedt, om riolen enz. tot afvoer van waterbedervende of verontreinigende stoffen, menagewater of faecaliën, te hebben of te leggen of reeds bestaande te vernieuwen;

dat weliswaar het tegengaan van verontreiniging van het polderwater een huishoudelijk belang van het waterschap is, doch dat het met het oog daarop voldoende zou zijn, indien verboden werd dergelijke riolen in het polderwater te doen uitmonden;

dat onder het licht van het bovenstaande het besluit van Ged. Staten, waarbij de keur is goedgekeurd, niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Keurenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 22 October 1935, G.S. n°. 328/1, aan de door het bestuur van den Hargpolder op 15 September 1935 vastgestelde keur voor dezen polder goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

13 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72.)

In het feit dat door inwilliging van de aanvrage om beschikbaarstelling van gelden voor leermiddelen de „normale eischen" niet worden overschreden, wordt geen verandering gebracht door de overweging dat door deze inwilliging de kosten per leerling der onderhavige school zouden uitgaan boven die der overeenkomstige openbare school, aangezien de exploitatievergoeding ex art. 101 buiten deze aangelegenheid staat.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Arnhem tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 25 Februari 1936, n°. 171, waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 9 December 1935, n°. 4384, is bepaald, dat de door het bestuur der Nederduitsch Hervormde Vereeniging voor Christelijk Lager Onderwijs te Arnhem overeenkomstig art. 72 der Lagere Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor de aanschaffing van leermiddelen ten behoeve van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs, Paterstraat 35, aldaar, alsnog moet worden verleend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 Mei 1936, n°. 225;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 9 Juni 1936, n°. 6294, Afd. L. O.;

O. dat de raad van Arnhem in zijne vergadering van 9 December 1935 onder n°. 4384 heeft besloten te weigeren de door het bestuur der Nederduitsch Hervormde Vereeniging voor Christelijk Lager Onderwijs gevraagde medewerking tot het aanschaffen van boeken ten behoeve van zijne bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs aan de Paterstraat, wegens uitbreiding van het leerlingenaantal in de 3e en 4e klasse en completeering van reeds ingevoerde methodes voor hoogere klassen uit overweging, dat, gelet op de extra bedragen, welke reeds over de laatste jaren boven de exploitatievergoeding ten behoeve van deze bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs werden toegestaan, geacht moet worden, dat met deze nieuwe aanvrage om een extra bedrag de normale grenzen, welke aan het geven van goed uitgebreid lager onderwijs mogen gesteld worden, worden overschreden;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Ged. Staten van Gelderland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 25 Februari 1936, n°. 171, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit heeft beslist, dat door den raad alsnog medewerking wordt verleend met betrekking tot het aanschaffen van boeken, tot een bedrag van ten hoogste f 847.35, ten behoeve van de school voor uitgebreid lager onderwijs aan de Paterstraat 35 te Arnhem, uitgaande van de bovengenoemde vereeniging;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de aanvrage beoogt, de medewerking te verkrijgen tot het aanschaffen van boeken, wegens uitbreiding van het leerlingenaantal

in de 3de en 4de klasse en ter completeering van reeds ingevoerde methodes van hoogere klassen; dat door inwilliging der aanvrage, omvattende uitgaven tot een totaal van f 947.35, welk bedrag door het schoolbestuur eigener beweging nog werd teruggebracht tot een totaal van f 847.35, de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet zouden worden overschreden;

dat van dit besluit de raad van Arnhem bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het leerlingenaantal van deze bijzondere uitgebreid lager onderwijs-school zich uitbreidde in de jaren 1932, 1933 en 1934; dat toch over 1931 het gemiddelde leerlingenaantal was 87½, over 1932 109½, over 1933 154 en over 1934 172; dat boven de exploitatievergoeding ex artikel 101 der Lager Onderwijswet 1920 (te weten per leerling f 22.06 over 1932, f 20.57 over 1933 en f 15.84 over 1934) aanvragen, op grond van artikel 72, om extra-vergoedingen werden ingewilligd, namelijk van f 1942.83 over 1932, van f 1893.79 over 1933 en van f 925.02 over 1934; dat de kosten per leerling van deze bijzondere uitgebreid lager onderwijs-school, ten laste van de gemeente, dientengevolge kwamen op f 39.80 over 1932, op f 32.87 over 1933 en op f 21.22 over 1934; dat het leerlingenaantal van de openbare uitgebreid lager onderwijsschool in zijne gemeente over 1931 315½ was, en over 1932 steeg tot 397, over 1933 tot 471 en over 1934 tot 493¾; dat ten behoeve van deze uitbreiding extra-credieten voor het aanschaffen van boeken werden verleend van f 750 over 1932, van f 630 over 1933 en van f 1100 over 1934; dat de kosten per leerling van deze openbare uitgebreid lager onderwijsschool dus kwamen op f 23.94 over 1932, op f 24.90 over 1933 en op f 18.06 over 1934; dat over 1935 ten behoeve van deze openbare uitgebreid lager onderwijsschool geen extra-crediet noodig was, terwijl door de Ged. Staten van Gelderland, in verband met de financieele omstandigheden der gemeente o.m. als eisch voor goedkeuring van de gemeentebegrooting voor 1935 werd gesteld, dat het op die begrooting uitgetrokken gewone credietbedrag voor het aanschaffen van boeken enz. voor de openbare uitgebreid lager onderwijs-school aanmerkelijk werd verlaagd (te weten van f 6 tot f 4.50 per leerling), terwijl extra-credieten dan niet zouden mogen toegestaan worden; dat, wanneer ook deze aanvrage van het schoolbestuur om een extra-crediet van f 847.35 over 1935 werd ingewilligd, daardoor ten behoeve van deze bijzondere uitgebreid lager onderwijsschool wederom boven de exploitatiekosten per leerling ex art. 101 een extra-bedrag (van f 4.91 per leerling) zou worden toegestaan, daar het gemiddeld aantal leerlingen van deze school over 1935 172½ bedroeg; dat de raad op grond van het vorenstaande van oordeel blijft, dat de gevraagde medewerking behoort te worden geweigerd, omdat, gelet op de extra-bedragen, welke reeds over de laatste jaren boven de exploitatievergoeding ten behoeve van deze bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs werden toegestaan, geacht moet worden, dat met deze nieuwe aanvrage om een extra bedrag de normale grenzen, welke aan het geven van goed uitgebreid lager onderwijs mogen gesteld worden, worden overschreden;

O. dat met den door Ged. Staten geraadpleegden Inspecteur van het Lager Onderwijs in de inspectie Arnhem moet worden aangenomen, dat door de inwilliging van de onderhavige aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet worden overschreden;

dat daarin geen verandering wordt gebracht door hetgeen de gemeenteraad daartegen heeft aangevoerd, aangezien de exploitatievergoeding krachtens art. 101 der Lager Onderwijswet 1920 buiten deze aangelegenheid staat;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren;

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

15 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 129 j°. art. 135.)

Wanneer beide gemeentebesturen eene wijziging van eene gemeenschappelijke regeling wenschen, waartegen overigens geen bezwaar bestaat, behooren Ged. Staten zich daartegen niet te verzetten op den enkelen grond, dat de bestaande regeling voor eene der partijen voordeeliger en voor de andere nadeeliger is dan de nieuwe. Tegen terugwerkende kracht van de wijziging bestaat geen bezwaar, vermits het niet onredelijk is, dat de gemeentebesturen eene regeling, aan welke zij voor de toekomst de voorkeur geven, ook voor het verleden willen doen gelden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Beverwijk tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 24 December 1935, N°. 1, waarbij goedkeuring is onthouden aan het gemeenschappelijk raadsbesluit, vastgesteld door den gemeenteraad van Beverwijk dd. 3 Mei 1935 en door dien van Heemskerk dd. 8 Mei 1935, strekkende tot wijziging van de in 1927 tusschen beide gemeenten getroffen regeling in zake de levering van gas;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 April 1936, N°. 149;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 Juni 1936, N°. 11896 Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat ingevolge de bij het vorengenoemd gemeenschappelijk raadsbesluit aangebrachte wijziging in de onderhavige regeling inzake de levering van gas, welke wijziging wordt geacht gegolden te hebben van den datum af, waarop de gaslevering in Heemskerk een aanvang heeft genomen, artikel 4 der regeling wordt gelezen als volgt:

„Voor de ingezetenen van Heemskerk zullen altijd dezelfde gastarieven gelden als voor de ingezetenen van Beverwijk.

Mocht de winst van Beverwijk's gasbedrijf — hieronder ook begrepen retributie, recog-

nitie en aandeel in de bestuurskosten der gemeente — op de exploitatie Heemskerk een bedrag van één cent per afgeleverde M³ gas overschrijden en deze winst aan Beverwijk worden uitgekeerd, dan zal Heemskerk in die meerdere winst deelen in verhouding tot het aantal M³'s verkocht gas over gasmeters in Heemskerk tot het totaal aantal M³'s door het gasbedrijf van Beverwijk over gasmeters verkocht gas, met dien verstande, dat de winstuitkeering aan Heemskerk niet zal plaats hebben, alvorens het gegarandeerde gasverbruik in die gemeente is bereikt.";

dat het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland, waarbij aan het gemeenschappelijk raadsbesluit goedkeuring is onthouden, steunt op de overwegingen, dat de onderwerpelijke wijziging van de gemeenschappelijke regeling inzake de gaslevering door Beverwijk, afgezien van eene redactiewijziging van den eersten zin van art. 4 dier regeling, hierop neerkomt, dat, te rekenen van den datum, waarop de gaslevering in Heemskerk een aanvang heeft genomen, het aandeel van de gemeente Heemskerk in de winst van het gasbedrijf der gemeente Beverwijk wordt beperkt tot de winst, welke op de gaslevering in Heemskerk wordt gemaakt; dat deze wijziging, waarmede wordt beoogd een einde te maken aan het tusschen beide gemeenten gerezen geschil inzake de toepassing van de gemeenschappelijke regeling, ten aanzien van de winstverdeeling van een geheel ander beginsel uitgaat dan te dien aanzien in de oorspronkelijke regeling is neergelegd; dat uit de te dezer zake zoowel schriftelijk als mondeling verkregen inlichtingen is gebleken, dat de aanvaarding van het gewijzigde stelsel van winstverdeeling voor de gemeente Heemskerk beteekent het volledig prijsgeven van hare met betrekking tot dit punt uit de gemeenschappelijke regeling voortvloeiende rechten, gelijk die zijn bevestigd door de op 20 Augustus 1934 tusschen de gemeenten Heemskerk en Beverwijk in het nadeel van de laatstgenoemde gemeente gewezen arbitrale uitspraak, zonder dat tegenover dat offer van de zijde van de gemeente Heemskerk door de gemeente Beverwijk eenigerlei redelijke compensatie wordt gesteld; dat immers eene zoodanige compensatie geenszins is gelegen in de wijziging van den eersten zin van art. 4 der gemeenschappelijke regeling, welke wijziging niet anders dan als eene redactie-verbetering is te beschouwen; dat namelijk ook de bepalingen van art. 4, juncto art. 2, van de oorspronkelijke regeling kennelijk deze strekking hebben, dat de tarieven voor de gaslevering aan de ingezetenen in beide gemeenten gelijk zullen zijn en dat eene verhooging van deze tarieven alleen voor de ingezetenen van Heemskerk zal zijn uitgesloten;

dat, in verband met het vorenstaande, door de onderwerpelijke wijziging van de gemeenschappelijke regeling de belangen van de gemeente Heemskerk ernstig worden geschaad; dat voorts door het verleenen van terugwerkende kracht aan deze wijziging tot het tijdstip, waarop de gaslevering in Heemskerk is aangevangen, de vorenvermelde arbitrale uitspraak, waaraan door de gemeente Beverwijk, die daarbij in het ongelijk werd gesteld, tot dusverre nimmer behoorlijk uitvoering is gegeven, geheel zal worden te niet gedaan, zoodat de gemeente Heemskerk zelfs over de afgeloopen jaren niet zal ontvangen datgene, waarop zij krachtens deze uitspraak recht heeft;

dat de gemeenteraad van Beverwijk in beroep aanvoert, dat de onderwerpelijke wijziging ertoe strekt om, zoowel ten aanzien van den gasprijs in Heemskerk, als wat aangaat de deelgerechtigheid van Heemskerk in door het gasbedrijf van Beverwijk gemaakte winst, de tusschen Beverwijk en Heemskerk gerezen geschillen, voor zoover nog bestaande ten dage van de vaststelling der onderwerpelijke wijziging — te weten: *a.* geschil over het àl dan niet bestaan van het recht der gemeente Beverwijk, den gasprijs in Heemskerk te verhoogen zonder gelijke verhooging van den gasprijs in Beverwijk, en *b.* geschil over de beteekenis en de draagwijdte van het dictum der tusschen Beverwijk en Heemskerk gewezen arbitrale beslissing —, uit den weg te ruimen en wel door de redactie van art. 4 van het gas contract 1927 in overeenstemming te brengen met de bedoelingen, welke zoowel bij Beverwijk als bij Heemskerk op elk van beide punten bij het tot stand komen van dat contract hebben voorgezeten, en die bedoelingen effectief te doen zijn, te rekenen van den datum af, waarop de gaslevering in Heemskeek een aanvang heeft genomen; dat derhalve de onderwerpelijke wijziging beoogd de oplossing van een tweevoudig geschil, en wel door ten aanzien van elk der beide geschilpunten terug te keeren tot de beginselen, waarvan bij het opmaken der oorspronkelijke regeling is uitgegaan, maar welke in die regeling in de formuleering van art. 4 niet tot haar recht zijn gekomen; dat deze terugkeer tot de bedoelingen der oorspronkelijke regeling en de ondubbelzinnige vastlegging dier bedoelingen in de wijziging der regeling zoowel van Beverwijk als van Heemskerk een offer heeft gevergd; dat overigens het door Heemskerk ten deze gebrachte offer naar de meening van Beverwijk al zeer gering moet worden genoemd, beteekenende Heemskerk's recht uit de oorspronkelijke redactie van art. 4, gelijk dat recht is komen vast te staan door de tusschen Beverwijk en Heemskerk gewezen arbitrale beslissing, eene vordering over het jaar 1929 ad nihil en eene vordering over het jaar 1930 ad f 60.02; dat daartegenover Beverwijk een in geldelijk opzicht veel grooter offer bracht, door af te zien van de mogelijkheid van eenzijdige gasprijsverhooging in Heemskerk, waartoe de oorspronkelijke regeling haar de bevoegdheid gaf, zij het in tegenstelling met de bedoeling, welke bij het opmaken dier regeling heeft voorgezeten; dat van beschadiging van de belangen van Heemskeek in geenen deele kan worden gesproken; dat ten slotte niet terecht ervan kan worden gewaagd, dat door de gemeente Beverwijk nimmer behoorlijk uitvoering aan de tusschen haar en de gemeente Heemskerk gewezen arbitrale beslissing is gegeven, vermits 1. Beverwijk binnen den door arbiters gestelden termijn aan Heemskerk heeft doen toekomen een overzicht van de bedrijfsresultaten van Beverwijk's gasbedrijf over de jaren 1929 en 1930

(in verband waarmee de aandacht erop wordt gevestigd, dat Heemskerk, terecht, nimmer eenige aanspraak heeft beweerd op de dwangsom ad f 50 per dag, waartoe arbiters Beverwijk hebben veroordeeld voorgeval van niet-nakoming der uitspraak en 2. Beverwijk heeft betaald aan kosten voor arbiters f 1300 en aan kosten voor Heemskerk's rechtsgeleerden raadsman f 733.33, terwijl voorts Beverwijk heeft erlangd de goedkeuring van Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 's raads besluit, zich te verweren tegen eene nieuwe vordering van Heemskerk tot benoeming van arbiters, ten einde te komen tot gerechtelijke vaststelling van de beteekenis en de draagwijdte der tusschen Beverwijk en Heemskerk gewezen arbitrale beslissing, welke vordering de burgemeester van Heemskerk voortgang heeft pogen te doen vinden ondanks het besluit van den gemeenteraad van Heemskerk betreffende de onderwerpelijke wijziging;

O. dat het bij het gemeenschappelijk raadsbesluit gewijzigde art. 4 een op zichzelf alleszins aanvaardbare regeling inhoudt betreffende de tarieven, welke voor de ingezetenen der gemeente Heemskerk zullen gelden, alsmede betreffende het aandeel in de winst, waarop die gemeente in voorkomend geval aanspraak zal kunnen maken;

dat de terugwerkende kracht, welke in het gemeenschappelijk raadsbesluit aan het bepaalde in het nieuwe art. 4 wordt toegekend, evenmin bezwaar ontmoet, vermits het niet onredelijk is, dat de beide betrokken gemeentebesturen een regeling als in art. 4 neergelegd, aan welke zij voor de toekomst de voorkeur geven, ook voor het verleden willen doen gelden;

dat weliswaar de nieuwe regeling voor de gemeente Heemskerk minder gunstig is dan de bestaande, zoodat in zóóverre zou kunnen worden gezegd, dat de belangen van die gemeente door de wijziging worden geschaad, doch dat hierin geen aanleiding kan worden gevonden, de goedkeuring aan het gemeenschappelijk raadsbesluit te onthouden;

dat toch de strekking van het aan Ged. Staten ten aanzien van gemeenschappelijke regelingen tusschen gemeenten toekomende recht van goedkeuring meebrengt, dat, wanneer beide gemeentebesturen eene wijziging van de regeling wenschen, waartegen overigens geen bezwaar bestaat, Gedeputeerde Staten zich daartegen niet behooren te verzetten op den enkelen grond, dat de bestaande regeling voor eene der partijen voordeeliger en voor de andere nadeeliger is dan de nieuwe;

dat mitsdien Ged. Staten ten onrechte hunne goedkeuring aan het gemeenschappelijk raadsbesluit hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Holland, het gemeenschappelijk raadsbesluit, vastgesteld door den gemeenteraad van Beverwijk dd. 3 Mei 1935 en door dien van Heemskerk dd. 8 Mei 1935, alsnog goed te keuren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

15 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet artt. 3 en 7.)

Rechtb.: Al zou moeten worden aangenomen, dat het verschaffen van muntstukken in een winkel door het personeel aan het publiek i. v. m. het doen van aankoopen in dien winkel door dat publiek, onder bedienen in den zin van de Winkelsluitingswet zou vallen, zijn toch de bewezenverklaarde handelingen [de winkeljuffrouw heeft iemand bediend door hem een muntstuk te verschaffen ten einde hem het gebruik van een in de winkeldeur aanwezige automaat mogelijk te maken] niet strafbaar, omdat de bepalingen der wet niet van toepassing zijn op de verkoopsautomaten en derhalve het bedienen van zulk een automaat gedurende den tijd, dat de winkel voor het publiek gesloten moet zijn, niet verboden is.

H. R.: De Rechtb., sprekende van het bedienen van een automaat, bedoelt kennelijk het verrichten van zekere handelingen, opdat het publiek van den automaat gebruik kan maken, waarmede zij binnen de grenzen der t.l.l. bleef.

De i. c. verrichte handeling, welke zich bepaalde tot het verschaffen, ten gebruike in den automaat, van een muntstuk in ruil van een gelijkwaardig, doch afgesleten muntstuk, is in ieder geval niet een *bedienen* in den zin van art. 7 der wet.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Haarlem, requirant van cassatie tegen een vonnis van die Rechtbank van 16 Jan. 1936, waarbij in hooger beroep is vernietigd een vonnis van het Kantongerecht te Haarlem van 16 Sept. 1935 en H. J. F. S., bakker te Beverwijk, ter zake van het bewezenverklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Met vernietiging van een veroordeelend vonnis van den Kantonrechter te Haarlem verklaarde de Arr.-Rechtbank te Haarlem in hooger beroep op 16 Januari 1936 ten laste van gerequireerde bewezen, dat op 27 Juni 1935 des namiddags omstreeks te 10.45 uur in de gemeente Beverwijk Elisabeth Schilder, die in verdachte's dienst was en toen in na te noemen winkel dienst deed, in den in perceel ..... gevestigden winkel — zijnde een besloten ruimte, waar eetwaren aan het publiek in het klein plachten te worden verkocht en afgeleverd — iemand heeft bediend door hem een muntstuk te verschaffen, teneinde hem het gebruik van een in de winkeldeur van dien winkel aanwezige automaat mogelijk te maken of te vergemakkelijken, zulks terwijl die winkel toen voor het publiek gesloten moest zijn; verdachte was hoofd of bestuurder van dien winkel en de verkoop van eetwaren door middel van die automaat behoorde tot de exploitatie van dien winkel.

De Rechtbank achtte echter het bewezene niet strafbaar, waarbij zij overwoog, dat toch — ook al zou aangenomen moeten worden, dat het verschaffen van muntstukken in een winkel door het personeel aan het publiek in verband met het doen van aankoopen in dien winkel door dat publiek, onder bedienen in

den zin van de Winkelsluitingswet zou vallen, de bewezen handelingen toch niet strafbaar zijn volgens deze wet, omdat de bepalingen daarvan niet van toepassing zijn op de verkoopsautomaten en derhalve bedienen van zulk een automaat gedurende den tijd, dat de winkel voor het publiek gesloten moet zijn, niet verboden is en ontsloeg daarom verdachte van alle rechtsvervolging.

De Officier van Justitie bij gemelde Rechtbank, die veroordeeling gevorderd had, kon zich bij deze beslissing niet neerleggen, stelde beroep in cassatie in, en draagt thans bij schriftuur als middelen voor:

I. S. of v. t. van de artt. 348, 315 j°. 422 Sv., door de bewezen handelingen nader te omschrijven als het bedienen van een automaat, en vervolgens te beslissen, dat dit laatste niet strafbaar is, aldus geen recht doende op den grondslag der telastelegging;

II. S. of v. t. van de artt. 3, 7 en 10 der Winkelsluitingswet 1930 S. 460, door (impliciete) te beslissen, dat de bewezen handelingen vallen onder die, welke de wetgever in art. 3 lid 1 der genoemde wet op het oog had.

Ter toelichting van het eerste middel zegt hij, dat niet is ten laste gelegd het bedienen van een automaat, doch het bedienen van een persoon, zij het dan in verband met de aanwezige automaat, terwijl hij als grond voor het tweede middel aanvoert dat de bepaling van art. 3 lid 1 der Winkelsluitingswet 1930 S. 460, alleen buiten het terrein van deze wet stelt handelingen, die een rechtstreeksche behandeling van een automaat vormen, waarop ook de redactie-wijziging, die deze bepaling heeft ondergaan, wijst.

De feitelijke toedracht waarop het oordeel der Rechtbank berust is deze, dat iemand 's avonds tegen elven aan dien gesloten winkel belde, en dat deze persoon, toen de winkeljuffrouw de deur geopend had, haar vertelde, dat hij niet in het bezit was van een goed kwartje om in de zich in de winkeldeur bevindende automaat te werpen, hetgeen hem gebleken was omdat met het afgesleten kwartje, dat hij gebruikt had, de automaat niet werkte. De winkeljuffrouw heeft toen het afgesleten kwartje van dien persoon in ontvangst genomen, en hem, terwijl hij in de geopende winkeldeur stond er een gaaf kwartje voor in de plaats gegeven. Het doel werd daarmede bereikt, die persoon heeft met het gave kwartje de automaat in werking kunnen stellen en is met de aldus op eenigszins omslachtige wijze verkregen eetwaar vertrokken.

Het wil mij voorkomen, dat het eerste middel onjuist is. Er is hier niet in den geopenden winkel verkocht of afgeleverd, maar de winkeljuffrouw heeft een klant van de automaat geholpen. Niet is gebleken, dat de winkel voor het publiek geopend was, integendeel, maar er is een middel verschaft om den klant de automaat in werking te doen stellen, toen hij daartoe niet bij machte bleek, wat ik op een lijn zou willen stellen met het optillen van een dreumes, om hem de gelegenheid te geven een cent te werpen in het spleetje waar hij niet bij kan, ten einde het begeerde stuk kauwgom uit een automaat meester te worden. Er is hier dus niet sprake van het bedienen van het publiek, zelfs niet naar mijn opvatting van het bedienen van een automaat, zooals de Rechtbank zegt, maar van het iemand helpen, opdat deze zich van de automaat kan bedienen.

De wet gebruikt den term „bedienen" in art. 7 l. 1, maar bedoelt daarmede een geheel andere handeling dan de zooeven besprokene, n.l. verkoopen of afleveren „over het hekje", zooals ook uit de Memorie van Toelichting blijkt.

Indien dit juist is, dan blijft de vraag in het tweede middel gesteld ter beantwoording over, n.l. of art. 3 l. 1 alleen buiten het terrein der wet de handelingen stelt, welke een rechtstreeksche behandeling van een automaat vormen, waarvan dan in dit geval volgens requirant, gezien de feiten niet sprake zou zijn.

Na de wijziging der Winkelsluitingswet 1930 krachtens de wet van 24 Juli 1934, S. 450, luidt art. 3 o. m. „De bepalingen dezer wet zijn niet van toepassing op verkoopautomaten". De woorden dezer bepaling verschillen in beginsel niet van wat in de wet vóór de wijziging stond.

Bij het voorstel tot wijziging waren de automaten uit de wet verdwenen, en stelde de Minister dus voor, hoewel Z.Exc. zulks in de Memorie van Toelichting niet nader toelichtte, den verkoop door middel van automaten onder de werking der Wet te brengen.

Bij het Voorloopig Verslag (1933—1934, 270, n°. 4) rezen tegen deze schrapping dadelijk bezwaren. De Minister lichtte zijn zwijgen toe in de Mem. van Antwoord met de opmerking (1933—1934, 270, n°. 5) dat een wettelijke regeling van verkoop door middel van automaten in voorbereiding was, maar oordeelde het ten slotte beter dezen verkoop weer in de wet te vermelden, waartoe hij een nader voorstel deed, dat de zooeven vermelde redactie volgt (zie n°. 6). Aldus stond de bepaling dan ook opgenomen in het Ontwerp van Wet, zooals het luidde na de daarin tot en met 24 Mei 1934 aangebrachte wijzigingen (zie n°. 17).

Bij de openbare beraadslagingen in de Tweede Kamer is wel vurig gedebatteerd over de regelingen betreffende consumptie-ijs, ijswafeltjes e. d., verder in art. 3 vermeld, doch over de automaten gezwegen, en ook de Eerste Kamer heeft over dit punt niets — voor deze zaak van belang — te berde gebracht.

Ik meen derhalve te mogen concludeeren, dat ten aanzien van de verkoopsautomaten de wetswijziging geen verandering heeft gebracht, en de redactie-wijziging in het tweede middel bedoeld nergens op wijst.

Het komt mij dan ook voor, dat het vonnis der Rechtbank juist is gewezen, omdat ik in het ruilen van het afgesleten kwartje door de winkeljuffrouw voor een dat korter in omloop was, niets strafbaars zie en dit niet de benaming zou willen geven van „bedienen".

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de telastelegging is bewezen verklaard, dat enz. (zie conclusie);

O. dat de Rechtb. den gerequireerde heeft ontslagen van rechtsvervolging op grond, dat het bewezenverklaarde niet strafbaar is en daaromtrent heeft overwogen: dat — al zou aangenomen moeten worden, dat het verschaffen van munstukken in een winkel door het personeel aan het publiek in verband met het doen van aankoopen in dien winkel door dat publiek, onder bedienen in den zin van de Winkelsluitingswet zou vallen — de bewezen handelingen toch niet strafbaar zijn volgens deze wet, omdat de bepalingen daarvan niet van toepassing zijn op de verkoopsautomaten en derhalve bedienen van zulk een automaat gedurende den tijd, dat de winkel voor het publiek gesloten moet zijn, niet verboden is; dat het bewezenverklaarde ook niet krachtens een ander wettelijk voorschrift strafbaar is;

O. omtrent de middelen:

dat de Rechtbank, waar zij spreekt van het bedienen van een automaat, kennelijk bedoelt het verrichten van zekere handelingen, opdat het publiek van den automaat kan gebruik maken, waarmede zij is gebleven binnen de grenzen der telastelegging, zoodat het eerste middel faalt;

dat wat er verder zij van de beslissing der Rechtbank, dat het verrichten van dergelijke handelingen buiten de bepalingen van de Winkelsluitingswet valt, in ieder geval de door Elisabeth Schilder verrichte handeling, welke zich bepaalde tot het verschaffen, ten gebruike in den automaat, van een muntstuk in ruil voor een, zooals uit de bewijsmiddelen blijkt, gelijkwaardig, doch afgesleten muntstuk, niet is bedienen in den zin van art. 7 der wet;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

15 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Hinderwet artt. 2 en 22.)

Hij, die als hoofd van een onderneming vaten petroleum op een stuk grond bewaart en opgeslagen houdt of vaten benzine en petroleum op een stuk grond bergt, hetgeen wijst op eene duurzame bestemming van den grond tot deze doeleinden, „houdt" een inrichting tot bewaring van vluchtige producten, dus „eene in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting", in den zin van art. 22 dier wet „in werking".

Ook bij het bewaren, opgeslagen houden en bergen van producten op een open terrein kan men, overeenkomstig de bedoeling van de Hinderwet, spreken van eene „inrichting" en dus ook van het „oprichten" en het „in werking brengen en houden" van eene inrichting.

[Aldus ook Adv.-Gen. Wijnveldt; deze nog over het zonderling verloop van deze zaak].

Op het beroep van J. A. v. H., oliehandelaar te Spijkenisse, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 11 Febr. 1936, krachtens hetwelk in hooger beroep — met vernietiging van een op 10 Oct. 1935 door het Kantongerecht te Brielle gewezen mondeling vonnis en, kennelijk gedeeltelijke, bekrachtiging van een op 12 Sept. 1935 door dit Kantongerecht bij verstek gewezen mondeling vonnis — de requirant ter zake „op een andere plaats dan in de vergunning is aangewezen een in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting in werking houden, tweemalen gepleegd", met toepassing van de artt. 1, 2 aanhef en onder IV, 22 aanhef en onder *a* der Hinderwet, 23, 62 Sr., is veroordeeld tot betaling van eene geldboete van vijftien gulden en drie dagen vervangende hechtenis voor het plegen van de eerste overtreding en tot betaling van eene geldboete van vijf gulden en één dag vervangende hechtenis voor het plegen van de tweede overtreding.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Blijkens de inleidende dagvaarding is aan requirant telastegelegd: „dat hij te Spijkenisse op 12 Juli 1935, als hoofd van een onderneming tot den handel in olie, op een perceel gronds, dat gelegen was op ongeveer 5 meter afstand van perceel Ganzegors ofwel Havenkade 71, welk perceel niet samen viel met perceel Ganzegorskade n°. 74, zonder de ingevolge de Hinderwet daartoe vereischte vergunning, een of meer vaten, geheel althans gedeeltelijk, gevuld met ruwe olie ofwel gas-petroleum alsmede een vat inhoudende 145 liter blanke petroleum heeft bewaard en opgeslagen gehouden en aldus een inrichting tot bewaring van vluchtige oliën in werking heeft gehouden.

De Kantonrechter te Brielle veroordeelde requirant bij verstek en bij mondeling vonnis van 12 September 1935, het telastegelegde bewezenverklarend en dit de benaming gevend „op een andere plaats dan in de vergunning is aangewezen, eene inrichting welke gevaar en schade kan veroorzaken, in werking houden" met toepassing der artt. 1, 2 aanhef en sub IV, 22 aanhef en sub *a*, 33 der Hinderwet tot een geldboete van f 15 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 3 dagen hechtenis.

De wijze, waarop hierna de zaak verder is verloopen is eenigszins zonderling. Requirant kwam in verzet, maar was intusschen opnieuw gedagvaard en thans terzake dat hij onder de gemeente Spijkenisse op of omstreeks 28 Aug. 1935, als hoofd van de onderneming op een perceel grond op een afstand van ongeveer 3 meter van de woning gemerkt Ganzegors of Havenkade n°. 71 een inrichting bestemd tot bewaring van benzine en ruwe petroleum, welke gevaar, schade of hinder zou kunnen veroorzaken, in werking heeft gesteld — aldaar was geborgen één vat inhoudende 145 liter benzine en op een afstand van ongeveer 5 meter van opgemelde woning waren geborgen twee ijzeren vaten elk inhoudende 195 liter ruwe of gas-petroleum — zijnde dit vluchtige stoffen of producten, zooals in art. 2, IV van de Hinderwet van 2 Juni 1875 S. 95 laatstelijk gewijzigd 1 Juli 1909, S. 246 omschreven, zonder dat hem verdachte daartoe vergunning door het gemeentebestuur van de gemeente Spijkenisse was gegeven.

De verzetzaak en de nieuwe zaak zijn blij-

kens het proces-verbaal der terechtzitting van het Kantongerecht Brielle tegelijk behandeld op 10 October 1935. Daar is uitgeroepen de zaak tegen Jan Arie v. H., verdachte bij dagvaarding van den 28sten September 1935 (de nieuwe, tweede zaak) tevens opposant bij exploit van 18 September 1935 (kennelijk de eerste zaak).

Na mondelinge mededeeling door den Kantonrechter van den korten inhoud der oorspronkelijke processen-verbaal der beide zaken en van het exploit van verzet is, volgens het relaas der terechtzitting, de behandeling aldus voortgezet:

De verdachte ondervraagd, heeft gezegd: (bij monde van zijn raadsman):

verdachte wordt thans opnieuw gedagvaard voor hetzelfde feit waarvoor verdachte bij verstekvonnis dd. 12 September 1935 is veroordeeld en waartegen verdachte thans in verzet is gekomen; vóórdat dus de zaak van 12 September j.l. in staat van gewijsde was, haast het O. M. bij dit Kantongerecht zich — daartoe aangespoord door belanghebbenden bij dit civielrechtelijk geschilpunt omtrent al of niet openbaarheid van een stuk Havenkade te Spijkenisse — de familie van H. op allerlei wijzen strafrechtelijk in de engte te drijven;

Men maakt zoodoende misbruik van Justitie en Politie voor doeleinden die op andere en elegantere wijze bereikt kunnen worden.

De verdachte nader ondervraagd heeft (persoonlijk) nog gezegd:

dat hij het hem bij dagvaarding van 28 Aug. j.l. telastegelegde feit heeft gepleegd, omdat hij niet anders kon handelen; immers heeft de firma Van B. voor hem den weg versperd en kon hij er niet langs met zijn auto, en die gaspetroleum moest toch ergens neergelegd worden. Er is een rechtsstrijd over het eigendomsrecht van een stuk Havenkade te Spijkenisse.

De Ambtenaar van het O. M. heeft daarop het woord gevoerd en na voorlezing zijne vorderingen schriftelijk overgelegd; (2 ×).

De raadsman van verd. antwoordt hierop.

Aan den verdachte wordt het recht gegeven om het laatst te spreken (2 ×).

Mondeling vonnis volgde, waarbij de Kantonrechter de bij verstek gewezen uitspraak van 12 September 1935 vernietigde en opnieuw rechtdoende uitsprak „Ontslag van rechtsvervolging wegens de voortgezette handeling van overtreding van de artt. 1, 2 aanhef en sub IV, 22 en sub *a* der Hinderwet, en zulks omdat verdachte deswege niet strafbaar moet geacht worden te zijn.

De Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht kwam in hooger beroep.

De Rechtbank te Rotterdam zegt in haar vonnis van 11 Februari 1936, dat het vonnis waarvan beroep, niet in stand kan blijven, nu zij in beide zaken tot een andere beslissing komt, en neemt dus op grond van den loop dezer procedure kennelijk aan dat de zaken gevoegd zijn.

Zij oordeelt bewezen, wat betreft het feit van 12 Juli 1935, dat verdachte te Spijkenisse op 12 Juli 1935 als hoofd van een onderneming tot den handel in olie, op een perceel gronds dat gelegen was op ongeveer 5 meter afstand van perceel Ganzegors of wel Havenkade 71, welk perceel niet samen viel met perceel Ganzegors 74, zonder de ingevolge de Hinderwet daartoe vereischte vergunning, vaten gevuld met ruwe of wel gaspetroleum alsmede een vat inhoudende 145 Liter blanke petroleum heeft bewaard en opgeslagen gehouden, en aldus een inrichting tot bewaring van vluchtige oliën in werking heeft gehouden. Eveneens verklaart zij het tweede feit bewezen, m. d. v. dat het is gepleegd op 28 Aug. 1935.

Zij verwerpt het verweer dat hier niet sprake zou zijn van een inrichting in den zin der wet, daarbij opmerkend: Een open ruimte kan een dergelijke inrichting zijn; zij is dit slechts, wanneer zij als zoodanig min of meer duurzaam wordt bestemd en min of meer regelmatig wordt gebruikt.

Dat verdachte die bestemming aan de ruimte had gegeven en er dat gebruik van maakte, volgt reeds uit het feit, dat de verbalisanten daar op 6 en 12 Juli vaten petroleum hebben aangetroffen als ook uit het feit, dat zij die daar op 28 Augustus 1935 nog hebben aangetroffen.

De bewezenverklaarde feiten leverden naar het oordeel der Rechtbank op: „Op een andere plaats dan in de vergunning is aangewezen een in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting in werking houden, twee malen gepleegd", strafbaar krachtens art. 1, 2 aanhef en sub IV, 22 aanhef en sub *a* der Hinderwet.

Met aanhaling nog van art. 62 Sr. beslist de Rechtbank met betrekking tot het feit van 12 Juli 1935, dat het vonnis waarvan beroep vernietigd en het bij dit laatste vernietigde verstekvonnis van 12 September 1935 bekrachtigd wordt.

Met betrekking tot het tweede feit legt de Rechtbank een geldboete op van f 5 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis.

De veroordeelde stelde beroep in cassatie in enz.

Reeds meermalen kwam in de rechtspraak de vraag ter sprake wat volgens de Hinderwet moet verstaan worden onder een inrichting in werking houden. De vergelijking van deze zaak met Uw arrest van 16 Februari 1931 (W. 12293; N. J. 1931, 1262) welke bij de toelichting gemaakt is, gaat m. i. echter niet op. Daar ontsloeg de H. R. requirant van alle rechtsvervolging, omdat het telastegelegde feit hierop neerkwam, dat requirant een hoeveelheid afval aanwezig heeft gehad, hetgeen niet is het in werking brengen van een inrichting in den zin der Hinderwet.

In deze zaken is ook telastegelegd, dat requirant een inrichting in werking heeft gehouden of gesteld, maar zijn de bewezen verklaarde feiten wat betreft 12 Juli 1935, dat requirant vaten olie ter plaatse heeft bewaard en opgeslagen gehouden, en wat betreft 28 Aug. 1935, dat hij een inrichting in werking heeft gesteld, omdat hij ter plaatse vaten olie geborgen had.

Ik meen derhalve, dat de Rechtbank op grond van de vastgestelde feiten tot de slotsom kon komen, gezien het regelmatig gebruiken van den grond tot bewaren der vaten olie, dat hier een inrichting in werking gehouden en gesteld was in den zin der wet, en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

„S., althans v. t. van de artt. 1, 2, 22 der Hinderwet, 348, 350, 351, 352, 358, 359 en 425 Sv., door het bewezen verklaarde strafbaar te oordeelen, hoewel het „bewaren en opslaan op een perceel „niet is een strafbaar feit, kunnende in ieder geval uit de bewijsmiddelen niet worden afgeleid, dat requirant een inrichting tot het bewaren en opslaan heeft in werking gebracht", waarbij nog is opgemerkt, dat vaststaat, dat de petroleum lag op een stuk grond en dat het hebben van een stuk grond, waarop petroleum wordt bewaard, niet is het oprichten van een inrichting en het bewaren van petroleum op een naakt stuk grond niet is oprichten van een verboden inrichting;

O. dat — met qualificatie en strafoplegging als voormeld ten laste van den requirant is bewezen verklaard:

1. dat requirant te Spijkenisse op 12 Juli 1935 als hoofd van een onderneming tot den handel in olie, op een perceel gronds, dat gelegen was op ongeveer 5 meter afstand van perceel Ganzegors of wel Havenkade 71, welk perceel niet samenviel met perceel Ganzegors 74, zonder de ingevolge de Hinderwet daartoe vereischte vergunning, vaten gevuld met ruwe of wel gaspetroleum alsmede een vat inhoudende 145 liter blanke petroleum heeft bewaard en opgeslagen gehouden en aldus een inrichting tot bewaring van vluchtige oliën in werking heeft gehouden;

2°. dat requirant onder de gemeente Spijkenisse op 28 Augustus 1935, als hoofd van de onderneming op een perceel grond op een afstand van ongeveer 3 meter van de woning gemerkt Ganzegors of Havenkade n°. 71 een inrichting bestemd tot bewaring van benzine of ruwe petroleum, welke gevaar, schade of hinder zou kunnen veroorzaken, in werking heeft gesteld — aldaar was geborgen één vat inhoudende 145 liter benzine en op een afstand van ongeveer 5 meter van opgemelde woning waren geborgen twee ijzeren vaten, elk inhoudende 195 liter ruwe of gaspetroleum — zijnde dit vluchtige stoffen of producten, zooals in art. 2, IV van de Hinderwet van 2 Juni 1875 S. 95 laatstelijk gewijzigd 1 Juli 1909 S. 246 omschreven, zonder dat hem, requirant, daartoe vergunning door het gemeentebestuur van de gemeente Spijkenisse was gegeven;

O. omtrent het middel:

dat hij, die als hoofd van eene onderneming vaten petroleum op een stuk grond bewaart en opgeslagen houdt of vaten benzine en petroleum op een stuk grond bergt, welk een en ander wijst op eene duurzame bestemming van den grond tot deze doeleinden, eene inrichting tot bewaring van vluchtige producten, dus „eene in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting", in den zin van art. 22 dier wet, „in werking houdt";

dat in het middel blijkbaar de meening wordt gehuldigd, dat men bij het bewaren, opgeslagen houden en bergen van producten op een open terrein niet kan spreken van eene „inrichting" en dus ook niet van het „oprichten" en het „in werking brengen of houden" van eene inrichting, doch dat deze meening blijk geeft van eene te letterlijke, met de bedoeling der Hinderwet strijdige opvatting van gemelde uitdrukkingen, welke mede naar het taalgebruik — zij het in eenigszins figuurlijken zin — kunnen worden gebezigd bij bewaar-, opslag- en bergplaatsen, welke enkel bestaan uit een open terrein;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

15 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 art. 2, 3°.)

Req. geeft aan den deelnemer in een z.g. loterijclub een door hem, req., onderteekend stuk af, waarin staat vermeld, dat de deelnemer op de voorwaarden, in de bewezenverklaring aangegeven, o. m. recht heeft op den eigendom van een evenredig deel van aandeelen in zekere door het Koninkrijk België uitgegeven premieleeningen, zoomede op een evenredig deel in de aan die aandeelen verbonden winkansen. Uit het samenstel van voorwaarden blijkt voorts, dat niet de z.g. loterijclub de beschikking over de oorspronkelijke aandeelen in de Belgische premieleeningen en over de op die aandeelen te vallen prijzen en premiën verkrijgt, doch dat req. zich de beschikking daarover heeft verzekerd. Op grond van een en ander kan worden aangenomen, dat de bedoelde stukken certificaten zijn in den zin van art. 2 onder 3 Loterijwet 1905.

Noch de omstandigheid, dat 20 deelnemers *gezamenlijk* recht hebben op den eigendom van bepaalde aandeelen in de premieleeningen, noch de beweerde toepasselijkheid van „vereenigingsrecht" op de onderlinge verhouding der deelnemers, kon aan het karakter der bewijzen als certificaten afbreuk doen. Bij de bepaling van het karakter dier bewijzen komt het aan op de verhouding tusschen req. en de deelnemers en niet op de verhouding der laatsten.

Op het beroep van C. J. N., koopman, te Middelburg, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Middelburg van 6 Maart 1936, waarbij wat de bewijsvoering betreft is bevestigd een op 11 Dec. 1935 door het Kantongerecht te Middelburg gewezen vonnis, maar voor het overige dit vonnis is vernietigd en de requirant ter zake „op eenige wijze de deelneming door middel van certificaten rechtgevende op den gedeeltelijken eigendom van een oorspronkelijk aandeel in een premieleening en op de aan zoodanig aandeel verbonden winkans bij trekkingen, onder welke benaming ook, in premieleeningen openstellen", met toepassing van de artt. 2 onder 3° en 6 der Loterijwet 1905, is veroordeeld tot hechtenis voor den tijd van 14 dagen;

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luiden-

de: s., althans v. t. van de artt. 351 en 353 Sv. en 1 en 2 van de Loterijwet 1905;

O. dat — met qualificatie en strafoplegging als is vermeld — ten laste van den requirant is bewezen verklaard:

dat hij te Middelburg gedurende de maanden April tot en met December 1934 en Januari tot en met April 1935 de deelneming door middel van certificaten heeft opengesteld in de 4 % Premieleening 1921 en in de 5 % Premieleening 1922, 1923 en 1932, alle van het Koninkrijk België, door in zijne hoedanigheid van directeur van het Obligatiekantoor „Fortuna" voor Premieobligaties van het Koninkrijk België voor het publiek de gelegenheid open te stellen om deel te nemen in meer dan één 5 jaar durende zoogenaamde loterijclub van 20 leden en wel per club tegen betaling van een contributie van f 25 ineens of wel 5 jaartermijnen van f 6 of wel 10 halfjaartermijnen van f 3, of wel 20 kwartaaltermijnen van f 1.50 of wel 60 maandtermijnen van f 0.50 (zulks ter keuze van den deelnemer), alles verhoogd met f 0.05 zoogenaamde incassokosten, terwijl voor de toetreding tot een zoodanige club bovendien eenmaal een bedrag van f 0.50 verschuldigd was, welke deelneming den deelnemers het recht gaf op den eigendom voor een evenredig deel van een aandeel van elk der bovengenoemde premieleeningen en op een evenredig deel in de aan zulk een aandeel verbonden winkans bij trekkingen, waarbij aan de deelnemers een papier werd uitgereikt, vermeldende op de voorzijde de aanduidingsletters van de loterijclub, tot welke zij waren toegetreden, den naam van den betrokken deelnemer, de series en de nummers der door voornoemd Obligatiekantoor voor die club aangekochte aandeelen in bovengemelde premieleeningen, benevens een contrôlenummer en een registernummer, en op de achterzijde tien artikelen bevattende „Algemeene Voorwaarden" voor de deelneming in een zoodanige club, te weten:

Art. 1. Het Obligatiekantoor „Fortuna" voor Premie-Obligatiën van het Koninkrijk België is gevestigd te Middelburg. Het heeft ten doel het administreeren van bij de wet geoorloofde loterijclubs, tot deelneming in welke de leden bij toetreding een inleggeld van f 0.50 en eene contributie als in art. 2 aangegeven betalen. De duur der club is 5 jaar.

Art. 2. De contributie per lid bedraagt: *a.* bij betaling ineens f 25; *b.* bij betaling in 60 maandelijksche termijnen f 0.50 per maand. De betalingen kunnen per jaar, per half jaar of per kwartaal geschieden, naar keuze van de leden. Deze zijn echter verplicht bij hunne aanmelding het inleggeld en de eerste termijnstorting in hun geheel te voldoen tegen een geteekende kwitantie, door den Agent af te geven.

Art. 3. Het lid verplicht zich door zijn schriftelijke aanmelding, alle betalingen stipt op den vervaldag, dat is den eersten van iedere maand te verrichten.

Bij overlijden gaan alle rechten en verplichtingen der leden op hunne rechtverkrijgenden over.

Art. 4. Door het enkele feit, dat niet op den vervaldag is betaald, is het lid in gebreke. Na den vervaldag zal terstond door het kantoor een kwitantie worden aangeboden tot een bedrag, verhoogd met 15 cent incassokosten. Zoo deze op eerste aanbieding niet of niet geheel voldaan wordt, verliest het lid al zijn rechten en is het Kantoor gerechtigd alle nog volgende contributiebetalingen ineens te vorderen.

Art. 5. Alle onkosten, vallende op de contributiebetalingen of inning, komen ten laste van de leden.

Art. 6. Van eventueele adresverandering wordt door de leden terstond kennis aan voormeld kantoor gegeven.

Art. 7. Elk lid speelt voor 1/20 mee in de Loterijclub, waarin hij deelneemt, voor welke club in prolongatie worden aangekocht 1 obligatie Belgische Leening 1921, 1 idem 1922, 1 idem 1923 en 1/10 idem 1932. De nummers dezer obligatiën worden vermeld op het Bewijs van Lidmaatschap, aan elk lid af te geven, na ontvangst der tweede termijnstorting.

Art. 8. Ingeval van uitloting eener Obligatie worden nieuwe nummers toegezonden en een eventueele winst onder de leden der club verdeeld.

Art. 9. Na afloop der club (5 jaar) worden de obligaties ter Beurze verkocht en de opbrengst onder de leden der club verdeeld.

Art. 10. Aan een lid kan op diens daartoe gedaan schriftelijk verzoek, wanneer hij gedurende één jaar alle contributies op de juiste wijze heeft voldaan, ontheffing van verder contributiebetaling verleend worden, doch niet anders dan met prijsgeving van de aan het lid komende rechten, voortvloeiende uit het bepaalde in de artt. 8 en 9 der Algemeene Voorwaarden.

N. B. Aan mondelinge mededeelingen of toezeggingen, niet overeenkomende met of in strijd met deze bepalingen, is het Kantoor niet gebonden. Alle gevallen, waarin voornoemde bepalingen niet voorzien, zullen worden behandeld volgens goede trouw en usance;

O. dat ter toelichting van het middel in hoofdzaak is aangevoerd: dat ten onrechte is aangenomen, dat de „bewijzen van inschrijving" certificaten zijn in den zin van art. 2 onder 3 der Loterijwet 1905; dat toch die bewijzen alleen blijk geven, dat de ontvanger lid is van een loterijclub; dat, anders dan de houder van een certificaat, die met de houders van andere certificaten op dezelfde waardepapieren een vrij mede-eigendom heeft, de houder van het „bewijs van inschrijving" met de houders der andere bewijzen van inschrijving, op dezelfde waardepapieren betrekking hebbende, een „gebonden" mede-eigendom heeft, in dien zin, dat de betrokkenen een door haar eigen regelen beheerschte gemeenschap hebben, waarop regelen van het vereenigingsrecht van toepassing zijn, terwijl bovendien niet de uitgever zelf (requirant), maar de club de beschikking over de „premieleeningen" verkreeg, gevende het „bewijs van inschrijving" geen recht op den gedeeltelijken eigendom van „premieleeningen", prijzen of premiën;

O. dat het middel faalt;

dat immers vaststaat, dat requirant aan den deelnemer in een zoogenaamde loterijclub af-

geeft een door hem, requirant, onderteekend stuk, waarin staat vermeld, dat de deelnemer op de voorwaarden, in de bewezenverklaring aangegeven, onder meer recht heeft op den eigendom van een evenredig deël van aandeelen in zekere door het Koninkrijk België uitgegeven premieleeningen, zoomede op een evenredig deel in de aan die aandeelen verbonden winkansen;

dat verder uit het geheele samenstel der voorwaarden blijkt, dat, anders dan requirant wil doen gelooven, niet de zoogenaamde loterijclub de beschikking over de oorspronkelijke aandeelen in de Belgische premieleeningen en over de op die aandeelen te vallen prijzen en premiën verkrijgt, doch dat requirant zich de beschikking daarover heeft verzekerd;

dat op grond van een en ander kon worden aangenomen, dat de bedoelde stukken zijn certificaten in den zin van art. 2 onder 3 der Loterijwet 1905;

dat nòch de omstandigheid, dat 20 deelnemers gezamenlijk recht hebben op den eigendom van bepaalde aandeelen in de Belgische premieleeningen — hetgeen slechts in zoover juist is, dat ieder houder van een bewijs van inschrijving recht heeft op 1/20 aandeel, —, nòch de door requirant beweerde toepasselijkheid van „vereenigingsrecht" op de onderlinge verhouding der deelnemers, aan het karakter der bewijzen als certificaten afbreuk kon doen, daar het ter bepaling van het karakter dier bewijzen aankomt op de verhouding tusschen requirant en de deelnemers en niet op de onderlinge verhouding der laatsten;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Adv.-Gen. Berger.*] (N. J.)

---

15 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (M. en R.wet art. 22; Sv. art. 358.)

Dat req. heeft gereden met zoodanige snelheid, dat zij niet geacht kon worden meester te zijn van haar met die snelheid voortrijdende automobiel, is geen qualificatie in wettelijken zin, terwijl, ongeacht of men de bewezenverklaarde wijze van rijden als een feit dan wel als eene conclusie uit bepaalde feiten wenscht te beschouwen, het enkel van belang is of die wijze van rijden uit de bewijsmiddelen kan worden afgeleid. Dit laatste is inderdaad het geval.

Uit de getuigenverklaringen heeft de Rechtb. kunnen afleiden, dat, nu een zoo gering voorval, n.l. dat een op de voor req. linkerhelft van den weg zich bevindend paard een weinig op zij draaide naar het midden van den weg, req. er toe bracht om verder dan noodig was naar rechts uit te wijken en zelfs te gaan rijden op een berm, waarvan zij niet wist, of die berm wel berijdbaar was, verd. niet over voldoende rijvaardigheid beschikte om, met eene groote snelheid over dien weg rijdende, tevens haar automobiel meester te blijven.

Art. 22 M. en R.wet wil strafbaar stellen ook zoodanig rijden, hetwelk, alle omstandigheden in aanmerking genomen, door de wijze waarop of de snelheid, waarmede het geschiedt, het verkeer op den weg onvrij of onveilig maakt, hetgeen ook kan geschieden daar waar verkeer geregeld plaats heeft, al bevinden zich precies op het oogenblik dat, en juist ter plaatse, waar het rijden plaats vindt, geen andere voertuigen of personen.

De Rechtb. heeft het beroep op de artt. 40 en 42 Sr. op voldoende wijze weerlegd.

Op het beroep van G. E. M., echtgenoote van N. H. te Groningen, requirante van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Groningen van 12 Maart 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht aldaar van 1 Nov. 1935 [opgenomen in 1936 n°. 149], requirante ter zake van: „als bestuurder van een motorrijtuig daarmede over een weg rijden met zoodanige snelheid, dat de vrijheid en de veiligheid van het verkeer wordt in gevaar gebracht", met aanhaling van de artt. 22 en 29 der Motor- en Rijwielwet, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van driehonderd gulden en vervangende hechtenis van vijftig dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Fick;

Gelet op het middel van cassatie, door de requirante voorgesteld bij schriftuur, luidende:

„S. en/of v. t. van de artt. 350, 351, 352, 358, 359, 415, 422, 423 en 425 Sv., artt. 22 en 29 der Motor- en Rijwielwet, artt. 23, 40, 42, 91, 427, speciaal sub 5, 3 en 6 Sr., en van art. 3 sub *a* van het Motor- en Rijwielreglement, omdat:

A. het vonnis waarvan beroep ten onrechte overweegt dat door de in het vonnis omschreven bewijsmiddelen worden bewezen de daarin vervatte feiten en omstandigheden, immers niet is en niet kan zijn bewezen het feit en de omstandigheid, dat verzoekster heeft gereden met een groote snelheid, zijnde een zoodanige snelheid, dat zij niet geacht kon worden meester te zijn van haar met die snelheid voortrijdende automobiel;

B. het vonnis waarvan beroep ten onrechte overweegt dat het bewezen verklaarde oplevert de overtreding, voorzien en strafbaar gesteld bij art. 22 sub *a* der Motor- en Rijwielwet, immers het bewezen verklaarde bij geen enkele wetsbepaling is strafbaar gesteld;

C. het vonnis waarvan beroep niet bepaaldelijk een beslissing geeft omtrent het door en namens verzoekster uitdrukkelijk voorgedragen verweer, dat de strafuitsluitingsgronden bedoeld in de artt. 40 en 42 Sr. hier aanwezig zijn";

O. dat, met qualificatie en strafoplegging als vermeld, overeenkomstig de telastlegging, is bewezen verklaard:

„dat verdachte in de Gemeente Roden op Dinsdag 27 Augustus 1935 des voormiddags omstreeks 11¾ uur als bestuurster van een automobiel, daarmede rijdende over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg van Leek naar Roden, in de richting naar Roden, met een groote snelheid, zijnde een zoodanige snelheid, dat zij niet geacht kon worden mees-

ter te zijn van haar met die snelheid voortrijdende automobiel, toen op eenigen afstand voor haar, verdachte, op de voor haar, verdachte, linkerzijde van dien weg een met een paard bespannen voertuig, stilstond, welk paard bij nadering van haar, verd., een weinig den weg opdraaide, met dien automobiel voor dat paard is uitgeweken en, hoewel voor haar, verdachte, voldoende ruimte op het verharde gedeelte van dien weg aanwezig was, voor het passeeren van genoemd paard en genoemd voertuig, ongeveer tijdens het passeeren van dat paard en dat voertuig met dien automobiel in de voor haar, verdachte, ter rechterzijde langs dien weg gelegen zachte wegberm is gereden en vervolgens tegen een voor haar, verdachte, rechts van dien weg staanden boom is aangereden";

O. dat het eerste onderdeel van het middel aldus is toegelicht, dat de bewezen verklaarde omstandigheid, dat requirante heeft gereden met eene zoodanige snelheid, dat zij niet geacht kon worden meester te zijn van haar met die snelheid voortrijdende automobiel, niet zoude zijn een feit maar eene qualificatie, die aan bepaalde feiten kan worden gegeven, een conclusie uit bepaalde feiten afgeleid, terwijl verder wordt betoogd, dat uit de getuigenverklaringen de omschreven wijze van rijden niet kon worden afgeleid;

O. dat van eene qualificatie in wettelijken zin hier geen sprake is, terwijl voorts, ongeacht of men de bewezenverklaarde wijze van rijden als een feit, dan wel als eene conclusie uit bepaalde feiten wenscht te beschouwen, het enkel van belang is, of die wijze van rijden uit de bewijsmiddelen kon worden afgeleid;

dat zulks kon geschieden, immers de getuigenverklaringen inhouden, dat, toen het paard, dat zich op de voor requirante linkerweghelft bevond, een weinig op zij draaide naar het midden van den weg en tengevolge daarvan slechts ongeveer 1.75 meter van den 5.30 meter breeden weg in beslag nam, zoodat requirante ruim 3 meter overhield om te passeeren, zij desondanks met haar auto schuin naar rechts van den weg af den berm is ingereden; niettegenstaande zij, volgens haar eigen opgave, niet wist of die berm geschikt was om te berijden;

dat de Rechtbank hieruit heeft kunnen afleiden dat, nu een zoo gering voorval, als het een weinig den weg opdraaien van het paard, requirante er toe bracht om verder dan noodig was naar rechts uit te wijken en zelfs te gaan rijden op een berm, waarvan zij niet wist, of die berm wel berijdbaar was, verdachte niet over voldoende rijvaardigheid beschikte om, met een groote snelheid over dien weg rijdende, tevens haar automobiel meester te blijven;

dat dit onderdeel van het middel derhalve ongegrond is;

O. ten aanzien van het tweede onderdeel:

dat hierbij wordt bestreden, dat in het gegeven geval de vrijheid of de veiligheid van het verkeer op dien weg in gevaar werden gebracht, omdat het een prachtige breede weg was, welke geheel vrij was behalve het zich geheel aan de voor requirante linkerzijde van den weg voor een wagen gespannen paard, het welk juist niet door requirante in gevaar is gebracht, maar integendeel door haar uitwijken naar rechts aan ieder gevaar werd onttrokken;

dat echter de Rechtbank terecht heeft aangenomen, dat requirante, door sneller te rijden dan hare rijvaardigheid gedoogde, een gevaar was voor alle verkeer op dien weg, en art. 22 der Motor- en Rijwielwet wil strafbaar stellen ook zoodanig rijden, hetwelk, alle omstandigheden in aanmerking genomen, door de wijze waarop of de snelheid, waarmede het geschiedt, het verkeer op den weg onvrij of onveilig maakt, hetgeen ook kan geschieden daar waar verkeer geregeld plaats heeft, al bevinden zich precies op het oogenblik dat, en juist ter plaatse, waar het rijden plaats vindt, geen andere voertuigen of personen;

dat ook dit onderdeel mitsdien niet tot cassatie kan leiden;

O. dat hetzelfde geldt voor het laatste onderdeel, hetwelk feitelijken grondslag mist, daar het bestreden vonnis ten aanzien van requirantes strafbaarheid overweegt, dat de beweging, welke het paard maakte, niet te beschouwen is als een zoo onvoorzienbaar gebeuren, dat verdachte daarmede niet rekening behoefde te houden, en overigens verdachte, door met een voor haar rijvaardigheid te groote snelheid te rijden, zich zelf in het gevaar gebracht heeft van niet tijdig de juiste manœuvre te kiezen en uit te voeren;

dat aldus het beroep op de artt. 40 en 42 Sr. voldoende is weerlegd, immers de Rechtbank het gebeurde niet toeschrijft aan overmacht of aan een wettelijk voorgeschreven uitwijken, doch aan de voor requirantes rijvaardigheid te groote snelheid waarmede zij reed;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Berger.*]

(N. J.)

---

17 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 282.)

Belanghebbende, die bij den aanvang van het belastingjaar te Rotterdam bestendig een onroerend goed, n.l. een toonkamer, te harer beschikking had en voor haar bedrijf aanwendde, moet geacht worden hierdoor alstoen te Rotterdam haar bedrijf te hebben uitgeoefend in den zin van art. 282 Gem.wet en van de Verordening, waarvan art. 2 verwijst naar het 1e lid van art. 282.

T. a. v. de vraag of zij terzake van de bij art. 282 bedoelde belasting belastingplichtig is, moet die bedrijfsuitoefening, ook indien van een zelfstandig, d. w. z. een afgescheiden deel van het bedrijf geen sprake is, op zich zelf worden beschouwd, zoodat voor bedoelde vraag beslissend is het gemiddeld aantal arbeiders, dat i. v. m. het onroerend goed werkzaam is binnen de gemeente.

Mitsdien heeft de R. v. B., vaststellend dat, wat belanghebbende's toonkamer betreft, dit gemiddelde beneden het in art. 282 genoemde cijfer is gebleven, terecht beslist, dat belanghebbende niet in de belasting had mogen worden aangeslagen.

De Hooge Raad, enz ;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Administrateur aan het Bureau voor de Regeling der Plaatselijke Belastingen te Rotterdam tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen I aldaar van 16 November 1935, betreffende den aanslag van de N. V. A te Rotterdam, in de Zakelijke Belasting op het Bedrijf der gemeente Rotterdam over 1935;

Gezien de stukken;

O. dat de Verordening van voormelde gemeente op de heffing eener belasting onder den naam van Zakelijke Belasting op het Bedrijf, voor zoover thans van belang, inhoudt:

Art. 1. In deze Gemeente wordt eene zakelijke belasting op het bedrijf geheven.

Art. 2. De belasting wordt geheven van de ondernemingen en inrichtingen, welke daarvoor volgens het bepaalde bij art. 282 der Gemeentewet in aanmerking komen.

Publiekrechtelijke lichamen zijn ook aan deze belasting onderworpen.

Art. 3. Het belastingjaar loopt van 1 Januari tot 31 December.

Art. 4. Belastingplichtig is degene, die op den 1sten Januari van het belastingjaar een bedrijf in de in art. 2 bedoelde ondernemingen of inrichtingen uitoefent.

Art. 5. Tot grondslag voor de berekening der belasting wordt genomen het gemiddeld aantal arbeiders, dat in het afgeloopen kalenderjaar, of, indien het bedrijf slechts gedurende een gedeelte van dat jaar is uitgeoefend, in dat kortere tijdvak in de onderneming of inrichting is werkzaam geweest, voor zoover deze arbeiders minder verdienen dan het bedrag, bepaald bij den in art. 282 der Gemeentewet bedoelden a. m. v. b.

O. dat aan belanghebbende in voormelde belasting een aanslag is opgelegd, groot f 996, naar een gemiddeld aantal van 83 arbeiders, welke aanslag, nadat belanghebbende daartegen had gereclameerd, door den Administrateur aan het Bureau voor de regeling van Plaatselijke Belastingen te Rotterdam is gehandhaafd bij beschikking van 17 Aug. 1935;

O. dat belanghebbende in beroep heeft gesteld:

dat zij op 9 December 1934 haar bedrijf (fabriek en kantoor), hetwelk tot dan toe te Rotterdam was uitgeoefend, van daar verplaatst heeft naar Culemborg en derhalve op 1 Januari 1935 in Rotterdam geen bedrijf in een onderneming of inrichting uitoefende, zooals art. 4 der onderwerpelijke Verordening voor de belastingplichtigheid vereischt; dat de toestand op 1 Januari 1935 deze was, dat zij aan den Mauritsweg ..... te Rotterdam alleen een toonkamer had, waar, naast een vaste juffrouw, een werkster of loopjongen soms werkzaam was; dat echter de geheele administratie gevoerd wordt langs het hoofdbedrijf te Culemborg, dat te Rotterdam geen aparte kas gehouden wordt, de correspondentie via Culemborg gevoerd wordt, kortom deze toonkamer als geheel ondergeschikt en in het minst niet zelfstandig kan worden beschouwd;

O. dat namens de Gemeente daartegen is aangevoerd:

dat uitoefening van een bedrijf in den zin van art. 282 der Gemeentewet en 4 der heffingsverordening plaats heeft, indien een onderneming bestendig onroerende goederen ter beschikking heeft en voor haar bedrijf aanwendt, terwijl het van geen belang is of de aldaar plaats vindende werkzaamheden ten opzichte van hetgeen elders in de onderneming wordt verricht al dan niet als de uitoefening van een zelfstandig onderdeel van het bedrijf moet worden beschouwd; dat, waar in het onderhavige geval op 1 Januari 1935 te Rotterdam een toonzaal in gebruik was, de overplaatsing van de fabriek en het kantoor in December 1934 niet ten gevolge had, dat de bedrijfsuitoefening had opgehouden; dat aangezien het vaststaat, dat op 1 Januari 1935 te Rotterdam een bedrijf werd uitgeoefend, voor de berekening van de belasting krachtens art. 5 der heffingsverordening tot grondslag moest genomen worden het gemiddeld aantal arbeiders, dat in het afgeloopen kalenderjaar in de onderneming of inrichting werkzaam geweest is, welk aantal op 83 is vastgesteld;

O. dat de Raad van Beroep de beschikking van den Administrateur, alsmede den daarbij gehandhaafden aanslag heeft vernietigd en heeft verstaan dat geen aanslag had mogen zijn opgelegd, waarbij de Raad heeft overwogen:

dat den Raad bij het onderzoek gebleken is, dat de feiten zich voordoen, zooals door belanghebbenden is medegedeeld en hiervóór is aangehaald;

dat volgens art. 4 der op 1 Januari 1935 geldende Verordening der gemeente Rotterdam op de heffing eener belasting onder den naam van Zakelijke Belasting op het Bedrijf belastingplichtig is degene, die op den 1sten Januari 1935 van het belastingjaar een bedrijf binnen de gemeente Rotterdam uitoefent, waar ten minste gemiddeld 10 arbeiders werkzaam zijn;

dat de Administrateur meent, dat dit geval zich in dezen voordoet, aangezien belanghebbende te Rotterdam bestendig een onroerend goed voor haar bedrijf op 1 Januari 1935 aanwendde;

dat, ook indien dit juist zou zijn, dan toch nog eerst van belastingplichtigheid sprake kan zijn, indien in dat onroerend goed op 1 Januari 1935 10 of meer arbeiders bedoeld in art. 282 der Gemeentewet werkzaam waren;

dat bij het onderzoek gebleken is, dat dit niet het geval is, zoodat reeds op dien grond van belastingplichtigheid van belanghebbende voor de onderwerpelijke belasting geen sprake kan zijn;

dat de Administrateur nu nog wel heeft aangevoerd, dat tot grondslag voor de berekening van de belasting genomen moet worden het gemiddeld aantal arbeiders, dat in het afgeloopen kalenderjaar in het bedrijf te Rotterdam is werkzaam geweest, doch dit niet ter zake dienende is, daar het belastingrecht in het algemeen en ook de onderwerpelijke verordening een onderscheid maakt tusschen de belastingplichtigheid in het algemeen en den grondslag van en het tarief voor te betalen belasting, in art. 4 de algemeene belastingplichtigheid wordt behandeld en in art. 5 een der factoren voor de berekening van de te betalen belasting wordt aangegeven, en er

voor toepassing van dit laatste voorschrift eerst aanleiding is, wanneer de algemeene belastingplicht ingevolge art. 4 vaststaat;

dat zulks in dezen niet het geval is, zoodat het onverschillig is, hoeveel arbeiders belanghebbende in 1934 te Rotterdam heeft werkzaam gehad evenals hoeveel zij er op 1 Januari 1935 elders had;

dat, ware zulks niet aldus, dan toch van belastingplichtigheid van belanghebbende geen sprake kan zijn;

dat toch daartoe niet voldoende is, dat bestendig een onroerend goed in de belastingheffende gemeente voor het bedrijf wordt aangewend, doch daartoe noodig is, dat daarin de leiding van het bedrijf is gevestigd, of dat daarin de werkzaamheden verricht worden, die voor de uitgeoefende tak van bedrijf noodzakelijk zijn, of die een belangrijk onderdeel van dat bedrijf uitmaken, of dat daar althans een zelfstandig afgescheiden onderdeel van het bedrijf gevestigd is;

dat in dezen gebleken is, dat dit niet het geval is, immers van zelfstandigheid geen sprake is, en de Raad van oordeel is, dat een toonkamer, waar slechts twee personen werken tegenover het ruim honderdtal, dat belanghebbende in haar nijverheidsbedrijf werkzaam heeft, niet als een belangrijk en kenmerkend onderdeel van zulk een bedrijf kan worden beschouwd;

dat dus belanghebbende ten onrechte voor het onderwerpelijk belastingjaar belastingplichtig is geacht en het nu mogelijk wel niet volkomen billijk kan worden geacht, dat verplaatsing van een bedrijf buiten de gemeente aan het eind van een jaar kan medebrengen, dat aan de gemeente een aanzienlijk bedrag aan belasting ontgaat, doch dit niet kan aanleiding geven de voorschriften der Verordening anders te lezen dan het grammaticaal en logisch verband medebrengt;

O. dat de Administrateur als middelen van cassatie heeft voorgesteld:

I. S. en/of v. t. van de artt. 282 der Gemeentewet, 1, 2, 4 en 5 der Verordening op de heffing eener belasting onder den naam van Zakelijke Belasting op het Bedrijf der Gemeente Rotterdam, door te beslissen, dat eerst van belastingplichtigheid sprake kan zijn, indien in het onroerend goed, dat belanghebbende bestendig voor haar bedrijf aanwendde, op 1 Januari 1935 10 of meer arbeiders, bedoeld in art. 282 der Gemeentewet, werkzaam waren;

II. S. en v. t. van dezelfde artikelen als in het eerste middel genoemd, door te beslissen dat voor de belastingplichtigheid van belanghebbende niet voldoende is, dat bestendig een onroerend goed in de belastingheffende gemeente voor het bedrijf wordt aangewend;

dat tot toelichting van het eerste middel is aangevoerd: dat de beslissing van den Raad van Beroep niet juist kan zijn, omdat art. 282 der Gemeentewet spreekt van het aantal arbeiders, dat gemiddeld werkzaam is, en dus beslissend is niet het aantal arbeiders op een bepaald tijdstip doch het gemiddelde over een bepaalde periode; dat met deze periode wel geen andere bedoeld kan zijn, dan het kalenderjaar, dat aan het belastingjaar voorafgaat; dat ware bij uitsluiting het belastingjaar zelf bedoeld, de wet zou dwingen tot een belastingheffing, waarbij eerst aan het einde van het belastingjaar geconstateerd zou kunnen worden, wie belastingplichtig waren; dat in elk geval de Verordening klaarblijkelijk het aan het belastingjaar voorafgaande kalenderjaar als beslissend voor deze vaststelling heeft aangenomen, omdat art. 5 het gemiddelde over dit kalenderjaar als grondslag voor de berekening van de belasting neemt en het voor de hand ligt, dat ditzelfde gemiddelde dan ook voor de belastingplichtigheid beslissend is;

O. aangaande deze middelen:

dat de onderhavige Verordening, welke in art. 2 naar art. 282 der Gemeentewet verwijst, overeenkomstig dit wetsartikel als vereischte voor den belastingplicht van een onderneming of inrichting stelt, dat binnen de gemeente een bedrijf wordt uitgeoefend, anders dan in stations, en waar gemiddeld ten minste tien arbeiders werkzaam zijn, die minder dan een nader aangegeven loon verdienen;

dat de Raad van Beroep aanneemt, dat belanghebbende bij den aanvang van het belastingjaar te Rotterdam bestendig een onroerend goed, namelijk een toonkamer, te harer beschikking had en voor haar bedrijf aanwendde;

dat, ook zonder de door den Raad van Beroep noodig geoordeelde bijkomende omstandigheden, belanghebbende geacht moet worden hierdoor alstoen te Rotterdam haar bedrijf te hebben uitgeoefend in den zin van art. 282 voornoemd en van de Verordening;

dat, indien een onderneming of inrichting binnen een gemeente haar bedrijf uitoefent uitsluitend op de wijze als bovenomschreven, t. a. v. de vraag of zij terzake van de bij art. 282 bedoelde belasting belastingplichtig is, die bedrijfsuitoefening, ook indien van een zelfstandig, dat wil zeggen een afgescheiden deel van het bedrijf geen sprake is, op zich zelf moet worden beschouwd, zoodat voor bedoelde vraag beslissend is het gemiddeld aantal arbeiders, dat in verband met het onroerend goed werkzaam is binnen de gemeente;

dat mitsdien de Raad van Beroep, vaststellend dat, wat belanghebbende's toonkamer betreft, dit gemiddelde beneden het in art. 282 genoemde cijfer is gebleven, terecht heeft beslist, dat belanghebbende niet in de belasting had mogen worden aangeslagen;

dat de Raad van Beroep daarbij wel is waar is uitgegaan van den toestand bij den aanvang van het belastingjaar, terwijl, volgens de toelichting op het eerste middel, de Verordening zou voorschrijven het gemiddeld aantal arbeiders, dat het daaraan voorafgaande kalenderjaar heeft opgeleverd, als maatstaf te nemen, doch ook indien dit aldus zou zijn, zulks aan de juistheid van 's Raads beslissing niet zou afdoen, nu namens de gemeente niet wordt beweerd, dat het gemiddeld aantal arbeiders, in bedoeld kalenderjaar in de toonkamer werkzaam, het bij art. 282 gestelde minimum bereikt zou hebben;

dat uit het bovenstaande volgt, dat de beide middelen niet tot cassatie kunnen leiden;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

18 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36 j°. artt. 39 en 6.)

Al zal tengevolge van het onderhavig uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften de vrije erploitatie der aan den Staat toebehoorende terreinen worden belemmerd, zoo is toch het nadeel, daardoor aan dezen grondeigenaar toegebracht, niet van zoodanige beteekenis, dat met het oog op zijne belangen de goedkeuring aan het plan zou dienen te worden onthouden.

Eene met betrekking tot het kampeeren getroffen voorziening kan niet geacht worden met de aanwijzing van de bestemming van gronden rechtstreeksch verband te houden, en behoort dus in de bebouwingsvoorschriften niet thuis.

Een verbod van het in stand laten van bestaande opstallen verdraagt zich niet met art. 6 eerste lid sub *a* j°. art. 6 tweede lid sub *a* der wet.

Daar in de wet is vastgelegd, welke rechtsgevolgen aan het vaststellen van een uitbreidingsplan en de daarmede één geheel vormende bebouwingsvoorschriften zijn verbonden, heeft de gemeenteraad zich bij die vaststelling van het toevoegen van strafbepalingen te onthouden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. J. Koevoet, Ontvanger der Registratie en Domeinen te Dokkum, namens den Staat der Nederlanden, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland van 26 Juni 1935, N°. 111, 1e afdeeling B, houdende goedkeuring van een uitbreidingsplan van Ameland;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 April 1936, N°. 158;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 Juni 1936, N°. 3780 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad der gemeente Ameland bij besluit van 28 Januari 1935 heeft vastgesteld een plan van uitbreiding voor de gronden, liggende ten Noordwesten, ten Noorden en ten Noordoosten van de dorpen Nes en Buren, alsmede eene verordening, regelende de bebouwing van de terreinen, welke in dat uitbreidingsplan zijn begrepen;

dat Gedeputeerde Staten van Friesland bij hun besluit van 26 Juni 1935, N°. 111, 1e afdeeling B, het genoemd besluit van den raad der gemeente Ameland hebben goedgekeurd, daarbij o. a. overwegende, dat de Ontvanger der Registratie en Domeinen te Dokkum, in dezen met machtiging van Onzen Minister van Financiën handelende namens den Staat der Nederlanden als bezwaren aanvoert, dat langs enkele met name genoemde wegen in het duingebied geen bebouwingsstrooken en rooilijnen zijn vastgesteld en dat in het terrein, waarop het zoogenaamde Tentenkamp is gesticht, slechts gebouwd mag worden op plaatsen, door burgemeester en wethouders aan te wijzen; dat hij deze bezwaren ook reeds in eerste instantie bij den raad heeft ingediend, doch dit college daaraan niet tegemoetgekomen is; dat de Staat door een en ander de gronden langs de bedoelde wegen en het terrein van het Tentenkamp niet, of in mindere mate dan tot dusver, in erfpacht kan uitgeven voor zomerhuizen, waardoor deze terreinen dus practisch waardeloos voor den Staat zijn geworden, dat hierdoor niet alleen een bron van inkomsten voor den Staat wordt dichtgeworpen, maar dat de gemeenteraad daarmede tevens de belangen van het eiland uit het oog heeft verloren, omdat het aan het publiek onmogelijk wordt gemaakt op het meest in trek zijnde plekje te bouwen, en het zich van het eiland zal afkeeren en daar gaan, waar het niet door beperkende bepalingen wordt belemmerd;

ten aanzien van dit bezwaar: dat vooral door de onbeperkte gelegenheid, die de laatste jaren van de zijde van het bestuur der Domeinen werd geboden, om in het duingebied te Nes zomerhuisjes te stichten, in het zoogenaamde Tentenkamp een toestand is ontstaan, waardoor de schoonheid van het duinlandschap ernstig wordt aangetast; dat het dringend noodig is, om verdere ontsiering van het landschap te voorkomen, dat de bouw van zomerhuisjes in goede banen wordt geleid; dat een der middelen daartoe is, ook naar de meening van Onzen Minister van Sociale Zaken, dat een uitbreidingsplan met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften wordt vastgesteld; dat zij — Gedeputeerde Staten — zich met het weren, c. q. het beperken, van de bebouwing langs de in het bezwaarschrift genoemde wegen en in het Tentenkamp geheel kunnen vereenigen, te meer omdat elders voldoende terreinen zijn aangewezen voor bebouwing met zomerhuisjes van verschillende soort; dat zij van oordeel zijn, dat het uitbreidingsplan en de bebouwingsvoorschriften, zooals ze door den raad zijn vastgesteld, zullen medewerken, om het natuurschoon van het eiland ongerept te houden, en daardoor de trek naar het eiland zal worden bevorderd; dat dan ook de gewraakte bepalingen in het algemeen belang van het eiland zijn, en de bijzondere belangen van den Staat als grondexploitant van het duingebied bij dit algemeene belang moeten achterstaan;

dat van dit besluit de Ontvanger der Registratie en Domeinen voornoemd bij Ons in beroep is gekomen, in hoofdzaak aanvoerende, dat de Staatseigendom op Ameland o. a. door den aanleg van een dennenbosch ten Noorden van het dorp Nes, waardoor de omgeving zeer verfraaid werd, groote financieele offers vergde, zoodat naar mogelijkheden werd rondgezien, dien eigendom ook vruchten te laten afwerpen; dat sedert 1922 duinterrein in erfpacht werd uitgegeven voor het stichten van zomerhuisjes; dat er bij de uitgifte op werd gelet, dat de gebouwtjes ten minste 15 meter van elkaar af zouden staan; dat de erfpachtscanon f 36 bedroeg; dat naast het zomerhuisje op erfpacht nog een andere bron van inkomsten ontstond, namelijk de linnen kampeertent, waarvoor het het domeinbestuur vergunningen afgaf à f 3; dat daartoe werd aangewezen de vlakte, welke thans bekend staat als het Tentenkamp; dat daarna toegestaan werd dat men ging kampeeren in houten tenten, later „opstallen" genoemd, waarvoor jaarvergunningen werden afgegeven tegen een recognitie van f 25; dat voor het seizoen 1934/1935 voor 118 opstallen het verlof werd ver-

lengd; dat de Staat de verbinding tusschen Ameland en den vasten wal, te weten den Rijksveerdienst, heeft gemoderniseerd; dat hierdoor de trek van badgasten naar het eiland nog meer werd bevorderd; dat op 28 Juni 1933 eene verordening inzake de bebouwing van de duinen en aangrenzende gronden werd vastgesteld, waarbij, tot schade voor den Staat, o. a. werd bepaald, dat de zomerhuizen in de duinen ten minste 25 m uit elkaar behoorden te staan; dat deze verordening echter slechts als inleiding blijkt te zijn bedoeld voor het onderhavige uitbreidingsplan; dat in dit plan een streng onderscheid wordt gemaakt tusschen duinterrein (Staatseigendommen) en gronden, gelegen ten Zuiden van deze terreinen (particulier eigendom); dat voor de Staatsterreinen de regel blijft gehandhaafd, dat zomerhuizen ten minste 25 m uit elkaar zullen staan, terwijl de eigenaren der gronden ten Zuiden van de duinen hunne huisjes op 15 m afstand van elkaar mogen plaatsen langs een labyrinth van nieuw ontworpen wegen; dat door de duinen geen nieuwe wegen getraceerd zijn; dat het duinlandschap door de zomerhuisjes geenszins ontluisterd wordt; dat, indien dit al zoo ware, de echte natuurliefhebbers 5 minuten naar het Oosten of Westen kunnen gaan, waar eenige honderden hectaren ongerepte duinen liggen; dat thans de gegadigden voor een zomerhuisje voor de keus komen te staan, een huisje te betrekken op 1 à 3 km afstand van het strand, of een geriefelijker vacantieplekje buiten Ameland te zoeken; dat de particuliere grondeigenaars voortaan de vruchten gaan trekken van het badleven, waarvoor de Staat de fundamenten legde; dat in 1926 de eerste houten tenten, ter vervanging van de linnen kampeertent, verschenen; dat jarenlang burgemeester en wethouders geen bouwvergunning voor deze tenten vereischt achtten; dat thans burgemeester en wethouders hebben bepaald, dat 68 der in het tentenkamp aanwezige 118 opstallen op 1 April 1936 moeten zijn afgebroken, welke maatregel de eigenaars dezer opstallen zeer in hun rechtsgevoel heeft geschokt; dat het onderhavige uitbreidingsplan aansluit bij den toestand, welke zal zijn ingetreden na de afbraak van de 68 opstallen; dat het Tentenkamp in dat plan is geworden een terrein, alleen te bebouwen op plaatsen, door burgemeester en wethouders aan te wijzen; dat veel meer gebouwtjes dan de 50 overgebleven opstallen er in de toekomst niet zullen worden aangetroffen; dat dit den Staat een dadelijk aanwijsbare schade berokkent van ongeveer f 1700 per jaar; dat zijns inziens in een nieuw te ontwerpen uitbreidingsplan langs verschillende duinwegen bebouwingsstrooken en rooilijnen behooren te worden aangebracht, terwijl daarnaast uit dat plan moet blijken, dat de Staat kan voortgaan met het afgeven van jaarkampeervergunningen voor het Tentenkamp;

O. dat weliswaar ten gevolge van het onderhavige uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften de vrije exploitatie der aan den Staat toebehoorende terreinen ter plaatse zal worden belemmerd, doch dat op grond van de overgelegde ambtsberichten moet worden aangenomen, dat het nadeel, daardoor aan dezen grondeigenaar toegebracht, niet van zoodanige beteekenis is, dat met het oog op zijne belangen de goedkeuring aan dat plan zou dienen te worden onthouden;

dat met name, mede in aanmerking genomen den logischen en doelmatigen opzet van het plan, geen grond bestaat voor de bewering, dat daarbij het oogmerk zou hebben voorgezeten, den Staat bij de particuliere grondeigenaars achter te stellen;

dat intusschen, hoewel met de in het plan met bebouwingsvoorschriften tot uitdrukking gebrachte bestemming van de terreinen in het algemeen kan worden ingestemd, eenige der in de bebouwingsvoorschriften vervatte bepalingen bij Ons bezwaar ontmoeten, ten gevolge waarvan de goedkeuring niet aan het plan met de bebouwingsvoorschriften in hun geheel zal kunnen worden verleend, doch die goedkeuring voor zoover de bedoelde bepalingen betreft, alsnog zal moeten worden geweigerd;

dat namelijk niet gehandhaafd zal kunnen blijven art. 12 der bebouwingsvoorschriften, hetwelk bepaalt, dat de perceelen, daarvoor op de kaart aangegeven, aangewezen zijn voor kampeerterrein, uitsluitend met vergunning van burgemeester en wethouders, en dat andere dan linnen tenten en dergelijke verboden zijn en absoluut worden geweigerd;

dat toch deze bepaling, voor zoover daarbij voor het plaatsen van linnen tenten vergunning van burgemeester en wethouders wordt vereischt, in bebouwingsvoorschriften, welke ingevolge art. 39, 3de lid, der Woningwet met het uitbreidingsplan één geheel vormen, niet thuis behoort, aangezien eene met betrekking tot het kampeeren getroffen voorziening niet kan geacht worden met de aanwijzing van de bestemming van gronden rechtstreeksch verband te houden;

dat voorts deze bepaling te ver gaat, voor zoover zij inhoudt een verbod van het in stand laten van bestaande opstallen;

dat immers zoodanig verbod zich niet verdraagt met art. 6, eerste lid, onder *a*, der Woningwet juncto het tweede lid onder *a* van dat wetsartikel, aangezien uit het daarbij bepaalde volgt, dat de wetgever niet zoover heeft willen gaan, dat ten gevolge van het vaststellen van een uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften bestaande gebouwen zouden moeten worden afgebroken;

dat art. 13 der bebouwingsvoorschriften luidt: „Indien gronden, vallende in het uitbreidingsplan of gebouwen op zulke gronden worden gebruikt volgens een bestemming, die niet overeenkomt met de daarvoor voorgeschrevene, behoeft in dat gebruik geen verandering te worden gebracht, zoolang de gebruiker of eigenaar geen aanschrijving van burgemeester en wethouders ontvangt, dat het gebruik overeenkomstig deze verordening en het plan van uitbreiding moet plaats vinden.";

dat tegen dit artikel dezelfde grief geldt als tegen het in het vorige artikel vervatte verbod van andere dan linnen tenten, daar het eerstgenoemde artikel de grondeigenaren verplicht, op aanschrijving van burgemeester en wethouders de bestemming van hunne perceelen in overeenstemming te brengen met de in het plan en de bebouwingsvoorschriften aangegeven bestemming ook in die gevallen, waar

het betreft bestaande gebouwen, opgericht op terrein, dat in het plan niet voor bebouwing is bestemd;

dat krachtens art. 15 der bebouwingsvoorschriften het handelen in strijd met de bepalingen der verordening of het niet nakomen van die bepalingen, voor zoover daartegen geen straf is vastgesteld in paragraaf 10 der Woningwet, wordt gestraft met een hechtenis van ten hoogste twee maanden of eene geldboete van ten hoogste 300 gulden;

dat Wij Ons ook met dit artikel niet vereenigen kunnen, aangezien de wetgever in de Woningwet heeft neergelegd, welke rechtsgevolgen aan het vaststellen van een uitbreidingsplan en de daarmede ingevolge art. 39, 3de lid, der wet één geheel vormende bebouwingsvoorschriften zijn verbonden, zoodat de gemeenteraad zich bij die vaststelling van het toevoegen van strafbepalingen heeft te onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland van 26 Juni 1935, N°. 111, 1e Afdeeling B, voor zoover betreft de artt. 12, 13 en 15 der bebouwingsvoorschriften, aan deze bepalingen alsnog goedkeuring te onthouden en voor het overige met handhaving van het bestreden besluit het daartegen ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

19 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. art. 422; Merkenwet art. 10.)

Het betoog, dat de vraag, of verwarring te duchten was niet aan 's Hofs oordeel was onderworpen, mist feitelijken grondslag, daar het Hof, in cassatie onaantastbaar, heeft aangenomen, dat verweerster heeft ontkend, dat verwarring te duchten was, daarmede kennelijk bedoelend, dat verweerster deze ontkenning tijdig in hooger beroep heeft gedaan.

In 's Hoogen Raads arrest is niet te lezen, dat het Hof bij het onderzoek naar gezegde vrees voor verwarring beperkt was tot de vraag, of in het woordmerk in geschil de handelsnaam van Swift (Swift and Company Inc. *Red.*) voorkomt met zoodanige verkorting, dat daardoor verwarring t. a. v. de herkomst der waren te duchten is. In dit arrest is enkel een oordeel gegeven over de bedoeling, welke bij den wetgever met de bepaling van art. 10 Merkenwet heeft voorgezeten.

Grief *b* berust op een verkeerde lezing van het bestreden arrest, daar dit niet, zooals die grief het voorstelt, het antwoord op de vraag, of ten deze verwarring te duchten is, laat afhangen van de plaats, vanwaar de waren afkomstig zijn, doch vaststelt, dat uit de omstandigheden, door Swift ten bewijze voor die vrees voor verwarring aangevoerd, een dergelijke vrees niet valt af te leiden.

De rechtspersoonlijkheid bezittende Maatschappij op aandeelen volgens de wetten van den Staat Kentucky (U.S.A.) Swift and Company Inc., gevestigd en kantoor houdende te Kentucky, eischeres tot cassatie van een arrest, door het Gerechtshof te Arnhem op 26 Juni 1935 tusschen partijen gewezen, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh; gepleit door Mr. P. E. de Kanter,

tegen:

de N. V. Zeepfabrieken voorheen de Haas en van Brero, gevestigd en kantoor houdende te Apeldoorn, verweerster in cassatie, advocaat Mr. J. P. G. van Velzen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Andermaal stelde Swift beroep in cassatie in en voert thans als middelen aan:

S. of v. t. van art. 424 Rv. i. v. m. artt. 162 en 166 Grondwet, 20, 105 en 106 R. O., 48, 59, 332, 334, 339, 343, 347, 348, 353, 422 en 423 Rv., 3, 4 en 10 Merkenwet, 1, 2, 3, 4 en 5 Handelsnaamwet 1921 S. 842, 337 Sr., 2, 8, 10*bis* en 10*ter* van het Herziene Unieverdrag van Parijs S. 1928 n°. 196, in verband met art. 1 der Wet tot goedkeuring van dat verdrag van 15 Maart 1928 S. 64, 9 A. B., en overschrijding van rechtsmacht, doordat het Hof,

na te hebben overwogen,

dat de zaak op het navolgende neerkomt, dat de door geïntimeerde als oorspronkelijk eischeres ingestelde vordering hierop was gegrond, dat het op 7 Maart 1923 ingeschreven woordmerk „Swift" voor waschmiddelen enz. hetwelk is overgegaan op appellante — oorspronkelijk gedaagde — den handelsnaam van haar — geïntimeerde — bevat, die deze naam reeds voor die inschrijving rechtmatig voerde, dat zij hierdoor in het gebruik van haar handelsnaam wordt belemmerd en er verwarring wordt geschapen, en dat zij die inschrijving wil doen nietig verklaren, waartoe zij haar rechten bij vonnis wil zien erkend; en dat appellante als gedaagde heeft betwist, dat haar woordmerk „Swift" den handelsnaam van de tegenpartij bevat, daar van een volkomen overeenstemming geen sprake is, terwijl zij ook het daarna gestelde heeft ontkend; dat vervolgens de Rechtbank te Zutphen bij vonnis van 17 November 1932 de vordering heeft toegewezen,

terwijl bij gemeld vonnis onder meer werd overwogen dat „het woordmerk door gedaagde gebezigd voor hare waren zonder eenige afwijking gelijkluidend is aan het integreerend deel van der eischeresse naam ..... zoodat eischeres ongetwijfeld door gedaagde's voorschreven handelen in het gebruik van haren handelsnaam wordt belemmerd en verwarring geschapen wordt"

en nadat het Hof vervolgens heeft vastgesteld

dat appellante tegen dit vonnis de volgende grieven heeft aangevoerd:

I. ten onrechte werd door de Rechtbank aangenomen, dat niet was ontkend, dat door geïntimeerde haar naam reeds werd gevoerd vóór de inschrijving van het woordmerk „Swift", terwijl bovendien slechts van belang zou zijn, of die naamvoering geschiedde, vóór dat het woordmerk door haar of haar rechtsvoorgangster werd gebruikt:

II. ten onrechte nam de Rechtbank aan, dat voor toepasselijkheid van art. 10 Merkenwet voldoende is, overeenstemming in hoofdzaak tusschen den naam en het aangevochten merk, terwijl dat artikel blijkens de woorden en de geschiedenis volkomen overeenstemming eischt;

daarna vervolgend, dat het Hof bij zijn op 14 Maart 1934 tusschen partijen gewezen arrest heeft beslist, dat terecht door appellante is betoogd, dat haar ingeschreven handelsmerk „Swift" geenszins den naam „Swift and Company" bevat in den zin van art. 10 Merkenwet, welk bevatten immers medebrengt, dat de naam in zijn geheel opgenomen moet zijn, weshalve het Hof het vonnis, waarvan beroep, vernietigde en aan geïntimeerde haar vordering ontzegde;

en vervolgens, dat geïntimeerde in haar cassatieberoep tegen dit arrest onder meer is opgekomen op grond, dat de opvatting van het Hof van het woord „bevatten" in art. 10 Merkenwet onjuist is, en dat de H. R. bij zijn op 10 Januari 1935 (W. 12883, N. J. 1935, 1495, *Red.)* tusschen partijen gewezen arrest,

na overwogen te hebben:

„dat art. 10 Merkenwet, de nietigverklaring van de inschrijving van een merk toestaande, wanneer dit merk den naam of de firma van een ander bevat, strekt om verwarring ten aanzien van den herkomst der onder het merk verhandelde waren te voorkomen;"

„dat het aannemelijk is, dat de wetgever, bepalende dat voornoemd wetsvoorschrift kan worden toegepast in geval het merk den naam of de firma van een ander bevat, daarbij niet uitsluitend heeft gedacht aan opneming van eens anders handelsnaam in zijn geheel, doch aan opneming van dien handelsnaam met zoodanige verkorting, dat daarbij genoemde verwarring niettemin te duchten is;"

het arrest van het Hof heeft vernietigd met verwijzing van de zaak naar het Hof ten einde met inachtneming van het arrest van den H. R. verder te worden behandeld en beslist;

en na te hebben overwogen:

„dat appellante heeft ontkend, dat ten aanzien van de herkomst der onder het merk „Swift" verhandelde waren, verwarring te duchten is"

onderzoekt of zoodanige verwarring te duchten is en overwegende:

„dat uit het enkele feit, dat de in Kentucky gevestigde geïntimeerde den handelsnaam Swift and Company voert, geenszins voortvloeit dat voormelde verwarring te duchten is; dat vóór de verwijzing van de zaak door den H. R. naar het Hof, geen andere omstandigheid is aangevoerd, waaruit zulks wel volgt; dat het in het bijzonder niet is af te leiden uit het bij conclusie van antwoord in hooger beroep betoogde, dat geïntimeerde al jarenlang, ook zelfs voor 1908, naast de export-slagerij in Amerika ook zeepen fabriceert; dat na de verwijzing aangevoerde feiten buiten beschouwing dienen te worden gelaten;"

het vonnis, waarvan beroep, vernietigt en de ingestelde vordering ontzegt,

ten onrechte: aangezien:

1. de rechter naar wien de H. R. een door hem vernietigde uitspraak krachtens art. 424 Rv. verwijst, de zaak zal moeten behandelen in den stand waarin zij verkeerde, toen de vernietigde uitspraak gegeven werd en met inachtneming van 's Hoogen Raads arrest slechts die vragen mag en kan onderzoeken, welke de vernietigde uitspraak onopgelost had gelaten, terwijl het Hof als appèlrechter slechts heeft te beoordeelen de te zijner kennis gebrachte grieven tegen de bestreden uitspraak — behoudens het zich hier niet voordoende geval van toetsing dezer uitspraak aan wetsvoorschriften van openbare orde,

en het Hof derhalve, nu de Rechtbank omtrent de vraag of ten aanzien der bedoelde waren verwarring te duchten was een uitspraak had gegeven, waartegen appellante geen grief heeft aangevoerd, deze vraag niet meer mocht en kon onderzoeken;

2. indien het Hof in dezen stand van het geding de vraag of verwarring ten aanzien van de herkomst der bedoelde waren te duchten was, nog kon en mocht onderzoeken,

a. het Hof uit het oog heeft verloren, dat dit onderzoek zich slechts had uit te strekken tot de vraag of in het woordmerk „Swift" de handelsnaam der eischeresse in cassatie met zoodanige verkorting voorkomt, dat verwarring ten aanzien der herkomst der waren daardoor te duchten is;

b. in ieder geval het Hof het antwoord op deze vraag niet, althans niet uitsluitend, zooals het gedaan heeft, had mogen laten afhangen van de plaats vanwaar de waren afkomstig zijn, of waar de gebruiker van het merk en hij wiens naam daarin, in zijn geheel of met zekere verkorting, voorkomt, gevestigd zijn, maar het Hof bij deze beantwoording in aanmerking had moeten nemen van wie de waren afkomstig zijn, daar verwarring ten aanzien van de herkomst mogelijk is, ook al zijn de waren uit verschillende plaatsen, of ook het buitenland, afkomstig, of al zijn de gebruiker van het merk en hij wiens naam daarin in zijn geheel, of met bedoelde verkorting, voorkomt, in verschillende plaatsen, of ook in het buitenland gevestigd.

Thans loopt het te beslissen punt meer over de vraag, welke uitlegging aan 's Hoogen Raads voormeld arrest moet worden gegeven, m. a. w. of het Hof zijn taak na de verwijzing juist heeft opgevat, dan wel over de beteekenis van een bepaald wetsartikel, zooals de eerste maal, toen het vnl. ging over de beteekenis van art. 10 Merkenwet.

Het middel beweert in de eerste plaats, dat het Hof een vraag heeft onderzocht, en de beslissing van het geding daarvan afhankelijk heeft gesteld, welke het na de verwijzing niet meer kon of mocht onderzoeken, n.l. de vraag of ten aanzien der herkomst der onder het merk Swift verhandelde waren verwarring te duchten was.

Onder de beslissingen, van welke de Rechtbank in eersten aanleg, die de vordering van Swift had toegewezen komt o. m. voor, „zoodat eischeres (Swift) ongetwijfeld door gedaagde's voorschreven handelen in het gebruik van haren handelsnaam wordt belemmerd en verwarring geschapen wordt," terwijl uit de in het vonnis vermelde feiten blijkt, dat gedaagde de Haas zulks ontkend had.

Partij de Haas voerde in hooger beroep voor het Hof twee grieven aan, welke in het thans bestreden arrest en ook in het middel, wederom zijn vermeld.

De eerste dezer grieven richtte zich tegen de beslissing dat vaststond, dat eischeres vóór de Haas, den naam „Swift" voerde in haar merk, de tweede tegen de vaststelling, dat het merk het integreerend deel van eischeresse's naam bevatte. De Haas had echter niet een afzonderlijke grief geformuleerd tegen de beslissing zooeven vermeld betreffende de verwarring welke uit de gelijkluidendheid zou kunnen ontstaan.

Het Hof en daarna de H. R. hebben een beslissing gegeven over de waarde van de tweede grief, waarna verwijzing volgde.

Om de bedoeling van vonnis, 's Hofs eerste arrest en het verwijzingsarrest in het juiste licht te stellen, acht ik het noodig volledig te vermelden, hoe de eerste beslissing luidde, welke tot de verdere behandeling bij Hof en H. R. aanleiding heeft gegeven.

De Rechtbank zegt, wat het recht betreft:

„O. dat na het ten deze door gedaagde gedaan verweer, als ten processe vaststaande mag worden aangenomen dat door eischeres haar naam reeds werd gevoerd nog voordat de ten processe bedoelde inschrijving van de rechtsvoorgangster van gedaagde plaats vond;

O. dat gedaagde echter van oordeel is dat het woordmerk „Swift" waaronder zij hare waren in den handel brengt niet in die mate met den naam van eischeres overeenstemt dat zulks toewijzing van de door laatstgenoemde ingestelde vordering wettigt, omdat toch der eischeresse's naam luidt: „Swift and Company Inc.";

O. dat de Rechtbank deze meening van gedaagde niet vermag te deelen;

dat immers het woordmerk door gedaagde voor hare waren gebezigd zonder eenige afwijking gelijkluidende is aan het integreerend deel van der eischeresse naam, waarvan de verdere toevoeging „and Company Inc." in 't geheel geen onderscheidend karakter draagt, zoodat eischeres ongetwijfeld door gedaagde's voorschreven handelen in het gebruik van haren handelsnaam wordt belemmerd en verwarring geschapen wordt;

O. dat mitsdien der eischeresse's vordering, met voorbijgang van het door haar aangeboden getuigenbewijs, voor dadelijke toewijzing vatbaar is" en wijst dan de vordering toe.

Nu heeft bij de verdere ontwikkeling der procedure het geschil geloopen over het punt door de tweede grief in appèl te berde gebracht, tot verwijzing is gevolgd. Intusschen blijft het feit bestaan, dat de vrees voor verwarring ten aanzien der bedoelde waren blijkens beide arresten van het Hof door partij de Haas was ontkend, en het komt mij daarom voor, dat, tenzij vonnis, arresten en grieven in zeer engen zin worden opgevat, het Hof na de verwijzing alleszins gerechtigd was verder te onderzoeken of vrees voor verwarring bestond, nu uitgaande van de beslissing van den H. R., dat de Wetgever bij art. 10 Merkenwet niet uitsluitend gedacht heeft aan het opnemen van eens anders handelsnaam in zijn geheel, doch aan het opnemen van dien handelsnaam met zoodanige verkorting, dat daarbij genoemde verwarring toch te duchten is.

Zeker moet ik den geachten pleiter voor Swift toegeven, dat de reeds besproken tweede grief zonder meer tot die vrijheid niet grond geeft, en dat de Rechter na verwijzing, krachtens art. 424 Rv. een nauw begrensde taak heeft, maar wanneer men de geheele procedure leest en dan juist wanneer men aanneemt, dat na die verwijzing de zaak moest behandeld worden in den stand, waarin zij verkeerde, toen de vernietigde uitspraak werd gegeven, dan ben ik van meening, dat in dit geval een verder onderzoek naar de vrees voor verwarring niet verboden is door vroegere niet-bestrijding.

Had het Hof nog iets te onderzoeken, zoo zegt het middel in de tweede plaats, dan was het alleen of in het woordmerk „Swift" de handelsnaam van eischeres met zoodanige verkorting voorkomt, dat daardoor verwarring t. a. van de herkomst der waren te duchten was. Volgens eischeres had het Hof, indien het deze vraag onderzocht, het antwoord niet alleen mogen laten afhangen van de plaats vanwaar de waren afkomstig zijn, daar mede in aanmerking genomen moet worden, van wie de waren afkomstig zijn.

Ook al ware het juist, zooals betoogd is, dat de thans bestreden overwegingen van het Hof typisch passen op een beslissing omtrent de Handelsnaamwet, zoo kan ik nog niet aannemen, dat het Hof uit het oog heeft verloren, dat het gaat om verwarring ten aanzien van de herkomst der waren; een merkenrechtelijke vraag.

Het Hof toch heeft zijn oordeel uitgesproken over de verdere mogelijkheid van verwarring, waarvoor ik moge verwijzen naar 's Hofs overwegingen, en daarbij vastgesteld, dat Swift geen feiten heeft aangevoerd welke die beweerde mogelijkheid zouden kunnen doen aannemen, en dat hetgeen Swift wel had aangevoerd, daartoe niet dienende was.

Dit oordeel is m. i. in cassatie niet aantastbaar.

Van meening dat het middel niet tot cassatie leiden kan, concludeer ik tot verwerping van het beroep met veroordeeling van eischeres in de kosten dezer procedure.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat, voorzoover thans van belang uit het bestreden arrest blijkt, dat eischeres, verder te noemen Swift, tegen de verweerster, verder te noemen de N. V., heeft ingesteld eene vordering tot vernietiging van de inschrijving voor waschmiddelen enz. van het woordmerk Swift dier N. V., omdat dit merk bevat den handelsnaam, welken Swift reeds vóór de inschrijving van dit woordmerk gebruikte, en Swift dientengevolge in het gebruik van haar handelsnaam werd belemmerd, en verwarring werd geschapen;

dat de N. V. het door Swift gestelde heeft ontkend;

dat de Rechtbank te Zutphen bij haar vonnis van 17 November 1932 die vordering heeft toegewezen, doch het Hof bij arrest van 14 Maart 1934 in hooger beroep dit vonnis heeft vernietigd en de vordering ontzegd, overwegende:

„dat geïntimeerde bij dagvaarding niet heeft gesteld, dat haar handelsnaam zou zijn „Swift", en zij blijkens de in 't geding zijnde aanbiedingen zich steeds noemt Swift and Company, met welke feiten de later in het proces opgeworpen bewering, dat „Swift" wel

haar handelsnaam zou zijn, in strijd is, zoodat hierop niet kan worden ingegaan; dat voorts terecht door appellante is betoogd, dat haar ingeschreven handelsmerk „Swift" geenszins den naam „Swift and Company" bevat in den zin van art. 10 Merkenwet, welk bevatten immers medebrengt, dat de naam in zijn geheel zonder eenige afwijking in het merk moet zijn opgenomen;"

dat de H. R. dit arrest bij arrest van 10 Januari 1935 (W. 12883, N. J. 1935, 1495, *Red.)* heeft vernietigd met verwijzing van de zaak naar het Hof ten einde met inachtneming van het arrest van den H. R. verder te worden behandeld en beslist, waarbij werd overwogen:

„dat art. 10 Merkenwet, de nietigverklaring van de inschrijving van een merk toestaande, wanneer dit merk den naam of de firma van een ander bevat, strekt om verwarring ten aanzien van den herkomst der onder het merk verhandelde waren te voorkomen;

dat het aannemelijk is, dat de wetgever, bepalende dat voornoemd wetsvoorschrift kan worden toegepast in geval het merk den naam of de firma van een ander bevat, daarbij niet uitsluitend heeft gedacht aan opneming van eens anders handelsnaam in zijn geheel, doch ook aan opneming van dien handelsnaam met zoodanige verkorting, dat daarbij genoemde verwarring niettemin te duchten is;"

dat het Hof bij het bestreden arrest het vonnis van de Rechtbank heeft vernietigd en de vordering van Swift heeft ontzegd, daarbij overwegende wat te dien aanzien in het middel is vermeld;

O. dat Swift tegen dit arrest het navolgende middel van cassatie heeft opgeworpen: zie concl. Adv.-Gen.;

Wat dit middel betreft:

O. dat het eerste onderdeel daarvan berust op de opvatting, dat de vraag, of ten aanzien van de herkomst van de onder het merk verhandelde waren verwarring te duchten was, in hooger beroep niet meer ten toetse kon komen, daar die vraag niet aan het oordeel van het Hof was onderworpen;

dat dit betoog feitelijken grondslag mist, daar het Hof, — in cassatie onaantastbaar, — heeft aangenomen, dat appellante (de N. V.) heeft ontkend, dat de hiervoor bedoelde verwarring te duchten was, daarmede kennelijk bedoelend, dat de N. V. deze ontkenning tijdig in hooger beroep heeft gedaan;

O. dat het tweede onderdeel twee grieven inhoudt;

O. dat grief *a* uitgaat van een onjuiste lezing van het arrest van den H. R. van 10 Januari 1935, alsof bij het onderzoek naar gezegde vrees voor verwarring het Hof door dit arrest beperkt was tot de vraag, of in het woordmerk in geschil de handelsnaam van Swift voorkomt met zoodanige verkorting, dat daardoor verwarring ten aanzien van de herkomst der waren te duchten is;

dat in 's Hoogen Raads arrest een dergelijke beperking niet is neergelegd, doch daarin enkel een oordeel is gegeven over de bedoeling, welke bij den wetgever met de bepaling van art. 10 Merkenwet heeft voorgezeten;

dat grief *b* berust op een verkeerde lezing van het bestreden arrest, daar dit niet, zooals die grief het voorstelt, het antwoord op de vraag, of verwarring ten deze te duchten was, laat afhangen van de plaats, vanwaar de waren afkomstig zijn, doch vaststelt, dat uit de omstandigheden, door Swift ten bewijze voor die vrees voor verwarring aangevoerd, een dergelijke vrees niet valt af te leiden;

O. dat derhalve het middel in geen zijner onderdeelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 300. *Red.).*

(N. J.)

---

23 *Juni* 1936. UITSPRAAK van het Ambtenarengerecht Amsterdam. (Ambtenarenwet 1929 Art. 24 j°. art. 3 en art. 1.)

Uit het verband van art. 24 en art. 3 1e lid volgt, dat de ambtenaar slechts kan opkomen tegen *die*, hem in zijn belang treffende overheidsbesluiten, welke hem aangaan in de hoedanigheid van ambtenaar, werkzaam in de bepaalde door hem vervulde betrekking.

Al zou worden aangenomen dat klager alleen reeds door zijn benoeming tot gemeente-secretaris de hoedanigheid van „ambtenaar" in den zin van art. 1 had verkregen, dan nog heeft hij deze hoedanigheid verloren vanaf den dag, waarop het benoemingsbesluit door de Kroon is vernietigd. Aangezien het vernietigingsbesluit terugwerkt tot den dag, waarop het vernietigde besluit werd genomen, kon klager op den dag van het instellen van het beroep ter zake van zijne benoeming tot secretaris niet worden aangemerkt als „gewezen ambtenaar" in den zin van art. 1, 4e lid.

Uitspraak in zake:

P. J. Korver, wonende te Winkel (N.-H.), klager,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken te 's-Gravenhage, ten deze vertegenwoordigende Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden, verweerder.

Het Ambtenarengerecht te Amsterdam,

Gezien de gedingstukken;

Gelet op de behandeling der zaak ter openbare terechtzitting;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Winkel in zijn openbare vergadering van 27 December 1935 had besloten, den klager te benoemen tot secretaris der gemeente;

O. dat dit raadsbesluit bij K. B. van 14 Januari 1936, S. 2301, was geschorst tot 1 Juli 1936;

O. dat het raadsbesluit vervolgens is vernietigd — wegens strijd met het algemeen belang — bij K. B. van 22 Februari 1936, S. 2341;

O. dat de klager tegen dit laatste K. B. in beroep is gekomen bij een klaagschrift, hetwelk geacht moet worden, op 19 Maart 1936 ter griffie van het Gerecht te zijn ingekomen;

dat hij bij zijn klaagschrift in den breede heeft betoogd, dat hij door het besluit rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen en dat het besluit in strijd is met de wet; althans.

dat bij het nemen van het besluit misbruik is gemaakt van recht;

op grond waarvan de klager primair de vernietiging heeft gevorderd van vaker bedoeld K. B. — zoo noodig met bekrachtiging van het vernietigde raadsbesluit — en subsidiair de toekenning van een schadeloosstelling ingevolge art. 48 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat het Gerecht de zaak vervolgens heeft behandeld ter openbare terechtzitting van 9 Juni 1936, alwaar van partijen slechts de klager is verschenen, vergezeld van zijn raadsman Mr. J. A. E. Buiskool te Schagen; en waar als getuige is gehoord J. Zwart, burgemeester van en wonende te Winkel;

Wat het rechtspunt betreft:

O. dat allereerst dient te worden nagegaan, of de klager het recht had, van het bestreden K. B. bij het Gerecht in beroep te komen;

O. dat bij de beantwoording van deze vraag buiten beschouwing dient te blijven de omstandigheid, dat — hetgeen op grond van den inhoud der gedingstukken en van het ter terechtzitting verhandelde vaststaat — de klager, toen de Raad der gemeente Winkel hem benoemde tot secretaris, als ambtenaar in vasten dienst dezer gemeente werkzaam was ter secretarie, terwijl hij tevens belast was met de waarneming van het ambt van secretaris; welke beide functiën de klager nog steeds bezig was te vervullen op den dag waarop hij geacht moet worden, zijn beroep te hebben aanhangig gemaakt, nl. op 19 Maart 1936;

dat toch weliswaar art. 24 der Ambtenarenwet 1929 de bevoegdheid, beroep in te stellen onder meer toekent aan den ambtenaar die door het aangevallen besluit rechtstreeks in zijn belang is getroffen; doch dit voorschrift behoort te worden bezien in het licht van art. 3, eerste lid, der evengenoemde wet, hetwelk — voorzoover thans van belang — den Ambtenarengerechten de bevoegdheid geeft, te oordeelen over besluiten, welke zijn genomen ten aanzien van ambtenaren als zoodanig;

dat hieruit volgt, dat degene, die in een bepaalde betrekking als ambtenaar werkzaam is, aan deze omstandigheid op zichzelf geenszins het recht ontleent, bij eenig Ambtenarengerecht op te komen tegen elk, hem rechtstreeks in zijn belang treffend, overheidsbesluit, welk ook; doch dat hij integendeel bij een Ambtenarengerecht slechts zal kunnen opkomen tegen die, hem in zijn belang treffende, overheidsbesluiten, welke hem aangaan in de hoedanigheid van ambtenaar, werkzaam in de bepaalde door hem vervulde betrekking;

dat het bestreden besluit nu noch iets uitstaande had met de omstandigheid, dat de klager werkzaam was als ambtenaar ter secretarie van de gemeente Winkel, noch hem aanging in zijn hoedanigheid van waarnemend secretaris der gemeente;

dat de klager derhalve aan de vervulling van deze beide betrekkingen niet het recht kon ontleenen, bij het Gerecht het onderhavige beroep aanhangig te maken;

dat hierbij opgemerkt worde, dat het onredelijk zou zijn, indien de klager aan functiën, welker vervulling met het onderhavige geschil niets heeft uit te staan, een recht op beroep zou ontleenen, dat in een overeenkomstig geval niet zou toekomen aan den benoemde die op het tijdstip zijner benoeming niet reeds ambtenaar was;

O. dat voorts, indien het begrip „ambtenaar" in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929 aldus moet worden opgevat, dat hieronder slechts worden verstaan degenen die krachtens aanstelling in openbaren dienst daadwerkelijk werkzaam zijn of werkzaam zijn geweest, de klager geacht moet worden uit hoofde van zijn benoeming tot secretaris der gemeente Winkel, nimmer „ambtenaar" in evenomschreven zin te zijn geworden; en derhalve ook nimmer het recht te hebben verkregen, uit krachte dier benoeming, bij het Gerecht in beroep te komen;

dat toch op grond van den inhoud der stukken en van het ter terechtzitting verhandelde vaststaat, dat de klager nooit het ambt van secretaris heeft aanvaard;

O. dat, indien het begrip „ambtenaar" in den zin van het aangehaalde art. 1 aldus moet worden opgevat, dat daaronder mede worden verstaan degenen, die tot eenig ambt zijn benoemd, doch die dit ambt nog niet hebben aanvaard, de klager geacht moest worden, alleen reeds tengevolge van zijn benoeming tot secretaris, „ambtenaar" te zijn geworden;

dat echter tusschen het tijdstip zijner benoeming en dat van het instellen van beroep het thans bestreden K. B. tot stand is gekomen;

dat dergelijke besluiten onmiddellijk na hun totstandkoming van kracht worden en hun werking niet wordt opgeschort doordat bij den ambtenarenrechter beroep ertegen wordt ingesteld;

dat hieruit volgt, dat de klager — al aangenomen, dat hij alleen reeds door zijn benoeming tot secretaris de hoedanigheid van „ambtenaar" heeft verkregen — deze hoedanigheid heeft verloren van 22 Februari 1936 af; en in dezen stand van zaken geen wijziging is gekomen doordat het onderhavige beroep is ingesteld;

O. dat thans overblijft te onderzoeken, of de klager, op het tijdstip waarop hij geacht moet worden het beroep te hebben ingesteld, „gewezen ambtenaar" was in den zin van art. 1, vierde lid, der Ambtenarenwet 1929;

O. hieromtrent dat besluiten als het onderhavige vernietigende kracht doen gevoelen met terugwerking tot den dag waarop het vernietigde besluit werd genomen;

dat hieruit volgt, dat de klager — onder meer op den dag van het instellen van het beroep — geacht moest worden, nimmer tot secretaris te zijn benoemd;

dat, ter zake van zijn benoeming tot deze betrekking, de klager toen dus niet kon worden aangemerkt als „gewezen ambtenaar";

O. dat uit al het hierboven overwogene voortvloeit, dat de klager niet gerechtigd was, het onderhavige beroep in te stellen;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart den klager niet-ontvankelijk in zijn beroep.

(A. B.)

24 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 112.)

De strekking van het tweede lid is deze, dat in het daar bedoeld geval met betrekking tot de bezoldiging van den waarnemend secretaris dezelfde regeling geldt als ten aanzien van den secretaris is vastgesteld, en derhalve de waarnemer in verband met zijn dienstjaren aanspraak heeft op gelijke periodieke verhoogingen als hij zou hebben genoten, wanneer hij inderdaad de betrekking van secretaris zou hebben bekleed.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Kamerik tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 27 Augustus 1935, nº. 3175/2397, 3e afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 25 Januari 1935, tot wijziging der begrooting van die gemeente voor het jaar 1934;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 April 1936, nº. 165;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 Juni 1936, nº. 11897, Afd. B.B.;

O. dat het bovengemelde besluit van Ged. Staten steunt op de overweging, dat volgnummer 5 van de begrooting „Jaarwedde van den secretaris" bij deze wijziging wordt verhoogd met f 271 op grond van de volgende toelichting: „De op 1 November 1934 eervol ontslagen secretaris J. J. Talsma heeft genoten f 1212.50; de waarnemend secretaris (ambtenaar ter secretarie met 14 dienstjaren) heeft over de maanden November en December 1934 ingevolge art. 112 der gemeentewet aanspraak op de maximumwedde, vermeerderd met kindertoeslag (6 kinderen)"; dat de waarnemend secretaris over de maanden November en December 1934 slechts aanspraak kan doen gelden op de aanvangsjaarwedde van den secretaris; dat immers de waarnemer, daar hijzelf geen secretaris is, maar het secretarisambt slechts tijdelijk waarneemt, als zoodanig niet kan laten gelden de dienstjaren, welke hij, ware hij wel secretaris, bij de berekening van zijn jaarwedde wel zou kunnen doen gelden;

dat de raad van Kamerik in beroep aanvoert, dat met het beginsel, hetwelk aan de overweging van het bestreden besluit ten grondslag ligt, niet kan worden ingestemd; dat, indien de waarnemend secretaris geen secretaris zoude zijn, bijvoorbeeld de bepaling van diens wedde of belooning zou behooren tot de bevoegdheid van den raad in plaats van Gedeputeerde Staten, en dit college daarmede dan geen bemoeienis zoude hebben; dat de wet, met name de gemeentewet,de vaststelling van deze jaarwedde echter wel degelijk heeft geregeld en gebracht onder de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten; dat, afgezien hiervan, art. 85 van de gemeentewet, handelende over de waarneming van het burgemeestersambt door den wethouder, bepaalt, dat de wethouder, met de waarneming belast, uit de gemeentekas eene vergoeding geniet tot het bedrag van de helft van de aan het ambt van burgemeester verbonden wedde; dat het tweede lid van dit artikel nader aangeeft, wat hier onder wedde dient te worden verstaan, zulks met de volgende woorden: „Indien voor de wedde een minimum en een maximum is vastgesteld, wordt ten aanzien van hem, die het ambt waarneemt, onder wedde in dit artikel verstaan de minimum-wedde"; dat nu, wat de waarneming van het secretariaat betreft, art. 112, tweede lid, van de gemeentewet, ten opzichte van de jaarwedde als volgt luidt: „Die buiten het geval van ongesteldheid van den secretaris, met de waarneming zijner bediening meer dan een maand onafgebroken is belast geweest, heeft voor dien tijd op de daaraan verbonden jaarwedde aanspraak"; dat de aanvullende bepaling, als voorkomende in het tweede lid van art. 85 der gemeentewet, hier ontbreekt en dit artikel noch hier, noch elders op den secretaris van toepassing wordt verklaard; dat de wet derhalve onderscheid heeft willen maken tusschen de vervanging van den burgemeester en die van den secretaris, tusschen een wethouder-burgemeester, niet-ambtenaar en een waarnemend secretaris, meestal of altijd ambtenaar, voor welk onderscheid de volgende redeneering kan gelden: „Indien voor de wedde van den burgemeester een minimum en een maximum is vastgesteld zal de periodieke verhooging wel steeds verband houden met het aantal dienstjaren, hetzij als burgemeester, hetzij in andere ambten, welke tot zijn vorming hebben bijgedragen. Die grond ontbreekt, om hem voor den vervanger te doen gelden" (Van Loenen: De Gemeentewet, pagina 261); dat dit onderscheid in wettelijke regeling tusschen de beide gevallen van vervanging ook rationeel is, als volgend uit het feit, dat de wethouder, die den burgemeester vervangt — in tegenstelling als regel tot den waarnemend secretaris — niet is ambtenaar en dus als zoodanig geen dienstjaren kan hebben; dat dit onderscheid terecht kan worden gegrond op het verschil sinds 1931 in de wettelijke regeling van art. 85 en art. 112 der gementewet, welk verschil speciaal tot uitdrukking wordt gebracht in het tweede lid van art. 85; dat de eerstgenoemde bepaling eene „vergoeding" in uitzicht stelt — de wettelijke terminologie eischt hier eene nadere bepaling en aan dien eisch wordt tegemoet gekomen door als grondslag voor de berekening van de vergoeding aan te geven de halve minimum-wedde — terwijl art. 112 aanspraak vestigt op de jaarwedde zelf, d. i. de jaarwedde, zooals die overeenkomstig art. 11 door Ged. Staten is geregeld; dat naar de letter van de wet dienstjaren zullen moeten medetellen, daar beroep op een verzuim-aanvulling van art. 112 der gemeentewet tegelijk met de in 1931 aangebrachte wijzigingen in art. 85 dier wet (wet van 31 Januari 1931, S. 41, een herzieningswet, die een geheel nieuwe regeling invoerde) — niet opgaat; dat bijvoorbeeld ook art. 96 der gemeentewet op dit stuk tegelijk werd gewijzigd, analoog met art. 85, en indien dit noodig of nuttig was geoordeeld, zonder twijfel eveneens art. 112 op gelijke of ongeveer gelijke wijze zou zijn gewijzigd; dat het dus voor de hand liggend werd beschouwd, ja zelfs noodzakelijk geacht — daar anders sprake zou zijn van een schenking aan de gemeente — aan den ambtenaar ter secretarie met 14 dienstjaren de maximum-wedde toe te kennen; dat dit standpunt — gelijkheid van behandeling van den secretaris en den waarnemend secretaris

voor wat betreft verhoogingen wegens dienstjaren — mede is gebaseerd op de bepaling van punt 8 der provinciale jaarwedderegeling, opgenomen in provinciaal blad nº. 127 van 1931, hetwelk dienstjaren wil hebben medegeteld en daarbij geen uitzonderingen maakt; dat bij Ons besluit van 17 December 1932, nº. 26, is beslist, dat aan een wethouder, waarnemend burgemeester, c. q. zelfs kindertoelage moet worden uitgekeerd, en mutatis mutandis, deze beslissing evenzeer geldt voor de periodieke verhoogingen van den waarnemend secretaris; dat door vroegere Koninklijke beslissingen is uitgemaakt, dat de persoon, die tijdelijk met de waarneming van het secretariaat is belast, zoolang die waarneming duurt, als ambtenaar is te beschouwen; dat de wet niet bedoeld kan hebben, dat de raad (e. a.) in de tijdelijke opdracht van het secretariaat niet aan regelen zou zijn gebonden, maar moet geacht worden te willen, dat ook bij die tijdelijke opdracht de ten aanzien van den secretaris gegeven voorschriften in het oog zullen worden gehouden (Koninklijk Besluit van 12 November 1854, S. 142, en Koninklijk Besluit van 15 Januari 1855, S. 2; dat bij Koninklijk Besluit van 11 April 1878, S. 23, bovendien werd overwogen, dat de wetgever onderscheid tusschen tijdelijke en doorloopende benoeming niet heeft gemaakt; dat dus in het algemeen voor de tijdelijke waarneming van eene betrekking dezelfde regelen gelden als voor eene definitieve vervulling; dat ten slotte, indien Ged. Staten tot nu toe de provinciale jaarwedderegeling ten opzichte van een waarnemend secretaris mochten hebben toegepast, als zij in het bestreden besluit aangeven, het billijk en noodzakelijk moet worden geacht, dat daarin door een uitspraak van hoogerhand worde voorzien;

O. dat art. 112, 2e lid, der gemeentewet bepaalt, dat hij, die buiten het geval van ongesteldheid van den secretaris, met de waarneming zijner bediening, gedurende meer dan een maand, onafgebroken is belast geweest, voor dien tijd op de daaraan verbonden jaarwedde aanspraak heeft;

dat de strekking van deze bepaling kennelijk deze is, dat in het daar bedoelde geval met betrekking tot de bezoldiging van den waarnemend secretaris dezelfde regeling geldt als ten aanzien van den secretaris is vastgesteld;

dat volgens punten 7 en 8 van de Regelen voor de vaststelling van de jaarwedden van burgemeesters, secretarissen en ontvangers der gemeenten in de provincie Utrecht (Provinciaal blad nº. 127 van 1931) de secretaris tot het gestelde maximum aanspraak heeft op verhooging van zijne jaarwedde in verband met de door hem vervulde dienstjaren van den 23-jarigen leeftijd af in eene bezoldigde betrekking o. m. in dienst van het Rijk, provinciën en gemeenten in Nederland doorgebracht, en deze regeling derhalve mede van toepassing is op de bezoldiging van den waarnemend-secretaris, dit in het bij art. 112, 2e lid, der gemeentewet bedoelde geval verkeert;

dat dan ook de ambtenaar ter secretarie der gemeente Kamerik, die gedurende meer dan een maand onafgebroken met de waarneming van de bediening van secretaris is belast geweest, nu hij 14 dienstjaren in den bovenaangegeven zin telt, voor den tijd dezer waarneming op de maximumjaarwedde, aan de bediening van gemeentesecretaris verbonden, aanspraak heeft;

dat de wijziging van de begrooting hierin voorziet en Ged. Staten dus ten onrechte daaraan hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Utrecht van 27 Augustus 1935, 3e Afd., nº. 3175/2397, aan het besluit van den raad der gemeente Kamerik van 25 Januari 1935, tot wijziging van de begrooting van inkomsten en uitgaven dier gemeente voor het dienstjaar 1934, alsnog goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

25 *Juni* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 2e lid.)

I. c. is de straf van ongevraagd oneervol ontslag onevenredig met de gepleegde overtreding. Het ontslag had met het praedicaat „eervol" kunnen en moeten zijn gegeven.

Uitspraak in zake:

L. K. K., wonende te Deventer, eischer in hooger beroep, ter terechtzittingen van 7 Mei en 11 Juni 1936 in persoon verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. B. G. Wildervanck de Blécourt, advocaat te Zutphen,

tegen:

het College van B. en W. van de gemeente Deventer, gedaagde in hooger beroep, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter voormelde terechtzittingen als gemachtigde is opgetreden: Mr. J. C. Th. Resius, advocaat te Deventer.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen, alsmede gehoord ter openbare terechtzitting van den 7en Mei 1936 als getuigen, vanwege eischer als zoodanig gedagvaard, A. J. van Doorn, inspecteur van politie 1e klasse te Deventer, H. Hoving, assistent der Directe Belastingen, Invoerrechten en Accijnzen te Deventer, J. Vlaskamp, zonder beroep, wonende te Deventer, en A. P. van Tricht, Commissaris van Politie te Deventer, en ter openbare terechtzitting van den 11en Juni 1936 als getuige, krachtens bevel van dezen Raad d.d. 14 Mei 1936, door den Griffier als zoodanig opgeroepen, K. Gelink, hulpkeurmeester bij den keuringsdienst te Deventer;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat B. en W. van Deventer d.d. 11 Juni 1935 hebben besloten aan L. K. K., hulpkeurmeester van den Keuringsdienst van vee en vleesch te Deventer, met ingang van 15 Juni 1935 niet-eervol ontslag te geven als zoodanig, zulks op de gronden, als in dat besluit aangegeven;

O. dat het Ambtenarengerecht te Arnhem bij uitspraak van 20 December 1935 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door L. K. K. tegen genoemd besluit ingestelde beroep ontvankelijk heeft verklaard en gegrond, voornoemd besluit heeft vernietigd en heeft bevolen, dat de door klager gemaakte kosten tot schadeloosstelling van getuigen uit 's Rijks kas zullen worden vergoed· tot een bedrag van zes gulden twintig cent;

O. dat L. K. K. van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift heeft verzocht die uitspraak te vernietigen en den door hem gestelden eisch toe te wijzen, althans die uitspraak te bevestigen met verbetering der gronden, waarop zij berust, en voor het geval deze Raad van meening mocht zijn, dat deze zaak niet tot voldoende klaarheid is gebracht, alsnog een voorbereidend onderzoek te gelasten;

O. dat de Burgemeester van Deventer, als vertegenwoordiger van het College van Burgemeester en Wethouders van Deventer, bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot bevestiging van de uitspraak, waarvan beroep, en, voor zoover deze Raad van oordeel mocht zijn, dat alleen de desbetreffende ambtsinstructie in deze geldt en dat deze instructie slechts, in gevallen als het onderhavige, het niet-eervol ontslag kent, dezen Raad heeft verzocht alsnog met vernietiging van die uitspraak en doende, hetgeen het Ambtenarengerecht had behooren te doen, eischer niet-ontvankelijk te verklaren in zijn tegen het bestreden besluit ingesteld beroep, althans dit beroep ongegrond te verklaren;

In rechte:

O. dat deze Raad zich vereenigt met en overneemt de eerste vier rechtsoverwegingen van de uitspraak, waarvan beroep, [1] met deze wijziging, dat de Raad niet acht vast te staan, dat eischer ten behoeve van de firma Gosschalk voor geen enkel dier meer aan keurloon heeft geheven, dan het bedrag, dat in de desbetreffende verordening was vastgesteld voor dieren onder een gewicht van 200 K.G., doch als vaststaande aanneemt, dat eischer althans van het nadere, van het bij verordening vastgestelde tarief afwijkende, doch met goedvinden van den Directeur van zijn dienst algemeen toegepaste tarief veelvuldig ten voordeele van genoemde firma is afgeweken;

O. dat de vorenbedoelde feiten voor dezen Raad vaststaan, mede op grond van de te zijner terechtzitting van den 7den Mei 1936 door de vanwege eischer gehoorde getuigen en de door eischer zelf afgelegde verklaringen;

O. voorts dat deze Raad — al heeft hij niet de overtuiging bekomen, dat tusschen de voortgezette handelingen van het aannemen van geschenken en het ongeoorloofde afwijken van vorenbedoeld tarief een dergelijk verband bestond, dat deze handelingen niet los van elkander kunnen worden gezien — deze feiten tezamen toch dermate ernstig acht, dat hij van oordeel is, dat aan eischer, die aldus handelende de desbetreffende bepalingen zijner instructie en van het Ambtenarenreglement voor de gemeente Deventer heeft overtreden en zich heeft schuldig gemaakt aan een ernstig vergrijp, de straf van ontslag kon worden opgelegd;

O. dat het voornoemde Ambtenarenreglement in art. 71 onder de straffen, die aan een ambtenaar kunnen worden opgelegd, sub *h* noemt de straf van ongevraagd eervol ontslag;

O. dat art. 6 van de instructie voor den hulpkeurmeester in de gemeente Deventer bepaalt:

„Ontslag wordt eervol op verzoek verleend of wordt gegeven met opgave van redenen.

Het wordt niet-eervol gegeven alleen bij wijze van straf, en kan niet-eervol gegeven worden, wanneer hij door ontslag aan te vragen, zich aan de bestraffing onttrekt, ter beoordeeling van den Raad.";

O. dat in verband met de redactie van lid 2 van laatstgenoemd artikel de vraag zou kunnen rijzen, of het geven van ongevraagd eervol ontslag aan een hulpkeurmeester met evengenoemde bepaling is overeen te brengen;

O. dat, mede gelet op de redactie van artikel 66 van voornoemd Ambtenarenreglement, hetwelk bepaalt:

„Ontslag zonder het praedicaat „eervol" wordt alleen verleend bij wijze van straf", deze Raad aanneemt, dat het eerste gedeelte van lid 2 van voornoemd art. 6, overeenkomstig de bedoeling, welke bij het maken van die bepaling heeft voorgezeten, moet worden gelezen alsof er stond: „Ontslag, niet-eervol te geven, wordt alleen verleend bij wijze van straf".;

O. dat derhalve ongevraagd ontslag bij wijze van straf, nu dit ook niet door andere bepalingen wordt uitgesloten, ook aan een ambtenaar, als eischer, eervol kan worden verleend en deze Raad met het Ambtenarengerecht en op de daarvoor door dat gerecht aangevoerde gronden van oordeel is, dat de vorm van ongevraagd eervol ontslag in de gegeven omstandigheden de meest geëigende is;

O. dat er dus in zooverre onevenredigheid bestaat tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding;

O. dat het bestreden besluit van B. en W. van Deventer derhalve terecht door het Ambtenarengerecht is vernietigd, zoodat de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

Noot. De rechtsoverwegingen van de uitspraak, waarvan beroep, luiden:

O. dat door den inhoud der gedingstukken, de mededeelingen van klager en de verklaringen der voornoemde getuigen is komen vast te staan:

1e. dat klager, hulpkeurmeester zijnde, van den Keuringsdienst van vee en vleesch te Deventer, gedurende de jaren 1928 tot en met 1933 herhaaldelijk en vrij geregeld in verband met de uitoefening van zijn betrekking van de gebruikster van het gemeentelijk slachthuis aldaar, de firma S. Gosschalk, later de N. V. v/h S. Gosschalk, geschenken

---

[1] Zie noot onder deze uitspraak.

heeft ontvangen en aangenomen, met name vleesch; en

2e. dat klager gedurende dezelfde jaren, althans gedurende een groot gedeelte van die jaren, aan voornoemde firma of vennootschap doorloopend minder aan keurloon in rekening heeft gebracht, dan zij verschuldigd was volgens het wettelijk vastgestelde tarief, door niet alleen overeenkomstig de instructie of opdracht van den directeur van zijn dienst 40 à 50 K.G. van het gewicht der geslachte runderen en paarden af te trekken voor beenderen en nog 5 K.G. voor het warm wegen, maar door zelfs voor geen enkel dier meer te heffen dan het bedrag, dat in de desbetreffende verordening was vastgesteld voor dieren onder een gewicht van 200 K.G.;

O. dat hij door eerstgenoemde gedraging overtreden heeft art. 22 sub *e* van het Algemeen Ambtenarenreglement der gemeente Deventer en art. 19 sub *c* van zijn ambtsinstructie, terwijl het ook in het algemeen in strijd is met de plicht van een goed ambtenaar, geschenken aan te nemen van personen, op wie hij heeft toe te zien, daar zulks hem tegenover zoodanige personen niet meer onbevangen doet staan;

O. dat hij door laatstgenoemde gedraging te kort deed aan zijn plicht om de wettelijk vastgestelde bepalingen te handhaven en toe te passen en bovendien aan de gemeente belangrijke schade berokkende gelijk hij de firma Gosschalk onrechtmatig bevoordeelde, wat in het bijzonder is komen vast te staan uit het onderzoek en rapport van den belastingambtenaar H. Hoving en uit de verklaringen door dezen als getuige afgelegd;

O. dat, al kan gereedelijk worden vooronderstéld, dat tusschen klager en de firma Gosschalk omtrent de geschenken eenerzijds en de bevoordeeling anderzijds wel geen contract van „do ut des" zal zijn geformuleerd, bedoelde feiten toch niet los van elkander kunnen worden gezien, daar het voortdurend plegen van de eene overtreding aan het volharden in de andere overtreding uit den aard der zaak een ernstiger karakter gaf;

O. dat wat het eerste betreft weinig ter zake doet, hoe talrijk de geschenken zijn geweest en van hoeveel waarde precies en of zij ook gedeeltelijk werden opgewogen door vriendelijkheden die klager voorheen aan de fa. Gosschalk had bewezen, terwijl wat het tweede betreft met name als geheel onbewezen wordt gepasseerd klagers bewering, als zoude de directeur hem tot het afwijken van het algemeen toegepaste tarief ten voordeele der firma Gosschalk opdracht hebben gegeven of daarvan hebben geweten;

O. dat ook naar het oordeel van het Ambtenarengerecht klager met het oog op een en ander wegens ernstige overtredingen en wangedrag behoorde te worden gestraft; dat het ook redelijk was, die straf zoo te kiezen, dat zijn functie als keurmeester kwam te vervallen;

O. dat het Gerecht intusschen den indruk heeft gekregen, dat klager in het algemeen in zijn functie wel dienstijver en hulpvaardigheid heeft betoond; dat er misstanden waren aan het slachthuis te Deventer, die klager zijn gedrag wellicht als minder ernstig deden zien en dat verweerders zelve geneigd zijn geweest om klager gelegenheid te geven zelf eervol ontslag te vragen;

O. dat nu het Algemeen Ambtenarenreglement in art. 71 lid 1 sub *h* als op één na de zwaarste straf „ongevraagd eervol ontslag" noemt, er naar zijn oordeel in bedoelde omstandigheden wel aanleiding ware geweest, deze straf toe te passen in plaats van die van oneervol ontslag, genoemd onder letter *i*; dat tusschen de opgelegde straf en de gepleegde overtreding dus eenige onevenredigheid bestaat en het beroep dus in zooverre gegrond is.

(A. B.)

---

26 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet art. 230 j°. art. 231.)

Als de tijdstippen van het „aanbieden" en het „inzenden", waarvan in de artt. 230 en 231 sprake is, zijn naar de taalkundige beteekenis dier woorden aan te merken de dagen, waarop de in die artikelen bedoelde besluiten zijn ontvangen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Dongen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant van 16 October 1935, G N°. 364, IIIe afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van die gemeente van 19 September 1935, tot aankoop van een heerenhuis met aanhoorigheden, ten einde dit te bestemmen tot ambtswoning van den burgemeester;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Januari 1936, N°. 43;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 Juni 1936, N°. 1820, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant bij hun bovengenoemd besluit goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Dongen van 19 September 1935, strekkende *a.* tot aankoop van de Roomsch-Katholieke Parochie van den Heiligen Laurentius te Dongen van een heerenhuis met aanhoorigheden, voor- en achtertuin, gelegen te Dongen aan den Hooge-Ham, plaatselijk gemerkt N°. 50, kadastraal bekend gemeente Dongen, sectie G N°. 2357, groot zeventien aren en achttien centiaren, voor den prijs van f 9850, vermeerderd met 10 % van de koopsom voor kosten van overdracht, komende ten laste van de koopster, alzoo voor een totaalbedrag van f 10835; *b.* tot het bestemmen van deze woning tot ambtswoning van den burgemeester;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat tot staving der noodzakelijkheid van dezen aankoop is aangevoerd, dat de burgemeester — die thans als huurder het betrokken huis bewoont — na afloop van den huurtermijn in November 1936 niet meer over een woning te Dongen zou kunnen beschikken, terwijl de mogelijkheid, dat voordien nog eene

hem passende bestaande woning zou kunnen worden verkregen — gezien den plaatselijken woningtoestand — als volkomen uitgesloten zou moeten worden beschouwd; dat thans nog geenszins vaststaat, dat de burgemeester dit huis bij de expiratie van den loopenden huurtermijn niet weder zou kunnen inhuren van den nieuwen eigenaar, zoodat de noodzakelijkheid van den voorgenomen aankoop niet is aangetoond; dat voorts het gemeentebelang zich verzet tegen dezen aankoop voor een totalen kostprijs — met inbegrip van de daarop vallende onkosten ad f 985 en van de uitgaven voor noodzakelijke verbeteringen ad f 1665 — van f 12500, wijl blijkens mededeelingen van burgemeester en wethouders 1. de woning in 1890 is gesticht en dus 45 jaren oud is, 2. de woning 4 jaren geleden (bij de komst van den burgemeester) reeds in zeer onderkomen toestand verkeerde en destijds alleen de hoogst noodige verbeteringen zijn aangebracht, 3. van de thans geraamde verbeteringskosten slechts een gering deel zou dienen om in den onderkomen toestand verbetering te brengen (namelijk door binnenschilderwerk), terwijl het grootste deel dier kosten bestemd is voor den aanbouw eener serre en het aanbrengen van een tochtdeur en een toilet; dat burgemeester en wethouders deze gegevens nader hebben herzien als volgt: *a.* de woning zou niet 45 jaren, doch 39 jaren oud zijn, *b.* de mededeeling, hierboven sub 2 vermeld, moet aldus worden opgevat, dat destijds niet „het hoogst noodige", doch „al het noodige" zou zijn verricht, met uitzondering der thans nog aan te brengen verbeteringen; dat deze herziening van gegevens geen wijziging brengt in hunne meening, dat de voorgenomen aankoop niet in het belang der gemeente is te achten; dat dit college, mocht voor den burgemeester een ambtswoning beschikbaar zijn te stellen, in de gegeven omstandigheden slechts goedkeuring zou kunnen verleenen aan den bouw van zulk een woning;

dat van dit besluit de raad der gemeente Dongen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het gebrek aan betere woningen en geschikten bouwgrond in deze gemeente van zoodanigen omvang is, dat grootere en kleinere fabrikanten, alsmede hoogere fabrieksemployé's soms jaren uitzien naar den verkoop van een voor hen geschikte woning of bouwterrein, met als gevolg, dat, wanneer het voornemen tot een verkoop van bovengenoemden aard bekend wordt, men zich meestal daarvan door onderhandschen aankoop — zij het ook ten koste van een hooge koopsom — in het bezit stelt; dat na afloop van den verkoop van het onderwerpelijke huis vele gegadigden daarbij aanwezig bleken te zijn geweest, die bij verkrijgen aan deze woning een dusdanige bestemming zouden hebben gegeven, dat de burgemeester, na afloop van den huurtermijn, daarin niet langer zou hebben kunnen blijven wonen; dat het onderhavige perceel is gelegen op goeden stand en in goeden staat verkeert; dat deze woning zelfs een bedrag van f 14000 ten volle waard is; dat, wanneer de verbeteringen — ten koste van ten hoogste f 1665 zijn aangebracht, daarmede al het noodige aan de woning zal zijn verricht; dat tevens blijkt, dat Gedeputeerde Staten het bepaalde bij art. 231 der gemeentewet in deze niet hebben in acht genomen; dat toch het onderwerpelijke raadsbesluit, ingezonden bij schrijven van burgemeester en wethouders van 23 September 1935, N°. 10189, en op voornoemden dag te ongeveer 11.50 uur voormiddag te Dongen ter post bezorgd zijnde, volgens mededeeling van de betrokken postdirecties te ongeveer 4.00 namiddag van dienzelfden dag in het postlager van het Provinciaal Bestuur ten postkantore te 's-Hertogenbosch moet zijn gedeponeerd; dat, daar dit postlager beschouwd moet worden als te zijn de brievenbus van het Provinciaal Bestuur van Noord-Brabant, daar toch genoemd orgaan voor de gewone post uitsluitend gebruik maakt van zijn afhaalrecht, het onderhavige raadsbesluit geacht moet worden Gedeputeerde Staten te zijn aangeboden op 23 September 1935; dat het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij goedkeuring aan meergenoemd raadsbesluit werd onthouden, eerst op 25 October 1935 door het gemeentebestuur van Dongen per morgenpost werd ontvangen, hetgeen blijkens informatie bij de betrokken postdirectie, gezien de afstempeling te 's-Hertogenbosch van den briefomslag, normaal moet worden genoemd;

dat Gedeputeerde Staten alzoo hun beslissing omtrent het onderwerpelijke besluit, in plaats van binnen dertig dagen na dien, waarop het raadsbesluit hun werd aangeboden, eerst op den twee en dertigsten dag na dien aan het bestuur, dat het besluit nam, hebben ingezonden; dat zijns inziens het besluit van Gedeputeerde Staten wegens strijd met de wet en het algemeen belang behoort te worden vernietigd en aan het raadsbesluit alsnog goedkeuring dient te worden verleend;

O. dat Gedeputeerde Staten ingevolge art. 231 juncto art. 230 der gemeentewet worden geacht het raadsbesluit goed te keuren, waaromtrent zij binnen 30 dagen, nadat het hun is aangeboden, geen beslissing of verdagingsbesluit aan den raad hebben ingezonden;

dat als de tijdstippen van het „aanbieden" en het „inzenden" naar de taalkundige beteekenis dier woorden zijn aan te merken de dagen, waarop de bedoelde stukken zijn ontvangen;

dat blijkens de overgelegde bescheiden het raadsbesluit aan Gedeputeerde Staten niet later dan op 24 September 1935 is aangeboden, terwijl voorts op grond dier bescheiden als vaststaande moet worden aangenomen, dat het bestreden besluit op 25 October 1935 door Gedeputeerde Staten aan het gemeentebestuur is ingezonden, zoodat, nu geen verdagingsbesluit is genomen, de evenbedoelde termijn van 30 dagen is overschreden;

dat dus het onderhavige raadsbesluit moet geacht worden te zijn goedgekeurd;

dat derhalve dit besluit thans de goedkeuring, nu het die heeft verkregen, niet meer behoeft;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij aan het raadsbesluit goedkeuring werd onthouden, te beslissen, dat dit raadsbesluit moet geacht worden te zijn goedgekeurd.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

26 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Auteurswet 1912 art. 47.)

Terecht heeft de Rechtbank aangenomen, dat het onderhavige verspreiden, hetwelk is geschied niet rechtstreeks door den in de V. S. gevestigden uitgever, maar van uit een in Canada gelegen centraal punt door eene andere firma, die van het verspreiden van werken als hier bedoeld haar bedrijf maakt, zonder meer nog niet meebrengt, dat het tijdschrift ook in Canada wordt uitgegeven in den zin van art. 4 der Berner Conventie, hetzij dan door den te Springfield (V. S.) gevestigden uitgever, die de voor de verspreiding in Canada benoodigde exemplaren daartoe aan de in dat land gevestigde firma doet toekomen, hetzij door deze firma zelve.

A. H. S. Ward, wonende te Reigate in Engeland, eischer tot cassatie van het op 29 April 1935 door de Arr.-Rechtbank te Rotterdam tusschen partijen gewezen vonnis (W. 12985, N. J. 1935, 1289, *Red.*), advocaat Mr. R. V. Bakker; gepleit door Jhr. Mr. H. de Ranitz,

tegen:

de Handelsvennootschap onder de firma Uitgeversmaatschappij „De Combinatie", gevestigd te Rotterdam, verweerster in cassatie, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh; gepleit door Mr. Hoek.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Post alia:

Tegen de uitspraak van de Rechtbank wordt opgekomen met het middel: S., immers v. t. van art. 4 van de Herziene Berner Conventie, voor de bescherming van letterkundige en kunstwerken, i. v. m. art. 47 Auteurswet 1912, door, na te hebben vooropgesteld dat valt na te gaan of ten gevolge van het feit, dat het weekblad gelijktijdig in de Vereenigde Staten van Amerika en Canada wordt verspreid, van welke landen het eerstgenoemde niet, het laatstgenoemde wel tot de Berner Conventie is toegetreden, dit tijdschrift ook kan beschouwd worden als te worden uitgegeven in laatstgenoemd land, en daardoor den schrijver van een daarin afgedrukte novelle, de door de Conventie vastgestelde bescherming verleent, te beslissen dat het vierde lid van art. 4 der Herziene Berner Conventie daarin is opgenomen om tot uitdrukking te brengen, dat, zal een land als land van herkomst van eenig werk kunnen worden aangemerkt, het niet voldoende is, dat het werk op eenigerlei wijze in dit land is openbaar gemaakt, maar dat het werk in dit land ook moet zijn uitgegeven, en op grond dat nu vaststaat dat Colliers Weekly is uitgegeven te Springfield Ohio, U.S.A., en niet in Canada — dat immers het verspreiden van het tijdschrift van uit een centraal punt in Canada niet door den uitgever maar door een firma wier bedrijf blijkbaar is het verspreiden van tijdschriften, enz. niet valt te beschouwen als „uitgeven" — te beslissen dat Colliers Weekly in den zin van de bepalingen der Herziene Berner Conventie niet valt aan te merken als een Canadeesch tijdschrift en dus niet als een Weekblad van een der Verbondslanden, met de daaraan door de Rechtbank verbonden gevolgtrekkingen, zulks ten onrechte daar de door de Rechtbank gemaakte tegenstelling tusschen uitgeven en verspreiden noch uit de bedoeling noch uit de bewoordingen der bepaling volgt, en integendeel het verspreiden van een tijdschrift van uit een centraal punt door een firma wier bedrijf is het verspreiden van tijdschriften, zeer zeker valt onder het begrip „uitgeven" („éditer"), althans daaronder kan vallen.

Door de Rechtbank is feitelijk aangenomen, dat eischer's novelle verscheen in Collier's Weekly, welk weekblad wordt uitgegeven in Springfield, Ohio, U.S.A., dat dit weekblad gelijktijdig in de Vereenigde Staten en Canada verspreid wordt en dit verspreiden van het tijdschrift in Canada aldaar geschiedt van uit een centraal punt, niet door den uitgever Collier maar door een firma, wier bedrijf blijkbaar is het verspreiden van tijdschriften. Volgens de tegen de uitspraak van de Rechtbank aangevoerde grief valt het op gemelde wijze verspreiden van een tijdschrift wel onder het begrip „uitgeven" (éditer) van de Berner Conventie.

Uit een memorie van de Duitsche delegatie en een van de Fransche tijdens de conferentie in 1896 te Parijs gehouden, blijkt, dat de in het verdrag gebezigde uitdrukkingen „publier" en „publication" op zich zelve niet voldoende duidelijk waren. (Actes de la Conférance réunie à Paris en 1896 bl. 189 tot 198). Thans is uitdrukkelijk bepaald, (art. 4 lid 4) dat als „œuvres publiées" (in de Nederlandsche tekst „openbaar gemaakte") alleen zijn aan te merken „œuvres éditées". Niet elke bekendmaking van den inhoud van een letterkundig werk is alzoo aan te merken als een openbaarmaking (publication) in den zin van het Verdrag; dit is slechts dan het geval als het werk uitgegeven is en het tengevolge daarvan voor het publiek verkrijgbaar is gesteld. In de aangehaalde Fransche memorie wordt gezegd: En ce qui concerne les œuvres littéraires, ce qui constitue pour elles la publication dans un pays déterminé, c'est le fait d'y avoir été éditées, d'y avoir été directement mises en vente par quelqu'un qui prend la charge et la responsabilité de la publication de son œuvre, sans se préoccuper du point de savoir qui l'imprimera et où se fera l'impression. C'est un détail qui regarde l'éditeur et qui ne saurait exercer d'influence sur l'application de l'article 2 (thans 4). Le pays dans lequel une œuvre est ainsi mise au jour, tire de ce fait même des avantages matériels et moraux suffisants pour que la protection soit assurée sur son territoire et sur le territoire des États, ses associés.

Ook volgens het spraakgebruik is de „uitgever" degeen, met wien de auteur zich in verbinding heeft gesteld en aan wien deze onder de overeengekomen condities het handschrift ter beschikking heeft gesteld opdat dit in daartoe geschikten (gewoonlijk gedrukten) vorm zal worden vermenigvuldigd om alsdan voor het publiek verkrijgbaar te kunnen worden gesteld. (Wanneer de auteur voor een en ander zelf zorgt, is hij zijn eigen „uitgever".) Omvat dus het „uitgeven" al die bemoeiingen welke noodig zijn om een werk in geschikten

vorm onder het publiek te brengen, het enkel verspreiden van exemplaren door derden van de uitgave die een ander bezorgde, maakt die derden niet tot uitgevers. Nu volgens het verdrag (Art. 4 lid 1) bescherming wordt verleend aan auteurs voor hun werken „publiées" voor het eerst in een der Verbondslanden, en krachtens lid 4 van het artikel „publier" is te verstaan als „éditer", zal voor het toekennen aan den auteur van deze bescherming noodig zijn, dat zijn werk in een der Verbondslanden is „uitgegeven" en is het onvoldoende daartoe, dat exemplaren van een uitgave welke plaats vond in een land, dat niet tot het Verbond is toegetreden, in een Verbondsland worden verspreid. Een andere opvatting is naar mijne meening wel niet te rijmen met het genoemde lid 4 van art. 4.

Ook de bepaling van lid 3 omtrent „œuvres publiées simultanément dans plusieurs pays" geeft m. e. geen aanleiding tot een andere opvatting. Dit lid handelt over het land, dat als het land van herkomst van het werk is te beschouwen. Waar nu publier is te verstaan als éditer, ligt het ook voor de hand, dat als land van herkomst is aan te merken, het land, waar het eerst de uitgave van het werk plaats vond. (In de Nederlandsche vertaling van het verdrag wordt in lid 3 ook gesproken van werken die gelijktijdig „verschenen" zijn in meer landen).

In het onderhavige geding is volgens het aangevallen vonnis het werk van eischer uitgegeven in Colliers Weekly in Springfield, Ohio, U.S.A. en is in Canada wel dat tijdschrift verspreid, maar van een zelfstandige uitgave van het werk in Canada is niet gebleken, zoodat zich hier niet het geval voordoet, dat het werk gelijktijdig in meer landen gepubliceerd is in den zin van het Verdrag, daar slechts in één land, (in de Vereenigde Staten van Amerika) de uitgave plaats had, terwijl in Canada slechts exemplaren van die Amerikaansche uitgave zijn verspreid. De tegenstelling welke de rechtbank heeft gemaakt tusschen uitgeven en verspreiden acht ik dus voor de juiste toepassing van de bepalingen van de Berner Conventie noodig en met de opvatting in het middel, aangehangen en volgens welke het enkel verspreiden van een tijdschrift reeds „uitgeven" zou kunnen zijn, kan ik mij niet vereenigen.

Mijn conclusie strekt mitsdien tot verwerping van het beroep met veroordeeling van den eischer in de kosten op de cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden vonnis, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat de eischer tot cassatie — Ward —, die van Engelsche nationaliteit is, in de Engelsche taal een roman heeft geschreven, getiteld The Daughter of Fu Manchu, welk werk voor het eerst openbaar is gemaakt in verschillende afleveringen van het tijdschrift Collier's The National Weekly;

dat de verweerster — De Combinatie — zonder de toestemming van Ward in 1930 in Nederland een Nederlandsche vertaling van dien roman heeft uitgegeven;

dat Ward bij inleidende dagvaarding heeft gesteld, dat genoemd tijdschrift tegelijkertijd wordt uitgegeven in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika en in Canada en zulks ook is geschied met de afleveringen, waarin zijn roman is geplaatst, wat medebrengt, dat zijn auteursrecht op dat werk beschermd wordt door de op 13 November 1908 te Berlijn gesloten Herziene Berner Conventie, waartoe zoowel Nederland als Canada zijn toegetreden, zoodat voormelde vertaling een inbreuk op dat recht oplevert;

dat Ward mitsdien uit dien hoofde schadevergoeding heeft gevorderd, waarvan hij het bedrag heeft beperkt tot twee honderd gulden;

dat de Combinatie hiertegen heeft aangevoerd, dat meergemeld tijdschrift uitsluitend in de, niet tot de Berner Conventie toegetreden, Vereenigde Staten wordt uitgegeven, zoodat het beroep op de bescherming van die Conventie faalt;

dat de Kantonrechter te Rotterdam bij vonnis van 3 November 1933 de vordering tot een bedrag van f 165 heeft toegewezen, doch de Arr.-Rechtbank aldaar, met vernietiging van dit vonnis, Ward niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn vordering, na te hebben overwogen:

„dat Nederland bij de toetreding tot de Herziene Berner Conventie krachtens het bepaalde bij art. 25 lid 3 van het Verdrag gebruik heeft gemaakt van de bevoegdheid om art. 9 van het Verdrag te vervangen door art. 7 der Berner Conventie, gelijk dat artikel gewijzigd werd door art. 1 par. IV der aanvullende akte van Parijs en dat lid 1 van dit art. 7 luidt: „Als feuilleton geplaatste romans, daaronder begrepen novellen, verschenen in dagbladen of tijdschriften van een der Verbondslanden, zullen niet in de andere landen mogen worden overgenomen, noch in den oorspronkelijken tekst, noch vertaald, zonder de toestemming der auteurs of van hunne rechtverkrijgenden";

„dat derhalve allereerst valt te onderzoeken of „Colliers Weekly" is te beschouwen als een tijdschrift van een der Verbondslanden;

„dat uit de in het weekblad zelf afgedrukte mededeeling: „Published weekly at Springfield, Ohio, U.S.A." blijkt, dat de uitgever is gevestigd in de Vereenigde Staten van Amerika;

„dat dus valt na te gaan, of ten gevolge van het feit, dat het weekblad gelijktijdig in de Vereenigde Staten van Amerika en Canada wordt verspreid, van welke landen het eerstgenoemde niet, het laatstgenoemde wel tot de Berner Conventie is toegetreden, dit tijdschrift ook kan beschouwd worden als te worden uitgegeven in laatstgenoemd land, en daardoor den schrijver van een daarin afgedrukte novelle, de door de Conventie vastgestelde bescherming verleent;

„dat deze bescherming is geregeld bij art. 4 van de Herziene Berner Conventie, hetwelk bepaalt, dat de auteurs bescherming genieten voor hunne werken, indien deze voor de eerste maal zijn openbaar gemaakt in één der Verbondslanden;

„dat dit beginsel nader is uitgewerkt in het derde lid van evenvermeld artikel, bepalend: „Pour les œuvres publiées simultanément dans un pays étranger à l'Union et dans un pays de l'Union, c'est ce dernier pays qui est exclusivement considéré comme pays d'origine".

terwijl lid 4 hieraan toevoegt: „Par œuvres publiées, il faut, dans le sens de la présente Convention, entendre les œuvres éditées;

„dat dit vierde lid in de oorspronkelijke Berner Conventie niet voorkwam en daarin is opgenomen om tot uitdrukking te brengen, dat, zal een land als land van herkomst van eenig werk kunnen worden aangemerkt, het niet voldoende is, dat het werk op eenigerlei wijze in dit land is openbaar gemaakt, maar dat het werk in dit land ook moet zijn uitgegeven;

„dat het aan geen twijfel onderhevig is, dat Colliers Weekly is uitgegeven te Springfield, Ohio, U.S.A. en niet in Canada, dat immers het verspreiden van het tijdschrift van uit een centraal punt in Canada — niet door den uitgever, maar door een firma, wier bedrijf blijkbaar is het verspreiden van tijdschriften enz. — niet valt te beschouwen als „uitgeven";

dat hieruit volgt, dat „Colliers Weekly" in den zin van de bepalingen der Herziene Berner Conventie niet valt aan te merken als een Canadeesch tijdschrift en dus niet als een weekblad van één der Verbondslanden;

„dat alzoo auteurs van de in Colliers Weekly afgedrukte novellen — althans voorzooverre deze novellen voor de eerste maal worden openbaar gemaakt door opname in dat tijdschrift — niet de bescherming van de Berner Conventie genieten;"

O. dat Ward tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie heeft aangevoerd: zie Concl. Adv.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat het tijdschrift Collier's The National Weekly wordt uitgegeven te Springfield in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, terwijl de verspreiding in Canada, gelijktijdig met die in de Vereenigde Staten geschiedt, niet rechtstreeks door den te Springfield gevestigden uitgever van die plaats uit, maar van uit een in Canada gelegen centraal punt door een andere firma, die van het verspreiden van zoodanige werken haar bedrijf maakt;

dat de Rechtbank terecht heeft aangenomen, dat deze wijze van verspreiden zonder meer nog niet medebrengt, dat het tijdschrift ook in Canada wordt uitgegeven in den zin van art. 4 der meergemelde Conventie, hetzij dan door den te Springfield gevestigden uitgever, die de voor de verspreiding in Canada benoodigde exemplaren daartoe aan de voormelde in dat land gevestigde firma doet toekomen, hetzij door deze firma zelve;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 350. *Red.*).

(N. J.)

---

26 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Inval.wet art. 210; Wet Invord. 's Rijks dir. bel. art. 12.)

De premievordering der Rijksverzekeringsbank is bevoorrecht boven die ter zake van Rijksinkomstenbelasting en Personeele belasting.

Geeft eerbiedig te kennen:

Mr. W. G. Belinfante, advocaat en procureur, wonende te 's-Gravenhage, te dezer zake handelende in zijn hoedanigheid van curator in het faillissement van C. van Oostrum, (adv. Mr. W. G. Belinfante);

dat op 20 April 1936 door verzoeker is gedeponeerd de eerste uitdeelingslijst in het bovengemelde faillissement;

dat op deze uitdeelingslijst, na aftrek van de bedragen, uitgetrokken voor de vordering wegens kosten faillissementsaanvrage, van die wegens grondbelasting en van die van verschillende hypothecaire schuldeischers, voor verdere preferente en concurrente schuldeischers overbleef een bedrag van f 62.30;

dat op gemelde uitdeelingslijst dit bedrag pondspondsgewijze werd verdeeld over de vorderingen van

1. den Raad van Arbeid te 's-Gravenhage, wegens premie Invaliditeitswet, tot een bedrag van f 3.90;

2. den Ontvanger der Directe Belastingen 3e Kantoor te 's-Gravenhage, wegens inkomstenbelasting, tot een bedrag van f 494.17;

3. den Ontvanger der Directe Belastingen 1e Kantoor te 's-Gravenhage, wegens inkomsten- en personeele belasting en vervolgingskosten, tot een totaal bedrag van f 2103.69;

dat tegen gemelde uitdeelingslijst verzet is gedaan door Dr. E. B. F. F. Baron Wittert van Hoogland, in zijn hoedanigheid van voorzitter van den Raad van Arbeid te 's-Gravenhage, welk verzet daartoe strekte, dat zijn vordering wegens premie volgens de Invaliditeitswet ad f 3.90 op deze uitdeelingslijst voor het volle bedrag batig zou worden gerangschikt, direct na de vorderingen der hypothecaire schuldeischers en derhalve vóór de vorderingen der Ontvangers der Directe Belastingen wegens Inkomsten- en Personeele Belasting en vervolgingskosten;

dat de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, bij beschikking van 12 Mei 1936 hieromtrent heeft overwogen:

„dat door opposant terecht verzet is gedaan tegen de vorenbedoelde uitdeelingslijst, immers deze crediteur krachtens zijn in art. 210 Fw. (lees: I.W.) toegekend recht van preferentie voor het geheel zijner vordering batig behoort te worden gerangschikt ten aanzien van het beschikbare saldo van f 62.50 (lees: f 62.30), nu geen preferente vorderingen, welke krachtens voormeld artikel voorrang zouden hebben, ten deze zich voordoen"

en op dezen grond de uitdeelingslijst in dien zin heeft gewijzigd, „dat de opposant daarop zal voorkomen, ter zake en in voege als in het bezwaarschrift vermeld";

dat verzoeker tegen deze beschikking van de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage beroep in cassatie instelt en als middelen van cassatie aanvoert (wordende het tweede middel uitsluitend gesteld, voor het geval het eerste niet mocht opgaan):

I. S. of v. t. van artt. 162 Grondwet, 20 R. O., 48 en 59 Rv., 185 Fw., 1177 tot en met 1184 en 1195 B. W., 7, 12 en 21 der herhaaldelijk gewijzigde wet van 22 Mei 1845 S. 22 op de invordering van 's Rijks directe belastingen, 210 Invaliditeitswet, gewijzigd bij de wet van 24 April 1929 S. 204,

door op grond der overweging, dat zich geen

preferente vorderingen voordoen, welke krachtens art. 210 Invaliditeitswet voorrang zouden hebben boven die van opposant, gerequestreerde in cassatie, te beslissen, dat hij terecht in verzet is gekomen tegen gemelde uitdeelingslijst, en, beschikkende, hem te verklaren goed opposant, met wijziging der gemelde uitdeelingslijst in dien zin, dat de opposant daarop zal voorkomen, ter zake en in voege als in het bezwaarschrift vermeld,

waarbij de Rechtbank ten onrechte verzuimt te onderzoeken, of zich preferente vorderingen voordoen, die in denzelfden rang zijn als die van opposant, gerequestreerde in cassatie, — welk onderzoek noodzakelijk is en waarbij zou zijn gebleken, dat de vorderingen van de Ontvangers der Directe Belastingen, wegens 's Rijks directe belastingen — anders dan grondbelasting — in denzelfden rang bevoorrecht zijn als de vordering van opposant, gerequestreerde in cassatie.

2. S. of v. t. van artt. 1177 tot en met 1184 en 1195 B. W., 185 Fw., 7, 12 en 21 der herhaaldelijk gewijzigde wet van 22 Mei 1845 S. 22 op de invordering van 's Rijks directe belastingen, 210 Invaliditeitswet, gewijzigd bij de wet van 24 April 1929 S. 204,

door te beslissen, dat opposant terecht in verzet is gekomen tegen gemelde uitdeelingslijst en, beschikkende, hem te verklaren goed opposant, met wijziging der gemelde uitdeelingslijst in dien zin, dat de opposant daarop zal voorkomen, ter zake en in voege als in het bezwaarschrift vermeld,

ten onrechte, immers de vorderingen van de Ontvangers der Directe Belastingen wegens 's Rijks directe belastingen — andere dan grondbelasting — in denzelfden rang bevoorrecht zijn als de vordering van opposant, gerequestreerde in cassatie;

dat verzoeker ter toelichting van deze middelen het volgende onder de aandacht van Uwen Raad wil brengen.

Uit het dictum der hierbij overgelegde beschikking, waarin wordt verwezen naar het daaraan voorafgegane bezwaarschrift, blijkt, dat in het faillissement aanwezig zijn vorderingen van Ontvangers der Directe Belastingen, wegens inkomsten- en personeele belasting en vervolgingskosten.

Het geschil, dat partijen verdeeld houdt, is, of deze vorderingen gelijk zijn in rang met de vordering van den Raad van Arbeid wegens premie invaliditeitswet, dan wel daarbij achterstaan.

De vraag, of er in dit faillissement vorderingen zijn met voorrang boven die van den Raad van Arbeid — welke vraag de Rechtbank ontkennend beantwoordt — was geenszins in geschil. Opgemerkt moge overigens worden, dat zoodanige vorderingen inderdaad wèl aanwezig zijn, nl. vorderingen wegens gerechtskosten als bedoeld in art. 1195, 1° B. W., wegens grondbelasting en wegens hypotheek.

De beschikking, waarbij zonder motiveering omtrent het eenige geschilpunt een beslissing wordt gegeven, zal derhalve niet in stand kunnen blijven.

Het geschilpunt zelve zal in cassatie alleen aan de orde komen, indien Uw Raad hetzij op grond van het eerste middel, na vernietiging der beschikking, ten principale zou recht doen, hetzij het eerste middel ongegrond zou bevinden en derhalve het tweede middel zou hebben te beoordeelen.

In art. 1178 B. W. is neergelegd het principe der gelijkheid tusschen crediteuren. Deze gelijkheid bestaat ook tusschen preferente crediteuren, tenzij blijkt van verschil in voorrang.

Art. 210 Inv.wet verklaart de vordering wegens premie volgens deze wet bevoorrecht „boven alle bevoorrechte schulden, met uitzondering van de grondbelasting, van hypotheek en van de gerechtskosten, bedoeld in art. 1185 n°. 1 en art. 1195 n°. 1 B. W."

Art. 12 der wet van 1845 geeft den directen belastingen een voorrecht, geldende „boven alle andere, met uitzondering van de bevoorrechte schulden in de artt. 1185, n°. 1, en 1195 n°. 1, B. W. opgesomd", met dien verstande, dat het voorrecht wegens „overige" directe belastingen, in art. 12 sub B bedoeld, „niet geldt boven hypotheek".

Volgens den letterlijken tekst van art. 210 Inv.wet zou dus de premie Inv.wet voorgaan boven de belastingen, volgens art. 12 der wet van 1845 daarentegen zou juist het omgekeerde behooren te geschieden. De eenige logische oplossing uit deze impasse is, naar de meening van verzoeker, beide vorderingen gelijkelijk bevoorrecht te achten, gelijk in overeenstemming is met het boven aangegeven algemeene principe.

Ter adstructie van deze opvatting moge worden verwezen naar het artikel van Mr. van Vrijberghe de Coningh in den bundel Rechtskundige Opstellen, aangeboden aan Prof. Meyers, p. 247—307 (speciaal pag. 266 en 267), naar een, merkwaardigerwijze van den thans gerequestreerde in cassatie afkomstige, mededeeling in W. 12010 en naar H. R. 23 Maart 1931 W. 12282, N. J. 1931, 929, waarbij ten aanzien van de vordering wegens accijns en die wegens directe belastingen in dezen zin werd beslist.

Verzoeker acht twee argumenten denkbaar, om tot een ander resultaat te komen.

Het eerste zou zijn, dat de latere wet zou prevaleeren. Dit argument werd echter in het aangehaalde arrest van Uwen Raad — naar de meening van verzoeker terecht — buiten beschouwing gelaten. Gezien de herhaalde wijzigingen, die vooral art. 12 der wet van 1845 heeft ondergaan, zou het trouwens moeilijk zijn, vast te stellen, welk van beide wetsartikelen als het jongste moet worden beschouwd.

Een andere methode is de zgn. historische interpretatie, die op dit geschilpunt werd toegepast door Rb. Rotterdam 18 Mei 1934 N. J. 1935, p. 958. Waar echter de tekst der wet zoo duidelijk is als in dit geval, meent verzoeker, dat de logische interpretatie-methode den voorrang moet hebben boven onderzoekingen naar den veronderstelden, doch niet uitgedrukten wil van den wetgever.

Op alle welke gronden verzoeker Uwen Raad verzoekt de beschikking der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage, Eerste Kamer, van 12 Mei 1936, waarvan beroep, te vernietigen, met zoodanige verdere beschikking als Uw Raad zal meenen te behooren.

Conclusie van den Adv.-Gen. Van Lier.

O. dat blijkens de dingtalen aan de Rechtbank ter beslissing was voorgelegd de vraag, of aan een vordering wegens premie ingevolge de Invaliditeitswet hooger voorrang behoort te worden toegekend dan aan vorderingen wegens Inkomsten- en Personeele belasting, en de Rechtbank hieromtrent heeft overwogen, dat de opposant krachtens zijn in art. 210 Invaliditeitswet toegekend recht van preferentie voor het geheel zijner vordering batig behoort te worden gerangschikt ten aanzien van het beschikbare saldo van f 62.50, nu geen preferente vorderingen, welke krachtens gemeld artikel voorrang zouden hebben ten deze zich voordoen;

dat uit deze gegeven beslissing wel niet anders kan volgen, dan dat de Rechtbank zich er rekenschap van heeft gegeven niet alleen, dat aan de vorderingen wegens Inkomsten- en Personeele belasting geen voorrang is toe te kennen, welke gaat boven die der vordering wegens de Invaliditeitspremie, maar ook dat de eerste niet in rang gelijk te stellen zijn met de premievordering; dat het vooropgestelde middel van cassatie er van uitgaande, dat verzuimd zou zijn te onderzoeken of zich preferente vorderingen voordeden, die van denzelfden rang waren, dus feitelijken grondslag mist.

O. ten aanzien van het tweede middel, volgens hetwelk de vorderingen wegens 's Rijks directe belastingen — andere dan de grondbelasting — van gelijken rang zijn als die ter zake van de Invaliditeitspremie;

dat volgens art. 210 Invaliditeitswet die premievordering voorrang heeft boven alle bevoorrechte schulden met uitzondering van de grondbelasting, hypotheek en de gerechtskosten bedoeld in art. 1185 n°. 1, en art. 1195 n°. 1 B. W., zoodat ingevolge dit wetsvoorschrift aan de premievordering een hoogere voorrang is toegekend dan aan de vorderingen ter zake van Inkomsten- en Personeele belasting;

dat echter volgens art. 12 sub B der gewijzigde wet van 22 Mei 1845 S. 22 het recht en voorrang van 's Rijks schatkist wat de directe belastingen aangaat (behalve de grondbelasting), geldt boven alle andere met uitzondering van de bevoorrechte schulden van de artt. 1185 n°. 1 en 1195 n°. 1 B. W. en niet boven hypotheek, waarbij de vordering ter zake van de Invaliditeitspremie alzoo niet is genoemd;

dat de tegenwoordige redactie van art. 210 der Invaliditeitswet tot stand is gekomen bij de wijzigingswet van 24 April 1929 S. 204 en blijkens de Gedrukte stukken (1928/9 n°. 156) en de Handelingen 2e Kamer (1928/9 bl. 1393 volg. op art. XII) de bedoeling heeft voorgezeten de vorderingen bedoeld in art. 12 der Wet van 1845 S. 22 niet meer — zooals vóórdien het geval was — hooger voorrang te doen hebben dan die ter zake van de invaliditeitspremie, en dat van de directe belastingen zulks alleen voor de grondbelasting zou blijven gelden;

dat hieruit volgt, dat al moge art. 12 sub B der Wet van 1845 S. 22 ongewijzigd zijn gebleven, desniettemin krachtens de bij de wijzigingswet van 24 April 1929 S. 204 vastgestelde inhoud van art. 210 Invaliditeitswet, wat de directe belastingen betreft, alleen aan de vordering wegens grondbelasting een voorrang is toe te kennen welke gaat boven die der Invaliditeitspremie;

O. dat alzoo bij de aangevallen beschikking terecht is aangenomen dat de voorrang der vordering ter zake van de Invaliditeitspremie gaat boven die der vorderingen wegens Inkomsten- en Personeele belasting en de tegen de beschikking aangevoerde bezwaren niet gegrond zijn.

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat het eerste middel feitelijken grondslag mist, wijl, — in verband met de gegeven beslissing, waarbij aan de vordering van den Raad van Arbeid te 's-Gravenhage wegens premie Invaliditeitswet boven die van den Ontvanger der Directe Belastingen aldaar terzake van Inkomstenbelasting, Personeele belasting en vervolgingskosten voorrang werd verleend, — de overweging der Rechtbank, dat „geen preferente vorderingen, welke krachtens voormeld artikel (art. 210 Invaliditeitswet) voorrang zouden hebben, ten deze zich voordoen", aldus is te verstaan, dat voor de verdeeling van het, na aftrek der bedragen, uitgetrokken voor de vorderingen wegens faillissementsaanvrage, grondbelasting en verschillende hypotheken, voor de verdere preferente en concurrente schuldeischers overblijvende bedrag van f 62.30 niet slechts geen schuldeischers van hoogeren rang, doch ook geen schuldeischers van gelijken rang als de Raad van Arbeid, in aanmerking kwamen;

O. ten aanzien van het tweede middel:

dat art. 210, 1° Invaliditeitswet, na de daarin bij de wet van 24 April 1929 S. 204 aangebrachte wijziging, aan de premievordering der Rijksverzekeringsbank voorrang verleent boven alle bevoorrechte schulden, met uitzondering van een drietal aldaar met name genoemde vorderingen;

dat derhalve, — waar, behalve de grondbelasting, de directe belastingen onder deze uitzonderingen niet voorkomen, — volgens de duidelijke bewoordingen van het artikel aan de premievordering ook boven deze belastingen voorrang toekomt;

dat zulks in overeenstemming is met de geschiedenis, daar blijkens de Memorie van Toelichting op de voormelde wijzigingswet de bedoeling daarbij heeft voorgezeten om, in afwijking der vroeger geldende regeling, de vordering wegens invaliditeitspremiën ook boven die der directe belastingen, andere dan de grondbelasting, preferent te verklaren, en de omstandigheid, dat, tegelijk met de wijziging van art. 210, in het tweede lid van art. 12 der Wet van 22 Mei 1845 S. 22 op de invordering van 's Rijks directe belastingen niet uitdrukkelijk een daarmede overeenkomstige wijziging is aangebracht, hiertegen niet afdoet;

dat het middel alzoo is ongegrond;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

29 *Juni* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

Al mag worden aangenomen dat, indien het burgerlijk armbestuur te G. zich tegenover de armlastige niet op het standpunt gesteld had, dat haar te B en niet te G. de noodige hulp moest worden verleend, zij niet naar B. zou zijn gekomen, is daarmede niet gezegd, dat tot haar komst te B. invloed van de zijde van het burgerlijk armbestuur te G. heeft medegewerkt, die tot toepassing van art. 40 2e lid zou moeten leiden, wijl niet kennelijk is gebleken van het bestaan van een rechtstreeksch verband tusschen de door het armbestuur aangenomen afwijzende houding en de komst der armlastige te B, waarheen zij zich eerst begaf, nadat zij inmiddels G. had verlaten en eenigen tijd te R. in een ziekeninrichting had vertoefd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Breda tegen de beslissing van Ged. Staten van Noord-Brabant van 26 Februari 1936, G. nº. 33, IIe Afd., waarbij op het verzoek van burgemeester en wethouders voornoemd, om met toepassing van art. 40 der Armenwet de kosten van verpleging van de armlastige Johanna Metselaar ten laste te brengen van het burgerlijk armbestuur in de gemeente Ginneken, is verklaard, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geen toepassing kan vinden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Juni 1936, nº. 242;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 23 Juni 1936, nº. 6145, Afd. Armwezen;

O. dat het bovengenoemde besluit van Ged. Staten o. a. steunt op de overwegingen, dat in het begin van 1934 de te Breda woonachtige Johanna Metselaar voor rekening dier gemeente werd verpleegd in het Eudokia-Ziekenhuis te Rotterdam en na haar ontslag uit dit ziekenhuis op 26 Mei 1934 naar Breda terugkeerde, alwaar zij echter geen onderdak kon vinden; dat zij zich dientengevolge dienzelfden dag tot haar zwager te Ginneken wendde, die haar in huis nam, waar zij sedertdien verblijf hield; dat Johanna Metselaar tijdens haar verblijf te Ginneken wederom in eene ziekeninrichting moest worden opgenomen en zich deswege op 29 Augustus 1934 wendde tot het burgerlijk armbestuur der gemeente Ginneken om ondersteuning, wijl zij armlastig was; dat het burgerlijk armbestuur van Ginneken weigerde zich met de zaak in te laten en in die weigering bleef volharden; dat de pastoor van Ginneken zich daarom het lot van Johanna Metselaar aantrok en haar op 10 November 1934 voor eigen rekening in de Finseninrichting te Rotterdam liet opnemen; dat Johanna Metselaar op 29 November daaraanvolgend uit deze inrichting werd ontslagen en zich wendde tot den geneeskundigen- en gezondheidsdienst te Breda; dat zij vervolgens door het burgerlijk armbestuur van Breda onmiddellijk als tijdelijke bestedelinge in het R. K. Gasthuis aan den Haagdijk aldaar is opgenomen; dat Hohanna Metselaar van 25 Februari tot en met 17 April 1935 wederom voor rekening van de gemeente Breda in de Finseninrichting te Rotterdam werd verpleegd en na haar verpleging terugkeerde te Breda, alwaar zij voor rekening dier gemeente andermaal in meergenoemd gasthuis werd ondergebracht; dat burgemeester en wethouders van Breda tot staving van hun vermoeden, dat hier van afschuiving sprake is, aanvoeren, dat het burgerlijk armbestuur van Ginneken weigerde zich met het geval in te laten, omdat Johanna Metselaar zich volgens dat bestuur had te wenden tot het burgerlijk armbestuur van Breda, aangezien zij daar thuis hoorde en geboren was; dat vanwege het burgerlijk armbestuur van Ginneken invloed zou zijn uitgeoefend op den zwager der armlastige of diens vrouw — die nu en dan zelf op steun van het burgerlijk armbestuur zijn aangewezen — ten einde hen te bewegen Johanna Metselaar niet langer in huis te houden; dat het burgerlijk armbestuur van Ginneken daartegenover stelt, dat zich bij het verzoek om steun van Johanna Metselaar tijdens haar verblijf te Ginneken geen nieuw geval van ondersteuning voordeed; dat het hier betrof eene voortgezette behandeling van een ziektegeval, waarvoor door de gemeente Breda reeds eerder steun werd verleend; dat nimmer door een der leden van het burgerlijk armbestuur van Ginneken, op welke manier ook, eenige invloed uitgeoefend is op de familie Van der Ven-Metselaar, ten einde deze te bewegen Johanna Metselaar niet langer in huis te houden; dat uit beëedigde verklaringen voor den kantonrechter te Breda is gebleken, dat Johanna Metselaar zich, na haar ontslag uit het Eudokia-ziekenhuis te Rotterdam, op 26 Mei 1934 naar haar zuster te Ginneken heeft begeven, bij wie zij inwoning verkreeg; dat zij meermalen bij den heer Eras, Voorzitter van het burgerlijk armbestuur te Ginneken, is geweest om ondersteuning, doch dat deze haar mededeelde, dat het burgerlijk armbestuur niets voor haar doen kon, omdat Breda voor haar moest zorgen; dat haar verzoek om steun niet werd ingewilligd met de mededeeling, dat zij moest probeeren in Breda geholpen te worden; dat de echtelieden Van der Ven-Metselaar te Ginneken hun schoonzuster Johanna Metselaar na haar terugkomst uit het ziekenhuis te Rotterdam in November 1934 niet meer konden huisvesten wegens plaatsgebrek en voorts in het belang van de gezondheid van het gezin; dat de genoemde echtelieden echter nimmer een lid van het burgerlijk armbestuur van Ginneken hebben gesproken, noch van iemand opdracht hebben ontvangen om Johanna Metselaar niet meer in hun woning toe te laten en dat voorts nooit een lid van genoemd armbestuur hun heeft medegedeeld, dat Johanna Metselaar zich om steun moest wenden tot de gemeente Breda; dat hunne vergadering van oordeel is, dat de enkele omstandigheid, dat vanwege het burgerlijk armbestuur van Ginneken aan een verzoek van Johanna Metselaar om ondersteuning niet is voldaan, omdat het armbestuur van meening was, dat Breda voor haar moest zorgen, niet kan worden beschouwd als eenige invloed, welke tot de komst van de genoemde armlastige te Breda op 29 November 1934 heeft medegewerkt

in den zin van artikel 40 der Armenwet; dat ook overigens van invloed van of vanwege den burgemeester of burgemeester en wethouders van Ginneken of het bestuur van eene burgerlijke instelling in Ginneken op die komst niet is gebleken;

dat burgemeester en wethouders van Breda in beroep in hoofdzaak aanvoeren, dat Johanna Metselaar sedert 26 Mei 1934 woonde ten huize van haar zwager te Ginneken; dat men in Ginneken steeds geweigerd heeft, haar hulp te verleenen; dat zij, na te zijn opgenomen in de Finseninrichting te Rotterdam, ofschoon niet genezen, op 29 November 1934 uit dat ziekenhuis werd weggezonden, waarna zij wederom naar haar zwager te Ginneken vertrok, alwaar zij de deur voor zich gesloten vond; dat zij zich op 30 November 1934 wederom wendde tot den geneeskundigen dienst in Breda en aldaar in het ziekenhuis werd opgenomen; dat Ginneken Johanna Metselaar naar Breda heeft afgeschoven; dat afschuiving kan bestaan in het weigeren van noodzakelijke medische hulp; dat huns inziens art. 40 der Armenwet in het onderhavige geval toepassing dient te vinden;

O. dat mag worden aangenomen, dat, indien het burgerlijk armbestuur te Ginneken zich tegenover Johanna Metselaar niet op het standpunt gesteld had, dat haar te Breda en niet te Ginneken de noodige hulp moest worden verleend, deze patiente, toen zij eind November 1934 uit Rotterdam was vertrokken, niet naar Breda zou zijn gekomen;

dat echter daarmede nog niet gezegd is, dat tot de komst van de patiente te Breda invloed van de zijde van het burgerlijk armbestuur te Ginneken heeft medegewerkt, welke aanleiding zou moeten geven tot toepassing van artikel 40, 2e lid, der Armenwet;

dat toch toepassing van die wetsbepaling alreeds hierom niet verantwoord zou zijn te achten, wijl niet kennelijk is gebleken van het bestaan van een rechtstreeksch verband tusschen de door het genoemde armbestuur aangenomen afwijzende houding en de komst van Johanna Metselaar te Breda, waarheen zij zich eerst begaf, nadat zij inmiddels Ginneken had verlaten en eenigen tijd te Rotterdam in de Finseninrichting had vertoefd;

dat derhalve Ged. Staten terecht hebben verklaard, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geen toepassing kan vinden;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Luchtvaartwet artt. 1, 10 en 52; Wet Alg. Bep. art. 11.)

De beslissing, of eene zekere handelwijze verstoring of ingevaarbrenging der *openbare* orde en veiligheid oplevert, is afhankelijk hiervan, of die handelwijze om de werking, welke zij doet of kan doen gevoelen, treedt buiten de particuliere sfeer. Zulks moet zeker van de onderhavige handelwijze, al viel zij dan niet voor op een voor *ieder* toegankelijke plaats, worden gezegd.

Weliswaar wordt in den aanhef van art. 52 Luchtvaartwet gesproken van in het belang der *openbare* orde en veiligheid te geven voorschriften *met betrekking tot luchtvaartterreinen*, doch blijkens het onder *e* van het artikel bepaalde zijn daaronder begrepen voorschriften betreffende de luchtvaart *binnen* de luchtvaartterreinen. De Luchtvaartwet heeft dus zelve met de uitoefening van de Luchtvaart *binnen* de luchtvaartterreinen de *openbare* orde en veiligheid gemoeid geacht.

Op het beroep van F. J. J. M. t. B., zonder beroep, te Londen, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Haarlem van 19 Maart 1936 [opgenomen in 1936 onder n°. 866, *Red.*], waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Haarlem van 6 Nov. 1935 en van een daarbij vernietigd mondeling bij verstek gewezen vonnis van den 16 Oct. 1935, requirant ter zake van „de luchtvaart uitoefenen op zoodanige wijze, dat de openbare orde en veiligheid worden verstoord en in gevaar gebracht", met aanhaling van de artt. 1, 10, 44 en 47 der Luchtvaartwet, is veroordeeld tot hechtenis voor den tijd van drie weken, met ontzegging van de bevoegdheid luchtvaart uit te oefenen voor den tijd van zes maanden. (Gepleit door Mr. Deenik).

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Requirant heeft zich in cassatie voorzien tegen een vonnis van de Rechtbank te Haarlem van 19 Maart 1936, voorzoover hij daarbij, met toepassing van de artt. 1, 10, 44 en 47 der Luchtvaartwet, is veroordeeld tot hechtenis voor den tijd van drie weken met ontzegging van de bevoegdheid om de luchtvaart uit te oefenen voor den tijd van zes maanden, en wel ter zake van het te zijnen laste bewezenverklaarde feit: „dat hij op 19 Mei 1935 des namiddags omstreeks 7 uur in de gemeente Haarlemmermeer als gezagvoerder van een vliegtuig, zijnde een door mechanische kracht voortbewogen luchtvaartuig, zwaarder dan de lucht, dit heeft gebruikt door zich toen aldaar als bestuurder van dat vliegtuig voort te bewegen en te bevinden op het luchtvaartterrein Schiphol, op zoodanige wijze dat de openbare orde en veiligheid werden verstoord en in gevaar gebracht, hebbende verdachte, die toen verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat moest worden geacht een vliegtuig naar behooren te besturen, met dat vliegtuig met draaienden motor en schroef op eigen kracht met groote snelheid over het platform van het landingsterrein aldaar in de richting van het terras van het restaurant gereden en dit vliegtuig op een afstand van ongeveer twee meter van het muurtje, hetwelk dat terras omringt, tot stilstand gebracht en vervolgens, toen hem werd toegevoegd met dit vliegtuig niet te gaan vliegen, den motor van dat vliegtuig meer gas gegeven, ofschoon verschillende

personen zich naar dat toestel begaven en de stijlen der vleugels van het vliegtuig aangrepen en vasthielden en blokken voor de wielen aanvoerden".

Aan dit feit werd de benaming gegeven: „de luchtvaart uitoefenen op zoodanige wijze, dat de openbare orde en veiligheid worden verstoord en in gevaar gebracht", nadat de Rechtbank het verweer, namens requirant gevoerd, dat het luchtvaartterrein Schiphol niet voor het publiek toegankelijk is, zoodat er op dat niet openbare terrein geen sprake kan zijn van verstoren en in gevaar brengen van de openbare orde en veiligheid, had verworpen op dezen grond, dat onder „openbare orde en veiligheid" is te verstaan „de natuurlijke orde in de maatschappij", welke op een niet openbaar terrein evenzeer kan worden verstoord en in gevaar gebracht.

De geëerde raadsman van requirant, die voormeld verweer voor de Rechtbank voerde, heeft thans in aansluiting daaraan voor Uwen Raad voorgedragen en toegelicht een middel van cassatie, luidende:

„S. dan wel v. t. van de artt. 1, 10, 44 en 47 der Luchtvaartwet en art. 1 Sr., hierin bestaande, dat de Rechtbank in strijd met voormelde artikelen der Luchtvaartwet heeft aangenomen, dat de openbare orde en veiligheid kan worden verstoord ook op een niet openbare plaats, zooals het luchtvaartterrein Schiphol is".

Met dit middel kan ik mij niet vereenigen. Dat aan het woord „openbaar" in de samenstelling „openbare orde of veiligheid" eene plaatselijke beteekenis zoude moeten worden gehecht in den bij pleidooi bedoelden zin, zoodat van verstoring of ingevaarbrengen van die orde of veiligheid slechts sprake zoude kunnen zijn op eene openbare, voor ieder toegankelijke plaats, schijnt mij niet juist. Ik moge in dit verband wijzen op 's Hoogen Raads arrest van 28 Juni 1928 W. 11683, N. J. 1929, 141 betreffende het kampeerverbod in de gemeente Huizen en de daaraan in het Weekblad van den Ned. Bond van Gemeente Ambtenaren N°. 1427 gewijde beschouwingen van Mr. E. van Bolhuis. Uw Raad oordeelde in gemeld arrest, dat het kampeeren in den zin der bedoelde verordening, ook indien dit plaats vond op aan particulieren toebehoorende terreinen de openbare orde, zedelijkheid en gezondheid kon raken. Terecht m. i. betoogt voornoemde schrijver naar aanleiding van dit arrest, dat „openbaar" hier gelijk is te stellen met „algemeen", waarbij dus, naar het mij voorkomt, te denken valt aan de orde, welke alom in eene gezonde maatschappij behoort te heerschen en waarbij die maatschappij dus als zoodanig belang heeft. Hetzelfde beoogt m. i. dan ook de wetgever met het in art. 10 der Luchtvaartwet gegeven verbod om de luchtvaart uit te oefenen op zoodanige wijze, dat de openbare orde of veiligheid wordt verstoord of in gevaar gebracht. Dat dit verbod met name ook slaat op de uitoefening der luchtvaart binnen een, al dan niet voor het publiek toegankelijk, luchtvaartterrein, volgt niet alleen uit de definitie van „luchtvaart" als „het gebruik van luchtvaartuigen op en boven het aardoppervlak binnen het gebied van het Rijk", (art. 1 onder I der Luchtvaartwet) doch ook uit de M. v. T. bij het op 31 October 1911 ingediende ontwerp der toen aldus genoemde „Vlieg en Luchtvaartwet", blijkens de zinsnede: „Binnen daarvoor deugdelijk ingerichte terreinen kan het vliegen voorshands vrij blijven, behoudens een algemeen voorschrift tegen benadeeling der openbare orde of veiligheid" enz., welk algemeen voorschrift kennelijk in voormeld art. 10 der Luchtvaartwet wordt teruggevonden. De opmerking in het Voorloopig Verslag, dat de verbodsbepaling van dit artikel wel zeer vaag is en den rechter voor uiterst moeilijke beslissingen kan plaatsen, werd in de M. v. A. 1912 aldus beantwoord: „Het schijnt wel van zelf te spreken, dat het antwoord op de vraag, wanneer de openbare orde of veiligheid in gevaar wordt gebracht of verstoord, niet van te voren en in het algemeen is te geven, doch telkens afhankelijk is van de omstandigheden, die zich in ieder bijzonder geval voordoen. Uit de omtrent art. 15 (thans art. 22) der Motor- en Rijwielwet — waaraan dit artikel is ontleend — bestaande jurisprudentie mag veilig worden afgeleid, dat de rechter ook ten aanzien van de thans voorgestelde bepaling tegen zijn taak opgewassen zal zijn". Volgens de bestaande jurisprudentie op art. 15 (thans 22) der Motor- en Rijwielwet nu had de wetgever bij het vaststellen van dit artikel blijkens de geschiedenis de bedoeling, met welke de bewoordingen der bepaling in overeenstemming zijn, om strafbaar te stellen niet enkel het belemmeren of in gevaar brengen van de vrijheid of veiligheid van verkeer, dat juist ten tijde en ter plaatse aanwezig is, maar ook zoodanig rijden, hetwelk alle omstandigheden in aanmerking genomen, door de wijze waarop en de snelheid waarmede het geschiedt, het verkeer op den weg onvrij of onveilig maakt, hetgeen ook kan geschieden daar, waar verkeer geregeld plaats heeft, al bevinden zich precies op het oogenblik dat en juist ter plaatse, waar het bedoelde rijden plaats vindt, geene andere voertuigen of personen (H. R. 23 Juni 1930, W. 12175, N. J. 1930, 1662, 13 Mei 1907 W. 8548, 30 Sept. 1907 W. 8589, 25 Nov. 1907 W. 8624). Begrijp ik deze jurisprudentie goed, dan bevat dus art. 15 (thans 22) der Motor- en Rijwielwet eene algemeene norm ten aanzien van de wijze, waarop met een motorrijtuig behoort te worden gereden over voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen, welke hierop neerkomt, dat de bestuurder van een motorrijtuig zich heeft te onthouden van eene zoodanige wijze van rijden, welke, alle omstandigheden in aanmerking genomen, onvereenigbaar is te achten met de algemeene veiligheid van het verkeer op den weg. Gelijke normatieve kracht heeft, gezien bovenaangehaalden passus der M. v. A. 1912, de wetgever blijkbaar willen toekennen aan art. 10 der Luchtvaartwet. Hieruit meen ik te mogen afleiden, dat dus ook laatstgenoemde bepaling beoogt te verbieden eene zoodanige uitoefening der luchtvaart, welke, alle omstandigheden in aanmerking genomen, onvereenigbaar moet worden geoordeeld met de door de maatschappelijke orde geboden algemeene veiligheid, welke hier uitteraard nog minder plaatselijk bepaald, immers niet tot voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen beperkt is, waar het een

verkeersmiddel betreft, dat zelfs niet aan het aardoppervlak gebonden is en waarvan het besturen tot voorkoming van gevaar ongetwijfeld de uiterste omzichtigheid en voorzorgen vereischt (vg. art. 426 Sr.).

In het licht van voormelde beschouwingen wil het mij voorkomen, dat de Rechtbank, alle ten dezen gebleken omstandigheden in aanmerking genomen, terecht van oordeel is geweest, dat requirant, door zich met het bedoelde vliegtuig voort te bewegen, als in de bewezenverklaring omschreven, terwijl hij verkeerde onder zoodanigen invloed van het gebruik van alcoholhoudenden drank, dat hij niet in staat geacht moest worden een vliegtuig naar behooren te besturen, en zelfs den motor nog meer gas te geven, niettegenstaande verschillende personen, kennelijk onder den indruk van een onmiddellijk dreigend gevaar dit trachtten te voorkomen, bij de uitoefening der luchtvaart handelingen pleegde, welke, hoewel zij, ook volgens de blijkbare opvatting der Rechtbank plaats vonden op een niet openbaar terrein, toch redelijkerwijze waren aan te merken als onvereenigbaar niet slechts met de regelen van orde en veiligheid, voor bedoeld terrein geldend, maar ook met de algemeene maatschappelijke orde en veiligheid of, gelijk de Rechtbank het met een m. i. gelijkwaardig begrip uitdrukt, de natuurlijke orde in de maatschappij. Ik ben dan ook van meening, dat de Rechtbank zoodoende eene juiste, met de bewoordingen der bepaling en de kennelijke bedoeling des wetgevers overeenstemmende, toepassing heeft gegeven aan art. 10 en de overige in het middel genoemde bepalingen der Luchtvaartwet en concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig hetgeen bij dagvaarding onder meer was ten laste gelegd, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard:

dat hij op 19 Mei 1935 enz. (zie conclusie);

dat de Rechtbank daarbij heeft overwogen:

dat verdachte's raadsman wel heeft aangevoerd, dat het luchtvaartterrein Schiphol niet voor het publiek toegankelijk is, zoodat er op dat niet openbare terrein geen sprake kan zijn van verstoren en in gevaar brengen van de openbare orde en veiligheid, doch dit verweer moet worden verworpen, daar onder „openbare orde en veiligheid" is te verstaan „de natuurlijke orde in de maatschappij", welke op een niet openbaar terrein evenzeer kan worden verstoord en in gevaar gebracht;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat de beslissing, of een zekere handelwijze verstoring of ingevaarbrenging van de openbare orde en veiligheid oplevert, afhankelijk is daarvan, of die handelwijze om de werking, welke zij doet of kan doen gevoelen, treedt buiten de particuliere sfeer, en zulks zeker van de onderhavige handelwijze, al viel zij dan niet voor op een voor ieder toegankelijke plaats, moet worden gezegd;

dat trouwens de in het middel voorgestane opvatting, wel verre van — zooals bij de toelichting is betoogd — steun te vinden in art. 52 der Luchtvaartwet, daarmede in strijd komt, nu weliswaar in den aanhef van dat artikel wordt gesproken van in het belang der openbare orde en veiligheid te geven voorschriften met betrekking tot luchtvaartterreinen, doch blijkens het onder *e* van het artikel bepaalde daaronder begrepen zijn voorschriften betreffende de luchtvaart binnen de luchtvaartterreinen, en de luchtvaartwet zelve dus met de uitoefening van de luchtvaart binnen de luchtvaartterreinen de openbare orde en veiligheid gemoeid heeft geacht;

dat dus het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.).

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Warenwet art. 21; Melkbesluit art. 2.)

De, met een beroep op eenige in het geding afgelegde doch niet tot het bewijs gebezigde verklaringen van deskundigen, gedane bewering, dat buiten eenige schuld van die veehouder — melkverkooper — de ten verkoop verkregen melk, zonder dat hij dit zelf weet, een te laag vetgehalte kan bevatten, kan in cassatie geen punt van onderzoek uitmaken, terwijl ook van een gevoerd verweer, waarop een bepaalde beslissing had moeten zijn gegeven, niet blijkt.

De grief, dat de verpakking van de monsters na de vulling niet „terstond" is gesloten, verzegeld en van het vereischte opschrift is voorzien, faalt, nu — daargelaten of niet-nakoming van het Ministerieele voorschrift, gegeven krachtens art. 21, lid 2 Warenwet, ten deze een veroordeeling in den weg zou staan — de door req. beweerde afwijkingen [de sluiting, verzegeling enz. is hoogstens 5 minuten na de vulling geschied], van zulk een ondergeschikt belang zijn — immers voor de identiteit van het monster niet wezenlijk — dat hier voor cassatie geen grond aanwezig is.

Op het beroep van H. H. U., landbouwer, te Lonneker, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Almelo van 3 Maart 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht te Enschede op 6 Nov. 1935 gedane uitspraak, requirant, terzake van: „1. Te Oldenzaal waren ten verkoop in voorraad hebben, die niet voldoen aan de eischen gesteld krachtens de Warenwet, S. 1919 No. 581, met uitzondering van art. 16 dezer wet; 2. Te Oldenzaal waren vervoeren, die niet voldoen aan de eischen gesteld krachtens de Warenwet, S. 1919 n°. 581, met uitzondering van art. 16 dezer wet", met aanhaling van de artt. 1, 4, 7 van de Verordening op de keuring van Waren in de gemeente Oldenzaal, vastgesteld 6 April 1921, zooals

deze gewijzigd is bij de Verordening van 20 Maart 1929, 23, 62, 91 Sr., is veroordeeld tot twee geldboeten elk van vijf gulden en twee dagen vervangende hechtenis voor elke boete;

De Hooge Raad enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gezien de insinuatie, namens den Procureur-Generaal aan den requirant beteekend, ter kennisgeving van den dag, voor de behandeling dezer zaak bepaald;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur:

S., althans v. t. van art. 2 sub 2*a* lid 2 van het Melkbesluit in verband met de betreffende bepalingen der Politieverordening (bedoeld is de Verordening op de Keuring van Waren) der gemeente Oldenzaal en de artt. 14, 15, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 der Warenwet 1919 en artt. II lid 2, III lid 2 en IV lid 1 der beschikking van den Minister van Arbeid van 6 Mei 1921, Ned. Stct. N°. 87;

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirant is bewezen verklaard — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — dat hij in de gemeente Oldenzaal op 29 Mei 1935 des voormiddags omstreeks 7½ uur ten verkoop in voorraad heeft gehad en vervoerd over den openbaren weg Enschedeschestraat in twee melkbussen, hoeveelheden melk, waarvan het procentisch vetgehalte der droogrest lager was dan 24;

O. dat requirant in zijn schriftuur vooreerst, met een beroep op eenige in het geding afgelegde, echter niet tot het bewijs gebezigde, verklaringen van deskundigen, heeft aangevoerd, dat buiten eenige schuld van den veehouder — melkverkooper — de ten verkoop verkregen melk een te laag vetgehalte kan bevatten, zonder dat hij dit zelf weet;

O. echter dat deze bewering, welke buiten de bewezenverklaring omgaat, in cassatie geen punt van onderzoek kan uitmaken, terwijl van een gevoerd verweer van bedoelde strekking ten deze niet is gebleken, zoodat ook geen beantwoording behoeft de vraag, of de rechter op zulk een verweer eene bepaalde beslissing had moeten geven;

O. dat voorts, kennelijk tot toelichting van het middel van cassatie, is aangevoerd, dat de onderhavige keurmeester het monster niet op de bij de wet voorgeschreven wijze heeft genomen, daar hij eerst de monsterfleschjes van een opschrift heeft voorzien, daarna het monster heeft genomen en niet terstond daarna het monster heeft verzegeld;

O. dat het bestreden vonnis op dit punt het navolgende inhoudt: „dat verdachte's raadsman ter terechtzitting in hooger beroep heeft aangevoerd, dat het O. M. in zijn strafvervolging niet-ontvankelijk moet worden verklaard op grond dat niet overeenkomstig het bepaalde in art. II van de beschikking van den Minister van Arbeid van 6 Mei 1921, Ned. Stct. No. 87, ter uitvoering van art. 21 der Warenwet, S. 1919 N°. 581, de verpakking van de monsters na de vulling „terstond" is gesloten en verzegeld en van het vereischte opschrift voorzien, doch de Rechtbank dit verweer verwerpt, nu de keurmeester, verbalisant de Vos als getuige ter zitting heeft verklaard, dat de sluiting, verzegeling en het voorzien van het vereischte opschrift van de verpakking hoogstens 5 minuten na de vulling is geschied, terwijl verdachte, die dien tijd op zijn melkwagen was gebleven, nog niet was vertrokken, zoodat een en ander geacht kan worden niet in strijd met bovenstaande bepaling te zijn geschied;"

O. dat, daargelaten of de niet-nakoming van het Ministerieele voorschrift, gegeven krachtens art. 21, 2e lid der Warenwet, S. 1919 N°. 581, ten deze aan eene veroordeeling in den weg zoude staan, de door requirant beweerde afwijkingen van zulk een ondergeschikt belang zijn — immers voor de identiteit van het monster niet wezenlijk — dat hier voor cassatie geen grond aanwezig is;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.*]

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (A. P. V. Haarlem art. 78; Sv. art. 430; Wet Alg. Bep. art. 11.)

Een vergadering, ook indien deze gepaard gaat met muziek, zal veelal niet zijn een vermakelijkheid in den gangbaren zin van het woord en dus ook niet in den zin van art. 78 A.P.V. van Haarlem, hetwelk het verkoopen, enz. op den openbaren weg van plaatsbewijzen voor openbare vermakelijkheden verbiedt.

Ook indien de term „vermakelijkheden" in art. 78 dezelfde beteekenis heeft als in art. 152 van genoemde verordening, waarin daaronder mede muziek is begrepen, brengt zulks nog niet mede, dat ieder gebeuren toegankelijk voor het publiek en waarbij ook muziek wordt gemaakt in den zin van art. 78 een publieke vermakelijkheid zou zijn en in het bijzonder niet i. c. waarin, zooals de Kantonr. feitelijk vaststelde, de gehouden toespraak het belangrijkste deel vormde.

De kantonrechter gaf een zuivere vrijspraak.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Haarlem, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van voormeld Kantongerecht van 4 April 1936, waarbij de gerequireerde C. J. v. d. M., metselaar te Haarlem, van het hem telastegelegde is vrijgesproken.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Gerequireerde, die zich te verantwoorden had ter zake, dat hij op 13 Maart 1936 des n.m. omstreeks 3.30 uur in de gemeente Haarlem op den openbaren weg, de Delistraat plaatsbewijzen voor een openbare vermakelijkheid, openbare vergadering met muziek, ten verkoop in voorraad had, werd door den Kantonrechter vrijgesproken.

De Ambtenaar van het Openbaar Ministerie komt tegen deze uitspraak op met het middel:

S. of v. t. van de artt. 78 en 152 van de A.P.V. voor Haarlem en de artt. 350 en 352 Sv., doordat de Kantonrechter blijkens de aanteekening van het mondelinge vonnis de gegeven vrijspraak heeft doen steunen op de overweging:

„dat een bijeenkomst waar muziek wordt gemaakt en het woord wordt gevoerd door een spreker, hetwelk het belangrijkste van den avond uitmaakt, geen publieke vermakelijkheid is";

Het middel wordt hiermede toegelicht, dat in de beslissing van den Kantonrechter is te zien een bedekt ontslag van rechtsvervolging, daar opgemelde beschouwing is eene rechtsbeschouwing omtrent de uitlegging van de term „openbare vermakelijkheid" zijnde een bestanddeel van het strafbare feit, dat den verdachte met een aan de strafwet ontleende uitdrukking was telastegelegd; welke rechtsbeschouwing zou hebben moeten leiden tot ontslag van rechtsvervolging;

en dat requirant zich ook met deze rechtsbeschouwing in geenen deele kan vereenigen, daar toch art. 152 van de voormelde A.P.V., door te spreken van „muziek, vertooningen, feesten of andere vermakelijkheden, waartoe aan het publiek toegang wordt verleend" alle muziek onder het begrip „vermakelijkheid" heeft gebracht, en niet is in te zien, waarom art. 78 onder vermakelijkheid iets anders zou verstaan dan art. 152.

Art. 78 der Algemeene Politieverordening van Haarlem luidt: Het is verboden op den openbaren weg plaatsbewijzen voor openbare vermakelijkheden te verkoopen, te koop aan te bieden of ten verkoop in voorraad te hebben. De Kantonrechter heeft niet aangenomen, dat een openbare vergadering der communistische partij waar als spreker optrad L. de Visser en waaraan werd medegewerkt door een muziekvereeniging, als een openbare vermakelijkheid is aan te merken. Ik acht dit oordeel juist; een dergelijke vergadering heeft niet de strekking te dienen tot vermaak en ook volgens het spraakgebruik valt een zoodanige bijeenkomst niet onder het begrip „openbare vermakelijkheid". In de toelichting tot het middel wordt gewezen op art. 152 der A.P.V. dat verbiedt, tenzij met vergunning van den Burgemeester muziek, vertooningen, feesten of andere vermakelijkheden te geven of toe te laten, waartoe aan het publiek, met of zonder betaling, toegang wordt verleend. Door dit artikel zou alle muziek onder het begrip „vermakelijkheid" zijn gebracht.

Het komt mij voor dat het artikel aldus onjuist wordt gelezen. M. e. handelt dit artikel over 3 categorieën n.l. 1. muziek, 2. vertooningen en 3. feesten of andere vermakelijkheden, zoodat muziek niet valt onder vermakelijkheden. Het beroep op art. 152 ten einde aan te toonen, dat in art. 78 „alle muziek" onder het begrip „openbare vermakelijkheid" is begrepen", komt mij dan ook niet overtuigend voor.

Nu de kantonrechter het begrip openbare vermakelijkheid niet onjuist heeft opgevat en toegepast en door hem feitelijk werd beslist, dat gerequireerde geen plaatsbewijzen voor een openbare vermakelijkheid ten verkoop in voorraad heeft gehad, is terecht vrijspraak gevolgd en hiertegen laat art. 430 Sv. geen beroep in cassatie toe.

Ik concludeer derhalve tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Meckmann;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, luidende: (zie conclusie);

O. dat aan gerequireerde bij oproeping is telastegelegd: (zie conclusie);

O. dat de Kantonrechter gerequireerde van het hem telastegelegde heeft vrijgesproken op grond, dat een bijeenkomst, waar muziek wordt gemaakt en het woord wordt gevoerd door een spreker, hetwelk het belangrijkste deel van den avond uitmaakt, geen publieke vermakelijkheid is, zoodat dit gedeelte der telastelegging niet bewezen is;

O. dat het beroep is gericht tegen een uitspraak des Kantonrechters, waarbij gerequireerde van het telastegelegde is vrijgesproken, zoodat allereerst moet worden onderzocht, of het beroep niettegenstaande het bepaalde bij art. 430 Sv. ontvankelijk is;

O. dienaangaande:

dat bij de schriftuur de ontvankelijkheid wordt betoogd op grond dat de bestreden uitspraak geen vrijspraak doch een bedekt ontslag van rechtsvervolging zou inhouden, als berustende op een rechtsbeschouwing omtrent de uitlegging van den term „openbare vermakelijkheid", zijnde een bestanddeel van het strafbare feit, dat den verdachte met een aan de strafwet ontleende uitdrukking was telastegelegd, terwijl daaraan wordt toegevoegd dat die rechtsbeschouwing onjuist is, daar toch art. 152 van de voormelde A.P.V., door te spreken van „muziek, vertooningen, feesten of andere vermakelijkheden, waartoe aan het publiek toegang wordt verleend" alle muziek onder het begrip „vermakelijkheid" heeft gebracht, en niet is in te zien, waarom art. 78 onder vermakelijkheid iets anders zou verstaan dan art. 152;

O. dat art. 78 der A.P.V. van Haarlem luidt: (zie conclusie);

dat art. 152 dier verordening bepaalt: Het is verboden, tenzij met vergunning van den Burgemeester, muziek, vertooningen (bioscoopvertooningen uitgezonderd), feesten of andere vermakelijkheden te geven of toe te laten, waartoe aan het publiek met of zonder betaling toegang wordt verleend;

dat een vergadering, ook indien gepaard gaand met muziek, veelal niet zal zijn een vermakelijkheid in den gangbaren zin van het woord en dus ook niet van art. 78, op zich zelf beschouwd, nu uit deszelfs tekst niet blijkt, dat daarin het begrip vermakelijkheid buiten zijn gewone beteekenis is uitgebreid;

dat echter, ook indien de term „vermakelijkheden" in bedoeld art. dezelfde beteekenis heeft als in art. 152, waarin daaronder mede muziek wordt begrepen, zulks nog niet medebrengt, dat ieder gebeuren toegankelijk voor het publiek en waarbij ook muziek wordt gemaakt, in den zin van art. 78 een publieke vermakelijkheid zou zijn, en in het bijzonder niet, dat dit zou gelden voor de onderhavige

vergadering, waarbij zooals de Kantonrechter feitelijk vaststelt, van hetgeen er plaats vond de gehouden toespraak het belangrijkste deel vormde;

dat derhalve, nu niet blijkt dat de Kantonrechter bij zijn voormelde overweging de uitdrukking „publieke vermakelijkheid" in een andere beteekenis heeft gebezigd dan art. 78 der A.P.V. van Haarlem en in overeenstemming daarmede kenlijk ook de telastelegging daaraan toekennen, hij een vrijspraak als bedoeld in art. 430 Sv. heeft gegeven, zoodat het gewone beroep in cassatie daartegen niet is toegelaten;

Verklaart het beroep niet-ontvankelijk.

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 4.)

De grief, dat de Kantonr. niet heeft onderzocht, of requirante — gegeven haar gebleken lichaamsgebrek [een stijve en te korte rechterarm] — ook het in art. 4 sub *b* Mot.- en Rijw.Regl. bedoeld toestel kon bedienen, faalt, waar de Kantonr. req.'s verweer kennelijk heeft opgevat in dezen zin, dat req. niet heeft aangevoerd, dat zij niet in staat zoude zijn een toestel als bedoeld in art. 4 M. en R.Regl. te bedienen, terwijl zulk een verweer ook geen zin zou hebben, daar art. 35*ter* der Mot.- en Rijw.beschikking omtrent de wijze van bediening van het toestel geen enkel voorschrift geeft.

De Kantonr. was dus niet verplicht het bedoelde onderzoek in te stellen, daargelaten dat bij algeheele onmogelijkheid om aan het hierbedoelde voorschrift te voldoen, een beroep op overmacht nog niet gerechtvaardigd zou zijn, daar req. zich dan van het rijden op een rijwiel zoude hebben te onthouden.

Ambtshalve: Art. 23 Sr. had in het vonnis moeten zijn aangehaald.

Op het beroep van J. K., zonder beroep, te Schiedam, requirante van cassatie tegen een te haren laste gewezen vonnis van het Kantongerecht te Schiedam van 30 Maart 1936, waarbij zij ter zake van „als bestuurder van een rijwiel, waarmede over een weg wordt gereden, ingeval hij voornemens is van richting te veranderen, van dat voornemen niet tijdig doen blijken, hetzij door het goed zichtbaar ongeveer horizontaal uitsteken terzijde van het rij- of voertuig van een arm of een stok of ander voorwerp, niet hooger dan te zijner schouderhoogte, aan de zijde van en in de richting, welke zal worden ingeslagen, hetzij door een duidelijk teeken, te geven volgens de door den Minister van Waterstaat vast te stellen bepalingen door middel van een aan het rij- of voertuig bevestigd toestel, ingericht op de door dien Minister te bepalen wijze, aan de zijde van en in de richting, welke zal worden ingeslagen", met aanhaling van de artt. 1, 4 eerste lid aanhef en *b*, 73 en 88 van het Motor- en Rijwielreglement, is veroordeeld tot eene geldboete van vijftig cent en één dag vervangende hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op eene door de requirante ingediende schriftuur, waarbij als grief tegen het bestreden vonnis is aangevoerd, dat het onderzoek onvolledig is geweest, omdat de Kantonrechter niet is getreden in een onderzoek naar de vraag, of requirante — gegeven haar bij de behandeling gebleken lichaamsgebrek — ook het in art. 4 sub *b* van het Motor- en Rijwielreglement bedoeld toestel kon bedienen, hetgeen requirante heeft ontkend;

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de nadere opgave door den Ambtenaar O. M. ter terechtzitting gedaan, ten laste van requirante is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat zij op Dinsdag 17 Maart 1936 omstreeks 11.45 uur in de gemeente Schiedam als bestuurster van een rijwiel, daarmede rijdende over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Jan van Avennestraat en voornemens zijnde naar links de Burgemeester Knappertlaan in te rijden, van dat voornemen niet tijdig heeft doen blijken door het goed zichtbaar ongeveer horizontaal uitsteken terzijde van het rijwiel van een arm of een stok of ander voorwerp, niet hooger dan te harer schouderhoogte, aan de zijde van en in de richting, welke zou worden ingeslagen, noch door een duidelijk teeken, gegeven volgens de door den Minister van Waterstaat vastgestelde bepalingen door middel van een aan dat rijwiel bevestigd toestel, ingericht op de door dien Minister bepaalde wijze, aan de zijde van en in de richting, welke zou worden ingeslagen;

O. dat de Kantonrechter in zijn vonnis heeft overwogen:

dat verdachte tot hare verdediging heeft doen aanvoeren, dat zij niet in staat is om met haar linkerarm een teeken te geven in de richting, waarin zij met haar rijwiel reed, omdat zij haar rechterarm bijna niet kan bewegen wegens stijfheid, zooals blijkt uit de hierbij overgelegde verklaring van den geneesheer van den Berg en bovendien korter is dan de linkerarm, zoodat zij haar rijwiel alleen met de linkerarm kan besturen; dat zij derhalve een beroep doet op overmacht en mitsdien ontslagen moet worden van alle rechtsvervolging;

dat het namens verdachte aangevoerde verweer niet opgaat; dat toch verdachte zich niet in een toestand heeft bevonden, toen zij met 't rijwiel naar links uitweek, dat zij onmogelijk aan het betreffende voorschrift van art. 4 van het Motor- en Rijwielreglement kon voldoen; dat immers verdachte aan haar rijwiel, nu zij een lichamelijk gebrek heeft, een toestel kon laten maken, waarmede zij door middel van een voorwerp een duidelijk teeken kan geven in de richting, waarin zij met haar rijwiel wil rijden, zoodat het voor haar niet noodzakelijk is voor het aangeven van de richting, waarin zij met haar rijwiel wil rijden, de linkerarm te gebruiken;

O. wat de bij de schriftuur ontwikkelde grief betreft:

dat, blijkens het proces-verbaal der terechtzitting, requirante ten aanzien van het hierbedoelde punt heeft aangevoerd: „Verdachte

heeft het vereischte teeken niet gegeven, doch kan dat niet geven en behoeft zulks ook niet te doen, ook niet ingevolge art. 4 van het Motor- en Rijwielreglement. Hieruit blijkt dus, dat zij niet verplicht is een toestel aan haar rijwiel te bevestigen, waarmede de richting, welke zij wenscht in te slaan, zou kunnen worden aangegeven. Met haar armen kan zij dus de richting niet aangeven, waarom dan ook een beroep wordt gedaan op overmacht en wordt geconcludeerd tot ontslag van rechtsvervolging, subsidiair tot schuldigverklaring van de verdachte zonder toepassing van eenige straf";

O. dat de Kantonrechter, blijkens de hiervorenaangehaalde weerlegging van het door requirante gevoerde verweer, dit verweer kennelijk heeft opgevat in dezen zin, dat requirante niet heeft aangevoerd, dat zij niet in staat zoude zijn een toestel als bedoeld in art. 4 van het Mot.- en Rijw.reglement te bedienen; dat zulk een verweer ook geen zin zoude hebben, daar art. 35*ter* van de Motor- en Rijwielbeschikking omtrent de inrichting van zulk een toestel wèl zegt, waarin het daarmede te geven teeken moet bestaan, doch omtrent de verdere inrichting, met name de wijze van bediening geen enkel voorschrift geeft; dat de Kantonrechter dus geenszins verplicht was het bij de schriftuur verlangde onderzoek in te stellen, daargelaten dat bij algeheele onmogelijkheid om aan het hierbedoelde voorschrift te voldoen, een beroep op overmacht nog niet gerechtvaardigd zoude zijn, daar requirante zich dan van het rijden op een rijwiel zou hebben te onthouden, zoodat de grief niet gegrond is;

O. echter ambtshalve:

dat de Kantonrechter verzuimd heeft in zijn vonnis aan te halen art. 23 Sr., een artikel, waarop de strafoplegging mede berust;

dat de H. R. termen aanwezig acht art. 442 Sv. toe te passen;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover art. 23 Sr. niet is aangehaald;

Verstaat, dat dit artikel mede wordt vermeld bij de wettelijke voorschriften waarop de strafoplegging is gegrond;

Verwerpt voor het overige het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, die ook art. 91 Sr. had willen zien vermeld.* Red.]

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Regl. op de wegen in Z.-Holland art. 7; B. W. art. 715; Sv. art. 358; Sr. artt. 424—474.)

Het bij art. 7 van het Reglement op de Provinciale wegen in de Provincie Zuid-Holland gegeven verbod om van de provinciale wegen gebruik te maken tot het „maken en behouden" van uitwegen, enz. is aldus te verstaan, dat ook reeds bij het gebruik tot het „behouden" van uitwegen, enz. het verbod is overtreden.

Nu uit de verklaring van req. blijkt, dat in Maart 1935, toen hij bestuurslid was van D. F. C. de juniores-leden van die vereeniging geregeld gebruik maakten van den berm van den betrokken provincialen weg door zich over bedoelden toegangsbrug op het veld te begeven, heeft de Rechtb. bewezen kunnen verklaren, dat req. als bestuurslid van genoemde vereeniging van de bermen van genoemden weg tot het behouden van bedoelden toegangsbrug gebruik heeft gemaakt, waarvoor geenszins noodig is, dat req. persoonlijk die brug heeft betreden. [Anders Adv.-Gen. v. Lier.]

De omstandigheid, dat ook andere bestuursleden ten deze aansprakelijk zijn, kan de aansprakelijkheid van req. niet opheffen.

Het beroep van req. op de omstandigheid, dat de bedoelde brug de eenige uitweg van het oefenveld naar den openbaren weg uitmaakte, is door de Rechtb. terecht verworpen, daar — wat er moge zijn van het recht van uitweg volgens art. 715 B. W. — voor het onderhavige gebruik eene formeele vergunning (van Ged. Staten van Z.-Holland) noodig is en de werking van het wettelijk voorschrift van art. 7 Wegenreglement voor Zuid-Holland door het recht om een uitweg te vorderen geenszins teniet kan worden gedaan.

Op het verweer: „al meer dan honderd jaar ligt ter plaatse een brug" behoefde de Rechtb. niet in te gaan, daar — nu deze omstandigheid aan de noodzakelijkheid van een vergunning niet zou afdoen — dit niet is een verweer als in art. 358, lid 3 Sv. bedoeld.

Req. werd veroordeeld wegens het zonder door het daartoe aangewezen gezag *verleende vergunning* gebruik maken van een provincialen weg; dat „de vergunning in het onderhavige geval zonder meer moest worden verleend", kan daaraan niet afdoen.

Op het beroep van Mr. F. G. R., advocaat en procureur, te Wassenaar, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Dordrecht van 20 Maart 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht aldaar op 18 December 1935 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „het, zonder vergunning verleend door of vanwege Ged. Staten van Zuid-Holland in die provincie van een provincialen weg gebruik maken tot het behouden van een uitweg met inbegrip van de daartoe noodige werken op den berm", met aanhaling van de artt. 7, eerste lid, 23 van het Reglement op de provinciale wegen van Zuid-Holland, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van twintig gulden en vier dagen vervangende hechtenis; (gepleit door Mr. S. van Oven).

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Door de Rechtbank te Dordrecht werd met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis als bewezen aangenomen, dat verdachte Mr. R. in de maand Maart 1935 als bestuurslid van de Dordrechtsche voetbalclub „D. F. C." zonder een door of vanwege Ged. Staten van Zuid-Holland verleende ver-

gunning van de bermen van den provincialen weg Dordrecht—Kop van 't Land heeft gebruik gemaakt tot het behouden van een toegangsbrug tusschen genoemden weg en de daarlangs gelegen oefenvelden.

Bij pleidooi zijn namens requirant de volgende middelen van cassatie aangevoerd:

I. S., althans v. t. van de artt. 7, 23 van het Reglement op de Provinciale Wegen in Zuid-Holland,

door het bewezen verklaarde strafbaar te oordeelen, hoewel het toegepaste artikel van het Reglement op de Provinciale Wegen van Zuid-Holland strafbaar stelt het gebruik maken van den weg tot het maken en behouden van uitwegen, niet enkel tot het behouden van uitwegen.

II. S., althans v. t. van de genoemde artikelen en van de artt. 350, 351, 358, 359, 425 Sv.,

door bewezen te verklaren, dat requirant van de bermen van den provincialen weg Dordrecht—Kop van 't Land heeft gebruik gemaakt tot het behouden van een toegangsbrug tusschen genoemden weg en de daarlangs gelegen oefenvelden; hoewel uit de bewijsmiddelen niet kan worden afgeleid, dat requirant van de bermen heeft gebruik gemaakt, veel minder dat dit gebruik strekte tot het behouden van een brug, in den zin die aan deze begrippen toekomt volgens art. 7 van het Reglement op de Provinciale Wegen.

III. S. der genoemde artikelen en van de artt. 47, 48 Sr.,

door requirant te veroordeelen hoewel hij slechts een der bestuursleden was der vereeniging en uit niets kan blijken dat hij zelf als zoodanig de telastegelegde overtreding heeft begaan.

IV. S., althans v. t. van de genoemde artikelen en van de artt. 140 P.W., 625, 672, 715, 719, 721 B. W.,

door te verwerpen het verweer van requirant, dat de bedoelde brug de eenige uitweg van het oefenveld naar den openbaren weg uitmaakte op grond dat art. 715 B. W. slechts een recht tot vordering van een uitweg geeft.

V. S., althans v. t. van de genoemde artikelen,

door niet te beslissen op het verweer van requirant, dat daar ter plaatse reeds meer dan 10 jaren een brug lag.

VI. S., althans v. t. van de genoemde artikelen,

door de meergenoemde wegenverordening op het onderhavige feit toepasselijk te verklaren, hoewel deze verordening zelve vaststelt dat de vergunning in het onderhavige geval zonder meer moest worden verleend.

In art. 7 van het genoemde Reglement is het o. m. verboden zonder vergunning verleend door of vanwege Ged. Staten van de provinciale wegen gebruik te maken tot het maken en behouden van uitwegen en andere verbindingen.

Volgens de eerste grief zou alleen strafbaar zijn het gebruik van den weg tot het maken en behouden van uitwegen, maar niet het gebruik maken alleen tot het behouden van uitwegen. Dit verweer wordt door de Rechtbank verworpen, omdat weliswaar art. 7 van bedoeld Reglement spreekt van het maken en behouden van uitwegen, doch niet is in te zien, waarom het behouden van een uitweg alleen, welke, gelijk verdachte heeft toegegeven, na het in werking treden van bedoeld Reglement is verlegd, dus gemaakt, niet strafbaar zoude zijn. De verbodsbepaling geeft m. e. geen aanleiding tot een opvatting als in het middel wordt aangehangen. Verboden is zoowel het gebruik maken tot het maken van uitwegen als tot het behouden daarvan, zoodat deze grief niet aannemelijk is.

Met het 2de middel wordt betwist, dat uit de gebezigde bewijsmiddelen kan worden afgeleid, dat requirant van de bermen heeft gebruik gemaakt, en ook, dat dit gebruik dan strekte tot het behouden van een brug. Als bewijsmiddelen zijn gebezigd de opgaven van verdachte en een verklaring van den getuige van Valen ter terechtzitting in eersten aanleg afgelegd. De verdachte heeft opgegeven: dat hij ook in Maart 1935 reeds was bestuurslid van de Dordrechtsche Voetbalvereeniging „D. F. C."; dat door de juniores-leden van die vereeniging toen geregeld gebruik werd gemaakt van de langs den Provincialen weg Dordrecht—Kop van 't Land gelegen, aan genoemde vereeniging toebehoorende oefenvelden; dat die juniores-leden om die oefenvelden te bereiken zich toen begaven over de toegangsbrug tusschen bedoelden weg en die oefenvelden, welke brug was gelegd over den berm van dien weg;

dat genoemde vereeniging toen niet in het bezit was van een door of vanwege Ged. Staten van Zuid-Holland verleende vergunning, als bedoeld in art. 7 van het reglement op de provinciale wegen, vastgesteld bij besluit der Staten van 21 Juli 1931.

De verklaring van van Valen luidt: dat hij indertijd de bij dagvaarding bedoelde toegangsbrug heeft gelegd, welke brug, nadat het land door D. F. C. in gebruik is genomen, is verlegd.

Uit deze bewijsmiddelen blijkt wel dat de juniorsleden der Vereeniging van de bedoelde brug gebruik maakten en dat de brug is verlegd, maar niet blijkt in welke betrekking de Vereeniging staat tot die brug, noch of die brug ter bedoelder plaatse gelegd is en daar gehouden wordt door de Vereeniging, noch welk aandeel requirant, die toen bestuurslid der Vereeniging was, er aan heeft gehad, dat van die brug gebruik werd gemaakt door anderen. De grief van dit middel acht ik dus gegrond, evenals die van middel III, waarmede erover geklaagd wordt, dat requirant is veroordeeld zonder dat blijkt, dat hij, als bestuurslid zelf, het tenlastegelegde heeft begaan. Onjuist acht ik dit middel voorzoover er bezwaar tegen wordt gemaakt dat een veroordeeling werd uitgesproken tegen één der bestuursleden. De Rechtbank overwoog hierover: dat hier art. 51 Sr., waarop verdachte blijkbaar doelt, toepassing mist, daar in bedoeld Provinciaal Reglement geen straf wordt bepaald tegen bestuurders en geen enkele wetsbepaling voorschrijft, dat slechts alle bestuursleden moeten worden gedagvaard; terwijl ten slotte de omstandigheid, dat verdachte niet aan het besluit der vereeniging om de brug, nadat zulks door Ged. Staten

was geëischt, niet af te breken, heeft medegewerkt, zijne strafbaarheid geenszins opheft, waar het ten laste gelegde feit betreft het voortbestaan van een ongeoorloofden toestand, gedurende een periode waarin verdachte bestuurslid van „D. F. C." was.

Intusschen dient hierbij in het oog te worden gehouden, dat ten aanzien van het lid van het bestuur, dat vervolgd wordt dan ook dient bewezen te worden, dat hij het feit pleegde. Bij de behandeling ter terechtzitting van de Rechtbank is ook het verweer gevoerd, dat, indien hier al eene overtreding is gepleegd, deze niet is begaan door hem, verdachte, doch door den eigenaar van de brug, van Valen.

Hieromtrent is in het vonnis overwogen. dat al moge bedoelde brug toebehooren aan een derde, deze uitweg uitsluitend gebruikt wordt als toegangsweg van den openbaren weg tot de oefenvelden van D. F. C., zoodat genoemde vereeniging gezegd kan worden dien uitweg te behouden.

Ik acht deze wederlegging van dit verweer niet voldoende; al maken leden van een vereeniging gebruik van een toegangsweg, die een derde ter plaatse heeft, dan kan de vereeniging niet gezegd worden dien toegangsweg te „behouden", indien niet blijkt, dat zij de bevoegdheid heeft over dien toegangsweg te beschikken. En uit de gebleken omstandigheid, dat vereenigingsleden van den toegangsweg gebruik maken kan ook niet volgen, dat requirant daarvoor aansprakelijk is en dat hij (van wien evenmin blijkt, dat hij zeggingschap over dien toegangsbrug heeft) dien „behoudt".

Blijkens het vonnis der Rechtbank is nog aangevoerd, dat de voetbalvereeniging „D. F. C." krachtens art. 715 B. W. recht heeft op een uitweg naar den openbaren weg, liggende toch bedoelde oefenvelden geheel tusschen andere landen ingesloten en zijnde bedoelde brug de eenige wijze, waarlangs op den openbaren weg kon worden uitgeweegd.

Ook deze tegenwerping is door de Rechtbank verworpen. Overwogen is, dat al moge bedoelde brug de eenige wijze zijn, waarlangs van die oefenvelden op den openbaren weg kan worden uitgeweegd, toch in ieder geval art. 715 B. W. slechts aan den eigenaar van het ingesloten terrein de bevoegdheid geeft om te vorderen, dat hem een uitweg wordt aangewezen, van welke vordering hier geen sprake is geweest.

Tegen deze beslissing wordt opgekomen met middel 4. Ik acht die beslissing juist; art. 715 B. W. geeft den eigenaar van ingesloten land wel recht van de eigenaars der naast gelegen landen te vorderen, dat zij hem een uitweg aanwijzen, maar niet om eigenmachtig zich een uitweg te verschaffen.

Uit het aangevallen vonnis blijkt, dat de getuige van Valen verklaard heeft, dat de brug verlegd is nadat het land door de Vereeniging in gebruik is genomen, en dat verdachte heeft toegegeven, dat de brug na het in werking treden van het Provinciaal Reglement is verlegd en dus gemaakt is. Hiermede is weerlegd het beroep van requirant op de omstandigheid dat ter plaatse al meer dan 100 jaren een brug ligt, (zie proces-verbaal der terechtzitting); er is immers komen vast te staan, dat de brug, waarover het thans gaat daar eerst is gemaakt nadat het Provinciaal Reglement in werking is getreden, d. i. na 31 October 1931. De grief vervat in middel 5 is alzoo niet gegrond.

Het laatst aangevoerde bezwaar doelt op art. 7 lid 4 van het meergenoemde Provinciaal Reglement, waarin is bepaald, dat de bedoelde vergunning niet wordt geweigerd en daaraan geen voorwaarden verbonden, indien door de weigering en door die voorwaarden verkregen rechten zouden worden aangetast. Dat dit het geval zou zijn, blijkt ten deze niet, en bovendien is het niet ter zake dienende of de vergunning bijgeval verleend zou moeten worden, daar in ieder geval het maken en behouden van uitwegen verboden is zonder vergunning, en deze is niet verleend.

Naar aanleiding van het opgemerkte omtrent het 2e en 3e middel strekt mijn conclusie tot vernietiging van het vonnis der Rechtbank en verwijzing van de zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage ten einde op het bestaande hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi: (zie Conclusie);

O. dat van de telastlegging, zooals deze is gewijzigd, ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij enz. (zie Conclusie);

O. dat, blijkens het bestreden vonnis, requirant heeft betoogd:

a. dat niet alleen hij als bestuurslid van de voetbalvereeniging „D. F. C." had behooren te zijn gedagvaard, doch ook al zijne medebestuursleden; dat hij bovendien aan het besluit der vereeniging om de brug, nadat zulks door Ged. Staten was geëischt, niet af te breken, niet heeft medegewerkt;

b. dat hij in ieder geval geen strafbaar feit heeft begaan, daar slechts is ten laste gelegd, dat gebruik is gemaakt van den provincialen weg tot het behouden van een uitweg en het desbetreffende, bovenvermelde Provinciaal Reglement strafbaar stelt het gebruik maken tot het maken en behouden van uitwegen;

c. dat, indien hier al eene overtreding is gepleegd, deze niet is begaan door hem, verdachte, doch door den eigenaar van de brug, van Valen;

d. dat de voetbalvereeniging „D. F. C." krachtens art. 715 B. W. recht heeft op een uitweg naar den openbaren weg, liggende toch bedoelde oefenvelden geheel tusschen andere landen ingesloten en zijnde bedoelde brug de eenige wijze, waarlangs op den openbaren weg kan worden uitgeweegd;

dat de Rechtbank heeft geoordeeld, dat dit betoog in al zijne onderdeelen faalt;

dat sub *a*, omdat hier art. 51 Sr., waarop verdachte blijkbaar doelt, toepassing mist, daar in bedoeld Provinciaal Reglement geen straf wordt bepaald tegen bestuurders en geen enkele wetsbepaling voorschrijft, dat slechts alle bestuursleden moeten worden gedagvaard;

terwijl ten slotte de omstandigheid, dat verdachte niet aan het besluit der vereeniging om de brug, nadat zulks door Ged. Staten was geëischt, niet af te breken, heeft medegewerkt, zijne strafbaarheid geenszins opheft, waar het ten laste gelegde feit betreft het voortbestaan van een ongeoorloofden toestand, gedurende een periode waarin verdachte bestuurslid van „D. F. C." was;

dat sub *b*, omdat weliswaar art. 7 van bedoeld Reglement spreekt van het maken en behouden van uitwegen, doch niet is in te zien, waarom het behouden van een uitweg alleen, welke, gelijk verdachte heeft toegegeven, na het in werking treden van bedoeld Reglement is verlegd, dus gemaakt, niet strafbaar zoude zijn;

dat sub *c*, omdat al moge bedoelde brug toebehooren aan een derde, deze uitweg uitsluitend gebruikt wordt als toegangsweg van den openbaren weg tot de oefenvelden van D. F. C., zoodat genoemde vereeniging gezegd kan worden dien uitweg te behouden;

dat sub *d*, omdat, al moge bedoelde brug de eenige wijze zijn, waarlangs van die oefenvelden op den openbaren weg kan worden uitgeweegd, toch in ieder geval art. 715 B. W. slechts aan den eigenaar van het ingesloten terrein de bevoegdheid geeft om te vorderen, dat hem een uitweg wordt aangewezen, van welke vordering hier geen sprake is geweest;

O. dat art. 7 van het Reglement op de Provinciale Wegen in de Provincie Zuid-Holland, voorzoover hier van belang, luidt:

1. Het is verboden, zonder vergunning, verleend door of vanwege Ged. Staten, van de provinciale wegen gebruik te maken:

a. enz.; *b.* tot het maken en behouden van uitwegen en andere verbindingen en het verbreeden van bestaande uitwegen, met inbegrip van de daartoe noodige werken aan of op den berm of in de bermsloot en aan de beplanting; *c.* enz.; terwijl op overtreding van art. 7, 1 bij art. 23 van genoemd Reglement de straf is gesteld van geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden;

Ten aanzien van de middelen van cassatie:

O. dat het eerste middel ongegrond is, daar het voormelde verbod om van de provinciale wegen gebruik te maken tot het „maken en behouden" van uitwegen, enz. aldus is te verstaan, dat ook reeds bij het gebruik maken tot het „behouden" van uitwegen, enz. het verbod is overtreden, terwijl bij de opvatting van het middel voormelde bepaling niet, of slechts zeer onvolkomen hare bedoeling zoude kunnen verwezenlijken; dat dan ook zulk eene beteekenis van het artikel alleen kan worden aanvaard, wanneer zijne bewoordingen daartoe bepaaldelijk dwingen, hetgeen ten deze echter niet het geval is;

O. dat het tweede middel niet tot cassatie kan leiden; dat immers onder de tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen voorkomt de verklaring van den verdachte: dat in de maand Maart 1935, toen hij bestuurslid was van de Dordrechtsche Voetbalvereeniging „D. F. C.", door de juniores-leden van die vereeniging geregeld gebruik werd gemaakt van den berm van den hier bedoelden provincialen weg, immers die juniores-leden, om de langs dien weg gelegen oefenvelden te bereiken, zich begeven over de toegangsbrug tusschen bedoelden weg en die oefenvelden, welke brug was gelegd over den berm van dien weg; dat genoemde vereeniging toen niet in het bezit was van een door of vanwege Ged. Staten van Zuid-Holland verleende vergunning als bedoeld in art. 7 van voormeld Reglement;

O. dat onder deze omstandigheden de Rechtbank bewezen heeft kunnen verklaren, dat requirant als bestuurslid van genoemde vereeniging van de bermen van genoemden weg tot het behouden van bedoelden toegangsbrug heeft gebruik gemaakt, waarvoor geenszins noodig is, dat requirant persoonlijk die brug heeft betreden;

O. dat uit het voorafgaande tevens voortvloeit, dat het derde middel faalt, terwijl de omstandigheid dat ook andere bestuursleden ten deze aansprakelijk zijn, de aansprakelijkheid van requirant niet kan opheffen;

O. dat het vierde middel evenzeer tevergeefs is voorgesteld en de Rechtbank het daarin vervatte, ook voor haar gevoerde verweer, terecht heeft verworpen; dat immers, wat er moge zijn van het recht van uitweg volgens art. 715 B. W., voor het onderhavige gebruik eene formeele vergunning noodig is en de werking van het hierbedoelde wettelijke voorschrift door het recht om een uitweg te vorderen geenszins kan worden teniet gedaan;

O. wat het vijfde cassatiemiddel betreft, dat requirant, blijkens het proces-verbaal der terechtzitting van de Rechtbank aan het slot van zijn verweer, ontleend aan art. 715 B. W., heeft aangevoerd: „Al meer dan 100 jaar ligt ter plaatse een brug"; dat de Rechtbank op dit gedeelte van het verweer niet is ingegaan, doch de Rechtbank ook niet verplicht was zulks te doen, daar — nu deze omstandigheid aan de noodzakelijkheid van een vergunning niet zou afdoen — in deze bewering niet ligt opgesloten een verweer als in art. 358, derde lid, Sv. bedoeld;

O. dat het feit, waarvoor requirant is veroordeeld, bestaat in het zonder door het daartoe aangewezen gezag verleende vergunning het voorgeschreven gebruik maken van een provincialen weg en daaraan niet kan afdoen de in het zesde middel aangevoerde omstandigheid, dat „de vergunning in het onderhavige geval zonder meer moest worden verleend";

dat derhalve ook dit middel ongegrond is;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6.)

De Rechtb. heeft bij de tot hare vrijspraak leidende overweging, dat is gebleken, dat niet de beide appellanten, doch een zekere W. heeft gebouwd en dat appellanten niet anders hebben gedaan dan aan W. opdracht geven tot het bouwen, „bouwen" geduid als feitelijk uitvoeren van den bouw. De artt. 6 en 59 der Woningwet echter — daargelaten of zij ook het oog hebben op hem, die den bouw feitelijk uitvoert — betreffen in elk geval dengene die zakelijk gerechtigd is tot datgene, wat wordt gebouwd, en op wiens

naam de vergunning, mede uit hoofde van de daaruit voortspruitende verplichtingen, wel moet worden gesteld.

Hier was geen vrijspraak in den zin van art. 430 Sv.

[Anders Adv.-Gen. Berger].

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Groningen, requirant van cassatie tegen een vonnis van voormelde Rechtbank van 9 April 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging in zooverre van een vonnis van het Kantongerecht te Groningen van 12 Nov. 1935, 1. J. v. D., magazijnbediende te Groningen, en 2. Sj. K., kantoorbediende te Groningen, zijn vrijgesproken van hetgeen hun bij dagvaarding was ten laste gelegd.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Aan de gerequireerden is telastegelegd: „dat zij te Haren, gemeente Haren, in Juli 1935 twee bootenhuizen hebben gebouwd aan het Paterswoldsche Meer, waarvan het ééne lang was plm. 6.14 m, breedt plm. 2.12 m en hoog plm. 1.44 m, terwijl het andere lang was plm. 5.45 m, breed plm. 2 m en hoog plm. 1.52 m, zulks zonder de daartoe volgens de Woningwet vereischte vergunning".

Met vernietiging van het veroordeelend vonnis van den Kantonrechter aldaar sprak de Rechtbank te Groningen de gerequireerden van het hun telastegelegde vrij, op grond, dat ter terechtzitting in hooger beroep was gebleken, dat niet de gerequireerden, maar alleen een zekere Wieringa heeft gebouwd en gerequireerden niet anders hebben gedaan, dan aan genoemden Wieringa opdracht geven tot het bouwen.

De heer requirant meent, blijkens de ingediende schriftuur, dat de gegeven vrijspraak feitelijk is een bedekt ontslag van rechtsvervolging, daar de Rechtbank om tot deze vrijspraak te komen aan art. 6, 1ste lid sub *a* en art. 59 der Woningwet eene uitlegging heeft gegeven in strijd met de wet, immers het woord „bouwen" in genoemde bepalingen te eng heeft opgevat. Volgens den heer requirant houden genoemde wetsartikelen in de eerste plaats eene verbodsbepaling in voor dengene, voor wiens rekening wordt gebouwd, terwijl de artikelen voorts ook van toepassing zijn op dengene, die feitelijk bouwt, terwijl ook in de praktijk, volgens bekomen inlichtingen, de hier bedoelde vergunning wordt aangevraagd door en gegeven aan dengene, voor wiens rekening wordt gebouwd, en de feitelijke bouwer op die vergunning het gebouw tot stand brengt. Naar het oordeel van den heer requirant had de Rechtbank dan ook de artt. 6 1 sub *a* en 59 van de Woningwet op dit geval moeten toepassen.

Hoewel kan worden toegegeven, dat aan het woord „bouwen" een ruimer beteekenis kan worden gehecht, dan die, welke de Rechtbank daaraan blijkbaar in dezen heeft toegekend, ben ik nochtans van meening, dat nu het spraakgebruik zoowel de enge als de ruime beteekenis van „bouwen" kent, de wetgever zich omtrent den bepaalden zin van dat woord in de aangehaalde wetsartikelen niet heeft uitgelaten en, voorzoover ik het zie, de wet ook overigens niet dwingt tot aanvaarden van de ruime interpretatie, door den heer requirant voorgestaan, het aan den rechter, die over de feiten oordeelt, zal moeten worden overgelaten vast te stellen, wie in een bepaald geval het strafbare feit „bouwen zonder schriftelijke vergunning van B. en W." pleegde en mitsdien te dier zake overeenkomstig art. 47 Sr. behoort te worden gestraft. Waar de Rechtbank in dezen vaststelt — en naar mijne meening, zonder aan de niet nader bepaalde beteekenis van het woord „bouwen" zooals het in de genoemde artikelen der Woningwet voorkomt, geweld aan te doen, kon vaststellen — dat niet de beide gerequireerden, maar slechts Wierenga heeft gebouwd en dat de gerequireerden niet anders hebben gedaan dan aan Wierenga opdracht geven tot het bouwen, heeft gemeld college, op dien grond gerequireerden vrijgesproken, naar het mij voorkomt, eene zuivere vrijspraak gegeven, waartegen ingevolge de bepaling van art. 430 Sv. beroep in cassatie niet is toegelaten.

Ik concludeer derhalve tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep.

De Hooge Raad, enz.:

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

V. t. of s. van de artt. 6, 1e lid sub *a* en 59 der Woningwet, welk middel aldus is toegelicht, dat de interpretatie, welke de Rechtbank geeft aan het woord „bouwen" in strijd zou zijn met de wet, als zijnde een te enge interpretatie van dat woord; immers de aangehaalde artikelen van de Woningwet juist in de eerste plaats een verbodsbepaling zouden inhouden voor dengene voor wiens rekening wordt gebouwd, terwijl de artikelen voorts ook van toepassing zouden zijn op dengene die feitelijk bouwt, terwijl ook in de praktijk, volgens bekomen inlichtingen, de hier bedoelde vergunning zoude worden aangevraagd door en gegeven aan dengene voor wiens rekening wordt gebouwd en de feitelijke bouwer op die vergunning het gebouw tot stand brengt;

O. dat bij dagvaarding aan de gerequireerden is telastegelegd, dat zij te Haren, gemeente Haren, in Juli 1935 twee bootenhuizen hebben gebouwd aan het Paterswolder Meer, waarvan het ééne lang was ± 6.14 meter, breed ± 2.12 meter en hoog ± 1.44 meter, terwijl het andere lang was ± 5.45 meter, breed ± 2.59 meter en hoog ± 1.52 meter, zulks zonder de daartoe volgens de Woningwet vereischte vergunning;

dat bij het bestreden vonnis de Rechtbank niet bewezen heeft geacht, dat verdachten het hun telastegelegde hebben gepleegd, zulks op grond, dat ter terechtzitting in hooger beroep is gebleken, dat niet de beide appellanten, maar een zekere Wierenga heeft gebouwd en dat de appellanten niet anders hebben gedaan dan aan Wierenga opdracht geven tot het bouwen;

O. ten aanzien van het ingestelde beroep en het allereerst, nu het hier geldt een vrijspraak, wat betreft de ontvankelijkheid daarvan;

dat blijkens het vorenstaande aan gerequi-

reerden is telastegelegd, dat zij ten tijde en ter plaatse als voormeld de voren omschreven bootenhuizen hebben gebouwd;

dat daarbij kennelijk werd beoogd de toepassing van de artt. 6 en 59 der Woningwet en mitsdien de uitdrukking „bouwen" in de dagvaarding is te nemen in den zin, welke daaraan in die artikelen toekomt;

dat de Rechtbank blijkens hare hiervoren vermelde overweging „bouwen" heeft geduid als feitelijk uitvoeren van den bouw;

dat echter voormelde artikelen van de Woningwet — daargelaten of zij ook het oog hebben op hem, die den bouw feitelijk uitvoert, — in elk geval betreffen dengene, die zakelijk gerechtigd is tot datgene, wat wordt gebouwd, en op wiens naam de vergunning, mede uithoofde van de daaruit voortspruitende verplichtingen, wel moet worden gesteld;

dat dus de Rechtbank hare beslissing niet heeft gegeven op den grondslag der telastlegging en deze beslissing alzoo niet als een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv. is te beschouwen;

dat mitsdien het beroep is ontvankelijk;

O. alsnu ten aanzien van het voorgestelde middel en ambtshalve:

dat uit het vorenstaande voortvloeit, dat de Rechtbank niet heeft beraadslaagd en beslist op den grondslag der telastlegging, en aldus heeft geschonden de artt. 358, 359 jis 350, 425 en 415 Sv., waarvan nietigheid het gevolg is;

Vernietigt het bestreden vonnis;

Alsnu rechtdoende ingevolge art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Leeuwarden om op het bestaande hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Jachtwet 1923, art. 51.)

Ambtshalve: De opgelegde straf bestaat o. m. in verbeurdverklaring van de inbeslag genomen hazen.

Deze verbeurdverklaring steunt en kan ook alleen steunen op art. 51 aanhef en onder *d* der Jachtwet 1923, welke bepaling echter alleen gelast de verbeurdverklaring van ten verkoop in voorraad zijnd, te koop aangeboden, verkocht, afgeleverd of vervoerd wild, onwettig gedood of gevangen. In het vonnis is echter omtrent de vraag, of de inbeslaggenomen hazen aan deze omschrijving beantwoorden niets te vinden.

Het bewezenverklaarde had niet naar art. 46, doch naar art. 47 der Jachtwet moeten zijn gequalificeerd.

Op het beroep van J. v. d. B., steenfabrieksarbeider te Babberich, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Arnhem van 7 April 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Arnhem van 8 Januari 1936, requirant terzake van: „zonder voorzien te zijn van een jacht-acte zich met een schietgeweer buiten openbare wegen of voetpaden in het veld bevinden", met aanhaling van de artt. 23, 46, 51, 53, 129 der Jachtwet 1923, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijftig gulden en een vervangende hechtenis van dertig dagen, met verbeurdverklaring van het in beslag genomen geweer en de in beslag genomen twee hazen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

O. dat noch bij het instellen van het beroep noch daarna door of vanwege requirant eenige grond tot cassatie is aangevoerd;

O. echter ambtshalve:

dat bij het bestreden vonnis, met vrijspraak van hetgeen hem overigens was telastegelegd, ten laste van requirant, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, is bewezen verklaard, dat hij op 30 October 1935 des voormiddags omstreeks 1½ uur in de gemeente Herwen en Aerdt in het jachtveld de Gelderse Waard, buiten openbare wegen en voetpaden, tusschen een uur na zonsondergang en een uur voor zonsopgang, zich heeft bevonden met een geladen schietgeweer, zonder voorzien te zijn van de vereischte jachtacte;

dat blijkens het vorenstaande de straf onder meer bestaat in verbeurdverklaring van de in beslag genomen hazen;

dat deze verbeurdverklaring steunt en ook alleen kan steunen op art. 51 aanhef en onder *d* van de Jachtwet 1923, doch deze bepaling alleen de verbeurdverklaring gelast van ten verkoop in voorraad zijnd, te koop aangeboden, verkocht, afgeleverd of vervoerd wild, onwettig gedood of gevangen;

dat in het vonnis echter omtrent de vraag, of de inbeslaggenomen twee hazen aan deze omschrijving beantwoorden, niets is te vinden;

dat dus het vonnis op dit punt niet voldoende met redenen is omkleed, en mitsdien op grond van art. 359 jis de artt. 358, 350, 425, 415 Sv. niet in stand kan blijven;

dat in verband daarmede niet nader behoeft te worden ingegaan op de omstandigheid, dat het bewezenverklaarde niet naar art. 46, doch naar art. 47 der Jachtwet 1923 had moeten worden gequalificeerd en de strafbepaling in laatstgenoemd artikel had moeten zijn toegepast;

Vernietigt het bestreden vonnis, en

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Arnhem, teneinde — met inachtneming van de door de Rechtbank gegeven vrijspraak — op het bestaande hooger beroep opnieuw te worden berecht en afgedaan.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Berger.*]

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Crisis-Zuivelbesluit 1935 I art. 7; Sv. artt. 358 en 359.)

De woorden van art. 7, lid 1 Crisis-Zuivelbesluit 1935 I en evenmin het stelsel van dat besluit wijzen uit, dat het verbod van genoemd artikel slechts ziet op de boter, door den boterproducent zelf gekarnd.

Overeenkomstig de t.l.l. is wel degelijk bewezenverklaard, dat de boter voor verkoop en aflevering gereed was.

Tevergeefs komt req. op tegen de beslissing der Rechtb., dat de boter niet diende voor eigen gebruik.

Waar het hier gold de verwerping van een verweer was het niet noodig, dat de getuigenverklaringen op grond waarvan de Rechtb. heeft kunnen verwerpen, onder de bewijsmiddelen van het vonnis voorkomen.

Na de feitelijke beslissing, dat de boter niet diende voor eigen gebruik, kan de vraag, of de Rechtb. terecht besliste, dat ook boter, voor eigen gebruik bestemd, onder het verbod van art. 7, lid 1 valt, buiten beschouwing blijven.

Uit de bewijsmiddelen heeft de Rechtb. de identiteit van het door den scheikundige A. onderzochte monster met door get. S. genomen monster kunnen afleiden.

Ten onrechte is art. 23 Sr. niet aangehaald.

Op het beroep van W. S., zuivelfabrikant te Nijmegen, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Arnhem van 17 Maart 1936, waarbij in hooger beroep met vernietiging van een op 4 Dec. 1935 door het Kantongerecht te Nijmegen gewezen vonnis, de requirant ter zake „boter, welke niet overeenkomstig de door onzen Minister vast te stellen voorschriften is voorzien van een merk, door hem vast te stellen, voorhanden hebben in een bewaarplaats, bij een boterproducent in gebruik, indien de waar voor verkoop of aflevering gereed is", met toepassing van de artt. 7 van het Crisiszuivelbesluit 1935 I, 9, 31 der Landbouwcrisiswet 1933, is veroordeeld tot betaling eener geldboete van f 300 en twee maanden vervangende hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

I. S. en/of v. t. van de artt. 350, 351, 352, 358, 415, 422, 423, 425 Sv., 31 der Landbouwcrisiswet 1933, 1, 6 en 7 Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, S. 1935 n°. 319, 3 Crisiszuivelbeschikking 1935 I (boter), doordat de Rechtbank heeft beslist, dat onder boter in art. 7 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I moet worden verstaan zoowel de door den boterproducent zelf gekarnde als de niet door dezen gekarnde boter; zulks ten onrechte;

II. S. en/of v. t. van voormelde artikelen benevens van de artt. 338, 339, 341, 342, 344 Sv., doordat de Rechtbank als bewezen heeft aangenomen, dat de in de telastelegging bedoelde boter voor verkoop of aflevering gereed was, zulks terwijl de dagvaarding stelde dat de boter voor verkoop en aflevering gereed was;

III. S. en/of v. t. van de voormelde artikelen, doordat de Rechtbank het beroep van requirant op het feit, dat de boter voor eigen gebruik van hem en van de zijnen zou dienen heeft verworpen door te beslissen, dat geen bepaling voor het geval van eigen gebruik het gebod opheft, merkende de Rechtbank ten overvloede op dat dit verweer feitelijk onjuist moet worden geacht; een en ander ten onrechte.

IV. S. en/of v. t. van voormelde artikelen benevens van art. 1 der Boterwet, doordat de Rechtbank als bewezen heeft aangenomen, dat de bij requirant in beslaggenomen waar boter was in den zin van de artt. 1 en 7 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I en van art. I der Boterwet;

O. dat aan den requirant bij inleidende dagvaarding is telastegelegd: dat hij op 21 Juni 1935 des namiddags in de gemeente Nijmegen in het perceel aan den Hatertschenveldweg en bij hem in gebruik, heeft voorhanden gehad: verschillende hoeveelheden boter (in den zin van art. 1 der Boterwet), welke boter niet overeenkomstig de door den met de zaken van den landbouw belasten Minister vastgestelde voorschriften was voorzien van merken als bedoeld in art. 6 lid 2 onder *a* of *d* van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, daar deze boter niet was voorzien van merken, welke boter hij, verdachte, voorhanden had in een bewaarplaats van boter, bij hem als boterproducent in gebruik, welke boter reeds in papier was verpakt en voor verkoop en aflevering gereed was, een en ander zonder een schriftelijk bewijs van vergunning afgegeven door of vanwege de Stichting Nederlandsche Zuivelcentrale te 's-Gravenhage;

dat dit telastegelegde bij het bestreden vonnis is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld;

O. dat ter toelichting van het eerste middel wordt betoogd, dat het verbod van art. 7 lid 1 van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I slechts ziet op de boter, door den boterproducent zelf gekarnd;

dat echter deze beperking in de bepaling niet valt te lezen en het stelsel van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I, op welk stelsel de requirant zich beroept, zoodanige beperking, welke de handhaving van de wettelijke voorschriften uitermate zou bemoeilijken, niet medebrengt;

dat het eerste middel dus faalt;

O. dat het tweede middel feitelijken grondslag mist, omdat overeenkomstig de telastelegging in de dagvaarding is bewezen verklaard, dat de boter voor verkoop en aflevering gereed was;

O. dat het derde middel tevergeefs opkomt tegen de beslissing der Rechtbank, dat de boter niet diende voor eigen gebruik van requirant en van de zijnen, zooals deze had beweerd;

dat deze beslissing van de Rechtbank reeds ligt in de bewezenverklaring, dat de boter „voor verkoop en aflevering gereed was", hetgeen de Rechtbank uit de in het vonnis opgenomen bewijsmiddelen kon afleiden, waartegen requirant niet opkomt;

dat echter, afgezien hiervan, de Rechtbank, waar zij bij de verwerping van requirants desbetreffend verweer, nogmaals en wel uitdrukkelijk besliste, dat de boter niet bestemd was voor eigen gebruik, dit — anders dan requirant bij het middel meent — kon afleiden, gelijk zij deed, 1°. uit de verklaringen van de getuigen Sturre en Gijsbers, dat de boter een

frisschen en geenszins sterken smaak had, nu de requirant kennelijk als reden, dat de boter voor eigen gebruik bestemd was, had opgegeven, dat deze waar, na van klanten te zijn teruggekomen, sterk was geworden; 2°. uit de wijze van verpakking der boter in ponds- en halfpondspakjes, daar immers requirant had beweerd, dat de wikkelpapieren van de boter, nadat deze van de klanten was teruggekomen, was verwijderd en de Rechtbank het onaannemelijk kon achten, dat men de boter, indien deze werkelijk voor eigen gebruik bestemd was, weer op gelijke wijze als te voren had verpakt;

dat wel is waar, zooals bij de toelichting tot het middel wordt opgemerkt, de gemelde verklaringen van Sturre en Gijsbers niet voorkomen onder de bewijsmiddelen van het vonnis, maar dat zulks, waar het hier betreft de verwerping van een verweer, ook niet door de wet is voorgeschreven;

dat nu feitelijk vaststaat, dat de boter niet was voor eigen gebruik, de vraag, of de Rechtbank al dan niet terecht heeft aangenomen, dat ook boter, voor eigen gebruik bestemd, onder het verbod van art. 7 lid 1 valt, buiten beschouwing kan blijven;

dat dus mede het derde middel niet tot cassatie kan leiden, hetgeen evenzeer het geval is met het vierde middel:

dat dit middel aldus is toegelicht, dat uit het vonnis niet volgt, dat het monster, dat de scheikundige den Herder heeft onderzocht en dat boter bleek in te houden in den zin van art. 1 der Boterwet, hetzelfde monster was als dat hetwelk getuige Sturre naar Leiden zond;

dat evenwel onder de bewijsmiddelen voorkomen: *a.* eene verklaring van Sturre als getuige, dat hij een monster van de waar heeft genomen en, behoorlijk verpakt, verzegeld met plaatje met opschrift „Centr. Crisis Contr. Dienst", met onverbrekelijk daarmee verbonden label, waarop onder meer „monster behoort bij relaas n°. 42936 W. Sibma te Nijmegen" en van zijn getuige's naam voorzien, heeft opgezonden aan den directeur van het Rijkszuivelstation te Leiden; *b.* eene schriftelijke verklaring van den scheidkundige aan het Rijkszuivelstation te Leiden den Herder inhoudende 1°. dat hij van den directeur van het station heeft ontvangen een monster, behoorlijk verpakt en verzegeld met plaatje met opschrift Centr. Cris. Contr. Dienst", met een label, welke een onverbrekelijk geheel daarmede vormde; 2°. dat die label bij de verklaring gaat; 3. dat het monster inhield boter in den zin van art. 1 der Boterwet; *c.* eene eigen waarneming der Rechtbank, dat op een aan de verklaring van den scheikundige den Herder met nietjes vastgehechte label staat geschreven: ‚monster behoort bij relaas n°. 42936, W. Sibma te Nijmegen. R. Sturre";

dat uit een en ander de Rechtbank kon afleiden de identiteit van het door den scheikundige den Herder onderzochte monster met het door den getuige Sturre genomen monster;

O. ambtshalve:

dat in het bestreden vonnis art. 23 Sr. niet is aangehaald;

Gezien art. 442 Sv.;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover art. 23 Sr. niet is vermeld, en doende wat de Rechtbank had behooren te doen;

Verstaat, dat alsnog onder de aangehaalde artikelen wordt vermeld art. 23 Sr.;

Verwerpt het beroep voor het overige.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, die t. a. v. het derde middel o. a. opmerkt:*

Het derde middel bevat hetzelfde beroep als requirant bij de Rechtbank heeft gevoerd, n.l. dat de boter teruggekomen was van klanten omdat zij sterk was en de wikkels vuil waren, welke van het vereischte merk voorziene wikkels, door getuigen Sturre en Gijsbers in de bewaarplaats aangetroffen, daarom werden vervangen door ander niet van een merk voorzien papier, om verder voor eigen gebruik van hem, verdachte en de zijnen te dienen.

De Rechtbank weerlegde dit verweer, door te zeggen, dat geen bepaling voor een dergelijk geval het gebod ophief.]

(N. J.)

---

29 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; A. P. V. der gemeente Maurik art. 46.)

Art. 46 der A. P. V. der gemeente Maurik, verbiedend voorwerpen of waren, van welken aard ook, te koop aan te bieden of te venten zonder vooraf voorzien te zijn van een vergunning van B. en W., is, daar het in zijn algemeenheid het te koop aanbieden van voorwerpen of waren verbiedt, ook dán wanneer deze handeling elk karakter van openbaarheid mist en de openbare orde daarbij in geen enkel opzicht is betrokken, niet gebleven binnen de grenzen door de wet aan de regelingsbevoegdheid van den gemeentelijken wetgever gesteld. Het heeft geen verbindende kracht.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Arnhem, requirant van cassatie tegen een vonnis dezer Rechtbank van 7 April 1936, waarbij een tegen H. A. d. V., koopman te Maurik, door het Kantongerecht te Tiel op 14 Jan. 1936 gewezen vonnis is bevestigd, behalve dat de gronden en de qualificatie zijn gewijzigd en dat het vonnis, wat de opgelegde straf van drie dagen hechtenis betreft, is vernietigd, zijnde blijkens het vonnis der Rechtbank genoemde de Vries ter zake „te koop aanbieden van waren in de gemeente Maurik zonder voorzien te zijn van een vergunning afgegeven door B. en W. dier gemeente", met toepassing van de artt. 46 en 157 der A.P.V. der gemeente Maurik, 23 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van vijf gulden en vijf dagen vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Gerequireerde is bij het bestreden vonnis, houdende, met uitzondering van de opgelegde straf, bevestiging van het vonnis van eersten aanleg, ter zake van het telastegelegde en bewezenverklaarde feit, dat hij op 9 Nov. 1935, des voormiddags omstreeks 8¾ uur,

onder de gemeente Maurik zonder schriftelijke vergunning van Burgemeester en Wethouders dier gemeente aan de huizen, gelegen aan den openbaren weg, den Gemeenteweg, petroleum te koop heeft aangeboden, veroordeeld wegens overtreding van art. 46 van de A.P.V. der Gemeente Maurik, luidende: „Het is verboden voorwerpen of waren van welken aard ook te koop aan te bieden of te venten zonder voorzien te zijn van een vergunning, afgegeven door Burgemeester en Wethouders. Onder dit verbod valt niet het te koop aanbieden of venten van gedrukte stukken".

Door deze beslissing oordeelt de heer requirant geschonden, althans verkeerd toegepast voormeld artikel der verordening in verband met art. 168 der Gemeentewet, als zijnde de redactie van eerstgenoemd artikel zoo ruim, dat het uitgaat buiten de grenzen, door laatstgenoemd artikel aan den gemeentelijken Wetgever te dezer zake gesteld.

Aan dit betoog doet, naar de meening van den heer requirant, niet af de omstandigheid, dat het bewuste artikel een plaats heeft gevonden in een paragraaf met het opschrift: „venten" als onderdeel van een hoofdstuk met het opschrift: „Openbare orde en veiligheid— Straatpolitie".

Herhaalde malen heeft Uw H. R. hetzij uit het opschrift van hoofdstuk of afdeeling eener verordening, waarin een bepaald artikel was geplaatst, hetzij uit andere omstandigheden, gemeend te mogen afleiden, dat zoodanig artikel, hoewel daarvan niet uitdrukkelijk blijk gevende, zich inderdaad beperkte tot regeling van hetgeen in het belang der openbare orde door den gemeenteraad op grond van art. 168 der Gemeentewet mag worden geregeld (vg. H. R. 21 Juni 1926, W. 11581, N. J. 1926, 870; 19 Dec. 1927 W. 11774, N. J. 1928, 109; 27 Juni 1932 W. 12561, N. J. 1932, 1683; 9 April 1934 W. 12760, N. J. 1934, 1113 (m. o. W. P., *Red.)*; 27 Mei 1935, N. J. 1935, 1200).

Beslissingen in anderen zin leerden mij Uwe arresten van 29 November 1920 W. 10673 N. J. 1921, 118 en 14 Mei 1934 W. 12785 N. J. 1934, 1116 m. o. W. P. Moet het verschil wellicht hieraan worden toegeschreven, dat in de eerstgenoemde gevallen de bedoelde afleiding meer voor de hand lag?

Het voormelde arrest van 29 November 1920 W. 10673, N. J. 1921, 118 schijnt nauw verwant aan de onderhavige zaak. Ook daar betrof het immers eene verordening ten aanzien van het te koop aanbieden van voorwerpen, met name van gedrukte stukken, art. 55*bis* der A.P.V. voor Haarlem. De H. R. oordeelde die verordening niet verbindend, omdat in den duidelijken tekst niet was neergelegd de beperking der regeling met betrekking tot openbare straten en wegen, zulks niettegenstaande gemeld artikel voorkwam in een hoofdstuk met het opschrift „Straatpolitie". Dit arrest biedt m. i. inderdaad een sterken steun aan het opgeworpen middel. Naar mijne bescheiden meening ware er bij dit Haarlemsche geval nog wel aanleiding geweest, om de beperking tot openbare straten en wegen te lezen in den tekst der verordening zelve, welke toch kennelijk met het oog op art. 7 der Grondwet — alleen verbood het te koop aanbieden onder luidkeels roepen of schreeuwen of luidkeels aanbevelen en het bekend maken van den inhoud van gedrukte stukken door middel van een reclamebord of met luider stemme, en het de aandacht daarop vestigen door zichtbare teekenen of door geraasmakende middelen. Dit alles, m. i. niet onduidelijk wijzende in de richting van bedoelde openbaarheid van het verboden te koop aanbieden, ontbreekt in de onderwerpelijke verordening. Ware deze nog beperkt gebleven tot een verbod van „venten", dan zoude wellicht in dit woord het kenmerk van openbaarheid opgesloten kunnen worden geacht. Nu echter ook het „te koop aanbieden" zonder meer wordt verboden en dus geenszins ondubbelzinnig blijkt van de bedoeling tot uitsluitende regeling van het venters- en leurdersvraagstuk (vg. H. R. 7 Maart 1932 W. 12509, N. J. 1932, 1184), schijnt het mij toe, dat deze verordening moeilijk anders kan worden beschouwd dan als eene onsplitsbare wilsuiting van den gemeentelijken wetgever, naar haren duidelijken tekst mede omvattende een te koop aanbieden, waaraan ieder element van openbaarheid vreemd is, zoodat de verordening niet is gebleven binnen de grenzen, door art. 168 der Gemeentewet aan den gemeentelijken wetgever aangewezen.

Het voorgestelde middel mitsdien gegrond achtende, concludeer ik tot vernietiging van het bestreden vonnis en van het daarbij bevestigde vonnis van den Kantonrechter, doch ten aanzien van beide alleen voorzoover daarbij aan het bewezenverklaarde eene benaming werd gegeven, dit bewezene en requirant te dier zake strafbaar geoordeeld, en dezen deswege straf werd opgelegd, en voorts daartoe, dat Uw H. R., het telastegelegde en bewezen verklaarde, op grond van de niet-verbindbaarheid der toegepaste verordening en als ook niet bij eenige andere wet of wettelijke bepaling met straf bedreigd, niet strafbaar verklarende, den gerequireerde te dier zake moge ontslaan van alle rechtsvervolging.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Kirberger;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: S., althans v. t. van art. 46 van de A.P.V. voor de gemeente Maurik in verband met art. 168 der Gemeentewet;

O. dat, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, overeenkomstig de telastelegging, is bewezen verklaard, dat gerequireerde op 6 Nov. 1935 des voormiddags omstreeks 8¾ uur onder de gemeente Maurik zonder schriftelijke vergunning van B. en W. dier gemeente aan de huizen gelegen aan den openbaren weg, den Gemeenteweg, petroleum te koop heeft aangeboden;

O. dat art. 46 van de gemelde verordening — tegen welker overtreding artikel 157 straf bedreigt — luidt: (zie conclusie);

O. dat het middel aldus is toegelicht, dat de redactie van art. 46 zoo ruim is, dat het uitgaat buiten de grenzen door art. 168 der Gemeentewet aan den gemeentelijken wetgever gesteld, daar onder het artikel ook valt het te koop aanbieden van waren binnenshuis met

gesloten deuren in een particuliere woning;

O. hieromtrent:

dat ingevolge art. 168 der Gemeentewet aan den raad eener gemeente behoort het maken van de verordeningen, die in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid worden vereischt en van andere, betreffende de huishouding der gemeente;

dat gemeld art. 46 in zijne algemeenheid het te koop aanbieden van voorwerpen of waren verbiedt, ook dàn wanneer deze handeling elk karakter van openbaarheid mist en de openbare orde daarbij in geen enkel opzicht is betrokken, weshalve de verordening met dit verbod niet is gebleven binnen de grenzen door de wet aan de regelingsbevoegdheid van den gemeentelijken wetgever gesteld, zoodat het geen verbindende kracht heeft;

dat het bewezen verklaarde mitsdien niet krachtens art. 46 strafbaar is, terwijl het evenmin bij eenig ander wettelijk voorschrift is strafbaar gesteld;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen

1°. voorzoover het vonnis van het Kantongerecht is bevestigd ten aanzien van de strafbaarheid van het bewezen verklaarde en van gerequireerde;

en 2°. voorzoover het bewezen verklaarde is gequalificeerd en de gerequireerde tot straf is veroordeeld;

En alsnu rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O.:

Vernietigt het vonnis van het Kantongerecht voorzoover daarbij het bewezen verklaarde is gequalificeerd, dit strafbaar is verklaard en gerequireerde deswege strafbaar is geoordeeld;

Verklaart het bewezen verklaarde niet strafbaar en ontslaat den gerequireerde te dier zake van alle rechtsvervolging;

Verwerpt het beroep voor het overige.

(N. J.)

---

3 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.)

De door den Raad vastgestelde ontslagregeling, hierin bestaande, dat het belang van het onderwijs den doorslag geeft en eerst daarna de persoonlijke belangen van het personeel in aanmerking komen, en dat, indien deze beide elementen ontbreken, ontslagen wordt de leerkracht, die het laatst aan de school is aangesteld, is niet in strijd met de wet, noch met de billijkheid. Appellante is dan ook terecht ontslagen, daar zij, hoewel een bruikbare onderwijzeres, als onderwijskracht toch in elk geval de mindere is van een collega, die den minsten diensttijd aan de school heeft.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mejuffrouw P. G. L. Valstar, te Zeist, tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 21 Januari 1936, 3e afdeeling, nº. 4680'35/292, waarbij met handhaving van het besluit van 21 November 1935 van den raad der gemeente Zeist, waarbij haar met ingang van 1 Januari 1936 eervol ontslag is verleend als onderwijzeres aan de openbare lagere school aan den 1en Hoogeweg wegens opheffing van deze betrekking, het daarvan door haar bij Ged. Staten ingesteld beroep ongegrond is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 3 Juni 1936, nº. 253;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 29 Juni 1936, nº. 6842, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat, nadat de raad der gemeente Zeist in zijne openbare vergadering van 21 November 1935 besloten had aan Mejuffrouw P. G. L. Valstar met ingang van 1 Januari 1936 eervol ontslag te verleenen als onderwijzeres aan de openbare lagere school aan den 1en Hoogeweg wegens opheffing dezer betrekking, Mejuffrouw Valstar voornoemd daarvan in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Utrecht;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 21 Januari 1936, 3e afdeeling, nº. 4680'35/292, dit beroep ongegrond hebben verklaard, overwegende, dat de raad der gemeente Zeist in zijne vergadering van 29 April 1935 heeft besloten om: *a.* met ingang van 1 Augustus 1935 eene betrekking van leerkracht o. a. aan de school, 1e Hoogeweg 19, aldaar, op te heffen en *b.* burgemeester en wethouders op te dragen na te gaan, welke leerkracht zou behooren af te vloeien, waarbij moet worden uitgegaan van den regel, dat bij het geven van ontslag het belang van het onderwijs den doorslag behoort te geven, terwijl eerst daarna de persoonlijke belangen van het onderwijzend personeel in aanmerking moeten komen, en, indien noch het belang van het onderwijs, noch de persoonlijke belangen van het personeel tot ontslag van bepaalde leerkrachten zouden leiden, voor het ontslag in aanmerking moet komen de leerkracht, die het laatst aan de betrokken school is aangesteld; dat de raad in zijne vergadering van 29 Mei 1935 het voorstel van burgemeester en wethouders, waarbij zij overeenkomstig de adviezen van het vroegere en het tegenwoordige hoofd der betrokken school en van den Inspecteur van het Lager Onderwijs in de inspectie Amersfoort en op grond van de eerste der hiervoren omschreven richtsnoeren, te weten het onderwijsbelang, rieden de onderwijzeres P. C. L. Valstar aan de bedoelde school te ontslaan, heeft verworpen; dat als gevolg van deze niet-aanvaarding door den raad van het voorstel tot ontslag van deze onderwijzeres, zijnde de appellante, burgemeester en wethouders, blijkens hunne nadere voordracht van 4 Juni 1935, genoopt waren, de onderwijzeres J. T. van der Toorn voor ontslag voor te dragen; dat de raad door de aanneming van dit nadere voorstel in zijne vergadering van 7 Juni 1935 niet in overeenstemming handelde met de door hemzelf op 29 April 1935 gestelde regelen voor afvloeiing van onderwijzend personeel, weshalve hun college bij besluit van 3 September 1935, 3e afdeeling, nº. 2882/2452, dat ontslagbesluit vernietigde; dat uit een en ander volgt, dat de gemeenteraad in overeenstemming met de eerste der door hem op 29 April 1935 gestelde afvloeiingsregelen, de appellante had behooren te ontslaan, waartoe hij dan ook, na het vorenaangehaalde besluit van hun college, in zijne vergadering van 21 November 1935 heeft besloten; dat voorts, nu de wet geen regelen betreffende de afvloeiing van leerkrachten bij

het Lager Onderwijs heeft gesteld, de raad bevoegd is zoodanige regelen tot stand te brengen; dat weliswaar krachtens de geldende jurisprudentie, in het algemeen na de gehuwde onderwijzeres — niet kostwinster —, de laatst aan de school aangestelde leerkracht voor ontslag in aanmerking komt, doch deze regel, zooals ook in Ons besluit van 18 Juni 1935, nº. 35, is overwogen, alleen van toepassing is te achten bij gebreke van eene bijzondere regeling; dat, daar in de gemeente Zeist eene zoodanige regeling aanwezig is bij het doen van eene keuze tot ontslag daaraan dient te worden vastgehouden, indien zij, zooals hier het geval is, niet in strijd komt met de Lager-Onderwijswet 1920 of de redelijkheid; dat eindelijk aan hun college niet is gebleken, dat door het bestreden raadsbesluit het belang van het onderwijs wordt geschaad of aan de billijkheid is te kort gedaan, noch dat het ontslagbesluit is gegrond op onzuivere beweegredenen;

dat Mejuffrouw P. G. L. Valstar in beroep aanvoert, dat zij de tot nu toe geldende jurisprudentie bij beslissingen inzake ontslag het best als volgt meent te kunnen formuleeren: 1º. bij afvloeiing van leerkrachten behooren de gemeenteraden in het belang van eene goede rechtspositie der leerkrachten naar vaste regelen te werk te gaan, waarbij de regel der anciënniteit, d. i. de leerkracht het eerst te ontslaan, die den kortsten diensttijd heeft, in de eerste plaats behoort te worden gevolgd (de gemeenteraad van Zeist heeft bepaald: degene met de minste dienstjaren aan de school), 2º. afwijkingen van dien regel in het belang van het onderwijs kunnen worden toegestaan; dat, afgescheiden van de vraag, of zij het met deze opvatting eens is, zij toch in haar geval meent te moeten opmerken, dat hier het uitzonderingsgeval niet aanwezig is; dat zij als onderwijzeres steeds haar plicht trouw heeft vervuld en blijkens verklaringen van hoofden van scholen en den Inspecteur van het Lager Onderwijs, ook bewezen heeft als onderwijzeres goed werk te kunnen leveren; dat het ongunstige rapport, dat omtrent haar eertijds in Zeist is uitgebracht, geheel te niet is gedaan door de beslissing van den raad der gemeente Zeist, die het eerste voorstel van burgemeester en wethouders, inhoudende haar te ontslaan op dien grond, met groote meerderheid heeft afgewezen, en tegenover uitingen uit dit ongunstige rapport ook verklaringen zijn aan te halen van het hoofd der school, die geheel anders luiden; dat van ongeschiktheid geen sprake is; dat het feit, dat misschien eene andere leerkracht beter is, of misschien voor eenige jaren wàs, toch naar hare meening niet van zooveel gewicht geacht mag worden, om haar onder de uitzonderingsbepaling te brengen en haar te ontslaan, als zij volgens de evengenoemde onder 1º. genoemde regeling niet voor ontslag in aanmerking zou komen; dat zoodoende immers de uitzonderingsbepaling de beteekenis zou krijgen van de eigen lijke regel bij afvloeiing te zijn; dat de raad der gemeente Zeist die uitzonderingsbepaling niet wilde doen gelden; dat Ged. Staten van Utrecht de uitzondering boven den regel stelden, door de vernietiging van het ontslag van Mejuffrouw J. T. van der Toorn, waarna de gemeente Zeist gedwongen werd haar te ontslaan, al was dat tegen de meening van den raad in;

O. dat, nu de wet geen regelen geeft omtrent de vraag, welke leerkracht het eerst voor ontslag in aanmerking behoort te komen, indien in verband met de daling van het aantal leerlingen eener school het aantal onderwijzers aan die school kan worden verminderd, de gemeentebesturen uiteraard de bevoegdheid bezitten deze ontslagen in hunne gemeente volgens eene bepaalde regeling te doen geschieden, mits zij daarbij niet in strijd komen met eenige bepaling der Lager-Onderwijswet 1920 of met de billijkheid;

dat de onderhavige, door den gemeenteraad van Zeist in zijne vergadering van 29 April 1935 vastgestelde regeling, hierin bestaande, dat bij het geven van ontslag het belang van het onderwijs den doorslag behoort te geven, terwijl eerst daarna de persoonlijke belangen van het onderwijzend personeel in aanmerking moeten komen, en dat, indien noch het belang van het onderwijs, noch de persoonlijke belangen van het personeel tot ontslag van bepaalde leerkrachten aanleiding geven, voor het ontslag in aanmerking moet komen de leerkracht, die het laatst aan de betrokken school is aangesteld, niet in strijd is met de bepalingen der Lager-Onderwijswet 1920;

dat dit stelsel ook niet met de billijkheid in strijd is;

dat in verband hiermede het beroep van de appellante op den regel, dat de leerkracht met den minsten diensttijd aan de school het eerst voor ontslag in aanmerking behoort te komen, moet falen, aangezien in het onderwerpelijke geval slechts is na te gaan, of de hierboven weergegeven door den gemeenteraad van Zeist vastgestelde regeling te haren opzichte juist is toegepast;

dat zulks nu inderdaad het geval is;

dat immers op grond van de ter zake ontvangen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat, al moge de appellante ook overigens eene bruikbare onderwijzeres zijn, zij als onderwijskracht toch in ieder geval de mindere is van haar collega Mejuffrouw Van der Toorn;

dat de gemeenteraad dan ook terecht in overeenstemming met de door hem vastgestelde regeling, aan de onderhavige school de appellante in het belang van het onderwijs het eerst voor ontslag in aanmerking heeft gebracht, in verband waarmede Ged. Staten eveneens terecht het door de appellante tegen het desbetreffende raadsbesluit bij hun college ingestelde beroep ongegrond hebben verklaard;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

4 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.)

Ged. Staten hebben terecht goedkeuring onthouden aan een bouwverordening op grond, dat op den eisch van aansluiting aan de drinkwaterleiding, waar dit mogelijk is, ten aanzien van nieuw te bouwen woningen geen uitzondering behoort te worden toegelaten en evenmin de mogelijkheid van vrijstelling behoort te worden

geopend, en dat ten aanzien van bestaande woningen geen aansluitingsplicht is opgelegd, wanneer geen ander middel tot verkrijging van deugdelijk drinkwater aanwezig is.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Laren (N.H.) tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 26 Februari 1936, nº. 123, tot het onthouden van goedkeuring aan een bouwverordening van die gemeente;

De Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Juni 1936, nº. 260;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 30 Juni 1936, nº. 5573, M/P. B. R., Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat Ged. Staten van Noordholland bij hun besluit van 26 Februari 1936, nº. 123, goedkeuring hebben onthouden aan de door den raad der gemeente Laren (N.H.) in zijn vergadering van 3 September 1935 vastgestelde verordening op het bouwen en de bewoning;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat in art. 39 der verordening ten aanzien van de drinkwatervoorziening in nieuw te bouwen woningen is bepaald, dat het middel tot watervoorziening moet bestaan in eene aansluiting op de drinkwaterleiding, indien eenig deel van de woning niet meer dan 40 meter verwijderd is van de hoofdbuis dier waterleiding of van de as van den weg, waarin ter plaatse een zoodanige hoofdbuis aanwezig is, dat evenwel, krachtens het zesde lid van genoemd artikel, deze verplichting niet van toepassing is op een woning, welke deel uitmaakt van of behoort bij een gebouw, waarin een bedrijf wordt uitgeoefend en dat voorzien is van een ander middel tot watervoorziening dan eene aansluiting aan de waterleiding; dat voorts in art. 97 der verordening ten aanzien van bestaande woningen geen aansluitingsplicht aan de waterleiding is opgelegd, ongeacht of de woning al dan niet is gelegen binnen den bovenbedoelden afstand van een hoofdbuis der waterleiding; dat in het belang der volksgezondheid dient te worden voorgeschreven, dat het middel van drinkwatervoorziening in eene woning, welke niet meer dan 40 meter verwijderd is van een hoofdbuis der waterleiding of van de as van den weg, waarin ter plaatse eene zoodanige hoofdbuis aanwezig is, moet bestaan in eene aansluiting op de drinkwaterleiding; dat op dit voorschrift ten aanzien van nieuw te bouwen woningen geen uitzondering behoort te worden toegelaten en evenmin de mogelijkheid tot het verleenen van vrijstelling behoort te worden geopend; dat ten aanzien van bestaande woningen tegen de mogelijkheid tot het verleenen van vrijstelling van de verplichting tot aansluiting geen bezwaar bestaat, mits in zoodanige woning een ander middel tot drinkwatervoorziening aanwezig is, waaruit te allen tijde deugdelijk drinkwater in voldoende hoeveelheid kan worden betrokken;

dat de raad der gemeente Laren (N. H.) in beroep aanvoert, dat hij in het algemeen niet kan deelen de meening van Ged. Staten, dat, waar aansluiting aan de waterleiding mogelijk is, de verplichting daartoe in de Bouwverordening niet mag ontbreken, behoudens de bevoegdheid tot het verleenen van vrijstelling, doch alleen ten opzichte van bestaande woningen; dat deze eisch voor gemeenten, waar geen deugdelijk drinkwater aan den bodem kan worden onttrokken, wellicht terecht gesteld mag worden, doch dat zulks niet opgaat voor de gemeente Laren, waar de bodem nagenoeg geheel uit hooggelegen, grootendeels grindrijken, zandgrond bestaat, waaruit steeds voldoende, in hoedanigheid met goed leidingwater gelijk te stellen, drinkwater voor de bewoners onttrokken kan worden; dat hij niettemin heeft gemeend de verplichting tot aansluiting aan de drinkwaterleiding van nieuw te bouwen woningen te kunnen voorschrijven, aangezien ook zonder dit voorschrift in het algemeen tot deze aansluiting wordt overgegaan; dat hij in dit opzicht evenwel een uitzondering wenscht te maken voor een nieuw te bouwen woning, welke deel uitmaakt van of behoort bij een gebouw, waarin een bedrijf wordt uitgeoefend en dat voorzien is van een eigen middel tot watervoorziening, waaruit ook het water voor die woning kan worden betrokken, aangezien het onredelijk en ook oneconomisch zou zijn in dat geval den eigenaar dier woning te verplichten tot extra kosten, verbonden aan het gebruik der drinkwaterleiding; dat, zooals boven is aangetoond, het belang der volksgezondheid evenmin vordert, dat bovenstaande woningen aan de drinkwaterleiding worden aangesloten, terwijl ook overigens hiertegen ernstige bezwaren bestaan, aangezien zulks voor de bewoners, wier woningen zouden moeten worden aangesloten, vrij hooge uitgaven met zich medebrengt; dat immers de abonnementsgelden van het Provinciaal Waterleidingbedrijf Noord-Holland voor arbeiderswoning varieeren van f 10.20 tot f 17 per jaar en voor middenstandwoningen van f 18.60 tot f 24.20 per jaar, een en ander eventueel verhoogd met f 5 voor een closet met waterspoeling; dat het in deze tijden, nu de meeste arbeiders en ook vele middenstanders met groote financieele moeilijkheden hebben te kampen, niet te verantwoorden is dezen bevolkingsgroepen nieuwe financieele lasten op te leggen; dat dit argument nog temeer klemt, nu de Regeering bereids maatregelen heeft genomen en nog nieuwe in het uitzicht heeft gesteld, om te komen tot vermindering der woninghuren; dat het dan ook onjuist is aan de onderwerpelijke verordening de goedkeuring te onthouden, vooral, nu door Ged. Staten niet is bestreden, nog minder bewezen, dat in Laren niet op andere, dan door hen verlangde, wijze deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate is te verkrijgen;

O. dat Ged. Staten naar Ons oordeel terecht en op juiste gronden aan de onderwerpelijke bouwverordening goedkeuring hebben onthouden;

dat ook hetgeen door den gemeenteraad in beroep wordt aangevoerd in dit oordeel geen verandering vermag te brengen;

dat de gemeenteraad weliswaar ter verdediging van zijn standpunt o. m. aanvoert, dat in de gemeente Laren de bodem nagenoeg geheel uit hooggelegen, grootendeels grindrijken, zandgrond bestaat, waaruit steeds voldoende, in hoedanigheid met goed leidingwater gelijk te stellen, drinkwater voor de bewoners kan worden onttrokken, doch dat zulks niet juist is;

dat immers uit het, zich onder de stukken bevindende rapport van den Directeur van het Rijksbureau voor Drinkwatervoorziening blijkt, dat de bodem in Laren, aangezien hij doorlatend is, weinig of geen waarborg biedt tegen verontreiniging van het grondwater van boven af;

dat het met het oog hierop dan echter ook ontoelaatbaar is om ten aanzien van nieuw te bouwen woningen een uitzondering te maken, als bedoeld in art. 39, zesde lid, der verordening, en ten aanzien van bestaande woningen den aansluitingsplicht in het geheel niet op te leggen;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

7 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.)

Nu een ontslagregeling ontbreekt, is appellante terecht voor ontslag aangewezen, daar twee mannelijke collega's met minder dienstjaren door opwachtgeldstelling ernstiger dan appellante in hun belangen zouden worden getroffen, niet aannemelijk is gemaakt dat zij zou zijn aan te merken als kostwinster van een harer zusters, die met haar samenwonen en het onderwijsbelang zich tegen afvloeiing van appellante niet verzet.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mejuffrouw A. H. Klokke, te Baarn, tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht, van 25 Februari 1936, 3e afd. nº. 549/612, waarbij met handhaving van het besluit van den raad der gemeente Baarn van 29 November 1935, waarbij aan haar met ingang van 1 Januari 1936 wegens opheffing van haar betrekking eervol ontslag is verleend als onderwijzeres aan de openbare school voor gewoon lager onderwijs, genaamd Prinses-Julianaschool, aldaar, onder dankbetuiging voor de bewezen diensten, het daarvan door haar bij Ged. Staten ingesteld beroep ongegrond is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Juni 1936, nº. 257;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 2 Juli 1936, nº. 7351, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat het genoemd besluit van Ged. Staten o. a. steunt op de overwegingen, dat in de gemeente Baarn een bijzondere regeling voor de afvloeiing van onderwijzend personeel ontbreekt; dat blijkens de overgelegde stukken aan de onderhavige school, behalve het hoofd, op 31 December 1935 werkzaam waren: de onderwijzeres M. E. Nakken, geboren 13 Januari 1890, ongehuwd, geen kostwinster, met de meeste (25) dienstjaren aan de school en in het geheel; de onderwijzeres A. H. Klokke, geboren 16 September 1891, ongehuwd, niet de eenige kostwinster van een gezin van drie zusters, met een geheelen diensttijd van 17 jaren, 4 maanden en 5 dagen, waarvan in Baarn 6 jaren en 7 maanden en aan de school (overplaatsing op 11 Juli 1932) 3 jaren, 5 maanden en 20 dagen; de onderwijzer T. Sjoerds, geboren 18 November 1898, gehuwd, 3 kinderen van 7, 3 en 1½ jaar, met een diensttijd in het geheel van 18 jaren, 2 maanden en 28 dagen (waaronder een medetellende, dezen diensttijd doorbroken hebbende militaire diensttijd van 10 maanden en 28 dagen), waarvan in Baarn 4 jaren, 8 maanden en 17 dagen en aan de school (overplaatsing op 1 Januari 1934) 2 jaren; de onderwijzer J. B. Veen, geboren 24 Augustus 1907, gehuwd, één kind van 1 jaar, met een diensttijd in het geheel van 8 jaren, 5 maanden en 20 dagen, waarvan in Baarn 5 jaren en 4 maanden en aan de school (overplaatsing op 11 Juli 1932) 3 jaren, 5 maanden en 20 dagen; dat uit een en ander blijkt, dat van het onderwijzend personeel, na de onderwijzeres M. E. Nakken, de onderwijzer T. Sjoerds den meesten diensttijd in het geheel heeft, de onderwijzeres A. H. Klokke een grooter totalen diensttijd heeft dan de onderwijzer J. B. Veen, doch dat na overplaatsing naar de Prinses-Julianaschool de onderwijzer T. Sjoerds aan die school het kortst is verbonden en de leerkrachten J. B. Veen en A. H. Klokke daaraan een gelijk aantal jaren, maanden en dagen zijn verbonden; dat derhalve, indien uitsluitend zou moeten worden gelet op het minste aantal dienstjaren aan de school, de onderwijzer T. Sjoerds voor ontslag in aanmerking zou moeten komen; dat evenwel deze onderwijzer, gehuwd en vader van drie kinderen, alsmede de onderwijzer J. B. Veen, gehuwd en vader van één kind, in hun persoonlijke en gezinsbelangen zooveel ernstiger zouden worden geschaad dan appellante, die wel in eigen onderhoud en voor een deel in dat van een zuster heeft te voorzien, doch niet kan worden beschouwd als kostwinster in den zin van art. 10, vierde lid, van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934; dat, nu ook overigens aan hun College niet te gebleken, dat door het ontslag van appellante het onderwijs wordt geschaad, aan de billijkheid wordt te kort gedaan of het bestreden raadsbesluit op onzuivere beweegredenen steunt, er geen voldoende aanleiding is tot toewijzing van het beroep;

dat de appellante in beroep aanvoert, dat zij als onderwijzeres goed bekend staat; dat zij in het geheel ruim 17 dienstjaren heeft, terwijl er aan de school een leerkracht is met minder dienstjaren; dat, ook als men den diensttijd aan de school alleen laat beslissen, zij niet de eerst aangewezene zou zijn voor ontslag, omdat haar diensttijd aan de school bedraagt ruim 6 dienstjaren en er aan deze school een leerkracht is met ruim 5 dienstjaren aan deze school; dat zij met twee zusters samenwoont in een gehuurd huis; dat een der zusters als onderwijzeres in de handwerken een bescheiden salaris verdient, welke betrekking echter elk oogenblik kan eindigen; dat haar ontslag met de mogelijkheid, dat zij elders dan in Baarn zal worden benoemd, maakt, dat samenleven en samen de financieele moeilijkheden dragen onmogelijk worden; dat haar zuster in elk geval in geen enkele gemeente als vakonderwijzeres in de handwerken iets zal kunnen verdienen; dat dit ontslag voor haar ten minste even erg is als voor een gehuwden collega;

O. dat, indien uitsluitend moest worden gelet op anciënniteit, eerder een der twee mannelijke

collega's dan de appellante voor ontslag in aanmerking moest komen;

dat echter op grond van de overgelegde ambtsberichten moet worden aangenomen, dat deze onderwijzers, waarvan T. Sjoerds gehuwd en vader van drie kinderen is en J. B. Veen gehuwd en vader van één kind is, door de opwachtgeldstelling elk zooveel ernstiger in hun persoonlijke en gezinsbelangen zouden worden getroffen dan de appellante, dat hierin een voldoende reden is gelegen, haar ondanks haar diensttijd voor ontslag aan te wijzen;

dat bepaaldelijk niet aannemelijk is gemaakt, dat zij zou zijn aan te merken als kostwinster van een harer zusters, welke thans met haar samenwonen en uit dien hoofde met betrekking tot de afvloeiing niet bij de genoemde gehuwde onderwijzers zou mogen worden achtergesteld;

dat voorts, naar uit de overgelegde ambtsberichten mag worden afgeleid, het onderwijsbelang zich tegen afvloeiing van de appellante niet verzet en inzonderheid het onderwijs in vak *k* door het ontslag van een vrouwelijke leerkracht niet noemenswaard zal worden geschaad;

dat mitsdien Ged. Staten terecht het raadsbesluit, waarbij de appellante voor ontslag in aanmerking is gebracht, hebben gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

9 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Artt. 12*bis*, 12.)

Wel hebben B. en W. verzuimd, het ontwerp hunner beschikking ter kennisneming aan het districtshoofd der arbeidsinspectie te zenden, doch nu achteraf is komen vast te staan, dat de door B. en W. gestelde voorwaarden volgens het oordeel van genoemd districtshoofd de naleving van de eischen, gesteld krachtens de Veiligheidswet, niet onmogelijk zouden hebben gemaakt, bestaat geen voldoende aanleiding, het besluit van B. en W. wegens bedoeld verzuim te vernietigen.

Aangezien tijdens de aanvrage om vergunning niet voldoende zekerheid over de gevolgen der inrichting kon worden geoordeeld, hebben B. en W. ten onrechte de vergunning voor een bepaalden proeftijd verleend.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Nederlandsche Beenderen Centrale, Vereeniging tot bemiddeling bij den Verkoop van Afvalproducten uit het slagersbedrijf te 's-Gravenhage, tegen het besluit van burgemeester en wethouders van IJsselmuiden van 3 December 1935, n°. 41/II, waarbij haar en haren rechtverkrijgenden voor een proeftijd van een jaar voorwaardelijk vergunning is verleend tot oprichting van eene vetsmelterij in een perceel, gelegen aan het spoorwegemplacement, kadastraal bekend gemeente IJsselmuiden, sectie C, n°. 935;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 10 Juni 1936, n°. 245;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 Juli 1936 n°. 422 H, Afdeeling Arbeid;

O. dat burgemeester en wethouders van IJsselmuiden bij bovengenoemd besluit aan de evenvermelde Vereeniging en hare rechtverkrijgenden onder een aantal voorwaarden voor een proeftijd van een jaar vergunning hebben verleend tot het oprichten van eene vetsmelterij in een perceel, gelegen aan het spoorwegemplacement, kadastraal bekend gemeente IJsselmuiden, sectie C, n°. 935, met bepaling, dat de inrichting voltooid en in werking gebracht moet zijn vóór 1 Maart 1936;

dat van dit besluit de concessionarisse bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat haars inziens de vergunning ten onrechte voor een bepaalden proeftijd is verleend; dat tijdens de aanvrage met voldoende zekerheid over de gevolgen van de inrichting kon worden geoordeeld; dat er immers tal van inrichtingen bestaan, geheel soortgelijk als de onderhavige; dat in het besluit zelf niet is gemotiveerd, waarom burgemeester en wethouders in plaats van eene definitieve vergunning slechts eene voorloopige hebben gegeven, zoodat reeds om deze reden het besluit in strijd is met de wet; dat zij voornemens was, een aanmerkelijk kapitaal tot aankoop van een perceel en voor installatie van de inrichting aan te wenden, doch bezwaar heeft, daartoe over te gaan, zoolang haar niet eene definitieve vergunning is verleend; dat zij verzoekt, dat haar alsnog eene definitieve vergunning worde verleend en daarbij het tijdstip, waarop de inrichting voltooid en in werking gebracht moet zijn, opnieuw wordt vastgesteld;

dat weliswaar uit de overgelegde stukken blijkt, dat burgemeester en wethouders verzuimd hebben, overeenkomstig het bepaalde in het tweede lid van art. 12*bis* der Hinderwet het ontwerp hunner te nemen beschikking ter kennisneming aan het districtshoofd der arbeidsinspectie te zenden, doch dat, nu blijkens die stukken achteraf is komen vast te staan, dat de door burgemeester en wethouders gestelde voorwaarden volgens het oordeel van het genoemde districtshoofd de naleving van de eischen, gesteld krachtens de Veiligheidswet, niet onmogelijk zouden hebben gemaakt, onder de gegeven omstandigheden geen voldoende aanleiding bestaat, het bestreden besluit wegens bedoeld verzuim te vernietigen;

O. dat er voorts aan burgemeester en wethouders in de stukken een grief van is gemaakt, dat zij zouden hebben beslist op een verzoek om vergunning, waarbij niet waren overgelegd eene beschrijving en plattegrondteekening, welke voldoen aan de in art. 5 onder 1° en 2° der wet gestelde eischen;

dat namelijk in de beschrijving niet is vermeld een tweetal reserve-vet-smeltketels, welke wel op de plattegrondteekening zijn aangeduid, terwijl op de plattegrondteekening niet zijn aangegeven een geïsoleerde voedingswatertank, een Wortington-Duplex stoompomp en een vetpomp, welke in de beschrijving zijn vermeld;

dat echter daarom, naar Ons oordeel, nog niet gezegd kan worden, dat beschrijving en teekening niet aan de gestelde eischen voldoen:

dat toch ingevolge art. 5 onder 1°. der Hinderwet bij het verzoek om vergunning moet worden overgelegd eene nauwkeurige beschrijving in dubbel van de plaats, waar de inrichting zal worden gesteld, eene opgave van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld, benevens van de beweegkracht, die daarbij wordt aangewend, terwijl volgens art. 5, 2°, de plattegrondteekening moet aanduiden de uit- en inwendige samenstelling der inrichting en toebehooren;

dat hieruit volgt, dat de vermelding in de beschrijving van de beide reserve-vetsmeltketels door de wet niet wordt geëischt, terwijl de aanvrage, voor zoover de inwendige samenstelling der inrichting betreft, uitsluitend naar de overgelegde plattegrondteekening is te beoordeelen;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat blijkens de overgelegde ambtsberichten tijdens de aanvrage om vergunning met voldoende zekerheid over de gevolgen van de onderhavige inrichting kon worden geoordeeld, zoodat burgemeester en wethouders ten onrechte de vergunning voor een bepaalden proeftijd hebben verleend;

dat voorts op grond van de genoemde ambtsberichten moet worden aangenomen, dat, indien aan de vergunning de hieronder vermelde voorwaarden worden verbonden, van de inrichting geen hinder van ernstigen aard zal zijn te duchten;

dat het ten slotte in verband met het hierboven vermelde aanbeveling verdient om — zulks met instemming van de appellante, wier gemachtigde in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State, voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, zich in dien zin verklaarde- de vorenbedoelde voorwerpen, welke niet op de plattegrondteekening voorkomen, niet in de vergunning te betrekken;

Gezien de Hinderwet:

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van burgemeester en wethouders aan de Nederlandsche Beenderen Centrale, Vereeniging tot Bemiddeling bij den Verkoop van Afvalproducten uit het slagersbedrijf, te 's-Gravenhage, en hare rechtverkrijgenden vergunning te verleenen tot het oprichten van eene vetsmelterij in een perceel, gelegen aan het spoorwegemplacement, kadastraal bekend gemeente IJsselmuiden, sectie C, n°. 935, zulks overeenkomstig de bij dit besluit gevoegde beschrijving en plattegrondteekening, met dien verstande echter, dat ten deze buiten rekening wordt gelaten de vermelding in de beschrijving, dat in de inrichting zullen worden geplaatst een geïsoleerde voedingswatertank, één Worthington. Duplex stoompomp en één vetpomp, en voorts onder de volgende voorwaarden:

a. dat in de inrichting als grondstoffen geen beenderen worden verwerkt;

b. dat de vloeren van de werkplaats en van de vetsmelterij zijn vervaardigd van beton, glad zijn afgewerkt en waterdicht zijn; de vloeren afwaterend zijn gelegd, zoodat al het schrob- en afvalwater snel kan afvloeien naar daartoe in de vloeren aangebrachte waterdichte goten van beton, in directe verbinding staande met een op het terrein der inrichting gelegen en met een deksel gesloten standput, waarin al het schrob- en afvalwater wordt verzameld;

c. dat de bodem van de onder *b* bedoelde standput is gevormd door een laag grove riviergrind ter dikte van ten minste 50 cm, welke, zoo noodig, tijdig moet worden vernieuwd;

d. dat de wanden van de werkplaats en van de vetsmelterij waterdicht en glad zijn gepleisterd of tot een hoogte van ten minste 1.20 *m* met verglaasde tegels bekleed zijn;

e. dat alle aansluitingen, ook die van de wanden en de vloeren, met ronde hoeken zijn bewerkt;

f. dat de tot de inrichting behoorende gebouwen en terreinen voortdurend in zindelijken toestand worden gehouden en zich in behoorlijken staat van onderhoud bevinden;

g. dat de grondstoffen worden aangevoerd in luchtdicht gesloten vaten, welke onmiddellijk na aankomst uitsluitend in het werklokaal worden geplaatst en verzameld;

h. dat de grondstoffen, binnen een week na aankomst, zijn verwerkt;

i. dat de geledigde vaten onmiddellijk geheel vetvrij worden gemaakt en zoowel in- als uitwendig grondig worden gereinigd en niet anders dan binnen de gebouwen der inrichting worden bewaard;

j. dat onmiddellijk boven alle toestellen en vaten, waaruit door de aanwezigheid van verwarmd vet kwalijk riekende dampen kunnen ontwijken, wasemkappen zijn aangebracht, welke zijn aangesloten op een buisleiding, uitmondende onder het ketelvuur; de kwalijk riekende dampen moeten met de verbrandingsgassen van het ketelvuur in de buitenlucht worden afgevoerd door een schoorsteen van ten minste 18 m hoogte;

k. dat schrob- en afvalwater niet naar aanliggende terreinen of waterleidingen wordt afgevoerd;

Met bepaling wijders, dat de inrichting moet zijn voltooid en in werking gebracht binnen een jaar na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

10 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 136; Lager Onderwijswet 1920 Art. 19.)

Onder „kosten van het openbaar onderwijs" in de onderhavige gemeenschappelijke regeling moeten worden verstaan de werkelijke uitgaven, welke ten behoeve van dat onderwijs over eenig jaar zijn gedaan en in de rekening zijn verantwoord. Slechts indien partijen zulks uitdrukkelijk of stilzwijgend hadden beoogd, zou het gerechtvaardigd zijn, die kosten met terzijdestelling van de werkelijke uitgaven te stellen op een bedrag, berekend op de wijze, welke de wet in soortgelijke gevallen voor het bijzonder onderwijs heeft voorgeschreven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het verzoek, ingediend door den raad der gemeente Koedijk om krachtens art. 136 der gemeentewet te willen beslissen in het geschil tusschen die gemeente en de gemeente Sint Pancras inzake toepassing van art. 4 der gemeenschappelijke regeling betreffende toe-

lating van leerlingen uit Koedijk op de openbare lagere school in de gemeente Sint Pancras;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 17 Juni 1936, n°. 259;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 Juni 1936, n°. 16571, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat tusschen de gemeenten Sint Pancras en Koedijk bij besluiten van de raden dier gemeenten onderscheidenlijk van 20 September/4 October en 27 September 1880, goedgekeurd door Ged. Staten van Noordholland bij besluit van 20 October 1880, n°. 67, eene gemeenschappelijke regeling getroffen werd inzake toelating van leerlingen uit de gemeente Koedijk tot de openbare lagere school in de gemeente Sint Pancras, waarvan artikel 4 sedert de laatstelijk met ingang van 1 Januari 1923 in de regeling aangebrachte wijziging luidt: „De gemeente Koedijk verbindt zich, jaarlijks vóór den 1en Mei aan de gemeente Sint Pancras uit te betalen de som van f 20 voor elk te Koedijk woonachtig kind, 't welk te Sint Pancras op den 15en Januari van dat jaar aan de openbare school als schoolgaand bekend stond. Mocht na afloop van het cursusjaar blijken, dat de kosten voor de gemeente Sint Pancras meer hebben bedragen dan f 20 per kind, dan wordt dit meerdere bedrag door de gemeente Koedijk aan de gemeente Sint Pancras vergoed naar het aantal leerlingen, dat over dien cursus de openbare school te Sint Pancras heeft bezocht";

dat betreffende de uitvoering van het genoemd artikel der gemeenschappelijke regeling tusschen de beide gemeentebesturen geschil is ontstaan;

dat de raad der gemeente Sint Pancras van oordeel is, dat de berekening van het evenredig aandeel, door de gemeente Koedijk jaarlijks krachtens het genoemde artikel verschuldigd, dient te geschieden overeenkomstig de wijze, in de artt. 86, 104 en 205 der Lager-Onderwijswet 1920 met betrekking tot het bijzonder onderwijs te dezen aanzien voorgeschreven, zoodat ook behooren te worden medegeteld de uitgaven, welke in vroeger jaren ten behoeve van den bouw van de school zijn gedaan, al zijn daarmede de latere rekeningen van de gemeente Sint Pancras niet meer belast; dat hij op dien grond deze uitgaven heeft meegerekend, welke uitgaven, voorkomende onder den post „Daarstelling van lokalen" in de jaarlijksche opgave van kosten, over de jaren 1923/1928 steeds f 500 bedroegen, doch over het jaar 1929 tot f 650 werden verhoogd, terwijl in dat jaar bovendien uitgaven terzake van rente en aflossing van geldleeningen, onderscheidenlijk f 243.80 en f 450 bedragende, in rekening werden gebracht;

dat daarentegen de raad der gemeente Koedijk, die de door den gemeenteraad van Sint Pancras voorgestane uitlegging van het genoemde art. 4 der gemeenschappelijke regeling onjuist acht en met de werkelijke in eenig dienstjaar gemaakte kosten rekening wil zien gehouden, zich bij adres van 17 Maart 1936 tot Ons heeft gericht met het verzoek, omtrent het terzake van de uitvoering van de getroffen gemeenschappelijke regeling gerezen geschil ingevolge art. 136 der gemeentewet eene beslissing te nemen, tot staving van zijn standpunt o. a. aanvoerende, dat de kosten der daarstelling van de lokalen ad f 500 de stichtingskosten zijn van de oude school van 1865; dat deze kosten sedert lang niet meer op de rekening van de gemeente Sint Pancras drukken; dat derhalve niemand waar kan maken, dat na afloop van het cursusjaar blijkt, dat deze kosten er toe bijgedragen hebben, het bedrag boven de f 20 per kind te doen stijgen; dat deze post in strijd is met de bewoordingen van art. 4 der gemeenschappelijke regeling; dat eene gemeenschappelijke regeling, zooals de onderhavige en zooals bedoeld in art. 129 der gemeentewet, een regeling is ter gemeenschappelijke behartiging van belangen; dat juist bij een gemeenschappelijke regeling, in het leven geroepen ten dienste van openbaar lager onderwijs, het niet aangaat, te verwijzen naar artikelen der wet, die gelden voor het bijzonder lager onderwijs; dat bij eene dergelijke gemeenschappelijke regeling geen imperatief voorschrift bestaat om de regeling, zooals nedergelegd in de artikelen der Lager-Onderwijswet 1920, toe te passen; dat vanzelfsprekend de wet als leidraad gevolgd kan worden, maar dat in deze regeling allereerst plaats moet zijn voor bepalingen, genomen in het belang van beide partijen; dat de post „Daarstelling lokalen" zoo absoluut alleen het belang der gemeente Sint Pancras beoogt, dat er van gemeenschappelijk belang geen sprake kan zijn;

O. dat onder de in art. 4 der gemeenschappelijke regeling bedoelde kosten van het openbaar onderwijs te Sint Pancras in eenig jaar moeten worden verstaan de werkelijke uitgaven, welke ten behoeve van het genoemde onderwijs over dat jaar zijn gedaan en in de rekening zijn verantwoord;

dat het slechts dàn gerechtvaardigd zou zijn, die kosten — met terzijdestelling van de werkelijke uitgaven — te stellen op een bedrag, berekend op de wijze, welke de wet in soortgelijke gevallen voor het bijzonder onderwijs heeft voorgeschreven, indien partijen zulks uitdrukkelijk of stilzwijgend hadden beoogd, doch dat van zoodanige bedoeling niet is gebleken;

dat mitsdien de gemeente Sint Pancras aan art. 4 der gemeenschappelijke regeling jegens de gemeente Koedijk aanspraak kan ontleenen op een evenredig aandeel in de werkelijke kosten van het openbaar lager onderwijs te Sint Pancras over het desbetreffende jaar, hetzij dit exploitatiekosten zijn dan wel rente en aflossing van ter zake van kapitaalsuitgaven voor de school aangegane geldleeningen, welke over dat jaar verschuldigd zijn;

dat wijders Onze beslissing niet mag geacht worden verder terug te werken dan tot het jaar 1929, aangezien, daargelaten nog, dat de strekking van art. 136 der gemeentewet een onbeperkt teruggrijpen in het verleden niet gedoogt, het gemeentebestuur van Koedijk, wat aangaat de aan 1929 voorafgegane jaren, blijkens de stukken feitelijk in de vorderingen van het gemeentebestuur van Sint Pancras heeft berust;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat, te beginnen met het jaar 1929, de gemeente Sint Pancras op grond van art. 4 der genoemde gemeenschappelijke regeling bevoegd is, van de gemeente Koedijk na afloop

van ieder cursusjaar bij te vorderen een evenredig aandeel in de terzake van het openbaar lager onderwijs in de gemeente Sint Pancras over dat jaar werkelijk gemaakte en in de rekening verantwoorde uitgaven, indien en voorzoover deze kosten meer bedragen dan f 20 per kind.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

11 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 35.)

Terecht hebben Ged. Staten gegrond verklaard het bezwaar van den inspecteur tegen een raadsbesluit, waarbij in de instructie voor den gemeente-geneesheer de eisch van benoeming uit een *voordracht* van B. en W. wordt vervangen door dien van een *aanbeveling*, aangezien alle waarborgen voor een goede keuze niet aanwezig zijn, indien buiten de voordracht om door den raad een candidaat zou kunnen worden benoemd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Marken tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 20 November 1935, nº. 169, houdende gegrondverklaring van de bezwaren, door den Medischen Inspecteur van de Volksgezondheid ingebracht, tegen het besluit van den raad voornoemd van 25 Juli 1935 tot wijziging van de instructie voor den gemeente-geneesheer mede belast met de armenpraktijk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 Maart 1936, nº. 97;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 6 Juli 1936, nº. 2817, afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten van Noord-Holland bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat het bestreden raadsbesluit strekt tot vervanging van het bedoelde artikel 2, luidende: „De gemeentearts wordt benoemd door den gemeenteraad uit een voordracht van zoo mogelijk twee wettelijk bevoegde personen, opgemaakt door burgemeester en wethouders. Deze benoeming geschiedt voor vast.", door een nieuw artikel 2, luidende: „De gemeentearts wordt door den gemeenteraad, die een aanbeveling van zoo mogelijk twee wettelijk bevoegde personen, door burgemeester en wethouders in te dienen, ontvangt, benoemd. Deze benoeming geschiedt voor vast."; dat de bezwaren van den Inspecteur zijn gericht tegen de door deze wijziging geschapen mogelijkheid, dat de benoeming van een gemeentearts zou kunnen plaats hebben buiten de door burgemeester en wethouders voor eene benoeming in aanmerking te brengen personen; dat de gemeenteraad, met de bezwaren van den Inspecteur in kennis gesteld, geen termen heeft gevonden het bestreden besluit wederom in te trekken; dat, wat de door den Inspecteur ingebrachte bezwaren betreft, het belang van de geneeskundige armenverzorging op Marken eischt, dat de benoeming van den geneesheer, die met uitsluiting van andere geneesheeren met de armenpraktijk wordt belast, wordt omkleed met alle waarborgen, welke voor eene goede keuze van den te benoemen candidaat worden vereischt; dat die waarborgen inderdaad niet volledig aanwezig zijn, indien buiten de voordracht van burgemeester en wethouders om, door den raad een candidaat zou kunnen worden benoemd;

dat de raad van Marken in beroep aanvoert, dat hij van meening is, dat, indien een benoeming behoort te geschieden uit een voordracht, op te maken door burgemeester en wethouders, daarmede te kort wordt gedaan aan de rechten van den raad;

O. dat Ged. Staten naar Ons oordeel terecht en op goede gronden de bezwaren van den Inspecteur tegen het hiervoor vermelde raadsbesluit gegrond hebben verklaard;

dat hetgeen door den gemeenteraad in beroep wordt aangevoerd, in dit oordeel geen verandering vermag te brengen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

13 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 101 9e lid.)

Bij de berekening der vergoeding ingevolge het 9e lid hebben Ged. Staten terecht in aanmerking genomen het gemiddelde van het aantal uren, dat door de aan de overeenkomstige openbare scholen in het voorafgaand kalenderjaar verbonden vakonderwijzers is les gegeven. Daaraan doet niet af, dat een dezer scholen in den loop van het kalenderjaar is opgeheven, daar de wet geen onderscheid maakt tusschen scholen, die gedurende het geheele kalenderjaar, en die slechts gedurende een deel daarvan bestonden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Wijmbritseradeel tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 1 April 1936, nº. 118, 2e afdeeling F, waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 17 Februari 1936, nº. 8, ten behoeve van de bijzondere lagere scholen te Wijmbritseradeel nader is vastgesteld de vergoeding, bedoeld in art. 101, negende lid, der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1933;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Juni 1936, nº. 270;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 Juli 1936, nº. 7639, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Wijmbritseradeel bij besluit van 17 Februari 1936 de vergoeding, bedoeld bij art. 101, 9e lid, der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1933, voor de besturen der hieronder aangegeven bijzondere lagere scholen heeft vastgesteld als volgt:

Abbega	op	f	199.68
Gaastmeer (Herv.)	„	„	150.—
Gauw (Ger.)	„	„	143.75
Gauw (Herv.)	„	„	199.68
Heeg (Herv.)	„	„	180.—
Heeg (Ger.)	„	„	199.68
Hommerts (Herv.)	„	„	199.68
Hommerts (Ger.)	„	„	199.68
Jutrijp	„	„	180.—
Nijland	„	„	199.68
Oosthem	„	„	100.—
Oppenhuizen (Herv.)	„	„	199.68
Oppenhuizen (Ger.)	„	„	199.68
Oudega (Ger.)	„	„	160.12
Scharnegoutum (Herv.)	„	„	199.68
Scharnegoutum (Ger.)	„	„	199.68
Wolsum	„	„	162.50
Woudsend (Prot.)	„	„	180.—;

dat, nadat de Hoofdinspecteur van het Lager Onderwijs in de derde Hoofdinspectie van dit raadsbesluit bij Ged. Staten van Friesland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 1 April 1936, nº. 118, 2e afdeeling F, met vernietiging van het raadsbesluit de vergoedingen voor de genoemde schoolbesturen als volgt hebben vastgesteld:

Abbega	op	f	176.64
Gaastmeer (Herv.)	„	„	150.—
Gauw (Ger.)	„	„	143.75
Gauw (Herv.)	„	„	176.64
Heeg (Herv.)	„	„	176.64
Heeg (Ger.)	„	„	176.64
Hommerts (Herv.)	„	„	176.64
Hommerts (Ger.)	„	„	176.64
Jutrijp	„	„	176.64
Nijland	„	„	176.64
Oosthem	„	„	100.—
Oppenhuizen (Herv.)	„	„	176.64
Oppenhuizen (Ger.)	„	„	176.64
Oudega (Ger.)	„	„	160.12
Scharnegoutum (Herv.)	„	„	176.64
Scharnegoutum (Ger.)	„	„	176.64
Wolsum	„	„	162.50
Woudsend (Prot.)	„	„	176.64;

dat Ged. Staten daarbij o. a. hebben overwogen, dat de raad bij de berekening van de vergoedingen is uitgegaan van een gemiddeld aantal lesuren vakonderwijs over 1932, groot 156, hetwelk verkregen is door het totaal aantal lesuren in dat jaar, namelijk 690, te deelen door 466/156, omdat aan 4 openbare lagere scholen gedurende het geheele jaar en aan één openbare lagere school gedurende 5 maanden een vakonderwijzer verbonden was; dat volgens art. 101, 9e lid, eersten volzin, der Lager-Onderwijswet 1920, de gemeente, welke ten behoeve van één of meer openbare scholen vakonderwijzers heeft aangesteld, jaarlijks aan de bijzondere scholen, die ook vakonderwijzers hebben aangesteld, eenzelfde bedrag per lesuur vergoedt, als de gemeente voor hare vakonderwijzers heeft uitgegeven; dat ingevolge den tweeden volzin van art. 101, 9e lid, deze vergoeding niet voor een grooter aantal uren wordt toegekend, dan waarvoor in het onmiddellijk voorafgaande jaar gemiddeld per openbare school vakonderwijzers verbonden waren; dat bij Ons besluit van 31 Juli 1926 [1] is uitgemaakt, dat geen onderscheid gemaakt dient te worden tusschen scholen, waaraan gedurende het geheele jaar en waaraan gedurende een gedeelte van het jaar door vakonderwijzers wordt les gegeven; dat het gemiddeld aantal lesuren over 1932 dus 690 : 5 of 138 bedraagt; dat de voormelde maximale vergoedingen dus berekend hadden moeten worden naar een gemiddelde aantal lesuren van 138; dat het voormelde raadsbesluit deswege niet gehandhaafd kan blijven;

dat van dit besluit de raad der gemeente Wijmbritseradeel bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat naar zijne meening de beslissing van Ged. Staten voor de betrokken schoolbesturen in hooge mate onbillijk is en niet in overeenstemming met de ratio der betreffende wettelijke bepaling; dat immers art. 101, 9e lid, laatste volzin, der Lager-Onderwijswet 1920 voor de berekening der onderhavige vergoeding als basis neemt het gemiddeld aantal lesuren, dat „in" en niet „gedurende" het onmiddellijk voorafgaande kalenderjaar vakonderwijs werd gegeven, zoodat naar zijn oordeel dit gemiddelde moet worden berekend met inachtneming van het tijdvak gedurende hetwelk de school in het betrokken kalenderjaar heeft bestaan; dat de bedoelde beslissing zijns inziens in elk geval in strijd is met den geest der wet, welke toch beoogt de financieele gelijkstelling van het openbaar en bijzonder lager onderwijs, omdat in dit geval eene school, welke in een zeker jaar nog slechts vijf maanden heeft bestaan, geacht wordt het geheele jaar te hebben bestaan; dat weliswaar het aantal lesuren aan de opgeheven school zooveel minder is geweest, doch dat daartegenover staat, dat de bestaansduur van de bedoelde school ook zooveel korter was, waardoor het gemiddelde — namelijk 156 lesuren — gelijk bleef; dat het iets anders zou zijn geweest in geval aan eene openbare lagere school over een gedeelte van het jaar wèl en over het andere gedeelte des jaars niet eene speciale vakonderwijzeres werkzaam was geweest, daar immers in dat geval de school het geheele jaar bleef bestaan;

O. dat de in art. 101, 9e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 bedoelde vergoeding niet voor een grooter aantal lesuren wordt toegekend, dan waarvoor aan de naar de onderscheiding van art. 3, 2e en 4e lid, overeenkomstige openbare school in het onmiddellijk voorafgaande kalenderjaar, vakonderwijzers werkzaam zijn geweest, terwijl wanneer aan meer dan eene overeenkomstige openbare school vakonderwijzers werkzaam zijn, de vergoeding wordt toegekend voor ten hoogste het gemiddelde aantal lesuren, dat in het onmiddellijk voorafgaande kalenderjaar aan die scholen door vakonderwijzers werd les gegeven;

dat vaststaat, dat in het voorafgaande kalenderjaar, dus in 1932, in de gemeente Wijmbritseradeel aan vijf overeenkomstige openbare scholen vakonderwijzers werkzaam zijn geweest;

dat Gedeputeerde Staten bij de berekening der vergoeding terecht in aanmerking hebben genomen het gemiddelde van het aantal uren, dat door de aan die scholen in dat jaarverbonden vakonderwijzers is les gegeven;

dat weliswaar eene der hierbedoelde openbare scholen met ingang van 1 Juni 1932 is opgeheven, doch dat de wet geen onderscheid maakt tusschen scholen, welke gedurende het geheele

[1] A. B. 1926 blz. 239.

kalenderjaar en welke slechts gedurende een gedeelte van het kalenderjaar bestonden;
Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;
Hebben goedgevonden en verstaan:
het beroep ongegrond te verklaren.
Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

13 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 7.)
Wel is de vijfde volzin van het eerste lid van art. 7 niet uitdrukkelijk in het tweede lid van toepassing verklaard, doch uit de geschiedenis van de totstandkoming van deze wetsbepaling kan met zekerheid worden afgeleid, dat het 's wetgevers bedoeling is geweest, dat de in het eerste lid gestelde beroepstermijn mede ten aanzien van beslissingen op een verzoek, als bedoeld in het tweede lid, behoort te gelden.

Wij WILHELMINA, enz.;
Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Koudumer Schoolvereeniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs te Koudum, gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde, tegen de beslissing van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 Februari 1936 nº. 1910, afd. L. O., houdende afwijzing van het overeenkomstig artikel 7, tweede lid, der wet van 4 Augustus 1933, S. 414, gewijzigd bij de wet van 29 December 1934, S. 727, ingediend verzoek om ten behoeve van de bijzondere school voor uitgebreid lager onderwijs, dier Vereeniging, aldaar, de vergoeding, bedoeld in artikel 101 der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1936 op een hooger bedrag vast te stellen;
Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Juni 1936, nº. 273;
Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 7 Juli 1936, nº. 7637, Afd. L. O.;
O. dat het bestreden besluit aan het schoolbestuur is toegezonden op 26 Februari 1936, terwijl het beroepschrift bij Ons eerst is ingekomen op 28 Maart daaraanvolgende;
dat derhalve de in art. 7 der wet voor het instellen van beroep gegunde termijn van dertig vrije dagen niet is in acht genomen;
dat weliswaar de vijfde volzin van het eerste lid van art. 7 niet uitdrukkelijk in het tweede lid van toepassing is verklaard, doch dat uit de geschiedenis van de totstandkoming van deze wetsbepaling met zekerheid kan worden afgeleid, dat het 's wetgevers bedoeling is geweest, dat de in het eerste lid gestelde beroepstermijn mede ten aanzien van beroep van beslissingen op een verzoek, als bedoeld in het tweede lid, behoort te gelden;
Gezien de gewijzigde wet van 4 Augustus 1933, S. 414;
Hebben goedgevonden en verstaan:
den appellant in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren.
Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

14 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Woningwet Art. 35.)
Ged. Staten hebben ten onrechte goedkeuring onthouden aan een bouwverbod, aangezien de door den Raad gekozen oplossing tot voltooiing van een rondweg, in verband waarmede het verbod is gelegd, uit stedebouwkundig oogpunt als de eenig juiste moet worden beschouwd, en aan de bezwaren van een belanghebbende door ruiling van grond, waartoe de gemeente zich bereid heeft verklaard, kan worden tegemoetgekomen.

Wij WILHELMINA, enz.;
Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Eindhoven tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 30 December 1935, nº. 445, 1e Afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan een bouwverbod;
Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Juni 1936, nº. 272;
Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 9 Juli 1936, nº. 5811 M/P.B.R. Afdeeling Volkshuisvesting;
O. dat de raad van Eindhoven in zijne vergadering van 31 Mei 1935 heeft vastgesteld een verbod tot aanbouw of herbouw op grond, gelegen in het tracé van den verbindingsweg Bleekstraat-Vestdijk in zijne gemeente, daarbij overwegende, dat bij zijn besluit van 29 Juni 1931 is besloten den grond, gelegen binnen het tracé voor de verbinding Vestdijk-Bleekstraat, zooals dat aangegeven is op de teekening, welke bij dat besluit behoort, in de naaste toekomst voor den aanleg van eene straat (gedeelte ringbaan) te bestemmen; dat bij zijn besluit van 30 December 1927 bouwverbod, als bedoeld in artikel 30 (thans 35) der Woningwet, is gelegd op de gronden, welke zijn gelegen in de doorbraak van den Ten. Hagestraat af, tegenover den Vestdijk, naar de Bleekstraat; dat tegen de goedkeuring van dat bouwverbod bij Ged. Staten van Noord-Brabant bezwaren werden ingediend door de N. V. Vereenigde Tabaksindustrieën Mignot en de Block en de N.V. Lederfabriek Gebrs. Keunen, waarbij o. m. gevraagd werd, om de zoogenaamde kleine ringbaan te leiden over de Kanaalstraat, waardoor het bouwverbod achterwege kon blijven; dat naar aanleiding van die bezwaren en tot meerdere voorlichting in verband met de te dezer zake te nemen beslissing het advies van eene Commissie van deskundigen is ingewonnen; dat blijkens dat advies aan eene verbinding langs de achterzijde van de fabrieken van de N. V. Vereenigde Tabaksindustrieën Mignot en de Block de voorkeur moet worden gegeven, overeenkomstig een door die Commissie aangegeven tracé, hetwelk getrokken is in een iets meer Noord-Oostelijke richting dan dat, waarop betrekking heeft voormeld raadsbesluit van 30 December 1927; dat dit gewijzigde tracé niet meer omvat de gebouwen van de N. V. Lederfabriek Gebrs. Keunen en mitsdien aan hare bezwaren is tegemoet gekomen; dat, nu blijkens het onderzoek van de Commissie van deskundigen de uitbreiding van de fabrieken van de N. V. Vereenigde Tabaksindustrieën Mignot en de Block mogelijk is op andere terreinen dan die, welke binnen het ontworpen tra-

cé vallen — mitsdien tegen dit tracé van de zijde van die vennootschap geen overwegende bezwaren kunnen gelden — terwijl er naar het oordeel van die Commissie voor vergoeding wegens bedrijfsbelemmering geen aanleiding behoeft te bestaan, inderdaad dit tracé is te prefereeren; dat het onderwerpelijke plan is ontworpen zoowel in het belang van eene stelselmatige bebouwing als in het belang van een behoorlijk verkeer; dat toch door aanleg van dien weg ontsloten worden de zeer diepe perceelen, gelegen ten Westen en ten Zuiden van den ontworpen weg, benevens van den Oostelijk gelegen grond, tusschen de beide waterloopen, terwijl overigens eene rechtstreeksche verbinding wordt verkregen tusschen de Bleekstraat en den Vestdijk, zulks ter verdere completeering van een systematischen aanleg van de zoogenaamde kleine ringbaan, waarop de radiaalwegen voor het doorgaand verkeer uitloopen; dat derhalve het bouwen of herbouwen op den in het tracé gelegen grond dient te worden verboden; dat ten aanzien van drie eigenaars het verbod meer dan een derde gedeelte van hun in het plan begrepen grond treft; dat het evenwel in de bedoeling ligt, om zoo spoedig mogelijk over aankoop overeenstemming te verkrijgen, of wel, indien de eigenaars niet bereid zouden zijn hunne perceelen tegen een redelijken prijs aan de gemeente te verkoopen, tot onteigening te besluiten; dat echter de belangen van de eigenaars daarbij niet behooren te worden geschaad en het daarom wenschelijk is, een termijn te stellen, binnen welken de onteigening bij den rechter aanhangig moet zijn gemaakt; dat die termijn ware te stellen op vijf jaren na de goedkeuring der na te melden verordening of na hare handhaving in hooger beroep;

dat Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 30 December 1935, nº. 445, 1e Afd., aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat met het aanleggen van den genoemden verbindingsweg beoogd wordt eene verdere completeering van een systematischen aanleg van de zoogenaamde kleine ringbaan; dat de beoogde verbinding Bleekstraat-Vestdijk ook op andere wijze dan door de geprojecteerde rechtstreeksche doorbraak kan worden verwezenlijkt, namelijk door het verbeteren van het bestaand tracé Bleekstraat-Kanaalstraat-Ten Hagestraat; dat het hun college, na ter plaatse ingesteld onderzoek voorkomt, dat aan de laatstgenoemde oplossing, welke van meer eenvoudigen aard is, de voorkeur behoort te worden gegeven; dat door deze laatstgenoemde oplossing, wellicht voordeeliger uit te voeren dan de geprojecteerde rechtstreeksche doorbraak, minder schade zal worden toegebracht aan particuliere belangen;

dat van dit besluit de raad van Eindhoven bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat eene verbinding, zooals Ged. Staten die voorstaan, weliswaar gemaakt kan worden, doch dat die geheel onvoldoende is; dat eene Commissie van deskundigen, die over de projectie van de binnenringbaan, waarvan de bedoelde verbindingsweg een onderdeel vormt, als haar oordeel heeft te kennen gegeven, dat aan de verbinding, overeenkomstig het bouwverbod, de voorkeur moet worden gegeven; dat eene verbinding, volgens het door Ged. Staten voorgestane tracé, die verkeerstechnisch zou kunnen voldoen, geenszins eenvoudiger is uit te voeren, daar zij o. m. amoveering van een aantal panden vereischt en de belangen van meer particulieren zou schaden, dan het geval is bij de doorbraak; dat door de geprojecteerde doorbraak ook minder schade aan particuliere belangen zal worden aangebracht, in welk verband, voor zooveel Ged. Staten hier mochten doelen op de belangen van de firma Mignot en de Block, die hare belangen bij dat college heeft bepleit, dient opgemerkt, dat eene commissie van deskundigen, die naar de bezwaren van de gemelde firma een onderzoek heeft ingesteld, als haar meening heeft te kennen gegeven, dat voor vergoeding wegens bedrijfsbelemmering geen aanleiding behoeft te bestaan en overigens uitbreiding van de fabrieken dier firma op andere, dan aan haar toebehoorende binnen het tracé der doorbraak gelegen gronden, mogelijk is; dat het tracé volgens de geprojecteerde doorbraak niet alleen verkeerstechnisch de voorkeur verdient boven het andere tracé, doch ook financieel voordeeliger is;

O. dat met den Onzerzijds geraadpleegden Hoofdinspecteur der Volksgezondheid (Volkshuisvesting) moet worden aangenomen, dat de door den gemeenteraad gekozen oplossing, waardoor de rondweg door directe verbinding van de Bleekstraat met den Vestdijk zal worden voltooid, uit stedebouwkundig oogpunt de eenige juiste is;

dat completeering van den 20 M breeden rondweg door gebruikmaking van het bestaande tracé (Bleekstraat-Kanaalstraat—Ten Hagestraat), zooals door Ged. Staten wordt gewenscht, met het oog op de hinderlijke daarin voorkomende bochten geen aanbeveling verdient, te minder daar een aanleg als hierbedoeld, welke gepaard zou moeten gaan met afronding van de ergste bochten, de onteigening zou eischen van vrijwel alle woningen langs de Bleekstraat, alsmede den bouw van eene nieuwe brug tegenover de Kanaalstraat, die aanzienlijk breeder zou moeten zijn dan de ontworpen brug in het nieuwe tracé;

dat bovendien het leggen van een bouwverbod op de voor de verbetering van het bestaande tracé benoodigde gronden meer en ernstiger bezwaren van daarbij belanghebbenden zou medebrengen;

dat de N. V. Mignot en de Block, de eenige belanghebbende, die tegen het raadsbesluit bij Gedeputeerde Staten bezwaren heeft ingebracht, door het onderwerpelijke bouwverbod niet onredelijk wordt benadeeld, aangezien slechts een klein gedeelte van haar fabrieksterrein door dit bouwverbod getroffen wordt;

dat, voor zoover daardoor uitbreiding van de fabriek zou worden verhinderd — welke uitbreiding evenwel met het oog op de bouwverordening zonder het verleenen van vrijstelling niet mogelijk is — aan dit bezwaar door ruiling van grond, waartoe de gemeente zich bereid heeft verklaard, kan worden tegemoet gekomen;

dat er Onzes inziens dan ook geen voldoende grond bestaat, aan het raadsbesluit de goedkeuring te onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant van 30 December 1935, nº. 445, 1e Afd., aan het besluit

van den raad der gemeente Eindhoven van 31 Mei 1935 tot het opleggen van een bouwverbod op de in dit besluit aangewezen gronden, alsnog goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

14 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet Art. 37.)

Wel kan niet worden ontkend, dat appellanten onder het oorspronkelijk uitbreidingsplan in een gunstiger positie verkeerden dan bij de thans in dit plan aangebrachte wijziging het geval is, doch dit bezwaar kan niet met vrucht tegen de wijziging worden aangevoerd, aangezien aan een uitbreidingsplan, hetwelk periodiek pleegt te worden herzien, geen blijvende rechten kunnen worden ontleend.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. Schelfhorst en anderen, te Almelo, tegen het het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 28 Januari 1936, n°. 273/689, 4e Afd., tot goedkeuring van de wijziging van een uitbreidingsplan voor de gemeente Almelo;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Juni 1936, n°. 268;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 9 Juli 1936, n°. 5812 M./P. B. R., Afd. Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Overijssel bij hun besluit van 28 Januari 1936, n°. 273/689, 4e Afd., hebben goedgekeurd het besluit van den raad der gemeente Almelo, dd. 14 November 1935, tot wijziging van het partieele plan van uitbreiding „Noord" dier gemeente;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat in een, bij hun college ingekomen adres van J. Schelfhorst en 43 anderen bezwaar wordt gemaakt tegen de bij het raadsbesluit gegeven bestemming voor bebouwing van een aan den Vriezenveenscheweg gelegen terrein, welk terrein volgens het oorspronkelijk plan bestemd was voor plantsoen met een openbaar gebouw; dat de adressanten hun bezwaar gronden op de vrees, dat, door die wijziging van bestemming, hun tegenover dat terrein liggende eigendommen in waarde zullen verminderen; dat, wat dit bezwaarschrift betreft, bij hun college uit een stedebouwkundig oogpunt tegen de vorenbedoelde wijziging van bestemming geen overwegende bezwaren bestaan en dat zij in de bezwaren van de adressanten geen aanleiding kunnen vinden goedkeuring aan het desbetreffend raadsbesluit te onthouden;

dat van dit besluit J. Schelfhorst en anderen bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat zij zich bij het oorspronkelijke besluit van den raad, dit terrein te bestemmen voor plantsoen met openbaar gebouw, konden neerleggen, omdat zij toen door verlegging van den hoofdweg kregen een gewonen weg plus plantsoen met een openbaar gebouw en gezicht houdende op den hoofdweg; dat, indien dit terrein zou worden volgebouwd met woningen, de hun toebehoorende huizen en gronden aanmerkelijk in waarde zullen dalen, hetgeen ook door den raad wordt toegegeven, gezien de prijzen, die hij maakt voor bouwterreinen aan den Vriezenveenscheweg en aan den Ouden Vriezenveenscheweg van dit terrein; dat verschillende eigenaren van woningen en gronden aan den Ouden Vriezenveenscheweg verleden zomer aan de gemeente hebben geschonken stukjes grond ter diepte van $\pm$ 4 m; dat de gemeente dezen grond gebruiken wil voor aanleg van weg; dat hierdoor de weg gelegd wordt meer naar de woningen van de bovenbedoelde eigenaren toe en de weg smaller zal worden dan voorheen, hetgeen dus eigenlijk geen verbetering is; dat uit een stedebouwkundig oogpunt bezien dit terrein bij uitstek geschikt is voor plantsoen met b. v. een school;

O. dat de appellanten zich door het onderwerpelijke herziene uitbreidingsplan benadeeld achten, nu het tegenover hun perceelen gelegen terrein daarbij niet meer, zooals bij het oorspronkelijke uitbreidingsplan, voor plantsoen met in het midden een openbaar gebouw, doch voor bebouwing is bestemd;

dat zij verwachten, dat, wanneer deze bebouwing tot stand zal zijn gekomen, hun perceelen aanmerkelijk in waarde zullen dalen;

dat weliswaar niet kan worden ontkend, dat de appellanten onder het oorspronkelijke uitbreidingsplan in een gunstiger positie verkeerden dan bij de thans in dit plan aangebrachte wijziging het geval is, doch dat zij zulks niettemin niet met vrucht tegen deze wijziging kunnen aanvoeren, aangezien aan een uitbreidingsplan, hetwelk periodiek pleegt te worden herzien, geen blijvende rechten kunnen worden ontleend;

dat ook overigens van bezwaren tegen het onderwerpelijke herziene plan, welke zich tegen de goedkeuring daarvan zouden verzetten, niet is gebleken;

dat Ged. Staten mitsdien terecht deze goedkeuring hebben verleend;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

18 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet Openbare Vervoermiddelen Art. 4.)

Al behoeft een enkele overtreding van een aan eene vergunning verbonden vervoerverbod op zichzelf niet tot intrekking der vergunning te leiden, zoo is deze intrekking toch terecht geschied, nu de concessionaris de hem herhaaldelijk door Ged. Staten gegeven waarschuwingen in den wind heeft geslagen en, de op hem rustende wettelijke verplichting niet achtend, is blijven nalaten afdoende maatregelen tot naleving van het vervoerverbod te treffen. De vraag, of het doelmatig en juist is geweest, dat aan de vergunning een vervoerverbod werd verbonden, is bij de beoordeeling van het geschil niet ter zake dienende.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door W. Holterman, te Holten, burgemeester en wethouders van Stad-Delden, burgemeester en wethouders van Ambt-Delden, de Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer „Markelo's Belang",

te Markelo, G. H. Beltman c.s., te Ambt-Delden, burgemeester en wethouders van Markelo, de Vereeniging tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer te Delden, en de Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer „Goor Vooruit" te Goor, tegen de beschikking van Ged. Staten van Overijssel van 10 December 1935, 3e Afd., no. 14544/9591 (Provinciaal blad no. 88), waarbij is ingetrokken de bij hunne beschikking van 13 October 1931, 3e Afd., no. 9175/7206, aan W. Holterman, te Holten, verleende en bij Ons besluit van 12 September 1932, no.59, gewijzigde vergunning tot het in werking brengen en onderhouden van een autobusdienst op het traject Holten—Markelo—Goor—Delden—Hengelo (O.);

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 20 Mei 1936, no. 215;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 14 Juli 1936, no. 490, Afd. V. en M.;

O. dat het genoemde besluit van Ged. Staten van Overijssel van 10 December 1935, 3e afd., no. 14544/9591 (Provinciaal blad no. 88) o.a. berust op de overwegingen, dat bij hun besluit van 13 October 1931, 3e afd., no. 9175/7206 — zooals dat is gewijzigd bij Ons besluit van 12 September 1932, no. 59 — aan W. Holterman te Holten vergunning is verleend tot het in werking brengen en onderhouden van een autobusdienst op het traject Holten—Markelo—Goor—Delden—Hengelo o.m. onder de volgende voorwaarde:

„Het is verboden:

1o. in de richting naar Hengelo te Goor en verder reizigers in de autobussen op te nemen;

2o. in de richting naar Holten te Hengelo en verder reizigers in de autobussen op te nemen voor vervoer niet verder dan Goor";

dat de vorenbedoelde voorwaarde ondanks herhaalde waarschuwing niet door den vergunninghouder wordt nageleefd, hetgeen ten overvloede is gebleken uit toegezonden ambtseedige processen-verbaal van opsporingsambtenaren; dat hun college mitsdien ter openbare kennis heeft gebracht, dat hun college voornemens is over te gaan tot intrekking der vergunning; dat tegen de voorgenomen intrekking bezwaren zijn ingebracht door den vergunninghouder en verschillende anderen, die allen verzoeken de vergunning niet in te trekken, omdat de autobusdienst van Holterman in eene groote behoefte voorziet en voor de streek niet kan worden gemist; dat het verzoek van de reclamanten alleen dàn in overweging zou kunnen worden genomen, wanneer de ondernemer waarborgen had gegeven, dat het vervoerverbod voortaan strikt zou worden nageleefd; dat echter vanwege den aanvrager ter openbare zitting op 2 December 1935 is te kennen gegeven, dat handhaving van het vervoerverbod niet mogelijk is; dat hun college zich onder deze omstandigheden genoodzaakt ziet tot intrekking der vergunning over te gaan;

dat W. Holterman in beroep aanvoert, dat zijn autobusdienst in eene verkeersbehoefte voorziet en daarin nog beter zou kunnen voorzien bij opheffing van het vervoerverbod; dat het voor een concessionaris, die niet zelf dagelijks den dienst uitoefent, practisch onmogelijk is de verzekering te geven, dat het vervoerverbod strikt zal worden nageleefd; dat het hem wegens zijn lichamelijken toestand niet mogelijk is, den dienst persoonlijk uit te oefenen, zoodat hij den bedoelden waarborg niet heeft kunnen geven; dat zijn goede wil niet in twijfel mag worden getrokken; dat hier sprake is van overmacht; dat onloochenbaar tot uiting is gekomen het hartstochtelijk verlangen van de geheele streek om nu eindelijk eens een onbelemmerd dagelijksch vervoermiddel te hebben; dat bij de ingekomen stukken niet zijn overgelegd alle ingekomen bezwaarschriften en adviezen van de gemeentebesturen van Holten, Markelo, Goor, Stad-Delden en Ambt-Delden; dat althans zijn vertegenwoordiger niet in de gelegenheid is geweest op 28 November 1935, den laatsten dag van den desbetreffenden termijn, van den inhoud, daarvan, alsmede van den inhoud der blijkens latere mededeeling ingekomen processen-verbaal kennis te nemen, omdat deze niet bij de stukken aanwezig waren; dat zijns inziens hierdoor niet aan de wet, of althans niet aan een heerschend recht is voldaan en de beslissing van Ged. Staten derhalve niet rechtsgeldig is; dat de intrekking van de vergunning een straf is, welke niet evenredig is aan de gepleegde feiten;

dat burgemeester en wethouders van Stad-Delden aanvoeren, dat de irrationeele voorwaarden, waarop de vergunning is verleend, den vergunninghouder tot zijne overtredingen gedwongen hebben; dat Holterman den dienst, afgezien van zijne overtreding, op onberispelijke wijze heeft uitgeoefend; dat zij verzoeken Holterman met clementie te behandelen;

dat burgemeester en wethouders van Ambt-Delden aanvoeren, dat in deze gemeente geen enkel spoorwegstation of spoorweghalte is; dat het in het belang hunner gemeente moet worden geacht, dat een autobusdienst op het traject Holten—Hengelo (O.) blijft bestaan;

dat de Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer „Markelo's Belang", te Markelo, aanvoert, dat eene regeling, als was getroffen ten aanzien van dezen autobusdienst met een vervoerverbod op het traject Goor—Hengelo in geen enkel opzicht voorziet in de behoefte van de onderhavige streek en zeer velen hierdoor verstoken blijven van elke gelegenheid om zich op economische wijze te verplaatsen; dat door de intrekking van de vergunning Markelo wederom in haar isolement zal vervallen;

dat G. H. Beltman c.s. aanvoeren, dat deze autobusdienst hun eenig openbaar vervoermiddel is; dat het opgelegde vervoerverbod geheel misplaatst was;

dat burgemeester en wethouders van Markelo aanvoeren, dat het besluit tot intrekking van dezen eenigen autobusdienst aldaar groote teleurstelling heeft gebracht, zulks om de moeilijkheden, welke thans ontstaan in verband met school- en marktbezoek en bezoeken aan ziekenhuis; dat Holterman tot dusver den autobusdienst tot volle tevredenheid van de zijde der bevolking heeft onderhouden; dat het overtreden van het vervoerverbod voor een groot deel zijn oorzaak vindt in de houding van het publiek, dat steeds aandrang uitoefent om van de autobus van Holterman gebruik te maken; dat zij verzoeken om clementie voor den ondernemer Holterman; dat huns inziens het ver-

voerverbod Goor—Hengelo dient te worden opgeheven;

dat de Vereeniging tot Bevordering van het Vreemdelingenverkeer te Delden, aanvoert, dat een groot deel van het traject van den autobusdienst van alle verbinding verstoken wordt; dat haars inziens niet alleen de vergunning behoort te worden gehandhaafd, doch het vervoerverbod dient te worden ingetrokken;

dat de Vereeniging voor Vreemdelingenverkeer „Goor Vooruit" te Goor, aanvoert, dat de autobusdienst in eene werkelijke behoefte der streek voorziet; dat de overtreding van het vervoerverbod niet door den ondernemer werd uitgelokt;

O. dat eene enkele overtreding van een aan eene vergunning verbonden vervoerverbod op zichzelf niet tot intrekking van de vergunning behoeft te leiden, doch dat, nu W. Holterman de hem herhaaldelijk door Ged. Staten gegeven waarschuwingen in den wind heeft geslagen en, de op hem rustende wettelijke verplichting niet achtende, is blijven nalaten, afdoende maatregelen tot naleving van het vervoerverbod te treffen, de intrekking terecht is geschied;

dat, zoo hier geen onwil van den vergunninghouder in het spel mocht zijn geweest, dan toch diens onmacht om zijn personeel de wet te doen eerbiedigen, gegronde reden tot intrekking oplevert;

dat de vraag, of het doelmatig en juist is geweest, dat aan de vergunning het bedoelde vervoerverbod werd verbonden, bij de beoordeeling van dit geschil niet ter zake dienende is;

dat de appellant W. Holterman voorts nog wel de rechtsgeldigheid van het bestreden besluit betwist op grond, dat de op de intrekking betrekking hebbende stukken niet op behoorlijke wijze tevoren ter inzage zouden hebben gelegen, doch dat uit het desbetreffende ambtsbericht van Ged. Staten blijkt, dat van eene onjuiste of onredelijke toepassing van de Wet Openbare Vervoermiddelen ten deze geen sprake is geweest;

dat dus het besluit van Ged. Staten behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de beroepen ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast, enz.

(A. B.)

---

20 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet Openbare Vervoermiddelen Art. 2.)

In verband met den overgangstoestand, waarin de regeling van het openbaar personenvervoer verkeert, is het wenschelijk, aan te verleenen vergunningen een tijdsbepaling te verbinden, opdat de vergunning na het verstrijken van den termijn opnieuw aan de eischen eener rationeele vervoersvoorziening worde getoetst.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Onzen Commissaris in de provincie Limburg tegen de beschikking van Ged. Staten van die provincie van 13 Maart 1936 (Provinciaal blad nº. 32), waarbij met wijziging van het besluit van Ged. Staten van 29 November 1933 (Provinciaal blad nº. 93) aan de Firma Gebrs. Jacobs, te Heerlen, vergunning is verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst Brunssum—Sittard over Kling, Raath, Bingelrade, Jabeek, Bingelrade, Doenrade en Wintraek;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 1 Juli 1936, nº. 283;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 16 Juli 1936, La. AAA, Afd. V. en M.;

O. dat Ged. Staten van Limburg bij besluit van 13 Maart 1936 (Provinciaal blad nº. 32), met wijziging van hun besluit van 29 November 1933 (Provinciaal blad nº. 93) aan de Firma Gebrs. Jacobs, te Heerlen, vergunning hebben verleend tot het in werking brengen van een autobusdienst Brunssum—Sittard en omgekeerd, onder bepaling; *a.* dat de dienst zal worden uitgeoefend langs de volgende route: van de Staatsmijn Hendrik te Rumpen door Brunssum langs het Raadhuis, vervolgens over den van provinciaal belang verklaarden Weg C 28 tot den gemeenteweg, genaamd Groenenweg, dezen weg volgend naar de kom van Jabeek en vandaar over den van provinciaal belang verklaarden weg B 23 naar den rijksweg Heerlen—Sittard en dezen weg volgend naar Sittard; *b.* dat in de richting Brunssum—Sittard van de tramhalte Doenrade af en verder in de autobussen geen reizigers mogen worden opgenomen; *c.* dat in de richting Sittard—Brunssum te Sittard en verder in de autobussen geen reizigers mogen worden opgenomen voor verkeer niet verder dan de tramhalte Doenrade; en voorts onder oplegging van een aantal voorwaarden, waarvan de 6e luidt: „De vergunning wordt tot wederopzegging verleend";

dat Ged. Staten daarbij o.a. hebben verwogen, dat, voorzoover de route van den ontworpen autobusdienst samenvalt met die van de tramverbinding Brunssum—Sittard, aan het door de N. V. Limburgsche Tramweg Mij. ingediend bezwaar kan worden tegemoet gekomen door handhaving van het ook thans te haren behoeve op den autobusdienst van de Firma Gebrs. Jacobs gelegde vervoerverbod; dat voor het overige de route van den ontworpen autobusdienst voert over minder belangrijke wegen, die op grooten afstand van de route van den tramweg gelegen zijn, zoodat voor wat het reizigersverkeer tusschen Brunssum en Sittard en omgekeerd betreft, geen noemenswaardige concurrentie van den gewijzigden autobusdienst voor de tram te verwachten is; dat dan ook de bedoeling van de onderwerpelijke aanvraag meer is eene verbinding tot stand te brengen tusschen Staatsmijn Hendrik en Brunssum en de gehuchten Kling, Raath, Quabeek, Jabeek en Bingelrade eenerzijds en tusschen deze gehuchten en Sittard anderzijds, welke gehuchten door de meergenoemde tramverbinding niet worden aangedaan en thans van een dagelijksche verkeersgelegenheid naar Brunssum en Sittard zijn verstoken; dat mitsdien moet worden aangenomen, dat de gevraagde autobusdienst in een verkeersbehoefte voorziet en dat het ingediende bezwaar, voor zoover daaraan niet reeds door het bedoelde vervoerverbod wordt tegemoet gekomen, ongegrond moet worden geacht;

dat van dit besluit Onze Commissaris in de provincie Limburg bij Ons in beroep is gekomen,

aanvoerende, dat Onze Minister van Waterstaat hem heeft te kennen gegeven, niet te kunnen instemmen met het genoemde besluit van Ged. Staten, waarbij vergunning is verleend zonder dat daarbij een bepaalde termijn werd vastgesteld, terwijl naar het oordeel van Onzen Minister de voorgenomen ordening van het verkeer opneming van een termijn in de vergunning wenschelijk maakt; dat Onze Minister hem om deze reden heeft uitgenoodigd om, met gebruikmaking van artikel 3, derde lid, der wet Openbare Vervoermiddelen, van dit besluit beroep in te stellen; dat hij, aan dit verzoek gevolg gevend, van het bedoelde besluit van Ged. Staten in beroep komt, teneinde de gelegenheid te openen, dit besluit overeenkomstig de wenschen van Onzen Minister te wijzigen;

O. dat het met het oog op de tegenwoordige omstandigheden in verband met den overgangstoestand, waarin de regeling van het openbaar personenvervoer verkeert, wenschelijk is, aan te verleenen vergunningen een tijdsbepaling te verbinden, opdat de vergunning na het verstrijken van den termijn opnieuw aan de eischen eener rationeele vervoersvoorziening worde getoetst;

dat ook in dit geval, waarin weliswaar wijziging van eene bestaande vergunning is verzocht, doch waarin het nieuwe traject belangrijk van het oude afwijkt, zoodat bij den gewijzigden dienst ten deele andere vervoersbelangen zijn betrokken, aanleiding bestaat, met het oog op die belangen, de onderhavige aanvrage slechts in te willigen onder toevoeging aan de vergunning van een tijdsbepaling;

dat mitsdien het bestreden besluit alsnog behoort te worden gewijzigd in voege als hieronder is aangegeven;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Limburg van 13 Maart 1936 (Provinciaal blad nº. 32) den eersten volzin van de daarin aan de vergunning verbonden 6e voorwaarde te doen luiden: „De vergunning wordt, behoudens tusschentijdsche intrekking, tot 1 Januari 1941 verleend."

Onze Minister van Waterstaat is belast, enz.

(A. B.)

---

20 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 228*i*; Lager Onderwijswet 1920 Art. 79.)

Ten onrechte hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot het aangaan van een rechtsgeding tegen een bijzonder schoolbestuur tot terugvordering van rente van een ingevolge art. 73 L. O.-wet 1920 gestorte waarborgsom, waarbij — tevens zou zijn beslist omtrent het aan de gemeente vervallen zijn van die waarborgsom, op grond dat het rechtsgeding geen redelijke kans van slagen biedt, daar de bij de aanvrage ingevolge art. 73 sub *c* overgelegde opgave niet meer voorhanden is, terwijl omtrent derzelver inhoud geenerlei zekerheid bestaat, nu de mogelijkheid dat de gemeente zal slagen in het vereischte bewijs aannemelijk is gemaakt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Rockanje tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 8/12 October 1935, G. S. nº. 327, 4e Afd., waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit van 11 September 1934, tot het aangaan van een rechtsgeding;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 Februari 1936, nº. 72;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juli 1936, nº. 17285, afd. B. B.;

O. dat de raad der gemeente Rockanje in zijne vergadering van 11 September 1934 heeft besloten tot het aangaan van een rechtsgeding zoowel in eersten aanleg als, zoo noodig, in beroep en cassatie tot terugvordering der rente van eene waarborgsom ad f 13,500 over het tijdvak 1 October 1931 tot 1 Januari 1933, uitbetaald aan het bestuur der bijzondere lagere school te Tinte, daarbij overwegende, dat de bijzondere lagere school te Tinte, geopend 22 September 1922, gedurende 1928, 1929 en 1930 werd bezocht door respectievelijk 58, 61 en 62 leerlingen (in 1931 door 61 leerlingen), welke aantallen zijn beneden ½ van het getal leerlingen, waarvoor de school bij de aanvrage om gelden voor den bouw was bestemd; dat het stuk, bedoeld bij art. 73, 1e lid, sub *c*, der Lager-Onderwijswet 1920 wel is overgelegd, doch thans niet meer aanwezig is, zoodat uit de ruimte, die de school biedt, moet worden geconstateerd voor hoeveel leerlingen de school was bestemd; dat het schoolbestuur niet bereid is de ten onrechte over het tijdvak 1 October 1931/1 Januari 1933 over de waarborgesom ad f 13,500 door de gemeente betaalde rente terug te geven en Ged. Staten blijkens brieven van 1/17 Mei 1934, B. nº. 1781 (4e afdeeling) G. S. nº. 423/1 aan het schoolbestuur en van 1/17 Mei 1934, B nº. 1781 (4e Afdeeling) G. S. nº. 324/2 aan het gemeentebestuur van Rockanje geen termen kunnen vinden tusschenbeide te komen; dat het schoolbestuur niet bereid is goed te vinden, dat de ten onrechte betaalde rente wordt ingehouden op de vergoedingen krachtens art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920; dat nu geen andere weg open staat, mede om te komen tot het bewijs, dat de waarborgsom aan de gemeente is vervallen, dan een civiele procedure;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 8 October 1935 aan dit raadsbesluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat het enkele gegeven van de ruimte, welke de betrokken school metterdaad biedt, niet voldoende is om daaruit met zekerheid af te leiden het getal leerlingen, vermeld op de verklaring, als bedoeld in art. 73, eerste lid, sub c, eerste zinsnede, der Lager-Onderwijswet 1920; dat, zoolang geen zekerheid is te verkrijgen omtrent de opgave als bedoeld in de evengemelde wetsbepaling, een rechtsgeding, als door den raad beoogd, geen redelijke kans van slagen biedt; dat mitsdien de aan zoodanig rechtsgeding voor de gemeente verbonden kosten niet verantwoord zijn te achten;

dat van dit besluit de raad van Rockanje bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat naar de meening van Ged. Staten in deze geen

redelijke kans op succes aanwezig zou zijn; dat Ged. Staten evenwel, toen de rente der waarborgsom over twee jaren nog niet was betaald, blijkens hun brief van 12/25 Februari 1935, B. nº. 683 (4e Afdeeling) G. S. nº. 192, de gemeente aanraadden af te wachten een door het schoolbestuur in te stellen rechtsvordering, waarmede te kennen is gegeven, dat geenszins de bewering, dat de waarborgsom was vervallen, ongegrond is, daar immers Ged. Staten dan zouden hebben gesteld, dat het achterstallige alsnog moest worden betaald; dat, zooals Ged. Staten aanvoerden, de bewijslast nu op de gemeente komt te rusten, in tegenstelling met het geval van het aangaan eener procedure door het schoolbestuur; dat, indien zulks van doorslaggevende beteekenis is bij de beoordeeling van het onderwerpelijke raadsbesluit, het der gemeente mogelijk zou zijn, eenvoudig over het loopende jaar de rente der waarborgsom niet te betalen; dat hij echter meende zonder definitieve beslissing het schoolbestuur de beschikking over de middelen door uitbetaling der rente niet te mogen onthouden; dat het zou worden toegejuicht, indien Ged. Staten of de Regeering bemiddelend konden optreden, waardoor het schoolbestuur kennis kreeg, dat volgens de, in het in afschrift overgelegde betoog aan het Provinciaal Bestuur medegedeelde feiten, wettelijk en redelijk de waarborgsom aan de gemeente was vervallen; dat hij, indien dit laatste niet mogelijk mocht zijn, verzoekt aan het vermelde raadsbesluit alsnog goedkeuring te verleenen, omdat de raad onwankelbaar overtuigd is volkomen rechtvaardig te handelen, hoewel het hem spijt, dat het bezoek aan de bijzondere school te Tinte niet aan de bij den bouw gestelde verwachting bleek te voldoen;

O. dat de raad van Rockanje tegen het bestuur der bijzondere lagere school te Tinte (gemeente Rockanje) eene rechtsvordering wenscht in te stellen tot terugvordering van de rente over het tijdvak 1 October 1931 tot 1 Januari 1933 der door dit schoolbestuur gestorte waarborgsom, op grond, dat de bedoelde waarborgsom ingevolge art. 79, 3e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 aan de gemeente zou zijn vervallen, aangezien de voormelde school, geopend 22 September 1922, gedurende de jaren 1928, 1929 en 1930 zou zijn bezocht door minder dan de helft van het aantal leerlingen, waarvoor zij volgens de opgave, bij de aanvrage overgelegd, bestemd was, wat door het schoolbestuur wordt betwist;

dat het instellen van deze rechtsvordering voor de gemeente Rockanje van belang is niet slechts met het oog op de terugontvangst van de, naar de meening van het gemeentebestuur, onverschuldigd betaalde rente, doch mede, omdat bij eene eventueele veroordeeling van het schoolbestuur tevens zou zijn beslist omtrent het aan de gemeente vervallen zijn van de gestorte waarborgsom;

dat het onderwerpelijke geschil dan ook uitsluitend beheerscht wordt door de vraag, of het meerbedoelde rechtsgeding aan de gemeente redelijke kans van slagen biedt;

dat Ged. Staten zulks ontkennen, nu de bij de aanvrage overgelegde opgave, bedoeld in artikel 73, 1e lid, onder c, der Lager-Onderwijswet 1920, niet meer voorhanden is, terwijl omtrent derzelver inhoud geenerlei zekerheid bestaat;

dat echter geenszins is uitgesloten, dat de gemeente hare stelling, dat de waarborgsom aan de gemeente is vervallen, in rechte waar zal kunnen maken door het bewijs te leveren, dat de bovenbedoelde opgave inhield, dat het schoolgebouw voor 160, althans voor meer dan 124 leerlingen ruimte moest bieden;

dat de mogelijkheid van dit bewijs in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, door den vertegenwoordiger van het gemeentebestuur aannemelijk is gemaakt;

dat onder deze omstandigheden er geen voldoende grond aanwezig is, om aan het raadsbesluit de goedkeuring te onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 8 October 1935, G. S. nº. 327, 4e Afdeeling, aan het besluit van den raad der gemeente Rockanje van 11 September 1934 tot het aangaan van een rechtsgeding, alsnog goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

20 *Juli* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

Al is het initiatief tot de verhuizing van G. naar E. van den armlastige zelf uitgegaan, zoo had toch het gemeentebestuur van G. zijn vertrek naar E. niet behooren te bevorderen door hem mee te deelen dat hij te E. wel bij de werkverschaffing zou worden geplaatst of ondersteuning volgens de rijkssteunregeling zou ontvangen, en hem toe te zeggen, dat hij voorloopig bij de werkverschaffing te G. kon blijven, terwijl hij voorts een bijdrage in de verhuiskosten ontving.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Gramsbergen tegen de beslissing van Ged. Staten van Overijssel dd. 1 April 1936, nº. 4058/2784, 2e Afd., waarbij met toepassing van art. 40 der Armenwet is bepaald, dat de kosten van ondersteuning van het armlastige gezin W. Harder, gedurende een termijn van één jaar, aanvangende op 17 November 1935, komen ten laste van de gemeente Gramsbergen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 Juli 1936, nº. 288;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 Juli 1936, nº. 7462, afd. Armwezen;

O. dat het genoemde besluit van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat het gezin W. Harder zich in September 1935 vestigde in de gemeente Enschede, komende uit de gemeente Gramsbergen; dat Harder — blijkens zijn tegenover het burgerlijk armbestuur te Enschede afgelegde verklaring — geen kans zag om in de gemeente Gramsbergen als timmerman in het particuliere bedrijf weer werk te vinden en er daarom de voorkeur aan gaf naar een stad te verhuizen; dat hij zijn even-

tueel vertrek naar de gemeente Enschede niet kon bewerkstelligen zonder vooraf de zekerheid te hebben, dat ook daarna de steunverleening zou worden voortgezet; dat de verhuizing naar Enschede dan ook eerst heeft plaats gehad, nadat Harder, die in de gemeente Gramsbergen bij de werkverschaffing was geplaatst, vanwege het gemeentebestuur van Gramsbergen de toezegging had gekregen, dat hij ook nà zijn vertrek naar Enschede voorloopig bij de werkverschaffing in de eerstgenoemde gemeente geplaatst kon blijven, terwijl hem voorts een bedrag van f 10 werd toegekend wegens tegemoetkoming in de verhuiskosten; dat Harder nà zijn vertrek naar de gemeente Enschede inderdaad nog tot begin November 1935 vanwege de gemeente Gramsbergen bij de werkverschaffing is tewerkgesteld geweest; dat op grond van het voorgaande mag worden aangenomen, dat door of vanwege het gemeentebestuur van Gramsbergen op de wilsvorming van W. Harder om naar Enschede te vertrekken invloed is uitgeoefend; dat er uit dien hoofde aanleiding bestaat te beslissen, dat de kosten van ondersteuning van het armlastige gezin-Harder gedurende een te bepalen termijn ten laste van de gemeente Gramsbergen zullen komen; dat deze termijn naar het oordeel van hun college op één jaar behoort te worden gesteld;

dat burgemeester en wethouders van Gramsbergen in beroep aanvoeren, dat Harder te Gramsbergen niet ingevolge de Armenwet werd ondersteund; dat hij meermalen te kennen gaf, zich in een groote gemeente te willen vestigen; dat hij zelfstandig besloot, zich te Enschede te vestigen; dat dus door of vanwege het gemeentebestuur van Gramsbergen op de wilsvorming van Harder om naar Enschede te vertrekken, geen invloed is uitgeoefend; dat hem desgevraagd door den agent der arbeidsbemiddeling te Gramsbergen en door den gemeentesecretaris aldaar is medegedeeld, dat hij te Enschede — evenals met personen, die zich uit andere gemeenten te Gramsbergen vestigen, het geval is — wel bij de werkverschaffing zou worden geplaatst of ondersteuning ingevolge de Rijkssteunregeling zou ontvangen; dat hem voorts werd toegezegd, dat hij voorloopig nog enkele weken in Gramsbergen bij de werkverschaffing kon blijven geplaatst om het gemeentebestuur van Enschede in de gelegenheid te stellen, zijne plaatsing aldaar te regelen; dat deze handelwijze geen uitzondering vormt op den gewonen regel; dat aan Harder op zijn verzoek eene bijdrage van f 10 in de kosten van verhuizing naar Enschede is verleend, nadat diens vertrek vaststond en uitsluitend uit overweging, dat de reden, die hem reeds geruimen tijd bewoog, zijne woonplaats in eene groote gemeente te vestigen, namelijk de verwachting, dat hij aldaar opnieuw arbeid als vakarbeider zou vinden, gemotiveerd scheen; dat voor Gramsbergen geen financieel belang op het spel stond, daar de kosten van werkverschaffing voor 99 % gedragen worden door het Werkloosheidssubsidiefonds; dat dus in het onderhavige geval niet gesproken kan worden van een arme in den zin van art. 40 der Armenwet, aangezien het hier betreft een crisis-werklooze en voorts geen sprake is van afschuiving; dat huns inziens het bestreden besluit is in strijd met de wet;

O. dat blijkens de overgelegde stukken W. Harder in November 1935, dus kort na zijne komst te Enschede in September 1935, geraakte in een toestand, die ondersteuning noodzakelijk maakte;

dat tot die komst van Harder te Enschede invloed vanwege burgemeester en wethouders van Gramsbergen heeft medegewerkt, welke aanleiding tot toepassing van het bepaalde bij het tweede lid van artikel 40 der Armenwet behoort te geven;

dat toch uit de genoemde stukken blijkt, dat, nadat Harder met het oog op de door hem beraamde verhuizing naar Enschede zich tot de gemeentesecretarie van Gramsbergen had gewend, hem vanwege burgemeester en wethouders dier gemeente is meegedeeld, dat hij te Enschede wel bij de werkverschaffing zou worden geplaatst of ondersteuning ingevolge de Rijkssteunregeling zou ontvangen, en hem is toegezegd, dat hij voorloopig bij de werkverschaffing te Gramsbergen kon blijven, terwijl hij f 10 als bijdrage in de verhuiskosten ontving;

dat weliswaar het initiatief tot de verhuizing naar Enschede van Harder zelf is uitgegaan, alwaar hij meende meer kans op werk te hebben dan in Gramsbergen, doch dat dit niet wegneemt, dat het gemeentebestuur van Gramsbergen, dat kennelijk en terecht verwachtte, dat Harder ook in Enschede overheidssteun noodig zou blijven hebben, onder de gegeven omstandigheden diens vertrek naar Enschede niet had behooren te bevorderen;

dat daaraan niet afdoet, dat, indien Harder te Gramsbergen ware gebleven zijne tewerkstelling bij de werkverschaffing aldaar voor de gemeente in verband met de bijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds slechts geringe kosten zou hebben meegebracht;

dat derhalve Gedeputeerde Staten terecht in dit geval toepassing aan de genoemde wetsbepaling hebben gegeven;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

23 *Juli* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 34 en art. 58 1e lid.)

Al zal een Minister in een geding als het onderhavige kunnen worden gehoord, zoo is dit juist in dit geding uitgesloten met betrekking tot den Minister van O. K. en W., die immers door de wet is aangewezen om de Kroon te vertegenwoordigen, waardoor hij materieel als *partij* moet worden aangemerkt.

Terecht heeft de eerste rechter overwogen, dat de Kroon een onbeperkte bevoegdheid heeft hoogleeraren-ambtenaren te ontslaan, mits de desbetreffende voorschriften in acht nemende.

Mitsdien stond het aan de Kroon geheel vrij in verband met voorgenomen bezuinigingsmaatregelen een hoogleeraar, als eischer, eervol ontslag te verleenen, ook al werd het onderwijs in diens vakken opgedragen aan een anderen hoogleeraar.

In casu is van „detournement de pouvoir" geen sprake.

Uitspraak in zake :

Professor R. P. v. C., wonende te Leiden, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden : Mr. H. J. Marius Gerlings, advocaat te Utrecht,

tegen :

den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, als vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden : Mr. A. F. Telders, plaatsvervangend landsadvocaat te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden ;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding :

O. dat bij Koninklijk Besluit van 30 October 1935, nº. 48, op de voordracht van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 October 1935, nº. 4341, afdeeling Hooger Onderwijs, gelet op de artt. 86 en 88 van de Hooger-onderwijswet, met ingang van 1 Januari 1936 aan Professor R. P. v. C., voornoemd, wegens opheffing van zijn betrekking eervol ontslag is verleend als hoogleeraar in de faculteit der geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden, met dankbetuiging voor de belangrijke in deze betrekking bewezen diensten ;

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 1 April 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — heeft verstaan, dat Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne in dit geding, hoewel als zoodanig opgeroepen, niet verplicht was als getuige en deskundige te verschijnen, en het beroep van klager, thans eischer, tegen voormeld Koninklijk Besluit ongegrond heeft verklaard ;

O. dat Mr. H. J. Marius Gerlings voornoemd, als gemachtigde van eischer, van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift, op de daarbij aangevoerde gronden, heeft verzocht, dat het dezen Raad moge behagen die uitspraak te willen vernietigen en *a* te bepalen, dat Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschapen, ingevolge de voorschriften der Ambtenarenwet door een partij als getuige-deskundige opgeroepen, had behooren te verschijnen en *b* het bestreden Koninklijk Besluit nietig te verklaren, subsidiair te vernietigen ;

O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, als vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin, bij contra-memorie zijn standpunt nader heeft uiteengezet en heeft verzocht de uitspraak van het Ambtenarengerecht te willen bevestigen ;

In rechte :

O. dat voor inwilliging van het bij beroepschrift gedane verzoek om te bepalen, dat Prof. Dr. J. R. Slotemaker de Bruïne, Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, ingevolge de voorschriften der Ambtenarenwet 1929 door een partij als getuige-deskundige opgeroepen, had behooren te verschijnen, geen grond bestaat ;

O. dat eischers gemachtigde ter adstructie van zijn ten deze ingenomen standpunt in het beroepschrift heeft betoogd, dat art. 34 der Ambtenarenwet 1929 de mogelijkheid stelt van bijzondere regelen betreffende het hooren van Ministers, waaruit zoude blijken, dat Ministers wel degelijk als getuigen kunnen worden gehoord, en voorts, onder aanhaling van artikel 30 dier wet, dat de opgeroepen getuige aan zijn verschijningsplicht heeft te voldoen, zijnde het dan aan den Ambtenarenrechter ter beoordeeling overgelaten of de opgeroepene zich mag verschoonen ;

O. dat zeer zeker een Minister in een geding, als het onderhavige, als getuige en deskundige zal kunnen worden gehoord, doch dat dit juist in dit geding is uitgesloten met betrekking tot bovengenoemden Minister, die immers door de wet is aangewezen om de Kroon in het geding te vertegenwoordigen, waardoor hij dus materieel als partij moet worden aangemerkt ;

O. dat bedoelde Minister vanwege eischer ter terechtzitting van dezen Raad als partij is gedagvaard, om aldaar als zoodanig en als getuige-deskundige te worden gehoord, zijnde de Minister niet verschenen ;

O. dat uit het bereids eerder overwogene volgt, dat deze Minister door den Raad niet als getuige en deskundige in het onderhavige geding kan worden gehoord ;

O. dat door dien Minister ook aan de dagvaarding als partij niet behoefde te worden voldaan, aangezien krachtens art. 30, lid 1, der Ambtenarenwet 1929 enkel een getuige, deskundige of partij, de vertegenwoordiger van een persoon, onbekwaam om in rechte te staan, daaronder begrepen, die ingevolge de voorschriften dier wet is opgeroepen, verplicht is aan die oproeping gevolg te geven ; zijnde echter in de bepalingen van die wet niet aan de eene partij de bevoegdheid verleend om een andere partij op te roepen, welke bevoegdheid, gelijk blijkt uit artikel 95 dier wet, wel toekomt aan het gerecht ;

O. dat door eischers gemachtigde bij brief van 6 Juli 1936 — gericht aan den fungeerend-Voorzitter van dezen Raad, Kamer voor Ambtenarenzaken — onder meer mededeeling is gedaan, dat ter terechtzitting van dezen Raad op Donderdag 9 Juli 1936, des namiddags te drie uur, als getuige-deskundige zouden worden meegebracht Prof. Dr. J. A. J. Barge te Leiden en Dr. Ed. Hoelen, Directeur Jacobusstichting te Wassenaar, wonende te 's-Gravenhage ;

O. dat de Griffier van dezen Raad op 7 Juli 1936 namens den fungeerend-Voorzitter aan genoemden gemachtigde heeft bericht, voor zoover ten deze van belang, dat de in den brief van 6 Juli 1936 gedane mededeeling van de namen van de mede te brengen getuigen-deskundigen, als niet tijdig geschied wordt aangemerkt, zoodat niet aan het voorschrift, vervat in art. 89, lid 2, der Ambtenarenwet 1929 is voldaan ;

O. dat deze Raad het verzoek van eischers gemachtigde, om de bedoelde ter terechtzitting medegebrachte personen alsnog als getuige-deskundige te hooren, niet heeft ingewilligd, aangezien immers krachtens voormeld artikel 89, lid 2, de namen van getuigen en deskundigen, die gedagvaard zijn of ter terechtzitting zullen worden medegebracht, door partijen tenminste drie dagen vóór de terechtzitting aan den Voorzitter moeten worden medegedeeld, zoodat tusschen de mededeeling en de terechtzitting drie volle vrije dagen moeten liggen, hetwelk in casu niet het geval is geweest, zijnde

de brief op Maandag 6 Juli 1936, des namiddags te twee uur ter griffie van dezen Raad afgegeven en de zitting van dezen Raad gehouden op Donderdag 9 Juli 1936;

O. dat in het beroepschrift en te dezer terechtzitting door eischers gemachtigde is verzocht, onder verwijzing naar de artt. 73 en 75 der Ambtenarenwet 1929, dat eenige in het beroepschrift aangeduide en alle verdere op dit geding betrekking hebbende stukken zullen worden ingezonden, daarmede kennelijk bedoelend, dat deze Raad dezelve alsnog van de desbetreffende administratieve organen zoude opvragen, doch deze Raad zich door de verschillende aanwezige gedingstukken in casu voldoende ingelicht acht en dan ook voor inwilliging van het verzoek, voor zoover daaraan zou kunnen worden voldaan, geen termen vindt;

O. thans ten aanzien van de hoofdzaak, dat de eerste rechter terecht heeft overwogen, dat de Kroon een onbeperkte bevoegdheid heeft hoogleeraren-ambtenaren te ontslaan, mits zij daarbij in acht neemt de voorschriften van art. 86 der Hooger-onderwijswet en van het Reglement hoogleeraren en lectoren, en van genoemde bevoegdheid niet kennelijk een ander gebruik maakt, dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat het mitsdien aan de Kroon, met inachtneming van bedoelde voorschriften, geheel vrij stond om in verband met voorgenomen bezuiningingsmaatregelen een hoogleeraar, als eischer, eervol ontslag te verleenen, ook al werd, gelijk in casu is geschied, het onderwijs in de door dezen hoogleeraar gedoceerde vakken opgedragen aan een anderen hoogleeraar, ter doceering met diens eigen vakken, zijnde het ontslagbesluit niet aan te tasten, ook al zouden daarin de gronden voor het ontslag niet of op minder juiste of op onjuiste wijze zijn vermeld;

O. dat deze Raad voorts, mede gelet op de gedingstukken, zich vereenigt met en overneemt de gronden, welke tot de bestreden uitspraak hebben geleid, waardoor een gedeelte der door eischers gemachtigde aangehaalde grieven, voor zoover deze een herhaling zijn van de in eersten aanleg te berde gebrachte bezwaren, geacht kunnen worden te zijn weerlegd;

O. dat namens eischer alsnog als grief is aangevoerd, dat het bestreden besluit is genomen, zonder dat Curatoren eischer hebben gehoord aangaande de factoren, welke voor Curatoren aanleiding zijn geweest om den Minister te adviseeren de tot standkoming van het bestreden besluit te bevorderen;

O. dat deze grief als zoodanig moet worden verworpen, nu geen enkel algemeen verbindend voorschrift en met name niet art. 86, lid 3, der Hoogeronderwijswet vereischt, hetgeen dienaangaande namens eischer is betoogd, waar toch ingevolge dit artikel ontslag aan een hoogleeraar-ambtenaar niet wordt verleend dan op eigen verzoek of nadat curatoren zijn gehoord; terwijl dezen deswege, den belanghebbende gehoord of opgeroepen, hun advies geven; wordende daarin dus niet gerept van het hooren van den belanghebbende door curatoren over de bovenbedoelde factoren;

O. nu dat op grond van de gedingstukken vaststaat, dat eischer ter zake van het voorgenomen ontslag door curatoren is gehoord — waaraan niet afdoet, dat te dezer vergadering niet alle curatoren, om welke reden dan ook, aanwezig waren — en dat curatoren ter zake advies hebben uitgebracht aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, zulks bij brief van 1 October 1935, welke brief kennelijk mede terugslaat op het schrijven van curatoren van 23 September 1935 aan dien Minister, uit den gezamenlijken inhoud waarvan ten duidelijkste blijkt, dat curatoren in hun brief van 1 October 1935 adviseeren aan eischer het voorgenomen eervol ontslag te verleenen;

O. dat nog namens eischer is betoogd, dat men bij de beoogde reorganisatie den hoogleeraar in de tropische hygiëne had behooren te ontslaan, wegens opheffing van diens aparten leerstoel;

O. dat, daargelaten of kan worden gezegd, dat de leerstoel van dien hoogleeraar is opgeheven, dat betoog voor het onderhavige geschil van belang is ontbloot, waar het ten deze enkel gaat om het ontslag aan eischer, nu een bepaling, als die in art. 96, lid 2, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, op eischer niet van toepassing is;

O. dat voorts, zulks met betrekking tot het alsnog ter zake in het beroepschrift aangevoerde, moge worden opgemerkt, dat deze Raad in de aanhaling van art. 88 van de Hoogeronderwijswet in het bestreden besluit niets anders vermag te zien, dan dat de Kroon heeft willen te kennen geven, dat het ten deze bedoelde onderwijs in den vervolge mede een ander vak of andere vakken zou omvatten, dan tevoren door eischer waren gedoceerd, zonder dat te dezer zake wordt aangegeven of, eventueel waarom, eischer heeft of zou hebben geweigerd met dat onderwijs te worden belast;

O. ten slotte dat ook deze Raad met den eersten rechter van oordeel is, dat in casu van „détournement de pouvoir" geen sprake is, en de vereischte bezuiniging in 's lands financiën het motief is geweest tot het bestreden besluit;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

---

23 *Juli* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid; Algem. Rijksambtenarenreglement Art. 96.)

Eischer in h. b. is destijds door den Minister van O. K. en W. in vasten dienst aangesteld als amanuensis bij de bacteriologie en hygiëne aan de Rijksuniversiteit te Leiden en was als zoodanig ambtenaar in den zin der Ambtenarenwet en van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.

Krachtens het bepaalde bij art. 96 lid 1 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement kan aan een ambtenaar als eischer eervol ontslag worden verleend wegens opheffing zijner betrekking.

In tegenstelling met den eersten rechter is de Centrale Raad van Beroep van oordeel, dat door de sluiting en opheffing van het Laboratorium, dat onder leiding stond van Prof. R. P. v. C. niet een

dienstvak in den zin van vorenbedoeld art. 96 is opgeheven, en evenmin is daardoor de betrekking van eischer opgeheven, die immers niet is aangesteld als ambtenaar bij dat *laboratorium*.

Het ontslagbesluit strijdt feitelijk met voormeld art. 96 lid 1.

Uitspraak in zake:

I. K., wonende te L., eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: H. Steketee, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. A. F. Telders, plaatsvervangend landsadvocaat te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij besluit van 7 November 1935 — gelet op art. 97 van de Hooger-onderwijswet en gezien het bericht van Curatoren van de Rijksuniversiteit te Leiden van 30 October 1935, n°. 128 III K.A. — heeft goedgevonden met ingang van 1 Januari 1936 onder meer aan voornoemden I. K. eervol ontslag te verleenen als amanuensis bij de bacteriologie en hygiëne aan de Rijksuniversiteit te Leiden, zulks wegens opheffing van de betrekking;

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 1 April 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het beroep van klager, thans eischer, tegen voormeld besluit, voorzoover het daarbij aan hem verleende ontslag betreffende, ongegrond heeft verklaard;

O. dat H. Steketee voornoemd, als gemachtigde van I. K., van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht om, met vernietiging van die uitspraak, het ontslagbesluit van Zijne Excellentie den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen d d. 7 November 1935, n°. 4440 I afdeeling H. O., alsnog te willen vernietigen;

O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij contra-memorie het bestreden besluit heeft verdedigd en heeft verzocht de uitspraak van het Ambtenarengerecht te willen bevestigen;

In rechte:

O. dat voor dezen Raad op grond van de gedingstukken vaststaat, dat eischer destijds door den betrokken Minister in vasten dienst is aangesteld als amanuensis bij de bacteriologie en hygiëne aan de Rijksuniversiteit te Leiden, als hoedanig hij was ambtenaar in den zin der Ambtenarenwet 1929 en van het Algemeen Rijksambtenarenreglement;

O. dat krachtens het bepaalde in art. 96, lid 1, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement aan een ambtenaar als eischer eervol ontslag kan worden verleend wegens opheffing zijner betrekking of wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij hij werkzaam is; geschiedende, ingevolge lid 2 van dat artikel, het ontslag op laatstbedoelden grond met inachtneming van de daarin aangegeven rangorde, behoudens het bepaalde in lid 3;

O. dat thans behoort te worden beslist, of het bestreden ontslagbesluit op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929 kan worden aangevochten, waarvoor ten deze van beslissende beteekenis is, of eischers betrekking is opgeheven;

O. dat deze Raad, in tegenstelling met den eersten rechter, van oordeel is, dat door de sluiting en de opheffing van het Laboratorium, dat onder leiding stond van Professor R. P. van Calcar, niet een dienstvak in den zin van vorenbedoeld artikel 96 is opgeheven, moetende toch als dienstvak in casu worden aangemerkt het onderwijs in de bacteriologie en hygiëne aan de Rijksuniversiteit te Leiden, daargelaten door wie, op welke wijze en in welk gebouw of laboratorium aldaar in dat onderwijs wordt voorzien;

O. nu dat ook na sluiting en opheffing van vorengenoemd Laboratorium het onderwijs in de bacteriologie en hygiëne aan de Rijksuniversiteit te Leiden is gedoceerd gebleven, zoodat in het onderhavige geval wel heeft plaats gehad een verandering in de inrichting van het betrokken dienstvak doch niet opheffing daarvan;

O. dat dan ook niet — in tegenstelling met hetgeen ter zake in de uitspraak, waarvan beroep, is overwogen — door sluiting en opheffing van bovenbedoeld laboratorium is opgeheven de betrekking van eischer, die immers niet is aangesteld als ambtenaar bij dat laboratorium, waaraan niet afdoet dat hij daarbij zijn werkzaamheden niet meer kon verrichten;

O. dat derhalve het ontslagbesluit feitelijk strijdt met voormeld artikel 96, lid 1, bevattende het toch „opheffing van de betrekking" als grond voor het ontslag, welke grond in feite ontbreekt;

O. dat mitsdien, met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep, het door eischer tegen het ontslagbesluit ingestelde beroep, voorzoover het daarbij aan hem verleende ontslag betreffende, alsnog gegrond en dit besluit in zooverre alsnog nietig behoort te worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart het door eischer, toenmaals klager, tegen opgemeld besluit van 7 November 1935 ingestelde beroep, voorzoover het daarbij aan hem verleende ontslag betreffende, alsnog gegrond en verklaart dat besluit in zooverre alsnog nietig. (A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Art. 12.)

Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar de dienstplichtige van zijn prilste jeugd af in Duitschland heeft gewoond, nimmer in Nederland een school heeft bezocht en daardoor de Nederlandsche taal niet voldoende machtig is, terwijl hij zich in Duitschland een middel van bestaan heeft weten te verschaffen en zijn patroon verklaard heeft, hem verder in dienst te willen houden, zoodat zijn verblijf aldaar van duurzamen aard is te beschouwen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Gerhard Bernhard Olde Wiverink te Nordhorn, dienstplichtige der lichting van 1936 uit Amsterdam tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 27 Mei 1936, VIIe afd., n°. 225 V, waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Juli 1936, n°. 307;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 8 Augustus 1936, VIIe Afdeeling n°. 212 V;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overweging, dat de in het verzoekschrift van den dienstplichtige van 16 Maart 1936 vermelde omstandigheden, namelijk, dat hij door een verblijf in werkelijken dienst voor eerste oefening zijn betrekking zou verliezen en dat hij, na volbrachte eerste oefening, moeilijk in Duitschland weder een betrekking zou kunnen verkrijgen, geen aanleiding geven hem te beschouwen als te verkeeren in een bijzonder geval en hem op dezen grond vrijstelling van den dienstplicht te verleenen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat, indien hij zijn dienstplicht in Nederland vervullen moet, hij gedwongen zal zijn, zijn tegenwoordige betrekking bij de firma Niehues & Dütting, te Nordhorn, op te zeggen; dat, gezien de huidige moeilijke toestanden op de arbeidsmarkt, het dan volkomen onmogelijk zal zijn, na beëindiging van zijn dienstplichttijd als Nederlandsch onderdaan in Duitschland weder eene betrekking te krijgen; dat hij, aangezien hij in Duitschland geboren is, eene Hollandsche school nooit bezocht heeft en zelfs niet in Holland gewoond heeft, de Nederlandsche taal niet machtig is; dat hij daarom ook in Holland geen betrekking zal kunnen bekomen; dat derhalve, naar is te verwachten, zijn levensbestaan volkomen vernietigd zou worden;

O. dat, naar uit de stukken blijkt, de dienstplichtige van zijn prilste jeugd af in Duitschland heeft gewoond, nimmer in Nederland eene school heeft bezocht en daardoor de Nederlandsche taal niet voldoende machtig is, terwijl hij zich in Duitschland een middel van bestaan heeft weten te verschaffen en zijn patroon verklaard heeft, hem verder in dienst te willen houden, zoodat zijn verblijf aldaar van duurzamen aard is te beschouwen;

dat in verband met een en ander moet worden aangenomen, dat de band van den dienstplichtige met Nederland dusdanig is verzwakt, dat hij geacht moet worden te verkeeren in een bijzonder geval, op grond waarvan hem krachtens art. 12, eerste lid, *f*, der Dienstplichtwet vrijstelling van den dienstplicht behoort te worden verleend;

Gezien de Dienstplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 27 Mei 1936, VII Afd., n°. 225 V, aan Gerhard, Bernhard Olde Wiverink, te Nordhorn, dienstplichtige der lichting van 1936 uit Amsterdam, alsnog voorgoed vrijstelling van den dienstplicht te verleenen.

Onze Minister van Defensie is belast, enz.

(A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 101 5e lid.)

De kosten van vernieuwing van een gangvloer vallen onder die van instandhouding, bedoeld in art. 101 5e lid. Deze kosten veranderen niet van aard, omdat in plaats van een houten vloer een vloer van basaltinetegels is aangebracht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 5 Februari 1936, n°. 44, 2^{e} afd. F, voor zoover daarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 2 November 1935 is bepaald, dat de door het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel te Hemelum overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor een verandering van den gangvloer in het schoolgebouw alsnog moet worden verleend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Juli 1936, n°. 190;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 8 Augustus 1936, n°. 8655, Afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde bij zijn besluit van 2 November 1935 aan het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel te Hemelum onder meer medewerking heeft geweigerd tot de verandering van de schoolgang, te dien aanzien overwegende, dat bij meerdere van Onze Besluiten is overwogen, dat de kosten van vernieuwing van een houten gangvloer, welke gelijk hier versleten is, niet vallen onder art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920, doch onder die van instandhouding, bedoeld in art. 101, vijfde lid, dier wet en dat deze kosten niet van aard veranderen, wanneer in plaats van een houten vloer, een terrazzo-vloer of dergelijke wordt aangebracht, omdat daardoor de bouw of inrichting der school niet wordt gewijzigd;

dat, nadat het schoolbestuur van deze beslissing bij Ged. Staten van Friesland in beroep was gekomen, Ged. Staten bij hun besluit van 5 Februari 1936, n°. 44, 2^{e} afd. F., met vernietiging, zooveel noodig, van het bestreden raadsbesluit, onder meer hebben beslist, dat de gemeenteraad de gevraagde medewerking voor de verandering van de schoolgang alsnog behoort te verleenen;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de vervanging van een houten gangvloer door een vloer van basaltine-tegels als eene verandering van inrichting moet worden aangemerkt; dat de Inspecteur van het lager onderwijs in casu de vervanging van den aanwezigen vloer door een vloer als evenbedoeld zeer gewenscht acht en uit dezen hoofde voor eene

overschrijding der normale eischen niet behoeft te worden gevreesd;

dat van deze beslissing de raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat z. i. de gangvloer al sedert eenige jaren in zoodanigen slechten toestand verkeert, dat algeheele vernieuwing wenschelijk is, maar dat de kosten van deze vernieuwing, krachtens hun aard, vallen onder die van instandhouding, als bedoeld in art. 101, lid 5, der Lager-Onderwijswet 1920; dat deze kosten zijns inziens ook niet van aard veranderen, wanneer in plaats van een houten vloer een vloer van basaltinetegels wordt aangebracht, omdat de bouw ofde inrichting van de school daardoor geen wijziging ondergaat;

O. dat, blijkens een nader, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State, voor de Geschillen van Bestuur, uitgebracht ambtsbericht van den Bouwkundig-Inspecteur van het lager onderwijs, de, inmiddels reeds tot stand gekomen, vernieuwing van den houten gangvloer door den toestand, waarin een deel van dezen vloer verkeerde, noodzakelijk was;

dat de kosten van zoodanige vernieuwing krachtens hunnen aard vallen onder die van instandhouding, als bedoeld in art. 101, lid 5, der Lager-Onderwijswet 1920;

dat deze kosten niet van aard veranderen, omdat in plaats van een houten vloer een vloer van basaltine-tegels is aangebracht, tengevolge waarvan immers de bouw of de inrichting van de school niet is gewijzigd;

dat mitsdien reeds op dezen grond de raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde terecht voor deze vernieuwing geen gelden, ingevolge art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 heeft beschikbaar gesteld en Ged. Staten daartoe ten onrechte alsnog medewerking hebben bevolen;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging voor zooveel noodig, van het bestreden besluit van Ged. Staten van Friesland van 5 Februari 1936, n°. 44, 2e Afd., F., het besluit van den raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde van 2 November 1935 te handhaven, voor zoover daarbij medewerking is geweigerd voor de verandering van den houten gangvloer in een vloer van basaltine-tegels.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Art. 12.)

Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar appellant sedert twee jaren in Duitschland werkzaam is als vertegenwoordiger van eene onderneming, die bevrachtings- en expeditiezaken drijft, hij bereids in Duitschland verschillende relaties heeft aangeknoopt en het vertrouwen geniet van de Duitsche autoriteiten, terwijl aannemelijk is gemaakt dat door onderbreking van appellants werkkring, die bezwaarlijk gedurende langeren tijd kan worden vervangen, de belangen van de onderneming ernstig zullen worden geschaad.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Jacobus van den Bos, dienstplichtige der lichting van 1935 uit Voorschoten, thans wonende te Hamburg, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 12 Juni 1936, VIIe Afdeeling, n°. 326 V, waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Juli 1936, n°. 311;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 8 Augustus 1936, VIIe Afdeeling, n°. 212 V;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overweging, dat de in het verzoekschrift van 3 April 1936 vermelde omstandigheden, namelijk, dat de belanghebbende in Duitschland gevestigd is, dat hij door een verblijf in werkelijken dienst voor eerste oefening zijne betrekking zou verliezen en hij na afloop van de eerste oefening werkloos zou zijn, geen aanleiding geven hem te beschouwen als te verkeeren in een bijzonder geval en hem op dien grond vrijstelling van den dienstplicht te verleenen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij in het buitenland woonachtig is en dat, wanneer zijn werkkring aldaar door den militairen dienst zou worden onderbroken, deze daarmede voorgoed zou worden beëindigd, hetgeen in de huidige omstandigheden hem na volbrachten diensttijd in eene zeer moeilijke situatie zou brengen;

O. dat, blijkens de stukken, de appellant sedert twee jaren in Duitschland werkzaam is als vertegenwoordiger van de Naamlooze Vennootschap Nieuwe Fruithandel Hoek van Holland, welke vennootschap bevrachtings- en expeditiezaken drijft; dat de appellant bereids in Duitschland verschillende relaties heeft aangeknoopt en hij het vertrouwen geniet van de Duitsche autoriteiten;

dat aannemelijk is gemaakt, dat door onderbreking van den werkkring van den appellant, die in de gegeven omstandigheden bezwaarlijk gedurende langeren tijd kan worden vervangen, de belangen van de voormelde vennootschap ernstig zullen worden geschaad;

dat er mitsdien termen aanwezig zijn voor het verleenen aan den appellant van de vrijstelling, bedoeld in art. 12, eerste lid, onder *f*, der Dienstplichtwet;

Gezien deze wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de beschikking van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 12 Juni 1936, VIIe Afdeeling, n°. 326 V, aan J. van den Bos, te Hamburg, dienstplichtige van de lichting van 1935 uit Voorschoten, alsnog voorgoed vrijstelling van den dienstplicht op grond van aanwezigheid van een bijzonder geval te verleenen, met bepaling, dat deze vrijstelling niet geldt in geval van oorlog, oorlogsgevaar, of andere buitengewone omstandigheden.

Onze Minister van Defensie is belast, enz.

(A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, beoogend het doen vervallen van den aansluitingsdwang aan de waterleiding, zoodra in de gemeente een waterleidingbedrijf zal zijn gevestigd, zulks te meer, daar de mogelijkheid is geopend van vrijstelling van den aansluitingsplicht, indien een woning reeds een ander deugdelijk drink- en huishoudwater verschaffend, middel tot watervoorziening bezit.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad van Moergestel tegen het besluit van Ged Staten van Noord-Brabant van 19 Februari 1936, G n°. 9, 1e Afd., waarbij o. m. goedkeuring is onthouden aan eene wijziging van de bouwverordening van Moergestel;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Juli 1936, n°. 305;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 Augustus 1936, n°. 6596 M/P.B.R., Afd. Volkshuisvesting;

O. dat, nadat de raad der gemeente Moergestel bij zijn besluit van 30 Augustus 1935 de bouwverordening dier gemeente had gewijzigd, Ged. Staten van Noord-Brabant bij hun besluit van 19 Februari 1936, n°. 9, 1e afd., aan het voormelde raadsbesluit, voor zoover betrekking hebbend op de wijziging van de artikelen 2 en 111 der bouwverordening en op de invoeging van een nieuw artikel 96*a*, goedkeuring hebben verleend en voor het overige aan dat raadsbesluit goedkeuring hebben onthouden;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de bedoelde wijzigingsverordening bestaat uit: *a*. eenige redactiewijzigingen in de artikelen 2 en 111 der bouwverordening, alsmede invoeging van een nieuw artikel 96*a*, *b*. een wijziging van artikel 90, lid 3; dat de bepalingen, bedoeld onder *a*, ten doel hebben juridische onnauwkeurigheden weg te nemen en aldus de naleving der verordening beter te verzekeren; dat deze bepaling derhalve geen verandering brengen in het stelsel der bouwverordening; dat echter de bepaling, bedoeld onder *b*, een geheel ander doel heeft; dat immers, indien de bedoelde bepaling in werking treedt, de verplichting van den eigenaar van eene bestaande woning om deze aan te sluiten aan de drinkwaterleiding, zoodra een hoofdbuis dier leiding binnen een bepaalden afstand van de woning komt, zou vervallen; dat derhalve de bepalingen, bedoeld onder *a*, in het geheel geen verband houden met de bepaling, bedoeld onder *b*, en mitsdien een afzonderlijke behandeling van de beide gedeelten der wijzigingsverordeningen juist moet worden geacht; dat tegen de bepalingen, bedoeld onder *a*, geenerlei bezwaar bestaat; dat echter de bepaling, bedoeld onder *b*, uit gezondheidsoogpunt ongewenscht moet worden geacht; dat immers een geldelijk gezond waterleidingbedrijf van groot belang is voor de verbetering der volksgezondheid, en zulk een bedrijf zonder een zoogenaamden aansluitingsdwang niet rendabel is te maken;

dat de raad der gemeente Moergestel in beroep aanvoert, dat de eerste volzin van het derde lid van artikel 90 der bouwverordening der gemeente Moergestel 1933 luidt als volgt: „Het bepaalde in artikel 38, lid 2 en 3 . . . . . is mede op bestaande woningen van toepassing", terwijl het derde lid van artikel 38 bepaalt: „Het in lid 1 bedoelde middel tot watervoorziening (d. i. overeenkomstig de bewoordingen van het eerste lid van artikel 38 een middel tot watervoorziening in staat om deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate te verschaffen) moet bestaan in een aansluiting op de drinkwaterleiding, indien eenig deel van de woning niet meer dan 40 meter is verwijderd van een hoofdbuis dier waterleiding of van de as van den weg, waarin ter plaatse een zoodanige hoofdbuis aanwezig is"; dat met de wijziging van artikel 90 inderdaad beoogd wordt opheffing van den thans bestaanden aansluitingsdwang; dat wegens het niet-bestaan van een waterleidingbedrijf in de gemeente Moergestel als gevolg van de voorgestelde wijziging geen aanwijsbare gezondheidsbelangen kunnen worden geschaad, een dergelijke bepaling alzoo geen effect vermag te sorteeren en derhalve als praematuur is aan te merken; dat het hem ongewenscht wil voorkomen ten deze reeds thans regelen te stellen, waaraan de raad in de toekomst zal gebonden zijn; dat het ter saneering van de gemeente-financiën van zeer groot belang is, dat een waterleidingbedrijf geldelijk gezond is, terwijl het, ten einde de rendabiliteit van het bedrijf te waarborgen, gewenscht is, dat de aansluiting algemeen zij; dat hij nochtans de meening van Ged. Staten, als zou zulk een bedrijf zonder een zoogenaamden aansluitingsdwang niet rendabel zijn te maken, niet kan deelen, althans niet indien Ged. Staten van meening zijn, dat aansluitingsdwang het eenige middel is tot het rendabel maken van het bedrijf; dat naar zijne meening de ervaring geleerd heeft, dat het middel „aansluitingsdwang" met voorzichtigheid is te hanteeren en dat — indien mogelijk — een meer gematigde vorm om tot algemeene aansluiting te komen, wat toch enkel het doel is van den zoogenaamden aansluitingsdwang, de voorkeur verdient; dat hij vermeent, dat op eene andere meer geleidelijke wijze dit resultaat is te bereiken, met name door gedurende een vooraf te bepalen termijn de aansluiting te bevorderen door het uitloven van een aansluitingspremie of dergelijke, en pas na afloop van dien termijn de aansluiting verplichtend te stellen, zonder eenige tegemoetkoming; dat — voor wat het formeele gedeelte aangaat — Ged. Staten zijns inziens de voorliggende verordening als geheel hebben te beoordeelen en hunne goedkeuring hebben te verleenen of te weigeren aan de verordening in haar geheel; dat in het onderhavige geval toch afkondiging van de vorenbedoelde verordening niet mogelijk is, zonder dat in het daarvoor vastgestelde afkondigingsformulier wijziging wordt aangebracht, terwijl zulks in strijd is te achten met de op dit punt bestaande jurisprudentie, waarbij is uitgemaakt, dat het formulier van afkondiging woordelijk moet worden gevolgd;

O. wat betreft het door den appellant aangevoerde bezwaar tegen het feit, dat Ged. Staten de gewijzigde verordening gedeeltelijk hebben goedgekeurd en gedeeltelijk niet, dat dit bezwaar door Ons niet wordt gedeeld;

dat toch het eenige argument, waarmede de appellant dit bezwaar staaft, hierin bestaat, dat in het onderhavige geval afkondiging van de hierbedoelde verordening niet mogelijk zou zijn, zonder dat in het daarvoor vastgestelde afkondigingsformulier wijziging wordt aangebracht, waartegen de op dit punt bestaande jurisprudentie zich zou verzetten;

dat echter dit argument reeds hierom niet opgaat, omdat, wanneer overigens het afkondigingsformulier van artikel 1, eerste lid, van het Woningbesluit woordelijk wordt gevolgd, er geen bezwaar tegen bestaat, dat daaraan na het woord „goedgekeurd" wordt toegevoegd de zinsnede: „behalve voor wat betreft de wijziging van het derde lid van artikel 90";

O. wat de hoofdzaak betreft, dat Wij op grond van de terzake ontvangen ambtsberichten van oordeel zijn, dat het uit een oogpunt van volksgezondheid geboden is, dat het thans bestaande derde lid van artikel 90 der verordening gehandhaafd blijft;

dat het immers een groot hygiënisch belang is, dat alle woningen, dus ook de bestaande, zoodra in de gemeente Moergestel een waterleidingbedrijf zal zijn gevestigd, daaraan zullen worden aangesloten;

dat niet kan worden verwacht, dat dit doel ook zou worden bereikt bij het door het appelleerend gemeentebestuur voorgestane stelsel, hierin bestaande, dat vóórdat de aansluiting verplichtend wordt gesteld, gedurende een bepaalden termijn de aansluiting ware te bevorderen door het uitloven van een aansluitingspremie;

dat de onderwerpelijke bepaling ook niet onnoodig bezwarend is, aangezien zij de mogelijkheid opent om vrijstelling van den aansluitingsplicht te verkrijgen, indien een woning reeds een ander, deugdelijk drink- en huishoudwater verschaffend, middel tot watervoorziening bezit;

dat mitsdien het bestreden besluit van Ged. Staten van Noord-Brabant behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet Art. 36 j°. art. 40.)

Hoewel in het algemeen uit uitbreidingsplan niet zal behooren te dienen voor gronden binnen de bebouwde kom, kan toch niet worden gezegd, dat een uitbreidingsplan steeds streng beperkt zou moeten blijven tot de gronden buiten de bebouwde kom. Nu in casu Ged. Staten, krachtens art. 40 een plan vaststellend, aan de stadsuitbreiding grenzende gronden buiten het plan hebben gelaten, kan de gemeenteraad door toepassing van de artt. 2, 35 en 43 de uit deze handelwijze van Ged. Staten voortspruitende bezwaren wegnemen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Gezien het overeenkomstig art. 37, 3e lid, in verband met art. 40, 2e lid, der Woningwet, aan Ons ter goedkeuring aangeboden besluit van Ged. Staten van Overijssel van 28 Januari 1936, n°. 15568/766, 4e afd., tot vaststelling van een plan van uitbreiding voor een gedeelte der gemeente Zwolle, omvattende terreinen, gelegen buiten de Kamperpoort te Zwolle, met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 8 Juli 1936, n°. 267;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 1 Augustus 1936, n°. 6246 M/P.B.R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat bij Ons besluit van 21 Augustus 1931 n°. 26, ongegrond is verklaard het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Zwolle, tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 3 Februari 1931, 4e afd., n°. 759/886, waarbij goedkeuring is onthouden aan een uitbreidingsplan voor een deel dier gemeente, gelegen tusschen de Willemsvaart en het Zwarte Water;

dat, aangezien de gemeenteraad niet overeenkomstig het bepaalde bij het 2e lid van art. 38 der Woningwet binnen twaalf maanden na de ontvangst van de beslissing een nieuw plan, waarbij die beslissing werd in acht genomen, aan de goedkeuring van Ged. Staten heeft onderworpen, Ged. Staten van Overijssel ter uitvoering van art. 40 der genoemde wet bij hun evenvermeld besluit van 28 Januari 1936, n°. 15568/766, 4e afd., een plan van uitbreiding voor een gedeelte der gemeente Zwolle, omvattende terreinen, gelegen buiten de Kamperpoort te Zwolle, met bijbehoorende bebouwingsvoorschriften, hebben vastgesteld;

dat zij daarbij hebben overwogen, dat het gemeentebestuur van Zwolle verschillende bezwaren heeft aangevoerd, in hoofdzaak hierop neerkomende, dat verschillende terreinen niet in het plan zijn opgenomen; dat echter die door het gemeentebestuur bedoelde terreinen gelegen zijn binnen de bebouwde kom der gemeente en een uitbreidingsplan, uit den aard der zaak, uitsluitend kan omvatten buiten de bebouwde kom gelegen terreinen en dat derhalve, indien voor de aansluiting aan een uitbreidingsplan binnen de bebouwde kom voorzieningen behooren te worden getroffen, zulks dient te geschieden door het vaststellen van rooilijnverordeningen, van bouwverboden krachtens art. 35 der Woningwet, of van voorschriften als bedoeld in art. 43 dier wet; dat het gemeentebestuur voorts in de bebouwingsvoorschriften wenschte te zien opgenomen bepalingen, welke ten doel hebben in woonwijken met open bebouwing of met voortuinen, de instandhouding en de goede verzorging der tuinen te verzekeren; dat evenwel dergelijke bepalingen niet aangemerkt kunnen worden als bebouwingsvoorschriften in den zin van art. 39 der Woningwet, daar zij niet zouden strekken tot nadere omschrijving van de bestemming, zooals deze in het plan in onderdeelen is bepaald; dat mitsdien aan de opmerkingen van het gemeentebestuur niet kan worden tegemoet gekomen; dat de Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de Directie Overijssel bezwaar heeft gemaakt tegen het ontwerp-plan, aangezien de daarop geprojecteerde gedeelten van de Rijkswegomlegging ten Noord-Westen van Zwolle, niet met elkaar verbonden zijn;

dat dit bezwaar dus niet betreft de aan de in het plan opgenomen terreinen gegeven bestemming, derhalve niet kan worden beschouwd als een tegen het onderwerpelijke ontwerp-plan gericht bezwaar, doch als eene mededeeling, dat het wenschelijk zoude zijn aan het plan grooteren omvang te geven; dat aan dien wensch niet kan worden voldaan, aangezien alsdan in het plan zou moeten worden opgenomen een gedeelte van de bebouwde kom der gemeente; dat, ten einde het bouwen en herbouwen in dat gedeelte te voorkomen, de dienst van den Rijkswaterstaat zich tot het gemeentebestuur zou kunnen wenden, met verzoek dat gedeelte te bestemmen voor den aanleg van een straat en daarop, krachtens art. 35 der Woningwet, een bouwverbod te vestigen; dat de N. V. Vloerzeilfabriek voorheen Firma De Vogel van Calcar en Co., tegen het project van een verkeersweg over een aan haar toebehoorend terrein bezwaar heeft gemaakt, daar dientengevolge uitbreiding van hare fabrieken zoo goed als onmogelijk zou worden en haar fabrieksterrein zou worden afgesneden van de ligging aan het Zwartewater; dat weliswaar het gemeentebestuur in 1928, naar aanleiding van toenmaals door de voornoemde vennootschap tegen een ontwerp-uitbreidingsplan ingediende bezwaren, met die vennootschap eene overeenkomst inzake ruiling en afstand van grond heeft gesloten, waarbij die vennootschap zich onder meer heeft verbonden om, zoodra zou worden overgegaan tot aanleg van straten op het terrein, waar thans de vorenbedoelde verkeersweg is geprojecteerd, den daarvoor benoodigden grond aan de gemeente te zullen afstaan, doch dat dezerzijds niet kan worden nagegaan of aan die overeenkomst zoodanige strekking mag worden gegeven, dat de vennootschap verplicht zou zijn meer grond voor straataanleg af te staan dan volgens het toenmaals ter inzage gelegd ontwerp-plan — waarop de vorenbedoelde, 32 meter breede, verkeersweg niet voorkwam — benoodigd zou zijn; dat het daarom gewenscht moet worden geacht door eene beperking van den omvang van het plan, als op het plan aangegeven, aan het bezwaar van de adressante tegemoet te komen, waarna het gemeentebestuur door vaststelling van een aanvullingsplan of anderszins, bebouwing van het gedeelte van het terrein van de adressante bestemd voor den aanleg van den verkeersweg, kan voorkomen; dat de voornoemde vennootschap voorts heeft opgemerkt, dat met het oog op mogelijken hinder, het niet gewenscht is, woningbouw op de aan haar fabrieksterrein grenzende gronden toe te laten; dat Ged. Staten in verband met de bestaande bebouwing in die omgeving, in die opmerking geen voldoende aanleiding kunnen vinden om het plan op dat punt in afwijking van het ontwerp, vast te stellen;

dat Ged. Staten bij hun schrijven van 4 Maart 1936, nº. 2128/1746, 4e Afd., dit besluit ter goedkeuring aan Ons hebben aangeboden;

dat tegen het vastgestelde plan burgemeester en wethouders van Zwolle, daartoe voor zooveel noodig door den gemeenteraad gemachtigd, en de Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de Directie Overijssel bezwaren hebben ingediend;

dat burgemeester en wethouders van Zwolle aanvoeren, dat het plan van Ged. Staten niet voldoet aan den in art. 36, lid 3, van de Woningwet gestelden eisch, dat de bestemming van den grond, waarop in de eerstvolgende jaren de bebouwing zich zal uitbreiden, in onderdeelen moet worden bepaald; dat Ged. Staten thans uit den ten Westen van de stad geprojecteerden Rijksweg, welke was opgenomen in het door den gemeenteraad laatstelijk vastgestelde plan, een moot hebben gesneden, waardoor de beide overblijvende stukken in de lucht komen te hangen; dat dezelfde methode toegepast is ten aanzien van den in het plan der gemeente ontworpen weg van den hoofdweg naar Kampen ten Noorden van de bestaande bebouwing naar de Stadsgracht; dat het plan, zooals het thans is opgesteld, niet voor uitvoering vatbaar is, zoodat hetzij eene grondige herziening direct na de vaststelling ter hand moet worden genomen, hetzij een aanvullend plan moet worden gemaakt voor de terreinen, welke uit het plan zijn gelicht; dat niet ter inzage heeft gelegen de in art. 15 van het Woningbesluit geëischte toelichtende beschrijving; dat het ontwerp had behooren te omvatten al de terreinen, waarover de verbindingsstraten tusschen de bebouwde kom en dan wèl in het plan opgenomen stadsuitleg moeten worden aangelegd; dat de gemeente voor den aanleg van een straat ten Zuiden van den spoorweg naar Kampen reeds jaren geleden grond heeft verworven; dat voorts geen bestemming wordt gegeven aan het terrein tusschen den Pannekoekendijk en de Leeuwerikstraat; dat het plan niet voldoet aan de eischen, vervat in art. 11, lid 1, onder *a*, en lid 2, van het Woningbesluit; dat de stelling van Ged. Staten, dat de bedoelde buiten het plan gelaten terreinen zouden liggen binnen de bebouwde kom der gemeente en mitsdien niet in het plan mogen worden opgenomen, door dit college kennelijk „pour le besoin de la cause'' is opgezet; dat toch door hen tegen het uitbreidingsplan van den gemeenteraad, waarin die terreinen wel waren opgenomen, bedoeld bezwaar niet werd gemaakt; dat, indien dit stelsel in zijne consequenties werd toegepast, een plan voor den uitleg van eene stad voortaan zal moeten bestaan uit een mozaïk van uitbreidingsplannen, „voorafgaande raadsbesluiten'', als bedoeld in art. 35 der Woningwet, waarop bouwverboden moeten berusten, rooilijnbesluiten en bebouwingsvoorschriften, als bedoeld in art. 43 dier wet; dat volgens Ged. Staten het gemeentebestuur door vaststelling van een aanvullingsplan of anderszins de bebouwing van het gedeelte van de N. V. Vloerzeilfabriek voorheen Firma De Vogel van Calcar en Co., bestemd voor den aanleg van den verkeersweg, kan voorkomen; dat zij echter niet het vertrouwen hebben, dat Ged. Staten het aan de gemeente gemakkelijk zal maken, datgene te doen, waartoe dit college zelf geen kans ziet; dat zij tegen de bebouwingsvoorschriften het bezwaar hebben, dat daarin ontbreken bepalingen, welke ten doel hebben in woonwijken met open bebouwing of met voortuinen de instandhouding en de goede verzorging van de tuinen te verzekeren; dat huns inziens dergelijke bepalingen als bebouwingsvoorschriften in den zin van art. 39 der Woningwet kunnen worden aangemerkt; dat huns inziens het plan met bebouwingsvoorschriften niet behooren te worden goedgekeurd;

dat de Hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in de directie Overijssel schrijft, dat zijns inziens in het plan ten onrechte de gedeelten van de Rijkswegomlegging ten Noord-westen van Zwolle niet verbonden zijn, waardoor niet voldaan wordt aan de bestemming voor het doorgaand verkeer, waarvoor de bedoelde wegvakken zijn ontworpen; dat de gedeelten Rijksweg, zooals die in het plan van Ged. Staten voorkomen, en die niet met elkaar verbonden zijn, niet aan hunne bestemming als doorgaanden verkeersweg kunnen voldoen; dat uit de artikelen 11 en 12 van het Woningbesluit valt af te leiden, dat het ongetwijfeld de bedoeling is, dat bij een uitbreidingsplan de hoofdverkeerswegen volledig worden aangeduid; dat er zijns inziens geen bezwaar tegen bestaat, in het plan een gedeelte van de bebouwde kom der gemeente op te nemen; dat uit art. 11, 3e lid, van het Woningbesluit valt af te leiden dat bij uitbreidingsplannen hoofdverkeerswegen door bebouwde kommen kunnen worden ontworpen; dat het omslachtig zou zijn, indien de Rijkswaterstaat aan het gemeentebestuur zou verzoeken, ten behoeve van de totstandkoming van den Rijksweg, art. 35 der Woningwet toe te passen; dat zijns inziens het uitbreidingsplan niet behoort te worden goedgekeurd;

O. dat de Woningwet, mede blijkens het bepaalde in artikel 43, wel onderscheid maakt tusschen regeling van de bebouwing buiten en binnen de bebouwde kom der gemeente en dat, in het algemeen gesproken, een uitbreidingsplan niet zal behooren te dienen voor gronden binnen de bebouwde kom, doch dat toch niet kan worden gezegd, dat een uitbreidingsplan naar de bedoeling van den wetgever steeds streng beperkt zou moeten blijven, tot de gronden buiten de bebouwde kom;

dat, alnaar de practijk zulks eischt, bebouwde terreinen aan de grens van de bebouwde kom, welker bestemming in de toekomst nauw samenhangt met de daarnaast te verwachten stadsuitbreiding, in voorkomend geval in het uitbreidingsplan zullen kunnen worden opgenomen;

dat de gemeenteraad blijkens het door hem vastgestelde, doch niet goedgekeurde plan heeft gemeend, dat het eisch van eene goede volkshuisvestingspolitiek was, vrij groote aan de stadsuitbreiding grenzende oppervlakten grond, welke alreeds bebouwd waren, in het uitbreidingsplan op te nemen;

dat echter thans Ged. Staten, ingevolge art. 40 juncto art. 38, tweede lid, der Woningwet gesteld voor de vraag, het niet goedgekeurde plan van den gemeenteraad te vervangen door een nieuw, waarbij overeenkomstig Onze genoemde beslissing met de belangen der grondeigenaren op behoorlijke wijze rekening wordt gehouden, het noodig hebben geoordeeld, de bedoelde gronden buiten het plan te laten;

dat daardoor ten eerste voorkomen wordt, dat het uitbreidingsplan mede zou betrekking hebben op bebouwde terreinen, welker bestemming naar de bedoeling van den wetgever veeleer op andere wijze dan door een uitbreidingsplan dient te worden vastgelegd, terwijl voorts het bezwaar, dat met de belangen van de grondeigenaars bij het destijds door den gemeenteraad vastgestelde plan niet genoeg rekening is gehouden, tegen het aldus tot geringer omvang teruggebracht plan niet kan gelden, omdat het juist de eigenaars der hierbedoelde bebouwde perceelen zijn, die zich door de in het vroegere plan aangegeven bestemming hunner gronden veelal benadeeld zouden zien;

dat naar Ons oordeel deze redenen, welke Ged. Staten er toe hebben geleid, den omvang van het plan te beperken, dermate klemmen, dat de bezwaren, welke aan de door dat college gevolgde gedragslijn mochten zijn verbonden, niet kunnen geacht worden daartegen op te wegen;

dat ongetwijfeld het plan van den gemeenteraad op het thans door Ged. Staten vastgestelde plan dit voor had, dat het beter de aansluiting van de nieuwe wijken aan de bestaande bebouwing aangaf en in zooverre meer een samenhangend geheel vormde dan het door Ged. Staten vastgestelde, mede ook hierom, wijl het tracé van den Rijksweg thans door de door Ged. Staten veranderde begrenzing onderbroken wordt, doch dat de gemeenteraad, door toepassing van de artt. 2, 35 en 43 der Woningwet gevoeglijk in staat mag worden geacht, onder goedkeuring van Ged. Staten een uit stedebouwkundig oogpunt bevredigende aansluiting aan de bestaande bebouwing aan de nieuwe wijken, zoomede de totstandkoming van den nieuwen Rijksweg te verzekeren;

dat tevens de gemeenteraad door een aanvullingsplan of andere daarvoor in aanmerking komende voorzieningen de bestemming van het terrein, dat Ged. Staten naar aanleiding van de reclame van de N. V. Vloerzeilfabriek voorheen firma De Vogel van Calcar en Co. buiten het uitbreidingsplan hebben gelaten, zal kunnen vastleggen;

O. dat ook overigens niet met grond bedenkingen tegen het uitbreidingsplan en de bebouwingsvoorschriften kunnen worden gemaakt, welke zouden rechtvaardigen, dat daaraan Onze goedkeuring wordt onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

aan het bovenvermelde bij besluit van Ged. Staten van Overijssel van 28 Januari 1936, no. 15568/766, 4e afd., vastgestelde uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften goedkeuring te verleenen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 77.)

Nadat de Raad medewerking had geweigerd tot een door het schoolbestuur gewenschte verandering van inrichting, is het schoolbestuur bij Ged. Staten in beroep gekomen, doch heeft het inmiddels de bedoelde verandering tot stand gebracht. Tengevolge daarvan kan art. 77, bij art. 82 van toepassing verklaard, niet meer worden toegepast. Het karakter der aanvrage, waaromtrent Ged. Staten in beroep hadden te beslissen, is daardoor gewijzigd in dien zin, dat van eene op art. 72 steunende aanvrage geen sprake meer is. Derhalve hadden Ged. Staten het schoolbestuur in zijn beroep niet-ontvankelijk behooren te verklaren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot oprichting en instandhouding van scholen voor lager en meer uitgebreid lager onderwijs op Gereformeerden grondslag te Leiden, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 4 Maart 1936, nº. 110, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Leiden van 7 October 1935, houdende weigering van de overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor de vervanging van de gaskachels voor de centrale verwarming in het gebouw der bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aan de Lusthoflaan te Leiden door een nootjesketel;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 24 Juni 1936, nº. 269;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 1 Augustus 1936, nº. 7638, Afd. L. O.;

O. dat de raad van Leiden in zijne vergadering van 7 October 1935 afwijzend heeft beschikt op het verzoek van het bestuur van de Vereeniging tot oprichting en instandhouding van scholen voor lager en meer uitgebreid lager onderwijs op Gereformeerden grondslag te Leiden, om medewerking op grond van art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 tot het vervangen van de in zijn schoolgebouw voor gewoon lager onderwijs aan de Lusthoflaan aanwezige gaskachels, welke een onderdeel uitmaken van de centrale verwarmingsinstallatie van dat gebouw, door een zoogenaamden nootjesketel, welke wordt gestookt met anthraciet;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat het bestuur in zijn adres de vervanging van de gaskachels door een ketel ten onrechte aanmerkt als te vallen onder het begrip „verandering van inrichting", bedoeld bij art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920, aangezien geen sprake kan zijn van eene „verandering van inrichting", vermits in het systeem van verwarming geen verandering wordt gebracht, daar men immers heeft en houdt centrale verwarming; dat, zelfs indien aannemelijk zou kunnen worden gemaakt, dat het hier wèl eene „verandering van inrichting" betreft, als in de wet bedoeld, er nog alle aanleiding bestaat afwijzend te beschikken, omdat door inwilliging van het verzoek naar zijne stellige overtuiging de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zouden worden overschreden; dat naar zijne meening ten aanzien van dit verzoek geldt art. 4 van de wet van 4 Augustus 1933, S. 414, tot beperking van uitgaven, welke voor de openbare kassen voortvloeien uit de uitvoering van de Lager-Onderwijswet 1920; dat het niet aangaat om voor rekening van de gemeente de gaskachels, die blijkbaar in goeden staat verkeeren, door een ketel te vervangen, enkel op grond van de omstandigheid, dat zulks door de op dit oogenblik lagere anthracietprijzen voor het schoolbestuur voordeelig is; dat toch, indien dit verzoek werd toegestaan, daarvan het onvermijdelijke gevolg zou zijn, dat soortgelijke verzoeken van andere schoolbesturen eveneens zouden moeten worden ingewilligd, hetgeen de gemeente op belangrijke bedragen zou komen te staan; dat zulks in deze voor de gemeente financieel zoo uiterst zorgelijke tijdsomstandigheden moet worden voorkomen, te meer, daar het zeer problematiek is, of de bezuiniging, welke het schoolbestuur door de bedoelde verandering hoopt te verkrijgen, ook maar voor nog zoo'n klein gedeelte aan de gemeente ten goede zou komen;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Ged. Staten van Zuid-Holland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 4 Maart 1936, nº. 110, met handhaving van het bestreden besluit, het daartegen ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard, uit overweging, dat de door het appelleerend schoolbestuur beoogde voorziening eene ingrijpende wijziging beteekent van het systeem der centrale verwarming in de betrokken school; dat mitsdien met het schoolbestuur behoort te worden aangenomen, dat hier sprake is van eene verandering van inrichting in den zin der artt. 72 en volgende der wet; dat voorts de beoogde verandering van inrichting, blijkens het medegedeelde door den woordvoerder van het schoolbestuur ter openbare vergadering van hun college, ± 20 October 1935 is tot stand gekomen; dat art. 82 der Lager-Onderwijswet 1920 voorschrijft, dat in gevallen als het onderwerpelijke de artt. 77 tot en met 81 dier wet toepassing moeten vinden: dat zoodanige toepassing, nu de bedoelde verandering van inrichting bereids heeft plaats gehad, niet meer mogelijk is; dat mitsdien artikel 82 voornoemd zich tegen inwilliging van het beroep van het schoolbestuur verzet;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat blijkens de economie der Lager-Onderwijswet 1920 Ged. Staten ingeval van beroep volgens art. 76, 2e lid, uitsluitend hebben te beoordeelen, of de raad terecht dan wel ten onrechte de aanvraag heeft afgewezen; dat zij immers in deze volgens de wet hebben te beslissen als instantie van appèl; dat de vraag, of de raad terecht of ten onrechte zijn medewerking weigerde rechtens alleen kan worden beoordeeld naar den toestand op het tijdstip waarop de raad zijn bestreden besluit nam; dat op 7 October 1935, naar zijn bestuur hier met nadruk wil verklaren, nog niet aan de centrale verwarming veranderd was; dat diensvolgens omstandigheden, welke zijn ontstaan na dato van het bestreden raadsbesluit, — ongeacht overigens de rechtsgevolgen dier omstandigheden —, in geen geval op de beslissing van Ged. Staten van invloed mogen zijn; dat ook art. 75, lid 2, der wet niet toelaat in de overwegingen te betrekken de vraag, of àl dan niet aan art. 82 kan worden voldaan; dat, al ware dit wel toelaatbaar, hetwelk de wet intusschen uitdrukkelijk verbiedt, dan nog door zijn bestuur wordt volgehouden, dat de verandering van de verwarming de toepassing van de artt. 77 tot en met 81 geenszins noodzakelijk en volstrekt in den weg staat; dat zijn bestuur zich voorts beroept op Ons besluit van 8 September 1931, nº. 37; dat hier naar zijn oordeel in uitstel niet kan worden berust, daar dit ten gevolge zou hebben gehad, dat opnieuw een geheel stookseizoen een te dure verwarmingswijze zou moeten zijn in stand gehouden; dat dit in dezen tijd van versobering en be-

zuiniging als ten eenenmale ontoelaatbaar moet worden beschouwd; dat dit duidelijk wordt, indien kennis genomen wordt van de volgende cijfers; dat in het stookseizoen 1934/35 aan gas in de school Lusthoflaan is verstookt geworden voor een bedrag van f 900.66 en in het nu afgeloopen stookseizoen 1935/36 aan anthraciet is verstookt geworden voor ± f 350.—; terwijl gedurende dit laatste seizoen de verwarming der school veel en veel beter was; dat hieruit moge blijken de groote urgentie der verandering, weshalve het bestuur vertrouwt, dat in de te berde gebrachte juridische bedenkingen tegen de beschikking van Ged. Staten en in de laatstgenoemde omstandigheden, die overeenkomst vertoonen met die, vermeld in Ons aangehaald besluit van 8 September 1931, nº. 37, grond moge worden gevonden, de meergenoemde beschikking van Ged. Staten en het besluit van den gemeenteraad van Leiden van 7 October 1935 te vernietigen en te verstaan, dat de door het bestuur gevraagde medewerking alsnog behoort te worden verleend;

O. dat het schoolbestuur aan den raad der gemeente Leiden medewerking heeft verzocht tot het aanbrengen van eene verandering in de centrale-verwarmingsinstallatie van zijne school, hierin bestaande, dat de aanwezige gaskachels vervangen worden door een met anthraciet te stoken zoogenaamden nootjesketel;

dat het verzoek om medewerking tot deze verandering van inrichting, welke vóór de aanvrage niet tot stand was gebracht, steunde op art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920;

dat het schoolbestuur, nadat de gemeenteraad zijne medewerking had geweigerd, daarvan bij Ged. Staten van Zuid-Holland in beroep is gekomen, doch inmiddels de bedoelde verandering heeft tot stand gebracht;

dat ten gevolge daarvan art. 77 der Lager-Onderwijswet 1920, hetwelk uitdrukkelijk bij art. 82 van overeenkomstige toepassing is verklaard bij verandering van inrichting, niet meer kan worden toegepast;

dat daardoor het karakter der aanvrage, waaromtrent Ged. Staten in beroep hadden te beslissen, is gewijzigd in dien zin, dat er van eene op art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 steunende aanvrage geen sprake meer is;

dat daarmede de oorspronkelijk door het schoolbestuur, krachtens het voormelde art. 72 ingediende, aanvrage is komen te vervallen, zoodat Ged. Staten dienaangaande in beroep geen beslissing meer vermochten te geven;

dat Ged. Staten mitsdien het schoolbestuur in zijn bij hun college ingesteld beroep niet-ontvankelijk hadden behooren te verklaren;

dat het schoolbestuur nu wel een beroep doet op Ons besluit van 8 September 1931, nº. 37, waarbij in een geschil betreffende de toepassing van art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 is beslist, dat in het daar voorliggende geval van groote urgentie het bij voorbaat ten uitvoer brengen van de noodzakelijke verandering van inrichting de aanspraak op medewerking niet verloren deed gaan, doch dat het beroep op deze beslissing het schoolbestuur niet kan baten, aangezien eene spoedeischende noodzakelijkheid om tot verandering van inrichting over te gaan hier niet geacht kan worden aanwezig te zijn geweest;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 4 Maart 1936, nº. 110, het bestuur der Vereeniging tot oprichting en instandhouding van scholen voor lager en meer uitgebreid lager onderwijs op Gereformeerden grondslag, te Leiden, in zijn tegen het besluit van den raad der gemeente Leiden van 7 October 1935 bij Ged. Staten van Zuid-Holland ingesteld beroep alsnog niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

15 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 3.)

Het uitzonderingsgeval, bedoeld in art. 3, 2e lid, is aanwezig, nu in het betrokken stadsdeel aanzienlijke toeneming der R.-K. bevolking heeft plaats gevonden, zich in die buurt geen enkele R.-K. school bevindt, en een verdeeling der kinderen, die op de te stichten school zouden worden geplaatst over in aangrenzende stadsdeelen gelegen scholen niet mogelijk is, daar deze scholen reeds zoo overbevolkt zijn, dat een groot gedeelte harer leerlingen is moeten worden ondergebracht in lokalen van openbare lagere scholen, daartoe door het gemeentebestuur beschikbaar gesteld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Amsterdam tegen het besluit van Ged. Staten van Noord-Holland van 4 Maart 1936, nº. 192 A, waarbij met vernietiging van het besluit van dien raad van 13 December 1934, nº. 1167 A, is bepaald, dat de door het bestuur der Vereeniging tot Weldadigheid van den Allerheiligsten Verlosser te Amsterdam overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking voor de stichting van eene meisjesschool voor gewoon lager onderwijs over den Schinkel aldaar, in de omgeving van het Hoofddorpplein, alsnog moet worden verleend;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Juli 1936, nº. 289;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 10 Augustus 1936, nº. 8991, afd. L. O.;

O. dat de raad van Amsterdam in zijne vergadering van 13 December 1934 afwijzend heeft beschikt op de aanvrage van het bestuur der Vereeniging tot Weldadigheid van den Allerheiligsten Verlosser om beschikbaarstelling van gelden voor den bouw van een school voor gewoon lager onderwijs over den Schinkel;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat bij de aanvrage zijn overgelegd de verklaringen van ouders van 171 kinderen, dat zij hen de op te richten school zullen doen bezoeken; dat bij het gehouden onderzoek is gebleken, dat voor 47 kinderen de verklaring ongeldig moet worden geacht, omdat 17 kinderen op het vermoedelijk tijdstip van opening der school nog niet den leeftijd zullen hebben bereikt om tot een school voor gewoon lager onderwijs te kunnen

worden toegelaten; voor 19 kinderen de verklaring werd geteekend door de moeder met den naam van den vader; voor 1 kind de verklaring niet werd geteekend door één der ouders; ten aanzien van 10 kinderen moet worden aangenomen, dat op den dag van indiening der aanvrage niet meer bij de ouders het voornemen bestond deze kinderen op de te stichten school te plaatsen, daar deze ouders na het onderteekenen der verklaring en voor de indiening der aanvrage met de kinderen naar elders (naar andere gemeenten en veraf gelegen stadsdeelen) zijn vertrokken; dat na aftrek van deze 47 slechts verklaringen voor 124 kinderen als geldig kunnen worden beschouwd; dat dit aantal niet voldoet aan den eisch der wet, daar ten dezen geen beroep kan worden gedaan op de uitzonderingsbepaling, bedoeld in het tweede lid van art. 3 der wet van 4 Aug. 1933, S. 414; dat toch weliswaar ten aanzien van het stadsdeel, gelegen over den Schinkel, kan worden aangenomen, dat de bevolking daarvan in de laatste jaren aanzienlijk is toegenomen en dat daarheen eene belangrijke verplaatsing der bevolking heeft plaats gehad, doch dat niet gezegd kan worden, dat in dezen aanwas een aanleiding is gelegen om tot stichting van een nieuwe school over te gaan, daar voor de kinderen, die op de te stichten school geplaatst zouden worden, voldoende plaatsruimte beschikbaar is op Roomsch-Katholieke meisjesscholen voor gewoon lager onderwijs, gelegen binnen een cirkel met een straal van 2½ km, getrokken uit het Hoofddorpplein als middelpunt van dit stadsdeel;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Ged. Staten van Noord-Holland in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 4 Maart 1936, nº. 192 A, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit, heeft beslist, dat medewerking tot oprichting van de door den appellant bedoelde meisjesschool voor gewoon lager onderwijs moet worden verleend;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat het geschil loopt over twee punten, waartoe in de eerste plaats behoort de vraag, of de zoogenaamde handteekeningenlijst kan worden gemist en zoo neen, of het niet mededelen door het gemeentebestuur van de bovenbedoelde 47 kinderen, terecht is geschied; dat bij Ons besluit van 20 Maart 1922, nº. 34, is beslist, dat de enkele verklaring van het schoolbestuur, dat de kinderen de op te richten school zullen bezoeken, niet voldoende is, doch dat deze verklaring door de handteekeningen van ouders, voogden of verzorgers moet worden bekrachtigd; dat verder bij Ons besluit van 14 Mei 1928, nº. 40, is uitgemaakt, dat een afschrift van de door verschillende ouders onderteekende verklaring niet in de plaats kan treden van het origineel, dat de voornaamste, zoo niet de eenige waarborg is voor de juistheid van de in de verklaring vervatte mededeeling; dat dus de zoogenaamde handteekeningenlijst moest worden overgelegd, in verband waarmede valt te beoordeelen, of het door het gemeentebestuur ten aanzien van de ouderverklaringen voor de 47 kinderen ingenomen standpunt kan worden aanvaard; dat dit het geval is, wijl het als ongeldig aanmerken van die verklaringen steun vindt voor de 17 kinderen, welke op het vermoedelijk tijdstip van opening der school nog niet den leeftijd zullen hebben bereikt om tot eene school voor gewoon lager onderwijs te kunnen worden toegelaten, in de bij Ons besluit van 13 October 1931, nº. 27, gehandhaafde beslissing van hun college van 22 April t. v., nº. 197, voor de 19 kinderen, nopens welke de verklaringen door de moeder werden geteekend met den naam van den vader, in Ons besluit van 12 Februari 1930, nº. 68; voor de 10 kinderen, welker ouders na de onderteekening van de verklaring, doch vóór de indiéning der aanvrage naar andere gemeenten dan wel naar andere ver afgelegen stadsgedeelten zijn verhuisd, in Ons besluit van 25 Januari 1927, nº. 10, en voor 1 kind, voor hetwelk de verklaring niet door een der ouders werd geteekend, in de artt. 354 en 355 van het Burgerlijk Wetboek; dat alzoo de verklaringen slechts 171 — 47 = 124 geldige namen van kinderen bevatten, zoodat de aanvrage niet voldoet aan den regel, gesteld in art. 3, 1º lid, der wet van 4 Augustus 1933, S. 414, gewijzigd bij de wet van 29 December 1934, S. 727; dat in verband hiermede het tweede geschilpunt, loopende over de vraag, of de raad op dien regel de uitzondering, bedoeld in het 2e lid van voormeld artikel àl dan niet terecht buiten toepassing heeft gelaten, aan een onderzoek moet worden onderworpen; dat daarbij niet behoeft te worden nagegaan, of in het stadsdeel, gelegen over den Schinkel, de bevolking aanzienlijk is toegenomen of daarheen eene belangrijke verplaatsing der bevolking heeft plaats gehad, wijl het bestaan van deze omstandigheden in 's raads beslissing uitdrukkelijk wordt erkend, doch dat dient te worden onderzocht, of het gemeentebestuur, nu het uit het Hoofddorpplein als middelpunt een cirkel met een straal van 2½ km heeft getrokken en verklaard heeft, dat op de binnen dien cirkel gelegen R.-K. meisjesscholen voor de kinderen, voor welke de aanvrage is gedaan, voldoende plaatsruimte beschikbaar is, daarvoor terecht op Onze besluiten van 19 Januari 1934, nº. 85, en van 27 October daaraanvolgend, S. 554, een beroep heeft gedaan; dat bij Ons eerstgenoemd besluit inzake de toepassing van art. 2 der bovenbedoelde Noodwet, in hooger beroep werd beslist, dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen aan het besluit van den raad der gemeente Rotterdam tot stichting van vier openbare lagere scholen terecht de vereischte goedkeuring had onthouden, omdat, nu gebleken was, dat op niet grooten afstand (1200 m) nog voldoende schoolruimte aanwezig was, niet gezegd kan worden, dat in de belangrijke verplaatsing van de bevolking in het betrokken stadsgedeelte aanleiding was gelegen om tot stichting van nieuwe scholen over te gaan; dat bij de andere beslissing van de Kroon nopens de toepassing van art. 3 der meergemelde Noodwet in de gemeente Breda is uitgemaakt, dat een beroep op de onderhavige uitzonderingsbepaling faalt, als voor het meerendeel der betreffende kinderen gelegenheid bestaat het voor hen gewenschte onderwijs te ontvangen op binnen ongeveer een kwartier afstands van hunne woningen gelegen scholen; dat de raad der gemeente Amsterdam den bovenomschreven cirkel waarbinnen naar zijne meening op bestaande gelijksoortige scholen het door den appellant ge-

wenschte onderwijs zou kunnen worden gegeven, met een straal van 2500 m heeft getrokken; dat deze maatstaf, als gevolg waarvan de kinderen — ook de vele jongere — vier malen per dag groote afstanden langs drukke en meestal gevaarlijke verkeerswegen in de groote stad zouden moeten afleggen, niet redelijk is; dat dit te meer klemt, nu gebleken is, dat de afstanden hemelsbreed zijn gemeten, zoodat zij in het algemeen in werkelijkheid veel grooter zullen zijn; dat, wat de beschikbare schoolruimte betreft, door den appellant is aangevoerd, dat er ten tijde van de indiening der aanvrage (25 September 1934) onder de 171 kinderen, voor welke ouderverklaringen werden overgelegd, zich 150 kinderen bevonden, welke, wijl zij den leeftijd van 7 jaren nog niet hadden bereikt, voor de eerste klasse der op te richten school bestemd waren; dat volgens een door het gemeentebestuur overgelegden staat, opgemaakt naar den toestand op 16 December 1935, in de eerste en tweede klassen van de zeven binnen den bovenbedoelden cirkel gelegen bestaande R.-K. meisjesscholen voor gewoon lager onderwijs in totaal niet meer dan respectievelijk 71 en 22 plaatsen beschikbaar waren; dat dus — ook als er rekening mede wordt gehouden, dat door het gemeentebestuur terecht het getal der op 25 September 1934 nog niet schoolgaande kinderen tot 112 is teruggebracht — niet kan worden voldaan aan den eisch, dat voor de kinderen plaatsruimte in de voor hen bestemde klassen van de laatstgenoemde scholen beschikbaar is; dat derhalve niet kan worden gezegd, dat op gelijksoortige bijzondere scholen, gelegen binnen redelijken afstand van de woningen der toekomstige leerlingen van de school, tot welker oprichting medewerking is gevraagd, gelegenheid tot het ontvangen van het voor die leerlingen gewenschte onderwijs bestaat, weshalve de raad zich voor het door hem terzake ingenomen standpunt ten onrechte op de hier boven aangehaalde beslissingen van de Kroon heeft beroepen; dat voorts in de buurt, waar de appellant de school wenscht te vestigen, zich wel vier openbare en twee Protestantsch-Christelijke scholen bevinden, doch nog geen enkele R.-K. school bestaat, zoodat, wijl een belangrijk deel van de bevolking dier buurt tot de R.-K. Kerk behoort, ook hierin eene gewichtige omstandigheid kan worden gezien, welke de oprichting van de begeerde school rechtvaardigt; dat op grond van een en ander moet worden aangenomen, dat de uitzonderingsbepaling van art. 3, 2e lid, der meergenoemde Noodwet van toepassing is en dus de aanvrage voldoet aan de in art. 73 der Lager-Onderwijswet 1920 gestelde eischen, zooals deze van 1 Juli 1933 tot 1 Januari 1937 gelden; dat op voorschreven gronden de beslissing van den raad niet kan worden gehandhaafd;

dat van dit besluit de raad van Amsterdam bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat Ged. Staten uit het feit, dat in Ons besluit van 19 Januari 1934, nº. 85, wordt gewaagd van een afstand van 1200 m en in Ons besluit van 27 October 1934, S. 554, van een kwartier afstands, de gevolgtrekking maken, dat een afstand van ± 1250 m ongeveer als het maximum is te beschouwen, dat bij eene beoordeeling van eene aanvraag als maatstaf mag worden aangelegd, althans dat dit maximum voor een stad zeker beneden de 2500 m ligt; dat deze gevolgtrekking uit Onze aangehaalde besluiten niet had mogen worden getrokken; dat integendeel had moeten worden aangenomen, dat, indien in de in Onze besluiten bedoelde gevallen de afstand grooter ware geweest dan respectievelijk 1200 m en een kwartier gaans, de beslissing niet anders zou hebben geluid; dat immers uit art. 2, tweede lid, *b* en art. 3, derde lid, van de wet van 4 Augustus 1933, S. 414, moet worden afgeleid, dat het de bedoeling van den wetgever is geweest, dat met afstandsbezwaren in het algemeen geen rekening wordt gehouden, indien de lengte van den af te leggen weg minder dan 5 km bedraagt; dat voor een stad dus zeker niet aan de redelijkheid wordt tekort gedaan, indien met het oog op de verkeersbezwaren daar het maximum op de helft van het in het algemeen geldende maximum wordt gesteld; dat trouwens het in acht nemen van een maatstaf van 2½ km in het onderhavige geval volstrekt nog niet de beteekenis had, dat bij niet-inwilliging van de aanvrage tal van kinderen, om een school van de gewenschte richting te bereiken, een afstand van ongeveer 2½ km zouden hebben af te leggen om die school te bezoeken; dat toch bij eene rationeele verdeeling van de kinderen uit R.-K. gezinnen, wonende in de stadsdeelen, gelegen in de nabijheid van den Schinkel, over de daar gevestigde R.-K. meisjesscholen, geen dezer kinderen een afstand van meer dan 1½ km heeft af te leggen; dat dit laatste duidelijk blijkt uit het bij het beroepschrift gevoegde overzicht van de bevolking der R.-K. meisjesscholen, gelegen binnen den hiervoren bedoelden cirkel, op 16 December 1935, in welk overzicht door de noodige verwijzingen is aangegeven, op welke wijze de bedoelde rationeele verdeeling kan worden tot stand gebracht; dat Ged. Staten verder ten onrechte aannemen, dat voor de 112 op 25 September 1934 nog niet schoolgaande kinderen, voor welke geldige verklaringen zijn overgelegd, op de zeven binnen den bovenbedoelden cirkel gelegen bestaande R.-K. meisjesscholen in de voor hen bestemde klassen geen voldoend aantal plaatsen beschikbaar is; dat Ged. Staten deze meening doen steunen op het feit, dat blijkens het hiervoren bedoelde overzicht, aangevende den toestand op 16 December 1935, is vermeld, dat in het eerste en tweede leerjaar 71 + 22 = 93 plaatsen beschikbaar waren, wat hun aanleiding geeft aan te nemen, dat voor 19 kinderen geen plaats beschikbaar zou zijn; dat Ged. Staten bij deze redeneering twee belangrijke omstandigheden, waarmede bij de beoordeeling rekening moet worden gehouden, geheel uit het oog hebben verloren en wel deze: 1º. dat de bedoelde 112 candidaten zooveel in leeftijd uiteenloopen, dat niet naar het aantal open plaatsen in twee, maar naar dat in drie leerjaren moet worden gekeken; en 2º. dat de bedoelde 112 kinderen niet zijn candidaten, die normaliter het aantal leerlingen van deze scholen komen vermeerderen, maar kinderen, wier aantal voor het overgroote deel geacht kan worden reeds in de opgegeven aantallen leerlingen der verschillende scholen begrepen te zijn; dat hij ter verduidelijking van het hierover onder 1º. medegedeelde er op wijst, dat

de opgegeven candidaten maximaal ongeveer 2½ jaar in leeftijd verschillen, waardoor zij in drie opeenvolgende leerjaren zullen moeten plaats nemen ; dat, indien op het aantal plaatsen in drie in plaats van in twee achtereenvolgende leerjaren was gelet, de conclusie heel anders zou zijn geweest, daar in drie leerjaren het aantal open plaatsen de 122 zeer ver overschrijdt ; dat hij, wat het onder 2°. bedoelde betreft, er op moet wijzen, dat de kinderen uit R.-K gezinnen, wonende in de Haarlemmermeerbuurt en omgeving, thans reeds op enkele uitzonderingsgevallen na, worden geplaatst op de R -K meisjesschool aan de Cornelis-Krusemanstraat 70 ; dat vrijwel het normale aantal kinderen uit die buurt dus geacht kan worden begrepen te zijn in het aantal, dat in het overzicht bij die school vermeld staat en dat het dus geheel foutief is die kinderen nogmaals te beschouwen als candidaten, waarvoor plaats beschikbaar moet worden gesteld; dat derhalve de meening van Ged. Staten „dat de raad zich niet op de hiervoren aangehaalde beslissingen had kunnen beroepen, omdat niet gezegd kon worden, dat op gelijksoortige bijzondere scholen, gelegen binnen redelijken afstand van de woningen der kinderen, gelegenheid tot het ontvangen van het voor die kinderen gewenschte onderwijs bestaat", in strijd moet worden geacht met de feiten ; dat voorts moeilijk valt in te zien, om welke reden het feit, dat in de buurt, waar het bestuur de school wenscht te vestigen, zich reeds vier openbare en twee Protestantsch Christelijke scholen bevinden en daar nog geen enkele R.-K. school bestaat, kan worden aangemerkt als een gewichtige omstandigheid, welke de oprichting van de begeerde school rechtvaardigt ; dat het hier toch immers niet gaat om de vraag, of het op zichzelf billijk of wenschelijk is, dat in een bepaald stadsdeel. waar ook een niet onbelangrijk aantal R.-K. gezinnen woont, naast scholen van andere richting, ook R.-K. scholen bestaan, maar uitsluitend om deze vraag, of geacht kan worden, dat in de onderwijsbehoeften van de kinderen uit die gezinnen reeds op voldoende wijze op niet te grooten afstand is gezorgd, een vraag, die naar zijn oordeel niet anders dan bevestigend kan worden beantwoord ;

O. dat krachtens het 2e lid van art. 3 der gewijzigde wet van 4 Augustus 1933, S. 414, onder het aantal leerlingen waarop de verklaring, bedoeld in het eerste lid van dit artikel, betrekking heeft, niet worden medegerekend leerlingen, die de door hen bezochte gelijksoortige bijzondere school zouden verlaten, doch voor wie in die school, in de voor hen bestemde klasse, plaatsruimte beschikbaar zoude blijven, tenzij aanzienlijke toeneming of belangrijke verplaatsing van de bevolking in eenig deel der gemeente of andere gewichtige omstandigheden tot de stichting aanleiding geven, in welke gevallen ook het bepaalde in het eerste lid geen toepassing vindt ;

dat met Ged. Staten moet worden aangenomen, dat het evenbedoelde uitzonderingsgeval hier aanwezig is ;

dat toch uit de ingewonnen ambtsberichten blijkt, dat er in de Schinkelbuurt aanzienlijke toeneming mede van de R.-K. bevolking heeft plaats gevonden, terwijl zich in die buurt geen enkele R.-K. school bevindt ;

dat de gemeenteraad weliswaar aanvoert, dat voor de kinderen, die op de te stichten school geplaatst zouden worden, voldoende plaatsruimte beschikbaar zou zijn op de R.-K. meisjesscholen voor gewoon lager onderwijs, gelegen binnen een cirkel met een straal van 2½ km, getrokken uit het Hoofddorpplein als middelpunt van dit stadsdeel, en dat bij eene rationeele verdeeling van de kinderen uit R.-K. gezinnen in de stadsdeelen, gelegen in de nabijheid van den Schinkel, over de bovenbedoelde R.-K. meisjesscholen voor geen dezer kinderen de afstand grooter dan 1½ km zou bedragen, doch dat, daargelaten of eene dergelijke verdeeling, waardoor de door de kinderen af te leggen afstanden tot redelijke zouden worden beperkt, practisch mogelijk is zonder de verschillen in milieu, waartoe de kinderen behooren, uit het oog te verliezen, allerminst is aangetoond, dat de bovenbedoelde scholen voor de meergemelde kinderen plaats zouden bieden ;

dat, ware dit anders, hier toch gewichtige omstandigheden tot de stichting van de bovengenoemde school aanleiding geven ;

dat immers uit de ingewonnen ambtsberichten blijkt, dat de door het gemeentebestuur bedoelde R.-K. scholen reeds zoo overbevolkt zijn, dat een groot gedeelte harer leerlingen is moeten worden ondergebracht in lokalen van openbare lagere scholen, welke daartoe door het gemeentebestuur ter beschikking van de schoolbesturen zijn gesteld ;

dat Wij met den Hoofdinspecteur van het Lager-Onderwijs in de 2e Hoofdinspectie van oordeel zijn, dat een dergelijke toestand, welke voor korten tijd door de noodzakelijkheid kan zijn geboden, in het belang van het onderwijs op den duur onwenschelijk moet worden geacht ;

dat Ged. Staten mitsdien terecht hebben beslist, dat de gevraagde medewerking door den raad alsnog behoort te worden verleend ;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920 en de gewijzigde wet van 4 Augustus 1933, S. 414 ;

Hebben goedgevonden en verstaan :

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

22 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39*bis*.)

De eisch, dat door de gemeente, waar de arme is verpleegd, in geen geval meer in rekening mag worden gebracht dan de kosten, die in eigen gemeente van den patiënt zouden zijn veroorzaakt, vindt geen steun in de wet. Evenmin is zulks het geval met de opvatting, dat de gemeente van het meer duurzaam verblijf de kosten slechts zou behoeven te dragen tot aan het tijdstip, waarop het vervoer van den patiënt zonder gevaar voor diens leven of gezondheid naar deze gemeente had kunnen zijn bewerkstelligd.

De vraag of en door wie verhaal zal kunnen worden uitgeoefend op de revenuën van den patiënt uit een verzekering moet door den bevoegden rechter, genoemd in art. 64, 2e lid worden beslist.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van de burgerlijke instelling van weldadigheid „Maatschappelijk Hulpbetoon" te Sliedrecht, tegen de beslissing van Ged. Staten van Zuid-Holland van 7/23 April 1936, B. nº. 1691 (4e afdeeling) G. S. nº. 416, inhoudende, dat de kosten van vervoer naar en verpleging in het gemeenteziekenhuis aan den Coolsingel te Rotterdam van Sijgje Koppelaar, welke laatste kosten door het bestuur van genoemd ziekenhuis worden opgegeven als bedragende f 6.— per dag, komen ten laste van de gemeente Sliedrecht;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Juli 1936, nº. 300;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Augustus 1936, nº. 7899, Afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 7 April 1936, B. nº. 1691 (4e afdeeling) G. S. nº. 416, ten verzoeke van de Commissie van Administratie van het Gemeenteziekenhuis aan den Coolsingel aldaar, hebben beslist, dat de kosten van vervoer van Sijgje Koppelaar naar en hare verpleging in het gemelde Gemeenteziekenhuis, welke laatste door de verzoekende partij worden opgegeven als bedragende f 6.— per dag, komen ten laste van de gemeente Sliedrecht;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat Sijgje Koppelaar, wonende te Sliedrecht, op 1 Augustus 1935 ten gevolge van een haar op dien datum te Rotterdam overkomen ongeval met spoed in het Gemeenteziekenhuis aan den Coolsingel te Rotterdam is opgenomen; dat het Gemeenteziekenhuis aan den Coolsingel te Rotterdam is eene burgerlijke instelling van weldadigheid, die als zoodanig vermeld staat op de lijst, bedoeld in art. 3 der Armenwet, voor de gemeente Rotterdam; dat mitsdien het bestuur van dat ziekenhuis bevoegd is de procedure van art. 39*bis* der Armenwet aanhangig te maken, indien het daar bedoelde geval zich voordoet; dat van de zijde van Sliedrecht niet wordt ontkend en mitsdien als vaststaande mag worden aangenomen, dat men hier te doen heeft met een arme, die ten tijde van de opneming in het ziekenhuis hoofdverblijf had in de gemeente Sliedrecht en dat de opneming in het ziekenhuis niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van de arme kon worden uitgesteld; dat derhalve art. 39*bis* der Armenwet in deze voor toepassing vatbaar is;

dat van deze beslissing het bestuur van de burgerlijke instelling „Maatschappelijk Hulpbetoon", te Sliedrecht, bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het zich met de uitspraak van Ged. Staten niet kan vereenigen en zeker niet, wat het bedrag der kosten à f 6.— per dag betreft;

dat hij zich veroorlooft het volgende hieromtrent aan te voeren; dat op dit geval van toepassing is art. 39*bis* der Armenwet, waaromtrent Onze Minister van Binnenlandsche Zaken bij zijn in afschrift bijgevoegde circulaire van 18 Juli 1935 nadere commentaar voor de toepassing daarvan heeft gegeven en welke circulaire voor dit geval gelezen moet worden als volgt: „Het spreekt vanzelf, dat de gemeente Rotterdam, ook al mag zij verwachten, dat de kosten zullen komen ten laste van de gemeente Sliedrecht, de verpleging met gepaste zuinigheid zal moeten doen geschieden en de gemeente Sliedrecht niet op hoogere kosten zal mogen brengen, dan wanneer de verpleging voor eigen rekening zou geschieden; de gemeente Rotterdam zal derhalve met de belangen van de gemeente Sliedrecht ten volle rekening moeten houden"; dat door hem appellant, getracht is de patiënte onmiddellijk na het ongeval naar het ziekenhuis te Sliedrecht te doen vervoeren; dat dit vervoer door het ziekenhuis aan den Coolsingel te Rotterdam per gewone personen-auto mogelijk werd geacht; dat daarop een dergelijke auto van Sliedrecht naar Rotterdam voor dit doel werd gezonden; dat echter bij aankomst bij het ziekenhuis aan den Coolsingel het vervoer van de patiënte niet werd toegestaan; dat hierdoor voor hem reeds een schade is ontstaan van f 5.—; dat de kosten van verpleging in het ziekenhuis te Sliedrecht bedragen volgens de exploitatierekening van deze inrichting over 1935 een bedrag van f 2.90 per dag, geneeskundige behandeling inbegrepen; dat hieruit blijkt, dat met gepaste zuinigheid met deze kosten kan worden volstaan en eene uitstekende verpleging mogelijk is, onder gelijke omstandigheden; dat de patiënte was verzekerd bij de plaatselijke vereeniging „Ziekenhuishulp" tegen de kosten van verpleging in een ziekenhuis en wel zoodanig, dat voor operatie zou zijn uitbetaald geworden maximaal 50 verpleegdagen à f 2.50 en de kosten van chirurgische behandeling tot een maximum van f 75.—; dat het onderwerpelijke geval zeer waarschijnlijk zou zijn te rangschikken geweest onder operatie, maar, wanneer dit niet het geval was geweest, de uitkeering van de verzekering toch in ieder geval f 38.— zou hebben bedragen; dat de Commissie van Administratie over de Gemeenteziekenhuizen te Rotterdam dus in de eerste plaats had moeten aanspreken de vereeniging „Ziekenhuishulp" en de uitkeeringen hiervan in mindering had moeten brengen van de kosten; dat overigens de Commissie, gelet op de vorengenoemde ministerieele circulaire, niet meer in rekening mag brengen, dan de werkelijke kosten der verpleging, welke uit eene exploitatierekening zullen behooren te worden aangetoond en niet, zooals nu, willekeurig op een bepaald bedrag van f 6.— per dag mogen worden vastgesteld, terwijl overigens de in rekening gebrachte kosten de verpleegkosten van het ziekenhuis te Sliedrecht in geen geval zullen mogen overschrijden, omdat met gepaste zuinigheid met f 2.90 per dag kan worden volstaan; weshalve de appellant heeft verzocht met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten te bepalen, 1e. dat de onderwerpelijke kosten van vervoer en verpleging komen ten laste van de gemeente Sliedrecht, 2e. dat deze kosten zullen worden afgeleid uit de exploitatierekening over het jaar 1935 van het betrokken ziekenhuis te Rotterdam, 3e. dat in geen geval meer in rekening mag worden gebracht dan de kosten, die in de eigen gemeente van de patiënte zouden zijn veroorzaakt, zijnde f 2.90 per dag, en 4e. dat de revenuën, uit de verzekering bij „Ziekenhuishulp" voortvloeiende, komen ten bate van Maatschappelijk Hulpbetoon te Sliedrecht;

dat voorts de appellant zijn beroepschrift nog nader heeft aangevuld met het navolgende: dat op 13 Mei 1936 door hem is ontvangen de rekening op het voormelde geval betrekking hebbende; dat hieruit blijkt, dat Sijgje Koppelaar gedurende niet minder dan 159 dagen te Rotterdam werd verpleegd; dat deze verpleging betrof beenbreuk en eenige ontvellingen; dat niet aangenomen kan worden, dat gedurende ruim vijf maanden het vervoer naar Sliedrecht, alwaar een uitstekend ziekenhuis van het Groene Kruis bestaat, onmogelijk zou zijn geweest, zoodat moet worden aangenomen, dat de patiënte te lang in Rotterdam ter verpleging in het ziekenhuis aan den Coolsingel is verbleven; dat hij, appellant, gedurende al dien tijd niet in de gelegenheid is gesteld eenige zeggenschap uit te oefenen; dat hierdoor niet is gehandeld overeenkomstig de circulaire van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken dd. 18 Juli 1935, nº. 52261, afdeeling A., gericht aan Heeren Ged. Staten der onderscheidene provincies, waarin duidelijk tot uiting komt, dat de verpleging te Rotterdam niet langer had mogen worden voortgezet dan tot het oogenblik, waarop vervoer naar Sliedrecht mogelijk was; dat hij, appellant, mitsdien mede verzoekt te bepalen, dat een onpartijdig onderzoek zal worden ingesteld omtrent de vraag, of Sijgje Koppelaar eerder uit het ziekenhuis te Rotterdam had kunnen worden ontslagen en, zoo ja, tot hoeveel dagen haar verblijf aldaar had kunnen en dus moeten worden beperkt;

O. dat art. 39*bis*, 3e lid, der Armenwet bepaalt, dat door Ged. Staten of door Ons bij een met redenen omkleed besluit kan worden beslist, dat de kosten van vervoer naar en de verpleging in eene ziekeninrichting komen ten laste van de gemeente, waar de verpleegde vóór de opneming in de ziekeninrichting meer duurzaam verblijf heeft gehad en dat eene beslissing in dezen zin slechts kan worden genomen, indien de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kon worden uitgesteld;

dat in het onderhavige geval Ged. Staten terecht aan de hiervoren bedoelde bepaling toepassing hebben gegeven door te beslissen, dat de onderwerpelijke kosten van vervoer en verpleging komen ten laste van de gemeente Sliedrecht, nu niet is betwist, dat Sijgje Koppelaar voornoemd ten tijde van de opneming in het Gemeenteziekenhuis aan den Coolsingel te Rotterdam hoofdverblijf had in de gemeente Sliedrecht en hare opneming in dit ziekenhuis niet zonder gevaar voor haar leven of hare gezondheid kon worden uitgesteld;

dat, al behoort bij de toepassing van art. 39*bis* der Armenwet ten aanzien van de verpleging in het belang van de gemeente, te wier laste deze komt, de noodige soberheid te worden betracht, de eisch, dat in geen geval meer in rekening mag worden gebracht dan de kosten, die in eigen gemeente van de patiënte zouden zijn veroorzaakt, geen steun vindt in de wet;

dat de wet evenmin steun levert voor de opvatting, dat de gemeente van het meer duurzaam verblijf de kosten slechts zou behoeven te dragen tot aan het tijdstip, waarop het vervoer van den patiënt zonder gevaar voor diens leven of gezondheid naar deze gemeente had kunnen zijn bewerkstelligd;

dat weliswaar de toepassing van art. 39*bis* afhankelijk is van de omstandigheid, dat de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kan worden uitgesteld, doch dat hieruit niet volgt, dat de verpleging in de ziekeninrichting ten laste van de gemeente van meer duurzaam verblijf slechts zou mogen worden voortgezet, zoolang het gevaar voor het leven of de gezondheid van den patiënt zich tegen diens vervoer naar de bedoelde gemeente zou verzetten, al moge in voorkomende gevallen onderling overleg tot nadere voorziening omtrent de verdere verpleging kunnen leiden;

dat ten slotte de vraag, of en door wie verhaal zal kunnen worden uitgeoefend op de revenuën van de patiënte uit de verzekering bij de plaatselijke vereeniging „Ziekenhuishulp" niet te Onzer kennisneming staat, doch door den bevoegden rechter, genoemd in art. 64, 2e lid, der Armenwet behoort te worden beslist;

Gezien de genoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Ons onbevoegd te verklaren van het door den appellant sub 4e gedane verzoek kennis te nemen, en voor het overige het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

---

22 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet Art. 40.)

Er bestaat aanleiding tot toepassing van art. 40 2e lid, waar B. en W. van M. de kosten van verhuizing van het armlastig gezin naar R. uit de gemeentekas hebben betaald, en zulks is geschied niet op verzoek van den armlastige zelf, doch op verzoek van den eigenaar van het door het gezin bewoonde huis, die er belang bij had, dat dit huis door het gezin zou worden ontruimd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin Hendrik Kramer;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Juli 1936, nº. 306;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 14 Augustus 1936, nº. 8299, Afdeeling Armwezen;

O. dat omstreeks 1 Juli 1935 zich in de gemeente Roden, komende uit de gemeente Marum, het gezin van Hendrik Kramer vestigde, bestaande uit de vrouw, 4 minderjarige kinderen en de moeder van den man, terwijl deze laatste, toen het gezin nog te Marum vertoefde, in arrest was gesteld wegens een door hem begaan strafbaar feit;

dat burgemeester en wethouders van Roden goede redenen meenen te hebben om te vermoeden, dat tot de komst van het gezin Kramer in hunne gemeente invloed van burgemeester en wethouders van Marum heeft medegewerkt, aanvoerende, dat zulks blijkt uit de, ten overstaan van den burgemeester van hunne gemeente afgelegde verklaringen van de vrouw van

Kramer en van haar vader; dat burgemeester en wethouders van Marum wel de juistheid van deze verklaringen ontkennen, doch dat, aangezien de afzonderlijk afgelegde verklaringen van de vrouw van Kramer en haar vader, behoudens een enkele kleinigheid van ondergeschikt belang, ten aanzien van de feitelijkheden met elkander overeenstemmen en deze personen niet het minste belang hebben bij den afloop van deze aangelegenheid, zij, ondanks ontkenning van de feiten door burgemeester en wethouders van Marum, in de afgelegde verklaringen voldoende redenen meenen te mogen vinden voor het vermoeden van art. 40 der Armenwet; dat burgemeester en wethouders van Marum zich nog hebben beroepen op Ons besluit van 15 Januari 1927, waarbij is beslist, dat eventueele ondersteuning, nadat het vertrek uit de gemeente reeds vaststaat, geen aanleiding zal kunnen geven tot toepassing van art. 40 der Armenwet; dat huns inziens het beroep op Ons besluit in casu misplaatst is; dat immers, nadat Kramer in arrest gesteld was, zijn vrouw de vóórdien door hem gehuurde woning niet wilde betrekken, in verband met haar onverwachts ontstane armlastigheid; dat zij derhalve niet de door haar man aangegane overeenkomst wilde uitvoeren; dat buiten beschouwing kan blijven, welke civielrechtelijke consequenties dit voor haar of haar man had; dat zeker is, dat het vertrek van het gezin uit Marum, op het oogenblik, dat onderstand werd verstrekt, niet vaststond; dat uit de geheele houding van burgemeester en wethouders van Marum gedurende de „onderhandelingen" over dit vertrek afdoende blijkt, dat dit college toen nog niet zijn thans ten aanzien van dit vertrek ingenomen standpunt was toegedaan;

dat burgemeester en wethouders van Marum daartegen aanvoeren, dat het gezin van Hendrik Kramer, waarover de gerezen kwestie loopt, tot 1 Juli 1935 in deze gemeente gewoond heeft in een afzonderlijk gedeelte van de te Marum staande woning van H. van der Velde; dat, daar de laatstgenoemde persoon het door het gezin Kramer bewoonde gedeelte van zijn huis zelf wenschte te bewonen, aan Kramer de huur is opgezegd, zoodat deze naar een andere woning moest omzien; dat dit ook is gebeurd, gezien het feit, dat ter gelegenheid van een onderhoud met den burgemeester op 11 Juni 1935 Kramer verklaarde van Notaris Boswijk te Roden bericht te hebben ontvangen, dat hem te Roderwolde een woning gegund was (d. w. z. in huur) en hij dus met zijn gezin naar Roden ging vertrekken; dat echter de huurtijd der woning te Marum reeds lang was verstreken, waarom de verhuurder Van der Velde voortdurend aandrong op ontruiming dier woning en zelfs met uitzetting dreigde, hetgeen huns inziens zeer begrijpelijk is te achten; dat, toen Kramer daarna d. w. z. na het huren der woning te Roderwolde, wegens het plegen van een strafbaar feit werd aangehouden en ingesloten, de verhuurder de gelegenheid blijkbaar heeft aangegrepen, om de woning ontruimd te krijgen, blijkbaar in volkomen overeenstemming en met goedvinden van vrouw Kramer; dat de verhuurder zich ten minste bij hun college vervoegde met de mededeeling, dat vrouw Kramer naar de te Roderwolde gehuurde woning wenschte te verstrekken, en dat hij beloofd had voor de overbrenging te willen zorgdragen; dat echter deze overbrenging kosten moest medebrengen, welke hij dan gaarne van de gemeente zou terug ontvangen, aangezien hijzelf daartoe niet in staat was; dat, ofschoon hun college daartegen moeilijk bezwaar kon maken, gelet ook op de omstandigheid, dat ingeval van uitzetting uit de woning het gemeentebestuur voor een groote moeilijkheid zou komen te staan, op het verzoek van den verhuurder toch niet direct werd ingegaan, ten einde eerst het gevoelen van vrouw Kramer te hooren; dat de laatstgenoemde in de vergadering van hun college eenige onverschilligheid aan den dag legde; dat uit het onderhoud evenwel bleek, dat zij wel van plan was naar Roden te vertrekken, doch in elk geval iets mee moest hebben om de eerste dagen niet met leege handen te staan; dat in dit verband een bedrag van f 25.— is genoemd, waarvan sprake is in het rapport, gevoegd bij het schrijven d.d. 13 December 1935, van het gemeentebestuur van Roden; dat, toen de vrouw blijk gaf er een handeltje van te willen maken, waaruit de gevolgtrekking werd gemaakt, dat vrouw Kramer en de verhuurder wellicht „onder één hoedje speelden", niet verder met haar is gesproken, doch de verhuurder nog eens is gehoord, die zijn verzoek om tegemoetkoming handhaafde; dat, hoewel hun college, met de bepaling van art. 40 der Armenwet voor oogen, eenigszins huiverig tegenover inwilliging van het verzoek stond, zij bij nadere beschouwing daarin toch geen bezwaren zagen, daar de aan hun college verzochte medewerking louter bestond in het formeeren van een normalen toestand, zulks na overleg en met goedvinden van het betrokken gezin; dat toch zeer zeker als een abnormale toestand kon worden aangemerkt, dat het gezin tegen den wil van den eigenaar zou blijven wonen in een in de gemeente Marum staande woning, terwijl in een andere gemeente voor dit gezin een woning gereed stond; dat het weigeren van de door den verhuurder en door vrouw Kramer eveneens gewilde medewerking gelijk zoude staan met het medewerken tot handhaving van dien abnormalen toestand; dat mitsdien ten slotte, nadat de verhuurder tweemaal terug is geweest om eenige kleinigheden uit den weg te ruimen, aan Van der Velde is toegezegd, dat het gemeentebestuur hem de te maken kosten zou vergoeden, hetgeen huns inziens de eenige juiste manier was om aan beider verlangen tegemoet te komen, daar, zooals gezegd, de verhuurder Van der Velde niet in staat was die kosten te dragen; dat blijkens latere verrekening uit de gemeentekas een totaal-bedrag van f 52.70 is betaald, terwijl bovendien 2 dekens zijn verstrekt geworden; dat de vraag mag worden gesteld, wat de gevolgen zouden zijn geweest, indien hunnerzijds ware geweigerd de verzochte maatregelen te nemen en mitsdien de huurder tot uitzetting zoude zijn overgegaan, ongetwijfeld deze, dat dan ook overbrenging naar de woning te Roderwolde zou hebben plaats gehad; dat immers door te Roderwolde een woning te huren, door den betrokkene uitdrukkelijk de wil is te kennen gegeven, dat hij naar die gemeente wenschte te vertrekken; dat door de huurovereenkomst met die gemeente een band is gelegd, hetgeen huns inziens toch

moeilijk valt te ontkennen; dat, doordat de overbrenging in onderling overleg en met onderling goedvinden heeft plaats gehad, vele onaangenaamheden zijn voorkomen kunnen worden;

O. dat vaststaat, dat burgemeester en wethouders van Marum de kosten van de verhuizing van het gezin Kramer naar de gemeente Roden uit de gemeentekas hebben betaald;

dat, daargelaten de vraag, of vrouw Kramer na de arrestatie van haar man nog voornemens was het door dezen gehuurde huis in de gemeente Roden te betrekken, uit de stukken in ieder geval blijkt, dat de evenbedoelde ondersteuning niet is verstrekt op verzoek van vrouw Kramer, doch op verzoek van den eigenaar van het door het gezin Kramer bewoonde huis, die er belang bij had, dat dit huis door het meergenoemde gezin zou worden ontruimd;

dat in dit verband ook aandacht verdient het feit, dat vrouw Kramer zich niet uit eigen beweging tot burgemeester en wethouders van Marum heeft gewend, doch door dit college, naar aanleiding van het verzoek van den eerder genoemden huiseigenaar, op het gemeentehuis is ontboden;

dat er onder deze omstandigheden moet worden geoordeeld, dat de invloed, door burgemeester en wethouders van Marum op de komst van het gezin Kramer te Roden uitgeoefend, zoodanig is geweest, dat er aanleiding bestaat voor toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat de kosten van ondersteuning door of vanwege de gemeente Roden van 1 Juli 1935 af voor ten hoogste één jaar komen ten laste van de gemeente Marum.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

25 *Augustus* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Wet Openbare Vervoermiddelen Art. 2.)

De ondernemer behoort niet van overheidswege te worden belemmerd door te groote beperking van het aantal ritten.

Het in de wet neergelegde vergunningsstelsel behoort niet te worden gebezigd als middel om voorschriften betreffend maximum-snelheid te stellen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de N. V. Damster-Auto-Maatschappij, te Appingedam, tegen de beschikking van Ged. Staten van Groningen van 21 November 1935, Letter D.D., 1e afdeeling voor zoover daarbij afwijzend is beschikt op het verzoek van de N. V. Damster-Auto-Maatschappij, voornoemd, om de aan haar verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst tusschen Appingedam en Groningen te wijzigen in dien zin, dat het aantal ritten, dat per dag mag worden gereden, wordt uitgebreid tot 22 en voorzoover de aan de vergunning verbonden voorwaarde van een maximum-snelheid niet, zooals is verzocht, is vervallen, maar deze snelheid tot 50 km per uur is verhoogd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 22 Juli 1936, n°. 298;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 20 Augustus 1936, n°. 493, Afdeeling Vervoer- en Mijnwezen;

O. dat, nadat de N. V. Damster-Auto-Maatschappij, te Appingedam, aan Ged. Staten van Groningen had verzocht hun besluit van 19 Mei 1927, letter J, 1e afdeeling, zooals dit is gewijzigd bij hun, bij Ons besluit van 21 Januari 1931, n°. 5, gewijzigde besluit van 26 Juni 1930, letter J. J. 1e afdeeling, voor zoover haar daarbij tot wederopzeggens toe vergunning is verleend tot het in werking houden van een dagelijkschen autobusdienst op het traject Appingedam-Delfzijl-Farmsum naar Groningen langs den Rijksweg vice versa met als begin en eindpunt Appingedam, onder bepaling, dat die dienst per dag ten minste zes maal en ten hoogste veertien maal vice-versa wordt onderhouden en dat bovendien het traject Appingedam—Groningen dagelijks tweemaal vice-versa wordt gereden, nader te wijzigen in dier voege, dat haar wordt toegestaan den dienst dagelijks ten minste zes maal en ten hoogste een onbepaald aantal malen te rijden of dat, mocht daartegen bezwaar bestaan, haar wordt toegestaan het traject Appingedam—Delfzijl—Groningen ten minste zes maal en ten hoogste twee en twintig maal per dag te rijden, dat in de vergunning wordt bepaald, dat gedeelten van het traject, waarover de dienst wordt uitgeoefend, mogen worden gereden en dat de aan de vergunning verbonden voorwaarde, dat de snelheid, waarmede wordt gereden, niet grooter is dan 40 km per uur, vervalt, Ged. Staten bij hun besluit van 21 November 1935, letter D.D. 1e afdeeling (Provinciaal Blad n°. 56), 1e. hun voormeld besluit van 19 Mei 1927, letter J, 1e afdeeling, zooals dit in voege vermeld is gewijzigd, nader hebben gewijzigd in dier voege, dat in de daaraan verbonden voorwaarde, luidende: „dat de snelheid, waarmede wordt gereden, niet grooter is dan 40 km", het getal „40" wordt vervangen door „50", 2e. het verzoek voor het overige hebben afgewezen;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat van Delfzijl naar Groningen vice versa per trein op werkdagen 17 maal — en op Zon- en feestdagen 14 maal en per autobus dagelijks 14 maal kan worden gereisd en op Dinsdagen nog eenmaal extra per trein, dat van Appingedam naar Groningen vice versa op werkdagen 9 treinritten en 18 autobusritten en op Zon- en feestdagen 7 treinritten en 18 autobusritten worden gereden, zoomede op Dinsdagen nog een treinrit extra en op werkdagen nog een autobusrit extra naar Groningen, dat de bewoners van de streek gelegen tusschen Appingedam en Garrelsweer dagelijks 16 maal en degenen, wonende in de streek gelegen tusschen Garrelsweer en Groningen, op werk- en feestdagen 22 maal en op Zondagen 18 maal per autobus Groningen kunnen bereiken en van daar naar hunne woonplaatsen kunnen terugkeeren; dat hun college van gevoelen is, dat de trein- en autobusdiensten, welke door de ondernemers, die de bedoelde ritten rijden, worden uitgeoefend, ruimschoots kunnen voorzien in het verkeer van en met degenen, wonende aan en in de

nabijheid van het traject Appingedam—Delfzijl—Farmsum—Groningen, waarover verzoekster haar onderhavigen dienst onderhoudt; dat derhalve vermeerdering van het aantal verbindingen moet worden geacht oneconomisch te zijn en in te gaan tegen de algemeene verkeersbelangen, weshalve het verzoek, voor zooveel dit betreft wijziging te brengen in het aantal diensten, niet voor inwilliging in aanmerking kan komen; dat hun college voorts van gevoelen is, dat, wordt over de wegen, waarover de verzoekster haar autobusdiensten uitoefent, met autobussen met een grootere snelheid dan van 50 km per uur gereden, de veiligheid van de inzittenden dier bussen, met het oog op de routes, welke met de bussen worden gevolgd, namelijk gedeeltelijk langs water en langs smalle wegen, in gevaar wordt gebracht; dat in het algemeen verkeersbelang, hetwelk de onderneming dient, mitsdien geen grootere snelheid dan 50 km per uur kan worden toegelaten;

dat van dit besluit de N. V. Damster-Auto-Maatschappij bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij, wat de maximum-snelheid betreft, zich beroept op Ons besluit van 24 Juni 1935, n°. 24, waarbij in overeenstemming met het advies van den Inspecteur-Generaal der Spoor- en Tramwegen is bepaald, „dat de veiligheid van het verkeer in deze niet eischt eene bepaling inzake maximum-snelheid voor de autobussen in de voorwaarden der vergunning op te nemen; dat het in de wet neergelegd vergunningsstelsel in het algemeen niet behoort te worden gebezigd als middel om voorschriften als hier gegeven te stellen"; dat zij derhalve de bevestiging van deze principieële uitspraak verwacht, zoodat de snelheidsvoorwaarde wordt geschrapt; dat, wat de weigering van het maximum aantal ritten per dag aangaat, Gedeputeerde Staten over het bezwaar, dat nu steeds meerdere malen per dag met volgautobussen moet worden gereden, veel te gemakkelijk zijn heengestapt; dat de afwijzing vooral is gebaseerd op de vergelijking met de spoorwegdienstregeling, welke niet opgaat, wijl de aan den weg wonende reizigers van de spoorwegdiensten geen gebruik kunnen maken; dat ook een vergelijking met den spoorwegdienst niet opgaat, omdat zij een zoogenaamde „rotarie"-dienstregeling heeft ingevoerd (regelmatige uurdienst), waarbij de dienst geheel los staat van de spoorwegtijden; dat in elk geval reeds door de Kroon in principe de toelaatbaarheid van de vergunning is toegegeven en het dan niet moet voorkomen dat Ged. Staten den ondernemer verhinderen de vergunning behoorlijk te exploiteeren en het reizigersvervoer naar behooren te verwerken; dat zulks vooral ook in strijd is met de nieuwe opvatting, dat de autobusdienstondernemers ook vervoersplicht hebben; dat op deze zaak van toepassing is hetgeen is beslist bij Ons Besluit van 7 Juni 1935, n°. 49, ten opzichte van de Naaml. Venn. G A D O, te Hoogezand; weshalve zij heeft verzocht, met vernietiging van de bestreden beslissing van Ged. Staten, het maximum aantal ritten per dag alsnog op 22 te stellen en de snelheidsbepaling alsnog in de vergunningsvoorwaarden te schrappen;

O. dat de N. V. Damster Auto-Maatschappij aan Ged. Staten in de eerste plaats heeft verzocht de bepaling van het maximum aantal ritten in de vergunning te doen vervallen, subsidiair het maximum aantal ritten, krachtens de bestaande vergunning op 14 bepaald, op 22 vast te stellen;

dat de appellante haar primair verzoek in beroep niet heeft gehandhaafd, zoodat thans slechts omtrent het subsidiaire verzoek een beslissing behoort te worden genomen;

O. dienaangaande, dat aan een ondernemer, aan wien ingevolge de Wet Openbare Vervoermiddelen vergunning is verleend, de noodige vrijheid van beweging behoort te worden gelaten, ten einde zich aan de wisselende behoefte van het verkeer aan te passen;

dat zulks niet van overheidswege behoort te worden belemmerd door het aantal ritten, bij de vergunning toegestaan, te zeer te beperken;

dat weliswaar bijzondere omstandigheden zich tegen een meer frequenten dienst kunnen verzetten, doch dat van zoodanige omstandigheden hier niet is gebleken;

dat in het bijzonder het spoorwegbelang eene beperkte dienstregeling, als in de bestaande vergunning is vastgelegd, niet dringend vordert, vermits de hierbedoelde autobusdienst aan het locale verkeer tusschen de langs en nabij den Rijksweg Delfzijl—Groningen gelegen plaatsen zijn beteekenis ontleent, in welk verkeer de spoorwegdienst niet voorziet;

dat onder deze omstandigheden geen voldoende aanleiding bestaat de inwilliging van het onderwerpelijke verzoek van de hand te wijzen, te minder, nu, blijkens de stukken, ten einde het reizigersvervoer naar behooren te verwerken, door de appellante van volgbussen moet worden gebruik gemaakt;

O. dat de appellante in de tweede plaats in beroep heeft verzocht de bepaling van de maximumsnelheid in de vergunning te schrappen;

O. dienaangaande, dat met den Inspecteur-Generaal der Spoor- en Tramwegen moet worden aangenomen, dat de veiligheid van het verkeer in deze de vastlegging in de vergunning van zoodanige maximumsnelheid niet eischt;

dat zulks in bijzondere gevallen wellicht aanbeveling kan verdienen, doch dat het in de wet neergelegd vergunningsstelsel in het algemeen niet behoort te worden gebezigd als middel om voorschriften als hier gegeven te stellen;

Gezien de Wet Openbare Vervoermiddelen;

Hebben goedgevonden en verstaan;

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Groningen van 21 November 1935, letter D.D., 1e afdeeling (Provinciaal Blad N°. 56) de bij besluit van Ged. Staten van Groningen van 19 Mei 1927, letter J., 1e afdeeling, zooals dit later is gewijzigd, aan de N. V. Damster-Auto-Maatschappij, te Appingedam, verleende vergunning tot het in werking houden van een autobusdienst Appingedam-Delfzijl-Farmsum-Groningen langs den Rijksstraatweg vice versa te wijzigen in dier voege:

dat daarin 1°. het maximum aantal diensten (ritten) wordt bepaald op twee en twintig, en 2°. de maximumsnelheid komt te vervallen.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

28 *Augustus* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Onteig.wet artt. 40, 50; Mijnwet 1810 art. 44.)

De grief, dat aan den onteigende ten onrechte is onthouden vergoeding voor het verloren gaan van een bestaand recht, is onjuist, daar art. 44 der Mijnwet den eigenaar van eenig binnen het concessieveld liggend terrein slechts, indien dat terrein door de mijn is geoccupeerd — wat ten deze niet het geval is — recht op vergoeding der dubbele waarde geeft, zonder dat hem eenige aanspraak om te worden geoccupeerd wordt toegekend. Indien al van eenig servituut sprake zou kunnen zijn, zou dat zijn ten bate van de mijn en ten laste van den te onteigenen grond, zoodat ook reeds hierom van toepassing van art. 44 Onteigeningswet geen sprake kan zijn.

Het recht van de onteigende partij, welke zij aan de beweerde vervuiling van de beek zou kunnen ontleenen, gaat door de onteigening niet te niet, zoodat haar uit dien hoofde in het onteigeningsgeding geen schadevergoeding toekomt.

De klacht, dat geen vergoeding voor rooischade is toegekend, moet reeds afstuiten op de feitelijke beslissing der Rechtbank, dat de boomen, welke op het onteigende terrein hebben gestaan, kaprijp waren, hetgeen medebrengt, dat van rooischade geen sprake kan zijn.

De Rechtbank heeft, uit overweging, dat de geheele schadevergoeding f 663.25 bedraagt, terwijl f 550 was aangeboden, een deel der kosten ten laste van eischers in cassatie (onteigende partij) gebracht. Tegen deze beslissing wordt in cassatie te vergeefs opgekomen, daar de Rechtb. aan art. 50 Onteigeningswet, zooals dit luidt sedert de wet van 5 Juli 1920, de bevoegdheid tot gedeeltelijke compensatie ontleent.

1. M. E. Thewissen, weduwe P. H. Hazen, wonende te Heerlerheide, gemeente Heerlen, c.s., eischers tot cassatie van een vonnis der Arr.-Rechtbank te Maastricht den 9den Juli 1936 tusschen partijen gewezen, advocaat Jkvr. Mr. Marie J. E. B. Alting von Geusau, advocaat bij den H. R., gepleit door Mr. F. Tripels;

tegen:

1. de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Limb. Steenkolenmijnen, genaamd „Oranje Nassaumijnen", gevestigd en kantoorhoudende te Heerlen, verweerster in cassatie, advocaat Mr. F. M. Westerouen van Meeteren, gepleit door Mr. R. van Oppen;
2. de echtelieden F. H. Leers en M. E. Hazen, samen wonende te Heerlerheide, gemeente Heerlen, Kool-Koelenweg 12, de man voorzooveel noodig in eigen naam en tevens tot bijstand en machtiging zijner echtgenoote, mede-verweerders in cassatie, advocaat Mr. L. J. van Gelein Vitringa.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Tegen het bestreden vonnis, waarbij ten behoeve van de N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Limburgsche Steenkolenmijnen, genaamd Oranje Nassaumijnen, de onteigening is uitgesproken van een perceel hooiland, zijn de volgende middelen aangevoerd:

I. S. en v. t. der artt. 625 en 626 B. W., art. 152 Grondwet, i. v. m. artt. 1, 4, 37, 40, 41, 44, 47 der wet van 28 Augustus 1851, S. 125, regelende de onteigening ten algemeenen nutte (zooals die wet nader is gewijzigd en aangevuld), jis artt. 6, 42, 51, 43, 44 du Loi du 21 avril 1810 concernant les mines, les minières et les carrières (Bulletin des Lois no 285), art. 48 Rv., op grond:

1. dat onteigening is de overheidsdaad, waarbij in het algemeen belang door dwang, hetzij de geheele eigendom, hetzij een of meer eigendomsbevoegdheden voor den rechthebbende verloren gaan tegen schadeloosstelling;

2. dat het individueele eigendomsrecht geen aanspraak op meerdere bescherming heeft dan zijn rechtsgrond eischt n.l. dengene die de voorwaarden voor het ontstaan van nieuwe waarden tot stand brengt in het genot dier waarden te stellen en hiermede de grens van het eigendomsrecht en tevens de rechtsgrond der onteigening is gegeven, en dat ook de bevoegdheden ontleend aan de Mijnwet van 1810 in dit kader passen;

3. dat de perceelen en perceelsgedeelten gelegen zijnde binnen den perimeter van het concessieveld van verweerster in cassatie vallen onder het servituut van occupatie als bedoeld in de artt. 43 en 44 Mijnwet van 1810, ingevolge waarvan nooit minder mag worden toegekend dan de dubbele waarde van de perceelen en perceelsgedeelten vóór de exploitatie der mijn;

4. dat door de concessie de mijn-exploitant de verplichting bij voorbaat aanvaardt de door hem te verkrijgen terreinen te vergoeden tegen de dubbele waarde;

5. dat conform arrest H. R. dd. 19 Nov. 1906 W. n°. 8459 naar art. 37 Onteigeningswet bij het eindvonnis in onteigeningszaken uitspraak te doen is omtrent de schadeloosstelling uit te keeren voor hetgeen art. 152 Grondwet noemt de ontheffing uit den eigendom en daaronder is te verstaan de volledige vergoeding van alle schaden die de eigenaar door en tengevolge van het verlies van zijn recht lijdt;

6. dat art. 625 B. W. bepaalt wat eigendom is en daarvan geen gebruik in strijd met de wetten gemaakt kan worden terwijl art. 626 B. W. bepaalt, wat eigendom van den grond bevat, behoudens de wijzigingen uit de wetten en verordeningen van politie op het stuk der mijnen;

7. dat wanneer mocht aan te nemen zijn dat in de Onteigeningswet niet nader de vordering omtrent de dubbele waarde wordt vastgesteld, zulks getoetst moet worden aan de regelen van het B. W. en de mijnwetgeving (in casu mijnwet 1810);

8. dat duidelijk blijkt uit de Onteigeningswet 's wetgevers wil dat vergoeding verschuldigd zal zijn enkel en alleen, omdat een bestaand recht verloren gaat;

9. dat alle terreinen gelegen in het concessieterrein vallen onder het servituut van occupatie en art. 44 O.W. bepaalt dat eene som moet worden gevonden wegens 't-verlies van dit recht;

10. dat ten onrechte alsnu de Rechtbank overweegt dat eene onteigening ten algemee-

nen nutte niet kan worden gelijkgesteld met het occupeeren van gronden door den mijnconcessionaris en diensvolgens de toepasselijkheid der bevoegdheden aan de mijnwetgeving uitschakelt;

11. dat niemand heeft beweerd dat de onteigening ten algemeenen nutte zoude zijn gelijk te stellen met occupatie, doch in den breede is aangetoond dat de onteigening ten algemeenen nutte niet uitsluit de bevoegdheden ontleend aan de mijnwet van 1810 en de Rechter de plicht heeft de onteigend wordende partij in het genot dier waarde te stellen;

12. dat de onteigening als overheidsdaad niet bedoeld kan zijn in overleg met de onteigenende partij den rechthebbende rechten en bevoegdheden te ontnemen;

dat de beslissing van de Rechtbank geen andere interpretatie en gevolgtrekking toelaat, dan dat de Regeering in samenspanning met de onteigenende mijn, de onteigening heeft toegestaan om de rechthebbenden hun rechten en bevoegdheden gegrond op de mijnwetgeving te ontnemen, wordende voor dit onverhoopte geval uitdrukkelijk alle rechten voorbehouden tegen den Staat, terzake van onrechtmatige overheidsdaad;

dat de mijnwetbepalingen maatgevend zijn en blijven, waar de bepalingen eener speciale wet, derogeeren aan algemeene bepalingen;

II. S. en v. t. der artt. 625, 626, 627, 672, 1388, 1401, 1402 en 1403 B. W. en 48 Rv., jis artt. 6, 42, 51, 43, 44 loi du 21 avril 1810 concernant les mines, les minières et les carrières (Bulletin des Lois) n°. 285, art. 152 Grondwet, artt. 37, 39, 40 en 47 Wet van 28 Augustus 1851, S. 125, regelende de onteigening ten algemeenen nutte (zooals die nader is gewijzigd en aangevuld), op grond:

A. dat de Rechtbank de schadevergoeding buiten beschouwing laat ter zake dat eischers ter onteigening aangewezen perceelen zijn gelegen aan de Caumerbeek en alle terreinen aan die beek door hare aan de schuld van verweerster te wijten vervuiling schade hebben geleden en ter zake daarvan een recht op vergoeding en hun dit recht door de onteigening wordt ontnomen, niettegenstaande de deskundigen een hoogere waarde aan de perceelen zouden hebben toegekend, en uit hoofde der beekvervuiling noch eene hoogere waarde van het terrein toekennen, noch wegens verlies van eenig recht een vergoeding aan eischers toekomt, vermits eischers tot den dag van den eigendomsovergang eene vordering tot schadevergoeding, waaronder de waardevermindering van hun perceel, kunnen geldend maken tegen de plegers van de onrechtmatige daad;

dat de Rechtbank wel overweegt dat dit voor een zeer groot gedeelte mede aan anderen is te wijten, doch deze wetenschap berust op eene procedure in eene andere gemeente waarbij ter sprake kwam eene rioleering der gemeente, wat ten deze niet het geval is, nu in casu langs de stortplaats, waarvan een deel in de beek terecht kwam, deze met afval ten deele vulde, waardoor het water bevuild werd en de beek buiten de oevers trad;

dat in casu feitelijk vaststaat dat verweerster zij het zelfs niet voor het geheel dan toch hoofdzakelijk veroorzaakster is van de geïmputeerde onrechtmatige daad;

dat conform arrest H. R. dd. 19 November 1906 W. n°. 8459 naar art. 37 Onteigeningswet bij het eindvonnis in onteigeningszaken uitspraak te doen is omtrent de schadeloosstelling uit te keeren voor hetgeen art. 152 Grondwet noemt de ontheffing uit den eigendom en daaronder is te verstaan de volledige vergoeding van alle schaden die de eigenaars door en tengevolge van het verlies van hun recht lijden;

dat het eigendomsrecht tegenover de toekenning van het waarde-object aan de onteigenende partij de schadevergoeding aan de onteigende partij als absoluten eisch stelt;

dat wat betreft de mogelijkheid om bij onrechtmatige daad herstel in den vorigen toestand te vorderen, die onrechtmatig is verstoord, de H. R. reeds tweemalen heeft beslist, dat dit een vorm is, waarin de krachtens art. 1401 B. W. verschuldigde schadevergoeding kan worden gegoten (Zie de arresten van 13 Maart 1903 W. 7899 en van 24 Mei 1918 W. 10235 N. J. 1918 blz. 627).

Om als zoodanig te dienen moet het herstel natuurlijk door den pleger der onrechtmatige daad bekostigd worden;

B. Op grond der voormelde artikelen welke hier alle als herhaald en ingelascht moeten worden beschouwd;

doordien de Rechtbank bezwaar maakt tegen vergoeding der rooischade voor het omkappen van boomen, in weerwil de onteigenende partij door deskundigen, zooals bij conclusie van antwoord omschreven en feitelijk is vastgesteld, met de bodemeigenaren overeenkomsten heeft getroffen, waarbij hen was opgelegd de boomen te ruimen onder aanbieding van bedragen ter zake van rooischade, en ook de deskundigen van oordeel waren dat deze rooischade door de onteigenende partij in rekening moest worden geleden; en verder de gronden als onder A. vermeld;

III. S. en v. t. van art. 50 Wet van 28 Augustus 1851, S. 125, regelende de onteigening ten algemeenen nutte (zooals die wet nader is gewijzigd en aangevuld) jis artt. 48 en 56 Rv., doordien de Rechtbank ten onrechte eischers in cassatie veroordeeld heeft in 1/5 der kosten van eerste instantie aan hunne zijde gerezen, niettegenstaande hen meer wordt toegewezen dan bij dagvaarding werd aangeboden.

Omtrent de grief in het eerste middel te berde gebracht, n.l. dat gelet had dienen te worden op de voorschriften van de wet concernant les mines, les minières et les carrières, van 1810, is in het vonnis overwogen:

dat eene onteigening ten algemeenen nutte niet kan worden gelijk gesteld met het occupeeren van gronden door den Mijnconcessionaris ex art. 43 en 44 der Mijnwet, dat toch door de occupatie in tegenstelling met onteigening het eigendomsrecht van den vroegeren eigenaar niet noodzakelijkerwijze verloren gaat, doch deze met behoud van dit recht, op grond van art. 43 jaarlijks kan blijven vorderen, zoolang hij dit verkiest, het dubbele van de „produit net" en enkel in bepaalde gevallen en dan nog alleen, indien hij dit verlangt, de mijneigenaar tot aankoop tegen de dubbele waarde kan worden genoodzaakt; dat occu-

patie ingevolge art. 11 der Mijnwet enkel kan geschieden bij ongebouwde eigendommen en de onteigening van elk terrein kan worden bevolen; dat occupatie mag plaats hebben in het belang der mijn ten dienste der noodzakelijke werkzaamheden voor de exploitatie, terwijl bij onteigening alleen het algemeen belang den doorslag geeft en er geen aanleiding bestaat voor toepasselijkverklaring van de bijzondere bepaling van art. 44 voormeld buiten de door dit artikel gestelde gevallen; dat uitsluitend voor terreinen, die reeds daadwerkelijk zijn geoccupeerd, hetgeen met het perceel van gedaagden niet het geval is de dubbele waarde, mag worden gevorderd, doch deze waarde zeker niet aan alle terreinen, liggende in het concessieveld, die eventueel voor occupatie zouden kunnen in aanmerking komen, kan worden toegekend en er geen grond bestaat om in dit geding, waarin in het publiek belang de onteigening ten algemeenen nutte wordt gevorderd aan gedaagden niet geoccupeerd perceel hiervoor eene hoogere waarde te bepalen dan de enkele verkoopwaarde, dit is de werkelijke waarde ten dage der onteigening.

Deze zienswijze komt mij juist voor. Nu geen occupatie van den grond plaats heeft gehad ingevolge de Mijnwet 1810, maar een onteigening aan de orde is overeenkomstig de voorschriften van de Onteigeningswet, was ook de schadeloosstelling volgens de voorschriften der Onteigeningswet te bepalen.

Met het onderdeel A van het 2e middel wordt erover geklaagd, dat de Rechtbank geen vergoeding heeft toegekend voor de schade geleden door vervuiling van de Caumerbeek, waaraan het perceel gelegen is. Hierover overwoog de Rechtbank: dat de deskundigen bij hun verhoor voor den Rechter-Commissaris hebben verklaard, dat zij aan gedaagdes perceel eene hoogere waarde zouden hebben toegekend, indien het water der beek helder en niet vervuild ware geweest, dat zij het perceel hebben gewaardeerd naar den tegenwoordigen toestand der beek en hebben gemeend geen afzonderlijke schadevergoeding ter zake van dien toestand der beek te kunnen vaststellen, naar het oordeel der Rechtbank terecht, daar in dit geding uit hoofde dier beekvervuiling noch eene hoogere waarde van het terrein kan worden toegekend, noch wegens verlies van eenig recht eenige vergoeding aan gedaagden toekomt;

dat toch als waarde van het onteigende ter bepaling der schadevergoeding enkel de waarde ten dage van het vonnis in aanmerking komt, derhalve bij den tegenwoordigen toestand der beek en gedaagden door de onteigening hun recht niet verliezen om ter zake der beweerde onrechtmatige beekvervuiling de daardoor hun berokkende schade tot den dag van den eigendomsovergang, waaronder ook valt de waardevermindering van hun perceel, tengevolge der vervuiling, eene vordering tot schadevergoeding tegen de plegers dier onrechtmatige daad geldend te maken, welke beekvervuiling trouwens, zooals aan de Rechtbank uit eigen wetenschap bekend is, niet uitsluitend aan eischeres, doch voor een zeer groot gedeelte mede aan anderen is te wijten.

Ik vereenig mij met de opvatting in het vonnis aangehangen. Schade door vervuiling van de beek ontstaan, is geen schade welke het gevolg is van de onteigening. Indien de beek is vervuild door de schuld van verweerster en eischer daardoor schade is toegebracht, kan hij haar ook na de onteigening in rechte aanspreken en aldus vergoeding van deze schade trachten te bekomen. Dat hij dan geen herstel in den vorigen toestand kan vorderen, behoeft voor hem geen nadeel mee te brengen, daar de geleden schade geheel in geld vergoed kan worden.

Over de vraag of aan de onteigenden schade vergoed behoorde te worden wegens rooischade, overwoog de Rechtbank: dat nu zooals is onbetwist op het perceel ten dage van het onderzoek geen boomen te wassen stonden, doch deze voordien door gedaagden reeds gekapt waren en deze boomen trouwens, naar het oordeel der deskundigen, dat de Rechtbank overneemt, kaprijp waren, deswege in ieder geval aan gedaagden geen vergoeding toekomt.

Waar alzoo door de Rechtbank is vastgesteld, dat bij het onderzoek geen boomen te wassen stonden, blijkt niet van rooischade, zoodat onderdeel B van middel II feitelijken grondslag mist.

En ook al zou de onteigenende partij met de bodemeigenaren overeenkomsten hebben getroffen omtrent het ruimen der boomen, zooals in het middel wordt gesteld (maar uit het vonnis niet blijkt) dan zouden partijen nakoming van die overeenkomsten kunnen vorderen, maar dit betreft dan niet de onteigening, daar die boomen niet zijn onteigend.

Ook de laatste grief, dat de Rechtbank niet alle maar slechts 4/5 der kosten aan zijde der eischers tot cassatie gerezen, ten laste van de onteigenende partij heeft gebracht, zal geen aanleiding kunnen geven tot cassatie. Ingevolge art. 50 der Onteigeningswet, zooals dit artikel luidt na de wijziging bij de Wet van 5 Juli 1920, S. 329, kon de Rechtbank aldus beslissen.

Geen der aangevoerde grieven gegrond achtend, concludeer ik tot verwerping van het beroep met veroordeeling van de eischers in de kosten op de cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat bij het bestreden vonnis ten behoeve van de verweerster in cassatie is uitgesproken de onteigening van het bij inleidende dagvaarding omschreven onroerend goed;

O. dat de Rechtbank bij de bepaling van de waarde van dat perceel onder meer heeft afgewezen het betoog van eischers in cassatie, dat bij die waardebepaling moest worden gelet op de volgende omstandigheden:

A. dat het perceel gelegen is in het concessieveld van de onteigenende partij en derhalve valt onder het „servituut van occupatie", als bedoeld in de artt. 43 en 44 der Mijnwet 1810, zoodat ingevolge laatstgenoemd artikel nooit minder mag worden toegekend dan de dubbele waarde;

B. dat het perceel schade heeft geleden door de aan de schuld van verweerster in cassatie te wijten vervuiling der Caumerbeek en zij ter zake daarvan recht hebben op vergoeding, welk recht hun door de onteigening wordt ontnomen;

O. dat de Rechtbank hieromtrent in hoofdzaak heeft overwogen:

wat betreft A: dat de vergoeding der dubbele waarde, bedoeld in art. 44 der Mijnwet 1810, alleen voorgeschreven is voor het geval der in dat artikel voorziene occupatie, welke niet kan worden gelijk gesteld met onteigening ten algemeenen nutte;

dat het terrein, waar het ten deze om gaat, niet daadwerkelijk is geoccupeerd en er geen aanleiding bestaat de bijzondere bepaling van art. 44 voornoemd toe te passen buiten de in dat artikel gestelde gevallen; dat er dan ook geen grond bestaat om ten deze aan dit niet geoccupeerde terrein een hoogere waarde toe te kennen dan de enkele verkoopwaarde, dit is de werkelijke waarde ten dage der onteigening;

wat betreft B: dat als „waarde van het onteigende ter bepaling der schadevergoeding enkel de waarde ten dage van het vonnis in aanmerking komt, derhalve bij den tegenwoordigen toestand der beek, en gedaagden door de onteigening hun recht niet verliezen om ter zake der beweerde onrechtmatige beekvervuiling de daardoor hun berokkende schade tot den dag van den eigendomsovergang, waaronder ook valt de waardevermindering van hun perceel, tengevolge der vervuiling, eene vordering tot schadevergoeding tegen de plegers dier onrechtmatige daad geldend te maken, welke beekvervuiling trouwens, zooals aan de Rechtbank uit eigen wetenschap bekend is, niet uitsluitend aan eischers, doch voor een zeer groot gedeelte mede aan anderen is te wijten";

O. dat tegen de beslissing onder A is gericht het eerste middel, hetwelk luidt: zie conclusie Adv.-Gen.;

O. dat dit middel hierop neerkomt, dat aan eischers in cassatie ten onrechte is onthouden de vergoeding voor het verloren gaan van een bestaand recht;

O. dat deze grief echter niet juist is, omdat art. 44 Mijnwet den eigenaar van eenig binnen het concessieveld liggend terrein slechts, indien dat terrein door de mijn is geoccupeerd — wat ten deze niet het geval is —, recht op vergoeding der dubbele waarde geeft, maar hem niet eenige aanspraak om te worden geoccupeerd toekent;

dat dan ook, indien ten deze al van eenig servituut sprake zou kunnen zijn, dit zou zijn een ten bate van de mijn en ten laste van den te onteigenen grond, zoodat ook reeds hierom van toepassing van art. 44 der Onteigeningswet geen sprake kan zijn;

O. dat de beslissing onder B. wordt aangetast door het onderdeel A. van het tweede middel, luidende: zie conclusie Adv.-Gen.;

O. dat dit onderdeel niet tot cassatie kan leiden;

dat toch de Rechtbank met juistheid heeft overwogen, dat de onteigening niet doet vervallen de schadevergoedingsaanspraak, welke eischers in cassatie aan de door hen beweerde vervuiling zouden kunnen ontleenen, zoodat dit recht niet door de onteigening te niet gaat en deze hun uit dien hoofde geenerlei schade toebrengt, waaruit volgt dat voor eenige vergoeding uit dien hoofde in dit geding geen aanleiding bestaat;

dat voorts hetgeen in het middel wordt beweerd omtrent de mogelijkheid herstel in den vorigen toestand te vorderen, reeds hierom buiten beschouwing dient te blijven, omdat blijkens het vonnis eischers alleen hebben geklaagd over het verloren gaan van hun recht op schadevergoeding;

O. dat het onderdeel B. van het tweede middel, luidende: zie conclusie Adv.-Gen., er over klaagt, dat geen vergoeding voor rooischade is toegekend, doch deze klacht reeds afstuit op de feitelijke beslissing der Rechtbank, dat de boomen, welke op het onteigende terrein hebben gestaan, kaprijp waren, hetgeen medebrengt, dat van rooischade geen sprake kan zijn;

O. wat betreft het derde middel, luidende: zie conclusie Adv.-Gen.;

dat de Rechtbank, uit overweging dat de geheele schadevergoeding bedraagt f 663.25, terwijl f 550 was aangeboden, een deel der kosten ten laste van eischers in cassatie heeft gebracht;

dat de Rechtbank aan art. 50 der Onteigeningswet, zooals dit luidt sedert de wet van 5 Juli 1920, de bevoegdheid tot gedeeltelijke compensatie van kosten ontleent, zoodat ook dit middel geen doel kan treffen;

Verwerpt het beroep. (Salaris resp. f 150 en f 30 voor salaris en verschotten tezamen. *Red.*).

(N. J.)

---

28 *Augustus* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Onteig.wet artt. 40, 50; Mijnwet 1810 art. 44.)

[Onderstaand arrest bevat — behalve wat de rooischade en de proceskosten betreft — geheel dezelfde beslissingen als het hieraan voorafgaande arrest].

Rooischade. Blijkens het vonnis hebben de deskundigen vastgesteld, dat eischers in verband met de onteigening een aantal boomen hebben gekapt en weggevoerd, waarvoor deskundigen — voor het geval de Rechtb. van oordeel mocht zijn, dat de te dier zake geleden rooischade moet worden vergoed — een rooischade hebben berekend van f 301. De Rechtb. heeft echter deswege geen schadevergoeding toegekend, omdat aan eischers door de onteigening geen boomen worden ontnomen, althans geen grond, waarop boomen staan. Tegen dit betoog kan niet afdoen de in het middel beweerde overeenkomst tusschen de onteigenende partij en eischers, omdat die overeenkomst niet kan wegnemen, dat op het terrein, zooals het onteigend wordt, de hierbedoelde boomen niet meer voorkwamen.

Kosten der interventie. De in het middel aangehaalde artikelen behoefden de Rechtb. niet te beletten de kosten der toegestane interventie ten laste van eischers te brengen.

1. Pieter Joseph Verkoelen, koopman, wonende te Heerlerheide gemeente Heerlen, c.s., eischers tot cassatie van een vonnis der Arr.-Rechtbank te Maastricht den 9den Juli 1936 tusschen partijen gewezen, adv. Jkvr. Mr.

Marie J. E. B. Alting von Geusau, gepleit door Mr. F. Tripels,

tegen:

De N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Limb. Steenkolenmijnen, genaamd „Oranje Nassaumijnen", gevestigd en kantoorhoudende te Heerlen, verweerster in cassatie, advocaat Mr. F. M. Westerouen van Meeteren, gepleit door Mr. R. van Oppen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Post alia: (Voor de middelen I en II zie de concl. behoorende bij het hieraan voorafgaande arrest. *Red.*).

III. S. en v. t. van art. 50 Wet van 28 Augustus 1851 S. 125 regelende de onteigening ten algemeenen nutte (zooals die wet nader is gewijzigd en aangevuld), artt. 48 en 56 Rv., doordien de Rechtbank de interventie toegestaan hebbende en de benoemde derde uitgeschakeld in weerwil daarvan bij eindvonnis eischers in cassatie veroordeelt in de kosten op de interventie.

Omtrent de grief in het eerste middel aangevoerd, enz.

Volgens onderdeel B van middel II zou de Rechtbank ten onrechte geen vergoeding voor rooischade hebben toegekend. In het vonnis is evenwel wel toegekend vergoeding van rooischade, n.l. voor te wassen staande boomen een bedrag van f 380.50. Het bezwaar betreft kennelijk alleen 14 niet kaprijpe Canadaboomen, waarover in het vonnis is overwogen: dat de deskundigen bij hun rapport voorts aannemende, dat door de gedaagden in verband met deze onteigening 14 niet kaprijpe Canadaboomen van de perceelen A 836 en 3150 reeds waren gekapt en weggevoerd, voor het geval de Rechtbank van oordeel is, dat aan gedaagden te dezer zake geleden rooischade moet worden vergoed, deze schade schatten op f 105 terwijl zij bij de behandeling van het bezwaarschrift hebben verklaard bij een nader bezoek aan de te onteigenen perceelen daar nog aanwezig te hebben bevonden een aantal stronken van appelboomen, Canadaboomen en eiken afkomstig, waarvoor zij onder hetzelfde voorbehoud een rooischade berekenen van f 196;

dat de eischeres ten dage der pleidooien bezwaar heeft gemaakt tegen de vergoeding wegens rooischade voor reeds gekapte boomen op grond dat ten deze geen boomen onteigend worden, met welk bezwaar de Rechtbank zich vereenigt;

dat toch krachtens het vonnis de eigendom ontnomen wordt en voor die ontneming schadeloosstelling, welke is de vergoeding voor hetgeen men door de onteigening verliest, moet worden gegeven, voor den daarvoor in aanmerking komenden toestand het tijdstip, waarop de ontneming geschiedt, beslissend moet zijn;

dat nu, indien de bewuste boomen ook al in verband met deze onteigening vroeger door gedaagden zijn gekapt en weggevoerd, dan toch hun geen boomen ontnomen worden, althans geen grond, waarop boomen staan en een recht op schadeloosstelling ter zake dus niet geldend kan worden gemaakt.

Er is derhalve feitelijk aangenomen, dat deze boomen niet werden ontnomen door de onteigening, maar reeds vroeger door eischers tot cassatie waren gekapt en weggevoerd, zoodat ten aanzien van deze boomen van rooischade, welke door de onteigenende partij vergoed dienden te worden, niet is gebleken.

Het laatste bezwaar geldt de uitspraak waarbij gedaagden (thans eischers tot cassatie) veroordeeld zijn in de kosten op de interventie aan zijde der onteigenende partij gevallen. Geen der in het middel aangehaalde artikelen (art. 50 der Onteigeningswet, en de artt. 48 en 56 Rv.) zijn door deze uitspraak geschonden of verkeerd toegepast. Het blijkt niet uit het vonnis, waartoe bedoelde interventie heeft gestrekt noch waarom de daarop gevallen kosten ten laste van eischers tot cassatie zijn gebracht, maar over gebrek aan motiveering is niet geklaagd en ook artikelen hierop betrekking hebbende zijn in het middel niet genoemd.

Daar geen der opgeworpen bezwaren m.e. tot cassatie aanleiding geeft, concludeer ik tot verwerping van het beroep met veroordeeling der eischers in de kosten op de cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat bij het bestreden vonnis ten behoeve van verweerster is uitgesproken de onteigening van het bij inleidende dagvaarding omschreven onroerend goed;

O. dat de Rechtbank bij de bepaling van de waarde van dat perceel onder meer heeft afgewezen het betoog van eischers in cassatie, dat bij die waardebepaling moest worden gelet op de volgende omstandigheden:

A. dat het perceel gelegen is in het concessieveld van de onteigenende partij en derhalve valt onder het „servituut van occupatie", als bedoeld in de artt. 43 en 44 der Mijnwet 1810, zoodat ingevolge laatstgenoemd artikel nooit minder mag worden toegekend dan de dubbele waarde;

B. dat het perceel schade heeft geleden door de aan de schuld van verweerster in cassatie te wijten vervuiling der Caumerbeek en zij ter zake daarvan recht hebben op vergoeding, welk recht hun door de onteigening wordt ontnomen;

O. dat de Rechtbank hieromtrent in hoofdzaak heeft overwogen: zie het hieraan voorafgaand arrest.

O. dat tegen de beslissing onder A is gericht het eerste middel, hetwelk luidt: zie alsvoren;

O. dat dit middel hierop neerkomt, dat aan eischers in cassatie ten onrechte is onthouden de vergoeding voor het verloren gaan van een bestaand recht;

O. enz. zie alsvoren;

O. dat de beslissing onder B. wordt aangetast door het onderdeel A van het tweede middel, luidende: zie alsvoren;

O. dat dit onderdeel niet tot cassatie kan leiden;

dat toch, enz. (zie alsvoren);

O. betreffende het onderdeel B. van het tweede middel, luidende enz. alsvoren;

O. dat blijkens het vonnis de deskundigen hebben vastgesteld dat eischers in cassatie in verband met de onteigening een aantal boomen hebben gekapt en weggevoerd, waarvoor

deskundigen — voor het geval de Rechtbank van oordeel mocht zijn dat de te dier zake geleden rooischade moet worden vergoed — een rooischade hebben berekend van f 301; dat echter de Rechtbank van oordeel is geweest, dat voor vergoeding dier rooischade geen aanleiding bestaat, omdat, „waar krachtens het vonnis de eigendom ontnomen wordt en voor die onteigening schadeloosstelling, welke is de vergoeding voor hetgeen men door de onteigening verliest, moet worden gegeven, voor den daarvoor in aanmerking komenden toestand het tijdstip waarop de ontneming geschiedt, beslissend moet zijn; dat nu, indien de bewuste boomen ook al in verband met deze onteigening vroeger door gedaagden zijn gekapt en weggevoerd, dan toch hun geen boomen ontnomen worden, althans geen grond, waarop boomen staan, en een recht op schadeloosstelling ter zake dus niet geldend kan worden gemaakt";

O. dat tegen dit betoog niet kan afdoen de in het middel beweerde overeenkomst tusschen de onteigenende partij en de eischers in cassatie, omdat die overeenkomst — welke rechten eischers overigens aan haar zouden kunnen ontleenen — niet kan wegnemen, dat op het terrein, zooals het onteigend wordt, de hier bedoelde boomen niet meer voorkwamen;

dat ook dit onderdeel dus niet gegrond is;

O. dat ook het derde middel (zie concl. Adv.-Gen. *Red.)* niet tot cassatie kan leiden, daar de in het middel genoemde artikelen de Rechtbank niet behoefden te beletten de kosten der toegestane interventie ten laste van eischers in cassatie te brengen;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 150. *Red.).*

(N. J.)

---

2 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet van 28 Mei 1925 S. 216 Artikel LXXXVII.)

Weliswaar heeft de gemeenteraad besloten het instituut der nachtagenten af te schaffen, doch nu de grond van appellants eervol ontslag niet hierin moet worden gezocht, doch in zijn ongeschiktheid voor den politiedienst in verband met zijn leeftijd, is hij niet ontslagen op grond van opheffing van zijne betrekking, noch op grond van een nieuwe organisatie aan zijn dienstvak. Hij kan dus niet aan artikel LXXXVII de bevoegdheid ontleenen om de beslissing der Kroon in te roepen, tot het verkrijgen van wachtgeld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. J. Voogd, gewezen nachtagent van politie te Schiedam, betreffende zijne aanspraken op wachtgeld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 Augustus 1936, nº. 332;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 27 Augustus 1936, nº. 1042 III, Afd. Pensioenen en Wachtgelden;

O. dat M. J. Voogd bij het besluit van den burgemeester der gemeente Schiedam van 8 April 1936 eervol is ontslagen uit zijne betrekking van nachtagent van politie, zonder toekenning van wachtgeld;

dat M. J. Voogd te dezer zake Onze beslissing heeft ingeroepen, aanvoerende, dat hem met ingang van 1 Mei 1936 ontslag is verleend uit zijne betrekking van nachtagent van politie (agent van politie 3e klasse) te Schiedam; dat hem dit ontslag is verleend op grond van opheffing van zijne betrekking in verband met de reorganisatie van den politiedienst in de gemeente Schiedam; dat hij gedurende ongeveer 30 jaren werkzaam is geweest in de bovengenoemde betrekking; dat hij den leeftijd van 60 jaren heeft bereikt; dat hij op grond van zijn leeftijd wel in de termen valt om pensioen — vervroegd ouderdomspensioen — te genieten, doch dat hij van meening is, dat hem wachtgeld behoort te worden toegekend; dat in de gemeente Schiedam voor de ambtenaren van politie geen wachtgeldregeling is vastgesteld; dat zoowel de Rijkswachtgeldregeling (artikel 1) als de wachtgeldregelingen van de meeste gemeenten de bepaling bevatten, dat aan den ambtenaar in vasten dienst, wien eervol ontslag wordt verleend wegens opheffing zijner betrekking of wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij hij werkzaam is, met ingang van den dag van ontslag, voorzoover hij dan niet in de termen valt om pensioen, uitgezonderd vervroegd ouderdomspensioen, te genieten, een wachtgeld wordt toegekend; dat de laatstelijk door hem genoten bezoldiging bedroeg in de maanden Mei tot September f 21.— per week en in de maanden September tot Mei f 29.40 per week, alzoo jaarlijks f 1386.—, waarop een tijdelijke korting werd toegepast van 3 %; weshalve hij verzoekt, te willen beslissen, dat aan hem een wachtgeld moet worden toegekend;

O. dat op grond van de stukken en van het medegedeelde in de openbare vergadering van de Afdeeling van den Raad van State, voor de Geschillen van Bestuur, waarin over deze zaak verslag is uitgebracht, moet worden aangenomen, dat de raad der gemeente Schiedam weliswaar in zijne vergadering van 31 Maart 1936 besloten heeft het instituut der nachtagenten af te schaffen, maar dat de grond van des appellants eervol ontslag niet hierin moet worden gezocht, doch dat deze is gelegen in zijn ongeschiktheid voor den politiedienst in verband met den door hem bereikten leeftijd;

dat aangezien de appellant derhalve niet is ontslagen op grond van opheffing van zijne betrekking, noch op grond van een nieuwe organisatie van zijn dienstvak, hij aan artikel LXXXVII der wet van 28 Mei 1925, S. 216, niet de bevoegdheid kan ontleenen om Onze beslissing in te roepen tot het verkrijgen van wachtgeld;

Gezien de evengenoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

3 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet art. 39*bis*.)

Onder de gevallen van plotseling opkomend levensgevaar, bedoeld in de slotzin van het derde lid van art. 39*bis*, moet ook worden begrepen bevalling, indien de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor de arme kan worden uitgesteld.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Velsen tegen de beslissing van Ged. Staten van Noord-Holland van 15 April 1936, n°. 1, waarbij met toepassing van art. 39*bis* der Armenwet is bepaald, dat de kosten van verpleging van J ..... B ..... en haar kind in het St. Elisabeth's Gasthuis te Haarlem komen ten laste van de gemeente Velsen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 Augustus 1936, n°. 327;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 Augustus 1936, n°. 8866, afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten bij hun genoemd besluit hebben overwogen, dat uit de door B. en W. van Haarlem overgelegde briefwisseling blijkt, dat de bovengenoemde J ..... B ....., ongehuwd en minderjarig, op 14 Augustus 1935 in het St. Elisabeth's Gasthuis te Haarlem is opgenomen, aangezien hare opneming blijkens advies van de specialiste Dr. van Hasselt, geen uitstel kon lijden, hetgeen blijkt uit het feit, dat zij reeds tien minuten na hare opneming is bevallen; dat de genoemde vrouw zich reeds den voorafgaanden avond voor opneming aan de meergenoemde ziekeninrichting had aangemeld, doch toen was afgewezen, met de mededeeling, dat zij eerst kon terugkomen als zij eene machtiging van een of andere instelling van weldadigheid uit de gemeente van haar hoofdverblijf, Velsen, medebracht, of geld voor ten minste één week vooruitbetaling van de verpleegkosten; dat de vrouw echter den volgenden morgen zoo vroeg terugkwam, dat zij onmogelijk tijd kon hebben gehad, eene machtiging te Velsen te gaan halen; dat de moeder van de minderjarige, die op den dag van opneming des namiddags in het Gasthuis kwam, verklaarde, dat noch de jonge moeder, noch haar vader, die werkloos was, geld had om de verpleging te betalen, doch dat de vermoedelijke vader van het kind betaling van de kosten had toegezegd; dat, toen pogingen om van den vermoedelijken vader betaling te verkrijgen hadden gefaald, het bestuur van het St. Elisabeth's Gasthuis zich heeft gewend tot de burgerlijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Velsen om betaling van f 55 voor de kosten gedurende tien dagen, aangezien het in casu zou betreffen een arme, wier opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van de arme kon worden uitgesteld, zoodat daarop het nieuwe artikel 39bis van de Armenwet toepassing zou moeten vinden, doch nòch Maatschappelijk hulpbetoon te Velsen, nooh B. en W. dier gemeente bereid werden bevonden de bedoelde kosten voor rekening dier instelling of van de gemeente te nemen; dat B. en W. van Velsen in hun bericht van 21 Januari 1936 hebben betwist, dat artikel 39bis van de Armenwet in dit geval toepassing zou kunnen vinden, aangezien blijkens de memorie van toelichting tot het desbetreffende wetsontwerp de toevoeging van dit artikel ten doel had een einde te maken aan de onbillijkheid, dat gemeenten, waar verkeersongevallen voorkomen, de lasten van den gewijzigden aard van het verkeer te dragen hebben; dat voorts, blijkens dezelfde toelichting, voorkomen moest worden, dat, wanneer iemand, in de gemeente A woonachtig, de door hem gewenschte behandeling niet op kosten van het burgerlijk armbestuur of de gemeente kunnende erlangen, zich naar de gemeente B begeeft, waar men toeschietelijker is of over ruimer geldmiddelen beschikt en daar de gewenschte behandeling vraagt en verkrijgt, dan later de gemeente A aansprakelijk zou zijn voor de kosten; dat juist met het oog daarop in den slotzin van het derde lid van het artikel de toepassing beperkt is tot de gevallen van plotseling opkomend levensgevaar, waaronder eene normale zwangerschap moeilijk kan worden gerangschikt; dat noch patiente, noch een van hare familieleden zich tevoren tot Maatschappelijk Hulpbetoon te Velsen heeft gewend om opneming in een ziekenhuis te verkrijgen; dat, zou zulks wel het geval zijn geweest, en bij onderzoek zijn gebleken, dat huisverpleging niet mogelijk was, garantie zou zijn gegeven voor opneming in het St. Anthonius Ziekenhuis te Velsen, omdat dit voor de gemeente goedkooper is; dat, nu door de belanghebbenden verzuimd is vooraf het noodige te verrichten tot het verschaffen van de vereischte hulp, de gemeente Velsen niet aansprakelijk kan worden gesteld voor de kosten der opneming in een andere gemeente, vermits zulks blijkens de bovenbedoelde memorie van toelichting bepaaldelijk uitgesloten is; dat, wat het verzoek van B. en W. van Haarlem betreft, voor de beantwoording van de vraag, of art. 39bis van de Armenwet in het onderhavige geval toepassing behoort te vinden, in de eerste plaats te rade behoort te worden gegaan met de bewoordingen van de wetsbepaling en een beroep op de geschiedenis der totstandkoming van de bepaling alleen dan in aanmerking kan komen, indien de woorden van het artikel ruimte tot twijfel overlaten; dat de tweede zinsnede van het derde lid van meergenoemd artikel de toepassing beperkt tot het geval, dat de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kan worden uitgesteld; dat dit geval zich bij de opneming van J ..... B ..... in den vroegen morgen van 14 Augustus 1935 ongetwijfeld voordeed, waarvoor terecht een beroep is gedaan zoowel op het advies van de specialiste Dr. van Hasselt als op het feit, dat de vrouw reeds tien minuten na hare opneming is bevallen; dat ten overvloede een beroep op de geschiedenis der totstandkoming van het artikel geenszins grond geeft voor de opvatting, dat bedoeld zou zijn de bepaling te beperken tot verkeersongevallen, vermits uit de Memorie van Toelichting blijkt, dat het artikel in de eerste plaats bestemd is een einde te maken aan de bij dergelijke ongevallen bestaande onbillijkheid, waaruit niet op goede gronden kan wor-

den geconcludeerd, dat de bepaling uitsluitend bij verkeersongevallen toepassing zou kunnen erlangen; dat op grond van een en ander behoort te worden beslist, dat de kosten der verpleging in het St. Elisabeth's Gasthuis van de hierbedoelde armlastige en haar kind komen ten laste van de gemeente Velsen, in welke gemeente zij, ten tijde van hare opneming, hoofdverblijf had;

dat B. en W. van Velsen in beroep aanvoeren, dat zij hun bij Ged. Staten ingediende bezwaren handhaven; dat eene normale zwangerschap niet kan worden gerangschikt onder de gevallen met plotseling opkomend levensgevaar; dat de door Gedeputeerde Staten genomen beslissing in de toekomst de deur opent voor misbruik in gevallen van zwangerschap, omdat men zich, door tot het uiterste te wachten, de verpleging kan verschaffen, die men zelf wenscht;

O. dat Ged. Staten terecht op de in het bestreden besluit vermelde gronden hebben beslist, dat de onderhavige verplegingskosten ten laste van de gemeente Velsen moeten komen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.;

(B.)

---

8 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 103 j°. art. 101, 9e lid.)

Bij de berekening van het voorschot ingevolge art. 103 3e lid is terecht in aanmerking genomen het gemiddelde van het aantal uren, dat door de aan alle openbare scholen tezamen in het vorig jaar verbonden leerkrachten is les gegeven, zulks onafhankelijk van de omstandigheid, dat in den loop van dat jaar aan verschillende openbare scholen de betrekking van handwerkonderwijzeres is opgeheven; de wet maakt geen onderscheid tusschen scholen, waaraan gedurende het geheele kalenderjaar en waaraan slechts gedurende een gedeelte van het jaar een vakonderwijzeres verbonden was.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor bijzonder lager onderwijs „Amsterdamsche Veld", te Amsterdamsche Veld, gemeente Emmen, tegen het besluit van Ged. Staten van Drenthe van 13 Mei 1936, n°. 111, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Emmen van 2 Maart 1936, houdende vaststelling van het voorschot, bedoeld in art. 103, derde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, waarop de appellant ten behoeve van de onder zijn bestuur staande bijzondere lagere school over het jaar 1936 aanspraak kan maken;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 19 Augustus 1936, n°. 331;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 3 September 1936, n°. 9633, afd. L. O.;

O. dat de raad der gemeente Emmen bij besluit van 2 Maart 1936 het vorenbedoeld voorschot heeft vastgesteld op f 53.04, uit overweging, dat het aantal lesuren te geven door vakonderwijzers(essen) over 1936 vermoedelijk 88 zal bedragen; dat het hoogste gemiddeld aantal lesuren aan de overeenkomstige openbare lagere scholen voor gewoon lager onderwijs, waarvoor vergoeding kan worden verleend, over 1935 65 bedraagt; dat de vergoeding voor vakonderwijzers(essen), berekend naar 65 uur, zijnde het hoogste gemiddeld aantal lesuren aan de openbare lagere scholen, in verband met het ten laste der gemeente gebleven bedrag ad f 1.02 per lesuur over het laatste dienstjaar — 1933 —, waarover de gemeenterekening is gesloten, voor vakonderwijzers(essen) 65 × f 1.02 = f 66.30 zou bedragen; dat 80 % van het bovengenoemde bedrag f 53.04 bedraagt, zoodat in verband met het bepaalde in art. 103, 3e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 het verzoek kan worden ingewilligd;

dat, nadat van dit raadsbesluit het schoolbestuur bij Ged. Staten van Drenthe in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 13 Mei 1936, n°. 111, het beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij o. a. overwegende, dat het schoolbestuur tegen het voormelde raadsbesluit aanvoert, dat de vergoeding volgens het negende lid van art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920 ten onrechte was gebaseerd op een gemiddeld aantal uren van 65 voor het handwerkonderwijs aan de openbare scholen voor gewoon lager onderwijs in de gemeente Emmen over het geheele jaar 1935; dat toch door opheffing in den loop van 1935 van de betrekking van handwerkonderwijzeres aan meerdere openbare scholen in dat jaar verschillende toestanden hebben bestaan; en dat door het aanvaarden als basis voor de vergoeding van het geheele jaar 1935 het aantal te vergoeden uren kunstmatig is gedrukt en niet in overeenstemming met de bedoeling van art. 101, negende lid is bepaald, welk lid naar de meening van het schoolbestuur geredigeerd is in de veronderstelling, dat voor elk jaar een bepaalde toestand geldt zoowel voor de openbare als voor de bijzondere lagere scholen; dat de eerste alinea van het negende lid van art. 101 bepaalt, dat, indien een gemeente ten behoeve van een of meer openbare scholen vakonderwijzers heeft aangesteld, zij boven de vergoeding van de kosten van instandhouding hunner scholen jaarlijks aan de bijzondere schoolbesturen, die ook vakonderwijzers hebben aangesteld, een zelfde bedrag per lesuur vergoedt als de gemeente voor haar vakonderwijzers heeft uitgegeven, terwijl naar de tweede alinea van het genoemde negende lid die vergoeding niet voor een grooter aantal lesuren wordt toegekend dan waarvoor aan de overeenkomstige openbare school in het onmiddellijk voorafgaande kalenderjaar vakonderwijzers werkzaam zijn geweest en indien aan meer dan één overeenkomstige openbare school vakonderwijzers werkzaam zijn, die vergoeding wordt toegekend voor ten hoogste het gemiddeld aantal lesuren, die in het onmiddellijk voorafgaande kalenderjaar aan die scholen door vakonderwijzers werd les gegeven; dat mitsdien de raad van Emmen de vergoeding, waarop het voorschot is toegekend, overeenkomstig het negende lid van art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920 heeft berekend;

dat van dit besluit van Ged. Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de ongegrondverklaring van zijn beroep door Ged. Staten alleen rekening houdt met het feit, dat de vergoeding volgens art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920 is toegepast volgens de letterlijke interpretatie van dit artikel, terwijl in het beroep melding werd gemaakt van de mogelijkheid, dat deze letterlijke toepassing den gemeentebesturen de gelegenheid geeft om ten allen tijde deze vergoeding aan bijzondere scholen te drukken, wat toch nimmer in de bedoeling van den wetgever kan hebben gelegen; dat, daar zijn vereeniging met het aantal uren voor de handwerkonderwijzeres steeds onder het gemiddelde der gemeente is gebleven, het bestuur nu recht meent te hebben op een billijke toepassing van het negende lid van art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920;

O. dat de gemeenteraad en Ged. Staten bij de berekening van het voorschot op de vergoeding terecht in aanmerking hebben genomen het gemiddelde van het aantal uren, dat door de aan de 10 openbare scholen in het jaar 1935 verbonden vakleerkrachten is les gegeven;

dat weliswaar in den loop van 1935 aan verschillende openbare scholen de betrekking van handwerkonderwijzeres is opgeheven, doch dat de wet geen onderscheid maakt tusschen scholen, waaraan gedurende het geheele kalenderjaar en waaraan slechts gedurende een gedeelte van het jaar een vakonderwijzeres verbonden was;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

10 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet Art. 36.)

Terecht is de gemeenteraad bij de vaststelling van het uitbreidingsplan er van uitgegaan, dat het uitzicht op de wallen van de voormalige vesting zooveel mogelijk behoort te worden behouden, welk doel niet zou worden bereikt, wanneer op de terreinen van appellant een meer intensieve bebouwing dan thans door het plan mogelijk is gemaakt, zou worden toegelaten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. Vogelaar, te 's-Gravenhage, tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 31 Januari 1936, N°. 25 *c*, 3e afdeeling, waarbij zijne bezwaren tegen het, door Ged. Staten voornoemd bij besluit van gelijke dagteekening, N°. 25, goedgekeurde, plan van uitbreiding en de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften van de gemeente Hulst ongegrond zijn verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 15 Augustus 1936, N°. 315;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 September 1936, N°. 7192 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Zeeland bij hun besluit van 31 Januari 1936, N°. 25, hebben goedgekeurd het plan van uitbreiding en de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften van de gemeente Hulst en voorts bij afzonderlijk besluit van dienzelfden datum, N°. 25*c*, de door C. Vogelaar, te 's-Gravenhage, tegen dit plan en die bebouwingsvoorschriften bij hun college ingebrachte bezwaren ongegrond hebben verklaard;

dat Ged. Staten bij dit laatste besluit hebben overwogen, dat de bezwaren van den appellant in hoofdzaak gegrond zijn op de vrees, dat zijne eigendommen, voor zoover die gelegen zijn in het gebied, waarover het uitbreidingsplan zich uitstrekt, in waarde zullen dalen en hij daardoor benadeeld zal worden; dat integendeel die eigendommen door de omstandigheid, dat zij, thans in gebruik als tuingrond, door de door het uitbreidingsplan geschapen mogelijkheid tot omzetting van dien tuingrond in bouwterrein, in waarde zullen stijgen en benadeeling dus niet gevreesd behoeft te worden, terwijl voor vermindering van de verhuurmogelijkheid geen vrees behoeft te bestaan; dat de appellant bovendien over het hoofd ziet, dat de op het uitbreidingsplan aangegeven verkaveling slechts strekt om aan te geven het maximum-aantal gebouwen, hetwelk ter plaatse mag worden gesticht, doch dat niets hem belet om, met inachtneming overigens van het uitbreidingsplan, op zijn terrein een geringer aantal huizen te bouwen en daaraan een grootere strook grond als tuingrond toe te voegen, bijaldien hem mocht blijken, dat de na de bebouwing overblijvende grond bezwaarlijk afzonderlijk als tuingrond kan worden verhuurd; dat zoowel de appellant als het gemeentebestuur, bij het vaststellen van het uitbreidingsplan, in wezen hetzelfde beoogen, namelijk het behoud van het cachet der vestingstad Hulst; dat kan worden erkend, dat door het vaststellen van het uitbreidingsplan het eigendomsrecht van den appellant in zekere mate wordt beperkt, doch dat eene dergelijke beperking van het recht van den enkeling ten bate der gemeenschap inhaerent is aan het vaststellen van een uitbreidingsplan, terwijl bovendien op dit oogenblik en voor het totstandkomen van het uitbreidingsplan de appellant in de uitoefening van zijn eigendomsrecht zeker in niet mindere mate beperkt wordt door de omstandigheid, dat zijne bezittingen gelegen zijn aan een niet verharden, hem niet in eigendom toebehoorenden weg, waardoor de mogelijkheid om zijne terreinen als bouwterrein te exploiteeren wordt uitgesloten, althans van de medewerking van derden wordt afhankelijk gemaakt;

dat G. Vogelaar voornoemd in beroep aanvoert, dat de gronden, gelegen tusschen de straatwegen naar Walsoorden (Dubbele Poort) en naar Graauw (Bagijne Poort) zandgronden zijn, gelegen hoog boven het grondwaterpeil en hooger dan de peilen dier straatwegen, onmiddellijk gelegen buiten de kom der gemeente, en uit dien hoofde uitermate geschikt zijn als bouwterrein; dat van deze gronden door het uitbreidingsplan meer dan de helft wordt uitgesloten als bouwterrein; dat het feit, dat deze gronden tot nu toe uitsluitend worden gebruikt als tuingrond, geen bewijs moge zijn, dat zij niet als bouwterrein dien-

den te worden aangemerkt, zij het voor de toekomst; dat hij immers reeds zeer vele aanvragen tot koop van terreinen voor bouwdoeleinden heeft gehad, die niet tot verkoop hebben geleid, deels doordat geen overeenstemming kon worden verkregen over den koopprijs (Roomsch-Katholiek Liefdehuis te Hulst), deels omdat hij zich met de bestemming dier aangevraagde perceelen (boerderijtje, koffiehuis, winkel, steenhouwerij, wagenmakerij) niet kon vereenigen, om het cachet der toegangen tot de stad niet ongunstig te wijzigen; dat de waarde der gronden in het uitbreidingsplan voor bouwterrein aangewezen ontegenzeggelijk zal stijgen, doch deze voor de grootste helft tuingronden moeten blijven, aangezien daarvoor moeilijk eene andere bestemming aan te geven is; dat dit ten gevolge heeft, dat de prijzen van de bouwterreinen te hoog voor Hulst zouden moeten worden berekend, om gretig afnemers te vinden (vooral voor de aan de straatwegen gelegen gronden), terwijl voor de onregelmatige, overblijvende stukken, waarvan de zich het meest nabij de vestinggracht bevindende gedeelten van mindere kwaliteit zijn, moeilijk huurders zullen worden gevonden; dat thans reeds ± 1/5 gedeelte onverhuurd is; dat gaarne wordt aangenomen, dat bebouwing langs den Zandweg, genaamd Contr'Escarpeweg, toebehoorende aan de gemeente, voorloopig niet zal kunnen geschieden, zoolang deze weg niet verhard is, doch dat het voor de toekomstige tijden voor zijne erven of rechtverkrijgenden van belang zou zijn, dat langs dien weg een meer vrijgevig uitbreidingsplan werd ontworpen; dat thans hierop drie groepen van 4 woningen worden toegelaten; dat het hem wil voorkomen, dat op dit gedeelte, dat 550 m lang is, gevoeglijk het dubbele aantal, zijnde 24 huizen, zoude kunnen worden gebouwd, die ieder zouden kunnen beschikken over 23 m front (bij 2 huizen onder één dak het dubbele), zoodat zeer zeker meer dan voldoende open ruimten langs dien weg zouden overblijven om een onbelemmerd uitzicht te hebben op de vestingwallen; dat de vermeerdering van het aantal woningen eene verlaging van den kostprijs van den bouwgrond zou meebrengen; dat de vaststelling der rooilijnen, zijnde bij de Dubbele Poort 12½ m, langs den Contr'Escarpeweg 15 m, en bij de Bagijne Poort 10 m van den weg af, wel veel van den grond afneemt, te meer, als men bedenkt, dat behoudens wellicht een of twee grootere villa's nabij de Dubbele Poort, de bouwterreinen hoofdzakelijk wel zullen worden benut voor middenstandswoningen van de soort en grootte als verderop langs de straatwegen zijn gebouwd; dat voortuinen van zulke grootte door de koopers niet zullen worden gewenscht, en trouwens bij de huizen verderop niet aanwezig zijn; dat naar bouwgrond nabij de Bagijne Poort het meest vraag is geweest; dat in het uitbreidingsplan aldaar slechts voor 2 woningen toestemming wordt gegeven en dat wel op een front van 110 m; dat de aan de overzijde van den straatweg naar Graauw staande huizen nabij de Bagijne Poort zeer eenvoudige meest arbeiderswoningen zijn, evenals die Noordelijk van den Contr'Escarpeweg; dat dit terrein niet gewenscht zal worden voor villa-terrein, doch ook weer voor middenstanders, die woningen behoeven van soort en grootte als verderop, richting Graauw, zijn gebouwd, en die dezen toegangsweg niet zullen ontsieren;

O. dat de gemeenteraad van Hulst bij de vaststelling van het onderwerpelijke plan van uitbreiding er terecht van is uitgegaan, dat het uitzicht op de wallen van de voormalige vesting Hulst zooveel mogelijk behoort te worden behouden;

dat blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten dit doel niet zou worden bereikt, wanneer op de terreinen van den appellant een meer intensieve bebouwing, dan thans door het plan mogelijk is gemaakt, zou worden toegelaten;

dat in verband hiermede aan de door den appellant aangevoerde bezwaren de grond komt te ontvallen;

dat, aangezien ook overigens van gegronde bezwaren tegen het onderhavige uitbreidingsplan niet is gebleken, Ged. Staten van Zeeland terecht daaraan hunne goedkeuring hebben gehecht;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

10 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 36.)

Terecht hebben Ged. Staten goedgekeurd een plan tot herziening van een uitbreidingsplan, daar de bewering van appellant, dat zijn terrein op de voordeeligste wijze kan worden geëxploiteerd na wegruiming van twee daarop staande huizen, niet juist moet worden geacht, bij behoud der huizen geen voor appellant gunstiger verkaveling mogelijk is dan hem door het nieuwe plan wordt geboden en handhaving van het oorspronkelijke plan uit stedebouwkundig oogpunt niet te verantwoorden zou zijn.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. Wilton, te Voorburg, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 29 Mei 1935, B. N°. 4944/21 (2e afdeeling) G.S. N°. 27/1, waarbij een uitbreidingsplan c.a. van Voorburg is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Juli 1936, N°. 196;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 4 September 1936, N°. 6822 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun evenvermeld besluit hebben goedgekeurd een plan tot herziening van het uitbreidingsplan der gemeente Voorburg met de bij dit herzieningsplan behoorende voorschriften, als bedoeld in art. 3 der Woningwet;

dat Ged. Staten daarbij o. m. hebben overwogen, dat de bezwaren van den reclamant B. Wilton hierop neerkomen, dat de reclamant door het plan, én op zichzelf beschouwd, én

vergeleken met het geldende uitbreidingsplan, in ernstige mate wordt benadeeld, omdat, zoo exploitatie als bouwterrein van zijn grond, behoorende bij de hem in eigendom toebehoorende buitenplaatsen „Eemwijk" en „Vlietenburgh", al mogelijk is, in ieder geval de opbrengst van een overeenkomstig het plan uit te voeren exploitatie zeer aanmerkelijk wordt gedrukt, hetgeen door den reclamant wordt toegeschreven aan:

1°. de omstandigheid, dat over de gronden van den reclamant slechts één weg is geprojecteerd, voor het grootste gedeelte loopende langs den Vliet, derhalve langs de grens van zijn terrein en slechts op het Oostelijk gedeelte dit terrein in de breedte doorsnijdend, waardoor, met uitzondering van een klein gedeelte aan de Oostzijde, op dit terrein slechts aan één zijde langs den ontworpen weg huizen zouden kunnen worden gebouwd en op het geheele terrein slechts twee rijen huizen, te weten één rij langs den ontworpen weg en één rij langs het Oosteinde;

2°. de voor het geheele terrein van den reclamant, met uitzondering van een kleinen hoek in het Noordoosten, voorgeschreven open bebouwing D, zijnde een bebouwing met enkele of dubbele eengezinswoonhuizen, waarbij de afstanden van de zijgevels tot de erfscheidingen ten minste 10 m moeten bedragen; dat de reclamant zijne bezwaren heeft gestaafd met eene vergelijkende berekening of schatting van de netto-opbrengst van zijn grond bij eene exploitatie volgens het plan (f 218,546), volgens de door hem gewenschte wijze van bebouwing (f 391,716) en volgens het nog geldende uitbreidingsplan (f 389.570), waaruit dus blijkt, dat de onderhavige herziening hem zijns inziens een nadeel van ruim f 170,000 zou berokkenen; dat, wat deze bezwaren betreft, hun college geenszins overtuigd is van de door den reclamant beweerde oeconomische onuitvoerbaarheid van de in het plan aan zijn grond gegeven bestemmingen; dat bij de beoordeeling van de oeconomische uitvoerbaarheid van een uitbreidingsplan rekening moet worden gehouden met de tegenwoordige waarde van den grond, doch niet met den wellicht aanmerkelijk hoogeren koopprijs, welken de eigenaar daarvoor heeft betaald; dat de waarde van bouwrijpen grond wordt bepaald door dien van den zoogenaamden ruwen grond, vermeerderd met de kosten van het bouwrijp maken; dat het plan slechts ongeveer 16 procent van des reclamants gronden voor openbare doeleinden (straten en plantsoen) bestemt, zoodat verreweg het grootste gedeelte, de zoogenaamde productieve grond, met betrekkelijk geringe kosten bouwrijp kan worden gemaakt; dat daartoe geenszins noodig is de verwijdering der aanwezige opstallen Vlietenburgh en Eemwijk, aangezien het plan, wel verre van tot die verwijdering te nopen, veeleer op de veronderstelling berust, dat die bestaande gebouwen behouden zullen blijven, en in elk geval aan de instandhouding daarvan geenerlei belemmering in den weg legt; dat het plan reclamants niet voor openbare doeleinden bestemde gronden weliswaar voor ruime open bebouwing bestemt, doch daaraan geen eischen stelt, welke oeconomisch onuitvoerbaar en daarom ontoelaatbaar zijn; dat des reclamants gronden gelegen zijn tusschen het Oosteinde en den Vliet en in het plan zijn bestemd voor open bebouwing C aan de zijde van het Oosteinde, en tot open bebouwing D aan de zijde van den Vliet, met voortuinen ter diepte van ten hoogste 15 en ten minste 8 meter; dat de diepte van het terrein tusschen het Oosteinde en den langs den Vliet ontworpen weg 100 à 110 meter bedraagt, zoodat een perceel bouwgrond aldaar ten hoogste 50 à 55 meter diep zal zijn, terwijl de diepte der perceelen ten Noordoosten van den loodrecht op den Vliet ontworpen weg wisselt van ongeveer 30 tot 45 meter; dat het plan onder open bebouwing C en D verstaat vrijstaande huizen of blokken van ten hoogste twee aaneengebouwde huizen met zijtuinen van onderscheidenlijk ten minste 5 en 10 meter en frontbreedten van onderscheidenlijk 6.50 en 7 meter; dat uit de kaart van het plan en de bebouwingsvoorschriften kan worden afgeleid, dat per huis ten hoogste noodig is in de open bebouwing C en D onderscheidenlijk ± 632.50 en ± 935 m² grond, en dat in het Noordoosten van des reclamants eigendom met minder dan 500 m² grond per huis kan worden volstaan; dat hun college de vraag, of bebouwing van des reclamants gronden met inachtneming van deze eischen oeconomisch mogelijk is, gelet ook op de ligging dier gronden en het fraaie uitzicht van de meeste der daarop te bouwen huizen naar den Vliet, bevestigend beantwoordt en in die overtuiging gesterkt wordt door het feit, dat reeds vóór de vaststelling van het plan bouwvergunning gevraagd en met toestemming van hun college, ingevolge het toenmalige art. 6, vijfde lid, der Woningwet verleend bij hun besluit dd. 17 Januari 1934, G.S. N°. 12, verkregen is voor de uitvoering van een bouwplan op een gedeelte van des reclamants gronden aan den Vliet, overeenkomstig de daaraan in het plan gegeven bestemming tot open bebouwing D; dat derhalve, terwijl het nog bestaande, reeds bij hun besluit dd. 3 Juni 1918, G.S. N°. 61, goedgekeurde uitbreidingsplan op des reclamants gronden tot dusverre nimmer, geheel noch gedeeltelijk, tot uitvoering gekomen is, met toepassing van art. 6, vijfde lid, der Woningwet op de totstandkoming van het onderhavige herzieningsplan is vooruitgeloopen, een feit, dat uiteraard allerminst steun geeft aan des reclamants stelling, dat het plan uit een oogpunt van oeconomische uitvoerbaarheid zou achterstaan bij het nog bestaande plan; dat hun college dan ook evenmin overtuigd is, dat de onderhavige herziening den reclamant schade, laat staan eene schade van ongeveer f 170,000 zal berokkenen, terwijl voor het geval deze herziening voor den reclamant wel min of meer nadeelig zou zijn, dient te worden opgemerkt, dat aan een uitbreidingsplan, hetwelk periodiek pleegt te worden herzien, geen blijvende rechten kunnen worden ontleend (cf. Ons besluit van 19 Dec. 1934, N°. 34; Bijvoegsel van het Provinciaal blad van Zuid-Holland 1935, N°. 2); dat in het nog bestaande uitbreidingsplan weliswaar drie (in plaats van volgens het plan twee) rijen huizen tusschen het Oosteinde en den Vliet zijn ontworpen, doch dat de daarin voorkomende straat zoodanig vóór de bestaande

huizen Eemwijk en Vlietenburgh langs is opgeworpen, dat de tusschen die straat en den Vliet gelegen bouwperceelen een diepte zouden verkrijgen van 70 tot 90 meter (in verband waarmede aan hun verkoopbaarheid tegen redelijken prijs en daarmede aan de oeconomische uitvoerbaarheid van het gedeelte van het nog bestaande plan langs den Vliet meer gegronde twijfel mogelijk is dan aan die van het onderhavige herzieningsplan), terwijl het terrein tusschen die straat en het Oosteinde een diepte zou verkrijgen van slechts ongeveer 50 meter (op sommige plaatsen zelfs nog minder), derhalve in perceelen ter diepte van 25 meter en minder zou moeten worden verkaveld; dat van die geringe diepte een tot voortuin bestemde strook van 8 meter diepte onbebouwd zou dienen te blijven volgens art. 5 der bij het nog bestaande plan behoorende verordening dd. 24 April 1918, goedgekeurd 3 Juni daaraanvolgend, regelende het bebouwen van gronden, bestemd voor open bebouwing, waaronder blijkens art. 3 dier verordening is te verstaan: „hetzij alleenstaande huizen of villa's, hetzij blokken, welke uit niet meer dan vier aan elkaar gebouwde huizen mogen bestaan"; dat derhalve bij een bouwdiepte (diepte der huizen) van 12 tot 15 meter de afstand tusschen de achtergevels dier in „open bebouwing" te bouwen huizen onderscheidenlijk 10 tot 4 meter, en de bij elk huis behoorende achtertuin slechts ten hoogste 5 meter diep zou worden; dat de vraag naar en de waarde van dergelijke huizen uiteraard zoo gering zou zijn, dat de oeconomische uitvoerbaarheid ook van dit gedeelte van het nog bestaande plan hun college twijfelachtiger voorkomt dan die van het onderhavige herzieningsplan; dat het laatstbedoelde gedeelte van het nog bestaande plan bovendien, ook afgezien van de onderhavige herziening van het uitbreidingsplan, eerlang rechtens onuitvoerbaar geworden zou zijn als gevolg van de invoering eener nieuwe gemeentelijke bouwverordening, welke (evenals art. 29 der op 11 April 1934 door den raad vastgestelde bouwverordening reeds doet) aan de achterzijde der huizen open erven zou voorschrijven van ongetwijfeld meer dan 5 meter diepte; dat hun college deze bezwaren mitsdien ongegrond acht;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat de raad en Ged. Staten hem de stelling toedichten, dat de opbrengst van het te exploiteeren bouwterrein de kosten van amoveering van de kostbare huizen Eemwijk en Vlietenburgh zou moeten kunnen dekken, waartegenover wordt gesteld, dat, gezien de aankoopwaarde dezer huizen, exploitatie bij amotie niet loonend en deze amotie ook geenszins noodig of bedoeld zou zijn, met het oog waarop dan ook het plan juist op de veronderstelling berust, dat de bestaande gebouwen in stand zullen blijven; dat hij inderdaad naar zijne meening zijn terrein op de voordeeligste wijze kan exploiteeren door wegruiming van de buitenplaatsen; dat deze immers volstrekt onverkoopbaar en onverhuurbaar zijn; dat Vlietenburgh dientengevolge reeds sedert jaren leeg staat; dat Eemwijk nog door hemzelf bewoond wordt, doch zeker nimmer een anderen bewoner zal kunnen vinden; dat toch in den huidigen tijd huizen van den omvang als de hierbedoelde, gelegen in Voorburg, totaal geen aftrek meer vinden; dat in ieder geval de grond, waarop deze huizen staan, met instandhouding der huizen en met inbegrip der huizen, minder op zal brengen dan indien hij na afbraak der huizen verkocht wordt als bouwgrond, geschikt voor het type huizen, dat tegenwoordig in Voorburg in trek is en waartoe zijn ligging in de gemeente den grond van nature bestemt; dat hij intusschen nimmer betoogd heeft, dat een exploitatie als bouwgrond de kosten van aankoop van het geheel zou moeten goedmaken, doch in zijne berekeningen enkel de waarde van den grond volgens het oude en die volgens het nieuwe uitbreidingsplan met elkander heeft vergeleken, geheel afgescheiden van de aankoopwaarde; dat het nieuwe plan niet zoozeer op de veronderstelling rust, gelijk Ged. Staten aannemen, dat de beide buitenplaatsen behouden blijven, als wel zich dit behoud ten doel stelt en dit tracht te bereiken door iedere andere exploitatie van den grond onmogelijk te maken, aldus ten koste uitsluitend van hem, appellant, het voor Voorburg noodig geachte natuurschoon bewarend; dat Ged. Staten in hunne overwegingen voorts berekenen, dat ingevolge het nieuwe uitbreidingsplan het grootste gedeelte van zijn grond, te weten de strook aan den langs den Vliet geprojecteerden weg en de strook langs het Oosteinde, met inachtneming van de bebouwingsvoorschriften, zoodanig bebouwd kunnen worden, dat per huis ± 632.50 m², respectievelijk ± 935 m² grond noodig zal zijn; dat Ged. Staten onbegrijpelijkerwijze eene exploitatie op den grondslag van deze cijfers mogelijk achten; dat burgemeester en wethouders naar aanleiding van de door den eigenaar van de buitenplaats Leeuwenstein ingebrachte bezwaren opmerken, dat de verkoopprijs van den grond dezer buitenplaats kan worden begroot op f 12 per m²; dat, indien men op dit bedrag ook den prijs van den grond van zijne buitenplaatsen begroot, de op dezen grond te bouwen huizen op perceelen grond van f 7590 en aan den Vliet zelfs van f 11,220 zouden komen te staan; dat het buitengesloten is te achten, dat wie een bij dergelijken grond passend huis wil bewonen, zich te Voorburg zou vestigen; dat, gelijk trouwens namens de gemeente bij de behandeling voor Ged. Staten met nadruk is betoogd, Voorburg zijn bijzonder karakter ontleent aan de wijze van bebouwing, bestaande uit kleine min of meer landelijke woningen, met niet te groote tuinen, alsmede aan het daarmee samenhangende genre van bewoners; dat de huizen, die op zijn grond zouden kunnen worden gebouwd, in verband met den prijs van den grond van volkomen anderen aard zouden moeten zijn; dat het beroep van Ged. Staten op het ter plaatse reeds gebouwd zijn van een huis overeenkomstig het nieuwe uitbreidingsplan weinig waardeering verdient; dat immers hijzelf dit huis voor eigen bewoning heeft doen bouwen, waarbij de bedoeling voorzat, dat het thans door hem bewoonde Eemwijk zou worden afgebroken; dat het bouwen van dit huis niet als een in exploitatie nemen van den grond is te beschouwen en dit eene huis, door hemzelven

met het oog op bijzondere persoonlijke omstandigheden gebouwd, zeker geen maatstaf ter beoordeeling van de mogelijkheid van exploitatie vormt; dat door B. en W. van Voorburg was aangevoerd, dat de door hem gemaakte projectie op geen enkel goedgekeurd plan berustte; dat B. en W., hadden zij zijne cijfers volledig bestudeerd, hadden moeten constateeren, dat hij wel degelijk heeft vergeleken de exploitatie-opbrengst met inachtneming van het bestaande en die met inachtneming van het nieuwe plan, al heeft hij bovendien nog eene berekening gemaakt van de opbrengst, indien het plan te zijnen behoeve zou worden gewijzigd; dat Ged. Staten nu opmerken, dat hij aan het bestaande uitbreidingsplan geen blijvende rechten kan ontleenen; dat hij dit niet zoude willen betwisten, doch meent er wel recht op te hebben, dat met zijne belangen zooveel mogelijk wordt rekening gehouden, wat naar zijne meening thans niet is geschied; dat ten slotte Ged. Staten betoogen, dat hij ook volgens het bestaande uitbreidingsplan niet drie rijen huizen op zijn grond zou kunnen bouwen; dat vooropgesteld worde, dat dit bestaande uitbreidingsplan zelf het bouwen van drie rijen voorziet; dat overigens Ged. Staten, overwegende, dat de vraag naar huizen als ter plaatse zouden kunnen worden gebouwd, zoo gering zou zijn, dat exploitatie niet mogelijk zou zijn, ook op dit punt naar zijn bescheiden meening niet voldoende rekening houden met de soort van huizen, waaraan in Voorburg behoefte bestaat; dat overigens in het bestaande uitbreidingsplan de dwars over het terrein loopende weg niet door het midden van het terrein is geprojecteerd, omdat de weg voor beide gebouwen langs moest komen te loopen, doch dat er, als men eenmaal met het verdwijnen van deze gebouwen rekening houdt, geen enkele reden is om niet dezen weg dwars over het terrein, doch op grooteren afstand van het Oosteinde, te projecteeren;

O. dat de appellant aanvoert, dat het hem toebehoorende terrein op de voordeeligste wijze kan worden geëxploiteerd, na wegruiming van de huizen „Vlietenburgh" en „Eemwijk", doch dat de gemeente, zich juist het behouden blijven dezer gebouwen ten doel stellende, dit tracht te bereiken door middel van het onderwerpelijke uitbreidingsplan, aldus te zijnen koste het natuurschoon te Voorburg bewarende;

dat deze redeneering echter niet opgaat;

dat het immers, blijkens een nader, op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, door den Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) uitgebracht ambtsbericht, moet worden betwijfeld, of inderdaad bij wegruiming van de evengenoemde huizen, welke, ook al aanvaardt men niet de schatting van de gemeente, toch een kostbaar bezit vormen, een veel voordeeliger exploitatie-mogelijkheid voor den appellant zou worden geschapen;

dat de gemeente bij het vaststellen van het onderhavige plan er mitsdien terecht van is uitgegaan, dat de huizen „Vlietenburgh" en „Eemwijk" in stand blijven;

dat er in dit geval geen voor den appellant gunstiger verkaveling mogelijk is dan hem thans door het onderwerpelijke plan wordt geboden;

dat weliswaar het uitbreidingsplan-1917 de gelegenheid schiep voor een voordeeliger exploitatie van des appellants gronden, doch dat handhaving van dit plan, zooals de appellant subsidiair heeft verzocht, uit stedebouwkundig oogpunt niet te verantwoorden ware;

dat toch dit plan een voor de hierbedoelde omgeving ontoelaatbaar dichte bebouwing mogelijk maakte;

dat met het oog op het bovenstaande moet worden geoordeeld, dat Ged. Staten terecht het onderwerpelijke plan met de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften hebben goedgekeurd;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

22 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 97.)

Terecht heeft de Minister over een bepaald tijdvak geen vergoeding voor het hoofd der school toegekend, aangezien over dat tijdvak in de waarneming van de functie van hoofd niet door de aanstelling van een speciaal daartoe in tijdelijk dienstverband aangenomen leerkracht is voorzien.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van de bijzondere lagere school te Soest, Steenhoffstraat 48, tegen de beslissing van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 15 Februari 1936, n°. G. 369 II, Afd. L. O., tot vaststelling van de Rijksvergoeding bedoeld in art. 97 der Lager Onderwijswet 1920, over het jaar 1934 ten behoeve van die bijzondere lagere school;

Gezien het advies van den Onderwijsraad (Afdeeling voor het algemeen vormend lager onderwijs en het bewaarschoolonderwijs) van 2 April 1936, n°. 14494;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 27 Mei 1936, n°. 207 en 1 September 1936, n°. 207/72;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 17 September 1936, n°. 10239, Afd. L. O.;

O. dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij zijne evengenoemde beschikking het bedrag der Rijksvergoeding over 1934 voor deze school heeft bepaald op f 8707.80, daarbij overwegende, dat uit het afschrift van den op 9 Maart 1933 door den Inspecteur van het lager onderwijs in de inspectie Amersfoort voor „gezien" geteekenden rooster van lesuren blijkt, dat het op 31 December 1933 loopend schooljaar op 31 Maart 1934 is geëindigd; dat in verband hiermede en gelet op het gemiddeld aantal leerlingen over 1933, namelijk 233, voor deze school voor gewoon lager onderwijs, krachtens art. XIV van de wet van 30 December 1932, S. 689, zooals dat artikel is gewijzigd bij de

wet van 29 December 1933, S. 779, over het tijdvak van 1 Januari tot 1 April 1934 de Rijksvergoeding kan worden verleend voor het salaris van ten hoogste vijf voor vast aangestelde onderwijzers van bijstand; dat ingevolge art. 28, juncto art. 97 der Lager Onderwijswet 1920, voor zooveel betreft het tijdvak van 1 April tot en met 31 December 1934 deze vergoeding in verband met dat gemiddeld leerlingental kan worden toegekend voor het salaris van niet meer dan vier voor vast aangestelde onderwijzers van bijstand; dat dientengevolge die vergoeding niet kan worden verleend voor het salaris van de onderwijzeres J. M. Th. Wilderbeek over het tijdvak van 1 April tot 1 September 1934, die blijkens de opgave model B. op 1 Januari 1934 niet tot de wettelijk verplichte leerkrachten behoorde; dat daarentegen in verband met het vorenstaande over het tijdvak van 1 Januari tot 1 September 1934 de Rijksvergoeding kan worden verleend voor het salaris van de als verplicht aangewezen onderwijzeres A. van Hattum en dat haar salaris als tijdelijk onderwijzeres over het tijdvak van 1 tot 20 September 1934 voor Rijksrekening kan worden vergoed, wegens vacature van hoofd der school; dat de Rijksvergoeding voor het salaris van de na te noemen leerkrachten moet worden bepaald als volgt: J. M. Th. Wilderbeek f 977.76 (3 maanden van f 1687 min 1½ % crisiskorting en 4 maanden van f 1687 's jaars), berekend over de tijdvakken van 1 Januari tot 1 April 1934 en 1 September tot en met 31 December 1934; A. van Hattum f 997.63 (4 maanden van f 1406 min 1½ % crisiskorting, 2 maanden van f 1447 min 1½ % crisiskorting, 2 maanden van f 1447 en 19 dagen van f 1085 's jaars), berekend over het tijdvak van 1 Januari tot 20 September 1934 en met inachtneming van artikel 11 van hoofdstuk V van bijlage C van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934; G. M. Oosterwijk f 671 (4 maanden van f 2013 's jaars) berekend over het tijdvak van 1 September tot en met 31 December 1934 en met inachtneming van het tweede lid van art. 10 van evengenoemd besluit; dat overigens de in de aanvrage voorkomende berekeningen juist zijn;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat ingevolge de destijds ingevoerde wijziging der Lager Onderwijswet 1920 aan Mej. J. M. Th. Wilderbeek met ingang van 1 April 1934 eervol ontslag werd verleend als onderwijzeres aan de genoemde school, wegens opheffing harer betrekking; dat van zijn desbetreffend besluit de belanghebbende in beroep ging bij de Commissie van Beroep voor het Bijzonder Onderwijs, die het genomen besluit vernietigde, zoodat de genoemde onderwijzeres aan de school verbonden bleef; dat evenwel de staat Model B op dit tijdstip reeds ingezonden was, waarin voorkwam, dat Mej. Wilderbeek tot 1 April aan de school verbonden bleef; dat ten gevolge van de hiervoor aangehaalde beslissing van de Commissie van Beroep alstoen aan Mej. A. van Hattum eervol ontslag werd verleend als onderwijzeres aan de bovengenoemde school, doch niet met ingang van 1 April 1934, doch met ingang van 1 September daaraanvolgend, aangezien aan Mej. M. M. Ros eervol ontslag als hoofd dier school verleend was met ingang van 1 April 1934 en Mej. G. Th. ter Heerdt, onderwijzeres met hoofdakte en verbonden aan de school, met ingang van den genoemden datum belast werd met de waarneming van de betrekking van hoofd der school; dat tot hoofd der school met ingang van 20 September 1934 benoemd werd Mej. M. A. J. van Thienen; dat dientengevolge Mej. A. van Hattum tijdelijk, tot en met 19 September 1934, in dienst werd gehouden; dat de in de vijfde alinea van de bestreden ministerieele beschikking vermelde overweging, dat de onderwijzeres Mej. J. M. Th. Wilderbeek blijkens de opgave Model B op 1 Januari 1934 niet tot de wettelijk verplichte leerkrachten behoorde, op een misverstand berust; dat dit laatste wèl op 1 April 1934 het geval geworden zou zijn, indien het aan haar verleende ontslag door de voornoemde Commissie niet vernietigd geworden ware en de overige leerkrachten aan de school verbonden zouden gebleven zijn, doch dat, doordat aan Mej. M. M. Ros met ingang van 1 April 1934 ontslag verleend was als hoofd der school en Mej. G. Th. ter Heerdt als waarnemend hoofd aangewezen werd, Mej. Wilderbeek als verplichte leerkracht in functie bleef, hetgeen ook moge blijken uit de gegevens, opgenomen in Model E over het tweede kwartaal 1934; dat derhalve naar zijn bescheiden meening aan Mej. Wilderbeek het volle salaris over het geheele jaar, alzoo ook over den niet voor vergoeding in aanmerking genomen termijn van 1 April tot 1 September berekend behoorde te zijn; dat het bestuur tot het resultaat komt, dat van 1 Januari tot 1 April 1934 Mej. M. M. Ros hoofd der school was en zij over het genoemde tijdvak kon worden bijgestaan door 5 onderwijzeressen van bijstand; dat van 1 April 1934 af een dier aan de school verbonden onderwijzeressen, in casu Mej. G. Th. ter Heerdt, belast werd met de waarneming van het hoofdschap der school, zulks tot en met 19 September 1934 en deze bijgestaan kon worden door vier verplichte onderwijzeressen van bijstand; dat de Rijksvergoeding dus in totaal behoort te bedragen f 9404.35;

O. dat het schoolbestuur aanspraak meent te kunnen maken mede op vergoeding van de jaarwedde van de onderwijzeres van bijstand Mej. J. M. Th. Wilderbeek over het tijdvak van 1 April 1934 tot 1 September 1934;

O. dienaangaande, dat, zooals het schoolbestuur niet betwist, over het tijdvak van 1 April 1934 tot en met 31 December 1934 ingevolge art. 97 in verband met art. 28 der Lager Onderwijswet 1920 voor deze school aanspraak kan worden gemaakt op vergoeding van de bezoldiging van een hoofd en van vier onderwijzeressen van bijstand;

dat Onze Minister over dit tijdvak vergoeding heeft toegekend voor vier onderwijzeressen van bijstand (te weten: 1e Mej. A. Karel, van 1 April tot 1 September en Mej. G. M. Oosterwijk van 1 September tot en met 31 December; 2e. Mejuffrouw J. M. van Doorn van 1 April tot en met 31 December; 3e. Mej. A. van Hattum van 1 April tot 1 September en Mej. J. M. Th. Wilderbeek van 1 Septem-

ber tot en met 31 December; 4e. Mej. G. Th. ter Heerdt van 1 April tot en met 31 December) en voor het hoofd van 1 September tot 20 September (Mej. A. van Hattum als tijdelijk waarneemster) en van 20 September tot en met 31 December (Mej. M. A. J. van Thienen als nieuw aangesteld hoofd in de op 1 April 1934 ontstane vacature ten gevolge van het ontslag van Mej. M. M. Ros);

dat Onze Minister over het tijdvak van 1 April tot en met 31 Augustus 1934 derhalve geen vergoeding voor het hoofd heeft toegekend;

dat zulks terecht niet is geschied, aangezien over dit tijdvak in de waarneming van de functie van hoofd der school niet door de aanstelling van een speciaal daartoe in tijdelijk dienstverband aangenomen leerkracht is voorzien;

dat het schoolbestuur weliswaar in de opgave (model E) dd. 3 Juli 1934 als waarnemend hoofd van 1 April 1934 af vermeldt Mej. G. Th. ter Heerdt, doch dat deze was eene aan de school voor vast aangestelde onderwijzeres van bijstand, voor wier zoogenaamde waarneming krachtens de wet geen vergoeding kan worden verleend;

dat toch art. 56, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 bepaalt, dat over elk dienstjaar het Rijk aan de gemeenten de jaarwedden der hoofden en der volgens de artt. 27 en 28 verplichte onderwijzers vergoedt, alsmede de wedden van hen, die overeenkomstig art. 41 zijn aangewezen voor tijdelijke waarneming eener betrekking van onderwijzer of van hoofd der school;

dat bij art. 97, 1e lid, der wet is voorgeschreven, dat het Rijk over elk dienstjaar aan de besturen der bijzondere scholen, die aan de in de artt. 88 tot en met 96 gestelde voorwaarden hebben voldaan, de jaarwedden en wedden der hoofden en onderwijzers volgens denzelfden maatstaf vergoedt als volgens de artt. 56 en 57 ten aanzien van de gemeenten wordt gevolgd;

dat de wet ten aanzien van het bijzonder onderwijs de bij art. 41 der wet geregelde tijdelijke waarneming, waarvan in art. 56, 1e lid, sprake is, niet kent, zoodat in dit opzicht de vergoeding aan de schoolbesturen niet — zooals art. 97, 1e lid, voorschrijft — volgens denzelfden maatstaf kan geschieden, doch volgens overeenkomstigen maatstaf dient plaats te hebben;

dat, bij analoge toepassing van het bepaalde bij art. 56, 1e lid, op de bijzondere scholen, met de wedden van hen, die overeenkomstig art. 41 voor tijdelijke waarneming van eene betrekking van onderwijzer of van hoofd eener openbare school zijn aangewezen, uitsluitend gelijk te stellen zijn de bezoldigingen van tijdelijk aangestelde leerkrachten, door het schoolbestuur aangewezen voor de tijdelijke waarneming van zoodanige betrekking aan eene bijzondere school;

dat derhalve voor Mej. G. Th. ter Heerdt slechts vergoeding kon worden toegekend (wat dan ook is geschied) als verplichte onderwijzeres van bijstand en Mej. J. M. Th. Wilderbeek over het meergemelde tijdvak niet (in hare plaats) als verplichte leerkracht kan worden aangemerkt;

dat de bestreden beschikking van Onzen Minister, waarbij ook overigens het bedrag der Rijksvergoeding met juistheid is berekend, mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 15 Februari 1936, n°. G. 369 II, afd. L. O., het bedrag der Rijksvergoeding over 1934 voor de bovengemelde school vast te stellen op f 8707.80.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

23 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 39 bis.)

Op grond van de verklaringen van den geraadpleegden geneeskundigen hoofdinspecteur van de volksgezondheid moet worden aangenomen, dat de opneming van den patiënt in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den patiënt had kunnen zijn uitgesteld.

De omstandigheid, dat de patiënt zonder overwegend bezwaar naar een andere ziekeninrichting had kunnen worden vervoerd, waar de verpleging voor minder kosten had kunnen geschieden, kan van geen invloed zijn, nu aan de voor de toepassing van art. 39 bis gestelde vereischten is voldaan. Waar de wet voorts spreekt van de kosten van vervoer en verpleging, moeten deze kosten in haar geheel en niet slechts voor een deel door de gemeente van meer duurzaam verblijf worden gedragen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Waddinxveen tegen de beschikking van Ged. Staten van Zuidholland van 18/26 Maart 1936, N°. 65, waarbij met toepassing van art. 39*bis* der Armenwet is beslist, dat de kosten van vervoer van D. Sonneveld naar, en van diens verpleging in het Van-Iterson-Ziekenhuis te Gouda, komen ten laste van de gemeente Waddinxveen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 September 1936, n°. 276;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 September 1936, n°. 9336, Afdeeling Armwezen;

O. dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun evenvermeld besluit op verzoek van burgemeester en wethouders van Gouda hebben beslist, dat de kosten van vervoer van D. Sonneveld naar, en van diens verpleging van 20 Augustus t/m 19 October 1935 in het Van-Iterson-Ziekenhuis te Gouda komen ten laste van de gemeente Waddinxveen, daarbij overwegende, dat het Van-Iterson-Ziekenhuis te Gouda is een gemeentelijk ziekenhuis; dat tusschen partijen vaststaat, dat men hier te doen heeft met een arme, die ten tijde van de opneming in het ziekenhuis hoofdverblijf had in de gemeente Waddinxveen; dat voorts burgemeester en wethouders van Gouda af-

doende hebben aangetoond, dat de opneming in het ziekenhuis niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den arme kon worden uitgesteld; dat mitsdien hier aanwezig is een geval, als bedoeld in art. 39*bis* der Armenwet; dat burgemeester en wethouders van Waddinxveen geweigerd hebben de in geschil zijnde kosten vrijwillig aan de gemeente Gouda te vergoeden;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Waddinxveen bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat in de tweede helft van Augustus 1935 op advies van den geneesheer J. G. W. F. Bik te Gouda ter observatie in het Van-Iterson-Ziekenhuis te Gouda werd opgenomen Daan Sonneveld, geboren 23 Augustus 1930, wonende te Waddinxveen, Bodegraverstraatweg 107; dat hiervan op den 23sten dier maand bericht is ontvangen van den administrateur van dit ziekenhuis, onder mededeeling, dat nader gebleken is, dat het hier betrof een geval van besmettelijke ziekte en wel van poliomyelitis anterior acuta; dat de genoemde geneesheer op 6 September daaraanvolgend heeft medegedeeld, dat in verband met de overbrenging van den patiënt naar eene ziekeninrichting reiniging en ontsmetting noodzakelijk was van eene kamer, een ledikant en een bed met toebehooren; dat de opneming in het ziekenhuis heeft plaats gehad zonder het minste overleg met een of meer leden van hun college; dat toch de behandelende geneesheer kon weten, dat Sonneveld financieel niet in staat was om de rekening te voldoen, zoodat in geval van belangrijke kosten, welke als regel het gevolg zijn van ziekenhuisverpleging, de openbare kassen hulp zouden moeten verleenen; dat tegen eene dergelijke handeling ernstige bedenkingen zijn gerezen en derhalve geweigerd is de rekening te voldoen, uit overweging, dat het toch maar niet aangaat voor elken vreemden arts om naar willekeur te beschikken over de financiën hunner gemeente;

dat aan den meergenoemden geneesheer is gevraagd de hangende quaestie met het gemeentebestuur van Gouda te beëindigen, omdat hunnerzijds tegen zijne handeling bezwaar bestaat, te meer, omdat vooraf had kunnen worden onderzocht of plaatsing in het academisch ziekenhuis te Leiden mogelijk was, waardoor de kosten — alles inbegrepen — zouden kunnen worden teruggebracht tot f 2.50 per verpleegdag; dat die geneesheer bij schrijven van 29 November 1935 heeft geantwoord, dat hij als huismedicus heeft rekening te houden met de wenschen van den patiënt, respectievelijk zijne ouders; dat hij niet wist, waaraan door het gemeentebestuur de voorkeur wordt gegeven en dat hij het nu weet en er ook rekening mede houden kan; dat weliswaar door dien geneesheer later eene nieuwe verklaring ten behoeve van het klaagschrift van het gemeentebestuur van Gouda is afgegeven, waarin met meer beslistheid wordt beweerd, dat dit een spoedgeval betrof, doch dat zij, appellanten, zich niet kunnen losmaken van de gedachte, dat betere bekendheid met de situatie, waarin dit geval gekomen is, den geneesheer de noodzakelijkheid van eene andere — meer pertinente — verklaring, waaruit blijkt, dat onmiddellijk optreden onvermijdelijk was, heeft bijgebracht; dat het echter niet aangaat om een geneesheer — en dan nog wel uit eene andere gemeente — een vrijbrief te geven om naar willekeur te beschikken over de gemeentefinanciën; dat niet de minste poging is gedaan om in het onderhavige geval contact te krijgen met het gemeentebestuur, terwijl dit per telefoon van Gouda uit bijna even vlug kan als een locaal gesprek, zoodat uitstel van de opneming als gevolg daarvan niet behoeft te worden gevreesd; dat er op die gronden bezwaar was gemaakt tegen betaling van de kosten; dat tegen de beslissing van Ged. Staten ernstige bedenkingen bestaan; dat er naar de meening van het gemeentebestuur in dit geval zeker niet kan worden gesproken van een uitstel, waardoor het leven of de gezondheid van den arme in gevaar wordt gebracht, vermits door het plegen van een overleg, als door hem bedoeld, practisch geen tijd verloren zou zijn gegaan; dat hier dus een verzuim is begaan door den behandelenden geneesheer en deze dus feitelijk tot betaling van de kosten zou moeten worden genoodzaakt; dat er dus geen sprake van kan zijn, dat het leven of de gezondheid van den arme in gevaar zou zijn gebracht, indien overleg werd gepleegd; dat zij meenen te hebben aangetoond, dat in dit geval het derde lid van art. 39*bis* der Armenwet niet van toepassing was, doch dat de geneesheer geheel op eigen gezag en dus voor eigen rekening zal hebben gehandeld;

O. dat D. Sonneveld, duurzaam verblijf hebbende gehad in de gemeente Waddinxveen, van 20 Augustus tot en met 19 October 1935 is verpleegd geworden in eene gemeentelijke ziekeninrichting (Van-Iterson-Ziekenhuis) te Gouda;

dat met den van Onzentwege, naar aanleiding van een schrijven van den Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur geraadpleegden geneeskundigen Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid moet worden aangenomen, dat de opneming van den patiënt in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den patiënt had kunnen zijn uitgesteld;

dat Ged. Staten mitsdien terecht hier aan art. 39*bis* der Armenwet toepassing hebben gegeven;

dat nu weliswaar, mede blijkens het ambtsbericht van den genoemden Hoofdinspecteur, de patiënt zonder overwegend bezwaar naar het Academisch Ziekenhuis te Leiden had kunnen worden vervoerd, alwaar de verpleging voor minder kosten had kunnen geschieden, doch dat dit op de onderwerpelijke beslissing van geen invloed kan zijn, nu aan de voor de toepassing van de voormelde wetsbepaling gestelde vereischten is voldaan en het met de bedoeling en den geest der wet in strijd zou zijn, met het oog op de voormelde omstandigheid de door de gemeente Gouda voor het vervoer en de verpleging van den patiënt gemaakte kosten te haren laste te laten;

dat de wet voorts spreekt van de kosten van vervoer en de verpleging, welke ten laste van de gemeente van meer duurzaam verblijf komen, zoodat deze kosten in haar geheel en niet slechts voor een gedeelte door de gemeente Waddinxveen behooren te worden gedragen;

dat het bestreden besluit mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Armenwet;
Hebben goedgevonden en verstaan:
het beroep ongegrond te verklaren.
Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.
(A. B.)

---

25 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Woningwet Art. 37 j°. art. 38.)

Terecht hebben Ged. Staten appellant niet-ontvankelijk verklaard op grond dat de in art. 37 3e lid gestelde termijn is overschreden. Daaraan doet niet af, dat zulks het gevolg is geweest van eene onjuiste mededeeling van het hoofd van het gemeentebestuur in de desbetreffende bekendmaking in een dagblad, daar appellant desniettemin in de gelegenheid is gesteld zijn bezwaar bij Ged. Staten toe te lichten en dit college het bezwaar onder het oog heeft gezien. Bovendien levert de niet-ontvankelijkverklaring geen beletsel op tegen het instellen van hooger beroep bij de Kroon, nu appellant tevoren zijn bezwaar tijdig bij den Raad heeft ingediend.

Al bestaat tegen de bestemming van appellants terrein voor vrijstaande gebouwen geen bezwaar, zoo is er toch geen voldoend motief deze gebouwen te beperken tot die, uitsluitend ten dienste van of in verband staande met de uitoefening van land- en tuinbouwbedrijf en de veeteelt ter plaatse.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Ballast Maatschappij, te Amsterdam, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17 December 1935, B. N°. 11520/21 (2e afdeeling) G.S. N°. 384/1, waarbij uitbreidingsplannen van de voormalige gemeente Zegwaart zijn goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 29 Juli 1936, N°. 309;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 September 1936, N°. 6821 M/P.B.R., afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad van de voormalige gemeente Zegwaart in zijne vergadering van 25 Maart 1935 heeft besloten 1. in te trekken: *a.* de bij raadsbesluit dd. 10 December 1930, goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten dd. 29 December 1930, N°. 110, vastgestelde bebouwingsverordening voor de Molenstraat; *b.* het raadsbesluit dd. 10 December 1930, goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten dd. 29 December 1930, N°. 110/1, betreffende het bouwverbod voor de Molenstraat; *c.* het raadsbesluit dd. 5 November 1930, goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten dd. 29 December 1930, N°. 110/1, betreffende de vaststelling van de rooilijn voor de bebouwing aan de Molenstraat; *d.* het raadsbesluit dd. 5 November 1930 betreffende de bestemming van den grond in de Molenstraat; 2. vast te stellen het bij dit besluit gewaarmerkte plan van uitbreiding in hoofdzaak, voor zoover gelegen in deze gemeente en het aangevulde plan van uitbreiding in onderdeelen;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat het bij raadsbesluit dd. 3 April 1934 vastgestelde uitbreidingsplan (plan in onderdeelen), goedgekeurd bij besluit van Ged. Staten dd. 28 Aug. 1934, N°. 104, voor het gedeelte der gemeente begrensd: ten Zuid-Oosten door den Rokkeveenscheweg, ten Zuid-Westen door den spoorweg den Haag-Gouda en ten Noord-Westen door de Delftschewallenwatering, met uitzondering van de bouwterreinen aan de Molenstraat, aanvulling en wijziging behoeft; dat tevens de vaststelling van een uitbreidingsplan in hoofdzaak noodzakelijk is; dat de ontwerpen van het uitbreidingsplan met kaarten en grondteekeningen ter secretarie der gemeente voor een ieder ter inzage hebben gelegen van 19 Februari 1935 tot en met 19 Maart daaraanvolgend; dat tegen de bedoelde ontwerpen binnen den daarvoor gestelden termijn bezwaren zijn ingebracht door: *a.* de Naamlooze Vennootschap Maatschappij „Nutricia" te Zegwaart; *b.* R. Visser, landbouwer te Zegwaart; *c.* de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Ballast Maatschappij, te Amsterdam; *d.* J. P. Knoppers, tuinder te Zegwaart; dat de ingebrachte bezwaren van de appellanten, sub *a*, *b* en *c* vermeld, geen aanleiding hebben gegeven het uitbreidingsplan te wijzigen, terwijl het bezwaar van den appellant sub *d* billijk wordt geacht;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland bij hun besluit van 17 December 1935, B. N°. 11520/21 (2e afdeeling) G.S. N°. 384/1 o. m. met niet-ontvankelijkverklaring van de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Ballast Maatschappij, te Amsterdam, in haar tegen het plan in hoofdzaak bij hun college aangevoerde bezwaar, de bovenvermelde plannen c. a. hebben goedgekeurd;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Ballast Maatschappij in haar bezwaar niet kan worden ontvangen, aangezien haar bezwaarschrift niet binnen den daarvoor in art. 37, derde lid, der Woningwet gestelden termijn, welke in dit geval liep tot en met 31 Mei 1935, is ingediend; en post alia: ten aanzien van de vraag, of en in hoeverre de plannen, afgezien van de daartegen door belanghebbenden ingebrachte bezwaren, voor goedkeuring vatbaar zijn: dat hun college deze vraag bevestigend meent te kunnen beantwoorden; dat het weliswaar van oordeel is, dat het plan tekortkomingen vertoont, welke eene herziening wenschelijk maken, doch deze niet van zoodanigen aard acht, dat op grond daarvan aan de plannen goedkeuring zou moeten worden onthouden;

dat van dit besluit de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Ballast Maatschappij bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij hare bezwaren tegen de voormelde uitbreidingsplannen heeft ingediend op 1 Juni 1935; dat het hoofd der voormalige gemeente Zegwaart overeenkomstig het bepaalde in art. 37, vierde lid, der Woningwet de volgende advertentie heeft doen plaatsen in „De Leidsche Courant" van Donderdag 4 April 1935: „Plan van uitbreiding. De Burgemeester van Zegwaart maakt bekend, dat de door den Gemeenteraad vastgestelde aanvulling van het plan van uitbreiding met de daarbij behoo-

rende bebouwingsvoorschriften, benevens het plan in hoofdzaak, in uitvoerige kaarten uitgewerkt ter secretarie dezer gemeente voor een ieder ter inzage ligt van 6 April tot en met 19 April 1935. Belanghebbenden, die zich met bezwaren tot den Raad hebben gewend, kunnen vóór 2 Juni hun bezwaren tegen het plan en die voorschriften indienen bij Ged. Staten. Zegwaart, 4 April 1935. De Burgemeester voornoemd, Middelberg."; dat zij, gelijk boven reeds gerelateerd, op 1 Juni 1935, dus vóór het verstrijken van den door het hoofd der voormalige gemeente Zegwaart gepubliceerden termijn van 2 Juni, hare bezwaren tegen de meergemelde uitbreidingsplannen bij Ged. Staten van Zuid-Holland heeft ingebracht; dat het dan ook alleszins verklaarbaar zal voorkomen, dat zij zich door de beslissing van Ged. Staten, waarbij zij in haar bezwaar niet-ontvankelijk werd verklaard, ernstig gegriefd acht; dat zij zich door deze beslissing des te ernstiger gegriefd acht, daar in de Woningwet door het voorgeschreven publicatiesysteem (Publicatie in de dagbladen ook van de allerkleinste gemeente is voldoende) de belangen der grondeigenaars niet voldoende zijn gewaarborgd; dat voorts de publicatie moet geschieden door het hoofd der gemeente en dat het niet aangaat belanghebbenden de dupe te laten worden van eene vergissing, welke door het hoofd der gemeente wordt gemaakt; dat, wat de zaak zelve betreft, de aankoop van hare perceelen in de gemelde gemeente door haar heeft plaats gevonden geruimen tijd voordat het bedoelde plan van uitbreiding door den gemeenteraad der voormalige gemeente Zegwaart was aangenomen: van de perceelen kadastraal bekend gemeente Zegwaart, sectie E nummers 208, 209, 214, 354, 355, 377 en 207 (gedeeltelijk) op 21 Jan. 1935 en van de perceelen kadastraal bekend gemeente Zegwaart, sectie E nummers 197, 198 en 199 (gedeeltelijk) op 12 Maart 1935; dat zij de bovengenoemde kadastrale perceelen heeft aangekocht voor den prijs van f 61,828, ongeacht de kosten van overdracht, zoodat zij voor deze kadastrale perceelen heeft betaald een bedrag van ± f 5000 per ha; dat de door haar aangekochte kadastrale perceelen alle gelegen zijn aan den Bleiswijkschenweg en onmiddellijk grenzen aan de bestaande bebouwing aan dezen weg; dat zij, die geen exploitante is van bouwterreinen, doch eene aannemingsmaatschappij, de bovengenoemde kadastrale perceelen heeft aangekocht om daaraan te ontleenen (uit te graven) een gedeelte van het door haar benoodigde zand voor het weglichaam van den aan te leggen weg 's-Gravenhage-Utrecht-Driebergen, gedeelte Zoetermeer-Zegwaart Zuidelijken dwarsweg in den Zuidplaspolder, deel uitmakende van het Bestek N°. 201 van den Rijkswaterstaat, hetwelk haar ter uitvoering werd opgedragen voor den prijs van 951000 gulden; dat zij tot aankoop van de gemelde kadastrale perceelen aan den Bleiswijkschenweg is overgegaan, in de stellige overtuiging, dat zij, na afloop der werkzaamheden, de perceelen, grenzende aan den Bleiswijkschenweg wederom als bouwgrond zou kunnen verkoopen; dat nu de prijs van bouwgrond aan den Bleiswijkschenweg bedraagt ± f 5000 per ha, en die grond voor veeteelt, land- of tuinbouw ± f 1500 per ha, waardoor zij in ieder geval een belangrijk bedrag van den door haar gespendeerden koopprijs had kunnen terugkrijgen; dat zij, gelijk hierboven gerelateerd, het door haar aangekochte terrein van ruim 12 ha in hoofdzaak heeft gebruikt om daaraan zand te ontleenen; dat zij daar dan ook een put heeft gegraven met een lengte van ± 750 m en eene breedte van ± 170 m en eene diepte van ± 9 m; dat deze put, na geheel te zijn uitgegraven, zich over eene lengte van ± 700 m bevindt op een afstand van ± 40 m van den Bleiswijkschenweg; dat derhalve deze strook van 40 m wel geschikt is voor bouwgrond, doch allerminst voor eene landelijke bebouwing, als bedoeld in de gemelde uitbreidingsplannen der voormalige gemeente Zegwaart, zijnde deze strook immers veel te ondiep; dat zij derhalve door de voormelde uitbreidingsplannen dubbel gedupeerd zal worden en wel in de eerste plaats, omdat de verkoop van deze strook als bouwgrond is uitgesloten en bovendien verkoop voor landelijke bebouwing practisch onmogelijk zal zijn; dat zij, gezien den grooten bouwlust aan den Bleiswijkschenweg, met eene opbrengst van f 5000 per ha redelijkerwijze had mogen rekening houden; dat, naar haar oordeel, het verbod van lintbebouwing aan den Bleiswijkschenweg geen redelijk motief heeft, ten eerste omdat de Bleiswijkscheweg op het oogenblik niet als verkeersweg van eenige beteekenis is aan te merken, doch bovendien elke beteekenis in dit opzicht zal verliezen, wanneer de „groote weg", welke thans in uitvoering is, zal zijn gereed gekomen; dat de Bleiswijkscheweg dan ook als verkeersader in de toekomst in geen enkel opzicht in aanmerking zal komen; dat als verkeersaders voor de gemeenten Zegwaart en Zoetermeer slechts in aanmerking komen de nieuwe „groote weg", de Broekweg, de Zegwaartscheweg (de Voorweg); dat echter juist aan deze wegen tot op zekere hoogte wel, althans in meerdere mate dan de op het oogenblik bestaande bebouwing, lintbebouwing is toegelaten; dat speciaal het bouwen aan den Broekweg noch uit een stedebouwkundig oogpunt, noch in verband met den trek der bevolking te verdedigen is; dat over de geheele lengte van den Bleiswijkschenweg electriciteit en waterleiding is aangelegd, wat niet het geval is met de gedeelten van Zoetermeer, welke thans als bouwterrein zijn aangewezen; dat er derhalve naar haar oordeel geen enkele reden is aan te geven, welke het verbod van lintbebouwing aan den Bleiswijkschenweg wettigt en de gemeente Zegwaart dan ook in gebreke blijft eenige reden daarvoor aan te geven; dat dan ook de groote benadeeling, welke door dit verbod van lintbebouwing aan de appellante wordt berokkend, op geen enkele wijze wordt gerechtvaardigd;

O. dat Ged. Staten in hun bestreden besluit terecht hebben vastgesteld, dat het door de Naamlooze Vennootschap Amsterdamsche Ballast Maatschappij bij hun college ingebrachte bezwaar na het verstrijken van den in art. 37, 3de lid, der Woningwet gestelden termijn is ingediend;

dat zulks nu wel het gevolg moge zijn geweest van eene onjuiste mededeeling van het hoofd van het gemeentebestuur in de desbe-

treffende bekendmaking in de Leidsche Courant, doch dat de appellante daardoor niet in hare belangen is geschaad, aangezien zij, blijkens de stukken, in de gelegenheid is gesteld haar bezwaar bij Ged. Staten toe te lichten en dit college dit bezwaar onder het oog heeft gezien, zij het, dat het daarin geen aanleiding heeft gevonden aan het plan de goedkeuring te onthouden;

dat bovendien, nu de appellante tevoren haar bezwaar tijdig bij den gemeenteraad heeft ingediend, de door Ged. Staten uitgesproken niet-ontvankelijkverklaring voor haar geen beletsel oplevert, ingevolge art. 38, 1e lid, der Woningwet tegen het verleenen van de goedkeuring bij Ons beroep in te stellen;

O. wat de zaak zelve betreft, dat met den geraadpleegden Hoofdinspecteur van de Volksgezondheid (Volkshuisvesting) moet worden aangenomen, dat eene bestemming van de door de appellante bedoelde strook voor gesloten bebouwing ongewenscht is;

dat de appellante zich er nu wel over beklaagt, dat door de gesteldheid van hare perceelen van de daaraan door den raad gegeven bestemming voor landelijke bebouwing, waaronder is te verstaan bebouwing met vrijstaande gebouwen, uitsluitend ten dienste van of in verband met de uitoefening van land- en tuinbouwbedrijf en de veeteelt ter plaatse, geen gebruik kan worden gemaakt, doch dat de appellante dit aan zichzelf te wijten heeft, aangezien zij hare terreinen, door haar aangekocht om daaraan zand te ontleenen, deswege in den huidigen toestand heeft gebracht;

dat daarin in geen geval aanleiding kan worden gevonden om de na de uitgraving overgebleven strook eene bestemming (voor gesloten bebouwing) te geven, welke, als gezegd, ter plaatse niet wenschelijk moet worden geacht;

dat intusschen, afgezien van het voorafgaande, eene bestemming van de gronden tot landelijke bebouwing in den hierboven aangeduiden, daaraan door den gemeenteraad gegeven zin, te ver gaat en mitsdien ondoelmatig is te achten;

dat tegen de bestemming voor vrijstaande gebouwen geen bezwaar bestaat, noch tegen de voorgeschreven zijdelingsche afstanden, doch dat er geen voldoend motief bestaat de bedoelde gebouwen te beperken tot die, uitsluitend ten dienste van of in verband staande met de uitoefening van land- en tuinbouwbedrijf en de veeteelt ter plaatse;

dat op dezen grond het plan in hoofdzaak niet voor goedkeuring vatbaar is;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17 December 1935, B. N°. 11520/21 (2e afdeeling) G.S. N°. 384/1, aan de bij het besluit van de voormalige gemeente Zegwaart van 25 Maart 1935 vastgestelde uitbreidingsplannen c. a. alsnog goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

28 *September* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 352, 375—384; Armenwet art. 63.)

De verplichting van den schoonzoon om zijne schoonouders te onderhouden eindigt niet, wanneer de dochter, nadat haar kinderloos gebleven huwelijk met dien schoonzoon door echtscheiding is ontbonden, een nieuw huwelijk heeft aangegaan.

Anders Adv.-Gen. van Lier met betoog, dat thans de verplichting tot onderhoud op den nieuwen schoonzoon is komen te rusten.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Gemeentelijke Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon, gevestigd te Rotterdam, (adv. Mr. H. N. J. C. van Meerten);

1. dat de requirant is een instelling als bedoeld in art. 1 sub 1 van de Armenwet en als zoodanig ondersteuning heeft verleend en nog verleent aan A. v. T., gehuwd, zonder beroep en wonende te Rotterdam;

2. dat deze ondersteuning f 9.25 per week bedraagt en deswege van 5 Januari 1936 tot 18 April 1936 een bedrag van f 138.75 voor rekening van den requirant is gebleven, zooals de terzake opgemaakte nota van kosten uitwijst;

3. dat een dochter van den ondersteunde, n.l. Hillegonda v. T., gehuwd met W. W. en wonende te Amsterdam, eerder gehuwd is geweest met en thans wettelijk is gescheiden van A. J. R., wonende te Rotterdam;

4. dat de requirant op 4 April 1936 tot den E.A. Heer Kantonrechter te Rotterdam een request heeft gericht, waarbij hij in de ter zake van de bovenomschreven ondersteuning door hem gemaakte resp. nog te maken kosten van A. J. R. voornoemd heeft teruggevorderd:

a. een bedrag van f 22.50, te betalen met f 0.25 per week,

b. zoolang als de meergemelde ondersteuning duren zal, een bedrag van f 1.50 per week,

en waarbij hij den E.A. Heer Kantonrechter heeft verzocht om de bedragen vast te stellen, die krachtens art. 66 lid 1, zoowel sub 1° als sub 2° der Armenwet, door hen, die loon of andere periodieke inkomsten verschuldigd zijn of worden, zullen worden ingehouden en aan den requestrant zullen worden uitgekeerd;

5. dat de voornoemde Kantonrechter bij beschikking van 2 Mei 1936 het bovenomschreven door den requirant gedane verzoek van de hand heeft gewezen;

6. dat de requirant bij request van den 25en Mei 1936 bij de Arr.-Rechtbank te Rotterdam van deze beschikking in hooger beroep is gekomen;

7. dat deze Rechtbank bij beschikking van den achtsten Juni 1936 heeft overwogen:

„dat na echtscheiding de alimentatieplicht van een man, ten opzichte van de ouders van zijn gewezen echtgenoote, indien uit dat huwelijk geen kinderen meer in leven zijn, bij een volgend huwelijk van de vrouw komt te vervallen, daar deze plicht alsdan op den nieuwen schoonzoon komt te rusten", en

„dat mitsdien de beschikking van den Kantonrechter behoort te worden bevestigd, zij het op andere gronden"

en derhalve de voormelde beschikking van den Kantonrechter d.d. 2 Mei 1936 heeft bevestigd;

8. dat de requirant van de voormelde beschikking der Arr.-Rechtbank te Rotterdam bij dezen komt in cassatie en als middel van cassatie doet aanvoeren:

S., althans v. t. van artt. 350, 352, 376, 377, 378 en 1902 B. W., 48 Rv. en 1, 28, 29, 30, 38, 63, 64, 65 en 66 Armenwet, doordat de Rechtbank, — hoewel als vaststaand aannemende, dat de gerequireerde tot cassatie gehuwd is geweest met de thans, immers ten tijde van de aangevallen beschikking nog in leven zijnde Hillegonda v. T. (dochter van den ondersteunde en van diens echtgenoote), en dat dit huwelijk door echtscheiding is ontbonden, — desniettemin, op overweging, dat na echtscheiding de alimentatieplicht van den gerequireerde ten opzichte van de ouders van zijn gewezen echtgenoote, indien uit dat huwelijk geen kinderen meer in leven zijn, bij een volgend huwelijk van de vrouw komt te vervallen, daar deze plicht alsdan op den nieuwen schoonzoon komt te rusten, de beroepen beschikking des Kantonrechters heeft bevestigd en dus des requirants boven nader omschreven verzoek heeft afgewezen;

9. dat de requirant tot cassatie ter toelichting van het bovenstaande nog doet opmerken, dat door de ontbinding des huwelijks zwagerschap niet wordt opgeheven en de Rechtbank de op dezen regel in art. 377, 2° B. W. neergelegde uitzondering buiten hare grenzen heeft uitgebreid, door aan te nemen, dat de in den aanvang van gemeld wetsartikel opgenomen verplichting tot onderhoud van schoonouders óók ophoudt, indien het huwelijk, waardoor de zwagerschap ontstond, door echtscheiding was ontbonden en de dochter, door daarna een nieuw huwelijk te sluiten, haar ouders een nieuwen schoonzoon had gegeven, terwijl uit het eerste huwelijk geen kinderen meer in leven zijn;

10. dat de requirant dan ook niet vermag in te zien, waarom ouders ten aanzien van één en dezelfde dochter niet twee (of meer)alimentatieplichtige schoonzoons zouden kunnen hebben en de Rechtbank door anders te beslissen het duidelijk in de wet neergelegde systeem heeft miskend;

11. dat de requirant hierbij de dossiers van eersten aanleg en hooger beroep overlegt;

Redenen waarom de requirant tot cassatie zich wendt tot den H. R. der Nederlanden, met het eerbiedig verzoek om de beschikking van de Arr.-Rechtbank te Rotterdam d.d. 8 Juni 1936 te vernietigen en voorts te beslissen als de H. R. dienstig zal oordeelen, met bepaling, dat de behandeling van dit request cum sequelis kosteloos geschiede, kosten rechtens.

Conclusie van den Adv.-Gen. Van Lier.

O. dat Hillegonda v. T., dochter van den ondersteunde, eerder gehuwd is geweest met gerequestreerde A. J. R., van wien zij wettelijk gescheiden is, en uit dit huwelijk geen kinderen geboren zijn, terwijl zij thans gehuwd is met W. W.;

dat de banden, die bestaan hebben tusschen genoemden R. en de bloedverwanten van zijn gewezen echtgenoot kennelijk verbroken zijn, terwijl voor de ouders van Hillegonda v. T. een andere schoonzoon in de plaats van R. is getreden, dat wanneer zich deze omstandigheden voordoen wegens overlijden van dengene der echtgenooten, door wien de zwagerschap bestond, volgens art. 377 ten 2e B. W. de wederkeerige verplichting tot het verschaffen van onderhoud ophoudt, en ditzelfde zal hebben te gelden in een geval als het onderhavige, waarin de banden onderling geheel verbroken zijn en op een ander als schoonzoon de verplichting tot onderhoud is komen te rusten. (cf. Asser-Scholten: Familierecht bl. 386).

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat ten deze vaststaat:

1°. dat gerequestreerde A. J. R. gehuwd is geweest met Hillegonda v. T., dochter van A. v. T.;

2°. dat dit huwelijk, hetwelk kinderloos is gebleven, door echtscheiding is ontbonden, waarna Hillegonda v. T. is hertrouwd;

3°. dat requestrant aan A. v. T. onderstand heeft verleend;

O. dat requestrant den Kantonrechter te Rotterdam heeft verzocht de bedragen vast te stellen, die krachtens artikel 66 lid 1 onder 1° en 2° der Armenwet door hen, die loon of andere periodieke uitkeeringen aan genoemden R. verschuldigd zijn of worden, zullen worden ingehouden en aan requestrant uitgekeerd; dat de Kantonrechter dit verzoek heeft afgewezen, welke afwijzing bij de bestreden beschikking op de in het middel van cassatie weergegeven gronden is bevestigd;

O. dat het hiertegen aangevoerde middel gegrond is;

dat toch de aanhef van art. 377 B. W. schoonzoons in het algemeen verplicht hun schoonouders onderhoud te verschaffen, terwijl krachtens art. 352 B. W. de ontbinding van het huwelijk de zwagerschap tusschen den eenen echtgenoot en de bloedverwanten van den anderen niet opheft, zoodat tusschen A. J. R. en A. v. T. de verhouding van schoonzoon en schoonvader is blijven bestaan;

dat hiertegenover noch art. 377 B. W. noch eenige andere wetsbepaling de verplichting van gerequestreerde tot onderhoud van dien schoonvader in de hierboven onder 2 genoemde omstandigheden doet eindigen;

Vernietigt de bestreden beschikking;

Verwijst de zaak naar de Arr.-Rechtbank te Rotterdam ten einde met inachtneming van deze beschikking verder te worden behandeld en beslist.

(N. J.)

---

28 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.)

Ten onrechte hebben Ged. Staten vernietigd het aan een onderwijzer wegens opheffing zijner betrekking verleend eervol ontslag op grond, dat dit ontslag wel een

onmiddellijk gevolg is van de daling van het leerlingental der school, doch dat het middellijk voortvloeit uit en daardoor een noodzakelijk gevolg is van een niet op deugdelijke gronden berustend besluit tot overplaatsing naar *die* school. Nu deze overplaatsing een reëel karakter droeg en niet bloot gefingeerd was, kan zij geen grond opleveren het verleend ontslag te niet te doen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. en W. van Utrecht ter uitvoering van het daartoe strekkend besluit van den raad dier gemeente van 28 Mei 1936, tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 28 April 1936, 3e afd., n°. 1334/1183, waarbij met vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Utrecht van 28 November 1935, n°. 82/408 O, voor zoover daarbij met ingang van 1 Januari 1936 wegens opheffing van zijn betrekking eervol ontslag is verleend aan den onderwijzer aan de school voor openbaar gewoon lager onderwijs aan de Vlijtstraat, K. Lacet, het daartegen door hem bij Ged. Staten ingesteld beroep gegrond is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 26 Augustus 1936, n°. 342 en van 16 September 1936, n°. 342/81;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 24 September 1936, n°. 10724, afd. L. O.;

O. dat, nadat de raad der gemeente Utrecht bij zijn besluit van 28 November 1935, n°. 82/408 O, aan K. Lacet wegens opheffing van zijne betrekking met ingang van 1 Januari 1936 eervol ontslag had verleend als onderwijzer aan de school voor openbaar gewoon lager onderwijs aan de Vlijtstraat aldaar, deze van dit besluit in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Utrecht;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 28 April 1936, 3e afd., n°. 1334/1183, met vernietiging van het bestreden raadsbesluit, voorzoover dit betreft het eervol ontslag van den onderwijzer K. Lacet, het door dezen daartegen ingestelde beroep gegrond hebben verklaard;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de gemeenteraad bevoegd is leerkrachten van de eene school naar de andere over te plaatsen, ook zonder dat zij er om vragen en zelfs tegen hun uitdrukkelijken wensch in; dat echter een overplaatsing, evenals een benoeming tot een vaste betrekking ten doel heeft, althans behoort te hebben om hem, die is overgeplaatst of benoemd, inderdaad in dienst te houden, onderscheidenlijk te nemen; dat uit de stukken blijkt, dat ten tijde van de overplaatsing van den appellant van de school aan den Abstederdijk 32 bis naar die aan de Vlijtstraat (welke overplaatsing alleen mogelijk was door tegelijkertijd van deze school naar de school aan den Abstederdijk 32 over te plaatsen den onderwijzer H. R. Scholten) redelijkerwijze was te verwachten, dat de betrekking, welke de appellant aan deze laatste school — welke een zoogenaamde stervende school is — zou moeten vervullen, eerlang voor opheffing in aanmerking zou komen en mitsdien bij de overplaatsing niet de bedoeling heeft kunnen voorzitten om den appellant in dienst te houden; dat, daar nu het ontslag van den appellant weliswaar een onmiddellijk gevolg is van de daling van het leerlingental der school aan de Vlijtstraat, doch middellijk voortvloeit uit — en daardoor een noodzakelijk gevolg is van — een niet op deugdelijke gronden berustend besluit tot overplaatsing naar die school, dat ontslag niet kan worden gehandhaafd;

dat van dit besluit B. en W. van Utrecht ter uitvoering van een desbetreffend besluit van den raad dier gemeente, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat naar de meening van den gemeenteraad het college van Ged. Staten ten onrechte het vorengenoemd raadsbesluit heeft vernietigd; dat zij voor de gronden, waarop die meening steunt, verwijzen naar het door hun college aan den gemeenteraad gedaan voorstel;

O. dat de onderwijzer K. Lacet, toen in verband met de daling van het aantal leerlingen aan de openbare lagere school aan de Vlijtstraat te Utrecht het aantal leerkrachten dier school moest worden verminderd en derhalve een der betrekkingen van onderwijzer moest worden opgeheven, overeenkomstig de door den gemeenteraad in zijn vergadering van 24 Januari 1935 aanvaarde regeling van afvloeiing van onderwijzend personeel als de laatstaangestelde aan deze school is ontslagen;

dat, aangezien de evenbedoelde afvloeiingsregeling noch met de wet, noch met de billijkheid in strijd is, dit ontslag moet worden gehandhaafd;

dat Ged. Staten van Utrecht wel van een tegenovergesteld gevoelen zijn, op dezen grond, dat het evenbedoelde ontslag weliswaar een onmiddellijk gevolg is van de daling van het leerlingental der school aan de Vlijtstraat, doch dat het middellijk voortvloeit uit — en daardoor een noodzakelijk gevolg is van een niet op deugdelijke gronden berustend besluit tot overplaatsing naar die school, maar dat dit standpunt niet juist is;

dat immers, daargelaten welke motieven aan de bedoelde overplaatsing ten grondslag hebben gelegen, deze overplaatsing zelve, nu zij een reëel karakter droeg en niet bloot gefingeerd was, geen grond kan opleveren het aan den hiervoor genoemden onderwijzer verleende ontslag te niet te doen;

dat het bestreden besluit van Ged. Staten mitsdien niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 28 April 1936, 3e afd. n°. 1334/1183, het besluit van den raad der gemeente Utrecht van 28 November 1935, n°. 82/408, O, voorzoover dit betreft het eervol ontslag van den onderwijzer K. Lacet te handhaven met dien verstande evenwel, dat dit ontslag nader zal ingaan op 16 October 1936.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

29 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 75.)

Naar de strekking van art. 75 1e lid in verband met art. 39 kan bij een geschil over de woonplaats van een armlastigen krankzinnige de vraag, of de machtiging door den president der rechtbank al dan niet overeenkomstig de wet is verleend, geen punt van beoordeeling uitmaken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Willem D. Labree;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur gehoord, advies van 16 September 1936, n°. 373;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 September 1936, n°. 9704, Afd. Armwezen;

O. dat Willem D. Labree, geboren in 1891, met zijne moeder te Groningen woonde, alwaar hij als klerk werkzaam was ter gemeentesecretarie, welke betrekking hij tengevolge van zijn ziekelijken geestestoestand in 1928 moest verlaten; dat hij op 18 April 1934 met zijne moeder naar Apeldoorn verhuisde, hopende bij het wonen in een rustiger omgeving baat te vinden; dat zijn toestand echter in het begin van 1935 van zoodanigen aard was, dat de Officier van Justitie te Zutphen op 8 Januari 1935 machtiging tot opneming van den patiënt in het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen te Zutphen requireerde; dat, in afwachting van den uitslag van pogingen, den patiënt te bewegen, zich vrijwillig onder geneeskundige behandeling en contrôle te stellen, de beslissing door den President der rechtbank werd aangehouden; dat, toen echter die pogingen bleken te falen en de patiënt met zijne moeder inmiddels op 22 Februari 1935 was verhuisd naar de gemeente Haren, de President op 4 Maart 1935 de machtiging heeft verleend, waarna de patiënt op 8 Maart daaraanvolgende naar het gesticht is overgebracht;

dat over de betaling van de kosten van verpleging van den patiënt in het genoemde gesticht geschil is ontstaan;

dat B. en W. van Groningen niet bereid zijn deze kosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, daar de patiënt in 1934 zijn hoofdverblijf van Groningen naar Apeldoorn heeft overgebracht, waartoe hij toen geestelijk in staat was te achten, zoodat tusschen hem en de gemeente Groningen geen band meer bestaat;

dat B. en W. van Apeldoorn evenmin bereid zijn, de verpleegkosten door hunne gemeente te doen dragen, waartoe zij aanvoeren, dat de patiënt alreeds bij zijn komst in Apeldoorn niet meer in staat was, een hoofdverblijf te vestigen, zoodat hij daar op het ten deze beslissende tijdstip ook geen woonplaats heeft gehad; dat bovendien huns inziens de machtiging tot het plaatsen van den patiënt in het gesticht ten onrechte nog bij beschikking van 4 Maart 1935 is verleend op een requisitoir van 8 Januari tevoren; dat daardoor in strijd met den geest van de Krankzinnigenwet is gehandeld;

dat ook B. en W. van Haren van oordeel zijn, dat hunne gemeente niet voor de verplegingskosten aansprakelijk kan worden gesteld, aangezien de patiënt, toen hij op 22 Februari 1935 zijn verblijf in hunne gemeente vestigde, wegens krankzinnigheid niet in staat was, een woonplaats te kiezen;

O. dat mede op grond van de verklaring van den Inspecteur van het Staatstoezicht op Krankzinnigen en Krankzinnigengestichten moet worden aangenomen, dat de patiënt, toen hij op 18 April 1934 van Groningen naar Apeldoorn verhuisde, geestelijk in staat was tot het vestigen van hoofdverblijf, zoodat hij moet geacht worden toenmaals zijn hoofdverblijf te Apeldoorn te hebben gevestigd;

dat hij zijn hoofdverblijf aldaar niet had verloren, toen op 8 Januari 1935 de Officier van Justitie bij requisitoir de machtiging, om den patiënt in het krankzinnigengesticht te plaatsen, verzocht;

dat dus op dat tijdstip de patiënt te Apeldoorn woonplaats in den zin van het Burgerlijk Wetboek had;

dat door B. en W. van Apeldoorn nog wel twijfel is uitgesproken over de wettigheid van de door den President der Rechtbank verleende machtiging, aangezien deze eerst op 4 Maart 1935 volgde, doch dat naar de strekking van art. 75, 1e lid, in verband met art. 39 der Armenwet bij een geschil over de woonplaats als het onderhavige de vraag, of de machtiging door den President al dan niet overeenkomstig de wet is verleend, geen punt van beoordeeling kan uitmaken;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Apeldoorn aan te wijzen als de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Willem D. Labree, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

29 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Vleeschkeuringswet Art. 10.)

De in art. 10 omschreven bevoegdheid van Ged. Staten kan niet worden verkort door een, in een door de gemeente met een derde aangegane overeenkomst voorkomende regeling tot het beslechten van geschillen over de uitvoering dier overeenkomst.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Weert tegen het besluit van Ged. Staten van Limburg van 22 Mei 1936, 4de Afdeeling, La. 6713 N, waarbij wordt voorgeschreven, dat de raad van Weert vóór 1 Augustus 1936 zal overgaan tot aanvulling van de verordening op den keuringsdienst van vee en vleesch der gemeente Weert;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 September 1936, N°. 364;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 23 September 1936, N°. 1101 E, Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat Ged. Staten van Limburg bij hun evenvermeld besluit met gebruikmaking van

de bevoegdheid, aan hun college toegekend bij art. 10 van de Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, hebben voorgeschreven:

1e. dat de raad der gemeente Weert vóór 1 Augustus 1936 zal overgaan tot de navolgende aanvulling van de verordening op den keuringsdienst van vee en vleesch dier gemeente:

A. Na art. 10 wordt ingelascht een nieuw art. 10*bis*, luidende:

„De eigenaar, houder of hoeder van afgekeurde slachtdieren, van afgekeurde deelen van slachtdieren of van doodgeboren of gestorven dieren, als bedoeld in art. 4, derde lid, van de Vleeschkeuringswet 1919 S. 524, is verplicht deze, met inachtneming van de bepalingen van de veewet, binnen den door den keuringsveearts, hoofd van dienst, bepaalden termijn te vervoeren of te doen vervoeren naar een door burgemeester en wethouders aangewezen plaats binnen de gemeente om van daar te worden afgehaald voor het vervoer naar den destructor";

B. In art. 32 wordt tusschen „10" en „13" ingelascht „10*bis*";

2e. dat het onder 1e bedoelde raadsbesluit na zijne vaststelling onverwijld door burgemeester en wethouders der voornoemde gemeente in tweevoud aan hun college ter goedkeuring zal worden ingezonden;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat de gemeente Weert aangesloten is bij den destructordienst van den Noord-Brabantschen Christelijken Boerenbond te Son; dat deze aansluiting verband houdt met het voorschrift van art. 61 van Ons besluit van 5 Juni 1920, S. 285, tot uitvoering van de artt. 18 en 25 der Vleeschkeuringswet, S. 1919, n°. 524, zooals dit besluit is gewijzigd; dat het in verband met deze aansluiting gewenscht is, dat de verordening op den keuringsdienst van vee en vleesch der genoemde gemeente wordt aangevuld met een voorschrift betreffende de door de eigenaars, houders of hoeders van afgekeurde slachtdieren en afgekeurd vleesch te verleenen medewerking ten behoeve van het afhalen der dieren of van dat vleesch ter destructie; dat burgemeester en wethouders der gemeente Weert blijkens hunne brieven van 17 Maart 1936 en 18 April 1936, beide dossiernummer 2301, echter niet voornemens zijn aan den raad dier gemeente een voorstel te doen tot aanvulling van de genoemde verordening met een voorschrift als evenbedoeld; dat de vétérinair Inspecteur van de Volksgezondheid te Sittard in zijn ter zake uitgebracht advies van 14 Mei 1936, N°. 232, afdeeling IV, mededeelt, dat in de practijk reeds thans gebleken is, dat in de gemeente Weert tengevolge van het ontbreken van het evenbedoelde voorschrift de voorschriften betreffende de destructie onvoldoende worden nageleefd;

dat de raad der gemeente Weert in beroep aanvoert, dat deze gemeente, ter uitvoering van het raadsbesluit van 27 Juli 1933, op 31 Juli 1933 met den Noord-Brabantschen Christelijken Boerenbond, gevestigd te Tilburg, eene overeenkomst heeft aangegaan, waarin onder meer de navolgende bepalingen voorkomen:

in art. 6: De Noord-Brabantsche Christelijke Boerenbond is verplicht het cadaver te doen afhalen van de plaats, waar het zich bevindt;

De gemeente neemt zoodanige maatregelen, dat, indien het cadaver zich bevindt op een plaats, welke met het vervoermiddel, waarmede het vervoer moet plaats hebben, niet behoorlijk te bereiken is, het cadaver naar een plaats vervoerd wordt, waar het vervoermiddel kan komen;

in art. 15: Alle geschillen, welke tusschen partijen mochten ontstaan naar aanleiding van deze overeenkomst of van nadere overeenkomsten, welke daarvan het gevolg mochten zijn, zullen door arbitrage worden uitgemaakt; dat de Noord-Brabantsche Christelijke Boerenbond, in afwijking van de voornoemde bepaling van art. 6, éénzijdig heeft bepaald, dat door hem alleen cadavers worden afgehaald op plaatsen, gelegen aan verharde wegen, waartegenover burgemeester en wethouders stellen, dat op een enkele uitzondering na en behalve in het natte seizoen, alle wegen met een vrachtauto te berijden zijn;

dat de Inspecteur der Volksgezondheid te Sittard zich met deze zienswijze van burgemeester en wethouders niet kan vereenigen en aan Ged. Staten onder meer heeft medegedeeld, dat burgemeester en wethouders als maatstaf voor het berijden der wegen zouden genomen hebben, dat, waar „een kar brikken" kan komen, de wagens van den Noord-Brabantschen Christelijken Boerenbond ook de cadavers kunnen weghalen; dat deze mededeeling niet juist is en bij eene bespreking met dien Inspecteur in het college van burgemeester en wethouders niet gesproken is van „een kar brikken", doch wel van „zwaar geladen vrachtauto's met brikken en andere bouwmaterialen"; dat de voornoemde Inspecteur in zijn aan Ged. Staten gericht rapport klachten aanhaalt, welke niet nader omschreven en den raad, na dit college daarop gewezen te hebben, niet medegedeeld zijn, zoo dat burgemeester en wethouders zijns inziens met volle recht hunne medewerking, om te komen tot aanvulling der verordening, regelende den keuringsdienst van vee en vleesch, hebben geweigerd; dat, alvorens deze gemeente te dwingen tot aanwijzing eener plaats of, gezien de groote uitgestrektheid dezer gemeente, van plaatsen, waar de cadavers kunnen worden afgehaald, c. q. het bouwen van een of meer cadaverhuisjes en het maken daardoor van z. i. onnoodige onkosten, het tusschen deze gemeente en den Noord-Brabantschen Christelijken Boerenbond ontstane geschil, met toepassing van art. 15 der in den aanhef bedoelde overeenkomst, door arbitrage had moeten worden uitgemaakt; dat Ged. Staten z. i. ten onrechte gebruik hebben gemaakt van art. 10 der Vleeschkeuringswet, S. 1919, N°. 524;

O. dat Ged. Staten terecht en op juiste gronden de aanvulling van de verordening op den keuringsdienst van vee en vleesch der gemeente Weert hebben bevolen;

dat de raad dezer gemeente weliswaar in beroep aanvoert, dat Ged. Staten ten onrechte van de hun krachtens art. 10 der Vleeschkeuringswet S. 1919, N°. 524, toekomende bevoegdheid hebben gebruik gemaakt, aangezien het tusschen de gemeente en den Noord-

Brabantschen Christelijken Boerenbond ontstane geschil over het afhalen van cadavers met toepassing van art. 15 der tusschen de gemeente en dezen bond gesloten overeenkomst, door arbitrage had moeten worden beslecht, doch dat dit niet opgaat;

dat immers de evenbedoelde bevoegdheid van Ged. Staten om, indien in eene gemeente de voorschriften van de Vleeschkeuringswet, S. 1919, N°. 524, of te harer uitvoering gegeven onvoldoende worden nageleefd, een of meer bepaalde voorzieningen voor te schrijven, daaronder begrepen wijziging of aanvulling van verordeningen of instructies, door een, in een door de gemeente met een derde aangegane overeenkomst voorkomende regeling tot het beslechten van geschillen, daargelaten nog, dat blijkens de stukken in het onderwerpelijke geval deze regeling tot nu toe nog niet is toegepast, nimmer kan worden verkort;

Gezien de Vleeschkeuringswet, S. 1919, n°. 524;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren, met bepaling, dat de beslissing van Ged. Staten moet worden uitgevoerd binnen twee maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

30 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 Art. 13.)

Waar de bewoordingen van den laatsten volzin van het eerste lid van art. 13 duidelijk zijn, kan daarvan niet worden afgeweken, ook al zou het daardoor aan ouders onmogelijk worden gemaakt, bij verandering in hun denkbeelden in vrijheid de school te kiezen, die zij voor de opleiding en opvoeding hunner kinderen wenschelijk achten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door H. M. van Lent, te Herveld, gemeente Valburg, tegen het besluit van Ged. Staten van Gelderland van 3 Juni 1936, n°. 198, L. O., waarbij is ongegrond verklaard het door hem bij dit college ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Valburg van 15 April 1936, n°. 262, tot afwijzing van zijn adres, waarbij door hem ingevolge art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920 wordt verzocht de vervoerkosten te vergoeden voor twee zijner leerplichtige kinderen, die de openbare lagere school te Elst bezoeken;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 September 1936, n°. 356;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 September 1936, n°. 10549, afd. L. O.;

O. dat, nadat de raad der gemeente Valburg in zijn openbare vergadering van 15 April 1936 besloten had afwijzend te beschikken op het verzoek van H. M. van Lent, te Herveld om hem ingevolge art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920 de vervoerkosten te vergoeden voor twee zijner leerplichtige kinderen, die de openbare lagere school te Elst bezoeken, Van Lent voornoemd van dit besluit in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Gelderland;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 3 Juni 1936, n°. 198, dit beroep ongegrond hebben verklaard, overwegende, dat uit de stukken is gebleken, dat adressants kinderen waren toegelaten als leerlingen tot de binnen de gemeente Valburg gevestigde Roomsch-Katholieke bijzondere school te Herveld, welke school niet meer dan 5 km van zijne woning is verwijderd; dat de openbare lagere school te Elst bij de vorenbedoelde toelating reeds was opgericht; dat derhalve ingevolge het bepaalde in den slotzin van het eerste lid van art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920 geen vergoeding, noch tegemoetkoming, als door den adressant gevraagd, kan worden toegekend en de raad terecht op zijn verzoek afwijzend heeft beschikt;

dat van dit besluit H. M. van Lent bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat volgens zijn meening een zoo straffe toepassing van de laatste zinsnede van het eerste lid van art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920 het aan ouders onmogelijk zou maken, bij verandering in hun denkbeelden, in vrijheid de school te kiezen, die zij voor de opleiding en opvoeding hunner kinderen wenschelijk achten; dat deze wijze van toepassen toch wel niet in de bedoeling van den wetgever gelegen kan hebben, in gevallen, waarin blijkt, dat ouders ten aanzien van het voor hun kinderen gewenschte onderwijs van school veranderd zijn, op grond van veranderde beginselen; dat deze eerlijke verandering in zijn overtuiging blijkt uit het feit, dat hij — zij het, met het oog op zijn financieele positie met moeite — sedert Augustus 1935 zelf de vervoerkosten betaalt;

O. dat Ged. Staten terecht en op juiste gronden het beroep van den appellant tegen het besluit van den raad der gemeente Valburg van 15 April 1936 ongegrond hebben verklaard;

dat de appellant wel van meening is, dat een toepassing van den laatsten volzin van het eerste lid van art. 13 der Lager-Onderwijswet 1920 als hier plaats vindt, het aan ouders onmogelijk zou maken, bij verandering in hun denkbeelden, in vrijheid de school te kiezen, die zij voor de opleiding en opvoeding hunner kinderen wenschelijk achten en dat deze wijze van toepassen niet in de bedoeling van den wetgever gelegen kan hebben in gevallen, waarin blijkt, dat ouders ten aanzien van het voor hun kinderen gewenschte onderwijs van school veranderd zijn, op grond van veranderde beginselen, doch dat, nu de bewoordingen van de hierbedoelde wetsbepaling duidelijk zijn, daarvan niet kan worden afgeweken;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

30 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Art. 5.)

Nu blijkens het ingediend verzoek en de daarbij overgelegde stukken slechts vergunning is gevraagd tot het oprichten van een benzine-installatie, moet de plattegrondteekening, waarop behalve de samenstelling der benzine-installatie ook die van een garagebedrijf is aangeduid, voorzoover de samenstelling van het garagebedrijf betreft buiten rekening worden gelaten. B. en W. hebben derhalve ten onrechte, behalve vergunning voor de benzine-installatie, ook vergunning verleend voor het oprichten van een garagebedrijf.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Ir. H. J. Scholte, te 's-Gravenhage, tegen het besluit van burgemeester en wethouders dier gemeente van 2 Maart 1936, n°. 27225 '35, afdeeling S. en B., waarbij aan E. J. H. Slebos aldaar en zijn rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van een garagebedrijf met door electromotoren gedreven werktuigen en van een inrichting, bestemd tot bewaring van benzine met een door een electromotor gedreven aftapinrichting, in het perceel Bachmanstraat n°. 42, kadastraal bekend als gemeente 's-Gravenhage, sectie X, nos. 604 en 603 en op een vóór dat perceel gelegen gedeelte der openbare straat, kadastraal bekend als gemeente 's-Gravenhage, sectie X, n°. 421;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 September 1936, n°. 366;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 24 September 1936, n°. 547H, Afd. Arbeid;

O. dat burgemeester en wethouders de evenbedoelde vergunning hebben verleend onder een 37tal voorwaarden;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat de toegang tot het door hem bewoonde bovenhuis Bachmanstraat 40 te 's-Gravenhage zich bevindt achter in een ongeveer 2 m diep portiek, dat aan eene zijde begrensd wordt door de oude, in hoofdzaak uit ongewapend glas bestaande pui van den voormaligen, onder zijn woning zich bevindenden winkel, in het najaar van 1934 met de in het aangrenzende pand gelegen ruimte verbouwd tot garage; dat voor deze garage in November 1935 krachtens de Hinderwet een verzoek is gedaan „om vergunning tot het oprichten van een garagebedrijf met door electromotoren gedreven werktuigen en van een inrichting, bestemd tot bewaring van benzine enz."; dat hij bij die gelegenheid de aandacht van het gemeentebestuur heeft gevestigd op de omstandigheid, dat de weg, waarlangs de uitgang van zijn woning leidt, in geval van brand in de garage, waartoe elke automobiel aanleiding kan geven, door rook en vlammen versperd kan worden, hetgeen te meer bedenkelijk is, nu de gelegenheid, om aan de achterzijde van het pand te ontkomen, door de verbouwing is vervallen; dat hij, door zijn werkzaamheden min of meer tot oordeelen in staat, bovendien in de gelukkige omstandigheid was, er op te kunnen wijzen, dat langs eenvoudigen en weinig kostbaren weg in deze aangelegenheid voorziening kan worden getroffen, namelijk door achter de bestaande, in hoofdzaak glazen, pui aan te brengen eenige ijzeren ramen, waarin zich gewapend glas — draadglas — bevindt en het houtwerk brandkeerend te bekleeden; dat de desbetreffende autoriteiten echter doof bleven voor zijn argumentatie en het gemeentebestuur bij het verleenen van de vergunning geen rekening heeft gehouden met de door hem aangevoerde bezwaren enz., welke in zijn bezwaarschrift werden uiteengezet en waarvan hij zich veroorlooft een afschrift over te leggen; dat hij dus in beroep komt tegen de genomen beslissing en verzoekt, alsnog een voorwaarde te willen opleggen, welke den bovenwoningen een veiliger uitgang waarborgt dan een in hoofdzaak uit ongewapend glas bestaande afschutting, waarvan bekend is, dat het bij brand al heel spoedig in stukken springt en vrijen doortocht aan rook en vlammen biedt, aldus de voorwaarden aanvullend, waaronder burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage bij hun besluit van 2 Maart 1936, n°. 27225 '35, afd. S. en B., aan E. J. H. Slebos wonende Bachmanstraat 46 te 's-Gravenhage, de vergunning hebben verleend, een voorwaarde, welke waarborgt, dat de bewoners der boven de garage gelegen woningen bij brand hun woning kunnen verlaten, zonder genoodzaakt te zijn zich door rook en vlammen een weg te moeten banen;

O. dat, terwijl in het garagebedrijf een tweetal werktuigen zal worden aangewend, gedreven door electromotoren onderscheidenlijk van 1½ en ¼ pk, de aftapinrichting van de op te richten benzine-installatie zal worden gedreven door een electromotor van $^1/_3$ pk;

dat, aangezien derhalve het gezamenlijk vermogen dezer electromotoren meer bedraagt dan 2 pk, ingevolge art. 2, onder I*bis*, der Hinderwet in verband met art. I van Ons besluit van 25 November 1907, S. 302, voor de geheele inrichting, bestaande uit het evenbedoelde garagebedrijf en de benzine-installatie vergunning volgens de evengenoemde wet is vereischt;

dat de N. V. Bataafsche Import Maatschappij, Verkoopkantoor van „Koninklijke Shell" Producten, gevestigd te 's-Gravenhage als gemachtigde van E. J. H. Slebos blijkens het door haar tot burgemeester en wethouders gericht verzoek en de daarbij overgelegde beschrijving en andere stukken, slechts vergunning heeft aangevraagd tot het oprichten van de electrisch gedreven benzine-installatie;

dat weliswaar op de overgelegde plattegrondteekening behalve de uit- en inwendige samenstelling der benzine-installatie ook die van het garage-bedrijf is aangeduid, doch dat, nu blijkens het vorenstaande slechts vergunning voor de evenbedoelde benzine-installatie is aangevraagd, de plattegrondteekening, voor zoover de samenstelling van het garagebedrijf betreft, buiten rekening moet worden gelaten;

dat burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage dan ook ten onrechte bij hun bestreden besluit mede vergunning hebben verleend tot het oprichten van een garage-bedrijf met door electromotoren gedreven werktuigen;

dat derhalve het bestreden besluit, wat dit gedeelte betreft, niet kan worden gehandhaafd;

O. wat betreft de bij het bestreden besluit verleende vergunning tot het oprichten van de electrisch gedreven benzine-installatie dat Wij op grond van de ter zake ontvangen ambtsberichten van oordeel zijn, dat de appellant terecht bezwaar maakt tegen het ontbreken van eenige voorziening om in geval van brand de boven de garage gelegen woning veilig te kunnen verlaten;

dat er derhalve aanleiding bestaat, de aan de vergunning verbonden voorwaarden alsnog aan te vullen met een voorwaarde, als hieronder is aangegeven;

dat Wij voorts met den Directeur-Generaal van den Arbeid van oordeel zijn, dat voorwaarde C 2, ten einde duidelijker aan te geven, welke plaatdikte is bedoeld, eenige wijziging behoeft;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. het bestreden besluit van burgemeester en wethouders van 's-Gravenhage te vernietigen, voorzoover daarbij vergunning is verleend tot het oprichten van een garagebedrijf met door electromotoren gedreven werktuigen;

2°. het bestreden besluit voor het overige te handhaven, behoudens dat de eerste volzin van de voorwaarde C 2 worde gelezen: „De ketel moet een cylindrischen vorm hebben en moet zijn vervaardigd van plaatstaal, waarvan de dikte ten minste 5 mm bedraagt", en dat aan de vergunning alsnog een voorwaarde worde verbonden, luidende:

„In de wanden, waarmede de garage grenst aan de portieken van de bovenhuizen, moeten hetzij de deuren en ramen aan de zijde van de garage geheel zijn afgedekt door een asbestplaat, dik ten minste 1 cm, waarover is aangebracht een ijzeren plaat, dik ten minste 1 mm,

hetzij deze wanden geheel zijn dichtgemetseld,

hetzij de ruiten in de deuren en in de ramen na verwijdering van de raamroeden zijn vervangen door ruiten van gewapend glas en de deuren steeds gesloten worden gehouden".

Met bepaling wijders, dat de inrichting voltooid en in werking gebracht moet zijn binnen drie maanden na de dagteekening van dit besluit.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

30 *September* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.)

Waar niet is gebleken, dat het gemeentebestuur opzettelijk appellante naar een bepaalde school zou hebben overgeplaatst met de wetenschap, dat aldaar binnen korten tijd een der onderwijskrachten overcompleet zou worden en met de vooropgezette bedoeling haar alsdan voor ontslag in aanmerking te doen komen, en appellante zoo noodig tegen de overplaatsing zich bij den bij de Ambtenarenwet 1929 aangewezen rechter in beroep had kunnen voorzien, is de overplaatsing, die op zichzelf een reëel karakter droeg en niet bloot gefingeerd was, geen aanleiding, het aan appellant verleend ontslag met afwijking van de door den Raad vastgestelde afvloeiingsregeling, die noch met de wet, noch met de billijkheid in strijd is, te niet te doen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mej. C. P. A. J. Stout, te Utrecht, tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 31 Maart 1936, 3e afdeeling, N°. 874/942, waarbij met handhaving van het besluit van den raad der gemeente Utrecht van 28 November 1935, N°. 82/408, O., voor zoover daarbij, onder *d*, aan haar met ingang van 1 Januari 1936 wegens opheffing van haar betrekking eervol ontslag is verleend als onderwijzeres aan de Van den Endeschool voor openbaar gewoon lager onderwijs aan de Waterstaat 52, in die gemeente, het daarvan door haar bij Ged. Staten ingesteld beroep ongegrond is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 13 Augustus 1936, N°. 316, en 9 September 1936, N°. 316/78;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 25 September 1936, N°. 10601, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Utrecht in zijne vergadering van 28 November 1935 onder N°. 82/408, O., onder meer heeft besloten met ingang van 1 Januari 1936 wegens opheffing van hare betrekking eervol ontslag te verleenen aan Mej. C. P. A. J. Stout als onderwijzeres aan de Van den Endeschool voor openbaar gewoon lager onderwijs aan de Waterstraat 52 aldaar;

dat, nadat Mej. C. P. A. J. Stout van dit besluit bij Ged. Staten van Utrecht in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 31 Maart 1936, met handhaving van het bestreden besluit, het daarvan ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

dat Ged. Staten daarbij, na te hebben gememoreerd, dat in de voordracht van 22 November 1935, N°. 82/404, O., van burgemeester en wethouders, welke tot het ontslagbesluit heeft geleid en waarmede de raad zich blijkbaar heeft vereenigd, ten aanzien van het ontslag van de appellante werd aangevoerd, dat het op grond van het gemiddeld aantal leerlingen volgens de in art. 28, zesde lid, der Lager Onderwijswet 1920 bedoelde eerste drie teldata van het jaar 1935 te verwachten was, dat in het volgende jaar aan de school aan de Waterstraat één leerkracht meer zou zijn verbonden dan het aantal, van hetwelk de wedden voor Rijksvergoeding in aanmerking zouden komen; dat de raad zulks niet wenschte en er daarom een afvloeiing van personeel moest plaats hebben; dat volgens de daarvoor geldende regeling de appellante, als de laatst aan de school aangestelde leerkracht, voor ontslag in aanmerking kwam; dat de appellante tegenover dit standpunt stelt, dat zij gedurende 19 jaren en 8 maanden werkzaam is geweest aan de Ellen-Key-school voor openbaar gewoon lager onderwijs aan den Draaiweg, te Utrecht, dat zij met ingang van 1 September 1932 ongevraagd en tegen haar zin van deze school werd overgeplaatst naar

de J. P. Heijeschool voor openbaar gewoon lager onderwijs aan den Abstederdijk in die gemeente; dat zij wegens voortdurende oneenigheid met het hoofd dier school, den heer Jumelet, zich genoodzaakt heeft gevoeld overplaatsing naar een andere school te verzoeken onder voorwaarde, dat zij niet zou worden geplaatst aan een school, aan welke zij als laatst aangestelde leerkracht binnen zeer korten tijd voor afvloeiing in aanmerking zou komen; dat zij naar aanleiding van dit verzoek met ingang van 1 September 1935 werd overgeplaatst naar de Van den Endeschool, met het gevolg, dat zij thans toch wegens opheffing van haar betrekking aan deze school voor afvloeiing werd aangewezen, hetgeen zij als onbillijk en onrechtvaardig beschouwt; hebben overwogen, dat de appellante — naar aanleiding van haar verzoek om overplaatsing — van de J. P. Heijeschool voor openbaar gewoon lager onderwijs aan den Abstederdijk 32*bis* met ingang van 1 September 1935 werd overgeplaatst naar de Van den Endeschool voor openbaar gewoon lager onderwijs aan de Waterstraat; dat op den derden teldatum, dit is 16 September 1935, als bedoeld in het zesde lid van art. 28 der Lager Onderwijswet 1920, kwam vast te staan, dat het te verwachten was, dat op 1 Januari 1936 aan de laatstgenoemde school een leerkracht zou zijn verbonden boven het wettelijk verplichte aantal; dat derhalve kan worden aangenomen, dat bij de overplaatsing van de appellante op 1 September 1935, waartoe het raadsbesluit op 8 Augustus 1935 werd genomen, niet was te voorzien, dat op 1 Januari 1936 aan de school aan de Waterstraat een betrekking van leerkracht zou moeten worden opgeheven en aldus niet kan worden toegegeven de meening van de appellante, dat de opheffing van haar betrekking in onmiddellijk verband staat met hare overplaatsing naar die school; dat volgens de door den raad van de gemeente Utrecht, naar aanleiding van de voordracht, d.d. 18 Januari 1935, N°. 82/323 O (Gedrukte Verzameling N°. 19) van burgemeester en wethouders in zijn vergadering van 24 Januari 1935 aanvaarde regeling van afvloeiing van onderwijzend personeel, de appellante, nu aan de school aan de Waterstraat geen van de andere aan deze school verbonden leerkrachten ontslag wenschte, gehuwde onderwijzeres-niet kostwinster was, of 35 of meer voor pensioen geldige dienstjaren had, als de laatst aan de school aangestelde leerkracht, voor ontslag in aanmerking behoort te komen; dat, nu de wet zich niet verzet tegen deze afvloeiingsregeling en aan hun college niet is gebleken, dat door deze regeling en het daarmede samenhangende bestreden raadsbesluit het onderwijsbelang wordt geschaad, de billijkheid ten opzichte van de appelante is te kort gedaan of het ontslag is verleend op grond van onzuivere beweegredenen, er geen termen aanwezig zijn tot toewijzing van het beroep;

dat van deze beslissing Mej. C. P. A. J. Stout bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zij de overweging van Ged. Staten, dat bij hare overplaatsing op 1 September 1935, waartoe de raad op 8 Augustus 1935 besloot, niet was te voorzien, dat op 1 Januari 1936 aan de bovenbedoelde school eene betrekking van leerkracht zou moeten worden opgeheven, niet als juist kan beschouwen, aangezien men reeds lang vóór 16 September 1935 begonnen was — in verband met den aanleg van een nieuwen verkeersweg — aan de afbraak van het stadsgedeelte, waarin de school aan de Waterstraat is geplaatst, en daardoor een beduidend aantal leerlingen naar andere stadsgedeelten moest verhuizen; dat zij daarom haar ontslag — in verband met de genoemde overplaatsing — als onbillijk en onrechtvaardig blijft beschouwen; weshalve zij heeft verzocht, met gegrondverklaring van het door haar ingestelde beroep, het besluit van Ged. Staten en van den raad der gemeente Utrecht te vernietigen;

O. dat aan de appellante, als de laatst aan de Van den Endeschool aangestelde leerkracht, overeenkomstig de door den gemeenteraad in zijne vergadering van 24 Januari 1935 aanvaarde regeling van afvloeiing van onderwijzend personeel, eervol ontslag is verleend, toen, in verband met de vermindering van het aantal leerkrachten aan deze school, een der betrekkingen van onderwijzer(es) aan die school is opgeheven;

dat deze afvloeiingsregeling noch met de wet, noch met de billijkheid in strijd is;

dat de appellante het tegendeel niet beweert, doch niettemin het haar verleende ontslag onrechtvaardig acht, omdat zij, die op 28 November 1935 gedurende meer dan 23 jaar aan verschillende openbare scholen in de gemeente Utrecht werkzaam was geweest, met ingang van 1 September 1935 naar de Van den Endeschool zou zijn overgeplaatst met de kennelijk vooropgezette bedoeling, bij vermindering van het aantal leerkrachten aan deze school, haar als laatstaangestelde voor afvloeiing in aanmerking te brengen;

dat de appellante daarbij heeft gesteld, eenerzijds, dat zij bij hare aanvrage om overplaatsing de voorwaarde had gesteld, dat zij niet zou worden overgeplaatst naar een school, waar zij als laatstaangestelde leerkracht binnen zeer korten tijd voor afvloeiing in aanmerking zou komen, en anderzijds, dat in verband met de afbraak — ten behoeve van een nieuwen verkeersweg — van het stadsgedeelte, waar de Van den Endeschool gelegen is, reeds lang vóór 16 September 1935 vermindering van het aantal leerlingen met als gevolg daarvan vermindering van onderwijskrachten aan deze school kon worden voorzien;

O. dienaangaande: dat, daargelaten, dat eene garantie, als door de appellante verlangd, bezwaarlijk kan worden gegeven, niet is gebleken, dat het gemeentebestuur opzettelijk de appellante naar de meergemelde school zou hebben overgeplaatst, met de wetenschap, dat aldaar binnen korten tijd een der onderwijskrachten overcompleet zou worden, en met de voor opgezette bedoeling haar alsdan voor ontslag in aanmerking te doen komen;

dat, indien juist ware, dat ten tijde van hare overplaatsing reeds lang te voorzien ware, dat in verband met de afbraak van het stadsgedeelte, waarin de Van den Endeschool gelegen is, het aantal leerlingen aan deze school zóó belangrijk zou afnemen, dat binnen afzienbaren tijd tot vermindering van het ver-

plicht aantal onderwijzers zou moeten worden overgegaan, het op den weg zou hebben gelegen van de appellante, aan wie deze omstandigheid evenmin onbekend zou zijn geweest, met de voornoemde overplaatsing geen genoegen te nemen en, zoo noodig, zich daartegen bij den bij de Ambtenarenwet 1929 aangewezen rechter, in beroep te voorzien; dat zij, door zulks na te laten geacht moet worden in de voormelde overplaatsing te hebben berust;

dat mitsdien deze overplaatsing, welke op zichzelf een reëel karakter droeg en niet bloot gefingeerd was, geen grond behoort op te leveren het aan de appellante verleende ontslag, met afwijking van de hiervoren vermelde afvloeiingsregeling, te niet te doen;

dat het bestreden besluit mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

7 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 24; Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 16.)

Het middel van cassatie gaat kennelijk uit van de opvatting, dat de R. v. B. bevoegd ware geweest den aanslag in het vergunningsrecht, zooals deze door den Gemeenteraad was gehandhaafd, te verhoogen.

De regeling echter neergelegd in art. 299 Gem.wet en in de Wet van 19 December 1914, S. 564, verzet zich tegen deze opvatting, waaraan niet afdoet de bijzondere bepaling van art. 24 der Drankwet, krachtens welke een aanslag, indien daartegen bezwaar wordt gemaakt, kan worden verhoogd door den Gemeenteraad.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Hoofdcommies ter Secretarie der gemeente Sliedrecht, tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van 23 Januari 1936, betreffende den aanslag van A te Sliedrecht in het Vergunningsrecht van laatstgenoemde gemeente over 1935/36;

Gezien de stukken;

O. dat de verordening op de heffing van vergunningsrecht voor vergunningen voor den verkoop van sterken drank in het klein in de gemeente Sliedrecht bevat de volgende voorschriften:

Art. 1. 1. Ten behoeve dezer gemeente wordt geheven een vergunningsrecht als bedoeld in art. 23 der Drankwet 1931, S. 476.

2. Het vergunningsrecht voor een vergunning met uitzondering van de hotelvergunning, bedraagt jaarlijks twaalf gulden vijftig cents voor elke vijftig gulden huurwaarde of gedeelte daarvan, welke de localiteit, in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten, met dien verstande, dat het recht niet lager dan veertig gulden is.

Art. 7. Als grondslag voor de berekening van het vergunningsrecht ten aanzien van de vergunningen, met uitzondering van de hotelvergunning, wordt aangenomen de jaarlijks te schatten huurwaarde, die de localiteit, in verband met den omvang van het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt, kan geacht worden te bezitten.

dat belanghebbende werd aangeslagen naar een huurwaarde van f 650 en op zijn bezwaarschrift de Gemeenteraad dien aanslag heeft gehandhaafd, als niet te hoog, wijl de huurwaarde nader was geschat op f 700;

dat belanghebbende zich daarop heeft gewend tot den Raad van Beroep, die de huurwaarde heeft gesteld op f 650 na te hebben overwogen: dat het hier geldt een café, annex bioscoop; dat de Hoofdcommies naar voren bracht, dat zijn deskundige uitgaat van een huurwaarde van f 1200 voor het geheele, waarvan afgaat voor woning f 250 en voor bioscoop f 450, totaal f 700, waarna overblijft f 500, terwijl de Raad meent, dat bovendien moet worden afgetrokken f 50 voor tot dusver verwaarloosden aftrek voor keukenruimte en bijgebouwen, zoodat uit dezen hoofde aanwezig is een basisgetal van f 650 (lees f 450); dat dit getal nog moet worden verhoogd met f 200, of 8% van den inkoopprijs van den in 1934 verkochten sterken drank;

O. dat in cassatie wordt gesteld: S. of v. t. van art. 23, 2e lid, der Drankwet, S. 1931 n°. 476, in verband met art. 7 der Heffingsverordening, doordat de Raad van Beroep ten onrechte heeft aangenomen, dat de Gemeenteraad, de huurwaarde schattende op f 700, daarbij een aftrek voor keukenruimte en bijgebouwen zou hebben verwaarloosd;

O. dienaangaande:

dat, blijkens het vorenstaande, bij de beschikking van den Gemeenteraad, al moge daarin zijn overwogen, dat bij nadere schatting de huurwaarde f 700 bleek te zijn, niettemin de aanslag, geregeld naar een huurwaarde van f 650, is gehandhaafd, terwijl de Raad van Beroep de huurwaarde heeft gesteld op f 650, alzoo de beschikking van den Gemeenteraad heeft gehandhaafd;

dat kennelijk het middel van cassatie uitgaat van de opvatting, dat de Raad van Beroep bevoegd ware geweest de huurwaarde alsnog te stellen op f 700 en dus den aanslag, zooals deze door den Gemeenteraad was gehandhaafd, te verhoogen;

dat echter de regeling, neergelegd in art. 299 der Gemeentewet en in de Wet van 19 December 1914, S. 564, zich tegen deze opvatting verzet, waaraan niet afdoet de bijzondere bepaling van art. 24 der Drankwet, krachtens welke een aanslag, indien daartegen bezwaar wordt gemaakt, kan worden verhoogd door den Gemeenteraad;

dat uit een en ander volgt, dat de grief, omschreven in het middel van cassatie, ook al ware zij gegrond, niet zou kunnen leiden tot vernietiging der bestreden uitspraak;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

7 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Belemmeringenwet Verordeningen Art. 4 j°. art. 2.)

Het recht van beroep, in het 2e lid bedoeld, moet worden geacht te zijn toegekend aan hem, die de in art. 3 bedoelde ontheffing of vergunning heeft verzocht en aan het bestuur, dat de ontheffing of vergunning heeft geweigerd.

Bij de beoordeeling van een verzoek ingevolge de onderhavige wet behoort alléén te worden gelet op de belangen, om welke het vereischte van vergunning is gesteld. Voorzoover door de uitvoering van het werk, waarvoor de vergunning is verleend, burgerlijke rechten van derden zouden worden geschonden, moet de rechthebbende te dien aanzien zich wenden tot den rechter.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door H. Slump, te Zwolle, en door het bestuur van het waterschap „De Zuider Vechtdijken", tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 24 Maart 1936, N°. 3634/2306, 3e Afdeeling, waarbij, met toepassing van de Belemmeringenwet Verordeningen, aan het Rijk vergunning werd verleend tot het plaatsen van een hekwerk op den Zuidelijken berm van den Rijksweg Zwolle—Almelo onder Zalné;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 16 September 1936, N°. 376;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 2 October 1936, N°. 437, Afdeeling Waterstaatsrecht;

O. dat het Dagelijksch Bestuur van het waterschap „De Zuider Vechtdijken" bij besluit van 9 December 1935 afwijzend heeft beschikt op het verzoek van den Hoofdingenieur-Directeur van den Rijkswaterstaat in de Directie Overijssel om vergunning, als bedoeld in het Provinciaal Reglement op het bouwen op of in de dijken, het graven daarin en het daarop aanleggen van wegen, te mogen ontvangen tot het plaatsen en behouden van een gefundeerd hekwerk op den Zuidelijken berm van den Rijksweg onder Zalné op 4.50 m uit de wegas over eene lengte van 9.50 m tusschen de in het verzoek genoemde afstandspunten;

dat Ged. Staten van Overijssel daarop op eene desbetreffende aanvrage van den genoemden Hoofdingenieur-Directeur bij hun besluit van 24 Maart 1936, N°. 3634/2306, 3e Afdeeling, met toepassing van de Belemmeringenwet Verordeningen aan het Rijk onder een aantal voorwaarden vergunning hebben verleend tot het plaatsen van een gefundeerd hekwerk op den Zuidelijken berm van den Rijksweg Zwolle—Almelo onder Zalné binnen een afstand van 8 m uit den binnenteen van den Weteringdijk aldaar nabij km 8.820 over eene lengte van 9.50 m;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat het dijksbelang zich tegen uitvoering van de beoogde werken niet verzet;

dat van dit besluit H. Slump, te Zwolle, en het waterschapsbestuur bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat H. Slump aanvoert, dat aan den Rijkswaterstaat bij het bestreden besluit wordt toegestaan een hekwerk te plaatsen in zijn uitweg naar zijn opslagplaats te Zalné; dat hij is eigenaar van den grond, waarop de uitweg ligt; dat hij meent, in ieder geval aan artikel 8 der Grondwet recht van beroep te kunnen ontleenen; dat het gebruik van den grond als uitweg is verjaard krachtens art. 2004 B. W.; dat in dit geval voorziet art. 4, sub 3 *b* der Wet van 22 December 1922, S. 698, inzake bouwverbod langs Rijkswegen; dat hij echter beleefdheidshalve vergunning aan den Rijkswaterstaat vroeg; dat op 12 Juli 1935 door het waterschap vergunning werd verleend en op 13 Augustus 1935 deze vergunning door Ged. Staten werd goedgekeurd; dat bij uitmeting van den eigendom niet kon worden aangetoond, dat de Rijkswaterstaat recht had, het hekwerk aldaar te plaatsen buiten toestemming van den privaatrechtelijken eigenaar van den ondergrond; dat de onderhavige grond zijn bezit is; dat hij op dit privaat bezit het bedoelde hekwerk niet kan gedoogen, wijl dit zijn bedrijf een onoverkomelijke belemmering toebrengt; dat hij verzoekt, het bestreden besluit van Ged. Staten te vernietigen;

dat het waterschapsbestuur in beroep aanvoert, dat de Rijkswaterstaat beoogt een uitweg af te sluiten, waarover kwestie is gerezen met H. Slump, die meent een uitweg naar den Rijksweg No. 35 Zwolle—Wierden te hebben, hetgeen door den Rijkswaterstaat wordt betwist; dat het afwijzend op het verzoek van den Rijkswaterstaat om vergunning tot het plaatsen van een hekwerk heeft beschikt; dat het gevraagd had om eene verklaring, dat het Rijk (waterstaat) onbetwist eigenaar is van den grond, waarin het hekwerk zal worden geplaatst, of wel eene verklaring van de privaatrechtelijke eigenaren van den ondergrond, dat partijen zich in casu geheel verstaan en dat het waterschap voor alle verdere aanspraken is gevrijwaard; dat deze verklaring schijnbaar door het Rijk niet kon worden ingezonden; dat door het plaatsen van een gefundeerd hekwerk op den binnenberm door den Rijkswaterstaat al wederom onnoodig in dezen binnenberm zal worden gehakt en gegraven, gezien van uit het „dijksbelang"; dat door dat hekwerk het uitwegen naar den Rijksweg wordt belemmerd, waardoor het gevaar bestaat, dat de benadeelde concessionaris-eigenaar zal trachten zich met geweld recht te verschaffen door vernieling of anderszins van het hekwerk, waardoor dan weer zonder twijfel schade aan den dijksberm zal worden toegebracht; dat een en ander nadeelig moet worden geacht voor het dijksbelang; dat het zonderling is, dat in het onderhavige geval Ged. Staten eenerzijds het maken van een doorrit en uitweg goedkeuren, en anderzijds het afsluiten ervan door een ander eveneens goedkeuren;

O. ten aanzien van het beroep van H. Slump, dat krachtens art. 4, 2e lid, der Belemmeringenwet Verordeningen van eene beslissing van Ged. Staten, als in het voorafgaande artikel bedoeld, beroep op Ons is toegelaten;

dat in verband met het eerste lid van art. 4 dit beroep geacht moet worden te zijn toege-

kend aan hem, die de in art. 3 bedoelde ontheffing of vergunning heeft verzocht en aan het bestuur, dat de ontheffing of vergunning heeft geweigerd;

dat derhalve de appellant aan art. 4, 2e lid, der genoemde wet geen recht van beroep op Ons ten deze kan ontleenen;

dat evenmin art. 8 der Grondwet, dat betrekking heeft op het politiek petitierecht, de bevoegdheid geeft, over de onderhavige aangelegenheid Onze beslissing, den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, uit te lokken;

dat H. Slump dus niet in zijn beroep kan worden ontvangen;

O. ten aanzien van het beroep van het waterschapsbestuur, dat Ged. Staten de gevraagde vergunning terecht hebben verleend, daar op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen, dat het belang, om welke het vereischte van vergunning is gesteld, te weten het dijksbelang, zich niet tegen het verleenen van de vergunning verzet;

dat de strekking der Belemmeringenwet Verordeningen miskend zou worden, indien bij de beoordeeling van de aanvrage ook op andere belangen dan het vorengenoemde zoude worden gelet;

dat de beslissing van Ged. Staten niet in tegenspraak is met de goedkeuring door dit college van het besluit van het waterschapsbestuur tot het verleenen aan de rechtsvoorgangster van H. Slump van vergunning voor den uitweg, vermits ook deze laatstbedoelde vergunning niet kon worden geweigerd dan op gronden, aan het dijksbelang ontleend en daarbij geenszins werd beslist omtrent de vraag, of wellicht uit anderen hoofde het uitwegen op den Rijksweg ontoelaatbaar is;

dat, voorzoover door de uitvoering van het werk, waarvoor de vergunning is verleend, burgerlijke rechten van derden zouden worden geschonden, de rechthebbende zich te dien aanzien tot den rechter zal kunnen wenden;

Gezien de Belemmeringenwet Verordeningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

I. H. Slump niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep;

II. het beroep van het waterschapsbestuur ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

8 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet Art. 248.)

Daar de gemeentebegrooting voor 1936 door Ged. Staten nog niet is goedgekeurd, is er voor een beslissing van dat college omtrent een wijziging van die begrooting nog geen plaats. Ten onrechte zijn Ged. Staten derhalve reeds thans tot niet-goedkeuring van een desbetreffend raadsbesluit overgegaan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Finsterwolde tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 23 April 1936, N°. 183, 5e afdeeling; waarbij goedkeuring is onthouden aan het raadsbesluit dier gemeente, tot wijziging der begrooting voor het dienstjaar 1936;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 September 1936, N°. 362;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 October 1936, N°. 23968, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Ged. Staten van Groningen bij hun evenvermeld besluit goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Finsterwolde tot wijziging van de begrooting dier gemeente voor het jaar 1936;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat bij deze wijziging aan de begrooting een post wordt toegevoegd wegens een aan C. Schuthof en anderen te verleenen bijdrage voor verharding van een voetpad; dat dit voetpad, waarvan de gemeente geen eigenares of onderhoudsplichtige is en dat niet op den legger van de wegen der gemeente voorkomt, uitsluitend dient als toegangspad naar de behuisde perceelen ter plaatse; dat bij het onderhoud of eventueele verbetering van dit pad dan ook geen andere dan particuliere belangen betrokken zijn;

dat tegen dit besluit de raad der gemeente Finsterwolde in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij van meening is, dat met de verharding van het onderhavige pad wel een gemeentebelang wordt gediend;

O. dat, zooals uit de stukken is gebleken, de begrooting der gemeente Finsterwolde voor het dienstjaar 1936 door Ged. Staten nog niet is goedgekeurd;

dat zulks echter medebrengt, dat er voor een beslissing omtrent een wijziging van die begrooting nog geen plaats is;

dat Ged. Staten dan ook ten onrechte bij hun bestreden besluit reeds thans tot niet-goedkeuring van het desbetreffende besluit van den raad der gemeente Finsterwolde zijn overgegaan;

dat mitsdien het bestreden besluit van Ged. Staten van Groningen niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Ged. Staten van Groningen van 23 April 1936, N°. 183, 5e afdeeling, te vernietigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

10 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet Artt. 228*a* en 228*c*.)

Ged. Staten hebben ten onrechte goedkeuring onthouden aan raadsbesluiten tot verkoop van het gemeentehuis, aankoop van grond voor den bouw van een nieuw gemeentehuis en het aangaan van een geldleening in verband daarmede, op grond dat zij zich niet kunnen vereenigen met de keuze van een (buitenlandschen) architect, met de plaats, waar de raad het gemeentehuis wil doen verrijzen, en met het bouwplan. Er bestaat geen voldoende reden om door middel van onthouding van goedkeuring de vrijheid van den raad ten dezen te bekorten.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Groede tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 12 Juni 1936, n°. 19, 1e afd., waarbij goedkeuring werd onthouden aan een drietal besluiten van den raad voornoemd, respectievelijk strekkende tot verkoop van het bestaande gemeentehuis, tot aankoop van grond voor den bouw van een nieuw gemeentehuis en tot het aangaan van een geldleening om dien bouw te financieren;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 16 September 1936, n°. 361;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 5 October 1936, n°. 24065, afd. B. B.;

O. dat de raad der gemeente Groede in zijne vergadering van 24 Januari 1936 o. a. heeft besloten:

a. met ingang van een nader te bepalen datum ondershands te verkoopen aan den Heer A. A. de Lijs, te Groede, het thans bestaand gemeentehuis o. a. sectie C, n°. 1294 en C. n°. 894 voor de som van f 2500;

b. voor den bouw van een nieuw gemeentehuis c. a., waaronder begrepen de aankoop van eenige meubelen, aan te gaan eene geldleening, groot f 15,000 tegen een koers van 100 %, tegen eene rente van ten hoogste 4 % per jaar, met jaarlijksche aflossing, te beginnen in 1937, van ten minste f 500 en de rente en aflossing te voldoen uit de gewone inkomsten der gemeente;

c. van den Heer Levinus Basting, te Groede, aan te koopen ten behoeve van een nieuw te bouwen gemeentehuis met veldwachterswoning en tuin een oppervlakte grond, groot ongeveer 1050 m², deel uitmakende van perceel sectie C n°. 1674, tegen den prijs van f 2 per m²;

dat Ged. Staten van Zeeland bij schrijven van 12 Juni 1936, n°. 19, 1e Afd., aan het gemeentebestuur van Groede hebben medegedeeld, dat zij aan de drie bovengenoemde besluiten hunne goedkeuring onthouden, waaraan zij hebben toegevoegd, dat zij bereid zijn, een ander plan tot verbouw van het bestaande raadhuis, hetzij, indien dit onmogelijk blijkt, tot het bouwen van een nieuw gemeentehuis in gunstige overweging te nemen, mits van tevoren kome vast te staan, dat zoowel de ontwerper, als de aannemer en de uitvoerders Nederlanders zullen zijn en dat bij den bouw zooveel mogelijk Nederlandsche materialen zullen worden gebruikt;

dat van deze beslissing van Gedeputeerde Staten de raad der gemeente Groede bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat, vermoedelijk als gevolg van het feit, dat een groep ingezetenen aan Ged. Staten hebben gevraagd, de raadsbesluiten niet goed te keuren, dit college ter plaatse een onderzoek heeft ingesteld in aanwezigheid van den raad; dat hierbij op aandrang van den jongsten wethouder, als eenig tegenstemmer, door Ged. Staten aan dien wethouder werd toegestaan, alsnog een nieuw plan tot verbouw van het bestaande gemeentehuis op de Markt voor te leggen; dat hierop door den raad afwijzend werd beschikt, waarop de weigering van goedkeuring door Ged. Staten volgde; dat bij die onthouding van goedkeuring de redenen, welke daartoe hebben geleid, niet medegedeeld zijn geworden met betrekking tot het besluit van 24 Januari 1936, n°. 66/3 (aangaan geldleening), hetgeen art. 232 der gemeentewet uitdrukkelijk voorschrijft; dat, indien zou mogen worden aangenomen, dat de onthouding van de goedkeuring aan de besluiten verband zoude houden met het feit, dat aan een Belgisch architect opdracht werd gegeven voor het maken van een bouwplan voor een gemeentehuis, terwijl overigens de aannemers en uitvoerders Nederlanders zouden zijn en alle bouwmaterialen, behalve de steen voor de binnenmuren, bij Nederlandsche Firma's zouden worden betrokken, het volgende wordt opgemerkt: dat, teneinde den bouw van een gemeentehuis, door bouwvalligheid van het bestaande, financieel aannemelijk te maken en omdat een ter zake voldoend bekwaam architect noodig zou zijn, om, wat den bouw en de indeeling betreft, aan de eischen des tijds te kunnen voldoen, gebruik werd gemaakt van de omstandigheid, dat hiervoor een Belgisch architect, gunstig bekend en bekwaam, voor dat doel was te vinden tegen een vergoeding van 5 % der aannemingskosten, waaronder alles, ook het toezicht, zou worden begrepen; dat de raad op het aanbod van den genoemden architect is ingegaan, overtuigd van het feit, dat men zich aan de overzijde van de Schelde zou moeten vervoegen om een behoorlijk bekwaam architect voor dat doel te vinden en omdat de ondervinding heeft aangetoond, dat alsdan op meer dan 10 % moet worden gerekend, terwijl het lage percentage van 5 % in hoofdzaak moet worden gevonden in de omstandigheid, dat voor het houden van toezicht de afstand van de woonplaats van den architect te Knocke naar Groede in een half uur per tram is af te leggen; dat de belangrijke handelsrelaties tusschen Westelijk Zeeuwsch Vlaanderen en België en de geest van het bij de wet van 19 Juli 1934, S. 408, tusschen Nederland en België gesloten vestigings- en arbeidsverdrag aannemelijk maken, dat het gebruik maken van een Belgischen architect geen reden van onthouding der goedkeuring kan zijn geweest; dat, indien de onthouding der goedkeuring zou zijn gebaseerd op de omstandigheid, dat door ingezetenen een verzoekschrift aan het college van Ged. Staten werd aangeboden om de genomen raadsbesluiten niet aan te nemen, de raad meent, dat, indien de waarde van dergelijke requesten hooger wordt aangeslagen dan een weloverwogen beslissing van den gemeenteraad, de waardigheid van het ambt daardoor bedenkelijk wordt aangetast;

O. ten aanzien van de vraag, of het besluit van Ged. Staten met redenen is omkleed, dat uit de tweede zinsnede van het schrijven van Ged. Staten van 12 Juni 1936, n°. 19, 1e Afd., redelijkerwijze kan worden afgeleid, dat het motief, dat aan de in dat schrijven vervatte beslissing van het genoemde college ten grondslag ligt, is gelegen in de omstandigheid, dat niet van te voren is komen vast te staan, dat zoowel de ontwerper als de aannemer en de uitvoerders van het werk Nederlanders zullen zijn en dat bij den bouw zoo-

veel mogelijk Nederlandsche materialen zullen worden gebruikt;

dat met het oog hierop geen voldoende aanleiding bestaat, de bestreden beslissing wegens het ontbreken van eene motiveering te vernietigen, zoodat op de hoofdzaak eene beslissing moet worden genomen;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat de onderwerpelijke raadsbesluiten strekken tot verwezenlijking van het voornemen van den gemeenteraad, voor een bedrag van ten hoogste f 15,000 zich een nieuw gemeentehuis te verschaffen op een door hem geschikt geoordeeld punt van het plaatsje Groede;

dat uit de overgelegde stukken blijkt, dat er in Groede inderdaad behoefte aan betere huisvesting der gemeente-secretarie bestaat en dat, den financieelen toestand der gemeente in aanmerking genomen, de te bestreden som niet te hoog is te achten;

dat de bezwaren van Ged. Staten dan ook gericht zijn niet tegen 's raads plan, om voor het genoemde bedrag te voorzien in behoorlijke huisvesting van de gemeente-administratie, doch tegen de wijze, waarop de raad zich voorstelt zulks te doen;

dat namelijk Ged. Staten zich, zooals o.a. uit eene nadere bij de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur ingekomen memorie van hun college blijkt, niet kunnen vereenigen met de keuze van den architect, welke de gemeenteraad op een buitenlander heeft laten vallen, met de plaats in de gemeente, waar de raad het gemeentehuis wil laten verrijzen en ook overigens met het door den buitenlandschen architect opgemaakte bouwplan, dat naar het gevoelen van hun college niet aan de eischen, welke daaraan mogen worden gesteld, voldoet;

O. dat weliswaar met reden mag worden betwijfeld, of de oplossing, welke het bestuur der gemeente Groede voor de huisvesting harer secretarie heeft gevonden, in alle opzichten doelmatig en gewenscht is te achten, doch dat naar Ons gevoelen de zeggenschap van Ged. Staten bij de beoordeeling van raadsbesluiten als de onderhavige niet zoover gaat, dat op de evengenoemde gronden de goedkeuring zou behooren te worden geweigerd;

dat het waar moge zijn, dat in het algemeen moet worden bevorderd, dat Nederlandsche krachten worden gebezigd, inzonderheid waar het een opdracht der overheid betreft, doch dat, alle omstandigheden in aanmerking genomen, geen voldoende reden bestaat om door middel van onthouding van de goedkeuring de vrijheid van keuze van den gemeenteraad ten deze te bekorten;

dat eveneens de keuze van de plaats van een nieuw gemeentehuis gevoeglijk aan den gemeenteraad kan worden overgelaten, indien althans die keuze niet kennelijk het gemeentebelang schaadt, wat hier geenszins is gebleken;

dat ook ten aanzien van het bouwplan kan gezegd worden, dat het niet in de bedoeling van den gemeentewetgever zal hebben gelegen, dat Ged. Staten bij gelegenheid van de beslissing omtrent de goedkeuring van raadsbesluiten als de onderhavige, dergelijke plannen mede in hun beoordeeling betrekken zooals Ged. Staten in dit geval hebben gedaan;

dat derhalve Ged. Staten ten onrechte aan de raadsbesluiten de goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zeeland de drie vorengenoemde besluiten van den raad der gemeente Groede alsnog goed te keuren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

14 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280; Armenwet artt. 1—3.)

De Armenwet geeft geen steun aan de stelling, dat een stichting slechts dan armenverzorging voortdurend ten doel heeft, indien dit doel uitdrukkelijk in haar stichtingsbrief is opgenomen; de wet laat integendeel ruimte om bij de beoordeeling of een stichting genoemd voortdurend doel heeft, mede te letten op haar feitelijke werkzaamheid.

Art. 10 der onderhavige Verordening stelt niet, door te spreken over instellingen van weldadigheid bedoeld in art. 2 der Armenwet, den eisch, dat de instellingen moeten voorkomen op de lijst vermeld in art. 3 dier wet.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burg. der gem. Katwijk tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Leiden van 20 Februari 1936 betreffende den aanslag in de straatbelasting dier gemeente over 1935 opgelegd aan de Stichting „Rotterdamsch Zeehospitium" te Katwijk aan Zee, zetel hebbende te Rotterdam;

Gezien de stukken;

O. dat de verordening der gemeente Katwijk, regelende de heffing van een belasting wegens de gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, die aan openbare landwegen in de gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan zijn gelegen, in art. 10 bepaalt, dat de belasting niet is verschuldigd onder meer voor een perceel, dat uitsluitend dient tot instelling van weldadigheid bedoeld in art. 2 der Armenwet;

O. dat belanghebbende, nadat zij over 1935 wegens het haar toebehoorend perceel gemeente Katwijk Sectie A. N°. 10679 in de straatbelasting dier gemeente was aangeslagen en vruchteloos bezwaar had gemaakt bij den Raad der gemeente, van diens beschikking in beroep is gekomen bij den Raad van Beroep voornoemd, stellende, dat haar perceel valt onder de hiervoor vermelde vrijstelling;

dat de gemeente daartegen in hoofdzaak heeft aangevoerd, dat belanghebbende niet voorkomt op de lijst bedoeld in art. 3 der Armenwet; dat het antwoord op de vraag, of de stichting uitsluitend armenverzorging beoogt, in de eerste plaats dient te blijken uit haar stichtingsbrief; dat in art. 2 van dien stichtingsbrief als het doel der stichting wordt

bepaald de verpleging van kinderen, lijdende aan scrophulose, chirurgische tuberculose en prae-tuberculose;

dat uit de exploitatierekening van de stichting over 1934 blijkt, dat 80% der exploitatiekosten uit de ontvangen verpleeggelden wordt gedekt; dat hierop gelet niet gezegd kan worden, dat het perceel van belanghebbende uitsluitend dient tot instelling van weldadigheid, bedoeld in art. 2 der Armenwet en derhalve dit perceel terecht in de straatbelasting is betrokken;

O. dat de Raad van Beroep in de bestreden uitspraak in de eerste plaats heeft beslist, dat uit het feit, dat belanghebbende niet voorkomt op de lijst, bedoeld in art. 3 der Armenwet, geenszins voortvloeit, dat belanghebbende niet is een instelling van weldadigheid in den zin der Armenwet, aangezien toch met name art. 1 dier wet, bepalende welke instellingen zijn instellingen van weldadigheid in den zin van die wet, niet als eisch stelt, dat de instelling is ingeschreven op de in art. 3 genoemde lijst, doch uitsluitend, dat de instelling armenverzorging voortdurend ten doel heeft;

dat de Raad voorts het beroep van de gemeente op de door de stichting ontvangen verpleeggelden ondeugdelijk heeft bevonden, nu feitelijk vaststaat, dat deze verpleeggelden uitsluitend of nagenoeg uitsluitend worden ontvangen van verschillende in Nederland gevestigde Vereenigingen tot bestrijding van tuberculose, die kinderen van onvermogenden ter genezing naar de inrichting van belanghebbende opzenden, en naar het inzicht van den Raad zoodanige vergoeding aan de verpleging niet het karakter van geneeskundige armenverzorging ontneemt, daar het wel geen betoog behoeft, dat de uitgaven, aan zoodanige verzorging verbonden, moeten worden bestreden uit inkomsten en het geen verschil maakt of deze inkomsten worden verkregen uit subsidies van overheidswege dan wel van particuliere vereenigingen, die zelf weer geneeskundige armenverzorging ten doel hebben en op haar beurt weer hoofdzakelijk gefinancierd worden met subsidies van overheidswege;

dat de Raad van oordeel dat het perceel van belanghebbende, waarin voormelde verpleging plaats vindt, uitsluitend dient tot instelling van weldadigheid als bedoeld in art. 10 der onderhavige belastingverordening, den opgelegden aanslag heeft vernietigd;

O. dat als middelen van cassatie worden aangevoerd:

1. S., althans v. t. van artt. 1 en 2 der Armenwet en art. 10 van bovenvermelde verordening der gemeente Katwijk doordat de Raad van Beroep, ofschoon het doel van belanghebbende blijkens art. 2 van haar Stichtingsbrief is de verpleging van kinderen, lijdende aan scrophulose, chirurgische tuberculose en praetuberculose, aanneemt dat belanghebbende armenverzorging, in of buiten gestichten, voortdurend ten doel heeft;

2. S., althans v. t. van art. 10 voormeld en van de artt. 1, 2 en 3 der Armenwet doordat de Raad van Beroep over het hoofd heeft gezien, dat art. 10 voor de vrijstelling eischt, dat het perceel uitsluitend dient tot instelling van weldadigheid, bedoeld in art. 2 der Armenwet, en het verwijzen naar art. 2 en niet naar art. 1 medebrengt, dat belanghebbende moet behooren tot een der vier soorten armeninrichtingen, vermeld in art. 2, hetgeen wordt beslist door het plaatsen op de lijst, genoemd in art. 3 der Armenwet;

O. dat art. 1 der Armenwet bepaalt, dat instellingen van weldadigheid in den zin van die wet zijn die, welke armenverzorging, in of buiten gestichten, voortdurend ten doel hebben;

dat de wet geen steun geeft aan de stelling, waarop het eerste middel van cassatie rust, dat een stichting slechts dan armenverzorging voortdurend ten doel heeft, indien dit doel uitdrukkelijk in haar stichtingsbrief is opgenomen;

dat integendeel de wet ruimte laat om bij de beoordeeling, of een stichting genoemd voortdurend doel heeft, mede te letten op hare feitelijke werkzaamheid;

dat het tweede lid van art. 1 gewaagt van instellingen, welke naast het doel, omschreven in het eerste lid van dat artikel, andere doeleinden beoogen, welke figuur zich juist bij stichtingen met een ruime doelstelling in den stichtingsbrief gereedelijk kan voordoen;

dat derhalve het eerste middel van cassatie faalt;

O. dat bij het tweede middel van cassatie geenszins wordt bestreden de opvatting van den Raad van Beroep, dat de Armenwet voor het zijn van instelling van weldadigheid niet als eisch stelt inschrijving op de in art. 3 der Armwenwet genoemde lijst, doch wordt staande gehouden, dat art. 10 der meervermelde verordening der gemeente Katwijk, sprekende over instellingen van weldadigheid bedoeld in art. 2 der Armenwet, slechts het oog kan hebben op instellingen, welke op de lijst zijn ingeschreven;

dat evenwel gezegd art. 10 door te spreken over instellingen van weldadigheid bedoeld in art. 2 der Armenwet niet den eisch stelt, dat de instellingen moeten voorkomen op de lijst vermeld in art. 3 dier wet;

dat ook weinig aannemelijk is, dat dit de strekking van de bepaling is geweest, daar dit alsdan op eenvoudige wijze tot uitdrukking had kunnen zijn gebracht;

dat mitsdien ook het tweede middel is ongegrond;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

14 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wegenwet art. 55; Gemeentewet art. 280.)

De duidelijke en algemeen luidende bepaling van het tweede lid van art. 55 der Wegenwet laat geen ruimte voor de opvatting, dat vóór het opmaken der leggers de openbaarheid van een geheel binnen de bebouwde kom gelegen weg, welke daarom niet voor plaatsing op den legger in aanmerking komt, mag worden beoordeeld naar de bepalingen van de Wegenwet.

De R. v. B., in aanmerking nemende, dat belanghebbende's eigendom ligt in een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente Apeldoorn, kon, zonder verkeerde toepassing van art. 280 Gem.wet of art. 1

der Heffingsverordening, beslissen, dat de afstand van 60 m, welke belanghebbende's eigendom scheidt van den openbaren weg, te groot is om aan te nemen, dat dit eigendom ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burg. der Gem. Apeldoorn tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 25 November 1935, betreffende den aan A te Apeldoorn opgelegden aanslag in de Wegbelasting der Gemeente Apeldoorn over 1934;

Gezien de stukken;

O. dat art. 1 der Verordening op de heffing van eene wegbelasting in de gemeente Apeldoorn luidt:

In deze gemeente wordt, onder den naam van wegbelasting, eene belasting geheven wegens gebouwde eigendommen en daarbij behoorende erven, die aan openbare land- of waterwegen in de gemeente belenden of in de onmiddellijke nabijheid daarvan zijn gelegen, als eene bijdrage in de kosten, ten laste der gemeente komende voor aanleg, onderhoud, verlichting en rioleering dier wegen;

O. dat belanghebbende, aan wien in voormelde belasting een aanslag werd opgelegd wegens het perceel ...laan te Apeldoorn, tegen dien aanslag heeft gereclameerd bij den Raad der Gemeente, die daarop den aanslag heeft gehandhaafd;

O. dat de Raad van Beroep den aanslag heeft vernietigd en daarbij heeft overwogen:

„dat bij den aanvang van het belastingjaar in de Gemeente Apeldoorn nog geen leggers ingevolge de Wegenwet waren opgemaakt, en dus ingevolge art. 55 sub 2 dier wet de bij de invoering van genoemde wet bestaande bepalingen betreffende de openbaarheid der wegen nog van kracht waren;

dat de .....laan, waaraan het betreffende eigendom belendt, eigendom is van en aangelegd door B e. a., welke weg door de bewoners der aangrenzende perceelen wordt onderhouden; dat niet gebleken is, dat deze weg door de overheid met medewerking van de eigenaren voor het openbaar verkeer is bestemd; dat dus genoemde weg niet als een openbare weg kan worden beschouwd;

dat ook niet kan worden aangenomen, gelijk in het vertoogschrift vanwege de gemeente wordt aangevoerd, dat het eigendom in de onmiddellijke nabijheid van de openbare Burglaan is gelegen, daar het eigendom ligt in een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente op een afstand van 60 meter van genoemden openbaren weg;"

O. dat de Burgemeester in cassatie heeft gesteld:

S., althans v. t. van; 1e. de artt. 4, 27 en 55 der Wegenwet; 2e. art. 280 der Gemeentewet; 3e. art. 1 der verordening op de heffing van een wegbelasting in de gemeente Apeldoorn;

en tot toelichting heeft aangevoerd: dat de openbaarheid van de .....laan, waaraan het gebouwde eigendom van belanghebbende grenst, moet beoordeeld worden naar het bepaalde bij art. 4 der Wegenwet, waaraan niet afdoet, dat bij den aanvang van het belastingjaar in de gemeente Apeldoorn nog geen leggers ingevolge die wet waren opgemaakt, daar genoemde laan, als gelegen geheel binnen de bebouwde kom van Apeldoorn, niet voor plaatsing op den legger in aanmerking komt; dat het gedeelte der gemeente, dat door den Raad van Beroep als woonwijk wordt aangemerkt, zich in niets onderscheidt van het overige gedeelte der gemeente, die in haar geheel, behoudens een zeer klein centrum, een landelijk karakter draagt en in dat geval een afstand van 60 m voor de toepassing der verordening als onmiddellijke nabijheid dient te worden beschouwd;

O. ten aanzien van het eerste middel:

dat het tweede lid van art. 55 der Wegenwet bepaalt, dat, voor zoover voor het einde van den in het eerste lid genoemden termijn van 5 jaar, te rekenen vanaf den dag van de inwerkingtreding dier wet, de leggers nog niet zijn opgemaakt, de voordien geldende bepalingen betreffende openbaarheid van wegen van kracht blijven;

dat deze duidelijke en algemeen luidende bepaling geen ruimte laat voor de in het middel verdedigde opvatting, dat vóór het opmaken der leggers de openbaarheid van een geheel binnen de bebouwde kom gelegen weg, welke daarom niet voor plaatsing op den legger in aanmerking komt, mag worden beoordeeld naar de bepalingen van de Wegenwet;

dat dit middel derhalve moet worden verworpen;

O. dat de overige middelen tevergeefs opkomen tegen de feitelijke beslissing van den Raad van Beroep, dat belanghebbende's eigendom ligt in een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente Apeldoorn, en de Raad deze omstandigheid in aanmerking nemende, zonder verkeerde toepassing van art. 280 der Gemeentewet of art. 1 der heffingsverordening, kon beslissen, dat de afstand van 60 m, welke belanghebbende's eigendom scheidt van den openbaren weg, de Burglaan, te groot is om aan te nemen, dat dit eigendom ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

14 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.)

Een op een afstand van 15 m (in 2 andere zaken: 20 m en 28 m, *Red.*) van een openbaren weg gelegen eigendom ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg, ook al betreft het een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burg. der Gem. Apeldoorn tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 25 November 1935, betreffende den aan A te Apeldoorn opgelegden aanslag in de Wegbelasting der Gemeente Apeldoorn over 1934;

Gezien de stukken;

O. dat art. 1 der Verordening op de heffing van eene wegbelasting in de gemeente Apel-

doorn luidt: enz. (zie vorig arrest, 3e alinea. *Red.*)

O. dat belanghebbende, aan wien in voormelde belasting een aanslag werd opgelegd wegens het perceel .....laan 45 te Apeldoorn, tegen dien aanslag heeft gereclameerd bij den Raad der Gemeente, die daarop den aanslag heeft gehandhaafd;

O. dat de Raad van Beroep den aanslag heeft vernietigd en daarbij heeft overwogen: enz. (m. m. gelijkluidend met zijne in het vorige arrest opgenomen overwegingen, behoudens dat er in *dit* geval is een afstand van *15* m van den openbaren weg. *Red.)*;

O. dat de Burgemeester in cassatie heeft gesteld: enz. (m. m. hetzelfde middel als in de vorige zaak. *Red.)*;

O. dat terecht wordt geklaagd over schending en verkeerde toepassing van art. 280 der Gemeentewet en van art. 1 der Heffingsverordening;

dat toch de Raad van Beroep, vaststellende, dat belanghebbende's eigendom ligt op een afstand van 15 m van een openbaren weg, ten onrechte heeft beslist, dat bedoeld eigendom niet ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg, immers bij een zoo geringen afstand het gelegen zijn in de onmiddellijke nabijheid van den weg behoort te worden aangenomen, ongeacht de omstandigheid, dat het betreft een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente;

O. dat de bestreden uitspraak derhalve niet in stand kan blijven en een onderzoek naar het eerste middel overbodig is;

Vernietigt de bestreden uitspraak;

Handhaaft de beschikking van den Raad der gemeente Apeldoorn.

(N. J.)

---

14 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 277, 300.)

In het stelsel der verordening behooren, indien iemand bij den aanvang zijner belastingplichtigheid wordt aangemerkt als houder van meer dan één hond, die honden, als één belasting object, gezamenlijk ten kohiere te worden gebracht.

Terecht dus is belanghebbende tegen den tweeden aanslag opgekomen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Directeur der Gemeentebelastingen van Amsterdam tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Amsterdam van 9 Maart 1936, betreffende een aan V. aldaar opgelegden aanslag in de Hondenbelasting dier gemeente over 1934;

Gezien de stukken;

O. dat, blijkens de desbetreffende Verordening, onder den naam van „Hondenbelasting" een belasting wordt geheven wegens het houden van honden in de gemeente Amsterdam (art. 1), dat belastingplichtig is de houder van den hond (art. 2), dat de belasting wordt geheven naar het inkomen van den belastingplichtige, onder inachtneming van de huurwaarde van het perceel of het perceelsgedeelte, waarin of waarbij de hond wordt gehouden (art. 3), dat het belastingjaar begint met 1 Januari en eindigt met 31 December (art. 5), dat de honden worden onderscheiden in luxehonden, waakhonden en bedrijfshonden (art. 6), welke onderscheiding van belang is met het oog op art. 7, bevattende het tarief der belasting en waaruit blijkt, dat het houden van een luxehond zwaarder wordt getroffen dan dat van een waakhond of bedrijfshond;

dat de Verordening verder nog bevat de volgende voorschriften:

Art. 8. Wanneer een belastingplichtige houder is van twee of meer luxe-honden, wordt het bedrag der belasting ingevolge art. 7, voor den tweeden hond met vijftig en voor den derden en volgenden hond met honderd procent verhoogd.

Art. 9. Hij, die in den loop van de tweede helft van het belastingjaar houder van een hond is geworden, is deswege slechts belasting verschuldigd tot de helft van het bedrag ingevolge de artt. 7 en 8.

Art. 13. Ten behoeve van de aanslagsregeling wordt aan hen, die geacht worden belastingplichtig te zijn, een biljet uitgereikt bestemd tot het doen van aangifte, van welk biljet het formulier wordt vastgesteld door B. en W.

Art. 14. Ieder wien een aangiftebiljet is uitgereikt, is verplicht dit duidelijk, volledig en naar waarheid in te vullen of te doen invullen en te onderteekenen.

Art. 15. Wie overeenkomstig het eerste lid van art. 14 gehouden is tot het doen van aangifte, moet het aangiftebiljet, tenzij het eerder is teruggehaald, uiterlijk op den veertienden dag na den datum van uitreiking ingevuld en onderteekend terugbezorgen aan het Hoofdkantoor der Gemeentebelastingen.

Art. 16. Hij, die bij den aanvang van een belastingjaar belastingplichtig is, of dit voor 1 April van dat jaar wordt en wien niet voor dezen datum een aangiftebiljet is uitgereikt, is verplicht tot het doen van aangifte aan het Hoofdkantoor der Gemeentebelastingen en wel voor den 15den April van dat jaar.

De verplichting tot het doen van aangifte aan het Hoofdkantoor der Gemeentebelastingen bestaat mede voor hem, die in het belastingjaar na 31 Maart belastingplichtig wordt. Alsdan moet aangifte geschieden binnen veertien dagen na het tijdstip, waarop de belastingplicht is ontstaan.

Art. 18. Ieder, die verplicht is een aangifte te doen, is, desgevraagd, gehouden aan den Inspecteur der Gemeentebelastingen mondeling of schriftelijk nadere inlichtingen te verstrekken en inzage te verleenen van bescheiden, die tot staving der aangifte of zijner beweringen kunnen dienen.

Art. 19. Ten behoeve van de heffing van deze belasting worden kohieren opgemaakt.

Art. 22. Indien een aanslag ten onrechte is achterwege gebleven of vernietigd, of indien een te lage aanslag is opgelegd, kan de te weinig geheven belasting worden nagevorderd, zoolang niet drie jaren sedert den aanvang van het belastingjaar zijn verstreken.

Art. 23. De in een naderen aanslag te begrijpen belasting wordt met het viervoud daarvan verhoogd, indien niet volledig is voldaan aan een of meer van de verplichtingen ingevolge de artt. 14, 15, 16, 17 en 18.

O. dat aan belanghebbende, nadat hem onder kohier-artikel 18581 een aanslag, vastgesteld op 10 November 1934, was opgelegd wegens het houden van een (luxe) hond in of bij het perceelsgedeelte .....straat ... te Amsterdam, onder kohier-artikel 18582 een tweede aanslag, eveneens op 10 November 1934 vastgesteld, is opgelegd wegens het houden van een (luxe) hond in of bij het perceel Overtoom ... te Amsterdam;

dat belanghebbende tegen laatstgemelden aanslag is opgekomen en, toen de Inspecteur der Gemeentebelastingen bij zijn beschikking den aanslag had gehandhaafd, in beroep is gegaan;

dat daarop de Raad van Beroep die beschikking en den aanslag heeft vernietigd, na te hebben overwogen:

dat, voorzoover niet uitdrukkelijk anders bepaald, als in overeenstemming met het grondbeginsel der bestaande wetgeving op het gebied der directe belastingen moet worden aangenomen, dat over eenig belastingjaar wegens bij den aanvang daarvan bestaande belastingschuld slechts éénmaal belasting kan worden geheven;

dat uit kracht van art. 22 der Heffingsverordening, voor het geval dat een aanslag ten onrechte achterwege gebleven of vernietigd is of dat een te lage aanslag is opgelegd, de te weinig geheven belasting kan worden nagevorderd, zoolang niet drie jaren sedert den aanvang van het belastingjaar zijn verstreken;

dat evenwel de onderhavige aanslag niet bij wijze van navordering, doch als tweede primitieve aanslag is opgelegd en op grond van het bovenoverwogene de Inspecteur daartoe de bevoegdheid miste;

O. dat de Directeur als middel van cassatie voordraagt:

S. of v. t. van de artt. 277, letter *h*, 286, 297, 298 en 300 der Gemeentewet en van de artt. 1, 2, 5, 7, 8, 19 en 20 der Heffingsverordening en ter toelichting in het midden brengt: dat, indien iemand twee perceelen of perceelsgedeelten in gebruik heeft en in elk daarvan een hond houdt, zijn belastingplicht voor elken hond ingevolge art. 3 der Verordening zelfstandig moet worden beoordeeld op grond van verschillende feitelijke gegevens en voor elken hond het bedrag der belasting moet worden berekend; dat dan ten aanzien van elken hond een aanslagsregeling plaats vindt en een aanslag wordt opgelegd, gelijk ten deze is geschied en pleegt te geschieden; dat de onderhavige aanslag was een tweede primitieve aanslag ten aanzien van denzelfden belastingplichtige, doch niet ten aanzien van hetzelfde belastingobject; dat de gevolgde wijze van heffing niet in strijd is met het grondbeginsel der bestaande Wetgeving op het gebied der directe belastingen en het voor de wettigheid van een aanslag in de Hondenbelasting niet ter zake doet, of na de voorbereidende werkzaamheden van de aanslagsregeling aan een belastingplichtige één aanslag wordt opgelegd dan wel zoovele aanslagen als het aantal zijner honden bedraagt; dat dit slechts een zaak is van doelmatigheid in de administratie; dat in elk geval de hier gevolgde gedragslijn slechts mag worden getoetst aan de voorschriften der Wet en Verordening en die voorschriften niet eischen, dat hier één aanslag werd opgelegd, noch het verbod bevatten om in het onderhavige geval evenzoovele aanslagen op te leggen als er honden werden gehouden;

O. omtrent dit middel:

dat, indien de bestreden uitspraak niet kan steunen op het door den Raad van Beroep gehuldigde grondbeginsel der bestaande Wetgeving op het gebied der directe belastingen, de vraag overblijft, of niettemin die uitspraak juist is met het oog op de hier toepasselijke Heffingsverordening, welke vraag de Directeur in ontkennenden zin beantwoordt;

dat evenwel, blijkens de boven weergegeven voorschriften dier Verordening, een belastingplichtige onder de verplichting staat aangifte te doen van alle door hem gehouden honden en daaromtrent inlichtingen te verstrekken, terwijl, ingeval van navordering, het verzaken dier verplichtingen viervoudige verhooging ten gevolge heeft;

dat voorts de aandacht verdient, dat, bij het houden van meer dan één luxe-hond, er progressie bestaat in het bedrag der heffing;

dat een en ander de gevolgtrekking wettigt, dat in het stelsel der Verordening, indien iemand bij den aanvang zijner belastingplichtigheid wordt aangemerkt als houder van meer dan één hond, die honden, als één belastingobject, gezamenlijk ten kohiere behooren te worden gebracht;

dat daarbij in het midden kan blijven, of ten deze twee aanslagen gelijktijdig zijn opgelegd, dan wel, zooals de Raad van Beroep schijnt te meenen, eerst de eene en daarna op denzelfden dag de andere aanslag;

dat mitsdien het voorgedragen middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

15 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Hinderwet Art. 5.)

De vermelding in de overgelegde beschrijving, dat de inrichting zal dienen voor het bewaren en verwerken van oude metalen „enz.", kan niet worden beschouwd als eene voldoende opgave, ingevolge art. 5 1°, van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld. Derhalve hadden B. en W. op het verzoek, zooals het was gedaan, niet ten principale mogen beslissen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door S. Jacobs te Groningen tegen het besluit van burgemeester en wethouders van die gemeente van 16 December 1935, n°. 24195, waarbij aan hem en zijne rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot het oprichten van eene inrichting voor het bewaren en verwerken van oude metalen enz. met autogenisch transportabel snij-apparaat op de perceelen, kadastraal bekend gemeente Groningen, sectie R, nummers 290 en 287, gelegen nabij de Piet Heinstraat en den Peizerweg;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 September 1936, n°. 393;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 October 1936, n°. 573H, Afd. Arbeid;

O. dat de bij het verzoek om vergunning overgelegde beschrijving vermeldt, dat de inrichting zal dienen voor het bewaren en verwerken van oude metalen, enz.;

dat deze vermelding niet kan worden beschouwd als eene voldoende opgave, ingevolge art. 5, 1°, der Hinderwet, van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld;

dat immers hieruit niet kan worden opgemaakt, welke andere stoffen, behalve oude metalen, in de inrichting zullen worden verzameld noch welke bewerkingen de verzamelde stoffen in de inrichting zullen ondergaan;

dat dientengevolge de beteekenis van de inrichting niet is te overzien en geen oordeel kan worden gevormd over eventueel te verwachten hinder;

dat mitsdien burgemeester en wethouders op het verzoek, zooals het was gedaan, niet ten principale hadden mogen beslissen;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van burgemeester en wethouders van Groningen van 16 December 1935, n°. 24195, S. Jacobs aldaar, alsnog in zijn tot burgemeester en wethouders gericht verzoek om vergunning niet-ontvankelijk te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

15 *October* 1936. BESCHIKKING van den Minister van Staat, Voorzitter van den Raad van Ministers, n°. 373 I Kabinet M.R., betreffende: Uitvoering artikel 97*b*, 2e lid, algemeen Rijksambtenarenreglement.

De Minister van Staat, Voorzitter van den Raad van Ministers;

Gelet op art. 97*b*, tweede lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, artikel 68*b*, tweede lid, van het Ambtenarenreglement Rijks hoogere burgerscholen, artikel 69*b*, tweede lid, van het Ambtenarenreglement Rijkskweekscholen en artikel 67*b*, tweede lid, van het Ambtenarenreglement Rijksleerscholen en Rijks lagere scholen;

Mede gelet op zijne beschikking van 5 April 1934, n°. 220, Kabinet M.R.;

Heeft goedgevonden:

te verklaren, dat de navolgende vereenigingen, te weten:

a. de Nederlandsche Federatieve Bond van Personeel in Openbaren Dienst;

b. het Nederlandsch Volksfascisme „Zwart front";

om de doeleinden, die zij nastreven of de middelen, die zij aanwenden, de behoorlijke vervulling door den ambtenaar in 's Rijks dienst van zijn plicht als ambtenaar kunnen in gevaar brengen of schaden.

---

16 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39*bis*.)

Nu het gezin van den armlastige sedert jaren met een woonwagen een trekkersbestaan heeft geleid, zonder feitelijk met de gemeente, waar het in het bevolkingsregister stond ingeschreven, betrekkingen van meer duurzamen aard te onderhouden, kan die gemeente niet als gemeente van meer duurzaam verblijf in den zin van art. 39*bis* 3e lid worden aangemerkt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Haaksbergen tegen de beslissing van Ged. Staten van Overijssel van 30 Juni/4 Juli 1936 (2e afd. N°. 7906/5423), waarbij met toepassing van art. 39*bis* der Armenwet is bepaald, dat de kosten van vervoer naar en verpleging in het ziekenhuis te Hengelo van Bertha Ja. van de Worp komen voor rekening van de gemeente Haaksbergen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 30 September 1936, N°. 392;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 10 October 1936, N°. 10184, Afdeeling Armwezen;

O. dat het bovenvermelde besluit van Ged. Staten steunt op de overweging, dat uit de briefwisseling met de gemeentebesturen is komen vast te staan, dat voor Bertha Jacoba van de Worp, geboren te Haaksbergen 12 Augustus 1921, dochter van Johannes Wilhelmus van de Worp, die met zijn woonwagen in het woonwagenkamp te Stad-Delden gestationneerd was, op 23 November 1935 opneming werd gevraagd door Dr. J. W. A. Gewin, arts aldaar, in het ziekenhuis te Hengelo ter behandeling en verpleging, welke opneming niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van de patiënte kon worden uitgesteld; dat het gemeentebestuur van Stad-Delden zoo spoedig als mogelijk was aan het gemeentebestuur van Haaksbergen heeft gevraagd, of het de kosten van verpleging voor zijn rekening wilde nemen, zulks op grond van het feit, dat het gezin Van de Worp in Haaksbergen hoofdverblijf zou hebben, daarbij in aanmerking nemende, dat dit gezin in Haaksbergen in het bevolkingsregister stond ingeschreven; dat de gemeente Haaksbergen niet genegen was de verpleegkosten voor hare rekening te nemen, daarbij aanvoerende, dat het gezin Van de Worp, hoewel het aldaar in het bevolkingsregister was ingeschreven, steeds in den woonwagen van de eene plaats naar de andere trok en in 1935 slechts in de maand Januari een paar weken in Haaksbergen is geweest, doch verder het geheele jaar verblijf heeft gehouden buiten die gemeente; dat in het onderhavige geval niet kan worden aangenomen, dat het hier een woonwagenbewoner betreft, die nooit zijn domicilie Haaksbergen bezoekt; dat toch J. W. van de Worp, die in 1886 te Haaksbergen is geboren en aldaar in 1908 is gehuwd, den band met zijn geboorteplaats niet heeft verbroken, hetgeen blijkt uit het feit, dat zijne opeenvolgende kinderen in 1909, 1912, 1914, 1919, 1921, 1923, 1926, 1927 en 1931 in die gemeente zijn geboren; dat het

gezin sedert Augustus 1919 een woonwagen bewoont en toch blijkbaar meermalen te Haaksbergen heeft vertoefd, waarvan bovenstaande reeks geboortejaren bewijs oplevert, terwijl daartusschen geen kinderen in andere gemeenten zijn geboren; dat Van de Worp voorts in Januari 1935 enkele weken in Haaksbergen heeft verbleven; dat het overigens in het geheel niet onwaarschijnlijk is, dat hij zijn vak als stoelenmatter uitoefent door rond te trekken, doch het als vaststaand moet worden aangenomen, dat hij meermalen naar Haaksbergen is teruggekeerd en de bedoeling heeft gehad zijn hoofdverblijf aldaar gevestigd te houden;

dat burgemeester en wethouders van Haaksbergen in beroep aanvoeren, dat J .W. van de Worp tot 1933 altijd in hunne gemeente heeft gewoond, afwisselend verblijf houdende in een woning of in een woonwagen en daardoor ook al zijne kinderen in de gemeente Haaksbergen zijn geboren; dat sedert 1933 daarin echter verandering is gekomen; dat hij geen woning in Haaksbergen meer tot zijne beschikking heeft en met zijn gezin in een woonwagen van de eene plaats naar de andere trekt en slechts zeer zelden de gemeente Haaksbergen bezoekt, waar hij tot 11 Maart 1936 in het bevolkingsregister stond ingeschreven; dat hij zoo in het jaar 1933 slechts in de maand Januari ten hoogste twee weken in de gemeente Haaksbergen is geweest; dat Ged. Staten uit deze omstandigheden afleiden, dat het zijne bedoeling is geweest zijn hoofdverblijf in de gemeente Haaksbergen gevestigd te houden en op grond daarvan beslissen, dat de kosten ten laste dezer gemeente komen; dat zij deze beslissing onjuist achten en niet overeenkomstig art. 39*bis* der Armenwet; dat toch in het onderwerpelijke geval zeker niet kan worden gezegd, dat de verpleegde, die voor de opneming in de ziekeninrichting te Hengelo (O) op 23 November 1935, reeds gedurende eenige jaren zwervende was en in de gemeente Haaksbergen zeer zelden gedurende slechts eenige dagen verblijf hield, in deze gemeente vóór de opneming in de ziekeninrichting een meer duurzaam verblijf heeft gehad;

O. dat, blijkens het nader bij Ged. Staten ingewonnen ambtsbericht, het gezin van J. W. van de Worp, zoowel vóór als nà 1933 met zijn woonwagen een trekkersbestaan heeft geleid, zonder feitelijk met de gemeente Haaksbergen betrekkingen van meer duurzamen aard te onderhouden;

dat onder deze omstandigheden, al stond het voormelde gezin in October 1935 in het bevolkingsregister der gemeente Haaksbergen ingeschreven, deze gemeente ten aanzien van de verpleegde B. J. van de Worp niet als gemeente van meer duurzaam verblijf in den zin van art. 39*bis*, 3de lid, der Armenwet kan worden aangemerkt;

dat hieruit volgt, dat het gemelde artikel in dit geval niet kan worden toegepast;

dat het bestreden besluit van Ged. Staten mitsdien niet behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 30 Juni 1936, 2e afdeeling, N°. 7906/5423, te vernietigen en, met afwijzing van het door het gemeentebestuur van Stad-Delden tot Ged. Staten van Overijssel gericht verzoek, te beslissen, dat hier geen geval aanwezig is, waarin art. 39*bis* der Armenwet toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 9.)

De stelling van het middel, dat naar gemis van onderscheidend vermogen een onderzoek niet mag worden ingesteld — en zoodanig gemis dan ook niet mag worden aangenomen — wanneer in het land van oorsprong de inschrijving slechts geschiedt na onderzoek naar de gesteldheid van de aangeboden merken, is in art. 6 van het herziene Verdrag van Parijs betreffende den Industrieelen Eigendom, goedgekeurd bij de wet van 15 Maart 1928 S. 64 niet te lezen. Deze stelling, welke de draagwijdte van de uitzondering van genoemd art. 6 ten zeerste zou doen inkrimpen, ligt ook niet in den aard der zaak en vindt ook geen steun in de geschiedenis van genoemd artikel.

Ook de stelling, dat het gemis van onderscheidend vermogen slechts kan worden aangenomen, indien het merk uitsluitend zoude zijn samengesteld uit eene der „signes ou indications", welke in evengenoemde bepaling achter de woorden „ou bien" zijn vermeld, is onjuist, daar zij onvereenigbaar is met den duidelijken tekst, welke, door de woorden „ou bien" eene gelijkstelling van hetgeen aan die woorden voorafgaat met hetgeen daarop volgt, niet toelaat.

Geeft eerbiedig te kennen,

de Hongaarsche Handelsvennootschap Magyar Ruggyantaárugyar R.T., gevestigd te Budapest (Hongarije), (adv. Mr. Ir. J. van Hettinga Tromp);

1. dat het Bureau voor den Industrieelen Eigendom te 's-Gravenhage heeft geweigerd in het daartoe bestemde openbare register in Nederland in te schrijven de door requestrante, op grond van haar Hongaarsche inschrijvingen, dd. 23 September 1935 onder nos. 90387 en 90388 bij het Bureau te Bern internationaal ingeschreven merken voor de daarbij genoemde waren;

2. dat op haar desbetreffend verzoek dd. 6 December 1935 de Rechtbank alhier die inschrijving heeft bevolen bij beschikking van 21 Januari 1936, tegen welke beschikking het Bureau is gekomen in beroep bij het Gerechtshof alhier, dat bij beschikking van 5 Juni 1936 de beschikking der Rechtbank heeft vernietigd en het oorspronkelijk verzoek alsnog heeft afgewezen (1936, n°. 697, *Red.)*;

3. dat requestrante s. o r. van meening is, dat laatstgenoemde beschikking op rechtens onjuiste gronden is genomen, weshalve zij daartegen beroep in cassatie instelt bij Uwen Raad — onder overlegging der beroepen beschikking en de genoemde daaraan voorafgaande bescheiden, tegelijkertijd dit request

aan voornoemd Bureau beteekenende —, als middel van cassatie voorstellende:

S. of v. t. van artt. 3, 8, 9, 12, 12*bis* Merkenwet; artt. 1, 4, 5 van het „Arrangement de Madrid du 14 avril 1891 concernant l'enregistrement international des marques de fabrique ou de commerce" en art. 6 der „Convention d'Union de Paris du 20 mars 1883 pour la protection de la Propriété Industrielle", zooals laatstgenoemde beide verdragen (S. 1928 n°. 196) laatstelijk op 6 November 1925 zijn gewijzigd te 's-Gravenhage, goedgekeurd bij art. 1 der wet van 15 Maart 1928 S. 64 en sedertdien o. a. tusschen Nederland en Hongarije in werking getreden zijn; art. 1958 B. W.;

doordat het Hof heeft beschikt als boven sub 2 vermeld, daarbij in hoofdzaak overwegende:

dat uit de woorden van art. 6 van het Unieverdrag duidelijk volgt dat de inschrijving van een merk, al is het regelmatig ingeschreven in het land van oorsprong, in het land van invoer mag geweigerd worden op grond, dat het alle onderscheidend karakter mist, bij de beoordeeling waarvan men in het land van invoer zal moeten rekening houden met feitelijke omstandigheden, die ook in het land van oorsprong mogelijkerwijs kunnen bestaan en daar aan het merk de onderscheidende kracht, welke het uit zijn aard niet bezat, kunnen hebben verleend;

dat onder die omstandigheden echter niet kan begrepen zijn het enkele feit dat een merk in het land van oorsprong regelmatig is ingeschreven, daar alsdan de geheele bovenvermelde uitzondering geen redelijken zin zoude hebben;

dat derhalve zal moeten worden nagegaan of aan de teekeningen, welke de Vennootschap hier als merk wil doen inschrijven, uit haren aard onderscheidend karakter als merk kan worden toegekend;

dat het Hof nu wel met de Rechtbank van oordeel is, dat merken mede als versiering kunnen dienen, maar tevens van oordeel is, dat niet iedere versiering een merk is in den zin der Merkenwet;

dat, daargelaten of men hier wel in het algemeen van merk kan spreken en het Bureau reeds op den enkelen grond, dat het hier geen merken betreft, de inschrijving zou kunnen weigeren, in allen gevalle, ook indien men die teekeningen als merken zou willen beschouwen omdat zij in Hongarije als zoodanig zijn ingeschreven, deze dan toch uit haren aard als merken alle onderscheidende kracht missen en de Vennootschap in gebreke is gebleven aan te toonen, dat zich hier de bijzondere omstandigheden voordoen, waarvan boven sprake was;

ten onrechte,

omdat volgens het samenstel van bepalingen van art. 6 van het vigeerende Unieverdrag als regel een merk, dat in het land van oorsprong regelmatig is ingeschreven, als zoodanig — dus als „merk", d. i. een teeken met onderscheidend karakter — in elk ander Unieland, waar het merk wordt ingevoerd, ingeschreven en beschermd moet worden, ongeacht om welke bijzondere redenen mogelijkerwijze het onderscheidend karakter in het land van oorsprong is aangenomen, op welken regel slechts uitzondering wordt toegelaten, indien één der in het artikel bepaaldelijk genoemde bijzondere omstandigheden in het land van invoer aanwezig zijn, terwijl gemis aan onderscheidend karakter in dat land slechts in aanmerking kan komen;

hetzij, als zoodanig gemis óók geacht moet worden in het land van oorsprong te worden aangenomen, wat niet het geval is wanneer aldaar — zooals in Hongarije — vóór de inschrijving onderzoek naar de gesteldheid van de aangeboden merken wordt ingesteld;

hetzij, als het gemis aan onderscheidend karakter in het land van invoer hierin gelegen is, dat het merk uitsluitend zou bestaan uit één der in art. 6 sub 2° opgesomde speciale „signes ou indications", wat hier evenmin het geval is;

4. dat ter toelichting van voornoemd middel het navolgende onder 's Hoogen Raads aandacht moge worden gebracht:

Het Hof heeft het onderscheidend karakter van de ter inschrijving aangeboden teekening beoordeeld naar Nederlandsch recht en is daarbij tot de conclusie gekomen, dat die uit haren aard niet kan worden erkend als een merk in den zin der (Nederlandsche) „Merkenwet".

Het meende voorts, dat art. 6 van het Unieverdrag niet verhinderde, op grond van voormelde beoordeeling het merk in Nederland te weigeren, daar anders de uitzonderingsbepaling sub B 2° van dat artikel * „geen redelijken zin" zou hebben.

Slechts deze belemmering ziet het Hof in art. 6, dat het volgens den sub B 2° opgenomen slotzin met eventueele bijzondere omstandigheden, die het merk in Hongarije als onderscheidend aangenomen zouden kunnen hebben, ook hier rekening had moeten houden, indien zulke omstandigheden zijdens requestrante waren aangetoond, wat i. c. niet het geval is geweest.

Waar requestrante zich s. o. r. eenige oritiek op voormelde opvatting van het Hof zal moeten veroorloven, wenscht zij vooraf aan het Hof toe te geven, dat de text van het Unieverdrag niet overduidelijk is en dat met name het verband tusschen den hoofdregel vervat sub A en de uitzonderingen vervat sub B van art. 6 door uitlegging aan de hand van de verslagen der onderscheidene over het verdrag gehouden conferenties van regeeringsgedelegeerden moet worden opgespoord.

Minder juist schijnt echter de door het Hof gevolgde methode, zich er toe te bepalen aan de hand van de naar eigen zeggen niet altijd even duidelijke „Actes" van Washington een redelijken zin te geven aan de uitzonderingsbepaling zonder feitelijk en historisch na te

* Gemakshalve zullen in het navolgende de verschillende onderdeelen van art. 6 geciteerd worden volgens de daarbij in het nog niet in werking getreden verdrag van Londen voor dit doel geplaatste letters en cijfers. De bepalingen, waarop het in de onderhavige zaak aankomt, zijn te Washington-1911 vastgesteld en sedertdien noch te 's-Gravenhage-1925 noch te Londen-1934 gewijzigd en in het hierbijgaande exemplaar mager gedrukt.

gaan of die zin zich verdraagt met het behoud van een redelijken zin van den hoofdregel. Gelijk overal, zoo zal toch ook hier de uitzondering strikt en beperkt moeten worden opgevat en, voor het geval regel en uitzondering zich met elkaar niet schijnen te verdragen, zal de interpretatie van de uitzondering aan die van die van den regel ondergeschikt gemaakt dienen te worden.

Volgens 's Hofs interpretatie wordt nu aan den hoofdregel de redelijke zin ontnomen, terwijl bij een andere, beperktere interpretatie van de uitzondering, daaraan nog zeer wel een redelijke zin kan worden toegekend.

De zin van den hoofdregel sub A is immers juist, dat de beoordeeling of naar zijn aard een teeken onderscheidend karakter heeft en het op dien grond in andere Unielanden als merk erkend moet worden, steeds zal geschieden naar het recht van het land van oorsprong.

Dit blijkt zonder eenigen twijfel uit de Actes der Conferentie van 1880, waarin de eerste redactie van het Unieverdrag werd vastgesteld. Daarbij werd voor het merk erkend het z.g. „statut personnel unique", d. w. z. dat het statuut van het merk door één wetgeving beheerscht wordt en wel door die van het land waarin de oorspronkelijke fabrikant is gevestigd; zoodat deze, eenmaal in eigen land zijn waar in het verkeer en tot bekendheid gebracht hebbende onder een aldaar als merk erkend onderscheidingsteeken, bij export dier waar naar het buitenland, voor de erkenning en bescherming van het merk als zoodanig geen moeilijkheden meer zou behoeven te vreezen, ontleend aan de diverse buitenlandsche wetgevingen, welke hem zouden kunnen nopen voor ieder land een afzonderlijk merk te kiezen en dat telkenmale opnieuw aldaar tot bekendheid te brengen. *

Te dien einde werd door de conferentie na gehouden discussie in eerste lezing met algemeene stemmen aangenomen de bepaling (Actes 1880 blz. 61):

„Le caractère ... des marques de fabrique ou de commerce devra être apprécié dans tous les Etats de l'Union d'après la loi du pays d'origine."

Deze redactie scheen voor ieder duidelijk. Men gaf ermede te kennen, dat de thans in 's Hofs beslissing behandelde rechtsvraag, n.l. of een teeken uit zijn aard als een merk erkend kan worden, moet worden beoordeeld en beslist niet naar de nationale wet, doch naar die van het land van oorsprong. Uitdrukkelijk vestigden de President en anderen de aandacht erop, dat landen die zoodanige inbreuk op hun nationale wetgeving niet zouden willen aanvaarden, uiteraard niet tot het Unieverdrag zouden kunnen toetreden. Om die reden had Duitschland zich dan ook reeds afzijdig gehouden (t. a. p. blz. 113) en bleef Oostenrijk, wiens gedelegeerde de juistheid van 's Presidenten standpunt moest erkennen (blz. 61) van de conferentie van 1883, alwaar de Conventie van 1880 namens de toetredende landen werd onderteekend, weg.

Slechts voor één gedelegeerde, dien van Zwitserland, ongelukkigerwijze den deken der conferentie van 1880, bleek te elfder ure voormelde in eerste lezing aangenomen redactie nog niet duidelijk; weshalve hij vóór het sluiten der conferentie dreigde nadere instructies te moeten vragen, indien de redactie niet alsnog gewijzigd zou worden (t. a. p. blz. 107). Uitsluitend om hem te bevredigen werd toen in der haast nog een andere redactie voorgesteld en aangenomen, luidende:

„Toute marque de fabrique ou de commerce régulièrement déposée dans le pays d'origine sera admise au depôt et protégée telle quelle dans les autres pays de l'Union."

De Zweedsche gedelegeerde verklaarde mede namens anderen, zich van stemming te hebben onthouden, omdat de text z. i. aan duidelijkheid te wenschen overliet; doch de President betoogde, waarmede die gedelegeerde instemde, dat in wezen toch ieder het eens was, d. w. z. dat de bedoeling ervan dezelfde was gebleven als van den vorigen text (t. a. p. blz. 108, vgl. ook t. a. p. blz. 55), wat later in de conferentie van 1883 nog uitdrukkelijk bevestigd werd, waarover straks nader.

In de nieuwe redactie was echter een fout ingeslopen, die zich ernstig zou doen gevoelen. Men was het n.l. in 1880 ook dáárover algemeen eens, waarop speciaal de Nederlandsche gedelegeerde Verniers van der Loeff de aandacht had gevestigd, dat het artikel, aan den merkhouder in het land van oorsprong recht op erkenning van zijn merk als zoodanig gevende in de andere Unielanden — behoudens strijd aldaar met goede zeden of openbare orde —, op geenerlei wijze eventueele in laatstgenoemde landen reeds verkregen rechten van derden op een in hoofdzaak overeenkomend merk zou mogen aantasten (t. a. p. blz. 57 onder, 58 boven). Aan dezen eisch voldeed wèl de tevoren aangenomen redactie (bl. 61), niet echter de nieuwe.

Toen hierop bij de definitieve vaststelling van het Unieverdrag in de conferentie van 1883 de aandacht werd gevestigd door de toen voor het eerst aanwezige gedelegeerde van Spanje, kon deze echter geen redactieverbetering meer aangenomen verkrijgen, omdat het meerendeel der gedelegeerden slechts instructie bezat, het in 1880 vastgestelde verdrag in den toen aangenomen vorm namens hun land te onderteekenen. Evenwel verklaarde toen de Belgische gedelegeerde nog eens uitdrukkelijk, dat de uitsluitende beteekenis van art. 6 was, dat een buitenlandsch merk niet in importatielanden geweigerd mocht worden, omdat het daar „ne serait pas admis comme marque", waarbij de rapporteur-général zich aansloot, zeggende dat „l'accord est complèt sur le sens de l'Article 6" (Actes 1883 blz. 19).

Om nu Spanje toch tot toetreden te kunnen bewegen zonder wijziging van den text van

* Eenzelfde opvatting nopens de bekendheid van een merk in het internationale verkeer ligt ook ten grondslag aan 's Hoogen Raads beslissing van 24 Mei 1929 (W. 11992, N. J. 1929 blz. 1521), waarbij geoordeeld werd, dat het recht op het wereldmerk 4711 voor eau de cologne rechtsgeldig slechts kon worden overgedragen niet alleen tegelijk met de Nederlandsche onderneming, maar ook met andere ondernemingen in welk land ook — inzonderheid die in Duitschland als land van oorsprong —, waar dit product zou worden gefabriceerd.

het verdrag, werd gepoogd in een slotprotocol voornoemde bedoeling — n.l. recht op erkenning als merk, niet recht op erkenning als de uitsluitend gerechtigde tot het gebruik van het merk — nog nader tot uitdrukking te brengen. Er werd toen tenslotte een door Spanje voorgestelde formule aangenomen, waarin werd verklaard, dat eerstgenoemd recht „ne concerne que la ferme de la marque" (t. a. p. blz. 22). Deze posterieure incidenteele explicatie, waarvan in de Actes reeds gezegd werd dat zij na lange en moeilijke discussie tot stand kwam en die ook kennelijk onjuist is, moest in de practijk wel aanleiding geven tot vele moeilijkheden en verwarring, die zich dan ook rijkelijk hebben voorgedaan. Hoewel sprekende over den vorm van het merk, bedoelde men het wezen van het merk — n.l. datgene wat een merk kan vormen — in tegenstelling tot het recht op een merk. Zij deed dan ook spoedig allerwege de imperieuze behoefte gevoelen zich weder van deze misleidende interpretatie te ontslaan; wat echter pas (na mislukking te Rome 1885, Madrid 1891 en Brussel 1900) in de conferentie van Washington gelukte.

Uit de Actes van 1880 en 1883 is echter volkomen duidelijk, dat de kwestie, welke het Hof nog „daarlaat", n.l. of soms het bestaan van een merk erkend zou kunnen worden doch dit „merk" geweigerd zou kunnen worden wegens gemis aan onderscheidend karakter, niet bestaat. In de Actes wordt steeds als een en hetzelfde onderwerp dooreengenoemd „le caractère de la marque", d. i. het onderscheidend karakter van het teeken en „ce que peut constituer une marque" (Actes 1880, blz. 55, 56, 58, 59, 61). Een merk is een teeken met onderscheidend karakter; een onderscheidend merk is dus feitelijk een pleonasme. Desgelijks de H. R. in zijn beslissing van 6 April 1936 (1936 n°. 470 met noot P. S., *Red.*), waarin aan het Bureau de bevoegdheid wordt toegekend een nationaal merk wegens gemis aan onderscheidend karakter te weigeren, omdat aan het Bureau volgens art. 5 der Merkenwet de taak toekomt „merken" in te schrijven.

Waar de bedoeling van art. 6 tot aan de Conferentie van Washington dus vaststaat, in tegengestelden zin als het Hof aan zijn beslissing ten grondslag legde, is nu nog de eenige vraag of die bedoeling te Washington — met behoud van lid A — verlaten en in haar tegendeel omgeslagen is, dan wel of aan lid B een andere beteekenis moet worden toegekend dan het Hof aannam. Het laatste is het geval.

In Washington beoogde men, als gezegd, allereerst zich los te maken van art. 4 van het Slotprotocol, waarin gepoogd was aan art. 6 van het Verdrag een interpretatie te geven, die de te ruime redactie, inhoudende ook het recht op het merk met verwaarloozing van rechten van derden, zou inperken. In stede daarvan wilde men thans de gevallen, waarin de hoofdregel uitzondering zou lijden nauwkeurig en limitatief opsommen.

Behalve de reeds bestaande uitzondering betreffende openbare ordè en goede zeden kwam daarvoor dus in de eerste plaats in aanmerking het bestaan van oudere rechten van derden in het land van invoer. Het was echter in den loop der jaren gebleken, dat nog een andere in het land van invoer bestaande bijzondere omstandigheid zich daar tegen de erkenning en bescherming als merk van het ter inschrijving aangeboden teeken redelijkerwijze zou moeten verzetten. En wel wanneer aan dat teeken toevallig in dat land van invoer in het handelsverkeer reeds een bepaalde beteekenis toekwam als aanwijzing van kwaliteit e. d. der desbetreffende waar. Zoo kan b.v. een buitenlandsche tabakshandelaar, wiens initialen B.Z.K. zijn, deze letters zonder bezwaar in zijn eigen land als land van oorsprong als merk hebben doen inschrijven, terwijl speciaal op die letters voor die waar in Nederland geen uitsluitend recht kan worden verkregen, wijl zij in den tabakshandel de aanduiding zijn van de kwaliteit Bijzonder Zware Krul.

Deze drie uitzonderingen zijn dan ook in de Conferentie van Washington aangenomen en compareeren in het vigeerende art. 6 resp. sub B 1°, 2° en 3°, in hoofdzaak overeenkomstig het voorstel daartoe (Actes 1911 blz. 369) van het laatstelijk aan die Conferentie voorafgaande te Stockholm in 1908 gehouden congres der internationale vereeniging van geïnteresseerden, die in geregelde bijeenkomsten en in nauwe samenwerking met het officiëele Internationale Bureau te Bern de gewenschte wijzigingen van het Unieverdrag bespreekt en in resoluties voorloopig redigeert.

Daarnevens is nu te Washington in den aanhef sub 2° door de woorden „les marques dépourvues de tout caractère distinctif" niet plotseling (met de vereischte eenstemmigheid!) nog een geheel nieuwe weigeringsgrond aangenomen, waarvan te Stockholm dan ook geen sprake is geweest, volgens welken het onderscheidend karakter van een teeken in elk land van invoer toch — onafhankelijk van de sub 2° volgende omstandigheden — opnieuw beoordeeld zou kunnen worden en de gevraagde inschrijving geweigerd zou kunnen worden, wijl het teeken naar zijn aard niet een merk in den zin der nationale wet is.

Een andere bedoeling van dit voorvoegsel sub B 2° blijkt dan ook aanstonds uit de toelichting tot het „Programme provisoire" der conferentie (Actes 1911 bl. 50), opgesteld door het Bureau te Bern in samenwerking met de Amerikaansche Regeering.

Er wordt daar op grond van art. 6 de onjuistheid betoogd van de in sommige landen voorgekomen weigeringen van buitenlandsche merken, die in het land van invoer niet voldoende onderscheidend geoordeeld worden. Evenwel, zoo gaat men voort, kan het toch niet als de bedoeling van art. 6 aangenomen worden, dat men in het land van invoer merken zou moeten accepteeren, die door den Rechter in het land van oorsprong zelf óók niet onderscheidend geoordeeld zouden worden, doch aldaar slechts gedeponeerd konden worden bij gebreke van vóóronderzoek door het Merkenbureau. Voor die gevallen, dus als het buitenlandsch merk stamt uit landen „qui ne pratiquent pas l'examen préalable", zou aan den Rechter van het land van invoer dus de bevoegdheid moeten toekomen (indien hij het merk volgens de wetgeving van zijn eigen land niet onderscheidend zou oordeelen) aan de desbetreffende buitenlandsche wetgeving te toetsen of aan het merk aldaar „en cas de litige"

onderscheidend karakter zou worden toegekend.

Derhalve werd voorgesteld in het tweede lid op te nemen, dat merken geweigerd konden worden „dépourvues de tout caractère distinctif" — wat in het licht van het voorgaande beteekent: „die òòk in het land van oorsprong niet onderscheidend zijn" —, terwijl verder in het eerste lid het „telle quelle" recht nader werd beperkt tot merken, die in het land van oorsprong regelmatig gedeponeerd waren „et répondent au point de vue de signes qui la composent, aux prescriptions légales en vigueur dans ce pays." (t. a. p. blz. 51).

Laatstgenoemde bepaling werd echter door de conferentie verworpen, wijl men er de strekking aan toeschreef, dat de buitenlandsche merkhouder, die zich tegenover den Rechter in het land van invoer op de „telle quelle"-clausule wilde beroepen, ten genoege van dezen telkenmale zou moeten aantoonen, dat het merk in zijn land beantwoordde aan de aldaar geldende wettelijke voorschriften.

De aanhef van het tweede lid werd echter aangenomen, wat, nu het tegendeel niet uitdrukkelijk blijkt, de veronderstelling rechtvaardigt, dat de conferentie zich ten deze met de vorenvermelde doelstelling van het Internationale Bureau heeft vereenigd.

Een andere opvatting, die 's Hofs conclusie zou kunnen dragen, blijkt nergens uit de Actes, met name niet uit de bladzijden 299 en 300, waarnaar het Hof „vooral" verwijst. Op die bladzijden wordt in hoofdzaak behandeld het Zweedsche voorstel om door een speciale bepaling te verzekeren dat in geen enkel Unieland — speciaal in Engeland en Amerika — meer bescherming zou worden onthouden aan de van ouds bekende Zweedsche ijzermerken, bestaande uit enkele letters of cijfers. Het lijdt echter geen twijfel, of die bescherming moest reeds volgens den text van 1880/3 verleend worden, vermits juist het wegnemen der belemmering door de in diverse nationale wetten — ook o. a. in de toenmalige Nederlandsche wet — voorkomende bepaling, dat enkele letters of cijfers niet als merk erkend konden worden, één der herhaaldelijk genoemde doeleinden van dit artikel van het Unieverdrag was (vergl. o.a. Actes 1880, de Pres. bl. 56). Hierin lag dan ook juist weder één der redenen voor Duitschland en Oostenrijk om zich van de Conventie van 1883 afzijdig te houden. Bij de latere toetreding van Duitschland en Oostenrijk hebben deze landen aanstonds de daaruit voortvloeiende consequentie ten aanzien van de letter- en cijfermerken erkend; Engeland en Amerika echter niet. Dienovereenkomstig handhaafden laatstgenoemde landen, ook na de aanneming van het Zweedsche voorstel, ten deze het voorbehoud (t. a. p. blz. 252) — hoewel het Unieverdrag principieël zonder reserves is — om naar eigen wetgeving te beoordeelen wat als een „merk" erkend kan worden.

Aan de opneming van het Zweedsche voorstel in den tweeden zin sub B 2° kan echter onmogelijk de strekking worden toegeschreven als zouden voortaan steeds in het land van oorsprong bijzondere, door den inschrijver aan te toonen omstandigheden aanwezig moeten zijn om een in het land van invoer volgens de nationale wetgeving niet onderscheidend geoordeeld teeken aldaar toch als merk te kunnen doen erkennen. Ten deze werd te Washington feitelijk niets veranderd, zooals ook blijkt uit de verwerping van de voorgestelde toevoeging in het eerste lid. Daarbij werd nog geaccentueerd, dat het voor den Rechter van het land van invoer „perilleux" zou zijn om zich te begeven in een onderzoek naar de redenen van aanvaarding van het merk als zoodanig in het land van oorsprong. Echter werden in den text van het eerste lid de woorden „régulièrement déposée" veranderd in „régulièrement enrégistrée", wijl daarin — ook ten aanzien van de landen van oorsprong, waar geen eigenlijk vóóronderzoek bestaat — toch een „présomption de validité" van het merk aldaar kon worden erkend (t. a. p. blz. 296/97).

In Hongarije bestaat echter, krachtens art. 1, tweede lid der Wet van 6 Januari 1890 precies hetzelfde vóóronderzoek naar het onderscheidend karakter van ter inschrijving aangeboden merken door het aldaar gevestigd Merkenbureau als volgens het arrest van Uwen Raad van 6 April 1936 het Nederlandsche Bureau krachtens art. 5 onzer Merkenwet behoort uit te oefenen. Dat de litigieuze merken in Hongarije regelmatig zijn ingeschreven blijkt hieruit, dat het internationaal geregistreerde merken zijn, die volgens art. 1, eerste lid van het Arrangement van Madrid moeten berusten op een inschrijving in het land van oorsprong.

Requestrante meent volledigheidshalve nog een andere interpretatie van de aanvangswoorden sub B 2° te moeten behandelen, die echter evenmin als de voorgaande aan die woorden de beteekenis van een zelfstandigen 4den weigeringsgrond geeft.

De Franschen schijnen te Washington in de commissievergaderingen hunne medewerking aan het behoud dezer woorden „les marques dépourvues de tout caractère distinctif" in het tweede lid, na de verwerping van de in het Programme provisoire voorgestelde toevoeging aan het eerste lid, slechts te hebben verleend in de opvatting, dat die woorden een nadere gelimiteerde precizeering vonden in de verder in denzelfden zin voorkomende woorden „composées exclusivement de signes ou d'indications ...", van welke woorden de eerstgenoemde eensdeels zijn gescheiden door een komma, anderdeels verbonden door de woorden „ou bien". Deze komma, die feitelijk ook na „les marques" geplaatst zou moeten zijn, wordt daarbij verwaarloosd, terwijl aan de woorden ou bien de beteekenis wordt gehecht van „c'est-á-dire" of het Nederlandsche „of te wel". Hoewel die opvatting voor niet-Franschen taalkundig minder juist schijnt, moet zij tegenover op dit punt blijkbaar eensgezinde Franschen toch als mogelijk erkend worden; waarbij verder in acht genomen moet worden, dat de interpunctie van het geheele, door tal van amendementen gevormde Unieverdrag niet zuiver is, terwijl de Actes de gehouden beraadslagingen niet volledig weergeven en in het bijzonder met betrekking tot dit punt als allerlaatste gegeven inhouden: „La question a été réservée; elle trouve sa solution dans la Séance plénière" t. a. p. blz. 309, dat wil in congrestaal zeggen: „in onderhandsche bespre-

kingen vóór de séance plénière". In de séance plénière verklaarde daarop de Fransche voorzitter van de redactie-commissie Pelletier (t. a. p. blz. 252), dat de Fransche delegatie de in de commissie voorgestelde text voor art. 6 kon aanvaarden „parce qu'il pose bien la règle absolue de l'obligation de l'acceptation de la marque en limitant strictement les cas d'exceptions".

Dit standpunt vindt verder steun in de toelichting tot het „Programme" voor de conferentie te 's-Gravenhage van 1925, opgesteld door het Internationale Bureau te Bern in samenwerking met Nederlandsche Regeering, waar wordt gezegd: Les mots „ou bien" semblent indiquer qu'il n'agit là de deux classes de marques, celles dépourvues de caractère distinctif et celles composées de désignations ou signes usuels ou nécessaires, appartenant au domaine public. En réalité, il n'ya pas deux critères servant à distinguer ces classes (Actes 1925 blz. 241). Daar echter in de sedert Washington verloopen 14 jaren (waaronder de oorlogs- en naoorlogsjaren!) de rechtspraak reeds in eenige landen in verkeerde richting gevestigd was *, waarop niet gemakkelijk zou kunnen worden teruggekomen, poogde het Programme geleidelijk herstel te bereiken door de woorden „ou bien" te vervangen door „surtout celles", waarop de Franschen aanstonds reageerden door consequent de woorden „c'est-à-dire" voor te stellen (t. a. p. blz. 341), wat later te Londen-1934 werd herhaald. In geen van beide gevallen kon echter eenig wijzigingsvoorstel de vereischte eenstemmigheid vinden; speciaal de Engelsche delegatie wilde de bestaande text maar liever om de reeds genoemde redenen behouden (t. a. p. blz. 446).

Indien de H. R. de Fransche opvatting voor de juiste zou houden, ook dan echter zal 's Hofs beslissing gecasseerd dienen te worden, aangezien er geen sprake van is — noch door het Bureau noch door het Hof is dit ook zelfs maar in overweging genomen —, dat de litigieuze merken zouden vallen onder één der sub B 2° na „ou bien" vermelde signes of indications. Ze zijn geweigerd omdat zij slechts zouden dienen ter versiering van de waar.

Requestrante zal zich onthouden van het geven van een overzicht over de jurisprudentie ten deze in de verschillende Unielanden, waar die zeer uiteenloopt en toch steeds berust op een eigen interpretatie der voor Uwen Raad evenzeer toegankelijke Actes. Niet geheel juist echter is des gerequestreerden voor het Hof gevoerde bewering, dat het Oostenrijksche Verwaltungsgerichtshof, dat bij arrest van 28 April 1928 de bijgaande uitvoerig gemotiveerde beslissing geheel in requestrantes geest had gegeven, deze bij zijn latere arrest van 24 Februari 1933 (M. & W. 1933 blz. 321) weder verloochend zou hebben. In dat latere arrest werd slechts gezegd, dat een merk, bestaande uit de afbeelding van een flesch, hoewel beoordeeld naar den aard van het merk volgens Oostenrijksch recht als merk ontoelaatbaar te achten, toch als zoodanig op grond van buitenlandsche inschrijving geaccepteerd zou moeten worden, doch dat speciaal deze flesch ten tijde der inschrijving in het Oostenrijksche handelsverkeer reeds gebruikelijk was, zoodat de erkenning als merk blijkbaar geweigerd werd met het oog op bestaande rechten van derden.

Ook het geven van een overzicht der meeningsuitingen van schrijvers, hoewel deze zich vrijwel zonder uitzondering op haar standpunt stellen, acht requestrante overbodig. Zij meent echter een uitzondering te mogen maken ten aanzien van den nog in leven zijnden rapporteur der Washingtonsche conferentie Maillard, die in bijgaand schrijven zich geheel met requestrante's standpunt accoord verklaart en ter ondersteuning daarvan verwijst naar het verslag van een reeds eerder door hem gehouden voordracht, waarin wordt uiteengezet, dat en waarom l'intention des rédacteurs (der conferentie van Washington) a été méconnue", met conclusie: „Si cela devait avoir un autre sens (gelijk als die van het Hof), c'était l'anni-hilement de l'alinéa 1er et la contradiction du but de l'énumération et de la précaution prise pour éviter l'intervention de la loi du pays d'importation".

Weshalve het Uwen Raad moge behagen de bestreden beschikking te vernietigen met zoodanige verdere voorziening als Uw Raad zal vermeenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

Het Bureau voor den Industrieelen Eigendom, gevestigd te 's-Gravenhage (adv. Mr. Dr. J. Wolterbeek Muller);

De grond waarop de vernietiging in cassatie van voormelde beschikking wordt gevraagd is in het kort deze:

Het Hof heeft ten onrechte aangenomen dat de bepaling van art. 6 der Convention d'Union de Paris du 20 mars 1883 pour la protection de la Propriété Industrielle, tot welk verdrag Hongarije en Nederland zijn toegetreden, aan de aangesloten landen de bevoegdheid geeft de inschrijving te weigeren van merken, die in eenig Unieland zijn ingeschreven, wegens gebrek aan onderscheidend vermogen.

Wat de feiten betreft, het Hof heeft in de aangevallen beschikking vastgesteld, dat de litigieuse merken, die zich enkel als versieringen der waar voordoen, alle onderscheidende kracht missen.

De bepaling van art. 6 van het Unieverdrag, voorzoover hier van belang, luidt:

6. Toute marque de fabrique ou de commerce régulièrement enregistrée dans le pays d'origine sera admise au dépôt et protégée telle quelle dans les autres pays de l'Union.

Toutefous, pourront être refusées ou invalidées.

1°. Les marques qui sont de nature à porter atteinte à des droits acquis par des tiers dans

* In de inleiding tot het deel „marques" van het onlangs in België verschenen verzamelwerk: „Les Novelles, Corpus Juris Belgici", waarin onder n°. 291 (blz. 720) wordt vermeld, dat het door requestrante verdedigde standpunt ook door België wordt aanvaard, wordt opgemerkt: „Cette législation unifiée ne s'élabere cependant pas sans bien des difficultés. Elle se heurte, en effet, à des compétitions nationales de jour en jour plus jalouses et l'esprit européen soufflait avec plus de générosité il y a cinquante ans".

le pays où la protection est réclamée.

2°. Les marques dépourvues de tout caractère distinctif, ou bien composées exclusivement de signes ou d'indications pouvant servir, dans le commerce, pour désigner l'espèce, la qualité, la quantité, la destination, la valeur, le lieu d'origine des produits ou l'époque de production, ou devenus usuels dans le langage courant ou les habitudes loyales et constantes du commerce du pays où la protection est réclamée.

Dans l'appréciation du caractère distinctif d'une marque, on devra tenir compte de toutes les circonstances de fait, notamment de la durée de l'usage de la marque.

of in de officieele Nederlandsche vertaling:

6. Elk fabrieks- of handelsmerk, dat op regelmatige wijze in het land van oorsprong is ingeschreven, zal in de andere landen der Unie tot het dépôt toegelaten en zooals het is beschermd worden.

Echter kunnen worden geweigerd of nietig verklaard:

1°. de merken, die van dien aard zijn, dat zij inbreuk kunnen maken op rechten, door derden verkregen in het land, waar de bescherming wordt gevraagd;

2°. de merken, die elk onderscheidend kenmerk missen of wel uitsluitend bestaan uit teekens of aanwijzingen, welke in den handel kunnen dienen tot aanduiding van de soort, de hoedanigheid, de hoeveelheid, de bestemming, de waarde, de plaats van herkomst der waren of het tijdstip van voortbrenging of gebruikelijk zijn geworden in de gangbare taal of de rechtmatige en vaststaande gewoonten van den handel in het land, waar de bescherming wordt gevraagd.

Bij de beoordeeling van het onderscheidend kenmerk van een merk moet rekening worden gehouden met al de feitelijke omstandigheden, met name met den duur van het gebruik van het merk.

Het komt gerequestreerde voor dat het niet noodzakelijk is, in te gaan op requestrante's betoog omtrent de eerste alinea van art. 6. De zwakheid van dit betoog, waarbij de kern van art. 4 van het vóór het tractaat van Washington van 2 Juni 1911 geldende Protocole de Cloture — de authentieke interpretatie van art. 6 van het Unieverdrag — moet worden weggeredeneerd, spreekt voor zichzelf.

Bovendien is, sinds de herziening van het Unieverdrag te Washington, toen de geoorloofde gronden van weigering van Uniemerken uitdrukkelijk zijn opgenomen in art. 6 van het Unieverdrag, de vraag welke beteekenis men aan deze eerste alinea kan hechten, in deze zaak niet meer van groot belang.

Men vindt omtrent een en ander een duidelijke uiteenzetting in Louis Donzel, Commentaire de la Convention Internationale (1891) pag. 250 e. v.; Smits van Oyen, Het internationale recht der fabrieks- en handelsmerken (1894) pag. 21.

De praktijk van de meeste Unielanden vóór Washington, was aldus, dat men Uniemerken, zonder onderscheidend vermogen, weigerde.

Men heeft bij de herziening van Washington dan ook de bestaande praktijk willen sanctioneeren, voor zoover men die in overeenstemming achtte met de geest van het Unieverdrag, waarvan het hoofdbeginsel ligt in de bepaling van art. 2 luidende:

2. Les ressortissants de chacun des pays contractants jouiront, dans tous les autres pays de l'Union, en ce qui concerne la protection de la propriété industrielle des avantages que les lois respectives accordent actuellement ou accorderont par la suite aux nationaux, le tout sans préjudice des droits spécialement prévus par la présente Convention. Toutefois, aucune obligation de domicile ou d'établissement dans le pays où la protection est réclamée ne pourra être imposée aux ressortissants de l'Union.

Requestrante's betoog nu berust op de theorie van enkele Fransche schrijvers en congresredenaars omtrent art. 6 van het Unieverdrag.

De vraag of de jure constituendo dezer leer al dan niet aanbeveling verdient mag onbesproken blijven, in ieder geval is deze leer niet neergelegd in het thans geldende Unieverdrag, zooals het laatstelijk in den Haag in 1925 is gewijzigd.

De bepaling van art. 6 is volkomen duidelijk; alleen indien men er een beperking in wil lezen, die er niet in ligt, wordt het noodig er de historie en zelfs de praehistorie bij te halen, in hoofdzaak bestaande uit meeningen van vertegenwoordigers van enkele landen bij enkele conferenties ten beste gegeven, maar die in het Unieverdrag zooals het geworden is, nu eenmaal niet neergelegd zijn.

Er valt niet over te twisten dat de weigeringsgrond „manque de tout caractère distinctif" en de andere uitdrukkelijk genoemde als evenwaardig gecoördineerd naast elkaar gesteld zijn.

Ter gelegenheid van de Conferentie van den Haag in 1925 was, in het programma van wijzigingen voorgesteld in art. 6, onder 2° de regel „Les marques dépourvues de tout caractère distinctif, ou bien composées exclusivement de signes enz." te vervangen door „Les marques dépourvues de caractère distinctif, surtout celles enz.", zulks om te doen uitkomen dat het bij de merken zonder onderscheidend vermogen in hoofdzaak ging om de uitdrukkelijk vermelde gevallen.

Deze (slechts geringe) wijziging is echter uitdrukkelijk met 17 tegen 10 stemmen verworpen, daar men zich wenschte voor te behouden naar eigen wetgeving te beoordeelen of een merk voldoende onderscheidend vermogen bezat. Men vreesde, dat in het woord „surtout" eenige beperking van die bevoegdheid zou liggen. Een Fransch voorstel om de bedoelde woorden te vervangen door „c'est à dire celles" is daarop niet eens meer in behandeling genomen.

Hoewel niet zeer terzake dienend zij hier toch vermeld, dat een soortgelijke wijzigingspoging ter gelegenheid van de Conferentie te Londen in 1934 evenzeer mislukt is.

Het gaat nu toch niet aan te beweren, dat de Fransche theorie (de praktijk is daar te lande ook anders) in art. 6 van het Unieverdrag zou zijn neergelegd, zulks in strijd met de duidelijke bewoordingen dezer bepaling.

De door de requestrante verkondigde leer wil zelfs onderscheid maken tusschen de verschillende landen van oorsprong, n.l. die met en die zonder vooronderzoek. Dit onderscheid is in het Unieverdrag niet te vinden en zou

ook zeker nimmer door eenige conferentie geaccepteerd worden.

Requestrante steunt haar meening op enkele losse zinnen uit het door het Bureau international voor de Conferentie van Washington in 1911 ontworpen Programme provisoire luidende:

Dans les pays qui ne pratiquent pas l'examen préalable, les marques enregistrées restent exposées, en cas de litige à un examen justiciaire qui aboutit à l'annulation si la marque ne répond pas aux prescriptions légales. Peut on admettre que la Convention a voulu imposer quand même à tous les pays Unionistes l'acceptation d'une marque enregistrée, il est vrai, dans son pays d'origine, grâce au défaut d'examen, mais dont la validité légale est au moins douteuse? Nous pensons qu'il faut ménager cette situation, créée par la différence des systèmes en donnant au texte conventionel une forme mieux adoptée aux circonstances et aux besoins. (pag. 50 Actes de Washington).

In deze woorden ligt echter klaarblijkelijk geen andere bedoeling dan om duidelijk te maken, dat het niet aangaat de verschillende landen te dwingen ieder merk te accepteeren, dat na een inschrijving in het land van oorsprong in een ander Unieland wordt aangeboden.

Verschil te maken tusschen de verschillende landen van herkomst der merken, al naar mate deze een vooronderzoek kennen of niet, zou zeker onaanvaardbaar zijn. Immers in dat geval zou ook met de qualiteit van het vooronderzoek rekening moeten worden gehouden. Vele Unielanden houden er b.v. aparte registers op na, waarin de merken voorkomen, die men in het eigen land niet als volwaardig erkent, maar die men alleen inschrijft, om een herkomstverklaring voor zulke merken te kunnen verschaffen.

Immers sommige landen eischen voor de inschrijving van een merk van vreemden oorsprong, dat het in het eigen land ingeschreven is. Deze eisch wordt terecht of ten onrechte gegrond op art. 6 van het Unieverdrag.

Engeland en de Vereenigde Staten van Amerika b.v. bezitten dergelijke bijregisters, waarin dikwijls, in die landen zelf niet onderscheidend geoordeelde merken voorkomen.

Zou men volgens requestrante al die merken moeten aanvaarden, omdat ze uit een land „met vooronderzoek" komen?

In de litteratuur omtrent het Unieverdrag wordt algemeen aangenomen dat de „marques dépourvues de tout caractère distinctif" en die „composées exclusivement de signes enz." twee afzonderlijke categorieën vormen, waarvan de tweede echter dikwijls onder de eerste algemeenere valt, hetwelk echter in het onderhavige geval niet zoo is, zie b.v. het standaardwerk van Stephen P. Ladas, International Protection of industrial property, Cambridge, Harvard University Press, 1930, o. a. pag. 546 e. v.

This provision contains two categories of cases in which the rule of article 6 may not apply. They are alike in referring to sings of marks which are in the public's possession; but they differ in that marks of the one category can under no condition constitute a trade mark, whereas those of the other category cannot he protected as trade marks because of certain conditions in the trade of the country where protection is claimed.

Zie voorts het door requestrant aangehaalde werk Les Nouvelles, Corpus Juris Belgici, Ouvrage publié sous le patronage de: M. A. Goddyn, Premier Président de la Cour de Cassation, Brussel, Les Editions Edmond Picard, Deel II, pag. 732 (n°. 336 e,v.).

Le 2° de l'article 6 paraît s'appliquer à trois catégories diverses de marques:

a. marques dépourvues de tout caractère distinctif;

b. marques composées exclusivement de signes enz.

en vervolgt dan onder n°. 337:

a. Marques dépourvues de tout caractère distinctif. Le motif de refus, d'une portée très générale, ne figurait pas dans le texte voté à Stockholm, on le voit apparaître pour la première fois dans le programme provisoire de la Conférence de Washington, redigé par le Bureau international de Berne. Il paraît bien s'appliquer surtout aux signes foncièrement inaptes à servir de marques à raison de leur nature même et indépendamment du produit qu'ils sont appelés à caractériser.

De Nederlandsche praktijk is gedurende al de jaren sedert 1883, dat Nederland aangesloten is geweest bij het Unieverdrag van Parijs, dezelfde gebleven.

Of het merk, naar den vorm beschouwd, een merk kan zijn, wordt beoordeeld door het land van oorsprong; of het onderscheidend vermogen bezit wordt beoordeeld naar de in Nederland daaromtrent heerschende opvattingen en omstandigheden.

Nimmer is door eenig land hiertegen eenig aan het Unieverdrag ontleend bezwaar gemaakt. Sedert 1893 zijn wij aangesloten bij het Arrangement van Madrid betreffende de internationale inschrijving van merken. De internationale merken, die alle onder de bepaling van art. 6 van het Unieverdrag vallen, worden op deze zelfde wijze behandeld. Nimmer heeft het Bureau international, dat alle weigeringen van merken onder de oogen krijgt, en op de richtige toepassing der verdragen pleegt toe te zien, eenige opmerking gemaakt omtrent de Nederlandsche opvattingen in dezen.

In de andere landen is de praktijk in het algemeen geen andere.

Ook niet in het land van oorsprong van het onderhavige merk, Hongarije, waar het Ministère royal hongrois du Commerce op 17 October 1932 een eindbeslissing gaf in een zaak, die het bedoeld art. 6 van het Unieverdrag betrof (zie Revue internationale de la Propriété Industrielle et Artistique, 1932, pag. 127). Het ging om de vraag of de afbeelding van een bepaalde flesch als merk kon worden beschermd.

De Minister maakt eerst uit, welke teekens naar Hongaarsche opvatting merken kunnen zijn en spreekt dan uit: (in de Fransche vertaling)

La notion de la marque définie comme ci-dessus exclut la possibilité de l'enregistrement du flacon en question tel quel, car la disposition impérative telle quelle ne s'applique qu'à une marque.

Etant donné que d'après ce qui a été dit

plus haut, le flacon de parfums en question ne peut pas être considéré comme marque d'après la loi hongroise, etc.

Bij de inschrijvingsprocedure in Hongarije worden dan ook zeer vele internationale merken wegens gebrek aan onderscheidend vermogen geweigerd, meer dan in de andere aangesloten landen.

In Oostenrijk, waar de vraag in 1928 in anderen zin was beslist, heeft het Verwaltungshof op 24 Februari 1933 (Markenschutz und Wettbewerb 1933, pag. 321, zie ook bespreking van dit arrest door Dr. Duchesne, Direktor im Reichspatentamt op pag. 385) uitgemaakt: dat een bepaalde fleschvorm geen onderscheidend vermogen als merk bezat en op dien grond overeenkomstig art. 6 van het Unieverdrag niet als merk beschermd kan worden. De tweede alinea van dit arrest luidt:

Wenn die Beschwerde beklagt, dass sich der angefochtene Bescheid nur auf den § 1 des oesterreichischen Markenschutzgesetzes stützt und den Unionsvertrag nicht berücksichtige, so ist das nicht richtig. Der angefochtene Bescheid beruft sich auf Seite 39 ausdrücklich auf Artikel 6 des Unionsvertrages, und da dieser unter Zahl 2 ausdrücklich „Marken, die jeder Unterscheidungskraft entbehren" vom internationalen Schutz ausschliesst, hat die belangte Behörde in Gemässheit des Artikels 6 gehandelt, wenn sie die Unterscheidungskraft der streitigen Marken geprüft hat.

Voor België zie b.v. Arrest v. Cour d'Appèl te Brussel 8 Januari 1934, l'Ingénieur Conseil 1934, pag. 27 e. v.

Attendu que l'article 6 de cette Convention stipule que toute marque de fabrique ou de commerce regulièrement enregistrée dans le pays d'origine sera admise au dépôt et protégée telle quelle dans les autres pays de l'Union;

Attendu qu'à supposer la marque regulièrement enregistrée dans le pays d'origine, en France; il faut pour être protégée en Belgique, qu'elle respecte certaines dispositions propres à notre pays où elle est importée, notamment, d'abord, qu'elle ait un caractère d'originalité qui doit être apprécié suivant les règles en vigueur chez nous ensuite qu'elle réserve les droits des tiers.

Merkwaardig is, dat hoezeer Fransche theoretici (zie b.v. den door requestrante overgelegden brief van Mr. George Maillard) een zeer ruime strekking willen geven aan art. 6 van het Unieverdrag, de Fransche rechtspraktijk deze bepaling aanmerkelijk enger opvat. Zoo b.v. het arrest van la Cour de Rouen van 20 Mei 1931, te vinden in Annales de la Propriété industrielle, artistique et littéraire, 1931, pag. 355, b.v. de overweging:

Mais attendu qu'il résulte au contraire du texte revisé à Washington de ladite Convention d'Union de Paris de 1883 que les tribunaux des pays adhérents où la protection est demandée pour une marque régulièrement déposée dans son pays d'origine ont le devoir d'examiner si elle présente les caractères distinctifs qui sont nécessaires pour qu'elle puisse être l'objet de droits privatifs et de la refuser ou de l'invalider au cas contraire.

Ook in dit geval betrof het een in Engeland, dus een land met vooronderzoek, ingeschreven woordmerk, waaraan wegens gebrek aan onderscheidend vermogen de bescherming ontzegd werd.

De Engelsche, Amerikaansche en de Duitsche praktijk zijn niet anders. De merken, waarom het hier gaat, zijn b.v. ook in Duitschland op dezelfde gronden door het Patentamt geweigerd.

Op deze gronden verzoekt gerequestreerde dat het Uwen Raad moge behagen het beroep in cassatie te verwerpen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. dat de bestreden beschikking, voor zoover nog van belang, berust op de volgende, in het verzoekschrift slechts gedeeltelijk weergegeven overwegingen 6—14:

6. „dat art. 6 voormeld (van het Unieverdrag van Parijs van 20 Maart 1883 voor de bescherming van den industrieelen eigendom, zooals dit nader is gewijzigd) als algemeenen regel vooropstelt dat ieder fabrieks- of handelsmerk, dat regelmatig is ingeschreven in het land van oorsprong ook „telle quelle" zal moeten worden ingeschreven en beschermd in de overige Unielanden, maar datzelfde artikel aan dien algemeenen regel terstond eenige uitzonderingen toevoegt en daarbij bepaalt:

„Toutefois, pourront être refusées ou invalidées:

„sub 2 les marques dépourvues de tout caractère distinctif, ou bien enz.,

„terwijl als slotalinea bij deze uitzondering wordt bepaald:

„Dans l'appréciation du caractère distinctif d'une marque, on devra tenir compte de toutes les circonstances de fait, notamment de la durée de l'usage de la marque";

7. „dat uit deze woorden van art. 6 duidelijk volgt dat de inschrijving van een merk, al is het regelmatig ingeschreven in het land van oorsprong, in het land van invoer mag geweigerd worden op grond, dat het alle onderscheidend karakter mist, bij de beoordeeling waarvan men in het land van invoer zal moeten rekening houden met feitelijke omstandigheden, die ook in het land van oorsprong mogelijkerwijs kunnen bestaan en daar aan het merk de onderscheidende kracht, welke het uiteraard niet bezit, kunnen hebben verleend;

8. „dat onder die omstandigheden echter niet kan begrepen zijn het enkele feit dat een merk in het land van oorsprong regelmatig is ingeschreven, daar alsdan de geheele bovenvermelde uitzondering geen redelijken zin zoude hebben;

9. „dat ook de niet altijd duidelijke beraadslagingen van de afgevaardigden der verschillende landen, welke het tractaat tot stand brachten, zooals deze zijn weergegeven in de actes de la conférence réunie à Washington, uitgegeven te Bern in 1911 (zie o. a. bladz. 50, 296 vooral 299 en 300) niet tot een andere opvatting nopen;

10. „dat derhalve zal moeten worden nagegaan of aan de teekeningen uit haren aard onderscheidend karakter als merk kan worden toegekend;

11. „dat het Hof nu wel met de Rechtbank van oordeel is dat merken mede als versiering kunnen dienen, maar tevens van oordeel is dat niet iedere versiering een merk is in den

zin der Merkenwet, ook al zou een handelszaak of fabriek zulk een versiering voor haar waren dikwijls gebruiken en dat zulks alleen dan het geval is, wanneer die versiering zich tevens aan het publiek als merk voordoet;

12. „dat dit laatste bij de onderwerpelijke teekeningen niet het geval is en het Hof dus in dezen met de Rechtbank van meening verschilt;

13. „dat toch de teekeningen, welke de Vennootschap hier als merk wil doen inschrijven bestaan uit telkens wederkeerende kruisjes tusschen de streepen alles van gele kleur bestemd om over de geheele lengte van den band of slang te worden aangebracht, en zich daardoor alleen als versiering daarvan voordoen;

14. „dat daargelaten of men hier wel in het algemeen van merken kan spreken en het Bureau reeds op dezen enkelen grond dat het hier geen merken betreft, de inschrijving zou kunnen weigeren, in allen gevalle, ook indien men die teekeningen als merken zou willen beschouwen, omdat zij in Hongarije als zoodanig zijn ingeschreven, deze dan toch als merken alle onderscheidende kracht missen en de Vennootschap in gebreke is gebleven om aan te toonen dat zich hier de bijzondere omstandigheden voordoen, waarvan boven sprake was".

O. dat hij zich met deze overwegingen en met de daaruit getrokken slotsom, in de beslissing neergelegd, in het algemeen kan vereenigen en in het bijzonder van oordeel is, dat de 8e overweging ten onrechte bij het middel tot cassatie wordt bestreden;

O. dat onder deze omstandigheden het middel moet afstuiten op de van feitelijken aard zijnde overweging van overweging 14, dat de als merken ter inschrijving aangeboden teekeningen zich alleen als een versiering van den band of de slang voordoen;

O. dat de verzoekster wel bij de toelichting van haar middel de meening ingang tracht te doen vinden, dat het in art. 6 van het Traktaat onder 2e aan den vooropgestelden regel van dit artikel toegevoegde, waarop de 6e overweging van het bestreden arrest betrekking heeft, slechts één enkele uitzondering op dien regel zou vormen en wel een door het op de woorden ou bien volgende beperkte uitzondering, doch dat hij deze meening niet deelt;

O. toch, dat, nadat in het eerste lid de hoofdregel is vooropgesteld, het tweede lid van art. 6, aanvangende met de woorden „Toutefois pourront être refusées ou invalidées: „onder 2e aldus voorgaat: „les marques dépourvues de tout caractère distiuctif, ou bien composées exclusivement de signes ou d'indications pouvant servir, dans le commerce, pour désigner l'espèce, la qualité, la quantité, la destination, la valeur, le lieu d'origine des produits ou l'époque de production, ou devenus usuels dans le langage courant ou les habitudes loyales et contantes du commerce du pays où la protection est reclamée", waarop dan nog de reeds vermelde slotzin volgt;

O. nu, dat de woorden ou bien niet toelaten in wat daarop volgt een beperking te lezen van het voorafgaande „les marques dépourvues de tout caractère distinctif" welke beperking dan de gevallen zou opsommen, waarin bij uitsluiting aan de merken een onderscheidend karakter niet zou mogen worden toegekend, doch dat naar het Fransche taaleigen deze woorden een tweede reeks inleiden van merken, die evenals de ieder onderscheidend karakter ontberende merken, mogen worden geweigerd of nietig verklaard;

O. dat dit te meer klemt nu — gelijk bij de toelichting tot het middel ook wordt erkend — ter conferentie te 's-Gravenhage blijkens blz. 446/7 der „Actes" is verworpen een amendement om in plaats van de woorden ou bien te lezen: „c'est à dire", waarmede de bedoelde beperking der uitzondering wel zou zijn uitgedrukt;

O. dat derhalve in het zoogenaamde land van invoer de administratieve of rechterlijke autoriteit krachtens art. 6 van het Tractaat steeds de inschrijving in het register zal kunnen weigeren van merken, welke een onderscheidend karakter ontberen, ook indien het merk in het land van oorsprong regelmatig is ingeschreven;

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

O. betreffende het middel van cassatie:

dat art. 6 van het herziene Verdrag van Parijs betreffende den Industrieelen Eigendom, zooals dit is goedgekeurd bij de wet van 15 Maart 1928 S. 64, in zijn eerste lid bepaalt, dat een merk, hetwelk regelmatig in het land van oorsprong is ingeschreven, „telle quelle" zal worden ingeschreven in de andere landen der Unie, doch dat het tweede lid van dat artikel hierop als uitzondering toelaat, dat onder meer geweigerd kunnen worden merken, „dépourvues de tout caractère distinctif, ou bien composées exclusivement de signes ou d'indications pouvant servir, dans le commerce, pour désigner l'espèce, la qualité etc.";

dat het middel nu in de eerste plaats betoogt, dat naar gemis van onderscheidend vermogen een onderzoek niet mag worden ingesteld — en zoodanig gemis dan ook niet mag worden aangenomen —, indien in het land van oorsprong de inschrijving slechts geschiedt na onderzoek naar de gesteldheid van de aangeboden merken;

dat echter in het artikel van een zoodanige beperking niets is te vinden en deze, welke de draagwijdte van de bedoelde uitzondering ten zeerste zou doen inkrimpen, ook niet ligt in den aard der zaak noch in de geschiedenis der betreffende bepaling steun vindt;

dat het middel voorts de stelling bevat, dat gemis van onderscheidend vermogen slechts kan worden aangenomen, indien het merk uitsluitend zou zijn samengesteld uit eene der „signes ou indications", welke in evengenoemde bepaling achter de woorden „ou bien" zijn vermeld;

dat echter ook deze stelling niet kan worden aanvaard, daar zij onvereenigbaar is met den duidelijken tekst, welke, door de woorden „ou bien", een gelijkstelling van hetgeen aan die woorden voorafgaat met hetgeen daarop volgt, niet toelaat;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 11*bis*.)

Kantonr.: Geacht moet worden, dat bij verd. alle schuld aan overtreding van het parkeerverbod ontbrak, omdat primo het betrokken bord onduidelijk is geplaatst, secundo het voor een vreemdeling misleidend is, dat in Goes de nieuwe borden op sommige gedeelten reeds zijn geplaatst en de oude — zij het ook geldende — borden op andere plaatsen.

H. R.: Het ontslag van rechtsvervolging is — wat er zij van 's Kantonrechters gronden daarvoor — terecht gegeven, nu de t.l.l. en bewezenverklaring niet inhouden — gelijk voor de aanwezigheid van de overtreding van art. 11*bis*, lid 1, onder *c* M. en R.Regl. door dat art. wordt geëischt — dat het stilhouden van req. geschiedde „anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen."

[Anders implicite Adv.-Gen. Wijnveldt.]

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij de Kantongerechten ter standplaats Middelburg, requirant van cassatie tegen een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Middelburg van 15 April 1936, waarbij J. H. S., van beroep koopman te Apeldoorn, terzake van het te zijnen aanzien bewezenverklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Gerequireerde stond voor den Kantonrechter te Middelburg terecht ter zake dat hij den tienden Maart 1936, des namiddags circa 12.5 uur te Goes als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig dit in stilstand heeft gehad op den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Lange Kerkstraat, terwijl op die weg van toepassing was een besluit als bedoeld in art. 11*bis* eerste lid onder letter *c* en tweede lid van het Motor- en Rijwielreglement, te weten een parkeerverbod, dat op de door den Minister van Waterstaat bepaalde wijze ter kennis van de weggebruikers was gebracht.

Met toepassing der artt. 1, 11*bis* lid 1 aanhef en sub *c*, lid 2, lid 4, 73 lid 1 aanhef en sub *a*, en 88 van het „Motor- en Rijwielreglement", art. 2, 28 lid 1, 30, 39 der „Motor- en Rijwielwet", art. 55 *sexies* der „Motor- en Rijwielbeschikking", art. 12 aanhef en sub *f* der Motor- en Rijwielverordening der Gemeente Goes, besluit van B. en W. van Goes d.d. 29 Juli 1931, artt. 271, 348, 350, 352 lid 2, 357, 358, 359, 398 Sv., gaf de Kantonrechter dit feit, hetwelk hij bewezen verklaarde de benaming van „Als bestuurder van een motorrijtuig dit tot stilstand hebben op een weg, voor zoover daarop van toepassing is een besluit, als bedoeld in art. 11*bis* van het „Motor- en Rijwielreglement" dat op de door den Minister van Waterstaat bepaalde wijze ter kennis van de weggebruikers is gebracht.

Hij ontsloeg echter gerequireerde van alle rechtsvervolging, van oordeel dat deze niet schuld had. De Kantonrechter geeft daarvoor de volgende gronden aan:

„In de eerste plaats is uit het onderzoek ter terechtzitting gebleken, dat het bord onduidelijk is geplaatst en in de tweede plaats is het voor een vreemdeling misleidend, dat in Goes de nieuwe borden op sommige gedeelten reeds zijn geplaatst en de oude, zij het ook geldende, borden op andere plaatsen (zooals uit het onderzoek ter terechtzitting is gebleken). Het verkeer wordt daardoor in den waan gebracht, dat, ter plaatse waar geen nieuw bord is geplaatst, het parkeeren niet verboden is."

De Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht kon zich daarmede niet vereenigen, en in cassatie gekomen stelt hij als middel:

S., althans v. t. der artt. 350, 351 en 352 Sv., artt. 2 en 28 der Motor- en Rijwielwet, artt. 11*bis* en 73 van het Motor- en Rijwielreglement, artt. 55*sexies* der Motor- en Rijwielbeschikking, artt. 12 aanhef en sub *f* der Motor- en Rijwielverordening van de gemeente Goes; benevens van het besluit van B. en W. van Goes van 29 Juli 1931;

doordien de Kantonrechter, hoewel het telastegelegde bewezen verklarende, en dit een door verdachte gepleegd strafbaar feit achtende, desniettemin den verdachte niet strafbaar heeft verklaard en hem heeft ontslagen van rechtsvervolging in stede van hem strafbaar te verklaren en te veroordeelen. Blijkens de overwegingen, vermeld in kolom 5 der aanteekening van het mondeling vonnis, laat de Kantonrechter de onoplettendheid van verdachte disculpeerend werken; zulks ten onrechte, vermits eigen onoplettendheid ten aanzien van, gelijk in casu, verkeersborden nimmer bevrijdend kan werken.

Requirant licht dit middel nog nader toe, door op te merken, dat oorspronkelijk te Goes op grond van gemeentelijke bepalingen reeds voor verschillende straten een parkeerverbod bestond, terwijl dit was aangeduid door de in het procesverbaal van den agent van Politie te Goes genoemde borden.

Na 16 Juli 1934, zijnde de datum waarop het nieuwe art. 11*bis* van het Motor- en Rijwielreglement in werking trad, is men te Goes langzamerhand de oude borden door nieuwe, voorgeschreven bij de nieuwe Motor- en Rijwielbeschikking, gaan vervangen.

Volgens de Heer Kantonrechter zou dit op het publiek dermate verwarrend werken, dat de (nog geldende) oude borden plotseling niet duidelijk zouden zijn, hoewel zij vóór de invoering der nieuwe borden wel voldoende duidelijk geacht werden.

Naar Zijne meening evenwel moet en kan het autorijdend publiek ermede rekening houden, dat er een bij de wet bepaalde overgangstijd is, waarin zoowel de oude als nieuwe borden gelden, zoodat eventueele overtredingen, die steeds aan eigen onoplettendheid te wijten zijn, tot strafrechtelijke veroordeeling moeten leiden.

De eerste vraag welke in deze zaak rijst, is of dit beroep wel ontvankelijk is. Van verzuim van vormen is hier niet sprake, immers bevat het vonnis de gronden waarop het is gewezen, en het is met open deuren uitgesproken, zoodat het er alleen over gaat of de dan ook in het middel genoemde artikelen door deze uitspraak geschonden of verkeerd toegepast zijn, nu de Kantonrechter heeft aan-

genomen, dat het telastegelegde feit gepleegd en bewezen is, doch hij dit feit niet strafbaar achtte, omdat alle schuld bij gerequireerde ontbreekt. Naar mijne meening heeft de wetgever in de bovenbedoelde artikelen niet doen blijken van zijn wil, dat de overtreder ook strafbaar zou zijn bij afwezigheid van alle schuld, en kon de kantonrechter schuld niet aanwezig achtend op thans niet te onderzoeken gronden, dus niet anders doen dan ontslaan van rechtsvervolging.

Ik concludeer derhalve tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij inleidende dagvaarding aan den gerequireerde is telastegelegd, (zie conclusie);

dat de Kantonrechter — met herstel van een kennelijke schrijffout in plaats van „art. 11*bis* eerste lid onder letter *a*", lezende „art. 11*bis* eerste lid onder letter *c*" — dit telastegelegde heeft bewezenverklaard en gequalificeerd, doch gerequireerde niet strafbaar heeft geoordeeld en diensvolgens ontslagen van alle rechtsvervolging, zulks op de overweging, dat bij hem alle schuld aan de overtreding moet geacht worden te hebben ontbroken, vermeldende de aanteekening van het mondeling vonnis daaromtrent nader: (zie conclusie);

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat dit middel reeds daarom niet tot cassatie kan leiden, omdat — wat er zij van 's Kantonrechters gronden voor het door hem uitgesproken ontslag van rechtsvervolging — dat ontslag zelf terecht is gegeven, nu de telastelegging en bewezenverklaring niet inhoudt — gelijk voor de aanwezigheid van de overtreding van art. 11*bis* eerste lid onder *c* van het Motor- en Rijwielreglement door dat artikel wordt geëischt — dat het stilhouden van requirant geschiedde „anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen";

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Arbeidswet 1919 art. 68.)

Nu req. de beschikking had over de bij dagv. bedoelde localiteit en hij het was, die de z.g. eigen werkers in de gelegenheid stelde aldaar uit het hem verschafte materiaal de sigaren te maken, welke in den regel dan door hem werden verkocht, heeft de Rechtb. op grond van de in haar vonnis voorkomende feiten en omstandigheden kunnen aannemen, dat in de onderneming, waarvan req. hoofd of bestuurder was, in een fabriek of werkplaats de arbeid, bestaande in het maken van sigaren uit door req. verschafte tabak, werd verricht. Dat req. naar den vorm de verhouding tusschen hem en die arbeiders heeft vastgelegd in een overeenkomst van huur en verhuur en die arbeiders niet zijne ondergeschikten zijn in den zin van art. 1637*a* B. W. doet aan die beslissing niet af.

Op het beroep van E. J. C. te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 14 April 1936, waarbij, in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Rotterdam van 15 Nov. 1935, requirant, ter zake van „als hoofd eener onderneming, waarin arbeid wordt verricht in eene werkplaats niet zorgen, dat in die inrichting, op eene plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders in die inrichting werkzaam, een gedagteekende en door hem onderteekende arbeidslijst, welke voldoet aan de in art. 68 der Arbeidswet 1919 gegeven voorschriften is (lees: is opgehangen) en opgehangen blijft, zoodanig, dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen", met aanhaling van de artt. 1, 2, 8, 68 eerste lid aanhef en onder *a*, 83, 87, 100 van de Arbeidswet 1919, S. 64, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van zes gulden en drie dagen vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

Zonder een keuze te doen uit de alternatieve telasteleggingen, wat in dit geval geen bezwaren oplevert, verklaarde de Rechtbank bewezen, „dat hij als hoofd, althans bestuurder van een onderneming tot het maken van sigaren geen althans geen behoorlijke maatregelen heeft genomen om te voorkomen, dat op 2 Juli 1935 omstreeks 2¼ uur in een werkplaats als bedoeld in art. 2, 1 Arbeidswet 1919 aan de Gedempte Botersloot ... te Rotterdam de arbeiders volgens opgaaf genaamd Johannes Jacob Kost, Antonius Johannes Ranselman, Matthijs Jutte, Johannes Hendrikus Goossens, Jacobus van der Keur en Matthijs Gerardus Keereweer, in die onderneming, arbeid bestaande in het vervaardigen van sigaren, althans eenigerlei arbeid, verrichtten, terwijl aldaar geen arbeidslijst als bedoeld in art. 68 der Arbeidswet 1919 aanwezig was".

Alleen merk ik in dit verband op, dat de Rechtbank requirant, blijkens de hierboven gegeven benaming, beschouwt als hoofd der bedoelde onderneming, hetgeen van belang kan zijn in verband met hetgeen in het middel wordt aangevoerd.

In dit middel immers, waarmee requirant kennelijk bedoelt, dat de Rechtbank door hare veroordeeling art. 68 der Arbeidswet geschonden heeft, betoogt requirant, dat hij niet hoofd of bestuurder is eener onderneming, waarin arbeid wordt verricht, terwijl daarin juist de oorzaak ligt, dat hij gestraft werd.

Hij voert aan, dat hij toch in het geheel geen personeel in zijn dienst heeft; dat deze omstandigheid hem reeds aanstonds geen hoofd of bestuurder van een onderneming doet zijn in den zin van de Arbeidswet 1919; dat op de terechtzittingen wel aandacht is besteed aan het voor zijn verhuurinrichting bestaande reglement en daarbij steeds is gezinspeeld op de benaming „ondernemer", welke daarin bij herhaling voorkomt, doch deze benaming ken-

nelijk doelt op hem als ondernemer van de verhuurinrichting, zooals hij in het Reglement woordelijk wordt genoemd;

dat hij immers optreedt als ondernemer van een verhuurinrichting, waarin aan sigarenmakers, die volgens den vakterm „eigenwerkers" zijn en van wie hij meestal de door hen vervaardigde sigaren afkoopt, door verhuring eener plaats of ruimte de gelegenheid wordt gegeven, voor eigen rekening sigaren te maken; dat de huur voor deze werkgelegenheid, alsmede de kosten voor tabak, vuur en licht, en dergelijke, overeenkomstig art. 2 van het reglement, bij de dagelijksche afrekening worden vereffend door een vast bedrag van f 0.10 per iedere 100 stuks vervaardigde sigaren in rekening te brengen; dat de sigarenmakers, tevens onderhuurders, ten aanzien van hun werk geen enkele verplichting tegenover den ondergeteekende hebben, aangezien zij eigen meester zijn, kunnen komen, gaan of wegblijven op tijden naar eigen goeddunken, geheel zelfstandig hun eigen werkwijze bepalen en derhalve in geen enkel opzicht aan hem ondergeschikt zijn; dat deze verhouding ter voorkoming van gebleken misverstand thans uitdrukkelijk schriftelijk is vastgelegd, aangezien geen onderhuur meer wordt aangegaan dan op behoorlijke schriftelijke huurovereenkomst, bevattende alle bepalingen, zooals deze steeds mondeling hebben gegolden; dat voor de vaststelling der huurovereenkomst voor de onderhuurders-eigenwerkers dezelfde beginselen hebben gegolden en zijn vastgelegd, als geldende voor het Staatsbedrijf „De Centrale Werkplaatsen" te Amsterdam, welk bedrijf immers aan gelijksoortige menschen en op dezelfde wijze werkplaatsruimte biedt, waarbij dan slechts dit verschil bestaat, dat de contrôle voor de tabaksaccijns in het onderhavige geval door den ondergeteekende uitgeoefend en de huur op een andere manier vereffend wordt; dat echter in werkelijkheid gezien alle omstandigheden rechtens geen gronden aanwezig zijn, den ondergeteekende te beschouwen als hoofd of ondernemer eener bedrijfsonderneming, waarin door hem met behulp van arbeiders het bedrijf van sigarenmaker wordt uitgeoefend, omreden de onderhuurders in geen enkele dienstbetrekking staan tot den ondergeteekende en hij geen werkgever voor hen is, temeer niet, omdat hij als oud-militair, die reeds op 12-jarigen leeftijd in militairen dienst is getreden, volstrekt geen kennis heeft van het sigarenmakersvak, zoodat hij daarin redelijkerwijze niet als vakman of als werkgever zou kunnen optreden; dat weliswaar wordt beweerd en derhalve als waarheid wordt vermoed, dat de onderhavige situatie slechts wordt voorgewend, en zulks met de bedoeling, aan de sociale lasten te ontkomen, doch appellant er hierbij nadrukkelijk op wil wijzen, dat hij de capaciteiten zou missen, om als hoofd of bestuurder eener onderneming als sigarenmakersbedrijf op te treden en de bestaande situatie overeenstemt met de organisatie „De Centrale Werkplaatsen" te Amsterdam, waarvan een dergelijke bedenkelijke bedoeling stellig niet zal worden vermoed of beweerd; dat evenwel eenige beslissing in rechte niet door vermoedens beïnvloed zal mogen zijn, doch objectief zal behooren te worden vastgesteld, hoe de rechtsverhoudingen zijn; dat, resumeerende, de ondergeteekende optreedt als handelaar in ruwe tabak en sigaren en tevens als verhuurder van werkplaatsgelegenheid aan zgn. eigenwerkers in het sigarenmakersvak; dat hij niet voor de sigarenmakers als werkgever optreedt, deze niet aan hem ondergeschikt zijn en geheel vrij zijn in het bepalen van hun eigen arbeid.

Hetzelfde verweer droeg requirant bij de Rechtbank voor, doch de Rechtbank verwierp het. Als gronden om dit te doen vermeldt het vonnis het volgende: „de bedoelde localiteit is gebleken te zijn een fabriek of werkplaats in den zin der Arbeidswet 1919, immers een besloten ruimte, waar, anders dan uitsluitend ten behoeve van een aldaar gevestigde huishouding, gepleegd te worden gewerkt aan het vervaardigen van voorwerpen, — sigaren —. De in de dagvaarding genoemde personen zijn arbeiders in den zin van art. 8 dier wet, immers zij verrichtten daar de bedoelde arbeid. Het is toch geen vereischte, dat tusschen den arbeider en de onderneming een dienstverhouding als bedoeld in art. 1637*a* B. W. bestaat.

Waar verdachte zelf heeft medegedeeld, tabak te koopen en deze ook in den vorm van sigaren te verkoopen en deze tabak te doen verwerken in de door hem gehuurde localiteit o. m. door de in de dagvaarding genoemde personen, aan wie hij per 100 afgeleverde sigaren een bedrag betaalt, moet verdachte als hoofd dier onderneming worden aangemerkt.

Krachtens art. 68 der Arbeidswet 1919 is verdachte onder die omstandigheden verplicht voor aanwezigheid van een arbeidslijst te zorgen."

Ik acht die beslissing juist; requirant doet, zooals feitelijk vastgesteld is, alles wat van het hoofd van een sigarenmakersbedrijf gevorderd wordt, ook al zegt hij zelf de capaciteiten te missen. Dit moet ik betwijfelen, daar hij zelf zegt tabak te koopen en deze als sigaren te verkoopen — na de bewerking door zijn „onderhuurders".

Tijdens de werking der Arbeidswet zijn tal van figuren bedacht om aan de aansprakelijkheid als hoofd of bestuurder krachtens hare bepalingen, te ontkomen.

De Rechtbank heeft nagegaan, dat zij hier met een fabriek of werkplaats, met arbeiders en met een hoofd der onderneming te doen had, en kon m. i. op grond der gebezigde bewijsmiddelen beslissen, dat requirant als hoofd der onderneming optrad (cf. H. R. 18 Januari 1932, W. 12445, 1; N. J. 1932, 529).

Requirants verklaring, in het vonnis opgenomen, dat de zes in de door hem gehuurde werkplaats arbeidende personen daar dagelijks sigaren maakten, waarvoor hij de tabak verstrekte, dat hij 's avonds met deze menschen afrekende en de sigaren aan zijn klanten verkocht, bevat daartoe reeds voldoende gegevens.

Van oordeel, dat het middel niet tot cassatie kan leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op eene door den requirant ingediende schriftuur;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank in haar vonnis het navolgende heeft overwogen:

Verdachte heeft tot verweer aangevoerd:

dat hij, hoewel sigarenfabrikant, aldaar geen onderneming had gevestigd, omdat hij het bedoelde lokaal aan genoemde personen verhuurde, zoodat de onderneming bestond in het verhuren van de lokaliteit;

•dat hij de bedoelde personen niet in zijn dienst had, doch zij op eigen risico, op de voorwaarden der in het proces-verbaal vermelde overeenkomst werkten en van die localiteit gebruik maakten, en dat hij diensvolgens geen arbeidslijst daar aanwezig moest hebben.

De Rechtbank verwerpt deze verweren. De bedoelde localiteit toch is gebleken te zijn een fabriek of werkplaats in den zin der Arbeidswet 1919, immers een besloten ruimte, waar, anders dan uitsluitend ten behoeve van een aldaar gevestigde huishouding, pleegt te worden gewerkt aan het vervaardigen van voorwerpen — sigaren.

De in de dagvaarding genoemde personen zijn arbeiders in den zin van art. 8 dier wet, immers zij verrichtten daar de bedoelde arbeid. Het is toch geen vereischte, dat tusschen den arbeider en de onderneming een dienstverhouding als bedoeld in art. 1637*a* B. W. bestaat.

Waar verdachte zelf heeft medegedeeld, tabak te koopen en deze ook in den vorm van sigaren te verkoopen en deze tabak te doen verwerken in de door hem gehuurde localiteit, onder meer door de in de dagvaarding genoemde personen, aan wie hij per 100 afgeleverde sigaren een bedrag betaalt, moet verdachte als hoofd dier onderneming worden aangemerkt.

Krachtens art. 68 der Arbeidswet 1919 is verdachte onder die omstandigheden verplicht voor aanwezigheid van een arbeidslijst te zorgen."

O. dat requirant zijn voor de Rechtbank gevoerd verweer in zijn schriftuur heeft herhaald en nog nader heeft toegelicht;

dat echter de Rechtbank, op grond van de in het vonnis voorkomende feiten en omstandigheden, heeft kunnen aannemen, dat in de onderneming, waarvan requirant hoofd of bestuurder was, in een fabriek of werkplaats de arbeid, bestaande in het maken van sigaren uit door requirant verschafte tabak, werd verricht, nu immers requirant de beschikking had over de bij dagvaarding bedoelde localiteit en hij het was, die de zoogenaamde eigen werkers in de gelegenheid stelde aldaar uit het door hem verschafte materiaal de sigaren te maken, welke in den regel dan door hem werden verkocht; dat daaraan niet behoeft af te doen de omstandigheid, dat requirant naar den vorm de verhouding tusschen hem en die arbeiders heeft vastgelegd in eene overeenkomst van huur en verhuur en aan die beslissing al evenmin afdoet de omstandigheid, dat die arbeiders niet zijne ondergeschikten zijn in den zin van art. 1637*a* B. W.;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Warenwet art. 21.)

De door den Minister van Arbeid ter uitvoering van art. 21, 2e lid der Warenwet getroffen beschikking van 6 Mei 1921, voorschriften gevende omtrent monsterneming van een te bemonsteren partij, omlijnt het begrip „partij" niet zoodanig, dat daarmede de beslissing van de Rechtb., dat de vier door den ambtenaar bemonsterde bussen met melk even zoovele partijen vormden, onvereenigbaar is.

Ambtshalve: In het vonnis zijn ten onrechte niet vermeld de betrokken artikelen van de Verordening op de keuring van Waren in de gemeente Maasland, waarop de opgelegde straf mede is gegrond.

Dit verzuim met toepassing van art. 442 Sv. hersteld.

Op het beroep van P. J. v. M., melkveehouder, te Maasland, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 7 April 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Schiedam van 6 Jan. 1936, requirant ter zake van: „te Maasland waren verkoopen, die niet voldoen aan de eischen gesteld krachtens de Warenwet 1919, S. 58, met uitzondering van art. 16 dier wet", met aanhaling van de artt. 1, 5, 15, 29, 37 Warenwet 1919, S. 581, 2 lid 2 *a* en *b* van het Melkbesluit 1929, S. 43, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van twee honderd gulden en een vervangende hechtenis van vijftig dagen; (gepleit door Mr. D. J. I. van den Oever).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Met vernietiging van het veroordeelend vonnis van den Kantonrechter te Schiedam wegens het niet recht doen op een alternatieve telastelegging, verklaarde de Rechtbank te Rotterdam in hooger beroep op 7 April 1936 ten laste van requirant bewezen, dat hij te Maasland op 1 October 1935 omstreeks 18.30 uur in een aantal bussen, staande op den dam voor zijn erf aan de Westgang heeft ter aflevering in voorraad gehad een hoeveelheid melk, zijnde een waar in den zin van de Warenwet 1919, S. 581, bestemd voor den handel, van welke melk het vriespunt 0.51° Celsius bedroeg, tengevolge van een watertoevoering van omstreeks 6 %.

Bij monde van zijn raadsman voerde requirant, in cassatie gekomen, tegen dit vonnis aan: „S. althans v. t. van de artt. 20 en 21 der Warenwet 1919, S. 581, in verband met de beschikking van den Minister van Arbeid van 6 Mei 1921, Ned. Stct. N°. 87, doordat de Rechtbank heeft beslist:

dat de vier door den Ambtenaar bemonsterde bussen met melk evenzoovele partijen vormen ten aanzien van elke waarvan de monsterneming blijkens het procesverbaal op volkomen regelmatige wijze is geschied.

Ten onrechte, omdat uit de verklaring van den Ambtenaar van de Keuringsdienst C. Nes blijkt, dat de bemonsterde partij betrof een viertal bussen melk en derhalve de bemonste-

ring dier partij behoorde te geschieden door van verschillende plaatsen der partij voetstoots kleine gedeelten te nemen, waarna deze in goed gereinigd vaatwerk zorgvuldig hadden moeten worden gemengd waarna van dit mengsel het monster had moeten worden getrokken.

Het verweer, in dit middel opgesloten, droeg requirant ook bij de Rechtbank voor, welke het verwierp op den grond in dat middel overgenomen.

Ik meen, dat zeker in cassatie dit middel requirant niet zal kunnen baten, nu de Rechtbank feitelijk vaststelt, dat de vier bussen met melk even zoovele partijen vormden. Daarin wordt niet verandering gebracht door de omstandigheid, dat de Ambtenaar van den Keuringsdienst in zijn proces-verbaal vermeldt te hebben aangetroffen op een wagentje, een viertal melkbussen, welke kennelijk melk bevatten, en dan verder telkens over die melk spreekt.

Het beroep op de ministerieele beschikking van 6 Mei 1921 (Stct. n°. 87) kan m. i. ook niet opgaan. De Minister bepaalt hierin niet, en terecht niet, wat onder een partij verstaan is. Dit is een zuiver feitelijke omstandigheid ter beslissing van den Rechter. Het 7e lid van art. 1 dezer beschikking moet dan ook gelezen worden in verband met het tweede en volgende leden, en bedoelt volstrekt niet vast te stellen, wanneer men met een „partij" te doen heeft, maar wil regelingen geven voor verschillende omstandigheden welke zich kunnen voordoen. Van het uitzonderingsgeval bedoeld in het zevende lid blijkt niet, en behoeft ook niets te blijken, omdat hier vier partijen zijn, wat b.v. al heel duidelijk zou zijn, wanneer elke bus met melk voor een anderen afnemer bestemd was.

Ambtshalve merk ik op, dat de Rechtbank verzuimd heeft de Keuringsverordening der gemeente Maasland, waarop de veroordeeling rust, aan te halen.

Ten aanzien daarvan moge de H. R., gezien art. 442 Sv. het vonnis vernietigen, en alsnog de artt. 1, 4. 6 en 8 der Keuringsverordening voor de gemeente Maasland opnemen, doende wat de rechter had behooren te doen, terwijl ik voorts concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie Conclusie);

dat het vonnis nog vermeldt, dat vanwege requirant tot verweer is aangevoerd:

„dat de monsterneming, zooals deze blijkens het proces-verbaal van den ambtenaar van den Keuringsdienst Nes is gedaan, niet is geschied overeenkomstig de voorschriften van den Minister van Arbeid, ingevolge diens beschikking van 6 Mei 1921, Ned. Stct. n°. 87; dat immers uit elke der 4 bussen een afzonderlijk monster is genomen, terwijl ingevolge voormelde beschikking uit elke bus een gelijke hoeveelheid had moeten zijn genomen en die monsters dan goed dooreengemengd hadden moeten zijn;"

dat de Rechtbank dit verweer echter heeft verworpen, omdat de vier door den ambtenaar bemonsterde bussen met melk evenzoovele partijen vormen, ten aanzien van elke waarvan de monsterneming blijkens het procesverbaal op volkomen regelmatige wijze is geschied;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat dit tevergeefs wordt voorgesteld, omdat de door den Minister van Arbeid ter uitvoering van art. 21, 2e lid, der Warenwet (S. 1919 n°. 581) getroffen beschikking van 6 Mei 1921, Ned. Stct. n°. 87, voorschriften gevende omtrent de monsterneming van een te bemonsteren partij, het begrip „partij" niet zoodanig omlijnt, dat daarmede onvereenigbaar is de beslissing der rechtbank, dat de vier door den ambtenaar bemonsterde bussen met melk evenzoovele partijen vormden;

O. echter ambtshalve;

dat tot de wettelijke voorschriften, waarop de ter zake van het bewezen verklaarde feit opgelegde straf is gegrond, mede behooren de artt. 1, 4 en 6 van de Verordening op de keuring van waren in de gemeente Maasland, vastgesteld bij raadsbesluit van 31 Jan. 1921, zooals die verordening sindsdien is gewijzigd;

dat deze artikelen echter — in strijd met het op straffe van nietigheid gegeven voorschrift van art. 358, 4e lid, Sv., te dezen ingevolge art. 425 j°. 415 Sv. toepasselijk in het vonnis niet zijn vermeld;

dat de H. R. termen vindt art. 442 Sv. toe te passen;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzoover daarin de vorengenoemde artikelen van de Verordening op de keuring van waren in de gemeente Maasland niet zijn vermeld onder de wettelijke voorschriften waarop de straf is gegrond;

Rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R. O. en 442 Sv.;

Verstaat, dat onder de wettelijke voorschriften waarop de straf is gegrond, mede worden vermeld de artt. 1, 4 en 6 van de Keuringsverordening voor de gemeente Maasland;

Verwerpt het beroep voor al het overige.

(N. J.)

---

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart artt. 4 en 7; Wet Alg. Bep. art. 11; Sr. art. 47, 1°.)

De door de Bevrachtings-Commissie voor onbepaalden tijd — in tegenstelling met die voor bepaalden tijd — verleende ontheffing heeft dezelfde kracht als ware zij zonder meer gegeven.

In het algemeen zijn administratieve beschikkingen voor wijziging of intrekking vatbaar, tenzij in bepaalde gevallen te dien aanzien bijzondere afwijkende wettelijke voorschriften zijn gegeven of uit het stelsel der schriftelijke regeling het tegendeel valt af te leiden. Noch eenig voorschrift noch het stelsel der wet van 5 Mei

1933 S. 251 verzet zich tegen het door de Bevrachtingscommissie intrekken eener door haar verleende ontheffing. [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt].

Ambtshalve: Uit de door de Rechtb. gebezigde bewijsmiddelen is niet af te leiden, dat de gereq. het feit heeft *doen* plegen; uit niets blijkt toch, dat de in dienst van gereq. zijnde schippers niet zelf voor het door hen ondernomen vervoer strafrechtelijk aansprakelijk zijn. [Anders implicite de Adv.-Gen.].

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van deze Rechtbank van 7 April 1936, voorzoover daarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Hilversum van 13 Dec. 1935, J. P., beurtschipper te 's-Graveland, terzake van het hem telastegelegde en te zijnen aanzien bewezen verklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging; (Gepleit voor gereq. door Mr. M. Hes).

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Met vernietiging van het veroordeelend vonnis van den Kantonrechter te Hilversum verklaarde de Arr.-Rechtbank te Amsterdam in hooger beroep bij vonnis van 7 April 1936 bewezen, dat Portengen in de maand Juni 1935 te Hilversum door de in zijn dienst zijnde schippers Co van de Wiel en Hendrik Glijn, in zijn, verdachtes, opdracht, in een tweetal vaartuigen heeft doen vervoeren een lading cement, welke lading te Amsterdam, binnen het district van de Bevrachtingscommissie te Amsterdam, in die vaartuigen geladen (was) voor vervoer naar Hilversum, zulks terwijl dat vervoer niet, blijkens een daarvan overgelegd schriftelijk bewijs als bedoeld in art. 4 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, geschiedde krachtens een overeenkomst, ten aanzien waarvan door een bevrachtingscommissie tusschenkomst of goedkeuring was verleend.

De Rechtbank was van oordeel, dat het bewezene niet oplevert een strafbaar feit; dat toch het verbod van art. 7 lid 1 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251 niet geldt ten aanzien van het vervoer waarvoor ingevolge art. 4 onder *c* van genoemde wet eene ontheffing is verleend; dat eene ontheffing als bedoeld in art. 4 onder *c* voormeld op 1 September 1933 voor elk der genoemde vaartuigen aan appellantgeappelleerde is verleend door de Bevrachtingscommissie te Amsterdam;

dat bedoelde Bevrachtingscommissie weliswaar deze verleende ontheffing op 16 April 1935, voor zoover de vaart op Hilversum betreft, heeft ingetrokken, doch dat bij voormelde wet aan de Bevrachtingscommissie niet de bevoegdheid is toegekend eene onvoorwaardelijk en voor onbepaalden tijd verleende ontheffing, gelijk de onderhavige is, in te trekken;

dat bedoelde intrekking niet op de wet gegrond is en mitsdien geen rechtsgevolg heeft, zoodat het bij dagvaarding bedoelde vervoer niet in strijd met art. 7 der Wet van den 5den Mei 1933 S. 251, heeft plaats gehad, en ontsloeg verdachte van rechtsvervolging.

De Officier van Justitie bij gemelde Rechtbank teekende beroep in cassatie aan, en droeg bij schriftuur als middel voor: „S. of v. t. van artt. 4 en 7 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251.

Er van uitgaande, dat aan Portengen een ontheffing als bedoeld in art. 4 sub *c* der Wet door de Bevrachtingscommissie te Amsterdam was verleend, welke ontheffing echter op 16 April 1935 voor zoover de vaart op Hilversum betreft door die Commissie was ingetrokken, zegt requirant, dat de hierboven vermelde grond der Rechtbank tot ontslag van rechtsvervolging onjuist is.

Naar zijn meening kan een voor onbepaalden tijd verleende ontheffing ten allen tijde worden ingetrokken, wanneer het bestuursorgaan, dat haar verleende zulks noodzakelijk acht ter behartiging van het algemeen belang, dat het moet dienen. Bovendien beteekent een onbepaalde tijd niets anders, zegt hij, dan een onzekere tijdsduur, welke de Bevrachtingscommissie bevoegd is nader te bepalen. Zich beroepend op hetgeen Prof. van der Pol in diens Bestuursrecht (blz. 214 vlg.) opmerkt, t. a. v. de rechten uit een vergunning voortvloeiend, betoogt requirant, dat het recht tot intrekking een logisch sequeel is van het recht tot het verleenen der vergunning, welke bevoegdheid niet bij de Wet behoeft te worden toegekend. Hij acht gronden tot intrekking: *a.* de omstandigheid, dat de motieven, welke tot de ontheffing hebben geleid, achteraf niet steun vinden in de feiten; *b.* de behartiging van het publiek belang, indien dit zoo zwaar gaat wegen, dat het tenachterstelling van een bepaald particulier belang eischt. Hieronder begrijpt hij ook de wijziging van omstandigheden.

Ten slotte is hij van oordeel, dat, wanneer in het algemeen de bevoegdheid tot intrekking niet moge bestaan, doch alleen in het geval van gewijzigde omstandigheden, het vonnis der Rechtbank moet worden vernietigd, nu de Rechtbank dit punt niet heeft onderzocht.

Ik kan mij met het middel niet vereenigen. De vraag loopt in dit geval over het al of niet bestaan van de bevoegdheid der Bevrachtingscommissie een verleende ontheffing weder in te trekken. De wet spreekt niet over die bevoegdheid, doch noemt in art. 5 alleen de bevoegdheid tot weigeren van ontheffing.

Uit de Mem. van Toelichting (zitting 1932—1933, n°. 203, 3 blz. 4) blijkt, dat de vrachtverdeeling welke de wet op het oog heeft, niet werd nagestreefd, voor zooveel de beurtvaart betrof. De Minister zegt: „Het moet derhalve mogelijk zijn voor deze vaart ontheffing te verkrijgen van het laad- en vervoerverbod. Een algemeene ontheffing voor de beurtvaart zou het gevaar van ontduiking kunnen medebrengen, dat gevaar is alleen te elimineeren door in elk afzonderlijk geval te doen vaststellen of eene bepaalde onderneming inderdaad als beurtvaartbedrijf moet worden aangemerkt.

De beoordeeling of een bepaalde onderneming al dan niet buiten de beoogde vrachtverdeeling behoort te worden gelaten zal moeten worden overgelaten aan de Bevrachtingscommissie, die door haar kennis van de plaatselijke toestanden het best in staat zal zijn

vast te stellen, of de betrokken onderneming een bona fide beurtvaartbedrijf is. Ten behoeve van zulke bedrijven zal zij gebruik maken van hare bevoegdheid tot het verleenen van ontheffing van het laad- en vervoerverbod (art. 4 sub *c*).

Deze ontheffing zal verleend kunnen worden voor een bepaald tijdvak, zoodat voorkomen wordt, dat voor elke vervoerovereenkomst in de beurtvaart eene goedkeuring vereischt is, wat voor dit bedrijf eene te groote belemmering zou beteekenen."

Verscheidene Kamerleden (n°. 203, 4 blz. 10) oordeelden, dat terecht de beurtvaart niet in de vrachtverdeeling zou worden betrokken, doch wenschten een objectief criterium.

De Minister achtte de noodige objectiviteit verzekerd (n°. 203, 5, blz. 8).

De opmerking van sommige Kamerleden dat velen, die geen recht op een uitzonderingspositie hebben, zullen trachten een dergelijke positie toch te verwerven, gaf hun aanleiding tot de vraag, of, indien nu wordt ontdekt, dat de regeling van het ontwerp wordt ontdoken, indien de Bevrachtingscommissie verkeerd beoordeelde, of indien de aanvrager een verkeerde voorstelling van zaken heeft gegeven, dan de macht van onverschillig welke instantie groot genoeg is om de vrijstelling — zoowel die bedoeld in het eerste lid van dit artikel onder *b*, als die bedoeld, onder *c* — in te trekken, en den ontduiker zoo noodig te straffen.

De Minister antwoordde hierop (n°. 203, 5, blz. 9): „Indien mocht blijken, dat eene vrijstelling ten onrechte is verleend, kan de Bevrachtingscommissie die vrijstelling intrekken. Voorts wijst Z.Exc. in dit verband op de bevoegdheden van den Raad van Beroep."

Bij de openbare behandeling in de Tweede Kamer zijn, na de algemeene beschouwingen, de artikelen zonder bespreking aangenomen, terwijl in de Eerste Kamer voor zoover ik naging, over dit punt niet van gedachten is gewisseld.

In de wet wordt nergens gesproken over de bevoegdheid tot intrekken, en nu ben ik van oordeel, dat het niet opgaat deze als vanzelfsprekend aan te nemen.

De geschiedenis van art. 4 l. 1 sub *c* gaf ik eenigszins uitvoerig weer, omdat daar m. i. niet uit blijkt, dat de Minister deze bevoegdheid als vanzelfsprekend of algemeen geldend aannam. Zijn uitlating heeft alleen betrekking op de vragen der Kamerleden, gesteld in het Voorloopig Verslag, en slaat op de daarin gestelde mogelijkheden van vergissing of misleiding.

Daargelaten of het antwoord van den Minister juist is voor die gevallen, waarvan i. c. niet is gebleken, dat zij aanwezig zijn, geeft ook het K. B. van 24 Juli 1933, n°. 7, Stct. n°. 147 geen licht. Artt. 23 en 24 de ontheffingen regelend, spreken niet over intrekking.

Ik acht het zwaartepunt om moeilijkheden te voorkomen elders gelegen. Immers de Commissie heeft wel de bevoegdheid de ontheffing al dan niet voorwaardelijk te verleenen, en kan dus, nu de beurtvaart blijkens de geschiedenis der wet buiten de vrachtverdeeling moet blijven, voorzien in mogelijke bezwaren, door de ontheffing voorwaardelijk te verleenen, waarbij ik in deze zaak buiten bespreking kan laten hoever deze voorwaarden gaan kunnen t. a. van de beurtvaart.

Wat de beteekenis is van de in de verleende onvoorwaardelijke ontheffing voorkomende woorden, dat de vergunning voor onbepaalden tijd is verleend, acht ik in deze zaak van ondergeschikt belang. Art. 24 van gemeld Kon. Besluit zegt in lid twee: 1°. de ontheffing kan voor bepaalden of onbepaalden tijd worden verleend, 2°. aan de ontheffing kunnen voorwaarden verbonden worden.

Ik leid daaruit af, dat de tijdsbepaling niet als voorwaarde te beschouwen is, en voorts kan ik de tegenstelling van bepaalden tijd tegenover onbepaalden tijd alleen lezen als te beteekenen, dat een ontheffing al dan niet aan een termijn gebonden kan zijn. „Onbepaalde tijd" wil in dit verband niet zeggen, dat de Commissie de ontheffing elk oogenblik ongedaan kan maken. Bepaalt de Commissie geen termijn, dan geeft zij daarmede verdere contrôle vrijwel uit handen, hetgeen zij in vele gevallen doen kan, daar de beurtvaart in beginsel vrij is.

Dit alles brengt echter niet een bevoegdheid tot intrekking mede.

Ik meen derhalve, dat het vonnis juist is gewezen en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij schriftuur;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van den gerequireerde is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank in haar vonnis met betrekking tot dit bewezen verklaarde heeft overwogen, dat het bewezene niet oplevert een strafbaar feit; dat toch het verbod van art. 7 lid 1 der Wet van 5 Mei 1933 S. 251 niet geldt ten aanzien van het vervoer waarvoor ingevolge art. 4 onder *c* van genoemde wet eene ontheffing is verleend; dat eene ontheffing als bedoeld in art. 4 onder *c* voormeld op 1 September 1933 voor elk der genoemde vaartuigen aan appellant-geappelleerde is verleend door de Bevrachtingscommissie te Amsterdam;

dat bedoelde Bevrachtingscommissie weliswaar deze verleende ontheffing op 16 April 1935, voorzoover de vaart op Hilversum betreft, heeft ingetrokken, doch dat bij voormelde wet aan de Bevrachtingscommissie niet de bevoegdheid is toegekend een onvoorwaardelijk en voor onbepaalden tijd verleende ontheffing, gelijk de onderhavige is, in te trekken;

dat bedoelde intrekking niet op de wet gegrond is en mitsdien geen rechtsgevolg heeft, zoodat het bij dagvaarding bedoelde vervoer niet in strijd met art. 7 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, heeft plaats gehad;

O. dat de O. v. J. voornoemd als middel van cassatie heeft voorgedragen:

S. of v. t. van de artt. 4 en 7 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, zijnde tot staving van dit middel in hoofdzaak aangevoerd dat een voor onbepaalden tijd verleende ontheffing ten allen

tijde kan worden ingetrokken, wanneer het bestuursorgaan, dat haar verleende, dit ter behartiging van het belang, dat het moet dienen, noodzakelijk acht en voorts dat een onbepaalde tijd beteekent een onzekere tijdsduur en dat niemand anders dan de bedoelde Bevrachtingscommissie de bevoegdheid heeft nader den tijdsduur der ontheffing te bepalen;

O. dat het middel is gegrond;

dat toch de woorden „voor onbepaalden tijd" kenlijk door de Bevrachtingscommissie zijn ontleend aan art. 24 lid 2 van het voor haar, overeenkomstig het door den Minister van Economische Zaken goedgekeurde concept, vastgestelde reglement; dat deze woorden daar de tegenstelling zijn van „voor bepaalden tijd" en slechts uitdrukken, dat de ontheffing niet door het enkel verloop van den bepaalden tijd eindigt en dan ook de ontheffing, voor onbepaalden tijd verleend, dezelfde kracht heeft als ware zij zonder meer gegeven;

O. dat nu in het algemeen administratieve beschikkingen voor wijziging of intrekking vatbaar zijn, tenzij in bepaalde gevallen te dien aanzien bijzondere afwijkende wettelijke voorschriften zijn gegeven of uit het stelsel der schriftelijke regeling het tegendeel valt af te leiden; dat echter noch eenig voorschrift van de wet van 5 Mei 1933 S. 251, noch het stelsel dezer wet er zich tegen verzet dat een door de Bevrachtingscommissie verleende ontheffing door haar wordt ingetrokken;

O. dat mitsdien de onderhavige intrekking niet als in strijd met de wet kon worden gewraakt en de verleende ontheffing niet als nog geldend kon worden beschouwd;

O. voorts ambtshalve:

dat niet uit de door de Rechtbank gebezigde bewijsmiddelen is af te leiden dat de gerequireerde het feit heeft doen plegen — blijkende immers uit niets, dat de in dienst van gerequireerde zijnde schippers niet zelf voor het door hen ondernomen vervoer strafrechtelijk aansprakelijk zijn —, zoodat de bewezenverklaring niet behoorlijk met redenen is omkleed en het vonnis der Rechtbank wegens schending van het op straffe van nietigheid gegeven voorschrift van art. 359, 2e lid in verband met de artt. 358 en 350, 423 en 415 Sv. moet worden vernietigd;

Vernietigt het bestreden vonnis, en

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Amsterdam ter berechting en afdoening op het bestaande hooger beroep.

(N. J.)

---

20 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Gemeentewet Art. 248.)

Een schrijven van Ged. Staten, houdende mededeeling, dat zij zich met eene wijziging van een begrootingspost niet kunnen vereenigen, houdt niet in eene onthouding van goedkeuring aan het raadsbesluit tot wijziging van den post. Deze mededeeling kan niet worden beschouwd als eene weigering van goedkeuring, waartegen beroep op de Kroon zou openstaan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Finsterwolde tegen de bij schrijven van 2 April 1936, N°. 156, 5e afdeeling, door Ged. Staten van Groningen aan het bestuur der voormelde gemeente kenbaar gemaakte beslissing, dat zij zich niet kunnen vereenigen met het raadsbesluit van 20 Januari 1936, tot wijziging van de nog niet goedgekeurde gemeentebegrooting voor het jaar 1936, voor zoover daarbij is uitgetrokken een post voor het verstrekken van voedsel en kleeding aan de kinderen van Kostverloren, die te Ganzedijk op school gaan;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 September 1936, N°. 323;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 15 October 1936, N°. 24822, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad der gemeente Finsterwolde bij besluit van 20 Januari 1936 de nog niet goedgekeurde gemeentebegrooting voor het jaar 1936 gewijzigd heeft o. a. in dier voege, dat aan de uitgaven wordt toegevoegd een post ad f 500 voor kosten wegens verstrekking van een warmen maaltijd en om de 14 dagen een paar klompen aan de kinderen van Kostverloren, die te Ganzedijk ter school gaan;

dat Ged. Staten van Groningen bij schrijven van 2 April 1936, N°. 156, 5e afdeeling, tegen deze uitgave bezwaar hebben gemaakt, op grond, dat uit de daarbij verstrekte toelichting blijkt, dat is besloten om aan alle 19 kinderen, welke tot 1 December 1935 de school te Kroonpolder bezochten en thans op de school te Ganzedijk zijn geplaatst, des middags in de school boterhammen met warme melk te verstrekken en bovendien om de 14 dagen een paar klompen, zoodat bij deze verstrekking geen rekening wordt gehouden met het element behoefte, dat naar art. 36 der Leerplichtwet aanwezig moet zijn;

dat de raad der gemeente Finsterwolde ten deze bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de bedoelde 19 kinderen afkomstig zijn uit landarbeidersgezinnen, voor welke gezinnen het jaarinkomen ligt tusschen f 450 en f 700, zoodat voor geen dezer het element behoefte kan worden ontkend; dat de werkloosheid onder de arbeiders van Kostverloren in de laatste jaren groot is geweest, hetgeen tengevolge heeft gehad, dat in vele gezinnen niet alleen van behoefte, doch van armoede moet worden gesproken;

O. dat het schrijven van Ged. Staten van 2 April 1936, N°. 156, 5e afdeeling, niet inhoudt eene onthouding van goedkeuring aan het bovenvermelde raadsbesluit tot wijziging van de begrooting, doch slechts eene mededeeling, dat zij zich met den hierboven bedoelden post niet kunnen vereenigen;

dat deze mededeeling niet als eene weigering van goedkeuring kan worden beschouwd;

dat hier dan ook slechts van eene voorloopige mededeeling van Ged. Staten aan het gemeentebestuur sprake was ter bevordering van een zooveel mogelijk normalen gang van zaken in de gemeentehuishouding;

dat aldus art. 244 der gemeentewet geen toepassing kan vinden en, nu ook overigens geen wetsbepaling aan den raad beroep op

Ons toekent van eene mededeeling van Ged. Staten als de onderhavige, de appellant in zijn beroep niet kan worden ontvangen;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

23 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39*bis*).

Nu moet worden aangenomen, dat de armlastige, althans van 1935 af, als vrachtschipper slechts sporadisch heeft vertoefd in de gemeente, waar hij is gedomicilieerd, en het verblijf van hem en zijn gezin aldaar niet een meer duurzaam karakter heeft gedragen, kan art. 39*bis* in dezen geene toepassing vinden. Daaraan doet niet af, dat de armlastige in het bevolkingsregister stond ingeschreven en evenmin dat hij naar de gemeentelijke werkverschaffing is uitgezonden.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Delfzijl tegen de beslissing van Ged. Staten van Groningen van 9 Juli 1936, letter M, 1e afd., waarbij in een geschil tusschen de gemeenten Delfzijl en Groningen over de betaling van de kosten van verpleging in en vervoer naar het Algemeen Provinciaal-, Stads- en Academisch Ziekenhuis te Groningen van M. van der Heide is verklaard, dat een geval, als bedoeld in art. 39*bis* der Armenwet, zich hier niet voordoet en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geen toepassing kan vinden;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 October 1936, n°. 399;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 19 October 1936, n°. 10550, Afd. Armwezen;

O. dat, nadat burgemeester en wethouders van Delfzijl tot Ged. Staten van Groningen het verzoek hadden gericht om te beslissen, dat de kosten van het vervoer naar en de verpleging in het Algemeen Provinciaal-, Stads- en Academisch Ziekenhuis te Groningen van M. van der Heide, een minderjarigen zoon van schipper J. van der Heide, komen ten laste der gemeente Groningen, Ged. Staten hebben verklaard, dat een geval, als bedoeld in art. 39*bis* der Armenwet, zich hier niet voordoet en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geen toepassing kan vinden;

dat Ged. Staten daarbij, na te hebben gesteld, dat burgemeester en wethouders ter ondersteuning van hun verzoek aanvoeren, dat de genoemde M. van der Heide zonder voorafgaand overleg met hun college naar vermeld ziekenhuis is gebracht; dat zijne opneming in de bedoelde inrichting niet zonder gevaar voor zijn leven of gezondheid kon worden uitgesteld; dat J. van der Heide, voornoemd, domicilie heeft in de gemeente Groningen; dat hij in de gemeente Delfzijl geen hoofdverblijf heeft; dat zij zich in verband met het bepaalde in art. 39*bis*, lid 1, der Armenwet tot het gemeentebestuur van Groningen hebben gewend met het verzoek te willen mededeelen, of dat college bereid was de kosten van het vervoer naar en de verpleging in de vorenvermelde inrichting van M. van der Heide voor rekening van die gemeente te nemen; dat burgemeester en wethouders van Groningen in antwoord op dit verzoek als hun meening te kennen hebben gegeven, dat J. van der Heide wel in de gemeente Groningen is gedomicilieerd, doch aldaar niet zijn hoofdverblijf heeft; dat hij in 1935 — voor zoover hun bekend is — slechts in totaal 12 weken met zijn schip in die gemeente heeft vertoefd en dat zij mitsdien van gevoelen zijn, dat de vorenbedoelde kosten niet ten laste van de gemeente Groningen behoorden te komen; o. m. hebben overwogen, dat men mag aannemen, dat — gelijk het in Ons besluit van 20 Mei 1936, n°. 42, wordt uitgedrukt — in art. 39*bis* der Armenwet met de uitdrukkingen hoofdverblijf en meer duurzaam verblijf bedoeld wordt een feitelijken toestand uit te drukken van „meer duurzamen aard", die niet slechts een toevallig karakter droeg; dat die bedoeling ook niet onvereenigbaar is met de uitdrukking „hoofdverblijf" in het 1e lid van genoemd artikel; dat al zou wellicht vóór 1935, toen Van der Heide geregeld voor een kantoor te Groningen voer, zijn verblijf aldaar geacht kunnen worden met de zooeven bedoelde omschrijving in overeenstemming te zijn, dit laatste huns inziens sindsdien in elk geval niet meer kan worden aangenomen, daar Van der Heide toen een gewone vrachtvaarder was, die aldaar verbleef, waar een vracht hem bracht of hij een vracht dacht te kunnen krijgen, zoodat zijn verblijf in eene bepaalde plaats slechts een toevallig karakter droeg; dat onder die omstandigheden de band met een gemeente, die voor de toepassing van art. 39*bis* der Armenwet is vereischt, niet geacht kan worden in 1935 tusschen de gemeente Groningen en schipper Van der Heide aanwezig te zijn geweest;

dat burgemeester en wethouders van Delfzijl in beroep aanvoeren, dat zij in tegenstelling met Ged. Staten van oordeel zijn, dat ten aanzien van schipper Van der Heide de gemeente Groningen als gemeente van hoofdverblijf moet worden aangemerkt, aangezien hij voor 1935 als kantoorschipper voor een kantoor te Groningen varende was en als zoodanig regelmatig te Groningen vertoefde en zich geheel als een ingezetene dier gemeente beschouwde en ook als zoodanig beschouwd moest worden; dat hij, nadat hij bij het kantoor ontslagen was, als gewoon vrachtschipper gevaren heeft; dat hij gedurende het jaar 1935 o. a. 16 weken achter elkaar te Groningen gelegen heeft, met onderbreking van slechts één week; dat hij in dien tijd door die gemeente ook uitgezonden is naar de werkverschaffing; dat hij bovendien, behalve in het genoemde tijdvak, meermalen voor een korten tijd te Groningen vertoefd heeft, zoodat hij over 1935 ten minste $^1/_3$ gedeelte van het jaar te Groningen verblijf heeft gehouden; dat naar hunne meening ten aanzien van Van der Heide op grond hiervan kan worden aangenomen, dat hij,

vóór de opneming in het ziekenhuis, in die gemeente een meer duurzaam verblijf heeft gehad; dat zij voorts van oordeel zijn, dat voor een schipper als gemeente van hoofdverblijf moet worden beschouwd de domiciliegemeente, aangezien geen andere gemeente is aan te wijzen; dat het ten zeerste in het belang van de schippers is, indien de bepaling van art. 39*bis* der Armenwet aldus wordt uitgelegd en derhalve de kosten van geneeskundige verzorging ten laste van de domiciliegemeente worden gebracht, opdat de schippers niet telkens van de eene gemeente naar de andere worden verwezen, gelijk thans dikwijls het geval is; dat daardoor kwesties als de onderhavige voortaan voorkomen worden; dat zij nog meenen te moeten opmerken, dat, indien de beslissing van Ged. Staten juist is, een gemeente als Delfzijl — als toevallige woonplaats — in dezen ernstig wordt gedupeerd, omdat Delfzijl als havenplaats, waar een schippersbeurs is gevestigd, steeds zeer veel schippers trekt, die veelal eenigen tijd liggen te wachten, in afwachting van vracht; dat, doordat in eene havenplaats de mogelijkheid van een vrachtje grooter is, te Delfzijl regelmatig meer dan 200 schippers liggen; dat bij niet-toepasselijkheid van art. 39*bis* de risico voor deze gemeente zeer groot is en belangrijk grooter is dan vroegere jaren toen de schippers nog regelmatig in de vaart waren; dat dit risico niet denkbeeldig is en dit zeer veel kosten voor de gemeente kan meebrengen, wat moge blijken uit het feit, dat den laatsten tijd reeds een zestal patiënten (schippers) in ziekenhuizen is opgenomen;

O. dat op grond van de overgelegde stukken moet worden aangenomen, dat J. van der Heide, althans van 1935 af, als vrachtschipper slechts sporadisch te Groningen heeft vertoefd en het verblijf van hem en zijn gezin aldaar niet een meer duurzaam karakter heeft gedragen;

dat Ged. Staten mitsdien terecht hebben beslist, dat art. 39*bis* der Armenwet in deze geen toepassing kan vinden;

dat daaraan niet afdoet, dat de verpleegde in het bevolkingsregister te Groningen stond ingeschreven en evenmin, dat zijn vader in 1935 door de gemeente Groningen naar de werkverschaffing zou zijn uitgezonden;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

24 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 39.)

Een Chinees, die na zijne afmonstering in 1931 te Rotterdam verbleven is en aldaar in een logement placht te overnachten, terwijl hij overdrag met pinda's ventte, moet worden geacht zijn hoofdverblijf te Rotterdam te hebben gevestigd. Daaraan doet niet af, dat het in zijne bedoeling zal hebben gelegen, zoodra dit mogelijk was, te monsteren, waarin hij verhinderd is, mede ten gevolge van zijn ziekelijken toestand.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Ng Shie;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 October 1936, n°. 402;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 20 October 1936, n°. 10549, afd. Armwezen;

O. dat Ng Shie, geboren te Kanton (China) den 3en November 1892, als stoker op schepen van de Nievelt, Goudriaan en Co's Stoomvaart Maatschappij, te Rotterdam, voer; dat hij, nadat hij sedert 1931 niet meer had kunnen monsteren, met pinda's ventte, verblijf houdende bij zijn vriend Lun Yap Ser, in diens logement aan de Atjehstraat 22 te Rotterdam; dat hij op 14 Augustus 1935, na eenige malen met de politie in aanraking te zijn gekomen, ter verpleging werd opgenomen in het gemeenteziekenhuis aan den Bergweg te Rotterdam en vandaar, na eene op 13 Febr. 1936 door een door Ons aangewezen deskundige afgegeven verklaring, als bedoeld in art. 39, 4e lid, der Armenwet, werd overgebracht naar de in den zin van art. 7 der wet tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen aangewezen Afdeeling van de Psychiatrische inrichting „Maasoord" te Rotterdam;

dat over de betaling van de kosten van de verpleging in deze inrichting geschil is ontstaan;

dat Ged. Staten van Zuid-Holland er niet in zijn geslaagd het geschil in der minne bij te leggen;

dat burgemeester en wethouders van Rotterdam namelijk niet bereid zijn deze kosten ten laste van hunne gemeente te nemen, aanvoerende, dat met betrekking tot patiënten als de bovengenoemde huns inziens de bijzondere omstandigheden in acht moeten worden genomen, waar onder zij te Rotterdam zijn gekomen en na hun afmonstering zijn gebleven; dat zij niet in het bevolkingsregister staan ingeschreven, terwijl zij moeilijk kunnen worden gerekend te behooren tot de Rotterdamsche bevolking, daar zij feitelijk slechts aan den wal verblijven met de bedoeling, om zoo spoedig mogelijk weder aan te monsteren en te vertrekken; dat dus niet kan worden aangenomen, dat zij naar Rotterdam gekomen zijn met het voornemen om aldaar hun hoofdverblijf te vestigen;

dat, nadat Onze Minister van Binnenlandsche Zaken als zijne meening had te kennen gegeven, dat Rotterdam in deze als de woonplaats van den patiënt zou moeten worden beschouwd, zich daarbij onder meer beroepende op eene door den Inspecteur van het Staatstoezicht op krankzinnigen te 's-Gravenhage, afgelegde verklaring, volgens welke naar zijn oordeel de Chinees Ng Shie op 15 Januari 1931, toen hij te Rotterdam afmonsterde, of later, tijdens zijn verblijf in die gemeente, in staat was geweest tot het vestigen van een hoofdverblijf, het gemeentebestuur bij zijne weigering heeft volhard, alsnog aanvoerende, dat Ng Shie van zijne afmonstering af ziek was en ook niet gezegd zou kunnen worden, dat hij met venten met pinda's in zijn onderhoud voorzag, ook al liep hij met een pindatrommel; dat van eene vestiging van een

hoofdverblijf te Rotterdam bezwaarlijk zou kunnen worden gesproken, daar hij door ziekte verhinderd was weder aan te monsteren; dat, ook al moge de patiënt geestelijk tot het vestigen van een hoofdverblijf in staat zijn geweest, hetgeen de Geneesheer-Directeur onwaarschijnlijk acht, niet mag worden aangenomen, dat hij voor zijn hoofdverblijf Rotterdam zou hebben gekozen;

O. dat moet worden aangenomen, dat Ng Shie, die na zijne afmonstering in Januari 1931 te Rotterdam verbleven is en aldaar in het logement van Lun Yap Ser aan de Atjehstraat 22 placht te overnachten, terwijl hij overdag met pinda's ventte, zijn hoofdverblijf in deze gemeente heeft gevestigd, waartoe hij, mede naar het oordeel van den van Onzentwege geraadpleegden Inspecteur van het Staatstoezicht op krankzinnigen, te 's-Gravenhage, geestelijk in staat moet worden geacht;

dat daaraan niet afdoet, dat het in zijne bedoeling zal hebben gelegen, zoodra dit mogelijk was, te monsteren, doch hij hierin verhinderd is, mede ten gevolge van zijn ziekelijken toestand;

dat hij dit hoofdverblijf te Rotterdam nog had, toen op 13 Februari 1936 de in artikel 39, 4e lid, der Armenwet bedoelde verklaring dagteekend werd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Rotterdam aan te wijzen als de woonplaats van den armlastigen krankzinnige Ng Shie, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

26 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6; Sv. art. 430.)

Door te beslissen, dat een getimmerte, dat niet aan den grond, waarop het zich bevindt, gebonden is, waarvan voorts niet blijkt, dat het bestemd is ter plaatse blijvend te worden gebruikt en dat als een roerende zaak te beschouwen, op die enkele gronden niet als een „gebouw" kan worden aangemerkt, heeft de Rechtb. aan dat woord, gelijk dat in wet en verordening gebezigd is, een te beperkte strekking gegeven.

De Rechtb. heeft derhalve niet op den grondslag der t.l.l. beraadslaagd en niet een vrijspraak gegeven in den zin van art. 430 Sv.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Haarlem, requirant van cassatie tegen een vonnis van deze Rechtbank van 16 April 1936, waarbij, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Haarlem op 23 Dec. 1935 gewezen vonnis, de gerequireerde A. G. v. V., bloemist te Overveen, van het hem telastegelegde is vrijgesproken.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

In eersten aanleg werd door den Kantonrechter te Haarlem ten laste van requirant bewezen verklaard, dat hij in de gemeente Bloemendaal in de maand November 1935 op een complex terreinen begrensd door Binnenpad, Julianalaan en Frisolaan een gebouwtje, lang 4.10 m, breed 3.10 m en hoog 2.30 m heeft gebouwd door het aldaar op te trekken en te plaatsen, zonder schriftelijke vergunning van B. en W. dier gemeente.

De Kantonrechter verwierp het gevoerde verweer, dat hier geen sprake is van een „gebouw", overwegende: dat het gebouwde van de afmetingen als in de dagvaarding vermeld als een gebouw in den zin der Woningwet is te beschouwen en hiertoe niet afdoet dat het niet met den grond is verbonden en verplaatsbaar is, dat toch uit de verklaring van verdachte is gebleken deze dat gebouwtje aldaar heeft geplaatst om gedurende de wintermaanden gemakkelijker bloemen te kunnen verkoopen en slechts ingeval de verkoop niet rendeerde, dit gebouwtje zou worden verplaatst naar een gunstiger terrein in Aerdenhout, uit welke verklaring dus van eene meer duurzame bestemming blijkt.

Wegens zonder schriftelijke vergunning van B. en W. een gebouw bouwen, werd met aanhaling van de artt. 6 en 59 der Woningwet, aan gerequireerde een geldboete opgelegd van f 10, te vervangen door hechtenis van 5 dagen.

In hooger beroep oordeelde de rechtbank anders. Zij overwoog: dat de Rechtbank niet bewezen acht, dat verdachte het hem telastegelegde feit heeft begaan;

dat de Rechtbank met name niet bewezen acht, dat verdachte ter plaatse in de dagvaarding vermeld een gebouwtje heeft gebouwd;

dat toch uit het onderzoek ter terechtzitting in hooger beroep is gebleken, dat het door verdachte geconstrueerde getimmerte was voorzien van vier wielen, welke waren geplaatst op balken ten einde het niet in het zand te doen wegzinken, door middel van welke wielen het getimmerte te allen tijde zonder eenige demontage kon worden verreden en verplaatst, zoodat het niet aan den grond, waarop het zich bevond, was gebonden; terwijl niet is gebleken, dat verdachte het getimmerte bestemd had om dat ter plaatse in de dagvaarding genoemd blijvend te gebruiken;

dat dit getimmerte derhalve naar aard en bestemming niet als een onroerende, doch als een roerende zaak is te beschouwen;

dat op grond van dit een en ander het getimmerte niet als een gebouw in den zin der Woningwet is aan te merken;

Met vernietiging van het vonnis van den Kantonrechter werd gerequireerde vrijgesproken.

Hiertegen heeft de Officier van Justitie zich voorzien in cassatie en stelt als middel van cassatie: „S. of v. t. van de artt. 352 en 348 Sv. en van de artt. 6 en 59 van de Woningwet".

Ter ondersteuning van het middel wordt bij de schriftuur aangevoerd, dat de gevallen uitspraak het gevolg is van een onjuiste rechtsbeschouwing omtrent het begrip „gebouw" in den zin der Woningwet, en de uitspraak ook geen steun kan vinden in de omstandigheid, dat het bouwsel niet een onroerende maar een roerende zaak is.

Ik acht de aangevoerde bezwaren gegrond. Blijkens de gebezigde bewijsmiddelen betreft het hier niet een hok of kleine bergplaats, maar een soort kiosk voor verkoop van bloemen, opgetrokken uit hout en afgedekt met

asphalt, lang 4.10 m, breed 3.10 m en hoog 2.30 m, voorzien niet alleen van 2 kleine ramen, maar ook van 2 groote ramen en van een deur. Een aldus ingericht bouwsel van de gemelde afmetingen is in den zin der Woningwet als een „gebouw" aan te merken (vergel. arrest H. R. 21 Maart 1927, W. 11663, N. J. 1927, 460 en ook art. 32 der Bouwverordening van Bloemendaal). En dit wordt niet anders door de omstandigheid, dat het bouwsel niet gefundeerd is in den grond, maar op wielen en balken is gesteld. De overweging van de Rechtbank dat het getimmerte niet als een onroerende maar als een roerende zaak is aan te merken acht ik voor de vraag, of het als een gebouw in den zin der Woningwet heeft te gelden, niet ter zake dienende.

De door de Rechtbank uitgesproken vrijspraak berust alzoo op een onjuiste opvatting van het begrip „gebouw" in den zin der Woningwet, zoodat die vrijspraak niet een vrijspraak is als bedoeld in art. 430 Sv. en het cassatieberoep acht ik derhalve ontvankelijk. Ik concludeer mitsdien tot vernietiging van het vonnis der Rechtbank en tot bevestiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S. of v. t. van de artt. 352 en 348 Sv., en van de artt. 6 en 59 van de Woningwet, zijnde door den requirant het volgende aangevoerd:

dat de Rechtbank de gegeven vrijspraak hiermee motiveert, dat zij niet bewezen acht dat verdachte ter plaatse een gebouwtje heeft gebouwd, omdat het door verdachte gebouwde noch door verbinding aan den grond, noch door bestemming onroerend was en uithoofde daarvan niet als een gebouw in den zin der Woningwet was aan te merken;

dat requirant in deze vrijspraak ziet een bedekt ontslag van rechtsvervolging, daar toch de in het vonnis opgenomen overwegingen over de vraag of hetgeen verdachte heeft opgetrokken en geplaatst een gebouw was, inhouden een algemeene interpretatie van het begrip „gebouw" van de Woningwet, zoodat is gegeven een rechtsbeschouwing over een onderdeel der telastelegging, zijnde een aan de Strafwet ontleende uitdrukking; zoodat deze overwegingen hadden moeten leiden niet tot vrijspraak, maar tot ontslag van rechtsvervolging;

dat bovendien requirant zich in geenen deele kan vereenigen met de strekking van genoemde rechtsbeschouwing, daar het hem wil voorkomen, dat de meening als zoude een bouwsel, dat noch door verbinding met den grond, noch door duurzame bestemming onroerend is — welke term hier kennelijk in burgerrechtelijken zin wordt gebruikt — op dien grond geen „gebouw" in den zin der Woningwet zijn, geen steun vindt in inhoud of geschiedenis van de Woningwet; waarbij dan nog in het midden wordt gelaten, of de Rechtbank uit de omstandigheid, dat ter terechtzitting is komen vast te staan, dat verdachte het bouwsel opnieuw wilde verplaatsen, indien de bedrijfsuitkomsten van het daarin te vestigen winkelbedrijf onvoldoende bleken te zijn, kon afleiden, dat een blijvende bestemming niet vaststond, waar toch de eventueele verplaatsing wèl tot een duurzame plaatsing binnen de gemeente zou hebben geleid;

dat requirant voor zijn opvatting, dat de beantwoording van de vraag, of het bouwsel al of niet onroerend is in den zin van het Burgerlijk Wetboek, niet kan beslissen over de vraag, of het een gebouw is in den zin der Woningwet, steun meent te vinden in het arrest van den H. R. van 21 Maart 1927 (W. 11663) en op grond van hetgeen daarin wordt overwogen, meent, dat de Rechtbank zich niet had moeten laten leiden door hare bovengenoemde overweging, doch de vraag, of hier sprake was van een gebouw, had moeten beantwoorden aan de hand van hetgeen haar ter terechtzitting en uit de stukken was gebleken omtrent de afmetingen, vorm en samenstelling van het bouwsel;

O. dat de gerequireerde, nadat de telastelegging ter zitting van den Kantonrechter was gewijzigd, heeft terechtgestaan terzake dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank niet bewezen heeft geacht, dat de gerequireerde het hem telastegelegde feit heeft begaan, met name niet, dat hij ter plaatse, in de dagvaarding vermeld, een gebouwtje heeft gebouwd, zulks onder overweging: „dat toch uit het onderzoek ter terechtzitting in hooger beroep is gebleken, dat het door verdachte geconstrueerde getimmerte was voorzien van vier wielen, welke waren geplaatst op balken ten einde het niet in het zand te doen wegzinken, door middel van welke wielen het getimmerte te allen tijde zonder eenige demontage kon worden verreden en verplaatst, zoodat het niet aan den grond, waarop het zich bevond, was gebonden, terwijl niet is gebleken, dat verdachte het getimmerte bestemd had om dat ter plaatse in de dagvaarding genoemd blijvend te gebruiken; dat dit getimmerte derhalve naar aard en bestemming niet als een onroerende, doch als een roerende zaak is te beschouwen; dat op grond van dit een en ander het getimmerte niet als een gebouw in den zin der Woningwet is aan te merken;"

O. dat, waar het hier betreft een vrijspraak, allereerst moet worden beslist over de ontvankelijkheid van het ingestelde beroep;

dat daartoe is na te gaan of de Rechtbank den in de telastelegging kenlijk in den zin van wet en verordening gebruikten term „gebouw" juist heeft opgevat;

O. dat nu de Rechtbank, door te beslissen dat een getimmerte, dat niet aan den grond, waarop het zich bevindt, gebonden is, waarvan voorts niet blijkt, dat het bestemd is ter plaatse blijvend te worden gebruikt en dat als een roerende zaak is te beschouwen, op die enkele gronden niet als een „gebouw" kan worden aangemerkt, aan dat woord, gelijk dat in wet en verordening gebezigd is, een te beperkte strekking heeft gegeven, waaruit volgt, dat de Rechtbank niet op den grondslag der telastelegging heeft beraadslaagd en de gegeven vrijspraak niet is een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv.;

dat mitsdien het cassatieberoep ontvankelijk is;

O. ten aanzien van het middel en ambtshalve:

dat uit hetgeen hiervoren is overwogen blijkt, dat de Rechtbank niet op den grondslag der telastelegging heeft beraadslaagd en beslist, waardoor de artt. 350, 358, 359 Sv., in verband met de artt. 425 en 415 van dat Wetboek zijn geschonden, hetgeen nietigheid tengevolge heeft;

Vernietigt het bestreden vonnis;

Rechtdoende ingevolge art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te Amsterdam, om op het bestaande hooger beroep te worden berecht en afgedaan.

(N. J.)

---

26 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Handelsnaamwet artt. 2 en 4.)

Uit het geheele stelsel der Handelsnaamwet, en met name uit art. 2, volgt, dat, bij de toepassing van de uitzonderingsbepaling van al. 3 van art. 4, van een naam en een zaak „afkomstig van" een vennootschap onder firma alleen sprake kan zijn, indien het bij dengene, die op de uitzondering zich beroept, geldt dezelfde zaak, welke eertijds door de vennootschap onder firma werd gevoerd.

Het door de Rechtb. onder al. 3 van art. 4 begrepen geachte „zich toeleggen van een naam", die niet wordt overgedragen, omdat hij door de oude zaak blijft gevoerd, is ook kwalijk in overeenstemming met de taalkundige beteekenis van „afkomstig van" en voorts onvereenigbaar met het slot van de alinea, dat spreekt van den naam, dien de vennootschap onder firma *heeft* gevoerd.

Nu de Rechtb. uitdrukkelijk heeft vastgesteld, dat de oude zaak, zij het in kleineren omvang, is blijven bestaan en den naam is blijven voeren, is het bewezenverklaarde, als niet vallende onder al. 3 van art. 4 op grond van strijd met het bepaalde in al. 1 van dat artikel strafbaar.

[Anders Adv.-Gen. van Lier].

Rechtdoende qualificeert de H. R. het bewezenverklaarde — gerekend met de wet van 2 Juli 1934 S. 347 — afzonderlijk voorzoover begaan vóór en na 1 Januari 1935.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Rotterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van voormelde Rechtbank van 28 April 1936, voorzoover daarbij in hooger beroep, met vernietiging van een uitspraak van het Kantongerecht te Rotterdam van 8 Oct. 1935, C. H. M. L. O., kantoorbediende te Heemstede, terzake van hetgeen te haren aanzien is bewezen verklaard, is ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis, verklaarde de Rechtbank te Rotterdam, voor zoover thans van belang, bewezen, dat gerequireerde vanaf omstreeks 1 Mei 1934 tot 30 April 1935, als koopman in den zin van art. 2 der Handelsregisterwet, S. 1918 n°. 493, een te Rotterdam in perceel Goudscheweg n°. 121, gevestigde handelszaak tot de uitoefening van den handel in wijn, bier en gedistilleerd, als bedrijf, heeft gedreven onder den handelsnaam „Firma Jan Graus & Co", zulks terwijl deze handelsnaam in strijd met de waarheid aanduidde, dat bedoelde handelszaak zou toebehooren aan één of meer kooplieden, handelende als eene vennootschap onder een firma, en/of als een vennootschap en commandite, zijnde zij, verdachte, uitsluitend de eigenares van evenbedoelde handelszaak, welke nòch in den vorm van een vennootschap onder een firma, nòch in den vorm van een vennootschap bij wijze van geldschieting gedreven werd.

Er volgde ontslag van rechtsvervolging op de volgende gronden:

„Verdachte heeft zich ten deze beroepen op de omstandigheid, voorzien in het 3e lid van art. 4 der Handelsnaamwet, stellende dat zij den naam Firma Jan Graus & Co mocht voeren omdat die met haar zaak afkomstig was van de vennootschap en commandite Jan Graus & Co. De Rechtbank acht haar in het bewijs hiervan, deels door verwijzing naar de aanteekening in het Handelsregister dd. 6 April 1935, hierboven besproken, deels door het door haar overgelegd contract van Mei 1934, aangegaan tusschen gemelde commanditaire vennootschap, Gerrit Marinus Oord en haar zelf en meer bepaaldelijk door art. 3 laatste lid daarvan, volkomen geslaagd.

Hiertegen is opgemerkt, dat verdachte dien firmanaam desondanks niet met recht voerde, omdat haar deze handelsnaam volgens art. 2 der Handelsnaamwet, slechts in verbinding met de zaak, die onder dien naam werd gedreven, kon worden overgedragen en in casu, gelijk hierboven reeds betoogd, die vroeger onder dien naam gedreven zaak, in verkleinden omvang was blijven voortbestaan en dus niet, d. w. z. niet geheel aan haar overgedragen was.

Deze tegenwerping is evenwel onjuist.

Feitelijk immers werd deze handelsnaam, hoezeer ook afkomstig van de oude vennootschap en commandite Jan Graus & Co niet door deze overgedragen, daar de oude zaak dien naam zelf ook bleef voeren. Men kan een naam niet voeren en overdragen tegelijk. Het een sluit het ander uit. Slechts wanneer de oude zaak vervallen ware, althans den naam niet had behouden, zou men overdracht hebben mogen aannemen en toepassing kunnen hebben gehad van meergemeld art. 2. Verdachte heeft enkel — en wel krachtens de overeenkomst met de oude vennootschap en commandite van Mei 1934 —, zich zelf dien naam mogen toeleggen samen met het deel van de zaak dier firma, dat zij van haar overnam. Nergens in de Handelsnaamwet of waar anders ook staat, dat zulk zich toeleggen van een naam slechts geoorloofd is bij overneming van heel de zaak desgenen, van wien de naam afkomstig is. Art. 4 lid 3 eischt bepaaldelijk slechts dat de naam en de zaak, welke dien naam voert van den vroegeren rechthebbende op dien naam afkomstig moeten zijn, maar laat volkomen de mogelijkheid open, dat die vroegere rechthebbende nog meer zaken had en heeft, welke hij onder denzelfden naam voerde en voert."

De Officier van Justitie heeft zich tegen

deze uitspraak voorzien in cassatie en bij zijn schriftuur als middel voorgesteld: S. door n.-t. van de artt. 1, 2, 4, 7 der Handelsnaamwet S. 1921 n°. 842, door n.-t. van art. 351 Sv. en door v. t. van art. 352 van datzelfde wetboek, zulks op de navolgende gronden:

„Het standpunt van de Rechtbank is, dat in casu geen sprake is van overdracht, maar alleen van een door verdachte zich zelf toeleggen, van de handelsnaam Jan Graus en Co. Men kan, zegt de Rechtbank, niet een naam voeren en overdragen tegelijk. De Officier meent, dat deze interpretatie van het woord „overdragen" in casu te eng, te bekrompen is en dat hier een ruimere interpretatie op haar plaats is.

Verdachte voert den handelsnaam Jan Graus en Co., terwijl zij slechts een gedeelte van de oude zaak, die onder dien naam werd gedreven, heeft overgenomen.

Zij mocht dit echter alleen doen, als zij de geheele oude zaak had overgenomen."

De aanleiding tot dit geding is het volgende. De Commanditaire Vennootschap onder de firma Jan Graus en Co. te Rotterdam exploiteerde twee zaken, een aan de Goudscheweg 121 en een aan de Goudschrijweg 3. In verband met de wijziging der Drankwet in 1933, ingevolge waarvan de twee bestaande vergunningen slechts ten name van twee natuurlijke personen behouden konden blijven, zijn de beide zaken door belanghebbenden gesplitst, hoewel zij in nauwe belangengemeenschap bleven, zij koopen gezamenlijk in en verkoopen tegen dezelfde prijzen.

Gerequireerde werd eigenares van de zaak Goudscheweg 121, waarbij overeengekomen is, dat die zaak de naam Jan Graus en Co zou mogen blijven voeren. Het bezwaar van den Officier is nu hierin gelegen, dat gerequireerde niet de geheele handelszaak, het geheele bedrijf, heeft overgenomen, maar slechts een deel er van, n.l. dat gelegen is aan den Goudscheweg 121. Art. 2 der Handelsnaamwet zou nu volgens de stelling van den Officier niet toelaten, dat gerequireerde het bedrijf onder de oude handelsnaam drijft. Ik kan mij met deze opvatting niet vereenigen. De Handelsnaamwet bedoelt te verhinderen, dat onder een naam handel wordt gedreven, welke in strijd met de waarheid aanduidt, dat de zaak zou toebehooren aan een of meer kooplieden, handelende als een vennootschap onder firma of als een vennootschap en commandite; maar een uitzondering is gemaakt voor gevallen, dat de handelszaak afkomstig is van een vennootschap onder firma of en commandite, die dien handelsnaam heeft gevoerd niet in strijd met de Handelsnaamwet. Dit is in dit geding het geval; ik kan in art. 2 niet lezen, dat de handelsnaam alleen dan zou mogen overgaan, als het geheele oude bedrijf wordt voortgezet zooals de Officier meent. Het eigenaardige is in dit geval, dat het oude bedrijf in tweeën is gesplitst en dit zou moeielijkheden kunnen opleveren, indien de eigenaars der twee bedrijven elkander het recht op den naam betwisten. Dit is echter niet het geval. Beide hebben er belang bij, dat beide zaken de oude handelsnaam blijven voeren. Door de beslissing der Rechtbank acht ik geen wetsvoorschrift geschonden en concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

S., door n.-t., van de artt. 1, 2, 4, 7 der Handelsnaamwet S. 1921 n°. 842, door n.-t. van art. 351 Sv. en door v. t. van art. 352 van datzelfde Wetboek; welk middel door den requirant aldus wordt toegelicht:

Het standpunt van de Rechtbank is, dat in casu geen sprake is van overdracht, maar alleen van een door verdachte zich zelf toeleggen, van den handelsnaam Jan Graus en Co. Men kan, zegt de Rechtbank, niet een naam voeren en overdragen tegelijk. Ik vermeen, dat deze interpretatie van het woord „overdragen" in casu te eng, te bekrompen is en dat hier een ruimere interpretatie op haar plaats is.

Verdachte voert den handelsnaam Jan Graus en Co, terwijl zij slechts een gedeelte van de oude zaak, die onder dien naam werd gedreven, heeft overgenomen.

Zij mocht dit echter alleen doen, als zij de geheele oude zaak had overgenomen. Zulks blijkt uit art. 2 der Handelsnaamwet en uit de arresten van den H. R. van 31 December 1925, N. J. 1926, bladz. 374, W. 11458 en van 3 April 1933, N. J. 1933, bladz. 1043, W. 12600.

Ware het anders, dan vermeen ik met de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Rotterdam (schrijven n°. 37/193, Afd. Handelsregister d.d. 30 April 1935), dat de consequentie ervan zoude moeten zijn, dat zaken met veel filialen als de Gruyter, Jamin enz. elk dezer filialen zou kunnen overdoen met het recht om den naam de Gruyter, Jamin enz. te voeren, hetgeen nimmer de bedoeling der wet kan zijn geweest;

O. dat gerequireerde ook een schriftuur heeft ingediend, maar dat de H. R. op dit stuk geen acht mag slaan, nu gerequireerde niet harerzijds in cassatie is gekomen;

O. dat bij inleidende dagvaarding aan gerequireerde onder meer is telastegelegd, dat zij vanaf omstreeks 1 Mei 1934 tot 30 April 1935, als koopman enz. (zie conclusie 1e al.);

dat bij het beroepen vonnis de Rechtbank dit telastegelegde heeft bewezen verklaard, doch het niet strafbaar geoordeeld zulks op de volgende gronden:

„Verdachte heeft zich ten deze beroepen enz. (zie conclusie);

dat de Rechtbank dienovereenkomstig gerequireerde terzake heeft ontslagen van alle rechtsvervolging;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat dit is gegrond;

dat toch uit het geheele stelsel van de Handelsnaamwet en met name uit art. 2 van die wet, waarbij is bepaald, dat een handelsnaam slechts kan overgaan in verbinding met de zaak, die onder dien naam wordt gedreven, volgt, dat, bij de toepassing van de uitzonderingsbepaling van alinea 3 van art. 4, van een naam en een zaak „afkomstig van" een vennootschap onder firma alleen sprake kan zijn, indien het bij dengene, die op de uitzondering zich beroept, geldt dezelfde zaak,

welke eertijds door de vennootschap onder firma werd gevoerd;

dat het door de Rechtbank onder alinea 3 van art. 4 begrepen geachte „zich toeleggen van een naam", die niet wordt overgedragen, omdat hij door de oude zaak blijft gevoerd, ook kwalijk met de taalkundige beteekenis van „afkomstig van" in overeenstemming is en verder onvereenigbaar met het slot van de alinea, dat spreekt van den naam, dien de vennootschap onder firma heeft gevoerd;

dat mede uit de geschiedenis van de bepaling de meer beperkte beteekenis als hiervoren omschreven blijkt, immers, betreffende de uitdrukking „afkomstig van" in de Memorie van Toelichting valt te lezen: (ad art. 3 aan het slot): „„Afkomstig is" verdient de voorkeur boven eene uitdrukking als „verkregen is", daar zeer wel de handelszaak niet onmiddellijk van den aan het slot bedoelden persoon op den tegenwoordigen eigenaar kan zijn overgegaan, doch middelerwijl nog in andere handen kan geweest zijn";

dat mitsdien, nu de Rechtbank uitdrukkelijk heeft vastgesteld, dat de oude zaak, zij het in kleineren omvang, is blijven bestaan en den naam is blijven voeren, het bewezenverklaarde, als niet vallende onder alinea 3 van art. 4, op grond van strijd met het bepaalde in alinea 1 van dat artikel der Handelsnaamwet, strafbaar is, zoodat het vonnis, voorzoover daarbij gerequireerde is ontslagen van alle rechtsvervolging, niet in stand kan blijven;

Vernietigt het beroepen vonnis, doch alleen voorzoover gerequireerde daarbij terzake van het bewezenverklaarde is ontslagen van alle rechtsvervolging;

Rechtdoende ingevolge art. 105 der Wet R.O.:

O. dat het bewezenverklaarde, als vallende zoowel onder art. 4, alinea 1, der Handelsnaamwet, gelijk het luidde vóór 1 Januari 1935, als onder dat artikel, gelijk het ingevolge de wet van 2 Juli 1934, S. 347, luidde na dien datum, is strafbaar en behoort te worden gequalificeerd:

voorzoover begaan vóór 1 Januari 1935 als: „een handelsnaam voeren, die in strijd met de waarheid aanduidt, dat de handelszaak zou toebehooren aan een of meer kooplieden, handelende als eene vennootschap onder firma of als eene vennootschap onder commandite";

en voorzoover begaan van 1 Januari 1935 af: „een handelsnaam voeren, die in strijd met de waarheid aanduidt, dat de zaak zou toebehooren aan een of meer personen, handelende als eene vennootschap onder firma of als eene vennootschap onder commandite";

dat gerequireerde deswege is strafbaar, zijnde van eenigen grond van uitsluiting der strafbaarheid niet gebleken;

dat na te noemen straf in overeenstemming is met aard en ernst der overtreding;

Gezien de artt. 1, 4, 7 der Handelsnaamwet S. 1921 n°. 842, gelijk die luidden vóór en nà 1 Januari 1935, en 23 Sr.;

Qualificeert het bewezenverklaarde als voornoemd;

Verklaart gerequireerde deswege strafbaar;

Veroordeelt haar te dier zake tot een geldboete van vijftien gulden, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door een hechtenis van vijftien dagen. (N. J.)

27 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 1.)

Ged. Staten hebben terecht goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, strekkend tot het doen vervallen van den aansluitingsplicht, voorzoover mogelijk, en behoudens ontheffing, aan het buizennet der waterleiding, omdat daardoor het belang van de volksgezondheid zou worden geschaad. De omstandigheid dat in dat deel der gemeente, waar geen buizennet ligt en in woningen, verder dan 40 m van een hoofdbuis der waterleiding verwijderd, geen aansluiting kan plaats hebben, mag geen aanleiding zijn om de aansluiting ook daar, waar zij wel mogelijk is, achterwege te doen blijven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Ommen tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 2 Juni 1936, waarbij goedkeuring is onthouden aan eene wijziging van de bouwverordening van Ommen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 October 1936, N°. 398;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 October 1936, N°. 8665 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat Ged. Staten van Overijssel bij hun besluit van 2 Juni 1936, N°. 6431/4580, 4e afdeeling, goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Ommen van 9 April 1936, La. N. XI-2, N°. 2, tot intrekking van het 3e en 4e lid van art. 43 en van het 3e lid van art. 97 der bouwverordening voor die gemeente;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat het 3e lid van art. 43 dier verordening het voorschrift bevat, dat het middel tot drinkwatervoorziening, waarvan een nieuw te bouwen woning voorzien moet worden, moet bestaan in eene aansluiting op de drinkwaterleiding, indien eenig deel van de woning niet meer dan 40 meter verwijderd is van een hoofdbuis der waterleiding of van de as van den weg, waarin ter plaatse een zoodanige hoofdbuis aanwezig is, terwijl het 4e lid van art. 43 bepaalt, dat binnen de woning ten minste één aftapkraan aanwezig moet zijn; dat het 3e lid van art. 97 der bouwverordening voor de gemeente Ommen het bepaalde in art. 43, 3e lid, van die verordening op bestaande woningen van toepassing verklaart, met dien verstande, dat van de aldaar bedoelde verplichting tot wederopzegging vrijstelling kan worden verleend, doch alleen indien door den belanghebbende wordt aangetoond, dat de woning voorzien is van een middel tot drinkwatervoorziening, hetwelk deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschaft en waarvan de bewoners steeds gebruik kunnen maken; dat voorts, ingevolge het bepaalde in het 3e lid van art. 97, vrijstelling van de daarin vervatte verplichting tot aansluiting aan de drinkwaterleiding slechts mag worden verleend, indien het middel tot drinkwatervoorziening voor niet meer dan vier woningen dient of, indien het slechts voor één woning

dient, het zich binnen die woning bevindt dan wel in een tot die woning behoorende ruimte of op het bij die woning behoorende erf — in welk geval de afstand tot de woning niet meer mag bedragen dan 10 meter — en indien het voor meer dan één woning dient, het zich niet binnen een woning of daarbij behoorende ruimte bevindt; dat het 3e lid van art. 97 ten slotte bepaalt, dat de vrijstelling niet mag worden verleend, voordat de betrokken Inspecteur van de Volksgezondheid over het desbetreffend verzoek is gehoord; dat de vorenaangehaalde voorschriften en bepalingen strekken tot bevordering van het belang van de Volksgezondheid; dat dan ook door intrekking van die voorschriften en bepalingen het belang van de Volksgezondheid zou worden geschaad;

dat de raad der gemeente Ommen in beroep aanvoert, dat hij de overweging van Ged. Staten, dat door intrekking van de bedoelde voorschriften en bepalingen het belang van de Volksgezondheid zou worden geschaad, bezwaarlijk onderschrijven kan, daar toch door intrekking van het 3e en 4e lid van art. 43 en het 3e lid van art. 97 der bouwverordening alleen de verplichte aansluiting, zoowel voor nieuw te bouwen, als voor bestaande woningen, aan het buizennet der drinkwaterleiding van de N. V. Waterleidingmaatschappij „Overijssel", gevestigd te Zwolle, komt te vervallen, doch niet wordt prijsgegeven het toezicht van overheidswege op de middelen tot watervoorziening; dat juist het 1e en 2e lid van art. 43 en het 1e en 2e lid van art. 97 der bouwverordening gehandhaafd blijven, waardoor voldoende gewaakt wordt tegen watervoorzieningen, die ondeugdelijk drink- en huishoudwater verschaffen en die bepalingen afdoende voorschriften inhouden om het belang der volksgezondheid te behartigen; dat het buizennet der waterleidingmaatschappij in dat deel der gemeente ligt, waar deugdelijk drink- en huishoudwater op andere, en voor de bewoners op goedkoopere, wijze te verkrijgen is; dat in het andere deel der gemeente en in de woningen, die op grooteren afstand dan 40 meter van een hoofdbuis dier waterleiding zijn verwijderd, de bewoners niet aangesloten kunnen worden aan de drinkwaterleiding, voor welke bewoners het motief van schadelijk zijn voor de volksgezondheid dan evenzeer zou moeten gelden; dat zijns inziens de overweging, „dat dan ook door intrekking van die voorschriften en bepalingen het belang van de volksgezondheid zou worden geschaad", gebruikt wordt om te trachten de N. V. Waterleidingmaatschappij „Overijssel" rendabel te maken; dat bovendien niet gering moet worden geacht, dat door de ongunstige tijdsomstandigheden het meerendeel der gebruikers de abonnementsgelden der waterleiding, welke hoog zijn te noemen, niet kan betalen;

O. dat Ged. Staten van Overijssel naar Ons oordeel terecht en op juiste gronden aan het onderhavige raadsbesluit tot wijziging van de bouwverordening der gemeente Ommen goedkeuring hebben onthouden;

dat het toch, blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten, uit een oogpunt van volksgezondheid geboden is, dat de bepalingen, vervat in art. 43, 3e en 4e lid, en art. 97, 3e lid, der onderwerpelijke bouwverordening gehandhaafdblijven;

dat de gemeenteraad in beroep er weliswaar op wijst, dat in dat gedeelte der gemeente, waar zich geen buizennet der waterleidingmaatschappij bevindt en in de woningen, welke op grooteren afstand dan 40 m van een hoofdbuis dier waterleiding zijn verwijderd, geen aansluiting aan de drinkwaterleiding kan plaats hebben, en dat hier het motief van het schadelijk zijn voor de volksgezondheid evenzeer zou moeten gelden, doch dat deze omstandigheid toch nimmer aanleiding mag zijn om de aansluiting ook daar, waar zij wel mogelijk is, achterwege te doen blijven;

dat ten slotte de hierbedoelde bepalingen ook niet onnoodig bezwarend kunnen worden geacht, aangezien ingevolge den tweeden volzin van het derde lid van art. 97 voor bestaande woningen vrijstelling kan worden verkregen, indien de woning reeds een ander, deugdelijk drink- en huishoudwater verschaffend middel tot watervoorziening bezit;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

27 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 43, Onteigeningswet Art. 39.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een verordening ex art. 43 Woningwet, op grond dat deze verordening slechts ten doel heeft te voorkomen dat, indien te eeniger tijd zou worden overgegaan tot uitvoering van een z.g. doorbraakplan, de uitgaven voor aankoop en onteigening van perceelen in den tusschentijd te hoog zouden zijn gestegen, en de raad dus bedoeld heeft, door deze verordening art. 39 Onteigeningswet te corrigeeren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Vlaardingen tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 26 Mei 1936, B. n°. 4676/21 (2e afd.) G.S. n°. 192, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van dien raad van 22 November 1935 tot vaststelling van eene verordening betreffende den aard van de bebouwing en het gebruik van de kadastrale perceelen, gelegen aan de Kuiperstraat, Kornelis Speelmanstraat, 5e Bierslootsteeg, 6e Bierslootsteeg, 7e Bierslootsteeg en de Gedempte Biersloot;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 October 1936, n°. 388;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 22 October 1936, n°. 8664 M/P.B.R., Afd. Volkshuisvesting;

O. dat de raad der gemeente Vlaardingen bij besluit van 22 November 1935 heeft vastgesteld de volgende verordening betreffende den aard van de bebouwing en het gebruik van kadastrale perceelen, gelegen aan de

Kuiperstraat, Kornelis Speelmanstraat, 5e Bierslootsteeg, 6e Bierslootsteeg, 7e Bierslootsteeg en de Gedempte Biersloot:

Art. 1. De perceelen gelegen aan de Kuiperstraat, Kornelis Speelmanstraat, 5e Bierslootsteeg, 6e Bierslootsteeg, 7e Bierslootsteeg en de Gedempte Biersloot, op de bij deze verordening behoorende kaart met een roode lijn omtrokken en kadastraal bekend gemeente Vlaardingen sectie A nummers 2665, 3007, 3008, 3535, 3598, 3599, 3600, 3601, 3602, 3603, 3604, 3605, 3811, 4385, 4669, 4670, 4671, 4672, 4909, 4910, 4911, 4966, 4967, 4968, 4977, 5004, 5115, 5159, 5160, 5257, 5587, 6020, 6021, 6022, 6761, 6772, 6773, 6774, 6775, 6776, 6777, 6778, 6780, 6781, 6798, 6799, 6800, 6801 en 6802, zijn uitsluitend bestemd voor bebouwing met woon- en winkelhuizen, aansluitend aan den ontworpen verkeersweg vanaf de Westhavenplaats naar de Gedempte Biersloot.

Art. 2. Het is verboden op de in art. 1 vermelde perceelen gebouwen te bouwen of geheel of gedeeltelijk te herbouwen, anders dan met inachtneming van het in art. 1 omtrent de bebouwing bepaalde.

Art. 3. Het is, tenzij met inachtneming van het bepaalde in art. 1, verboden op de in dat artikel vermelde perceelen een gebouw of een gedeelte van een gebouw krachtens eenig zakelijk recht in gebruik te nemen of als eigenaar of in eenige andere hoedanigheid in gebruik te geven, anders dan als woning of voor een bedrijf van denzelfden aard als waartoe dat gebouw of dat gedeelte van een gebouw op 28 September 1935 werd gebezigd.

Art. 4. B. en W. zijn bevoegd van het in art. 2 en 3 bepaalde ontheffing te verleenen, indien het betreft het herstellen, ingebruiknemen of ingebruikgeven van een gebouw, zonder dat daardoor de waarde van het betrokken onroerend goed verhoogd wordt. Van een afwijzende beslissing van B. en W. kan belanghebbende, in beroep komen bij den gemeenteraad.

Art. 5. Overtreding van de bepalingen van deze verordening wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

Art. 6. Deze verordening vervalt na afloop van de nederlegging ter inzage, als bedoeld in art. 12 der Onteigeningswet, van de stukken betreffende de onteigening ten name van de gemeente Vlaardingen van in art. 1 dezer verordening vermelde perceelen ten behoeve van den aanleg van een verkeersweg vanaf de Westhavenplaats naar de Gedempte Biersloot;

dat aan het genoemde raadsbesluit Ged. Staten bij hun besluit van 26 Mei 1936, G.S. n°. 192, goedkeuring hebben onthouden;

dat deze beslissing van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat uit de artt. 4 en 6 der verordening, alsmede uit hetgeen aan hare vaststelling is voorafgegaan, blijkt, dat haar doel uitsluitend is te voorkomen, dat vóór de verwezenlijking van het zoogenaamde doorbraakplan der gemeente strekkende tot het maken van een verkeersweg tusschen het Oostelijk en het Westelijk stadsdeel, loopende van de Westhavenplaats naar de Gedempte Biersloot, verbouwingen en in gebruikneming plaats vinden, als gevolg waarvan de kosten van latere aankoopen of onteigeningen ter uitvoering van dat plan zouden kunnen toenemen; dat hun college van oordeel is, dat de gemeenteraad met de vaststelling van deze verordening tot evengenoemd doel, daargelaten of hij daardoor is getreden in hetgeen blijkens art. 39 der Onteigeningswet van algemeen Rijksbelang is, zijn verordenende bevoegdheid heeft uitgeoefend tot een doel, dat — het moge, op zichzelf beschouwd, een volkomen geoorloofd, ja nastrevenswaardig doel zijn — niet behoort tot de doeleinden, waartoe de raad die bevoegdheid gebruiken mag; dat het doel dezer verordening toch is, gelijk hierboven reeds werd gezegd en uit de artt. 4 en 6, alsmede uit hare geschiedenis blijkt, art. 39 der Onteigeningswet te corrigeeren door langs een omweg te bereiken, dat de toekomstige onteigeningen der gemeente niet duurder kunnen komen dan zij gekomen zouden zijn, indien de in art. 12 der Onteigeningswet bedoelde nederlegging ter inzage van het onteigeningsplan reeds op 28 September 1935, den datum van ter inzage-legging van het ontwerp dezer verordening ingevolge art. 43; juncto art. 37, tweede lid, der Woningwet, had plaats gevonden, langs een omweg, want de rechte weg is onbegaanbaar; een gemeenteraad toch kan uiteraard niet verordenen, dat de rechter bij de berekening der schadevergoeding bij bepaalde onteigeningen ten name der gemeente, behalve op de in art. 39 der Onteigeningswet bedoelde veranderingen. ook niet zal letten op vroegere veranderingen, tot stand gekomen na zekeren datum (in casu 28 September 1935); zóó doende zou de gemeenteraad naast art. 39 der Onteigeningswet nog andere uitzonderingen op de artt. 40 en 41 dier wet in het leven roepen, m. a. w. in strijd komen met die laatste artikelen, welke volgens de jurisprudentie van den Hoogen Raad voorschrijven, dat vergoed moet worden de waarde van het onteigende op het oogenblik van het vonnis, behoudens uitsluitend het bepaalde in art. 39 der Onteigeningswet; dat de raad, hoewel hij het mindere (namelijk dat zekere vernieuwingen en veranderingen in het onteigende geen invloed zullen hebben op de schadevergoeding), niet kàn verordenen, heeft gemeend het meerdere, het veel verder gaand, het eigenlijke doel zelfs voorbijstrevende te kunnen verordenen door die veranderingen zelve (en zelfs nog andere, voor de gemeente „onschadelijke" veranderingen) te verbieden; dat tot dit doel het verordeningsrecht van den raad niet mag worden gebruikt, en zeker niet het hem in art. 43 der Woningwet toegekende verordeningsrecht, dat, indien het zonder eene verordening als deze mogelijk is de schadevergoeding onredelijk op te drijven door, in het vooruitzicht van eene toekomstige onteigening, panden te gaan verbouwen of herbouwen of daarin een nieuwe zaak te gaan drijven, die fout in de Onteigeningswet of de onteigeningspractijk door wetswijziging dient te worden ondervangen, althans door maatregelen van Rijkswege, waardoor elke onteigende partij bij elke onteigening voor die onredelijke schade wordt behoed, doch geen reden mag zijn een verordening als deze in het leven te roepen,

waardoor alleen de gemeente als onteigende partij aan de gevolgen dier fout zou ontkomen, en dan nog slechts bij onteigening binnen de bebouwde kom; dat alleen reeds het feit, dat de hier uitgeoefende regelgevende bevoegdheid niet aan elke onteigenende partij toekomt en niet bij elke onteigening, zelfs niet bij elke onteigening door een gemeente, toegepast kan worden, voldoende is om de vaststelling van deze verordening als détournement de pouvoir aan te merken; dat de wetgever tegen de mogelijkheid tot onredelijke opdrijving van de schadevergoeding, welke deze verordening wil voorkomen, terecht alle onteigenende partijen bij alle onteigeningen in dezelfde mate heeft willen beschermen door art. 39 der Onteigeningswet; dat die bescherming misschien onvoldoende is, doch zulks niet rechtvaardigt, dat sommige onteigenende partijen zichzelve meer bescherming verschaffen door middel van hare regelgevende bevoegdheden; dat, als eene gemeente dit zou mogen doen door toepassing van art. 43 der Woningwet, zij het ook zou mogen doen voor onteigeningen buiten de bebouwde kom op grond van art. 168 der gemeentewet; dat deze consequentie bewijst, dat een verordening met dit doel ongeoorloofd is; dat, indien een verordening met dit doel ingevolge art. 43 der Woningwet is vastgesteld, daartegen nog als tweede bezwaar rijst, dat zij niet ligt op het terrein der Woningwet; dat immers haar doel, wat daarvan overigens zij, niet is van stedebouwkundigen, doch uitsluitend van financieelen aard en derhalve niet ligt op het terrein der volkshuisvesting in den ruimsten zin des woords; dat deze verordening op de hierboven aangegeven gronden niet behoort te worden goedgekeurd;

dat van dit besluit van Ged. Staten de raad der gemeente Vlaardingen bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de bezwaren van Ged. Staten zijn samen te vatten in dit eene punt, dat de raad gebruik zou maken van art. 43 der Woningwet, ten einde te voorkomen dat de kosten noodig voor aankoop en onteigening van perceelen ten behoeve van het doorbraakplan, te hoog zouden stijgen; dat niet ontkend wordt, dat dit motief inderdaad tot het vaststellen der verordening heeft geleid; dat echter niet onderschreven kan worden de conclusie van Ged. Staten, dat het doel der verordening niet van stedebouwkundigen, doch uitsluitend van financieelen aard is; dat bij zijn besluit van 11 April 1930 besloten is een doorbraak te maken vanaf de Westhavenplaats, over de zesde Biersloottseeg naar de Gedempte Biersloot; dat het gedeelte van deze doorbraak tusschen Hoogstraat en Gedempte Biersloot loopt door een zeer compact gebouwd complex kleine woningen; dat art. 1 der bestreden verordening nu bepaalt, dat in die omgeving alleen gebouwd mag worden, in aansluiting aan den ontworpen verkeersweg; dat hier het zwaartepunt der verordening ligt; dat deze bepaling zeer zeker voldoet aan de omschrijving van art. 43 der Woningwet, aangezien dit artikel toch bepaalt, dat de raad zoowel met betrekking tot den aard van de bebouwing als het gebruik van gronden voorschriften kan vaststellen; dat de financieele positie der gemeente echter niet toelaat de doorbraak reeds thans tot stand te brengen en daarom art. 3 in de verordening is opgenomen, hetwelk eigenlijk eene overgangsbepaling bevat; dat dit artikel bepaalt, dat de betrokken complexen voor kleine woningen bestemd blijven, zoolang er niet gebouwd wordt in aansluiting aan den ontworpen verkeersweg, dus ook eene bepaling van stedebouwkundigen aard, aangezien een groot pand in deze omgeving zou misstaan en hinderlijk zijn voor de omgeving; dat op grond van de verordening zelve er dus geen enkel bezwaar is tegen goedkeuring; dat Ged. Staten dan ook geen bezwaren tegen de verordening zelve naar voren brengen, doch slechts tegen de motieven op grond waarvan zij is vastgesteld; dat zij echter over het hoofd zien, dat naast de motieven van financieelen aard, ook stedebouwkundige argumenten gewicht in de schaal gelegd hebben; dat het hierbij treft, dat Ged. Staten bij besluit van 17 December 1934 wel goedkeuring verleend hebben aan zijn besluit van 24 Juli 1934, tot het leggen van een bouwverbod op de gronden, die in het doorbraakplan vervat zijn en bestemd zijn voor straataanleg; dat men bij niet-goedkeuring der verordening ex art. 43 der Woningwet dus dezen toestand krijgt, dat een huis, dat in het doorbraakplan staat en waarvan de ondergrond bestemd is voor straat, niet herbouwd mag worden als het bijvoorbeeld afgebrand is en dat op de plaats van een daarnaast staand pand, doch dat achter de nieuwe rooilijn staat, een groot gebouw gesticht zou mogen worden; dat dit zeer onbillijk lijkt en mede daarom gehecht wordt aan goedkeuring der verordening ex art. 43 der Woningwet; dat dan niet alleen de eigenaars wier in het doorbraakplan gelegen onroerend goed voor straataanleg bestemd is aan banden worden gelegd, doch ook de anderen; dat, mocht één hunner — tot welke categorie ook behoorend — meenen dat hij door de toepassing der getroffen regelingen schade lijdt, de gemeente dan verplicht is die te vergoeden, krachtens de schadevergoedingsverordeningen (gemeentebladen nummers 957 en 1268); dat daardoor veel kracht wordt ontnomen aan het betoog van Ged. Staten, die vreezen dat de eigenaars tekort gedaan zullen worden in de rechten, die de Onteigeningswet hun verzekert;

O. dat Wij Ons kunnen vereenigen met de bestreden beslissing van Ged. Staten en met de gronden, waarop zij steunt;

dat hetgeen door den gemeenteraad van Vlaardingen in beroep is aangevoerd, de onjuistheid dezer beslissing niet in het licht stelt;

dat de gemeenteraad er weliswaar op wijst, dat, blijkens de artt. 1 en 3, behalve het financieele motief, ook stedebouwkundige argumenten bij het vaststellen van de onderwerpelijke verordening gewicht in de schaal hebben gelegd, doch dat dit verweer niet opgaat;

dat het immers duidelijk is, en vooral uit art. 6 blijkt, dat deze verordening slechts ten doel heeft te voorkomen, dat, indien te eeniger tijd zou worden overgegaan tot uitvoering van het zoogenaamde doorbraakplan, de uitgaven voor aankoop en onteigening van perceelen in den tusschentijd te hoog zouden zijn

gestegen, terwijl, al komen er in de verordening eenige voorschriften voor van stedebouwkundigen aard, deze daarin toch slechts zijn opgenomen om het evengenoemde doel te helpen verwezelijken;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

28 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 205*ter*.)

Het gemeentebestuur is niet bevoegd, bij zijne beschikking op een verzoek als bedoeld in het eerste lid, voorwaarden aan de toekenning van de uitkeering te verbinden.

Nu zich geen omstandigheden voordoen, welke tegen het voldoen aan de aanspraak van het schoolbestuur op omzetting van de jaarlijksche vergoeding in eene uitkeering van eene som in eens overwegend bezwaar zouden opleveren, behoort het verzoek te worden ingewilligd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Koudumer Schoolvereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, te Koudum, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 3 Juni 1936, n°. 59, 2e afd. F., tot ongegrondverklaring van het door de Vereeniging voornoemd ingestelde beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde van 25 April 1936, strekkende tot inwilliging, onder voorwaarden, van het verzoek dier Vereeniging om ingevolge art. 205*ter*, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding ex art. 205, 1e lid, te mogen ontvangen eene uitkeering ineens van 80 % der in dat lid bedoelde geschatte waarde;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 26 Augustus 1936, n°. 341;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 23 October 1936, n°. 9944, afd. L. O.;

O. dat de raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde in zijne vergadering van 25 April 1936, beschikkend op een door bovengenoemd schoolbestuur te dezer zake ingediend verzoek, heeft besloten, op een nader door burgemeester en wethouders te bepalen datum aan het schoolbestuur ingevolge art. 6 van § 13 der wet van 22 Februari 1936, S. 100, uit te keeren eene som van f 104,560 onder de navolgende voorwaarden:

1e. dat het aanwezige schoolgebouw met bijbehoorenden grond niet mag worden vervreemd of met hypotheek mag worden bezwaard;

2e. dat in de verzekeringspolis moet worden vastgelegd, dat ingeval van geheele of gedeeltelijke vernietiging van het schoolgebouw door brand, de assurantiepenningen ter beschikking van het gemeentebestuur zullen worden gesteld;

3e. dat het bestuur der school vóór de uitbetaling van de som van f 104,560 zich tegenover het gemeentebestuur moet verbinden, dat het gemeentebestuur voor zich of zijn gemachtigde het recht van toegang tot het gebouw en zijne lokaliteiten en tot den daarbij behoorenden grond verkrijgt voor toezicht op het onderhoud van het gebouw met toebehooren;

dat de gemeenteraad daarbij heeft overwogen, dat het schoolgebouw der Koudumer Schoolvereeniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs in de jaren 1920 en 1921 is gebouwd en dat de waarde van dit gebouw met terrein en met inbegrip van die van de schoolmeubelen op 30 December 1921 overeenkomstig de Lager Onderwijswet 1920 op f 130,700 is bepaald, waarvan 80 % is f 104,560; dat het gemeentebelang vraagt, dat aan de beschikbaarstelling van f 104,560, waarmede de gemeente feitelijk het schoolgebouw met bijbehoorenden grond gaat betalen, de voorwaarden worden verbonden, dat deze eigendommen niet met hypotheek mogen worden bezwaard, noch aan derden mogen worden vervreemd, alsmede dat, indien het schoolgebouw geheel of gedeeltelijk door brand mocht worden vernietigd, de assurantiepenningen ter beschikking van de gemeente zullen moeten worden gesteld; dat de Lager Onderwijswet 1920 overeenkomstige verplichtingen vraagt voor scholen, waarvoor de noodige gelden ingevolge art. 72 en volgende der Lager Onderwijswet 1920 beschikbaar zijn of worden gesteld; dat het gemeentebelang voorts vraagt, dat een goed onderhoud van dit gebouw voor alles verzekerd moet zijn, zulks om te voorkomen, dat binnen afzienbaren tijd voor nieuwbouw opnieuw gelden uit de gemeentekas zullen worden gevraagd;

dat, nadat van dit raadsbesluit het schoolbestuur bij Ged. Staten van Friesland in beroep was gekomen, deze bij hun besluit van 3 Juni 1936, n°. 59, 2e Afd. F., het beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij o.a. overwegende, dat ingevolge het bij art. 6 van § 13 der wet van 22 Februari 1936, S. 100, aan de Lager Onderwijswet 1920 toegevoegde art. 205*ter*, 1e lid, eersten volzin, de besturen van bijzondere lagere scholen, bedoeld in art. 205, vóór 1 Augustus 1936 aan het bestuur der gemeente, waar de school is gevestigd, het verzoek kunnen doen om ter vervanging van de jaarlijksche vergoeding, bedoeld in het eerste lid van dat artikel, eene uitkeering te ontvangen van eene som ineens, gelijkstaande met tachtig ten honderd van de in dat lid bedoelde geschatte waarde, eventueel verminderd overeenkomstig het tiende en elfde lid van dat artikel; dat, volgens het voorschrift van het tweede lid van art. 205*ter*, het gemeentebestuur op dit verzoek beschikt vóór 1 November 1936, terwijl van een afwijzend besluit, dat met redenen moet zijn omkleed, het schoolbestuur binnen dertig vrije dagen, nadat het besluit te zijner kennis is gebracht, bij Ged. Staten in beroep kan komen; dat blijkens het voorgaande voor het betrokken schoolbestuur de mogelijkheid van beroep alléén openstaat tegen een afwijzend besluit; dat het bestreden raadsbesluit strekt tot toewijzing van het ingediende verzoek en daarom voor beroep niet vatbaar is;

dat van het genoemde besluit van Ged. Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 aan het gemeentebestuur niet de bevoegdheid verleent aan den daarbedoelden afkoop der gebruiksvergoeding voorwaarden te verbinden; dat dit ook vanzelf spreekt, vermits de afkoop uitsluitend betreft het omzetten van de onder wettelijke voorwaarden genoten gebruiksvergoeding voor het schoolgebouw in een kapitaalsuitkeering ineens, waarvan de voorwaarden en gevolgen door de wet zelve zijn geregeld; dat een raadsbesluit, waarbij aan de inwilliging van het verzoek voor het aanvragende schoolbestuur bezwarende en onaannemelijke voorwaarden zijn verbonden, derhalve niet is eene inwilliging van het verzoek, doch gelijk staat met eene afwijzing in den zin van het tweede lid van art. 205*ter* der wet; dat immers, wanneer het in de laatstgenoemde wetsbepaling verleende recht van beroep de strekking heeft te beschermen tegen afwijzing van de aanvrage tot afkoop, zulks a fortiori moet betreffen besluiten tot voorwaardelijke inwilliging, welke, als zij onherroepelijk zijn, voor de belanghebbende schoolbesturen in hunne gevolgen veel schadelijker kunnen zijn dan eene rechtstreeksche afwijzing; dat de Kroon zich bij de toepassing van de bepalingen der Lager Onderwijswet 1920, waarbij recht van beroep wordt toegekend, nimmer heeft gesteld op een standpunt als in casu door Ged. Staten wordt ingenomen; dat dit ten duidelijkste blijkt uit de toepassing van art. 103, lid 5, der wet, hetwelk recht van beroep geeft tegen raadsbesluiten, waarbij voorschotten worden verleend en vergoedingen vastgesteld; dat echter nimmer een schoolbestuur, hetwelk op grond van deze bepaling tijdig in beroep kwam tegen een raadsbesluit, waarbij een aangevraagd voorschot of eene aangevraagde vergoeding wordt geweigerd (dus niet werd verleend of vastgesteld), in dat beroep niet-ontvankelijk is verklaard; dat dienovereenkomstig Ged. Staten ook aan art. 205*ter*, lid 2, der wet in het onderhavige geval geen grond konden ontleenen om het schoolbestuur in zijn beroep niet-ontvankelijk te verklaren; dat zijns inziens zijn verzoek behoort te worden ingewilligd, zonder dat daarbij voorwaarden worden gesteld;

O. dat naar de kennelijke strekking van art. 205*ter*, tweede lid, der Lager Onderwijswet 1920, een schoolbestuur aan die bepaling recht van beroep op Ged. Staten kan ontleenen ingeval het verzoek van het schoolbestuur om de uitkeering te mogen ontvangen niet zonder meer wordt ingewilligd;

dat dus, nu het verzoek van het onderhavige schoolbestuur door het gemeentebestuur slechts voorwaardelijk is ingewilligd, het door dit schoolbestuur bij Ged. Staten ingestelde beroep steunt op de genoemde wetsbepaling, zoodat dit College ten onrechte op de hoofdzaak geen beslissing heeft genomen;

O. wat de hoofdzaak betreft, dat in art. 205*ter* der Lager Onderwijswet 1920 niet is bepaald, dat het gemeentebestuur bevoegd is bij zijne beschikking op een verzoek als bedoeld in het eerste lid, voorwaarden aan de toekenning van de uitkeering te verbinden, terwijl evenmin zoodanige bevoegdheid uit algemeene beginselen van administratief recht valt af te leiden;

dat derhalve het besluit van het gemeentebestuur niet, zooals het daar ligt, kan gehandhaafd worden en alsnog door Ons zal zijn te beslissen, of het verzoek van het schoolbestuur moet worden ingewilligd dan wel afgewezen;

dat blijkens de geschiedenis van de totstandkoming van de evengenoemde wetsbepaling, die bepaling het gemeentebestuur, en, ingeval van beroep, het hooger gezag, vrijlaat in de beoordeeling van de vraag, of het verzoek moet worden ingewilligd of afgewezen;

dat zich naar Ons oordeel in het onderhavige geval geen omstandigheden voordoen, welke tegen het voldoen aan de aanspraak van het schoolbestuur op omzetting van de jaarlijksche vergoeding in eene uitkeering van eene som ineens, als in de evenvermelde wetsbepaling bedoeld, overwegend bezwaar zouden opleveren;

dat dus het verzoek behoort te worden ingewilligd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten, het besluit van den raad der gemeente Hemelumer Oldephaert en Noordwolde van 25 April 1936 te handhaven met dien verstande, dat de uitkeering onvoorwaardelijk geschiedt.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

29 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 Art. 205.)

Het is slechts de bedoeling van art. 205 12e lid om recht te geven op een vergoeding van de op de instelling of vereeniging rustende geldelijke verplichtingen, *uitsluitend* ter zake van de op te heffen school; derhalve moeten de niet voor deze school gebruikte gedeelten van het gebouw, waarin zij is ondergebracht, geheel buiten beschouwing worden gelaten.

Bij de toepassing van het 12e lid behoort slechts met die geldelijke verplichtingen te worden rekening gehouden, die ter zake van *deze* school op de instelling of vereeniging rusten; ten onrechte hebben dus Ged. Staten in aanmerking genomen den schuldenlast, die op de schoolvereeniging rust terzake van een andere school in dezelfde gemeente. Evenmin behoort bij het vaststellen der vergoeding te worden rekening gehouden met de mogelijkheid dat door het gering aantal leerlingen de vergoeding ex art. 205 1e lid nog slechts gedurende een gering aantal jaren zal zijn verschuldigd. De wegens de berekening der vergoeding gemaakte kosten komen ten laste van het schoolbestuur.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel, te Nieuw-Helvoet en Hellevoetsluis, tegen het

besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 8/10 Juni 1936, n°. 49, waarbij in verband met de voorgenomen opheffing van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs dier Vereeniging te Hellevoetsluis een regeling is vastgesteld, als bedoeld in art. 205, twaalfde lid, der Lager Onderwijswet 1920, in dier voege, dat de door de gemeente Hellevoetsluis bij opheffing der school aan het schoolbestuur te betalen vergoeding zal bedragen het verschil tusschen het bedrag van f 3535 eenerzijds en het bedrag, gelijk aan de te schatten waarde van den inventaris der op te heffen school, vermeerderd met 1/3 der te schatten waarde van het gebouw der schoolvereeniging, te Hellevoetsluis, anderzijds, zulks tot een maximum van f 2500 en voorts met inachtneming van de volgende bepalingen:

a. dat de waarde van het gebouw en den inventaris zal worden geschat, c.q. door hun college nader zal worden bepaald op de wijze, als voor andere schattingen is aangegeven in art. 85 der Lager Onderwijswet 1920;

b. dat de kosten van schatting, evenals zulks met die in gemeld art. 85 het geval is, zullen komen ten laste van het schoolbestuur;

c. dat de vergoeding aan het schoolbestuur geheel en in contanten zal worden uitgekeerd op den werkdag, volgende op dien der sluiting van de school;

d. dat de door hun college vastgestelde regeling vervalt, indien de opheffing niet tot stand komt binnen een termijn van drie maanden, te rekenen van de dagteekening van hun besluit of, in geval van beroep, van het besluit der Kroon;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 23 September 1930, n°. 383;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 24 October 1936, n°. 10993, afd. L. O.;

O. dat Ged. Staten bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat het gebouw der Vereeniging te Hellevoetsluis, waarin thans nog de per 1 Juli 1936 op te heffen school voor gewoon lager onderwijs is gevestigd, bezwaard wordt met de navolgende schulden: f 7200 à 5¼ % Groninger Hypotheekbank, f 1600 à 4 % Obligatieleening en f 622.95 à 3 % Annuïteitsleening, verstrekt door de Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Amsterdam; dat in het bedoelde gebouw bij de stichting in 1906 aanvankelijk gevestigd werd eene school voor meer uitgebreid lager onderwijs, waarvan de klassen voor gewoon lager onderwijs gevestigd waren op den begane grond en de klassen voor uitgebreid lager onderwijs op de eerste verdieping van het gebouw, zoomede eene woning van het hoofd der school, welke op de tweede verdieping der school was gevestigd, dat per 1 Nov. 1924 de klassen voor uitgebreid lager onderwijs, hetzij als deel der school voor meer uitgebreid lager onderwijs, hetzij als afzonderlijke school voor uitgebreid lager onderwijs, werden opgeheven en de overblijvende klassen als school voor gewoon lager onderwijs werden gesticht of gehandhaafd en gevestigd bleven uitsluitend op den begane grond in het gebouw; dat in verband hiermede de totale vergoeding, als bedoeld in het eerste lid van gemeld art. 205 werd verminderd met die over de geschatte waarde der niet meer voor het onderwijs gebruikte lokalen; dat op grond hiervan en van het feit, dat het schoolbestuur zelf spreekt van eene school voor gewoon lager onderwijs zonder meer, bij de berekening der door het gemeentebestuur te betalen vergoeding met deze afsplitsing dient te worden rekening gehouden; dat bij de berekening van den schuldenlast, welke voor de vaststelling der door het gemeentebestuur te betalen vergoeding mede in aanmerking zal moeten worden genomen, naast den last, welke geacht moet worden op de vroegere uitgebreid lager onderwijs-school of uitgebreid lager onderwijs-afdeeling te drukken, die welke de woning van het Hoofd der School bezwaart, buiten aanmerking zal moeten worden gelaten; dat toch dergelijke woningen sinds 1920 buiten de wet zijn gesteld en de onderwerpelijke woning trouwens niet grenst aan de school voor gewoon lager onderwijs, doch boven de opgeheven uitgebreid lager onderwijs-school of uitgebreid lager onderwijs-afdeeling is gelegen en reeds sinds geruimen tijd niet meer als hoofdenwoning dienst doet, weshalve zij nog slechts als een particulier huis kan worden aangemerkt, dat alle hiervoren vermelde schulden geacht kunnen worden te drukken op de stichting van het gebouw der Vereeniging te Hellevoetsluis; dat in verband hiermede en met het feit, dat de school, in tegenstelling met de woning, gemeubileerd is opgeleverd, gerekend moet worden, dat ¼ der bedoelde schuld drukt op de woning en 3/8 op de voormalige uitgebreid lager onderwijs-school of uitgebreid lager onderwijs-afdeeling en eveneens 3/8 op de thans op te heffen school voor gewoon lager onderwijs; dat het meerbedoelde gebouw, waarvan 1/3 voor de op te heffen school in gebruik is, zoomede de geheele inventaris, eigendom van het schoolbestuur zullen blijven; dat derhalve de door het gemeentebestuur te betalen vergoeding ten hoogste zou kunnen worden gesteld op het verschil tusschen $3/8 \times (7200 + 1600 + 622.95)$ dat is rond f 3535 eenerzijds, en een bedrag gelijk aan 1/3 der te schatten waarde van het geheele gebouw, vermeerderd met de te schatten totale waarde van den inventaris der op te heffen school, anderzijds, dat bij de vaststelling der hierbedoelde vergoeding echter niet alleen rekening dient te worden gehouden met den schuldenlast, welke de Vereeniging bij de opheffing der school nog zal hebben, doch tevens met verschillende andere factoren; dat met name moet worden gerekend met het feit, dat de door het gemeentebestuur te betalen vergoeding slechts voldoende moet zijn om de betrokken schoolvereeniging in geen groote financieele moeilijkheden te brengen; dat in casu de op te heffen school zal worden samengevoegd met de school voor gewoon lager onderwijs van dezelfde Vereeniging te Nieuw-Helvoet, voor welke school eene jaarlijksche vergoeding ex art. 205, eerste lid, der wet wordt ontvangen van f 431.50 en zulks terwijl op deze school nog slechts drukken: f 1600 à 4 % Obligatieleening en f 193.99 à 3 % Annuïteitsleening, verstrekt door de Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs te Amsterdam; dat dan ook voor de

Vereeniging de totale rentelast, daaronder begrepen de betaling van twee annuïteiten, per jaar slechts bedraagt f 557; dat voorts bij de vaststelling der vergoeding in billijkheid moet worden gerekend met het feit, dat, wanneer het schoolbestuur geen beroep had gedaan op het slechts sinds kort tot stand gekomen art. 205, twaalfde lid der wet, de gemeente zeer waarschijnlijk na betaling van 3 × de vergoeding volgens het eerste lid van gemeld wetsartikel, ad f 643.71, van haar financieele verplichtingen jegens deze thans nog slechts 18 leerlingen tellende school zou zijn ontslagen; dat, gezien deze beide factoren, kan worden volstaan met eene vergoeding van het gemeentebestuur van Hellevoetsluis van maximaal f 2500, als door dit gemeentebestuur voorgesteld; dat toch alsdan de Vereeniging voor zijne verplichtingen, als bedoeld in art. 205 der wet, jaarlijks kan rekenen op de vergoeding van het gemeentebestuur van Nieuw-Helvoet van f 431.50 + de rente der door Hellevoetsluis te betalen vergoeding ad f 2500 + de rente der opbrengst van den inventaris der op te heffen school + de huur van het gebouw te Hellevoetsluis of de rente van de verkoopsom van dat gebouw, welke door den gemeente-opzichter aldaar geschat wordt op f 800; dat al deze bedragen tezamen ongetwijfeld het bedrag van f 557 per jaar, hetwelk de Vereeniging uit dezen hoofde voorloopig nog jaarlijks heeft te betalen, doch waarin, voor zooveel de te betalen annuïteiten betreft, ook bedragen aan aflossing zijn begrepen, zullen benaderen of overtreffen; dat mitsdien bij het aanhouden van de hierbedoelde limiet zal gehandeld worden overeenkomstig de bedoeling van het onderwerpelijk wetsartikel, hetwelk toch, blijkens de geschiedenis zijner totstandkoming, slechts beoogt aan de schoolbesturen een vergoeding wegens rente te verzekeren, doch niet of slechts in zeer geringe mate eene vergoeding wegens aflossing van schulden; dat de hiervoren bedoelde berekening der vergoeding en aanvaarding van een maximum-bedrag blijkens het verslag van eene samenspreking, welke vanwege hun college met vertegenwoordigers van het adresseerend schoolbestuur en van het gemeentebestuur van Hellevoetsluis op 4 Juni 1936 is gehouden, zoowel naar het aanvankelijk oordeel van het schoolbestuur als naar de meening van het gemeentebestuur billijk kan worden geacht;

dat het schoolbestuur in beroep aanvoert, dat het onmogelijk moet worden geacht, om met de door Ged. Staten toegekende uitkeering de schulden der vereeniging af te doen; dat de schulden der vereeniging ter zake van de opgeheven school te Hellevoetsluis bedragen f 9422.95; dat volgens de regeling van Ged. Staten niet meer dan 3/8 gedeelte hiervan in de berekening van de aan het schoolbestuur toe te kennen vergoeding zou moeten worden opgenomen, omdat de stichtingskosten van het gedeelte van het gebouw, waarin de opgeheven lagere school gevestigd was, zich zou verhouden tot het totaal dier stichtingskosten als 3 : 8; dat het schoolbestuur hiertegen bezwaar maakt, omdat het twaalfde lid van art. 205 der Lager Onderwijswet 1920 aan Ged. Staten opdraagt een regeling voor de aan de schoolvereeniging toe te kennen vergoeding voor haar geldelijke verplichtingen, dat de wet daarbij geen onderscheid maakt naar den maatstaf van de causa dier verplichtingen; dat de wet dus geen enkelen grond biedt voor de door Ged. Staten gemaakte onderscheiding tusschen schulden ter zake van enkele lokalen, waarvan de opgeheven school gebruik maakte en schulden ter zake van een ander, leegstaand gedeelte van hetzelfde schoolgebouw; dat dit bijzonder in het oog springt voor het gedeelte van het gebouw, hetwelk bestemd was voor schoolwoning; dat het niet aangaat om dit gedeelte te plaatsen buiten elk verband met de school; dat immers in tal van vóór 1920 gestichte schoolgebouwen een schoolwoning is ingebouwd ten dienste van onderhoud en verzorging van het schoolgebouw zelf; dat Ged. Staten nu wel hun standpunt motiveeren met de overweging, dat dergelijke schoolwoningen ingevolge de Lager Onderwijswet 1920 wettelijk niet meer tot de school worden gerekend, doch dat deze overweging niet kan dienen tot grondslag van een splitsing tusschen stichtingskosten, die wèl, en stichtingskosten, die niet geacht moeten worden gestrekt te hebben voor de school zelve, vermits de stichting plaats vond vóór 1920, toen het verband tusschen school en woning wettelijk nog wel werd erkend; dat om dezelfde reden aan het schoolbestuur hier niet kan worden tegengeworpen, dat de schoolwoning in den laatsten tijd niet meer werd bewoond; dat bovendien het geheele gebouw van den aanvang af bestemd was om te dienen voor het onderwijs, zoodat de schulden, wegens de stichting daarvan aangegaan, rechtstreeks verband houden met de doelstelling van de schoolvereeniging als zoodanig en uit dat oogpunt niet te splitsen zijn; dat derhalve de door Ged. Staten gemaakte splitsing der schuld niet houdbaar is; dat Ged. Staten voorts rekening meenen te moeten houden met de mogelijkheid, dat de opgeheven school, ware zij niet opgeheven, toch over drie jaren niet meer voor de vergoeding volgens art. 205 in aanmerking zou komen wegens haar gering aantal leerlingen; dat het schoolbestuur echter tegen deze overweging, welke ten hoogste alleen berust op vermoedens, bezwaar maakt, omdat art. 205, lid 12, uitgaat van het feit der opheffing en van de op dat tijdstip aanwezige concrete schulden der vereeniging, waarvoor een regeling moet worden getroffen; dat het schoolbestuur er geen bezwaar tegen heeft, dat de huidige waarde van het gebouw met inventaris in mindering wordt gebracht op de toe te kennen vergoeding ingevolge art. 205, lid 12, der wet, doch die waarde stellig niet hooger kan ramen dan f 400; dat het schoolbestuur zich echter niet zal verzetten tegen een schatting van die waarde door drie deskundigen, zooals door Ged. Staten is aangegeven, doch overigens niet kan inzien, op welken grond Ged. Staten de kosten van die taxatie in dit geval voor rekening van de schoolvereeniging meenen te kunnen brengen, zoodat het daartegen bij dezen eveneens bezwaar maakt;

O. dat Wij Ons kunnen vereenigen met het standpunt van Ged. Staten, dat bij de berekening van den schuldenlast, welke voor de

vaststelling der door het gemeentebestuur te betalen vergoeding in aanmerking moet worden genomen, buiten aanmerking behooren te blijven zoowel dat gedeelte van de schulden, dat op de vroegere uitgebreid lager onderwijsschool of uitgebreid lager onderwijs-afdeeling drukt, als dat, hetwelk betrekking heeft op de, zich op de tweede verdieping van het schoolgebouw bevindende, schoolwoning;

dat het appelleerend schoolbestuur weliswaar van meening is, dat de wet geen enkelen grond biedt voor deze onderscheiding der schulden, doch zulks ten onrechte;

dat het integendeel toch slechts de bedoeling van de wet kan zijn om recht te geven op een vergoeding van de op de instelling of vereeniging rustende geldelijke verplichtingen, uitsluitend ter zake van de op te heffen school, en dat derhalve de niet voor deze school gebruikte gedeelten van het gebouw, waarin zij is ondergebracht, hier geheel buiten beschouwing moeten worden gelaten;

dat trouwens, blijkens de stukken, ook reeds de vergoeding, bedoeld in art. 205, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 voor deze school na de opheffing van de klassen voor uitgebreid lager onderwijs in 1924 is verminderd geworden met een zoodanig gedeelte, als geacht kan worden betrekking te hebben op de niet meer voor het onderwijs gebruikte lokalen;

dat Ged. Staten naar Ons oordeel voorts terecht het gedeelte van den schuldenlast, hetwelk geacht moet worden op de op te heffen school te rusten, gesteld hebben op 3/8 van de totale schuld, zijnde rond f 3535, terwijl het evengenoemde college eveneens terecht dit bedrag wil verminderd zien met een bedrag, gelijk aan 1/3 der te schatten waarde van het geheele gebouw, vermeerderd met de te schatten totale waarde van den inventaris der op te heffen school;

dat Ged. Staten echter daarnaast hebben overwogen, dat bij de vaststelling der hierbedoelde vergoeding niet alleen rekening dient te worden gehouden met den schuldenlast, welke de schoolvereeniging bij de opheffing der school nog zal hebben, doch tevens met verschillende andere factoren, als hoedanig door Ged. Staten worden genoemd het feit, dat op de andere school van de Vereeniging te Nieuw-Helvoet nog slechts een geringe schuldenlast drukt, alsmede de omstandigheid, dat wanneer het schoolbestuur geen beroep had gedaan op het slechts sinds kort tot stand gekomen art. 205, twaalfde lid, der wet, de gemeente zeer waarschijnlijk na betaling van driemaal de vergoeding volgens het eerste lid van het genoemde wetsartikel, ad f 643.71, van haar financieele verplichtingen jegens deze thans nog slechts 18 leerlingen tellende school zou zijn ontslagen;

dat Wij Ons hiermede niet kunnen vereenigen;

dat toch het stelsel van de Lager Onderwijswet 1920, ook wat de bijzondere scholen betreft, zoodanig is, dat de aangelegenheid van elke school afzonderlijk wordt beschouwd;

dat zulks met name volgt uit de artt. 72 en volgende der wet, ingevolge welke artikelen bij de inwilliging van een aanvrage om medewerking tot de stichting eener bijzondere lagere school de stichtingskosten ter beschikking van het schoolbestuur worden gesteld, zonder dat daarbij rekening gehouden wordt met de gelden, welke dit schoolbestuur ten behoeve van andere onder zijn beheer staande scholen reeds ontvangen heeft en nog ontvangt, noch met andere inkomsten, welke het schoolbestuur mocht genieten;

dat dit echter medebrengt, dat, wanneer het, gelijk in het onderwerpelijke geval, gaat over een vergoeding ter zake van de opheffing eener school, slechts met die geldelijke verplichtingen behoort te worden rekening gehouden, die ter zake van deze school op de instelling of vereeniging rusten;

dat Ged. Staten dan ook ten onrechte mede in aanmerking hebben genomen den geringen schuldenlast, welke op de hierbedoelde schoolvereeniging ter zake van haar school te Nieuw-Helvoet rust;

dat het voorts eveneens onjuist moet worden geacht rekening te houden met de mogelijkheid, dat de vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 205 der Lager Onderwijswet 1920, ingevolge het vierde lid van dit artikel nog slechts verschuldigd zal zijn gedurende drie jaren, nu de school op dit oogenblik niet meer dan 18 leerlingen telt;

dat het hier immers een omstandigheid betreft, welke nog geenszins zeker is, aangezien het toch niet is uitgesloten, dat het aantal leerlingen dezer school door toevallige omstandigheden weer tot 25 of meer zal stijgen;

dat bij het vaststellen van een vergoeding, als hierbedoeld, met een zoodanigen onzekeren factor dan ook geen rekening mag worden gehouden;

dat derhalve de door de gemeente te betalen vergoeding behoort te worden gesteld op het hiervoor genoemde bedrag van f 3535, verminderd met een bedrag, gelijk aan 1/3 gedeelte van de te schatten waarde van het geheele gebouw, vermeerderd met de te schatten totale waarde van den inventaris der op te heffen school, zonder dat daarbij als maximum een bedrag van f 2500 wordt gesteld;

dat het appelleerend schoolbestuur er nog bezwaar tegen heeft gemaakt, dat Ged. Staten hebben beslist, dat de schattingskosten ten laste van het schoolbestuur zullen komen, doch zulks ten onrechte;

dat het immers bij de onderhavige aangelegenheid gaat om de inwilliging van een verzoek van het schoolbestuur, zoodat het billijk moet worden geacht, dat de daardoor veroorzaakte kosten ook door het schoolbestuur zelve worden gedragen, gelijk dit trouwens ingevolge art. 85, 1e lid, der Lager Onderwijswet 1920 ook het geval is ten aanzien van de in deze wet zelve genoemde schattingen;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving voor het overige van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland, daaruit te doen vervallen de woorden: „zulks tot een maximum van f 2500".

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

29 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT; (Armenwet Art. 40.)

Al zijn de reiskosten van A. naar D. aan den arme niet verstrekt door de instelling voor maatschappelijk hulpbetoon te A., doch vanwege een particuliere inrichting aldaar, zoo is toch vanwege genoemde instelling de wilsvorming om naar D. te vertrekken beïnvloed door den arme, onder weigering van ondersteuning, naar de gemeente D. te verwijzen, met bereidverklaring hem in de gelegenheid te stellen zich naar die gemeente te begeven.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van Adolphina C. Liepmann;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 October 1936, N°. 412;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 October 1936, N°. 10760, Afdeeling Armwezen;

O. dat Adolphina Cornelia Liepmann, geboren 26 Juli 1883, na het overlijden van hare moeder bij diverse families als huishoudster werkzaam was, o. m. bij de familie Kramers te Amsterdam, met wie zij in September 1935 naar Arnhem verhuisde; dat zij, na beëindiging van deze dienstbetrekking op 22 September 1935, werkloos geworden, haar intrek nam in het tehuis voor vrouwen aan het Roermondsplein 33 te Arnhem; dat zij gedurende de maand October 1935 voor nachtverpleging in dienst was bij Mevrouw Bosua te Dordrecht, na de beëindiging van welke betrekking zij naar Arnhem terugging, om aldaar weder haar intrek te nemen in het bovengenoemde tehuis voor vrouwen; dat zij aldaar na ongeveer drie weken voor twee dagen in de week avondwerk kreeg bij Mejuffrouw Wichers, Boulevard No. 90; dat haar, toen haar het geld, om een slaapgelegenheid te betalen, kwam te ontbreken, toegestaan werd bij de gemelde dame te overnachten, terwijl zij van kennissen te eten kreeg; dat zij zich in het laatst van November aanmeldde bij het bureau voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Arnhem, met verzoek om ondersteuning hetwelk haar werd geweigerd, omdat zij niet te Arnhem in het bevolkingsregister was ingeschreven, waarbij haar echter werd aangeboden, haar als „armenpassante" voort te helpen naar de gemeente Dordrecht, waar zij zonder middel van bestaan vertoefd had en in het bevolkingsregister nog stond ingeschreven; dat, toen zij zulks weigerde, haar door tusschenkomst van de politie op kosten van Maatschappelijk Hulpbetoon onderdak werd verschaft in het particuliere tehuis „Welkom", totdat zij er ten slotte noodgedwongen in toestemde naar Dordrecht te vertrekken, waarvoor zij op 2 Januari 1936 van den chef van het gemelde tehuis een spoorwegkaartje ontving; dat zij in deze gemeente op gemelden datum aanvankelijk haar intrek nam bij haar daar woonachtigen broeder, doch zich, toen deze broeder haar niet langer bij zich kon houden, den 13den Januari daaropvolgende bij den dienst van Maatschappelijk Hulpbetoon ter plaatse vervoegde, welke instelling haar een aanvullenden steun van f 5 per week verstrekte naast den steun, welke haar als lid van de Remonstrantsch Gereformeerde Gemeente aldaar door de diaconie van dit kerkgenootschap werd verstrekt;

dat het Bestuur van Maatschappelijk Hulpbetoon te Dordrecht, van meening, dat zich hier een geval van afschuiving, als bedoeld in art. 40 der Armenwet heeft voorgedaan, deze aangelegenheid ter kennis van Ged. Staten van Zuid-Holland heeft gebracht, ten einde eene beslissing uit te lokken, als bedoeld in het 2de lid van het gemelde wetsartikel;

dat de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Arnhem, daartegen aanvoert, dat zij reeds bij de eerste aanmelding van Mej. Liepmann aan haar bureau haar een reisbiljet naar Dordrecht heeft aangeboden, omdat het in Mej. Liepmann eene armlastige burgeres van Dordrecht moest zien; dat zij zich overigens niet aan hare hulpverleening heeft onttrokken, ook later niet, toen zij het nachtverblijf in de inrichting „Welkom" betaalde; dat ten slotte niet zijn, maar de gerant van „Welkom" den overtocht naar Dordrecht heeft bevorderd;

O. dat de reiskosten van Arnhem naar Dordrecht aan de bovengenoemde arme weliswaar niet zijn verstrekt door de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Arnhem, doch vanwege de particuliere inrichting „Welkom" aldaar, doch dat niettemin gezegd moet worden, dat van wege de eerstgenoemde instelling op de komst van deze arme in de gemeente Dordrecht invloed heeft medegewerkt;

dat toch van wege deze instelling de wilsvorming van Mej. Liepmann om naar Dordrecht te vertrekken beïnvloed is, door haar, onder weigering van ondersteuning, naar de gemeente Dordrecht te verwijzen, met bereidverklaring haar in de gelegenheid te stellen zich naar die gemeente te begeven;

dat, blijkens de stukken, Mej. Liepmann er aanvankelijk niet aan dacht, immers uitdrukkelijk geweigerd heeft, het aangeboden transport naar Dordrecht te aanvaarden, doch zij ten slotte, noodgedwongen, zich bij de suggestie van Maatschappelijk Hulpbetoon heeft neergelegd en een reisbiljet, zij het ook dat dit haar werd verstrekt van wege de inrichting „Welkom", heeft aangenomen;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat de bovenvermelde kosten van ondersteuning, aan Mej. A. C. Liepmann door Maatschappelijk Hulpbetoon te Dordrecht verleend, voor ten hoogste één jaar komen ten laste van de gemeentelijke instelling voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Arnhem.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz. (A. B.)

---

29 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Dienstplichtwet Artt. 12 en 18.)

Hoewel de termijn, in art. 18 1e lid gesteld, niet is in acht genomen, is appellant toch in zijn beroep ontvankelijk, nu het te laat indienen van het beroepschrift niet aan hem kan worden geweten.

Ten onrechte heeft de Minister appellant in zijn verzoek om vrijstelling wegens kostwinnerschap niet-ontvankelijk verklaard op grond dat een verzoek van gelijke strekking reeds vroeger was afgewezen en geen nieuwe gezichtspunten in dezen waren geopend, nu zich inmiddels deze nieuwe omstandigheid heeft voorgedaan, dat tijdens het verblijf van appellant in werkelijken dienst zijn broeder werkloos is geworden. Echter geeft zulks geen aanleiding, thans vrijstelling te verleenen, daar moet worden aangenomen, dat, ook al werd de vrijstelling verleend, de inkomsten van het gezin niet of niet noemenswaard zullen stijgen en niet vaststaat dat als gevolg van de hervatting door appellant van zijn bedrijf, zijn broeder weer werk zou krijgen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Leonardus Joannes Notenboom, dienstplichtige der lichting van 1936 uit Hilversum, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 3 Augustus 1936, VIIe Afd., n°. 262 V, waarbij hij in zijn aanvraag om alsnog vrijstelling van den dienstplicht wegens kostwinnerschap niet ontvankelijk is verklaard;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 7 October 1936, n°. 406;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 24 October 1936, VIIe Afd. n°. 294 V;

O. dat Onze Minister bij zijne evenvermelde beslissing heeft overwogen, dat een reeds eerder voor den dienstplichtige gedaan verzoek om zoodanige vrijstelling bij beschikking van 20 April 1936, VIIe afd., n°. 274 V, werd afgewezen; dat van de gelegenheid, om tegen die beslissing in beroep te komen, geen gebruik is gemaakt; dat èn in verband hiermede, èn omdat de naar aanleiding van de thans gedane aanvraag ontvangen ambtelijke inlichtingen geen nieuwe gezichtspunten openen, hij, Onze Minister, geen aanleiding kan vinden omtrent het recht van den dienstplichtige op vrijstelling wegens kostwinnerschap wederom een beslissing te nemen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij door de afwijzende beschikking niet in staat zal zijn de schade, die zijn bedrijf door zijne afwezigheid heeft geleden, weer in te halen; dat hij door een en ander dermate is achteruit gegaan, dat hij zijne crediteuren niet meer zal kunnen voldoen; dat hij, zoo zijn bedrijf te gronde gaat, door niets gesteund zal worden, daar hij geen lid is van een of andere vakvereeniging en hij dus ten laste van het gezin zijner moeder komt; dat, doordat hij zijn bedrijf niet meer kan uitoefenen, hij tevens zijn broer zonder werk maakt; dat deze broer dus ook ten laste van het gezin komt; dat het gezin van zijne moeder nu verder zonder noemenswaardige middelen van bestaan ten laste van de gemeenschap komt; dat hij, na de weigering van zijn eerste verzoek, op aanraden van de administratie van het bureau voor militaire zaken te Hilversum in dienst gegaan is, ook omdat hij dacht, dat, zoo hij geregeld avondpermissie had tot 12 uur, hij ten minste nog wel zijn broer aan het werk zou kunnen houden; dat dit gebleken is onmogelijk te zijn; dat het zijns inziens nog mogelijk zou zijn zijn bedrijf eenigszins te handhaven, indien hij van het begin der maand September af weer thuis zou zijn, daar dan voor de metaalwarenfabricage het seizoen begint; dat daardoor tevens de mogelijkheid zou bestaan, zijn broer weer aan het werk te houden; dat echter, zoo hij zijn diensttijd uit moet dienen, hij absoluut failliet gaat;

O. ten aanzien van de ontvankelijkheid van den appellant in zijn beroep, dat, terwijl de bestreden beslissing van Onzen Minister op 6 Augustus 1936 door den burgemeester van Hilversum ter algemeene kennis is gebracht, het beroepschrift eerst op 26 Augustus 1936 bij den burgemeester is ingekomen;

dat, hoewel derhalve de termijn, in art. 18, 1e lid, der Dienstplichtwet voor het instellen van beroep gegund, niet is in acht genomen, er in het onderwerpelijke geval niettemin aanleiding bestaat den appellant in zijn beroep te ontvangen;

dat toch het te laat indienen van het beroepschrift niet aan den appellant kan worden geweten, aangezien hij eerst op 20 Augustus 1936 van de bestreden beslissing van Onzen Minister heeft kennis gekregen, doordat hij haar op dien datum tijdens zijn verblijf in de Legerplaats Oldebroek heeft ontvangen van zijn Regimentscommandant, door wiens tusschenkomst hem de bedoelde beslissing door Onzen Minister was toegezonden;

O. ten aanzien van de hoofdzaak, dat de appellant weliswaar ook reeds eerder, te weten op 28 Maart 1936, een verzoek om vrijstelling van den dienstplicht wegens kostwinnerschap tot Onzen Minister heeft gericht, waarop door dezen bewindsman bij zijne beslissing van 20 April 1936, VIIe afd., n°. 274 V, afwijzend is beschikt, doch dat zich inmiddels deze nieuwe omstandigheid heeft voorgedaan, dat tijdens het verblijf van den appellant in werkelijken dienst zijn broeder werkloos is geworden;

dat Onze Minister mitsdien ten onrechte den appellant in zijn thans gedaan verzoek niet-ontvankelijk heeft verklaard;

dat toch dient te worden beslist, of er thans nu de evengenoemde omstandigheid zich heeft voorgedaan, aanleiding kan worden gevonden om den appellant alsnog de gevraagde vrijstelling te verleenen;

dat echter zoodanige aanleiding ook thans niet aanwezig geacht kan worden, aangezien op grond van de stukken moet worden aangenomen, dat, ook al werd aan den appellant vrijstelling van den dienstplicht verleend, de inkomsten van het gezin, waartoe hij behoort, niet of niet noemenswaard zullen stijgen;

dat de appellant voorts in zijn beroepschrift nog wel aanvoert, dat, wanneer hij zijn bedrijf weer zal kunnen hervatten, ook zijn hiervoor genoemde broeder weer werk zal hebben, doch dat blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten zulks geenszins vaststaat;

Gezien de Dienstplichtwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de bestreden beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 3 Augustus 1936, VIIe Afd., n°. 262 V, afwijzend te beschikken op

het door den appellant gedaan verzoek om vrijstelling van den dienstplicht wegens kostwinnerschap.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

30 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 38.)

Aan den eisch, dat belanghebbenden hun bezwaren bij *den Raad* moeten hebben ingediend om tot het instellen van beroep gerechtigd te zijn, zou zijn voldaan, wanneer de Raad, nadat B. en W. de aan *hen* gerichte adressen ter kennisneming aan den Raad hadden overgelegd, besloten had de adressen als bij hem ingekomen te beschouwen en in behandeling had genomen. Nu dit niet is geschied, hebben Ged. Staten terecht overwogen, dat appellanten niet kunnen worden beschouwd als belanghebbenden, die zich met bezwaren tot den Raad hebben gericht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door 1°. het R. K. Kerkbestuur der Parochie van den Heiligen Mattheus te Joure en 2°. C. J. de Jong te Sint Nicolaasga, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 2 October 1935, waarbij een uitbreidingsplan c. a. voor Joure is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 October 1936, n°. 389;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 26 October 1936, n°. 8875 M.P.B.R., afd. Volkshuisvesting;

O. dat ingevolge art. 38, eerste lid, der Woningwet tegen het verleenen van goedkeuring door Gedeputeerde Staten aan een plan van uitbreiding bij Ons beroep kan worden ingesteld door belanghebbenden, die bezwaren tegen dat plan bij den raad hebben ingediend;

dat in het onderwerpelijke geval de appellanten hunne bezwaren tegen het plan niet hebben ingediend bij den raad der gemeente Haskerland, doch bij B. en W. dier gemeente;

dat de appellanten derhalve in hunne beroepen niet kunnen worden ontvangen;

dat de appellanten in hun beroepschrift weliswaar aanvoeren, dat administratief met hunne bezwaarschriften op gelijke wijze is gehandeld als hadde het adres geluid: aan den gemeenteraad, doch dat zulks niet juist is;

dat, indien de raad, nadat B. en W. de aan hen gerichte adressen ter kennisneming aan den raad hadden overgelegd, besloten had de adressen als bij hem ingekomen te beschouwen en in behandeling had genomen, aan den eisch der wet zou zijn voldaan, doch dat, nu vaststaat, dat een en ander niet is geschied, Ged. Staten terecht hebben overwogen, dat de appellanten niet kunnen worden beschouwd als belanghebbenden, die zich met bezwaren tot den raad hebben gericht;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in hunne beroepen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

31 *October* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72.)

Terecht is een verzoek ex art. 72 afgewezen omdat de „verandering van inrichting" reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht. Het schoolbestuur beroept er zich ten onrechte op, dat het hier een zeer bijzonder geval betrof, n.l. oprichting van een schutting i. p. v. een omgewaaiden muur, daar eerst geruimen tijd na het omwaaien met verwijdering van de verspreide brokstukken en van de overeind gebleven gedeelten van den muur is aangevangen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het R. K. Kerkbestuur der parochie van de Heilige Gertrudis, te Houtrakpolder, gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, tegen het besluit van Ged. Staten van Noordholland van 1 Juli 1936, n°. 150, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude van 25 April 1936, n°. 15, houdende afwijzende beschikking op het overeenkomstig art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 ingediende verzoek om medewerking voor het plaatsen van eene schutting ter afscheiding van het terrein der R. K. bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Ruigoord 18a, aldaar, van den openbaren weg;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 October 1936, n°. 410;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 26 October 1936, n°. 11805, afd. L. O.;

O. dat, nadat de raad der gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude bij zijn besluit van 25 April 1936 afwijzend had beschikt op een door het R. K. Kerkbestuur der parochie van de Heilige Gertrudis, te Houtrakpolder, gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude, vormende het bestuur der bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Ruigoord 18a aldaar, ingevolge art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 ingediende aanvrage om de benoodigde gelden uit de gemeentekas te ontvangen ter bestrijding van de kosten van het plaatsen van eene schutting, dienende ter afscheiding van het terrein der R. K. bijzondere school voor gewoon lager onderwijs aldaar, van den openbaren weg, het evengenoemde bestuur daarvan in beroep is gegaan bij Ged. Staten van Noord-Holland;

dat Ged. Staten van Noord-Holland bij hun besluit van 1 Juli 1936, n°. 150, dit beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij overwegende, dat, naar in het advies van den Hoofdinspecteur van het Lager Onderwijs in de 2e hoofdinspectie, te 's-Gravenhage, is vermeld, de schutting, waar over het hier gaat — dienende ter vervanging van eene in het najaar van 1935 omgewaaide steenen afscheiding — reeds in December 1935 werd geplaatst, terwijl de onderhavige aanvrage eerst onder dagteekening van 19 Maart daaraanvolgend bij het gemeentebestuur is ingediend;

dat, naar luid van art. 82 der Lager Onderwijswet 1920, o. m. bij „verandering van inrichting" de bepalingen van de artt. 77 tot en met 81 dier wet overeenkomstige toepas-

sing moeten vinden; dat dus, wanneer overeenkomstig den wensch van den appellant het plaatsen van de schutting ter vervanging van de steenen afscheiding als eene „verandering van inrichting" in den zin van art. 82 der wet zou worden aangemerkt, toch geen aanspraak op medewerking krachtens art. 72 der wet zou bestaan, wijl de in dat geval mede toepasselijke voorschriften van voormeld art. 77 niet zouden kunnen worden nageleefd, nu het werk reeds vóór de indiening der aanvrage is tot stand gebracht; dat derhalve, mede gelet op de omstandigheid, dat ook in hoogste instantie meermalen — o. a. bij Ons besluit van 26 Juni 1933, n°. 24 — is beslist, dat bij „verbouwing" of „verandering van inrichting" geen beroep op art. 72 der wet kan worden gedaan, wanneer die verandering bereids vóór de aanvrage heeft plaats gehad, het bestreden raadsbesluit op dezen grond moet worden gehandhaafd, in verband waarmede eene beoordeeling van de vraag, of de in dat besluit aangevoerde motieven àl dan niet in de wet en in de administratieve jurisprudentie steun vinden, achterwege kan blijven;

dat van dit besluit het hiervoor genoemde R. K. Kerkbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het hier een zeer bijzonder geval betrof, namelijk oprichting van eene schutting in de plaats van een door storm omgewaaiden muur, waarbij vanzelfsprekend spoed moest worden betracht; dat, als de opvatting van Ged. Staten juist zou zijn, de school zelfs op het oogenblik nog altijd zou hebben gezeten met den omgewaaiden muur, wat ongetwijfeld met het oog op de nog overeind gebleven en op de speelplaats verspreide brokstukken groot gevaar voor de kinderen zou hebben opgeleverd, terwijl bovendien al dien tijd de speelplaats volkomen open zou hebben gelegen voor de hier te lande overheerschende winden; dat immers de raad van meening was, dat de kosten uit de vergoeding ex art. 101 moesten worden bestreden en dus de aanvrage ook zou hebben afgewezen, indien met de uitvoering der werkzaamheden was gewacht, terwijl dit college bij eene eventueel gunstige beslissing, in beroep door Ged. Staten genomen, zeker appèl bij Ons zou hebben aangeteekend; dat eerst, nadat dan eventueel door de Kroon zou zijn beslist, dat de raad medewerking had behooren te verleenen, aan de voorschriften, bedoeld in art. 77, vierde en vijfde lid, voldaan had kunnen worden en het bestuur al dien tijd een onhoudbaren toestand had moeten laten voortduren, dat dan ook in een ander geval, waarin een bestuur ook onmogelijk kon wachten met de uitvoering tot de aanvrage aan den raad zou zijn ingediend, en dus nog minder tot het in art. 77, 4e en 5e lid, der Lager Onderwijswet 1920 bedoelde overleg was beëindigd, bij Ons besluit van 8 September 1931, n°. 37 o. a. werd overwogen, dat desniettemin het schoolbestuur in spoedgevallen als het onderhavige, waarin eene onmiddellijke voorziening moest worden getroffen, om afsnijding van de waterleiding te voorkomen, gerechtigd moet worden geacht, om vóór de indiening der aanvrage reeds over te gaan tot de noodzakelijke verandering van inrichting, zonder dat daaruit zonder meer zou moeten voortvloeien, dat deswege de gemeente de kosten daarvoor niet meer mag en kan dragen;

O. dat Ged. Staten terecht en op juiste gronden het beroep van het appelleerende schoolbestuur tegen het afwijzende raadsbesluit ongegrond hebben verklaard;

dat het schoolbestuur er zich wel op beroept, dat het hier een zeer bijzonder geval betrof, namelijk oprichting van eene schutting in de plaats van een door storm omgewaaiden muur, waarbij vanzelfsprekend spoed moest worden betracht, doch dat dit niet opgaat;

dat toch, blijkens de stukken, eerst geruimen tijd, nadat de steenen afscheiding was omgewaaid, met het verwijderen van de op de speelplaats verspreide brokstukken en van de nog overeind gebleven gedeelten van den muur is aangevangen, zoodat het schoolbestuur er zich thans bezwaarlijk op kan beroepen, dat het hier een spoedgeval zou hebben betroffen, waarin met het aanbrengen van de voorziening onmogelijk kon worden gewacht, tot dat de aanvrage krachtens art. 72 der Lager Onderwijswet 1920 was ingediend en daarmede gehandeld was overeenkomstig de desbetreffende bepaling dier wet;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

2 *November* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet art. 32.)

Ondersteuning van een minderjarige, reeds in zekere mate tot een zelfstandige positie gekomen, geschiedt door de gemeente, waar de arme zich bevindt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 October 1936, n°. 10604, afdeeling Armwezen;

O. dat M. T., geboren 30 Juli 1915, terwijl zij als inwonend dienstbode in betrekking was bij den secretaris der gemeente V., na een bekomen ongeval op 4 Juli 1934, met spoed werd opgenomen in het ziekenhuis „Het St. Elisabeth-gesticht", te V.;

O. dat de kosten harer verpleging gedurende de eerste zes weken werden betaald door haren werkgever;

dat, aangezien nòch de in de gemeente H. wonende ouders van de patiënte, nòch de patiënte zelve, in staat zouden zijn, nà afloop van bovenbedoelden termijn van zes weken, de verdere verpleegkosten te dragen, de moeder van de patiënte in Augustus 1934 een onderhoud had met den Voorzitter van het Algemeen Burgerlijk Armbestuur in V., ten einde tot eene regeling der betaling te komen;

dat deze Voorzitter de aangelegenheid met de moeder van de patiënte heeft besproken en haar heeft verwezen naar de gemeente H., met de mededeeling, dat, indien zich in de toekomst armlastigheid mocht voordoen, die gemeente aansprakelijk zou zijn;

O. dat op 9 October 1934 door het bestuur van het St. Elisabeth-gesticht te V. aan B. en

W. van H. eene rekening van de verpleegkosten werd aangeboden;

dat, hoewel de burgemeester van H. aanvankelijk meende, dat tegen betaling dier kosten geen bezwaar bestond, de burgerlijke instelling van weldadigheid in die gemeente die kosten niet wenschte te betalen;

O. dat ook het Algemeen Burgerlijk Armbestuur in V. zich niet bereid verklaarde, de kosten van verpleging van M. T. in het St. Elisabeth-gesticht te V. voor zijn rekening te nemen, daarbij in hoofdzaak aanvoerende:

1. dat nimmer een verzoek om ondersteuning van M. T. was gedaan;

2. dat reeds bij Ons besluit van 6 December 1933, n°. 8, is beslist, dat, wanneer een kind feitelijk hulp noodig heeft, als algemeene regel moet worden aangenomen, dat die steun niet aan dit lid van het gezin afzonderlijk wordt verleend, doch aan den vader als hoofd van het gezin; welke algemeene regel in dit geval geen uitzondering lijdt;

3. dat de gemeente H. zich reeds bereid verklaard had de kosten te betalen;

O. dat redelijkerwijze moet worden aangenomen, dat in Augustus 1934 aan het Algemeen Burgerlijk Armbestuur te V. een verzoek om ondersteuning van M. T. is gedaan;

O. dat M. T., gedurende haar verblijf in V., reeds in zekere mate tot eene zelfstandige maatschappelijke positie was gekomen, zoodat in het onderhavige geval de algemeene regel, gesteld in Ons besluit van 6 December 1933, n°. 8, uitzondering lijdt;

O. dat niet is komen vast te staan, dat de burgerlijke instelling van weldadigheid in de gemeente H. zich bereid had verklaard de verpleegkosten te vergoeden;

O. dat voor M. T. ondersteuning niet kan worden verkregen van personen of instellingen, als bedoeld in artikel 28 der Armenwet;

dat krachtens artikel 30 der Armenwet de burgerlijke instelling van weldadigheid de bestemming heeft ondersteuning te verleenen aan armen, die zich in de gemeente bevinden, voor zoover de noodzakelijkheid van ondersteuning is gebleken;

O. dat het Algemeen Burgerlijk Armbestuur in de gemeente V. ondersteuning aan M. T. geweigerd heeft op gronden, niet overeenkomende met de bestemming van de burgerlijke armenverzorging;

Gelet op artikel 32 der Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de kosten van verpleging van M. T. in het St. Elisabeth-gesticht te V., te rekenen van den dag, waarop die kosten niet meer door haren werkgever zijn betaald, komen ten laste van het Algemeen Burgerlijk Armbestuur in de gemeente V.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(B.)

---

2 *November* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 103.)

Een raadsbesluit tot vaststelling der vergoeding ex art. 101, genomen met intrekking van een vroeger besluit en van geheel dezelfde strekking als dat vroeger besluit, vindt geen steun in de wet, zoodat daarvan geen beroep ingevolge art. 103 5e lid openstaat. De omstandigheid, dat bij de uitvoering van het vroeger besluit niet is voldaan aan het in art. 103, 4e lid bepaalde, immers daarvan niet „onverwijld", doch eerst een maand later mededeeling is gedaan, geeft geen grond om dat in kracht van gewijsde gegaan besluit ongedaan te maken en het schoolbestuur opnieuw gelegenheid te geven van 's raads beslissing in beroep te komen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Roomsch-Katholieke Kerkbestuur van de parochie van den Heiligen Bartholomeus, te Nootdorp, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 29 Juni 1936, N°. 367/1, tot niet-ontvankelijkverklaring van den appellant in zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Nootdorp van 5 Februari 1936, waarbij met intrekking van het besluit van 7 November 1935, ten behoeve van de Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs aldaar, nader is vastgesteld de vergoeding, bedoeld in art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1933, met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening overeenkomstig het achtste lid van dit artikel, over het tijdvak 1931 tot en met 1933;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 14 October 1936, N°. 400;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 28 October 1936, N°. 11806, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat het genoemde besluit van Ged. Staten steunt op de overwegingen, dat de raad bij de vaststelling van de vergoeding voor de gemelde school voor het jaar 1933, met inbegrip van de driejaarlijksche afrekening voor het tijdvak 1931 tot en met 1933 buiten aanmerking heeft gelaten een bedrag van f 185.70 wegens een reis der leerlingen naar „Artis", te Amsterdam, en een bedrag van f 65 wegens een bezoek dier leerlingen aan een circus te 's-Gravenhage; dat het schoolbestuur in hoofdzaak hiertegen aanvoert, dat beide reizen leerzaam waren en verband hielden met het onderwijs op de school; dat de vaststelling van de onderwerpelijke vergoeding met inbegrip van de driejaarlijksche afrekening heeft plaats gehad bij raadsbesluit, gedagteekend 7 November 1935; dat ingevolge het bepaalde bij voormeld art. 103, vijfde lid, van dit besluit beroep had kunnen worden ingesteld in het tijdvak, aanvangende 8 November 1935 en eindigende 7 December 1935; dat het adresseerend schoolbestuur deze gelegenheid ongebruikt heeft laten voorbijgaan; dat daaraan niet afdoet het feit, dat eerst 7 December 1935 het betrokken raadsbesluit schriftelijk aan het schoolbestuur is medegedeeld; dat toch deze schriftelijke kennisgeving niet had behoeven te worden afgewacht, doch de wetgever blijkbaar van oordeel is, dat in alle gevallen een tijdvak van 30 vrije dagen, aansluitend aan dat der dagteekening van het raadsbesluit voor instelling van een beroep als het onderwerpelijke voldoende moet worden geacht; dat mitsdien moet worden aangeno-

men, dat het bedoelde besluit van 7 November 1935 in kracht van gewijsde is gegaan; dat het besluit van den raad van 5 Februari 1936, hetwelk zakelijk slechts eene herhaling is van het in kracht van gewijsde gegaan raadsbesluit van 7 November 1935 geen steun in de wet vindt; dat zulks derhalve uiteraard evenmin het geval is met een tegen zoodanig nader besluit bij hun college op 29 Februari 1936 bij wijze van beroep ingediend bezwaarschrift; dat mitsdien het adresseerend schoolbestuur in zijn bezwaar niet kan worden ontvangen;

dat het Kerkbestuur in beroep aanvoert, dat inderdaad door den raad de vergoeding ex art. 101 over het jaar 1933 en de afrekening over de jaren 1931, 1932 en 1933 reeds was vastgesteld in zijne vergadering van 7 November 1935, terwijl hiervan aan het bestuur pas werd kennis gegeven d.d. 7 December 1935, zoodat het raadsbesluit het bestuur eerst bereikte d.d. 9 December 1935, dus toen de termijn voor beroep voor het bestuur reeds was verstreken; dat de raad en het gemeentebestuur, vooral gezien het voorschrift, vervat in art. 103, vierde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, van meening waren, dat het gevolg van het verzuim van het gemeentebestuur niet mocht zijn, dat het schoolbestuur de gelegenheid tot het instellen van beroep tegen het raadsbesluit van 7 November 1935 werd ontnomen; dat de raad daarom in volkomen overeenstemming met het betreffende schoolbestuur in zijne vergadering van 5 Februari 1936 besloot het bovengenoemde raadsbesluit in te trekken en in dezelfde vergadering opnieuw overging tot vaststelling van de vergoeding over het jaar 1933 en de driejaarlijksche afrekening over de jaren 1931, 1932 en 1933; dat daardoor het raadsbesluit van 7 November als vervallen moet worden beschouwd; dat immers de raad ten allen tijde een in kracht van gewijsde gegaan raadsbesluit kan terugnemen, tenzij daardoor de rechten van derden zouden worden aangetast; dat dit laatste echter in casu niet het geval is; dat het verzoekt, met vernietiging van het besluit van Ged. Staten, de vergoeding overeenkomstig zijn wensch vast te stellen;

O. dat de raad van Nootdorp bij zijn besluit, gedagteekend 7 November 1935, ten behoeve van de Roomsch-Katholieke school voor gewoon lager onderwijs aldaar heeft vastgesteld de vergoeding, bedoeld in art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1933, met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening overeenkomstig het 8ste lid van dit artikel over het tijdvak 1931 tot en met 1933;

dat van dit besluit niet binnen 30 vrije dagen na zijne dagteekening bij Ged. Staten beroep is ingesteld, zoodat hetzelve kracht van gewijsde heeft bekomen, en derhalve niet meer voor intrekking vatbaar was;

dat Ged. Staten terecht van oordeel zijn, dat het door den Raad op 5 Februari 1936, met intrekking van het besluit van 7 November 1935, opnieuw genomen besluit, tot vaststelling van de bedoelde vergoeding met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening, van geheel dezelfde strekking als dat, waartoe hij op 7 November 1935 had besloten, geen steun vindt in de wet, zoodat daarvan geen beroep ingevolge art. 103, 5de lid, der Lager Onderwijswet 1920 op hun college openstond;

dat nu wel, blijkens de overwegingen van het raadsbesluit van 5 Februari 1936, bij de uitvoering van het raadsbesluit van 7 November 1935 niet is voldaan aan het in het 4e lid van voormeld artikel bepaalde, immers daarvan niet onverwijld, doch eerst op 7 December 1935 mededeeling is gedaan, doch dat daarin geen grond kan zijn gelegen het in kracht van gewijsde gegane besluit van 7 November 1935 ongedaan te maken en aan het schoolbestuur opnieuw de gelegenheid te openen van 's raads beslissing in beroep te komen;

dat niet kan worden toegegeven, dat zoodoende aan het schoolbestuur zijn beroepsrecht is ontnomen, vermits, al moge art. 103, 4de lid, der wet aan den raad eene onverwijlde mededeeling van zijn besluit mede aan het schoolbestuur voorschrijven, de termijn, bij het 5de lid voor het komen in beroep gegund, onafhankelijk is van deze mededeeling, immers krachtens deze wetsbepaling na de dagteekening van het besluit een aanvang neemt;

dat het meerbedoelde besluit in eene openbare raadsvergadering genomen is en het schoolbestuur derhalve van de genomen beslissing kennis had kunnen dragen;

dat het bestreden besluit van Ged. Staten, tot niet-ontvankelijkverklaring van het schoolbestuur in zijn bij hun college ingesteld beroep, mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

2 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet artt. 2, 3 en 10.)

De Rechtb. stelde vast, dat het toestel in den winkel stond, terwijl aangekondigd was, dat die winkel geopend was; dat het toestel aan de achterzijde niet kon worden gesloten in verband waarmede het niet zonder toezicht kon worden gelaten en dat verd. daarbij dan ook toezicht hield.

Uit deze inrichting van het toestel volgt, dat het inderdaad niet kon worden aangemerkt als een automaat in den zin van art. 3, lid 1 Winkelsluitingswet, daar hier rekening moet worden gehouden met doel en strekking van genoemde wet en van de in lid 1 van art. 3 gemaakte uitzondering, welke uitzondering juist hierop berust, dat bij verkoop door middel van een automaat deze den verkooper geheel vervangt.

Ten onrechte gaat req. er van uit, dat de persoon, die den winkel betrad en zich daar van de gewenschte koopwaar voorzag, om als publiek in den zin van art. 2 Winkelsluitingswet te kunnen worden aangemerkt, die waar zou hebben moeten ontvangen uit handen van den winkelier of diens personeel.

Het bewezene bevat alle elementen van een overtreding van art. 2 aanhef en sub *a* der wet.

Ambtshalve: In de qualificatie had behooren te zijn uitgedrukt, dat req., zooals is bewezen verklaard, hoofd was van den betrokken winkel. Qualificatie verbeterd.

Op het beroep van J. H. W. Arts, winkelier te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Amsterdam van 7 April 1936, waarbij hij in hooger beroep, met vernietiging van het vrijsprekend vonnis van den Kantonrechter te Amsterdam van 2 October 1935, ter zake van: „een winkel voor het publiek geopend hebben gedurende den Zondag", met aanhaling van de artt. 2, aanhef en onder *a*, en 10 der Winkelsluitingswet 1930, S. 460; 23 en 91 Sr. is veroordeeld tot een geldboete ten bedrage van vijf gulden, met bepaling van den duur der vervangende hechtenis op vijf dagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende:

I. S., althans v. t. van de artt. 338, 339, 340, 341, 342, 351, 352, 359, 415, 423 en 425 Sv., 1, 2, 3 en 10 van de Wet van 29 Nov. 1930, S. 460, tot regeling der winkelsluiting, doordat de Rechtbank als door den inhoud der in het vonnis opgesomde bewijsmiddelen — die zij tevens heeft gebezigd als redengevende feiten en omstandigheden voor de beslissing, dat het feit door requirant is begaan — bewezen heeft verklaard, dat requirant tot cassatie op Zondag 30 Juni 1935, des namiddags omstreeks 4 uur, als hoofd van een winkel, zijnde een besloten ruimte waar dranken aan het publiek in het klein plachten te worden verkocht, dien winkel voor het publiek geopend heeft gehad, aangezien alstoen een persoon de toegangsdeur tot dien winkel, waarvoor een kaart was gehangen „Zondag geopend, verkoop binnen per automaat" binnen gegaan zijnde en dien winkel als publiek betreden hebbende in een daartoe in dien winkel aanwezig kastje, hetwelk eenigszins het uiterlijk vertoonde van een verkoopsautomaat, een geldstuk heeft geworpen en uit dat kastje een flesch drank heeft genomen en zich daarmede weer op den openbaren weg heeft begeven,

ten onrechte,

vermits uit den inhoud dier bewijsmiddelen geenszins kan worden afgeleid, dat requirant tot cassatie bedoelden winkel op voormelden Zondag voor het publiek geopend heeft gehad en dat de getuige Visser dien winkel als publiek betreden heeft, zijnde het toch onmogelijk uit de gebezigde bewijsmiddelen af te leiden, dat requirant tot cassatie dien winkel geopend heeft gehad voor personen, die door hem als winkelhouder of door zijn personeel bediend werden, nog minder, dat de getuige Visser dien winkel betreden heeft als een persoon, die door den requirant tot cassatie als winkelhouder of door zijn personeel bediend werd.

II. S., althans v. t. van de artt. 338, 339, 340, 341, 342, 351, 352, 359, 415, 423 en 425 Sv., 1, 2, 3 en 10 van de Wet van 29 Nov. 1930, S. 460, tot regeling der Winkelsluiting, doordat de Rechtbank

a. ten onrechte hare voormelde bewezenverklaring en beslissingen doet steunen op hare overwegingen, dat het toestel, door middel waarvan de getuige Visser zich in den winkel van requirant tegen betaling van een gulden van een flesch drank heeft voorzien, geen automaat in den zin van art. 3 der Winkelsluitingswet 1930 is, waartoe de Rechtbank laat medewerken de omstandigheid, dat het toestel in den winkel stond, terwijl aangekondigd was, dat die winkel geopend was, vermits:

1°. het feit, dat een verkoopsautomaat, als in voormeld art. 3 lid 1 genoemd, in een winkel is geplaatst, deze bet karakter van een zoodanige verkoopsautomaat niet doet verliezen;

2°. blijkens de geschiedenis der tot standkoming der Winkelsluitingswet 1930 de verkoop door een winkelier door middel van een in zijnen winkel geplaatsten automaat niet anders is te beschouwen dan elke andere zoodanige verkoop door middel van een automaat;

b. ten onrechte beslist, dat het bewezene uitmaakt de overtreding: „een winkel voor het publiek geopend hebbende gedurende den Zondag", vermits het verkoopen door middel van een verkoopsautomaat, die geen verkoopsautomaat in den zin van art. 3 der Winkelsluitingswet 1930 is, dat strafbare feit nog niet oplevert, immers niet alle daartoe vereischte elementen inhoudt, althans met zich brengt, zoodat

1°. genoemde beslissing niet voldoende met redenen is omkleed;

2°. daarin aan art. 2 onder *a* der Winkelsluitingswet een onjuiste beteekenis wordt gehecht;

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, het hem bij dagvaarding telastegelegde, luidende:

„dat hij te Amsterdam op Zondag 30 Juni 1935, des namiddags omstreeks te 4 uur als hoofd, althans bestuurder van een winkel, zijnde een besloten ruimte, waar dranken aan het publiek in het klein plachten te worden verkocht, gelegen in perceel Gerard Doustraat 71, die winkel voor het publiek geopend heeft gehad, aangezien alstoen een persoon de toegangsdeur tot dien winkel, waarvoor een kaart was opgehangen met het opschrift „Zondag geopend, verkoop binnen per automaat" binnengegaan zijnde en dien winkel als publiek betreden hebbende in een daartoe in dien winkel aanwezig kastje hetwelk eenigszins het uiterlijk vertoonde van een verkoopsautomaat, een geldstuk heeft geworpen en uit dat kastje een flesch drank heeft genomen en zich daarmede weer op den openbaren weg heeft begeven;"

zulks met dien verstande dat hij hoofd van den winkel was;

O. dat na die bewezen verklaring het vonnis inhoudt, dat verdachte en diens raadsman een beroep hebben gedaan op art. 3 der Winkelsluitingswet, hetwelk de toepasselijkheid van de bepalingen dier wet uitsluit onder meer voor den verkoop door middel van automaten;

dat de Rechtbank echter van oordeel is, dat het toestel, door middel waarvan de getuige Visser zich in den winkel van verdachte tegen betaling van een gulden van een flesch drank heeft voorzien, geen automaat in den zin van art. 3 voormeld is;

O. ten aanzien van de voorgedragen middelen:

dat de Rechtbank haar voormelde beslissing, dat genoemd toestel niet is een verkoopautomaat in den zin van art. 3, lid 1 der Winkelsluitingswet 1930, S. 460, doet steunen op de volgende gronden:

„dat het toestel in den winkel stond, terwijl aangekondigd was, dat die winkel geopend was en terwijl dat toestel aan de achterzijde niet kon worden afgesloten, in verband waarmede het niet zonder toezicht kon worden gelaten, gelijk verdachte dan ook daarbij toezicht hield";

dat uit deze door de Rechtbank vastgestelde inrichting van het toestel volgt, dat het inderdaad niet kon worden aangemerkt als een automaat in voormelden zin, daar hier rekening moet worden gehouden met doel en strekking van genoemde wet en van de in het eerste lid van art. 3 gemaakte uitzondering, welke medebrengen dat die uitzondering niet kan gelden ten aanzien van een toestel, waarbij wel door het koopend publiek een mechaniek wordt in werking gebracht om zich de gewenschte koopwaar tegen betaling te verschaffen, doch dat zoo gebrekkig is ingericht dat, om een behoorlijk gebruik daarvan te verzekeren, het daarbij houden van toezicht door of vanwege den verkooper vereischt is, terwijl vorengenoemde uitzondering juist hierop berust, dat bij verkoop door middel van een automaat deze den verkooper geheel vervangt;

dat het vorenstaande medebrengt dat het eerste onderdeel van het tweede middel niet tot cassatie kan leiden, en ook van belang is voor de beoordeeling van het eerste middel, hetwelk ten onrechte ervan uitgaat dat de persoon, die den winkel betrad en zich daar van de gewenschte koopwaar voorzag, om als publiek in den zin van art. 2 van genoemde wet te kunnen worden aangemerkt, die waar zou hebben moeten ontvangen uit handen van den winkelier of diens personeel;

dat voorts het tweede onderdeel van het tweede middel ten onrechte ertegen opkomt dat het bewezene is aangemerkt als een overtreding van het verbod van art. 2 aanhef en sub *a* van meergenoemde wet, waarvoor het, gelet op het boven overwogene, alle vereischte elementen bevat;

O. evenwel ambtshalve:

dat, nu art. 10 der Winkelsluitingswet voor de naleving van het in deze overtreden voorschrift aansprakelijk stelt het hoofd of den bestuurder van den winkel of dengene, die hem geregeld als zoodanig vervangt, en dus voorwaarde voor de strafbaarheid van requirant is dat hij in een dier verhoudingen tot den betrokken winkel stond, in de qualificatie had behooren te zijn uitgedrukt dat requirant, zooals is bewezen verklaard, hoofd was van voormelden winkel, zoodat de aan het bewezen verklaarde gegeven qualificatie niet in stand kan blijven;

Vernietigt het beroepen vonnis, doch alleen voor wat de aan het bewezen verklaarde gegeven qualificatie betreft;

En te dien aanzien rechtdoende overeenkomstig art. 105 der Wet R. O.:

Bepaalt dat de qualificatie zal luiden: „als hoofd van een winkel dezen voor het publiek geopend hebben gedurende den Zondag";

Verwerpt overigens het beroep.

(N. J.)

---

2 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Armenwet artt. 28, 63.)

Verhaal is slechts mogelijk wanneer het voorschrift van art. 28 der Armenwet is in acht genomen.

Nu inmiddels een nieuwe onderhoudsplichtige aanwezig was, was, door het doen van het verzoek van art. 28 bij den aanvang der ondersteuning, het verhaal op dien nieuwen onderhoudsplichtige niet gewettigd.

Geeft eerbiedig te kennen:

J. d. V., wonende te Jipsinghuizen, gemeente Vlagtwedde, (adv. Jhr. Mr. H. de Ranitz);

dat bij beschikking van den Kantonrechter te Heerenveen van 4 Februari 1936 aan het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Weststellingwerf, hierna te noemen verweerder, is verleend bevelschrift van ten uitvoerlegging tegen verzoeker, zulks tot verhaal van door verweerder ten behoeve van wijlen verzoekers grootmoeder, W. J., Weduwe van C. K., gemaakte kosten van armenverzorging, tot een bedrag van f 209.25;

dat de Kantonrechter, nadat verzoeker in verzet was gekomen, bij beschikking van 31 Maart 1936 dit bevelschrift heeft vernietigd;

dat de Arr.-Rechtbank te Leeuwarden in hooger beroep bij beschikking van 28 Mei 1936 laatstgemelde beschikking van den Kantonrechter te Heerenveen heeft vernietigd en de beschikking van 4 Februari 1936 heeft bevestigd;

dat verzoeker tegen de beschikking der Rechtbank van 28 Mei 1936 beroep in cassatie instelt wegens s. of v. t. der artt. 48 Rv., 376 B. W., 28, 29, 38, 63, 64, 67 en 69 Armenwet;

dat verzoeker in zijn bezwaarschrift tegen de beschikking van den Kantonrechter van 4 Februari 1936 heeft aangevoerd dat hij nimmer van of ten behoeve zijner grootmoeder een verzoek om ondersteuning heeft ontvangen;

dat de Rechtbank hieromtrent heeft overwogen dat zulks voor het recht van het Burgerlijk Armbestuur om de kosten van verzorging zijner grootmoeder op hem te verhalen, niet noodig is;

dat echter het in art. 28 Armenwet bedoelde verzoek behoort te worden gedaan aan allen, ingevolge de wet tot het verstrekken van levensonderhoud ten behoeve van den arme gehouden, en de beslissing der Rechtbank reeds daarom onjuist is;

dat, aangenomen dat deze stelling niet opgaat, in ieder geval zoodanig verzoek gericht moet zijn geweest tot den onderhoudsplichtige,

op wien de instelling de kosten van armenverzorging wil verhalen (vgl. aant. E. M. M. bij H. R. 2 Maart 1931, N. J. 1931 blz. 1356, W. 12276; Uw Raad vergelijke met deze beslissing ook die van 14 September 1931, W. 12342, N. J. 1931 blz. 1411);

dat verhaal niet kan geschieden indien tot dezen onderhoudsplichtige geen verzoek is gericht, en het niet ter zake doet dat tot andere onderhoudsplichtigen een verzoek om ondersteuning wèl is gericht;

dat immers het verzoek, waarvan sprake is in art. 28 der Armenwet, ongeacht van wien dit verzoek uitgaat, mede strekt om de onderhoudsplichtigen, die in staat en bereid zijn aan hunnen onderhoudsplicht te voldoen, hiertoe de gelegenheid te geven, zulks in verband met het subsidiair karakter der burgerlijke armenzorg;

dat art. 28 Armenwet geheel algemeen luidt, en de wet geenerlei uitzondering op dien regel inhoudt;

dat de ondersteuning van verzoekers grootmoeder, welker kosten verweerder op verzoeker wenscht te verhalen, heeft plaats gevonden in de jaren 1930 tot en met 1935 (vgl. ook art. 73 der Armenwet);

dat het dus de vraag is of die ondersteuning overeenkomstig art. 28 Armenwet kon worden verleend;

dat het voor het antwoord op deze vraag niet van belang is, dat de gemeentelijke ondersteuning der Weduwe K. reeds een 25-tal jaren tevoren een aanvang had genomen, toen verzoeker nog slechts een jaar of zeven à acht was;

dat voorts, aangenomen al dat het een dwaasheid zoude zijn tot een jongen van dien leeftijd een verzoek tot ondersteuning van zijn grootmoeder te richten, zoodanig verzoek tot hem of haar, die de ouderlijke macht of voogdij uitoefent, kan worden gericht, wanneer de jongen b.v. inkomen uit vermogen heeft, doch zulks bovendien aan het voorschrift van art. 28 Armenwet niet afdoet;

dat al evenmin van beteekenis is, dat destijds (waarmede in verband met de 12e, 14e en 16e overweging der beslissing van de Rechtbank blijkbaar bedoeld is: een 25-tal jaren geleden) de daarvoor in aanmerking komende familie door de ondersteunde herhaaldelijk, doch vruchteloos, tot steun is aangezocht;

dat immers dit alles niet wegneemt, dat bedoeld verzoek nimmer aan verzoeker is gedaan;

dat de Rechtbank dan ook, ten onrechte ervan uitgaande dat in elk afzonderlijk geval naar redelijkheid mag worden beslist, tot wien het verzoek moet worden gericht, evenzeer ten onrechte van oordeel is, dat ten deze aan het voorschrift van art. 28 Armenwet is voldaan;

dat de Rechtbank voorts overweegt, dat het onmogelijk de bedoeling van de Wet kan zijn, dat een verzoek, als waarvan in art. 28 Armenwet sprake is, aan iedere nieuwe ondersteuning, welke doorgaans éénmaal per week geschiedt, opnieuw zou moeten voorafgaan, hetgeen practisch onuitvoerbaar zou zijn;

dat een en ander echter geenszins verzoekers argumenten ontzenuwt, en al evenmin de slotsom rechtvaardigt, dat de gestelde eisch slechts bij den aanvang der ondersteuning van gemeentewege (waarmede de Rechtbank blijkbaar bedoelt, althans inbegrepen acht: ondersteuning gedurende een reeks van jaren, gelijk ten deze) geldt;

dat volgens art. 29 (oud) Armenwet de ondersteuning telkens voor een bepaalden termijn werd toegekend (deze termijn behoeft natuurlijk niet dezelfde te zijn als die, waarover de ondersteuning „geschiedt", d. w. z. wordt uitbetaald, waarop de Rechtbank vermoedelijk doelt);

dat uit de bepalingen van artt. 28 en 29 (oud) in onderling verband moet worden afgeleid, dat elke aldus toegekende ondersteuning slechts mocht worden verleend, wanneer aan de daarvoor in art. 28 gestelde voorwaarden was voldaan;

dat nu, indien de instelling vóór 15 December 1929 (de bij K. B. van 11 November 1929, S. 479, bepaalde datum van inwerkingtreding der wijzigingswet van 22 Juni 1929, S. 326) verkoos, bedoelden termijn telkens op één week te bepalen, de gevolgen daarvan en derzelver praktische onuitvoerbaarheid voor hare rekening bleven;

dat de instelling de ondersteuning echter ook voor (ten hoogste) drie maanden kon toekennen in welk geval dus eenmaal per kwartaal moest worden onderzocht, of aan de vereischten van art. 28 Armenwet was voldaan;

dat dan echter niet telkenmale, gelijk de Rechtbank zich als denkbaar (doch onaannemelijk) schijnt voor te stellen, het verzoek aan de onderhoudsplichtigen moest worden herhaald, doch wel telkens moest blijken, dat de arme het levensonderhoud niet ontving van de onderhoudsplichtigen, hoewel een verzoek daartoe gedaan was (dit laatste kon dus ook geruimen tijd geleden geschied zijn);

dat aldus opgevat, art. 28 Armenwet ook vóór 15 December 1929 een juist en redelijk voorschrift was en niets onuitvoerbaars bevatte;

dat uit die bepaling dan echter ook volgt, dat wanneer het aantal onderhoudsplichtigen zich uitbreidde, ondersteuning slechts dan voor een nieuwen termijn kon worden verleend, indien de arme het noodzakelijk levensonderhoud, hoewel een verzoek daartoe gedaan was, ook van een onderhoudsplichtige, die tevoren niet in aanmerking kwam om een bijdrage te betalen of een daartoe strekkend verzoek te ontvangen, niet ontving;

dat bij een andere opvatting het subsidiair karakter der burgerlijke armenzorg in gevallen van langdurige ondersteuning volkomen denkbeeldig zou worden;

dat het derhalve wel degelijk van belang is, dat in den loop der ondersteuningsjaren verzoeker ten slotte meerderjarig is geworden en toen mede voor het verzoek tot ondersteuning aangewezen zou zijn geweest, en bedoeld verzoek toen stellig tot verzoeker gericht had moeten zijn;

dat verweerder, zulks eenmaal geschied zijnde, verder had kunnen volstaan met een periodiek onderzoek, of verzoekers grootmoeder het noodzakelijk levensonderhoud o. a. van verzoeker ontving;

dat sedert 15 December 1929 de bepaling, dat de ondersteuning telkens voor een bepaal-

den termijn wordt toegekend, is vervallen;

dat dus sedert dat tijdstip de omstandigheid, dat de ondersteuning „doorgaans eenmaal per week geschiedt", in welken zin men deze uitdrukking ook wil verstaan, rechtens irrelevant is;

dat echter ter uitdrukking van de „bedoeling, dat de burgerlijke armbesturen niet te vrijgevig zullen zijn en niet langer dan noodzakelijk is zullen ondersteunen" (M. v. T., behoorende bij het ontwerp der wijzigingswet), bepaald is, dat tenminste eenmaal in de drie maanden wordt onderzocht of verdere ondersteuning noodzakelijk is;

dat de armbesturen dus ook sedert 15 Dec. 1929 verplicht zijn, driemaandelijks te onderzoeken, of verdere ondersteuning der betrokkenen noodzakelijk is, m. a. w. of de in art. 28 der Armenwet gestelde voorwaarden nog steeds vervuld zijn, en, zoo zulks niet het geval blijkt te zijn, de ondersteuning te staken;

dat tot die voorwaarden stellig deze behoort, dat de arme van een in den loop der ondersteuningsjaren meerderjarig geworden, tevoren niet in aanmerking gekomen, onderhoudsplichtige, gelijk verzoeker, het noodzakelijk levensonderhoud niet ontvangt, hoewel daartoe het verzoek gedaan is;

dat dit eveneens volkomen in overeenstemming is met de strekking van meergemeld artikel dat (ook naar het oordeel der Rechtbank) beoogt, dat de publieke armenzorg haar subsidiair karakter behoude;

dat, nu verzoeker ook na 15 December 1929 nimmer tot betaling van levensonderhoud ten behoeve van zijn grootmoeder is aangezocht, verhaal eener aldus in strijd met art. 28 der Armenwet voortgezette ondersteuning op verzoeker niet geoorloofd is;

dat hetgeen de Rechtbank nog verder overweegt hieraan niet afdoet, en de Rechtbank dan ook ten onrechte verzoekers eerste grief tegen de beschikking van den Kantonrechter van 4 Februari 1936 ongegrond heeft bevonden;

dat verzoeker, hoewel beseffende hiermede op te komen tegen eene beslissing van feitelijken aard, nog opmerkt, dat de Rechtbank geheel ten onrechte in ander verband heeft overwogen, dat verzoeker, als bij zijn grootmoeder inwonende, indertijd ook zelf van de haar door verweerder verleende ondersteuning op de hoogte moet zijn geweest;

dat hij door en ten huize zijner ouders is opgevoed en nimmer bij zijn grootmoeder heeft ingewoond;

dat hij meent dit Uwen Raad te moeten mededeelen ter voorkoming van een onjuisten indruk omtrent de strekking van dit cassatieberoep;

Weshalve het Uwen Raad behage, de beschikking der Arr.-Rechtbank te Leeuwarden, van 28 Mei 1936, waarvan beroep, te vernietigen, met zoodanige verdere rechtspraak als Uw Raad zal meenen te behooren.

VERWEERSCHRIFT.

Geeft eerbiedig te kennen:

Het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Weststellingwerf, gevestigd te Wolvega, ten deze domicilie kiezende te Leeuwarden (adv.: Mr. L. J. van Gelein Vitringa);

dat de Rechtbank als feitelijk vaststaand onder meer heeft aangenomen dat de litigieuse ondersteuning ongeveer 25 jaar geleden een aanvang heeft genomen en onafgebroken is voortgezet, dat de ondersteunde voor den aanvang der ondersteuning de daarvoor in aanmerking komende familie herhaaldelijk, doch vruchteloos tot steun heeft aangezocht, terwijl de voor een verzoek in aanmerking komende kerkelijke instelling een dusdanig verzoek heeft ontvangen;

dat alzoo vaststaat dat vóór den aanvang der ondersteuning aan het voorschrift van art. 28 Armenwet is voldaan, waardoor tevens de wetmatigheid der geheele ondersteuning vaststaat mits zij voldaan heeft aan het voorschrift, vervat in het laatste lid van art. 29 (nieuw) der Armenwet, waaromtrent evenwel niet is gebleken van eenig geschil;

dat gerequestreerde bij de toelichting van zijn cassatiemiddel verwart de wetmatigheid der ondersteuning en de omstandigheid dat slechts ten opzichte van een gedeelte der ondersteuning in verband met den verjaringstermijn regres op onderhoudsplichtigen mogelijk is, stellende gerequestreerde zich volkomen ten onrechte op het standpunt dat het gedeelte der ondersteuning, waarvoor regresrecht mogelijk is, te beschouwen zoude zijn als een volkomen opzichzelfstaande ondersteuning, voor den aanvang waarvan het bij art. 28 Armenwet voorgeschreven gedetailleerd onderzoek wederom zou moeten plaatsvinden;

dat gerequestreerde voorts voorbijziet dat art. 29 Armenwet kennelijk uitgaat van de stelling dat een ondersteuning, waarvan vóór den aanvang een onderzoek naar het subsidiair karakter heeft plaatsgevonden met het resultaat dat de verzochte Overheidssteun gerechtvaardigd kan worden geacht, dit karakter blijft behouden indien het bij het laatste lid van dit artikel voorgeschreven periodiek onderzoek naar de uiterlijke omstandigheden der ondersteunde niet tot een andere opvatting noopt;

dat de vraag of een ondersteuning door de Overheid wetmatig is en blijft, hare beantwoording vindt in de artt. 28 en 29 Armenwet, terwijl de vraag wie regresplichtig zijn, hare beantwoording vindt in de artt. 376 e. v. B. W., terwijl met name onjuist is de opvatting dat de mogelijkheid van regres tegenover een bepaalden bloedverwant rechtstreeks afhankelijk zoude zijn van de vraag of aan dezen bloedverwant een verzoek tot ondersteuning is gericht, tredende de regresplicht voor de in artt. 376 e. v. B. W. bedoelde personen in door het enkele feit eener voorafgegane wetmatige onderhoudsondersteuning;

dat de vraag aan welke personen het bij art. 28 Armenwet bedoeld verzoek moet worden gedaan moet worden beantwoord naar de desbetreffende omstandigheden vóór den aanvang der ondersteuning, terwijl de vraag of een eenmaal aangevangen wetmatige ondersteuning dit karakter behoudt, uitsluitend hare beantwoording vindt in de armlastigheid van den ondersteunde, en met name niet in de omstandigheid dat het aantal regresplichtigen wellicht is uitgebreid;

dat de door gerequestreerde aangehaalde beslissingen van Uwen Raad niet beantwoorden de vraag of tijdens een ondersteuningsperiode op gezette tijden het bij art. 28 Armenwet bedoeld verzoek behoort te worden herhaald, dan wel of kan worden volstaan met het aan de ondersteuningsperiode voorafgegaan zijnd verzoek;

dat Uw arrest van 2 Maart 1931 meer steun geeft aan de opvatting van het Armbestuur dan aan die van gerequestreerde, terwijl het arrest van 14 September 1931 met de onderhavige questie niets te maken heeft;

dat niet juist is de opvatting van gerequestreerde dat een voortzetting eener aangevangen wetmatige ondersteuning dit karakter zou verliezen indien het aantal onderhoudsplichtigen zich had uitgebreid en niet zou blijken van een aan de onderhoudsplichtigen, die tevoren niet in aanmerking kwamen om een bijdrage te betalen, gedaan desbetreffend formeel verzoek;

dat integendeel kan en kon worden volstaan met een geregelde contrôle op de uiterlijke omstandigheden van den ondersteunde, daar, indien bleek dat deze omstandigheden zich niet ten gunste van den ondersteunde gewijzigd hadden, daardoor tevens vaststond dat ondanks uitbreiding van het aantal onderhoudsplichtigen het subsidiair karakter der Overheidssteun niet in gevaar gebracht was;

dat blijkens de memorie van toelichting tot de Wet van 22 Juni 1929 S. 326 de contrôle, voorgeschreven bij art. 29 lid 4 (nieuw) Armenwet voldoende werd geacht om te kunnen beoordeelen of Overheidssteun haar subsidiair karakter behield, waaruit volgt dat ook onder de werking van art. 29 (oud) Armenwet deze contrôle als voldoende moest worden beschouwd;

dat de omvang der contrôle, voorgeschreven bij art. 29 lid 4 (nieuw) Armenwet in de wet niet nader is omschreven, en geheel staat ter vrije beoordeeling van het ondersteunend lichaam en met name niet staat ter beoordeeling der Rechterlijke macht;

dat de Overheid aan art. 28 Armenwet niet het recht ontleent zelfstandig te beoordeelen of de potentieel onderhoudsplichtigen al dan niet terecht nalaten in het onderhoud van den te ondersteunen persoon te voorzien;

dat de beoordeeling van de rechtmatigheid van deze gedragingen uitsluitend staat aan de Rechterlijke macht, doch dat dan tevens vaststaat dat de Overheid alleenlijk te onderzoeken heeft de vraag of de uiterlijke omstandigheden van den te ondersteunen persoon op zich zelf een Overheidssteun rechtvaardigen;

dat hieruit weder volgt dat bij de beoordeeling van de vraag of voortzetting van een aangevangen ondersteuning gerechtvaardigd is, kan worden volstaan met een aan redelijke eischen van zorgvuldigheid voldoend onderzoek naar de uiterlijke omstandigheden van den ondersteunde, een hoedanig onderzoek volgens feitelijke beslissing der Rechtbank bij herhaling heeft plaatsgevonden;

dat de Rechtbank dan ook zonder schennis van een der voorgestelde wetsartikelen de bestreden beslissing kon nemen, terwijl het Armbestuur zich zal onthouden van beantwoording der feitelijke opmerkingen van gerequestreerde;

Weshalve het Armbestuur eerbiedig verzoekt het ingestelde beroep te verwerpen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

O. dat de Rechtbank omtrent het verweer van de V., dat hij nimmer van of ten behoeve zijner grootmoeder een verzoek om ondersteuning heeft ontvangen, overwogen heeft: dat de wet niet bepaaldelijk zegt, tot wien het verzoek moet worden gericht, en dus is aan te nemen, dat in elk afzonderlijk geval daaromtrent naar redelijkheid mag worden beslist;

dat nu is gebleken, dat de gemeentelijke ondersteuning der weduwe K. reeds een 25-tal jaren tevoren een aanvang had genomen, toen J. de V. nog slechts een jaar of 7 à 8 was en het van zelf spreekt, dat het een dwaasheid zoude zijn, tot een jongen van dien leeftijd een verzoek tot ondersteuning van zijne grootmoeder te richten;

dat het Burgerlijk Armbestuur heeft verklaard, dat destijds de daarvoor in aanmerking komende familie door de ondersteunde herhaaldelijk, doch vruchteloos, tot steun is aangezocht, en hiermede aan het voorschrift van art. 28 Armenwet naar het oordeel der Rechtbank is voldaan;

dat die verklaring door de V. onvoldoende is weersproken, daar toch zijne bewering, in de door zijnen raadsman overgelegde pleitnota neergelegd, dat hij in elk geval zelf nimmer tot ondersteuning is aangezocht, met het oog daarop van geene beteekenis is, waar, zooals de Rechtbank zoo juist heeft overwogen, de V. destijds daarvoor nog geenszins in aanmerking kwam;

dat nu verder is gebleken, dat oorspronkelijk tezamen met het Burgerlijk Armbestuur ook een kerkelijke instelling ondersteuning heeft gegeven, en dus gereedelijk mag worden aangenomen, dat indertijd inderdaad een verzoek om ondersteuning tot die instelling, voorzoover de wet dit dan mocht vorderen, is gericht, terwijl van het bestaan van nog andere instellingen, die voor zulk een verzoek in aanmerking kwamen, niet is gebleken; dat het nu voorts onmogelijk de bedoeling van de wet kan zijn, dat een verzoek, als waarvan in art. 28 Armenwet sprake is, aan iedere nieuwe ondersteuning, welke doorgaans eenmaal per week geschiedt, opnieuw zou moeten voorafgaan, hetgeen praktisch volstrekt onuitvoerbaar zoude zijn, en de hier gestelde eisch naar de zienswijze der Rechtbank, gelijk appellant terecht heeft aangevoerd, slechts bij den aanvang der ondersteuning van gemeentewege geldt;

dat dus niet ter zake doet, dat in den loop der ondersteuningsjaren J. de V. ten slotte meerderjarig is geworden en toen, ware daarna de gemeentelijke ondersteuning aangevangen, mede voor het ontvangen van een verzoek aangewezen zou zijn geweest;

dat, zoo de eisch van een voorafgaand verzoek aan de onderhoudsplichtigen door de wet ware gesteld ten hunnen behoeve, om hen in de gelegenheid te stellen, een later verhaal te voorkomen door, zoo hun dit mogelijk is,

reeds aanstonds zich van hun onderhoudstaak te kwijten, de opvatting, dat men slechts aansprakelijk is voor onderhoud, verleend nadat men zelf een verzoek heeft ontvangen, en daardoor dus eens en voor al is gewaarschuwd, niet onaannemelijk zou zijn, maar dit zeker niet de strekking van het artikel is, dat uitsluitend beoogt, dat zorg worde gedragen, dat de publieke armenzorg haar subsidiair karakter behoude en niet dan bij bepaalde noodzakelijkheid in werking trede;

dat derhalve in den wettelijken eisch van het voorafgaande verzoek allerminst een bescherming van de belangen der onderhoudsplichtigen is te zien, doch slechts een aan de gemeentelijke instellingen en overheid uit publiekrechtelijk oogpunt gegeven voorschrift, hetgeen ten overvloede ook blijkt uit de omstandigheid, dat volgens het artikel het verzoek ook moet worden gericht tot kerkelijke, bijzondere en gemengde instellingen, ofschoon op deze in het geheel geen verhaalsrecht bestaat;

dat, dit in aanmerking genomen, er voor J. de V. geenszins aanleiding bestaat om zich er op te beroepen, dat hij indertijd, toen hij nog kind was, en ook later, geen verzoek heeft ontvangen om zijne grootmoeder te ondersteunen;

O. dat krachtens art. 28 Armenwet ondersteuning door een burgerlijk armbestuur slechts kan worden verleend aan hen, die zich het noodzakelijk levensonderhoud niet kunnen verschaffen en het hoewel een verzoek daartoe gedaan is, niet ontvangen van anderen ingevolge de wet tot het verstrekken daarvan gehouden, of van kerkelijke bijzondere of gemengde instellingen;

dat de rechtbank heeft aangenomen, dat terwijl de ondersteuning reeds een 25-tal jaren te voren een aanvang had genomen, de ondersteunde destijds de daarvoor in aanmerking komende familie herhaaldelijk doch vruchteloos heeft aangezocht;

dat het aanvullende, subsidiaire karakter van de burgerlijke armenzorg, hetwelk de wetgever heeft vastgelegd in art. 28 der Wet, niet alleen vordert, dat het burgerlijk armbestuur niet aanvangt met een ondersteuning zoolang niet gebleken is, dat niet van andere zijde als in art. 28 vermeld, in het noodzakelijk levensonderhoud wordt voorzien, maar ook, dat het burgerlijk armbestuur een reeds aangevangen ondersteuning doet eindigen, wanneer anderen, daartoe verzocht, in het levensonderhoud van den behoeftige gaan voorzien;

dat bij een richtige uitvoering van zijn taak een burgerlijk armbestuur er derhalve rekening mee heeft te houden, dat ook nadat een ondersteuning is aangevangen er zich omstandigheden kunnen voordoen, waarin volgens de wettelijke bepalingen het burgerlijk armbestuur niet meer de instelling is, welke in het onderhoud heeft te voorzien, en dan ook in art. 29 lid 4 der Wet is voorgeschreven, dat tenminste eenmaal in de 3 maanden wordt onderzocht of verdere ondersteuning noodzakelijk is;

dat nu onderwerpelijk niets anders blijkt, dan dat de ondersteuning van het burgerlijk armbestuur reeds meer dan 25 jaren plaats had en dat alleen „destijds" de daarvoor in aanmerking komende familie vruchteloos door den ondersteunde zou zijn aangezocht tot steun, en verzoeker toen een jongen van 7 of 8 jaar was, hieruit niet kan volgen, dat over de jaren, waarvoor door het burgerlijk armbestuur thans verhaal wordt gezocht — de jaren 1930—1935 (cf. art. 73 der wet) — de ondersteuning door deze instelling is geschied met in achtneming van de voorwaarden volgens art. 28 voor de ondersteuning vereischt;

dat wel niet door de Wet gevorderd wordt, dat bij elke feitelijke uitkeering aan den behoeftige, de burgerlijke instelling zich dan telkens overtuigt of de voorwaarden in art. 28 voor de ondersteuning gesteld nog aanwezig zijn, maar in het onderhavige geval het burgerlijk armbestuur, dat te bewijzen had, dat alle vereischten voor de beweerde gehoudenheid tot ondersteuning aanwezig waren (vergel. arrest H. R. 7 Oct. 1926 W. 11568 N. J. 1926, 1182) niet heeft aangetoond, dat in de jaren 1930—1935 de wettelijke voorwaarden voor de ondersteuning in art. 28 gesteld, vervuld waren door slechts aan te voeren dat 25 jaren geleden aan familie het bedoelde verzoek is gedaan.

dat reeds uit art. 63 lid 1 ten 3e Armenwet volgt, dat een burgerlijk armbestuur heeft vast te stellen op wie verhaal gezocht zal kunnen worden en welke de finantieele draagkracht van ieder van hen is, en het derhalve ook voor een burgerlijk armbestuur niet bezwaarlijk kan zijn bij het voortzetten van een ondersteuning met een en ander rekening te houden;

dat nu het Burgerlijk Armbestuur, niet heeft doen blijken, dat over de jaren 1930—35 de ondersteuning is verstrekt met in achtneming der voorwaarden daarvoor in art. 28 Armenwet gesteld, voor die kosten het armbestuur ook geen recht van verhaal toekomt.

Concludeert tot vernietiging van de bestreden beschikking der Rechtbank en tot bevestiging van de beschikking van den Kantonrechter van 31 Maart 1936.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat ten deze vaststaat:

a. dat de Kantonrechter te Heerenveen bij beschikking van 4 Februari 1936 ten verzoeke van het Armbestuur der gemeente Weststellingwerf een staat van onkosten wegens onderstand aan de Weduwe K. uitvoerbaar heeft verklaard tot een bedrag van f 209.25 op de goederen en inkomsten van requestrant, kleinzoon van de ondersteunde;

b. dat op het verzet van requestrant de Kantonrechter bij beschikking van 31 Maart 1936 het Armbestuur, voorzoover betreft requestrant, alsnog, met tenietdoening van zijn eerste beschikking, niet-ontvankelijk heeft verklaard in het verzoek;

c. dat de ondersteuning van de Weduwe K. door het Armbestuur reeds een 25-tal jaar geleden, toen requestrant nog een kind was, een aanvang had genomen; dat destijds de in aanmerking komende familieleden tot steun waren aangezocht, doch dat tot requestrant

nooit, noch toen noch later, eenig desbetreffend verzoek is gericht;

O. dat de Rechtbank de beschikking van 31 Maart 1936 heeft vernietigd, daartoe overwegende, voorzoover thans van belang, dat bij den aanvang der ondersteuning requestrant wegens zijn leeftijd voor een verzoek tot het verschaffen van levensonderhoud niet in aanmerking kwam;

dat het stelsel der Armenwet medebrengt dat zoodanig verzoek slechts bij den aanvang der ondersteuning behoeft te geschieden en het dus niet ter zake doet dat requestrant in den loop der jaren, waarin ondersteuning heeft plaats gevonden, meerderjarig is geworden en toen, ware daarna de ondersteuning aangevangen, mede voor het ontvangen van een verzoek in aanmerking zou zijn gekomen; dat requestrant zich dan ook op het ontbreken van een tot hem gericht verzoek niet kan beroepen;

O. omtrent het middel van cassatie:

dat onder de kosten van armenverzorging, waarvoor art. 63 Armenwet verhaal toelaat onder meer op hen, die ingevolge de wet tot onderhoud van den ondersteunde verplicht zijn, slechts zijn te verstaan die kosten, welke door het ondersteunend lichaam zijn gemaakt met inachtneming van het in art. 28 dier wet bepaalde, waartoe behoort, dat het noodzakelijk levensonderhoud, niettegenstaande het daartoe gedaan verzoek, niet ontvangen werd van hen, die door de wet tot het verstrekken daarvan zijn verplicht;

dat de Rechtbank nu ten onrechte van oordeel was, dat dit verzoek slechts bij den aanvang der ondersteuning behoeft te geschieden;

dat dit volgt uit het karakter van den ingevolge art. 28 der Armenwet te verleenen onderstand en mede tot uiting komt in de bepaling van art. 29, alinea 4, volgens welke ten minste éénmaal in de drie maanden moet worden onderzocht of verdere ondersteuning noodzakelijk is;

dat, waar de wet ten aanzien van dit onderzoek eenige beperking niet bevat, dit onderzoek zich behoort uit te strekken over al de omstandigheden, welke van belang zijn ter beoordeeling van de vraag, of het Armbestuur overeenkomstig de voorschriften van art. 28 voornoemd de ondersteuning mag voortzetten, en dus ook of er sedert een vorig onderzoek onderhoudsplichtigen zijn gekomen en of tot dezen het bedoelde verzoek is gericht;

dat derhalve het Armbestuur, onderstand verleenende, hoewel tot requestrant, die daartoe toen in de termen viel, een verzoek tot het verschaffen van levensonderhoud noch door het Armbestuur, noch door een ander was gericht, de ondersteuning niet heeft gegeven met inachtneming van het in art. 28 der wet bepaalde, zoodat daarvoor verhaal niet kan geschieden;

dat het middel derhalve is gegrond;

Vernietigt de bestreden beschikking;

En rechtdoende ten principale:

Bevestigt de bovenvermelde beschikking van den Kantonrechter te Heerenveen van 31 Maart 1936.

(N. J.)

---

2 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Lager Onderwijswet artt. 11 en 129.)

Daargelaten of het wel juist is aan te nemen, dat het verbod van art. 11 der Lager Onderwijswet 1920 ook het *onderwijs geven* aan kinderen beneden den bij K. B. van 28 Aug. 1934 n°. 81 bepaalden leeftijd omvat, staat in elk geval de leeftijd van hen aan wie onderwijs wordt gegeven, geheel buiten de eischen, door de wet aan de toelating tot de uitoefening van het beroep van onderwijzer of onderwijzeres gesteld.

Mitsdien heeft de Rechtb. met juistheid beslist, dat art. 436, lid 2 Sr. op het door verd., die de acte van onderwijzeres bezit, aan kinderen beneden de voorgeschreven toelatingsleeftijd onderwijs geven, niet van toepassing is.

Al is juist, dat art. 436 Sr. in het W. v. S. is opgenomen om een aantal strafbepalingen van bijzondere wetten te vervangen, dit brengt geenszins mede, dat art. 436 zelfstandige beteekenis zoude missen, in dien zin, dat daaronder niet zou kunnen vallen iets, dat bij bedoelde bijzondere wetten [m. u. het zonder daartoe bevoegd te zijn als hoofd eener school optreden naar de Lagere Onderwijswet van 1878] niet strafbaar was.

In haar artt. 27, 109 en 192 heeft de Lager Onderwijswet 1920 voor het optreden als hoofd van eene school zekere eischen gesteld — aan welke eischen requirante niet voldoet —, weshalve hier het in art. 436 Sr. bedoelde geval, dat de wet voor de uitoefening van het beroep, m. u. het beroep van hoofd eener school, een toelating vordert.

Qualificatie — in verband met het ontbreken daarin van de woorden „buiten noodzaak" — ambtshalve verbeterd.

Op het beroep 1°. van den O. v. J. bij de Rechtbank te Arnhem, 2°. van S. A. M. T., onderwijzeres te Arnhem, requiranten van cassatie tegen een vonnis van voormelde Rechtbank van 5 Mei 1936, de eerste requirant, voorzoover het ten tweede ten laste gelegde betreft, de tweede requirante, voorzoover het vonnis te haren laste is gewezen, bij welk vonnis, in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Arnhem op 26 Februari 1936 [1936 n°. 223] gedane uitspraak, requirante ter zake van het onder 1°. ten laste gelegde en bewezenverklaarde onderwijs geven en het geheele onder 2° ten laste gelegde en bewezenverklaarde van alle rechtsvervolging is ontslagen, met veroordeeling ter zake van het voor het overige onder 1° ten laste gelegde en bewezenverklaarde, gequalificeerd als: „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, dat beroep uitoefenen", met aanhaling van de artt. 436, 23, 91 Sr., tot eene geldboete van vijf en twintig gulden en vijf en twintig dagen vervangende hechtenis; (voor 2e req. gepleit door Mr. A. F. de Jongh.)

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Bij inleidende dagvaarding legde de Ambtenaar O. M. aan requirante (tevens gerequireerde) te laste, dat zij in de gem. Arnhem:

1°. hoewel niet toegelaten tot de uitoefening van het beroep van hoofd eener school voor gewoon lager onderwijs als omschreven in artt. 1, 2, 3 Lager Onderwijswet 1920, waartoe deze wet een toelating vorderde, niettemin buiten noodzaak op 24 Januari 1936 en vóórdien in en sedert de 2e helft van 1935 dat beroep heeft uitgeoefend als houdster van zoodanige school, waaraan zij genoemd onderwijs gaf en waarvan zij de lessen bestuurde en welke school was gevestigd in één of meer schoolvertrekken van het schoolgebouw „Ons Kleuterhuis" aan den Bakenbergscheweg te Arnhem;

2°. toegelaten tot de uitoefening van het beroep van onderwijzeres voor gewoon lager onderwijs als omschreven in artt. 1, 2, 3 Lager Onderwijswet 1920, waartoe de wet een toelating vorderde en welk beroep zij op 24 Januari 1936 en voordien in en sedert de 2e helft van 1935 uitoefende in eene school, gevestigd in een of meer schoolvertrekken van het schoolgebouw „Ons Kleuterhuis" aan den Bakenbergschen weg te Arnhem, buiten noodzaak in de uitoefening van dat beroep, met overschrijding van de grenzen harer bevoegdheid, aan kinderen, die den leeftijd vereischt krachtens art. 11 van genoemde wet, ten tijde der toelating door haar verdachte, tot deze school in de 2e helft van 1935 nog niet hadden bereikt en uit meer dan drie gezinnen afkomstig waren, in die school bovenomschreven onderwijs gezamenlijk heeft gegeven in eene klasse, welke in de 2e helft van 1935 was aangevangen. De Kantonrechter te Arnhem achtte dit alles bewezen, gaf aan het eerste feit de benaming van: „niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen", en veroordeelde haar voor het plegen van dat eerste feit, met aanhaling der artt. 1, 2, 3, 27, 109 en 192 Lager Onderwijswet 1920, art. 78 der Wet van 17 Augustus 1878, S. 127, gelijk laatstelijk gewijzigd, en artt. 23, 436 lid 1 Sr., tot een geldboete van f 75, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 14 dagen hechtenis.

Het tweede onderdeel der telastelegging leverde naar het oordeel van den Kantonrechter geen strafbaar feit op, en hij ontsloeg derhalve, t. a. daarvan requirante van alle rechtsvervolging.

Zoowel het O. M. als requirante kwamen in hooger beroep en de Rechtbank te Arnhem vernietigde op 5 Mei 1936 het vonnis van den Kantonrechter daarbij bewezen verklarend, dat verdachte het haar onder 1 en onder 2 der oorspronkelijke dagvaarding telastegelegde had begaan. De Rechtbank achtte echter het onder ten eerste te laste gelegde onderwijs geven, alsmede het geheele onder ten tweede telastegelegde niet strafbaar en ontsloeg verdachte te dier zake van alle rechtsvervolging. Het overigens onder ten eerste telastegelegde bewezen verklarend oordeelde de Rechtbank verdachte deswege strafbaar en legde haar als straf een geldboete op van f 25 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 25 dagen hechtenis.

Beide partijen wenschten niet in dit vonnis te berusten, en stelden beroep in cassatie in.

De O. v. J. bij de Rechtbank te Arnhem droeg bij schriftuur als cassatiemiddel voor:

S. door v., of door n.-t. van de artt. 422, 423, 425, 350, 351, 352, 359 Sv., van art. 436 Sr., van de artt. 1, 2, 3, 11, 27, 129, 210*bis* Lager Onderwijswet 1920, van art. 77 der Wet van 1878, S. 127 en van het Kon. Besl. van 28 Augustus 1934, Stct. 1934, N°. 171, doordat de Rechtbank verdachte heeft ontslagen van rechtsvervolging ter zake het tweede bij inleidende dagvaarding telastegelegde feit uit overweging:

„ . . . . . dat immers die bevoegdheid niet is gebonden aan den persoon van dengene, die het onderwijs ontvangt en in het bijzonder die acte haar wel de bevoegdheid geeft tot het geven van huisonderwijs, terwijl alleen het toelaten van te jeugdige kinderen op de school is verboden . . . . .", zulks ten onrechte,

a. blijkens den duidelijken tekst van de acte, waarop verdachtes bevoegdheid steunt, deze acte bevoegdheid geeft tot het geven 1e. van huisonderwijs, en 2e. van schoolonderwijs, dus niet tot het geven van lager onderwijs in het algemeen en zonder meer, en aldus verdachtes bevoegdheid is gebonden aan de voorschriften door en krachtens de Lager Onderwijswet gegeven voor huis- en voor schoolonderwijs, welke voorschriften onderling uiteraard kunnen verschillen;

b. het hier betreft schoolonderwijs, waarop art. 11 der Lager Onderwijswet van toepassing is;

c. art. 11 der Lager Onderwijswet het toelaten van te jeugdige kinderen tot een school verbiedt, omdat de wetgever het onderwijzen van te jeugdige kinderen in schoolverband niet wenscht, zoodat niet alleen het toelaten, maar ook het onderwijzen van aldus toegelaten kinderen in strijd is met de wet; een konsekwentie, welke de Rechtbank ten onrechte niet aanvaardt;

d. verdachte — door in de uitoefening van haar beroep van onderwijzeres, in strijd met de wet, te jeugdige kinderen tot haar school toe te laten, en daarin te onderwijzen —, de wettelijke grenzen harer bevoegdheid, zoowel door de toelating als door het onderwijzen, heeft overschreden;

e. art. 436 lid 2 Sr. deze overschrijding strafbaar stelt, zooals in de betrokken schriftuur van hooger beroep van den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie — welke in zooverre als hier ingevoegd worde beschouwd — nader is betoogd.

In verband met het punt onder *e* vermeld, neem ik hier over ten deele hetgeen de Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht in zijn schriftuur aanvoerde, en hetgeen luidde: De Lager Onderwijswet regelt in het algemeen aan wie, door wie en de stof waarin onderwijs gegeven wordt, en trekt voor deze onderwerpen, rakende de kern dezer wetgeving, grenzen. Deze onderwerpen zijn in wezen van gelijken aard. Overschrijding van de wettelijke grenzen behoort daarom thuis onder art. 436 lid 2 Sr.

Onderwijzers kunnen hun boekje ook op

andere wijze te buiten gaan: op zedelijk gebied, door mishandeling en dergelijke buiten het eigenaardig gebied van het onderwijs gelegen vergrijpen; in wezen soortgelijk hiermede is een hygiënisch voorschrift als het verbod van onderwijs in een afgekeurd lokaal. Al deze delicten zijn afzonderlijk strafbaar gesteld, en bij gebreke van een eigen strafbepaling in het Wetb. v. Sr. voor het verbod van onderwijs in een afgekeurd lokaal moest de Lager Onderwijswet daarin voorzien; hetgeen geschied is in art. 9 dezer wet.

Art. 11 Lager Onderwijswet daarentegen betreft het onderwerp „aan wie", geregeld in die wet, behoort dus tot het wezen der onderwijsregeling en vindt mitsdien sanctie in art. 436 lid 2 Sr.

Is het dus — zooals hier vooropgesteld is — reeds in het algemeen niet aannemelijk, dat een wetgever een wet ten deele een „lex imperfecta" heeft willen doen zijn, zoo blijkt ook bij nadere beschouwing van het onderhavige geval een sanctie middels art. 436 lid 2 Sr. wel degelijk aanwezig.

Tegen het vonnis bracht de raadsman van de veroordeelde onderwijzeres als middel naar voren: S., althans v. t. van art. 436 Sr. en van art. 192 der Lager Onderwijswet 1920 door de beslissing, dat overigens het sub 1 ten laste gelegde (dat is: „dat zij in de gemeente Arnhem, hoewel niet toegelaten tot de uitoefening van het beroep van hoofd eener school voor gewoon lager schoolonderwijs, als omschreven in art. 1, 2 en 3 der Lager Onderwijswet 1920, waartoe deze wet een toelating vorderde, niettemin buiten noodzaak op 24 Januari en vóórdien in en sedert de tweede helft van 1935, dat beroep heeft uitgeoefend als houdster van zoodanige school, waarvan zij de lessen bestuurde, en welke school was gevestigd in één of meer schoolvertrekken van het schoolgebouw „Ons Kleuterhuis", aan den Bakenbergsche weg te Arnhem", strafbaar is als opleverende de bij art. 436 Sr. strafbaar gestelde overtreding van: „het niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, dat beroep uitoefenen", en de overweging, waarop die beslissing steunt, dat krachtens de overgangsbepaling van art. 192 der Lager Onderwijswet 1920 voor het zijn van hoofd eener school wordt geëischt de acte van hoofdonderwijzer, bedoeld in art. 77 *b* van de Wet van 27 Augustus 1878, S. 127.

Bij pleidooi zette haar raadsman dit middel nader uiteen, waarop verder hierna zal worden ingegaan.

Een duidelijk beeld van hetgeen de feiten in deze zaak zijn, krijgt men uit het procesverbaal van verhoor dat de Ambtenaar O. M. zelf aan S. A. M. T. heeft afgenomen. Zij verklaarde: „Ik bezit het bewijs van bekwaamheid, om lager onderwijs te geven overeenkomstig de Lager Onderwijswet 1920, en geef in dit schoollokaal sinds eenige maanden lager onderwijs volgens het lesrooster, hetwelk U mij vertoont en aan de kinderen, die U hier aantreft en genaamd zijn als vermeld op de lijst, die U mij vertoont. Vóór Kerstmis gold een ander lesrooster met een nagenoeg gelijk programma. Het doel van dit onderwijs is, om de kinderen na verloop van een jaar onderricht onmiddellijk geplaatst te krijgen in de tweede klase van de lagere school. Ik volg dezelfde methode van onderwijs als gevolgd wordt in de eerste klasse der lagere school in de Jansstraat. Ik ben sedert den aanvang der cursus in de tweede helft van 1935 het hoofd dezer school, drijf deze geheel op eigen naam en voor eigen rekening, ik neem de leerlingen aan, hef per leerling een schoolgeld van f 30 tot f 100 per jaar en bestuur de lessen dezer school. Mejuffrouw Vendeloo, die hier des middags meestal les geeft is ondergeschikt aan mij en ontvangt van mij een maandelijksche toelage van f 5. De leermiddelen en inventaris dezer school behooren mij toe en dienen voor dit onderwijs.

Het is mij bekend, dat ik op grond van de bepalingen der Lager Onderwijswet 1920 niet bevoegd ben, om hoofd eener school voor lager onderwijs te zijn. Ik heb de daartoe vereischte acte niet, ben nog geen 25 jaar en heb nog geen diensttijd van drie jaren. Het is mij eveneens bekend, dat eenigen der kinderen, die ik onderwijs, nog niet den vereischten leeftijd bereikt hebben, vereischt voor het toelaten tot eene school voor gewoon lager onderwijs.

De Inspecteur van het Lager Onderwijs Omloo heeft mij reeds verscheidene malen op mijn overtredingen gewezen en ik weet ook wel, dat ik in strijd handel met de Lager Onderwijswet 1920. Niettemin heb ik het onderwijs op denzelfden voet voortgezet op advies van Jhr. Mr. F. van Nispen tot Sevenaer, Roëllstraat 2, Arnhem, die van oordeel is, dat op deze overtreding der Lager Onderwijswet geen strafrechterlijke sanctie bestaat. Mr. van Nispen is een der promotors van deze school, zoodat ik mij zoo eenigszins mogelijk bij diens oordeel moet neerleggen".

Na verder onderzoek van het geval is de Ambt. O. M. er ten slotte toe overgegaan requirante voor den Kantonrechter te roepen, ten einde zich te verantwoorden over de twee in den aanvang vermelde overtredingen, waarvan de eerste in het kort gezegd hierop neerkomt, dat requirante zonder de z.g. hoofdacte van het lager onderwijs te bezitten toch als hoofd eener school is opgetreden, en de tweede, dat zij de grenzen harer bevoegdheid heeft overschreden door op haar school kinderen toe te laten, welke nog niet den leeftijd bezaten, welke kinderen volgens de wet moeten bereikt hebben, om tot een school te worden toegelaten.

De Kantonrechter was van oordeel, zooals reeds bleek, dat de feiten en omstandigheden, vervat in de in het vonnis opgenomen bewijsmiddelen, reden gaven, dat requirante schuldig was aan het haar telastegelegde.

Hij overwoog daarop verschillende punten, en wel: A. dat, in het bijzonder t. a. v. het element der telastelegging, dat verdachte het beroep van hoofd der lagere school heeft uitgeoefend volgt uit de omstandigheid, dat zij de houdster der school was, de leerlingen aannam, de school-ingredienten zelf aanschafte, en de lessen der school bestuurde, terwijl het element der telastelegging, dat zij zulks deed buiten noodzaak, volgt uit de omstandigheid, dat op 24 Januari 1936 en daarvóór in, en sedert de tweede helft van 1935 te

Arnhem voldoende gelegenheid bestond tot lager schoolonderwijs en er voldoende R.-K. lagere scholen aanwezig waren; dat voorts ten overvloede blijkens het voorgaande dus ook het bewijs is geleverd, dat hier inderdaad sprake was van een school voor gewoon lager schoolonderwijs als omschreven in de artt. 1, 2 en 3 der Lager Onderwijswet 1920, en wel wat dergelijk onderwijs aangaat, gegeven in de eerste klas van zoodanige school;

B. ten aanzien van de al dan niet strafbaarheid van het bewezene, en wel het eerste onderdeel daarvan:

dat weliswaar in art. 129 lid 1 der Lager Onderwijswet 1920 een „toelating" voorgeschreven wordt voor het geven van lager onderwijs, doch dat dit niet wegneemt, dat blijkens diezelfde wet ook voor het optreden als hoofd eener school voor gewoon lager schoolonderwijs een „toelating" vereischt is, te weten de in artt. 27, 109 en 192 dier wet bedoelde vereischten;

dat waar krachtens den aard der betrekking van hoofd eener school diens optreden een functie is, die beroepsmatig is, derhalve het uitoefenen van het beroep van hoofd eener school voor gewoon lager schoolonderwijs uitmaakt het uitoefenen van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert;

dat derhalve dergelijke uitoefening van het beroep van hoofd eener school voor gewoon lager schoolonderwijs, indien zulks onbevoegdelijk is geschied, valt onder het onbevoegdelijk uitoefenen van een beroep als bedoeld in art. 436 1e lid Sr., hetgeen trouwens bevestigd wordt door de wordingsgeschiedenis van dat artikel, waarin uitdrukkelijk verwezen wordt naar de vóór de invoering van het Wetb. v. Sr. geldende wet op het lager onderwijs (Mr. H. J. Smidt, Geschiedenis van het Wetboek van Strafrecht, 1882 deel 3, blz. 227);

dat toch in die toen geldende Lager Onderwijswet van 17 Augustus 1878, S. 127, zooals deze wet laatstelijk was gewijzigd bij de wet van 11 Juli 1884, S. 123 in art. 9, 1e lid onder meer voorkwam het verbod om lager onderwijs te geven zonder daartoe bevoegd te zijn, welke verbodsbepaling werd afgeschaft blijkens art. 10, 40° der zoogenaamde Invoeringswet van 15 April 1886, S. 64, uit welke uitdrukkelijke afschaffing dus tevens is af te leiden, dat het onbevoegdelijk lager onderwijs geven, voortaan moest worden aangemerkt te vallen onder het nieuw ingevoerde art. 436, 1e lid Sr.;

dat aan een en ander niet afdoet, dat bij dit laatste artikel niet sprake is van het geven van lager onderwijs, doch van een uitoefenen van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, derhalve van een bevoegdheid tot het uitoefenen van een beroep;

dat toch van dergelijke bevoegdheid ook reeds sprake was in het bovenbedoelde art. 9 der Wet van 17 Augustus 1878, S. 127 (zooals laatstelijk gewijzigd bij de wet van 11 Juli 1884, S. 123), en juist bij die wet van 1878 het gemis aan bevoegdheid strafbaar verklaard werd, zulks in tegenstelling met het geven van lager onderwijs zonder in het bezit te zijn der bij die wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid (art. 6 lid 1 dier wet, thans art. 129 lid 1 der wet van 1920) tegen overtreding van welk verbod van gemeld art. 6 lid 1 bij de meerbedoelde wet van 1878 juist geen straf werd bedreigd; dat dan ook het bewezene, wat het eerste onderdeel der telastelegging aangaat, inderdaad valt onder art. 436 1e lid Sr., en daaraan niet afdoet, dat verdachte onbevoegdelijk als hoofd eener, gelijk zij erkende, niet-gesubsidieerde school is opgetreden, immers titel IV der Lager Onderwijswet ook op dergelijk niet-gesubsidieerd onderwijs betrekking heeft, daar toch het opschrift van titel IV dier wet gewaagt van bijzonder, gewoon lager, uitgebreid lager onderwijs en vervolg-onderwijs, zonder tevens gewag te maken van het al of niet gesubsidieerd-zijn van dat bijzonder onderwijs;

dat evenmin aan de toepasselijkheid ten deze van art. 436 1e lid Sr. afdoet het voorschrift van art. 192, 1e lid, 3e volzin der Lager Onderwijswet 1920, daar toch van een tijdelijk toevertrouwen van de waarneming van het bestuur der school niets is gebleken ten aanzien van verdachte, die integendeel toegaf niet bevoegd te zijn als hoofd eener school op te treden en trouwens van een tijdelijke waarneming evenmin iets bleek;

C. ten aanzien van de al dan niet strafbaarheid van het bewezene in zake het tweede onderdeel der telastelegging:

dat zulks niet strafbaar is, immers dat bewezene niet bij eenige wettelijke bepaling strafbaar is gesteld, in het bijzonder niet bij art. 436, 2e lid Sr.;

dat toch van een overschrijding van haar bevoegdheid door verdachte ten deze niet kan worden gesproken, omdat zulks enkel ten deze betreft haar bevoegdheid om lager onderwijs te geven, en dergelijk lager onderwijs ook gegeven wordt, ook al zijn de leerlingen beneden den wettelijk voorgeschreven leeftijd;

dat zulks trouwens ook is af te leiden uit het stelsel der Lager Onderwijswet 1920, waarbij in art. 9 afzonderlijke verbodsbepalingen gegeven worden ten aanzien van de wijze, waarop het onderwijs gegeven wordt, te weten in een afgekeurd lokaal of in een vertrek met teveel leerlingen, welke bepalingen in wezen op één lijn zijn te stellen met het als onderwijzer geven van schoolonderwijs aan te jonge leerlingen;

dat, indien derhalve de wetgever ook dit laatste strafbaar had willen verklaren, hij zulks wel bij gemeld art. 9 of bij een ander wetsartikel gedaan zou hebben, doch juist uit het gemis van dergelijk voorschrift de niet strafbaarheid van het als onderwijzer schoolonderwijs geven aan te jonge leerlingen, ook volgens art. 436, 2e lid Sr. ware af te leiden;

dat derhalve verdachte ten aanzien van het tweede onderdeel der telastelegging, als zijnde dit niet strafbaar, moet worden ontslagen van rechtsvervolging.

De Rechtbank harerzijds overwoog in hooger beroep, dat zij uit het vonnis van den Kantonrechter overnam de gebezigde bewijsmiddelen en de, op de daarin vervatte redengevende feiten en omstandigheden steunende beslissing, dat requirante het haar telaste gelegde heeft begaan.

Zij voegde daaraan nog toe de volgende gronden:

„A. dat, wat de daarin vermelde toelating tot de uitoefening van het beroep van hoofd eener school betreft, art. 27 der Lager Onderwijswet 1920 geen andere acte van bekwaamheid voor een hoofd eener openbare school eischt dan die van onderwijzer, als bedoeld in art. 35 dier wet;

dat voor de bijzondere scholen krachtens art. 109 j°. 107 dier wet eene overeenkomstige regeling geldt;

dat op het examen tot het verkrijgen van die acte betrekking heeft art. 134 der Wet, welk examen wordt gelijkgesteld met de eindexamina der kweekscholen, bedoeld in art. 147 en 156 der wet;

dat echter de regeling bedoeld in art. 134 nóg niet tot stand is gekomen en derhalve krachtens de overgangsbepaling van art. 192 voor het zijn van hoofd eener school wordt geëischt de acte van hoofdonderwijzer, bedoeld in art. 77*b* der Wet van 27 Augustus 1878, S. 129, terwijl voor de eindexamina der kweekscholen is blijven gelden de oude regeling, zooals die bij K. B. van 10 September 1923, S. 435, is gewijzigd;

dat, nu verdachte alleen bezit de acte van onderwijzeres bedoeld bij K. B. 10 September 1923, S. 434, zij reeds uit dien hoofde niet bevoegd was als hoofd eener school op te treden, immers daartoe niet was toegelaten;

B. dat, wat het „buiten noodzaak" verrichten van de handelingen als in sub 1° en 2° der dagvaarding betreft, nog wordt opgemerkt, dat ten opzichte van de op de school aanwezige kinderen, die op 1 September 1935 den leeftijd van 6 jaren reeds bereikt hadden of bereikten, geen noodzaak bestond, omdat die kinderen op andere scholen konden worden ondergebracht, terwijl voor de te jeugdige kinderen zeker geenerlei noodzaak bestond, omdat de wet juist niet wil, dat dergelijke kinderen op eene school worden toegelaten."

Van belang is ten slotte nog de overweging der Rechtbank betreffende de strafbaarheid van de bewezen verklaarde feiten, waar zij zegt ten opzichte van het sub 1° ten laste gelegde en bewezen verklaarde,

dat het specifieke werk van het hoofd der school bestaat in „het besturen der lessen", zooals art. 109 der wet dit omschrijft, zooals aan verdachte ook is ten laste gelegd, doch onder dit specifieke werk niet valt het — mede ten laste gelegde — geven van onderwijs tot welk laatste zij bevoegd was krachtens de acte van bekwaamheid, die zij had verkregen; dat dan ook in elk geval ten opzichte van dit sub 1°. ten laste gelegde onderdeel ontslag van rechtsvervolging moet volgen.

Deze uitvoerige uiteenzetting van al hetgeen in de zaak is voorgevallen was noodig om thans de middelen te kunnen bespreken.

Requirante richt daarin haar bezwaren in hoofdzaak tegen hare veroordeeling t. a. v. het eerste feit, en bestrijdt daarmee middelijk het cassatie-middel van den Officier van Justitie, dat zich keert tegen het ontslag van rechtsvervolging uitgesproken ten opzichte van het tweede feit.

De strijd betreffende het eerste punt loopt over de vraag, of het uitoefenen van het beroep van hoofd eener school zonder bezit van de hoofdacte strafbaar is.

Ter beantwoording daarvan is het van belang na te gaan, welke de beteekenis is van art. 436 Sr., dat volgens de Memorie van Toelichting (zooals Smidt vermeldt op blz. 227, en Noijon herhaalt in aant. 1 op art. 436) de strekking heeft de strafbepalingen tegen het uitoefenen van beroepen zonder de vereischte toelating, in onderscheiden wetten (waarbij de wet op het lager onderwijs wordt genoemd) verspreid en onderling zonder eenheid wat strafpositie en recidive betreft, te vervangen.

Het gedeelte van art. 436 Sr., dat luidt: „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert", geeft, zooals Mr. van der Elst in zijn overzicht in het Tijdschrift van Strafrecht (dl. XXXII, blz. 383: Art. 436 Sr. in de praktijk) schreef, in de toepassing geen moeilijkheden.

Inderdaad is dit, wanneer ik de rechtspraak naga tot heden het geval, wanneer men uitsluitend vragen stelt omtrent de wijze van telastelegging. Wel behandelt de rechtspraak enkele gevallen, waarin beslist wordt of voor bepaalde handelingen „toelating" vereischt wordt. Zoo besliste de H. R. op 28 Nov. 1892 dat de bevoegdheid gymnastiek te onderwijzen niet insluit, de bevoegdheid te masseeren, welke handeling op het terrein der geneeskunde thuisbehoort, en wijs ik op meer dergelijke vragen, welke bij de uitoefening der geneeskunst behooren, besproken in Uw arresten van 20 November 1911, (W. 9240), 25 Juni 1923 (W. 11103; N. J. 1923, 1282) en 16 Dec. 1929 (W. 12076, 2; N. J. 1930, 265).

In deze zaak wordt echter een andere vraag gesteld, en betoogt de geachte raadsman van requirante, dat voor het optreden als hoofd eener school de wet toelating niet vordert, ten minste op het optreden als zoodanig, geen strafsanctie stelt.

Dit was zoo, is zijn redeneering krachtens de oude lager onderwijswet van 27 Augustus 1878, S. 127, en art. 436 Sr. bracht daarin niet verandering toen het de strafbepalingen uit die wet verving.

Die wet van 1878 toch stelde in art. 6 j°. 9 strafrechtelijk strafbaar: het geven van lager onderwijs zonder in het bezit te zijn van de bij de wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid, en het geven van lager onderwijs buiten de grenzen zijner bevoegdheid, maar op het optreden van hoofd eener school, zonder te voldoen aan de eischen van art. 23 en 54 der wet van 1878 stond geen strafrechtelijke sanctie.

Ik wil aannemen, dat deze stelling juist is, doch meen, dat zij niet meer van belang is, nu krachtens art. 187 der L. O.-wet 1920 de wet van 1878 in hoofdzaak vervallen is, en ik niet meega met de verdere stellingen van requirante, welke hierop neerkomen, dat de tegenwoordige wet moet verklaard worden uit die wet van 1878 en wel op zoodanige wijze, dat ook thans een strafrechtelijke sanctie op het optreden als hoofd eener school niet bestaat, omdat wat dit punt aangaat de wet niet veranderd is. Het wil mij voorkomen, dat daarmede een veel te nauw verband tusschen beide wetten gelegd wordt, en thans alleen moet worden nagegaan of de wet van

1920 voor de toelating tot hoofd eischen stelt, zoo dat thans art. 436 Sr. wel toepasselijk is. De Rechtb. beroept zich m. i. in het hierboven overgenomen gedeelte harer overwegingen terecht op de overgangsbepaling vervat in het tegenwoordige art. 192 der Wet. Ik meen daarbij ook nog te mogen wijzen op art. 27, in het bijzonder op lid 3 der wet.

Al is het dus mogelijk, dat de wet van 1878 de leemte bevatte niet te eischen de toelating op te treden als hoofd eener school, in dien zin, dat er geen strafrechtelijke sanctie bestond op overtreding, zoo is dit veranderd bij de nieuwere wet van 1920, hoezeer die ook verband houdt met de oude van 1878.

Ik ben dus van oordeel, dat het middel ongegrond is.

Een opmerking wil ik hieraan echter nog vastknoopen betreffende de telastelegging, waarin alleen voorkomt of beter waarvan alleen bewezen verklaard is, dat requirante als houdster der school de lessen bestuurde. Op zichzelf is dit m. i. wel een zeer beperkte feitelijke omschrijving om daaruit af te leiden, dat zij optrad als hoofd der school. De Kantonrechter voert daartoe dan ook nog andere gebleken feiten aan. Intusschen heeft deze omschrijving niet ten nadeele van requirante gewerkt, gelet hierop, dat zij volkomen toegeeft als hoofd te zijn opgetreden.

Het middel van den Officier van Justitie, gericht tegen het ontslag van rechtsvervolging voor het tweede feit, betreft een geheel andere vraag.

De Rechtbank zegt ten aanzien van het tweede feit, dat zij de in dit deel der telastelegging voorkomende uitdrukking „met overschrijding van de grenzen harer bevoegdheid" opvat als eene qualificatie en van oordeel is, dat het door verdachte, die de acte van onderwijzeres bezit, aan kinderen beneden den bij K. B. van 15 April 1935 (Ned. Staatscourant 1935 n°. 77) aangegeven leeftijd in eene school — al zijn die kinderen in strijd met de wet in die school toegelaten — onderwijs geven, niet vormt eene strafbare overschrijding van hare bevoegdheid als onderwijzeres;

dat immers die bevoegdheid niet is gebonden aan den persoon van dengene, die het onderwijs ontvangt en in het bijzonder die acte haar ook de bevoegdheid geeft tot het geven van huisonderwijs, terwijl alleen het toelaten van te jeugdige kinderen op de school is verboden.

Het treft mij bij deze tweede telastelegging, dat niet onderzocht is, wie in het algemeen bevoegd is kinderen tot de school toe te laten.

Er thans van uitgaande, dat mej. Toolenaar niet bevoegd was als hoofd eener school op te treden, bezit zij die bevoegdheid zeker niet. Deze toch berust als regel bij het hoofd der school, die handelen moet volgens de voorschriften door school- of gemeentebestuur, in overeenstemming met de bepalingen der wet gegeven.

Wanneer nu iemand veroordeeld wordt, omdat hij niet toegelaten tot een beroep, dat beroep uitoefent, kan hij moeilijk bovendien veroordeeld worden omdat hij de grenzen van dat beroep heeft overschreden. Zoo kan m. i. iemand, die onbevoegd als vroedvrouw is opgetreden en daarvoor veroordeeld wordt, niet bovendien gestraft worden, omdat zij in de uitoefening van het beroep van vroedvrouw handelingen heeft verricht, welke des geneesheers zijn, m. a. w. buiten de grenzen van de bevoegdheid — welke zij niet bezit — is getreden.

Een z.g. hulponderwijzer(es) kan bij die opvatting dan ook niet — onbevoegd als schoolhoofd optredend — de grenzen der bevoegdheid van het schoolhoofd overtreden, zoodat, nu gebleken is, dat de telastegelegde handelingen sub 2 gepleegd zijn, terecht een ontslag van rechtsvervolging is uitgesproken.

Kantonrechter en Rechtbank geven andere gronden, welke ik hiervoor vermeldde.

Uit de beperkte strafbepaling van art. 9 der wet meen ik niet zooveel te moeten afleiden als de Kantonrechter doet. Wel vind ik in dat art. 9, volgens hetwelk alleen het hoofd der school strafbaar is voor het toelaten van te veel kinderen in één vertrek, een argument te meer, dat het toelaten tot de school zeker niet door de hulponderwijzer geschiedt. Juister acht ik den grond welke de Rechtbank aanvoert.

Ik ben dus van meening, dat het middel van den Officier van Justitie ongegrond is.

Ik merk nog op, dat de benaming welke de Rechtbank gaf onvolledig is, en het vonnis op dit punt zal moeten worden vernietigd.

Ik concludeer derhalve, dat het vonnis op dit punt worde vernietigd en dat de H. R. het feit de benaming zal geven van: „niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep, waartoe de wet een toelating vordert, buiten noodzaak dat beroep uitoefenen" en overigens het beroep verwerpe.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den eersten requirant voorgesteld bij schriftuur: (zie conclusie);

Gelet op het middel van cassatie namens de requirante Toolenaar voorgesteld bij pleidooi: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van requirante T. is bewezen verklaard: dat zij in de gemeente Arnhem:

1°. hoewel niet enz. (zie conclusie);

O., dat de Rechtbank betreffende het onder 1° bewezenverklaarde — met gedeeltelijk ontslag van rechtsvervolging en voor het overige met qualificatie en strafoplegging als voormeld — heeft overwogen:

„dat, wat de daarin vermelde toelating tot de uitoefening van het beroep van hoofd eener school betreft (zie de gronden in de conclusie);

en voorts, wat de strafbaarheid van het onder 1° bewezenverklaarde betreft:

„dat het specifieke werk van het hoofd der school bestaat in „het besturen der lessen", zooals art. 109 der wet dit omschrijft, zooals aan verdachte ook is ten laste gelegd, doch onder dit specifieke werk niet valt het — mede ten laste gelegde — geven van onderwijs tot welk laatste zij bevoegd was krachtens de acte van bekwaamheid, die zij had verkregen; dat dan ook in elk geval ten opzichte van dit sub 1° ten laste gelegde onderdeel ontslag van rechtsvervolging moet volgen;"

O. dat de Rechtbank ten aanzien van het bewezene onder 2°, met ontslag van rechtsvervolging als voormeld — heeft overwogen:

dat de Rechtbank de in dit deel der telastelegging voorkomende uitdrukking „met overschrijding van de grenzen harer bevoegdheid" opvat als eene qualificatie en van oordeel is, dat het door verdachte, die de acte van onderwijzeres bezit, aan kinderen beneden den bij Koninklijk Besluit van 15 April 1935 (Ned. Staatscourant 1935 n°. 77) aangegeven leeftijd in eene school — al zijn die kinderen in strijd met de wet in die school toegelaten — onderwijs geven, niet vormt eene strafbare overschrijding van hare bevoegdheid als onderwijzeres;

dat immers die bevoegdheid niet is gebonden aan den persoon van dengene, die het onderwijs ontvangt en in het bijzonder die acte haar ook de bevoegdheid geeft tot het geven van huisonderwijs, terwijl alleen het toelaten van te jeugdige kinderen op de school is verboden;

dat derhalve het sub 2°. ten laste gelegde en bewezen verklaarde feit niet strafbaar is en verdachte deswege moet worden ontslagen van rechtsvervolging;

Ten aanzien van het beroep van den Officier van Justitie:

O. dat de eenige grond, waarop requirant de strafbaarheid van het bewezene grondt, deze is, dat het onderwijs, dat de gerequireerde gaf, is schoolonderwijs, waarop art. 11 van de Lager Onderwijswet 1920 van toepassing is, waaruit dan zoude volgen, dat, vermits het verbod van het toelaten van te jeugdige kinderen het verbod van het onderwijzen van dergelijke toegelaten kinderen omvat, gerequireerde, in strijd met het bij art. 436 lid 2 Sr. bepaalde, de grenzen harer bevoegdheid heeft overschreden;

O. dat deze grief echter niet juist is;

O. immers, dat, daargelaten of requirants stelling dat het verbod van genoemd art. 11 ook het onderwijs geven aan kinderen beneden den bij het Koninklijk Besluit van 28 Augustus 1934 N°. 81 (Ned. Staatscourant 1934 N°. 171) bepaalden leeftijd omvat, wel juist is, in elk geval de leeftijd van hen. aan wie onderwijs wordt gegeven, geheel staat buiten de eischen, door de wet aan toelating tot de uitoefening van het beroep van onderwijzer of onderwijzeres gesteld, namelijk het bezit van de bij de wet gevorderde bewijzen van bekwaamheid en zedelijkheid;

O. dat de Rechtbank derhalve met juistheid heeft beslist, dat art. 436, 2e lid Sr. op het bewezene niet van toepassing is, zoodat het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

Ten aanzien van het beroep van de requirante Toolenaar:

O. dat tot toelichting van het middel in de eerste plaats is aangevoerd, dat onder de heerschappij van de Lager Onderwijswet van 17 Augustus 1878 het zonder daartoe bevoegd te zijn optreden als hoofd eener school niet strafbaar was, zoodat, nu art. 436 Sr. een aantal strafbepalingen van bijzondere wetten heeft vervangen — en de strafbepaling betreffende het onbevoegd geven van lager onderwijs voorkomende in art. 9 van genoemde wet dan ook bij de invoering van het Wetboek van Strafrecht zijn afgeschaft, — onder genoemd art. 436 niet kan vallen iets dat vroeger in eene bijzondere wet, met name de Lager Onderwijswet van 1878, niet strafbaar was;

O. dat dit betoog faalt; dat immers, al is juist de stelling, dat art. 436 Sr. in het wetboek is opgenomen om een aantal strafbepalingen van bijzondere wetten te vervangen — de Memorie van Toelichting tot het wetboek spreekt in dit verband met name van de wetten op het lager en middelbaar onderwijs — dit geenszins medebrengt, dat art. 436 zelfstandige beteekenis zoude missen, in dien zin, dat daaronder niet zoude kunnen vallen iets, dat bij bedoelde bijzondere wetten niet met straf was bedreigd;

O. dat requirant voorts nog heeft betwist, dat de wet eene toelating tot de uitoefening van het beroep van hoofd eener school vordert, zoodat ook deswege art. 436 Sr. hier niet van toepassing zoude zijn;

O. dat ook deze grief onjuist is; dat immers, nu de Lager Onderwijswet 1920, in de artt. 27, 109 en 192, voor het optreden als hoofd van eene school zekere eischen heeft gesteld — aan welke eischen, gelijk ten deze niet is betwist, requirante niet voldoet — hier aanwezig is het in art. 436 Sr. bedoelde geval, dat de wet voor de uitoefening van het beroep, te weten van het beroep van hoofd eener school, eene toelating vordert;

O. dat het middel derhalve tot cassatie niet kan leiden;

O. ambtshalve:

dat de door de Rechtbank aan het bewezene gegeven qualificatie niet geheel juist is, daar daarin de woorden „buiten noodzaak" niet voorkomen;

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen wat de aan het bewezene gegeven qualificatie betreft, en

Rechtdoende krachtens art. 105 der wet R. O.,

Qualificeert het bewezen verklaarde als: Niet toegelaten tot een beroep waartoe de wet eene toelating vordert, buiten noodzaak dit beroep uitoefenen;

Verwerpt het beroep voor al het overige.

(N. J.)

---

4 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.)

Onder de werking der oude heffingsverordening is aan belanghebbende voor het gebruik van de haven gedurende het geheele jaar 1934 een heffing opgelegd tot een vastgesteld bedrag met betaling bij wijze van abonnement.

1 Juli 1934 werd de oude verordening door een nieuwe vervangen.

Bij het ontbreken van iedere uitdrukkelijke bepaling in de nieuwe regeling omtrent de verhouding, waarin de beide verordeningen op dit punt tot elkander staan, moet als des wetgevers wil in de nieuwe verordening worden aangenomen, dat, in overeenstemming met rechtvaardige en doelmatige beginselen van overgangsrecht, de rechtstoestand, gelijk deze tot 1 Juli 1934 bestond, tot het einde van dat jaar voor belanghebbende is bestendigd.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burg. der Gem. Harderwijk tegen de uitspraak van den R. v. B. voor de Dir. Bel. te Zwolle van 7 Jan. 1936 betreffende den na te melden aanslag, opgelegd aan de N. V. Reederij van der Schuyt, te Rotterdam, in het Havengeld der Gem. Harderwijk over 1934;

Gehoord enz.;

O. dat de Verordening op de heffing van een havengeld voor het gebruik van de haven en de zeebrug te Harderwijk, vastgesteld op 23 Aug. 1923 en gewijzigd op 29 Sept. 1927, de volgende bepalingen bevatte:

Art. 1. Er zal, onder den naam van Havengeld, worden geheven eene belasting op het varen in de haven te Harderwijk, of het in eenig opzicht gebruik maken van de haven of de zeebrug aldaar, enz.

Art. 2. De belasting in art. 1 bedoeld wordt geheven volgens onderstaand tarief; enz.

Art. 3. Schippers of eigenaren van vaartuigen zullen het havengeld ook voor het geheele jaar bij abonnement kunnen betalen en wel volgens het onderstaand tarief per 1000 K.G. laadvermogen of per kubieke meter waterverplaatsing per jaar:

a. visschersvaartuigen enz.

c. alle andere vaartuigen, behoudens die in de volgende categorie bedoeld: f 1.20.

d. vrachtvaartuigen enz. Voor vaartuigen, welke in den loop van het jaar in de vaart gebracht worden of er uit geraken, zal het abonnement verschuldigd zijn naar gelang van het aantal maanden dat zij in de vaart geweest zijn; gedeelten van maanden worden daarbij voor geheele gerekend.

Art. 5. Het jaar waarvoor de belasting, welke in eens voor het geheele jaar wordt betaald, verschuldigd is, loopt van 1 Jan. tot 31 Dec.

Art. 6. De belasting is verschuldigd door den schipper of eigenaar van het vaartuig.

Behalve in het geval, dat de belasting in eens voor het geheele jaar betaald wordt, is zij verschuldigd, telkens wanneer het vaartuig van de in art. 1 dezer verordening genoemde gemeentewerken op de daarbij aangegeven wijze gebruik maakt enz.;

dat de Verordening op de invordering van het havengeld te Harderwijk, eveneens vastgesteld op 23 Aug. 1923, in art. 2, na vastgesteld te hebben, dat de betaling voor vaartuigen, waarvan het havengeld in eens voor het geheele jaar wordt betaald, geschiedt in de maand Mei, inhoudt:

B. en W. kunnen toestaan, het voor een geheele jaar verschuldigd havengeld (abonnementsgeld) in hoogstens 5 termijnen, mits de laatste termijn vóór 30 Sept. van het jaar waarvoor de belasting verschuldigd is voldaan wordt, te doen betalen;

O. dat belanghebbende als eigenares van het schip „Veluwevaart", metende 133 ton, gebruik heeft gemaakt van de in art. 3 der genoemde heffingsverordening van 1923 geboden gelegenheid om, met betrekking tot het kalenderjaar 1934, het havengeld voor het geheele jaar te betalen volgens het in dat artikel onder *c* voor een schip als het onderhavige geldend tarief van f 1.20 per ton;

dat dit over het geheele jaar 1934 verschuldigd abonnementsgeld, overeenkomstig art. 2 der invorderingsverordening van 1923 in 5 termijnen, als daar bedoeld, betaald moest worden en de tweede termijn, groot f 29.92, op kwitantie, afgegeven door den gemeenteontvanger, op 20 Juni 1934 is voldaan;

O. dat op 3 Mei 1934 eene nieuwe Verordening op de heffing van haven-, lig- en kaaigelden in de Gemeente Harderwijk is vastgesteld, welke krachtens het in art. 19 dier Verordening bepaalde op 1 Juli 1934 in werking getreden is, zijnde eveneens krachtens genoemd artikel op dat tijdstip de oude heffingsverordening van 1923 ingetrokken;

dat eveneens op 1 Juli 1934 de oude invorderingsverordening van 1923 is ingetrokken en door eene nieuwe, ook van 3 Mei 1934, is vervangen;

O. dat de nieuwe heffingsverordening de volgende bepalingen inhoudt:

Art. 1. 1. In deze gemeente wordt een belasting geheven in den vorm van:

a. havengeld voor het varen in, of in eenig opzicht gebruik maken van de haven der gemeente; enz.

Art. 2. Het belastingjaar loopt van 1 Januari tot en met 31 December.

Art. 3. De belasting is verschuldigd door den gezagvoerder, den schipper of eigenaar van het vaartuig.

Art. 4. 1. De belasting in art. 1 onder *a* bedoeld, wordt geheven volgens onderstaand tarief:

1°. voor visschersvaartuigen enz.

3°. voor passagiersvaartuigen niet onder 1° en 4°begrepen, per duizend K.G. laadvermogen of per kubieke meter waterverplaatsing:

a. enz.

b. geheel of gedeeltelijk geladen ... f 0.15.

4°. voor jachten enz.

Art. 5. 1. Gezagvoerders, schippers of eigenaars van vaartuigen, behalve die van jachten en pleiziervaartuigen, zullen het havengeld ook voor het geheele jaar bij abonnement kunnen betalen, indien naar het oordeel van B. en W. kan worden aangenomen, dat een vol jaar van het abonnement gebruik zal worden gemaakt en wel volgens het onderstaand tarief per 1000 K.G. laadvermogen of per kubieke meter waterverplaatsing per jaar:

a. visscherschepen enz.

d. alle andere vaartuigen, behalve die in de vorige categorieën en die in art. 4 onder 4° bedoeld f 1.20.

2. Voor vaartuigen, welke in den loop van het jaar in de vaart gebracht worden of er uit geraken, zal het abonnement verschuldigd zijn naar gelang van het aantal kalender-kwartalen, dat zij in de vaart geweest zijn; gedeelten van kalender-kwartalen worden daarbij voor geheele gerekend.

3. De lijst van jaarabonnementen wordt jaarlijks door B. en W. vastgesteld vóór 1 April. Tusschentijdsche aanvullingen en wijzigingen op grond van het vorige lid behoeven hunne goedkeuring.

Art. 6. 1. Het Havengeld wordt voor de vaartuigen berekend en geheven:

a. naar het laadvermogen volgens den meetbrief enz.

Art. 7. 1. De belasting is, behalve in het geval, dat zij in eens voor het geheele jaar betaald wordt, verschuldigd telkens wanneer het vaartuig op de in art. 1 dezer verordening aangegeven wijze gebruik maakt van de haven enz.

O. dat de gemeente Harderwijk het standpunt heeft ingenomen, dat het abonnement van belanghebbende, verkregen onder de werking der oude heffingsverordening, vanaf 1 Juli 1934 niet meer gold en zij vanaf dien datum havengeld moest betalen volgens de nieuwe heffingsverordening, zulks krachtens art. 4, 3° van deze laatste, ad f 0.15 per ton voor iederen keer, dat het schip de haven invoer of in eenig opzicht van de haven gebruik maakte, zijnde aan belanghebbende in verband hiermede een aanslag opgelegd voor havengeld van 1 Juli 1934 tot en met 16 September 1934 ten bedrage van f 2054.85;

dat belanghebbende tegen een ter zake aan haar gedaan dwangbevel een bezwaarschrift heeft ingediend bij den Raad der gemeente, en zij, na door dien Raad niet-ontvankelijk te zijn verklaard, tegen 's Raads beschikking beroep heeft ingesteld;

dat de Raad van Beroep, oordeelende, dat de niet-ontvankelijkheid ten onrechte was aangenomen, verder heeft overwogen: dat belanghebbende door het onder de oude heffingsverordening verkregen abonnement het recht had om het geheele jaar 1934 met het schip „Veluwevaart" in de haven van Harderwijk te komen en het daarvoor gefixeerd bedrag in eens schuldig was, behoudens de mogelijkheid dit bedrag in termijnen te betalen;

dat het op wettige wijze verkregen abonnement om gedurende het geheele jaar 1934 met het schip „Veluwevaart" van de haven gebruik te maken niet zijn kracht had verloren, doordat met 1 Juli 1934 de nieuwe verordening in werking was getreden; dat toch in deze verordening wel andere tarieven zijn vastgesteld en het verkrijgen van een abonnement aan voorwaarden is gebonden, doch bij het in werking treden dier verordening, waarmede intrekking van de tot dusver geldende verordening gepaard ging, de onder de werking der oude verordening voor 1934 gefixeerde belastingschuld en het daardoor verkregen recht om het geheele jaar van de haven gebruik te maken, niet is te niet gegaan, noch van rechtswege, noch krachtens eenigerlei bepaling van de nieuwe verordening;

dat op deze gronden de Raad van Beroep heeft verstaan, dat belanghebbende het van haar gevorderd bedrag van f 2054.85 aan havengeld niet verschuldigd is;

dat de gemeente tegen deze uitspraak als middel van cassatie heeft aangevoerd:

„V. t. en s. der wet, met name der artt. 269, 275, 277, 290, 299 en 300 van de Gemeentewet, 10, 11, 12, 13, 16 en 17 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, 1, 4, 6, 7 en 19 der Verordening op de heffing van haven-, lig- en kaaigelden in de Gemeente Harderwijk, vastgesteld bij raadsbesluit dier Gemeente van 3 Mei 1934, welke werd goedgekeurd bij K. B. van 6 Juni 1934 No. 41 en op 1 Juli 1934 in werking is getreden, 1, 2, 3 en 5 der Verordening op de heffing van een havengeld voor het gebruik van de haven en de zeebrug te Harderwijk, vastgesteld bij raadsbesluit dier Gemeente van 23 Aug. 1923, gewijzigd op 29 Sept. 1927, en goedgekeurd bij K. B. van 22 Oct. 1923, No. 26 en 25 Oct. 1927, no. 34, doordat de Raad van Beroep ten onrechte heeft beslist, dat de Reederij voor het gebruik van de haven te Harderwijk van 1 Juli 1934 tot en met 16 Sept. 1934 niet op grondslag van de nieuwe verordening, maar op basis van het onder vigeur der oude verordening verkregen abonnement, havengeld te betalen heeft";

dat ter toelichting van het middel in hoofdzaak is aangevoerd: dat met ingang van 1 Juli 1934 de oude havengeldverordening is vervallen en art. 3 dier verordening na gemelden datum geen grondslag meer kon vormen voor de heffing van havengeld; dat dus het onder de oude verordening verkregen abonnement vanaf 1 Juli 1934 niet meer geldig was;

O. hieromtrent:

dat onder de werking der oude heffingsverordening, aan belanghebbende voor het gebruik van de haven gedurende het geheele jaar 1934 eene heffing is opgelegd tot een vastgesteld bedrag met betaling bij wijze van abonement;

dat het ten deze de vraag is, of vanaf het oogenblik der vervanging van de oude door de nieuwe verordening, 1 Juli 1934, tot het einde van dat jaar art. 4 der nieuwe verordening voor belanghebbende gold, doordien haar vóór 1 Juli verkregen abonnement kwam te vervallen, dan wel of gedurende dat tijdperk art. 4 buiten toepassing bleef, doordien de vóór 1 Juli bestaande rechtstoestand bleef voortduren;

dat het middel er van uitgaat, dat art. 4 voormeld op belanghebbende van toepassing is;

dat deze meening echter moet worden verworpen;

dat toch de gemeentelijke wetgever bij het stellen van art. 4, in hoe algemeene termen dit ook vervat zij, niet kan geacht worden bijzondere gevallen als dat, waarin belanghebbende verkeert, voor oogen te hebben gehad en hij dan ook zoodanige gevallen niet onder het artikel heeft begrepen, evenmin als hij blijkens art. 5 de nieuwe regeling betreffende de abonnementen voor het tweede halfjaar van 1934 op gevallen als het onderwerpelijke toepasselijk heeft geacht;

dat bij het ontbreken van iedere uitdrukkelijke bepaling in de nieuwe regeling omtrent de verhouding, waarin de beide verordeningen op het bewuste punt tot elkander staan, als des wetgevers wil in de nieuwe verordening moet worden aangenomen, dat, in overeenstemming met rechtvaardige en doelmatige beginselen van overgangsrecht, de rechtstoestand, gelijk deze tot 1 Juli 1934 bestond, tot het einde van dat jaar voor belanghebbende is bestendigd;

dat mitsdien de uitspraak van den Raad van Beroep met juistheid is gewezen;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

5 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401.)

Rechtb.: De gemeente toegelaten tot het bewijs van feiten, waaruit zoude volgen, dat ten deze een oorzakelijk verband tusschen de schade en het nalaten der kennisgeving niet aanwezig is.

Hof: Oorspr. eischeres toegelaten tot het bewijs, dat, indien de kennisgeving wel ware gedaan, haar echtgenoot de noodige maatregelen zou hebben genomen om haar het weduwen- en kinderenpensioen te verzekeren.

Rechtb.: Dit bewijs is niet geleverd. (Door Hof bevestigd).

Hooge Raad: Nu niet aangetoond is, dat de echtgenoot van eischeres, zijn recht kennende, ook inderdaad de maatregelen zou hebben genomen om zich de pensioensaanspraken voor vrouw en kinderen te verzekeren, is in elk geval niet komen vast te staan, dat, indien de gemeente wel aan de gestelde verplichting had voldaan, de gestelde schade ware vermeden. Het tweede middel gaat er ten onrechte van uit, dat de bewijsoplegging de meerdere of mindere schuld der gemeente betrof. Die bewijsoplegging betrof den grondslag der vordering, het oorzakelijk verband tusschen de gestelde onrechtmatige daad en de beweerde schade.

Hiermede komt een onderzoek van het slechts subsidiair ingesteld incidenteel beroep te vervallen. (Adv.-Gen. Berger: het middel van de gemeente is onjuist).

Barendina Roggeveen, weduwe van Ate Tillema, wonende te 's-Gravenhage, eischeres tot cassatie van een arrest op 27 April 1931 en van een arrest op 27 Juni 1935, beide door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen, incidenteel verweerster, advocaat Mr. J. M. C. Romeyn; Gepleit,

tegen:

den Burgemeester der Gemeente 's-Gravenhage, die gemeente in rechten vertegenwoordigende, verweerder in cassatie, incidenteel eischer, advocaat Jhr. Mr. A. K. C. de Brauw; Gepleit door Mr. C. R. C. Wyckerheld Bisdom.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger:

Post alia:

De weduwe Tillema heeft zich tegen 's Hofs voormelde arresten van 27 April 1931 en van 27 Juni 1935 in cassatie voorzien en daartegen als eischeresse ten principale aangevoerd de beide volgende middelen van cassatie:

I. S. en/of v. t. der artt. 162 Grondwet, 20 R.O., 48 en 59 Rv. 1269, 1282, 1283, 1284, 1383, 1401, 1402, 1403, 1902, 1903, 1952, 1953, 1958 en 1959 B.W., 3, 27, 37 en 49 Weduwenwet voor de Gemeenteambtenaren 1913, art. 1 van het K. B. van 15 December 1913, S. 442, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in art. 49 Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, doordien het Hof niet tot oorzakelijk verband heeft geconcludeerd tusschen het door de gemeente niet-voldoen aan het voorschrift van art. 1 van voornoemd K. B. van 15 Dec. 1913, S. 442, en de door eischeresse in cassatie geleden schade uit het feit, dat haar echtgenoot zich de pensioensaanspraken in quaestie niet had verzekerd, ten onrechte:

daar, waar immers de wetgever bij het geven van het door de gemeente overtreden wetsvoorschrift vooronderstelde, dat de betrokkenen met hun uit artikel 3 lid 1 Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 voortvloeiend recht niet bekend zouden kunnen zijn, redelijkerwijze te verwachten ware, dat Tillema van bedoeld recht geen kennis zoude dragen, wanneer hem daarvan geen kennis werd gegeven, en daaruit rechtstreeks moet voortvloeien, dat Tillema dit recht niet kennende, maatregelen tot verzekering van dit recht niet zoude treffen:"

II. „S. en/of v. t. van de in het eerste middel aangehaalde artikelen:

doordien het Hof, overwegende (arrest van 27 April 1931) „dat het Hof de meening van de Rechtbank niet kan deelen, dat het niet verzekeren door Tillema van het behoud van aanspraak op pensioen voor zijn vrouw en kinderen zonder meer als een redelijkerwijze en naar ervaringsregelen te verwachten en door den wetgever voorzien gevolg van het nalaten der kennisgeving moet worden beschouwd; Overwegende toch dat de gemeente alleen aansprakelijk is voor de schade, die de geïntimeerde lijdt, doordat de bewuste kennisgeving niet aan wijlen haar echtgenoot is gedaan, toen hij zonder pensioen uit den gemeentedienst werd ontslagen en de wet de belangen van de vrouw en de kinderen niet verder beschermde dan dit voorschrift strekte en het verder aan den ontslagen ambtenaar overliet of hij de hem ten dienste staande maatregelen wilde treffen, zoodat de vraag open blijft of het vervallen van de pensioensaanspraken van de geïntimeerde het redelijkerwijze te verwachten gevolg van het nalaten der mededeeling is geweest en die vraag weder afhangt van deze andere of Tillema, als de mededeeling aan hem was gedaan maatregelen zou hebben genomen om het pensioen voor zijn vrouw en kinderen te handhaven, althans redelijkerwijze mag worden aangenomen, dat hij die maatregelen zou hebben genomen; dat dit laatste derhalve noodzakelijk deel moet uitmaken van den grondslag der vordering van de geïntimeerde, die strekt tot vergoeding der schade, die zij lijdt, doordat zij het genot van weduwenpensioen moet derven . . . ." het bewijs heeft opgelegd aan eischeresse in cassatie van wat het Hof als oorzakelijk verband tusschen de gestelde schade en de gepleegde onrechtmatige daad der gemeente heeft geconstrueerd,

ten onrechte:

daar de feiten, waarvan het Hof het bewijs noodig achtte, slechts de vraag kunnen betreffen of de uit de door het Hof als vaststaande aangenomen door de gemeente gepleegde onrechtmatige daad voortvloeiende schuld zich uitstrekte tot de door eischeresse in cassatie geleden schade, welke vraag echter geen beantwoording meer behoefde, daar deze voortvloeide uit de uit de vastgestelde feiten volgende zekerheid, dat de waarschijnlijkheid dat Tillema zich de pensioensaanspraken voor vrouw en kinderen niet zou verzekeren werd verhoogd door het door de gemeente nalaten van de vereischte kennisgeving, en dus, waar het bewijs der feiten, die de persoonlijkheid van Tillema betroffen, slechts een voor de gemeente schuldverminderende of schulduitsluitende grond kon opleveren,

het bewijs daarvan aan de gemeente, die zich daarop beriep, had moeten worden opgelegd."

Het wil mij voorkomen, dat deze middelen niet tot cassatie zullen kunnen leiden. Al ware het bij het eerste middel betoogde juist, dat namelijk, ook blijkens de vooronderstelling van den wetgever van het verzuim der bedoelde kennisgeving het redelijkerwijze te verwachten gevolg was, dat Tillema, zijn recht niet kennende, maatregelen tot verzekering van dat recht niet zoude hebben getroffen, dan behoeft zulks nog geenszins te leiden tot de door eischeresse gewilde gevolgtrekking, dat nu ook de door de weduwe Tillema geleden schade het gevolg is van het door de Gemeente gepleegde verzuim. Tusschen de aan de Gemeente verweten nalatigheid en de ten dezen bedoelde schade toch ligt het verzuim van Tillema om de noodige maatregelen te treffen tot verzekering van het recht zijner weduwe op pensioen. De door dit verzuim van Tillema rechtstreeks geleden schade nu zoude m. i. alleen dan noodzakelijkerwijze door het verzuim der Gemeente veroorzaakt moeten heeten, wanneer zonder meer ware aan te nemen, dat het verzuim van Tillema zonder de nalatigheid der Gemeente ware achterwege gebleven. Waar dan ook het Hof in zijn bestreden arrest van oordeel is, dat zulks niet het geval is, immers zonder nader, aan de weduwe Tillema op te leggen, bewijs, niet aannemelijk, heeft het m. i. eene feitelijke beslissing ten aanzien van het in dezen vereischte oorzakelijk verband tusschen het verzuim der Gemeente en de gestelde schade gegeven, welke door het middel niet wordt en niet kan worden aangetast.

Ten onrechte m. i. stelt dan ook het tweede middel zich op het standpunt, als zouden de eeiten, waarvan het Hof het bewijs noodig achte, slechts de vraag betreffen, of de schuld der gfmeente zich uitstrekte tot de door eischeresse in cassatie geleden schade, daar die feiten gelijk uit het vorenstaande volgt, uitsluitend het oorzakelijk verband betroffen.

Alleen voor het geval Uw Hooge Raad omtrent de ten principale voorgestelde middelen anders mocht oordeelen, heeft de Gemeente, harerzijds voorwaardelijk incidenteel in cassatie gekomen, als middel opgeworpen:

„S. en/of v. t. van artt. 1401, 1402, 1403 B. W. 3, 27, 37, 49 der Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, 1 Koninklijk Besluit van 15 December 1913, S. 442, tot vaststelling van een Algemeenen Maatregel van Bestuur als bedoeld in art. 49 der Weduwenwet voor de Gemeente-Ambtenaren 1913, 48 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering,

doordat het Hof,

beslissende dat het nalaten door het Gemeentebestuur van de in art. 1 K. B. van 15 December 1913, S. 442, voorgeschreven kennisgeving ten opzichte van de vrouw en de kinderen van den ontslagen ambtenaar een onrechtmatige daad was, waarvan het gehouden is de nadeelige gevolgen voor dezen te vergoeden,

de door eischeres in cassatie, incidenteel verweerster, ingestelde vordering strekkende tot vergoeding van de aan haar door de boven omschreven onrechtmatige daad beweerdelijk toegebrachte schade ontvankelijk heeft geacht,

zulks op gronden welke ook zelf onjuist en met de aangehaalde wetsartikelen in strijd zijn,

omdat de norm van art. 1 van het K. B. van 15 Dec. 1913 uitsluitend strekt ter bescherming van het belang van het Pensioenfonds en in elk geval niet ter bescherming van eenig belang van incidenteel verweerster en de Gemeente voormelde norm overtredende, incidenteel verweerster niet rechtstreeks in haar belang trof."

Met dit middel kan ik mij niet vereenigen. Waarom de norm van art. 1 van het K. B. van 15 December 1913, S. 442, uitsluitend zoude strekken tot bescherming van het belang van het Pensioenfonds, gelijk incidenteel eischer hier stelt, valt zonder meer niet in te zien en steekhoudende gronden tot bevestiging van die stelling heb ik niet hooren aanvoeren. Mij wil het dan ook integendeel voorkomen, dat, al moge bij genoemde bepaling mogelijk mede gedacht zijn aan de belangen van het Pensioenfonds, toch in ieder geval bezwaarlijk kan worden betwist, dat het voor de echtgenoote en kinderen van den ambtenaar, wien zonder recht op pensioen ontslag uit zijne betrekking is gegeven, van groot belang kan zijn, dat hunnen man en vader gewezen worde op de hem wellicht onbekende, door den wetgever zelfs als blijkbaar aan den ambtenaar onbekend veronderstelde, bevoegdheid om het behoud van pensioen na zijn overlijden voor zijne genoemde nabestaanden te verzekeren. Hieruit volgt, naar mijne bescheiden meening, dat bijaldien zoude moeten worden aangenomen, dat — zooals in dezen, ware het door het Hof aan eischeresse ten principale opgedragen bewijs geleverd, het geval zoude zijn geweest, — uitsluitend onbekendheid met de hem ten dienste staande bevoegdheid Tillema zoude hebben verhinderd van die bevoegdheid gebruik te maken, de dientengevolge door zijne weduwe geleden schade, bestaande in derving van het anders door haar genoten pensioen, inderdaad rechtstreeks veroorzaakt zoude zijn door de nalatigheid van het gemeentebestuur en de weduwe dus ook rechtstreeks door die onrechtmatige daad in haar belang zoude zijn getroffen, zoodat — gelijk Uw Hooge Raad bij arrest van 24 Mei 1935 W. 12962, N. J. '35, 1497 besliste — onder die omstandigheden ook dit belang bescherming vindt in het bedoelde voorschrift.

Aangezien ik meen te mogen veronderstellen, dat Uw Hooge Raad, mijn oordeel deelende, dat de principale middelen niet tot cassatie kunnen leiden, het incidenteel beroep, als slechts voorwaardelijk, n.l. voor het tegenovergestelde geval, ingesteld, als niet geschied buiten behandeling zal laten, concludeer ik tot verwerping van het cassatieberoep ten principale en tot veroordeeling van eischeresse in de daarop gevallen kosten.

De Hooge Raad, enz.

O. dat, voorzoover thans van belang, uit de bestreden arresten blijkt:

dat eischeres vergoeding vordert van de schade, welke zij, naar zij stelt, lijdt doordien de gemeente 's-Gravenhage, in strijd met de op deze krachtens art. 1 K. B. van 15 December 1913, S. 442, rustende verplichting, geen kennis heeft gegeven aan den directeur van het pensioenfonds voor de gemeenteambtenaren, dat haar, op 7 Juli 1922 overleden, echtgenoot, Ate Tillema, met ingang van 20 Maart 1919 uit den dienst der gemeente 's-Gravenhage zonder

recht op pensioen is ontslagen, tengevolge van welke niet-kennisgeving de directeur aan Tillema niet, overeenkomstig artikel 37 lid 2 der Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913, heeft kennis gegeven, dat deze voor vrouw en kinderen het behoud van aanspraak op pensioen kon verzekeren, en Tillema het behoud van die aanspraak niet heeft verzekerd;

dat verweerder tegen deze vordering o. a. heeft aangevoerd, dat er geen oorzakelijk verband is gesteld tusschen de beweerde onrechtmatige daad der gemeente 's-Gravenhage en de gestelde schade, welk verband overigens door hem is ontkend;

dat de Rechtbank te dien aanzien overwoog, dat het achterwege laten door Tillema van maatregelen om zijne vrouw en kinderen behoud van aanspraak op pensioen te verzekeren, als een redelijkerwijze en naar ervaringsregelen te verwachten, en zelfs door den wetgever voorzien, gevolg van het nalaten der kennisgeving moet worden beschouwd, waarna de Rechtbank aan verweerder bewijs van door hem ter bevrijding gestelde feiten oplegde;

dat echter het Gerechtshof op het door verweerder ingesteld hooger beroep bij arrest van 27 April 1931, het vonnis der Rechtbank vernietigende, overwoog: dat het voorschreven oordeel der Rechtbank niet wordt gedeeld, „dat toch de gemeente alleen aansprakelijk is voor de schade, die de geïntimeerde lijdt doordat de bewuste kennisgeving niet aan wijlen haar echtgenoot is gedaan, toen hij zonder pensioen uit den gemeentedienst werd ontslagen en de wet de belangen van de vrouw en de kinderen niet verder beschermde dan dit voorschrift strekte en het verder aan den ontslagen ambtenaar overliet, of hij de hem ten dienste staande maatregelen wilde treffen, zoodat de vraag open blijft, of het vervallen van de pensioensaanspraken van de geïntimeerde het redelijkerwijze te verwachten gevolg van het nalaten der mededeeling is geweest en die vraag weder afhangt van deze andere, of Tillema, als de mededeeling aan hem was gedaan, maatregelen zou hebben genomen om het pensioen voor zijne vrouw en kinderen te handhaven, althans redelijkerwijze mag worden aangenomen, dat hij die maatregelen zou hebben genomen; dat dit laatste derhalve noodzakelijk deel moet uitmaken van den grondslag der vordering van de geïntimeerde, die strekt tot vergoeding der schade, die zij lijdt, doordat zij het genot van weduwenpensioen moet derven, en het Hof, ofschoon die stelling daarin met zooveel woorden niet voorkomt, de dagvaarding aldus wil opvatten, dat zij daarin implicite is vervat; dat uit het voorafgaande volgt, dat de appellant ten onrechte met bewijs is belast en dat aan de geïntimeerde had moeten zijn opgelegd het bewijs van het voormelde door den appellant ontkende deel van haar posita, tot welke bewijsoplegging het Hof ambtshalve termen aanwezig acht;"

waarna het Hof met terugwijzing der zaak naar de Rechtbank de eischeres toeliet tot het bewijs door getuigen, „dat haar echtgenoot Ate Tillema, als de mededeeling bedoeld in artikel 37 lid 2 van de Weduwenwet voor de gemeenteambtenaren 1913 aan hem was gedaan op den voet van artikel 27 alinea 2 van genoemde wet, het behoud van aanspraak op pensioen voor zijn vrouw en kinderen zou hebben verzekerd, althans redelijkerwijze mag worden aangenomen, dat hij dit zou hebben gedaan;"

dat na gehouden getuigenverhoor de Rechtbank bij eindvonnis eischeres niet geslaagd heeft geacht in het haar opgelegd bewijs en hare vordering heeft ontzegd, welk vonnis bij arrest van 27 Juni 1935 is bevestigd;

O. dat tegen 's Hofs arresten als middelen van cassatie zijn aangevoerd: Zie Concl. Adv.-Gen.

O. omtrent het eerste middel:

dat, al zou men de juistheid aanvaarden van hetgeen het middel in zijn derde lid stelt, daaruit nog niet voortvloeit, dat, indien de gemeente 's-Gravenhage art. 1 K. B. van 15 December 1913, S. 442, had nageleefd, de door eischeres beweerde schade zou zijn vermeden;

dat immers hiervoor noodig is, dat wordt aangetoond, dat Tillema, zijn recht kennende, ook inderdaad de maatregelen zou hebben genomen om zich de pensioenaanspraken voor zijne vrouw en kinderen te verzekeren;

dat dit middel derhalve niet opgaat;

O. omtrent het tweede middel:

dat dit middel ten onrechte meent, dat de feiten, waarvan het Hof bewijs noodig achtte, de vraag betroffen van de meerdere of mindere schuld der gemeente;

dat die feiten integendeel, zooals uit de beslissing omtrent het eerste middel reeds volgt, betreffen den grondslag van de vordering, namelijk het oorzakelijk verband tusschen de gestelde onrechtmatige daad en de beweerde schade;

dat mitsdien ook het tweede middel faalt en het principaal beroep in cassatie moet worden verworpen;

O. dat dit laatste ten gevolge heeft, dat het incidenteel beroep, alleen ingesteld voor het geval, dat het principaal beroep mocht slagen, buiten beschouwing moet blijven;

Verwerpt het door de eischeres ingesteld beroep in cassatie. (Salaris f 400. *Red.*).

(N. J.)

---

5 *November* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet Art. 58 4e lid).

Een „algemeen verbindend voorschrift", waartegen beroep niet-ontvankelijk is, is een raadsbesluit van 1935, houdend intrekking van een raadsbesluit van 1922, waarbij een „aanvullende toelage" was toegekend aan een *groep* ambtenaren. Terecht is de gemeentelijke Raad van Beroep niet getreden in de beoordeeling van de billijkheid of de wettigheid van dat voorschrift.

Uitspraak in zake:

W. v. L., wonende te Maarssen, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. B. J. Waslander, advocaat te Utrecht,

tegen:

den Raad der gemeente Utrecht, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Dr. N. R. Luiken, referendaris ter gemeente-secretarie van Utrecht, wonende aldaar.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Utrecht, gelezen de voordracht van B. en W. van 4 Augustus 1922, n°. 1/22 O, (Gedrukte Verzameling n°. 92), in zijn vergadering van 10 Augustus 1922 heeft besloten — voor zoover ten deze van belang — als volgt:

„Aan de vast of tijdelijk voor onbepaalden tijd aangestelde leden van het personeel, die op 31 December 1921 aan de Burgeravondschool verbonden waren en wier bezoldiging door toepassing van art. 7 van de bij raadsbesluit van heden vastgestelde verordening tot regeling van de gemeentelijke avondschool voor nijverheidsonderwijs (Burgeravondschool) minder zal bedragen dan volgens de op 31 December 1921 voor hen geldende salarisregeling (berekend naar een lesurenduur van 50 minuten) wordt een aanvullende toelage toegekend ten bedrage van het verschil tusschen de oude en nieuwe bezoldiging (kindertoeslag inbegrepen);";

O. dat de Raad der gemeente Utrecht, gelezen de voordracht van B. en W. van 10 December 1935, n°. 123/61 O, (Gedrukte Verzameling 1935, n°. 229), in zijn vergadering van 20 December 1935 heeft besloten met ingang van 1 Januari 1936 in te trekken het raadsbesluit van 10 Augustus 1922 tot toekenning van een aanvullende toelage aan de vast of tijdelijk voor onbepaalden tijd aangestelde leden van het personeel, die op 31 December 1921 aan de Burgeravondschool verbonden waren;

O. dat klager bij klaagschrift d.d. 11 Januari 1936, hetwelk op dienzelfden datum bij den Gemeentelijken Raad van Beroep te Utrecht werd ingediend, heeft verzocht, onder meer, voormeld besluit van den Raad der gemeente Utrecht d.d. 20 December 1935 nietig te verklaren;

O. dat de Gemeentelijke Raad van Beroep te Utrecht (Sub-commissie III) in zijn uitspraak, door den plaatsvervangend Voorzitter definitief vastgesteld op 20 Mei 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — o. a. heeft overwogen, dat klager, inzoover hij nietigverklaring van het raadsbesluit van 20 December 1935 verzoekt, niet-ontvankelijk behoort te worden verklaard, daar, ingevolge art. 25 der Verordening op den Gemeentelijken Raad van Beroep, de Raad niet mag treden in de beoordeeling van de billijkheid of de wettigheid van door den Gemeenteraad of door B. en W. vastgestelde algemeen bindende voorschriften;

O. dat die Raad van Beroep in het dictum van voormelde uitspraak evenwel van deze niet-ontvankelijk-verklaring niet rept;

O. dat Mr. H. B. J. Waslander, als gemachtigde van klager, tijdig van voormelde uitspraak bij den Centralen Raad in beroep is gekomen en bij verbeterd klaagschrift heeft aangevoerd, dat hij ook ter terechtzitting van den Gemeentelijken Raad van Beroep reeds heeft betwijfeld, of hij in zijn vordering tot nietig-verklaring van het besluit van den Gemeenteraad van Utrecht d.d. 20 December 1935 wel ontvankelijk zou kunnen worden verklaard; dat hij intusschen een uitspraak van den Centralen Raad van Beroep ook omtrent dit punt wel op prijs zou stellen;

In rechte:

O. dat het voormelde besluit van den Raad der gemeente Utrecht van 20 December 1935, hetwelk betrekking heeft op een groep van ambtenaren, is een algemeen bindend voorschrift;

O. dat art. 25 der Verordening op den gemeentelijken Raad van Beroep luidt:

„De Raad van Beroep treedt niet in de beoordeeling van de billijkheid of de wettigheid van door den Gemeenteraad of door Burgemeester en Wethouders vastgestelde algemeen bindende voorschriften.";

O. dat klager, in zijn klaagschrift van 11 Januari 1936 niettemin nietigverklaring van voormeld raadsbesluit van 20 December 1935 verzoekende, in zijn desbetreffende vordering niet-ontvankelijk had behooren te zijn verklaard;

O. dat, nu de Gemeentelijke Raad van Beroep te Utrecht in zijn voormelde uitspraak weliswaar heeft overwogen, dat klager in het genoemde verzoek niet-ontvankelijk behoort te worden verklaard, maar tot deze niet-ontvankelijk-verklaring niet is overgegaan, de Centrale Raad alsnog klager niet-ontvankelijk zal moeten verklaren in zijn vorengenoemde vordering;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klager alsnog niet-ontvankelijk in zijn tot den Gemeentelijken Raad van Beroep gericht verzoek tot nietigverklaring van voormeld besluit van den Raad der gemeente Utrecht van 20 December 1935.

(A. B.)

---

5 *November* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet Art. 58 1e lid).

Het opmaken van een betaalsrol (dit is het nemen van een besluit) waarop aan klager minder salaris dan tot dan toe is uitgetrokken, is geschied ingevolge een raadsbesluit (een „algemeen verbindend voorschrift") en niet in strijd met het algemeen verbindend voorschrift, vervat in een vroeger raadsbesluit, bij het evengenoemde ingetrokken, daar dat raadsbesluit voortaan rechtskracht mist.

Uitspraak in zake:

W. v. L., wonende te Maarssen, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. B. J. Waslander, advocaat te Utrecht,

tegen:

het College van B. en W. van Utrecht, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Dr. M. R. Luiken, referendaris ter gemeente-secretarie van Utrecht, wonende aldaar.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Utrecht, gelezen de voordracht van B. en W. van 4 Augustus 1922, n°. 1/22 O, (Gedrukte Verzameling n°. 92), in zijn vergadering van 10 Augustus 1922 heeft besloten — voorzoover ten deze van belang — als volgt:

„Aan de vast of tijdelijk voor onbepaalden tijd aangestelde leden van het personeel, die op 31 December 1921 aan de Burgeravondschool verbonden waren en wier bezoldiging door toepassing van art. 7 van de bij raadsbesluit van heden vastgestelde verordening tot regeling van de gemeentelijke avondschool voor nijverheidsonderwijs (Burgeravondschool) minder zal bedragen dan volgens de op 31 December 1921 voor hen geldende salarisregeling (berekend naar een lesurenduur van 50 minuten) wordt een aanvullende toelage toegekend ten bedrage van het verschil tusschen de oude en nieuwe bezoldiging (kindertoeslag inbegrepen);";

O. dat de Raad dier gemeente, gelezen de voordracht van B. en W. van 10 December 1935, n°. 123/61 O, (Gedrukte Verzameling 1935, n°. 229), in zijn vergadering van 20 December 1935 heeft besloten met ingang van 1 Januari 1936 in te trekken het raadsbesluit van 10 Augustus 1922 tot toekenning van een aanvullende toelage aan de vast of tijdelijk voor onbepaalden tijd aangestelde leden van het personeel, die op 31 December 1921 aan de Burgeravondschool verbonden waren;

O. dat vervolgens B. en W. van Utrecht bij brief van 27 December 1935, verzonden 30 December 1935, den directeur der gemeentelijke avondschool voor nijverheidsonderwijs hebben verzocht aan het personeel zijner school mededeeling te doen van evengemeld raadsbesluit van 20 December 1935;

O. dat klager bij klaagschrift, d.d. 11 Januari 1936, en op dien datum ingediend bij den Gemeentelijken Raad van Beroep te Utrecht, heeft verzocht voormeld besluit van den Raad der gemeente Utrecht d.d. 20 December 1935 nietig te verklaren, althans te verstaan, dat de bovenbedoelde handeling van B. en W. van Utrecht, waardoor zij uitvoering aan dat Raadsbesluit hebben gegeven, ten onrechte is verricht;

O. dat klager voorts bij klaagschrift, d.d. 7 Februari 1936, op 8 Februari d. a. v. bij vorenbedoelden Raad van Beroep ingekomen — onder mededeeling onder meer daarin, dat hem op 30 of 31 Januari 1936 als leeraar aan de Gemeentelijke Avondschool voor Nijverheids Onderwijs aan salaris over Januari 1936 een in het klaagschrift vermeld bedrag minder is uitbetaald, dan waarop hij aanspraak meent te kunnen maken, zulks kennelijk doordien B. en W. van Utrecht daarmede uitvoering hebben gegeven aan laatstbedoeld Raadsbesluit — heeft verzocht meergemeld Raadsbesluit van 20 December 1935 nietig te verklaren, althans te verstaan, dat ten onrechte het bedoelde deel op het klager toekomende salaris is ingehouden en te adviseeren, dat het ingehouden deel van het salaris hem alsnog behoort te worden uitbetaald, althans dat op eenige andere door dien Raad van Beroep te bepalen wijze rechtsherstel behoort plaats te vinden;

O. dat de Gemeentelijke Raad van Beroep (Subcommissie III), beslissend op beide voormelde klaagschriften, bij uitspraak door den plaatsvervangend Voorzitter definitief vastgesteld op 20 Mei 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — heeft geoordeeld, dat de aan het besluit van den Gemeenteraad van 20 December 1935, waarbij met ingang van 1 Januari 1936 werd ingetrokken het raadsbesluit van 10 Augustus 1922 tot toekenning van een aanvullende toelage aan de vast of tijdelijk voor onbepaalden tijd aangestelde leden van het personeel, die op 31 December 1921 aan de Burgeravondschool verbonden waren, door B. en W. ten opzichte van den klager gegeven uitvoering, als hierboven omschreven, daarmede niet in strijd en derhalve het beroep van den klager niet voor een gunstige beschikking vatbaar is;

O. dat Mr. H. B. J. Waslander, voorneemd, als gemachtigde van klager, tegen vorenbedoelde uitspraak bij den Centralen Raad tijdig beroep heeft ingesteld en op de bij klaagschrift aangevoerde gronden heeft verzocht het verzoek van B. en W. van Utrecht aan den Directeur der Gemeentelijke Avondschool voor Nijverheids Onderwijs om aan klager kennis te geven van het besluit van den Gemeenteraad van 20 December 1935 nietig te verklaren, althans de inhouding van een deel van het aan klager over Januari 1936 toekomende salaris nietig te verklaren, en te bepalen, dat aan klager alsnog het hem toekomende salaris behoort te worden uitbetaald;

In rechte:

O. dat het bij brief van B. en W. van Utrecht van 27 December 1935 aan den directeur der gemeentelijke avondschool voor nijverheidsonderwijs gedane verzoek, om den inhoud van het vorenvermelde raadsbesluit van 20 December 1935 onder meer aan klager mede te deelen, niet kan worden aangemerkt als een besluit of handeling, waardoor klager rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen, zijnde het toch duidelijk, dat noch door dat verzoek, noch door de mededeeling van den inhoud van het raadsbesluit van een dergelijk rechtstreeks getroffen worden sprake is;

O. dat reeds daarom, mede gelet op het bepaalde in art. 24, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, klager niet-ontvankelijk moet worden verklaard in zijn beroep, voorzoover het is gericht tegen opgemeld „besluit" van 27 December 1935;

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil derhalve enkel behoort te worden beantwoord de vraag of het omstreeks 30 Januari 1936 door B. en W. van Utrecht doen opmaken van een betaalsrol, houdende onder meer het bedrag van het lagere salaris van klager over de maand Januari 1936 — hetwelk moet worden beschouwd als een besluit, omstreeks 30 Januari 1936 door B. en W. genomen — op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929 — waaraan art. 12, lid 1, van de Verordening op den Gemeentelijken Raad van Beroep te Utrecht in strekking gelijk is — kan worden aangevochten;

O. dat klager zich op het standpunt stelt, dat het raadsbesluit van 20 December 1935 onverbindend is en dat derhalve evenbedoeld besluit van B. en W., genomen ter uitvoering van dat raadsbesluit, in strijd is met het algemeen verbindend voorschrift, vervat in het raadsbesluit van 10 Augustus 1922, aan welk laatste besluit klager zijn recht op vol salaris over de maand Januari 1936 meent te kunnen ontleenen;

O. dat deze Raad klager daarin echter niet kan volgen en het raadsbesluit van 20 December 1935 — hetwelk naar de Centrale Raad bij uitspraak van heden, denzelfden klager betreffende, heeft beslist, moet worden aangemerkt als een algemeen verbindend voorschrift beschouwt als ten volle rechtskracht te bezitten;

O. toch dat, al moge destijds bij het nemen van het besluit van 10 Augustus 1922 bij den toenmaligen gemeenteraad de bedoeling hebben voorgezeten, om aan de desbetreffende leeraren, waaronder ook klager, een toelage als schadeloosstelling voor het gemis van zekere inkomsten toe te kennen gedurende den verderen duur van hun werkzaamheid als zoodanig, daardoor geenszins wordt beperkt de bevoegdheid van dien gemeenteraad — in dezelfde of in een andere samenstelling — om bij een nader besluit die toelage in te trekken, evenzeer als een publiekrechtelijk orgaan de bevoegdheid heeft de salarissen en toelagen zijner ambtenaren, bij een vroeger besluit vastgesteld, bij een daarna genomen besluit te wijzigen en voor de toekomst te verminderen, tegen het gebruik maken van welke bevoegdheid noch eenige wettelijke bepaling, noch eenig beginsel van staatsrecht zich verzet;

O. dat een geheel andere vraag deze is, of een dergelijk besluit, krachtens hetwelk een tevoren genoten toelage vervalt, met de billijkheid in strijd is;

O. echter dat het oordeel over de billijkheid van een zoodanig besluit aan dezen Raad is onttrokken, gelijk ook de Gemeentelijke Raad van Beroep daarover niet mag oordeelen blijkens het uitdrukkelijk voorschrift, gegeven in art. 25 van bovenbedoelde Verordening, zoodat op het door klagers gemachtigde te dier zake aangevoerde niet verder kan worden ingegaan;

O. dat mitsdien het verbindende raadsbesluit van 20 December 1935 is het algemeen verbindend voorschrift, waaraan B. en W. terecht uitvoering hebben gegeven door hun besluit, omstreeks 30 Januari 1936 genomen;

O. dat dit laatstbedoelde besluit derhalve niet feitelijk of rechtens strijdt met dat raadsbesluit van 20 December 1935, zijnde dezen Raad niet gebleken van het bestaan van eenig ander algemeen verbindend voorschrift, waarmede dat besluit van B. en W. zou strijden;

O. dat ook niet kan worden gezegd, dat B. en W. van hun bevoegdheid — zijnde in casu trouwens tevens een verplichting — om een bedrag, als ten deze bedoeld, bij de uitbetaling van het salaris in te houden, kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klager niet-ontvankelijk in zijn beroep, voor zoover dit is gericht tegen den brief van B. en W. van Utrecht van 27 December 1935;

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep,[1] voorzoover daarbij is geoordeeld, dat de aan het, in het dictum daarvan bedoelde, besluit van den Gemeenteraad van Utrecht van 20 December 1935 door B. en W. ten opzichte van klager gegeven uitvoering met betrekking tot het doen uitbetalen aan hem van het lagere salaris over de maand Januari 1936 daarmede niet in strijd is en dat het beroep van klager niet voor een gunstige beschikking vatbaar is.

---

1 Deze uitspraak luidt: Oordeelt de aan het besluit van den Gemeenteraad van 20 December 1935, waarbij met ingang van 1 Januari 1936 werd ingetrokken het raadsbesluit van 10 Augustus 1922 tot toekenning van een aanvullende toelage aan de vast of tijdelijk voor onbepaalden tijd aangestelde leden van het personeel, die op 31 December 1921 aan de Burgeravondschool verbonden waren, door B. en W. ten opzichte van den klager gegeven uitvoering, als hierboven omschreven, daarmede niet in strijd en derhalve het beroep van den klager niet voor een gunstige beschikking vatbaar.

(A. B.)

---

9 *November* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Vleeschkeuringswet Art. 22).

Nu Ged. Staten aannemelijk hebben gemaakt, dat zij van hun besluit tot verdaging van hun beslissing omtrent een raadsbesluit tot verlaging der jaarwedde van den keuringsveearts binnen den gestelden termijn bericht aan het gemeentebestuur hebben *ingezonden*, kan daaraan niet afdoen de bewering van het gemeentebestuur, dat die het besluit van Ged. Staten niet zou hebben *ontvangen*.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Abbenbroek tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van B. N°. 728.93
22 Juli 1936, ——————, 3e afdeeling, hou- G.S. N°. 38
dende niet-goedkeuring van het besluit van den raad der gemeente Abbenbroek van 23 Februari 1936, tot wijziging van de instructie van den keuringsveearts, Hoofd van den keuringsdienst voor vee en vleesch in den kring Abbenbroek, waarbij diens wedde van f 1800 wordt teruggebracht tot f 1300;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 21 October 1936, N°. 420;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 3 November 1936, N°. 1217 E, Afdeeling Volksgezondheid;

O. dat Ged. Staten bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat de raad der gemeente Abbenbroek bij zijn besluit van 23 Februari 1935 tot wijziging van de instructie van den keuringsveearts, Hoofd van den keuringsdienst voor vee en vleesch in den kring Abbenbroek, met een beroep op de huidige tijdsomstandigheden, heeft overwogen, dat de vermindering van inkomsten van den keuringsdienst in den kring Abbenbroek, omvattende de gemeenten Abbenbroek, Heenvliet, Oudenhoorn en Zuidland, eene aanmerkelijke versobering van de uitgaven noodzakelijk maakt, en mitsdien het toekennen van eene hoogere belooning dan f 1300 niet toelaatbaar moet worden geacht; en voorts, dat dat bedrag is

vastgesteld in overleg met en met goedvinden van den betrokken functionaris, die zelf van oordeel is, dat de aan de uitoefening van zijne functie verbonden werkzaamheden niet veel omvattend meer zijn; dat, wat deze overwegingen van den raad betreft, het beroep op de huidige tijdsomstandigheden voor de onderhavige verlaging niet opgaat, aangezien de bestaande wedde van f 1800 op grond daarvan bereids met 5 % wordt gekort; dat, al mogen voorts de uitkomsten van den dienst eene versobering van uitgaven noodzakelijk maken, daarin geen aanleiding kan zijn gelegen de wedde van den keuringsveearts te verminderen, indien niet tegelijkertijd de werkzaamheden, aan de uitoefening van diens functie verbonden, evenredig worden verminderd, dan wel de wedde in verhouding tot de te verrichten werkzaamheden te hoog moet worden geacht; dat blijkens de terzake ingewonnen inlichtingen de werkzaamheden, welke de betrokken functionaris nog steeds ten dienste van de gemeenten heeft te verrichten, van zoodanigen omvang zijn, dat de bestaande wedde ternauwernood geacht kan worden eene voldoende belooning daarvoor te zijn en mitsdien hierin geen aanleiding kan zijn gelegen tot verlaging van die wedde; dat voorts getracht kan worden de noodzakelijke versobering van de kosten van uitvoering der Vleeschkeuringswet, S. 1919 N°. 524, op andere wijze te verkrijgen, o. a. door samenwerking met omliggende gemeenten of naburige keuringsdiensten, hetgeen bereids in overweging is gegeven; dat wijders aan de zaak niet afdoet, dat de verlangde wedde is vastgesteld in overleg met en met goedvinden van den betrokken functionaris en deze ten aanzien van den omvang van zijne werkzaamheden blijkbaar eene van hun college afwijkende meening huldigt, aangezien diens oordeel terzake niet geacht kan worden voldoende objectief en van eigen belang ontbloot te zijn; dat ten slotte moet worden gevreesd, dat de beoogde verlaging van de wedde eene juiste uitoefening van de functie in gevaar brengt en daardoor de belangen van de volksgezondheid zullen worden geschaad, zoodat die verlaging niet toelaatbaar moet worden geoordeeld;

dat de raad der gemeente Abbenbroek in zijn beroepschrift aanvoert, dat de kring Abbenbroek indertijd zeer voorzichtig en economisch is ingesteld en de vleeschkeuringsdienst bijna steeds eenige winst aan de gemeenten heeft opgeleverd; dat in de laatste drie jaren door de levering van de groote hoeveelheden vleesch en gehakt in blik, alsmede door de algemeene verarming van de bevolking en de daarmede gepaard gaande vermindering van de slachtingen, de diensten hebben gesloten met kleine en onbeduidende nadeelige saldi; dat, toen het bedrijf werd opgericht, de jaarwedde van den keuringsveearts werd bepaald op f 1500, welk bedrag reeds in 1922 zeer voldoende werd geacht en waartegen dan ook niemand ooit bezwaar heeft gemaakt, ook Ged. Staten en de Veterinaire inspecteur niet; dat, toen eenigen tijd na de oprichting het grossiersbedrijf van den slager L. van Strien te Abbenbroek zeer opnam en het aantal keuringen snel vermeerderde, zoodat de heer M. C. van Buuren ook meer werk deed, de gemeentebesturen niet hebben geaarzeld, zijne jaarwedde met f 300 te verhoogen en vast te stellen op f 1800, waarmede ook weer alle autoriteiten, evenals de heer Van Buuren zelf, volkomen accoord gingen; dat evenwel al spoedig eene groote vermindering van het aantal slachtingen en dus ook van het aantal keuringen is ingetreden; dat door de steeds toenemende malaise en door de buitengewone eischen, die aan de financiën van Rijk en gemeente worden gesteld, ook de raad op vermindering van de vaste lasten bedacht is geworden en gemeend heeft geheel in den geest van de Regeering te handelen, door allereerst de buitengewone verhooging van f 1500 tot f 1800 te laten vervallen en de wedde terug te brengen op f 1500, nota bene het bedrag, dat in 1922 reeds door zeer velen te hoog werd geacht, terwijl bij verdere inzinking van het bedrijf de kortingen worden toegepast, die ook de Rijks- en gemeenteambtenaren in den loop der laatste jaren hebben ondergaan, zoodat men toen op f 1300 kwam; dat ook de heer Van Buuren, de betrokken keuringsveearts, dit volkomen redelijk en goed vond; dat daartegen zich echter teweer heeft gesteld de Veterinaire inspecteur Dr. Overbeek te Rotterdam, die kennelijk aanstuurt — en dat in dezen bangen tijd — op een volwettelijken keuringsdienst met één slachthuis voor alle gemeenten van Voorne en Putten te Brielle; dat dat drijven niet anders kan worden dan een groote financieele ramp voor de slagers uit den kring Abbenbroek, maar vooral voor de arme landarbeiders, die slechts met de grootste opofferingen het voer voor hun thuis te slachten varken bijeen kunnen brengen en dan bovendien nog zooveel kosten zouden moeten betalen, dat ze er hun weekloon zeker éénmaal per jaar geheel door kwijt zouden zijn; dat de raden der vier gemeenten in den kring Abbenbroek zich dan ook eenparig verzetten tegen de regeling, die Ged. Staten van Zuid-Holland tegen alle reden in willen opdringen; dat zij in hunne beschouwingen en in hunne beslissingen nog nimmer op één der ernstige bezwaren van de gemeentebesturen tegen hun ontwerpregeling en het daarachter verborgen einddoel hebben gereageerd dan met de ongemotiveerde mededeeling, dat zij niet zijn overtuigd; dat hun college echter nu met den inspecteur goedkeuring wilde onthouden aan de bovenvermelde verlaging van de jaarwedde van den keuringsveearts, waardoor het dan zou komen vast te staan, dat de dienst met een nadeelig saldo werkte en zal blijven werken; dat dit dan de stok zou zijn, om den kring Abbenbroek weg te slaan ten bate van Brielle en Hellevoetsluis, waar de resultaten van de keuringsdiensten blijkbaar nooit gunstig zijn geweest, al wil men dat nu wel ontkennen; dat evenwel Ged. Staten hebben verzuimd hunne beslissing tot verdaging van het besluit tot verlaging van de jaarwedde van den keuringsveearts aan het gemeentebestuur van Abbenbroek binnen den tijd van twee maanden in afschrift mede te deelen en ook geen ander bericht van verdaging bij hem is ingekomen; dat daardoor ingevolge art. 22 der Vleeschkeuringswet art. 197 (thans 231) der gemeentewet van toepassing is geworden en mitsdien het besluit tot verlaging van de

jaarwedde van den keuringsveearts moet geacht worden te zijn goedgekeurd; dat Ged. Staten nu echter toch maar een besluit hebben genomen tot niet-goedkeuring en daardoor art. 197 der gemeentewet en art. 22 der Vleeschkeuringswet eenvoudig terzijde hebben gesteld; weshalve de gemeenteraad verzoekt, het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland te vernietigen wegens strijd met art. 22, 2e zinsnede, der Vleeschkeuringswet in verband met art. 231 der gemeentewet;

O. dat de gemeenteraad van Abbenbroek aanvoert, dat Ged. Staten hebben verzuimd hunne beslissing tot verdaging van het besluit tot verlaging van de jaarwedde van den keuringsveearts aan het gemeentebestuur van Abbenbroek binnen den tijd van 2 maanden in afschrift mede te deelen en ook geen ander bericht van verdaging bij hem is ingekomen; dat daardoor ingevolge art. 22 der Vleeschkeuringswet, art. 197 (thans 231) der gemeentewet van toepassing is geworden en mitsdien het besluit tot verlaging van de jaarwedde van den keuringsveearts moet geacht worden te zijn goedgekeurd; in verband waarmede de gemeenteraad van oordeel is, dat het besluit van Ged. Staten van 22 Juli 1936, B. N°. 728.93

G.S. N°. 38. 3e afdeeling, behoort te worden vernietigd wegens strijd met art. 22 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 N°. 524, juncto art. 231, der gemeentewet;

dat Wij evenwel deze opvatting niet kunnen deelen;

dat toch ingevolge de evengenoemde wetsartikelen Ged. Staten slechts dàn geacht zouden moeten worden het besluit van den raad goed te keuren, indien zij binnen den termijn van twee maanden geene beslissing of geen bericht, de beslissing verdagende, aan den gemeenteraad van Abbenbroek hadden ingezonden;

dat Ged. Staten echter aannemelijk hebben gemaakt, dat zij van het in hunne vergadering van 23 April 1935 genomen besluit tot verdaging van hunne beslissing omtrent het hierbedoelde besluit van den gemeenteraad van Abbenbroek, inderdaad binnen den daarvoor gestelden termijn bericht aan het gemeentebestuur hebben ingezonden;

dat uiteraard de mogelijkheid bestaat, al lijkt deze niet heel groot, dat het gemeentebestuur dit bericht niet heeft ontvangen, doch dat zulks niet kan medebrengen, dat Ged. Staten geacht zouden moeten worden het raadsbesluit goed te keuren, nu art. 231 der gemeentewet spreekt van het inzenden door Ged. Staten, en niet van het ontvangen door het bestuur, dat het besluit nam;

dat er mitsdien uit dezen hoofde geen grond bestaat om het bestreden besluit van Ged. Staten te vernietigen;

O. wat dit besluit zelf betreft, dat Wij met Ged. Staten van oordeel zijn, dat eene vermindering van de jaarwedde van den hierbedoelden keuringsveearts, waarop blijkens de stukken reeds eene tijdelijke korting van 5 % wordt toegepast, van f 1800 tot f 1300 te ver gaat, vooral daar in verhouding tot de door dezen ambtenaar te verrichten werkzaamheden het bedrag van deze jaarwedde, waaruit door den betrokken functionaris bovendien verschillende onkosten moeten worden bestreden, zeker niet te hoog kan worden geacht;

Gezien de Vleeschkeuringswet, S. 1919 N°. 524;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

9 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Arbeidswet 1919 artt. 68 en 94.)

In het geval van toepassing van art. 94 Arbeidswet 1919, doet hij, die ingevolge dat artikel als hoofd of bestuurder is aangewezen, de in art. 68 dier wet voorgeschreven onderteekening der arbeidslijst niet als vennoot onder firma, doch persoonlijk, krachtens de bijzondere verhouding waarin hij door de aanwijzing is geplaatst. Hier past dan ook niet de onderteekening, welke door den betrokkene als vennoot onder firma m. b. t. de zaken der vennootschap pleegt te worden gesteld, doch slechts die welke door hem in de hem persoonlijk betreffende aangelegenheden pleegt te worden gebezigd.

Op het beroep van A. de B., aannemer te Utrecht, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Utrecht van 5 Mei 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een vonnis van het Kantongerecht te Utrecht van 13 Dec. 1935, waarbij requirant ter zake van: „als hoofd of bestuurder van een onderneming, waarin arbeid wordt verricht in een fabriek of werkplaats, niet zorgen, dat in die inrichting op een plaats, die vrij toegankelijk is voor alle arbeiders in de inrichting werkzaam, een gedagteekende en door hem onderteekende arbeidslijst, welke voldoet aan de in of krachtens de Arbeidswet 1919 gegeven voorschriften, is opgehangen en opgehangen blijft, zoodanig dat daarvan gemakkelijk kan worden kennis genomen, met aanhaling van de artt. 68 en 83 der Arbeidswet 1919, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van vijftig cents en een vervangende hechtenis van één dag.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

„S., althans v. t. van art. 68 j°. art. 83 der Arbeidswet 1919, door requirant te veroordeelen ter zake van het als hoofd of bestuurder eener onderneming niet zorgen, dat een gedagteekende en door hem onderteekende arbeidslijst is opgehangen en opgehangen blijft, niettegenstaande het vaststaande feit, dat requirant zoodanige lijst heeft onderteekend en opgehangen; welk middel is toegelicht als volgt:

Requirant heeft de bedoelde lijst persoonlijk onderteekend met „firma Gebrs. de Bruyn."

De wet schrijft noch in art. 68, noch elders voor, hoe deze onderteekening moet plaats hebben. Nu verlangt het vonnis a quo, dat

requirant onderschrijve met zijn privé-handteekening .

Volgens de inschrijving der vennootschap in het handelsregister moet evenwel requirant alle stukken, zijn vennootschap betreffende onderteekenen met „firma Gebrs. de Bruyn". Verwarring met de handteekening van zijn medefirmant is niet te duchten, want de origineele handteekening van beiden is in het Handelsregister te vinden, zoodat contrôle, wie van beiden geteekend heeft, zeer eenvoudig is.

Men zou evengoed andere eischen kunnen stellen, b.v. onderteekening met de voornamen voluit of dergelijke.

Door deze of dergelijke eischen te stellen, overschrijdt men echter de grenzen van het voorschrift van art. 68 der Arbeidswet 1919.

Alle stukken, geteekend door requirant met de handteekening „firma Gebrs. de Bruyn", binden hem zelf en de vennootschap, waarvan hij firmant is. Strafrechtelijk wordt hij dus door deze onderteekening evenzeer aansprakelijk, als de arbeidslijst eens niet aan de voorschriften der wet mocht voldoen.

Er bestaat derhalve geen enkel redelijk motief, waarom voor dit ééne speciale geval van requirant een andere gedragslijn mag worden gevorderd, dan door hem terecht gevolgd wordt bij alle andere handelingen, die hij voor zijn vennootschap verricht."

O. dat bij het bevestigde vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij op 18 September jongstleden (1935), des namiddags omstreeks 4 uur, te Zeist, als hoofd of bestuurder van een aannemersonderneming, waarin alstoen aan een in aanleg zijnden weg, door eenige arbeiders arbeid werd verricht bestaande in bedrijfswerkzaamheden, niet heeft gezorgd: dat alstoen in die inrichting op eene plaats, die vrij toegankelijk was voor alle arbeiders in de inrichting werkzaam, opgehangen was eene gedagteekende en door hem, verdachte, onderteekende, die arbeiders betreffende geldige arbeidslijst;

dat de Kantonrechter daarbij heeft overwogen:

„dat verdachte door de arbeidslijst te onderteekenen met zijn firmanaam inplaats van met zijn eigen naam, hoewel hij krachtens art. 94 der Arbeidswet 1919 door het bevoegde districtshoofd als hoofd en bestuurder der onderneming was aangewezen, moet geacht worden niet te hebben gezorgd, dat was opgehangen een arbeidslijst, welke voldeed aan de in art. 68 dier wet gegeven voorschriften;

dat wij dan ook, zulks in tegenstelling met den raadsman van verdachte, van oordeel zijn, dat, wanneer van twee of meer voor gezamenlijke rekening een bedrijf uitoefenende personen één van hen als hoofd of bestuurder der onderneming is aangewezen, het niet geoorloofd is, dat de aldus aangewezene de arbeidslijst onderteekent met den naam zijner firma;

dat die lijst dan wel in den letterlijken zin van het woord door „hem", dat wil zeggen met zijn hand en niet met die van iemand anders onderteekend zou zijn, waardoor volgens den raadsman reeds voldaan zou zijn aan het voorschrift van art. 68, doch dat dit nimmer de bedoeling van den wetgever kan geweest zijn;

dat toch uit die lijst moet kunnen blijken, wie feitelijk de persoon is, die voor de naleving van de bepalingen der Arbeidswet aansprakelijk is, zulks ter vergemakkelijking van de contrôle door de ambtenaren met het toezicht daarop belast, waarvoor immers de aanwezigheidheid van de arbeidslijst dient;

dat nu, door een onderteekening enkel met den firmanaam die contrôle ten zeerste bemoeilijkt zou worden, daar dan nog een afzonderlijk onderzoek zou noodig zijn naar den naam van den in werkelijkheid aansprakelijken persoon;

dat een zoodanige onderteekening niets anders zou beteekenen dan dat alle leden der firma gelijkelijk aansprakelijk zouden zijn hetgeen de wetgever in deze strafrechtsmaterie juist niet heeft gewild;

dat wij het voorschrift van art. 68 der Arbeidswet dan ook slechts in dien zin kunnen opvatten, dat de als hoofd of bestuurder aangewezen persoon de arbeidslijst met zijn eigen naam en niet met die van zijn firma moet onderteekenen;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat in het geval van toepassing van art. 94 der Arbeidswet 1919, hij, die ingevolge dat artikel als hoofd of bestuurder is aangewezen, de in art. 68 dierzelfde wet voorgeschreven onderteekening van de arbeidslijst niet doet als vennoot onder firma, doch persoonlijk, krachtens de bijzondere verhouding waarin hij door de aanwijzing is geplaatst;

dat dan echter hier ook niet past de onderteekening, welke door den betrokkene als vennoot onder firma met betrekking tot de zaken van de vennootschap pleegt te worden gesteld, doch slechts die welke door hem in de hem persoonlijk betreffende aangelegenheden pleegt te worden gebezigd;

dat het middel dus niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal van Lier, die o. a. verwijst naar M. v. T. bij art. 94 Arbeidswet 1919, Bijl. Handel. 2e Kamer 1918/19 n°. 408, ook te vinden bij Schuurman en Jordens n°. 49 2e druk bl. 188.*] (N. J.)

---

9 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Drankwet artt. 1, 38 en 59.)

Daargelaten de vraag of de Rechtb. terecht heeft aangenomen, dat slechts voor een localiteit, *bestemd* tot den verkoop van zwak-alcoholischen drank, verlof is vereischt [Adv.-Gen. van Lier beantwoordt die vraag bevestigend], heeft zij toch in elk geval t. a. v. het ten laste gelegde feit kunnen beslissen, dat daarin op geenerlei wijze tot uitdrukking komt, zooals voor de toepassing van art. 59, sub 10° der Drankwet noodig is, dat het hier betrof een lokaliteit, waarvoor niet alleen een verlof niet was verleend, doch dit ook werd vereischt.

Op het beroep van den O. v. J. bij de Rechtbank te Breda, requirant van cassatie tegen een vonnis van deze Rechtbank van 7 Mei 1936, waarbij in hooger beroep een door het Kantongerecht te Tilburg op 18 Februari 1936 tegen J. A., arbeider, te Oisterwijk, gewezen vonnis is bevestigd voorzoover de bewezenverklaring betreft en, met vernietiging van dit vonnis voor het overige, het bewezene niet strafbaar is verklaard en de gerequieerde te dier zake van alle rechtsvervolging is ontslagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

De Rechtbank te Breda bevestigde het in eersten aanleg door den Kantonrechter te Tilburg gewezen vonnis voor zoover daarbij hetgeen aan gerequireerde ten laste was gelegd bewezen was verklaard, vernietigde dit vonnis voor al het overige, verklaarde het bewezene niet strafbaar en ontsloeg gerequireerde van alle rechtsvervolging.

Bewezen is verklaard, dat gerequireerde in de maand Januari 1936 te Oisterwijk in een localiteit van perceel plaatselijk gemerkt Oirschotsche baan D. 382, voor welk perceel geen der vergunningen, als bedoeld in art. 1 der Drankwet S. 1931 Nr. 476 was verleend, en voor welke localiteit geen verlof A. als bedoeld in art. 1 sub j der genoemde Drankwet was verleend, heeft toegelaten, dat alstoen aldaar bier, zijnde zwak alcoholische drank, als bedoeld in art. 1 sub b lid 2 der genoemde Drankwet, door den tot zijn gezin behoorenden, zijn zoon J. J. A. A. aan A. P. Smetsers, W. A. Terburg, W. J. Vermeer en J. A. van Haaren werd verstrekt.

De Rechtbank heeft overwogen, dat echter het bewezen verklaard feit volgens art. 59 sub 10 der Drankwet-welk artikel ten deze slechts voor toepassing in aanmerking komt — alleen dan strafbaar zou zijn, indien dit had plaats gehad in een localiteit, waarvoor verlof was vereischt;

dat op grond van het bepaalde bij art. 38 juncto art. 3 moet worden aangenomen, dat alleen voor een localiteit, welke bestemd is voor den verkoop van zwak alcoholischen drank, verlof is vereischt;

dat — waar uit de tenlastelegging niet blijkt, dat dit in casu het geval is, verdachte van alle rechtsvervolging behoort te worden ontslagen;

De officier van Justitie heeft zich tegen de uitspraak van de Rechtbank voorzien in cassatie en stelt als middel voor: schending door niet toepassing van de artikelen 1, 59, lid 1 sub 10, 65, 66 en 84 der Drankwet 1931 S. 476, 423 juncto 425 van het Wetboek van Strafv., door het vonnis waarvan beroep te vernietigen en verdachte te ontslaan van alle rechtsvervolging, in stede van dit vonnis te bevestigen.

Ter toelichting wordt bij de schriftuur aangevoerd, dat de Rechtbank aan het begrip, „localiteit" vermeld in artikel 59 lid 1 sub 10 der Drankwet een beperking geeft, welke daaraan niet gegeven mag worden en gezien de strekking van het artikel evenmin bedoeld is te geven; wanneer deze beperking bedoeld ware zou de wetgever haar ongetwijfeld hebben aangeduid, terwijl de vermelding „in een localiteit" op geen enkele beperking duidt, maar volkomen voor zich zelf spreekt en alle localiteiten omvat; dat een beroep op art. 38 juncto art. 3 der gemelde Drankwet evenmin kan baten, vermits in art. 38 eerste lid — hetwelk hier kennelijk door de Rechtbank wordt bedoeld vermits van alcoholvrije drank in dit verband niet wordt gesproken — het woord „Localiteit" in het geheel niet wordt genoemd en artikel 3 slechts slaat op den verkoop van „sterken drank in het klein" en de ten aanzien van dien verkoop te stellen regelen, waarbij het begrip „Localiteit" evenmin te berde wordt gebracht.

Het bewezen verklaarde feit n.l. het toelaten van het verstrekken van zwak-alcoholischen drank is ingevolge art. 59 lid 1 no. 10 en 11 strafbaar indien dit geschiedt in een localiteit waarvoor niet het vereischte verlof is verleend. Dit verlof- (Verlof A)- is krachtenss art. 38 lid 1 der Wet vereischt, voor den verkoop in het klein van zwak-alcoholischen drank, behalve in de gevallen vermeld in art. 39 lid 1. Ingevolge art. 1 sub d. is onder verkoopen van zwak-alcoholischen drank in het klein te verstaan verkoop van dien drank bij hoeveelheden van minder dan 10 liter. De Wetgever heeft alzoo het verlof A. voorgeschreven om zwak-alcoholischen drank te mogen verkoopen bij hoeveelheden van minder dan 10 liter. Krachtens art. 46 lid 4 der Wet geldt het verlof A uitsluitend voor de in de akte vermelde localiteit of localiteiten, overeenkomstig het bepaalde in art. 27.

In art. 59 sub 10 is nu strafbaar gesteld het schenken, toedienen of verstrekken van zwak-alcoholischen drank in een localiteit, waarvoor niet het vereischte verlof is verleend; en dit kan alzoo alleen betrekking hebben op een localiteit, waarin zwak-alcoholischen drank in het klein wordt verkocht; wordt daar het schenken, toedienen of verstrekken geconstateerd, dan valt die handeling onder art. 59 lid 1, sub 10 en het toelaten er van onder art. 59 lid 1. sub 11. In hetgeen bewezen is verklaard is niet te laste gelegd, dat het toelaten van het verstrekken van bier plaats vond in een localiteit waarvoor een verlof A vereischt was; in de telastelegging is alleen gesteld dat voor het perceel geen der vergunningen bedoeld in art. 1 der Drankwet was verleend, en dat voor de localiteit geen verlof A verleend was. Het bewezen verklaarde is dus reeds niet strafbaar om deze reden, dat niet is ten laste gelegd dat een verlof A vereischt was. In het vonnis der Rechtbank is overwogen, bank het begrip „localiteit" in art. 59 lid 1 is voor den verkoop van zwak-alcoholischen drank, het verlof vereischt is, ik acht dit in overeenstemming met het bepaalde in art. 38 lid 1 der Drankwet.

De officier klaagt er nu over, dat de Rechtbank het begrip, ‚localiteit' in art. 59 lid 1 sub 10 ten onrechte beperkt zou hebben opgevat. Deze klacht lijkt mij ongegrond. Wel beteekent ingevolge art. 1 sub c der wet „localiteit" hetzelfde als vertrek, maar art. 59 lid 1 sub 10 handelt niet over elke localiteit, maar over een localiteit, waarvoor een verlof A vereischt is krachtens art. 38 lid 1.

Door aan te nemen dat art. 59 lid 1 sub 10 betrekking heeft op een localiteit, waarvoor

verlof is vereischt, heeft de Rechtbank niet een te beperkte beteekenis aan het begrip „localiteit" in gemeld artikel gegeven.
De meening van den officier acht ik ook niet wel aanvaardbaar, daar bij zijn opvatting zelfs het schenken, toedienen of verstrekken van zwak-alcoholische dranken door een particulier bij zich thuis strafbaar zou zijn, hetgeen toch de bedoeling van den wetgever niet kan zijn.
Het middel acht ik dus niet gegrond en terecht is m.e. een ontslag van rechtsvervolging uitgesproken, zoodat mijn conclusie strekt tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.
Gehoord het verslag van den Raadsheer Van der Meulen;
Gelet op het middel van cassatie door den requirant voorgesteld bij schriftuur, luidende: (zie conclusie);
O. dat van het aan gerequireerde te laste gelegde is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie)
O. dat de Rechtbank den gerquireerde van rechtsvervolging heeft ontslagen op grond, dat het bewezen verklaarde feit volgens art. 59 onder 10° der Drankwet — welk art. ten deze slechts voor toepassing in aanmerking komt — alleen dan strafbaar zou zijn, indien dit had plaats gehad in een localiteit, waarvoor verlof was vereischt, en dat ingevolge het bepaalde bij art. 38 j° art. 3 moet worden aangenomen dat alleen voor een localiteit, welke bestemd is voor den verkoop van zwak alcoholischen drank, verlof is vereischt, hetgeen echter uit de telastelegging niet blijkt;
O. dat het middel hierop afstuit, dat — daargelaten of de Rechtbank terecht heeft aangenomen, dat slechts voor een localiteit, bestemd tot den verkoop van zwak-alcoholischen drank, verlof is vereischt — in elk geval de Rechtbank ten aanzien van het telastegelegde heeft kunnen beslissen, gelijk zij kennelijk deed, dat daarin op geenerlei wijze tot uitdrukking komt, zooals toch voor de toepassing van art. 59 onder 10° der Drankwet blijkens den inhoud van dat artikel noodig is, dat het hier betrof een localiteit, waarvoor niet alleen een verlof niet was verleend, doch dit ook werd vereischt;
Verwerpt het beroep (N. J.)

---

13 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401).

De Staat, die zijne macht over den dienstplichtige heeft uit te oefenen in het belang van de landsverdediging moet op dit gebied noodzakelijk over eene ruime mate van vrijheid beschikken om te *zijner* beoordeeling zoo te handelen als de omstandigheden gebieden, welke omstandigheden destijds van dien aard waren, dat uit hoofde van oorlogsgevaar het leger gemobiliseerd was.

Slechts dan is onrechtmatig in den zin van art. 1401 B. W. gehandeld, indien de invaliditeit van eischer is veroorzaakt door een gedragslijn te zijnen aanzien, die redelijkerwijze niet meer is te beschouwen als uitvloeisel van afweging door de militaire organen van de hùn toevertrouwde belangen, doch die kennelijk slechts wijst op door de omstandigheden niet te verontschuldigen misbruik van bevoegdheid. Dan toch zouden die organen eene onrechtmatige inbreuk hebben gemaakt op het recht van eischer om niet door toedoen van een ander lichamelijk letsel te ondergaan en tevens zouden zij dan gehandeld hebben in strijd met den rechtsplicht, die den grondslag vormt van het voorschrift, neergelegd in art. 308 Sr. De concrete feiten, welke, ontdaan van de niet ter zake doende qualificaties, aan de vordering zijn ten grondslag gelegd, beantwoorden echter niet aan dien eisch.

Pieter de Boer, wonende te Drachten, gemeente Smallingerland, eischer tot cassatie van het op 10 October 1935 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. J. S. Thieme;
tegen:
den Staat der Nederlanden, verweerder in cassatie, advocaat Jhr. Mr. G. W. van der Does.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:
Niettemin heeft ook het Hof eischer in zijne vordering niet-ontvankelijk verklaard en wel op de gronden, welke in het middel tot cassatie zijn overgenomen. Dit middel luidt:
„S. en v. t. van artt. 1401, 1402, 1403 en 1407 B. W., i. v. m. artt. 154 Grondwet, 2 R. O. en 48, 56, 199, 200, 347, 353 en 406 Rv.
„doordat het Hof den eischer niet-ontvankelijk verklaard heeft in zijn vordering, strekkende tot schadevergoeding wegens onrechtmatige daad, immers het toebrengen van ernstig lichamelijk letsel van 15 Februari 1915 tot 16 December 1916, gedurende welken tijd eischer als dienstplichtige onder de wapenen geroepen en gehouden is, en door de in de dagvaarding omschreven nalatigheden, tekortkomingen en onvoorzichtigheden der verschillende militaire autoriteiten, die over eischer te bevelen en te beschikken hadden en daarbij geenszins de zorgvuldigheid in acht namen, die ieder in het maatschappelijk verkeer tegen anderen in acht behoort te nemen;
„waarbij het Hof overwoog:
„dat de rechtsverhouding tusschen Staat en den dienstplichtige steunt op de grondwet en de militaire wetten;
„dat de Staat ter uitvoering van zijn publieke taak, te weten de instandhouding van een leger ter bescherming van zijn belangen, den dienstplichtige verschaft lichamelijke verzorging in uitgebreiden zin, waarop niet alleen de dienstplichtige recht heeft, doch welke hij krachtens de wet verplicht is te aanvaarden, zooals ze hem geboden wordt;
„dat al brengt die verzorging nu mede, dat de Staat daarbij handelingen verricht, die naar haren aard ook door particulieren verricht kunnen worden, de Staat daarbij optreedt in een aan het maatschappelijk verkeer vreemde verhouding;
„dat waar de bij dagvaarding omschreven handelingen van den Staat kort samengevat hierop neerkomen, dat hij tekort geschoten

is in zijn voormelde taak, de beoordeeling hiervan niet toekomt aan den rechter;"

„zulks ten onrechte,

„omdat de Staat bij de verzorging en geneeskundige behandeling van dienstplichtigen wel is waar een publiekrechtelijke functie vervult, doch daarbij handelingen verricht, die ook door particulieren verricht zouden kunnen worden, en de Staat daarbij redelijkerwijs verplicht is, de subjectieve rechten der dienstplichtigen niet te veronachtzamen, evenals particulieren dat verplicht zouden zijn;

„dat tot de subjectieve rechten, wier eerbiediging door de wetten beschermd wordt, ongetwijfeld behooren recht op leven, gezondheid, persoonlijke veiligheid, zooals ten overvloede blijkt uit art. 1407 B. W.;

„dat de Staat aansprakelijk is voor moedwillige en onvoorzichtige inbreuken, door zijn organen gepleegd tegen deze private rechten, en de bijzondere personen, die door de gestelde nalatigheden schade geleden hebben, op gronden aan het privaatrecht ontleend ontvankelijk zijn in hun schadevordering bij hun gewonen burgerlijken rechter, en er geen andere rechter is, die tot taak heeft, dergelijke schadeactie te beoordeelen."

Bij de bespreking van dit middel stel ik op den voorgrond, dat — gelijk is beslist bij 's Hoogen Raads arrest van 5 Mei 1933 (W. 12612, N. J. 1933, blz. 875) gewezen in de zaak van den Burgemeester van Amsterdam tegen de N. V. Halcyonlyn — ook de Overheid zich kan schuldig maken aan een onrechtmatige daad o. a. door een handelen of nalaten, dat indruischt tegen de zorgvuldigheid, welke in het maatschappelijk verkeer betaamt ten aanzien van eens anders persoon of goed, indien zij namelijk aan dat verkeer deelneemt op gelijken voet als een bijzonder persoon door handelingen te verrichten, die naar haar aard niet slechts door de Overheid maar ook door een bijzonder persoon kunnen worden verricht. Zulk een handeling was in het toen berechte geval het door de gemeente Amsterdam ter vervulling van haar Overheidstaak in een voor het publiek toegankelijk vaarwater beschikbaar stellen van boeien om daaraan schepen te meren, van welke boeien echter een was gebleken in ondeugdelijken staat te zijn.

Zulk een handeling lag ook ten grondslag aan de op 9 November 1917 door den H. R. berechte zaak van den Staat tegen J. H. van Bommel (W. 10197, N. J. 1917, blz. 1209). Immers deze betrof het zich door den Staat belasten met den geneeskundigen dienst ten behoeve van de miliciens, waarmede hij naar 's Hoogen Raads oordeel beoogde de landsverdediging te dienen en in zooverre bedoelde zijn publiekrechtelijke taak naar behooren te vervullen. Doch dit nam — gelijk de H. R. besliste — niet weg, dat de Staat, aldus doende een bemoeiing aanvaardde, welke niet noodzakelijkerwijze van hem behoeft uit te gaan en in elk geval op één lijn staat met een bijzonder persoon, die de geneeskundige behandeling van een ander vrijwillig op zich neemt, zoodat hij dan ook voor een daarbij gepleegde nalatigheid op gronden aan het privaatrecht ontleend aansprakelijk is.

Anders ligt het geval echter — gelijk ook weder door den H. R. is beslist, wanneer aan de Overheid niet anders of meer wordt verweten, dan dat zij door te kort te schieten in hare verplichting om de taak, die op haar als zoodanig rust, naar behooren te verrichten, belangen heeft gekrenkt. Dan geldt niet de norm van art. 1401 en vg. B. W. omdat die slechts is gegeven voor het verkeer tusschen bijzondere personen en daarmede gelijk te stellen deelneming van de Overheid aan het Maatschappelijk verkeer en is deze voor daarbij gepleegde nalatigheden dus niet krachtens art. 1401 en vg. aansprakelijk. Ik heb hiermede het oog o. a. op het z.g.n. Strooppotarrest van 29 Juni 1928 (W. 11864, N. J. 1928, blz. 1138 met noot van E. M. M.), dat ik in zooverre (al kan ik mij nog steeds niet vereenigen met het aan dit beginsel in het toenmalig geval gegeven toepassing) geheel juist acht. Immers dan geldt het bezwaren tegen het beleid der Overheid, waarvan de beoordeeling uitsluitend haar taak is en waarin de Rechterlijke Macht dus niet mag en ook niet zou kunnen treden, zooals ook terecht is geoordeeld door Scholten in W.P.N.R. n°. 2156.

Al doet zich dit nu niet voor ten aanzien van het gestelde onjuist tegenover den eischer optreden van den geneeskundigen dienst, dit is wel het geval met de bezwaren, welke hij bij dagvaarding heeft aangevoerd tegen de behandeling welke hij zou hebben ondervonden van wie bij pleidooi zijn samengevat als zijn „militaire commandanten", die, ook in tijden van oorlogsgevaar als in de jaren 1915/1916 hier te lande heerschte, uitsluitend hebben te beoordeelen, wat 's lands verdedigingsbelang eischt. En daar hij begrijpelijkerwijs niet heeft kunnen onderscheiden tusschen deze twee reeksen van bezwaren als oorzaken van zijn ziekte en invaliditeit en van de daardoor ontstane en nog te lijden schade, moet ik komen tot de slotsom, dat hij bij het bestreden arrest, zij het ook op eenigszins andere gronden, te recht niet-ontvankelijk is verklaard in zijne vordering, tot mijn leedwezen, daar ik moet toegeven, dat deze slotsom niet bevredigend is.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat eischer tot cassatie — de Boer — bij inleidende dagvaarding in hoofdzaak heeft gesteld, dat hij gedurende de vervulling van zijn militairen dienstplicht van 15 Februari 1915 tot 16 December 1916 onder de nader gestelde omstandigheden ziek en gedeeltelijk blijvend invalide is geworden, welke ziekte en invaliditeit hij, gelijk mede ter dagvaarding nader is uiteengezet, wijt aan de schuld van verschillende militaire organen van den Staat, op welke gronden hij van den Staat vergoeding vordert van de hem daardoor berokkende schade;

dat, na bestrijding door den Staat zoowel van de ontvankelijkheid als van de gegrondheid van deze vordering, de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bij vonnis van 1 April 1930

de Boer daarin niet-ontvankelijk heeft verklaard;

dat het Hof op het door de Boer ingesteld hooger beroep dit vonnis heeft bevestigd, na op den voorgrond te hebben gesteld, dat de ontvankelijkheid van de Boer in zijn vordering hiervan afhangt, of hij zich te recht beroept op de bepalingen van het B. W., dan wel — zooals de Staat beweert — het hier betreft de verhouding van de militaire overheid tot den recruut, op welke, als van publiekrechtelijken aard — die bepalingen niet van toepassing zijn, en na deze vraag in laatstvermelden zin te hebben beantwoord op grond van de volgende overwegingen:

„dat de rechtsverhouding tusschen den Staat en den dienstplichtige steunt op de Grondwet en de militaire wetten;

„dat de Staat ter uitvoering van zijn publieke taak, te weten de instandhouding van een leger ter bescherming van zijn belangen, den dienstplichtige verschaft lichamelijke verzorging in uitgebreiden zin, waarop niet alleen die dienstplichtige recht heeft doch welke hij krachtens de wet is verplicht te aanvaarden, zooals ze hem geboden wordt;

„dat al brengt die verzorging nu mede, dat de Staat daarbij handelingen verricht welke naar haren aard ook door een bijzonder persoon verricht kunnen worden, de Staat daarbij optreedt in een aan het maatschappelijk verkeer vreemde verhouding;

„dat waar de bij dagvaarding omschreven handelingen van den Staat kort samengevat hierop neerkomen, dat hij te kort is geschoten in zijn voormelde taak, de beoordeeling daarvan niet toekomt aan den rechter";

O. dat de Boer tegen deze uitspraak het volgende middel van cassatie aanvoert: zie Concl. Proc.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat de Boer vergoeding vordert van de schade, die, naar zijn voorstelling, de Staat hem in zijn gezondheid heeft toegebracht door hem gedurende zijn militairen diensttijd te onderwerpen aan een regime van huisvesting en verdere verzorging, dat voor zijn gezondheid schadelijk was, en hem ook dan tot het verrichten van den dienst te nopen, wanneer zijn lichamelijke toestand zulks niet gedoogde;

dat de Staat tegenover de Boer zoo slechts heeft kunnen handelen krachtens de macht, die de Staat over hem uitoefende op grond van het militaire dienstverband, waarin de Boer zich tegenover den Staat bevond;

dat de Staat deze macht heeft uit te oefenen in het belang van de landsverdediging en de aard van de taak der Overheid op dit gebied noodzakelijk een ruime mate van vrijheid vereischt om te harer beoordeeling zoo te handelen als de omstandigheden gebieden, welke omstandigheden destijds van dien aard waren, dat uit hoofde van oorlogsgevaar het leger gemobiliseerd was;

dat voorzoover die vrijheid reikt, den burgerlijken rechter geen oordeel toekomt over de vraag, of de militaire overheid op de juiste wijze rekening heeft gehouden met het lichamelijk welzijn der manschappen en aan dat belang bij de afweging tegenover andere door haar te behartigen belangen voldoende gewicht heeft toegekend;

dat in deze slechts dan onrechtmatig in den zin van art. 1401 B. W. is gehandeld, indien de invaliditeit van de Boer is veroorzaakt door een gedragslijn te zijnen aanzien, die redelijkerwijze niet meer is te beschouwen als uitvloeisel van afweging door de militaire organen van de hun toevertrouwde belangen, doch die kennelijk slechts wijst op door de omstandigheden niet te verontschuldigen misbruik van bevoegdheid;

dat toch dan die organen een onrechtmatige inbreuk zouden hebben gemaakt op het recht van de Boer om niet door toedoen van een ander lichamelijk letsel te ondergaan en tevens zouden hebben gehandeld in strijd met den rechtsplicht, die den grondslag vormt van het voorschrift neergelegd in art. 308 Sr.;

dat echter de concrete feiten, die de Boer aan zijn vordering ten grondslag legt, op zich zelve beschouwd en dus ontdaan van niet ter zake afdoende qualificaties, indien zij al kwamen vast te staan, zonder meer niet de conclusie zouden rechtvaardigen, dat de militaire organen zich te zijnen aanzien hebben schuldig gemaakt aan misbruik van bevoegdheid als voormeld;

dat mitsdien terecht de Boer niet-ontvankelijk is verklaard in zijn op die feiten gebouwde vordering;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 500 *Red.*).

(N. J.)

---

16 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Vleeschkeuringswet artt. 19 en 38.)

De bepaling van art. 4, onder *c* van het K. B. van 10 Juli 1926, S. 233, kan gezegd worden in te houden een ter wering van voor de volksgezondheid schadelijke producten gestelden *eisch*, waarbij niet ter zake doet of bepaalde in strijd met dat voorschrift in een vleeschwinkel aangetroffen producten al dan niet voor de volksgezondheid schadelijk blijken te zijn. Zij is dus bevoegdelijk gegeven.

Dat deze bepaling is aangeduid als een „voorschrift" beteekent niet meer, dan dat een ander woord voor eenzelfde begrip is gebezigd.

De Rechtb. heeft kennelijk de woorden der t.l.l., dat de verd. in *zijn* winkel aanwezig heeft gehad, aldus opgevat dat verd. hoofd van die inrichting was, welke uitlegging geenszins met de woorden dier t.l.l. onvereenigbaar is.

Op het beroep van D. de V., vleeschverkooper te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te 's-Gravenhage van 28 Mei 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van het door het Kantongerecht te 's-Gravenhage den 23 Juli 1935 gewezen vonnis, de requirant ter zake van: het hoofd zijn van een inrichting, als bedoeld in art. 19 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, welke niet voldoet aan de eischen, gesteld bij den Alg. Maatregel van bestuur, bedoeld in art. 38 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, met aanhaling mede van de artt. 1, 2, 19 der Vleeschkeuringswet 1919, S. 524, art. 4 aanhef en sub *c* van het K. B. d.d. 10 Juli 1926, S. 233, zooals dit

laatstelijk is gewijzigd en artt. 23, 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van één gulden, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Post alia:

De Rechtbank verklaarde ten laste van requirant bewezen, dat hij op 6 Juni 1935 des namiddags omstreeks 3 uur in zijn aan de St. Jacobstraat te 's-Gravenhage gelegen vleeschwinkel aanwezig heeft gehad een aantal geslachte niet geconserveerde kuikens.

In cassatie gekomen, draagt requirant bij schriftuur als middelen voor:

„1. S., althans v. t. van art. 19 van de Vleeschkeuringswet 1919, n°. 524, wijl bij dit artikel wordt bepaald, dat bij Algemeenen Maatregel van Bestuur ter wering van voor de volksgezondheid schadelijke producten eischen worden gesteld, waaraan vleeschwinkels moeten voldoen en niet aangenomen is, dat de in de dagvaarding genoemde kuikens schadelijk waren voor de volksgezondheid, zijnde dit noch bewezen noch gesteld.

De considerans van de wet versterkt dit cassatie-middel, wijl daarin ook wordt gesproken van bepalingen tot wering van vleesch en vleeschwaren, die voor de volksgezondheid schadelijk zijn. De onderwerpelijke kuikens waren noch schadelijk voor de volksgezondheid, noch vleesch of vleeschwaren, zijnde kuikens, althans in geslachten toestand, waren in den zin der Warenwet.

Voorts schending van art. 19 voornoemd, omdat het Koninklijk Besluit van 10 Juli 1926, S. 233, zooals dit nader is gewijzigd, althans het bepaalde in art. 4, onder letter C van dat K. B., verder gaat dan art. 19 der Vleeschkeuringswet toelaat, omdat genoemd art. 4, althans onder letter C, de aanwezigheid verbiedt in vleeschwinkels van waren, die niet vallen onder de daar gegeven omschrijving en dus dit K. B. ook uitsluit alle producten, die niet schadelijk zijn voor de volksgezondheid. Bedoelde bepalingen uit dit K. B. missen dus verbindende kracht, zoodat ontslag van rechtsvervolging had moeten volgen.

Zou toch art. 4, onder letter C, van bedoelden Algemeenen Maatregel van Bestuur, verbindende kracht worden toegekend, dan zouden b.v. voorwerpen als wandklokken en steenen varkens voor versiering, welke niet verband houden met het bewaren en verkoopen van vleesch niet in den winkel aanwezig mogen zijn; zulk een uitleg houdt een verkeerde toepassing der Vleeschkeuringswet in.

Bovendien spreekt art. 19 der Vleeschkeuringswet van eischen, waaraan vleeschwinkels moeten voldoen, terwijl art. 4, onder C, van genoemd K. B., spreekt van voorschriften.

II. S., althans v. t. van art. 38 van de Vleeschkeuringswet 1919, S. 524, daar dit artikel strafbaar stelt het, als hoofd of bestuurder van een vleeschwinkel, niet voldoen aan de eischen, gesteld bij den Algemeenen Maatregel van Bestuur, bedoeld in art. 19 dier wet.

Requirant in cassatie heeft niet in strijd gehandeld met de eischen in het betrekkelijk K. B., doch in strijd met de daarin genoemde voorschriften, hetgeen niet strafbaar is.

Voorts is requirant in cassatie niet ten laste gelegd, dat hij als hoofd of bestuurder van een inrichting, bedoeld in art. 19 der Vleeschkeuringswet, niet aan de eischen van den betrokken Algemeenen Maatregel van Bestuur heeft voldaan."

Bij de bespreking dezer middelen is van belang op te merken, dat de H. R. bij arrest van 29 Juni 1936 (N°. 39422, nog niet gepubliceerd) (1937 n°. 11, *Red.)* betreffende art. 4 onder C K. B. 10 Juli 1936, S. 233, besliste, dat deze bepaling kan gezegd worden in te houden een ter wering van voor de volkgezondheid schadelijke producten gestelden eisch, waaraan vleeschwinkels moeten voldoen, en dus bevoegdelijk is gegeven, terwijl de omstandigheid, dat in den aanhef van voormeld art. 4 deze bepaling als een voor vleeschwinkels geldend voorschrift is aangeduid, slechts — gelijk ook kan blijken uit art. 2 van het besluit — betreft een stylistische nuance, waaraan iedere verdere beteekenis moet worden ontzegd.

Hiervan uitgaande kunnen mijn beschouwingen omtrent de middelen kort zijn.

Het eerste middel bevat twee onderdeelen. Het eerste acht ik onjuist, omdat bedoeld art. 4 C niet noodzaakt na te gaan of de kuikens schadelijk voor de gezondheid zouden kunnen geweest zijn, maar het er alleen over gaat of zij aanwezig waren in den vleeschwinkel. Daarmede kom ik vanzelf tot het hiermede samenhangende tweede onderdeel van het middel, dat er ten onrechte van uitgaat, dat dit artikel, bij de door de Rechtbank gevolgde uitlegging, uit een vleeschwinkel zou willen verwijderen al wat tot „stoffeering" dient. Inderdaad zou een dergelijke uitlegging tot absurditeiten leiden; echter dwingt dit artikel, — zeker niet in het schema van den geheelen inhoud van het Kon. Besluit —, tot dergelijke gevolgtrekkingen.

Het tweede middel kan niet tot cassatie leiden, gezien de hierboven weergegeven beslissing van den H. R. omtrent de beteekenis van „voorschriften" en „eischen".

Ten slotte zegt dit middel nog, dat aan requirant niet is telastegelegd, dat hij hoofd en bestuurder was. Eigenlijk is dit een zelfstandig derde middel, hetwelk m. i. echter niet opgaat, daar in de telastelegging wordt gesproken van „zijn vleeschwinkel". Hieruit kon en mocht de Rechtbank afleiden, dat requirant hoofd en bestuurder was.

Van oordeel, dat de middelen niet tot cassatie kunnen leiden, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij op 6 Juni 1935 des namiddags omstreeks 3 uur in zijn aan de St. Jacobstraat te 's-Gravenhage gelegen vleeschwinkel aanwezig heeft gehad een aantal geslachte niet geconserveerde kuikens;

O. dat de Rechtbank in haar vonnis nog heeft overwogen:

„dat weliswaar de gemachtigde van den verdachte ter terechtzitting in hooger beroep heeft betoogd, dat art. 4 sub *c* van het K. B. van 10 Juli 1926, S. 233, zooals dit laatstelijk is gewijzigd, tot uitvoering van art. 19 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, onverbindend zoude zijn, daar eerstgenoemde bepaling zich zoude begeven buiten de ter zake in art. 19 der genoemde wet gestelde grenzen, daar met name op grond van genoemd art. 19 in het betreffende K. B. slechts „eischen" kunnen worden gesteld en geen „voorschriften" kunnen worden gegeven, en deze eischen voorts moeten worden gesteld ter wering van voor de volksgezondheid schadelijke producten, doch dat dit betoog faalt, voor wat betreft het eerstgenoemde, aangezien de in het verweer gemaakte onderscheiding tusschen „eischen" en „voorschriften", hoewel in bovengenoemde wet wel aan te treffen, niet een zoodanige beteekenis heeft, dat het genoemde Koninklijke Besluit alleen door het bezigen van den term „voorschriften" geacht zoude moeten worden, als overschrijdende de grenzen van art. 19 der wet voornoemd, onverbindend te zijn, hetgeen reeds hieruit volgt, dat bij de tot standkoming van art. 19 voornoemd in de betreffende Memorie van Antwoord ook van de „voorschriften" van het bedoelde Koninklijke Besluit wordt gesproken, waarmede kennelijk hetzelfde wordt bedoeld als met de benaming „eischen" in genoemd art. 19, terwijl het ontbreken van een duidelijke onderscheiding ook hieruit volgt, dat in genoemd Koninklijk Besluit de „eischen" van art. 2 en de „voorschriften" van art. 3 en 4 in het algemeen dezelfde strekking hebben, zoodat bepaaldelijk de „voorschriften" in art. 4 van dat Koninklijk Besluit, ook het bepaalde onder art. 4 sub *c*, evengoed met den term „eischen" hadden kunnen zijn aangeduid; en voor wat betreft het in het verweer laatstgenoemde, aangezien de wering van voor de volksgezondheid schadelijke producten, als genoemd in art. 19 der meergenoemde wet, zeer wel kan meebrengen, dat buiten de waren, in genoemd art. 4 sub *c* van het betreffend Koninklijk Besluit vermeld, geen andere waren, met name geen ander vleesch of andere vleeschwaren dan die in den zin der Vleeschkeuringswet, in vleeschwinkels aanwezig mogen zijn;

O. ten aanzien van het eerste middel:

dat dit middel in zijn 1e onderdeel er van uitgaat, dat de in art. 19 der Vleeschkeuringswet, S. 1919 n°. 524, bedoelde Algemeene Maatregel van Bestuur ten aanzien van vleeschwinkels niet verbindend kan voorschrijven, dat daarin niet aanwezig mogen zijn waren, die niet voor de volksgezondheid schadelijk blijken te zijn, terwijl niet is gesteld noch aangenomen, dat de in de dagvaarding genoemde kuikens voor de volksgezondheid schadelijk waren;

O. dat art. 4 onder *c* van het bedoelde K. B. van 10 Juli 1926, S. 233, zooals dit besluit sindsdien is gewijzigd, met betrekking tot vleeschwinkels inhoudt de navolgende bepaling:

„Slechts vleesch en vleeschwaren, zoomede in luchtdicht gesloten voorwerpen geconserveerde levensmiddelen, eieren en boter, in een verpakking, waarin zij aan den verbruiker wordt afgeleverd, benevens voorwerpen en inrichtingen, verband houdende met bewaren en verkoopen van vleesch mogen in de vleeschwinkels aanwezig zijn";

dat deze bepaling kan gezegd worden in te houden een ter wering van voor de volksgezondheid schadelijke producten gestelden eisch, waarbij niet ter zake doet of bepaalde in strijd met dit voorschrift in een vleeschwinkel aangetroffen producten al dan niet voor de volksgezondheid schadelijk blijken te zijn;

dat dan ook voormelde bepaling bevoegdelijk is gegeven en dit onderdeel niet tot cassatie kan leiden;

O. met betrekking tot het tweede onderdeel van het middel:

dat ook dit niet tot cassatie kan leiden, omdat de omstandigheid, dat in den aanhef van voormeld art. 4 deze bepaling als een voor vleeschwinkels geldend voorschrift is aangeduid, slechts — gelijk ook kan blijken uit art. 2 van het besluit — betreft het gebruik van een ander woord voor hetzelfde begrip, waaraan iedere andere beteekenis moet worden ontzegd;

O. dat ook het tweede middel faalt, omdat de rechtbank kennelijk de woorden der telastlegging, dat de verdachte in zijn winkel aanwezig heeft gehad, aldus heeft opgevat, — gelijk mede volgt uit het als bewijsmiddel bezigen van het proces-verbaal houdende de opgave van verdachte, dat hij hoofd van genoemden vleeschwinkel was — dat verdachte hoofd van die inrichting was, welke uitlegging geenszins met de woorden dier telastelegging onvereenigbaar is en dan ook in cassatie is te eerbiedigen;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

16 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Visscherijwet S. 1931, art. 16.)

Een onbevangen lezing van art. 16 Visscherijwet S. 1931 n°. 410 in zijn geheel dwingt zeker niet tot de door de Rechtb. gehuldigde opvatting, welke medebrengt, dat die bepaling drie verschillende kleine vischakten zoude kennen naar gelang van het te bezigen vischmiddel, doch leidt tot de opvatting, dat de kleine vischakte den houder daarvan het recht geeft om te visschen met één der drie in die bepaling genoemde vischmiddelen naar zijn keuze, met dien verstande, dat hij niet tegelijkertijd met meer dan één der drie genoemde middelen mag visschen, doch overigens, telkens wanneer hij de visscherij uitoefent, in de keuze vrij is.

Art. 16, lid 5, noch ook lid 3 onder C, noemt bij de bepaling van den inhoud der akte ook niet de vermelding van het vischmiddel.

De vermelding in de aan req. uitgereikte kleine vischakte is daarin ten onrechte opgenomen, zoodat de bewezenverklaring, m. n. de omstandigheid, dat req. niet was voorzien van een akte, geldig voor de door hem uitgeoefende visscherij, niet voldoende met redenen is omkleed.

Op het beroep van A. F. G., controleur Gem. Electr. Bedrijf te 's-Gravenhage, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te 's-Gravenhage van 26 Mei 1936, waarbij, in hooger beroep, met vernietiging van eene door het Kantongerecht aldaar op 14 Dec. 1935 gedane uitspraak, requirant, ter zake van „het uitoefenen van binnenvisscherij zonder voorzien te zijn van een voor de visscherij, die wordt uitgeoefend, geldige acte", met aanhaling van de artt. 16, 31 der Visscherijwet, S. 1931 n°. 410, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van één gulden en één dag vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Aan requirant is bij inleidende dagvaarding telastegelegd, dat hij te 's-Gravenhage op of omstreeks 8 October 1935, des namiddags omstreeks 5¾ uur, in de Benoordenhoutsche sloot, zijnde een vischwater waarin binnen-visscherij werd uitgeoefend, heeft gevischt met een vischtuig, bestaande uit stok en snoer met aan het ondereind daarvan een lepel of blinkertje, waaraan een haak met drie hoeken, een z.g. sleephengel, door dat vischtuig te water te hebben en weder uit het water op te halen, zonder dat hij voorzien was van een acte, geldig voor gemelde visscherij.

Na vrijspraak door den Kantonrechter te 's-Gravenhage bij mondeling vonnis, verklaarde in hooger beroep de Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage bij vonnis van 26 Mei 1936, het telastegelegde bewezen oordeelend, dat dit opleverde het uitoefenen van binnenvisscherij zonder voorzien te zijn van eene voor de visscherij, die wordt uitgeoefend, geldige akte, strafbaar gesteld bij artt. 16 en 31 Visscherijwet, S. 1931, N°. 410, en veroordeelde requirant tot een geldboete van f 1, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door één dag hechtenis.

In cassatie gekomen draagt requirant bij schriftuur als middel tegen dit vonnis voor, schending of verkeerde toepassing van art. 16 sub 3, 1e der Visscherijwet 1931, S. N°. 410, en geeft daarvoor nader bij de toelichting de gronden aan. Inderdaad is de beslissing in deze zaak voor vele vissehers van groot belang.

Wat toch is het geval volgens de stukken? Requirant heeft voor de Rechtbank verklaard, en de juistheid hiervan staat vast uit hetgeen uit het vonnis blijkt, dat hij, toen hij het feit pleegde slechts voorzien was van een kleine vischakte tot het visschen met één hengel geaasd met visch; dat hij, de kleine vischakte bij de betreffende autoriteit aanvragende, destijds is verplicht geworden een keuze te doen uit de vischtuigen genoemd in art. 16 3c der Visscherijwet S. 1931 n°. 410, en toen, tegen betaling van f 1 volgens zijn keuze de kleine vischakte tot het visschen met één hengel geaasd met visch, heeft ontvangen.

In verband daarmede heeft hij ter terechtzitting in hooger beroep betoogd, dat hij, in het bezit zijnde van een kleine vischakte als bedoeld in art. 16 3c van de genoemde Visscherijwet, gerechtigd is tot het visschen met elk der in dat art. 16 3c genoemde vischtuigen, en het, in zijn geval plaatsgevonden, verplichten van den aanvrager der kleine vischakte tot het doen van een keuze uit die vischtuigen in strijd met den tekst en de geschiedenis van de bedoelde wetsbepaling zou zijn. De Rechtbank was echter van oordeel, dat dit betoog faalt, aangezien de geschiedenis van de betreffende wetsbepaling, welke te rade moet worden genomen nu deze wetsbepaling zelf onduidelijk is, er op wijst dat de wetgever bedoeld heeft dat de in voornoemd art. 16 3c bedoelde kleine vischakte slechts, tegen betaling van 1 gulden, zal worden uitgereikt tot het vissehen met één der in art. 16 3c genoemde vischtuigen, daar immers de Memorie van Antwoord, ingezonden bij brief van 12 September 1930, onder art. 1 punt 13, ter zake van het bedoelde art. 16 3c zooals dit thans luidt, rept van het bij Nota van Wijziging voorgestelde: om „ook een kleine vischakte beschikbaar te stellen voor het visschen met één hengel geaasd met visch"; welke uitlating slechts past in en dus wijst op een bedoeling van den wetgever als boven vermeld, met welke bedoeling geen andere uitlating in de bij de tot standkoming van de betreffende wetsbepaling gewisselde stukken strijdt.

Deze zaak loopt dus over de uitlegging welke gegeven moet worden aan art. 16 lid 3 aanhef en sub c der Visscherijwet 1931, S. n°. 410, hetwelk luidt:

„De navolgende akten worden uitgereikt: C. kleine vischakten tot het visschen, hetzij met een peur, hetzij met één hengel geaasd met visch of met één sleephengel, tegen betaling van één gulden (f 1)."

De Rechtbank leest deze bepaling alsof er drie soorten van kleine vischakten bestaan, m. a. w. wil men vissehen met één peur, dan is daarvoor een kleine akte noodig en hetzelfde is het geval wanneer men gaat visschen met één hengel geaasd met visch en ook als men dit doet met een sleephengel. Uit die opvatting volgt, dat wanneer een visscher den eersten dag met één peur, den tweeden dag met één hengel geaasd met visch en voor een verandering den derden dag met één sleephengel wenscht te visschen, hij drie kleine vischakten noodig zou hebben.

Requirant geeft een andere uitlegging van dit artikel. Hij is van oordeel, dat een kleine vischakte het recht geeft te visschen met één dezer vischtuigen, zulks ter keuze van den visscher.

Ik ben van meening dat dit de juiste opvatting is.

Art. 16 der oude Visscherijwet bepaalde dat de navolgende akten werden uitgereikt:

a. groote vischakten tot het visschen met alle gecorlooide vischtuigen,

b. kleine vischakten tot het visschen met één daarin genoemd vischtuig.

c. hengelakten tot het visschen met meer dan één akte (hengel? *Red.*).

De geschiedenis der wijziging en van de tot standkoming van het tegenwoordige art. 16 lid 3 aanhef en sub *c* geeft niet een scherp beeld van de bedoeling des wetgevers. In de Memorie van Antwoord (Handelingen, Bijlagen 1930, 1931, n°. 26, 1 blz. 3) zegt de Minister tot de Tweede Kamer:

De overweging, dat de peur en de sleephengel vischtuigen zijn, welke in hoofdzaak door

liefhebbers worden gebruikt, had, zooals in de Memorie van Toelichting is opgemerkt, tot het voorstel geleid alleen voor het visschen met één dezer vischtuigen nog een kleine vischakte beschikbaar te stellen, terwijl voor het visschen met alle overige vischtuigen, met uitzondering van den hengel, een groote vischakte noodig zou zijn. In de Nota van Wijzigingen wordt op de gronden, welke onder punt 15 (oud) nader zullen worden uiteengezet, voorgesteld ook een kleine vischakte beschikbaar te stellen voor het visschen met één hengel geaasd met visch. Uitgaande van het beginsel dat aan het aktestelsel voor de visscherij ten grondslag ligt, dat binnenvisscherij verboden is, tenzij men voorzien is van een voor de visscherij, die wordt uitgeoefend, geldige akte, beteekent het voor lagen prijs beschikbaar stellen van een kleine vischakte voor het visschen met één peur, één sleephengel of één hengel geaasd met visch, in tegenstelling met de duurdere groote vischakte voor het visschen met één of meer der andere geoorloofde vischtuigen, reeds een tegemoet komen aan hen, die zuiver als liefhebbers zijn te beschouwen. In dit opzicht nog verder te gaan door hen, die zuiver als liefhebbers zijn te beschouwen, van de verplichting tot het bezitten van een kleine vischakte te ontslaan, komt den ondergeteekende onjuist en ongewenscht voor.

Dit antwoord laat de hier besproken kwestie, welke ook niet bij de tot standkoming der bepaling aan de orde is gesteld, vrijwel in het midden, maar moet m. i. toch, wanneer men in aanmerking neemt, dat uit de geschiedenis dezer wetgeving in haar geheel genomen, duidelijk valt af te leiden, dat men de liefhebbers zoo veel mogelijk vrij wilde laten, en zoo min mogelijk op kosten wilde jagen, zoo worden uitgelegd, dat men in het bezit eener kleine vischakte één der onder *c* genoemde tuigen naar keuze kan gebruiken. Nergens blijkt uit de geschiedenis, dat men zich bij het vragen om een kleine vischakte moet beperken tot het kiezen van één der onder *c* genoemde vischtuigen; wel vloeit er uit voort, dat men, na zoo'n kleine akte gekregen te hebben tegelijkertijd niet meer dan één dier middelen om visch te vangen mag gebruiken, maar dan is het ook onverschillig welk dier drie soorten van vischtuigen men te water brengt.

De omstandigheid, dat in vele gemeenten ook heden nog, zooals ook in deze zaak geschied is, in de kleine akten een bepaald vischtuig wordt genoemd, is verklaarbaar, maar m. i. onjuist en overbodig.

Verklaarbaar is dit feit uit de oude wet hierboven vermeld. Onder de werking daarvan moest inderdaad bij het afgeven van de kleine akten het bepaalde vischtuig genoemd worden. Deze gewoonte is men blijven volgen, ten deele uit sleur, ten deele omdat de woorden van het tegenwoordige artikel niet overmatig duidelijk zijn.

Een argument valt ook te putten uit den prijs der akten. Met een groote akte à f 2.50 kan men met alle mogelijke geoorloofde vischtuigen visschen, dus elken dag wat anders kunnen gebruiken. Beperkt men zich, en zou men voor afwisseling slechts willen visschen met de 3 middelen genoemd in art. 16 lid 3 onder *c*, dan zou men drie kleine vischakten noodig hebben, dus drie maal f 1 moeten betalen, indien de opvatting der Rechtbank juist is.

Vast staat in deze zaak, dat requirant in het bezit was van een kleine vischakte, waarin, tegen zijn wil is vermeld, dat zij gold voor het visschen met één hengel geaasd met visch.

Deze toevoeging beschouw ik als overbodig en niet afbreuk doende aan de omstandigheid, dat hij in het bezit was van een kleine vischakte.

Bij de door mij gehuldigde opvatting omtrent art. 16 lid 3 onder *c* zou men ook kunnen redeneeren, dat een akte met een dergelijke toevoeging ongeldig is, dat requirant dus inderdaad niet in het bezit eener vereischte akte is, en wellicht dus strafbaar, doch ik meen, dat zulks onjuist is, en het beter is te spreken van een geldige kleine vischakte. Immers door een overbodige en met de wet strijdige toevoeging daarin, wordt de geldigheid niet opgeheven.

Ik ben derhalve van oordeel, dat deze zaak op vrijspraak moet uitloopen en het middel juist achtend, concludeer ik tot vernietiging van het vonnis, en verwijzing der zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage, ten einde verder te worden berecht.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur; (zie conclusie);

O. dat de Rechtbank omtrent de strafbaarheid van het bewezene heeft overwogen:

„dat de verdachte weliswaar ter terechtzitting in hooger beroep heeft betoogd, dat hij, in het bezit zijnde van een kleine vischakte als bedoeld in art. 16 3*c* van de genoemde Visscherijwet, gerechtigd is tot het visschen met elk der in dat art. 16 3*c* genoemde vischtuigen, en het, in zijn geval plaats gevonden, verplichten van den aanvrager der kleine vischakte tot het doen van een keuze uit die vischtuigen in strijd met den tekst en de geschiedenis van de bedoelde wetsbepaling zou zijn, doch dit betoog faalt, aangezien de geschiedenis van de betreffende wetsbepaling, welke te rade moet worden genomen nu deze wetsbepaling zelf onduidelijk is, er op wijst dat de wetgever bedoeld heeft dat de in voornoemd art. 16 3*c* bedoelde kleine vischakte slechts, tegen betaling van 1 gulden, zal worden uitgereikt tot het visschen met één der in art. 16 3*c* genoemde vischtuigen, daar immers de Memorie van Antwoord, ingezonden bij brief van 12 September 1930, onder art. 1 punt 13, terzake van het bedoelde art. 16 3*c* zooals dit thans luidt, rept van het bij Nota van Wijziging voorgestelde: om „ook een kleine vischakte beschikbaar te stellen voor het visschen met één hengel geaasd met visch", welke uitlating slechts past in en dus wijst op een bedoeling van den wetgever als boven vermeld, met welke bedoeling geen andere uitlating in de bij de tot stand koming van de betreffende wetsbepaling gewisselde stukken strijdt";

O. dat ten deze vaststaat, dat de kleine vischakte, welke requirant bezat, voorzoover ten deze van belang, luidt: „Kleine vischacte tot

het visschen met één hengel geaasd met visch";

O. dat requirant in zijne schriftuur de opvatting der Rechtbank omtrent art. 16, lid 3 onder *c* uitvoerig heeft bestreden;

O. aangaande een en ander:

dat een onbevangen lezing van art. 16 der Visscherijwet S. 1931 n°. 410 in zijn geheel — waarbij nog valt op te merken, dat art. 16, 3 onder *c*, niet spreekt van kleine vischakte, hetzij tot het visschen met één peur, hetzij tot het visschen met één hengel geaasd met visch, hetzij tot het visschen met één sleephengel, maar van kleine vischakten tot het visschen, hetzij met één peur, hetzij met één hengel geaasd met visch of met één sleephengel — zeker niet dwingt tot de opvatting der Rechtbank, welke medebrengt, dat genoemde bepaling drie verschillende kleine vischakten zoude kennen naar gelang van het te bezigen vischmiddel;

dat zulk een lezing veeleer er toe moet leiden, dat de kleine vischakte, — waarvan moeilijk kan worden aangenomen — dat verstrekking in meervoud aan één persoon in de bedoeling der wet heeft gelegen — den houder daarvan het recht geeft om te visschen met één der drie in genoemde bepaling genoemde vischmiddelen naar zijn keuze, met dien verstande, dat hij niet tegelijkertijd met meer dan één der drie genoemde middelen mag visschen, doch hij overigens, telkens wanneer hij de visscherij uitoefent, in de keuze vrij is;

dat met deze opvatting ook in overeenstemming is de bepaling van art. 16, lid 5, bepalende, dat de akten onder meer inhouden den naam der akte, den naam, de voornamen, het geboortejaar en de woonplaats van den houder en de dagteekening der uitreiking, terwijl toch, indien de wet bedoeld mocht hebben, dat voor elk der drie genoemde vischmiddelen eene afzonderlijke akte zoude bestaan, had mogen worden verwacht, dat, hetzij in genoemd art. 16 lid 5, hetzij — zooals in de vorige Visscherijwet — bij de omschrijving der akte, zoude zijn bepaald, dat in de akte moet zijn uitgedrukt, voor welk vischtuig zij geldt;

dat, nu de wet dit niet bepaalt, moet worden aangenomen, dat de vermelding van het vischtuig in de akte dáárom niet is voorgeschreven, omdat de wet den houder, onder voormeld voorbehoud, in het gebruik van een der drie genoemde vischtuigen heeft willen vrij laten;

O. dat de geschiedenis van de totstandkoming van meergenoemde bepaling van art. 16 lid 3 onder *c* niet voldoende licht verspreidt om op grond daarvan tot de conclusie te komen, dat de wet, ondanks het vervallen van de bepaling dat het vischtuig in de akte moet zijn genoemd, in dat opzicht bij het systeem der vorige Visscherijwet is gebleven;

O. dat uit een en ander volgt, dat de vermelding van het vischtuig in de aan requirant uitgereikte kleine vischakte daarin ten onrechte is opgenomen, zoodat de bewezenverklaring, met name de omstandigheid, dat requirant niet was voorzien van een akte, geldig voor de door hem uitgeoefende visscherij, niet voldoende met redenen is omkleed, waardoor het op straffe van nietigheid gegeven voorschrift van art. 359, 2e lid in verband met de artt. 358, 350, 425, 415 Sv. is geschonden;

Vernietigt het bestreden vonnis en

Rechtdoende krachtens art. 106 der Wet R. O.:

Verwijst de zaak naar het Gerechtshof te 's-Gravenhage ter berechting en afdoening op het bestaande hooger beroep met inachtneming van dit arrest.

(N. J.)

---

17 *November* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Hinderwet Art. 2.)

Al betreffen de ingebrachte bezwaren hinder van anderen aard dan waartegen de eisch van vergunning krachtens eenig onderdeel van art. 2 is gericht, moeten toch, nu de vergunning voor de inrichting in haar geheel is vereischt, alle omstandigheden, welke de inrichting voor de omgeving bezwarend kunnen doen zijn, in aanmerking worden genomen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door het Roomsch-Katholieke Kerkbestuur der Parochie van den Heiligen Dominicus en de N. V. „Lyempf" Leeuwarder IJs- en Melkproductenfabrieken, beiden te Leeuwarden, tegen het besluit van B. en W. van die gemeente van 3 September 1935, N°. 2925/922, waarbij aan de genoemde N. V. en hare rechtverkrijgenden voorwaardelijk vergunning is verleend tot oprichting van eene melkinrichting met ketelhuis, waarin geplaatst zullen worden twee stoomketels, een ammoniak-koelmachine en drie electromotoren van respectievelijk 25, 15 en 5 pk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 28 October 1936, N°. 432;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 12 November 1936, N°. 619 II, Afdeeling Arbeid;

O. dat B. en W. van Leeuwarden bij hun bovengenoemd besluit de voormelde vergunning hebben verleend onder een 12-tal voorwaarden, waarvan die onder 7° en 12° luiden als volgt:

7°. dat het reinigen van de melkbussen uitsluitend geschiedt met heet water en in geen geval door uitspuiten met stoom;

12°. dat in de inrichting slechts melk wordt aangevoerd in tankwagens en nimmer in afzonderlijke bussen;

dat van dit besluit 1°. het Roomsch-Katholieke Kerkbestuur der Parochie van den Heiligen Dominicus, te Leeuwarden, en 2°. de N. V. Leeuwarder IJs- en Melkproductenfabrieken (Lyempf) bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat het Kerkbestuur aanvoert, dat de kerk eigenares is van het perceel kadastraal bekend gemeente Leeuwarden, sectie D, N°. 1775; dat op dit perceel en eenige andere aangrenzende perceelen eene Roomsch-Katholieke kerk met pastorie c. a. zal worden gesticht, met den bouw waarvan reeds een begin is gemaakt; dat het gemelde perceel N°. 1775 onmiddellijk grenst aan het perceel kadastraal bekend gemeente Leeuwarden, sectie D, N°. 3501 (gedeeltelijk), waarop de bovengemelde inrichting zal worden gevestigd; dat de kerk

ten overstaan van het gemeentebestuur bezwaren tegen het oprichten dier inrichting heeft ingebracht en d.d. 22 Mei 1935 deze bezwaren mondeling heeft toegelicht; dat B. en W. de gevraagde vergunning voorwaardelijk hebben verleend, waardoor de kerk zich bezwaard acht; dat zij toch van meening is, dat niettegenstaande de voorwaarden, waaronder de gevraagde vergunning aan de genoemde N. V. is verleend het lawaai, dat altijd heerscht bij een fabriek als de onderhavige met 2 stoomketels, een koelmachine en 3 electromotoren van respectievelijk 25, 15 en 5 pk, blijft bestaan, evenals het geblaf van de vele ventershonden, hetwelk gedurende de godsdienstoefeningen, die elken dag des morgens en des avonds in de onmiddellijk aangrenzende kerk worden gehouden, buitengewoon hinderlijk is en dat ook de vuiligheid en het roet, niettegenstaande de gestelde voorwaarden komende uit den fabrieksschoorsteen, haar een grooten hinder blijven veroorzaken; weshalve de appellant heeft verzocht de gevraagde vergunning alsnog te weigeren;

dat de N. V. Lyempf aanvoert, dat zij zich met een tweetal der gestelde voorwaarden niet kan vereenigen; dat zij aan de 7e voorwaarde onmogelijk kan voldoen, daar bij het reinigen der melkbussen uitsluitend met heet water geen afdoende desinfectie plaats heeft en dan ook te voorzien is, dat bij eene zoodanige reiniging de melk spoedig tot bederf zal overgaan; dat eene afdoende desinfectie juist slechts wordt verkregen door uitspuiten met stoom en dit dus voor het bedrijf onmisbaar zal zijn; dat voorts moeilijk valt in te zien, hoe de 12e voorwaarde zich laat rijmen met de zevende voorwaarde inzake reiniging der bussen, die bij deze twaalfde voorwaarde worden verboden; dat zij ook aan deze twaalfde voorwaarde niet in alle opzichten kan voldoen, daar het weliswaar in haar voornemen ligt de voor de melkinrichting noodige melk en melkproducten aan te voeren van haar fabriek te Berlikum en wel, voor zoover de melk betreft, in tankwagens, maar daarnaast eenig vervoer in bussen noodig is; in de eerste plaats dan, wanneer de tankladingen nog met betrekkelijk kleine hoeveelheden waarvoor geen afzonderlijke tankwagens kunnen rijden, moeten worden aangevuld en in de tweede plaats, wanneer zich in den loop van den dag eene groote vraag zou voordoen, zoodat nog melk uit Berlikum zou moeten worden opgehaald, nog daargelaten, dat de flesschenmelk in Berlikum wordt bereid en in flesschen en niet in tanks wordt aangevoerd; dat de voorwaarde slechts spreekt van melk, doch zij zich door die voorwaarde ook bezwaard acht, omdat producten als room en karnemelk ook per bus worden aangevoerd en eene ruime opvatting van het begrip „melk" aanleiding zou kunnen worden tot het stopzetten van het vervoer van room en karnemelk in bussen;

O. dat, al moge ten tijde, dat de bovenvermelde hinderwetvergunning werd aangevraagd, de hiervoren bedoelde kerk nog niet zijn voltooid en in gebruik genomen, nu, blijkens de ingewonnen ambtsberichten, op dat tijdstip al vergunning tot het oprichten van deze kerk, ingevolge de wet van 10 September 1853, S. 102, was verleend, de akte van overdracht van het perceel, waarop de kerk wordt gebouwd, ten kadaster was overgeschreven en de plannen voor den kerkbouw zich reeds in een ver gevorderd stadium van voorbereiding bevonden, met de bezwaren van het kerkbestuur tegen de oprichting van de voormelde inrichting rekening behoort te worden gehouden;

dat de bezwaren weliswaar betreffen den voor den kerkdienst te verwachten hinder door gedruisch ten gevolge van het in de inrichting transporteeren, schoonmaken, ledigen en vullen van bussen en flesschen, terwijl voor deze inrichting slechts ingevolge het bepaalde in de artt. 1 en 2, onder I en Ibis der Hinderwet eene vergunning krachtens deze wet noodig is, doch dat, nu de vergunning voor de inrichting in haar geheel is vereischt, bij de beslissing omtrent het verzoek alle omstandigheden, welke de inrichting voor de omgeving bezwarend kunnen doen zijn, in aanmerking behooren te worden genomen;

dat, aangezien, op grond van de ingewonnen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat van de werkzaamheden in de voormelde inrichting voor de uitoefening van den eeredienst in de meergemelde Roomsch-Katholieke kerk, welke niet alleen des Zondags wordt gehouden, doch ook geregeld op werkdagen zoowel des morgens vroeg en in den namiddag op uren, waarop in een bedrijf, als het onderwerpelijke, in verband met het ontvangen en verzenden der melk bijzondere drukte heerscht, hinder van ernstigen aard te duchten is, aan welk bezwaar niet door het stellen van voorwaarden kan worden tegemoet gekomen, de bovenvermelde vergunning door B. en W. ten onrechte is verleend, zoodat hun besluit niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Hinderwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van B. en W. van Leeuwarden van 3 September 1935, N°. 2925/922, aan de N. V. Leeuwarder IJs- en Melkproductenfabrieken (Lyempf), te Leeuwarden, de gevraagde vergunning alsnog te weigeren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

18 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 282.)

Uit het door den R. v. B. vastgestelde, dat de 14 door hem bedoelde personen in een geregeld en voortdurend contact met de leiding van belanghebbende's bedrijf stonden, en daarmede door zoodanigen band van saamhoorigheid waren verbonden, dat zij geregeld *in* het bedrijf van belanghebbende werkzaam waren, in verband met het feit dat zij in 1932 meer dan f 1000 provisie bij belanghebbende hebben genoten, heeft de Raad kunnen en dus mogen afleiden, dat deze personen in de werkzaamheid bij belanghebbende hun voornaamsten werkkring vonden en dat zulks de uitoefening van een eigen zelfstandig bedrijf uitsloot.

In deze beide artt. wordt onder het bij

a. m. v. b. vast te stellen maximum verstaan het bedrag van het loon, dat door den arbeider bij den belastingplichtige wordt verdiend; het bedrag van het elders verdiende loon is dus niet van belang.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van de N. V. A. te S., tegen de uitspraak van den R. v. B. voor de Dir. Bel. te Amsterdam van 14 April 1936, betreffende haren aanslag in de Zakelijke belasting op het bedrijf, der gemeente Amsterdam over het belastingjaar 1933;

Gezien de stukken;

O. dat aan belanghebbende over het belastingjaar 1933 een aanslag is opgelegd in de zakelijke belasting op het bedrijf der gemeente Amsterdam naar den maatstaf van een gemiddeld aantal arbeiders van 16;

dat de Inspecteur dezen aanslag, nadat belanghebbende daartegen had gereclameerd, heeft gehandhaafd, waarna belanghebbende van de desbetreffende beschikking is gekomen in beroep, en voor zoover thans nog van belang is, heeft gesteld:

dat ten onrechte haar agenten te Amsterdam zijn aangemerkt als arbeiders in den zin van art. 282 der Gemeentewet en art. 4 der verordening op de heffing van een zakelijke belasting op het bedrijf te Amsterdam;

dat de R. v. B. de bestreden beschikking van den Inspecteur der gemeente-belastingen heeft gehandhaafd, op de volgende gronden:

dat belanghebbende over 1932 aan 30 personen en firma's te Amsterdam meer dan f 100 provisie heeft uitgekeerd, doch aan geen daarvan meer dan f 2500; dat 14 dezer 30 personen over 1932 meer dan f 1000 provisie hebben genoten; dat de twee kantoorbedienden op belanghebbendes bijkantoor elk minder dan f 2500 verdienden over 1932, de leider van het bijkantoor echter meer dan f 2500 en de vraag te beantwoorden is, of naast die twee kantoorbedienden ook 14 agenten te Amsterdam in het bedrijf van belanghebbende werkzaam waren;

dat van de zijde van belanghebbende op den voorgrond is gesteld, dat onderscheid moet worden gemaakt tusschen „vrije agenten" en „boden-incasseerders" en bezwaar is gemaakt tegen het gebruik van laatstbedoelde benaming door den Inspecteur, terwijl voor belanghebbende alleen „vrije-agenten" en juist geen „boden-incasseerders" werkzaam zouden zijn;

dat de Raad zich zal houden aan de door belanghebbende zelf in haar instructie gebezigde term van „agenten", doch het niet juist acht daaraan voor elk geval toe te voegen „vrij";

dat deze toevoeging immers niet kan dienen om daarmede zonder onderscheid alle agenten aan te duiden, die niet in vasten loondienst, doch tegen genot van provisie werkzaam zijn, doch een engere begrenzing aanduidt;

dat toch eenerzijds als agent kunnen worden bestempeld assurantiebezorgers, makelaars, commissionairs in effecten en anderen, die een eigen zelfstandig bedrijf of beroep uitoefenen en daarin bij tijd en wijle in de gelegenheid zijn voor derden een post af te sluiten bij belanghebbende, die hun daarover dan provisie uitkeert en anderzijds de personen, die op den grondslag van de instructie van belanghebbende door haar als agent zijn aangesteld en die in dit agentschap hun voornaamsten werkkring vinden;

dat aan deze laatste groep weliswaar niet is verboden nevens het agentschap van belanghebbende andere werkzaamheden te verrichten en de Raad aannemelijk acht, dat zij inderdaad tevens begrafenisondernemer, bedienaar van begrafenissen, agent van verzekeringsmaatschappijen, die niet het levensverzekeringsbedrijf uitoefenen, makelaar of iets dergelijks zijn, zooals namens belanghebbende is aangevoerd, doch zulks niet wegneemt, dat zij blijkens de hiervoor aangehaalde voorschriften uit haar Instructie in een geregeld en voortdurend contact met de leiding van belanghebbendes bedrijf daarmede door zoodanigen band van saamhoorigheid zijn verbonden, dat zij in den zin van het 2e lid van art. 4 der Verordening op de heffing van een zakelijke belasting op het bedrijf der gemeente Amsterdam anders dan in loondienst geregeld in het bedrijf van belanghebbende werkzaam zijn en niet slechts voor dat bedrijf;

dat de Inspecteur door aan te nemen, dat tot deze laatste groep van agenten zij behooren, die in 1932 meer dan f 1000 provisie bij belanghebbende hebben genoten, belanghebbende zeer zeker niet heeft te kort gedaan en belanghebbende ook niet heeft bestreden, dat van de 30 personen te Amsterdam, waaraan zij over 1932 meer dan f 100 provisie heeft uitgekeerd er ten minste 14 waren, die op den grondslag der Instructie als haar agent geregeld — zij het niet uitsluitend — werkzaam waren;

dat van de zijde van belanghebbende nog is aangevoerd, dat de 14 agenten, waarop de aanslag betrekking heeft, in het geheel een zuiver inkomen zouden genieten, dat f 2500 te boven gaat, en het in strijd zou zijn met de ratio van de zakelijke belasting op het bedrijf personen, die boven deze welstandsgrens komen, voor deze belasting in aanmerking te nemen;

dat belanghebbendes raadsman ter staving van de feitelijke juistheid dezer stelling heeft aangevoerd, dat deze personen, behalve als agent van belanghebbende, tevens als begrafenisondernemer, assurantiebezorger, makelaar in onroerende goederen, beheerder van ziekenfondsen of accountant een zelfstandig beroep uitoefenden, doch deze mededeelingen naar 's Raads oordeel niet kunnen volstaan om tegenover de uitdrukkelijke ontkenning van den Inspecteur aannemelijk te maken, dat deze personen of een of meer hunner meer dan f 2500 per jaar verdienden, terwijl meerdere gegevens ter zake den Raad niet zijn verstrekt;

O. dat belanghebbende in cassatie stelt:

1°. S. of v. t. van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, doordat de R. v. B. zijn uitspraak motiveert met de overweging:

„en belanghebbende ook niet heeft bestreden, dat van de 30 personen te Amsterdam, waaraan zij over 1932 meer dan f 100 provisie heeft uitgekeerd, er ten minste 14 waren, die op den grondslag der Instructie als agent — zij het niet uitsluitend — werkzaam waren;"

zulks ten onrechte, daar de (belanghebben-

de) bij haar bestrijding van den aanslag zich mocht en moest beperken tot de bestrijding van de omstandigheid, dat de 14 agenten, waarvoor zij was aangeslagen, zijn te beschouwen als arbeiders in den zin van de onderhavige Verordening, daar het tusschen haar en den Inspecteur vaststond, dat de overige agenten zulks niet waren en de Raad dus buiten het rechtsgeschil trad door ook de overige agenten in zijn uitspraak te betrekken;

2°. S. of v. t. van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, doordat de R. v. B. tusschen de verschillende soorten van agenten een onderscheid maakt, op welk onderscheid zijn uitspraak zich baseert, terwijl dit onderscheid voor de beslissing van het onderhavige geding irrelevant is;

3°. S. of v. t. van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, doordat de R. v. B. zijn uitspraak motiveert met de overweging, dat de door den Raad als tweede categorie aangeduide agenten in dit agentschap hun voornaamsten werkkring vinden, terwijl uit niets gebleken is, dat zulks het geval is en in de schriftelijke stukken en bij de mondelinge behandeling noch van de zijde van de (belanghebbende), noch door den Inspecteur, dan ook daaromtrent iets gesteld is bij gebrek aan wetenschap;

4°. S. of v. t. van art. 4 van de Verordening op de heffing van de zakelijke belasting op het Bedrijf van de Gemeente Amsterdam, doordat de R. v. B. uit de door hem vastgestelde feiten en uit de daaruit getrokken feitelijke conclusie, zoo de Raad daarbij al volledig is en die feitelijke conclusies mocht trekken, hetgeen belanghebbende ontkent, bij de toepassing van het recht op die feiten en feitelijke conclusies ten onrechte concludeert, dat de 14 agenten, waarvoor belanghebbende is aangeslagen, zijn te beschouwen als arbeiders in den zin van bovenvermelde Verordening, met name ziet de Raad over het hoofd:

1. dat iemand, die ook al kan hij geacht worden geregeld in één bedrijf werkzaam te zijn, niet als arbeider in den zin van opgemelde Verordening kan worden aangemerkt als zulks geschiedt in een eigen zelfstandig bedrijf;

2. dat het werk van de 14 agenten en de wijze, waarop dit verricht wordt, kenmerkend zijn voor het werk van zelfstandige voor eigen rekening handelende personen;

5°. S. of v. t. van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, doordat de R. v. B. zijn uitspraak onder meer laat steunen op de overweging, dat de Inspecteur uitdrukkelijk zou hebben ontkend, dat alle 14 agenten, waarvoor de (belanghebbende) is aangeslagen, meer dan f 2500 per jaar verdienen, terwijl zulk een uitdrukkelijke ontkenning door den Inspecteur noch in het beroepschrift te vinden is noch bij de mondelinge behandeling gedaan is;

6°. S. of v. t. van art. 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564, doordat de R. v. B. zijn uitspraak motiveert met de feitelijke overweging, dat alle 14 agenten, waarvoor de (belanghebbende) is aangeslagen, minder dan f 2500 verdienen, terwijl hij tot deze vaststelling van feiten is gekomen door bij de verdeeling van den bewijslast de perken der redelijkheid te overschrijden;

O. hieromtrent:

dat art. 4 der verordening op de heffing van de zakelijke belasting op het bedrijf, der gemeente Amsterdam luidt:

Onder arbeider wordt in deze verordening verstaan ieder, die in loondienst arbeid verricht tegen een loon, dat, over een jaar berekend, minder bedraagt dan het, bij a. m. v. b. ter uitvoering van art. 282 eerste lid der gemeentewet, vast te stellen bedrag.

Als arbeider wordt mede aangemerkt ieder, die, anders dan in loondienst, geregeld in een bedrijf werkzaam is tegen eene belooning, onder welken naam en in welken vorm ook, die per jaar minder bedraagt dan het in het eerste lid bedoelde bedrag;

O. dat het eerste middel ten onrechte stelt, dat de R. v. B. anders dan de 14 agenten, waarvoor belanghebbende was aangeslagen, in zijne uitspraak heeft betrokken, daar uit niets blijkt, dat de Raad in de in het middel aangehaalde overweging anders dan juist deze personen op het oog had, en de belanghebbende zelve ook niet gesteld heeft, dat deze door den Raad bedoelde agenten niet op den grondslag eener instructie werkzaam waren;

dat dit middel dus feitelijken grondslag mist;

O. dat het tweede, derde en vierde middel ongegrond zijn;

dat toch de Raad in verband met de instructie voor de agenten, die de Raad in haar geheel opneemt, vaststelt, dat de 14 door hem bedoelde personen — anders dan eene andere door den Raad ook genoemde categorie van „agenten" — in een geregeld en voortdurend contact met de leiding van belanghebbende's bedrijf stonden, en daarmede door zoodanigen band van saamhoorigheid waren verbonden, dat zij geregeld in het bedrijf van belanghebbende werkzaam waren;

dat de Raad daaruit in verband met het feit dat zij in 1932 meer dan f 1000 provisie bij belanghebbende hebben genoten, heeft kunnen en dus ook mogen afleiden, dat deze personen in de werkzaamheid bij belanghebbende hunnen voornaamsten werkkring vonden en dat zulks de uitoefening van een eigen zelfstandig bedrijf uitsloot;

O. dat het vijfde middel opkomt tegen eene beslissing van feitelijken aard omtrent de processueele houding van eene der partijen, hetgeen in cassatie niet met vrucht kan geschieden;

dat bovendien de vraag, of het geheele inkomen van de 14 arbeiders, dus met inbegrip van de inkomsten, die zij van elders genoten, meer dan f 2500 bedroeg, voor deze zaak niet van belang is, daar in art. 282 der Gemeentewet en art. 4 der verordening onder het bij a. m. v. b. vast te stellen maximum wordt verstaan het bedrag van het loon, dat door den arbeider bij den belastingplichtige wordt verdiend;

dat reeds op dien grond ook het zesde middel niet tot cassatie kan leiden, omdat niet betwist is en dus niet bewezen behoefde te worden, dat geen der 14 bedoelde agenten bij belanghebbende een hooger loon verdiende dan f 2500;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

19 *November* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Art. 10*c* der Wachtgeldverordening van Amsterdam is i. c. terecht toegepast, ook al hadden B. en W. bij het verleenen van het ontslag reeds in zooverre kennis van het vonnis der Arr.-Rechtb., op grond waarvan zij het wachtgeld van den betr. hebben vervallen verklaard, dat zij toen wisten, dat betr. daarbij wegens overtreding van art. 239, 2° Sr. was veroordeeld.

(De bepaling van art. 10*c* is te vinden in de derde feit. overweging van de uitspraak).

Uitspraak in zake:

X, wonende te Amsterdam, klager, voor wien ter openbare terechtzitting van 1 October 1936 en 29 October 1936 als gemachtigde is opgetreden: B. C. Franke, wonende te Amsterdam,

tegen:

het College van B. en W. van Amsterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting van 1 October 1936 en 29 October 1936 als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. Spijer, hoofdcommies aan de afdeeling Arbeidszaken ter secretarie, wonende te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat B. en W. van Amsterdam d.d. 15 Februari 1935 hebben besloten:

I. met ingang van 1 Maart 1935 den technisch-opzichter bij den Dienst der Publieke Werken X wegens verandering in de inrichting van den diensttak, waarbij hij werkzaam is en waardoor zijn werkzaamheden overbodig zijn geworden, eervol uit den gemeentedienst te ontslaan;

II. te bepalen, dat van het onder I beslotene kan worden teruggekomen, indien zij in de uitspraak van den rechter, ter zake van het tegen X aanhangig gemaakte strafgeding, daartoe aanleiding vinden;

O. dat B. en W. voornoemd d.d. 25 Juli 1935 aan X hebben medegedeeld, dat zij hem bij besluit van 28 Juni 1935 een wachtgeld hebben toegekend zooals nader is aangegeven, terwijl zij voorts met name zijn aandacht hebben gevestigd op hetgeen onder *c* in art. 10 der Verordening op het verleenen van wachtgelden aan ambtenaren der Gemeente (Amsterdam) is bepaald;

O. dat ingevolge vorenbedoelde bepaling het wachtgeld geheel of ten deele kan worden vervallen verklaard, indien na de op wachtgeldstelling alsnog blijkt, dat de op wachtgeld gestelde als ambtenaar zich zoodanig gedragen heeft, dat hij op dien grond ware ontslagen, indien dit eerder gebleken ware;

O. dat de Arr.-Rechtb. te Amsterdam, bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis van 25 Februari 1935, X ter zake van schennis van de eerbaarheid, waarbij een ander zijns ondanks tegenwoordig is, gepleegd in Mei 1934, heeft veroordeeld tot gevangenisstraf voor den tijd van zes weken;

O. dat B. en W. van Amsterdam, die op 14 December 1935 in afschrift kennis kregen van bovenvermeld vonnis, al hadden zij eerder vernomen, dat X veroordeeld was, d.d. 31 Januari 1936 hebben besloten diens wachtgeld met ingang van 1 Februari 1936 vervallen te verklaren uit overweging, dat zich een geval voordoet, als bedoeld in art. 10, onder *c*, van voormelde Verordening; zijnde bij besluit van B. en W. voornoemd van 14 Febr. 1936 de datum van ingang van het vervallen verklaren van het wachtgeld nader gesteld op 16 Maart 1936;

O. dat de Commissie van Beroep, bedoeld in art. 13 van het Reglement voor de Ambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam, bij uitspraak van 27 Mei 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door klager tegen voormeld besluit van 31 Januari 1936, gewijzigd bij besluit van 14 Februari 1936, ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat klager van die uitspraak tijdig is gekomen in beroep, bij klaagschrift vorderende, dat het dezen Raad behage het beroep gegrond te verklaren en te beslissen, dat de besluiten van B. en W. van Amsterdam, waarbij het hem toegekende wachtgeld is ingetrokken, worden nietig verklaard;

In rechte:

O. dat ingevolge het bepaalde bij art. 58 der Ambtenarenwet 1929 tegen een besluit, als het onderhavige (gewijzigde besluit van 31 Januari 1936), beroep kan worden ingesteld, ter zake dat het feitelijk of rechtens met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften strijdt of dat bij het nemen daarvan B. en W. van hunne bevoegdheid kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat op grond van den inhoud der gedingstukken voor dezen Raad vaststaat, dat klager zich in Mei 1934 in het perceel Beethovenstraat 36 te Amsterdam, waar hij aanwezig was in verband met werkzaamheden aan de rioleering, heeft schuldig gemaakt aan „schennis van de eerbaarheid waarbij een ander zijns ondanks tegenwoordig is";

O. dat een ambtenaar, die zich aan een zoodanig feit schuldig maakt, gelet op net bepaalde bij de artt. 9 en 14 van het Reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam, kan worden ontslagen;

O. dat dus ook in het onderhavige geval, gelet op het bepaalde bij art. 10, onder *c*, der Verordening op het verleenen van wachtgelden aan ambtenaren der gemeente Amsterdam, klagers wachtgeld kon worden ingetrokken;

O. dat klager dit laatste evenwel betwist op dezen grond, dat hetgeen beweerd wordt, omtrent zijn gedragingen bovenbedoeld, aan B. en W. van Amsterdam reeds bekend was ten tijde van zijn op wachtgeldstelling en niet eerst na de op wachtgeldstelling aan hen is gebleken;

O. dat weliswaar aan B. en W. van Amsterdam op 28 Juni 1935 bekend was, dat klager ter zake van „schennis van de eerbaarheid waarbij een ander zijns ondanks tegenwoordig is" door de Arr.-Rechtbank te Amsterdam tot een gevangenisstraf voor den tijd

van zes weken was veroordeeld, doch dat hun niet de geheele inhoud van het vonnis bekend was en met name niet, welke feiten door de rechtbank als wettig en overtuigend bewezen waren aangenomen;

O. dat er mitsdien aan B. en W. van Amsterdam geen grief van kan gemaakt worden, dat zij eerst na 14 December 1935, toen zij een afschrift van het vonnis hadden ontvangen, een beslissing hebben genomen ten aanzien van de vraag, of bovengenoemde bepaling van art. 10, onder *c*, der Verordening op het verleenen van wachtgelden aan ambtenaren der gemeente (Amsterdam) behoorde te worden toegepast;

O. dat ook niet is gebleken, dat het bestreden besluit feitelijk of rechtens strijdt met eenig ander toepasselijk algemeen verbindend voorschrift, noch ook dat B. en W. van Amsterdam ten deze van hunne bevoegdheid, een toegekend wachtgeld vervallen te verklaren ingevolge het bepaalde bij art. 10, onder *c*, van meergenoemde Verordening, kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klagers gemachtigde ter terechtzitting van 1 October 1936 heeft aangevoerd, dat de Pensioenraad, nadat Dr. S. P. Tammenoms Bakker een rapport had uitgebracht, klager bij beschikking van 23 Juli 1936 uit hoofde van ziekten of gebreken voor het vervullen van zijn betrekking van technisch-opzichter bij den Dienst der Publieke Werken te Amsterdam ongeschikt heeft verklaard, waaruit die gemachtigde concludeerde, dat de bovenbedoelde handelingen, ter zake waarvan klager door den strafrechter is veroordeeld, hem niet zouden kunnen worden toegerekend;

O. dat voormeld rapport evenwel niet in het minst een zoodanige conclusie wettigt;

O. dat derhalve de uitspraak der Commissie van Beroep van 27 Mei 1936 moet worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak der Commissie van Beroep van 27 Mei 1936.

(A. B.)

---

19 *November* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Is dit ontslag wegens ongeschiktheid een verkapt ontslag als straf, zoodat hier sprake moet zijn van „détournement de pouvoir"?

Neen. Nu voldoende gebleken is van ongeschiktheid (hetgeen mede ter beoordeeling van den rechter staat), stond het den Commissaris der Koningin vrij — ook al had hij eerder de bedoeling gehad den betrokken veldwachter te ontslaan bij wijze van straf — hem thans te ontslaan wegens ongeschiktheid.

Uitspraak in zake:

De Commissaris der Koningin in de provincie Limburg, eischer in hooger beroep, niet verschenen,

tegen:

M. P., wonende te E., gedaagde in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman Mr. G. van den Hoek, adv. te Kerkrade.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Commissaris der Koningin in de provincie Limburg bij besluit van 14 Januari 1936 —

O. dat M. P., geboren te Roggel, 24 April 1892, veldwachter der gemeente E., blijkens door den burgemeester dier gemeente onder dagteekening van 16 April 1935 verstrekte inlichtingen, ervan verdacht wordt zich in 1933 op zedelijk gebied ernstig te hebben misdragen;

O. dat, volgens een nadere, van den Proc.-Gen., fungeerend directeur van Politie, te 's-Hertogenbosch ontvangen mededeeling, het gerechtelijk vooronderzoek in zake op P. voornoemd rustende verdenking van medeplichtigheid aan het misdrijf, bedoeld in art. 251*bis* Sr., is gesloten en hij buiten vervolging is gesteld wegens gebrek aan bewijs;

O. dat, naar is gebleken, het bestaan van die bovenbedoelde verdenking onder de bevolking ter plaatse ruchtbaar is geworden en daardoor het prestige en aanzien van P. bij de bevolking zeer zijn verminderd;

dat hij dientengevolge geacht moet worden de geschiktheid voor de uitoefening van een politiefunctie te E. niet meer te bezitten, zoodat hij niet als gemeenteveldwachter aldaar kan worden gehandhaafd;

gelet op zijn besluit d.d. 18 April 1935, N°. 541 Kabinet, waarbij P. met ingang van dien dag in zijn betrekking van veldwachter is geschorst;

mede gelet op de bepalingen van art. 224, vijfde lid, der Gemeentewet en van art. 32 der instructie voor de bezoldigde gemeenteveldwachters in de provincie Limburg —

heeft besloten aan M. P. voornoemd met ingang van 1 Februari 1936 eervol ontslag te verleenen als veldwachter der gemeente E.;

O. dat het Ambtenarengerecht te Roermond bij uitspraak van 4 Augustus 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — vorenbedoeld besluit van 14 Januari 1936 heeft vernietigd;

O. dat de Commissaris der Koningin in de provincie Limburg van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht die uitspraak te vernietigen en het tegen zijn besluit ingestelde beroep alsnog ongegrond te verklaren;

In rechte:

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil moet worden beantwoord de vraag, of het bestreden besluit van 14 Januari 1936 — waarbij aan gedaagde eervol ontslag is verleend wegens ongeschiktheid, welk ontslag derhalve niet is gegeven bij wijze van straf — op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat krachtens het bepaalde in art. 224, lid 5, der Gemeentewet de Commissaris der Koningin in de provincie Limburg het orgaan

is, bevoegd om, den burgemeester gehoord — hetgeen in casu is geschied — aan gedaagde, die was bezoldigd gemeenteveldwachter te E., eervol ontslag te verleenen;

O. dat blijkens het bestreden besluit het ontslag mede is verleend op grond van art. 32 der Instructie voor de bezoldigde gemeenteveldwachters in de provincie Limburg, vastgesteld door den Commissaris der Koningin in die provincie bij besluit van 16 Juli 1935, krachtens lid 1, sub *b*, van welk artikel de veldwachter, anders dan bij wijze van straf, door den Commissaris der Koningin eervol kan worden ontslagen wegens gebleken ongeschiktheid of onbekwaamheid voor zijn betrekking;

O. dat derhalve in casu door dezen Raad — staande zulks niet enkel ter beoordeeling van eischer — behoort te worden beantwoord de vraag, of gedaagde mist de geschiktheid voor zijn betrekking;

O. dat de Raad op grond van de gedingstukken de overtuiging heeft bekomen, dat gedaagde, die gehuwd was, in den zomer van 1933 vleeschelijke gemeenschap heeft gehad, althans ontuchtige handelingen heeft gepleegd, met een ongehuwde vrouw, die hij daartoe heeft overgehaald, welk een en ander bij de bevolking te E. ruchtbaar was geworden;

O. dat die handelingen vormen een zich ernstig misdragen op zedelijk gebied, als waarvan in het bestreden besluit sprake is;

O. nu dat naar 's Raads oordeel een gemeenteveldwachter als gedaagde, die zich aan handelingen, als de hier bedoelde, schuldig maakt, geacht moet worden ongeschikt te zijn voor zijn betrekking, zulks nog te meer, nu het verdacht zijn van de ongeoorloofde verhouding met die vrouw bij de bevolking ruchtbaar was geworden, waardoor — naar voor dezen Raad vaststaat — zijn prestige en aanzien bij die bevolking zeer zijn verminderd; welk een en ander in het ontslagbesluit mede als reden van het ontslag is genoemd en niet alleen het verdacht zijn van medeplichtigheid aan het misdrijf, bedoeld in art. 251*bis* Sr., gelijk de eerste rechter ten onrechte heeft overwogen;

O. dat mitsdien het bestreden besluit niet gezegd kan worden feitelijk of rechtens met art. 224 der Gemeentewet of art. 32, lid 1, sub *b*, van voormelde Instructie te strijden, zijnde den Raad niet gebleken van het bestaan overigens van eenig algemeen verbindend voorschrift, waarmede dat besluit zou strijden;

O. dat ook niet is gebleken, dat eischer van zijn bevoegdheid, om een ongeschikten gemeenteveldwachter eervol te ontslaan, een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven; zijnde toch het ontslag uitsluitend verleend in het belang van de goede uitoefening van de gemeentepolitie te E. en in geen enkel opzicht gebleken, dat aan den getroffen maatregel een onoirbaar of onredelijk motief ten grondslag heeft gelegen;

O. dat gedaagde's raadsman ten deze blijkbaar verkapt ontslag bij wijze van straf aanwezig acht, omdat het steeds de bedoeling zou zijn geweest gedaagde bij wijze van straf te ontslaan;

O. dat te dien aanzien moge worden opgemerkt, dat, al heeft eischer tevoren de bedoeling gehad gedaagde bij wijze van straf te ontslaan, het desniettemin aan eischer volkomen vrij stond die bedoeling niet te verwezenlijken en dat het enkel een vraag van doelmatigheid is, waarvan de beantwoording behoort tot het vrije beleid van eischer, om gedaagde, in plaats van dezen te straffen met ontslag, op grond van bovenvermelde feiten te ontslaan wegens gebleken ongeschiktheid voor zijn betrekking, nu geenerlei toepasselijk algemeen verbindend voorschrift dit belette;

O. dat derhalve, met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep, het door gedaagde tegen meerbedoeld besluit ingestelde beroep alsnog ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart het door M. P. voornoemd tegen bovenvermeld besluit van 14 Januari 1936 ingestelde beroep alsnog ongegrond.

(A. B.)

---

21 *November* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Woningwet Art. 37.)

Het K. B. van 25 Sept. 1936, waarbij aan de door den raad vastgestelde uitbreidingsplannen c. a. alsnog goedkeuring is onthouden gaat te ver, daar het bezwaar tegen het verleenen van goedkeuring uitsluitend betrof het uitbreidingsplan *in hoofdzaak*. Bedoeld K. B. wordt alsnog in dien zin gewijzigd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Nader beschikkende op het beroep, ingesteld door de N. V. Amsterdamsche Ballast Maatschappij, te Amsterdam, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17 December 1935, B. n°. 11520/21 (2e Afd.) G.S. n°. 384/1, waarbij uitbreidingsplannen van de voormalige gemeente Zegwaart zijn goedgekeurd, op welke zaak betrekking heeft Ons besluit van 25 September 1936, n°. 52; [1]

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 November 1936, n°. 309/96;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 17 November 1936, n°. 9561 M/P.B.R., Afd. Volkshuisvesting;

O. dat Wij bij Ons bovengenoemd besluit, na verwerping van het door de appellante aangevoerde bezwaar, hebben overwogen, dat afgezien van dit bezwaar, eene bestemming van gronden tot landelijke bebouwing, in den door den gemeenteraad gegeven zin (met name bebouwing met vrijstaande gebouwen, uitsluitend ten dienste van of in verband met de uitoefening van land- en tuinbouwbedrijf en de veeteelt ter plaatse) te ver gaat en mitsdien ondoelmatig is te achten; dat tegen de bestemming voor vrijstaande gebouwen geen bezwaar bestaat, noch tegen de voorgeschreven zijdelingsche afstanden, doch dat er geen voldoend motief bestaat de bedoelde gebouwen te beperken tot die, uitsluitend ten dienste van of in verband staande met de uitoefening van land- en tuinbouwbedrijf en de veeteelt ter

[1] C. V. 1936 blz. 308.

plaatse; dat op dezen grond het plan in hoofdzaak niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat Wij daarop met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17 December 1935, B. n°. 11520/21 (2e Afd.) G.D. n°. 384/1, aan de bij het besluit van de voormalige gemeente Zegwaart van 25 Maart 1935 vastgestelde uitbreidingsplannen o. a. alsnog goedkeuring hebben onthouden;

dat intusschen, naar achteraf gebleken is, deze beslissing te ver gaat, aangezien Ons bovenvermeld bezwaar tegen het verleenen van goedkeuring uitsluitend betrof het uitbreidingsplan in hoofdzaak, waartegen de appellante zich had gericht;

dat Ons voormeld besluit in zooverre verbetering behoeft;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met wijziging van Ons besluit van 25 September 1936, n°. 52, Onze daarbij genomen beslissing te doen luiden als volgt:

met vernietiging in zooverre van het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 17 December 1935, B. n°. 11520/21 (2e Afd.) G.S. n°. 384/1 aan het bij het besluit van de voormalige gemeente Zegwaart van 25 Maart 1935 vastgestelde plan van uitbreiding in hoofdzaak o. a. als goedkeuring te onthouden.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

23 *November* 1936. **ARREST** van den Hoogen Raad. (Crisisinvoerwet 1931 art. 10; Sv. art. 348; Sr. art. 55.)

Het middel, waarin wordt betoogd, dat op grond van art. 10 Crisisinvoerwet 1931 veroordeeling met toepassing der Alg. Wet achterwege had moeten blijven, en dat de kern van art. 10 voornoemd niet is het ten laste gelegde feit doch het gepleegde feit, kan req. niet baten. Terecht toch heeft het Hof beslist, dat het bij zijn onderzoek en beslissing gebonden is aan de grenzen der dagv., en dat nu het telastegelegde en bewezene niet opleverde een feit, vallende in een strafbepaling der Crisisinvoerwet 1931, art. 10 dier wet hier geen toepassing kan vinden.

[Adv.-Gen. van Lier over het standpunt van het Hof i. v. m. de opvatting van den H. R. over den samenloop.]

Op het beroep van K. P., koopman te Almelo, requirant van cassatie tegen een arrest van het Gerechtshof te Arnhem van 20 Mei 1936, waarbij hij in hooger beroep, met vernietiging van een op 7 Nov. 1935 door den Politierechter te Almelo gewezen vonnis, ter zake van „frauduleuzen invoer" met aanhaling van de artt. 38, 177, 205, 225 der Alg. Wet van 26 Augustus 1822, S. 38, 52 Code Pénal, 7 der Wet van 15 April 1886, S. 64, 23, 24 en 91 Sr. en 15 der Wet van 29 Juni 1925, S. 314, werd veroordeeld tot betaling eener geldboete van vijf honderd gulden, verhaalbaar bij lijfsdwang, en, voor het geval verdachte buiten staat mocht zijn die boete te voldoen, te vervangen door hechtenis van vijf en zeventig dagen, met verbeurdverklaring der aangehaalde kleedingstukken, bij de dagvaarding genoemd.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van een vonnis van den Politierechter te Almelo verklaarde het Gerechtshof te Arnhem bewezen, dat requirant op of omstreeks 17 Mei 1934 te Tubbergen, zijnde op het terrein bedoeld bij art. 177 der Alg. Wet van 26 Augustus 1822 S. 38, rechtstreeks van vreemd grondgebied buiten route of heirbaan in dit Rijk heeft ingevoerd 10 japonnen, vier blouses en een complet van kunstzijde en een japon van wollen stof, zijnde de goederen verborgen in een door verdachte bestuurd en voor de fraude dienstbaar gemaakt motorrijtuig, ongedekt door eenig document.

Met toepassing enz.

Tegen het arrest wordt als cassatiemiddel voorgesteld:

„S. van art. 10 der Crisisinvoerwet 1931, S. 535, door den requestrant te veroordeelen met toepassing der Algemeene Wet van 26 Augustus 1822, S. 38, ter zake van „frauduleuzen invoer" in stede van den Minister van Financiën en het Openbaar Ministerie te verklaren niet-ontvankelijk, althans den requestrant te ontslaan van rechtsvervolging".

Tot toelichting van het middel wordt bij de schriftuur aangevoerd, dat het door requirant gepleegde feit buiten eenigen twijfel strafbaar is volgens de Crisisinvoerwet en dat nu het gepleegde feit, strafbaar volgens de Crisisinvoerwet, heeft plaats gevonden onder zoodanige omstandigheden dat daardoor tevens de belastingwetgeving (n.l. de Algemeene Wet) is overtreden wegens frauduleuzen invoer, volgens art. 10 der Crisisinvoerwet de toepassing der Algemeene Wet achterwege had moeten blijven. Waar het Hof, de vraag stellende in welke strafbepaling of strafbepalingen een feit valt, bij de beantwoording meent uitsluitend rekening te moeten houden met het feit, gelijk het bij de telastelegging is omschreven, is naar requirants oordeel ten eenenmale art. 10 der Crisisinvoerwet ten onrechte voorbijgezien; dat de kern van art. 10 der Crisisinvoerwet niet is het „telastegelegde feit", doch het gepleegde feit, en het Hof uitsluitend rekening had mogen houden hiermede: dat het door requestrant gepleegde feit, strafbaar volgens de Crisisinvoerwet, heeft plaats gevonden onder zoodanige omstandigheden dat daardoor tevens de algemeene Wet is overtreden wegens frauduleuzen invoer, met als gevolg uitsluiting der toepassing van strafbepalingen der Algemeene Wet; dat ware het standpunt van het Hof juist, genoemd art. 10 dan een doode letter zou zijn en nimmer van toepassing kunnen zijn; dat immers: zoo een feit, strafbaar volgens de Crisisinvoerwet, heeft plaats gevonden onder zoodanige omstandigheden dat daardoor tevens de Algemeene Wet is overtreden, volgens het standpunt van het Hof toch, met uitsluiting van de Crisisinvoerwet, de Algemeene Wet de voorrang zou hebben, niettegenstaande juist art. 10 der Crisisinvoerwet door voormelde omstan-

digheden de toepassing van de strafbepalingen dier wet uitsluit!

Volgens art. 10 der Crisisinvoerwet 1931 S. 535 zijn op feiten, vallende in een strafbepaling dezer wet, niet van toepassing de strafbepalingen voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen. In de schriftuur wordt er namens requirant op gewezen, dat een gelijkluidende bepaling ook voorkomt in de Veewet (art. 95), de Opiumwet (art. 13) en de Absinthwet (art. 6) en dat blijkens de toelichting op art. 95 der Veewet het door den wetgever wenschelijk is geoordeeld, dat ten aanzien van feiten, strafbaar gesteld in de genoemde wetten, welke onder zoodanige omstandigheden kunnen plaats vinden, dat daardoor tevens de belastingwetgeving is overtreden (frauduleuze uitvoer, vervoer zonder het vereischte accijnsbiljet, enz.) de zoogenaamde ééndaadsche samenloop worde vermeden, vooral omdat hij door de eigenaardigheid van het fiscale strafrecht tot allerlei lastige quaesties kan leiden.

Het Hof heeft omtrent het op dit punt gevoerde verweer overwogen:

„dat het Hof bij de beantwoording der vraag in welke strafbepaling of strafbepalingen een feit valt, uitsluitend rekening heeft te houden met het feit, gelijk het bij de telastelegging is omschreven, zijnde de rechter niet bevoegd meer bewezen te verklaren dan te laste is gelegd en evenmin om een bewezen feit als opleverende een bepaald strafbaar feit te qualificeeren, indien niet alle elementen van dat strafbare feit in het bewezen verklaarde zijn te vinden;

dat het in deze bewezen verklaarde feit dan ook niet oplevert een feit, vallende in een strafbepaling van de Crisisinvoerwet en dus het voormelde beroep op art. 10 dier wet niet opgaat".

Het komt mij voor, dat de opvatting van het Hof in overeenstemming is met de tegenwoordige rechtspraak van den H. R. omtrent hetgeen onder „feit" in het leerstuk van den samenloop is te verstaan. In het middel wordt nog uitgegaan van de vroegere opvatting, dat feit beteekent lichamelijke handeling (het „gepleegde" feit), terwijl sedert het arrest van den H. R. van 15 Februari 1932 W. 12491, N. J. 1932, 289, zoovele feiten zijn aan te nemen als er onderscheidene strafrechtsnormen worden geschonden. Blijkens het arrest heeft het Hof zich gehouden aan hetgeen ten laste was gelegd, d. i. invoer in het Rijk in strijd met de norm gesteld in de Algemeene wet van 1822. De telastelegging bevat niet alle bestanddeelen, welke voor de strafbaarheid volgens de artt. 2, 4 en 8 der Crisisinvoerwet 1931 S. 535 vereischt zijn, zoodat aan het oordeel van het Hof slechts onderworpen was de berechting van de schending door requirant van de norm gesteld in de Algemeene Wet. In het arrest is terecht aangenomen, dat het bewezen verklaarde niet oplevert een feit, vallende in de strafbepaling van de Crisisinvoerwet. Aan requirant kan worden toegegeven, dat toepassing van art. 10 der Crisisinvoerwet bij deze zienswijze wel zelden mogelijk zal zijn, maar dit acht ik geen bezwaar tegen 's Hofs arrest.

In slechts weinig gevallen kan immers tengevolge van 's Hoogen Raads rechtspraak zich een geval van ééndaadsche samenloop voordoen. Het beroep van requirant op art. 10 der Crisisinvoerwet is alzoo door het Hof m. e. terecht verworpen en ik concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden arrest ten laste van requirant is bewezen verklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld:

„dat hij enz. (zie conclusie);

O. dat, blijkens de daarbij gegeven toelichting, het middel berust op de stelling, dat het door requirant gepleegde feit strafbaar is volgens de Crisisinvoerwet 1931, S. 535, en dat krachtens art. 10 dier wet op feiten, in een strafbepaling van die Wet vallende, de strafbepalingen voorkomende in de wetten betreffende de invoerrechten en accijnzen, niet van toepassing zijn;

O. dat dit ook reeds voor het Hof gevoerd verweer bij het bestreden arrest is verworpen op de navolgende gronden:

„dat het Hof bij de beantwoording der vraag enz. (zie conclusie);

O. dat bij de toelichting tot het middel die door het Hof voor zijn beslissing aangevoerde gronden worden bestreden met de stelling, dat de kern van art. 10 van voormelde Crisisinvoerwet niet is het telastegelegde feit, doch het gepleegde feit, en het Hof uitsluitend hiermede rekening had mogen houden dat het door requirant gepleegde feit, strafbaar volgens voormelde wet, heeft plaats gevonden onder zoodanige omstandigheden, dat daardoor tevens de Algemeene Wet is overtreden wegens frauduleuzen invoer, met als gevolg uitsluiting van de toepassing van strafbepalingen der Algemeene Wet;

O. evenwel dat het Hof terecht van oordeel was bij zijn onderzoek en beslissing te zijn gebonden aan de grenzen, door de dagvaarding gesteld, en dat, nu het telastegelegde en bewezene niet opleverde een feit, vallende in een strafbepaling der Crisisinvoerwet 1931, S. 535, art. 10 dier wet hier geen toepassing kon vinden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

26 *November* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 24.)

Het bestreden besluit is *van rechtswege* nietig, daarom heeft de betrokkene geen belang bij zijn beroep, hij moet dus niet-ontvankelijk worden verklaard.

Vernietiging van de beroepen uitspraak, waarbij het aangevallen besluit *nietig verklaard* was, zonder dat overigens dit iets ten voordeele van den klager was.

Uitspraak in zake:

J. J. W. J., wonende te Soesterberg, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn

raadsman H. Steketee, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

den Minister van Defensie, gedaagde in hooger beroep, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., d.d. 9 Maart 1936 de navolgende beslissing heeft genomen:

„O. dat ingevolge de beschikking van den toenmaligen Minister van Oorlog van 16 Januari 1922, Geheim La X d met J. J. W. J. tijdelijk Chef van de bedrijfsboekhouding bij de Luchtvaartafdeeling ingaande 16 Januari 1922 een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht is aangegaan;

Verleent betrokkene alsnog met ingang van 16 Januari 1922 eervol ontslag uit den tijdelijken dienst.";

O. dat het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bij uitspraak van 26 Juni 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen[1] — vorenbedoelde beslissing heeft nietig verklaard;

O. dat H. Steketee voornoemd, als gemachtigde van voornoemden J. J. W. J., van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en op de bij beroepschrift aangevoerde gronden heeft verzocht te willen beslissen, dat de beschikking van den Minister van Defensie d.d. 9 Maart 1936, 1e afd. N°. 15, nietig is, omdat betrokkene de hoedanigheid van tijdelijk ambtenaar, verkregen op 18 November 1920, nooit heeft verloren en ontslag niet mag worden verleend met terugwerkende kracht;

In rechte:

O. dat deze Raad op grond van de gedingstukken als vaststaande aanneemt:

dat aan eischer destijds als militair ambtenaar pensioen is verleend met ingang van 16 November 1920;

dat hij met ingang van 18 November 1920 voor onbepaalden tijd in tijdelijken dienst van het Rijk is getreden als tijdelijk Chef van de Bedrijfsboekhouding bij de Luchtvaartafdeeling;

dat het in het begin van 1922 in de bedoeling van den toenmaligen Minister van Oorlog heeft gelegen, dat eischer niet meer in tijdelijken dienst zou werkzaam zijn, doch dat hij de werkzaamheden van tijdelijk chef, als evenbedoeld, zou verrichten ingevolge een arbeidsovereenkomst, met welke bedoeling eischer — die anders niet in dienstbetrekking van het Rijk zou zijn gebleven — toenmaals accoord is gegaan en wel in dien zin, dat met ingang van 16 Januari 1922 door hem krachtens arbeidsovereenkomst zou worden gewerkt;

dat geheel in overeenstemming hiermede op 21 Maart 1922 de desbetreffende schriftelijke overeenkomst door eischer en den toenmaligen Majoor van den Generalen Staf, Commandant der Luchtvaartafdeeling, J. H. Hardenberg, als vertegenwoordiger van het Rijk, is onderteekend;

dat sindsdien op bij nadere zoodanige overeenkomsten telkens gewijzigde voorwaarden eischer in dienst van het Rijk is gebleven;

O. dat uit het vorenstaande volgt, dat door de schriftelijke overeenkomst van 21 Maart 1922, welke, evenals de latere, niet alleen naar den vorm, doch ook naar den inhoud als een arbeidsovereenkomst moet worden aangemerkt, wordt vastgelegd, dat eischers tijdelijke dienst als ambtenaar met ingang van 16 Januari 1922 — zulks overeenkomstig de op dezen datum ook bij eischer reeds bestaande bedoeling — is beëindigd en sinds dezen datum beëindigd is gebleven;

O. dat mitsdien het bestreden besluit, waarbij met ingang van laatstgenoemden datum ontslag wordt verleend aan eischer uit een betrekking, welke destijds reeds met ingang van dien datum was beëindigd, niet rechtsgeldig kon worden genomen, dus van rechtswege nietig is en rechtskracht mist;

O. dat het duidelijk is, dat eischer door een zoodanig besluit, hetwelk rechtskracht mist, niet rechtstreeks in zijn belangen wordt of kan worden getroffen, weshalve hij, gelet op art. 24 der Ambtenarenwet 1929, op dezen grond alsnog niet-ontvankelijk moet worden verklaard in het door hem tegen meerbedoeld besluit ingestelde beroep, zulks met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart J. J. W. J. voornoemd alsnog niet-ontvankelijk in het door hem tegen bovengemeld besluit van 9 Maart 1936 ingestelde beroep.

Noot. De rechtsoverwegingen van deze uitspraak luiden:

O. dat dit Gerecht op grond der gedingstukken aanneemt, dat klager krachtens benoemingsbesluit van den toenmaligen Minister van Oorlog dd. 3 November 1920 met ingang van 18 November 1920 als tijdelijk chef van de Bedrijfsboekhouding van de Luchtvaartafdeeling in tijdelijken dienst van het Rijk is getreden; dat op 21 Maart 1922 tusschen klager en het Rijk een schriftelijke arbeidsovereenkomst is aangegaan, krachtens welke klager als chef van de bedrijfsboekhouding bij de Luchtvaartafdeeling in dienstbetrekking bij het Rijk zou treden op de voorwaarden als nader in die overeenkomst bepaald; dat sindsdien klager krachtens arbeidsovereenkomst, zij het ook op bij nadere overeenkomsten telkens gewijzigde voorwaarden, in dienstbetrekking bij het Rijk is gebleven tot op den dag waarop het bestreden ontslagbesluit werd genomen;

O. dat, waar vaststaat dat klagers tijdelijke dienst als ambtenaar reeds door de arbeidsovereenkomst van 21 Maart 1922 is beëindigd en sindsdien beëindigd is gebleven, het bestreden ontslagbesluit, waarbij klager op 9 Maart 1936 met ingang van 16 Januari 1922 uit den tijdelijken dienst als ambtenaar werd ontslagen een besluit is, dat niet met juistheid kon worden genomen, en nietig is, aangezien de ambtelijke betrekking tusschen klager en het Rijk reeds sinds 22 Maart 1922 was beëindigd door een rechtshandeling, waaraan zoowel klager als het Rijk hebben medegewerkt, namelijk de arbeidsovereenkomst,

[1] Zie noot onder deze uitspraak.

krachtens welke klager verder in dienst van het Rijk zou werkzaam zijn en die beëindiging van den ambtelijken dienst van zelf medebracht;

O. dat naar het oordeel van het Gerecht, verweerder het doel, waartoe hij het bestreden ontslagbesluit nam, had kunnen bereiken, door aan klager een verklaring af te geven, dat zijn ambtelijke dienst bij het Rijk door de arbeidsovereenkomst van 21 Maart 1922 was vervangen door een dienstbetrekking krachtens arbeidsovereenkomst;

O. dat mitsdien de beschikking, waartegen beroep, behoort te worden nietigverklaard, zij het ook op andere gronden dan de door klager aangevoerde.

(A. B.)

---

27 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 398—429; Gem.wet art. 113 *oud*, 259 *nieuw*.)

Uit het samenstel der bepalingen van de artt. 113—115 en 218—223 Gemeentewet, zooals die luidden vóór de wet van 31 Januari 1931, S. 41, moet worden afgeleid, dat de beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van de rekening van den ontvanger bindend is en de burgerlijke rechter deze moet eerbiedigen. Het door dat gezag vastgestelde saldo geeft dus de uitkomst van des ontvangers beheer aan. Dit brengt mede, dat de ontvanger voor dat saldo aansprakelijk is, tenzij blijkt, hetgeen in deze niet het geval is, dat dit saldo door hem aan de gemeente is verantwoord of zijne aansprakelijkheid door bijzondere omstandigheden wordt opgeheven. In bedoelde administratieve procedure moeten de vragen opgeworpen in de middelen 1, 2, 5 en 6 hare beantwoording vinden.

Bij het zevende middel, waarbij wordt opgekomen tegen de vermindering door de gemeente van hare vordering, heeft eischer (oorspr. gedaagde) geen belang. Bovendien kan niet worden ingezien, waarom de gemeente niet, als elke procedeerende partij, hare vordering zou mogen verminderen.

Adrianus Julianus Josephus de M., eischer tot cassatie van een op 11 Februari 1936 door het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch gewezen arrest (1937 n°. 50, *Red.*), advocaat Mr. B. G. Blaupot ten Cate,

tegen:

Mr. Dr. Petrus Antonius Franciscus Blom, in diens hoedanigheid van burgemeester der gemeente Bergen op Zoom en als zoodanig die gemeente in rechte vertegenwoordigende, verweerder in cassatie, advocaat Mr. A. C. E. M. de Groot; gepleit door Mr. J. J. A. H. Houben.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Deze middelen luiden:

„1. S. en v. t. van art. 221 (oud) Gemeentewet, omdat het Hof ten onrechte overweegt, dat:

„ook dit verweer, het verweer dat de rekeningen over 1923 en 1924 te laat door Gedeputeerde Staten zijn vastgesteld en niet voldoen aan de daarvoor geldende voorschriften, aangezien beide rekeningen zijn afgelegd door zijn opvolger en de rekening 1924 in strijd met het bepaalde in art. 258 Gemeentewet, niet ter lezing op de Secretarie is gelegd) door de Rechtbank terecht is verworpen op grond dat alleen bij de rekening over 1925 een tekort ten laste van de M. is vastgesteld, zoodat dus de 6e grief niet opgaat.

„Dat overigens het voorschrift van art. 258 Gemeentewet niet de strekking heeft om aan eene vaststelling der rekening door Gedeputeerde Staten, na dien termijn geschied beteekenis te ontzeggen".

„Dat immers het voorschrift van art. 221 (oud) Gemeentewet geen enkelen zin zou hebben, indien iedere sanctie daarop ontbrak.

„Dat indien een publiekrechtelijk voorschrift eischt, dat bij een bepaalde handeling bepaalde formaliteiten in acht genomen worden, deze handelingen zonder deze formaliteiten verricht, niet verbindend kunnen zijn. Dat niet terzake doet, dat alleen bij de rekening over 1925 een tekort ten laste van de M. is vastgesteld, dat ten processe is komen vast te staan, dat de tekorten in 1923 en 1924 onstaan zijn en bij wijze van saldo in de rekening 1925 zijn overgenomen.

„Dat een overgenomen saldo echter nooit de grondslag eener vordering vormen kan en daarvoor tot den origineelen vorderingsgrondslag terug gegaan moet worden.

„2. S. en v. t. der artt. 200, 201 en 227 Gemeentewet (oud) omdat het Hof ten onrechte overweegt dat:

„het beroep op art. 264, is 227 oud Gem.wet faalt, omdat in dit artikel dit beroepsrecht wordt toegekend aan den Ontvanger, als hoedanig moet worden aangemerkt de Ontvanger, wiens finantieel beheer door de Gedeputeerde Staten is onderzocht en wiens aansprakelijkheid voor een eventueel tekort door Gedeputeerde Staten is vastgesteld."

„Dat echter volgens eischer in cassatie dit beroepsrecht niet toekomt aan den gewezen ontvanger.

„Dat immers een andere lezing van art. 227 (oud) der Gemeentewet, dan de lezing van eischer in cassatie gezien de duidelijke woorden van dit artikel niet wel mogelijk is, dat ook uit de geschiedenis der tot standkoming der wet niets anders blijkt en het Hof zich dan ook wel wacht om expressis verbis een andere lezing te geven, hetgeen toch zeer zeker, waar het hier de basis van het proces betreft, had moeten geschieden.

„Dat een ruimere lezing van art. 227 dan de uitdrukkelijke woorden daarvan toelaten, dan evenzeer als aan de gewezen ontvanger, ook een beroepsrecht zou moeten toekennen aan zijn erfgenamen en rechtverkrijgenden.

„Dat het absurd, en tegen ons geldend rechtsstelsel is, aan te nemen dat van de voorrechten van een beroep, uitgaande van zuiver publiekrechtelijke verhoudingen en op volkomen publiekrechtelijke wijze geregeld, zij zouden kunnen genieten die hetzij geen enkele band met eenig publiekrechtelijk lichaam meer hebben, hetzij nooit hebben gehad.

„3. S. en v. t. van artt. 200, 201, 222 en

227 (oud) Gemeentewet, omdat het Hof ten onrechte overweegt dat:

„de stelling van de M., dat eene beslissing omtrent de aansprakelijkheid van den ontvanger niet tot de bevoegdheid van de Kroon zou behooren, in de door hem in dit verband aangehaalde bepalingen van art. 259 j°. 264 Gem.wet geen steun vindt."

„Dat immers het Koninklijk besluit over het hoofd ziet, dat een tegen een rekening ingesteld beroep niet betreft de aansprakelijkheid van den ontvanger, maar het vaststellen van de rekening zelf.

„Gedeputeerde Staten stellen de rekening vast (art. 222 oud). Tegen de beslissing omtrent de rekening kan bij de Kroon voorziening worden gevraagd (art. 227 oud). Mitsdien is alleen de rekening in debat en had deze rekening opnieuw moeten zijn vastgesteld. De voorziening tegen het besluit van Gedeputeerde Staten is alleen in de wet opgenomen om een juiste rekening te verkrijgen, niet om de Kroon te laten oordeelen over de aansprakelijkheid van den ontvanger.

„4. S. en v. t. van artt. 113, 114, 114*bis*, 115, 218, 219, 220 (oud) Gemeentewet, art. 4 Gem. borgtochtenwet en art. 48 Rv. omdat het Hof ten onrechte overweegt dat:

„uit het samenstel der ten deze toepasselijke bepalingen der Gemeentewet — zijnde artt. 120—128 nieuw en 255—260 is af te leiden, de wil van den Wetgever, dat, wanneer de posten der ontvangsten en uitgaven van den ontvanger door Gedeputeerde Staten en bij eventueel beroep door de Kroon zijn vastgesteld, de burgerlijke Rechter deze vaststelling heeft te eerbiedigen en deze posten en het daaruit voortvloeiende saldo als vaststaand te aanvaarden en de ontvanger voor dit saldo aansprakelijk is, tenzij hij het kan verantwoorden."

„Dat immers zonder meer het door het Hof genoemd gevolg niet uit bovengenoemd samenstel van bepalingen voortvloeit.

„Dat het met deze bepalingen alleen niet mogelijk is de omvang van een eventueel tekort en aansprakelijkheid vast te stellen en het verhaal te regelen. Betreft het een verhaal op de zekerheid van den ontvanger, dan moet de Gemeenteborgtochtenwet er aan te pas komen om tot een vaststelling van den omvang van het tekort en van de aansprakelijkheid te komen en het verhaal te regelen. Betreft het een verhaal op het vermogen, (een geval waaraan men bij samenstelling der Gemeentewet nauwelijks gedacht heeft, omdat de zekerheid geacht werd voldoende te zijn) dan helpt de Gemeenteborgtochtenwet niet meer, behalve de uitlating, dat verhaal op het vermogen niet is uitgesloten.

„waar nu voor vaststelling van het tekort en den omvang van de aansprakelijkheid en regeling van het verhaal, bij verhaal op het vermogen geen regeling bestaat, herneemt het gemeene recht haar volle kracht en zal de burgerlijke rechter niet zonder meer aan de vaststelling uit hoofde der Gemeentewet gebonden zijn, doch zich ook mogen verdiepen in schuldkwestie en in het algemeen alles wat des burgerlijken rechters is.

„5. S. en v. t. van artt. 220 en 221 oud) Gemeentewet omdat het Hof ten onrechte overweegt dat:

„evenmin aan de M. kan baten het verweer, dat in een proces-verbaal van kasopname dd. 11 Maart 1925 nadien door administratie en verschillende accountants wijzigingen zouden zijn aangebracht, aangezien de vaststelling der rekening van den ontvanger aan het administratief gezag is voorbehouden."

„Dat al ware de vaststelling aan het administratief gezag voorbehouden, de organen daarvan, zoowel als hun taak zeer positief en streng restrictief zijn omschreven en accountants niet tot die organen behooren en wijziging niet tot de taak van Raad, Gedeputeerde Staten of Kroon.

„Dat het verder wel onnoodig is de ongerijmdheid dezer stelling in de algemeenheid als door het Hof uitgesproken, nader aan te toonen. Hoe kan de burgerlijke rechter aan onwettige besluiten der administratie gebonden zijn? Telkens onderzoekt de rechter immers de wettigheid van handelingen der administratie?

„6. S. en v. t. van art. 222 (oud) Gemeentewet, omdat het Hof ten onrechte overweegt dat:

„onjuist is de stelling dat alleen dan van een tekort bij de vaststelling van de rekening van den ontvanger sprake kan zijn indien blijkt uit welke niet goedgekeurde posten dit tekort is ontstaan, aangezien toch dit tekort enkel te wijten kan zijn aan het feit, dat de ontvanger minder geld in kas heeft, dan het saldo, hetwelk uit de vastgestelde ontvangsten en uitgaven zijner rekening voortvloeit."

„Dat immers art. 259 nieuw is 222 oud Gemeentewet uitdrukkelijk een verschil maakt tusschen de goedgekeurde ontvangsten en uitgaven, die, behoudens later gebleken valschheid, tot ontlasting strekken en de andere niet goedgekeurde. Wordt een ontvanger dus niet ontlast, dan zal althans aangevoerd moeten worden, welke posten wel en welke niet goedgekeurd zijn.

„7. S. en v. t. der artt. 222, 223, 227 (oud) Gemeentewet, omdat het Hof ten onrechte overweegt, dat: „bij de laatste grief van de M. ten onrechte wordt betoogd, dat de Gemeente niet bevoegd was hare vordering te verminderen, aangezien het administratief gezag toch zelf te beoordeelen heeft of en in hoeverre een gebleken tekort op den ontvanger zal worden verhaald.

„Dat echter, neemt men aan dat het tekort door het administratief gezag vastgesteld wordt, bij deze vaststelling te werk moet worden gegaan naar de boven vermelde voorschriften der Gemeentewet. Bergen op Zoom, als zijnde verschillend van het ter vaststelling aangewezen administratief gezag, kan niet op eigen oordeel, het door de bevoegde organen eenmaal vastgestelde bedrag wijzigen".

Het eerste middel, dat gericht is tegen de verwerping der 6e grief in hooger beroep, schijnt mij ongegrond. Art. 221 (oud) der Gemeentewet, dat een administratief voorschrift bevat, mist inderdaad sanctie, doch dit is geenszins ongewoon o. a. blijkens de talrijke gevallen, waarin bij het W. v. Sv. vormen zijn voorgeschreven, waarvan de niet-inachtneming niet met de straf van nietigheid is bedreigd en waarin deze vormen door den H. R. niet als zoo essentieel worden be-

schouwd, dat hare niet-inachtneming toch nietigheid medebrengt. Zeker brengt de niet tijdige afsluiting der rekening door Gedeputeerde Staten niet mede, dat de vaststelling van het bedrag dier ontvangsten en uitgaven nu in het geheel niet meer zou kunnen plaats hebben of niet bindend zou zijn, gelijk ook is beslist bij 's Hoogen Raads arrest van 1 Februari 1934 (W. 12796, N. J. 1934, blz. 1667).

Voorts is als in strijd met art. 115 (oud) der Gemeentewet onjuist de stelling, dat de rekening niet door den opvolger van den in den loop van het betrokken jaar ontslagen Ontvanger, zou behooren te worden afgelegd, en gaat het hier niet om de rekening van den Ontvanger over het jaar 1924, die niet op de Secretarie ter lezing zou zijn gelegd, doch alleen om diens rekening over het jaar 1925, waarbij het kastekort van de M. is vastgesteld.

Eindelijk mist de stelling, dat de tekorten in 1923 zouden zijn ontstaan, feitelijken grondslag in het bestreden arrest en in het daarbij bevestigde vonnis der Rechtbank.

Ook met het tweede middel, dat is gericht tegen de gronden, waarop het Hof heeft geoordeeld, dat de eerste en de tweede grief in hooger beroep, ofschoon op zich zelf gegrond, niet tot vernietiging van het vonnis konden leiden, kan ik mij geenszins vereenigen. Het schijnt mij volstrekt niet „absurd", dat van de voorrechten van een beroep, al gaan die uit van zuiver publiekrechtelijke verhoudingen en zijn zij op volkomen publiekrechtelijke wijze geregeld, personen kunnen genieten, die geen enkelen band met eenig publiekrechtelijk lichaam meer hebben (maar wel hebben gehad) of zulk een band zelfs nooit hebben gehad (maar wel hun rechtsvoorganger). En allerminst is dit absurd, wanneer zulks een voorrecht tot gevolg kan hebben of zulk een regeling kan strekken om — gelijk hier volgens art. 222 oud der Gemeentewet het geval is — den belanghebbende en uit den aard der zaak ook diens rechtsopvolgers te ontlasten. Aldus is ten aanzien van den gemeente-ontvanger ook geoordeeld door den H. R. bij het reeds aangehaalde arrest van 1934.

Het derde en vierde middel, welke voor gezamenlijke behandeling vatbaar zijn, zijn gericht tegen de gronden, waarop het Hof de derde alsmede de vierde, zevende, achtste en negende grieven in hooger beroep heeft verworpen. Deze grieven luidden onderscheidenlijk: de derde, dat de Rechtbank ten onrechte overweegt, dat het Koninklijk Besluit (op de M.'s beroep op de Kroon) in zijn geheel rechtskracht zou hebben en dat feitelijk onjuist is het verweer, dat daarbij de rekening niet zou zijn gewijzigd; de vierde, dat de Rechtbank ten onrechte overweegt, dat uit het samenstel der te dezen toepasselijke bepalingen volgt, dat bij de beslissingen van het administratief gezag, vaststellend de gemeenterekening en de daarbij gevoegde rekening des Ontvangers de burgerlijke rechter zich heeft neer te leggen; de zevende, dat de Rechtbank ten onrechte overweegt, dat het verweer van de M., dat toewijzing van de tegen hem ingestelde vordering niet kan volgen, omdat in de dagvaarding en conclusie van eisch niets is gesteld omtrent opset, schuld en schade, hem niet baten kan, daar dit uitgaat van een onjuiste opvatting omtrent den rechtsgrond van des Ontvangers aansprakelijkheid voor een tekort in zijn kas; dat de Rechtbank ten onrechte overweegt, dat art. 53 sub 7 Rv. te dezen van toepassing zou zijn, immers betreft het hier niet de voldoening van een bepaalde geldsom; en de negende, dat de Rechtbank ten onrechte overweegt, dat een rekenplichtig ambtenaar aansprakelijk is voor het door Gedeputeerde Staten en in hooger beroep door de Kroon vastgesteld tekort in zijn kas.

Al deze grieven in hooger beroep zochten hun grondslag in de stelling der vierde grief. Deze stelling is echter onjuist. Het geheele samenstel der bedoelde bepalingen strekt niet alleen tot het vaststellen der rekening maar ook tot het al of niet ontlasten onder meer van den Ontvanger van diens aansprakelijkheid, welke is opgesloten in zijn rekenplicht (art. 115 oud Gemeentewet). Hiervoor geven deze bepalingen een administratieven rechtsgang, van welks uitkomst de burgerlijke rechter uit den aard der zaak niet kan afwijken, wanneer een daarbij vastgesteld tekort van den rekenplichtige wordt opgevorderd. Aldus is ook beslist bij 's Hoogen Raads reeds een paar malen aangehaald arrest van 1934.

Deze middelen zijn derhalve ongegrond.

Het vijfde middel is gericht tegen de verwerping door het Hof van de vijfde grief in hooger beroep, luidende: ten onrechte overweegt de Rechtbank, dat de wijzigingen naderhand in het op 11 Maart 1925 opgemaakte proces-verbaal door de administratie en door verschillende accountants gebracht niet afdoen aan de aansprakelijkheid van de M. uit hoofde van dit proces-verbaal, daar de burgerlijke Rechter aan de besluiten van Gedeputeerde Staten en in hooger beroep van de Kroon is gebonden.

Ook dit middel schijnt mij ongegrond. Dat de burgerlijke rechter in deze aan de uitspraak der administratie is gebonden, betoogde ik zoo even reeds en dat de administratie de rekening kan wijzigen, volgt uit haar taak die vast te stellen, al of niet met ontlasting van den rekenplichtige (artt. 221 en 222 oud der Gemeentewet). Wel behooren de in het middel genoemde accountants niet tot de administratie, doch zij kunnen deze voorlichten naar aanleiding van de uitkomst van een hun opgedragen onderzoek ook naar de juistheid van het aan de vaststelling der aansprakelijkheid van den Ontvanger ten grondslag liggend proces-verbaal van kasopneming en de administratie kan de uitkomst van zoodanig onderzoek overnemen. Dit bedoelt kenlijk het Hof, wanneer het in de bestreden overweging kortheidshalve spreekt van door de accountants aangebrachte wijzigingen.

Het zesde middel correspondeert met de door het Hof verworpen tiende grief in hooger beroep en wordt door mij ongegrond geacht, omdat het in dit geding niet gaat om niet goedgekeurde posten van ontvangst en uitgaaf doch om een bij de kasopneming vastgesteld tekort.

Het zevende middel eindelijk betreft de gegrondheid der vijftiende grief in hooger beroep. Het kan niet tot cassatie leiden, daar de eischer geen belang heeft bij de bestrijding van een door zijne tegenpartij gedane vermin-

dering van haar eisch.

Ik concludeer ten slotte tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest blijkt, dat verweerder in cassatie, verder „de gemeente" te noemen, van eischer in cassatie vordert, met van waarde verklaring van eenige beslagen, de betaling van f 39416.21, later met f 865.90 verminderd, zulks op grond: dat eischer tot 1 Juni 1925 ontvanger van de gemeente is geweest en met ingang van dien dag is ontslagen; dat bij de rekening over 1925, door zijn opvolger aan burgemeester en wethouders van de gemeente afgelegd, een kastekort is geconstateerd en, nadat bij besluit van den gemeenteraad van 1 September 1927 het bedrag in ontvangsten en uitgaven over 1925 voorloopig was vastgesteld, de vaststelling daarvan door Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant is geschied bij besluit van 4 Januari 1928, volgens welk besluit eischer van zijn beheer over 1925 niet werd ontlast, alvorens door hem in de gemeentekas een bedrag van f 39606.91½ was gestort, welk bedrag, na beroep door eischer ingevolge art. 227 (oud) der Gemeentewet ingesteld, bij Koninklijk Besluit van 29 November 1929 is bepaald op f 39416.21;

O. dat de Arr.-Rechtbank te Breda de door de gemeente verminderde vordering, derhalve f 38550.31, heeft toegewezen en de beslagen van waarde verklaard, welk vonnis bij het bestreden arrest is bevestigd;

dat eischer tegen het vonnis een aantal grieven had aangevoerd, welke voor een deel zijn weer te vinden in de tegen 's Hofs arrest aangevoerde cassatiemiddelen en welke laatstbedoelde grieven door het Hof zijn verworpen op de gronden in die middelen vermeld;

O. dat de tegen het arrest aangevoerde middelen luiden als volgt: zie concl. Proc.-Gen.;

O. dat er aanleiding is het derde en het vierde middel eerst, en wel te zamen, te behandelen;

dat de artt. 113—115 en 218—223 Gemeentewet, zooals die luidden vóór de wet van 31 Januari 1931, S. 41, in het kort hierop neerkomen, dat de ontvanger alle inkomsten der gemeente invordert en al hare uitgaven doet met verplichting van een en ander boek te houden en daarvan jaarlijks rekening te doen aan burgemeester en wethouders, die de rekening met hunne verantwoording overleggen aan den Raad ter voorloopige vaststelling van het bedrag der ontvangsten en uitgaven, terwijl ten slotte, behoudens beroep op den Koning, Gedeputeerde Staten het bedrag der ontvangsten en uitgaven vaststellen;

dat, zooals ook het Hof terecht zegt, uit dit samenstel van bepalingen de wil van den wetgever moet worden afgeleid, dat de beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van des ontvangers rekening bindend is en de burgerlijke rechter deze moet eerbiedigen;

dat derhalve de vaststelling door Gedeputeerde Staten van de rekening van den ontvanger medebrengt, dat door den rechter moet worden aangenomen, dat de in die rekening vastgestelde inkomsten en uitgaven, en geene andere, door den ontvanger inderdaad zijn geïnd en geschied en dat het daarmede samenhangende saldo de uitkomst van des ontvangers beheer over het in aanmerking komende dienstjaar aangeeft;

dat, al moge uit die bepaling van het saldo niet noodzakelijk het bestaan van een tekort in des ontvangers kas volgen, desniettemin de vaststelling van de rekening, dus van de inkomsten en uitgaven en van het daarop berustende saldo, ook als het in beroep door den Koning geschiedt, medebrengt, dat de ontvanger voor dat saldo aansprakelijk is, tenzij blijkt, hetgeen in deze niet het geval is, dat dit saldo door hem aan de gemeente is verantwoord of zijne aansprakelijkheid door bijzondere omstandigheden wordt opgeheven;

dat deze middelen derhalve niet tot cassatie kunnen leiden;

O. dat zulks evenmin het geval is met het eerste, tweede, vijfde en zesde middel;

dat immers, in aansluiting aan het bovenoverwogene, moet worden aangenomen, dat de in die middelen opgeworpen vragen hunne beantwoording moeten vinden in de procedure over de vaststelling van de rekening des ontvangers, geregeld in de artt. 256, 257, 259, 260, 264 (oud 219, 220, 222, 223, 227) der Gemeentewet, en derhalve worden beslist door de dáár genoemde administratieve autoriteiten, doch bij den burgerlijken rechter geen punt van onderzoek kunnen uitmaken;

O. dat ten slotte ook het zevende middel faalt, omdat de eischer daarbij geen belang heeft en bovendien niet kan worden ingezien, waarom de gemeente, als elke procedeerende partij, hare vordering niet zou mogen verminderen;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 450, *Red.*).

(N. J.)

---

30 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [Motorrijtuigenbelastingwet] art. 3.)

Uit het p.v. van de betrokken ambtenaren der directe belastingen enz., waarin o. m. voorkomt, dat het motorrijtuig in kwestie was een „model gesloten bestelwagen, waarin stellages waren aangebracht tot berging van goederen, terwijl de achterste zitplaatsen te weten: twee, daaruit waren verwijderd en dat deze stellages waren volgepakt met brood", heeft de rechter kunnen afleiden, dat het motorrijtuig was ingericht als bestelwagen, welke bewezenverklaring dan ook daardoor, zonder dat de rechter verplicht was daarvan nog nader rekenschap te geven, naar den eisch der wet met redenen is omkleed.

De uitdrukking der t.l.l. „ingericht als bestelwagen" is kennelijk gebezigd in tegenstelling tot de in art. 3 lid 1 sub *b* en *c* Motorrijtuigenbelastingwet voorkomende uitdrukking „ingericht voor personenvervoer"; voormelde omschrijving in het p.v. rechtvaardigt die tegenstelling volkomen.

Op het beroep van J. L. C. d. V. broodslijter te Weesp,, requirant van cassatie tegen een te

zijnen laste mondeling gewezen vonnis van den politierechter bij de Rechtbank te Amsterdam van 22 Mei 1936, waarbij hij, ter zake van „niet nakomen van een verplichting, opgelegd bij art. 15 der Motorrijtuigenbelastingwet", met aanhaling van de artt. 15, 19 van genoemde wet, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van tien gulden en vijf dagen vervangende hechtenis; (gepleit door Mr. J. H. Willems)

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne:

Gelet op het middel van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

S. althans v. t. van de artt. 359, 358 en 352 Sv. in verband met art. 3 en 15 der Motorrijtuigenbelastingwet, omdat ten eerste bewezen is verklaard, dat het motorrijtuig in quaestie was ingericht als bestelwagen, terwijl zulks niet rechtstreeks uit de gerelateerde bewijsmiddelen voortvloeit en zulks verder niet wordt gemotiveerd;

ten tweede uit het feit, dat een auto is ingericht als bestelwagen geenszins voortvloeit, dat deze daarom niet zou zijn een motorrijtuig ingericht voor personenvervoer;

Gehoord enz.;

O. dat blijkens de aanteekening van het mondelinge vonnis, ten laste van requirant is bewezen verklaard — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — hetgeen hem bij dagvaarding is ten laste gelegd, te weten, dat hij op of omstreeks den negenden Mei 1935 onder de gemeente Amsterdam, als bestuurder van een rij- of voertuig, bestemd om uitsluitend of mede door een mechanische kracht, op of aan het rij- of voertuig zelf aanwezig, anders dan langs spoorstaven te worden voortbewogen, waarmede hij op den openbaren weg, Linnaeustraat, reed, aan een ambtenaar, belast met de opsporing van overtredingen der Motorrijtuigenbelastingwet, op diens eerste vordering, om te vertoonen een bij voormeld motorrijtuig behoorende, ten name van den houder van dat motorrijtuig staande belastingkaart, waarop de kenmerken van dat motorrijtuig op de juiste wijze waren omschreven en waaruit bleek, dat de voor dat motorrijtuig verschuldigde belasting was betaald, dan wel, dat daarvoor geen belasting verschuldigd was, geen geldige belastingkaart heeft vertoond; — hebbende hij alstoen aldaar slechts vertoond een belastingkaart betrekking hebbende op een motorrijtuig, ingericht voor personenvervoer, terwijl het door hem bestuurde motorrijtuig ingericht was als bestelwagen;

O. dat het ten deze voor het bewijs gebezigde proces-verbaal van de ambtenaren der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen Wilhelmus Cornelis Huigsloot en Jan Uffels onder meer als waarneming van de verbalisanten inhoudt, dat het motorrijtuig, waarom het hier gaat, was een „model gesloten bestelwagen, waarin stellages waren aangebracht tot berging van goederen, terwijl de achterste zitplaatsen te weten: twee, daaruit waren verwijderd en dat deze stellages waren volgepakt met brood", terwijl mede voor het bewijs is gebruik gemaakt van de verklaring van requirant, dat hij een belastingkaart heeft vertoond, betrekking hebbende op een voor personenvervoer ingerichte auto;

O. dat de rechter uit den inhoud van voormeld proces-verbaal heeft kunnen afleiden — en daaruit zelfs rechtstreeks voortvloeit — dat het onderhavige motorrijtuig was ingericht als bestelwagen, welke bewezenverklaring dan ook daardoor, zonder dat de rechter verplicht was daarvan nog nader rekenschap te geven, naar den eisch der wet met redenen is omkleed:

dat derhalve het eerste onderdeel van het middel van cassatie ongegrond is;

dat, wat de tweede grief betreft, de uitdrukking der telastlegging „ingericht als bestelwagen" kennelijk is gebezigd in tegenstelling tot de in art. 3 lid 1 onder *b* en *c* der Motorrijtuigenbelastingwet voorkomende uitdrukking „ingericht voor personenvervoer" en de nadere omschrijving, voorkomende in voormeld procesverbaal, — uit welke omschrijving volgt, dat de inwendige toestand van het motorrijtuig eene zoo ingrijpende wijziging had ondergaan, dat het, zoolang die toestand voortduurde, niet meer als ingericht voor personenvervoer kon worden aangemerkt — deze tegenstelling volkomen rechtvaardigt;

dat hieruit volgt, dat ook deze grief niet juist is;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt.*]

(N. J.)

---

30 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; A.P.V. ván Zwollerkerspel art. 34.)

De grief van het O. M. richt zich tegen de beslissing van den Kantonr., dat het bij art. 34 A.P.V. van Zwollerkerspel aan de houders der daarbij bedoelde inrichtingen gedaan verbod — nu het ook toepasselijk is op vergunningslocaliteiten, die niet voor het publiek toegankelijk zijn — verder gaat dan art. 168 Gemeentewet toestaat.

Het in het tweede lid van genoemd art. 34 tot de houders gericht verbod is aldus te verstaan, dat slechts verboden wordt de toelating gedurende den sluitingstijd van andere dan de onder *a—d* aangeduide personen. In de dagv. had daarom moeten zijn uitgedrukt, dat de toegelaten persoon valt onder de personen, tot wie het verbod tot toelating is beperkt. De dagv. beantwoordt aan dien eisch niet, zoodat, nu de Kantonr. — zij het op anderen grond — tot een ontslag van alle rechtsvervolging is gekomen, die beslissing in stand behoort te worden gehouden.

[Anders implicite Adv.-Gen. Wijnveldt; deze, van oordeel zijnde dat de uitspraak van de Kantonr. onjuist is, omdat art. 34 alleen het oog heeft op inrichtingen voor het publiek toegankelijk, concludeert tot veroordeeling van req.].

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij het Kantongerecht te Zwolle, requirant van cassatie tegen een vonnis van den Kantonrechter te Zwolle van 14 Mei 1936, waarbij B. v.

E., vergunninghouder te Zwollerkerspel, ter zake van het hem bij dagvaarding telastegelegde werd ontslagen van alle rechtsvervolging.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Gerequireerde stond terecht voor den Kantonrechter te Zwolle ter zake dat hij den 14en April 1936 des namiddags omstreeks 10½ uur, althans na des namiddags 10 uur, onder de gemeente Zwollerkerspel, als houder van een localiteit waarvoor vergunning tot den verkoop van sterken drank in het klein is verleend, te weten een kamer in perceel Spoolde A. 194, daarin heeft toegelaten Johan van Heerde.

De Kantonrechter verklaarde dit feit bewezen, met dien verstande, dat het feit gepleegd was des namiddags circa 10½ uur.

Ter terechtzitting had verdachte ter zijner verdediging aangevoerd, dat hij bedoelde vergunningslocaliteit voor de geheele maand April 1936 bij uitsluiting van anderen verhuurd had aan de Zwolsche tafeltennisclub, zoodat die localiteit zijn toegankelijkheid voor het publiek in die maand had verloren en hij dus geen vergunning van den Burgemeester noodig had om na 10 uur des namiddags bezoekers, zijnde leden van die club daarin toe te laten.

Daarop overwoog de Kantonrechter: dat uit een overgelegd afschrift van een huurcontract blijkt dat de Zwolsche tafeltennisclub die rechtervoorkamer gehuurd had voor de maand April 1936 van verdachte en bedoelde club zich daarbij verplicht had niet-leden de toegang tot die localiteit te ontzeggen;

dat de aanwezige personen aan den verbalisant blijkens diens ambtseedig procesverbaal hebben verklaard, ieder voor zich dat zij lid waren van genoemde Zwolsche tafeltennisclub;

dat nu klaarblijkelijk met de ten lastelegging bedoeld is overtreding van art. 34 Algemeene Politieverordening van Zwollerkerspel; welk artikel, voor zoover van belang, luidt:

„De localiteiten, waarvoor vergunning tot den verkoop van sterken drank in het klein is verleend, moeten voor het publiek gesloten zijn en blijven van des avonds te tien uur tot des morgens te zes uur."

„Gedurende dien tijd is het den houders van deze inrichtingen verboden om iemand daarin toe te laten.";

dat dus dit verbod ook toepasselijk is op vergunningslocaliteiten, die niet voor het publiek toegankelijk zijn, zooals i. c. het geval is;

dat een dergelijk verbod verder gaat dan art. 168 Gemeentewet toestaat en dus onverbindend is;

dat derhalve het ten laste gelegde en bewezene niet strafbaar is, nu het behalve bij bovengenoemd art. 34 nergens anders strafbaar is gesteld.

Als slotsom dezer overwegingen ontsloeg de Kantonrechter gerequireerde van alle rechtsvervolging bij schriftelijk vonnis van 14 Mei 1936.

De Ambtenaar kon zich hiermede niet vereenigen en draagt bij schriftuur als middel voor: S., althans v. t. van art. 168 der Gemeentewet, vermits de Kantonrechter heeft beslist, dat de raad der gemeente Zwollerkerspel niet bevoegd zou zijn een verbod als vervat in art. 34 tweede lid van genoemde verordening uit te vaardigen.

Ter toelichting hiervan merkt hij op: dat — blijkens de jurisprudentie — het tot de bevoegdheid van de gemeenteraad, haar door art. 168 der Gemeentewet gegeven, behoort verordeningen te maken, regelende de tijdstippen, waarop logementen, café's e. d. voor het publiek gesloten moeten zijn. Door het geven van een voorschrift als het onderhavige dienende om een richtige naleving van het sluitingsgebod te bevorderen is de raad haar bevoegdheid niet te buiten gegaan.

Om deze zaak juist te beoordeelen moet ik het art. 34, waarover de strijd hier loopt, in zijn geheel weergeven, daar het vonnis den inhoud ervan slechts vermeldt, voor zoover de Kantonrechter het van belang acht.

Het luidt: „De logementen en localiteiten waarvoor vergunning tot den verkoop van sterken drank in het klein of verlof tot den verkoop van alcoholhoudenden anderen dan sterken drank of alcoholvrijen drank is verleend, moeten voor het publiek gesloten zijn en blijven van des avonds te tien uur tot des morgens te zes uur.

Gedurende dien tijd is het den houders van deze inrichtingen verboden om iemand daarin toe te laten en is het aan een ieder verboden zich daarin op te houden, uitgezonderd:

a. de leden van het gezin,

b. buiten de gemeente wonende personen, die aldaar nachtverblijf houden en ingeschreven zijn in het register voorgeschreven bij art. 438 Sr.

De uitzondering sub *b* vermeld is alleen toepasselijk op logementen.

c. personen wier aanwezigheid op dat uur aldaar dringend noodzakelijk is;

d. blijkbaar reizende personen, die slechts een oogenblik aldaar vertoeven.

De Burgemeester kan van het verbod in dit artikel vervat, tijdelijk ontheffing verleenen."

Anders dan in het geval berecht door Uwen Raad bij arrest van 11 December 1933 (W. 12741, 2; N. J. 1934, 269) hetwelk bepalingen van de algemeene politieverordening der gemeente Zuidland betrof, uit welke voortvloeide, dat een tapper na het sluitingsuur in zijn particuliere vertrekken niet mocht ontvangen o. a. familieleden, anders dan leden van het gezin, en t. a. waarvan beslist werd, dat zij van verder strekkenden aard waren dan krachtens art. 168 Gem.wet geoorloofd is, is dit artikel, dat spreekt over de localiteiten waarvoor vergunning is verleend.

Op zich zelf beschouwd, en in het gewone geval, waarin de vergunningslocaliteit voor het publiek bestemd is, acht ik dit artikel dan ook volkomen verbinderd.

Hier doet zich nu een eenigszins bijzonder geval voor. Gerequireerde had een gewone vergunning, welke hem door Burgemeester en Wethouders verleend was, en heeft deze eigenmachtig verandert in een soort van societeitsvergunning, immers hij is met „de Zwolsche tafeltennisclub" overeengekomen zijn vergunningslocaliteit voor een maand aan deze te verhuren. Anderen m. a. w. het publiek, mochten in die maand daar niet binnenkomen.

Daartegen bestaat op zich zelf niet bezwaar, doch dit brengt niet mede, naar mijn oordeel, dat een gevolg zou zijn, dat publiekrechtelijk de zaak verandert, en gerequireerde niet meer gebonden zou zijn aan de wettelijke voorschriften, geldend voor zijn vergunning, zooals die hem gegeven is.

Intusschen betreft dit niet geheel en al het punt dat den Kantonrechter aanleiding gaf een ontslag van rechtsvervolging uit te spreken.

De Kantonrechter is van oordeel, dat het verbod in art. 34 der verordening te ver gaat, omdat het verbod ook toepasselijk is op vergunningslocaliteiten welke niet voor het publiek toegankelijk zijn.

In de eerste plaats acht ik deze beslissing onjuist, omdat, zooals ik reeds aanvoerde, m. i. de vergunninghouder, ook al laat hij praktisch niet publiek toe, maar een besloten club, daarmede niet aan zijn vergunningslocaliteiten het karakter ontneemt, dat zij krachtens de wet in verband met de hem verleende vergunning nu eenmaal dragen.

In de tweede plaats — en dit betreft meer den grond in het vonnis aangevoerd —, ben ik van oordeel, dat art. 34 alleen slaat op de gewone vergunningen enz., welke voor het publiek toegankelijk zijn. Dit blijkt m. i. duidelijk uit de daarop volgende bepalingen van het hoofdstuk waarin art. 34 voorkomt en telkens gesproken wordt over inrichtingen, enz., die voor het publiek toegankelijk zijn. Daaruit volgt, dat art. 34 niet de grenzen, gesteld door art. 168 Gemeentewet, overschrijdt.

Ik concludeer derhalve, dat het vonnis worde vernietigd voor zoover het beslist, dat het bewezen verklaarde niet strafbaar is en een ontslag van rechtsvervolging bevat, en dat de H. R. ten principale rechtdoende, het bewezene strafbaar verklare, alsmede den dader strafbaar.

Het feit zal de benaming moeten hebben van: in de gemeente Zwollerkerspel als houder van localiteiten waarvoor vergunning tot den verkoop van sterken drank in het klein is verleend, iemand daarin toelaten tusschen des avonds te tien uur tot des morgens te zes uur", strafbaar gesteld bij artt. 34 en 59 van genoemde verordening.

Ten slotte concludeer ik, dat gerequireerde, gezien artt. 23, 91 Sr. gelet op den aard van het feit, en de omstandigheden waaronder het gepleegd is, worde veroordeeld tot een geldboete van f 1 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door een dag hechtenis.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Servatius;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur, en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij dagvaarding is telastegelegd en bij het bestreden vonnis is bewezen verklaard dat enz. (zie conclusie);

dat de Kantonrechter evenwel gerequireerde deswege heeft ontslagen van alle rechtsvervolging op grond dat met voormelde telastelegging klaarblijkelijk is bedoeld overtreding van na te melden art. 34 der Alg. Pol.verordening van Zwollerkerspel, dat het bij dat artikel aan de houders der daarbij bedoelde inrichtingen gedaan verbod ook toepasselijk is op vergunningslocaliteiten die niet voor het publiek toegankelijk zijn, dat een dergelijk verbod verder gaat dan art. 168 der Gemeentewet toestaat en dus onverbindend is en dat derhalve het telastegelegde en bewezene niet strafbaar is, nu het ook nergens anders strafbaar is gesteld;

O. dat art. 34 van voormelde verordening luidt: (zie conclusie);

dat het in het tweede lid tot de houders der inrichtingen gericht verbod aldus is te verstaan, dat slechts verboden wordt de toelating gedurende den sluitingstijd van andere dan de onder *a—d* aangeduide personen;

dat dit medebrengt dat, om tot een veroordeeling wegens overtreding van voormeld artikel te kunnen leiden, in de dagvaarding moet zijn uitgedrukt dat de toegelaten persoon valt onder de personen, tot wie het verbod van toelating is beperkt;

dat de onderhavige dagvaarding aan dien eisch niet voldoet, tegen het feit, zooals het daarbij is telastegelegd en bij het bestreden vonnis is bewezenverklaard, ook bij geen ander wetsvoorschrift straf is bedreigd, en dit tot ontslag van alle rechtsvervolging moet leiden;

dat derhalve, nu de Kantonrechter, — zij het op anderen grond, welke in het middel wordt bestreden —, tot diezelfde beslissing is gekomen, die beslissing in stand behoort te worden gehouden, en het middel niet behoeft te worden onderzocht;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

30 *November* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Armenwet artt. 28, 63.)

De klacht, dat requestrante nimmer tot onderstand is aangezocht, stuit af op de feitelijke beslissing van den rechter, dat zulks wèl is geschied. Het bezwaar, dat, na eene onderbreking van eenige maanden, requestrante niet opnieuw is aangezocht, stelt een eisch, welke door art. 28 Armenwet niet wordt gerechtvaardigd.

De grief, dat uit het antidotaal request niet zoude blijken, dat voor den „Gemeentelijken Dienst van Maatsch. Hulpbetoon", is opgetreden „het bestuur", kan reeds hierom niet tot cassatie leiden, omdat uit niets blijkt, dat de beslissing der Rechtb. op het antidotaal request steunt.

De overweging der Rechtbank, dat uit de verkregen inlichtingen is gebleken, *dat de ondersteuning niet te hoog is*, wordt, als inhoudende eene feitelijke beslissing, in cassatie tevergeefs bestreden.

Geeft eerbiedig te kennen:

A. M. v. L., weduwe van J. D. d. K., (adv. Mr. P. J. H. de Man);

dat bij beschikking van den Kantonrechter te Rotterdam, dd. 6 Juli 1936 is bepaald, dat door hen, die loon of andere periodieke inkomsten verschuldigd zijn of worden aan requestrante, hiervan geregeld f 3 per week, tot een totaal bedrag van f 219 aan den Gemeentelijken Dienst voor Maatschappelijk

Hulpbetoon te Rotterdam zal worden uitgekeerd ter tegemoetkoming in kosten van onderstand, toegelegd aan P. M. L. d. K.;

dat de Arr.-Rechtbank te Rotterdam, nadat requestrante van laatstgemelde beschikking tijdig in hooger beroep was gekomen, bij beschikking dd. 22 Augustus 1936 de beschikking van den Kantonrechter heeft bevestigd, met dien verstande, dat daarin in plaats van den derden voornaam van den ondersteunde gelezen moet worden „Liduina";

dat requestrante tegen deze beschikking van de Rechtbank beroep in cassatie instelt en daarbij de volgende middelen aanvoert:

I. S., althans v. t. van artt. 28, 63, 64, 65, 66, 67, 68 en 69 Armenwet,

door te bevestigen de beschikking van den Kantonrechter, waarbij werd bepaald, dat door hen, die loon of andere periodieke inkomsten verschuldigd zijn of worden aan requestrante hiervan geregeld f 3 per week, tot een totaal bedrag van f 219 aan den Gemeentelijken Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Rotterdam zal worden uitgekeerd, ter tegemoetkoming in kosten van onderstand, toegelegd aan P. M. L. de K.,

kunnende de omstandigheden, waarop de Rechtbank zich tot staving van dat oordeel beroept, te weten::

A. „O. dat der Rechtbank uit de door Maatschappelijk Hulpbetoon overgelegde stukken blijkt, dat appellante behoorlijk is verzocht ondersteuning te geven, doch zij dit geweigerd heeft, terwijl voorts duidelijk is komen vast te staan in welk tijdvak Maatschappelijk Hulpbetoon ondersteuning heeft gegeven";

B. „O. dat der Rechtbank uit de verkregen inlichtingen is gebleken, dat de ondersteuning niet te hoog is"

die beslissing niet rechtvaardigen en zijn op grond van die omstandigheden aan de overgelegde stukken een bewijskracht toegekend, die bij de Wet onbekend is, en overigens, zelfs al ware het dat dezelve volledige wettige bewijskracht zouden hebben, (waarop straks wordt teruggekomen), dan nog is, na de ontkentenis van requestrante, dat haar een verzoek tot noodzakelijk levensonderhoud zoude zijn gedaan, niet gebleken dat aan den eisch van art. 28 Armenwet is voldaan;

dat requestrante zich veroorlooft ter adstructie van dit middel het navolgende aan te voeren:

Ad A. In het appèl-request staat: (zie 4e „dat")

„dat in het inleidend request ten onrechte gesteld wordt, dat requestrante's zoon van 20 October 1934 af tot en met 20 Juni 1936 is gesteund, aangezien hij is gesteund van 20 October 1934 tot 25 April 1935 en van 18 Aug. 1935 tot heden" (datum appèl-request is 3 Augustus 1936)

hetgeen bij het antidotaal in appèl is erkend: (zie 4e „dat" van het antidotaal)

„dat dan ook uit de overgelegde nota blijkt, dat P. M. L. de K. van 28 April 1935 tot en met 16 Augustus geen ondersteuning heeft genoten"

derhalve had, na genoemde ontkentenis door requestrante, moeten blijken, dat aan de voorwaarde voor verhaal, zijnde een niet-ingewilligd verzoek aan de onderhoudsplichtige tot het verstrekken van het noodzakelijk levensonderhoud, is voldaan, en wel, in de eerste plaats op een tijdstip voorafgaande aan de eerste periode van ondersteuning, aangevangen op 20 October 1934 en geëindigd op 25 April 1935, en in de tweede plaats op een tijdstip voorafgaande aan de tweede periode van ondersteuning, aangevangen op 18 Augustus 1935 tot en met 20 Juni 1936, immers de zin van dit art. 28 Armenwet is deze, dat de Burgerlijke Armenzorg een subsidiair karakter draagt en zij, in beginsel, niet helpen mag, tenzij blijke, dat een verzoek tot noodzakelijk levensonderhoud gedaan is en daaraan niet is voldaan door de in de artt. 376 volgg. B. W. genoemde onderhoudsplichtigen.

Bijgevolg kan de Rechtbank in appèl niet volstaan met te overwegen: „dat der Rechtbank uit de door Maatschappelijk Hulpbetoon overgelegde stukken blijkt, dat appellante behoorlijk is verzocht ondersteuning te geven, doch zij dit geweigerd heeft enz.", maar had moeten blijken, niet van een beweerdelijke en eveneens ontkende poging om langs minnelijken weg verhaal uit te oefenen, hetwelk geen verzoek krachtens art. 28 Armenwet is (H. R. 6-7-'33, N. J. 1933, blz. 1679), doch op welke tijdstippen aan de voorwaarden voor verhaal, zijnde niet ingewilligde verzoeken aan de onderhoudsplichtige tot het verschaffen van het noodzakelijk levensonderhoud is voldaan (H. R. 2-3-'31, N. J. 1931, blz. 1356 en H. R. 14-9-'31, N. J. 1931, blz. 1411).

Nu echter integendeel van één, laat staan van twee, aan de ondersteuning door Maatschappelijk Hulpbetoon voorafgaande verzoeken tot onderstand van haar, die daartoe in de eerste plaats door art. 28 Armenwet wordt geroepen, niets is gebleken, is alleen reeds op grond daarvan het verzoek tot verhaal ten onrechte toegewezen;

II. S., althans v. t. van artt. 28, 63, 64, 65, 66, 67, 68 en 69 Armenwet j. v. m. artt. 1911, 1912, 1913, 1914 en 1915 B. W.,

door in de eerste plaats van de overgelegde stukken bij het antidotaal, als boven onder punt I bedoeld, met betrekking tot de overgelegde nota, en in de tweede plaats met betrekking tot de bijlage, waarvan gerequestreerde beweerd heeft dat een zijner controleurs met requestrante zoude hebben gesproken en waarbij zij zou hebben geweigerd om die te teekenen, hetgeen, doordat Mr. de Bie, haar procureur, verschenen in Raadkamer van 22 Augustus 1936, heeft volhard bij het appèl-request, zulks alzoo moet geacht worden te hebben ontkend, en conform art. 65 lid 1 Armenwet, het verhaal, bedoeld in art. 64 sub 1e van die wet (dus op periodieke inkomsten, zooals in dezen het geval is) aanvangt met een schriftelijk verzoek van het verhalend lichaam, ingediend bij den bevoegden Kantonrechter, en art. 69 lid 1 Armenwet (t. a. v. verhaal op bezittingen of inkomsten niet vallende onder art. 64 sub 1e) bepaalt dat: „Het verhaal, bedoeld in art. 64 onder 2e vangt aan met een overlegging door het verhalend lichaam van eenen staat van de gemaakte kosten"; dat bijgevolg de beschikking van de Rechtbank in appèl de onderhavige vordering ten onrechte doet steunen op voormelde overgelegde nota, omdat die in dezen, zooals uit

het vorenstaande blijkt geen wettig bewijsmiddel is en derhalve geen bewijskracht heeft, en precies hetzelfde geldt ten aanzien van de beweerdelijk ter teekening voorgelegde verklaring;

III. S., althans v. t. van art. 63 i. v. m. artt. 64, 65, 66, 67 en 68 Armenwet,

door het evengenoemde antidotaal met bijlagen in appèl van den „Gemeentelijken Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon" gevestigd te Rotterdam, en de tusschenkomst van Mrs. Naayen en de Haan, althans van Mr. L. J. de Haan te erkennen, niettegenstaande krachtens art. 63 lid 3 Armenwet terzake van het verhaal slechts kunnen optreden: voor eene instelling van weldadigheid: het bestuur;

zoodat nòch het een nòch het ander voldoet aan den uitdrukkelijken eisch der Wet, immers uit bedoeld antidotaal niet blijkt dat in casu optrad „het bestuur" van den Gemeentelijken Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon te Rotterdam, weshalve het antidotaal met bijlagen en de tusschenkomst van Mr. de Haan voornoemd geheel buiten beschouwing hadden behooren te blijven.

IV. S., althans v. t. van de artt. 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382 en 383 B. W. en de artt. 28, 29, 63, 64, 65, 66, 67, 68 en 69 Armenwet i. v. m. artt. 1911, 1912, 1913, 1914 en 1915 B. W., art. 171 van de Invaliditeitswet en art. 430 Rv.,

door, ingevolge den inhoud van het appèlrequest, in verband met het onder punt I, II en III besprokene te beslissen, „dat der Rechtbank uit de verkregen inlichtingen is gebleken, dat de ondersteuning niet te hoog is"; (2e overweging in de beschikking der Rechtbank),

in aanmerking nemende, dat het inleidend request vermeldt, dat requestrante nog vier inwonende kinderen heeft; zonder beroep is en slechts een pensioen geniet van f 24.90 per week; aan woninghuur f 10.38 per week (schuldplichtigheid terzake van een bestaand huurcontract) en aan fondsen en verzekeringspremiën f 1.21 per week moet betalen, hetgeen haar bruto-inkomen tot f 13.31 per week reduceert, welk bedrag, eveneens blijkens het inleidend request, reeds lager is dan de ondersteuning, die haar daarin genoemden niet-inwonenden zoon met vrouw en kind is verleend; dat van die f 13.31 nog afgaan, overeenkomstig den inhoud van het niet tegengesproken appèl-request, f 3 per week belasting, zoodat maar even f 10 per week overblijft; dat derhalve begrijpelijk is dat een ondersteuning van f 3 per week requestrante veel en veel te zwaar valt;

dat typeerend voor Maatschappelijk Hulpbetoon is het feit, dat deze zich veroorlooft, zoowel in het inleidend request als in het antidotaal, invaliditeitsrente ad circa f 1 per week, toegekend aan den inwonenden werkloozen zoon J. D. J. d. K., als grondslag waarop een verhaalsvordering is gebaseerd te berde te brengen; invaliditeitsrente, die volgens art. 171 Invaliditeitswet onvervreemdbaar en niet vatbaar voor eenig beslag is verklaard, waaruit blijkt de wil van den wetgever dat die rente onverkort in handen van den daarop rechthebbende komt; invaliditeitsrente, die nota bene, omdat de desbetreffende zoon, in zijn zenuw-overspannen toestand gelooft, dat het in ontvangst nemen ervan aanleiding zou kunnen zijn om hem in een zenuwinrichting te plaatsen, niet wordt getoucheerd, hetgeen daarenboven allang aan Maatschappelijk Hulpbetoon bekend mocht worden verondersteld;

daarenboven heeft de werklooze zoon J. D. J. d. K. alleen reeds sedert omstreeks begin Augustus 1936 tot en met begin October 1936, ingevolge een zenuwoverspanning, circa f 100 aan verpleging in het Sanatorium Vreedenoord te Rotterdam en aan den Zenuwspecialist en huisdokter gekost, waarvan ten processe genoegzaam is gebleken;

Tenslotte worden hierbij alle, in dit request genoemde, proces- en andere stukken overgelegd;

Weshalve requestrante verzoekt, dat het den H. R. moge behagen de beschikking van den Kantonrechter te Rotterdam dd. 6 Juli 1935 en de beschikking der Arr.-Rechtbank te Rotterdam dd. 22 Augustus 1936 te vernietigen en opnieuw rechtdoende te bepalen, dat de vordering is niet-ontvankelijk, althans deze te ontzeggen, of met zoodanige verdere beschikking als de H. R. zal vermeenen te behooren.

ANTIDOTAAL REQUEST.

Geeft eerbiedig te kennen:

De Gemeentelijke Dienst voor Maatschappelijk Hulpbetoon, gevestigd te Rotterdam (adv. Mr. H. N. J. C. van Meerten);

I. Ten aanzien van het eerste middel:

dat de Rechtbank feitelijk heeft vastgesteld, „dat appellante behoorlijk is verzocht ondersteuning te geven, doch zij dit geweigerd heeft", m. a. w. dat voldaan is aan de in art. 28 Armenwet voor de verhaalbaarheid van de door het ondersteunend lichaam verschafte ondersteuning gestelde voorwaarden;

dat deze feitelijke vaststelling in cassatie onaantastbaar is en een der door de requirante tot cassatie aangehaalde wetsartikelen niet is geschonden, noch verkeerd toegepast;

dat ditzelfde geldt ten aanzien van de eveneens geheel feitelijke overweging, „dat der Rechtbank uit de verkregen inlichtingen is gebleken, dat de ondersteuning niet te hoog is";

II. Ten aanzien van het tweede middel:

dat de requestrant tevergeefs heeft getracht om den zin van de aan dit middel toegevoegde verklaring te begrijpen;

dat de requestrant ter zake van dit middel dan ook meent te mogen volstaan met de opmerking, dat de Rechtbank vrij was om aan de „overgelegde stukken" de bewijskracht toe te kennen, welke zij meende, dat daaraan toekwam en dat haar daarop steunende beslissing omtrent de door den requestrant gestelde feiten, wederom in cassatie onaantastbaar is;

III. Ten aanzien van het derde middel:

dat dit middel de beteekenis miskent van de in het derde lid van art. 63 A. W. voorkomende woorden „treden op";

dat de Wet hier bedoelt de organen aan te wijzen, die de voor de uitoefening van het verhaalsrecht noodige feitelijke handelingen moeten verrichten, evenals, bijvoorbeeld, art. 47 K. aan het bestuur der naamlooze vennootschap de „vertegenwoordiging in en buiten rechte" toekent;

dat dit heel iets anders is, dan de vraag te welken name een rechtspersoon in rechte verschijnt en uit het betrekkelijk artikel van de Armenwet evenmin volgt, dat het bestreden antidotaal request ten name van requestrants bestuur had moeten zijn ingediend als dat uit de aangehaalde bepaling van het W. v. K. zoude voortvloeien, dat in een dagvaarding ten behoeve van een naamlooze vennootschap de bestuurders als eischers (q.q.) zouden moeten optreden;

dat de wet — indien zij had gewild hetgeen de requirante tot cassatie in haar meent te lezen — zich anders zou hebben uitgedrukt, zooals zij, bijvoorbeeld, doet in art. 19 Onteigeningswet waar wordt gesproken van: „het geding op naam van Onzen Commissaris in de provincie" enz.;

dat overigens de beteekenis van het aangehaalde derde lid van art. 63 A. W. ligt in de woorden „zonder dat een machtiging of goedkeuring noodig is", door welke woorden, in verband met hetgeen volgt, de bedoeling is uitgedrukt om de beslissingen omtrent de uitoefening van het verhaalsrecht uitsluitend in de handen van de daartoe aangewezen organen te leggen;

dat ten slotte mag worden opgemerkt, dat het voor de vraag naar de juistheid van de beslissing der Rechtbank niet van belang is om te weten op welke wijze de Rechtbank in het bezit is gekomen van bij het antidotaal request overgelegde stukken;

IV. Ten aanzien van het vierde middel:

dat de in dit middel aangevallen overweging ook in het eerste middel is aangehaald, en het wel van een gebrek aan systematiek getuigt, dat op deze overweging thans weer een afzonderlijk middel wordt gebouwd;

dat de requestrant hier slechts kan herhalen, hetgeen hij reeds bij de bespreking van het eerste middel heeft beweerd, n.l. dat men hier met een feitelijke en in cassatie onaantastbare vaststelling te doen heeft, waardoor geenerlei wetsartikel is geschonden.

Redenen waarom de requestrant zich wendt tot den H. R. der Nederlanden met het eerbiedig verzoek om het bij request van 16 Oct. 1936 door Anna Maria van Leeuwen, weduwe van Johannes Dingeman de Kock, wonende te Rotterdam, ingestelde beroep in cassatie van de hand te wijzen.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

O. naar aanleiding van het eerste middel, dat bij het inleidend verzoekschrift van Maatschappelijk Hulpbetoon niet is gesteld, dat de zoon der verzoekster in cassatie van 20 October 1934 af tot en met 20 Juni 1936 is gesteund, doch dat van den steun gedurende dat tijdperk f 986.50 voor rekening van Maatschappelijk Hulpbetoon is gebleven;

dat art. 28 Armenwet niet eischt, dat ten behoeve van het verhaal op een onderhoudsplichtige van door een instelling van weldadigheid verleende ondersteuning een eens door den onderhoudsplichtige geweigerd verzoek om ondersteuning te verleenen herhaald zal worden, wanneer de door de instelling verleende ondersteuning gedurende een korten tijd gestaakt is geweest en hervat wordt en dat ook door de verzoekster niet wordt beweerd, dat bij herhaald verzoek de ondersteuning zou zijn verleend;

dat het middel overigens ook reeds afstuit op de van feitelijken aard zijnde beslissing der Rechtbank, dat aan appellant behoorlijk is verzocht de ondersteuning te geven, zoodat het middel in zijn geheel ongegrond is;

O. dat het tweede middel onverstaanbaar is en dus niet tot cassatie kan leiden;

O. naar aanleiding van het derde middel, dat, daargelaten, dat niet blijkt, dat bij de bestreden beschikking recht is gedaan op het tegenverzoekschrift, het derde lid van art. 53 Armenwet niet de beteekenis heeft, dat voor de instelling van weldadigheid het geding tot verhaal van ondersteuning gevoerd moet worden op naam van haar bestuur, doch alleen dat de beslissing, of tot verhaal zal worden opgetreden in handen van dit bestuur ligt, zonder dat hiervoor machtiging of goedkeuring noodig is, zoodat ook dit middel is ongegrond;

O. dat het vierde middel vergeefs opkomt tegen een beslissing van feitelijken aard, waardoor de aangehaalde wetsvoorschriften niet zijn geschonden of verkeerd toegepast;

Concludeert tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.:

O. dat het eerste middel — mede blijkens de toelichting — de klacht inhoudt, dat requestrante nooit tot onderstand is aangezocht en zeker niet, toen de ondersteuning, na op 25 April 1935 een einde te hebben genomen, op 18 Augustus 1935 is hervat;

dat die klacht in haar eerste gedeelte opkomt tegen een feitelijke beslissing, terwijl zij in haar tweede gedeelte — ook al zou het daarin gestelde vaststaan — een eisch stelt, welke ten deze door art. 28 der Armenwet niet wordt gerechtvaardigd;

O. dat de H. R. in het tweede middel slechts de grief kan vinden, dat de Rechtbank onwettig bewijsmateriaal zou hebben gebezigd, doch dat die grief reeds hierom moet worden afgewezen, omdat niet blijkt, dat de bedoelde bescheiden door de Rechtbank tot het bewijs zijn gebezigd;

O. dat ook het derde middel reeds hierom niet tot cassatie kan leiden, omdat uit niets blijkt, dat de beslissing der Rechtbank op het antidotaal request steunt, terwijl het vierde middel zich wederom keert tegen een feitelijke beslissing der Rechtbank;

dat dus geen der middelen opgaat;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

1 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72; Wet van 4 Aug. 1933 S. 414 Art. 4.)

Beplanting van een speelterrein met boomen, waardoor het verblijf aldaar voor leerlingen en onderwijzers zal worden veraangenaamd, zoodat de beplanting aan de bestemming van het terrein ten goede zal komen, overschrijdt niet de „normale eischen", te minder daar ook het speelterrein van andere (openbare en bijzondere) scholen in de omgeving met boomen is beplant.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs te Lutten aan de Dedemsvaart, gemeente Ambt-Hardenberg, tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 2 Juni 1936, n°. 4827/4484, tot ongegrondverklaring van het door het bestuur der Vereeniging voornoemd ingestelde beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Ambt-Hardenberg van 10 Maart 1936, n°. 0 Ic/679, waarbij de door het bestuur dier Vereeniging overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gevraagde medewerking is geweigerd voor eene verandering van inrichting van het schoolgebouw dier Vereeniging, aldaar, wat betreft eene beplanting van het bij het schoolgebouw behoorend speelterrein;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 7 October 1936, n°. 347 en 11 November 1936, n°. 347/99;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 25 November 1936, n°. 12692, afd. L.O.;

O. dat de raad der gemeente Ambt-Hardenberg bij besluit van 10 Maart 1936 afwijzend heeft beschikt op de aanvrage van het bovengenoemde schoolbestuur om overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 gelden uit de gemeentekas te mogen ontvangen voor de beplanting met boomen van het laatstelijk tot speelterrein ingerichte stuk tuingrond bij het schoolgebouw, uit overweging, dat door inwilliging van het verzoek de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zullen worden overschreden, aangezien het beplanten van het schoolterrein met boomen voor de bestemming ervan als speelplaats eerder nadeelen dan voordeelen heeft en ook overigens door geen enkel onderwijsbelang geboden wordt;

dat, nadat het schoolbestuur van dit raadsbesluit bij Ged. Staten van Overijssel in beroep was gegaan, deze bij besluit van 2 Juni 1936, n°. 4827/4484, 2e Afd., het beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij o. a. overwegende, dat huns inziens de raad op de door dat college aangevoerde gronden terecht de gevraagde medewerking heeft geweigerd;

dat van het genoemde besluit van Ged. Staten het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het hier gaat om het planten van een zestal boomen op een nieuw speelterrein, hetwelk geheel onbeschaduwd is; dat van de ± 150 leerlingen der school een 70-tal tusschen de schooltijden niet naar huis gaat; dat deze kinderen in de middagpauze bij goed weer na het eten op deze speelplaats zijn aangewezen; dat zich den vorigen zomer het totaal ontbreken van schaduw als een groot bezwaar heeft laten gevoelen, in die mate, dat bij warm weer van het spelen op de speelplaats geen sprake kon zijn; dat het bestuur dan ook niet begrijpt, hoe de raad kan aanvoeren, dat er met het aanbrengen van eenige beplanting geen enkel onderwijsbelang is gemoeid, daar immers bij die redeneering in het algemeen de aanwezigheid van een speelterrein bij een school uit een oogpunt van onderwijsbelang overbodig zou kunnen heeten; dat in de omgeving bij iedere school op het speelterrein boomen zijn geplant en dat met name bij de voor twee jaren gebouwde nieuwe openbare school te Lutten die beplanting geenszins ontbreekt, blijkbaar omdat ook het gemeentebestuur destijds nog van het wezenlijk nut daarvan was overtuigd; dat het schoolbestuur voorts meent ook uit financieel oogpunt met deze aanvrage van een zestal boompjes geen overdreven eisch te stellen en elk verwijt, dat het niet rekent met den toestand der publieke kas met het volste recht mag wijzen van de hand, dewijl het de aanlegkosten van het onderhavige speelterrein geheel uit eigen middelen heeft betaald;

O. dat het, blijkens op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, door den Hoofdinspecteur van het Lager-Onderwijs in de 3de Hoofdinspectie nader verstrekte inlichtingen, hier betreft de beplanting van het speelterrein met slechts zes boomen, waardoor het karakter van de speelplaats niet verloren gaat en waardoor op den duur in den zomer het verblijf aldaar voor leerlingen en onderwijzers zal worden veraangenaamd;

dat deze beplanting derhalve aan de bestemming van het terrein zal ten goede komen;

dat ook het speelterrein van andere (openbare en bijzondere) scholen in de omgeving met boomen is beplant;

dat onder deze omstandigheden niet gezegd kan worden, dat door inwilliging van de aanvrage de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, zullen worden overschreden;

dat mitsdien de gevraagde medewerking ten onrechte door den raad is geweigerd en Ged. Staten ten onrechte dit besluit hebben gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Overijssel van 2 Juni 1936, n°. 4827/4484, en van het besluit van den raad der gemeente Ambt-Hardenberg van 10 Maart 1936, n°. 0 Ic/679, te beslissen, dat de door het bestuur der Vereeniging voor Gereformeerd schoolonderwijs te Lutten aan de Dedemsvaart, gemeente Ambt-Hardenberg, gevraagde medewerking voor het beplanten van een gedeelte van het bij het schoolgebouw dezer vereeniging behoorende speelterrein, door den gemeenteraad van Ambt-Hardenberg alsnog behoort te worden verleend.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

2 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 40.)

Tot toepassing van dit art. bestaat geen grond, nu weliswaar een arts, tevens wethouder, het vertrek van patiënte naar elders heeft bewerkstelligd met de bedoeling dat zij in een ziekenhuis zou worden opgenomen, doch hij zich daarbij slechts door het belang van den patiënte, en niet door dat van de gemeente heeft laten leiden, terwijl bovendien, behalve genoemden wet-

houder, het college van B. en W. van het vertrek van patiënte uit de gemeente onkundig is geweest.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning (verpleging) van Maartje van de Pol-Knoppers;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 November 1936, N°. 326;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 26 November 1936, N°. 11867, Afdeeling Armwezen;

O. dat Maartje van de Pol-Knoppers, afkomstig uit Bilthoven, gemeente De Bilt, na eenigen tijd in het Diaconessenhuis te Utrecht te zijn verpleegd, van 7 October 1935 tot en met 24 Februari 1936 in een pension te Silvolde, gemeente Wisch, verbleef, op welken laatsten datum zij in verband met haar ziektetoestand door den arts K. A. ten Bosch per auto naar het huis van haar dochter te Bilthoven werd overgebracht;

dat het burgerlijk armbestuur van De Bilt meent goede redenen te hebben om te vermoeden, dat tot de komst van Mej. M. van de Pol-Knoppers in zijne gemeente op 24 Februari 1936 invloed van B. en W. van Wisch heeft medegewerkt, aanvoerende, dat op 7 October 1935 naar Silvolde (gemeente Wisch) werd afgeschreven Mej. M. van de Pol, geboren Knoppers, die zich aldaar vestigde bij de familie Barink; dat de bedoelde persoon tijdens haar verblijf in de gemeente De Bilt niet armlastig was en ook niet als armlastig persoon naar Silvolde is vertrokken; dat haar geneesheer ongeveer begin Februari constateerde, dat zij voor eene operatieve behandeling in een ziekenhuis zou moeten worden opgenomen; dat de daaraan verbonden kosten evenwel noch door haarzelve, noch door haar te De Bilt wonende dochter konden worden betaald, weshalve naar de meening van het college B. en W. van Wisch op den voet van art. 30 der Armenwet eene beslissing hadden behooren te nemen omtrent hare opneming; dat de behandelende geneesheer, Dr. ten Bosch, wethouder der gemeente Wisch, op 22 Februari 1936 aan de diaconie der Gereformeerde Kerk te De Bilt heeft verzocht eene machtiging te willen afgeven voor de opneming van de patiënte in eene ziekeninrichting, waartoe deze evenwel niet bereid was; dat inmiddels ongevraagd haar getuigschrift van verandering van werkelijke woonplaats door het gemeentebestuur van Wisch gezonden was naar dat van De Bilt, hoewel zij niet voornemens was zich in deze gemeente te vestigen; dat het integendeel bij haar vast stond, dat zij na hare behandeling weder door Dr. ten Bosch voornoemd, naar hare dochter in de gemeente De Bilt werd overgebracht; dat, nadat door het armbestuur aanvankelijk was overwogen de patiënte weder naar Wisch te doen terugbrengen, het hiervan evenwel heeft afgezien, waarna het op 29 Februari 1936 machtiging tot hare opneming in het Stads- en Academisch Ziekenhuis te Utrecht heeft gegeven, omdat operatief ingrijpen dringend gewenscht was, om welke redenen het burgerlijk armbestuur verzoekt te willen beslissen, dat de kosten van behandeling en verpleging van Mej. Van de Pol-Knoppers ten laste der gemeente Wisch komen;

dat B. en W. van Wisch daartegen aanvoeren, dat de betrokkene overeenkomstig haar wensch door haar arts K. A. ten Bosch is overgebracht naar hare dochter te Bilthoven, Julianalaan 54, toen haar pensionhouder Barink haar niet langer wenschte te huisvesten, daar voor haar geen kostgeld meer werd betaald, en zij onderdak kon vinden bij hare dochter; dat hun van deze overbrenging niets bekend was; dat uit de overgelegde verklaringen blijkt, dat de patiënte reeds armlastig was, toen zij in de gemeente Wisch kwam; dat gedurende haar verblijf in de gemeente Wisch niemand voor haar ondersteuning, in welken vorm ook, van deze gemeente heeft gevraagd; dat, aangezien zij zelfs met haar verblijf te Silvolde niet bekend waren, de burgemeester noch hun college op eenigerlei wijze invloed heeft uitgeoefend om haar naar Bilthoven over te brengen; dat zij daarom van meening zijn, dat de kosten van verpleging enz. van de belanghebbende niet ten laste van hunne gemeente behooren te komen;

dat het burgerlijk armbestuur van De Bilt, hiermede in kennis gesteld, zijn standpunt handhaaft;

O. dat Ged. Staten van Gelderland op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur den arts K. A. ten Bosch, tevens wethouder der gemeente Wisch, te dezer zake onder eede hebben doen hooren door den kantonrechter te Terborg;

dat op grond van de door den evengenoemden arts bij dit verhoor afgelegde verklaringen moet worden aangenomen, dat hij weliswaar het vertrek van de patiënte uit de gemeente Wisch naar de gemeente De Bilt heeft bewerkstelligd met de bedoeling, dat zij in de Rijksklinieken te Utrecht zou worden opgenomen, doch dat hij zich daarbij slechts door het belang van de patiënte, en niet door dat van de gemeente Wisch heeft laten leiden;

dat voorts uit nadere, op verzoek van de voormelde Afdeeling ingewonnen, inlichtingen moet worden afgeleid, dat behalve den eerder genoemden wethouder Ten Bosch, het college van B. en W. van het vertrek van de patiënte uit de gemeente Wisch onkundig is geweest;

dat er onder deze omstandigheden geen aanleiding kan bestaan om aan het verzoek van B. en W. van De Bilt tot toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet te voldoen;

Gezien deze wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat geene termen aanwezig zijn om met toepassing van art. 40, tweede lid, der Armenwet de kosten van ondersteuning van Maartje van de Pol-Knoppers door het burgerlijk armbestuur te De Bilt geheel of gedeeltelijk ten laste te doen komen van de gemeente Wisch.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

2 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet houdende algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 19.)

Terecht hebben appellanten bezwaar gemaakt tegen het door Ged. Staten vastgesteld classificatiebesluit, waarbij ter berekening van den aanslag van perceelen, waarop een opstal voorkomt aan de kadastrale grootte dier perceelen een zeker aantal (fictieve) h.a. wordt toegevoegd, zulks in strijd met het polderreglement, voorschrijvend dat de algemeene polderlast geheven wordt van alle in den polder gelegen (vruchtdragende) gronden en waterplassen, naar evenredigheid van hun kadastrale grootte.

Er is geen voldoende grond aanwezig om bij de classificatie mede den cultuurstaat van de gronden in aanmerking te nemen; een ingeland die in gebreke is gebleven hetzij tot vervening, hetzij tot het in cultuur brengen van zijn grond over te gaan, heeft het aan zich zelf te wijten, dat hij van de polderwerken niet kan profiteeren.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door B. S. Westra, te Nieuw Beets, e. a., het Bestuur van de N. V. Ontginningsmaatschappij „De Drie Provinciën, te Drachten, C. J. Loopstra q.q., te Beetsterzwaag, en U. A. de Boer, te Oosterwolde, tegen het besluit van Ged. Staten van Friesland van 10 October 1934, n°. 100, 2e Afd. W., inzake vaststelling van een klassificatiebesluit voor de heffing van algemeenen polderlast in den Grooten veenpolder in Opsterland en Smallingerland;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 21 October 1936, n°. 396 (1935);

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 27 November 1936, n°. 424, Afd. Waterstaatsrecht;

O. dat, nadat het bestuur van den Grooten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland een ontwerp-klassificatiebesluit voor de heffing van den algemeenen polderlast aan Ged. Staten van Friesland ter vaststelling had aangeboden, dit college bij besluit van 10 October 1934, na ongegrondverklaring van de daartegen door C. J. Loopstra te Beetsterzwaag, als administrateur en gemachtigde van de Cornelia-stichting aldaar ingebrachte bezwaren, het aangeboden klassificatiebesluit ongewijzigd heeft vastgesteld, daarbij overwegende, dat de adressant C. J. Loopstra verzoekt het klassificatiebesluit zoodanig te wijzigen, dat behalve de ligging ten opzichte van verharde polderwegen, niet enkel de hoogteligging het belang van de gronden bij de algemeene polderwerken bepaalt, doch ook de cultuurtoestand, waarin de perceelen verkeeren, in aanmerking wordt genomen, en voorts, dat de op den duur voor vervening bestemde niet bemeste perceelen, wegens hunne uiterst geringe vruchtbaarheid en lage huurwaarde als een aparte rubriek in klasse zeven of acht worden ingedeeld; dat de adressant hierbij op het oog heeft de aan de Cornelia-stichting behoorende perceelen, kadastraal bekend gemeente Boornbergum, sectie C, nummers 71, 74 en 77, welke zoo onvruchtbaar zijn, dat blijkens de in het bezwaarschrift verstrekte cijfers de geldelijke opbrengst in 1933 aanmerkelijk beneden het bedrag der voor die perceelen verschuldigde polderlasten bleef, terwijl deze perceelen, naar in het bezwaarschrift wordt betoogd, in verband met hunne bestemming om tot turf te worden vergraven, niet worden bemest en dus in hun slechten cultuurstaat worden gelaten; dat hunne vergadering met het polderbestuur en den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat van oordeel is, dat het klassificatiebesluit niet in den door den adressant gewenschten zin behoort te worden gewijzigd; dat in het feit, dat perceelen, als de genoemde, wegens hunne onvruchtbaarheid eene geringe geldelijke opbrengst opleveren, geen reden kan zijn gelegen, deze minder zwaar te belasten dan gronden van dezelfde structuur, welke, dank zij hunne bemesting, een goede vrucht dragen; dat dit zou neerkomen op het toekennen van eene premie op niet betoonde voortvarendheid en activiteit, tot schade van de grondeigenaren, die deze eigenschappen wel aan den dag legden; dat aan het door den adressant in de tweede plaats gedaan verzoek niet kan worden tegemoet gekomen, omdat, daargelaten, dat het niet of althans zeer bezwaarlijk gaat de perceelen aan te wijzen, die bestemd zijn om te worden verveend — dit hangt af van economische toestanden in de toekomst, waaromtrent thans niets met zekerheid kan worden gezegd — het juist deze gronden zijn, ten behoeve waarvan in de voornaamste plaats de werken van den veenpolder zijn tot stand gebracht, en die dus geacht moeten worden zeker belang bij die werken te hebben;

dat van dit besluit 1°. B. S. Westra, te Nieuw Beets, en anderen, 2°. het bestuur van de N. V. Ontginningsmaatschappij „De Drie Provinciën", gevestigd te Drachten; 3°. G. J. Loopstra in zijne hoedanigheid als bovenvermeld, en 4°. U. A. de Boer, te Oosterwolde, allen ingelanden in den Grooten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland, bij Ons in beroep zijn gekomen;

dat B. S. Westra c.s. en de N. V. Ontginningsmaatschappij „De Drie Provinciën", ieder voor zich, doch vrijwel gelijkluidend, aanvoeren, dat de geheele opzet van deze klassificatie, naar hunne meening, in strijd moet worden geacht met het Reglement van den genoemden polder; dat zij in de tweede alinea van art. 9 lezen:

„Indien de baten, voortspruitende uit de in de eerste alinea aangewezen inkomsten, onvoldoende zijn tot bestrijding van de gewone uitgaven, wordt het tekort gevonden door de heffing van een algemeenen polderlast, drukkende op alle in den polder gelegen vruchtdragende gronden en waterplassen, naar evenredigheid van hunne kadastrale grootte, in verband met hunne hoedanigheid en ligging en hun belang bij de werken van den veenpolder", en in art. 122: Tot vinding van het evenredig aandeel, waarnaar van de verschillende in den polder gelegen vruchtdragende gronden en waterplassen eventueel algemeene polderlast moet worden opgebracht worden, zoodra wordt besloten tot zoodanige heffing, voor die gronden en waterplassen, met in-

achtneming van het ter zake in art. 9 bepaalde, klassen vastgesteld"; dat voorts onder 2c van genoemd art. 122 staat: „de verhouding, waarnaar door de gronden en waterplassen in de onderscheidene klassen per hectare in den polderlast moet worden bijgedragen"; dat, gelet op deze artikelen, de mogelijkheid uitgesloten is, aan dezen aanslag hectaren toe te voegen, die niet bestaan; dat gebouwde eigendommen geen vruchtdragende gronden of waterplassen zijn, waar men maar willekeurig hectaren van kan maken; dat zelfs deze toe te voegen hectaren geen invloed op het stemrecht der ingelanden zullen hebben; dat de lasten niet evenredig zullen drukken, wat het volgende bewijst: een woning met eenig bedrijf, in de eerste klasse B, groot 600 ca, zou bij een gemiddelden last van f 6 moeten betalen f 36.41; in de derde klasse zou dit bedragen f 0.36 of vrijwel 1/100 deel van de eerste klasse;

dat C. J. Loopstra aanvoert, dat door Ged. Staten bij hun bovenbedoeld besluit geen rekening is gehouden met het doel van oprichting en de wordingsgeschiedenis van dezen veenpolder; dat het doel der oprichting was, om de mogelijkheid te scheppen een groot complex landen onder Beets, Terwispel en Boornbergum te doen vervenen, zonder gevaar voor overstrooming van de in bewerking zijnde of reeds afgewerkte turf; dat hiermee wel werd gecombineerd de behoeding tegen overlast van water van een aangrenzend niet voor vervening bestemd complex gronden met daarop staande boerderijen (het onderdeel der Boornbergumerpolder, groot 620 ha, en de Kleine- en de Groote Vlierbosch, groot ongeveer 100 ha); dat de Groote Veenpolder in Opsterland en Smallingerland eene totale oppervlakte van 3780 ha beslaat; dat ongeveer 3000 ha daarvan daarin werden opgenomen, omdat deze geacht werden geschikt en bestemd te zijn voor vervening; dat de grenzen van den veenpolder, voor zoover deze 3000 ha betreft, vastgesteld werden na gedane boringen omtrent de dikte van de veenlaag en de kwaliteit der veenspecie; dat ook de door hem, appellant, in zijn bezwaarschrift genoemde perceelen Boornbergum, sectie C, nummers 71, 74 en 77, in den veenpolder werden opgenomen, omdat deze geschikt geacht werden voor verturving; dat dus de vervening het hoofddoel van de inpoldering is geweest, hetgeen de naam van den polder trouwens ook reeds aanduidt, en daarop de omslagheffingen dienen te worden gebaseerd; dat het door Ged. Staten voor hunne afwijzing van zijn bezwaarschrift aangevoerde motief, dat onbillijkheid in de belastingheffing zou zijn vermeden, als de Cornelia-stichting de vruchtbaarheid van hare perceelen ook door bemesting had opgevoerd, en waarbij deze nalatigheid wordt gekenschetst als een gebrek aan activiteit en voortvarendheid, hier niet op zijne plaats is en hier niet ter zake doet; dat immers het bestuur der Cornelia-stichting in dezen steeds de bestemming van deze perceelen, namelijk vervening, voor oogen heeft gehad; dat uit het vorenstaande reeds volgt, dat ook de verdere motiveering van Ged. Staten, namelijk, „dat het niet of althans zeer bezwaarlijk gaat, de perceelen aan te wijzen, die bestemd zijn om te worden verveend", niet deugdelijk kan worden geacht, aangezien bij de oprichting van den veenpolder door onderzoek van de veenspecie, in de perceelen aanwezig, en de vaststelling van de grenzen van den polder, wel degelijk is uitgemaakt, welke perceelen voor vervening worden bestemd; dat wel waar is, dat ten gevolge van de na de oprichting ingetreden verandering in de economische omstandigheden (het meerder gebruik van steenkolen en een vóór de crisis zeer loonende veehouderij) de vervening van het Westelijk gedeelte van den polder eenigszins is vertraagd en sommige eigenaren in dat gedeelte er toe zijn overgegaan om hunne oorspronkelijk voor vervening bestemde perceelen te bemesten en voor veehouderij geschikt te maken; dat de vervening echter de opzet en het doel van de oprichting van den polder is geweest en daarom naar het oordeel van hem, appellant, de ingelanden, die dit doel steeds voor oogen hebben gehouden, niet onevenredig zwaar belast mogen worden, ten bate van de ingelanden, die dit doel uit het oog hebben verloren en aan hunne gronden eene andere bestemming hebben gegeven, dan de opzet bij de oprichting van den polder is geweest; dat het waar moge zijn, dat, zooals Ged. Staten zeggen, „het juist de voor vervening bestemde gronden zijn, ten behoeve waarvan in de voornaamste plaats de werken van den veenpolder zijn tot stand gebracht", maar hierbij gelet dient te worden op het feit, dat de verveend wordende gronden per ha ten minste f 1000 aan slikgeld aan den veenpolder opbrengen, waarvan in de eerste plaats de kosten van de door den polder aangelegde werken, per ha berekend op ruim f 200, worden betaald, terwijl de rente van het restant, zoolang de perceelen niet opnieuw zijn drooggelegd, in de algemeene polderkas vloeit, zoodat ook dit motief van Ged. Staten voor afwijzing van zijn, appellants, bezwaarschrift geen steek houdt;

dat U. A. de Boer in hoofdzaak aanvoert, dat volgens art. 9, alinea 2, van het polderreglement geen huizen mogen worden belast; dat de klassificatie niet is geschied overeenkomstig de voormelde reglementsbepaling naar de kadastrale grootte, doch daarbij iets geheel nieuws werd ingevoerd, om in strijd met de voormelde bepaling de opstallen te treffen, waarbij aan een erf met opstal denkbeeldige ha land worden toegevoegd, die niet bestaan, noch gemeten kunnen worden;

O. dat de appellanten, genoemd onder 1°, 2° en 4°, tegen de bovenbedoelde klassificatie terecht bezwaar hebben gemaakt, daar volgens het bestreden besluit ter berekening van den aanslag van perceelen, waarop een opstal voorkomt, aan de kadastrale grootte dier perceelen een zeker aantal (fictieve) ha wordt toegevoegd, hetgeen in strijd is met art. 9, 2e lid, van het polderreglement, voorschrijvende, dat de algemeene polderlast geheven wordt van alle in den polder gelegen (vruchtdragende) gronden en waterplassen, naar evenredigheid van hun kadastrale grootte;

dat op grond van op verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur nader ingewonnen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat in

verband met de voormelde bepaling bezwaarlijk rekening kan worden gehouden met het meerdere belang, dat perceelen, waarop een opstal voorkomt, door de aanwezigheid van zoodanigen opstal bij de werken van den veenpolder hebben;

dat, rekening houdende met de kadastrale grootte der in de voormelde reglementsbepaling bedoelde vruchtdragende gronden en waterplassen, in verband met hunne hoedanigheid en ligging en hun belang als zoodanig (onafhankelijk van de aanwezigheid op de gronden van opstallen) bij de werken van den veenpolder, overeenkomstig het advies van de Onzerzijds benoemde deskundigen (te weten de heeren A. Rauwerda, te Leeuwarden, F. J. de Boer, te Drachten en Ir. J. D. J. Waardenburg, te Alphen aan den Rijn) de klassificatie behoort te geschieden, zooals hieronder is aangegeven;

dat er geen voldoende grond aanwezig is om, zooals door den appellant C. J. Loopstra q.q. wordt gewenscht, bij de klassificatie mede den cultuurstaat van de gronden in aanmerking te nemen, aangezien, wanneer een ingeland in gebreke is gebleven, hetzij tot vervening, hetzij tot het in cultuur brengen van zijn grond over te gaan, het aan hem zelf te wijten is, dat hij van de polderwerken niet kan profiteeren;

Gezien de Waterstaatswet 1900 en het Reglement voor den Grooten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Ged. Staten van Friesland van 10 October 1934, n°. 100, 2e Afd. W., tot vinding van het evenredige aandeel, waarnaar van de verschillende in den Grooten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland gelegen vruchtdragende gronden en waterplassen algemeene polderlast moet worden opgebracht:

a. het getal der klassen vast te stellen op zes;

b. de perceelen, in de onderscheidene klassen op te nemen, te omschrijven als volgt:

Eerste klasse:

Gronden, welke niet zijn aangeslagen op bijzondere wegenliggers, op lager peil bemalen dan het algemeen polderboezempeil, geschikt voor cultuur en gunstig gelegen ten opzichte van verharde wegen.

Tweede klasse:

Gronden, op lager peil bemalen dan het algemeen polderboezempeil, die òf minder voor cultuur geschikt, òf ongunstig gelegen zijn ten opzichte van verharde wegen.

Derde klasse:

a. Gronden, op lager peil bemalen dan het algemeen polderboezempeil, doch minder voor cultuur geschikt, doordat zij hoog zijn gelegen en niet kunnen profiteeren van stuwen;

b. Gronden, die te laag zijn gelegen voor bemaling op polderboezempeil en afstroomen op ondergrondsbemaling.

Vierde klasse:

Gronden, die belang hebben bij de algemeene polderwerken met gunstige ligging ten opzichte van de bemaling op polderboezempeil.

Vijfde klasse:

a. Gronden, die belang hebben bij de algemeene polderwerken, met minder gunstige ligging ten opzichte van de bemaling op polderboezempeil;

b. Beste rietvelden en in cultuur gebrachte strooken grond in uitgeveende plassen.

Zesde klasse:

Gronden, die door hun hooge ligging geen ander belang hebben bij de algemeene polderwerken dan afstrooming.

Waarbij onder „verharde wegen" zijn te verstaan die wegen, welke door den polder zijn aangelegd en daarbij in onderhoud zijn en waarvoor geen omslag plaats heeft op grond van bijzondere liggers;

c. de verhouding, waarnaar door de perceelen in de onderscheidene klassen per ha in den polderlast moet worden bijgedragen, vast te stellen:

voor de eerste klasse op	125	%
tweede „	100	%
derde „	85	%
vierde „	60	%
vijfde „	40	%
zesde „	10	%

met bepaling, dat *a.* de perceelen, zoo noodig, kunnen worden gesplitst of gedeeltelijk ingedeeld, *b.* gronden, waarvoor bemaling op polderboezempeil onvoldoende is en die particulier worden bemalen, één klasse lager worden ingedeeld dan normaal het geval zou zijn, en *c.* uitgeveende gronden, die na de inpoldering zijn verveend, droog zijn gemaakt en een eigen bemaling hebben, twee klassen lager worden ingedeeld, dan normaal het geval zou zijn.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

2 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gem.wet artt. 280, 293.)

Het tweede lid van art. 11 der Verordening tot heffing eener straatbelasting, waarin de nieuwe verkrijger van aan de straatbelasting onderworpen onroerende goederen voor de belasting van het loopende en het vorige jaar aansprakelijk wordt gesteld naast hem, die volgens art. 4 belastingplichtig is, is niet verbindend.

Weliswaar roept art. 5 der wet van 22 Mei 1845, S. 22 voor de grondbelasting een dergelijke aansprakelijkheid in het leven, maar deze wetsbepaling van materieel recht is niet een algemeene bepaling omtrent de vervolgingen en de vorderingen, zooals in art. 293 Gem.wet t. a. v. plaatselijke belastingen zijn van toepassing verklaard.

Wel volgt uit de geschiedenis van art. 280 Gem.wet, dat de wet op de grondbelasting een richtsnoer kan geven voor het wel verstaan van dat artikel, maar zulks brengt niet mede, dat aan den gemeentewetgever een bevoegdheid zou toekomen, die nergens in de wet een grondslag vindt.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te B tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Arnhem van 5 Juni 1936, betreffende den haar opgelegden aanslag in de Straatbelasting der Gemeente Nijmegen over het jaar 1934;

Gezien de stukken;

O. dat de artt. 4 en 11 der Verordening op de heffing eener belasting onder den naam „Straatbelasting" in de Gemeente Nijmegen luiden:

Art. 4. Belastingplichtig zijn zij, die krachtens recht van bezit of eenig ander zakelijk recht op 1 Januari van het belastingjaar het genot hebben van gebouwde en ongebouwde eigendommen, bedoeld in art. 1.

Als genothebbenden worden aangemerkt zij, die op 1 Januari van het belastingjaar in de kadastrale leggers zijn aangewezen, tenzij kan worden aangetoond, dat een misstelling in die leggers heeft plaats gehad, of dat de vóór Januari plaats gehad hebbende veranderingen daarin nog niet waren opgenomen, in welke gevallen met den gewijzigden toestand rekening wordt gehouden.

Art. 11. De belastingplichtige, die in den loop van het jaar zijne rechten op het perceel heeft verloren, blijft voor de belasting over het geheele jaar aansprakelijk en heeft geen recht op gedeeltelijke teruggave of ontheffing van belasting.

Bij eigendomsovergang van de gebouwde en ongebouwde eigendommen zijn de nieuwe verkrijgers aansprakelijk voor de straatbelasting van het loopende en vorige jaar, indien en voor zoover deze niet betaald is, en de verschuldigde belasting op den vorigen eigenaar niet verhaald kan worden.

Desnoodig kunnen deze aanslagen ten name van de nieuwe eigenaren ten kohiere worden gebracht.

O. dat belanghebbende, die op 5 November 1935 in deze Straatbelasting voor het belastingjaar 1934 is aangeslagen wegens een pand aan de Lange Burchtstraat te Nijmegen, tegen dien aanslag bij den Raad der Gemeente Nijmegen bezwaar heeft gemaakt, stellende dat in 1934 te dier zake was aangeslagen de eigenaar van het pand G. J. van Schreeven, op wien belanghebbende eene door hypotheek op het pand gedekte vordering had;

dat belanghebbende, in 1935 bij executie koopster en eigenares van dat pand geworden, op 5 November 1935 in de Straatbelasting is aangeslagen; echter ten onrechte, daar het tweede lid van art. 11 der Verordening, waarop de aanslag berustte, niet verbindend is;

dat de Gemeenteraad den aanslag heeft gehandhaafd;

dat belanghebbende, voor zoover thans nog van belang is, in beroep heeft aangevoerd:

dat de betreffende Gemeentelijke Verordening niet bindend voor zoover zij in art. 11 al. 2 de nieuwe verkrijger der eigendommen aansprakelijk stelt voor de Straatbelasting van het vorige jaar, indien en voor zooverre deze niet betaald is, of op den vorigen eigenaar niet verhaald kan worden; dat het ontoelaatbaar is, dat ten name van belanghebbende een aanslag over 1934 op het kohier wordt gebracht, nadat reeds op het kohier in 1934 een aanslag voor dezelfde panden ten name van den vorigen eigenaar was gebracht;

O. dat de Raad van beroep de beschikking van den gemeenteraad heeft gehandhaafd, op grond:

dat de Straatbelasting bedoeld bij art. 280 Gemeentewet, evenals de Grondbelasting vormt een op onroerende goederen drukkende zakelijke belasting, en uit de parlementaire stukken de bedoeling is af te leiden, dat deze belastingplicht in aansluiting van hetgeen voor de grondbelasting gold, zou worden geregeld, weshalve de Raad de in overeenstemming met den omvang der aansprakelijkheid voor de betaling der grondbelasting (volgens het bepaalde in het vierde lid van art. 5 der wet van 22 Mei 1845 S. 22 zooals dit nader wordt vastgesteld) geregelde aansprakelijkheid voor de betaling der straatbelasting, niet in strijd met art. 280 Gemeentewet acht en mitsdien de betreffende verordening verbindend;

dat weliswaar zou kunnen worden gemeend dat er in het betreffende belastingjaar eenige relatie zou hebben moeten bestaan tusschen het eigendom, waarvoor de straatbelasting wordt opgelegd, en den aangeslagene, maar de Raad op grond van hetgeen hierboven werd overwogen, zulk een verband in overeenstemming met de voor de grondbelasting bestaande regeling niet vereischt acht;

dat nog is aangevoerd dat in de betreffende verordening de vereischten voor belastingplichtigheid zijn vermeld in art. 4 en de gemeentelijke wetgever door in art. 11 der verordening onverhaalbare belastingschuld verhaalbaar te stellen op derden, die er in het betreffende jaar niets mede te maken hadden, een soort privilege ten behoeve der Gemeente in het leven heeft geroepen, met overschrijding van hare verordende bevoegdheid;

dat echter de Raad hierin slechts ziet het in het leven roepen van een voorwaardelijke belastingplichtigheid, en derhalve slechts een uitbreiding van genoemd art. 4; dat het brengen ten kohiere ten name van den nieuwen eigenaar, waartoe genoemd 2e lid van art. 11 mede de bevoegdheid geeft, slechts formeel is, en bovendien praktisch, daar aldus de nieuwe eigenaar de gelegenheid krijgt alsnog een bezwaarschrift in te dienen;

O. dat belanghebbende in cassatie stelt:

S., althans v. t., van de artt. 194, 280 en 293 der Gemeentewet, 5 der wet van 22 Mei 1845, S. 22, zooals dit nader is vastgesteld, 48 Rv., 1183 B. W. en art. 47 der wet op de Grondbelasting, alsmede de artt. 4 en 11 der Verordening op de heffing eener belasting onder den naam van „Straatbelasting" in de gemeente Nijmegen van 28 Dec. 1932, gewijzigd 16 Aug. 1933;

O. dienaangaande:

dat in het tweede lid van art. 11 der bovenaangehaalde belastingverordening de nieuwe verkrijger van aan de straatbelasting onderworpen onroerende goederen, voor de belasting van het loopende en vorige jaar aansprakelijk wordt gesteld naast hem, die volgens art. 4 der verordening belastingplichtig is;

dat echter voor deze aansprakelijkstelling van een derde de vereischte wettelijke grondslag ontbreekt;

dat weliswaar art. 5 der wet van 22 Mei

1845 S. 22 voor de grondbelasting eene dergelijke aansprakelijkheid in het leven roept, maar dat deze wetsbepaling van materieel recht niet is eene algemeene bepaling omtrent de vervolging en de vorderingen, zooals in art. 293 der Gemeentewet ten aanzien van plaatselijke belastingen zijn van toepassing verklaard;

dat wel uit de geschiedenis van art. 280 der Gemeentewet volgt, dat de wet op de grondbelasting een richtsnoer kan geven voor het wel verstaan van dat artikel, maar dat zulks niet medebrengt, dat aan den gemeentewetgever eene bevoegdheid zou toekomen, die nergens in de wet eenen grondslag vindt;

dat daaraan niet afdoet dat, met toepassing van den slotzin van het meergenoemde tweede lid van art. 11 der Verordening, een aanslag ten name van belanghebbende ten kohiere van 1935 is gebracht, daar deze aanslag slechts als eene verkapte aansprakelijkstelling is te beschouwen;

dat het tweede lid van art. 11 der aangehaalde verordening mitsdien niet verbindend is, en de daarop steunende aanslag niet kan worden gehandhaafd;

Vernietigt de uitspraak van den Raad van Beroep en van den raad der Gemeente Nijmegen, benevens den opgelegden aanslag.

(N. J.)

---

3 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

De „Leidraad" t. a. v. afvloeiing van overtollig personeel in dienst van de Gemeente Amsterdam, neergelegd in twee circulaires van den Wethouder voor de Arbeidszaken aan B. en W., is geen bron van rechten voor dat personeel. De afvloeiing van klager in strijd met dien Leidraad is dus niet geschied in strijd met een algemeen verbindend voorschrift.

Uitspraak in zake:

W. H. Horsman, wonende te Castricum, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman S. van Erk, wonende te Amsterdam,

tegen:

het College van B. en W. van Amsterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. Spijer, hoofdcommies bij de afdeeling Arbeidszaken ter Gemeente-secretarie, wonende te Amsterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat B. en W. van Amsterdam bij besluit van 13 Maart 1936, N°. 45/2 V. H. 1936, hebben besloten onder meer aan den klerk W. H. Horsman (No. 468), in vasten dienst bij den Gemeentelijken Woningdienst, wegens verandering in de inrichting van den dienst-tak, waarbij hij werkzaam is, eervol ontslag uit den Gemeentedienst te verleenen, met ingang van 1 April 1936;

O. dat de Commissie van Beroep, bedoeld in art. 13 van het Reglement voor de Ambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam, bij uitspraak, vastgesteld op 14 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door klager tegen vorenbedoeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard, met ontzegging aan hem van zijn vordering;

O. dat W. H. Horsman van die uitspraak tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen en op de bij aangevuld klaagschrift aangevoerde gronden intrekking van het ontslagbesluit heeft gevorderd;

In rechte:

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil moet worden beantwoord de vraag of het bestreden ontslagbesluit op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat voor dezen Raad op grond van de gedingstukken vaststaat, dat klager, na tevoren bij andere dienststakken in dienst van de gemeente Amsterdam te hebben gewerkt, van 15 November 1921 tot en met 31 December 1926 als tijdelijk klerk en sinds 1 Januari 1927 als vast klerk bij den Woningdienst dier gemeente in functie is geweest; dat hij bij dezen dienst eenige jaren het werk van woningopzichter heeft verricht en dat hij met ingang van 1 Januari 1935 is overgeplaatst naar de afdeeling Woningbeurs en -statistiek bij dien dienst; dat, mede in verband met de geboden bezuiniging, de Woningbeurs is opgeheven en de statistische werkzaamheden bij den Woningdienst zijn gereorganiseerd, waardoor de werkzaamheden van een klerk overbodig zijn geworden;

O. dat het Reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam, op welks art. 14, tweede lid, sub *f*, klagers ontslag met ingang van 1 April 1936 berust, niet inhoudt een bijzondere regeling voor de volgorde van afvloeiing van ambtenaren;

O. dat dan ook niet kan worden gezegd, dat het bestreden besluit feitelijk of rechtens strijdt met het algemeen verbindend voorschrift, vervat in bedoeld art. 14, tweede lid, sub *f*;

O. dat klager van oordeel is, dat door zijn ontslag in strijd is gehandeld met den „Leidraad", neergelegd in 2 circulaires van den Wethouder voor de Arbeidszaken, respectievelijk van 15 Maart 1933, N°. 50 *c* Arb. 1933 en 8 Maart 1934, N°. 356 Arb. 1934, gericht tot B. en W.;

O. dat deze „Leidraad" echter niet is aan te merken als een algemeen verbindend voorschrift, waaraan de ambtenaren in dienst der gemeente Amsterdam rechten kunnen ontleenen, immers slechts is een handleiding, welke, geheel naar het vrije inzicht van B. en W., al dan niet kan worden gevolgd;

O. dat ook overigens niet is gebleken van het bestaan van eenig algemeen verbindend voorschrift, waarmede het ontslagbesluit feitelijk of rechtens zou strijden;

O. dat ook niet met recht kan worden beweerd, dat B. en W. bij het nemen van hun besluit van hun bevoegdheid om in een ge

val, als het onderhavige, een klerk, als klager, wegens overbodigheid zijner werkzaamheden, eervol te ontslaan, kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat klager voor zijn ter zake tegenovergesteld standpunt meent een beroep te kunnen doen op het naar zijn oordeel bestaande feit, dat de overplaatsing naar de afdeeling Woningbeurs en -statistiek heeft plaats gehad om hem te zijner tijd te kunnen wegwerken, doch dat deze Raad over dien toenmaals genomen maatregel — waaromtrent klager, indien hij zich daardoor bezwaard gevoelde, destijds zich in beroep had kunnen wenden tot opgemelde Commissie van Beroep, hetwelk hij echter niet heeft gedaan — ten deze niet vermag te oordeelen;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

---

3 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid; Nijverheidsonderwijswet Art. 16.)

Geen „détournement de pouvoir", al neemt de Minister van O., K. en W. bij de bepaling van het wachtgeld van personeel bij de *overheids*-nijverheidsscholen, krachtens de hem bij art. 16 der Nijverheidsonderwijswet toegekende bevoegdheid, een standpunt in, dat tot ongelijkheid tusschen gezegd personeel en dat van de *bijzondere* nijverheidsscholen (door het bepaalde in art. 22 *bis* dier wet) moet leiden.

Uitspraak in zake:

J. van Tongeren, wonende te Amsterdam, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. H. J. Frima, advocaat, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mej. Mr. J. C. de Niet, commies aan de afdeeling Nijverheidsonderwijs ten Departemente van dien Minister, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij besluit van 19 Maart 1936, N°. 3738 I, Afdeeling N. O., de jaarwedde en den pensioensgrondslag van J. van Tongeren voornoemd, als leeraar aan het Rijksinstituut tot Opleiding van Teekenleeraren te Amsterdam, nader heeft vastgesteld als volgt:

met ingang van 1 September 1935 op f 1910
„ „ „ 1 October 1935 „ f 1824
„ „ „ 16 October 1935 „ f 1284
„ „ „ 1 Januari 1936 „ f 1220;

O. dat gezegde Minister voorts op 23 Maart 1936 bij brief N°. 1508, Afd. B., aan van Tongeren het navolgende heeft geschreven:

„Als gevolg van mijn beschikkingen van Maart 1936 N°. 3738 I en N°. 3864 I afdeeling Nijverheidsonderwijs, waarbij ik Uw traktement en pensioensgrondslag nader heb vastgesteld als volgt:

te rekenen van 1 September 1935 op f 1910
1 October 1935 „ f 1824
16 October 1935 „ f 1284
1 Januari 1936 „ f 1220
1 Maart 1936 „ f 2105;

hebt gij recht op traktement:

over Sept. 1935 1/12 × f 1910 = f 159.16, verminderd met f 16.47 wegens pensioensbijdrage = f 142.69.

Over 1 tot en met 15 Oct. 1/24 × f 1824 = f 76, verminderd met f 8.07 wegens pensioensbijdrage = f 67.93.

Over 16—31 Oct. 1935 1/24 × f 1284 = f 53.50, verminderd met f 7.06 wegens pensioensbijdrage = f 46.44.

Over de maanden Nov. en Dec. 1935 1/6 × f 1284 = f 214, verminderd met f 28.26 wegens pensioensbijdrage = f 185.74.

Over de maanden Jan. en Febr. 1936 1/6 × f 1220 = f 203.33, verminderd met f 27.78 wegens pensioensbijdrage = f 175.55.

Over Maart 1936 1/12 × f 2105 = f 175.41, verminderd met f 17.20 wegens pensioensbijdrage = f 158.21, in totaal dus:

f 142.69
f 67.93
f 46.44
f 185.74
f 175.55
f 158.21

f 776.56.

Over het tijdvak van 1 Sept. 1935 tot en met 31 Jan. 1936 hebt gij wegens wachtgeld een bedrag van f 924.67 ontvangen.

Ik zal dit bedrag doen verrekenen door het U toekomende bedrag aan traktement over het tijdvak van 1 Sept. 1935 tot en met 31 Maart 1936 ad f 776.56 hierop in mindering te brengen.

Het restant van het te veel genoten wachtgeld ad f 148.11 zal ik in mindering brengen op Uw traktement over de maand April a. s.

Ik merk hierbij op dat de bijdrage voor het Weduwen- en Weezenpensioen nog is berekend naar den evenredig verminderden pensioensgrondslag vastgesteld op 1 Januari 1934, daar de nadere gegevens hiervoor nog niet bekend zijn. Een eventueele verrekening daarvan volgt later."

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 14 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door van Tongeren tegen opgemeld besluit van 19 Maart 1936 en tegen het in den bovengenoemden brief van 23 Maart 1936 kenbaar gemaakt besluit, om f 148.11 in mindering te brengen op zijn traktement over April, ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat J. van Tongeren van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden vordert, dat, met vernietiging van de

uitspraak, waarvan beroep, deze Raad, opnieuw rechtdoende, alsnog

a. het besluit van den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, waarbij eischers jaarwedde over het tijdvak 1 Sept. 1935—1 Maart 1936 is vastgesteld, zooals hierboven is omschreven, nietig zal verklaren, met bepaling, dat de jaarwedde alsnog zal worden vastgesteld over het tijdvak 1 Sept. 1935 tot en met 13 Februari 1936 op f 2840 en van 13 Febr.—1 Maart 1936 op f 2105;

b. zal bepalen, dat eischer mitsdien over genoemd tijdvak aanspraak heeft op uitbetaling van een bedrag van f 1261.65, waarop kan valideeren het hem uitbetaalde wachtgeld ten bedrage van f 775.76 (kennelijk is bedoeld: f 924.67);

c. zal bepalen, dat de Minister niet gerechtigd is op het aan eischer over de maand April 1936 toekomende traktement een bedrag van f 148.11 in mindering te brengen;

In rechte:

O. dat de Raad met den eersten rechter, op de door dezen daarvoor aangevoerde gronden, van oordeel is, dat in casu de bestreden besluiten niet kunnen worden aangevochten wegens strijd met toepasselijk algemeen verbindende voorschriften;

O. dat derhalve nog slechts moet worden beantwoord de vraag, of de Minister voornoemd in het onderwerpelijke geval van zijn bevoegdheid kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat eischer betoogt, dat er ten deze van „détournement de pouvoir" sprake is, omdat, nu art. 16 der Nijverheidsonderwijswet een rechtspositieregeling heeft voorgeschreven voor leeraren en ander personeel van nijverheidsscholen, zonder hierbij onderscheid te maken tusschen overheidsnijverheidsscholen eenerzijds en bijzondere nijverheidsscholen anderzijds en art. 22*bis*, lid 2, van voornoemde wet leeraren en directeuren van bijzondere nijverheidsscholen hangende het beroep tegen een hun ongevraagd verleend ontslag in het genot van hun salaris laat (zijnde deze regeling krachtens het Rechtspositiebesluit Nijverheidsonderwijs 1935 mede toepasselijk op het ander personeel van bijzondere nijverheidsscholen), de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, die de totstandkoming van opgemelde voorschriften bevorderd heeft, ten aanzien van de overheidsnijverheidsscholen een soortgelijke regeling had moeten treffen en niet een standpunt had mogen innemen, waarbij een ongelijkheid geschapen wordt tusschen leeraren van overheids- en bijzondere nijverheidsscholen ten nadeele van eerstgenoemden;

O. dat deze Raad deze zienswijze niet kan deelen;

O. toch dat, nu die regeling, daargelaten hare wenschelijkheid, niet is tot stand gekomen en tot heden achterwege bleef, het den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen volkomen vrij stond om voor eischer de onderwerpelijke jaarwedde vast te stellen, zijnde er van een onredelijk of onoirbaar motief ten deze niet gebleken;

O. dat uit het vorenstaande volgt, dat, naar 's Raads oordeel, de onder de 2e rechtsoverweging gestelde vraag ontkennend moet worden beantwoord, zoodat de uitspraak, waarvan beroep, die overigens met juistheid is gewezen, dient te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

---

3 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 1.)

Ook hij, die *is benoemd* tot ambtenaar, kan als ambtenaar ontvangen worden in zijn beroep, ingesteld tegen het besluit, waarbij zijn benoeming is vernietigd, ofschoon dit besluit terugwerkende kracht heeft.

Terugwijzing naar het Ambtenaren-Gerecht, dat hem niet-ontvankelijk verklaard had.

Uitspraak in zake:

P. J. K., wonende te Winkel, eischer in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Dr. J. A. E. Buiskool, advocaat te Schagen,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken in zijn hoedanigheid van vertegenwoordiger van Hare Majesteit de Koningin, gedaagde in hooger beroep, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord den bovengenoemden gemachtigde;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Raad der gemeente Winkel in zijn openbare vergadering van 27 December 1935 heeft besloten P. J. K. te benoemen tot Secretaris der gemeente op de daaraan verbonden jaarwedde;

O. dat voormeld besluit bij Kon. Besl. van 14 Januari 1936, S. 2301, is geschorst tot 1 Juli 1936 en bij Kon. Besl. van 22 Februari 1936, S. 2341, is vernietigd wegens strijd met het algemeen belang;

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 23 Juni 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — klager, thans eischer, niet-ontvankelijk heeft verklaard in zijn beroep tegen laatstvermeld Kon. Besl.; zulks hoofdzakelijk op dezen grond, dat P. J. K., ter zake van het door hem ingestelde beroep, noch als ambtenaar, noch als gewezen ambtenaar, kan worden aangemerkt en hij derhalve niet gerechtigd was dat beroep in te stellen;

O. dat eischer van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep, bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden concludeerende, dat het dezen Raad behage voormelde uitspraak van 23 Juni 1936 te vernietigen en, opnieuw rechtdoende, alsnog eischer, oorspronkelijk klager, in zijn beroep ontvankelijk te verklaren, met terugwijzing van de zaak naar het Ambtenarengerecht te Amsterdam, om te worden hervat in den stand, waarin zij zich bevond, althans met zoodanige uitspraak als deze Raad zal vermeenen te behooren;

In rechte:

O. dat klager, thans eischer, blijkens het

door hem bij het Ambtenarengerecht te Amsterdam ingezonden klaagschrift, het bovengenoemde Kon. Besl. van 22 Februari 1936, S. 2341, heeft aangevochten op dezen grond, dat het zoude zijn onwettig en dat de Kroon bij het nemen van dat besluit in ieder geval misbruik van recht heeft gemaakt, althans Hare bevoegdheid verkeerdelijk heeft toegepast, waarmede hij klaarblijkelijk heeft willen doen kennen, dat z. i. dit besluit behoort te worden nietig verklaard op de beide gronden, genoemd in lid 1 van art. 58 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat thans de vraag moet worden beantwoord, of P. J. K. bevoegd was het bovenomschreven beroep in te stellen;

O. dat krachtens het bepaalde bij art. 24, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, voor zoover ten deze van belang, de ambtenaar, die door het aangevallen besluit rechtstreeks in zijn belang wordt getroffen, bevoegd is daartegen beroep in te stellen;

O. dat P. J. K. door het Kon. Besl. van 22 Februari 1936, S. 2341, hetwelk het besluit van den Raad der gemeente Winkel, waarbij hij tot Secretaris dier gemeente werd benoemd, vernietigde, zonder twijfel rechtstreeks in zijn belang werd getroffen, zoodat hij bevoegd was tegen dat Kon. Besl. beroep in te stellen, indien hij ten deze is te beschouwen als ambtenaar in den zin der Ambtenarenwet 1929;

O. dat krachtens art. 1 dier wet ambtenaar in den zin dier wet is hij, die is aangesteld in openbaren dienst om hier te lande werkzaam te zijn;

O. dat P. J. K., door zijn benoeming tot Secretaris der gemeente Winkel bij bovenvermeld Raadsbesluit, is aangesteld in openbaren dienst om hier te lande werkzaam te zijn, waaraan, voor de beoordeeling van de ontvankelijkheid van het ingestelde beroep, niet afdoet, dat dit Raadsbesluit bij het in dit geding aangevallen Kon. Besl. van 22 Februari 1936, S. 2341, is vernietigd, overmits klager, thans eischer, juist beroep heeft ingesteld om te komen tot nietig-verklaring van laatstgenoemd Kon. Besl. en bij de beoordeeling van de vraag, of hij is aangesteld in openbaren dienst om hier te lande werkzaam te zijn, dat Kon. Besl. ten deze dus buiten beschouwing behoort te worden gelaten;

O. dat P. J. K. dus niet kan worden verklaard niet-ontvankelijk in zijn beroep op dezen grond, dat hij niet zoude zijn ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat dezen Raad evenmin is gebleken van het bestaan van een anderen grond, die zoude kunnen leiden tot niet-ontvankelijkverklaring van het beroep;

O. dat derhalve, met vernietiging van de uitspraak, waarvan beroep, P. J. K. alsnog ontvankelijk moet worden verklaard in het door hem tegen het Koninklijk Besluit van 22 Februari 1936, S. 2341, ingestelde beroep en de zaak moet worden teruggewezen naar het Ambtenarengerecht te Amsterdam om te worden hervat in den stand, waarin zij zich bevond;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Verklaart P. J. K. alsnog ontvankelijk in zijn beroep tegen het Kon. Besl. van 22 Februari 1936, S. 2341;

Wijst de zaak terug naar het Ambtenarengerecht te Amsterdam om te worden hervat in den stand, waarin zij zich bevond.

(A. B.)

---

3 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Algem. Rijksambtenaren-Reglement Art. 6.)

De bepaling van art. 6 lid 2 sub *a* geldt niet voor den ambtenaar in tijdelijken dienst, die vóór de inwerkingtreding van dit reglement als zoodanig *is* aangesteld, daar het artikel spreekt over „de werkzaamheden, waarmede de ambtenaar *zal worden* belast".

Uitspraak in zake:

W. J. v. d. H., wonende te Hoek van Holland, eischer in hooger beroep, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen, bijgestaan door zijn raadsman H. Steketee, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

den Minister van Justitie, gedaagde in hooger beroep, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. P. Meijjes, hoofdcommies bij het Departement van Justitie, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep:

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Justitie bij besluit van 2 April 1936, 5e Afdeeling, N°. 854 — gezien een adres van W. J. v. d. H., tijdelijk assistent bij de passencontrôle te Hoek van Holland, Scheepvaartstraat 113, d.d. 23 Maart 1936, houdende verzoek hem een aanstelling in vasten dienst te willen verleenen — aan adressant heeft te kennen gegeven, dat niet aan zijn verzoek kan worden voldaan, zulks na overweging, dat hem een aanstelling in tijdelijken dienst is verleend bij zijn beschikking van 17 Juni 1919, 2e Afdeeling C, N°. 799, en verzoeker op 8 September 1919 in dienst is getreden, alzoo voor de inwerkingtreding van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, zoodat art. 6 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement niet voor hem van toepassing is;

O. dat het Ambtenarengerecht te Rotterdam bij uitspraak van 6 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het door W. J. v. d. H. tegen vorenbedoeld besluit ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat H. Steketee voornoemd, als gemachtigde van W. J. v. d. H., van die uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep en bij beroepschrift, onder verwijzing naar de bereids bij klaagschrift aangevoerde gronden, heeft verzocht om, met vernietiging van die uitspraak, het besluit van den Minister van Justitie d.d. 2 April 1936, 5e Afdeeling, N°. 854, alsnog te willen vernietigen;

O. dat gedaagde bij contra-memorie — voor zooveel noodig met verwijzing naar het door hem in eerste instantie gevoerd verweer —

heeft verzocht de beroepen uitspraak te willen bevestigen;

In rechte:

O. dat deze Raad zich geheel vereenigt met en overneemt de gronden, welke tot de bestreden uitspraak hebben geleid; 1

O. dat alsnog, met betrekking tot het bij klaagschrift en wederom bij beroepschrift aangevoerde, n.l. dat inneming van het aan dat van klager, thans eischer, tegenovergestelde standpunt leidt tot de niet te aanvaarden consequentie, dat slechts nieuw aangestelde ambtenaren vallen onder de voorschriften van de Ambtenarenwet 1929 en het Algemeen Rijksambtenarenreglement, moge worden opgemerkt, dat eischer hierbij blijkbaar over het hoofd ziet, dat in art. 1 van die wet en van dat reglement wordt gesproken van „is aangesteld" en dat art. 6, lid 2, sub a, van bedoeld reglement behelst de woorden „de werkzaamheden, waarmede de ambtenaar zal worden belast";

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

---

1 Deze luiden:

O. dat het Gerecht op grond van den inhoud der stukken aanneemt:

dat klager ingevolge beschikking van verweerder van 17 Juni 1919 is aangesteld tot tijdelijk assistent van den Commissaris van Rijkspolitie te Hoek van Holland, welke functie hij op 8 September 1919 heeft aanvaard;

dat deze aanstelling bij beschikking van verweerder van 12 December 1922, te rekenen van 1 Juli 1922 af, is vervangen door een aanstelling tot tijdelijk assistent van de autoriteit aan den Hoek van Holland, belast met het toezicht op het vreemdelingen- en het landverhuizersverkeer;

dat klager bij besluit van verweerder van 20 Maart 1936 met ingang van 1 April 1936 eervol uit voorzegde functie is ontslagen wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij klager werkzaam was;

dat klager bij verzoekschrift van 23 Maart 1936, dus na het ontslagbesluit, doch vóór den datum van ingang van het ontslag, aan verweerder heeft verzocht hem alsnog een aanstelling in vasten dienst te willen verleenen, eventueel met terugwerkende kracht;

O. dat verweerder daarop op 2 April 1936 het thans bestreden besluit, waarbij op klagers verzoek afwijzend werd beschikt, heeft genomen;

O. dat het Gerecht thans allereerst moet onderzoeken of verweerder op grond van een toepasselijk algemeen verbindend voorschrift verplicht was geweest het onderhavige verzoek van klager in te willigen;

O. dienaangaande dat klager deze verplichting afleidt uit het bepaalde bij art. 6, 2e lid, sub *a* van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en wel in het bijzonder uit de laatste zinsnede daarvan, luidende dat de tijdelijke aanstelling in elk geval na tien jaren dienst als zoodanig door een vaste aanstelling wordt vervangen, waarbij klager aanvoert, dat hij reeds van 8 September 1919 af en derhalve meer dan tien jaren onafgebroken in tijdelijken dienst is geweest;

O. dat naar het oordeel van het Gerecht een beroep op voorzegde zinsnede, welke met hetgeen overigens in art. 6, lid 2, sub *a* van het Algemeen Rijksambtenarenreglement bepaald is, één geheel vormt en derhalve niet voor toepassing voor andere gevallen dan het daar vermelde uit haar verband kan worden gelicht, klager alleen dan kan baten, indien vaststaat dat klager behoort tot de groep van tijdelijk aangestelde ambtenaren, als in de onderhavige bepaling bedoeld;

O. dienaangaande dat naar het oordeel van het Gerecht tot deze groep slechts kunnen behooren ambtenaren in tijdelijken dienst aangesteld krachtens de onderhavige bepaling van art. 6 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en mitsdien na de inwerkingtreding daarvan;

dat toch bedoeld artikel blijkens zijn duidelijke bewoordingen tot strekking heeft het geven van voorschriften, welke in acht moeten worden genomen bij het doen van nieuwe aanstellingen, terwijl daarin niet voorkomt eenige toepasselijkverklaring dezer voorschriften op reeds bestaande aanstellingen;

O. dat dit laatste, waar art. 125 der Ambtenarenwet 1929 bepaalt, dat voor de ambtenaren, door of vanwege het Rijk aangesteld bij of krachtens algemeenen maatregel van bestuur voorschriften worden vastgesteld onder meer betreffende aanstelling, mogelijkerwijs een lacune is, doch dat het Gerecht, zoo de wetgever inderdaad gewild heeft, dat ook voor reeds aangestelde ambtenaren voorschriften betreffende aanstelling zouden worden gegeven, desniettemin aan een bepaling van het ter uitvoering van dat wetsartikel uitgevaardigde Algemeen Rijksambtenarenreglement niet een uitlegging mag geven buiten haar bewoordingen om;

O. dat het Gerecht derhalve, waar vaststaat dat klager is aangesteld vóór de inwerkingtreding van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, van oordeel is, dat klager aan de bepaling van art. 6, lid 2, sub *a* van dat Reglement niet een recht op een vaste aanstelling kan ontleenen, ook al heeft zijn tijdelijke aanstelling langer dan tien jaren geduurd;

O. dat aan het Gerecht van eenige andere bepaling, krachtens welke verweerder verplicht zou zijn klager alsnog een aanstelling in vasten dienst te verleenen, niet is gebleken, terwijl evenmin aan het Gerecht is gebleken dat het bestreden besluit overigens met eenig toepasselijk algemeen verbindend voorschrift in strijd zou zijn;

O. dat derhalve het bestreden besluit door verweerder bevoegdelijk is genomen;

O. dat door klager niet is aangevoerd en aan het Gerecht geenszins is gebleken, dat verweerder van zijn bevoegdheid ten deze kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden waarvoor die bevoegdheid is gegeven.

(A. B.)

---

7 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

De omstandigheid, dat B. en W. van V. als orgaan van steunverleening geweigerd hebben, een uitgetrokken werklooze, die te Z. in het bevolkingsregister stond ingeschreven, in de steunregeling voor uitgetrokkenen op te nemen, kan niet worden aangemerkt als invloed in den zin van art. 40, te minder nu het hier niet betrof een verzoek van een arme om ondersteuning, als bedoeld in art. 30, doch een aanvrage om steun ingevolge de steunregeling. De mededeeling van B. en W. van V., dat, wanneer hun een verzoek om onderstand ingevolge art. 30 ware gedaan, zij daarop afwijzend zouden hebben beschikt, kan buiten beschouwing blijven, nu niet is gebleken, dat een zoodanig verzoek door belanghebbende is gedaan.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van Leonard W. Konings;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 18 November 1936, n°. 453;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 3 December 1936, n°. 12198, afd. Armwezen;

O. dat Leonard Willem Konings, geboren den 20en Januari 1902, wonende met zijne vrouw in een woonwagen, hem verstrekt door zijne voormalige werkgeefster, de N. V. Maatschappij Wegenbouw te Utrecht, zich in Januari 1936 in de gemeente Vries (Drenthe) bevond; dat, aangezien hij uit zijn werkloozenkas uitgetrokken was, hij zich ter gemeentesecretarie te Vries om steun ingevolge de steunregeling vervoegde; dat, toen deze hem geweigerd werd, hij zich naar Zutphen begaf, waar hij in het bevolkingsregister stond ingeschreven, en zich aldaar bij het burgerlijk armbestuur om ondersteuning vervoegde, welke hem, totdat hij weer werk kreeg, tot een totaal bedrag van f 30 is verstrekt;

dat het burgerlijk armbestuur van Zutphen, van meening dat door de weigering van ondersteuning door het gemeentebestuur van Vries invloed op de komst van den armlastige in zijne gemeente heeft medegewerkt, deze aangelegenheid ter kennis van Ged. Staten van Gelderland heeft gebracht, met verzoek eene beslissing uit te lokken, als bedoeld in art. 40, 2e lid, der Armenwet;

dat B. en W. van Vries van oordeel zijn, dat in dit geval voor toepassing van art. 40 der Armenwet geen aanleiding bestaat, aanvoerende, dat door Konings in hunne gemeente niet om onderstand ingevolge de Armenwet is verzocht en hem opneming in de steunregeling hunner gemeente is geweigerd, omdat deze steun huns inziens ten laste van Zutphen behoorde te komen; waaraan zij toevoegen, dat, indien een verzoek om onderstand (ingevolge de Armenwet) ware verzocht, hierop ongetwijfeld afwijzend zou zijn beschikt, gelet op zijne verdiensten in den vorigen zomer en op de normen, dat zij bij de beoordeeling van onderstandsaanvragen plegen aan te leggen; en dat weigering van onderstand krachtens constante jurisprudentie niet kan leiden tot toepassing van art. 40 der Armenwet;

O. dat de omstandigheid, dat B. en W. van Vries als orgaan voor steunverleening geweigerd hebben L. W. Konings in de steunregeling voor uitgetrokkenen op te nemen, niet kan worden aangemerkt als invloed van of vanwege B. en W., in den zin van art. 40 der Armenwet, op diens komst in de gemeente Zutphen;

dat, voor zoover B. en W. in hun gemelde kwaliteit L. W. Konings naar de gemeente Zutphen mochten hebben verwezen, daarin evenmin aanleiding kan worden gevonden, in deze aan de voormelde wetsbepaling toepassing te geven;

dat toch, blijkens de stukken, het hier niet betrof het verzoek van een arme om ondersteuning, als bedoeld in art. 30 der Armenwet, doch eene aanvrage om steun, ingevolge de bovenvermelde steunregeling, geheel buiten de Armenwet om, zoodat de bedoelde handelwijze van B. en W. los van de voorschriften dezer wet moet worden beoordeeld;

dat B. en W. nu wel hebben te kennen gegeven, dat, wanneer hun door Konings een verzoek om onderstand ingevolge art. 30 der Armenwet wel ware gedaan, zij daarop afwijzend zouden hebben beschikt, doch dat dit buiten beschouwing kan blijven, nu niet is gebleken, dat een zoodanig verzoek door den belanghebbende is gedaan;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat een geval, als bedoeld in art. 40 der Armenwet, zich hier niet voordoet, en dit artikel mitsdien met betrekking tot dit geschil geene toepassing kan vinden.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

8 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 7.)

Het „verkeeren in bijzondere omstandigheden" kan niet worden afgeleid uit het feit, dat het aantal leerlingen der, voor 200 leerlingen plaats biedende, school is gedaald tot 70. Evenmin mag in aanmerking worden genomen de omstandigheid, dat de onderhavige openbare school in verhouding tot het totaal der bijzondere scholen slechts telt een aantal leerlingen van 1 op 58, waardoor de stijging van het gemiddeld kostenbedrag per leerling voor de gemeente een aanzienlijke verzwaring van lasten beteekent.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op de beroepen, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot instandhouding eener bijzondere school voor lager onderwijs te Helmond, en door de besturen van de Roomsch-Katholieke bijzondere scholen voor gewoon lager onderwijs, Markt, Noord Koninginne Wal, Kromme Steenweg, Hurksestraat 1*c*, Molenstraat 221, Molenstraat 144 A, Heuvel 40, Tolijoststraat 35, Heistraat 118, 1e Haagstraat 85 (Parochie Onze Lieve Vrouw), alle te Helmond, tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kun-

sten en Wetenschappen van 19 Februari 1936, N°. 1757, afdeeling L.O., waarbij overeenkomstig art. 7, eerste lid, der wet van 4 Augustus 1933 S. 414, gewijzigd bij de wet van 29 Dec. 1934, S. 727, is bepaald, dat bij de vaststelling van het bedrag der vergoeding, bedoeld in het eerste lid van art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1936, de eenige openbare lagere school te Helmond buiten aanmerking zal worden gelaten;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 27 Mei 1936, N°. 217;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 4 December 1936, N°. 8939, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat Onze Minister bij zijne evenvermelde beschikking heeft overwogen, dat met het gemeentebestuur van Helmond moet worden aangenomen, dat de eenige openbare lagere school aldaar in verband met haar betrekkelijk gering en nog steeds terugloopend getal leerlingen (in 1933: 103, in 1935: 77, op 23 Januari 1936: 73), en mede in aanmerking genomen het totaal aantal leerlingen der bijzondere lagere scholen ter plaatse (ongeveer 4200), waardoor eene stijging van het gemiddelde bedrag per leerling van de kosten van instandhouding van de openbare school, f 8 à f 9 (tijdvak 1932 tot en met 1934) tot f 11.04, zooals over 1936 is geraamd, eene aanzienlijke verzwaring van lasten beteekent, geacht moet worden in „bijzondere omstandigheden" te verkeeren, als in het eerste lid van voormeld art. 7 bedoeld; dat, wat betreft het verzoek om de vergoeding voor 1936 vast te stellen op een bedrag, gelijk aan de gemiddelde kosten per leerling van de openbare school over de jaren 1932, 1933 en 1934, bij de keuze uit de gelijksoortige gemeenten, bedoeld in art. 101, vierde lid, der Lager-Onderwijswet 1920, juncto art. 15, tweede lid, van Ons besluit van 4 Sept. 1923, S. 43, hiermede rekening kan worden gehouden;

dat van dit besluit bij Ons in beroep zijn gekomen:

1°. het bestuur der Vereeniging tot instandhouding eener bijzondere school voor lager onderwijs, te Helmond, aanvoerende, dat het de mogelijkheid inziet, dat bij de verhouding van het aantal kinderen der openbare school tot dat der bijzondere van 1 : 58, eene daling van 25 % van het leerlingenaantal der openbare school het gemeentelijke budget door het abnormaal hooge onkostencijfer per leerling, als bedoeld in art. 101 der wet, zoodanig bezwaren kan, dat de „bijzondere omstandigheden", bedoeld in art. 7 der wet van 4 Aug. 1933, S. 414, geacht moeten worden aanwezig te zijn; dat het bestuur echter ontkent, dat zulks hier het geval zoude zijn; dat het gemeentebestuur klaarblijkelijk tot het cijfer f 11.04 gekomen is door voor de 73 kinderen over 1936 hetzelfde onkostenbedrag te berekenen als voor de 91 kinderen over 1934 ad f 806.01; dat, aangenomen, dat het leerlingenaantal der openbare school in 1936 niet voor stijging vatbaar is, hetgeen wordt betwijfeld, het onderhoudsbedrag dan gelijk zal zijn en alzoo eene stijging van het onkostencijfer per kind zal veroorzaken; dat, indien het bestuur juist is ingelicht, de openbare school door het gedaalde leerlingenaantal van eene 3- eene 2-klassige school wordt of is geworden; dat deze 2 klassen dan eene voldoende bezetting hebben, waarvan het gevolg is besparing op verwarming, licht, schoonhouden en leermiddelen, alzoo eene daling van het onkostencijfer per kind; dat het aan het bestuur onbekend is, of de stijging grooter is dan de daling of andersom, doch dat het elkaar niet veel kan ontloopen, omdat een der motieven voor den nieuwbouw der openbare school in 1925/26 o. a. was: aanmerkelijke verlaging van de onderhoudskosten en van het onkostencijfer per kind; dat deze nieuwe openbare school, die op de meest economische wijze gebouwd kon worden, juist het onkostencijfer in Helmond zoo sterk heeft gedrukt, hetgeen is eene „bijzondere omstandigheid" in anderen zin dan de wet van 4 Augustus 1933 op het oog heeft; dat het bestuur op verscheidene plaatsen inlichtingen heeft gevraagd en de navolgende opgaven voor kosten van een leerling der openbare school over 1932 heeft verkregen van de navolgende in de 6e klasse der personeele belasting geplaatste gemeenten: Appingedam f 11.02, Enkhuizen f 11.25, Goes f 11.43, Hoogezand f 13.06, Roosendaal f 9.88, Steenwijk f 11.79, Tiel f 13.33, Veendam f 10.52, Winterswijk f 12.70, Zutphen f 14.04; dat het bestuur uit Vlissingen — evenals Helmond in de 4e klasse der personeele belasting gerangschikt — de navolgende cijfers verkreeg:

	Onderhoudskosten.	Andere kosten.	Totaal
1932	f 4.97	f 10.83	f 15.80
1933	„ 1.52	„ 8.91	„ 10.43
1934	„ 1.76	„ 7.68	„ 9.44

dat de totaal kosten alzoo eene vermindering geven van 40 %, doch de kosten van onderhoud eene vermindering te zien geven van 64½ %, dit is 60 % meer; dat de tijdsomstandigheden medebrengen, dat een ieder zooveel mogelijk uitgaven tracht te verschuiven tot een later tijdstip; dat, indien het openbaar onderwijs dit doet, het bestuur er zich bij neer te leggen heeft; dat de troost blijft bestaan, dat onderhoudskosten toch eens moeten geschieden, evenals aankoop van nieuwe leermiddelen enz.; dat de ministerieele beschikking den op de wet gegronden verwachtingen van het bestuur den bodem inslaat; dat ieder schoolgebouw bijvoorbeeld periodiek opgeschilderd moet worden; dat de bovengenoemde beschikking het bestuur practisch de daarvoor benoodigde gelden onthoudt, omdat het vrijwel onmogelijk moet worden geacht, dat in de kosten van f 8 à f 9 per kind het kostbare schilderwerk in het tijdvak begrepen is; dat het gemeentebestuur Onzen Minister heeft verzocht de vergoeding over 1936 vast te stellen op een bedrag, gelijk aan de gemiddelde kosten per leerling van de openbare school over 1932, 1933 en 1934; dat Onze Minister hierop antwoordt, dat bij de keuze uit de gelijksoortige gemeenten, bedoeld in art. 101, 4e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 juncto art. 15, tweede lid, van Ons besluit van 4 September 1923, S. 432, hiermede rekening kan worden gehouden; dat het practische resultaat dus is, dat de gemeente Helmond in verband met

hare noodlijdendheid voor eene reeks van jaren onvermijdbare onderhoudskosten wel voor de openbare school kan uitgeven, doch geen vergoeding daarvoor behoeft uit te keeren aan het bijzonder onderwijs, zulks ondanks de financieele gelijkstelling van openbaar en bijzonder onderwijs; dat het algeheel uitschakelen van vergoeding voor niet-jaarlijksche onderhoudskosten als dakslijtage, vernieuwing van vloeren, bepleistering van muren, schilderen, vernieuwing ketel centrale verwarming enz. voor het bijzonder onderwijs niet de strekking is der wet van 4 Augustus 1933; dat deze wet slechts tempering wil van de financieele gelijkstelling, hetgeen logisch en billijk is;

2°. de besturen van Roomsch-Katholieke bijzondere scholen voor gewoon lager onderwijs, Markt, Noord Koninginne Wal, Kromme Steenweg, Hurksestraat 1*c*, Molenstraat 221, Molenstraat 144*a*, Heuvel 40, Tolpoststraat 35, Heistraat 118, 1e Haagstraat 85 (Parochie Onze Lieve Vrouw), alle te Helmond, aanvoerende, dat naar hunne meening bij de bestreden beschikking ten onrechte toepassing wordt gegeven aan art. 7, eerste lid, der wet van 4 Augustus 1933, S. 414; dat voor de toepassing van genoemd art. 7 noodig is, dat de school in bijzondere omstandigheden verkeert; dat die bijzondere omstandigheden niet kunnen worden afgeleid uit het feit, dat, in verband met de verhouding tusschen het aantal leerlingen der openbare school en der gezamenlijke bijzondere scholen, eene geringe verhooging van het bedrag, per leerling der openbare school uitgegeven, groote gevolgen heeft voor de financiën der gemeente; dat de redactie van het artikel niet toelaat om eene school in verband met de gevolgen van bepaalde omstandigheden buiten de toepassing van art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920 te plaatsen, doch uitsluitend de vraag moet worden beantwoord, of de omstandigheden op zichzelf als „bijzondere omstandigheden" kunnen worden aangemerkt; dat dan ook de daling van het aantal leerlingen der openbare school niet als „bijzondere omstandigheden" kan worden aangemerkt; dat slechts deze vraag moet beantwoord worden, of eene openbare school met 73 leerlingen te Helmond kan geacht worden in bijzondere omstandigheden te verkeeren; dat zij meenen, dat die vraag ontkennend moet worden beantwoord; dat met 73 leerlingen twee goed bezette klassen geformeerd worden en die klasseformatie dus niet tot groote uitgaven noopt; dat mogelijk in verband met de grootte van het schoolgebouw de kosten van onderhoud van het gebouw — overigens een klein onderdeel van de totale instandhoudingskosten — per leerling hoog zijn, maar dat daartegenover de kosten van aanschaffing van leer- en hulpmiddelen — een zeker niet minder belangrijk onderdeel van de totale instandhoudingskosten — per leerling laag zullen zijn, omdat door de daling van het aantal leerlingen dier school een groote voorraad leermiddelen beschikbaar moet zijn; dat de overige kosten per leerling door het aantal niet noemenswaard beïnvloed zullen worden; dat er dan ook huns inziens geen aanleiding is voor toepassing van art. 7 der wet van 4 Augustus 1933; dat naar hunne meening in casu temeer reden is om hier strikte toepassing van art. 7 te eischen, daar het hier de eenige openbare school te Helmond betreft en het buiten aanmerking laten van die school dus automatisch dwingt tot toepassing van het vierde lid van art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920 bij de vaststelling van de in dat artikel bedoelde vergoeding; dat, ook al moge zulks niet de bedoeling zijn, hierdoor voor de besturen in ieder geval eene dergelijke mate van onzekerheid bestaat, wat het te ontvangen vergoedingsbedrag betreft, dat eene behoorlijke exploitatie der scholen onmogelijk wordt;

O. dat niet is gebleken, dat de openbare lagere school in de gemeente Helmond verkeert in bijzondere omstandigheden, welke voor 1936 aanleiding tot de toepassing van art. 7, eerste lid, der gewijzigde wet van 4 Augustus 1933, S. 414, zouden behooren te geven;

dat zulks met name niet kan worden afgeleid uit de omstandigheid, dat het aantal leerlingen dezer school thans zoodanig is gedaald, dat zij, hoewel plaatsbiedend aan ongeveer 200 leerlingen, slechts door ongeveer 70 leerlingen wordt bezocht;

dat de bij deze zaak betrokken Inspecteur van het lager onderwijs er wel op wijst, dat door deze omstandigheid de kosten van verwarming, reiniging en onderhoud, berekend per leerling, hooger zullen zijn, dan onder normale omstandigheden voor de exploitatie van eene lagere school noodig is, doch dat zulks slechts tot op zekere hoogte kan opgaan, aangezien de onderhavige school in verband met het huidige getal harer leerlingen toch niet, zooals thans blijkbaar het geval is, het geheele schoolgebouw in gebruik behoeft te houden;

dat integendeel een gedeelte daarvan aan zijne bestemming kon worden onttrokken, in welk geval de door den Inspecteur bedoelde kosten van verwarming, reiniging en onderhoud niet ver meer het normale niveau zullen behoeven te overschrijden;

dat ten slotte in de bestreden beschikking nog wel wordt gewezen op het totaal aantal leerlingen der bijzondere lagere scholen ter plaatse, waardoor de stijging van het gemiddelde kostenbedrag per leerling voor de gemeente eene aanzienlijk verzwaring van lasten beteekent, doch dat deze omstandigheid niet in aanmerking mag worden genomen, aangezien het àl of niet toepassen van de hierbedoelde wetsbepaling slechts kan afhangen van de vraag, of de openbare lagere school in de gemeente in bijzondere omstandigheden verkeert, hetgeen blijkens het vorenstaande in het onderwerpelijke geval niet aannemelijk is gemaakt;

dat mitsdien de bestreden beschikking niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de gewijzigde wet van 4 Augustus 1933 S. 414;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 19 Februari 1936, N°. 1757, afdeeling L. O., te vernietigen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

9 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Middelbaar Onderwijswet art. 37.)

Art. 37 lid 2 M.O.wet, bepalend dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden, is niet beperkt tot de, in het 1e lid uitsluitend genoemde, Rijks hoogere burgerscholen en van Rijkswege gesubsidieerde scholen. De geschiedenis der Wet van 1 Maart 1920 S. 106 bevestigt dit standpunt.

Derhalve is art. 4 onder *c* der Verordening op de heffing van schoolgeld aan de openbare gemeentescholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam, voor o. a. leerlingen, wier ouders buiten Amsterdam wonen, het schoolgeld bepalend op het maximum der schaal voor schoolgeldheffing als strijdig met art. 37 lid 2 M.O.wet, onverbindend.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Directeur der Gemeentebelastingen te Amsterdam tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen aldaar van 16 Juni 1936 betreffende den aan A te B opgelegden aanslag in het schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam over ééne kalendermaand van het heffingsjaar 1935/1936;

Gezien de stukken;

O. dat art. 4 der Verordening op de heffing van schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam, de volgende bepalingen bevat:

1e lid: „Het schoolgeld wordt geheven:

a. voor leerlingen, wier ouders beiden of een van beiden te Amsterdam wonen, naar het gezamenlijke inkomen der ouders, vermeerderd met dat van de bij hen inwonende minderjarige kinderen;

b. voor ouderlooze leerlingen, die te Amsterdam wonen, naar het inkomen dier leerlingen;

c. voor leerlingen, niet vallende onder *a* of *b*, naar het maximum van de schaal van schoolgeldheffing."

5e lid: „Het schoolgeld wordt zoo noodig in overeenstemming gebracht met de bepalingen omtrent de heffing, vervat in het eerste lid van dit artikel, indien ouders of ouderlooze leerlingen in den loop van een heffingsjaar Amsterdam metterwoon hebben verlaten of zich te Amsterdam metterwoon hebben gevestigd."

6e lid: „Verlaging of verhooging geschiedt alsdan over het aantal kalendermaanden, dat het heffingsjaar na het tijdstip van vertrek uit of van vestiging te Amsterdam nog bevat."

O. dat in deze zaak vaststaat:

dat gedurende het heffingsjaar 1935/1936 aan eene minderjarige dochter van belanghebbende onderwijs is verstrekt aan de vierde hoogere burgerschool met driejarigen cursus te Amsterdam;

dat belanghebbende bij den aanvang van het heffingsjaar te Utrecht woonde, doch op 30 Sept. 1935 zijn hoofdverblijf heeft overgebracht naar Amsterdam;

dat belanghebbende's zuiver inkomen, waarnaar zijn aanslag in de rijksinkomstenbelasting voor het belastingjaar 1934/1935 was geregeld f 1687 bedroeg, terwijl voor drie minderjarige kinderen aftrek is toegepast ingevolge art. 38 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914;

O. dat aan belanghebbende over de maand Sept. 1935 een aanslag is opgelegd in het schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam naar het maximum van de schaal van schoolgeldheffing;

dat, na vergeefsche reclame, de belanghebbende van de beschikking van den Inspecteur, waarbij de aanslag was gehandhaafd, in beroep is gekomen, aanvoerende, dat de aanslag niet had mogen worden opgelegd, omdat onverbindend zijn de voorschriften der heffingsverordening, voor zoover daaruit volgt, dat voor hen, die niet in Amsterdam wonen, in elk geval schoolgeld wordt geheven naar het maximum van de schaal van schoolgeldheffing; dat toch art. 37, 2e lid, der Middelbaar Onderwijswet bepaalt, dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden;

dat de Inspecteur daartegenover heeft aangevoerd, dat door de bepalingen, opgenomen in het 1e lid en in de 1e zinsnede van het 2e lid van art. 37 der Middelbaar Onderwijswet de door belanghebbende bedoelde bepaling is beperkt tot de Rijks hoogere burgerscholen en de van Rijkswege gesubsidieerde gemeentelijke hoogere burgerscholen, waartoe de betrokken school niet behoort;

dat de Raad van Beroep ter zake heeft overwogen:

dat de stelling van den Inspecteur berust op eene onjuiste lezing van de eerste zinsnede van het 2e lid van art. 37;

dat daarin immers niet, zooals in het 1e lid, uitsluitend sprake is van Rijks hoogere burgerscholen en van Gemeentelijke hoogere burgerscholen, die van Rijkswege worden gesubsidieerd, doch wordt vermeld, dat de bepaling der bijdrage geschiedt voor de gemeentescholen door den Gemeenteraad, voor de provinciale scholen door de Staten en voor de Rijksscholen door den met de uitvoering der wet belasten Minister;

dat, terwijl eenerzijds aanleiding bestaat tot de veronderstelling, dat de wetgever in de 1e zinsnede van het 2e lid het oog heeft gehad op dezelfde bijdrage, waarvan sprake is in het onmiddellijk voorafgaande 1e lid, anderzijds de aandacht verdient, dat de opsomming der scholen in de 1e zinsnede van het 2e lid ruimer is dan die in het 1e lid, daar zij tevens de provinciale hoogere burgerscholen vermeldt en de gemeentelijke hoogere burgerscholen zonder beperking tot die, welke van Rijkswege worden gesubsidieerd;

dat reeds in de oorspronkelijke Middelbaar Onderwijswet van 2 Mei 1863 S. 50 art. 37 eenige algemeene voorschriften bevatte omtrent de bijdrage, die ter tegemoetkoming in de kosten der scholen van iederen leerling kon worden gevorderd, waarbij het toenmalige 3e lid luidde: „De bepaling der bijdrage geschiedt voor de gemeentescholen door den gemeenteraad, voor de provinciale scholen door de Staten en voor de Rijksscholen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken";

dat het voorschrift de financieele draag-

kracht der belanghebbenden in acht te nemen dagteekent van de herziening der Middelbaar Onderwijswet bij de Wet van 1 Maart 1920, S. 106;

dat toen aanvankelijk door de Regeering werd voorgesteld aan het 3e lid toe te voegen: „Voorzoover de Rijksscholen betreffende wordt het schoolgeld geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden", waarvoor naar aanleiding van een opmerking in het Voorloopig Verslag van de Tweede Kamer der Staten-Generaal in de plaats werd gesteld: „Voorzooveel de Rijks- en de van Rijkswege gesubsidieerde Gemeente hoogere burgerscholen betreffende, wordt het schoolgeld geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden";

dat daarop in een amendement van het lid der Tweede Kamer van Veen werd voorgesteld ook het 1e lid van art. 37 in de herziening te betrekken en daarvoor te lezen:

„Ter tegemoetkoming in de kosten der Rijks- en der van Rijkswege gesubsidieerde Gemeente Hoogere burgerscholen wordt voor iederen leerling een bijdrage gevorderd, behoudens de bevoegdheid tot kostelooze toelating van onvermogenden. Het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden";

dat de Regeering vervolgens een andermaal gewijzigd ontwerp aan de Tweede Kamer heeft voorgelegd, luidende: „het 1e lid van art. 37 wordt gelezen als volgt: „Ter tegemoetkoming in de kosten der Rijks Hoogere burgerscholen en der van Rijkswege gesubsidieerde Gemeente Hoogere burgerscholen wordt voor iederen leerling een bijdrage gevorderd, behoudens de bevoegdheid tot kostelooze toelating van onvermogenden," in het 2e lid wordt voor „f 60" gelezen „f 300"; aan het 3e lid wordt toegevoegd: „Het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden";

dat het aldus gewijzigde ontwerp in de Tweede Kamer is aangenomen zonder hoofdelijke stemming en zonder dat bij de mondelinge beraadslagingen bij het onderwerp is stilgestaan, waarna de Wet ook door de Eerste Kamer is aangenomen, zonder dat daar het onderwerp is ter sprake gekomen;

dat uit deze geschiedenis blijkt, dat ongetwijfeld aanvankelijk zoowel bij de Regeering als bij de Tweede Kamer het voornemen heeft bestaan de bepaling omtrent de financieele draagkracht der belanghebbenden uitsluitend te doen gelden voor Rijks Hoogere burgerscholen en van Rijkswege gesubsidieerde Gemeente Hoogere burgerscholen, doch de uiteindelijke overbrenging van het voorschrift van het 1e naar het toenmalige 3e lid, ook al is daarvan geen toelichting verstrekt, de veronderstelling wettigt, dat dit is geschied met de bedoeling de bepaling los te maken van de beperkingen, die de plaatsing in het 1e lid met zich bracht, en haar uit te strekken tot alle openbare hoogere burgerscholen, die in het 3e — thans 2e — lid uitdrukkelijk zijn genoemd;

dat deze veronderstelling bovendien krachtigen steun vindt in de Memorie van Antwoord op het wijzigingsontwerp van 1920, waarin de Minister betoogde: „Ook ondergeteekende is van meening, dat tusschen de schoolgeldregelingen voor Rijks-, gemeente- en gesubsidieerde bijzondere hoogere burgerscholen zooveel mogelijk overeenstemming moet zijn. Zonder bepaald te willen zien, dat schoolgeldregelingen voor de gemeentelijke en gesubsidieerde bijzondere hoogere burgerscholen steeds volkomen gelijk moeten zijn aan die der Rijksscholen, acht hij het toch gewenscht in de wet voor te schrijven, dat ook op de gemeentelijke en gesubsidieerde bijzondere scholen eene heffing naar draagkracht moet worden toegepast, welke, voor zooveel de gemeentelijke hoogere burgerscholen betreft, aan de goedkeuring der Kroon en voor zooveel de bijzondere scholen betreft, aan de goedkeuring van den Minister is onderworpen. Art. 37 en art. 45*ter* (onder 13) zijn dienovereenkomstig aangevuld. Op die wijze zal met bijzondere omstandigheden rekening kunnen worden gehouden, al zal uiteraard bij de beoordeeling in hoofdzaak de schoolgeldregeling van de Rijks Hoogere burgerscholen als maatstaf moeten gelden;"

dat in deze uiteenzetting uitdrukkelijk wordt bevestigd, dat het de bedoeling is geweest het voorschrift, rekening te houden met de draagkracht der belanghebbenden, niet te beperken tot de Rijks hoogere burgerscholen en de gesubsidieerde gemeente hoogere burgerscholen, doch het uit te strekken onder meer tot alle gemeente hoogere burgerscholen zonder onderscheid;

dat uit het vorenoverwogene volgt, dat art. 4 onder *c* der verordening in strijd was met art. 37 lid 2 der Middelbaar Onderwijswet en deswege onverbindend, zoodat de op dit onderdeel der verordening steunende aanslag niet had mogen worden opgelegd;

dat op deze gronden de Raad de beschikking, waarvan beroep en den aanslag heeft vernietigd;

O. dat tegen deze uitspraak als middel van cassatie is voorgesteld:

S., althans v. t. van art. 37 der wet van 2 Mei 1863, S. 50, houdende regeling van het Middelbaar Onderwijs, zooals deze wet is gewijzigd, laatstelijk bij de wet van 22 Febr. 1936, S. 100, en van art. 4 der verordening op de heffing van schoolgeld aan de openbare scholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam, doordat de Raad van Beroep heeft overwogen:

„dat uit het vorenoverwogene volgt, dat art. 4 onder *c* der verordening in strijd was met art. 37 lid 2 der Middelbaar Onderwijswet en deswege onverbindend, zoodat de op dit onderdeel der verordening steunende aanslag niet had mogen worden opgelegd";

dat tot toelichting van het middel in hoofdzaak is aangevoerd: dat art. 37 der Middelbaar Onderwijswet, zooals dit oorspronkelijk luidde, in het 1e lid het beginsel huldigde, dat de gemeentebesturen wat het heffen van schoolgeld aan de hoogere burgerscholen betreft, volkomen vrij zijn; dat dit beginsel uitdrukkelijk op den voorgrond werd gesteld door den Minister Thorbecke, die een gebod tot schoolgeldheffing in strijd achtte met het stelsel der Gemeentewet, welke de heffing van geene enkele belasting voorschrijft; dat genoemde Minister het 3e lid (het tegenwoordige 2e lid, 1e zinsnede) als eene overbodige bepa-

ling beschouwde; dat de wijzigingswet van 1 Maart 1920, S. 106, op het beginsel van art. 37, 1e lid, in zoover inbreuk heeft gemaakt, dat de vrijheid van schoolgeldheffing met betrekking tot de van Rijkswege gesubsidieerde gemeente hoogere burgerscholen kwam te vervallen, doch geenszins met betrekking tot de niet gesubsidieerde, bij welk laatste betoog o. a. wordt opgemerkt, dat de bepaling betreffende de heffing naar draagkracht zoowel in het oorspronkelijk ontwerp van wet als in de beide daaropgevolgde wetsontwerpen niet in het 1e, maar in het 3e (het tegenwoordige 2e) lid was geplaatst, waarbij verder aan de uitlating der Regeering in de Memorie van Antwoord eene tot de gesubsidieerde gemeentescholen beperkte strekking wordt gegeven en gewezen wordt op de onbillijkheid, die zou bestaan, als eene gemeente, die hare middelbare scholen alleen moet bekostigen, de kinderen van niet-ingezetenen der gemeente slechts kan toelaten tegen eenzelfde schoolgeld als voor kinderen van ingezetenen wordt bepaald, terwijl ten slotte met het standpunt der Gemeente strookende uitlatingen van bewindslieden in en buiten de Volksvertegenwoordiging worden aangegeven;

O. hieromtrent:

dat de oorspronkelijke tekst van art. 37, gelijk het, vóór de daarin gebrachte wijzigingen, voorkwam in de wet van 2 Mei 1863, S. 50, luidde als volgt:

„Ter tegemoetkoming in de kosten der scholen kan eene bijdrage van iederen leerling gevorderd worden.

Deze bijdrage kan voor de gemeentescholen, die art. 14 vordert, niet hooger worden gesteld dan op f 12 's jaars, en voor de Rijks hoogere burgerscholen niet hooger dan f 60 's jaars.

De bepaling der bijdrage geschiedt voor de gemeentescholen door den gemeenteraad, voor de provinciale scholen door de Staten en voor de Rijksscholen door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken.

Het invoeren, wijzigen en afschaffen van schoolgelden geschiedt, voor de gemeentescholen, met inachtneming van art. 232—236 der wet van 29 Juny 1851 S. 85.

De invordering wordt geregeld door eene plaatselijke verordening overeenkomstig de bepalingen van artt. 258—262 dier wet.

De invordering der schoolgelden voor de Rijks hoogere burgerscholen geschiedt op de wijze, door Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken vast te stellen. De opbrengst dier gelden wordt in 's Rijks schatkist gestort."

dat het artikel bij de wet van 1 Maart 1920, S. 106, is gewijzigd en, na het vervallen van het oorspronkelijke 2e lid op 1 Sept. 1922, het 1e en het 2e lid van den tegenwoordigen tekst thans luiden:

„Ter tegemoetkoming in de kosten der Rijks hoogere burgerscholen en der van Rijkswege gesubsidieerde gemeente hoogere burgerscholen wordt voor iederen leerling eene bijdrage gevorderd, behoudens de bevoegdheid tot kosteloze toelating van onvermogenden.

De bepaling der bijdrage geschiedt voor de gemeentescholen door den gemeenteraad, voor de provinciale scholen door de Staten, en voor de Rijksscholen door Onzen, met de uitvoering dezer wet belasten Minister. Het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden;

dat in het 4e, 5e en 6e lid van het artikel in 1920 geene wijziging is gebracht;

dat vergelijking van de beide artikelen doet zien, dat in 1920 aan het 1e lid eene meer beperkte strekking is gegeven, doordien in plaats van eene, voor de scholen in het algemeen erkende bevoegdheid tot vorderen van bijdragen is gesteld een vorderingsplicht alleen voor Rijksscholen en van Rijkswege gesubsidieerde gemeentescholen;

dat echter voor de rest de bepalingen van het artikel het karakter, dat zij oorspronkelijk hadden, behouden hebben;

dat vooreerst de bevoegdheid der gemeenten om voor hare niet van Rijkswege gesubsidieerde scholen geene bijdrage te heffen, onverlet bleef;

dat verder de 1e zinsnede van het 2e lid, evenals het vroegere 3e lid, „de bepaling der bijdrage" regelend, gansch algemeen handelt over gemeentescholen, provinciale scholen en Rijksscholen; dat dan echter ook de daarmede onverbrekelijk samenhangende 2e zinsnede betreffende de heffing van het schoolgeld naar de draagkracht der belanghebbenden zonder eenige beperking alle de genoemde scholen omvat en geldt voor allen, die tegenover die scholen tot betaling van het schoolgeld verplicht zijn;

dat de voorschriften omtrent het invoeren, wijzigen en afschaffing van schoolgelden en de invordering daarvan evenals te voren ook na 1920 alle gemeentescholen omvatten, onafhankelijk of zij al dan niet van Rijkswege subsidie krijgen, uitlegging, die voor de hand ligt, maar waarvoor bij de opvatting van het middel geene plaats is;

dat de Raad van Beroep met juistheid heeft geoordeeld, dat de geschiedenis der wet van 1920 zijn standpunt bevestigt;

dat toch met betrekking tot het oorspronkelijk voorstel der Regeering, in 's Raads uitspraak vermeld, blijkens het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer eenige leden van oordeel waren, „dat het schoolgeld voor de gemeentelijke en bijzondere hoogere burgerscholen niet lager mag zijn dan dat voor de Rijks hoogere burgerscholen"; dat daarop door de Regeering in de Memorie van Antwoord het mede door den Raad weergegeven antwoord gaf, waaruit de bedoeling blijkt, de verplichte heffing naar draagkracht niet tot de Rijksscholen en de van Rijkswege gesubsidieerde scholen te beperken;

O. dat uit het voorgaande volgt, dat de in cassatie aangevoerde argumenten deels onjuist, deels niet ter zake afdoende zijn, en dus het middel ongegrond is;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

9 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.)

Een zwembad zooals „De Wilgenplas" is, voorzoover het den bezoekers gelegenheid biedt te zwemmen of te leeren zwemmen, niet een vermakelijkheid in den zin der Heffingsverordening. Bijkomende omstandigheden zouden daarin verandering

kunnen brengen, bijv. indien ter plaatse een wedstrijd in het zwemmen of zwemdemonstratie zou worden gehouden.

Voorts verliest een zwembad zijn karakter niet en wordt niet tot een vermakelijkheid, doordat de bezoekers tevens zich kunnen bewegen op de velden en plankiers, zonnebaden kunnen nemen en, om na het zwemmen het alsdan verkoelde lichaam weder op normale temperatuur te brengen, zich kunnen bedienen van turntoestellen.

Ook het feit, dat ook aan bezoekers, die er niet komen om te (leeren) zwemmen, toegang wordt verleend, noopte den R. v. B. niet de inrichting als een vermakelijkheid te beschouwen.

De Hooge Raad, enz.;

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Burgemeester van Schiebroek tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen II te Rotterdam van 11 Mei 1936, betreffende een aanslag opgelegd aan A te B in de „Belasting op tooneelvertooningen en andere vermakelijkheden" in de gemeente Schiebroek;

Gehoord enz.; Gezien de stukken;

O. dat de verordening tot heffing van voornoemde belasting onder meer bevat de volgende bepalingen:

Art. 2: Voor de toepassing dezer verordening worden onder vermakelijkheden verstaan tooneel- en andere voorstellingen, zang- en muziekuitvoeringen, bals en danspartijen, voordrachten, lezingen, tentoonstellingen, concerten, wedstrijden en in het algemeen alle vermakelijkheden, welke worden gegeven in of buiten lokalen en welke voor een ieder, hetzij kosteloos, hetzij tegen betaling toegankelijk zijn, of tegen betaling in welken vorm ook toegankelijk zijn voor bepaalde personen;

Art. 3. 1. Van de belasting zijn vrijgesteld:

a. vermakelijkheden, andere dan bals en danspartijen, waarvan tenminste 75 % der bruto-opbrengst bestemd is voor een liefdadig doel;

b. vermakelijkheden, welke op den openbaren weg niet langer dan gedurende een half uur op dezelfde plaats of in winkels, waarvoor geen vergunning of verlof ingevolge de Drankwet is verleend, onder nader door Burgemeester en Wethouders te bepalen voorwaarden, worden gegeven;

c. wedstrijden, gymnastiekuitvoeringen, velden andere openluchtspelen tot het bijwonen waarvan geen toegangsprijs, of uitsluitend een toegangsprijs van f 0.10 of minder per persoon wordt gevorderd;

d. tentoonstellingen, welke in haar geheelen omvang kosteloos of tegen betaling van niet meer dan f 0.10 per persoon toegankelijk zijn en waarop geen andere, aan deze belasting onderworpen vermakelijkheid, wordt ondernomen;

e. voordrachten en lezingen, welke uitsluitend een godsdienstig, wetenschappelijk, sociaal of politiek karakter hebben, ook dan, wanneer zij door middel van lichtbeelden worden toegelicht of door muziek, zang of dergelijke worden opgeluisterd;

f. tooneel-, zang- of muziekuitvoeringen, welke in hoofdzaak gegeven worden door de leden van ten algemeene nutte werkzame plaatselijke vereenigingen en niet gewinshalve worden gegeven of gehouden en welke gratis of tegen betaling van niet meer dan f 0.25 per persoon, alles inbegrepen, toegankelijk zijn;

O. dat belanghebbende Poot, als ondernemer van het Zwembad „De Wilgenplas", hetwelk een voor een ieder tegen betaling toegankelijke vermakelijkheid zou zijn, is aangeslagen ter zake dat op 21 Januari 1936 aan een bezoeker van dat zwembad een toegangsbewijs van f 0.35 is verkocht zonder dat dit voorzien was van het gemeentestempel ten bewijze, dat de verschuldigde belasting was voldaan;

dat belanghebbende zich tegen dezen aanslag heeft verzet, eerst vruchteloos bij den Gemeenteraad en vervolgens bij den Raad van Beroep, welke laatste de beschikking van den Gemeenteraad zoomede den aanslag heeft vernietigd;

dat de Raad van Beroep, na te hebben vooropgesteld, dat partijen verschillen over de vraag, of het Zwembad „De Wilgenplas" al dan niet als een vermakelijkheid is te beschouwen, heeft overwogen:

dat, hoewel er, zooals partijen eenstemmig verklaarden, op den betreffenden datum van 21 Januari 1936 op het terrein muziek was, de Raad dit maken van muziek, hetgeen, zooals partijen verklaarden door middel van een luidspreker-installatie geschiedde en waarvan niet is gebleken, dat zij diende ter opluistering of aanmoediging van vermaak, niet op één lijn stelt met een muziekuitvoering, aangezien dit strijdt met het taalgebruik, en art. 2 der verordening, in overeenstemming daarmede, dan ook niet alle muziek tot vermakelijkheid stempelt, doch alleen die muziek, welke een muziekuitvoering vormt;

dat, waar de onderhavige muziek van bijkomstigen aard was, zooals partijen eenstemmig verklaarden, de Raad dan ook deze muziek niet als een vermakelijkheid op zich zelf beschouwt, hebbende de Burgemeester trouwens ter vergadering verklaard, dat hij, ook al ware er geen muziek geweest, desniettemin de inrichting op zich zelf als een vermakelijkheid zou hebben beschouwd, zooals reeds uit het vertoogschrift blijkt;

dat het Zwembad „de Wilgenplas" dan ook naar 's Raads oordeel zeker niet valt onder de vermakelijkheden, in art. 2 der Verordening opgesomd, zoodat, wil hetzelve toch als een vermakelijkheid worden beschouwd, het zou moeten vallen onder wat art. 2 verder noemt: „In het algemeen alle vermakelijkheden welke worden gegeven in of buiten lokalen en welke voor een ieder toegankelijk zijn" op de wijze als daar nader omschreven;

dat de Burgemeester ter vergadering verklaarde, dat hij geenszins van meening is, dat een zwembad, op zich zelf beschouwd, is een vermakelijkheid, doch dat zulks voor dit zwembad niet opgaat, omdat zeer vele bezoekers het wel degelijk alleen maar bezoeken om daar vermaak te scheppen door zonnebaden te nemen en te flaneeren op de velden en plankiers en zich te vermaken met balspel, terwijl zij ook vaak met geheele families er heen trekken om daar den dag gezellig door te brengen;

dat belanghebbende en zijn raadsman met klem betoogden, dat het zwembad „De Wilgenplas" met een dergelijke omschrijving groot onrecht wordt aangedaan, daar dit zwembad een serieuze onderneming is, waarbij streng de hand er aan wordt gehouden, dat er geen ongewenschte elementen verschijnen en dat de hoofdzaak blijft, dat aldaar de zwemsport wordt onderwezen en beoefend; dat trouwens de toegangsprijs te hoog is voor degenen, die niet van het bad gebruik maken, terwijl iemand, die aldaar in zijn dagelijksche kleeren rondloopt, een mal figuur slaat, wijl alle bezoekers in badcostuum gekleed gaan; dat er verschillende verpleegsters doorloopend op het terrein aanwezig zijn, teneinde bij ongevallen hulp te bieden, met welk doel trouwens, in overleg met het gemeentebestuur, tevens de luidspreker-installatie is aangebracht, en er drie zwemmeesters geregeld les geven, hebbende het aantal lessen in het seizoen 1935 ongeveer 16500 bedragen; dat het nemen van zonnebaden meer en meer in zwang komt en zeker niet als een vermakelijkheid moet worden beschouwd; dat, waar dit zwembad bij een groote stad gelegen is, die arm is aan zwemwater en zwembaden, het geen verwondering behoeft te wekken, dat geheele families op Zondagen er heen komen, proviand medebrengen en een groot deel van den dag er blijven vertoeven, waarbij men zich dan dikwijls meerdere malen te water begeeft;

dat zij derhalve betoogden, dat wel verre van een vermakelijkheid te zijn, dit zwembad met terzijde-lating van bijkomstigheden, als daar zijn de enkele bezoekers, die er komen zonder te zwemmen, is een geperfectioneerd zwembad, waarin het belang van veiligheid en volksgezondheid domineert en dan ook een instelling is, die een algemeen volksbelang bevordert en geen vermakelijkheid;

dat uit het hierboven gerelateerde, zoomede uit de gewisselde stukken blijkt, dat in dit zwembad onderricht wordt gegeven aan beginnelingen in zwemmen, zoomede aan hen, die in die kunst niet geheel onbedreven zijn, terwijl verder geoefende zwemmers deze zwemgelegenheid bezoeken;

dat zwemlessen zeker niet vallen onder het begrip vermakelijkheid en de aanwezigheid een enkele maal van de bovenbedoelde muziek, zoomede van de turntoestellen, die uit den aard hunner bestemming na het zwemmen, zooals appellant onbestreden verklaarde, gebruikt worden om het alsdan verkoelde lichaam weder op de normale temperatuur te brengen, gelijk bij moderne zwemgelegenheden veelal voorkomt, hierin, naar 's Raads oordeel, geen wijziging brengt;

dat voorts het zwemmen door geoefende zwemmers veelal zal geschieden, omdat deze lieden daarin genoegen vinden, doch de Raad hierin niet kan zien „een vermakelijkheid" en zeker niet een vermakelijkheid, zooals de verordening dit omschrijft, die wordt „gegeven";

dat dit eveneens geldt voor die bezoekers, die, zooals in de bestreden beslissing wordt gesteld, „De Wilgenplas" bezoeken om daar den dag gezellig door te brengen, hoewel ook die bezoekers dan ongetwijfeld zich daar wel zullen vermaken;

dat van de met name in de verordening genoemde vermakelijkheden inderdaad kan worden gezegd, dat zij „gegeven" worden, hetzij enkel door hetgeen anderen aan de bezoekers bieden, hetzij doordat daarenboven de bezoekers in den een of anderen vorm daaraan kunnen deelnemen, doch, naar 's Raads oordeel, niet is aangetoond, dat hetgeen aan de bezoekers in dit zwembad geboden wordt, zou mogen worden omschreven als een vermakelijkheid in den zin van art. 1 der betreffende verordening en zeker niet als een vermakelijkheid, welke wordt „gegeven";

O. dat als middel van cassatie wordt gesteld: S., althans v. t., van de artt. 1, 2, 4, 5, 9, 10 en 13 der bovengenoemde Heffingsverordening, 277, 299 en 300 der Gemeentewet en 16 der Wet van 19 Dec. 1914, S. 564;

dat ter toelichting van dit middel wordt betoogd: dat de Raad van Beroep het Zwembad „De Wilgenplas" ten onrechte niet heeft aangemerkt als een vermakelijkheid in den zin der Verordening, zulks met volkomen miskenning van doel en aard dier inrichting, welke geenszins is een zwembad in de gewone beteekenis van het woord; dat de Raad aan de uitdrukking „gegeven" in art. 2 der Verordening een te enge beteekenis heeft gehecht; dat immers niet uitsluitend moet worden gedacht aan een uitvoering of voorstelling, die „gegeven" wordt, doch, zooals blijkt uit het feit, dat bals en danspartijen tot vermakelijkheden worden gerekend, veeleer aan een gelegenheid, die „gegeven" wordt, om zich en anderen te vermaken;

O. omtrent dit middel:

dat een zwembad zooals „De Wilgenplas", voorzoover het den bezoekers gelegenheid biedt te zwemmen of te leeren zwemmen, ook volgens het eigen standpunt der Gemeente niet is een vermakelijkheid in den zin der Heffingsverordening;

dat bijkomende omstandigheden daarin verandering zouden kunnen brengen, bijvoorbeeld indien ter plaatse een wedstrijd in het zwemmen of zwemdemonstratie zou worden gehouden;

dat van dit laatste ten deze echter geen sprake is geweest en de Gemeente terecht zich niet heeft beroepen op het feit, dat muziek ten gehoore werd gebracht, nu deze van geheel ondergeschikten aard was;

dat voorts een zwembad niet zijn karakter verliest en tot een vermakelijkheid wordt, doordat de bezoekers zich kunnen bewegen op de velden en plankiers, zonnebaden kunnen nemen en, met het doel als in de bestreden uitspraak omschreven, zich kunnen bedienen van turntoestellen;

dat immers ook dan de inrichting haar hoofdkenmerk van zwemgelegenheid blijft behouden, terwijl eindelijk het feit, dat ook aan bezoekers, die er niet komen om te (leeren) zwemmen, toegang wordt verleend, den Raad van Beroep niet noopte de inrichting als een vermakelijkheid te beschouwen;

dat de Raad van Beroep, wat er overigens zij van zijn overwegingen, derhalve een juiste uitspraak heeft gegeven, zoodat het middel van cassatie geen doel treft;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

11 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Dienstplichtwet Art. 12.)

Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar het voortbestaan der N. V., waarvan appellant directeur is, ernstig in gevaar zou worden gebracht, indien hij voor eerste oefening in werkelijken dienst zou moeten komen; dit geldt te meer, daar onder de huidige omstandigheden in het algemeen belang het weer te niet gaan van een nieuwe industrie zooveel mogelijk moet worden voorkomen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door W. J. A. M. Schellekens, dienstplichtige der lichting van 1932 uit Amsterdam, tegen de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 27 Augustus 1936, VIIe Afdeeling, N°. 460 V, waarbij hem vrijstelling van den dienstplicht wegens aanwezigheid van een bijzonder geval is geweigerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 18 November 1936, N°. 452;

Op de voordracht van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 8 Dec. 1936, VIIde Afdeeling, N°. 201 V.;

O. dat de beslissing van Onzen Minister steunt op de overweging, dat de thans door hem ontvangen ambtelijke inlichtingen, beschouwd in verband met de bij zijn departement berustende stukken betreffende het aan den dienstplichtige in vorige jaren verleend uitstel van eerste oefening, hem niet de overtuiging hebben geschonken, dat deze niet binnen afzienbaren tijd tijdelijk in zijn werkkring bij de Naamlooze Vennootschap Standard Coats te Amsterdam zou kunnen worden vervangen;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat hij er in zijn verzoekschrift den nadruk op heeft gelegd, als directeur der firma „Standard Coats", onmogelijk een plaatsvervanger voor zoo'n langen tijd te kunnen aanstellen; dat de genoemde firma, waarvan hij sinds de oprichting de leiding heeft, nu ruim anderhalf jaar werkt en zich vooral in den laatsten tijd zeer bevredigend ontwikkelt; dat niet weinig hiertoe meewerkt zijn opleiding in het buitenland: Duitschland, Engeland en Frankrijk, bij groote confectiehuizen; dat zijn werk allereerst bestaat in het maken der collectie, inkoop der stoffen, contrôle der productie; dat tevens een belangrijke factor is zijn persoonlijke connectie met de groote concerns en klanten; dat het maken der collectie en de verkoop de basis voor zijn zaak vormen en het toch onmogelijk is om zich hierin te laten vervangen door een vreemde, die zijne ideeën zou moeten uitwerken en aan wien hij gedurende een jaar de geheele zaak zou moeten overlaten; dat als bewijs voor de ontwikkeling der zaak mag dienen, dat, hoewel zijn salaris in het begin bij het opbouwen der zaak zeer gering was, de aandeelhouders besloten hebben om dit te bepalen op 150 gulden en in de volgende drie jaren 5000 gulden aandeelen toe te kennen; dat hij hieraan nog toevoegt, dat 34 personen bij hem werkzaam zijn, die hij zeer tot zijne spijt voor een deel of geheel zou moeten ontslaan; dat bovendien de Bank, die hem een vertrouwenscrediet van f 25,000 ter beschikking gesteld heeft, zou weigeren om bij zijne niet-aanwezigheid dit crediet te handhaven; dat hij als laatste argument zich verooriooft om hieraan nog toe te voegen, dat zijne verloofde en hij het plan hebben in het huwelijk te treden;

O. dat op grond van de ter zake ontvangen ambtsberichten moet worden aangenomen, dat het voortbestaan van de Naamlooze Vennootschap Standard Coats, waarvan de appellant directeur is, ernstig in gevaar zou worden gebracht, indien de appellant in werkelijken dienst zou moeten komen voor eerste oefening;

dat immers aannemelijk is gemaakt, dat in verband met den aard van het bedrijf de persoonlijke leiding van den appellant, in het bijzonder voor wat het technische gedeelte van het bedrijf aangaat, niet kan worden gemist, terwijl ook vervanging uiterst bezwaarlijk, zoo niet onmogelijk zou zijn, omdat dan het speciale cachet der zaak te loor zou gaan, daargelaten nog, dat het blijkens de stukken voor den appellant niet zonder gevaar zou zijn om een plaatsvervanger in dienst te nemen en op te leiden, aangezien deze dan te zijner tijd als concurrent van de zaak, welke een zeer speciaal karakter draagt, zou kunnen optreden;

dat voorts ook is aangetoond, dat de persoonlijke relaties van den appellant voor het bedrijf van groote beteekenis zijn;

dat het te ernstiger zou zijn, wanneer het onderhavige bedrijf zou moeten worden opgeheven of althans sterk zou moeten worden ingekrompen, aangezien in dit bedrijf reeds thans een niet onbelangrijk aantal personen werk gevonden heeft, die uiteraard bij een eventueele opheffing of inkrimping der zaak gevaar zouden loopen werkloos te worden;

dat voorts onder de huidige omstandigheden ook in het algemeen belang het weer te niet gaan van een nieuwe industrie zooveel mogelijk moet worden voorkomen;

dat onder deze omstandigheden moet worden aangenomen, dat zich hier een bijzonder geval voordoet, als bedoeld in art. 12, eerste lid, onder *f*, der Dienstplichtwet;

Gezien deze wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van de beslissing van Onzen Minister van Staat, Minister van Defensie a. i., van 27 Augustus 1936, VIIe afdeeling N°. 460 V, aan den appellant voorgoed vrijstelling te verleenen van den dienstplicht, met dien verstande, dat deze vrijstelling niet geldt in geval van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden.

Onze Minister van Defensie is belast enz.

(A. B.)

---

14 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Wet houdend algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 19.)

Terecht hebben Ged. Staten beslist, dat, nu wijlen de vader van appellant reeds was overleden op het tijdstip van appellant's verkiezing tot heemraad, appellant op dat tijdstip niet meer was aan te merken als zoon van een ingeland, in den zin van het provinciaal reglement. Daaraan

doet niet af, dat het reglement bepaalt, dat de vergadering van stemgerechtigde ingelanden is samengesteld uit de ingelanden, die recht van stemmen hebben krachtens de vastgestelde lijst van stemgerechtigde ingelanden, welke lijst den grondslag blijft uitmaken van ieders stembevoegdheid, totdat in het volgend jaar de nieuwe lijst van kracht zal zijn geworden, daar deze bepalingen niet strekken tot het invoeren van de fictie, dat overledenen ten aanzien van de verkiesbaarheid van hun zoons als nog in leven zijnde worden aangemerkt.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mr. K. L. C. M. I. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn, te Utrecht, tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 7 Juli 1936, n°. 1604/1040 A, 2e Afd., waarbij zijne keuze tot heemraad van het waterschap Langbroek niet werd goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, n°. 473;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat van 9 December 1936, n°. 422, afd. Waterstaatsrecht;

O. dat Ged. Staten van Utrecht bij besluit van 7 Juli 1936, n°. 1604/1040 A, 2e Afdeeling, hun goedkeuring hebben onthouden aan de in de vergadering van stemgerechtigde ingelanden van het waterschap Langbroek van 25 Mei 1936 plaats gehad hebbende verkiezing van Mr. K. L. C. M. I. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn, te Utrecht, tot heemraad van het genoemd waterschap, uit overweging, dat de verkozene, die niet voldoet aan den eisch van art. 6, derde lid, van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht, is verkozen als zijnde de zoon van een ingeland, te weten van Mr. J. B. L. C. C. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn; dat deze laatste echter op 16 Mei 1936 te 's-Gravenhage is overleden; dat nu weliswaar diens naam voorkomt op de thans geldende lijst van stemgerechtigde ingelanden, welke ingevolge art. 59 van genoemd Algemeen Reglement van kracht blijft, totdat in 1937 de nieuwe lijst van kracht zal zijn geworden; dat echter, nu vaststaat, dat Mr. J. B. L. C. C. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn op 25 Mei 1936 reeds was overleden, deze toen, mede in verband met het bepaalde in art. 120 van het Algemeen Reglement, niet gerekend kon worden nog te behooren tot de ingelanden van het waterschap, zoodat Mr. K. L. C. M. I. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn ook niet als zoon van een ingeland in den zin van art. 7, eerste lid, van het Algemeen Reglement kon worden beschouwd; dat mitsdien de verkiezing van den laatste tot heemraad voor goedkeuring niet in aanmerking komt;

dat van dit besluit Mr. K. L. C. M. I. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij overeenkomstig art. 7 sub 1 van het Algemeen Reglement voor de Waterschappen in de provincie Utrecht is verkozen als zijnde de zoon van een ingeland, te weten Mr. J. B. L. C. C. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn, te 's-Gravenhage, wiens naam voorkomt op de laatstelijk vastgestelde lijst van stemgerechtigde ingelanden; dat Ged. Staten aannemen, dat, nu hun gebleken is, dat Mr. J. B. L. C. C. Baron de Wijkerslooth de Weerdesteyn op 16 Mei 1936 is overleden, deze mede in verband met het bepaalde in art. 120 van het Algemeen Reglement niet gerekend kan worden tot de ingelanden, ten onrechte, daar art. 50 bepaalt, dat de vergadering van stemgerechtigde ingelanden is samengesteld uit de ingelanden, die recht van stemmen hebben krachtens de vastgestelde lijst van stemgerechtigde ingelanden en art. 59; dat deze lijst den grondslag blijft uitmaken van ieders stembevoegdheid, totdat in het volgend jaar de nieuwe lijst zal zijn van kracht geworden;

O. dat Ged. Staten terecht en op juiste gronden hebben beslist, dat, nu wijlen de vader van den appellant reeds was overleden op het tijdstip van de verkiezing, de appellant op dat tijdstip niet meer was aan te merken als zoon van een ingeland in den zin van art. 7, 1e lid, van het Algemeen Reglement voor de Waterschappen in de provincie Utrecht;

dat het beroep van den appellant op het bepaalde in de artt. 50 en 59 van dat Reglement moet falen, alreeds hierom, wijl deze artikelen er o. a. toe strekken, de hoedanigheid van stembevoegd ingeland te verbinden aan het als zoodanig vermeld staan op de vastgestelde lijst van stembevoegde ingelanden, doch niet tot het invoeren van de fictie, dat overledenen te dezen aanzien als nog in leven zijnde worden aangemerkt;

Gezien de Waterstaatswet 1900 en het Algemeen Reglement voor de Waterschappen in de provincie Utrecht;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Waterstaat is belast enz.

(A. B.)

---

14 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Vuurwapenwet 1919 art. 1; Vuurwapenreglement art. 1.)

Het betoog van req., voorzoover daarbij als vaststaande wordt aangenomen, dat het betrokken alarmpistool een verkorten loop had en slechts dan scherpe patronen kon bevatten, wanneer deze daartoe een speciale behandeling hadden ondergaan, mist feitelijken grondslag.

Wil het uitzonderingsgeval van het 2e lid van art. 1 van het K. B. van 11 Juli 1919 S. 474 zich voordoen, dan moet het alarmpistool elk der drie in dat lid beschreven eigenschappen bezitten. Uit hetgeen den rechter is gebleken, kan hij afleiden, dat het pistool andere dan enkel losse patronen kon bevatten.

[Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die van oordeel is, dat voor de strafbaarheid noodig is, dat bewezen worde, dat het alarmpistool er niet een is, dat geen loop of kennelijk verkorten loop heeft, en het niet zoodanig is ingericht, dat het beantwoordt aan de verdere eischen der uitzondering van art. 1, lid 2, van het K. B.]

Op het beroep van den O. v. J. bij de Arr.-Rechtbank te Assen, requirant van cassatie tegen een vonnis van voormelde Rechtbank van 25 Juni 1936, waarbij in hooger beroep bij verstek een vonnis door den Kantonrechter te Emmen op 9 April 1936 tegen H. J. K. te Emmen bij verstek gewezen, bij welk vonnis deze ter zake van het:

a. een vuurwapen voorhanden hebben, en

b. munitie voorhanden hebben, met aanhaling der artt. 1, 3, 12 en 18 der Vuurwapenwet 1919, 1 van het K. B. van 11 Juli 1919 S. 474 en 23, 33, 56 en 91 Sr., tot straf is veroordeeld, is bevestigd, behoudens wat de strafoplegging betreft en, met vernietiging van dit vonnis in zooverre, gerequireerde is veroordeeld tot eene geldboete van vijftig cents en één dag vervangende hechtenis.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Kantonrechter te Emmen verklaarde bij schriftelijk vonnis van 9 April 1936 ten laste van requirant bewezen: dat hij den 17en Dec. 1935, te 11 uur ongeveer in den voormiddag te Veenoord, in de gemeente Sleen een alarmpistool, caliber 6 mm, model „Em-Ge", type browning, althans een soortgelijk voor bedreiging en afdreiging geschikt voorwerp, niet vallende onder de uitzonderingsbepalingen van art. I van het Vuurwapenreglement, (Koninklijk besluit van 11 Juli 1919 S. 474), houdende voorschriften ter uitvoering van de Vuurwapenwet 1919 (zooals dit besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 15 Juli 1920 S. 608 en 3 Januari 1933 S. 3) en een aantal bij bovengenoemd vuurwapen, als bedoeld in de „Vuurwapenwet 1919", behoorende en daarin passende metaalpatronen met koperen huls, gevuld met slaghoedje en een lading kruit, voorhanden heeft gehad.

Gerequireerde was niet verschenen, en dus werd in deze zaak geen verweer gevoerd.

De Kantonrechter nam het bewijs van het telastegelegde mede op grond van de verklaring van den ter terechtzitting gehoorde deskundige, die mededeelde, dat het hem ter terechtzitting vertoonde alarmpistool, gemerkt „Em-Ge" is een van caliber 6 mm type browning en wel geschikt is, om er scherpe patronen mee te verschieten; dat hij bij zich heeft en ter terechtzitting vertoont scherpe patronen, welke in den handel verkrijgbaar zijn; dat deze patronen, niet zonder meer passen op dit wapen maar dat ze kunnen worden afgevijld en passend gemaakt kunnen worden op een dergelijk alarmpistool; dat hij zoo'n scherpe patroon uit een dergelijk alarmpistool heeft afgeschoten en deze enkele milimeters in hout drong; dat hij op die gronden van meening is, dat een dergelijk alarmpistool niet valt onder de uitzonderingsbepalingen als bedoeld in art. 1 lid 2 van het Vuurwapenreglement en dus moet beschouwd worden als een vuurwapen in den zin der wet.

Aan de bewezenverklaarde feiten gaf de Kantonrechter de benaming: enz.

De O. v. J. bij die Rechtbank heeft daarop beroep in cassatie ingesteld, teneinde een principieele beslissing van Uw College uit te lokken over de vraag of een alarmpistool, als bedoeld in voormeld vonnis, is te beschouwen als een vuurwapen in den zin der Vuurwapenwet 1919. Hij stelt als middel: S. of v. t. van art. 1, tweede lid van het Koninklijk Besluit van 11 Juli 1919 S. 474 (Vuurwapen-reglement) in verband met art. 1 en 3 der Vuurwapenwet 1919, aangezien, hoewel vaststond, dat het in de inleidende dagvaarding beschreven alarmpistool een verkorte loop en een caliber van 6 mm had en alléén dan scherpe patronen kon bevatten, wanneer deze daartoe een speciale bewerking, bestaande in afvijlen en passend maken, hadden ondergaan — de Kantonrechter en de Rechtbank, het vonnis van den Kantonrechter bevestigend, hebben aangenomen, dat een dergelijk wapen niet viel onder de uitzondering van het 2e lid van art. 1 van het Vuurwapenreglement voornoemd, krachtens welke uitzondering niet onder vuurwapenen worden verstaan alarmpistolen" welke geen loop of een kennelijk verkorten loop hebben, en welke zoodanig zijn ingericht, dat zij enkel losse patronen van een kaliber niet grooter dan 6 mm kunnen bevatten, terwijl de ligplaats van die patronen en de gasuitlaat loodrecht staan op den loop of op de lengterichting van het voorwerp".

Aan het middel ontbreekt m. i. ten deele feitelijken grondslag — ten minste ik heb in de stukken niet gelezen, dat het in de dagvaarding beschreven alarmpistool een verkorten loop had — tenzij men dit zou mogen afleiden uit de woorden „type browning", hetgeen mij te ver gaat — en evenmin dat het alleen dan scherpe patronen kon bevatten, wanneer deze een speciale bewerking, bestaande in afvijlen en passend maken, hadden ondergaan. Wat het laatste punt betreft verklaarde de deskundige slechts dat hij bij zich had en ter terechtzitting vertoond scherpe patronen, welke in den handel verkrijgbaar zijn, en na bewerking in het pistool gebruikt kunnen worden, hetgeen naar mijn oordeel geheel wat anders is dan requirant stelt en niet uitsluit, dat er ook wel scherpe patronen in den handel kunnen zijn, welke zonder bijzondere bewerking op een dergelijk pistool passen.

De Minister van Justitie wenscht uitgemaakt te zien of deze alarmpistolen al dan niet onder de uitzonderingen genoemd in het Vuurwapenreglement vallen, vandaar dan ook, dat getracht wordt een principieele uitspraak te verkrijgen, mede in verband met de geschiedenis der Wet.

De alarmpistolen worden in art. 1 der Vuurwapenwet 1919 vermeld sinds de wijzigingswet van 8 Juli 1932, S. 345, een wijziging welke verband hield met Uw arrest van 15 October 1928 (W. 11891; N. J. 1929, 53) krachtens welke beslissing die alarmpistolen niet als wapenen in den zin der wet werden aangemerkt.

In de Memorie van Toelichting op de wijzigingswet merkte de Minister op: „Vooral nu gebleken is, dat dergelijke voorwerpen meer en meer, o. a. door wapenfabrieken, wier emploi na den oorlog werd verminderd, in den handel worden gebracht, terwijl bij de vervaardiging in toenemende mate de aard van de gewone revolver wordt benaderd en wel zoodanig, dat die voorwerpen betrekkelijk zonder veel moeite of technische vaardigheid in gewone revolvers kunnen worden veranderd,

komt het den ondergeteekende alleszins gewenscht voor het voorhanden hebben, afleveren enz. van die voorwerpen onder de Vuurwapenwet 1919 te brengen. In verkeerde handen kunnen die voorwerpen, die eerst bij een nauwkeurig onderzoek blijken geen werkelijke revolvers te zijn, worden gebruikt vor afdreiging en gewelddadig optreden, terwijl de bedreiging met een dergelijk voorwerp aanleiding kan geven tot een noodzakelijk gemeende zelfverdediging met noodlottige gevolgen voor hem, die het voorwerp gebruikte. Zijn die voorwerpen bovendien dan nog gemakkelijk tot werkelijke revolvers om te werken, dan is de wenschelijkheid om ze onder de werking der Vuurwapenwet 1919 te brengen, des te grooter".

Toen vanuit de Tweede Kamer bezwaren gemaakt werden „alarmpistolen" in de wet op te nemen, antwoordde de Minister. Z.Exc. gaf onder handhaving van het standpunt van het ontwerp, dat dergelijke voorwerpen onder de wet behooren, toe, dat er grensgevallen kunnen zijn, of men met een „voor bedreiging geschikt" voorwerp heeft te maken, die de rechter zou moeten beoordeelen, maar waarvan het, in verband ook met de ontwikkeling van de techniek, misschien beter is, dat de administratie dit in de hand houdt.

In verband hiermede werden bij amendement de woorden „naar bij algemeene maatregel van bestuur te stellen regelen" ingevoegd.

Het vuurwapenreglement heeft in art. 1 lid 2 nader uitgewerkt welke alarmpistolen wel, en welke niet onder vuurwapenen worden begrepen, zooals in het middel is vermeld.

Volledigheidshalve vermeld ik in dit verband nog het rondschrijven van den Minister van Justitie van 7 Mei 1935 5e Afd. N°. 832, aan Heeren Commissarissen der Koningin in de provinciën betreffende alarmpistolen „Em-Ge" 6 mm, luidend:

„Ik heb de eer UHoogEdelGestrenge te berichten, dat bij vonnis van den Kantonrechter te Groningen d.d. 22 Maart 1935 de verdachte, die zonder machtiging een alarmpistool, model „Em-Ge" cal. 6 mm type browning voorhanden had, wegens onbevoegd voorhanden hebben van een vuurwapen werd veroordeeld.

De uitspraak werd gedaan mede op grond van een verklaring van een deskundige — 1e luitenant der Infanterie — dat bedoeld voorwerp als vuurwapen is te beschouwen en niet valt onder de uitzonderingen genoemd in art. 1, lid 2 Vuurwapenreglement.

Het schijnt mij gewenscht toe, dat de administratie bij de uitvoering der Wet met deze uitspraak des Kantonrechters rekening houdt.

Ik moge U verzoeken de onder U ressorteerende hoofden van plaatselijke politie ter zake in te lichten."

Inderdaad kunnen zich toch nog vele grensgevallen voordoen, waarin de rechter zal hebben te beslissen, of een bepaald voorwerp als wapen is te beschouwen. Duidelijk blijkt dit bij de beschrijving van diergelijke voorwerpen door K. W. Wijk gegeven in zijn artikelen over wapens en vuurwapens (alarmapparaten) in „de Politiegids" van 1 April 1936 en volgende afleveringen.

De eerste vraag welke in deze zaak rijst is, naar mijn oordeel deze, of de telastelegging voldoet aan de eischen van de wet. M. i. is dit het geval. Wel geeft zij slechts enkele kenmerken van het desbetreffende alarmpistool aan, doch voegt er aan toe, dat het niet valt onder de uitzonderingsbepalingen van art. 1, lid 2 Vuurwapenreglement, zonder de woorden dier bepaling te herhalen.

Wel acht ik voor strafbaarheid desniettemin noodig, dat ter terechtzitting bewezen worde, dat het alarmpistool er niet een is, dat geen loop of kennelijk verkorten loop heeft, en dat het niet zoodanig is ingericht, dat het beantwoordt aan de verdere en andere eischen der uitzondering gesteld in art. 1, lid 2, wil het alarmpistool als vuurwapen beschouwd kunnen worden.

Al deze punten zijn echter niet onderzocht, althans daarvan blijkt niet, zoodat mijn slotsom is, dat het bestreden vonnis niet voldoende met redenen omkleed is.

Met het middel ga ik dus niet mede, doch ambtshalve concludeer ik tot vernietiging van het vonnis en verwijzing der zaak naar het Gerechtshof te Leeuwarden.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat den gerequireerde bij inleidende dagvaarding is telastegelegd, dat hij den 17en December 1935, te 11 uur ongeveer in den voormiddag te Veenoord, in de gemeente Sleen een alarmpistool, caliber 6 mm, model „Em-Ge", type browning, althans een soortgelijk voor bedreiging en afdreiging geschikt voorwerp, niet vallende onder de uitzonderingsbepalingen van art. 1 van het Vuurwapenreglement, (Koninklijk besluit van 11 Juli 1919 S. 474), houdende voorschriften ter uitvoering van de Vuurwapenwet 1919 (zooals dit besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 15 Juli 1920 S. 608 en 3 Januari 1933 S. 3) althans een automatisch pistool en een aantal bij bovengenoemd vuurwapen, als bedoeld in de „Vuurwapenwet 1919", behoorende en daarin passende metaalpatronen met koperen huls, gevuld met slaghoedje en een lading kruit, voorhanden heeft gehad;

dat de Kantonrechter bij zijn in zoover bevestigd vonnis dit telastegelegde bewezen heeft verklaard, met dien verstande dat gerequireerde een alarmpistool caliber 6 mm, model „Em-Ge", type browning, niet vallende onder de uitzonderingsbepalingen van art. 1 van het Vuurwapenreglement (Koninklijk Besluit van 11 Juli 1919 S. 474) houdende voorschriften ter uitvoering van de Vuurwapenwet 1919 (zooals dit besluit is gewijzigd bij de Koninklijke besluiten van 15 Juli 1920 S. 608 en 3 Januari 1933 S. 3) voorhanden heeft gehad;

dat dit vonnis de volgende bewijsmiddelen bevat, een ambtseedig proces-verbaal, inhoudende: „dat verbalisanten op 17 December 1935 des voormiddags omstreeks 11 uur in een woning te Veenoord, gemeente Sleen in een door verdachte bewoonde kamer hebben aangetroffen een alarmpistool, model „Em-Ge" caliber 6 mm type browning en 28 stuks metaalpatronen met koperen huls, gevuld met

slaghoedje plus een lading kruit, caliber 6 mm passende in dat pistool, zonder dat verdachte aan eerstgenoemde relatant op diens vordering vertoonde eene daartoe strekkende machtiging of eenig ander daartoe strekkend geldig bewijs;

dat verdachte aan verbalisanten heeft verklaard, dat hij dit wapen en die patronen in den afgeloopen zomer heeft gekocht te 's-Gravenhage en dat hij geen machtiging of eenig ander geldig bewijs bezat, hetwelk hem het recht of de bevoegdheid gaf, om een vuurwapen voorhanden te mogen hebben;"

en de verklaring van een deskundige, luidende: „dat het hem ter terechtzitting vertoonde alarmpistool, enz. (zie conclusie);

dat het middel, voorzoover daarbij als vaststaande wordt aangenomen, dat het onderhavige alarmpistool een verkorten loop had en slechts dan scherpe patronen kon bevatten, wanneer deze daartoe een speciale behandeling hadden ondergaan, feitelijken grondslag mist;

dat voorzoover in het middel wordt betoogd, dat uit de feiten en omstandigheden, waarop de bewezenverklaring steunt, niet kan worden afgeleid, dat het alarmpistool niet viel onder de uitzonderingsbepalingen van art. 1 van het Koninklijk Besluit van 11 Juli 1919 S. 474, dit betoog faalt, daar toch, wil het uitzonderingsgeval van het tweede lid van genoemd art. 1 zich voordoen, het alarmpistool elk der drie in dit lid beschreven eigenschappen moet bezitten en de rechter uit hetgeen als voormeld is gebleken kon afleiden, dat het pistool andere dan enkel losse patronen kon bevatten;

Verwerpt het beroep.

(N. J.)

---

14 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.Regl. art. 5.)

Ten onrechte meent req., dat in dagv. de feiten en omstandigheden moeten worden omschreven, waaruit de noodzakelijkheid van het telastegelegde niet stilhouden of langzamer rijden zou volgen. Voldoende is, dat die noodzakelijkheid in de dagvaarding zonder meer is vermeld, gelijk hier [met de woorden: *zooinoodig* met het door hem bestuurde motorrijtuig stil te houden enz.] het geval was.

Op het beroep van C. L., chauffeur te Dordrecht, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Dordrecht van 19 Juni 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis, requirant ter zake van het: als bestuurder van een motorrijtuig een weg berijdende, waarmede een andere weg zich vereenigt, en het punt van vereeniging naderende gelijktijdig met een bestuurder van een motorrijtuig, die den anderen weg berijdt, en dien hij aan zijn rechterhand heeft, met hetgeen door hem bestuurd wordt voor dezen den doorgang niet vrijlaten, met aanhaling der artt. 1 en 2 der Motor- en Rijwielwet, 1, 5 en 73 van het Motor- en Rijwielreglement en 23, 91 Sr. is veroordeeld tot een geldboete van acht gulden en een vervangende hechtenis van acht dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

De Arr.-Rechtbank te Dordrecht vernietigde op 19 Juni 1936 in hooger beroep een vonnis van den Kantonrechter aldaar, omdat zij zich daarmede niet kon vereenigen en verklaarde ten laste van requirant bewezen, dat hij op 16 Januari jongstleden, te ongeveer 9¼ uur, des namiddags te Dordrecht als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de voorstraat en alstoen nagenoeg gelijktijdig, het punt waar de Voorstraat zich met de voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Nieuwbrug vereenigt, welke laatste weg aan de voor hem verdachte rechterzijde van de Voorstraat daarop uitmondt, naderende met een bestuurder van een ander motorrijtuig, die de Nieuwbrug bereed, niet voor dezen, dien hij, verdachte, aan zijn rechterhand had den doorgang heeft vrijgelaten door zoo noodig met het door hem bestuurde motorrijtuig stil te houden of langzamer te gaan rijden.

In cassatie gekomen draagt requirant als middel voor:

„S., althans v. t. van de artt. 261, 338, 339, 348, 350, 351, 352, 358 Sv. in verband met art. 2 der Motor- en Rijwielwet en art. 1, 5, 73 van het Motor- en Rijwielreglement, door requirant schuldig te verklaren aan overtreding van art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement, met strafoplegging als voormeld, terwijl in de oorspronkelijke dagvaarding geenerlei feiten of omstandigheden worden genoemd, noch daaruit op andere wijze van feiten of omstandigheden blijkt, waaruit, indien bewezen, de noodzakelijkheid kan worden afgeleid voor requirant, om ten tijde en ter plaatse als bij die dagvaarding omschreven, stil te houden of langzamer te gaan rijden, teneinde den doorgang vrij te laten voor den bestuurder van het motorrijtuig, die de Nieuwbrug te Dordrecht bereed en zich aan requirants rechterhand bevond; een en ander terwijl art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement door gebruikmaking van de ook in de dagvaarding zonder meer overgenomen woorden „zoo noodig" uitdrukkelijk het vereischte stelt, dat zulke feiten of omstandigheden tot het stilhouden of langzamer gaan rijden moeten nopen".

Dit middel slaat terug op het, blijkens het vonnis, bij de Rechtbank gevoerde verweer, dat in de inleidende dagvaarding geen strafbare overtreding van art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement is ten laste gelegd, aangezien daarin ontbreekt een nadere aanduiding waarin voor verdachte de noodzakelijkheid bestond om met het door hem bestuurde motorrijtuig stil te houden of langzamer te gaan rijden, welk verweer naar het oordeel der Rechtbank moest worden verworpen, daar in de dagvaarding door de woorden „zoo noodig" de in bedoeld artikel voor een strafbare overtreding vereischte noodzakelijkheid om stil te houden of langzamer te gaan rijden voldoende — zelfs uitdrukkelijk — tot uiting is gebracht en slechts bij het ontbreken in de dagvaarding van deze uitdrukkelijke vermelding, die noodzakelijkheid op andere wijze, zooals door nadere omschrijving, uit de telastelegging moet

kunnen worden afgeleid.

Hoewel ik mij kan vereenigen met de aan het middel ten grondslag liggende gedachte, dat de inleidende telastelegging, waarvan ik het bewezen verklaarde gedeelte hierboven weergaf, duidelijker kon zijn, wil men in staat zijn zich een beeld te vormen van wat hier is voorgevallen, zoo zou dit bezwaar m. i. in dit geval niet tot cassatie kunnen leiden, nu de rechtspraak tegenwoordig lichter eischen stelt aan de feitelijke omschrijving van het gebeuren, dan in vroeger tijden het geval was.

Echter acht ik, ook afgescheiden daarvan het middel onjuist. Er is hier n.l. een belangrijk onderscheid tusschen de woorden van art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement en de bewezen verklaarde telastelegging. Het Reglement toch legt bij het naderen van een kruispunt de verplichting op den doorgang vrij te laten, zoo noodig stil te houden of langzamer te rijden of te gaan.

De telastelegging gebruikt nu wel ongeveer dezelfde woorden, maar taalkundig in ander verband.

Terwijl het reglement zegt, dat men, *a.* den doorgang moet vrijlaten, *b.* zoo noodig stil houden, *c.* zoo noodig langzamer rijden of gaan, is bewezen verklaard, dat requirant den doorgang niet heeft vrijgelaten, hetgeen een vaststelling van een feit is, en waarop in vele telasteleggingen pleegt te volgen: „maar is doorgereden". De steller der telastelegging volgt hier een andere wijze, en zegt dat requirant den doorgang niet heeft vrijgelaten door zoo noodig met het door hem bestuurde motorrijtuig stil te houden of langzamer te gaan rijden.

Hij geeft dus manieren aan waarop requirant den doorgang had kunnen vrijlaten, en waaruit de Rechtbank blijkbaar heeft afgeleid, dat requirant op de kruising is doorgereden.

Ik ben derhalve van oordeel, dat het middel niet tot cassatie kan leiden en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer van der Meulen;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat den requirant bij inleidende dagvaarding is telastegelegd, dat hij op 16 Januari jongstleden, te ongeveer 9¼ uur, des namiddags te Dordrecht als bestuurder van een vierwielig motorrijtuig daarmede heeft gereden over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg, de Voorstraat en alstoen gelijktijdig althans nagenoeg gelijktijdig, het punt waar de Voorstraat zich met de voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Nieuwbrug vereenigt, welke laatste weg aan de voor hem verdachte rechterzijde van de Voorstraat daarop uitmondt, naderende met een bestuurder van een ander motorrijtuig, die de Nieuwbrug bereed, niet voor dezen, dien hij, verdachte, aan zijn rechterhand had den doorgang heeft vrijgelaten door zoo noodig met het door hem bestuurde motorrijtuig stil te houden of langzamer te gaan rijden;

O. dat namens den requirant voor de Rechtbank het verweer is gevoerd, dat in de telastelegging niet is te lezen, dat voor requirant de noodzakelijkheid aanwezig was om stil te houden of langzamer te gaan rijden; dat de rechtbank dit verweer als feitelijk ongegrond heeft verworpen, daarbij overwegende, dat in de dagvaarding door de woorden „zoo noodig" de in art. 5 van het Motor- en Rijwielreglement voor eene strafbare overtreding vereischte noodzakelijkheid om stil te houden of langzamer te gaan rijden voldoende — zelfs uitdrukkelijk — tot uiting is gebracht;

O. dat de stelling van het middel, dat in de dagvaarding de feiten en omstandigheden moeten worden omschreven, waaruit de noodzakelijkheid van het telastegelegde niet stilhouden of langzamer rijden zou volgen, niet juist is, daar voldoende is, dat die noodzakelijkheid in de dagvaarding zonder meer is vermeld, gelijk — naar de met de dagvaarding niet onvereenigbare uitlegging der rechtbank — hier het geval was;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

16 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 101 5e lid.)

De kosten van vernieuwing van de centrale verwarmingsketel der school, noodzakelijk met het oog op den slechten toestand, waarin de bestaande ketel was komen te verkeeren, vallen naar hun aard onder die van instandhouding, als bedoeld in art. 101 5e lid. Door het aanbrengen van een ketel van een ander type en van grootere capaciteit wordt de aard der inrichting niet gewijzigd.

Nu het aanbrengen eener verandering van inrichting is geschied vóór het indienen der aanvrage ex art. 72 is terecht op het verzoek afwijzend beschikt, daar het schoolbestuur niet aannemelijk heeft gemaakt, dat een zoodanig spoedgeval aanwezig was, dat de beschikking op een in te dienen aanvrage niet had kunnen worden afgewacht.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der „Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel in de gemeente Veendam", gevestigd te Veendam, tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 6 Augustus 1936, Letter G, 3e afdeeling, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Veendam van 6 Maart 1936, houdende afwijzende beschikking op het overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 ingediend verzoek om medewerking voor de aanschaffing en plaatsing van een nieuwen, grooteren Gazogeen Rainchonketel ten behoeve van de centrale verwarming van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Torenstraat N°. 1 te Veendam, ter vervanging van den bestaanden ketel, alsmede voor het aanbrengen van een asbestbuis in den schoorsteen van het schoolgebouw;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, N°. 475;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 December 1936, N°. 13047, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad van Veendam in zijne vergadering van 6 Maart 1936 afwijzend heeft beschikt op het verzoek van het bestuur der Vereeniging tot stichting en instandhouding van scholen met den Bijbel in de gemeente Veendam, gevestigd te Veendam, om overeenkomstig art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 de benoodigde gelden te mogen ontvangen voor de aanschaffing en plaatsing van een nieuwen, grooteren Gazogeen Rainchonketel ten behoeve van de centrale verwarming der bijzondere school voor gewoon lager onderwijs, Torenstraat N°. 1, ter vervanging van den bestaanden ketel, alsmede de gelden voor het aanbrengen van een asbestbuis in den schoorsteen van de genoemde school;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat de genoemde Vereeniging rechtspersoonlijkheid bezit; dat het bestuur in zijn adres mededeelt, dat de aanschaffing van den nieuwen ketel, alsmede de aanbrenging van een asbestbuis, reeds hebben plaats gevonden, zulks wegens gebleken noodzakelijke onmiddellijke voorziening; dat het bestuur, door het plaatsen van een ketel van grootere capaciteit, zijn aanspraak op vergoeding ingevolge art. 72 der Wet meent te kunnen ontleenen op grond van „verandering van inrichting" van het schoolgebouw; dat de noodzakelijke onmiddellijke voorziening niet is aangetoond en deze, daar de oude ketel reeds omstreeks Oct. 1935 is verwijderd, thans niet meer is te controleeren; dat hier evenmin sprake is van verandering van inrichting van het schoolgebouw, daar de bestaande ketel is vervangen door een anderen ketel; dat, ook al ware hier wel sprake van „verandering van inrichting" van het schoolgebouw, de voorschriften van art. 77 der wet, nu het werk reeds is tot stand gebracht, geen toepassing meer kunnen vinden;

dat, nadat het schoolbestuur van dit besluit bij Ged. Staten van Groningen in beroep was gekomen, dit college bij besluit van 6 Aug. 1936, Letter G., 3e afdeeling, het beroep ongegrond heeft verklaard, uit overweging, dat de centrale verwarmingsinstallatie als deel van de inrichting van het schoolgebouw geacht moet worden met dit gebouw één geheel uit te maken; dat volgens art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920 de gemeente aan de besturen der in art. 97, eerste lid, bedoelde scholen de kosten van instandhouding vergoedt; dat de instandhouding van een bepaald object noodzakelijk medebrengt onderdeelen van dat object te vernieuwen; dat, daar de vernieuwing van een ketel, onderdeel der centrale verwarmingsinstallatie, als een vernieuwing van een onderdeel van het schoolgebouw moet worden beschouwd, de kosten dier vernieuwing behooren tot de kosten van instandhouding; dat in deze van een verandering van inrichting, waarvan de kosten langs den weg van art. 72 van de gemeente kunnen worden gevraagd, derhalve niet kan worden gesproken; dat de vervanging van den ouden, in 1916 in gebruik gestelden ketel door een ketel van grootere capaciteit, hierin geen wijziging brengt; dat immers de constructieve deelen alleen van grootte en niet van aard veranderen; dat echter, ook al ware het anders en al zou er dus van verandering van inrichting kunnen worden gesproken, op de aanvrage, voor zoover zij op den nieuwen ketel betrekking heeft, toch terecht een afwijzende beschikking is genomen, aangezien art. 77 der wet, dat bij art. 82 der wet uitdrukkelijk van toepassing is verklaard ten aanzien van verandering van inrichting, niet toegepast zou kunnen worden ten opzichte van een verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht, waaruit volgt, dat voor een verandering van inrichting, die reeds vóór de aanvrage heeft plaats gevonden, geen aanspraak op medewerking van de zijde van den gemeenteraad aan art. 72 der wet kan worden ontleend; dat nu wel door het schoolbestuur een beroep wordt gedaan op Ons besluit van 8 September 1931, N°. 37, maar ten onrechte, aangezien het hier geen spoedgeval betreft, waarin een onmiddellijke voorziening moest worden getroffen, althans niet in dien zin, dat de gelegenheid zou hebben ontbroken om vóór den aanvang der werkzaamheden een aanvrage bij den raad in te dienen; dat het aanbrengen van een asbestbuis in den schoorsteen als een verandering van inrichting kan worden aangemerkt, maar de raad ook hiervoor terecht de gevraagde medewerking heeft geweigerd, omdat het aanbrengen der verandering van inrichting aan het indienen der aanvrage is voorafgegaan;

dat van deze beslissing het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, in eene nagezonden toelichting aanvoerende, dat Ged. Staten het aanbrengen van een asbestbuis in den schoorsteen van het schoolgebouw aanmerken als een verandering van inrichting in den zin van art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920; dat hierover dus tusschen partijen geen geschil bestaat; dat naar de meening van het schoolbestuur Ged. Staten ten aanzien van de vervanging van den ouden verwarmingsketel tot dezelfde conclusie hadden moeten komen; dat het college terecht overweegt, dat de centrale verwarmingsinstallatie deel uitmaakt van de inrichting van het gebouw; dat, wanneer nu een zoodanig deel van het gebouw wegens gebleken ondoelmatigheid wordt vervangen door een apparaat van geheel andere constructie en van belangrijk grootere capaciteit, bezwaarlijk kan worden volgehouden, dat die vervanging niet is een „verandering" van de inrichting van het schoolgebouw; dat hier in feite een wijziging, een verandering aanwezig is; dat het aan het schoolbestuur voorkomt, dat de wet niet toelaat de zuiver technische vraag, of er een verandering van inrichting aanwezig is, anders dan naar technischen maatstaf te beantwoorden; dat de aangebrachte Gazogeen Rainchonketel een ketel is van geheel ander type dan de oude ketel; dat hier niet aanwezig is een bloote vervanging van oud door nieuw; dat, wanneer hier eenvoudig een oude versleten ketel vervangen was door een soortgelijken nieuwen ketel, de school thans weer zou hebben een ketel van onvoldoende verwarmingscapaciteit; dat het reeds om die reden niet mogelijk is de vervanging te rangschikken onder de rubriek „onderhoud", zoo-

als de raad meende te kunnen doen; dat de feiten afdoende bewijzen, dat door de getroffen voorziening de normale eischen, aan het geven van lager onderwijs te stellen, niet worden overschreden; dat van den aanvang in 1916 af de verwarmingsinstallatie niet was, zooals zij moest zijn; dat het schoolgebouw niet behoorlijk kon worden verwarmd; dat langdurige correspondentie met den leverancier en herhaalde aanmaningen om de installatie zoodanig te verbeteren, dat zij aan de bij de levering gestelde eischen voldeed, hiervan het gevolg waren; dat eerst in 1927, dus 11 jaar na den aanleg, toen afdoende verbetering niet mogelijk bleek, het schoolbestuur in arren moede besloot met den leverancier af te rekenen; dat herhaaldelijk een circulatielid wegens scheuring moest worden vervangen; dat de capaciteit te gering bleek; dat blijkens een rapport van de deskundige firma Kerdijk en Buining te Sappemeer deze 78,000 W.E. bedroeg, terwijl de voor het gebouw benoodigde capaciteit 112,000 W.E. was; dat het bestuur ten slotte in den zomer van 1935 getracht heeft de capaciteit op te voeren door het tusschenplaatsen van enkele leden uit een anderen buiten gebruik gestelden ketel; dat zich in het laatst van September 1935 opnieuw scheuring vertoonde en de kelder nogmaals blank liep; dat, toen herstel niet meer mogelijk bleek (hetgeen bij behoorlijk onderzoek ter plaatse volgens deskundigen nog kan worden aangetoond), het bestuur met het oog op het aanstaande winterseizoen besloot, onverwijld een nieuwen ketel te doen plaatsen; dat deze feiten onbetwistbaar uitwijzen, dat een verandering van inrichting, als bovenbedoeld, beslist noodzakelijk was; dat Ged. Staten voorts met den gemeenteraad van oordeel zijn, dat het schoolbestuur zijn eventueel recht ex art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 verwerkte door de voorziening te treffen, vóórdat na de indiening eener desbetreffende aanvrage art. 77 der Lager-Onderwijswet 1920 ter zake kon worden toegepast; dat het schoolbestuur echter niet anders kon handelen; dat, toen het onherstelbaar euvel optrad, het stookzeizoen op het punt stond aan te breken; dat er onmiddellijk werk gemaakt moest worden van de vervanging, wilde men niet genoodzaakt zijn de school voor geruimen tijd te sluiten wegens het ontbreken van verwarming; dat, wanneer men direct een aanvrage bij den raad had ingediend, het toch zeker ten minste één maand zou hebben geduurd, voordat burgemeester en wethouders de beslissing tot beschikbaarstelling der gelden volgens art. 78 der wet zouden hebben kunnen nemen; dat hierbij dan nog verondersteld is, dat de raad de aanvrage onverwijld zou hebben behandeld en ingewilligd; dat dit laatste, gelet op de overwegingen, waarop de raad thans zijn afwijzing baseerde, waarschijnlijk niet het geval zou zijn geweest; dat bovendien dan nog verondersteld moet worden, dat geen beroep overeenkomstig art. 76, lid 1, door ingezetenen zou zijn ingesteld; dat na de afwikkeling van de formeele zijde der zaak voorts de montage nog ten minste een week zou hebben gevorderd, zoodat men in het allergunstigste geval niet vóór half November zou hebben kunnen stoken; dat het eenige verwondering wekt, dat Ged. Staten in deze omstandigheden geen afdoende verontschuldiging vinden voor het treffen van een onmiddellijke voorziening; dat het schoolbestuur in dit verband verwijst naar Ons besluit van 8 September 1931, N°. 37; dat de analogie treffend is; dat evenals in het bij dat besluit behandelde geval ook hier het achterwege laten van een onmiddellijke voorziening in afwachting van de gemeentelijke medewerking overeenkomstig de artt. 72 tot en met 77 der wet de tijdelijke sluiting van de school onvermijdelijk ten gevolge zou hebben gehad; dat dit redelijkerwijs niet kan worden gevergd; dat het schoolbestuur trouwens meent, dat in dit geval art. 77 volstrekt niet krachteloos wordt gemaakt; dat het in dat artikel voorgeschreven overleg waarborgt het toezicht der gemeente op: 1°. de kwaliteit der voorziening en 2°. den kostprijs; dat, wanneer de hoedanigheid door den inspecteur en door burgemeester en wethouders zou worden afgekeurd, het gemeentebestuur op dien grond de beschikbaarstelling van de gelden voor de getroffen voorziening zou hebben kunnen weigeren; dat het schoolbestuur dan de beslissing van Onzen Minister overeenkomstig art. 77, lid 6, der wet zou hebben kunnen inroepen; dat, wanneer burgemeester en wethouders den kostprijs in verband met de mogelijkheid van eene goedkoopere voorziening te hoog achtten, het schoolbestuur eventueel na beroep volgens het zesde lid van art. 77 met een lager bedrag genoegen zou hebben moeten nemen; dat het niet valt in te zien, in welk ander opzicht het gemeentebelang zou kunnen zijn geschaad; dat het gemeentebestuur er ten slotte een argument van heeft gemaakt, dat de voorzieningen werden getroffen in October 1935, terwijl de aanvrage werd ingediend in Januari 1936; dat het schoolbestuur daartegenover stelt, dat het tijdstip van indiening der aanvrage niet zoover verwijderd ligt van het tijdstip van uitvoering van het werk, dat het direct verband tusschen die beide zou zijn verbroken; dat overigens de duur van dit tijdsverloop voor de in het geding zijnde rechtsvragen niet ter zake kan doen;

O. dat, blijkens de stukken, de reeds tot stand gebrachte vernieuwing van de centrale verwarming der bovengenoemde school, door de aanschaffing van een nieuwen verwarmingsketel, noodzakelijk was met het oog op den slechten toestand, waarin de bestaande ketel was komen te verkeeren;

dat de kosten van zoodanige vernieuwing, krachtens hun aard, vallen onder die van instandhouding, als bedoeld in art. 101, 5e lid, der Lager-Onderwijswet 1920;

dat deze kosten niet van karakter veranderen, doordat in plaats van den voormaligen ketel een ketel van een ander type en van grootere capaciteit is aangebracht, aangezien de aard der inrichting daardoor niet wordt gewijzigd;

dat reeds op dezen grond terecht voor deze vernieuwing geen gelden ingevolge art. 72 der Lager-Onderwijswet 1920 zijn beschikbaar gesteld;

O. ten aanzien van het aanbrengen van een asbestbuis in den schoorsteen van de meergemelde school, hetwelk Ged. Staten terecht hebben aangemerkt als eene verandering van

inrichting in den zin van art. 72 der wet: dat eene aanvrage tot medewerking tot zoodanige verandering in verband met art. 77 juncto art. 82 der wet behoort te geschieden vóórdat de verandering heeft plaats gevonden;

dat, nu zulks niet is geschied, ook het desbetreffende verzoek geen steun vindt in de wet en daarop mitsdien terecht afwijzend is beschikt;

dat het schoolbestuur nu wel heeft aangevoerd, dat een onverwijlde voorziening in deze was geboden en dat derhalve de beschikking op eene in te dienen aanvrage niet had kunnen worden afgewacht, doch dat door het schoolbestuur geenszins aannemelijk is gemaakt, dat een zoodanig spoedgeval hier aanwezig was;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

16 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38 j°. art. 36.)

Van een schijnhandeling („opheffing" van een bestaande en „oprichting" van een nieuwe school) kan niet worden gesproken, nu de opheffing een onderdeel vormde van de reorganisatie van het openbaar lager onderwijs in de gemeente, waarbij de drie bestaande scholen werden vervangen door een nieuw te stichten school met verzwaard leerplan. Daaraan doet niet af, dat de nieuwe school werd ondergebracht in het gebouw der voormalige lagere school met gebruikmaking van de daar aanwezige leermiddelen en schoolmeubelen, en dat de leerlingen van de opgeheven school automatisch naar de nieuwe school zijn overgeschreven.

Van overplaatsing van een door opheffing eener school overtollig geworden leerkracht kan slechts sprake zijn, wanneer in eene gemeente twee scholen tegelijkertijd bestaan en niet, waar een nieuwe school is opgericht na opheffing van de bestaande.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door K. de Vries, te Hoogkerk, tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 6 Aug. 1936, Letter E, 3e Afdeeling, waarbij is ongegrond verklaard zijn bij dit college ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Hoogkerk van 2 April 1936, waarbij, onder *c*, ingaande 1 Mei 1936 aan hem eervol ontslag is verleend als onderwijzer aan de openbare lagere school I aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, N°. 466;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 12 December 1936, N°. 13049, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Hoogkerk in zijne vergadering van 2 April 1936 heeft besloten ingaande 1 Mei 1936 eervol ontslag te verleenen o. a. aan K. de Vries als onderwijzer aan de openbare school I in zijne gemeente;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat in zijn vergadering van 5 Maart 1936 onder N°. VI werd besloten tot opheffing per 1 Mei 1936 van: *a.* de school voor uitgebreid lager onderwijs, gevestigd in het gebouw Hoendiep 86; *b.* de openbare lagere school I, gevestigd in het gebouw Hoendiep 86; *c.* de openbare lagere school II, gevestigd in het gebouw Schoolstraat 12; dat dit besluit door Ged. Staten van Groningen bij hun besluit van 19 Maart 1936, 3e afdeeling, werd goedgekeurd; dat als uitvloeisel van dit besluit aan het tegenwoordig personeel dezer scholen, zulks met uitzondering van den heer H. Bergman, onderwijzer aan school II, die reeds bij besluit van 5 Maart 1936, N°. V, in verband met daling van het leerlingental eervol werd ontslagen, eveneens per 1 Mei 1936 ontslag dient te worden verleend;

dat K. de Vries van dit besluit bij Ged. Staten van Groningen in beroep is gekomen, aanvoerende, dat hij in 1915 is benoemd tot onderwijzer met verplichte hoofdakte aan de openbare lagere school te Hoogkerk; dat bij de vrij spoedig daarop volgende oprichting van de tweede openbare lagere school en de inrichting van een school voor uitgebreid lager onderwijs, voor zoover hem bekend, in zijn positie geen enkele wijziging is gekomen; dat hij, nadat hem op 2 Aril 1936 ongevraagd ontslag is verleend, zich beschikbaar heeft gesteld als leerkracht aan de nieuw op te richten school; dat hij wel op de voordracht geplaatst, maar niet benoemd is; dat hij, die de zorg voor een jong gezin heeft, gepasseerd is, terwijl andere collega's, die geen gezin te verzorgen hebben, wel benoemd zijn;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 6 Aug. 1936, Letter E, 3e Afdeeling, dit beroep ongegrond hebben verklaard, uit overweging, dat het raadsbesluit van 5 Maart 1936, N°. VI, tot opheffing o. a. van de openbare lagere school I, is goedgekeurd bij hun besluit van 19 Maart 1936, N°. 219, 3e Afdeeling, welk besluit door het gemeentebestuur op den 23n Maart 1936 openbaar is gemaakt; dat de appellant, die als onderwijzer met verplichte hoofdakte aan de genoemde school werkzaam was, tegen hun besluit van 19 Maart 1936 blijkbaar niet overeenkomstig art. 17 der Lager-Onderwijswet 1920, althans niet met inachtneming van den in dat artikel gestelden termijn, bij Ons in beroep is gekomen en zulks niettegenstaande reeds bij raadsbesluit van 2 April 1936 en dus geruimen tijd vóór het verstrijken van den in art. 17 gestelden beroepstermijn, de benoeming van onderwijzers aan de nieuw op te richten school plaats vond en hij, appellant — hoewel op een der voordrachten geplaatst —, niet tot de benoemden behoorde; dat nu wel reeds op 2 April 1936 en derhalve vóórdat het raadsbesluit van 5 Maart 1936, N°. VI, onherroepelijk was geworden, aan den appellant door den gemeenteraad ontslag is verleend, maar zulks, nu het instellen van beroep tegen hun besluit van 19 Maart 1936 binnen den in art. 17 gestelden termijn achterwege is gebleven, op zichzelve

geen reden kan opleveren om het raadsbesluit van 2 April 1936 tot het verleenen van ontslag ongedaan te maken; dat de opheffing van eene school medebrengt het verleenen van ontslag der aan die school verbonden leerkrachten; dat uit dien hoofde tegen het verleend ontslag dan ook geen gegronde bezwaren kunnen worden ingebracht;

dat van deze beslissing K. de Vries bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat zijns inziens opheffing der genoemde school volstrekt niet zijn ontslag behoeft mee te brengen, daar zijne overplaatsing zeer goed mogelijk was, te meer, daar aan de „nieuw te openen school" nog een vacature onvervuld was gebleven, in welke vacature eerst begin Aug. 1936 is voorzien; waaraan hij in eene bijgevoegde toelichting onder meer nog toevoegt, dat de „opheffing" van de bestaande en „oprichting" van een nieuwe school zijns inziens een schijnhandeling was, daar de school, in hetzelfde oude gebouw, bezocht wordt voor ¾ gedeelte door dezelfde leerlingen, welke leerlingen automatisch zijn overgeschreven, terwijl de overige leerlingen voor het grootste deel afkomstig zijn van de opgeheven school II, met gebruikmaking van dezelfde leermiddelen en schoolmeubelen;

O. dat de opheffing van de bovengenoemde school, waaraan de appellant als onderwijzer verbonden was, noodzakelijkerwijze het ontslag van den appellant uit zijne voormelde functie met zich bracht;

dat hier niet van een schijnhandeling kan worden gesproken, aangezien blijkens de ambtsberichten van het Rijksschooltoezicht de opheffing van de meergemelde school een onderdeel vormde van de reorganisatie van het openbaar lager onderwijs in het dorp Hoogkerk, waarbij de drie bestaande scholen werden vervangen door een nieuw te stichten school met verzwaard leerplan;

dat daaraan niet afdoet, dat de nieuwe school werd ondergebracht in het gebouw van de voormalige school I, met gebruikmaking van de daar aanwezige leermiddelen en schoolmeubelen, en dat de leerlingen van de opgeheven school automatisch naar de nieuwe school zijn overgeschreven;

dat de appellant voorts van meening is, dat hij niet had behoeven te zijn ontslagen, doch met toepassing van art. 36, 9e lid, laatsten zin, der Lager-Onderwijswet 1920 had kunnen zijn overgeplaatst, doch dat, daargelaten, dat de hanteering van deze bepaling uitsluitend staat ter beoordeeling van den raad na overleg met den Inspecteur, van eene overplaatsing, als hier bedoeld, slechts sprake kan zijn, wanneer in eene gemeente de beide scholen tegelijkertijd bestaan, en niet, zooals hier, waar een nieuwe school is opgericht na opheffing van de bestaande;

dat Ged. Staten mitsdien terecht het bestreden raadsbesluit hebben gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

16 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 2.)

Voor het berekenen van een schadevergoeding als gevolg van een rooilijnbesluit behoort de waarde op het tijdstip van de vaststelling van de rooilijn als grondslag te worden genomen, en niet een willekeurig tijdstip daarna, alleen omdat dit misschien in verband met de mogelijkheid van een opleving voor den eigenaar voordeeliger zou kunnen zijn.

Vaststelling van een rooilijn brengt niet mede, dat een deel van het perceel voor den openbaren dienst moet worden afgestaan, doch slechts dat, indien tot het geheel vernieuwen, veranderen of uitbreiden van het bestaande gebouw wordt overgegaan, de nieuwe rooilijn in acht moet worden genomen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. W. van der Sluis c.a. tegen het besluit van Ged. Staten van Drenthe van 1 April 1936, N°. 5, houdende goedkeuring van rooilijnen te Emmen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, N°. 474;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 11 December 1936, N°. 10092 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad der gemeente Emmen bij zijn besluit van 2 Maart 1936, N°. 19*a*, heeft vastgesteld de, op een bij dit besluit behoorende situatieteekening in rood aangegeven, rooilijnen van het dorp Erica, onder intrekking, voor zoover vastgesteld, van alle vroeger tot stand gekomen bijzondere rooilijnplannen, betreffende de in dit besluit bedoelde door nieuwe rooilijnen getroffen gronden;

dat de gemeenteraad daarbij heeft overwogen, dat het gewenscht is rooilijnen vast te stellen voor de perceelen met aansluitende terreinen, gelegen aan of in de onmiddellijke nabijheid van aansluitingen en kruisingen van wegen te Erica;

dat, nadat Ged. Staten van Drenthe bij hun besluit van 1 April 1936, N°. 5, o. m. het evengenoemde besluit van den raad der gemeente Emmen hadden goedgekeurd, A. W. van der Sluis en twee anderen daarvan bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat zij, ingeval het rooilijnplan blijft goedgekeurd, allerminst zeker zullen weten, dat zij naar behooren zullen worden schadeloos gesteld, integendeel zij de overtuiging hebben, dat dit niet het geval zal zijn; dat er weliswaar voor de gemeente Emmen bestaat een „Verordening, houdende algemeene regelen ter bescherming van de belangen van derden, in verband met rooilijn, bouwverbod en uitbreidingsplan", vastgesteld op 27 Juni 1929, doch dat de in deze verordening vervatte regeling naar hun oordeel deels onvoldoende en deels onbillijk is; dat art. 4 van de bedoelde verordening bepaalt, dat bij de berekening van de schadevergoeding in aanmerking wordt genomen de waardevermindering, welke het perceel, waarop de rooilijn enz. wordt toegepast, ten tijde van de inwerkingtreding en als onmiddellijk gevolg daarvan heeft ondergaan; dat de ver-

ordening verzuimt vast te stellen, met welke factoren bij de berekening dier „waardevermindering" rekening moet worden gehouden, zoodat het geheel aan de willekeur van de in art. 3 bedoelde commissie wordt overgelaten, om die „waardevermindering" te bepalen en daarbij met die factoren rekening te houden, die haar goed dunken; dat door deze zeer summiere regeling de rechtszekerheid in ernstige mate wordt aangetast; dat voorts de regeling, vervat in art. 8 onbevredigend is; dat immers eenerzijds de raad niet gebonden is aan het schadebedrag, genoemd in het rapport der commissie, immers de schadevergoeding op een lager bedrag kan vaststellen, terwijl anderzijds voor de belanghebbenden dit schadebedrag een maximum beteekent, daar hun immers geen beroep openstaat, indien de raad niet tot een lager bedrag komt dan de commissie, terwijl de raad tot een hooger bedrag niet licht zal komen; dat den belanghebbenden slechts beroep bij Ged. Staten openstaat, indien de raad tot een lager bedrag komt dan de commissie en het nu weer niet uit de redactie van art. 8 blijkt, of Ged. Staten in dat geval het schadebedrag niet hooger kunnen stellen dan de commissie aangeeft, of wel: dat voorts een onbillijkheid in de verordening hierin gelegen is, dat eenerzijds slechts rekening wordt gehouden met de waardevermindering ten tijde van het vaststellen van de rooilijn, terwijl anderzijds de schadevergoeding eerst op een later — mogelijk zelfs een veel later — tijdstip wordt uitbetaald (art. 9); dat de billijkheid zou meebrengen, dat de uitkeering zou plaats vinden terstond na het vaststellen van het schadebedrag, daar immers op dat moment de waardevermindering het vastgestelde bedrag beloopen zou, terwijl anderzijds, indien betaling van schadevergoeding op een later tijdstip zou dienen te worden gedaan, rekening behoorde te worden gehouden met het schadebedrag, zooals dat op dat, latere, tijdstip zou blijken te zijn; dat de thans heerschende depressie haar funeste uitwerking in het bijzonder op de prijzen der onroerende goederen heeft uitgeoefend en dan ook het hun toebehoorende perceel, kadastraal bekend gemeente Emmen, sectie G. 4311 te Erica, zou het thans worden verkocht, alleen een verkoopprijs zou kunnen opbrengen, welke ver beneden de intrinsieke waarde ligt; dat het echter vanzelfsprekend is, dat bij opleving van het zakenleven de verkoopwaarde van het onderhavige pand door zijn bij uitstek gunstige ligging voor winkel (op den hoek van twee hoofdwegen in de kom van het dorp), zich het eerst van alle perceelen in den omtrek zal hebben hersteld; dat, mochten in dat geval de eigenaren het perceel in de toekomst voor winkel of ander bedrijfspand kunnen verkoopen, dit dan door de onderwerpelijke rooilijnverordening wordt belet; dat de eigenaren krachtens de schadevergoedingsverordening (art. 9) hun schade eerst kunnen reclameeren *a.* op het oogenblik, dat zij tot verkoop hadden willen overgaan en zelfs *b.* indien het perceel voor den openbaren dienst bestemd zal worden, eerst op het oogenblik, dat het na verwijdering van opstallen in vollen eigendom aan de gemeente is overgedragen; dat het tijdstip *a* bij eigenaren, zooals zij, appellanten, die niet behoeven te verkoopen, natuurlijk eerst ligt op het oogenblik, dat bij opleving van het zakenleven er weer vraag naar nieuwe winkels is, terwijl tijdstip *b* niet te verwachten is vóór herstel van de conjunctuur, d. w z. niet vóórdat de tegenwoordige gedeprecieerde verkoopwaarde zich door stijging hersteld heeft, aangezien verbreeding van de betreffende verkeerswegen allerminst urgent is en de gesaneerde gemeente Emmen waarschijnlijk niet eerder in de gelegenheid zal worden gesteld tot aankoop of onteigening over te gaan; dat de eigenaren op het oogenblik, dat zij uitbetaling van schadevergoeding kunnen vorderen, eene belangrijke schade lijden, doch dat zij volgens art. 4 der schadevergoedingsverordening niet deze schade vergoed krijgen, doch een naar den maatstaf van 1936 geschatte waardevermindering van de toen geschatte sterk gedeprecieerde verkoopwaarde van het perceel; dat zij, appellanten, derhalve dan het slachtoffer worden van het feit, dat de rooilijn in een tijd van crisis is vastgesteld; dat art. 9, lid 1, bepaalt, dat de schadevergoeding slechts wordt uitgekeerd voor perceelen of perceelsgedeelten, waarvan de eigenaar door het vaststellen van de rooilijn het volle beschikkingsrecht heeft verloren; dat de onderhavige rooilijn dit gevolg niet heeft, aangezien de eigenaren het betreffende perceelsgedeelte tusschen weggrens en rooilijn nog als woning en tuin kunnen gebruiken; dat dus uit art. 9 zou volgen, dat, daar in dat geval niet het volle beschikkingsrecht wordt verloren, geen schadevergoeding wordt uitgekeerd; dat uit het raadsbesluit, waarbij de rooilijn werd vastgesteld, niet blijkt, of de gemeente hun perceel, voor zoover de rooilijn daarop van toepassing zou zijn, geheel wil bestemmen voor den publieken dienst, dan wel gedeeltelijk en, zoo dit laatste het geval is, voor welk gedeelte, al hetwelk voor hen, appellanten, een nieuw element van onzekerheid oplevert; dat voor het geval de perceelen voor den openbaren dienst bestemd zijn, de eigenaren eerst de schade ontvangen op het oogenblik, dat de perceelen door de gemeente worden gekocht of onteigend, terwijl de eigenaren waarschijnlijk reeds jaren tevoren, zoodra bij opleving van het zakenleven het pand voor winkel gevraagd zal worden en zij dit door de rooilijnverordening niet kunnen verkoopen, de schade lijden; dat de eigenaren derhalve zonder de rooilijnverordening bij herstel van de conjunctuur het onderhavige pand voor een belangrijken prijs voor winkel zouden kunnen verkoopen overeenkomstig de waarde, welke het pand krachtens zijne ligging heeft of tot winkel zouden kunnen verbouwen en dan de hooge huur trekken, die een winkel op dezen stand meebrengt; dat het gevolg van de rooilijnverordening echter zou zijn, dat de eigenaren op het oogenblik van herstel der economische toestanden het pand als winkel zouden kunnen verkoopen of verhuren, maar het slechts als woonhuis zouden kunnen verhuren, tegen een prijs, welken woningen in de omgeving als huurprijs opbrengen en waarbij uit den aard der zaak de meerwaarde door de ligging en geschiktheid tot winkelhuis niet tot uiting komt, terwijl bovendien de huurprijs laag zou moeten zijn, omdat huizen van dezen

omvang in de omgeving niet als woonhuizen plegen te worden verhuurd en er daardoor geen vraag naar zal zijn; dat bij poging tot verkoop van het pand als woonhuis moeilijk een gegadigde zal zijn te vinden, die een huis wil koopen, waarbij den eigenaar steeds boven het hoofd hangt, dat de gemeente de aangekondigde bestemming voor den openbaren dienst zal verwezenlijken en de eigenaar dus op het oogenblik, dat de gemeente het wenscht, het pand zal moeten verlaten; dat verkoop als woonhuis dientengevolge alleen mogelijk zal zijn tegen een prijs, welke lager is dan de verkoopwaarde van andere huizen in de omgeving; dat het onbebouwde gedeelte van het perceel, oorspronkelijk plaats biedend voor ten minste drie huisplaatsen, door het vaststellen van de rooilijn voor niet meer dan één huisplaats geschikt blijft; dat ook voor dezen bouwgrond de gedeprecieerde waarde van 1936 geen goede basis is voor schadevergoeding, aangezien eigenaren ook met verkoop daarvan in ieder geval zouden wachten tot betere tijden zijn teruggekeerd en hoogere prijzen zijn te bedingen; dat derhalv de schade, welke eigenaren door de rooilijnverordening lijden, bestaat uit: *a.* voor den tijd van het herstel van het bedrijfsleven af tot aan het oogenblik, dat het perceel aan de gemeente in vollen eigendom wordt overgedragen, de mindere huur, welke het pand opbrengt, doordat het niet als winkelhuis verbouwd kan worden, welke schade volledig onvergoed blijft; *b.* op het oogenblik, dat het pand aan de gemeente in vollen eigendom wordt overgedragen, het verschil tusschen de waarde van het pand, indien het kan worden verbouwd tot winkelhuis en de waarde van het pand, indien het gedoemd is woonhuis te blijven, welke schade slechts gedeeltelijk vergoed wordt, daar volgens art. 4 op dat oogenblik slechts wordt vergoed naar den maatstaf van de gedeprecieerde waarde van 1936; *c.* op het oogenblik, dat de schade gevoeld wordt, welke aan het onbebouwde gedeelte wordt toegebracht: het verschil tusschen de waarde van den grond, indien deze geheel als bouwgrond benut kan worden en de waarde van den grond, indien deze voor een groot deel onbebouwd moet blijven, welke schade, evenals onder *b.* om dezelfde reden slechts gedeeltelijk vergoed wordt; dat zij op bovenstaande gronden van oordeel zijn in de eerste plaats, dat het rooilijnbesluit geen reden van bestaan heeft, en in de tweede plaats, dat, ware zulks anders, het besluit niet behoort te worden goedgekeurd, omdat en zoolang er in de gemeente Emmen geen bevredigende verordening bestaat, houdende regeling van schadevergoeding;

O. dat, blijkens de ter zake ontvangen ambtsberichten, het vaststellen van de onderwerpelijke rooilijnen met het oog op de belangen zoowel van de volkshuisvesting als van het verkeer noodzakelijk is te achten;

dat voorts ook met de belangen van de eigenaren alleszins rekening is gehouden;

dat toch de eigenaren, die door de toepassing van de onderhavige rooilijn schade mochten lijden, aan de gemeentelijke schadevergoedingsverordening recht op vergoeding dezer schade kunnen ontleenen;

dat de appellanten weliswaar tegen de bepalingen dezer verordening bezwaar hebben, met name tegen de bepaling van art. 4, eerste lid, luidende: „Bij de berekening der schadevergoeding wordt in aanmerking genomen de waardevermindering, welke het perceel of de perceelen, waarop de rooilijn, het bouwverbod of het uitbreidingsplan wordt toegepast, ten tijde van de inwerkingtreding en als onmiddellijk gevolg daarvan heeft ondergaan.", doch dat zulks niet opgaat;

dat de appellanten er wel op wijzen, dat ten gevolge van de algemeene waardedaling van het onroerend goed ook de waarde van hun perceel thans zeer gedrukt is, en dat derhalve, indien de rooilijn zou worden verwezenlijkt in een tijd van opleving, als gevolg van de evengenoemde bepaling de grootte van de schadevergoeding ongunstig zal worden beïnvloed, doch dat het niet juist zou zijn om bij het vaststellen van een rooilijn met dergelijke, toekomstige en onzekere omstandigheden rekening te houden;

dat voor het berekenen van een schadevergoeding, als hierbedoeld, nu eenmaal de waarde op een bepaald oogenblik als grondslag moet worden genomen en dat het dan het meest juiste is om daarvoor te kiezen het tijdstip van de vaststelling van de rooilijn, en niet een willekeurig tijdstip daarna, alleen omdat dit misschien voor de appellanten voordeeliger zou kunnen zijn;

dat de appellanten voorts ook ten onrechte van meening zijn, dat de vaststelling van de rooilijn ten gevolge zal hebben, dat een deel van het perceel voor den openbaren dienst moet worden afgestaan;

dat zij immers de volle beschikking over hun grond zullen behouden, terwijl zij slechts, indien tot het geheel vernieuwen, veranderen of uitbreiden van het bestaande gebouw wordt overgegaan, de nieuwe rooilijn in acht zullen moeten nemen;

dat de appellanten ten slotte nog wel vreezen, dat de bebouwingsmogelijkheid van hun perceel door de onderhavige rooilijn zeer zal verminderen, doch dat aan dit bezwaar voor een groot deel zal worden tegemoet gekomen, wanneer, zooals de Directeur van Gemeentewerken in de gemeente Emmen in zijn ter zake uitgebracht rapport voorstelt, aan de appellanten ontheffing wordt verleend van het bepaalde in art. 15 der gemeentelijke bouwverordening betreffende de minimum-oppervlakte van het open erf aan de achterzijde van woningen of andere gebouwen;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

16 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.)

Van afvloeiing van leerkrachten naar zekere regelen kan slechts sprake zijn, wanneer aan een bestaande school eene betrekking van onderwijzer wordt opgeheven, doch niet wanneer de school in haar geheel is opgeheven. Herstel van appellant als onderwijzer in dienst der ge-

meente kan door de Kroon niet worden bevorderd, aangezien eene benoeming of herbenoeming van onderwijzend personeel aan gemeentelijke openbare scholen bij uitsluiting tot de bevoegdheid van den gemeenteraad behoort.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door M. B. Kappetein, te Hoogkerk, tegen het besluit van Ged. Staten van Groningen van 6 Augustus 1936, Letter F, 3e afdeeling, waarbij is ongegrond verklaard zijn bij dit college ingesteld beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Hoogkerk, van 2 April 1936, waarbij, onder *b*, ingaande 1 Mei 1936 aan hem eervol ontslag is verleend als onderwijzer aan de openbare school voor uitgebreid lager onderwijs aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, N°. 467;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, van 12 December 1936, N°. 13048, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad der gemeente Hoogkerk in zijne vergadering van 2 April 1936 heeft besloten, ingaande 1 Mei 1936, eervol ontslag te verleenen onder meer aan M. B. Kappetein als onderwijzer aan de school voor uitgebreid lager onderwijs in zijne gemeente;

dat de raad daarbij heeft overwogen, dat in zijn vergadering van 5 Maart 1936 onder N°. VI werd besloten tot opheffing per 1 Mei 1936 van: *a*. de school voor uitgebreid lager onderwijs, gevestigd in het gebouw Hoendiep 86; *b*. de openbare lagere school I, gevestigd in het gebouw Hoendiep 86; en *c*. de openbare school II, gevestigd in het gebouw Schoolstraat 12; dat dit besluit door Ged. Staten van Groningen bij hun besluit van 19 Maart 1936, N°. 219, 3e afdeeling, werd goedgekeurd; dat als uitvloeisel van dit besluit aan het tegenwoordig personeel dezer scholen, zulks met uitzondering van den heer H. Bergman, die reeds bij besluit van 5 Maart 1936, N°. V, in verband met daling van het leerlingental eervol werd ontslagen als onderwijzer aan school II, eveneens per 1 Mei 1936 ontslag dient te worden verleend;

dat M. B. Kappetein van dit besluit bij Ged. Staten van Groningen in beroep is gekomen, aanvoerende, dat bij de hiervoren genoemde raadsbesluiten van 5 Maart en 2 April 1936 onvoldoende rekening is gehouden met de rechten en belangen van het onderwijzend personeel;

dat de te vormen school met verzwaard leerplan (waartoe de raad mede op 5 Maart heeft besloten) in feite een voortzetting is van de opgeheven scholen; dat dus, wanneer door die omzetting leerkrachten moesten afvloeien, daarvoor, volgens de gebruikelijke regels, de laatst aangestelde leerkrachten het eerst in aanmerking kwamen; dat in afwijking daarvan alle benoemden aanmerkelijk jonger in diensttijd zijn dan hij; dat zich onder de benoemden bovendien één collega bevindt, aan wien reeds bij raadsbesluit van 5 Maart 1936 ontslag was verleend wegens overcompleet; dat de benoemden voorts ten hoogste de hoofdakte hebben, terwijl hij daarnaast nog in het bezit is van de akten Fransch en Duitsch lager onderwijs; dat hij ten slotte, in tegenstelling met alle benoemden, belast is met de zorg voor een gezin;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 6 Aug. 1936, Letter F, 3e afdeeling, dit beroep ongegrond hebben verklaard, uit overweging, dat het raadsbesluit van 5 Maart 1936, N°. VI, tot opheffing o. a. van de school voor uitgebreid lager onderwijs, is goedgekeurd bij hun besluit van 19 Maart 1936, N°. 219, 3e afdeeling, welk besluit door het gemeentebestuur op den 23 Maart 1936 openbaar is gemaakt; dat de appellant, die als onderwijzer aan de school voor uitgebreid lager onderwijs werkzaam was, tegen hun besluit van 19 Maart 1936 blijkbaar niet overeenkomstig art. 17 der Lager-O.wet 1920, althans niet met inachtneming van den in dat artikel gestelden termijn, bij Ons in beroep is gekomen en zulks niettegenstaande hij kon vermoeden niet voor een benoeming tot onderwijzer aan de nieuw op te richten school in aanmerking te zullen komen, aangezien hij op de den 28 Maart 1936 door burgemeester en wethouders in overleg met den Inspecteur van het lager onderwijs opgemaakte voordracht ter benoeming van een onderwijzer aan die school als nummer drie was geplaatst; dat nu wel reeds op 2 April 1936 en derhalve vóórdat het raadsbesluit van 5 Maart 1936, N°. VI, onherroepelijk was geworden, aan den appellant door den gemeenteraad ontslag is verleend, maar zulks, nu het instellen van beroep tegen hun besluit van 19 Maart 1936 binnen den in art. 17 gestelden termijn achterwege is gebleven, op zichzelve geen reden kan opleveren om het raadsbesluit van 2 April 1936 tot het verleenen van ontslag ongedaan te maken; dat voor de opgeheven school voor uitgebreid lager onderwijs geen andere school voor uitgebreid lager onderwijs in de plaats is getreden; dat de opheffing eener school medebrengt het verleenen van ontslag der aan die school verbonden leerkrachten; dat uit dien hoofde tegen het verleend ontslag dan ook geen gegronde bezwaren kunnen worden ingebracht;

dat van deze beslissing van Ged. Staten M. B. Kappetein bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat in deze zijns inziens ten onrechte is afgeweken van den regel der billijkheid, dat voor de volgorde van afvloeiing rekening gehouden dient te worden met diensttijd, aktenbezit en gezin; weshalve hij heeft verzocht in dienst van de gemeente Hoogkerk te worden hersteld;

O. dat van afvloeiing van leerkrachten naar zekere regelen slechts dan sprake kan zijn, wanneer aan een bestaande school eene betrekking van onderwijzer wordt opgeheven, doch niet, wanneer, zooals hier, de school in haar geheel is opgeheven, welke opheffing uit den aard der zaak gepaard moet gaan met ontslagverleening aan het geheele aan de school verbonden onderwijzend personeel;

dat bovendien aan de bedoelde school naast den appellant geen andere onderwijzer van bijstand was verbonden;

dat ook een herstel van den appellant als onderwijzer in den dienst der gemeente door Ons niet kan worden bevorderd, aangezien

eene benoeming of herbenoeming van onderwijzend personeel aan gemeentelijke openbare scholen, ingevolge art. 36 der Lager-Onderwijswet 1920, bij uitsluiting tot de bevoegdheid van den gemeenteraad behoort;

dat Ged. Staten mitsdien terecht op het door M. B. Kappetein bij hun college ingesteld beroep afwijzend hebben beschikt;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

17 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit Art. 8.)

Onder „pensioen" in deze bepaling bedoeld is het zgn. voorloopig pensioen (bedoeld in het Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers, vastgesteld bij paragraaf 15 A der Wet van 22 Februari 1930, S. 100) *niet* begrepen.

Uitspraak in zake:

J. E. van Tongeren, wonende te Rotterdam, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. J. B. de Hes, wonende te Amsterdam,

tegen:

den Minister van Binnenlandsche Zaken, verweerder, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. W. de Koning, referendaris bij de afdeeling Pensioenen en Wachtgelden bij het Departement van Binnenlandsche Zaken, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de Minister van Binnenlandsche Zaken bij besluit van 25 Maart 1936 — overwegende dat J. E. van Tongeren, gewezen bureau-ambtenaar 1e kl. bij de L.O.Inspectie te Dordrecht, met ingang van 1 April 1936 in de termen komt om pensioen te genieten, en gelet op art. 8, eerste lid, van het Wachtgeldbesluit — heeft goedgevonden het wachtgeld van J. E. van Tongeren voornoemd met ingang van 1 April 1936 in te trekken;

O. dat voorts bedoelde Minister bij besluit van 2 October 1936 — beschikkende op het bezwaarschrift van J. E. van Tongeren tegen vorenbedoelde intrekking, en gelet op het advies van de Commissie, bedoeld in art. 12 van het Koninklijk Besluit van 3 Augustus 1922, S. 479, zooals dat thans luidt, tot regeling van de toekenning van wachtgeld aan burgerlijke rijksambtenaren — heeft goedgevonden het bezwaar ongegrond te verklaren, zulks op grond van de in dat besluit vermelde overwegingen;

O. dat Mr. J. B. de Hes voornoemd, als gemachtigde van klager, van laatstbedoeld besluit tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen en op de bij klaagschrift aangevoerde gronden; daarbij zich aansluitende aan het advies van bovengenoemde Commissie, heeft gevorderd, dat deze Raad de bestreden beslissing van den Minister van Binnenlandsche Zaken vernietigt, waardoor zal komen vast te staan, dat de intrekking van zijn wachtgeld ten onrechte geschied is;

O. dat verweerders gemachtigde, bovengenoemd, bij contra-memorie zijn standpunt nader heeft uiteengezet en heeft geconcludeerd, dat naar zijn oordeel het wachtgeld van klager terecht met ingang van 1 April 1936 is ingetrokken en mitsdien zijn beroep ongegrond dient te worden verklaard;

In rechte:

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil moet worden beantwoord de vraag, of het bestreden besluit, en daarmede het besluit van 25 Maart 1936, op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat op grond van de gedingstukken en de ter terechtzitting door den gemachtigde van verweerder afgelegde verklaring vaststaat:

dat aan klager, die toenmaals laatstelijk van 1 April 1921 tot 1 Augustus 1924 werkzaam was geweest als bureau-ambtenaar bij de L.O.-Inspectie te Dordrecht na tevoren van 1 Oct. 1894 tot 1 September 1895 en van 1 September 1895 tot 1 April 1921 als onderwijzer werkzaam te zijn geweest, respectievelijk aan een bijzondere en een openbare lagere school, met ingang van 1 Aug. 1924 een wachtgeld is toegekend, berekend naar een diensttijd van 1 October 1894 tot 1 Aug. 1924;

dat hij, met ingang van 1 September 1925 benoemd tot onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs te Rotterdam, ingaande 1 April 1936 eervol ontslag uit deze betrekking heeft gekregen in verband met de bepalingen van het Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers, vastgesteld bij paragraaf 15 A der wet van 22 Februari 1936, S. 100;

dat hem met ingang van 1 April 1936 een voorloopig pensioen, als bedoeld in dat Reglement, is verleend;

O. dat voor de beantwoording van bovengestelde vraag in het bijzonder van belang is het antwoord op deze andere vraag, of onder pensioen, bedoeld in art. 8, eerste lid, van het Rijkswachtgeldbesluit, ook is te verstaan een voorloopig pensioen, als bedoeld in evenvermeld Reglement;

O. dat in art. 2, lid 2, van dat Reglement is bepaald, dat het in lid 1 van dat artikel bedoelde voorloopig pensioen voor de toepassing van de Pensioenwet — waarmede, blijkens art. 1, lid 1, van dat Reglement wordt bedoeld de Pensioenwet 1922, S. 240 — niet als pensioen wordt beschouwd;

O. dat naar 's Raads oordeel met pensioen in het Rijkswachtgeldbesluit niet anders is bedoeld dan pensioen, ontleend aan de Pensioenwet 1922, S. 240, en dat dan ook de uitdrukking in gemeld art. 2, lid 2, „voor de toepassing van de Pensioenwet" mede betrekking heeft op de wachtgeldregeling, vervat in het Rijkswachtgeldbesluit;

O. dat derhalve op dien grond onder pensioen in voormeld art. 8, eerste lid, van het Rijkswachtgeldbesluit niet is begrepen een „voorloopig pensioen", als ten deze bedoeld;

O. dat mitsdien het bestreden besluit, en daarmede het besluit van 25 Maart 1936,

strijdt met het algemeen verbindend voorschrift, neergelegd in meerbedoeld art. 8, eerste lid, zoodat, met gegrondverklaring van klagers beroep, zoowel het besluit van verweerder van 2 October 1936 als dat van 25 Maart 1936 behooren te worden nietig verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart klagers beroep gegrond;

Verklaart zoowel het besluit van verweerder van 2 October 1936 als dat van 25 Maart 1936 nietig.

(A. B.)

---

17 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 103.)

Aan het feit, dat een raadsbesluit tot vaststelling van de afrekening der vergoeding kracht van gewijsde heeft gekregen, doet niet af, dat van dit besluit niet naar den eisch van het 4e lid van art. 103 onverwijld mededeeling is gedaan aangezien de termijn, bij het 5e lid voor het instellen van beroep gegund, onafhankelijk is van deze mededeeling. Al moge het genomen besluit eene onjuistheid bevatten, was de raad derhalve niet bevoegd daarvoor eene andere beslissing in de plaats te stellen. Uit de omstandigheid, dat het schoolbestuur schriftelijk verklaard heeft, in te stemmen met eene herberekening der afrekening, kan niet worden afgeleid de bereidverklaring, zich bij iedere wijziging van het eindbedrag der vergoeding neer te leggen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur der Vereeniging tot verstrekking van Christelijk Schoolonderwijs op Gereformeerden grondslag, te Herkingen, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 14 Juli 1936, N°. 377, tot ongegrondverklaring van zijn beroep tegen het besluit van den raad der gemeente Herkingen van 17 Maart 1936, waarbij ten behoeve van de bijzondere school voor gewoon lager onderwijs dier Vereeniging aldaar, de vergoeding, bedoeld in art. 101 der Lager-Onderwijswet 1920, over het jaar 1933, met inbegrip van de driejaarlijksche verrekening overeenkomstig het achtste lid van dit artikel over het tijdvak 1931 tot en met 1933, is vastgesteld op f 251.74;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 11 November 1936, N°. 447;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 14 December 1936, N°. 12693, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat de raad van de gemeente Herkingen in zijne vergadering van 13 Augustus 1935, met toepassing van de artt. 101 en 103 der Lager-Onderwijswet 1920, de afrekening van de vergoedingen over de jaren 1931 tot en met 1933 voor de bijzondere scholen in zijne gemeente heeft vastgesteld en wel ten aanzien van de school der Vereeniging tot verstrekking van Christelijk Schoolonderwijs op Gereformeerden grondslag aldaar (hoofd H. van Hekezen) als volgt:

Jaar	Gemiddeld kosten-bedrag per leerling.	Totaal vergoedingsbedrag.	Genoten schoolgeld.	Genoten voorschot en instandhouding.	Uitgegeven bedrag schoolbest.	Te goed over de 3 jaren.
1931	132½	f 12.27	f 1622.71	f 658.88	f 684.98	f 1156.45	f 4254.21
1932	133	„ 9.50	„ 1263.50	„ 494.42	„ 497.82	„ 2026.77 af	„ 3600.12
1933	124½	„ 11.01	„ 1368.—	„ 441.84	„ 822.23	„ 1309.36	f 654.09
			f 4254.21	f 1595.14	f 2004.98	f 4492.58	
				f 3600.12			

dat, nadat aan Ged. Staten van Zuid-Holland, bij de uitoefening van hun goedkeuringsrecht op wijzigingen van gemeentebegrootingen, was gebleken, dat de raad de jaarlijksche vergoedingen over de jaren 1931 tot en met 1933 ten behoeve van deze bijzondere lagere school niet juist had berekend, dit college ter kennis van het gemeentebestuur heeft gebracht, dat Ged. Staten gaarne zouden zien, dat nadat de vereischte nadere gegevens van de betrokken gemeentebesturen verkregen waren, en burgemeester en wethouders zich zouden hebben vergewist van de instemming van het betrokken schoolbestuur, alsnog eene herberekening der vergoedingen over het tijdvak 1931 tot en met 1933 voor de betrokken school plaats vond;

dat de raad van Herkingen daarop, nadat van het schoolbestuur een bericht van instemming met eene herberekening was ingekomen, in zijne vergadering van 29 October 1935 de bedoelde vergoedingen gewijzigd heeft vastgesteld;

dat, nadat Ged. Staten aan burgemeester en wethouders hadden doen weten, dat ook dit besluit verbetering behoefde, de raad in zijne vergadering van 17 Maart 1936 heeft besloten de afrekening van de vergoeding over de jaren 1931 tot en met 1933 voor de bovengemelde school vast te stellen aldus:

Jaar	Aantal leerlingen.	Kostenbedrag per leerling.	Totaal vergoedingsbedrag.	Genoten schoolgeld.	Genoten voorschot.	Uitgegeven bedrag schoolbest.	Aanteekeningen.
1931	132½	f 9.98	f 1322.35	f 658.88	f 500.—	f 1156.45	Heeft genoten schoolgeld . . f 1595.14
1932	133	„ 7.73	„ 1028.09	„ 494.42	„ 420.—	„ 2026.77	voorschot . „ 1700.—
1933	124½	„ 9.61	„ 1196.44	„ 441.84	„ 780.—	„ 1309.36	f 3295.14
			f 3546.88	f 1595.14	f 1700.—	f 4492.58	Heeft recht op: f 3546.88
							„ 3295.14
							f 251.74

dat het schoolbestuur, dat van het raadsbesluit van 29 October 1935 bij Ged. Staten van Zuid-Holland beroep had ingesteld, doch ondanks zijne bij schrijven van 12-2-'36 gedane verklaring, er niet mede te kunnen instemmen, dat dit beroep als vervallen werd beschouwd, van dit college bij schrijven van 24 Maart 1936, B. N°. 1749 (4e afdeeling) G.S. N°. 494/2, de mededeeling ontving, dat dit beroep in verband met het nader raadsbesluit van 17 Maart 1936, door hen als vervallen werd beschouwd, daarop tegen het laatstgenoemde raadsbesluit bij Ged. Staten in beroep is gekomen;

dat Ged. Staten bij hun besluit van 14 Juli 1936 dit beroep ongegrond hebben verklaard, daarbij overwegende, dat de onderwerpelijke school, overeenkomstig het slot van het tweede lid van art. 80, in bruikleen is gegeven, weshalve de kosten van instandhouding van dat gebouw, met uitzondering van de geringe en dagelijksche reparaties, als bedoeld in art. 1619 B. W., ten laste van de gemeente zijn genomen; dat in verband hiermede het gemeentebestuur, dat geen openbare lagere school bezit, voor de berekening der vergoedingen voor de onderwerpelijke school tot grondslag heeft genomen de exploitatie-kosten, verminderd met de instandhoudingskosten der gebouwen van een drietal overeenkomstige openbare scholen; dat het appelleerende schoolbestuur in hoofdzaak hiertegen aanvoert: dat de raad aanvankelijk het kostenbedrag per leerling voor elk der jaren 1931, 1932 en 1933 heeft vastgesteld, zonder daarbij rekening te houden met een aftrek wegens instandhoudingskosten; dat op grond dier oorspronkelijke vaststellingen het schoolbestuur eene berekening heeft opgemaakt, welke een tegoed bij de driejaarlijksche afrekening aanwijst van f 955.30, hetgeen hooger is dan in verband met het raadsbesluit van 17 Maart 1936 als tegoed bij de driejaarlijksche afrekening wordt toegekend; dat hun college dienaangaande meent te moeten overwegen: dat bij het besluit van den raad van 13 Augustus 1935 weliswaar de oorspronkelijke kostenbedragen per leerling, welke het schoolbestuur thans wenscht te handhaven, tot grondslag voor de berekening van het tegoed bij de driejaarlijksche afrekening hebben gediend, doch bij dat besluit op het aldus berekende totaal der vergoedingen over de jaren 1931 tot en met 1933 o. m. in mindering is gebracht het totaal der door het gemeentebestuur in dat tijdvak uitgegeven bedragen voor de instandhouding van het onderwerpelijke schoolgebouw; dat dan ook het tegoed voor het jaar 1933, hetwelk deze berekening dd. 13 Augustus 1935 aanwijst, aanmerkelijk minder is dan het nu door het schoolbestuur genoemde bedrag van f 955.30; dat eene berekening der hierbedoelde jaarlijksche vergoedingen, waarbij tot grondslag worden genomen de kosten van overeenkomstige openbare lagere scholen, verminderd met de kosten van instandhouding der desbetreffende schoolgebouwen en waarbij dan uiteraard de door het gemeentebestuur voor het gebouw der onderwerpelijke bijzondere lagere school werkelijk gemaakte kosten in het overeenkomstige tijdvak geheel buiten beschouwing worden gelaten, meer in overeenstemming met de bewoordingen en de bedoeling van art. 101, zesde lid, der wet moet worden geacht dan de hiervoren bedoelde berekening van het gemeentebestuur, dd. 13 Augustus 1935, waarbij weliswaar voor het kostenbedrag per leerling, hetwelk tot grondslag voor de berekening dient, geen aftrek wegens kosten van instandhouding van schoolgebouwen plaats heeft, doch de werkelijke kosten van het gebouw der onderwerpelijke bijzondere lagere school wèl geheel in mindering worden gebracht; dat in overeenstemming hiermede de raad bij zijn thans aangevallen besluit dd. 17 Maart 1936 de vergoedingen voor het tijdvak 1931 tot en met 1933 nader heeft vastgesteld op respectievelijk (132½ × f 9.98) + (133 × f 7.73) + (124½ × f 9.61) = f 1322.35 + f 1028.09 + f 1196.44, d. i. in totaal op f 3546.88, weshalve, nu in dat tijdvak aan schoolgelden en genoten voorschotten door het schoolbestuur in totaal is ontvangen f 1595.14 + f 1700 = f 3295.14 en de uitgaven van het schoolbestuur in totaal hebben bedragen f 4492.58, het door het schoolbestuur te ontvangen tegoed wordt gesteld op f 3546.88 — f 3295.14 = f 251.74; dat het schoolbestuur vooraf schriftelijk heeft verklaard met eene herberekening in der

voege als hierbedoeld in te stemmen; dat, nu het gemeentebestuur van deze bereidverklaring heeft gebruik gemaakt om eene onjuiste toepassing van art. 101, zesde lid, der wet te vervangen door eene toepassing, welke in overeenstemming met de gemelde wetsbepaling is, het appelleerende schoolbestuur, ook naar het oordeel van den Onderwijsraad, achteraf op deze bereidverklaring niet meer kan terugkomen; dat derhalve geenerlei aanleiding bestaat om in beroep de vergoedingen, als hierbedoeld, alsnog op de wijze, als door het schoolbestuur bedoeld, d. i. in strijd met de wet, vast te stellen;

dat van dit besluit het schoolbestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat het gemeentebestuur van Herkingen van de oprichting der school in 1921 af, aan het bestuur heeft opgegeven het bedrag per leerling, waarvan de onderhoudskosten reeds waren afgetrokken; dat de gemeenteraad als vergoeding per leerling over 1931 tot en met 1933 respectievelijk opgaf f 12.27, f 9.50 en f 11.01; dat het bestuur meende, over deze bedragen als in vorige jaren geheel te kunnen beschikken; dat in vorige jaren de vergoeding per leerling aanmerkelijk lager was dan de genoemde bedragen en in de jaren 1931 tot en met 1933 de leermiddelen werden uitgebreid in verband met de hooger geworden vergoeding; dat de gemeenteraad op 13 Augustus 1935 het tegoed voor zijne schoolvereeniging vaststelde op ± f 650; dat in de maand October daaropvolgende de penningmeester op het raadhuis werd verzocht, waar hem gevraagd werd, naar aanleiding van een schrijven van Ged. Staten, het bestuur te verzoeken in eene herberekening te bewilligen, welk besluit den volgenden dag op het raadhuis moest zijn; dat toen het bestuur niet in de gelegenheid was alle leden tot eene vergadering bijeen te roepen, zoodat het dagelijksch bestuur een haastig en overijld besluit heeft moeten nemen en toen in eene herberekening heeft toegestemd; dat de gemeenteraad daarop het bovengenoemde besluit heeft genomen en het bovenvermelde tegoed heeft vastgesteld op f 251.74, daarbij naar de meening van het bestuur afwijkende van de opgegeven bedragen, die reeds in staat van gewijsde waren gekomen; weshalve het bestuur zich heeft gewend tot de Ged. Staten: dat deze het beroep ongegrond hebben verklaard, o. a. aanvoerende, dat het schoolbestuur schriftelijk had verklaard met eene herberekening in der voege als hierbedoeld in te stemmen; dat dit echter onjuist is, daar het bestuur wel in eene herberekening toestemde, maar niet „in der voege als hierbedoeld"; dat het bestuur de meening was toegedaan, dat administratieve fouten waren ontdekt en het zich verplicht gevoelde, mede te moeten werken om deze te herstellen, maar dat het omtrent het eindbedrag, dat nog moest worden vastgesteld, logisch geen uitspraak kon doen; dat het bestuur hierbij opmerkt, dat van de oprichting der school af het inwendige daarvan, behalve het verven, steeds door het bestuur is onderhouden en dus boven de dagelijksche en kleine reparaties een totaal bedrag van ± f 1000 daaraan is besteed, wat blijkt uit de modellen K met bijgeleverde kwitanties en dat het gemeentebestuur het schoolbestuur er nooit van verwittigd heeft, dat deze kosten eigenlijk ten bate van de gemeente kwamen; weshalve het schoolbestuur heeft verzocht, met gegrondverklaring van het beroep den gemeenteraad van Herkingen alsnog te verplichten de oorspronkelijk vastgestelde bedragen uit te keeren, na aftrek van genoten vorschotten en geïnde schoolgelden;

O. dat, nu tegen het raadsbesluit van 13 Augustus 1935, waarbij met toepassing van de artt. 101 en 103 der Lager-Onderwijswet 1920, o. m. de afrekening van de vergoeding over de jaren 1931 tot en met 1933 voor de bovengemelde bijzondere school is vastgesteld, niet binnen 30 dagen na zijne dagteekening bij Ged. Staten beroep is ingesteld, dit besluit kracht van gewijsde heeft gekregen;

dat daaraan niet afdoet, dat, zooals uit het ambtsbericht van Ged. Staten blijkt, van dit besluit niet naar den eisch van art. 103, 4de lid, der wet onverwijld mededeeling is gedaan, aangezien de termijn, bij het 5de lid voor het instellen van beroep bij Ged. Staten gegund, onafhankelijk is van deze mededeeling, immers krachtens deze wetsbepaling na de dagteekening van het besluit een aanvang neemt;

dat mitsdien, al moge het genomen besluit eene onjuistheid bevatten, de raad niet bevoegd was daarvoor eene andere beslissing in de plaats te stellen;

dat Ged. Staten weliswaar hebben overwogen, dat het schoolbestuur schriftelijk verklaard heeft „met eene herberekening, in voege als hier bedoeld", in te stemmen, doch dat uit de bewoordingen, waarin de door het schoolbestuur afgelegde verklaring is vervat, met name, dat het accoord ging met eene herberekening der 3-jaarlijksche afrekening over 1931 tot en met 1933, niet kan worden afgeleid de bereidverklaring, zich bij iedere wijziging van het eindbedrag der aan het schoolbestuur toegekende vergoeding neer te leggen;

dat derhalve het bestreden besluit niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 14 Juli 1936, B. N°. 3948 (4e afdeeling) G.S. N°. 377, het bovenvermelde besluit van den raad der gemeente Herkingen van 17 Maart 1936 te vernietigen.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

17 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. art. 134; Alg. Regl. Wat. Noord-Brabant art. 45.)

Het vaststellingsbesluit van art. 119 van het Alg. Reglement is de eenige deugdelijke grondslag van de vordering tot aanvulling van een kastekort. De onderhavige vordering is echter uitsluitend gegrond op de kasopneming door het dagelijksch Bestuur. Indien de overlegging van het vaststellingsbesluit in hooger beroep enkel is geschied tot bewijslevering, kan zulks den onjuisten grondslag der vordering niet wegnemen. Indien die overlegging is geschied om aan de vordering het vaststel-

lingsbesluit ten grondslag te leggen, heeft het Hof daarin terecht een ongeoorloofde verandering van grondslag gezien.

Johannes Cornelis Josephus Swagemakers, wonende te Nieuw-Vosmeer, ten deze handelende als voorzitter van het Waterschap „de Polders van Nieuw-Vosmeer", gelegen in de gemeenten Nieuw-Vosmeer en Steenbergen, en ten deze optredende namens het Dagelijksch Bestuur van evengenoemd Waterschap en als zoodanig dat in rechten vertegenwoordigende, eischer tot cassatie van een arrest van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch op 10 Sept. 1935 tusschen partijen gewezen, (N. J. 1936 n°. 9, *Red.*), advocaat Jhr. Mr. W. M. de Brauw, gepleit door Mr. C. R. C. Wyckerheld Bisdom, adv. alhier,

tegen:

B. A. v. d. W., wonende te Nieuw-Vosmeer, verweerder in cassatie, advocaat Mr. A. E. J. Nysingh.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Post alia:

Tegen dit arrest is het volgende middel van cassatie voorgedragen:

„S. en/of v. t. van artt. 1837, 1838, 1839, 1269, 1270, 1374 B. W., 48, 134, 347, 348 Rv., 192 Grondwet, 138 Provinciale Wet, 1, 45, 46, 65, 66, 67, 68, 69, 116, 117, 118, 119 van het Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-Brabant 1904, zooals dit luidde voor de daarin bij besluit van Provinciale Staten van Noord-Brabant van 14 December 1933, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 16 Juli 1934 gepubliceerd in het Provinciaal blad van Noord-Brabant 1934 N°. 84, aangebrachte wijzigingen,

door te bevestigen het vonnis der rechtbank waarbij het eischende Waterschap niet-ontvankelijk werd verklaard in zijne vordering tegen den verweerder tot betaling van f 10,978 zulks op grond dat dit bedrag, toen de verweerder, nadat hij op 1 Maart 1932 had opgehouden secretaris-penningmeester van dat Waterschap te zijn, op 3 Juni 1932 rekening aan het Dagelijksch Bestuur van dat Waterschap aflegde, minstens te kort in kas bleek te zijn, en waarbij tevens de van waardeverklaring van de te dezer zake gelegde beslagen werd geweigerd,

zulks hoewel het Waterschap in hooger beroep ter staving van dit tekort het vaststellingsbesluit van 13 Juni 1933 (zijnde het besluit bedoeld in art. 118 van het hierboven vermelde ten deze toepasselijke algemeene waterschapsreglement waarbij de ten deze in aanmerking komende jaarlijksche rekening is vastgesteld) heeft overgelegd en daarmede, blijkens het arrest, de verschuldigdheid door den verweerder van f 10,511.55 heeft aangetoond,

zulks op de in het arrest opgenomen overwegingen, die echter de beslissing niet kunnen dragen en ook zelf in strijd zijn met de aangehaalde wetsartikelen,

omdat daarbij het Hof heeft uit het oog verloren,

dat al moge de penningmeester alleen dan tegenover het Waterschap voor eenig kastekort kunnen worden aansprakelijk gesteld indien het bedrag daarvan bij het vaststellingsbesluit is geconstateerd en vastgesteld, dit niet medebrengt, dat zulk besluit nu ook de grondslag en zelfs de eenige grondslag is waarop een daarbij bepaald kastekort van dien penningmeester kan worden teruggevorderd;

dat de vordering tot betaling van een kastekort tegen den penningmeester, die met de ontvangsten en de betalingen voor het Waterschap is belast geweest, niet tot grondslag heeft de handeling waarop tot staving van het bedrag van dat tekort wordt beroep gedaan;

en dat dus ook eenerzijds de omstandigheid dat aanvankelijk was beroep gedaan op de constateering van het bedrag van het kastekort bij een daartoe niet voldoende geoordeelde rekening en niet op het ten deze uitsluitende bindende vaststellingsbesluit, niet tot niet-ontvankelijkverklaring had mogen leiden;

anderzijds het later tot staving van het verschuldigde bedrag overleggen van het ten deze bindende vaststellingsbesluit, niet is eene ongeoorloofde verandering van den grondslag van de vordering".

De rekenplichtigheid van den penningmeester van een Waterschap, als het onderhavige, vallende onder het Algemeen Reglement voor de Waterschappen in Noord-Brabant, is bij dat reglement in hoofdzaak geregeld naar het voorbeeld der Gemeentewet, voor wat betreft de rekenplichtigheid van den gemeente-ontvanger (artt. 109, 118, 218—227, oud; artt. 116—126, 255—264, nieuw, der Gemeentewet). Een der verschillen is dit, dat het vaststellingsbesluit, hetwelk het Dagelijksch Bestuur en den penningmeester van het Waterschap volgens art. 119 van het Reglement tot ontlasting strekt, niet, als bij de gemeente (art. 222, oud, 259, nieuw, der Gemeenewet), wordt genomen door Gedeputeerde Staten, doch, behoudens weigerachtigheid van dezen, door de stemgerechtigde ingelanden. Rechtbank en Hof hebben zich dan ook m. i. terecht — op het voetspoor van de, de rekenplichtigheid van den gemeente-ontvanger betreffende, arresten van Uwen H. R. (26 Mei 1893 W. 6334; 17 Mei 1907 W. 8547; 1 Februari 1934 W. 12796, N. J. 1934, 1667) —, op het standpunt gesteld, dat ook in dezen de rekenplichtigheid van den penningmeester van het Waterschap publiekrechtelijk uitputtend is geregeld, waaruit volgt, dat de penningmeester, evenals een gemeente-ontvanger, uitsluitend kan worden aansprakelijk gesteld voor een kastekort, waarvan te zijnen laste blijkt, uit de, overeenkomstig de geldende publiekrechtelijke voorschriften vastgestelde, rekening en dus niet voor een kastekort, hetwelk zoude voortvloeien uit eene in den loop des jaars afgelegde rekening en verantwoording, hoedanige rekening en verantwoording de publiekrechtelijke regeling in dezen niet kent, ook niet bij tusschentijdsch aftreden van den bedoelden functionaris. Dit alles wordt dan ook bij het middel niet bestreden. Zelfs meen ik daarin te mogen lezen de erkenning, dat de afgelegde rekening van 3 Juni 1932 niet ten onrechte onvoldoende is geoordeeld tot staving van het als kastekort van verweerder gevorderde bedrag.

De eigenlijke strekking van het middel

schijnt mij dan ook, heb ik het betoog van den geëerden pleiter voor eischer goed gevolgd, te moeten worden gevonden in de voorstelling, als ware ten dezen betaling van het bij inleidende dagvaarding gestelde bedrag niet gevorderd op grond van de uitkomst van voormelde, tusschentijds door den verweerder afgelegde, rekening, maar alleen op grond van het aanwezig zijn van het kastekort en wel op een tijdstip, dat omschreven wordt als „bij de op 3 Juni 1932 door den penningmeester aan het Dagelijksch Bestuur afgelegde rekening". Dat dit beweerde kastekort echter, zoolang het vaststellingsbesluit over het jaar, waarover de administratie van den penningmeester liep, niet was verschenen, niet opeischbaar was, volgt, meen ik, uit voormelde rechtspraak van Uwen Raad. De vraag, welke nochtans, bij bedoelde voorstelling van den grondslag van den eisch, zoude kunnen rijzen en welke de steller van het middel blijkbaar in bevestigenden zin zoude willen beantwoorden, is deze, of het Hof niet er mede rekening had moeten houden, dat, blijkens het alsnog in hooger beroep overgelegde vaststellingsbesluit, de, aanvankelijk niet-opeischbare, vordering in den loop van het geding, wel opeischbaar was geworden en zulks tot het, uit dat vaststellingsbesluit uiteindelijk blijkende, bedrag van het kastekort.

Intusschen, wat hiervan, bij de gegeven voorstelling van den grondslag der vordering, ook moge zijn, die voorstelling zal in cassatie niet kunnen worden aanvaard, omdat zij, naar het mij voorkomt, te vergeefs opkomt tegen de, in rechtsoverweging 7 door het Hof gegeven, uitlegging van de inleidende dagvaarding, hierop neerkomende, dat het bedrag van f 10,978 in eersten aanleg is gevorderd op grond, dat dit bedrag als kastekort was geconstateerd bij de op 3 Juni 1932 door den penningmeester van het Dagelijksch Bestuur afgelegde rekening. Stellig is er dus, naar de feitelijke vaststelling van het Hof, niet gedagvaard ter zake van een kastekort, waarvan het juiste bedrag door eene later vast te stellen rekening zoude worden aangegeven. De grondslag der vordering, zooals die is ingesteld, verlangt daarentegen kennelijk van den rechter contrôle der rekening van 3 Juni 1932 en vaststelling van het daaruit blijkende tekort, welk een en ander echter is uitgesloten door de in dezen geldenden publiekrechtelijke regeling, die medebrengt, dat de burgerlijke rechter zich van iedere inmenging ten aanzien van het vaststellen eener rekening, als de onderhavige heeft te onthouden, dat hij zich te dien aanzien heeft neer te leggen bij de beslissing van het wettelijk aangewezen administratieve gezag en dat gevoegelijk het kastekort, tot aanzuivering waarvan de penningmeester kan worden aangesproken, niet kan zijn een ander, dan uit het overeenkomstig de voorgeschreven administratieve regeling tot stand gekomen, vaststellingsbesluit ten laste van den betrokken penningmeester blijkt te bestaan. Is dit juist, dan is dus ook de ingestelde vordering terecht niet-ontvankelijk verklaard en kan zij niet weder ontvankelijk worden door het overleggen van het vaststellingsbesluit, ook al zoude dit, zooals eischer wil, slechts gelden als bewijsmiddel voor een bestaand tekort, aangezien bedoeld besluit dan immers zoude moeten dienen — gelijk in rechtsoverweging 8 van het bestreden arrest wordt gezegd — tot staving van „dit te kort", d. w. z. het tekort, gevorderd op den grondslag der rekening van 3 Juni 1932, met welks vaststelling de burgerlijke rechter geenerlei bemoeienis mag hebben. Hieruit vloeit dan echter tevens rechtstreeks voort, dat het middel tevergeefs bestrijdt de stelling van rechtsoverweging 6, dat het vaststellingsbesluit, als voor den Rechter bindend, ook inderdaad de eenige grondslag kan vormen, waarop een daarbij bepaald kastekort van den penningmeester kan worden teruggevorderd. Ik meen, dat deze stelling trouwens in overeenstemming moet worden geacht met de aangehaalde rechtspraak van Uwen Raad, waarin ik met den geachten raadsman van verweerder meen te mogen lezen, dat de eenige grondslag voor des ontvangers (penningmeesters) betaalplicht ten aanzien van een daarbij te zijnen nadeele geconstateerd saldo juist ligt in het gevolg, door het publiekrecht verbonden aan de vaststelling van wat ontvangsten en wat uitgaven van de gemeente (het Waterschap) zijn, zoodat, gelijk Mr. Ort het ten aanzien van den gemeenteontvanger uitdrukt in zijn conclusie voor 's Hoogen Raads arrest van 7 Mei 1907 hierboven aangehaald, „alleen het debetsaldo ten laste van den ontslagen ontvanger, hetwelk bij de jaarlijksche rekening moet worden vastgesteld, kan zijn de grondslag, waarop een kastekort kan worden aangenomen en dus is de titel der gemeente, waaruit hare aanspraken blijken."

M. i. kan dan ook, gezien de uitsluitende en uitputtende publiekrechtelijke regeling van deze materie niet, als door den geachten raadsman van eischer gepleit, worden aangenomen, dat eene reeds tevoren bestaande aansprakelijkheid van den penningmeester door het vaststellingsbesluit zoude worden beperkt tot eene aansprakelijkheid voor het bij dat besluit vastgestelde saldo, maar de aansprakelijkheid wordt alleen en uitsluitend gevestigd door en voor het debetsaldo, uit het vaststellingsbesluit resulteerende.

Indien dit inderdaad de eenig juiste beschouwingswijze mocht worden geoordeeld, dan is het m. i. ook duidelijk, dat het Hof in dezen niet anders kon en mocht beslissen, dan dat het overleggen door eischer van het nader tot stand gekomen vaststellingsbesluit niet kon dienen tot staving van een beweerdelijk tevoren reeds aanwezig kastekort, berustende op eene door verweerder afgelegde rekening, waarvan rechtens de vaststelling door den burgerlijken rechter niet kon worden gevraagd en terwijl toewijzing van den eisch op grond van de gehoudenheid des verweerders tot betaling van het bij het vaststellingsbesluit aangewezen bedrag m. i. inderdaad zoude moeten zijn aangemerkt als rechtdoen op een ongeoorloofde wijze veranderd onderwerp van den eisch, immers op eene vordering, gegrond op een feit, hetwelk niet kan worden geacht te behooren tot die, waarop het in verband met het bij inleidende dagvaarding gestelde, ter beoordeeling van de gehoudenheid des verweerders, om aan de daarbij ingestelde vor-

dering te voldoen, in het wezen der zaak moest aankomen.

Het voorgestelde middel mitsdien ongegrond achtende, concludeer ik tot verwerping van het beroep, met veroordeeling van eischer qq. in de kosten, op de behandeling dezer zaak in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest blijkt, dat tegen v. d. W. door het Waterschap is ingesteld eene vordering tot betaling van f 10978 met van waarde verklaring van diverse ten zijnen laste gelegde conservatoire beslagen, op grond dat, toen v. d. W., nadat hij op 1 Maart 1932 had opgehouden penningmeester van het Waterschap te zijn, op 3 Juni 1932 rekening aan het dagelijksch Bestuur van het Waterschap aflegde, minstens voormeld bedrag te kort in kas bleek te zijn; dat v. d. W. onder meer heeft bestreden het bestaan van eenig kastekort, waarop het Waterschap het proces-verbaal van kasopneming in het geding gebracht heeft en verder heeft aangeboden het gestelde door getuigen en deskundigen te bewijzen;

dat de Rechtbank te Breda bij vonnis van 13 Maart 1934 (N. J. 1935, 610, *Red.*) ambtshalve het Waterschap niet-ontvankelijk in zijn vordering verklaard heeft;

dat het Waterschap van dit vonnis in hooger beroep is gekomen onder aanvoering onder meer van de navolgende grieven:

„indien met de Rechtbank moet worden aangenomen, dat artt. 116 tot en met 119 van het Reglement ten deze van toepassing zijn, dan heeft de Rechtbank toch ten onrechte het in prima gedaan bewijsaanbod gepasseerd.

„De Rechtbank had het Waterschap in de gelegenheid moeten stellen het gevorderde kastekort te bewijzen door middel van het daartoe benoodigde vaststellingsbesluit.

In ieder geval mag het Waterschap zulks nog in hooger beroep doen, waartoe dit vaststellingsbesluit van 13 Juni 1933 met bijbehoorende stukken wordt overgelegd, waaruit blijkt, dat bij het vertrek van den penningmeester een te kort in kas was van f 10511.55, welk te kort echter beduidend hooger is.

dat het Hof bij het bestreden arrest het beroepen vonnis bevestigd heeft, overwegende:

4. * dat het Waterschap bij voormelde grief er van uitgaat, dat de bepalingen der artt. 116 tot en met 119 van het Reglement ten deze van toepassing zijn, doch voor dit geval aan de Rechtbank verwijt, dat deze het Waterschap niet heeft toegelaten het gevorderde kastekort aan te toonen, waartoe in appèl het vaststellingsbesluit bedoeld in art. 118 van dit Reglement wordt overgelegd;

5. dat zooals uit het bovenoverwogene reeds volgt en ook het Waterschap bij deze grief blijkbaar aanneemt, de penningmeester van het Waterschap alleen dan tegenover het Waterschap voor eenig kastekort kan worden aansprakelijk gesteld, indien het bedrag daarvan is geconstateerd en vastgesteld op de wijze bij artt. 69 en 116 tot en met 118 van het Reglement bepaald;

6. dat het op regelmatige wijze tot stand gekomen vaststellingsbesluit in art. 118 bedoeld, hetwelk voor den Rechter bindend is, derhalve de eenige grondslag kan vormen, waarop een daarbij bepaald kastekort van den penningmeester kan worden teruggevorderd;

7. dat de Rechtbank het Waterschap, dat in eersten aanleg een bedrag van f 10978 van den penningmeester opvorderde op grond dat dit bedrag als kastekort was geconstateerd bij de op 3 Juni 1932 door den penningmeester aan het Dagelijksch Bestuur afgelegde rekening, mitsdien terecht, met passeering van het daaromtrent aangeboden bewijs, in zijne vordering niet-ontvankelijk verklaarde en de van waarde verklaring van de te dezer zake gelegde beslagen weigerde;

8. dat het Waterschap in hooger beroep wel is waar ter staving van dit tekort het vaststellingsbesluit van 13 Juni 1933 overlegt, doch daargelaten dat het Waterschap daarmede enkel de verschuldigdheid door den penningmeester van f 10511.55 aantoont, het Waterschap zoodoende de gehoudenheid van den penningmeester tot betaling van dit bedrag op een anderen grond wil aangenomen zien, dan bij dagvaarding werd gesteld;

9. dat het Waterschap daarmede den grondslag zijner vordering op ongeoorloofde wijze verandert, zoodat nu de penningmeester zich daartegen heeft verzet, deze gewijzigde grondslag buiten beschouwing moet blijven;

O. dat het Waterschap tegen dit arrest het navolgende middel heeft opgeworpen: zie concl. Adv.-Gen.;

O. ten aanzien van dit middel:

dat art. 69 i. v. m. art. 45 Algemeen Waterschapsreglement voor Noord-Brabant 1904, hetgeen op de Polders van Nieuw-Vosmeer van toepassing is, — bepaalt, dat de penningmeester jaarlijks rekening en verantwoording van zijn beheer doet aan het Dagelijksch Bestuur van het Waterschap, dat op zijn beurt op den in voormeld Reglement bepaalden tijd krachtens de voorschriften van de artt. 116—119 van gezegd Reglement rekening en verantwoording aflegt aan de ingelanden, die — of onder bepaalde omstandigheden de Gedeputeerde Staten, — de rekening vaststellen, terwijl het vaststellingsbesluit het dagelijksch Bestuur en den penningmeester tot ontlasting strekt;

dat art. 45, 5de lid, van bedoeld Reglement voorschrijft dat bij ontslag van den penningmeester het dagelijksch Bestuur onmiddellijk diens boeken sluit, zijn kas opneemt en kas en boeken bewaart, totdat in den dienst van den penningmeester is voorzien;

dat uit dit samenstel van bepalingen als stelsel van het Reglement moet worden afgeleid, èn dat de beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van des penningmeesters rekening bindend is, en de burgerlijke rechter deze eerbiedigen moet, èn dat dit niet anders wordt, indien aan den penningmeester tusschentijds ontslag wordt verleend;

dat derhalve in dit stelsel een vordering tot aanvulling van een kastekort van een ontslagen penningmeester als grondslag, zoowel wat het bestaan als wat de grootte van dit kastekort betreft, slechts kan hebben het vast-

* Nummering dezerzijds bijgevoegd. Zie Concl. Adv.-Gen. *(Red.)*.

stellingsbesluit van art. 119 van meergenoemd Reglement;

dat de onderhavige vordering uitsluitend gegrond is op de afsluiting der boeken en de kasopneming door het dagelijksch Bestuur bij het aftreden van den penningmeester overeenkomstig art. 45, 5de lid van het Reglement en dan ook is ingesteld geruimen tijd vóór het vaststellingsbesluit van de later gevolgde jaarrekening, derhalve op een grondslag, welke door het Reglement niet erkend wordt;

dat de overlegging van dit vaststellingsbesluit in hooger beroep, indien dit enkel is geschied ten bewijs van het bestaan en van het bedrag van het kastekort, den onjuisten grondslag van de vordering van het Waterschap niet wegneemt, en indien het is geschied om aan die vordering het vaststellingsbesluit ten grondslag te leggen, het Hof daarin terecht een ongeoorloofde verandering van grondslag heeft gezien;

O. dat het middel derhalve in al zijn onder deelen faalt;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400, *Red.*).

(N. J.)

---

21 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Lager Onderwijswet 1920 Art. 125.)

Al moge in de akte van benoeming van appellante aan een bijzondere school de duur van hare betrekking niet zijn aangegeven, zoo is toch blijkens deze akte van eene benoeming voor vast in deze in geen geval sprake geweest. Appellante kan dus aan art. 125 geen aanspraak op wachtgeld ontleenen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Mej. J. C. van Dijk, te Rotterdam, tegen de beschikking van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 24 September 1936, n°. 14075 W, afd. L.O., waarbij haar verzoek om wachtgeld is afgewezen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 December 1936, n°. 482;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 17 December 1936, n°. 15646 W, afd. L.O.;

O. dat Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen bij bovengenoemd besluit afwijzend heeft beschikt op het verzoek van Mej. J. C. van Dijk, te Rotterdam, om wachtgeld wegens ontslag ten gevolge van de opheffing van hare betrekking van onderwijzeres aan eene bijzondere lagere school, te Rotterdam, Hammerstraat 25, met ingang van 1 Augustus 1936, uit overweging, dat zij blijkens de overgelegde akte van benoeming met ingang van 19 April 1934 is benoemd tot tijdelijk onderwijzeres aan deze school; dat het schoolbestuur bij brief van 28 Augustus 1936 heeft medegedeeld, dat zij steeds werkzaam is geweest als tijdelijke leerkracht;

dat van dit besluit Mej. J. C. van Dijk bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat blijkens art. 89, 7e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 de benoeming aan eene bijzondere school voor lager onderwijs kan worden gegeven voor vast of voor een bepaald tijdvak; dat echter in hare akte van aanstelling elke aanwijzing omtrent den duur van de benoeming ontbreekt; dat het bestuur destijds heeft opgemerkt, dat de aanduiding „tijdelijk" alleen eene aanwijzing was aangaande het wankele van de betrekking; dat hieruit duidelijk blijkt, dat het de bedoeling was, hare benoeming te laten doorloopen, zoolang dat in verband met de vergoeding mogelijk was, wat in wezen eene vaste aanstelling is; dat dit te eer het geval is, daar blijkens het gemiddelde aantal leerlingen, hetwelk over het jaar 1934 ongeveer 262 en over het jaar 1935 totaal 271 bedroeg, het aantal leerkrachten der lagere school zonder het hoofd 7 bedroeg, met inbegrip van haar, appellante; dat deze verplichte leerkrachten waren; dat het bestuur haar voor pensioen liet bijdragen, wat alleen noodig was, indien ook het bestuur de betrekking als eene vaste aanmerkte; dat ook de commissie van beroep zich op het standpunt stelde, dat het hier eene vaste aanstelling betrof; dat zij verzoekt, alsnog het gevraagde wachtgeld toe te kennen;

O. dat ingevolge art. 125, 1e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 slechts aan voor vast benoemde onderwijzers aan bijzondere scholen bij ontslag, als in die bepaling bedoeld, wachtgeld wordt verleend;

dat, al moge in de akte van benoeming, waarbij de appellante met ingang van 19 April 1934 als onderwijzeres aan de bovenvermelde school is aangesteld, de duur van hare betrekking niet zijn aangegeven, blijkens deze akte van eene benoeming voor vast in deze in geen geval sprake is geweest;

dat de appellante hare benoeming blijkbaar ook als eene niet voor vast heeft opgevat, aangezien zij steeds genoegen heeft genomen met de wedde van eene tijdelijke leerkracht, te weten de aanvangswedde zonder periodieke verhoogingen;

dat dus de appellante aan de evengenoemde wetsbepaling geen aanspraak op wachtgeld kan ontleenen, zoodat de beslissing van Onzen Minister behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast enz.

(A. B.)

---

22 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 39.)

De echtgenoot van patiënte had ten tijde van het aanvragen der rechterlijke machtiging woonplaats te A. waar hij werkzaam geworden was en huisvesting had gevonden ten huize van zijn vader. Daarin wordt geen verandering gebracht door het feit dat hij, voor zijn gezin te A. niet een passende woning kunnende vinden, dit gezin in zijn vorige woonplaats heeft moeten achterlaten. Evenmin doet daaraan af de omstandigheid, dat hij binnen 3 maanden naar zijn vorige woonplaats is teruggekeerd, aangezien hij bij zijn vestiging te A. blijkbaar niet de wetenschap had, dat

hij uit zijn nieuwe betrekking, waarvan niet gebleken is, dat zij slechts een tijdelijk karakter had, wegens slapte in het bedrijf binnen zeer korten tijd weer zou worden ontslagen. De gemeente A. is dus aansprakelijk voor de kosten van verpleging van de echtgenoote van dezen man.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van de armlastige krankzinnige Marie van Rookhuizen-Nemecek;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 December 1936, N°. 487;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1936, N°. 12941, afdeeling Armwezen;

O. dat Marie Nemecek, geboren te Schatzler (Bohemen) den 19den Maart 1900 en gehuwd met Jacob van Rookhuizen, ter zake van krankzinnigheid krachtens eene op 6 April 1936 aangevraagde rechterlijke machtiging werd opgenomen in de Nederlandsch Hervormde Stichting „Zon en Schild" te Amersfoort; dat haar echtgenoot, Jacob van Rookhuizen, van beroep autogeenlasscher, tot 24 April 195 werkzaam was bij de Naamlooze Vennootschap Handels Maatschappij en Apparaten Industrie „Hapam", te Amersfoort, in welke gemeente hij met zijn gezin woonachtig was; dat hij, na op den evengemelden datum wegens slapte in het bedrijf ontslagen te zijn, op 17 Januari 1936 dienst nam bij de Naamlooze Vennootschap Nederlandsche Scheepsbouw-Maatschappij, te Amsterdam, bij welke Maatschappij hij tot 11 April 1936 werkzaam bleef, toen hij, wederom wegens slapte in het bedrijf, ontslagen werd; dat, aangezien hij na zijne indiensttreding bij de laatstgemelde Naamlooze Vennootschap er niet in geslaagd was te Amsterdam eene geschikte woning te vinden, hij, met achterlating van zijn gezin te Amersfoort, zijn intrek nam ten huize van zijn vader aan de Ilpendammerstraat 25 huis te Amsterdam (later Nieuwendammerdijk 503 aldaar);

dat over de betaling van de verpleegkosten van de patiënte geschil is ontstaan tusschen de gemeentebesturen van Amersfoort en van Amsterdam;

dat Ged. Staten er niet in zijn geslaagd het geschil in der minne bij te leggen;

dat burgemeester en wethouders van Amersfoort bezwaar hebben gemaakt deze kosten voor rekening van hunne gemeente te nemen, aangezien huns inziens Jacob van Rookhuizen ten tijde van het aanvragen van de rechterlijke machtiging woonplaats had te Amsterdam, welke woonplaats de patiënte ingevolge art. 78 B. W. volgde;

dat burgemeester en wethouders van Amsterdam evenmin genegen zijn hunne gemeente de bedoelde kosten te doen dragen, aanvoerende, dat J. van Rookhuizen slechts tijdelijk zijn intrek bij zijn vader te Amsterdam heeft genomen, met achterlating van zijn gezin te Amersfoort, waarheen hij na zijn ontslag weder is teruggekeerd, waaruit huns inziens volgt, dat de band tusschen hem en de gemeente Amersfoort geenszins was verbroken;

O. dat moet worden aangenomen, dat J. van Rookhuizen ten tijde, dat de rechterlijke machtiging om zijne echtgenoote in een krankzinnigengesticht te plaatsen werd aangevraagd, woonplaats had te Amsterdam, aangezien hij in deze gemeente, waar hij werkzaam geworden was in dienst van de Naamlooze Vennootschap Nederlandsche Scheepsbouw-Maatschappij, huisvesting heeft gevonden ten huize van zijn vader, zoodat hij geacht moet worden in deze gemeente zijn hoofdverblijf te hebben gevestigd;

dat daarin geen verandering wordt gebracht door het feit, dat hij, voor zijn gezin te Amsterdam niet een passende woning kunnende vinden, dit gezin te Amersfoort heeft moeten achterlaten;

dat evenmin daaraan afdoet de omstandigheid, dat hij binnen 3 maanden weder naar Amersfoort is teruggekeerd, aangezien hij bij zijne vestiging te Amsterdam blijkbaar niet de wetenschap had, dat hij uit zijne nieuwe betrekking, waarvan niet gebleken is, dat zij slechts een tijdelijk karakter had, wegens slapte ook in dit bedrijf, binnen zeer korten tijd weer zou worden ontslagen;

dat hierop althans wijst de door burgemeester en wethouders van Amsterdam medegedeelde omstandigheid, dat het hem niet was gelukt aldaar een geschikte woning te verkrijgen, waaruit is af te leiden, dat hij in deze gemeente naar een eigen woning heeft gezocht;

dat mitsdien als woonplaats der patiënte, die ingevolge art. 78 B. W. als getrouwde, niet van tafel en bed gescheiden, vrouw geen andere woonplaats had dan die van haren man, de gemeente Amsterdam moet worden aangemerkt;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Amsterdam aan te wijzen als de woonplaats van de armlastige krankzinnige Marie van Rookhuizen-Nemecek, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

22 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet Art. 244.)

Terecht hebben Ged. Staten aan de gemeentebegrooting goedkeuring onthouden, nu deze een ongedekt tekort vertoont tengevolge van de afwijzing van het verzoek van den Raad om een extra-bijdrage en een belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds. Deze afwijzing zelve kan bij de beslissing op het krachtens art. 244 ingesteld beroep geen voorwerp van onderzoek uitmaken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Almelo tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 22 September 1936, N°. 7773, 2e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting van die gemeente voor het jaar 1936;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 December 1936, N°. 495;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 18 December 1936, N°. 33448, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Ged. Staten van Overijssel bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat de begrooting sluitende is gemaakt door raming o. m. van eene extra-bijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds van f 125,300 en eene belastingbijdrage van f 155,000; dat bij beschikking van Onze Ministers van Sociale Zaken, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën van 18 Augustus 1936, Afdeeling W. en S., N°. 253-25 III, 8 Augustus 1936, N°. 19234, Afdeeling B.B., en 26 Augustus 1936, Generale Thesaurie, Afdeeling Financieele Zaken N°. 2, de aanvrage van de gemeente Almelo om eene extra-bijdrage en een belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds voor 1936 is afgewezen; dat de op volgnummers 145, 146, 174 en 175 geraamde bedragen mitsdien niet zullen worden ontvangen, ten gevolge waarvan een niet reëel sluitende begrooting is ontstaan;

dat van dit besluit burgemeester en wethouders van Almelo, handelende ter uitvoering van het besluit van den raad dier gemeente van 20 October 1936, bij Ons in beroep zijn gekomen, aanvoerende, dat door Ged. Staten nimmer uit eigen beweging op het nemen van bezuinigingsmaatregelen op de begrooting 1936 is aangedrongen, doch dit steeds blijkens de correspondentie is geschied op voorstel van Onzen Minister of van de Commissie van Overleg inzake de gemeentebegrootingen; dat echter de Commissie van Overleg inzake de gemeentebegrootingen, zonder in loco een onderzoek in te stellen en zonder mondeling met burgemeester en wethouders daaromtrent besprekingen te hebben gevoerd, bezuinigingen noodzakelijk achtte; dat met Ged. Staten, die blijkbaar een tusschenschakel vormen tusschen de Commissie van Overleg en de gemeente Almelo, eene langdurige en zeer breedvoerige correspondentie is gevoerd over de mogelijkheid van bezuiniging, welke er ten slotte toe leidde, dat burgemeester en wethouders door bemiddeling van Ged. Staten een onderhoud hebben aangevraagd bij de Commissie van Overleg; dat, terwijl burgemeester en wethouders op dat verzoek nog antwoord wachtende waren, zij bij schrijven van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 16 September 1936 in kennis werden gesteld met de afwijzende beschikking van Onze Ministers van Sociale Zaken, van Binnenlandsche Zaken en van Financiën op het verzoek der gemeente Almelo voor eene extra-bijdrage en eene belastingbijdrage; dat vervolgens eerst bij schrijven van Ged. Staten van 22 September 1936 werd medegedeeld, dat voor het aangevraagde onderhoud geen grond bestond; dat hierdoor is komen vast te staan, dat de afwijzende beschikking van Onze drie Ministers werd ter kennis gebracht van het gemeentebestuur, terwijl het overleg nog gaande was; dat het gemeentebestuur dus door deze beschikking is overvallen; dat er op dezen grond wellicht aanleiding bestaat, om de beschikking van Onze drie Ministers ongedaan te maken; dat bovendien deze beschikking als onjuist moet worden gequalificeerd, daar zij niet steunt op het feit, dat inzake de gemeentebegrooting bezuinigingen bij de gemeentesecretarie, alsmede bij de diensten en bedrijven noodzakelijk werden geacht; dat immers de gemeentewet noch aan eene Commissie van Overleg inzake de gemeentebegrootingen, noch aan Onzen Minister medezeggingschap toekent omtrent bezuinigingen op de gemeentebegrooting, doch deze bevoegdheid uitsluitend toekent aan Ged. Staten; dat hoofdstuk I van titel IV der gemeentewet — handelende over de begrooting — door geen enkele wetsbepaling vervallen is verklaard; dat echter met de begrooting voor 1936 wordt gehandeld, alsof er in het geheel geen voorschriften daaromtrent in de gemeentewet zijn te vinden; dat eene dergelijke handelwijze in flagranten strijd is met geest en letter der gemeentewet; dat dan ook de beslissing van Ged. Staten, als hebbende als basis eene onjuiste beschikking van Onze drie Ministers, eveneens als onjuist behoort te worden aangemerkt;

O. dat Ged. Staten van Overijssel terecht aan de onderwerpelijke gemeentebegrooting hunne goedkeuring hebben onthouden, nu deze begrooting een ongedekt tekort vertoont;

dat het bestreden besluit mitsdien behoort te worden gehandhaafd;

dat het gemeentebestuur in zijn beroepschrift wel de onjuistheid stelt van de hiervoor vermelde beschikking van Onze Ministers van Sociale Zaken, Binnenlandsche Zaken en Financiën tot afwijzing van de aanvrage van de gemeente om een extra-bijdrage en een belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds van 1936, met de raming van welke bedragen de begrooting sluitende was gemaakt, en in verband daarmede verzoekt om, met vernietiging van de bedoelde beschikking en van het, deze beschikking tot basis hebbende, besluit van Ged. Staten, de begrooting alsnog goed te keuren, doch dat aan dit verzoek reeds hierom niet kan worden voldaan, omdat de meerbedoelde Ministerieele beschikking bij de beslissing op het onderhavige, krachtens art. 244 der gemeentewet ingestelde, beroep, geen voorwerp van onderzoek kan uitmaken;

Gezien de evengenoemde wet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

22 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Armenwet Art. 39.)

Wel nam de woonplaats ingevolge art. 79 B. W. een einde, toen patiënte's dienstbetrekking als huishoudster eindigde en zij de woning van haar werkgever verliet, doch daar zij daarop haar intrek nam ten huize van haar zwager in dezelfde gemeente, heeft zij haar hoofdverblijf in die gemeente behouden. Hierin wordt geen verandering gebracht door de omstandigheid, dat haar verder verblijf aldaar van tijdelijken aard was.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de woonplaats van de armlastige krankzinnige Berta Remp;

Den Raad van State, Afdeeling voor de

Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 9 December 1936, n°. 488;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 17 December 1936, n°. 12942, afd. Armwezen;

O. dat Berta Remp, van Duitsche nationaliteit, in 1929 uit Duitschland naar Enschede kwam, waar zij als huishoudster haar intrek nam bij J. Heideman, aldaar; dat op 13 Januari 1936 hare betrekking een einde nam en zij zich ten gemeentehuize afmeldde naar Berlijn, ten einde zich aldaar als naaister te vestigen ten huize van een aldaar wonende zuster; dat haar paspoort, dat inmiddels ter vernieuwing was opgezonden naar den Consul-Generaal van Duitschland, te Amsterdam, echter op dien datum nog niet was terugontvangen; dat zij toen in afwachting daarvan is gaan logeeren bij haar zwager J. W. Tibbe te Enschede, te wiens huize zij ziek is geworden; dat haar toestand dermate verergerde, dat het noodig bleek, haar op 2 Juli 1936, nadat de machtiging daartoe was verzocht, op te nemen in het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen het „Sint Elisabethsgasthuis" te Deventer;

dat over de betaling van de kosten van verpleging van de patiënte in het genoemde gesticht geschil is ontstaan;

dat burgemeester en wethouders van Enschede niet bereid zijn de verplegingskosten voor rekening hunner gemeente te nemen, waartoe zij aanvoeren, dat huns inziens de patiënte ten tijde van het aanvragen van de rechterlijke machtiging tot haar plaatsing in het krankzinnigengesticht hier te lande geen woonplaats in den zin van het Burgerlijk Wetboek meer had; dat de woonplaats, die zij krachtens art. 79 B. W. als inwonend arbeidster had ten huize van J. Heideman, is komen te vervallen op het tijdstip, dat haar betrekking als huishoudster op 13 Januari 1936 een einde nam en zij het huis van Heideman verliet om naar Berlijn te vertrekken; dat dus haar woonplaats hierdoor verloren is gegaan; dat daaraan niet afdoet, dat zij, na 13 Januari 1936, eenige dagen is gaan logeeren bij haar te Enschede wonende zwager J. W. Tibbe, en ten gevolge van intredende ziekte voorloopig, ook nadat haar paspoort was ontvangen, te diens huize is gebleven; dat zij weliswaar na 13 Januari 1936 in Enschede is blijven vertoeven, doch dat dit zijn oorzaak vond in omstandigheden buiten haar wil;

O. dat de patiënte als huishoudster bij J. Heideman, te Enschede, ingevolge art. 79 B. W. hare woonplaats had in die gemeente;

dat weliswaar deze woonplaats een einde nam, toen hare dienstbetrekking eindigde en zij de woning van haar werkgever verliet, doch dat zij daarop haar intrek genomen hebbende ten huize van haar zwager, haar hoofdverblijf in de gemeente Enschede heeft behouden;

dat daarin geen verandering wordt gebracht door de omstandigheid, dat haar verder verblijf te Enschede van tijdelijken aard was;

dat zij haar hoofdverblijf te Enschede nog had, toen de rechterlijke machtiging, om haar in een krankzinnigengesticht te plaatsen, werd aangevraagd;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de gemeente Enschede aan te wijzen als de woonplaats van de armlastige krankzinnige Berta Remp, voor de toepassing van art. 39 der Armenwet;

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

24 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

De straf van niet-eervol ontslag vraagt geen *daad* van *tenuitvoerlegging* en is dus ingegaan op den dag, welken het besluit, waarbij zij is opgelegd, daarvoor noemt, ook al was op dien dag nog niet tot in het hoogste ressort over de rechtsgeldigheid van dat besluit beslist.

Uitspraak in zake:

J. B. V., wonende te 's-Gravenhage, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. W. J. M. Huynen, advocaat te 's-Gravenhage,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Hillegom, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. Th. G. Donner, wonende te 's-Gravenhage.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Mr. Huynen voornoemd, als gemachtigde van J. B. V., op 29 Mei 1936 tot het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Hillegom schriftelijk het verzoek heeft gericht over te willen gaan tot het doen uitbetalen van salaris aan J. B. V. over het tijdperk van 10 October 1935 tot 14 Mei 1936;

O. dat genoemd College op voormeld verzoek afwijzend heeft beschikt bij een brief d.d. 18 Juni 1936 aan Mr. Huynen voornoemd van den volgenden inhoud:

„In antwoord op Uw verzoek, d.d. 29 Mei 1936, N°. B.-6-1680, om uitbetaling van het salaris aan J. B. V. over het tijdvak van 10 October 1935 tot 14 Mei 1936 merken wij op, dat — nu het raadsbesluit d.d. 10 October 1935, waarbij aan J. B. V. met ingang van dien datum niet-eervol ontslag uit den gemeentedienst is verleend, door den Centralen Raad van Beroep is gehandhaafd — dit ontslag in ieder geval op genoemden datum is ingegaan, zoodat V. voornoemd geen recht op bezoldiging na dien datum kan doen gelden.

Mitsdien beschikken wij afwijzend op Uw verzoek.";

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Hillegom bij uitspraak van 1 October 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — heeft ongegrond verklaard het beroep van J. B. V. tegen de beschikking van 18 Juni 1936 van Burgemeester en Wethouders der gemeente Hillegom;

O. dat J. B. V. van deze uitspraak tijdig bij

dezen Raad is gekomen in beroep, bij klaagschrift — op de daarin gestelde gronden — vorderende de uitspraak, waarvan beroep, te vernietigen en opnieuw rechtdoende te bepalen, dat het besluit van het Gemeentebestuur der gemeente Hillegom d.d. 10 October 1935 ten uitvoer is gelegd op 14 Mei 1936, met bepaling, dat over het tijdperk van 10 October 1935 tot 14 Mei 1936 het aan V. toekomende salaris naar den maatstaf van zijn laatstelijk vastgestelde jaarwedde alsnog moet worden uitgekeerd;

In rechte:

O. dat voor dezen Raad op grond van den inhoud der gedingstukken en als thans tusschen partijen niet betwist vaststaat:

dat aan klager bij besluit van den Gemeenteraad van Hillegom d.d. 10 October 1935 met ingang van dien datum bij wijze van straf niet-eervol ontslag is verleend als agent der arbeidsbemiddeling, tevens ambtenaar belast met de uitvoering der regelingen voor de Werkloosheidsverzekering, Werkverschaffing en Steunverleening in dienst der gemeente Hillegom;

dat bij uitspraak van den Centralen Raad d.d. 14 Mei 1936 * het beroep van klager tegen voormeld besluit is ongegrond verklaard;

O. ten aanzien van het thans voor dezen Raad aanhangige beroep — hetwelk niet een disciplinaire strafoplegging betreft — dat onderzocht dient te worden de vraag, of het besluit d.d. 18 Juni 1936 van Burgemeester en Wethouders van Hillegom — waartegen voor klager beroep op dezen Raad openstond, zijnde niet gebleken van het bestaan van eenigen grond, welke tot niet-ontvankelijk-verklaring van dat beroep zoude moeten leiden, en kunnende als zoodanig zeker niet worden aangemerkt het feit, dat klager niet vóór 29 Mei 1936 zich tot Burgemeester en Wethouders van Hillegom heeft gewend met een verzoek, als bovenbedoeld — met recht kan worden aangevochten op een der gronden, vermeld in het 1e lid van art. 58 der Ambtenarenwet 1929;

O. dat het bestreden besluit d.d. 18 Juni 1936 aan klager het recht op salaris van gemeentewege na 9 October 1935 ontzegt, kennelijk uitgaande van het standpunt, dat het bovenbedoeld ontslag is verleend met ingang van 10 October 1935, zoodat met ingang van dien datum de dienstverhouding tusschen klager en de gemeente Hillegom is verbroken, terwijl volgens klager en diens gemachtigde dit standpunt in strijd zou zijn met het algemeen verbindend voorschrift, neergelegd in art. 79, tweede lid, van het reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente Hillegom, hetwelk luidt:

„De straffen worden niet ten uitvoer gelegd, alvorens uitspraak is gedaan door het Scheidsgerecht of den Centralen Raad van Beroep, tenzij de ambtenaar schriftelijk aan Burgemeester en Wethouders heeft verklaard zich bij het besluit tot strafoplegging neer te leggen.";

O. dat voormelde bepaling, blijkens haar bewoordingen, slechts kan doelen op die straffen, waarvoor — buiten en na het besluit van oplegging ervan — nog een daad van tenuitvoerlegging is vereischt;

O. dat de straf van niet-eervol ontslag een zoodanige daad niet vraagt buiten en na het besluit, waarbij die straf met ingang van een bepaalden datum is opgelegd;

O. derhalve dat, nu het i. c. bedoelde besluit d.d. 10 October 1935 als datum van ingang der straf 10 October 1935 vermeldt, terwijl dat besluit inmiddels onaantastbaar is geworden, het standpunt van Burgemeester en Wethouders der gemeente Hillegom, neergelegd in het bestreden besluit d.d. 18 Juni 1936, niet gezegd kan worden te strijden met bovenaangehaald art. 79, tweede lid, van bedoeld ambtenarenreglement;

O. dat het besluit d.d. 18 Juni 1936 overigens terecht — immers in overeenstemming met art. 33, eerste lid, van meergenoemd ambtenarenreglement, dat den ambtenaar recht op zijn bezoldiging tot den dag van ingang van het ontslag uit zijn ambt toekent — aan klager recht op bezoldiging na 9 October 1935 ontzegt, zijnde dezen Raad ook overigens geen algemeen verbindend voorschrift bekend, waarmede dit besluit in strijd zou zijn;

O. dat evenmin gebleken is, dat Burgemeester en Wethouders der gemeente Hillegom bij het nemen van meerbedoeld besluit van hun bevoegdheid kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat de vraag, in de tweede rechtsoverweging gesteld, derhalve ontkennend moet worden beantwoord;

O. dat het beroep van klager terecht door het Scheidsgerecht is ongegrond verklaard en de uitspraak, waarvan beroep, dan ook moet worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

* C. V. 1936 blz. 175.

---

24 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Hinderwet Art. 2 VII.)

Er is geen sprake van een inrichting tot bewaring of verwerking van vuilnis, als bedoeld in art. 2 sub VII, waar het betreft het storten van huis- en ander vuil in een waterplas, met het doel om deze te dempen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de firma Goede en Wals, te Landsmeer, tegen het besluit van B. en W. dier gemeente van 31 Januari 1936, waarbij is verboden het voortzetten der werkzaamheden, bestaande in het storten van vuilnis op een terrein, gelegen nabij de z.g. Geyenbreek aldaar;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, n°. 455;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 December 1936, n°. 688 H, afd. Arbeid;

O. dat B. en W. bij hun evenvermeld besluit hebben overwogen, dat door de aannemers S. Goede Szn. en J. Wals, beiden wonende te Landsmeer, vuilnis, uit Amsterdam aangevoerd, wordt gestort op een terrein, gelegen

nabij de z.g. Geyenbreek, waarvoor geen vergunning overeenkomstig art. 1 der Hinderwet is verleend; dat, hoewel de aannemer J. Wals in de vergadering van B. en W. van 24 Januari 1936 heeft verklaard deze vuilstorting te zullen beëindigen, desniettemin daarmede wordt voortgegaan, zelfs nadat de burgemeester hem op 28 Januari 1936 aan die toezegging heeft herinnerd en hem uitdrukkelijk heeft medegedeeld, dat werk onmiddellijk te doen beëindigen;

dat de appellante in beroep aanvoert, dat zij van het college van B. en W. van Landsmeer bij schrijven van 31 Januari 1936 bericht heeft ontvangen, dat zij hare werkzaamheden bestaande in het storten van Amsterdamsch straatvuil in de gemeente Landsmeer, voor welken arbeid zij bij besluit van 9 Mei 1934 van voormeld college vergunning had ontvangen, moet beëindigen, op grond van de overweging, dat volgens dit college op een andere plaats wordt gestort dan waarvoor de vergunning werd verleend; dat zij er de aandacht op vestigt, dat zij werkt op de plaats, waarvoor zij vergunning tot storting ontving en wel in het perceel water kadastraal bekend onder gemeente Landsmeer, sectie A, n°. 806, van welk perceel de Banne Landsmeer eigenaresse is;

O. dat het blijkens de stukken in het onderwerpelijke geval betreft het storten van huis- en ander vuil, afkomstig uit Amsterdam, in een, op het gebied van de gemeente Landsmeer gelegen, waterplas, nabij de z.g. Geyenbreek, met het doel om deze te dempen;

dat hier mitsdien niet aanwezig is een inrichting tot bewaring of verwerking van vuilnis, als bedoeld in artikel 2, onder VII, der Hinderwet;

dat toch van vuilnis, hetwelk tot demping van een perceel water wordt aangewend, niet kan gezegd worden, dat dit ter plaatse wordt bewaard of verwerkt;

dat, aangezien hier evenmin aanwezig is een der overige, in artikel 2 der Hinderwet genoemde, inrichtingen, deze wet op het onderhavige geval derhalve niet van toepassing is;

dat hieruit niet anders kan volgen, dan dat B. en W. van Landsmeer zich ten onrechte bevoegd hebben geacht om op grond van artikel 21 der Hinderwet het voortzetten der werkzaamheden, bestaande in het hiervoorvermelde storten van huis- en ander vuil nabij de z.g. Geyenbreek, te verbieden;

Gezien de Hinderwet:

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van B. en W. van Landsmeer van 31 Januari 1936 te vernietigen.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz. (A. B.)

---

24 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 74 en 58 1e lid.)

In een vordering, welke de verweerder bij contra-memorie doet t. a. v. een uitspraak, waartegen hij niet in beroep is gegaan, is de verweerder niet-ontvankelijk.

Recht op bezoldiging zonder contrapraestatie totdat een zekere termijn van beraad is verloopen na ontvangst van de uitspraak in hoogste ressort, waarbij vernietigd is een besluit, waarbij betr. is ontslagen uit zekere functie m. i. v. een inmiddels verschenen datum, in afwachting waarvan hij voorloopig uit den dienst was verwijderd met behoud van bezoldiging.

Geen recht op bezoldiging zonder contrapraestatie na bedoelden termijn, al is betr. ook niet ontslagen.

Uitspraak in zake:

D. A. J. H. M. V., wonende te Eindhoven, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg, verweerder, vertegenwoordigd door zijn Voorzitter W. Wetzels, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. A. P. J. M. Lempers, Burgemeester van Schaesberg.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg bij brief van 6 Mei 1936 aan klager het navolgende heeft bericht:

„Wij deelen u mede, dat wij uw jaarwedde als penningmeester onzer instelling nà 17 Jan. 1936, welke vanaf 14 Maart 1936 — zijnde het tijdstip waarop de uitspraak van den Centralen Raad van Beroep d.d. 12 Maart 1936 [1] i. z. uw beroep ter onzer kennis kwam — ter uwer beschikking is geweest thans niet meer zullen uitbetalen, omreden U klaarblijkelijk niet bereid waart om de genoemde functie te hervatten en derhalve de daaraan verbonden werkzaamheden te verrichten, waarvoor bezoldiging de tegenpraestatie vormt, sedert uw ontslag als klerk ter secretarie alhier is ingegaan.";

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg bij uitspraak van 31 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — heeft besloten het beroep van voornoemden V. tegen voormeld besluit van 6 Mei 1936 gegrond te verklaren voorzoover het gericht is tegen de weigering van uitbetaling van salaris als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur over het tijdvak van 17 Januari tot 24 Maart 1936; aan het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg te adviseeren het besluit van 6 Mei 1936 in te trekken voorzoover betreft het niet-uitbetalen van salaris van 17 Januari 1936 af tot 24 Maart 1936 en te besluiten aan klager het salaris over dit tijdvak alsnog uit te betalen; en het beroep van V. tegen dat besluit van 6 Mei 1936 ongegrond te verklaren voorzoover het gericht is tegen de weigering van de uitbetaling van salaris als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg over het tijdvak nà 24 Maart 1936;

O. dat klager van die uitspraak tijdig in beroep is gekomen en op de bij klaagschrift aangevoerde gronden heeft verzocht te vernietigen: 1. de uitspraak d.d. 31 Juli 1936 van

[1] C. V. 1936 blz. 107.

het Scheidsgerecht voor de ambtenaren, in dienst der gemeente Schaesberg, voorzoover daarbij klagers beroep ongegrond is verklaard, 2. het besluit van het Burgerlijk Armbestuur van 6 Mei 1936;

O. dat de Voorzitter van het Burgerlijk Armbestuur te Schaesberg op de bij contra-memorie aangevoerde gronden heeft verzocht op gronden van recht en billijkheid het beroep van klager ongegrond te verklaren en te beslissen, dat klager geen aanspraak heeft op jaarwedde-betaling als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur nà 17 Januari 1936, subsidiair nà 14 Maart 1936, meer subsidiair nà 24 Maart 1936;

In rechte:

O. dat het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg beroep tegen opgemelde uitspraak van het Scheidsgerecht van 31 Juli 1936 niet heeft ingesteld, zoodat het in de thans bij contra-memorie gedane vordering om te beslissen, dat klager geen aanspraak heeft op jaarwedde-betaling als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur nà 17 Januari 1936, subsidiair nà 14 Maart 1936, niet-ontvankelijk moet worden verklaard; wordende met betrekking tot het verzoek om mede op gronden van billijkheid het beroep van klager ongegrond te verklaren, opgemerkt, dat de Raad niet bevoegd is de billijkheid van het genomen besluit of de gegeven uitspraak te beoordeelen;

O. ten aanzien van het door klager ingestelde beroep, waardoor het bestreden besluit in zijn geheel staat ter beoordeeling van dezen Raad, dat vaststaat:

dat het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg bij besluit van 25 September 1935 aan klager ontslag heeft verleend als penningmeester dier instelling met ingang van den dag, waarop diens ontslag als klerk ter secretarie zal ingaan, en in afwachting daarvan hem voorloopig uit den dienst heeft verwijderd met behoud van bezoldiging;

dat klagers ontslag als klerk ter secretarie is ingegaan op 17 Januari 1936;

dat deze Raad bij uitspraak van 12 Maart 1936 onder meer heeft vernietigd vorenbedoeld besluit van 25 September 1935;

O. dat tot klager, die, naar de Raad aanneemt, op 14 Maart 1936 in het bezit is gekomen van evenbedoelde uitspraak van 12 Maart 1936, door het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg op 18 Maart 1936 een brief is gericht, waarbij o. m. de verwondering werd uitgesproken, dat hij tot op dien dag nog niet zijn werkzaamheden als penningmeester van die instelling had hervat, en voorts werd te kennen gegeven, dat, indien hij voornemens mocht zijn dat alsnog te doen, dit onverwijld diende te geschieden en dat, indien hij van plan mocht zijn eervol ontslag als zoodanig aan te vragen, die aanvraag uiterlijk 23 Maart 1936 werd verwacht;

O. dat bedoeld Burgerlijk Armbestuur vervolgens bij brief van 24 Maart 1936 aan klager heeft bericht, dat het hem in gebreke stelde wegens willekeurig verzuim, omdat hij sinds de beslissing van den Centralen Raad van Beroep van 12 Maart 1936 zonder opgaaf van eenige geldige reden zijn werkzaamheden als Penningmeester dier instelling nog niet had hervat en tot dusver geen antwoord had gegeven op voormeld schrijven van 18 Maart 1936;

O. dat klager in elk geval uit dezen brief van 24 Maart 1936 kon en moest begrijpen, dat hij op 25 Maart 1936 zijn werkzaamheden als penningmeester van meerbedoelde instelling behoorde te hervatten — hetgeen hij echter, ook na dien, niet heeft gedaan — en dat hij te goeder trouw kon veronderstellen, dat hij te voren zich nog mocht beraden over de hervatting zijner werkzaamheden, echter niet langer dan tot en met 24 Maart 1936;

O. dat deze Raad in de gegeven omstandigheden van oordeel is, dat klager, die voorloopig uit den dienst was verwijderd met behoud van bezoldiging, nog tot 25 Maart 1936 recht bleef houden op zijn bezoldiging, doch dat van zoodanig recht sindsdien geen sprake is, waar hij toch sindsdien, zonder eenige geldige reden, zijn werk niet hervatte, zijnde een en ander geheel in overeenstemming te achten met art. 36, lid 1, van het Ambtenarenreglement voor de gemeente Schaesberg, hetwelk, voorzoover ten deze van belang, kennelijk de strekking heeft om een ambtenaar het genot van zijn bezoldiging tot den dag van ingang van zijn ontslag te waarborgen, behoudens voorzoover en voorzoolang hij zonder eenige geldige reden niet belieft te werken, doende hieraan niet af, dat in art. 57, sub *c*, van dat Ambtenarenreglemen een bijzonder, ten deze niet aanwezig, geval is geregeld, waarin geen bezoldiging wordt uitgekeerd;

O. dat in het onderhavige geval verweerder dan ook door het bestreden besluit in strijd heeft gehandeld met bedoeld art. 36, lid 1, door aan klager mede over het tijdvak van 17 Januari tot en met 24 Maart 1936 uitbetaling van zijn salaris te weigeren;

O. dat van strijd van dat besluit met voormeld art. 36 of art. 57, sub *c*, echter geen sprake is met betrekking tot de weigering dier betaling nà 24 Maart 1936, doende hieraan niet af klagers verweer, dat hij niet een volle dagtaak wenschte te verrichten voor f 200 per jaar, aangezien hij in casu slechts zijn taak had te vervullen als penningmeester, welke althans in de vroegere periode niet een vollen dag vereischte, noch ook zijn betoog, dat het Burgerlijk Armbestuur hem bij schrijven van 26 Maart 1936 mededeeling deed van zijn voornemen tot het geven van ontslag, bij wijze van straf, aangezien dit geenszins impliceert recht op bezoldiging over den tijd, gedurende welken hij, zonder eenige geldige reden, niet werkte;

O. dat den Raad ook overigens niet is gebleken van het bestaan van eenig algemeen verbindend voorschrift, waarmede het besluit, voorzoover het betreft weigering tot uitbetaling van de jaarwedde aan klager, nà 24 Maart 1936, in strijd zou zijn, noch ook dat het Burgerlijk Armbestuur bij het nemen daarvan van zijn bevoegdheid te dier zake kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat mitsdien de uitspraak, waarvan beroep, behoort te worden bevestigd voor wat betreft de daarbij uitgesproken gegrondverklaring voor een deel van het beroep en onge-

grondverklaring voor een ander deel daarvan tegen het besluit van 6 Mei 1936; dit besluit moet worden nietig verklaard, voorzoover daarbij aan klager uitbetaling van zijn jaarwedde als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur der gemeente Schaesberg over het tijdvak van 17 Januari tot en met 24 Maart 1936 is geweigerd, en moet worden verstaan, dat klager alsnog recht heeft op uitbetaling van zijn jaarwedde als penningmeester dier instelling over dat tijdvak;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Verklaart verweerder niet-ontvankelijk in de bij contra-memorie gedane vordering om te beslissen, dat klager geen aanspraak heeft op jaarweddebetaling als penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur nà 17 Januari 1936, subsidiair nà 14 Maart 1936;

Bevestigt de uitspraak, waarvan beroep, voor wat betreft de daarbij uitgesproken gegrondverklaring voor een deel van het beroep en ongegrondverklaring voor een ander deel daarvan tegen het besluit van verweerder van 6 Mei 1936;

Verklaart evenbedoeld besluit nietig, voorzoover daarbij aan klager uitbetaling van zijn jaarwedde als penningmeester van verweerder over het tijdvak van 17 Januari tot en met 24 Maart 1936 is geweigerd;

Verstaat, dat klager alsnog recht heeft op uitbetaling van zijn jaarwedde als penningmeester van verweerder over dat tijdvak.

(A. B.)

---

24 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.)

Het besluit tot intrekking van het verlof, aan een gemeente-ambtenaar verleend om buiten de gemeente, in welker dienst hij is, te wonen, is nietig, nu het niet, gelijk is voorgeschreven, is genomen „met inachtneming van redelijke overgangsbepalingen".

Uitspraak in zake:

D. A. J. H. K. V., wonende te Eindhoven, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders der gemeente Schaesberg, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders van Schaesberg, die op 18 October 1935 o. m. hadden besloten aan klager ontheffing te verleenen van het bepaalde in art. 18, lid 1, van het Ambtenarenreglement der gemeente Schaesberg en hem toestemming hadden gegeven zijn woonplaats buiten Schaesberg i. c. Eindhoven te vestigen, op 28 April 1936 opgemelde ontheffing hebben ingetrokken;

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg bij uitspraak van 31 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — het beroep van klager tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders der gemeente Schaesberg van 28 April 1936 ongegrond heeft verklaard;

O. dat klager van deze uitspraak tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen en bij klaagschrift op de daarbij aangevoerde gronden verzoekt *a.* de uitspraak van het Scheidsgerecht d.d. 31 Juli 1936, bij welke uitspraak klagers beroep tegen het besluit van Burgemeester en Wethouders van Schaesberg van 28 April 1936 ongegrond is verklaard, alsmede *b.* het besluit van Burgemeester en Wethouders van 28 April 1936, te vernietigen;

O. dat de vertegenwoordiger van verweerder bij contra-memorie verzoekt klagers beroep ongegrond te verklaren;

In rechte:

O. dat ter beslissing van het onderhavige geschil moet worden beantwoord de vraag, of het besluit van Burgemeester en Wethouders van Schaesberg d.d. 28 April 1936 op een der gronden, genoemd in art. 58, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, hetwelk van gelijke strekking is als art. 87, lid 3, van het bij verordening van 31 Mei 1932 vastgestelde Ambtenarenreglement voor de gemeente Schaesberg, zooals dat later is gewijzigd, kan worden aangevochten;

O. dat ingevolge art. 18, lid 2, van opgemeld Ambtenarenreglement de intrekking van een verleende vergunning om buiten Schaesberg te wonen slechts kon plaats hebben met inachtneming van redelijke overgangsbepalingen;

O. dat, blijkens de gedingstukken, in het onderhavige geval Burgemeester en Wethouders van Schaesberg die aan klager verleende vergunning hebben ingetrokken, zonder eenige overgangsbepaling voor hem te treffen;

O. dat Burgemeester en Wethouders van Schaesberg zulks nu wel meenen te kunnen motiveeren met een beroep op het ongehuwd zijn en het geen eigen woning bezitten van klager, dooh deze Raad die zienswijze niet deelt en niet kan inzien, waarom bij de intrekking eener vergunning, als de onderhavige, ten aanzien van een ongehuwd persoon iedere overgangsbepaling zou mogen ontbreken, tenzij dit uitdrukkelijk zou zijn bepaald;

O. dat dientengevolge het besluit van 28 April 1936 in strijd is met het ten deze toepasselijke algemeen verbindende voorschrift, neergelegd in art. 18, lid 2, van het Ambtenarenreglement van Schaesberg, zoodat hetzelve, met vernietiging van de uitspraak van het Scheidsgerecht, alsnog behoort te worden nietig verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak van het Scheidsgerecht;

Verklaart nietig het besluit van 28 April 1936 van Burgemeester en Wethouders van Schaesberg.

(A. B.)

---

24 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 64.)

Beroep, gedaan bij een klaagschrift, dat als hoogst onbehoorlijk van inhoud te qualificeeren is, is niet om die reden niet-ontvankelijk.

Een bepaalde vordering in het klaagschrift is door het toepasselijke ambtenaren-reglement niet vereischt; ook wegens het gebrek aan zoodanige vordering is het beroep dan ook niet niet-ontvankelijk.

Uitspraak in zake:

D. A. J. H. M. V., wonende te Eindhoven, klager, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen,

tegen:

den Raad der gemeente Schaesberg, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, in persoon ter openbare terechtzitting verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde verschenen personen;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat Burgemeester en Wethouders van Schaesberg aan klager op 3 Juni 1936 het navolgende hebben medegedeeld:

„Door dezen berichten wij u, dat de Raad dezer gemeente in zijne vergadering van gisteren, zonder eenig voorbehoud onderschrijvend hetgeen in antwoord op uw aan den Raad gericht adres dd. 27 April jl. door ons College onder dagteekening van 28 April d. a. v. te uwer kennis werd gebracht alsmede hetgeen in het schrijven van ons College van 5 Mei d.a.v. nopens de uitbetaling van jaarwedde u werd medegedeeld, uw voormeld adres voor kennisgeving heeft aangenomen en daarnevens in aanmerking nemende hetgeen is neergelegd in het rapport van den gemeente-secretaris van 26 Mei jl. nopens uw voortgezet verzuim — hetwelk voor u blijkens dezerzijdsche mededeeling van 26 Mei jl. ter secretarie ter inzage heeft gelegen — het voornemen heeft kenbaar gemaakt u de straf van „ontslag" uit de functie van agent der arbeidsbemiddeling op te leggen.";

O. dat het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg bij uitspraak van 31 Juli 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — klager in zijn beroep tegen opgemeld besluit niet-ontvankelijk heeft verklaard;

O. dat klager van deze uitspraak tijdig in beroep is gekomen en bij klaagschrift verzoekt *a.* de uitspraak van het Scheidsgerecht voor de ambtenaren in dienst der gemeente Schaesberg d.d. 31 Juli 1936, waarbij hij niet-ontvankelijk is verklaard, alsmede *b.* het voornemen van den Raad der gemeente Schaesberg, hem kenbaar gemaakt bij schrijven van Burgemeester en Wethouders van 3 Juni 1936, om hem op te leggen de straf van „ontslag" uit de functie van agent der arbeidsbemiddeling, te vernietigen, zijnde dit verzoek gegrond op na te melden gronden:

„dat het Scheidsgerecht de niet-ontvankelijkheidsverklaring grondt op

1. de bewering, dat het beroepschrift is vervat in voor den Raad, Burgemeester en Wethouders, den Burgemeester, alsmede voor het Scheidsgerecht zelve beleedigenden en krenkenden vorm;

2. de bewering, dat het beroepschrift geen bepaalde vordering bevat;

dat, wat de bewering sub 1 betreft, klager vooreerst van oordeel is, dat, indien een der genoemde Colleges of persoon zich door klager beleedigd acht, bedoelde Colleges of persoon een strafrechtelijke aanklacht tegen klager kunnen indienen wegens beleediging;

dat zij zulks niet gedaan hebben en naar klager's vaste overtuiging ook niet doen zullen;

dat, nu zij dit niet gedaan hebben, het niet aangaat, een administratiefrechtelijke zaak te misbruiken om iets te bereiken, wat zij strafrechtelijk niet durven aan te pakken;

dat het bovendien te doen gebruikelijk is, dat, wanneer een beroepschrift niet aan de eischen voldoet, den betrokkene daarvan kennis wordt gegeven en hem binnen een bepaalden termijn de gelegenheid wordt gegeven zijn beroepschrift alsnog met inachtneming van de gestelde eischen in te dienen;

dat, indien het in herinnering brengen van praktijken, waarvan genoemde Colleges en persoon zich hebben bediend, en het wijzen op feiten, beleedigend en krenkend wordt geacht, klager de vraag zou willen stellen, of het zich bedienen van bovengesignaleerde practijken niet veeleer voor klager beleedigend moet worden geacht;

dat klager er op de zitting van het Scheidsgerecht d.d. 15 April 1936 reeds op gewezen heeft, dat, indien de waarheid grievend is, hoe grievend de leugen dan wel moet zijn en indien de waarheid ongepast is, hoe ongepast de leugen dan wel moet zijn;

dat, wat de bewering sub 2 betreft, het Ambtenarenreglement onder de voorwaarden, waaraan een beroepschrift moet voldoen, niet vermeldt, dat een bepaalde vordering moet worden ingesteld, doch slechts, dát beroep wordt ingesteld en dat het beroep met redenen omkleed moet zijn;

dat, indien het Scheidsgerecht dit standpunt als een serieus wenscht te zien aangemerkt, het klager onbegrijpelijk voorkomt, dat het zijn beroepschrift d.d. 30 September 1935 in behandeling heeft genomen, hetwelk immers ook niet eindigde met een bepaalde vordering, doch als slot had:

„Ik vertrouw op de rechtvaardigheid van Uw Scheidsgerecht";

dat de woorden: „Ik doe een beroep op de laatste resten van rechtvaardigheidsbegrip, die bij Uw Scheidsgerecht nog aanwezig zouden kunnen zijn", in stede van te vormen een beleediging van ernstigen aard, veeleer bedoelen uit te spreken dat klager de mogelijkheid, dat bij het Scheidsgerecht nog rechtvaardigheidsbegrip aanwezig was, geenszins uitsloot;

dat het klager onmogelijk is nog eerbied te hebben voor het Scheidsgerecht;

dat het wel geschreven recht is van zeer eigenaardige afkomst, indien het Scheidsgerecht meent, dat ieder, die een zaak aan het oordeel van een rechtsprekend College onderwerpt, ook blijk moet geven van eerbied voor dat sprekende College;

dat het Scheidsgerecht den feitelijken inhoud van zijn beroepschrift onaangetast laat;

dat klager de redenen van niet-hervatting zijner werkzaamheden na 28 April 1936 heeft medegedeeld in het aan Uwen Raad gerichte beroepschrift d.d. 24 Augustus 1936 in zake intrekking der vergunning om in Eindhoven te mogen wonen;

dat hij dan ook naar het zoo juist genoemde beroepschrift moge verwijzen, hetwelk geacht moge worden in dit beroepschrift te zijn geïnsereerd en hiervan deel uit te maken;"

O. dat de vertegenwoordiger van verweerder bij contra-memorie heeft verzocht het door klager ingediende beroepschrift (lees: klaagschrift), voorzoover dit althans is gericht tegen het besluit van den Raad der gemeente Schaesberg d.d. 2 Juni 1936, als niet gegrond af te wijzen en te oordeelen, dat de straf van „ontslag" uit de functie van agent der arbeidsbemiddeling terecht is opgelegd;

In rechte:

O. dat deze Raad van oordeel is, dat het door klager bij het Scheidsgerecht ten deze ingediende klaagschrift — al moge het dan ook als hoogst onbehoorlijk van inhoud zijn te qualificeeren — genoegzaam met redenen was omkleed, wordende voorts nog opgemerkt, dat het Ambtenarenreglement voor de gemeente Schaesberg niet den eisch bevat, dat een aan dat Schiedsgerecht gericht klaagschrift een bepaalde vordering moet inhouden;

O. dat hieruit volgt, dat het Scheidsgerecht klager bij de bestreden uitspraak niet in zijn beroep niet-ontvankelijk had mogen verklaren, zoodat die uitspraak niet in stand kan blijven en de Raad alsnu zal hebben te beslissen of opgemeld besluit van 2 Juni 1936 op een der gronden, bedoeld in art. 58, lid 1 en lid 2 der Ambtenarenwet 1929, kan worden aangevochten;

O. dat op grond van den inhoud der gedingstukken voor dezen Raad vaststaat, dat klager na de uitspraak van het Scheidsgerecht van 15 April 1936 — houdende o. m. vernietiging van verweerders besluit van 15 November 1935 tot ontslag van klager als agent der arbeidsbemiddeling — zijn werkzaamheden in die functie niet heeft hervat, ook niet, nadat hij hiervoor op 28 April 1936 in gebreke was gesteld;

O. dat zoo ooit i. c. zeker moet worden gesproken van plichtsverzuim, nu klager na 28 April 1936 zonder eenige geldige redenen zijn werk verzuimde en bleef verzuimen, zonder zich aan te melden en zich onvoorwaardelijk weer ter beschikking te stellen;

O. dat de Raad van Schaesberg dan ook alleszins bevoegd was een besluit te nemen als het onderhavige, gegrond op het bepaalde in art. 62, lid 1*h*, van vorenbedoeld Ambtenarenreglement, zooals dit artikel met ingang van 21 Februari 1936 is gewijzigd, krachtens hetwelk de ambtenaar, die de hem opgelegde verplichtingen niet of niet behoorlijk nakomt, kan worden gestraft met ontslag, en dit besluit dus niet kan worden gezegd rechtens of feitelijk met gezegd artikel te strijden, zijnde den Raad niet gebleken van het bestaan overigens van een algemeen verbindend voorschrift, waarmede dat besluit zou strijden;

O. dat, voorzoover klager zou bedoelen te betoogen, dat verweerder van de bevoegdheid hem te ontslaan kennelijk een ander gebruik heeft gemaakt, dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven, daarvan, naar 's Raads meening, in geen enkel opzicht is gebleken, hebbende klager de ten deze door verweerder gevolgde, in elk opzicht behoorlijke, gedragslijn geheel aan zich zelf te wijten;

O. dat ook van onevenredigheid tusschen de straf en de gepleegde overtreding geen sprake is, zijnde toch naar 's Raads inzicht de overtreding van klager van zoo ernstigen aard, dat hij als agent der arbeidsbemiddeling niet was te handhaven;

O. dat dientengevolge het beroep van klager tegen het besluit van 2 Juni 1936 van verweerder ongegrond moet worden verklaard;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak van het Scheidsgerecht van 31 Juli 1936;

Verklaart het beroep van klager tegen het besluit van 2 Juni 1936 van verweerder ongegrond.

(A. B.)

---

24 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 60 en 58 1e lid.)

De betrokken ambtenaar kan er zich niet op beroepen van een besluit geen kennis te hebben gekregen, nu dat besluit wel is ter kennis gebracht van zijn organisatie, die het had uitgelokt.

Een besluit van een administratief orgaan, houdende dat dat orgaan geen wijziging wenscht te brengen in een inmiddels onaantastbaar geworden besluit, is niet in strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift; evenmin is hier sprake van détournement de pouvoir.

Uitspraak in zake:

B. E. Jansen, wonende te Rotterdam, klager, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: L. F. Guit, wonende te 's-Gravenhage,

tegen:

het College van Burgemeester en Wethouders van Rotterdam, verweerder, vertegenwoordigd door den Burgemeester, voor wien ter openbare terechtzitting als gemachtigde is opgetreden: Mr. L. A. Vreeswijk, ambtenaar ter gemeente-secretarie, wonende te Rotterdam.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken en gehoord de bovengenoemde gemachtigden;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat de secretaris der gemeente Rotterdam d.d. 12 Mei 1936 aan B. E. Jansen een brief heeft geschreven van den volgenden inhoud:

„Naar aanleiding van de missive van het Bestuur van den Ned. R.K. Bond van Overheidspersoneel „St. Paulus" d.d. 15 Januari l.l., N°. 109 3*c*/T, bericht ik U, dat Burgemeester en Wethouders geen aanleiding hebben kunnen vinden tot inwilliging van het door gemelde organisatie namens U gedane verzoek om U alsnog een vergoeding toe te

kennen wegens het verrichten van administratieve werkzaamheden gedurende den tijd, welken U bij het Gemeente-Electriciteitsbedrijf gedetacheerd is geweest.";

O. dat het Scheidsgerecht voor het personeel der Rotterdamsche Electrische Tram bij uitspraak, welke 22 September 1936 aan partijen is medegedeeld en naar welker inhoud hierbij wordt verwezen, het door klager tegen het bovenbedoelde besluit van Burgemeester en Wethouders van Rotterdam ingestelde beroep ongegrond heeft verklaard;

O. dat klager van die uitspraak tijdig bij dezen Raad in beroep is gekomen, bij klaagschrift o. a. aanvoerende, dat door Burgemeester en Wethouders aan een groep van meteropnemers, die van 1 September 1932 af met schrijverswerk werd belast, in Januari 1935 met terugwerkende kracht van 1 Sept. 1932 af een vergoeding is toegekend en uitbetaald, overeenkomende met het verschil tusschen hun maximum loon en dat van schrijver;

dat hij in dat besluit aanleiding vond, om, wijl hij practisch in dezelfde positie verkeerde, een vergoeding te vragen tot een bedrag van f 210, zijnde het naar zijn meening te weinig uitbetaalde loon aan hem, klager, die conducteur is bij de R.E.T. en sinds geruimen tijd gedetacheerd is bij het Gemeente-Electriciteitsbedrijf en bij dat bedrijf schrijverswerk verrichtte;

weshalve hij dezen Raad heeft verzocht de voormelde uitspraak van het Scheidsgerecht te willen vernietigen en te willen vaststellen, dat hem alsnog een vergoeding wordt toegekend van f 210, of een ander bedrag, hetwelk eventueel door dezen Raad zal kunnen worden vastgesteld;

O. dat de fungeerend-Voorzitter van dezen Raad bij missive van 17/18 November 1936 aan den Burgemeester van Rotterdam heeft verzocht hem wel te willen berichten, op welken datum Burgemeester en Wethouders het besluit hebben genomen, waarvan 12 Mei 1936 door den gemeente-secretaris aan klager is kennis gegeven;

O. dat de Burgemeester van Rotterdam daarop bij brief van 19 November 1936 het volgende heeft geantwoord:

dat Burgemeester en Wethouders op 25 Oct. 1935 besloten hebben tot afwijzing van het door een personeelsorganisatie gedane verzoek om aan klager een vergoeding te verleenen;

dat van dit besluit slechts mededeeling is gedaan aan de bedoelde organisatie en niet aan den betrokkene zelf;

dat een vertegenwoordiger van die organisatie daarop eerst mondeling en later bij schrijven van 15 Januari 1936 met een lid van het gemeentebestuur in verbinding is getreden, teneinde de intrekking van de genomen beslissing te verkrijgen;

dat, met de bedoeling om den ambtenaar in quaestie een voor beroep op het Scheidsgerecht vatbare beslissing te doen geworden, hem naar aanleiding van laatstgenoemde missive het schrijven van 12 Mei 1936 is gezonden;

In rechte:

O. dat op grond van den inhoud der gedingstukken moet geacht worden vast te staan, dat Burgemeester en Wethouders van Rotterdam bij besluit van 25 October 1935 afwijzend hebben beschikt op een verzoek, door den Nederlandschen R.K. Bond van Overheidspersoneel „St. Paulus" namens B. E. Jansen gedaan, om hem, die gedurende zekeren tijd, met behoud van zijn functie van tramconducteur, gedetacheerd is geweest bij het Gemeente-Electriciteitsbedrijf, alwaar hem schrijverswerkzaamheden werden opgedragen, deswege een vergoeding toe te kennen;

O. dat door klager tegen voormeld besluit beroep op het Scheidsgerecht voor het personeel der Rotterdamsche Electrische Tram niet is ingesteld, zoodat dit besluit thans niet meer kan worden aangevochten; wordende hierbij uitdrukkelijk vastgesteld, dat niet van beteekennis is, dat het genoemde besluit van 25 October 1935 niet rechtstreeks ter kennis is gebracht van klager, nu het immers is medegedeeld aan de organisatie van Overheidspersoneel, die namens hem het besluit heeft uitgelokt;

O. dat Burgemeester en Wethouders van Rotterdam vervolgens bij schrijven van den gemeente-secretaris d.d. 12 Mei 1936 aan klager hebben doen berichten, dat zij geen aanleiding hebben kunnen vinden tot inwilliging van het door genoemde organisatie namens hem gedane verzoek om hem alsnog een vergoeding, als bovenomschreven, toe te kennen;

O. dat dit in werkelijkheid beteekent, dat Burgemeester en Wethouders van Rotterdam hebben besloten klager te doen weten, dat zij geen wijziging wenschen te brengen in hun besluit van 25 October 1935;

O. dat Burgemeester en Wethouders aldus een besluit genomen hebben, hetwelk geheel binnen den kring hunner bevoegdheid ligt, waaruit volgt, dat het niet gezegd kan worden feitelijk of rechtens te strijden met de toepasselijke algemeen verbindende voorschriften; zijnde er ten deze ook geen sprake van, dat Burgemeester en Wethouders van hun bevoegdheid, om geen wijziging te willen brengen in een onaantastbaar geworden besluit, kennelijk een ander gebruik hebben gemaakt dan tot de doeleinden, waarvoor die bevoegdheid is gegeven;

O. dat de uitspraak, waarvan beroep, dus, zij het op andere gronden dan waarop zij werd genomen, behoort te worden bevestigd;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt — echter op andere gronden — de uitspraak, waarvan beroep.

(A. B.)

---

24 *December* 1936. UITSPRAAK van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 59 en 70 j°. art. 66.)

Standplaats van een buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft is Delft.

Art. 70 is analogisch toe te passen, indien gedurende den loop van het geding blijkt dat de voorzitter van een ambtenarengerecht *ten onrechte* art. 66, tweede lid, heeft toegepast.

Uitspraak in zake:

Prof. Dr. A. M. A. A. Steger, wonende te

Haarlem, eischer in hooger beroep, niet verschenen.

tegen:

den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, gedaagde in hooger beroep, niet verschenen.

De Centrale Raad van Beroep,

Gezien de stukken;

Wat aangaat de feiten van het twistgeding:

O. dat gedaagde, in antwoord op een uitvoerig verzoekschrift van eischer d.d. 6 Maart 1936, bij schrijven van 29 April 1936, nr. 1577, Afd. H.O., aan dezen heeft bericht:

„Uw verzoekschrift d.d. 6 Maart j.l. bevat twee elementen, een verzoek en een motiveering. Bij Uw argumenten ter ondersteuning van Uw verzoek om hooger salaris grijpt U terug op wat bij de door U tegen den Staat gevoerde procedure is behandeld en door de rechterlijke macht in hoogste instantie te Uwen ongunste is beslist. Ik kan het niet toelaten, dat Gij U tegenover mij thans nog beroept op het door U destijds als rechtmatig aangevoerde.

Uw vraag om mijn oordeel over hetgeen door U bij vernieuwing wordt betoogd opnieuw te vormen, moet ik dan ook stellig afwijzen.

Uw verzoek om verbetering in Uw salarispositie kan ik mitsdien ook niet in overweging nemen.";

O. dat eischer, naar aanleiding van dit schrijven van 29 April 1936, onder dagteekening van 27 Mei 1936 een klaagschrift heeft ingezonden aan het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage;

O. dat de Voorzitter van dat Gerecht het klaagschrift bij missive van 1/2 Juli 1936 heeft toegezonden aan het Ambtenarengerecht te Amsterdam;

O. dat voormelde missive o. a. inhoudt:

„Ter voldoening aan het bepaalde bij art. 66, lid 2, der Ambtenarenwet 1929 zend ik U hierbij toe een tweetal klaagschriften (met bijlagen) van Prof. Dr. A. M. A. A. Steger te Haarlem.

Het wil mij voorkomen, dat Prof. Steger als buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft geen standplaats heeft nu ingevolge het bepaalde bij art. 47, lid 4, der hoogeronderwijswet de verplichting om, behoudens goedkeuring, woonplaats te hebben binnen de gemeente, waar zich de zetel der Technische Hoogeschool bevindt, voor buitengewone hoogleeraren niet bestaat. Bij het ontbreken van een standplaats is dus, in het onderhavige geval, overeenkomstig het bepaalde bij art. 59, lid 1, der Ambtenarenwet 1929 Uw Gerecht, binnen welks rechtsgebied Haarlem, de woonplaats van Prof. Steger, ligt, bevoegd de door dezen aanhangig gemaakte twistgedingen te berechten.";

O. dat het Ambtenarengerecht te Amsterdam bij uitspraak van 23 October 1936 — naar welker inhoud hierbij wordt verwezen — zich onbevoegd heeft verklaard van het beroep kennis te nemen;

O. dat eischer van deze uitspraak tijdig is gekomen in hooger beroep, bij beroepschrift op de daarbij aangevoerde gronden verzoekende:

het competentie-geschil wel te willen beslissen, daarbij aanwijzende het tot berechting van zijn klaagschrift bevoegde Ambtenarengerecht;

voorts met geheele of gedeeltelijke vernietiging van de uitspraak a quo te doen hetgeen het Ambtenarengerecht te Amsterdam had behooren te doen;

althans met vernietiging van de toezending door den Voorzitter van het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage van het klaagschrift aan het Ambtenarengerecht te Amsterdam de uitspraak a quo te bevestigen, hetzij met overneming, hetzij met verbetering van de gronden;

en wijders zoodanige verdere uitspraak te geven als deze Raad zal vermeenen te behooren;

O. dat gedaagde bij contra-memorie heeft geconcludeerd tot bevestiging van de uitspraak, waarvan beroep, en o. a. heeft aangevoerd:

„dat appellant deze uitspraak bestrijdt op verschillende gronden, welke geïntimeerde onjuist acht, doch in ieder geval de uitsluitende vraag van deze appèl-procedure deze is, of de Centrale Raad het Ambtenarengerecht te Amsterdam onbevoegd acht, zooals genoemd gerecht heeft gemeend, of bevoegd;

dat in eerstgenoemd geval een bevestiging der uitspraak zal moeten worden gegeven en in de tweede plaats de behandeling ten principale naar geïntimeerde's oordeel voor het Ambtenarengerecht te Amsterdam alsnog zal moeten plaats vinden;

dat echter in geen geval in deze appèlprocedure plaats is om een competentie-geschil te beslissen en zeker niet om de toezending van den Haagschen Voorzitter van het Ambtenarengerecht te vernietigen;

In rechte:

O. dat, ingevolge het bepaalde bij art. 59, lid 1, der Ambtenarenwet 1929, tenzij de Centrale Raad van Beroep ingevolge het tweede lid van art. 3 dier wet bevoegd is, het beroep wordt ingesteld bij het Ambtenarengerecht, binnen welks rechtsgebied de ambtenaar zijne standplaats of, bij gebreke daarvan, zijne woonplaats heeft;

O. dat dus thans allereerst de vraag moet worden beantwoord, of eischer, die is buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft, zijne standplaats — zoo hij althans een standplaats heeft — in de gemeente Delft heeft;

O. dat deze Raad, gelet op het feit, dat eischer zoowel zijn theoretisch als zijn practisch onderwijs aan de studenten der Technische Hoogeschool te Delft, die daarvoor in aanmerking komen, in genoemde gemeente geeft, alwaar hij ook een laboratorium te zijner beschikking heeft, van oordeel is, dat eischer in die gemeente zijn standplaats heeft, waaruit volgt, dat hij terecht zijn klaagschrift d.d. 27 Mei 1936 inzond bij het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage, binnen welks rechtsgebied de gemeente Delft is gelegen;

O. dat derhalve de Voorzitter van genoemd Gerecht ten onrechte art. 66, lid 2, der Ambtenarenwet 1929 heeft toegepast en het Ambtenarengerecht te Amsterdam, bij de uitspraak, waarvan beroep, zich terecht onbevoegd heeft verklaard van het beroep kennis te nemen;

O. dat die uitspraak dus behoort te worden bevestigd, doch dat met die bevestiging de behandeling van de onderwerpelijke zaak niet als afgedaan kan worden beschouwd;

O. dat deze Raad, met analogische toepassing van art. 70 der Ambtenarenwet 1929, meent het geding te moeten terugbrengen in den staat, waarin het zich bevond, toen de Voorzitter van het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage ten onrechte art. 66, lid 2, van genoemde wet heeft toegepast en de gedingstukken in handen van dien Voorzitter te moeten stellen, ten einde met het oorspronkelijke klaagschrift te handelen, als in de Ambtenarenwet 1929 bepaald is;

Rechtdoende in naam der Koningin!

Bevestigt de door het Ambtenarengerecht te Amsterdam op 23 October 1936 in de onderwerpelijke zaak tusschen partijen gewezen uitspraak;

Brengt het geding terug in den staat, waarin het zich bevond, toen de Voorzitter van het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage ten onrechte art. 66, lid 2, der Ambtenarenwet 1929 heeft toegepast;

Verklaart het Ambtenarengerecht te 's-Gravenhage bevoegd van het onderwerpelijke twistgeding kennis te nemen;

Stelt de stukken van het geding in handen van den Voorzitter van laatstgenoemd Gerecht, ten einde met het oorspronkelijke klaagschrift te handelen, als in de Ambtenarenwet 1929 bepaald is.

(A. B.)

---

24 *December* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Rv. art. 199; Gem.wet 113 *oud*, 259 *nieuw*.)

De beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van des ontvangers rekening is voor den burgerlijken rechter bindend. Nu Gedeputeerde Staten het in de kas aanwezige bedrag onder de ontvangsten hebben opgenomen, moet door den rechter worden aangenomen, dat bedoeld bedrag een aan de gemeente toekomende ontvangst is, zijn op onregelmatigheden als bedoeld in art. 222 (oud) of 259 (nieuw) der Gemeentewet, gelijk het Hof feitelijk vaststelt, geen beroep gedaan.

Het subsidiaire betoog, waarbij ten onrechte als feitelijk vaststaande wordt aangenomen, dat eischer tot uitkeering van f 2600 aan de Ambachtschool is gehouden en deze gelden hem dus toekomen, faalt reeds hierom, omdat het zich keert tegen de beslissing van het Hof, dat het aangeboden getuigenbewijs te vaag en dus niet afdoende is, welke beslissing in cassatie niet kan worden aangetast, vermits zij betreft de doelmatigheid der te bewijzen aangeboden feiten, waarvan de waardeering aan den rechter, die over de feiten moet oordeelen, is overgelaten.

Henri Everhard Beelaerts van Emmichoven, zonder beroep, wonende te 's-Gravenhage, eischer tot cassatie van een op 10 Oct. 1935 door het Gerechtshof te 's-Gravenhage tusschen partijen gewezen arrest (1936 n°. 694, *Red.*), advocaat Mr. A. E. J. Nysingh,

tegen:

de Gemeente Zierikzee, verweerster in cassatie, advocaat Mr. O. B. W. de Kat; gepleit door Mr. J. Adriaanse.

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Eischer, gewezen gemeente-ontvanger van Zierikzee, die een, bij zijn aftreden „teveel in kas" gebleken, bedrag van f 4306.97, als hem toebehoorende, van genoemde gemeente heeft opgevorderd, zag zich deze vordering zoowel in eersten aanleg, als in hooger beroep ontzegd, weshalve hij tegen de uitspraak van het Gerechtshof alhier opkomt met het volgende middel van cassatie:

„S. of v. t. van artt. 142 en 146 Grondwet, 109, 110, 113—116, 118, 218—223, 227 Gemeentewet zooals die artikelen luidden vóór de inwerkingtreding van de Wet van 31 Januari 1931 S. 41; 116, 117, 120, 121, 122, 124, 126, 255—260, 264 Gemeentewet, zooals die artikelen sedert bedoelde inwerkingtreding luiden, 555, 560, 561, 565, 625, 629, 639, 663, 664, 1395, 1396, 1397, 1398, 1401, 1402, 1403, 1902, 1903, 1932 en 2014 B. W., en 48, 103, 199, 200, 332, 343, 347, 353, 771, 774, 779 en 780 Rv., door, niettegenstaande in dit geding vaststaat:

a. dat eischer, die op 1 Augustus 1930 op zijn verzoek eervol ontslag heeft bekomen als Gemeenteontvanger van Zierikzee, op 31 Juli 1930 hetgeen hij als zoodanig in kas had aan zijn opvolger heeft overgedragen, bij welke gelegenheid er door Burgemeester en Wethouders van Zierikzee een opneming van kas en boeken heeft plaats gehad, waarbij is gebleken, dat in de kas van eischer f 4363.58 meer was dan volgde uit de door eischer overgelegde bescheiden, welk teveel in kas eischer aan zijn opvolger heeft overgedragen;

b. dat de rekening van de inkomsten en uitgaven van de Gemeente Zierikzee over het dienstjaar 1930 door Gedeputeerde Staten van Zeeland is vastgesteld bij besluit van 18 Nov. 1932, in welke rekening is opgenomen een post onder Hoofdstuk XV. Overige Inkomsten Volgn. 356:

„Te veel in kas bij overdracht aan den nieuwen ontvanger f 4363.58".

c. dat later gebleken is dat eischer verzuimd had 9 posten tezamen f 56.61 bedragende, als ontvangsten in de rekening der gemeente Zierikzee te boeken;

te bevestigen, zij het op andere gronden, het vonnis, waarvan hooger beroep, bij welk vonnis de vordering van eischer tot betaling van een bedrag van f 4363.58 verminderd met f 56.61 met rente en kosten, werd ontzegd zulks op de overwegingen, als in het arrest, en meer speciaal met betrekking tot het principaal appèl, zijn weergegeven,

ten onrechte:

omdat door de vaststelling van de rekening van de inkomsten en uitgaven van de Gemeente overeenkomstig de wet, waarbij het teveel in kas van f 4363.58 onder de inkomsten voorkomt, en waarbij dus geen andere inkomsten en uitgaven zijn vastgesteld dan die welke dat teveel in kas als zoodanig deden voortbestaan, vaststaat, dat de Gemeente op dat teveel geen recht heeft, hetgeen de verplich-

ting tot terugbetaling aan den gewezen ontvanger, die het blijkens de rekening aan de Gemeente heeft overgedragen, medebrengt, ook al zou niet gebleken zijn, dat dat te veel dien ontvanger toebehoorde, daar immers een rekenplichtige ambtenaar slechts verplicht is aan de Gemeente af te dragen het volgens de Wet vastgestelde saldo der gemeenterekening, en dientengevolge een tekort moet bijpassen doch evenzeer een teveel, dat hij mede afgedragen heeft, na de vaststelling van de rekening, welke dat teveel als zoodanig heeft doen voortbestaan, en het mitsdien niet tot de inkomsten van de Gemeente doet behooren, kan terugvorderen zoodat de tot dit laatste strekkende vordering had moeten zijn toegewezen, en niet had mogen worden afgewezen op grond van de mogelijkheid, dat die gelden op andere wijze in de kas der Gemeente kunnen zijn gevloeid dan door abusievelijke vermenging met gelden, die eischer uit anderen hoofde onder zich had, zooals gebleken is het geval te zijn geweest met het bedrag van f 56.61 (dat eischer echter in mindering op zijn vordering heeft gebracht) zoodat er geen grond is voor de beslissing, dat eischer gehouden zou zijn nog ander bewijs te leveren van zijne stelling, dat die gelden hem toebehooren, daar immers de vaststelling door Gedeputeerde Staten van de inkomsten en uitgaven van den Ontvanger medebrengt, dat door den Rechter moet worden aangenomen, dat de in die rekening vastgestelde inkomsten en uitgaven, en geene andere, door den ontvanger zijn geïnd en geschied, en dat het daarmee samenhangende saldo de uitkomst van des ontvangers beheer over het in aanmerking komende tijdvak aangeeft, tenzij degeen, die de onjuistheid der rekening staande houdt, bewijst — voorzoover de Wet dat bewijs toelaat — dat de Gemeente nog andere inkomsten heeft gehad, welke alsdan de ontvanger of gewezen ontvanger aan haar heeft te betalen, hetgeen zich echter in casu, althans voor het bedrag van f 4306.97 — niet voordoet, en subsidiair

omdat, zelfs indien eischer gehouden was het door het Hof bedoelde ander bewijs te leveren, het door hem gedane aanbod van getuigenbewijs, althans voorzoover betreft de gestelde abusievelijke vermenging van de gelden der Gemeente met een bedrag van f 2600 dat eischer als uitkeering aan de Ambachtschool heeft geboekt, doch niet aan de Ambachtschool heeft uitgekeerd, niet had mogen zijn gepasseerd, daar, indien bewezen, daardoor zou vaststaan dat een teveel in kas, althans tot een bedrag van f 2600 is ontstaan, welke teveel alsdan zeer zeker aan eischer moet worden terugbetaald, daar eischer tot uitkeering aan de Ambachtschool gehouden is, en die gelden dus in de onderlinge verhouding van partijen hem wel, doch de Gemeente zelfs niet kunnen toekomen".

Door den geëerden pleiter voor eischer werd betoogd, dat de vaststelling van de gemeenterekening door Gedeputeerde Staten bepaalt wat ontvangsten en wat uitgaven van de gemeente zijn, dat de aldus vastgestelde posten gelden als van de gemeente en dat het saldo, uit die posten volgende, door den ontvanger als rekenplichtig ambtenaar aan de gemeente is verschuldigd. Vaststaat nu ten dezen, blijkens de feitelijke overwegingen van het bestreden arrest, hetgeen bij het middel ook wordt erkend, dat in de door Gedeputeerde Staten van Zeeland bij hun besluit van 18 November 1932 vastgestelde gemeenterekening onder Hoofdstuk XV onder de inkomsten en wel als „overige inkomsten volgn. 356" is opgenomen de post „Teveel in kas bij overdracht aan den nieuwen ontvanger f 4363.58". De geachte pleiter voor eischer betoogde wel is waar, dat deze vaststelling het teveel in kas intact laat en dat dit teveel dus niet behoort tot de inkomsten der Gemeente, maar in bescheidenheid wil het mij voorkomen, dat deze redeneering niet opgaat. Volgens art. 259 (222 oud) der Gemeentewet stellen Gedeputeerde Staten vast de ontvangsten (inkomsten) en uitgaven der gemeente. Het bedrag van een post, als ontvangst of inkomst voorkomende in de aldus vastgestelde rekening, kan en mag derhalve, naar mijne meening, niet anders worden beschouwd, dan als eene ontvangst van de gemeente. Het moge waar zijn, dat het Hof, zulks in tegenstelling tot de Rechtbank, niet bepaaldelijk zegt, maar toch meen ik, dat deze opvatting in het bestreden arrest wel tot uiting komt, waar wordt overwogen, dat eischer zijne vordering heeft gegrond op de juistheid van de door Gedeputeerde Staten vastgestelde rekening. Uit die aldus vastgestelde en door eischer zelf als juist erkende rekening blijkt, volgens het Hof, dat toen eischer als gemeente-ontvanger van Zierikzee hetgeen hij in kas had aan zijn opvolger overdroeg, in die kas, dit is dus — constateert het arrest uitdrukkelijk — de kas der gemeente Zierikzee, naar de boekhouding f 4363.58 te veel aanwezig was. Waarom dit „teveel", met zooveel woorden als post van inkomst der gemeente in de vastgestelde rekening vermeld, niet tot de inkomsten of ontvangsten der gemeente zoude behooren, ontgaat mij. Als rekenplichtig ambtenaar was en is eischer inderdaad verschuldigd wat de vastgestelde rekening aanwijst, niet minder, maar ook niet meer. Wanneer dan ook de vastgestelde rekening als post van ontvangst vermeldt een als voren omschreven „teveel", is m. i. bezwaarlijk vol te houden, gelijk eischer kennelijk wil, dat die post, blijkens zijne omschrijving en op dien grond alleen, niet aan de gemeente, maar aan eischer zoude toekomen. Het bestreden arrest neemt dit dan ook blijkbaar niet aan, daar het immers overweegt, dat, blijkens de door Gedeputeerde Staten vastgestelde rekening, de als zoodanig omschreven gelden bij de bedoelde overdracht aanwezig waren in de kas der gemeente. Door die gelden bij zijn aftreden als gemeente-ontvanger, aan zijnen opvolger over te dragen, als deel uitmakende van de kas der gemeente, gaf eischer, naar het mij voorkomt, te kennen, dat dit bedrag door hem voor de gemeente was ontvangen, ook al waren dienaangaande geene bescheiden of boekingen aanwezig. Ware eischer van het tegendeel overtuigd geweest, hij hadde het bedoelde bedrag, als niet in de gemeentekas behoorende, wellicht zonder bezwaar onder zich kunnen houden. Het later gebleken feit, dat eischer inderdaad verzuimd had een aantal posten tot het gezamenlijk

bedrag van f 56.61 als ontvangsten in de rekening der gemeente te boeken, laat intusschen zien, dat aan de betrouwbaarheid van die overtuiging in dit geval iets zoude hebben ontbroken en dat het terughouden van het zoogenaamde „teveel" vermoedelijk niet zonder risico voor eischer zoude zijn gebleven. Op goeden grond m. i. overweegt het bestreden arrest dan ook, mede in verband met voormeld feit, dat uit het naar de boekhouding teveel aanwezig zijn in de kas der gemeente van een bedrag van f 4363.58 geenszins blijkt, dat dit bedrag aan eischer toebehoort. Dat hier onder „toebehooren" niet anders behoeft te worden verstaan, dan aan eischer „toekomen" schijnt mij wel aannemelijk en deze opvatting van eischers raadsman meen ik dan ook met hem in 's Hofs arrest te mogen lezen, waar immers in rechtsoverweging 6 sprake is van door den eischer beweerde abusievelijke vermenging met gelden, die hij (eischer) uit anderen hoofde (dus niet voor de gemeente) onder zich had.

In verband met het hiervoren betoogde, ben ik evenwel van oordeel, dat het Hof terecht van den eischer heeft verlangd, dat hij voor dit hem toebehoorend (toekomen) nog ander bewijs leverde en dus niet kon volstaan met zijn beroep op de omschrijving van den meerbedoelden post van de door Gedeputeerde Staten vastgestelde rekening. Aangenomen toch zelfs, dat het Hof, in afwijking van de Rechtbank, in dezen geen gewicht zoude hebben toegekend aan voormelde omstandigheid, dat het „teveel in kas" in de door Gedeputeerde Staten vastgestelde rekening uitdrukkelijk als post van ontvangst is opgenomen, dan nog wil het mij voorkomen, dat reeds het enkele feit, dat de als „teveel in kas" omschreven gelden zich blijkens die rekening bevonden in de kas der gemeente, toen deze kas door eischer aan zijnen opvolger werd overgedragen, behoudens tegenbewijs, geacht moet worden mede te brengen, dat de gemeente op die gelden recht heeft. Dit zoude alleen anders kunnen zijn, indien moest worden aangenomen, dat onder „de kas der gemeente" enkel ware te verstaan het saldo van in de rekening opgenomen ontvangsten en uitgaven en niet de werkelijk aanwezige gelden, door den ontvanger als zoodanig voor de gemeente ontvangen en afzonderlijk, afgescheiden van hetgeen de ontvanger uit anderen hoofde onder zich heeft, bewaard, althans te bewaren als het eigendom der gemeente, voor welke hij ze ontvangt en beheert. Dat dit laatste inderdaad de juiste beteekenis moet worden geacht van voormeld begrip, volgt, naar het mij met Rb. Alkmaar 18 Dec. 1862 W. 2611 wil voorkomen, uit de verschillende artikelen der Gemeentewet, waarin sprake is van „de gemeentekas" (art. 121 nieuw, 114 oud; 227 nieuw, 193 oud), van „de kas van den ontvanger" (art. 209*f* nieuw, 179*f* oud; 214 nieuw, 181 oud) of „zijne kas" (art. 126 nieuw, 118 oud). Hieruit mag m. i. worden afgeleid, dat, indien zich, gelijk ten dezen, in des ontvangers kas, welke hij als zoodanig heeft afgedragen, meer geld bevindt, dan door de overgelegde bescheiden wordt verklaard, niet op de gemeente de bewijslast behoort te worden gelegd, dat die gelden inderdaad te haren behoeve zijn ontvangen, maar dat integendeel de ontvanger of gewezen ontvanger, die gelijk eischer, beweert, dat die gelden abusievelijk in de gemeentekas zouden zijn gevloeid, daarvan het bewijs zal hebben te leveren, zoodat de in dien zin luidende beslissing van het bestreden arrest mij juist toeschijnt en het middel dus, naar mijne meening, in zooverre niet tot cassatie zal kunnen leiden, terwijl ook de subsidiaire grief m. i. gelijk lot zal moeten deelen, aangezien het mij voorkomt, dat de afwijzing van het door eischer gedaan bewijsaanbod, dat gelden, die hij uit anderen hoofde onder zich had, abusievelijk met de gelden der gemeente vermengd zijn en speciaal, dat zulks heeft plaats gehad met een bedrag van f 2600 hetwelk hij als uitkeering aan de Ambachtschool heeft geboekt, doch niet aan de Ambachtschool heeft uitgekeerd, volkomen gerechtvaardigd wordt door 's Hofs op feitelijke gronden berustende overweging, dat dit bewijsaanbod als te vaag moet worden voorbijgegaan, omdat, ook al zou eischer dat bewijs leveren, uit die feiten alleen zou kunnen worden afgeleid, dat daardoor een teveel in kas der gemeente Zierikzee kan zijn ontstaan, doch geenszins, dat een teveel in die kas, en tot welk bedrag, daardoor is ontstaan, en dat dat geld hem toebehoort. Hetgeen het middel daartegenover als gevolg van dit bewijsaanbod verwacht, steunt m. i. niet op goeden grond.

Ik concludeer tot verwerping van het beroep, met veroordeeling van eischer tot cassatie in de daarop gevallen kosten.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat blijkens het bestreden arrest vaststaat:

dat toen eischer in cassatie, op 1 Augustus 1930 eervol ontslagen als gemeente-ontvanger van Zierikzee, op 31 Juli 1930 de kas aan zijn opvolger overdroeg, die kas bestond uit een bedrag van f 20569,79 terwijl volgens de door eischer overgelegde bescheiden f 16206,21 in de kas aanwezig moest zijn; dat Gedeputeerde Staten van Zeeland bij besluit van 18 November 1932 de ontvangsten en uitgaven van de rekening des ontvangers over het dienstjaar 1930 hebben vastgesteld en daarin hebben opgenomen een post onder Hoofdstuk XV Overige Inkomsten volgn. 356 „Te veel in kas bij overdracht aan den nieuwen ontvanger f 4363,58"; dat later nog is gebleken, dat eischer had verzuimd 9 posten te zamen bedragende f 56.61 als ontvangsten in de rekening van Zierikzee te boeken;

O. dat verder uit het bestreden arrest blijkt, dat eischer in 1933 de Gemeente Zierikzee heeft gedagvaard voor de Arrondissements-Rechtbank te Middelburg en heeft gevorderd de veroordeeling van Zierikzee tot betaling van f 4306.37 op grond, dat door de vaststelling van de rekening door Gedeputeerde Staten is komen vast te staan, dat er een teveel in kas door hem aan zijn opvolger is overgedragen en dat die gelden verminderd met het bedrag van f56.61 hem toebehooren;

Dat Rechtbank en Hof de vordering hebben ontzegd, waarbij het Hof overwoog: dat niet is gebleken, dat het gevorderde bedrag aan eischer, die zijne vordering niet heeft gegrond op onregelmatigheden als bedoeld in

art. 259 Gemeentewet toebehoort, daar de gelden aanwezig waren in de kas van Zierikzee en daarin zeer wel op andere wijze kunnen zijn gevloeid, dan door — gelijk eischer had beweerd — abusievelijk vermenging met gelden, die hij uit anderen hoofde onder zich had; dat het door eischer in hooger beroep gedaan bewijsaanbod, dat gelden, die hij uit anderen hoofde onder zich had, abusievelijk met de gelden van Zierikzee vermengd zijn en speciaal, dat zulks heeft plaats gehad met een bedrag van f 2600, hetwelk hij als uitkeering aan de Ambachtschool heeft geboekt, doch niet aan die school uitgekeerd, „als te vaag moet worden voorbijgegaan, omdat, ook al zou appellant dat bewijs leveren, uit die feiten alleen zou kunnen worden afgeleid, dat daardoor een teveel in kas der gemeente Zierikzee kan zijn ontstaan, doch geenszins dat een teveel in die kas, en tot welk bedrag, daardoor is ontstaan, en dat dit geld hem toebehoort;"

O. dat tegen 's-Hofs arrest is ingebracht het volgende middel van cassatie: zie conclusie Adv. Gen.

O. omtrent het middel:

dat Gedeputeerde Staten het bedrag van f 4363.58 onder het hoofd „andere inkomsten" onder de ontvangsten van de rekening van den ontvanger over 1930 opnemende, zulks kennelijk hebben gedaan op grond, dat zij van oordeel waren, dat dit, immers in de kas der gemeente Zierikzee aanwezige en door eischer zelf aan zijn opvolger overgedragen, bedrag voortsproot uit ontvangst van gelden, welke hoewel niet door overgelegde bescheiden gestaafd, aan die gemeente toekwamen;

dat uit de artt. 113—115 en 218—223 der Gemeentewet, zooals die luidden vóór de wet van 31 Januari 1931, Staatsblad 41, evenals trouwens uit de daarmede correspondeerende artt. 120—123 en 255—260 der Gemeentewet naar hare tegenwoordige gelding, valt af te leiden de wil van den wetgever, dat de beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van des ontvangers rekening bindend is en de burgerlijke rechter deze moet eerbiedigen, weshalve door dien rechter moet worden aangenomen, dat de f 4363.58 een aan de Gemeente Zierikzee toekomende ontvangst is, zijnde op onregelmatigheden als bedoeld in de artt. 222 (oud) of 259 (nieuw) der Gemeentewet, gelijk het Hof feitelijk vaststelt, geen beroep gedaan;

dat het middel, ervan uitgaande, dat vaststaat, dat de Gemeente op het bedrag van f 4363.58 geen recht heeft, derhalve feitelijken grondslag mist;

dat het subsidiair betoog — waarbij ten onrechte als feitelijk vaststaand wordt aangenomen, dat eischer tot uitkeering van f 2600 aan de Ambachtschool is gehouden en deze gelden hem dus toekomen — reeds hierom faalt, omdat het zich keert tegen de beslissing van het Hof, dat het aangeboden getuigenbewijs te vaag, en dus niet afdoende is, welke beslissing in cassatie niet kan worden aangetast, vermits zij betreft de doelmatigheid der te bewijzen aangeboden feiten, waarvan de waardeering aan den rechter, die over de feiten moet oordeelen, is overgelaten;

Verwerpt het beroep in cassatie. (Salaris f 350 *Red.)*

(N. J.)

28 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, die de strekking heeft mogelijk te maken bebouwing langs een zandweg, eigendom van een kerkelijke instelling, welke weg niet verhard is, niet van rioleering of van verlichting is voorzien, en die in zeer slechten staat van onderhoud verkeert.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Loosdrecht, tegen het besluit van Ged. Staten van Utrecht van 4 Augustus 1936, 2e afdeeling, N°. 2212/1213, waarbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van den raad der gemeente Loosdrecht van 9 April 1936, strekkende tot wijziging van het eerste lid van art. 19 der bouwverordening dier gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 December 1936, N°. 484;

Op de voordracht van Onzen Minister van Sociale Zaken van 21 December 1936, N°. 10331 M/P.B.R., Afdeeling Volkshuisvesting;

O. dat de raad van Loosdrecht in zijne vergadering van 9 April 1936 heeft besloten tot wijziging van art. 19 der bouwverordening zijner gemeente, in dier voege, dat de eerste volzin van het eerste lid van dit artikel, luidende: „Geen gebouw mag worden opgericht anders dan aan een weg, die in eigendom toebehoort aan het Rijk, de Provincie, de gemeente of een waterschap en die overigens voldoet aan het bepaalde in art. 7." wordt gelezen: „Geen gebouw mag worden opgericht anders dan aan een weg, die in eigendom toebehoort aan het Rijk, de Provincie, de gemeente of een waterschap, met uitzondering van het gedeelte van den Radeweg, loopende van het perceel kadastraal bekend sectie C N°. 1655 tot en met het perceel kadastraal bekend sectie C. N°. 1433, en die overigens voldoet aan het bepaalde in art. 7.";

dat Ged. Staten van Utrecht bij hun besluit van 4 Augustus 1936, 2e afdeeling, N°. 2212/1213, aan dit besluit hunne goedkeuring hebben onthouden, uit overweging, dat het voormelde raadsbesluit de strekking heeft het gedeelte van den Radeweg, loopende van het perceel kadastraal bekend sectie C N°. 1655 tot en met het perceel, kadastraal bekend sectie C N°. 1433, gelijk te stellen met een weg, die in eigendom toebehoort aan het Rijk, de Provincie, de gemeente of een waterschap, ten einde de mogelijkheid te scheppen op het grondgebied van Loosdrecht aan dezen weg te bouwen; dat het bewuste weggedeelte is gelegen op het grondgebied der gemeente Hilversum en in eigendom toebehoort aan en in onderhoud is bij de Kerkvoogdij van Naarden, waardoor het gemeentebestuur van Loosdrecht de bevoegdheid mist om te eeniger tijd, bij gebrekkig onderhoud van den weg, op te treden, ten einde daarin ten behoeve van de bewoners verbetering te brengen; dat de onderhavige weg is een in slechten staat van onderhoud verkeerende zandweg, ongeschikt voor rijverkeer, waarin, volgens mededeeling van

B. en W., door de aanwonenden van tijd tot tijd eenig puin in de allerdiepste kuilen wordt gebracht; dat derhalve deze weg thans niet voldoet aan art. 7 der bouwverordening van Loosdrecht en dat geenerlei zekerheid bestaat, dat deze weg te eeniger tijd zal voldoen aan dat voorschrift, volgens hetwelk een weg, waaraan gebouwd wordt, behoorlijk moet aansluiten aan het net van verharde wegen en voldoen moet aan voorschriften betreffende ligging, afmetingen, hoogte verharding, rioleering, kunstwerken en verlichting, met minima van 5 m voor de breedte en 2.50 m voor de verhardingsbreedte en voldoende verharding in verband met het verkeer; dat het voorts niet wenschelijk is, dat langs de grens van eene grootere gemeente, welke op doeltreffende wijze de totstandkoming van verspreide bebouwing tegengaat, binnen eene andere gemeente eene onbeperkte toeneming van eene zoodanige bebouwing wordt mogelijk gemaakt; dat mitsdien het voormelde raadsbesluit in strijd is met eene behoorlijke behartiging van de belangen van de volkshuisvesting en derhalve niet voor goedkeuring vatbaar is;

dat van dit besluit de raad van Loosdrecht bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat aan den bedoelden zandweg onder vigueur der vorige bouwverordening der gemeente mocht worden gebouwd en dat aan dezen weg toentertijd min of meer regelmatig huizen werden gebouwd door menschen, die het rustig wonen aan dezen zandweg prefereerden boven het wonen aan een degelijk verharden weg, waarop uiteraard een drukker verkeer mogelijk zou zijn; dat de tegenwoordige redactie van art. 19 het niet mogelijk maakt vergunning tot het bouwen aan dit weggedeelte te verleenen, omdat de weg eigendom is van de Nederlandsch Hervormde Kerk te Naarden; dat gebleken is (één aanvrage om bouwvergunning kon op grond van art. 19 der bouwverordening niet worden ingewilligd), dat er nog steeds personen zijn, die aan dezen weg zouden willen bouwen en dat daarvoor nog eenig onbebouwd terrein beschikbaar is; dat de raad daarom met algemeene stemmen op voorstel van B. en W. besloot het bouwen aan het onderhavige weggedeelte weder mogelijk te maken door art. 19 der verordening daartoe te wijzigen; dat Ged. Staten nu wel bezwaar hebben tegen eene onbeperkte toeneming van eene verspreide bebouwing, doch dat deze verspreide bebouwing reeds bestaat en dat van eene toeneming daarvan geen sprake is, omdat het mogen verleenen van bouwvergunning juist tot gevolg heeft, dat een aaneengesloten geheel wordt verkregen; dat het bezwaar van Ged. Staten tegen de omstandigheid, dat het weggedeelte een zandweg is, niet ernstig is, omdat het rustige van dezen zandweg juist door de bewoners — meerendeels goed gesitueerden — wordt gezocht en dat het verharden van den weg het rustieke landschap zou schaden;

O. dat blijkens de ingewonnen ambtsberichten de bovengenoemde weg, welke de grens vormt tusschen de gemeenten Loosdrecht en Hilversum, doch gelegen is in de gemeente Hilversum en eigendom is van de Nederlandsch Hervormde Kerk te Naarden, niet verhard is, niet van rioleering of van verlichting is voorzien, terwijl hij in zeer slechten staat van onderhoud verkeert;

dat deze weg, al moge daaraan onder vigueur van de vroegere bouwverordening aan de zijde van de gemeente Loosdrecht eene verspreide bebouwing zijn ontstaan, in ieder geval voor verdere bebouwing ongeschikt is, terwijl de gemeente Loosdrecht onder de bovenvermelde omstandigheden de macht mist daarin verandering te brengen;

dat Ged. Staten aan het raadsbesluit, dat de strekking heeft bebouwing op grondgebied van de gemeente Loosdrecht langs een gedeelte van dezen weg mogelijk te maken, mitsdien terecht in het belang der volkshuisvesting hunne goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Woningwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Sociale Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

28 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet Art. 228*a* j°. art. 232.)

Hoewel de motiveering van een besluit van Ged. Staten „dat de voorwaarden, waaronder de geldleening zou worden aangegaan, te ongunstig zijn", uiterst sober is, kan toch niet worden gezegd, dat het besluit niet, zooals art. 232 eischt, „met redenen is omkleed".

Ged. Staten hebben terecht goedkeuring aan het raadsbesluit onthouden, daar de voorwaarden der leening minder gunstig zijn dan onder de *tegenwoordige* omstandigheden (d. i. 4 maanden later, *Red.*) mogelijk is.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Enschede namens den raad dier gemeente tegen het besluit van Ged. Staten van Overijssel van 24 Augustus 1936, N°. 10492/7083, 2e afdeeling, waarbij goedkeuring is onthouden aan de besluiten van den raad van die gemeente van 21 Augustus 1936, tot het aangaan van een geldleening;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, N°. 470;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 22 December 1936, N°. 31633, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat de raad der gemeente Enschede bij een tweetal besluiten van 21 Augustus 1936 heeft besloten tot het aangaan van eene 4½ % geldleening, groot f 2,000,000, onder een aantal voorwaarden en tot het aannemen van het bod van de Incassobank N. V. en de Nederlandsch Indische Handelsbank N. V., beiden te Amsterdam, om de evenbedoelde leening over te nemen tegen den koers van 98.582 % (vertrouwelijk) en onder een aantal voorwaarden;

dat Ged. Staten van Overijssel bij besluit van 24 Augustus 1936, N°. 10492/7083, 2e afdeeling, aan de beide genoemde raadsbesluiten hunne goedkeuring hebben onthouden, uit

overweging, dat de voorwaarden, waaronder de geldleening zou worden aangegaan, te ongunstig zijn;
dat van dat besluit van Gedeputeerde Staten het gemeentebestuur bij Ons in beroep is gekomen, aanvoerende, dat aan een dertigtal bankinstellingen en levensverzekeringmaatschappijen werd verzocht een leening van f 2,000,000 en/of een leening van f,1000,000 tegen een rente van ongeveer 4% te willen overnemen; dat daarop van de Incassobank N.V. en de Nederlandsch Indische Handelsbank N. V., te A'dam, gezamenlijk een alleszins aannemelijke aanbieding werd ontvangen om een leening groot f 2,000,000 over te nemen tegen een rente van 4½%; dat ter beurze de leeningen der gemeenten Enschede en Hengelo (O) genoteerd staan op ± 95, terwijl die van gemeenten als Alkmaar, Apeldoorn, Arnhem, Baarn, Deventer, Dordrecht, Gouda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Kampen, Leeuwarden, Leiden, Nijmegen, Schiedam, Utrecht, Zwolle, enz. genoteerd staan tusschen 98 en 99; dat, waarschijnlijk als gevolg van de bijzondere economische moeilijkheden, waarin een hoofdmiddel van bestaan in Twente zich nog steeds bevindt, hieruit de meerdere gewildheid van effecten van andere gemeenten boven die van zijn gemeente blijkt, hoewel de financieele toestand zijner gemeente daartoe op zichzelf geen aanleiding geeft; dat, daar ter vergelijking geen noteeringen van 4½% leeningen kunnen worden aangevoerd, omdat de gemeente van dat rentetype geen leeningen meer heeft loopen, de berekingen gebaseerd moeten worden op den koers der 4% leeningen; dat op grond van de in den laatsten tijd gesloten leeningen voor provisie en dekking van kosten der emittenten de koers met 1.3 moet worden verminderd, zoodat de beurskoers 95 overeenkomt met een overnamekoers van 93.7; dat een aanbieding van een 4% leening op deze basis, rekening houdende met de disagio, druk- en zegelkosten, tot een nettorente van 4.75% zou hebben geleid, terwijl de van de Incassobank en de Nederlandsch Indische Handelsbank ontvangen aanbieding voor de 4½% leening een netto-rente vraagt van 4.76%; dat hierbij in aanmerking moet worden genomen, dat krachtens voorwaarde 5, waaronder de leening zou worden gesloten, de gemeente ten allen tijde met inachtneming van een opzeggingstermijn van 1 maand het recht had tot vervroegde geheele of gedeeltelijke aflossing over te gaan en dit als een voordeel moet worden beschouwd van een 4½ % leening boven een met een rentetype van 4 %; dat in verband met den internationalen toestand der geldmarkt weliswaar de mogelijkheid bestaat, dat over eenigen tijd een gunstiger koers bedongen kan worden, doch dat evenzeer de kans bestaat, dat plotseling het sluiten van een leening op aannemelijke voorwaarden voor geruimen tijd geheel uitgesloten zal zijn, waardoor zijn gemeente in groote moeilijkheden kan komen, zoodat met het oog daarop het niet wenschelijk en zijns inziens zelfs gevaarlijk moet worden geacht, de gelegenheid, om dekking tegen een aannemelijken koers te verkrijgen, voorbij te laten gaan; dat uit het bovenvermelde zijns inziens volgt, dat niet alleen de aanbieding aannemelijk mocht worden geacht, doch dat in de gegeven omstandigheden een gunstiger aanbieding niet verwacht had mogen worden; dat voorts het besluit van Ged. Staten een ongunstigen indruk heeft gemaakt op de emittenten der leening en er voor hen aanleiding zou kunnen bestaan in den vervolge ernstig te overwegen, of ze wel een bod voor de gemeente zullen uitbrengen, als met de mogelijkheid rekening moet worden gehouden, dat een hooger college op de wijze, als hier is gebeurd, de goedkeuring aan een besluit zal onthouden; dat hierbij vermeld möge worden, dat door Ged. Staten het besluit werd genomen, zonder tevoren ook maar eenige nadere toelichting te vragen, terwijl het zijnerzijds gedaan verzoek om den Voorzitter der Financieele Commissie uit Ged. Staten spoedshalve inlichtingen te mogen verstrekken, daar de vergadering van Ged. Staten toch viel na afloop van den termijn, welke door de Bankinstellingen werd gesteld, door dezen werd afgewezen; dat juist door het ontbreken van eenige motiveering en met de omstandigheid, dat thans de naburige gemeente Hengelo(O) een leening sluit, waarop de goedkeuring wel is ontvangen en waarvan hem bekend is, dat de koers van overname nadeeliger is dan die, welken zijne gemeente heeft bedongen, naar buiten bij het publiek, dat den koers van uitgifte van Hengelo wel kent en dien van Enschede niet, de indruk wordt gewekt, alsof Enschede met een zoo slechten koers genoegen moest nemen, dat Ged. Staten wel genoodzaakt waren de leening niet goed te keuren; dat het crediet van Enschede hierdoor zonder noodzaak ernstig geschaad wordt en de moeilijkheden, die de gemeente tengevolge van de economische omstandigheden bij het plaatsen harer leeningen moet overwinnen, stellig niet zullen verminderen; dat voor de onderhavige leening de gelegenheid tot afsluiting wel vervallen is, doch dat voor de toekomst een besluit van Ged. Staten, als hierbedoeld, van ernstigen nadeeligen invloed op de gemeentefinanciën kan zijn; dat daarom naar zijne meening het besluit van Ged. Staten geacht moet worden niet in het belang der gemeente te zijn genomen; dat bovendien de enkele overweging, waarop het besluit van Ged. Staten steunt, namelijk dat de voorwaarden, waaronder de geldleening zou worden aangegaan, te ongunstig zijn, onvoldoende is om de motieven, waarop de weigering der goedkeuring berust, te doen kennen en derhalve het besluit van Ged. Staten, in strijd met art. 232 der gemeentewet, niet geacht kan worden met redenen te zijn omkleed;

O. dat, hoewel de motiveering van het bestreden besluit van Ged. Staten uiterst sober is, toch niet kan worden gezegd, dat het besluit niet voldoet aan den in art. 232 der gemeentewet gestelden eisch, dat het met redenen moet zijn omkleed, zoodat voor vernietiging van het bestreden besluit uit dezen hoofde geen aanleiding bestaat;

O. ten aanzien van de hoofdzaak: dat door het afsluiten van de onderhavige leening de gemeente Enschede naar Ons oordeel geld zou opnemen op minder gunstige voorwaarden dan onder de tegenwoordige omstandigheden mogelijk is;

dat dit gevoelen bevestiging vindt in het feit, dat blijkens mededeeling van Ged. Staten de gemeente thans doende is, op aanmerkelijk voordeeliger voorwaarden in hare kapitale behoefte te voorzien en alreeds kans heeft gezien tot het aangaan van eene geldleening, groot f 500,000, rentende 4½% tegen een koers van 100%;

dat dus, daargelaten nog de omstandigheid, dat de gelegenheid tot afsluiting van de leening is vervallen, aan de raadsbesluiten practische beteekenis ontneemt, Ged. Staten zich terecht niet met die besluiten hebben kunnen vereenigen;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

30 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 28.)

Voor toepassing door Ged. Staten van art. 28 4e lid bestaat slechts aanleiding, als een stellige daad is gepleegd, waarbij het raadslid het gewicht van zijn lidmaatschap in de schaal heeft geworpen, om een levering te doen toevallen aan een leverancier of aan een onderneming bij wiens of welker zaken hij is geïnteresseerd. Zulks heeft zich i. c. niet voorgedaan, daar het raadslid eerst na de toewijzing van een werk door de gemeente aan een aannemer ingeschreven heeft voor de levering van materialen, noodig voor dat werk, en de aannemer hem, als laagsten inschrijver, de levering heeft gegund.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door D. J. Onderwater, te Monster, tegen het besluit van Ged. Staten van Zuid-Holland van 5 Augustus 1936, G.S. N°. 15, waarbij hij ambtshalve vervallen is verklaard van zijn lidmaatschap van den raad der gemeente Monster;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 25 November 1936, N°. 456;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 December 1936, N°. 31796, afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat het besluit van Ged. Staten steunt op de overweging, dat door D. J. Onderwater, lid van den raad der gemeente Monster, in den loop van 1936 leveringen van betonijzer zijn gedaan aan W. de Zoete, aannemer te Monster, krachtens tusschen beiden aangegane overeenkomst; dat voormelde W. de Zoete aan D. J. Onderwater de bedoelde leveringen heeft opgedragen ten behoeve van de uitvoering van een door De Zoete van de gemeente Monster aangenomen werk, namelijk het maken van een rijwielpad door de duinen; dat voormelde Onderwater bekend was met de omstandigheid, dat de hem door De Zoete opgedragen levering strekte ten behoeve van het werk, dat De Zoete van de gemeente Monster aangenomen had uit te voeren; dat derhalve voormelde Onderwater geacht moet worden middellijk deel te hebben genomen aan levering ten behoeve der gemeente Monster, zoodat hij in strijd gehandeld heeft met art. 26 der gemeentewet; dat, vermits niet gebleken is van omstandigheden, waarop Onderwater zich zou kunnen beroepen ten einde de wettelijke gevolgen van overtreding van art. 26 der gemeentewet te ontgaan, hun college hem van zijn raadslidmaatschap vervallen moet verklaren; dat Onderwater weliswaar reeds voordat hun college te dezer zake ambtshalve onderzoek heeft ingesteld, overeenkomstig art. 19 der gemeentewet ontslag genomen had als lid van den raad, maar dat deze omstandigheid niet in den weg staat aan toepassing van de artt. 26 en 28 der gemeentewet, vermits ten tijde van de uitspraak van hun college de goedkeuring van de geloofsbrieven van den opvolger van voormelden Onderwater nog niet onherroepelijk is geworden, zoodat hij nog als lid van den raad aangemerkt behoort te worden;

dat de appellant in beroep aanvoert, dat door de gemeente Monster in Februari 1936 bij publieke inschrijving is aanbesteed het maken van een rijwielpad door de duinen aan den aannemer W. de Zoete, te Monster; dat door den genoemden aannemer vervolgens in Maart 1936 een inschrijving is gehouden voor levering van materialen; dat door verschillende handelaren daarvoor ingeschreven is, ook door hem, appellant, en, daar hij de laagste was, de levering aan hem is opgedragen; dat bij die levering ook materialen waren, die benoodigd waren voor het werk rijwielpad; dat nu toch zeker de bedoeling van den wetgever, neergelegd in art. 26 der gemeentewet, niet kan zijn, dat een raadslid op deze wijze zou worden uitgeschakeld, daar hier niet is ingeschreven met den aannemer, noch mede werkzaamheden worden of zijn gedaan, zoodat van invloed uitoefenen op de gunning, of het maken van het werk geen sprake kan zijn; dat bovendien ook geen sprake kan zijn van dusdanige invloed-uitoefening, die op winstbejag terug te brengen is; dat het geheele werk alreeds was opgedragen aan den genoemden aannemer en dat daarna door hem materiaal is aangeschaft;

O. dat blijkens de Memorie van Toelichting op de wijzigingswet van 31 Januari 1931, S. 41, het verlies van het raadslidmaatschap in art. 26 (thans 28) der gemeentewet op het handelen in strijd met het voorschrift van art. 24 (thans 26) gesteld, facultatief is gemaakt, ten einde met de bijzondere omstandigheden van ieder geval rekening te kunnen houden, terwijl volgens deze toelichting verlies van het raadslidmaatschap slechts zal behoeven te volgen, als een stellige daad is gepleegd, waarbij het raadslid het gewicht van zijn lidmaatschap in de schaal heeft geworpen, om een levering te doen toevallen aan een leverancier of aan een onderneming bij wiens of welker zaken hij is geïnteresseerd;

dat zulks zich in het onderwerpelijke geval niet heeft voorgedaan, aangezien de appellant eerst na de toewijzing van het bewuste werk ingeschreven heeft voor de levering van materialen noodig voor het werk en de aannemer hem, als laagsten inschrijver, de levering heeft gegund;

dat onder de omstandigheden, zooals zij zich hier hebben voorgedaan, er, naar Ons oordeel, geen genoegzame aanleiding bestond van de bij art. 28, 4de lid, der gemeentewet gegeven bevoegdheid gebruik te maken;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 5 Aug. 1936, G. S. N°. 15, te vernietigen.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

30 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Gemeentewet Art. 247.)

Terecht hebben Ged. Staten een post voor schrijfloonen (art. 240*d*) op de gemeentebegrooting gebracht, nu de Raad, nadat hij in vroegere jaren steeds zelf een dergelijke post op de begrooting had gebracht, dit sinds eenige jaren heeft nagelaten, hoewel de gemeente-administratie sedertdien in omvang is toegenomen, en in een groot aantal gemeenten van dezelfde beteekenis hetzij een ambtenaar is aangesteld, hetzij een bedrag voor schrijfloonen op de begrooting is uitgetrokken.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Grijpskerke tegen het besluit van Ged. Staten van Zeeland van 26 Juni 1936, N°. 80, 1e afdeeling, waarbij door dit college, met toepassing van art. 247, 1e lid, der gemeentewet, op den post volgnummer 12 der gemeentebegrooting voor het jaar 1936 een bedrag van f 150 is gebracht;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 4 November 1936, N°. 439;

Op den voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 24 December 1936, N°. 28229, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Ged. Staten van Zeeland bij hun evengenoemd besluit 1e. op den post volgnummer 12 der begrooting van inkomsten en uitgaven der gemeente Grijpskerke voor het jaar 1936 een bedrag van f 150 hebben uitgetrokken en in verband daarmede de geraamde inkomsten en uitgaven van hoofdstuk II van afdeeling I van deze begrooting hebben vastgesteld op onderscheidenlijk f 11,282 en f 5,716 en het batig slot van dit hoofdstuk hebben bepaald op f 5,566; 2e den raad der gemeente hebben uitgenoodigd nieuwe middelen tot dekking voor te dragen, om het verstoorde evenwicht tusschen de inkomsten en uitgaven van de begrooting te herstellen;

dat Ged. Staten daarbij hebben overwogen, dat op den in de begrooting der gemeente Grijpskerke voor het jaar 1936 onder volgnummer 12 opgenomen post „Schrijfloonen" geen gelden zijn uitgetrokken; dat het in het belang van de gemeente noodzakelijk is, dat op deze begrooting gelden worden uitgetrokken voor het bekostigen van het voor de gemeente te verrichten schrijfwerk; dat toch de werkzaamheden, welke ter secretarie van deze gemeente moeten worden verricht, zoo omvangrijk zijn, dat er niet mag worden gevergd, dat het schrijfwerk door den gemeentesecretaris wordt verricht, zonder dat deze daarbij van gemeentewege hulp ontvangt; dat in verband hiermede door hun college onder dagteekening van 21 Februari 1936, N°. 29, 1e afdeeling, aan burgemeester en wethouders is verzocht te willen bevorderen, dat op den genoemden post een bedrag van f 150 wordt geraamd; dat burgemeester en wethouders daarop d.d. 10 April 1936, onder N°. 20/33, hebben geantwoord, dat de raad niet bereid is de begrooting in dezen zin aan te vullen; dat de kosten der stukken, die ten behoeve der gemeente geschreven of gedrukt worden, behooren tot de verplichte uitgaven, bedoeld in art. 240 der gemeentewet; dat, nu deze kosten niet op de begrooting zijn gebracht, dat overeenkomstig art. 247, 1e lid, dier wet door hun college zal dienen te geschieden;

dat de raad der gemeente Grijpskerke in beroep aanvoert, dat hij op voorstel van burgemeester en wethouders in zijne vergadering van 21 Juli 1936 heeft besloten, zich niet bereid te verklaren middelen voor te dragen tot dekking van den door Ged. Staten op de begrooting gebrachten post „schrijfloonen", en wel om de volgende redenen: *a.* dat noch door den raad, noch door burgemeester en wethouders ooit is besloten tot aanstelling van een nieuwen ambtenaar of volontair ter secretarie, omdat de bedoelde functionaris, voor wat betreft Grijpskerke, overbodig werd geacht; dat nergens in de wet staat, dat de raad verplicht is, of wordt, een volontair ter secretarie te bezoldigen, wanneer deze niet noodig is; dat van wettelijke verplichting tot belooning dus maar moeilijk sprake kan zijn; dat hij dus dezen post beschouwt als niet door de wet aan de gemeente opgelegd, maar enkel door het college van Ged. Staten; *b.* dat van zeer krachtige argumenten, die zouden moeten pleiten, om in deze, louter de huishouding der gemeente rakende, aangelegenheid in te grijpen (zie Ons besluit van 23 Maart 1935, N°. 45), hem niets is gebleken; *c.* dat de bezetting van de secretarie te Grijpskerke niet zwakker is dan van verscheidene andere gelijksoortige kleine gemeenten; *d.* dat de gemeentesecretaris, die tevens gelijke functie voor de gemeente Meliskerke bekleedt, naar zijne meening verantwoordelijk is voor de uitvoering van al den aan deze functie verbonden arbeid; *e.* dat, indien deze taak hem te zwaar is, hij dan òf voor één der beide functies kan bedanken, òf middelen en wegen kan zoeken, om door een volontair, of andere hulp, dezen, door cumulatie van betrekkingen ontstanen, meerderen arbeid te helpen verrichten; waarom de raad, gebruik makend van het recht, hem verleend bij art. 244 der gemeentewet, verzoekt, bovengenoemd besluit van Ged. Staten van 26 Juni 1936 te niet te doen, en aan de onder dagteekening van 22 October 1935, onder N°. 20/99, ingezonden begrooting 1936 alsnog goedkeuring te verleenen;

O. dat Ged. Staten naar Ons oordeel terecht de hierbovenbedoelde uitgave op de begrooting van de gemeente Grijpskerke voor het jaar 1936 hebben gebracht;

dat het door den gemeenteraad in beroep aangevoerde de onjuistheid van dezen maatregel niet heeft in het licht gesteld;

dat de onhoudbaarheid van 's raads standpunt reeds hieruit moet volgen, dat hij, na over de jaren 1927 tot en met 1931 steeds een post voor schrijfloonen op de gemeentebegrooting te hebben gebracht en derhalve zelf de noodzakelijkheid hiervan te hebben ingezien, zulks sinds het laatstgenoemde jaar ondanks het aandringen van Ged. Staten heeft nagelaten, niettegenstaande de gemeente-administratie sedertdien in omvang is toegenomen;

dat met betrekking tot de bewering van den gemeenteraad, dat de bezetting van de secretarie te Grijpskerke niet zwakker is dan andere kleine gemeenten, er op moet worden gewezen, dat blijkens de stukken in een groot aantal zoodanige gemeenten in de provincie Zeeland hetzij een ambtenaar ter secretarie is aangesteld, hetzij een bedrag voor schrijfloonen op de begrooting is uitgetrokken;

dat de gemeenteraad ter rechtvaardiging van zijn standpunt nog wel een beroep doet op Ons besluit van 23 Maart 1935 N°. 45, inzake het geschil betreffende het aanstellen van een tijdelijk ambtenaar op de gemeenschappelijke secretarie van de gemeenten Ameide en Tienhoven, doch dat zulks reeds hierom niet opgaat, omdat op deze secretarie in ieder geval reeds een ambtenaar werkzaam was, terwijl voor de administratie van de steunuitkeeringen nog een afzonderlijke ambtenaar was aangesteld;

Gezien de gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast enz.

(A. B.)

---

30 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.

(Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 jis artt. 77 en 81.)

Het schoolbestuur heeft geen aanspraak op vergoeding uit de gemeentekas van de uitgaven voor de hulplokalen, waarin de school was gehuisvest, alvorens het definitieve schoolgebouw in gebruik werd genomen, daar deze uitgaven niet voorkwamen in de uitgewerkte raming van kosten of andere opgave, bedoeld in art. 77 5e lid, en, voorzoover de bouw der hulplokalen een afwijking vormt van het bestek, als in art. 81 2e lid bedoeld, de kosten niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen, aangezien B. en W. hun goedkeuring hebben geweigerd en het schoolbestuur daarvan niet in beroep is gekomen.

Het voorschrift van art. 81 3e lid kan geen aanspraak geven op vergoeding ter zake van uitgaafposten, waarvan de omschrijving niet in de door B. en W. of den Minister goedgekeurde raming van kosten is terug te vinden of die later niet ingevolge art. 81 2e lid zijn goedgekeurd.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Wieringen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 8 Juli 1936, N°. 198, waarbij in een tusschen het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Schoolonderwijs, gevestigd te Wieringen (Den Oever) en het gemeentebestuur van Wieringen gerezen geschil over de beschikbaarstelling van de aangevraagde gelden voor de stichting van eene bijzondere school voor gewoon lager onderwijs te Den Oever, overeenkomstig artikel 80 der Lager-Onderwijswet 1920 is bepaald, dat de gemeente als onderdeel van de kosten van deze stichting, alsnog aan het schoolbestuur moet uitkeeren de terzake van een noodlokaliteit gemaakte kosten;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 December 1936, N°. 454;

Op de voordracht van Onzen Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen van 24 December 1936, N°. 13296, afdeeling Lager Onderwijs;

O. dat het bovengenoemde schoolbestuur op 7 Mei 1929 bij den raad der gemeente Wieringen overeenkomstig artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 eene aanvrage heeft ingediend om medewerking voor de stichting van eene bijzondere school te Den Oever;

dat, nadat de gemeenteraad bij besluit van 20 Juli 1929 deze aanvrage had afgewezen, door Gedeputeerde Staten van Noordholland in beroep bij besluit van 13 November 1929, N°. 160, met vernietiging van het raadsbesluit, is beslist, dat de medewerking alsnog behoort te worden verleend, welke uitspraak bij Ons besluit van 29 Maart 1930, N°. 15, in beroep is gehandhaafd;

dat inmiddels het schoolbestuur was overgegaan tot den bouw van een houten hulplokaal, waarin op 1 November 1929 de school werd geopend en welk lokaal later nog uitbreiding onderging en gebruikt werd totdat op 6 April 1932 het nieuwe schoolgebouw in gebruik werd genomen;

dat, daar burgemeester en wethouders van Wieringen niet bereid werden bevonden bij de afrekening de kosten ter zake van deze hulplokalen voor rekening van de gemeente te nemen, het schoolbestuur bij adres van 30 November 1934 aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland heeft verzocht, op grond van artikel 80, 4e lid, der Lager-Onderwijswet 1920 te beslissen, dat de gemeente Wieringen verplicht is, de bedoelde kosten tot een bedrag van f 11,856.17, als onderdeel van de stichtingskosten der bijzondere school te Den Oever, alsnog te vergoeden;

dat het schoolbestuur daarbij o.a. heeft aangevoerd, dat het na de voltooiing van den schoolbouw overeenkomstig artikel 81, lid 1, der Lager-Onderwijswet 1920 de daarop betrekking hebbende rekening en verantwoording met de bijbehoorende bescheiden en betalingsbewijzen bij het gemeentebestuur heeft ingediend; dat het totaal der in Juli 1932 ingediende rekening en verantwoording bedraagt (na enkele daarin aangebrachte wijzigingen): f 73,055.74; dat van dit bedrag door de gemeente werd uitgekeerd in totaal f 60,150.—, zoodat het schoolbestuur ter zake van den bouw nog op de gemeente heeft eene vordering van f 12,905.74; dat het gemeentebestuur blijkens een schrijven van burgemeester en wethouders van 13 Juli 1934, N°. 1300, weigert dit laatste bedrag in zijn geheel uit te keeren; dat de bedoelde vordering in hoofdzaak bestaat uit een bedrag van f 11,856.17 wegens uitgaven van het schoolbestuur voor het gebruik van noodlokaliteit vóór den dag van de ingebruikneming der

nieuwe school; dat het bestuur met ingang van 1 November 1929 de school, waarvoor een gebouw bij den raad op 7 Mei 1929 was aangevraagd, heeft geopend in een houten hulpgebouw met twee lokalen, hetwelk reeds na eenige maanden tot vier lokalen moest worden uitgebreid; dat de kosten van dit houten hulpgebouw, afgezien van diverse bijkomende inrichtingskosten, hebben bedragen f 3,350.—+ + f 4,250.—, in totaal alzoo f 7,600.—; dat dit hulpgebouw was geplaatst op een terrein, groot 700 m², waarvan het bestuur de eene helft van den heer C. Tijsen, te Den Helder, en de andere helft van de Gereformeerde Kerk te Wieringen in huur verkreeg; dat het bestuur ook deze huur over het tijdvak 1 November 1929 (opening hulpschool) tot 6 April 1932 (opening nieuw schoolgebouw) als onderdeel van de stichtingskosten aan de gemeente in rekening heeft gebracht; dat het schoolbestuur voorts in rekening bracht de rentebedragen, door de vereeniging verschuldigd over genoemd tijdvak ter financiering van de oprichting, de inrichting en het gebruik van de bedoelde hulplokalen; dat de specificatie dezer bedragen nader is aangegeven in de bij het gemeentebestuur van Wieringen berustende rekening en verantwoording met bijbehoorende stukken ter zake van de schoolstichting; dat deze door het schoolbestuur gemaakte kosten voor noodlokalen, blijkens Ons besluit van 13 Mei 1932, N°. 29, en volgens de missive van Onzen Minister van Onderwijs d.d. 28 Maart 1922, N°. 8284, afdeeling L. O. F., als onderdeel van de totaalsom der kosten van de stichting der nieuwe school door de gemeente moeten worden vergoed; dat toch deze kosten noodzakelijk moesten worden gemaakt, gezien het aantal leerlingen der school; dat de opening van een school in een noodgebouw voor een groot aantal leerlingen in een gemeente met minder dan 25,000 ingezetenen, waar vóór de stichting dezer school geen gelegenheid voor het ontvangen van Christelijk onderwijs bestond, niet onredelijk of overbodig kan worden geacht; dat de kosten van de nood-voorziening, welke na de niet op de wet gegronde afwijzing der aanvrage door het schoolbestuur moest worden getroffen, naar redelijke opvatting ten laste van de gemeente behooren te komen; dat de gemeente zich te dezer zake niet kan beroepen op de omstandigheid, dat op de raming van kosten voor den nieuwbouw (artikel 77, lid 5, der Lager-Onderwijswet 1920) geen bepaald bedrag voor de in-gebruik-genomen noodlokalen was uitgetrokken; dat allereerst, blijkens Ons bovenvermeld besluit van 13 Mei 1932, N°. 29, eene voorafgaande goedkeuring vanwege het gemeentebestuur voor het gebruik van noodlokalen niet conditio sine qua non is voor het recht van het schoolbestuur op vergoeding van de kosten daarvan als onderdeel van de stichtingskosten der nieuwe school; dat immers bij voorafgegane goedkeuring dier uitgaven een latere principieele weigering van de vergoeding dier uitgaven, zooals in de bij Ons genoemd besluit ten nadeele van het betrokken gemeentebestuur besliste zaak het geval was, zich niet zal voordoen; dat voorts in het onderhavige geval niet gezegd kan worden, dat het gebruik van het noodgebouw plaats vond buiten medeweten en goedvinden van het gemeentebestuur van Wieringen; dat immers in het najaar van 1930 met dit gemeentebestuur door het schoolbestuur in tegenwoordigheid van den inspecteur van het Rijksschooltoezicht besprekingen werden gevoerd, leidende tot een accoord tusschen partijen, volgens hetwelk de schoolvereeniging zich zou tevreden stellen met den bouw van een schoolgebouw met drie, in plaats van vier lokalen (waartoe aanvankelijk overeenkomstig artikel 72 medewerking was verkregen), terwijl — daar wegens het bovenvermelde groote aantal leerlingen meer schoolruimte beslist onmisbaar zou zijn — voorts gebruik zou worden gemaakt van de aanwezige noodlokalen; dat blijkens dit accoord het gemeentebestuur van Wieringen het gebruik dier noodlokalen in verband met de schoolstichting heeft goedgevonden en bekrachtigd; dat de weigering van het gemeentebestuur, om de in rekening gebrachte kosten dier noodlokalen te vergoeden, dan ook noch op grond van de redelijkheid, noch op grond van de wet kan worden verdedigd;

dat Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 8 Juli 1936, N°. 198, hebben beslist, dat door het gemeentebestuur van Wieringen aan het bestuur der Vereeniging voor Christelijk Nationaal Onderwijs, gevestigd aldaar, alsnog moet worden uitgekeerd een bedrag van f 12,333.50 ter zake van de bedoelde noodlokaliteit, uit overweging, dat uit het advies van den Hoofdinspecteur van het Lager Onderwijs in de 2e Hoofdinspectie is gebleken: dat er tijdens de stichting van het houten hulpschoolgebouw reeds ongeveer 90 kinderen waren, voor welke de ouders Christelijk onderwijs verlangden, welk getal spoedig steeg tot 190, toen de school, waarvoor bereids op 7 Mei 1929 eene aanvrage ex artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 ter verkrijging van een permanent gebouw was ingediend, op 1 November daaraanvolgend werd geopend, zoodat het hulpschoolgebouw, dat aanvankelijk 2 lokalen bevatte, nog met 2 lokalen moest worden uitgebreid; dat het getal schoolgaande kinderen in de gemeente Wieringen in betrekkelijk korten tijd van ± 300 tot ± 800 is gestegen en dat de openbare lagere school te Oosterland voor het getal kinderen, voor welke plaatsing gevraagd werd, geheel ontoereikend was, terwijl de nieuwe openbare lagere school te Den Oever met ± 115 leerlingen 3 lokalen heeft; dat dus, als de stichting van het onderhavige hulpschoolgebouw achterwege was gebleven, de gemeente Wieringen eveneens voor plaatsruimte voor de kinderen, welke in dat gebouw werden gehuisvest, had moeten zorgen; dat hun college het op grond van de bovengenoemde motieven niet aan twijfel onderhevig acht, dat de door het schoolbestuur getroffen maatregel, bestaande in de oprichting van het hulpgebouw, ten einde daarin de leerlingen zijner op 1 November 1929 geopende school te kunnen huisvesten, in afwachting van de ingebruikneming van het permanente gebouw voor die school, noodzakelijk was; dat trouwens in de omstandigheid, dat de door het schoolbestuur op 7 Mei 1929 ingediende aanvrage om medewerking tot de oprichting van laatstgenoemd gebouw in hoogste instantie is ingewilligd, de erkenning ligt opgesloten, dat er reeds vóór het tijdstip van de opening der school in het hulpgebouw (1 November 1929) behoefte aan schoolruimte voor de kinderen, voor welke Christelijk onderwijs werd verlangd, bestond; dat, wat de vraag betreft, of in het algemeen de kosten van hulpscholen als onder

deel van de totale stichtingskosten voor vergoeding ex artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 in aanmerking komen, moet worden overwogen, dat reeds kort na de inwerkingtreding der wet, Onze toenmalige Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen heeft verklaard, dat onder de uitgaven ter zake van stichting, uitbreiding of verandering van inrichting van schoolgebouwen, als in voormeld artikel bedoeld, mede begrepen zijn de kosten, welke ten gevolge van de tijdelijke huisvesting der leerlingen in hulplokalen uit de bovengenoemde maatregelen voortvloeien; „dat dus" — zoo schreef Onze genoemde Minister — „hangende de door het schoolbestuur ingediende aanvrage, overeenkomstig artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920, de gemeente ook in de behoefte aan schoolruimte zal hebben te voorzien tot aan het tijdstip, waarop de nieuwe school in gebruik zal worden genomen"; dat Zijne Excellentie hieraan toevoegde, dat „de kosten van deze tijdelijke voorziening deel uitmaken van de totale stichtingskosten"; dat in deze interpretatie in den loop der jaren geenerlei wijziging is gekomen en dat met name bij Ons besluit van 13 Mei 1932, N°. 29, waarin het betrof de vraag, of de huur van hulplokalen, gebruikt tijdens de uitbreiding van het bestaande schoolgebouw, langs den weg van artikel 101 der wet kan worden uitgekeerd, is beslist, dat in het algemeen kosten van zoodanige lokalen als onderdeel van de totaalsom der kosten van die uitbreiding kunnen worden vergoed; dat mitsdien de bovenbedoelde vraag in bevestigenden zin moet worden beantwoord; dat voorts valt te onderzoeken, of de gemeente Wieringen in dit geval verplicht is de kosten van het houten hulpschoolgebouw als onderdeel van de uitgaven voor de stichting der bijzondere lagere school te Den Oever te vergoeden; dat het gemeentebestuur de meening is toegedaan, dat, wijl het schoolbestuur geen aanvrage om medewerking tot de oprichting van het bedoelde gebouw heeft ingediend, hiervoor geen gelden beschikbaar gesteld kunnen worden; dat dit standpunt echter geen steun vindt in de wet, waarin nergens is voorgeschreven, dat, wanneer een schoolbestuur, in afwachting van het tijdstip, waarop het permanente gebouw zal zijn voltooid en in gebruik genomen, voorloopig in de behoefte aan schoolruimte door middel van hulplokalen meent te moeten voorzien, het ter verkrijging van de voor de toepassing van dezen maatregel benoodigde gelden eene afzonderlijke aanvrage tot den raad moet richten; dat integendeel, nu volgens de interpretatie van artikel 72 der wet, de kosten van die lokalen als *onderdeel* van de stichtingskosten van het permanente gebouw moeten worden vergoed, de bedoeling van den wetgever juist deze is, dat ter verkrijging van vergoeding uit de gemeentekas van de eerstbedoelde kosten geen afzonderlijke aanvrage wordt ingediend, opdat die vergoeding afhankelijk kan worden gesteld van de beslissing op de aanvrage om medewerking tot de oprichting van het permanente gebouw; dat dan ook het beroep van het gemeentebestuur op Ons besluit van 14 Juni 1927, N°. 26, hetwelk niet op hulplokalen, doch op verandering van inrichting van een permanent schoolgebouw betrekking heeft, niet kan opgaan; dat, wat het besluit van burgemeester en wethouders van 5 Juni 1931 betreft, daarin, met toepassing van artikel 77, 7e lid, der wet, de voorwaarde werd gesteld, dat de bouw van „eene bijzondere school voor gewoon lager onderwijs te Den Oever" in het openbaar moest worden aanbesteed en de gunning van het werk aan de goedkeuring van voornoemd college moest worden onderworpen; dat het bedoelde besluit evenwel niet, zooals het gemeentebestuur beweert, geacht kan worden tevens het hulpschoolgebouw te betreffen, hetgeen blijkt zoowel uit de redactie van dat besluit als uit de omstandigheid, dat het eerst werd genomen, nadat het genoemde gebouw reeds was verrezen, zoodat ten aanzien daarvan de bovenomschreven voorwaarde niet meer kon worden gesteld; dat voorts het door het gemeentebestuur medegedeelde feit, dat de stichting van het hulpschoolgebouw niet zijne instemming had, het schoolbestuur niet behoefde te weerhouden daartoe over te gaan en dat, nu de noodzakelijkheid van die stichting vast stond, het bedoelde feit geenerlei grond kon opleveren het door het schoolbestuur gedane verzoek om vergoeding van de terzake gemaakte kosten af te wijzen; dat evenmin aan de door het gemeentebestuur aangevoerde omstandigheid, dat die kosten zeer hoog zijn, eene reden tot het nemen van eene afwijzende beschikking kon worden ontleend; dat immers de bedoelde kosten tot een belangrijk lager bedrag beperkt zouden zijn gebleven, als de raad zich bij het nemen zijner beslissing op de reeds in de maand Mei 1929 ingediende aanvrage om medewerking tot de stichting van het permanente gebouw, op wettelijk standpunt had geplaatst, in welk geval dat college die aanvrage, welke aan de in artikel 73 der wet omschreven vereischten voldeed, zou hebben ingewilligd, als gevolg waarvan het bedoelde gebouw veel eerder had kunnen zijn gesticht en het hulpschoolgebouw slechts betrekkelijk korten tijd noodig zou zijn geweest; dat op de voorschreven gronden moet worden aangenomen, dat de gemeente Wieringen verplicht is de kosten van de bovenbedoelde noodlokaliteit als onderdeel van de stichtingskosten van de bijzondere lagere school te Den Oever te vergoeden; dat, wat betreft het bedrag, waarop het schoolbestuur aanspraak kan maken, volgens de overgelegde bewijsstukken in rekening kan worden gebracht:

a. terzake van de kosten van stichting enz. van de noodlokaliteit	f	8,600.—
b. terzake van rente door het schoolbestuur over het tijdvak van 1 Maart'30—1 Maart'36 verschuldigd ter financiering van de oprichting, de inrichting en het gebruik van de noodlokaliteit 12 × f 138.— =	f	1,656.—
c. terzake van huur gedurende 33 maanden van het terrein, waarop de noodlokaliteit was geplaatst — bedoeld terrein werd voor de eene helft van C. Tijsen te Den Helder en voor de andere helft van de Gereformeerde Kerk te Wieringen in huur verkregen — 2 × 33 × f 8.75 = . . „		577.50
d. terzake van huur gedurende 60 weken van het Christelijk Tehuis V. Z. Z. A. 60 × f 25.— = ... „		1,500.—
dat dus een bedrag van	f	12,333.50

voor vergoeding in aanmerking komt;

dat van dit besluit de raad der gemeente Wieringen bij Ons in beroep is gekomen;

O. dat het schoolbestuur aan de inwilliging van zijn verzoek om medewerking ingevolge artikel 72 der Lager-Onderwijswet 1920 tot de stichting van eene bijzondere school aanspraak meent te kunnen ontleenen o.a. op vergoeding uit de gemeentekas van de uitgaven voor de hulplokalen, waarin de school was gehuisvest, alvorens het definitieve schoolgebouw in gebruik werd genomen:

dat, daargelaten nog, of deze uitgaven naar de bedoeling van den wetgever kunnen worden aangemerkt als kosten, welke zoodanig verband houden met de ingevolge artikel 72 der genoemde wet aangevraagde schoolstichting, dat zij zijn te beschouwen als stichtingskosten, welke met inachtneming van de bepalingen der artikelen 77 en volgende dier wet moeten vergoed worden, de gemeente tot die vergoeding niet gehouden is alreeds hierom, wijl de eischen, waaraan volgens de evengenoemde wetsbepalingen behoort te zijn voldaan aleer een gemeentebestuur gelden ter zake van schoolstichting voor het schoolbestuur beschikbaar moet stellen, niet zijn vervuld;

dat immers de uitgaven voor de hulplokalen niet voorkwamen in de uitgewerkte raming van kosten of eenige andere opgave, als bedoeld in artikel 77, 5e lid, der wet, waarmede burgemeester en wethouders zich destijds hebben vereenigd, zoodat daarvoor noch krachtens artikel 78 en artikel 80, 1e lid, gelden door burgemeester en wethouders beschikbaar behoefden te worden gesteld, noch na de inzending door het schoolbestuur aan het gemeentebestuur van de rekening en verantwoording ingevolge artikel 81 eene nadere afrekening daarvan door het schoolbestuur kon worden gevorderd;

dat, ook indien aangenomen mag worden, dat de bouw van de hulplokalen eene afwijking, als in artikel 81, 2e lid, der wet bedoeld, vormt van het bestek en de beschrijving, zoodat met toepassing van die wetsbepaling de kosten daarvan niettemin alsnog voor vergoeding in aanmerking zouden zijn te brengen, indien de uitgaaf voor de hulplokalen alsnog de goedkeuring van burgemeester en wethouders, of, in beroep, van Onzen Minister had verkregen, die vergoeding niet bij de uitspraak in dit geschil aan het schoolbestuur kan worden toegekend, aangezien burgemeester en wethouders hunne goedkeuring hebben geweigerd en het schoolbestuur daarvan niet bij Onzen Minister in beroep is gekomen;

dat weliswaar het 3e lid van artikel 81, zonder onderscheid te maken naar de oorzaken der overschrijding, bepaalt, dat, indien de kosten de in artikel 77, 5de lid, bedoelde raming te boven gaan, de gemeente aan het schoolbestuur het bedrag van het verschil verschaft, doch dat dit voorschrift, bezien in het stelsel der wet, geen aanspraak kan geven op vergoeding ter zake van uitgaafposten, waarvan de omschrijving niet in de door burgemeester en wethouders of Onzen Minister goedgekeurde raming van kosten is terug te vinden, of die later niet ingevolge artikel 81, 2e lid, zijn goedgekeurd;

dat deze eisch ook ten opzichte van de vergoeding van de onderhavige uitgave voor de hulplokalen dient te worden gesteld en daaraan niet afdoet, dat de bouw dier lokalen plaats vond vóórdat van goedkeuring van de uitgave sprake kon zijn;

dat dus de beslissing van Gedeputeerde Staten niet kan worden gehandhaafd;

Gezien de Lager-Onderwijswet 1920;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten te beslissen, dat de gemeente Wieringen niet verplicht is, aan het vorengenoemde schoolbestuur de terzake van eene noodlokaliteit gemaakte kosten uit te keeren.

Onze Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen is belast, enz.

(A. B.)

---

31 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT.
(Armenwet Art. 40.)

Terecht is art. 40 toegepast, nu de overbrenging van den armlastige van Z. naar U. door tusschenkomst van een inspecteur van politie van Z. is geschied. Hieraan doet niet af, dat de inspecteur tevoren overleg heeft gepleegd met den officier van justitie.

De omstandigheid, dat de armlastige, aanvankelijk te U. opgenomen in een Tehuis voor dakloozen, later vanwege de gemeente U. naar een ziekenhuis is overgebracht zonder voorkennis en medeweten van het bestuur van Z., staat aan de toepassing van art. 40 niet in den weg, vermits daar de arme zich in de gemeente U. bevond, de beslissing omtrent de wijze van zijne ondersteuning ingevolge art. 30 uitsluitend bij het ondersteunend orgaan van U. berustte.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door burgemeester en wethouders van Zeist, tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 1/4 September 1936, 1e afdeeling, No. 111'35/1815, waarbij met toepassing van artikel 40 der Armenwet is bepaald, dat de kosten van vervoer van J. H. K. naar en van diens verpleging in het Sint Joannes-de-Deogesticht te Utrecht gedurende het tijdvak van 2 April 1931 tot 2 Juni 1931, bedragende onderscheidenlijk f 3.50 en f 129.60, komen ten laste van de gemeente Zeist;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 December 1936, No. 478;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 December 1936, No. 12755, Afdeeling Armwezen;

O. dat, nadat burgemeester en wethouders van Utrecht zich bij schrijven d.d. 2 Augustus 1932 tot Gedeputeerde Staten van Utrecht hadden gewend met verzoek om ingevolge artikel 40, 2e lid, der Armenwet een beslissing te nemen ten aanzien van het tusschen de gemeenten Utrecht en Zeist gerezen geschil over de betaling van de kosten van verpleging van J. H. K. — geboren 28 September 1890 — in het ziekenhuis van de broeders van den Heiligen Johannes de Deo te Utrecht, Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 1 September 1936, 1e afdeeling, No. 111'35/1815, hebben bepaald, dat de kosten van vervoer van J. H. K. naar

en van diens verpleging in het Sint Joannes-de-Deo-gesticht te Utrecht gedurende het tijdvak van 2 April 1931 tot 2 Juni 1931, bedragende onderscheidenlijk f 3.50 en f 129.60, komen ten laste van de gemeente Zeist;

dat Gedeputeerde Staten daarbij hebben overwogen, dat uit de stukken is komen vast te staan: dat de genoemde K. — nadat deze op 31 Maart 1931, tot welken datum hij werd verpleegd in de Johannes-Stichting te Huis ter Heide (gemeente Zeist), naar diens broeder te K. was overgebracht, omdat laatstgenoemde, voor wiens rekening de patiënt tot dusverre steeds was verpleegd, had verklaard, dat hij niet meer in staat was de verpleegkosten van zijn broeder in den vervolge te betalen — op 1 April 1931 per auto naar Zeist werd teruggebracht door K., bijgestaan door den veldwachter der gemeente Kesteren, die, in opdracht van den burgemeester van K., heeft gepoogd den patiënt over te geven aan de zorg van het gemeentebestuur van Zeist, doch zulks tevergeefs, met gevolg, dat de patiënt, na vertrek van K. en den veldwachter, aanvankelijk alleen op straat is achtergebleven en des avonds naar het politiebureau te Zeist is overgebracht, waar hem voedsel en onderdak werden verstrekt; dat de patiënt den daarop volgenden dag, dus 2 April 1931, door tusschenkomst van den toenmaligen inspecteur van politie der gemeente Zeist (den heer Van Veen) — na overleg met den Officier van Justitie te Utrecht — tijdelijk werd opgenomen in het Tehuis voor Dakloozen van het Leger des Heils, te Utrecht, onder voorwaarde, dat hij voor rekening der gemeente Zeist zou blijven en men hem zoo spoedig mogelijk naar een voor hem geschikte inrichting zou overbrengen; dat de patiënt den 9den April 1931 van de evengenoemde inrichting werd overgebracht naar het ziekenhuis van de broeders van den Heiligen Johannes de Deo te Utrecht, genaamd het Sint Joannes-de-Deogesticht, van waaruit hij op 2 Juni 1931 werd overgebracht naar het krankzinnigengesticht „'s Heerenloo'' te Ermelo; dat de kosten van verpleging van den patiënt in de laatstgenoemde inrichting voor rekening van het Rijk werden genomen, terwijl de kosten van zijne verpleging in het Sint Joannes-de-Deogesticht door de gemeente Utrecht werden betaald; dat nu burgemeester en wethouders van Utrecht van meening zijn, dat tot de komst van den meergenoemden K. in de gemeente Utrecht invloed door den toenmaligen inspecteur van politie der gemeente Zeist, dus vanwege den burgemeester dier gemeente is uitgeoefend, weshalve zij hun college verzoeken te willen beslissen, dat de kosten van vervoer van K. naar en van diens verpleging in het Sint Joannes-de-Deogesticht gedurende het tijdvak van 2 April 1931 tot 2 Juni 1931, bedragende onderscheidenlijk f 3.50 en f 129.60, ten laste van de gemeente Zeist komen; dat burgemeester en wethouders van Zeist, hoewel door hen wordt toegegeven, dat tot de komst van K. in de gemeente Utrecht invloed vanwege den burgemeester van Zeist heeft medegewerkt, van oordeel zijn, dat artikel 40 der Armenwet hier toch niet van toepassing kan worden geacht en wel op een tweetal hierna te noemen gronden:

1°. dat K. op 1 April 1931, toen hij van Zeist naar Utrecht werd overgebracht, nog niet armlastig was, omdat hij toen nog gedurende 14 dagen recht had op verzorging door de Johannes-Stichting te Zeist; 2°. dat bovendien de overbrenging van K. naar het Tehuis voor Dakloozen van het Leger des Heils te Utrecht als politiemaatregel en op advies van den Officier van Justitie te Utrecht is geschied, terwijl voorts zijne overbrenging van de evengenoemde inrichting naar het ziekenhuis „Sint Joan de Dao'' te Utrecht vanwege de gemeente Utrecht heeft plaats gehad zonder hun voorkennis en medeweten; dat naar hun meening de overbrenging van K. naar het meergenoemde Tehuis voor Dakloozen te Utrecht — ook al ware dit niet geschied als politiemaatregel en op advies van den Officier van Justitie te Utrecht — niet kan worden aangemerkt als afschuiving in den zin van artikel 40 der Armenwet; dat zij, Gedeputeerde Staten, dienaangaande meenen te moeten overwegen, dat, wat den eerst aangevoerden grond betreft, — aangenomen, dat K. op 1 April 1931 nog gedurende 14 dagen recht had op verzorging door de Johannes-Stichting — op grond hiervan niet kan worden gezegd, dat K. op 1 April 1931 en ook op den dag zijner opneming in een ziekenhuis te Utrecht (9 April 1931) feitelijk nog niet armlastig was, vermits hij op de gemelde tijdstippen in werkelijkheid die verzorging in het geheel niet genoot en derhalve toen ondersteuning behoefde; dat, al ware echter K. op die tijdstippen niet als armlastig te beschouwen, toepassing van artikel 40 der Armenwet ten deze toch niet uitgesloten zou kunnen worden geacht, daar K. dan toch in elk geval na afloop van het recht op de bovenbedoelde verzorging, dus na 14 April 1931, derhalve korten tijd na zijne komst in de gemeente Utrecht, geraakte in een toestand, welke ondersteuning noodzakelijk maakte; dat, wat den ten tweede aangevoerden grond betreft, — al moge de overbrenging van K. naar het Tehuis voor Dakloozen te Utrecht als politiemaatregel en op advies van den Officier van Justitie te Utrecht zijn geschied — zulks niet wegneemt, dat — zooals trouwens door burgemeester en wethouders van Zeist wordt erkend — tot de komst van K. in de gemeente Utrecht invloed vanwege den burgemeester van zijne vorige verblijfplaats, dus van de gemeente Zeist, heeft medegewerkt, zoodat op grond van den duidelijken tekst van het eerste lid van artikel 40 der Armenwet, dit artikel ten deze van toepassing is;

dat van deze beslissing burgemeester en wethouders van Zeist bij Ons in beroep zijn gekomen;

O. dat blijkens de stukken, de overbrenging van J. H. K. naar Utrecht door tusschenkomst van een inspecteur van politie der gemeente Zeist is geschied;

dat, aangezien krachtens artikel 223 der Gemeentewet de ambtenaren der politie, voor zooveel de gemeentepolitie betreft, onder de bevelen staan van den burgemeester, hier van invloed van wege den burgemeester van Zeist moet worden gesproken, in den zin van artikel 40, 1e lid, der Armenwet;

dat mitsdien, nu tevens vaststaat, dat J. H. K. bij zijne komst te Utrecht verkeerde, althans korten tijd na zijne komst in die gemeente geraakte in een toestand, die ondersteuning noodzakelijk maakte, Gedeputeerde Staten terecht

in deze aan het tweede lid van het voormelde artikel 40 der Armenwet toepassing hebben gegeven;

dat hieraan niet afdoet, dat de bedoelde inspecteur tevoren overleg heeft gepleegd met den Officier van Justitie te Utrecht;

dat het gemeentebestuur voorts de overbrenging van J. H. K. naar het Tehuis voor Dakloozen van het Leger des Heils te Utrecht een „politiemaatregel" noemt, doch dat eenerzijds door deze kwalificatie de genoemde overbrenging niet van karakter veranderde, terwijl anderzijds niet valt in te zien, waarom de bij dezen maatregel betrokkene, wanneer hem een onderdak moest worden verschaft, juist naar de gemeente Utrecht moest worden overgebracht, waar hij, naar te verwachten was, na korten tijd ten laste van het burgerlijk armbestuur zou komen;

dat ook de omstandigheid, waarop burgemeester en wethouders van Zeist zich ten slotte hebben beroepen, met name dat de overbrenging van den patiënt naar het ziekenhuis „Sint Joan de Deo", te Utrecht, vanwege de gemeente Utrecht heeft plaats gehad zonder hun voorkennis en medeweten, niet aan de toepassing van art. 40, 2de lid, der meergemelde wet in den weg kan staan, vermits, daar de arme zich in de gemeente Utrecht bevond, de beslissing omtrent de wijze van zijne ondersteuning, ingevolge artikel 30 der Armenwet uitsluitend bij het ondersteunend orgaan dezer gemeente berustte;

Gezien de Armenwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

31 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Armenwet Art. 40.)

Voor toepassing van art. 40 2e lid bestaat aanleiding, nu de armlastige onder eede heeft verklaard dat de burgemeester der verlaten gemeente hem heeft medegedeeld, dat hij dadelijk bij zijn aankomst in de nieuwe gemeente steunuitkeering als werklooze zou ontvangen en deze verklaring van den burgemeester en de daarop gevolgde betaling van verhuiskosten de directe oorzaak van zijn vertrek zijn geweest, terwijl de burgemeester onder eede gehoord, heeft verklaard dat het mogelijk is, dat hij den armlastige destijds gewezen heeft op de mogelijkheid, dat het burgerlijk armbestuur of het kerkgenootschap of de kerk, waartoe hij behoort, hem onderstand verleenen zou.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beslissende het geschil over de betaling van de kosten van ondersteuning van het gezin Johannes M. van Hoof;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, advies van 2 December 1936, nº. 241;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 29 December 1936, Nº. 12754, Afdeeling Armwezen;

O. dat J. M. van Hoof zich op 18 December 1935 met zijn gezin vestigde te Kruisland, gemeente Steenbergen, komende uit de gemeente Odijk;

dat burgemeester en wethouders van Steenbergen van meening zijn, dat tot de komst van het gezin Van Hoof in hun gemeente invloed van den burgemeester van Odijk heeft medegewerkt, aanvoerende, dat Van Hoof zich dadelijk na zijne vestiging in de gemeente Steenbergen als werklooze om steun meldde, doch hem toen werd medegedeeld, dat hij volgens de geldende steunregeling eerst een vol jaar in de gemeente woonachtig moest zijn, alvorens voor steunuitkeering in aanmerking te kunnen komen; dat hij, omdat blijkbaar de burgemeester van Odijk hem had medegedeeld, dat hij dadelijk bij aankomst ook te Steenbergen steunuitkeering als werklooze zou ontvangen, zich tot het gemeentebestuur van Odijk wendde, waarop hij bij schrijven van 27 September 1935, Nº. 25, 1/32 eene afwijzende beschikking ontving; dat Van Hoof zich daarna heeft gewend tot het burgerlijk armbestuur te Steenbergen, hetwelk evenwel de meening is toegedaan, dat op grond van artikel 40 der Armenwet niet Steenbergen, maar Odijk tot ondersteuning verplicht is, omdat vanwege het gemeentebestuur van Odijk tot het vertrek naar Steenbergen is medegewerkt door betaling van de verhuiskosten; dat in de voor Steenbergen geldende steunregeling, evenals in zoovele andere, de bepaling is opgenomen, dat de werkloozen, komende uit eene andere gemeente, ten minste een vol jaar te Steenbergen woonachtig moeten zijn, alvorens voor steunuitkeering in aanmerking te komen; dat het ook den burgemeester van Odijk bekend moet zijn, dat niet voor alle gemeenten dezelfde voorschriften gelden bij steunuitkeering; dat de bewering, dat een werklooze dadelijk na zijne vestiging te Steenbergen, steunuitkeering zal ontvangen, dan ook op zijn minst genomen voorbarig is, doch misleidend is voor den betrokkene, temeer wanneer dit komt uit den mond van een burgemeester; dat, ware aan Van Hoof niet de zekerheid gegeven, dat hij bij zijne vestiging te Steenbergen dadelijk steunuitkeering zou ontvangen, hij zeer zeker dan te Odijk zou zijn gebleven, daar hij geen directe zorgen had en er niet aan gedacht zou hebben te vertrekken, wanneer hij geweten had, dat hij daardoor zich een jaar lang een zeer armoedig bestaan op den hals zou halen; dat de — wanneer men het zoo noemen mag — misleidende mededeeling van den burgemeester van Odijk ongetwijfeld den doorslag gaf tot het vertrek en derhalve niet ontkend kan worden, dat daardoor en mede door betaling van de verhuiskosten invloed is uitgeoefend op de komst in deze gemeente van het gezin Van Hoof;

dat burgemeester en wethouders van Odijk ontkennen, dat tot de komst van het gezin Van Hoof in de gemeente Steenbergen invloed van den burgemeester heeft medegewerkt, aanvoerende, dat Van Hoof zich in Juli 1935 tot den burgemeester wendde met mededeeling, dat voor hem de mogelijkheid bestond in de gemeente Steenbergen, alwaar een familielid van hem woonachtig is, werkgelegenheid te vinden, vooral met het oog op de aanstaande bietencampagne; dat hij het echter noodzakelijk achtte zich daartoe daarheen te begeven, doch niet bij machte was de daaraan verbonden kosten te betalen; dat op zijn verlangen de reiskos-

ten, tot een bedrag van f 2.50, door de gemeente Odijk werden betaald; dat hij na zijn terugkeer den burgemeester verklaarde in de gemeente Steenbergen werk gevonden te hebben in de bietencultuur en dus zoo spoedig mogelijk te willen vertrekken; dat zij op verzoek van Van Hoof besloten de verhuiskosten, bedragende f 38.80, uit de gemeentekas te betalen, aangezien zij van oordeel waren in de gegeven omstandigheden in het belang van Van Hoof te handelen; dat uit het bovenstaande huns inziens voldoende blijkt, dat het feit, dat Van Hoof in Steenbergen werk gevonden had, tot gevolg had, dat hij daarheen wilde vertrekken; dat met recht door hen dan ook kon worden aangenomen, dat Van Hoof bij zijne komst in de gemeente Steenbergen zich niet zou bevinden in een toestand, die ondersteuning zou noodzakelijk maken, zoodat de omstandigheid, dat door hen diens vertrek is bevorderd door het betalen der verhuiskosten, geen grond kan opleveren artikel 40 der Armenwet toepassing te doen vinden; dat burgemeester en wethouders van Steenbergen weliswaar van oordeel zijn, dat de door den burgemeester van Odijk aan Van Hoof gegeven zekerheid, dat hij in zijne nieuwe woonplaats dadelijk steunuitkeering zou ontvangen, den doorslag gaf tot diens vertrek, welk oordeel zij meenen te mogen gronden op eene verklaring in dien zin van den belanghebbende, doch dat het ongetwijfeld beter ware geweest, indien het genoemde college ter zake inlichtingen had ingewonnen bij den burgemeester of bij hun college, in welk geval het zeer zeker tot eene andere conclusie zou zijn gekomen; dat de burgemeester toch te eenenmale ontkent ooit met Van Hoof over steunuitkeering in zijne nieuwe woonplaats gesproken te hebben, zoodat van invloed zijnerzijds op het vertrek van Van Hoof geen sprake kan zijn;

O. dat J. M. van Hoof, naar aanleiding van een desbetreffend verzoek van de Afdeeling van den Raad van State voor de Geschillen van Bestuur, door den kantonrechter te Bergen op Zoom is opgeroepen en ten overstaan van dezen onder eede heeft bevestigd de waarheid van zijn, op 25 Mei 1936 tegenover burgemeester en secretaris der gemeente Steenbergen afgelegde verklaring;

dat deze verklaring onder meer inhoudt, dat de burgemeester van Odijk wel degelijk aan hem heeft medegedeeld, dat hij — Van Hoof — dadelijk bij zijne aankomst te Steenbergen steunuitkeering als werklooze zou ontvangen; dat deze laatste verklaring van den burgemeester van Odijk en de daarop gevolgde betaling van verhuiskosten de directe oorzaak zijn geweest van zijn vertrek naar Steenbergen; dat hij er niet aan gedacht zou hebben zonder deze toezegging van den burgemeester van Odijk en de betaling van de verhuiskosten, te vertrekken uit de gemeente Odijk naar Steenbergen;

dat voorts de evenbedoelde, inmiddels eervol ontslagen burgemeester van Odijk, op verzoek van de hiervoor vermelde Afdeeling van den Raad van State door den kantonrechter te Utrecht onder eede gehoord, bij dit verhoor o. m. heeft verklaard, dat het mogelijk is, dat hij Van Hoof destijds gewezen heeft op de mogelijkheid, dat het burgerlijk armbestuur of het kerkgenootschap of de Kerk, waartoe hij behoort, hem onderstand verleenen zou;

dat deze beëedigde verklaringen, in haar onderling verband en samenhang beschouwd, grond opleveren om aan te nemen, dat de burgemeester van Odijk op de wilsvorming van Van Hoof om naar de gemeente Steenbergen te vertrekken invloed heeft uitgeoefend;

dat er onder deze omstandigheden termen bestaan tot toepassing van art. 40, 2e lid, der Armenwet;

Gezien deze wet:

Hebben goedgevonden en verstaan:

te beslissen, dat de kosten van ondersteuning van het gezin J. M. van Hoof door het burgerlijk armbestuur te Steenbergen van 18 September 1935 af voor ten hoogste één jaar komen ten laste van de gemeente Odijk.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz.

(A. B.)

---

31 *December* 1936. KONINKLIJK BESLUIT. (Gemeentewet Art. 242.)

Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een gemeentebegrooting op grond dat het onder de huidige tijdsomstandigheden niet verantwoord is van gemeentewege gelden beschikbaar te stellen voor ontwikkelingscursussen, die niet strikt noodzakelijk kunnen worden geacht, zulks te meer daar er naar gestreefd moet worden de gewone uitgaven en de gewone inkomsten, met terzijdelating van het batig rekeningssaldo van een vorig dienstjaar, zooveel mogelijk aan elkaar aan te passen.

Wij WILHELMINA, enz.;

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den raad der gemeente Lochem, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 29 Juli 1936, N°. 78, waarbij goedkeuring is onthouden aan de begrooting van die gemeente voor den dienst 1936;

Den Raad van State, Afdeeling voor de Geschillen van Bestuur, gehoord, adviezen van 7 October 1936, N°. 401, en 25 November 1936, N°. 401/106;

Op de voordracht van Onzen Minister van Binnenlandsche Zaken van 28 December 1936, N°. 31634, Afdeeling Binnenlandsch Bestuur;

O. dat Gedeputeerde Staten bij hun evengenoemd besluit hebben overwogen, dat op deze begrooting een post is uitgetrokken terzake van kosten van onderwijs ter vervanging van het vroegere vervolgonderwijs; dat bij hun besluit van 13 November 1936, N°. 109, aan het raadsbesluit tot het doen van af- en overschrijving in de begrooting voor 1935, waarbij voor de eerste maal een post terzake van dit onderwijs werd ingesteld, goedkeuring werd onthouden, omdat van behoefte aan een ontwikkelingscursus van gemeentewege geen sprake was; dat het adres van E. Beumkes en anderen, leden van den gemeenteraad van Lochem d.d. 16 Juni 1936, inzake raming van gelden voor dezen ontwikkelingscursus voor 1936, in het door hun college voor 1935 ingenomen standpunt geen wijziging heeft gebracht, wijl het particulier initiatief op voldoende wijze de gelegenheid schept en kan scheppen tot verdere ontwikkeling van de leerlingen, die de lagere school hebben verlaten;

dat de raad der gemeente Lochem in beroep aanvoert, dat in de vergadering van 21 November 1934 een voorstel tot afschaffing van het vervolgonderwijs van burgemeester en wethouders met 7 tegen 4 stemmen werd aangenomen; dat toen door het lid B. van Krimpen aangekondigd werd een voorstel te zullen indienen om het vervolgonderwijs te vervangen door ontwikkelingscursussen, die meer aan het doel zouden beantwoorden en die minder kosten voor de gemeente zouden medebrengen; dat het bedoelde voorstel werd ingediend in de raadsvergadering van 19 September 1935 en aangenomen met 6 tegen 5 stemmen; dat dit voorstel tengevolge had, dat een overschrijving moest plaats hebben van f 125.— uit den post „onvoorzien''; dat door de meerderheid van burgemeester en wethouders aan Gedeputeerde Staten van Gelderland verzocht is deze overschrijving niet goed te keuren; dat Gedeputeerde Staten overwogen om onder de tegenwoordige tijdsomstandigheden de uitgaven te beperken, en alle niet strikt noodzakelijke uitgaven achterwege te laten; dat volgens schrijven van burgemeester en wethouders van de gemeente Lochem van particuliere zijde voldoende gelegenheid wordt gegeven tot verdere ontwikkeling, te weten een arbeidersavondschool en bovendien voor meisjes een avondcursus aan de Nijverheidsschool; dat het Departement „Lochem'' der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen getracht heeft, tot instelling van ontwikkelingscursussen over te gaan doch wegens gebrek aan belangstelling deze niet tot stand zijn gekomen; dat de hierbovengenoemde cursussen van particuliere zijde, volgens de meerderheid van den raad, een geheel andere strekking hebben dan de ontwikkelingscursussen voor kinderen boven den leerplichtigen leeftijd, dus van 13 à 14 tot 16 jaar, die niet de Uitgebreid-Lager-Onderwijs-school of een inrichting voor Middelbaar Onderwijs elders bezoeken; dat een arbeidersavondschool niet voor deze kinderen bestemd is; dat de avondcursus aan de Nijverheidsschool het geven van vakonderwijs beoogt en geen algemeene ontwikkeling, zooals de ontwikkelingscursussen, waar onderwijs in eenvoudig boekhouden, brievenschrijven, invullen van formulieren, enz. gegeven zal worden; dat het Departement „Lochem'' der Maatschappij tot Nut van 't Algemeen niet geslaagd is om ontwikkelingscursussen voor werkloozen te doen plaats vinden, doch zich nimmer op het gebied van vervolgonderwijs bewogen heeft; dat het bedoelde onderwijs voor de kinderen van den kleinen middenstand, boerenstand en ambachtsstand meer dan noodig is, dat het duidelijk bleek, dat dit onderwijs gewenscht wordt, toen de Afdeelind Lochem van Volksonderwijs met behulp van vele particulieren dit onderwijs ter hand nam; dat 44 kinderen direct aan dit onderwijs deelnamen, hoewel reeds de halve winter voorbij was; dat het bedrag van f 125.— voor de bedoelde cursussen geen nieuwe uitgave is, doch het zeer verminderde bedrag, dat vroeger op de begrooting voor vervolgonderwijs werd uitgetrokken; dat in het verlangde onderwijs door geen anderen cursus of inrichting hier ter plaatse wordt voorzien; dat bij de behandeling van de gemeentebegrooting voor 1936 door den raad met 7 tegen 4 stemmen een bedrag van f 200.— op die begrooting gebracht is, om de cursussen in 1936 te doen aanvangen; dat Gedeputeerde Staten gemeend hebben geen wijziging in hun standpunt te moeten brengen op dezelfde gronden als in 1935, hetgeen zij bij schrijven van 29 Juli 1936, N°. 78, aan het gemeentebestuur mededeelden;

O. dat, al zouden, zooals de gemeenteraad in beroep aanvoert, de van particuliere zijde georganiseerde cursussen van anderen aard zijn dan de onderwerpelijke, door den raad beoogde ontwikkelingscursussen, deze laatste niettemin naar Ons oordeel niet dermate noodzakelijk geacht kunnen worden, dat het verantwoord zou zijn om onder de huidige tijdsomstandigheden daarvoor van gemeentewege gelden beschikbaar te stellen;

dat zulks in het onderwerpelijke geval nog temeer klemt, nu in de begrooting van de ondervige gemeente voor den gewonen dienst voor 1936 als ontvangst is opgenomen een bedrag van f 22,822.12 wegens gedeelte van het batig slot voor den gewonen dienst van het dienstjaar 1934, terwijl voor volgende jaren naar het zich thans laat aanzien, niet op batige saldi tot zoodanige bedragen ter ondersteuning van de inkomsten der begrooting gerekend mag worden;

dat er mitsdien met het oog hierop naar gestreefd moet worden de gewone uitgaven en de gewone inkomsten dezer gemeente, de laatste met terzijdelating van het batige rekeningssaldo van een vorig dienstjaar, zooveel mogelijk aan elkaar aan te passen, met welk streven zich niet verdraagt het voteeren van gelden voor niet-noodzakelijke uitgaven als de hierboven bedoelde;

dat Gedeputeerde Staten mitsdien terecht aan de begrooting der gemeente Lochem voor het dienstjaar 1936 goedkeuring hebben onthouden;

Gezien de Gemeentewet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister van Binnenlandsche Zaken is belast, enz. (A. B.)

AANVULLINGEN 1936

3 *Februari* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 4).

Uit art. 4 der Woningwet vloeit niet voort, dat de gemeente zelve de beschikbaarstelling van drinkwater zou moeten ter hand nemen of regelen. Het artikel sluit niet uit, dat de gemeenteraad ter verzekering van de beschikbaarstelling van deugdelijk drinkwater de eigenaren verplicht van een voor hen bestaande gelegenheid tot aansluiting bij een particuliere maatschappij gebruik te maken.

Het feit, dat de aanleiding tot het sluiten van een overeenkomst gelegen is in een in een gemeentelijke verordening opgenomen voorschrift, sluit niet in, dat de inhoud van die overeenkomst nu ook als van gemeentewege vastgesteld zou moeten gelden en dus ook alleen door de bevoegde gemeente-organen zou kunnen worden vastgesteld.

Op het beroep van H. H. t. H., fabrikant te Eexta, gemeente Scheemda, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Groningen van 24 October 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Zuidbroek van den 7 Augustus 1935, requirant ter zake van: „in de gemeente Scheemda een bouwwerk doen verkeeren in een toestand die in strijd is met een voorschrift in hoofdstuk VI der Bouwverordening der gemeente Scheemda", met toepassing en aanhaling van de artt. 39, 94, 97, 117 van de Bouwverordening der gemeente Scheemda, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van f 25 en een vervangende hechtenis van 25 dagen.

De Hoogd Raad, enz.;

Gehoord, enz.;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende:

„S. of v. t. van art. 168 der Gemeentewet, de artt. 39, 94, 97 en 117 der Bouwverordening der gemeente Scheemda, de artt. 40 en 91 Sr. en de artt. 350 vgl. Sv., daar naar de feiten en omstandigheden, geen strafbaar feit ten dezen is begaan en niet kon worden gepleegd, althans het bewijs daarvoor niet is geleverd",

O. dat bij het bestreden vonnis overeenkomstig hetgeen hem bij dagvaarding in de eerste plaats is telastegelegd, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij te Eexta, gemeente Scheemda, op 6 Juni 1935 eigenaar is geweest van een bestaande niet in uitvoering zijnde woning (kadastraal bekend gemeente Scheemda, sectie F, n°. 1247, plaatselijk gemerkt Stationstraat n°. 40), zonder dat die woning was voorzien van een middel tot watervoorziening, dat deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschafte, bestaande in de aansluiting op de drinkwaterleiding, zulks terwijl het meest vooruit gelegen gedeelte dier woning minder dan 40 meter verwijderd was van een hoofdbuis dier waterleiding, gemeten over den kortsten weg, langs welken een aansluiting zonder overwegende bezwaren kan worden gemaakt; welke hoofdbuis der waterleiding was gelegd vóór of op 18 Augustus 1934 en zonder dat aan hem, verdachte, een vrijstelling was verleend als bedoeld in art. 97, lid 3, der Bouwverordening der gemeente Scheemda;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

..dat dit aldus is toegelicht, dat — waar de verordening niet het oog kan hebben op een in Scheemda immers niet bestaande gemeentelijke drinkwaterleiding, doch slechts op de N. V. Provinciale Waterleiding Maatschappij, welke in Scheemda een buizennet heeft — de bij die verordening opgelegde verplichting tot aansluiting bij een particuliere maatschappij, uiteraard op de bij deze geldende voorwaarden en tarieven, hierop neerkomt, dat de eigenaren van bepaalde woningen „voor een deel der volksgezondheid" verplicht zijn zich te richten naar de bepaling eener instelling, die volstrekt buiten het bestuur der gemeente staat en van die gemeente onafhankelijk is ten aanzien van het door haar daarbij te voeren beleid; dat aldus de gemeente hare bevoegdheid ingevolge art. 168 der Gemeentewet overschrijdt, dat immers de gemeentenaren niet een stuk gemeentewetgeving van die Naamlooze Vennootschap hebben te ontvangen of te aanvaarden;

dat bij dit middel wordt voorbijgezien, dat de in het geding zijnde bepaling der gemeenteverordening niet steunt op art. 168 der Gemeentewet, doch kennelijk strekt tot uitvoering van de bij art. 4 der Woningwet — zooals dit luidt sinds de wet van 9 Juli 1931, S. 266 — aan den gemeenteraad ook met betrekking

tot bestaande woningen opgelegde verplichting voorschriften vast te stellen betreffende de beschikbaarstelling van drinkwater;

dat uit dit art. 4 niet voortvloeit, dat de gemeente zelve de beschikbaarstelling van drinkwater zou moeten ter hand nemen of regelen, en dit artikel niet uitsluit — en zulks ook niet oplevert strijd met eenige andere wetsbepaling — dat de gemeenteraad ter verzekering van de beschikbaarheid van deugdelijk drinkwater de eigenaren verplicht van een voor hen bestaande gelegenheid tot aansluiting bij een particuliere maatschappij gebruik te maken;

dat uit het vorenstaande tevens voortvloeit, dat bij de toelichting tot het middel ten onrechte wordt gesteld, dat aldus — in de voorwaarden en bepalingen der particuliere maatschappij, waaraan men, bij nakoming van de verplichting tot aansluiting, door de daaraan verbonden aanvaarding van die voorwaarden en bepalingen wordt onderworpen — aan een derde de regeling wordt gelaten van hetgeen de gemeente zelve moet regelen;

dat immers — gelijk hiervoren overwogen — de gemeente niet verplicht is zelve de beschikbaarstelling van het drinkwater ter hand te nemen of te regelen; dat verder het feit, dat de aanleiding tot het sluiten van een overeenkomst gelegen is in een in een gemeentelijke verordening opgenomen voorschrift, niet insluit, dat de inhoud van die overeenkomst nu ook als van gemeentewege vastgesteld zou moeten gelden, en dus ook alleen door de bevoegde gemeente-organen zou kunnen worden vastgesteld;

dat dus het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (B.)

---

20 *April* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Sv. artt. 350, 441; A. P. V. van Amsterdam art. 60; Wet Alg. Bep. art. 11.)

Strooken grond — zij mogen dan begroeid zijn met gras en voorzien zijn van heesters en struiken — welke niet voor het publiek toegankelijk zijn en kennelijk voor geen enkel gedeelte bestemd zijn om door het publiek te worden betreden, missen elk kenmerk van een „openbaar plantsoen", ook al zijn zij aangelegd „op een openbaren weg", hetgeen dus feitelijk beteekent „op een overigens openbaren weg".

Aan req. wordt verweten, dat hij zijn hond heeft laten los-loopen op een der zich op den openbaren weg bevindende grasperken of gazons. In deze opvatting is de aanduiding in de bewezenverklaring van „openbaar plantsoen" te beschouwen als een qualificatie van die grasperken en gazons, welke buiten de feitelijke bewezenverklaring valt.

Aldus opgevat valt het bewezene — nu die perken en gazons geen „openbaar plantsoen" uitmaken — niet onder art. 60 van de A. P. V. van Amsterdam, zoodat het bestreden vonnis niet in stand kan blijven.

[*Anders* Adv.-Gen. van Lier.]

Op het beroep van G. J. K., Inspecteur van Bouw- en Woningtoezicht, te Amsterdam, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Amsterdam van 19 Dec. 1935, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een door het Kantongerecht te Amsterdam op 31 Juli 1935 mondeling gewezen vonnis, requirant, ter zake van „te Amsterdam als opzichter van een hond niet zorgen dat die hond niet in een openbaar plantsoen losloopt", met aanhaling van artt. 60 sub I aanhef en onder *c*, 350 sub 2 der A. P. V. van Amsterdam, 23, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van twee gulden en twee dagen vervangende hechtenis;

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis werd door de Rechtbank te Amsterdam als bewezen aangenomen, dat requirant te Amsterdam op 25 Juni 1935 des namiddags omstreeks te 1.30 uur als opzichter van een hond niet heeft gezorgd, dat die hond niet losliep in het openbare plantsoen gelegen op den openbaren weg de Zuider-Amstellaan.

Met toepassing van de artt. 60 I aanhef en sub *c* en 350 sub 2 der Alg. Politieverordening van Amsterdam werd hij veroordeeld tot een geldboete van f 2 te vervangen door hechtenis van 2 dagen.

Requirant voorzag zich tegen deze beslissing in cassatie en heeft zijn bezwaren in een uitvoerige schriftuur toegelicht.

Als cassatiemiddelen worden aangevoerd:

I. Het „proces-verbaal" steunt niet op art. 60 der A. P. V.

II. Het „vonnis" berust op onjuiste toepassing van art. 60 der A. P. V.

III. Het vonnis is in strijd met den geest van art. 60 der A. P. V.

IV. De conclusies van de Rechtbank vastgelegd in het vonnis zijn onjuist en berusten op een in meerdere opzichten onjuiste getuigenverklaring.

V. Het vonnis is in strijd met de algemeene rechtsbeginselen.

VI. Het vonnis geeft aanleiding tot rechtsonzekerheid.

Het eerste bezwaar betreft de in de dagvaarding (in het middel „proces-verbaal" genoemd) voorkomende aanduiding van de plaats „openbaar plantsoen gelegen op den openbaren weg", welke uitdrukking in art. 60 A. P. V. niet voorkomt, en niet duidelijk zou zijn, zoodat art. 60 niet toegepast had mogen worden. Deze aanmerkingen op het in de dagvaarding gestelde kunnen echter niet tot cassatie aanleiding geven, daar de telastelegging voldoet aan de vereischten van art. 261 Sv.

Met de tweede grief wordt betwist, dat art. 60 A. P. V. toegepast had mogen worden, daar van een „openbaar plantsoen" slechts sprake zou kunnen zijn, wanneer het bij Raadsbesluit tot openbaar park of plantsoen verklaard is, het als zoodanig op het kadastrale plan voorkomt, en bovendien als openbaar plantsoen waarneembaar is, o. a. doordat het kan worden afgesloten, een parkachtigen aanleg heeft met rij- en straatwegen enz.

De Rechtbank overwoog hieromtrent dat in de eerste plaats de aard van het onderhavige

gazon niet moet worden beoordeeld naar het kadaster, doch naar den werkelijken ter plaatse aanwezigen toestand;

dat in de tweede plaats dat gazon als „plantsoen" moet worden aangemerkt, nu is komen vast te staan, dat zich daarin een aanleg van heesters en planten bevond; dat tenslotte de openbaarheid van dat plantsoen, ondanks het ontbreken daarin van wandelwegen en de ontoegankelijkheid voor het publiek, juist voortvloeit uit de omstandigheid, dat het is aangelegd op en deel uitmaakt van de Zuider-Amstellaan, die zooals verdachte zelf verklaart, over de geheele breedte tot een openbaren weg is verklaard, in welken weg dat plantsoen dient tot afscheiding tusschen den gewonen rijweg en een zoogenaamd ventpad.

De vereischten, welke requirant stelt voor een openbaar plantsoen vinden in de politieverordening geen steun. Onder plantsoen is in het algemeen te verstaan een met boomen en heesters beplant terrein, en het beplante terrein waarover in dit geding sprake is, maakt deel uit van den openbaren weg, de Zuider-Amstellaan, zoodat m. i. hier van een openbaar plantsoen gesproken mag worden.

Aan requirant kan worden toegegeven (grief III), dat de gemeentelijke wetgever bij de vaststelling van art. 60 A. P. V. wel voornamelijk gedacht zal hebben aan een grooter terrein met paden en perken; daaraan doet toch het gebod om te zorgen, dat honden in openbare parken of plantsoenen niet losloopen, in de eerste plaats denken, maar dit belet niet, dat onder het gebod ook kleinere beplante stukken terrein vallen.

Het bezwaar sub IV geldt den inhoud van de verklaring van den getuige van Ulzen, en de juistheid daarvan wordt betwist, maar in cassatie kan hierop niet ingegaan worden.

Voorts betoogt requirant (onder V), dat hij niet kon weten, dat hij ter plaatse zijn hond niet los mocht laten loopen en beroept zich nu ook op overmacht, maar noch het een noch het ander kan tot cassatie aanleiding geven.

Tenslotte wordt er door requirant op gewezen, dat de beslissing van de Rechtbank rechtsonzekerheid schept, daar het publiek dan niet meer kan weten welke beplante terreinen onder art. 60 vallen. Al ware dit zoo, dan zou daaruit nog niet volgen, dat in dit geval art. 60 verkeerd zou zijn toegepast. De gevallen uitspraak strekt er juist toe om aan de onzekerheid omtrent de vraag, op welke beplante terreinen art. 60 van toepassing is, een einde te maken

Ik concludeer mitsdien tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de door den requirant ingediende schriftuur, waarbij de navolgende grieven zijn aangevoerd en uitvoerig zijn toegelicht: (zie Conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis ten laste van requirant is bewezen verklaard — met qualificatie en strafoplegging als voormeld — dat hij enz. (zie Conclusie);

O. dat de Rechtbank in het bestreden vonnis heeft overwogen:

dat verdachte bij zijn verweer ter terechtzitting in hooger beroep heeft betwist, dat het grasperk waarin de hond heeft geloopen, was een „openbaar plantsoen" en wel o. m. op grond dat bij Raadsbesluit de geheele breedte van de Zuider-Amstellaan, zonder onderscheid, is verklaard tot openbaren weg en bedoeld grasperk in het kadaster niet als plantsoen is aangegeven, terwijl er bovendien geen sprake zou zijn van een „openbaar" plantsoen, nu in bedoeld grasperk geen wandelwegen waren en dit niet voor het publiek toegankelijk was;

dat dit verweer als onjuist moet worden verworpen;

dat immers in de eerste plaats de aard van het onderhavige gazon niet moet worden beoordeeld naar het kadaster, doch naar den werkelijken ter plaatse aanwezigen toestand;

dat in de tweede plaats dat gazon als „plantsoen" moet worden aangemerkt, nu is komen vast te staan, dat zich daarin een aanleg van heesters en planten bevond; dat tenslotte de openbaarheid van dat plantsoen, ondanks het ontbreken daarin van wandelwegen en de ontoegankelijkheid voor het publiek, juist voortvloeit uit de omstandigheid, dat het is aangelegd op en deel uitmaakt van de Zuider-Amstellaan, die zooals verdachte zelf verklaart, over de geheele breedte tot een openbaren weg is verklaard, in welken weg dat plantsoen dient tot afscheiding tusschen den gewonen rijweg en een zoogenaamd ventpad;

O. aangaande een en ander:

dat voormeld door de Rechtbank toegepast art. 60 der A. P. V. van Amsterdam, voor zooveel thans van belang, luidt:

1. Houders van honden en zij, die honden onder hun opzicht hebben, zijn verplicht:

a. hun honden, indien zij door den hoofdcommissaris van politie gevaarlijk worden geacht, op diens eerste vordering te voorzien en op of aan den openbaren weg en op voor het publiek toegankelijke plaatsen steeds voorzien te houden van een muilkorf, volgens een door B. en W. goedgekeurd model;

b. te zorgen, dat hun honden bij besloten water niet losloopen;

c. te zorgen, dat hun honden in openbare parken of plantsoenen niet losloopen.

2. Het is verboden, op den openbaren weg eenig met een of meer honden bespannen voertuig te gebruiken, indien de honden niet voorzien zijn van een passenden en doeltreffenden muilkorf, die het bijten belet.

3. De honden, die in strijd met het gebod, vervat in het eerste lid onder *a*, *b* en *c*, of in strijd met het verbod, vervat in het tweede lid, zonder muilkorf of los loopen, zijn ter beschikking van de politie.

O. dat uit de tot het bewijs gebezigde bewijsmiddelen, blijkt, dat het in de telastlegging en bewezenverklaring bedoelde „openbaar plantsoen" bestaat uit op den openbaren weg, de Zuider-Amstellaan, aanwezige grasperken of gazons, waarin zich planten en struiken bevonden, welke grasperken of gazons op dien openbaren weg de afscheiding vormen tusschen den gewonen rijweg en een zoogenaamd ventpad, terwijl uit de hiervoren aangehaalde overwegingen der Rechtbank blijkt, dat bedoelde strooken gras ontoegánke-

lijk zijn voor het publiek en daarin dan ook wandelwegen ontbreken;

O. dat, daargelaten wat door requirant — die, blijkens de toelichting van zijn grieven, onder meer voormeld voor de Rechtbank gevoerd verweer in cassatie heeft herhaald — omtrent het niet in het kadaster aangegeven zijn van bedoelde grasperken als plantsoen is aangevoerd, hij in elk geval terecht heeft betwist, dat deze grasperken vormen een „openbaar plantsoen" als in art. 60 van genoemde Verordening bedoeld;

O. immers, dat strooken grond — zij mogen dan begroeid zijn met gras en voorzien zijn van heesters en struiken — welke niet voor het publiek toegankelijk zijn en kennelijk voor geen enkel gedeelte bestemd zijn om door het publiek te worden betreden, elk kenmerk van een „openbaar plantsoen" missen, ook al zijn zij aangelegd „op een openbaren weg", hetgeen dus feitelijk beteekent „op een overigens openbaren weg";

O. dat de H. R. de telastlegging aldus opvat, welke opvatting zeker niet in strijd is met de opvatting, welke de Rechtbank aan hare beslissing heeft ten grondslag gelegd, dat aan requirant wordt verweten, dat hij zijn hond heeft laten losloopen, op een der zich op den openbaren weg, de Zuider-Amstellaan, bevindende grasperken of gazons, bij welke opvatting dan de aanduiding „openbaar plantsoen" is op te vatten als een qualificatie van die grasperken of gazons, welke buiten de feitelijke bewezenverklaring valt;

O. echter dat het bewezene, aldus opgevat, nu die grasperken of gazons geen „openbaar plantsoen" uitmaken, niet valt onder het door de Rechtbank daarop toegepaste art. 60 der A. P. V. van Amsterdam, zoodat het bestreden vonnis niet in stand kan blijven en de overige door requirant aangevoerde grieven buiten behandeling kunnen blijven.

Vernietigt het bestreden vonnis, doch alleen voorzooverre het bewezene strafbaar is verklaard en gequalificeerd en verdachte deswege strafbaar is verklaard en hem straf is opgelegd;

En rechtdoende krachtens art. 105 der Wet R. O.;

O. dat het bewezene ook niet elders strafbaar is gesteld;

Ontslaat den requirant deswege van alle rechtsvervolging.

(N. J.)

---

20 *April* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 625 en 679; Keur van het waterschap „de Noordsluis" art. 29.)

Ingevolge art. 625 B. W. mag een waterschap wel, krachtens de aan dit lichaam bij de wet verleende bevoegdheid, verordeningen vaststellen, waardoor het gebruik van een tot privaat eigendom behoorend terrein wordt beperkt, doch zulk eene beperking, waar het gronden betreft als i. c., waarvan niet vaststaat dat zij deel uitmaken van een openbaren weg en evenmin, dat zij bij gedoogen van den eigenaar feitelijk voor het publiek verkeer zijn opengesteld, mag niet zoo ver gaan, dat daardoor de in art. 679 B. W. aan iederen eigenaar toegekende bevoegdheid om zijn erf af te sluiten zou worden opgeheven — hetgeen volgens art. 29 van de keur of politieverordening van het waterschap „de Noordsluis" inderdaad het geval zou zijn en feitelijk de toestand zoude intreden, dat die gronden ook tegen den wil van den eigenaar voor het publiek toegankelijk zijn en moeten blijven.

Op het beroep van den Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Brielle, requirant van cassatie tegen een vonnis van gemeld Kantongerecht van 15 Jan. 1936, waarbij de gerequireerde W. C. G., smid te Oostvoorne, ter zake van het te zijnen laste bewezenverklaarde, van alle rechtsvervolging is ontslagen.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur:

„S., immers v. t. van art. 29 van de Keur of Politieverordening van het waterschap de Noordsluis in verband met de artt. 625 B. W., 151 der Grondwet en 352 Sv. door het telastegelegde en bewezenverklaarde feit niet strafbaar te verklaren en verdachte deswege te ontslaan van rechtsvervolging; immers door te voldoen aan zijn verplichting het hek of de afscheiding van zijn tuin of erf te plaatsen en te houden op een afstand van tenminste 3½ Meter uit de as van den weg (waarvan het verharde gedeelte vóór zijn erf gelegen zijn eigendom is) gaat voor gerequireerde geenszins het gebruik en genot van een reep van zijn grond verloren, waar toch die reep grond, nu geenszins is gebleken dat deze zou zijn bestemd tot wegverbreeding, door hem evenzeer noch als teel- of weidegrond — zij het dan gelegen buiten zijn omheinde erf — kan worden aangewend";

Ten aanzien van het middel van cassatie:

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, ten laste van den gerepuireerde is bewezenverklaard, dat hij te Oostvoorne op 6 December 1935, omstreeks 10 uur, als eigenaar van het gebouw aan den Molendijk, plaatselijk gemerkt B N°. 322*a* en het daarbij behoorend erf en het tot afsluiting van dit erf van den Molendijk dienend hekwerk, niet heeft gezorgd, dat dit tot afsluiting dienend hekwerk was geplaatst en werd gehouden op een afstand van niet minder dan 3½ Meter uit de as van den Molendijk, welke weg is gelegen binnen het territoir van het waterschap „De Noordsluis", bevindende toch dat hek zich op een afstand van ongeveer 3 Meter en 5 Centimeter uit de as van voornoemden weg;

O. dat de Kantonrechter dit bewezene niet strafbaar heeft verklaard, met ontslag van rechtsvervolging als voormeld, op grond:

dat de toepassing van art. 29 van de Keur of Politieverordening van het Waterschap „De Noordsluis" waarvan het eerste lid luidt: „De gebouwen en verdere afsluitingen van tuinen en erven langs de wegen en rijbanen moeten zoo geplaatst en gehouden worden, dat zij de passage geheel vrijlaten en zich bevinden op een afstand van niet minder dan 3,5 meter

uit de as van den weg of rijbaan", — tengevolge heeft, dat voor verdachte het gebruik en het genot van een reep grond verloren gaat, daar deze reep grond bij den openbaren weg wordt getrokken en derhalve voor hem tot geen enkel doel meer kan worden gebruikt, terwijl hem voor dit verlies hoegenaamd geen schadevergoeding wordt toegekend; dat art. 29 van bedoelde keur dan ook in strijd moet worden geacht met art. 625 B. W., met het gevolg, dat aan dat artikel in bedoelde keur verbindende kracht moet worden ontzegd;

O. dat het middel niet tot cassatie kan leiden;

O. immers, dat, ingevolge art. 625 B. W., een waterschap wel, krachtens de aan dit lichaam bij de wet verleende bevoegdheid, verordeningen mag vaststellen, waardoor het gebruik van een tot privaat eigendom behoorend terrein wordt beperkt, doch zulk eene beperking, waar het gronden als de onderwerpelijke betreft, waarvan niet vaststaat dat zij deel uitmaken van een openbaren weg en evenmin, dat zij bij gedoogen van den eigenaar feitelijk voor het publiek verkeer zijn opengesteld, niet zoo ver mag gaan, dat daardoor de in art. 679 B. W. aan iederen eigenaar toegekende bevoegdheid om zijn erf af te sluiten, zou worden opgeheven — hetgeen volgens genoemd art. 29 inderdaad het geval zoude zijn — en feitelijk de toestand zoude intreden, dat die gronden ook tegen den wil van den eigenaar voor het publiek toegankelijk zijn en moeten blijven;

O. dat derhalve, daargelaten den door den Kantonrechter daarvoor aangevoerden grond, het bewezene terecht niet strafbaar is verklaard;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

8 *Mei* 1936. ARREST van den Hoogen Raad.
(Wet Waterstaatsbestuur artt. 41, 47.)

Wanneer het dwangbevel strekt tot verhaal van kosten, die Ged. Staten hebben gemaakt ter uitvoering van waterstaatswerken, die, ondanks hun daartoe strekkend bevel, niet verricht zijn, belet het stelsel der wet van 1900, zooals dit met name is neergelegd in artt. 39 en 41 der wet, om in de verzetprocedure de verschuldigdheid van het in te vorderen bedrag te bestrijden op grond, dat de werken niet noodzakelijk zijn of de opposant niet verplicht is om die uit te voeren.

Het betoog, dat in ieder geval in de verzetprocedure aan de orde was de vraag, of Ged. Staten van Noord-Holland bevoegd waren de uitvoering van het werk te bevelen voorzoover dit moest worden aangelegd buiten die provincie, gaat niet op, daar geen reden bestaat om aan te nemen, dat zulk een verweer buiten het kader van art. 41 der wet zoude vallen.

Het Waterschap de Zuiderlegmeerpolder, gevestigd te Uithoorn en Aalsmeer, eischer tot cassatie van het op 27 Juni 1935 door het Gerechtshof te Amsterdam tusschen partijen gewezen arrest, advocaat Mr. A. F. Visser van IJzendoorn,

tegen:

Jhr. Mr. Dr. Anthonie Roëll, wonende te Haarlem, in zijn hoedanigheid van Commissaris der Koningin in de Provincie Noord-Holland, en als zoodanig namens Gedeputeerde Staten, die genoemde Provincie vertegenwoordigend, optredend, verweerder in cassatie, advocaat Mr. J. van Kuyk.

Conclusie van den Proc.-Gen. Besier.

Post alia:

Als middel tot cassatie wordt thans door den Polder aangevoerd:

„S., althans v. t. van artt. 133, 134, 135, 139, 190, 192 Grondwet, 92, 94, 97, 136, 138, 140 Provinciale Wet, 3, 4, 38, 39, 41, 41*bis*, 42, 43, 43*bis*, 47, 48, 63, 64, 65, 66 Waterstaatswet 1900, zooals deze thans luiden, en/of geluid hebben nà 1 Januari 1919; 1, 7*bis* van het Bijzonder Reglement van bestuur voor den Zuiderlegmeer Polder (Besluit van de Provinciale Staten van Noord-Holland van 20 November 1906 N°. II, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 24 December 1906 N°. 29, zooals het luidde na gewijzigd te zijn bij Statenbesluiten van 22 Dec. 1914 N°. XXXIX, 16 Juli 1918, N°. XXXXVIII, goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van 20 Febr. 1915, N°. 27 en 26 Aug. 1918 N°. 18); 1395, 1396, 1397, 1398 B. W.; 48 Rv., door op het door den Polder ingestelde beroep te bekrachtigen het beroepen vonnis, waarbij het verzet tegen het in het arrest bedoeld dwangbevel slechts voor f 17,107.35 van waarde was verklaard en dat dwangbevel in zooverre buiten effect was gesteld en overigens de Polder niet-ontvankelijk was verklaard;

„dat deze beslissing mede steunt op de onjuiste stelling, dat de Polder nu hij de termijnen van art. 39 en 41 der Waterstaatswet 1900 heeft laten voorbijgaan, ook bezwaren, als bedoeld in art. 41 en/of betrekking hebbende op de rechtmatigheid van den aanslag, niet meer door middel van verzet tegen het dwangbevel, als geregeld in art. 47 der Waterstaatswet 1900, geldend kan maken,

„terwijl art. 47 voornoemd een dergelijke beperking niet inhoudt en ook de door het Hof en Rechtbank aangehaalde wetsartikelen en geschiedenis het aannemen van een dergelijke beperking, neerkomend op een verval van recht, niet rechtvaardigen;

„en in elk geval die beslissing is onjuist, nu daarbij ook het beroep van den Polder, dat de kosten zouden zijn gemaakt voor werken, die buiten de Provincie Noord-Holland zijn gelegen, is verworpen, en wel op grond, dat een daaraan ontleend bezwaar eveneens betrekking heeft op de rechtmatigheid van den aanslag,

„terwijl een geschil als hier aan de orde is gesteld n.l. omtrent de vraag of Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bevoegd waren, geenszins is een geschil over de „verplichting" bedoeld in art. 41 voornoemd, en de regeling van de artt. 39 en 41 der Waterstaatswet 1900, zeker geen aanleiding geeft ook dit beroep — ook al zou het geacht moeten worden de rechtmatigheid van den aanslag of wettigheid van het dwangbevel te betreffen — ontoelaatbaar te achten."

De vooropgestelde grief schijnt mij om ver-

schillende redenen ongegrond.

De bezwaren, welke krachtens de artt. 39 en 41 der Waterstaatswet tegen het bevel van Gedeputeerde Staten geopperd kunnen worden, kunnen niet nog eens of voor het eerst bij het verzet tegen het dwangbevel worden te berde gebracht, omdat hiervoor telkens een bijzondere rechtsgang is voorgeschreven, bij art. 39 het vragen van voorziening, bij de Kroon, waardoor die bezwaren aan de beoordeeling door de Rechterlijke Macht onttrokken zijn, en bij art. 41 een rechtsgang wel bij de Rechterlijke Macht, maar aan te leggen bij een anderen rechter, dien van het arrondissement of dien der arrondissementen, waarin het bevel moet worden ten uitvoer gebracht, dan die in art. 47 voor de kennisneming van het verzet tegen het dwangbevel is aangewezen, zijnde de gewone rechter, die naar de onderscheidingen van art. 126 Rv. bevoegd is van de zaak kennis te nemen.

Bovendien heeft het Hof in de aangehaalde tweede rechtsoverweging terecht geoordeeld, dat het verzet van art. 47 behoudens hier niet aangevoerde bezwaren van formeelen aard alleen het bedrag der gevorderde kosten kan betreffen. Dit volgt niet alleen uit de plaatsing van art. 47 in § 14 der Wet, tot opschrift voerende „Verhaal der kosten", bedoeld in de §§ 12 en 13", maar ook uit de wordingsgeschiedenis van art. 47. Dit toch schreef vóór de wijziging bij de Wet van 11 Mei 1923 voor, dat het verzet „tegen het bedrag der kosten van uitvoering" bij de Kroon gedaan moest worden en het blijkt niet, dat bij bedoelde wijziging iets anders is bedoeld dan de kennisneming van het verzet over te brengen van de Kroon naar de Rechterlijke Macht.

Overigens blijkt ook uit het stelsel der Wet, dat deze een zekere volgorde gewild heeft bij het te berde brengen van bezwaren tegen door Gedep. Staten bevolen werkzaamheden en wat hieraan vastzit. Eerst kunnen slechts binnen korte termijnen na het bevel bezwaren omtrent de noodzakelijkheid der werken bij de Kroon en tegen de verplichting om die uit te voeren bij de Rechterlijke Macht worden aangebracht. Pas wanneer die termijnen zijn verstreken of de bezwaren ongegrond zijn geoordeeld, kunnen Gedeputeerde Staten het bevolen werk zelf ter hand nemen en op kosten van den nalatige doen bewerkstelligen (art. 42 en 43 der Wet ook reeds in den oorspronkelijken tekst dezer voorschriften). Uit den aard der zaak volgt dan pas het verhaal der kosten bij dwangbevel (art. 47). Dit laatste is dus pas mogelijk, wanneer de bedoelde bezwaren niet zijn geopperd of eerst uit den weg geruimd zijn. Maar dan is het ook duidelijk, dat bij het verzet tegen het dwangbevel die bezwaren niet voor het eerst of nogmaals te berde gebracht kunnen worden en dat dit verzet dus alleen het bedrag der in rekening gebrachte kosten kan betreffen.

Bij pleidooi namens de polder is een poging gedaan om het tot dusverre door mij en te voren reeds door de Provincie betoogde te ontzenuwen door een beroep op 's Hoogen Raads arrest van 14 November 1930 (W. 12221, N. J. 1931, blz. 222), waarbij een terugvordering als onverschuldigd is ontvankelijk verklaard van na dwangbevelen betaalde waterschapsomslagen, ofschoon tegen die dwangbevelen het rechtsmiddel van verzet had opengestaan (artt. 12 en 13 der Bevoegdhedenwet), dus weder een bepaalde rechtsgang, waarvan echter niet of niet met gunstig gevolg gebruik was gemaakt. De redeneering namens den Polder is nu, dat, indien dus het verzuimen of niet met gunstig gevolg gebruik maken van een voor bezwaren voorgeschreven bepaalden rechtsgang niet verhindert, dat het betaalde later als onverschuldigd kan worden teruggevorderd, het dwaasheid zou zijn dezen omweg te bewandelen, wanneer na den verzuimden of niet met gunstig gevolg gebezigden rechtsgang zich nog een gelegenheid voordoet om zijn bezwaren te berde te brengen, zooals in het tegenwoordig geval art. 47 der Waterstaatswet opent.

Over de vraag, welke bij bedoeld arrest is beslist, kan men verschillend oordeelen en het is den H. R. bekend, dat ik destijds met hem van meening heb verschild. Het zou mij echter niet passen thans den strijd weder te openen en dit schijnt mij ook in de tegenwoordige zaak overbodig. Immers daarin staat de nalatige Polder heel wat zwakker dan in de zaak van 1930 de nalatige ingelanden stonden. Destijds toch kon niet als nu een beroep gedaan worden op het stelsel der wet, die voor het opperen van elk bezwaar een bepaalde volgorde voorschrijft, noch op de wordingsgeschiedenis van het betrokken wetsvoorschrift, alles overeenkomstig het boven door mij betoogde.

Door het beroep op het arrest van 1930 acht ik derhalve mijn betoog geenszins ontzenuwd, zoodat de vooropgestelde grief m. i. ongegrond blijft.

Hetzelfde geldt voor de ondergeschikte grief, dat de kosten gemaakt zijn voor werken, die (althans gedeeltelijk) lagen buiten de Provincie Noord-Holland, omtrent welke grief ik veel korter kan zijn dan omtrent de hoofdgrief. Immers deze grief, door het Hof m. i. minder juist genoemd als betrekking hebbende op „de rechtmatigheid van den aanslag", is ook een bezwaar als in art. 41 der Wet bedoeld, dat gericht is tegen de verplichting tot het ondernemen of doen verrichten der bevolen werken en kon dus volgens het boven door mij betoogde, in deze stand der zaak niet meer worden te berde gebracht. Art. 41 toch geldt niet — zooals namens den Polder is gepleit — alleen voor de onderhoudsplichtigen maar voor „het bestuur en hem, die het bevel ontving" zonder onderscheid en overigens was de Polder, toen hij in 1919 het bevel van Gedeputeerde Staten ontving, krachtens art. 7*bis* van zijn Bijzonder Reglement, zooals dit reeds in 1915 was gewijzigd, ten aanzien van al zijn dijken, dus ook ten aanzien van de Bilderdammerlaan, de onderhoudsplichtige.

Beide grieven ongegrond bevindende, concludeer ik ten slotte tot verwerping van het beroep en tot veroordeeling van den eischer in de kosten in cassatie gevallen.

De Hooge Raad, enz.;

O. dat uit het bestreden arrest, voorzoover thans van belang, blijkt:

dat tot de waterkeeringen van den Zuiderlegmeerpolder, met welker onderhoud het door

de Staten van Noord-Holland vastgesteld bijzonder reglement voor dien polder het bestuur belast, behoort de Bilderdammerlaan, waarover de grens tusschen de Provinciën Noord- en Zuid-Holland in dier voege loopt, dat de laan voor de halve breedte in elk dier Provinciën ligt;

dat Gedeputeerde Staten van Noord-Holland op 30 Juli 1919 den polder hebben bevolen de Bilderdammerlaan te verhoogen;

dat de polder, zonder binnen den gestelden termijn hetzij ingevolge art. 39 der Waterstaatswet 1900 bij de Koningin, hetzij ingevolge art. 41 bij de bevoegde Rechtbank op te komen, nagelaten heeft de bevolen werken te verrichten;

dat na het verstrijken van den termijn Gedeputeerde Staten de bevolen werken zelf hebben doen uitvoeren en tot verhaal van de kosten op 13 April 1927 een dwangbevel tot een bedrag van f 58,910.90 tegen den polder hebben uitgevaardigd;

dat de polder bij inleidende dagvaarding tegen het dwangbevel in verzet is gekomen, daarbij onder A. en B. zoowel de noodzakelijkheid van de bevolen werken betwistende als zijn verplichting om die te verrichten, terwijl onder C. ook het bedrag der in rekening gebrachte kosten als te hoog werd bestreden;

dat de Arr.-Rechtbank te Haarlem bij vonnis van 18 Juni 1929 den polder ten aanzien van dit laatste punt in het gelijk stellende, het dwangbevel voor een bedrag van f 17,107.35 buiten effect heeft gesteld, doch voor het overige den polder niet-ontvankelijk in zijn verzet heeft verklaard, op de volgende, door het Hof aldus samengevatte gronden:

„dat de door appellant (den polder) aangevoerde bezwaren, onder A. en B. vermeld, door de Rechtbank niet kunnen worden onderzocht, omdat de Waterstaatswet 1900 in art. 39 regelt het beroep tegen ingevolge art. 38 gegeven bevelen, gegrond op de stelling dat de bevolen werken niet noodzakelijk zijn, en de beslissing daarvan opdraagt aan de Kroon, zoodat de Rechterlijke Macht niet bevoegd is daarvan kennis te nemen, terwijl een beslissing omtrent het bestaan eener verplichting tot het doen uitvoeren der bevolen werken volgens art. 41 van de Rechtbank kan worden gevraagd binnen 30 dagen na ontvangst van het bevel, hetwelk in casu niet is geschied;

„dat uit die bepalingen volgt, dat, wanneer de termijnen, bij art. 39 en 41 voorgeschreven zijn verzuimd of op de ingestelde voorziening door Kroon of Rechtbank is beschikt, daarmede definitief vaststaan de al of niet noodzakelijkheid der bevolen werken en het al of niet bestaan der verplichting van het waterschap, die werken te doen uitvoeren, en daarop niet weder kan worden teruggekomen bij het verzet tegen het dwangbevel, genoemd in art. 47, hetwelk, behoudens het opwerpen van formeele bezwaren, zich slechts kan richten tegen het bedrag van het gevorderde;

„dat dit mede blijkt uit art. 42, 3e lid, welke bepaling kennelijk ten doel heeft eerst dàn de daaraan verbonden uitgaven mogelijk te maken, indien zoowel de noodzakelijkheid der werken als de verplichting tot uitvoering door hen, op wie die kosten zullen worden verhaald, vaststaan, welk doel geheel zou worden verijdeld, indien die factoren later, nadat die uitgaven reeds waren geschied, nogmaals in het debat konden worden betrokken;

„dat die opvatting eveneens steun vindt in art. 43 welk voorschrift kennelijk niet alleen hetzelfde doel heeft als hierboven ten aanzien van art. 42 lid 3 is aangewezen, maar eveneens de mogelijkheid wil uitsluiten, dat de Kroon aan Gedeputeerde Staten zou opdragen een maatregel te nemen waartoe dat College later door den Rechter onbevoegd zou kunnen worden geacht;

„dat ten overvloede art. 47, zooals het luidde vóór de daaraan bij de wet van 11 Mei 1923, S. 197, gegeven redactie, het verzet tegen den staat, door Gedeputeerde Staten opgemaakt tot verhaal der kosten, gemaakt ingevolge de artt. 42 en 43 met zooveel woorden beperkte tot „het bedrag der kosten van uitvoering en art. 47 bij gemelde wijzigingswet wel een andere redactie verkreeg in verband met de gewijzigde voorschriften omtrent de executie, doch uit geen enkele omstandigheid is gebleken, dat de wetgever de mogelijkheid tot verzet heeft willen verruimen;

„dat, nu uit artt. 38, 39 en 41 der Waterstaatswet 1900 volgt, dat na afloop der daar genoemde termijnen of na beëindiging der aangewezen procedure de kracht van het volgens art. 38 gegeven bevel vaststaat, zoodat de wettigheid van het daarop berustende dwangbevel niet meer kan worden aangetast, opposant zich ook vruchteloos beroept op het feit dat art. 4 dier wet niet is toegepast, hoewel de Bilderdammerlaan een waterstaatsbelang zou vormen hetwelk twee provincies raakt;"

dat in hooger beroep het Hof het vonnis der Rechtbank heeft bekrachtigd, na, onder meer, te hebben overwogen:

„dat ook het Hof van oordeel is, dat appellant, nu hij de termijnen heeft laten voorbijgaan, waarbinnen hij zich, wat de betwisting van de noodzakelijkheid der werken betreft, op de Kroon en, wat de betwisting van de verplichting van den polder tot het verrichten der werken betreft, op den Rechter had kunnen beroepen, zonder van een van die middelen gebruik te maken, niet gerechtigd is door middel van verzet tegen het bij art. 47 dier wet bedoelde dwangbevel, die betwistingen of een daarvan, alsnog te doen gelden, zooals de Rechtbank terecht heeft beslist op gronden, die het Hof overneemt en tot de zijne maakt, waarbij het Hof nog overweegt, dat ook blijkens de plaatsing van art. 47 in die wet, als inleidend artikel van paragraaf 14 „verhaal van kosten", en gelet op den aard van een dwangbevel als het aangevochtene, het verzet tegen een dergelijk bevel slechts kan betreffen — behoudens formeele bezwaren en een beroep op reeds gedane betaling of op verjaring — het bedrag der kosten, zoodat de Rechter in dit stadium van deze zaak nog alleen mag oordeelen over de door appellant opgeworpen vraag of het noodig was, dat ter uitvoering van de door den Polder verzuimde taak de gevorderde kosten werden gemaakt;

dat ook niet afdoet, dat die kosten zouden zijn gemaakt voor werken, die buiten de provincie Noord-Holland zouden zijn gelegen,

daar een daaraan ontleend bezwaar eveneens betrekking heeft op de rechtmatigheid van den aanslag;"

O. dat de polder tegen 's Hofs arrest het volgende middel van cassatie heeft aangevoerd: zie concl. Proc.-Gen.;

O. daaromtrent:

dat bij het verzet, dat het derde lid van art. 47 der Waterstaatswet 1900 openstelt tegen het dwangbevel, uitgevaardigd overeenkomstig het eerste lid van dat artikel, de verschuldigdheid van het in te vorderen bedrag door den rechter kan worden onderzocht, voorzoover niet andere wetsbepalingen dit onderzoek afsnijden;

dat, wanneer het dwangbevel strekt tot verhaal van kosten, die Gedeputeerde Staten hebben gemaakt ter uitvoering van waterstaatswerken, die ondanks hun daartoe strekkend bevel niet verricht zijn, het stelsel van evenvermelde wet, zooals dit met name is neergelegd in de artt. 39 en 41, belet om in de verzetprocedure de verschuldigdheid van het in te vorderen bedrag te bestrijden op grond, dat de werken niet noodzakelijk zijn of de opposant niet verplicht is om die uit te voeren;

dat toch die artikelen hem, wien de uitvoering is bevolen, een bijzonderen rechtsgang geven, hetzij bij de hoogste administratieve instantie, indien hij de noodzakelijkheid van het werk betwist, hetzij bij een daartoe bepaaldelijk aangewezen rechtbank ingeval van betwisting der verplichting op andere gronden, terwijl uit de verdere wettelijke voorschriften blijkt, dat Gedeputeerde Staten in den regel tot uitvoering van het werk op zijn kosten niet mogen overgaan voordat vaststaat, dat het gegeven rechtsmiddel niet of te vergeefs is aangewend;

dat met dit stelsel niet te vereenigen is de opvatting van den Zuiderlegmeerpolder, waarbij de rechtsstrijd op genoemde punten zou worden verplaatst naar een later stadium dan de wet blijkbaar wil, en, naar omstandigheden, ook naar een ander gerecht dan art. 41 aanwijst, terwijl bij die opvatting de noodzakelijkheid van het werk zelfs ter beoordeeling zou komen van een geheel ander gezag dan waaraan de wet dit oordeel in art. 39 opdraagt;

dat dus, al is de stelling van den verweerder, dat het verzet van art. 47, afgezien van verweer van formeelen aard en beroep op te niet gegaan zijn der vordering, alleen tegen het bedrag der in rekening gebrachte kosten kan zijn gericht, in haar algemeenheid niet juist, die stelling in het onderhavig geval, nu het betreft verhaal van kosten, die Gedeputeerde Staten hebben gemaakt ter uitvoering van door hen bevolen werken, wèl opgaat;

dat ook ongegrond is het betoog gevoerd aan het slot van het middel, dat dan toch in ieder geval in de verzetprocedure de vraag te beantwoorden was, of Gedeputeerde Staten van Noord-Holland bevoegd waren de uitvoering van het werk te bevelen voorzoover dit moest worden aangelegd buiten die Provincie;

dat immers geen reden bestaat om aan te nemen, dat bestrijding op dit motief van het door Gedeputeerde Staten aan een binnen hun Provincie gelegen waterschap gegeven bevel zou vallen buiten het kader van art. 41 der Waterstaatswet 1900, terwijl slechts indien dit laatste wèl het geval ware, de stelling van eiscber zou opgaan;

Verwerpt het beroep. (Salaris f 400. *Red.*).

(N. J.)

---

2 *Juni* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.wet art. 21.)

Daargelaten of, indien door een aantal zich daartoe aangemeld hebbende deelnemers ritten worden ondernomen op den openbaren weg onder het vooruitzicht, dat bij volbrenging van de rit overeenkomstig bepaalde eischen een herinneringsmedaille zal worden verkregen, niet reeds van een wedstrijd in den zin van art. 21 M. en R.wet moet worden gesproken, kan dit karakter aan de onderhavige ritten niet worden ontzegd, zulks uit hoofde van de uitloving van extra-prijzen, welke ondanks het voorbehoud omtrent de bij de toekenning daarvan te volgen gedragslijn, bij de deelnemers den indruk moesten vestigen, dat de onderlinge verhouding van hunne praestaties bij de toekenning van de extraprijzen in aanmerking zou komen.

Daar ook de organisatoren dit hebben moeten begrijpen, moet het als door hen gewild worden beschouwd. Aldus vormde de vergelijking der praestaties een element van het door de houders der ritten georganiseerde.

Op het beroep van 1°. W. C. V., timmerman, te Rotterdam, 2°. H. C. W., gemeentewerkman te Gouda, 3°. A. W. F. B., kantoorbediende, te Rotterdam, requiranten van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Rotterdam van 21 Februari 1936, waarbij, met vernietiging van door het Kantongerecht te Gouda onderscheidenlijk wat betreft requirant onder 1° en 2°, den 2den October 1935 en, wat betreft requirant onder 3°, den 16den October 1935 gewezen vonnissen, requiranten ter zake van: „op den openbaren weg een wedstrijd met rijwielen houden", met toepassing van de artt. 1, 21, 29 alinea 3, 30, 39 der Motor- en Rijwielwet, 23, 91 Sr., zijn veroordeeld, ieder tot een geldboete van vijf en twintig gulden en een vervangende hechtenis van vijf dagen; (Gepleit door Mr. F. A. Kokosky.)

Conclusie van den Adv.-Gen. Berger.

Bij het bestreden vonnis is ten aanzien van de, in eersten aanleg vrijgesproken, requiranten bewezen verklaard: „dat zij op 30 Mei 1935 tezamen en in vereeniging, in hun hoedanigheid van bestuursleden van de „Veteranen-Rennersclub Voorwaarts", een wedstrijd met rijwielen hebben gehouden over voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen, ten deele gelegen binnen het rechtsgebied van het Kantongerecht Gouda, onder meer voor alle deelnemers over den voor het openbaar verkeer openstaanden rijweg de Turfsingel te Gouda, wat zij als volgt hadden voorbereid en bewerkstelligd.

In het tijdvak vanaf 2 Mei tot op 30 Mei 1935 hadden zij de deelname voor deze wed-

strijd, door hen aangekondigd als „Twee Provinciënrit", opengesteld voor een ieder, die daartoe 60 cent stortte, en wel werden daarbij de deelnemers in 5 verschillende klassen ingedeeld, in elk waarvan zij naar eigen keuze konden worden opgenomen.

Voor de deelnemers in elke van die klassen waren door verdachten verschillende eischen vastgesteld en aangekondigd, waaraan zij moesten voldoen, wilden zij een, door verdachten in hun voormelde hoedanigheid uitgeloofde zoogenaamde herinneringsmedaille deelachtig worden. Zoo was voor de deelnemers in een van die klassen als eisch gesteld, dat zij een door verdachten voorgeschreven route van in totaal 60 kilometers moesten afleggen, in welke route ook de Turfsingel te Gouda was gelegen. Daarenboven was als eisch gesteld, dat zij die route binnen de vier uur moesten afleggen, wilden zij de vorenbedoelde herinneringsmedaille verwerven. In deze klasse hebben in feite verschillende personen, die zich daartoe hadden doen inschrijven per rijwiel aan de hier bedoelde, door verdachten gehouden wedstrijd deelgenomen.

Bovendien was door verdachten aangekondigd, dat een aantal extra prijzen zouden worden toegekend aan diegenen onder de deelnemers aan de (!) hierbedoelde(!) wedstrijd, die zij, verdachten, zouden meenen, dat daarvoor het meest in aanmerking kwamen, zonder dat daarnevens werd bekend gemaakt welke richtsnoeren door hen, verdachten, bij die toekenning in acht genomen zouden worden. Mede gezien de doelstelling van de „Rennersclub", waarvan verdachten als bestuursleden de (!) hierbedoelde(!) wedstrijd deden uitgaan, moest het uitloven van vorenbedoelde extraprijzen voor de deelnemers aan die (!) wedstrijd tot de gevolgtrekking leiden, dat die prijzen zouden worden toegekend aan diegenen onder hen, die, na onderlinge vergelijking zouden blijken den voorgeschreven weg het snelst te hebben afgelegd".

Aan voormeld bewezenverklaarde werd de benaming gegeven: „op den openbaren weg een wedstrijd met rijwielen houden" en requiranten werden deswege veroordeeld ieder in eene geldboete van f 25, bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door eene hechtenis van vijf dagen.

Bij pleidooi is als middel van cassatie voorgesteld:

„S., althans v. t. van de artt. 21 en 29 al. 3 der Motor- en Rijwielwet, doordat de Rechtbank ten onrechte heeft beslist, dat in casu een wedstrijd met rijwielen op den openbaren weg is gehouden en dat de thans requiranten zulks hebben bevorderd en daartoe de gelegenheid gegeven".

Bij dit middel wordt — terecht — niet betwist, dat het feitelijk telastegelegde op grond van de in het vonnis gebezigde bewijsmiddelen kon worden bewezen verklaard. Het gaat dus om de vraag, of de Rechtbank uit dit bewezenverklaarde heeft kunnen afleiden, dat de verdachten hebben gehouden een wedstrijd in den zin van art. 21 der Motor- en Rijwielwet, bij de beoordeeling waarvan, naar het mij voorkomt, buiten beschouwing kan en behoort te blijven al hetgeen, ten betooge, dat hier sprake is van een wedstrijd, bovendien en dus kennelijk ten overvloede, in het vonnis wordt ontleend aan feiten en omstandigheden, waaromtrent de telastelegging en de bewezenverklaring niets bevatten, namelijk dat op het aanplakbiljet voor den rit wielrijders in renhouding zijn afgebeeld, dat voor den rit een jury is ingesteld, die de tijden van aankomst van ieder deelnemer vaststelde en dat de namen van de eerst aankomenden met den door hen gemaakten tijd aan een courant zijn opgegeven, waaruit, volgens het bestreden vonnis, in verband met de door de deelnemers gedragen kleeding en gebruikte rijwielen en het gestorte inleggeld zoude volgen, dat de deelnemers om hun plaats bij aankomst hebben gestreden, wat verdachten hebben bevorderd en waartoe zij gelegenheid hebben gegeven.

Wat betreft het kenmerk van een „wedstrijd", als in gemeld wetsartikel bedoeld, in verband met de daarin bij de Wet van 1 Nov. 1924 S. 492 gebrachte wijziging van „snelheidswedstrijd" in „wedstrijd", met de uitgesproken bedoeling, om ook betrouwbaarheidsritten onder de verbodsbepaling te brengen, heeft de H. R. het enge standpunt van het arrest van 23 Juni 1931 W. 12303, N. J. 1931, 1095, waarbij die bedoeling niet tot haar recht scheen te kunnen komen, bij zijne arresten van 23 November 1931 W. 12459 N. J. 1932, 859 en 10 April 1933 W. 12624, N. J. 1933, 1509 verlaten, immers — met name in laatstgemelde beslissing — verstaan, dat het, om een dergelijken rit, als in de onderwerpelijke telastelegging en bewezenverklaring feitelijk omschreven, aan te merken als een wedstrijd in den zin der wet, voldoende is, dat van eene vergelijking der prestaties van hen, die aan den rit hebben deelgenomen, kan worden gesproken. Naar mijne meening is zulks ten dezen het geval, waar is komen vast te staan, dat de door requiranten vastgestelde en aangekondigde opzet van den rit onder meer omvatte, dat de deelnemers in een der klassen eene voorgeschreven route van 60 Kilometer binnen den op vier uren bepaalden tijd moesten afleggen, teneinde eene uitgeloofde herinneringsmedaille te veroveren, en dat verschillende personen, die zich daartoe hadden doen inschrijven, per rijwiel in die klasse aan den door requiranten uitgeschreven rit hebben deelgenomen. Hieruit vloeit toch, naar mijne meening, reeds onmiddellijk voort het bestaan van een strijd, zij het niet tegen, dan toch met anderen om het bereiken van eene bepaalde prestatie, welke strijd overigens nog werd aangewakkerd door de, zonder bekendmaking van de daarvoor geldende richtsnoeren in uitzicht gestelde extraprijzen, omtrent welker uitloving de Rechtbank m. i. in verband met de doelstelling van de hierbedoelde „Rennersclub", blijkende zoowel uit haar naam als uit den door verdachten toegegeven opzet van den rit, nl. propaganda te maken voor dit doel, bij gebreke van bekendmaking als voormeld, kon en mocht aannemen, dat zij den bij dagvaarding bedoelden stimuleerenden invloed op de mededinging moesten hebben, hetgeen immers insluit, dat ook de requiranten zulks als voor de hand liggende gevolgen van hun stilzwijgen omtrent de richtsnoeren, waarnaar de uitreiking dier prijzen zoude geschieden, moeten hebben begrepen.

Aangezien het voorgedragen middel mij derhalve niet gegrond voorkomt, concludeer ik tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, namens de requiranten voorgesteld bij pleidooi en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het bestreden vonnis, overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requiranten is bewezen verklaard, dat zij enz. (zie conclusie);

dat de Rechtbank daarbij heeft overwogen: Gelet op den naam van de club, waarvan verdachten bestuurslid waren, op het doel, waarmede verdachten hebben verklaard den tocht te hebben georganiseerd moest naar het oordeel der Rechtbank het uitloven van extra prijzen voor de deelnemers aan den wedstrijd wel tot de gevolgtrekking leiden, dat sommige van die prijzen zouden worden toegekend aan diegenen onder hen, die na onderlinge vergelijking zouden blijken den voorgeschreven weg het snelst te hebben afgelegd;

dat hier sprake is van een wedstrijd, die verdachten hebben georganiseerd en gehouden, volgt nog bovendien uit de omstandigheden, dat op het aanplakbiljet voor den rit wielrijders in renhouding zijn afgebeeld;

dat voor den rit een jury is ingesteld, die de tijden van aankomst van ieder deelnemer vaststelde en dat de namen van de eerste aankomenden met den door hen gemaakten tijd aan een courant is opgegeven, waaruit volgt, in verband met de door de deelnemers gedragen kleeding en gebruikte rijwielen en het gestorte inleggeld, dat de deelnemers om hun plaats bij aankomst hebben gestreden, wat verdachten hebben bevorderd en waartoe zij gelegenheid hebben gegeven;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat — daargelaten, of, indien, gelijk blijkens de bewezenverklaring te dezen, door een aantal zich daartoe aangemeld hebbende deelnemers worden ondernomen ritten met rijwielen op den openbaren weg onder het vooruitzicht, dat bij volbrenging van de rit overeenkomstig bepaalde eischen een herinneringsmedaille zal worden verkregen, niet reeds van een wedstrijd in den zin van art. 21 der Motor- en Rijwielwet moet worden gesproken — dit karakter aan de onderhavige ritten niet kan worden ontzegd, zulks uithoofde van de uitloving van extraprijzen, welke naar de bewezenverklaring, zij het onder alle voorbehoud van de bij de toekenning daarvan te volgen gedragslijn, hier heeft plaats gehad;

dat toch — gelijk mede is bewezenverklaard en op grond van het daaromtrent in het vonnis gestelde kon worden bewezen verklaard — die uitloving ondanks het gemaakte voorbehoud bij de deelnemers den indruk moest vestigen, dat de onderlinge verhouding van hun praestaties bij de toekenning van de extra-prijzen in aanmerking zou komen; dat ook de organisatoren van de ritten dit hebben moeten begrijpen en het derhalve als door hen gewild moet worden beschouwd; dat aldus een vergelijking van de praestaties een element van het door de houders der ritten, de requiranten, georganiseerde vormde;

dat mitsdien — wat er zij van de redenen, welke naar de overwegingen der Rechtbank bovendien voor het aannemen te dezen van een wedstrijd konden gelden — het middel niet tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

---

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 art. 53; Wet R. O. art. 99.)

De door req. (het O. M.) in het middel naar voren gebrachte grief kan in verband met art. 99 R. O. nimmer tot cassatie leiden. (Anders implicite Adv.-Gen. Wijnveldt.)

De verplichting tot aangifte duurt ook na den voor de aangifte gestelden termijn voort, zoodat van verjaring geen sprake kan zijn.

In art. 53 van de Land- en Tuinbouwongevallenwet wordt de verplichting tot aangifte opgelegd aan den werkgever, dat is — naar luid van art. 1 onder *c* — hij die anderen in zijn dienst heeft voor de uitoefening van eenig verzekeringsplichtig bedrijf. Mitsdien kan de verplichting tot aangifte eerst intreden, zoodra hij, die een der in art. 11 der wet genoemde bedrijven uitoefent, een of meer personen in dienst heeft, gelijk dan ook de beschikking van den Minister van Arbeid van 23 Oct. 1922 van de aangifte door den *werkgever* spreekt.

Op het beroep van den Ambtenaar O. M. bij de Kantongerechten Almelo, Enschedé en Groenlo, requirant van cassatie tegen een vonnis van het Kantongerecht te Groenlo van 21 April 1936, waarbij G. J. B., landbouwer, te Lintelo (gemeente Aalten) ter zake van: „het als werkgever ingevolge de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 niet binnen den termijn gesteld door den Minister van Arbeid tegen bewijs van ontvangst schriftelijk aangifte doen in duplo van het door hem uitgeoefend bedrijf ten kantore van de posterijen, binnen welks kring hij zijn woonplaats heeft", met aanhaling van de artt. 1, 2, 11, 53 1, 108 1, 123 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922, 23, 91 Sr., bij verstek is veroordeeld tot eene geldboete van twintig gulden en een vervangende hechtenis van twintig dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. Wijnveldt.

Gerequireerde stond voor den Kantonrechter te Groenlo terecht ter zake, dat hij in de gemeente Aalten op 5 December 1935 is bevonden, nadat hij in zijn onderneming sedert 1 Mei 1935 Lourens Kruse als landbouwersknecht tegen loon, benevens vrije kost en inwoning in zijn dienst had voor de uitoefening van zijn verzekeringsplichtig landbouwbedrijf (en terwijl hij vóór 1 Mei 1935 nimmer een arbeider in zijn onderneming in genoemd landbouwbedrijf in zijn dienst had gehad) niet binnen veertien dagen na den aanvang van dat bedrijf, tegen bewijs van ontvangst schrif-

telijk aangifte van het door hem uitgeoefend landbouwbedrijf te hebben gedaan in duplo ten kantore der posterijen, binnen welks kring hij zijne woonplaats had.

Gerequireerde was niet verschenen en tegen hem werd verstek verleend — na de behandeling der zaak achtte de Ambtenaar van het O. M. het telastegelegde feit bewezen, doch niet strafbaar en vorderde ontslag van alle rechtsvervolging.

De Kantonrechter oordeelde blijkens schriftelijk vonnis van 21 April 1936 echter anders en zag in het bewezen verklaarde het strafbare feit bedoeld bij art 53 1 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922.

Hij overwoog, dat uit de in hun onderling verband beschouwde artt. 1, 2 en 11 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 blijkt, dat voor de in gemeld art. 11 bedoelde bedrijven de verzekeringsplicht begint vanaf het tijdstip dat daarin arbeiders in dienst zijn voor de uitoefening van het bedrijf; dat vanaf die indiensttreding voor hem die de arbeiders in dienst heeft met de hoedanigheid van werkgever de verplichting ontstaat bedoeld in art. 53 1e dier wet en uit gemelde artikelen noodzakelijk moet worden opgemaakt, dat deze bij bedrijven zonder arbeiders buiten toepassing blijven en dat dan ook als aanvang van het bedrijf bedoeld in de Beschikking van den Minister van Arbeid van 23 October 1923 onder L eerste lid en *b* moet worden aangenomen het oogenblik dat de werknemers in dienst komen, en veroordeelde gerequireerde tot een geldboete van f 20 bij gebreke van betaling en verhaal te vervangen door 20 dagen hechtenis.

De Ambtenaar van het O. M. kon zich met dit vonnis niet vereenigen en draagt bij schriftuur in cassatie als middel voor: S., althans v. t. van artt. 348, 349, 350, 351, 352 en 398 Sv.; artt. 23, 70 en 91 Sr., 1, 2, 11, 53 en 108 van de Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922; en van het sub I bepaalde van de beschikking van den Minister van Arbeid van 23 October 1922 tot vaststelling van den termijn en het formulier van aangifte bedoeld in de artt. 53 en 55 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 (zooals deze beschikking later gewijzigd en aangevuld is), door te beslissen, „dat uit de in hun onderling verband beschouwde artt. 1, 2 en 11 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 blijkt, dat voor de in gemeld art. 11 bedoelde bedrijven de verzekeringsplicht begint vanaf het tijdstip, dat daarin arbeiders in dienst zijn voor de uitoefening van het bedrijf" en „dat vanaf die indiensttreding voor hem, die de arbeiders in dienst heeft met de hoedanigheid van werkgever de verplichting ontstaat, bedoeld in art. 53 1 dier wet."

Ter toelichting zegt requirant, dat de aangifte van het verzekeringsplichtig bedrijf in casu volgens genoemde beschikking van den Minister van Arbeid van 23 October 1922 moet plaats hebben: *a.* indien het bedrijf is aangevangen vóór 1 November 1922, tusschen 1 November 1922 en 1 December 1922; *b.* indien het bedrijf is aangevangen op of na 1 November 1922, binnen veertien dagen na den aanvang van het bedrijf, en de dag van aanvang van het bedrijf en de dag van indiensttreding van den eersten arbeider in dat bedrijf niet dezelfde behoeven te zijn.

De door den Kantonrechter genoemde artt. 1, 2, 11 en 53 1 in hun onderling verband beschouwd kunnen een tegenovergestelde opvatting niet rechtvaardigen.

Art. 1 onder *b*, j°. art. 11 stelt vast, dat onder een verzekeringsplichtig bedrijf moet worden verstaan het landbouwbedrijf, het veehoudersbedrijf, enz., dus het beroep van landbouwer, het beroep van veehouder, enz., waartoe het niet van belang is of voor de uitoefening van dat beroep al dan niet arbeiders in dienst zijn genomen, aangezien men toch dat beroep zeer wel zonder arbeiders kan uitoefenen.

Art. 1 onder *c* noemt werkgever „ieder natuurlijk of rechtspersoon, die anderen in zijn dienst heeft voor de uitoefening van eenig verzekeringsplichtig bedrijf". Uit deze omschrijving blijkt *a.* dat de wet blijkbaar onderscheid maakt tusschen „personen, die anderen in dienst hebben voor de uitoefening van eenig verzekeringsplichtig bedrijf" en „personen, die niemand in dienst hebben voor de uitoefening van eenig verzekeringsplichtig bedrijf, doch dat bedrijf alleen uitoefenen," *b.* dat de eerste volgens de wet als „werkgevers" zijn te beschouwen, maar *c.* dat beiden een verzekeringsplichtig bedrijf uitoefenen.

Hetzelfde volgt uit de definitie van art. 1 onder *d*. Een arbeider volgens die definitie is iemand, die in dienst van den werkgever in diens onderneming in een verzekeringsplichtig bedrijf tegen loon werkzaam is. Hieruit volgt, dat, gegeven een verzekeringsplichtig bedrijf (zonder werknemers) ieder persoon, die in dienst treedt in de onderneming in dat bedrijf, arbeider wordt volgens de wet; dat echter het verzekeringsplichtig bedrijf reeds bestond vóór die in diensttreding.

Ook zij nog opgemerkt, dat de opvatting van den Kantonrechter tot de m. i. onaannemelijke conclusie zou voeren, dat een landbouwer, die 's zomers arbeiders in dienst heeft, doch 's winters het werk wel alleen af kan, afwisselend 's zomers wel en 's winters niet een landbouwbedrijf zou uitoefenen.

De Kantonrechter had dus behooren te onderzoeken, wanneer het landbouwbedrijf (zonder arbeiders) van verdachte was aangevangen. Was dit vóór 1 November 1922, dan had hij, waar de aangifte dan had moeten geschieden tusschen 1 November 1922 en 1 December 1922 en het telastegelegde dus verjaard was, den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het Kantongerecht te Groenlo niet-ontvankelijk moeten verklaren.

Waar de dagvaarding op 11 Maart 1936 is beteekend, had de Kantonrechter eenzelfde beslissing moeten geven, indien het bedrijf van den verdachte (zonder arbeiders) was aangevangen op of na 1 November 1922, doch vóór 26 Februari 1935. Alleen in het onwaarschijnlijke geval, dat de aanvang van dat bedrijf ná 26 Februari 1935 had plaats gehad, had een veroordeeling kunnen volgen.

Door te beslissen, dat de aanvang van het bedrijf en de datum van indiensttreding van den eersten arbeider op een en denzelfden

dag plaats vinden, heeft de Kantonrechter aan de woorden „aanvang van het bedrijf" in bovenaangehaalde beschikking van den Minister van Arbeid een uitleg gegeven, die niet is overeen te brengen met de duidelijke bewoordingen van de wet.

Het middel komt mij niet juist voor. Art. 11 der Land- en Tuinbouw-Ongevallenwet 1922 somt zeer zeker de in de wet bedoelde verzekeringsplichtige bedrijven op, maar dit sluit niet in zich dat het uitoefenen van één dier bedrijven zonder meer medebrengt, dat men verzekeringsplichtig is. Daartoe zijn meer vereischten gesteld in de wet. Art. 1 der wet geeft slechts begripsbepalingen en beslist dienaangaande weinig; terecht beschouwt dan ook de Kantonrechter de bepalingen der wet — waaraan de Minister bij de uitvoering niets veranderen kan en ook niet wilde — in onderling verband.

Art. 1 onder *a* spreekt van een onderneming, waarin een verzekeringsplichtig bedrijf wordt uitgeoefend.

Na de opsomming van art. 11, zeggend welke bedrijven onder de wet vallen, spreekt dan ook art. 12 dadelijk over den werkgever die in zijn onderneming een verzekeringsplichtig bedrijf uitoefent.

Hier heeft de Kantonrechter feitelijk vastgesteld, dat gerequireerde vóór 1 Mei 1935 nimmer een arbeider in dienst had, m. a. w. of gerequireerde wellicht en zelfs waarschijnlijk voordien wel een bedrijf uitoefende, dat indien de overige vereischten aanwezig waren, verzekeringsplichtig zou zijn, doet niet ter zake, hij was toch voordien geen werkgever in een onderneming waarin een verzekeringsplichtig bedrijf werd uitgeoefend.

Een volkomen analoge opvatting is m. i. te vinden in de oudere Ongevallenwet 1921. Ook daarin wordt men niet verplicht elk bedrijf aan te geven (artt. 30 vlg.), dat verzekeringsplichtig zal kunnen worden, wanneer de overige vereischten aanwezig zijn. De considerans van beide wetten wijst hier reeds op, wanneer deze zegt, dat deze wetten willen voorzien in de verzekering van arbeiders.

Art. 53 der Land- en Tuinbouw Ongevallenwet 1922 stelt zeer eenvoudig, dat de werkgever verplicht is de vereischte aangifte te doen. Wanneer gerequireerde, toen hij wellicht in een lang verleden zijn bedrijf zonder arbeider aanving, aangifte was komen doen, zou hij zeer terecht naar huis zijn gezonden, omdat hij, zooals feitelijk vaststaat niet werkgever was.

De Kantonrechter behoefde bij deze opvatting dus niets te onderzoeken, daar de vraag van verjaring der overtreding, op grond van de gebleken feiten, niet aan de orde kon komen.

Het beroep van requirant op de Ministerieele beschikking van 23 October 1922 is daarom ook onjuist, omdat de Minister zeer terecht niet vordert aangifte van den aanvang van het bedrijf in het algemeen, maar in overeenstemming met de wet bepaalt, wanneer werkgevers van den aanvang van het verzekeringsplichtig bedrijf aangifte moeten doen.

Ik acht het vonnis dus juist gewezen, en concludeer tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op het middel van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

in aansluiting waaraan requirant betoogt, dat de Kantonrechter had moeten onderzoeken of het tenlastegelegde feit niet was verjaard in verband met het tijdstip, waarop gerequireerde zijn landbouwbedrijf had aangevangen, en met de termijnen, in de beschikking van den Minister van Arbeid van 23 October 1922 bepaald;

O. dat bij inleidende dagvaarding aan den gerequireerde is telastegelegd: (zie conclusie);

dat — nadat het O. M. ontslag van rechtsvervolging had gevorderd — bij het bestreden vonnis het telastegelegde is bewezen verklaard en dit is gequalificeerd en aan gerequireerde deswege straf opgelegd als voormeld;

dat de Kantonrechter ten aanzien van de strafbaarheid van het bewezen verklaarde daarbij heeft overwogen:

dat uit de in hun onderling verband beschouwde artt. 1, 2 en 11 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 blijkt, dat voor de in gemeld art. 11 bedoelde bedrijven de verzekeringsplicht begint vanaf het tijdstip dat daarin arbeiders in dienst zijn voor de uitoefening van het bedrijf; dat vanaf die indiensttreding voor hem die de arbeiders in dienst heeft met de hoedanigheid van werkgever de verplichting ontstaat bedoeld in art. 53 1e dier wet en uit gemelde artikelen noodzakelijk moet worden opgemaakt, dat deze bij bedrijven zonder arbeiders buiten toepassing blijven en dat dan ook als aanvang van het bedrijf bedoeld in de Beschikking van den Minister van Arbeid van 23 October 1923 (lees: 1922) onder I eerste lid en *b* moet worden aangenomen het oogenblik dat de werknemers in dienst komen;

O. ten aanzien van het voorgestelde middel van cassatie:

dat — daargelaten dat de grief in verband met het bepaalde in art. 99 der Wet R. O. nimmer tot cassatie zou kunnen leiden, en daargelaten ook, dat, zelfs al ware requirant's stelling juist, desniettemin van verjaring geen sprake zou kunnen zijn, omdat de verplichting tot aangifte ook na afloop van den voor de aangifte gestelden termijn voortduurt — de aan het middel ten grondslag liggende rechtsbeschouwing afstuit op de duidelijke woorden van art. 53 der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922, waarin immers de verplichting tot aangifte wordt opgelegd aan den werkgever dat is — naar luid van art. 1 onder *c* — hij die anderen in zijn dienst heeft voor de uitoefening van eenig verzekeringsplichtig bedrijf; dat mitsdien de verplichting tot aangifte eerst kan intreden, zoodra hij, die een der in art. 11 der wet genoemde bedrijven uitoefent, een of meer personen in zijn dienst heeft, gelijk dan ook de beschikking van den Minister van Arbeid van 23 October 1922 van de aangifte door den werkgever spreekt;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

19 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Woningwet artt. 4 en 12; Bouwverordening van Dalfsen art. 97; Sr. art. 1; Gemeentewet art. 203.)

Door het bepaalde in het nieuwe derde lid van art. 97 der Bouwverordening geldt de verplichting tot aansluiting aan de drinkwaterleiding ook voor bestaande woningen. Wel spreekt het besluit van Gedep. Staten van *aanvulling* van art. 97, lid 3, zulks terwijl dat artikel reeds een derde lid had, doch de bedoeling om het oude derde lid door het nieuwe derde lid te *vervangen* is onmiskenbaar, zoodat terecht is aangenomen, dat het oude was afgeschaft.

Niets belette den Gedep. Staten een datum voor het in werking treden van hun besluit vast te stellen; nu de afkondiging behoorlijk was geschied, stond aan de verbindendheid van de nieuwe bepaling niets in den weg.

Er bestond geen twijfel omtrent de bepaling, die hier van toepassing zou zijn, noch was er sprake van toepasselijkheid van een voor den verd. gunstigste bepaling, daar na het tijdstip, waarop het feit is begaan, de wetgeving niet was veranderd.

Met het woord „de drinkwaterleiding" heeft art. 43, lid 3 der Bouwverordening kennelijk op het oog de te Dalfsen aanwezige publieke waterleiding der N. V. „Waterleiding Mij. Overijssel".

Nu req. is veroordeeld ter zake van het gebruiken van een bouwwerk, dat in strijd met de bepalingen van voormelde bouwverordening niet aan de drinkwaterleiding was aangesloten, speelt dus de vraag, wie voor die aansluiting heeft te zorgen geen rol.

Niet is in te zien, waarom de verordening een verplichting der inwoners van Dalfsen tot het aangaan van eene overeenkomst tot aansluiting aan eenige bepaalde waterleiding op door de waterleidingmij. eenzijdig vast te stellen voorwaarden zou moeten inhouden.

Op het beroep van H. M. B., zonder beroep te Dalfsen, requirant van cassatie tegen een te zijnen laste gewezen vonnis van de Rechtbank te Zwolle van 19 Maart 1936, houdende bevestiging in hooger beroep van een mondeling vonnis van het Kantongerecht te Zwolle van 12 Dec. 1935, waarbij requirant, ter zake van „in de gemeente Dalfsen een bouwwerk gebruiken, dat verkeert in een toestand, die in strijd is met één der bepalingen in hoofdstuk VI der Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen vervat", met aanhaling van de artt. 97, lid 3, j°. 43 lid 3, 103 sub 1 initio en sub *a*, 116 der Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen, zooals die verordening is gewijzigd bij besluit van de Gedeputeerde Staten van Overijssel d.d. 19 Maart 1935, welk besluit is goedgekeurd bij K. B. d.d. 25 April 1935, n°. 18, 1, 12, 58 Woningwet, 91 Sr., is veroordeeld tot eene geldboete van drie gulden en drie dagen vervangende hechtenis; (Gepleit door Mr. A. W. E. Brandsma).

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Taverne;

Gelet op de middelen van cassatie, namens den requirant voorgesteld bij pleidooi:

1. S., immers v. t. van de artt. 97 jis. 43 en 103 der Verordening op het bouwen en de bewoning in de gemeente Dalfsen doordat de Rechtbank bevestigend het vonnis van den Kantonrechter te Zwolle d.d. 12 Dec. 1935 requirant veroordeeld heeft ter zake het niet aangesloten zijn aan de drinkwaterleiding ofschoon art. 97 lid 3 dezer Verordening uitdrukkelijk bepaalt dat het in art. 43 derde lid bepaalde, namelijk de verplichting tot aansluiting, niet van toepassing is op bestaande woningen en requirant's woning is een in den zin dezer Verordening bestaande woning.

2. S., immers v. t. van de artt. 97, 43 en 103 van de sub 1 genoemde Verordening, art. 1 van Sr. en art. 12 lid 9 Woningwet jis. art. 12 lid 6 Woningwet en art. 203 Gemeentewet, doordat de Rechtbank de bij Besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel d.d. 19 Maart 1935 N°. 2845 2166, 4e Afd., goedgekeurd bij K. B. van 25 April 1935 N°. 18 gegeven aanvulling van deze verordening met een derde lid heeft geoordeeld rechtsgeldig te zijn en van toepassing op requirant's woning ofschoon:

a. deze aanvulling van art. 97 met een derde lid zinloos is daar reeds een derde lid bestond en is blijven bestaan;

b. deze aanvulling het tegendeel bepaalt van hetgeen in het derde lid van art. 97 dat reeds bestond en is blijven bestaan is voorgeschreven;

c. de inwerkingtreding der aanvulling is bepaald op twee maanden na den dag der Koninklijke Goedkeuring, dus onafhankelijk van al dan niet afkondiging der aanvulling;

d. indien de aanvulling rechtskracht zou bezitten, haar gezag niet grooter kan zijn dan van het oude, gehandhaafd lid van art. 97, te meer waar bij wetswijziging gelden de voor den verdachte meest gunstige bepalingen en tot het wezen van het strafrecht behoort de regel: in dubio pro reo, welke regel niet enkel voor de bewijsconstructie doch ook ten aanzien van de strafbaarheid en strafwaardigheid en het geheele strafbare feit geldt.

3. S., immers v. t. van de artt. 97 jis. 43 en 103 der meer genoemde Verordening doordat de Rechtbank requirant heeft veroordeeld ter zake niet-aangesloten te zijn aan „de drinkwaterleiding" ofschoon in genoemde verordening geene aansluiting aan eenige bepaalde drinkwaterleiding is voorgeschreven terwijl evenmin is vermeld waar deze drinkwaterleiding ligt en evenmin wie voor die aansluiting op de drinkwaterleiding moet zorg dragen en evenmin is omschreven eenige verplichting der inwoners van Dalfsen tot het aangaan van een overeenkomst tot aansluiting aan eenige bepaalde waterleiding op door die waterleidingmaatschappij eenzijdig vast te stellen voorwaarden.

O. dat, blijkens de aanteekening van het bevestigde mondelinge vonnis, daarbij ten laste van requirant is bewezenverklaard, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, dat hij den 11 November 1935 onder de gemeente Dalfsen als eigenaar en bewoner heeft ge-

bruikt een bouwwerk, zijnde een bestaande woning, gelegen Wilhelminastraat ..., welke niet was voorzien van een middel tot watervoorziening, dat deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschafte, bestaande in een aansluiting op de drinkwaterleiding, zulks terwijl eenig deel van die woning niet meer dan 40 meter verwijderd was van een hoofdbuis dier waterleiding, zijnde deze afstand gemeten over den kortsten weg, langs welken een aansluiting zonder overwegende bezwaren kon worden gemaakt;

O. dat de artt. 43 en 97 van de Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen, zooals deze is vastgesteld bij Raadsbesluit van 22 Aug. 1933 en in werking getreden 1 October 1934 luiden als volgt:

Art. 43. „1. Elke woning moet voorzien zijn van een middel tot watervoorziening, dat deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschaft; de bewoners moeten steeds daarvan gebruik kunnen maken. Indien het zich niet binnenshuis bevindt, moet het op het bij de woning behoorende erf zijn gelegen op geen grooter afstand van de woning dan 10 meter.

2. Indien de waterwinning met zeer groote moeilijkheden gepaard gaat, is van het bepaalde in het eerste lid vrijstelling mogelijk in dier voege, dat een middel tot watervoorziening voor ten hoogste twee woningen zal dienen, mits het zich niet binnen een woning of een daarbij behoorende ruimte bevindt.

3. Het in het eerste lid bedoelde middel tot watervoorziening moet bestaan in een aansluiting op de drinkwaterleiding, indien eenig deel van de woning niet meer dan 40 meter verwijderd is van een hoofdbuis dier waterleiding of van de as van den weg, waarin ter plaatse een zoodanige hoofdbuis aanwezig is. Deze afstand wordt gemeten over den kortsten weg, langs welken een aansluiting zonder overwegende bezwaren kan worden gemaakt.

4. In het in het derde lid bedoelde geval moet binnen de woning ten minste één aftapkraan aanwezig zijn."

Art. 97. „1. Elke woning moet voorzien zijn van een middel tot watervoorziening, dat deugdelijk drink- en huishoudwater in voldoende mate verschaft; de bewoners moeten steeds daarvan gebruik kunnen maken.

2. Het in het eerste lid bedoelde middel tot watervoorziening mag voor niet meer dan vier woningen dienen. Indien het slechts voor één woning dient, moet het zich binnen die woning bevinden, dan wel in een tot die woning behoorende ruimte of op het bij die woning behoorende erf; in het laatste geval mag de afstand tot de woning niet meer dan 10 meter bedragen. Indien het voor meer dan één woning dient, mag het zich niet meer bevinden binnen eene woning of eene daarbij behoorende ruimte.

3. Het bepaalde in art. 43, derde lid, is niet van toepassing op bestaande woningen".

O. dat vervolgens Gedeputeerde Staten van Overijssel bij Besluit van 19 Maart 1935, goedgekeurd bij K. B. van 25 April 1935 n°. 18 en door Burgemeester en Wethouders van Dalfsen afgekondigd op 31 Mei 1935 hebben bepaald:

I. Art. 97 der Bouwverordening voor de gemeente Dalfsen wordt aangevuld met een derde lid, luidende:

„3. Het bepaalde in art. 43, derde lid is mede van toepassing op bestaande woningen. Van de aldaar bedoelde verplichting kan tot wederopzegging vrijstelling worden verleend, doch alleen indien door belanghebbende wordt aangetoond, dat de woning voldoet aan de bepalingen vervat in het eerste en tweede lid van dit artikel.

Geen vrijstelling wordt verleend, voordat de betrokken Inspecteur van de Volksgezondheid omtrent het desbetreffend verzoek is gehoord."

II. dat dit besluit in werking treedt twee maanden na den dag, waarop de Koninklijke goedkeuring op dat besluit is verkregen;

O. dat het eerste cassatiemiddel zich tevergeefs beroept op de omstandigheid, dat, volgens art. 97, derde lid, van voormelde Bouwverordening, het in art. 43 derde lid bepaalde omtrent de verplichting tot aansluiting aan de drinkwaterleiding niet zou gelden voor bestaande woningen; dat immers het nieuwe art. 97, derde lid, juist het tegendeel bepaalt en nu wel voormeld besluit van Gedeputeerde Staten spreekt van aanvulling van voormeld art. 97 met een derde lid, zulks terwijl dat artikel reeds een derde lid had, doch dat de bedoeling om dat oude derde lid door het nieuwe derde lid te vervangen onmiskenbaar is, zoodat de kantonrechter terecht heeft aangenomen, dat, na bedoelde „aanvulling", alleen het nieuwe derde lid gold en het oude was afgeschaft;

O. dat uit het voorafgaande volgt, dat de grieven *a* en *b* van het tweede cassatiemiddel ongegrond zijn;

O. wat de grief onder *c* betreft, dat niets den Gedeputeerde Staten belette om een datum voor het in werking treden van hun Besluit vast te stellen en dat, nu de afkondiging behoorlijk was geschied, aan de verbindendheid van bedoelde nieuwe bepaling der Bouwverordening niets in den weg stond;

dat derhalve ook deze grief niet kan opgaan;

O. dat de grief onder *d* almede faalt; dat immers van een gehandhaafd oud derde lid van art. 97 geen sprake is; dat derhalve ook geen twijfel bestaat omtrent de bepaling, welke hier van toepassing zou zijn, noch ook van toepasselijkheid van de voor den verdachte meest gunstige bepalingen bij verandering van wetgeving, daar na het tijdstip, waarop het feit is begaan, de hier in aanmerking komende wetgeving niet veranderd is;

O. ten aanzien van het derde middel van cassatie, dat de grief betreffende de vraag, welke drinkwaterleiding hier is bedoeld, niet opgaat, daar, gelijk ook de Kantonrechter in het bevestigde vonnis heeft overwogen, art. 43, derde lid van voormelde Bouwverordening met het woord „de drinkwaterleiding" kennelijk op het oog heeft de te Dalfsen aanwezige publieke waterleiding der N. V. „Waterleiding Maatschappij Overijssel";

O. dat de grief, dat niet is bepaald wie voor de aansluiting moet zorg dragen, niet ter zake dienende is, nu requirant is veroordeeld ter zake van het gebruiken van een bouwwerk, dat in strijd met de bepalingen van voormelde bouwverordening niet aan de drinkwaterleiding was aangesloten, waarbij dus de vraag,

wie voor die aansluiting heeft te zorgen geen rol speelt;

O. dat ook de grief, vermeld aan het slot van dit middel geen doel kan treffen, daar niet is in te zien, waarom de verordening bepalingen, als in die grief genoemd, zoude moeten inhouden;

O. dat derhalve alle middelen ongegrond zijn;

Verwerpt het beroep.

[*Gewezen overeenkomstig de conclusie van den Advocaat-Generaal Wijnveldt, die los van de middelen nog opmerkt:*

„Afgescheiden van deze middelen merk ik nog op, dat, nu de verordening onderscheidt tusschen woningen bestaande vóór, en bestaande nà (gebouwd nà de inwerkingtreding der verordening, het wenschelijk ware geweest, dat in de telastelegging was aangegeven, dat de woning waar het hier over gaat op 25 Juni 1935 reeds bestond.

Nu de verordening aan beide soorten van woningen echter den zelfden eisch stelt, acht ik dit bezwaar niet van dien aard, dat ik daarom ambtshalve cassatie zou moeten voordragen." *Red.*]

(N. J.)

---

26 *October* 1936. ARREST van den Hoogen Raad. (Crisisvarkensbesluit 1933 art. 10; Vleeschkeuringswet artt. 16 en 35.)

Bij de toepassing van art. 10 Crisisvarkensbesluit 1933 komen de bepalingen der Vleeschkeuringswet alleen in aanmerking voor de vraag, welke varkens na slachting van een merk, als bedoeld in art. 16 moeten *worden* voorzien. Die vraag vindt haar beantwoording in de artt. 16 j°. 4 vlg. dier wet en daarbij is van geen beteekenis, dat art. 35 het verbod tot het in voorraad houden van niet van het voorgeschreven merk voorzien vleesch beperkt door het „tenzij in afwachting van de keuring", nu art. 10 Crisisvarkensbesluit 1933 niet spreekt van hetgeen van het merk moet *zijn*, doch van hetgeen daarvan moet *worden* voorzien.

Hieruit volgt, dat de vraag of het „tenzij in afwachting enz." in art. 35 Vleeschkeuringswet al dan niet vormt een element van het in dat artikel omschreven strafbare feit buiten beschouwing kan blijven en evenzeer de vraag, of terecht is beslist, dat req. niet was in afwachting van de keuring. Ook het derde middel faalt, omdat het uitgaat van de onjuiste stelling, dat de tijd vóór de keuring slechts in beschouwing had mogen zijn genomen, indien was ten laste gelegd en bewezenverklaard, dat req. niet was in afwachting van de keuring.

Waar art. 10 onder de voorwaarden van strafbaarheid alleen noemt de niet-betaling van het in art. 8 onder A bedoelde bedrag, kan van een vaststelling door het Hoofd van den Keuringsdienst van een bedrag eener voorloopige betaling bezwaarlijk sprake zijn.

Op het beroep van E. R. M. M., slager te Berg en Dal, gemeente Groesbeek, requirant van cassatie tegen een vonnis van de Rechtbank te Arnhem van 7 April 1936, waarbij in hooger beroep, met vernietiging van een vonnis van het Kantongerecht te Nijmegen van 29 Jan. 1936 requirant ter zake van: „het handelen in strijd met het krachtens de Landbouwcrisiswet 1933 vastgestelde voorschrift van art. 10 van het Crisisvarkensbesluit 1933", met aanhaling van de artt. 1, 2, 9, 31, 36 Landbouwcrisiswet 1933, art. 10 van het Crisisvarkensbesluit 1933, art. 16 Crisisontheffingsbesluit 1933, 8 en 11 Crisis-Varkensbeschikking 1933 2 (lees: 1), Inleidende bepaling A Crisis Varkensbesluit 1936, 23 en 91 Sr., is veroordeeld tot een geldboete van honderd gulden en een vervangende hechtenis van vijftig dagen.

Conclusie van den Adv.-Gen. van Lier.

Met vernietiging van het in eersten aanleg gewezen vonnis werd door de Rechtbank te Arnhem ten laste van requirant bewezen verklaard, dat hij op 22 Mei 1935 of daaromtrent te Groesbeek in een perceel, bij hem in gebruik heeft in voorraad gehouden, na slachting twee varkens, die ingevolge de bepalingen der Vleeschkeuringswet 1919, S. 524, na slachting van merken, als bedoeld in art. 16 van die wet, moesten worden voorzien, zulks niet, nadat die varkens waren gewogen door een daartoe door het Hoofd van den keuringsdienst dier gemeente (die met het aanbrengen dier merken belast was) aangewezen persoon en nadat aan voormelden keuringsdienst als vertegenwoordiger van het Fonds als bedoeld in art. 1 van het Crisisheffingsbesluit 1933, nl. het „Landbouwcrisisfonds", bedoeld in art. 2 der Landbouwcrisiswet 1933, betaald was het in art. 8 onder A van het Crisisvarkensbesluit 1933 bedoelde bedrag per kilogram.

Tegen deze uitspraak wordt opgekomen met de volgende middelen: I. S. en/of v. t. van de artt. 16 en 35 Vleeschkeuringswet S. 1919, n°. 524, 348, 349, 350, 351, 352, 358, 359, 415, 422, 423, 425 Sv., 10 Crisisvarkensbesluit 1933, doordat de Rechtbank in de dertiende overweging heeft aangenomen, dat de clausule „anders dan in afwachting van de keuring" voorkomende in art. 35 der gemelde Vleeschkeuringswet — daargelaten of deze clausule in casu toepasselijk is — geen element is van het strafbare feit, beschouwende zij die clausule als niet méér dan iets waarop de verdachte zich te zijner bevrijding kan beroepen; zulks ten onrechte;

II. S. en/of v. t. van de voormelde artikelen, benevens van de artt. 338 tot en met 344 Sv., door dat de Rechtbank aan het slot van de dertiende overweging van haar vonnis, dat requirants voormeld beroep op de clausule uit art. 35 Vleeschkeuringswet hem in casu, gezien zijn gedragingen en nalatingen, in de bewijsmiddelen genoemd, zeker niet kan baten; zulks ten onrechte;

III. S. en/of v. t. van de voormelde artikelen, benevens van artt. 1, 9, 31 Landbouwcrisiswet 1933, 8 en 9 Crisis-Varkensbesluit 1933, en 10 Crisis-Varkensbeschikking 1933 I, doordat de Rechtbank op het betoog van den

raadsman, dat art. 10 Crisis-Varkensbesluit 1933 slechts niet van merken, bedoeld in art. 16 der meergenoemde Vleeschkeuringswet, voorziene varkens zou betreffen, terwijl in casu gebleken is, dat de varkens van merken waren voorzien, toen het telastegelegde werd geconstateerd, heeft overwogen (overweging 16), „dat dit beroep op niet strafbaarheid reeds daarom moet worden verworpen dat het niet de vraag is op welk moment een overtreding wordt geconstateerd doch wanneer zij is begaan, welk laatste in casu gebleken is ook reeds te hebben plaats gehad (n.l. het in voorraad niet hebben, maar, houden, d. i. blijven hebben) reeds vóór de keuring van 22 Mei 1935"; zulks ten onrechte;

IV. S. en/of v. t. van de voormelde artikelen en van de artt. 8 en 9 Crisis-Varkensbeschikking 1933 I, doordat de Rechtbank besliste,

a. dat, de uiteindelijke betaling niet geschied zijnde — de voorloopige à fortiori niet is geschied —, daarbij implicite ervan uitgaande,

b. dat niet ten laste gelegd behoefde te worden op welke van de twee in art. 8 sub *b* gegeven mogelijkheden het Hoofd van den Keuringsdienst zijn keuze had doen vallen;

een en ander ten onrechte.

De eerste twee middelen betreffen de onderlinge verhouding van het Crisisvarkensbesluit 1933 en de Vleeschkeuringswet 1919 S. 524. Bij de laatstgenoemde zijn voorschriften gegeven tot wering van vleesch en vleeschwaren welke voor de volksgezondheid schadelijk zijn, daarentegen behoort het crisisvarkensbesluit tot het stel van bijzondere maatregelen, welke tijdelijk van kracht zijn om de oeconomische crisis te bestrijden. Het komt mij voor, dat bij samenloop van deze bepalingen aan de voorschriften van de crisiswetgeving als bijzondere voorschriften de voorrang is toe te kennen, zoodat in de middelen 1 en 2 ten onrechte een beroep wordt gedaan op art. 35 der Vleeschkeuringswet.

Wat de grief in middel 3 geuit, betreft, de rechtbank heeft aangevoerd, dat omstreeks 22 Mei 1935 requirant twee varkens in voorraad hield, welke niet van merken voorzien waren; de rechtbank heeft dit uit de bewijsmiddelen kunnen afleiden en deze omstandigheid wordt niet anders doordat de varkens daarna wel van merken zijn voorzien.

In het vonnis is aangenomen, dat de voorloopige heffing bedoeld in art. 8 sub B van het Crisisvarkensbesluit 1933 niet was betaald, omdat de uiteindelijke betaling niet had plaats gehad. Op grond van de regeling zooals deze is gegeven in de artt. 9 en 10 van het besluit kon de rechtbank aldus beslissen en ik acht daardoor geen wetsvoorschrift geschonden.

Mijn conclusie strekt alzoo tot verwerping van het beroep.

De Hooge Raad, enz.;

Gehoord het verslag van den Raadsheer Donner;

Gelet op de middelen van cassatie, door den requirant voorgesteld bij schriftuur en luidende: (zie conclusie);

O. dat bij het beroepen vonnis overeenkomstig de dagvaarding, met qualificatie en strafoplegging als voormeld, ten laste van requirant is bewezen verklaard, dat hij enz. (zie conclusie);

dat de Rechtbank naar aanleiding van door den raadsman van requirant aangevoerde verweren nog heeft overwogen:

„dat verdachte's raadsman wel heeft aangevoerd dat het telastegelegde niet strafbaar zou zijn omdat de telastelegging zou behooren in te houden als element van het strafbare feit dat het in voorraad houden geschiedde anders dan in afwachting van de keuring, waarvoor hij verwijst naar art. 35 van de vleeschkeuringswet voornoemd, doch, — daargelaten wat er overigens ook zij van het door dien raadsman beweerde ook in casu toepasselijk zijn van de hierboven onderstreepte betreffende clausule van die wet — de Rechtbank die zienswijze niet deelt, beschouwende zij die clausule als niet méér dan iets waarop de verdachte zich te zijner bevrijding kan beroepen, welk beroep in casu, gezien verdachte's gedragingen en nalatingen, in de bewijsmiddelen genoemd, verdachte zeker niet baten kan;

dat de raadsman verder meende, dat de telastelegging had behooren in te houden, dat ook de voorloopige heffing, bedoeld in art. 8 sub B Crisisvarkensbesluit 1933, niet was betaald, doch ook deze bewering moet worden verworpen, daar, de uiteindelijke betaling niet geschied zijnde, de voorloopige a fortiori niet is geschied, welke laatste immers omvat de betaling juist van het uiteindelijk verschuldigde bedrag plus een later terug te betalen surplus (zie art. 9 van de Crisisvarkensbeschikking 1933 I) — een standpunt waarop zich kennelijk ook art. 10 van het Crisisvarkensbesluit 1933 stelt, sprekende het alleen van art. 8 sub A van dat besluit;

dat de raadsman voorts heeft betoogd, dat art. 10 van dat besluit slechts niet van merken, bedoeld in art. 16 der meergenoemde vleeschkeuringswet voorziene varkens zou betreffen, terwijl in casu gebleken is dat de varkens van merken waren voorzien, toen het telastegelegde werd geconstateerd;

dat dit beroep op nietstrafbaarheid reeds daarom moet worden verworpen dat het niet de vraag is op welk moment een overtreding wordt geconstateerd doch wanneer zij is begaan, welk laatste in casu gebleken is ook reeds te hebben plaats gehad (namelijk het in voorraad niet hebben, maar, houden, dit is blijven hebben) reeds vóór de keuring van 22 Mei 1935;"

O. ten aanzien van de voorgestelde middelen van cassatie:

dat bij de toepassing van het ten tijde der overtreding geldende art. 10 van het Crisisvarkensbesluit 1933 ingevolge den inhoud van dat artikel de bepalingen van de Vleeschkeuringswet alleen in aanmerking komen voor de vraag, welke varkens na slachting van een merk als bedoeld in art. 16 dier wet moeten worden voorzien; dat die vraag hare beantwoording vindt in de artt. 16 j°. 4 en volgende van die wet en daarbij van geen beteekenis is, dat art. 35 het verbod tot het in voorraad houden van niet van het voorgeschreven merk voorzien vleesch beperkt door het „tenzij in afwachting van de keuring", nu art. 10 van het Crisis-Varkensbesluit 1933 niet

spreekt van hetgeen van het merk moet zijn, doch van hetgeen daarvan moet worden voorzien;

dat hieruit volgt, dat de bij het eerste middel opgenomen vraag, of de Rechtbank terecht heeft beslist, dat het „tenzij in afwachting van de keuring" in art. 35 van de Vleeschkeuringswet niet vormt een element van het in dat artikel omschreven strafbaar feit, buiten beschouwing kan blijven; verder dat evenmin terzake dienende is, of de rechtbank terecht heeft aangenomen — wat in het tweede middel wordt betwist —, dat requirant niet was in afwachting van de keuring; en voorts dat ook het derde middel faalt, omdat het blijkens de toelichting gebouwd is op de in het vorenoverwogene als onjuist gewraakte stelling, dat de tijd vóór de keuring slechts in beschouwing had mogen zijn genomen, indien ware telastegelegd en bewezenverklaard, dat requirant niet was in afwachting van de keuring;

dat ook het vierde middel niet opgaat;

dat toch art. 10 onder de voorwaarden van strafbaarheid alleen noemt de niet-betaling van het in art. 8 onder A bedoelde bedrag, en niet gewaagt van een voorloopige betaling als bedoeld in art. 8 onder B, zulks kennelijk omdat art. 10 betreft het geval, dat niet of nog niet is gekeurd en waarin dus van een vaststelling door het Hoofd van den Keuringsdienst van het bedrag eener voorloopige betaling bezwaarlijk sprake kan zijn;

dat dus geen van de middelen tot cassatie kan leiden;

Verwerpt het beroep. (N. J.)

ALPHABETISCH REGISTER 1936

Het cursief gedrukte moet gezocht worden in het deel BESLUITEN gedrukt op geel papier.

Afbetalingsbedrijf.

— Wet, houdende eenige wettelijke regelen nopens het afbetalingsbedrijf.
S. 605. 23 April. Blz. 156.

— Zie ook S. 285 blz. 495.

Afbetalingsovereenkomsten.

—Wet tot wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling.
S. 202. 23 April. Blz. 84.

— Besluit, houdende vaststelling van den dag van de inwerkingtreding van: *a.* de wet van 23 April 1936, S. 202, tot wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling, alsmede *b.* de wet van 23 April 1936, S. 605, houdende eenige wettelijke regelen nopens het afbetalingsbedrijf.
S. 285. 21 September. Blz. 495.

Ambtenarenwet.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid. Gemeentewet art. 224.) — Het eenige in deze toepasselijke algemeen verbindende voorschrift is art. 224, lid 3 der Gemeentewet voorschrijvende, dat de ambtenaren van politie, (beneden den rang van commissaris) worden ontslagen door den burgemeester, nadat deze den hoofdcommissaris van politie heeft gehoord. — Ingevolge dit artikel heeft de burgemeester de volledige vrijheid al dan niet tot ontslag van een agent van politie over te gaan, mits gehoord den hoofdcommissaris van politie. I. c. is dit geschied. — Ook van misbruik van bevoegdheid is niet gebleken en er bestaat geen grond aan te nemen, dat de burgemeester kennelijk een ander doel zou hebben nagestreefd, dan de behartiging van het belang van een goeden gang van zaken bij den gemeentelijken politiedienst. 9 Januari.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.) — Het besluit van den Raad van Arbeid te Leeuwarden, van 19 Juli 1935, waarbij aan eischer voor het tijdvak van 1 tot en met 6 Januari 1935 als standplaats wordt aangewezen de gemeente Heerenveen, brengt een ongunstige wijziging in eischer's rechtmatig vastgestelde positie met terugwerkende kracht en mist rechtskracht, als zijnde in strijd met het desbetreffende algemeene rechtsbeginsel, al is dat niet in een uitdrukkelijken wettekst neergelegd. — Het op die aanwijzing steunende besluit tot verlaging van eischer's jaarwedde en wachtgeld moet dientengevolge worden nietig verklaard, als strijdende met het alg. verbindende voorschrift, de salarisverordening van den Raad van Arbeid te Leeuwarden. 23 Januari.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid. K. B. 31 Mei 1926 S. 159 art. 15.) — Ingevolge art. 15 van het K. B. van 31 Mei 1926, S. 159 kan aan leeraren bij het Nijverheidsonderwijs in vasten dienst ontslag worden verleend o. m. wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij zij werkzaam zijn en waardoor hunne werkzaamheden overbodig zijn geworden. — Nu vaststaat, dat door, d. i. tengevolge, van de verandering in de inrichting van het dienstvak de werkzaamheden van gedaagden — aan wie op bovengenoemden grond m. i. v. 1 Sept. 1935 eervol ontslag was verleend — op laatstgenoemden datum niet overbodig zouden zijn geworden, moet het ontslagbesluit worden nietig verklaard, als zijnde in strijd met voornoemd algemeen verbindend voorschrift. 13 Februari.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 3, 2e lid sub b). — De Revisiecommissie van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie heeft niet geadviseerd over de grootte van een aan klager toe te kennen uitkeering. — Hieruit volgt, dat het bestreden besluit van den Minister van Binnenlandsche Zaken tot toekenning van zoodanige uitkeering niet is een besluit, als bedoeld in art. 3, lid 2, sub b der Ambtenarenwet 1929, en niet de Centrale Raad van Beroep, doch het Ambtenarengerecht te Roermond het in deze bevoegde gerecht is. — De Centrale Raad van Beroep wijst de zaak terug naar genoemd Ambtenarengerecht. 20 Februari.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid.) — Het besluit, waarvan beroep, houdende afwijzing van het verzoek om toekenning van wachtgeld, is wel is waar in strijd met een eerder ten aanzien van gedaagde persoonlijk genomen besluit, uitsluitend op hem en nog een ander persoon betrekking hebbende, doch is geenszins in strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift, terwijl evenmin van misbruik van bevoegdheid is gebleken. 27 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401; R. O. art. 88; Ambtenarenwet 1929 art. 3.) — [Een ambtenaar, bij K. B. van 28 Dec. 1932 met ingang van 1 Jan. 1933 eervol ontslagen, dagvaardt op 27 Mei 1934 den Staat voor de Rechtb. te 's-Gravenhage wegens onrechtmatig ontslag, welke Rechtbank zich op 21 Maart 1935 onbevoegd verklaart, op grond dat de vordering aanhangig is gemaakt na 1 Maart 1933, d. w. z. na het*

inwerkingtreden der Ambtenarenwet 1929. De ambtenaar maakt vervolgens de zaak aanhangig voor het Ambtenarengerecht te Arnhem, dat zich bevoegd verklaart, doch het beroep niet-ontv. verklaart. De Centrale Raad van Beroep bevestigt die uitspraak, wat de niet-ontv.verkl. betreft, doch vernietigt haar voor het overige. De ambtenaar verzoekt den Hoogen Raad over dit jurisdictie-geschil te oordeelen, daarbij in het bijzonder als bevoegden rechter aanbevelende de Rechtb. te 's-Gravenhage.] — De beslissing van den Centralen Raad van Beroep houdt in wezen eene onbevoegdverklaring van het Ambtenarengerecht in, zoodat zich hier voordoet een jurisdictie-geschil als bedoeld bij art. 88, 4° R. O., waarover de Hooge Raad in eerste instantie heeft te oordeelen. — De Rechtb. te 's-Gravenhage heeft zich ten onrechte onbevoegd verklaard. De vordering uit art. 1401 B. W. aan verzocker, volgens zijne stellingen, tegen den Staat toekomende, ter zake van het hem op 28 Dec. 1932 gegeven ontslag, is hem door de inwerkingtreding der Ambtenarenwet 1929 op 1 Maart 1933 niet ontnomen. Vonnis Rechtb. vernietigd en deze Rechtb. aangewezen als de rechter, voor wien de ten requeste bedoelde vordering moest worden ingesteld. — Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat het Ambtenarengerecht zich terecht tot de kennisneming van het klaagschrift van verzoeker bevoegd heeft geacht en de Centrale Raad verkeerd heeft geoordeeld, met conclusie, dat de Hooge Raad den Centralen Raad van Beroep zal aanwijzen om in hooger beroep verder van het in eersten aanleg door het Ambtenarengerecht te Arnhem besliste geschil kennis te nemen.
28 Februari.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 artt. 58, 1e lid, 47, 48; Algemeen Rijksambtenarenreglement art. 6.) — Op gedaagde, hoofdassistent (onderwijsvak zoölogie) aan een rijksuniversiteit, is art. 6 van het Alg. R.A.-regl. van toepassing, aangezien hij niet behoort tot het onderwijzend of doceerend personeel, bedoeld in art. 2 lid 2 van dat reglement. — Daar geen der in voornoemd art. 6 genoemde gevallen, waarin aanstelling van een ambtenaar in tijdelijken dienst kan plaats hebben, in casu aanwezig is, had gedaagde niet opnieuw voor het tijdvak 1 Oct. 1935—30 Sept. 1936 mogen worden benoemd. Dit besluit is derhalve terecht door het ambtenarengerecht vernietigd. Ten onrechte echter heeft het gerecht tevens verstaan, dat aan gedaagde met ingang van 1 Oct. 1935 een vaste aanstelling moet worden gegeven, aangezien geenerlei wetsbepaling, noch ander algemeen verbindend voorschrift, de verplichting oplegt juist gedaagde te benoemen. De C. R. v. B. verklaart de nietigheid van dit besluit voor gedekt.*
5 Maart.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 1 j°. artt. 47, 48, 58, 1e lid.) — Klager, penningmeester van het Burgerlijk Armbestuur te Schaesberg, was ambtenaar in den zin van art. 1 der Ambtenarenwet 1929, alsmede in den zin van art. 1 van het Ambtenarenreglement van de gemeente Schaesberg. — Het ontslag is ten onrechte verleend, daar niet is gebleken, dat hij de hem in voornoemde hoedanigheid opgelegde verplichtingen niet of niet behoorlijk is nagekomen, of zich aan plichtsverzuim zou hebben schuldig gemaakt. — Hij is niet-ontvankelijk in zijn vordering tot schadevergoeding, daar zich noch het geval, bedoeld in art. 47, lid 3, noch het geval, bedoeld in art. 48 der Ambtenarenwet 1929, voordoet.* *12 Maart.*

— Besluit tot wijziging en aanvulling van artikel 54 van het Arbeidsovereenkomstenbesluit. S. 343. 9 April. Blz. 113.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Terecht is aan verweerder opgelegd de straf van niet eervol ontslag. — Ofschoon art. 79, lid 2 van het reglement voor de ambtenaren in dienst der gemeente bepaalt, dat straffen niet worden tenuitvoergelegd, alvorens uitspraak is gedaan door het Scheidsgerecht of den Centralen Raad van Beroep, tenzij de ambtenaar schriftelijk aan Burgemeester en Wethouders heeft verklaard zich bij het besluit tot strafoplegging neer te leggen, belette geenerlei bepaling van dit reglement den Gemeenteraad verweerder ontslag te verleenen met ingang van den dag, waarop het besluit werd genomen, nu het bestreden besluit niet spreekt over tenuitvoerlegging van de daarbij opgelegde straf.*
14 Mei.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 3 2e lid sub a en Art. 58 1e lid.) — Het Koninklijk besluit, waarvan vernietiging wordt gevraagd, is een besluit in administratief beroep genomen, zoodat de Centrale Raad van Beroep bevoegd is van het beroep kennis te nemen. — Nu er geen algemeen verbindend voorschrift is, hetwelk in deze de vraag, aan welke onderwijzeres in geval van afvloeiing ontslag moet worden verleend, beantwoordt en de Gemeenteraad geen détournement de pouvoir gepleegd heeft, kan het besluit van den gemeenteraad niet worden aangevochten op een in art. 58 genoemden grond. — Dat een besluit in strijd zoude zijn met de billijkheid, kan geen grond opleveren tot nietigverklaring daarvan.* *14 Mei.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 47.) — Klager, aan wien bij het bestreden besluit ontslag is verleend uit zijn betrekking van besteller bij den P.T.T. dienst wegens het zich toeëigenen van een expressebrief, is bij in kracht van gewijsde gegaan vonnis der Arr.-Rechtbank te 's-Gravenhage deswege veroordeeld, behalve tot gevangenisstraf, tot de bijkomende straf van ontzetting van het recht eenig ambt bij het Staatsbedrijf der P.T.T. te bekleeden voor den tijd van zes jaren. — Dit laatste feit laat echter de bevoegdheid van den Centralen Raad van Beroep eventueel het ontslagbesluit nietig te verklaren, geheel en al onaangetast.*
28 Mei.

— *Uitspraak van het Ambtenarengerecht Amsterdam. (Ambtenarenwet 1929 Art. 24 j°. art. 3 en art. 1.) — Uit het verband van*

art. 24 en art. 3 1e lid volgt, dat de ambtenaar slechts kan opkomen tegen die, hem in zijn belang treffende overheidsbesluiten, welke hem aangaan in de hoedanigheid van ambtenaar, werkzaam in de bepaalde door hem vervulde betrekking. — Al zou worden aangenomen dat klager alleen reeds door zijn benoeming tot gemeente-secretaris de hoedanigheid van „ambtenaar" in den zin van art. 1 had verkregen, dan nog heeft hij deze hoedanigheid verloren vanaf den dag, waarop het benoemingsbesluit door de Kroon is vernietigd. Aangezien het vernietigingsbesluit terugwerkt tot den dag, waarop het vernietigde besluit werd genomen, kon klager op den dag van het instellen van het beroep ter zake van zijne benoeming tot secretaris niet worden aangemerkt als „gewezen ambtenaar" in den zin van art. 1, 4e lid. 23 Juni.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 2e lid.) — I. c. is de straf van ongevraagd oneervol ontslag onevenredig met de gepleegde overtreding. Het ontslag had met het praedicaat „eervol" kunnen en moeten zijn gegeven. 25 Juni.*

— Wet tot wijziging en aanvulling van de artikelen 2, 125 en 126 der Ambtenarenwet 1929. S. 306. 17 Juli. Blz. 356.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 34 en art. 58 1e lid.) — Al zal een Minister in een geding als het onderhavige kunnen worden gehoord, zoo is dit juist in dit geding uitgesloten met betrekking tot den Minister van O. K. en W., die immers door de wet is aangewezen om de Kroon te vertegenwoordigen, waardoor bij materieel als partij moet worden aangemerkt. — Terecht heeft de eerste rechter overwogen, dat de Kroon een onbeperkte bevoegdheid heeft hoogleeraren-ambtenaren te ontslaan, mits de desbetreffende voorschriften in acht nemende. — Mitsdien stond het aan de Kroon geheel vrij in verband met voorgenomen bezuinigingsmaatregelen een hoogleeraar, als eischer, eervol ontslag te verleenen, ook al werd het onderwijs in diens vakken opgedragen aan een anderen hoogleeraar. — In casu is van „detournement de pouvoir" geen sprake. 23 Juli.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid; Algem. Rijksambtenarenreglement Art. 96.) — Eischer in h. b. is destijds door den Minister van O. K. en W. in vasten dienst aangesteld als amanuensis bij de bacteriologie en hygiëne aan de Rijksuniversiteit te Leiden en was als zoodanig ambtenaar in den zin der Ambtenarenwet en van het Algemeen Rijksambtenarenreglement. — Krachtens het bepaalde bij art. 96 lid 1 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement kan aan een ambtenaar als eischer eervol ontslag worden verleend wegens opheffing zijner betrekking. — In tegenstelling met den eersten rechter is de Centrale Raad van Beroep van oordeel, dat door de sluiting en opheffing van het Laboratorium, dat onder leiding stond van Prof. R. P. v. C. niet een dienstvak in den zin van vorenbedoeld art. 96 is opgeheven, en evenmin is daardoor de betrekking van eischer opgeheven, die immers niet is aangesteld als ambtenaar bij dat laboratorium. — Het ontslagbesluit strijdt feitelijk met voormeld art. 96 lid 1. 23 Juli.*

— Wet tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929. S. 205. 11 September. Blz. 599.

— Besluit tot aanvulling en wijziging van het Arbeidsovereenkomstenbesluit. S. 349. 2 November. Blz. 519.

— Besluit tot vaststelling van een Algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 125, eerste lid, onder e van de Ambtenarenwet 1929, tot regeling van de toekenning van wachtgeld aan den Regeeringscommissaris voor de hulpverleening aan de melkveehouderij. S. 779. 3 November. Blz. 565.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet Art. 58 4e lid). — Een „algemeen verbindend voorschrift", waartegen beroep niet-ontvankelijk is, is een raadsbesluit van 1935, houdend intrekking van een raadsbesluit van 1922, waarbij een „aanvullende toelage" was toegekend aan een groep ambtenaren. Terecht is de gemeentelijke Raad van Beroep niet getreden in de beoordeeling van de billijkhid of de wettigheid van dat voorschrift. 5 November.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet Art. 58 1e lid). — Het opmaken van een betaalsrol (dit is het nemen van een besluit) waarop aan klager minder salaris dan tot dan toe is uitgetrokken, is geschied ingevolge een raadsbesluit (een „algemeen verbindend voorschrift") en niet in strijd met het algemeen verbindend voorschrift, vervat in een vroeger raadsbesluit, bij het evengenoemde ingetrokken, daar dat raadsbesluit voortaan rechtskracht mist. 5 November.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Art. 10c der Wachtgeldverordening van Amsterdam is i. c. terecht toegepast, ook al hadden B. en W. bij het verleenen van het ontslag reeds in zooverre kennis van het vonnis der Arr.-Rechtb., op grond waarvan zij het wachtgeld van den betr. hebben vervallen verklaard, dat zij toen wisten, dat betr. daarbij wegens overtreding van art. 239, 2° Sr. was veroordeeld. — (De bepaling van art. 10c is te vinden in de derde feit. overweging van de uitspraak). 19 November.*

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Is dit ontslag wegens ongeschiktheid een verkapt ontslag als straf, zoodat hier sprake moet zijn van „détournement de pouvoir"? — Neen. Nu voldoende gebleken is van ongeschiktheid (hetgeen mede ter beoordeeling van den rechter staat), stond het den Commissaris der Koningin vrij — ook al had hij eerder de bedoeling gehad den betrokken veldwachter te ontslaan bij wijze van straf — hem thans te ontslaan wegens ongeschiktheid. 19 November.*

— Besluit tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 27 December 1932, S. 646, ter uitvoering van de artikelen 18, 19 en 23 van de Ambtenarenwet 1929, en artikel 5 van de Militaire Ambtenarenwet 1931, van 27

December 1932, S. 647, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 21, 22, 23, 31 en 32 van de Ambtenarenwet 1929, en van 31 December 1932, S. 713, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 4, tweede lid, der Ambtenarenwet 1929.

S. 254. 26 November. Blz. 603.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 24.) — Het bestreden besluit is van rechtswege nietig, daarom heeft de betrokkene geen belang bij zijn beroep, hij moet dus niet-ontvankelijk worden verklaard.— Vernietiging van de beroepen uitspraak, waarbij het aangevallen besluit nietig verklaard was, zonder dat overigens dit iets ten voordeele van den klager was.* 26 November.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — De „Leidraad" t. a. v. afvloeïing van overtollig personeel in dienst van de Gemeente Amsterdam, neergelegd in twee circulaires van den Wethouder voor de Arbeidszaken aan B. en W., is geen bron van rechten voor dat personeel. De afvloeïng van klager in strijd met dien Leidraad is dus niet geschied in strijd met een algemeen verbindend voorschrift.* 3 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid; Nijverheidsonderwijswet Art. 16.) — Geen „détournement de pouvoir", al neemt de Minister van O., K. en W. bij de bepaling van het wachtgeld van personeel bij de overheids-nijverheidsscholen, krachtens de hem bij art. 16 der Nijverheidsonderwijswet toegekende bevoegdheid, een standpunt in, dat tot ongelijkheid tusschen gezegd personeel en dat van de bijzondere nijverheidsscholen (door het bepaalde in art. 22bis dier wet) moet leiden.* 3 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 1.) — Ook hij, die is benoemd tot ambtenaar, kan als ambtenaar ontvangen worden in zijn beroep, ingesteld tegen het besluit, waarbij zijn benoeming is vernietigd, ofschoon dit besluit terugwerkende kracht heeft. — Terugwijzing naar het Ambtenaren-Gerecht, dat hem niet-ontvankelijk verklaard had.* 3 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Algem. Rijksambtenaren-Reglement Art. 6.) — De bepaling van art. 6 lid 2 sub a geldt niet voor den ambtenaar in tijdelijken dienst, die vóór de inwerkingtreding van dit reglement als zoodanig is aangesteld, daar het artikel spreekt over „de werkzaamheden, waarmede de ambtenaar zal worden belast".* 3 December.

— Besluit tot regeling van de inwerkingtreding van de wet van 11 September 1936, S. 205, tot wijziging van de Ambtenarenwet 1929. S. 287. 14 December. Blz. 604.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — De straf van niet-eervol ontslag vraagt geen daad van tenuitvoerlegging en is dus ingegaan op den dag, welken het besluit, waarbij zij is opgelegd, daarvoor noemt, ook al was op dien dag nog niet tot in het hoogste ressort over de rechtsgeldigheid van dat besluit beslist.* 24 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 74 en 58 1e lid.) — In een vordering, welke de verweerder bij contra-memorie doet t. a. v. een uitspraak, waartegen hij niet in beroep is gegaan, is de verweerder niet-ontvankelijk. — Recht op bezoldiging zonder contra-praestatie totdat een zekere termijn van beraad is verloopen na ontvangst van de uitspraak in hoogste ressort, waarbij vernietigd is een besluit, waarbij betr. is ontslagen uit zekere functie m. i. v. een inmiddels verschenen datum, in afwachting waarvan hij voorloopig uit den dienst was verwijderd met behoud van bezoldiging. — Geen recht op bezoldiging zonder contra-praestatie na bedoelden termijn, al is betr. ook niet ontslagen.* 24 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid.) — Het besluit tot intrekking van het verlof, aan een gemeente-ambtenaar verleend om buiten de gemeente, in welker dienst hij is, te wonen, is nietig, nu het niet, gelijk is voorgeschreven, is genomen „met inachtneming van redelijke overgangsbepalingen".* 24 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 64.) — Beroep, gedaan bij een klaagschrift, dat als hoogst onbehoorlijk van inhoud te qualificeeren is, is niet om die reden niet-ontvankelijk. — Een bepaalde vordering in het klaagschrift is door het toepasselijke ambtenaren-reglement niet vereischt; ook wegens het gebrek aan zoodanige vordering is het beroep dan ook niet niet-ontvankelijk.* 24 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 60 en 58 1e lid.) — De betrokken ambtenaar kan er zich niet op beroepen van een besluit geen kennis te hebben gekregen, nu dat besluit wel is ter kennis gebracht van zijn organisatie, die het had uitgelokt. — Een besluit van een administratief orgaan, houdende dat dat orgaan geen wijziging wenscht te brengen in een inmiddels onaantastbaar geworden besluit, is niet in strijd met eenig algemeen verbindend voorschrift; evenmin is hier sprake van détournement de pouvoir.* 24 December.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Artt. 59 en 70 j°. art. 66.) — Standplaats van een buitengewoon hoogleeraar aan de Technische Hoogeschool te Delft is Delft. — Art. 70 is analogisch toe te passen, indien gedurende den loop van het geding blijkt dat de voorzitter van een ambtenarengerecht ten onrechte art. 66, tweede lid, heeft toegepast.* 24 December.

Arbeidswet.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 22, tweede en derde lid, 23, 25, 31, eerste en zevende lid, 68, elfde lid, en 91 der Arbeidswet 1919. (Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1936.)

S. 862. 8 September. Blz. 567.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip, waarop het Werktijdenbesluit voor fabrieken of werkplaatsen 1936 in werking treedt.
S. 887. 5 October. Blz. 589.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Arbeidswet 1919 art. 68.)* — *Nu req. de beschikking had over de bij dagv. bedoelde localiteit en hij het was, die de z.g. eigen werkers in de gelegenheid stelde aldaar uit het hem verschafte materiaal de sigaren te maken, welke in den regel dan door hem werden verkocht, heeft de Rechtb. op grond van de in haar vonnis voorkomende feiten en omstandigheden kunnen aannemen, dat in de onderneming, waarvan req. hoofd of bestuurder was, in een fabriek of werkplaats de arbeid, bestaande in het maken van sigaren uit door req. verschafte tabak, werd verricht. Dat req. naar den vorm de verhouding tusschen hem en die arbeiders heeft vastgelegd in een overeenkomst van huur en verhuur en die arbeiders niet zijne ondergeschikten zijn in den zin van art. 1637a B. W. doet aan die beslissing niet af.* *19 October.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Arbeidswet 1919 artt. 68 en 94.)* — *In het geval van toepassing van art. 94 Arbeidswet 1919, doet hij, die ingevolge dat artikel als hoofd of bestuurder is aangewezen, de in art. 68 dier wet voorgeschreven onderteekening der arbeidslijst niet als vennoot onder firma, doch persoonlijk, krachtens de bijzondere verhouding waarin hij door de aanwijzing is geplaatst. Hier past dan ook niet de onderteekening, welke door den betrokkene als vennoot onder firma m. b. t. de zaken der vennootschap pleegt te worden gesteld, doch slechts die welke door hem in de hem persoonlijk betreffende aangelegenheden pleegt te worden gebezigd.* *9 November.*

Archiefwet.

— *Beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken en van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen N°. 4559, Afd. B. B. en N°. 2130, Afd. K. en W. vaststellende een Lijst, houdende opgaaf van voor vernietiging in aanmerking komende stukken in de gemeente-archieven, dagteekening van na 1850.* *29 Februari/15 April.*
— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van den 6den September 1919, S. 557, waarbij is vastgesteld de algemeene maatregel van bestuur, bedoeld in de artikelen 16 en 23 der Archiefwet 1918, S. 378, zooals dat is aangevuld bij het Koninklijk besluit van den 15den April 1929 (S. 160).
S. 370. 15 Augustus. Blz. 412.

Armenwet.

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39 bis).* — *Van toepassing van het 1e j°. het 3e lid van art. 39 bis behoort slechts dan sprake te zijn, indien van de opneming van den arme in de ziekeninrichting af de verpleging geschiedt op kosten van de gemeente of van eene aldaar gevestigde burgerlijke instelling — dus niet wanneer, als in casu, de opneming aanvankelijk is geschied voor rekening van een derde.* *18 Januari.*
— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 15.)* — *Aan eene landelijke vereeniging, welke een zoo uitnemend volksbelang als de bestrijding der tuberculose behartigt, behoort toestemming tot het houden van openbare inzamelingen slechts dan te worden geweigerd, indien gewichtige redenen zich tegen het verleenen daarvan zouden verzetten. Een zoodanige reden is niet gelegen in de omstandigheid, dat reeds vele collecten in de gemeente worden gehouden, noch in het feit, dat de werkzaamheid der vereeniging voor de inwoners geen direct belang zou hebben, en evenmin in de vrees voor schade voor de plaatselijke instellingen in de gemeente.* *31 Januari.*
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 18 Juli 1912, S. 264, tot uitvoering van de artt. 13, 16, 23, 48, 49, 50 en 56 der Armenwet.
S. 340. 11 Februari. Blz. 107.
— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 40.)* — *Dit art. kan geen toepassing vinden, nu wel aan den armlastige ondersteuning is verleend om naar een andere gemeente te verhuizen, maar dit is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den armlastige, daar hij verwachtte in de andere gemeente meer kans op werk te zullen hebben, welke verwachting aannemelijk werd gemaakt door overlegging van een brief van zijn aldaar wonende familie, die hem zou helpen om een middel van bestaan te vinden. Daaraan doet niet af, dat het armbestuur niet eerst heeft onderzocht, of er voor den armlastige inderdaad werk in de andere gemeente te vinden was.* *22 Februari.*
— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 20.)* — *Ged. Staten hebben terecht goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot wijziging van het reglement op het burgerlijk armbestuur, beoogend de schrapping van de bepaling, dat aan den burgemeester of de raadsleden de toegang tot de vergaderingen kan worden ontzegd, nu deze bepaling destijds is opgenomen omdat een raadslid in de vergaderingen onbehoorlijke taal bezigde en in bladen mededeeling omtrent het verhandelde deed, en de redenen, die tot de opneming aanleiding waren, nog onverzwakt van kracht zijn en bij de huidige samenstelling van den raad zelfs meer beteekenis hebben gekregen.* *3 Maart.*
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Kerkwerve van 30 December 1935, strekkende tot benoeming van L. van der Wekken Mzn., tot lid van het burgerlijk armbestuur aldaar.
S. 2307. 14 April. Blz. 232.
— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.)* — *Art. 40 is niet toepasselijk in een geval, waar weliswaar het burgerlijk armbestuur te G. aan den arme ondersteuning heeft verleend in den vorm van voorschotten, teneinde hem in staat te stellen in de gemeente B. een bedrijf van groentenkweeker en -venter te beginnen, doch zulks is geschied op uitdrukkelijk verzoek van den arme zelf, in verband met diens voornemen om door middel van dat bedrijf zelfstandig in zijn levensonderhoud te voorzien en nadat hij te B. reeds een groentenkweekerij had gehuurd.* *16 Mei.*
— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39.)* — *Wel heeft het burgerlijk armbestuur te S. zich op verzoek van het bestuur van een te-*

huis voor invaliden te A. bereid verklaard, in de kosten van huisvesting en verzorging van den arme een bijdrage te verleenen, doch nu de patiënt geheel buiten dit armbestuur om in het tehuis is geplaatst en deze instelling niet voor de keuze is gesteld tusschen hetzij verzorging van den arme te A., hetzij diens verzorging te S., is er geen sprake van eene uitbesteding door of vanwege de gemeente S., tengevolge waarvan deze gemeente geacht zou moeten worden de woonplaats van den patiënt te zijn gebleven. Nu niet is komen vast te staan, dat hij bij zijn komst te A. geestelijk niet in staat zou zijn geweest tot het vestigen van een hoofdverblijf, moet die gemeente als zijn woonplaats in den zin van het B. W. worden aangemerkt. 20 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39bis.) — Het woord „hoofdverblijf" in het eerste lid en de uitdrukking „meer duurzaam verblijf" in het derde lid kunnen, gelet op het onverbrekelijk verband tusschen beide leden, geen verschillende beteekenis hebben. Met beide uitdrukkingen is bedoeld een feitelijke toestand van „meer duurzamen" aard, die niet slechts een toevallig karakter droeg. Bij een zwerver kan van zoodanigen toestand niet worden gesproken, ook niet wanneer moet worden aangenomen dat hij in een bepaalde gemeente meer dan in eene andere gemeente mocht hebben vertoefd. 20 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Nu het gemeentebestuur van D. aan den armlastige ondersteuning heeft verstrekt ter bekostiging van de verhuizing van hem en zijn gezin naar H. op uitdrukkelijk verzoek zijnerzijds, onder mededeeling, dat hij verwachtte te H., waar hij vroeger werkzaam was geweest en waar hij nog relaties en familie had, weder een middel van bestaan te kunnen vinden, kan art. 40 geen toepassing vinden. Daaraan doet niet af, dat het gemeentebestuur van D. niet eerst heeft onderzocht, of er voor den armlastige inderdaad werkgelegenheid te H. was. 22 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39.) — Patiënt, meerderjarig, verbleef ten huize van zijn vader te D., toen hij voor diens rekening tijdelijk tot herstel van gezondheid werd opgenomen in de aangewezen afdeeling van een krankzinnigengesticht. Toen ruim 2 jaar later zijne overplaatsing naar de gestichtsafdeeling dier inrichting werd gerequireerd, was de band met de gemeente D. niet verbroken, zoodat die gemeente als zijne woonplaats in den zin van art. 39 moet worden beschouwd. 22 Mei.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 20.) — Nu de benoeming van den secretaris-boekhouder van een burgerlijke instelling van weldadigheid door den gemeenteraad geschiedt, ligt het ook op den weg van dit college, de aan deze functie verbonden bezoldiging te regelen. Daaraan doet niet af, dat de bedoelde functionaris direct onder leiding en toezicht van regenten werkt, en evenmin dat sedert vele jaren de vaststelling der belooning door regenten is geschied, daar er geen reden is in deze af te wijken van den regel, dat het orgaan, hetwelk een ambtenaar benoemt, ook diens bezoldiging heeft te regelen. 5 Juni.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Al mag worden aangenomen dat, indien het burgerlijk armbestuur te G. zich tegenover de armlastige niet op het standpunt gesteld had, dat haar te B. en niet te G. de noodige hulp moest worden verleend, zij niet naar B. zou zijn gekomen, is daarmede niet gezegd, dat tot haar komst te B. invloed van de zijde van het burgerlijk armbestuur te G. heeft medegewerkt, die tot toepassing van art. 40 2e lid zou moeten leiden, wijl niet kennelijk is gebleken van het bestaan van een rechtstreeksch verband tusschen de door het armbestuur aangenomen afwijzende houding en de komst der armlastige te B, waarheen zij zich eerst begaf, nadat zij inmiddels G. had verlaten en eenigen tijd te R. in een ziekeninrichting had vertoefd. 29 Juni.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 35.) — Terecht hebben Ged. Staten gegrond verklaard het bezwaar van den inspecteur tegen een raadsbesluit, waarbij in de instructie voor den gemeente-geneesheer de eisch van benoeming uit een voordracht van B. en W. wordt vervangen door dien van een aanbeveling, aangezien alle waarborgen voor een goede keuze niet aanwezig zijn, indien buiten de voordracht om door den raad een candidaat zou kunnen worden benoemd. 11 Juli.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Al is het initiatief tot de verhuizing van G. naar E. van den armlastige zelf uitgegaan, zoo had toch het gemeentebestuur van G. zijn vertrek naar E. niet behooren te bevorderen door hem mee te deelen dat hij te E. wel bij de werkverschaffing zou worden geplaatst of ondersteuning volgens de rijksteunregeling zou ontvangen, en hem toe te zeggen, dat hij voorloopig bij de werkverschaffing te G. kon blijven, terwijl hij voorts een bijdrage in de verhuiskosten ontving. 20 Juli.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39 bis.) — De eisch, dat door de gemeente, waar de arme is verpleegd, in geen geval meer in rekening mag worden gebracht dan de kosten, die in eigen gemeente van den patiënt zouden zijn veroorzaakt, vindt geen steun in de wet. Evenmin is zulks het geval met de opvatting, dat de gemeente van het meer duurzaam verblijf de kosten slechts zou behoeven te dragen tot aan het tijdstip, waarop het vervoer van den patiënt zonder gevaar voor diens leven of gezondheid naar deze gemeente had kunnen zijn bewerkstelligd. — De vraag of en door wie verhaal zal kunnen worden uitgeoefend op de revenuën van den patiënt uit een verzekering moet door den bevoegden rechter, genoemd in art. 64, 2e lid worden beslist. 22 Augustus.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Er bestaat aanleiding tot toepassing van art. 40 2e lid, waar B. en W. van M. de kosten van verhuizing van het armlastig gezin naar R. uit de gemeentekas hebben betaald, en zulks is geschied niet op verzoek van den armlastige zelf, doch op verzoek

van den eigenaar van het door het gezin bewoonde huis, die er belang bij had, dat dit huis door het gezin zou worden ontruimd. 22 *Augustus.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39bis.) — Onder de gevallen van plotseling opkomend levensgevaar, bedoeld in de slotzin van het derde lid van art. 39bis, moet ook worden begrepen bevalling, indien de opneming in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor de arme kan worden uitgesteld.* 3 *September.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39bis.) — Op grond van de verklaringen van den geraadpleegden geneeskundigen hoofdinspecteur van de volksgezondheid moet worden aangenomen, dat de opneming van den patiënt in de ziekeninrichting niet zonder gevaar voor het leven of de gezondheid van den patiënt had kunnen zijn uitgesteld. — De omstandigheid, dat de patiënt zonder overwegend bezwaar naar een andere ziekeninrichting had kunnen worden vervoerd, waar de verpleging voor minder kosten had kunnen geschieden, kan van geen invloed zijn, nu aan de voor de toepassing van art. 39bis gestelde vereischten is voldaan. Waar de wet voorts spreekt van de kosten van vervoer en verpleging, moeten deze kosten in haar geheel en niet slechts voor een deel door de gemeente van meer duurzaam verblijf worden gedragen.* 23 *September.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 352, 375—384; Armenwet art. 63.) — De verplichting van den schoonzoon om zijne schoonouders te onderhouden eindigt niet, wanneer de dochter, nadat haar kinderloos gebleven huwelijk met dien schoonzoon door echtscheiding is ontbonden, een nieuw huwelijk heeft aangegaan. — Anders Adv.-Gen. van Lier met betoog, dat thans de verplichting tot onderhoud op den nieuwen schoonzoon is komen te rusten.* 28 *September.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 75.) — Naar de strekking van art. 75 1e lid in verband met art. 39 kan bij een geschil over de woonplaats van een armlastigen krankzinnige de vraag, of de machtiging door den president der rechtbank al dan niet overeenkomstig de wet is verleend, geen punt van beoordeeling uitmaken.* 29 *September.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280; Armenwet artt. 1—3.) — De Armenwet geeft geen steun aan de stelling, dat een stichting slechts dan armenverzorging voortdurend ten doel heeft, indien dit doel uitdrukkelijk in haar stichtingsbrief is opgenomen; de wet laat integendeel ruimte om bij de beoordeeling of een stichting genoemd voortdurend doel heeft, mede te letten op haar feitelijke werkzaamheid. — Art. 10 der onderhavige Verordening stelt niet, door te spreken over instellingen van weldadigheid bedoeld in art. 2 der Armenwet, den eisch, dat de instellingen moeten voorkomen op de lijst vermeld in art. 3 dier wet.* 14 *October.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39bis.) — Nu het gezin van den armlastige sedert jaren met een woonwagen een trekkersbestaan heeft geleid, zonder feitelijk met de gemeente, waar het in het bevolkingsregister stond ingeschreven, betrekkingen van meer duurzamen aard te onderhouden, kan die gemeente niet als gemeente van meer duurzaam verblijf in den zin van art. 39bis 3e lid worden aangemerkt.* 16 *October.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39bis). — Nu moet worden aangenomen, dat de armlastige, althans van 1935 af, als vrachtschipper slechts sporadisch heeft vertoefd in de gemeente, waar hij is gedomicilieerd, en het verblijf van hem en zijn gezin aldaar niet een meer duurzaam karakter heeft gedragen, kan art. 39bis in dezen geene toepassing vinden. Daaraan doet niet af, dat de armlastige in het bevolkingsregister stond ingeschreven en evenmin dat hij naar de gemeentelijke werkverschaffing is uitgezonden.* 23 *October.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39.) — Een Chinees, die na zijne afmonstering in 1931 te Rotterdam verbleven is en aldaar in een logement placht te overnachten, terwijl hij overdag met pinda's ventte, moet worden geacht zijn hoofdverblijf te Rotterdam te hebben gevestigd. Daaraan doet niet af, dat het in zijne bedoeling zal hebben gelegen, zoodra dit mogelijk was, te monsteren, waarin hij verhinderd is, mede ten gevolge van zijn ziekelijken toestand.* 24 *October.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Al zijn de reiskosten van A. naar D. aan den arme niet verstrekt door de instelling voor maatschappelijk hulpbetoon te A., doch vanwege een particuliere inrichting aldaar, zoo is toch vanwege genoemde instelling de wilsvorming om naar D. te vertrekken beïnvloed door den arme, onder weigering van ondersteuning, naar de gemeente D. te verwijzen, met bereidverklaring hem in de gelegenheid te stellen zich naar die gemeente te begeven.* 29 *October.*

— *Koninklijk besluit. (Armenwet art. 32.) — Ondersteuning van een minderjarige, reeds in zekere mate tot een zelfstandige positie gekomen, geschiedt door de gemeente, waar de arme zich bevindt.* 2 *November.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Armenwet artt. 28, 63.) — Verhaal is slechts mogelijk wanneer het voorschrift van art. 28 der Armenwet is in acht genomen. — Nu inmiddels een nieuwe onderhoudsplichtige aanwezig was, was, door het doen van het verzoek van art. 28 bij den aanvang der ondersteuning, het verhaal op dien nieuwen onderhoudsplichtige niet gewettigd.* 2 *November.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Armenwet artt. 28, 63.) — De klacht, dat requestrante nimmer tot onderstand is aangezocht, stuit af op de feitelijke beslissing van den rechter, dat zulks wèl is geschied. Het bezwaar, dat, na eene onderbreking van eenige maanden, requestrante niet opnieuw is aangezocht, stelt een eisch, welke door art. 28 Armenwet niet wordt gerechtvaardigd. — De grief, dat uit het antidotaal request niet zoude blijken, dat voor den „Gemeentelijken Dienst van Maatsch. Hulpbetoon", is opgetreden „het bestuur", kan reeds hierom niet tot cassatie leiden, omdat uit niets blijkt, dat de beslissing der Rechtb. op het antidotaal request steunt. — De overweging der Rechtbank,*

dat uit de verkregen inlichtingen is gebleken, dat de ondersteuning niet te hoog is, wordt, als inhoudende eene feitelijke beslissing, in cassatie tevergeefs bestreden.

30 November.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Tot toepassing van dit art. bestaat geen grond, nu weliswaar een arts, tevens wethouder, het vertrek van patiënte naar elders heeft bewerkstelligd met de bedoeling dat zij in een ziekenhuis zou worden opgenomen, doch hij zich daarbij slechts door het belang van den patiënte, en niet door dat van de gemeente heeft laten leiden, terwijl bovendien, behalve genoemden wethouder, het college van B. en W. van het vertrek van patiënte uit de gemeente onkundig is geweest.

2 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — De omstandigheid, dat B. en W. van V. als orgaan van steunverleening geweigerd hebben, een uitgetrokken werklooze, die te Z. in het bevolkingsregister stond ingeschreven, in de steunregeling voor uitgetrokkenen op te nemen, kan niet worden aangemerkt als invloed in den zin van art. 40, te minder nu het hier niet betrof een verzoek van een arme om ondersteuning, als bedoeld in art. 30, doch een aanvrage om steun ingevolge de steunregeling. De mededeeling van B. en W. van V., dat, wanneer hun een verzoek om onderstand ingevolge art. 30 ware gedaan, zij daarop afwijzend zouden hebben beschikt, kan buiten beschouwing blijven, nu niet is gebleken, dat een zoodanig verzoek door belanghebbende is gedaan.

7 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 39.) — De echtgenoot van patiënte had ten tijde van het aanvragen der rechterlijke machtiging woonplaats te A. waar hij werkzaam geworden was en huisvesting had gevonden ten huize van zijn vader. Daarin wordt geen verandering gebracht door het feit dat hij, voor zijn gezin te A. niet een passende woning kunnende vinden, dit gezin in zijn vorige woonplaats heeft moeten achterlaten. Evenmin doet daaraan af de omstandigheid, dat hij binnen 3 maanden naar zijn vorige woonplaats is teruggekeerd, aangezien hij bij zijn vestiging te A. blijkbaar niet de wetenschap had, dat hij uit zijn nieuwe betrekking, waarvan niet gebleken is, dat zij slechts een tijdelijk karakter had, wegens slapte in het bedrijf binnen zeer korten tijd weer zou worden ontslagen. De gemeente A. is dus aansprakelijk voor de kosten van verpleging van de echtgenoote van dezen man.

22 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet art. 39.) — Wel nam de woonplaats ingevolge art. 79 B. W. een einde, toen patiënte's dienstbetrekking als huishoudster eindigde en zij de woning van haar werkgever verliet, doch daar zij daarop haar intrek nam ten huize van haar zwager in dezelfde gemeente, heeft zij haar hoofdverblijf in die gemeente behouden. Hierin wordt geen verandering gebracht door de omstandigheid, dat haar verder verblijf aldaar van tijdelijken aard was.

22 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Terecht is art. 40 toegepast, nu de overbrenging van den armlastige van Z. naar U. door tusschenkomst van een inspecteur van politie van Z. is geschied. Hieraan doet niet af, dat de inspecteur tevoren overleg heeft gepleegd met den officier van justitie. — De omstandigheid, dat de armlastige, aanvankelijk te U. opgenomen in een Tehuis voor dakloozen, later vanwege de gemeente U. naar een ziekenhuis is overgebracht zonder voorkennis en medeweten van het bestuur van Z., staat aan de toepassing van art. 40 niet in den weg, vermits daar de arme zich in de gemeente U. bevond, de beslissing omtrent de wijze van zijne ondersteuning ingevolge art. 30 uitsluitend bij het ondersteunend orgaan van U. berustte.

31 December.

— Koninklijk besluit. (Armenwet Art. 40.) — Voor toepassing van art. 40 2e lid bestaat aanleiding, nu de armlastige onder eede heeft verklaard dat de burgemeester der verlaten gemeente hem heeft medegedeeld, dat hij dadelijk bij zijn aankomst in de nieuwe gemeente steunuitkeering als werklooze zou ontvangen en deze verklaring van den burgemeester en de daarop gevolgde betaling van verhuiskosten de directe oorzaak van zijn vertrek zijn geweest, terwijl de burgemeester onder eede gehoord, heeft verklaard dat het mogelijk is, dat hij den armlastige destijds gewezen heeft op de mogelijkheid, dat het burgerlijk armbestuur of het kerkgenootschap of de kerk, waartoe hij behoort, hem onderstand verleenen zou.

31 December.

Auteurswet.

— Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 668, 1370; Auteurswet 1912 artt. 2 en 47; A. B. artt. 1—14.) — Het systeem der herziene Berner Conventie is niet, dat de auteur in het land van herkomst een auteursrecht verkrijgt, dat ook in de andere Verbondslanden erkenning en bescherming vindt, doch die herziene Conventie geeft, onafhankelijk van het al dan niet bestaan van bescherming in het land van herkomst, aan den auteur in ieder Verbondsland een recht, in omvang en in werking gelijk aan dat hetwelk de eigen wetgeving van dat Verbondsland bij rechtstreeksche toepasselijkheid van die wetgeving aan nationalen verleent. Wat er derhalve zij van de feiten betreffende de nationaliteit van den maker der muziek en de plaats van eerste uitgifte van die muziek, de Rechtb. heeft in elk geval terecht Nederlandsch recht toegepast. — De wetgever heeft in art. 2 Auteurswet 1912 overgenomen het stelsel van art. 668 B. W. voor de levering van niet aan toonder luidende schuldvorderingen en andere onlichamelijke zaken. Krachtens dat artikel is overgang van den eigendom der vordering rechtens slechts mogelijk, indien de vordering bij het totstandkomen van de akte van overdracht reeds bestaat. — Hetzelfde geldt van het auteursrecht, zoodat overdracht van toekomstig auteursrecht op nog te vervaardigen werken in het Nederlandsche rechtssysteem niet mogelijk is. — Vonnis Rechtb. vernietigd en zaak wederom — zie H. R. 14 Febr. 1935 N. J. 1935, 531 — naar de Rechtb. verwezen.

13 Februari.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Auteurswet 1912 art. 47.) — Terecht heeft de Rechtbank aangenomen, dat het onderhavige verspreiden, hetwelk is geschied niet rechtstreeks door den in de V. S. gevestigden uitgever, maar van uit een in Canada gelegen centraal punt door eene andere firma, die van het verspreiden van werken als hier bedoeld haar bedrijf maakt, zonder meer nog niet meebrengt, dat het tijdschrift ook in Canada wordt uitgegeven in den zin van art. 4 der Berner Conventie, hetzij dan door den te Springfield (V. S.) gevestigden uitgever, die de voor de verspreiding in Canada benoodigde exemplaren daartoe aan de in dat land gevestigde firma doet toekomen, hetzij door deze firma zelve. 26 Juni.*

Begrootingen en Rekeningen.

Buitenlandsche Zaken.

— Wet tot vaststelling van het derde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3140. 29 Februari. Blz. 243.

— Wet tot wijziging van het derde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3141. 28 December. Blz. 724.

Justitie.

— Wet tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3200. 11 Februari. Blz. 243.

— Wet tot vaststelling van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 S. 3201. 13 Maart. Blz. 243.

— Wet tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. (Uitbreiding korps Politietroepen Binnenland.) S. 3202. 19 Juni. Blz. 352.

— Wet tot wijziging en verhooging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Vorderingen afgesloten dienstjaren.) S. 3203. 21 November. Blz. 724.

— Wet tot wijziging van het vierde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3204. 31 December. Blz. 724.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het IVde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het IVe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3280. 7 October. Blz. 598.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, het restant op artikel 3 van het IVde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan hetzelfde artikel van het IVde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3281. 9 November. Blz. 598.

Binnenlandsche Zaken.

— Wet tot vaststelling van het vijfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3300. 29 Februari. Blz. 243.

— Wet, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1936. S. 3301. 29 Februari. Blz. 243.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 16 der Bedrijvenwet (S. 1928, n°. 249), een bedrag uitgetrokken op de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor 1935 wordt toegevoegd aan den overeenkomstigen post van de begrooting van genoemd bedrijf voor het dienstjaar 1936. S. 3380. 18 Maart. Blz. 244.

— Wet tot wijziging van de begrooting van de Ontvangsten en Uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1935. S. 3340. 19 Maart. Blz. 244.

— Besluit, houdende aanwijzing van overschotten op de begrooting van uitgaven van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1935, welke worden toegevoegd aan de daarnevens aangegeven kredieten voor het dienstjaar 1936. S. 3381. 10 October. Blz. 598.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van de ontvangsten en uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1937. S. 3302. 21 November. Blz. 724.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van de Ontvangsten en Uitgaven van het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds voor het dienstjaar 1936. S. 3303. 21 November. Blz. 724.

— Wet tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3304. 21 November. Blz. 724.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1937. S. 3305. 10 December. Blz. 724.

— Wet tot wijziging en verhooging van het vijfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3306. 21 December. Blz. 725.

— Wet tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij voor het dienstjaar 1936. S. 3307. 28 December. Blz. 725.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet (S. 1927, n°. 259) restanten op enkele artikelen van het Vde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het Vde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3382. 31 December. Blz. 725.

Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen.

— Wet tot vaststelling van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3308. 28 December. Blz. 725.

— Wet tot verhooging van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienst jaar 1936. S. 3341. 28 December. Blz. 725.

— Wet tot wijziging van het zesde hoofdstuk (Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3342. 28 December. Blz. 725.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het

dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van het VIde Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3390. 31 December. Blz. 725.

Financiën.

— Wet tot vaststelling van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936 S. 3400. 29 Februari. Blz. 244.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1936. S. 3401. 23 April. Blz. 244.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1936. S. 3402. 19 Juni. Blz. 352.

— Wet tot vaststelling van het slot van de Rijksrekening en van het slot der rekeningen van de afzonderlijke fondsen en bedrijven betreffende het dienstjaar 1933. S. 3403. 17 Juli. Blz. 400.

— Wet tot wijziging der wet van 28 December 1934, S. 692, tot aanwijzing van de middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3404. 17 Juli. Blz. 400.

— Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3405. 1 Augustus. Blz. 463.

— Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. (Crediet voor werkverruiming.) S. 3406. 1 Augustus. Blz. 463.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het gemeentefonds voor het begrootingsjaar 1937/1938. S. 3407. 21 November. Blz. 725.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1937. S. 3408. 21 November. Blz. 725.

— Wet tot wijziging van het zevende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3409. 21 November. Blz. 725.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907, S. 222, voor het dienstjaar 1937. S. 3410. 21 November. Blz. 725.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Werkloosheidssubsidiefonds voor het dienstjaar 1935. S. 3411. 21 November. Blz. 725.

— Wet tot vaststelling van het eerste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3412. 21 December. Blz. 725.

— Wet tot vaststelling van het tweede hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3413. 21 December. Blz. 725.

— Wet tot vaststelling van het zevende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3414. 21 December. Blz. 725.

— Wet tot vaststelling van het veertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3415. 21 December. Blz. 725.

— Wet tot aanwijzing van de middelen tot dekking van de uitgaven, begrepen in de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1937. S. 3416. 28 December. Blz. 726.

— Wet tot wijziging van het tweede hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3417. 28 December. Blz. 726.

— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van het Staatsmuntbedrijf voor het dienstjaar 1935. S. 3418. 28 December. Blz. 726.

— Wet tot wijziging en verhooging van het zevende hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3419. 28 December. Blz. 726.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, het restant op artikel 119 van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935, wordt toegevoegd aan het overeenkomstig artikel van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3480. 26 September. Blz. 598.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, het restant op artikel 133 van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan het overeenkomstig artikel van het VIIde Hoofdstuk B der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3481. 29 December. Blz. 726.

Defensie.

— Wet tot vaststelling van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3500. 27 Maart. Blz. 244.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van uitgaven ten behoeve van de voltooiing van het vestingstelsel voor het dienstjaar 1936. S. 3501. 27 Maart. Blz. 244.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936. S. 3502. 27 Maart. Blz. 244.

— Wet tot vaststelling van de begrooting van ontvangsten en uitgaven van het Defensiefonds voor het dienstjaar 1936. S. 3503. 27 Maart. Blz. 244.

— Wet tot verhooging van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1935. S. 3504. 19 Juni. Blz. 352.

— Wet tot wijziging en verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3505. 18 Juli. Blz. 400.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 16 der Bedrijvenwet 1928, S. 249, restanten op enkele artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan overeenkomstige artikelen van de begrooting van het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen voor het dienstjaar 1936. S. 3580. 15 Augustus. Blz. 463.

— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan gelijksoortige artikelen van het VIIIe Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3581. 28 September. Blz. 464.

— Wet tot verhooging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3506. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Uitzending van personeel van Nederland naar Nederlandsch-Indië.)
S. 3507. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging van het achtste hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3508. 28 December. Blz. 726.
Waterstaat.
— Wet tot vaststelling van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3540. 19 Maart. Blz. 244.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1936.
S. 3541. 21 Maart. Blz. 244.
— Wet, houdende vaststelling van de begrooting van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1936.
S. 3542. 21 Maart. Blz. 244.
— Wet, houdende vaststelling van de begrooting van de Staatsmijnen in Limburg voor het dienstjaar 1936.
S. 3543. 21 Maart. Blz. 244.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1936.
S. 3544. 21 Maart. Blz. 244.
— Wet tot wijziging en verhooging van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Bijdrage aan de N. V. tot Keuring van Electrotechnische Materialen te Arnhem.)
S. 3545. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging van de begrooting van de Staatsmijnen in Limburg voor het dienstjaar 1935. S. 3546. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging en verhooging van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3547. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1935.
S. 3548. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Zuiderzeefonds voor het dienstjaar 1935.
S. 3549. 21 November. Blz. 726.
— Wet, houdende vaststelling van de begrooting van de Staatsmijnen in Limburg voor het dienstjaar 1937.
S. 3550. 21 December. Blz. 726.
— Wet tot wijziging en verhooging van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds voor het dienstjaar 1936. — Reorganisatie van de tramwegen in Noord-Brabant.
S. 3551. 28 December. Blz. 726.
— Wet tot wijziging van het negende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. — Reorganisatie van de tramwegen in Noord-Brabant.
S. 3552. 28 December. Blz. 726.
— Besluit, houdende aanwijzing van een overschot op de begrooting van uitgaven van het Staatsvisschershavenbedrijf te IJmuiden voor het dienstjaar 1935, hetwelk wordt toegevoegd aan het daarnevens aangegeven krediet voor het dienstjaar 1936.
S. 3590. 27 April. Blz. 245.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, restanten op enkele artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds beide voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan de overenkomstige artikelen van het IXde Hoofdstuk der Rijksbegrooting en van de begrooting van uitgaven van het Verkeersfonds beide voor het dienstjaar 1936. S. 3591. 29 December. Blz. 726.
Handel, Nijverheid en Scheepvaart.
— Wet tot vaststelling van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3600. 12 Maart. Blz. 245.
— Wet tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Industrie-financiering.)
S. 3601. 1 Augustus. Blz. 464.
— Wet tot wijziging en verhooging van het tiende Hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3602. 21 November. Blz. 726.
— Wet tot wijziging van het tiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3603. 31 December. Blz. 726.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, het restant op een artikel van Hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan het overeenkomstige artikel van Hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3680. 27 November. Blz. 727.
Landbouw en Visscherij.
— Wet tot vaststelling van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3700. 21 Maart. Blz. 245.
— Wet tot vaststelling van de begrooting van inkomsten en uitgaven van het Landbouw-Crisisfonds voor het dienstjaar 1936.
S. 3701. 18 Juli. Blz. 400.
— Wet, tot wijziging en verhooging van oud-hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3702. 10 September. Blz. 464.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3703. 22 December. Blz. 727.
— Wet tot wijziging van oud-hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3704. 28 December. Blz. 727.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, de restanten op enkele artikelen van oud-hoofdstuk X der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 worden toegevoegd aan de overeenkomstige artikelen van hoofdstuk XI der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3780. 10 October. Blz. 598.
Sociale Zaken.
— Wet tot vaststelling van het twaalfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3800. 29 Februari. Blz. 245.
— Wet, tot wijziging en verhooging van het tiende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3801. 1 Augustus. Blz. 464.
— Wet, tot wijziging en verhooging van het twaalfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3802. 1 Augustus. Blz. 464.

— Wet tot wijziging van het tiende hoofdstuk A der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935. S. 3803. 28 December. Blz. 727.
— Besluit, waarbij met toepassing van artikel 24 der Comptabiliteitswet 1927, S. 259, het restant op een artikel van Hoofdstuk XA der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935 wordt toegevoegd aan het overeenkomstige artikel van Hoofdstuk XII der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3880. 25 September. Blz. 464.

Koloniën.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3900. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3901. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3902. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3903. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3904. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3905. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1935.
S. 3906. 11 Februari. Blz. 245.
— Wet, houdende vaststelling van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3907. 11 Maart. Blz. 245.
— Wet, houdende wijziging van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1934.
S. 3908. 26 Maart. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van het slot der rekening van uitgaven en ontvangsten van Nederlandsch-Indië over het dienstjaar 1932. S. 3909. 26 Maart. Blz. 245.
— Wet, houdende vaststelling van het slot der rekening van de koloniale uitgaven en ontvangsten voor Curaçao over het dienstjaar 1933. S. 3910. 26 Maart. Blz. 245.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3911. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3912. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende vaststelling van den post 2.6 van Hoofdstuk II van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3913. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3914. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3915. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IIIB der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3916. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IIIC der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3917. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3918. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende vaststelling van de posten 4.3 en 4.4 van Hoofdstuk II van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3919. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling V der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3920. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende vaststelling van den post 5.4 van Hoofdstuk I van Afdeeling V der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936. S. 3921. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling V A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3921. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3923. 15 Mei. Blz. 246.

— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VI A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3924. 15 Mei. Blz. 246
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VI B der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3925. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3926. 15 Mei. Blz. 246.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3927. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII B der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3928. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII C der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3929. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII D der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3930. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII E der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3931. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII F der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3932. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII G der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3933. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII H der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3934. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3935. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII J der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3936. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VII K der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3937. 15 Mei. Blz.247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3938. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling VIIIA der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3939. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot vaststelling van Afdeeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3940. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3941. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3942. 15 Mei. Blz. 247.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3943. 15 Mei. Blz. 248.
— Wet, houdende vaststelling van de Surinaamsche begrooting voor het dienstjaar 1936. S. 3944. 15 Mei. Blz. 248.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936. (Vaartuigendienst in Suriname.) S. 3945. 15 Mei. Blz. 248.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot regeling van de bestemming der voordeelige en de dekking der nadeelige sloten van de rekeningen van uitgaven en ontvangsten van Nederlandsch-Indië over het tijdvak 1922 tot en met 1931.
S. 3946. 17 Juli. Blz. 400.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3947. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvul-

ling van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3948. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3949. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3950. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3951. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van vijf besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936. S. 3952. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3953. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3954. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII H der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3955. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX van de begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936. S. 3956. 11 September. Blz. 464.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het dertiende hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1936.
S. 3957. 21 December. Blz. 727.
— Wet, houdende wijziging en verhooging van het elfde hoofdstuk der Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1935.
S. 3958. 28 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3959. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling II der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3960. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3961. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling III A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3962. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IV der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3963. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van twee besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling V A der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3964. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VI der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3965. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3966. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van het besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VII I der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3967. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van drie besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling VIII der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3968. 31 December. Blz. 727.
— Wet, houdende goedkeuring van vier besluiten van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië tot wijziging en aanvulling van Afdeeling IX der begrooting van Nederlandsch-Indië voor het dienstjaar 1936.
S. 3969. 31 December. Blz. 727.

Beroepswet.

— Besluit tot nadere herziening en aanvulling van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1903, S. 80, tot uitvoering van eenige bepalingen der Beroepswet.
S. 240. 30 Januari. Blz. 88.
— Besluit, bepalende het tijdstip van inwerkingtreding van een aantal artikelen van de wet van 22 Juli 1935, S. 421, houdende wijziging van de Beroepswet.
S. 280. 22 Februari. Blz. 95.
— Besluit tot bekendmaking van den tekst van het Koninklijk besluit van 26 Februari 1903, S. 80, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 39, 57, 96, 118, 121 en 123 der Beroepswet, zooals dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 30 Januari 1936, Stbl. n°. 240.
S. 243. 11 Maart. Blz. 91.

— Besluit tot nadere aanvulling van het Koninklijk besluit van 11 Juni 1917, S. 460, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 2, 12 en 78 van de Beroepswet en in artikel 349 van de Invaliditeitswet.
S. 244. 30 Maart. Blz. 93.
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 26 Januari 1903, S. 38, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 41 en 76 der Beroepswet.
S. 248. 13 Mei. Blz. 406.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in artikel 13 der Beroepswet.
S. 249. 18 Juni. Blz. 406.

Belemmeringenwet Verordeningen.
— *Koninklijk besluit. (Belemmeringenwet Verordeningen Art. 4 j°. art. 2.) — Het recht van beroep, in het 2e lid bedoeld, moet worden geacht te zijn toegekend aan hem, die de in art. 3 bedoelde ontheffing of vergunning heeft verzocht en aan het bestuur, dat de ontheffing of vergunning heeft geweigerd. — Bij de beoordeeling van een verzoek ingevolge de onderhavige wet behoort alléén te worden gelet op de belangen, om welke het vereischte van vergunning is gesteld. Voorzoover door de uitvoering van het werk, waarvoor de vergunning is verleend, burgerlijke rechten van derden zouden worden geschonden, moet de rechthebbende te dien aanzien zich wenden tot den rechter.*
7 October.

Besmettelijke ziekten.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 1 October 1929, S. 448, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 30 October 1933, S. 556, ter uitvoering van de Besmettelijke Ziektenwet (S. 1928, n°. 265) en tot bepaling van den datum, waarop afdeeling 8, paragraaf 54, van de wet van 29 November 1935, S. 685, in werking zal treden.
S. 855. 30 Juni. Blz. 340.

Betalingsverkeer.
— Besluit tot wijziging van artikel 14 van het Besluit Internationaal Betalingsverkeer Nederland 1935.
S. 644. 26 Augustus. Blz. 558.

Bevolkingsregisters.
— Besluit tot vaststelling van voorschriften omtrent het aanleggen, inrichten en bijhouden van bevolkingsregisters en het doen der daartoe vereischte opgaven.
S. 342. 31 Maart. Blz. 356.

Bewakingsgebieden.
— Besluit tot aanwijzing van bewakingsgebieden, als bedoeld in artikel 1 der Wet van 10 Januari 1920, S. 11, en het Koninklijk besluit van 11 Februari 1920, S. 65, gelijk dit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 23 Januari 1931 (Stbl. n°. 18).
S. 282. 9 April. Blz. 97.

Burgerlijke Rechtsvordering.
— Besluit, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 31 Januari 1908, S. 59, tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur bedoeld in de artikelen 125*b*, derde lid, en 125*c*, vijfde lid, van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
S. 250. 1 Juli. Blz. 407.
— Wet tot herziening der voorschriften nopens de toelating om kosteloos te procedeeren. S. 204. 1 Augustus. Blz. 402.

Burgerlijk Wetboek.
—Wet tot wettelijke regeling van de overeenkomst van koop en verkoop op afbetaling.
S. 202. 23 April. Blz. 84.

Capitulanten.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van het Capitulantenreglement 1935.
S. 542. 3 April. Blz. 129.

Chèques.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de toepasselijkverklaring op Suriname van de op 19 Maart 1931 te Genève gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen: 1°. tot invoering van eene eenvormige wet op chèques; 2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van chèques; 3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van chèques (Stbl. 1934, n°. 210).
S. 99 A. 28 Augustus. Blz. 486.

Collecten.
— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Zaandijk d.d. 10 Maart 1936, waarbij aan het Vredes-Comité „Zaanstreek", waarvan het secretariaat is gevestigd te Wormer, toestemming is verleend tot het houden van een geldinzameling op 3 Mei 1936 en de opbrengst te mogen aanwenden tot het steunen van de achtergebleven gezinnen der dienstweigeraars. S. 2308. 24 April. Blz. 232.

Comptabiliteitswet.
— Besluit tot bekendmaking van den tekst van de Comptabiliteitswet 1927, S. 259, zooals zij bij latere wetten is gewijzigd en aangevuld. S. 480. 12 Juni. Blz. 278.

Consignatiekas.
— Wet tot overbrenging van de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder naar de Nederlandsche Bank.
S. 201. 27 Maart. Blz. 82.
— Besluit, houdende uitvoering van artikel 3 der Wet van 27 Maart 1936, S. 201, tot overbrenging van de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder naar de Nederlandsche Bank.
S. 252. 21 September. Blz. 494.
— Besluit, houdende vaststelling van den dag van inwerkingtreding van de wet van 27 Maart 1936, S. 201, tot overbrenging van de consignatiekas voor het bewaren van effecten aan toonder naar de Nederlandsche Bank. S. 286. 25 September. Blz. 495.

Crisishypotheekaflossingswet.
— Wet, houdende bijzondere maatregelen ter voorkoming van opvordering onder bepaalde omstandigheden van hoofdsommen, tot waarborg waarvan hypotheek op onroerend goed is bedongen, en ter voorkoming van vexatoire beslagen. (Crisis-hypotheek-aflossingswet 1936.) S. 200. 7 Februari. Blz. 78.
— Wet tot wijziging en aanvulling van de Crisis-hypotheekaflossingswet 1936.
S. 208. 21 December. Blz. 602.
— Besluit, houdende bepaling van den dag van inwerkingtreding van de Wet van 21 December 1936, S. 208, tot wijziging en aanvulling van de Crisis-hypotheekaflossingswet.

1936. (Welke dag bepaald is op 1 Januari 1937.) S. 290. 23 December. Blz. 607.

Crisisinvoerwet.

— Wet tot regeling van den invoer van waterglas. S. 600. 26 Maart. Blz. 152.

— Wet tot regeling van den invoer van klompen en klompenmakerswerk. S. 601. 26 Maart. Blz. 153.

— Wet tot regeling van den invoer van rubber slangstukken. S. 602. 26 Maart. Blz. 153.

— Wet tot regeling van den invoer van porselein, fijn en sanitair aardewerk en van muur- en wandtegels. S. 603. 26 Maart. Blz. 154.

— Wet tot regeling van den invoer van gresbuizen en hulpstukken. S. 604. 26 Maart. Blz. 155.

— Wet tot regeling van den invoer van dweilen. S. 606. 14 Mei. Blz. 299.

— Wet tot regeling van den invoer van triplexhout. S. 607. 14 Mei. Blz. 300.

— Wet tot regeling van den invoer van paarden. S. 608. 14 Mei. Blz. 301.

— Wet tot regeling van den invoer van geëmailleerde gegoten badkuipen en closetreservoirs. S. 609. 14 Mei. Blz. 301.

— Wet tot regeling van den invoer van kachels, haardkachels, haarden en fornuizen. S. 610. 14 Mei. Blz. 302.

— Wet tot regeling van den invoer van geïsoleerde electriciteitsgeleidingen. S. 611. 14 Mei. Blz. 302.

— Wet tot regeling van den invoer van cement van alle soorten. S. 612. 14 Mei. Blz. 303.

— Wet tot regeling van den invoer van boter. S. 613. 14 Mei. Blz. 303.

— Wet tot regeling van den invoer van huishoudelijk glaswerk. S. 614. 14 Mei. Blz. 304.

— Wet tot regeling van den invoer van petten en baretten. S. 615. 14 Mei. Blz. 304.

— Wet tot regeling van den invoer van schroefbouten. S. 616. 14 Mei. Blz. 305.

— Wet tot regeling van den invoer van verpakkingsglas. S. 617. 14 Mei. Blz. 305.

— Wet tot regeling van den invoer van wollen en halfwollen dekens. S. 618. 14 Mei. Blz. 306.

— Wet tot regeling van den invoer van cocosstukgoederen. S. 619. 14 Mei. Blz. 306.

— Wet tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde. S. 620. 14 Mei. Blz. 307.

— Wet tot regeling van den invoer van bovenkleeding S. 621. 14 Mei. Blz. 307.

— Wet tot regeling van den invoer van naaigaren. S. 622. 14 Mei. Blz. 308.

— Wet tot regeling van den invoer van papier en papierwaren. S. 623. 14 Mei. Blz. 308.

— Wet tot regeling van den invoer van leder. S. 624. 14 Mei. Blz. 309.

— Wet tot regeling van den invoer van geweven ijzergaas en andere metaalweefsels. S. 626. 17 Juli. Blz. 418.

— Wet tot regeling van den invoer van meubelen. S. 628. 17 Juli. Blz. 420.

— Wet tot regeling van den invoer van veevoederkooktoestellen. S. 629. 17 Juli. Blz. 421.

— Wet tot regeling van den invoer van nieuwe jutezakken, voorwerpen van jute en jutedoek. S. 630. 17 Juli. Blz. 421.

— Wet tot regeling van den invoer van linoleum. S. 631. 17 Juli. Blz. 422.

— Wet tot regeling van den invoer van triplexhout. S. 632. 17 Juli. Blz. 422.

— Wet, tot regeling van den invoer van vleesch, levende schapen en slachtpaarden. S. 625. 17 Juli. Blz. 550.

— Wet, tot regeling van den invoer van bladzink. S. 627. 17 Juli. Blz. 551.

— Wet, tot regeling van den invoer van roggemeel en roggebloem. S. 633. 17 Juli. Blz. 552.

— Wet, tot regeling van den invoer van rijst. S. 635. 1 Augustus. Blz. 553.

— Wet tot regeling van den invoer van touw. S. 636. 1 Augustus. Blz. 422.

— Wet tot regeling van den invoer van caustische potasch en kaliloog. S. 639. 1 Augustus. Blz. 423.

— Wet tot regeling van den invoer van lint, band en veters. S. 639 A. 1 Augustus. Blz. 423.

— Wet tot regeling van den invoer van steenkolen. S. 639 C. 1 Augustus. Blz. 424.

— Wet, tot regeling van den invoer van calcium-hypochloriet, natrium-hypochloriet en gecomprimeerd chloorgas. S. 637. 1 Augustus. Blz. 554.

— Wet, tot regeling van den invoer van paarden. S. 638. 1 Augustus. Blz. 555.

— Wet tot regeling van den invoer van draadnagels, draadkrammen, spijkers, getrokken ijzerdraad en van prikkel- en puntdraad. S. 639 B. 1 Augustus. Blz. 556.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisisinvoerwet 1931 art. 10; Sv. art. 348; Sr. art. 55.) — Het middel, waarin wordt betoogd, dat op grond van art. 10 Crisisinvoerwet 1931 veroordeeling met toepassing der Alg. Wet achterwege had moeten blijven, en dat de kern van art. 10 voornoemd niet is het ten laste gelegde feit doch het gepleegde feit, kan req. niet baten. Terecht toch heeft Hof beslist, dat het bij zijn onderzoek en beslissing gebonden is aan de grenzen der dagv., en dat nu het telastegelegde en bewezene niet opleverde een feit, vallende in een strafbepaling der Crisisinvoerwet 1931, art. 10 dier wet hier geen toepassing kan vinden. — [Adv.-Gen. van Lier over het standpunt van het Hof i. v. m. de opvatting van den H. R. over den samenloop.]* *23 November.*

— Wet tot regeling van den invoer van rijwielen, frames, electrische rijwiellampen en rijwielonderdeelen. S. 737. 20 December. Blz. 162.

— Wet tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van ongebleekte, gebleekte en geverfde, bedrukte en bontgeweven katoen. S. 639 F. 21 December. Blz. 758.

— Wet tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van vlas, hennep en halflinnen. S. 639 G. 21 December. Blz. 759.

— Wet tot regeling van den invoer van niet houtvormende siergewassen, alsmede van azalea's en hortensia's.
S. 639 H. 21 December. Blz. 760.
— Wet tot regeling van den invoer van tapijten. S. 639 I. 21 December. Blz. 760.
— Wet tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van echte zijde en van echte zijde met kunstzijde.
S. 639 J. 21 December. Blz. 761.
— Wet tot regeling van den invoer van meubelen.
S. 639 K. 21 December. Blz. 761.
— Wet tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van wol en halfwol.
S. 639 L. 21 December. Blz. 762.
— Wet tot regeling van den invoer van pluche, fluweel en trijp, alsmede voorwerpen daarvan.
S. 639 M. 21 December. Blz. 762.
— Wet tot regeling van den invoer van manufacturen, stoffen en weefsels van kunstzijde en van kunstzijde met andere stoffen dan echte zijde.
S. 639 N. 21 December. Blz. 763.
— Wet tot regeling van den invoer van onderkleeding.
S. 639 O. 21 December. Blz. 763.
— Wet tot regeling van den invoer van tafel- en servetgoed.
S. 639 P. 21 December. Blz. 764.
— Wet tot regeling van den invoer van kousen en sokken.
S. 639 Q. 21 December. Blz. 764.
— Wet tot regeling van den invoer van geëmailleerde geslagen ijzeren badkuipen.
S. 639 R. 21 December. Blz. 764.
— Wet tot regeling van den invoer van caustische potasch en kaliloog.
S. 639 S. 22 December. Blz. 765.
— Wet tot regeling van den invoer van koffie. S. 639 T. 28 December. Blz. 765.
— Wet tot regeling van den invoer van dweilen.
S. 639 U. 28 December. Blz. 766.
— Wet tot regeling van den invoer van zakdoeken.
S. 639 V. 28 December. Blz. 766.
— Wet tot regeling van den invoer van schoeisel en van leestklaar schoenwerk.
S. 639 W. 28 December. Blz. 767.
— Wet tot regeling van den invoer van overhemden.
S. 639 X. 28 December. Blz. 767.
— Wet tot regeling van den invoer van lucifers en lucifershoutjes.
S. 639 IJ. 28 December. Blz. 768.
— Wet tot regeling van den invoer van metaaldraadgloeilampen.
S. 639 Z. 28 December. Blz. 768.
— Wet tot regeling van den invoer van kunstzijden garens.
S. 639 AA. 28 December. Blz. 769.
— Wet tot regeling van den invoer van tricotgoederen.
S. 639 BB. 28 December. Blz. 769.
— Wet tot regeling van den invoer van sloten.
S. 639 CC. 28 December. Blz. 770.
— Wet tot regeling van den invoer van ongetwijnde garens van vlas.
S. 639 EE. 31 December. Blz. 771.
— Wet tot regeling van den invoer van superfosfaat.
S. 639 FF. 31 December. Blz. 772.
— Wet tot regeling van den invoer van gelaschte buizen.
S. 639 GG. 31 December. Blz. 772.
— Wet tot regeling van den invoer van petten en baretten.
S. 639 HH. 31 December. Blz. 772.

Crisiszuivelwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisis-Zuivelbesluit 1935 I art. 7; Sv. artt. 358 en 359.) — De woorden van art. 7, lid 1 Crisis-Zuivelbesluit 1935 I en evenmin het stelsel van dat besluit wijzen uit, dat het verbod van genoemd artikel slechts ziet op de boter, door den boterproducent zelf gekarnd. — Overeenkomstig de t.l.l. is wel degelijk bewezenverklaard, dat de boter voor verkoop en aflevering gereed was. — Tevergeefs komt req. op tegen de beslissing der Rechtb., dat de boter niet diende voor eigen gebruik. — Waar het hier gold de verwerping van een verweer was het niet noodig, dat de getuigenverklaringen op grond waarvan de Rechtbank heeft kunnen verwerpen, onder de bewijsmiddelen van het vonnis voorkomen. — Na de feitelijke beslissing, dat de boter niet diende voor eigen gebruik, kan de vraag, of de Rechtb. terecht besliste, dat ook boter, voor eigen gebruik bestemd, onder het verbod van art. 7, lid 1 valt, buiten beschouwing blijven. — Uit de bewijsmiddelen heeft de Rechtb. de identiteit van het door den scheikundige A. onderzochte monster met door get. S. genomen monster kunnen afleiden. — Ten onrechte is art. 23 Sr. niet aangehaald.* 29 Juni.

Cumulatie.

— Wet tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922, S. 240, van de wet van 28 Mei 1925, S. 216, van de Gemeentewet, van de Provinciale Wet, van de wet van 30 Juni 1923, S. 307, en van de wet van 17 Juli 1923 (Stbl. n°. 364).
S. 300. 9 Januari. Blz. 97.

Dadingen.

— Besluit tot goedkeuring van met Vrouwe C. W. Baronesse van Balveren te Arnhem e. a. en met A. J. Krielen te Beesd gesloten dadingen tot het ten einde brengen van geschillen. S. 1590. 15 Mei. Blz. 345.

Domeinen.

— Wet, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht, door ruiling, van gronden in de Gemeente Alkmaar aan de naamlooze vennootschap „Vereenigde Brandstoffenhandel N. V.", te Alkmaar.
S. 1400. 11 Februari. Blz. 225.
— Wet, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht, door ruiling, van gronden onder Meppel, aan J. Lier, aldaar e. a.
S. 1402. 26 Maart. Blz. 227.
— Wet, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Haarlem van Staatsgrond te Haarlem en de voormalige gemeenten Schoten en Spaarndam.
S. 1403. 17 Juli. Blz. 395.
— Wet, houdende goedkeuring van de onder-

handsche overdracht door ruiling van gronden te 's-Gravenhage met de gemeente 's-Gravenhage.
S. 1405. 17 Juli. Blz. 396.
— Wet, houdende goedkeuring van de onderhandsche eigendomsoverdracht door ruiling van gronden in het Arnhemsche Broek, te Arnhem, aan de gemeente Arnhem.
S. 1404. 17 Juli. Blz. 454.
— Wet, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de gemeente Schiedam, van het oude postkantoor c.a., aldaar, kadastraal bekend gemeente Schiedam, sectie C, n°. 1106.
S. 1407. 1 Augustus. Blz. 455.
— Wet, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht, door ruiling, van terreinen, gelegen te Utrecht, aan de gemeente Utrecht.
S. 1408. 11 September. Blz. 592.
— Wet, houdende goedkeuring van de overeenkomst van ruiling van domeingrond in de boschwachterij Sleenerzand met de familie Hoekman.
S. 1700. 22 December. Blz. 715.
— Wet, houdende goedkeuring van de onderhandsche overdracht door ruiling van de perceelen kadastraal bekend gemeente Laren, sectie B, n°. 2666, groot 6,31 aren en n°. 5319, groot 14,97 aren met de gemeente Laren. S. 1409. 31 December. Blz. 710.
— Wet, houdende goedkeuring van den onderhandschen verkoop aan de Vereeniging „De Ambachtsschool voor Bergen-op-Zoom en Omstreken" te Bergen-op-Zoom van grond, aldaar.
S. 1410. 31 December. Blz. 712.

Doode Hand.
— Wet tot wijziging van de beperking van den schuldenaftrek voor de belasting van de doode hand. S. 401. 1 Augustus. Blz. 413.

Drankwet.
— Besluit tot vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland betreffende overschrijving van een vergunning krachtens de Drankwet 1931 (Stbl. 476).
S. 2841. 2 Maart. Blz. 242.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23.) — Terecht is tot grondslag voor de berekening van het vergunningsrecht genomen de huurwaarde van het perceel waarvoor bij den aanvang van het belastingjaar de vergunning strekte en niet die van een perceel waarheen eerst in dzn loop van dat jaar het bedrijf werd verplaatst. — Al zou de heffingsverordening in art. 4 vaste normen geven ter berekening van de huurwaarde en dusdoende niet voldaan zijn aan den eisch van art. 23, 2e lid der Drankwet dat de huurwaarde jaarlijks moet worden geschat, dan zou nog slechts dat artikel der verordening met de wet in strijd en alzoo onverbindend zijn, doch geenszins de verordening in haar geheel. — Nu belanghebbende voor den Raad van Beroep niet is opgekomen tegen de schatting van het (oude) perceel had de Raad van Beroep zich niet te begeven in een onderzoek naar de wijze waarop de huurwaarde was bepaald.*
25 Maart.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Oss, betreffende een tapverbod. S. 2803. 3 Juni. Blz. 352.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23, 2e lid oud; oud Verord. vergunningsrecht Leeuwarden art. 2.) — Art. 23 der Drankwet 1931, gelijk dit luidde vóór de wijziging ervan door de Wet van 14 Maart 1935, S. 129, voorschrijvende, dat de huurwaarde mede „in verband met den omvang van het bedrijf" bepaald wordt, wordt door de rechtspraak aldus opgevat, dat in dit verband alleen rekening behoorde te worden gehouden met den omzet van sterken drank in het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt. — De voormelde wet van 14 Maart 1935, dit laatste uitdrukkelijk in art. 23 neerleggende, heeft dan ook blijkens de geschiedenis geenerlei wijziging in den bestaanden rechtstoestand gebracht, maar integendeel dien rechtstoestand bestendigd. — Bij de bepaling der huurwaarde moet rekening worden gehouden met grootte, inrichting en ligging der localiteit.* *10 Juni.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 24; Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 16.) — Het middel van cassatie gaat kennelijk uit van de opvatting, dat de R. v. B. bevoegd ware geweest den aanslag in het vergunningsrecht, zooals deze door den Gemeenteraad was gehandhaafd, te verhoogen. — De regeling echter neergelegd in art. 299 Gem.wet en in de Wet van 19 December 1914, S. 564, verzet zich tegen deze opvatting, waaraan niet afdoet de bijzondere bepaling van art. 24 der Drankwet, krachtens welke een aanslag, indien daartegen bezwaar wordt gemaakt, kan worden verhoogd door den Gemeenteraad.* *7 October.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet artt. 1, 38 en 59.) — Daargelaten de vraag of de Rechtb. terecht heeft aangenomen, dat slechts voor een localiteit, bestemd tot den verkoop van zwak-alcoholischen drank, verlof is vereischt [Adv.-Gen. van Lier beantwoordt die vraag bevestigend], heeft zij toch in elk geval t. a. v. het ten laste gelegde feit kunnen beslissen, dat daarin op geenerlei wijze tot uitdrukking komt, zooals voor de toepassing van art. 59, sub 10° der Drankwet noodig is, dat het hier betrof een lokaliteit, waarvoor niet alleen een verlof niet was verleend, doch dit ook werd vereischt.* *9 November.*

Electriciteitsvoorziening.
— Wet, houdende regelen omtrent het betrekken van electriciteit uit het buitenland.
S. 524. 10 December. Blz. 624.

Financieele verhouding.
— Wet tot verlenging van den geldigheidsduur en wijziging van de wet van 4 Maart 1935, S. 76, en wijziging van de slotbepaling van de wet van 4 Maart 1935 (Stbl. n°. 74).
S. 402. 11 September. Blz. 522.
— Besluit tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld is in artikel 20 der wet van den 15den Juli 1929, S. 388, sedert gewijzigd, houdende herziering van de financieele verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten en wijziging van eenige bepalingen der Provinciale wet en der Gemeentewet.
S. 450. 29 December. Blz. 802.

Geldleeningen.
— Wet tot het aangaan van een of meer geldleeningen ten laste van het Rijk.
S. 1401. 26 Maart. Blz. 226.

Gemeentebelastingen.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 16.) — Nu ingevolge besluit van B. en W. aan belanghebbende vrijstelling is verleend van de heffing wegens het hebben van den kelderingang ten behoeve van zijn perceel onder meer over 1933 en hem van de eventueel betaalde belasting over dat jaar restitutie is toegestaan, had hiermede de gemeente onherroepelijk afgezien van den opgelegden aanslag over 1933, weshalve, nadat dit hangende het geding voor den R. v. B. was komen vast te staan, belanghebbende geen belang meer had om nog een beslissing van den Raad te erlangen omtrent de rechtmatigheid van dien aanslag. — De R. v. B., hierover anders oordeelende, heeft voorbijgezien, dat aan zijn uitspraak omtrent den aanslag over 1933 geen gezag van gewijsde toekomt met betrekking tot mogelijk op te leggen aanslagen over latere jaren.* 3 *Januari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.) — Gelet op het verband tusschen het 1e en het 2e lid van art. 8 der Verordening, kent het artikel slechts aanspraak op teruggave van belasting toe over geheele termijnen van twaalf maanden.* 26 *Februari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Motorrijtuigenbelastingwet art. 41.) — Het in den nacht neerzetten van een automobiel op den openbaren weg onder Schiebroek en langer dan drie uur laten staan met de bedoeling, dat dit laten staan bij wijze van rustplaats voor den nacht geschiedt, is „innemen van openbaren gemeentegrond", belastbaar gesteld door de Verordening. — De Verordening, belastbaar stellende het innemen van openbaren gemeentegrond, voorzooveel dit bestaat in handelingen als hier hebben plaats gevonden, is geenszins in strijd met de ten deze nog toepasselijke Wegenbelastingwet.* 29 *April.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 277; B. W. art. 585.) — De R. v. B. heeft terecht beslist, dat belanghebbende in het onderhavige belastingjaar den hond bezeten heeft, nu hij het aan hem terugbezorgde dier tot zich heeft genomen en heeft verkocht, waaraan niet afdoet, dat hij den hond niet wilde behouden en evenmin, dat hij hem slechts korten tijd onder zich heeft gehad. Belanghebbende is dus in het belastingjaar in den zin der Verordening op de heffing van Hondenbelasting houder van den hond geweest.* 13 *Mei.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 18.) — Op deze plaatselijke belasting, als zijnde er eene geheven krachtens een bijzondere wet (vg. art. 277 nieuw Gemeentewet, aanhef), zijn de in de artt. 299 en 300 der Gemeentewet vervatte voorschriften, betreffende het beroep van beslissingen van den Gemeenteraad op bezwaren, die worden ingebracht tegen aanslagen in belastingen van welke vanwege de Gemeente kohieren worden opgemaakt, van toepassing. — Derhalve moet het beroep in cassatie worden ingesteld door den Burgemeester, zoodat B. en W. daartoe niet bevoegd zijn.* 13 *Mei.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 291.) — Een verordening betreffende de invordering van plaatselijke belastingen kan, mits zij noch rechtstreeks noch middellijk in strijd komt met de wet, voorzieningen bevatten tot toepassing van dwang ter bevordering van de betaling van de verschuldigde belasting. — Hieraan doet niet af art. 291 Gem.wet, welke bepaling slechts strekt om een bevoegdheid te vestigen, die de verordening niet aan het gemeentelijk orgaan zou vermogen te verleenen, omdat zij daarmede het aan de wet voorbehouden gebied van het vermogensrechtelijk verhaal zou betreden, doch niet tevens den Raad beletten wil om in zijn verordening ter bevordering van de betaling der verschuldigde belasting eenige voorziening te treffen tot uitoefening van dwang langs anderen weg.* 22 *Mei.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 275.) — De plaatselijke belastingen als bedoeld in art. 275, 1e en/of 3e lid Gemeentewet mogen alleen dan worden geheven indien een gemeente het daar bedoelde gebruik of genot dan wel hebben van voorwerpen veroorlooft of toestaat. — Aan dit vereischte is hier echter niet voldaan. Integendeel is feitelijk beslist dat krachtens de concessie, waarbij de levering van electrischen stroom aan IJsselmonde met uitsluiting van anderen aan Dordrecht was opgedragen en dit zich daartoe had verplicht, Dordrecht tegenover IJsselmonde gerechtigd en verplicht was tot het hebben der werken waarvoor het door IJsselmonde is aangeslagen. De verordening mist dus toepassing t. o. v. die werken.* 22 *Mei.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.) — De R. v. B. stelde feitelijk en op gronden welke die beslissing kunnen dragen vast, dat — hoezeer er 2 bedrijven mogen zijn, het eigenlijk gezegde mijnbedrijf en het cokesovenbedrijf — de onderhavige gebouwen en de ongebouwde ruimten welke zich tusschen die gebouwen bevinden het karakter dragen van een ondeelbaar, samenhangend geheel van gebouwen en erven. (De R. v. B. achtte daarom het geheele complex te grenzen aan, althans in de onmiddellijke nabijheid te liggen van den openbaren weg). — Bij deze vaststelling vereischen aard en strekking der wegonderhoudsbelasting niet, dat het complex van gebouwen en erven worde gesplitst in afzonderlijke gebouwen, elk, voorzooveel dit mogelijk is, met aanwijzing van een daarbij behoorend erf. — Nu belanghebbende niet heeft bewezen, dat de oorzaak, waardoor haar eigendommen weinig of geen profijt van het gemeentelijk rioolnet trekken, is: de aard van hun ligging, zijnde toch die oorzaak de aanwezigheid, ligging en gesteldheid van belanghebbende's eigen rioleering, is hier het verminderde tarief niet van toepassing, terwijl de R. v. B. niet verplicht was bij wege van*

analogie dat verminderde tarief op het geval van een private rioleering toe te passen.
22 Mei.
— Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 23, 2e lid oud; oud Verord. vergunningsrecht Leeuwarden art. 2.) — Art. 23 der Drankwet 1931, gelijk dit luidde vóór de wijziging ervan door de Wet van 14 Maart 1935, S. 129, voorschrijvende, dat de huurwaarde mede „in verband met den omvang van het bedrijf" bepaald wordt, wordt door de rechtspraak aldus opgevat, dat in dit verband alleen rekening behoorde te worden gehouden met den omzet van sterken drank in het bedrijf, waarvoor de vergunning strekt. — De voormelde wet van 14 Maart 1935, dit laatste uitdrukkelijk in art. 23 neerleggende, heeft dan ook blijkens de geschiedenis geenerlei wijziging in den bestaanden rechtstoestand gebracht, maar integendeel dien rechtstoestand bestendigd. — Bij de bepaling der huurwaarde moet rekening worden gehouden met grootte, inrichting en ligging der localiteit. *10 Juni.*
— Arrest van den Hoogen Raad. (Gem.wet art. 282.) — Belanghebbende, die bij den aanvang van het belastingjaar te Rotterdam bestendig een onroerend goed, n.l. een toonkamer, te harer beschikking had en voor haar bedrijf aanwendde, moet geacht worden hierdoor alstoen te Rotterdam haar bedrijf te hebben uitgeoefend in den zin van art. 282 Gem.wet en van de Verordening, waarvan art. 2 verwijst naar het 1e lid van art. 282. — T. a. v. de vraag of zij terzake van de bij art. 282 bedoelde belasting belastingplichtig is, moet die bedrijfsuitoefening, ook indien van een zelfstandig, d. w. z. een afgescheiden deel van het bedrijf geen sprake is, op zich zelf worden beschouwd, zoodat voor bedoelde vraag beslissend is het gemiddeld aantal arbeiders, dat i. v. m. het onroerend goed werkzaam is binnen de gemeente. — Mitsdien heeft de R. v. B., vaststellend dat, wat belanghebbende's toonkamer betreft, dit gemiddelde beneden het in art. 282 genoemde cijfer is gebleven, terecht beslist, dat belanghebbende niet in de belasting had mogen worden aangeslagen.
17 Juni.
— Arrest van den Hoogen Raad. (Drankwet art. 24; Gem.wet art. 299; Wet Raden van Beroep art. 16.) — Het middel van cassatie gaat kennelijk uit van de opvatting, dat de R. v. B. bevoegd ware geweest den aanslag in het vergunningsrecht, zooals deze door den Gemeenteraad was gehandhaafd, te verhoogen. — De regeling echter neergelegd in art. 299 Gem.wet en in de Wet van 19 December 1914, S. 564, verzet zich tegen deze opvatting, waaraan niet afdoet de bijzondere bepaling van art. 24 der Drankwet, krachtens welke een aanslag, indien daartegen bezwaar wordt gemaakt, kan worden verhoogd door den Gemeenteraad. *7 October.*
— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280; Armenwet artt. 1—3.) — De Armenwet geeft geen steun aan de stelling, dat een stichting slechts dan armenverzorging voortdurend ten doel heeft, indien dit doel uitdrukkelijk in haar stichtingsbrief is opgenomen; de wet laat integendeel ruimte om bij de beoordeeling of een stichting genoemd voortdurend doel heeft, mede te letten op haar feitelijke werkzaamheid. — Art. 10 der onderhavige Verordening stelt niet, door te spreken over instellingen van weldadigheid bedoeld in art. 2 der Armenwet, den eisch, dat de instellingen moeten voorkomen op de lijst vermeld in art. 3 dier wet.
14 October.
— Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenwet art. 55; Gemeentewet art. 280.) — De duidelijke en algemeen luidende bepaling van het tweede lid van art. 55 der Wegenwet laat geen ruimte voor de opvatting, dat vóór het opmaken der leggers de openbaarheid van een geheel binnen de bebouwde kom gelegen weg, welke daarom niet voor plaatsing op den legger in aanmerking komt, mag worden beoordeeld naar de bepalingen van de Wegenwet. — De R. v. B., in aanmerking nemende, dat belanghebbende's eigendom ligt in een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente Apeldoorn, kon, zonder verkeerde toepassing van art. 280 Gem.-wet of art. 1 der Heffingsverordening, beslissen, dat de afstand van 60 m, welke belanghebbende's eigendom scheidt van den openbaren weg, te groot is om aan te nemen, dat dit eigendom ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg. *14 October.*
— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 280.) — Een op een afstand van 15 m (in 2 andere zaken: 20 m en 28 m, Red.) van een openbaren weg gelegen eigendom ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg, ook al betreft het een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente.
14 October.
— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet artt. 277, 300.) — In het stelsel der verordening behooren, indien iemand bij den aanvang zijner belastingplichtigheid wordt aangemerkt als houder van meer dan één hond, die honden, als één belastingobject, gezamenlijk ten kohiere te worden gebracht. — Terecht dus is belanghebbende tegen den tweeden aanslag opgekomen. *14 October.*
— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.) — Onder de werking der oude heffingsverordening is aan belanghebbende voor het gebruik van de haven gedurende het geheele jaar 1934 een heffing opgelegd tot een vastgesteld bedrag met betaling bij wijze van abonnement. — 1 Juli 1934 werd de oude verordening door een nieuwe vervangen. — Bij het ontbreken van iedere uitdrukkelijke bepaling in de nieuwe regeling omtrent de verhouding, waarin de beide verordeningen op dit punt tot elkander staan, moet als des wetgevers wil in de nieuwe verordening worden aangenomen, dat, in overeenstemming met rechtvaardige en doelmatige beginselen van overgangsrecht, de rechtstoestand, gelijk deze tot 1 Juli 1934 bestond, tot het einde van dat jaar voor belanghebbende is bestendigd. *4 November.*
— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 282.) — Uit het door den R. v. B. vastgestelde, dat de 14 door hem bedoelde personen in een geregeld en voortdurend contact met de leiding van belanghebbende's bedrijf stonden, en daarmede door zoodani-

gen band van saamhoorigheid waren verbonden, dat zij geregeld in het bedrijf van belanghebbende werkzaam waren, in verband met het feit, dat zij in 1932 meer dan f 1000 provisie bij belanghebbende hebben genoten, heeft de Raad kunnen en dus mogen afleiden, dat deze personen in de werkzaamheid bij belanghebbende hun voornaamsten werkkring vonden en dat zulks de uitoefening van een eigen zelfstandig bedrijf uitsloot. — In deze beide artt. wordt onder het bij a. m. v. b. vast te stellen maximum verstaan het bedrag van het loon, dat door den arbeider bij den belastingplichtige wordt verdiend; het bedrag van het elders verdiende loon is dus niet van belang. 18 November.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gem.wet artt. 280, 293.) — Het tweede lid van art. 11 der Verordening tot heffing eener straatbelasting, waarin de nieuwe verkrijger van aan de straatbelasting onderworpen onroerende goederen voor de belasting van het loopende en het vorige jaar aansprakelijk wordt gesteld naast hem, die volgens art. 4 belastingplichtig is, is niet verbindend. — Weliswaar roept art. 5 der wet van 22 Mei 1845, S. 22 voor de grondbelasting een dergelijke aansprakelijkheid in het leven, maar deze wetsbepaling van materieel recht is niet een algemeene bepaling omtrent de vervolgingen en de vorderingen, zooals in art. 293 Gem.wet t. a. v. plaatselijke belastingen zijn van toepassing verklaard. — Wel volgt uit de geschiedenis van art. 280 Gem.wet, dat de wet op de grondbelasting een richtsnoer kan geven voor het wel verstaan van dat artikel, maar zulks brengt niet mede, dat aan den gemeentewetgever een bevoegdheid zou toekomen, die nergens in de wet een grondslag vindt. 2 December.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277.) — Een zwembad zooals „De Wilgenplas" is, voorzoover het den bezoekers gelegenheid biedt te zwemmen of te leeren zwemmen, niet een vermakelijkheid in den zin der Heffingsverordening. Bijkomende omstandigheden zouden daarin verandering kunnen brengen, bijv. indien ter plaatse een wedstrijd in het zwemmen of zwemdemonstratie zou worden gehouden. — Voorts verliest een zwembad zijn karakter niet en wordt niet tot een vermakelijkheid, doordat de bezoekers tevens zich kunnen bewegen op de velden en plankiers, zonnebaden kunnen nemen en, om na het zwemmen het alsdan verkoelde lichaam weder op normale temperatuur te brengen, zich kunnen bedienen van turntoestellen. — Ook het feit, dat ook aan bezoekers, die er niet komen om te (leeren) zwemmen, toegang wordt verleend, noopte den R. v. B. niet de inrichting als een vermakelijkheid te beschouwen. 9 December.

Gemeentebestuur.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; A. P. V. van Epe art. 48 a). — Art. 48a der A. P. V. van Epe spreekt niet van verkoopen van de daarbedoelde voorwerpen of waren maar van het te koop aanbieden, terwijl verder niet enkel dit te koop aanbieden of venten strafbaar is zonder vereischte vergunning op den openbaren weg maar ook aan den openbaren weg. Ten onrechte nam de Rechtb. derhalve aan, dat mede had behooren te zijn telastegelegd, dat de personen, toen verd. aan deze consumptieijs verkocht, zich op den openbaren weg bevonden. — Niet enkel is aan verd. telastegelegd alles wat noodig is om hem ingevolge de bepaling der A. P. V. strafbaar te doen zijn, doch dit alles is ook bewezenverklaard. Ten onrechte werd gereq. van rechtsvervolging ontslagen. — [Adv.-Gen. Wijnveldt: de Rechtb. had moeten onderzoeken, waar de personen aan wie verkocht werd, zich bevonden m. n. of dat publiek zich bevond op den openbaren weg.] 6 Januari.

— Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 248 j°. art. 228a.) — Terecht zijn Ged. Staten van oordeel dat de dekking van een uitgave, door de gemeente gedaan aan het Rijk ter verbetering van een rijksweg niet over 30, doch over 20 jaren behoort te worden verdeeld, daar de gemeente voor haar geld geen eigen goed verkrijgt, maar à fonds perdu een gift aan het Rijk geeft, al moge uit de wegsverbetering voor de ingezetenen en middellijk voor de gemeente eenig meerder gebruiksgenot voortvloeien. Zulks klemt te meer, daar de financieele positie der gemeente niet zoodanig is, dat zij de uit de verkorting van den termijn van aflossing voortspruitende hoogere uitgave niet zou kunnen dragen. 6 Januari.

— Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid. Gemeentewet art. 224.) — Het eenige in deze toepasselijke algemeen verbindende voorschrift is art. 224, lid 3 der Gemeentewet voorschrijvende, dat de ambtenaren van politie (beneden den rang van commissaris) worden ontslagen door den burgemeester, nadat deze den hoofdcommissaris van politie heeft gehoord. — Ingevolge dit artikel heeft de burgemeester de volledige vrijheid al dan niet tot ontslag van een agent van politie over te gaan, mits gehoord den hoofdcommissaris van politie. I. c. is dit geschied. — Ook van misbruik van bevoegdheid is niet gebleken en er bestaat geen grond aan te nemen, dat de burgemeester kennelijk een ander doel zou hebben nagestreefd, dan de behartiging van het belang van een goeden gang van zaken bij den gemeentelijken politiedienst. 9 Januari.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Woensdrecht van 28 December 1935, strekkende tot benoeming, met ingang van 28 December 1935, van den heer H. A. M. Jacobs tot secretaris van die gemeente.

S. 2300. 9 Januari. Blz. 231.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Winkelsluitingswet art. 3.) — Zelfs al zou het verbod van art. 14 der A. P. V. van Hillegom betrekking hebben op elk toestel, onverschillig welk — terecht besliste de Kantonr., blijkens de qualificatie, dat het verbod betrekking heeft op een toestel tot verkoop — dan heeft het artikel, als gevende eene regeling voor hetgeen op of aan voor het publiek toegankelijke plaatsen al of niet mag geschieden, nog betrekking op de openbare orde en valt dus geheel bin-

nen het terrein van art. 168 Gemeentewet. — De bepaling van art. 3 der Winkelsluitingswet sluit geenszins elke bemoeiing van den gemeentelijken wetgever met automaten uit en doet dan ook in het minst niet te kort aan de bevoegdheid van de gemeenten om voorschriften te geven omtrent de aanwezigheid van automaten op plaatsen, waarover de gemeentelijke zorg zich uitstrekt.
13 Januari.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Winkel van 27 December 1935, strekkende tot benoeming van P. J. Korver tot secretaris dier gemeente.
S. 2301. 14 Januari. Blz. 231.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (A. P. V. van Oostvoorne art. 60; Gemeentewet art. 168.) — In de t.l.l. en bewezenverklaring kan het woord „mest" blijkens hetgeen volgt, alleen bedoeld zijn als eene zelfstandigheid, welke geheel of in hoofdzaak bestaat uit dierlijke uitwerpselen. De Rechtb. heeft art. 60 A. P. V. van Oostvoorne niet geschonden of verkeerd toegepast door deze zelfstandigheid te rekenen tot de stankverwekkende stoffen. — In genoemd art. 60 heeft het verbod om bedoelde stoffen ter plaatse als nader aangeduid te bergen een geheel zelfstandige beteekenis, onafhankelijk van den plicht tot [op eerste aanschrijving van B. en W.] verwijderen der stoffen in het tweede lid genoemd. — Aan de voorwaarde, dat de strafbaar gestelde gedraging alleen door de A. P. V. van Oostvoorne wordt getroffen, indien deze in de gemeente Oostvoorne voorvalt, is voldaan zelfs al zoude de betrokken — binnen den afstand van 25 meter van req's mestvaalt gelegen — woning zelve niet in die gemeente zijn gelegen. 20 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (A. P. V. van Amsterdam art. 259; Gemeentewet art. 168.) — Art. 259 der A. P. V. van Amsterdam o. m. verbiedende: zich binnenshuis (hieronder begrepen in de huisdeur) bevindende, op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken, nadat men van een ambtenaar der politie in het belang der openbare zedelijkheid den last heeft ontvangen dit na te laten, is verbindend. — Al zou dit artikel toepassing kunnen vinden op door den ambtenaar van politie in het belang der openb. zedelijkheid verboden gedragingen binnenshuis, welke alleen door het gehoor de aandacht van voorbijgangers zouden kunnen trekken, dan zou nog — door de openbaarheid dier gedragingen — de regeling nog vallen binnen de grenzen van art. 168 Gemeentewet. — „Op eenigerlei wijze de aandacht der voorbijgangers tot zich trekken" is een voldoende duidelijke omschrijving. Waarom een nadere omschrijving der gedraging of eenig bepaaldelijk omschreven vereischte betreffende de intentie van dengene, die de aandacht trekt, voor de verbindendheid der bepaling noodig zou zijn, is niet in te zien. In het vereischte, dat de gedraging door een ambtenaar van politie in het belang der openb. zedelijkheid moet zijn verboden, is middellijk de aard der gedraging beperkt. — Inderdaad is, althans voor het geven van den last het oordeel van den politieambtenaar beslissend, dat de gedraging met de openbare orde in strijd is. Die vaststelling is echter niet voor den rechter bindend. — De wet wordt niet geschonden en evenmin wordt de geldigheid der verordening aangetast, door het niet vermelden van de tijdsruimte, welke moet verloopen tusschen den last en het opnieuw plaats vinden der gedraging. 20 Januari.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228a.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot het verleenen van credieten van maximaal f 25 aan een aantal personen, teneinde deze in staat te stellen in de hun in eigendom toebehoorende perceelen een electrische huisinstallatie te doen aanbrengen, nu op grond van de financieele positie der credietnemers aan deze uitleening van gelden groot risico voor de gemeente is verbonden, achterstand in de betaling van stroom en rente en aflossing is te verwachten, en andere soortgelijke verzoeken bezwaarlijk zouden kunnen worden afgewezen waardoor het risico voor de gemeente steeds zou stijgen. 30 Januari.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Rotterdam van 31 October 1935, houdende vaststelling van een verordening op het venten.
S. 2600. 3 Februari. Blz. 240.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Woensdrecht dd. 28 December 1935, strekkende tot benoeming van H. A. M. Jacobs tot secretaris dier gemeente. S. 2340. 11 Februari. Blz. 232.

— Besluit tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffend besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 24 October/5 November 1934, G. S. n°. 47, 3e afdeeling, van het besluit van den raad der gemeente Gouda van 19 Januari 1934, tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente Gouda toegekende c.q. toe te kennen pensioenen.
S. 2380. 11 Februari. Blz. 235.

— Besluit tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffend besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 17/26 October 1934, G. S. n°. 45, 3e afdeeling, van het besluit van den raad der gemeente Schoonhoven van 24 October 1933, tot toepassing van eene tijdelijke korting op de pensioenen van de oud-wethouders.
S. 2381. 11 Februari. Blz. 237.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 136.) — Een verschil van meening tusschen twee gemeenten over de uitvoering van een punt eener gemeenschappelijke regeling kan tot oplossing worden gebracht door daaromtrent de beslissing der Kroon in te roepen, doch is geen grond tot opzegging der regeling. Al zouden, na de beslissing der Kroon, de uit de regeling voortvloeiende geldelijke verplichtingen voor een der gemeenten te bezwarend kunnen blijken en aanleiding tot opzegging kunnen opleveren, zoo is toch terecht thans die opzegging door Ged. Staten niet voor goedkeuring vatbaar geoordeeld.*
11 Februari.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Hulsberg van 24 Januari 1936, strekkende tot opheffing van het

maskeradeverbod gedurende de carnavalsdagen. S. 2302. 22 Februari. Blz. 231.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Winkel d.d. 27 December 1935, strekkende tot benoeming van P. J. Korver tot secretaris dier gemeente. S. 2341. 22 Februari. Blz. 233.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Ameland van 10 December 1935, n°. 670, strekkende tot het verleenen van niet eervol ontslag aan T. Venstra, architect dier gemeente. S. 2342. 22 Februari. Blz. 233.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Kampeerverordening van Oostvoorne art. 3; Sv. art. 350.) — Daar de Rechtb. van oordeel was, dat de geheele Kampeerverordening van Oostvoorne verbindende kracht miste en dus ook de artt. 3 en 14 daarvan niet konden worden toegepast, heeft zij wel degelijk ook in verband met die artikelen beraadslaagd over de vraag of het bewezen verklaarde een strafbaar feit opleverde. [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt]. — De door art. 3 der Kampeerverordening van Oostvoorne verboden handelingen [zonder toestemming van B. en W. een kampeerterrein aanleggen, hebben of exploiteeren, tenten plaatsen, laten plaatsen of toestaan dat op zoodanig terrein tenten worden geplaatst of wordt gekampeerd] kunnen de openbare orde, zedelijkheid en gezondheid raken, ook al vinden zij plaats op niet voor een ieder openstaand terrein. De wet eischt niet, dat de considerans der verordening hare beweegreden vermeldt. — De bepalingen van art. 1 [waaruit zou volgen, dat het ook een eigenaar van een particulier terrein niet vrij zou staan daarop zelf te kampeeren], van art. 5 onder i [waaruit het verbod van nachtverblijf van een moeder met een zeer jong kind van het mannelijk geslacht zou voortvloeien] en van art. 11, sub d [verbod om redevoeringen of toespraken te houden] staan niet in onverbrekelijk verband met art. 3 voornoemd, terwijl, voorzoover dit met art. 4 [waarbij de Raad zich het recht geeft het kampeeren of het toelaten dat er gekampeerd wordt, vrijelijk toe te staan of te verbieden] wel het geval mocht zijn, deze bepaling niets inhoudt, hetgeen met eenig wettelijk voorschrift in strijd is of de grens, welke den gemeentelijken wetgever door de wet is gesteld, overschrijdt. [De Adv.-Gen. verklaart in het algemeen bezwaren te hebben tegen deze kampeerverordening].* 2 *Maart.*
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet artikel 228 c.) — Nu de onderhavige perceelen volgens het goedgekeurd uitbreidingsplan voor bebouwing zijn bestemd, kan aan voornemens en plannen bij de ingenieurs van den waterstaat omtrent een andere bestemming dezer perceelen niet zoodanige beteekenis worden toegekend, dat feitelijk op de perceelen een bouwverbod zou komen te liggen met alle nadeelen, daaraan voor de eigenares, gemeente verbonden. Ged. Staten hebben derhalve ten onrechte aan een besluit tot verkoop op grond van zoodanige voornemens en plannen goedkeuring onthouden.* 3 *Maart.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Winkelsluitingswet artt. 3 en 8.) — Art. 5, lid 2 van de Verordening op het venten enz. in de gemeente Enschede, bepalende, dat een [door B. en W. verleende] ventvergunning wordt geacht te zijn ingetrokken, indien de daaraan verbonden voorwaarden niet worden in acht genomen of nageleefd, heeft kennelijk de strekking om de handeling waardoor de aan de vergunning verbonden voorwaarde wordt overtreden — i. c. het venten op Zaterdagavond na tien uur — te beschouwen als te zijn geschied zonder dat een ventvergunning was verleend. — Het venten — als in deze verordening omschreven — betreft op zichzelf beschouwd een onderwerp, waaromtrent de Raad, krachtens art. 168 Gemeentewet, verordeningen mag maken, daar dit de openbare orde kan betreffen, hetgeen dus ook het geval is met voorwaarden, welke de dagen en uren van uitoefening van het ventbedrijf regelen. — Uit een vergelijking van de bepalingen van de artt. 8 en 9 der Winkelsluitingswet met de aan de onderhavige ventvergunning gestelde voorwaarden, blijkt, dat hier geen sprake kan zijn van bepalingen van winkelsluiting. — Art. 3 lid 3 der Winkelsluitingswet, het verbod van art. 8 opheffende, schept daarmede niet een onaantastbaar recht om op de uren, in art. 8 genoemd, met consumptie-ijs te venten.* 9 *Maart.*
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Sambeek van 22 Februari 1936, strekkende tot benoeming van G. H. Kusters tot ontvanger dier gemeente. S. 2303. 9 Maart. Blz. 231.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Bussum van 11 Februari 1936, tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken. S. 2601. 10 Maart. Blz. 240.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Veen van 28 Februari 1936, strekkende tot benoeming van J. G. W. Schouten tot secretaris-ontvanger dier gemeente. S. 2304. 13 Maart. Blz. 232.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 228c.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot verkoop van inschrijvingen op het Grootboek der Nationale Schuld en uit de opbrengst daarvan op loopende geldleeningen buitengewoon af te lossen, nu het kapitaal, dat voor de aflossing zou worden aangewend, door jaarlijksche reserveering op den gewonen dienst eerst zou zijn terugverkregen na een tijdsduur, welke veel langer is dan de looptijd der af te lossen leeningen, hetgeen zou neerkomen op eene niet onaanzienlijke verschuiving van lasten naar de toekomst.* 20 *Maart.*
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Amsterdam van 27 November 1935, n°. 805, strekkende: 1°. tot wijziging, met ingang van 1 Januari 1936, van de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn

geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lageronderwijswet 1920, en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen; 2°. tot verhooging, in verband daarmede, van volgnummer 895*h* der ontwerp-gemeentebegrooting voor 1936.
S. 2305. 25 Maart. Blz. 232.
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Rotterdam van 31 October 1935, strekkende tot vaststelling van een verordening op het venten. S. 2602. 25 Maart. Blz. 240.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Kerkwerve van 30 December 1935, strekkende tot benoeming van L. van der Wekken Mzn., tot lid van het burgerlijk armbestuur aldaar.
S. 2307. 14 April. Blz. 232.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sv. artt. 350, 441; A. P. V. van Amsterdam art. 60; Wet Alg. Bep. art. 11.) — Strooken grond — zij mogen dan begroeid zijn met gras en voorzien zijn van heesters en struiken — welke niet voor het publiek toegankelijk zijn en kennelijk voor geen enkel gedeelte bestemd zijn om door het publiek te worden betreden, missen elk kenmerk van een „openbaar plantsoen", ook al zijn zij aangelegd „op een openbaren weg", hetgeen dus feitelijk beteekent „op een overigens openbaren weg". — Aan req. wordt verweten, dat hij zijn hond heeft laten los-loopen op een der zich op den openbaren weg bevindende grasperken of gazons. In deze opvatting is de aanduiding in de bewezenverklaring van „openbaar plantsoen" te beschouwen als een qualificatie van die grasperken en gazons, welke buiten de feitelijke bewezenverklaring valt. — Aldus opgevat valt het bewezene — nu die perken en gazons geen „openbaar plantsoen" uitmaken — niet onder art. 60 van de A. P. V. van Amsterdam, zoodat het bestreden vonnis niet in stand kan blijven. 20 April. Blz. 488.*
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Sambeek dd. 22 Februari 1936, strekkende tot benoeming van G. H. Kusters tot ontvanger dier gemeente. S. 2343. 22 April. Blz. 234.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 228c.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot verkoop van grond, uit overweging dat deze grond gebruikt wordt voor speelterrein, terwijl aan zoodanig terrein behoefte bestaat, bij verkoop van dezen grond in de gemeente geen behoorlijk speelterrein meer aanwezig zal zijn en de gemeente niet dan met groote kosten in de behoefte aan zoodanig terrein zal kunnen voorzien; terwijl bovendien de grond de bestemming van bouwterrein zal verkrijgen, waaraan geen behoefte bestaat, en de gemeente, door woningbouw op privaat eigendom te bevorderen zichzelf concurrentie aandoet, daar de kans op nog meer leegstaande gemeentewoningen wordt vergroot. 5 Mei.*
— Besluit tot intrekking van het Koninklijk besluit van 31 December 1935, S. 852, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Groesbeek van 19 December 1935, strekkende tot intrekking van het gedeelte van het raadsbesluit van 29 Juli 1935, waarbij is besloten tot niet-toelating van zes op 27 Juni 1935 gekozen raadsleden en deze zes leden nog als zoodanig toe te laten.
S. 2309. 12 Mei. Blz. 232.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Ameland, betreffende de woonplaats van den architect dier gemeente.
S. 2802. 20 Mei. Blz. 241.
— Besluit tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Rotterdam van 31 October 1935, tot vaststelling van een verordening op het venten.
S. 2640. 22 Mei. Blz. 240.
— Besluit tot schorsing van het besluit van het College van burgermeester en wethouders der gemeente Almelo van 30 April 1936, strekkende tot toekenning van wachtgeld, volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente Almelo. S. 2310. 28 Mei. Blz. 232.
— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Oss, betreffende een tapverbod. S. 2803. 3 Juni. Blz. 352.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Maartensdijk van 3 December 1935 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente. S. 2603. 8 Juni. Blz. 352.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Oudewater van 14 April 1936 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.
S. 2604. 8 Juni. Blz. 352.
— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Finsterwolde van 11 Mei 1936, n°. 19, strekkende tot verhooging van het accoordloon voor het graven van zwetslooten van 9 en 7 cents per strekkende meter tot 10 en 8 cents per strekkende meter.
S. 2311. 10 Juni. Blz. 347.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 129 j°. art. 135.) — Wanneer beide gemeentebesturen eene wijziging van eene gemeenschappelijke regeling wenschen, waartegen overigens geen bezwaar bestaat, behooren Ged. Staten zich daartegen niet te verzetten op den enkelen grond, dat de bestaande regeling voor eene der partijen voordeeliger en voor de andere nadeeliger is dan de nieuwe. Tegen terugwerkende kracht van de wijziging bestaat geen bezwaar, vermits het niet onredelijk is, dat de gemeentebesturen eene regeling, aan welke zij voor de toekomst de voorkeur geven, ook voor het verleden willen doen gelden. 15 Juni.*
— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Laag-Nieuwkoop van 29 Mei 1936, strekkende tot benoeming van G. Brunt tot ontvanger dier gemeente.
S. 2312. 20 Juni. Blz. 347.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Sambeek, van 28 Mei 1936, strekkende tot benoeming van G. H. Kusters tot ontvanger dier gemeente.
S. 2313. 22 Juni. Blz. 347.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Jabeek van 1 Mei 1936, strekkende tot benoeming van J. H. L. Mols tot ontvanger dier gemeente.
S. 2314. 23 Juni. Blz. 348.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 112.) — De strekking van het tweede lid is deze, dat in het daar bedoeld geval met betrekking tot de bezoldiging van den waarnemend secretaris dezelfde regeling geldt als ten aanzien van den secretaris is vastgesteld, en derhalve de waarnemer in verband met zijn dienstjaren aanspraak heeft op gelijke periodieke verhoogingen als hij zou hebben genoten, wanneer hij inderdaad de betrekking van secretaris zou hebben bekleed. 24 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 230 j°. art. 231.) — Als de tijdstippen van het „aanbieden" en het „inzenden", waarvan in de artt. 230 en 231 sprake is, zijn naar de taalkundige beteekenis dier woorden aan te merken de dagen, waarop de in die artikelen bedoelde besluiten zijn ontvangen. 26 Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (A. P. V. Haarlem art. 78; Sv. art. 430; Wet Alg. Bep. art. 11.) — Een vergadering, ook indien deze gepaard gaat met muziek, zal veelal niet zijn een vermakelijkheid in den gangbaren zin van het woord en dus ook niet in den zin van art. 78 A. P. V. van Haarlem, hetwelk het verkoopen, enz. op den openbaren weg van plaatsbewijzen voor openbare vermakelijkheden verbiedt. — Ook indien de term „vermakelijkheden" in art. 78 dezelfde beteekenis heeft als in art. 152 van genoemde verordening, waarin daaronder mede muziek is begrepen, brengt zulks nog niet mede, dat ieder gebeuren toegankelijk voor het publiek en waarbij ook muziek wordt gemaakt in den zin van art. 78 een publieke vermakelijkheid zou zijn en in het bijzonder niet i. c. waarin, zooals de Kantonr. feitelijk vaststelde, de gehouden toespraak het belangrijkste deel vormde. — De kantonrechter gaf een zuivere vrijspraak. 29 Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; A. P. V. der gemeente Maurik art. 46.) — Art. 46 der A. P. V. der gemeente Maurik, verbiedend voorwerpen of waren, van welken aard ook, te koop aan te bieden of te venten zonder vooraf voorzien te zijn van een vergunning van B. en W., is, daar het in zijn algemeenheid het te koop aanbieden van voorwerpen of waren verbiedt, ook dán wanneer deze handeling elk karakter van openbaarheid mist en de openbare orde daarbij in geen enkel opzicht is betrokken, niet gebleven binnen de grenzen door de wet aan de regelingsbevoegdheid van den gemeentelijken wetgever gesteld. Het heeft geen verbindende kracht. 29 Juni.*

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 136; Lager Onderwijswet 1920 Art. 19.) — Onder „kosten van het openbaar onderwijs" in de onderhavige gemeenschappelijke regeling moeten worden verstaan de werkelijke uitgaven, welke ten behoeve van dat onderwijs over eenig jaar zijn gedaan en in de rekening zijn verantwoord. Slechts indien partijen zulks uitdrukkelijk of stilzwijgend hadden beoogd, zou het gerechtvaardigd zijn, die kosten met terzijdestelling van de werkelijke uitgaven te stellen op een bedrag, berekend op de wijze, welke de wet in soortgelijke gevallen voor het bijzonder onderwijs heeft voorgeschreven. 10 Juli.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Leeuwarden dd. 19 Mei 1936, n°. 117 R/104, betreffende verleening van vergunning tot straataanleg op het perceel kadastraal bekend gemeente Leeuwarden, sectie D, N°. 332, voor zooveel betreft het bepaalde onder II, sub 12 en 13.
S. 2315. 13 Juli. Blz. 398.

— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Veen van 28 Februari 1936, strekkende tot benoeming van J. G. W. Schouten tot secretarisontvanger dier gemeente.
S. 2316. 20 Juli. Blz. 398.

— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Bussum van 11 Februari 1936, strekkende tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken. S. 2605. 20 Juli. Blz. 399.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Hillegersberg van 29 Mei 1936, tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod tot het exploiteeren van nieuwe winkelzaken.
S. 2606. 20 Juli. Blz. 399.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 228i; Lager Onderwijswet 1920 Art. 79.) — Ten onrechte hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot het aangaan van een rechtsgeding tegen een bijzonder schoolbestuu tot terugvordering van rente van een ingevolge art. 73 L. O.-wet 1920 gestorte waarborgsom, waarbij tevens zou zijn beslist omtrent het aan de gemeente vervallen zijn van die waarborgsom, op grond dat het rechtsgeding geen redelijke kans van slagen biedt, daar de bij de aanvrage ingevolge art. 73 sub c overgelegde opgave niet meer voorhanden is, terwijl omtrent derzelver inhoud geenerlei zekerheid bestaat, nu de mogelijkheid dat de gemeente zal slagen in het vereischte bewijs aannemelijk is gemaakt. 20 Juli.*

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Sambeek, dd. 28 Mei 1936, strekkende tot benoeming van G. H. Kusters tot ontvanger dier gemeente.
S. 2344. 1 Augustus. Blz. 458.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Jabeek d.d. 1 Mei 1936, strekkende tot benoeming van J. H. L. Mols tot ontvanger dier gemeente.
S. 2345. 1 Augustus. Blz. 458.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Laag-Nieuwkoop dd. 29 Mei 1936, strekkende tot benoeming van G. Brunt tot ontvanger dier gemeente.
S. 2346. 1 Augustus. Blz. 458.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Almelo van 30 April 1936, strekkende tot toekenning van wachtgeld, volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en

werklieden in dienst der gemeente Almelo.
S. 2347. 22 Augustus. Blz. 459.
— Besluit, tot schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Heinkenszand van 29 Juni 1936 tot wijziging van de Algemeene Politieverordening dier gemeente.
S. 2607. 22 Augustus. Blz. 462.
— Besluit, tot schorsing van het besluit, van den Raad der gemeente Asperen van 9 Juli 1936, tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente.
S. 2608. 28 Augustus. Blz. 462.
— Besluit, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Hulsberg van 24 Januari 1936, strekkende tot opheffing van het maskerade-verbod gedurende de carnavalsdagen.
S. 2348. 10 September. Blz. 460.
— Besluit, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Finsterwolde van 29 Juni 1936, N°. 10 tot aanvulling van het gemeentelijk ambtenarenreglement met een nieuw artikel 12*a*.
S. 2349. 21 September. Blz. 460.
— Besluit, tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Harderwijk van 30 Januari 1936 tot aanvulling van de Algemeene Politieverordening dier gemeente.
S. 2560. 21 September. Blz. 461.
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Maartensdijk van 3 December 1935, strekkende tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.
S. 2609. 22 September. Blz. 597.
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Oudewater van 14 April 1936, strekkende tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.
S. 2610. 22 September. Blz. 597.
— Besluit, strekkende tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders van Rotterdam van 25 Augustus 1936, A.Z. n°. 52 7*b*, waarbij zij aan de besturen van het Plaatselijk Arbeids-Secretariaat, de Revolutionnair-Socialistische Arbeiderspartij en den Algemeenen Werkloozenbond een gedeelte van het gemeentelijk Nenijto-terrein op 29 Augustus 1936 in gebruik hebben gegeven voor het houden van een bijeenkomst.
S. 2350. 25 September. Blz. 461.
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Amsterdam van 27 November 1935, n°. 805, strekkende: 1°. tot wijziging, met ingang van 1 Januari 1936, van de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920, en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen; 2°. tot verhooging, in verband daarmede, van volgnummer 895*h* der ontwerp-gemeentebegrooting voor 1936.
S. 2317. 30 September. Blz. 594.
— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Valkenswaard van 1 September 1936, strekkende tot vaststelling van den tijdsduur van het wachtgeld van de burgemeesters en vaste ambtenaren, die tengevolge van de wet van 30 December 1933, S. 800, zijn ontslagen, voor zooveel betreft de bepaling onder II *b*, *c* en *d* van dat besluit.
S. 2319. 30 September. Blz. 595.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Veen d.d. 28 Februari 1936, strekkende tot benoeming van J. G. W. Schouten tot secretaris-ontvanger.
S. 2351. 5 October. Blz. 595.
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Jabeek van 11 September 1936, strekkende tot benoeming andermaal van J. H. L. Mols, niet zijnde gemeentesecretaris, tot ontvanger dier gemeente.
S. 2319 A. 8 October. Blz. 595.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Zaandijk d.d. 10 Maart 1936, waarbij gunstig is beschikt op het verzoek van het Vredes-Comité „Zaanstreek", waarvan het secretariaat is gevestigd te Wormer, tot het houden van een geldinzameling op 3 Mei 1936, en de opbrengst te mogen aanwenden tot het steunen van de achtergebleven gezinnen der dienstweigeraars.
S. 2352. 8 October. Blz. 595.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Amsterdam van 27 November 1935, n°. 805, strekkende tot wijziging, met ingang van 1 Januari 1936, van de verordening tot regeling van de wedden van het personeel der openbare lagere scholen, welke niet zijn geregeld bij den algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 30 der Lager-onderwijswet 1920, en tot regeling van de wedden van het personeel der openbare taalcursussen.
S. 2353. 8 October. Blz. 596.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 248.) — Daar de gemeentebegrooting voor 1936 door Ged. Staten nog niet is goedgekeurd, is er voor een beslissing van dat college omtrent een wijziging van die begrooting nog geen plaats. Ten onrechte zijn Ged. Staten derhalve reeds thans tot niet-goedkeuring van een desbetreffend raadsbesluit overgegaan.* 8 October.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Artt. 228a en 228c.) — Ged. Staten hebben ten onrechte goedkeuring onthouden aan raadsbesluiten tot verkoop van het gemeentehuis, aankoop van grond voor den bouw van een nieuw gemeentehuis en het aangaan van een geldleening in verband daarmede, op grond dat zij zich niet kunnen vereenigen met de keuze van een (buitenlandschen) architect, met de plaats, waar de raad het gemeentehuis wil doen verrijzen, en met het bouwplan. Er bestaat geen voldoende reden om door middel van onthouding van goedkeuring de vrijheid van den raad ten dezen te bekorten.* 10 October.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 248.) — Een schrijven van Ged. Staten, houdende mededeeling, dat zij zich met eene wijziging van een begrootingspost niet kunnen vereenigen, houdt niet in eene onthouding van goedkeuring aan het raadsbesluit tot wijziging van den post. Deze mededeeling kan*

niet worden beschouwd als eene weigering van goedkeuring, waartegen beroep op de Kroon zou openstaan. 20 October.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 398—429; Gem.wet art. 113 oud, 259 nieuw.) — Uit het samenstel der bepalingen van de artt. 113—115 en 218—223 Gemeentewet, zooals die luidden vóór de wet van 31 Januari 1931, S. 41, moet worden afgeleid, dat de beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van de rekening van den ontvanger bindend is en de burgerlijke rechter deze moet eerbiedigen. Het door dat gezag vastgestelde saldo geeft dus de uitkomst van des ontvangers beheer aan. Dit brengt mede, dat de ontvanger voor dat saldo aansprakelijk is, tenzij blijkt, hetgeen in deze niet het geval is, dat dit saldo door hem aan de gemeente is verantwoord of zijne aansprakelijkheid door bijzondere omstandigheden wordt opgeheven. In bedoelde administratieve procedure moeten de vragen opgeworpen in de middelen 1, 2, 5 en 6 hare beantwoording vinden. — Bij het zevende middel, waarbij wordt opgekomen tegen de vermindering door de gemeente van hare vordering, heeft eischer (oorspr. gedaagde) geen belang. Bovendien kan niet worden ingezien, waarom de gemeente niet, als elke procedeerende partij, hare vordering zou mogen verminderen. 7 November.*

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 101, tiende lid, der Gemeentewet.
S. 351. 14 November. Blz. 679.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Jabeek dd. 11 September 1936, strekkende tot benoeming van J. H. L. Mols tot ontvanger dier gemeente.
S. 2354. 16 November. Blz. 717.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Oss, tot gedeeltelijke opheffing van een tapverbod.
S. 2848. 25 November. Blz. 723.

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Drunen van 25 September 1936, strekkende tot instelling van een commissie van toezicht op de wegen.
S. 2319 C. 27 November. Blz. 717.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; A.P.V. van Zwollerkerspel art. 34.) — De grief van het O. M. richt zich tegen de beslissing van den Kantonr., dat het bij art. 34 A.P.V. van Zwollerkerspel aan de houders der daarbij bedoelde inrichtingen gedaan verbod — nu het ook toepasselijk is op vergunningslocaliteiten, die niet voor het publiek toegankelijk zijn — verder gaat dan art. 168 Gemeentewet toestaat. — Het in het tweede lid van genoemd art. 34 tot de houders gericht verbod is aldus te verstaan, dat slechts verboden wordt de toelating gedurende den sluitingstijd van andere dan de onder a—d aangeduide personen. In de dagv. had daarom moeten zijn uitgedrukt, dat de toegelaten persoon valt onder de personen, tot wie het verbod tot toelating is beperkt. De dagv. beantwoordt aan dien eisch niet, zoodat, nu de Kantonr. — zij het op anderen grond — tot een ontslag van alle rechtsvervolging is gekomen, die beslissing in stand behoort te worden gehouden. — [Anders implicite Adv.-Gen. Wijnveldt: deze, van oordeel zijnde dat de uitspraak van de Kantonr. onjuist is, omdat art. 34 alleen het oog heeft op inrichtingen voor het publiek toegankelijk, concludeert tot vernietiging van req.]. 30 November.*

— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Papendrecht van 5/16 November 1936, strekkende om goed te vinden, dat aan den heer D. Dekker, lid van den raad en tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschoolvereeniging „Eben Haëzer", inzage wordt verstrekt van de correspondentie, door burgemeester en wethouders en de genoemde vereeniging met Gedeputeerde Staten gevoerd omtrent het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging.
S. 2319 D. 3 December. Blz. 717.

— Besluit tot schorsing van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Papendrecht van 5/16 November 1936, strekkende om goed te vinden, dat aan den heer D. Dekker, lid van den raad en tevens bestuurslid van de Christelijke Kleuterschoolvereeniging „Eben Haëzer", inzage wordt verstrekt van de correspondentie, door burgemeester en wethouders en de genoemde vereeniging met Gedeputeerde Staten gevoerd omtrent het ter beschikking stellen van een lokaal aan de Neutrale Kleuterschoolvereeniging.
S. 2319 E. 14 December. Blz. 717.

— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet art. 244.) — Terecht hebben Ged. Staten aan de gemeentebegrooting goedkeuring onthouden, nu deze een ongedekt tekort vertoont tengevolge van de afwijzing van het verzoek van den Raad om een extra-bijdrage en een belastingbijdrage uit het Werkloosheidssubsidiefonds. Deze afwijking zelve kan bij de beslissing op het krachtens art. 244 ingesteld beroep geen voorwerp van onderzoek uitmaken. 22 December.*

— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den Raad der gemeente Asperen van 9 Juli 1936, tot vaststelling van een verordening op het venten binnen die gemeente.
S. 2611. 24 December. Blz. 720.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Bussum van 11 Februari 1936 tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod van exploiteeren van nieuwe winkelzaken.
S. 2641. 24 December. Blz. 720.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Maartensdijk van 3 December 1935 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente. S. 2642. 24 December. Blz. 720.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Hillegersberg van 29 Mei 1936 tot vaststelling van een verordening, houdende tijdelijk verbod tot het exploiteeren van nieuwe winkelzaken in die gemeente.
S. 2643. 24 December. Blz. 721.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Oudewater van 14

April 1936 tot vaststelling van een verordening tot beperking van het aantal winkels, bedrijven of werkplaatsen in die gemeente.
S. 2644. 24 December. Blz. 722.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. art. 199; Gem.wet art. 113 oud, 259 nieuw.) — De beslissing van het administratief gezag betreffende den inhoud van des ontvangers rekening is voor den burgerlijken rechter bindend. Nu Ged. Staten het in de kas aanwezige bedrag onder de ontvangsten hebben opgenomen, moet door den rechter worden aangenomen, dat bedoeld bedrag een aan de gemeente toekomende ontvangst is, zijn op onregelmatigheden als bedoeld in art. 222 (oud) of 259 (nieuw) der Gemeentewet, gelijk het Hof feitelijk vaststelt, geen beroep gedaan. — Het subsidiaire betoog, waarbij ten onrechte als feitelijk vaststaande wordt aangenomen, dat eischer tot uitkeering van f 2600 aan de Ambachtschool is gehouden en deze gelden hem dus toekomen, faalt reeds hierom, omdat het zich keert tegen de beslissing van het Hof, dat het aangeboden getuigenbewijs te vaag en dus niet afdoende is, welke beslissing in cassatie niet kan worden aangetast, vermits zij betreft de doelmatigheid der te bewijzen aangeboden feiten, waarvan de waardeering aan den rechter, die over de feiten moet oordeelen, is overgelaten. 24 December.*
— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Valkenswaard van 1 September 1936, strekkende tot vaststelling van den tijdsduur van het wachtgeld van de burgemeesters en vaste ambtenaren, die ten gevolge van de wet van 30 December 1933, S. 800, zijn ontslagen, voor zooveel betreft de bepaling onder II *b*, *c* en *d* van dat besluit.
S. 2355. 28 December. Blz. 718.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 228a j°. art. 232.) — Hoewel de motiveering van een besluit van Ged. Staten „dat de voorwaarden, waaronder de geldleening zou worden aangegaan, te ongunstig zijn", uiterst sober is, kan toch niet worden gezegd, dat het besluit niet, zooals art. 232 eischt, „met redenen is omkleed". — Ged. Staten hebben terecht goedkeuring aan het raadsbesluit onthouden, daar de voorwaarden der leening minder gunstig zijn dan onder de tegenwoordige omstandigheden (d. i. 4 maanden later, Red.) mogelijk is. 28 December.*
— Besluit tot gedeeltelijke vernietiging van het besluit van den Raad der gemeente Heinkenszand van 29 Juni 1936, tot wijziging van de Algemeene Politieverordening dier gemeente.
S. 2645. 29 December. Blz. 722.
— Besluit, betreffende verplicht abonnement der gemeenten op afdeelingen van het Staatsblad.
S. 291. 30 December. Blz. 797.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 28.) — Voor toepassing door Ged. Staten van art. 28 4e lid bestaat slechts aanleiding, als een stellige daad is gepleegd, waarbij het raadslid het gewicht van zijn lidmaatschap in de schaal heeft geworpen, om een levering te doen toevallen aan een leverancier of aan een onderneming bij wiens of welker zaken hij is geïnteresseerd. Zulks heeft zich i. c. niet voorgedaan, daar het raadslid eerst na de toewijzing van een werk door de gemeente aan een aannemer ingeschreven heeft voor de levering van materialen, noodig voor dat werk, en de aannemer hem, als laagsten inschrijver, de levering heeft gegund. 30 December.*
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 247.) — Terecht hebben Ged. Staten een post voor schrijfloonen (art. 240 d) op de gemeentebegrooting gebracht, nu de Raad, nadat hij in vroegere jaren steeds zelf een dergelijke post op de begrooting had gebracht, dit sinds eenige jaren heeft nagelaten, hoewel de gemeente-administratie sedertdien in omvang is toegenomen, en in een groot aantal gemeenten van dezelfde beteekenis hetzij een ambtenaar is aangesteld, hetzij een bedrag voor schrijfloonen op de begrooting is uitgetrokken. 30 December.*
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Zevenbergen van 4 December 1936, strekkende tot benoeming van een meteropnemer-geldophaler in vasten dienst. S. 2319 F. 31 December. Blz. 717.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Drunen d.d. 25 September 1936, strekkende tot instelling van een commissie van toezicht op de wegen.
S. 2356. 31 December. Blz. 719.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 242.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een gemeentebegrooting op grond dat het onder de huidige tijdsomstandigheden niet verantwoord is van gemeentewege gelden beschikbaar te stellen voor ontwikkelingscursussen, die niet strikt noodzakelijk kunnen worden geacht, zulks te meer daar er naar gestreefd moet worden de gewone uitgaven en de gewone inkomsten, met terzijdelating van het batig rekeningssaldo van een vorig dienstjaar, zooveel mogelijk aan elkaar aan te passen. 31 December.*

Gemeentegrenzen.
— Wet tot vereeniging van de gemeenten Beverwijk en Wijk aan Zee en Duin.
S. 301. 23 April. Blz. 100.
— Wet tot vereeniging van de gemeenten Boschkapelle, Stoppeldijk, Hengstdijk en Ossenisse. S. 305. 19 Juni. Blz. 259.
— Wet tot vereeniging van de gemeenten IJsselmuiden, Grafhorst, Wilsum, Kamperveen en Zalk en Veecaten.
S. 308. 21 December. Blz. 607.
— Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Kapelle en Schore.
S. 309. 21 December. Blz. 611.
— Wet tot wijziging van de grens tusschen de gemeenten Goor en Markelo.
S. 310. 21 December. Blz. 614.

Gemeentewet.
— Wet tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922, S. 240, van de wet van 28 Mei 1925, S. 216, van de Gemeentewet, van de Provinciale Wet, van de wet van 30 Juni 1923, S. 307, en van de wet van 17 Juli 1923 (Stbl. n°. 364).
S. 300. 9 Januari. Blz. 97.

Geneeskunst.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art.*

436; Wet verkrijging afzonderl. bevoegdh. uitoef. tandheelkunst art. 7.) — Bij dagv. wordt duidelijk aan req. een handeling, omschreven in art. 436, eerste lid Sr. verweten en niet een handeling als in het tweede lid bedoeld. De omstandigheid, dat de tandprothese als onderdeel van de tandheelkunst kan gerekend worden te behooren tot de tandheelkunst en in ruimeren zin tot de geneeskunst, doet daaraan niet af, nu in de t.l.l. duidelijk wordt uitgedrukt, dat req. in de uitoefening van zijn beroep eene handeling heeft verricht, waartoe alleen een tandarts en een arts bevoegd waren (art. 436, lid 1). [Adv.-Gen. Wijnveldt: onder het overschrijden van de grenzen der bevoegdheid valt niet het verrichten van handelingen, waartoe men krachtens zijn beroep een toelating niet heeft verkregen.] — Onder tandprothese of volledige tandprothese kan nimmer iets vallen, dat met kunsttanden of een kunstgebid niets heeft uit te staan. I. c. heeft req. niet anders gedaan dan een pijnlijke kies in behandeling nemen zonder eenig verband met tandprothese. — Uit de totstandkoming der desbetreffende wetsbepalingen blijkt niet dat de begrippen „tandprothese" en „volledige tandprothese" eene verschillende beteekenis hebben. Onder „volledige tandprothese" valt in ieder geval niets, dat geheel buiten het begrip „tandprothese" valt, immers buiten een voorgenomen prothese staat. — De toestand, dat de tandtechnicus wel een kies mag trekken ter voorbereiding van het plaatsen van kunsttanden of van een kunstgebit, doch overigens tot dezelfde verrichting onbevoegd is, is uit een oogpunt van volksgezondheid minder verklaarbaar, doch hier heeft blijkens de geschiedenis zwaar gewogen — uitteraard binnen de grenzen der volksgezondheid — de broodwinning van een groep personen, welke zich jaren met de uitoefening der tandprothese had bezig gehouden.

2 Maart.

Gezondheidswet.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 19 Februari 1920, S. 83, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1933, S. 93, tot uitvoering van artikel 19 der Gezondheidswet.

S. 847. 25 Maart. Blz. 321.

Girowet.

— Wet tot vaststelling van wettelijke regelen betreffende de taak der openbare lichamen met betrekking tot het betalingsverkeer zonder gereed geld, met inbegrip van de daarmede verband houdende werkzaamheden.

S. 307. 1 Augustus. Blz. 407.

— Besluit, bepalende den datum van inwerkingtreding van de artikelen 6, 9 en 11 van de Girowet (Stbl. n°. 307 van 1936).

S. 387. 14 November. Blz. 522.

Handelsnaamwet.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Handelsnaamwet S. 1921 n°. 842 art. 5.) — Vaststaat: 1°. dat de beide handelsnamen slechts in geringe mate van elkaar afwijken, 2°. dat in 1918, toen gereq. den naam „Hollandia" begon te voeren, haar artikel roomijs niet behoorde tot de melkproducten, de artikelen van requestrant, 3°. dat sedert het product van gereq. van samenstelling is veranderd en onder de melkproducten wordt gerangschikt, verwarring tusschen de beide zaken te duchten is. — De beslissing, dat req's verzoek, dat gereq. tot wijziging van haren handelsnaam worde veroordeeld, niet-ontv. is, op grond dat, nu gereq. in 1918 gerechtigd was haar naam te voeren, haar dit recht later niet meer tengevolge van het onder 3° vermelde kan worden ontnomen, wordt terecht door req. bestreden. Immers, art. 5 H.n.wet verbiedt het voeren, niet slechts het aannemen van den naam en dit verbod wordt dan ook overtreden, indien de vroeger niet onrechtmatig gedragen naam wordt gevoerd, nadat hij, onder voormelde omstandigheden, welke in geen enkel opzicht aan den oudsten drager van den naam zijn te wijten, tot gevaar voor verwarring aanleiding heeft gegeven. — (Zie het tusschen dezelfde partijen gevoerd merkenrechtsgeding, H. R. 19 Sept. 1935 N. J. 1936 n°. 128 met noot E. M. M.). *30 Januari.*

— Arrest van den Hoogen Raad. (Handelsnaamwet artt. 2 en 4.) — Uit het geheele stelsel der Handelsnaamwet, en met name uit art. 2, volgt, dat, bij de toepassing van de uitzonderingsbepaling van al. 3 van art. 4 van een naam en een zaak „afkomstig van" een vennootschap onder firma alleen sprake kan zijn, indien het bij dengene, die op de uitzondering zich beroept, geldt dezelfde zaak, welke eertijds door de vennootschap onder firma werd gevoerd. — Het door de Rechtb. onder al. 3 van art. 4 begrepen geachte „zich toeleggen van een naam", die niet wordt overgedragen, omdat hij door de oude zaak blijft gevoerd, is ook kwalijk in overeenstemming met de taalkundige beteekenis van „afkomstig van" en voorts onvereenigbaar met het slot van de alinea, dat spreekt van den naam, dien de vennootschap onder firma heeft gevoerd. — Nu de Rechtb. uitdrukkelijk heeft vastgesteld, dat de oude zaak, zij het in kleineren omvang, is blijven bestaan en den naam is blijven voeren, is het bewezenverklaarde, als niet vallende onder al. 3 van art. 4 op grond van strijd met het bepaalde in al. 1 van dat artikel strafbaar. — [Anders Adv.-Gen. van Lier]. — Rechtdoende qualificeert de H. R. het bewezenverklaarde — gerekend met de wet van 2 Juli 1934 S. 347 — afzonderlijk voorzoover begaan vóór en na 1 Januari 1935.

26 October.

Hinderwet.

— Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 14.) — Een voorwaarde, die niet tegemoet komt aan bezwaren, aan de uitbreiding verbonden, maar aan zoodanige, die reeds vóór de uitbreidingsplannen bestonden, is ten onrechte aan de vergunning tot uitbreiding verbonden.

9 Januari.

— Koninklijk besluit. (Hinderwet art. 7.) — Nu de zitting, in dit art. bedoeld, heeft plaats gevonden op den elfden dag na de openbare kennisgeving, is het door B. en W. genomen besluit tot het verleenen der vergunning onwettig. *3 Maart.*

— Arrest van den Hoogen Raad. (Hinderwet art. 2.) — Uit de dagv., in haar geheel gelezen, volgt duidelijk, dat met: „de daartoe

vereischte vergunning" wordt bedoeld de door het gemeentebestuur krachtens de Hinderwet te geven vergunning. — Uit de verklaringen van verd. en den get. heeft de Rechtb. terecht afgeleid, dat door req. is gehouden een inrichting bestemd tot bewaring van afval als bedoeld in art. 2 onder VII der Hinderwet; het telkens slechts kort in het pakhuis verblijven van de afval, met het gevolg, dat de regelmatig aanwezige hoeveelheid dagelijks van samenstelling wisselde, deed aan die bestemming niet af.
23 Maart.
— Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 17.) — Het opleggen van een nieuwe voorwaarde, die de bestaansmogelijkheid van het bedrijf in gevaar zou brengen, moet met het oog op de aanspraken, welke de concessionaris op het uitoefenen van het bedrijf ter plaatse krachtens zijne vergunning kan doen gelden, achterwege blijven. Nu het niet is mogen gelukken, andere voorwaarden te vinden, welke de bestaande bezwaren in voldoende mate zouden kunnen opheffen, moet noodgedwongen in den bestaanden toestand worden berust. *27 April.*
— Arrest van den Hoogen Raad. (Hinderwet artt. 2 en 22.) — Hij, die als hoofd van een onderneming vaten petroleum op een stuk grond bewaart en opgeslagen houdt of vaten benzine en petroleum op een stuk grond bergt, hetgeen wijst op eene duurzame bestemming van den grond tot deze doeleinden, „houdt" een inrichting tot bewaring van vluchtige producten, dus „eene in art. 2 der Hinderwet omschreven inrichting", in den zin van art. 22 dier wet „in werking". — Ook bij het bewaren, opgeslagen houden en bergen van producten op een open terrein kan men, overeenkomstig de bedoeling van de Hinderwet, spreken van eene „inrichting" en dus ook van het „oprichten" en het „in werking brengen en houden" van eene inrichting. — [Aldus ook Adv.-Gen. Wijnveldt; deze nog over het zonderling verloop van deze zaak]. *15 Juni.*
— Koninklijk besluit. (Hinderwet Artt. 12bis, 12.) — Wel hebben B. en W. verzuimd, het ontwerp hunner beschikking ter kennisneming aan het districtshoofd der arbeidsinspectie te zenden, doch nu achteraf is komen vast te staan, dat de door B. en W. gestelde voorwaarden volgens het oordeel van genoemd districtshoofd de naleving van de eischen, gesteld krachtens de Veiligheidswet, niet onmogelijk zouden hebben gemaakt, bestaat geen voldoende aanleiding, het besluit van B. en W. wegens bedoeld verzuim te vernietigen. — Aangezien tijdens de aanvrage om vergunning met voldoende zekerheid over de gevolgen der inrichting kon worden geoordeeld, hebben B. en W. ten onrechte de vergunning voor een bepaalden proeftijd verleend. *9 Juli.*
— Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 5.) — Nu blijkens het ingediend verzoek en de daarbij overgelegde stukken slechts vergunning is gevraagd tot het oprichten van een benzine-installatie, moet de plattegrondteekening, waarop behalve de samenstelling der benzine-installatie ook die van een garagebedrijf is aangeduid, voorzoover de samenstelling van het garagebedrijf betreft buiten rekening worden gelaten. B. en W. hebben derhalve ten onrechte, behalve vergunning voor de benzine-installatie, ook vergunning verleend voor het oprichten van een garagebedrijf. *30 September.*
— Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 5.) — De vermelding in de overgelegde beschrijving, dat de inrichting zal dienen voor het bewaren en verwerken van oude metalen „enz.", kan niet worden beschouwd als eene voldoende opgave, ingevolge art. 5 1°. van hetgeen in de inrichting zal worden verricht, vervaardigd of verzameld. Derhalve hadden B. en W. op het verzoek, zooals het was gedaan, niet ten principale mogen beslissen. *15 October.*
— Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 2.) — Al betreffen de ingebrachte bezwaren hinder van anderen aard dan waartegen de eisch van vergunning krachtens eenig onderdeel van art. 2 is gericht, moeten toch, nu de vergunning voor de inrichting, in haar geheel is vereischt, alle omstandigheden, welke de inrichting voor de omgeving bezwarend kunnen doen zijn, in aanmerking worden genomen. *17 November.*
— Koninklijk besluit. (Hinderwet Art. 2 VII.) — Er is geen sprake van een inrichting tot bewaring of verwerking van vuilnis, als bedoeld in art. 2 sub VII, waar het betreft het storten van huis- en ander vuil in een waterplas, met het doel om deze te dempen.
24 December.

Huisindustrie.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 1, 3, 8, 10 en 20 der Huisarbeidswet 1933. S. 853. 6 Mei. Blz. 336.
— Besluit tot vaststelling van het tijdstip, waarop de Huisarbeidswet 1933, S. 597, in werking treedt. S. 884. 6 Mei. Blz. 198.

Indië. (Nederlandsch)
— Wet, houdende bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië krachtens artikel 93, eerste lid, en artikel 183, tweede lid, van de Indische Staatsregeling vastgestelde ordonnantie. (Uitvoerrecht op rubber).
S. 900. 11 Maart. Blz. 198.
— Wet, houdende verleening van enkele retorsiebevoegdheden ten behoeve van Nederlandsch-Indië.
S. 901. 26 Maart. Blz. 198.
— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen 1, § 2 tot en met § 4, en 3 van de wet van 28 December 1934, opgenomen in Ned. Stbl. n°. 711 (Nadere wijziging van de Indische Comptabiliteitswet).
S. 980. 3 Juni. Blz. 344.
— Besluit tot wijziging van het Dienstplichtbesluit voor Nederlandsch-Indië".
S. 942. 26 Juni. Blz. 343.
— Wet, houdende herziening van het Zeehaven- en Scheepvaartregime in Nederlandsch-Indië. (Wijziging van de Indische Staatsregeling.)
S. 904. 17 Juli. Blz. 385.
— Wet, houdende herziening van het Zeehaven- en Scheepvaartregime in Nederlandsch-Indië. (Regeling van de toelating

van zeeschepen in Nederlandsch-Indië.)
S. 905. 17 Juli. Blz. 385.
— Wet, houdende herziening van het Zeehaven- en Scheepvaartregime in Nederlandsch-Indië. (Wijziging Scheepvaartwet.)
S. 906. 17 Juli. Blz. 387.
— Wet, houdende nadere wijziging en aanvulling van de Indische Muntwet 1912.
S. 907. 17 Juli. Blz. 387.
— Wet, houdende nadere wijziging en aanvulling van de Indische Bedrijvenwet.
S. 908. 17 Juli. Blz. 387.
— Besluit tot wijziging van het Reglement voor het Weduwen- en weezenfonds der Europeesche officieren van het Nederlandsch-Indische leger, alsmede van het Reglement voor het Weduwen- en weezenfonds van Europeesche militairen beneden den rang van officier bij de Koloniale troepen.
S. 945. 16 December. Blz. 694.
— Wet, houdende machtiging tot het sluiten van overeenkomsten als bedoeld in artikel 5*a* der Indische Mijnwet met de te 's-Gravenhage gevestigde N. V. Mijnbouwmaatschappij Nederlandsch Nieuw Guinea, voor de opsporing en ontginning van alle delfstoffen, genoemd in het eerste lid, sub *a*, van artikel 1 dier wet, in terreinen, gelegen in de residentie Molukken.
S. 911. 21 December. Blz. 683.
— Wet, houdende voorziening in de behoefte aan kasgeld voor den Indischen dienst hier te lande gedurende het jaar 1937.
S. 914. 28 December. Blz. 692.
— Wet, houdende regeling van de heffing van opcenten op de invoerrechten in Nederlandsch-Indië voor het jaar 1937 en bekrachtiging van een door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië vastgestelde ordonnantie tot verlaging van invoerrechten. S. 916. 31 December. Blz. 692.
— Wet, houdende tijdelijke korting der pensioenen, onderstanden en gagementen van gewezen Indische landsdienaren, locale ambtenaren en bijzondere leerkrachten.
S. 917. 31 December. Blz. 693.

Industrie-financiering.

— Wet, houdende oprichting van een naamlooze vennootschap „N. V. Maatschappij voor Industrie-financiering".
S. 634. 18 Juli. Blz. 380.

Intern. Betalingsverkeer.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 29 Juli 1935 te Rome tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië gesloten overeenkomst tot regeling van de betalingen voortspruitende uit het handelsverkeer tusschen beide landen. S. 80. 9 Januari. Blz. 3.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 23 September 1935 te Sofia tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Bulgarije gesloten compensatie- en clearingovereenkomst.
S. 81. 16 Januari. Blz. 5.

Invaliditeits- en ouderdomsverzekering.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 22sten November 1919, S. 764, houdende vaststelling van de modellen der rentezegels en van aanwijzing der plaatsen, waarop de rentezegels ten verkoop voorhanden zullen zijn, zooals dat besluit laatstelijk gewijzigd is bij Koninklijk besluit van den 20sten Juli 1929 (Stbl. n°. 398).
S. 880. 17 Januari. Blz. 196.
— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 28sten November 1919, S. 791, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 37, derde lid, 40, eerste lid, *a* en *b*, 40, zesde lid, 41, vierde lid, 43, tweede lid, 50, 57, tweede lid, 87, in verband met artikel 409, 197, tweede lid, en 221, derde lid, der Invaliditeitswet.
S. 843. 22 Februari. Blz. 186.
— Besluit tot nadere aanvulling van het Koninklijk besluit van 11 Juni 1917, S. 460, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in de artikelen 2, 12 en 78 van de Beroepswet en in artikel 349 van de Invaliditeitswet.
S. 244. 30 Maart. Blz. 93.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Inval.wet art. 210; Wet Invord. 's Rijks dir. bel. art. 12.) — De premievordering der Rijksverzekeringsbank is bevoorrecht boven die terzake van Rijksinkomstenbelasting en Personeele belasting.* 26 Juni.

In-, uit- en doorvoer.

— Besluit, houdende aanwijzing van de gemeente Enschedé als losplaats van goederen, ingevoerd langs rivieren en kanalen.
S. 481. 30 Juni. Blz. 290.
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 15 October 1885, S. 187, houdende vaststelling van voorschriften omtrent het vervoer, den in-, uit- en doorvoer, verkoop en opslag van buskruit en andere ontplofbare stoffen.
S. 575. 22 Augustus. Blz. 417.
— Wet, betreffende verbod van uitvoer van gouden munt en goud-muntmateriaal.
S. 101. 30 September. Blz. 493.
— Besluit, houdende aanwijzing van de gemeente Hengelo (O.), als losplaats van goederen, ingevoerd langs rivieren en kanalen.
S. 484. 25 November. Blz. 624.

Invoerrechten en accijnzen.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Nederlandschen Gezant te Parijs gewisselde nota's dd. 17 en 19 October 1935, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en Frankrijk in zake vrijstelling van invoerrechten op benzine en smeerolie in het internationaal luchtverkeer.
S. 82. 16 Januari. Blz. 13.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Londen en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 30 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer. S. 90. 9 Maart. Blz. 37.
— Wet tot financiering van den versnelden bruggenbouw door verhooging der tijdelijke heffing van het bijzonder invoerrecht op benzine. S. 400. 5 Juni. Blz. 278.
— Besluit, houdende bepalingen tot wijziging

van het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1935, S. 528, omtrent vrijstelling van wijnaccijns van uit druiven vervaardigde ongegiste dranken. S. 447. 18 Juni. Blz. 278.
— Besluit, betreffende kantoren en heerbanen. S. 483. 22 September. Blz. 496.
— Wet, houdende goedkeuring van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1936, n°. 5, tot heffing van een invoerrecht op zinkwit, lithopone en andere met zink bereide witte verfstoffen. S. 404. 20 November. Blz. 622.
— Besluit, houdende bepalingen omtrent vrijdom van den accijns voor zout, benoodigd ten dienste van het ontdooien, het ontdooid houden, het vrijhouden van sneeuw en het reinigen van raccordementen, fabrieksterreinen en wegen andere dan openbare wegen. S. 449. 2 December. Blz. 624.
— Wet tot verlenging van den werkingsduur van de wet van 17 Mei 1934, S. 260, tot instelling, afschaffing, verhooging of verlaging van invoerrecht op korten termijn. S. 408. 31 December. Blz. 801.
— Wet, houdende goedkeuring van het Koninklijk besluit van 28 Augustus 1936, n°. 21, tot het tijdelijk buiten werking stellen van het invoerrecht op ruw spiegelglas. S. 409. 31 December. Blz. 750.

Jachtwet.
— Besluit ter uitvoering van artikel 1, derde lid, der Jachtwet 1923. S. 780. 31 Januari. Blz. 174.

Jachtwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Jachtwet 1923, art. 51.) — Ambtshalve: De opgelegde straf bestaat o. m. in verbeurdverklaring van de inbeslag genomen hazen. — Deze verbeurdverklaring steunt en kan ook alleen steunen op art. 51 aanhef en onder d der Jachtwet 1923, welke bepaling echter alleen gelast de verbeurdverklaring van ten verkoop in voorraad zijnd, te koop aangeboden, verkocht, afgeleverd of vervoerd wild, onwettig gedood of gevangen. In het vonnis is echter omtrent de vraag, of de inbeslaggenomen hazen aan deze omschrijving beantwoorden niets te vinden. — Het bewezenverklaarde had niet naar art. 46, doch naar art. 47 der Jachtwet moeten zijn gequalificeerd. 29 Juni.*

Kadaster, hypotheken en scheepsbewijzen.
— Besluit, houdende vrijstelling van recht voor verrichtingen aan de bewaringen van de hypotheken, het kadaster en de scheepsbewijzen. S. 448. 20 Juli. Blz. 378.

Keurenwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. artt. 625 en 679; Keur van het waterschap „de Noordsluis" art. 29.) — Ingevolge art. 625 B. W. mag een waterschap wel, krachtens de aan dit lichaam bij de wet verleende bevoegdheid, verordeningen vaststellen, waardoor het gebruik van een tot privaat eigendom behoorend terrein wordt beperkt, doch zulk eene beperking, waar het gronden betreft als i. c., waarvan niet vaststaat, dat zij deel uitmaken van een openbaren weg en evenmin, dat zij bij gedoogen van den eigenaar feitelijk voor het publiek verkeer zijn opengesteld, mag niet zoo ver gaan, dat daardoor de in art. 679 B. W. aan iederen eigenaar toegekende bevoegdheid om zijn erf af te sluiten zou worden opgeheven — hetgeen volgens art. 29 van de keur of politieverordening van het waterschap „de Noordsluis" inderdaad het geval zou zijn en feitelijk de toestand zoude intreden, dat die gronden ook tegen den wil van den eigenaar voor het publiek toegankelijk zijn en moeten blijven. 20 April. Blz. 490.*
— *Koninklijk besluit. (Keurenwet Art. 3.) — Een voorschrift in een keur, dat de eigenaren en onderhoudsplichtigen van bruggen en kunstwerken verplicht te gedoogen, dat die werken worden gewijzigd, indien zij, zonder in slechten staat te verkeeren, den waterafvoer belemmeren, heeft ten doel de verbetering van de watergangen als waterloozing en betreft dus, in strijd met art. 3 der Keurenwet, een punt, waaromtrent bij eene wet (art. 12a Waterstaatswet 1900) is voorzien. — Het voorschrift, dat eene naar het oordeel van het dagelijksch bestuur schadelijke bepoting binnen 2 m langs den oever der watergangen of op hunne waterkeeringen door de rechthebbenden moet worden opgeruimd, beoogt deels verbetering van de watergangen en treedt in zoover in hetgeen is geregeld bij art. 12 Waterstaatswet 1900. Voorzoover de bepaling ziet op instandhouding der watergangen, gaat zij te ver in de verkorting der rechten van rechthebbenden op de bepoting. 12 Mei.*
— *Koninklijk besluit. (Keurenwet Art. 1.) — De bepaling in een keur krachtens welke het aanleggen en hebben van buizen tot afvoer van water in den polder binnen het geheele poldergebied wordt verboden, overschrijdt de grenzen van het huishoudelijk belang van den polder. Hetzelfde is het geval met een bepaling, verbiedend om riolen enz. tot afvoer van waterbedervende of verontreinigende stoffen, menagewater of faecaliën te hebben of te leggen of reeds bestaande te vernieuwen; het is voldoende te verbieden dergelijke riolen in het polderwater te doen uitmonden. 12 Juni.*

Koninklijk Huis.
— Wet, houdende goedkeuring van het huwelijk van Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana en regeling van de toelating van getuigen bij de voltrekking van dit huwelijk, alsmede van eenige gevolgen van deze echtverbintenis. S. 1. 24 November. Blz. 589.
— Wet, houdende naturalisatie van Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins Bernhard Leopold Frederik Everhard Julius Coert Karel Godfried Pieter van Lippe-Biesterfeld en regeling van eenige gevolgen dier naturalisatie. S. 2. 24 November. Blz. 589.

Kon. Paleis Amsterdam.
— Wet, houdende goedkeuring van de overeenkomst, houdende afstand om niet door de gemeente Amsterdam aan den Staat van het Koninklijk Paleis aan den Dam, te Amsterdam en uitkeering door den Staat aan de gemeente Amsterdam van een bedrag groot 10 millioen gulden, voor den bouw van een nieuw Raadhuis. S. 1406. 18 Juli. Blz. 397.

Koophandel.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen

maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 137, tweede lid, en 208, tweede lid, van het Wetboek van Koophandel.
S. 242. 2 Maart. Blz. 91.

— Besluit, tot uitvoering van artikel 1, tweede lid, van de Wet op het Afbetalingsbedrijf.
S. 645. 10 September. Blz. 630.

— Wet, houdende wettelijke bepalingen omtrent handelsagenten en handelsreizigers.
S. 207. 5 November. Blz. 515.

Krankzinnigen en idioten.

— Besluit, betreffende de Dr. Mr. Willem van den Berghstichting te Noordwijk.
S. 1380. 14 Januari. Blz. 222.

— Besluit, betreffende het sanatorium „Hebron", te Amersfoort.
S. 1381. 30 Januari. Blz. 223.

— Besluit tot nadere vaststelling van het modelregister bedoeld in artikel 4 der wet van 27 April 1884, S. 96, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.
S. 382. 2 Maart. Blz. 116.

— Besluit, betreffende het St. Norbertusgesticht te Elshout gemeente Drunen.
S. 1382. 3 Maart. Blz. 223.

— Besluit, betreffende de inrichtingen voor krankzinnigen „Reinier van Arkel" en „Voorburg". S. 1383. 3 Maart. Blz. 224.

— Besluit, betreffende de inrichting „Veldzicht", te Gorssel.
S. 1385. 7 April. Blz. 224.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 17 September 1929, S. 438, houdende nadere voorschriften als bedoeld in artikel 16, derde lid der wet van 27 April 1884, S. 96, zooals deze wet laatstelijk is gewijzigd, tot regeling van het Staatstoezicht op krankzinnigen.
S. 344. 16 April. Blz. 114.

— Besluit tot nadere wijziging van de voorwaarden voor de opneming en verpleging van krankzinnigen in de Rijksgestichten te Woensel en Grave.
S. 345. 7 Mei. BBlz. 263.

— Besluit, betreffende het sanatorium „Port Natal" te Assen.
S. 1386. 30 Mei. Blz. 345.

— Besluit, betreffende het gesticht voor vrouwelijke krankzinnigen genaamd „Psychiatrische inrichting Sint Anna", te Venray.
S. 1387. 30 Mei. Blz. 345.

— Besluit, betreffende de inrichting „Bloemendaal" te Loosduinen.
S. 1388. 6 Juli. Blz. 345.

— Besluit, betreffende het gesticht voor krankzinnigen „Vogelenzang" te Bennebroek.
S. 1389. 15 Juli. Blz. 395.

— Besluit, betreffende het St. Vincentiushuis te Venray.
S. 1389 A. 8 September. Blz. 453.

— Besluit, betreffende de inrichting voor krankzinnigen „Voorburg" te Vught.
S. 1389 B. 6 October. Blz. 591.

— Besluit, betreffende het Sanatorium „Koningsheide" te Schaarsbergen, gemeente Arnhem. S. 1389 C. 14 October. Blz. 591.

— Besluit, betreffende de inrichting „St. Josephs-Burg" te Eindhoven.
S. 1389 D. 27 November. Blz. 709.

— Besluit, houdende nadere vaststelling van het maximum aantal patiënten voor eenige krankzinnigengestichten en „aangewezen" inrichtingen.
S. 1389 E. 1 December. Blz. 709.

Landbouw-Crisiswet.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Organisatiebesluit 1933.
S. 740. 3 Januari. Blz. 163.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 1; Landbouw-Crisiswet art. 9.) — Rechtb.: Het Crisis-Akkerbouwbesluit en de Crisis-Akkerbouwbeschikking houden geen bepalingen van wetgeving in, doch voorschriften ter uitvoering der Landbouw-Crisiswet. Een verandering in deze voorschriften mag dan niet worden opgevat als een verandering in de opvatting des wetgevers omtrent de strafbaarheid van het overtreden van een vroeger voorschrift, ten tijde dat dit van kracht was. — H. R.: De voorschriften in art. 9 der Landbouw-Crisiswet bedoeld hebben uit hun aard een tijdelijk karakter. Daarom kan intrekking of wijziging daarvan niet geacht worden in den zin van art. 1 Sr. verandering in de ten deze bedoelde wetgeving te brengen. Integendeel brengt die wetgeving juist mede, dat achtereenvolgens naar gelang der omstandigheden — en zonder dat dus van verandering in de opvatting omtrent de strafbaarheid van een vroeger gepleegd feit sprake is — uiteenloopende voorschriften gelden. — [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt.]*
6 Januari.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Fabrieksturfbesluit 1935 I.
S. 741. 24 Januari. Blz. 164.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 10 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op ansjovis.
S. 742. 24 Januari. Blz. 165.

— Besluit tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt).
S. 743. 28 Januari. Blz. 165.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 9 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933 op waddenzeeharing. S. 744. 22 Februari. Blz. 167.

— Besluit tot intrekking van het Crisis-Mosselbesluit 1934 I en tot toepassing van de artikelen 9, 10 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933 en het Crisis-Organisatiebesluit 1933 op mosselen. S. 745. 17 Maart. Blz. 168.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 747. 25 Maart. Blz. 169.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.
S. 748. 25 Maart. Blz. 170.

— Besluit tot wijziging van het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I.
S. 746. 26 Maart. Blz. 169.

— Besluit tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export).
S. 749. 27 Maart. Blz. 170.

— Besluit tot toepassing van artikel 11 der Landbouw-Crisiswet 1933 op koffie.
S. 750. 6 April. Blz. 171.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935.
S. 751. 15 April. Blz. 172.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Waddenzee-haringbesluit 1936.
S. 752. 28 April. Blz. 173.
— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op haring.
S. 753. 1 Mei. Blz. 173.
— Besluit tot wijziging van artikel 2 van het Bloembollensaneeringsplan 1934 (Invoermonopolie). S. 754. 1 Mei. Blz. 174.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I.
S. 755. 20 Mei. Blz. 310.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zeevischbesluit 1934 I.
S. 756. 22 Mei. Blz. 311.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Aal- en Palingbesluit 1935 I.
S. 757. 28 Mei. Blz. 311.
— Besluit tot intrekking van de artikelen 16, 17 en 18 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 en het Crisis-Tarwebesluit 1935 I van 6 Augustus 1935, n°. 17, en tot vaststelling van het Crisis-Tarwebesluit 1936 I.
S. 758. 6 Juni. Blz. 311.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Heffingsbesluit 1933. S. 759. 11 Juni. Blz. 315.
— Besluit tot intrekking van de artikelen 19, 20 en 21 van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934 en het Crisis-Tarwebesluit 1935 II, d.d. 28 Augustus 1935, N°. 51, en tot vaststelling van het Crisis-Tarwebesluit 1936 II.
S. 760. 20 Juni. Blz. 315.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1936 I.
S. 761. 23 Juni. Blz. 318.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Tongbesluit 1935 I. S. 762. 26 Juni. Blz. 318.
— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 10 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op oesters.
S. 763. 26 Juni. Blz. 318.
— Besluit tot intrekking van het Consumptie-Garnalenbesluit 1935 I en tot toepassing van de artikelen 9, 12 en 13 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933 op consumptiegarnalen.
S. 764. 29 Juni. Blz. 319.
— Besluit tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Handel).
S. 765. 29 Juli. Blz. 380.
— Besluit tot wijziging van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Export).
S. 766. 29 Juli. Blz. 381.
— Besluit, houdende: *a.* intrekking van het Bloembollensaneeringsplan 1935 (Teelt); *b.* toepassing van de artikelen 9 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op bloembollen en op producten van de bloementeelt.
S. 767. 29 Juli. Blz. 381.
— Besluit tot intrekking van het Crisis-Waddenzeeharingbesluit 1936.
S. 768. 15 Augustus. S. 424.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Suikerbesluit 1933.
S. 769. 22 Augustus. Blz. 425.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 770. 26 Augustus. Blz. 425.
— Besluit, houdende toepassing van de artikelen 1, 10, 12*b*, 13, 13*b*, 14 en 14*a* der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op boter, kaas en melkproducten.
S. 773. 18 September. Blz. 561.
— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op wulken.
S. 774. 29 September. Blz. 562.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Snoekbesluit 1935 I.
S. 775. 1 October. Blz. 563.
— Besluit tot toepassing van de artikelen 9, 11, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op zeevisch.
S. 776. 1 October. Blz. 563.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Rundveebesluit 1933 I.
S. 777. 8 October. Blz. 564.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zalmbesluit 1935 I. S. 778. 24 October. Blz. 565.
— Besluit tot intrekking van het Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 I en tot toepassing van de artikelen 9, 12, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, het Crisis-Monopoliebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op pluimvee en eieren. (Crisis-Pluimveehouderijbesluit 1936 II.)
S. 779 B. 2 December. Blz. 632.
— Besluit tot wijziging van het Gedroogde Garnalenbesluit 1936 I.
S. 779 C. 8 December. Blz. 636.
— Besluit tot verlenging van het Vee- en Vleeschmonopoliebesluit 1936.
S. 779 D. 14 December. Blz. 637.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Rundveebesluit 1934 I.
S. 779 E. 14 December. Blz. 637.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Grenscontrôlebesluit 1935 (Algemeen).
S. 779 F. 14 December. Blz. 637.
— Besluit tot wijziging van artikel 1 van het Crisis-Tuinbouwbesluit 1933 I.
S. 779 G. 17 December. Blz. 638.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Crisis-Melkbesluit 1935. (Crisis-Melkbesluit 1936.) S. 779 H. 19 December. Blz. 638.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Varkensbesluit 1936.
S. 779 I. 19 December. Blz. 641.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwgroepenbesluit 1936.
S. 779 J. 19 December. Blz. 642.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Denaturatiebesluit 1936.
S. 779 K. 19 December. Blz. 643.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Diermeelbesluit 1935 I.
S. 779 L. 19 December. Blz. 643.
— Besluit tot wijziging van het Crisis-Akkerbouwbesluit 1934.
S. 779 M. 19 December. Blz. 643.
— Besluit, houdende: *a.* intrekking van het Crisis-Bloementeeltbesluit 1935 I; *b.* toepassing op bloemkweekerijproducten van de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-

Crisiswet 1933. het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933. (Crisis-Bloemkweekerijbesluit 1937.)
S. 779 N. 21 December. Blz. 644.

— Besluit, houdende toepassing van de artikelen 9, 13 en 14 der Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933 en het Crisis-Heffingsbesluit 1933 op gewassen van den tuinbouw. (Crisis-Tuinbouwbesluit 1937 I.)
S. 779 O. 21 December. Blz. 646.

— Besluit tot wijziging van het Crisis-Zuivelbesluit 1935 I.
S. 779 P. 21 December. Blz. 651.

— Besluit, houdende: *a.* intrekking van het Crisis-Boomkweekerijbesluit 1935; *b.* toepassing op boomkweekerijproducten van de artikelen 9, 12, 13 en 14 van de Landbouw-Crisiswet 1933, van het Crisis-Organisatiebesluit 1933, het Crisis-Heffingsbesluit 1933 en het Crisis-Monopoliebesluit 1933. (Crisis-Boomkweekerijbesluit 1937.)
S. 779 Q. 21 December. Blz. 654.

Land- en Tuinbouwongevallenwet.
— Wet tot wijziging der Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922.
S. 801. 17 Juli. Blz. 384.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Land- en Tuinbouwongevallenwet 1922 art. 53; Wet R. O. art. 99.) — De door req. (het O. M.) in het middel naar voren gebrachte grief kan in verband met art. 90 R. O. nimmer tot cassatie leiden. (Anders implicite Adv.-Gen. Wijnveldt.) — De verplichting tot aangifte duurt ook na den voor de aangifte gestelden termijn voort, zoodat van verjaring geen sprake kan zijn. — In art. 53 van de Land- en Tuinbouwongevallenwet wordt de verplichting tot aangifte opgelegd aan den werkgever, dat is — naar luid van art. 1 onder c — hij die anderen in zijn dienst heeft voor de uitoefening van eenig verzekeringsplichtig bedrijf. Mitsdien kan de verplichting tot aangifte eerst intreden, zoodra hij, die een der in art. 11 der wet genoemde bedrijven uitoefent, een of meer personen in dienst heeft, gelijk dan ook de beschikking van den Minister van Arbeid van 23 Oct. 1922 van de aangifte door den werkgever spreekt. 19 October. Blz. 496.*

Landbouwuitvoerwet.
— Besluit, houdende bevoegdverklaring van instellingen om certificaten uit te reiken als bedoeld in artikel 4 van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1934, S. 107, tot toepassing van artikel 8, der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot andere dan gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk en room, alsmede tot ondermelk en karnemelk.
S. 781. 25 Maart. Blz. 175.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Koninklijk besluit van 15 Maart 1934, S. 107, tot toepassing van artikel 8 der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot andere dan gepasteuriseerde en gesteriliseerde melk en room, alsmede tot ondermelk en karnemelk.
S. 782. 25 Maart. Blz. 175.

— Besluit tot toepassing van de artikelen 8 en 11 der Landbouwuitvoerwet 1929 met betrekking tot groenten en fruit.
S. 772. 16 September. Blz. 559.

Landverhuizingswet.
— Wet, houdende bepalingen met betrekking tot emigranten en transmigranten.
S. 804. 31 December. Blz. 776.

Loodswezen.
— Besluit tot wijziging van de Districtsreglementen op den Loodsdienst in het 4e en 5e district en in het 6e district, vastgesteld bij Koninklijk besluit van den 10den Augustus 1932, S. 433, gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 9den October 1934 (Stbl. n°. 541). S. 581. 7 April. Blz. 150.
— Besluit, houdende nadere vaststelling van het verminderd percentage der loodsgelden, overeenkomstig artikel 4 der Wet van 16 Mei 1934, S. 255, zooals dit artikel wordt gelezen ingevolge de Wet van 10 October 1935 (Stbl. n°. 601).
S. 587. 15 December. Blz. 628.

Loterijwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Loterijwet 1905 art. 2, 3°.) — Req. geeft aan den deelnemer in een z.g. loterijclub een door hem, req., onderteekend stuk af, waarin staat vermeld, dat de deelnemer op de voorwaarden, in de bewezenverklaring aangegeven, o. m. recht heeft op den eigendom van een evenredig deel van aandeelen in zekere door het Koninkrijk België uitgegeven premieleeningen, zoomede op een evenredig deel in de aan die aandeelen verbonden winkansen. Uit het samenstel van voorwaarden blijkt voorts, dat niet de z.g. loterijclub de beschikking over de oorspronkelijke aandeelen in de Belgische premieleeningen en over de op die aandeelen te vallen prijzen en premiën verkrijgt, doch dat req. zich de beschikking daarover heeft verzekerd. Op grond van een en ander kan worden aangenomen, dat de bedoelde stukken certificaten zijn in den zin van art. 2 onder 3 Loterijwet 1905. — Noch de omstandigheid, dat 20 deelnemers gezamenlijk recht hebben op den eigendom van bepaalde aandeelen in de premieleeningen, noch de beweerde toepasselijkheid van „vereenigingsrecht" op de onderlinge verhouding der deelnemers, kon aan het karakter der bewijzen als certificaten afbreuk doen. Bij de bepaling van het karakter dier bewijzen komt het aan op de verhouding tusschen req. en de deelnemers en niet op de verhouding der laatsten. 15 Juni.*

Luchtaanvallen.
— Wet tot bescherming van de bevolking tegen luchtaanvallen.
S. 302. 23 April. Blz. 104.
— Besluit ter uitvoering van de wet van 23 April 1936, S. 302, betreffende bescherming tegen luchtaanvallen.
S. 386. 22 September. Blz. 521.

Luchtbescherming.
— Besluit, houdende voorschriften ter uitvoering van de artikelen 1, eerste en tweede lid, en 6, eerste lid, der wet van 23 April 1936, S. 302, betreffende bescherming tegen luchtaanvallen.
S. 347. 15 Augustus. Blz. 409.

Luchtvaart.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk

besluit van den 6den December 1928, tot vaststelling van een Regeling van het Rijkstoezicht op de Luchtvaart, S. 454, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 25sten November 1935 (Stbl. n°. 668).
S. 562. 27 Januari. Blz. 141.
— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding der wet van den 12den December 1935, S. 700, tot wijziging van de Luchtvaartwet.
S. 590. 11 Februari. Blz. 151.
— Besluit tot uitvoering van de wet van 26 October 1935, S. 626, tot regeling van het sanitair toezicht op de luchtvaart.
S. 840. 11 Februari. Blz. 175.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 28sten Februari 1929, S. 67, tot vaststelling van een Reglement ter bevordering van de veiligheid van het verkeer met luchtvaartuigen, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 24sten Maart 1934 (Stbl. n°. 126).
S. 568. 5 Maart. Blz. 147.
— Besluit, bepalende den datum van inwerkingtreding (t. w. 15 Maart 1936) van de wet van 26 October 1935, S. 626, tot regeling van het sanitair toezicht op de luchtvaart en het Koninklijk besluit van 11 Februari 1936, S. 840, tot uitvoering van die wet. S. 882. 9 Maart. Blz. 197.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Luchtvaartwet artt. 1, 10 en 52; Wet Alg. Bep. art. 11.) — De beslissing, of eene zekere handelwijze verstoring of ingevaarbrenging der openbare orde en veiligheid oplevert, is afhankelijk hiervan, of die handelwijze om de werking, welke zij doet of kan doen gevoelen, treedt buiten de particuliere sfeer. Zulks moet zeker van de onderhavige handelwijze, al viel zij dan niet voor op een voor ieder toegankelijke plaats, worden gezegd. — Weliswaar wordt in den aanhef van art. 52 Luchtvaartwet gesproken van in het belang der openbare orde en veiligheid te geven voorschriften met betrekking tot luchtvaartterreinen, doch blijkens het onder e van het artikel bepaalde zijn daaronder begrepen voorschriften betreffende de luchtvaart binnen de luchtvaartterreinen. De Luchtvaartwet heeft dus zelve met de uitoefening van de Luchtvaart binnen de luchtvaartterreinen de openbare orde en veiligheid gemoeid geacht. 29 Juni.*
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 8 Juni 1935 te Boedapest tusschen Nederland en Hongarije gesloten verdrag in zake de luchtvaart.
S. 99 C. 29 Augustus. Blz. 487
— Wet, tot regeling van het onderzoek van ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen.
S. 522. 10 September. Blz. 497.
— Wet, houdende voorzieningen inzake het luchtvervoer.
S. 523. 10 September. Blz. 503.
— Besluit, tot uitvoering van artikel 1, lid 8 en lid 9 en van artikel 32, lid 5 van de Luchtvaartrampenwet.
S. 579. 22 September. Blz. 510.
— Besluit, tot uitvoering van artikel 6, tweede lid van de Luchtvaartrampenwet.
S. 579 A. 22 September. Blz. 511.
— Besluit, houdende vaststelling van den dag van inwerkingtreding van de Wet van 10 September 1936, S. 522, tot regeling van het onderzoek van ongevallen met burgerlijke luchtvaartuigen (Luchtvaartrampenwet).
S. 595. 23 December. Blz. 629.

Merkenwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 3.) — Door bovengenoemde aflevering, zonder dat de apotheker daarbij te kennen geeft iets anders dan protargol te leveren, is inbreuk gemaakt op het woordmerk „protargol" van de Farbenindustrie, ook al mocht het publiek gewoon zijn geworden om zilverproteïne, onafhankelijk van haar herkomst, protargol te noemen. — Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat verweerder geen inbreuk op het woordmerk heeft gemaakt, omdat hij dat merk niet gebruikt heeft. 10 Januari.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Merkenwet artt. 3, 9.) — Wanneer het ter inschrijving aangeboden merk niets anders is dan eene aanduiding van de waar, waarvoor het als merk zou moeten dienen, mist zulk een merk het vermogen om iemands fabrieks- of handelswaren van die van anderen te onderscheiden. — Dat het onderhavige merk niets anders is dan eene aanduiding van de waar, is eene beslissing van feitelijken aard. — Ongegrond is de stelling, dat voor het als niet-onderscheidend beschouwen van wat als merk wordt aangeboden, is vereischt, dat de beteekenis daarvan als eene bloote aanduiding der waar voor ieder duidelijk zij. Het onderscheidend vermogen ontbreekt reeds, indien het niet bestaat tegenover dat deel van het publiek dat met de waar in aanraking komt, in dit geval alleen vaklieden. 6 April.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. art. 422; Merkenwet art. 10.) — Het betoog, dat de vraag, of verwarring te duchten was niet aan 's Hofs oordeel was onderworpen, mist feitelijken grondslag, daar het Hof, in cassatie onaantastbaar, heeft aangenomen, dat verweerster heeft ontkend, dat verwarring te duchten was, daarmede kennelijk bedoelend, dat verweerster deze ontkenning tijdig in hooger beroep heeft gedaan. — In 's Hoogen Raads arrest is niet te lezen, dat het Hof bij het onderzoek naar gezegde vrees voor verwarring beperkt was tot de vraag, of in het woordmerk in geschil de handelsnaam van Swift (Swift and Company Inc.* Red.*) voorkomt met zoodanige verkorting, dat daardoor verwarring t. a. v. de herkomst der waren te duchten is. In dit arrest is enkel een oordeel gegeven over de bedoeling, welke bij den wetgever met de bepaling van art. 10 Merkenwet heeft voorgezeten. — Grief b berust op een verkeerde lezing van het bestreden arrest, daar dit niet, zooals die grief het voorstelt, het antwoord op de vraag, of ten deze verwarring te duchten is, laat afhangen van de plaats, vanwaar de waren afkomstig zijn, doch vaststelt, dat uit de omstandigheden, door Swift ten bewijze voor die vrees voor verwarring aangevoerd, een dergelijke vrees niet valt af te leiden. 19 Juni.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Merkenwet art. 9.) — De stelling van het middel, dat*

naar gemis van onderscheidend vermogen een onderzoek niet mag worden ingesteld — en zoodanig gemis dan ook niet mag worden aangenomen — wanneer in het land van oorsprong de inschrijving slechts geschiedt na onderzoek naar de gesteldheid van de aangeboden merken, is in art. 6 van het herziene Verdrag van Parijs betreffende den Industrieelen Eigendom, goedgekeurd bij de wet van 15 Maart 1928 S. 64 niet te lezen. Deze stelling, welke de draagwijdte van de uitzondering van genoemd art. 6 ten zeerste zou doen inkrimpen, ligt ook niet in den aard der zaak en vindt ook geen steun in de geschiedenis van genoemd artikel. — Ook de stelling, dat het gemis van onderscheidend vermogen slechts kan worden aangenomen, indien het merk uitsluitend zoude zijn samengesteld uit eene der „signes ou indications", welke in evengenoemde bepaling achter de woorden „ou bien" zijn vermeld, is onjuist, daar zij onvereenigbaar is met den duidelijken tekst, welke, door de woorden „ou bien" eene gelijkstelling van hetgeen aan die woorden voorafgaat met hetgeen daarop volgt, niet toelaat. 19 October.

Militaire Zaken.

— Besluit, houdende vermindering van het getal voor de zeemacht te bestemmen gewone dienstplichtigen van de lichting 1936. S. 580. 9 Januari. Blz. 150.

— Besluit, houdende aanwijzing van alle kazernementen als plaatsen waar legermunitie kan worden opgelegd. S. 540. 18 Januari. Blz. 128.

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet art. 12.) — Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar de appellant geen vrijstelling wegens broederdienst kon verkrijgen omdat zijn ouders eerst in 1933 zijn gehuwd, en de ouders met hun kinderen steeds in gezinsverband hebben geleefd, en als zedelijk en oppassend bekend staan. 4 Maart.*

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931 (Stbl. n°. 378). S. 541. 21 Maart. Blz. 128.

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet art. 12.) — Nu appellant reeds sinds 1924 verblijf houdt in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, waar hij een vasten werkkring heeft, en zijn verblijf aldaar, in verband met zijn verkregen burgerschap, geacht kan worden van duurzamen aard te zijn, moet worden geoordeeld, dat zich hier voordoet een bijzonder geval, als bedoeld in art. 12 1e lid onder f. 24 Maart.*

— Wet tot instelling van een fonds tot verbetering van de materieele uitrusting van de landmacht en van de zeemacht voor zooveel de kustdefensie van Nederland betreft. S. 500. 27 Maart. Blz. 125.

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet art. 12.) — De verwantschap van den dienstplichtige met den in militairen dienst geweest zijnden onwettigen voorzoon van zijn moeder kan, nu deze voorzoon in een ander gezin is opgevoed en nimmer in het gezin, waartoe de dienstplichtige behoort, opgenomen is geweest er niet toe te leiden om aan te nemen, dat hier aanwezig is een bijzonder geval, als bedoeld in art. 12, 1e lid sub f. 6 April.*

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 12.) — Nu de broeder van den voor den dienstplicht ingeschrevene nog geen dertig dagen in werkelijken dienst is geweest, aangezien hij in een huis van bewaring werd opgesloten en tot gevangenisstraf met ontslag uit den militairen dienst werd veroordeeld, alvorens hij dien termijn had uitgediend, kan de ingeschrevene geen recht op broederdienst doen gelden. 6 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 12.) — Een „bijzonder geval" in den zin van art. 12 sub f is aanwezig, waar de dienstplichtige als geheel zelfstandig landbouwersknecht werkzaam is op de boerderij van twee zusters, alwaar hij na den dood van haar eenigen broeder voor haar het bedrijf in stand houdt, terwijl vaststaat, dat op de boerderij mannelijke leiding niet kan worden gemist en appellant, gegeven de omstandigheden, in zijne functie bezwaarlijk te vervangen is. 13 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 13.) — Geen vrijstelling wegens broederdienst kan door den Commissaris der Koningin worden verleend, dan nadat daarom door den betrokkene of van zijnentwege is verzocht. Ten onrechte heeft derhalve de burgemeester uit eigen beweging het verleenen van de vrijstelling bevorderd. 6 Juni.*

— Besluit, houdende vaststelling van bepalingen ter uitvoering van de artikelen 2, 5 en 17 der Marinescheepsongevallenwet (Stbl. 1935, n°. 531). S. 582. 9 Juni. Blz. 297.

— Besluit, betreffende de verboden kringen van de linie om Utrecht, omvattende: *a.* de opheffing als vestingwerk van den gedekten gemeenschapsweg tusschen den Vossegatschen dijk en de lunetten op de Houtensche vlakte, deel uitmakende van die linie; *b.* de rangschikking als vestingwerk van den nieuwen gedekten gemeenschapsweg tusschen het fort Vossegat en bovengenoemde lunetten; en *c.* wijziging van de bij Koninklijk besluit van den 16den November 1926, S. 378, vastgestelde lijst van vestingwerken. S. 543. 12 Juni. Blz. 290.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 6den Maart 1924, S. 98, houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 23 der Pensioenwetten voor de landmacht en voor de zeemacht (Stbl. 1922, nos. 66 en 65) en van de artikelen 11, 15, 25, 58 en 59, tweede lid, der Militaire Weduwenwet 1922. S. 544. 13 Juni. Blz. 292.

— Besluit, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van den 14den November 1932, S. 535, tot aanwijzing van alle verdedigingswerken als plaatsen waar legermunitie kan worden opgelegd. S. 545. 18 Juni. Blz. 292.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 23*b* der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (Stbl. 1922, nos. 65

en 66), artikel 4 van de Wet van 27 Juni 1925, S. 273, artikel 7 van de Wet van 27 Juni 1925, S. 277, en de artikelen 21*a* van de Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marine-reserve en het reservepersoneel der landmacht (Stbl. 1923, nos. 355 en 356) zooals voormelde wetten zijn komen te luiden ingevolge de Wetten van 31 December 1935 (Stbl. nos. 825, 826, 827 en 828). S. 546. 29 Juni. Blz. 293.

— Besluit, houdende vaststelling van het contingent gewone dienstplichtigen der lichting 1937. S. 583. 29 Juni. Blz. 299.

— Besluit, houdende wijziging van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 22 Augustus 1931, S. 377, en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Januari 1935 (Stbl. n°. 30.)
S. 547. 17 Juli. Blz. 414.

— Besluit tot regeling van het militair geneeskundig onderzoek en van het herhaald militair geneeskundig onderzoek naar het bestaan van ongeschiktheid voor de waarneming van den militairen dienst, naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van de verwonding, verminking, ziekten of gebreken, welke aanleiding kunnen geven tot toekenning of wijziging van een militair pensioen, dan wel naar het ontstaan, den aard en de gevolgen van de tijdelijke ongesteldheid, welke, overeenkomstig het bepaalde bij de artikelen 70, onder 5°, en 71 der Bevorderingswet voor de landmacht 1902, reden geeft om een officier op non-activiteit te stellen of om diens non-activiteit te verlengen. S. 548. 1 Augustus. Blz. 414.

— Besluit, betreffende den duur der eerste oefening. S. 584. 1 Augustus. Blz. 418.

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 12.) — Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar de dienstplichtige van zijn prilste jeugd af in Duitschland heeft gewoond, nimmer in Nederland een school heeft bezocht en daardoor de Nederlandsche taal niet voldoende machtig is, terwijl hij zich in Duitschland een middel van bestaan heeft weten te verschaffen en zijn patroon verklaard heeft, hem verder in dienst te willen houden, zoodat zijn verblijf aldaar van duurzamen aard is te beschouwen. 15 Augustus.*

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 12.) — Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar appellant sedert twee jaren in Duitschland werkzaam is als vertegenwoordiger van eene onderneming, die bevrachtings- en expeditiezaken drijft, hij bereids in Duitschland verschillende relaties heeft aangeknoopt en het vertrouwen geniet van de Duitsche autoriteiten, terwijl aannemelijk is gemaakt dat door onderbreking van appellants werkkring, die bezwaarlijk gedurende langeren tijd kan worden vervangen, de belangen van de onderneming ernstig zullen worden geschaad. 15 Augustus.*

— Wet, houdende voorzieningen omtrent weerkorpsen S. 206. 11 September. Blz. 515.

— Besluit, houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 10 Juli 1933, S. 360. (Wijziging regeling bijzondere vrijwillige Landstorm.) S. 585. 2 October. Blz. 550.

— Besluit, houdende voorzieningen ten aanzien van den dienstplicht voor de lichting 1938. S. 586. 6 October. Blz. 550.

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Artt. 12 en 18.) — Hoewel de termijn, in art. 18 1e lid gesteld, niet is in acht genomen, is appellant toch in zijn beroep ontvankelijk, nu het te laat indienen van het beroepschrift niet aan hem kan worden geweten. — Ten onrechte heeft de Minister appellant in zijn verzoek om vrijstelling wegens kostwinnerschap niet-ontvankelijk verklaard op grond dat een verzoek van gelijke strekking reeds vroeger was afgewezen en geen nieuwe gezichtspunten in dezen waren geopend, nu zich inmiddels deze nieuwe omstandigheid heeft voorgedaan, dat tijdens het verblijf van appellant in werkelijken dienst zijn broeder werkloos is geworden. Echter geeft zulks geen aanleiding, thans vrijstelling te verleenen, daar moet worden aangenomen, dat, ook al werd de vrijstelling verleend, de inkomsten van het gezin niet of niet noemenswaard zullen stijgen en niet vaststaat dat als gevolg van de hervatting door appellant van zijn bedrijf, zijn broeder weer werk zou krijgen. 29 October.*

— Wet, houdende wijziging van de Wet van den 29sten Juni 1925, betreffende maatregelen en werken noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging in verband met de afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee (Stbl. n°. 306).
S. 501. 21 November. Blz. 750.

— *Koninklijk besluit. (Dienstplichtwet Art. 12.) — Een „bijzonder geval" is aanwezig, waar het voortbestaan der N. V., waarvan appellant directeur is, ernstig in gevaar zou worden gebracht, indien hij voor eerste oefening in werkelijken dienst zou moeten komen; dit geldt te meer, daar onder de huidige omstandigheden in het algemeen belang het weer te niet gaan van een nieuwe industrie zooveel mogelijk moet worden voorkomen. 11 December.*

Motor- en Rijwielwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (M. en R.wet artt. 1 en 7.) — De aanduiding der snelheid op de daartoe aangegeven wijze moet als een onmisbare voorwaarde voor de rechtsgeldigheid eener vastgestelde maximumsnelheid worden beschouwd. Hieruit kan worden afgeleid, dat het vervuld zijn dier voorwaarde als vereischte voor de strafbaarheid der overtreding, dus als element van het strafbaar feit, moet worden beschouwd en dus in de dagv. behoort te worden telastegelegd. — [Aldus ook Adv.-Gen. Berger; deze t. a. v. de andere middelen: Het in de telastelegging gebezigd begrip „openbare rijstraat" valt zoowel onder het begrip „wegen" in den zin der verordening op de straatpolitie te Rotterdam, als onder het begrip, zooals het in art. 1, onder 2° M. en R.wet wordt bepaald als: „alle voor het openbaar verkeer openstaande rijwegen". — De verordening stelt het overschrijden der maximum-snelheid strafbaar; daarbij is niet van belang het tijdsverloop, verstreken voordat deze maximum-snelheid wordt bereikt.] 13 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 308; M.- en R.wet art. 1.) — Uit niets*

blijkt, dat in de t.l.l. en bewezenverklaring met de uitdrukking, dat hij, req., als bestuurder van een motorrijtuig de Leidsche straat heeft bereden, iets anders is bedoeld dan dat hij, req., feitelijk het motorrijtuig bestuurde. Een beroep van req. op de omstandigheid, dat de naast hem zittende chauffeur bestuurder in den zin van art. 1 onder 4° der M.- en R.wet was, kon mitsdien worden voorbijgegaan als niet ter zake dienende. — Req. is immers voor de gevolgen van de, te zijnen aanzien als bewezen aangenomen, roekelooze en onvoorzichtige daad, als door zijn schuld ontstaan, terecht aansprakelijk gesteld, welke aansprakelijkheid niet zou worden opgeheven of verminderd, doordien een ander als bestuurder, in den zin van voornoemd artikel der M.- en R.wet, moest worden aangemerkt. 20 Januari.

— Arrest van den Hoogen Raad. (M. en R.Regl. art. 59.) — De beslissing van de Rechtb. is juist. — Uit de omstandigheid, dat de eerste zin van art. 59 M. en R.Regl. spreekt van „een rijwiel, waarmede tusschen een half uur nà zonsondergang en een half uur vóór zonsopgang over een weg of een rijwielpad wordt gereden" en de nieuwe, bij art. III van het K. B. van 28 Aug. 1935, S. 527, aangebrachte toevoeging spreekt van „een rijwiel, waarmede over een weg of rijwielpad wordt gereden", blijkt duidelijk, dat de in den eersten zin voorkomende beperking t. a. v. den tijd niet geldt voor het in de toevoeging gegeven voorschrift. Daartegen doet niet af, dat één alinea de verschillende voorschriften omvat. — Het slot van de nieuwe toevoeging laat slechts deze uitlegging toe, dat voorzoover het voeren van een reflector vereischt is — dus tusschen een half uur nà zonsondergang enz., bij gebreke van een lantaarn, — de reflector moet zijn aangebracht als in dat slot is aangegeven. 27 Januari.

— Koninklijk besluit. (Motor- en Rijwielreglement Art. 8 j°. art. 11.) — Regelingen, getroffen bij verdeeling van gronden en privaatrechtelijke regelingen tusschen de eigenaren onderling kunnen niet in den weg staan aan de bevoegdheid van Ged. Staten om krachtens de M. en R.wet en het M. en R.reglement tot geslotenverklaring van wegen in het belang van de vrijheid en veiligheid van het verkeer over te gaan. — Het bezwaar, dat tengevolge der geslotenverklaring het niet meer mogelijk zal zijn vee en paarden, gebonden aan bespannen wagens, langs den gesloten verklaarden weg te geleiden, is niet ter zake dienende, nu art. 11, 6e lid van het M. en R.reglement de mogelijkheid opent ontheffing van het gesteld verbod te verleenen. 31 Januari.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.wet art. 22.) — Op grond van hetgeen uit de bewijsmiddelen blijkt, n.l. dat req. den Steenenweg berijdende een snelheid had van 35 K.M. p. u.; dat het uitzicht op den links gelegen Molenweg niet vrij was en hij met dezelfde snelheid is doorgereden en op het punt van vereeniging in aanraking is gekomen met het van den Molenweg komend motorrijtuig bestuurd door K., die met kalme vaart naderde en vaart had geminderd, terwijl hij een signaal gaf met het oog op mogelijk van den Steenweg naderend verkeer, dat hij niet kon waarnemen, heeft de Rechtb. kunnen beslissen, dat req. door zijn wijze van rijden de veiligheid van het verkeer in gevaar gebracht, m. n. ook, dat het niet tijdig door K. kunnen waarnemen van req.'s auto een gevolg was van de, onder de gegeven omstandigheden niet te verantwoorden aanmerkelijke snelheid van req.'s auto bij de nadering van het kruispunt. — Een uitdrukkelijke beslissing, of K. een beroep op de bevrijdende omstandigheid van art. 73, al. 2 M. en R.Regl. toekwam behoefde i. c. niet te worden gegeven. 23 Maart.

— Arrest van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.wet art. 21.) — Daargelaten of, indien door een aantal zich daartoe aangemeld hebbende deelnemers ritten worden ondernomen op den openbaren weg onder het vooruitzicht, dat bij volbrenging van de rit overeenkomstig bepaalde eischen een herinneringsmedaille zal worden verkregen, niet reeds van een wedstrijd in den zin van art. 21 M. en R.wet moet worden gesproken, kan dit karakter aan de onderhavige ritten niet worden ontzegd, zulks uit hoofde van de uitloving van extra-prijzen, welke ondanks het voorbehoud omtrent de bij de toekenning daarvan te volgen gedragslijn, bij de deelnemers den indruk moesten vestigen, dat de onderlinge verhouding van hunne praestaties bij de toekenning van de extra-prijzen in aanmerking zou komen. — Daar ook de organisatoren dit hebben moeten begrijpen, moet het als door hen gewild worden beschouwd. Aldus vormde de vergelijking der praestaties een element van het door de houders der ritten georganiseerde. 2 Juni. Blz. 494.

— Arrest van den Hoogen Raad. (M.- en R.wet art. 22; Sv. art. 358.) — Dat req. heeft gereden met zoodanige snelheid, dat zij niet geacht kon worden meester te zijn van haar met die snelheid voortrijdende automobiel, is geen qualificatie in wettelijken zin, terwijl, ongeacht of men de bewezenverklaarde wijze van rijden als een feit dan wel als eene conclusie uit bepaalde feiten wenscht te beschouwen, het enkel van belang is of die wijze van rijden uit de bewijsmiddelen kan worden afgeleid. Dit laatste is inderdaad het geval. — Uit de getuigenverklaringen heeft de Rechtb. kunnen afleiden, dat, nu een zoo gering voorval, n.l. dat een op de voor req. linkerhelft van den weg zich bevindend paard een weinig op zij draaide naar het midden van den weg, req. er toe bracht om verder dan noodig was naar rechts uit te wijken en zelfs te gaan rijden op een berm, waarvan zij niet wist, of die berm wel berijdbaar was, verd. niet over voldoende rijvaardigheid beschikte om, met eene groote snelheid over dien weg rijdende, tevens haar automobiel meester te blijven. — Art. 22 M.- en R.wet wil strafbaar stellen ook zoodanig rijden, hetwelk, alle omstandigheden in aanmerking genomen, door de wijze waarop of de snelheid, waarmede het geschiedt, het verkeer op den weg onvrij of onveilig maakt, hetgeen ook kan geschieden

daar waar verkeer geregeld plaats heeft, al bevinden zich precies op het oogenblik dat, en juist ter plaatse, waar het rijden plaats vindt, geen andere voertuigen of personen. — De Rechtb. heeft het beroep op de artt. 40 en 42 Sr. op voldoende wijze weerlegd.
15 Juni.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 4.) — De grief, dat de Kantonr. niet heeft onderzocht, of requirante — gegeven haar gebleken lichaamsgebrek [een stijve en te korte rechterarm] — ook het in art. 4 sub b Mot.- en Rijw.Regl. bedoeld toestel kon bedienen, faalt, waar de Kantonr. req.'s verweer kennelijk heeft opgevat in dezen zin, dat req. niet heeft aangevoerd, dat zij niet in staat zoude zijn een toestel als bedoeld in art. 4 M. en R.Regl. te bedienen, terwijl zulk een verweer ook geen zin zou hebben, daar art. 35 ter der Mot.- en Rijw.-beschikking omtrent de wijze van bediening van het toestel geen enkel voorschrift geeft. — De Kantonr. was dus niet verplicht het bedoelde onderzoek in te stellen, daargelaten dat bij algeheele onmogelijkheid om aan het hierbedoelde voorschrift te voldoen, een beroep op overmacht nog niet gerechtvaardigd zou zijn, daar req. zich dan van het rijden op een rijwiel zoude hebben te onthouden. — Ambtshalve: Art. 23 Sr. had in het vonnis moeten zijn aangehaald.*
29 Juni.
— Besluit tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement.
S. 578. 18 September. Blz. 465.
— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het besluit van 18 September 1936, S. 578, tot nadere wijziging van het Motor- en Rijwielreglement.
S. 594. 12 October. Blz. 550.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Mot.- en Rijw.Regl. art. 11bis.) — Kantonr.: Geacht moet worden, dat bij verd. alle schuld aan overtreding van het parkeerverbod ontbrak, omdat prima het betrokken bord onduidelijk is geplaatst, secundo het voor een vreemdeling misleidend is, dat in Goes de nieuwe borden op sommige gedeelten reeds zijn geplaatst en de oude — zij het ook geldende — borden op andere plaatsen. — H. R.: Het ontslag van rechtsvervolging is — wat er zij van 's Kantonrechters gronden daarvoor — terecht gegeven, nu de t.l.l. en bewezenverklaring niet inhouden — gelijk voor de aanwezigheid van de overtreding van art. 11bis, lid 1, onder c M. en R.Regl. door dat art. wordt geëischt — dat het stilhouden van req. geschiedde „anders dan tot het onmiddellijk uit- of inlaten of uit- of instappen van personen of het onmiddellijk laden of lossen van goederen." — [Anders implicite Adv.-Gen. Wijnveldt.]* *19 October.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Motor- en Rijw.Regl. art. 5.) — Ten onrechte meent req., dat in dagv. de feiten en omstandigheden moeten worden omschreven, waaruit de noodzakelijkheid van het telastegelegde niet stilhouden of langzamer rijden zou volgen. Voldoende is, dat die noodzakelijkheid in de dagvaarding zonder meer is vermeld, gelijk hier [met de woorden: zoo noodig met het door hem bestuurde motorrijtuig stil te houden enz.] het geval was.* *14 December.*

Motorrijtuigenbelastingwet.
— Besluit, houdende vrijstelling van motorrijtuigenbelasting voor in Denemarken wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen. S. 441. 22 Januari. Blz. 119.
— Besluit, houdende vrijstelling van motorrijtuigenbelasting voor in Spanje wonende of gevestigde houders van motorrijtuigen.
S. 445. 6 April. Blz. 125.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 277; Motorrijtuigenbelastingwet art. 41.) — Het in den nacht neerzetten van een automobiel op den openbaren weg onder Schiebroek en langer dan drie uur laten staan met de bedoeling, dat dit laten staan bij wijze van rustplaats voor den nacht geschiedt, is „innemen van openbaren gemeentegrond", belastbaar gesteld door de Verordening. — De Verordening, belastbaar stellende het innemen van openbaren gemeentegrond, voorzooveel dit bestaat in handelingen als hier hebben plaats gevonden, is geenszins in strijd met de ten deze nog toepasselijke Wegenbelastingwet.* *29 April.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenbelastingwet [Motorrijtuigenbelastingwet] art. 3.) — Uit het p.v. van de betrokken ambtenaren der directe belastingen enz., waarin o. m. voorkomt, dat het motorrijtuig in kwestie was een „model gesloten bestelwagen, waarin stellages waren aangebracht tot berging van goederen, terwijl de achterste zitplaatsen te weten: twee, daarvan waren verwijderd en dat deze stellages waren volgepakt met brood", heeft de rechter kunnen afleiden, dat het motorrijtuig was ingericht als bestelwagen, welke bewezenverklaring dan ook daardoor, zonder dat de rechter verplicht was daarvan nog nader rekenschap te geven, naar den eisch der wet met redenen is omkleed. — De uitdrukking der t.l.l. „ingericht als bestelwagen" is kennelijk gebezigd in tegenstelling tot de in art. 3 lid 1 sub b en c Motorrijtuigenbelastingwet voorkomende uitdrukking „ingericht voor personenvervoer"; voormelde omschrijving in het p.v. rechtvaardigt die tegenstelling volkomen.* *30 November.*

Mijnwezen.
— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 25 April 1913, S. 139, betreffende het Staatsmijnbedrijf in Limburg en den Mijnraad. S. 560. 6 Januari. Blz. 139.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet artt. 40, 50; Mijnwet 1810 art. 44.) — De grief, dat aan den onteigende ten onrechte is onthouden vergoeding voor het verloren gaan van een bestaand recht, is onjuist, daar art. 44 der Mijnwet den eigenaar van eenig binnen het concessieveld liggend terrein slechts, indien dat terrein door de mijn is geoccupeerd — wat ten deze niet het geval is — recht op vergoeding der dubbele waarde geeft, zonder dat hem eenige aanspraak om te worden geoccupeerd wordt toegekend. Indien al van eenig servituut sprake zou kunnen zijn, zoo dat zijn ten bate van de mijn en ten laste van den te onteigenen grond, zoodat ook reeds hierom van toepassing van art. 44 Onteigeningswet geen sprake kan zijn. — Het recht van de onteigende*

partij, welke zij aan de beweerde vervuiling van de beek zou kunnen ontleenen, gaat door de onteigening niet te niet, zoodat haar uit dien hoofde in het onteigeningsgeding geen schadevergoeding toekomt. — De klacht, dat geen vergoeding voor rooischade is toegekend, moet reeds afstuiten op de feitelijke beslissing der Rechtbank, dat de boomen, welke op het onteigende terrein hebben gestaan, kaprijp waren, hetgeen medebrengt, dat van rooischade geen sprake kan zijn. — De Rechtbank heeft, uit overweging, dat de geheele schadevergoeding f 663.25 bedraagt, terwijl f 550 was aangeboden, een deel der kosten ten laste van eischers in cassatie (onteigende partij) gebracht. Tegen deze beslissing wordt in cassatie te vergeefs opgekomen, daar de Rechtb. aan art. 50 Onteigeningswet, zooals dit luidt sedert de wet van 5 Juli 1920, de bevoegdheid tot gedeeltelijke compensatie ontleent. 28 *Augustus.* — *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet artt. 40, 50; Mijnwet 1810 art. 44.)* — [*Onderstaand arrest bevat — behalve wat de*

Naturalisatie.

— Wetten houdende naturalisatie van:

rooischade en de proceskosten betreft — geheel dezelfde beslissingen als het hieraan voorafgaande arrest]. — *Rooischade. Blijkens het vonnis hebben de deskundigen vastgesteld, dat eischers in verband met de onteigening een aantal boomen hebben gekapt en weggevoerd, waarvoor deskundigen — voor het geval de Rechtb. van oordeel mocht zijn, dat de te dier zake geleden rooischade moet worden vergoed — een rooischade hebben berekend van f 301. De Rechtb. heeft echter deswege geen schadevergoeding toegekend, omdat aan eischers door de onteigening geen boomen worden ontnomen, althans geen grond, waarop boomen staan. Tegen dit betoog kan niet afdoen de in het middel beweerde overeenkomst tusschen de onteigenende partij en eischers, omdat die overeenkomst niet kan wegnemen, dat op het terrein, zooals het onteigend wordt, de hierbedoelde boomen niet meer voorkwamen. — Kosten der interventie. De in het middel aangehaalde artikelen behoefden de Rechtb. niet te beletten de kosten der toegestane interventie ten laste van eischers te brengen,* 28 *Augustus.*

	S.	Blz.
Abbenbroek, W.	1223	706
Aken, W. M. v.	1201	220
Andersen, W. F. S.	1206	392
Anten, J.	1221	704
Asperslag, L. J.	1214	698
Assmann, A. E. E.	1214	699
Baadjou, M. W.	1205	390
Bakes, F. H., gesch. echtg. v. J. L. Quijs	1208	393
Ballings, A. M. P. A.	1200	219
Bartnig, G. F.	1202	388
Basten, M. A. J.	1209	393
Beck, A.	1208	393
Behrend, P.	1213	697
Belle, J. v.	1215	699
Berckmans, A. M. H.	1216	700
Berg, J. T. A. v. d.	1207	392
Berkley, K.	1202	388
Berkley, M.	1202	388
Best, J.	1208	393
Beyerle, O. M. A. P. L.	1216	700
Bickelmeijer, T. J.	1207	392
Birken, A.	1219	702
Blaich, M. J.	1214	698
Blank, A. J.	1217	701
Blanke, H. A.	1207	392
Blanke, F.	1202	388
Blom, A.	1204	390
Bodens, J. R.	1216	700
Boesten, J.	1206	391
Böhm, B. E. P. M.	1222	705
Booren, J. H. A. v. d.	1210	695
Borchers, H. E. A.	1211	696
Borchers, W. K. E.	1211	696
Borms, J. E. C. G. M.	1205	390
Bossmann, J.	1215	699
Bouwman, F. J. S.	1210	695
Boy, C. J. M. L.	1218	701
Braches, H. H.	1203	389
Brande, C. L. v. d.	1205	390
Bratu, J. T.	1215	700
Breyne, L. M. M. de, wed. P. W. v. d. Weijer	1200	219
Brons, G.	1222	705
Brons, W. H.	1222	705
Brönsted, A. K. N. M.	1203	389
Brouwers, K. H.	1211	696
Brückmann, P. M. R. E.	1223	706
Brulot, G. C.	1212	697
Brulot, J. L.	1212	697
Bubel, A. K.	1220	703
Bück, W.	1218	701
Buckeler, E. T.	1210	695
Budding, C.	1224	707
Buiting, G. J.	1200	219
Burda, F.	1219	702
Burgard, A. T.	1215	699
Burghardt, G.	1207	392
Bürgt, J. v. d.	1206	391
Bürmann, P. M.	1217	701
Buschmann, J. M. L.	1222	705
Carius, A.	1200	220
Costa, S. M. da	1212	697
Crahay, J. E., wed. H. Mompert	1209	393
Creemers, G. E.	1209	393
Crijns, J. H.	1221	704
Csizik, A. P.	1224	707
Curvers, K.	1218	702
Dam, H. G. v.	1209	393
Daniels, K. J.	1202	388
Daniels, O. H.	1202	388
Debacker, L., wed. C. M. A. R. v. Roy	1209	393
Debbink, G. W.	1201	220
Degenhar, E. J.	1215	699
Deges, W.	1200	219
Dekkers, E. E. J.	1223	706
Delbrück, T. A. H.	1209	394
Delhey, H. M.	1225	707
Delhey, H. H. G.	1225	708
Delhey, K. F. I.	1225	708
Derwall, L.	1211	696
Devonshire, G. M., wed. P. E. Greveling	1215	699
Diakonoff, A.	1209	394
Diehl, A. I.	1219	702
Diepen, Dr. H. A.	1223	706
Donsel, M. J. v.	1216	700
Dory, A. J. E. M.	1205	390
Dreuw, H.	1223	706
Dünhöft, M. A.	1207	392
Düwel, K. H. O.	1216	700
Ehrlich, S.	1203	389
Emanuel, W.	1222	705
Englund, I. E. J.	1202	388
Enste, M.	1217	701
Erkens, H. P. J.	1207	392
Ernst, M. A.	1206	391
Erps, P. P. A.	1224	707
Esders, M. A.	1204	390
Evers, F. W.	1224	707
Evers, F. W. F. M.	1224	707
Evers, J. M. G.	1213	697
Everhartz, M. J.	1214	699
Evtiféeff, B. P.	1225	707
Fahneij, W. H. A.	1202	388
Farber, W. M. A.	1211	696
Feige, J.	1205	390
Feiglstock, O.	1213	697
Feldhusen, H. R.	1209	394
Fichtmüller, W. A.	1217	701
Ficker, J. C. O.	1200	219
Flagge, J. L. J.	1210	695
Frangenheim, F. H.	1217	701
Franken, F. J. J. M.	1215	699
Franssen, J. C. H.	1210	695
Franz, K. R.	1224	707
Franzmann, R.	1216	700
Frericks, W. J.	1213	698
Freud, J.	1216	700
Fries, F.	1224	707
Fröhlich, G. W.	1217	701
Frohn, H.	1218	702
Frohn, W.	1217	701
Frohn, W. J.	1219	702
Fürst, W. D.	1224	707
Gäbler, O. K. F.	1210	695
Garstemans, R. J. C. J.	1216	700
Geene, M. J. M.	1202	388
Gelber, E. T.	1212	697
Gerhartl, K.	1218	702
Gerritsen, G. J.	1211	696
Gerritzen, T. J.	1212	697

	S.	Blz.
Giesen, F.	1208	393
Gils, J. F. v.	1213	698
Giorgi, O. D. S.	1215	700
Giorgis, S. A. J.	1217	701
Gleisberg, J. K.	1208	393
Göbbels, W. J.	1214	698
Goebbels, M.	1213	698
Goetze, S. T. A.	1219	702
Goldschmidt, P.	1217	701
Gombault, E. J. B. R.	1203	389
Götschenberg, H. J.	1217	701
Gosewehr, J. H.	1225	707
Göttgens, M.	1207	392
Gouder, K.	1205	390
Gravendijck, M. W.	1213	698
Grinsted, D. J.	1213	698
Grobbink, B. A.	1202	388
Grote, B. H. J.	1215	699
Gulik, H. C. v.	1218	702
Gutz, G. W.	1212	697
Haasmann, L. T.	1216	700
Hacken, P.	1222	705
Hädicke, F. O.	1203	389
Hajós, G.	1217	701
Hal, P. J. M. v.	1204	390
Halang, F. G.	1208	393
Halpern, L. H.	1209	394
Hamann, W. G.	1215	700
Hamel, J. C.	1204	390
Hansen, H. P. C. O.	1205	390
Harzdorf, O. E.	1213	698
Hecht, E.	1203	389
Heckert, Dr. E.	1205	390
Heemann, J. L. E.	1219	703
Heemskerk, J.	1221	704
Heidé, A. V. Z.	1223	706
Heilen, G. J.	1206	391
Hein, K. F.	1216	700
Heise, E. K. A.	1211	696
Heitmann, A. W.	1225	707
Hekke, G. J.	1217	701
Hellwig, A. T.	1217	701
Herberhold, C. P.	1205	390
Hergesell, M. C.	1224	707
Herkenhoff, A. W. M.	1214	698
Herkenhoff, J. I. H.	1223	706
Hermans, J. H.	1208	393
Herreygers, P. J.	1225	707
Heuvel, Dr. H.	1207	392
Heyden, H. L. v. d.	1212	697
Heymeriks, G. E.	1223	706
Hijlkema, C. D.	1219	703
Hijlkema, J.	1219	702
Hittel, K.	1222	705
Holländer, M. I.	1208	393
Hoofstadt, P. A. v.	1221	704
Hoon, M. de	1217	701
Huben, M. E. J., wed. P. H. H. Koth	1224	707
Hufschlag, G.	1203	389
Hulkenberg, J. T.	1210	695
Hulla, K. G.	1222	705
Hunter, E.	1224	707
Hunter, W. H.	1224	707
Hüttner, J. H. M.	1205	391
Israëls, P.	1225	708
Jäger, A.	1212	697
Jansen, B.	1207	392
Jansen, J. J.	1208	393
Janssen, M. W., wed. A. Willemsen	1200	219
Jessen, C. J.	1201	220
Jong, B. J. de	1203	389
Jong, L. de	1203	389
Jongh, J. de	1222	705
Jongh, R. D. de	1218	702
Josten, P. M. J.	1220	703
Judels, L.	1218	702
Juling, K.	1208	393
Kahlmann, W. O. K.	1218	702
Kamm, A.	1225	708
Kampmann, A.	1208	393
Kaner, M.	1211	696
Kaposi, E. C. A.	1212	697
Katz, M.	1216	700
Kaufmann, W. L.	1220	703
Kelleners, J. L. H.	1218	702
Kempen, A. v.	1208	393
Niemöller, J. M. A.	1214	699
Kinzl, B.	1210	695
Kircz, J. J.	1224	707
Kispál, G. von	1223	706
Klebe, W. J. M.	1219	702
Klerk, J. C. de	1214	698
Klerk, M. J. J. de	1214	699
Klipp, W. O.	1211	696
Klooster, G. N. S.	1222	705
Klotz, E.	1220	703
Kluinhaar, H.	1219	702
Knappmann, G.	1221	704
Köhler, M. T.	1220	703
Kohly, Dr. H.	1205	390
Köllö, G. J.	1213	698
Kolvenrodt, G. P. K. H.	1201	220
Konijn, A.	1225	708
Koolhoven, S. F. W.	1216	700
Körber, A.	1222	705
Körbitz, G.	1205	391
Korunka, K.	1207	392
Koskamp, J.	1221	704
Kraus, A.	1221	704
Kretzschmar, K. G. E.	1216	700
Krick, C. A.	1204	390
Krivolai, P.	1223	706
Kronenberg, I. L.	1200	219
Krönig, Dr. R. L.	1223	706
Krüger, W. K. A.	1202	388
Kruif, M. A. de	1210	695
Kruse, F. H. J.	1202	388
Kühlewein, Dr. M. J. H. A. K. L. von	1202	388
Kundinger, G. C.	1211	696
Küppen, J. H.	1222	705
Küppers, M. E. P.	1218	702
Kuyk, E. v.	1204	390
Lallemant, Dr. G. F. F.		
Landmeyer, E. M. J.	1206	391
Lange, H. J.	1208	393
Lange, L. de	1209	394
Lange, W. A. H.	1206	391
Lansink, H.	1221	704
Laskin, W.	1219	703
Laumen, M. B.	1217	701
Lebhart, J.	1204	390
Leers, L.	1220	703
Leichel, E. W.	1202	388
Leidecker, F. J.	1200	219
Leigh, S. W.	1221	704
Lemen, W.	1212	697
Lentfert, A. J.	1225	708
Lescrauwaet A. H.	1200	220
Leuchtmann, F. O.	1204	390
Leven, H.	1203	3
Linnewiel, A. H.	1205	3
Lion, R. E.	1203	3
Lipinski, S.	1201	2
Lippe-Biesterfeld, Zijne Doorluchtige Hoogheid Prins B. L. F. E. J. C. K. G. P. v.	2	5
Lochmann, T.	1209	3
Lotstra, A.	1215	6
Lotze, A. F.	1212	6
Löwenberg, M. K.	1205	3
Löwi, A.	1214	6
Lucas, J. J.	1211	6
Lucas, J. W.	1211	6
Luigjes, M.	1201	2
Lütke, F.	1207	3
Lux, P.	1214	6
Luyten, J. W. H.	1200	2
Maassen, W.	1210	6
Magermans, M. H.	1205	3
Mahler, D.	1223	7
Maijer, A. M. A.	1219	7
Maijer, Dr. A. W. J.	1214	6
Maly, G. J.	1213	6
Mannheimer, F.	1203	3
Manuskowski, M. E.	1212	6
Matthäi, E. M. H.	1217	7
Matthijs, H. P.	1201	2
Maquiné, J. C. C., wed. W. L. G. Wingen	1216	7
Mehl, F. W.	1210	6
Meier, D. M.	1215	6
Meijer, B.	1202	3
Meijer, F. H.	1220	7
Melchior, C. T. W.	1216	7
Menrath, H. E.	1224	7
Meyer, C. H. J.	1202	3
Meyer, H. W.	1205	3
Mockel, J. H.	1222	7
Mockel, H. H. C.	1222	7
Molder, J. B. te	1225	7
Mrantz, A. J.	1225	7
Mueller, E. K.	1221	7
Müerköster, J.	1223	7
Muires, W. J. A.	1218	7
Müller, C. B.	1206	3
Müller, J. H. A.	1204	3
Münstermann, M. W.	1225	7
Muschter, J. W. E. A.	1221	7
Nathansohn, M. M.	1219	7
Nathonsohn, S.	1219	7
Naumann, A. H. G.	1204	3
Nederkassel, A. L. v.	1204	3
Neuberger, Dr. J. K.	1222	7
Neugebauer, R. P.	1204	3
Neuhaus, A. M. K.	1219	7
Niehaus, C. L. E.	1200	2
Nies, L.	1210	6
Niessen, A. P. J.	1207	3
Nijssen, M. J.	1201	2
Ohm, H. F.	1213	6
Oing, G. M. C. M.	1212	6
Oligschläger, P. H.	1221	7
Olver, M. E.	1219	7
Oosterbeek, H. K.	1223	7
Oppenheim, R. M. H.	1212	6
Osper, C. A.	1204	3
Ott, R.	1214	6
Paetz, H.	1207	3
Passgang, F. C.	1212	6

	S.	Blz.
Peeters, P.	1216	700
Peij, J. H. M. von	1210	695
Pellerei, A. W. J.	1211	696
Pesch, F. J. H.	1218	702
Pesch, G. H.	1218	702
Pesch, J. H.	1219	703
Peters, E. A. C.	1210	695
Peuker, F. R.	1218	702
Pijls, M. J. E.	1208	393
Pils, A. R.	1207	392
Plenker, H. F. H. M.	1210	695
Pollman, J. J.	1200	220
Pontzen, J. H.	1215	699
Porankiewicz, W. F.	1215	699
Portz, A. M., wed. F. Potrafke, K. A.	1224	707
Pötzsche, M. C.	1210	695
Preiswerk, P. M.	1210	695
Preller, M. L. F.	1220	703
Przyrowski, D.	1214	699
Putzki, H. K.	1214	699
Quangel, H.	1213	698
Rada, A. T.	1202	388
Rademaker, G. J.	1219	703
Randel, F. F. C.	1219	703
Ratner, A.	1213	698
Reggers, A. M., wed. K. Roth	1200	220
Rehbach, F. Olivier	1209	394
Reinhardt, M. L. A. G.	1211	696
Reintjens, A. J. H. G.	1212	697
Reiss, J.	1210	695
Reiss, W. J.	1210	695
Rexwinkel, G. J.	1210	695
Reys, A. A.	1221	704
Rhodius, A. E. E.	1223	706
Richter, F. G. H.	1221	704
Rider de Stuers, H. V. A. A.	1215	700
Rijbakowski, J.	1208	393
Roemer, M. P. L.	1222	705
Röhl, A. H. W.	1215	699
Roll, F.	1211	696
Roosenboom, J. T.	1203	389
Rosenbaum, I.	1223	706
Rosenbaum, J. E.	1223	706
Rosenberg, K.	1220	703
Rossdeutscher, G. M. F.	1220	703
Roth, D.	1202	388
Rothschild, M. M.	1201	220
Röttgen, A.	1203	389
Russche, E. H.	1213	698
Rutten, L. J.	1221	705
Rzepka, L. J.	1221	704
Sagenschneider, J. T.	1205	391
Salzmann, M. F.	1222	705
Samuels, S. S.	1225	708
Schaaf, J. H. E.	1216	700
Schaefer, N. C. G.	1206	391
Schaefer, V. I.	1208	393
Schaffrath, C.	1213	698
Schär, H. A. J. J.	1209	394
Schermers, A. E.	1201	220
Schiler, S.	1212	697
Schiller, A. H.	1212	697
Schimmelpfennig, J.	1207	392
Schlebusch, H.	1224	707
Schlömer, L. K.	1215	700
Schmidbauer, G.	1203	389
Schmidt, F. H.	1225	708
Schmidt, G. J. P.	1201	221
Schmidt, P. R. G.	1201	220
Schmieding, E.	1213	698
Schmitz, J.	1215	700
Schmitz, F. L., wed. P. Schmitz-Wickermann, E.		
Schmölders, A.	1217	701
Schnelle, F. H. O.	1221	704
Schoemaker, H.	1203	389
Scholl, P. J. H.	1209	394
Scholtes, H.	1211	696
Scholz, K. M.	1212	697
Scholze, J. K.	1206	391
Schoonwater, L. T.	1201	219
Schroeder, J.	1225	708
Schultz, C. A. G.	1206	392
Schulze, B. N.	1221	705
Schute, B. W.	1218	702
Schütten, G. J.	1205	391
Schwarz, A. G.	1201	220
Schwarz, L. M.	1201	220
Schwartzenberg, H. K. E. von	1224	707
Schwerdfeger, H. J.	1223	706
J. Riswick	1223	706
Schweitzer, P. G.	1200	220
Schwieters, G. B.	1203	389
Seehofer, L.	1222	705
Segall, G.	1201	219
Segall, Dr. I.	1201	220
Sellenraad, C.	1213	698
Semey, J. F. A.	1214	699
Senft, A.	1221	704
Sesing, H. J.	1220	703
Shermok, A.	1223	706
Siegel, D. L. E.	1220	703
Siegel, E. C. E.	1220	703
Silber, O. M.	1216	700
Silberman, J.	1200	220
Silberschmidt, F.	1209	394
Silberschmidt, M.	1209	394
Slangen, A. J.	1222	705
Sliwa, A. M.	1218	702
Sluzewski, M.	1225	708
Smits, J. A.	1203	389
Smits, J. A.	1203	389
Snijders, H.	1206	391
Sommer, E. W.	1218	702
Souren, A. W.	1201	220
Spies, F. W. E.	1200	220
Spormann, A. G. A.	1204	390
Stamm, T.	1206	391
Startz, E. F. C.	1201	219
Stassen, A. L.	1216	700
Stenger, A. M.	1214	699
Stenger, A. M. W. L.	1214	699
Stokking, J. C.	1205	391
Storbeck, K. H.	1204	390
Szegedi, G.	1217	701
Szobcsik, A. L. O.	1208	393
Takáts, B. J. E.	1207	392
Tatewossianz. E.	1200	220
Teeke, A. H. A.	1218	702
Theunissen, M.	1206	391
Thieme, E.	1224	707
Thieme, L. P. E. G.	1209	394
Thomas, F. L. W.	1220	704
Thomas, M. B.	1213	698
Thöne, R.	1218	702
Thuis, W. J.	1203	389
Tietje, A.	1225	708
Tillmann, M. J.	1211	696
Trepper, G. H. P.	1220	704
Tzolovski, M.	1224	707
Uebachs, J. W.	1204	390
Uhlhorn, C. H. H.	1222	705
Vahsen, J. J.	1222	705
Valk, A. v. d.	1220	704
Vandenboom, J.	1207	392
Vandenhövel, M. C.	1208	393
Veelen, P.	1214	699
Veenendaal, J. C.	1209	394
Vek, F.	1221	704
Velden, H. v. d.	1208	393
Verelst, P. C.	1211	696
Vianden, A. I.	1206	391
Vick, J. G. A.	1208	393
Visscher, J.	1217	701
Vlijm, M.	1204	390
Vorage, W. J. H.	1213	698
Voragen, M. G.	1213	698
Vos, M. F. F.	1223	706
Voss, P. G.	1219	703
Wagner, A. L.	1225	708
Wagenaar, S.	1219	703
Walcher, S., wed. K. Stachow	1203	389
Walle, A. O. v. d.	1220	704
Walle, R. F. M. v. d.	1220	704
Wantia, W. H.	1214	699
Warth, M. J. H. v. d.	1211	696
Weck, A. A. J. J.	1224	707
Wehrheim, O.	1200	220
Weijkamp, J. B. A.	1218	702
Weingarten, H.	1204	390
Weiss, A.	1200	220
Weitzenböck, Dr. R. W.	1209	394
Wellen, K. M.	1211	696
Werner, K. A.	1205	391
Wersch, F. J. v.	1217	701
Werthauer, B.	1210	695
Wertheimer, Dr. A.	1206	391
Wessel, K. M.	1212	697
Wesselmann, T. A.	1207	392
Wewers, G.	1219	703
Wewerinke, J. F.	1204	390
Wiemers, E.	1206	391
Wien, S. v.	1201	221
Wienaarden, J. V. v.	1212	697
Wienker, H. C. A. G.	1297	392
Wingen, M. J.	1206	391
Winkel, M. J. v. d.	1214	699
Wirth, J. M.	1225	708
Witzenhausen, K. H. I. wed. J. H. Daniels	1201	221
Wladimiroff, M.	1202	388
Woltering, W. B.	1202	388
Worch, F. A. H.	1204	390
IJsselsteyn, H. R. J. v.	1220	704
Zadelhoff, J. C. v.	1216	700
Zanoli, P. C.	1224	707
Zeiler, A.	1220	704
Zeiler, A. E.	1215	700
Zilversmit, W.	1215	700
Zilwa, G. S. de	1211	696
Zinn, A.	1207	392
Zurlage, T. H. E.	1206	391
Zwam, A. M. v.	1206	391
	1211	696

Natuurwetensch. onderzoek.
— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van den 16den September 1931, S. 401, ter uitvoering van de artikelen 5, 11, en 13 van de wet van den 30sten October 1930, S. 416, tot regeling van het toegepast-natuurwetenschappelijk onderzoek, zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 12den Juni 1934 (Stbl. n°. 308).
S. 361. 2 Maart. Blz. 114.

Nederlanderschap.
— Wet tot wijziging van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930.
S. 209. 21 December. Blz. 796.
— Wet, houdende wijziging van de wet op het Nederlanderschap en het ingezetenschap ter nadere omschrijving van de overzeesche gebiedsdeelen van het Koninkrijk der Nederlanden, zoomede in verband met de bestuurshervorming in Nederlandsch-Indië.
S. 913. 21 December. Blz. 691.

Nijverheidsonderwijswet.
— Besluit tot vaststelling van de bedragen, verschuldigd voor het afleggen van de examens voor bewijzen van bekwaamheid, bedoeld in de artikelen 31, 32, eerste lid, en 38, eerste lid, der Nijverheidsonderwijswet.
S. 390. 14 Januari. Blz. 117.
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 art. 58 1e lid. K. B. 31 Mei 1926 S. 159 art. 15.) — Ingevolge art. 15 van het K. B. van 31 Mei 1926, S. 159 kan aan leeraren bij het Nijverheidsonderwijs in vasten dienst ontslag worden verleend o. m. wegens verandering in de inrichting van het dienstvak, waarbij zij werkzaam zijn en waardoor hunne werkzaamheden overbodig zijn geworden. — Nu vaststaat, dat door, d. i. tengevolge, van de verandering in de inrichting van het dienstvak de werkzaamheden van gedaagden — aan wie op bovengenoemden grond m. i. v. 1 Sept. 1935 eervol ontslag was verleend — op laatstgenoemden datum niet overbodig zouden zijn geworden, moet het ontslagbesluit worden nietig verklaard, als zijnde in strijd met voornoemd algemeen verbindend voorschrift. 13 Februari.*
— Besluit tot uitvoering van artikel 25, eerste en vierde lid, der Nijverheidsonderwijswet.
S. 364. 28 Mei. Blz. 264.
— Besluit tot uitvoering van artikel 6, tweede lid, der Nijverheidsonderwijswet.
S. 365. 28 Mei. Blz. 267.
— Wet tot wijziging en aanvulling van de Nijverheids-onderwijswet.
S. 320. 19 Juni. Blz. 262.
— Besluit, tot uitvoering van artikel 39, eerste lid, der Nijverheidsonderwijswet.
S. 372. 14 September. Blz. 618.
— Besluit, tot uitvoering van artikel 55 der Nijverheidsonderwijswet.
S. 373. 14 September. Blz. 620.
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Ambtenarenwet 1929 Art. 58 1e lid; Nijverheidsonderwijswet Art. 16.) — Geen „détournement de pouvoir", al neemt de Minister van O., K. en W. bij de bepaling van het wachtgeld van personeel bij de overheids-nijverheidsscholen, krachtens de hem bij art. 16 der Nijverheidsonderwijswet toegekende bevoegdheid, een standpunt in, dat tot ongelijkheid tusschen gezegd personeel en dat van de bijzondere nijverheidsscholen (door het bepaalde in art. 22bis dier wet) moet leiden. 3 December.*

Notarlaat.
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 4 Juni 1878, S. 81, houdende voorschriften ter uitvoering van artikel 14 der wet op het notarisambt.
S. 247. 28 April. Blz. 94.

Octroolwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. artt. 611 a—611 b; Octrooiwet art. 30.) — Van inbreuk op eischers octrooi (n°. 28213 betreffende eene machine voor het lijmen van een wand van een papieren of kartonnen doos) door handelingen van verweerders kan geen sprake zijn, voorzoover die handelingen plaats hadden nog vóórdat de aanvrage om het octrooi openbaar gemaakt was. — De stelling, dat dit den rechter nog niet behoefde te beletten om de gevraagde verklaring uit te spreken voor handelingen van verweerders ten aanzien van andere, soortgelijke machines, stuit hierop af, dat, naar het Hof feitelijk heeft vastgesteld, daarop de vordering niet steunt. — De grief tegen de ontzegging van de veroordeeling van verweerders tot betaling van schadevergoeding voor nog te plegen inbreuken kan reeds daarom niet tot cassatie leiden, omdat zij wil klagen over schending van art. 611 a Rv., echter zonder dit artikel aan te halen. — Het Hof heeft op juiste gronden aangenomen, dat een voortbrengsel of stof in den zin van art. 30, tweede lid, Octrooiwet, rechtmatig in het verkeer is gebracht, indien door dit in het verkeer brengen geen inbreuk op het uitsluitend recht van den octrooihouder gemaakt is, zoodat deze bepaling ook dekt het gebruik dat de eerste verweerder maakt van de machine, die de tweede verweerder haar, nog voordat de aanvrage van eischer openbaar was gemaakt, heeft geleverd. — Dit brengt tevens mede de onjuistheid van eischers stelling, dat al maakte dan de tweede verw. door de machine aan den eerste verw. af te leveren geen inbreuk op octrooirecht, die aflevering toch onrechtmatig is in den zin van art. 30, tweede lid, omdat de tweede verw. door die aflevering tegenover eischer heeft gehandeld in strijd met voorschriften van maatschappelijke betamelijkheid en met eene contractueele verplichting. — Terecht heeft het Hof de algemeene stelling, dat het onderhouden en repareeren van deelen eener machine, die speciaal vallen onder het kenmerk van het octrooi, octrooirechtelijk gelijk staat met het telkenmale opnieuw vervaardigen van die machine, verworpen. 6 Maart.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (R. O. art. 99; Octrooiwet art. 30.) — Hof. Het gestelde levert niet op inbreuk op het octrooi. Het woord „raam" wijst op een samenhangend geheel en niet op één staafje noch op twee*

of meer niet met elkaar verbonden staafjes. — Hooge Raad: Een octrooi is niet eene wet in den zin van art. 99 R. O. Overigens komt het middel op tegen feitelijke beslissingen. — Het middel, waarbij is gesteld, dat het Hof niet zou hebben onderzocht, waarin de geoctrooieerde uitvinding naar het wezen van de zaak bestaat, mist feitelijken grondslag. Hetzelfde is het geval met de klacht, dat het Hof niet zou hebben onderzocht, welke beteekenis de gemiddelde technicus aan de conclusie c. a. zou hebben gehecht, daar de door het Hof gebruikte uitdrukking „iedere derde" ook den gemiddelden technicus omvat, nu niet blijkt, dat het Hof dezen daarin niet mede begrijpt. *17 April.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (R. O. art. 99; Octrooiwet art. 51.) — Hof: De deskundigen zijn ten onrechte van meening, dat in octrooi 17950 eene uitvinding is geoctrooieerd. De gronden, waarop de deskundigen het inventief karakter van het octrooi meenen te kunnen aanwijzen, zijn daartoe niet voldoende. — Hooge Raad: Na als praktisch zonder waarde te hebben ter zijde gesteld datgene, waarin de deskundigen nog juist eene uitvinding in den zin der octrooiwet hadden gezien, verwerpt het Hof een nader, niet door deskundigen gebezigd, argument op duidelijk omschreven gronden, zoodat het middel, hetwelk van eene andere lezing uitgaat, feitelijken grondslag mist. — Een octrooi is niet eene wet in den zin van art. 99 R. O. Het middel komt derhalve op tegen eene beslissing van feitelijken aard. — Ter beantwoording van de vraag, waarin naar het wezen der zaak de geoctrooieerde uitvinding bestaat, is niet enkel te letten op wat met zoovele woorden in de conclusie is uitgedrukt, doch mede op de toelichting, zooals die in de voorafgaande beschrijving der uitvinding is gegeven. Dit heeft het Hof echter nagelaten. Arrest vernietigd. (Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat de conclusie den grondslag vormt voor het te verleenen octrooi.* *17 April.*

— Besluit, houdende vaststelling van een nieuw Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad.
S. 642. 5 Mei. Blz. 159.

— Besluit tot nadere wijziging van het Octrooireglement 1921 (Stbl. n°. 1083).
S. 643. 16 Mei. Blz. 310.

— Besluit tot vaststelling van het tijdstip van inwerkingtreding van het besluit van den 5den Mei 1936, S. 642, houdende vaststelling van een nieuw Reglement betreffende het optreden als gemachtigde voor den Octrooiraad S. 680. 30 Juni. Blz. 310.

Onderdaanschap.

— Wet, houdende wijziging van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930, zoomede tot het doen overeenstemmen van opschrift en terminologie dezer wet met hare considerans.
S. 912. 21 December. Blz. 690.

Ondernemersovereenkomsten.

— Besluit, bepalende de wijze van openbaarmaking van beschikkingen van den Minister van Handel, Nijverheid en Scheepvaart krachtens de artikelen 2, 3, 5 en 6 van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935.
S. 640. 22 Februari. Blz. 158.

— Besluit, tot uitvoering van artikel 12, tweede en vierde lid, van de Wet op het algemeen verbindend en onverbindend verklaren van ondernemersovereenkomsten 1935.
S. 646. 14 September. Blz. 631.

Onderwijs. (Hooger)

— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R.K. gymnasium te Rolduc, verbonden aan de eerste afdeeling van het seminarie van het Bisdom te Roermond, gevestigd te Rolduc, gemeente Kerkrade.
S. 1360. 9 Januari. Blz. 221.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. art. 406, Grondwet art. 63, H. O.wet art. 47, Bez.besluit B. Rijksambt. art. 1.) — Nu ten aanzien van de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren aan de Technische Hoogeschool te Delft bij het Bezoldigingsbesluit 1928 geen andere norm is gesteld, dan dat die ten hoogste f 7000 zal bedragen, valt elke voorziening van den Minister, waarbij de bezoldiging van zoodanigen hoogleeraar wordt vastgesteld binnen deze grens en waarin dus niet wordt afgeweken van eenige in het Besluit vervatte norm, buiten het terrein, dat door het vijfde lid van art. 1 wordt bestreken. — Derhalve moet de vraag, of voor eischer het ambt van buitengewoon hoogleeraar een nevenbetrekking in den zin van de Min. Besch. van 13 Februari 1930 is, waarvan de toepasselijkheid van die beschikking afhangt, niet worden getoetst aan evenvermelde bepaling van het Bezoldigingsbesluit. — De klacht, dat het Hof ten onrechte de Min. Besch. van 13 Februari 1930 niet op eischer toepasselijk heeft geoordeeld, omdat het Hof — ten onrechte — van oordeel was, dat zijn ambt is aan te merken als een nevenbetrekking in den zin van die Beschikking, kan niet tot cassatie leiden, omdat die Beschikking, welke overigens haar beteekenis zij, eene inwendige regeling is gebleven, daar zij nu is openbaar gemaakt op de wijze, waarop dit met naar buiten werkende regelingen van het Staatsbestuur geschiedt, zoodat reeds daarom die Beschikking niet is eene wet in den zin van art. 99 R. O., waarvan schending een grond voor cassatie oplevert. — Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat ook de Minister zich heeft te houden aan de bewoordingen van zijne beschikking en hij aan die bewoordingen geweld heeft aangedaan door bij de toepassing op het concrete geval van eischer diens betrekking als nevenbetrekking te beschouwen, ofschoon daarnaast geen hoofdbetrekking meer bestond.* *24 Januari.*

— Besluit tot hernieuwde aanwijzing, overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet, van de afdeeling gymnasium van het Amsterdamsch lyceum te Amsterdam.
S. 1361. 27 Januari. Blz. 221.

— Wet tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 100. 22 Februari. Blz. 68.
— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragrafen en onderdeelen van paragrafen der wet van 22 Februari 1936, S. 100, tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 180. 22 Februari. Blz. 78.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet van in Nederlandsch-Indië verworven getuigschriften.
S. 1390. 22 Februari. Blz. 224.
— Besluit tot vaststelling van de examengelden ten aanzien van de examens, bedoeld in artikel 12 der hooger-onderwijswet, in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet en in artikel 3 van het Koninklijk besluit van 27 December 1934 (Stbl. 678).
S. 392. 2 Maart. Blz. 118.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Ignatiuscollege te Amsterdam van de St. Willebrordusstichting gevestigd te Amsterdam. S. 1362. 2 Maart. Blz. 221.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Canisius-College te Nijmegen van de St. Willebrordusstichting te Amsterdam.
S. 1363. 4 Maart. Blz. 222.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het Marnix-gymnasium te Rotterdam van de Vereeniging voor Middelbaar Onderwijs, Handelsonderwijs en Voorbereidend Hooger Onderwijs op Gereformeerden grondslag, gevestigd te Rotterdam.
S. 1364. 16 April. Blz. 222.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 133, vijfde lid, der hooger-onderwijswet van in Nederlandsch-Indië verworven getuigschriften. S. 1391. 12 Mei. Blz. 225.
— Besluit tot aanvulling van artikel 4, § 1, van het Academisch statuut.
S. 367. 5 Juni. Blz. 273.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der Hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het Christelijk lyceum te Haarlem.
S. 1365. 5 Juni. Blz. 344.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Delftsche Hoogeschoolfonds als bevoegd om bij de afdeeling der algemeene wetenschappen aan de Technische hoogeschool te Delft een bijzonderen leerstoel te vestigen in de physische technologie.
S. 1366. 8 Juli. Blz. 394.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R. K. gymnasium te Maastricht van de Vereeniging „Katholiek Onderwijs" aldaar. S. 1367. 9 Juli. Blz. 394.
— Besluit tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 28 Augustus 1934 (Stbl. nos. 484 tot en met 487) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.
S. 369. 18 Juli. Blz. 411.
— Wet tot toelating van bezitters van het diploma, bedoeld in het Koninklijk besluit van 21 December 1923, n°. 16, tot de examens in de vereenigde faculteiten der rechtsgeleerdheid en der letteren en wijsbegeerte.
S. 321. 1 Augustus. Blz. 409.
— Besluit, tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Leidsch Universiteits-Fonds te Leiden als bevoegd om bij de faculteit der letteren en wijsbegeerte aan de Rijksuniversiteit te Leiden een bijzonderen leerstoel te vestigen in de Grieksche Archaeologie.
S. 1368. 24 Augustus. Blz. 453.
— Besluit, tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het St. Jans-lyceum en de afdeeling gymnasium van het St. Maria-lyceum te 's-Hertogenbosch van de Vereeniging „Ons Middelbaar Onderwijs in Noordbrabant", gevestigd te Tilburg. S. 1369. 8 September. Blz. 453.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 170 der hooger-onderwijswet van het Natuurkundig Gezelschap te Utrecht als bevoegd om bij de faculteit der wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht een bijzonderen leerstoel te vestigen in de leer der physische waarnemingsmethoden.
S. 1370. 29 October. Blz. 590.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R. K. gymnasium te Rotterdam der Vereeniging tot Stichting en Instandhouding van R.K. hoogere burgerscholen, gymnasia en lycea, gevestigd te Rotterdam.
S. 1371. 3 November. Blz. 590.
— Besluit tot aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het R. K. lyceum voor meisjes te Arnhem van de Instelling „Stichting van het Heilig Hart", gevestigd te 's-Gravenhage.
S. 1372. 3 November. Blz. 590.
— Besluit tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 Augustus 1906, S. 229, laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Juni 1931, S. 250, waarbij worden aangewezen de buitenlandsche instellingen en de buitenlandsche getuigschriften, bedoeld in artikel 134 der hooger-onderwijswet.
S. 376. 23 November. Blz. 621.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van het R. K. gymnasium te 's-Gravenhage van de St. Willebrordus-Stichting, gevestigd te Amsterdam.
S. 1373. 3 December. Blz. 708.
— Besluit tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 17 November 1934 (S. nos. 591 en 592) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.
S. 377. 29 December. Blz. 800.
— Besluit tot hernieuwde aanwijzing overeenkomstig artikel 157 der hooger-onderwijswet van de afdeeling gymnasium van het R. K. lyceum voor meisjes te Rotterdam van het Zedelijk Lichaam: „Vereeniging van Vrouwen tot het geven van Onderwijs", gevestigd te 's-Hertogenbosch.
S. 1374. 29 December. Blz. 709.
— Besluit tot nadere aanvulling van het Programma voor de eindexamens der openbare

hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus en der ingevolge art. 45 tredecies der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen met vijfjarigen en vierjarigen cursus, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 Juni 1929 (Stbl. 310).
S. 379. 31 December. Blz. 801.

Onderwijs (Middelbaar).

— Besluit tot intrekking van het Koninklijk besluit van 8 Juni 1929, S. 311, zooals het laatstelijk is gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 9 Juli 1934, S. 359, waarbij is vastgesteld een nieuw reglement en programma voor de eindexamens der Hoogere Burgerscholen A.
S. 391. 17 Januari. Blz. 118.

— Besluit tot wijziging van artikel 3 van het Koninklijk besluit van 27 December 1934, S. 678, betreffende o. a. de uitvoering van het tweede en derde lid van artikel 68 der Middelbaar-onderwijswet.
S. 360. 11 Februari. Blz. 114.

— Wet tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 100. 22 Februari. Blz. 68.

— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragrafen en onderdeelen van paragrafen der wet van 22 Februari 1936, S. 100, tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 180. 22 Februari. Blz. 78.

— Besluit tot vaststelling van de examengelden ten aanzien van de examens, bedoeld in artikel 12 der hooger-onderwijswet, in artikel 55, tweede lid, der middelbaar-onderwijswet en in artikel 3 van het Koninklijk besluit van 27 December 1934 (Stbl. 678).
S. 392. 2 Maart. Blz. 118.

— *Beschikking van de Ministers van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen en van Financiën, n°. 2804 afd. V. H. M. O./6 April 1936, n°. 127 afd. Centrale Directie, gewijzigd bij die van 4 Mei 1936 n°. 10285 I afd. V. H. M. O./7 Mei 1936 n°. 185, Centrale Directie, regelende de schoolgeldheffing aan de Rijks Hoogere Burgerscholen.*
26 Maart.

— Besluit tot nadere wijziging van het reglement voor het examen, bedoeld in artikel 55, tweede lid, der Middelbaar-onderwijswet, vastgesteld bij het Koninklijk besluit van 19 Maart 1931, S. 116, en gewijzigd en aangevuld bij het Koninklijk besluit van 7 December 1934 (Stbl. n°. 651).
S. 362. 27 Maart. Blz. 115.

— Besluit, waarbij met wijziging in zooverre van het Koninklijk besluit van 29 November 1932, S. 566, de akte, genoemd onder *d* van artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet wordt gesplitst in de akten M A, M B en M C, programma's voor deze akten worden vastgesteld en de bevoegdheid tot het geven van onderwijs wordt bepaald, aan het bezit van elke dier akten verbonden.
S. 366. 28 Mei. Blz. 271.

— Besluit tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 28 Augustus 1934 (Stbl. nos. 484 tot en met 487) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.
S. 369. 18 Juli. Blz. 411

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het bij Koninklijk besluit van 27 Juni 1917, S. 478, vastgesteld programma voor het examen ter verkrijging van akten van bekwaamheid voor schoolonderwijs in de levende talen en haar letterkunde, bedoeld in het voorlaatste lid van artikel 77 der Middelbaar-onderwijswet.
S. 375. 22 October. Blz. 521.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Middelbaar Onderwijswet art. 37.) — Art. 37 lid 2 M.O.wet, bepalend dat het schoolgeld wordt geheven met inachtneming van de financieele draagkracht der belanghebbenden, is niet beperkt tot de, in het 1e lid uitsluitend genoemde, Rijks hoogere burgerscholen en van Rijkswege gesubsidieerde scholen. De geschiedenis der Wet van 1 Maart 1920 S. 106 bevestigt dit standpunt. — Derhalve is art. 4 onder c der Verordening op de heffing van schoolgeld aan de openbare gemeentescholen voor middelbaar en voorbereidend hooger onderwijs te Amsterdam, voor o. a. leerlingen, wier ouders buiten Amsterdam wonen, het schoolgeld bepalend op het maximum der schaal voor schoolgeldheffing als strijdig met art. 37 lid 2 M.O.wet, onverbindend.* *9 December.*

— Besluit tot wijziging van de Koninklijke besluiten van 17 November 1934 (S. nos. 591 en 592) met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.
S. 377. 29 December. Blz. 800.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 7 December 1934, S. 651, met betrekking tot de schrijfwijze van de Nederlandsche taal.
S. 378. 29 December. Blz. 800.

— Besluit tot nadere aanvulling van het Programma voor de eindexamens der openbare hoogere burgerscholen met vijfjarigen cursus en der ingevolge art. 45 tredecies der middelbaar-onderwijswet aangewezen bijzondere hoogere burgerscholen met vijfjarigen en vierjarigen cursus, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 8 Juni 1929 (Stbl. 310).
S. 379. 31 December. Blz. 801.

Onderwijs (Lager).

— Besluit tot schorsing tot 1 Augustus 1936 van het besluit van den raad der gemeente Zuilichem, van 19 December 1935, tot toelating van eenige kinderen, wonende te Nieuwaal, gemeente Gameren, tot de openbare lagere school te Zuilichem.
S. 2320. 18 Januari. Blz. 232.

— Besluit tot vernietiging wegens strijd met de wet van het besluit van den raad der gemeente Wijk c. a., van 13 November 1935, waarbij wegens daling van het leerlingenaantal aan de openbare lagere school te Wijk, in die gemeente, is besloten met ingang van 1 Januari 1936, I. een der betrekkingen van onderwijzeres op te heffen; II. eervol ontslag te verleenen uit die betrekking aan Afke Jacoba Schmidt.
S. 2360. 18 Januari. Blz. 234.

— Wet tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 100. 22 Februari. Blz. 68.

— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragrafen en onderdeelen van paragrafen der wet van 22 Februari 1936, S. 100, tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 180. 22 Februari. Blz. 78.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.) — Art. 100 1e lid geeft, noch blijkens zijn oorspronkelijke bewoordingen, noch zooals deze luidde gedurende 1933 en 1934, aanleiding om tot de onderwijzers, wier jaarwedden en wedden door het Rijk worden vergoed, niet te rekenen die onderwijzers, wier jaarwedden en wedden ingevolge art. 97 1e lid in verband met art. 56 2e lid aan die besturen worden vergoed.*
22 Februari.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.) — De slotbepaling van het 2e lid handhaaft niet bepaalde boventallige onderwijzers, doch den grondslag der berekening. Voor de vaststelling der vergoeding is het dan ook onverschillig, of de leerkracht, voor welke op grond van die berekening vergoeding moet worden toegekend, eenzelfde reeds tevoren aanwezig persoon is, of twee of meer elkaar al of niet met tusschenpoozen opvolgende personen.*
18 Maart.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 art. 100.) — De bepaling van het 2e lid is niet geschreven, om de schoolbesturen voor verlies van rijksvergoeding schadeloos te stellen. Past men derhalve ingevolge het 2e lid den klassedeeler van het vorig jaar toe, dan moet ook het aantal door het Rijk bekostigde onderwijzers van dat vorig jaar bij de berekening in aanmerking komen, indien dit aantal is gedaald.* *18 Maart.*
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Amsterdam van 27 November 1935, N°. 791, strekkende: 1°. tot wijziging van de verordening tot regeling van het Openbaar Gewoon en Uitgebreid Lager Onderwijs te Amsterdam; 2°. tot regeling van de wijze, waarop de hiervoren onder 1°. bedoelde wijziging zal worden ingevoerd.
S. 2306. 28 Maart. Blz. 232.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72; Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 art. 4.) — Aangezien de bestaande speelplaats inderdaad niet voldoende moet worden geacht, gaat de aanvrage tot uitbreiding der speelplaats op zichzelf niet de normale eischen te boven. Bij de beoordeeling daarvan dient in aanmerking te worden genomen, dat tot dusver de kinderen steeds voor en bij de school op de publieke straat speelden, wat ongewenscht moet worden geacht. — Ten onrechte hebben Ged. Staten bij het overwegen van de vraag of de normale eischen zouden worden overschreden, het bedrag der geraamde kosten in aanmerking genomen, daar de vraag of de raming te hoog is, ingevolge art. 77 lid 6 aan het oordeel van den Minister kan worden onderworpen.* *31 Maart.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 74 j°. art. 77.) — Uitgaven, door het schoolbestuur gedaan voor het opmaken van een bestek enz. voor den tenslotte niet tot uitvoering gekomen bouw van eene school, omdat de Raad uiteindelijk de voorkeur gaf aan beschikbaarstelling van eenige lokalen in eene openbare school, zijn niet te beschouwen als stichtingskosten als bedoeld in art. 74, bepaaldelijk niet als kosten van den bouw, vermeld onder b van het 1e lid.*
22 April.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.) — Nu appellant bij in kracht van gewijsde gegane uitspraak van den rechter is veroordeeld terzake van het plegen van ontucht met leerlingen zijner school, bestaat er voor de Kroon geen aanleiding, aan zijn schuld te twijfelen, en kan hij dus niet in zijne betrekking worden gehandhaafd. — Wel heeft de Raad het ontslag verleend vóórdat de rechter uitspraak had gedaan, maar appellant heeft niet aannemelijk gemaakt dat de gemeenteraad door te besluiten tot het geven van oneervol ontslag onder de toenmaals bekende omstandigheden een ontoelaatbare gedragslijn zou hebben gevolgd. — Voor vernietiging van het raadsbesluit is dus geen aanleiding.* *24 April.*
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 10 September 1923, S. 435, tot regeling van het examen ter verkrijging van de akte van bekwaamheid als hoofdonderwijzer.
S. 363. 28 April. Blz. 115.
— Besluit tot verlenging van de schorsing tot 1 October 1936 van het besluit van den raad der gemeente Lemsterland van 31 October 1935, voor zoover daarbij aan S. Harsma en K. Huitema een tegemoetkoming, als bedoeld bij artikel 13 der Lager-onderwijswet 1920, is verleend.
S. 2321. 28 April. Blz. 232.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 76.) — Aan het feit, dat door overschrijding van den termijn van drie maanden, genoemd in het 1e lid, het daar vermeld rechtsgevolg is ingetreden, doet niet af de omstandigheid, dat deze overschrijding te wijten is aan een bijzonder Regeeringsvoorschrift. Een raadsbesluit, genomen na afloop van den termijn, tot weigering der gevraagde medewerking, verdraagt zich niet met de strekking der wet. Door toepassing van art. 76 2e lid had het ongewenscht gevolg der niet tijdig genomen beslissing kunnen zijn gekeerd.* *5 Mei.*
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet L. O. artt. 62—67.) — Geen wetsvoorschrift verzet er zich tegen, dat de op 28 Dec. 1933 vastgestelde en in 1934 door de Kroon goedgekeurde heffingsverordening, naar de bepaling van art. 8, in werking zou treden met ingang van het schoolgeldjaar 1933. — Ondanks de bepaling van art. 7 der heffingsverordening zijn, t. a. v. het schoolgeldjaar 1933, krachtens art. 10 der Invorderingsverordening de oude invorderingsvoorschriften toepasselijk. — De regeling van het schoolgeld in de heffingsverordening is niet in strijd te achten met de betrokken bepalingen der Lager Onderwijswet 1920.*
6 Mei.
— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 3.) — Van toepassing van art. 3 tweede lid kan slechts sprake zijn, wanneer ten tijde van het indienen der verklaring, bedoeld in art. 73 L. O.-wet 1920, daarop de namen van leerlingen voorkwamen, die de door hen bezochte gelijksoortige school zouden verlaten, doch voor wie in die school, in de voor hen bestemde klasse,*

plaatsruimte beschikbaar zou blijven. Aan het feit, dat op dat tijdstip geen der op de verklaring voorkomende leerlingen eene gelijksoortige bijzondere school bezocht doet niet af, dat een aantal dezer leerlingen kort daarop, in afwachting van de opening van de te stichten school, voorloopig zijn toegelaten tot gelijksoortige scholen in eene naburige gemeente. 11 Mei.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 23 j°. art. 19.) — Ten onrechte hebben Ged. Staten de opheffing van de eenige openbare lagere school in de gemeente goedgekeurd, nu geen toepassing is gegeven aan art. 19 4e lid, terwijl een besluit, als bedoeld in art. 19 2e lid door de Kroon niet is genomen, weshalve de opheffing zich met art. 19 1e lid niet verdraagt.* 28 Mei.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 100.) — Op het bepaalde in het tweede lid kan niet een beroep worden gedaan teneinde door toepassing van den klassedeeler van het voorafgaand jaar de gemeentelijke vergoeding te verkrijgen voor meer boventallige leerkrachten dan waarop in dat jaar met toepassing van dien klassedeeler aanspraak kan worden gemaakt. Dit geldt ook dan, wanneer het aantal boventallige leerkrachten, waarvoor de vergoeding wordt verlangd, niet uitgaat boven het aantal, dat in het voorafgaand jaar door toepassing van een vroegeren klassedeeler is vergoed geworden.* 2 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205.) — Al hadden Ged. Staten op het tijdstip, waarop zij hun besluit namen, alleszins reden tot het afleggen van de verklaring, dat een aantal lokalen blijvend niet meer voor de school werden gebruikt, wijl de desbetreffende verklaring van het gemeentebestuur te allen overvloede door het schoolbestuur werd bevestigd, zoo kan dat besluit toch niet blijven gehandhaafd, nu de lokalen weder als klasselokalen in gebruik zijn en het schoolbestuur deze lokalen bij nader inzien als zoodanig in gebruik wenscht te houden.* 5 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 7.) — Aan het feit dat de Minister met toepassing van het 2e lid van art. 7 de vergoeding voor een school voor schipperskinderen terecht op een hooger bedrag heeft vastgesteld, doet niet af, dat de gemeente zelf een schipperschool exploiteert, welker kosten zijn opgenomen in de berekening der kosten van de openbare lagere scholen voor de vergoeding ex art. 101 L. O.wet 1920.* 9 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 17.) — Een opdracht tot het instellen van beroep bij de Kroon kan door den gemeenteraad aan B. en W. niet worden gegeven, vóórdat hij heeft kennis genomen van het besluit van Ged. Staten, waartegen het beroep is gericht.* 9 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 17 j°. art. 19.) — Het enkele feit, dat zonder meer door B. en W. is gevraagd vernietiging van een besluit van Ged. Staten wegens strijd met de wet, kan aan hun adres niet het karakter van beroepschrift ontnemen. — Al is een openbare school voor u. l. o. in een andere gemeente om bepaalde redenen aantrekkelijker dan de openbare u. l. o.-school in de appelleerende gemeente, dan noopt het onderscheid in structuur van beide scholen daarom nog niet, een regeling omtrent toelating van kinderen uit laatstbedoelde gemeente op de school in eerstbedoelde gemeente dwingend voor te schrijven. Een specifiek gemeentebelang is voor de appelleerende gemeente bij het bezoeken door eenige kinderen uit een bepaald milieu van de school in de andere gemeente niet betrokken.* 12 Juni.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72.) — In het feit dat door inwilliging van de aanvrage om beschikbaarstelling van gelden voor leermiddelen de „normale eischen" niet worden overschreden, wordt geen verandering gebracht door de overweging dat door deze inwilliging de kosten per leerling der onderhavige school zouden uitgaan boven die der overeenkomstige openbare school, aangezien de exploitatievergoeding ex art. 101 buiten deze aangelegenheid staat.* 13 Juni.

— Besluit tot nadere wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 22 October 1923, S. 489, tot rangschikking onder het buitengewoon lager onderwijs van de scholen voor doofstomme, blinde, zwakzinnige en slechthoorende kinderen, zoomede van de scholen voor imbecillen en van de scholen, verbonden aan gestichten, bedoeld in artikel 7 der wet van 27 April 1884, S. 96, voor zwakzinnigen (idioten en imbecillen), alsmede van de scholen voor psychopathen en van de scholen voor lichamelijk gebrekkigen. S. 368. 13 Juni. Blz. 274.

— Besluit tot opheffing met ingang van 1 Juli 1936 van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Zuilichem van 19 December 1935, tot toelating van eenige kinderen, wonende te Nieuwaal, gemeente Gameren, tot de openbare lagere school te Zuilichem. S. 2322. 23 Juni. Blz. 348.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.) — De door den Raad vastgestelde ontslagregeling, hierin bestaande, dat het belang van het onderwijs den doorslag geeft en eerst daarna de persoonlijke belangen van het personeel in aanmerking komen, en dat, indien deze beide elementen ontbreken, ontslagen wordt de leerkracht, die het laatst aan de school is aangesteld, is niet in strijd met de wet, noch met de billijkheid. Appellante is dan ook terecht ontslagen, daar zij, hoewel een bruikbare onderwijzeres, als onderwijskracht toch in elk geval de mindere is van een collega, die den minsten diensttijd aan de school heeft.* 3 Juli.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.) — Nu een ontslagregeling ontbreekt, is appellante terecht voor ontslag aangewezen, daar twee mannelijke collega's met minder dienstjaren door opwachtgeldstelling ernstiger dan appellante in hun belangen zouden worden getroffen, niet aannemelijk is gemaakt dat zij zou zijn aan te merken als kostwinster van een harer zusters, die met haar samenwonen en het onderwijsbelang zich tegen afvloeiing van appellante niet verzet.* 7 Juli.

— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van het derde lid van artikel 1 van paragraaf 7 der wet van 22 Februari 1936, S. 100, tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 181. 7 Juli. Blz. 401.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 136; Lager Onderwijswet 1920 Art. 19.)* — *Onder „kosten van het openbaar onderwijs" in de onderhavige gemeenschappelijke regeling moeten worden verstaan de werkelijke uitgaven, welke ten behoeve van dat onderwijs over eenig jaar zijn gedaan en in de rekening zijn verantwoord. Slechts indien partijen zulks uitdrukkelijk of stilzwijgend hadden beoogd, zou het gerechtvaardigd zijn, die kosten met terzijdestelling van de werkelijke uitgaven te stellen op een bedrag, berekend op de wijze, welke de wet in soortgelijke gevallen voor het bijzonder onderwijs heeft voorgeschreven. 10 Juli.*
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936, betreffende medewerking tot het stichten van een bijzondere lagere school te Oudendijk aldaar.
S. 2323. 11 Juli. Blz. 398.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 101 9e lid.)* — *Bij de berekening der vergoeding ingevolge het 9e lid hebben Ged. Staten terecht in aanmerking genomen het gemiddelde van het aantal uren, dat door de aan de overeenkomstige openbare scholen in het voorafgaand kalenderjaar verbonden vakonderwijzers is les gegeven. Daaraan doet niet af, dat een dezer scholen in den loop van het kalenderjaar is opgeheven, daar de wet geen onderscheid maakt tusschen scholen, die gedurende het geheele kalenderjaar, en die slechts gedurende een deel daarvan bestonden. 13 Juli.*
— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 7.)* — *Wel is de vijfde volzin van het eerste lid van art. 7 niet uitdrukkelijk in het tweede lid van toepassing verklaard, doch uit de geschiedenis van de totstandkoming van deze wetsbepaling kan met zekerheid worden afgeleid, dat het 's wetgevers bedoeling is geweest, dat de in het eerste lid gestelde beroepstermijn mede ten aanzien van beslissingen op een verzoek, als bedoeld in het tweede lid, behoort te gelden. 13 Juli.*
— Besluit tot vernietiging wegens strijd met de wet van het besluit van den raad der gemeente Lemsterland, van 31 October 1935, voor zoover daarbij aan S. Harsma en K. Huitema, beiden te Follega, in die gemeente, met ingang van 1 October 1935, een tegemoetkoming, als bedoeld bij artikel 13 der Lager-onderwijswet 1920, in de kosten van vervoer van hun schoolgaande kinderen naar een der scholen te Lemmer is verleend van f 2.50 per kind en per maand.
S. 2361. 15 Juli. Blz. 398.
— *Koninklijk besluit. (Gemeentewet Art. 228i; Lager Onderwijswet 1920 Art. 79.)* — *Ten onrechte hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een raadsbesluit tot het aangaan van een rechtsgeding tegen een bijzonder schoolbestuur tot terugvordering van rente van een ingevolge art. 78 L. O.-wet 1920 gestorte waarborgsom, waarbij tevens zou zijn beslist omtrent het aan de gemeente vervallen zijn van die waarborgsom, op grond dat het rechtsgeding geen redelijke kans van slagen biedt, daar de bij de aanvrage ingevolge art. 78 sub c overgelegde opgave niet meer voorhanden is, terwijl omtrent derzelver inhoud geenerlei zekerheid bestaat, nu de mogelijkheid dat de gemeente zal slagen in het vereischte bewijs aannemelijk is gemaakt. 20 Juli.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 101 5e lid.)* — *De kosten van vernieuwing van een gangvloer vallen onder die van instandhouding, bedoeld in art. 101 5e lid. Deze kosten veranderen niet van aard, omdat in plaats van een houten vloer een vloer van basaltinetegels is aangebracht. 15 Augustus.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 77.)* — *Nadat de Raad medewerking had geweigerd tot een door het schoolbestuur gewenschte verandering van inrichting, is het schoolbestuur bij Ged. Staten in beroep gekomen, doch heeft het inmiddels de bedoelde verandering tot stand gebracht. Tengevolge daarvan kan art. 77, bij art. 82 van toepassing verklaard, niet meer worden toegepast. Het karakter der aanvrage, waaromtrent Ged. Staten in beroep hadden te beslissen, is daardoor gewijzigd in dien zin, dat van eene op art. 72 steunende aanvrage geen sprake meer is. Derhalve hadden Ged. Staten het schoolbestuur in zijn beroep niet-ontvankelijk behooren te verklaren. 15 Augustus.*
— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 3.)* — *Het uitzonderingsgeval, bedoeld in art. 3, 2e lid, is aanwezig, nu in het betrokken stadsdeel aanzienlijke toeneming der R.-K. bevolking heeft plaats gevonden, zich in die buurt geen enkele R.-K. school bevindt, en een verdeeling der kinderen, die op de te stichten school zouden worden geplaatst over in aangrenzende stadsdeelen gelegen scholen niet mogelijk is, daar deze scholen reeds zoo overbevolkt zijn, dat een groot gedeelte harer leerlingen is moeten worden ondergebracht in lokalen van openbare lagere scholen, daartoe door het gemeentebestuur beschikbaar gesteld. 15 Augustus.*
— Besluit tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Tiel van 30 Juni 1936, n°. 4, betreffende toepassing van artikel 100 der Lager-Onderwijswet 1920 over het jaar 1934.
S. 2324. 15 Augustus. Blz. 457.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 103 j°. art. 101, 9e lid.)* — *Bij de berekening van het voorschot ingevolge art. 103 3e lid is terecht in aanmerking genomen het gemiddelde van het aantal uren, dat door de aan alle openbare scholen tezamen in het vorig jaar verbonden leerkrachten is les gegeven, zulks onafhankelijk van de omstandigheid, dat in den loop van dat jaar aan verschillende openbare scholen de betrekking van handwerkonderwijzeres is opgeheven; de wet maakt geen onderscheid tusschen scholen, waaraan gedurende het geheele kalenderjaar en waaraan slechts ge-*

durende een gedeelte van het jaar een vakonderwijzeres verbonden was. 8 September.
— Besluit, tot schorsing van het besluit van den raad der gemeente Sassenheim van 13 Augustus 1936, betreffende toepassing van artikel 205*ter* der Lager-onderwijswet 1920.
S. 2325. 9 September. Blz. 457.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 97.) — Terecht heeft de Minister over een bepaald tijdvak geen vergoeding voor het hoofd der school toegekend, aangezien over dat tijdvak in de waarneming van de functie van hoofd niet door de aanstelling van een speciaal daartoe in tijdelijk dienstverband aangenomen leerkracht is voorzien. 22 September.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.) — Ten onrechte hebben Ged. Staten vernietigd het aan een onderwijzer wegens opheffing zijner betrekking verleend eervol ontslag op grond, dat dit ontslag wel een onmiddellijk gevolg is van de daling van het leerlingental der school, doch dat het middellijk voortvloeit uit en daardoor een noodzakelijk gevolg is van een niet op deugdelijke gronden berustend besluit tot overplaatsing naar die school. Nu deze overplaatsing een reëel karakter droeg en niet bloot gefingeerd was, kan zij geen grond opleveren het verleend ontslag te niet te doen. 28 September.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 13.) — Waar de bewoordingen van den laatsten volzin van het eerste lid van art. 13 duidelijk zijn, kan daarvan niet worden afgeweken, ook al zou het daardoor aan ouders onmogelijk worden gemaakt, bij verandering in hun denkbeelden in vrijheid de school te kiezen, die zij voor de opleiding en opvoeding hunner kinderen wenschelijk achten. 30 September.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.) — Waar niet is gebleken, dat het gemeentebestuur opzettelijk appellante naar een bepaalde school zou hebben overgeplaatst met de wetenschap, dat aldaar binnen korten tijd een der onderwijskrachten overcompleet zou worden en met de vooropgezette bedoeling haar alsdan voor ontslag in aanmerking te doen komen, en appellante zoo noodig tegen de overplaatsing zich bij den bij de Ambtenarenwet 1929 aangewezen rechter in beroep had kunnen voorzien, is de overplaatsing, die op zichzelf een reëel karakter droeg en niet bloot gefingeerd was, geen aanleiding, het aan appellant verleend ontslag met afwijking van de door den Raad vastgestelde afvloeiingsregeling, die noch met de wet, noch met de billijkheid in strijd is, te niet te doen. 30 September.*
— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Amsterdam van 27 November 1935, N°. 791, strekkende: 1e. tot wijziging van de verordening tot regeling van het Openbaar Gewoon en Uitgebreid Lager Onderwijs te Amsterdam; 2°. tot regeling van de wijze, waarop de hiervoren onder 1e. bedoelde wijziging zal worden ingevoerd.
S. 2318. 30 September. Blz. 595.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 23 Augustus 1933, S. 456, laatstelijk gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 16 Januari 1935, S. 16. (Subsidieering van kweekscholen.)
S. 374. 6 October. Blz. 520.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad der gemeente Amsterdam van 27 November 1935, n°. 791, strekkende: 1°. tot wijziging van de verordening tot regeling van het openbaar gewoon en uitgebreid lager onderwijs te Amsterdam; 2°. tot regeling van de wijze, waarop de onder 1°. bedoelde wijziging zal worden ingevoerd.
S. 2362. 10 October. Blz. 596.
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205ter). — Het gemeentebestuur is niet bevoegd, bij zijne beschikking op een verzoek als bedoeld in het eerste lid, voorwaarden aan de toekenning van de uitkeering te verbinden. — Nu zich geen omstandigheden voordoen, welke tegen het voldoen aan de aanspraak van het schoolbestuur op omzetting van de jaarlijksche vergoeding in eene uitkeering van eene som in eens overwegend bezwaar zouden opleveren, behoort het verzoek te worden ingewilligd. 28 October.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 205.) — Het is slechts de bedoeling van art. 205 12e lid om recht te geven op een vergoeding van de op de instelling of vereeniging rustende geldelijke verplichtingen, uitsluitend ter zake van de op te heffen school; derhalve moeten de niet voor deze school gebruikte gedeelten van het gebouw, waarin zij is ondergebracht, geheel buiten beschouwing worden gelaten. — Bij de toepassing van het 12e lid behoort slechts met die geldelijke verplichtingen te worden rekening gehouden, die ter zake van deze school op de instelling of vereeniging rusten; ten onrechte hebben dus Ged. Staten in aanmerking genomen den schuldenlast, die op de schoolvereeniging rust terzake van een andere school in dezelfde gemeente. Evenmin behoort bij het vaststellen der vergoeding te worden rekening gehouden met de mogelijkheid dat door het gering aantal leerlingen de vergoeding ex art. 205 1e lid nog slechts gedurende een gering aantal jaren zal zijn verschuldigd. De wegens de berekening der vergoeding gemaakte kosten komen ten laste van het schoolbestuur. 29 October.*
— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72.) — Terecht is een verzoek ex art. 72 afgewezen omdat de „verandering van inrichting" reeds vóór de aanvrage is tot stand gebracht. Het schoolbestuur beroept er zich ten onrechte op, dat het hier een zeer bijzonder geval betrof, n.l. oprichting van een schutting i. p. v. een omgewaaiden muur, daar eerst geruimen tijd na het omwaaien met verwijdering van de verspreide brokstukken en van de overeind gebleven gedeelten van den muur is aangevangen. 31 October.*
— *Koninklijk besluit. — (Lager Onderwijswet 1920 Art. 103.) — Een raadsbesluit tot vaststelling der vergoeding ex art. 101, genomen met intrekking van een vroeger besluit en van geheel dezelfde strekking als dat vroeger besluit, vindt geen steun in de wet, zoodat*

daarvan geen beroep ingevolge art. 103 5e lid openstaat. De omstandigheid, dat bij de uitvoering van het vroeger besluit niet is voldaan aan het in art. 103, 4e lid bepaalde, immers daarvan niet „onverwijld", doch eerst een maand later mededeeling is gedaan, geeft geen grond om dat in kracht van gewijsde gegaan besluit ongedaan te maken en het schoolbestuur opnieuw gelegenheid te geven van 's raads beslissing in beroep te komen. 2 November.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Sr. art. 436; Lager Onderwijswet artt. 11 en 129.) — Daargelaten of het wel juist is aan te nemen, dat het verbod van art. 11 der Lager Onderwijswet 1920 ook het onderwijs geven aan kinderen beneden den bij K. B. van 28 Aug. 1934 n°. 81 bepaalden leeftijd omvat, staat in elk geval de leeftijd van hen aan wie onderwijs wordt gegeven, geheel buiten de eischen, door de wet aan de toelating tot de uitoefening van het beroep van onderwijzer of onderwijzeres gesteld. — Mitsdien heeft de Rechtb. met juistheid beslist, dat art. 436, lid 2 Sr. op het door verd., die de acte van onderwijzeres bezit, aan kinderen beneden de voorgeschreven toelatingsleeftijd onderwijs geven, niet van toepassing is. — Al is juist, dat art. 436 Sr. in het W. v. S. is opgenomen om een aantal strafbepalingen van bijzondere wetten te vervangen, dit brengt geenszins mede, dat art. 436 zelfstandige beteekenis zoude missen, in dien zin, dat daaronder niet zou kunnen vallen iets, dat bij bedoelde bijzondere wetten [m. u. het zonder daartoe bevoegd te zijn als hoofd eener school optreden naar de Lagere Onderwijswet van 1878] niet strafbaar was. — In haar artt. 27, 109 en 192 heeft de Lager Onderwijswet 1920 voor het optreden als hoofd van eene school zekere eischen gesteld — aan welke eischen requirante niet voldoet —, weshalve hier het in art. 436 Sr. bedoelde geval, dat de wet voor de uitoefening van het beroep, m. u. het beroep van hoofd eener school, een toelating vordert. — Qualificatie — in verband met het ontbreken daarin van de woorden „buiten noodzaak" — ambtshalve verbeterd. 2 November.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72; Wet van 4 Aug. 1933 S. 414 Art. 4.) — Beplanting van een speelterrein met boomen, waardoor het verblijf aldaar voor leerlingen en onderwijzers zal worden veraangenaamd, zoodat de beplanting aan de bestemming van het terrein ten goede zal komen, overschrijdt niet de „normale eischen", te minder daar ook het speelterrein van andere (openbare en bijzondere) scholen in de omgeving met boomen is beplant. 1 December.*

— *Koninklijk besluit. (Wet van 4 Augustus 1933 S. 414 Art. 7.) — Het „verkeeren" in bijzondere omstandigheden" kan niet worden afgeleid uit het feit, dat het aantal leerlingen der, voor 200 leerlingen plaats biedende, school is gedaald tot 70. Evenmin mag in aanmerking worden genomen de omstandigheid, dat de onderhavige openbare school in verhouding tot het totaal der bijzondere scholen slechts telt een aantal leerlingen van 1 op 58, waardoor de stijging van het gemiddeld kostenbedrag per leerling voor de gemeente een aanzienlijke verzwaring van lasten beteekent. 8 December.*

— Besluit tot verlenging van de schorsing van het besluit van den raad der gemeente Woudrichem van 3 April 1936, betreffende medewerking tot het stichten van een bijzondere lagere school te Oudendijk, aldaar. S. 2326. 15 December. Blz. 717.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 j°. art. 101 5e lid.) — De kosten van vernieuwing van de centrale verwarmingsketel der school, noodzakelijk met het oog op den slechten toestand, waarin de bestaande ketel was komen te verkeeren, vallen naar hun aard onder die van instandhouding, als bedoeld in art. 101 5e lid. Door het aanbrengen van een ketel van een ander type en van grootere capaciteit wordt de aard der inrichting niet gewijzigd. — Nu het aanbrengen eener verandering van inrichting is geschied vóór het indienen der aanvrage ex art. 72 is terecht op het verzoek afwijzend beschikt, daar het schoolbestuur niet aannemelijk heeft gemaakt, dat een zoodanig spoedgeval aanwezig was, dat de beschikking op een in te dienen aanvrage niet had kunnen worden afgewacht. 16 December.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38 j°. art. 36.) — Van een schijnhandeling („opheffing" van een bestaande en „oprichting" van een nieuwe school) kan niet worden gesproken, nu de opheffing een onderdeel vormde van de reorganisatie van het openbaar lager onderwijs in de gemeente, waarbij de drie bestaande scholen werden vervangen door een nieuw te stichten school met verzwaard leerplan. Daaraan doet niet af, dat de nieuwe school werd ondergebracht in het gebouw der voormalige lagere school met gebruikmaking van de daar aanwezige leermiddelen en schoolmeubelen, en dat de leerlingen van de opgeheven school automatisch naar de nieuwe school zijn overgeschreven. — Van overplaatsing van een door opheffing eener school overtollig geworden leerkracht kan slechts sprake zijn, wanneer in eene gemeente twee scholen tegelijkertijd bestaan en niet, waar een nieuwe school is opgericht na opheffing van de bestaande. 16 December.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 38.) — Van afvloeiing van leerkrachten naar zekere regelen kan slechts sprake zijn, wanneer aan een bestaande school eene betrekking van onderwijzer wordt opgeheven, doch niet wanneer de school in haar geheel is opgeheven. Herstel van appellant als onderwijzer in dienst der gemeente kan door de Kroon niet worden bevorderd, aangezien eene benoeming of herbenoeming van onderwijzend personeel aan gemeentelijke openbare scholen bij uitsluiting tot de bevoegdheid van den gemeenteraad behoort. 16 December.*

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 103.) — Aan het feit, dat een raadsbesluit tot vaststelling van de afrekening der vergoeding kracht van gewijsde heeft gekregen, doet niet af, dat van dit besluit niet naar den eisch van het 4e lid*

van art. 103 onverwijld mededeeling is gedaan aangezien de termijn, bij het 5e lid voor het instellen van beroep gegund, onafhankelijk is van deze mededeeling. Al moge het genomen besluit eene onjuistheid bevatten, was de raad derhalve niet bevoegd daarvoor eene andere beslissing in de plaats te stellen. Uit de omstandigheid, dat het schoolbestuur schriftelijk verklaard heeft, in te stemmen met eene herberekening der afrekening, kan niet worden afgeleid de bereidverklaring, zich bij iedere wijziging van het eindbedrag der vergoeding neer te leggen. 17 December.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 125.) — Al moge in de akte van benoeming van appellante aan een bijzondere school de duur van hare betrekking niet zijn aangegeven, zoo is toch blijkens deze akte van eene benoeming voor vast in deze in geen geval sprake geweest. Appellante kan dus aan art. 125 geen aanspraak op wachtgeld ontleenen.* 21 December.

— *Koninklijk besluit. (Lager Onderwijswet 1920 Art. 72 jis artt. 77 en 81.) — Het schoolbestuur heeft geen aanspraak op vergoeding uit de gemeentekas van de uitgaven voor de hulplokalen, waarin de school was gehuisvest, alvorens het definitieve schoolgebouw in gebruik werd genomen, daar deze uitgaven niet voorkwamen in de uitgewerkte raming van kosten of andere opgave, bedoeld in art. 77 5e lid, en, voorzoover de bouw der hulplokalen een afwijking vormt van het bestek, als in art. 81 2e lid bedoeld, de kosten niet voor vergoeding in aanmerking kunnen komen, aangezien B. en W. hun goedkeuring hebben geweigerd en het schoolbestuur daarvan niet in beroep is gekomen. — Het voorschrift van art. 81 3e lid kan geen aanspraak geven op vergoeding ter zake van uitgaafposten, waarvan de omschrijving niet in de door B. en W. of den Minister goedgekeurde raming van kosten is terug te vinden of die later niet ingevolge art. 81 2e lid zijn goedgekeurd.* 30 December.

— Wet tot verlenging van de termijnen, vastgesteld in eenige wetten betreffende het lager onderwijs.
S. 322. 31 December. Blz. 797.

Ongevallenwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1935; Ong.wet 1921 art. 97.) — Het derde lid van art. 97 Ong.wet 1921 moet in dien zin worden verstaan, dat na vijf jaren eenerzijds het recht op de premiën, anderzijds de schuldplichtigheid daarvan vervallen zijn. Op 30 Augustus 1927, toen de betaling der premiën plaats vond, waren meer dan vijf jaren na den vervaldag verloopen, zonder dat deze ingevorderd waren, zoodat de premievordering niet meer bestond en de betaling onverschuldigd geschiedde. — Nu de toewijzing der vordering is geschied op den dubbelen grondslag van onrechtmatige daad en van onverschuldigde betaling, terwijl de tweede grondslag in cassatie tevergeefs is aangevallen, behoeft de al of niet juistheid van den eersten grondslag niet te worden onderzocht.* 23 Januari.

— Wet tot wijziging der Ongevallenwet 1921.
S. 800. 17 Juli. Blz. 383.

— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 16 April 1925, S. 145, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 29, eerste lid, der Ongevallenwet 1921.
S. 861. 22 Augustus. Blz. 426.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 22 November 1928, S. 429, houdende vaststelling van de regelen voor het stellen van zekerheid, als bedoeld in artikel 80 *i*, tweede lid, der Ongevallenwet 1921.
S. 888. 15 December. Blz. 682.

Onrechtmatige daad.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401.) — Rechtb.: De gemeente toegelaten tot het bewijs van feiten, waaruit zoude volgen, dat ten deze een oorzakelijk verband tusschen de schade en het nalaten der kennisgeving niet aanwezig is. — Hof: Oorspr. eischeres toegelaten tot het bewijs, dat, indien de kennisgeving wel ware gedaan, haar echtgenoot de noodige maatregelen zou hebben genomen om haar het weduwen- en kinderenpensioen te verzekeren. — Rechtb.: Dit bewijs is niet geleverd. (Door Hof bevestigd). — Hooge Raad: Nu niet aangetoond is, dat de echtgenoot van eischeres, zijn recht kennende, ook inderdaad de maatregelen zou hebben genomen om zich de pensioensaanspraken voor vrouw en kinderen te verzekeren, is in elk geval niet komen vast te staan, dat, indien de gemeente wel aan de gestelde verplichting had voldaan, de gestelde schade ware vermeden. Het tweede middel gaat er ten onrechte van uit, dat de bewijsoplegging de meerdere of mindere schuld der gemeente betrof. Die bewijsoplegging betrof den grondslag der vordering, het oorzakelijk verband tusschen de gestelde onrechtmatige daad en de beweerde schade. — Hiermede komt een onderzoek van het slechts subsidiair ingesteld incidenteel beroep te vervallen. (Adv.-Gen. Berger: het middel van de gemeente is onjuist).* 5 November.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (B. W. art. 1401). — De Staat, die zijne macht over den dienstplichtige heeft uit te oefenen in het belang van de landsverdediging moet op dit gebied noodzakelijk over eene ruime mate van vrijheid beschikken om te zijner beoordeeling zoo te handelen als de omstandigheden gebieden, welke omstandigheden destijds van dien aard waren, dat uit hoofde van oorlogsgevaar het leger gemobiliseerd was. — Slechts dan is onrechtmatig in den zin van art. 1401 B. W. gehandeld, indien de invaliditeit van eischer is veroorzaakt door een gedragslijn te zijnen aanzien, die redelijkerwijze niet meer is te beschouwen als uitvloeisel van afweging door de militaire organen van de hun toevertrouwde belangen, doch die kennelijk slechts wijst op door de omstandigheden niet te verontschuldigen misbruik van bevoegdheid. Dan toch zouden die organen eene onrechtmatige inbreuk hebben gemaakt op het recht van eischer om niet door toedoen van een ander lichamelijk letsel te ondergaan en tevens zouden zij dan gehandeld hebben in strijd*

met den rechtsplicht, die den grondslag vormt van het voorschrift, neergelegd in art. 308 Sr. De concrete feiten, welke, ontdaan van de niet ter zake doende qualificaties, aan de vordering zijn ten grondslag gelegd, beantwoorden echter niet aan dien eisch. *13 November.*

Onteigeningswet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet art. 40.) — De Rechtb. heeft vastgesteld het bedrag, dat een gegadigde voor het perceel zou willen bieden en is tot de conclusie gekomen, dat zulk een gegadigde zal uitgaan van een aanmerkelijk lager netto-huurbedrag dan de netto-huur van f 4500, voor welke som het perceel laatstelijk was verhuurd. De Rechtb. heeft dus wel degelijk in aanmerking genomen genoemde huursom van f 4500 en daaraan invloed toegekend bij de bepaling van bedoeld bod, zoodat het middel, hetwelk stelt, dat de Rechtbank dit niet heeft gedaan, feitelijken grondslag mist.* *29 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet art. 40.) — Eischer (onteigenende partij) kan, na in eersten aanleg het stelsel der waardebepaling, behoudens eenige misslagen in de berekening der deskundigen, te hebben aanvaard, welk stelsel gebaseerd was op eene verbouwing der perceelen door den gegadigde, in cassatie op die houding niet terugkomen, door thans te stellen, dat, na overgang der goederen op den kooper, art. 1612 B. W. 3en beletsel tegen de verbouwing door dien kooper zou vormen. — De Rechtb. heeft bij de bepaling der zuivere huuropbrengst in mindering gebracht kosten wegens grondbelasting, straatbelasting, assurantie en onderhoud, tot welke kosten niet behooren de kosten betreffende het brengen van de winkelpui in overeenstemming met wat te dien aanzien mode is — welke laatste kosten een gansch ander karakter dragen en hebben gewogen bij het bepalen van den maatstaf der kapitalisatie — zoodat eene tegenstrijdigheid in de motiveering waarover het middel klaagt, niet bestaat. — Over den huurprijs i. v. m. de huurwaarde, welke een gegadigde aan zijn bod ten grondslag zal leggen, zie het arrest. (Red.)* *29 Januari.*

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 30 November 1923, S. 532, tot uitvoering van artikel 124 der onteigeningswet. S. 569. 11 Maart. Blz. 148.

— Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening, met toepassing van de wet van 27 Maart 1915, S. 171, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 8 Juli 1932, S. 342, van perceelen, erfdienstbaarheden en andere zakelijke rechten, noodig voor werken ter zake van rioleering te Apeldoorn. S. 1800. 26 Maart. Blz. 231.

— Besluit tot onteigening ten behoeve van den bouw van een verdedigingswerk te Strijen. S. 1540. 1 Augustus. Blz. 457.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet artt. 40, 50; Mijnwet 1810 art. 44.) — De grief, dat aan den onteigende ten onrechte is onthouden vergoeding voor het verloren gaan van een bestaand recht, is onjuist, daar art. 44 der Mijnwet den eigenaar van eenig binnen het concessieveld liggend terrein slechts, indien dat terrein door de mijn is geoccupeerd — wat ten deze niet het geval is — recht op vergoeding der dubbele waarde geeft, zonder dat hem eenige aanspraak om te worden geoccupeerd wordt toegekend. Indien al van eenig servituut sprake zou kunnen zijn, zou dat zijn ten bate van de mijn en ten laste van den te onteigenen grond, zoodat ook reeds hierom van toepassing van art. 44 Onteigeningswet geen sprake kan zijn. — Het recht van de onteigende partij, welke zij aan de beweerde vervuiling van de beek zou kunnen ontleenen, gaat door de onteigening niet te niet, zoodat haar uit dien hoofde in het onteigeningsgeding geen schadevergoeding toekomt. — De klacht, dat geen vergoeding voor rooischade is toegekend, moet reeds afstuiten op de feitelijke beslissing der Rechtbank, dat de boomen, welke op het onteigende terrein hebben gestaan, kaprijp waren, hetgeen medebrengt, dat van rooischade geen sprake kan zijn. — De Rechtbank heeft, uit overweging, dat de geheele schadevergoeding f 663.25 bedraagt, terwijl f 550 was aangeboden, een deel der kosten ten laste van eischers in cassatie (onteigende partij) gebracht. Tegen deze beslissing wordt in cassatie te vergeefs opgekomen, daar de Rechtb. aan art. 50 Onteigeningswet, zooals dit luidt sedert de wet van 5 Juli 1920, de bevoegdheid tot gedeeltelijke compensatie ontleent.* *28 Augustus.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Onteig.wet artt. 40, 50; Mijnwet 1810 art. 44.) — [Onderstaand arrest bevat — behalve wat de rooischade en de proceskosten betreft — geheel dezelfde beslissingen als het hieraan voorafgaande arrest]. — Rooischade. Blijkens het vonnis hebben de deskundigen vastgesteld, dat eischers in verband met de onteigening een aantal boomen hebben gekapt en weggevoerd, waarvoor deskundigen — voor het geval de Rechtb. van oordeel mocht zijn, dat de te dier zake geleden rooischade moet worden vergoed — een rooischade hebben berekend van f 301. De Rechtb. heeft echter deswege geen schadevergoeding toegekend, omdat aan eischers door de onteigening geen boomen worden ontnomen, althans geen grond, waarop boomen staan. Tegen dit betoog kan niet afdoen de in het middel beweerde overeenkomst tusschen de onteigenende partij en eischers, omdat die overeenkomst niet kan wegnemen, dat op het terrein, zooals het onteigend wordt, de hierbedoelde boomen niet meer voorkwamen. — Kosten der interventie. De in het middel aangehaalde artikelen behoefden de Rechtb. niet te beletten de kosten der toegestane interventie ten laste van eischers te brengen.* *28 Augustus.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 43; Onteigeningswet Art. 39.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een verordening ex art. 43 Woningwet, op grond dat deze verordening slechts ten doel heeft te voorkomen dat, indien te eeniger tijd zou worden overgegaan tot uitvoering van een z.g. doorbraakplan, de uitgaven voor aankoop en onteigening van perceelen in den tusschentijd te hoog zouden zijn gestegen, en*

de raad dus bedoeld heeft, door deze verordening art. 39 Onteigeningswet te corrigeeren. 27 October.

— Wet tot verklaring van het algemeen nut der onteigening van perceelen, erfdienstbaarheden en andere zakelijke rechten, noodig voor en ten behoeve van den bouw van een nieuw raadhuis voor de gemeente Amsterdam en de uitvoering van daarmede verband houdende werken.
S. 1300. 28 December. Blz. 708.

Openbare uitgaven.

— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragraaf 15 der wet van 29 November 1935, S. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven.
S. 380. 11 Februari. Blz. 116.

— Wet tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 100. 22 Februari. Blz. 68.

— Besluit tot vaststelling van den datum van inwerkingtreding van paragrafen en onderdeelen van paragrafen der wet van 22 Februari 1936, S. 100, tot verlaging van de openbare uitgaven voor het onderwijs.
S. 180. 22 Februari. Blz. 78.

— Besluit tot vaststelling van den datum van in werking treden van paragraaf 47 der wet van 29 November 1935, S. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven.
S. 592. 27 Maart. Blz. 152.

— Besluit ter uitvoering van het bepaalde in artikel 8, § 55, der wet van 29 November 1935, S. 685, tot verlaging van de openbare uitgaven. S. 883. 15 April. Blz. 197.

Openbare vervoermiddelen.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 12.) — De vermelding in de t.l.l., dat de chauffeur R. niet slechts werkzaam was in req.'s dienst, doch ook reed in req.'s dienst, brengt voldoende tot uitdrukking een zoodanige verhouding van req. tot den uitgeoefenden autobusdienst als vereischt om hem als ondernemer daarvan aan te merken. — Het betoog van req., dat het vervoer van personen, die zich voor het vervoer hadden aangemeld, heeft plaats gehad tegen betaling van een geldsbedrag, niet anders kan beteekenen, dan dat de personen zich bij verdachte of van eenig vertegenwoordiger van dezen hebben aangemeld en aan hem eenig geldsbedrag hebben betaald en dat daarvan niets is gebleken, gaat uit van een uitlegging van telastelegging en bewezenverklaring, die de Rechtb. daaraan kennelijk niet heeft gegeven en ook niet behoefde te geven. — Daargelaten of voor het karakter van autobusdienst wezenlijk is, dat ook in omgekeerde richting wordt gereden, kon i. c. door de Rechtb. worden aangenomen, dat zulks hier plaats vond, en wel op de in het vonnis opgenomen verklaring van req. Tegen dit laatste was geen bezwaar, nu het betrof het bewijs van een onderdeel der t.l.l.* 6 Januari.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 1; A. P. V. van 's-Gravenhage art. 107.) — Req. heeft voor de Rechtb. o. m. als verweer gevoerd, dat het verbod van art. 107 A. P. V. van 's-Gravenhage om met een rijtuig of motorrijtuig tegen betaling publiek te vervoeren, indien dat vervoer is aangevangen in de gemeente, niet van toepassing is op intercommunaal vervoer, daar art. 107 ook een bepaling bevat, welke het verbod niet van toepassing verklaart t. a. v. motorrijtuigen en rijtuigen, waarvoor ten deze eene andere wettelijke regeling geldt. — Req.'s grief, dat de Rechtbank zijn verweer ten onrechte heeft verworpen, omdat hij, req. wel een openbaar vervoer gebezigd heeft, dat echter geen autobus was en waarvoor hij dus geen concessie noodig had, moet afstuiten op de beslissing der Rechtb., dat het in de t.l.l. en bewezenverklaring bedoelde motorrijtuig niet is een openbaar middel tot vervoer van personen als bedoeld in art. 1 j°. art. 15 der Wet Openbare Vervoermiddelen, terwijl niet blijkt, dat de Rechtb. van eene onjuiste opvatting van het begrip „openbaar middel tot vervoer van personen" zoude zijn uitgegaan.* 27 Januari.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 12.) — Waar de t.l.l. inhoudt, dat het in werking houden van de daar omschreven autobusdienst plaats vond met een autobus — zijnde een openbaar middel tot vervoer van personen —, zijn dus — rekening gehouden met de omschrijving, welke art. 15 der Wet Openb. Vervoermiddelen van „openbare middelen tot vervoer van personen" geeft — elementen van deze — klaarblijkelijk op art. 12 van die wet doelende — telastelegging: het geregeld langs een bepaalden weg vervoeren van de personen, die zich daartoe aanmelden. — Uit hetgeen de Rechtb. heeft aangevoerd, bijzonderlijk wat betreft het i. c. niet gebleken zijn van een geregeld vervoer langs een bepaalden weg, blijkt niet, dat zij aan de uitdrukking „in werking houden van een autobusdienst" eene andere beteekenis heeft toegekend dan die uitdrukking in de wet en de t.l.l. heeft.* 27 Januari.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Openbare Vervoermiddelen art. 12.) — Op grond van de verklaringen van verd. en van den getuige-chauffeur heeft de Rechtb. kunnen aannemen, dat req. een autobusdienst in werking heeft gehouden in den zin van de Wet Openbare Vervoermiddelen. — Daar de ritten van Hengelo naar Amsterdam en Haarlem en terug, op enkele uitzonderingen na n.l. bij onvoldoende deelneming, elken Zaterdag werden ondernomen, kan wel degelijk van een geregeld vervoer worden gesproken; daarop wijst ook de blijvende aanleiding, welke voor het maken dier ritten bestond. — Ook het feit, dat niet vooraf eene aankondiging geschiedde, dat elken Zaterdag bedoelde rit werd gemaakt, doch dat elke rit afzonderlijk werd aangekondigd, staat aan het aannemen van een geregelden dienst niet in den weg. — De reden, waarom het organiseeren van bepaalde autobusritten uitgroeit tot een geregelden dienst, doet niet ter zake.* 23 Maart.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Openb. Vervoermiddelen art. 12.) — Uit den inhoud en strekking van de Wet Openbare Vervoermiddelen blijkt, dat deze wet regels heeft willen geven betreffende openbare middelen van vervoer, voorzoover deze personen of*

goederen vervoeren van een binnen het Rijk gelegen plaats naar een andere dergelijke plaats, maar niet betreffende openbare middelen van vervoer, die personen of goederen vervoeren van een binnen het Rijk gelegen plaats rechtstreeks naar het buitenland. — Het feit, dat req. in werking heeft gebracht en gehouden een rechtstreekschen autobusdienst Amsterdam-Düsseldorf en omgekeerd, valt niet onder art. 12 Wet Openb. Vervoermiddelen en is ook niet elders strafbaar gesteld. 4 Mei.

— *Koninklijk besluit. (Wet openbare vervoermiddelen Art. 1 j°. art. 15). — Nu de in het besluit bedoelde touringcarritten zijn opgezet als geregelde autobusdiensten in den zin van art. 1 in verband met art. 15, is daarvoor terecht vergunning gevraagd. Daar de ritten zijn ingesteld met het doel, gegadigden gezamenlijk een bepaalde tournée te doen maken om hen tenslotte tot het punt van uitgang terug te voeren, en dus de af te leggen route niet middel, doch doel is, hebben deze diensten niet hetzelfde karakter als gewone openbare verkeersmiddelen, welke slechts vervoer van personen van de eene plaats naar de andere beoogen. Aangezien een der diensten heen en terug wordt uitgeoefend langs een en dezelfde route, geheel evenwijdig aan de spoorlijn, is concurrentie van dezen dienst met den spoorweg niet uitgesloten, weshalve de vergunning voor dezen dienst ten onrechte is verleend. 6 Mei.*

— Besluit, houdende beslissing op de beroepen, ingevolge art. 3 der Wet Openbare Vervoermiddelen ingesteld tegen de beschikkingen van Gedeputeerde Staten van Utrecht van 9 October 1934, 2de Afd. N°. 3292/2003, en van Gelderland van 16 October 1934, N°. 150.
S. 2590. 24 Juni. Blz. 348.

— Wet tot wijziging van de Wet Openbare Vervoermiddelen.
S. 521. 18 Juli. Blz. 379.

— *Koninklijk besluit. (Wet Openbare Vervoermiddelen Art. 4.) — Al behoeft een enkele overtreding van een aan eene vergunning verbonden vervoerverbod op zichzelf niet tot intrekking der vergunning te leiden, zoo is deze intrekking toch terecht geschied, nu de concessionaris de hem herhaaldelijk door Ged. Staten gegeven waarschuwingen in den wind heeft geslagen en, de op hem rustende wettelijke verplichting niet achtend, is blijven nalaten afdoende maatregelen tot naleving van het vervoerverbod te treffen. De vraag, of het doelmatig en juist is geweest, dat aan de vergunning een vervoerverbod werd verbonden, is bij de beoordeeling van het geschil niet ter zake dienende. 18 Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Wet Openbare Vervoermiddelen Art. 2.) — In verband met den overgangstoestand, waarin de regeling van het openbaar personenvervoer verkeert, is het wenschelijk, aan te verleenen vergunningen een tijdsbepaling te verbinden, opdat de vergunning na het verstrijken van den termijn opnieuw aan de eischen eener rationeele vervoersvoorziening worde getoetst. 20 Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Wet Openbare Vervoermiddelen Art. 2.) — De ondernemer behoort niet van overheidswege te worden belemmerd door te groote beperking van het aantal ritten. — Het in de wet neergelegde vergunningsstelsel behoort niet te worden gebezigd als middel om voorschriften betreffend maximum-snelheid te stellen. 25 Augustus.*

Ouderdomsverzekering.

— Besluit tot wijziging van het „Tariefbesluit V.O.V." zooals dat gewijzigd werd bij Koninklijk besluit van 8 Januari 1935 (Stbl. n°. 5).
S. 849. 9 April. Blz. 323.

Pensioenen en wachtgelden.

— Wet tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922, S. 240, van de wet van 28 Mei 1925, S. 216, van de Gemeentewet, van de Provinciale Wet, van de wet van 30 Juni 1923, S. 307, en van de wet van 17 Juli 1923 (Stbl. n°. 364).
S. 300. 9 Januari. Blz. 97.

— Besluit tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffend besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 24 October/5 November 1934, G. S. n°. 47, 3e afdeeling, van het besluit van den raad der gemeente Gouda van 19 Januari 1934, tot invoering van eene korting op de aan oud-wethouders der gemeente Gouda toegekende c.q. toe te kennen pensioenen.
S. 2380. 11 Februari. Blz. 235.

— Besluit tot goedkeuring, met vernietiging van het desbetreffend besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 17/26 October 1934, G. S. n°. 45, 3e afdeeling, van het besluit van den raad der gemeente Schoonhoven van 24 October 1933, tot toepassing van eene tijdelijke korting op de pensioenen van de oud-wethouders.
S. 2381. 11 Februari. Blz. 237.

— Wet tot wijziging van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (Stbl. 294).
S. 520. 22 Februari. Blz. 126.

— Besluit, houdende vaststelling van den datum, bedoeld in artikel 80*a* van de Pensioenwet voor de Spoorwegambtenaren 1925 (Stbl. n°. 294).
S. 591. 26 Maart. Blz. 151.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 6den Maart 1924, S. 98, houdende vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 23 der Pensioenwetten voor de landmacht en voor de zeemacht (Stbl. 1922, nos. 66 en 65) en van de artikelen 11, 15, 25, 58 en 59, tweede lid, der Militaire Weduwenwet 1922.
S. 544. 13 Juni. Blz. 292.

— Wet tot wijziging en aanvulling van enkele artikelen van de Pensioenwet 1922, S. 240, en van de wet van 28 Mei 1925, S. 216, laatstelijk gewijzigd bij de wet van 9 Januari 1936 (Stbl. 300).
S. 304. 19 Juni. Blz. 257.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in de artikelen 23*b* der Pensioenwetten voor de zee- en de landmacht (Stbl. 1922, nos. 65 en 66), artikel 4 van de Wet van 27 Juni 1925, S. 273, artikel 7 van de Wet van 27 Juni 1925, S. 277, en de artikelen 21*a* van de Pensioenwetten voor het personeel der Koninklijke marine-reserve en het reservepersoneel der landmacht (Stbl. 1923, nos. 355 en 356) zooals voormelde wetten zijn

komen te luiden ingevolge de Wetten van 31 December 1935 (Stbl. nos. 825, 826, 827 en 828). S. 546. 29 Juni. Blz. 293.
— Besluit, houdende bepaling van de in artikel 36, tweede lid, artikel 42, eerste lid, artikel 136, eerste lid, en artikel 158, tweede lid, der Pensioenwet 1922, S. 240, bedoelde rente. S. 385. 15 Augustus. Blz. 413.
— Besluit tot vernietiging van het besluit van burgemeester en wethouders der gemeente Almelo van 30 April 1936, strekkende tot toekenning van wachtgeld, volgens het bepaalde in artikel 2, sub *a*, der Algemeene Wachtgeldregeling voor de ambtenaren en werklieden in dienst der gemeente Almelo. S. 2347. 22 Augustus. Blz. 459.
— *Koninklijk besluit. (Wet van 28 Mei 1925 S. 216 Artikel LXXXVII.) — Weliswaar heeft de gemeenteraad besloten het instituut der nachtagenten af te schaffen, doch nu de grond van appellants eervol ontslag niet hierin moet worden gezocht, doch in zijn ongeschiktheid voor den politiedienst in verband met zijn leeftijd, is hij niet ontslagen op grond van opheffing van zijne betrekking, noch op grond van een nieuwe organisatie aan zijn dienstvak. Hij kan dus niet aan artikel LXXXVII de bevoegdheid ontleenen om de beslissing der Kroon in te roepen, tot het verkrijgen van wachtgeld. 2 September.*
— Besluit, tot vaststelling van eene bijzondere wachtgeldregeling voor de ambtenaren van den Geologischen Dienst die, in verband met de omzetting van dezen dienst in de stichting „Geologische Stichting" in dienst van deze stichting overgaan. S. 1560. 9 September. Blz. 457.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 69, vijfde lid, der Pensioenwet 1922 (Stbl. n°. 240). S. 353. 14 November. Blz. 682.
— Besluit tot schorsing van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 27 November 1935, G. S. n°. 97, strekkende tot goedkeuring van het besluit van den Raad der gemeente Ridderkerk van 25 October 1935 tot verhaal van pensioensbijdragen. S. 2319 B. 24 November. Blz. 717.
— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 11 Juli 1922, S. 444, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, bedoeld in artikel 181 der Pensioenwet 1922 (Stbl. n°. 240). S. 354. 5 December. Blz. 616.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 67, vierde lid, der Pensioenwet 1922 (Stbl. n°. 240). S. 355. 10 December. Blz. 617.
— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in art. LXXXIV, derde lid, van de wet van 28 Mei 1925, S. 216, tot wijziging van de Pensioenwet 1922, S. 240, laatstelijk gewijzigd en aangevuld bij de wet van 19 Juni 1936 (Stbl. n°. 304). S. 356. 17 December. Blz. 798.
— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Wachtgeldbesluit Art. 8.) — Onder „pensioen" in deze bepaling bedoeld is het zgn. voorloopig pensioen (bedoeld in het Reglement voorloopige pensionneering onderwijzers, vastgesteld bij paragraaf 15 A der Wet van 22 Februari 1930, S. 100) niet begrepen. 17 December.*

Posterij en giro.
— Besluit, houdende wijziging van het Postbesluit 1925, S. 396, het Pakketpostbesluit, S. 1919, n°. 574, en het Internationaal Postbesluit 1934 (Stbl. n°. 570). S. 341. 27 Maart. Blz. 112.
— Besluit, houdende nadere wijziging van het Organiek Besluit P.T.T. 1928. S. 383. 17 April. Blz. 116.
— Besluit, houdende wijziging en aanvulling van het Organiek Besluit P.T.T. 1928 (art. I) en de Besluiten, betreffende het personeel van het Staatsbedrijf der P., T. en T. (artikelen II en III; niet afgedrukt). S. 384. 12 Mei. Blz. 277.
— Besluit, houdende wijziging van het Postbesluit 1925 (Stbl. 396). S. 346. 26 Juni. BlBz. 263.
— Besluit, houdende wijziging van het Postbesluit 1925, S. 396, en van het Internationaal Postbesluit 1934 (Stbl. 570). S. 350. 10 November. Blz. 519.

Prijsopdrijving.
— Wet, houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving. S. 639 D. 30 September. Blz. 557.
— Besluit tot vaststelling van regelen als bedoeld in artikel 5 der wet van 30 September 1936, S. 639 D, houdende tijdelijke maatregelen tot het tegengaan van prijsopdrijving. S. 681. 22 October. Blz. 559.

Provinciaal bestuur.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Regl. op de wegen in Z.-Holland art. 7; B. W. art. 715; Sv. art. 358; Sr. artt. 424—474.) — Het bij art. 7 van het Reglement op de Provinciale wegen in de Provincie Zuid-Holland gegeven verbod om van de provinciale wegen gebruik te maken tot het „maken en behouden" van uitwegen, enz. is aldus te verstaan, dat ook reeds bij het gebruik tot het „behouden" van uitwegen, enz. het verbod is overtreden. — Nu uit de verklaring van req. blijkt, dat in Maart 1935, toen hij bestuurslid was van D. F. C. de juniores-leden van die vereeniging geregeld gebruik maakten van den berm van den betrokken provincialen weg door zich over bedoelden toegangsbrug op het veld te begeven, heeft de Rechtb. bewezen kunnen verklaren, dat req. als bestuurslid van genoemde vereeniging van de bermen van genoemden weg tot het behouden van bedoelden toegangsbrug gebruik heeft gemaakt, waarvoor geenszins noodig is, dat req. persoonlijk die brug heeft betreden. [Anders Adv.-Gen. v. Lier.] — De omstandigheid, dat ook andere bestuursleden ten deze aansprakelijk zijn, kan de aansprakelijkheid van req. niet opheffen. — Het beroep van req. op de omstandigheid, dat de bedoelde brug de eenige uitweg van het oefenveld naar den openbaren weg uitmaakte, is door de Rechtb. terecht verworpen, daar — wat er moge zijn van het recht van uitweg volgens art. 715 B. W. — voor het onderhavige gebruik eene formeele vergunning (van Ged. Staten van Z.-Holland) noodig is en de werking van het wettelijk voorschrift van art. 7 Wegenreglement voor Zuid-Holland door het recht om een uitweg

te vorderen geenszins teniet kan worden gedaan. — Op het verweer: „al meer dan honderd jaar ligt ter plaatse een brug" behoefde de Rechtb. niet in te gaan, daar — nu deze omstandigheid aan de noodzakelijkheid van een vergunning niet zou afdoen — dit niet is een verweer als in art. 358, lid 3 Sv. bedoeld. — Req. werd veroordeeld wegens het zonder door het daartoe aangewezen gezag verleende vergunning gebruik maken van een provincialen weg; dat „de vergunning in het onderhavige geval zonder meer moest worden verleend", kan daaraan niet afdoen. 29 Juni.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 62*a*, negende lid, der Provinciale wet.
S. 352. 14 November. Blz. 680.

Provinciale wet.

— Wet tot wijziging en aanvulling van de Pensioenwet 1922, S. 240, van de wet van 28 Mei 1925, S. 216, van de Gemeentewet, van de Provinciale Wet, van de wet van 30 Juni 1923, S. 307, en van de wet van 17 Juli 1923 (Stbl. n°. 364).
S. 300. 9 Januari. Blz. 97.

Radio-reglement.

— Besluit, houdende wijziging en aanvulling van het Radio-reglement 1930.
S. 348. 8 September. Blz. 495.

Rijksambtenaren en -werklieden.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. art. 406, Grondwet art. 63, H. O.wet art. 47, Bez.besluit B. Rijksambt. art. 1.) — Nu ten aanzien van de bezoldiging van buitengewone hoogleeraren aan de Technische Hoogeschool te Delft bij het Bezoldigingsbesluit 1928 geen andere norm is gesteld, dan dat die ten hoogste f 7000 zal bedragen, valt elke voorziening van den Minister, waarbij de bezoldiging van zoodanigen hoogleeraar wordt vastgesteld binnen deze grens en waarin dus niet wordt afgeweken van eenige in het Besluit vervatte norm, buiten het terrein, dat door het vijfde lid van art. 1 wordt bestreken. — Derhalve moet de vraag, of voor eischer het ambt van buitengewoon hoogleeraar een nevenbetrekking in den zin van de Min. Besch. van 13 Februari 1930 is, waarvan de toepasselijkheid van die beschikking afhangt, niet worden getoetst aan evenvermelde bepaling van het Bezoldigingsbesluit. — De klacht, dat het Hof ten onrechte de Min. Besch. van 13 Februari 1930 niet op eischer toepasselijk heeft geoordeeld, omdat het Hof — ten onrechte — van oordeel was, dat zijn ambt is aan te merken als een nevenbetrekking in den zin van die Beschikking, kan niet tot cassatie leiden, omdat die Beschikking, welke overigens haar beteekenis zij, eene inwendige regeling is gebleven, daar zij nu is openbaar gemaakt op de wijze, waarop dit met naar buiten werkende regelingen van het Staatsbestuur geschiedt, zoodat reeds daarom die Beschikking niet is eene wet in den zin van art. 99 R. O., waarvan schending een grond voor cassatie oplevert. — Anders Proc.-Gen. Besier, met betoog, dat ook de Minister zich heeft te houden aan de bewoordingen van zijne beschikking en hij aan die bewoordingen geweld heeft aangedaan door bij de toepassing op het concrete geval van eischer diens betrekking als nevenbetrekking te beschouwen, ofschoon daarnaast geen hoofdbetrekking meer bestond. 24 Januari.*

— Besluit tot verlaging van de bezoldigingen, weddeverhoogingen en andere inkomsten van het personeel van de Directie van de Indische Pensioenfondsen.
S. 940. 22 Februari. Blz. 218.

— *Beschikking van den Voorz. van den Raad van Ministers, n°. 86 Kab. M. R., betr. het dragen door ambtenaren in dienst of bij gekleed gaan in uniform van insignes of onderscheidingsteekenen. 7 Maart.*

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 17 Februari 1932, S. 53, zooals dat is aangevuld en gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 28 Augustus 1935, S. 526, tot nadere vaststelling van eene formatie ten aanzien van het personeel bij den Pensioenraad. S. 1384. 1 April. Blz. 224.

— Besluit, houdende nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 29 December 1933, S. 776, tot vaststelling van bepalingen omtrent de jaarwedden van de leden en den griffier van en de substituut-griffiers bij den Centralen Raad van Beroep en van de voorzitters en griffiers van de raden van beroep. S. 245. 22 April. Blz. 93.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 29 December 1933, S. 775, houdende vaststelling van eene Bezoldigingsregeling voor het personeel der Verzekeringskamer. S. 246. 22 April. Blz. 94.

— Wet tot nadere wijziging van de regelingen, houdende vaststelling van de bezoldiging van den Raad van State, de Algemeene Rekenkamer, de rechterlijke macht en de militair-rechterlijke macht.
S. 303. 15 Mei. Blz. 255.

— Besluit, houdende nieuwe regeling van de onderscheidingsteekenen van het personeel der Rijksveldwacht.
S. 283. 30 Mei. Blz. 254.

— Besluit tot wijziging en aanvulling van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (S. 1933, n°. 783), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 21 December 1935 (Stbl. n°. 784).
S. 140. 5 Juni. Blz.252.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 13 Juli 1934, S. 368, tot vaststelling van bepalingen betreffende indienstneming door de Raden van Arbeid van personeel op arbeidsovereenkomst (Arbeidsovereenkomstenbesluit Raden van Arbeid), zooals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 13 Maart 1935, Stbl. n°. 120.
S. 859. 20 Juli. Blz. 384.

— Besluit tot uitsluiting van de toepasselijkheid van artikel 6, tweede lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement op enkele groepen personeel aan de Rijksuniversiteiten en de Technische hoogeschool.
S. 371. 22 Augustus. Blz. 412.

— Besluit, houdende aanvulling van het Rechtstoestandsreglement Hoofdcommissarissen en Commissarissen van Politie (Stbl. 1935, n°. 344).
S. 253. 8 October. Blz. 518.

— *Beschikking van den Minister van Staat, Voorzitter van den Raad van Ministers, n°.*

373 I Kabinet M.R., betreffende: Uitvoering artikel 97b, 2e lid, algemeen Rijksambtenarenreglement. 15 October.

— Besluit tot uitvoering van art. 22, tweede lid, van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren 1934 (Salarisregeling van leerling-verplegenden).
S. 182. 18 November. Blz. 598.

— Besluit tot nadere wijziging van de bepalingen betreffende den Geneeskundigen Raad van het Departement van Koloniën.
S. 981. 3 December. Blz. 694.

— *Uitspraak van den Centralen Raad van Beroep. (Algem. Rijksambtenaren-Reglement Art. 6.) — De bepaling van art. 6 lid 2 sub a geldt niet voor den ambtenaar in tijdelijken dienst, die vóór de inwerkingtreding van dit reglement als zoodanig is aangesteld, daar het artikel spreekt over „de werkzaamheden, waarmede de ambtenaar zal worden belast". 3 December.*

Rijksbelastingen.

— Besluit tot wijziging van formulieren voor aangiftebiljetten der inkomstenbelasting, der gemeentefondsbelasting, der vermogensbelasting en der verdedigingsbelasting I.
S. 443. 22 Februari. Blz. 122.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Inval.wet art. 210; Wet Invord. 's Rijks dir. bel. art. 12.) — De premievordering der Rijksverzekeringsbank is bevoorrecht boven die ter zake van Rijksinkomstenbelasting en Personeele belasting. 26 Juni.*

— Wet tot wijziging van de Wet op de Inkomstenbelasting 1914 en van de Successiewet. S. 405. 10 December. Blz. 622.

— Wet tot belasting van nalatenschappen van Nederlanders, die het Rijk metterwoon hebben verlaten en van door zoodanige Nederlanders gedane schenkingen.
S. 406. 21 December. Blz. 623.

— Wet tot heffing van opcenten op enkele belastingen in de begrootingsjaren 1937 en 1938. S. 407. 28 December. Blz. 624.

Rijkspolitie.

— Besluit tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van het Rijkspolitiebesluit, Stbl. 1935, n°. 497.
S. 284. 13 Juli. Blz. 407.

Rijksveldwacht.

— Besluit tot vaststelling van een nieuw Organisatiebesluit Rijksveldwacht.
S. 241. 2 Maart. Blz. 89.

Rijtijdenwet.

— Wet, houdende bepalingen, beoogende het tegengaan van oververmoeidheid van bestuurders van motorrijtuigen. (Rijtijdenwet 1936.) S. 802. 9 November. Blz. 565.

Sanctiewet.

— Besluit tot intrekking van het Besluit van 14 November 1935, N°. 1, houdende een verbod van credieten aan Italië (Stbl. n°. 647). S. 160. 17 Juli. Blz. 355.

— Besluit tot intrekking van het Besluit van 14 November 1935, N°. 2, houdende een verbod van invoer van goederen uit Italië (Stbl. n°. 648). S. 161. 17 Juli. Blz. 355.

Scheepvaart.

— Besluit tot vaststelling van een reglement voor de scheepvaart ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbrug in den spoorweg Gouda—Rotterdam over het Boerengat te Rotterdam. S. 561. 18 Januari. Blz. 140.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart artt. 1 en 7.) — Gereq. komende van Angeren, gem. Bemmel, begaf zich met zijn schip naar Geersdijk, gem. Wissekerke en bevoer te dien einde o. a. de Ooster-Schelde en de wateren tusschen Noord- en Zuid-Beveland, Zandkreek en Zandvliet. — Hij begaf zich dus niet naar de open zee of naar België. Ten onrechte heeft derhalve de Rechtb. gevordeeld, dat gereq. op grond van art. 2 lid 1 der herziene Rijnvaartakte aanspraak had op de rechten, welke deze bepaling aan de daarbedoelde schippers geeft, waaruit volgt, dat reeds hierom mede onjuist is de meening der Rechtb., dat gereq. op grond van art. 2 lid 1 aanspraak zou kunnen maken op het recht van vrije vaart in den zin van art. 1. — De grondslagen, welke de Rechtb. geeft voor hare conclusie, dat de bovengemelde Zeeuwsche wateren tot den Rijn en „ses embouchures" zouden behooren — conclusie, welke trouwens op zich zelve door die grondslagen kwalijk wordt gerechtvaardigd — zijn daarmede weggevallen. Ook overigens is er geen reden, waarom i. c. de wet van 5 Mei 1933 S. 251 toepassing zou missen. — [Aldus ook Proc.-Gen. Besier, deze voorts: Ooster-Schelde en het Sloe en daarmede ook Zuidvliet of Zandkreek zijn z.g. tusschenwateren geen Rijnmondingen (Scheldetractaat 1842). Voor een schip gereed liggend voor bevrachting met lading, die bestemd is voor een plaats buiten het Rijnvaartgebied, kan vóór het vertrek de goedkeuring, welke vereischt wordt voor het vervoeren van die lading buiten dit gebied, gevraagd worden van de Bevrachtingscommissie van de plaats der lading. — Art. 7 treft ook het vervoer van ingeladen goederen, voor welker vervoer, b.v. ook over water, dat buiten het Rijnvaartgebied is gelegen, een bewijs van goedkeuring van inlading vereischt was. — In het vonnis van den Kantonrechter komt een schrijffout voor in de benaming.]*
3 Februari.

— Besluit tot wijziging van het Algemeen reglement van politie voor rivieren en Rijkskanalen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 24 November 1919, S. 765, en laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 26 Juli 1935 (Stbl. n°. 431).
S. 564. 2 Maart. Blz. 144.

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de Noorderhaven, de Visschershaven en de Zuiderhaven te Den Oever en voor de Oude haven te De Houkes. S. 565. 2 Maart. Blz. 145.

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de havens, sluizen, bruggen en andere werken, behoorende tot den afsluitdijk van het IJsselmeer.
S. 566. 2 Maart. Blz. 145.

— Besluit tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de havens der eilanden Terschelling, Vlieland, Texel (Oude Schild), Wieringen, Urk en Marken, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 23 Mei 1892, S. 121, en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 6 Juli 1929 (Stbl. n°. 382).
S. 567. 2 Maart. Blz. 146.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Alg. Regl. van politie voor rivieren en Rijkskanalen art. 46.) — Het bepaalde bij art. 46 van het Algem. Regl. van politie voor rivieren en Rijkskanalen, dat een ieder, als loods aan boord van een schip dienstdoende, steeds voorzien moet zijn van een exemplaar van de daarbedoelde reglementen, kan niet anders beteekenen dan dat de loods die reglementen zelf bij zich of onder zich moet hebben, aan welken eisch niet reeds is voldaan, wanneer de reglementen aan boord aanwezig zijn en daarom te zijner beschikking staan. Dit klemt te meer, nu, volgens art. 4 van genoemd Reglement, die verplichting ook geldt voor den schipper. — De vrijspraak steunt op een onjuiste opvatting van het „voorzien zijn van", voorkomend in art. 46 v.n. en in de dagv. en is derhalve niet gegeven op den grondslag der t.l.l.; zij is niet een vrijspraak in den zin van art. 430 Sv. 2 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverd. Binnenscheepvaart artt. 1 en 7.) — Het Hollandsch Diep behoort tot de „embouchures" van den Rijn in den zin van art. 1 van de Herziene Rijnvaartakte. — Terecht heeft de Rechtb. de Wet van 5 Mei 1933 S. 251 hier niet van toepassing geacht. 9 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.) — Slechts voor zoover de in Nijmegen — en in het algemeen in plaatsen aan straks te melden wateren gelegen — in te laden of in lading te nemen goederen, hoewel overigens vallende onder die bedoeld bij art. 7 der Wet van 5 Mei 1933, S. 251, bestemd zijn om over de wateren aangeduid in art. 1 van de herziene Rijnvaartacte te worden vervoerd, mist die wet op het inladen of in lading nemen dàarvan toepassing. — Voorzoover echter de bestemming dier goederen is om te worden vervoerd of mede te worden vervoerd over andere wateren, dan de bovenbedoelde, en wel naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, vindt de wet op het inladen of in lading nemen dier goederen wel toepassing. Mitsdien behoefde gereq. in zooverre t. a. v. de door hem gesloten vervoerovereenkomst van zijn lading grint [van Nijmegen naar Onstwedde], alvorens tot de inlading over te gaan, de tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie te Nijmegen. Hij pleegde, die lading vervoerend over wateren, niet vallende onder art. 1 der acte, met bestemming naar een binnen het Rijk gelegen plaats, zonder die tusschenkomst of goedkeuring, ingevolge de artt. 7 en 11 der Wet een strafbaar feit. 30 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.) — In een geval als het onderhavige, waarin goederen zijn ingeladen binnen het district van eene bevrachtingscommissie met bestemming om te worden vervoerd naar een binnen het Rijk gelegen plaats en wel voor een deel over andere wateren, dan die welke zijn aangeduid in art. 1 der Herziene Rijnvaartacte, vindt de wet van 5 Mei 1933 S. 251 op het inladen en in lading nemen toepassing voorzoover de bestemming der goederen is om te worden vervoerd op bovenbedoelde „andere" wateren, zoodat in zóóverre t. a. v. de gesloten overeenkomst, alvorens tot de inlading werd overgegaan, tusschenkomst of goedkeuring van de bevrachtingscommissie van dat district noodig was. De lading over die „andere" wateren vervoerend zonder die tusschenkomst of goedkeuring, handelde de schipper in strijd met art. 7 der wet, terwijl i. c. van een ontheffing bedoeld in art. 4 onder c dier wet geen sprake is. — Qualificatie verbeterd (uitlokking). 30 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart art. 7.) — Slechts voorzoover de in plaatsen aan na te melden wateren gelegen in te laden of in lading te nemen goederen, hoewel overigens vallende onder die bedoeld bij art. 7 der wet van 5 Mei 1933, S. 251, bestemd zijn om te worden vervoerd over de wateren aangeduid in art. 1 van de Herziene Acte omtrent de Rijnvaart, mist de wet op het inladen of in lading nemen dàarvan toepassing. — Is de bestemming van die goederen echter om te worden vervoerd of — zooals i. c. — mede te worden vervoerd, over andere wateren, dan de bovenbedoelde, en wel naar binnen het Rijk gelegen plaatsen, dan vindt de wet op het inladen of in lading nemen dier goederen toepassing. — De Rechtb. heeft ten onrechte het bewezenverklaarde niet strafbaar geoordeeld. [Aldus ook Adv.-Gen. Berger.] — Alvorens in deze tot een beslissing omtrent de strafbaarheid van het telastegelegde en van den gereq. te kunnen komen, moet vaststaan, of de sluiskolk van de z.g. Oude Haven te Gorinchem behoort tot het watergebied, waarop de Herziene Acte, zij het ingevolge art. 11 daarvan, toepassing moet vinden. Dit is geen beslissing van zuiver rechtskundigen aard. [Anders de Adv.-Gen.]. 4 Mei.*

— Besluit tot aanvulling van het Bijzonder aanvaringsreglement Westerschelde, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 Augustus 1924, S. 419, en het laatst gewijzigd bij Koninklijk besluit van 2 October 1933 (Stbl. 511). S. 574. 15 Juni. Blz. 297.

— Besluit, tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de haven te Breskens, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 13 Mei 1918, S. 289, en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 29 Augustus 1924 (Stbl. n°. 431). S. 576. 28 Augustus. Blz. 508.

— Besluit, tot vaststelling van een reglement van politie voor eenige rivieren en stroomen beneden Dordrecht. S. 577. 8 September. Blz. 508.

— Besluit tot uitvoering van artikel 10, tweede lid, van de „Schepenwet". S. 593. 10 September. Blz. 628.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Vrachtverdeeling Binnenscheepvaart artt. 4 en 7; Wet Alg. Bep. art. 11; Sr. art. 47, 1°.) — De door de Bevrachtings-Commissie voor onbepaalden tijd — in tegenstelling met die voor bepaalden tijd — verleende ontheffing heeft dezelfde kracht als ware zij zonder meer gegeven. — In het algemeen zijn administratieve beschikkingen voor wijziging of*

intrekking vatbaar, tenzij in bepaalde gevallen te dien aanzien bijzondere afwijkende wettelijke voorschriften zijn gegeven of uit het stelsel der schriftelijke regeling het tegendeel valt af te leiden. Noch eenig voorschrift noch het stelsel der wet van 5 Mei 1933 S. 251 verzet zich tegen het door de Bevrachtingscommissie intrekken eener door haar verleende ontheffing. [*Anders Adv.-Gen. Wijnveldt*]. — *Ambtshalve: Uit de door de Rechtb. gebezigde bewijsmiddelen is niet af te leiden, dat de gereq. het feit heeft doen plegen; uit niets blijkt toch, dat de in dienst van gereq. zijnde schippers niet zelf voor het door hen ondernomen vervoer strafrechtelijk aansprakelijk zijn.* [*Anders implicite de Adv.-Gen.*]. *19 October.*

— Besluit tot wijziging van het Schepenbesluit, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 26 November 1932 (Stbl. n°. 563).
S. 579 D. 22 October. Blz. 523.

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de brug over de Oude Maas bij Barendrecht („Bijzonder reglement brug Barendrecht.")
S. 579 F. 1 December. Blz. 625.

— Besluit tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de Willemsvaart.
S. 579 G. 5 December. Blz. 627.

— Besluit tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur ter uitvoering van de artikelen 12 en 13 van de Wet op de Zeevaartdiploma's 1935, S. 456. (Ruil- en dienstdiplomareglement.)
S. 579 H. 28 December. Blz. 752.

— Wet tot wijziging van de Schepenwet.
S. 526. 31 December. Blz. 803.

Sigarenindustrie.

— Wet, houdende tijdelijke maatregelen betreffende de mechanisatie in de sigarenindustrie. S. 639 E. 5 November. Blz. 629.

Sociale Verzekering.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 2den Juni 1934, S. 301, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij de artikelen 2 en 48 der Wet op de Rijksverzekeringsbank en de Raden van Arbeid, S. 1933, n°. 598.
S. 848. 8 April. Blz. 321.

Spoor- en tramwegen.

— Wet tot bekrachtiging van overeenkomsten betreffende naastingsprijzen van drie locaalspoorwegen. S. 1520. 26 Maart. Blz. 229.

— Besluit tot instelling van een Rijksverkeersinspectie. S. 573. 12 Juni. Blz. 296.

— Besluit, tot nadere wijziging van het Algemeen Reglement Dienst en van het Algemeen Reglement Dienst Locaalspoorwegen.
S. 579 B. 22 September. Blz. 512.

— Wet tot bekrachtiging van overeenkomsten betreffende naastingsprijzen van twee locaalspoorwegen.
S. 525. 21 December. Blz. 750.

— Wet tot bevordering van de samenwerking van tramwegen in Drenthe en Overijssel.
S. 1521. 28 December. Blz. 713.

Staatsblad.

— Beschikking van den Minister van Justitie, betreffende de nummering van het Staatsblad (Nummeringsbeschikking Staatsblad).
S. 281. 30 Maart. Blz. 95.

— Beschikking van den Minister van Justitie betreffende de nummering van het Staatsblad (Gewijzigde nummeringsbeschikking Staatsblad).
S. 288. 15 December. Blz. 604.

— Beschikking van den Minister van Justitie betreffende de opneming in het Staatsblad van uittreksel- en verwijzingsbladen. (Beschikking uittreksel- en verwijzingsbladen Staatsblad).
S. 289. 15 December. Blz. 606.

— Besluit, betreffende verplicht abonnement der gemeenten op afdeelingen van het Staatsblad.
S. 291. 30 December. Blz. 797.

Statistiek.

— Wet, houdende maatregelen tot het verkrijgen van juiste economische statistieken.
S. 639 DD. 28 December. Blz. 770.

Strafrecht en strafvordering.

— Wet tot wijziging en aanvulling van de bepalingen betreffende de zeden in het Wetboek van Strafrecht ter betere bescherming van minderjarigen.
S. 203. 18 Juli. Blz. 401.

Strandvonderij.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van den 18den December 1933, S. 704, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, ter uitvoering van de wet op de strandvonderij van 27 Juli 1931 (Stbl. 321). S. 572. 29 Mei. Blz. 295.

Suriname en Curaçao.

— Wet, houdende herziening van het Reglement op het beleid der Regering in de kolonie Suriname.
S. 902. 23 April. Blz. 199.

— Wet, houdende herziening van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao. S. 903. 23 April. Blz. 208.

— Besluit tot oprichting van een Pensioenfonds voor de Curaçaosche burgerlijke landsdienaren, de onderwijzers bij het bijzonder onderwijs en hunne weduwen en weezen.
S. 941. 27 April. Blz. 218.

— Besluit ter bekendmaking van den tekst der Wet op de Staatsinrichting van Suriname en tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Surinaamsche Staatsregeling.
S. 909. 15 Augustus. Blz. 427.

— Besluit ter bekendmaking van den tekst der Wet op de Staatsinrichting van Curaçao en tot bepaling van het tijdstip van inwerkingtreding van de Curaçaosche Staatsregeling. S. 910. 15 Augustus. Blz. 440.

— Besluit tot nadere verlenging van den termijn van toepassing eener korting op de verlofsbezoldigingen van Surinaamsche landsdienaren. S. 943. 19 November. Blz. 693.

— Besluit tot nadere verlenging van den termijn van toepassing eener korting op de wachtgelden, welke worden gekweten uit de Surinaamsche geldmiddelen.
S. 944. 19 November. Blz. 694.

— Wet, houdende voorziening in de behoefte aan kasgeld voor den Surinaamschen dienst hier te lande gedurende de jaren 1937, 1938 en 1939. S. 915. 28 December. Blz. 692.

Tariefwet.

— Besluit, houdende uitvoering van artikel 30, tweede lid, en artikel 31, eerste lid, der Tariefwet 1934, alsmede van bijzondere be-

paling 1 op post n°. 33 en bijzondere bepaling 4 op post n°. 104 van het bij die wet behoorende tarief.
S. 444. 28 Maart. Blz. 123.

— Besluit, houdende nadere bepalingen omtrent de weging van ingevoerd ruw zout.
S. 446. 29 Mei. Blz. 413.

Tractaten.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 29 Juli 1935 te Rome tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Italië gesloten overeenkomst tot regeling van de betalingen voortspruitende uit het handelsverkeer tusschen beide landen. S. 80. 9 Januari. Blz. 3.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 23 September 1935 te Sofia tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Bulgarije gesloten compensatie- en clearingovereenkomst.
S. 81. 16 Januari. Blz. 5.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Nederlandschen Gezant te Parijs gewisselde nota's dd. 17 en 19 October 1935, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en Frankrijk in zake vrijstelling van invoerrechten op benzine en smeerolie in het internationaal luchtverkeer.
S. 82. 16 Januari. Blz. 13.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 20 Februari 1933 te Genève tusschen Nederland en België gesloten vestigings- en arbeidsverdrag met bijbehoorende nota's en protocol.
S. 83. 18 Januari. Blz. 15.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 29 Januari 1934 te Montevideo tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Uruguay gesloten verdrag van handel en scheepvaart met bijbehoorend slotprotocol.
S. 84. 24 Januari. Blz. 21.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Londen en den waarnemend Staatssecretaris voor de Buitenlandsche Zaken van Zijne Britsche Majesteit gewisselde nota's dd. 31 December 1934, houdende eene overeenkomst tot verlenging van den duur van de op 19 Juni 1926 te Parijs tusschen de Nederlandsche Regeering voor Nederland en Nederlandsch-Indië eenerzijds en de Regeeringen van Groot-Britannië en Noord-Ierland en van Britsch-Indië (India) anderzijds gesloten overeenkomst, met bijlage en protocol, nopens het beheer van het quarantaine-station te Kamaran (Stbl. 1927, n°. 282). S. 85. 28 Januari. Blz. 23.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 26 April 1934 te Rome gesloten internationaal verdrag tot het brengen van eenheid in de methoden van monsterneming en van scheikundig onderzoek van kaas, met bijbehoorende protocollen. S. 86. 11 Februari. Blz. 24.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het Protocol van Genève van 14 September 1929, met bijlage, nopens de herziening van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie.
S. 87. 22 Februari. Blz. 29.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het Haagsche Protocol van 27 Maart 1931 tot erkenning van de rechtsmacht van het Permanente Hof van Internationale Justitie in geschillen, welke over de uitlegging van de Haagsche verdragen van internationaal privaatrecht mochten rijzen. S. 88. 2 Maart. Blz. 33.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 11 December 1931 te Brussel gesloten internationaal verdrag tot het merken van eieren in het internationaal handelsverkeer met bijbehoorende bijlagen en protocol van onderteekening.
S. 89. 5 Maart. Blz. 33.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Londen en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 30 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland in zake vrijstelling van invoerrechten op brandstof en smeermiddelen in het internationaal luchtverkeer. S. 90. 9 Maart. Blz. 37.

— Wet, houdende goedkeuring van het op 23 September 1934 te Ankara tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Turkije gesloten handelsverdrag.
S. 90 A. 26 Maart. Blz. 41.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Londen en den Britschen Secretaris van Staat voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 18 December 1935, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland in zake de handelsbetrekkingen tusschen Nederland eenerzijds en Newfoundland, de Britsche koloniën en protectoraten en mandaatlanden, waarvan het mandaat wordt uitgeoefend door de Regeering van Zijne Britsche Majesteit in het Vereenigd Koninkrijk, anderzijds. S. 91. 27 Maart. Blz. 44.

— Wet, houdende goedkeuring van het op 28 Mei 1935 te Parijs tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Fransche Republiek gesloten Verdrag van Handel en Scheepvaart met bijlagen en protocol van onderteekening, alsmede bijbehoorende notawisselingen. S. 92. 27 Maart. Blz. 47.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 16 Juni 1934 te Madrid tusschen Nederland en Spanje gesloten verdrag van handel en scheepvaart met aanvullend protocol, alsmede van de op 14 December 1934 tusschen den Nederlandschen Gezant te Madrid en den Spaanschen Minister van Staat gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van dat verdrag.
S. 93. 3 April. Blz. 55.

— Wet, houdende goedkeuring van het op 10 April 1926 te Brussel gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen alsmede van het op 24 Mei 1934 aldaar geteekend additioneel protocol.
S. 94. 23 April. Blz. 63.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 6 Juni 1935 te Londen tusschen Nederland en Groot-Britannië en Noord-Ierland gesloten verdrag in zake wederzijdsche vrijstelling van belastingen in bepaalde gevallen, met bijbehoorende nota's betreffende de toepassing van het verdrag.
S. 95. 5 Juni. Blz. 248.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 27 Juni 1935 en 22 Mei 1936 te Londen onderteekende protocollen tot wijziging van de op 7 Mei 1934 aldaar gesloten internationale overeenkomst tot beperking van de productie en van den uitvoer van rubber (Stbl. 1934, n°. 436).
S. 96. 8 Juli. Blz. 353.
— Wet, houdende goedkeuring van de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36 lid 2 van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie.
S. 97. 17 Juli. Blz. 354.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 10 April 1926 te Brussel gesloten verdrag tot het vaststellen van eenige eenvormige regelen betreffende de immuniteit van staatsschepen, alsmede van het op 24 Mei 1934 aldaar geteekend additioneel protocol.
S. 98. 22 Augustus. Blz. 478.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de toepasselijkverklaring op Suriname van de op 7 Juni 1930 te Genève gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen: 1°. tot invoering van eene eenvormige wet op wisselbrieven en orderbriefjes; 2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes; 3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes (Stbl. 1933, n°. 699).
S. 99. 28 Augustus. Blz. 485.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de toepasselijkverklaring op Suriname van de op 19 Maart 1931 te Genève gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen: 1°. tot invoering van eene eenvormige wet op chèques; 2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van chèques; 3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van chèques (Stbl. 1934, n°. 210).
S. 99 A. 28 Augustus. Blz. 486.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de verklaring op 5 Augustus 1936 door den Tijdelijk Zaakgelastigde der Nederlanden te Bern op het Secretariaat van den Volkenbond afgelegd, betreffende de hernieuwde aanvaarding van de verplichte rechtspraak overeenkomstig artikel 36, lid 2, van het Statuut van het Permanente Hof van Internationale Justitie (Stbl. 1921, n°. 1049 en 1936, n°. 87).
S. 99 B. 28 Augustus. Blz. 486.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 8 Juni 1935 te Boedapest tusschen Nederland en Hongarije gesloten verdrag in zake de luchtvaart.
S. 99 C. 29 Augustus. Blz. 487.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Franschen Minister van Buitenlandsche Zaken en den Nederlandschen Gezant te Parijs gewisselde nota's dd. 20 en 25 Mei 1936, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en Frankrijk tot afschaffing van de consulaire visa op gezondheidspassen in het onderling verkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Indo-China.
S. 99 D. 25 September. Blz. 513.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de toepasselijkverklaring op Nederlandsch-Indië, Suriname en Curaçao van de op 19 Juni 1934 te Londen gesloten overeenkomst betreffende de statistieken van doodsoorzaken (Stbl. 1934, n°. 660).
S. 99 E. 25 September. Blz. 514.
— Wet, houdende goedkeuring van de overeenkomst nopens het goederenverkeer tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland, alsmede van het Tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche Douane- en Credietverdrag van 26 November 1925, beide op 6 Juni 1934 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten.
S. 99 F. 20 November. Blz. 657.
— Wet, houdende goedkeuring van het op 9 April 1936 te 's-Gravenhage tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Republiek Polen gesloten Tariefverdrag.
S. 99 G. 21 November. Blz. 658.
— Wet tot goedkeuring van het ontwerp-verdrag betreffende den arbeid van vrouwen bij ondergrondsche werken in alle soorten mijnen. (Genève 1935).
S. 99 H. 21 November. Blz. 661.
— Wet tot voorbehoud der bevoegdheid tot toetreding tot het ontwerp-verdrag betreffende het instellen van een internationaal stelsel van behoud van aanspraken en verkregen rechten, voortvloeiende uit de ouderdoms- en invaliditeits- en de weduwen- en weezenverzekering (Genève 1935).
S. 99 I. 21 November. Blz. 662.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de tusschen den Nederlandschen Gezant te Londen en den Britschen Staatssecretaris voor Buitenlandsche Zaken gewisselde nota's dd. 27 Augustus 1936, houdende eene overeenkomst tusschen Nederland en het Vereenigd Koninkrijk van Groot-Britannië en Noord-Ierland betreffende wederzijdsche vrijstelling van bepaalde belastingen in verband met het luchtvervoerbedrijf. S. 99 J. 26 November. Blz. 666.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het verdrag van Genève betreffende de invoering of de handhaving van methodes tot vaststelling van minimum-loonen, dat op 16 Juni 1928 door de Algemeene Conferentie van de Internationale Organisatie van den Arbeid in hare 11de zitting als ontwerp-verdrag werd aangenomen.
S. 99 K. 27 November. Blz. 668.
— Wet, houdende goedkeuring van het Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936 met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, op 23 December 1935 te Berlijn gesloten.
S. 99 L. 9 December. Blz. 670.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de op 6 Juni 1934 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten overeenkomst nopens het goederenverkeer

tusschen Nederlandsch-Indië en Duitschland.
S. 99 M. 9 December. Blz. 676.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 6 Juni 1934 te Berlijn tusschen Nederland en Duitschland gesloten tweede verdrag tot wijziging van het Nederlandsch-Duitsche douane- en credietverdrag van 26 November 1925 (Stbl. 1926, n°. 348). S. 99 N. 9 December. Blz. 678.
— Wet, houdende wijziging van de wet op het Nederlandsch onderdaanschap van niet-Nederlanders, ter uitvoering van enkele bepalingen van het Verdrag nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit en van het Protocol betreffende een geval van staatloosheid, beide van 12 April 1930, zoomede tot het doen overeenstemmen van opschrift en terminologie dezer wet met hare considerans.
S. 912. 21 December. Blz. 690.
— Wet, houdende goedkeuring van het op 15 Mei 1936 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en België gesloten verdrag betreffende den onderstand en de terugleiding van behoeftigen.
S. 99 O. 21 December. Blz. 728.
— Wet, houdende goedkeuring van het Protocol van 12 April 1930 nopens de militaire verplichtingen in bepaalde gevallen van dubbele nationaliteit.
S. 99 P. 21 December. Blz. 729.
— Wet, houdende goedkeuring van het Protocol van 12 April 1930 betreffende een geval van staatloosheid.
S. 99 Q. 21 December. Blz. 732.
— Wet, houdende goedkeuring van het Verdrag van 12 April 1930 nopens zekere vragen betreffende wetsconflicten inzake nationaliteit.
S. 99 R. 21 December. Blz. 734.
— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van het op 23 December 1935 te Berlijn gesloten Nederlandsch-Duitsch verdrag nopens de regeling van het goederenverkeer voor het jaar 1936, met bijlage en bijbehoorend slotprotocol, alsmede van de op denzelfden datum gewisselde nota's betreffende de voorloopige toepassing van het verdrag. S. 99 S. 23 December. Blz. 678.
— Wet tot goedkeuring van het Protocol van 1 Juni 1935 inzake wijziging van eenige artikelen van het Verdrag houdende regeling van de luchtvaart van 13 October 1919 (S. 1928, n°. 397 en S. 1933, n°. 354) en van het Protocol van 1 Juni 1935 inzake wijziging van bijlage H van het Verdrag.
S. 99 T. 28 December. Blz. 740.
— Wet, houdende goedkeuring van het op 1 April 1933 te 's-Gravenhage tusschen Nederland en Luxemburg gesloten vestigings- en arbeidsverdrag.
S. 99 U. 28 December. Blz. 745.
— Wet, houdende goedkeuring van het op 20 December 1935 te Washington, D. C., tusschen het Koninkrijk der Nederlanden en de Vereenigde Staten van Amerika gesloten Handelsverdrag met bijlagen en bijbehoorende notawisseling.
S. 99 V. 31 December. Blz. 781.

Tijd.
— Besluit tot vervroeging in 1936 van den wettelijken tijd, bedoeld in artikel 1 der wet van 23 Juli 1908 (Stbl. n°. 236).
S. 381. 2 Maart. Blz. 116.

Uitverkoopen.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet op het uitverkoopen en opruimen artt. 2, 3 en 6.) — Het in de t.l.l. en bewezenverklaring als qualificatie aan te merken gedeelte, dat req. den verkoop heeft aangekondigd op zoodanige wijze, dat daardoor redelijkerwijs de indruk werd gewekt van een tijdelijke voordeelige aanbieding in verband met bijzondere omstandigheden, welke zich t. a. v. een winkelnering kunnen voordoen, is i. c. op het overigens te laste gelegde ten onrechte toegepast. [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt.] — Bijzondere omstandigheden, welke zich t.a.v. „een" winkelnering voordoen, wil zeggen, bijzondere omstandigheden, die zich t. a. v. elke winkelnering, afgezien van haar bepaalden aard, kunnen voordoen. Art. 2, lid 2 heeft het oog op dezelfde omstandigheden, welke naar art. 6 voor de Kamer van Koophandel grond kunnen opleveren tot het verleenen van een vergunning ingevolge art. 2, lid 1. [Anders de Adv.-Gen.]. — De in de t.l.l. omschreven omstandigheid, dat de in die winkelnering verhandeld wordende en aanwezige coupons aan mode onderhevig waren en bij niet spoedigen verkoop in aanzienlijke mate in waarde zouden verminderen, valt noch onder het eerste, noch onder het tweede lid van art. 6. — Het bewezene valt ook niet onder art. 3, lid 2 der wet, aangezien het niet betrof een verkoop i. v. m. jaars- of seizoenswisseling.* *4 Mei.*

Veewet.
— Besluit tot het in het leven roepen van bepalingen, tot wering en bestrijding van de varkenspest.
S. 779 A. 27 November. Blz. 632.

Veren.
— Besluit tot wijziging van het Reglement van politie voor het Moerdijksche Veer, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 14 Januari 1932 (Stbl. n°. 12).
S. 571. 8 Mei. Blz. 149.

Verkeerswezen.
— Besluit tot instelling van een Rijksverkeersinspectie. S. 573. 12 Juni. Blz. 296.

Visscherij.
— Besluit tot wijziging van het Riviervisscherijreglement (Stbl. 1932, n°. 315).
S. 771. 2 September. Blz. 559.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Visscherijwet S. 1931, art. 16.) — Een onbevangen lezing van art. 16 Visscherijwet S. 1931 n°. 410 in zijn geheel dwingt zeker niet tot de door de Rechtb. gehuldigde opvatting, welke medebrengt, dat die bepaling drie verschillende kleine vischakten zoude kennen naar gelang van het te bezigen vischmiddel, doch leidt tot de opvatting, dat de kleine vischakte den houder daarvan het recht geeft om te visschen met één der drie in die bepaling genoemde vischmiddelen naar zijn keuze, met dien verstande, dat hij niet tegelijkertijd met meer dan één der drie genoemde middelen mag visschen, doch overigens, telkens wanneer hij de visscherij uitoefent, in de keuze vrij is. — Art. 16, lid 5, noch ook lid 3 onder C, noemt bij de bepaling van den inhoud der akte ook niet de*

vermelding van het vischmiddel. — De vermelding in de aan req. uitgereikte kleine vischakte is daarin ten onrechte opgenomen, zoodat de bewezenverklaring, m. n. de omstandigheid, dat req. niet was voorzien van een akte, geldig voor de door hem uitgeoefende visscherij, niet voldoende met redenen is omkleed. 16 November.

Vleeschkeuringswet.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 5 Juni 1920, S. 285, tot uitvoering van de artikelen 18 en 25 van de Vleeschkeuringswet (Stbl. 1919, n°. 524).
S. 852. 6 Mei. Blz. 336.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Vleeschkeuringswet art. 40.) — Uit de verklaring van den verd. en uit hetgeen de keurmeester-controleur bij zijn p.v. heeft gerelateerd, met name uit de omstandigheid, dat de betrokken vleeschwaren zich bevonden in een kelder van het perceel, waarin req.'s vleeschwinkel was gevestigd, heeft de Rechtb. kunnen afleiden dat req. de vleeschwaren ter aflevering voorhanden had. De vraag, of zij dit terecht heeft gedaan, kan in cassatie niet worden onderzocht. 18 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Vleeschkeuringswet art. 10.) — De in art. 10 omschreven bevoegdheid van Ged. Staten kan niet worden verkort door een, in een door de gemeente met een derde aangegane overeenkoms. voorkomende regeling tot het beslechten van geschillen over de uitvoering dier overeenkomst. 29 September.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Crisisvarkensbesluit 1933 art. 10; Vleeschkeuringswet artt. 16 en 35.) — Bij de toepassing van art. 10 Crisisvarkensbesluit 1933 komen de bepalingen der Vleeschkeuringswet alleen in aanmerking voor de vraag, welke varkens na slachting van een merk, als bedoeld in art. 16 moeten worden voorzien. Die vraag vindt haar beantwoording in de artt. 16 j°. 4 vlg. dier wet en daarbij is van geen beteekenis, dat art. 35 het verbod tot het in voorraad houden van niet van het voorgeschreven merk voorzien vleesch beperkt door het „tenzij in afwachting van de keuring", nu art. 10 Crisisvarkensbesluit 1933 niet spreekt van hetgeen van het merk moet zijn, doch van hetgeen daarvan moet worden voorzien. — Hieruit volgt, dat de vraag of het „tenzij in afwachting enz." in art. 35 Vleeschkeuringswet al dan niet vormt een element van het in dat artikel omschreven strafbare feit buiten beschouwing kan blijven en evenzeer de vraag, of terecht is beslist, dat req. niet was in afwachting van de keuring. Ook het derde middel faalt, omdat het uitgaat van de onjuiste stelling, dat de tijd vóór de keuring slechts in beschouwing had mogen zijn genomen, indien was ten laste gelegd en bewezenverklaard, dat req. niet was in afwachting van de keuring. — Waar art. 10 onder de voorwaarden van strafbaarheid alleen noemt de niet-betaling van het in art. 8 onder A bedoelde bedrag, kan van een vaststelling door het Hoofd van den Keuringsdienst van een bedrag eener voorloopige betaling bezwaarlijk sprake zijn. 26 October. Blz. 501.*

— *Koninklijk besluit. (Vleeschkeuringswet art. 22). — Nu Ged. Staten aannemelijk hebben gemaakt, dat zij van hun besluit tot verdaging van hun beslissing omtrent een raadsbesluit tot verlaging der jaarwedde van den keuringsveearts binnen den gestelden termijn bericht aan het gemeentebestuur hebben ingezonden, kan daaraan niet afdoen de bewering van het gemeentebestuur, dat die het besluit van Ged. Staten niet zou hebben ontvangen. 9 November.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Vleeschkeuringswet artt. 19 en 38.) — De bepaling van art. 4, onder c van het K. B. van 10 Juli 1926, S. 233, kan gezegd worden in te houden een ter wering van voor de volksgezondheid schadelijke producten gestelden eisch, waarbij niet ter zake doet of bepaalde in strijd met dat voorschrift in een vleeschwinkel aangetroffen producten al dan niet voor de volksgezondheid schadelijk blijken te zijn. Zij is dus bevoegdelijk gegeven. — Dat deze bepaling is aangeduid als een „voorschrift" beteekent niet meer, dan dat een ander woord voor eenzelfde begrip is gebezigd. — De Rechtb. heeft kennelijk de woorden der t.l.l., dat de verd. in zijn winkel aanwezig heeft gehad, aldus opgevat dat verd. hoofd van die inrichting was, welke uitlegging geenszins met de woorden dier t.l.l. onvereenigbaar is. 16 November.*

Vogelwet.

— Wet, houdende nieuwe bepalingen tot bescherming van in het wild levende vogels. („Vogelwet 1936".)
S. 700. 31 December. Blz. 773.

Volksgezondheid.

— Wet tot verlenging van den geldigheidsduur van tijdelijke bepalingen betreffende de vaccinatie, vervat in de wet van den 11den Februari 1928, S. 29, zooals zij zijn gewijzigd bij de wetten van 29 December 1928, S. 523, van 30 December 1929, S. 589, van 31 December 1930, S. 518, van 29 December 1932, S. 659, en van 29 December 1934, S. 725.
S. 803. 31 December. Blz. 656.

Vorderingen.

— Wet tot het teniet doen van de vorderingen op de naamlooze vennootschappen „Tramweg Maatschappij de Meijerij" te Eindhoven, „Stoomtram 's Hertogenbosch-Helmond, Veghel—Oss" te Veghel, „Hollandsche Buurtspoorwegen" te Tilburg (gevestigd te Brussel), „Zuider Stoomtramweg Maatschappij" te Breda, „Zuid-Nederlandsche Stoomtramweg Maatschappij" te Breda en „Stoomtramweg Maatschappij Antwerpen—Bergen op Zoom—Tholen" te Bergen op Zoom wegens rentelooze voorschotten van den Staat en van toepassingverklaring van de wet op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder op de aan toonder luidende schuldbrieven — ongeacht het bedrag, waartoe deze in omloop zijn— ten laste van deze naamlooze vennootschappen, voor zooverre die in Nederland gevestigd zijn.
S. 1522. 28 December. Blz. 714.

Vreemdelingenreglement.

— Besluit, houdende nadere wijziging van het Vreemdelingenreglement (Koninklijk besluit van 16 Augustus 1918, Stbl. n°. 521).
S. 251. 11 September. Blz. 493.

Vuurwapenwet.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Vuurwapenwet 1919 art. 1; Vuurwapenreglement art. 1.) — Het betoog van req., voorzoover daarbij als vaststaande wordt aangenomen, dat het betrokken alarmpistool een verkorten loop had en slechts dan scherpe patronen kon bevatten, wanneer deze daartoe een speciale behandeling hadden ondergaan, mist feitelijken grondslag. — Wil het uitzonderingsgeval van het 2e lid van art. 1 van het K. B. van 11 Juli 1919 S. 474 zich voordoen, dan moet het alarmpistool elk der drie in dat lid beschreven eigenschappen bezitten. Uit hetgeen den rechter is gebleken, kan hij afleiden, dat het pistool andere dan enkel losse patronen kon bevatten. — [Anders Adv.-Gen. Wijnveldt, die van oordeel is, dat voor de strafbaarheid noodig is, dat bewezen worde, dat het alarmpistool er niet een is, dat geen loop of kennelijk verkorten loop heeft, en het niet zoodanig is ingericht, dat het beantwoordt aan de verdere eischen der uitzondering van art. 1, lid 2, van het K. B.]*
14 December.

Warenwet.
— Besluit tot uitvoering van artikel 6, derde lid, der Warenwet (Stbl. 1935, n°. 793).
S. 841. 22 Februari. Blz. 184.
— Besluit tot uitvoering van artikel 13, lid 2, en 33 van de Warenwet (S. 1935, n°. 793).
S. 842. 22 Februari. Blz. 185.
— Besluit, houdende vaststelling van voorwaarden voor de erkenning van provinciale keuringsdiensten van waren.
S. 881. 22 Februari. Blz. 197.
— Besluit tot uitvoering van artikel 20, tweede lid, der Warenwet (Stbl. 1935, n°. 793).
S. 844. 2 Maart. Blz. 189.
— Besluit tot wijziging van het Eierenbesluit (S. 1931, n°. 375), gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 Juli 1934 (Stbl. n°. 429).
S. 845. 3 Maart. Blz. 189.
— Besluit, houdende vaststelling van het formulier van afkondiging voor de plaatselijke verordeningen op de keuring van waren, als bedoeld in artikel 10, lid 1, der Warenwet (S. 1935, n°. 793).
S. 846. 3 Maart. Blz. 189.
— Besluit tot uitvoering van de artikelen 13, 30 en 33 der Warenwet (S. 1935, n°. 793).
S. 850. 15 April. Blz. 190.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Warenwet art. 21; Melkbesluit art. 2.) — De, met een beroep op eenige in het geding afgelegde doch niet tot het bewijs gebezigde verklaringen van deskundigen, gedane bewering, dat buiten eenige schuld van die veehouder — melkverkooper — de ten verkoop verkregen melk, zonder dat hij dit zelf weet, een te laag vetgehalte kan bevatten, kan in cassatie geen punt van onderzoek uitmaken, terwijl ook van een gevoerd verweer, waarop een bepaalde beslissing had moeten zijn gegeven, niet blijkt. — De grief, dat de verpakking van de monsters na de vulling niet „terstond" is gesloten, verzegeld en van het vereischte opschrift is voorzien, faalt, nu — daargelaten of niet-nakoming van het Ministerieele voorschrift, gegeven krachtens art. 21, lid 2 Warenwet, ten deze een veroordeeling in den weg zou staan — de door req. beweerde afwijkingen [de sluiting, verzegeling enz. is hoogstens 5 minuten na de vulling geschied], van zulk een ondergeschikt belang zijn — immers voor de identiteit van het monster niet wezenlijk — dat hier voor cassatie geen grond aanwezig is.*
29 Juni.
— Besluit tot wijziging van het Consumptieijsbesluit (S. 1934, n°. 240), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Mei 1935, Stbl. 244.
S. 856. 9 Juli. Blz. 341.
— Besluit tot wijziging van het Jam- en limonadebesluit (S. 1924, n°. 97), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 October 1933 (Stbl. n°. 549).
S. 857. 9 Juli. Blz. 342.
— Besluit tot uitvoering van artikel 7 van het Koninklijk besluit van 22 Februari 1936, S. 842, tot uitvoering van de artikelen 13, lid 2, en 33 der Warenwet (Stbl. 1935, n°. 793). S. 886. 15 Augustus. Blz. 426.
— Besluit tot wijziging van het Vleeschwarenbesluit (S. 1924, n°. 315), laatstelijk gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 Maart 1935 (Stbl. n°. 156).
S. 860. 22 Augustus. Blz. 425.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Warenwet art. 21.) — De door den Minister van Arbeid ter uitvoering van art. 21, 2e lid der Warenwet getroffen beschikking van 6 Mei 1921, voorschriften gevende omtrent monsterneming van een te bemonsteren partij, omlijnt het begrip „partij" niet zoodanig, dat daarmede de beslissing van de Rechtb., dat de vier door den ambtenaar bemonsterde bussen met melk even zoovele partijen vormden, onvereenigbaar is. — Ambtshalve: In het vonnis zijn ten onrechte niet vermeld de betrokken artikelen van de Verordening op de keuring van Waren in de gemeente Maasland, waarop de opgelegde straf mede is gegrond. — Dit verzuim met toepassing van art. 442 Sv. hersteld.* *19 October.*
— Besluit tot wijziging van het tijdstip van inwerkingtreden van het Koninklijk besluit van 3 Maart 1936, S. 845, houdende aanvulling van het Eierenbesluit, S. 1931, n°. 375. S. 863. 9 November. Blz. 656.

Waterstaatswet.
— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 6 October 1932, S. 487, tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900.
S. 563. 22 Februari. Blz. 143.
— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van 6 October 1932, S. 487, tot vaststelling van de inrichting van den Rijkswaterstaatsdienst, als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900, gewijzigd bij Koninklijk besluit van 22 Februari 1936 (Stbl. n°. 563).
S. 570. 24 April. Blz. 149.
— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wet Waterstaatsbestuur artt. 41, 47.) — Wanneer het dwangbevel strekt tot verhaal van kosten, die Ged. Staten hebben gemaakt ter uitvoering van waterstaatswerken, die, ondanks hun daartoe strekkend bevel, niet verricht zijn, belet het stelsel der wet van 1900, zooals dit met name is neergelegd in artt. 39 en 41 der wet, om in de verzetprocedure

de verschuldigdheid van het in te vorderen bedrag te bestrijden op grond, dat de werken niet noodzakelijk zijn of de opposant niet verplicht is om die uit te voeren. — Het betoog, dat in ieder geval in de verzetprocedure aan de orde was de vraag, of Ged. Staten van Noord-Holland bevoegd waren de uitvoering van het werk te bevelen voorzoover dit moest worden aangelegd buiten die provincie, gaat niet op, daar geen reden bestaat om aan te nemen, dat zulk een verweer buiten het kader van art. 41 der wet zoude vallen. 8 Mei. Blz. 491.

— *Koninklijk besluit. (Waterstaatswet art. 19.) — Appellant, door Ged. Staten ontslagen als voorzitter van een waterschapsbestuur, heeft zich kennelijk schuldig gemaakt aan plichtsverzuim, daar hij niet heeft uitgevoerd een besluit van dat bestuur en heeft geweigerd om de daardoor ontstane kosten terug te betalen. Hij is derhalve terecht ontslagen. 29 Mei.*

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk Besluit van 6 October 1932, S. 487, tot vaststelling van de inrichting van een Rijkswaterstaatsdienst als bedoeld in artikel 5, tweede lid, van de Waterstaatswet 1900, zooals dit het laatst is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van 24 April 1936 (Stbl. n°. 570). S. 579 C. 15 October. Blz. 523.

— *Koninklijk besluit. (Wet houdende algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 19.) — Terecht hebben appellanten bezwaar gemaakt tegen het door Ged. Staten vastgesteld classificatiebesluit, waarbij ter berekening van den aanslag van perceelen, waarop een opstal voorkomt aan de kadastrale grootte dier perceelen een zeker aantal (fictieve) h.a. wordt toegevoegd, zulks in strijd met het polderreglement, voorschrijvend dat de algemeene polderlast geheven wordt van alle in den polder gelegen (vruchtdragende) gronden en waterplassen, naar evenredigheid van hun kadastrale grootte. — Er is geen voldoende grond aanwezig om bij de classificatie mede den cultuurstaat van de gronden in aanmerking te nemen; een ingeland die in gebreke is gebleven hetzij tot vervening, hetzij tot het in cultuur brengen van zijn grond over te gaan, heeft het aan zich zelf te wijten, dat hij van de polderwerken niet kan profiteeren. 2 December.*

— *Koninklijk besluit. (Wet houdend algemeene regelen Waterstaatsbestuur Art. 19.) — Terecht hebben Ged. Staten beslist, dat, nu wijlen de vader van appellant reeds was overleden op het tijdstip van appellant's verkiezing tot heemraad, appellant op dat tijdstip niet meer was aan te merken als zoon van een ingeland, in den zin van het provinciaal reglement. Daaraan doet niet af, dat het reglement bepaalt, dat de vergadering van stemgerechtigde ingelanden is samengesteld uit de ingelanden, die recht van stemmen hebben krachtens de vastgestelde lijst van stemgerechtigde ingelanden, welke lijst den grondslag blijft uitmaken van ieders stembevoegdheid, totdat in het volgend jaar de nieuwe lijst van kracht zal zijn geworden, daar deze bepalingen niet strekken tot het invoeren van de fictie, dat overledenen ten aanzien van de verkiesbaarheid van hun zoons als nog in leven zijnde worden aangemerkt. 14 December.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rv. art. 134; Alg. Regl. Wat. Noord-Brabant art. 45.) — Het vaststellingsbesluit van art. 119 van het Alg. Reglement is de eenige deugdelijke grondslag van de vordering tot aanvulling van een kastekort. De onderhavige vordering is echter uitsluitend gegrond op de kasopneming door het dagelijksch Bestuur. Indien de overlegging van het vaststellingsbesluit in hooger beroep enkel is geschied tot bewijslevering, kan zulks den onjuisten grondslag der vordering niet wegnemen. Indien die overlegging is geschied om aan de vordering het vaststellingsbesluit ten grondslag te leggen, heeft het Hof daarin terecht een ongeoorloofde verandering van grondslag gezien. 17 December.*

— Wet, houdende overbrenging van Rijkswerken te Makkum en te Burgwerd in beheer en onderhoud bij de gemeente Wonseradeel. S. 1523. 28 December. Blz. 714.

Wegenwet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Wegenwet art. 55; Gemeentewet art. 280.) — De duidelijke en algemeen luidende bepaling van het tweede lid van art. 55 der Wegenwet laat geen ruimte voor de opvatting, dat vóór het opmaken der leggers de openbaarheid van een geheel binnen de bebouwde kom gelegen weg, welke daarom niet voor plaatsing op den legger in aanmerking komt, mag worden beoordeeld naar de bepalingen van de Wegenwet. — De R. v. B., in aanmerking nemende, dat belanghebbende's eigendom ligt in een tot woonwijk bestemd gedeelte der gemeente Apeldoorn, kon, zonder verkeerde toepassing van art. 280 Gem.-wet of art. 1 der Heffingsverordening, beslissen, dat de afstand van 60 m, welke belanghebbende's eigendom scheidt van den openbaren weg, te groot is om aan te nemen, dat dit eigendom ligt in de onmiddellijke nabijheid van dien weg. 14 October.*

Werktijdenbesluit.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit art. 15; Werktijdenbesluit fabrieken en werkplaatsen art. 42.) — Het ontbreken van de voorwaarden, waaronder in art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923 is toegestaan het afwijken van de voor arbeiders op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden, vormt niet een element van het in art. 68, 8e lid der Arbeidswet 1919 omschreven strafbaar feit; het aanwezig zijn van de voorwaarden voor afwijking ontneemt alleen aan het strafbaar feit zijn karakter van strafbaarheid. [Anders Adv.Gen. Berger.] — Ten onrechte uitgaande van de opvatting, dat het ontbreken der voorwaarden in de t.l.l. had moeten worden gesteld, en dat, nu het daarin niet voorkomt, ontslag van rechtsvervolging moest volgen, heeft de Rechtb. naar de aanwezigheid dier voorwaarden geen onderzoek ingesteld; zij had daarom niet zonder meer het vonnis des kantonrechters, waarin dat punt al evenmin is onderzocht, mogen bevestigen. — De vraag, welke de juiste draagwijdte is van de bepaling van art. 15 v. h. Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit 1923*

en in verband hiermede van art. 42 aanhef en onder i van het Werktijdenbesluit 1923 kan i. c. buiten bespreking blijven. — [Anders de Adv.-Gen.; deze: De opvatting, dat laatstgenoemde bepaling alleen het oog zoude hebben op storten van beton voor herstellingswerk en andere spoedeischende werkzaamheden, vindt in de wettelijke bepaling geen steun, evenmin als in het opschrift van § 15 van het Werktijdenbesluit. Voorts is niet in te zien, dat de woorden van art. 15 van het Rusttijden- en Arbeidslijstenbesluit „het noodzakelijk maakte, dat enz." in verband met den overigen tekst eenige andere beteekenis zoude hebben dan deze, dat, bijaldien het geoorloofde gebruik maken van de bevoegdheid, in art. 42 verleend, afwijking van de voor den betrokken arbeider op de arbeidslijst vermelde regeling van arbeids- en rusttijden medebrengt, zoodanige afwijking daardoor mede geoorloofd wordt, mits aan de in art. 15 R. A. B. gestelde voorwaarde wordt voldaan.] 27 Januari.

Werkloosheidszorg.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 27 Juni 1935, S. 364, tot vaststelling van den algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld bij artikel 8 der wet van 4 Maart 1935, S. 76, houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg, en tot vaststelling voor het jaar 1936, van de schaal, als bedoeld in artikel 5 van dat besluit.
S. 442. 31 Januari. Blz. 119.

— Besluit tot uitvoering van art. 7, eerste lid, der wet van 4 Maart 1935, S. 76, houdende voorzieningen ter zake van gemeentelijke kosten van werkloosheidszorg.
S. 482. 18 Juli. Blz. 379.

Winkelsluitingswet.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Winkelsluitingswet art. 3.) — Zelfs al zou het verbod van art. 14 der A. P. V. van Hillegom betrekking hebben op elk toestel, onverschillig welk — terecht besliste de Kantonr., blijkens de qualificatie, dat het verbod betrekking heeft op een toestel tot verkoop — dan heeft het artikel, als gevende eene regeling voor hetgeen op of aan voor het publiek toegankelijke plaatsen al of niet mag geschieden, nog betrekking op de openbare orde en valt dus geheel binnen het terrein van art. 168 Gemeentewet. — De bepaling van art. 3 der Winkelsluitingswet sluit geenszins elke bemoeiing van den gemeentelijken wetgever met automaten uit en doet dan ook in het minst niet te kort aan de bevoegdheid van de gemeenten om voorschriften te geven omtrent de aanwezigheid van automaten op plaatsen, waarover de gemeentelijke zorg zich uitstrekt. 13 Januari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Gemeentewet art. 168; Winkelsluitingswet artt. 3 en 8.) — Art. 5, lid 2 van de Verordening op het venten enz. in de gemeente Enschede, bepalende, dat een [door B. en W. verleende] ventvergunning wordt geacht te zijn ingetrokken, indien de daaraan verbonden voorwaarden niet worden in acht genomen of nageleefd, heeft kennelijk de strekking om de handeling waardoor de aan de vergunning verbonden voorwaarde wordt overtreden — i. c. het venten op Zaterdagavond na tien uur — te beschouwen als te zijn geschied zonder dat een ventvergunning was verleend. — Het venten — als in deze verordening omschreven — betreft op zichzelf beschouwd een onderwerp, waaromtrent de Raad, krachtens art. 168 Gemeentewet, verordeningen mag maken, daar dit de openbare orde kan betreffen, hetgeen dus ook het geval is met voorwaarden, welke de dagen en uren van uitoefening van het ventbedrijf regelen. — Uit een vergelijking van de bepalingen van de artt. 8 en 9 der Winkelsluitingswet met de aan de onderhavige ventvergunning gestelde voorwaarden, blijkt, dat hier geen sprake kan zijn van bepalingen van winkelsluiting. — Art. 3 lid 3 der Winkelsluitingswet, het verbod van art. 8 opheffende, schept daarmede niet een onaantastbaar recht om op de uren, in art. 8 genoemd, met consumptie-ijs te venten. 9 Maart.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet artt. 3 en 7.) — Rechtb.: Al zou moeten worden aangenomen, dat het verschaffen van muntstukken in een winkel door het personeel aan het publiek i. v. m. het doen van aankoopen in dien winkel door dat publiek, onder bedienen in den zin van de Winkelsluitingswet zou vallen, zijn toch de bewezenverklaarde handelingen [de winkeljuffrouw heeft iemand bediend door hem een muntstuk te verschaffen ten einde hem het gebruik van een in de winkeldeur aanwezige automaat mogelijk te maken] niet strafbaar, omdat de bepalingen der wet niet van toepassing zijn op de verkoopsautomaten en derhalve het bedienen van zulk een automaat gedurende den tijd, dat de winkel voor het publiek gesloten moet zijn, niet verboden is. — H. R.: De Rechtb., sprekende van het bedienen van een automaat, bedoelt kennelijk het verrichten van zekere handelingen, opdat het publiek van den automaat gebruik kan maken, waarmede zij binnen de grenzen der t.l.l. bleef. — De i. c. verrichte handeling, welke zich bepaalde tot het verschaffen, ten gebruike in den automaat, van een muntstuk in ruil van een gelijkwaardig, doch afgesleten muntstuk, is in ieder geval niet een bedienen in den zin van art. 7 der wet. 15 Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Winkelsluitingswet artt. 2, 3 en 10.) — De Rechtb. stelde vast, dat het toestel in den winkel stond, terwijl aangekondigd was, dat die winkel geopend was; dat het toestel aan de achterzijde niet kon worden gesloten in verband waarmede het niet zonder toezicht kon worden gelaten en dat verd. daarbij dan ook toezicht hield. — Uit deze inrichting van het toestel volgt, dat het inderdaad niet kon worden aangemerkt als een automaat in den zin van art. 3, lid 1 Winkelsluitingswet, daar hier rekening moet worden gehouden met doel en strekking van genoemde wet en van de in lid 1 van art. 3 gemaakte uitzondering, welke uitzondering juist hierop berust, dat bij verkoop door middel van een automaat deze den verkooper geheel vervangt. — Ten onrechte gaat req. er van uit,*

dat de persoon, die den winkel betrad en zich daar van de gewenschte koopwaar voorzag, om als publiek in den zin van art. 2 Winkelsluitingswet te kunnen worden aangemerkt, die waar zou hebben moeten ontvangen uit handen van den winkelier of diens personeel. — Het bewezene bevat alle elementen van een overtreding van art. 2 aanhef en sub a der wet. — Ambtshalve: In de qualificatie had behooren te zijn uitgedrukt, dat req., zooals is bewezen verklaard, hoofd was van den betrokken winkel. Qualificatie verbeterd. 2 November.

Wisselbrieven.

— Besluit, bepalende de bekendmaking in het Staatsblad van de toepasselijkverklaring op Suriname van de op 7 Juni 1930 te Genève gesloten verdragen met bijbehoorende protocollen: 1°. tot invoering van eene eenvormige wet op wisselbrieven en orderbriefjes; 2°. tot regeling van zekere wetsconflicten ten aanzien van wisselbrievén en orderbriefjes; 3°. betreffende het zegelrecht ten aanzien van wisselbrieven en orderbriefjes (Stbl. 1933, n°. 699).
S. 99. 28 Augustus. Blz. 485.

Wisselkoersen.

— Wet, houdende eenige voorzieningen in verband met de buitengewone omstandigheden ten aanzien van de wisselkoersen op het buitenland. S. 403. 30 September. Blz. 496.

Woningwet.

— Besluit tot verlenging van de bij Koninklijk besluit van 24 Juli 1935, S. 428, bevolen schorsing van een besluit van den raad van Ameland, betreffende zomerhuisjes.
S. 2800. 25 Januari. Blz. 241.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Almelo betreffende bouwvergunning. S. 2840. 31 Januari. Blz. 241.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 4; Sr. art. 40.) — De bouwverordening der gemeente Ommen, tot aansluiting aan „de" drinkwaterleiding verplichtend, heeft kennelijk het oog op wat req. noemt „de publieke waterleiding, i. c. de waterleiding van de N. V. Waterleiding Maatschappij Overijssel" en zeker niet op een, van een punt uitgaande, voor één enkele woning getroffen watervoorziening. — Toetsing aan art. 168 Gemeentewet moet achterwege blijven, waar de verordening kennelijk strekt tot uitvoering van art. 4 Woningwet. Dit voorschrift eischt slechts voorschriften betreffende de beschikbaarheid van drinkwater. — Niet is in te zien, hoe een betalingsregeling welke, betrof het een door de gemeente zelve geëxploiteerde waterleiding, ingevolge art. 275, lid 2 der Gemeentewet, niet voor een plaatselijke belasting zou worden gehouden, dit karakter „in wezen" wel zou dragen, nu het den inhoud vormt van een — zij het ingevolge door verordening opgelegde verplichting — tusschen particulieren aan te gane overeenkomst. — Ook bij aanwezigheid van de in het middel gestelde omstandigheden, dat req. niet in staat is tot het betalen der kosten van aansluiting en van het aangesloten zijn, kon de Rechtb. op grond van de overweging, dat req. geen vrijstelling aan B. en W. heeft gevraagd, dus niet alles gedaan heeft wat hem vrijstond ter vermijding, dat hij een overtreding zou begaan, overmacht als uitgesloten beschouwen. 3 Februari.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 4). — Uit art. 4 der Woningwet vloeit niet voort, dat de gemeente zelve de beschikbaarstelling van drinkwater zou moeten ter hand nemen of regelen. Het artikel sluit niet uit, dat de gemeenteraad ter verzekering van de beschikbaarstelling van deugdelijk drinkwater de eigenaren verplicht van een voor hen bestaande gelegenheid tot aansluiting bij een particuliere maatschappij gebruik te maken. — Het feit, dat de aanleiding tot het sluiten van een overeenkomst gelegen is in een in een gemeentelijke verordening opgenomen voorschrift, sluit niet in, dat de inhoud van die overeenkomst nu ook als van gemeentewege vastgesteld zou moeten gelden en dus ook alleen door de bevoegde gemeente-organen zou kunnen worden vastgesteld. 3 Februari. Blz. 487.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36 j° art. 37.) — Onder „plan van uitbreiding" verstaat art. 37 niet slechts het plan van uitbreiding in engeren zin, zooals dit in het 1e lid en in den 1en en 2en zin van het 3e lid van art. 36 is aangeduid, met de daarbij behoorende bebouwingsvoorschriften, bedoeld in art. 39, doch mede de bevoegdheid van B. en W., in den laatsten zin van art. 36, 3e lid omschreven. Derhalve is ook die bevoegdheid onderworpen aan de goedkeuring van Ged. Staten. — Een aan B. en W. ingevolge art. 36 3e lid toegekende bevoegdheid mag niet zijn van zoodanigen omvang dat dit college het uitbreidingsplan in onderdeelen aanmerkelijk zou kunnen wijzigen buiten samenhang met zijn verderen inhoud, tengevolge waarvan het plan geheel van karakter zou kunnen veranderen, zonder dat aan belanghebbenden de gelegenheid zou openstaan, daartegen bezwaar te maken, eventueel daarvan bij de Kroon in beroep te komen. 13 Maart.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Krabbendijke betreffende bouwvergunning.
S. 2801. 3 April. Blz. 241.

— Besluit tot wijziging van het Woningbesluit. S. 851. 17 April. Blz. 336.

— Besluit tot vernietiging van twee besluiten, onderscheidenlijk van burgemeester en wethouders en van den raad van Amsterdam, betreffende verbetering van woningen.
S. 2842. 28 April. Blz. 242.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 1.) — Een hooiberg, bestaande uit vier palen met een dak is niet als een gebouw in den zin der Woningwet te beschouwen. 18 Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 2.) — Terecht hebben Ged. Staten een verordening tot vaststelling van voorgevelrooilijnen goedgekeurd, daar de breedte van den verkeersweg niet overdreven kan worden geacht; mogelijke schade door terugplaatsing van de gevels ingeval van uitbreiding of herbouw der gebouwen kan worden vergoed ingevolge een „schadevergoedingsverordening", en vaststelling der rooilijnen in dier voege, dat van tegenover elkander gelegen eigendommen*

strooken van gelijke breedte worden afgesneden, geen billijke verdeeling van lasten met zich zou brengen, aangezien de schade, die door rooiing aan een eigendom kan worden toegebracht, niet alléén afhankelijk is van de breedte van de strook, die er van wordt afgesneden. 28 *Mei.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, strekkend daaruit te doen vervallen het verbod, behoudens ontheffing in bijzondere gevallen door den Raad, van het maken van z.g. „gebroken kappen".* 28 *Mei.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Appingedam betreffende een bouwvergunning.
S. 2804. 8 Juni. Blz. 352.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Huissen betreffende bouwvergunning.
S. 2805. 10 Juni. Blz. 352.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Rossum, betreffende bouwvergunning.
S. 2806. 12 Juni. Blz. 352.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Idaarderadeel betreffende bouwvergunning.
S. 2807. 13 Juni. Blz. 352.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Vriezenveen, betreffende bouwvergunning.
S. 2808. 15 Juni. Blz. 352.

— Besluit tot schorsing van een besluit van burgemeester en wethouders van Schin op Geul betreffende bouwvergunning.
S. 2809. 18 Juni. Blz. 352.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36 j°. artt. 39 en 6.) — Al zal tengevolge van het onderhavig uitbreidingsplan met bebouwingsvoorschriften de vrije exploitatie der aan den Staat toebehoorende terreinen worden belemmerd, zoo is toch het nadeel, daardoor aan dezen grondeigenaar toegebracht, niet van zoodanige beteekenis, dat met het oog op zijne belangen de goedkeuring aan het plan zou dienen te worden onthouden. — Eene met betrekking tot het kampeeren getroffen voorziening kan niet geacht worden met de aanwijzing van de bestemming van gronden rechtstreeksch verband te houden, en behoort dus in de bebouwingsvoorschriften niet thuis. — Een verbod van het in stand laten van bestaande opstallen verdraagt zich niet met art. 6 eerste lid sub a j°. art. 6 tweede lid sub a der wet. — Daar in de wet is vastgelegd, welke rechtsgevolgen aan het vaststellen van een uitbreidingsplan en de daarmede één geheel vormende bebouwingsvoorschriften zijn verbonden, heeft de gemeenteraad zich bij die vaststelling van het toevoegen van strafbepalingen te onthouden.* 18 *Juni.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6.) — De Rechtb. heeft bij de tot hare vrijspraak leidende overweging, dat is gebleken, dat niet de beide appellanten, doch een zekere W. heeft gebouwd en dat appellanten niet anders hebben gedaan dan aan W. opdracht geven tot het bouwen, „bouwen" geduid als feitelijk uitvoeren van den bouw. De artt. 6 en 59 der Woningwet echter — daargelaten of zij ook het oog hebben op hem, die den bouw feitelijk uitvoert — betreffen in elk geval dengene die zakelijk gerechtigd is tot datgene, wat wordt gebouwd, en op wiens naam de vergunning, mede uit hoofde van de daaruit voortspruitende verplichtingen, wel moet worden gesteld. — Hier was geen vrijspraak in den zin van art. 430 Sv. — [Anders Adv.-Gen. Berger].* 29 *Juni.*

— Besluit tot vernietiging van een besluit van burgemeester en wethouders van Krabbendijke, betreffende bouwvergunning.
S. 2843. 29 Juni. Blz. 399.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.) — Ged. Staten hebben terecht goedkeuring onthouden aan een bouwverordening op grond, dat op den eisch van aansluiting aan de drinkwaterleiding, waar dit mogelijk is, ten aanzien van nieuw te bouwen woningen geen uitzondering behoort te worden toegelaten en evenmin de mogelijkheid van vrijstelling behoort te worden geopend, en dat ten aanzien van bestaande woningen geen aansluitingsplicht is opgelegd, wanneer geen ander middel tot verkrijging van deugdelijk drinkwater aanwezig is.* 4 *Juli.*

— Besluit tot schorsing van een besluit van den Raad van Ommen betreffende Bouwvergunning. S. 2810. 7 Juli. Blz. 352.

— Besluit tot vernietiging van het besluit van den raad van Ameland van 24 Juni 1935, waarbij vergunning is verleend voor 68 zomerhuisjes te Nes.
S. 2844. 13 Juli. Blz. 400.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 35.) — Ged. Staten hebben ten onrechte goedkeuring onthouden aan een bouwverbod, aangezien de door den Raad gekozen oplossing tot voltooiing van een rondweg, in verband waarmede het verbod is gelegd, uit stedebouwkundig oogpunt als de eenig juiste moet worden beschouwd, en aan de bezwaren van een belanghebbende door ruiling van grond, waartoe de gemeente zich bereid heeft verklaard, kan worden tegemoetgekomen.* 14 *Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 37.) — Wel kan niet worden ontkend, dat appellanten onder het oorspronkelijk uitbreidingsplan in een gunstiger positie verkeerden dan bij de thans in dit plan aangebrachte wijziging het geval is, doch dit bezwaar kan niet met vrucht tegen de wijziging worden aangevoerd, aangezien aan een uitbreidingsplan, hetwelk periodiek pleegt te worden herzien, geen blijvende rechten kunnen worden ontleend.* 14 *Juli.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, beoogend het doen vervallen van den aansluitingsdwang aan de waterleiding, zoodra in de gemeente een waterleidingsbedrijf zal zijn gevestigd, zulks te meer, daar de mogelijkheid is geopend van vrijstelling van den aansluitingsplicht, indien een woning reeds een ander deugdelijk drink- en huishoudwater verschaffend, middel tot watervoorziening bezit.* 15 *Augustus.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36 j°. art. 40.) — Hoewel in het algemeen het uitbreidingsplan niet zal behooren te dienen voor gronden binnen de bebouwde kom, kan toch niet worden gezegd, dat een uitbreidingsplan steeds streng beperkt zou moeten blijven tot de gronden buiten de bebouwde kom. Nu in casu Ged. Staten, krachtens art. 40 een plan vaststellend, aan de stadsuitbreiding grenzende gronden buiten het plan hebben gelaten, kan de gemeenteraad door toepassing van de artt. 2, 35 en 43 de uit deze handelwijze van Ged. Staten voortspruitende bezwaren wegnemen. 15 Augustus.*

— Besluit, tot vernietiging van een besluit van den Raad van Appingedam, betreffende bouwvergunning.

S. 2846. 8 September. Blz. 463.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36.) — Terecht is de gemeenteraad bij de vaststelling van het uitbreidingsplan er van uitgegaan, dat het uitzicht op de wallen van de voormalige vesting zooveel mogelijk behoort te worden behouden, welk doel niet zou worden bereikt, wanneer op de terreinen van appellant een meer intensieve bebouwing dan thans door het plan mogelijk is gemaakt, zou worden toegelaten. 10 September.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 36.) — Terecht hebben Ged. Staten goedgekeurd een plan tot herziening van een uitbreidingsplan, daar de bewering van appellant, dat zijn terrein op de voordeeligste wijze kan worden geëxploiteerd na wegruiming van twee daarop staande huizen, niet juist moet worden geacht, bij behoud der huizen geen voor appellant gunstiger verkaveling mogelijk is dan hem door het nieuwe plan wordt geboden en handhaving van het oorspronkelijke plan uit stedebouwkundig oogpunt niet te verantwoorden zou zijn. 10 September.*

— Besluit, tot opheffing van de schorsing van een besluit van den raad van Ommen betreffende bouwvergunning.

S. 2811. 11 September. Blz. 462.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 37 j°. art. 38.) — Terecht hebben Ged. Staten appellant niet-ontvankelijk verklaard op grond dat de in art. 37 3e lid gestelde termijn is overschreden. Daaraan doet niet af, dat zulks het gevolg is geweest van eene onjuiste mededeeling van het hoofd van het gemeentebestuur in de desbetreffende bekendmaking in een dagblad, daar appellant desniettemin in de gelegenheid is gesteld zijn bezwaar bij Ged. Staten toe te lichten en dit college het bezwaar onder het oog heeft gezien. Bovendien levert de niet-ontvankelijkverklaring geen beletsel op tegen het instellen van hooger beroep bij de Kroon, nu appellant tevoren zijn bezwaar tijdig bij den Raad heeft ingediend. — Al bestaat tegen de bestemming van appellants terrein voor vrijstaande gebouwen geen bezwaar, zoo is er toch geen voldoend motief deze gebouwen te beperken tot die, uitsluitend ten dienste van of in verband staande met de uitoefening van land- en tuinbouwbedrijf en de veeteelt ter plaatse. 25 September.*

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet artt. 4 en 12; Bouwverordening van Dalfsen art. 97; Sr. art. 1; Gemeentewet art. 203.) — Door het bepaalde in het nieuwe derde lid van art. 97 der Bouwverordening geldt de verplichting tot aansluiting aan de drinkwaterleiding ook voor bestaande woningen. Wel spreekt het besluit van Gedep. Staten van aanvulling van art. 97, lid 3, zulks terwijl dat artikel reeds een derde lid had, doch de bedoeling om het oude derde lid door het nieuwe derde lid te vervangen is onmiskenbaar, zoodat terecht is aangenomen, dat het oude was afgeschaft. — Niets belette den Gedep. Staten een datum voor het in werking treden van hun besluit vast te stellen; nu de afkondiging behoorlijk was geschied, stond aan de verbindendheid van de nieuwe bepaling niets in den weg. — Er bestond geen twijfel omtrent de bepaling, die hier van toepassing zou zijn, noch was er sprake van toepasselijkheid van een voor den verd. gunstigste bepaling, daar na het tijdstip, waarop het feit is begaan, de wetgeving niet was veranderd. — Met het woord „de drinkwaterleiding" heeft art. 43, lid 3 der Bouwverordening kennelijk op het oog de te Dalfsen aanwezige publieke waterleiding der N. V. „Waterleiding Mij. Overijssel". — Nu req. is veroordeeld ter zake van het gebruiken van een bouwwerk, dat in strijd met de bepalingen van voormelde bouwverordening niet aan de drinkwaterleiding was aangesloten, speelt dus de vraag, wie voor die aansluiting heeft te zorgen geen rol. — Niet is in te zien, waarom de verordening een verplichting der inwoners van Dalfsen tot het aangaan van eene overeenkomst tot aansluiting aan eenige bepaalde waterleiding op door de waterleidingmij. eenzijdig vast te stellen voorwaarden zou moeten inhouden. 19 October. Blz. 499.*

— Besluit tot schorsing van twee besluiten van burgemeester en wethouders van Wierden, betreffende bouwvergunning.

S. 2812. 22 October. Blz. 597.

— *Arrest van den Hoogen Raad. (Woningwet art. 6; Sv. art. 430.) — Door te beslissen, dat een getimmerte, dat niet aan den grond, waarop het zich bevindt, gebonden is, waarvan voorts niet blijkt, dat het bestemd is ter plaatse blijvend te worden gebruikt en dat als een roerende zaak te beschouwen, op die enkele gronden niet als een „gebouw" kan worden aangemerkt, heeft de Rechtb. aan dat woord, gelijk dat in wet en verordening gebezigd is, een te beperkte strekking gegeven. — De Rechtb. heeft derhalve niet op den grondslag dr t.l.l. beraadslaagd en niet een vrijspraak gegeven in den zin van art. 430 Sv. 26 October.*

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 1.) — Ged. Staten hebben terecht goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, strekkend tot het doen vervallen van den aansluitingsplicht, voorzoover mogelijk, en behoudens ontheffing, aan het buizennet der waterleiding, omdat daardoor het belang van de volksgezondheid zou worden geschaad. De omstandigheid dat in dat deel der gemeente, waar geen buizennet ligt en in woningen, verder dan 40 m van een hoofdbuis der waterleiding verwijderd, geen aansluiting kan plaats hebben, mag geen*

aanleiding zijn om de aansluiting ook daar, waar zij wel mogelijk is, achterwege te doen blijven. 27 October

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 43; Onteigeningswet Art. 39.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een verordening ex art. 43 Woningwet, op grond dat deze verordening slechts ten doel heeft te voorkomen dat, indien te eeniger tijd zou worden overgegaan tot uitvoering van een z.g. doorbraakplan, de uitgaven voor aankoop en onteigening van perceelen in den tusschentijd te hoog zouden zijn gestegen, en de raad dus bedoeld heeft, door deze verordening art. 39 Onteigeningswet te corrigeeren.* 27 October.

— Besluit tot vernietiging van een besluit van den raad van Vriezenveen betreffende bouwvergunning.
S. 2847. 29 October. Blz. 597.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 38.) — Aan den eisch, dat belanghebbenden hun bezwaren bij den Raad moeten hebben ingediend om tot het instellen van beroep gerechtigd te zijn, zou zijn voldaan, wanneer de Raad, nadat B. en W. de aan hen gerichte adressen ter kennisneming aan den Raad hadden overgelegd, besloten had de adressen als bij hem ingekomen te beschouwen en in behandeling had genomen. Nu dit niet is geschied, hebben Ged. Staten terecht overwogen, dat appellanten niet kunnen worden beschouwd als belanghebbenden, die zich met bezwaren tot den Raad hebben gericht.* 30 October.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den raad van Beek (L.), betreffende onbewoonbaarverklaring.
S. 2813. 21 November. Blz. 723.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 37.) — Het K. B. van 25 Sept. 1936, waarbij aan de door den raad vastgestelde uitbreidingsplannen c. a. alsnog goedkeuring is onthouden gaat te ver, daar het bezwaar tegen het verleenen van goedkeuring uitsluitend betrof het uitbreidingsplan in hoofdzaak. Bedoeld K. B. wordt alsnog in dien zin gewijzigd.* 21 November.

— Besluit tot schorsing van een besluit van den Raad van Giessendam betreffende bouwvergunning.
S. 2815. 16 December. Blz. 723.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet art. 2.) — Voor het berekenen van een schadevergoeding als gevolg van een rooilijnbesluit behoort de waarde op het tijdstip van de vaststelling van de rooilijn als grondslag te worden genomen, en niet een willekeurig tijdstip daarna, alleen omdat dit misschien in verband met de mogelijkheid van een opleving voor den eigenaar voordeeliger zou kunnen zijn. — Vaststelling van een rooilijn brengt niet mede, dat een deel van het perceel voor den openbaren dienst moet worden afgestaan, doch slechts dat, indien tot het geheel vernieuwen, veranderen of uitbreiden van het bestaande gebouw wordt overgegaan, de nieuwe rooilijn in acht moet worden genomen.* 16 December.

— Besluit, betreffende schorsing van een besluit van den raad van Idaarderadeel.
S. 2816. 22 December. Blz. 723.

— *Koninklijk besluit. (Woningwet Art. 1 j°. art. 11.) — Terecht hebben Ged. Staten goedkeuring onthouden aan een wijziging der bouwverordening, die de strekking heeft mogelijk te maken bebouwing langs een zandweg, eigendom van een kerkelijke instelling, welke weg niet verhard is, niet van rioleering of van verlichting is voorzien, en die in zeer slechten staat van onderhoud verkeert.* 28 December.

IJkwezen.

— Besluit tot herziening van het tarief van ijkloonen voor gasmeters.
S. 641. 5 Mei. Blz. 158.

Zegelwet.

— Besluit, betreffende vrijstelling van zegelrecht . S. 440. 16 Januari. Blz. 118.

Ziektewet.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk besluit van 3 Januari 1931, S. 2, zooals dat besluit is gewijzigd bij dat van 13 April 1935, S. 187, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 125, tweede en derde lid, en artikel 126, tweede lid, der Ziektewet.
S. 854. 16 Mei. Blz. 339.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 9 Juli 1929, S. 383, tot vaststelling van een algemeenen maatregel van bestuur, als bedoeld in artikel 120, eerste lid, der Ziektewet, gelijk dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij het Koninklijk Besluit van 25 April 1932, Stbl. n°. 180.
S. 858. 11 Juli. Blz. 342.

— Besluit tot wijziging van het Koninklijk Besluit van 3 Januari 1930, S. 3, tot vaststelling van de premiën voor de verplichte ziekteverzekering, zooals dat besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk Besluit van den 7den Juni 1935, Stbl. n°. 326.
S. 885. 1 Juli. Blz. 342.

— Besluit, tot vernietiging van het besluit van den Raad van Arbeid te Nijmegen van 24 Juli 1936, waarbij besloten werd om aan de op 1 Juli 1936 bij de ziekenkas van dien Raad aangesloten werkgevers en vrijwillig verzekerden, voor wie naar een percentage van twee ten honderd de premie werd of zal worden berekend, een restitutie van het betaalde premiebedrag over het jaar 1936 te verleenen.
S. 2845. 15 Augustus. Blz. 462.

Zuiderzee.

— Wet, houdende wijziging van de Wet van den 29sten Juni 1925, betreffende maatregelen en werken noodig tot voorziening in de belangen van de landsverdediging in verband met de afsluiting en droogmaking van de Zuiderzee (Stbl. n°. 306).
S. 501. 21 November. Blz. 750.

Zuiderzeesteunwet.

— Besluit tot nadere wijziging van het Koninklijk besluit van den 28sten November 1927, S. 365, tot vaststelling van een Algemeenen maatregel van bestuur als bedoeld in art. 14 der Zuiderzeesteunwet 1925, S. 290, zooals dit besluit laatstelijk is gewijzigd bij Koninklijk besluit van den 22sten November 1935, (Stbl. n°. 664).
S. 579 E. 13 November. Blz. 550.